ПОЛНЫЙ
РУССКО-АРМЯНСКІЙ СЛОВАРЬ

СОСТАВЛЕННЫЙ

ДОКТОРОМЪ ФИЛОСОФІИ

А. С. ДАГБАШЯНОМЪ.

ԼԻԱԿԱՏԱՐ

ԲԱՌԱՐԱՆ ՌՈՒՍԵՐԷՆԻՑ-ՀԱՅԵՐԷՆ

ԿԱԶՄԵՑ

Յ. ԴԱՂԲԱՇԵԱՆ

ТИФЛИСЪ. — ԹԻՖԼԻՍ

Скоропеч. Мнацакана Мартиросянца — *Արագ. տպար. Մն. Մարտիրոսեանցի*

(Первая часть словаря (А—З) напечатана въ типографіи Константина Мартиросянца.)

1906.

ՆԱԽԱԲԱՆ

Ռուսերէնից հայերէն լիակատար բառարանիս մէջ այբբենական կարգով զետեղել ենք ռուսերէն լեզուի լիակատար բառամթերքը։ Լիակատար բառամթերք ասելով մենք հասկացել ենք ոչ միայն ռուսերէն, այլ և այն բազմաթիւ օտար բառերը, որոնք արդէն ընդունուել և գործածական են դարձել ռուսերէնի մէջ։ Օտար բառերի մօտ նշանակուած է նոցա ծագումը, որով ընթերցողին միջոց է տրուում պարզ կերպով ըմբռնելու այն սերտ կապը, որ ռուսերէն լեզուն դարերի ընթացքում հաստատել է ուրիշ, գլխաւորապէս հարևան քաղաքակիրթ ազգերի լեզուների հետ։

Ամփոփելով բառարանիս մէջ ռուսերէնում գործածական բոլոր բառերը, մենք միևնոյն ժամանակ առաջ ենք բերել ամէն մի բառի բոլոր կարևոր նշանակութիւնները։ Այս բառարանի լիակատարութեան երկրորդ անհրաժեշտ պայմանն է։ Իւրաքանչիւր բառին կցել ենք անհրաժեշտ քերականական ցուցումները։ Բառարանս ունի լիակատար շեշտադրութիւն. եթէ շեշտը բառի փոփոխուելով փոխուում է, այդ ցոյց ենք տուել։ Բառի հոլովական խոտորումները ցոյց են տրուած։ Գրեթէ բոլոր բայերը խոնարհել ենք [1]) առաջ բերելով անկատար ձևի բայի ներկան [2]), հարկաւոր դէպքում նաև անցեալ անկատարն և հրամայականը, իսկ կատարեալ ձևի բայի ապառնին [2]), հարկաւոր դէպքում նաև անցեալ կատարեալն և հրա-

---

[1]) Աւելորդ ենք համարել խոնարհել օր. дѣлать, мѣнять, говѣть, высохнуть և նման բայերը, որոնց խոնարհումն ոչ մի դժուարութիւն չէ կարող առաջացնել (дѣлаю -ютъ; мѣняю -ютъ; говѣю -ютъ; высохну -нутъ)։ Սակայն հարկաւոր դէպքում միանուագ բայի անցեալը առաջ ենք բերել (օր. высохъ -хла, о).

[2]) Միայն եզակի առաջին և յոգնակի երրորդ դէմքերը, որոնց օգնութեամբ, ինչպէս յայտնի է, շատ հեշտ է կազմել միւս դէմքերը (յոգն. երրորդ դէմքի ю-ն և у-ն փոխելով е-ի, իսկ а-ն և я-ն՝ и-ի։

մայականը։ Հարկաւոր դէպքում բայի խնդրառութիւնը նշանակուած է։ Իւրաքանչիւր նախդրից յետոյ նշանակուած է նորա հոլովառութիւնը։ Ռուսերէնի ընթերցանութիւնը հեշտացնելու համար բառարանում զետեղել ենք այս կամ այն բառի դժուար ձևերը, ցոյց տալով թէ որտեղ պիտի որոնել նորանց բացատրութիւնը։ Կենդանաբանական, բուսաբանական, հանքաբանական և բժշկական բառերից յետոյ առաջ ենք բերել նոցա լատինական տէրմինները, որովհետև այդ արդի գիտութեան պահանջներից մինն է համարուում։

Բացի այս բոլորից իւրաքանչիւր բառին հետևում են նորան վերաբերող ոճաբանական օրինակները։ Երբեմն ռուսերէն բառի դիմաց դրած հայերէն թարգմանական բառերն ունենում են մի քանի, նոյն իսկ փոխաբերական նշանակութիւններ։ Այստեղից ընթերցողի համար առաջանում է մթութիւն, որ միանգամայն վերանում է առաջ բերած ռուսերէն կտրուկ օրինակներով. Տեղ խնայելու համար միայն ռուսերէն դժուար օրինակներն ենք հայերէն թարգմանել, որովհետև հեշտերն ընթերցողը ինքը կարող է թարգմանական բառերի օգնութեամբ թարգմանել։ Որոշ դէպքերում թարգմանական բառերից յետոյ անհրաժեշտ համարեցինք հանրագիտական բացատրութիւն եւս առաջ բերել՝ բառի իմաստն կամ գործածութիւնը լաւ պարզաբանելու համար։

Բառարանագրական գործի դժուարութիւնը ընթերցող հասարակութեանը լաւ յայտնի է։ Այստեղ կըցանկանայի խօսել յատկապէս այն առանձին դժուարութեան մասին, որին հանդիպում է ռուսերէնից հայերէն բառարան կազմողը։ Դժուարութեան պատճառը արդի աշխարհաբառի պարզ և անզարգացած դրութիւնն է։ Լեզուն ժողովրդի կեանքի աստիճանացոյցն է. որքան մի ժողովրդի կեանքը բարդ և բազմակողմանի է, այնքան էլ նորա լեզուն տեսնում ենք բարգաւաճուած ու զարգացած և ընդհակառակն։ Արդ՝ ռուս ազգը աշխարհիս ամենամեծ և քաղաքակիրթ ազգերից մէկն է։ Նորա կեանքը բարդ և բազմակողմանի է և այդ բարդութիւնն և բազմակողմանիութիւնն արտայայտուել են և արտայայտուում են նորա լեզուով, որովհետև նորա լեզուն գործ է ածուում և՛ ժողովրդի մէջ, և՛ պետական բոլոր հիմնարկութիւններում, և՛ գիտութեան ու արուեստի բոլոր ճիւղերում։ Լեզուի այս բազմադիմի գործածութիւնը նըպաստել է նորա զարգացմանն և կանոնաւորութեանը. ռուս ազգը հետզհետէ իւր հարևան ազգերից փոխ է առել բազմաթիւ բառեր և դարձուածքներ, որոնք այնպէս գործածական են դարձել, որոնք ռսի ականջին ամենևին խորթ չեն հնչում։ Ընդհակառակն, ինչպէս հայ ազգի կեանքն պարզ է և անբարգաւաճ, այնպէս էլ նորա լեզուն մնացել է

պարզ և անզարգացած։ Ուստի և ռուսերէն լեզուի լիակատար գանձը հայացնելու դէպքում բառարան կազմողը պատահում է մեծամեծ դժուարութիւնների։ Օրինակ՝ անհամեմատ դիւրին է կազմել ռուսերէնից գերմաներէն, ֆրանսերէն կամ անգլիերէն, քան թէ ռուսերէնից հայերէն բառարան, որովհետև յիշեալ ազգերի կեանքն նոյնքան բազմակողմանի և լեզուն նոյնքան զարգացած է, որքան և ռուսերէնը։ Արդ՝ մեր գործի ընթացքում մենք աշխատել ենք հայացնել այն բոլորն, ինչ որ հնարաւոր էր հայացնել։ Բայց պատահեցան բառեր, որոնց հայացման խնդիրն աւելի լաւ համարեցինք ապագային թողնել, քան թէ բառեր թխել։ Յաճախ դիմել ենք ժողովրդական լեզուին և գաւառաբարբառներին, որովհետև կան ռուսերէն բառեր, որոնց համապատասխան հայերէն գրական խօսք չկայ, բայց ժողովրդական և գաւառական խօսք կայ։ Այսպիսի դէպքերում ժողովրդական և գաւառական բառերից չենք խորշել։ Յաճախ գրական բառերից յետոյ դրել ենք ռամկականն և գաւառականը, ցանկանալով ընթերցողի գործը դիւրացնել, որովհետև կան ընթերցողներ, որոնց ռամկական և գաւառական բառերն աւելի հասկանալի են, քան թէ գրական բառերը։

Մեր գործը կազմելիս բազմաթիւ բառարաններ քրքրելուց գերադասեցինք արդի ռուսերէնի և հայերէնի բառարանագիտական ուսումնասիրութիւնը։ Երեք տարի նուիրեցինք այդ նախապատրաստական աշխատանքին, զուգընթացաբար կարդալով արդի ռուս և հայ գրականութիւնն և մեր գործի համար նիւթեր հաւաքելով։ Ապա բառարանը կազմելուն ձեռնարկելով, շարունակեցինք և շարունակում ենք նոյն ճանապարհով ընթանալ։ Այսպիսով մեր բառարանն աւելի կենդանի և ինքնուրոյն դուրս եկաւ, քան այն բառարանները, որոնց կազմողները աշխատում են շատ բառարաններ քրքրել։

Այս տաժանելի և պատասխանատու գործին մենք ձեռնամուխ եղանք համեմատաբար երիտասարդ հասակում՝ մեր անձնական ոյժերով և միջոցներով։ Աշխատակիցներ ունենալու համար հարկաւոր էին ահագին միջոցներ, որ մենք չունէինք, այնպէս որ մենք ենք բառարանիս և՛ կազմողը, և՛ տպագրողը, և՛ սրբագրողը և՛ հրատարակիչը։ Քաղցր պարտականութիւն եմ համարում իմ սրտագին շնորհակալութիւնը յայտնել պ. Յովհաննէս Սպենդիարեանին, որ իմ ծանր գործում ինձ խրախուսել և աջակցել է։ Այստեղ ես չեմ կարող չարտայայտել իմ խորին կսկիծը և վիշտը մի անձի վաղաժամ մահուան համար, որը բառարանիս գործում մեծ մասնակցութիւն է ունեցել։ Այդ անմոռանալի անձը Լևոն Խան-Աղեանն է. սկզբում Խան-Աղեանին ես միայն ճանաչում էի նորա «Գիւղատնտեսա-

կան գործքներ և մեքենաներ» գնկեցին գրքով և, ինչպէս մի քանի մարդկանց, Լ. Խան-Աղեանին ես այցելեցի և խորհուրդ հարցրի բառարանիս մասին։ Բանից դուրս եկաւ, որ Լ. Խան-Աղեանը ոչ միայն բառարանագրական գործին սիրահար էր, այլ և առաջ ինքը ձեռնամուխ էր եղել ռուսերէնից հայերէն բառարան կազմելուն։ Իմ բառարանի առաջին տպագրական թերթը տեսնելով նա այնպէս հաւանեց, որ խոստացաւ սրբագրութեան մէջ օգնել և ինձ պարտաւորեցրեց բոլոր սրբագրական թերթերն էլ իրան տանել։ Այդ օրից Խան-Աղեան անձնազոհ աշխատակից է հանդիսացել իմ բառարանին, հետաքրքրուել է նորանով ինչպէս իւր սեպհական գործով. բառարանի ամեն մի յաջողութիւնը նորան անկեղծ ուրախութիւն էր պատճառում, որովհետև Լ. Խան-Աղեանը վերին աստիճանի ազնիւ սրտի և բնաւորութեան տէր մարդ էր։ Նա սրբագրութեան ժամանակ արել է միշտ իւր գնահատելի նկատողութիւնները։ Միայն ամառները անկարելի էր լինում բառարանիս բոլոր սրբագրական թերթերն էլ ուղարկել Լ. Խան-Աղեանին, որովհետև Լ. Խան-Աղեանն ապրում էր Ջալալօղլու մօտ գտնուող իւր սեպհական կալուածքում և պօստը միշտ չէր հասցնում ծրարները։ Եւ ահա յանկարծ ինձ հասնում է նորա անակնկալ մահուան գոյժը։ Հանգիստ ոսկերացդ, ով ազնիւ բարեկամ։ Դու վաղաժամ փոխուելով յաւիտեանս 'ի սուգ համակեցիր քո ազնիւ ընտանիքն և բարեկամներին, սակայն քո յիշատակը յաւիտեան անմոռաց կը մնայ մեր սրտերում։

Աղբիւրների նկատմամբ մենք հետևել ենք Պլինիոս Կրտսերի խօսքին, թէ „multum, non multa“ և լատիններէն առածին, թէ „multa nocent“. Մեր ձեռնարկած գործը տատիկ ընդարձակ, տաժանելի և հազնմաչ էր։ Ուստի և յուսահատութիւնից վախենալով, մենք վճռեցինք օգտուել միայն միքանի ամենանորագոյն և ամենաընտիր աղբիւրներից, որոնք և այստեղ առաջ ենք բերում. Словарь русскаго языка, составленный вторымъ отдѣленіемъ Императорской Академіи наукъ, выпуски I—VII (А Закрѣплять), С. Петербургъ, 1891—1900. Русско-нѣмецкій словарь И. Я. Павловскаго, изданіе третье, Рига 1900 г. Полный русско-французскій словарь, состовленный Н. П. Макаровымъ, изданіе девятое, С. Петербургъ 1900 г. Справочный словарь ореографическій, этимологическій и толковый русскаго литературнаго языка, составленный подъ редакціею А. Н. Чудинова, С. Петербургъ 1901 г. Կենդանաբանութիւն, Բուսաբանութիւն և Հանքաբանութիւն 'ի Հ. Գաբրիէլ վ.-է Մէնէվիշեան, Վիեննա 1897 թ. և բաղ-

անթիւ ուրիշ մանր երկեր, որոնք աւելորդ ենք համարում այստեղ առաջ բերել։ Բառարանիս մէջ առաջ բերած ռուսերէն օրինակներն վերցրել ենք գլխաւորապէս Ակադէմիական, Մակարովի և Պավլօվսկու բառարաններից։ Սակայն ռուս հեղինակներից ևս օրինակներ կան առաջ բերուած։ Աչքի առաջ ենք ունեցել նաև հետևեալ բառարանները. Բառարան 'ի ռուսաց լեզուէ 'ի հայ, աշխատասիրեալ 'ի Գաբրիէլէ Երևցփոխեանց, Տփխիս, 'ի 1854 ամի։ Բառարան ֆրանսերէնից հայերէն պ. Նորայր Բիւզանդացու, Կ. Պօլիս 1885 ամի։ Բառագիրք գերմաներէն-հայերէն, աշխատասիրեաց Հ. Աւետիք վ. Կոյլու, Վիեննա 1889 թ. Շատ սակաւ կարդացել ենք նաև պ. Աբիսողոմ Յովհաննիսեանի Ռուսերէնից հայերէն բառարանը, որովհետև այս բառարանի սխալները ոչ միայն անհանդուրժելի, այլ և անթիւ անհամար են։ Մեր օգտուելը վերոյիշեալ բառարաններից գլխաւորապէս կայացել է նրանում, որ մեր բառարանն ինքնուրոյն կազմելուց յետոյ մի մի անգամ կարդացել ենք յիշուած բառարաններն և այս կամ այն բառը աւելացրել ենք։

Մինչև այսօր այսպիսի բարդ և դժուար տեխնիկայով և այսպիսի հսկայական ծաւալով ռուսերէնից հայերէն բառարան տպուած չէ։ Ցաւալով պէտք է ասել, որ սկզբից չկարողացանք նախատեսել գործի բարդութիւնն և բառարանիս առաջին երեք պրակները չտպուեցան այնպէս, ինչպէս մեզ ցանկալի էր։ Սակայն հետևելով «Լաւ է ուշ, քան երբէք» առածին, մենք ուզղել ենք տպագրութեան տեխնիկական թերութիւնն, այնպէս որ չորրորդ և հետևեալ պրակների տիպը աքանչելի է։ Այսօր չորրորդ պրակի հետ մեր բաժանորդներին ուղարկելով բառարանիս նախաբանը, խորհուրդ ենք տալիս առաջին երեք պրակները միասին կազմել տալ։ Իսկ հետևեալ պրակները, որոնց թուղթն ևս ուրիշ է, առանձին պիտի կազմել տալ։

Ց. Դաղբաշեան

Թիֆլիս, 1-ն օգոստոսի 1903 թ.։

Համառօտութիւնների եւ պայմանական նշանների ցուցակն ու բացատրութիւնը։		Списокъ сокращеній и условныхъ знаковъ и ихъ объясненіе.
ա.	Արական, արական սեռի։	Мужескій, мужескаго рода.
ալգ.	Ալգեբրական բառ։	Слово алгебраическое.
ած.	Ածական անուն։	Имя прилагательное.
աստբ.	Աստուածաբանական բառ։	Слово, употребительное въ языкѣ богослововъ.
ած. ստց.	Ածական ստացական։	Имя прилагательное притяжательное.
ամրոցկ.	Ամրոցական բառ։	Слово, употребительное въ фортификаціи.
այգեգ. այգգ.	Այգեգործական բառ։	Слово, употребительное въ языкѣ садоводовъ.
(անգլ.)	Անգլիերէն բառ։	Слово англійское.
անգործծ.	Անգործածական բառ։	Слово неупотребительное.
անդրդ.	Անդրադարձական բայ։	Глаголъ возвратный. [номъ числѣ.
անեզ.	Անեզական բառ։	Слово, употребляемое только во множествен-
անհ.	Անհոլովելի։	Имя существительное несклоняемое.
անյոգ. անյգ.	Անյոգնական բառ։	Слово, употребляемое только въ единственномъ
անշ.	Անշունչ առարկայ։	Предметъ неодушевленный. [числѣ.
անասնբժ.	Անասնաբուժական բառ։	Слово, употребительное въ сочиненіяхъ по ве-
անց.	Անցեալ ժամանակ։	Прошедшее время глагола. [теринаріи.
աշխ.	Աշխարհագրական բառ։	Слово, употребительное въ сочиненіяхъ по
ապառն.	Ապառնի ժամանակ։	Будущее время глагола. [географіи.
(առած.)	Առած։	Поговорка.
առհ.	Առհասարակ։	Вообще.
առասպ.	Առասպելաբանական (դիցաբանական) բառ։	Слово, употребительное въ сочиненіяхъ по ми-еологіи.
աստղբ.	Աստղաբաշխական բառ։	Слово, употребительное въ астрономіи.
ատաղձգ.	Ատաղձագործական բառ։	Слово, употребительное въ плотничьемъ ре-
(արաբ.)	Արաբերէն բառ։	Слово арабское. [меслѣ.
արտս.	Արտասանւում է։	Произносится.
արհեստ.	Արհեստագիտական բառ։	Слово, употребительное въ технологіи.
աւետ.	Աւետարանական բառ։	Слово, употребительное въ Евангеліи.
բաղդտ.	Բաղդատական աստիճան։	Сравнительная степень.
բայմս. բյ. մս.	Բայամասնիկ։	Глагольная частица.
բանաստ. բնստ.	Բանաստեղծական բառ։	Слово, употребительное въ поэтическихъ про-
բացս. մսն.	Բացասական մասնիկով։	Съ отрицаніемъ (не). [изведеніяхъ.
բժ.	Բժշկական բառ։	Слово медицинское. [глагола).
բյ. ած.	Բայ-ածական։	Причастіе (прилагательное, произведенное отъ
բյ. մ.	Բայ-մակբայ։	Дѣепричастіе (отглагольное нарѣчіе).
բնախ.	Բնախօսական բառ։	Слово, употребительное въ физіологіи. [таникѣ.
բս.	Բուսաբանական բառ։	Слово, употребительное въ сочиненіяхъ по бо-
գեղարւ.	Գեղարուեստական բառ։	Слово, относящееся къ художеству, къ искус-
գերադրկ.	Գերադրական աստիճան։	Превосходная степень. [ству.
(գերմ.)	Գերմաներէն բառ։	Слово нѣмецкое.
գիւղատ.	Գիւղատնտեսական բառ։	Слово сельско-хозяйственное. [водствѣ.
գործրնկ.	Գործարանական բառ։	Слово, употребительное въ фабричномъ произ-
գործիակ. հոլ.	Գործիական հոլով, գործ. հոլովով։	Предложный падежъ, съ предложнымъ падежомъ
գռեհկ.	Գռեհկական բառ։	Слово непристойное, неприличное.
(գր.)	Գրաբար բառ։	Слово древне-армянское.
գաւռկ.	Գաւառական բառ։	Областное слово.

դատ. բժ.	Դատաստանական-բժշկական բառ:	Слово судебно-медицинское.
դարբն.	Դարբնոցային բառ:	Слово, употребительное въ кузнечномъ ремеслѣ.
(դարձւ.)	Դարձուածք:	Оборотъ рѣчи.
դեղգ.	Դեղագործական բառ:	Слово аптекарское.
դերձկ.	Դերձակական բառ:	Слово, употребительное въ портняжномъ мастерствѣ.
դերն.	Դերանուն:	Мѣстоименіе.
դերն. անձն.	Դերանուն անձնական:	Мѣстоименіе личное.
դերն. ցուցկ.	Դերանուն ցուցական:	Мѣстоименіе указательное.
դերն. յարբ.	Դերանուն յարաբերական:	Мѣстоименіе притяжательное.
դմզ.	Դիմազուրկ:	Безличный глаголъ, употребляющійся безлично.
դիպլոմտ.	Դիպլոմատիական բառ:	Слово, употребительное въ языкѣ дипломатовъ, въ дипломатическихъ сношеніяхъ.
դիւնգ.	Դիւանագիտական բառ:	(same as above)
դպրոցկ.	Դպրոցական բառ, դարձուածք:	Школьное выраженіе, на языкѣ школьниковъ.
դրակ.	Դրական աստիճան:	Положительная степень.
(եբր.)	Եբրայերէն բառ:	Слово еврейское.
եզ.	Եզակի թիւ:	Единственное число.
եկղ	Եկեղեցական բառ:	Слово церковное.
եկ. սլ.	Եկեղեցական-սլաւոնական բառ:	Слово церковно-славянское.
երժ.	Երաժշտական բառ:	Слово музыкальное.
երկթղ.	Երկաթուղիական բառ:	Слово, употребительное въ желѣзнодорожномъ дѣлѣ.
երկրբ.	Երկրաբանական բառ:	Слово, употребительное въ геологіи.
երկրչփ.	Երկրաչափական բառ:	Слово, употребительное въ сочиненіяхъ по геометріи.
թատր.	Թատրոնական բառ:	Слово, относящееся до театра.
թղթխ.	Թղթախաղական բառ:	Слово, относящееся къ карточной игрѣ.
թռչնբ.	Թռչնաբանական բառ:	Слово, употребителное въ сочиненіяхъ по орнитологіи.
(թուրք.)	Թուրքերէն բառ:	Слово тюркское.
թւբ.	Թուաբանական բառ:	Слово, употребительное въ ариѳметикѣ.
թւկ. ան.	Թուական անուն:	Имя числительное.
թւկ. դաս.	Թուական դասական:	Числительное порядковое.
թւկ. քնկ.	Թուական քանակական:	Числительное количественное.
թւկ. հաւ.	Թուական հաւաքական:	Числительное собирательное.
ժողովրդ.	Ժողովրդական բառ:	Реченіе народное.
ժողովրդ. բանհ.	Ժողովրդական բանհիւսական բ.	Народно-поэтическое слово.
ի.	Իգական, իգական սեռի:	Женскій родъ, женскаго рода.
(իսպ.)	Իսպաներէն բառ:	Испанское слово.
(իտ.)	Իտալերէն բառ:	Италіанское слово.
իրւբ.	Իրաւաբանական բառ:	Слово юридическое.
լեզւբ.	Լեզուաբանական բառ:	Слово, употребительное въ филологическихъ наукахъ
(լեհ.)	Լեհերէն բառ:	Польское слово.
լեռնգ.	Լեռնագործական բառ:	Слово, употребительное въ горномъ дѣлѣ.
լսնկ.	Լուսանկարչական բառ:	Слово, употребляющееся въ сочиненіяхъ, относящихся до фотографическаго искусства.
(լտ.)	Լատիներէն բառ:	Слово латинское.
ծննդբ.	Ծննդաբանական բառ:	Слово, употребительное въ сочиненіяхъ по генеологіи.
ծովգ.	Ծովագնացական բառ:	Слово морское.
ծովմ.	Ծովամարտական բառ:	Слово, относящееся къ морскому дѣлу.
կենսխ.	Կենսախօսական բառ:	Слово, употребительное въ біологіи.
կզմխ.	Կազմախօսական բառ:	Слово, употребительное въ анатоміи.
կմ	կամ	Или.
կնդ.	Կենդանաբանական բառ:	Слово, употребительное въ зоологіи
կշեգ.	Կաշեգործական բառ:	Слово, употребительное въ сочиненіяхъ по кожевенному производству.
կոչկ.	Կոչական հոլով:	Звательный падежъ.
կովկ.	Կովկասում գործածական բառ:	Слово, употребляющееся жителями на Кавказѣ.
կր.	Կրաւորական բայ:	Страдательный залогъ.
կօշկկ.	Կօշկակարական բառ:	Слово, употребительное въ сапожномъ мастерствѣ.
հարւ.	Հարաւում գործածական բառ:	Слово, употребляющееся на югѣ.
հեգն.	Հեգնական բառ. հեգնօրէն:	Ироническое слово; иронически.
հեռգր.	Հեռագրական բառ:	Слово, употребительное въ телеграфномъ дѣлѣ.
հկռկր.	Հակառակը:	Противоположность.
հմմ.	Համեմատիր:	Сравни.
հյց. հյց.	Հայցական:	Винительный.
հյց. հոլ.	Հայցական հոլով, հայցական հոլովով:	Винительный падежъ, съ винительнымъ падежомъ.
հոգբժ.	Հոգեբուժական բառ:	Слово, употребительное въ сочиненіяхъ по психіатріи.
հիւս.	Հիւսիսում գործածական բառ:	Слово, употребляющееся на сѣверѣ.

հնէաբ.	Հնէաբանական բառ։	Слово, употребительное въ сочиненіяхъ по палеонтологіи.
հնց.	Հնացած բառ։	Слово устарѣлое.
հնք.	Հանքաբանական բառ։	Слово, употребительное въ сочиненіяхъ по минералогіи.
հշւպ.	Հաշուապահական բառ։	Слово, употребительное въ бухгалтеріи.
հոգբ.	Հոգեբանական բառ։	Слово, употребительное въ сочиненіяхъ по психологіи.
(հոլ.)	Հոլանդական բառ։	Слово голландское.
հոր.	ա, հասարակ սեռի. բ, հասարակ բայ։	а) общаго рода (имя существительное или прилагательное); б) общій глаголъ.
հրետն.	Հրետանիական բառ։	Слово, употребительное въ артиллеріи.
հրամ., հրամյկ.	Հրամայական։	Повелительное, повелительное наклоненіе.
հւք.	Հաւաքական բառ։	Собирательное.
ձյնխ.	Ձայնախօսական բառ։	Слово, употребляющееся въ фонетикѣ.
ճրտս.	Ճարտասանական բառ։	Слово, употребительное въ риторикѣ.
ճրտրգ.	Ճարտարագիտական բառ։	Слово, употребительное въ сочиненіяхъ по инженерному искусству.
մ.	Մակբայ։	Нарѣчіе.
մաթմ.	Մաթեմատիկական բառ։	Слово математическое.
մաթմ. աշխ.	Մաթեմատիկական աշխարհագրական բառ։	Слово, употребительное въ сочиненіяхъ по математической географіи.
մանկբ.	Մանկաբարձական բառ։	Слово, относящееся къ акушерскому искусству.
մանկկ.	Մանկական բառ։	Слово, употребляемое дѣтьми.
մարդխ.	Մարդախօսական բառ։	Слово, употребительное въ сочиненіяхъ по антропологіи.
մեղմ.	Մեղմական բառ։	Смягчительное слово.
մեղւբ.	Մեղուաբուծական բառ։	Слово, употребительное въ пчеловодствѣ.
մետղգ.	Մետաղագործական բառ։	Слово, употребительное въ металлургіи.
մեքենգ.	Մեքենագիտական բառ։	Слово, употребительное въ сочиненіяхъ по механикѣ.
մնւ.	Մանաւանդ։	Особенно.
(մոնգ.)	Մոնղոլերէն բառ։	Слово монгольское.
մուրհկ.	Մուրհակային իրաւունք։	Вексельное право.
մջ.	Միջարկութիւն։	Междометіе.
մսն.	Մասնիկ։	Частица.
յ.	Յոգնակի թիւ։	Множественное число.
յտ. ան.	Յատուկ անուն։	Имя собственное.
(յն.)	Յունարէն բառ։	Слово греческое.
յւել.	Յաւելական բառ։	Слово увеличительное.
ն.	Ներգործական բայ։	Дѣйствительный глаголъ.
նահ., նհ.	Նահանգ։	Губернія.
ներկ.	Ներկայ ժամանակ։	Настоящее время.
նխդ.	Նախդիր։	Предлогъ.
նխտ.	Նախատական բառ. նախատական մտքով։	Унизительное слово; унизительно.
նկրչ.	Նկարչական բառ։	Слово, употребительное въ сочиненіяхъ, касающихся живописи.
նորբ.	Նորաբանութիւն։	Неологизмъ.
Նոր. կտ.	Նոր Կտակարան։	Новый Завѣтъ.
նւզ.	Նուազական բառ։	Уменьшительное слово.
շ.	Շաղկապ։	Союзъ.
շնչւոր.	Շնչաւոր առարկայ։	Одушевленный предметъ.
որս.	Որսորդական բառ։	Слово, употребляемое охотниками.
(ունգ.)	Ունգարերէն, մաջառերէն։	Слово мадьярское.
չ.	ա, չէզոքական բայ. բ, չէզոք (միջին) սեռի գոյական կամ ածական։	а) средній глаголъ; б) средняго рода имя существительное или прилагательное.
պատմ., պտմ.	Պատմական բառ։	Слово, употребительное въ историческихъ сочиненіяхъ.
(պրսկ.)	Պարսկերէն բառ։	Слово персидское.
պօստ.	Պօստային բառ։	Слово, употребляемое въ почтовыхъ сношеніяхъ, на почтѣ.
ռազմգ. ռզմ.	Ռազմագիտական բառ։	Слово военное.
ռմկ.	Ռամկական բառ. ռամկաբար։	Слово простонародное; у простонародія.
Սիբ. սիբ.	Սիբիրական, Սիբիրում գործածական բառ։	Слово сибирское, употребительное у жителей Сибири.
սեռկ. հոլ.	Սեռական հոլով. սեռակ. հոլովով։	Родительный падежъ; съ родительнымъ падежомъ.
սկւ. գործծ.	Սակաւ գործածական բառ։	Слово малоупотребительное.
սահմ., սհմ.	Սահմանական եղանակ։	Изъявительное наклоненіе.
սովրբ.	Սովորաբար։	Обыкновенно.

սպ. ծով.	*Սպիտակ ծովի ափերում գործածական բառ։*	Слово, употребительное въ языкѣ обитателей сѣверной Россіи, живущихъ по Бѣлому морю.
սպ. ռուս.	*Սպիտակ ռուսերէն բառ։*	Слово бѣлорусское.
վիրբ.	*Վիրաբուժական բառ։*	Слово, употребительное въ сочиненіяхъ по хирургіи.
վճռ.	*Վաճառականական բառ։*	Слово торговое.
Վոլգ.	*Վոլգայի ափերում գործածական բառ։*	Слово, употребительное въ языкѣ жителей Приволжья, мѣстностей по Волгѣ и ея притокамъ.
տ.	*Տես։*	Смотри.
տեղգր.	*Տեղագրական բառ։*	Слово топографическое.
տեղկ.	*Տեղական բառ։*	Слово мѣстное.
(*տճ.*), (*տճկ.*)	*Տաճկերէն բառ։*	Турецкое слово.
(*տճ. հ., տճկ. հյ.*)	*Տաճկահայերէն բառ։*	Слово турецко-армянское.
տղչփ.	*Տաղաչափական բառ։*	Слово, употребительное въ стихосложеніи.
տպգր.	*Տպագրական բառ։*	Слово типографское.
տրմբ.	*Տրամաբանական բառ։*	Логическій терминъ.
տրկ. հոլ.	*Տրական հոլով, տրակ. հոլովով։*	Дательный падежъ; съ дательнымъ падежомъ.
փիլ.	*Փիլիսոփայական բառ։*	Слово философское.
փղքշ.	*Փաղաքշական, փաղաքշաբար։*	Слово ласкательное; ласкательно.
փոխբ.	*Փոխաբերական մտքով։*	Въ переносномъ смыслѣ.
փոխդ.	*Փոխադարձական բայ։*	Взаимный глаголъ.
փոխնկ.	*Փոխանակ։*	Вмѣсто.
փորգ.	*Փորագրական բառ։*	Слово, употребительное въ граверномъ, гравировальномъ искусствѣ.
փոքր. ռուս.	*Փոքր ռուսերէն բառ։*	Слово малорусское.
քերկ.	*Քերականական բառ։*	Слово грамматическое.
քիմ.	*Քիմիական բառ։*	Слово, употребительное въ сочиненіяхъ по химіи.
քղքկ.	*Քաղաքական գրութեանց մէջ գործածական բառ։*	Слово, употребляющееся въ политическихъ наукахъ.
քնդկգ.	*Քանդակագործական բառ։*	Слово, употребительное въ ваятельномъ искусствѣ.
ևլն	*և այլն։*	И такъ далѣе, и тому подобное.
օդբ.	*Օդերևութաբանական բառ։*	Слово, употребительное въ метеорологіи.
օժն. բյ.	*Օժանդակ, էական բայ։*	Вспомогательный глаголъ.
օր.	*Օրինակ։*	Напримѣръ.
ֆիզ.	*Ֆիզիքական բառ։*	Слово, употребительное въ физикѣ.
(*ֆր.*)	*Ֆրանսերէն բառ։*	Слово французское.

---

* *Բառի փոխաբերական նշանակութիւնը ցոյց է տուած աստղանիշով (*)։*

Переносное значеніе слова отмѣчено звѣздочкою (*).

** *ցոյց են տալիս, որ բայը գործողութեան թէ անկատար և թէ կատարեալ ձևի նշանակութիւն ունի։*

** показываютъ, что глаголъ соединяетъ въ себѣ смыслъ какъ несовершеннаго, такъ и совершеннаго вида.

' ' *ցոյց են տալիս, որ նոցա մէջ դրած խօսքերը և դարձուածքները ռամկական և կամ գաւառական են։*

' ' показываютъ, что слова и выраженія, заключенныя въ нихъ, простонародныя, или же областныя.

' ' *Եթէ բառը երկու կերպ է արտասանւում,* *օր.* библіóтека *և* библіотéка, *այն ժամանակ շեշտը երկու վանկերի վերայ և դրւում է։*

Если слово произносится двояко, напр. **библíотека и библіотéка**, то знакъ ставится на обоихъ ударяемыхъ слогахъ.

[ ] *Լոկ բացատրական նշանակութիւն ունեցող բառերը գրւած են անկիւնաւոր փակագծերի մէջ։*

Слова, имѣющія лишь объяснительное значеніе, заключены въ угловатыхъ скобкахъ.

| *Բաժանում է միևնոյն խմբի բառերի ընդհանուր մասը, որի հետ միանում են հետևեալ բառերի մասերը, որոնց առաջ դրւած է հորիզոնական հաստ գծիկ (-)։*

| Отдѣляетъ общую всѣмъ словамъ одной группы часть, къ которой присоединяются части послѣдующихъ словъ, отдѣленныхъ горизонтальною жирною черточкою (-).

Օր. եր. 80 *պէտք է կարդալ.*

Напр. стр. 80 должно читать.

Букси́рный *ած. իր յետևից քարշող, տանող, ձգող.* б. пароходъ *ցռկանաւ, որ իր յետևից պարանով կապած նաւր կամ ուրիշ բան քարշում տանում է.* **буксирова́ніе** *չ. իր յետևից քարշելը, տանելը (ցռկանաւի մասին).* **букси́рова́ть** (-си́ру́ю -ютъ) отбукси́рова́ть *ն.* (*հոլ.*) *քարշել, տանել, վարել (նաւով մի ուրիշ նաւ կամ ծանրութիւն, որ դորա յետևից պարանով կապած է).* б. кора́бль, — ба́ржу; **буксирова́ться** (-си́ру́юсь -си́рю́тся) отбукси́рова́ться *անոր. և չը. ցռկանաւից քարշուիլ, տանուիլ, վարուիլ.* **буксиро́вка** *ի. ա.* Букси́рова́ніе; **букси́ръ**...

А.

А, а, ձայնաւոր է և չեշտի՝ տակ՝ հնչւում է ինչպէս հայոց ա տառը. իսկ а-ն առանց չեշտի անորոշ արտասանութիւն ունի։ Մանաւանդ նկատելի է, որ а-ն առանց չեշտի շշակներից (ж, ч, ш, щ) յետոյ բառի սկզբի և միջի վանկում հնչւում է գրեթէ ինչպէս е. օր. жалѣть (жел—), щадить (ще—). несчастливый (—счестя—); իսկ բայերի յոգն. 3 դէմքում հնչւում է ինչպէս у: օր. держать (—жуть). слышать (—шуть) тащать (—щуть).

А. I. շ. այլ, իսկ, բայց. не вертись, а говори правду—այլ ասա ճշմարտութիւնը. я знаю, что я говорю, а ты не лги— իսկ դու սուտ մի խօսիր. а то այլապէս, եթէ ոչ. не смѣйте итти за мной, а то я разсержусь— եթէ ոչ ես կը բարկանամ. а не և ոչ թէ. хозяинъ я, а не ты —և ոչ թէ դու. а вѣдь չէ՞ որ. а вѣдь я его видалъ гдѣ-то! II. ձշ. արտայայտում է 1, հարցում. хорошо вѣдь и это? А?— չէ՞, այնպէս չէ՞ а? это вы?—այդ դո՞ւք էք, հա՞. 2, վիշտ, բարկութիւն, զայրոյթ, զուշակութիւն. а! теперь вижу мою погибель ա՜հ, այժմ տեսնում եմ իմ կորուստը. а! больно! а мнѣ не больно? ահա՜, քեզ ցա՞ւ է պատճառում, հապա ինձ չէ՞ պատճառում. а! теперь понимаю ահա՜, հիմայ հասկանում եմ. а! вы военный! ահա՜, դուք ուրեմն զինուորակա՞ն էք. 3, կոչին ուժի կէտ է տալիս. дѣдушка! а, дѣдушка! պապիկ, ա՜յ պապիկ։

Аа ձշ. արտայայտում է յանդիմանութիւն, հեգնութիւն, սպառնալիք. аа! впередъ не станешь лгать հասկացա՞ր է, տեսա՞ր, այլ ևս սուտ չես խօսիլ։

Аароновa борода տ. Аронова борода։

Аба ի. արաբ. 1, հաստ ասլիտակ մահուդ. 2, այդ մահուդից կարած պատմուճաններ։

Абажуръ ա. (ֆր.) աբաժուռ. 1, լուսակալ, լուսարգել, լուսամփոփ (հովանոցի նման ծածկոց, որ դնելով լամպերի վերայ՝ լոյսը անդրադարձնում են ստորեւայի վերայ). 2, ճարտարապ. առանձին կազմութեամբ պատուհան, որ ներսակը պաշտպանում է արեգակի կիզիչ ճառագայթներից, անձրևից, անցուդարձ անձանց հետաքրքրութիւնից և միևնոյն ժամանակ ներսակին օդ և լոյս է մատակարարում։

Абаза ի. 1, հնտ. Կովկասի հիւսիսում բնակւող աբազաց ցեղը. 2, Սև ծովի վերայ խառաշամանչ, վտանգաւոր արևելեան քամի։ [դրամ։

Абазъ ա. աբազ (20 կոպէկանոց արծաթէ

Абака ի. (լտ.) աբակոս. 1, սալով կամ փայտով ծածկուած հաշւետախտակ, որի վերայ հին ժամանակներում երկրաչափական պատկերներ էին նկարում և զանազան հաշիւներ էին անում. 2, մի տեսակ հաշուեգործիք, գործածական արևմտեան Եւրոպայում. 3, ճարտարապ. քառանկիւնի սալը, որ անմիջապէս սիւնի գլխին է դրւում։

Абасъ տ. абазъ։

Аб|батикъ Նւզ. տ. Аббатъ; **-батиса** ի. աբբայուհի, կաթոլիկ կուսանաց մայրապետը. **-батскій** ած. աբբայի, աբբայական. **-батство** չ. աբբայութիւն. 1, կաթոլիկ վանք իւր կալուածներով. 2, աբբայութիւն, վանահայրութիւն. **-батъ** ա. (իտ.) 1, աբբահայր, կաթոլիկ վանքի վանահայր. հմմ. 'Авва; 2, աբբայ (լոկ պատուանուն յորջորջում կաթոլիկ եկեղեցու հոգևորականի)։

Аб|дикаціонный актъ հրաժարագիր (իշխանութ.) **-дикація** ի. (լտ.) հրաժարական,—րում (իշխանութիւնից)։

Абевега ի. այբբեն, այբբենական ցուցակ, ցանկ։

Аберрація ի. I Ֆիզ. միևնոյն կէտից դուրս եկած ճառագայթների ֆօկուսների շեղումը, խոտորումը միմեանցից. 2, աստղ. լոյսի շեղումը, խոտորումը շնորհիւ այն հանգամանքի, որ ա, երկիրս արեգակի շուրջը պտտում է, կանգնած չէ, և բ, աստղի լոյսի հեռադիտակի մի ծայրից մինչև միւսը հասնելը ժամանակ է անցնում, ուստի և մենք աստղը տեսնում ենք ոչ թէ իւր իսկական տեղում, այլ խոտորուած, շեղուած երկրիս շարժման ուղղութեամբ։

'Абзацъ ա. (գիրմ.) 1, պարբերութիւն, նոր տող. 2, պատի մէջ ներս պրծած տեղը, խորշը։

Абинный ած. արաբ ասլիտակ մահուդից. а—ая епанча.

Абиссі|нецъ,нца, ա. **-нка** ի. Հաբէշցի, Եթովպացի այր, կին **-нскій** ած. Հաբէշի, Եթովպիայի։

Абитуріентъ ա. (լտ.) շրջանաւարտ, ընթացաւարտ, ուսումնաւարտ (միջնակարգ ուսումնարանի)։

Аблакатъ ռմկ. տ. Адвокатъ.

Аболиціонистъ ա. (լտ.) աբոլիցիօնիստ. 1, պատմ. նա, որ ձգտում էր Հիւս. Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներում ստրկութիւնը ոչնչացնելու. 2, առհասարակ նա, որ ձգտում է փոխելու որ և է օրէնք (օր. մահուան պատիժը), սովորութիւն և այլն։

Або|нементный ած. կանխավարձի. **-нементъ** ա. (ֆր.) աբոնիմէնտ, կանխավարձ, կանխավարձելը (օր. թատրոնական աթոռի, օթեակի, որի համար որոշ գեղջ է լինում.) **-нентъ** ա, կանխավարձող, բաժանորդ. **-нированіе** չ. կանխավարձելը, բաժանորդ գրուելը, նախօրօք բռնելը. **-нировать,** (-нирую - ютъ) ն. կանխավարձել, որոշ գեղջով նախօրօք վարձել, բռնել (տեղ թատրոնում և այլն); **-ся**** 1, անդր. կանխավարձել, կանխագրուել, որոշ գեղջով կանխօրէն

բաժանորդ, մամուլին գրուել. а. на театръ, на концертъ, на газету; 2, փ. կանխավարձուել, որոշ գնով, նախօրօք վարձով առնել. -нировна ի. կանխավարձելը, —ձուելը, կանխավարձում:

Абордажный ած. կափամարտ. а—ое сраженіе կափամարտ (որի ժամանակ թշնամի նաւերը նաւր մրմեանց կափում, ճանկում են). **-дажъ** ա. կափամարտ (ծովի վերայ). **-дировать**** (-рую-ютъ) ն. (ֆր.) ծովմ. թշնամու մարտանաւը կափելով ճակատամարտ տալ:

Аборигены ա. յ. բուն բնիկներ, մի երկրի նախնական բնակիչները, 'բնաշխք':

Абортивный ած. վիժեցուցիչ, վիժում, վաղահաս ծնունդ առաջացնող. а-ое средство, **-тъ** ա. (լտ.) բժ. ղատու. վիժում, վիժուած:

Абракадабра ի. աբրակադաբրա (կախարդական խօսք, բանդագուշանք, որ գրելով թղթի կտորի վերայ, կրում էին մարմնի վերայ, հաւատալով որ նա մարդուն այլ և այլ ցաւերից, մանաւանդ ջերմախտից պաշտպանում է):

Абревіатура ի. (լտ.) 1, կրճատում, յապաւում (գրելու ժամանակ խօսքերը). 2, երաժշտական նոտաների մէջ գործածական յապաւման նշան:

Абрекъ ա. աբրեկ (կովկասեան երդուեալ, քինախնդիր լեռնաբնակ):

Абрикосный, -рикосовый ած. ծիրանի, — նից. **-рикосовка** ի. ծիրանից պատրաստած օշարակը. **-рикосъ** ա. բս. Prunus armeniaca ա, ծիրան, բ, ծիրանենի: [նկար յատակագիծ:

'Абрисъ ա. (հոլ.) շրջագիծ, ուրուագիծ, ուրուա-

Абсентеизмъ ա. (անգլ.) մշտական բացակայութիւն հայրենիքից կամ կալուածից, հայրենատմացութիւն: [բաւստած ոգելից ըմպելիք:

Абсентъ ա. (ֆր.) օշինդրօղի, օշինդրից պատ-

Абсиды ա. Апсида.

Абсолютизмъ ա. 1, (ֆր.) բացարձակ, անպայման լինելը. 2, անսահման, միահեծան, բացարձակ իշխանութիւն. ինքնակալութիւն: 3, փիլ. անսահմանափականութիւն, անսահմանափակութեան վարդապետութիւն **-лютистъ** ա. (ֆր.) 1, բացարձակ պահանջներ անող. որ ոչ մի բացառութիւն, զիջում չէ անում: 2, անսահման, միահեծան, բացարձակ իշխանութեան կողմնակից. **-лютность** ի. անպայմանականութիւն, կատարելութիւն. բացարձակ լինելը: **-лютный** ած. (լտ.) բացարձակ, անպայման, բացարձակ, կատարեալ. а—ая высота мѣста տեղ.աշխ. մի տեղի բարձրութիւնը ծովի մակերևոյթից. а. вѣсъ բուն, իսկական քաշը, կշիռը. հակառակը ա. удѣльный вѣсъ; а—ое большинство голосовъ въ коллегіальныхъ собраніяхъ— գերակշիռ հակառակ կողմի վերայ թէկուզ մէկ ձայնով: **-лютъ** ա. փիլ. ամենից անկախ, ինքնուրոյն, ինքնեզը, ամեն երևոյթների սկզբնապատճառը:

Абстрактный ած. (լտ.) վերացական, մտաւոր. **-ктъ** ա. 1, վերացական առարկայ, վեր. գաղափար. 2, նրժ. երաժշտական գործիքի, երգեհոնի մէջ խուփ, որի բացուելով օդը խողովակներն է մտնում. **-кція** ի. աբստրակցիա. 1, առարկայի յատկութեանց, յատկանիշների վերացականացնելը, ընդհանրացնելը 2, վերացականութիւն:

Абсурдъ ա. (լտ.) անհեթեթութիւն, անտեղի, անճոռհ բան, խօսք:

Абулія ի. (յն.) 1, անկամութիւն, կամքի, կամեցողութեան բացակայութիւնը. 2, հոգեբժ. կամազրկութիւն, կամենալու կարողութիւնից զրկուելը:

'Абцугъ ա. (գերմ.) 1, թղթխ. խաղաթղթի աջուձախ բաժանելու ժամանակ իւրաքանչիւր զոյգը. 2,* съ перваго абцуга հէնց սկզբից, ըսկզբից և եթ, առաջին քայլից:

Абшидъ ա. (գերմ.) 1, հրաժարական, արձակում պաշտօնից. 2, արձակման, պաշտօնաթողութեան գիր, վկայական. **-шнитъ** ա. (գերմ.) ա. Ретраншементъ.

Абызъ ա. (թաթ.) աբիզ, թաթարական մոլլա:

Авангардный ած. առաջապահ, առաջնապահ զօրքի. а—ое сраженіе, **-гардъ** ա. (ֆր.) ռազմ. 1, առաջապահ, առաջնապահ զօրք, ջոկատ, որ գլխաւոր զօրաբանակը թշնամու անակնկալ յարձակումներից պաշտպանում և նորա մասին տեղեկութիւններ է հաղորդում, 2, նաւատորմիղի առաջ գտնուող նաւերը, **-зала** ի. **-залъ** ա. (ֆր.) նախադահլիճ. **-постный** ած. առաջակայ շոկատի. а— ая цѣпь առաջակայ պահապանների, ժամապահների շղթան, շարքը. **-портъ** ա. նաւածոց, նախանաւահանգիստ: **-постъ** ա. (ֆր.) 1, ռազմ. առաջակայ զօրք, ջոկատ, պարեկազունդ, որ բանակատեղը թշնամու անակնկալ յարձակումներից պաշտպանում է. 2, աճ. գլխաւոր տեղ, նախապայր. **-сировать** (-рую -ютъ) ն. կանխօրէն վճարել, ընծաներել. **-совый** ած. ավանսի, կանխավճարի. а—ыя деньги. **-сцена** ի. (ֆր.) թատր. նախաբեմ, բեմի առաջի մասը, վարագոյրի և օրկէստրի մէջ գտնուող տարածութիւնը: **-съ** ա. (ֆր.) ավանս 1, կանխավճար, կանխադրամ. 2, авансы յ. հաշտութեան, բարեկամութեան, մտերմութեան առաջին քայլերը:

Авантажный ած. յարգ, առաւելութիւն ունեցողական. а. видъ, а—ая наружность; **-тажъ** ա.(ֆր.) առաւելութիւն, յարգ, յարգանք, գերազանցութիւն. շահ, օգուտ:

Авантюриновый ած. ավանտուրինի. а. блескъ; **-новый** ած. ավանտուրինի, —նից. а—ая табакерка, — печать; **-нъ** ա. (ֆր.) 1, արհեստ. ավանտուրին արուեստական քարը: 2, հնք. ավանտուրին հանքը, կուարցը, սպեկտայծը:

Авантюристъ ա.(ֆր.) **-тюристка** ի. արկածախնդիր —դրուհի, բաղդախնդիր, դրուհի:

Аварійный ած. ծովային արկածի, զժբաղդութեան, վնասի. а—ыя деньги:— **рія** ի. (իտ.) ծվզ. I. 1, ծովային արկած, ծովի վերայ կամ նաւահանգստում նաւին կամ նորա բեռանը հասած վնասը, զենը, կորուստը. 2, վնասուած նաւի տեղափոխելու ժամանակ կրած վնասները, կորուստը: II, (գերմ.) այն մասը, որ նաւահանգիստը մտնող նաւերից վերցնում են:

'Авва ա. (արմ.) հայր, աբբահայր, վանահայր. Богъ послалъ въ сердца ваши Духа Сына Своего, вопіющаго: 'Авва, 'Отче! —որ աղաղակէ աբբա, Հայր (Թուղթ առ Գաղատացիս. 4, 7):

Аввакумовщина ի. Ցովակիմեան աղանդը, ռուս եկեղեցու ռասկոլի մի ճիւղը:

Авгитовый ած. հրատեսայ. а. камень; **-гитъ** ա. հնք. augite, հրատ:

Авгуръ ա.(լտ.) հաւահարց, հաւահմայ, հաւատէտ, (հին Հռովմէացիների քրմերը, որոնք թռչուններ ձայնից և թռչելու եղանակից գուշակութիւններ էին անում). * խաբեբայ, կեղծ մարդ:

Августинецъ, нца ա. **-нка** ի. Օգոստինեան վարդապետ, օգոս. կոյս. **-нскій** ած. Օգոստինեան:

'Августовскій ած. օգոստոս ամսի. а—ая книжка журнала; **-стъ** ա. (լտ.) օգոստոս, հին հռոմ

նուաստրդ ամէնը. **-стѣйшій** ած. օգոստափառ (մակդիր, որ տրւում է արքայական տան անդամներին). А. Покровитель.

Авдиторъ ա. Аудиторъ.

Авдотька է. 1, կնդ. Oedicnemus crepitans, մեծ, կարմրատ ճահճային կտցար, 2, կնդ. Upupa Epops, յոպոպ, 3. յանճն. յ. Авдотьки բս. Trollius europaeus, ձգկի:

Авéрсъ ա. (լտ.) մետալի կամ դրամի առաջին (պատկերազարդ) երեսը. հակառակը ա. Ревéрсъ.

Аверьянъ ա. ա. Валерьяна.

Авáнсъ ա. (ֆր.) 1, գիտակեղէնին վառ, կենդանի գոյն տալը. 2, հայերու համար ամալ՚գամա պատրաստելու անաղեայ թերթերի սրբելը, մաքրելը սնդիկով:

Авизо ա. անփ. (իտ.) Ծնգ. բանբեր, համբաւաբեր. տեղեկատու նաւ (նաւատորմի մէջ, որքանաւոր է, ծառայում է հրամանատարի պատուէրները, կարգադրութիւնները հաղորդելու).-**зъ** ա. Адвизъ.

Авось I. Հ. կարելի է, թերևս. 2, իբր գոյ. չ. և ա., պատահմունք, բաղդ, դէպք. авось-либо ա. Авось; **-ка** հոլ. **-никъ** ա. թեթևամիտ, անյաջող, 'բօշ' մարդ. նա որ յաճախ իւր յոյսը դէպքի, պատահմունքի վերայ է դնում կամ յաճախ авось բառը գործ է ածում. авосьники бѣдокуры (առծ.) 'բօշ' մարդիկ դժբաղդութիւն են բերում. **-вичать** չ. յոյսը դէպքի, պատահմունքի վերայ դնել, 'բօշութիւն' անել:

Аврамово дерево բս. Vitex agnus castus, կուսութեան, ողջախոհութեան կմ Աբրահամեան ծառ (2—3 մէտր բարձրութեամբ թուփ, որի վաւն, պղպեղահամ սերմերը, ինչպէս ասում են, մարդուս սեռական տենչը զսպում, ամոքում են):

Аврáлить (-лю -лятъ) չ. համբութեամբ, բոլոր ուժերով գործ կատարել. **-лъ** ա. (անգլ.) ծվզ. համուր, բոլոր ուժերով կատարուող գործ, նաւի վերայ այնպիսի գործ, վարժութիւն, որին բոլոր նաւաստիներն էլ մասնակցում են. **-льный** ած. 1 համուր, ընդհանուր, հասարակաց. а—ая работа նաւի վերայ ընդհանուրի ձեռքով կատարուող գործը. 2, հեգն. անհանգիստ, երերուն, դանդաչան:

Аврамьевщина է. Աբրահամեան աղանդը (Աբրահամ վարդապետի անունով), որը հաւատում է նեսի զալստեանը մարմնաւոր կերպարանքով:

Аврáнъ ա. բս. Centaurea jacea, կարմիր տերեփուկը. а. дикій ա. Благодáть Б.

Аврикула է. բս. Primula auricula, արջականջ, ընտրրուկ. **-пигмéнтъ** ա. Аурипигмéнтъ.

Аврора (լտ.) արշալոյս, արևածագ, 'ծէգ':

Аврынъ ա. բս. Lemna, ջրաշար. **-сéнь** ա. Овсéнь.

Аускультантъ ա. (լտ.) Ծնգ. կրտսեր անդամ ուսումնական և դատական ընկերութեանց:

Австерія է. (լեհ.) հիւրանոց, ակմբանոց, ժողովարան, որ Պետրոս Մեծը հիմնում էր, որպէսզի նոցա մէջ առւս հասարակութիւնը ծանօթանայ եւրոպական կենցաղին: |(լտ.) հարաւային:

Австралійскій ած. աւստրալիական. **-льный** ած.

Австріецъ, ріяца ա. **-рійка** է. աւստրիացի, — րուհի **-рійскій** ած. աւստրիական. **-рíякъ**, **-рíячка** ա. Австріецъ, -рійка.

Автобіографическій ած. ինքնակենսագրական. **-біографія** է. (յն.) ինքնակենսագրութիւն. **-графическій** ած. նոյնագրութեան, նոյն գրութեան վերարտադրութեան. а—ая бумага; **-графія** է. (յն.) 1, նմանահանութիւն, նոյնագրութիւն, հեղինակի գրութեան ճիշտ վերարտադրութիւնը. 2, միևնոյն գրութեան մի քանի օրինակը արագ ստանալու միջոցը, եղանակը. **-графный** ա. Автографическій; **-графъ** ա. 1, ինքնագիր, սեփհական ձեռք. 2, հեղինակի իսկ, հարազատ ձեռագիրը. բուն բնագիր. 3, ինքնագիր, ինքնիրան գրող, ընդօրինակող, կաղապարող մեքենայ:

Автодафé ա. аутодафé.

Автодидактическій ած. ինքնուս. **-дидáктъ** ա. (յն.) ինքնուս. **-кефáльный** ած. (յն.) ինքնագլուխ. а—ая цéрковь; **-крáтія** է. (յն.) ինքնակալութիւն, անսահման, միահեծան ինքնապետութիւն. **-крáтъ** ա. ինքնակալ, միահեծան, անսահման միապետ, ինքնապետ. **-матизмъ** ա. ինքնաշարժութիւն, մեքենայաբար շարժուելու ընդունակութիւնը. **-матическій**, **-мáтный** ած. ինքնաշարժ, ինքնաբերական, մեքենայական. **-мáтъ** ա. (յն.) ինքնաշարժ մեքենայ (մարդու կամ կենդանու կերպարանքով): **-мобиль** ա. (յն.-լտ.) ինքնաշարժ նորաձևար կառք մի:

Автомедонъ ա. կատկ. կառապան, կառավար:

Автомолитъ ա. Ծնք. Automolit, աւտօմոլիտ, ցինկային շպինել:

Автономія է. (յն.) ինքնավարութիւն, ինքնօրինութիւն, ինքնուրոյն վարչութիւն. 2, փիլ. կամքի ազատ ընտրութիւնը, որոշումը, ազատութիւնը. **-номный** ած. ինքնուրոյն, ինքնավար, ինքնօրէն. **-псія** ա. Аутопсія.

Авторитéтный ած. հեղինակութիւն, կշիռ ունեցող, ազդու, ազդեցիկ. а. голосъ; **-тъ** ա. 1, հեղինակութիւն, ազդեցութիւն, նշանակութիւն, 2; հեղինակութիւն ունեցող, հեղինակաւոր անձ:

'**Авторскій** ած. հեղինակի. á—oe прáво, вознаграждéніе; **-рство** չ. հեղինակութիւն. **-рствовать**, (-ствую, -ютъ) չ. հեղինակել, շարադրել. **-ръ** հոլ. 1, հեղինակ, բանաստեղծ, գրող այր, կին. 2, մի բանի սկզբնապատճառ, հեղինակ:

Автохтóны ա. Аборигéны. |դայ, տէր, մեծաւոր:

Агá I. Ձ. ահա, ահա թէ ինչ. II. ա. (թրք.) ա-

Агáва է. բս. Agave americana, ամերիկական ագաւին, պերճածաղիկը (ավերարար հարիւրամեան հալուէ): |կերպարար:

Агальматолитъ ա. Ծնք. agalmatolithe, պատ-

Агáны է. յ. (յն.) ագապ, սիրոյ սեղան, որ տալքում էին նախնի քրիստոնեաները:

Агáрикъ ա. (լտ.) ագարիկոնը, ծալքաւոր սունկը:

Агаряне, -янъ ա. յ. հագարացիք, առհ. մահմետականներ:

Агáтный ակատէ, ակատակերպ. **-товый** ած. ակատէ, ակատից, а. сосудъ; **-тъ** ա. Ծնք. agate, ակատ, «свѣтлые чёрные глазá настоящій а.»

'**Аггелъ** ա. եկղ. չար ոգի, դև:

'**Агéнтскій** ագենտի, գործակալի, -վարի á—ая контóра; **-тство** չ. **-тýра** է. (գերմ.) ագենտութիւն գործակալութիւն. **-тъ** ա. (գերմ.) ագէնտ. 1, լիազօր, հաւատարմատար, գործակալ, -կատար. 2, որ և է տէրութեան դիպլօմատիական, պատերազմական կամ վաճառականական գործերի ներկայացուցիչը մի այլ պետութեան արքունիքում:

Агитáторъ ա. (լտ.) ագիտատոր. 1, յօդուած որ և է գաղափարի պայքար մղող, հասարակութիւնը պատրաստող. 2, խռովարար, ազմկիչ, գրգռիչ. **-тáція** է. (լտ.) ագիտացիա, 1, պայքար, պայքար մղելը յօգուտ որ և է գաղափարի, ձեռնարկութեան. 2, խռովարարութիւն. **-тировать** (-рую, -ютъ) չ. (լտ.) պայքար մղել[ով հասարակու-

թիւնը յօգուտ մի և է գաղափարի, գործի նախապատրաստել]։

Агіасма ի.(յն.) եկղ. 1, а. великая ջրօրհնէքին (Աստուածայայտնութեան տօնին կամ նախատօնակին) օրհնած ջուրը. 2, մանկանց մկրտութեան համար օրհնած ջուրը։

Агіо|біографія ի. (յն.) սրբերի կենսագրութիւնը, վարք սրբոց. **-графія** ի. (յն.) սրբագրութիւն. խրատական գրուածք. **-логія** ի. (յն.) սրբախօսութիւն, սրբերի մասին գիտութիւն, տեղեկութիւններ։

'Аглицкій հնց. ռմկ. տ. 'Англійскій.

Агломератъ ա. 1, հնք. agglomérat, շեղջաքար, կուտակաքար. 2, ռւհ. այլազան մասերից բաղկացած կոյտ, կուտակում, շեղջ։

'Аг|нецъ. нца ա. եկ. ս. 1, գառ. 2, պատարագի հացից հանած քառանկիւնի օրհնած նշխարը 'А. Божій Գառն Աստուծոյ (Յիսուս) 'А. непорочный տ. Авраамово дерево: **-ница** ի. հկ. ս. 1, էգ գառ, որոջ. 2, եկղ. այսպէս կոչւում են Աստուածածինը և նահատակ կոյսերը։

'Агнцевы вѣтви ի. յ. վարսաւոր կամ բաբելոնական կամ պաղեստինեան, Երուսաղէմեան ուռենու (Salix babylonica) ոստերը, ճիւղերը։

Агонія ի. (յն.) մահուան ճգնաժամ, մահուան տագնապ, հոգեվարք։

Агра|мантный,-мантовый ած. երիզագործի. **-мантъ** ա.(ֆր.) երիզագործ. ցանցակերպ հիւսուածք, ժապաւէն, որ իբրև զարդարանք կարում են կանանց զգեստի փէշերին, վարագոյրների եզրներին և այլն։

Агра|рій ա. (գերմ.) ագրարիէր (Գերմանիայում այն քաղաքական կուսակցութեան անդամը, որ պաշտպանում է հողատէրերի և գիւղատնտեսների շահերը). **-рный** ած. հողատիրական, կալուածատիրական. գիւղատնտեսական. а. вопросъ, —строй.

Аграфъ ա. (ֆր.) ագրաֆ. 1, կարթ, ճարմանդ, շիգգ, ճանկ, գլխարկի կոկարդը. 2, ճրտրւ. Թաղի, կամարի միջին քարը, որով նա պարփակւում է։

Агрегатъ ա. (լտ.) շեղջ, կիտուածք, կուտակութիւն, խառնուածք, կազմուածք։

Агрессивный ած.(լտ.) յարձակողական,նուաճողական. а—ая политика.

Агрикуль|тура ի. (լտ.) երկրագործութիւն, հողագործութիւն. **-турный** ած. երկրագործական, հողագործական. а—ая техника.

Агро|номическій ած. հողագիտական,—գործական. **-номія** ի. (յն.) հողագիտութիւն, հողագործական ուսումը, գիտութիւնը. **-номъ** ա. ագրոնոմ. 1, հողագէտ, ուսեալ հողագործ, երկրագործ. 2, ուսեալ, փորձուած գիւղատնտես։

Агу|-леньки, -нечки, -нюшки ձյ. ագու агу, не плачь.

Адажіо, (իտ.) երժ.1,Տ. հանգիստ,կամաց,մեղմ. 2, ածհ. պիէսան, որ հանգիստ և աղղու եղանակով երգելու է։

Ада|мантовый ած. 1, ադամանդէ. а — ая твёрдость; 2,*խիստ կարծր,անողորմելի а—ое сердце; **-мантъ** հնք, adamas, ադամանդ, այմաստ։

Адамашка ի. հնց. դամասկոսեան մետաքսէ կերպաս, որ առաջ ներածւում էր Ռուսիա։

Ада|миты ա. յ. Ադամեանք, Ադամորդիք (միջակեան աղանդաւորներ, որոնք ցանկանում էին նախահօր դրախտային անմեղութիւնը վերականգնել. ցաւակեաց, հանրակին էին և ժխտում էին եկեղեցին և իւր ծէսերը). **-мовщина** ի.տ.Адамова кость; **-мовъ, а, о,** ած. Ադամի, Ադամա—(մակդիր, որով այլ և այլ արուեստագիտական անուններ են կազմւում, օր.) Адамова борода, 1, բս. Asclepias, մետաքսաբոյսր (խոտ). 2, բս. Centaurea scabiosa, բոսոր տերեփուկը կամ նաշտար։ Адамова голова 1,Ադամագլուխ (գագաթի նկարը վերան երկու խաչաձև ոսկորներով, օր. խաչելութեան նկարում). 2, բս. Cypripedium calceolus, մուղածաղիկը։ Адамова кость հիւսիս. Ադամոսկր կոչուած քարացած ծառը։ Адамова смоква բս. Musa paradisiaca կամ Ficus indica, մուզը (մօզ,Ադամախնձոր)՝ Адамово дерево բս. Catalpa bignonioides, սիկառածառը։ Адамово яблоко 1, բս. Citrus limetta, քաղցրահամ կիտրոնը, ոես և Адамова смоква: 2, բս. Pyrus malus paradisiaca դրախտախնձորին։ 3, կզմխ. Cartilago thyreoidea խուչափուշի վերին, դուրս պրծած մասը։

Адансонія ի. տ. Баобабъ.

Адатъ ա. ադաթ, կովկասեան լեռնաբնակների հնաւանդ սովորութիւնները, որոնք օրէնքի նշանակութիւն են ստացել։

Адвербіальный ած. (լտ.) քերկ. մակբայական. а-ое реченіе.

Ад|визный ած. ծանուցագրի, հաղորդագրի. **-визъ** ա.(իտ.) վճռկ. ծանուցագիր, հաղորդագիր, (որ մուրհակը կամ ապրանքը արդէն ճանապարհուած է։)

Адво|катишко ա. նխտ. սոդոմելի փաստաբան. «а. былъ дрянной, и всѣ поводы кассаціи упустилъ.» **-катскій** ած. փաստաբանի.—նական **-катство.** փաստաբանութիւն **-катствовать,(-ствую.-ютъ)** չ. փաստաբանութիւն անել, փաստաբանութեամբ պարապել. **-катура** ի. (գերմ.) 1. տ. Адвокатство; 2,հիմնարկութիւն,որ էական գործերը պաշտպանելու,իսկ քաղաքական գործերի համար բարեխօսելու. **-катъ** ա. (գերմ.) ադվոկատ, փաստաբան.

Аделаида ի. բաց կապոյտ գոյն,կապոյտ մանուշակի գոյն։

Аденологія ի. բժ. խլախօսութիւն, գեղձագիտութիւն, -բանութիւն։

Адептъ ա. (լտ.) 1, կատարելութեան, -յաջողութեան հասած ալքիմիկոս. 2, ով և է վարդապետութեան գիտակ, աշակերտ, հետևող։

А|дехъ ա. -диге ածհ. չերքէզ (տեղական յորջորջում)։

Адина|мическій ած. անուժութեան, անզօրութեան, թուլութեան, ուժասպառութեան. **-мія** ի. (յն.) 1, անզօրութիւն, ուժասպառութիւն,թուլութիւն. 2. բժ. անուժութիւն, կատարեալ ուժասպառութիւն, որ պահանջում է դրգռիչ միջոցներ։

Администра|тивный ած. (ֆր.) կառավարչական, վարչական. а—ая власть կառավ., վարչ. (և ոչ դատաստանական) իշխանութիւն. а—ая машина; выслать кого въ а—омъ порядкѣ, а—ымъ порядкомъ աքսորել մէկին վարչական (և ոչ դատաստանական) ճանապարհով. **-торскій** ած. կառավարչական, վարչական. а — ыя способности; **-торъ** ա. (լտ.) 1, ռմհ. կառավարիչ, վարիչ, վարչական անձ. 2, կառավարութիւնից կարգուած պաշտօնեայ, մատակարար, յանձնարարիչ, որին յանձնուած է ով և է կալուածական գործ. 3, արքունի կալուածների կառավարիչ (հիւսիս արևմտեան, հարաւ արևմտեան և բալթեան նահանգներում). 4. իրւբ. վաճառականական տան խճճուած գործերը կարգադրելու համար նշանակուած վարչութեան անդամը.

-ціонный ած. վարչութեան, կառավարչութեան. -ція է. (լա.) 1, առհ. կառավարչութիւն, վարչութիւն. 2, ակլսնական մարմին (մասնաւորապէս գաւառական կամ երկաթուղային) վարչութիւն. 3, իրւք. ոստիկան կազմակերպութիւն. համապարփակութիւն, կազմակերպութիւն, ոստիկանութիւն. 4 աւանդին հրամայական (կառավարչական) ձեռնարկութիւն, որ բնական է կարգադրում է վաճառական ընկերութեան գործերը։

Адмиралтейскій ած. ծովային վարչութեան, а. флагъ; а-ая игла Պետերբուրգի ծովային վարչութեան շինութեան վերայ գտնուող սրածայր սիւնը. -ралтейство չ., 1, ծովային գրասենեակ, որ նաւատորմին վերաբերեալ բոլոր գործերը կառավարում են, նաւերը շինում կամ կարգաւորում են. 2, ծովային, նաւատորմային վարչութիւն. адмиралтействъ-коллегія ծովային, նաւատորմի վարչութիւն (Պետրոս Մեծի ժամանակ). адмиралтействъ-совѣтъ ծովային վարչութեան խորհրդարան-ралтейцъ ա. Պետ. մարտանաւերի շինութեան գլխաւոր վերակացուն (Պետրոս Մեծի օրով). -ралъ ա. (հոլ).1, ծովակալ. նաւատորմի հրամանատար. ծովային զօրքերի սպարապետ. 2, կնդ. Vanessa Atalanta, ծովակալ թիթեռ. 3, կնդ. Conus admiralis, ծովակալ խեցին. -ральскій ած. ծովակալի. а. чинъ; а. часъ կանկ. ճաշից առաջ ժամ, ժամանակ. -ральство չ. ծովակալութիւն. -ральша է. ծովակալի կինը։

Адонай ա. (եբր.) Ադոնայի, Ադոնիա, Տէր (Աստուծոյ անունը). «А. есть имя сотворившаго міръ».

Адовъ, а, о ած. տ. Адъ.

Адонисъ ա. բս. Adonis, ադոնիս, Ադոնիսի ծաղիկը, աստանդային աշխէ (խոտ գորտնուկներից Ranunculaceae).

Адресатъ ա. (գերմ.) նա, որի անունով նամակը կամ մի այլ թուղթ, պատուէր հասցէագրած է. -росный ած. հասցէի. հասցէա—.а. столъ հասցէատուն, ուր կարելի է մի քաղաքում գտնուող բոլոր մարդկանց հասցէները իմանալ. а—ая книга հասցէամատեան. а. билетъ (առաջ) վկայագիր, որ տրւում էր մանաւոր ծառայողներին և արհեստաւորներին.-росованіе չ. հասցէագրելը. ցոյց տալը. -росовать ** (-сую-ютъ) ն. 1, что куда կամ кому հասցէագրել, նամակը. պատուէրը, մաքրեալ վրայ ուղարկ հասցէն գրել. ուղղել. 2, кого куда կամ къ кому մէկին մի հասցէ, հանապարհ յայտնել. ցոյց տալ. մէկին մի տեղ, մի մարդու մօտ առաջնորդել.-ся** 1, անդր. къ кому կամ куда, գառնալ, դիմել մէկին կամ մի տեղ. 2, կր. հասցէագրուել, ուղղուել. письма адресуются въ контору; -ресъ ա. (ֆր.) ադրէս. 1, հասցէ. 2, մաքրեալի վրայ այն անձի անուան մակագրութիւնը, որին պատուաստը պէտք է գրաւել վճարէ. 3, ուղերձ, ձօն. շնորհակալութեան, շնորհաւորութեան, ցաւակցութեան թուղթ. խնդրագիր, որ շատ տօնախմբութիւններով մէկին ուղարկւում է. адресъ-календарь հասցէամատեան (անէութեան բոլոր հիմնարկութեանց, պաշտօնեաներ)։

Адріанопольскій ած. Ադրիանօպոլսի. а—ая краска, а. цвѣтъ ամենահաստատուն և սիրուն կարմիր ներկը, որ տորոնից ստացւում է և որով ներկում են բամբակեայ թելերն և գործուածքը։

Адскій ած. (թատ.) բուխարական և պարակա-

կան կիսամետաղական գործուածք, ճոթ։

'Адскій ճ. ինչպէս դժոխքում, սոսկալի, զարհուրելի կերպով.-дскій ած. դժոխային, սանդարամետական, զարհուրելի, անտանելի. а—ія силы,—муки, а—ая работа,—скука. 'А—ая машина, դժոխային մեքենայ, սոսկալի, բանկուող նիւթերով լցրած ու, գործիք. բ, նաւ: 'Адскій камень քիմ. Lapis infernalis, դժոխաքար, խարիչ քար։

Адуляръ ա. հնք. adulaire ադուլար(ադուլարիա). թափանցիկ. բիւրեղացեալ դաշտային սպաթ]ը։

Адъ. ա. 1, դժոխք, սանդարամետ. 2, դժոխային ոյժեր. 3, դժոխային տանջանքներ, չարչարանքներ. 4, չփոթութեանց, խառնակու թեանց վայր, տեղ; 'Адовъ, а, о ած. դժոխային- адовы силы, а—о отродье.

Адъюнктскій ած. ադիւնկտի.-нктство չ. ադիւնկտութիւն. -нктура է. ադիւնկտի պաշտօնը, ծառայութիւնը. -нктъ ա. (լա.) ադիւնկտ. 1, ակադեմիաներում և բարձրագոյն ուսումնարաններում կրտսեր ուսումնական. (առաջ) ակադեմիկոսի կամ պրոֆեսորի օգնականը. 2, բողոքական պաստորի օգնականը։

Адъютантскій ած. ադիւտանտի. а-ая должность: -ютантъ ա. (գերմ.) ադիւտանտ. սպայ, որ մեծաւորի այլեայլ պատուէրներն կատարում է. полковой, баталіонный а.; генералъ-а. և флигель- а. գեներալ և սպայ, որոնք կայսեր թիկնապահներն են, անմիջապէս նորան ծառայում են. -юторъ ա. (լա.) օգնական։

Адэкватный ած. փիլ. ճիշտ համապատասխան (համապատասխանութիւն, գաղափար). -кватъ ա. (լա.) փիլ. ադէքվատ, ճշտութիւն, ճշգրտութիւն, համապատասխանութիւն (առարկաների գաղափարների)։

Адюльтеръ ա. (ֆր.) 1, ցոփութիւն, շնութիւն, ամուսնական հաւատարմութեան խախտումը. 2, ցոփ, շնացող. անհաւատարիմ ամուսին։

'Ажіо չ. անհ. (ֆր.) աժիօ (այն գումարը, յաւելումը, որ վճարում են տարբեր տեսակ դրամները, արժեթղթերը միմեանց հետ փոխելիս).-жіотажъ ա.(ֆր.) դրամաճարդ. որ հիմնուում է դրամաթղթերի կուրսի փոփոխութեան վերայ. առհ. մեծ գործերի սպեկուլ, սակարկութիւն. -жіотёръ ա. դրամաճարդով զբաղուող, մեծ գործեր անող, ծախող։

'Ажно չ. ռմկ. այնպէս որ, մինչև անգամ։

Ажурный ած. ծակծկուած, ծակոտկէն, ցանցակերպ, նօսր, թափանցիկ. а — ое шитьё, а—ые чулки:-ръ ա. անհ. (ֆր.) 1, անգին քարերի ոսկով և արծաթով այնպէս շրջանակելը, որ միայն նոցա եզրերն են ներփակւում մետաղից. 2, առհ. թափանցիկ, նօսր, բարակ, ցանցառ գործ. чулки, перчатки а.

Ажъ տ. 'Ажно.

Азалія է. բս. Azalea, լեռնավարդ։

Азартность է. կրակոտութիւն, տաքարիւնութիւն, յանդգնութիւն. -тный ած. 1, պատահական, պատահմունքից, բաղդից կ [illegible] ած. играть въ а—ыя игры բաղդախաղ [illegible] ուիլ. 2, կրակոտ, տաքարիւն, յանդուգն [illegible]. -тъ ա. (ֆր.) խանդ, կրակոտութիւն, տաքո[illegible]ութիւն, բորբոքում, որոմտութիւն, յուզմունք։

Азбестъ տ. Асбестъ.

'Азбука է. 1, այբբեն, ալփաբեթ. [illegible] այբբե-

նարան, տետրակ. 3, * մի և է գիտութեան, արուեստի տարրերը.-ко́вникъ ա. հին ռուս դպրութեան մէջ մենական բառարան, մնգ. եկեղեցական, որի մէջ բառերը այբբենական կարգով դասաւորուած և բացատրուած էին. -чка նուզ. տ. 'Азбука: -чный ած. այբբենական, սկզբնական, *տարրական։

Ази|му́тный ած. ազիմուտի,-տային, **-му́тъ** ա.(տրր). ազիմուտ. 1, հորիզոնի այն մասը կամ աղեղը, որ գտնւում է մի և է աստղի բարձրութեան և միջօրէի մէջ. 2, աստղ. աստղի բարձրութեան և միջօրէի միջի անկիւնը, =0—360°։

А|зiáтецъ, тца ա.,**-зiáтка** ի. ասիացի, ասիուհի. **-зiáтскiй** ած. ասիական,* վայրենի, բիրտ, կոպիտ. **-зiáтчина** ի. 1, ասիականութիւն, ասիական, բիրտ սովորութիւն, վարք ու բարք. 2, տ. Азiáтъ 2;- **-зiáтъ** ա. 1, տ. Азiáтецъ; 2, նխտ. բիրտ, կոպիտ, անկիրթ մարդ.**-зiйскiй** ընստ. տ. Азiáтскiй.

Азо́|тистый ած. ազօտեայ, բորակածին պարունակող. **- ти́ческiй, - тновáтый. - тный, - товый** ած. բորակածնային, բորակային. азо́тная кислота́; 'Թէզապ' -тъ ա. (ֆր.) քիմ. բորակածին, մահածին։

Азу́ръ ա. 1, կապոյտ դեղ, ներկ 2, հնք. Lapislazuli, լազուարթ (լաճվարտ, լաժուարդ)։

Азъ, á ա. 1, ազ, այբ. եկեղ. սլաւոնական այբբենի առաջին տառը, *սկիզբ, տարերք. азá въ глазá не знáетъ ոչնչէն ոչինչ չէ հասկանում. твердить, повторять азы́ — տարերքը, տարրական գիտելիքը կրկնել 2. եկ. սլ. դէրն. ես (գործ է ածւում կատակով, օր. и азъ грѣшный, — многогрѣшный. [վերարկուն]։

Азя́мъ ա. ազեամ, ռուս գիւղացու ամառուայ

Ай ա. անհ. (Ау-ի անունով) փրփրացող, եռա-

Айдъ ա. դժոխք, սանդարամետք։ [ցող գինի։

'Аиръ ա. բս. Acorus calamus, խունկեղէգը (Ակիր?)։

'Аи|стникъ ա. բս. Pelargonium, Պել'արգոնը. **-стовый** ած. արագլի.а. носъ տ. 'Аистникъ; **-сть** ա. կնդ. Ciconia, արագիլ, 'լագլագ' бѣлый а. Cic. alba, սպիտակ արագիլ (տառեղ)։

Ай 1,ա.կնդ. Bradypus tridactylus, այր, ծոյլ, յամրուտկը։ II. ձգ. այ, վայ այ, ահ. ай, ай, ай, что надѣлали! **Ай-ай** տ. Руконо́жка.

'Айва́. ի. բս. Cydonia vulgaris, սերկեւիլ և սերկևլենի .**-во́вый** ած. սերկևիլի,—լից. айво́вое варе́нье. [հեռացիր։

Айда́ ձգ. (թուրք.) հայդա՜, հէյդա՜, դնա՜ք. դնա

Айде́сскiй ած. դժոխքի, - խային, սանդարամետի, — մետային։

Айма́къ, á ա. հորևան, արիւնակից ցեղ, ազգ։

Айра́нъ ա. (Թաթ.) խնոցու թանը (իւղը զովացուցիչ ըմպելիք). մածնաթան, աղուի։

Ака|де́микъ տ. 1, ակադեմիկոս, ակադեմիայի անդամ. 2, առհ. ուսումնական, ուսումնասէր. 3, զինուորական ակադեմիայի շրջանաւարտ, աշակերտ. **-деми́стъ** ա. հոգևոր կամ գեղարուեստների ակադեմիայի աշակերտ. ուսանող ճեմարանական. **-деми́ческiй** ած. 1, ակադեմիայի, ակադ. а. уста́въ.—трудъ. 2, ակադեմիկոսի, ուսումնական. լուրջ. а. годъ. ուսման. ուսումնական տարի (համալսարանում. նաև այլ ուսումնական հիմնարկութեանց մէջ). а—ая фигу́ра մերկ մարդու արձան. պատկեր. а—iя по́зы ակադեմիական, կեղծ դասական, կարծեցեալ գեղարուեստական դիրքեր, ձևեր. 3. * զուտ տեսական, վերացական. **-де́мiя** ի. (յն.) ակադեմիա.1. ուսումնական հիմնարկութիւն, որի նպատակն է գիտութեանց, գրականութեան կամ գեղարուեստից մշակութիւնը. а. нау́къ, —худо́жествъ գիտութիւնների, գեղարուեստների ակ. 2, բարձրագոյն մասնագիտական դպրոց, ճեմարան а. духо́вная, — вое́нная, — инжене́рная, —морска́я. 3. *Նկարչական ուսումնարաններում մերկ մարդկանց պատկերներ մարդկային մարմնի մկանային կազմը ուսումնասիրելու համար։

'Ана|ла, հոր. **-льщикъ** ա. այբամոլ, որը (ինչպէս օր.մոսկուացին) անշեշտ о-ն а է արտասանում։

Ака́нтъ ա. ականթ. 1, բս. Acanthus, ականթ, արջամագիլ (բոյս. որի կտրտուած տերևները արջի մագիլներին նման են). 2, ճրտրպ. այն բոյսի տերևի ձևով զարդ, զարդարանք։

'А|канье չ. այբամոլութիւն (անշեշտ о-ի а արտասանելը). **-кать** չ. չշեշտուած о-ն а արտասանել, ինչպէս անում է մոսկուացին։

Ака́тъ ա. կնդ. Himantopus, խաղքնակը (կռունկներից)։

Ака́цiя ի. բս. Acacia, ակացիա. жёлтая а. Caragana arborescens, լորենի, հակակ. бѣ́лая а., Robinia pseudoacacia, փուշկեղևը (սխալ՝ ակացիա)։

Ака́еи|стникъ ա. յոտնկայս լսելի օրհներգութեանց գիրքը. **-стъ** ա. (յն.) ակաթիստ. յոտնկայս լսելի օրհներգութիւն, գովաբանութիւն 'ի փառս Փրկչին, Աստուածածնին կամ սրբերի։

Аквамари́|нный,-новый ած. ծովագոյն, ծովականագոյն. **-нъ** ա. հնք. Aigue-marine, ծովակն (գոհար ?)։

Аква|реля́стъ ա. ջրանկարիչ.**-ре́ль** ի. (Ֆր.) 1, ջրանկարչութիւն, ջրային գծերով նկարչութիւն. 2, ջրանկար, ջրային գծերով նկարած պատկերը. ջրաներկ նկար. **-ре́льный** ած. ջրանկարչական. а—ая жи́вопись; а. рису́нокъ ջրանկար։

Аква́|рiй,-рiумъ ա. (լտ.) ակվարիում. 1, աւազան, ջրկալ, որի մէջ բուծանում են ջրային բոյսեր և կենդանիներ. 2, ծովային թանգարան, հիմնարկութիւն այլևայլ բաժանմունքներով, որոնց մէջ գտնւում են ամեն տեսակ ջրային բոյսեր և կենդանիներ։

Аква|ти́нта ի. (իտ.) ակվատինտա (պղնձի կամ պողպատի վերայ փորագրելու արուեստ.)**-фо́рта.** ի. (իտ.) ակվաֆորտա (պղնձի վերայ բորակաթթուով փորագրելու արուեստը). **-форти́стъ** ակվաֆորտիստ, պղնձի վերայ բորակաթթուով փորագրող։

Акве|ду́ктъ,-ду́къ ա. (գերմ. Ֆր.) 1, կամուրջ, կամրջանման շինութիւն, որի վերայով ջուր անցնում է, ջրակամուրջ. 2, ջրմուղ, ջրանցք։

Аквиле́гiя. ի. տ. **акле́й.**

Аквило́нъ ա. (լտ.) հիւսիսային քամի, հողմ։

Акклимати|за́цiя ի. (գերմ.) կլիմայավարժութիւն (օտար երկրի բոյսերի և կենդանիների). **-зи́ровать,**** (-рую-ютъ), **-зова́ть**** (-зу́ю -ютъ) ն. (գերմ.-ֆր.) կլիմայավարժել, օտար երկրի բոյսը կամ կենդանուն մի այլ կլիմայի ընտելացնել.**-зи́роваться**** 1, անդր. կլիմայավարժիլ, օտար երկրի կլիմային ընտելանալ. 2, կր. կլիմայավարժուիլ, օտար երկրի կլիմային ընտելացնուիլ։ [կադրիծ (Հ). 2. տպգր. փակագիծ։

Акколáда ի. (իտ) 1, երժ. միաւորիչ նշան,փա-

Аккомодáцiя ի. (լտ.) 1, յարմարեցնելը, պատ-

չանկը, համաձայնեցնելը. 2, Ֆիզ. անտողու-Թեան գործարանի (աչքի) յարմարումը (շնոր-հիւ իւր բիւրեղային ոսպի)։

Аккомпанементъ ա. (ֆր.) երգակցութիւն, նուագակցութիւն, երաժշտական գործիքի վե-րայ մէկի երգին կամ խաղին ուղեկցելը.-**ниро-ваніе** չ., -**ніровка** ի. *նոյն.* երգակցութիւն, նուագակցութիւն. -**ніровáть**, (-нирýю-ютъ) ն. когó, что и չ. кому на чёмъ (ֆր.) *նոյն.* երգակցել, նուագակցել երգողին, կամ ածողին երաժշտական գործիքի վերայ ուղեկցել. -**ніá-торъ** ա. -**ніáторша** ի. ուղեկցող, նուագակցող. եր-գակցող (խաղով՝ երգողին կամ ածողին) այր, կին։

Аккóрдъ ա. (իտ.) ակորդ, ներդաշնակութիւն ձայների. երեք կամ աւելի երաժշտական տոների միահաղոյն, ներդաշնակ առումը. брать на піанино а—ы.

Аккредитóвывать. -**товáть** (-тýю-ютъ)ն. (ֆր.) 1. *դիպլոմա.* հաւատարմաթղթով տալ, հաւա-տարմաթղթով հաստատել, հաւատարմացնել դիպլոմատիկական անձին. 2. *վճռկ.* կոմիսիա-ների վաճառականական գործերի համար լիա-զօրութիւն տալ, -**ся** 1, *անդր.* իւր հաւատարմա-թուղթը օտար պետութեան ղեկավարին ներ-կայացնել. 2, *կր.* հաստատուել, վաւերացնուել դիպ-լոմատիկական պաշտօնի մէջ։

Аккумуляторъ ա. (լտ.) ակումուլատոր ելեկ-տրահաւաք գործիքը, որ ելեկտրականութեամբ լցնելով, պահում են իբրև պաշար ելեկտրական հոսանքի համար։ [տապահ, բարեխիղճ։

Аккурáт;**ность** ի.ճշտապահութիւն. -**ный** ած. ճըշ-

Аклей ա. 1, *բս.* Aquilegia vulgaris, հասա-րակ արծուաքաղել, 2, *Սիբ.* մի տեսակ բադ։

Аколитъ ա. (յն) ուղեկից, հետեւորդ։

Акони́тъ ա. *բս.* Aconitum, ակոնիտոնը կամ ընձախոտը (բէշ)։

Акосмизмъ ա. (յն.) *փիլ.* իրական աշխարհի գոյութեան ժխտումը։

Акриды ի. յ. (յն.) *ածշ.* մարախ, մորեխ։

Акроаматическій ած. (յն.) ասանց ընդհա-նուր, ասանց հարցի լսելի, ունկնդրելի, անընդ-միջելի. հակը ա. катехизическій.

Акробáтъ ա. (յն.) լարախաղաց,լարագնաց, պա-րանախաղաց,– գնաց,‚քանդրբազ‘, ‚չամբազ‘։

Акрополь ա. (յն.) միջնաբերդ, վերնաբերդ, ծայրաքաղաք, ակրան (նախնի յունական քա-ղաքներում). -(ó)**стихъ** ա. (յն.) բանաստեղծու-թիւն տաղ, ոտանաւոր, որի իւրաքանչիւր տան սկզբի տառերը մի և է խօսք են կազ-մում. -**терій** ա. (յն.) *ճրտրպ.* հորիզոնական տանիք, պատուանդաններ շինութեան ճակատի գագաթին և ծայրերին, որոնց վերայ դնում են անօթներ, կիսարձան և այլն։

Акръ ա. ակր (հողային չափ, որ զանազան պետութեանց մէջ տարբեր մեծութիւն ունի)։

Аксамитный ած.ակսամիթի.-**самитъ** ա.(յն.) ակ-սամիթ, թաւշեայ կամ ատլասեայ փարչա,դիպա-կնքի իրիտ, խուսո ոսկեայ կամ արծաթեայ զարդարանք։

Аксельбáнтъ ա. (գերմ.) աքսէլբանդ (ոսկեայ, արծաթեայ կամ այլ թել,՝ժապաւէն, որ սմանք զինուորականներից ուսերի վրայից կրում են)։

Аксессуáръ ա. (ֆր.) լրացուցիչ, երկրորդական, կողմնակի տարրեայ, մաս (մեւք գեղարուես-տական իրի). *տաճ.* երկրորդական, կողմնակի իր, հանգամանք, պարագայ։

Аксинитъ ա. *Հնք.* տապարաքար։

Аксіома ի. (յն., արաբմա. 1, ակնյայտնի,ապա-ցոյցի կարօտութիւն չունեցող ճշմարտութիւն. 2, *փիլ.* ճշմարտութիւն, որ չէ ապացուցւում, բայց բոլոր ապացոյցները հիմքն է զագւում։

'Аксіосъ ա. (եկղ. յն.) «արժանի է» (գործ է ածւում հոգևոր աստիճաններ տալու ժամանակ)։

Актерка *ռմկ.* տ. актриса; -**рничать** տ. ак-терствовать; -**рскій** ած. դերասանի. -**рство** չ. 1. դերասանութիւն. 2, դերասանական ձևեր, շար-ժումներ, զարմանք. -**рствовать** (-ствую-ютъ չ, 1, դերասանական ձևեր, շարժումներ անել. 2, *կեղծաւորութիւն* անել, կեղծաւորել. -**ръ** ա. ֆր., 1. դերասան, գուսան *գր.*, 2, կեղծաւոր, խաբեբայ, քսու մարդ։

Активность ի. գործունէութիւն, գործող, գոր-ծունեայ լինելը. -**тивный** ած. գործօն,գործունեայ. իրական, а—ая служба,— помощь; -**тивъ** ա. լտ., *վճռկ.* հաշուեկշիռ։

Актинометрія ի. (յն., ճառագայթաչափու-թիւն (Ֆիզիքայի մի մասը, որ ճառում է արե-գակի ճառագայթների ջերմութեան ստորձանի մասին). -**метръ** ա. արեգակի ճառագայթների ջերմութիւնը չափելու գործիք, ճառագայթա-չափ։

'Актовый ած. ակտի. I, տարեկան հանդի-սի (գպրոցի, համալսարանի) а—ая зала; II, վաւերագրի,-թղթի. á—ая бумáга,— книга.

Актриса ի. (ֆր.), դերասանուհի։

Актуаріусъ ա. *Հնգ.* գործավար, ատենա-դպիր, քարտուղար, որ ծր և է պաշտօնատան գործերը, գրութիւնները վարում և պահպա-նում է, -**тъ** ա. I, (լտ. actus) ակտ, 1, գործ, գործողութիւն. 2, ծր և է ուսումնական կամ դասարանական հրապարակութեան տարեկան հան-դէսը. 3, գործողութիւն, արարուած. трагéдія, комéдія въ пяти áктахъ. II, (լտ. actum) ակտ, գործ, դոկումենտ, վաւերագիր, գրաւոր յիշա-տակարան, а. домáшній ընտանեկան կտակա-գիր, раздѣльный á. имѣнію կտակագիր, որով ընտանիքի հայրն իւր կալուածքը, կայքը բա-ժանում է իւր որդւոցանց մէջ, акты յ. ա, թղթեր, գործեր, վաւերագրեր, որոնք օր. հնա-դարաններում պահուում են. բ, ուսումնական ըն-կերութիւնների հրատարակած գործերը, թեր-[թերը։

Акула ի. *կնդ.* Squalus շնաձուկ։

Акулинна ի. *բս.* Verbascum lychnitis, կորո-նախոտը, վառելու եղինդին։

Акулиновщина ի. մի տեսակ աղանդ, որ քա-հանաներ չէ ընդունում։

Акýлій, лья, лье, ած. շնաձկան. а—ья пасть.

Акупунктýра ի. (լտ.) *բժ.* ասեղարուծութիւն (որ կատարւում է մարմինը նուրբ, մաքուր ասեղ-ներով ծակոտելով)։

Акустика ի. (յն.) ձայնախօսութիւն (գիտու-թիւն ձայնի և նորա ազդեցութեան մասին լսո-ղութեան վրայ). -**стическій** ած. ձայնախօսական а—ая зáла, դահլիճ, որ շինած է ձայնախօսա-կան պահանջներին համապատասխան։

Акушёрка ի. մանկաբարձուհի, ծնուցիչ կին, ‚տատմայր‘ -**рскій** ած. մանկաբարձի,-ձական. а—ая прáктика, а—ая шкóла; -**рство** չ. ման-կաբարձութիւն, մանկաբարձական գիտութիւն, -**ръ** ա. (ֆր.) I, մանկաբարձ, ծնուցիչ. մանկա-

բարձ-բժիշկ. 2, акушёръ-жаба կնդ. Alytes obstetricans, կրէադորդ, ծնուցիչ գորտ։

Акцен||товáть (—тýю-ютъ) ն. շեշտել. շեշտելով, շեշտ դնելով արտասանել. **-туáція** ի. շեշտելը, շեշտադրութիւն. շեշտելով արտասանելը, առոգանելը. **-тъ** ա. (լտ.) 1, շեշտադրութիւն. 2, շեշտ, շեշտի նշանը. 3, առոգանութիւն, արտասանութիւն (օտար լեզուի). говорить что-либо съ французскимъ, нѣмецкимъ, англійскимъ а—омъ.

Акцеп||тáнтъ,-тáторъ ա. վճռկ. ընդունող (պարտամուրհակի) **-тáція** ի., **-тованіе** չ. ընդունելը (պարտամուրհակի). **-товáть** ** (-тýю-ютъ) ն. (լտ. ընդունել (պարտամուրհակը.) **-ція** ա. акцептáція։ [չարժ կալուածքի).

Акцессія ի. (լտ.) իրւք. յաւելում, աճում (ան-

Акциденція ի. (գերմ.) 1, հատոյթ, արդիւնք. 2, կաշառք, 'քոթամ' 3, վճռկ. մաքսային տուգանք, որ օրէնսդիրքը սահմանում է բուն մաքսի 10%-ի չափ այլապէս գանձառութեանց համար. 4, փիլ. իրի պատահական, ոչ էական յատկութիւնը.

Акцизный ած. ակցիզի,-գային,հարկի,մաքսի. а. сборъ, а ое управлéніе; **-цизъ** ա. (ֆր.) ակցիզ, առեւտրութիւնից նշանակուած հարկ, մաքս այլայլ կենսական պիտոյքների վերայ. а. на вино, на табáкъ, на спички.

Ак||ціонéрный ած. ակցիոներական, բաժնետիրական, **-ціонéрскій** ած. ակցիոների, բաժնետիրոջ. а. взносъ; **-ціонéръ** ա. (ֆր.) ակցիոներ, բաժնետէր (արդիւնաբերական ընկերութեան).**-ція** ի. 1, ակցիա բաժնեթուղթ. 2, áкцiи, ій յ. համբաւ, հռչակ, վարկ. егó áкціи повысились; 3, ծնց. պատերազմ, ճակատամարտ։

Акшаметъ ա. ակշամետ կազակների զգեստը։

Алабан||дизмъ,-динъ ա. ծնց. 1, ա. альмандинъ; *գեղարուեստական անճոռնի գործ. 2, ծնց. Ալաբանդեան ազնիւ քարը(աղտոտ արժէքի).

Ала||бáстеръ, стра, **-вáстръ** ա. (յն.) եկղ. ալաբաստր. 1, իւղի, անուշահոտ իւղի անօթ, մանանաման, 2, հեղուկների չափ. 3, ա. алебáстръ. [չերաստաբ նաշխը։

Алагрéнъ ***. (ֆր.) ալադրենկ ուղղամիտ

Ала||джа ա. алачá; **-дья** ա.олáдья. [համ բան։

Алалá ի. բարբաջանք, անհեթեթ, անմիտ, ան-

Алалыка ի. հոր. թոթով, թլուատ մարդ։

Аламáн||скій языкъ հնարովի, պայմանական, բօշայական լեզու. **-щикъ** ա. ձիաւոր աւազակ, 'ղաչաղ' կողոպտիչ, թալանիչ։

Алáр||ма ի. (արտ. аляpма) (ֆր.) սկւ. զործծ. իրարանցում, շփոթ, յուզմունք, խառնակութիւն. **-мистъ** ա. **-мистка** ի. վրդովարար, վրդովեցուցիչ,խառնեցուցիչ լուրեր տարածող այր,կին։

Алачá ի. մետաքսէ կամ կիսամետաքսէ շերտաւոր պարսկական գործուածք, կերպաս։

Албá||нецъ,нца ա. **-нка** ի. ալբանացի,—նուհի։

'Алгеб||ра ի. ալգեբրա, հանրահաշիւ, գրահաշիւ. **-раистъ, -ристъ** ա.ալգեբրագէտ. **-раический, -рический** ած. ալգեբրական. а—ая задáча.

Алгориомъ ա. (յն.) ձր և է հաշուի ժամանակ գործածած բոլոր թուերը, նշանները։

Алдебарáнъ ա. աստղինակերպ մեծութեան աստղերից մէկի անունը։ [խուլը։

Алдермáнъ ա. (անգլ.) աւագ, համայնքի գլ-

Алебáстренникъ ա. բս. Gypsophila muralis, որմնաբոյս ցծանը կամ ցմակուտակ։

Алебá||стровый ած. 1, ալաբաստրի,—րեց. 2, * ալաբաստրի պէս սպիտակ. **-стръ** ա. ծնց. ալաբ-

Алéй ա. олéй. [բաստր, լեռնակուճ,ալբաստր, կիրճ։

Алек||сандрéйка,-сандрáна ի. կարմիր բամբակեայ գործուածք, որից գեղջուկք շապիկներ են կարում, **-сандрйнскій** ած. Ալէքսանդրեան. A. театръ (Պետերբուրգում). **-сандрйтъ** ա. ծնց. Ալէքսանդրիտ անգին քար (առաջ Ալէքսանդր В. կայսեր անունով .**-сандрійскій** ած. 1.Ալէքսանդրեան. 2, Ալէքսանդրիական,—դրիայի A—ая бумáга խիտ, ամուր թուղթ գրելու և նկարելու համար. a—ая школа Ալէքսանդրիական դպրոց. a. листъ բս. անձայի կամ սինեմէքի (Cassia lenitiva) և այլ բոյսերի տերեւները, որոնք բժշկութեան մէջ գործ են ածում իբրև լուծողական, մաքրողական։ а—іе стручки կասիաների (Cassia fistula) պտուղը, որ գործ է ածւում իբրև լուծողական, մաքրողական. а. стихъ Ալէքսանդրեան տաղաչափութիւն. A. столпъ Ալէքսանդրեան կոթողը, սիւնը (Պետերբուրգում). **-сáндровскій** ած. Ալէքսանդրի։

Алéкторъ ա. 1, (Crax alector) հոկկօ հաւազ Ամերիկեան հաւք. 2, ատոր. աքաղաղ։

Алембикъ ա. քիմ. զտելու անօթ, արտաքի պղինձն իր տարքով։

'А||леньĸій ած. փոքր. ալ կարմիր. **-лéнько** ն. ալ. կարմիր կերպով. **-лёхонекъ, -лёшенекъ**, нька, о ած. բոլորովին ալ, միանգամայն կարմիր։

'Али, аль շ. ծնց. ռմկ. ա. или։

'Алиби ն. և փոխ. չ. իրւք. այլուրէք, ուրիշ տեղ լինելը. այլուրէքութիւն. մեղադրուողի բացակայութիւնն այն տեղից, ուր կատարուած ոճրագործութիւնն իրան է վերագրւում) засвидѣтельствовать своё а վկայել, հաստատել, որ ինքն ուրիշ տեղ էր (ոճրագործութեան տեղից բացակայ էր.։

Алидáда ի. շարժուն քանոն անկիւններ չափելու (գործիք. հողաչափութեան մէջ)։

Али||заринóвый ած. ալիզարին,—րինի. а—ыя крáски; а ыя чернила մութ կապոյտ կանաչ թանաք, որ գրելուց յետոյ սեւանում է.**-заринъ** ա. (քիմ.) ալիզարին զունաւորիչ կարմիր նիւթը, որ ստացւում է վարդի արմատ (марéна) արմատից։

Аликáнтъ ա. ալիքանտ սպանիական գինին։

Аликвóтная часть մաթմ. բաժանարար, որի վերայ մի թիւ առանց մնացորդի բաժանւում է. 5 есть а—ая часть числá 15.

Алй||фа, -фить ա. олй||фа,— фить.

Алкá||ли ***. չ. ալկալի կծուչ մարմին, հիմ. Кáли;- **лизáція** ի. ալկալիացում, կալիերում. **-лизовáть** (-рую-ютъ) ն. քիմ. ալկալիացնել, կալիերել. **-лйческій** ած. ալկալու, կալու։ **-лóидъ** ա. ալկալօիդ կալիերալ նիւթեր։

Ал||кáніе չ. 1, քաղց, քաղցածութիւն. 2, անձկ, խիստ մեծ ցանկութիւն, փափագ. 3, ծնց. պահք, պաս. **-кáтель** ա., **-кáтельница** ի քաղցածգաղցածգաղցածգաղցած այր կին. **-кáть** (-кáю-ютъ և алчу,-—чуть) взал—, չ. 1, ծնց. քաղցել, խիստ քաղց զգալ. 2, *чегó խիստ ցանկանալ, անձկալ, փափագել, ձգտել, նկրտել. а. тинины,—богáтства.

Алкіóна ի. (յն.) աստղ. Ցուլ աստեղատան մէջ (Յօթնաստեղանք-Pleïades) ամենապայծառ (երրորդ մեծութեան) աստղը (չշփոթել Альціóна բառի հետ)։

Алкоголизація ж. ալկոհոլիզացիա. 1, քիմ. ալկոհոլ, ոգիքը, ոգի դարձնելը. 2, ամենամանր, ամենադերմակ փոշի դարձնելը. -**коголизмъ** м. ալկոհոլականութիւն, արբեցողութիւն. ալկոհոլը 'ի չափը գործածելուց առաջացած հիւանդութիւնը. -**коголизовать** г. (-зую-ютъ) 1, ալկոհոլացնել, ալկոհոլ խառնել ուրիշ հեղուկի հետ. 2, ամենամանր, ամենադերմակ փոշի դարձնել. -**коголикъ** м. ալկոհոլամոլ, արբեցող. գինեմոլ. նա որի առողջութիւնը հարբեցողութիւնից քայքայուել է. -**коголистый** ած. ալկոհոլով, ալկոհոլ պարունակող. -**когольческій** ած. ալկոհոլի. -**коголометръ** м. ալկոհոլաչափ, ոգիչափ, ոգու զօրութիւնը չափելու գործիք. -**коголь** м. ալկոհոլ, գինու բարկ ոգի, [ալիքուն:

Алкоранъ м. ղուրան:

Аллá м. անհ., -**лáхъ** м. (արբ.) Ալլահ, Աստուած:

Аллебарда ж. (գերմ.) կացնաւոր, տապարաւոր նիզակ, ակն (միջնադարեան զէնք). -**диникъ** м. բս. Iris, հիրիկ, ծիրանեև բոյսը. -**дщикъ** м. հէլլեբարդակիր հետեակ զինուոր:

Аллегорическій ած. այլաբանական, այլախօսական. -**горія** ж. (յն.) այլաբանութիւն, այլախօսութիւն:

Аллегретто չ. անհ. (իտ.) երժ. չափաւոր-արագ (երգելու եղանակ). -**легри** չ. անհ. (իտ.) ալլեգրի (զուարճութեան, զուարճանալու միճակ). -**легро** չ. անհ. (իտ.) երժ. ալլեգրօ. 1, յայտ է այնպես, որ մի երգի կամ նուագի մասը արագ պէտք է խաղացուի, ածուի. 2, արագ ածուող, խաղացուող մի երգի կամ նուագի մաս:

Аллейный ած. ծառուղու. а—ая дорога ծառուղի: [մանացիք):

Аллеманы м. յ. Ալեմանացիք (հարաւային գերմանացիք):

Аллея ж. (ֆր.) ծառուղի, ծառամէջ ճանապարհ, զբօսանք: [կոկորդիլոս, մեծ կոկորդիլոս:

Аллигаторъ м. կնդ. ալիգատոր Ամերիկեան կոկորդիլոս:

Аллилуйя ж. և չ. (եբր.) ալէլուիա, գովաբանեցէք Տեառն [դէ]ն (Տէրը, Աստծուն):

Аллодіальный ած. սեփհական, բուն, հայրենական, ազատական, ժառանգական. -**лодъ** м. (գերմ.) բուն, հայրենական, ժառանգական, պապենական կալուածք:

Аллопатія ж. (լտ.) հանդիպական բանախօսութիւն, ճառ (մեկը որ պատկ ուղղում է կարգաւորներ ժողովին):

Аллюзіонъ м. (ֆր.) 1, քիմ. թորանօթի (պարագ պղնձէ) կանթակ կոթը. 2, վճռկ. մուրհակին կցած կամ կցուած թերթը, յաւելումը:

Аллопатическій ած. այլաբուժական. -**патія** ж. (յն.) այլաբուժութիւն (այն եղանակը, որով մի հիւանդութիւն բուժում են այնպիսի միջոցներով, որոնք հիւանդութեան հակառակ ազդեցութիւն են առաջացնում. հմմտ. м. Гомеопатія); -**патъ** м. այլաբուժ. այլաբուժութեան հետեւող:

Аллохроитъ м. (յն.) վառաների կարկեհան, երկաթ, որից շինում են թեթեւ վազաներ, կուժեր և զարդի այլ առարկաներ:

Аллювіальный ած. ողողային, ողողից առաջացած, կուտակային. а. нанóсъ; -**вій** м. (լտ.) երկրբ. ալլուվ, ողողից առաջացած հողը, չորացր, նստուածքը: [ուածքը:

Аллюзія ж. (լտ.) ակնարկութիւն:

Аллюръ м. (ֆր.) ձիու քայլքը, ընթացքը, քայլուածքը, «երիվարը»:

Алмазный ած. м. Льняной.

Алмазникъ, -вца, -**мазникъ** м. նշգ. ադամանդի, ալմաստի. -**мазникъ** м. ադամանդավաճառ, ալմաստավաճառ. -**мазный** ած. 1, ադամանդի,—դէ, ալմաստի,—տէ. а. шпатъ, а—ая прозрачность; 2, ականակուռ, ադամանդներով զարդարուած. а—ая табакéрка; -**мазчикъ** м. ալմաստագործ, ակնագործ, գոհարավաճառ. -**мазъ** м. հնք. ադամանդ, ալմաստ, գոհար, շողակն:

Алмандинъ м. Альмандинъ.

Алогизмъ м. փիլ. այլատարր, հակատրամաբանական դատողութիւն:

Алозобникъ м. կնդ. Loxia leucoptera, կարմրափուշիկ խաչկտուցը: [рево, а. сокъ.

Алой м. Алоэ; -**лойный** ած, հալուէի. а—ое дé-

'**Алость** ж. ալութիւն, կարմրութիւն, բոց, պայծառ կարմրութիւն:

Алоэ չ. անհ. (յն.) բս. Aloë, հալուէ, ալոյ:

Алтабасъ м. հնց. ալտաբաս ոսկեթել կամ արծաթաթել փարչան, դիպակեղէնը:

Алтарный ած. 1, բագնի, զոհարանի. 2, սեղանի, բեմի. а. óбразъ, а—ое украшéніе, а—ая преграда; -**тарь**, я м. (լտ.) 1, զոհարան, բագին (կռապաշտների). 2, եկեղեցու բեմն իր սեղանով կամ զոհարանով. 3, *առհ. եկեղեցի, սրբավայր, կրօն. служитель а—я քահանայ, եկեղեցական պաշտօնեայ. принести жéртву на *а. отéчества.

Алтей м. բս. Althaea officinalis, տուղտ.-

-**тейный** ած. տուղտի. а. кóрень м. Алтéй.

Алтынникъ м. 1, м. Алтынъ; 2, (алтынница ж.) ժլատ, գծուծ, վաշխառու այր, կին.—**нничать** չ. գծուծութիւն անել, գծուծ ճանապարհով, ժլատութեամբ դրամ վաստակել, դրամ շահել. ագահաբար դրամ դիզել, կուտել. -**нный** ած. ալտինի, երեք կոպէկանոց. *չնչին,աննշան. -**нщикъ**. -**нщица** м. Алтынщикъ,—ница; -**нъ** м. 1,հնց.ալտին (3 կոպէկանոց հին ռուսկան դահեկան). 2, առհ. աղքատիկ, խեղճուկ վաստակ, աչխատանք:

Алуатъ м. Горлачъ 2.

Алуча м. Алыча.

Альфавитный ած. այբբենական. -**фавитъ** м. (յն.) այփաբէթ, այբբեն:

Алхимикъ м. ալքիմիկոս. -**мическій** ած. ալքիմիական. -**мія** ж. ալքիմիա (մետաղները ոսկու փոխելու կեղծ, կարծեցեալ արուեստը):

Алчба ж. 1, քաղց, քաղցածութիւն, ուտելու տենչ.2, *ընչաքաղցութիւն, անզուսպ տենչ, փափագ շահելու, հարստանալու, ագահութիւն, անյագութիւն. -**нчать** չ. ագահել, ընչաքաղց, շահամոլ լինել. -**ность** ж. чегó, къ чему ագահութիւն, ընչաքաղցութիւն, անզուսպ շահախնդրութիւն. -**ный** ած. ագահ, անկուշտ, ընչաքաղց, խիստ շահախնդիր: [պայծառ կարմիր:

'**Алый** ած. (թաթ.) ալ, կարմիր, բաց կարմիր,

Алыра, -**ря** հոգ. կեղծիչ, հարստահարիչ, զրկիչ, ուրիշին թալանող, զրկող մարդ. սրիկայ, խարեբայ մարդ. -**рить** -рю-рятъ, չ. 1, խաբել, սրիկայութիւն անել. -**рникъ** м. ռմկ. -**рница**, -**рщица** ж. м. Алыра.

Алыча ж. բս. Prunus insiticia, Անդրկովկասեան վայրի կորիզաւոր սալորը, որից բանջակ են [եփում:

Аль м. 'Али.

Альбатросъ м. կնդ. Diomedea exulans, ձկնկուլ, դիոմեդ, Ջրհարթան (թռչ.)

Альбинизмъ м. (լտ.) բժ. լուսամորթութիւն, սպիտակամաշկութիւն (մորթի և մազերի անբնական սպիտակութիւն հէնց ծննդից 'ի վեր).-**бино́съ** м. -**бино́ска** ж. ալբինոս,—նոսուհի, լուսա-

մորթ այր, կին։ [քար, նատրոնի ֆելդսպաթ։

Альбитъ ա. Հնք. albite, ալբիտ, ալբիտակա-

Альбiонъ ա. Ալբիոն (Մեծ Բրիտանիայի կամ Անգլիայի բանաստեղծական անունը). коварный А.

Альбомный ած. ալբոմի. а—ые стишки ալբոմի համար նշանակուած, թեթև, կարճ ոտանաւորներ. -бомъ ա.(ֆր.) ալբոմ. 1, յիշատակամատեան, տետրակ, որի մէջ ինքն բարեկամական յիշատակ մաղթելի գրում են իրենց անունները, նկատողութիւններ, թեթև ոտանաւորներ, նկարներ. 2, մատեան, որի մէջ հաւաքում, ամփոփում են նկարներ, լուսանկարներ. 3, Հնք. ցուցակ ուստաների (մեկ համալսարանի ուսանողների անուանացուցակը)։

Альбуминный, -буми́новый ած. ալբումինի. а—ая бумага տասնձին տեսակ լուսանկարչական թուղթ. -буми́нъ ա. (լտ.) ալբումին, սպիտ, ձուի սպիտակուցը, ձուի սպիտակուցի նիւթը, ‘բնա-

Альбу́мъ ա. Альбомъ. [սպիտակ‘։

Альвеоля́рные звуки (լտ.) ատամնափողային, ատամնախորշային հնչիւնները (որոնք գոյանում են, երբ լեզուն հպւում է ատամների արմատներին փոսիկներին)։ [տօննայ Իսպանիայում)։

Альгвази́ль ա. ալ'վազըլ (ոստիկանական պաշ-

'Альги ի. յ. (լտ.) ա. Водоросль.

Альдебара́нъ ա. Алдебаранъ.

Алькадъ ա. (արբ.) ալկադ (Իսպանիայում առանձին պաշտօնական անձ, պաշտօնեայ։)

Альковный ած. ալքովինի. -ковъ ա. (արբ.) ալքովէն. 1, սենեակ, պատի մէջ շինած քուն, խորշ, ուր դնում են մահճակալը. 2, մեծ սենեակ, զահլիճի առանձին, շքեղ կանգակոպատով անշատած մասը, որ բրու ննջարան է ծառայում։

Альмави́ва ի. (բալ.) ալմավիվա ընդարձակ պատմուճանը, որ անցեալ դարի առաջին քառորդում գործածական էր։

Альмана́хъ ա. (ֆր.) ալմանախ, տարեգիր (գրականական շքեղ ժողովածու բաղմագիրի բովանդակութեամբ). -шникъ ա. ալմանախի հրատարակող. ալմանախի աշխատակից. -шный ած. ալմանախի,—խային։

Альмандиновая шпинель ա. Шпинель; -мандинъ ա. Հնք. grenat almandin, ազնիւ (արևելեան) կարկեհան, սանտարա։

Альпака́ չ. ոհհ. ալպակա. 1, մի տեսակ ուղտեր, որ խրոտ բնակ բուրդ ունի. 2, այդ ուղտերի բրդից պատրաստած գործուածը, որից կանանց շորեր են կարում։

Альпари չ. (իտ.) 1 չ. ոհհ. վճռկ. թղթադրամը, արժեթղթերը շուկայական և իսկական գնի համապատասխանութիւնը. 2, ձ. հաւասարութեամբ, ծամանաւասար գնով. платить а.

Альпійскій ած. Ալպեան, բարձր լեռնային. а—ая флора; альпійская роза բս. Rhododendron hirsutum, խտաւոտ մրտավարդը. -пы ա. յ. 1, ամհ. բարձր,—արձր լեռներ. 2, Ալպեան լեռները, Ալպ. լեռնաշղթան։

Альсекко չ. ոհհ. և ձ. (իտ.) չորային պատնկարչութիւն (երբ ջրային գոյներով նկարում են ծեփած, բայց չորացած պատի վերայ. հկկը. ա. Альфреско.) [կտեր վերայ յօրինած)։

Альтанъ ա. (լտ.) բալկոն, պատշգամբ (երբեմն

Альтернатива ի. (ֆր.) երկուսից մէկին ընտրութիւնը. двѣ а—ы երկու միջոց, եղանակ, ճանապարհ, որոնցից մեկը ընտրելի է։

Альтиметрія ի. (լտ.) բարձրաչափութիւն (գործնական երկրաչափութեան մի մասը). -метръ ա. բարձրաչափ։

Альтистъ ա. -тистка ի. 1, ալտ ձայնով երգող, ալտերգու, ալտերգչուհի. 2, ալտահար, ալտ մեծ ջութակի վերայ ածող այր, կին։

Альтруизмъ ա. (ֆր.) փիլ. այլապաշտութիւն, այլասիրութիւն (հկկը ա. Эгоизмъ).

Альтъ, а և а (альты, овъ յ.) (իտ.) երժ. ալտ. 1, թաւ ձայն, իգական կամ մանկական ցածր ձայն. 2, մեծ, խոշոր ջութակ։

'Альфа ի. (յն.). ալֆա. 1, յունարէն այբը, *սկիզբը. 2,* (Ծովհաննու Յայտնութեան մէջ) Ծրիստոս Քրիս-

Альфавитъ ա. Алфавитъ. [տոս։

Альфреско չ. ոհհ. և ձ. (իտ.) խոնաւային պատնկարչութիւն (երբ ջրային գոյներով նկարում են ծեփած, բայց դեռ չչորացած, խոնաւ պատի վերայ, հկկը. ա. Альсекко.)

Альціо́на ի. (յն.) ալկիոն առասպելական թռչունը, որ խաղաղութեան, անդորրութեան նշանակն է. ծղնր (ռմմ. Гальціона).

Алѣть չ. 1, կարմրել, կարմիր գոյնով պատուիլ, ալանալ. 2, ա. Алѣться; -ся չ. ռհուրց կարմրին տալ, կարմիր երևալ։

Алюминій, -минъ, -мій ա. Հնք. Aluminium, ալյումինիում, պաղլեղածին, պաղլեղեկ, բնալեղիկ. -нитъ ա. (ֆր.) Հնք. Alun, պաղլեղ, պաղլեղաքար։

Аляповатость, -поватый փ. Оляповатость, —тый.

Амазо́нка ի. (յն.) ամազոն. 1, առաս. պատերազմիկ կանայք, որոնք բոտ աւանդելի ապրում էին Սև ծովի ափերին առանձնացած. 2, առհ. պատերազմիկ, քաջ կինարմատ, ռերոաուհի. քաջ ապարդուհի. 3, երկար զգեստ, որ ձի ռեծնող կանայք հագնում են։ -зонскій ած. ամազոնի,—նեան. а—ое платье. Амазонскій камень ֆելդսպաթ կամ կանաչ օրթոկլազ (ուղղաձիգ քար)։

Амальга́ма ի. 1, ամալգամա, սնդկախօզ, արծաթի կամ այլ մետաղի հետ. 2, * առհ. խառնուրդ. -гамація, -гамиро́вка ի. սնդկախօզելը, սնդկախօզութիւն. -гамировать (-рую-ютъ) ն. 1, սնդկախօզել, սնդկախօզ առաջացնել. արծաթը այլ մետաղի հետ զասգել. 2, *առհ. խառնել, շաղախել։

Ама́натъ ա. (արբ.) ամանաթ, պատանդ։

Ама́нъ ոհհ. 1, (Թուրքիայի և Ասիայի կողմերում) խնայողութիւն, ողորմութիւն, ներում. 2, ժլատ, գծուծ մարդ։

Амара́нтовый ած. ամարանթի. -тъ ա. բս. Amarantus, ազուսաղաշ անթառամ։

Амате́ръ ա. (ֆր.) սիրող, մի բանի սիրահար։

'Амба ի. (լտ.) 1, լոտոյի և վիճակախաղի մէջ միանգամից երկու համարների դուրս գալը. 2, կարծեցեալի ժամանակ միմեանց յետևից երկու

Амба́рго ա. Эмбарго. [անգամ առնելը։

Амба́рецъ, рца, ա. -ба́ринъ նւզ. պատիկ ամբար, շտեմարան. -ба́ришко ա. նիստ. մի վատթար, անշքական ամբար, շտեմարան. -ба́рище ա. յլաւ. մի ահագին ամբար, շտեմարան։

Амбаркація ի. (ֆր.) ռզմ. զօրքի տեղաւորելը նաւի վերայ, զօրքերի նաւ նստելը. հրետաների և այլ ռազմամթերքների նաւի վերայ բարձելը -кировать (-рую-ютъ) ն. (ֆր.) ռզմ. զօրքերը նաւ հանել, նաւի վերայ տեղաւորել։

Амба́рникъ ա. մանրածառ (2—3 վերշօկ արմատաքծով մատղաշ ծառերով) անտառ։

Амба́рный *ած*. ամբարի, շտեմարանի,—նական. амба́рное, аго *չ. ա.* Амбарщина; **-ба́рушка** *ի*. **-рщикъ** *ա*. *նւզ.* պատիկ շտեմարան,ամբար **-ба́рщикъ** *ա*. շտեմարանապետ, շտեմարանի վերակացու. 2, շտեմարաններ վարձով տուող. **-ба́рщина** *ի*. *Ռուզ.* ըշ-տեմարանատեղ, վճար, մուր, որ շտեմարան վար-ձողից վերցնում էր. **-ба́ръ** *ա*. (պրսկ.) 1, ամ-բար, շտեմարան. хлѣбный а.; 2, ապրանքի իրերի, ապրանքների պահեստարան, մթերանոց։

Амбициό́нный *ած*. *ռմկ.* պատուախնդիր, գոռոզ. **-ція** *ի*. պատուախնդրութիւն, պատուասիրու-թիւն, ինքնասիրութիւն, ինքնասիրութիւն. вломи́ться въ а—ію վիրաւորուել, նեղանալ։

Амбо́нъ *ա*. *յուզր.* աթոռ, որի վերայ շարած գրեր դնում են, որպէսզի գրուշակը արբաքաթած թերթերն ուղղել։

'Амбра *ի*. յամպար 1, կաշխատ ձկան ժայթ-քած ձիւթակերպ և անուշահոտ հիւթը, որ լողում է ծովի երեսին. 2, *անուշահոտութիւն, անոյշ բուրմունք. отъ него па́хнетъ а—ой նո-րանից անոյշ հոտ է բուրում։

Амбразу́ра *ի*. (Фр.) 1, *бրոռւ.* պատուհանի խորշը (անների ներսի կողմից). 2, *ամրոզի.* հրացանարձակ, ամրոցի պատի մէջ ծակ, անցք, որի մէջ դրած է հրացաններ 3, *ծովզ.* պատյա հեքի տախտակի մէջ ծակ, անցք հրացանի հա-մար. **-рный** *ած*. ամբրազուրի,—զուրային։

Амбре́ *չ. անհ.* 1, *վճռկ.* յամպար անուշահոտ իւր, օծանելիք 2, *ռմկ.* *ակհ.* անուշահոտու-թիւն, բուրմունք. **-бровый** *ած*. յամպարի, անուշա-հոտութեան։

Амброзі́ческій, -зія *ա*. Амвросі́ческій,-зія.

Амбулато́рія *ի*. 1, հիւանդանոց երթեկի հի-ւանդների համար. 2, վերյիշեալ հիւանդանոցի բժշկութեան եղանակը. **-рный** *ած*. 1, շարժուն, փոխադրող. 2, *բժ.* երթևեկ հիւանդների. а—ая лѣчебница; 3, * амбулато́рныя фо́рмы боле́зней հիւանդութեանց այնպիսի ձևեր, ո-րոնցով բռնուածները չեն պառկում, այլ յաճա-խում են հիւանդանոցը։

Амбушю́ръ *ա*. (Фр.) 1, ծայր, բերան (փողի, սրնգի և այլն). 2, փողի, նուագելու գործիքի բե-րան աանելու եղանակը։

Амво́нный *ած*. ամբիոնի, բեմի. **-во́нъ** *ա*. (յն.) 1, եկեղեցու ամբիոնը, բեմը 2, *ակհ.* բարձր տեղ, բարձրութիւն, բարձր նստարան. са́ни съ высо́кимъ а—омъ, բարձր աաշտով (փորով) [սահնակ։

'Амвра *ա*. 'Амбра.

Амвросі́ческій *ած*. ամբրոսիայի, ամբրոսեան. **-зія** *ի*. (յն.) ամբրոսիա. 1, *առաս.* ամբրոսիա աստուածների կերակուրը. 2, անուշահոտ խէժ, օծանելիք (հներին). 3, *բս.* Ambrosia, *ա.* Божій-трава́.

Американецъ, нца *ա*. -ика *ի*. ամերիկացի,—կու-հի. -ни́зм *ա*. ամերիկականութիւն (այն առանձ-նայատկութիւնք, որ առաջնել է անգլիական լե-զուն Ամերիկայում). -нскій *ած*. Ամերիկայի,—կա-կան. Америка́нскіе оре́хи Բերթոլեթի (Bertholletia excelsa) ծառի պտուղները, 'Բրա-զիլեան ընկոյզներ', Ամերիկեան ընկոյզներ։

Амети́стовый *ած*. ամեթիստի, մեղեսիկի. **-ти́стъ** *ա*. *Ռր.* améthyste, մեղեսիկ, ամեթիստ։

Амигдали́нъ *ա*. *բիմ.* նշիտ, դառն նշի մէջ գըտ-նուող բաղադրածութային նիւթ։

Ами́нь *Г.* 1, ամէն, ճշմարտի, ճշմարիտ է. 2, (եբր. անէծք.) Ами́нь, ами́нь, разсы́пься չքը-ւիր, կործանուիր. 3, ами́нь, ня *ա*. *ռմկ.* վերջ, վախճան. отдава́ть а. ամէն ասել, ամէն պա-տասխանել։

Аміа́нтовый *ած*. ամիանտի, կտաւաքարի. **-тъ** *ա*. *Ռր.* amiante, ամիանտ, կտաւաքար, լեռնակտաւ։

'Амка *ի*. *մանկկ.* շուն, շնիկ։

Амміа́къ, -чный *ա*. Аммоніа́къ,—чный.

Аммони́ты *ա*. *յ.* 1, *Ռէլար.* Ammonites, բրա-ծոյ խոյեղջիւրներ, ամոնեղջիւրներ, 2, ամոնեա կաղապարները։

Аммоніа́къ *ա*. (յն.) *բիմ.* ամմոնիակ, անուշադ-րակ, աւշակ, օշակ. **-ніа́чный** *ած*. ամմոնիակի, օշակի, անուշադրի. **-ній** *ա*. *քիմ.* աւշակածին։

Амни́стія *ի*. (յն.) ամնիստիա. 1, ընդհանուր մո-ռացում, ներում, թողութիւն քաղաքական յան-ցանքների. 2, մոռացման, ներման թուղ-թը. 3, փոխադարձ հրաժարում պատերազմից յետոյ հաշտուած աէրութեանց՝ այն բոլորից, ինչ կարող է առաջուայ թշնամական գործողու-թիւններից հետևցնուել։

Амортиза́ція *ի*. (լտ.) հանգցնելը, մարելը. а. до́лга, докуме́нта պարտքի, թղթի ոչնչացնելը։

Аморфи́змъ *ա*. *Ռր.* անձևութիւն, կանոնաւոր բիւրեղացելու ձևի բացակայութիւնը. (հակը ա. Кристаллиза́ція). **-фи́ческій**, **-фный** *ած*. *Ռր.* և *բիմ.* անձև, ոչ բիւրեղացեալ. а. порошо́къ.

Амплифика́ція *ի*. (լտ.) *ճրտս.* ճառամարանու-թիւն, 'ընդլայնումն'։

Амплуа́ *չ. անհ.* (Фр.) դերասանական դերերի ընտրութիւնը, տեսակը. а. старико́въ.

Ампутаціо́нный *ած*. անդամահատական,—հա-տութեան. **-та́ція** *ի*. (լտ.) *վիրը.* անդամահատու-թիւն. **-ти́ровать** (-рую-ютъ) *ն*. (Фр.) *վիրը.* անդամահատել, մարմնի վնասուած կմ փտա-կուած անդամը, մասը կտրել։

Амуле́тъ *ա*. (լտ.) ամուլէտ, թալիսման, պահ-պանողական հմայք, 'գիր'։

Амуни́ція *ի*. (գերմ.) *ռզմզ.* զինուորական պի-տոյքներ, պատրաստութեան, զինավառութեան իրեր (շորեղէն, հրացան, մաշիկ, պատրոնդաշ և այլն). **-чникъ** *ա*. զինավառութեան իրերի պա-հեստարան. **-чный** *ած*. զինավառութեան իրերի. а—ыя ве́щи,—де́ньги.

Аму́риться (-рюсь-рятся) *փոխ.* *Ռռզն.* փո-խադարձաբար սիրահարուել, փոխադարձ սի-րով, խանդով կապուել միմեանց հետ **-рный** *ած*. 1, սիրային. 2, аму́рное я́блоко, *բս.* Solanum lycopersicum, սոկեխնձոր (սիրախնձոր, արմաւ, լոլիկ, ոսկեմրուկ, անկ. թամաթէս). **-рчикъ** *ա*. *նւզ.* 1, Կուպիդոն սիրային աստծու մանրանկար պատկերը. 2, սիրուն մանուկ. **-ръ** *ա*. (Фр.) 1, Կու-պիդոնի պատկերը, սիրոյ նշանակը. 2, սիրային պատուած, սէր. սիրային յարաբերութիւն, սի-րահարութիւն. «Кла́ра вела́ себя приме́рно..., аму́ровъ никаки́хъ..., да и гдѣ съ ея́ го́рдостью!» 3,* խիստ գեղեցիկ, սիրուն անձ։ [դանի։

Амфи́біа *ի*. *կնդ.* Amphibia. երկակենցաղ կեն-

Амфиболія *ի*. *տրմբ.* երկմտութիւն, երկդիմու-թիւն, տարակուսանք, (դատողութիւն, որ առա-ջանում է միևնոյն խօսքի այլևայլ նշանակու-թեանը գործածելուց) **-бо́лъ** *ա*. *Ռր.* amphibole, ամֆիբոլ (հոմաքար, երկաքար?)

Амфибра́хій. **-бра́хій** *ա*. (յն.) *տաղչփ.* եռավանկանի ոտն, որի մէջի վանկը երկար է (շեշտուած է). ⏑—⏑, օր. По не́бу полу́ночи а́нгелъ летѣлъ,

Амфитеатра́льный *ած*. ամփիթատրոնական. а —

ое устройство; -театръ ա. (յն.) ամֆիթատրոն. 1, հների կրկէսը, շրջանաձև կամ կիսաշրջանաձև շինութիւնը յաջորդաբար բարձրացող աստիճաններով, որոնց վերայ տեղաւորւում էին հանդիսատեսները. 2, թատրոնի, դահլիճի (կիսաշրջանաձև) յետևի մասը միմեանց յետևից աստիճանաբար բարձրացող աթոռների շարքերով։

Амфитріонъ ա. (Ամփիտրիոնի անունով) հիւրասէր, պատուհացով մարդ. հիւրընկալ, տանտէր։

Амфора ի. (լտ.) ամֆորա (երկու ունկերով նեղ ճառով մեծ անօթ, որի մէջ հները գինի, իւղ և այլ հեղուկներ էին պահում)։

Ана|баптизмъ ա. կրկնակնունքների աղանդը. -баптистъ ա. (յն) կրկնակնունք (աղանդաւոր, որ ընդունում է հասակաւորների կրկնակի մկրտութիւնը)։

Анабасъ лазящій կնդ. Anabas scandens, մագլցող վերելուկը, ցամաքաձուկը (որ երկար ապրում է ցամաքի վերայ և, ինչպէս պնդում են, մինչև անգամ ծառերի վերայ է ելնում)։

Ана|грамма ի. (յն.) անագրամա, տառափոխութիւն նոյն բառից մի ուրիշ բառ ստանալու համար, օր. Римъ և миръ. Ѣсть և сѣть. -грамматистъ ա. տառափոխող, անագրամաներ շինող։

Анаколутія ի. (յն.) Ճրտն. անհետևողականութիւն, անկապ, առանց կապակցութեան, յօդաւորութեան լինելը։

Ана|креонтикъ ա. Անակրէոնեան բանաստեղծ, Անակրէոնի հետևորդ (Անակրէոնը հելլէն քնարերգու բանաստեղծ էր, որ գլխաւորապէս գրում էր սիրոյ և գինու մասին երգեր). -креонтическій ած. Անակրէոնեան. քնարերգական, ուրախ. а—ая ода, а—іе стихи.

Аналавъ ա. (յն) անալաբ, կրծկալ (քառանկիւնի պաստառ, որի վերայ նկարած են Փրկչի խաչելութիւնն և չարչարանքները և որը կրում են կուսակրօնները իրենց կրծքերի վերայ)։

Анал|гезія, -гія ի. (յն) անզգայութիւն, ցաւ զգալու անընդունակութիւնը, ընդարմացում։

Аналекты ա յ. ծաղկաքաղ, գրականական, մատենագրական ժողովածու, հատընտիր քաղուածք։

Ана|лизировать** (-рую-ютъ) ն. (ֆր.) 1, վերլուծել, բնալուծել, ամբողջն իւր բաղադրիչ մասերի վերածել. 2, վերլուծել, զննել, հետազօտել, իմանալ, հասկանալ. -лизъ ա. (յն.) անալիզ. 1, վերլուծում, բնալուծում, քաղալուծում, տարրալուծում. а. химическій: 2, տրմբ. անալիզ (մտածողութեան եղանակ, որով բարդ երևոյթները վերլուծելով հասնում են պարզին, ընդհանուրից հասնում են մասնաւորին. հակոկր. տ. Синтезъ). 3, վերլուծութիւն, քննութիւն. զննութիւն. грамматическій, логическій, психологическій а. -литика ի. անալիտիկա 1, մաթմ. հնց. ալգեբրայի գործադրութիւնը երկրաչափութեան մէջ. 2, տրմբ. մտածողութեան տարրերի և պայմանների վերլուծութիւնը. 3, քիմ. օր և է նիւթի տարրալուծութիւնը, բնալուծումն. -литикъ ա. վերլուծող, տարրադադրող, վերլուծական եղանակին, մեթոդին հետևող. -литическій ած. վերլուծական, վերլուծող, տարրադադրող. а—ая геометрія,— химія.

Анало|гическій ած. 1, համեմատական, նման, համապատասխան. а—ое содержаніе; 2, հանգիտութեան, նմանութեան, միօրինակութեան մեթոդի վերայ հիմնուած. -гичный ած. տ. Аналогическій 1.

Аналогій ա. (յն.) եկղ. դպրակալ։

Ана|логія ի. (յն.) անալոգիա, հանգիտութիւն. 1, նմանութիւն, նմանօրինակութիւն, համապատասխանութիւն (առարկաների, երևոյթների). 2, տրմբ. նմանութեան, համապատասխանութեան մեթոդով եզրակացութիւն,—փակում, սահմանափակում։

Аналой տ. Аналогій.

Анаморфозъ ա. (յն.) այլատարազ, այլանդակ պատկեր, նմանութիւն։

Ана|насный, -насовый ած. անանասի, արքայախնձորի. -насъ ա. բս. Ananassa sativa, անանաս, արքայախնձոր։

Ана|пестическій ած անապեստի. -пестъ ա. (յն) տաղչփ. անապեստ, եռվանկանի ոտն. որի վերջին վանկը երկար է (շեշտուած է). ⏑ ⏑ —, օր. и увялъ|| и увялъ||, навсегда||, навсегда.

Анаподиктическій ած. (յն.) տրմբ. անապացուցանելի, որ չէ կարելի ապացուցանել. а—ія положенія,— заключенія.

Ан|архистъ ա. -архистка ի. անիշխանական,—ուհի. -архическій ած. անիշխանական, անիշխանութեան. -архія ի. (յն.) անիշխանութիւն, խառնաշփոթութիւն։

Анастомозъ ա. (յն.), կզմխ խառնումն, բերանակցութիւն (անօթների, երակների)։

Ана|томикъ տ. Анатомъ: -томировать (-рую-ютъ) ** ն. 1, դիահատել (դին, դիակը գիտնական նպատակով ճղել, բացել, կտրել). 2, *գիտնականօրէն վերլուծել, քննել. -томить (-млю-мятъ) տ. Анатомировать, -томическій ած. դիահատական,—հատութեան. а. кабинетъ,—музей.—препаратъ; а. театръ դիահատարան. -томія ի. (յն) անատոմիա, կազմախօսութիւն, անդամազննութիւն գործարանաւոր մարմինների. մեռ. կենդանիների ներքին կազմութեան գիտութիւնը. микроскопическая а. տ. Гистологія; патологическая а. հիւանդաբանական անատոմիա. пластическая а. թանձրացեալ անատոմիա (գեղարուեստագէտների համար) -томъ ա. կազմախօս, անդամագէտ.

Анахоретъ ա. (յն.) միայնակեաց, անապատակեաց,—կան, ճգնաւոր։

Анахро|низмъ ա. (յն.) 1, ժամանակագրական սխալ, վրիպակ. 'վերաժամանակութիւն'. 2, *ապաժամ, իւր ժամանակի ոգուն անհամապատասխան, ներհակ գործ, երևոյթ. -ническій ած. ապաժամ, իւր ժամանակի ոգուն անհամապատասխան, հին, փտած։

Ана|ѳема ի. (յն.) 1, անաթեմա, նզովք. բանադրանք (եկեղեցական). 2, առհ. անէծք, նզովք. предать кого а—ѣ նզովել, անիծել։ Ахъ, ты! а.! ռմկ. ա՜յ դու նզովեալ, անպիտան. -ѳематствовать, -ѳемотвовать, (-ствую-уютъ) չ. նզովել, անիծել, բանադրել. -ѳемскій ած. անպէտք. անպիտան, զզուելի, նողկալի, դժոխային, նզովյալ [ք]ի տրժանի։

Анбаръ հնց. տ. Амбаръ.

Анвелопа ի. (ֆր.) ամբոցկ. նախապատանէշ, գլխաւոր պատնէշը պաշտպանող արտաքին շէնքը։

Анга|жементъ ա. (ֆր.) 1, հրաւէր, հրաւիրելը. վարձելը (դերասանի՝ թատրոնական բեմի համար). 2, առաջարկութիւն, հրաւէր (օրիորդին պարելու). -жировать** (-жирую-ютъ) ն. (ֆր.) 1, հրաւիրել, վարձել (դերասանին՝ թատրոնական բեմի համար). 2, պարահանդիսին օրիորդին առաջարկել, հրաւիրել պարելու։

Ан|гелина ի. բս. Angelica, խմի (բոխնի?),

հրեշտակարմատը. -гелóчекъ, чка м. Նվզ. հրեշտակիկ. սիրելի, պաշտելի. -гелъ м. (յն.) I, հրեշտակ. 2, *հրեշտականման, սիրելի, պաշտելի, պարզմիտ, երկնային անձ եմ իր, а. крóтости — доброты,—невúнности հեզութեամբ, բարութեամբ, անմեղութեամբ հրեշտակի նման, անպաճառական. 3, մէկին համանուն սուրբ կմ որը բանի, պատարագն. день а—а когó-либо այս ինչ մարդու անուանակոչութեան օրը. поздрáвить съ а—омъ մէկին անուանակոչութեան տօնը շնորհաւորել; а н г е л ъ тьмы չար, խաւարային ոգի. м о р с к ó й а. կնդ. Squatina angelus, շանաձկան մի տեսակը. -гельскій ած. հրեշտակային, *պարզմիտ, հիանալի. áнгельскія сúлы երկնային զօրութիւնք, զուարթունք. á. óбразъ ա. վարդապետութիւն. կուսակրօնութիւն. բ. նուսակրօնի զգեստ. á—ое úмя մկրտութեան անունը. -гельчикъ м. Ангелóчекъ.

Ангидрúдъ м. Տնք. anhydrite, 1, անհիդրիտ, ջրազուրկ. 2. քիմ. անջուր, ջրային տարրերից զուրկ նիւթ. [թիւն:

Англалóгія ի. բժ. անօթարանութիւն,—խօսու-

Англéзъ м. (Փր.) (որ ամէմ կոչվ. Françoise) Տնգ. պար, որ պարում էին ձեռքին բռնած թաշկինակ կմ մարդի. -лизúровать (-зúрую-ютъ) ** ն. (գնրմ.) I, անգլիացնել, անգլիականացնել (բառ անգլիական ձեւ. տառաղի չինել, ստորել). 2, ձիւղ ձիու, շան պոչը կտրել, ինչպէս անում են անգլիացէք. -ликáнскій ած. անգլիկանական. а—ая цéрковь. а. пáсторъ; -лицúзмъ м. (Փր.) անգլիաբանութիւն. -личáнинъ м. I (յ: англичáне,-áнъ) I, անգլիացի. 2, անգլիական գործակալ լրտեսող նու. -личáнка ի. անգլիուհի. -личáночка Նվզ. սանէն, սնափառ անգլիուհի. -лíйскій ած. անգլիական, Անգլիայի. á н г л і й с к а я болѣзнь բժ. ա. rhachitis, ոսկրաթեքութիւն, ոսկրաթեքութիւն. բ. քրանաթթու ջերմաւոր. á—ая соль անգլ. աղ (գործ է ածւում բժշկութեան մէջ իբրև լուծողական). á шрифтъ տպգր. անգլ. գիր (որ գործ է ածւում յատկանշաններ և այլ եւրոպական մասեր շարելու ժամանակ). -ломáнія ի. անգլիամոլութիւն. -ломáнъ м. -ломáнка ի. անգլիամոլ այր, կին. -лосаксóнскій ած. անգլօսաքսոնական. -лосáксы м. յ. անգլօսաքսոններ.—սաքսոնացիք. -лофóбство չ. ատելութիւն դէպի անգլիացիները:

Ангóрская козá կնդ. Capra angorensis, Անգորեան. այծ. а кóшка, կնդ. Catusangorensis, Անգորեան կատու:

Анданте չ. անհ. և Տ. (իտ.) երժ. 1, չափաւոր, չափաւոր, հանդարտ, ոչ արագ նուագելը, նուագելու եղանակը. 2, այդպիսի եղանակով նուագվող երգեր. слýшать прекрáсное а., -дантúно չ. անհ. փոքր ինչ աւելի արագ, քան Андáнте-ն է:

Андрéева травá, -рéевка ի. բս. Veronica spicata, հասկաւոր բերմնիկէն (կապ. կապի ծաղիկ). -рéевскій ած. Անդրէեան. А. орденъ սուրբ Անդ. նահատակչի շքանշանը. А. крестъ ա. ռզմգ. ռուսական և անգլիական պատերազմական դրօշակը. բ. ատղձգ. խաչաձև (X) շրջանակ. -рéевщина ի. անդրէնանայականների պղանդը մի տեսակը. -рéевъ крестъ, -рéй-травá м. Андрéева травá. -рéцъ, á м. Ондрéцъ; -рéиновщина ի. անդրէանանայականների աղանդի մի տեսակը:

Андрогúнъ м. (յն.) 1, երկսեռ, կրկնասեռ, սրու և էգ անհատ (որ թէ՛ արական և թէ՛ իգական գործարաններ ունի). 2, կանացի, կնոջ պէս:

Андромéда ի. աստղբ. Անդրոմեդ հիւսիսային համաստեղութիւնը. 2, բս. Andromeda, Անդրոմեդը, Լաւդանոնը (Հաւամրգիններից):

Андрóнъ м. 1, ջուր հանելու ամանի, անօթ, թիակ. 2, андрóны. овъ յ. անդրոն երկանիւ սայլը յետևից ձողիներով, որոնց վերայ խուրձ, խոտ են բարձում. *подпускáть а—ы. սուտ խօսել, պարծենալ. *а—ы ѣдутъ (ասում են, երբ մէկը անտեղի փքւում, հայտատանում է):

Андрофáгъ м. (յն.) մարդակեր. -дроцéй м. (յն.) բս. ծր և է բոյսի առական փոշանօթների միաւորութիւնը, միասին անեւր:

Аневрúзмъ м. (յն.) բժ. շնչերակի ընդլայնումն:

Анекдóтецъ. тца м. Նվզ. պատիկ աննեղոտ, զրւարճախօսութիւն. մանրավէպիկ. -дотúстъ м. անեկդոտներ պատմող, զուարճախօս. -дотúческій ած. անեկդոտի, զուարճախօսութեան. -дóтъ м. (յն.) 1, անեկդոտ, պատիկ, հետաքրքիր պատմութիւն. զուարճախօսութիւն, մանրավէպ. 2, ծիծաղական, մտացածին, հնարովի դէպք, պատմութիւն:

Анемúческій ած. սակաւարիւնութեան, տրեան սակաւութեան -мúчный ած. սակաւարին. արեան պակաս -мíя ի. (յն.) բժ. անարիւնութիւն, սակաւարիւնութիւն. արեան պակասութիւն:

Анемогрáфъ м. (յն.) Ֆիզ. հողմագիր. հողմաչափ(գործիք. որ ինքնաբերաբար նշանակում է քամու ուղղութիւնը. արագութիւնը. ույժը). -мométръ м. (յն.) հողմաչափ, քամաչափ. -мóнъ м. բս. Anemone, պուտ (ծաղկոտրուկ, պտուկ կատուի ծաղիկ):

Анероúдъ м. (յն.) Ֆիզ. մի տեսակ ծանրաչափ:

Анестéзія ի. (յն.) բժ. անզգայութիւն. -тúческій ած. անզգայութեան. а—ія срéдства անզգայացնող. ընդարմացնող միջոցներ:

Анилúновый ած. անիլինի. а—ыя крáски; -лúнъ м. քիմ. անիլին նիւթ. գունաւորութիւնը, որ ստացւում է քարածխային ձիւթից և գործ է ածւում այլեայլ ներկերի վերայ:

Анимúзмъ м. (Ֆր.) փիլ. հոգիականութիւն (վարդապետութիւն, ըստ որի հոգին է ներանքի պատճառ և մարմնի բոլոր գործողութեանց պատճառը). -мúстъ м. հոգիական. նա որ ներանքն և մարմնի բոլոր գործողութիւններր հոգուն է վերագրում. мóзо Տ. (իտ.) երժ. անիմօզօ (նշանակում է խիստ եռանդուն խաղ):

Анúсный. -совый ած. անիսոնի. -совка ի. 1, անիսոնի օղի. 2, մի տեսակ գերմակ. բայց հոտաւէտ և ամեղ խնձոր. -съ м. բս. Pimpinella Anisum. անիսոն:

Анúтъ բս. Anethum graveolens. սամիթ:

'Анна ի. կնդ. Corvus monedula. ճայեակ:

'Анкерные часы́ խարսխաւոր ժամացոյց (խարսխի ձև ունեցող գործիքով. որը ճօճանակի շարժողութիւնը ճանճնաւորում է). -керокъ, рка Նվզ. ծովգ. պատիկ տակառ 3—10 վեդրօ պարունակութեամբ, որի մէջ հաց. գինի. քացախ, եղ դրած մեն. և այլ պաշարեղէններ են տանում. իսկ պատեն նաւերի վերայ խմելու ջուր են պահում. -керочный ած. 1, խարսխի. 2, անկեր տակառների. -керштóкъ м. (գերմ.) ծովգ. խարսխաձող (որ խարսխի կոթի հետ ուղիղ անկիւնով, խաչուելով, թոյլ չէ տալիս, որ խարիսխը իւր երկու թաթերով էլ տափակ նստի յատակի վե-

րայ)։ -керъ т. I, (հոլ.) 1, տակառիկ, պստիկ տակառ. 2, հնց. հեղուկների, մանաւ. գինու չափ ($2^3/_4$—$3^1/_2$ վէդրօ). 3. ժամացոյցի մէջ խարսխաձև գործիք, որ ճօճանակի շարժողութիւնը կանոնաւորում է. 4, այդպիսի գործիքով ժամացոյց։ II, որմախարիսխ, որմակապ, կամարակապ (երկաթի ձող, նիգ, երկու ծայրերին ծակերով, որը անցկացնելով պատերի կամ կամարների միջից և ծայրերի ծակերը փակիչներ դնելով, պատի, կամարի մասերը միմեանց հետ ամրացնում են)։

'Анкилозъ т. (յն.) բժ. ոսկրացողութիւն (ոսկրների միմեանց հետ կպչելը, աճելը, որով մարմնի անդամներն անշարժ են դառնում)։

Анналистъ т. (Фр.) տարեգիր. -налы т. յ. (լտ.) տարեգրութիւններ։ [ճած երկրի)։

Аннексія ի. (լտ.) միացնելը, ձուլելը (նուա-

'Аннинскій ած. Աննայի. 'А. орденъ, 'А—ая лента.

Анодный ած. անօդի. -одъ т. Ֆիզ. անօդ (դրական ելեկտրական հոսանքի ուղին, հակադր. տ. Катодъ).

Аномалія ի. (լտ.) անկանոնութիւն, արտառոցութիւն, այլատարազութիւն, տարօրինակութիւն. -льный ած. անկանոն, տարօրինակ, այլատարազ, արտասովոր։

Анонимный ած. անանուն, ծածկանուն, առանց ստորագրութեան. а—ое письмо, а. авторъ: -нимъ т. 1, անանուն, ծածկանուն անձ. 2, գիրք, որի հեղինակի անունը անյայտ է։

Анормальный ած. անբնական, տարօրինակ, անկանոն, արտասովոր։

Ансамбль т. (Фр.) ներդաշնակութիւն, համերաշխութիւն (մանաւ. բեմական խաղի. դերի մէջ)։

Антаблементъ т. (Фр.) ճարտար. սեան խոյակի վերայ կառուցած շէնքը, որ բաղկացած է երեք մասից. քովթառից (архитравъ), ծոփորից (фризъ) և պսակից (карнизъ.)

Антагонизмъ т. (յն.) անտագոնիզմ (հակառակ լալու, հակամարտում, հակառակ, թշնամական գործողութիւն, ազդեցութիւն.) -нистъ т. հակառակորդ, ախոյեան, ոսոխ։

Анталъ т. անտալ (մաջառական գինու տակառ 60 շիշ տարողութեամբ.) -льный ած. անտալի։

Антанаклазъ т. (յն.) ճրտս. ձև, դարձուածք, որի մէջ միևնոյն խօսքը տարբեր նշանակութեամբ կրկնուած է։

Антанна ի. հրացանի խողովակակալի (ղօնդաղի) տակից օղակներ, որոնցից կախուած է փոկը (перевязь).

Антарктическій ած. (յն.) հակարկտային, հարաւային, հարաւային բևեռի մօտ գտնուող (հակադր. տ. Арктическій); -еки т. յ. (յն.) հակոտնեակներ (որոնք միևնոյն միջօրէի տակ և հաւասարաչափ հեռու հասարակածից, բայց հակառակ կիսագնդերում են բնակւում)։ [րանը, ամանը։

Антеридій т. բս. բեղմնաւորութեան գործա-

Антецедентъ т. (Фр.) 1, նախընթաց, յառաջընթաց դէպք, պարագայ, հանգամանք, որ կարող է եզրակացութեանց հիմք ծառայել. 2, փիլ. ար և է գործի նախընթաց պատճառը, շարժառիթը։

Анти- նխ. (յն.) հակա—. -дилювіальный ած. անդրջրհեղեղեան, փտած, հնացած. а—ыя мысли; -доръ т. (յն.) եկղ. օրհնած հաց, նշխար, որ սուրբ պատարագից յետոյ ժողովրդին բաժանում են. -дотъ т. (յն.) 1, հակաթոյն. 2, Եկատերինէ կայսրուհու յայտնի շարադրութեան վերատառութիւնը (ուրեմն 'եղծ', 'հերքում')։

Антиква ի. (լտ.) ռովրական տպագրական գիրը. -кварій т. (լտ.) 1, հնաժողով, հնախոյզ, հնագէտ. 2, հնավաճառ, հին գրքեր վաճառող. -кварный ած. հնավաճառի. а—ая книжная торговля հին գրքերի առուտուր։

Антиклерикалъ т. հակակղերական. -клерикальный ած. հակակղերական. -критика ի. (յն.) հակառակ քննադատութիւն, ընդդիմախօսութիւն. -критикъ т. հակառակ քննադատ, ընդդիմախօս. -критическій ած. 1, ընդդիմախօսութեան,—խօսական. 2, հակաքննադատական, քննադատական օրէնքներին հակառակ. 3, բժ. ակնկալած ճգնաժամին հակառակ (երևոյթ). ճգնաժամին հակառակ, խռնդող (գործողութիւն). -культурный ած. հակալուսաւորական, հակաքաղաքակրթական. -санитарный ած. հակառողջական. а—ое состояніе.

Антикъ т. (լտ.) 1, հնութիւն (մանաւ. դասական գեղարուեստական, ինչպէս արձաններ, կիսարձաններ, քանդակագործութիւն, վազա, դրամ և լն.) 2, առհ. հին, հնացած բան. 3, հնամոլ, փտած գաղափարների տէր մարդ (այս մտքով արտասա. антикъ). 4, գունաւոր քարի վերայ փորագրած դասական պատկեր։

Антилопа ի. -лопъ т. Կնդ. Antilope, քարայծ, լեռնայծ, այծեղջերու։

Антиманассаръ т. անտիմակասար (պստիկ սրփոց, որ մաքրութեան համար փռում են բազկի և կահկարասիների վերայ)։

Антиминсъ т. (յն.) եկղ. փոխ-սեղան (քառանկիւնի օրհնած պաստառ, վերանկարած Փրկչի թաղումը, առանց որի նոյն իսկ եկեղեցում չէ կարելի պատարագ մատուցանել, մինչդեռ նորանով բացօթեայ էլ կարելի է պատարագ մատուցանել)։

Антимоній т. ա. Сурьма; -монный ած. ծարրաքարի, ծարիրի, а—нное вино փսխողական գինի։

Антиномія ի. (յն.) 1, հակասութիւն (դրոյթներ կամ յայտնի, որ նկատւում է միևնոյն օրէնսգրքի զանազան յօդուածների մէջ). հակաօրինութիւն. 2, փիլ. անտինոմիա (այն բնական և անխուսափելի հակասութիւնները, որոնց բանականութ հանդիպում է տեսական բանականութիւնը, հէնց որ փորձում է բնութեան բոլոր երևոյթներն ըմբռնել իբրև ամբողջութիւն. այսպէս անսահմանականութեան գաղափարին հակասում է սահմանափակութեան գաղափարը, ազատութեան գաղափարին հակասում է անհրաժեշտութեան գաղափարը, ևլն։)

Антипапа т. հակաթոռ, օտարինի պապ. -пасха ի. (յն.) Նոր կիւրակէ, կրկնազատիկ, յետազատկեան շաբաթ (Ѳомина недѣля).

Антипатическій, -патичный ած. անհամակրելի, անդուրեկան, հակակրելի, անհաճոյ. -патія ի. (յն.) 1, հակակրանք, զարշանք, զզուանք. 2, անհամակրելի, անդուրեկան, անհաճոյ, զզուելի բան, առարկայ. это моя а; -пиринъ т. (յն.) բժ. անտիպիրին (ջերմութիւնը ամքող, պակասեցնող միջոց.) -(и)поды т. յ. (յն.) հակոտնեաներ, երկրագնդի ճիշտ միմեանց հակադիր կողմերի բնակիչները (որոնց ոտքերն ուրեմն իրար դէմ են ուղղուած, քանի որ երկիրը գնդաձև է). -поэтическій ած. հակաբանաստեղծական. -септическій ած. (յն.) բժ. հականեխական, որ փտելուն, և-

ատլասի արգելք է լինում. а. способъ лѣченія; -семитизмъ ա. հակասեմիտականութիւն, հակահրէականութիւն. -семитскій ած. հակասեմիտական, հակահրէական. семитъ ա. հակասեմիտական, հակահրէական. -сии, іевъ ա. յ. (յն.) հակոտնեայք (որոնց ոտներն ուղղուած են հակառակ կողմը,—դէպի հարաւ և դէպի հիւսիս, որպիսիք նոքա ապրում են հակառակորդ հակառակ կողմերում). -(и)строфа է. (յն.) փոխադարձ ստրոփա (հելլենական խօրք մի մասը պարերգը, որ ճիշտ համապատասխանում էր строфа-ին). ատանձին բաժանմունք հին հելլենական քնարերգական բանաստեղծութեան մէջ։ -(и)теза է. (յն.) հակաթեզիս, հակադրութիւն. 1, երկու հակառակ մաքեր ներկայացնող, միմեանց հակադրող ճարտասանական դարձուածք, պարբերութիւն. 2, փիլ. հակառակ դատողութիւն. դատողութիւն, որ թէզիսին հակառակ, ներհակ է (Հէգէլ.) -фебринъ ա. (յն.) բժ. հակատենդային միջոց. -фонный ած. փոխի, փոխերգի. -фонъ ա. (յն.) եկղ. փոխ, փոխերգ, փոխասացութիւն. -хлоръ ա. անտիքլոր, հակաքլոր (որ և է նիւթ, որ ծառայում է տարրկայի վերայ մնացած քլորը ջնջելու)։

Антíхристъ ա. (յն.) եկղ. 1, նեռ, սուտ Քրիստոս. 2, առհ. չար, հակառակող Քրիստոսի վարդապետութեանը, ուսուցմանը։

Антихтóны, ա. յ. (յն.) հակաերկրայիններ, հակոտնեայք (նոքա, որոնք լայնութեան համապատասխան աստիճաններին տակ, բայց հակառակ կիսագնդերի վերայ են ապրում)։

Антиципáція է. (լտ.) 1, իրւք. վաղաժամ վճար, պայմանագրի վաղաժամ 'ի կատար ածելը. 2, փիլ. կանխակալ դատողութիւն, կանխ. հասկացողութիւն առարկայի մասին. 3, երժ. ա. Предъёмъ.

Антíчность է. հնութիւն, դասական հնութիւն, դասակ. հնութեան ձայլ, գեղեցկութիւն. -тичный ած. հին, դասական. *չքնաղ. չնաշխարհիկ:

Антiáръ ա. Анчáръ. [պատուական, հրաշալի:

Антологическій ած. ծաղկաքաղի, — ղական. а—ое стихотворéніе հելլենական ծաղկաքաղութեան ոգով գրած պարզ բանաստեղծութիւն. -логія է. (յն.) ծաղկաքաղ,—ութիւն, 1, X. դարում հին յունական բանաստեղծների երկերից կազմած ծաղկաքաղը. 2, առհ. փոքրիկ, ընտիր (քնարական) բանաստեղծութիւնների ծաղկաքաղ, ժողովածու։

Антóніева, -ніевская пища (Անտոն ճգնաւորի անունով) Անտոնեան կերակուր, աղքատիկ պասաց կերակուր, չորաբեկ հաց. -новка է. -новское яблоко չ. միջնաւոր խնձոր, կանաչ-դեղնագոյն խնձոր. -новъ огонь (Փր.) բժ. Անտոնեան հուր, բորբոքիկ, կեղտ։

'Антрáксъ ա. 1, չարաչար, քաղցկեղ պալար, եղունգ, ուռեցք, խոց. 2, ածխ. (տես Եզեկ. 10,9) կարկեհան։

Антрáктъ ա. (Փր.) անտրակտ. 1, Թատր. երկու արարուածի կամ պիեսաների մէջ անցնող ընդմիջումը, ժամանակամիջոցը. 2, երժ. երաժշտական պիեսներ, որոնք երգւում են անտրակտի ժամանակ. 3, առհ. ընդմիջում, ընդհատում. за этимъ послѣдовалъ а.

Антрацéнъ ա. քիմ. քարածուխի ձիւթի մէջ գտնուող ածխաջրածինը. -цитный, -цитовый ած. անթրացիտի. -цитъ ա. (յն.) հնք. անթրացիտ ածխածնաշատ քարածուխը։

Антраша́, չ. անհ. (Փր.) ոտքերը խաչելով, միմեանց խփելով վեր թռչելը, վեր ցատքելը։

Антрé ա. անհ. (Փր.) մուտք (Թատրոնի, խոհանոցի)։

Антрекóтъ ա. (Փր.) անտրէկոտ, 'կողամէջ', (արջառի կողքից պատրաստած տապակած). -пренёръ ա. (Փր.) նախաձեռնող, ձեռնարկող, մասն. Թատրոնական գործի. -приза է. (Փր.) Թատրոնական ձեռնարկութիւն, նախաձեռնութիւն. -сóль է. և ա. -сóли յ. (Փր.) անտրեսոլ, կիսայարկ (խիստ բարձր սենեակները տախտակով երկու յարկերի են բաժանում, որոնցից ներքինը կոչւում է entresol). «тётушка отдáла весь антресóль въ моё распоряжéніе.» -сóльный ած. անտրեսոլի, կիսայարկի։

Антрешá ա. Антраша́.

Антропологическій ած. մարդաբանական,—խօսական. -логія է. (յն.) մարդաբանութիւն,—խօսութիւն. -óлогъ ա. մարդաբան,—խօս. -метрическій ած. մարդաչափական. -мéтрія է. (յն.) մարդաչափութիւն. -морфизмъ ա. (յն.) փիլ. մարդացնումն, մարդակերպումն, մարդկային կերպարանք, յատկութիւններ վերագրելը (թէ բնութեան երևոյթներին, առարկաներին և թէ մասն. աստուածութեանը). -морфическій ած. մարդակերպութեան, -патизмъ ա. (յն.) մարդակրութիւն (աստուածութեանը մարդկային կիրքեր վերագրելը). -фáги ա. յ. (յն.) մարդակերներ։

Антурáжъ ա. (Փր.) իրը շրջապատող պարագաները։

'Анты ա. յ. (Փր.) 1, ճրտրպ. հին շինութեանց պատերի քառանկիւնի սիւները. II, (ըստ VI—VII դարու բիւզանդական և լատինական մատենագիրների) անտեր (արևելեան սլաւոններ)։

Анфиладá է. (Փր.) 1, սենեակների երկար շարք, որոնց դռները կամ կամարները միևնոյն գծի վերայ են գտնւում. 2, ռզմգ. կրակ, Թնդանօթաձգութիւն Թշնամու ամրութեանց կամ զօրքերի շարքերի վերայ. войскá подвéрглись а—ѣ непріятельской батарéи—ենԹարկուեցան Թշնամու մարտկոցի լայնատարած, լայնաձիգ կրակին. -лáдный ած. լայնաձիգ, լայնատարած, Թշնամու ամրութեանց, զօրագծի վերայ ուղղուած. а. огóнь, — выстрѣлъ. -лировать (-рую -ютъ) ն. (Փր.) ռզմգ. Թշնամու ամրութեանց կամ զօրքերի շարքը ռմբակոծել, հարուածել։

Анчáръ ա. բս. Antiaris toxicaria, l'Upas de Java, ուպասենի։

Анчóусный, -усовый ած. անձրուկի. -усъ ա. կենդ. Engraulis encrasicholus, անձրուկ, (ռմ. անչաբալըղը)։

'Аншефъ ա. (Փր.) սպարապետ, վերին հրամանատար (ըստ Պետրոս մեծի կանոնադրութեան), փ. Генерáлъ-аншефъ.

'Аншлагъ ա. (գերմ.) պաշտօնատան, ուսումնարանի և ուրիշ հիմնարկութիւնների մէջ կախած ազդը, յայտարարութիւնը։

'Аншпугъ ա. (հոլ.) ծովգ. փայտէ լծակ, ասխատակ, որոնցով ծանրութիւն են բարձրացնում։

Анъ շ. բայց, սակայն. «Косноязычень: хóчетъ однó слóво промóлвить, анъ выхóдитъ другóе». [նման մանուշակը։

Анютины глáзки բս. Viola tricolor, երեքգոյնեան

Анѳолóгіонъ ա. (յն.) ժամագիրք աւանդ (յոյն եկեղեցու). -ѳрáксъ փ. Антрáксъ.

Аониды է. յ. Աոնեան քոյրերը (մուսաները)։ А.

Карамзина́ *Կարամզինի* 1796—99 *թ. հրատարակած գրականական ժողովածուն (ալմանախը)։*

Ао́ристъ *ա. (յն.) քերկ. աօրիստ, անցեալ կատարեալ (պատմական)։*

Ао́р|та *է. կզմխ. մայր շնչերակ.* **-та́льный, -тный -товый** *ած. մայր շնչերակի։*

Апагоги́ческое доказа́тельство *չ. փիլ. կողմնակի, միջնորդական ապացոյց (որ ցոյց է տալիս, թէ գլխաւոր, ապացուցանելի նախադասութիւնը ժխտելով կատարեալ անհեղեթութեան կը յանգէինք)։*

Апана́жъ *ա. (ֆր.) ապանաժ (անշարժ կայք, կալուածք, որ տէրութիւնը նշանակում է արքայական տան անդամներին)։*

Апартаме́нтъ *ա. (ֆր.) 1, սենեակ. 2, տան բնակարանի մէջ շքեղ կահաւորուած սենեակներ։*

Апати́тъ *ա. Տնք.* apatite, *ապատիտ (խարուկ քար)։*

Апа|ти́ческій, -ти́чный *ած. անզգայ, անտարբեր, թմրած, սառը, ծոյլ, դանդաղ։* Апати́чески *մ. անզգայաբար, ծուլութեամբ, անտարբեր կերպով.* **-(а́)ті́я** *է. (յն.) անզգայութիւն, թմրութիւն, անտարբերութիւն, սառնութիւն, ծուլութիւն։*

Апел|ли́ровать (-рую-ютъ) *չ. (ֆր.) 1, բողոքել, գանգատուել, բողոք, գանգատ տալ (բարձրագոյն դատաստանական ատեանին ընդդէմ ստորինին). 2, *դառնալ, դիմել մէկին, մի բանի, իր ասածը հաստատելու. վկայ կանչել.* а. къ здра́вому смы́слу; **-ля́нтъ, -ля́торъ** *ա. գանգատաւոր,* **-ляціо́нный** *ած. 1, բողոքող, գանգատաւոր, 2, որի դէմ բողոքել, գանգատուել կարելի է.* а—ая про́сьба, — жа́лоба *գանգատ, բողոք բարձրագոյն (ատենին ընդդէմ ստորինի).* а. судъ *դատարան, որի դէմ բողոքել կարելի է.* **-ля́ція** *է. (լտ.) բողոք, գանգատ, որ ներկայացնում են բարձրագոյն դատաստանական ատենին ընդդէմ ցածրագոյնի։*

Апе́ль *ա. (ֆր.) 1, ռզմզ. նշան, կոչ, որ փողի կամ թմբուկի միջոցաւ զօրքին տրւում է հաւաքուելու. 2, պայմանական խօսք կէցել խաղալու ժամանակ. 3, ան՛. կոչ, կանչ.* «приу́чи́те соба́ку до́ма къ послу́шанію, къ апе́лю, къ сло́ву: наза́дъ!».

Апель|си́новый *ած. նարնջի,—ջից. նարնջենու.* а. вкусъ,—со́къ,—компо́тъ; а—ое де́рево *նարնջենի.* **-си́нчикъ** *ա. պստիկ նարինջ,* **-си́нщикъ** *ա. նարնջավաճառ.* **-си́нъ** *ա. բս.* Citrus aurantium, *նարինջ։*

Аперце́пція *է. (լտ.) փիլ. գիտակցական ըմբռնում։*

Апланáтъ *ա. լուսնկ. ապլանատ (օսկեկտիւ մի)։*

Аппликату́ра *է. երժ. մատնաշարժութիւն, մատնախաղութիւն (երաժշտական գործիքի վերայ մատները շարժելու, խաղացնելու արուեստը)։*

Аплике́ *չ, անհ. (ֆր.) ապլիքէ. 1, հաստրակ մետաղից արծաթով պատած կամ ոսկած իր, ապարկայ. 2, այս նպատակին ծառայող արծաթը։*

Аплодис|сме́нты ... **Аплоди|рова́ніе** *չ. ծափահարութիւն, — հարում.* **-рова́ть** (-рую-ютъ) *չ,* кому́ *(ֆր.) ծափահարել.* а. актёру, ора́тору; **-сме́нты** *ա. յ. (ֆր.) ծափահարութիւն,—թիւններ։*

Апло́мбъ *ա. (ֆր.) ինքնավստահութիւն, անձնապաստանութիւն, խիզախութիւն։*

Апоге́й *ա. (յն.) աստղ. 1, տարեկեղութիւն (լուսնի շրջանառութեան մէջ ամենահեռաւոր կէտը երկրագնդից). 2,* գագաթնակէտ, ծայրայեղ, բարձրագոյն աստիճան.* быть въ а—ѣ своей сла́вы, своего́ вели́чія; болѣзнь дости́гла своего́ а—я.

Аподикти́ческій *ած. փիլ. համոզիչ, անհակառակելի, անհերքելի, անժխտելի, անպարտելի։* а—ое сужде́ніе *(ողոզը. ա.* Проблемати́ческій).

Апока́|липсисъ, -ли́псъ *ա. Յայտնութիւն Յովհաննու.* а—ли́псъ лицево́й *կամ* въ карти́нахъ *հերձուածողների մէջ խիստ յարգի գիրք.* **-липти́ческій** *ած. Յովհաննու Յայտնութեան։*

Апо|крифи́ческій *ած. 1, պարականոն.* а — ія кни́ги; 2, *սուտ, ստայօղ, կեղծ, անհարազատ, անվաւեր.* **-(о́)кри́фъ** *ա. (յն.) պարականոն գիրք (Աստուածաշնչի մէջ). ան՛. անվաւեր, անստուգելի, խառն պատմութիւն, սրբագրութիւն։*

Аполло́новка *է. կնդ.* Acredula caudata, *երկայնապոչ երաշտահաւք։*

Апо|логе́тика *է. (յն.) եկղ. ջատագովութիւն.* **-логети́ческій** *ած. ջատագովութեան,—գովական.* **-логе́тъ** *ա. ջատագով.* **-логи́стъ** *ա. ջատագովող, խօսքով կամ գրչով ուրիշին պաշտպանող.* **-ло́гія** *է. ջատագովութիւն, պաշտպանութիւն խօսքով կամ գրչով.* Тертулліа́нова а. христіа́нства; **-(о́)ло́гъ** *ա. (յն.) կենդանական (կենդանիների մասին) առակ, այլաբանական պատմութիւն։*

Апо|пле́нсія *է. (յն.) բժ. կաթուած, հարուած.* **-пле́нтикъ** *ա. 1, կաթուածահար, 2, տրամադիր կաթուածահարութեան։* **-плекти́ческій** *ած. կաթուածական,—ծահարութեան.* а. уда́ръ.

Апо́ртъ I. *ա. օպորտօ խնձոր խնձորը.* II. *ձղ. (ֆր.) բեր (ասում են շանը)։*

А|постазі́я *է. (յն.) ուրացութիւն, հաւատուրացութիւն, ուխտադանցութիւն,* **-поста́тъ** *ա. ուրացող, հաւատուրաց, ուխտադանց։*

Апостеріо́рный *ած. (լտ.) փիլ. փորձառական, փորձից, փորձառութիւնից առաջ եկած.* а—ое поня́тіе,—сужде́ніе, — зна́ніе *(հակդր. ա.* Апріо́рный).

Апо́сто|лъ *ա. (յն.) 1, առաքեալ Յիսուսի Քրիստոսի։ 2, եկղ. գիրք, մատեան, որ պարունակում է Գործք Առաքելոցն և առաքեալների թղթերը. ճաշոց. 3, ան՛. առաքեալ, օտար երկրում, միջավայրում քարոզող.* **-льникъ** *ա. եկղ. կայսերի քօղը, գլխի ծածկոցը, որ յետևից և առջևից մինչև գօտկատեղը է հասնում.* **-льскій** *ած. առաքելական.* а—ая про́повѣдь; а—ая ска́терть *սփռոց, քամուց փռուած ասեղնագործ,* **-льство** *չ. առաքելութիւն։*

Апо́стро́фа *է. (յն.) ճրտս. դարձուածք, խօսք, որով ճարտասանը դառնում է մի և է բացակայ անձի կամ առարկայի.* **-фъ** *ա. ապօստրոֆ նշանը ('), որ ցոյց է տալիս ձայնաւորի յապաւումը, օր.* д'Аламберъ, Іоа́нна д'Аркъ.

Апофе́гма *է. (յն.) հակիրճ, սրամիտ և իմաստալից խօսք, ասացուածք։*

Апоѳе́ма *է. (յն.) մաթմ. ապոթեմ (կանոնաւոր բազմանկիւնի կենտրոնից իջեցրած ուղղահայեացի մէջ ...).*

Апоѳео́|за *է., -зъ ա. (յն.) 1, աստուածացում, աստուածների շարքը դասելը, սրբացում (որ հները անում էին նշանաւոր մարդկանց հետ). 2, Տնք. հանդիսաւոր դովաբանութիւն, ներբող, դրուատիք (անձի կամ գործի). 3, թատր. հերոսների յիշատակին նուիրուած բեմական վերջին տեսարանը, պատկերը։*

Ап|пара́тъ *ա. (լտ.) սարք, ... գործիք.* а. хри-

тическій եք և է քննադատական հրապարակու-թեան վարքագծերի, բացատրութիւնների եւ ծագման, մասը։ [թեք կողմը։

Аппарель ի. (ֆր.) ամրոցկ. հողապատնեշի

Апель ա. Апель.

Аппетитный ած. ախորժակ գրգռող, քմահաճոր, ախորժելի, գրաւիչ, հրապուրիչ. -петитъ ա. (ֆր.) 1, ախորժակ, ուտելու տենչ, ցանկութիւն, 'իշտահ'. 2, փխբ. առհ. ձգտում, եռանդ, մեծ. զգայական։

Апрáкосъ ա. ան. (յն.) բառ առ բառ պատշաճի գտնուածած աւետարանը կամ ճաշոցը։

Априористическій, -рный ած. (լտ.) փիլ. փորձից, փորձառութիւնից անկախ, կանխական, ընդերական. а—рныя понятія,— идеи,— сужденія,— знанія (հակառ. տ. Апостеріорный).

Апрофеація ի. (լտ.) հաճութիւն, հաւանութիւն. -бовать (-бую-ють)** ն. (լտ.) հաճութիւն, հաւանութիւն տալ, հաստատել, վաւերացնել։

Апрошъ, ей ի. յ. (ֆր.) ռզմգ. մերձենալու անցքեր, ճանապարհներ, խրամներ, որ պաշարող բանակին փորում, շինում է ապահովաբար թշնամու ամրոցին մօտենալու նպատակով։

Апрѣль ա. (լտ.) ապրիլ, հին հայոց ահեկան ամիսը. -рѣльскій ած. ապրիլի,—լեան. а—ая погода ապրիլեան *անհաստատ եղանակ։

Апсида ի. 1, աստղբ. այն երկու միմեանց հակադիր կէտերից իւրաքանչիւրը, որոնք որոշում են. ա, երկրագնդի ծայրայեղ հեռաւորութիւնը կամ մօտաւորութիւնը արեգակից. բ, լուսնի ծայրայեղ հեռաւորութիւնը կամ մօտաւորութիւնը երկրագնդից. 2, ճրտրպ. շինութեան կիսաշրջանաձև դուրս պրծած մասը, օր. հայոց եկեղեցիների յետևի մասը, որի մէջ շինած են բեմն և սուրբ սեղանը։

Аптека ի. դեղատուն, դեղարան. -карскій ած. դեղագործի. а. счётъ հնգն. երկար, 'դոլամայ' հաշիւ. -карша ի. դեղագործի կինը. դեղատան տիրուհի. -карь ա. դեղատան տէր. դեղատուն պահող կամ դեղագործ. դեղատան կառավարիչ. -чка ի. Նւզ. պստիկ (շարժուն) դեղատուն. -чный ած. դեղատան. а. фунтъ դեղատ. գրուանքայ (—84 մսխալի)։

Арабеска ի., -бескъ ա. (յաճխ. յ. арабески, -сокъ և -сковъ) 1, արաբական նախշեր, նկարներ, մանրանկարներ, քանդակներ, 'արաբեսկք', որանցով արաբները զարդարում էին իրենց շինութիւնների պատերը, առաստաղները, կամարները և որոնք խառնիխուռն ներկայացնում էին ծաղիկներ, ծառերի, թռչուններ, մարդիկ, կենդանիներ եւն. 2, *պատիկ ժողովածու, յօդուած բազմազանութեամբ բովանդակութեամբ. -бизмъ ա. արաբաբանութիւն. -бистъ ա. արաբաբան, արաբագէտ. -бка ի. տե՛ս գործ. ա. Аравитянка; -бскій ած. արաբական. а. языкъ, а—ая лошадь, а—ія цифры; -бъ ա. Аравитянинъ.

Арава ա. Орава.

Аравитянинъ ա. (յ. аравитяне,-нъ), -витянка ի. արաբացի,—բուհի. -вийскій ած. Արաբիայի, արաբական. а р а в і й с к а я камедь, gummi arabicum, արաբական խէժ։

Арабскій ած. արաբի. а. запахъ. -нъ ա. արաբ, Արևելեան Հնդկաստանում բրնձից և այլ պտուղներից քաշած օղին։

Аралія ի. բս. Aralia, արալենի (բոյսեր)։

Арамейскій ած. արամական, ասորական, Ասորի-քի, Ասորոց Միջագետքի. а. языкъ, а—ая литература.

Аранжировать ** (-жирую-ють) ն. (ֆր.) 1, սարքել, յարդարել, կազմել, կարգաւորել. 2, երժ. աւելի բարդ երաժշտական պիեսան պարզի վերածել, դաշնակել. -ровка ի. երժ. դաշնակելը (երաժշտական պիեսայի առանձին գործիքի համար մշակելը, յարմարացնելը)։

Арапка ա. Негритянка; -пинъ ա. (լեհ.) հարապներից որևէ մարդիկը. -пскій ած. մավրի, նեգրի. -(а)пченокъ, нка ա. (յ. арапчата,-тъ) պըստիկ մավր, նեգրի տղայ. -пчикъ ա. Նւզ. 1, պըստիկ մավր, նեգր. 2, սևադէմ տղամարդ. 3, մի տեսակ սևամորթ, լերկ, անմազ շուն. 4, մի տեսակ պստիկ, կարծր, մուգ-կանաչ խնձոր. 5, հոլանդական ոսկի. մաշուած, սըրբուած ոսկեդրամ. -пъ ա. -пка ի. մավր,—ուհի, նեգր,—ուհի, մավրիտանացի այր կին։

Арахнологія ի. (յն.) սարդաբանութիւն, գիտութիւն սարդերի մասին։

Арба ի. (յ. арбы, арóбъ) (թրք.) արաբա (երկանիւ սայլ մի)։

Арбалета ի. -балетъ ա. (ֆր.) ռզմգ. հնց. արբալետ աղեղը, աղեղնաղէսը (միջնադարեան, նետաձիգ քարաձիգ կմ գնդակաձիգ)։

Арбитражъ ա. (ֆր.) 1, վճռկ. շահագիտական հաշիւ, ընտրութիւն. 2, *դատաստան, իրաւարարութիւն. подвергнуть вопросъ международному а—у; -битръ ա. (ֆր.) միջնորդ, հաշտարար, իրաւարար, դատաւոր (ոչ դատական ընաւորութիւն ունեցող գործերի)։

Арбузецъ,зца, -бузикъ ա. Նւզ. պստիկ ձմերուկ, մեղրապտղիկ. -бузишко ա. Նխտ. վատ, անպիտան ձմերուկ. -бузище ա. յւճլ. մի ահագին ձմերուկ, մեղրապտուղ. -бузный ած. ձմերուկի, մեղրապտղի. -бузъ ա. բս. Cucurbita citrullus, ձմերուկ, մեղրապտուղ։

Аргалей ա. -лй ա. ան., կնդ. Ovis argali, արգալի ասիական վայրենի ոչխարը։

Аргамакъ,á ա. (թուրք) 1, արգամակ խոշոր և արագընթաց նժոյգը. 2, * (аргамачиха ի.) բաձրահասակ, նիհար ու անճոռնի տղամարդ, կինարմատ. -мачій, чья, чье ած. արգամակ նժոյգի. -мачникъ ա. 1, հնց. արգամակ նժոյգի տէրը, պահողը. 2, (այժմ) արգամակի սիրահար. ձիու վաշխառու, շահագէտ. -мачный ած. արգամակի. а—ая побѣжка. [կեան արծաթ, ճենարծաթ։

Аргентанъ ա. (լտ.) հնք. նոր արծաթ, ալպա-

Аргонавтъ ա. 1, արգոնաւորդ. 2, կնդ. Argonauta Argo արգոնաւորդ գլխոտանին։

Аргументація ի. պատճառաբանութիւն, փաստաբերութիւն. -ментъ ա. (լտ.) տրմբ. և ճրտս. ապացոյց, ապացուցութեան պատճառ, հիմք։

'Аргусъ ա. (յն.) 1, առսպ. Արգոս հարիւրաչքանի պահապանը. 2, *արթուն, անքուն, անվրէպ դէտ, պահապան, հսկող. 3, կնդ. Argus giganteus, հսկայ փասիանը. 4, կնդ. Lycaena argus, արգոս թիթեռնիկը. -совый ած. *խիստ հսկող, արթուն, աչալուրջ. а. надзоръ.

'Аредское дѣло, չար, սատանայական, դիւային գործ. -редъ ա. զառամեալ, դաժան, զզըրալի ծերուկ. գծուծ, անտանելի մարդ. չար կախարդ. разсыпься а—омъ, да не доставайся скаредамъ (առած) թող կորչի իմ ստացուածքը, միայն թշնամուն չմնայ. 'Аредовы вѣки երկարակեցութիւն։

'Аредь ի. հնց. քոր, քոս։

Арéна *ի.* (*լտ.*) 1, *հին հռոմէական ամփիթատրոնի կամ կրկէսի միջավայրը, որ ծածկուած էր աւազով և որի վերայ տեղի էին ունենում սուսերամարտութիւններն և այլ ներկայացումներ. կռուանոց, մրցարան.* 2, *առհ. ասպարէզ, հրապարակ. գործելու, մրցելու ասպարէզ։*

Арен|да *ի.* 1, *կապալ.* отдáть въ а—у *կապալով տալ, ‘իջարով’ տալ.* взять въ а—у *կապալով, ‘իջարով’ վերցնել.* 2, *կապալավճար, կապալագին.* 3, *արքունական կալուածք, հող, որ թագաւոր կայսրը բաշխում էր որոշ ժամանակով մէկին յատկացնել.* **-дáрь,я** *ա. արևմտ. նաև. սև. գործ. տ.* Арендáторъ; **-дáторскій** *ած. կապալառուի.* **-дáторъ** *ա. կապալառու, ‘իջարադար’.* **-дный** *ած. կապալի,— լայրն.* а—ая плáта *կապալավճար.* а. дохóдъ, а—ыя дéньги, а—ое производство *արքունական հողի, կալուածքի արդիւնքը, որ թագաւոր կայսրը բաշխում է որոշ ժամանակով մէկին յատկացնել.* **-довáніе** *չ. կապալով տալը կամ վերցնելը.* **-довáть** (-дýю-ютъ), заар—, *ն. կապալով, ‘իջարով’ տալ կամ վերցնել։*

Ареóметръ *ա. հեղուկների տեսակարար կշիռը չափելու գործիք, անօսրաչափ։*

Ареопáгъ *ա.* (*յն.*) 1, *Արիոպագոս, Աթենքի հնաւանդ բարձրագոյն դատաստանական ատեանը, որ սկզբում գումարւում էր Արէս Աստծուն նուիրուած բլուրի վերայ.* 2, **առհ. դատարան, դատաստանական ատեան։*

Аре|стáнтскій *ած. կալանաւորի, ձերբակալուածի.* а—ія рóты *տ.* Дисциплинáрныя роты; **арестáнтская, ой** *ի. բանտատուն, կալանք, արգելանոց.* **-стáнтъ** *ա.* **-стáнтка** *ի. կալանաւոր, ձերբակալուած, արգելական այր, կին.* **-стный** *ած. կալանաւորութեան, ձերբակալութեան.* а. домъ; **-стовáніе** *չ. կալանաւորելը, ձերբակալելը.* **-стовáть** (-стýю-ютъ)** заар—, *ն.* 1, *կալանաւորել, ձերբակալել.* 2, *իրաւ. կայքը գրաւել, ‘վեր գրել’, կնքել, բռնել* **-стъ** *ա.* (*լտ.*) 1, *կալանաւորութիւն, ձերբակալութիւն.* находиться подъ а—омъ *կալանաւորութեան մէջ գտնուել,* посадить подъ а. *կալանաւորել.* выпустить изъ-подъ а—а *կալանաւորութիւնից արձակել.* 2, *իրաւ. պարտապանի շարժական կայքի կնքումը, գրաւումը.* 3, *առհ. արգելում, գրաւում։*

Аржа|нéцъ, ицá *ա. բս.* Phleum. 1, *փղէոն դաշտայ.* 2, *ճիլ.* **-никъ,** á *ա.* 1, *տ.* Аржанéцъ; 2, *բս.* Plantago lanceolata, *նրբատերև ջղախոտ։*

Аржанóй *տ.* Ржанóй.

Ар|замáсецъ, сца, *ա. Արզամասի գրականական ընկերութեան անդամ.* **-замáсскій** *ած. Արզամասի,— մասեան.* А—ое óбщество; а. гусь *Արզ. սագ* (*որով Ժուկովսկին գրականական երեկոյթներին հիւրասիրում էր հրաւիրուածներին*). **-замáсъ** *ա. Արզամասի յայտնի գրականական ընկերութիւնը Պետերբուրգում* (1815—1818 *թ*)։

Аристáрхъ *ա.* (*Արիստարքոս քերականի անունով*) *քննադատ, մնւդ. ուսումնական քննադատ. բծախնդիր, մելամաղձոտ, յամառ, սահմանափակ մտքի տէր քննադատ։*

Аристо|кратúзмъ *ա. արիստոկրատիականութիւն.* **-кратúческій** *ած. արիստոկրատիական.* **-крáтія** *ի.* (*յն.*) *արիստոկրատիա.* 1, *ազնուապետութիւն, ազնուական, արտօնեալ դասակարգերի կառավարութիւնը.* 2, *պետութեան մէջ բարձրագոյն, երևելիների, արտօնեալների դասակարգ.* 3, *որ և է դասակարգի բարձրագոյն, փարթամ, առանձնացիր խաւը.* а. церкóвная, купéческая, литератýрная; а. умá, талáнта, *գերազանց, հանճարածանօթ խելք, տաղանդ.* **-крáтство** *չ.* 1, *արիստոկրատութիւն.* 2, *հ—ի. արիստոկրատների ժողով, խումբ.* **-крáтствовать** (-ствую-ютъ) *չ. արիստոկրատութիւն անել, արիստոկրատ ձևանալ.* **-крáтъ** *ա. արիստոկրատ.* 1, *ազնուապետական կառավարութեան անդամ կամ կողմնակից.* 2, *պետական բարձրագոյն, իշխանական դասակարգին պատկանող.* 3, *հնգն.* (аристокрáтка *ի.*) *արիստոկրատ ձևացող այր, կին։*

Аристóнъ *ա. երաժշտական գործիք մի։*

Ариө|метика *ի. թուաբանութիւն.* **-метикъ** *ա. թուաբան.* **-метúческій** *ած. թուաբանական.* а—ая задáча; **-мографія** *ի. թուագրութիւն, թուագրական հանելուկ։*

Аріáднина нить *Արիադնեան թել* (*Արիադնայի անունով, որ Թէզէոսին օգնեց լաբիւրինթոսից դուրս գալու, տալով նորան թելի կծիկը*). *առաջնորդ, ուղեցոյց.* Вѣнéцъ Аріáднинъ *աստղահամաստեղութիւն մի հիւսիսային կիսագնդում։*

Аріáнинъ *ա.* (*յ.* аріáне –áнъ) *Արիանեան* (*Քրիստոսի աստուածութիւնը ժխտող, ուրացող հերետիկոս*)։

Аріергáрдъ *տ.* Арьергáрдъ.

Аріéта *ի. երժ. պարզ, թեթև մեղեդի։*

'Арі|и, іевъ *ա. յ. արիացիք, արիական ցեղեր* (*Հնդկեւրոպական մեծ ցեղի ասիական ճիւղը, Հնդկաստանի և Պարսկաստանի ամենահին բնակիչները*)։

'Аріпка *ի. նւզ. պստիկ մեղեդի։*

Арі|йскій *ած. արիական.* а—ое плéмя; а—іе языки *արիական լեզուներ, մնւդ. սանսկրիտ և զենդ լեզուները.* **-цы,** цевъ *տ.* 'Аріи.

'Арія *ի.* (*իտ.*) *երժ. մեղեդի։*

'Ар|ка *ի.* (*լտ.*) *կամար.* **-кáда** *ի.* (*ֆր.*) *կամարաշարք, կամարակապ գալէրէա, սրահ։*

Аркáдъ *ա. մի տեսակ ամառնային, քաղցրահամ խնձոր։*

Ар|кáнить (-ню-нятъ) *ն. ‘քամանդ’ գցել, պարանով բռնել, որսալ.* **-кáнъ** *ա.* (*թուրք.*) *‘քամանդ’, պարան, թոկ, որով բռնում են երամակից ձի կամ պատերազմում թշնամուն։*

Арнебý|за *ի.* (*գերմ.*) *ռզմք. արկերուղ հրացանը, որ եւրոպական զօրքերը գործ էին ածում 15 դարի սկզբից.* **-зировать** (-рую-ютъ) *ն. հնց. արկեբուզով զինուորական ոճրագործներին գնդակահար անել.* **-зиръ** *ա. հնց. արկեբուզակիր զինուոր։*

Арк|тúческій *ած. մաթմ. աշխ. արջային, հիւսիսային համաստեղութեանց տակ, հիւսիսային.* а. пóлюсъ,— кругъ,— океáнъ; **-тýрусъ** *ա. Արկտուրոս, Արջապան* (*առաջին մեծութեան, դեղնին տուող կարմրագոյն աստղ եզնավար* [Bootes] *հիւսիսային համաստեղութեան մէջ*)։

Арле|кинáда *ի.* (*ֆր.*) 1, *հառլեքինադա, միջնկատակութիւն.* 2, *խեղկատակութիւն, միմոսութիւն, ծաղրածութիւն, ‘օյինբազութիւն’.* **-кинскій** *ած. հառլեքինական, խեղկատակային, միմոսական, ծաղրածուական.* а—ія прокáзы, — дурáчества; **-кинство** *չ. ծաղրածութիւն, խեղկատակութիւն.* **-кинъ** *ա.* (*իտ.*) 1, *հառլեքին, միջնկատակ* (*իտալական ժողովրդական մնջկատակերգութեան դերասանը, որի հագուստը կարմիր է գոյնզգոյն, խայտաբղէտ մահուդի կտորտանքից*. 2, * *տարօրինակ, ծիծաղաշարժ ձևով հագնուած խեղկատակ, միմոս, ծաղրածու անձ*

3, մի տեսակ արարքական չափ (բաց գորշ գոյնով, սև բծերով և ալիսակ աչքերով). 4, անասուն, մեռ. ձի խայտաբղէտ աչքերով։

Армада է. 1, պատմ. Փիլիպպոս Բ-ի Անգլիայի դէմ ուղարկած հզօր նաւատորմիղը. 2, առհ. նաւատորմիղ, — տորմ. -торъ ա. (լա.) զինակրատ. ապաստանող. նա որ պատերազմի ժամանակ կռանմարութեան թոյլտուութեամբ մի կամ մի քանի նաւեր է զինում, թշնամու վաճառականական նաւերին հետամուտ լինելու. -тýра է. (լա.) 1, զինավառութիւն, ապառազինութիւն. 2, զինազարդեր, զէնքերից, զինային առարկաներից կազմած զարդարանքներր. 3, զէնքերի, զինավառութեան նկարներ չինութեանց, զինանշանների և այլն վերայ. 4, Փիզ. պահանգ, պայուսակ մագնիսի ծայրերից կպած երկաթը. 5, մեքենգ. շղեկաթույի պղնձէ մասերը а. котлá: -тýрный ած. 1, զէնքերի, զինավառութեան. а—ыя украшéнія: а. живопи́сецъ զինանկարիչ, զէնքերի, զինավառութեանց նկարիչ. 2, а. спи́сокъ ռզմգ. զինուորացուցակ, զինուորների անուանացուցակը, որի մէջ մինսոյն ժամանակ նշանակուած են նոցա ապառազինութեան առարկաները։

Армéецъ.éйца. ա. հասարակ զօրքի զօրական, զինուորական (մեռ. հետևակ). -мéйскій ած. հասարակ զօրքի, զորաբանակի. а. офицéръ զորաբանակում (ոչ պահպանակում) ծառայող սպայ. по-а р м é й с к и մ. բառ զօրքի, զորականի ազգայնութեան. -мéйщина է. հ—ք. ռմկ. 1, զօրք, զօրականութիւն, զինուորականութիւն. 2, ա. հեգն. կռիւ-կոպիտ, անտաշ ծառայող, պաշտօնեայ։

Армени́стъ ա. Арменовѣ́дъ; -новѣ́дѣніе չ. հայագիտութիւն. -новѣ́дъ ա. հայագէտ, հայկաբան։

Арми́да է. *չքնաղ, չնաշխարհիկ, խիստ գեղանի կինարմատ: А р м и́ д и н ъ а, о ած. արմիդեան, գեղեցիկ, հմայիչ. а—ы сады́, խիստ հոյակապ, չնաշխարհիկ, հրաշալի պարտէզներ։

Армилля́рная сфéра երկնագունդը ներկայացնող տիեզերագրական գործիքը։

Армióнъ կոմկ. ա. Армéецъ; -мія է. (Փր.) 1, բանակային զօրք, պետութեան ցամաքային ուժերը. 2, հասարակ (ոչ թիկնապահ, ոչ արտօնեալ) զօրք. հկռեր. ա. Гвáрдія 1, ռ). перейти́ изъ áрміи въ гвáрдію; 3, զօրաբանակ. а. дѣйствующая, а. резéрвная.

Армя́жный ած. ադամակի. -мя́къ, á, ա. արմեակ (ուղտի մազից կամ այլ բրդից կարած գիւղացու վերնազգեստը. կարճիկ չուխայ)։

Армяни́нъ ա. (չ. армя́не,-я́нъ) հայ. -мя́нка է. հայուհի. -мія́но-григоріа́нинъ ա. (չ. армя́но-григоріа́не, -áнъ) հայ-լուսաւորչական. -мя́но – Григоріа́нскій ած. հայ-լուսաւորչական. А – ая Цéрковь հայ-լուսաւորչական եկեղեցի. -мянофи́лъ ա. հայասէր. -мянофóбъ ա. հայատեաց -мя́нскій ած. հայոց, հայկական. а р м я́ н с к і й кáмень Պղ,Cuprum armenicum, հայքար. а р м я́ н с к і е огурцы́, բս. Solanum ovigerum, հայոցի մորմ. а—ая бумáга հայթուղթ (հատուկէտ է). -мя́нствовать (-ствую-ютъ) չ. հայութեան շահերը պաշտպանել, հայասէր համակրանել. армя́нствующія газéты.

Армячи́ще.нка. ա. ա. Армячи́шко; -чина է. ուղտի բրդից (ստևից) գործուածք, որ պատրաստում են մեծ մասամբ թուրքերը. -чи́шко ա. նկատ. փոքր, անպէտք արմեակ, չուխայ. -чи́къ ա. արմեակագործ, չուխագործ. -чóнъ, чкá, նւզ. պստիկ չուխայ, արմեակ։ [տան, անարգ հայ։

Армя́шка ա. նկատ. հայուկ, վատթար,

Ар|наýтка է. 1, ալբանուհի, ալբանացի կին. 2, բս. Triticum vulgare. ցորեան. -наýтъ ա. ալբանացի (այսպէս թուրքերը անուանում են ալբանացիներին)։ [փանչուկը։

'**Арника** է. բս. Arnica montana, լեռնային

Аро|и́дный ած. նուիկազգիների. -и́ды ա. չ. բս. Aroideae, նուիկազգիներ (թրածաղիկների մի

Арóйникъ ա. Арóнникъ. [տեսակը)։

Аро|матическій, -мати́чный, -мáтный ած. հոտաւէտ, անուշահոտ, անուշաբոյր -мáтъ ա. (յն.) 1, անոյշ հոտ, բուրմունք, անուշահոտութիւն. 2, а р о м á т ы չ. անուշահոտ նիւթեր, խնկեր. «..купи́ли аромáты, чтóбы итти́ помáзать Егó...» գնեցին պատրաստեցին խունկս, զի եկեսցեն օծցեն զնա (Մարկոս, 16 ,)։

Арó|никъ ա. բս. Arum, նուիկ (նուիճ, կոնդ). а. пятни́стый, Arum maculatum, բծաւոր նուիկը. -нова бородá բս. Saxifraga sarmentosa, նուիկ (նուիճ), կաճար, օձադանակ։

Арпéджіо չ. ոհհ. (իտ.) եղժ. բնարածութիւն, բնարատարազ խաղ (նուագածութեան այն եղանակը, որ ակորդները ոչ թէ միահաղոյն, այլ միմեանց յետևից են վերցնում, ինչպէս քնարի վերայ)։

Ар|рорýтъ ա. արօրուտ (դիւրամարս ալիւր, որ ստացւում է Marantha arundinacea հարաւ-

'**Арса** է. ա. Арты́шъ. [ամերիկեան բոյսից)։

Арсе|нáлъ ա. Փր.) արսենալ. 1, զէնքերի թանգարան. 2, զինանոց, զինարան, ուր պատրաստւում և պահւում են թէ ցամաքային և թէ ծովային զօրքերի զէնքերն իրենց պատկանելիքներով. а. сухопýтный, а. морскóй: 3, * առհ. մթերանոց, համբարանոց, շտեմարան. а. доказáтельствъ, ули́къ, свидѣ́телей, допрóсовъ; -нáльный ած. զինանոցի, զինարանի. а—ыя здáнія, — рабóты.

Ар|сéниковый ած. ճերմակ զառիկի, մկնդեղի. -сéникъ ա. (ա. мышья́къ) ճերմակ զառիկ. զառկաթթու, մկնդեղ։

Арта|мóновщина է. հ—ք. (А—новъ վաճառականի անունով) ենկ. արտամոնականութիւն (անքաղաքավարական, վայրենի) ...ների ... մի տեսակը, որ ընդունում է ամուսնութիւնը ծնողների կամ ծեքերի օրհնութեամբ այլ և այլ ծէսերով հանդերձ) -мóновъ день, ևեպտեմբերի 12-ը։

Артáчиться (-чýсь-чатся), заар—, չ. 1, խեռութիւն անել, յամառել, ատնձին չհնազանդուել (ձիու մասին). 2, *առհ. յամառութիւն, կամակորութիւն անել 'պլպին կանգնել'։

Артезіáнскій колóдецъ Արտէզեան ջրհոր։

Ар|тéль է. արտել. 1, այնպիսի ձեռնարկութեանց, հանրօգուտ գործերի ընկերութիւն, միութիւն, առհ. համարուեստաւորների ընկերութիւն. 2, ամբոխ, խումբ. փոհմակ, երամակ. -тéльный ած. ընկերութեան, հանրութեան. а—ыя дéньги, а—ые харчи́; -тéльщикъ ա. արտելչիկ. 1, արտելի անդամ, տնտես, ծախսարար, վերակացու. 2, առհ. արտելական, արտելի, ընկերութեան ծառայող անդամը. 3, ռզմգ. ծախսարար ատորին զինուորական, որ ընտրուած է հոգալու իր ընկերի տնտեսական պիտոյքները. -тéльщина է. հ—ք. արտելականութիւն, համայնական ընկերութիւն, միութիւն. -тéльщица է. արտելչիկի կինը.

կառանց ընկերութեան, արտելի անդամ. -тельщичій, чья, чье *ած.* արտելչիկի:

Арте‖ріальный, -рійный *ած.* զարկերակի,—կային, շնչերակի,—կային. артеріальная кровь,—систéма; -рія *ի.* (*յն.*) *կզմխ.* 1, շնչերակ, զարկերակ. 2,* ընդարձակ, բազմանիստ ճանապարհ, ուղի. Вóлгу называютъ а—ieй Россіи; -ріосклерóзъ *ա.* *բժ.* շնչերակների կարծրացումը:

Арти‖кулировать ** (-рую-ютъ), -куловáть ** (лýю—ютъ) *չ.* (*ֆր.*) *ձյնխ.* պարզ հնչել, արտաբերել, արտասանել, առոգանել. -(и)кулъ *ա.* (*լտ.*) *հնգ.* գլուխ. բաժանմունք, յօդուած (օրէնքի, դաշնագրի, գրութեան ևլն). А р т и́ к у л ы вои́нскіе Պետրոս Մեծի հրատարակած օրէնքները զինուորականների պարտականութեանց, դանցառութեանց և պատիժների մասին. -кýлъ *ա.* *ռզմզ.* հրացանով արած շարժումները, ձեռքը. метáть а. հրացանով շարժումներ անել, հրացանաձգութեան մէջ վարժուել. -куляція *ի.* (*ֆր.*) 1, *ձյնխ.* հնչելը, արտասանելը, արտաբերելը. 2, *կզմխ.* ոսկորների կապը, յօդը. յօդաւորութիւնը:

Ар‖тиллерйстъ *ա.* 1 թնդանօթաձիգ [զնդի] զինուորական 2. հրետանու գործը քաջ հասկացող զինուորական -тиллерійскій *ած.* հրետանու, արտիլերիայի. а—ое орýдіе, а—ая батарéя; а—ое дѣло պատերազմ, ճակատամարտ, որի ժամանակ հրետանին մեծ գործ է անում. -тиллéрія *ի.* (*ֆր.*) արտիլերիա. 1, հրետանի (թնդանօթները, խաշար հրազէնների իրենց բոլոր պատկանելիքներով) а. полевáя, гóрная, осаднáя, крѣпостнáя. морскáя դաշտային, լեռնային, պաշարողական, ամրոցային, ծովային հրետանի. 2, թնդանօթաձիգ. ամբաձիգ զօրք. а. кóнная,—пѣшая: 3, զինագիտութիւն, մինդ հրազէնների գիտութիւնը. учиться артиллéріи.

Ар‖тистическій *ած.* արտիստիկական, գեղարուեստագիտական. а—ое убрáнство, а—ая отдѣлка: -тистъ *ա.* (*ֆր.*) արտիստ. 1, գեղարուեստագէտ. 2, *մուզ.* դերասան երաժիշտ, երգիչ դերասան, գուսան (գր.). 3, *հեզն.* ճարտար խարեբայ, ձեռնածու, միմոս:

Арти‖шóковый *ած.* ուտելի կանկարի, արտիճուկի. -шóнъ *ա.* *բս.* Cynara Scolymus, կանկար (արտիճուկ):

'Артосъ *ա.* (*յն.*) *եկղ.* հաց (ա. Մասը. 26₂₆ որ օրհնողքը եկեղեցին խմորուն է հասկանում), որ Զատկի առաջին օրը օրհնում, Զատկի շաբաթ օրը կտրտում են, իսկ հետևեալ շաբաթ (Θомѝна недѣля) ժողովրդին բաժանում են:

Ар‖тритикъ *ա.* *բժ.* յօդացաւով կամ ոսկրացաւով բռնուած մարդ. -тритическій *ած.* յօդացաւի, ոսկրացաւի. յօդացաւ, ոկրացաւ ունեցողի. -тритъ *ա.* (*յն.*) *բժ.* յօդացաւ, ոսկրացաւ:

Артышъ, á *ա.* *բս.* Juniperus, գի, գիհի:

'Ар‖фа *ի.* (*գերմ.*) 1, քնար, տաւիղ, սանթուր. Эóлова á. Եօլեան տաւիղ (արկղաձև տաւիղ, որ քամու զօրութեամբ ինքն իրան երգում է). 2. մի տեսակ խաղալ. 3, *ա տղը.* համաստեղութիւն մի -фистъ *ա.* -фистка. -фáнна *ի,* քնարածու, շրջմելով և քնար ածելով իր օրական պարէնը հայթայթող այր. կին:

Ар‖хаизмъ *ա.* (*յն.*) հնացած, գործածութիւնից ընկած խօսք, դարձուածք. -хаистическій, -хаическій *ած.* հին, հնացած, հնութեան հու փչող:

Архалýкъ *ա.* (*թուրք.*) արխալուղ (արխալուղ)

Арх‖áнгелъ *ա.* (*յն.*) հրեշտակապետ. -áнгельскій *ած.* 1, հրեշտակապետի. 2, Արքանգելսկի քաղաքի:

Архáровецъ, вца, *ա.* (Архаровъ—ի անունով, որը Եկատերինէ B-ի օրով նոհանգապետ էր) *ռմկ.* 1, գաղտնի, խուզարկու ոստիկան. 2, անուղղայ, փուչ մարդ, գլխից ձեռք վերցրած մարդ. սրիկայ, պճնուած մարդ:

Архáръ *ա.* *կնդ.* Ovis Polii, աղբզալ ոչխարը:

Архегóній *ա.* *բս.* բեղմնաւորութեան խցական գործարանը:

Археo‖графи́ческій *ած.* հնագրական. а—ая коми́ссія հին գրուոր յիշատակարանները հրատարակող յանձնաժողով. -грáфія *ի.* (*յն.*) հնագրութիւն. եկարագրութիւն հնութիւնների. -(ó)графъ *ա.* հնագիր, որ զբաղւում է հին գրուոր յիշատակարաններ գտնելով, նկարագրելով և հրատարակելով. -логи́ческій *ած.* հնախօսական. а—ое óбщество; -лóгія *ի.* հնախօսութիւն. а. библéйская: -(о)лóгъ, *ա.* հնախօս, հնախոյզ:

Ар‖хивáрій, -хивáріусъ *ա.* (*լտ.*) հնադարանապետ. դիւանապետ,—պան. -хи́вный *ած.* հնադարանի. դիւանի,—նատան. а—ые юноши *հնգ.* կոչւում էին արտաքին գործերի նախարարութեան Մոսկվայի հնադարանի երիտասարդ պաշտօնեաները. -хи́въ *ա.* (*լտ.*) հնադարան, դիւան,—տատուն. * сдáть въ а. մոռացութեան տալ, 'գլխին խաչ քաշել':

Архи‖діáконскій *ած.* աւագ սարկաւագի. -діáконство *չ.* աւագ սարկաւագութիւն. -діáконъ *ա.* (*յն.*) 1, կաթոլիկոսի աւագ սարկաւագ (առաջնակարգ վանքի). 2, աւագ պաշտօնեայ (այսպէս եկեղեցական մատենագիրները կոչում են Ստեփանոս նախավկային և նորա ընկերներին). հին ժամանակ եպիսկոպոսի օգնականը, փոխանորդը. а. хартофилáксъ Կ. Պօլսի յունաց պատրիարքի քարտուղարը. -мáндритскій, -дричій, чья, чье *ած.* վանահօր. -мáндритство *չ.* վանահայրութիւն, վանահօր պաշտօնը, տարեճանը. -мáндритъ *ա.* 1, ծայրագոյն վարդապետ, որ ունի գաւազան և միթրա. 2, վանահայր վանքի. -мáндрія *ի.* վանք, վանական եկեղեցի: |զօրեղ մէջք:

Архимéдовъ рычáгъ Արքիմեդեան լծակ. *խիստ

Архи‖пáстырскій *ած.* հովուապետական. а—ое благословéніе: -пáстырство *չ.* հովուապետութիւն, հովուապետական պաշտօն. -пáстырствовать (-ствую -ютъ) *չ.* հովուապետել. -пáстырь *ա.* (*յն.-լտ.*) հովուապետ:

Архи‖пелáгъ *ա.* (*յն.*) Արքիպելագ. 1, Միջերկրական ծովի մի մասը, որ սահմանափակւում է Յունաստանով, Մակեդոնիայով և Փոքր Ասիայով. 2, *աշհ.* կղզեխումբ, ծովի մէջ համախմբուած կղզիներ. -пелáжскій *ած.* արքիպելագի:

Архи‖пресвитеръ *ա.* Протоіерéй; -синагóгъ *ա.* հրէից ժողովարանի աւագը, նախագահը. -стрáтигъ *ա.* (*յն.*) զօրապետ, գլխաւոր առաջնորդ. а р х и с т р á т и з и *եկ. ալ.* երկնային զաւրութիւնք, զօրութիւնք:

Архи‖тектóника *ի.* (*յն.*) արխիտեկտոնիկա. 1, ճարտարապետական գիտութիւն, ուսում, ճարտարապետութիւն. 2, * գեղարուեստական կարգ, կարգաւորութիւն, դասաւորութիւն. 3, *լեռնգ.* երկրաբանութեան այն մասը, որ ուսումնասիրում է հանքերի դասաւորութեան կերպը, եղանակը. -тéктонъ *ա.* Архитéкторъ. -тéкторскій *ած.* ճարտարապետի, — պետական. а—ая смѣта; -тéкторша *ի.* ճարտարապետի կինը. -тéкторъ *ա.* (*յն.*) ճարտարապետ. -тектýра *ի.* 1, ճարտարապետ-

ուսումն. а. военная,—корабельная; 3, -тектурный ած. ճարտարապետական,—պետութեան. а—ные чертежи; -трáвъ м. (фр.) ճրտրպ. քանդակ (антаблементъ-ի ստորին մասը, որ անմիջապէս դրած է սիւնի խոյակի վերայ). -триклинъ м. (յն.) Տնք. ամակապարսպա (Ցամ. 2₉), ամեծարապետ։

Архіáтерскій ած. (յն.) գլխաւոր բժշկի, բժշկապետի. -хіáтеръ м. Տնզ. գլխաւոր բժիշկ, անձնական բժիշկ. (Պետրոս մեծի օրով) դեղատանապետ, գլխաւոր գեղատան կառավարիչը)։

Архіепископія ի. ա. Архіепископство ք. -епископскій ած. արքեպիսկոպոսական.—կողոսի. -епископство չ. արքեպիսկոպոսութիւն. ա, արքեպիսկոպոսական աթոռնան. բ, արքեպ. թեմ. -епископъ м. (յն.) արքեպիսկոպոս. -ерéй м. (յն.) արքեպէց. քահանայապետ, հովուապետ (պատրիարք, մետրոպոլիտ, արքեպիսկոպոս կամ եպիսկոպոս). -ерéйскій ած. արքեպէցի, եպիսկոպոսի, հովուապետի. а. санъ, а—ое служéніе: -ерéйство չ. արքեպէցութիւն, եպիսկոպոսութիւն, քահանայապետութիւն. -ерéйствовать (-ствую-ютъ) չ. արքեպէցութիւն, եպիսկոպոսութիւն, քահանայապետութիւն անել։

Архíвъ м. (յն.) արխիվ (նախնի Աթենքում թագաւորութեան բարձումից յետոյ բարձրագոյն իշխան).

Арцá ի. ա. Артышъ. [վարչական անձ)։

Аршáнникъ м. թամբագործ. -чáжный ած. թամբագործի. -чáкъ, á, м. (թուրք.) թամբախայտ։

Аршинникъ м. -шинница ի. արշինով աւտոր անող այր, կին. Տեղն. խաբեբայ, սրիկայ այր, կին. -шинничать չ. արշինով աւտոր անել, 'չարչիութիւն անել'. -шинный ած. արշինանոց, մի արշին երկար, լայն կամ խոր. а. товáръ արշինով ծախւող ճոթեղէն. -шинчикъ м. Նւզ. մի փոքր արշին. -шинъ м. արշին (թէ չափը և թէ չափելու ձողը). мѣрить когó-либо на свой а. իր անձնական այծերի, պահանջների համեմատ էլ ուրիշին չափել, իր վրայ գնալ. проглотить а. 'չափելու կուլ տալ, ձգուել'։

Арьъ м. (фр.) ար (հողային չափ. հարիւր սրբ մի հեկտար կամ մօտաւորապէս մի դեսեատին է)։

Арнáутъ м. (թաթ.) Թուրքեստանի երկրում ապրող ցեղը։

Арьергáрдный ած. յետապահ, վերջապահ զօրագնդի. а—ое дѣло յետապահ զօրքի աւած կռիւ. -гáрдъ м. (фр.) ռազմ. յետապահ, վերջապահ զօրք, գունդ (թէ ցամաքային և թէ ծովային)։

Арéсина ա. Орясина. [բաժնող նորդէկեր։

'**Аса фéтида** ի. դեղ. Ferula asa foetida, չաղաղ. **Асаулъ** ա. Есаулъ. [փայտ)։

Асбéстъ м. Տնք. asbeste, ամեկէզ քար (լեռնաբամբակ). **Асéй** м. (անգլ.) ռմկ. անգլիացի։

Асессорскій ած. ատեանի. а. чинъ; -сорство չ. ատեանութիւն. -сорша ի. ատեանի կինը. -соръ м. (յ. а—ры և а—рá) (լտ.) ատենօր (ատեանական գանձային կամ ոչնչական կալուածի պաշտօնի ատենանաւոր). коллéжскій а. ունեցող կարգի ատենանաւոր։

Аскаридá ի. (յն.) մաճժ. մանրատա (աղիքի մեջ, որին ծառ գիծը ավելացնելու մատնված է, բայց կարող է նորա հետ չէ խառնւում)։

Аскарида,-дъ ի. յ. Կնդ. Ascaris lumbricoides. փորի որդը։

Аскéза ի. (յն) ճգնութիւն. ճգնաւորութիւն. -кетизмъ м. ճգնաւորական կեանք, կենցաղ. -кéтика ի. 1, ճգնաւորութիւն,—ակռնութիւն. 2,* փիլ. ճգնապաշտութիւն. -кетический ած. ճգնաւորական, ճգնութեան. а—ая жизнь: -кéтъ, -кѝтъ м. (յն.) 1. ճգնաւոր, անապատական, միայնակեաց. 2,* իրեն խիստ զրկող, խիստ ժուժկալող մարդ։

'**Асціи**, іевъ м. յ. (յն.) աշխ. անստուերներ (արևադարձային երկիրների բնակիչներ, ուր կէսօրին արեգակը ղէնիթում է կանգնած, ուստի և առարկաները ստուեր չեն ձգում)։

Асмодéй м. (Ասմոդեոս գեւի անունով, ա. Տովբիթ, 3₈) հուսարար, չար, ամբարիշտ ամուսին, 'էրիկ' (ռմ. հյ.)։

'**Аспидный** ած. յասպեայ, ասպիդէ. á—ая доскá. յասպեայ տախտակ, քարետախտակ. -пидъ м. 1. Կնդ. Naja Haje, քարբ[ակնոցաւոր օձ]ը. 2,* չար, վնասակար, նենգամիտ մարդ. II. 1. Տնք. iaspis. Տնզ. յասպիս. 2, յասպեայ շերտ, թիթեղ, տախտակ. գրաքար։

Аспирáторъ м. (լտ.) գազահան գործիք։

Аспóсовъ донь կամ -посъ м. սեպտեմբերի 8-ին կատարվող տօնը, մեռելատօն։

'**Асса** ա. 'Аса.

Ассамблéя ի. (фр.) 1. ժողով, երեկոյթ, որ Պետրոս Մեծը սարքել էր տալիս, որպէս զի ուսա հասարակութիւնը բնտելանար եւրոպական ազգերի նիստուկացին և որոնց իրեն եւ ներկայ էր գտնւում. 2. առհ. հասարակական ժողով, հանդէս։

Ассенизáторъ м. մի և է անել ասողինագործական պայմաններ հոգացող. բարւոքող. -низáціонный ած. ախտաստար, ախտահան (ոտնոի և առողջագործող). а. обóзъ: -низáція ի. (фр.) առողջապահական բարւոքում, մի և է անել առողջապահական պայմանների բարւոքումը, 'առողջագործութիւն'. -низировать (-рую-ютъ) Ն. և չ. (фр.) քիմիական նիւթերով մաքրել, սրբել, առողջապահական վիճակի մեջ դնել. 'առողջագործել'։

Ассерторúческій ած. (լտ.) փիլ. իրական, անհնազանական. а—ое суждéніе մի բան անպայման հաստատող (և կամ ժխտող) դատողութիւն

Ассéссоръ ա. Асéссоръ. [(բառ Պանտիի։

Ассигнаціóнный ած. թղթադրամի,—ամական. а. банкъ թղթադր. բանկ (որ 1860-ին փոխւեցաւ և դարձաւ Государственный банкъ); -сигнáція ի. фр.) թղթադրամ (հմմ. кредитный билéтъ); пáчка а—цій մի կապոց թղթադրամ. получить тысячу рублéй а—ями 1000 ռուբլի թղթադրամ ստանալ. пяти-рублёвая а. 5 ռուբլիանոց թղթադրամ. -сигновáніе չ. դրամ, որոշ գումար նշանակելը. чрезвычáйныя а—ія արտակարգ կարգի ծախսեր, գումարներ. -сигновáть** (-ную-ютъ) Ն. (фр.) 1, որոշ գումար, դրամ նշանակել. յատկացնել, տալ. 2, որոշ գումար բաշխելու համար վկայական, ստացագիր տալ. -сигнóвка ի. 1, ա. Ассигновáніе; 2. օրդէր, պատուիրագիր, որ ոչնչական հիմնարկութիւնը ուղղում է պետական գանձարանին, որպէս զի գանձարանը ներկայացնողին ընձեռնէ նորան հասանելի գումարը. 3, յռմկ. թուղթ, որ արբուում է սանհեսներպահարդը, որի մէջ արտւում է նորան հասանելի ռոճիկին։

Ассизный судъ (фр. cour d'assises) Ֆրանսիայում ատենութեան ներկայացուցիչներից և երդուեալ դատաւորներից բաղկացած քրէական

դատարանը, դատաստանական ատեանը։

Ас||симили́ровать** (-рую-ютъ) (լտ.) ն. чему́, съ чѣмъ 1, նմանեցնել, նման դարձնել, իւրացնել, 2, ձուլել. оди́нъ наро́дъ ассимили́руетъ себѣ̀ друго́й: **-ся**** 1, ա՛ռ. և չէ. նմանուել. համակերպուել, ձուլուել. а. съ госпо́дствующей на́ціей տիրապետող ազգի հետ ձուլուել. **-симиля́ція** ի. (լտ.) ասիմիլացիա. 1, բնախ. մարսելը, մարսողութեամբ ընդունած կերակուրը մարմնական նիւթերի փոխելը. 2, քերկ. համակերպումն (մի հնչիւնի միւսին, օր. отда́ть բառի մէջ т-ն համակերպւում է д-ին, արտս. одда́ть).

Ассисте́нтъ ա. (լտ.) 1, ընթերակայ (դպրոցական քննութեանց ժամանակ). օգնական (բժշկի, պրոֆէսորի եւն). 2, հանդիսադիր. նա որ իւր ներկայութեամբ հանդիսին աւելի փայլ, ճոխութիւն է տալիս։

Ассона́нсъ ա. (ֆր.) 1. ներդաշնակութիւն, համահնչիւնութիւն. 2, թերակատար ոտն, որի վերջին վանկերի մէջ միայն ձայնաւորները համահնչիւն են. օր. зубъ—кругъ.

Ассорти́ментъ ա. (ֆր.) 1, միատեսակ ապրանքների ժողովածու, հաւաքածու. 2, ընտրած և դասաւորած ապրանք մաս մաս ծախելու համար։

Ассоціа́ція ի. (ֆր.) 1, միացնելը. միացում, կապակցում. 2, միութիւն, ընկերութիւն, կապակցութիւն. 3, հոգբ. և տրմբ. а. идей գաղափարների, մտապատկերների միաւորութիւնը, ներքին կապակցութիւնը, զուգակցութիւնը։

Асте́ки տ. Ацте́ки.

Асте||ри́скъ ա. (յն.) գրելու կամ տպելու ժամանակ գործածւող աստղանիշը (*). **-ро́идъ** ա. աստղ. այն բազմաթիւ պստիկ մոլորակներից իւրաքանչիւրը, որոնք շրջում են Արամազդի և Արէսի շաւիղների մէջ։

'Аст||ма ի. (յն.) բժ. ծանրաշնչութիւն **-ма́тикъ** ա. ծանրաշնչութեամբ տառապող. **-мати́ческій** ած. ծանրաշնչութեան, խեղդիչ. а—ое дыха́ніе.

'Астра ի. բս. Aster, աստղածաղիկ։

Астрага́лъ ա. 1, բս. Astragalus, խաղբրան, գազ (թիթեռնածաղիկների մի տեսակը). մկնամրգի. 2, ճրտրպ. սիւնի խոյակի տակի շրջանակը. 3, կզմխ. կրնկոսկը (ոլոքի և գարշապարոսկրի մէջ տեղում)։

Астраха́нскій клей Հաշտարխանեան սոսինձ, թութխալ. а. пе́рецъ բս. Capsicum annuum, գարապղպեղ, սպանիական տաք դեղ (պղպեղ, ծիծակ ?). а—іе орѣ́хи բս. Trapa natans, ջրային կամ ճիզուիտական ընկոյզը։

Астро||гно́зія ի. (յն.) աստղագիտութիւն, համաստեղագիտութիւն (աստղաբաշխութեան մի ճիւղը, որ զբաղւում է համաստեղութիւններով և նոցա պատկանող աստղերով). **-логи́ческій** ած. աստղախօսական,— բանական, մոգային, կախարդական. **-ло́гія** ի. (յն.) 1, (սկզբում, հին ազգերի մօտ) աստղաբանութիւն, աստղաբաշխութիւն, տ. Астроно́мія; 2, (այս, մնց. միջին դարերում) աստղաբաշխութեան վերայ հիմնուած մոգութիւն, կեղծ գուշակութիւններ, մարգարէութիւններ անելու արուեստ. աստղագուշակութիւն, քաղդէութիւն. **-(о́)ло́гъ** ա. (յն.) 1, աստղաբաշխ,—գէտ. 2, աստղագուշակ. մոգ, կեղծ աստղագէտ, ախտաւոր, քաղդէ. **-ля́біа** ի. (յն.) աստղալաբիա (հողաչափական գործիք մի). **-номи́ческій** ած. աստղաբաշխական. **-но́мія** ի. (յն.) աստղաբաշխութիւն (գիտութիւն, որ հետազօտում է աստղերի երևալը, նոցա մեծութիւնը, հեռաւորութիւնը, նոցա կեղծ և ճշմարիտ շարժումների օրէնքները, նոցա բնական յատկութիւնները). **-(о)но́мъ** ա. աստղաբաշխ. **-фи́зика** ի. (յն.) աստրոֆիզիկա (գիտութիւն, որ հետազօտում է երկնային մարմինների բնական յատկութիւնները. մակերևոյթի կազմակերպութիւնը, մթնոլորտն, և այլն). **фи́зикъ** ա. աստրոֆիզիկոս։

Ас||фа́льтовый ած. ասֆալ՛տէ. а—ая мостова́я ասֆալտապատ փողոց։ А—ое мо́ре Մեռեալ ծով. **-фа́льтъ** ա. 1, հնք. asphalte, ասֆալ՛տ, գետնաձիւթ, սև կուպր, սև ձիւթ. 2, վերոյիշեալ հանածոյից և այլ նիւթերից շինած շաղախը, որ գործադրւում է փողոցների, մայթերի, յատակների, տանիքների վերայ։

Асфи́ксія ի. բժ. 1, շնչհեղձութիւն. շնչառութեան և երակի դադարումը, նուաղում, ուշագնացութիւն և մահ, մնաց. կաթուածից. 2, դատա. բժ. արիւնհեղձութիւն (որ առաջանում է նորանից, որ սրտի աջ կէսը և թոքերը յանկարծ առլցւում են արիւնով)։

'Асы ա. յ. ասեր (դիք, աստուածներ սկանդինաւեան դիցաբանութեան մէջ)։

Ась հզ. այնպէս չէ, ուղիղ չէ. Вы лю́бите му́зыку, ась? Դուք սիրում էք երաժշտութիւն, այնպէս չէ։

Ата́ва տ. Ота́ва.

Атави́змъ ա. (լտ.) հաւականութիւն, պապենականութիւն. 1, կենսխ. բուն, սկզբնական տիպի վերստին երևալը սերնդափոխութեանց ժամանակ. 2, պապի, նախնու մի և է ժառանգական յատկանիշի երևալը, վերածնիլը յետագայ սերունդներում։

Ата́ка ի. (ֆր.) զինվ. գրոհ, դրոհ տալը. յարձակում (թշնամու կամ թշնամու ամրոցների վերայ). а. внеза́пная,—фронта́льная,—фла́нговая; а. въ штыки́ գրոհ սուիններով։ А. пра́вильная, постепе́нная, откры́тою си́лою.

Атакам́итъ ա. հնք. Atacamit, ատակամիտ, քլորպղինձ։

Ата||кова́ть** (-ку́ю-ютъ) **-ко́вывать** ն. զինվ. գրոհ տալ, գայթ տալ, յարձակուել թշնամու կամ թշնամական ամրոցի վերայ։

Ата́ксія ի. (յն.) բժ. ա, խանգարմունք, անկանոնութիւն հիւանդութեան ընթացքում. բ, անկարողութիւն ղեկավարելու իւր շարժումներին շնորհիւ ողնուղեղի տկարութեան։

Ата||ма́нище ա. յւել. տ. Атама́нъ. **-ма́нскій** ած. ատամանի. а—ое зва́ніе: а—ія мѣста́ (Սիբիրում) ձուկ որսալու ամենաընտիր տեղեր. **-ма́нствовать** (-ствую-ютъ) չ. ատամանութիւն անել. **-ма́нша** ի. ատամանի կինը. **-ма́нъ** ա. ատաման. 1, զինվ. կազակների զօրապետ, առաջնորդը. а. всѣхъ каза́чьихъ во́йскъ - կոչւում է թագաժառանգ Կեսարեւիչը. войсково́й наказно́й а. կազակների բոլոր զօրքի պատերազմական հրամանատարը, որ միևնոյն ժամանակ նաև նահանգապետի իրաւունքներ ունի. наказно́й а. դիվիզիայի հրամանատար, որն և զինուորական նահանգապետ է. 2, Սիբիրի, Կասպից ծովի և ստորին Վոլգայի վերայ ձկնորսական ընկերութեանց աւագը. առհ. ձկնորսական ընկերութեան, միութեան աւագ, գլխաւոր. арте́ль а—омъ крѣпка́ (առծ.) խաչը Տէրն է զօրաւոր դարձնում. 3, որիկայապետ, աւազակապետ, գողերի

գլխաւոր, մեծ. 4, առհ. առաջնորդ, գլխաւոր, ղեկավար, պարագլուխ։

Атанде ձայն. (ֆր.) *Թղթխ.* սպասիր, մի բա-

Атара, -рщикъ տ. Отара, —рщикъ. [ժանիր։

Ататé տ. Атташé.

Атеизмъ տ. (յն.) անաստուածութիւն, անկրօնութիւն. **-теистическій** ած. անաստուածութեան, անկրօնութեան. a—iя ученія, —сочиненія; **-теистъ, -тей** տ. **-теистка** ի. անաստուած, անկրօն այր, կին։

Ателланы տ. յ. (Atella քաղաքի անունով) Անտիկական կատակերգութիւններն նախնի Իտալիայում։

Атеней տ. (Աթենասի տաճարի անունով, ուր ուսումնականներն և բանաստեղծներն իրանց երկերը կարդում էին) Աթենարան. 1, բարձրագոյն դպրոց, առաջ Աթէնքում, ապա նաև Հռոմում. 2, առհ. դպրոց, ուսումնական, գրական ընկերութիւն. ժողովածու, հրատարակութիւն։

Атлантъ տ. (Ատլանտ տիտանի անունով, որ երկնակամարը իր գլխի վերայ կրում էր) 1, տիտանի ձևով քանդակած սիւն, որ իր գլխին կրում է շինութիւնը. 2, վզի առաջին ողը, որի վերայ դառնում է գլուխը։

Атласецъ, сца տ. *նւզ.* պստիկ ատլաս, կերպաս. **-ласистый** ած. ատլասային, կերպասային. **-ласить** (-шу—сить) ն. յղկել, դարթել, կոկել. **-ся** ն. ատլասի, կերպասի տեսք ստանալ. **-ласный** ած. 1, ատլասի, —սից, կերպասի, —սից. a—ое платье; 2, հարթ, փայլուն ինչպէս ատլաս. a—ыя карты խաղաթուղթ. **-ласъ** տ. I. (атласъ) ատլաս (մետաքսէ փայլուն և ողորկ կերպաս). II. (атласъ) (յն.) ատլաս. 1, աշխարհագրական քարտէզների ժողովածու. 2, կազմախօսական, կենդանաբանական, վիրաբուժական, ճարտարապետական ևլն նկարների ժողովածու. историческій, зоологическій a.

Атлетическій ած. աթլետական, հզօր, զօրեղ. a—ое тѣлосложеніе; **-летъ** տ. (յն.) աթլետ, հզօր ըմբիշ. 'փահլեվան'։

Атмосфера ի. (յն.) 1, մթնոլորտ. 2, *շրջան, հասարակութիւն. a. двора и столицы; a. политичь հասկացողութեանց, գաղափարների շրջան. **-ферическій, -ферный** ած. մթնոլորտի, —տային. a—ыя вліянія.

Атолъ տ. (մալլ.) ատօլ (կոչւում են Խաղաղ և Հնդկական ովկիանոսներում կորալներից կազմած խութերը, կղզիները)։

Атомизмъ տ. *փիլ.* ատոմականութիւն (այն ուսմունքը, որ ատոմները համարում է աշխարհիս սկզբնական բաղկացուցիչ տարրերն և նիւթի նախապատճառ.) **-мистическій, -мическій** ած. ատոմական. атомическая теорія ատոմակ. տեսութիւն (որը աշխարհիս գոյութիւնը բացատրում է նիւթի ամենափոքրիկ, անբաժանելի մասնիկների փոխադարձ միաւորութեամբ). **-мистъ** տ. ատոմական, ատոմակ. տեսութեան հետևող. **-томъ** տ. (յն.) *փիլ.* *հնց.* ատոմ (նիւթի ամենափոքրիկ, անբաժանելի, անտարոհելի մասնիկը)։

Атоническій ած. թուլութեան, ուժասպառութեան, անզօրութեան. **-онія** ի. (յն.) թուլութիւն, ուժասպառութիւն, անզօրութիւն։

Атрибутъ տ. (լտ.) 1, յատկանիշ, բնորոշ նշան, նշանակ (օր. քնարը Ապօլոնի ատրիբուտն է). 2, *փիլ.* ստորոգելի, իրի էական (և ոչ փոփոխական) յատկութիւնը, որականիշը. 3, *քերկ.* ստորոգելի։

Атропинъ տ. (յն.) մահացու մորմի կամ շնախաղողի (Atropa belladonna) և արջընկոյզի (Datura Stramonium) պատրաստած թունաւոր նիւթը։

Атрофическій ած. ծխրութեան, մարմնի քայքայման. **-фія** ի. (յն.) ծխրութիւն, մարմնի քայքայումը, որ առաջանում է սննդառութեան պակասութիւնից. * քայքայում, ուժասպառութիւն։

Атташе տ. (ֆր.) կցորդ. военный a. զինուորական կցորդ։

Аттестатъ տ. (գերմ.) վկայագիր, վկայական (ծառայութեան, ուսման և վարքի.) a. зрѣлости հասունութեան, աւարտման վկայական, որ տալիս է գիմնազիան իր շրջանաւարտներին. **-стація** ի. (լտ.) վկայելը, վաւերացնելը, դաւաստիացնելը. **-стованіе** չ. վկայելը, վկայութեամբ հաստատելը. **-стовать** ** (-стую-ютъ) ն. кого մէկի մասին լաւ կամ վատ վկայութիւն տալ։

Аттицизмъ տ. (յն.) 1, ատտիկականութիւն, ատտիկական բարբառ, ոճը. 2, * ճաշակի, ոճի նրբութիւն. **-цистъ** տ. (յն.) 1, յոյն հեղինակ, որ ձգտում էր նմանել ատտիկեան հեղինակներին. 2, յոյն քերական, որ այդպիսի նմանութեան համար կանոններ էր սահմանում. **-ческій** ած. 1, ատտիկեան, աթենական. 2, նուրբ, մաքուր, ազնուական, դասական, շքեղ, հիանալի. a—ая иронія, a—ая соль նուրբ, համով հեգնութիւն, սրախօսութիւն. a. стиль.

Аттрибутъ տ. Атрибутъ.

Ату ձչ. *որս.* հը՛ս. a. его, հ՛ըս, կա՛լ նորան (նապաստակին). **-канье** չ. հը՛ս անելը. **-кать, -кнуть** չ. ату աղաղակել, դ՛ըս անել, հ՛ըս տալ։

Атъ *ցուցկ. մասն.* այդ (տ. Отъ).

Ау, ձչ. 1, ա՛յ, հէ՛յ, ո՛ւր ես. 2, վա՛շ, աւա՜ղ, ամէն ինչ կորած է։

Аудиторіатскій ած. զինուորական դատարանի, զին. ատենի. **-диторіатъ** տ. (գերմ.) *հնց.* զինուորական դատարան, ատեան. Генералъ —a. (առաջ) բարձրագոյն, (այժմ) գլխաւոր զինուորական ատեան. **-диторія** ի. (լտ.) լսարան, դահլիճ բարձրագոյն ուսումնարանի. **-диторскій** ած. զինուորական ատենի քարտուղարի, դատախազի. **-диторство** չ. զինուորական ատենի քարտուղարութիւն, դատախազութիւն. **-диторъ** տ. (նոր լտ.) *հնց.* 1, պաշտօնեայ, որ Ռուսիայի առաջուայ զինուորական ատեններում (նաև արևմտեան եւրոպական տէրունական հիմնարկութիւնների մէջ) քարտուղարի և դատախազի պաշտօն էր վարում. 2, (առաջուայ գիմնազիաներում, մեզ հոգևոր դպրոցներում) աւագ աշակերտ, որ միւս աշակերտներին դաս էր հարցնում և թուանշան դրում։

Аудіенція ի. (ֆր.) ունկնդրութիւն, որ բարձրադիր անձինք, մեզ թագաւորները, կայսրները շնորհում են այլևայլ անձանց. **-діенцъ-зала** ի. (գերմ.) ունկնդրութեան, ընդունելութեան դահլիճ։

Аукканье չ. ա՛յ, հէ՛յ, ո՛ւր ես կանչելը. **-кать -кнуть** չ. ա՛յ, հէ՛յ, ո՛ւր ես կանչել (օր. անտառում, երբ մարդ ուզում է ընկերին գտնել). **-каться** փ-խ-ր. փոխադարձաբար միմեանց ա՛յ, հէ՛յ, ո՛ւր ես ձայնել. **-кнуться** ** . как аукнется, такъ и откликнется, ինչ կանչես, այն էլ կլսես։

Аукціонистъ տ. (լտ.) աճուրդ, հանող, աճուրդի

դնող` աճուրդով ծախող. -ціóнный ած. աճուրդի, աճուրդային. а—ая кáмера, зáла -ціóнъ ա. (լտ.) աճուրդ, աճուրդով ծախելը. а. биржевóй բորսային, հրապարակական աճուրդ, աճրդի դնելը։

Аулáнъ ա. Жулáнъ.

Аýлъ ա. (թաթ.) աուլ, 1, գիւղ, շէն (Թաթարների, կիրգիզների, կովկասեան լեռնաբնակների. 2, վաչկատուն կիրգիզների ուրթը, վրանաբնակութիւնը։ |ղատրկ, զանեխ։

Аурипигмéнтъ ա. (լտ.) դեղին սնդեղ, ոսկեգոյն

Аускультáнтъ ա. (լտ.) 1, բժ. ականջադիր (բժիշկ, որ անմիջապէս կամ գործիքի միջոցաւ լսելով մարդու կրծքի, թոքերի, սրտի և արեան շրջանառութեան ձայնը, եզրակացութիւն է հանում նորա առողջութեան մասին). 2, հուլ. աբեղաների պաշտօնեաների մի քանի տէրութեանց մէջ ատորին դատաստանական պաշտօնեայ -культáція է. բժ. ականջադրութիւն (լսել ականջով կամ ստեթոսկոպի միջոցաւ մարդու կրծքի և մէջքի քննելը, որոնց ձայներից կարելի է լինում շնչառութեան, արեան բաշխման և նրանց մէջ եղած անկանոնութիւնները նկատել.) -культировать (-рую-ютъ), ն. բժ. լսողութեամբ քննել, իմանալ մարդու մարմնի մէջ եղած հիւանդութիւնները, անկանոնութիւնները։

Аутодафе չ. անհ. աւտոդաֆէ. 1, հրապարակութիւն (Իսպանիայում ինկւիզիցիայից դատապարտուած հերետիկոսի կամ հրէական չարագործութիւնների խարոյկի վերայ այրելը). 2,* կտկւ. հրկիզութիւն։

Аутопсія է. (յն.) դիազննութիւն, ներազննութիւն, դիազննութեամբ մահուան պատճառին հասնելը։

Афáзія է. անխօսութիւն, պապանձութիւն։

Афелій ա. (յն.) ‘տարաբնութիւն‘, մոլորակի և գիսաւորի շրջանառութեան այն կէտը, որ ամենահեռուն է արեգակից (նորա հակադիր կէտն է Перигéлій).

Афеня ա. Офéня.

Афера է. (ֆր.) շահագիտական ձեռնարկութիւն, գործ. արկածախնդրութիւն. -ристъ ա. -ристка է. շահախնդիր, արկածախնդիր այր, կին. յանդուգն ձեռնարկու։

Афиша է. (ֆր.) -шка է. Թատր. աֆիշա (յայտարարութիւն թատրոնական ներկայացման, համերգի ևն, որ միևնոյն ժամանակ ծրագիր ևս պարունակում է). Ростопчинскія а—и այն հայրենասիրական թերթիկները, որ Ռոստոպչինը 1812 թ. Մոսկվայում հրատարակում էր. -шечка է. Նւզ. պստիկ աֆիշա. -шёръ, -шечникъ ա. աֆիշավաճառ, աֆիշաներ ցրող. -шечный ած. աֆիշայի,—շայական. * а—ая бумáга,—печáть վատթար թուղթ, տիպ։

Афóнія է. (յն.) բժ. անձայնութիւն, խիստ խռպոտութիւն, ձայնի կորուստ։

Афоризмъ ա. (յն.) աֆորիզմ (հակիրճ խօսքերով արտայայտած միտք, իմաստ. իմաստալից, ազդու խօսք, առածք, ասած.) -ристическій ած. աֆորիզմի. աֆորիզմի ձևով. а. méтодъ, слогъ.

Африкандеры ա. չ. աֆրիկանդերներ (աֆրիկածին ազատակամորթներ, որոնք հարաւային Աֆրիկայում քաղաքական կուսակցութիւն էին կազմում, որ ձգտում էր հոլանդական տարրի ազդեցութիւնը բարձրացնել 'ի վնաս Անգլիայի).

-кáнецъ, нца ա. -кáнка է. աֆրիկացի,—կուհի. -кáнскій ած. Աֆրիկայի,—կական։

Афрóнтъ ա. (ֆր.) անձնական վիրաւորանք, թշնամանք. անարգանք, անպատուութիւն, նախատինք, խայտառակութիւն։

'Афты է. յ. (յն.) բժ. բերանակեղ, բերանացաւ։

Аффектáція ի. (ֆր.) կեղծ, շինծու, անբնական շարժմունք, վերաբերմունք. -фектировать (-рую-ютъ) ն. կեղծաւորել, աշխատել կեղծ շարժումներով, ձևերով ուրիշի ուշադրութիւնը գրաւել. շողոքել. -фектъ ա. (լտ.) սաստիկ մեծ խանդ, կրքոտութիւն, յուզմունք։

Ахалýкъ ա. Архалýкъ.

'Ахаппа հոբ. -льщикъ ա. չաստ, նա որին ամէն բան զարմացնում, ապշեցնում է։

Ахáнить (-ню-нятъ) ն. ախանով ձուկ որսալ. -нный ած. ախանի,—նով. а—ое рыболóвство; -нщикъ ա. ախանով ձուկ որսող. -нъ ա. (թաթ.) ախան (մեծ քթոց, որով ձուկ, մնւք. ձմեռը թափափ են որսում)։

'Аханье չ. ախ քաշելը, ախուվախ քաշելը, հառաչելը. -хáть ա. Агать; -хать, -хнуть, չ. ախ քաշել, ախուվախ քաշել, հառաչել, հեծել։

Ахинéя է. բանդագուշանք, անմիտ, անհեթեթ, անիմաստ խօսք, բան. нести а—ю յիմար, անհեթեթ, անճահ բաներ խօսել, 'դուրս տալ'։

Ахроматизмъ ա. 1, անգունութիւն. 2, Ֆիզ. ապակեայ ճառագայթի յատկութիւնը բեկելով երբեմն շրաժանուել բաղադրիչ գոյների. -тическій ած. Ֆիզ. անգունաւոր, աներանգ. -топсія է. բժ. անգունատեսութիւն, անկարողութիւն գոյները, երանգները զանազանելու։

Ахтерлюкъ ա. (հոլ.) 1, Ծվզ. միջակայմի յետևում, նաւի տախտակամածի մէջ գտնուող անցքը, մուտքը. 2, նաւի մէջ նկուղատուն թոյց պաշարեղէնների համար. -тóвъ ա. ծովզ. նաւի կողքի պարանը. штéвень, вня ա. (հոլ.) ծովզ. նաւի քամակի գերանը.

Ахти 1, ձչ. ախ, ախա թէ ինչ, ահ. 2, не ахти ձ. ռմկ. առանձին ոչինչ. егó богáтство не ахти какóе առանձնապէս մեծ չէ, շատ չէ. -тительный ած. ռմկ. (գործած. միմիայն не բացառ. մասնիկի հետ) не ахтительный առանձին ոչինչ, այնքան էլ ոչինչ. ոչ շատ, ոչ մեծ, ոչ առաջնակարգ։

Ахýнъ ա. (թաթ.) մի քանի ծուխ հովուող մահմետական հոգևորական։

Ахъ ձչ. ախ, վայ, վաշ, աւաղ, ահ, ոյ. ахъ, какіе вы! ախ, ինչպիսի մարդ էք դուք. ахъ, ты обжóра, ахъ злодѣй!

Ацтéки ա. յ. ացտէկներ (Մեքսիկայի նախկին բնակիչները, այժմ անճետ եղած)։

Аэролитъ ա. (յն.) օդաքար, երկնաքար, երկնաքար. -метрическій ած. օդաչափի. -метръ ա. (յն.) Ֆիզ. օդաչափ (օդի, գազի քաշը և խտութիւնը չափելու գործիք). -нáвтика է. (յն.) օդագնացութիւն, օդագնացութիւն. -нáвтъ ա. օդանաւորդ, օդագնաց, օդապարիկը ղեկավարող. -стáтика է. օդի. գազերի հաւասարակշռութեան գիտութիւնը, օդակշռութիւն. -стáтъ ա. (յն.) օդապարիկ։

Аѳеизмъ, -еéй ա. Атеизмъ,—тéй.

Аѳинскій ած. Աթէնքի,—նական. -нянинъ (յ. афиняне-,янъ) աթենացի։

Б.

Б. 6 շրթնային ձայնային (голосовой) բաղաձայն է և հնչւում է ինչպէս հայոց բ տառը։ Ձայնազուրկներից առաջ (передъ безголосными: т, к, с, ш, х, ц, ч, щ), ինչպէս և բառերի վերջում ъ և ь-ից առաջ, ինքն էլ դառնում է ձայնատ և հնչւում է ինչպէս п, օր. обстáвить (опс—), обхватить (опх—), óбщество (опщ—), объ столъ (оп ст—), бобъ (—пъ), грибъ (—пъ), глубь (— пь).

Ба ձ. (արտայայտում է զարմանք, մակարդութիւն, հեգնութիւն) վա՜հ, պա՜հ. «ба, въ сáмомъ дѣлѣ?—продолжáлъ францýзъ».

Бáба ի. 1, ռմկ. առնակին, կարգւած կին (մուժիկների դասակարգից). կինարմատ. у бабъ волосъ длиненъ, а умъ корóтокъ (առծ.). бой-бáба համարձակ, խիզախ, ժիր, արի կինարմատ։ Կնամարդի, կանանցաբարոյ, թուլամորթ, անարի մարդ. 2, մեծ մայր, հանի, տատ (հօր կամ մօր մայրը). жили себѣ дѣдъ да б. (հեքիաթների սկզբում) եղել է չէ եղել մի մարդ մի կնիկ. 3, մանկաբարձուհի, ծնուցիչ, ‘տատմայր‘. 4, ամպամայր, անձրևամայր (առասպելական կին, որ ըստ ժողովրդական հաւատալեաց անձրև է բերում). 5, մեղուների պառաւած, անպտուղ պարսմայրը. 6, կապոյտ կամ կանանչ ճպուռ, չրեփափուկ. 7, б. կամ б.-птица կնդ. Pelecanus, հաւալուսն կամ թռչուն մի. 8, թուջէ կամ երկաթէ և կամ լակ երկաթապատ ծանր խոյ, թակիչ, որ գործ են ածում փողոցները խճողելու, ցցեր տնկելու ևն. 9, ջրհորի մօտ անկած սիւնը, որի վերայ հաստատւած է ջուր հանելու լծակը, ‘ճեռք‘. 10, գլանաձև հաց, հացիկ. 11, кáменная б. քարից շինած կոպիտ կուռք, որ Սիբիրում և հարաւային Ռուսիայում մի ժամանակ հին ժողովուրդ կանգնեցնում էր բլուրների վերայ և տափաստաններում. Бáбы աստղ. տ. Плеяды. Бáба-ягá ըստ սլաւոնական ժողովրդական հաւատալեաց առասպելական, չար, այլանդակ պառաւ, որ ապրում է անտառում կամ անտառի առաջ մի ողորմելի հիւղում, արշաւում է սանդի մէջ նստած, «որը սանդխառնով քշում, իսկ աւլով հետքը ջնջում է»։

Бабáйка ի. 1, (Դնեպրի վերայ) լաստի, (Վոլգայի վերայ) մեծ նաւի երկար թիակը. մակոյկի, նաւակի ղեկ. 2, կոճղուկ, փայտի կտոր, որով խաղ են անում։

Бабáкъ, á, տ. Байбáкъ.

Бабáшка ի. 1, խիլ, պալար, ուռեցք. 2, տպգր. այն մեծ քառանկիւնին (կվադրատը), որ տպագրութեան ժամանակ գտածքի տեղը լցնում է. 3, կարթից կապած լողունը։

Бабёнка, -бёночка ի. փղքշ. կին, լաւ, ջահէլ կինարմատ. -бéнь, бéни ի. հ—ք. տ. Бабьё; -бень, -бня, ա. 1, կնամարդի, թուլամորթ, անարի մարդ. 2, կնամոլ, իգամոլ, վաւաշոտ մարդ. -бёнька ի. փղքշ. տատիկ, մեծ մայրիկ. -бёха ի. ռմկ. անարգական, վատ կինարմատ. -бёшка ի. փղքշ. լաւ, պատուական կին, կնիկ. -бина ի. կանացի մորթի. -бина ի. պառաւ, կոպիտ կինարմատ. -бить (-блю-бять) չ. մանկաբարձութիւն անել, մանկաբարձուհու պաշտօն վարել. -ся անդր. 1, կանացիութիւն անել, փափկակեցութեան ընտելանալ. 2, կանանց հետ ապրել, կանացի կեանք վարել. -бица ի. 1, տ. Бáба; 2, հ—ք. սկւ. գործծ. տ. Бабьё; -бичій, аго, -бичъ ա. 1, հնց. մանկաբարձ. 2, տ. Бáбень, бня; -бища ի. յւն. մի ահագին կինարմատ. -бій бья, бье ած. կանանց, կանացի. бáбьи сплéтни; б á б і й зубъ բս. Sclerotium clavus, հաճարի ժանգա[ռութիւ]ն. б á б і й умъ բս. Gypsophila paniculata, խաղողաւոր ցմաքը. б á б ь е лѣто, ռմկ. պարզ, չինջ աշնանամուտ (օգոստոսի վերջերից մինչև սեպտեմբերի սկիզբները); б á б ь и з ý б ь я բս. Dentaria, ատամնաւոր կաղնձնի. б á б ь и румя́на բս. Echium, իժալեզու, քարբախոտ. б á б ь я к ó ж а, դեղգ. Pasta liquiritiae, մատուտակից և այլ բաներից շինած հացի դեղ. б á б ь я соль, տ. Кропъ морскóй; п о—б á б ь и. մ. կանացի ձևով, ինչպէս վայել է կնիկարմատին։

Бáбка ի. 1, հանի, տատ, մեծ մայր (հօր կամ մօր մայրը). 2, մանկաբարձուհի, ծնուցիչ, ‘տատմայր‘. 3, կոճ, կոճի ոսկրը, վէգ. игрá въ бáбки վէգ, կոճի խաղալը. 4, արտում միասին կանգնեցրած խրձերի խումբը (կտուատը, կանեփն էլ այսպէս դարսած բարկս են կոչում). 5, պատիկ կնգան, ձեռնագնգան (օր. գերանդիներ սրելու համար). 6, ռմկ. տաշած, շինած սիւն, գերան, սիւնեակ, որ այլ և այլ գործադրութիւն ունի. 7, կնդ. Gobius ձուկը (Փշաթևւորի - Acanthopteri—տեսակից). 8, Б á б к а-травá բս. Plantago arenaria, աւազային ջղախոտը. 9, б á б к и, бокъ յ. ամկարար կոչւում են շատ խոտաբոյսեր. -кинъ, а, о ած. տատի, մեծ մօր. б. внучёкъ տատի սիրելի թոռը. -никъ տ. Бáбень, бня 2; -ничанье չ. 1, մանկաբարձութիւն անելը. 2, ինչպէս կինարմատ իրեն պահելը, կանացի վարուելը, կանացի վարմունք. -ничать չ. 1, մանկաբարձութիւն անել. 2, կանացի, կնոջ պէս վարուել, իրեն պահել. -ся չ. կանանց շրջանում, կանանց հետ ապրել, ժամանակ անցկացնել. -олюбъ տ. Бáбень, бня 2; -онька տ. Бáбенька.

Бáбочка ի. կնդ. Papilio, թիթեռ,—նիկ. н о ч н á я б. Phalaena, գիշերային թիթեռը. 2, նւզ. (տ. Бáба 1.) մանկամարդ, մանկահասակ, դեռահասակ առնակին, կարգւած կին. -чникъ ա. 1, վէգ, կոճի խաղալու սիրահար. 2, միջատների ժողովածուների սիրահար։

Бáбровый ած. կղբի. б—ая пóлость կղբի մորթուց կարած օթոցը. -бръ Սիբ. տ. Тигръ.

Бабуáнъ ա. (Фр.) բաբուէն[շնագլուխ կապիկ]ը։

Бабýка ի. պառաւ առնակին, կինարմատ (Բերբերի կազակների լեզւով)։

Бабýкъ, á ա. կնդ. Dipus jaculus, ցատկող նապաստակը։

Бабýля, -ня ի. փղքշ. սիրելի տատիկ, տա-[տիկ ջան։

Бабýра ի. 1, բս. Helvella mitra, մի տեսակ սունկ. 2, տ. Бáбочка 1. 3, փղքշ. տ. Бáбушка 1; -бýрка ի. 1, փղքշ. թիթեռնիկ. 2, ռուս վա-

տարանի ձախ անկիւնը, ուր կխառւմ են կրակը. **-бýся, -бýша** *ի.* փղքշ. տատիկ, սիրելի տատիկ. **-бýшечница** *ի.* ռմկ. ծաղիկ պառաւատող կինար-

Бабýши,-шъ *ի. յ.* (պրսկ.) փափուճներ: [մաշ:

Бáбушка *ի.* 1, փղքշ. հանիկ, տատիկ, մեծ մայրիկ. 2, առհ. պառաւ կինարմատ. б. нá-двое сказáла (առծ) այդ կասկածելի է, երկբայելի է, երկդիմի է. 3, մանկաբարձուհի, ծնուցիչ: Бá-бушкинъ, a, o *ած.* տատի, մեծ մօր. б. внучёкъ տատի սիրելին, պաշտելին:

Баǀбýшка *ի.* 1, *տ.* Бáбочка 1; 2, ալիւրից շինած գունդ, մի տեսակ խմորեղէն, որ ապուրի մէջ են ձգում. 3, ծաղկի խոց, եղունգ, կոճիծ. **-бýшникъ** *ա. տ.* Агáва. [շրջան, կնանիք:

Бабьё, ья *չ.* հաւ. ռմկ. Նխտ. կանայք, կանանց

Баǀвáрскій *ած.* բաւարական. б—ое пиво; **-варуáзъ** *ա.* (ֆր.) բաւարուաց. 1, անուշահոտ չարապ թէյով. 2, սպիտակ և վարդագոյն, թեթև, քաղցր կերակուր:

Бáвиться (-влюсь-вятся) *անդր.* յապաղիլ, ուշանալ, զբօսանքութեան նուիրուիլ:

Бáвольникъ *ա. բս.* Gossypium, բամբակենի:

Баǀвýша *ի.* հոգ. զանգաղկոտ, ծոյլ մարդ, ապուշ. **-вýшка** *ի.* երեխայական խաղալիք, զուարճալիք:

Баǀгáжный *ած.* բագաժի. б—ая стáнція; бaгáжный, aro *ա.* բագաժի վերայ հսկող, բագ. վերակացու. **-гáжъ, a** և **á** *ա.* (ֆր.) բագաժ. 1, 'ծանրոց', ճանապարհորդական իրեղէններ, բեռ. 2, багáжи *յ.* ռզմ. զօրամթերքներ, այն բալոր (թէ պաշտօնական և թէ մասնաւոր) մթերքներն և իրերը, որոնք զօրքի յետևից գնում են:

Багáй *ա.* բագայ (երկաթէ լօմ տափակ, կեռ և ճիւղաւորուած ծայրով, որով մեխեր են դուրս քաշում):

Багéтъ *ա.* (ֆր.) տաշած և կոկած փայտեայ ձող, երբեմն ոսկեզօծած, որ գործ են ածում պատառաղները, պատերը զարդարելու, որից պատկերների համար շրջանակներ են շինում և այլն:

Багинéтъ *ա.* (ֆր.) Ռզ. բայօնէտ, սուին:

Баǀгнó *չ.* 1, ցածրադիր ճահճուտ տեղ. 2, *տ.* Вагýльникъ; **-гóнъ** *տ.* Багýнъ.

Баǀгóрный *ած.* բագորի. б—ое дрéвко բագորի կոթը. б—ое рыболóвство բագորով ձկնորսութիւն. **-гóрщикъ** *ա.* մակոյկի, նաւակի վերայ բագոր բռնեցող, բագրաւոր. **-гóръ**, грá *ա.* բագոր (երկար, ծայրին երկաթէ կարթով ձող, որ *ա*, գործ է ածւում նաւերի վերայ. отпóрный б.; *բ*, որով թառափ են որսում. рыболóвный б.; և *գ*, որով հրդեհի ժամանակ շինութիւններ են քանդում. пожáрный б.)

Баǀгоръ, гра, *ա.* 1, կնդ. Coccus cacti, որդան կարմիրը (զոճան). 2, մոյգ կարմիր, մանուշակին տուող գոյն. 3, գեղ, որից այս գոյնը բստացւում է. **-грéніе** *չ.* մոյգ կարմիր գոյնով ներկելը:

Бáгǀренный атамáнъ բագորով (багóръ) ձուկ որսալու աւագ, ատաման. **-ренье** *չ.* ձմեռը բագրով ձուկ, թառափ որսալը:

Багǀрецóвый *ած.* 1, ծիրանագոյն, մոյգ կարմիր գոյնով ներկած. б—ая камкá; 2, ծիրանուց, ծիրանի կտորից կարած. **-рéцъ**, ецá *ա.* 1, ծիրանի, ծիրանի գոյն. 2, ծիրանագոյն մետաքսէ կերպաս. 3, հիւսիսափայլի այն ատեճանը, երբ երկնքում տարածւած ճառագայթները սկսում են ծիրանու գոյն ստանալ և կամաց-կամաց կազմում են զանազան գոյների սիւներ:

Багǀрúльный *ած.* բագորով ձուկ որսալու. б—ая пешня երկաթ, լօմ, որով սառոյցը ծակելով բագորի համար անցք են բացում. **-рúльщикъ** *ա.* բագրով ձուկ որսացող, բագրաւոր ձկնորս. **-рить** (-рю-рятъ) *ն.* բագորով (багóрь) ձուկ որսալ:

Баǀгрúть (-рю́-рятъ) заб—, *ն.* ծիրանագոյն ներկել, կարմրացնել. **-ся** *անդր.* ներկուիլ, կարմրիլ. **-грóвина** *ի.* կարմիր բիծ, խալ մարմնի վերայ. **-гровúще** *չ.* (*տ.* багóрь) բագորի ձողը, կոթը. **-грóвость** *ի.* մոյգ կարմիր գոյն, կարմիր մանուշակին տուող գոյն. **-грóвый** *ած.* բոսորագոյն, մոյգ կարմիր, կարմիր մանուշակին տուող երանգով. **-грóвѣть**, поб—, *չ.* կարմրիլ, մոյգ կարմիր, բոսորագոյն դառնալ. **-гръ** *ա.* 1, *տ.* Багрянúца 2; 2, *տ.* Бáгоръ 3; **-грѣть** поб—*չ.* կարմրիլ, շառագունիլ. **-грянецъ**, нца *ա.* մոյգ կարմիր գոյն, ծիրանու գոյն. «сóлнце стояло нúзко, и въ широкихъ косыхъ лучáхъ было бóльше багрянца, чѣмъ зóлота»; **-грянникъ** *ա. բս.* Cercis siliquastrum, արճուան (լանտարի?). **-грянúстый** *ած.* ծիրանու երանգով, ծիրանուն տուող. **-грянить** (-ню-нятъ), заб—, ծիրանագոյն ներկել, կարմրացնել. **-ся** *անդր.* ծիրանագոյն դառնալ, կարմրիլ. **-грянúца** *ի.* 1, ծիրանագոյն, կարմիր թել. 2, արքայական, իշխանական ծիրանի (հներրի). **-грянка** *ի.* 1, կնդ. Purpura patula, ծիրանաբեր խխունջը. 2, ծիրանի գոյն, երանգ:

Багǀрянорóдный *ած.* ծիրանածին, *արքայազն, կայսրազն. Константúнъ Б. Կոստ. Ծիրանած. **-рянность** *ի.* ծիրանագոյն, մոյգ կարմրագոյն, բոսորագոյն լինելը. **-рянный** *ած.* 1, ծիրանագոյն, մոյգ կարմրագոյն, բոսորային. 'Если бýдуть грѣхú вáши какъ б—ое, —какъ снѣгъ убѣлю; éсли бýдуть крáсны, какъ пурпýръ,—какъ вóлну убѣлю եթէ իցեն մեղք ձեր իբրև զձանձախարիթ, իբրև զձիւն սպիտակ արարից, և եթէ իցեն իբրև զորդան կարմիր, իբրև զասր սուրբ արարից (Եսայի. 1_{18}). 2, որս. սրճի գոյնով. բաց գորշգոյն (բարակների մասին):

Багǀрячéй, -рячій, aro *ա.* վերահսկող, վերակացու (որ ամէն օր ձուկ որսալու տեղերը որոշում է):

Баǀгýльникъ, -гýнникъ, -гуннякъ, á, **-гýнъ**, á *ա. բս. ա.*, Ledum palustre, լաւդանոն, ճահճային Անդրոմեդ. *բ*, Spiraea ulmaria, մօրական սպիրակը. *գ*, Սիբ. Rhododendron dahuricum, սիբիրական մշտավարդը:

Баǀдáнъ *ա. բս.* Dictamnus albus, սպիտակ ազկուղակ, դեղուկ (տճ. կիրիտ օթու):

Бадаржáнъ *տ.* Баднджáнъ.

Баǀдéечка *Նւզ. տ.* Бадéйка; **-дéечный, -дéйный** *ած.* կոտի, ջրամանի, մեղրամանի. **-дéйка** *ի.* Նւզ. Վօլգ. կաւէ աման, մնւզ. կաթի համար: **-дéйщикъ** *ա.* 1, կոտեր շինող. ջուր հանելու աման, տնօթ շինող. 2, Լնոնգ. կոտերով հանքը, հանածոյ հանող:

Бадиджáнъ *ա. բս. ա*, Solanum melongena, պատնջան, կարմիր բադրիջան. *բ*, Lycopersicum esculentum, ոսկեխնձոր (սիրախնձոր, տոմորմ), պոմատէս:

Бáǀдма *ի. բս.* Nelumbium speciosum, հարանմանի մի տեսակը, լոտոս (փարթամ ջրա-

вопр). **-дрáнка** *ի. պարսկական կիտրոն։* **-дýй, -дуя́ъ,** á *ա. բս. ա,* Hedysarum sibiricum, *սիբիրական իշառվույտ. բ,* Lilium martagon, *լեռնաշուշան։*

Бадья́ *ի. (Թուրք.) 1, դոյլ. դաշխուրան, որով ջրհորից ջուր, իսկ հանքերից հանածոյ են հանում. 2. երր կամ ձուաձև լագան, որի մէջ ձուկ են շրջեցնում և ծախում. 3, փայտեայ երկար տաշտ, 'կոտ', որի մէջ մեղր են պահում. 4, բս.* Typha *խառնեղեգն։*

Бадья́нъ *ա. բս.* Illicium anisatum, *բադիան, չինական անիսոն (մագնոլազգիներից).* б. дикíй *բս.* Dictamnus albus, *կրետապոյս, գեհնամոն։* [—жникъ.—жничать,—жный.

Бадя́|га, -жникъ, -жничать, -жный *տ.* Бодя́|га,

Бажа́новецъ, вца *ա. բս.* Lysimachia, *ոսկի եղէգն (գարնանածաղիկներից):*

Ба́за *ի. ռզմ. տ.* Ба́зисъ 2.

Ба|за́льтовый *ած. բազալտից.* **-за́льтъ** *ա. Ֆր.* basalte. *բազալտ, սևաքուճի։*

Базаме́нтъ *ա. (իտ.) պատուանդանի ստորին քարեայ մասը, քարահիմքը. շինութեան քարահիմքը։*

База́|нить (-ню-нять), заб—, *ն. ծովգ. նաւը համբայ գցել. նաւի յետևից թիակը աջ ու ձախ յածել՝ նաւը առաջ ուղղութեամբ ճամբայ գցելու համար.* **-иная** снасть *ծովգ. կայմը նաւի քթից կապող պարանը.* **-новецъ** *տ.* Бажа́новецъ.

Ба|за́рить (-рю-рять), разб—, *ն.* 1, *տ.* База́рничать: 2, *անեղած դրամը, կայքը վատնել, փչացնել.* **-за́рникъ** *ա.,* **-за́рница** *ի բազարում, շուկայում առուտուր անող այր. կին.* **-за́рничать** *չ. վաշխառութիւն, չարչիութիւն անել, բազարում առևտրկութեամբ մանր, աննշան բաներ առնել, ծախել.* **-за́рный** *ած.* 1, *բազարի, շուկայի.* б—ая площадь: б—ая ба́ба *շատախօս, վայրահաջ, գլուխ առնող կինարմատ.* 2, *բարեգործական բազարի, շուկայի.* **-за́ръ** *ա.(պրսկ).* 1 *բազար, հրապարակ, շուկայ.* 2. *առուտուրի համար հաւաքուած ամբոխը. խուժան. ագմուկ.* 3, *առուտուր, վաճառականութիւն.* б. цѣну ска́жетъ *(առծ.).* 4, *բարեգործական նպատակով սարքած բազարը, շուկան։*

Ба|зили́ка *ի. (յն.-լտ.) բասիլիկա.* 1 *շքեղ, հոյակապ շինութիւն, որ ծառայում էր հներին իբրև դատարան, դատաստանատուն կամ վաճառականական գործերի ժողովարան. ապա նաև իբրև որբերի հանգստարան. առանձին ճարտարապետական ոճով կառուցած գլխաւոր, մայր եկեղեցի.* б. св. Петра́: 2, *ճրտրպ. (Х. դարից 'ի վեր) առանձին ձևի եկեղեցի, որ ըստ երկարութեան սիւնաշարքերով մի քանի մասերի էր բաժանուում, որոնցից միջին, ամենաընդարձակ մասում գտնուում էր սեղանը.* 3. *բս. ա.* Ocimum basilicum, *շահասպրամ, ռէհան. բ,* Calamintha, *մի տեսակ համեմխոտ (շրթնածաղիկներից*—Labiatae) **-зили́къ** *տ.* Базили́ка 3.

Ба́|зисный *ած. հիմքի. պատուանդանի.* б. аппара́тъ *հիմքը, պատուանդանը չափելու գործիք.* **-зисъ** *ա.* 1, *ճրտրպ. հիմք, պատուանդան.* 2, операціо́нный б. *ռզմ. գործողութեանց խարիսխ (զօրաբանակի յետևի վայրը, ուր հաւաքուած են պաշարեղէնները)։*

Ба|злу́къ, á, **-лы́къ,** á *ա. (Թուրք.) մի տեսակ փայտ, պայտանման երկաթ, որ ոտարդները և ձիաւորները իրենց կօշիկների ներբաններից ամրացնում են սանձի վերայ դնելու համար։*

Ба|зо́къ, зка́ *նւզ.* **-зъ** *ա.* 1, *անասունների կանգնելու տեղ. 'աղալ'.* 2, *ախտարանոց (որտեղ անասունների թրքից աթար են պատրաստում)։*

Ба́иваться *տ.* Боя́ться.

иди́ **Ба́иньки** *մանկ. գնա քնիր, բալա։*

Ба́ить (ба́ю, ба́ять) *տ.* Ба́ять.

Ба́й-бай *մանկ.գնա քնիր, ժամանակ է քնելու. (օրօրոցի երգերում) օրօր, օրօր, քնիր, բալա, 'նանա', բալա։*

Бай|бако́вина *ի. արջամկան բուրդ կամ քանդած հողի թումբը.* **-бако́вый** *ած. արջամկան.* **-ба́къ,** á *ա.* 1, *կնդ.* Arctomys bobac, *արջամուկ.* 2*, *ծոյլ, յոյլ, անգործ, 'թամբալ' մարդ.* 3, *մենակ, ամուրի, անտուն անտէր մարդ.* 4, *մեխերով ծածկուած կոճղ, որ կախում են փեթակի առաջ, մեղրը արջից պաշտպանելու համար. երբ արջը թաթով խփում է բայբակին, մեխերը ցցուում են թաթի մէջ.* **-бачи́на** *ի. արջամկան միս.* **-ба́чій,** чья, чье *ած.* 1, *արջամկան.* 2, *արջամկան մորթուց.* **-ба́чникъ** *ա. արջամուկ բռնող, արջամուկ որսացող։*

Байбере́къ *ա. (բուխար.) հնց. բայբերեկ (մետաքսեայ գործուածք, կերպաս մի)։*

Байда́къ, á *ա.* 1, *միջակ հաստութեան տախտակ.* 2, *Դնեպրի և Վօլգայի վերայ բանող բայդակ նաւը.* 3, *(Դոնի մօտերքում) որընծաց գետերի վերայ լողուն ջրաղաց, որ գետերի ափերից պարաններով կապում են։*

Бай|да́ра *ի. Ալէուտեան կղզիներում գործածական բայդարա նաւը, վեց կամ աւելի թիակներով, պատած ջրային կենդանիների մորթով.* **-да́рка** *ի.* 1, *տ.* Байда́ра: 2, *կնդ.* Chiton, *նաւախեցի.* **-да́рный** *ած. բայդարա նաւի.* **-да́рщикъ** *ա.* 1, *բայդարագործ, բայդարա նաւ շինող.* 2, *բայդարայով ջրային կենդանիներ որսացող.* 3, *բայդարավար։*

Бай|да́чникъ. *ա.* 1, *բայդակագործ. բայդակատէր, բայդակ նաւի աշխատաւոր, բանուոր.* 2, *հաստ տախտակ նաւի համար.* **-да́чный** *ած. բայդակի։*

Ба́й|на *ի.* 1, *(տ.* ба́ять) *պատմութիւն, զրոյց, օրօրոցի երգ, յանկերգ.* II, *(հոլ.) բայկա, փրանզազ, հաստ, կակուղ և խաւոտ բրդեայ կտոր։*

Байкали́тъ *ա. Ֆր.* baicalite, *բայկալիտ (բայկալեան հրաս)։*

Байковый *ած.* ба́йка-*ից* б—ое одѣя́ло.

Байра́мъ *ա. (Թուրք. և պրսկ.) բայրամ մահմեդականների մեծ տօնը։*

Байстру́къ, á *հարւ. տ.* Бастры́къ II.

Ба́йховый чай *սովորական սև թէյի մի տեսակը։*

Бай|цева́ть (-цу́ю-ютъ) *ն. (գերմ.) արծնել, պանազան ուտիչ լուծոյթներով ներկել, նաշխել,* [*նկարել։*

Ба́йчатый *տ.* Ба́йковый.

Бака́й *ա. հարւ. վտակ, գետակ։*

Ба|кала́врскій *ած. բակալավրոսի.* **-кала́врство** *չ. բակալավրոսութիւն.* **-кала́връ** *ա. (նոր լտ.) բակալավրոս.* 1, *նա որ անգլիական համալսարանում ստորին գիտնական աստիճան է ստացել.* 2, *ուսուց նախկին հոգևոր ճեմարաններում պրոֆէսորի օգնական։*

Бака́|лда, -лдина *ի. ջրով լի փոս, գուբ, 'գօլ'։*

Ба|кале́йникъ, -кале́йщикъ *ա. նպարավաճառ.* **-кале́йный** *ած. նպարեղէնների.* **-кале́я** *ի. հ—ր.* 1, *նպարեղէններ (չորացրած մրգեր, ձուկ, ձիթենիկ, պանիր ևլն).* 2, *նպարեղէնների առու-*

Бакен||ба́рда *է.*, -
-рдъ *և* -рдовъ) *(ղ*
մօրուք (սափրած
կիսամօրուքները).
մօրուքներով մար
Ба́||кенъ *—.* *(Տու*

ի. անամպամածութիւն. պարզութիւն, պայծառութիւն. -облачный ած. 1, անամպ, անամպամած. 2,* պարզ, պայծառ, ցինջ. զուարթ. -облыжность ի. անստութիւն, անկեղծութիւն, ճշմարտութիւն. -облыжный ած. անսուտ, անխարդախ, անկեղծ, ոչ խաբէական, արդար, ճշմարիտ. -обманный ած. առանց խաբէութեան, արդար, ճշմարիտ, խղճմտանօք. -оборотный вексель մուրհակ, որի հակառակ երեսին бланконадписатель-ը գրելով. «безъ оборота на меня», ամէն տեսակ պատասխանատուութիւնից կամ պահանջներից հրաժարւում է. -образа ի. բս. Amorpha, անձև թիթեռնանմաններ. -образина ի. տգեղ, այլանդակ արարած. -образить (-жу-зить), обез—. 1, ն. այլանդակել, տգեղացնել, եղծել, ապականել. 2, չ. ա. Безобразничать: -образіе չ. 1, տգեղութիւն, այլանդակութիւն. 2,* անկարգութիւն, անպատշաճութիւն, յոռի, անվայել վարմունք. -образка ի. կեն. Gonium, մի տեսակ ճճի հեղուկաններից (Jnfusoria): -образникъ ա. -образница ի. իրեն անվայել, անպատշաճ կերպով պահող այր, կին. անամօթ, անկարգ, ամբարիշտ, անզգամ այր, կին. -образничать չ. անձևարձակութիւն անել, անկարգ, անվայել յանդուգն, յիրք բաներ բանել. -образность ի. ա. Безобразіе; -образность ի. անձևութիւն, անձևութիւն. հմմ. Аморфизмъ: -образный ած. 1, տգեղ, այլանդակ, գարշելի. 2,* անվայել, անպատշաճ, վատ. б—ые поступки; -образный ած. անձև, անկերպարանք, անձև:

Безобрóчный ած. հարկ, տուրք, բաժ չվճարող. -огля́дный ած. յետ չնայող, խուճապող, անձապարող, «խառնակող», անզգոյշ -оговóрочный ած. առանց առարկութիւնների, անպայման. -óкій ած. անաչք. անակն, կոյր. -опа́льный ած. առանց բարկութեան:

Безопа́сить (-шу-сять). обез—. ն. ապահովել. -сливость ի. անզգուշութիւն, անհոգութիւն, համարձակութիւն, յաւակնութիւն. -сливый ած. անզգոյշ, անհոգ, համարձակ, յաւակնոտ, խիզախ. б. легкó попадáетъ въ бѣду: -сность ի. ապահովութիւն, անքոյթութիւն. -сный ած. 1, անքոյթ, ապահով. 2, անվնաս, ոչ երկիւղալի. б—ое срéдство, мѣсто.

Безопла́тный ա. Неоплáтный; -óпытный ած. անփորձ, առանց փորձառութեան. -орýдность ի. առանց գործարանների լինելը. -орýдный ած. անգործարանաւոր, անզգայարան. б—ыя тѣлá անզ. մարմիններ (օր. հանածոները). -орýжность ի. առանց զէնքի, առ. պաշտպանութեան լինելը. անզօրութիւն. -орýжный ած. անզէն, անպաշտպան, անզօր:

Безостановóчность ի. անընդհատութիւն. -ный ած. անընդհատ, անդադար, առանց կանգ առնելու:

Безостáточный ած. անմնացորդ, առանց մնացորդի. б—ая продáжа товáра; -óстный, -óстый, -óсый ած. անփուշ. б. хлѣбъ անփուշ, «ոսկեյոյ» հացահատիկ. безóстный костёръ բս. Bromus inermis, անփուշ բրոմ կմ խրոցակ. -отбóйность ի. անմերժելի, անվանելի լինելը. անհրաժեշտութիւն. -отбóйный ած. որին մերժել, որից ազատուել չէ լինում. խիստ թախանձող, ժառոյ, անզիջ:

Безотвѣ́тность ի. 1, անձայն, անպատասխան մնալը. լռութիւն. 2, հլու հնազանդութիւն, հեզութիւն. 3, անպատասխանատուութիւն. -ный ած. 1, անձայն, անպատասխան, լուռ. 2, հեզ, հլու, հնազանդ, պարկեշտ. 3, որ ազատ է պատասխանատուութիւնից, ոչ պատասխանատու. -ственность ի. անպատասխանատուութիւն. -ственный ած. ոչ պատասխանատու. -ствіе ա. Безотвѣтственность.

Безотвя́зность, -отвя́зчивость ի. չհեռանալը, չմնկնիլը, անհրաժեշտութիւն, ժառանք, սաստիկ թախանձանք. -отвя́зный, -отвя́зчивый ած. անհրաժեշտ, դադար չտուող, ձեռք չքաշող ժառոյ, խիստ թախանձող, «զահլա տանող». б. просúтель.

Безотговóрочный ած. ոչինչ առարկութիւն չանող, չհակաճառող. -отда́точный ած. անվերադարձնելի. -отды́шный ած. անդուլ, անդադար, առանց շունչ քաշելու. б. трудъ, б—ое житьё; -отéцкій ա. Безóтный; -отнáзный ած. չմերժող, չէ չասող. չ'առարկող, չխուսափող:

Безотлагáтельность, -лóжность ի. անյետաձգելիութիւն, անյապաղ, շուտ լինելը. -лагáтельный, -лóжный ած. անյետաձգելի. անյապաղ, շտապ:

Безотлýчность ի. մնալը, պաշտօնից անբաժան լինելը. անմեկնութիւն. -отлýчный ած. մնացող, պաշտօնից չհեռացող. անմեկին, մշտական. быть при дóлжности безотлýчно միշտ պաշտօնի վերայ լինել. -отмѣ́нность ի. անփոփոխելիութիւն, անյեղաշրջելիութիւն. -отмѣ́нный ած. անփոփոխելի, անյեղաշրջելի. անդարձելի. б—ое рѣшéніе; -óтній ա. Безóтный: -относúтельность ի. անպայման, պայման լինելը. -относúтельный ած. անպայման, բացարձակ. -óтный ած. անհայր, որբ (օրինակ ա. Безмáтерній-ի տակ). -отрáдность ի. առանց մխիթարութեան լինելը. ոչ մխիթարական լինելը. -отрáдный ած. 1, առանց մխիթարութեան, առ. սփոփանքի, տխուր, տրտում. 2, ոչ մխիթարական, յուսահատական. -отсрóчность ի. անյետաձգելիութիւն. -отсрóчный ած. անյետաձգելի. անյապաղ. -отхóдный ա. Безотлýчный.

Безотцóвщина ի. 1. Հ.-ժ. անհայր մնացած, մօրից երես առած, անկրթութ որդիք. 2, անկարգութիւն, անկարգապահութիւն հօրից զրկուած բնտանիքի մէջ. -отчётность ի. 1, անպատասխանատուութիւն. 2, ակամայ, անգիտակցաբար լինելը. -отчётный ած. 1, ոչ պատասխանատու, ոչ հաշուետու, 2. ակամայ. անգիտակից. -очаровáніе չ. անզրաշութիւն. անհրապոյրութիւն. -очерёдный ած. 1, անհերթ, առանց հերթի, կարգի. б—ое дневáніе; 2, չփոփոխուող, անփոփոխ, մշտական. б—ая слýжба: -ошúбочность ի. 1, առանց սխալի, վրիպակի, ուղիղ լինելը. 2, անսխալականութիւն. -ошúбочный ած. 1, անսխալ, անվրէպ, ուղիղ, ճիշտ. б. спúсокъ; 2, անվրէպ, անսխալական, б. перепúсчикъ,— чтецъ.

Безпáгубный ած. ոչ կորստաբեր, ոչ մահաբեր. -пáжитный ած. արօտազուրկ, անարօտ, արօտաւեղեր չունեցող. б—ыя мѣстá: -пáлубный ած. անտախտակամած, առանց տախտակամածի. б—ыя судá; -пáлый ած. անմատն, առանց մատների. б—ыя живóтныя: -пáмятливость, -пáмятность ի. թոյլ յիշողութիւն, մոռացկոտութիւն. -пáмятливый, -пáмятный ած. թոյլ յիշողութեան տէր, մոռացկոտ. -пáмятство չ. 1, մոռացկոտութիւն, յիշողութեան թուլութիւն. 2, անզգայութիւն, ուշագնացութիւն. ուշաթափութիւն. նուաղում:

Безпардóнный ած. ռմկ. անողորմ, անխնայ, աններողամիտ. խստասիրտ. անզուսպ, յանդուգն, յիրք. б—ая головá յանդուգն, գլուխ ձեռք վերկալած մարդ. -пáрный ած. անզուգական. կենտ, մի կենտ, հաւաք չունեցող. -пáрусный ած. անառ-

պակաս. б. челнъ; **-пáспóртный** *ած.* (*արտա.-*пáшп-) *անանցագիր, անցագիր չունեցող.* б. бродя́га; **-настýшно** *ն. անհովիւ.* **-пáхотный** *ած.* **1,** *ոչ կռաուր, որ կալուածատիրոջ համար մշակութիւն չէր անում.* б. крестья́нинъ: **2,** *վարուցանքի անընդունակ.* **-пáшенный** *ած. անհող, առանց վարելահողի.* **-пéна** *հոր. ոմկ. անհող, անտարբեր ան:*

Безпере||вóдность *ի.* **1,** *անսպառ լինելը.* **2,** *անփոխադրելիութիւն.* **-вóдный** *ած.* **1,** *անսպառ,-ելի, անվերջ.* б—ыя дéньги; **2,** *անփոխադրելի, անփոխանցելի, որ չէ կարելի մի այլ տեղ կամ մի այլ մարդու անունով փոխադրել.* б. вéксель.

Без||перемéжность *ի. անընդմիջնութիւն. մըշտակենութիւն.* **-перемéжный** *ած. անընդհատ, ոչ ընդմիջուող. մշտական.* **-перемѣ́нность** *ի. անփոփոխութիւն, անփոփոխելիութիւն.* **-перемѣ́нный** *ած. անփոփոխ, մշտական, հաստատ:*

Без||перерывный *տ.* Безпрерывный: **-перехвáтность** *ի.* б. стáна *իրանատութիւն, ամեռութիւն, անվայելչակազմութիւն իրանի* (*"բոյու"*). **-перечь** *ն. անընդհատ. մշտապէս, միշտ.* **-пёрстый** *տ.* Безпáлый; **-пёрый** *ած. անփետուր, փետրաղուրկ.* **-печáльный** *ած. անտրտում.* **-пéчность** *ի. անհոգութիւն, անփութութիւն, անտարբերութիւն.* **-пéчный** *ած.* **1,** *անհոգ, անփոյթ, անտարբեր. հոգս, խնամք չառնող.* **2,** *հեշտ, առանց հոգսերի, ոչ տրտում:*

Без||пúсьменность *ի. առանց անցագրի լինելը.* **-пúсьменный** *ած. անանցագիր, առանց անցագրի.* **-плáтный** *ած. անվճար. ձրի.* б. билéтъ; **-плéменный, -племя́нный** *ած. անազգի;* **-плóда** *հոր. անպտուղ կենդանի կամ բոյս.* **-плóдіе** *չ.* **1,** *անպտղաբերութիւն, անբերրիութիւն.* б. полéй.— пóчвы; **2.** *ամլութիւն.* **-плóдница** *ի. բս.* Andromeda, *անդրոմեդ բոյսը.* **-плóдность** *ի.* **1,** *անպտղաբերութիւն, անբերրիութիւն. ամլութիւն.* **2,** *անշահեկանութիւն, ապարդիւնութիւն.* **-плóдный** *ած.* **1,** *անպտուղ, անբերրի. ամուլ.* **2,** *անշահ. անշահեկան. անօգուտ, ապարդիւն. զուր.* Б е з п л ó д н а я травá *բս.* Cerastium vulgatum, *հաստաբոյթ ճանճուկը (եւ եղջերաբոյս):*

Без||плóтность *ի. անմարմնականութիւն. անմարմին լինելը.* **-плóтный** *ած. անմարմին, անմարմնաւոր, հոգեղէն.* **-повéрстный** *ած.* **1,** *չհաշուած, չըվճարուած, ձրի.* **2,** *ոչ ըստ վերստաթուի հաշուած.* б—ая вы́дача прогóновъ; **-поворóтность** *ի.* **1.** *անշրջելիութիւն.* **2,** *անվերադարձնելի, անփոփոխելի, վերջնական լինելը.* **-поворóтный** *ած.* **1,** *անշրջելի, անդարձելի.* б. замóкъ; **2,** *անդառնալի, անվերադարձնելի.* б—ая потéря; **3,** *անփոփոխելի, վերջնական, վճռական. անդարձելի.* вопрóсъ рѣшёнъ безповорóтно *հարցը վճռուած է վերջնականապէս:*

Без||погóдица *ի. ձմեռոց, անձրեւային, եղային, վատ եղանակ.* **-подóбный** *ած. աննման, անզուգական, պրանչելի.* **-подсýдный** *ած. որ դատի, դատաստանի ենթակայ չէ.* **-позвонóчныя** живóтныя *կնդ.* Evertebrata, *անողնաշար կենդանիներ:*

Без||покóить (-кóю-кóять), обез—, *ն. անհանգստացնել.* б. прóсьбами; **-ся** *ներգ.* о комъ, о чёмъ *մէկի, մի բանի համար անհանգիստ լինել, մտատանջուել.* **-покóй** *տ. Տնգ. բս.* Cactus, *կոզի.* **-покóйный** *ած.* **1,** *անհանգստացող, վրդովւող.* **2,** *անապահով, երկիւղալի.* б—ая дорóга,— ѣздá; **3,** *ուրիշներին անհանգիստ անող, անհանգստացնող, չարաճճի.* б. харáктеръ; **-покóйствіе, -покóйство** *չ. անհանգստութիւն. վրդովմունք, յուզմունք. խռովութիւն, շփոթ, շարժում, խլրտում ժողովրդի մէջ:*

Без||полéзность *ի. անօգուտ. ապարդիւն, անշահ լինելը.* **-полéзный** *ած. անօգուտ, ապարդիւն, զուր, անշահ.* **-полóсный** крестья́нинъ *անհող, առանց վարելահողի, шп. հողաբաժնի գիւղացի.* **-пóлый** *ած.* **1,** *անյատակ, յատակ, տախտակամած չունեցող.* **II,** *անսեռ, ոչ արական և ոչ իգական սեռի. երկսեռ.* **III,** (*տ.* полá) *անփեշ, առանց փեշերի.* б. кафтáнъ; **-помóльный** *ած.* **1,** *ձրիաղաց. չ'աղացող, չըաղող. (չաղող).* **2,** *անշահ, առանց շահաբաժնի, шп. վարձի աղացած (ալիւր, հացահատիկ);* **-помóщность** *ի. անօգնականութիւն, անպաշտպան լինելը. անզօրութիւն, տկարութիւն.* **-помóщный** *ած. անօգնական. անպաշտպան. անզօր, տկար, ուժասպառ, թոյլ.* **-помѣ́стный** *ած. անհող, անկալուածք, անվիճակ.* б. дворяни́нъ.

Безпопóв||щина *ի. հ—ս. անքահանայականութիւն (աղանդներ, որոնք քահանայութիւն, քահանաներ չեն ճանաչում);* **-щинскій** *ած. անքահանայական.* б. толкъ.

Без||порóчность *ի.* **1,** *անբծութիւն, անարատութիւն. անմեղութիւն.* **2,** *անբասիր, առանց թերութեան լինելը.* **-порóчный** *ած.* **1,** *անբիծ, անարատ. անմեղ.* Б—ая святáя Дѣ́ва; **2,** *անթերի, անբասիր, ազնիւ.* б—ая слýжба; **-портóчникъ** *տ.* **1,** *անփոխան, աղքատ մարդ.* **2,*** *ոմկ. կիսամերկ, ցնցոտիներ, պատառոտուած, ոջլոտած շորեր հագած մարդ.* **-портóчный** *ած. անփոխան, աղքատ, չքաւոր.* **2,** *ոմկ. կիսամերկ, ցնցոտիներ, զզուելի շորեր հագած:*

Без||поря́дица *ի. անկարգութիւն, անկարգապահութիւն, խառնաշփոթութիւն.* **-поря́дливость** *ի. անկարգապահութիւն.* **-поря́дливый** *ած. անկարգ կարգ պահպանելու. անկարգապահ.* **-поря́докъ,** дка *տ.* **1.** *անկարգութիւն. անկարգապահութիւն, անբարեկարգութիւն, խառնակ վիճակ.* **2,** б е з п о р я́ д к и, овъ *յ. ա, խռովութիւններ, խառնաշփոթութիւններ, յուզմունք ժողովրդի մէջ. բ. զանցառութիւններ, անկանոն, ապօրինի գործեր պաշտօնավարութեան մէջ.* въ ведéніи дѣ́лъ откры́ты б.; **-поря́дочность** *ի. անկարգութիւն, խառնակ, շփոթ, տարտում վիճակ. գռութիւն.* **-поря́дочный** *ած. անկարգ, անկանոն, անբարեկարգ, ստմնձարձակ, լպիրշ.* б — ое поведéніе.

Без||потóмный, -потóмственный *ած. անժառանգ. անզաւակ, անճետ.* имѣ́ніе б-мныхъ обращáется въ казнý; **-пóчвенность** *ի. անհիմն, անհաստատ լինելը.* **-пóчвенный** *ած. անհիմն, անհաստատ, անկայուն. դատարկ, փուչ.* б—ые зáмыслы.— проéкты; **-пóшлинный** *ած. անմաքս, անբաժ. մաքս, բաժ չվճարող.* **-пощáдный** *ած. անողորմ, անգութ, անխղճորոյն;* **-прáвіе** *չ. անարդարութիւն, անիրաւութիւն, անօրինութիւն.* **-прáвность** *ի.* **1,** *իրաւազուրկ. առանց իրաւունքների լինելը.* **2,** *անիրաւութիւն, անարդարութիւն.* **-прáвный** *ած.* **1,** *իրաւազուրկ.* **2,** *անիրաւ, անարդար. անօրէն:*

Без||предмéтность *ի. առանց որոշ նպատակի, ձգտումի լինելը, աներաշութիւն.* **-предмéтный** *ած. աննպատակ, առանց որոշ նպատակի, ձգտումի, աներաշ.* **-предѣ́льность** *ի. անհունութիւն, անսահմանութիւն, անչափ, անսահման լինելը.* **-предѣ́льный**

ած. անշարժ, անսասան, անհուն, ամրաւ, անփոփոխելի։

Безпрекословіе ը. չհակաճառելը, չ'ընդդիմանալը. **-словный** ած. անհակաճառելի, անառարկելի, անդիմադրելի։

Безпремѣнность ի. 1, տ. Безпеременность: 2, անկ. անհրաժեշտութիւն. **-мѣнный** ած. 1, տ. Безпеременный; 2, անկ. անհրաժեշտ, անխուսափելի։

Безпрепятственность ի. ազատ, անարգել լինելը. **-ственный** ած. անարգել, անխափան, ազատ. **-ствіе** ը. առանց արգելքների, առանց խոչընդոտութիւնների լինելը, ազատութիւն, հեշտութիւն, դիւրութիւն։

Безпрерывность անընդհատութիւն, առանց ընդմիջումների լինելը. **-рывный** ած. անընդհատ. անդադար, չ'ընդմիջուող. б—ые дожди; **-стáнный** ած. անդուլ, անդադար. անընդհատ. մշտական, անվերջ. б—ыя жáлобы; безпрестáнно твердить անդադար պնդել, կրկնել։

Безприбыльность ի. անշահեկանութիւն, անօգտակարութիւն. **-ный** ած. անշահ, անշահեկան, անօգտակար, ոչ ձեռնտու։

Безприданная дѣвица.—невѣста կմ **-даниица** ի. 1, անօժիտ. աղքատ օրիորդ. 2, որբուն, նազելի, համեստափայլ օրիորդ, որ առանց օժիտի էլ կարող է մարդի գնալ։

Безпризóрный ած. առանց հսկողութեան, անխնամ, լքած. б—ыя дѣти: **-приклáдный** ած. Տե՛ս. աննման, անզուգական, անօրինակ; **-примѣрность** ի. անզուգականութիւն. գերազանցութիւն. **-примѣрный** ած. անզուգական, աննման, անօրինակ; **-примѣсный** ած. անխառն, զուտ, մաքուր։

Безпринципность ի. առանց սկզբունքի լինելը. փափախամտութիւն. **-ный** ած. առանց սկզբունքի. առ. որոշ կանոնների. փոփոխամիտ, եղեգնուն։

Безпристрáстіе ը. անաչառութիւն, անկողմնակալութիւն. անկողմնապահութիւն. **-стрáстный** ած. անաչառ. անկողմնակալ, անկողմնապահ. б. судья. б—ое рѣшéніе.

Безпритязáтельность ի. համեստութիւն, առանց պահանջների լինելը. **-зáтельный** ած. համեստ, ոչ պահանջող, պահանջներ չանող։

Безприхóдный ած. անժողովուրդ, անծուխ, առանց ծխականների. б—ая цéрковь; **-причáстный** свидѣтель վկայ, որ կատարուած անցքագործութեան մէջ չէ խառնուել. **-причи́нность** ի. առանց պատճառի, առ. առիթի լինելը. **-причи́нный** ած. առանց պատճառի, առ. առիթի. *զուր, ապարդիւն, անտեղի б. гнѣвъ, б—ыя слёзы; **-пріютность** ի. առանց ապաստարանի լինելը **-пріютный** ած. 1, անապաստարան, անապաստարան, անօթեւան անտուն անտէր. 2, անհիւրընկալ. օթեւան չտուող. б—ая странá.

Безпробýдность ի. քնափութիւն. մրափածութիւն. **-бýдный** ած. մրափածին, ոչ զարթեցնելի. խոր քուն. б. сонъ խորին քուն, մահ. онъ пьётъ безпробýдно նա մշտնջնական անձնատուր է եղել արբեցութեան, անդադար խմում է։

Безпрогляáдный ած. անթափանցելի. բնաւ մութ. **-гýльный** ած. 1, անզբօս, անխոնջ. 2, առժանելի, զբօսանք, հանգստութիւն չթոյլատրող. **-[illegible]ный** ած. առանց անուան. առ. մականուան, առ. ազգանուան. **-прóигрышный** ած. անկորուստ, գործի, խաղի. վիճակախաղի մէջ չկորչող. б. билéтъ, б—ая лотерéя, б—ое дѣло.

Безпрóкій ած. անշահ, անշահեկան, անօգուտ, անպէտք, անպիտան. **-просвѣтный** ած. անթափանցելի, մութ, խուլ, թանձր. б. дымъ; б—ая глушь; **-просыпный** ած. չզարթնող, անսթափ, մրափուած. *б. пьяница անուղղայ արբեցող. **-прохлáдный** ած. հովութիւնից, զովութիւնից զուրկ. տապին, տօթային. **-процéнтный** ած. անտոկոս. б. заёмъ дéнегъ.

Безпýтица ի. 1, տ. Бездорóжица; 2,* անկարգութիւն, խառնափնթորութիւն, խառնակ, տարտամ վիճակ. **-тникъ** տ. **-тница** ի. անառակ, անբարոյական, ցոփակեաց այր, կին. **-тничать** տ. Безпýтствовать; **-тность** ի. 1. անմտութիւն, անիմաստութիւն. 2, անկարգութիւն, անբարոյականութիւն, ցոփութիւն, յոռութիւն, լկտիութիւն. 3, անուղիութիւն. **-пýтный** ած. 1, անմիտ, անիմաստ, թեթեւոլիկ, տարօրինակ. 2, անկարգ, անուղղայ. անբարոյական, ցոփ, շուայտ, յոռի. 3, անուղի, մոլոր, առանց որոշ ճանապարհի հետեւելու. **-тство** ը. անզգամնելը, անվայել կեանք, վարք. գեղխութիւն, ցոփութիւն. **-тствовать** (-ствую-ютъ) ը. անզգամնել, անվայել, գեղխ, ցոփ կեանք վարել. **-тье** տ. Безпýтица.

Безпѣнный ած. անփրփուր, 'անքոփուկ', չփրփրած. **-рабóтица** ի. անգործութիւն, պարապութիւն. **-рабóтный** ած. անգործ, պարապ, պարապութեան. б—ая порá; **-рáдостный** ած. առանց ուրախութեան, առ. մխիթարութեան, առ. սփոփանքի։

Безразбóрчивость ի. ընտրութիւն, խտրութիւն չանելը. լաւը վատից չզանազանելը. **-бóрчивый** ած. իրերի մէջ ընտրութիւն, խտրութիւն չանող, լաւը վատից չզանազանող կամ զանազանել չուզող, անտարբեր։

Безраздѣльность ի. անբաժանելի, անքակտելի լինելը, ամբողջութիւն. **-дѣльный** ած. անբաժանելի, անքակտելի, անտրոհելի, ամբողջ։

Безразли́чіе ը. **-ли́чность** ի. առանց զանազանութեան լինելը. անխտրութիւն, նոյնութիւն. **-ли́чный** ած. անխտիր, որը չէ կարելի զանազանել, նոյն։ Безразли́чно Տ. նոյն, միենոյն, անխտիր եղանակով. для меня это б. այդ ինձ համար միենոյն է։

Безразсвѣ́тный ած. որ չէ ծագում, չէ լուսանում, մթին, խաւարչտին։

Безразсýдіе ը. **-дность** ի. անխոհունութիւն, անխոհականութիւն, անխելքութիւն, թեթեւամտութիւն. **-дный** ած. անխոհեմ, անխոհուն, անմիտ, թեթեւամիտ. **-дство** տ. Безразсýдіе.

Безрасчётливость ի. անհաշիւ, առանց հաշուի լինելը. **-ливый** ած. 1, անհաշիւ, առանց հաշիւ պահելու. 2, շռայլ, ոչ խնայող. **-ность** ի. 1, շռայլութիւն, անխնայողութիւն. 2, անհաշիւ, անհամապատասխան լինելը. 3, առանց պատշաճաւոր վարձատրութեան լինելը. **-ный** ած. 1, անհաշիւ, շռայլ, ոչ խնայող. 2, անհաւասար, անհամապատասխան. 3, անվճար, առանց պատշաճաւոր վարձատրութիւն։

Безрезультáтный ած. անհետեւանք, հետեւանք, նշանակութիւն չունեցող, ապարդիւն, դատարկ փուչ. б—ое рѣшéніе; **-рóгій** ած. անեղջիւր, անպոզ. б—ая корóва; **-рóдный** ած. անազգական, որբ. **-рóпотность** ի. անտրտունջ լինելը, հեզութիւն, խոնարհութիւն. **-рóпотный** ած. անտրտունջ. հեզ, խոնարհ, հնազանդ։

Безрýдный ած. անհանք, 'անջուհար'. б—ая óбласть,—гóрная порóда; **-рýжный** ած. անհա-

ույթ, անհող. б. причтъ ծխատէրներից հասույթ չստացող, անհող եկեղեցու սպասաւոր. б—ая цéрковь անկալուածք, անհասոյթ եկեղեցի. -рукáвка ի. անթեւք, առանց թեւերի կաֆտան, կամ ներքնազգեստ. -рукáвный, -рукáвый ած. անթեւք, թեւերը չունեցող. б—ая фуфáйка; -рýкій ած. անձեռն, առանց ձեռքի, կանատ. -рýкость ի. անձեռնութիւն, կոնատութիւն։

Без|**рыбица** ի. տ. Безрыбье 1; **-рыбный** ած. անձուկ, առանց ձկների. б. прудъ; **-рыбье** չ. 1, ժամանակամիջոց, երբ ձուկ չեն որսում. 2, ձկան պակասութիւն, 'քաղաքութիւն', ձկնատութիւն. на безрыбьи и ракъ рыба (առծ.) անճարն է կերել բանջարը։

Без|**рѣснúчный** ած. առանց կոպերի, առ. թարթիչների. **-рáдица** ի. կարգի, պայմանի բացակայութիւն. **-рáдный** ած. կարգով, կանոնով, պայմանով չկատարուող, անկանոն. **-рáдье** չ. տ. Безрáдица.

Без|**связность** ի. անկապութիւն, առանց ներքին կապի, աղերսի լինելը. **-связный** ած. անկապ, առանց ներքին կապի. աղերսի, առանց առընչութեան. **-семéйный** ած. չամուսնացած, առանց ընտանիքի, մենակ, ամուրի։

Безсердéч|**іе** չ. **-чность** ի. անսրտութիւն, խստասրտութիւն, անգթութիւն. **-чный** ած. անսիրտ, խստասիրտ, անգութ, անողորմ, անզգայուն։

Без|**сúлить** (-лю-лятъ) обез—, ն. թուլացնել, ուժասպառ դարձնել, տկարացնել. **-сúліе** չ. թուլութիւն, անզօրութիւն, ուժասպառութիւն, տկարութիւն. **-сúльный** ած թոյլ, անզօր, ուժասպառ, տկար. **-сúлѣть**, обез—, չ. թուլանալ, ուժասպառնիլ, անզօրանալ, տկարանալ։

Без|**слáвить** (-влю-вятъ), обез—, ն. մէկի անունը կոտրել, արատաւորել, մէկի փառքը նսեմացնել. **-слáвіе** չ. ամօթ, խայտառակութիւն, բարի անուան արատաւորութիւնը. **-слáвный** ած. անփառունակ, անպատիւ, վատանուն, խայտառակ, ամօթալի. **-слёзный** ած. անարցունք, առանց արտասուքների. б—ая скорбь.

Без|**словéсіе** չ. **-словéсность** ի. անխօսութիւն, լռութիւն, համրութիւն, հանդարտութիւն. **-словéсный** ած. 1, անխօս, անբան. б—ыя живóтныя; 2. անլեզու, խօսելու անկարող. б. младéнецъ; 3, լուռ, լռումունջ, պապանձուած։

Без|**слѣдный** ած. անհետ, առանց հետքի, առ. նշանի. онъ пропáлъ безслѣдно անհետ եղաւ, չքացաւ. **-смéртить** (—,-тятъ). обез—, ն. անմահացնել, յաւէրժացնել. **-смéртіе** չ. 1, անմահութիւն, յաւէրժութիւն. б. душú; 2,* անմահութիւն, անմոռանալի յիշատակ. пріобрѣстú б. знаменúтыми дѣлáми; **-смéртникъ** ա. բս. ա, Xeranthemum annuum, թղթածաղիկ. բ, Helychrisum arenarium, մանրածաղիկ անմեռուկ. **-смéртность** ի. տ. Безсмéртіе; **-смéртный** ած. 1, անմահ, յաւէրժական. душá безсмéртна; 2,* անմոռանալի. անմոռաց։

Без|**смысленность** ի. անմտութիւն, անճահութիւն, անմիտ, անիմաստ լինելը. **-смысленный** ած. անմիտ, անիմաստ, անխորհուրդ, անճահ. **-смыслица** ի. անմիտ, անիմաստ բան, բանդագուշանք, անհեթեթութիւն, յիմարութիւն. **-смысліе** չ. անմտութիւն, անհասկացողութիւն. մտամոլորութիւն։

Без|**смѣнность** ի. անփոփոխ,—ական լինելը, մշտականութիւն. **-смѣнный** ած. անփոփոխ,—ելի, մշտական, ամէնօրեայ. б—ая стрáжа; **-смѣтность** ի. ա, առանց նախահաշուի, բ, անթիւ, անհամար, անհաշիւ լինելը. **-смѣтный** ած. 1, առանց նախահաշուի. б—ая постройка; 2, անթիւ, անհաշիւ, անհամար, անբաւ. **-снѣжность** ի. անձիւնութիւն, սակաւաձիւնութիւն. **-снѣжный** ած. անձիւն, սակաւաձիւն. б—ая зимá; **-снѣжье** չ. անձիւնութիւն, սակաւաձիւնութիւն։

Без|**сóвѣстіе** չ. Նոյ. **-сóвѣстность** ի. անխղճութիւն, անիրաւութիւն. **-сóвѣстный** ած. անխիղճ, անարդար, անիրաւ. б. человѣкъ.—постýпокъ, б—ая ложь; **-совѣтный** ած. անխորհուրդ, անխոհուն. իր անելիքը չգիտցող։

Безсодержáтель|**ность** ի. անբովանդակ լինելը, ունայնութիւն. **-ный** ած. անբովանդակ, ունայն, փուչ, դատարկ. б—ая рѣчь.—жизнь.

Безсознáтель|**ность** ի. գիտակցութեան բացակայութիւնը, անզգայութիւն. ոչ գիտակցական լինելը. **-ный** ած. 1, առանց գիտակցութեան, անզգայ. находúться въ б—омъ состоянiи; 2, անգիտակցաբար եղող, կատարուող, ակամայ. б. постýпокъ: безсознáтельное, áго չ. Հոգբ. անմիջական գիտակցութեան չենթարկուող, հոգեկան, մտաւոր կեանքի շրջանը։

Без|**сóлнечный** ած. անարեւ, անլոյս. **-сóнникъ** ա. քնատ, քուն չունեցող. **-сóнница** ի. քնատութիւն, անքնութիւն. **-сóнный** ած. անքուն, քնատ, քնադուրկ. б—ыя нóчи; **-сóрный** ած. անաղբ, մաքուր, առանց աղբային մասի. б—ая крупá.

Без|**сóчность** ի. անհիւթութիւն, չորութիւն. **-сóчный** ած. 1, անհիւթ, սակաւահիւթ. չոր. 2, безсóчная травá. բս. Sclerantnus, կարծրածաղիկ. **-спóрность** ի. անկասկածելի, անվիճելի լինելը. անհերքելիութիւն. **-спóрный** ած. անվիճելի, աներկբայ, անկասկածելի. б—ое владѣніе; **-спрóсный** ած. առանց հարցումի, առ. թոյլտուութեան. б—ая отлýчка.

Безсребре|**никъ** ա. **-ница** ի. անշահախնդիր, ոչ արծաթասէր այր, կին, ձրի մշակ։

Без|**срóчность** ի. առանց որոշ պայմանաժամի լինելը. մշտականութիւն. **-срóчный** ած. առանց որոշ պայմանաժամի, մշտական. б. пáспортъ: б. óтпускъ անորոշ ժամանակով արձակուրդ. безсрóчно-отпускнóй солдáтъ անորոշ ժամանակով ծառայութիւնից արձակած զինուոր. **-соорный** ած. առանց վէճի, կռուի. խաղաղ. б. раздѣлъ имѣнія; **-стéбельный** ած. անցօղուն։

Без|**стрáстіе** չ. անկրքութիւն, անաչառութիւն, անտարբերութիւն. **-стрáстность** ի. անկրքութիւն, լրջութիւն. **-стрáстный** ած. ոչ կրքոտ, լուրջ, զգոյշ. **-стрáшіе** չ. 1, անվեհերութիւն. աներկիւղութիւն, արիութիւն. 2, յանդգնութիւն. **-стрáшный** ած. անվեհեր, անահ, աներկիւղ. սրտոտ. **-стрýнный** ած. 1, անաղի, անլար, անթել. б—ая áрфа; 2,* б—ая балалáйка ռմկ. փուչ, դատարկախօս. 'դդում' մարդ։

Без|**стыдникъ** ա., **-стыдница** ի. անամօթ, անամօթխած, աննամուս, լպիրշ այր. կին. **-стыдничать** չ. անամօթութիւն անել. **-стыдность** ի. անամօթութիւն, անամօթխածութիւն, լրբութիւն, լկտիութիւն. **-стыдный** ած. անամօթ, անամօթխած, աննամուս, լիրբ, լկտի, լպիրշ. б—ые постýпки, б—ыя словá; **-стыдство** չ. անամօթխածութիւն, անպատկառութիւն, լրբութիւն, լկտիութիւն. **-стыдствовать** (-ствую-ютъ) ա. Безстыдничать; **-стыжество** չ. ծայրայեղ անամօթութիւն, լրբութիւն, լկտիութիւն. **-стыжій** ած. խիստ անամօթ,

անհամար, լիրբ, լկտի, լպիրշ. պակշոտ. б—іе глаза.

Без|сты́чный ած. մի ամբողջ կտորից, անկար, անյօդ. б. полъ ամբողջ (և ոչ կցուած)տախտակներից շինած յատակ. -су́дить (-жу-дятъ), обез—, ն. կշտամբել, պախարակել, վատաբանել, անզուսպել. не безсу́дьте, чѣмъ Богъ послалъ! ներեցէք, չնչինը, Աստուծոյ տուածով եմ հիւրասիրում. -су́дный ած. 1. ոչ ենթակայ դատի, դատաստանի. 2, առանց դատարանի, աո. արդարադատութեան. б—ая страна́; 3, հնց. безсу́дная гра́мота ա, դատաստանական արտօնագիր, որի ստացողը ինքնահրաւ դատարանից ազատ և միայն ենթակայ էր վեհապետի կամ մի որոշ անձի դատաստանին. ը, ձեռնհասութեան հրամանագիր։

Безсучко́вый ած. անճիւղ, անհատ, ոչ ճիւղաւորուած. հատուածուն. б. лѣсъ բնափայտ առանց ճիւղերի անտառ։

Без|счётный ած. 1, անհաշիւ, անթիւ, անհամար. 2, որ ոչինչ չէ կարողանում հաշուել, յիմար. б. дура́къ յիմարների թագաւոր. -сы́тица ի. սով, սովածութիւն. -сѣменный ած. 1, անսերմ, սերմ չբերող. 2, ԵԿղ. անայրատ, անբիծ. б—ое зача́тіе; -сѣма́нка ի. անսերմ, անկորիզ պտուղ (մնաց. մի տեսակ ոսպն). -сѣмянникъ ա. անսերմ, սերմնացու չունեցող գիւղացի. -сѣмя́нный ած. ուղկ. 1, սերմ, սերմնացու չունեցող. 2, ա. Безсѣмянный 1.

Без|та́ктность ի. անտակտութիւն, անխոհեմութիւն, անպատեհ գործ, վարմունք. -та́ктный ած. անտակտ, անխոհեմ, անճաշ, անհաճոյ, անպատեհ. б. человѣкъ; б. посту́покъ,-разгово́ръ. -тала́нность ի. քաղքաղքութիւն, ապերջանկութիւն, թշուառութիւն. -тала́нный ած. ապերջանիկ, քաղքաղ, թշուառ. б—ая голо́вушка, б—ая у́часть; -тала́нтный ած. անտաղանդ, անշնորհ, ապաշնորհ. -тамо́женный ած. անմաքսատուն. б—ая страна́; -тари́фный ած. առանց մաքսացուցակի. -това́рный ած. անապրանք։

Без|толко́вица ի. անմիտ, անճաշ խօսք, գործ. անհեթեթութիւն, բանդագուշանք, խառնափնթորութիւն. -толко́вость ի. 1, անհասկացողութիւն, բթամտութիւն. 2, անմտութիւն, անճաշութիւն, անհամաձայնութիւն. -толко́вщина ա. Безтолко́вица; -толко́вый ած. 1, անհասկացող, տկարամիտ, բթամիտ, թալամիտ. б. учени́къ; 2, անհասկանալի, յիմար, անկապ, անճաշ. -толко́вье չ. ա. Безтолко́вость; -(без)толочь ա. Безтолко́вщина.

Без|тра́вица ի. վանտակտնութեան, առատութի բացակայութիւնը, կանաչ անելը, 'քաղաքութիւն'. -тра́вный ած. անխոտ, անճարակ, անխոտ. б—ое лѣто; -трево́жный ած. անվրդով, խաղաղ, հանդարտ. -тре́петность ի. աներկիւղութիւն, անվեհերութիւն, ապահարութիւն. -тре́петный ած. անահ, աներկիւղ, անդանդաղող, աննկուն. -тру́дный ած. անաշխատ, ոչ դժուար, հեշտ, դիւրին։

-Без|тѣле́сіе չ. -тѣле́сность ի. անմարմնականութիւն. б. душа́; -тѣле́сный ած. անմարմին, անմարմնական. -тѣ́нный ած. անստուեր, անշուք. б—ое мѣсто; безтѣ́нные ա. 'Аскіи; -тѣ́нье չ. անստուերութիւն. -тя́глость ի. հարկային ծառայութիւնից, կամ ու բեռնակիր ազատ լինելը. -тя́глый -тя́гольный ած. հարկային ծառայութիւնից, կամ ու բեռնակիր ազատ. б. крестья́нинъ; -тя́гостный ած. ոչ դժուարին, ոչ ծանրանալի. անծանր, հեշտ։

Без|убы́точность ի. առանց վնասի, աո. կորուստ լինելը. -убы́точный ած. անվնաս, անզեն, անկորուստ. б. торгъ, б—ая мѣна.

Без|уга́рный ած. 1, անածխահոտ. б—ая ба́ня; ածխահոտ չպատճառող. б—ыя печны́я две́рки; 2, ծերելու կամ հալելու ժամանակ չպակասող, քաշից չկորցնող. -уго́льный ած. անանկիւն, առանց անկիւնների. -у́гольный ած. անածուխ. б—ая пе́чка.

Без|угомо́нность ի. անհանդարտութիւն, անզուսպութիւն. -угомо́нный ած. անզուսպ, անհանգիստ, անդուլ-անդադար. б, ребёнокъ; -уде́ржность ի. առանց արգելքի, աո. ինքնիշխանութեան, յստակպահութեան լինելը. -уде́ржный ած. անարգել, անզուսպ. անյետաձգելի, անյապաղ. б—ая пла́та; -уде́ржу ա. Безъ-у́держу; -уе́мный ած. ուղկ. անզուսպ, անսանձելի, որին հանգստացնել չէ լինում; -у́злый ած. անհանգոյց։

Безу́й ա. Безоа́ръ 1.

Без|ука́зный ած. պաշօնին, աննշելի, կամայական. -укло́нность ի. անշեղութիւն, անխոտորելութիւն. անողոքելիութիւն. -укло́нный ած. անշեղ, անխոտոր. անողոքելի, ճշտակատար. -укори́зненность ի. անպարսաւութիւն, անբասրութիւն. -укори́зненный ած. անպարսա, անբասիր, անբասիր, առանց թերութեան. -укорность, -уко́рный ա. Безукори́знен|ность,—ный; -уме́дленно ճ. անյապաղ, իսկոյնևեթ, անմիջապէս։

Без|у́мецъ, мца ա. խելագար, ցնորուած, ապուշ. անմիտ, յիմար, տխմար. -у́мить (-млю-мять) обез—, ն. խելագար դարձնել, պժուեցնել, յիմարացնել, խելքից հանել. -у́міе չ. 1, անմտութիւն, յիմարութիւն, խենթութիւն. 2, խելագարութիւն. -у́мность ի. անմտութիւն, յիմարութիւն, խենթութիւն, կատաղութիւն. -у́мный ած. 1, խելագար, խելացնոր, ապուշ. 2, անմիտ, յիմար, անխոհեմ, կատաղի. -умо́лкный, -умо́лчный ած. երբէք չլռող, անընդհատ. б говору́нъ; б—ая пальба́; -у́мство չ. 1, ա. Безу́міе; 2, յիմար, անմիտ վարմունք. -у́мствованіе չ. յիմարաբար, անմիտ կերպով վարուիլը. -у́мствовать (-ствую-ютъ) չ. յիմարաբար, անմտաբար վարուիլ. -умѣ́ть, обез—, չ. յիմարանալ, ցնորուիլ, ապուշ դառնալ. պժուիլ։

Безупре́ч|ность ի. անստգիւտութիւն, անթերութիւն. -ный ած. անստգիւտ, անթերի, անբասիր։

Безупусти́тель|ность ի. անյապաղութիւն, անյետաձգելիութիւն. ճշտութիւն, ճշտակատարութիւն. -ный ած. անյապաղ, անյետաձգելի. ճիշտ. б—ое исполне́ніе приказа́ній.

Без|уро́нный ած. անկորուստ, առանց կորստի, վնասի. -уро́чный ած. անպայմանաժամ. ոչ որոշ ժամանակով. -уро́чье չ. անորոշ, ոչ պայմանաւորուած ժամանակ. -ура́дица ի. անկարգութիւն, խառնակութիւն, խառնաշփոթութիւն, խառնափնթորութիւն. -ура́дный ած. անկարգ, խառնակ, շփոթ. -у́сиковый, -у́сичный ած. անբեղիկուկ (մրջյուններից մասին)։

Безус|ло́вность ի. անպայմանականութիւն, անպայման, բացարձակ լինելը.-ло́вный ած. անպայման, բացարձակ. առանց պայմանների. б—ое пови-нове́ніе անպայման, կոյր հնազանդութիւն։

Без|у́сница ի. բս. Orobus vernus, գարնանական քեստմը (քաղէնայ). -успѣ́шный ած. անյաջող, զուր, ապարդիւն. б—ая рабо́та, б—ое пред-пріа́тіе; -уста́льный у́станный ած. անխոնջ, ան

ղուլ, անշաղկալ. -у́сый ած. 1, անբեխ, պաանց ընչացքների. 2, բս. ա. Безо́стный.

Без‖утра́тность ի. անկորուստ, անվնաս լինելը. մշտականութիւն. -утра́тный ած. անկորուստ, անվնաս, մշտական, յաւիտենական. -утѣ́шный ած. անմխիթար,—ելի, անսփոփանք, անսփոփելի, յուսահատ. б. страда́лецъ; б—ая скорбь անփարատելի վիշտ, տրտմութիւն. -уха́нный ած. անհոտ, հոտը կորցրած. б. цвѣто́къ; -у́хій ած. անականջ, ականջատ։

Безуча́‖стье չ. -стность ի. 1, չմասնակցելը, չմիջամտելը. չէկօքութիւն. 2, անտարբերութիւն, սառնութիւն, անզգայութիւն. -стный ած. 1, անտարբեր, սառնասիրտ, անզգայ, անկարեկից. приня́ть кого́ безуча́стно մէկին սառնութեամբ ընդունել. 2, կարեկցութիւնից, ցաւակցութիւնից զուրկ. б - ая скорбь.

Без‖уѣ́здный го́родъ անգաւառ քաղաք (որ գաւառական կենտրոնատեղի չէ, բայց ունի իր առանձին կառավարութիւնը, օր. Գրոնշտադտ, Պավլովսկ, Օրանիէնբաում). -фами́льный ած. 1, առանց ազգանուան. 2, ա. Безсеме́йный; -фо́рменный ած. առանց որոշ, մշտական ձևի, կերպարանքի. безформенныя, ыхъ չ. յ. կնդ. Amorphozoa, անկերպարան, անձև կենդանիներ (օր. նախակենդանիք—protozoa և սպնգազգիք—Spongiae).

Безхара́ктер‖ность ի. բնաւորութիւնից, հաստատակամութիւնից զուրկ լինելը. -ный ած. բնաւորութիւնից, հաստատակամութիւնից զուրկ, թոյլ, փոփոխամիտ։

Без‖хво́стый ած. անագի, անպոչ, պոչատ. б—ая соба́ка; безхвостыя, ыхъ չ. յ. կնդ. Ecaudata, պոչատ երկակենցաղներ (օր. գորտեր). -хи́тростность ի. պարզութիւն, միամտութիւն, առանց խորամանկութեան, նենգութեան լինելը. -хи́тростный ած. աննենգ, առանց խորամանկութեան, առ. հնարագիտութեան, պարզ, միամիտ. -хло́потность ի. առանց հոգսերի, առանց, դժուարութեանց լինելը. հեշտութիւն. -хло́потный ած. առանց հոգսերի, առ. նեղութիւնների, անաշխատ, հեշտ. б—ая до́лжность; -хлѣ́бица ի. անհացութիւն, հացի պակասութիւն, սով. -хлѣ́бный ած. 1, անհաց, հացապակաս. 2, անբերրի. -хлѣ́бье չ. ա. Безхлѣ́бица; -хме́льный ած. անհմուլ, անգայլուկ. չհարբած, չշշմած, լուրջ. -хозя́йный ած. անտէր, անտիրական։

Безца́р‖ственный ած. անթագաւոր, անտէր, անիշխան. -ствіе չ. առանց թագաւորի լինելը, անիշխանութիւն։

Без‖цвѣтко́выя, ыхъ չ. յ. բս. Cryptogamae, Sporophyta, գաղտնաբեղուններ կամ գաղտնամուսիններ. -цвѣтникъ ա. բս. Epimedium alpinum, ալպեան միթրը. -цвѣтность ի. 1, անծաղկաբերութիւն. 2, անգունութիւն, գոյն, երանգ չունենալը. 3,* անորոշութիւն, թուլութիւն, առանց որոշ գոյնի, ուղղութեան լինելը. -цвѣтный ած. 1, անծաղկաբեր. 2, անգոյն, աներանգ. вода́ безцвѣ́тна; 3,* անգոյն, անորոշ. բընաւորութիւնից զուրկ, թոյլ, յոյլ. б. человѣ́къ; -цвѣтъ-трава́ ա. Безцвѣ́тникъ.

Безцеремо́н‖ность ի. ոչ մի բանից չքաշուելը, անամօթխածութիւն. -ный ած. 1, ոչ մի բանից չքաշուող, անամօթխած. б. человѣ́къ; 2, անվայել, անպատկառ, անքաղաքավարի. б—ое обраще́ніе,

Без‖цѣ́льность ի. աննպատակ, անօգուտ լինելը, փչութիւն. -цѣ́льный ած. աննպատակ, անօգուտ, ապարդիւն. -цѣ́нность ի. 1, մեծագնութիւն, մեծ արժողութիւն. 2, սակաւագնութիւն, անարժէք, չնչին լինելը. -цѣ́нный ած. 1, անգին, խիստ ծանրագին, թանկագին. 2, անարժէք, չընչին, ոչինչ. -цѣ́нокъ нка ա. 1, ցածր, արժան գին. прода́ть за б.; 2, չնչին, ոչինչ բան, իր. промѣня́ть на б.; -ча́діе չ. անզաւակութիւն. անժառանգութիւն, ամլութիւն. -ча́дный ած. անզաւակ, անժառանգ, անորդի. ամուլ. -ча́стный ած. քամբաղդ, թշուառ, ապերջանիկ. безча́стный, аго ա. Սիբիրում ապրող արաբական. -ча́стье չ. քամբաղդութիւն, թշուառութիւն, ապերջանկութիւն, անյաջողութիւն; -ча́шечный ած. բս. անբաժակ. б. цвѣто́къ.

Без‖человѣ́чіе չ. -человѣ́чность ի. անգթութիւն, անագորոյնութիւն, վայրագութիւն. -человѣ́чный ած. 1, անգութ, անողորմ, անագորոյն, վայրագ 2, ՌԱզ. անմարդաբնակ, ամայի։

Без‖че́стить (-щу-стятъ), обез—, ն. անպատուել, խայտառակել. անարգել. -ся ոչ·գր. և կր. անպատուիլ, խայտառակուիլ. անարգուիլ. -че́стіе չ. 1, անպատուութիւն, խայտառակութիւն, անարգանք. 2, ՌԱզ. անպատուութեան, վիրաւորանքի համար ստացուող տուգանք. взыска́ть б.; -че́стность ի. 1, անազնուութիւն. 2, անամօթութիւն, խայտառակութիւն. -че́стный ած. 1, անազնիւ. անբարեխիղճ. а. человѣ́къ; 2, ամօթալի, խայտառակ, նողկալի. б—ая жизнь, б—ыя дѣла́.

Без‖чешу́йный ած. անթեփ. -че́щеніе չ. անպատուելը, խայտառակելը. անարգումն։

Без‖чи́ніе չ. անկարգութիւն, անվայել, անպարկեշտ վարմունք. -чи́нникъ ա. -чи́нница ի. անկարգ, անպարկեշտ այր, կին. -чи́нничать չ. անկարգութիւն, անվայել, անպարկեշտ բաներ անել. -чи́нность ի. անպարկեշտութիւն, անկարգութիւն. -чи́нный ած. անկարգ, անվայել, անպարկեշտ. -чино́вность ի. առանց չինի, առանց աստիճանի լինելը. -чино́вный ած. անչին, անաստիճան. -чи́нство ա. Безчи́ніе; -чи́нствовать (-ствую-ютъ) ա. Безчи́нничать.

Без‖чи́сленность ի. անթիւ, անհամար բազմութիւն. -чи́сленный ած. անթիւ, անհամար, անբաւ. -чле́нный ած. անանդամ, մի կամ մի քանի անդամից զուրկ։

Без‖чу́вственность ի. 1, անզգայութիւն, անզգայականութիւն. 2, անկարեկցութիւն, սառնութիւն, անողորմութիւն, քարսրտութիւն. -чу́вственный ած. 1, անզգայ. 2, անտարբեր, անկարեկից, անողորմ, քարասիրտ. -чу́вствіе չ. 1, անզգայութիւն, զգացողութեան, գիտակցութեան կորուստ. 2, սառնութիւն, անգթութիւն, անողորմութիւն, քարասրտութիւն. -шаба́шный ած. 1, անխոնջ, անդուլ. б—ая рабо́та; 2, անհոգ, անպարտաճանաչ. 3, կատաղի, մոլեգին, անզուսպ, սանձարձակ. б—ая голо́вушка; безшаба́шный, аго ա. մի տեսակ պատիժ լատ, լատատնա։

Без‖шёрстный, -шёрстый ած. անբուրդ, անմազ. -шоссе́йный ած. չխճողուած. б—ая доро́га; -шта́нникъ ա. Безпорто́чникъ; -шу́бникъ ա. սկւ. զոր. անմուշտակ, մուշտակ չունեցող մարդ. -шу́мный ած. անաղմուկ, անժխոր. -шу́мокъ, мка ա. որսւ. ինքն իրան, առանց աղմկի խրտնած, դուրս թռած նապաստակ կամ այլ կենդանի. -ща́дность ի.

անգութ, անողորմ լինելը. -щадный ած. չխնայող, անգութ, անողորմ, անողորմած։

Безъ (безо) նխդ. (սեռ. հոլ.) առանց, թարց, թանց (գռ.) безъ Бога ни до порога (առծ.) Առձեռկան գործունեան առաջ երբեմն նշանակում է երաշխաւորութեան ժամանակ», օր. кто приходилъ безъ меня? ով եկաւ իմ բացակայութեան ժամանակ։ Երբեմն միջավանկ (տպկ. եկվանկ) բառի առաջ չնշան իր վերայ է առնում, օր. безъ соли անալի. безъ вѣсти անհետ. безъ-толку անիմաստաբար. безъ четверти առանց քառորդի. безъ году недѣля (դարձւ.) խիստ կարճ ժամանակամիջոց: Весь и всякій գերանուններին առաջ մի մի անգամ գրւում է безо օր. безо всего, безо всякихъ перемѣнъ; не безъ этого ոչ առանց դորան, անշուշտ։

Безъѣ́ровый ած. առանց ъ տառի. б—ое письмо.

Безы... տ. Безы... [նպատակ կերպով։

Безъ-то́лку Ն. անիմաստաբար, անկարգ, ան-

Безъ-у́держу Ն. առանց խրատ պահելու. անընդդիմակայ, անձանձրաւ կերպով։

Безъ-умо́лку Ն. անընդհատ, շարունակ, երբեք չլռելով։ [կերպով։

Безъ-у́стали Ն. անդուլ, անդադար, անխոնջ

Безъязво́чный ած. չխայթուած, չխայթոտուած. -язы́чный ած. անլեզու, համր, մունջ։

Безызвѣ́стіе չ. -вѣ́стность ի. անյայտութիւն, անծանօթութիւն. оставаться въ б—сти անյայտ, անծանօթ մնալ. -вѣ́стный ած. անյայտ, անծանօթ, անորոշ։

Безызно́сный ած. անմաշելի, խիստ ամուր. б. кафтанъ.

Безызъя́тность ի. բացառութիւն կազմելու անկարելիութիւն. -ный ած. որ չէ կարող դուրս ձգ-ուիլ, դուրս հանուիլ, որ չէ կարող բացառութիւն կազմել։

Безыкéрный ած. անձկնկիթ. б—ая рыба.

Без[illegible]ый ած. նուազ, լղար սրունքներով, նուազ, լղար 'փոշտններով'։

Безыкря́нка ի. անձկնկիթ, ձու սերմ չ'ածող ձուկ. -икорный տ. Безыкорный.

Безымя́нка, -мя́нка ի. 1, վերջօկից պակաս հասարակութեան առարկայ. 2, անանուն աղբանք. 3, անմաքրաշող սրսորդական մանրադրամ, 'սաշմա'. 4, տ. Безымя(ё)нный палецъ; 5, կնդ. Anomia, անանուն սաղրեն. -мённость, -мя́нность ի. անանունութիւն, անյայտութիւն. -мённый -мя́нный ած. անանուն, անյայտ. безымянная артерія բժ. անանուն երակ. б—ая железа́ глаза աչքի անանուն (արտասուքի) գեղձը. б—ыя кости անանուն ոսկրներ (ազդրի կոնքերից). б—ая оболочка глаза աչքի անանուն (կոպակցական) թաղանթը 6. палецъ անանուն մատ (ճկոյթի հարևան մատը). б—ая недѣля եկղ. մեծ պասը երկրորդ շաբաթը։

Безынтере́сный ած. 1, յաօր. не բաց. մասնրգի հետ) անշահասիրաբար, անշահ. не б. случай ոչ անշահ դէպք. 2, ակամայ, ակամայ շահագրգռութեամբ. эстетическое удовольствіе безынтересно; безынтере́сно Ն. առանց շահախնդրութեան, առ. աչխատակերի, նոյն գնով.-ыску́сность ի. 1, անփորձութիւն. 2, պարզութիւն, բնականութիւն. -ыску́сный ած. 1, անփորձ, չփորձուած, չխմուած. 2, տ. Безыску́ственный; -ыску́ственность ի. պարզութիւն, բնականութիւն. -ыску́ственный ած. պարզ, բնական, անպաճոյճ, անսեթեւեթ. -ыхо́дный տ. Безвы́ходный.

Бей I, տ. Бегъ; I', հրամյկ. տ. Бить II.

Бейдеви́ндъ ա. (անգլ.) բէյդէվինդ, չեղ հողմադիպութիւն. итти́ въ б. չեղ հողմադիպութեամբ նաւել, նաւավարել (երբ քամին նաւին առջևից չեղ, թեք կերպով է փչում, այնպէս որ նաւի և քամու ուղղութիւնը կազմում են 30°-ից

Бейра́мъ ա. Байра́мъ. [պակաս անկիւն)։

Бе́йфутъ ա. (հոլ.) ծովգ. երկաթակապ պարան, որով բէան (рея) կայմից կապում են. -шлótъ տ. Водоспу́скъ.

Бека́ръ ա. (ֆր.) երժ. ձայնադարձ նշան։

Бека́синъ տ. Бекаси́нъ; -си́нникъ ա. մանրագնդակ, 'սաչմա' կացարներ որսալու. -каси́нный ած. կացարների. б—ая дробь կացարներ որսալու մանրագնդակ, 'սաչմա'. -каси́нъ ա. կնդ. Scolopax gallinula, ճահճային մազմզոտ կացար. -каси́нный ած. կացարի. -ка́съ ա. կնդ. Scolopax, կացար. б. лѣсной Sc. rusticola, վայրի կացար. б. бара́шекъ տ. Бара́шекъ 2; б. большо́й, Sc. major, մեծ կացար։

Бекетъ տ. Пике́тъ.

Беке́ша ի. -ке́шъ ա. -ке́шна ի. Նւզ. բէկէշ (տղամարդկանց ձմեռուայ վերարկու, 'քուրք'). -ке́шный ած. բէկէշի. б. воротникъ; -кре́нь տ. Набекре́нь.

Бекъ ա. (Ռուսիայի ասիական ազգաբնակութիւն ունեցող տեղերում) բէկ, աւագ, իշխան, մեծ։

Белёгъ ա. 1, նշան, բիծ, սպիտակ խալ. 2, բլանկ սառնագրութիւնով, երբև լիազօրութիւն ներկայացնողի։

Белемни́тъ ա. բելեմնիտ, մատաքար, սատանի մատ (մինչև այժմ անյայտ մնացած մի տեսակ գլխոտանու քարացած մասերը)։

Белена́ ի. բս. Hyoscyamus niger, սև կամ աղուաշ բանգը. մոլեխինդ. «что ты такое врёшь, сло́вно б—ы объѣлся» ինչու ես ասա խօսում, ասես թէ խելագարուել, գժուել ես։

Беленъдря́съ, -тря́съ տ. Баленъдря́съ,—тря́съ.

Белиберда́ ի. յիմար, անմիտ, անճահ բան, անհեթեթութիւն։

Белладо́нна ի. բս. Atropa belladonna, մոլի կամ մոռացու մորմը (շնախաղող)։

Беллетри́стика ի. (ֆր.) գեղեցիկ գրութիւն (գլխաւորապէս վէպեր և առմաններ). -тристи́ческій, -три́ческій ած. գեղեցիկ դպրութեան. -три́стъ ա. գեղեցիկ գրութեան հեղինակ, վիպասան։

Бельведе́ръ ա. (իտ.) բելվէդէր. 1, գեղադիտարան. 2, Վատիկանի մի մասը, ուր պահուում են հին քանդակագործութեան ամենաընտիր արձանները, 'ի մէջ այլոց նաև Ապոլլոնի հռչակաւոր արձանը. 3, մի տեսակ նէապոլեան մետաքս, աբբեշում։

Бельгі́ецъ, гі́йца, -гі́йка ի. բելգիացի, բելգուհի. -гі́йскій ած. բելգիական։

ни **Бельмеса** не понима́етъ, не смы́слитъ կլն. ամենևին բան չէ հասկանում, չէ ըմբռնում, ոչնչէն ոչինչ չէ հասկանում։

Бельэта́жъ ա. (ֆր.) ներքնայարկից յետոյ առաջին, ընտիր յարկը տան կամ թատրոնի մէջ։

Бемо́ль ի. (ֆր.) երժ. բէմոլ (ձայնը կէս տոնի ցածրան իջեցնելու նշան). -мо́льный ած. բէմոլի։

Бенга́льскій огонь բէնգալեան հուր, կրակ։

Бендю́гъ տ. Биндю́гъ.

Бенефи́сный ած. բէնէֆիսի. -фи́съ ա. (ֆր.) բենեֆիս (ներկայացում յօգուտ դերասանի կամ թատրոնական պաշտօնէի). -фиціа́ль-

ный *ած.* կաթոլիկ հոգևորականության յատկացրած անշարժ կալուածքի հասոյթի. -фиціа́нтъ *ա.* 1, (бенефиціа́нтка *Ի.*) գերասան,—ուհի կամ թատերախաղ պաշտօնեայ, որի օգտին բենեֆիսը տրուում է. II, (*ա.* бенефи́ція) *որև է* անշարժ կալուածքի եկամուտ վայելող կաթոլիկ հոգևորական. -фи́ція *Ի.* (*լտ.*) անշարժ կալուածք, որի եկամուտը յատկացրած է կաթոլիկ հոգևորականին:

Бе́нзель *ա.* I, (*հոլ.*) *ծովգ.* երկու պարաններին ծայրերի կապումը միմեանց հետ բարակ թոկով. միևնոյն թոկի ծայրերի կապումը. II, (*գերմ.*) պատանեկարկչների պատիկ վրձինը:

Бен‖зи́нъ *ա.* *քիմ.* բէնզին (ցնդական հեղուկ, որ բազմազիմի գործադրութիւն ունի). -зо́лъ *ա.* Бензи́нъ.

Бензо́й *Ի.* բէնզօէ (անուշահոտ խէժ, որ ստացուում է Styrax Benzoin ծառից):

Бенуа́ръ *ա.* (*ֆր.*) *թատր.* բէնուար (սրահին, յանդէպ բեմի հետ հաւասար մակերևոյթի վերայ գտնուող օթեակ):

Бера́тъ *ա.* (*թուրք.*) բերաթ (հրովարտակ, որ սուլթանը տալիս է իւր հպատակ եպիսկոպոսներին այլևայլ եկեղեցական խնդիրների նկատմամբ):

Бер‖гамо́тный, -гамо́товый *ած.* բերգամոտի,—տեան. б—товое де́рево, Citrus limetta, բերգամոտ նարինջենին; б—ое ма́сло բերգամոտ նարընջիւղը. -гамо́тъ *ա.* բէրգամօտ (տանձի տեսակ մի):

Берг‖а́мтъ *ա.* (*գերմ.*) I, հրաման նկատեբրնութեամբ գոյութիւն ունեցող գլխաւոր լեռնային կառավարութիւնը. 2, *լռնգ.* Արևելեան Սիբիրում) հանքերի մէջ սենեակ, ուր բանուորների աշխատանքները որոշուում են. -га́уптманъ *ա.* (*գերմ.*) բէրգհաուպտման (լեռնային սաստիճանաւոր 6-րդ կարգի). -га́уэръ *ա.* (*գերմ.*) անմիջապէս հանքի բովում բանող, հանքահան մշակ. -гешво́ренъ *ա.* (*գերմ.*) լեռնային աստիճանաւոր 12-րդ կարգի. -инспе́кторъ (*գերմ.*) *ա.* լեռնային կառավարութեան տեսուչ, նախագահ. -пробі́реръ *ա.* (*գերմ.*) լեռնային և արդհանքերի գործերի դէպքերատմէնտի աշխատանոցի սատիճանաւոր:

Бердáнка *Ի.* բերդանեան հրացան:

Бе́р‖дникъ *ա.* ոստայնանկութեան սանտրեր (бёрда) շինող. -дный, -довый *ած.* ոստայնանկի դազգահի սանտրի. -до *չ.* ոստայնանկի (ջուլհակի) դազգահի մէջ առէջքը (осно́ва) գործող նուրբ սանտրը, սանտրքը. -до́чникъ, -до́чный *ա.* Бёрд‖никъ, —ный; -дце, -дышко *Նւզ.* *ա.* Бёрдо.

Берды́шъ, á *ա.* *հնց.* կիսալուսնաձև, լայնաբերան, երկար կոթով կացին, տապար:

Бе‖регови́къ, á *ա.* ցամաքային զինուոր. ծովային զինուոր, որ ափի վերայ է ծառայում, եզերապահ. զինուոր -регово́й *ած.* ծովեզրեայ, գետեզրեայ. б—áя излу́чина; б—áя ло́шадь *ձի*, որ գետեզրով ընթանալով քարշում է նաւը գետն՚ի վեր (գետի հոսանքին հակառակ). б—áя слу́жба ցամաքային ծառայութիւն (որ կատարում են ծովային զինուորները, նաւաստիները). б—óе пра́во հին բարբարոսական աւանդը, ըստ որոյ ծովեզրեայ բնակիչները մասն ունէին այն աւարանքներից, որ նոքա նաւաբեկութեան ժամանակ աղատում էին. береговóй, óго *ա.* *հնց.* (Վոլգայի ստորին քաղաքներում) նաւային տեսուչ, վերակացու, աստիճանաւոր. -ре́гъ *ա.* (*եզրոյթ*. на берегу́; *յ.* берега́, óвъ) ափ, եզր ‘ղրաղ’. ծովափ, ծովեզր, գետափ, գետեզր. бе́рсгомъ *Ն.* ցամաքով, ցամաքային ճանապարհով:

Бере‖ди́ть (-жý-ди́тъ), разб—, *Ն.* քսուելով, գրգռելով վէրքը գրգռել, ցաւեցնել:

Берёжая кобы́ла ‘ծանրած‘ (յղի) ձի:

Бере‖же́ніе *չ.* I, պահելը, պահպանելը. հոգածութիւն, խնամք. 2, *հնց.* զգուշութիւն. -жёный *ըյ*, *ած.* պահուած, պահպանուած, խնամուած. 2, զգոյշ, շրջահայեաց. б—аго и Богъ бережётъ (*առծ.*):

Бере́жистый *ած.* *հնց.* բարձր, ժայռոտ ափերով:

Бере‖жли́вость *Ի.* խնայողութիւն, ատկատատաշտութիւն, տնտեսութիւն. -жли́вый *ած.* խնայող, ատկատապէտ, տնտեսող:

Бере́ж‖никъ *ա.* I, ծովի, գետի ափով անցնող ճանապարհը. 2, Օր գետի վերայ գործածական մեծ ուակոն. -ничать *չ.* I, ծովափի, գետեզրի վերայ առնել, կենալ. 2, Ջրից զուրս տեխ փայտերը հաւաքել. -ко́й *ա.* Берегово́й.

Бе́реж‖ность *Ի.* I, զգուշութիւն, զգաստութիւն. 2, խնայողութիւն. -ный *ած.* I, զգոյշ, զգաստ, շրջահայեաց. 2, *ա.* Бережли́вый.

Бере‖жнíкъ, á *ա.* այն ինչ որ ստացուում է ծովի, գետի ափին, օր. փայտ, քար ևն. -жо́къ, жкá *ա.* *Նւզ.* պատիկ, ցածլիկ ափ:

Бе́режь *Ի.* I, խնայողութիւն, տնտեսելը. 2, խընամք, փայփայանք, հոգս:

Бе‖рёза *Ի.* *բս. ա.* Betula alba, *ա*ղորենի, *Բ*եղթենի (սպիտակ ցաքասի, կեչի). б. чёрная, B. dahurica, սև, քարձրուղէշ աղորենին. б. кустáрничная, B. fruticosa, թփուտ աղորենին. б. е́рникъ, B. nana, թզուկ կամ կարճաբերձ աղորենին. բ, (մի քանի անգերում) առհ. տերևաւոր ծառ. -ре́зень, зня *ա.* Березозо́лъ; -ре́зина *Ի.* I, կտրած կամ տապալուած աղորենի, կեչի. 2, *լռնգ.* աղորենուց շինած մրձի կոթ: |(գրանիտ):

Берези́тъ *ա.* *լռնգ.* մի տեսակ հատաքար

Бе‖рёзка *Ի.* *Նւզ.* մատաղաշ աղորենի, կեչի. б—у завива́ть (развива́ть) *ոմկ.* «աղորենին պճնազարդել» (որ անում են ատս գեղջուկ աղջիկները, Զատկից եօթն շաբաթ անց հինգշաբթի օրը խըմբովին անտառ գալով, մատղաշ աղորենին ծաղկեպսակներով և ալլուրներով զարդարելով, նորա շուրջը պարելով և երգեր ասելով)· -ре́зникъ, *ա.* -ре́зничекъ, чка *Նւզ.* աղորենու, կեչու անտառ. -резня́къ, á, I, մատղաշ աղորենու անտառ. 2, նոր կտրած աղորենու ճիւղեր, շիւեր կամ մատղաշ աղորենի. -рёзовикъ *ա.* *բս.* Boletus scaber, աղորենու թնջուկը կամ սունկը. -рёзовица *Ի.* *ա.* զարնան ժամանակ աղորենուց ստացուող հիւթն և բ, այդ հիւթից պատրաստած խմիչքը. -рёзовка *Ի.* I, աղորենու կոկոնների արմատից քամած օղին. 2, կաշառականման երգող թռչնիկ մի. -рёзовый *ած.* աղորենու, կեչու. б. сукъ,—листъ; б. вы́плавокъ աղորենու խիլ. б—ая губá, Boletus ignarius, աղորենու արեթենին. б. е́рникъ *ա.* Берёза е́рникъ; -резозо́лъ, -резозо́ль *ա.* ապրիլ ամսի նախնական անունը. -рёзочка *Ի.* *Նւզ.* պատիկ, մատղաշ աղորենի. -резу́ха *ա.* Берёзовка 1.

Бе‖рре́йторскій *ած.* բէրէյտօրի. -ре́йторъ *ա.* (*գերմ.*) բէրէյտօր. I, ձիավարժ, խամ ձիուն ‘խեզգող‘, ընտելացնող. 2, ձիավարութեան դասեր տուող:

Бе‖ре́менная, ой *ած.* յղի կինարմատ, ծննդկան. -ре́менность *Ի.* յղիութիւն, բեղմնաւորութիւն. ре́менѣть, заб—, об—, *չ.* յղիանալ, բեղմնաւորուել.

-ре́мя, менк չ. բեռ, ծանրութիւն, շալակ, խուրձ. б. дровъ, сѣна.

Берендéйка ի. 1, մանկական խաղալիք մի. 2, Ֆնզ. ա. պատրանտաշ. որ հրացանակիր ձախ ուսի վերայից կրում էր. ը, մի տեսակ գլխարկ։

Бересклéтъ, -едрéнь, -склéдъ ա. բս. Evonymus, իլենի. бересклéдъ европéйскій, Ev. europaeus, եւրոպական իլենի. б. бородáвчатый, Ev. verrucosus, կոճկոտ իլենի. -склá ի. բս. Lampsana communis, հասարակ խարուն (Զամբիւղաւորներից — Compositae).

Бере́ства ի. -рéсто չ. ողորենու կեղեւ արտաքին շերտը. -рéстенникъ ա. Берестяникъ: -(бé)рестéнь, тня և á 1, ողորենու կեղեւից շինած իր. 2, ա. Берестяникъ 2,-рéстить (-щу-стятъ), обер—, ն. ողորենու կեղեւով պատել. -рёстна Նւզ. ա. Берёста; -рестнякъ, á ա. կնձնենու անտառ. -рёстовикъ ա. ողորենու արեւթենին. -рёстовщинъ ա. ողորենու կեղեւներ ծախող. -рёстовый ած. ողորենու կեղեւից. б. бурáвъ; -(бé)рестовый ած. կնձնենուց շինած, կնձնենու. -рёсточка ա. Берёстка; -рестýшка ի. ողորենու կեղեւից շինած ամանը, պահել կոտր, որի մէջ եղել և այլ գաշտային պտուղներ են հաւաքում. -ресть ա. բս. Ulmus Campestris, հասարակ կնձնին. -рестянйкъ, á 1, ողորենու կեղեւով պատած աման. 2, ողորենու կեղեւից շինած արկղ, տնտաման. -рестя́нка ա. Берестýшка: -рёстяный ա. Берёстовый.

Берéтъ ա. (Ֆր.) մի տեսակ թաւշեայ գլխարկ, գլխի ծածկոց կանանց և մորդկանց։

Берéчь (-гý-жёшь-гýтъ). приб—, сб—, ն. 1, պահել, պահպանել, խնայել. խնամել. берегй плáтье сновý, а честь смóлоду (առծ.) б. себя իր անձը, առողջութիւնը խնայել. խնամել. 2, գւռկ. փայփայել, սիրային ընդունելութիւն ցույց տալ. хорошó ли васъ берегли? -чься, уб—, 1, անդր. когó, чегó մէկից. մի բանից զգուշանալ, հեռու կենալ. берегúсь! զգուշացի՛ր, հեռո՛ւ, 'խաբարդա՛. 2. չ. պահուիլ, պահպանուիլ, խնամուիլ։

Береá ի. գւռկ. դաշտային պտուղներ քաղող, հաւաքող կինարմատ:

Берилліи ա. բիմ բերիլիոն տարրը. -ри́ллъ ա. Ֆր. béryl, ազնիւ բիւրեղ[արար]։ [կլիո]։

Бéрковецъ. вца ա. բերկովէց (10 պուդանոց քաշ),

Беркýтовый ած. ոսկեզօծ արծուի. -тъ ա. կնդ. Aguila fulva, ոսկեզօծ արծիւ։

Берлина ի. բերլինա (մեծ սաագատատանա, որ բանում է Վիլոր. Պրեալա, արեւմտեան Դվինա և Նեմար գետերի վերայ). -ли́нка ի. 1, ա. Берлина; 2, երրեան Օստղէյեան նահանգներում չորցանացութեան մէջ գտնուող արծաթ ազօծ պղնձեայ դրամը. 3, բերլինեան կապոյտ (մաւի) գեղը (Bleu de Prusse): -ли́нская лазýрь ա. Берли́нка 3; -ли́нъ ա. բերլինեան երկնիտ ծածկակառքը։

Берлóга ի. արջի որջ, բուն. բայոց. -лóжникъ ա. 1, որջակեաց, ծ, չրջող արջ. 2, որջակեաց արջիտ որսորդ. 3, բս. Arctotheca, արջարոյս. -лóжный ած. արջի որջի, բայոցի:

Бéрма ի. (զերմ.) ամրոցկ. խրամատի (ровъ) եզերից մինչև հողապատնէշի (валъ) կամ ամրութեան թեք պատի տարրատ ձգուող հորիզոնական տարածութիւնը, որ յանախ ցանով և այլ բանիրով դրում են, որպէս զի թշնամին չկարենայ անցնել. -нецъ ա. բս. Listera ovata, ձուաձեւ երկաներեւն (Զուատակներից)։

Берсéркъ ա. հին նորմանների մոլեգին մարտիկը, ըմբիշը։

Бéр|та ի. (Ֆր.) բերթոլեան ուտագեատը. -толлéтова соль բիմ. բերթոլետեան աղը։

Бе|рý.рёшь եւն ա. Брать.

Бёр|це, -цó չ. (ժ. бёрца) 1, կզմխ. ոլոք, ոլոքոսկր. 2, (Սև ծովի ափին) ցից, որից ամրացնում են ձկնորսական սարքականները. -(бéр)цóвый ած. ոլոքի. б—ая кость: ոլոքոսկր. б—ые жилы.

Бер|чáтый, -дчатый ած. չերտաւոր։

Бé|ршикъ Նւզ. չիղաձկնիկ. -ршóвикъ ա. [գրլխից մինչև տուտը] 8 վերշոկանոց շիղաձուկ. -ршъ կնդ. Lucioperca volgensis, Վոլգայից և Սև ծով թափուող գետերում գտնուող շիղաձուկը։

Бесерме́нъ ա. Басурмáнъ; б е с е р м é н ы ժ. մոնղոլների ա' բռութեան ժամանակ Ռուսիայում հարկերը կապալով վերցնող քարազմեան վաճառականները։

Бессемé|рова сталь բեսեմերեան ձուլածոյ պողպատը. -ровáніе չ. բեսեմերեան պողպատի պատրաստութիւնը։

Бессъ ա. բս. Eruthronium dens canis, կարմրագոյն շնատամը, արուատակը։

Бе|стiápiй ա. (լտ.) 1, (հին Հռոմում) գազանամարտիկ, որ դատապարտուած էր գազանների հետ կռուելու. 2, 'արուեստագիրք' կոչուած միջնադարեան առակների ժողովածուն. -стія ի. (լտ.) գազան Նւխոկ. անասուն, 'հայվա՛ն' ókaя Бесъ ա. Бесъ. [бéстія!

Бе|сѣ́да ի. 1, զրոյց, խօսակցութիւն 2, խրատական խօսք. քարոզ, ճառ. զասախօսութիւն. 3, ժողով, ընկերութիւն. 4, ռմկ. ա Пиръ; 5, ա. Посидѣлки; 6, Ֆնզ. աթոռ, նստարան. -сѣ́дна ի. 1, պարտեզում շինած զրուցարան. 2, կառապանի ռեռ տարանատար վերայ. 3, ծովզ. թեկերով կախած տախտակ, որի վերայ նաւաստին նստած կայմի մօտ ալխատում է. -сѣ́дникъ ա. զրուցակից. -сѣ́дный ած. զրուցի, խօսակցական. խրատական. -сѣ́дованіе չ. զրոյց անելը, խօսակցութիւն. -сѣ́довать (-дую-ютъ) поб—, չ. съ кѣмъ, о чёмъ 1, զրոյց անել, խօսել. 'մասլահաթ', 'նաղլ' անել. խորհել, մտածել. 2,* մտաւորապէս մէկի հետ խորհրդակցել. 3, եկ. ալ. քարոզել, վարդապետել, խրատել. -сѣ́дочка Նւզ. ա. Бесѣ́дка; -сѣ́душка ի. փորբ. պարոկ խնջոյք, ա. Бесѣ́да 4; -сѣ́дчикъ ա. կռնկ. ա. Бесѣ́дникъ.

Бéтель ա. բս. Piper Betle, բետելեան պղպեղաթուփ[ը Արեւելեան Հնդկաստանում և Մալայեան կղզիների վերայ]. 2. այդ թփի տերեւներով պատած Արեւեան արմաւի միջուկը, որ ծամում են կարմիր-դարչնագոյն հիւթ արձակելով, ներկում է ծամողի շրթունքներն և լնդերը։

Бé|тить (-чу-тятъ) ն. թղթախաղում' յիմարացնել, շշմեցնել, տրեխել տանուլ տալ։

Бе|тóнный, -тóновый ած. բետոնի, բետոնեայ. б—новый полъ. б—новая дорóжка; -тóнъ ա. (Ֆր.) բետոն (Ջրից կարծրացող մի տեսակ շաղախ, ցեմենտ, որ պատրաստում են կրից, աւազից և խճաքարից)։

Беть ի. ծովզ. 1, նաւի միջից բուն նորա լայնութեան անցնող գերանը, որ նորա երկու կողքերը միմեանց հետ կապում է և որի վերայ շինած է նաւի տախտակամածը (пáлуба), հմմ. Бимсъ; 2, նաւի վերայ տախտակ, որից կախում են ցնցուղը 3, ա. Бейдевиндъ; итти́ бéтью=итти́ въ бейдевиндъ.

Бе‖чевá *ի.* (*հյց.* бечевý) *պարան, որով նաւը գետն 'ի վեր քարշում են.* **-чевáніе** *չ. նաւաքարշութիւն. նաւը պարանով գետն 'ի վեր քարշելը.* **-чевáть** *ն.* (-чýю-ютъ) *պարանով նաւը գետն'ի վեր քարշել.* б. судá; **-ся** *կր. պարանով գետն'ի վեր քարշուիլ (նաւի մասին).* **-чёвка** *ի.* 1, *նւզ. տ.* Бечевá; 2, *բարակ, նուրբ թոկ, փոկ, թել.* **-чéвникъ**, á *և* a 1, *գետի ափին (օրէնքով 10 սաժէն լայնութեամբ) տարածութիւն, որ յատկացրած է նաւագնացութեան կարիքներին.* 2, *նաւահանգստի տեղ. տեղ, որից լաստեր են քշում և լաստավարերը հանգստանում են.* **-чевóй** *ած. նաւը գետն'ի վեր քարշելու, քաշող.* б— áя лóшадь; б е ч е в á я 1, *ճանապարհ, շաւիղ, որով ձիաները կամ մարդիկ ընթանալով նաւը գետն'ի վեր քարշում են.* 2, *նաւը գետն'ի վեր պարանով քարշելու եղանակը.* тянýть б—ýю; **-чёвочка** *նւզ. տ.* Бечёвка; **-чёвочный** *ած. բարակ թոկից, փոկից.* б. кнутъ; **-чевщи́къ**, á *ա. նաւը պարանով գետն 'ի վեր քարշող մշակ։*

Бечетá *ի. Ոնց. տորքին արժանաւորութեան ազնիւ քար կարմիր գոյնով (սուտակ, կարկեհան ելն)։*

Бешамéль *ի. բեշամելեան խորտիկը (որ պատրաստում են ձուից, կաթից և ալիւրից)։*

Бешлы́къ, á *ա.* (*թուրք.*) *թրքական արծաթեայ պստիկ դահեկան, դրամ։*

Беш‖мéтикъ *նւզ.* **-мéтъ, -мéть** *ա. բէշմէտ (կարճլիկ թաթարական բաճկոն մի)։*

Бз‖дёхъ *ա. թիւ.* **-дни́на** *ի.* (*Վօլգայի շրջակայքում*) *բս.* Solanum nigrum, *սև մորմը.* **-днуть** *տ.* Бздѣть; **-дýнъ**, á *ա.* **-дýнья** *ի. թսան այր, կին.* **-дýшка** *ի. բս.* Lycoperdon bovista, *գայլասունկ.* **-дѣніе** *չ. թսելը.* **-дѣть** (·,-дятъ) **-днуть** *չ. թսել.* **-дюхá** *տ.* Бздýшка.

Би‖бúка *ի. բս.* Peg»num Harmala, *սպանդ (խուճիկ, վայրի փեգենայ) բժշկական խոտը, որից կարմիր ներկ ևս ստացուում է։*

Биб‖лéйскій *ած. աստուածաշնչի, աստուածաշնչական.* б—ое óбщество.

Библіо‖графи́ческій *ած. մատենագրական.* б—ая статья́; **-грáфія** *ի.* (*յն.*) *մատենագրութիւն.* 1, *գըրքի, մատենի (արտաքին կողմի) ուսումնասիրութիւնը.* 2, *մատենագրական, գրականական երկեր որ և է խնդրի վերաբերեալ.* 3, *լրագիրների, ամսագիրների մէջ մատենագրական բաժին կամ յօդուած* **-(о)грáфъ** *ա. մատենախօս, բանասէր.* **-логи́ческій** *ած. մատենախօսական. բանասիրական.* **-лóгія** *ի.* (*յն.*) *մատենախօսութիւն, գրախօսութիւն, բանասիրութիւն, գրքի, մատենի թէ արտաքին կողմի և թէ բովանդակութեան ուսումնասիրութիւնը.* **-мáнія** *ի.* (*յն.*) *գրամոլութիւն, անզուսպ տենչ հազուագիւտ գրքեր կամ շքեղ հրատարակութիւններ ձեռք բերելու.* **-мáнъ** *ա. գրամոլ, հազուագիւտ գրքերի, գեղեցիկ հրատարակութիւնների սիրահար.* **-тáфъ** *ա* (*յն.*) *գրաթաղ (նա որ գրքեր հաւաքելով թաղում է, ոչ ինքն է օգտուում և ոչ էլ ուրիշներին է թոյլ տալիս օգտուելու)։*

Биб‖ліотéка *ի.* 1, *գրադարան, մատենադարան.* 2, *բազմահատոր հրատարակութիւն.* **-ліотéкарскій** *ած. գրադարանապետի, մատենադարանապետի.* **-ліотéкарь** *ա. գրադարանապետ, մատենադարանապետ.* **-ліотéчка** *ի. նւզ. պստիկ գրադարան, մատենադարան.* **-ліотéчный** *ած. գրադարանի, մատենադարանի.* **-ліофи́лъ** *ա.* (*յն.*) *գրասէր. մատենասէր. հազուագիւտ գրքերի սիրահար.* **-ліофи́льство** *չ. գրասիրութիւն, հազուագիւտ գրքեր հաւաքելու տենչ.* **-лія** *ի.* (*յն.*) *Աստուածաշունչ, Հին և Նոր կտակարան։*

Би‖ванировать (-рую-ютъ) *չ.* 1, *բացօթեայ անցկացնել, գիշերել.* 2,* *տանից հաստատ բնակարանի տարբել, թափառել.* **-вáкъ** *ա.* (*фр.*) *ռզմ. բիվակ.* 1, *զօրքի բացօթեայ իջևանը, օթևանը, օթագայութիւնը.* стоя́ть на б—ахъ *բացօթեայ գիշերները անցկացնել, օթևանել.* 2,* *ժամանակաւոր, անհաստատ բնակարան.* я здѣсь на б—ахъ *ես ժամանակաւորապէս միայն այստեղ եմ։*

Би́‖ванъ, а, о *բյ. ած. ծեծուած, զարկուած, թակուած, ջարդուած.* чáсто былъ би́ванъ; **-вáть**, **ся** *տ.* Бить,ся.

Бивáчный *ած.* 1, *բիվակի, բացօթեայ.* ночлéгъ, —огóнь; 2,* *թափառական.* б—ая жизнь.

Би́‖вень, вня *ա. բերնից դուրս պրծած կորին ատամ, ժանիք, կեռիք.* **-вуáкъ** (*фр.*) *տ.* Бивáкъ.

Бигáмія *ի.* (*յն.*) *երկկնութիւն, կրկնակնութիւն։*

Бидé *չ. անհ.* (*фр.*) *բիդէ (մի տեսակ տաշտակ, որի մէջ կանայք լուացուում և սրսկումներ են անում)։*

Бизáмъ *ա.* 1, *մուշկ (մշկայծեամի պարտի յետևը գտնուող քսակում հաւաքուող եղը, խիստ հոտաւէտ նիւթը).* 2. *կնդ.* Moschus moschiferus, *մշկայծեամ, մշկապարտ այծեամ։*

Бизáнь *ի.* (*հոլ.*) *յետակայմի սորքին թեկանկին առագաստը.* б и з á н ь-м á ч т а *յետակայմ (ետակայմ նաւի յետևի, պստիկ կայմը)։*

Бизóнъ *ա. կնդ.* Bison bonasus, *բիսոն (վայրենի-ցուլ), ամերիկեան բիսոն։*

Бизýльникъ *ա. բս. ա,* Crepis tectorum, *զառբիւղաւոր խոտ մի. բ,* Ligularia sibirica, *սիբիրական եղերգը։*

Би‖квадрáтный *ած. չորրորդ աստիճանի.* б—ое уравнéніе: **-квадрáтъ** *ա.* (*լտ.*) *մաթեմ. որ և է թուի, քանակութեան չորրորդ աստիճանը։*

Би́‖ксовый бильярдъ, **-ксъ** *ա. չինական ճառրակ, չինական բիլիարդ։* [*կերթ։*

Би́лень, льня *ա. հասկի, հացահատիկի ծեծանի*

Би‖лéтецъ, тца, **-лéтикъ** *ա. նւզ. տ.* Билéтъ; **-лéтный** *ած. բիլեթի, տոմսակի.* б—ая бумáга; б ил é т н ы й, аго *ա. Ռնց. անորոշ ժամանակով արձակուած զինուոր, որ պարտական էր պահանջուած ժամին բանակ վերադառնալ.* **-лéтчикъ** *ա.* 1, *այցատոմսեր. հրաւիրատոմսեր են պատրաստող.* 2, *կեղծ թղթադրամ, թղթեր պատրաստող և ծախող.* 3, *տ.* Билéтный, аго; **-лéтъ** *ա.* (*фр.*) *բիլետ, տոմս, տոմսակ.* 1, *գրաւոր վկայական.* б. на жи́тельство; 2, бáнковый б. *բանկային բիլետ, ստացական, ընկալագիր.* 3, креди́тный б. *թղթադրամ.* 4, *առհ. տոմս, տոմսակ.* б. на спектáкль,— для вхóда въ теáтръ; б. лотерéйный *վիճակախաղութեան տոմսակ.* пригласи́тельный б. на свáдьбу, на балъ, на пóхороны *հարսանիքի, պարահանդէսի, թաղման հրաւիրագիր.* 5, *թղթի կտոր, որի վերայ որ և է բան է գրած.* 6, скóрбный б. *տառապանաց տոմս, որ կախում են հիւանդանոցներում հիւանդի մահճակալի գլխին, վրան նշանակելով նորա անունն և հիւանդութիւնը։*

Билліáрдъ *տ.* Бильярдъ.

Бил‖ліóнный *ած. բիլիոնի, բիլիոնաւոր.* **-ліóнъ** *ա.* (*фр.*) *բիլիոն (հազար անգամ հազար միլիոն)։*

Биллóнъ *ա.* (*фр.*) *արծաթախառն պղնձէ դրամ, դահեկան, առհ. մանր դրամ։*

Билль м. (անգլ.) բիլ (գրաւոր առաջարկութիւն անգլիական պարլամենտում նոր օրէնք հրատարակելու կամ նոր կարգադրութիւն անելու)։

Било չ. 1, կոչնակ (վանքերում տախտակ, որի վերայ թխկթխկացնելով յայտնում են ժամը կամ զանգահարութեան սկիզբը). 2, զանգակի լեզուակը. 3, սանդիտոռ, ծեծան, ծեծելու փայտ, ձող. 4, ձիթահանքերում քամիչ, մզիչ մամուլ. била масленыя; 5, թակիչ «կասեյու մեքենայի այն մասն է, որին հասկերը խփուելով, հատիկները թափւում են»։

Билья м. т. Бйлья; **-льбокé** չ. անհ. (Фр.) բիլբօքէ (խաղալիք մի). **-лья** ի. (Фр.) 1, բիլիարդի գնդակ. сдѣлать бйлью գնդակը բիլիարդի քսակի, փոսայի մէջ գնել. 2, բիլիարդի գնդակների զարնուածութիւնը. **-льярдный** ած. բիլիարդի. б. шаръ; бильярдная, ой ի. բիլիարդատուն. բիլիարդի սենեակ. **-льярдъ** м. (Фр.) 1, բիլիարդ, հարթակ, մահուդապատ. 2. բիլիարդի սեղանը. играть на б—ѣ; китайскій б. չինական (թէք) բիլիարդ։

Билиръ м. բս. Jpecacuanha փսխեցնող տր-[մատու։

Бимсовый ած. բիմսի. **-мсъ** м. (անգլ.) ծովգ. բիմս (գերան, որ նաւի միջից անցնելով նորա մի կողքը միացնում է միւսի հետ և որի վերայ յօրինուած է տախտակամածը — палуба).

Биндúга ի. **-дюгъ**, á м. 1, տղորմեր պատեցնող լծակը, գերանը. 2, նաւի միջից անցնող կաղնի գերանը, որ նորա կողքերը միմեանց հետ միացնում և կայմը պահպանում է. 3, (Օդեսայում) երկար, ցածրիկ սայլակ նաւի բեռները կրելու։

Бинóкль м. (Фр.), բինոկլ, հրկնադիտակ, երկ-[դիտակ, երկփողեայ դիտակ։

Биномія ի. **-нóмъ** м. մաթմ. երկանդամ. երկանդամանի քանակութիւն, արտայայտութիւն. биномъ Ньютона Նիւթոնի երկանդամը։

Бинтикъ նւզ. տ. Бинтъ; **-нтовáніе** չ. կապելը, պատելը. **-нтовáть**(-тую-ютъ), заб—. ն. կապել, պատել (վէրքը, վէրքի փաթաթանը). **-нтóвка** ի. տ. Бинтованіе; **-нтовóй** ած. պատելու, կապելու. **-нтовщикъ**, á м. **-нтовщица** ի. կապիչներ. վիրակապեր չինող կամ գնող այր կին. **-нтъ**, á м. (գերմ.) 1, կապիչ, վիրակապ (ժապաւէնաձև փոկ վէրքը կապելու). 2, գրքի քամակից անցնող կապը և նորան համապատասխան տկօրը գրքի կողմի [քամակին)

Бирáть տ. Брать.

Биржа ի. (գերմ.) 1, բորսա, սակարան (տե. հ.). 2, բանուորների, կառապանների կանգնելու հրապարակ. взять извозчика. подёнщика съ биржи; **-жевикъ**, á м. 1, բորսային արևարական, չարաքէա. 2, биржа 2 ում կանգնած կառապանը. **-жевóй** ած. բորսայի, սակարանի. б. маклеръ, б—ая сдѣлка.

Бирючъ, á հնց. տ. Бирючъ.

Бирка ի. 1, քարթափայտ, հաշուեփայտ, 'չաթափ փայտ', որի վերայ դանակով նշանակում են տուած կամ ընդունած իրերի հաշիւը. 2, փայտէ պատիկ տախտակ, որի վերայ նշանակում են տարեկայի համարը, քաշը ևլն. **-рочный** ած. քարթափայտի, հաշուեփայտի. б. счётъ; **-рчить** (-чу-чатъ) ն. քարթափայտի վերայ կտրել, նշանակել։

Бирюзá ի. 1, հնք. Zoolithus turcosa, պերոզակ, տաճիկ քար, 'փիրուզ'. 2, բս. լուրջ մորենու (Rubus caesius) պտուղը. **-зовый** ած. պերոզակի,—կեայ, 'փիրուզէ'։

Бирюновáтый ած. խարթաշարայ, մայլ, մարդկանցից խուսափող (մարդ). **-рюкъ**, á 1, գւռկ. գայլ. 2.* խորթաշարայ, մայլ, մարդկանցից, հասարակութիւնից խուսափող ոմն. глядѣть б— бкомъ խէթ, ծուռ, հպարտութեամբ նայել։

Бирюлечка նւզ. տ. Бирюлька; **-лечникъ** м. բիրիուլկագործ. **-лечный, -льковый** ած. բիրիուլկայի. **-лька** ի. (մեզ. յ. бирюльки) 1, բիրիուլկա, ծղախող (մանկական խաղ մի). *играть въ бирюльки դատարկ, փուչ բանով զբաղուել. 2, պկու, եղեգնից շինած պատիկ փող։

Бирючина ի. բս. Ligustrum vulgare, կերպռու կամ վայրի սրինգ (թուփ մի)։

Бирючúна м. յւնլ. 1, մի ահագին գայլ. 2, մի ահռելի, խորթաշարայ մարդ. **-рючій**, чья, чье 1, գայլի. 2, խորթաշարայ, մայլ մարդու. бирючьи ягоды, բս. Cucubalus baccifer, կոխկսուր ազաւնարօտը. **-рючóкъ**, чкá м. 1, նւզ. տ. Бирюкъ; 2, մի տեսակ խարտոցուկ, 'ռանդա'. 3, կնդ. Acerina rossica. ձուկ մի Փշաթևերից։

Бирючъ, á м. հնց. մունետիկ, կառավարութեան կարգադրութիւնները հրապարակաւ կարդացող, յայտարարող։

Бисерина ի., **-серинка -сериночка** նւզ. ուլունքի հատիկ. **-серистый** ած. ուլունքի նման. **-серить** (-рю-рятъ) ն. պտտելով ուլունքներ չինել. **-ся** չ. ուլունքի պէս շարուել, նստել. роса бисерится на былинкахъ; **-серникъ** м. 1, ուլունքագործ, ուլունքավաճառ. 2, ուլունքներով շինած սուս աղջիկների խոյրը, գլխանոցը. 3, բս. Tamarix gallica, գալլիական, գեղանի մոշան, միւրիկէն. **-серница** ի. ուլունքների արկղիկ, տուփ. **-серный** ած. 1, ուլունքից շինած, գործած. б. кошелёкъ; 2, ուլունքի նման. **-серщикъ** м. **-серщица** ի. ուլունքագործ, ուլունքավաճառ այր, կին. **-серъ** м. հւք. 1, ուլունք. *настоящій б. խիստ պարզ, սիրուն, բայց մանր գիր. ձեռք. 2. եկ. ււ. մարգարիտ. не метайте бисеръ вашихъ передъ свиньями Մի արկանէք զմարգարիտս ձեր առաջի խոզաց (Մատթ. 7, 6). 3. առհ. շող, թափուող բան. б. голоса ձայնի դեղդեղանք, դայլայլիկ։

Бисквúтный ած. բիսկուիտի,—տեայ. **-квúтъ** м. (Фр.) բիսկուիտ. 1, հարած ձուաներից, ծեծած շաքարից և ընտիր ալիւրից թխած հացեղէնը. 2, առաջին թրծումից յետոյ հնոցից հանած կաւէ զանգուածը. 3, կորանից շինած դեղարուեստական սաարկան։

Бискупъ м. հնց. կաթոլիկ եպիսկոպոս։

Бисмутовый, -смутъ т. Висмутовый. — тъ.

Биссúровать (-рую-ютъ) ն. «bis» կանչել, կրկնել տալ (երգը, նուագը). **-ся** կր. կրկնել տրուել. многіе номера были биссированы.

Бистръ м. (Фр.) բիստր. ունջ (մրից պատրաստած ներկ, որ գործ է ածուում ջրանկարչութեան մէջ)։

Бистýрій м.(Фр.) բիստուրի (վիրաբուժական դա-[նակ մի)։

Бисъ մզ. (լտ.) բիս, կրկնեմ։

Бисы տ. Бйтсы.

Бúтва ի. մարտ, ճակատամարտ, պատերազմ. -(бит)**вá** ի. գւռկ. չարչարանք, գլխացաւանք, նեղութիւն, հոգս. б. ей съ ребёнкомъ.

Битенгъ м. (հոլ.) ծովգ. հաստ, ուղղահայեաց գերան նաւի վերայ, որից ամրացնում են խարսխապարանը։

Бúтень, тня м. մի տեսակ հաց, կրկէնիք։

Битéцъ, тцá м. 1, աղբեւագործ մշակ. 2, բս.

Plantago, *չղախոտ*. игра́ въ битцы́ *չղախոտա-խաղ (Միջին Ռուսիայում)*։

Би́течникъ *ու. միտաղեայ նըրանիւ թել (տ. бить I) պատրաստող*։

Би́тка́ *ի. զարկիչ. մեծ մեծ, մայր վէգ, կոճի, երբեմն կապարով լցրած, որով զարկում տապալում են կոճի խաղալու ժամանակ կոճիները*. пошла́ б. въ конъ (*դարձ.*) *կախր, տուրուդրմփոցը սկսուեցաւ (կամ խաղի մէջ վերջին կոպէկը տանուլ տուեց)*. 2, *հրացանի բերնի յայ-նաթեամբ ճիպոտ քաշած կապար*. 3, *ռմկ.* **խիստ ժիր, խիզախ, տոկուն մարդ*. -то́къ, тка́ *ու.* 1, *տ.* Битка́ (*մեծ կրկիտ ձու, որով Զատկին մարդիկ «կրկտի են տալիս»*). 2, *տ.* Колотушка: 3, *ծեծած միից պատրաստած կերակուր, «մտաղանդ»*. -тко́мъ *մ. բոլորովին լիք, լիք-լեցուն, հոծ բազմութեամբ*. чемода́нъ б. наби́тъ *պայուսակում տեղ գտնուելու տեղ չկայ*։

Би́тто́нный, -то́новый, -то́нъ *ու.* Бетто́нный,—то́новый.—тонъ.

Биту́мъ *ու.* -мы *ու. յ. (յտ.) կուպր. ձիթեղէն հանածոներ, ինչպէս ասֆալտ, նաւթ (քարիւղ) ևն*։

Би́тчикъ *ու. հաղահատիկի ծեծանի (цѣпъ) ծայրի ժանիքաձև փոյտր, որով խնկալէս ծեծում են*. -тый (тъ, а, о) *ըյ. ած*. 1. *փորձուած. բազմափորձ, «լեռ եկած»*. б. человѣ́къ; 2, *մորթած*. б—ая скоти́на, б—ыя ку́ры: 3, *կոտրած, կոտրատած, ջարդած*. б—ая посу́да, б—ыя стёкла: 4, *ծեծուած*. «онъ всю слу́жбу ни ра́зу битъ не́ былъ»; б—ая доро́га *նստած ճանապարհ*. 5, б—ое мя́со *տապակելու տաշ ծեծած, փափկացրած միս*. 6, *հարած*. б—ыя сли́вки; б—ая бума́га *սոսնձի հետ խառնած թղթի շաղախ*. 7, б. часъ *ամբողջ ժամ*. б. разгово́ръ *անհամ, ձանձրալի խօսակցութիւն*. -тышъ *ու.* 1, *կոտրած, ջարդած ամանեղէն, խեցի*. 2, *ծեծուած, թակուած մարդ, մորթուած անասուն*. 3, *ծեծած միս*։

Би́ть I. *ի. նուրբ, նըրանիւ մետաղեայ թել, որ զործ են ածում ոսկեթել գիպակեղէններ գործելիս կամ կարելիս*. II, (бью, бьютъ; *հրամ.* бей). бива́ть *ըոյ.* А. *ն.* 1, (поб—, приб—, изб—.) *խփել, զարկել, զարնել (տճ. հ.). ծեծել. ջարդել*. кого́ люблю́, того́ и бью (*առած.*) его́ бьётъ лихора́дка *տենդը նորան ընկճում, ցնցխցնում է*. 2, (поб—, уб—.) *սպանել, մորթել*. б. скоти́ну.—дома́шнихъ пти́цъ: 3, (разб—,) *կոտրել, ջարդուփշուր անել*. б. посу́ду, я́йца; 4, (вб—) *մի բանի մէջ խփել, ցցել*. б. гвоздь въ стѣ́ну, б. сва́ю; 5, *առհ. խփելով. զարկելով մի բան անել, արտադրել*. бить, сбить ма́сло *ա, խնոցի հարել, իւղ պատրաստել. բ. ձէթ քաշել, սանձին զործիքով հացահատիկներից ձէթ քամել. մզել*։ бить, вы́бить моне́ту, меда́ль *դրամ, մեդալ կտրել կամ կոխել*. бить, сбить ше́рсть *բուրդ գզել*. бить печь *կաւից վառարան ձևել, շինել*. бить баклу́ши *տ.* Баклу́ша; 6, (проб—) *խփելով, զարկելով իմաց տալ. յայտնել*. б. трево́гу; часы́ бьютъ по́лдень; 7, ры́ба бьётъ икру́ *ձուկը ձու (ձկնկիթ) է ածում*. Б. *չ.* (б. во что, на что *կամ ատանց նախդրի*) 1, бить въ бараба́нъ, въ бу́бны *թմբկահարել, թմբուկ ածել*. бить въ нава́тъ *ազմկել. ազմուկ յարուցանել*. бить въ ладо́ши *կամ* ладо́ши *ծափահարել, ծափ տալ*. бить по карма́ну *մէկին ծախսի տակ զցել, խլալել*. за́пахъ бьётъ въ носъ *հոտը քիթն է խփում*. ло́шадь бьётъ за́домъ *ձին աքացում, քացի է տալիս*. ружьё бьётъ хорошо́ *հրացանը նշանին լաւ է զարկում*. бить чело́мъ *ա,* кому́ *մէկին երկրպագել. հնգ. մէկին մի բանը, դատը ներկայացնել. բ,* кому́ чѣмъ *մէկին մի բան նուիրաբերել, ընծայել*. б. чело́мъ кому́ бара́номъ; 2, *ցայտել, բխել*. бьютъ подзе́мные ключи́,—фонта́ны: кровь бьётъ въ го́лову *արիւնը գլուխն է խփում, գլուխն է տալիս*. 3, *մի բանի դէպ անկել*. онъ бьётъ на чинъ. В, (проб—) *չէզ. խփել*. бьётъ семь часо́въ; *տնգել*. мнѣ би́ло пятьдесятъ *յիսուն տարին տնգաւ*. -тьё, ья́ *չ. խփիլը, զարկելը, զարնելը, ցցելը ևն* (*տ.* Бить II); -ться, бива́ться, А, *անդր.* 1, *խփել, զարկել, դրփել*. жи́лы бью́тся, се́рдце бьётся; 2, б. обо что (*օր.* о́ землю, о́бъ полъ) *մի բանի զարկուիլ, զարնուիլ. թփրտալ* 3, *խուտնեզուիլ, չարչարուիլ, տապալիլ* онъ бьётся какъ ры́ба о́бъ ледъ (*դարձ.*) 4,* *խիստ աշխատել, ջանալ, ճիգ թափել*. б. надъ рѣше́ніемъ зада́чи; Б, *փոխ.* 1, *կռուել, մարտնչել (զր.), մենամարտել*. б. съ непрія́телемъ; б. на шпа́гахъ,—на пистоле́тахъ,—на кула́чкахъ *սուսերներով, ատրճանակներով, բռունցքներով մենամարտել*. 2, б. объ закла́дъ съ кѣмъ *մէկի հետ գրազ (գրաւ) գալ, «մազ բանել»*. 3, б. я́йцами *ձուերով կրկտի տալ*. В *չէզ. կոտրուել, զարկուել, ջարդուել*. моне́та бьётся изъ зо́лота, изъ серебра́, изъ мѣ́ди; нельзя́ посу́дѣ не б. *ամանեղէնը չէ կարող չկոտրուել*. Г, *չ. քացի տալ, աքացել*։

Би́тюго́вый, -тюко́вый *ած. բիտիւգեան ձիու*. -тю́гъ,а́. -тю́нъ,а́, *ու.* 1, *բիտիւգեան զրմզական ձին*. 2,* *քաջառողջ, պնդակազմ, ամրակազմ մարդ*. -тю́чій, чья, чье *տ.* Битюко́вый.

Би́филя́рный магнитоме́тръ *ֆիզ. երկթել, երկթելանի մագնիսաչափ[ր, որով երկրիս մագնիսականութեան ույժը չափում են]*. б—рныe вѣсы́ *երկթելանի կշեռք*. -филя́ръ *ու.* (*ֆր.*) *տ.* Бифиля́рный магнитоме́тръ *և* Бифиля́рные вѣсы́.

Бифсте́нсъ *ու.* (*անգլ.*) *բիֆստէքս (արջառի միսից տապակայ)*։

Би́фурка́ція *ի. (յտ.) երկճիւղութիւն, երկու մասի բաժանիլը (օր. աչակերտների, զաւըկթացքի). բաժանուիլը (օր գետի)*։

Бифште́ксъ *տ.* Бифсте́ксъ.

Бичева́ *տ.* Бечева́.

Би́чева́ніе *չ. մտրակելը, ձաղկելը, խարազանելը*. -чева́ть (-чу́ю-ютъ) *ն. մտրակել, (նաև փոխ.), ձաղկել, խարազանել*, -ся 1, *անդր. ինքն իրան մտրակել, ծեծել, ձաղկել*. 2, *փոխ. միմեանց մտրակով ծեծել, խարազանել, ձաղկել*. -чевни́къ, а́ *ու. բս.* Artemisia procera, *բարձմենեակ*. -чецвѣ́тъ *ու. բս.* Plectranthus, *մտրակածաղիկ*. -чъ, а́, *ու.* -чи́нъ *ռմկ.* 1, *մտրակ, խարազան, լախտ. «դամշի»*. 2,* *առհ. պատուհաս, չարիք*. 3,* *անզութ. անագորոյն բռնակալ*. 4,* б. сло́ва, — сати́ры *խօսքի, հեգնութեան մտրակ, կսկըծանք*։

Би́шофъ *ու.* (*գերմ.*) *եպիսկոպոսական գինի (որ պատրաստում են կարմիր գինուց, շաքարից և դառն նարնջենու կճեպներից)*։

Бишь (*փոխնկ.* ба́ишь) *ըոյ. ասացիր. կայ, ինչպէս էր, հա.* какъ б. его́ *կայ, ինչպէս էր նորա անունը*. да, о чёмъ б. я ду́малъ? *ինչի մասին էի մտածում, մոռացել եմ*. да что б. онѝ сдѣ́лали, *ասա մի սեսնեմ, ինչ են արել նոքա*

что бишь я хотѣлъ сказáть? *ի՞նչ էի ուզում ասել, ինչ մտացել եմ։*

Біéніе *չ. խփելը, զարկելը, տրոփելը, բաբախում.* б. сéрдца, жилъ, пýльса.

Біографи́ческій *ած. կենսագրական.* б—ое извѣстіе; **-грáфія** *է. (յն.) կենսագրութիւն.* -(ó)**грáфъ** *ա. կենսագիր.* **-логи́ческій** *ած. կենսաբանական.* **-лóгія** *է. (յն.) կենսաբանութիւն (կենդանիների և բոյսերի).* -(ó)**лóгъ** *ա. կենսաբան։*

Бію́чій *ած. խփող, զարկող. ցայտող.* бію́чая жи́ла *զարկերակ։*

Блáго А, *ժող. չ.* 1, *բարիք, բարօրութիւն.* óбщее б.; 2, *յաճխ. չ.* блáга *կալք, գոյք, ստացուածք.* ни за какі́я б. *ոչ մի կերպ չէ կարելի, ինչ էլ տաս, չի լինիլ։* Б, *Տ. լաւ է, որ. շնորհիւ այն բանի, որ. որովհետև. բարեբախտաբար. զանազան ։*

Благо|ви́дность *է.* 1, *վայելչատեսութիւն, գեղեցիկ, սիրուն տեսք, կերպարանք.* 2, *արժանահաւատութիւն, պատշաճաւորութիւն.* **-ви́дный** *ած.* 1, *վայելչատես,—չաղէմ, գեղեցկատես, սիրուն.* б. ю́ноша; 2, *ուշադրաւ, արժանահաւատ, կարեւոր.* б—ая причи́на; **-воззрѣ́ніе** *չ. բարեհայեցողութիւն (միայն պաշտօնական գրութեան մէջ՝ հաճեցեք գործածուած.* предстáвить *կամ* повéргнуть на Высочáйшее б.)

Благо|воле́ніе *չ.* 1, *բարեացակամութիւն.* 2, *բարեհաճութիւն, համակրութիւն, շնորք.* монáршее б.; **-воли́тельный** *ած. բարեացակամ, բարեհաճ, ազորմած.* **-воли́ть** (-лю́-ля́тъ) *չ.* 1, къ комý *գէպի մէկը բարեհաճ, լաւ տրամադրուած լինել. մէկին հաւանել, սիրել.* 2, (соб—), *բարեհաճել, հաճել.* **-волéній** *ա.* Благоволи́тельный; **-вóніе** *չ. անուշահոտութիւն, անոյշ հոտ, բուրմունք.* **-вóнный** *ած. հոտաւէտ, անուշահոտ, բուրեղ.* **-воспи́танность** *է. օրինակելի, բարի կրթութիւն, դաստիարակութիւն.* **-воспи́танный** *ած. բարեկիրթ.* б. ю́ноша; б—ая дѣви́ца.

Благо|време́ніе *չ. ևկղ. յարմար, պատեհ ժամանակ.* **-времéнность** *է. պատեհութիւն, պատեհ, յարմար ժամանակ.* **-врéменный** *ած. պատեհ, յարմար ժամանակ, իր ժամանակին եղած, պատահած, դէպք տուած.* б—ая пóмощь. Благовремéнно *Տ. նախօրօք, վաղօրօք, 'ի գէպ ժամու։*

Благовѣ́ріе *չ.* **-ріость** *է. ճշմարիտ, ուղիղ հաւատ, ուղղափառութիւն.* **-рный** *ած. ճշմարտահաւատ, ուղղափառ (կայսրական տան անդամների տիտղոս. բայց աղօթքի մէջ նաև կայսերն է տրուած.* Благовѣ́рному Императóру нáшему); б—рный, аго *ա. էրիկ.* б—рная,ой *է. կին, կնիկ (կատակով անուանում են ամուսիններ միմեանց և ծնողները որդկերանց)։*

Благо|вѣствовáніе *չ.* 1, *աւետարանելը, աւետիք տալը.* 2, *ա.* Евáнгеліе; **-вѣствовáть** (-ствýю-ютъ) *ն.* что комý 1, *աւետել.* 2, *աւետարանել, քարոզել.* **-вѣсти́тель** *ա.* 1, (благовѣсти́тельница *է.*) *աւետիք տուող, աւետող այր, կին.* **-вѣсти́тельствовать** (-ствýю-ютъ) *ն. աւետել, քարոզել, աւետարանել, վարդապետել.* **-вѣсти́ть** (щý-стя́тъ) *ա.* Благовѣ́ствовáть; -(блá-)**вѣсти́ть** (-щу -стятъ) **отбл—,** *չ.* 1, *զանգահարել, զանգակները տալ.* 2, (разб—,) *չ. և ն. տարածել, հրապարակ հանել, տարածել, յայտարարել.* **-вѣ́стіе** *չ. աւետիք, աւետիս լուր.* **-вѣ́стникъ** *ա.* 1, (благовѣ́стница *է.*) *աւետաբեր, աւետիս լուր բերող այր, կին.* 2, *աւետիչ (Յովհաննէս Կարապետ).* -(блá-)**вѣстникъ** *ա. Տևզ. եկեղեցու զանգակ.* -(блá-)**вѣстный** *ած. զանգահարութեան.* (блá-)**вѣсть** *ա. զանգահարութիւն.* -(блá-)**вѣсть** *է. աւետիք, ուրախ, բարի լուր.* **-вѣща́ть** *ա.* Благовѣ́ствовáть; **-вѣще́ніе** *չ.* 1, *աւետիք տալը.* 2, *եկղ. Աւետումն Սուրբ Աստուածածնի.* **-вѣще́нскій** *ած. Աւետման, Աւետեաց [եկեղեցու].* б. свящéнникъ,—прихóдъ; **-вѣ́щій** *ած. բարի, ուրախ, ախորժելի բան հաղորդող, աւետաբեր։*

Благо|вѣ́ющій *բյ. ած. բարեխառն, յաջող, յաջող փչող.* б. вѣ́теръ; **-глáсіе** *չ. ձայների ներդաշնակութիւն, ներդաշնակ, քաղցր հնչում.* **-глáсный** *ած. քաղցրաձայն, քաղցրահնչիւն.* **-говѣ́йный** *ած. խորին յարգանք, պատկառանք, ակնածութիւն ունեցող, երկիւղած.* **-говѣ́ніе** *չ.* къ комý, къ чемý *կամ* передъ кѣмъ, передъ чѣмъ *խորին յարգանք, պատկառանք, ակնածութիւն. Տերմեռանդութիւն.* **-говѣ́ть** *չ.* къ комý, къ чемý *կամ* передъ кѣмъ, передъ чѣмъ *պատկառել, 'ի սրտէ յարգել, պատուել, երկրպագել, պաշտել։*

Благо|дарéніе *չ. գոհութիւն, շնորհակալութիւն.* благодарéніе Бóгу *գոհութիւն, փառք Աստուծոյ.* **-дари́тельный** *ած. գոհութեան, շնորհակալութեան.* б—ое письмó; **-дари́ть** (-рю́-ря́тъ), побл—, отбл—, *ն.* когó за что *մէկին մի բանի համար շնորհակալութիւն, գոհութիւն յայտնել.* благодаря́ *բյ. Տ. (գործ է ածուում իբրև նախդիր տրական հոլովով. բայց* благодаря́ Бóга *Աստուծոյ ողորմութեամբ) շնորհիւ. «*éсли я не въ тюрьмѣ́..., то тóлько б. егó добротѣ́» *— միայն շնորհիւ նորա բարութեան. «*б. Бóга, у меня́ тяжёлый кáмень съ сéрдца свали́лся»; **-дáрность** *է.* 1, *երախտագիտութիւն,* 2, *շնորհակալութիւն, գոհութիւն. Տրակ. կաշառք.* **-дáрный** *ած.* 1, *երախտագէտ.* 2, *գոհացող, շնորհակալութիւն յայտնող.* 3, *գոհութեան, գոհացողական, շնորհակալութեան.* 4, *շահեկան, օգտաւէտ, արդիւնաբեր.* б. трýдъ, б—ая пóчва; **-дáрственный** *ած. գոհաբանական, գոհունակական.* б. молéбенъ; **-дáрствовать** (-ствую-ютъ) *չ.* комý 1, *մէկին բարութիւն անել.* благорáрствуй,—те (*փոխնկ.* благодáрствуешь,—вуете) *բարի ես, բարի էք (շնորհակալ եմ).* 2, *ա.* Благодари́ть; **-даря́** *ա.* Благодари́ть.

Благо|дáтный *ած.* 1, *բարեբեր, բարեբեր, շնորհատու, փրկարար, ցանկալի.* б. кли́матъ *բարեխառն, փրկարար կլիմայ.* 2, *շնորհալի, աստուածային շնորհքով, ձիրքով օժտուած.* Нерсéсъ Б. *Ներսէս Շնորհալի.* **-гóдать** *է.* 1, *աստուածային տուրք, շնորհք, օրհնութիւն.* 2, *ողորմութիւն, հաճութիւն.* 3, *լիութիւն, առատութիւն, հարստութիւն.* 4, *շահ, օգուտ.* 5, *բս. շնորհախոտ* (Gratiola officinalis) *և իր արմատը։*

Благо|дéнственный *ած. բարօր, բաղդաւոր, բարեբաստիկ, երանելի* **-дéнствіе, -дéнство** *չ. բարօրութիւն, բարեբաստիկ, բաղդաւոր կեանք.* **-дéнствовать** (-ствую-ютъ) *չ. բարօր, բաղդաւոր կեանք վարել, բարեկեցիկ լինել. երանութեան մէջ գտնուել.* **-дýшество, -дýшіе** *չ.* 1, *բարեհոգութիւն, բարեսրտութիւն.* 2, *Տևզ. քաջութիւն, արիութիւն, կորով, վեհանձնութիւն.* **-дýшный** *ած. բարեհոգի, բարեսիրտ, գթոտ, խաղաղ։*

Благо|дѣ́тель *ա.* **-дѣ́тельница** *է. բարեգործ,—ուհի, բարերար,—ուհի.* **-дѣ́тельность** *է. օգտակարութիւն, փրկարարութիւն.* **-дѣ́тельный** *ած.* 1, *բարեգործական, բարերարութիւն անող.* 2, *բարեսէր, ազնը,*

մած. б—ое сердце; **3,** *փրկարար, օգտակար, շահաւէտ.* -дѣтельствовать (-ствую-ютъ) *չ.* кому *բարերարել, բարութիւն, բարեգործութիւն անել.* -дѣяніе *չ. բարերարութիւն, 'լաւութիւն'.* -дѣять (-дѣю-дѣютъ) *ա.* Благодѣтельствовать; -желаніе *չ. բարեացակամութիւն, բարի կամք, ցանկութիւն, մաղթանք.* -желатель *ա.*, -желательница *ի. բարեացակամ այր, կին* -желательство *չ. բարեացակամութիւն.* -желательствовать (-ствую-ютъ) *չ.* кому *մէկին բարիք կամենալ, հովանաւորել։*

Благо|звучіе *չ.* -звучность *ի. քաղցրահնչիւնութիւն, ականջահաճոյ լինելը.* -звучный *ած. քաղցրահնչիւն, ականջահաճոյ.* б. языкъ; -изволеніе *չ. բարեհաճութիւն, կամք, անօրինութիւն (նախախնամութեան կամ կայսեր).* -изволить (-лю-лятъ) *չ. հաճիլ, բարեհաճիլ, անօրինել (Աստուծոյ և կայսեր մասին)։*

Благой *ած.* **1,** *բարի, լաւ, գովելի. օրհնած.* **2,** *ռմկ. յամառ, կամակոր, չարաճճի, անզուսպ, խեռ, վնասոտ, քմահաճ.* благимъ матомъ кричать *խիստ բարձր, կատաղութեամբ աղաղակել։*

Благо|лѣпіе *չ. բարեզարդութիւն, վեհութիւն, վայելչութիւն, փառաւորութիւն.* -лѣпный *ած.* **1,** *բարեզարդ, վեհ, հոյակապ, գեղեցիկ, փառաւոր.* **2,** *ա.* Благоговѣйный; -любивый *ած. բարեսէր.* -любіе *չ. բարեսիրութիւն.* -мысленный *ած. բարեմիտ, բարեխորհուրդ, ողջամիտ.* -мысліе *չ. ողջամտութիւն, բարեմտութիւն.* -мыслящій *ած. բարեմիտ, բարեխորհուրդ, ողջամիտ։*

Благо|надёжность *ի. յուսալիութիւն, վստահելիութիւն, ողջամիտ վարք.* свидѣтельство о б—и; -надёжный *ած.* **1,** *յուսալի, վստահելի, ամուր, հաստատուն, հիմնաւոր.* **2,** *վստահ, լիայոյս.* -надѣяніе *չ. վստահութիւն, հաստատ յոյս, ապահովութիւն.* -намѣренный *ած.* **1,** *բարեմիտ, ուղղամիտ, վստահելի (քաղաքական տեսակէտից).* «люди б—ые, но недоброжелательные» *քաղաքական տեսակէտից բարեմիտ, բայց ոչ բարեսէր մարդիկ.* **2,** *բարի, գովելի.* б. поступокъ; -нравіе *չ. բարեբարոյութիւն, բարի, անաղարտ, ազնիւ վարք.* -нравный *ած. բարեբարոյ, ազնւաբարոյ։*

Благо|образіе *չ. գեղեցիկ, վայելուչ, դուրեկան տեսք, կերպարանք.* -образный *ած. վայելչատես, գեղեցիկ, դուրեկան տեսքով, կերպարանքով, շքեղ.* -пожеланіе *ա.* Благожеланіе; -получіе *չ. բարեբաղդութիւն, բարօրութիւն.* ни за какія б—ія *երբէք, ոչ մի կերպ չէ կարելի.* -получный *ած. բարեբաղդ, բարեյաջող.* всё обстоитъ благополучно *ամէն բան լաւ է, իր տեղն է.* -поспѣшный *ած. բարեյաջող, յաջողակ։*

Благо|приличіе *չ.*-приличность *ի.* -приличный *ա.* Благопристой|ность, -ный; -принятіе *չ. բարեհաճ, բարեյօժար ընդունելութիւն.* -пристойность *ի. բարեվայելչութիւն, պարկեշտութիւն.* -пристойный *ած. պարկեշտ, բարեվայելուչ.* -пріобрѣтеніе *չ. իր անձնական, սեփական միջոցներով, քրտինքով ձեռք բերելը, վաստակելը.* -пріобрѣтенный *բյ. ած. անձնական ջանքերով, քրտինքով վաստակած, դիզած, ձեռք բերած.* б—ое имѣніе,-состояніе.

Благо|пріятель *ա.* -пріятельница *ի. բարեացակամ այր, կին.* -пріятность *ի.* **1,** *պատեհութիւն, յարմարութիւն.* **2,** *բարի, բարեհաճ տրամադրութիւն.* -пріятный *ած.* **1,** *պատեհ, բարեպատեհ, աջողակ.* б. случай; **2,** *լաւ տրամադրուած, բարեհաճ.* **3,** *համակրական, նպաստաւոր, ներողական.* дать о комъ-либо б. отзывъ; -пріятствовать (-ствую-ютъ) кому, чему **1,** *մէկին, մի բանի նըպաստել, աջակցել, օժանդակել, օգնել.* **2,** *դէպի մէկը, մի բան լաւ, բարի տրամադրուած լինել։*

Благо|разсужденіе *չ. առողջ, լուրջ դատողութիւն, ողջամտութիւն.* -разуміе *չ. խոհեմութիւն, իմաստութիւն, զգօնութիւն. ուշիմութիւն.* -разумный *ած. խոհեմ, նրբմիտ, իմաստուն, խելօք, խելացի, զգօն, ուշիմ, շրջահայեաց.* вести себя благоразумно *խոհեմ, խելացի կերպով վարուել։*

Благо|расположеніе *չ. բարի տրամադրութիւն, մտերմական յարաբերութիւն.* -расположенный *ած. լաւ, բարեկամաբար, մտերմաբար տրամադրուած;* -раствореніе *չ. բարեխառնութիւն (օդի).* б. воздуховъ (*աղօթք*) *Յէր, զաւլաւ եղանակ պարգևեա.* -растворённость *ի. բարեխառնութիւն.* -растворённый *ած. բարեխառն, առողջարար.* б. климатъ,—воздухъ.

Благо|родіе *չ. բարեծննդութիւն, ազնւականութիւն (տիտղոս).* Ваше Б. *Ձերդ Բարձր.* -родна *ի. հնգմ. 'պատուաւոր տեղ'. ա, ակմբանոց, ժողովարան. բ, բանտի այն բաժանմունքը, ուր պահուում են դրամով պատժուողները. ...* -родникъ *ա. բս.* Eupatorium cannabinum, *կանեփաձեւ ...* -родный *ած.* **1,** (*ասմեց կրճատ ձևը*) *ազնուական, ազնուականների.* б. пансіонъ, б—ое собраніе; **2,** (*կրճատ ձևով*) благороденъ,—дна,о) *ազնիւ, պատուաւոր, ազնուաբարոյ, վեհ, մեծաւոր.* б. человѣкъ; -родство *չ.* **1,** *ազնուական ծագում, ազնուատոհմութիւն.* **2,** *ազնւութիւն, ազնուաբարոյութիւն.* -родствовать (-ствую-ютъ) *չ. ազնուացնել, բարեկրթել։*

Благо|рѣчивый *ած. քաղցրախօս, ականջհաճոյ, գրաւիչ կերպով խօսող.* -рѣчіе *չ. քաղցրախօսութիւն, գրաւիչ, ականջհաճոյ կերպով խօսելու ընդունակութիւն, ձիրք։*

Благо|склонность *ի. բարի, բարեհաճ, յօժար տրամադրութիւն.* -склонный *ած.* **1,** (къ кому *կամ առանց լրացուցչի*) *հաճ, բարեհաճ, յօժար, ողորմածաբար տրամադրուած.* **2,** кому, для кого *բարեյաջող. յաջողակ.* -склонствовать (-ствую-ютъ) *չ.* кому, чему *դէպի մէկը, մի բան բարեհաճ, հաւան, ողորմած գտնուել։*

Благо|словеніе *չ.* **1,** *օրհնութիւն, օրհնանք.* **2,** *գովասանք, գովասանք, ...* **3,** (*սեպհական քահանաների*) *արժանապատուութիւն.* Ваше Б. *Ձերդ Արժ.* **4,** *օրհնութիւն, բարութիւն, բարիք, ողորմութիւն, օգնութիւն.* -словенный **1,** *բյ. ած. հն. սլ. օրհնել.* **2,** *ած. բարեբանեալ, բաղդաւոր, բարեբաստիկ, պանծալի, գովելի.* Александръ Б. *Ալէքսանդր Բարեբանեալ* (*Ալէքս. Ա.* 1801—25 *թ.*). благословенная грамота *օրհնութեան կոնդակ, թուղթ, գրութիւն, որ տալիս է բարձրաստիճան հոգևորականը մի և է եկեղեցական խնդրի առթիւ.* -словить (-влю-вятъ), ся *ա.* Благословлять, ся, -словлённый образъ *սուրբ, օրհնեալ պատկեր, որով որ և է մէկին, մեռ. պսակուողներին օրհնում են.* -словлять,-словить, *ն.* **1,** *օրհնել.* **2,** *օրհնելով թոյլատրել.* б. на какое либо предпріятіе; **3,** *օրհնել, գովել, գովաբանել, գովասանել.* **4,** *շնորհակալ լինել. ...ղարկել, խփել.* вотъ я тебя благословляю *...* -словляться,- словиться, **1,** *կր. օրհնուել.* **2,** *անդր. ... ...* Благословясь, начнёмъ дѣло *Աստուծով փառք տալով սկսենք գործը։*

Благо|состоя́ніе չ. բարօրութիւն, բարեկեցիկութիւն, ունևորութիւն, լիութիւն. **-степе́нство** չ. գերապատուութիւն, վսեմութիւն (տիտղոս վաճառականների, քաղաքացիների և այլ աչխատաւոր քաղաքացիների)։

Благо|сты́й ած. բարի, ազնուած, գթած. **-гости́на** ի. 1, ազնուութիւն, բարութիւն, աստուածահանութիւն. 2, ռմկ. հեգն. տուրք, վճար. **-гость** ի. բարութիւն, ազնուածութիւն, գթառատութիւն։

Благо|творе́ніе չ. բարեգործութիւն. **-твори́тель** ա. **-твори́тельница** ի. բարեգործ,-ուհի, բարերար, -ուհի. **-твори́тельность** ի. բարեգործութիւն, հակում բարի գործեր կատարելու. **-твори́тельный** ած. 1, բարեգործ. 2, բարեգործական. б—ыя заведе́нія. **-твори́тельствовать** (-ствую-ютъ), **-твори́ть** (-рю́-ря́тъ) չ. кому́ մէկին բարերարութիւն, բարութիւն, բարեգործութիւն ցոյց տալ. **-тво́рный** ած. բարեբեր, փրկարար, օգտակար։

Благо|уго́дный ած. հաճոյ, հաճելի, գուրեկան (Աստուծոյ, կայսեր և բարձրաստիճան անձին). **-у́мный** ած. հնց. ուղղամիտ, խոհուն, իմաստուն. **-управле́ніе** չ. բարի, օրինաւոր կառավարչութիւն, վարչութիւն. **-усмотре́ніе** չ. բարեհայեցողութիւն (բարձրաստիճան անձի, մնւղ. կայսեր). представить на высоча́йшее б.; **-успе́шность** ի. բարեյաջողութիւն. **-успе́шный** ած. բարեյաջող, յաջողակ, արդիւնաւոր. б трудъ, б—ое оконча́ніе дѣла.

Благо|устрое́ніе չ. բարեկարգութիւն, — գում. **-устро́явать**, **-устро́ить** (-ро́ю-роятъ), **-устроя́ть** ն. յարմարեցնել, բարելաւել, բարեկարգ վիճակի մէջ դնել. **устро́йство** չ. բարեկարգութիւն, բարեկարգ, բարելաւ վիճակ. зако́ны б-а и благочи́нія, *իւր.* ոստիկանական իրաւունք. **-утро́біе** չ. հնց. գթառութիւն, գորով, բարեսրտութիւն, ազորմածութիւն. Ваше б. կռնկ. Ձեր ողորմածութիւն (տիտղոս քահանաների). **-уха́ніе** չ. անուշահոտութիւն, անոյշ հոտ, բուրմունք (նաև փոխբ. մաքրով). **уха́нный** ած 1, հոտաւէտ, անուշահոտ, անուշաբոյր. 2, քաղցր, ախորժելի, գուրեկան. б—ая рѣчь; **-уха́ть** չ. անոյշ հոտ, բուրմունք արձակել, բուրել։

Благо|честі́вый ած. 1, բարեպաշտ, աստուածավախ, ուղղափառ. 2, սուրբ. անարատ, մաքուր. б—ая жизнь, б—ыя размышле́нія; **-честиві́йшій** ած. ամենաբարեպաշտ (կայսեր մակդիր). Б. Госуда́рь Ամենաբ. թագաւոր, կայսր. **-че́стіе** չ. բարեպաշտութիւն։

Благо|чи́ніе չ. 1, *իւր.* բարեկարգութիւն (ընտանեկան, հասարակական, մնւղ. եկեղեցական). упра́ва б—ія հնց. ոստիկանական դատաստանական հիմնարկութիւն, որ հոկում էր ժողովրդի բարեկարգութեան վերայ. 2, եկղ. [illegible]ութիւն. **-чи́нническій** округъ գործակալութիւն, գործակալական վիճակ. **-чи́нный** ած. [illegible], պարկեշտ. благочи́нный, аго ա. բարեկարգիչ, գործակալ քահանայ. [illegible] [illegible] վանահայր վարդապետ։

[illegible]. аго ա. փոքր. (տ. блаже́нный 2, բ.) կերծ բարեպաշտ, սուտ մարգարէ, [illegible], խենթ. **-женный** ած. 1, երանելի, [illegible]. б-ной па́мяти երջանկայիշատակ ([illegible] բարձրաստիճան հոգևորական). 2, блаже́нный, аго ա. ա, երանելի, [illegible] մարդ. բ, կեղծ բարեպաշտ, [illegible] մարգարէ, խենթ, մոլորեալ, «գիժ». **-же́н-**

нѣйшій, аго ա. ամենաերանեալ (տիտղոս բոլոր պատրիարքների բացի Կ. Պոլսի պատրիարքից). **-же́нство** չ. 1, երանութիւն, երջանկութիւն. 2, Ваше Б. Ձեր երանութիւն (Կ. Պոլսի պատրիարքի տիտղոսը). **-же́нствовать** (-ствую-ютъ) չ. երանութեան, երջանկութեան մէջ գտնուել, յղփանալ։

Бла|жи́ть (-жу́-жа́тъ) 1, ն. убл—, զբօսացնել, գովել, գովաբանել. 2, չ. խելառութիւն, չարութիւն, սոտհակութիւն, անկարգութիւն անել. կամակորել. հեստել, աղմուկ հանել. **-жли́вость** ի. ապերասանութիւն, հեստութիւն, ամձարձակութիւն, չարութիւն. **-жли́вый** ած. չար, անզուսպ, ապերասան, հեստ, վեանոտ. б—ое дитя́; **-жно́й** ած. չար, անզուսպ, ապերասան, կամակոր, հեստ. աղմկալի. կամայական, անճոհ, անմիտ б. ребёнокъ; б—ая мысль; **-жь** ի. 1, խելառութիւն, վեանոտութիւն, հեստութիւն, կամակորութիւն, քմահաճութիւն 2, սկր. անմիտ, անհամար բազմութիւն, չարութիւն։

Бла|знь, зни ա. ռմկ. չար, չարաճճի, ծաղրածու (երեխայ). **-зне́ніе** չ. հրապուրելը, գայթակղեցնելը. **-зни́вость** ի. հրապոյր, գայթակղեցնելու յատկութիւն. **-зни́вый** ած. հրապուրիչ, գայթակղեցնող. **-зни́тель** ա., **-зни́тельница** ի. հրապուրող, գայթակղեցնող այր, կին, փորձիչ. **-зни́ть** (-ню́-ня́тъ), собл—, ն. հրապուրել, գայթակղեցնել. **-ся** չ. հրապուրուել, գայթակղուել։

Бла́нжевый ած դեղին մսագոյն։

Бланка́рдъ ա. (ֆր.) արքունական բաց ֆուրգոն, որով կահկարասիք և այլ իրեղէններ են փոխադրում։

Блан|ке́тный ած. բլանկի, բլանկէտի. **-ке́тъ** ա. I, (ֆր.), տ. Бланкъ 1 և 2. II, (ֆր.) լանգետական սպիտակ գինի. III, (անգլ.) բրդէ դեղին վերմակ։

Бла́нковый ած. բլանկի, բլանկային. б—ая на́дпись; **-иконадписа́тель** ա. *իւր.* իւր ներկայացրած մուրհակի հակառակ կողմի մակագրութիւնը ստորագրող, վաւերացնող։ **-нкъ** ա. (գերմ.) բլանկ. 1, որև է տպագրած թերթ որոշ կէտերի (օր. ամսաթիւ, տարեթիւ, հասցէ ևլս) համար պատ թողած տեղերով։ 2, *իւր.* բանկային թուղթ կամ մուրհակ փոխադրական մակագրութեամբ. 3, վճռկ. խաղաթ, մաքուր մանուածք, թել, դերձան։

Бланмание չ. անհ. (ֆր.) բլանմանժէ (քաղցր,

Бла́то եկ սլ. տ. Болото. [թեթև կերակուր)։

Бле|ва́ка հոգ. տ. Блева́чъ; **-ва́ніе** չ. փսխելը, բերնից դուրս ժայթքելը. **-ва́ть** (блюю́, блюю́тъ), сбл—, չ. փսխել, ուձկալով բերնից դուրս ժայթքել (փոխանակ այս բայի յաճախ գործ է ածւում рвать ռէ՚ճկ. բայը, օր. меня́ рвётъ սիրտս խառնում է, տ. Рвать); **-ва́чъ**, а́ ա. 1, յաճախ փսխող. 2,* կէտ ձուկ. ուղտ. -(ё)**вка** ի. կարթի ծայրին դրած խայծ. **-во́та** ի. յաճախակի փսխում, փսխտախտ. **-во́тина** ի. փսխած, ժայթքած. пёсъ возвраща́ется на свою́ б—у շուն դառնայ անդրէն 'ի փսխած իւր (բ. Թուղթ Պետր. 2_{22})։

Блези́ръ ա. I, (ֆր.) ռմկ. կռնկ. զուարճութիւն, բաւականութիւն. сдѣла́ть что для б—у; II, վառարանի այն պատը, որ ջերմանցքով (отду́шина) հարևան սենեակն է դուրս գալիս, մինչդեռ նորան հակառակ պատը վառարանի դռնով միւս սենեակումն է գտնւում։

Блéйвасъ ա. *փոքր ռուս.* սպիտակ դեղ, ծեփ, ներկ։

Блё‖клость ի. 1, գունատութիւն, գունաթափութիւն, թառշամութիւն. տժգոյնութիւն. 2, թօշնած, թառամած, թարշամած, խամրած գոյն. **-клый** ած. թօշնած, թառամած, թարշամած, խամրած, գունատ, գունաթափ. б—ая руда, *հնք.* Fahlerz, գորշապղինձ (բաղկացած է գլխաւորապէս պղնձից, ծարիրից, ծծմբից և քիչ արծաթից ու երկաթից). **кнуть**, поблё—, չ. գունատուիլ, գունաթափուիլ, թօշնիլ, թառամիլ, թարշամիլ, խամրիլ, դալկանալ։

Бле‖кóта ի. -(ё)котъ ա. 1, *բս.* ա, Hyoscyamus niger, սև կամ աղուաշ բանգ. բ, Conium maculatum, պիսակ խնդակոթ կամ լնդամոլի. 2, ոչխարախտ, ոչխարների համաճարակ, «ապար». **-кóтникъ** ա. *բս.* Cicuta, ջրային խնդամոլի կամ մոլեխինդ. **кóтный** ած. սև կամ աղուաշ բանգի. б—ое мáсло.

Блен‖да ի. 1, *հնք.* ծծմբացինկ (ցնկազօդուկ). 2, *լուսն.* լապտեր, որով հանքերի ստորերկրեայ գնացքները, խառոշները լուսաւորում են. **-дунгъ** ա. (գերմ.) *ռզմ.* պատնէշ, ծածկոյթ, որ յօրինում են թշնամու կրակից պաշտպանուելու համար։

Блескъ ա. 1, փայլ, ցոլք, պայծառ լոյս, շող. 2, փայլ, փառթամութիւն, շուք. 3, փառք, պատիւ, գոհարանք. 4. *լսնգ.* փայլուկ, հանք, հանածոյ. желѣ́зный, свинцовый, мѣ́дный, серéбряный б. երկաթի, կապարի, պղնձի փայլուկ։

Бле‖снá ի. (*հյց.* блёсну; յ. блёсны) 1, անագից շինած փայլուն ձկնիկ, որ իբրև խայծ գործ է ածւում ձուկ որսալու. 2, մի քանի կենդանիների (մնւղ. կակղամորթների) մարմինների այն մասերը, որոնք մթնում փայլ են արձակում. 3, փայլուն թիթեղիկ, որ դնում են մատանիների ակների տակը, որի շնորհիւ վերջիններիս փայլն աւելանում է. **-снéніе** չ. փայլով կուրացնելը, շլացնելը. **-снить** (— ню —нятъ) ն. փայլով կուրացնել, շլացնել. б. рыбу ձկնախայծով (տ. блеснá 1.) ձուկ որսալ. **-снýть** տ. Блестѣть.

Бле‖сóвна ի. մարգարտաթել։ -(ё)соть ի. շշարած մարգարիտ։

Блестá ի. երկաթէ տախտակից անցկացրած և դառն վերայ լփած օղակ։ [փայլխոտ։

Блестéцъ, стцá ա. *բս.* Phalaris, փալարիս,

Блё‖стка ի. 1, մէջը ծակ մետաղեայ նուրբ շրջանակ, որ կարում են դիպակեղէնի վերայ. 2*, блёстки յ. փայլ, փայլուն, խարուսիկ խօսքեր, դարձուածքներ. б. остроýмія սրամիտ (բայց ոչ խորիմաստ) դարձուածքներ. **-стня́нъ**, á տ. Блестя́къ; **-сточна** *նւզ.* տ. Блёстка; **-сточникъ** ա. մետաղեայ շրջանակներ (տ. блёстка) շինող և վաճառող. **-сточный** ած. մետաղեայ նուրբ շրջանակի. մանեկի։

Бле‖стѣ́ніе չ. փայլ, փայլելը, շողալը, շուք. փառթամութիւն. **-стѣть** (—щý, —стя́тъ), —снýть չ. 1, փայլել, փայլատակել, փայլ տալ, շողշողալ, պլպլալ, պսպղալ. блеснýла мóлнія կայծակը փայլատակեց. *блеснýла мысль միտք ծագեց. 2*, փայլել, գեղով, վեհութեամբ, փառքով ևն շլացնել, ապշեցնել. **-стя́нъ**, á ա. **-стя́нка** ի. *կնդ.* Chrysis, ոսկեայ պիծակ. **-стя́щій** 1, էյ. ած. փայլող, պսպղող, ճաճանչ, պայծառ լոյս արձակող. 2*, փայլուն, շքեղ, փառթամ, փառահեղ, հրաշալի, շլացուցիչ. **-щý** տ. Блестѣть և Блистáть.

Бле‖я́ніе չ. ոչխարի, այծի մկկոցը, մկկալը. մայելը, մայոցը. **-я́ть** (блею́, блéятъ և блею́, блéютъ) չ. (ոչխարի և այծի մասին) մայել, մկմկալ, մկկալ։

Бли‖жáйшій ած. *բաղդտ.* և *գերադր.* *աստ.* (տ. близкій) աւելի մօտիկ. ամենամօտիկ. б. сосѣ́дъ,—рóдственникъ; **-же** ած. և մ. *բաղդտ.* *աստ.* աւելի մօտիկ։

Бли‖жникъ ա. *հնց.* մերձաւոր, ազգական, բարեկամ. **-жній** ած. 1, մօտիկ, մերձակայ, մօտակայ. 2*, մօտաւոր, մերձաւոր, մօտիկ. б—ее родствó; 3, *հնց.* արքայի կամ հզօր իշխանի մերձաւոր անձը, սենեկապը. 4, ближній, яго ա. մերձաւոր, ընկեր. «возлюбй... ближняго своегó какъ самого себя́» սիրեսցես... զընկեր քո իբրև զանձն քո (Ղուկ. 10_{27}). **-зéнекъ**, нька о, ած. բաւականին մօտիկ. **-зехонекъ**, нька, о ած. բոլորովին մօտիկ. **зинá** *հնց* տ. Бли́зость; **-зить** (—жу - зятъ), прибл—, ն. մօտեցնել. **-ся** անդր. մօտենալ, մերձենալ։

Бли‖зкій (-зокъ-зкá, о) ած. մօտ, մօտիկ, մօտակայ, մերձակայ. *մերձաւոր, մտերիմ, հարազատ. б. сосѣ́дъ; въ б—омъ бýдущемъ մերձակայ ապագայում. переводъ б. къ подлиннику բնագրին մօտիկ թարգմանութիւն.* б. рóдственникъ; онъ съ нимъ бли́зокъ նա նրա հետ մտերմական յարաբերութեան մէջ է։ Бли́зко մ. отъ когó, отъ чегó 1, մէկից, մի բանից մօտիկ, մէկի, մի բանի մօտ. онъ живётъ б. отъ меня́; б. знакóмый քաջ ծանօթ, յայտնի. 2, *հնց.* մօտաւորապէս, համարեա, գրեթէ, մօտ. **-злежáщій** ած. մօտակայ, մերձակայ. б—ія зéмли.

Близнá ի. քաթանի առէջքի (оснóва) մէջ այն տեղը, ուր թելը պակաս է եկել. въ этомъ холстѣ́ много бли́зенъ.

Бли‖знéцъ, á ա. երկուորեակ. близнецы́ հոգ. յ. երկուորեակներ, ջուխտակներ, ջուխտ, զոյգ ծնուածներ. 2, *աստղբ.* Երկւոր, Երկուորեակ համաստեղութիւնը. **-зникъ** տ. Бли́жникъ; **-зня́та**, -тъ 1, յ. հոգ. երկուորեակներ, ջուխտ, զոյգ ծնուածներ. 2. չ. երկմատանի պտուղ։

Бли‖зóкъ, окá ա. *հնց.* խնամի, բարեկամ, ազգական (կնոջ կողմից). **-зорýкій** ած. 1, կարճատես. 2,* անհեռատես, անխոհեմ. б—ая поли́тика; **-зорýкость** ի. 1, կարճատեսութիւն. 2, անհեռատեսութիւն, անխոհեմութիւն. **-зость** ի. 1, къ комý, къ чемý մօտաւորութիւն, մերձաւորութիւն. по-бли́зости տ. Побли́зости; 2, къ комý и съ кѣмъ *մերձաւորութիւն, մտերմութիւն. **-зъ** և **зь** տ. սորին։

Близъ նախդ. (*սեռ.* *հոլ.*) 1, մօտ, մօտիկ. б. гóрода, б. рѣкѝ; 2, մօտ, մօտաւորապէս. б. гóда մօտ, մօտաւորապէս մի տարի. **-зь** ի. մօտիկութիւն, մօտակայութիւն, մերձակայութիւն։

Бли‖ковáніе չ. **-кóвна** ի. 1, փայլեցնելը, փայլ տալը. 2, փայլելը, շողալը, շողշողալը, պսպղալը. **-ковáть** (-кýю-ютъ) 1, ն. *նկրչ.* պատկերներին փայլ, փայլուն, շողշողուն գոյն տալ. 2, չ. *բնմ.* և *մնտղ.* փայլել, պսպղալ, պլպլալ, շողալ, շողշողալ (արծաթի մասին, երբ նորան կապարից զտում են). **-ковый** ած. փայլուն, շողշողուն, պլպլան. б—ое серебрó արծաթ, որն արդէն կապարից մաքրել են. **-нъ** ա. (գերմ.) 1, խէտա

փայլուն, վառ կէտ նկարած պատկերի վերայ, ժամանակ աչքի մէջ. նկարած պատկերի վերայ ընկած փայլուն լոյսը. 2, կապարից ձուլած ձող արծաթ:

Блиндáжъ ա. (фр.) *ամրոցվ.* բլինդաժ (գերաններից, ցախից, հողից և ուրիշ բաներից կառուցած շէնքը թշնամու կրակից պաշտպանելու համար). **-дировáть** (—рýю—ютъ), **-довáть** (—дýю—ютъ) ն. (фр.) բլինդաժներ շինել, բլինդաժներով ամրացնել, թշնամու կրակից ապահովեցնել. блиндирóванный пóѣздъ զրահապատ, թշնամու կրակից պաշտպանուած գնացք. б—ое укрѣплéніе; **-ды** ի. յ. (фр.) *ամրոցվ.* գերաններից շինած շրջանակներ, որ պաշարման ժամանակ գործ են ածում խրամները թշնամու կրակից պաշտպանելու:

Блинéцъ, нцá ա. *չորավ.* պանրով եփ լցրած բլին, ռուսական բլիթ. **-нникъ** ա. 1, բլինագործ, բլինավաճառ. 2, բլինանոց (բլիթ, կարկանդակ). **-нница** ի. 1, բլինագործուհի, բլինավաճառուհի. 2, նորահարսին հարսանիքի երկրորդ օրը այցելող օրիորդ. 3. տ. Блйнная; **-нный** ած. բլինի, բլինների. б—ая недѣ́ля բարեկենդանի շաբաթը. 'բլինի օրեր'. б л й н н а я, ой. ի. և -(блй)нния բլիններ թխելու խրճիթ, տաղաւար. **-нóкъ**, нкá ա. 1, *նւզ.* պստիկ բլին, բլիթ. 2. բլիթաման, տափակ. թուջեայ կամ երկաթեայ բոլորակ, որով վառարանի խողովակը ծածկում են (սորա վերայ էլ դրւում է вьюшка-ն) **-нохвáтъ** ա. *նխտ.* 'բլինէն ուտող', ախորժող. **нóчекъ**, чка *նւզ.* տ. Блинóкъ; **-нчатый** ած. բլինատոր. б. пирóгъ մի քանի կտոր շերտերից կազմուած կարկանդակ. **-нчикъ** *նւզ.* տ. Блинéцъ և Блинóкъ; **-нъ** տ. ատորք:

Блинъ, á, ա. 1, բլին (ռուսական բլիթ մի). печь блины 1, բլիններ թխել. 2,* մի բան շտապով, մի կերպ անել, վերջացնել. пéрвый б. кóмомъ (գործ.) հէնց սկզբից անյաջողութիւն. б—óмъ въ ротъ лѣзеть (գործ.) խիստ շողոքորթում, ստորաքարշութիւն է անում. 2.* վատ, խզմզած, մի կերպ 'թխած' նկար, պատկեր եւն:

Блистáвица, **-стáвица** *Ռմ.* տ. Мóлнія: **-стáніе** չ. փայլելը. շողալը պսպղալը. **-стáтельность** ի. 1. փայլունութիւն, պայծառութիւն. 2. փայլ, շուք, փառաւորութիւն, վսեմութիւն. **-стáтельный** ած. 1, փայլուն, վառ, պայծառ. б—ое освѣщéніе: 2*, փայլուն, փառահեղ. շքեղ, փառաւոր, հոյակապ, հրաշալի. Б—ая Пóрта *դիւնգ.* Թուրքիա. б—ая побѣ́да փայլուն, խիստ կարեւոր յաղթութիւն. **-стáть** (-áю-áютъ. և блещý -щутъ) չ. (հմմ. Блестѣ́ть) 1, փայլել, շողալ. շողշողալ, պսպղալ, պլպլալ. 2,* գեղով, վեհութեամբ, փառաւորութեամբ, փառքով, արտասովոր ձիրքերով փայլել. շլացնել, զարմացնել:

Блокáда ի. (իտ.) *ռզմգ.* պաշարում, շրջափակում (ամրոցի, նաւահանգստի, զետափերանի). **-дный** ած. պաշարման. б. кóрпусъ войскъ, б—ыя суда.

Блокáрня ի. ճախարակագործարան, արհեստանոց. ուր ճախարակներ են պատրաստում. **-кáрь**, я́ ա. ճախարակագործ, ճախարակներ շինող վարպետ:

Блокбатарéя ի. *ամրոցվ.* փայտակերտ մարտկոց. ամրութիւն. **-кгáузъ** ա. (գերմ.) *ամրոցվ.* բլոկհաուզ (փայտաշէն պստիկ բերդ, ամրոց, զօրանոցով ծածկուած պատերով):

Блокировáніе չ. պաշարելը, թշնամու ամրոցի, նաւահանգստի շրջափակելը. **-кировáть** (-рýю-ютъ) ն. (фр.) *ռզմ.* պաշարել, շրջափակել (թշնամու ամրոցը, նաւահանգիստը). **-кирóвка** ի. տ. Блокировáніе.

Блóковый ած. ճախարակի, ճախարակաւոր. б. мáстеръ ճախարակագործ:

Блокшйфъ, **-шипъ** ա. (անգլ.) հնացած, խախտուած նաւ, որ նաւահանգստում մնալով ծառայում է իբրև տուհեստարան, պատսպարան:

Блокъ ա. (անգլ.) 1. ճախարակ, իր առանցքի շուրջը պտտուող գործիք, որ բազմադիմի գործածութիւն ունի. 2, *շաքարգ.* կոճղից շինած սեղան. որի վերայ ածած շաքարը կաղապարից (формից) հանւում է: 3, մի կողմից սանձով միմեանց հետ կպցրած և ստուարաթղթի վերայ ամրացրած թերթիկներ, որոնք հետզհետէ պոկոտում են:

Блóна ի. (Ռմ. блóну; յ. блóны) 1, թաղանթ, երես. առհ. ծածկոց, ծածկ. 2, ծին. այն նուրբ փառը, մաշկը, շապիկը ոփ մէջ սաղմը մայրական արգանդում զարգանում և որի մէջ էլ երբեմն ծնւում է. 3. ուսեր, եղունգ, կոծիծ. ծառի. մնուգ աղորենու խիլը. 4, մահակի գլուխը. հմմ. Болонá: **-нáстый** ած. եղունգներով, խլխլոտ, բազմաշերտ, կաշոտ:

Блóнда ի. (фр.) բլոնդ (մետաքսէ ժանեակ, 'հաշիա' մի).

Блондйнъ ա. (фр.) **-дйнчикъ** *փղ քշ.* շիկահեր, խարտեաշ, դեղձան մազերով մարդ. **-дйнка** ի. **-дйночка** *նւզ.* շիկահեր, խարտեաշ, դեղձան մազերով կին, աղջիկ:

Блóндовый ած. բլոնդ մետաքսէ ժանեակից, 'հաշիայից'. б—ая косынка; **-дочка** *նւզ.* տ. Блóнда: **-дочница** ի. բլոնդագործուհի:

Блонйстый տ. Блопáстый; **-нка** տ. Бóлóнь; **-новый** ած. թաղանթի, փառի, եղնգի. խլի. **-нокъ**, нка ա. տախտակ քաշած գերանի երեսի տախտակը. **-нчатый** ած. փառոտ, մազմզոտ, ջլոտ:

Блонь ի. 1, տ. Бóлóнь; 2, *Ռմ.* արուարձան. քաղաքի մօտ գտնուող բաց տարածութիւն. **-нье** չ. տ. Блонь 2; **-нѣть** չ. կեղեւակալել, կեղեւով, պատենով ծածկուել:

Блохá ի. *կնդ.* Pulex irritans, լու. **-хóвникъ** ա. **-хогóнка** ի. *բս.* Mentha pulegium, լուի անանուխ. **-хомóръ** ա. *բս.* Pyrethrum roseum, լուածաղիկ:

Блóчекъ, чка *նւզ.* տ. Блокъ: **-чникъ** տ. Блокáрь; **-чный** ած. ճախարակի, -կային. б—ая верёвка. б. мáстеръ.

Блошйный ած. լուի. **-шйстый** ած. լուաշատ, լուերով լի. **-шій**, шья, шье լուի. б л ó ш ь я с м е р т ь տ. Блохомóръ; **-шка** ի. 1. *նւզ.* պստիկ լու, լուիկ. 2, *բս.* Portulaca oleracea. հասարակ փիփերմ (փերփերան, կոճկորակ, նակառ, դանդուռ). 3, б л ó ш к и յ. *բս.* Helichrysum arenarium, մանրածաղիկ անմեռուկ. **-шлйвый** տ. Блошйстый: **-шнйкъ**, á ա. *բս. ա,* Asplenium filix femina իգական ձարխոտ (պտերնեբու դաւէն). *բ.* Inula conyza, անօսր կղմախ (լուադեղ?) **-шнйца** ի. 1, լուանոց. լուաների բուն. 2, ոստիկանատան մէջ ձերբակալուածի սև շապիկը. 3, *բս. ա,* տ. Блошнйкъ բ. *բ,* Origanum vulgare, սուսամբար, խնկածաղիկ. *գ,* տ. Бздýшка; б л о ш н й ц а р а м é н н а я, stachys palustris, ճահճային արբեղախոտը. **-шнóй**,

-шки̇ ̇ *ի.* ։ *ուի, յուտ*—. б л о ш н а́ я трава́ 1, Polygonum persicaria, *գետնատերև մատիտեղ.* 2, *ա.* Блошня́къ; б л о ш н о́ е сѣмя *ըս.* Plantago psyllium *լուային ջղախոտ։* [*կարդյու*

Блощи́чникъ *ա. բս.* Flagellaria, *ձաղկի, ձաղ-*

Блу́|день, дня *ա. չար. չարաճճի տղայ.* **-ди́ть** (-жу́-ди́тъ) *չ.* 1, *ա.* Блужда́ть; 2, *շնալ, շնութիւն, պոռնկութիւն անել.* 3, *ռմկ. չարութիւն, անկարգութիւն անել.* **-дли́вость** *ի. չարութիւն, չարաճճիութիւն, դիւրադրգռութիւն.* **-дли́вый** *ած.* 1, *չար, չարաճճի, դիւրագրգիռ, անհանգիստ.* блудли́въ какъ ко́шка, трусли́въ какъ за́яцъ (*առծ.*) 2, *մոլորեցնող, շեղող.* б—ая доро́жка; **-дни́къ**, а́ *ա.* **-дни́ца** *ի. շնացող, պոռնիկ այր, կին.* **-дный** (-денъ-дна́, о) *ած. անառակ, շնացող.* при́тча о б—омъ сы́нѣ *անառ. որդու առակը.* **-дня** *ի.* 1, *չարութիւն. չարաճճիութիւն, մոլորութիւն, խեղկատակութիւն.* 2, *ռմկ. մարմնական շնութիւն, պղծութիւն.* **-додѣ́й** *ա.* Блудни́къ: **-доно́сный** *ած. ռմկ. շնութիւն, անառակութիւն ներկայացնող.* **-дъ** *ա. ստորև։*

Блудъ *ա.* 1, *անբարոյականութիւն, անառակութիւն, ցոփութիւն.* 2, *եւր. խառնակեցութիւն, ապօրինի կենակցութիւն (ամուրի մարդու և կնոջ).*

Блу́|ждающій *բյ. ած. և ած. մոլորուող, թափառող, շրջուն, վարանուող, մոլար.* б л у ж д а́ ю щ і е о г н и́ *մոլար բոցեր, որոնք առաջանում են գազային գոլորշիացումներից ճահիճներում և հանգստարաններում.* б л у ж д а́ ю щ і я з в ѣ́ з д ы *մոլար, շրջուն աստղեր.* **-жда́ніе** *չ. երերալը. տատանելը, այս կողմ այն կողմ թափառելը, վարանելը, մոլորուելը.* **-жда́ть** *չ. երերալ, տատանել, այս կողմ, այն կողմ թափառել, վարանել, մոլորուել.* **-жда́ющій** *բյ. ած. և ած. երերուող, տատանուող. երերուն, մոլար.* б л у ж д а́ ю щ а я п о́ ч к а *բժ. ծփուն, իր բնական տեղը փոխող երիկամունք.* б л у ж д а́ ю щ і е о г н и́ *ա.* Блудя́щіе огни́.

Блу́|за *ի.* I, (*նոր լա.*) *բլիթարդի անկիւնի ցանցակերպ պարկիկը, քսակը.* II, (*ֆր.*) *բլուզ (աշխատ և ծեծեծ վերնազգեստ).* **-зни́къ** *ա. բլուզաւոր, բլուզ կրող բանուոր, արհեստաւոր։*

Блѣ|дна́вка *ի. բս.* Ochroma *արևմտեան Հնդկաստանի և արևադարձային Ամերիկայի բոյսը* (*ՙաբսադաՙ*). **-неньки́й** (-не́некъ, -не́нька, о) *փոքր. փոքր ինչ գունատ, սփրթնած.* **-нёхонекъ**, **-нёшенекъ**, нька, о *ած. բոլորովին գունատ, սփրթնած.* **-ни́ца** *ա.* Блѣдна́вка; **-нова́тость** *ի. թեթև գունատութիւն, գունաթափութիւն. սփրթնածութիւն.* **-нова́лый** *ած. բաց, թոյլ կարմիր.* **-нова́тый** *ած. փոքր ինչ գունատ, սփրթնած.* **-ноголубо́й** *բաց, թոյլ կապոյտ.* **-ножёлтый** *ած. թոյլ, աժգոյն դեղին, դալկացած.* **-ноκро́віе** *ա.* Блѣдность 2; **-ноли́цый** *ած. գունատ, սփրթնած, ապիտակ դէմքով (՚ի մէջի այլոց ամերիկեան կարմրամորթներն անուանում են եւրոպացիներին)* **-ность** *ի.* 1, *գունատութիւն, գունաթափութիւն, սփրթնածութիւն.* 2, *ապիտակախտութիւն ա, բոյսերի, որ առաջանում է լոյսի և օդի պակասութիւնից, խոնաւութիւնից և հողի խիստ պարարտութիւնից.* բ, д ѣ в и́ ч ь я б. *բժ.* Chlorosis, *սպիտակարիւնութիւն.* **-нота́** *ռմկ. զործծ. ա.* Блѣдность 1; **-нотѣ́лна** *ա.* Блѣдна́вка; **-ну́ха** *ի. դալուկ, դալկութիւն, ջերմախտ, անեղ.* **-ну́шна** *ա.* Блѣдныш-ка. **-ный** (-денъ, -дна́, о) *ած. գունատ, գունաթափ, սփրթնած (մնաց. երեսի գոյնի մասին)* б л ѣ́ д н а я не́мочь *ա.* Блѣдность 2, *բ.* **-ны́шка** *հոր.* **-ны́шъ** а́, *ա. վատառողջ, գունատ, սփրթնած, թալկացած մարդ կամ մանուկ.* **-нѣть.** побл—, *չ. գունատուիլ, գունաթափուիլ, թօշնիլ, թառամիլ, սփրթնիլ.* **-ня́къ**, а́ *ա.* *ա.* Блѣдна́вка

Блю|де́ніе *չ. խնամք, հովատարութիւն. հսկողութիւն.* **-дёный** *բյ. ած. պահուած, պահպանուած։*

Блю́|дечко *չ. ՙվոք.* 1, *թէյի բաժակի պնակը.* 2, *բս.* Scutellum, *բաժակ.* **-дечный** *ած. պնակի.* **-дище** *յւել. մի ահագին պնակ.* **-дный** *ած. սկուտեղի. բաժնի (կերակրի).* **-до** *չ.* 1, *սկուտեղ, սկուտակ.* 2, *մի տեսակ կերակուր, բաժին,* обѣ́дъ изъ трёхъ блюдъ *երեք տեսակ կերակուրներից ճաշ.* **-долизникъ** *ա.* Блюдолизъ; **-дoлизница** *ի. պնակալէզ. ՙաման լզողՙ կինուրմաս.* **-долизничанье** *չ.* 1, *պնակներ լիզելը.* 2. *ձրի, ուրիշի հաշուով ապրելը.* **-долизничать** *չ.* 1, *պնակներ լիզել, ՙաման լզելՙ.* 2* *ձրիակերութիւն անել. ուրիշի հաշուով ապրել.* **-долизничество** *ա.* Блюдолизничанье; **-доли́зъ** *ա.* 1, *պնակալէզ, ՙամաններ լզողՙ.* 2, *ուրիշի հաշուով ապրել սիրող, ձրիակեր.* **-ду́** *ա.* Блюсти́; **-дце** *չ. ՙվոք.* 1, *պնակիկ.* 2, *բս.* Cupula, *բաժակաձև պատեան, բաժակ.* **-дцено́сныя**, ыхъ *չ. յ. բս.* Cupuliferae, *բաժակաբերներ*

Блю|сти́ (-ду́ -ду́тъ; *ռմկ.* блюлъ, а, о, **-ли**) *չ. պահել, պահպանել, պաշտպանել.* б. чьи интере́сы *մէկի շահերը պաշտպ.* **-ся** 1, *ածր. զգուշանալ.* 2, *էր. պահուիլ, պահպանուիլ, պաշտպանուիլ.* **-сти́тель** *ա.* 1. (блюсти́тельница *ի.*) *դէտ. հսկող, պահող, պահապան. վերակացու, այր, կին.* б. зако́новъ, поря́дка: 2 б. патріа́ршаго престо́ла (*Պետրու Մեծի օրով*) *պատրիարքական աթոռի տեղապահը.* **-сти́тельность** *ի. հսկողութիւն, վերահսկողութիւն, ուշադրութիւն.* **-сти́тельный** *ած. հսկողական, հսկող, բղխող.*

Бля́|ющъ *ռմկ. ա.* Плющъ; **-ю́ю** *ա.* Блева́ть.

Бля́|гиль, -гирь *ա.* (*գերմ.*) *բաց դեղին գոյնի ներկ, դեղ։*

Бля|дова́ть (-ду́ю -ютъ) *չ. գռեհկ. և նկատ. չ. շնութիւն. անառակութիւն, ցոփութիւն անել.* **-довско́й** *ած. գռեհկ. և նկատ. բոզային, պոռնիկի, պաճուճ. յօնե՛ն մա.* б. видъ. **-довство́** *չ. գռեհկ. և նկատ. շնութիւն. անառակութիւն, ցոփութիւն, բոզութիւն.* **-ді́й** *ա.* Бля́довско́й; б л я д с к а я трава́, *բս.* Aspidium filix mas *արական ձարխոտ* (*վայրի մի տեսակ ձարխոտ*). б л я д с к і я орѣ́хи, *բս.* Pinus cembra. *մայրեու պտուղները.* бля́дская строка́ *տպագ. կիսատ, պատռ տող. որ չտեղաւորուելով տպագրական երեսի վերջում, ակամայ հեռանում և բերել են տեղափոխում.* **-ду́нъ**, а́ *ա. գռեհկ. և նկատ. անառակ, ցոփակեաց մարդ.* **-дь** *ա. ստորև։*

Блядь *ի. գռեհկ. և նկատ. անառակ, պոռնիկ, բոզ կին, ՙքած՚։*

Бля́|ха *ի.* **-шечна** *ՙվոք.* 1, *այլ և այլ ձևերի մետաղէ թիթեղ, վահանակ. որ գանգազան զարդարանքի համար գործ է ածւում.* извóзчичья б. *կառապանի գլխարկի ճակատին կպցրած թիթեղը, որի վերայ գրած է նորա համարը.* 2, *այլ և այլ զարդարանութիւն ունեցող մետաղէ շրջանակ, օղ.*

-[illegible] ած. թիթեղագործական. թիթեղեայ նշա-նի. б—ое ушко; -[illegible]а ի. 1, Նւզ. տ. Бля́ха; 2, բս. Lamella. ունկի գլուխը տակից պատող ծածկոյթ թաղանթը։

Бо շ. եկ. ալ. բանաստ. գր. որովհետև։

Боа́ ա. անհ. (Боа յա.) 1, կնդ. Boa constrictor. հսկայ իժ. օձ. 2, հսկայ իժի ձևով երկար շարֆ, որ կանայք կրում են իրենց վզերին։

Бобёръ, брá տ. Бобръ (տես бобръ 3).

Бобикъ Նւզ. տ. Бобъ; -би́на ի. բակլայի հատ, հատիկ. -би́на ի. (ֆր.) թելի, մետաքսի կոճ. -[illegible] ի. բս. Anthoxantum odoratum, ժա-[illegible]. -бо́вый ած. դափնեայ. б. таба́къ հո-տաւէտ հատիկներով համեմած թութուն, 'բոնո-թի'. -бова́дный ած. բակլայանման, բակլայակերպ. -бо́къ, á տ. բակլայի ցօղունը. -бо́вина ի. ամէն մի բակլայազգի բոյս, ատենի. -бо́вка ի. բակ-լայի ծաղկելու ժամանակ գոյացած մեզուների [illegible]. -бо́вникъ ա. բս. ա, Amygdalus nana, թզուկ. անտառային նշենին. բ, Butomus umbellatus. մի տեսակ ջրախոտ. գ. Menyanthes trifoliata. երեքատերևեան ջրխոտ. -бовня́къ, á տ. տ. Бобо́вина; -бо́вый ած. բակլայի. бо́бовая руда́ երկաթէ հանք մի. б—іи расте́нія բակլայանման բոյսեր. -бо́къ, бка́ տ. դափնենու սերմն, հատ. бобки́ յ. դափնենու պտուղներ. бобки́ во́лчьи բս. Sparganium. [illegible] (տանկ)։

Бобо́нъ տ. Бубо́нъ. [տիկր. սերմը։

Бобо́чекъ. чка տ. Նւզ. դափնենու պտուղ հա-

Бобрёнокъ, нка տ. կղբի ձագ. -бри́къ տ. 1, Նւզ. պատիկ կուղբ, կղբուկ. 2, մի տեսակ տր-ժան մահուզ. -бро́вникъ տ. բս. ա, Spartium, [illegible]. բ. Sarothamnus scoparius, [illegible]. -бро́вина ի. կղբի միս. -бро́вица ի. տ. Бобо́вникъ գ. -бро́вникъ, ա. 1, Ծնգ. կղբի որսորդ. 2. տ. Бобро́вина; -бро́вый ած. 1, կղբի. б. мѣхъ կղբենի. 2 կղբենուց. կղբի մուշտակից կամ մազից. бобро́вая струя́, բժ. Castoreum, կղբաձու. -бръ տ. սաբրի։

Бобръ, á տ. 1, կնդ. Castor fiber, կուղբ. [illegible]. убáть *бобрá հեգն. ա, անյաջողութեան հանդիպել. յուսախաբուել. բ. յաջողութիւն ու-նենալ, յաջող ձեռնարկութիւն անել. 2, կնդ. Lustra, [illegible]. 3, յանձն. յ. бобрáми. овъ կղբենի, կղբի մուշտակ։

Бобъ, á տ. 1, բակլա. б. ру́сскій կամ ко́нскій, Vicia Faba. բակլա, ձիու ոսպ. б. гре́цкій. Diospyros. մի տեսակ [illegible]. б. дрисли́вый, Ricinus, [illegible] (իկըն և իւր սերմերը). б. еги́петскій եգիպտական ծովագորդ[ի սերմեր] (եգիպտական բակլա). во́лчьи бобы́. Lupinus, [illegible]. кита́йскіе бобы́, Strychnos Ignatii, ժանտաբենկոյզ, ժանտաբենկոյզի սեր-մեր. оста́ться на *бобáхъ ձեռնունայն, ամէն բանից զուրկ մնալ. разводи́ть б. հեգն. դա-տարկ, փուչ բաներ խօսել, շաղակրատել. [illegible] անել. 2, ձիու ատամի փոսը, [illegible]. 3, մի տե-սակ [illegible], խոզերի հիւանդութիւն (վէրք, որ առաջանում է խոզի լեզուի վերայ)։

[illegible] хвостъ կոզակների ատամանի պա-տանդ [illegible] մինը (բաղկացած է ձողից, որի ծայրին ամրացրած է [illegible] պայտը. [illegible] թելերով ամրացրած է

ձիու սպիտակ ագին). -былúха ի. անհող, ան-տուն-անտէր գիւղացու կինը. -бы́лій, лья, лье ած. անհող, տնանկ, անտուն-անտէր գիւղացու. б—лья жизнь; -бы́лка ի. 1, միայնակեաց, ա-ռանձնակեաց կինարմատ. 2, աղքատ, թշուառ, անպաշտպան այրի կին. -бы́ль, я́ տ. 1, անհող, անտուն-անտէր, տնանկ գեղջուկ, չքնական, 'մատաղ ուտող'. б. б—ёмъ բոլորովին տնանկ, անտուն-անտէր ամն. 2, գեղջուկ, որ արու զա-ւակ չունի. -бы́льскій ա. Бобы́лій; -бы́льщина ի. Ծնց. հարկ, որ առնում էին անհող, անտուն-անտէր գեղջուկներից.

Богадѣ́ленна ի. 1, Նւզ. պատիկ աղքատանոց, անկելանոց. 2, աղքատանոցում, անկելանոցում խնամուող կինարմատ. -ленный, -льный ած. աղ-քատանոցի, անկելանոցի. -льня ի. աղքատանոց, անկելանոց. -льщина ի. Հ—ք. աղքատ, հաշման-դամ մարդիկ. աղքատանոցում, անկելանոցում պատսպարուածներ։

Богатéй տ. ռմկ. հարուստ, ունևոր մարդ. -тéнекъ, нька, о ած. բաւականաչափ հարուստ, ունևոր։ [րոն, չորուկ։

Бога́тинка ի. ա, Conyza. փոշենի. բ, Erige-

Богати́ть (-щу́ -тя́ть). обог—, ն. հարստաց-նել. փարթամացնել. -гáтна, -гáтница տ. Бога́тинка; -гáтство շ. 1, հարստութիւն, ունևորու-թիւն, ընչեղութիւն, կարողութիւն. 2, առհ. առատութիւն, փարթամութիւն, ճոխութիւն, պերճութիւն. 3, (Սպիտակ ծովի ափի բնակիչ-ների լեզուով) ծովի վերայ ձեռք բերուած ա-ւարը. -гáтый (բաղդ. աստ. бога́тѣе և бога́че) ած. 1, հարուստ, ունևոր, ընչեղ, կարողութեան տէր. 2, առատ. փարթամ, պերճ, ճոխ. бога́тый կամ щéдрый вéчеръ ասիտ. և փոքր ռուս. Ծննդեան և Կաղանդի երեկոն, որ փարթամ սե-ղանով են անցկացնում և զուշակութիւններ են անում ապագայ հնձի և յուլթեան մասին. 3, շքեղ, գեղեցիկ, թանկագին. б—ое пла́тье.

Богатýрка ի. ուժեղ, զօրեղ կինարմատ. -тýр-скій ած. 1, քաջ. արի, հերոսական. б. по́двигъ հերոսութիւն, սխրագործութիւն. спать б—имъ сномъ խիստ խոր քնել. 2, դիւցազնական. б. эпо́съ; 3, զօրեղ, ուժեղ, ամրապինդ։ Богатýрски Տ. քաջաբար. հերոսաբար. -тýрство շ. քաջութիւն հերոսութիւն, դիւցազնութիւն, զօրեղութիւն. ուժեղութիւն. -тýрь, я́ տ. 1, քաջ զինուոր, հերոս, դիւցազն. 2, հզօր. ան-վեհեր մարդ. խիստ ուժեղ, 'ամդահայ' մարդ։

Богáтырь տ. հարուստ մարդ, մեծատուն։

Богáтье շ. 1, նոր (թագա) հայահատիկ, արտ. 2, կրակ, մնւզ. մոխրի տակ թաղած.

Богатѣ́ніе շ. հարստանալը, փարթամանալը, պերճանալը. -гатѣ́ть. разб—. շ. հարստանալ, փարթամանալ. б. отъ торго́вли; -гáче ած. և Տ. բաղդատ. աստ. աւելի հարուստ. -гáчество ռմկ. տ. Богáтство; -гáчъ, á (յ. богачи́. чéй) տ. -га-чи́ха. -гáчка ի. հարուստ, ընչեղ, մեծատուն [այր, կին։

Бóггетъ տ. Бóгхедъ.

Богдáнный ած. ձգած, աստուծոյ տուած (մա-նուկ), հմմ. Богодáнный.

Богдыхáнскій ած. բոգդիխանի. չինաց կայ-սեր. -дыхáнъ տ. բոգդիխան, չինաց կայսր։

Богéма ի. Հ—ք. (ֆր.) 1, թափառաշրջիկ գըն-չուների (բոշաների) խմբեր, առհ. թափառա-կան խմբեր. 2, աղքատ, չքաւոր մարդիկ. зп.

тератýрная б. *անմշան, օրն աշխատող օրն ուտող գրագէտներ։*

Богúня *ի.* 1, *(չ)աստուածուհի, դիցուհի.* 2*, *խիստ սիրուած, պաշտուածկին։* Богúнинъ, а, о *ած. (չ)աստուածուհու։*

Бого‖бóрецъ, рца. **-бóрникъ** *ա.* 1, *Աստծու հետ կռուող, աստուածամարտ* (*տ. Ծննդոց գիրք,* 32.₂₄). 2, *աստուածատեաց, անօրէն.* **-бóрническій** *ած. աստուածամարտի, անօրինի.* **-бóрный** *ած. աստուածատեաց, անօրէն, պիղծ.* **-бóрство** *չ. աստուածամարտութիւն, անօրինութիւն։* **-боязлúвость** *ի. աստուածավախութիւն, Աստուծու երկիւղը.* **-боязлúвый** *ած. աստուածավախ.* **-боязненность, -боязненный, -боязный** *տ.* Богабоязлú‖вость, -вый; **-вдохновéнный** *ած. Աստծուց ներշնչուած, աստուածաշունչ.* б—ая кнúга: **-вúдецъ**, дца *ա. աստուածատես (Մովսէս).* **-вúдный** *ած. աստուածակերպ, (չ)աստուածների կերպարանքով.* **во-человѣченіе** *չ. Աստծու մարդեղութիւնը.* **-вщúна** *ի. Օրէնք. բազմաստուածութիւն (տափաստանական ցեղերի).* **-вѣнчáнный** *ած. աստուածապսակ.* **-дáнный** *ած. աստուածատուր.* **-дарóванный** *ած. աստուածապարգև.* **-держáвіе** *չ. աստուածապետութիւն.* **-духновéнный** *տ.* Богодухновéнный: **-úзбранный** *ած. աստուածընտիր (Աստծուց կամ (չ)աստուածներից ընտրուած)։*

Бого‖лѣпный, -лѣпый *ած. Հնց.* 1, *աստուածարժան, աստուածարեալ.* **-любецъ**, бца *ա. աստուածասէր.* **-любіе** *չ. աստուածասիրութիւն.* **-мáзъ** *ա. ռմկ. և կտկւ. վատ նկարիչ (սուրբ պատկերների).* **-мáтерь** *ա. Աստուածամայր, -ծածին, Տիրամայր.* **-мéрзкій** *ած. պիղծ, Աստծուն ատելի։*

Богомú‖лы *ա. յ. բոգոմիլեան աղանդաւորներ (որոնք X. դարում տարածւեցան Բուլղարիայում և դաւանում էին չարի և բարու սկզբունքները)։* **-льскій** *ած. բոգոմիլեան.* б—ое учéніе; **-льство** *չ. բոգոմիլեան աղանդը։*

Бого‖мóлецъ, льца *ա.* 1, *Աստծուն աղօթող, աղօթարար.* слугá и б. *ծառայ և աղօթարար (հոգևորականի սովորական ստորագրութիւնը).* 2, (бого**мóлица** *ի.*) *ուխտաւոր, -ուհի.* **-мóлка** *ի.* 1, *ուխտաւորուհի, ուխտաւոր կին.* 2. *Կնդ.* Mantis religiosa, *հարցուկ կամ պաշտօնատէր[միջատ]ը.* **-мóлъ** *ա.* 1, *տ.* Богомóлецъ: 2, *Հեգն. կեղծ բարեպաշտ, ‘սուրբ սատանայ’.* 3, б. священный *Կենդ.* Mantis religiosa, *հարցուկ կմ պաշտօնատէրը (միջատ).* **-мóлье** *չ.* 1, *աղօթք, աղօթելը.* 2, *ուխտագնացութիւն.* поѣхать на б.; **-мóльникъ** *տ.* Богомóлецъ 2: **-мóльница** *ի.* 1, *ջերմեռանդ, աղօթասէր կին, բարեպաշտուհի.* 2, *տ.* Богомóлица *և* Богомóлка; **-мóльничать** *չ.* 1, *յաճախ, ջերմեռանդութեամբ աղօթել.* 2. *յաճախ ուխտագնացութիւն կատարել.* **мóльническій, -мóльничій**, чья, чье. *ած. ուխտաւորի.* **-мóльничество** *չ. ջերմ աղօթասիրութիւն, պաշտօնասիրութիւն* **мóльный** *ած. աղօթասէր, պաշտօնասէր, բարեպաշտ.* б—льная грáмота *Հնց. գոհաբանական երգերի, մաղթանքների հրամանագիր.* **-мóльня** *ի. մատուռ, աղօթարան, աղօթատուն.* **-мóльство** *տ.* Богомóлье; **-мóльствовать** (-ствую -ютъ) *տ.* Богомóльничать: **-мóльщикъ, -мóльщица** *տ.* Богомó‖лецъ, -лица; **-мóльщина** *ի.* 1, *աղօթողների, ուխտաւորների բազմութիւն.* 2, *աղօթասիրութիւն, պաշտօնասիրութիւն, աստուածապաշտութիւն։*

Бого‖мýдрый *ած. աստուածային իմաստութեամբ օժտուած.* **-мы́сленный** *ած. տոգորուած մտքերով, խորհրդածութիւններով Աստծու մասին.* **-мы́сліе** *չ. մտածմունք, խորհրդածութիւն Աստծու մասին.* **-мятéжный** *ած. Աստծու դէմ ապստամբւող, անօրէն.* **-невѣстная**, ой *ի. Աստուածահարսն, Աստծուն հարսնացած (Մարիամ սուրբ կոյսը)։*

Бого‖ненавúстникъ *ա.* **-ненавúстница** *ի. աստուածատեաց այր, կին.* **-ненавúстный** *ած. աստուածատեաց, Աստծուն ատելի։*

Бого‖нóсецъ, сца, **-нóсъ** *ա.* 1, *աստուածակիր, աստուածազգեաց, սուրբ.* 2, *նա որ սուրբ պատկերը կրծքի վերայ դրած շրջելով եկեղեցու համար տուրք է հաւաքում.* 3, *խաչատակիր (Թափորի ժամանակ).* 4, *երեխայ, որ սուրբ պատկերով հարսն ու փեսային եկեղեցի է առաջնորդում.* **-отвóдный** *ած. Աստծուց հեռացնող, օտարացնող, հակակրօնական.* **-отéцъ**, тцá *ա. եկղ. Աստուածահայր.* **-откровéнный** *ած. եկղ. աստուածայայտ, Աստծուց յայտնուած.* **-отроковúца** *ի. Աստուածամայր։*

Богоотстýп‖никъ *ա.* **-ница** *ի. աստուածուրաց այր, կին.* **-ническій** *ած. աստուածուրացի յատուկ.* **-ничество** *չ. աստուածուրացութիւն.* **-ный** *ած.* 1, *աստուածուրաց.* 2, *անօրէն, պիղծ։*

Бого‖подóбный *ած. աստուածանման, դիցակերպ.* **-познáніе** *չ. Աստծուն ճանաչելը, Աստծու ծանօթութիւնը.* **-почитáніе, -почтéніе** *չ. աստուածապաշտութիւն, աստուածային պաշտօն, պաշտամունք.* **-пріúмецъ**, мца *ա. եկղ. Աստուածընկալ.* Симеóнъ Б. *Սիմէոն Ա. (Ղուկ. 2₂₈).* **-прослáвленный** *ած. աստուածօրհնեալ, Աստծուց փառաւորուած։*

Бого‖протúвникъ *ա. Աստծուն հակառակող, պիղծ, անօրէն, անաստուած.* **-протúвность** *ի. Աստծու դէմ հակառակութիւն. անօրինութիւն.* **-протúвный** *ած. Աստծուն, Աստծու պատուիրաններին հակառակող, անօրէն, պիղծ,*

Бого‖рáвный *ած. աստուածանման, դիցանման.* **-рóдица** *ի.* 1, *Աստուածածին, Տիրամայր.* 2, *Աստուածածնի աղօթքը.* **-рóдицына** рýчка *բս. ա,* Botrychium lunaria, *լուսնական օձալեզու. բ,* Anastatica hierochuntica, *Երիքովի վարդը.* **-рóдичъ**, чна *ա. եկղ. տաղ, գովաբանական երգ սուրբ Աստուածածնի.* **-рóдичная** травá, Osmunda regalis, *արքայական ձարխոտ.* **-рóдская** травá *բս. ա,* Thymus serpyllum. *Թիւմ, դաշտային ուրցը (ղամբուռ?). բ,* Helichrysum arenarium, *մանրածաղիկ անմեռուկը։*

Богорóжникъ *ա բս.* Pirus torminalis *կմ* Sorbus *կմ* Crataegus torminalis, *ներդին, ալքոր (հայերէն տակ? ուժատու?)։*

Бого‖слóвіе *չ.* 1, *աստուածաբանութիւն.* 2, *հոգևոր դպրոցի բարձրագոյն դասարանը (ց1868 թ. գոյութիւն ունեցող կանոնադրութեան համաձայն).* 3. *Հնց. արքայական հրովարտակների սկզբում* «Бóжіею мúлостію» *բառերի գրելու առանձին եղանակը.* **-слóвскій** *ած. աստուածաբանական.* б. факультéтъ: **-слóвствовать** (-ствую -ютъ) *չ. աստուածաբանել. աստուածաբանութիւն ուսուցանել. կրօնական խնդիրների մասին վարդապետել.* **-слóвъ** *ա.* 1, *աստուածաբան.* 2, *հոգևոր դպրոցի բարձրագոյն դասարանի աշակերտ։*

Богослу‖жéбный *ած. աստուածապաշտական, ժամասացութեան, ժամերգութեան.* б. обря́дъ;

-же́ніе *չ.* *աստուածպաշտութիւն, ժամասացու-թիւն, ժամերգութիւն։*   [*կանչի (կակաւանի)։*

Богосѣ́дникъ *ա. բս.* Theobroma cacao, *հընդ-*

Богоспаса́емый *ած.* (*մակդիր քաղաքի, ամրոցի եւն, մեծ մասամբ կոչւ.*) *աստուածապահպանեալ, Աստուծոյ պաշտպանուած, պահպանուած.* б. градъ, б—ая крѣпость; -творе́ніе *չ.* *աստուածա-ցուցանում, գերբնականութիւն.* -твори́ть (-рю́-ря́тъ), обог—, *ն.* 1, *աստուածացնել, երկրպագութեան առարկայ դարձնել.* 2, *աստուածների կարգը դասել, դի-ցաբանել, աստուած խոստովանել.* -тво́рца *ի.* (*հեթանոսների մէջ*) *կախարդական զօրութեան օժտուած մարդ կամ առարկայ.*

Богоуго́діе *չ.* *աստուածահաճոյութիւն, ջերմ սէր առ Աստուած.* -уго́дникъ *ա.* -уго́дница *ի.* *աստուածասէր, -ծառայող այր, կին.* -уго́дный *ած.* 1, *աստուածահաճոյ.* б—ыя дѣла́; 2, *աղ-քատախնամ, թշուառներին, աղքատներին խնամող.* б—ыя заведе́нія; -хвале́ніе *չ.* *Աստծուն փառաբանելը, գովաբանելը.* -хва́льный *ած.* *Աստ-ծուն փառաբանող, փառաբանող, գովաբանական.* -храни́мый *ած.* *աստուածապահպանեալ, աստուա-ծապահպանեալ։*

Богохуле́ніе *չ.* *Աստծուն հայհոյելը.* -ху́льникъ *ա.* -ху́льница *ի.* *Աստծուն հայհոյող այր, կին.* -ху́льничать *չ.* *Աստծուն հայհոյել.* -ху́льническій *ած.* *Աստծուն հայհոյողների.* -ху́льничество *չ.* *աստուածահայհոյութիւն.* -ху́льный *ած.* *Աստծուն հայհոյող.* б—ыя слова́; -ху́льство *ա.* Богохуле́ніе; -ху́льствовать (-ствую-ютъ) *ա.* Богоху́льничать.

Богочелов́ѣкъ *ա.* *Աստուածամարդ* (*Քրիստոս*). -вѣ́ческій, -вѣ́чный *ած.* *Աստուածամարդի։*

Бого́шникъ *ա.* Богоро́жникъ.

Богоявле́ніе *չ.* 1. *աստուածայայտնութիւն.* 2, *Աստուածայայտնութեան տօնը* (*յունվ. 6-ին*). -явле́нный *ած.* *աստուածայայտ.* -явле́нскій *ած.* *Աստուածայայտնութեան.* Б—ая вода́ *ջրօրհ-նեաց ջուր.* Б—іе дни *ջրօրհնէքի օրեր* (*դեկտ. 25-ից մինչ յունվ.*); Б. храмъ, приходъ *Աստ-ուածայայտնութեան տաճար, Աստուածայայտնու-թեան եկեղեցու ծուխ, ժողովուրդ.*

Богуми́лы *ա.* Богоми́лы. [*ընտրի, պատուական*]։

Бо́гхедъ *ա.* *բողխեդեան քարածուխ* (*խիստ*

Богъ *ա.* (*կոչ.* Боже *և* Богъ; *ներգ.* въ Бо́зѣ, *օր.* въ Бо́зѣ почи́вшій Госуда́рь; *յ.* бо́ги, бого́въ, -а́мъ *եւն*) 1, *Աստուած.* сла́ва Бо́гу *փառք Աստծուն.* Богъ вѣ́сть, Богъ зна́етъ *Աստուած գիտէ, ով գի-տէ.* ей Бо́гу, какъ Б. святъ *Աստուած վկայ.* Б. подастъ *Աստ. տայ* (*մուրացկանին*). Б. посѣти́лъ *Աստ. բարկացաւ, Աստ. պատժեց կամեցաւ* (*ասում են զայրացած գժբախտութեան համար*). Б. съ то-бо́ю *ա, Աստ. քեզ հետ, բարի ճանապարհ.* *բ,* (*Աստ. քեզ հետ* (*ներում եմ քեզ*)). *գ, 'ի սէր Աստծու, այդ ինչ է* (*արտայայտում է տարը-մանք*). Б. съ тобо́й. что ты дѣ́лаешь? Дай Бо-же, дай Богъ! *տայ Աստուած, որ, թող.* ра́ди Бо́га *'ի սէր Աստծու.* сохрани́ Б., оборони́ Б., упаси́ Б. *Աստ. մի արասցէ, Աստ. չանէ.* чѣмъ Б. посла́лъ *ներեցէք, Աստուծու տուածով գոհ եղէք* (*հիւրընկալի ասվորական խօսքերը*). Б. въ по́мощь, Б. на́ помощь, Б. по́мощь, помога́й Б. *Աստ. քեզ օգնական լինի.* всѣ по́дъ Бо́гомъ хо́димъ *կամ* живёмъ *Աստ. ամենքիս Տէրն է.* 2, (*կ*)*ռապաշտ, չաստուած, դիք կուռք.* земные бо́ги *երկ-րային իշխանաւորներ.* 3,* *բանաստեղծական ներշնչանք, շնորհք։*

Бода́ло *չ.* *վարոց, եղներ քշելու ճիպոտ, փայտ.* -да́ніе *չ.* *խեթկելը, հարու տալը.* -да́ть, заб—, бодну́ть *չ. և ն.* *խեթկել, հարու տալ.* -ся *չ.* 1, *տ.* Бода́ть; 2, *փոխ.* *միմեանց հարու տալ.* -де́ніе *սկւ. գործծ. տ.* Бода́ніе; -децъ, дца́ *ա.* 1, *աքաղաղի սուրը յետևի մասը, մա-գիլը, չանգը.* 2, *հնց. խթան.* 3, *բս. սկւ. գործծ. տ.* Шпорецъ; 4, бодцы́, о́въ *յ.* *հաճարի քնարը. եղինջ, վարդի և նման բոյսերի փուշը.* -ди́ло *չ.* *երկաթէ սուր ծայրով խթան, ձող.* -дла́нъ, а́ *բս. ա,* Prunus spinosa, *մամխի ր,* Rhamnus frangula, *բեկանենի.* -дли́вость *ի.* *գժութիւն, կատաղութիւն.* дли́вый *ած.* 1, *խեթ-կան. հարու տուող, գիժ.* б—ой коро́вѣ Богъ рогъ не даётъ (*առծ*). 2, *խայթող, փշոտ, կծող։*

Бодмерéйникъ, -ре́йщикъ *ա.* *նա որ դրամ է փոխ տալիս իրեն գրաւական ընդունելով նաւն և իր բեռը.* -ре́йный *ած.* *նաւային փոխառինու-թեան.* б—ыя де́ньги; -ре́я *ի.* (*հոլ.*) *Նաւային փոխառինութիւն* (*փոխառինութիւն, որի համար իրեն գրաւական վերցնում են նաւը կամ իր բեռն և կամ երկուսն էլ միասին*)։

Бодну́ть *ա.* Бода́ть; -до́къ. дка́ *ա.* *եղջիւրնե-րով տուած հարուած։*

Бо́дня *ի.* *փայտէ կոտ խուփով, որ գիւղացի-ներին ծառայում է իբրև արկղ։*

Бодотычи́нникъ *ա. բս.* Elatostema, *Թիապտուկ* (*եղինջների սեռից*)։

Бодра́нъ *ա. բս.* Heracleum, *կոյակ, Թեփխաչ։*

Бодре́ніе *չ.* *քաջալերելը, խրախուսելը.* -рень-кій (-ре́некъ, -ре́нька, о) *ած.* *բաւականաչափ աշալուրջ, հսկող, քաջ, կայտառ, ժիր, կենդա-նի.* -ри́лка *ի.* *ռմկ. կոչւ. օղի.* -ри́ть (-рю́-ря́тъ) об—, *ն.* *քաջալերել, խրախուսել, ոգի ներշնչել.* -ся, об—, *անդր.* 1, *քաջալերուել, խրախուսուել, ոգի առնել. քաջանալ, արիանալ.* 2, *հպարտու-թեամբ քայլել, ընթանալ.* -ри́ха *ի. բս.* Anychia, *ցայգատ.* -рость *ի.* 1, *աշալրջութիւն, արթնու-թիւն.* 2, *քաջութիւն, արիութիւն, ժրութիւն, կորով.* 3. *Թարմութիւն, կենդանութիւն, կայ-տառութիւն.* -рственный *ած.* *աշալուրջ. արթուն, քաջ, արի, խիզախ, ժիր, կենդանի, կայտառ, զուարթ.* -рствова́ніе *չ.* 1, *արթուն կենալը, հըս-կելը. աշալրջութիւն.* 2, *արիանալը, քաջանալը.* -рствовать (-ствую -ютъ) *չ.* 1, *չքնել, արթուն կենալ, հսկել.* 2, *արիանալ, քաջանալ.* б. ду́-хомъ и тѣ́ломъ *հոգով և մարմնով արի լինել.* -рый (-дръ -дра́, о) *ած.* 1, *աշալուրջ, արթուն, հսկող. անդանդրտող.* б—ая стра́жа, б. духъ; Духъ бодръ, плоть же немо́щна *Հոգիս յօժար է, բայց մարմինս տկար* (*Մատթ.* 26 $_{41}$). 2, *քաջ, արի, խիզախ.* б вои́нъ; 3, *Թարմ, կենդա-նի, կայտառ, ժիր, աշխոյժ, ամրապինդ.* -ря́нка *տ.* Бодря́ка.

Бодýнъ, а́ *ա.* -ду́нья *ի.* *խեթկող, հարու տը-ւող* (*որձ, էգ*) *կենդանի.* быкъ-боду́нъ; коро́ва-боду́нья; -ду́нки, нокъ *ի. յ.* бодцы́ (*տ.* Бодéцъ 4); -дя́га *ի.* 1, *կնդ.* Spongia, *սպունգ.* б. рѣчна́я, Sp. fluviatilis, *գետային սպ.* б. озёрная, Sp. lacustris, *լճային սպ.* 2, *կապտակ, հանաք.* ко́р-чить б—и *կատակներ, ծաղրածութիւն, 'մասխարայութիւններ' անել.* -дя́жникъ *ա.* *ծաղրա-ծու, կատակներ անող, հանաքչի, սիմու.* -дя́-жничать *չ.* *կատակ, հանաք անել. ծաղրածու-թիւն, միմոսութիւն, 'մասխարայութիւններ' ա-նել.* -дя́жный *ած.* *սպունգի(ց).* б. порошо́къ;

-дя́къ, а́ *բս.* տատասկափուշ (Carduus acanthoides) և նման խայթող բոյսեր։

Бо|езо́й *ած.* 1, խփող, զարկող, զարնող (*տճ.* *հ.*). չխկչխկող, չխկացնող. б—ые часы̀ զանգակաւոր, զարկող ժամացոյց. б—а́я пружи́на զարկող, հարուածող զսպանակ (հրացանի չախմախի մէջ). б—а́я рабо́та *լեռնգ.* *տ.* Бойка 2; б—ые зна́ки ծեծի, հարուածների նշաններ 2, պատերազմի, —մական, մարտի, ռազմա—. б. генера́лъ քաջ, կռուի զօրապետ. б—о́е су́дно ռազմանաւ, մարտանաւ, б. поря́докъ,— строй զօրքի ճակատեցնելը. б. ого́нь պատերազմի կրակ. б—ые патро́ны գնդակաւոր փամփուշտներ. б—ыя цѣ́ли պատերազմական միտումներ. б—ые припа́сы ռազմամթերքներ. б—ые по́шлины ռազմամաքսեր (որ խաղաղութեան ժամանակ մի տէրութիւն նշանակում է միւս տէրութեան ապրանքների վերայ, նորան տնտեսապէս հարուածելու նպատակով)։

Боёнъ, бойка́ *ա.* 1, հացահատիկ ծեծելու գործիքի (цѣпъ) ծայրի կոպալը. 2, փայտէ մեծ սանդ իւր սանդղկոտով. 3, Битка́ 1 և Бито́къ 1; 4, գործիք, որով ձիւթ քաշողները ծառերից կեղև են փրցնում. 5, խէժ, ջարդուած փշրած, մանրացրած բան։

Бое́цъ, бойца́ *ա.* 1, մարտիկ, կռուիճ, քաջ, պատերազմիկ զինուոր, զօրական. 2, սուր երի ծայրը. մախաթ, լեթան, 'բիզ'. 3, *հոլ.* խիստ ժիր, աշխոյժ, կենդանի մանչ կմ աղջիկ, երբեմն նաև կինարմատ (*տ.* Бой 9)։

Бо|жба́ *ի.* երդումը, երդում. **-же** *տ.* Богъ.

Боже|до́мка *ի.* 1, *տ.* Божедо́мница; 2, աղքատանոցում, անկելանոցում խնամուող կինարմատ. 3, փողոց Մոսկվայում, ուր գտնւում էր божедо́мница կոչվ. դանգատարանը. **-до́мница** *ի.* *հնց.* հանգստարան, գերեզմանոց, ուր թաղւում էին սպանուածները, յանկարծամահ եղածները, նոյնպէս և աղքատները. **-до́мный**, **-до́мскій** *ած.* սպանուածների, աղքատների գերեզմանոցի. անկելանոցում խնամուող աղքատի. գերեզմանատան ծառայի. **-до́мъ** *ա.* 1, աղքատների, սպանուածների, յանկարծամահ եղածների գերեզմանոց. 2, (божедо́мка *ի.*) աղքատանոցում, անկելանոցում խնամուող մարդ. 3, գերեզմանոցում աղբող և մեռելներ թաղող, գերեզմանոցի ծառայ։

Божедре́вно *չ.* *բս.* Artemisia abrotanum կիտրոնային բարձմենեակը։

Бо|же́нье *չ.* *տ.* Божба́; **-женьна** *ի.* *նւզ.* *մանկ.* 1, Աստուած. 2, սուրբ պատկեր. **-жескій** *ած.* աստուածային. по-бо́жески բոլորովին արդարացի. сдѣлайте бо́жескую ми́лость *ռմկ.* բարի եղէք, օգնեցէք. **-же́ственность** *ի.* աստուածայնութիւն. աստուածային, հրաշալի, ըքանչելի լինելը. **-же́ственный** *ած.* 1, աստուածային. б—ое естество́ աստուած. բնութիւն. б—ыя кни́жки կրօնական գրքոյկներ. 2, հրաշալի, զարմանալի, ըքանչելի, աննման, չնաշխարհիկ. **-жество́** *չ.* 1, աստուածութիւն. б. св. Ду́ха; 2, Աստուած, (չ)աստուած, *երկրպագութեան առարկայ, ըքանչացում. **-жи́ться** (-жу́сь -жатся) поб—, *չ.* Աստծու անունով երդուել **-жій**, -жія, -жіе և -жья, -жье (*եզ.* *սեռ.* և *տրկ.* (*ա.* և *չ.*) երկու ձև ունին, այն է бо́жія և бо́жіяго (-жьяго), бо́жію և бо́жіему (-жьему) աստուածային. яви́ться на свѣтъ Б. լոյս աշխարհ գալ, ծընուել. Сынъ Б. Աստուածորդի (Քրիստոս). Б. даръ *սա.* սուրբը, հաց. Божье де́рево *տ.* Божедре́вко; Бо́жья коро́вка, — **козя́вка** *կնդ.* Chrysomela, կարմրաբիծ և սևակամիջատ. Бо́жья ми́лость փոթորիկ, մրրիկ, ամպրոպ. Бо́жье зна́мя միածան, 'կանաչակարմիր'. Бо́жье милосе́рдіе *ա,* *սա.* գթութիւն, ողորմութիւն. *բ,* սուրբ պատկերներ. Бо́жій человѣ́къ *ա,* այր Աստուծոյ, սուրբ մարդ. *բ,* անհոգս, պարզամիտ, խոլամիտ, խև մարդ. бо́жьи лю́ди անուանում են իրենց ցափակեաց մարդիկ. бо́жье -жья *չ.* և бо́жья, жьей *ի.* հիւանդութիւն. **-жни́ца** *ի.* 1, դարակ, պահարան սուրբ պատկերների. 2, աղօթարան սուրբ պատկերներով, մատուռ. 3, կատուռն, մեհեան. **-жо́къ** жка́ *ա.* *նւզ.* հեթանոսական (չ)աստուած, պատկի կուռք։

Бо|зни́къ, а́ *ա.* թանթրուեր, թանթրուենու թուփ, **-зо́вый** *ած.* թանթրուենու. б—ыя я́годы.

Бо́зъ *ա.* *տ.* Бузина́.

Бо́йстый *ած.* *որս.* խիստ զարկող, մեծահա- [բուսծ. б. со́колъ.

Бой *ա.* 1, *անյոգն.* խփելը, զարկելը. ապտակելը. ջարդելը, մորթելը. ծեծելը. զարկ, ձայն, չխկոց. б. бараба́нный թմբկահարութիւն. б. въ часа́хъ ժամացոյցի չխկոցը. 2, (նախդրկ. въ бою́, у. бо́й և бо́я, սեռկ. боёвъ) մարտ, ճակատ, ճակատամարտ, պատերազմ, կռիւ. вступи́ть въ б. կռուի բռնուել, ճակատել. брать, взять съ бо́ю զոռով, զէնքով, զըռ տալով առնել, վերցնել. кула́чный б. բռնցքակռիւ, մուշտակռիւ. 3, *ձկնորս.* ձկան ձու (ձըկնկիթ) ածելը. 4, ռազմանիւթ, վառօդ և գնդակ, 'զինւոր բարութ'. бо́ю не ста́ло վառօթ ու գնդակը հատել է. 5, կոտրտած, ջարդուած բաներ. въ посу́дѣ, въ стёклахъ мно́го бо́ю շատ ամանեղէն, ապակեղէն է ջարդուել. 6, անտառում հողմից և այլ պատահարներից տապալուած փայտ, ծառեր. 7, ժխորոտը, բազմամբոխ տեղ. 8, գերբուկ, խորտուբորտ, դժուարանցանելի ճանապարհ. (կառապանի լեզուով) սառած, սայթքուն ճանապարհ. 9, ժիր, աշխոյժ, կայտառ, ճարպիկ, արագաշարժ, համարձակ մարդ. бой-ма́льчикъ, бой-ба́ба, бой-дѣ́вка; 10, *հնց.* *տ.* Бойни́ца.

Бо́йна *ի.* 1, խփելը, վարելը, ցցելը, ներս խցկելը. б. свай ցցերի ածելը. б. щебня խըճի գետնի մէջ թաղելը. 2, թաղքագործների աղեղի թակը, որով բուրդը զզում են. 3, ցըցերի կմ բրերի շարք. ցցապատ.

Бо́|йкій *ած.* (*բաղդ.* бо́йче) 1, համարձակ, խիզախ, ժիր, աշխոյժ, կենդանի, ճարպիկ, արագաշարժ. б. человѣ́къ; б. ма́лый; б—ое перо́ ներգործ, զօրաւոր գրիչ. 2, գեղեցիկ, խորտուբորտ, կոշտ ջարդոտ, սայթքուն. б—ая доро́га; 3, բազմամբոխ, ժխորալից, մարդաշատ. б—ое мѣ́сто, б—ая у́лица. **Бо́йко** *մ.* *ա,* կենդանի կերպով, արագութեամբ, ճարպկութեամբ. յաջող կերպով. *բ,* (կառապանի լեզուով) սայթքուն (*բաղդ.* *սա.* бойчѣ́е).

Бойно́вый *ած.* ծեծածի, սանդղկոտի, թակիչի։

Бо́йкость *ի.* ժրութիւն, աշխոյժութիւն, ճարպկութիւն, խիզախութիւն, համարձակութիւն, կայտառութիւն։

Бойкоти́рованіе *չ.* 1, կալուածատիրոջն իւր կալուածքից քշելը, վռնդելը. 2, *ձն.* մէկին նըզովելը, ընկերութիւնից, հասարակութիւնից դուրս վռնդելը. **-ровать** (-рую -ютъ) *ն.* (Boycott-ի անու-

նալ) 1, մէկին խոյ կողմածքից վանել, դուրս քշել, ընդհանուր համաձայնութեամբ երբէք նորա հողի վերայ չթողնելով և նորա հետ ամէն գործք թողելով. 2, աճ. մէկին նզովել, հասարակութիւնից, ընկերութիւնից վանել։

Бойница է. 1, քաղաքայ կամ փայտեայ պատի մէջ ծակ, անցք, որից հրացան, թնդանօթ են արձակում. 2, լեռնգ. հանքի մէջ այն ապահով տեղը, ուր բանուորները պէտք գնելու (լաղմա տալիս) ծածկւում են. 3, մեծ փայտեայ թակ, որով անասունների սպանում են. 4, շար, կատողի անասունի շրթունքի միջից անցկացրած օղակը. 5, տ. Бойня; -ничный ած. բոյնիցային։

Бойня է 1, սպանդանոց, դեսարան. 2,* ջարդ, կոտորած, ջարդջարում (ակար կողմի)։

Бойся, -тесь տ. Бояться.

Бойцовый ած. մարտիկի, կռուփի, քաջ զօրականի. -чакъ, á ա. ռմկ. ժիր, կայտառ, լիզալ, համարձակ մարդ. -чивость է. փիրականութիւն, կռուարարութիւն, -чивый ած. փոլոր, փիրուն, կռուարար. б. кирпичъ; -чѣе տ. Бойкій; -щинъ ա. լեռնգ. հանքահան, հանքարեկ։

Бокалъ ա. (ֆր.) 1, գաւաթ, սկիհ, ըմպանակ. 2, շուշեղական գաւաթների կոնքը, 'մումը'. -льчикъ ա. Նւզ. պստիկ գաւաթ, ըմպանակ։

Боканцы ա. յ. (անգլ.) ծովգ. քառանկիւնի երկաթեայ ձողեր կամ փայտեայ գերաններ, որոնցով բարձրանում և կախուած մնում են թիավարք նաւակները։

Боковикъ, á ա. կողքից փչող, թեք քամի. -вовина է. բարկաման կողքերի շինութեան վերայ գործածուող կոճղներից բարաքանչիւրը. -вовая է. 1, նաւի կողքին քաշած հաստ տախտակը. 2, (Դեսպբի ավերում) շարադրած և կողք կողքի դարսած ձուկ. -ковой ած. կողքի(ց). вѣтеръ б. կողքից փչող քամի. б—ая качка ծովգ. նաւի ճօճումը աջ և ձախ կողմերի վերայ. отправиться на боковую գնալ քնելու, հանգստանալու. -ковуша, -коушна է. կողքի, հարևան սենեակ, շինութեան կողքից սենեակ. -ковье չ. բարկաման կողքերի վերայ գործադրուող կոճղները։

Боксёръ ա. (անգլ.) կռփամարտիկ, ըմբիշ. ձեռքի միջոցներով գործող. -ксированіе չ. կռփամարտելը, անգլիական ձևով ըմբշամարտելը. -ксировать (-рую-ютъ) չ. (անգլ.) կռփամարտել, անգլիական ձևով ըմբշամարտել. -ксъ ա. (անգլ.) բռնց, կռփամարտ, -ութիւն, անգլիական ըմբշամարտութիւն։

Бокъ ա. (Ներգոյակ. въ, на боку; յ. бока (սկւ. боки), овъ) 1, կող, կողք. лежать на боку պառկել ժամանակ անցկացնել. бокомъ կողքի վերայ, թեք. судно плывётъ б.; съ боку կողքից. о бокъ կամ бокъ о бокъ կողք կողքի տեղած, կողք կողքի. сидѣть съ кѣмъ-либо бокъ о бокъ; изба на боку խրճիթը հնութիւնից թեքուել, ծռուել է. подъ бокомъ հէնց կողքին, քթի տակին մօտիկ. взять кого-нибудь за бока մէկին խեթել, գցել մի բան անելու. съ боку на б. մի կողքից միւսի վերայ. бараній б. մորթած ոչխարի տոն հարևան կողքերի հետ միասին. съ боку припёка շաղից, առհմանից դուրս. անպատեհ, անկոչ կերպով. по боку կողմ. 2, երկրաչ. եզրի, պատկերի բաղադրիչ ուղիղ գիծը։

Болванить (-ню -нятъ), обол—, չ. 1, տաշել, տաշելով կոկել. 2, յիմարացնել, յիմարի տեղ ընդունել, խաբել. -ся 1, կր. տաշուել, տաշուելով կոկուել. 2, ռմկ. ագէտ, անմար, յիմար ձևանալ. -ванище ա. յւել. մի ահագին կոճղ. -ванка է. 1, լեռնգ. հնոցում ստացուած երկաթից կամ պողպատից քաշած երկար ձող. 2, գործրնկ. ածած, ձուլած կոշտ կոպիտ իր, որ կարօտ է մշակուելու. 3, վճռկ. ամենահաստ երկաթեայ թերթը. -ванный ած. 1, կոճղի. 2, յիմարի, անմարի. -ванчикъ ա. Նւզ. 1, պստիկ կուռք. 2, (18 դարի պճնամոլների արբայլին լեզուով) կուռք, սիրոյ, երկրպագութեան առարկայ. -ванъ ա. 1, (պարզկ.) 1, Հնց. կուռք, կուռքի պատկեր. 2, կոճղ, քոթուկ. 3, վերին ծայրը գլխի ձևով շինած կոճղ, գլան, որի վերայ գլխարկներն ուղղում, չափում են, 'ղալիբ'. երկաթեայ լարերից շինած կնոջ պատկեր, տ. նաև Манекенъ; 4, խոտով, դարմանով լցրած կենդանին, կենդանու մաշկը, խրտուիլակ. 5, կաւեայ, մետաղեայ կամ փայտեայ ձև, կաղապար, որոնցով զանգակներ. թնդանօթներ և այլ բաներ են ածում (ձուլում). 6,* յիմար, խելառ, ագէտ, պարզամիտ մարդ, 'հայվան' II, հօտի, նախրի շուն, գամփռ. -ванѣть չ. յիմարանալ, անմարանալ, խելառ դառնալ. -вашекъ, шка ա. Նւզ. կոճղուկ, դերձակների կոճղը, որի վերայ շորի կարը յարդում և յղկում են։ [б—у сукномъ. обтянуть

Болвашка է. փայտից շինած կոճակ.

Болверкъ (գերմ.) ղակեշ, պատնէշ, պարիսպ, մարտկոց, տ. Бастіонъ.

Болгаринъ ա. (յ. болгаре, -ръ; սխալ б—ры, -ръ) -рка է. բուլղար, -ուհի, բուլղարացի այր, կին. -рскій ած. բուլղարիայի, -րական. б—рское пшено, բս. Holcus sorghum, քոսբիմ։

Болдырь ա. ռմկ. խառնածին կենդանի, երկու 'չուտայ' կենդանիներից ծնուածը. -дырьянъ տ. Балдырьянъ.

Болевой ած. ցաւի, ցաւեցնող. б—ое чувство; -левъ տ. Больной; -леутолительный ած. բժ. ցաւը ամոքող, մեղմացնող, կտրող. б—ыя средства.

Боливаръ ա. Հնց. բոլիվարեան գլխարկ։

Болиголовъ ա. բս. 1, Conium maculatum, պիսակ խնդակոթը կամ խնդամոլին. 2, Cicuta virosa, մեծ ջրային խնդամոլին կամ մոլեխինդը։

Болидъ ա. 1, թռչող, ընկնող օդաքար. 2, աճ. պստիկ. գիսաւոր մարմին։

Болономъ (փոխնկ. обволокомъ) մ. գւռկ. լիկ վրան առնելով, ուսերին գցելով. одѣваться б.

Болона է. (Հնց. болону, յ. болоны, -лонъ) 1, ծառի վերայ գտնուող խոլ, ուռոյցք. 2, եղունգ, կոշտ, պալար, ուռոյցք մարմնի վերայ։

Болонка է. (ֆր.) բոլոնեան բրդոտ և երկարականջ շնիկը, քոթոթը. -лононъ, нка տ. Блонокъ.

Болонь է. 1, ծառի բունի երեսի փափուկ շերտերը, նոյնպէս և կեղևի ստորին փափուկ շերտը. обтесать б.; 2, նոր կտրած ծառի մէջ երևցած փտած տեղը. 3, ծովացիլ ժանիքի վերին, անպէտք շերտը. 4, հեղեղից ողողուած, տափարակ մարգագետին։

Болотечко չ. Նւզ. պստիկ ճահճուտ. -лотина է. ճահճուտ տեղ, ճկուտ. -лотистый ած. ճահճային, ճահճուտ. -лотникъ ա. 1, կնդ. երկարակտուց ճահճային կտցարը. 2, բս. ա, Andromeda, անդրոմեդը. բ, Callitriche, ջրաստղը. գ, Sa-

gittaria sagittaefolia, հասարակ նետախոտը. դ, Geranium silvaticum, անտառային խորդենին. ե, Ledum, լաւղանոնը. 3, ճահճուտի բնակիչ, ճահճաբնակ պիղծ, չար ոգի (ըստ ժողովրդական հաւատալեաց). -ло́тница ի. 1, բս. Triglochin palustris, սուտ անէղ, կորտնարդենին. 2, ճահճաբնակ, ջրաբնակ երկակենցական էակ. -ло́тный ած. ճահճի, ճահճային. б. торфъ, б—ое мѣсто; б. газъ ածխածնի գազակերպ միացութիւնը ջրածնի հետ. б—ая руда՛ երկաթի ջրային դրիդը. -лотня́къ, а́ ա. ճահճային, ճահճուտ տեղում բուսած անտառ. -ло́то չ. 1, ճահիճ, ճահճուտ, մոր. 2,* լճացած տեղ, դիմնադրկութիւն, որի մէջ խառնափնթորութիւն է տիրում, ամէն բան տանուլինւրոյ է լինում. -ло́товикъ ա. բս. Boletus granulatus, խղասունկ. -ло́тце չ. նւզ. պստիկ ճահճուտ, ճահճային տեղ, մորուտ։

Бол|та́ніе չ. 1, հեղուկի թափահարելը, ժամ տալը, հարելը (օր. սրաժանի, ձուի). 2, որ և է իրի այս կողմ այն կողմ, գէսուղէն ձգելը. 3, դատարկ, փուչ խօսելը, շաղակրատելը, *դուրս տալը*. -та́ть А. 1, ն. (взб—) հեղուկը թափահարել, ժամ տալ, հարել. б. мутовкою сметану; 2, չ. чѣмъ մի բանով օդի մէջ գէսուղէն շարժում անել. б. ногами ոտքերն գէսուղէն շրջել. Б, ն. և չ. (выб—, наб—, болтнуть) ռմկ. 1, դատարկ, փուչ, յիմարաբար խօսել, վայրահաչել շաղակրատել, վատ խօսել. б. всякій вздоръ; 2, տալ, յայտնել (գաղտնի բանը). онъ болта́етъ всё, что ему́ въ го́лову входитъ; -та́ться, А, անդր. 1, (հեղուկի մասին) հարուել, լկլկալ. вода́ болта́ется въ бо́чкѣ; 2, ռմկ. պարապ, անբան անգործ քարշ գալ, թրև գալ. գ, ճօճուիլ, գէսուղէն ընկնել (կախ ընկած իր մասին). Б. չր. *դուրս տրուել*, տուուել. ма́ло ли что болта́ется отъ пра́здности? -тень, тня ա. 1, դաջուկրի խառնիչ. տաճ. խառնիչ. 2, տ. Болту́нъ 2.

Бо́лтикъ ա. նւզ. տ. Болтъ.

Бол|тли́вость ի. շատախօսութիւն, շաղակրատանք, անզգուշապահութիւն. -тли́вый ած. շատախօս, դատարկախօս, շաղակրատող, անզգուշապահ. -тну́ть ա. Болта́ть; -товня́ ի. դատարկախօսութիւն, փչախօսութիւն, երկար, անհամ շաղակրատանք։

Болтово́й ած. բոլտ մեխի (տ. Болтъ).

Бол|товство́ չ. 1, հակում, միտում դէպի շատախօսութիւն, դատարկախօսութիւն. 2, շաղակրատանք, դատարկ, փուչ, անհամ խօսքեր, խօսակցութիւն. -то́къ, тка́ ա. աւելորդ, անտեղի, անպատեհ խօսք. -ту́нъ, а́ ա. 1, (болту́нья ի.) չուչանակ, շատախօս, դատարկախօս, փչախօս այր, կին. 2, լակ ձու. 3*, անյաջողութիւն, ձախողուած ձեռնարկութեան մէջ. онъ надѣ́ялся мно́го получи́ть, анъ вы́шелъ б.; -ту́шка ի. 1, հեղուկը հարելու գործիք. 2, հոգ. նւզ. տ. Бол|ту́нъ, -ту́нья; 3, ջրով կամ կաթով հարած ալիւր. ջրի հետ խառնած ալիւր, թեփ. անասունների խմելու համար. 4, կաթնով հարած ձուաձեղ, կաթնաձուաձեղ։

Болтъ, а́ ա. (անգլ.) բոլտ. 1, երկաթեայ ձողակ, երկար մեխ, որի մի ծայրը գլուխ ունի, իսկ միւս ծայրը պտուտակ ունի և ամրացնել կարելի է. 2, երկաթեայ ձողակ, որ պատուհանի շրջանակից անցնելով պատուհանը փակում է. 3, б о л т и́, овъ չ. ռմկ. հրաշանք մասերը, ինչպէս նշանաւորութեան երկաթը, պատրանի փակիչն եւն. 4, Հնց. ա, շղթայով միացած ջուլստ բոլտեր, որոնցով թնդանօթ էին արձակում. բ, б. самострѣльный զենդածայր կարճիկ նետ, որ գործ էր ածւում խաչոր դաղաղներ որսալու ժամանակ։

Бо|ль ի. 1, ցաւ, դիւանդութիւն. головна́я б. գլխացաւ. зубна́я б. ատամնացաւ. 2, վիշտ, թախիծ, կսկիծ. серде́чная б. սրտախոցով վշտակիր. (Սակաւ боль, я ա. ցաւ. какъ не ощуща́ть бо́ли, когда́ бьютъ), -льне́некъ, нька, о ած. բաւականաչափ հիւանդ, տկար. уда́рить больне́нько բաւականին խիստ զարկել, խփել. -льнёхонекъ, -льнёшенекъ, нька, о ած. խիստ, ծանր հիւանդ. -льни́ца ի. դիւանդանոց. б. на сто́лько-то крова́тей; -льни́чный ած. հիւանդանոցի. -льноа́то ն. փոքր ինչ ցաւով, ցաւեցնելով. -льно́й ած. (бо́ленъ, -льна, о́) 1, հիւանդ, տկար, ցաւագար. бо́ленъ лихора́дкой; дитя́ бо́льно; *б—ое мѣсто զգայուն, դաղուած տեղ. больно́й, -на́я (իբրև գոյկ. ա. և ի.) հիւանդ այր, կին. сва́ливать съ больно́й головы́ на здоро́вую (ղարձ.) իր մեղքը, յանցանքը ուրիշի վզին ձգել. 2, վշտացած, վշտագնած, տխուր, տրտում. 3, խիստ, խիստ մեծ, խիստ ծանր, կսկծեցնող: Б о́ л ь н о, 1, ած. տրամ. հոլ. мнѣ бо́льно въ э́томъ мѣстѣ այս տեղում ես ցաւ եմ զգում. бо́льно мнѣ, что не увижу́ васъ, ցաւում, վշտանում եմ, որ ձեզ չպէտք է տեսնեմ. 2, ն. ա, խիստ, սաստկապէս ցաւ պատճառելով. уда́рить, укуси́ть, наказа́ть б.; բ, ռմկ. խիստ, չափազանց. онъ б. серди́тъ.

Боль|ша́нъ, а́ ա. ռմկ. 1, ընտանիքի գլուխ, աւագ, մեծ. 2, ընտանիքի աւագ որդին, եղբայրը, որի հայրն արդէն մեռած է. 3, գաղտնի ընկերների հասայիների աւագ, վանքի վանահայր. 4, մեծ, բնդարձակ ճանապարհ, ուղի. -шачо́къ, чка́ նւզ. տ. Больша́къ; -ше (великъ ած.-ի և много ն.-ի բաղդատ. աստ.) աւելի մեծ. աւելի. медвѣ́дь б. во́лка; онъ зна́етъ бо́льше; я бо́льше не хочу́ ես այլևս չեմ ուզում. -шеголо́вый ած. մեծագլուխ, հաստագլուխ. -шемѣ́рный ած. սովորական չափից աւելի. լիաչափ. б—ые ма́чтовые лѣса́ երկար, մեծ, կայմագործութեան յարմար փայտ, անտառ. -шина́ ի. 1, հոգ. մեծ, աւագ այր, կին. 2, ի. ռմկ. տ. Большинство; -шинство́ չ. 1, մեծամասնութիւն. б. голосо́въ; 2, աւագութիւն, առաջնակարգութիւն, անդրանկութիւն. -ши́й ած. (большой и вели́кій ածականների բաղդատ. աստ.) աւելի մեծ. кто хо́четъ ме́жду ва́ми быть бо́льшимъ, да бу́детъ вамъ слуга́ որ կամիցի 'ի ձէնջ մեծ լինել, եղիցի ձեր պաշտօնեայ (Մատթ. 20_{26}). бо́льшею ча́стью, по бо́льшей ча́сти մեծ մասամբ, բստ մեծի մասին, գլխաւորապէս. -шо́й ած. 1, մեծ, ընդարձակ, լայնածաւալ. большо́му корабли́ и б—ое пла́ваніе (առծ.) շատ աչխատողը շատ էլ կուտէ. 2, մեծ, զօրեղ, ուժեղ. կարևոր. б. свѣтъ կրթուած, հարուստ, բարձր դասակարգ. б. боя́ринъ մեծ, նշանաւոր իշխան. նախարար. 3, ինքնագլուխ, ինքնուրոյն. 4, Հնց. աւագ, անդրանիկ (հակառ. տ. Меньшо́й); б. сынъ; б о л ь ш і е, и́хъ հոգ. մեծ, հասակ առած մարդիկ. -шу́ха ի. ռմկ. 1, ընտանիքի մէջ աւագ կինտրմնա. 2, աւագ դուստր. 3, գաղտնագաւթաների կանանց հասարակութեան աւագը կամ կառավա-

նոցի մայրապետը. 4, պառի, խաղի մեծաւոր, գեներալ օրինակ. -шýщій ած. ռմկ. զվարաղը. տառ. խիստ, անչափ մեծ։

Бо́льше. -лѣе տ. Бо́льше.

Болѣзненность ի. հիւանդոտութիւն, հիւանդոտութիւն, վատառողջութիւն, ցաւագարութիւն. -зненный ած. 1, հիւանդոտ, վատառողջ. անոցոտ. 2, հիւանդ. տկար, ցաւագար. 3,* տխուր, ցաւոտ, փշոտ. -знетво́рный ած. հիւանդաբեր, -զարեր, հիւանդութիւն պատճառող. -знова́ть (-ѣвю-ють), соб—, չ. ցաւիլ, տրտմիլ, վշտանալ. խղճալ, արգահատիլ. -(бо́лѣ)зный ած. ռմկ. 1, ուրիշի համար ցաւող, ուրիշին կարեկից, գթած. բարեսիրտ. 2. ցանկալի, սիրելի, պաշտելի. 3. թշուառ, ողորմելի, արգահատելի (պատժուած ոճրագործի, աղքատական մասին). -(ѣ)знь ի. հիւանդութիւն, տկարութիւն, ցաւագարութիւն. англíйская болѣ́знь տ. 'Англíйскій; (бо́лѣ)сть ի. ռմկ. հիւանդութիւն, տկարութիւն, ցաւագարութիւն. лихáя б. նուաղկոտութիւն, ընկնաւորութիւն։

Болѣ́ть չ. I, (-,-ли́ть) ցաւիլ. *տխրիլ, տրտմիլ, կսկծալ, վշտանալ. սկւ. հիւանդ լինել. голова́. рука́. нога́. се́рдце. душа́ болúтъ; II. (-лѣю-лѣ́ють) 1, հիւանդ, ցաւագար, տկար լինել. տառապիլ. онъ давно́ ужé болѣ́етъ; 2, հոգալ, հոգս քաշել, խնամել։

Бо́люсъ տ. ճնր. bolus. ռոլ (կաւ, կերահող)։

Боля́ринъ. -рыня տ. Боя́ринъ. -рыня.

Большо́й (-чъ.-ча́, о́) ած. -щій բյ. ած. և ած. հիւանդ, տկար. ցաւագար. -чка ի. վէրքը, պալարը պատող կաշին, կեղեւ. վէրք, խոց։

Бомазе́я տ. Бумазе́я.

Бо́мба ի. I, (Фр.) ռզմ. ռումբ; б. съ подсвѣ́томъ լուսաւոր ռումբ (որը արձակելիս պայծառ լոյս է տարածում). вулкани́ческая б. հրաբուխից ժայթքած, տաքած լաւայի կտոր. II, (Фр.) բոմբա (բրդէ խիտ գործուածք). -базе́нъ տ. (Фр.) մի տեսակ մետաքսէ կտոր. գիպակեղէն։

Бомба́рда ի. (Фр) ճնր. I. բարաձիգ մեքենայ, բարան. 2, ռմբաձիգ թնդանօթակիր նաւ. -бардова́ніе չ. -бардиро́вка ի. ռմբակոծում, ռմբակոծութիւն -бомбардирова́ть (-дирую-ють) ъ. (Фр.) ռմբակոծել. *անհանգստացնել, մէկի խաղաղութիւնը վրդովել. б. кого́-либо про́сьбами, пи́сьмами: -барди́рскій ած. I, ռմբաձիգ. б—ая ро́та; 2. ռմբակոծութեան, ռմբակոծելու. б—ія ору́дія; -барди́ръ տ. (Фр.) I. զօրաւոր հրետանու և նաւատորմի աւագ ռմբաձիգ. 2. ռմբաձիգ զօրքերիների վերայ ծառայող զինուոր։

Бомбардо́нъ տ. (խ.) երժ. մի տեսակ փող։

Бомба́стъ տ.(անգլ.) ճամարտակութիւն, փքում, փճուն, ամբարտաւան խօսքեր, դարձուածք։

Бомбази́на ի., -ци́нъ տ. (լտ.) I, մետաքսեայ կտոր. գիպակեղէն. 2, բամբիցին (միջադաբեան թուղթ մի). -ци́нная бума́га բամբիցինեի թուղթ, որ խաւար գեղնագոյն, փայլուն և հաստ է։

Бомбоме́ніе ору́дія, пу́шки ռմբաձիգ գործիքներ, թնդանօթներ. -бовый ած. I, ռմբի, ռմբերի. б. я́щикъ: II, բոմբա բրդեայ կտորի(ց). б. ха́латъ: -бомёръ տ. հրետն. ռմբաչափ. -бомётъ տ. հրետն. ռմբատար, ռմբակիր լծակ, որով ճեծ ռումբերը հրանօթների մօտ են կրում։

Бомъ-, бомъ-брам.... բան. բամ բամ (մասնիկներ, որոնք կցւում են կայմի չորրորդ շարունակութեան (չորր. յարկի) առաքք ու կարգին, պարագաներին, ցցերին, պարաններին են, օր.)

бомъ-бра́мсель ի. նաւի չորրորդ յարկի առագաստ. бомъ-брамстѐнга ի. կայմի վերնագոյն շարունակութիւնը (չորր. յարկի ցիցը).

Бомъ տ. Бонъ I. [կոնֆետի համար։

Бонбонье́рка ի. (Фр.) գեղեցիկ, շրեղ տուփ

Бонвоя́жъ տ (Фр.) բոնվոյաժ (կառք մի)։

Бонда́рить (-рю-рять) չ. տակառագործութիւն անել. -ри́ха ի. տակառագործի կինը. -рный ած. տակառագործի. б—ое ремесло́: -рня ի. տակառագործարան. տակառագործութեան արհեստանոց. -(бонда́)рь տ. (յ. б—ри և б—ря) (գերմ.) տակառագործ։ [բարեմ։

Бо́нза տ. -зъ տ. չինական կամ ճապոնական

Бони́тъ տ. կնդ. Thynnus pelamys, թիննոս (ծովային յափշտակող ձուկ մի)։

Бонни ճնգ. բոնկի (թզթախաղ մի)։

Бонмо́ չ. ան4. (Фр.) սուր խօսք, սրախօսութիւն. -моти́стъ տ. սրախօս. онъ б. большо́й.

Бо́нна ի. (Фр.) բոննա, դայեակ (մեռզ. օտար երկրացի)։

Бонто́нность ի. նուրբ, քաղաքավարի, քաղաքավարի մարմաւնը, վերաբերմունք. -то́нный ած. բարեկիրթ. քաղաքավարի. -то́нъ տ. (Фр.) բարեկիրթ վերաբերմունք, քաղաքավարութիւն։

Бо́нъ տ. I. 1, ծովգ. լողուն գերան կամ գերաններ, որոնք նաւահանգստի մուտքը կապում են. запере́ть га́вань б—омъ: 2, զատաւում այն բասանկներն գերանը, որ ճանապարհը կորում և հարկաւոր ժամանակը մի ծայրով բաբձրանալով. մուտը է տալիս. II. (Фр.) վճռկ. առբաղրած թուղթ, առմուռ՝ դրամ կամ ապրանք ստանալու համար։

Бо́отесъ տ. Волопа́съ 2. [տի վերայ)։

Бора́ ի. ծայր, ծայրած տեղ, ճամակ (ղեկա-

Бо́ра ի. I, (լտ.) բորէաս (սառկայի հողմ, փաթորիկ Դալմատիայի և Սև ծովի ափերին)։

Бора́нивать տ. Борони́ть.

Бора́чъ. а́ տ. բս. Borago, մեղոյշ։

Борбова́ ի. բս. Bunias orientalis, զալ, վայրի շաղգամ։

Бо́ргесъ տ. (գերմ.) տպգր. բորգէս (կարգաւորից փոքր, պետիտից մեծ գիր։

Борда́нъ, а́ տ. I, ռմկ. տ. Бордѐль; 2, (Թուրք) կովկ. բաժակ. -да́чный ած. պոռնկանոցի, բոզանոցի, հանրատան. -дѐль ի. (Фр.) պոռնկանոց, բոզանոց, հանրատուն. -дѐльный ած. պոռնկանոցի. բոզանոցի, հանրատան։

Бордо́ չ. և տ. I, բորդոյեան գինի (կարմիր). 2, մուգ կարմիր գոյն. пла́тье б., ба́рхатъ б. մուգ կարմիր գոյնի շոր, թաւիշ։

Бордю́ра ի. дю́ръ տ. (Фр.) I, եզր, բոլորակ, բոլորք, շրջեզր, շրջաբոլորք. 2. տպգր. զարդաբուն շրջանակ, շարած երեսի շուրջը. -дю́рчикъ տ. նուգ. եզրաժապաւէն, նեղ, թղթեայ զանազան ժապաւէն, որ թղթած պատերը շրջանակում է։

Боре́й տ. (յն.) բորէաս (հիւսիսային քամի)։

Боре́ніе չ. կռիւ, մաքառում, մրցում. -ре́цъ, рца́ տ. I, մաքառող, կռւող, մրցող. 2, մարտիկ, ճարպիկ ըմբիշ. 3, բս. Aconitum, ակոնիտոն կամ ընձախոտ (բէշ)։

Борзи́тель կոմկ. սկւ. զրրծծ. տ. Борзя́тникъ; -зо ն. տ. Бо́рзый; -зовщи́къ, а́ տ. բարակապան (նա որ որսի ժամանակ բարակները վռնդելով որսին հետամուտ է լինում). -зо́й кобе́ль, -за́я

собáка մ. տեսա՛կ որսորդական բարակ, քերծէ.

Бор|зописа́ніе չ. հապճեպ գրութիւն, անճշտեւ գրչակի հեղինակութիւն, շարադրութիւն. -**зопи́сецъ**, спа. ա, 1. ոչինչ, շաղփաղփ գրչակ, խուզ խաղգող, թուղթ մրոտող. 2. Ծնք. արագագիր։

Бо́рзый ած. արագ, արագընթաց, հապընթաց (մեզ. երիվարի մասին). б. конь: бо́рзо Տ. Ծնք. և ռմկ. արագաքայլ, արագութեամբ, հապճեպով. -**зя́тникъ** ա. 1, ա. Борзовщи́къ; 2, բարակներով որսի գնացող սիրահար։

Бори́стый ած. 1, (ա. боръ II,4 կմ. бора́) ծալքաւոր. ճամկաւոր. б. кафта́нъ; II, (ա. боръ I.) եղևնիների խիտ մայրի անտառ. б—ыя мѣстá.

Бо|ри́сова травá, -**ри́съ** ա. բս. Gypsophila struthium, սապնարմատ գձախ։

Борно́мъ Տ. ա. Боръ II. 1։

Бо́р|ла. I. չ. յ. Ծնք. նոսր, փրփրան բամբակեայ գործուածք. II. ի. Սիբ. փայրի այծ. -**ло́вина** ի. փայրի այծի գարնանային մորթի։

Бор|мотá հոր. ռմկ. ա. Бормоту́нъ. -нья; -**мота́нье** չ. 1, փնթփնթալը, փնթփնթոց, մրթմրթալը, -թոց, քրթմնջիւն. 2, մնչիւն (աղաւնու). -**мота́ть** (-чу́-чуть), проб—, չ. և ն. 1. փրնթփնթալ, մրթմրթալ, քրթմնջել. 2. (աղաւնիների մասին) մնչել. -**мотли́вый** ած. փնթփնթացող, մռմռան, քրթմնջող. -**моту́нъ**, á ա. 1, մի անտակ խոսպպաւոր, բրդոտ ռանկով տղաներ. 2, (бормоту́нья ի.) փնթփնթացող, քրթմնջող, մռմռան այր, կին. -(бо́р)**мотъ** ա. Бормоту́нъ 2.

Бор|конисла́ый ած. բորակաթթուային. б—ыя со́ли; -**ный** ած. րիմ. բորակային б—ая кислотá բորակաթթու։

Бо|рове́цъ, вцá ա. բս. Rhinanthus Crista galli, մանր աքլորքրաւկ (արադադի կատար). -**рови́на** ի. բս. Vaccinium myrtillus, մրտենական հապալասի. -**рови́къ**, á ա. 1, բս. ա. Boletus edulis, սնկեր թնջուկ. բ, Chimaphila umbellata, ձմեռնասէր խոտ. 2, Կնդ. Tetrao tetrix, մայրահաւ կմ մորեկ. 3, боровикй յ. վայրի, անտառային մեղուներ։

Боро|ви́на ի. չոր, աւազոտ հող, գետին. -**ви́нка** ի. աշնան կամ ձմրան հասածմ, թուրշի խնձոր. -**ви́ца** ի. բս. Calamagrostis silvatica, անտառային եղեգնախոտ։

Бо|ро́вій вья, вье, -**ро́вковый** ած. վարազի, խոզի. б—вій клыкъ.

Боро́вникъ ա. բս. ա, Digitaria verticillata, մատնուկ. մատնախոտ. բ, Setaria verticillata, խոզանուկ, խոզանախոտ։

Борово́й ած. 1, (ա. боръ I) եղևնիների մայր անտառի. б—ое мѣсто չորուցամաք գետին. որի վերայ եղևնիների կմ դիհիների անտառ է բուսած. II, (ա. боръ IV) կորեկի։

Бо|рово́къ, вкá ա. 1, Նւզ. պստիկ վարազ. կրտած խոզ. 2, լեռնզ. ա. հայոցի խողովակի մէջ ատրքած գյանակր, որ հայած մետաղի հոսանքը կամ կանգնեցնում և կամ որոշ կողմ է ուղղում. բ, աղիւսից շինած չիմքաձև բարձրութիւնր, որի վերայով բոցը մառարանից ծխնելույզն է անցնում. 3, քանդակած սիւնի, տաշտկայի վերայ բարձր, գոլը սրծած տեղ. 4, խարիսխի արտաքին կողմից բարձրութիւն։

Бо́|ровъ ա. 1, վարազ, մալեալ (կրտած) խոզ. 2, խառնբնակ խողովակ, որ վառարանը միացնում է ծխնելույզի հետ. -**рови́тина** ի. վարազի, կրտած խոզի միս։

Боро|дá ի. 1, կզակ. 2, մորուք, միրուք. отпусти́ть бо́роду միրուք թողնել. завѣ́ть бо́роду Ծիս. վերջին խուրձը կապել. հանձր, դաշտային աշխատանքները վերջացնել. 3, б. пѣту́шья աքաղաղի մորուք. А да́мова б. ա. Адáмова; А рóнова б. ա. Арóнова; Чóртова б. բս. Asparagus officinalis, վայրի ծնեբակ. -**да́вистый** ած. կոճիճներով, եղունգներով, խայերով. -**да́вна** ի. 1, գորտնուկ, կոճիճ, եղունգ, խալ. 2, բս. Verruca. խել. -**да́вникъ** ա. բս. ա, Clematis, պատատիճ (մամրիչ, չիրխոտ). բ, Cerinthe, մոմախոտ. գ. Chelidonium, հողմափայտ (կանթեղխոտ, ծիծեռնախոտ). -**да́вница** ի. բս. Lampsana, խորու. -**да́вочка** ի. Նւզ. պստիկ կոճիճ, եղունգ, խալ, խել. -**да́вочникъ** ա. Бородáвникъ; -**да́вочный** ած. կոճիճներով, եղունգներով, խլխլոտ. б—ые во́лосы բս. Clematis erecta. բաց վայրի պատատիճ, չիրխոտ. -**да́вчатый** ա. Бородáвистый; б—ая головá ա. Верхогля́дъ 3; -**да́стый** ած. երկարամորուք, երկար, խիտ մորուքով. -**да́тка** ի. Կնդ. Parus biarmicus, մորուքաւոր երաշտահաւ. -**да́тый** ած. մորուքաւոր, մորուեղ. -**да́чъ**, á ա. 1, մորուեղ, մեծամորուք մարդ. 2, բս. ա, Andropogon, կծմախոտ. բ, Filago, ճոպ. գ, Vincetoxicum, թունաթափ. -**дёнка**, -**дю́шка** ի. պստիկ, դանդաղ մորուք. -**ди́ща** ի. յեւլ. մի ահագին մորուք։

Бо|ро́дка ի. 1, Նւզ. պստիկ մորուք. козли́ная б.; 2, առհ. մորուքանման բան, օր. բանալու (աչարի) ծայրի ըլթակը, բալաբիշ կախուած փնջիկը. փետուրի երկու կողմերն. ձուլած իրի գեհր են. 3, վառոդակ կաւուստ. 4, բս. Arnica montana, լեռնային փանչուկ. -**родобре́й** ա. Брадобре́й; **родобри́тіе** ա. Брадобри́тіе: -**роде́къ**, дкá ա. դարբնի գործիք երկաթ ծակելու. մեքենգ. շիկացրած պողպատեայ գործիք մետաղներ ծակելու. -**ро́дочка** ա. Бо́родка; -**роду́ля** ի. մորուքաւոր ենթարմատ. -**ро́душка** ի. փոքր. մորուք, միրուք. -**ро́дчатый** ած. բս. քասաւոր, քասաչաւոր.

Бо|роздá ի. 1, ակօս 2, (բանջարաևոցնեքում)' ա. ածուների մէջ գանուող անցք, ճանապարհ, ածուամէջ, և բ, ածուամէջի երկու կողմից բանող բանջարեղէնի շարքերը. б. капу́сты. рѣ́дьки; 3, լեռնզ. ձուլարանում փորած այն ակօսը, որով հոսում է հալած թուջը. 4, Ծնք. ա. Траншéя; 5, Արևել. Սիբ. գետի միջի խորունկ գիծը. որով նաւերը ջրի ամկաւութեան ժամանակ բանում են, -**роди́ло** չ. պայտառի գործիքը, որով նա ձիու սմբակը առաչում է. -**роздíльникъ** ա. թեթև չութ, արօր. -**роздíть** (-жу́ -дя́ть) ն. 1, (взб—) հերկել, վարել. б. пáшню: 2, (изб—) գետնի մէջ թաղուելով, գետինը ճեղքատելով, ուղին, առհ. նաւի են գնացքին արդելք հանդիսանալ. *առհ. արգելք, խոչընդոտ հանդիսանալ. 3, ակօսել, ակօս կտրել. քաշել. мо́лнія бороздíтъ тýчи; -**ро́здна** Նւզ. ա. Бороздá: -**роздни́къ**, á ա. 1, ակօսարաչ գործիք. 2, բուսաբանչու քաղհան անելու գործիքը. 3. լեռնզ. ակօսում (ա. бороздá 3) սառած մնացած թուջը. -**роздни́къ**, á ա. Борозднíкъ 3: -**роздовáтый** ած. ակօսաւոր, ակօսաւած, անհարթ. -**ро́здочка** Նւզ. ա. Боро́здка; -**ро́здчатый** ած. 1, ակօսուշատ. б—ая пáшня; 2, ակօսաւոր, ակօսներով, ակօսանման՝ չերտաւոր. б—ое ткáньё.

Боро́къ, рка́ ա. Նւզ. 1, (տ. боръ I.) եղևնիների պստիկ անտառ, պուրակ. съ борка́ да съ со́сенки (գաւռ.) ամէն կողմից. 2, (տ. боръ II.) ա, տ. Бора́; բ, կանանց ճամկաւոր օձիք. ուլունքներից և կարուածի հատիկներից շարած մանեակ. գ, борко́мъ брать տ. Боръ II. 1.

Борона́ ի. տափան, ցաքան. -роне́ніе չ. 1, արգելելը, չթոյլատրելը. պահելը, պաշտպանելը. II. տափանելը, ցաքանելը. -рони́льный ած. տափանելու, ցաքանելու. б. като́къ; -рони́льщикъ ա. -рони́льщица ի. տափանող, տափան. ցաքան քաշող այր. կին. -рони́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. I, Տնգ. 1, արգելել, չթոյլատրել. 2, պաշտպանել, պահպանել. -ся անդր. պաշտպանուիլ. II, (взб—) տափանել, ցաքանել. б. па́шню: -ся կր. տափանուիլ, ցաքանուիլ. -ро́нка ի. Նւզ. պստիկ տափան, ցաքան. -ро́нникъ ա. տափանելուց հողի վերայ մնացած վայրի քօլ, խոտ, արմատ, կոշտ. -ронова́ніе չ. տափանելը, ցաքանելը. -ронова́ть (-ну́ю -ютъ). взб—, տ. Борони́ть II: -роноволо́къ ա. 1, տափան. ցաքան քաշող 10—12 տարեկան գեղջուկ երեխայ. 2, բս. Triticum repens, շնացորեան. -роно́вщикъ ա. -роно́вщица ի. տ. Борони́льщикъ, —щица: -роно́вый ած. տափանի, ցաքանի. б. зубъ; -роньба́ ի. 1, տ. Бороне́ніе II; 2, հողերի տափանելու ժամանակը։

Боро́ться (-рю́сь -рю́тся), поб—, անդր. 1, կռիւ կռուել. ըմբշամարտել. 2, առհ. կռուել, մաքառել, ջանալ. մրցել, աշխատել մէկին յաղթել. б. съ волна́ми, со страстя́ми.

Боро́чекъ. чка Նւզ. տ. Боро́къ.

Бо́рошень, шня ա. Տնգ. կալք, գոյք, բազմ։

Бо́рошно չ. հաճարի ալիւր. առհ. ալիւրեղէն։

Бортево́й ած. վայրի մեղուների փեթակի. б—ыя пчёлы ծառի փչակում կամ նախորոք անտառում դրած հատուկ փեթակում բուն դրած մեղուներ. б—ое ухо́жье, б. ухожа́й անտառում այն տեղը, ուր վայրի մեղուների համար փեթակներ են պատրաստել. -тень. тня ա. զատուկ փեթակ. փուչ կոճղ, որի մէջ մեղր գնելով ծառից կախում են վայրի մեղուներ գրաւելու համար. -тикъ Նւզ. տ. Борть 1: -ти́на ի. մի փեթակ (չանճ. ծառի փչակում, կոճղի մէջ) մեղու։

Борти́ще չ. գլուխն (12 հատ). б. пу́говицъ.

Бо́ртникъ ա. վայրի մեղուաբոյծ. -ничанье չ. վայրի մեղուաբուծութեամբ զբաղուիլը. -ничать չ. վայրի մեղուաբուծութեամբ զբաղուիլ. -ничество չ. վայրի մեղուաբուծութիւն. -ный ա. վայրի մեղուների փեթակի։

Бортови́на ի. 1, գետային նաւի կողքի տախտակը. 2. կամրջամակոյկի (понто́нъ) փոքր կողմնոց երկու շրջանակներից իւրաքանչիւրը. -тово́й, -товый ած. բոլորակքի, բոլորքի. շրջեզրի. կողքի. -товщи́къ, а́ տ. Бо́ртникъ; -тъ ա. (Ֆր.) 1, զգեստի բոլորակքը. 2, բիլիարդի բոլորակքը, շրջանակը, որը գնդակներին չէ թողյ տալիս գետին գլորուելու. 3, ծովգ. նաւի կողքը. напа́сть на о́ба бо́рта մարտանաւի երկու կողմից էլ թնդանօթ արձակել. бро́сить за́ б. նաւից դուրս նետել. շպրտել. бортъ о́ б. կողք կողքի առած (նաւեր) б. про́тивъ бо́рта միմեանց հանդէպ, զուգահեռաբար կանգնած (նաւեր)։

Борть ի. խիտա պարզ, հատուկ փեթակ փուչ ծառի կամ կոճղի մէջ. -тне́нъ, а́ ա. վայրի փեթակապան, մեղուաբոյծ. -тяно́й տ. Бортево́й.

Бору́шка ի. Նւզ. պստիկ, թեթև ծալք (տ. бора́).

Борцо́вый ած. մարտիկի. մրցաւողի, ըմբիշի։

Борча́тый տ. Боря́стый 1.

Борщеви́къ, а́ ա. -щёвка ի. բս. Heracleum, կոյակ, թերխաշ. -ще́вникъ ա. բս. Pastinaca sativa, գազար (վայրի ստեպղին)։

Борщёвый ած. բորշչի. -щъ, а́ ա. 1, բորշչ (ապուր մի, որ պատրաստում են ճակնդեղից, տաւարի մսից և խոզի իւղից). 2, տ. Борщеви́къ.

Боръ ա. I, եղևնիների մայրի անտառ բարձր տեղում. сыръ б. загорѣ́лся (գաւռ.) շփոթ առաջացաւ. II, (брать բառից) 1, վերցնելը, առնելը. ընդունելը. бо́ру нѣтъ Սոսկ. խնդրանք, տռուտուր չկայ. бо́ромъ կամ борко́мъ брать ձեռքով փետել (օր. կարճարոյն հաճարը). 2, ածուրդ. բաղդար. 3, Տնգ. հարկ, տուրք. 4, бо́ры յ. ծալքեր. кафта́нъ съ бора́ми; III, (Ֆր.) քիմ. բոր. алмазови́дный б. բիւրեղացեալ բոր. IIII, բս. 1. Panicum miliaceum. բուն կորեակը. 2. Milium effusum. կորեկախոտ, վայրի կորեակ. 3, Setaria italica. իտալական խոզանխոտ. 4, ди́вій б., Alopecurus pratensis, մարգագետի աղուեսագին։

Борьба́ ի. съ кѣмъ. съ чѣмъ կամ про́тивъ кого́, про́тивъ чего́ 1, ըմբշամարտութիւն. 2, կռիւ, մաքառում. մարտնչում, ողորում, պայքար։ б. за существова́ніе գոյութեան կռիւ։

Босва́ ի. նեհրան, մարդու մերկ ոտքի տակի կողմը. -сико́мъ Տ. բոկոտն, բոբիկ ոտքերով. -си́ны ի. յ. հրէաների ոտնալուան։

Босні́ецъ. ні́йца ա. -ні́йка ի. բոսնիացի, բոսնիուհի. -ня́къ ա. բոսնիացի սերբ։

Босови́къ, а́ ա. 1, ճիտր կարած ոտնաման, հողաթափ. մաշիկ, որ տանը առանց գուլպաների հագնում են. 2. տ. Босопля́съ; -совь տ. Босва́; -со́й (-съ, -са́. о) ած. բոբիկ, բոկոտն. на босу́ но́гу առանց գուլպաների, մերկ ոտքերին. въ ту́фляхъ. въ кало́шахъ на босу́ но́гу; боса́я кома́нда հիւսամերկ, կցկտուած շորերով մարդիկ. боса́я ло́шадь վատ, տափակ սմբակներով ձի (հնոկր. տ. обуви́стая).

Босомы́га հոր. Նլու. դատարկապորտ, ապիկար. փուչ. անպիտան մարդ. -сомы́жникъ ա. -сомы́жница ի. դատարկապորտ. ապիկար. փուչ, անպիտան այր, կին. -сомы́жничать չ. հարէքից ասիպուած բոկոտն շրջել. *դատարկապորտութիւն, անպիտանութիւն անել. -соно́гій ած. բոկոտն. б—ая ло́шадь տ. Боса́я ло́шадь: -соно́жка հոր. Սկվ. բոկոտն մարդ. -сопля́съ ա. Սովկ. բոկոտն, բոբիկ մարդ. *աղքատ, մուրացկան. -сота́ ի. 1. բոկոտնութիւն, բոբիկութիւն. 2,*. աղքատութիւն. չքաւորութիւն, մուրացկանութիւն. -сохлёстъ տ. Босопля́съ.

Бости́ (-ду́-ду́тъ) Տնգ. տ. Бода́ть.

Босто́нный ած. բոստոնի. б. столъ; -то́нъ ա. բոստոն (թղթախաղ մի). игра́ть въ б.

Бо́стрихъ ա. Կնդ. Bostrychus, խոզանաւոր պստիկ բզէզ, որի թրթուր եղևնիների կեղևների մէջ բուն դնելով, մեծ աւերումներ է անում։

Бостро́гъ տ. Бастро́къ.

Босу́ля հոր., -ся́къ, а́ ա. տ. Босопля́съ և Босохлёстъ.

Бо́та ի. (գերմ.) բոտա (Գամշատկայում գործածական մակոյկ մի)։

Боталёръ ա. (լտ.) մատակարար, պաշարապան ենթասպայ (նաւի վերայ)։

Бо́|та́ло չ. 1, ձողի, որով ջրի մէջ խթխթելով, ձկներին կամ խեցգետիններին խրտնեցնում և քշում են ցանցի. կթոցի մէջ. 2, երկաթէ զանգակիկ. զանգուլակ, որ կախում են ձիու կամ արածող անասունի վզից գայլերին վախեցնելու համար. 3, կշեռ. երկար ձողի, որով խառնում են կաշի մորթերու համար պատրաստած հեղուկը. **-та́льный** ած. ձուկ քշելու, ձուկ որսալու ձողու. б—ая дѣль ձկնորսութեան կրկնակի ցանց, թոռ, առհ. ցանց. **-та́льщикъ** ա. բոտով (տ. ботъ I, 1) ձուկ որսացող. **-танецъ**, нца ա. բլիթ, լաւաշ մի։

Бота|низи́ровать (-рую-ютъ) չ. (Фр.) ուսումնասիրութեան նպատակով բոյսեր փնտռել, հաւաքել. **-нина** ի. (յն.) բուսաբանութիւն. **-никъ**, **-ни́стъ** ա. սխլ. գործծ. բուսաբան. **-ни́ческій** ած. բուսաբանական б. садъ, б. музе́й.

Бо́та́нье չ. խառնիչ ձողով ձկներին խրտնեցնելով ցանցի. կթոցի մէջ քշել։

Ботапо́ртъ ա. ծովգ. փայտէ կամ երկաթէ նաւ, որով գոկի եմ հեկենքի մուտքը փակում են։

Бо́|та́ть, бо́тнуть չ. ռմկ. 1. գէս ու ղէն ձգել. ճօճել, թափահարել. 2, թխկացնել. б. нога́ми ոտքերով բարձր քարքարացնել, ոտնահ հանել. 3, ձկնորսութեան ձողով ջրի մէջ խթխթելով ձկներին խրտնեցնել և ցանցի. կթոցի մէջ քշել. **-ся** ան. 1, ճօճուել, երերալ, տատանուել. գէս ու ղէն ընկնել. 2, թրխկալ. դրմփալ. б. объ полъ.

Бот|ва́ ի. 1, բս. Beta vulgaris, վայրի բազուկ 2, արմատապտուղ բոյսերի, մնզ. ճակնդեղի տերեւ. **-ви́нникъ** ա. 1, բազուկ. ճակնդեղ և նման բոյսեր, որոնցից սառն ապուր են շինում. 2, այդպիսի սառն բանջարապուրի սիրահար. 3,* պնակալէզ. պորտաբործ. **-ви́нье** չ. **-ви́нья** ի. 1, սխլ. գործծ. տ. Ботва́; 2, սառն բանջարապուր. կվասապուր (որ պատրաստում են կվասից, ձկնից և արմատապտուղ բոյսերից, ինչպէս բազուկից. ճակնդեղից, սոխից. վարունգից). **-ви́стый** ած. արմատապտուղ բոյսերով. բանջարեղէնով հարուստ։

Бо́тикъ ա. նւզ. I (տ. ботъ II) 1. պստիկ նաւ. նաւակ. 2, կնդ. Argonauta, արգոնաւորդ (գլխոտանի). II. бо́тики յ. (տ. ботъ IV) 1, բարձր ճտերով կրկնակօշիկներ. 2, հասարակ երկայնաճիտ կօշիկներ։

Боти́нка ի. (Фр.) մուճակ, կարճաճիտ, թեթև, նուրբ կօշիկ։

Ботни́къ, а́ ա. (գերմ.) մի կտորից շինած թեթև ձկնորսական մակոյկ։

Бо́тну́ть. **ся** տ. Бо́та́ть, ся.

Бо́|товь ի. տ. Ботва́; **-ту́нъ**, а́. ա. բս. տ. Allium altaicum, ալտայեան սոխ. բ. Allium cepa, հասարակ (սմբուսան) սոխ։

Бот|фо́рта ի. **-фо́ртъ** ա. (Фр.) երկար ճտով կօշիկ հեծելի. накладна́я б--ы վերնակօշիկներ, որ հագնում են սովորական կօշիկների վերայից։

Ботъ ա. I (տ. бо́та́ть) 1. բոտ (ծայրին կոպալով ձողի, որով ջրի մէջ խթխթելով ձկներին խրտնեցնում և ցանցի մէջ են քշում). 2, մի տեսակ խնոցի (երկար ու նեղ կոտ, որի խփանի մէջ անցքից անցնում է խառնիչը իւղ հանելու համար). II, (գերմ.) միակայմ բեռնակիր նաւ, նաւակ. III. տ. Ботва́; IIII, бо́ты յ. (Фр.) ոտնամաններ, տրեխներ (գիւղացու)։

Бо|тѣлость ի. 1, գէրութիւն, չաղութիւն, մարմնեղութիւն, հաստութիւն. 2, հասունութիւն. **-тѣлый** ած. 1, գէր, չաղ, մարմնեղ, հաստ, 'տռուզ'. 2, հասած, հասունցած. **-тѣть**, разб—, չ. 1, գէրանալ, չաղանալ, հաստանալ, 'տռզել'. 2, հասունանալ, ապրանալ, տաճանալ. **-тя́нъ** ա. 1, (լեհ.) տ. 'Анстъ: II, (**ботя́нка** ի.) գէր, հաստ, մարմնեղ 'տռուզ' այր, կին։

Бо́утъ ա. (հոլ.) 1, տ. Болтъ; 2, ապագտաքի երեսին քաշած ծածկոցը։

Бо́ц|манскій ած. բոցմանի. **-манъ** ա. (անգլ.) աւագ ենթասպայ (մարտանաւի) վերայ։

Бо|ча́га ի., **-ча́гъ**, а́ ա. **-ча́жина** ի. ջրով լիք փոս, 'գեօլ', լճակ. **-ча́жный** ած. փոսերով լի. б—ая рѣчка գետակ, որ շատ փոսեր է կազմում։

Боча́нъ ա. փոքր ռուս. տ. Ботя́нъ.

Бо|ча́рить (-рю -рятъ), **-ча́ривать** չ. տակառագործութիւն անել. **-ча́рный** ած. տակառագործի. **-ча́рня** ի. տակառագործութեան արհեստանոց. **-ча́ръ**. а́ ա. տակառագործ։

Боче́ниться (-нюсь -нятся), изб—. подб—, ան. 1, կողքի վերայ թեքուել. 2, ձեռքերը կողքերին դնել։

Бо|чёнокъ. нка ա. տակառիկ, տակառակ (տակառի ձևով շինած փայտեայ անօթ) б. се́льдей; наби́лись какъ се́льди въ б—нкѣ (պարձ.) այնքան հաւաքուել են, որ ասեղ գցելու տեղ չկայ. **-чёночекъ**, чка նւզ. տ. Бочёнокъ: **-чёночный** ած. տակառիկի, տակառաձև անօթի. б—ые огурцы́. б. о́бручъ; **-ченька**, **-чечка** փոքր. տ. Бо́чка; **-чечный** ած. տակառի. б—ое дно. — ма́сло.

Бо|чкóстый ած. դուրս պրծած կողքերով, 'տըռուզ'. б—ая ло́шадь; **-чи́ться** (-чу́сь -ча́тся), изб—. տ. Боче́ниться.

Бо́чка ի. 1, տակառ. б. пи́ва, — мёду մի տակ. գարեջուր, մեղր. сорокова́я б. 40 վեդրո բովանդակութեամբ տակառ. б. спаса́тельная ծովմ ընկածին ազատելու տակառ (պարպանով). 2, Պերմ. նահ. մի տեսակ խոյր, գլխի ծածկոց օրիորդների. 3,* խիստ հաստ, գէր մարդ. 4. Պսկ. նահ. պստիկ ուռկան, թոռ սաղմոններ որսալու. 5, Ծնգ. ծովալ. տակառի ձևով շինած տանիք, ձեղուն։

Бо|чóкъ. чка́ նւզ. պստիկ կող, կողք. бочки́ յ. Ծնգ. կշտապանակ մի կանանց (վերնազգեստի տակից). **-чóмъ** մ. մի կողքը դուրս պրծցրած, առաջ նետած։

Бо|ю́сь տ. Бо́йться: **-язли́вость** ի. վախկոտութիւն, երկչոտութիւն, ամօթխածութիւն. **-язли́вый** ած. վախկոտ, երկչոտ, ամօթխած. **-я́зненный** ած. ահի, երկիւղի. б. тре́петъ; **-я́зный** ած. սոսկալի, ահաւոր, երկիւղալի, վտանգաւոր. **-я́знь** ի. վախ. ահ, երկիւղ։

Боя́нъ տ. Баянъ.

Боя́|ринъ ա. (յ. боя́ре, -ръ) 1, Ծնգ. բօյեր, նախարար. մեծ, իշխան. бли́жній б. (հմմ. бли́жній 3) արքայի մերձաւոր, մտերիմ, հաւատարիմ նախարարը. б. введённый իշխանական և արքայական պալատական դատաւոր. հաղարապետ. б. пу́тный կամ съ путёмъ նախարար, որին քաղաքներից և վոլոստներից առանձին հասոյթներ էին նշանակւում. боя́ре свойствен-

ные *թագուհու աղջիկները, որոնք նախաբարութեան էին հասել.* 2, *տ.* Ба́ринъ 2; 3, *հնց. և ռմկ. հարուստների հիր, ‘թագաւորի ամկար‘.* боя́ре *յ. առհ. հարուստներ, հրաւիրեալներ.* -ри́ться (-рюсь -рятся) *չ. ազնուական, մեծատուն ձեւանալ, հպարտանալ, գոռոզանալ.* -ри́чъ *ա. հնց. նախարարի, իշխանի, մեծատուն որդի.* -рка *ի.* 1, *բոեարկա (մուշտակներ բոլորակերպ գլխարկ, որ կրում են մարդիկ և կանայք).* 2, *ցոպակու պառուզը.* -рскій *ած. նախարարական, իշխանական, մեծատան. իշխանին, մեծատանը, ‘ազայինն‘ վայել.* боя́рскія дѣ́ти *հնց. զինուորականներ, որ հարկաւոր դէպքում քաղաքացիական պաշտօն եւ վարում էին. մանր կալուածատէրեր.* боя́рская сни́ть *բս.* Bupleurum, *նապաստակի ականջը (խոտ).* боя́рская спесь *բս.* Lychnis chalcedonica, *հրատաշոր, երուսաղէմի ծաղիկ.* -рство *չ. բոյերութիւն, նախարարութիւն. բոյերական, նախարարական. իշխանական պատուկոչ.* б. сказа́ть *հնց. թագաւորի հրամանով մէկին յայտնել, որ նա բոյերութեան է հասել.* -рчено́къ, нка *տ.* Ба́рчёнокъ; -рщина *ի.* 1, *բոյերական, իշխանական, նախարարական կալուածք, վիճակ.* 2, *տ.* Ба́рщина; 3, *հնց. բոյերապետութիւն, բոյերների գերիշխանութիւնը պետութեան գործերում.* -рыня *ի. հնց. բոյերուհի, օրիորդ, իշխանի, նախարարի կինը։*

Боя́рышникъ *ա. բս.* Crataegus Oxyacantha, *ցախակեռ (ցաղատը. մամու տանձ), հրշակ.* -ница *ի. ճէճէռ, ճիլթաւրիկ, ‘պլպլանք‘։*

Боя́рышня *ի. հնց. բոյերի, իշխանի, նախարարի օրիորդ դուստրը, տ.* Ба́рышня.

Боя́ться (бою́сь -я́тся, *հրամ.* бо́йся, -тесь) *չ.* кого́, чего 1, *մէկից, մի բանից վախենալ, վախել, երկիւղ կրել.* бою́сь, что онъ не придётъ *վախենում եմ, որ նա չգայ.* 2, *խուսափել, խոյս տալ.* б. о́бщества. [*մեծերից աշտանակ մի։*

Бра *չ. անհ. (ֆր.) ճրագակալ, ջահակալ, պատ-*

Брава́да *ի. (ֆր.) ամբիլի, եպերելի, յանդուգն վարմունք, յոխորտանք, խրոխտանք, խիզախութիւն.* -вирова́ніе *չ.* -виро́вка *ի. յոխորտալը, խրոխտանք, խիզախութիւն.* -ви́ровать (-рую-ютъ) *ն. և չ.* что. чѣмъ (*ֆր.*) *յոխորտալ, խրոխտալ. խիզախել, անվեհերութիւն, ամենաարհամարհութիւն ցոյց տալ. արհամարհել վտանգը, ազնուական բանը.* б. опа́сность; б. при́нятыми обы́чаями. [*կեցցէ։*

Брави́ссимо *զերադրկ.* -во *ձլ. (իտ.) բրավօ,*

Бра́вость *ի. քաջութիւն, արիութիւն, անվեհերութիւն, կորովի. ազնուութիւն.* -ву́рный *ած. (ֆր.) երժ. խիզախութիւն, անվեհերութիւն արտայայտող.* б. маршъ, б—ая а́рія; -ву́рство *չ. անտեղի, անպատեհ սխրագործութիւն, շահատակութիւն, անվեհերութիւն.* -вый *ած. (ֆր.) քաջ, արի, կորովի. ազնիւ, տեսքով, պարթև։*

Бра́га *ի. բռագա.* I. 1, *արաղի գործարաններում ստացւող, ջրից և մոսորից* (со́лодъ, Malz, malt) *պատրաստած ու քացախեցրած շաղախը, որից օղին են քաշում.* 2, *տանը պատրաստած հասարակ կորեկաջուր, գարեջուր.* II. *ծովգ. առասան, հիւսուածք, որով նաւը զահակելով (շարժվելիս պաշտպանելով) ամրացնում են ափ դուրս քարշելու կամ ալէկոծութեան ժամանակ.* -гова́ръ *ա.* 1, *արաղի գործարաններում մի տեսակ տաշտ, ջուր ջերմացնելու համար.* 2, *բռագա եփող։*

Брада́ *եկ. ու. տ.* Борода́; -да́тый *ած. եկ. ու. տ.* Борода́тый; -добре́й *ա. սափրիչ, մորուք ածիլող.* -добри́тіе *չ. մորուքի սափրելը, ածիլելը։*

Бра́живать *տ.* Броди́ть 1.

Бра́жистый *ած. բռագայակերպ* (*տ.* бра́га I, 1), *եփ եկող.* -жна *նւզ. տ.* Бра́га 1, 2.

Бра́жникъ *ա.* -жница *ի. քէֆ, խրախութիւն, կերուխում սիրող այր, կին.* -жничанье *յ. քէֆ, ուրախութիւն անելը.* -жничать *չ. քէֆ, կերուխում անել, ժամանակը խրախութեամբ անցկացնել.* -жничество *տ.* Бра́жничанье; -жный *ած. բռագայի* (*տ.* бра́га I, 1).

Бразда́ *ի. եկ. ու.* I. 1, *վարելահողում քաշած ակօս.* 2,* *փայլուն, պարզ, ազդու գիծ, հետք.* II. бразды́ *բմմա. ի. յ. սանձ, երասանակ, լկամ.* *бразды́ правле́нія *կառավարութեան ղեկ.* -зди́ть (зжу́-здя́тъ), изб—, *ն. եկ. ու. տ.* Борозди́ть 3. [*բռազիլացի, -ացուհի։*

Брази́лецъ, льца, -зилья́нецъ, нца, -зилья́нка *ի.*

Бра́йтовая болѣ́знь *երիկամունքների յարատև (քրոնիկական) հիւանդութիւն։*

Бракова́ніе *չ.* 1, *փտնելը, փնովելը, պարսաւելը. վճռկ. ապրանքներն ըստ իրանց որակութեանց ջոկելը, ընտրելը, տեսակների բաժանելը.* -ко́ванный *էյ. ած. փտնած, փնոված, պարսաւած, անպէտք յայտարարած.* б. това́ръ; б—ая ло́шадь; -кова́ть (ку́ю-ютъ), забр—, обр—, *ն. (գերմ.)* 1, *փտնել, փնովել, պարսաւել, անպէտք հրատարակել.* 2, *վճռկ. ապրանքներն ըստ իրանց որակութեանց ջոկել, ընտրել, տեսակների բաժանել.* -ко́вка *ի.* 1, *տ.* Бракова́ніе; 2, *փտնած, փնոված, պարսաւած, անպէտք հրատարակած ապրանք.* -ково́й, -ко́вый *ած. ապրանքները փտնելու, ջոկելու.* б—ые де́ньги *այն տուրքը, որ վճարում են ապրանքները ջոկողին, քննողին, լաւ կամ վատ գտնողին.* -ковщи́къ, а́ *ա. երդուեալ ապրանքատես (որի պարտականութիւնն է ապրանքների մէջ ընտրութիւն անել, լաւ ապրանքները վատերից ջոկել, առաջինների լաւութիւնը վկայել, իսկ վերջինները փնովել)*

Браковѣнча́ніе *չ. պսակադրութիւն։*

Браконье́рство *չ. որսագողութիւն, անիրաւարար ուրիշի կալուածքում որսորդութիւն անելը.* -конье́ръ *ա. որսագող, որ անիրաւարար ուրիշ մարդկանց կալուածքներում որսորդութիւն է անում։*

Бракоразво́дный *ած. ամուսնալուծական, ապահարզանի,—նոյին.* б—ое дѣ́ло; -сочета́ніе *չ. ամուսնութիւն, պսակ, կարգուիլը։*

Бракъ *ա.* 1, *ամուսնութիւն. կողակցութիւն.* вступи́ть въ б., сочета́ться б—омъ, расто́ргнуть б.; гражда́нскій б. *քաղաքացիական կենակցութիւն, ամուսնութիւն.* II, (*գերմ.*) 1, *փտնած, փնոված, պարսաւած, անպէտք հրատարակած ապրանք, խոտան.* 2, *տ.* Бракова́ніе, -вка 1 *և* 2.

Бра́лья *ի. ձեռագործութեան վարպետուհի։*

Брамани́змъ, -ми́змъ *ա. բրահմայականութիւն.* -ма́нъ, -ми́нъ *ա. բրահմին, բրահմայական քահանայ, պաշտօնեայ։*

Брам... *բռամ (մասնիկ, որ կցւում է կայմի երրորդ շարունակութեան (երր. յարկի) սարքերին ու կարգին, առագաստներին, ցցերին, պարաններին են, օր.)* -ре́й *ի. ծովգ. բռամռաա, կայմի երրորդ շարունակութեան (երր. յարկի) ռաան (կայմի հետ խաչուող առագաստակալ հորիզոնական երկար ձողը, բարակ գերանը).* -сель *ա. (հոլ.) ծովգ. բռամառագաստ (որ ձգուած է բռամռայի և մարսոտայի մէջ).* -се́льный *ած.*

բամբակագործ. -сте́ньга ի. (ծով.) ծովգ. բամբակեցոցը, բամբակողը (կայմի երրորդ շարունակությունը կմ երկարացումը). -такела́жъ ա. ծովգ. բամբակցցի ամբողջ սարքավորքը (տ. Такела́жъ).

Брандахлы́стъ ա. ռմկ. 1, Նոսր գարեջուր կմ ջրախառն օղի, ևայլն. անպիտան խմիչք, ·կկասջուր·. 2, Ներմ. դատարկապորտ, փուչ, պարապ ոմն։

Брандва́хта ի. (զնրմ.) ծովգ. Նավահանգստի կշտին կանգնած հսկող մարտանավը. -тенный ածն. բանդվախտային։

Брандебу́ръ ա. (ֆր.) զգեստի վերայ կոճակների համար դասա բոլորակերով կարած ծակ. ևս Նաշխ։

Бра́ндерный ածն. հրձիգ նավի. -деръ ա. (հոլ.) ծովգ. հրձիգ նավ, հրդեհանավ (այժմ անգործածական.). запуска́ть *б. (զորձա.) մէկին չարաչար վնասել, Նպատակով մի բան անել. -дмайоръ ա. (գերմ.) հրդեհաշէջների գլխավոր պետ, հրշեջապետը -дмейстеръ ա. (գերմ.) հրդեհաշէջների գլխավորը, ընկավորը. -дску́гель ա. (գերմ.) հրմտն. հրձիգ, հրդեհ առաջացնող մի ռմբակ ռումբ. -дспо́йтъ ա. ծովգ. ջրհան գործիք, մեքենայ։

Бра́нецъ, нца ա. սրու մասրաչ կանեփ. орѣхи бра́нцы տխլի ծառը տակ հասարած պտուղները։

Бра́нивать, ся տ. Брани́ть, ся.

Бра́нина ի. Նոսր, չերտաւոր գործուածք, տ. Бра́ная ткань.

Брани́ть (-ню́-ни́тъ), побр—, вы́бр—, разб—, Ն. յանդիմանել, կշտամբել, Նախատել, անարգել, շշպրել, հայհոյել. -ся 1, անդ. (побр—), միմեանց հետ կռուել, միմեանց Նախատել, ուշունց տալ, կծու խօսքեր ասել. 2, չ. հայհոյել, ուշունց տալ [դամար։

Брани́ца ի. Sug. ծովախորչ պատրկ Նաւերի

Бранли́вость ի. կռուասիրութիւն, կռուարարութիւն. -нли́вый ածն. կռուասէր, կռուարար, ամբարիշտ. -нный ածն. (տ. брань 1, 1) 1, Նախատական, հայհոյական, վիրաւորական. 2, ռազմա —, մարտի, պատերազմի. -нчи́вость ի. հակում, սովորութիւն վիրաւորելու, հայհոյելու, Նախատելու. -нчи́вый ածն. կռուասէր, ամբարիշտ։

Бра́ный ածն. I, վերցրած, առած. II, առանձին ձևով, շերտերով գործած. б—ая ткань աղյուսակ, չերտաւոր գործուածք, պաստառ, որից անձեռոցիկներ, սփռոցներ, երեսսրբիչներ են շինում։

Брань ի. I. 1, անարգանք, լուտանք, հայհոյանք, յիշոց, կծու, վիրաւորական խօսքեր. 2, ռազմ, մարտ, պատերազմ. 3, бра́нь-трава́ կամ бра́нь си́няя, բս. Polemonium coeruleum, կապոյտ փետրաձևաղին կմ աղբաղբուկ մի. II, տ. Бра́нина.

Браньё չ. ռմկ. վերցնելը, առնելը:

Брасле́тна ի. -летъ ա. (ֆր.) ապարանջան. -ле́тчикъ ա. ապարանջանագործ։

Брасо́нить (-плю-пи́тъ) Ն. ծովգ. բրասպարաններ օգնությամբ առագաստները (ре́и) հորիզոնական գիծով պտույտ տալ. -со́ппа ի. բրասպարաններով առագաստների պտտեցնելը. -съ ա. (յոգն. բ. бра́сы) ծովգ. բրաս պարան, որով առագաստ (ре́я) հորիզոնական գիծով այս ու այն կողմ պտտեցնում են։

Бра́сывать, ся տ, Броса́ть, ся.

Брата́ниха ի. ռմկ. եղբօր, ազգականի կմ հարազատ բարեկամի կինը. -та́ничиа ի. ռմկ. եղբօր, ազգականի կմ հարազատ բարեկամի դուստրը. -та́ничъ ա. ռմկ. եղբօր որդին, ազգական. -(а́)та́нщина ի. եղբայրութիւն, ընկերութիւն, համաարարութիւն. եղբայրական դաշն, ընկերութիւն, պաշտպանութիւն. -та́нъ ա. 1, ռմկ. եղբայր. 2, որդեգիր, ազգական. 3, հորեղբորորդի. -(а́)та́нье չ. եղբայրանալը, ընկերանալը, եղբայրական սիրով կապուելը. -(а)та́ться, побр—, անդ. եղբայրանալ, ընկերանալ, միմեանց հետ եղբայրական սէր, դաշն կապել. -тельникъ ա. կրտսեր եղբայր. -тельничать չ. մի ընկերութեան մէջ եղբայրաբար ապրել, միմեանց հետ ապրել. -тельщина տ. Бра́танщина; -тецъ, тца, -тикъ փոքր ոճ. փոքր. եղբայր, -իկ, սիրելի եղբայր. -(а́)ти́на, -(а́)ти́нка ի. 1, Sug. սոծ սեղան կմ շերեփ, որից բոլոր եղբայրութիւնը խմելիք են առնում. 2, մի տեսակ պուտուկ տակով և խուփով. -ти́нный ածն. բրատինային. б—ое пиво; -ти́шка ա. փոքր. եղբայրիկ, սրբայր ջան։

Бра́тія ի. հւ. 1, վանական միաբանութիւն, եղբայրութիւն. мона́шествующая б.; 2, մի կուսակր, մի արհեստի մարդիկ. на́ша б., ва́ша б. ռմկ. մեր, ձեր դասակարգի մարդիկ։

Братки ա. յ. բս. ա, Viola tricolor, երեքգույնանի մանուշակը. բ, Melampyrum nemorosum, քաղցրաբոյր (բոյս մի)։

Бра́тниъ, а, о ածն. եղբօր. -тній ածն. եղբօր, եղբօրը յատուկ, եղբայրապատկան. -(а́)това́нье չ. եղբայրանալը, եղբայրական սէրը անելը, եղբ. դաշն կապելը. -(а)това́ться տ. Брата́ться; -това́ ի. ռմկ. եղբայրակիցն. -тови́на, տ. Бра́тчина.

Брато́гу́бецъ, бца ա. եղբայրասպան. -лю́бецъ, бца ա. եղբայրասէր, ընկերասէր. -любивый ածն. եղբայրասէր, ընկերասէր. -лю́біе չ. եղբայրսիրութիւն, ընկերասիրութիւն. -лю́бный տ. Братолюби́вый; -ненави́дѣнье չ. եղբայրատեցութիւն, ընկերատեցութիւն. -ненави́стникъ ա. -ненави́стница ի. եղբայրատեաց, ընկերատեաց այր, կին. -ненави́стный ածն. եղբայրատեաց, ընկերատեաց. -убі́йственный ածն. եղբայրասպան, եղբայրասպանութեան. б—ая война́; -убі́йство չ. եղբայրասպանութիւն. -убі́йца հւր. եղբայրասպան։

Бра́тскій ածն. 1, եղբայրական, ընկերական. бра́тски, по-бра́тски մ. եղբայրաբար, ընկերաբար. 2, ընկերական, վանական միաբանութեան. б—ая тра́пе́за; -тство չ. 1, եղբայրութիւն. 2, ընկերութիւն, սեր, մտերիմ բարեկամութիւն. 3,* միութիւն, միաբանութիւն (մուզ. վանական). -тствовать (-ствую -ютъ) չ. съ кѣмъ 1, մէկի միաբանակիցը լինել. 2, մէկի հետ եղբայրութիւն, ընկերութիւն անել. -(а́)тү́шенъ, шка ա. ռմկ. եղբայրակից, սիրելիագոյն եղբայր (յոգն. հեգնօրէն անուանում են ստորաբաժանաց սլաւոններին, որոնք Ռուսիա են գիմում). -тчикъ ա. ռմկ. եղբայրիկ, հոգևոր, վանական միութեան անդամ. -(а)тчи́на ի. հւ. Sug. 1, եղբայրութիւն, ընկերութիւն, միութիւն. 2, (ևս յ. ора́тчины) գիւղացիների ընդհանուր հաչուով («փոխով») կմ հասարած մէթերներով տօնակատարութիւն, խնջոյք. -тчица ի. գիւղական քոյր, ևայլն. որ և է մարդասիրական ընկերուհի։

Бра́тшииль տ. Брашпиль. [կին անդամ։

Братъ ա. (յ. бра́тья, тьевъ) 1, հարազատ եղբայր. бра́тья кре́(ё)стные միմեանց կնքահօր տոները. бра́тья крестовые ռմկ. նորա որոնք իրենց ձեռքի խաչերը միմեանց հետ փոխելով եղբայրացել են. бра́тья моло́чные կաթնակից եղբայրներ (կոչւում են անուանք

հարազատ եղբայր և այն օտար երեխայքը, որոնց նա որդի տալով անուցել է). бра́тья назва́нные *ածկ.* նորա, որոնք կամակից մեծանալով եղբայր են անուանել. бра́тья сведённые *կմ* сво́дные *խորթ եղբայրներ.* 2, *ընկեր, մերձաւոր.* всѣ люди между собою бра́тья; 3, *ընկերակից, միաբան. հարազատ ընկեր.* онъ ду́маетъ, что ему́ чортъ не б. (*գաւռ.*) *նա աշխրի ընկերի տեղ չի ընդունում, խիստ մեծամիտ է.* нашъ б. *մեզնից մէկը, նա, դու.* вашъ б. *ձեզնից մէկը, ձեր նմաններից մէկը.* бра́тъ съ сестро́й *տ.*Братки́ 2.

Бра́тый *բյ. -ծ. ռմկ. տ.* Бра́ный 1.

Брати́на *տ.* Брати́на.

Бра́ть (беру́,—ру́тъ; *անց.* бралъ, -ла́, -ло́), бира́ть, *ъ.* 1, (взять) *ա, վերցնել, վեր առնել, բռնել (գր.). բ, ստանալ, ընդունել.* б. жалова́нie,—пода́рки; б. въ долгъ *պարտք վերցնել.* берётъ съ живо́го и мёртваго *կաշառք է առնում.* 2, (набр—) *հաւաքել, ժողովել.* б. я́годы, грибы́; 3, (*հրացէնի մասին*) *բանել, տալ, խփել.* ружьё, пу́шка берётъ далеко́. 4, *քաղել, փետել.* б. лёнъ, по́скомь; 5, *մէկի վերայ յարձակուել, մէկի հետ կռւի բռնուել.*—Б. уча́стіе въ комъ *մէկին կարեկցել, նորա համար հոգս քաշել.* б. уча́стіе въ чёмъ *մի բանի, մի գործի մասնակցել, համակրել, օժանդակել, նպաստել, սատարել.* б. нача́ло *սկիզբ առնել* (*գետի մասին*). б. чью-ли́бо сто́рону *մէկի կողմն անցնել.* б. на со́вѣсть *իր խղճի վերայ առնել.* б. на свою́ отвѣ́тственность *իր պատասխանատւութեան տակ առնել.* меня́ берётъ страхъ, ску́ка, охо́та, зло *ես վախենում, ձանձրանում, ցանկանում, չարանում եմ.* его́ ничто́ не берётъ *նորա վերայ ոչինչ չէ ազդում.* б. верхъ надъ кѣмъ, надъ чѣмъ *մէկին մի բանի յաղթել. մէկի, մի բանի վերայ յաղթանակել.* б. своё *իրը վերցնել, իր ազդեցութիւնը գործել.* бра́ть верхъ *առաւելութիւն, գերազանց լինել, բարձր թռչել.* ры́ба берётъ *ձուկը խայծում է.* -ться, взя́ться, 1, *կր. վերցնուել, առնուել.* 2, *չ.* (за что *կմ* ինչով բռնել *հետ*) *ձեռն առնել, իր վերայ առնել, խոստանալ.* онъ берётся за рѣше́ніе э́той зада́чи (*կմ* рѣша́ть э́ту зада́чу); б. не за своё дѣ́ло *իրեն համար խորթ, օտար, իր ուժից վեր գործի ձեռնարկել.* 3, *փոխ. կռւել. կռիւ կոխուել.* борцы́ беру́тся на́крестъ; 4, *չ. և փոխ.* за что *մի բանի ձեռք մեկնել, մի բանից կպչել, մի բան ձեռք առնել.* б. за верёвку, за перо́; 5, *յանկարծակի, անակնկալ կերպով յայտնուել, երևալ.* не могъ поня́ть, отку́да брала́сь така́я прыть у нея́.

Бра́тья *տ.* Бра́тія.

Брахиграфі́я *ի.* (*յն.*) *յապաւագրութիւն (յապաւումներով, պատկերներով արագ գրելու արուեստ).* -гра́фъ *տ. յապաւագիր.* -кефа́лы *տ. յ. մրդդ. կարճագլուխներ,* (*հմմտ. տ.* Долихокефа́лы); -ло́гія *ի.* (*յն.*) *համառօտաբանութիւն, համառօտ, ոճ, խօսք:*

Брахманы́... *բյ. -ծ. հոր. պատկուածներ, ամուսնացածներ* -чный *-ծ. ամուսնութեան,*—*նական.* б—мя у́зы.

Бра́чный *-ծ. խորթիկ, կերակրի, ուտելիքի.* -во *չ. խորթիկ, կերակուր, ուտելիք:*

Бра́шпиль *տ.* (*հոլ.*) *ծովգ.* նաւի քթին շինած հորիզոնական ճախարակ, որի միջոցաւ խարիսխները, և այլ ծանրութիւնները ջրից դուրս են քաշում

Бреве́ *չ. անհ.* (*լտ.*) *բրէվէ* (*պապի ստորագրութեամբ կարճ կոնդակը*):

Бреве́нникъ *տ.* 1, *մայրի անտառ, շինութեան փայտ, տաշած մատակարարող անտառ.* 2, *բարակ գերանացու.* -вённый *-ծ. գերանի.* -венча́къ, а́ *սկ. գործծ. տ.* Бревённикъ; -вёнчатый *-ծ. գերաններից շինած, կառուցած.* б. мостъ, — сара́й; -вёшко *չ. նւզ. պստիկ գերան:*

Бревіа́рій *տ.* (*լտ.*) *համաէականն կաթոլիկ հոգևորականների աղօթագիրքը կամ ժամագիրքը:*

Бреви́ще *չ. յւմ. մի անպէտքն գերան.* -но́ *չ.* (*յ.* брёвна,-венъ) 1, *գերան, գաւկան.* 2,* *նխտ. ապաշնորհ, անզգայ մարդ:*

Брего́тъ *տ.* *Բրէգէյան ժամացոյց:*

Брегъ *տ.* (*յ.* брега́, овъ) *եկ. ալ. տ.* Бе́регъ.

Бре́дéнь, дня *և* дня́ (*յ.* бредни́, ей) *մի տեսակ պարկաւոր ուռկան, ցանց.* -ди́на *ի. բս.* Salix caprea pendula, *որձուռ:*

Бре́дить (жу-дятъ), сбр—, *չ.* 1, *զառանցել, 'դել տալ', յերազանալ (գր.)* 2, б. кѣмъ, чѣмъ *իր մտքի ամբողջ կարողութեամբ մէկի, մի բանի մասին մտածել, երազել, զմայլել (գր.)* -ся *չ. տէմ. քնի, հիւանդութեան ժամանակ մէջ երևալ, թուալ.* -дни, ей *ի. յ. զառանցանք, ցնորք, ցնդաբանութիւն:*

Бре́дникъ *տ.* Бре́дéнь.

Бредъ *տ.* 1, *զառանցելը. 'դել տալը', զառանցանք, ցնորք.* больно́й въ бреду́ *հիւանդը զառանցում է, 'դելն է տալիս'.* 2, *խոր, անտանց բուս (ծառի արմատներից և ուտերից):*

Бре́згaнье *չ.* *չախորժելը, զզուանք, գարշանք (մնւզ. գէշի կերակրելէնք).* -гать *չ.* чѣмъ *չախորժել, զզուանք զգալ, գարշել, խորշել (մնւզ. կերակրելէնից)* -гли́вецъ, вца *տ.* -гли́вица *ի. ոչ մի բանի չախորժող, ամէն բանից անբաւական, խորշող, քմահաճ այր, կին.* -гли́вость *ի. չախորժելը, զզուանք, գարշանք, պէգանք (մնւզ. կերակրելէնից), քմահաճութիւն.* -гли́вый *-ծ. չախորժող, խորշող, գարշող, զզուանք զգացող (մնւզ. կերակրելէնից).* -говать (гую-ютъ) *տ.* Бре́згать; -гу́на *հոր. ռմկ. խիստ զծուտրահաւան, ամէն բանի զզուանքով նայող, քմահաճ մարդ.* -гу́нъ, а́ *տ.* -гу́нья *ի. ռմկ. ոչ մի բանի չախորժող, ամէն կերակրից գարշող, անբաւական, քմահաճ այր, կին.* -гу́ша *հոր. տ.* Брезгу́нъ, -нья.

Брезгъ *տ.* *արշալոյսի, արևածագի սկիզբը:*

Брезенду́къ *տ.* *բրեզենդուկ (կոշտ պարուսին).* -зéнтъ *տ.* (*հոլ.*) *բրէզէնտ, բրեզենդուկից պատրաստած ծածկոց:*

Брезжа́ніе *չ.* 1, *զրնգալը, զրնգոց, ծլնգալը, ծլնգոց.* 2* *վայրահաչելը, զառանցելը, փուչ բաներ խօսելը.* -жа́ть (-жу́-жа́ть) *չ.* 1, *զրնգալ, ծլնգալ.* 2,* *վայրահաչել. զառանցել. փուչ, անհամ բաներ խօսել, շաղակրատել:*

Бре́зжить (-житъ-жатъ), -ся *չ.* *սկսել լուսանալ, արշալուսել, առաւօտանալ.* *թոյլ կերպով շողալ, պայծառ տալ.* на не́бѣ бре́зжитъ у́тро; чуть бре́зжилось, когда́ насъ разбуди́ли.

Брейдъ-вы́мпелъ *տ.* (*հոլ.*) *ծովգ. կայսերական կմ թագաւորական լայն վիմպել (դրօշակ):*

Брейва́теръ *տ.* (*անգլ.*) *ծովգ. պատնէշ, պատնէշանման շէնք, պատուար, որ պաշտպանում է ծովի ափը կմ նաւահանգիստը կոհակների կատաղութիւնից:*

Брекота́ть (-очу́-о́чутъ) *տ.* Брякота́ть; -ко́тъ *տ. ռմկ. տ.* Бра́канье.

Брелокъ ա. **-лока** ի. (ֆր.) *ժամացոյցի շղթայից կախուած մետաղեայ զարդը, զանգուլակը։*

Бременить (-ню-нять), обр—, ն. *բեռնաւորել, ծանրաբեռնել.* **-ся** չր. *ծանրաբեռնուիլ.* **-мя**, мени, չ. (յ. бремена, -мёнъ) *ծանրութիւն, բեռ, *ճնշում.* разрѣшиться отъ бремени (*յղի կնոջ մասին*) *ազատուիլ, ծնիլ։*

Бреніе չ. *եկ. սլ. ցեխ, կաւ, կաւաշաղախ.* (Iисусъ) плюнулъ на землю, сдѣлалъ б. изъ плюновенія и помазалъ б—емъ глаза слѣпому (*Յիսուս*) *եթուք 'ի գետին և արար կաւ ի թքոյն և ծեփեաց զկաւն 'ի վերայ աչաց կուրին* (*Յովհ.* 9₆)։

Бренность ի. *անկայունութիւն, անհաստատութիւն, եղծականութիւն, անցողականութիւն, ունայնութիւն.* б. земныхъ надеждъ; **-ный** ած. 1, *կաւեայ, հողեղ, ցեխից.* 2,* *անկայուն, անհաստատ, անցողական, շաղփաղփուն, ունայն։*

Бренчаніе չ. 1, *զրնգալը, զրնգացնելը, ծլնգալը, ծլնգացնելը.* 2, *զրնգոց, ծլնգոց.* **-чать** (-чу-чатъ), забр—, пробр—. չ. և ն. 1, *զրնգալ, զրնգացնել, ծլնգալ, ծլնգացնել, բարձր թրխկթրխկացնել, չխկչխկացնել.* б. ключами; бренчать въ карманѣ деньги; **2.*** *վատ, աններդաշնակ ածել, նուագել, ճնգճնգացնել.* б. на гусляхъ, на фортепiано.

Брести, **-сть** (-ду-дуть), **-стися** չ. (*հմմ.* бродить) *կամաց կամաց, թոյլ, յամր քայլերով գնալ, ընթանալ, քարշ գալ։ Ծանոթ.* брести *և* бродить *միևնոյն շարժումն են ցոյց տալիս, բայց այն զանազանութեամբ, որ* брести *ցոյց է տալիս մի անգամ և մի ուղղութեամբ կատարուող շարժում, մինչդեռ* бродить *ցոյց է տալիս զանազան ժամանակ եւ զանազան ուղղութեամբ կատարուող շարժում։ Այս տեսակ բայերը կոչւում են* глаголы поступательнаго движенія, *որոնց թիւը բաւականին մեծ է, ինչպէս.* итти *և* ходить. бѣжать *և* бѣгать, вести *և* водить, везти *և* возить, нести *և* носить, лѣзть *և* лазить. плыть *և* плавать, летѣть *և* летать, ползти *և* ползать, гнать *և* гонять.

Бретёрскій ած. *մենամարտութեան սիրահարի, կռուարարի, կռուասէրի.* **-тёръ** ած. (ֆր.) *մենամարտութեան սիրահար, կռուարար, կռուասէր.* **-тёрствовать** (-ствую -ютъ) չ. *կռուել, կռիւ, մենամարտութիւն սարքել։*

Брехáніе չ. 1, *հաչոց.* 2, *լուտանք, հայհոյանք.* 3, *վայրահաչութիւն, ստախօսութիւն, փչախօսութիւն, շաղակրատանք.* **-хать** (-шу -шутъ). **-хнуть**, сбр—, չ. 1, *հաչել.* собака брешетъ; **2*** *հայհոյել, նախատել, կծու խօսքեր ասել, յանդիմանել.* ты попусту на меня брешешь; **3,*** *սուտ խօսել, սուտ ասել, անճահ, անհեթեթ բաներ խօսել.* брешетъ онъ, старый пёсъ; **-хня** 1, ի. *փչախօսութիւն, վայրահաչութիւն, շաղփաղփանք, տփեղցփեղց խօսքեր.* 2, *հոր. փչախօս, դատարկախօս, վայրահաչ մարդ.* **-хунецъ**, нца տ. Брехунъ; *ռմկ. փաստաբան.* **-хунъ**, á ա. **-хунья** ի. *ստախօս, փչախօս, տփեղցփեղց բաներ խօսող այր, կին.* **-(ё)хъ** ա. տ. Брехня.

Брешировать (-рую -ютъ) ն. *ամրոցկ. թնդանօթաձգութեամբ ամրութեան պատը ծակել, ճեղքել, քանդել.* **-шь** ի. (ֆր.) *ամրոցի պատի կամ հողապատնէշի մէջ թնդանօթաձգութեամբ առաջացրած ճեղքուածք, ծակ, խրամատ.* *пробить брешь *խոչընդոտութիւններին յաղթելով գործը սկսել.* брешь-батарея *ամրոցկ. պատնէշակործան մարտկոց։*

Брею -еютъ տ. Брить; **-ивать** տ. Брить.

Бригада ի. (ֆր.) *բրիգադա.* 1, *ռզմ. զօրաբաժին, զօրախումբ, վաշտ.* б. пѣхотная,— кавалерійская *եւն.* 2, *հրետն. մարտկոցախումբ, մի քանի մարտկոցների միացումը.* 3, *երկթղ. գնացքի բոլոր ծառայողների խումբը, որ որոշ կայարաններում փոխուում է.* **-дирскій** ած. *բրիգադիրի.* **-дирша** ի. *բրիգադիրուհի.* **-диръ** ա. (ֆր.) *բրիգադիր, զօրաբաժնապետ.* **-дный** ած. *բրիգադայի.* б. генералъ.

Бригантина ի. (իտ.) *ծովգ. փոքր երկկայմ առագաստանաւ կամ հէնանաւ.* **-гантинный** ած. *բրիգանտինայի։*

Бригъ ա. (անգլ.) *ծովգ. երկկայմ առագաստանաւ կամ վաճառականական նաւ, որի երկու կայմերն էլ ռաաներ* (рея) *ունեն։*

Бризъ ա. (ֆր.) *թեթև, հանդարտ քամի։*

Брина *սխ. գործծ.* տ. Бричка.

Брикетный ած. *բրիկէտի.* **-кетъ** ա. *բրիկէտ (արհեստական վառելիք).* брикеты յ. *քարածուխի փոշուց կաւի, ձիւթի եւն խառնուրդով պատրաստած աղիւսաձև սալեր, որոնք գործ են ածուում իբրև վառելիք։*

Бринъ տ. Бригъ.

Бриллiантъ տ. Брильянтъ.

Брильный ած. *սափրելու, ածիլելու վերաբերեալ, պատկանեալ.* б. приборъ; **-ня** ի. *սափրիչի արհեստանոցը։*

Брильянтинъ ա. *նւզ. պստիկ գոհար, շողակն։*

Брильянтиновый ած. *բրիլեանտինի.* **-нтинъ** ա. (ֆր.) *բրիլեանտին.* 1, *խիտ բամբակեայ գործուածք ատլասի փայլով.* 2, *հոտաւէտ հեղուկ, որ մազերին փայլ է տալիս։*

Брильянтовый ած. *գոհարի, գոհարեայ.* б. блескъ, — перстень; **-нтщикъ** ա. *գոհարագործ, ակնագործ.* **-нтъ** ա. (ֆր.) *գոհար, շողակն։*

Бриска ի. (իտ.) *փուչ թուղթ յայտնի թղթախաղի մէջ։*

Британскій ած. *բրիտանական.* б. металлъ *մետղգ. բրիտանական մետաղ (որ ստացուում է ծարիրի և անագի բաղադրութիւնից)։*

Бритва ի. 1, *ածելի.* 2 *դանակ, որով կաշեգործները մորթու տակի աւելորդ փառերը քերում են.* бритва-рыба տ. Желѣзница 1; **-венница** ի. *ածելու բուն, պատեան, պահարան.* **-венный** ած. *ածելու.* б. ремень *ածելին սրելու թասմա, փոկ.* **-овница** տ. Бритвенница; **-овный** տ. Бритвенный.

Бритонъ, тка, ա. 1, *խրձի կոթը, ակրը, տակի ծայրը.* 2, *փուչ հատիկներ, որոնք թեփը քամելու ժամանակ քամուց տարուում են։*

Бритоусецъ, сца, -усъ ա. *սափրած բեխերով մարդ (աղանդաւորները արհամարհանքով անուանում են ուղղափառներին)։*

Бриттъ ա. *բրիտ, (Բրիտանիայի նախկին բնիկ. նաև անգլիացի)։*

Бритый բյ. ած. *սափրած, ածիլած.* б—а борода; бритый, аго ա. *ռմկ. կոլանաւոր բանտարկուած յանցաւոր.* **-ть** (брею, бреютъ), выбр—, обр—, ն. *սափրել, ածիլել.* **-тьё** չ. *սափրելը, -ուիլը, ածիլելը, ածիլուիլը.* **-ться**, выбр— обр—, *անդր. և չր. սափրուիլ, ածիլուիլ։*

Брифонъ м. (հոլ.) *ծովգ.* նաւի նախակայմի լայն առագաստը։
Бріада ի. *բս. ա.* Setaria glauca, ծովազայն խոզանիւտ. *բ.* Panicum crus galli, հաւակերտակ։
Брійчка ի. (լեհ.) բրիչկա (թեթև, կիսով չափ բաց սայլ). -чный ած. բրիչկայի։ [բայս մի]։
Бріонія ի. *բս.* Bryonia, լօշտակ (բժշկական
Брилліантовый ած. լայն, խիտ յօնքերով. -вища ի. *յեկ.* մեծ, անագին յօնք (ունք). -вна ի. *Նւզ.* 1. փորած աւուր, ջրանցքի քարեր եզրը, ափր, պատնեշը, 'պրոպր'. 2, *ատաղձ.* շրջանակի մէջ գրած ատաքկայի եզրը. -винкъ ա. *բս. ա.* Herminium, հերմին, կեղծածագիկ (ձուաստակներից). *բ*, Ophrys, շանձուկ։
Бровный ած. ունքի (յօնքի). -вь ի. (յ. бро́ви, -вѐй) յօնք (ունք). не въ б., а прямо въ глазъ (առծ.) ուղղակի, չեշտակի, դուզ, պարզ երեսին։
Бредень, дня ա. (Սիրիրում) գեղջուկի առանձնան . -де́цъ, дца́ ա. Брéдéнь.
Бредило չ. եփ տեղ, թթուեցնող նիւթ, խաշ. -льный ած. եփ տալու, եփ բերելու. б. чанъ; -льня ի. գինու, օղու գործարաններում այն տեղը, ուր գրած է եփ տալու չանը (մեծ աւաղար)։
Бродильщикъ ա. 1, ա. Бродовщикъ; 2, (Կամչատկայում) նա, որ տամայրի որսորդների համար ճանապարհ է բացում. -ди́стый ած. շատ ծանծաղ, ծանծաղուտներ ունեցող. б—ая рѣка; -(бро)дить I. бродить (-ожу́-о́дятъ) չ. (Նմմ. брести́) 1, թափառել. անտառ անցործ դէս ու դէն ընկնել, վազանել, քայլմերոր գնալ. 2, հազիւ հազ գնալ, ման գալ, քարշ գալ. больно́й нача́лъ б.: 3, եփ գալ, եռ գալ, թթուել. II. броди́ть ձ. 1, ավելնել ծանկ գրտալ. б. рыбу въ о́зерѣ, въ рѣкѣ; 2. ծածկել, ծակ բաց անել. б. дыру́; -дники ա. յ. *Ձգ.* թռչունների այլ և այլ խմբանութիւններից փոխառականներ, որոնք նորա հարաւային կողմերում թափառելով, ապա մանում էին բնակուելուց կոյսեր զորքի մէջ. -дни́къ, а́. дни́ка, чка́ *Նւզ.* ա. Бредéнь; -дный ած. հանձ, ծանծաղուտ. б. путь; -дня́ ի. յետ ու առաջ քայլելը. թափառելը. -довщи́къ, а́ ա. 1, ջրի հանք նշանից տալով, ուղեցոյց. ջրի հունից անցկացնող. 2, խառնակքարարծան, նա որ պարզ սովով մարդակերներ, խառնարքը հաւաքար մասերի է բաժանում. -до́къ, дка́ ա. ծակեր, երկաթեայ կմ պողպատեայ գործիք, որով մետաղեայ գործուածքների մէջ ծակեր են անում. -ду́нъ, а́. ա. -ду́нья ի. պատարկապոր, անորան տեղործ թրև եկող այր, կին. -дя́гъ, а́ I, ուսկանը, քարշող գործաւոր, մշակ. 2, գետի հունից անցկացնող առաջնորդ, ուղեցոյց. 3, (Օնեգա գետի մի քանի ամերերում) ջրի մէջի վանդակապատը բարձրացող բանուոր -дъ ա. ասրև։
Бродъ ա. հուն, ծանծաղուտ (գետի, նաև լճի և ծովի մէջ). не спросясь бро́ду, не су́йся въ во́ду (առծ.)։
Бродяга հւր. 1. շրջմոլիկ, թափառաշրջիկ. **2.** *Ռուսաստանում նաև.* անհող, տրբան գեղջուկ, չինակն. -дя́жество չ. շրջմոլիկութիւն. -дя́жій, жья, жье ած. շրջմոլիկի, շրջմոլիկին յատուկ. -дяжничанье չ. շրջմոլիկութիւն, թափառելը. -дяжничать չ. շրջմոլիկութիւն անել. չարանակ թափառել. -дяжничество ա. Бродя́жество; -дячій ած. շրջմոլիկ. թափառաշրջիկ. վաչկատուն. б—ая по́чка ա. Блуждáющая почка.
Броженіе չ. 1, *քիմ.* եփ գալը, եռ գալը, թթուելը, կծուելը. ви́нное, спи́ртное б.; **2,*** յուզմունք, մարերի խռովութիւն, խլրտումն։
Броздникъ, а́ ա. *բս.* Exacum, բոզենակ։
Брошнатель ի. (Ֆր.) 1, մետաքսաճառն բամբակեայ գործուածք խոշոր շերտերով. 2, խոալական խայտաճամուկ մարմարին մի -ка́ть ա. (Ֆր.) բրոկատ (Ֆրանսիական ղիպակեղէն, փարչա)։
Бромистый ած. բրոմաւոր, ժահաշատ. б. на́трій; -мовый ած. բրոմի, ժահային. б—ая кислота́; -мъ ա. (յն.) *քիմ.* բրոմ, ժահ։
Броневой ած. զրահաւոր, զրահապատ. -нено́сецъ, сца ա. 1, զրահակիր, զրահաւորուած գինուոր. 2, *Կնդ.* Dasypus, զրահաւոր, զօտևոր կաթնատու կենդանին (զօտերէ?); 3, զրահաւոր նաւ. -неносный ած. զրահակիր. б—ое су́дно *ծովգ.* զրահաւոր, զրահակիր մարտանաւ։
Бронза ի. 1, անագապղինձ. 2, անագապղնձեայ շինք իր, ապարկայ. -зирова́ніе ա. Бронзовáніе; -зировáть (-ру́ю-ютъ), ся ա. Бронзовáть, ся; -зиро́вка ա. Бронзо́вка; -зовáніе չ. անագապղնձել. -зовáть (-зу́ю-ютъ), набр—, ձ. (Ֆր.) անագապղնձել. -ся կր. անագապղնձուել. -зо́вка ի. 1. ա. Бронзовáніе; 2, փոշի, որով անագապղնձում են. -(брóн)зовка ի. *Կնդ.* Cetonia, ոսկէբզէզ. -зовщи́къ, а́ ա. -зовщи́ца ի. անագապղնձագործ, -ուհի. -зовщи́чій, чья, чье ած. անագապղնձագործի. -зовый ած. անագապղնձի, -ձեայ. б—ая фа́брика; *б. вéксель փուչ մուրհակ։
Броникъ ա. *Ռզ.* 1, զրահաւորուած, զրահակիր զինուոր, զօրական. 2, զրահագործ. -ный ած. *Ռզ.* զրահի. б. прика́зъ զինագործութեան, զրահագործութեան վարչութիւն։
Бронхи ա. Бро́нхіи; -хи́тъ ա. (յտ.) *բժ.* ըմպաղատապ, թոքացեղատապ. -хіáльный ած. շնչափողի ճիւղուղների. б. катáръ; -хін, хій ի. յ. (յն.) *կզմխ.* ճիւղուղներ (պատիկ խողովակներ շնչափողի երկու կողմից, որոնք թոքերին օդ են մատակարարում). -хото́мія ի. (յն.) *վիրբ.* շնչափողահատութիւն։
Броня (յ. брóни, -ней և -нéй) -нь ի. 1, զրահ. 2, *ծովգ.* մետաղեայ թիթեղներ, որոնցով պատում են մարտանաւերը, նոցա աշտարակները և թշնամու ռմբակոծութիւնից պաշտպանելու համար։
Бросальный ած. գցելու, ձգելու. б—ое копьё; -сáніе չ. ձգելը, գցելը, նետելը. -сáтельный ա. Бросáльный; -сáть, -сить (-шу-сятъ), брáсывать, А, ձ. 1, ձգել, գցել, նետել. б. жрéбій վիճակ ձգել. б. пыль въ глазá աչքերին թոզ փչել, խաբել, շլացնել. б. кровь արիւն թողնել, արիւն առնել. б. на бумáгу շտապով գրի առնել. 2, *որս.* քշել, ուղղել. 3, մի բան ձգել, մի բանից ձեռք վերցնել, հրաժարուել. դադարել. онъ бро́силъ пить; б р о с á т ь въ потъ քրտնեցնել, խիստ յոգնեցնել, նեղել (յանկն ․ ․ ․ меня́ брóсило въ потъ); **Б,** չ. чѣмъ, въ когó, во что ձգել, նետել, թափել, տեղալ. б. въ (на) когó-либо кáмнями; -ся ․․․ ընկնել, նետուել, վրայ ընկնել, վրայ պրծնել, յարձակուել. б. въ вóду; собáки бросáются на прохóжихъ; б. въ слёзы արտասուել. б. въ глазá աչքի ընկնել։
Бросквина ի. *բս.* Persica vulgaris, դեղձի, դեղձենի և իր պտուղը (դեղձ). -нный ած. դեղձենու, դեղձի։
Бросскій (-сокъ -ска և -ска́, о) ած. 1, հեռու նետող, հեռու բանող. у негó рукá брóска;

2, *տղի ընկնող. տալ ծակող, խիստ փայլուն.* 3,* *արագ. արագաշարժ.* 4, *ա.* Брóсовый; -**скóмъ** *ն. ա.* Бросóкъ; -**сова́льница**; -**сóвка** *ա.* Бросáльница; -(ó)**сну́ть** *ն. մատներով սեղմելով մաքրել, ջոկել, հեղուկը հանել. քամել.* б. коноплю, лёнъ; -**совóй**. -**совый** *ած. չնչին, ոչինչ, աննշան, անարժէք, ցէն ձգելու;* -**сóнъ**, ска́ *ա. ձգում, նետում, ձգելը, նետելը.* онъ на одинъ б. отъ насъ живётъ *նա մեզնից այնպէս մօտ է ապրում, որ քար գցես կը հասնի:* Броскóмъ *ն. ձգելով, նետելով, շպրտելով.* б. бро́ситься *խիստ արագութեամբ վազել, 'պոկ տալ', 'ձեռքը զնել':*

Бротнáмера *է. (հոլ.) ծովզ. մարտանաւերի վերայ պաքսիմատ* (сухáры) *պահելու տեղ:*

Брóшенный *ըդ. ած. ցէն ձգած, ձգած, նետած.* б—ыя дѣ́ти *փողոց ածած, անխնամ երեխաներ.* б—ыя дéньги *կորած փող:*

Бро|широва́ніе *չ. գրքի շուլալելը, կարելը.* -**широва́ть** (-рую -ютъ), сбр—, *ն.* (*Փր.*) *գրքի թերթերը միմեանց հետ կարել, շուլալել.* -**широ́вка** *է. ա.* Брошировáніе; -**широ́вочный** *ած. գրքեր կարելու, շուլալելու:*

Брó|шка, -шь *է. (Փր.) բրօշկա, բրօշ (կանանց արդուզարդի պատկանելիք, որ շուլալած կրում են ծոցին կմ կրծքին):*

Бро|шю́ра *է. (Փր.)* -**шю́рка**, -**шю́рочка** *Նւզ. բրօշիւր.* 1, *պատիկ, թեթև գրքոյկ, շարադրութիւն, աշխատասիրութիւն.* 2, *շուլալած, կապած կամ թղթով կազմած պատիկ ողքոյկ.*

Брудáстый *ած.* 1, (*կենդանիների մասին*) *բրդոտ, մազոտ դնչով կմ գնչի տակից կախ ընկած մազով.* б. пѣтухъ *երկար մօրուքով աքաղաղ.* II, брудáстая борзáя *բրդոտ դնչով, գորշ գոյն բարակ. որ այժմ անհետ լինելու վրայ է:*

Брýдершафтъ *է. (գերմ.) եղբայրութիւն, եղ-* [*բայրական դաշն:*

Брýнинсъ *ա.* Брю́канецъ.

Бру|льóнъ *ա. (Փր.)* 1, *շարադրութեան սեւ, սևագրութիւնը. նկարի սաւերագիծը. սևագրութեան տետրակ.* 2* *անհաջողակ, տխմար համբակ.* -**льярь** *ա. (Փր.) վճռկ. եւեմաւքի սևագրութիւնը, սևագրութեան մատեանը:*

Брумъ *ա. (անգլ.) բրումեան երկնիւա ծածկա-* [*կառքը:*

Брундýкъ, á, *ա.* Бурундýкъ.

Брундыш́на *է. բս.* Bulbocodium ruthenicum, *վայրի քեղակարոս:*

Брунéцъ, нцá *ա. բս. ա,* Poterium. *արիւնաքամ, արեան խոտ. սեպգլխուկ (վարդածաղիկներից — Rosaceae — ընտանիքից). բ,* Lycopodium, *գետնամուշկ:*

Брунróль *ա. (գերմ.) կապոյտ կապիւր:*

Брун|крéссовый *ած. հասարակ ջրկոտեմի.* -**крéссъ** *ա. բս.* Nasturtium officinale, *հասարակ ջրկոտեմ:* [*բարեխ զամփռ մի:*

Брýс|бартъ *ա. (գերմ.) խոտամօրուք և երկա-*

Брус|клéнъ. -**клéтъ** *ա.* Бересбрéкъ.

Бру|сковáтый *ած. քառանկիւնի տաշած.* -**скóвый** *ած.* I. 1, *քառանկիւնի տաշած ձողի ձևով, քառանկիւնի.* б—ое мы́ло, — желѣ́зо; 2, *քառանկիւնի տաշած ձողերը զամելու.* б. гвоздь; II, *վայրի տորոնի.* -**скъ** *ա. Տնզ. բս.* Rubia tinctorum, *վայրի տորոն:*

Брус|ни́ка *է. բս.* Vaccinium Vitisidaea, *կարմիր հապալասին և իւր պտուղը.* -**ни́ковка** *է. հապալասու պտուղներից պատրաստած ըմպելիք, օշարակ.* -**ни́ца** *է.* I, *ա.* Брусни́ка; II. 1, *ժէշտէ երկար տափ, ամանն, որ գերանդաւոր ջրով լցնելով և որոցն էլ մէջը զննելով. քամարիչ կապած 'կըում է.* 2, *եփէկի ձեւով մի տեսակ սրոց, յեսան.* -**ни́чка** *է. Նւզ. ա.* Брусни́ка; -**ни́чникъ** *ա. հապալասու թուփ, թփուտ, հապալասու թփերով ծածկուած տեղ.* -**ни́чный** *ած. հապալասու:* [*ա.* Брусни́ца II.

Бру|сни́къ, á *ա. սրոց, յեսան.* -**совéцъ**, вцá *ա.*

Бру|сóвка *է. մեծ, կաշա, խաչոր ատամներով խարտոց, որով զորբինները և փականագործները մետաղեայ առարկաներ են խարտոցում.* -**совóй** *ած. քառանկիւնի տաշած, շինած.* -**сóкъ**, ска́, -**сóчекъ**, чка *ա.* *Նւզ.* 1, *քառանկիւնի տաշած, նեղ և տափակ ձողիկ.* 2, *մեզ. քառանկիւնի սրոց, յեսան.* -**сóчный** *ած. քառանկիւնի ձողիկի. քառանկիւնի սրոցի, յեսանի:*

Брýстверъ *ա. (գերմ.) ամրոցկ. պատնէշ, մեգահողապատնէշ, որի յետևը զինուորները իրենց հրացաններով պաշտպանուած են թշնամու կրակից:*

Бру|счáтый *ած. քառանկիւնի տաշած գերաններից կմ ձողերից շինած.* б. домъ, — мостъ.

Брусъ *ա. (յ.* брýсья-сьевъ) 1, *քառանկիւնի տաշած գերան.* вытесать изъ бревнá б.; 2, *տխհ. քառանկիւնի տաշած, շատ թէ քիչ երկար, նեղ և տափակ (փայտեայ, երկաթեայ, քարեայ) ձող, որ զանազան գործադրութիւն ունի.* 3, *քառանկիւնի տաշած, շինած սրոց, յեսան.* 4, брýсья *յ. մի տեսակ մարմնամարզական գործիք, ճօճ:*

Бру|сь *ա. Տնզ. զօրավարի քառանկիւնի տաշած գաւազանը, գաւաը ծայրին կտրելով.* -**сьё** *չ. հաւ. քառանկիւնի տաշած գերաններ:*

Бру|сня́, á *ա. վերին երկանաքար.* -**саной** *Տնզ. ա.* Брусчáтый.

Брýтто *չ. անհ. (իտ.) վճռ.* 1, *ապրանքի համ քաշը, կշիռը (այսինքն թէ բուն ապրանքի և թէ իւր ամանի կամ փաթեթի քաշը).* 2, *ապրանքի համ արդիւնքը (որից ծախսերը դեռ չեն հանել):*

Бру|хáть, пробр—. *ն. ռմկ. պայթել, քացի տալ. խփթկել, հարու տալ. ծակել, խփել, զարկել:*

Брухмéль *է. ա.* Бересбрéкъ.

Бры|жéйка *է. կզմխ.* Mesenterium, *աղիքներ, ընդերքը շրջապատող և պահպանող թաղանթ.* -**жéечный**, -**жéйный**, *ած. աղիպատ, աղիկալ թաղանթի.* б—ая железá.

Бры|жи *է. յ. Տնզ.* -**жики** *ա. յ. Նւզ. կտաւից կարած ծալքաւոր նաշեր, յօրինուածք, որ կրում էին վզի շուրջը և կամ կրծկալի վերայ:*

Бры|згалка *է.* -**згáло** *չ. սրսկիչ. սրսկելու գործիք.* -**зганье** *չ. սրսկելը, շաղ տալը, ցայտեցնելը (ջրի).* -**згáсный**, аго *ա.* -**згáсъ** *ա. ծովզ. ատաղձագործ, հիւսն, որ նաւի բոլոր և մեծաբը խփում և ամրացնում է.* -**згáть** (-гаю-гаютъ *և* -зжу-зжутъ), -знуть, брызгивать *չ.* чѣмъ 1, *ցայտեցնել, շաղ տալ (ջուր), սրսկել, ցօղել.* 2, *յանկարծ երևալ, թափուել, զուրս ցայտել,* слёзы брызнули изъ глазъ егó; 3,* *փախուստ տալ, արագութեամբ 'պոկ տալ' 'ձեռքը զնել'.* -**згаться** 1, *անդր. ինքն իրան սրսկել. թացել.* 2, *փոխադարձաբար միմեանց սրսկել, թացել, թրջել.* -**зги** *ա.* Брызгъ; -**згú**. óвъ *յ. որս. զարնուածուածից, երբ ձիերը տաւիլին անդամ հալածում է.* -**згивать**, ся *ա.* Брызгать, ся; -**згóвóй** *ած. ցօղի, շաղի.* б. хлѣбъ *ա.* Брызгъ; -**згýнъ**, á *ա. կնդ.* Toxotes iaculator, *ժայթքող հնդկաձուկ:*

Брызгъ 1, (*յ.* брызги, -зговъ *ա. և* -згъ *է.*)

կաթիլ, ցայտուն, շաղի, անձրևի, ցօղի կաթիլներ), *կաթիլների նման հատիկներ. 2, ճարտար. ա, պատի, տատաստաղի եւն ջրով սրսկելը ղաջուկները քսելուց առաջ. класть кирпичъ въ б. աղիւսը ղաջուկերի, ածած շաղախի վերայ դնել. բ. ցնցով, ներկով սրսկում, սրսկելը. накропить б—омъ столбы подъ мрáморъ սիւները մարմարիանի գոյնով ցնցել, ներկել. 3, ամնատրնարը, տարը, 'տուղ' սերմնացու. 4. ա. Брызгáло; -зжущій բյ. ած. ցայտող. б. фонтáнъ; -знуть ա. Брызгать.

Брыка ա. Брыка.

Брыкáніе չ. արտացելը, քացի տալը, անկուչելը. -кáть, -кáться, -кнýть, -кнýться չ. արտացել. քացի տալ. անկուչել. կիցս հանել (գր.). -кливость ի. քացի տալու սովորութիւն, քացառութիւն, գժութիւն. -кливый ած. արտացող, քացի տուող. б. жеребёнокъ; -кнýть, ся ա. Брыкáть, ся; -кýнъ, á ա. -кýнья ի. քացի տուող որձ, էգ կենդանի։

Брылá, лéй ի. յ. -лѣ, лéй Եր.—նի Բի— Ձնզ. 1. մի քանի շների ներքին շրթունքի կախ ընկած մասերը. 2. շրթան, եղջ. բոլորք, բոլորտիք. -лáстый ած. հաստաշուրթն, հաստ, կախ ընկած շրթունքներով։ [ներքին)։

Брысь ձ. փ՛ըստ, կորիր (ասում են կատու-

Брюзгá հոր. փնթփնթող, մաթմաթող, քրթմնջող. տրտնջող անձ. -глйнецъ, вца ա. փրնթփնթող, մաթմաթող, քրթմնջող մարդ. -глйвость ի. փնթփնթալու, քրթմնջելու, տրտնջալու սովորութիւն. յաճախութիւն. -глйвый ած. 1, փրնթփնթացող. մաթմաթացող. քրթմնջող, տրտնջող. 2. ա. Брезглйвый.

Брюзглый ած. ուռած, կախ ընկած. -гнуть, обр—. չ. ուռչել, կախ ընկնել. -гýнъ, á ա. -гýнья ի. ա. Брюзгá; -жáніе չ. փնթփնթալը. փնթփնթոց, քրթմնջիւն, մաթմաթալը, մաթմաթոց. -жáть (-жý -жáть) չ. անդադար փնթփնթալ, տրտնջալ, քրթմնջել, մաթմաթալ։

Брюкванецъ. нца ա. (հոլ.) ծովգ. կարմիր պարուրեներով ծածկոց։

Брюква ի. բս. Brassica campestris, napobrassica, գոնգեղ, կոլգա. -венный ած. գոնգեղի, կոլգայի։

Брюки, -къ ի. յ. (հոլ.) բրիչ, անդրավարտիք, տաբատ, 'շալվար'։

Брюкъ ա. (հոլ.) ծովգ. հաստ, ձիւթած պարան, որով թնդանօթները նաւի վերայ կապած են։ [այր, կին։

Брюнéтъ ա. -нéтка ի. թխահեր, սև մազերով

Брюхáнъ ա. -хáнья ի. հաստափոր այր, կին. -хáстый ած. հաստափոր. -хáтая, ой ի. յղի, 'փորն ուռած' կին. -хáтить (-чу -тить), обр—, ն. յղիացնել. -хáтость ի. յղութիւն, յղի լինելը. -хáтѣть, обр—, չ. յղիանալ. -хáчъ, á, ա. Брюхáнъ.

Брюхвéля ի. ա. Бересбрéкъ.

Брюхо չ. 1, փոր, որովայն. արգանդ. сытое б. къ учéнію глýхо (առծ.). растй въ б. պտղաբաւծութիւն անել, անասնական կեանք վարել. жить въ своё б. անձնական զուարճութեանց յետեւից ընկնել. б—омъ хотѣть խիստ, չափազանց ցանկանալ, անչալ. 2. *յղիութիւն. онá хóдитъ пéрвымъ б—омъ նա առաջին անգամ յղի է. -хóвина ի. կզմխ. որոճող կենդանիների մեծ (առաջին) ստամոքսը. -ховица ի. անասունի փորոտիքը. -хонóгіе слйзни կնդ. Gastropoda, փորոտանիներ. -шáтка ի. բս. Utricularia, ջրբատիկ, մորական սաղաւարտախոտ. -шйна ի. կզմխ. 1, Peritonaeum, սոռծանի, որովայնամաշկ. կրծքի ամբողջ խոռոչն, ինչպէս և ընդերքները ներքևից շրջապատող մաշկ, թաղանթ. 2, ա. Брюховйна; -(ю)шище չ. մի ահագին փոր, որովայն. -шкó չ. Նւզ. պստիկ փոր, փորիկ, փորուկ. брюшкй, óвъ չ. յ. աղուամազ կենդանիների փորի մորթը. -шнóй ած. փորի, որովայնի. б—ая пóлость փորի խոռոչ. б. тифъ [հարբեք։

Брязги, -згъ ի. յ. ա. Дрязги.

Брязжáть ա. Брезжáть.

Бряканье չ. 1, ղօղանջելը, զրնգացնելը, ծլնգացնելը, չխկացնելը. 2, ղօղանչիւն, զրնգոց, ծլնգոց. զնգզնգոց, չխկոց. -кать, -кнуть 1, չ. ղօղանջել, զրնգալ, ծլնգալ. 2, ն. մէկին խփել, զարկել. մի բան շպրտելով վայր գցել, թրխկացնել. 3, ն. բերնից անխոհեմ, անտեղի, անճահ խօսք թռցնել. -каться, -кнуться անդր. վայր ընկնելով թրխկալ, զրնգալ, ծլնգալ. брякнулся объ полъ; -котáть (-чý -чуть) չ. ռմկ. չխկալ, չրխկալ. *б. языкóмъ անընդհատ խօսել, 'դուրս տալ', շաղակրատել. -кýшка ի. չխկան (մանկական խաղալիք մի). -къ Եղյ. թրը՛խկ, չրը՛խկ։

Брянчáть ա. Бренчáть.

Бряцáнье չ 1, շաչելը, զրնգացնելը. զրնգալը, հնչելը. 2, շաչիւն, հնչիւն, զրնգոց. -цáть ն. և չ. սկ. ս. հնչել, երգել. զրնգալ, զրնգացնել, շաչել *б. сáблею սպառնալ. -чáніе ա. Бряканье 1; -чáть (-чý -чáть) ա. Брякать 1.

Бубенéцъ, нца և нцá ա. բոժոժ (լծասարքից կախած). -бéнить (-ню -нять) չ. ռմկ. անընդհատ և յիմարաբար խօսել, 'դուրս տալ', 'դաղդացնել', շաղակրատել. *տարփողել, տարածել, հրապարակաւ պատմել, յայտել. -бéнный ած. 1, զափի, դափհարայի. 2, թղթխ. աղիւսի. -бéнчикъ ա. 1, Նւզ. ա. Бубéнецъ; 2, բս. ա, Iris sibirica, սիբիրական հիրիկ. բ, Trollius europacus, ձղկի. -бенщикъ ա. Ձնզ. դափ. դափհարայ ածող. -бенъ, бна ա. (սովոր. յ. бýбны -бенъ) 1, ա. Бубéнецъ; голъ какъ б կմ б. бýбномъ (առած.) խիստ աղքատ, չքաւոր, տկլոր, մերկ. 2, դափ, դափհարայ, դաւալ. слáвны бýбны за горáми (առծ.) հեռու խաչը զօրաւոր կլինի. 3, կաշեպատ կլոր կմ ձուաձև զարդիք. որին սիբիրական ժողովուրդների հմայողները զարկելով գուշակութիւններ են անում. 4, бýбны, бубёнъ ա. յ. թղթխ. աղիւս, 'քարփինջ'. игрáть въ бýбнахъ, вскрыть б. [ծակ հաց։

Бýбликъ ա. փոքր ռուս. ղուլաճ, կլոր, մէջը

Бýбнить (-ню -нять և -ню -нять) ռմկ. ա. Бубéнить; -нóвка ի. թղթխ. աղիւսաւոր, աղիւսաթուղթ, 'քարփինջ'. -нóвый ած. թղթխ. աղիւսի. б—ая масть աղիւսի գոյն (կարմիր գոյն խաղաթղթի). *б. тузъ կալանաւոր։

Бубóнъ ա. (լտ.) -нчикъ ա. Նւզ. բժ. բուրան, խաղաւարտ. ուռեցք, կոքիզ ցայլից։

Бугрéгъ ա. (թուրք) անտառունի երիկամունք, պլօճիկ. -брéжникъ ա. անասունների երիկամունքների հիւանդութիւն. -брéжный ած. անասունների երիկամունքի, պլօճիկի։

Бугáй ա. (թուրք.) 1, բուղայ, ցուլ. 2, Botaurus stellaris, ջրցուլ (Թռչուն արագիլների —Ardeidae—ընտանիքից). 3, մեծ երկաթեայ լօմ, նիգ, 'լինգ'. 4, որմնաբեկ մեծ գերան, բարան. 5, երկաթեայ լծակ ծանրութիւններ

բարձրացնելու. 6, *ՌՆց.* մուշտակ. մի տեսակ եափնջի. **-галень** տ. Бýхалень.

Бýгель ա. (հոլ.) *ծովզ.* երկաթեայ օղ, շրջանակ, որ սրև է առարկայի գլուխն են անցկացնում։

Бýглазъ ա. *բս.* Anchusa officinalis. եզնալեզու (կաւաժբպակ ?). **-глина** ի. տ. Булйнь.

Бугóристый տ. Бугрйстый: **-горóкъ**, рка́ ա. 1, *Նւզ.* բլրակ, պստիկ բարձրութիւն. 2. *բս.* Verruca, խիլ. ուռեցք. 3, *բժ.* Թոքերի վերայ և այլ տեղերում առաջացած խիլ, պնդութիւն. 4, *կզմխ.* ոսկրաթումբ, ոսկրի վերայ գտնուող սովորական թումբը, բարձրութիւնը. затылочный б.; **-горóчекъ**, чка ա. *Նւզ.* տ. Бугорóкъ; **-горча́тка** ի. *բժ.* խոյլին թոքախտ, բորոտկացու. **-горча́тый** թումբերով, խլերով ծածկուած. б—ая чахóтка տ. Бугóрча́тка; **-гóръ**, гра́ ա. 1, բլուր, բլրակ, թումբ. 2, կոյտ, կոշտ, կիտուածք, շեղջ. б. землй, — снѣгу, — пескý; 3, *լեռնզ.* կանոնաւոր ձևի աղի կոյտ.

Бугра́нъ ա. *բս.* Ononis, եզնարգել (կաղնուտ, լիշախոռն)։

Бугрйстый ած. բլրաշատ, թմբերով ծածկուած. б—ое мѣсто: **-рйть** (-рю́ -рйтъ) ն. կուտակել, դիզել, բլուրներ, թմբեր, կոհակներ առաջացնել. вѣтеръ бугрйтъ мóре; **-ся** չ. թմբերով, կոհակներով ծածկուել. Невá бугрйтся отъ бýри; **-рйще** ա. *յւնւ.* մի ահագին բլուր, կոյտ, թումբ. **-рова́тый** ած. բլրաշատ, թմբաշատ. **-рóвина** ի. ուռած, բլրացած տեղ, ուռեցք, եյունդ, կոճիճ. **-рóвый** ած. բլրի, աղակոյտի (տ. бугóръ 3).

Бугсйръ տ. Буксйръ; **-гшпритъ** տ. Бýшпритъ.

Будá ի. *ՌՆց.* (գերմ.) 1, փայտեայ շէնք, շինութիւն, մեւր անտառում, որի մէջ հալում և և ձիւթ են պատրաստում. 2. շիրիմ, գերեզման։

Будáра ի. **-рина** *Նւզ.* 1, Թիակաւոր նաւ, գետանաւ. 2, առհ. անճահ տարազով, շափով շինած նաւ։

Буддйзмъ ա. բուդդայականութիւն. **-дйстъ** ա. բուդդայական. **-дйскій** ած. բուդդայական. б– ое учéніе. [нымъ.

Бýде չ. եթէ, եթէ որ. б. окáжется возмóж-

Буделйнъ ա. (ֆր.) *ձկնորս.* կարթաթելի ամենաբարակ մասը, որից կախուած է կարթը։

Бýдень, дня ա. (սովոր յ. бýдни, дней) լի օր, լուր օր, սովորական, աշխատանքի օր։

Бýдетъ ...., տ. Бýду: **-ди** *ՌՆց.* տ. Будь.

Будйла հոր. քունը խանգարող մարդ. **-льникъ** ա. 1, նա որ պարտական է քնածին իր ժամանակին զարթեցնել. 2, քնածին որոշ ժամին զարթեցնող ժամացոյց. **-льный** ած. զարթեցնող, —նելու. б. колокóльчикъ; **-льщикъ** տ. Будйльникъ 1.

Будйровать (-рую-ютъ) չ. (ֆր.) քիթը կախել, լռելեայն անբաւականութիւն արտայայտել, փքուել։

Будйть (-жý-дятъ), проб—, разб—, ն. 1, քնից զարթեցնել, արթնացնել. 2, զարթեցնել, յարուցանել, գրգռել։

Бýдка ի. *Նւզ.* 1, ժամապահի (часовóй) համար կառուցած պստիկ շէնք, հսկարան, դիտանոց. суфлёрская б. յուշարարի տեղը բեմի առաջ. 2, ասյլի գլուխը. 3, պատից դուրս ցցած, առանձին կազմութեամբ պատուհան։

Бýдній ած. լիսա գզայուն, արթուն. б. звѣрь *որս.* ամենաշնչին աղմուկից, խշխշոցից խրտնող գազան. **-ность** ի. զգայունութիւն, արթնութիւն։

Бýдни, ней տ. Бýдень; **-ничный**, **-нишній**, ած. լի, լուր օրուայ, սովորական. б. обѣдъ, б—ое платье, б—ое дѣло. [ռուցանել, կերտել։

Будовáть (-дýю-ютъ) ն. (լեհ.) *ՌՆց.* շինել, կա-

Будорáжина ի. ձողի, բիր, ցից։

Будорáжить (-жу-жатъ), взб—. ն. խռովել, յուզել, անհանգիստ անել, վրդովել. խառնաշփոթել, խառնափթորել։

Бýдочка ի. *Նւզ* տ. Бýдка; **-дочникъ** ա. *ՌՆց.* գիշերապահ, քաղաքային պահապան, հսկող ոստիկանական պաշտօնեայ։

Будрá ի. *բս.* ա, Glechoma hederacea, բազեղնակերպ ծոթորի. բ, Arabis, առազախոտ. գ. տ. Плющъ: դ. Linaria, կատուախոտ։

Бýдто 1, չ. իբր թէ, իբրև թէ. կարծես թէ. я слы́шалъ, б. онъ здѣсь; какъ б. онъ не знáетъ: 2, հարցչ. ձայն. միթէ, միթէ այդպէս է։

Бýду. -дутъ, *ապառնի* (տ. быть), որն 1, օժանդակ բայ գործ է ածւում իբրև ներկայ, օր. а кто же вы бýдете? իսկ դուք ով էք. 2, իբրև օժանդակ բայ կազմում է нéсоверш. видъ-ի ապառնին, օր. бýду спать կը քնեմ։ бýдетъ դէմք. ա, բաւական է, հերիք է, բաւ է. съ меня́ и э́того бýдетъ ես գոհանով եմ բաւական եմ. вставáй, бýдетъ спать! վեր կաց, բաւական է որչափ քնեցար. բ, бýдетъ тебѣ, вертýшка ադաւթք, անզգամ, այդ դու չես մաքրել։

Будуáрный ած. բուդուարի. **-дуáръ** ա. (ֆր.) բուդուար (շքեղ զարդարուած մասնաւոր ընդունարան կանանց, նազանքի սենեակ)։

Бýдучи բյ. ձև. լինելով, գոլով (գր.) **-дущій** բյ. ած. 1, ապագայ, յետագայ. б—ая жизнь, б—ее врéмя; 2, (իբրև գոյ.) ա, бýдущій, аго ա. (ուղեգրերի մէջ) ուղեկից. ճանապարհակից. բ, бýдущая, ей ի. նշանած, ապագայ կին, կողակից. գ, бýдущее, аго չ. (իմա время) ապագայ. **-дущность** ի. ապագայ, ապագայ վիճակ, դրութիւն, կեցութիւն, ապագայ հանգամանքներ։

Будь, бýдьте. *հրամ.* (տ. быть) ա, եղիր. լեր. будь что бýдетъ թող ինչ կուզէ լինի. բ, գործ է ածւում պայմանական մասով բոլոր գէմքերի և թուերի համար, օր. будь онй въ нуждѣ. я бы помóгъ имъ եթէ նրա կարօտութեան մէջ գտնուէին, ես նոցա կ'օգնէի։

Будя́къ, á տ. Бодя́къ.

Буевáя, óй տ. Буйрéпъ.

Буёкъ, -йкá ա. *Նւզ.* (տ. буй II) 1, խցանեերից շինած զոտի, որ լողալ չիմացողները կապում են, որպէս զի չխեղդուեն. 2, *ձկնորս.* կարթի վերևից կապած թեթև լողանը։

Буерáковина տ. Буерáчина; **-ракъ** ա. **-рáчекъ**, чка *Նւզ.* 1, ձոր. 2, առհ. փոս, փորուածք, խոռոչ, հեղեղատ. **-рáчина** ի. պստիկ ձոր, ձորակ, խոռոչ **-рáчистый** ած. ձորերով, խոռոչներով լիք, հարթուստ. **-рáчный** ած. ձորի, փոսի, խոռոչի, հեղեղատի. б- ая водá.

Бýеръ ա. (հոլ.) *ծովզ.* 1, կէս տախտակամածով միակայմ նաւ մի. 2, մի տեսակ առագաստաւոր սահնակ։

Буеслóвіе չ. անհամ, անմիտ խօսակցութիւն, վայրահաջութիւն, ցնդաբանութիւն։

Бýесть ի. *ՌՆց.* 1, անվեհերութիւն, կրակոտութիւն, յանդգնութիւն. 2, յիմարութիւն, ապուշութիւն, ագիտութիւն։

Буждéніе, -жéніе չ. քնից զարթեցնելը, արթնացնելը։

Буженúна է. Թարմ խաշած խոզի միս։

Бужъ ա. (ֆր.) վիրաբ. բուժի, խցիկ, ձողիկ. որով օր. միզուկս անցքերի հիւանդ խողովակը հետախուզում և լայնացնում են։

Бузá է. (պրսկ.) բուզա. 1, Չրից, եգիպտացորենից և այլ հացահատիկներից պատրաստած ըմպելիք մի. 2, նոսր, նար գարեջուր. 3, խնձորի կամ տանձի կվաս. 4, ա. Бузýнъ.

Бузáнить (-ню -нять) ա. Бузовáть.

Буздыхáнъ ա. հնց. զօրավարի գաւազան, որի գլուխը պատած էր ոսկր մեխերով։

Бузинá է. բս. ա, б. чёрная, Sambucus nigra, հասարակ թանթրուենի, ըղեղենի կամ շամբուկ. բ, б. красная, Samb. racemosa, ողկուզաբեր շամբուկ. գ, Samb. ebulus, անտառ կամ կարճաբերձ թանթրուենի. -зúнникъ ա. 1, թանթրուենու հիւթ. թանթրուենու թուրշի. 2, թանթրուենու թփուտ. -зúнный, -зúновый ած. թանթրուենու(ց). б. сиропъ թանթ. շարապ.

Бузлукъ ա. Базлýкъ.

Бузникъ, á ա. 1, բուզա (бузá) խմիչքը պատրաստող և ծախող. 2, բս. Sambucus ebulus, անտառ կամ կարճաբերձ թանթրուենի (ըղեղենի). -зня́ է. այն տեղը, ուր վաճառում են բուզա (бузá) ըմպելիքը. -зовáръ ա. Бузникъ 1.

Бузовáть (зую -ютъ) ն. ծեծել, թակել։

Бузóвникъ ա. Бузúнникъ; -зóкъ, зкá ա. բս. Syringa, եղրևանի կամ չեփորուկ. -зýльникъ ա. Бизýльникъ.

Бузýнъ, á ա. (թուրք.) լճերում ինքն իրան նստած աղ։

Бузъ ա. բս. Sambucus racemosa, ողկուզաբեր շամբուկ. -зинá ա. Бузинá.

Бýище չ. 1, բարձրավանդակ, բաց տեղ, վայր. 2, այն ամայի բարձր տեղը, ուր շինած է եկեղեցին. եկեղեցու բակը ներսը, ներսի կողմը։

Буй I, ած. հնց. 1. անվեհեր, խիզախ, համարձակ. 2, վայրենի, կատաղի, յախուռն, յանդուգն, անմիտ. II, ա. (հոլ.) ծովգ. խարսխացոյց, խարսխի թոկերից կապած լողակը, որ ցոյց է տալիս խարսխի նստած տեղը։

Бýйнище ա. Бýнище.

Буйволёнокъ, нка ա. պստիկ գոմէշ, գոմշուկ, 'շոկ'. -волóвый ած. գոմշի. -волъ ա. -волица է. կնդ. Bos bubalus, որձ, էգ գոմէշ.

Бýйность է. կատաղութիւն, մոլեգնութիւն, ամեհութիւն, սանձարձակութիւն, ըմբոստութիւն. -ный (бýенъ, буйнá, о) ած. 1, ամեհի, յանդուգն, յախուռն, անզուսպ, ըմբոստ, սանձարձակ, կատաղի, մոլեգին. 2, աղմկալի, ժխորալի, կատաղի. 3, խոշոր, ուռճացած, առոք, 'սաուզ'. б—ая пшеница.

Бýйрепъ ա. (հոլ.) ծովգ. այն պարանը, որով խարսխացոյցը (буй II.) կապում են խարսխի թաթերից։

Бýйственный ած. 1, կատաղի, մոլեգին, ամեհի, ըմբոստ. 2, եկ. սլ. անմիտ, անխոհուն, յիմար. -ство չ. 1, կատաղութիւն, մոլեգնութիւն, վայրենութիւն, ըմբոստութիւն. 2, եկ. սլ. անմտութիւն, յիմարութիւն. -ствовать (-ствую-ютъ) չ. աղմկել, չափը յանցանել. մոլեգին, կատաղի բանի գործեր բանել, անկարգութիւն անել, ըմբոստութիւն ցոյց տալ.

Бýка հոգ. 1 յուշկապարիկ, մարդադայլ, երեխաներին, մանուկներին հրէշ, որով ամէն ժողովուրդը երեխաներին վախեցնում է. 2,* անհաղահամբոյր, խիստ, խստաբարոյ, անտանելի, անբարեացակամ մարդ, հրէշ. «онъ бýка, нигдѣ не уживáется».

Букá է. արւեստգ. այն երկաթեպատ տաշտը, չանը, որի մէջը մոխրաջուր են պատրաստում սապոն (օճառ) եփելու համար։

Букáшка, -шечка է. նւզ. ժժմակ (պստիկ միջատ պատեանաթևերից—Coleoptera); -шникъ ա. բս. Jasione, յասոնուկ։

Бýква է. 1, տառ, նշանագիր. б. глáсная, соглáсная; 2,* մեռած տառ, գրածի տառերին կողմը, ձևը. ձևականութիւն. «б. убивáетъ, а духъ животворúтъ», գիրն սպանանէ, այլ հոգին կեցուցանէ (տե Կորընթ. Բ, 3₆). -вáльность է. բառացի, տառացի, ճիշտ լինելը. տառացի նշանակութիւն. -вáльный ած. բառացի, տառացի, ճիշտ. տառացի նշանակութեամբ։ Буквáльно մ. բառի բուն նշանակութեամբ, բառական, կատարելապէս, իսպառ, ամենևին. б. ничегó не понимáетъ.

Буквáрный ած. այբբենարանի, աբետարի. -нáрь, я́ ա. այբբենարան, աբետարան։

Бýквенный ած. տառի, գրի. -вица է. 1, ա, Бýковица; 2, կիւրեղեան գրի մի առանձին տեսակը (скóропись), որ Ռուսիայում և Դալմատիայում գործածական էր. 3, հնց. այբբեն, այբբենարան. -воѣдство չ. տառամոլութիւն. -воѣдъ ա. տառամոլ, տառակեր (հեղնական յորջորջում ա, ուսումնականի, որ առարկայի տառերին յետևից է ընկած. բ, իրաւաբանի, որ օրէնքի տառն է պաշտպանում)։

Букéтъ ա. (ֆր.), -тецъ, тца, -тикъ ա. նւզ. բուկէտ. 1, ծաղկեփունջ. 2, հրավառութեան իրերի կապոց, փունջ, որ միանգամից վառում են. 3, գինու, թէյի և այլ ըմպելիքների քնքոյշ և անուշ համն ու հոտը. -тный ած. բուկէտի. б—ыя трáвы.

Бýки անհ. բուկի. 1, բեն (Б) եկ. սլա. այբբենի մէջ. 2, ռմկ. անյայտ, երկբայելի բան, պարտկոյ. это ещё б. այդ դեռ ես անյայտ, 'անկարելի ձմերուկ' է. 3, փոքր ռուս. առախոսութիւն, փչախոսութիւն, անճահ, անհամ խօսակցութիւն, բարբաջանք։

Букинúстъ ա. (ֆր.) բուկինիստ (հին, բանեցրած գրքեր ծախող)։

Бýкишъ ա. բս. Polemonium caeruleum, ա. Бобъ грéцкій.

Бýкля է. (ֆր.) խոպոպիկ, գանգուրը, հիւսած և մատանու ձևով ոլորած, գարսած մազեր. եւ այս ձևով գլխի զարդ. сырцóвыя бýкли.

Буковúнецъ, нца ա. -вúнка է. բուկովինացի, -նուհի։

Бýковица է. բս. Betonica officinalis, չըրթնածաղիկ մի. б. бѣлая, Primula officinalis, հասուէտ գարնանածաղիկ կամ կովացնծուկ. б. лѣснáя, Stachys silvatica, արևզամսաո (եղնախոտ)։

Бýковникъ ա. այն տեղը, ուր փեկիններ (հաճարիներ) են անկած. փեկնի (հաճարենու) անտառ. -ковый ած. փեկնի, հաճարենու. б. лѣсъ.

Буколúка է. հովուական բանաստեղծութիւն, հովուերգութիւն. -кóликъ ա. հովուերգու, հովուական բանաստեղծ. -колúческій ած. (լտ.) հովուական, հովուերգական. б—ая поэзія.

Бýкольна է. նւզ. պստիկ խոպոպիկ, գանգուրը,

հիւսած ու ոլորած մազեր. **-кольный** ած. խոպոպիքի, գանգուրքի։

Букси́рный ած. իւր յետևից քարշող, տանող, ձգող. б. пароходъ ցռկանաւ, որ իւր յետևից պարանով կապած նաւը կամ ուրիշ բան քարշում տանում է. **-сирова́ніе** չ. իւր յետևից քարշելը, տանելը, վարելը (ցռկանաւի մասին). **-сирова́ть** (-си́рую-ютъ) отб—, ն. (հոլ.) քարշել, տանել, վարել (նաւով մի ուրիշ նաւ կամ ծանրութիւն, որ դորա յետևից պարանով կապած է). б. кора́бль,—ба́ржу; **-ся** անդր. և կր. ցռկանաւից քարշուել, տանուել, վարուել. **-сиро́вка** ի. տ. Букси́рова́ніе; **-си́ръ** ա. (հոլ.) ծովգ. 1, այն պարանը, ճոպանը, որով մի նաւ կամ բեռ կապում են մի ուրիշ նաւից (ցռկանաւից), որը դորա իւր յետևից քարշում, տանում է. взять на б.; *итти́ за кѣмъ-нибудь на б—ѣ մէկի յետևից գնալ, մէկին հպատակուել, մէկի ազդեցութեան տակ գտնուել. 2,* ցռկանաւ, շոգենաւ, որ իւր յետևից քարշում տանում է մի ուրիշ նաւ կամ ծանրութիւն։

Бу́ксовый ած. հաստաբակ տօսախի. **-ксъ** ա. բս. Buxus vulgaris, հաստաբակ տօսախ (թուփ մի)։

Букъ ա. 1, բս. Fagus, փեկոն, հաճարի, -բենի. бѣлый б., Carpinus betulus, նշգարի,-բենի. II, (գերմ.) 1, մոխրաջուր լուացքի համար. 2, լուացքի տաշտակ. держа́ть бѣльё въ бу́кѣ.

Булава́ ի. (Նց. булаву́; յ. була́вы, -въ; մահակ, գուրզ, 'գաւազանակ' ծայրին կոպալով (բուլավան բունչուկով փառք ռուսական հետմաններին նշանն էր). **-ва́стикъ** ա. բս. Clavaria pistillaris, սեպառունկ. **-ва́чъ**, á ա. բս. Cordylia, մահակառունկ։

Була́вка ի. 1, գնդասեղ, քորոց. де́ньги на була́вки տ. Була́вочныя де́ньги; у него́ б. въ голове́ (դարձ.) փոքր ինչ գլուխը տաքացած, գրգռուած է. 2, մեծ, խոշոր գնդասեղ, իբրև արդ ու զարդի պատկանելիք. **-вникъ** ա. **-вница** ի. բս. Clavaria, գազառունկ, գնդասեղառունկ, եղջերառունկ. **-воу́сыя** ба́бочки, կնդ. Lepidoptera rhopalocera, սեպաբողկուկ կմ ցերեկուան թիթեռներ. **-вочка** Նւզ. տ. Була́вка; **-вочникъ** ա. 1, գնդասեղագործ. 2, գնդասեղների տուփ կմ բարձիկ. **-вочница** ի. 1, գնդասեղավաճառուհի. 2, տ. Була́вочникъ 2; **-вочный** ած. գնդասեղի, քորոցի. б—ая голо́вка; була́вочныя де́ньги գրպանի, արդուզարդի փող (կանանց). **-вчатый** ած. խիտ մանր, գնդասեղի գլխի չափ բըծերով, խայտաճամուկ. б—ая та́фта; **-вчикъ** տ. Длинноу́сый.

Була́нина ի. 'քուլան' (բաց դեղին գոյնով երիվարի ասվորական յորջորջումը). **-ный** ած. (թուրք.) բաց դեղին գոյնի, գոյնով (կենդանի, մնւղ. ձի). б. виногра́дъ Դոնի մօտերքում սովորական, մեծատողկոյզ սև խաղող։

Булла́тить (-чу-тятъ) ն. շերտաւորել (պողպատը) **-ла́тка** ի. պողովատիկ, պողպատեայ սուսեր. **-ла́тный** ած. բոլատեայ, պողպատեայ. **-ла́тъ** ա. (պրսկ.) 1, բոլատ (ամենաընտիր, շերտաւորեալ, դամասկոսեան պողպատ). 2, պողովատիկ, սուր, սուսեր։

Булга́ ի. ռմկ. յուզմունք, շփոթ, վրդովմունք. **-га́тить** (-чу -тятъ), **-га́чить**, взб—, 1, ն. յուզել, շփոթել, անհանգստացնել. վրդովեցնել. 2, չ. տ. [Макла́чить.

Булга́ръ տ. Болга́ринъ.

Булды́га 1, ի. խլտ, շատ խելքով մահակ, 'շամբալ'. 2, ա. տ. Забулды́га; **-жка** ի. Նւզ. պստիկ և խլտ մահակ. но́ги ста́ли как бул-ды́жки ոտքերս ուռել, փետացել են։

Булды́рь, я ա. 1, պալար, խոց, ուռեցք, ելունդ մարմնի վերայ. 2, դաշտում խորտուբորտ, գերբուկ, վատ տեղ. 3 տաւանձին, ամայի տեղում շինած տնակ. булдыри́, ре́й. булды́рья, рьевъ յ. անձրևից կմ զգած քարից ջրի երեսին առաջացած բշտիկներ, փամփշտիկներ. պղպջակ։

Булдырья́нъ տ. Валдырья́нъ.

Булды́ха́ть տ. Бултыха́ть.

Булева́ръ տ. Бульва́ръ.

Бу́ленъ, ա. (հոլ.) ծովգ. բուլին (պարան, որով առագաստը քամու դէմ պարզում են)։

Буліо́нъ տ. Бульо́нъ.

Бу́лина ի. (լեհ.) բուլկի. 1, ճերմակ ալիւրից թխած քնքոյշ հաց, առհ. մի ամբողջ հաց. 2, ապգնգ. երկաթեայ ձողի գլխին ամրացրած փայտի կտոր, որով հալած ապակին խառնում են։

Бу́лла ի. (լտ.) բուլլա. 1, Հռոմի պապի գրութիւնը, կոնդակը. 2, золота́я б. պտմ. Կարլոս IV. 1356 թ. հրատարակած յայտնի պետական օրէնսգիրքը։

Бу́лочка ի. Նւզ. տ. Бу́лка; **-лочникъ** ա., **-лочница** ի. բուլկիագործ, -ուհի, բուլկիավաճառ, -ուհի. **-лочный** ած. բուլկու. б—ое тѣсто, Бу́лочная, ой ի. հացագործի խանութ, չ. հացագործարան։

Бултыха́ть, **-ты́хну́ть** ն. 1, հեղուկը բարձրաձայն թափահարել, հարել, ժաժ տալ. 2, մի բան ջրի մէջ ածել, թափել կմ շպրտել, շրմփացնել, գցել. б. ка́мень въ рѣку́; **-ся** անդր. յանկարծ ջրի մէջ ընկնել, շրմփալ, գըմփալ. **-ты́хъ** բ-յ. գըր՛մփ, շըր՛մփ ջրի մէջ։

Булы́га ի. 1, վայրի, կոպիտ քար. 2, քարակոյտ. 3, տ. Булды́га 1; **-жникъ** տ. 1, ճալաքար, կոպիճ. 2, առհ. միջակ մեծութեան կլոր քար. **-жный** ած. ճալաքարի(ց). կոպիճի(ց). б—ая мостова́я ճալաքարով խճած փողոց։

Бу́лынья ա. 1. Թափառական առևտրական, փերեզակ, չարչի, վաշխառու, 'խարբերդ', որ գիւղէ գիւղ շրջում, կտաւ և այլ բաներ է գնում. 2. անասնավաճառ, առհ. կեղեքիչ. **-лы́чъ**, á ա. 1, խարբերդ, աշխարհագ առևտրական գիւղացի, առհ. որինկոյ. խարբերդ. 2, յիմար, անմիտ մարդ. 3. զուրս պրծած, նոպաստակի աչքերով մարդ. 4, նոր, վատ, նոսր կլան. 5, տ. Булы́жникъ.

Буль ա. բուլեան կահկարասիք (կրէալի սոկրից շինած զարդանկարներով)։ [Թափուող ջրի)։

Бульбу́ль ձյն. կլկլոց (նեղ պարանոցով ամանից

Бульва́рный ած բուլվարի, ծառուղու. *փողոցային, լկտի, լպիրշ. б—ая пре́сса; б—ые рома́ны; **-ва́ръ** ա. (Ֆր.) բուլվար (քաղաքի մեծ փողոցով անցնող բարձրադիր ճեմապարհը, ծառուղին, որ իբրև զբօսավայր է ծառայում)։

Бульгу́нъ, á ա. կնդ. Strix brachyotus, մօրայլին բու։

Бульдо́гъ ա. (անգլ.) բուլդօգ. 1, շան մի. 2, մեծ տրամագծով պտրիկ ատրճանակ։

Бу́лька́нье չ. կլկլոց, կլկլալը (նեղ պարանոցով անօթից թափուող հեղուկի). **-кать**, **кнуть** չ. կլկլալ (նեղ պարանոցով ամանից թափուելիս). *бу́лькнуть сло́во արագ ասել, արտասանել. **-ся** անդր. ջրի մէջ սուզուել, ընկղմուել, թաղուել։

Бульо́нный ած. բուլիոնի. -льо́нъ ա. (Ֆր.) բուլիոն, «մսաջուր», «խաշու»։

Бума́га Ի. 1, Թուղթ. 6. пи́счая, почто́вая, прописна́я գրելու, նամակի, ծծողական Թուղթ. 6. обёрточная փաթաթելու Թուղթ. 2, Թուղթ, գրութիւն, գործ. 3, տխ. գրած որ և է Թղթի կտոր. 4, хлопча́тая 6. բամբակ, բամբակէ Թել, գործուածք. -гомара́ка Հոգ. ա. Бумагомара́тель, -ница; -гомара́ніе չ. Թուղթ խզմզելը, 'ի զուր Թուղթ ու Թանաք փչացնելը. -гомара́тель ա. -гомара́тельница Ի. Թուղթ ու Թանաք փչացնող, անշնորհք գրչակ. -гопрядильный ած. բամբակ մանելու. 6—ая фа́брика; -гопряди́льня Ի. բամբակ մանելու արհեստանոց. -гопряди́льщикъ ա. բամբակ մանող շանուոր, գործաւոր. -жка, -жечка Ի. Նվ. 1, Թուղթ, գրութիւն. գրած Թղթի կտոր. книга въ 6—жкѣ գիրքը լոկ Թղթի մէջ է հագցրած, կարած, շուլալած է (և ոչ կազմած). 2, ռմկ. Թղթադրամ. -жникъ ա. 1, ծոցատետր, ծոցամ կրելու յիշատակարան. քսակ. 2, բամբակեայ ներքնակ, «դօշակ». -жный ած. 1, Թղթի, Թղթեայ. 6. змѣй; 6—ая фа́брика; 2, բամբակեայ. 6—ые чулки́; -жо́нка Ի. անպիտան Թուղթ, Թղթի կտոր, գրութիւն։

Бумазе́йный ած. բոմբազինի. -зе́я Ի. (Ֆր.) բոմբազին (բամբակեայ խաւոտ գործուածք մի)։

Бумбу́хать չ. կրրկալ, որոտալ (Թնդանօթներու մասին)։

Бумъ Ձ. պըմ՛ըմ, չըմ՛ըմ, Թըմ՛ըմ։

Бунта́рь, я́ ա. Бунтовщи́къ; -това́ніе չ. 1, ապստամբութիւն, ընդվզելը. 2, ապստամբեցնելը, խռովեցնելը, գրգռելը. -това́ть (-ту́ю -ю́тъ) 1, չ. ապստամբուիլ, ընդվզիլ (գլ.). 2, չ. կատաղիլ, մոլեգնիլ, խիստ յուզուիլ. 3, (взб—) Ն. գրգռել, գրգել, ոտքել, ապստամբեցնել. 4, չ. շարբ. չմարսուիլ, մարսելը վեր շառնել (սխալ պատրաստած ճաշնեղէնի հիւԹի մասին). -това́ться, взб—, ա. Бунтова́ть 1; -това́ товаръ կապոցներով ծախուող ապրանք. -товско́й ած. խռովայոյզ, գրգիռ, ապրելը պղտորող. 6—ія вну-ше́нія; -товщи́къ, á, ա. -товщи́ца Ի. ապստամբ եմ ապստամբեցնող, խռովարար, խռովարար այր, կին. -товщи́ческій, -товщи́чій, чья, чье ած. ապստամբի խռովարարի. 6—іе посту́пки.

Бунтъ ա. 1, խռովութիւն, չիմԹ, խլրտում. ապստամբութիւն, ընդվզում. 2, վճռկ. կապոց, հակ (ապրանք). 6. бе́мскихъ стёколъ; 3 ռզմգ. 25 ատմէն երկարութեամբ պատրոյգի կապոց. 4, լռՈրգ. (ապստամբութիւն) ալի կոյտ, դէզ։

Бу́рха́ніе չ. բրդալը, բրդոց, ապզալը, ապզոց. -хать (-чу́ -ча́тъ) բրդալ, ապզալ (մեղուի և խլուզոյի մասին)։

Буфу́чный ած. բունչուկի. -чуко́вый това́рищъ Յնց. փոքր ռուսական զօրքի մէջ աստիճան, որ համապատասխանում էր շտաբ-օֆիցերի աստիճանին. -чу́къ, á ա. (Թաթար.) բունչուկ. 1, ձիու պոչ, կապուած ուսէշօծ գլխով ձողից. у ту́рокъ 6—и́ означа́ютъ сте́пень паше́й; 2, Յնց. նոյն ձևով դրօշակ, որ կրում էին լեհական և փոքր ռուսական հետմաններու առջեւից։ [կալ։

Бура́ Ի. Յնք. Borax, Tincal, բորակարար, տին-

Бура́вить (-влю -вятъ), проб—, Ն. գայլիկոնով, «բուրղուով» ծակել, գայլիկոնել. -вленіе չ. գայլիկոնելը. -вный ած. գայլիկոնի, «բուրղուի.» -во́къ, вка́ ա. Նվ. պստիկ գայլիկոն, «բուրղու». -вочный ած. գայլիկոնի, բուրղուի. -вчатый ած. գայլիկոնի, բուրղուի ձևով, նման. -вчикъ ա. Նվ. -въ, á ա. գայլիկոն, «բուրղու», գչիր, շաղափ։

Бура́ковый ած 1, վայրի բազուկի(ց). 6. квасъ; 2, կեչու կեղևից շինած կոտի, ամանի. 6—ая икра́; -ра́къ, á ա. 1, (յաճախ յ. бураки́, о́въ) Հոգ. բս. Beta vulgaris, վայրի բազուկ, ճակնդեղ, տակ. борщъ изъ бурако́въ; 2, երկաԹեայ Թերթ կիր վառարանի համար. 3, հրավառուԹեան նիւԹի խողովակ, որ ժայԹքում է հրեայ շառաւաներ. 4, ողորկնու (կեչու) կեղևից շինած կոտ, աման, որի մէջ դաշտային պտուղներ են հաւաքում. 5, б у р а к и́, о́въ յ. ա, երկար, հաստ, անծալք ճոնր կօշիկներ կմ այսպիսի ճոխրով կօշիկներ, որ հագնում են ռմիկոր գիւղացիք. բ, ձկնորս. կոնաձև կԹոցներ, որ Թոկի վերայ շարելով ընկղմում են ջրի մէջ քարադիցից (ձուկ) որսալու։

Бура́нъ ա. բորան, ձիւնախառն փոԹորիկ, բուք, Թիփի Ռուսիայի հարաւ արևելեան տափաստաններում։

Бура́вчи́ще չ. յւմւ. մի ահագին բազուկ, ճակնդեղ. -(а́)чище չ. այն հողը, տեղը, որից ճակնդեղը հաւաքել են. -чникъ ա. 1, բս. Borago, վարնգախոտ (խոտաբոյսներից -Asperifoliae); 2, ողորկնու կեղևից կոտեր շինող. -чный ած. ողորկնու կեղևից շինած կոտի. -чо́къ, чка́ ա. 1, Նվ. ա. Бура́къ; 2, բս. Alyssum, քարախոտ։

Бургоми́стерскій ած. բուրգոմիստրի. 6—ая до́лжность; -стерство չ. բուրգոմիստրութիւն. -стерша Ի. բուրգոմիստրի կինը. -стръ ա. (Հոլ.) բուրգոմիստր, քաղաքային վարչուԹեան աւագ անդամ, քաղաքապետ։

Бурда́ Ի. այլևայլ հեղուկներու խառնուրդ. խիստ պղտոր խմելիք, տեղուկ, մրուր, գինի, «ակէ», «լէլ». -да́стый ած. խառնուրդից պատրաստած, խառնուրդի. 6. хобе́ль.

Бурдю́къ, á ա. 1, գինու տիկ, տկճոր. 2, ռզմ. տկալաստ, տկերի վերայ շինած լաստ. -чный ած. տկի, տկճորի. 6—ое вино́.

Бурева́лъ ա. 1, խիստ քամի, հողմ, մրրիկ, փոԹորիկ. 2, հողմից, փոԹորիկից տապալուած ծառեր, փայտ. -рева́ть (-рю́ю -ю́тъ) չ. սկւ. զործ տղմուկ հանել, վշշալ, կատաղիլ, մոլեգնիլ. -ре-ве́стникъ ա. ԿՈղ. Procellaria, մրրկահաւք. -рело́мникъ ա. Бурева́лъ 2; -рело́мъ ա. Бурева́лъ 1 և 2. [մեր կովին։

Бурё́на, -нка, -нушка Ի. կոչում են գորշ կար-

Буре́ніе չ. գայլիկոնելը, բուրղուով զետինը ծակելը, նաւթ այլեայլ խաւերից նմուշներ հանելու համար։

Буржуа́зія Ի. (Ֆր.) բուրժուազիա (միջին դասակարգ քաղաքացիներէ). -зный ած. բուրժուազիական. պարզ, հասարակ, փոքր ինչ կոշտ կոպիտ։

Бури́льный ած. ծակիչ, ծակելու, գայլիկոնելու. -ри́льщикъ ա. գայլիկոնով ծակող, բուրղու տուող բանուոր. -ри́ть (-рю́ -ря́тъ) Ն. գայլիկոնել, «բուրղուել», գետինը կամ քարը գայլիկոնով, «բուրղուով» ծակել։

Бу́рка Ի. 1, երիճաղ, եափնչի, տապարակ. II, կոչում են մոյզ (սև) կարմիր ձիուն։

Бу́ркало չ. մանկական պարատիկ, «պարանոց» б у́ р к а л а կմ б у́ р к а л ы, -лъ չ. յ. ռմկ. խիստ խոշոր, մեծ մեծ աչքեր. -льце ա. Бу́ркало: -льщикъ ա. պարատիկաւոր, պարատիկով քարեր դցող։

Бурка́нъ ա. վայրի հնդկացորեան։

Бýр‖канье չ. 1, փնթփնթալը,—թոց, քրթմնջելը,—ջիւն. 2, անպատեհ, անտեղի խօսք արտասանելը. **-кать, -кнуть,** ն. ռմկ. 1, փնթփնթալ, մռթմռթալ, քրթմնջել, մամռալ. 2, տ. Брякать 3.

Бурко ա. մոյգ (սև) կարմիր որձ ձի (հմ. Бýрка II)։

Бур‖кýнчикъ ա. բս. Medicago lupulina, դեղին առվույտ. **-кýнъ,** á ա. բս. ա, Melilotus, կոճնգան (մեղրածաղ). բ, Medicago falcata, մանգաղաձև առվույտ. գ, տ. Эспарйтъ.

Бур‖лáкъ, á ա. բուրլակ. 1, գետային նաւի բանւոր, մնւգ. նա, որ նաւը պարանով գետն ՚ի վեր քարշում է. 2, ռմկ. ա, բիրտ, կոպիտ, անտաշ, անքաղաքավարի մարդ. բ, անտուն-անտեղ, թափառական, մի կողմ իւր գոյութիւնը պահպանող ողորմելի անձ. **-лáцкій** ած. բուրլակի. б—ія пѣсни; *գռեհիկ, կոպիտ. **-лáченье** չ. 1, բուրլակութիւն, մշակութիւն գետային նաւի վերայ. 2,*գռեհկական, բիրտ, անքաղաքավարի վարմունք. **-лáчество** տ. Бурлáченье; **-лáчить** (-чу -чатъ) չ. 1, գետային նաւի վերայ բանել, մշակութիւն անել. 2,* բիրտ, կոպիտ, անքաղաքավարի կերպով վարուել. **-лачóнъ,** чкá նւզ. տ. Бурлакъ.

Бур‖лйвость ի. փոթորկալից, մրրկալից, անհանգիստ լինելը. **-лйвый** ած. 1. փոթորկալից, մըրըրկալից, անձրևային. б—ое мóре անդադար, ալէկոծուող ծով. б—ая погóда; *б. харáктеръ անհանգիստ բնաւորութիւն. 2, աղմկալից, անդուսպ, խռովայոյզ. **-лйла** ի. հոր. ռմկ. աղմկայոյզ, խռովայոյզ, ամբոխիչ անձ. **-лйть** (-лю -лйтъ) չ. 1, կատաղաբար ծփալ, ալէկոծուել, մռնչել, եռալ, խլխլալ, պղպղալ. «волнéнія нѣтъ; водá бурлйтъ какъ кипятóкъ»; 2, աղմուկ հանել, ՚գազազել՚, կռուել, հաչոյել։

Бурмéть ի. բուրմեթ (պարսկական բամբակեայ կտաւ, քաթան մի։

Бурмй‖стрскій ած. բուրմիստրի. **-стръ** ա. (լեհ.) բուրմիստր(կալուածքի կառավարիչ նշանակուած գիւղացի)։ [բերանները։

Бурмйтскія зёрна Որմուսեան խոշոր մարգա-

Бур‖нáстый ած. շէկ կարմրին տուող, բոցագոյն. б—ая лисйца, — кýрица; **-нопламенный** ած. բոցավառ, վառ, վառվռուն, կրակոտ. **-ность** ի. սաստկութիւն, խիստ ալէկոծութիւն, կատաղութիւն, մոլեգնութիւն։

Бурнýсъ ա. (ֆր.) բուրնուս. 1, մի տեսակ արաբական պատմուճան թէ կանանց և թէ մարդկանց. 2, տարբեր ձևի վերնազգեստ, մնւգ. կանանց։

Бýрный (бýренъ, -рнá о) ած. 1, փոթորկալից, մրրկալից, մրրկածուփ, հողմային. б—ая погóда; վրդովուած, ալէկոծուած. б—ое мóре; б—ая птйца տ. Буревѣстникъ; 2, աղմկայոյզ, խռովայոյզ, անհանգիստ, ամբոխիչ. 3, անզուսպ, սաստիկ, բուռն, կատաղի. б—ыя стрáсти, б—ые аплодисмéнты.

Буро‖вéцъ, вцá ա. բս. Rhinanthus crista galli, մանր աքլորբբուկ (աքաղաղի կատար). **-вйна** տ. Боровйка.

Бурóвить (-влю -витъ) 1, չ. ա, խշխշալով արագ հոսել, խոխոջել. բ, եփ գալ, եռ գալ, թթուել (խմիչքների մասին). пиво бурóвитъ; 2, չ. և ն. (взб—), գիպչել, քերել. գիպչելով, մի բանի քսուելով արգելք, խոչնդոտ հանդիպանել, խանգարել. сýдно бурóвитъ նաւի մէջքը քսւում է ջրի յատակին. весло бурóвитъ թիակը քարշ գալով արգելք է լինում նաւի ընթացքին. колесó бурóвитъ անիւը (չկարգադրուելով ազատ պտոյտ գալ) թաղւում է գետնի մէջ, քերում է գետինը. отойдй прочь, не бýровь тутъ գնա կորիր, գործին արգելք մի լինիր։

Буровóй ած. (տ. буръ) ծակելու, ծակիչ, գայլիկոնելու, ՚բուրղուելու՚. б. снарядъ; б—ая мукá ա, ծակելու ժամանակ փշրուած և գուրս թափուած հանածոն. բ, ծառը ծակող միջատի դուրս թափած փշրին, թեփը։

Бурóвый ած. բորակաքարի, տէնկալի։

Буронѣгій ած. գորշ կարմիր, մոյգ (սև) կարմիր բծերով։ [ծուածք մի։

Бурсá ի. (պրսկ.) մետաքսէ պարսկական գոր-

Бýр‖сá ի. (լտ.) 1, հնց. հոգևոր դպրոց կամ դպրոցապատկան հանրակեցարան աշակերտների համար. жить въ бýрсѣ հոգևոր դպրոցում ապրել. жить на бýрсѣ հոգևոր դպրոցի հաշուով ապրել. 2, հաւ. հոգևոր դպրոցի աշակերտներ, դպրոցականներ. **-сáкъ,** á ա. 1, հոգևոր դպրոցի որդեգիր (դպրոցի հանրակեցարանում ապրող). 2, դպրոցի աշակերտ, դպրոցական, առհ. ուսանող. 3,* ռմկ. կոշտ կոպիտ վարմունքի տէր, բիրտ, անտաշ մարդ. **-сáцкій, -сáчный** ած. բուրսակի, հոգևոր դպրոցի աշակերտի. *կոշտ կոպիտ, անտաշ, բիրտ։

Бур‖тá ի. **-тъ** ա. 1, հողակոյտ, ածած, դիզած հող, աղբ, որ պատրաստել են բորակ ստանալու համար. 2, ծղոտով ծածկած ճահիճների կամ կարտոֆիլի երկար դէզ. **-товóй** ած. հողադիզի, աղբի. б—óе произóдство բորակագործութիւն։

Буруи‖дукóвый ած. բուռունդուկի[սկիւռ]ի. мѣхъ; **-дýкъ,** á ա. (թուրք.) բուռունդուկ. 1, ծովգ. առագաստը քաշելու թոկ. 2, ծովգ. տ. Ахтертóвъ; են գետային նաւի վերայ զարծածական պարան, թոկ. 3, (կերգիզների մօտ) ուղտի քթից անցկացրած օղակ. 4, կնդ. Tamias striatus, գետնաբնակ սկիւռ. 5, բս. Medicago falcata, մանգաղաձև առվոյտ. **-дýчій,** чья, чье ած. բուռունդուկի[սկիւռ]ի. **-дýчный** ած. բուռունդուկ պարանի, թոկի։

Бурундýшка տ. Брундышка.

Бурýнъ, á ա. ծովգ. 1, ծանծաղուտ և խութաշատ տեղերում առաջացող ծովափնեայ ալեկոծութիւն և խիստ փոփոխական ալեկոծութիւն. 2, ա. բնւ. Սիբ. արջառ, ցիկ. 3, *ահագին քաղցրութիւն, շատութիւն. б. дéнегъ. [ծութիւն։

Бýрушка նւզ. տ. Бýрка II.

Бурхáнъ ա. մոնղոլական կուռք և աստուա-

Бур‖чáніе ած. խլխլալը, պղպղալը. **-чáть** (-чý -чáтъ) չ. խլխլալ, պղպղալ. молодóе пйво бурчйтъ въ бóчкѣ; бурчйтъ въ животѣ փորը գռգռում է, կրկռում է։

Буршъ ա. (գերմ.) բուրշէ (գերմանական համալսարաններում ուսանողական կազմակերպութեան անդամ ուսանող)։

Буръ, á ա. գայլիկոն, շաղափ, ՚բուրղու՚. землянóй б. գետին ծակելու գայլիկոն. б. не стóитъ գայլիկոնը չէ դիմանում, շուտով բթանում է։

Бýры ա. յ. (հոլ.) բուրեր, բօէրներ (հոլանդացի գաղթականներ, որոնք հարաւային Աֆրիկէ գաղթելով, այնտեղ 1848 թ. հիմնեցին Տրանսվալեան անկախ հասարակապետութիւնը. ռակայն հերոսական պատերազմներից և մեծամեծ սխրագործութիւններից յետոյ 1900 թ. Անգլիայի նուա-

հունցան: Այսօր էլ նրա շարունակում են հերոսական դիմադրութիւնը):

Бýрый ած. 1, կրնամոնագոյն, դարչինագոյն, սրճագոյն. 2, մոյգ (սև) կարմրաւուն, գորշ կարմրաւուն. б—ая лóшадь, —лисица.

Буръя́нникъ ա. 1, քոլուտ, դաշտային, անպէտք խոտերով ծածկուած տեղ, վայր. 2, ծառուկ, պուրկ, մատղաշ ծառ. **-рья́нный** ած. դաշտային խոտի(ց), քոլի(ց). б—ая золá; **-рья́нъ** ա. դաշտային, քարոտ տեղերում բսնող խոշոր խոտ, քոլ. առհ. իւրաքանչիւր անպէտք, վնասակար խոտ. քոլ:

Бурѣ́ть, поб—, չ. бýрый դառնալ:

Бýря ի. հողմ, փոթորիկ, մրրիկ, բուք, թիփի. *б. страстéй,—гнѣ́ва կրքերի, բարկութեան պայթում, բռնկում:

Бýса ի. (յո.) հնց. բուսա (նաւ մի)

Бýсель, сла. ա. **-сель** ի. փոքր ռուս. և սպիտ. ռուս. կնդ. Ciconia alba, սպիտակ արագիլ, լակեղ:

Бýсина ի. **-синка** նւզ. ուլունքի հատիկ. **-сить** (-шу́-ся́тъ) չ. 1, ռմկ. буси́тъ շատ է գալիս, շաղում, թեթև անձրևում է. 2, գերմակ փոշի, ալիւր շաղ տալ, գերմակ փոշիով կամ ալիւրով ծածկել. 3, պարծենալ, ռուս. անմիտ, անճահ բաներ խօսել: [կատուս:

Бýсю հոլ. մոյգ գորշագոյն կենդանի, մուկ.

Бусла́й ա. գւռկ. անճառնի, գռեհիկ մարդ:

Бýсовый ած. ուլունքներից:

Бусовѣ́ть ա. Бусѣ́ть.

Бусóль ի. (ֆր.) բուսոլ (գործիք որով չափւում է որև է ուղղութեան և մագնիսական միջօրէի մէջ գտնուող հորիզոնական անկիւնը): [մուկ):

Бусто́рка ի. կնդ. Sorex, սրնչակ (նրրաքիթ

Бусурма́нинъ, **-ма́нъ**, **-ма́нить, ся**, **-ма́нскій**, **-ма́нство** ա. Басурма́нинъ, -ма́нъ, -ма́нить, ся, -ма́нскій. **-ма́нство**.

Бусъ ա. 1, շաղ կամ խիստ մանր ձիւն. 2, լհնգ. հանքերից թափուող փոշի, գերմակ խէճ. 3, ալիւրի փոշի, մուղ. ջաղացում:

Бýсы, -съ ի. յ. ապակուց կամ մամից շինած ուլունքներ. жемчýжныя б. սպիտակ մոմով լցրած մարգարտանման ուլունքներ:

Бýсый ած. գւռկ. գորշ կապոյտ, մոյգ գորշ կապոյտ. **-сѣ́ть**, չ. կապտիլ, մոխրանալ, գորշանալ, [մթնաղնիլ:

Бусанóй ա. Бýсовый.

Бутáрь, я և я́ կտրկ. տ. Бýдочникъ.

Бутафóрскій ած. բուտաֆորի,—րական, б—ія вéщи թատրոնական ներկայացման վերաբերեալ կահաւորութիւն, զգեստներ և այլ պիտոյքներ. бутафóрская, ой ի. թատրոնական իրերի սենեակ. **-тафóръ** ա. (իտ.) բուտաֆոր (թատրոնական պաշտօնեայ, որ հոգում է ներկայացման համար կարևոր կահաւորութիւնը, զգեստներն և այլ պիտոյքները):

Бýтенъ ա. բս. Anthriscus cerefolium, կերբիլակ (սուրոյ? խնդատերև ?):

Бути́ть (-чý -тя́тъ). вы́б—, ն. պատի հիմքը պատրաստել, ձգել (նրա համար փորած փոսը քարով, խիճով, աւազով լցնելով և այդ բոլորը գաջաջրով ողողելով). **-ся** ըր. շինուիլ, կերտուիլ, պատրաստուիլ, ձգուիլ (պատի հիմքի մասին). **-тье** ի. տ. Бучéніе; **-товщи́къ**, á, ա. պատի հիմքը պատրաստող որմնադիր. **-товый** ած. բուտի, հիմնատակի. б. кáмень, б—ая клáдка.

Бутóнъ ա. (ֆր.) 1, բոյսի կոկոն, կոկոն. 2, *պզուկ, բշտիկ, խլանդ, կածիծ:

Бутоньéрка ի. (ֆր) 1, կոճակի համար շինած անցք, ծակ. 2, բուկետակալ, զգեստից ամրացրած խողովակ, բաժակիկ, որի մէջ դնում են բուկետը (ծաղկեփունջը). 3, վիրաբուժական նուրբ, նեղ և բութ ծայրով դանակ:

Буторáжить տ. Будорáжить.

Бýторъ ա. ռմկ. տնային կայք, գոյք, իրեղէններ, աղբ, մթերքներ:

Бутýзъ ա. կարճլիկ և հաստլիկ, թանձրամարմին մարդ կամ երեխայ:

Бутýнъ ա. բս. Allium altaicum, Cepa, հաստարակ կամ ամառուան սոխ:

Бутурлы́къ ա. հնց. սռնապանակ:

Бутъ ա. I. բուտ. 1, վայրի, դաշտային, կոշտ կոպիտ քար, քարի կտոր. 2, այգպիսի քարից, աւազից և գաջուկրից պատրաստած պատի հիմքը. II. 1, տ. Бутýнъ; 2, սոխի պատիկ, կանաչ ճիւղ. 3, կնդ. Tabanus bovianus, գոռեխ (բոռեխ, բոռ):

Буты́лица ի. նւզ. տ. Буты́ль; **-ты́лища** ի. յւեղ. տ. Буты́ль; **-ты́лка** ի. շիշ. **-ты́лочка** ի. նւզ. պատիկ շիշ. **-ты́лочникъ** ա. շշագործ. **-ты́лочный** ած. շշի, շշային. б—ое гóрло; б—ое пи́во; б. цвѣтъ; **-ты́ль** ի. (ֆր.) սովորական շշից մեծ շիշ. **-ты́льный** ած. շշի. б—ое гóрло.

Бýфа ի. (ֆր.) կիտուածք, մեծ փոթ կանանց զգեստների վերայ (օր. ուսերին):

Бýфель ա. (գերմ.) սկւ. գործծ. ոստիկանական պաշտօնեայ, ժամապահ, հսկող:

Бýферный ած. բուֆերի. -րների. б—ыя тарéлки; **-феръ** ա. (յ. буферá, óвъ) (անգլ.) բուֆեր (զսպանակաւոր գործիք, որ յարմարեցնում են երկու շարժուն առարկաների (օր. երկաթուղու հարևան վագոնների) միջև, նոցա ընդհարումը մեղմացնելու նպատակաւ):

Буфéтный ած. բուֆետի. **-фéтчикъ** ա. 1, բուֆետում ծառայող. 2, բուֆետապան, բուֆետի կառավարող. **-фéтъ** ա. (ֆր.) բուֆետ. 1, պահարան սեղանատան մէջ կամ առանձին սենեակ, ուր պահում են սեղանին վերաբերեալ իրեղէնները. 2, որ և է հասարակական հիմնարկութեան մէջ (օր. թատրոնում, երկաթուղու կայարաններում) սեղանատուն, ճաշարան:

Буфонáда ի. խեղկատակային, միմոսական ներկայացում, ծաղրաշարժ տեսարան. **-фóнить** (-ню -нятъ) չ. ափեղցփեղ հանաքներ, խեղկատակութիւններ, միմոսութիւններ, յիմարութիւններ անել. **-фóнскій** ած. խեղկատակի. միմոսի, ծաղրածուին յատուկ. б—ія ухвáтки: **-фóнство** չ. լիրբ, լպիրշ հանաք, ծաղրածութիւն, միմոսութիւն. **-фóнъ** ա. (իտ. և ֆր.) լպիրշ ծաղրածու, խեղկատակ, միմոս. կոմիքական դերասան, կատակերգու:

Буфъ ած. (ֆր.) ծաղրական, միմոսական, կոմիքական, կատակերգութեան. óпера -б., теáтръ-б. ծաղրաշարժ օպէրա, թատրոն:

Бýхалень, льня ա. կնդ. տ. Быкъ 5; **-хало** 1, չ. կտրկ. վատ, 'դօրադա' հրացան. 2, ա. տ. Бýхалень; **-хальце** չ. նւզ. պատիկ, խաղի հրացան:

Бухáра ի. 1, ընկած հող. ուր 3—4 տարին միանգամ հաճար են ցանում. 2, վուշ, խծուծ:

Бухáрецъ, рца ա. բուխարացի, բուխարական թափառաշրջիկ առևտրական: [բօժօժ:

Бýхарь ա. մէջը քար ձգած մետաղեայ մեծ

Бýхать, -хнуть, паб—, 1, ն. աղմկով ձգել,

շպրտել կամ թափել, ածել. թրխկացնել. 2, չ. ա. վայր ընկնել, ուրնթաց նետուել մի բանի մէջ. ը, Լոլոխալ, դրմփալ, շրխկալ. -хаться, -хнуться անդր. վայր ընկնելով թրխկալ, գրմփալ. бýхнуться со всѣхъ ногъ իր բոլոր ամբողջ երկարութեամբ գետին փռուել, վայր ընկնել։

Бух|галтéрія ի. (գերմ.) հաշուապահութիւն, տոմարակալութիւն (տճ. հ.). -гáлтерскій ած. հաշուապահի. տոմարակալի. -гáлтерша ի. հաշուապահի, տոմարակալի կինը. -гáлтеръ ա. (գերմ.) բուխհալտէր, հաշուապահ, տոմարակալ։

Бýхнуть I. չ. (տ. бýхать) կոպտաբար. գռռալով, առանց խորհելու մի բան ասել. онъ бýхнулъ емý всю прáвду նա նորա երեսին, աչկաբաց ասաց բոլոր ճշմարտութիւնը. II, разб—, ուռչել. ընդլայնել. дéрево бýхнетъ отъ сырости; -ся տ. Бýхаться.

Бýхта ի. (գերմ.) 1, պստիկ ծովածոց. ծովախորշ. 2, ծուռ, ծուռտիկ տեղ, ողեց (օր. կախ ընկած թոկի, երկար ձողու վերայ). անհարթութիւն, խորտուբորտութիւն ողոգած տախտակի վերայ. 3. ծովգ. տախտակամածի վերայ շրջանաձև դարսած պարանը. изъ бýхты вонъ! հեռու պարանից (խարիսխ ձգելու ժամանակ). съ бýхты-барáхты (դարձ.) ոչ տարու ոչ բերեց, յանկարծ, անակնկալ կերպով. 4, միմեանց հետ կապած լաստերի արանքներում գանուող պստիկ տարածութիւնը։

Бухтармá ի. 1. կոշգ. կոշու ներքին երեսի փտար. ուելորդ մոհրը. կոշու ներքին. ներքեւ երեսը. сдирáть б—ý подъóдкою քերչով կաշու փտար քերել, մաքրել. 2, ստնկի գլխի ներքին երեսը։

Бухтѣть (—, -тя́тъ) չ. ծառել, ծառ 'կտրել, ծուռ ողոցել. пилá бухтѣть.

Бухтъ ա. (հոլ.) ծովգ. ծուի երրորդ խարիսխը (առհեստի խարխափներից առաջինը)։

Бухъ բայ. թրխկ. գոմփ. տ. Бацъ.

Буцефáлъ ա. բուսեֆալ (Ալէքսանդր Մակեդոնացու հռչակաւոր անունը). կատկ. ձի, նժոյգ։

Бýчало չ. 1, ջրապտոյտ, յորձանք, անդունդ. 2, ջրով լցուած խոր փոս։

Бу|чáніе չ. բառաչելը. ճչելը, լալը. բզզալը. -чáть (-чý -чáтъ) չ. 1, երկար բառաչել. корóва бучи́тъ; 2, լալ, ոռնալ. ребёнокъ бучи́тъ; 2, բզզալ. տզզալ. пчёлы въ ýлъѣ бучáтъ.

Бý|ченіе չ. (տ. бýчить) լուացքը մոխրաջրով մաքրելը. -чéніе չ. (տ. бути́ть) պատի հիմքը ձգելը. շինելը. պատրաստելը. -ченный բյ. ած. մոխրաջրած. մոխրաջրով լուացած, մաքրած. -чёный (-чёнъ -ченá, ó) բյ. ած. հածած, լցրած, շինած, պատրաստած (պատի հիմքի մասին). -чень. чня (бучáть բայից) ա. Шмель.

Бучи́|ло չ. գարնան ջրով լցուած խոր փոս, հոր. որ նոյն իսկ ամառը չէ ցամաքում։

Бу|чи́льня ի. կոտւ մոխրաջրելու, մաքրելու տեղը. -чить (-чу -чатъ). вы́б—, ն. լուացքը մոխրաջրել. մաքրել. -ся կր. մոխրաջրուել. մաքրուել. бѣльё бýчится; -чка ի. 1, տ. Бýченіе; 2, տ. Букъ II,2; 3, ռմկ. ծեծ, գան, քոթակ. ծեծելը. գզգզելը, քոթակելը. задáлъ емý б—у; -чнóй ած. մոխրաջրի։

Бу|шевáніе չ. կատաղիլը, մոլեգնիլը, աղմուկ, շփոթ բարձրացնելը. -шевáть (-шýю -ютъ) չ. 1. կատաղել, մոլեգնել, կատաղութեամբ խուժել, փչել, վզզալ, վշշալ, գոռալ. 2, աղմուկ, խառնաշփոթութիւն առաջացնել, կատաղի, մոլեգին. անկարգ գործեր անել։

Бýшки (бýшкаться, միմեանց հարու տալ) բայ. б.-барáшки ահա, ինչպէս ոչխարը հարու է տալիս, եղջիւրներով խփում է (ասում են, մանուկներին, մատով ցոյց տալով)։

Бушлáтъ ա. նաւաստու պարուսիններայ վերնազգեստ, բաճկոնը. մահուզից կարած կարճ տանիքն կաֆտանը։

Бýшма ի. 1, տ. Брюква; 2, հոր. հասա, թանձրամարմին մարդ։

Бушмéтъ ա. ռզմ. աղաանգակից ամրացրած կոշկայ օղակը, որի մէջ գնում են գրօշակի կմ տէգի ստորին ծայրը։ [քթի թեք կայմը։

Бýшпритъ ա. (հոլ.) ծովգ. քթակայմ, նաւի

Буя́|нить (-ню -нятъ) չ. աղմուկ, կռիւ, 'գալմաղալ' բարձրացնել, անկարգ. կատաղի, խելառ բաներ անել. -нна ի. տ. Буя́нъ I; -нливый ած. խելառ, գիժ, անզգամ, կատաղի. -нный ած. (տ. буя́нъ II) շտեմարանավայրի -нскій ած. խելառի, վեսնոտին, գժին, անզգամին յատուկ. б—іе постýпки; -нство չ. խելառութիւն, գժութիւն, կատաղութիւն, անզգամութիւն. -нствовать (-ствую -ютъ) չ. աղմուկ հանել, լիրբ, անզգամ. անամօթ բաներ անել. -нщикъ ա. (տ. буя́нъ II) նաւի բեռները առնող և շտեմարանող բանուոր, մշակ։

Буя́нъ ա. I. (буя́нка ի.) խելառ, վեսնոտ, ժպիրհ, ոիժ. անզգամ. լիրբ. կռուարար այր, կին. II. Պետերբուրգում 1. տեղ, կղզի, ուր ամբարներ են շինած. 2, այն տեղը, ուր նաւերից ապրանքները (կտաւ, կանեփ, եւլ. ճրագու. ադ ևլն) առնելով, շտեմարանում և ջոկում են. 3, հնց. առասպելական կղզի ովկիանոսում։

Бы, бъ չ. (գործ է ածուում բայի անցեալի և անորոշ եղանակի հետ և արտայայտում է ենթադրութիւն, պայման, ցանկութիւն) եթէ որ, թէ որ, եթէ, թերևս. հարկէ որ, պէտք է որ. լաւ էր, որ, երանի թէ. ты бы съѣздилъ къ немý ны́нче լաւ կանէիր, լաւ կը լինէր, որ հէնց այժմ գնայիր նրա մօտ. вотъ бы какъ я желáлъ жить! ահա թէ ինչպէս կը ցանկանայի ապրել. «Ахъ, зачѣмъ я не умерлá, лýчше бы бы́ло!» ախ, ինչու ես չմեռայ. աւելի լաւ կլինէր։

Бы|вáлецъ. льца ա. փորձուած, 'յետ եկած', բանիմաց մարդ. -вáло Տ. երբեմն. առաջ. յաճախ, պատահում էր, որ. бывáло, онъ ещё въ постéлѣ, къ немý запи́сочки несýтъ; -вáлость ի. փորձառութիւն. -вáлый ած. 1, եղած, պատահած. անցած. б—ое дѣло; 2. փորձառու, բանիմաց. не спрáшивай у стáраго, спрáшивай у бывáлаго (առծ.). бывáлое. аго չ. անցեալ, անցած գնացած բան. -вáльщина տ. Были́на II, 1; -вáніе չ. 1, պատահմունք. դէպք. это у насъ не въ б—ньи այդ մեզ անծանօթ է, մեզ մօտ չէ պատահում. 2, փլս. լինելը, եղանելը. -вáть չ. 1, յաճախ, առէպ լինել. գտանել. պատահել. «Бори́съ нé былъ, но бывáлъ тирáномъ—բռնակալ չէր, բայց երբեմն, առէպ բռնակալ էր դառնում. какъ ни въ чёмъ не бывáло (դարձ.) իբրև թէ ոչինչ պատահած չլինէր. 2, գալ, այցելել. я чáсто бывáю у негó ես յաճախ նորան այցելում եմ. -вшій I, բյ. ած. որ էր, լինելով, գալով. 2, ած. առաջուայ, նախկին. -вывать հնց. տ. Бывáть; -вый ած. հնց եղած, պատահած, անցած գնացած։

Быкгёрдень, дня *м.* (*бот.*) *ծովզ. տատասկ* ...

Быковникъ *м.* *բս. ա,* Verbascum nigrum, ... *բ,* Melampyrum, ...

Быкъ, *á* *м.* **1**, *կնդ.* Bos taurus. ... **2**, ... **3**, *м.* Бычокъ 3; **4**, ... **5**, водяной б. Botaurus stellaris, ... (... — Ardeidae— ...) Б ы к и *յ. ա. ճրտրպ.* ...

Былевой *ած.* ..., ... б. эпосъ; б—ыя пѣсни; **-лина** *ի.* **I**, *м.* Былинка; **II**, (быть ...) **1**, ..., ..., ... **2**, ... **-линка** *ի. նւզ.* ... **-линный** *ած.* ... **-линочка** *նւզ. м.* Былинка; **-линщикъ** *м.* ...

Былой *չ. եկ. ալ.* ... **-лая** *ի. նւզ. м.* Быль 3.

Было (быть-*ի* ...) *Տ.* ... «послѣ б. уѣхали изъ Москвы: ихъ воротили» ... **-лое** *ած.* ... б ы л о е, ого *չ.* ... **-лость** *սկւ. գործծ. м.* Бывалость: **-лочка** *նւզ. м.* Былка.

Быль *ի.* **1**, ... **2**, ... **3**, *м.* Былiе: **-лье** *м.* Былiе; **-льеватый** *ած.* ... б—ое сѣно; **-льникъ** *м.* *բս.* Gnaphalium silvaticum, ... **-льный** *ած.* ... **-льнянъ**, *á* *м.* *բս.* Artemisia vulgaris, ...

Бырь *ի. կնդ.* Hyaena striata, ...

Быстрёхонькій, **-рёхонекъ**, **-рёшенекъ**, нька, о *ած.* ... **-рина** *ի.* **1**, ... **2**, ... б. рѣчная.

Быстроглазый *ած.* ... **-крылый** *ած.* ... **-лётный** *ած.* ... **-ногій** *ած.* ... **-окій** *м.* Быстроглазый; **-парный**, **-парящій** *ած.* ... б. орёлъ.

Быстрость *ի. սկւ. գործծ.* **-рота** *ի.* **1**, ... **2,*** ... **-ротекучій**, **-ротечный** *ած.* ... **-ротокъ** *м.* Быстрина 2: **-роумie** *չ.* ... **-роумный** *ած.* ... **-роходный** *ած* ... **-руха** *ի. ռմկ.* ...

Быстрый *ած.* (-стръ -стрá. о) *ած.* ... **-стрь** *м.* Быстрина; **-стрѣть** *չ.* ...

-стрякъ, á *м. ռմկ.* **1**, ... **2**, *м.* Быстрина.

Бытейный *ած.* ..., ... **-тейскій** *ած.* **1**, ... б—ое повѣствованiе о всемiрномъ потопѣ; **2**, ... **-тiе** *չ.* ..., ..., ... Книга Бытiя ... **-тiйскій** *м.* Бытейскій 1; **-тность** *ի.* ... въ мою б. за границею ... **-товать** (-тую -ютъ) *չ.* ... **-товой** *ած.* ... б—ая повѣсть,—драма; **-тописанiе** *չ.* ... **-тописатель** *м.* ... **-тописательный** *ած.* ... б. слогъ; **-тъ** *м.* ...

Бытъ *м.* **1**, ... **2**, *м.* Бытность; это на нашемъ быту случилось ...

Быть (*Ներկայ.* я есмь, ты еси, онъ есть; мы есмы, вы есте, они суть; ... есть—*է*, ... суть—... *անցեալ.* былъ -ла, о: были; *ապառնի.* буду, будутъ: *հրամ.* будь, будьте: ... Буду, Будетъ, Буди. Было) **А**, ... **1**, ... Богъ былъ, есть и вѣчно будетъ ... быть по сему ... быть такъ ... такъ и быть ... какъ быть? ... какъ бы ни было ... была не была ... чему быть, того не миновать ... будьте здоровы, будьте добры ... быть въ (на) службѣ, въ отставкѣ ... можетъ-быть, быть-можетъ *Տ.* ... надо быть ... онъ, надо быть, уже пришёлъ; онъ былъ добрый (*ուղղ. հոլ.*) человѣкъ ... чѣмъ (*գործիակ. հոլ.*) ты хочешь быть?—учёнымъ (*գործիակ. հոլ.* ...). **2**, быть къ кому, куда ... **3**, быть у кого *ա,* ... онъ былъ у насъ; *բ,* ... у меня есть деньги; **Б**, ... **1**, *ապռ. ապառնին,* ... я буду гулять, вы будете работать; **2**, *կրւ. եղանակը.* ... она была любима ... вы будете наказаны ...

Бытьё *ի. սկւ. գործծ.* ... **-тьё** *չ.* **1**, *м.* Бытiе; **2**, *м.* Бытность; **3**, *м.* Бытъ 1; житьё-бытьё ...

Бычатина *ի.* ... **-чачій**, чья, чье *ած.* ... **-читься** (-чусь -чатся) *ածր.* **1,*** ... **2,*** ... **-чище** *м. յւել. մի* ... **-чій** чья, чье *м.* Бычачій; **-чокъ**, чка *м.* **1**,

մուկի, ցլիկ. глядѣть бычкомъ խոժոռութիւն, խեռութիւն անել. խրտնիլ, ունքերի տակից նայել. пить бычкомъ տաշտից չունչ քաշելու, անընդհատ (միայն քթով շունչ քաշելով) խմել. 2, ռուս ժողովրդական պար. плясать бычка; 3, Կնդ. կոտղայտ, գետային կապույտ ձուկ. 4, ռավորական նից պարիկ տապարտ. 5, бычки, овъ յ. ա, պարիկ, անջատ ամպեր. բ. նաւի, նաւակի տանիքի գերանները։

Бѣганіе չ. վազելը, վազ տալը, վազվզելը, փախչելը. -гатель ա. սկւ. գործծ. վազող. փախչող, անցորդ. -гать չ. (տ. брести ծանօթ.) 1, վազել, վազվզել, դէս ու դէն վազ տալ. люди, крича, споря и шумя, бѣгали по комнатамъ и дворуe; б. взапуски съ кѣмъ մրցմամբ մէկի հետ վազ տալ, աշխատել նորա առաջը կտրել. 2, առհ. *վազել, հոսել, թռչտել, թափառել. 3.* փախչել, փախուստ տալ. б. изъ полку; 4,* б чего մի բանից խուսափել. խույս տալ. б. общества. -ся ածդր. 1, մէկի հետ մրցմամբ վազել, չափ գնել. 2, (անասունների մասին) զուգաւորուել. волки бѣгаются въ февралѣ; -гивать տ. Бѣгать; -глецъ, а ա. փախստական. -гле ա. տ. Бѣглый.

Бѣглопоповщина -торжный, аго ա. առժանակիր աշխատանք ց փախած ոճրագործ. -попонецъ, вца ա. փախած կամ կարգալոյծ քահանայ ընդունող (աղանդաւոր). -поповщина է. հաւ. աղանդաւորներ, որոնք քահանաների եկեղեցական ձեռնադրութիւնը մերժում են, սակայն և ընդունում են միայն փախստական կամ կարգալոյծ քահանաներին. -поповщинскій ած. бѣглопоповщина-յի։

Бѣглость է. արագութիւն, վարժութիւն. -глый ած. 1, փախած, փախստական. 2, արագ, թեթև; թռուցիկ, հպանցիկ. б. почеркъ արագ ձեռք, б. очеркъ, обзоръ թռուցիկ տեսութիւն, հայեացք: Бѣгло մ. արագ. արագութեամբ, սահուն, վարժ կերպով. читать, играть б.; -глянка է. փախստական կինարմատ; -говой ած. վազի, վազելու. արշաւանք. ձեպընթաց, թեթև, արագչու. б—ая лошадь յատկապէս ձիարշաւի համար ընտիր ձի. -гомъ մ. արագ վազելով, խուճապաւ, տենդագին. -гомѣрный ած. վազաչափ. -гомѣръ ա. վազաչափ (վազելու արագութիւնը չափելու գործիք). -гетня է. անկարգ, անկանոն վազ, վազվզոց; -гство չ. փախուստ, փախչելը. образиться въ б. փախուստ տալ, փախչել. -гствовать (-ствую -ютъ) չ. ոմկ. իրրև փախստական տարել, մի տեղից միւս տեղ փախչելով տալ. -гунецъ, нца ա. տ. Бѣгунъ 2; -гунья է. բժ. վազուկ, չարժախտ. -гунокъ, нка ա. Նւզ. 1, տ. Бѣгунецъ; 2. бѣгунки յ. ձեպընթաց դրօշկա. -гунъ, а ա. 1, Հնգ. փախստական, փախած. задать б—а 'դադ տալ', 'կծիկը գնել', փախչել. 2, 'նօրդս', լաւ 'երիվար' ձի. առհ. ընտիր նժոյգ. 3, լաւ վազող, թեթև ոտքի տէր մին. 4, քարէ տոկ. ծեծան, 'դաստա' գետնք չենելու համար. 5, ջրաղացի վերնաքարը. 6, (վասօսդ.լոյսում) մետաղէ գլանակ, որը վառօդի նիւթը աղորում է. 7. (հրավառութեան մէջ) մի տեսակ հրացայտ անիւ. 8, ջրաղացի նաւի անցքը. 9, бѣгуны, յ. ա, աղանդաւորներ, որոնք Պետրոս Մեծի առհամանած անցագիրը մերժելով, ապրում են մի տեղից միւս տեղ թափառել. բ, Կնդ. Cursores, վազող[թռչուն]ներ. -гучесть է. անհանգստութիւն, անդադականութիւն, դայնր շատով փախելու յատկութիւնը. -гучій ած. 1, վազող, սահուն. շատով ցրուող, անցնող. б—ая вода վազող, սահուն, ոչ կանգնած ջուր. 2. անցողական, շատով գայնր ձգող, փախող. Թռառմող, Թռչնող. бѣгучій такелажъ ծովգ. կայմերի և առագաստների բոլոր շարժուն պարաններ. -гъ տ. առրեւ

Бѣгъ ա. 1, վազ, վազելը, վազ տալը. на бѣгу վազելու ժամանակ, վազելիս. 2, ձիարշաւի տեղը. 3. бѣга, овъ յ. ա, ձիարշաւ, կառարշաւ. ձիու արագութիւնը փորձելը. բ. փախուստ, փախչելը. находиться въ бѣгахъ իրրև փախստական ապրել։

Бѣда է. (յ. бѣды) դժբախտ դէպք, պատահար, դժբախտութիւն, քաժբախտութիւն, փորձանք, Թշուառութիւն. աղէտ, արհաւիրք. помочь, пособить б—ѣ աղէտը, Թշուառութիւնը մեղմել, հեռացնել. что за б.? Ինչ վնաս, Ինչ վատ բան կայ. не бѣда վնաս չկայ. на б—у դժբախտաբար. -душка Նւզ. տ. Бѣда.

Бѣдненькій (-ненекъ -ненька, о) ած. փորչ. խեղճուկ, Թշուառ, ողորմելի, արգահատելի. бѣдненько մ. բաւականին խեղճութեամբ, Թշուառութեամբ. -ниться (-нюсь -нятся) ածդր. խեղճ, աղքատ ձեւանալ. -новатый ած. աղքատի պէս, փոքր ինչ աղքատ, խեղճուկ. -новать (-ную -ютъ) չ. աղքատութեան, կարօտութեան, չքաւորութեան մէջ գտնուել. -ность է. 1, աղքատութիւն, չքաւորութիւն, կարօտութիւն, խեղճութիւն. б. не порокъ (առծ.). 2, աղքատութիւն, նուազութիւն. б. красокъ; -нота է. ռմկ. 1, տ. Бѣдность; 2, հաւ. աղքատ, կիսամերկ մարդիկ. -ный (-денъ -дна, о) ած. 1, աղքատ, չքաւոր, կարօտեալ, խեղճ. 2, քաժբախտ, դժբախտ, Թշուառ, ողորմելի, եկկելի, հէք, արգահատելի 'հաւչար'. 3, նուազ, չնչին, փանաքի, աննշան. -нѣть, об—, չ. աղքատանալ, չքաւորել. -нѣга հոլ. -няжка, -няжечка փորչ. աղքատ, կարօտեալ, ողորմելի, արգահատելի անձ. -някъ, а ա. 1. աղքատ, չքաւոր, կարօտեալ մարդ. 2, դժբախտ, քաժբախտ, Թշուառ, ողորմելի մարդ. -нять, об—, տ. Бѣднѣть.

Бѣдовать (-дую -ютъ) ռմկ. տ. Бѣдствовать; -довикъ, а ա. վշտակիր, բաղմաչարչար անձ, մարդ, որին միշտ ձախորդութիւն է վիճակուած. -довый ած. 1, վտանգաւոր, աղէտաբեր. б—ое дѣло; 2, անհանգիստ, անսանձ, անզուսպ, խիզախ, յանդուգն, ժպիրհ, գիժ. б—ая голова; -докурить (-рю -рятъ), об—, наб—, ն. ռմկ. անզգուշաբար, յիմարաբար իրան կամ ուրիշին փորձանքի, 'խաթարալի' մէջ ձգել. -докурый ած. եռկիրգոլի, եռկիղ, փորձանք, վտանգ պատահեցող. աղէտաբեր. -докуръ ա. -докурка է. իրեն կամ ուրիշին փորձանք, Թշուառութիւն պատճառող, 'չաշաւ' այր. կին. -доносный ած. աղէտաբեր, կորստաբեր. -дственный ած. 1, աղէտաբեր, կորստաբեր. 2, աղէտալի, չարաբաստիկ, Թշուառ. ողորմելի. б— ая жизнь; -дствіе չ. 1, դժբախտ, դժբախտ դէպք, արկած, քաժբախտութիւն. 2, ընդհանուր աղէտ, արհաւիրք, Թշուառութիւն, չարիք. -дство սկւ. գործծ. տ. Бѣдствіе; -дствованіе չ. կարօտութիւն քաշելը, խիստ տառապելը. -дствовать (-ствую -ютъ) չ. կարօտութիւն քաշել, չքաւորութեան, Թշուառութեան մէջ գտնուել, խիստ տառապել. -душка Նւզ. տ. Бѣда.

Бѣжа́ніе չ. փախչելը, փախչելը, խուսափելը. **-жа́ть** (-гу́ -жи́шь; -жи́мъ -жи́те -гу́тъ; Հրամ. бѣги́; ա. брести́ ծանօթ.), уб—, **1**, վազել, վազ տալ, փախչել. անցնել, ընթանալ (որոշ ուղղութեամբ, հմմ. бѣгать); часы́ бѣгу́тъ ա, ժամերը արագութեամբ անցնում են. բ, ժամացոյցը առաջ է գնում, առաջ է ընկնում. **2**, б. чего, отъ чего խուսափել, խոյս տալ. **3**, փախչել, խոյս տալ. **4**, (уб—, сб—) ա, փախչել. ն. изъ полка́; բ, (հեղուկ հեղուկի մասին) վրայ թափուել. молоко́ убѣжа́ло; **5**, գոյնը ձգել, կորցնել. փափախուել, խունանալ. нѣжные цвѣта́ отъ со́лнца бѣгу́тъ; **-женецъ**, нца ա. **1**, սպասեալ փախստական. **2**, Սիբ. ամահականը ուխտապահներից փախած ներսաղորդ. **-жи́й** ած. արագահոս, արագ. հեշտութեամբ հալուող. **-жокъ**, жка́ ա. Նւզ. պտոյկ տարածութիւն, որ կարելի է մի շնչում վազել, անցնել։

Бѣ́ле́во չ. **1**, սպիտակ բան, ինչ, սպիտակեղէն, ներմակեղէն, սպիտակացուող բան, առարկայ. **2**, սպիտակացնելը. **-лево́й** ած. **1**, կտաւեայ մանածից, գործուածից, թելից. б—ые чулки́; **2**, ա. Бѣльево́й; б ѣ л е в а́ я, ой ի. լուացքատան կինպետը. **-лезна́** ի. ա. Бѣле́сть; **-лёкъ**, лька́ ա. **1**, Կնդ. Phoca leporina, ծովանապաստակ. **2**, (ծովափոկ ընկեների մօտ) փոկի ձագ. **-лена** ա. Бѣлена́; **-ле́ніе** չ. սպիտակացնելը. բաւելը, ծեփելը. **-ленькій** (-е́некъ,-е́нька, о) ած. Փաղ. սպիտակիկ, -կուկ, չորմաղ, -իկ. б ѣ л е н ь к і й, аго ա. ա. Бѣлёкъ 1; **-лесова́тость** ի. սպիտակաւունութիւն. **-лесова́тый** ած. սպիտակաւուն. **-лесо́вина** ի. սպիտակաւուն, սպիտակին տալող բիծ. **-лестовы́й** ած. Aspius rapax ձկան **-ле́сть** ա. Aspius rapax սպիտակ ձուկը (Պեկանր գետում.) **-лёсый** ած. սպիտակաւուն, պարզ, **-лёхонекъ**, нька, о ած. բոլորովին սպիտակ, ձիւնափայլ. **-ле́цъ**, льца́ ա. **1**, վարդապետաց, որ վանքում ապրելով պատրաստուում է վարդապետական կոչման համար, մանկ. **2**, б ѣ л ь ц ы չ. ա, ա. Бѣлка́ ա. (ա. Бѣло́къ 10). բ, բս. Bellis perennis, անթառամ ծաղիկ (դաշտածաղիկ). **-лёшенекъ**, нька, о ա. Бѣлёхонекъ, нька, о; **-ли**, ա. Бѣль 11; **-ли́вать** ա. Бѣли́ть.

Бѣли́зна ի. սպիտակ. Սովորաբար նուաղումներ պտղիկ առարկը, որով նաեւ յատուկ նշանները կոչուում (գոյում) են. **-ли́зна** ի. սպիտակ, պայծառ չորս կմ բիծ. **-лизна́** ի. սպիտակութիւն, ճերմակութիւն. **-ли́къ**, а́ ա. **1**, բս. Alisma plantago, գորտի զգալ (մորականի բոյս ձի). **2**, մի տեսակ սպիտակաւուն ներկերական դրաներ (հասարակ). **-ли́ло** չ. Լռնգ. կուիր, կուրծից և ածուխի տակուածքից պատրաստած մի տեսակ լուծույթ, որով խուճից ձուլելի առարկաները կուբարպերը ներկում են. б ѣ л и л а, -лъ և ռնկ. бѣлилы, -лъ յ. շպար, շպարանք. սպիտակ գեղ, փոշի, ներկ. **-ли́льница** ի. շպարի, շպարանքի ամաշ, տուփ. **-ли́льный** ած. **1**, շպարի(ց), շպարանք(ի), սպիտակ գեղի(ց). **2**, սպիտակացնելու, ճերմակացնելու, սպիտակացնող. **-ли́льня** ի. կտաւ, բուրդ եւն սպիտակացնելու տեղ, թափիչատուն. **-ли́льщикъ** ա. **1**, շպարագործ. **2**, (бѣ-ли́льщица ի.) կտաւեղէն, մահուդեղէն եւն մաքրող և սպիտակացնող բանուոր, թափիչ. **-лина́** ա. Бѣлизна́; **-ли́ть** (лю- -ли́ть и бѣлять), выб— չ. **1**, սաճ. սպիտակացնել, սպիտակ գոյն տալ. **2**, սպիտակ գոյն քսել, բսել (պր.), ծեփել. б. потолки́, стѣны; **3**, б. бѣльё, холстъ լուացել, նոր գործած կտաւը (որ գորշ է լինում) փափկեցնել (մեղ ձեւն վերայ) սպիտակացնել. **-ся** **1**, անդր. (наб—,) շպարուել, երեսին սպիտակ գեղ, ներկ քսել. **2**, կր. (выб—) սպիտակացնուել. холстъ бѣли́тся; **-ли́ца** ի. **1**, նոր վանք մտած, կուսակրօնութեան համար պատրաստուող օրիորդ. •Ման‌թուհի•. **2**, ա. Бѣло́вникъ.

Бѣли́чій, чья, чье ած. սկիւռի. б. мѣхъ. | чій.

Бѣли́чна ա. Бѣли́ца 1; **-лій**, лья, лье ա. Бѣли́-

Бѣ́лка ի. **1**, Կնդ. Sciurus vulgaris, հասարակ սկիւռ. вертѣ́ться какъ б. въ колесѣ́ անվերջ վազվզել, մտատանջուել. **II**, ա. Бѣле́ніе; **-ли́й**, о́въ ա. Бѣло́къ; **-лкова́ніе** չ. Սիբ. սկիւռի որս, որսորդութիւն. **-лкова́ть** (-ку́ю -ютъ) չ. Սիբ. սկիւռներ որսալ, սկիւռներ որսալով և շահագործելով պարապել։

Бѣлкови́на ի. **1**, սպիտակին, ձուի սպիտակուցի բաղկացուցիչ մասերից մէկը. **2**, ա. Бѣль 4; **-кови́нный** ած. սպիտակուցային. б—ыя тѣла́; **-ко-вщи́къ**, а́ ա. Бѣло́чникъ; **-ко́вый** ա. Бѣлкови́нный.

Бѣлко́вье չ. Սիբ. սկիւռորսութիւն, սկիւռի որս։

на-**Бѣлё** ա. Набѣло́.

Бѣлобо́кій ած. սպիտակակող, սպիտակ կողերով. б—ая овца́; **-боро́дка** ի. բս. Geropogon. սպիտակ մօրուքաւոր. **-боро́дый** ած. սպիտակամօրուք։ **-бро́вникъ** ա. Կնդ. Turdus iliacus, կարմիր կեռնեխ (Թռչ.). **-бро́вый** ած. սպիտակ յօնքերով. **-бры́сый** ած. խիստ խարտեաշ, պայծառ, շէկ յօնքերով և թարթիչներով. **-брю́хій** ած. սպիտակափոր, սպիտակ փորով. **-ва́тый** ած. սպիտակաւուն։

Бѣлова́ть (-лу́ю -ютъ) **1**, չ. Ծնգ. որսալ, որսի գնալ. **2**, ն. б. звѣря Հայտարքու. Ըաճ. որսած գազանի մորթը և միսը պատրաստել. **-лови́къ**, а́ ա. **1**, ա. Бѣлый грибъ; **2**, սպիտակ, մաքուր արտագրած թուղթ, գործ. **-лово́й** ած. սպիտակ, մաքուր արտագրած (հակը ա. Черново́й).

Бѣловоло́сый ած. սպիտակ մազերով, սպիտակահեր. **-га́лстучный** ած. սպիտակ փողկապով. **-гла́зна** ի. **1**, Կնդ. Fuligula nyroca, մորեկան լոր. **2**, սպիտակ, կրակեան ըծերով կին. **-гла́зый** ած. **1**, սպիտակ աչքերով. **2**, աչքի վերայ սպիտակ թաղանթ, փուշ ունեցող (կենդանի.) **-голо́вецъ**, вца ա. **1**, բս. ա, Spiraea ulmaria, մորական տափոկ. բ, Achillea millefolium, հազարատերեւուկ. **2**, փրփրուռն ալիք, կոհակ, վէտ. **-голо́вка** ի. բս. ա, ա. Бѣлоголо́вецъ ա. և բ. բ, Trifolium montanum, լեռնային առույտ (երեքտերեւուկ, երեքնուկ). **-голо́вникъ** ա. բս. ա, Spiraea filipendula գեղատես տափոկ, Sp. ulmaria, մորական տափոկ. բ, Vaccinium uliginosum, ճահճային հապալասս. գ. Spiraea digitata, մատնաւոր տափոկ (որոց թել են շինում.) **-голо́вый** ած. **1**, սպիտակագլուխ. **2**, սպիտակ մազերով. **-гри́вка** ի. սպիտակաբաշ ձի. **-гри́вый** ած. սպիտակաբաշ, սպիտակ բաշով. **-гру́дый** ած. սպիտակ կրծքով. **-гу́зка** ի. Կնդ. Cervus pygargus, վայրենի այծ. **-дре́вникъ** ա. բս. Leucadendron, կաշեւորի ծառ. **-ду́шка**, **-ду́шна** ի. սպիտակ կրծքով, կրծքին սպիտակ խալով ագռաւ կամ կզաքիս. **-ду́шчатый**, **-ду́шчатый** ած. սպիտակ կրծքով. б—ая лиси́ца.

Бѣлозёрка ի. **1**, բեղօզերեան (սպիտակ լճի) նաւ. **2**, բեւեր գերեման ազ մի. **-зёрный** ած. մաքրած, զտած, պարզ, ջինջ, ճերմ. б ое чи́сло;

-зóръ *м.* *բս*, Parnassia palustris, *մորական լեր-դուկ*. -зýбый *ած.* սպիտակատամ. -кáменный *ած.* 1, սպիտակաքար, այ. ինչ քարերից շինած. б—ыя палáты; 2, սպիտակափայլ, սպիտակաշէն, սպիտակափառ (ժողովրդական տիտղոս Մոսկվայի). Москвá б—ая; -копы́тникъ *м.* *բս.* *ա*, Tussilago farfara, հաղի գեղը (խոճկի, խոճկորիկ, տատրակ). *բ*, Petasites vulgaris, երկաներս հաղի դեղ. -кóрна *ի.* *բս.* Artemisia inodora, անհոտ նզածաղիկ։

Бѣлокóсовый *ած.* գոյնզգոյն, նաշխուն կերպասից. -кóсъ *м.* *Ն.* գոյնզգոյն, նաշխուն մետաքսեայ կերպաս։

Бѣлокрóвіе *չ.* *բժ.* սպիտակարիւնութիւն, սպիտակախտութիւն (որի ժամանակ արեան սպիտակ գնդակները անբնական կերպով բազմանում են). -кры́лка *ի.* Libellulida, ճպուռներդ էգ միջատ (որձը կոչւում է чернокрылка); -кры́лый *ած.* սպիտակաթև. -кры́льникъ *м.* *բս*, Calla palustris, մորային օձախոտ, կարմիր ջրպղպեղ. -кýдренникъ *м.* *բս.* Ballota nigra, ժահահոտ եղինճ (շրթնածաղիկներից—Labiatae). -кýдрый *ած.* սպիտակագանգուր. -кýрый *ած.* բաց թուխ, սպիտակաւուն մազերով և պայծառ մորթով։

Бѣлóкъ, лкá *м.* 1, հաւկթասպիտակ, սերմի սպիտակուցը. 2, ձուի սպիտակուց. 3, յոգն. *յ.* бѣлкú, աչքի սպիտակուց (աչքի եղջերեայ մաշկը շրջապատող սպիտակ, անթափանցիկ թաղանթը). 4, ոսկորի գլուխը. 5, կաղնի ծառի բնի սպիտակ շերտը, որին անմիջապէս կպած է կեղևը. 6, սպիտակ ծաղիկ. 7, *բս.* *ա*, Anemone, պուտ. *բ*, Argemone, փշոտ խաշխաշ. 8, *տ.* Бѣлёкъ 2; 9, *տ.* Бѣлковина 1; 10, бѣлкú *յ.* *ա*, թարձրաբերձ, մշտական ձիւնով ծածկուած սպիտակափայլ լեռներ (Սիբիրում). *բ*, փրփրադէզ կոհակներ, ալիքներ. *գ.* *ռմկ.* աչքեր.

Бѣлолúственникъ, -лúстникъ *м.* *բս.* Centaurea moschata, մշկահոտ տերեփուկ. -лúцый *ած.* սպիտակադէմ, սպիտակերես. -лúчка *հոգ.* սպիտակ երեսով մարդ. -лóзникъ *м.* *ա*, մի տեսակ ցած խոտ և թուփ. *բ*, Salix depressa, կարճաբերձ ուռի կամ ուռենի. -лóзъ *м.* *բս.* սպիտակ ուռի կամ ուռենի. -мóйка *ի.* 1, լուացարար կին. 2, գետի վերայ տեղ, շինութիւն, ուր բուրդ են մաքրում. -мóрдый *ած.* սպիտակերես, սպիտակադունչ, սպիտակացռուկ. -мýтка *ի.* ասորին սեւ ձուկ ցորենի ալիւր. -мѣ́стецъ *м.* *Ն.* հարկից, տուրքերից ազատ քաղաքացի. -мѣ́стный *ած.* հարկերից, տուրքերից ազատ. -нóги *ի.* *յ.* մի տեսակ մեծ խուփ, խփան, որով կամուրջի մօտ ջուրը կապում են. -нóжка *ի.* սպիտակ ոտներով կենդանի (օր. ձի). -пáрусники *м.* *յ.* *ժողովրդ. բանաս.* նաւեր. -пáшцы *м.* *յ.* հարկից ազատ գիւղականներ, շինականներ. -помѣ́стный *տ.* Бѣломѣстный; -ри́зецъ, зца *м.* ամուսնացած (ոչ կուսակրօն) հոգևորական. -рýкій *ած.* սպիտակ ձեռքերով. -румя́ный *ած.* սպիտակ և կարմրաւուն. -рýсскій *ած.* սպիտակ ռուսական. б—ое нарѣ́чіе; -рýссъ *м.* սպիտակ ռուս, սպիտակ Ռուսիայի բնիկ. -рýчка *հոգ.* փափկասէր, շարքաշ կեանքից խուսափող, պճնամոլ մարդ. -рýчное мастерство ձեռագործութիւն. -ры́бица *ի.* Salmo nelma, սպիտակ սաղմոն, նելմոն. -снѣ́жный *ած.* ձիւնափայլ, ձիւնի պէս սպիտակ. -стóйка *ի.* *բս.* Pulmonaria officinalis, հասարակ թոքախոտ. -тáлъ *տ.* Бѣлоловъ; -торгóвый *ած.* *Ն.* տոշինով, զաղով տատուպր տ-նող. -тýрка *տ.* Арнаýтка; -тѣ́лецъ, льца *м.* *կենդ.* սպիտակամարմին, մորթափայլ (եւրոպացի). -тѣ́лъ *м.* սպիտակ, կլոծ շրջանակ տակառի համար. -тѣ́лый *ած.* սպիտակամարմին, սպիտակամորթ։

Бѣлоýсъ *м.* 1, սպիտակ բեխերով. 2, *բս.* *ա*, Nardus stricta, փշախոտ (վատ քոլ, որոմ, որ աճում է աւազոտ տեղերում). *բ*, Stipa տափաստանային խոտ. -хвóстикъ *м.* *կնդ.* Haliaëtus, սպիտակապոչ ծովարծիւ. -хвóстый *ած.* սպիտակագի, սպիտակադոշ, սպիտակատուտ. -цвѣ́тка *ի.* *տ.* Бѣлóкъ 7, *տ.* -цвѣ́тъ *м.* *տ.* Бѣлóвникъ, Бѣлоголóвецъ 1, *տ.* -чáшникъ *м.* *բս.* Tectona, հնդկական կաղնի։

Бѣлóчникъ *м.* (Սիբիրում) սկիւռներ որսող և շահագործող. -лóчникъ *տ.* Бѣлоцвѣ́тъ; -лóчный սկիւռի. -лóчный *ած.* սպիտակուցի, սպիտակուցային. б—ая перепóнка глáза աչքի սպիտակ թաղանթը։

Бѣлошвéйка *տ.* Бѣлошвéя; -швéйный *ած.* ճերմակեղէն կարելու, պատրաստելու. б—ая мастерскáя; -швéя *ի.* ճերմակեղէնի վարպետուհի. -шéйка *տ.* Бѣлодýжка; -шéрстый *ած.* սպիտակ բրդով, այ. մազերով. -я́рая, -я́ровая пшени́ца *ժողովրդ. բանաս.* ձիւ ունք, կեր։

Бѣлýга *ի.* *կնդ.* Acipenser huso, նաւաբենեան թառափ. ձկնա. զունթրի. 2, *տ.* Бѣлýха; -жи́на *ի.* թառափի միս, մրս. -жій, жья, жье *ած.* թառափի. б—жья икрá; -жникъ *տ.* Бѣлоцвѣ́тъ; -ха *ի.* 1, *կնդ.* Delphinapterus leucas, մի տեսակ դելֆին, ծովախոզ, ծովային խոճկոր. 2, *բս.* Antennaria dioica, երկտուն անմեռուկ, ‹կատուի թաթ›. -шій, шья, шье *ած.* դելֆինի, ծովախոզի։

Бѣ́лый (-лъ -лá, о; -лы *և* -лы́) *ած.* 1, սպիտակ, ճերմակ, ‹բոզ›. б цвѣтъ; б—ое винó. б—ое лицó; 2, պարզ, պայծառ, մաքուր, յստակ. б. листъ, — платóкъ; среди́ *бѣ́лаго дня օր ցերեկով. 3, ազատ, անկախ, իշխանաւոր. бѣ́лый царь սպիտակ, ‹բոզ› արքայ (անուանում են թաթարական և մոնղոլական ազգերը Ռուսաց Կայսերը). б—ое мѣ́сто *Ն.* քաղաքում տեղ, որ ազատ էր հարկից և տուրքերից. б—ое духовéнство ամուսնացած, աշխարհիկ հոգևորականութիւն. б—ое орýжіе *տ.* Холóдное орýжіе; б—ые стихи́ չափածոյ, առանց յանգաւորութեան, տե. առի բանաստեղծութիւն. Б—ая Русь Սպիտակ Ռուսիա. б—ое мя́со հորթի կամ հաւի միս. б—ая горя́чка *բժ.* Delirium frigidum, զառանցանք, -ցութիւն առանց ջերմութեան. б. грибъ *բս.* Boletus edulis, սպիտակ սնկ, սունկ. б—ая избá խրճիթ, որի վառարանը ծխնելոյզ ունի կամ խրճիթի մաքուր մասը հոլանդական վառարանով. б—ая ры́ба *ա*, իւրաքանչիւր թեփաւոր մանր ձուկ, *տ.* Бѣль 8; *բ*, Կամչատկայեան տարմաձուկ. б—ая ры́бка ռովարական հարիւնդ. б—ая кость (մեծազօրների և զաւակուններին մօտ) ազնիւ ծագում, ցեղ. б. бракъ *լեռնց.* փանած, պարզուած արծաթեայ գրամ, որ քաշով և որակով անհամապատասխան է իւր կոչմանը. б—ое серебрó անխառնամաքուր, անխառն արծաթ. б—ая свинцóвая рудá ծծմբաթթուային կապար։

Бѣль *ի.* 1, սպիտակ իր, առարկայ, սպիտակ. գեղ, ներկ. 2, *տ.* Бѣли́зна; 3, փափուկ և սպիտակ կտաւեայ թել, գերձան. вязáть чулки́ изъ бѣ́ли; 4, ծառի երեսի հիւթալից շերտը, որին անմիջապէս կպած է կեղևը. 5, ձկան պարզի

տալով թեփը. 6, մի տեսակ խնձոր. 7, ծառի բնի վերևի հիւանդ շերտը. 8, խորաքանչիւր ձուի բոցի թաղանթներից. 9, հիւսիսա-փայլի սկիզբը. 10, Տնգ. դրամ, փող. 11, бѣ-ли, ей յ. բժ. Leucorrhoea, ծաղիկ կմ սպի-տակ հոսում կանանց, սուրբ յատկութեամբ կա-նանց հովութիւն, սպիտակ ապարան։

Бѣльё չ. 1, ճերմակեղէն, սպիտակեղէն, լուաց-քի շորեր. столовое, носильное, постельное б.; 2, շատ կզկզանք, որով կաշեգործները կաշին գործածում են. 3, ստացուցի երեսի պղտոր շերտը (կնկը ш. синецъ, որը գէտի ջուրն է դարձած). -льевой ած. ճերմակեղէնի. б—ая корзина.

Бѣльевый ած. մատղաշ փոկի, ծովանապատի։

Бѣльмо́ չ. (յ. бѣльма, бѣльмъ) 1, աչքի հատ. 2, ш. Бѣлокъ 7, բ. 8, бѣльма կմ ռմկ. бѣль-мы յ. աչքեր։ Ты у него́ какъ *б. на глазу́ դու նրա աչքի փուշն ես։

Бѣльмо́къ ш. Sarcocolla արեւելեան խէժը, որ առաջանում է Penaea աֆրիկեան թուփից, ան-ծրութ։ [քի հատը կոչում հանում են)։

Бѣльфлёръ ш. հատուած (զործքը, որով աչ-

Бѣльчо́къ, а ш. կաւեղէն, մոմ եղն սպիտա-կացնելու անգ. -ный ած. սպիտակ (չձիւթած). б—ая пряжа. -цы́, ш. յ. ш. Бѣлецъ; -чу́гъ ш. -чу́ть ի. ш. Бѣль 8 կմ Бѣлая ры́ба.

Бѣлѣ́ть, поб—, չ. 1, սպիտակել, սպիտակա-նալ. 2, որև -лѣ́ться չ. հեռուից սպիտակին տալ. -лю́къ, а ш. Бѣлу́ха 1; -ля́къ, а ш. 1, մաք-րասէր, աշխատասէրից, զործից խուսափող, պճ-նամոլ մարդ. 2, (Վոլգայի վերայ) ձկների տարմ, երամ. 3, Կնդ. Lepus variabilis, Ալպեան նա-պաստակ. 4, սպիտակ քուէ. 5, бѣлякй յ. Бѣлякй բ. (ш. Бѣло́къ).

Бѣля́на ի. Վոլգայի և Դոնի վերայ տափակ յատակով նաւ, որով փայտ են կրում, իսկ տեղ հասնելուց յետոյ քանդ են անում կրակ վառելիք։

Бѣля́нка ի. 1, սպիտակադէմ, 'շարմաղ' կին-արմատ. 2, սպիտակամազ կենդանի (օր. հորթ, կով եւն). 3, Կնդ. Pieris brassicae, կաղամբա-կեր թիթեռն. 4, բս. սպիտակ մի քանի ան-սակներ. 5, բս. Leucojum, մեծ ձիւնծաղիկ. 6, бѣля́нки յ. խորտակուող, յետ նահանջող, փոփոխական աղջկներ, կանանիք. -ночка ի. Փոքր. սպիտակուկ, 'շարմաղիկ' կինարմատ, աղջիկ։

Бѣля́нка ի. Ալպեան նապաստակի մորթ։

Бѣля́чка ի. աշխատասէրից խուսափող, պճ-նամոլ, պճնասեր կինարմատ. -шка ш. Бѣля́нка 2 և 4.

Бѣсёнокъ, нка ш. (յ. бѣсеня́та,-тъ), -сёночекъ, чка, -сёнышъ Նւզ. 1, փոքրիկ դև, դևուկ, չար ոգի. 2,* կռնկ. գևուկ, անզուսպ, անհանգիստ, խիստ չար մանուկ, երեխայ. -сиво չ. զւռկ. տէն մի շրջանցուցիչ խառ, խանձարուրքեղէն, զիժ խառ. և զժի. -сина ի. ռմկ. խենթութիւն, խելառութիւն, գժանոցութիւն. -си́ть (-шу́ -ся́ть), взб—, ն. կատա-ղեցնել, խիստ զրգռել, բարկացնել, զայրացնել. -си́ться 1, (взб—) չ. կատաղել, 'դառպէլ'. собаки въ жаркое вре́мя бѣсятся; 2, (взб—) խիստ բար-կանալ, մոլեգնել, կատաղել, բարկութիւնից ա-ռերբերը փրփրել. 3, (наб—) խիստ խնդալ, խայ-տալ. -сникъ ш. բս. Cestrum, մրճաթուփ կամ ծառակ (մորմազգիների—Solanaceae); -сно-ва́ние ն. 1, դիւահարութիւն, դիւաբախութիւն, դիւահարութիւն. 2, կատաղութիւն, մոլեգնու-թիւն. -снова́тый ած. 1, դիւահար, դիւաբախ, այսահար. 2, կատաղի, մոլեգին. -снова́ться (-ну́юсь -ю́тся). 1, չբ. այսահարուել, դիւահարուել, դիւաբախուել. 2, ш Бѣситься 2; -со́вка ի. վհուկ, կախարդ, չար կինարմատ, 'չաղուբաղ'. -сово молоко́ բս. Euphorbia, կաթնուկ (կա-զնչեան). -со́вскій ած. դիւային, այսային, սա-տանայական. б—ое наважде́ніе; -со́вство չ. -со́вщина ի. 1, դիւահարութիւն, դիւաբախու-թիւն, այսահարութիւն. 2, ռմկ. կատաղի, մոլի, մոլեգին գործեր, արարմունք. -сонъ, ска́ ш. Կնդ. Parus, մի տեսակ երաշտահաւ. -соуго́дникъ ш. Տնգ. այսակիր, դևի սրբանեակ, մեղաւոր, մեղ-սապարտ. -съ ш. սատան։

Бѣсъ ш. 1, դև, այս (զր.), չար ոգի. разсы-па́ться ме́лкимъ бѣсомъ (դարձւ.) խիստ քաղա-քավարութիւն բանեցնել, շողոքորթել, քծնել. лы́саго бѣса полу́чишь (դարձւ.) ոչինչ էլ չես ստանալ. 2,* դև, գերմարդկային, արտասովոր (լաւ կմ վատ) էակ. 3,* կիրք, տենչ, փորձու-թիւն, գայթակղութիւն։

Бѣчи́, -чь (-гу́ -гу́ть; անց. бѣгъ) զւռկ. փախել։

Бѣша́ва հոր. չարաճճի, խիստ չար, անզուսպ մարդ։ [կոծաղիկ։

Бѣша́въ ш. բս. Campanula cervicaria, զանգա-

Бѣшени́къ ш. -шени́ца ի. 1, բս. ш, Cicuta, խնդամոլի կմ մոլեխինդ. բ, Atropa belladon-na, մոլի կմ մահացու մորմ (շնախաղող). 2, խիստ նաստ, թունդ, շշմեցնող ոգելից ըմպելիք. -ше́нка ի. Կնդ. Clupea caspia, կասպեան տա-ռեխ կմ հարինգ. -ше́нство չ. 1, կատաղութիւն, խելագարութիւն, խելացնորութիւն. 2, կատա-ղութիւն(մեւց շնազգիների), ջրվախութիւն. 3, կա-տաղութիւն, մոլեգնութիւն, խիստ բարկութիւն, ցասումնք. 4,* խիստ մեծ խնդութիւն, խայտանք, հրճուանք, սանձարձակութիւն. 5, бѣшенство ма́тки բժ. ш. Нимфома́нія; -ше́нствовать (-ствую -ютъ) չ. կատաղել, մոլեգնել, կատաղի, մոլի բաներ անել. -ше́ный ած. 1, կատաղած, 'դա-լած'. б—ая соба́ка; 2, կատաղի, բարկացայտ. б. взгля́дъ; 3, չափազանց արագ, խնդացող, կենդանի, անզուսպ, մոլի. 4.* б—ыя цѣ́ны չափազանց բարձր, չտեսնուած գներ. б—ыя де́ньги պատահարար, հեշտ կմ անարգար ճա-նապարհով վաստակած մեծ գումարներ. бѣшеная ви́шня ш. Бѣшени́ца; бѣшеная ры́ба ш. Бѣше́нка; бѣшеная трава́ ш, Gen-tiana campestris, դաշտային բոզ կմ օձի դեղ. բ, Hyoscyamus, բանգ. գ, Jris pumila, մանր հիրիկ. бѣшеная я́года սև շնախաղող, շնա-կեռաս. бѣшеное зе́лье բս. Datura stra-monium, արջընկոյզ (մանտրնկոյզ, փշախնձոր)։

Бюва́ръ ш. բիւվար (թղթերի, տետրակների պահարան ծծողական թղթով). укла́дывать бу-ма́ги въ б.

Бюдже́тный ած. բիւջեար, նմարացոյցի. -же́тъ ш. (անգլ.) բիւջէտ, նմարացոյց. госуда́рствен-ный б.

Бюллете́нь, те́ня ш. (ֆր.) բիւլէտէն. 1, օրագիր, յիշատակարան. տեղեկութիւններ. 2, պաշտօնա-կան հաղորդագրութիւն առողջականներից կոչեր դէպքերի կմ նշանաւոր, բարձրաստիճան անձնէց հիւան-դութեան, զրութեան, վիճակի մասին։

Бю́ргеръ ш. (գերմ.) քաղաքացի։

Бюро́ չ. անհ. (ֆր.) բիւրօ. 1, երկայն սղրե-րով ծեր գրասեղան. 2, գրասենեակ. б. нота́-

ріуса, б. объявленій; 3, առհ. մրև է ընկերութեան կամ հիմնարկութեան կենտրոնական կառավարութիւնը, վարչութիւնը. -рократизмъ ա. բիւռօկրատութիւն, դիւանակալութիւն, դիւանակալական սիստեմ. -ократическій ած. բիւռօկրատական, դիւանակալական. -ократія ի. (ֆր.-յն.) բիւռօկրատիա. 1, դիւանակալութիւն, դիւանի, դիւանական պաշտօնեաների կամայական կառավարութիւնը. 2, դիւանակալական գեղծումները. -рократъ ա. 1, (бюрократка ի.) բիւռօկրատիայի կողմնակից այր, կին. 2, դիւանակալական, բիւռօկրատական բնակալ։

Бюскъ ա. (ֆր.) բիւսկ (կիտոսկրեայ և կամ պողպատեայ թիթեղիկ սեղմիրանի (корсетъ) առջևի մասում) -ньерка ի. (ֆր.) սորա տեղը սեղմիրանի վերայ.

Бюстикъ ա. նւզ. պստիկ բիւստ, կիսարձանիկ. -стовщикъ, а ա. բիւստագործ. -стовый ած. բիւստի, կիսարձանի. -стъ ա. (ֆր.) բիւստ. 1, մարդուս մարմնի վերին մասը ցգօտկատեղ, առանց ձեռքերի. у нея красивый б. նա (կինը) վայելչակազմ է, գեղեցիկ կազմուածք ունի. 2, քարից, կաւից, մետաղից կամ գաճից շինած կիսարձան, կիսանդրի մարդկանց։

Бязевый, -зинный ած. բեազ բամբակեայ քաթանից. -зь ի. (թուրք.) հաստ մրտկալի պէս բամբակեայ քաթան, կտաւ։

Бяка հոր. մանկկ. վատ, անպիտան։

Бякать, -кнуть ն. 1, ձգել, նետել, թռիկացնել. 2, կոշտ, կոպիտ կերպով մի բան անել, շինել. бякнуть բերնից անակնկալ կերպով մի անվայել, անճահ խօսք դուրս թռցնել. 3, աշխարհ պէս մկմկալ, մայել. * մի բան ծամծմել, ծամել անհասկանալի կերպով, կակազելով կարդալ, ասել։ [նաև, աշխարհիկ։

Бяшка հոր. 1, մանկկ. տ. Бяка; 2, գառ, գառ-

В.

В, в շրթնային, ձայնային (голосовой) բաղաձայն է և հնչւում է ինչպէս հայոց վ տառը։ Բառերի վերջում և ձայնատներից առաջ (передъ безголосными: п, т, к, с, х, ц, ч, ш) ինքն էլ ձայնատուելով արտասանւում է ինչպէս ф, օր. ровъ (-фъ), кровь (-фь), встать (фст—), невскій (-фск—), второй (фт—), вкупъ (фк—) ևլն։

Ва ձչ. (ֆր.) թղթխ. թող գայ, գալիս է. ва банкъ ողջ բանկը գալիս է։

Вабикъ ա. 1, որս. մի տեսակ գործիք թռչուններին և գազաններին գրաւելու. 2, մատղաշ որձ ձի, յովատակ. -(ва)било չ. որս. թռչունի, սովորբ. առգի զոյգ թևեր, որոնցով հողմահարելով և միաժամանակ շուացնելով, կանչում են որսի վարժեցրած թռչունին. -(ва)бильщикъ ա. նա որ вабило-ով թռչունին կանչում է. -бить (-блю -бить), -бливать, ն. 1, ռմց. *հրաւիրել, կանչել. 2, որս. вабило-ով գրաւել, հրապուրել թռչուններին, նաև որսացող թռչուններին. -бій ա. (տ. вабить 1) անփետայ. -бка ի. -бленіе չ. որս. որսի և որսացող թռչուններին կանչելը, գրաւելը, հրապուրելը։

Вавакавье չ. լորի ճռուողին, վավտոց. -кать, -кнуть չ. 1, ճռուողել, վավտալ (լորի մասին). 2,* շաղակրատել, 'գուրս տալ', յիմար, անճահ բաներ խօսել, վայրահաչել։

Вавилонистый ած. ծուռումուռ, օձապտոյտ, գալարուն. ոլոր-մոլոր. -лонскій ած. Բաբելոնեան, -նական. в—ое столпотвореніе, — смѣшеніе языковъ; -лоны ա. յ. 1, օձապտոյտներ, օձապտոյտ, ոլոր-մոլոր նկարներ, նաշխեր. писать в—ами ծուռ-մուռ տողերով գրել. *выводить в. գինովութիւնից տատանուել, այս կողմ այն կողմ ընկնել. 2, (Հաշտարխանում) ներքնատուն, նկուղ, ուր ձուկն աղ են զնում և պահում։

Вага ի. (գերմ.) 1, կշեռք մի խիստ ծանր բաներ կշռելու. 2, երկար ձող, լծակ ծանրութիւններ բարձրացնելու. 3, կառքի լծափայտի (дышло) երկու կողմից փայտ փոկի համար։ [կշեռքապետ։

Вагемейстеръ ա. (գերմ.) հնաց. կշեռքապետ,

Вагенбургъ ա. (գերմ.) ռզմ. մի տեղ հաւաքած զորական մթերքներ և բեռներ. -мейстеръ ա. (գերմ.) ռզմ. ռմց. պաշարապետ, մթերքապետ, ձիաների, լծասարքի, բեռների եւն վերայ հսկող, վերակացու (այժմ, ինչպէս և ցհեղրոց Մեծ, կոչվ. обозный)։

Вагинитъ ա. բժ. հեշտոցի բորբոքումը։

Вагмейстеръ տ. Вагемейстеръ.

Вагонный ած. վագոնի. -гонъ ա. (անգլ.) -гончикъ նւզ. վագոն, երկաթուղու կամ ձիաքարշի (конка) կառք։ [հալոց (թուջ հալելու)։

Вагранка ի. լեռնգ. վագրանեան վառարան,

Вагштафъ տ. Вакштафъ.

Вадить (-жу -дятъ) ն. ռմց. 1, հրապուրել, գրաւել. 2, բամբասել, ամբաստանել, զրպարտել, մեղադրել, -ся անդր. ռմց. (այժմ միայն повадиться) на что մի բանի ընտելանալ, վարժուել։

Ваза ի. (ֆր.) ճանապարհորդական կառքի վերայ դրած կաշեայ կամ փայտեայ տափակ արկղ։

Важеніе տ. Наважденіе.

Важеватый տ. Вожеватый.

Важенка ի. լապլանդեան էգ եղջերու։

Важивать, ся տ. Водить, ся և Возить, ся.

Важить (-жу -жать) ն. քաշել, կշռել. -жникъ ա. կշռոքապետ, կշեռքի վերակացու։

Важничанье չ. հպարտանալը, հպարտ, գոռոզ վերաբերմունք. -жничать չ. հպարտանալ, գոռոզանալ, փքուել, քթքթուել, 'նազ անել', ուռչել (գլ.) ուրիշների հետ գոռոզաբար վարուել. -жность ի. 1, կարևորութիւն, ծանրակշռութիւն, վսեմութիւն. մեծ նշանակութիւն. 2, վեհութիւն, գեղ, փայլ, վայելչութիւն. -жный ած. 1, կարևոր, նշանաւոր, ականաւոր, ուշագրաւ, ծանրակշիռ. 2, պատկառելի, վեհ, ազդեցիկ, վսեմ, յարգի. не важный ռմկ. ոչ առանձնապէս նշանաւոր, միջակ. онъ художникъ не в. նա առանձնապէս նշանաւոր գեղարուեստագէտ չէ. 3, ռմց. ծանր. -жнѣть չ. լաւ, ընտիր, վսեմ, յարգի լինել։

Важня ի. կշռատուն, կշռանոց։

Важъ ա. (ֆր.) տ. Важа.

Вазa ի. (ֆր.), -зочка նւզ. վազա (սկահակ

անօթ, որ ծառայում է իրրև դարդի տարբեր, կամ որի մէջ մրգեղէն, ծաղիկներ են դնում և կամ քաղցրաւենիք են ածում)։

Вазели́новый ած. վազելինի. քարիւղինի. -ли́нъ ա. դեղ. և արւեստ. վազելին, քարիւղին. իւղ, որ քանաքան գործարարութիւն ունի։

Ва́йда ի. բս. Isatis tinctoria, լրթարայ, լրբ-ջուն (կոկուկ? տե. չիվիթ). -довый ած. լրթարայի։ [բուրմ, պաշտակող)։

Вайдело́тъ ա. վայդելոտ (Նախնի Լիտվայում

Ва́йный ած. արմաւենու (ոստենու). в—ая вѣтвь; -іенóсный ած. Ծաղկազարդի. -ія ի. (յն.) 1, եկ. ս. արմաւենու ոստ. որի փոխանակ այժմ ուռ են գործածում։ Недѣля ва́ій Ծաղկազարդ. 2, բս. ձարխոտի տերեւանման ոստ։

Вака́нсія ի. (Фр.) արեէ հիմնարկութեան, պաշտօնատան մէջ թափ. թափուռ տեղ. -ка́нтный ած. թափ[ուռ]. պարապ, ազատ. в—ое мѣсто; -ка́нція ա. Вака́нсія; -ка́ть ա. (Վօյազյան երկիրնե-ներում) ա. Вакаціо́нное вре́мя; -каціо́нный ած. արձակ. ազատ. в—ое время արձակուրդ. в—ые дни արձակուրդի օրեր. -ка́ція ի. (լտ.) արձակուրդ. արձակուրդի ժամանակ։

Ва́кса ի. (գերմ.) վաքս, կօշկաներկ, կօշկադեղ. -ксный ած. վաքսի. -сить (-шу -сить), нав—, ъ. վաքսել. ներկել (կօշիկները). -совый т. Ва́ксенный.

Ваку́фный ած. վակուֆի. վակուֆա—. в—ыя земли; -ку́фъ ա. վակուֆ (մզկիթին. մահմետական հասարակութեանը կամ հիմնարկութեանը բարեպաշտական նպատակով կտակած շարժական կամ անշարժ կալք. կալուածք)։

Вакха́льный ած. Բաքոսի. բաքոսեան. -хана́лія ի. բաքոսեան խնջոյք. խրախուսութիւն. տաճ. *աղմկալից, շռայլ խրախճանութիւն, ներումխում կամ ժողովքին պարախաղ. -ха́нка ի. (լտ.). -ха́ночка փոքր. Բաքոսի քրմուհի. *փաւլշոտ, պակ-շոտ կնառնմատ. -хи́ческій ած. բաքոսեան, *աղմկալից, շուայլ. ուրախ։

Вакхъ ա. Բաքոս։

Вакци́на ի. (լտ.) կովածաղիկ (որ պատուաստելով մարդուն, նորան պաշտպանում են ծաղկի վարակումից). տաճ. եր և է վարակիչ հիւանդութեան Թոյլացած Թոյնը, որ պատուաստելով պաշտպանում են պատուաստուածին վարակումից. в. сибирской язвы, — куриной холе́ры; -на́торъ ա. (Фр.) ծաղիկ պատուաստող. -на́ція ի. (Фр.) կովից կամ երեխայից առած ծաղկի պատուաստումը։ [թու. ծխախոտ։

Вакштáфъ ա. մի տեսակ Թուխտուն, Թամբա-

Вала́нда, -дала հոլ. յամր, յոյլ. դանդաղ-կոտ. 'ալարկոտ' մարդ. -данье չ. ռմկ. ծուլութիւն, ալսութիւն, դանդաղկոտութիւն, գեղեցկութ. անրան-անգործ Թրև գալը. -даться. пров— ռմկ. գեղերել. ծուլութեամբ, դանդաղկոտութեամբ մի բանով զբաղուել. անրան-անգործ, պարապ-սարապ Թրև գալ։

Валéжъ ա. 1. Վայրենիայի բանկիչ, ասմրնա-փ. II. բս. Caltha palustris, ցինգ կամ ոսկէ ծա-

Валéшка ա. Волвя́нка. [ղիկ (վաղինակ)։

Вале́нки ի. (գերմ.) վալհալլա. 1, բստ հին գերմանական միֆական այն վայրը, ուր կենում էին պատերազմում ընկած հերոսները. 2, Ռեգէնս-բուրգից ոչ հեռու (Դանուբի մօտ) Լուդովիկ-ոս Բաւարիայի Թագաւորից կառուցած հրա-շալի շէնքը, որ մի տեսակ տաճար է գերմանա-կան հերոսների։

Валга́нгъ ա. (գերմ.) ամրոցկ. ամրոցի հողապատնէշի վերին, հարթ երեսը, մակերևոյթը։

Валёжникъ ա. հա-ք. անտառում ընկած չոր փայտ, ցախ, խռիւ. -ный ած. հողմից կամ այլ պատճառից ընկած, տապալուած (փայտ, ցախ)։

Валёнъ, лька́ ա. 1, Թափիչ, լուացքը ծեծելու փայտ. 2, հարթիչ, գլանակ (լուացքի). 3, կառքի առջևից փայտ, ձող. 4. ծովզ. Թիակի մեռելի հաստ մասը. вёсла на валёкъ! Թիակները ուղիղ բռնել (հրաման, որ լսելով աղամանատակի Թիավարները, Թիակները քաշ են անում և այսպիսով իրենց տաշնարգին կամ մեծաւորին պատիւ են տալիս). 5, լեռնզ. հանք բարձրացնող պարանը պահող գլանակ. 6. հրետն. Թընդանօթի անիւնցից անցկացրած երկաթեայ ձողակ, բալս. 7, փաւտեայ կամ մետաղեա գլինդր, որով չարած տաներէ վերայ Թանաք կամ դեղ են ածում. 8, в а л ь к и́ յ. որս. շան ողնաշարի երկարութեամբ ձգուող մկանունքները։

Ва́ленецъ, нца ա. 1. տ. Ва́ленокъ 7: 2, մի տեսակ հաց, բլիթ, երեսին ալիւր շաղ տալած. -ленка ի. (ռմկոր. յ. ва́ленки, нокъ). -ленокъ, нка ա. (ռմկոր. յ. ва́ленки, нковъ) խոմի մոդի կամ ոչխարի բրդի Թաղիքից շինած ձմեռուայ ոտնաման(ներ). -ленчикъ ա. Նւզ. տ. Ва́ленецъ; -лены ա. յ. տ. Ва́ленки.

Валеріа́на ի. բս. Valeriana officinalis. բըժշկական կատուախոտ կամ աղրաղրուկ. -новый ած. բժշկական կատուախոտի. в—ыя ка́пли բժ. վալերիանեան (կատուախոտի կամ աղրաղրուկի) կաթիլներ։

Валéтъ ա. (Фр.) -тикъ Նւզ. վալէտ. գինուոր (խաղաթղթի). *червóнный в. ճարպիկ սրիկայ։

Валéцъ, льца և льца́ т. Вало́къ 7; -лёчекъ, чка Նւզ. տ. Валёкъ; -(ва́)лёчный ած. Թափիչի, լուացք ծեծելու փայտի. в. сборъ Հնզ. Թափչողին, հարկ, որ առնում էին լուացարարներից։

Ва́ли ա. անհ. վալի, կուսակալ (Թուրքիայում)։

Ва́ливать, ся ա. Вали́ть, ся և Валя́ть, ся.

Ва́ликъ ա. 1, Նւզ. պատին գլանակ. 2, ուղղով լցրած պարկ, ոլիկ, որ խանութութեան զէմ պաշտպանելու համար. 3, երկարաձև բարձ, մութաքա բազմոցի կամ չրեղ մահճակալի համար. 4, փաստաթի նեղ և երկայն չրեղ ոլիւս. 5, տպագր. տ. Ва́лецъ; 6, Երաժշտ. սիլինդր, վալսայի եւ ողերգանձև քիւր. -ли́льня ա. Валя́льня.

Вали́ть (-лю́. ва́лятъ) 1, ъ. (пов—, св—), տապալել, գետին գլորել. գետնով տալ. 2, ъ. (пов —) ծովզ. ա. Նաւը Թեքել նորա ընդերքը մաքուր կարկատելու համար. բ. ղեկին խիստ ճօճել. Թռահարել. 3, ъ. (нав—, св—) ածել, կիտել, Թեղ անել. в. валъ; 4, ъ. (св—) *յանցանքը, մեղքը ուրիշի վերայ ձգել. 5, չ. խիստ բազմութեամբ գալ, անցել, Թափուել, վերայ տալ. խիստ բազմութեամբ բարձրանալ, գուրս գալ. снѣгъ вали́тъ клока́ми; дымъ вали́тъ изъ трубы́; наро́дъ ва́ломъ вали́тъ ա. ժողովուրդը խռնուում է, մեծ բազմութեամբ գնում է. բ. ժողովուրդը առատապէս կատարում է. 6. չ. (մեծ, յաղթ, ուսանելական իրի մասին) մօտենալ, մերձենալ. ту́ча вали́тъ; -ли́ться անդր. 1, (пов—) մեծ ուժով կամ բազմութեամբ ընկնել, վայր ընկնել, գլորուել, Թափուել. де́рево, домъ, гора́ вали́тся; въ сраженіи солда́ты ва́лятся ряда́ми; *կատարուել, Ընդունել (ցախից, ժամանակից).

много людей много скота валится: у него всё изъ рукъ валится *նրա ձեռքից ոչինչ չէ գալիս, նա անշնորհք է.* 2, (вв—) *ներս ընկնել, ներս պրծնել, ներս խուժել.* къ нему валится всякая сволочь.

Валище *ա. յեւլ.* 1, *մի ահագին հողապատնէշ.* 2, *մի ահագին ալիք. կոհակ:*

Ва|лка *ի.* I. (*ա.* валить) 1, *կիտելը, կիտուածք, չեղջ, դէզ.* в. нечистотъ *աղտեղութեանց կիտումը կամ՝ կիտելու տեղը.* 2, *կտրելը.* в. лѣса; 3, *կողքի վերայ թեքում.* в. корабля; 4, *խառնուում. խուժան, ամբոխ.* II. (*ա.* валять) 1, *կոտորուածք. ստատկում.* в. скота во время заразы; 2, *գնելը (թաղիքի)* в. войлоковъ; 3. *ռմկ. ծեծ, դան.* ужъ была ему в.; **-лкій** (локъ, -лка *և* лка. ϙ) *ած.* 1, *դիւրաթեք, ճօճուող, տատանուող, անհաստատ.* в—ое судно, в. шагъ; ни шатко, ни валко, ни на сторону (*առծ.*) *մէջտ չափաւոր.* 2, *տենչող, տենչոտ, ցանկացող, խելքից գնացող.* **-лкость** *ի. դիւրաթեք, երերուն, անհաստատ լինելը, տատանմութիւն.*

Валлахъ *ա.* Аллахъ; в.! это правда.

Ва|ловой *ած. ընդհանուր, բովանդակ, խռմբովին, բոլորը միասին առած.* в—ая продажа *խմբովին (ոչ մաս մաս) վաճառում.* в—ая работа *հանրութեամբ կատարուող աշխատանք.* в. доходъ *ընդհանուր մուտք (որից ծախսը դեռ չէ հանած).* в—ая кузня *ընդհանուր դարբնոց:*

Валокъ, лка *ա. Նւզ.* 1, *որ և է մեքենայի առանցքի չուրջը պտտուող բան, մեքենամաս* 2, *յոնոգ. թուջեայ մանրիչ կամ կոկիչ գլան.* 3, *ձեռնաճախարակի առանցքը:*

Валомъ *ն. ամբողջովին, խմբովին, բազմութեամբ.* просителей в. погнали вонъ.

Вало|шенье *չ. մալելը. կրտելը.* **-шить** (-шу -шатъ) *ն.* (*գերմ.*) *մալել, կրտել, ործատել:*

Валтор|на *ի.* (*գերմ.*) *վալդհօռն, դալարափող, որսորդական փող.* **-нистъ** *ա. վալդհօռն (գալարափող) ածող:*

Ва|луй, я *ա.* **-луёкъ**, луйка *Նւզ.* 1. *բս.* Agaricus foetens, *գարշահոտ ագարիկոն[սունկ]ը.* 2, *ծոյլ, յոյլ, անարի. ՙթրջուած՚ մարդ:*

Валунъ, а *ա. բնական պատահարներից յղկուած. կլորացած քար, ճայաքար. կոպիճ:*

Валу|хъ, а (*գերմ.*) **-шокъ**, шка *ա. մալած, կրտած կենդանի, մնւզ. ոչխար:*

Валъ *ա.* I, (*գերմ.*) *հողապատնէշ. ՙփալդ.՚* крѣпость обведена в—омъ; II. (*յ.* валы. овъ) *մեծ, ահագին ալիք, կոհակ.* девятый в. *ամենազօրեղ, օրհասական (ըստ ժողովրդական հաւատալեաց) ալիք.* III. (*ա.* валить) *մեքենգ. պտտուող փայտեայ կամ մետաղեայ գլանակ:*

Вальвація *ի.* (*ֆր.*) *մետաղեայ դրամի արժողութեան որոշումը:*

Вальдшнепъ *ա.* (*գերմ.*) *կնդ.* Scolopax rusticula, *վայրի կտցար կամ ձիւական թռչուն:*

Валь|ковый *ած. թափչական.* **-ки**, овъ *յ. ա.* Валёкъ; **-мя** *ն. ռմկ. ա.* Валомъ.

Валь|нище *չ. այն տեղը, որից գերաններ. լաստեր են գետը թողնում.* **-ный** лѣсъ *հողմից տապալուած, ընկած փայտ.* **-ня** *ա.* Валяльня.

Валь|сировать (-сирую -ютъ), пров—, *չ.* (*ֆր.*) *վալ՛սել, վալ՛ս պարել.* **-совый** *ած. վալ՛սի.* **-съ** *ա.* (*ֆր.*) 1, *վալ՛ս (պար մի).* 2, *այդ պարին համապատասխան նուագը:*

Вальтрапъ *ա.* (*լտ.*) *ձիու տապճակ:*

Валь|цовать (-цую -ютъ) *ն. գլանել, կամել, գլաններին մէջ սեխմելով բարակացնել, տափակացնել.* **-цовый** *ած. գլանող, կամող.* в—ая мельница.

Вальщикъ *ա.* (*թղթի գործարաններում*) *թուղթը թաղիքի վերայ դնող բանուոր:*

Валья|жность *ի.* 1, *հոծութիւն, ստուարութիւն, հաստահեղոյս, ամրակազմ լինելը.* 2; *ներբութիւն, շքեղութիւն.* **-жный** *ած.* 1, *հոծ, ստուար, հաստահեղոյս, ամրակազմ. ծանրաքաշ.* в—ая миска; 2, *շքեղ, ճարտարակերտ, նուրբ ճաշակով շինած:* в—ыя ложки; в—ая манера, в—ая повадка *խիստ քաղաքավարի, քաղաքավարի վերաբերմունք* **-чный** **-щатый** *Ննջ. ա.* Вальяжный 2.

Валюга *հոր. ռմկ. ծոյլ, յոյլ, դատարկապորտ, ՙտոյանկոտ՚, ՙթամբալ՚ անհոգ մարդ:*

Валюта *ի.* (*իտ.*) 1, *արժողութիւն, գումար (մուրհակի).* 2, *գին, արժողութիւն, կուրս (դրամական թղթադրամների).* *առհ. որևէ առևտրական և դրամական միճակը, շուկայի դրութիւնը:*

Ва|люша *ի. արւեստգ. գործիք, որով թաղիքն են շինում.* **-лявка** *ի. ռմկ. ծոյլ, յոյլ, անհոգ, անշնորհք կինտրմատ.* **-лялный** *ած. գլորելու, տորորելու.* в—ыя орудія *գործիքներ, որոնց միջոցով մի բան տորորել, գլորել կարելի է.* в—ая земля; в—ое ремесло *թաղքագործութիւն, թաղիքներ. թաղիքից կօշիկներ. կրկնակօշիկներ են շինելու արհեստ.* **-ляльня** *ի. թաղքագործարան, թաղիքներ շինելու տեղ.* **-ляльщикъ** *ա.* **-ляльщица** *ի. թաղքագործ այր, կին.* **-лянie** *չ. գնելը (թաղիքի). գլորելը. տորորելը, կոլոլելը.* **-ляный** *Էյ. ած. թաղիքի պէս. թաղքանման շինած, գրած, ձգած.* в. колпакъ; в—ые чулки.

Валять *ն.* 1, *շուռ տալ, շուռ տալով գլորել. թաւալել.* в. что-либо по полу, - въ снѣгу; в. тѣсто *խմոր հունցել.* в хлѣбы *խմորից հացեր գնդել, շինել.* в. войлоки, обувь, шляпы *թաղիքներ, ոտնամաններ, գլխարկներ շինել.* дурака *валять *յիմար. խեղկատակ ձեւանալ.* 2, *տապալել, գլորել.* 3,* (отв—) *ռմկ. խիստ ծեծել, թակել, ջարդել, ՙհարել՚.* в. кого кулаками, палкой; 4, валяй *հրամ. արա ինչպէս էլ լինի, էլ մի մտածիր.* валяй, не гляди, что будетъ впереди (*առծ.*): разбирать тутъ некогда! валяй: катай-валяй *քշիր, ընթացիր առանց արգելութեամբ.* 5,* в. бычка *մալել, կրտել.* (*հմմ.* валошить); **-ляться** *անդր.* 1, *շուռ գալ, թաւալիլ.* в. по снѣгу, по травѣ; 2, *ձգած, ընկած լինել, անխնամ ընկած մնալ.* «на полу валялся всякій хламъ»; 3.* *երկար ժամանակ հիւանդ պառկել.* онъ давно валяется *երկար ժամանակ է, որ նա հիւանդ, ցաւագար է* 4,* *իր անձը գգուել, գրգել, փայփայել.* в. долго въ постели *երկար ժամանակ անկողնում շուռ ու մուռ գալ.* *в. въ ногахъ *ծունկ չոքելով աղաչել. պաղատել:*

Вампиръ *ա. վամպիր. արիւնարբու.* 1, *ննջեցեալ, որ ըստ ժողովրդական հաւատալեաց գիշերով գերեզմանից ելնելով մարդկանց արիւնը ծծում է.* 2,* *չար, նենգ, ագահ արիւնը ծծող մարդ, կեղեքիչ.* 3, *կնդ.* Vampyrus, *վամպիր (թռուցիկ մուկ):*

Вана|дій, -дъ *ա. Հնք.* Vanadium. *վանադիոն:*

Ванда *ի. կեռ, կողով ձուկ որսալու:*

Ванда|лъ *ա. վանդալ, բիրտ, անտաշ, աշխարհուեր բարբարոս.* **-лизмъ** *ա. վանդալականութիւն-*

նութիւն, բռնութիւն, անագորոյնութիւն, աւե-րում, կործանելու անէնշ, խանգ։

Вандосщи́къ, а́ ա. ва́нда կեցով ձուկ որսող։

Вандру́тный ած. վանդառուի. в—ая крѣпь; **-ру́ть** ա. (գերմ.) լեռնագ. գերան, որ յենում են բովե-րում անկած սիւներին։

Ва́ндышъ ա. 1, կնդ. Osmerus eperlanus, ազնիւ ձկների մի լոզիների—Salmones—ընտա-նիքից. 2, լուաշ, լօշ մի Ուրալի կողմերում։

Ванили́нъ ա. վանիլին (կոնաբեր ծառերի խէ-ժից ստացուող հոտաւէտ նիւթ, որ վանիլ չինե-լու է գործածւում.) **-ни́ль** ի. բս. Vanilla aromatica, հոտաւէտ վանիլ. **-ни́льный** ած. վանիլի։

Ва́нна ի. (գերմ.) վաննա. 1, երկարաձև, եր-կու կողմից սովորաբար կլոր, խորունկ աւազա լողանալու համար. 2, առհ. վաննայի ձևով ա-ման որ և է բան լուանալու. ва́нны глазны́я, ножны́я; 3, աւազան, լողարան, լողանալու շար-ժան շինութիւն. 4, լոգանք. լոգանքառուժու-թիւն. ему́ прописа́ли ва́нны; брать ва́нны վան-նաներ, լոգանքներ ընդունել. песо́чныя ва́нны աւազեայ լոգանքներ. **-ночка** ա. Ва́нна; **-ный** ած. վաննայի. в—ая ко́мната.

Ва́нта ի. (յոգն. յ. ва́нты.) (հոլ.) ծովգ. վանտ. 1, հաստ պարաններ, որոնք կայմը կողքերից և յետևից պինդ պահպանում են և որոնք միմեանց հետ բարակ թոկերով կապկպուած լինելով, մի տեսակ սանդուխներ են ներկայացնում. 2, Կօլ-գոյեան աստղատանաւերի վերայ թոկեայ պըն-դին սանդուխա կայմի ոչ կողմից. 3, пу́тенсъ-ва́нты նիգքերից մարսը (կայմի առաջին երկարա-ցումը) կայմի վերայ ամրապնդող պարանները. 4, стень-ва́нты կայմի վերին երկարացումը (сте́ньга) կողքերից պինդ քաշած պահող պա-րանները. 5, брамъ-ва́нты կայմի երկրորդ երկարացումը (брамъ-сте́ньга) կողքերից պահ-պանող պարանները. вантъ-кло́тни. -ей ա. յ. վանտ պարաններից կապած գնդակաձև փայտեայ նախարակներ. вантъ-крапъ վանտ-սանդուխ (Թակէ, որով նաւի առաջատկամածից բարձրա-նում են վանտերի վերայ). вантъ-тросъ երկա-թեայ լարերից պատրաստած, ձիւթած, հաստ պարաններ, որոնցից և կարում են վանտ պա-[րանները։

Вантрило́къ ա. (ֆր.) որովայնախօս

Ва́нька ա. վատ ձիով և վատ լծասարքով (ձմեռւայ) կառապան. ва́нька-вста́нька ման-կական խաղալիք. պանծածաղոյ, որ, ինչպէս էլ ձգես, միշտ կանգնում է. ва́нька-ка́инъ խաբեբայ, կատաղի մարդ։

Ва́па ի. ա. Вапъ; **-пить** (-плю -пятъ) пов—, ն. ծնգ. ներկել. գեղել, գեղերով զրել. բանել (գր.), կրով ծեփել. **-ленie** չ. ներկերով նկարե-լը. նաշխելը. **-ленный** ա. Пова́пленный; **-пно** չ. աւազի հետ ջրի մէջ լուծած կիր. **-пкый** ած. 1, կրի. կրային. в. раство́ръ; 2, ա. Ва́повый; **-повый** ած. ներկի. գեղի. ծեփի. **-пъ** ա. (յն.) 1, գեղանիւթ, գեղ, ներկ. գեղ և եփած իւղ, որի մէջ գեղը լուծում են. 2, կարմիր մատիտ։

Вара́ка հոր. սկւ. զործծ. վատ ձեռքի տէր, կեղտոտող, մրոտող անձ. **-кать**, нав—, ն. և չ. կեղտոտել, մրոտել[ով անել, շինել, մուզ. գրել]. **-ка** ա. Вара́ка; **-канье** չ. կեղտոտելը, աղտո-տելը, մրոտելը. **-кать** нав—, ա. Вара́кать.

Вараку́шка ի. -шка նւզ. 1, կնդ. Cyanecula, կապտափող (երգեցիկ թռչուն գեղձանիկներից). 2, դատարկախօս, դատարկախօս անձ։

Вара́хія ի. բս. Inula hirta և britannica փշոտ և բրիտանական ալանտը (զամբիւղաւոր-ներից—Compositae).

Варвари́змъ ա. օտարաբանութիւն. **-варка** ի. 1, ա. Ва́рваръ 2; 2, ա. Сурѣпица; **-ва́рка** ա. Варво́рка; **-варскій** ած. բարբարոսական, վայ-րենի, վայրագ. անագորոյն; ва́рварски, по-ва́рварски մ. բարբարոսաբար, վայրենա-բար. обраща́ться съ кѣмъ по-ва́рварски; **-вар-ство** չ. բարբարոսութիւն, վայրենութիւն, վայ-րագութիւն, անագորոյնութիւն. **-варствовать** (-ствую -ютъ) չ. բարբարոսաբար, վայրենաբար վարուել. **-варъ** ա. (յն.) 1, եկ. սլ. օտարազգի, այլազգի. օտար, -ական. 2,* (ва́рварка ի.) բարբարոս, անկիրթ, բիրտ, վայրագ. վայրենի այր, կին. **-во́рка** ի. 1. ժապաւէնիկ կմ նարօտ ծայրին փնջով, որ եկեղեցական գրքերի մէջ են դնում, ցանկացած տեղը գտնելու համար. 2, լապտերից, կանթեղից կախ ընկած զանգուլակ։

Варга́нить (-ню -нятъ) չ. և ն. 1, варга́нъ-ի վերայ ածել, խաղալ. 2,* ռմկ. անշնորհք կեր-պով ածել, նուագել. ճռճռացնել. աղմուկ հանել, թխկթխկացնել. փուչ, անհեդեդ, յիմար բաներ խօսել. 3,* (св—) մի կերպ, ինչ որ լի-նի, շտապով անել, շինել. **-га́нъ** ա. (լտ.) հա-սարակ, ժողովրդական նուագարան մի։

Варгуле́къ, лька́, **-но́нъ**. нка́ ա. մի տեսակ խնձորի ծառ և խնձոր։

Варде́нинъ ա. (գերմ.) Տնգ. մետաղեզէններր, դրամները փորձող, քննող պաշտօնեայ. **-дова́-ніе** չ. մետաղեզէնների, դրամների փորձելը, քննելը. հետազօտելը. **-дова́ть** (-ду́ю -ютъ) ն. Տնգ. մետաղները, դրամները քննել, փորձել, նոցա արժէքը որոշել։

Ва́рево չ. ռմկ. 1, տաք սպուր, խորտիկ. ար-գանակ, սպաս. 2, եփելը, քաշելը (օր. զարեջրի)։

Ва́режка ի. **-жка** նւզ. բրդից գործած ձեռնոց, Թաթպան (Թաթման). **-жный** ած. բրդից գործած ձեռնոցի. **-гу́й** ա. կնդ. Anser leucopsis, սպի-տակաթուշ սագ։

Варене́цъ, нца́ ա. 2. եփած, այսպ տրամա-նով Թթուեցրած կաթից շինած կերակուր. 2, Paeonia tenuifolia, նրբատերև քաջվարդ (խաշափայտ, քահանայատակ. ճշնարօտ). **-ре́-никъ** ա. (յոգն. յ. варе́ники) փոքր. ռուս. վարե-նիկ. 1, շումիով (тво́рогъ) պասուցներով կմ կա-ղամբով լցրած և եփած խմորեայ կարկանդակներ, որ մատուցանում են իւղով և արաժանով. 2, կարած կոնուսի ձևով կարկանդակներ. 3, Տնգ. սարքին կարգի կարմրագոյն ազնիւ քար. **-ре́-ніе** չ. եփելը, խաշելը. հմմ. Варе́нье; **-рену́ха** ի. 1, փոքր. ռուս. խմիչք, որ պատրաստում են օղու կմ պասուցների քամուածքի հետ խառնելով շամիչ, բալ, սալոր, մեղր և զանազան համե-մունքներ և մի գիշեր պահելով վառարանի մէջ. 2, քաղցրուենիք (բանդակ) եփող կինարմատ. **-ре́нье** չ. 1, ա. Варе́ніе; 2, քաղցրուենիք, բան-դակ, 'մուրաբա'. **-ре́ньице** չ. նւզ. ա. Варе́нье.

Варе́я ի. զւռկ. կերակուրներ եփող, խոհարարու-հի. **-рива́ть**, ся ա. Бари́ть, ся; **-риво** ա. Ва́рево; **-ри́тельный** ած. եփող, խաշող. **-ри́ть** (-рю́, ва́-ря́тъ), -рива́ть. св—, **А**, ն. 1, եփել, խաշել. в. мя́со, ры́бу; եփել, պատրաստել. в. пи́во, мёдъ; 2, մարսել. желу́докъ вари́тъ; в. желѣ́зо երկա-թը շիկացնելով կպել, զօդել. 3, փխբ. вари́тъ կիզում, տաշեռում, այրում, խորովում է. **Б**, չ. в

ва́ромъ եփ տծել, եռացնել. -ся Հր. եփուել, խաշուել։

Варiа́нтъ ա. (լտ.) վարիանտ, տարբեր ընթերցանութիւն, տարբեր պատմութիւն. -**рiацiо́нный** ած. փոփոխութեան. в—ые прибо́ры գործիքներ, որոնցով երկրի մագնիսականութեան փոփոխութիւնները դիտում են. -**рiа́цiя** Ի. (լտ.) փոփոխութիւն. **1**, մաթմ. տամանին տեսակ փոփոխութիւն փոփոխական քանակութեան. **2**, աստղ. փոփոխութիւն լուսնի շրջանառութեան մէջ. **3**, երժ. երաժշտական գրուածքի մէջ արած փոփոխութիւնը. *вapiа́цiи, цiй յ. տոհ. փոփոխութիւններ (օր. որ և է պատմութեան, յուրի մէջ). -**рiи́ровать** (-рую -ютъ) Ն. **1**, կերպարանափոխել, փոփոխել, տարբեր ձև տալ. **2**. երժ. ա. երաժշտական գրուածքի, երգի մէջ և ք. երաժշտական գործիքի վերայ փոփոխութիւններ առաջացնել. -ся Հր. և ներգ. փոփոխուիլ, տարբերուիլ, տարբեր ձև ստանալ։

Варiоли́ды Ի. յ. բժ. ջրածաղիկ, մարդու վերայ երևացող թոյլ ծաղիկ, սուտ ծաղիկ. -**рiоме́тръ** ա. ա. Варiацiо́нный прибо́ръ.

Ва́рiя Ի. (Ռ.) եկեղեցական գրքերում խօսքի վերջին ձայնաւորի վերայ դրած նշանը, շեշտը։

Ва́рка Ի. ա. Варе́нiе: -**рни́**, овъ յ. ա. Варо́къ; -**рки́й** (-рокъ. ва́рка́, о) ած. **1**, շուտ եփուող. говя́дина не ва́рка́; **2**, շուտ եփող, շատ ջերմութիւն տուող, գիրուխոտ. в—ая печь; оси́новыя дрова́ не ва́рки—այծ, տարութիւն չունի։

Варна́къ, á. ա. -**на́чка** Ի. տաժանակիր աշխատանքից փախած սիբիրական -**начи́ха** Ի. վարնակի կինը։

Варни́къ, á ա. **1**, խաղախորդի (կաշեգործի) մեծ չանը, տաշտը. **2**, ա. Варовйкъ: -**ница** Ի. աղ եփելու տեղ, գործարան. -**ничка** Ի. Նւզ. մի բան եփելու, տաքացնելու գործիք. -(ва́р)**ни́чный** ած. աղ եփելու. в. годъ լեռնզ. ժամանակամիջոց, որի ընթացքում աղը եփում են. -**ный** ած. **1**. Տնզ. տաք, տապ, կիզիչ. **2**, եփող, եփելու. в. котёлъ; -**ня** ա. սարքև։

Ва́рня Ի. եփարան, օր. пивов—, медов—.

Варо́ве́нный ած. թոկի, թոկէ, թոկից. -**ро́ви́нъ** а և á ա. նոշեզ. մասացրած կաշի, որի մէջ ածած է թեփը ձիւթելու համար. -**ро́вина** Ի. **1**, ծուրը, ձիւթած (կպրած) թոկ. **2**, ամենապարզ. ամենահասարակ թոկ. **3**, ՕրէՆր. Նաւհ. ա. Арка́нъ; **4**, Վեասով. Նաւհ. կօշիկներ կարելու համար ոլորած և ձիւթած (կպրած) թել. -**ровинный** ած. [ձիւթած, կպրած] թելի, թոկի, պարանի. -**ро́вый** ա. Варо́ве́нный; -**ровьё** չ. **1**, թոկեղէն, չուանեղէն, պարանեղէն. թելեղէն. торгова́ть в—ьёмъ; **2**. варкй (ա. Варо́къ 2); -**ро́къ**, рка́ ա. Նւզ. (ա. варъ II) **1**, պտտիկ արխոյ, տոյլ (բաց տեղ ցանկապատով անասունների համար). **2**, варкй. овъ յ. ա. ոսկի ճաղերը, կողերը. ք. ձիու ոտքի յետևի ճաղը, անմիջապէս սմբակից վերև։

Варiра́нтный ած. վարրանտի. в—ая опера́цiя; -**ра́нтъ** ա. (անգլ.) վարրանտ. **1**, կանխավճար, դումար, որ ընձեռնում են տրդէն ճանապարհուած կամ պահեստի մէջ գտնուող ապրանքի գրաւականով. **2**, այս դէպքում ապրանքատիրոջ տուած վկայականը։ [լախտ։

Варýха Ի. բս. Cochlearia officinalis, գաղ-

Ва́рчiй ած. եփած. в—ая соль.

Варъ ա. **I**. **1**, եկ. ռւ. խարշակ, եռած չուք, տաք. **2**, եփ եկող, եռացող, կէծացած ջուր, հեղուկ. в—омъ бы васъ отсю́да! Նխտ. կորէք, հեռացէք. его́ какъ в—омъ обда́ло ինչպէս նորա գլխին տաք ջուր ածէին. ихъ какъ в—омъ взя́ло նորա բոլորն էլ փախան. 'ծծեկը դրին'. *варъ ý се́рдца ոմկ. սիրտը այրող, փանթիթող վիշտ, դարդ. հոգս. своё дѣти́ще—в. ý се́рдца (առծ.). **3**, թանձր ձիւթ, կուպր. նաշկաւորի մամախտան կպրաձիւթը, որով նա կարի թելը կպրում է. **4**, ծովզ. խծուծ, խառնուրդ, որով տախտակամածի արանքները լցնում են և փոսլուց պաշտպանում. **5**, լեռնզ. երկաթի չլկնելու, փափկանալու աստիճանը. нагрѣва́ть до ва́ра. **6**. որս. «ва́ромъ вари́ть» խրտնած որսի կենդանուն անընդհատ հալածող հետապնդել (բարակների վոհմակի մասին). **II**, ապս. տրխոյ (բացօթեայ ցանկապատ տեղ անասունների համար). коро́вы стоя́тъ на в—ѣ.

Варь Ի. ա. Ва́ря.

Варьи́ровать, ся ա. Варiи́ровать. ся.

Ва́ря Ի. -**рьна** Նւզ. միանգամից եփած խմիչքի քանակութիւնը, չափը. в. пи́ва, — мёду; **2**, լեռնզ. գործողութիւն, որ կատարւում է միանգամ աղաջուրը տաշտերի մէջ թողնելուց մինչև միւսը. **3**. Տնզ. խմիչքատառների խմիչքների պատրաստելու տեղը։

Варя́гъ ա. **1**. վարեագ (վաղեմի ժողովուրդ մի). **2**.* հնարան, հնամոլ (հեղնական յորջորջում ծխեկովի և իր համախոհների). -**жскiй** ած. **1**, վարեագի. **2**.* Տեզն. փառծ. հնացած, հին ոճի.

Ва́сенька ա. փոքր. ա. Ва́ська. [տարագի։

Василёкъ. лька́ ա. -лёченъ, чка Նւզ. բս. Centaurea cyanus. տերեփուկ կմ նաչտ. -**ли́са** Ի. բս. ա. Gentiana cruciata. խաչաձև քաղը. ք. ա. Василйсникъ: -**ли́скъ** ա. (յն.). **1**. եկ. ռւ. վիշապ. ա. * հին առասպելական թեղանօթ մի. **2**. Կնդ. Basiliscus americanus, ամերիկեան բազիլիսկոսը (մօղէզ). -**ли́сникъ** ա. բս. Thalictrum. ընձմնձուկ։

Васи́льевъ ве́черъ տարեմուտի երեկոյ։

Василёкъ, лка́ ա. փունջ, տուփ, որով օրհնած ջուր են սրսկում եկեղեցում. -**лько́вый** ած. տերեփուկի կմ նաչտի. в. цвѣтъ վառ կապոյտ գոյն. в. чертополо́хъ ա. Василёкъ.

Васисда́съ ա. (Ֆր. գերմ.) ա. Фо́рточка.

Васса́лъ ա. (լտ.) Տնզ. վասալ (իշխան, որ իր իշխանաւորից հող ստանալով, տիրում էր նորան իբրև սեպհականութեան, բայց դորա փոխարէն պարտական էր իր իշխանաւորին այլ և այլ ծառայութիւններ մատուցանել). -**льный** ած. վասալական. в—ая зави́симость; -**льскiй** ած. վասալի[ն յատուկ, պատկանող]. -**льство** չ. վասալութիւն. հպատակութիւն, ստորադրելութիւն։

Ва́сьна ա. **1**, փիսիկ (ձիաների, կատուների և այծերի ամորական յորջորջումը). **2**.* ծայրը ճեղքած, ոտքեր ունեցող տախտակ կօշիկները հանելու համար. կօշիկներ հանող ծառայ, ստրուկ։

Ва́та Ի. (գերմ.) մաքրած և փաթիլ-փաթիլ պատրաստած բամբակ. хала́тъ на ва́тѣ մէջը բամբակ դրած. բամբակէ տաքացով խալաթ.

Вата́га Ի. **1**, ոչխարի հօտ. пуска́ть вата́ги на зеленя́; **2**, ամբոխ, խումբ, տապակներ, որկրկաների խումբ. երամ. **3**, ևր և է գործի, ձեռնարկութեան համար հաւաքուած խումբ, ընկերութիւն (մնտ. Վոլգայի, Օկայի և Դոնաց

ծովի ձկնորսների և Դոնի ազատքրծների ընկերութիւնները). 4, կազակների խորունկ, բանձր դուռնակները. 5, գետակ, ուր ձկնորսներ են ապրում. послать за рыбой на в—у; -та́житься (-жусь -жатся) անդր. խումբ-խումբ, երամ-երամ դասաւորուել. -та́жникъ ա. ձկնորսների ընկերութեան, կազակցութեան իւրաքանչիւր աշխատաւոր անդամը. -та́жничать չ. ձկնորսական ընկերութիւն կազմել. -та́жный ած. [ձկնորսական] ընկերութեան, կազակցութեան. в—ое судно; в—ая скла́дчина ընկերական անգամավճար, 'փայ'. в. атама́нъ; артель вата́жна ընկերութիւնը բազմամարդ է։

Ватама́нъ ա. հնց. ա. Атама́нъ 2; որ և է առաջնորդական ընկերութեան ււսւգը, առաջնորդը, գլխաւորը։

Ва́терфоршта́гъ ա. յ. (հոլ.) ծովզ. այն պարաններն կամ շղթաները, որոնք առագաստակալ бушпритъ-ը կողքերից ամրացնում, պրկում են. -ва́нтъ ա. (հոլ.) հնց. ծովզ. նաւի խելի վերայ շինած ջրկալը, որի մէջ առխառակամածր վերայ թափուած ջուրը հասում է. -(ва́-)ве́йсъ ա. (անգլ.) ծովզ. ջրուղի, որով տախտակամածից ջուրը հոսում թափւում է։

Ватерклозе́тный, -клозе́товый ած. վատէրկլօզէտի. -клозе́тъ ա. (անգլ.) վատէրկլօզէտ (ջրով լուացած արտաքնոց, ուր բնակարան կարիքը կատարելուց յետոյ ջուրը բաց են թողնում, որն և սրբում տանում է անմաքրութիւնները)։

Ватерлиніе́нный ած. ջրային գծի. -ли́нія ի. (հոլ.) ծովզ. ջրային գիծ (նաւի շրջապատի այն գիծը, ցոր միայն բարձած նաւը կարող է սուզուել ջրի մէջ). -па́сный ած. կառերգարի, ղարթաշափի. -па́съ ա. (հոլ.) կառերգար, հարթաչափ. -пру́фъ ա. (անգլ.) անթափանցելի, անջրանցելի վերարկու. -та́ли, ей ի. յ. (հոլ.) աղաւանդակներ, որոնցով ջրով լիք տակառներ և այլ ծանրութիւններ են բարձրացնում նաւի վերայ. -шла́нгъ ա. (հոլ.) ծովզ. 'ջրի օձ' (գաշեայ կամ պարուսինեայ խողովակ). -шта́гъ ա. (հոլ.) առագաստակալ бушпритъ-ը ներքևից ամրացնող ձուլած պարանը կամ շղթան։

Ватиканскій ած. Վատիկանի, -նեան. -ка́нъ ա. (լտ.) Վատիկան (Հռոմի պապի ապարանքներն և աթոռավայրը). *պապական իշխանութիւն, կառավարութիւն։

Ва́силёчекъ, чка ա. Василёкъ.

Ва́тманская бума́га վատմանեան թուղթ (անգլիական, որ գործ է ածւում նկարչութեան [մէջ)։

Ва́тный, -точный ած. բամբակէ, -կի։

Ватру́шка, -шка ա. Вотру́шка, -шка.

Ва́тъ ա. կնդ. Raia batis, լերկ նեղկէս կամ խառնաձուկ։ [լյափուկ (ձուկ մի)։

Ва́у անհ. բս. Reseda luteola, գեղնագոյն

Ва́фельникъ ա. վաֆէլագործ, վաֆէլավաճառ. -фельница ի. 1, վաֆէլագործ, վաֆէլավաճառ կինարմատ. 2. վաֆէլներ թխելու երկաթեայ գործիք. -фельный ած. վաֆէլի. в—ое тѣсто; -фля ի. (գերմ.) վաֆէլ (քաղցրաւենիք, բճիճաւոր բաղադրած բլիթ, փափուկ կարկանդակ)։

Вахла́къ, а́ ա. ռմկ. 1, գռեհիկ, ուսեալ, անտաշ, խեղ կենդանու մարմնի. 2, խեղ, ուսեալ պարզամիտ (կէշու). 3, անհոգ կերպով հագնուած կամ անպարկեշտ մարդ. նախշէս յիմար, անշնորհք մարդ. -ла́чка ի. 1, ռմկ. յիմար, անշնորհք կինարմատ. 2, բս. Cirsium lanceolatum, ճանապարհի տատասկ. -лачо́нъ, чка́ ա. նուզ. ա. Вахла́къ -ла́й, -ла́нъ, а́ ա. -ла́ла հոր. անշնորհք կերպով գործ անող, ա. Вахла́къ 3; -ла́ніе չ. մի կերպ, անշնորհք կերպով անելը, կատարելը. -ла́ть, св—, ն. մի կերպ. անհոգ, անշնորհք կերպով մի բան անել, կատարել։

Вахми́стерскій, -(ва́-)стрскій ած. վախմիստրի. в—ая до́лжность; -сте́рша, -(ва-)стрша ի. վախմիստրի կինը. -(ва́-)стръ ա. (գերմ.) վախմիստր (հեծելազօրքի մէջ ամենաբարձր աստիճան ունեցող ենթասպայ, որ համապատասխանում է հետևակ զօրքի фельдфе́бель-ին).

Вахня́ ի. կնդ. Gadus wachnja, փրփրուկ կամ բրաձուկ մի։

Ва́хта ի. 1. (գերմ.) ծովզ. 1, նաւի վերայ հերթով հսկում, հսկողութիւն, նաւապահութիւն, ժամապահութիւն. итти́ на в—у, стоя́ть на в—ѣ; 2, այդ հսկումը, ժամապահութիւնը կատարող պահակախումբը, ջոկատը, թւով երկու. пе́рвая в.-ն պահում է նաւի աջ կողմը, իսկ втора́я в.-ն ձախ կողմը. II, բս. Menyanthes trifoliata, ջրային երեքտերևուկը. -тенный ած. նաւային հսկողութեան, ժամապահութեան. նաւապահ, հսկող ջոկատի. в. нача́льникъ; в. журна́лъ ժամապահական նաւամատեան, որի մէջ արձանագրում են բոլոր նշանաւոր դէպքերը. ва́хтенный, аго ա. հսկող, պահապան, 'ղարաւուլ'. -терскій ած. վախտերի. в—ая до́лжность; -теръ ա. (յ. вахтера́, о́въ) (գերմ.) 1. պահապանների, գիշերապահների աւագ. 2, զօրքի նպարեղէնների, մթերքների, պահեստների պահապան. -то́вникъ ա. բս. Nymphaea alba, սպիտակ հարսնմատը (կոկոռ կամ շուշան 'ի գետակը). -тпара́дъ ա. (գերմ.) ժամապահ զինուորների զօրահանդէս։ [պան' (թաթման)։

Ва́чега ի. բանուորի կաշեպատ ձեռնոց. 'թաթ-

Ва́чинъ ա. քաթանէ կամ կաշէ մանդիկ, խուրջին փոխադրութեան համար. -чу́га ա. Ва́чега.

Ва́ша, -шъ ա. Ва́жа, -жъ.

Ва́шгердъ ա. (գերմ.) լեռնգ. հանքը, հանուածոն լուանալու դարակ, տաշտ, շէնք։

Вашъ, а, е ստացկ. դերն. (յգ. 2 դէմք). ձեր. ва́ша во́ля ձեր կամքն է. по-ва́шему ըստ ձեզ, ըստ ձեր կարծեաց, սովորութեանց. ва́ши յ. ձերոնք. кла́няйтесь ва́шимъ; и на́шимъ и ва́шимъ երկդիմութիւն, երկերեսութիւն անել, քսութեամբ աշխատել եւ սորան եւ նորան հաճոյանալ։

Вая́ло չ. քանդակիչ, փորագրիչ գործիք, դուր. -я́льный ած. քանդակագործութեան, -գործական, փորագրիչ, -գրութեան. в—ое иску́сство,— ору́діе; -я́льня ի. սկւ. գործծ. քանդակագործարան, փորագրատուն. -я́ніе չ. քանդակագործութիւն, փորագրութիւն. -я́тель ա. քանդակագործ, փորագրիչ. -я́тельный ած. քանդակագործութեան, -ծական, փորագրութեան. -я́ть, изв—, ն. 1, քանդակել, քանդակագործել, կոփել. փորագրել. 2. մետաղից պատկերներ ձուլել։

Вбива́ніе չ մի բանի մէջ, ներս խփելը, մխելը, ցցելը. -ва́ть, вбить ն. մի բանի մէջ խփել, մխել, ցցել, անցկել. в. сва́ю въ зе́млю,— гвоздь въ до́ску; *вбить въ го́лову, въ толкъ յաճախ կրկնելով մտցնել, հասկացնել. в. себѣ въ го́лову հաստատապէս մտադրուել. -ся 1, անդր. ներս խցկուել. *вби́ться къ кому́-либо въ ми́лость մէկի 'աչքը մտնել', մէկի վստահութիւնը,

հանութիւնը շահել. 2, չր. մի բանի մէջ խփուիլ, մխուիլ, ցցուիլ, անկուիլ. -вка ի. տ. Вбиваніе.

Вбираніе շ. ներս, իւր մէջ ծծելը, քաշելը. -рать, вобрать ն. ներս, իւր մէջ ծծել, քաշել. грецкая губка вбираетъ въ себя воду; в. въ себя воздухъ; -ся անդր. ներս ծծուիլ, ներս քաշուիլ. -рный ած. ներս քաշող, ներս ծծող, հաւաքող:

Вбитіе շ. մի բանի մէջ խփելը, մխելը, ցցելը, անկելը. -бить (вобью-бьютъ), ся տ. Вбивать, ся.

Вблизи մ. մօտ, մօտիկ. онъ живётъ в. отъ насъ; плохо видѣть в.

Вбрасываніе շ. ներս ձգելը, ներս շպրտելը. -вать, вбросать, вбросить (-ошу -осятъ) ն. ներս ձգել, ներս գցել, ներս շպրտել. -ся 1, անդր. յանկարծ, չեշտակի մի բանի մէջ ընկնել. իրան մի բանի մէջ ձգել, մի բանի մէջ նետուիլ. одинъ вбросился въ толпу непріятелей; 2, չր. ներս ձգուիլ, ներս գցուիլ, ներս ածուիլ, ներս թափուիլ. соръ вбрасывается въ яму.

Вбрызганіе շ. ներս սրսկելը, ներս ածելը. -гать տ. Вбрызгивать; -гиваніе շ. բժ. ներարկութիւն, դեղի, գարմանի մարմնի տակ սրսկելը, ածելը, տ. Впрыскиваніе; -гивать, -нуть ն. մի բանի մէջ, մի բանի ներս ածել, սրսկել. -ся չր. մի բանի մէջ, մի բանի ներս ածուիլ, սրսկուիլ:

Вбухать, -хнуть ն. յանկարծ, մեծ քանակութեամբ ներս ածել, ներս թափել. -ся անդր. մի բանի մէջ գլմփալ, շրխկալ, ընկնել, գլորուիլ:

Вбѣганіе շ. արագ, չեշտակի ներս վազելը, ներս ընկնելը. -гать, -жать (-гу -жишь -гутъ) չ. արագ, չեշտակի ներս վազել, ներս մտնել. в. въ комнату; -гиваться, -гаться անդր. վազելու ընտելանալ, վարժուիլ. лошадь ещё вбѣгивается.

Вбѣлѣ մ. սպիտակ, մաքուր անցրած. изба вчернѣ кончена, в. не отдѣлана еще.

Вваживать, -дить (-жу -дятъ) ն. սովորեցնելով, հետզհետէ մի բանի ընտելացնել, վարժեցնել. в. въ пьянство; -ся անդր. սովորելով, կամաց-կամաց մի բանի ընտելանալ, վարժուիլ:

Вваливаніе շ. ներս ածելը, ներս թափելը, ներս ձգելը. -ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. 1, ներս ածել, ներս թափել, ներս ձգել, ներս գցել. *ввалить въ спину քամակին մի քանի հարուած հասցնել. 2,* քամբախտութեան, փորձանքի, վտանգ մէջ ձգել. в. кого въ бѣду дурными совѣтами; -ся անդր. 1, մի բանի մէջ ընկնել, գլորուիլ. в. въ ровъ; ввалились глаза աչքերը փոս են ընկել. 2, ծանր, յաղթ քայլերով, անակնկալ կերպով, աղմկով ներս մտնել. 3,* քամբախտութեան, փորձանքի մէջ ընկնել:

Введеніе շ. 1, ներմուծելը, ներս տանելը, ներս մացնելը, ներս դնելը. հաստատելը (կարգի, օրէնքի). 2, ներածութիւն. в. во всеобщую исторію; 3, Введеніе во храмъ եկղ. Ընծայումն սուրբ Աստուածածնի 'ի տաճարն. -денный ած. в. бояринъ տ. Бояринъ; в. дьякъ տ. Дьякъ; -денскій ած. Ընծայման (տ. Введеніе 3.) 1, в. тропарь Ընծայման տօնին երգուող օրհներգութիւն. 2, в. приходъ Ընծայման տաճարի, Ընծ. եկեղեցու ծուխ:

Ввезти, -зть (-зу́ -зу́тъ), -зтися տ. Ввозить, ся.

Ввергать, -гнуть ն. ներս ձգել, ներս գցել, ներս նետել. -ся (անց. ввергнулся,-лась-лось և ввергся-глась-лось) 1, անդր. մի բանի մէջ ընկնել, նետուիլ. в. въ пропасть,—въ погибель; 2, չր. մի բանի մէջ ձգուիլ, գցուիլ, նետուիլ. -женіе շ. մի բանի մէջ ձգելը գցելը, նետելը. -женный էյ. ած. մի բանի մէջ ձգած, գցած, նետած:

Ввернуть, ся տ. Ввёртывать, ся.

Ввёртка ի. տ. Вверченіе; -тный ած. պտուտակաւոր. в. крюкъ, — блокъ; -тываніе շ. պտուտակելով ներս մացնելը. -тывать, -тѣть (-чу́-вертятъ). -нуть ն. պտուտակելով, պտոյտ տալով ներս մացնել, ներս դնել. в. въ косякъ винты, *ввернуть слово,—шутку անցողակի, կողմնակի կերպով խօսք ասել, հանաք անել. «я не послушна», ввернула (ընդմիջեց, խօսքի մէջ ընկաւ) тутъ дочь»; ввернулъ ему бумажку աննկատելի կերպով նորա ձեռքի մէջ փող դրեց, փող կոխեց. *ввернуть крючокъ գործը խճճել, խառնափնթորել. -ся չր. պտուտակուելով պտոյտ տրուելով ներս մացնուիլ, ներս դրուիլ. тупой винтъ трудно ввёртывается; -тѣніе շ. պտոյտ տալով ներս մացնելը, ներս դնելը.

Вверху մ. վերև[ում], բարձր[ում]. птица летитъ в.; рѣшено *в. բարձրագոյն իշխանութիւնից վճռուած է. онъ живётъ в. նա կենում է վերև, վերևին յարկում. -хъ մ. դէպի վեր, վեր [և]. смотрѣть в.; подите в. գնացէք վերև. вверхъ дномъ տակն ու վրայ եղած, խառնաշփոթ արած. в. по рѣкѣ գետն 'ի վեր:

Вверченіе տ. Ввертѣніе; -чиваніе տ. Ввёртываніе; -чивать, ся տ. Ввёртывать, ся.

Ввести, -сть (-ду́ -ду́тъ) -стися, -стись տ. Вводить, ся.

Ввечеру մ. երեկոյեան:

Ввиваніе շ. ներհիւսելը, հիւսելով խառնելը. -вать, ввить ն. ներհիւսել, հիւսելով, ոլորելով մի բանի հետ խառնել, հիւսել. в. золотую нить въ шёлковый плетешокъ; -ся չր. ներհիւսուիլ, հիւսուելով, ոլորուելով մի բանի հետ խառնուիլ. -вка ի. տ. Ввиваніе, -тіе; -вной ած. ներհիւսելու. в. подкосокъ մազերին ներհիւսելու, մազերի մէջ դնելու կազմ հիւս. -вокъ, вка տ. ներհիւսած իր, բան. -вочный ած. ներհիւսած իրի, բանի:

Ввинтить (-чу́ -тятъ), ся տ. Ввинчивать, ся; -чиваніе շ. պտուտակելը, պտուտակը ոլորելով ներս մացնելը. -чивать, -тить ն. պտուտակել, պտուտակը ոլորելով մի բանի մէջ մացնել, դնել. -ся չր. պտոյտ տրուելով ներս տարուիլ, ներս մացնուիլ, պտուտակուիլ:

Ввитіе շ. ներհիւսելը, մի բանի հետ հիւսելը, խառնելը. -ть (вовью, -вьютъ), ся տ. Ввивать, ся.

Вводить (-жу́ -дятъ), ввести, ввесть ն. 1, ներմուծել, ներս տանել, ներս մացնել. в. войска въ городъ, — судно въ гавань; в. кого-либо въ знакомый домъ, — въ свѣтъ; в. во владѣніе իրաւ. մէկին նորա ձեռք բերած անշարժ կալուածքի մէջ հաստատել. 2,* վատ բանի, փորձանքի մէջ ձգել. в. въ заблужденіе, въ хлопоты, въ соблазнъ; не введи насъ во искушеніе (և) մի տանիր զմեզ ի փորձութիւն. 3, հաստատել, մացնել, սովորական դարձնել. в. новые обычаи; 4, մի բանի մէջ դնել. в. брёвна въ стѣну; -диться, ввестися չր. 1, ներմուծուիլ, ներս տարուիլ. 2,* սովորական, գործածական դարձնուիլ. это вводится въ обычай; 3, մի բանի մէջ դրուիլ. на мѣсто ветхихъ вводятся въ строеніе новыя брёвна; -дный ած. 1, ներս դրած, ներս դնելու. в-ое бревно; 2, ներածական, մեկնական. в—ая статья; 3, в—ое пред-

ложéніе *ընդկ.* միջանկեալ նախադասութիւն. 4, в. листъ *Իրավ.* ներմուծման, հաստատման թուղթ, վկայական առ այն, որ կալուածք գնողն իւր սեփականութեան մէջ հաստատուել է։

Вводъ *ա.* ներմուծելը, ներս տանելը, ներս մացնելը. հաստատելը. в. во владѣніе.

Ввозить (-жу́ -зятъ), ввезти́, ввезть *ն.* ներս և է տեղ տանել, կրել (սայլով, ձիով) в. товáры въ гóродъ; -зи́ться, ввезтíся, -зтíсь *էր.* ներմուծուել, ներածուել, ներս կրուել. -зка *է.* ներմուծելը, ներածելը, ներս կրելը. -зный *ած.* ներս կրելու, ներս բերելու. ներածական, -ծելի, ներմուծական, -ծելի. в. товáръ; в—ая пóшлина ներմուծելի ապրանքների համար սահմանուած մաքս. * в—ая грáмота *Ռսգ.* թուղթ առ այն, որ մէկն իւր հողի, կալուածքի մէջ հաստատուել է. в в ó з н о е, аго *չ.* ապրանքի ներածման, մուտքի մաքս. -зъ *ա.* 1, ներս և է տեղ կրելը, ներածելը. 2, ներածութիւն. въ этомъ году́ в. превы́силъ вы́возъ այս տարի ներածութիւնը գերազանցեց արտածութեանը։

Вволакиваніе *չ.* ներս քարշելը. -лáкивать -лочи́ть (-лочу́ -лóчатъ) *ն.* ներս քարշել, քարշելով, թէև աշխատելով ներս մացնել, ներս տանել. -ся *էր.* ներս քարշուել, թէև արուելով ներս տարուել։

Вволю *մ.* որչափ ցանկալի, հանձելի է։

Вворачиваніе *չ.* գլորելով, քարշելով ներս տանելը. -рáчивать, -роти́ть (-рочу́ -рóтятъ) *ն.* գլորելով, քարշելով ներս տանել (ծանր բանը) -ся *էր.* գլորուելով, քարշուելով ներս տարուել։

Ввосьмеро *մ.* ութ անգամ. -мерóмъ *մ.* ութ հոգով, ութեակի։

Вовѣкъ *մ. ա.* Вовѣкъ.

Ввѣреніе *չ.* հաւատալը, վստահելը, յանձնելը, պահ տալը. -ря́ть, -рить (-рю -рятъ) *ն.* 1, հաւատալ, վստահելով մի բան յանձնել, պահ տալ. в. кому́-либо имѣніе, хождéніе по дѣлáмъ; 2, մանրամասնաբար հաղորդել, յայտնել. в. тáйну; -ся 1, *անդր.* մէկին հաւատալ, մէկի վերայ վստահել. онъ во всёмъ ему́ ввѣряется; 2, *էր.* յանձնուել, պահ տրուել. дéньги ввѣряются надёжнымъ людямъ.

Ввязать (-жу́ -жутъ), ся *ա.* Ввя́зывать, ся; -зáть (-жу́ -зятъ) *անզործ.* *ա.* Увязáть; -зка *է.* -зываніе *չ.* 1, մի բանի մէջ կապելը. 2, մի բանի մէջ հիւսելը, ներհիւսելը, գործելը. 3,* մի (վատ) բանի մէջ ձգելը, խճճելը, կաշկանդելը. -зывать, -зáть *ն.* 1, մի բանի մէջ կապել. в. бѣльё въ узелъ; 2, մի բանի մէջ գործել, գործելով ներհիւսել. в. стрѣлки въ чулки́; 3,* վատ բանի, փորձանքի մէջ ձգել, խճճել, կաշկանդել. в. въ чужи́я хлóпоты; -ся 1, *անդր.* խառնուել. в. въ посторóнніе разговóры, въ сплéтни; 2, *էր.* միասին կապուել. մի բանի մէջ գործուել. փորձանքի մէջ ձգուել, խճճուել։

Вгоняніе *չ.* ներս քշելը. -вать, вогнáть *ն.* ներս քշել, քշելով ՚տուն տանել՚, ներս մացնել. в. стáдо во дворъ, —лошадéй въ стóйла; -ся *էր.* ներս քշուել, ներմուծուել։

Вгибаніе *չ.* կացնելը, կորացնելը, ծռելը, թեքելը. -бáть, вогну́ть *ն.* կացնել, ծռել. թեքել (ներս ծռել). в. дно у тáза; -ся *էր.* կացնուել, կորանալ, ծռուել, թեքուել. -бъ *ա.* ծռուած, կորացած, փոս ընկած տեղ։

Вглубь *մ.* հորքը, հատակը կերպով։

Вгубливаніе *չ.* խորտակելը, ընկղմելը. -блять, -бить (-блю -бятъ) *ն.* խորտակել, ընկղմել. -ся *անդր.* և *էր.* ընկղմուել, խորտակուել, -бь *մ.* խոր, գէտի խոր, ՚ի ներս։

Вгля́дчивый *ած.* շրջահայեաց, դիտօղ, նայօղ, զննօղ սրտով. -дываніе *չ.* դիտելը, նայելը, զննելը. -дываться, -дѣться (-жу́сь -дя́тся) *չ.* ուշադրութեամբ դիտել, նայել, զննել։

Вгнетáть, -сти́, -сть (-ту́ -ту́тъ) *ն.* ներս սեղմել. սեղմելով, ճնշելով ներս մղել, ներս մացնել. -тáться, -сти́ся *էր.* ներս սեղմուել, սեղմուելով, ճնշուելով ներս մղուել. -тéніе *չ.* ներս սեղմելը, ճնշելով, սեղմելով ներս մղելը։

Вгнѣзди́ться (-жу́сь -дя́тся) *ա.* Гнѣзди́ться.

Вгóнка *է.* -нъ *ա.* ներս քշելը. ներս մղելը, ներս լցնելը, մի բանի մէջ ցցելը. -ня́ть, вогнáть *ն.* 1, *ա.* Вгáнивать; 2, ներս մղել, ներմուծել, մի բանի մէջ մացնել, խցկել, ցցել. в. клинъ, проклáдку, гвоздь; в. конопáть կուշը, խծուծը, նաւի ծակերն կոխել. *вогнáть когó въ чахóтку, въ гробъ մէկի սիրտը մաշելով թոքախտացուի հասցնել, մէկին գերեզման իջեցնել. вогнáть расхóдъ въ такую-то су́мму ծախսը այս ինչ գումարի հասցնել (մեծ կամ փոքր ցոյց տալ). -ся *էր.* 1, *ա.* Вгáниваться; 2, ներս մղուել, ներմուծուել, մի բանի մէջ մացնուել, խցկուել, ցցուել։

Вгорáживаніе *չ.* իւր ցանկապատն ուրիշի հողի մէջ դցելը, ուրիշի հողն իւր ցանկապատի մէջ առնելը. -рáживать, -роди́ть (-жу́ -дятъ) *ն.* իւր ցանկապատն ուրիշի հողի մէջ դցել, ուրիշի հողն իւր ցանկապատի մէջ առնել, յափշտակել. ты вгородилъ заборъ свой въ моё мѣсто.

Вгорячáхъ *չ.* *ռմկ.* տաքացած, կրակ կտրած, կռւէս, բարկութիւնից կուրացած։

Вгребáніе *չ.* քերելով մի տեղ, մի բանի մէջ ածելը, թաղելը. -бáть, -сти́, -сть (-бу́ -бу́тъ) *ն.* քերելով մի տեղ, մի բանի մէջ ածել, թաղել. в. соръ въ навóзъ, -бáться, -сти́ся 1, *անդր.* թիավարելով մտնել, ներս մտնել. вгребли́сь въ бу́хту, 2, *էր.* քերուելով ներս ածուել, ներս թաղուել։

Вгружáть, -зи́ть (-жу́ -зя́тъ) *ն.* բարձել (նաւի վերայ). -ся *էր.* բարձուել (նաւի վերայ). -жéніе *չ.* -зка *է.* -зъ *ա.* բարձելը (նաւի վերայ)։

Вгрызáть, -зть (-зу́ -зу́тъ, *անց.* вгрызъ-зла, о) *ն.* կրծելով ծակել. мышь вгры́зла дыру́ въ хлѣбъ; -ся *չ.* ատամներով մի բանի մէջ թաղել, խրել. собáка вгры́злась въ вóлка; *сосѣ́дки нáши вгры́злись другъ въ дру́га մեր հարեւանուհիները միմեանց հետ կռուեցան, միմեանց աչք կրծեցին։

Вгу́ливаться, -ля́ться *չ.* զբօսանքի ընտելանալ, սովորել ման գալ. вгуляешься, такъ не рабóтается. [պիտեղ եփել։

Вгустую *մ.* պինդ, ամուր. свари́ть в. (ձուն)

Вдавáніе *չ.* տալը, ընձեռնելը, յանձնելը. -вáть (-ю -ютъ), вдать *ն.* տալ, ընձեռնել, յանձնել. -ся *անդր.* 1, ներս պրծնել, ներս ընկնել, ներս խրուել. домъ вдáлся въ садъ; зали́въ вдаётся далекó въ бéрегъ; 2,* մի բանի մէջ ընկնել, ընկղմուել. в. въ рóскошь, въ игру́, въ обмáнъ; в. въ подрóбности, въ толковáнія.

Вдави́ть (-влю́ -вятъ), ся *ա.* Вдáвливать, ся; -вка *է.* -влéніе -вливаніе *չ.* ներս սեղմելը, ներս մղելը, ներս գցելը. -вливать, -ви́ть *ն.* ներս սեղմել, սեղմելով ներս մղել, ներս խցկել, ներս գցել. в. кирпи́чъ въ раствóръ; в. жи́дкость въ дéрево; -ся 1, *էր.* սեղմուելով ներս մղուել, ներս խցկուել, ներս գցուել. 2, *փ.* ծանրա-

թիւնից մի բանի մէջ թաղուիլ. «глядя на тяжёлый, вдавившійся въ диванъ кошелёкъ».

Вдáвнѣ մ. վաղուց, առաջ (յաճխ. не բացս. մասնիկով, տ. Невдáвнѣ).

Вдáл‖бливаніе չ. դըրով փորած ծակի մէջ դնելը, մացնելը. **-бливать,** вдолбить ն. դըրով փորած ծակի մէջ դնել, մացնել, ՙճխտել՚. *вдолбить въ гóлову դժուար ըմբռնողին հազիւ հազ մեկնել, հասկացնել. **-ся** չզ. դըրով շինած ծակի մէջ դրուիլ, մացնուիլ, ՙճխտուիլ՚։

Вдалекѣ մ. հեռու տեղում. հեռուից (յաճախ не բացաս. մասնիկով, տ. Невдалекѣ). **-лй** ն. բացականին հեռու. **-ль** մ. հեռու տեղ, հեռու. иттй в.

Вдать (вдамъ, вдашь, вдастъ; вдадúмъ, -дúте, -дýтъ; *անց.* вдалъ -лá, ó), **ся** տ. Вдавáть, ся.

Вдви‖гáніе չ. ներս խոթելը, ներս դնելը, ներս տանելը, **-гáть -нуть** ն. ներս խոթել, ներս դնել, ներս տանել. в. ящикъ въ столъ, — карéту въ сарáй; **-ся** չզ. ներս խոթուիլ, ներս դնուիլ, ներս տարուիլ. ящикъ хýдо вдвигáется; **-гиваніе** տ. Вдвигáніе; **-гивать, ся** տ. Вдвигáть, ся; **-жнóй** ած. շարժուն, ներս տարուող. в. ящикъ; **-нуть, ся** տ. Вдвигáть, ся.

Вд‖вóе մ. կրկնակի, երկակի, կրկին անգամ. **-воёмъ** մ. երկուսով, երկու հոգով. мы шли в.; **-войнѣ** մ. կրկին անգամ, երկրորդ անգամ։

Вде‖вятеро մ. ինն անգամ. **-вятерóмъ** մ. ինն հոգով, ինն հոգի միասին։ [նեղ (ծայրը բութ)։

Вдёжка ի. մի բանի միջից թել անցկացնելու ա-

Вдёр‖гиваніе չ. մի բանի մէջ մացնելը, մի բանի միջից անցկացնելը. **-гивать, -гать, -нуть** ն. 1, մի բանի մէջ դնել, մացնել, մի բանի միջից անցկացնել. в. нитку въ игóлку; 2, ձգելով, քաշքշելով, քաշկռտելով ներս տանել. в. сáни въ сарáй; **-гиваться, -нуться** չզ. 1, մի բանի մէջ մացնուիլ, մի բանի միջից անցկացնուիլ. 2, քաշքշուելով ներս տարուիլ։

Вде‖сятеро մ. տասն անգամ. **-сятерóмъ** մ. տասն հոգով, տասն հոգի միասին։

Вдирáться, водрáться ներգ. ներմուծելով հազիւ հազ ներս պրծնալ, ներս մտնել։

Вдобáвокъ մ. ՚ի լրումն. բացի դորանից, դեռ ես, այլև, աւելացրու դորան և այն, որ։

Вдо‖вá ի. (հյ. вдовý, յ. вдóвы) այրի կին. вдóвы сердобóльныя որբացու, հիւանդներին խնամող այրիներ. Вдóвинъ, а, о ած. այրի կնոջ. **-вéцъ,** вцá, ա. այրի մարդ. **-вúца** ի. եկ. ու. (գործծկ. միայն գրականական լեզուի մէջ) տ. Вдовá; лептá вдовúцы այրու լումա (Մարկ. 12_{42}). **-вій,** вья, вье ած. այրու, այրիների. в. домъ, вдóвья пéнсія; вдóвье, вьяго չ. այրուն օրէնքով հասնելիք մասը նորա մարդէ (էրկան) կայքից. **-вна** *Ն/ша.* տ. Вдовá.

Вдóволь մ. բաւականաչափ, լիաք, կուշտ։

Вдо‖вственный ած. այրիութեան, որբութեան. в—ое состоянíе; **-ствó** չ. 1, այրիութիւն (կնոջ կամ էրկան). жить во в—ѣ; 2, որբութիւն, անտէրութիւն. **-ствовать** (-ствую -ютъ) չ. 1, այրիութեան մէջ գտնուիլ. вдóвствующая ած. (գործածական միայն կայսերական տան իգական անդամների համար) այրի. в—ая императрúца, — царúца; 2,* որբ, անտէր, անտիրական մնալ, որբանալ, որբացած լինել։

Вдóвушка *փղբշ.* տ. Вдовá; **-вый** ած. այրի, որբ.

человѣкъ в., жéнщина в—ая; **-вѣть,** овд—, տ. Вдóвствовать.

Вдо‖гáдъ մ. (գրեթէ միշտ не բացս. մասնիկի հետ, տ. Невдогáдъ); **-гóнку, -гóнъ** մ. հետապնդելով, հետամուտ լինելով։

Вдодъ տ. Удóдъ.

Вдол‖бúть (-блю -блятъ), **ся** տ. Вдáлбливать, ся; **-блéніе** չ. դըրով փորած ծակի մէջ դնելը, մըտցնելը. **-бúшку** մ. ռմկրզկ. բառ առ բառ, թութակաբար. ատանց միտքը, իմաստը հասկանալու. выучить, заучúть в.

Вдоль ներգ. (սեռկ. հոլ.) և մ. մի տեղի, մի բանի երկարութեամբ. в. стѣны, в. бéрега պատի, ափի երկարութեամբ. вдоль и поперёкъ թէ երկարութեան և թէ լայնութեան, ամէն ուղղութեամբ։ [հետ, տ. Невдомёкъ).

Вдомёкъ մ. (գրեթէ միշտ не բացս. մասնիկի

Вдóмникъ ա. ռմկ. տնփեսայ։

Вдóсталь մ. բոլորովին, իսպառ, կատարելապէս. онъ разорúлся в. отъ неудáчи въ подрядáхъ.

Вдохно‖вéніе չ. 1, առհ. ներշնչում. в. Бóжье; 2, ոգի, ոգևորութիւն (ստեղծագործական, բանաստեղծական). **-вéнный** (-вéнъ -вéнна, о) էյ. ած. ոգևորուած, ներշնչուած. в. взоръ. Սուրբ Հոգու շնորհքով լցուած (մարգարէ). **-вúтель** ա. **-вúтельница** ի. ներշնչող, ոգևորող, խրախուսող այր, կին. **-вúтельный** ած. ներշնչող, ոգևորող, խրախուսող, քաջալերիչ. **-влять, -вúть** (влю -вятъ) ն. ոգևորել, ոգի ներշնչել, խրախուսել. քաջալերել. **-ся** 1, ներգ. և չզ. ոգևորուիլ, խրախուսուիլ, քաջալերուիլ։

Вдо‖хнýть տ. Вдыхáть; **-хъ** ա. տ. Вдыхáніе; вдохъ и выдыхъ ներշնչում և արտաշնչում (շնչառութիւն). **-шникъ** ա. ջրհան մեքենայի խցանը։

Вдребезги մ. ջարդ ու փշուր, ՙալիւր աղացան՚. разбúть в. ջարդ ու փշուր անել. разбúться в. ջարդ ու փշուր լինել [անգամ, կրկին։

Вдругóрядь մ. *ռմկ.* երկրորդ անգամ, կրկին

Вдрýгъ մ. 1, խոկոյն, անմիջապէս, անյապաղ. յանկարծ, անակնկալ կերպով. 2, միանգամից, միաժամանակ, միահաղոյն, բոլորը միասին. не говорúте всѣ в., а хто-нибудь одúнъ.

Вду‖вáльный, -вáтельный ած. ներս փչող, ներս փչելու. **-вáніе** չ. ներս փչելը. **-вáть, -ть, -нуть** ն. ներս փչել, փչելով ներս տանել, ներս թափել. в. порошóкъ въ больнóй глазъ; **-ся** չզ. ներս փչուիլ, փչուելով ներս տարուիլ, ներս թափուիլ։

Вдý‖маться տ. Вдýмываться; **-мчивость** ի. 1, մտքով մի բանի մէջ խորասուզուելու հակում, ընդունակութիւն. 2, տարակուսանք. **-мчивый** ած. 1, մտքով մի բանի մէջ խորասուզուելու ընդունակ, հակամէտ. 2, տարակուսած, լուրջ. в—ое лицó; **-мываніе** չ. մտքով մի բանի մէջ խորասուզուելը. **-мываться, -маться** ներգ. во что-нибудь մտքով մի բանի մէջ խորասուզուիլ, ընկղմուիլ. հիմնաւորապէս, լրջօրէն մի բան մտածել, շահել, կշռել. «ничегó не мóжетъ быть труднѣе человѣку, какъ отдѣлúться отъ самогó себя и вдýматься въ явлéнія прирóды».

Вду‖новéніе չ. ներս փչելը, փչելով ներս տանելը. **-нуть** տ. Вдувáть; **-ть** (-ю -ютъ; *անց.* вдулъ -ла, о), **ся** տ. Вдувáть, ся.

Вды‖хáльникъ ա. **-хáльница** ի. գործիք, որով թոքերի մէջ օդ են թողնում. **-хáльный, -хáтельный** ած. 1, ներս շնչելու. 2,* ներշնչելու. **-хá-**

ніе չ. 1, ներս շնչելը, ներս առնելը. 2,* ներշնչելը, ոգևորելը, խրախուսելը. -хáть, вдохнýть ն. 1, ներս շնչել, ներս առնել. в свѣжій вóздухъ; 2,* ներշնչել, ներս փչել. 3, Փխ. ոգևորել, խրախուսել. -ся կր. 1, ներս շնչուիլ, ներս քաշուիլ. 2, ներշնչուիլ. 3, ոգևորուիլ, խրախուսուիլ։

Вдѣ⁞вáльный ած. ներս մացնող, ներմուծող. в—ая иглá բութ ծայրով ասեղ. որով շորեղէնի անցքից (օր. վարտիքի վերևի, յետ կարած ծայրից) թել են անցկացնում -вáніе չ. ներս մացնելը, ներմուծելը. -вáть, вдѣть ն. ներս մացնել, ներմուծել. թել, անձուկ ծակի մէջ դնել, ծակից անցկացնել. в. нúтку въ игóлку.— сéрьги въ прóймы; -ся 1, անդր. թել ծակը մանել, թել, անձուկ ծակից անցկենալ. нúтка хýдо вдѣвáется; 2, կր. թել ծակը մացնուիլ, թել ծակից անցկացնուիլ. -жка ա. Вдёжка.

Вдѣ⁞лать, ся ա. Вдѣлывать, ся; -лка ի. 1, ա. Вдѣлываніе; 2, որ և է բանի մէջ դրած, ամրացրած իրը, տարրկան. в. въ мрáморѣ, въ дéревѣ; -лочный ած. 1, մի բան միւսի մէջ դնելու, ամրացնելու. 2, մի բանի մէջ դնելի, ամրապնդելի. -лываніе չ. մի բան միւսի մէջ դնելը, ամրացնելը, ամրապնդելը. -лывать, -лать ն. մի բան միւսի մէջ դնել, ամրացնել, ամրապնդել. в. алмáзъ въ пéрстень; -ся կր. մի բանի մէջ դրուիլ, ամրացնուիլ, ամրապնդուիլ։

Вдѣть (вдѣну -нуть; անց. вдѣлъ -ла, о), ся ա. Вдѣвáть, ся.

Вéверица ի. կնդ. Mustela putorius, ժանտաքիս, մուշտակատր կենդանի, որով նախնի Ռուսիայում հարկ էին վճարում։

Вегетаріá⁞нецъ, нца ա. (անգլ.) -нка ի. բուսակեր, խոտակեր, բանջարակեր այր, կին (որոնք սկզբունքով մսեղէնը խառնում և միայն ընդեղէններով և արմատիքներով են կերակրուում). -иáнъ ա. -нство չ. բուսակերութիւն, բանջարակերութիւն։

Вéда ի. (յաճխ. յ. вéды) վեդա (հնդկացիների գրականութեան ամենահին մասը, որ թէ լեզուով և թէ բովանդակութիւնով յետաւոյ սանսկրիտ գրականութիւնից տարբերուում է)։

Ве⁞дéніе չ. 1, տանելը, վարելը. ведéніе книгъ по торгóвымъ дѣлáмъ առևտրական գործերի համար գրքեր պահելը. в. счётовъ հաշուետուութիւն. в. дѣла. тяжбы; 2, в. голосóвъ երժ. ձայների ներդաշնակ կարգաւորութիւնը, դաստուորութիւնը։

Ве⁞дёрко չ. Նւզ. պստիկ վեդրո, դոյլ. -дéрникъ ա. վեդրոագործ, դոյլագործ. -дёрный. (вё)дерный ած. 1, վեդրոյի, դոյլի. в. óбручъ; 2, վեդրոյագործի, դոյլագործի. 3, վեդրոանոց. в. бочёнокъ; 4, վեդրոներով. դոյլերով. в—ая продáжа; ведёрная, ой ի. վեդրոյագործութեան, դոյլագործութեան արհեստանոց. -дёрочко, -дёрце Նւզ. պստիկ վեդրո, դոյլիկ։

Ве⁞дéть ա. (իռ.) ռզմ. թշնամու բանակին ամենամօտիկ ժամապահը, պարեկապահը, որն և ներս գործողութեանց հետամուտ է լինում։

Ве⁞дóмый էջ. ած. (ա. вестú) տարուող, վարուող։

Вё⁞дреность ի. պարզութիւն, պայծառութիւն. պարզ, չինչ լինելը. -реный ած. պարզ, պայծառ, չինչ (եղանակի մասին). в. день; -рúна ի. լաւ, պայծառ եղանակ։

Ве⁞дрúшко չ. յնէլ. մի տհագին վեդրո, դոյլ. -дрó չ. (յ. вёдра, -деръ, -драмъ) վեդրո, դոյլ. 1, ջուր հանելու, ջուր կրելու աման, անօթ. носúть в—ами вóду; льётъ какъ изъ ведрá անձրևը չափում, կում-կում թափուում է. 2, օրինական չափ հեղուկների և խմիչքների (=[1]/40 տակառի կամ 16 շշի). в. винá, вóдки, пúва.

Вё⁞дро չ. պարզ, պայծառ, չինչ եղանակ. լաւ ‘ուրինդ‘. -дрышко չ. փոքր. 1, պստիկ, լաւ վեդրո, դոյլիկ. II. ռմկ. պարզ, պայծառ, չինչ յաջող եղանակ. в. бы далъ Госпóдь! երնէկ Աստուած լաւ օր, ‘ուրինդ‘ տար. (вé)дрѣть (-рю -рятъ) պարզուիլ, պայծառանալ, բացուիլ (եղանակի մասին)։

Вéжа ա. Вѣжа.

Вез⁞дѣ ն. ամէն տեղ, ամէնուրեք. -дѣсýщіе չ. 1, ամէն տեղ լինելը. 2, ածք. ամէնուրեքութիւն Աստուծոյ. -дѣсýщій ած. ամէնուրեք, որ ամէն տեղ է. Богъ вездѣсýщъ; -дѣсýщность ի. ա. Вездѣсýщіе.

Ве⁞зéніе չ. տանելը, կրելը. -зóмый էջ. ած. տարուող, կրուող, բերուող -зтú, -зть (-зý -зýтъ; անց. -вёзъ, везлá, ó) (հմմ. Брестú ծանօթ.) 1, (свезтú -зть), սայլով, նաւով կամ գրաստով տանել, կրել. в. товáры сухúмъ путёмъ, водóю; 2, դէմք. (пов—,) յաջողուիլ, ‘վրայ գալ‘. емý *везётъ նորա գործը յաջող է գնում. емý *не везётъ նորան ոչինչ չէ յաջողուում. мнѣ повезлó գործս լաւ գնաց. -зтúся կր. տանուիլ, տարուիլ, կրուիլ։

Вей, -то ա. Вить

Вéй⁞мутова соснá ա. Соснá.

Вéйновая, ой ի. (գերմ.) Ոնգ. դատծ հացի առաղ, օղի, գինի։

Вéнош⁞ники, шекъ ի. յ. Նւզ. պստիկ երկաթեայ ճախարակներ ծանրութիւններ բարձրացնելու. -никъ ա. Ոնգ. մուշտակեղէնների վերակացու։

Век⁞селевáться (-лююсь -ютсл) անդր. վճռկ. միմեանց փոխադարձաբար մուրհակներ տալ. -селедáвецъ, вца ա. -селедáвица ի. իրւք. մուրհակատու, մուրհակ տուող այր, կին. -селедáтель, -селедáтельница ա. Векселедá⁞вецъ, -вица; -селедержáтель ա. իրւք. մուրհակ ձեռք բերող անձը. -сель (յ. векселя́, лéй) ա. (գերմ.) մուրհակ, պարտամուրհակ, ‘տոմսակ‘. простóй в. պարզ հասարակ մուրհակ. перевóдный в. ուրիշի անունով տուած մուրհակ. -сельный ած. մուրհակի, մուրհակա—. в—ая бумáга, в—ое дѣло.

Вéкша ի. 1, կնդ. Sciurus vulgaris, հասարակ սկիւռ, ‘ամնէտ‘. 2. երկաթեայ մեծ ճախարակ, որով շինութեանց ժամանակ մեծ քարեր, առաղձեղէն են բարձրացնում։

Веле⁞глáсный ած. եկ. ս. բարձր, որոտացող ձայնով, որոտընդոստ. -гóрка ի. մի տեսակ ցորեան. -дýшный եկ. ս. ա. Великодýшный; -лѣпіе եկ. ս. ա. Великолѣпіе; -лѣпка ի. բս. Gloriosa superba, շքեղաշուք շուշան. -лѣпный եկ. ս. ա. Великолѣпный; -лѣпъ пышный ա. Велелѣпка; -мýдріе չ. եկ. ս. գերիմաստութիւն (յաճխ. հեգն. մտքով). -мýдрствовать (-ствую -ютъ) չ. գերիմաստութեամբ դատել, խորհել. -мýдрый ած. խիստ իմաստուն, մեծիմաստ, գերիմաստ։

Велéневая бумáга (Фր.) խիստ ընտիր, ճաշակով պատրաստած, սովորականից հաստ թուղթ։

Веле⁞рѣчúвость ի. պերճախօսութիւն. ճարտարախօսութիւն, շատախօսութիւն. -рѣчúвый ած. եկ. ս. պերճախօս, ճոռոմարան. ճարտարախօս, շատախօս. -рѣчúть (-чу -чать) չ. պերճախօսել,

ճոռոմաբանել, ճոռոմախօսել. -рѣчіе չ. հարուստ, պերճաբանութիւն *տճ.* ճարտարախօսութիւն, շատախօսութիւն. -умный ած. *եկ. ալ.* մեծիմաստ, խիստ իմաստուն, խելօք:

Великанище ա. *յւեւ.* մի ահագին հսկայ. -канскій ած. հսկայական, վիթխարի. в. ростъ; -канъ ա. -канша ի. խիստ բարձրահասակ, հսկայ, վիթխարի այր, կին. великанъ-змѣй ա. Удавъ.

Великій (*հմմ.* Большой; առհասարակ великій գործ է ածուում գլխաւորապէս իրեն մտքերը վեհ, ազնիւ առարկաներին) ած. Ա, (լիակատար ձեւով) *ա*, մեծ, ընդարձակ, լայնածաւալ. в—ое пространство: *բ*, մեծ, վեհ, նշանաւոր. իր (յաւ կամ վատ) յատկութիւններով աչքառաւոր. в. человѣкъ, — народъ; в—ая душа; в—ая кляузница; Пётръ В., Екатерина В—ая; В—ая Россія; В—ое княжество; В. океанъ; В. постъ; В—ая седьмица չարչարանաց շաբաթ. В. Господинъ *հնց.* եպիսկոպոս, մետրոպոլիտ կամ պատրիարք. Б, (կրճատ ձեւով. великъ, ка, о; -ки և -ки; գործ է ածուում большой ածականի փոխանակ, որ կրճատ ձեւ չունի, օր.) велики дѣла Твои, Господи; отъ мала до велика փոքրից մինչեւ մեծ. -коватый ած. փոքր ինչ մեծ, փոքր ինչ առելի:

Великовозрастіе չ. *ղպրոցկ.* մեծահասակութիւն (աշակերտի). -возрастный ած. հասակը մեծ, հասակն առած. -душествовать (-ствую -ютъ) չ. մեծահոգութիւն, վեհանձնութիւն ցոյց տալ -душничанье չ. կեղծ վեհանձնութիւն -душничать չ. կեղծ, անտեղի մեծահոգութիւն, վեհանձնութիւն ցոյց տալ. -душный ած. մեծահոգի, վեհանձն. в. герой; в. поступокъ; -именитый ած. մեծանուն, խիստ անուանի, բազմահռչակ, ականաւոր. -княжескій ած. մեծ իշխանի. -лѣпіе չ. շուք, շքեղութիւն, հոյակապութիւն, պերճութիւն. -лѣпный ած. 1, շքեղ, մեծաշուք, պերճ, փառաւոր. в. пиръ; 2, *առհ.* հոյակապ, հրաշալի. զարմանալի. в. видъ, в—ая погода; -мочный, -мощный ած. մեծազօր, հզօր. -мученикъ ա. -мученица ի. երկու երանելի, քաջ, անդանդրդելի սուրբ նահատակ, -ուհի (անուանում է օրթոդոքս եկեղեցին իր մեծ սրբերին, օր. Св. в. и побѣдоносецъ Георгій). -мученическій ած. քաջ, անդանդրդելի սուրբ նահատակի. в—іе подвиги.

Великонекъ, нька, о ած. բաւականաչափ մեծ:

Великопомѣстный ած. ագարակաշատ, կալուածաշատ. -постный ած. մեծ պահքի. в—ая служба; -родный ած. *հնց.* քաջատոհմիկ, նշանաւոր տոհմից. -рослый ած. մեծահասակ, բարձրահասակ. в. человѣкъ; -россійскій ած. Մեծ Ռուսիայի. -россіянинъ (յ. в—сіяне. -нъ) -россъ ա. Մեծ Ռուսիայի բնակիչ. -русскій ա. Великороссійскій; -руссъ ա. Великороссіянинъ; -свѣтскій ած. աշխարհիկ, հասարակութեան բարձր, փառաւոր և կրթուած դասակարգին պատկանող. в—ая дама. — барышня.

Величность ի. մեծութիւն, վեհութիւն. -нохонекъ, нька, о ած. որին կարելի է մեծ ասել, մեծ անուանել:

Велитель *սկւ. գործծ.* ա. Повелитель.

Величавость ի. վեհութիւն, վսեմութիւն, մեծութիւն. -чавый ած. 1, վեհ, վեհապանծ, վըսեմ. 2, հպարտ, ամբարտաւան, սեթեւեթող. -чайшій ած. *գերադր.* ամենամեծ, ամենավեհ. -чальный ած. գովաբանական. в. обрядъ գովասանական մաղթանք, որ հարսի ընկերուհիները պսակուելուց առաջ նորա առնը կարդում են. -чаніе չ. 1, յորջորջելը հօր անունով (по отчеству); 2, (հարսանիքներում) գրուածք երգեր, մաղթանք ՚ի պատիւ հարսի և փեսայի. 3, աւուր պատշաճի մաղթանք, օրհներգութիւն. -чательный ած. գովաբանական, փառաբանական. в. стихъ ա. Величаніе 3; -чать ն. 1, փառաբանել, գովաբանել, գովասանել, գրուատել. 2, մէկին պատուել, յորջորջելով նորան հօր անունով (по отчеству). տիտղոսով. -ся 1, -նտր. պարծենալ, իր գլուխը գովել. 2; կր. փառաբանուիլ, գովաբանուիլ, գրուատուիլ. -чественность ի. վեհութիւն, վսեմութիւն, մեծավայելչութիւն. -чественный ած. վեհ, վսեմ, մեծավայելուչ. в. видъ, в—ая осанка; -чество չ. 1, *հնց.* մեծութիւն, լայնածաւալութիւն. 2, վեհութիւն, վսեմութիւն, գերազանցութիւն. 3, մեծութիւն, վեհափառութիւն (տճ. հ.) (տիտղոս թագաւորների, կայսրների և իրենց կանանց). его императорское, королевское в.; -чина ի. 1, մեծութիւն, ծաւալ, բովանդակութիւն. 2, *մաթմ.* (նաեւ յ. величины, -чинъ) քանակութիւն. -чіе չ. 1, վեհութիւն, վսեմութիւն, մեծութիւն. 2, փառք, պատիւ, գիրք:

Величурка ի. մի տեսակ հնդկացորենի ձաւար:

Велій *եկ. ալ.* ա. Великій.

Велосипедистъ ա հեծանուորդ, հեծանուով գրօսնող, ման եկող. -педный ած. հեծանուի. -педъ ա. (ֆր.) հեծանիւ:

Вельботъ ա. (անգլ.) վելբօտ (թեթեւ, որընթաց նաւ, նաւակ, որը կցում է մարտանաւերին և որը կէտ որսալու համար եւ գործ է ածուում):

Вельверетъ ա. (անգլ.) թաւշակերպ բամբակեայ գործուածք:

Вельвотъ ա. *բս.* Elatine hydropiper, Ջրա- [պղպեղ:

Вельзевулъ ա. (յն.-եբր.) բեեղզեբուղ. 1, փիւնիկեան և ասորական (չ)աստուած. 2, չար ոգի, դեւերի իշխան (տ. Մատթ. 12_{24}). 3, *կենդ.* Ateles Beelzebuth, պոչաւոր կապիկ մի:

Вельми *Տ. եկ. ալ.* յոյժ, խիստ, առաւել(ա):

Вельмога ի. *ծովգ.* Թիակաւոր նաւի վերայ լենարան:

Вельможа ա. (յգ. *սեռկ.* вельможъ և -жей) քաջատոհմիկ, ականաւոր, հարուստ պատուական. իշխան, վզրուկ. -жескій ած. իշխանի, վզրուկի. -жество ա. Вельможство: -жность ի. իշխանաւորութիւն, քաջատոհմիկութիւն. -жный ած. իշխանական, քաջատոհմիկ. ազնուազարմ. մեծ, ականաւոր. -жство չ. իշխանութիւն, վզրուկութիւն, իշխանական կոչում, գիրք:

Вельсъ ա. (անգլ.) *ծովգ.* հաստ գերաններից շինած նաւի գօտին, շրջապատը:

Велѣніе չ հրաման. -лѣть** (-лю-лять; թէ несоверш. և թէ соверш. видъ-ի նշանակութիւնն ունի. я велю թէ ներկայ և թէ ապառնի է. բայց я велѣлъ միշտ անց. կատարեալ), пов—, չ. ком... հրամայել. не велено արգելուած է:

Вена ի. (լտ.) *կզմխ.* արիւնադարձ երակ:

Венгерецъ, рца ա. 1, մաջառ, ունգարացի. 2, (Ռուսիայի ներքին նահանգներում) թափառաշրջիկ առեւտրական. -герка ի. 1, մաջառուհի, ունգարուհի. 2. մի տեսակ հուսարական կարճ բաճկոն, բաճկոնակ. 3, մի տեսակ պար[...] կաքաւ. -гры, овъ յ. *հոգ.* անեզ. մաջառներ, ունգարացիք:

Венéра ж. (լա.) *աստղը. Աստղիկ (արեգակին ամենամօտիկ մոլորակներից երկրորդը, որ երկրագնդից քիչ փոքր է և 225 օրուայ ընթացքում արեգակի շուրջը պտտում է. երբ լուսադէմին է երևում, կոչւում է) Արուսեակ, լուսաստղ, այգաստղ, (իսկ երբ արևից մայր մտնելուց յետոյ է երևում, կոչւում է) Գիշերավար.* **венéринъ**, а, о *ած. Աստղիկի.* в—на рáковина *Աստղիկի խեցին.* в—на колесница *բս.* Aconitum, *ընձախոտ (բէշ), Աստղիկի կառքը.* в—нъ башмачóкъ *բս.* Cypripedium calceolus, *մուգածաղիկ.* в—нъ грéбень *բս.* Scandix pecten Veneris, *Աստղիկի սանտրը.* в—нъ пóясъ *կնդ.* Cestum Veneris, *Աստղիկի գօտին (ծովային կենդանի մի).* **-нерúческій** *ած.* (լա.) *վեներական, Աստղիկական, սիրային.* в—ія болѣзни; **-нéрка** ж. *տ.* Венéрина рáковина.

Венеціáнскій *տղ.* **-ціáнскій** *ած. Վենետիկի, -կեան.* в—ое окнó *վենետիկեան պատուհան (մեծ, երեք բաժանմունքով)։*

Вензелевáтый *ած. վենզելակերպ.* в—ая пóдпись *վենզելակերպ, երկար, կլոր գծերով, պաչուար ստորագրութիւն.* **-зеловый** **-зелóвый** *ած. վենզելեան, -լական.* в—ое ймя *վենզ. անուն (որի սկզբնատառերը միայն գրած են).* в—ая печáть, *վենզ. կնիք (որի վերայ անուան միայն սկզբնատառերն են փորագրուած.)* **-зель** *ա.* (յ. вензеля́, -лéй) (լեհ.) *վենզել. 1, միմեանց հետ հիւսած, ոլորած յատուկ անունների սկզբնատառերը.* пéрстень, печáть съ в—емъ; пи́шетъ *в—я *գենզվութիւնից երերում, այս կողմ այն կողմ է ընկնում, տատանւում է. 2, վենզելեան պատկեր, որի վերայ նկարած են յատուկ անունների սկզբնատառերը (օր. հրավառութեան ժամանակ)։*

Венисá ж. *տր.* Silex granatus, *նռնաքար.* **-сáтикъ** *ա. նռնաքարակոյտ, նռնաքարի չեղջ, գիլ.* **-сóвый** *ած. նռնաքարի։*

Вéна *նւզ. տ.* Вéна; **-ный** *ած. արիւնատար երակի.* **-óзность** ж. 1, *արիւնակոխութիւն, արիւնատար երակների ու արիւնով լցուիլը. 2. առհ. սևարիւնութիւն.* **-óзный** *ած.* (լա.) *տ.* Вéнный; в—ая кровь; **-очка** ж. *նւզ. տ.* Вéнка.

Вéнта ж. (խոզ.) *պանդոկ, հիւրանոց Իսպանիայում։*

Вéнтель *ա.* 1, *ձուկ որսալու մի տեսակ կեթոց, ցանցապարկ.* 2, *կաքաւներ որսալու ցանց, մի տեսակ թոռ.* **-тéрна** ж. *տ.* Вéнтель 2; **-терный** *ած. կեթացով. թոռով.* в. зaлóвъ пáчался; **-теръ** *տ.* Вéнтель.

Вентиляторъ *ա.* (լա.) 1, *հողմահարութեան, օդափոխութեան սարք, գործիք. օդանցք. 2, ծովգ. ձագարաձև լայն բերանով օդատար խողովակ, որ բաց ցանկութեան քամու դէմ են դարձնում կամ հեռացնում.* **-ляція** ж. (լա.) *հողմահարութիւն, օդափոխութիւն.* в. общéственныхъ зданій.

Вепревый *ած. վայրենի վարազի, կինճի.* в. клыкъ; **-прёнокъ** *ա.* (յ. вепря́та, -тъ) *վարազաձագուկ (խոճկոր).* **-прикъ** *ա. պստիկ վայրենի վարազ.* **-приха** ж. *վայրենի վարազի, կինճի մօր.* **-прёнокъ**, нка *տ.* Горáчникъ; **-пряный** *ած. վայրենի վարազի, կինճի.* -(вé)прица ж. *կինճ, էգ վայրենի խոզ.* **-прій** *տ.* Вéпревый. *[րազ։*

Вепрь *ա. կնդ.* Sus scrofa ferus, *վայրենի վա-*

Верáнда ж. (անգլ.) *վէրանդա, հովանոց (տանը կից սրահ (վերնայարկում) կամ տանձրին կանգնած թեթև, չորս կողմից բաց շինութիւն)։*

Вератрúнъ *ա.* (լա.) *շքիտամ* (veratrum) *բոյսից հանած նիւթը, դեղը։*

Вéрба ж. 1, *բս.* Salix depressa *կամ* purpurea *կարճաբերձ կամ կարմիր ուռի, ուռենի. 2, կարմիր ուռենու ոստերը, որ Ծաղկազարդի շաբաթ օրը ժամերգութեան ժամանակ գործ են ածում.* стоя́ть въ цéркви съ в—ою; в. іерусали́мская *տ.* 'Агновы вѣтви; 3. вéрбы *յ. Ծաղկազարդի շաբաթուայ տօնը.* **-бéникъ** *ա. բս. ա,* Lusimachia vulgaris, *հասարակ ոսկի եղէգ. բ,* Plantago maritima, *ծովային ջղախոտ.* **-бéна** ж. *բս.* Verbena, *աղաւնիճ կամ վերբենա.* **-бúчникъ** *ա. բս.* Verbascum, *արքայական գայլուան կամ կերան, եզին ագի։*

Верблю́дикъ *ա. նւզ. պստիկ ուղտ, ուղտիկ, կոզան.* **-блю́дица** ж. *էգ ուղտ.* **-блю́дина**, **-блю́дна** ж. *բս.* Corispermum hyssopifolium, *բաղինջասերմ.* **-блю́дникъ** *ա.* 1, *ուղտապան (ըղտապան).* 2, *բս.* Alhagi, *ալհագի (թուփ մի).* **-блю́дъ** *ա. կնդ.* Camelus, *ուղտ.* одногóрбый в., Cam. dromedarius, *արուսյիկ կամ միասապատ ուղտ.* двугóрбый в. Cam. bactrianus, *բակտրիական կամ երկկուզակէն (երկսապատ) ուղտ.* **-блю́жина** ж. *ուղտի միս.* **-блю́жій**, жья, жье *ած. ուղտի.* в—жье сѣно, *բս.* Salsola kali, *աղնիւ օշան.* **-блюжóнокъ**, нка *ա.* (յ. верблюжáта, -тъ) *կոզան, ուղտի ձագ։*

Вéрбный *ած. ուռենու.* в—ое воскресéнье *Ծաղկազարդ.* в—ая недѣля *Ծաղկազարդի շաբաթ.* **-нáкъ**, á *ա. հաւ. ուռենիների թփուտ։*

Вербовáніе *չ. զինուորագրելը, վարձով զինուորներ հաւաքելը.* **-бовáть** (-бу́ю -ютъ) I. (զերմ.) 1, нав—. *զինուորագրել, վարձով զինուորներ հաւաքել[ով զօրքի թիւը լրացնել].* 2, зав—. *առհ. գրաւել, գրաւելով, հրապուրելով մի գործի մէջ գցել.* II. (տ. верв) *չ. տղ. թոկով. թելով, լարով գետինը չափել.* **-бóвка** ж. *տ.* Вербовáніе; **-бóвникъ** *ա. բս.* Lulthrum, *արեան խոտ, կարմիր ոսկեղէգ.* **-бовщи́къ**, á *ա. զինուորագրող, վարձով կամաւորներ հաւաքող։*

Вéрбовый *ած. ուռենու, ուռենուց, ուռի, ուռից.* **-болóза** ж. **-болóзъ** *ա. առհ. ուռի, ուռենի.* **-бочка** ж. *նւզ. տ.* Вéрба.

Вервá ж. *կօշիկներ կարելու ձիւթած, կպրած թել.* **-вúна** ж. *յետ. տ.* Вервь; **-вица** ж. 1, *նւզ. տ.* Вервь; 2, *փոկից պատրաստած աէրօզոր-մեան.* **-віе** *չ.* 1, *տ.* Вервь; 2, *որմնադրի, հիւսան լարը. տղ. երկրաչափի լարը, թոկը.* **-вый** *ած. տղ. թոկից, պարանից շինած։*

Вервь ж. 1, *թոկ, պարան, ապաւանդակ, լար.* 2, *հողաբաժին, հողամաս. տղ. թոկով. լարով չափած, որոշած հողաբաժին, հող.* **-вяной** *տ.* Верёвочный.

Вергáть (-гáю- гáютъ *և* вéржу -жутъ) *ն. եկ. ս. ձգել, դցել, նետել. շպրտել։*

Верди́ктъ *ա.* (անգլ.) *իրւ. վերդիկտ, դատավճիռ, դատակնիք.* присяжные вы́несли оправдáтельный в.

Верёвка ж. 1, *թոկ, պարան, շուան, ատոան, ապաւանդակ.* 2,* *երկար շարք. 'Ջէրգայ', շղթայ.* **-вочка** ж. *նւզ. պստիկ թոկ, պարան.* 2, *մի տեսակ թոկախաղ, թոկով խաղ.* **-вочникъ** *ա.* 1, *թոկագործ, պարանագործ.* 2, *բս.* Restio,

պարանախոտ. **-вочный** ած. 1, թոկագործութեան, պարանագործութեան. в. заводъ; 2, թոկից [շինած, հիւսած]. в. неводъ; **-вчатый** ած. 1, թոկի պէս հիւսած, ոլորած, գալարուն. в. столпъ, в—ое кольцó; 2, տ. Верёвочный.

Верёга ի. (արտս.-ёха) երկար և հաստ ձողի:

Вередить (-жý -дя́тъ), разв—, ն. գրգռելով, շանգռելով կամ քորելով տպաւորուող վէրքը գրգռել, ցաւեցնել, տ. Бередить; **-рéдливый** ած. խոցոտ, պալարաշատ. դիւրագրգիռ, զգայուն. в. человѣкъ փափկանկատ, քմահաճ, դիւրագրգիռ մարդ. в—ая рукá հիւանդ ձեռք. **-редовецъ.** вца ա. բս. Thalictrum, բնձմնձուկ. **-рéдчатый** ած. պալարակերպ. խոցի, եղունգի նման. **-редъ** ա. պալար, խոց, եղունգ, թարախակալող կարմիր ուռեցք մարթի տակ. ты мнѣ *в. въ бокý (դարձւ.) դու ինձ ձանձրացնում, տաղտկացնում ես, գլխիս ցաւ ու կրակ ես դարձել:

Верéечка նւզ. տ. Верéйка.

Верезгá հոր. լացկան, ճւացող երեխայ. **-гли́вый** ած. լացկան, ճւացող. в. ребёнокъ; **-жáніе** չ. ճւալով, ճչալով, ոռնալով լալը. ոռնալը. **-жáть** (-жý -жáтъ) չ. ճւալով, ճչալով, ոռնալով լալ, լաց լինել:

Верезýбъ տ. Вырезýбъ.

Верéйна ի. I. 1, նւզ. տ. Верея́ I; 2, ռուսական բարդի կէսը (=26 խրձի). II. նւզ. (տ. верея́ II) նեղ, թեթև, դիւրաշարժ զբօսանաւակ, մակոյկ. **-рéйный** ած. դռան սիւնի. в. крюкъ; **-рéйщикъ** ա. դռան սիւներ շինող վարպետ:

Верени́ца ի. շարք, շղթայ, շարան, 'Չէրգայ'. ýтки хóдятъ в—цами բադերը մեն են գալիս միմեանց յետևից շարուած, 'Չէրգայով':

Вереклéдъ տ. Бересклéдъ.

Вéресковый ած. հաւամրգու, ցախու. **-ресъ** ա. բս. Erica, հաւամրգի. ցախի. **-ресникъ, -ресня́къ,** á ա. հաւամրգու, ցախու մանր թփուտ. **-ресовый** ած. գիհի կամ գիհիի. в—ыя ягоды; **-ресъ** ա. ռմկ. բս. ա, տ. Вéрескъ; բ, Juniperus sabina, ցիրդ կամ ցրդի. գ, Junip. Communis, գի կամ գիհի:

Веретéйка ի. նւզ. տ. Веретея́.

Веретени́ца ի. 1, իլարան, կողովիկ. որի մէջ դրած են իլիկներ. 2, կնդ. ա, Anguis fragilis, սղոսկուկ կամ կոյր օձ. բ. Fusus. իլաձև կակղամորթը. **-тéнникъ** ա. կնդ. Limosa melanura, ջրեզրեայ, ճահճային կտցար. **-тéнница** տ. Вертя́чка 2; **-тённый** ած. իլաձև. իլիկաձև. **-тенó** չ. (յ. веретёна, -нъ) 1, իլ, իլիկ. 2, հնգ. գլանաձև սրոցաքարի (յեսանի) առանցքը. 3, կշռափայտի առանցքը. 4, ստորին երկանաքարի մէջ տեղը տնկած ցիցը. որի շուրջը պտտւում է վերին երկանաքարը. 5, ձեռնասայլակի անուի առանցքը. 6, կոնաձև փայտ, որի վերայ ձևում են ձուլելի թնդանօթի կաղապարը. 7, ծովգ. խարիսխի կոթը. **-тéнце** տ. Веретенó; **-тéнчатый** ած. իլաձև, իլիկաձև, **-тéнщикъ** ա. իլագործ, իլավաճառ, իլիկագործ, իլիկավաճառ:

Веретéнь ի. գուշակ. արտի երկարութիւնը. այն տարածութիւնը, որ երկու ծայրերից զութանը 'հօք է գալիս'. **-тéшно** տ. Веретенó 5.

Веретéй ի. 1, հնգ. հողաբաժին, հողամաս, հողաչափ. 2, веретей, тéй յ. թումբեր տունդրաների մէջ, գրեթէ միակ տեղեր, որոնք մարդու և գայլի ոտքի տակ դիմանում են:

Верéтище հնգ. -тье չ. 1, մեծ պարկ, փոխաթելից շինած 'Չուալ'. 2, մեծ կտաւ, կապերտ, որ ուալի վերայ փռելով, մէջը հացահատիկ կամ ալիւր են ածում:

Верёха ի. 1, տ. Ворёга; 2, ջրհան խողովակներ ծակող գայլիկոնի (բուրգուի) երկար կոթը:

Верешóкъ, шкá ա. բեկոր, կտոր, փշրանք (խեցու և լն.) **-щáга** ի. թաւայի մէջ պատրաստած ձաւարեղ. **-щáніе, -щáть** (-щý -щáтъ) տ. Верезжáніе, -жáть.

Верéюшка չ. տ. Верéйка I, տ. **-рéй** ի. 1, դռան երկու կողմից կանգնեցրած սիւնակներ. որոնցից և կախուած են դռան երկու թևերը. II. (անգլ.) պստիկ նաւակ, մակոյկ, կուր (գր.):

Вержéніе չ. հնգ. ձգելը, գցելը, նետելը, շպրտելը, на в. кáмня քարը ձգելու հեռաւորութեամբ. **-женный** բյ. ած. ձգած, գցած, նետած, շպրտած:

Верзи́ла ա. **-лище** ա. յւել. վիթխարի երկայնուհասակ և անճոռնի մարդ:

Вери́га ի. (յաճխ. յ. вери́ги) 1, ճգնաւորների, մարտիրոսների շղթաներ, կապանքներ. 2,* առհ. լուծ, բեռ, ծանրութիւն, խաչ. **-жный** ած. շղթայի, կապանքի:

Веркблéй ա. (գերմ.) ըռնգ. (արծաթ հալելու գործարաններում.) արծաթախառն կապար. **-рки** ա. յ. (գերմ.) ամրոցվ. ամրութիւնների առանձին մասերը:

Вермиліóнъ ա. (ֆր.) ալ, կարմիր դեղ, ներկ:

Вермишéль ի. հաւ. (իտ.) վերմիշէլ (խմորէ թելեր, որոնք գործ են ածում սուպի մէջ). **-шéльный** ած. վերմիշելի. в. супъ.

Вернýть ն. 1, (пов—, перев—) տ. Вертѣть; 2, յետ դարձնել, վերադարձնել. в. когó -нибудь съ дорóги; в. долгъ; в. убы́токъ կրած վնասի փոխարէն ստանալ. в. прóигрышъ տանուլ տուածը յետ առնել. **-ся** անդր. յետ դառնալ, վերադառնալ. в. изъ путешéствія; в. на путь и́стины ուղղուել:

Верóника ի. բս. ա, Veronica officinalis, բժշկական բերբենիկէ. բ, V. beccalunga, գետային բերբենիկէ. գ, V. chamaedrys, վայրի բերբենիկէ:

Верпованіе չ. նաւի մի տեղից միւս տեղ քարշելը, փոխադրելը (օժանդակ խարիսխների միջոցաւ). **-повáть** (-пýю -ютъ) ն. ծովգ. նաւը մի տեղից միւս տեղ փոխադրել (օժանդակ խարիսխների միջոցաւ). **-ся** 1, անդր. верпъ-ի միջոցաւ յառաջանալ, շարժուիլ, ընթանալ 2, կր. верпъ-ի միջոցաւ քարշուիլ, վարուիլ. փոխադրուիլ. **-пъ** ա. (հոլ.) ծովգ. պստիկ օժանդակ խարիսխ, որի միջոցաւ նաւը մի տեղից միւս տեղ են փոխադրում:

Версификáторскій ած. տաղաչափի. **-торъ** ա. (լտ.) տաղաչափ, ոտանաւորներ գրող. **-ція** ի. (լտ.) տաղաչափութիւն, տաղաչափութեան արուեստը:

Вéрсія ի. (ֆր.) ձև, եղանակ (նկարագրութեան, մեկնութեան):

Верстá ի. (հնգ. вёрстý; յ. вёрсты, -стъ) ի. վերստ. 1, հնգ. առհ. չափ ոչ միայն տարածութեան, այլև ժամանակի. въ ту верстý այն չափով. въ верстý հաւասար, յարմար, համապատասխան. 2, վերստ (=500 սաժ.) 3, հնգ. հասակ, տարիք. юнъ верстóю հասակով ջահել. 4, խճուղու ափին տնկած վերստացոյց կոճղիկ սիւնեակը. հեգն. *վիթխարի և անճոռնի մարդ. 5, քարած փողոցի միջին շարքը. 6, պատի երեսի քարը. подливáть верстóю աղիւսները խաչաձև միմեանց վերայ դնել (պատ քաշելիս):

Верстáкъ, á ա. (գերմ.) 1, 'դազգահ', սեղանա-

կարծիք երկար սեպանն իր բոլոր յարմարութիւններով. 2, ընտ. ա. Вáшгердъ.

Верстáльщикъ ա. տպգր. գրաշար, ա. Метранпáжъ; **-стáніе** չ. 1, համեմատելը, հաւասարեցնելը. 2, տպգր. շարած սիւնակների երեսների բաժանելը. **-(вёр)станый** ած. Ռնց. իր ծառայութեան, պաշտօնավարութեան համար վարձատրուած ամսաթոշակով կամ կալուածքով. в—ые люди; **-стáтка** ի. **-стáточка** Նւզ. ա. Верстáть I, **-стáть** I. ձող. ի. տպգր. տապարան. II. (пов—, св—) ն. էյ. 1, համեմատել, հաւասարեցնել. нельзя́ в. его́ заслу́гъ съ други́ми; в. солдáтъ զինուորներին համեմատ նոյն հասակի կարգով կանգնեցնել. в. помѣ́стьемъ, окла́домъ կալուածքով, ամսաթոշակով վարձատրել. 2, տպգր. կարգաւորել, երեսների բաժանել (շարած սիւնակները). **-стáться**, пов,— св—, 1, ածոր. իրան մը և է մէկի հետ համեմատել. 2, չ. ասքել գծի և հաւասար տարածութեան վերայ կանգնել. 3, ժող. իր հաշիւները մը և է մէկի հետ վերջացնել։

Верстáчный ած. աշխատանոցի դարակի, ‘դազգահի’. **-чóкъ**, чкá Նւզ. ա. Верстáкъ.

Вёрстка ի. ա. Верстáніе.

Вёрстный ած. վերստաչափ. **-стовóй** ած. վերստ, վերստա—. в. столбъ; **-стомѣ́ръ** ա. վերստաչափ (ինքնաշարժ գործիք մի, որով սայլի անցած վերստների քանակութիւնը բառ նորա անիւների պտոյտների չափւում է). **-стýшка** Նւզ. թեթև վերստ։

Вертёнъ, тежà ա. 1, պտտուելը, պտոյտ գալը. կապւ. պար. 2, ա. Вертя́чка 2; **-тель** ա. 1, մի խորդակաւ չափւր. 2, կզմխ. Trochanter, ազդրի թումբ ազդրոսկրի վերայ, որից կպած են ազդրաշարժ մկանաւորները **-тельный** ած. չափորի, պտտելու. **-тельщикъ** ա. չափուրը պտոյտ տալող, խորգած անող։

Вертéпецъ, пца ա. Նւզ. պատիկ այր, քարայր. **-пистый** ած. այրաշատ, շատ քարայրերով, անձաւաշատ, սորաշատ. в—ыя гóры; **-пникъ** ա. **-пница** ի. այրաբնակ, այրաբնակ, սորաբնակ այր, կին. **-пный** ած. այրա—, քարայրա—, անձաւա—. в—ая дрáма Քրիստոսի ծննդեան թատերգութիւնը, որ առաջ եկաւ Լեհաստանում, իսկ XVI. դարի վերջերից սկսած կատարւում է հարաւային և հարաւ արևմտեան Ռուսիայում Զրըօրհնէքի տօներին. **-тéпщикъ** ա. վերոյիշեալ թատերգութեան մասնակցող։

Вертéпъ ա. 1, այր, քարայր, քարանձաւ.. 2, ավազակների, ուսգակների որջ, բուն, տապաստարան. 3, մասւր. արկղ, ներսից զանազան նկարներով, որոնք ներկայացնում են Քրիստոսի ծննդեան պարագաները, որը Զրօրհնէքի տօներին Փոքր-Ռուսիայում երգեցիկ տղաները շրջեցնում են տնէ տուն, ա. Раёкъ; 4,—вертéпная дрáма (ա. Вертéпный).

Вертикáлъ ա. (լա.) ուղղահայեաց գիծ. **-льность** ի. ուղղահայեացութիւն, ուղղահայեաց լինելը. **-льный** ած. ուղղահայեաց. в— ая линія.

Вертлíво չ. **-тáльце** Նւզ. գայլիկոն, գչիր, ‘բուրղու’ (հիւսների). **-(вёр)ткій** ած. 1, հեշտաւպտտուող. *ժիր, ճարպիկ, թեթևաշարժ. 2, դիւրաշարժ, դիւրաթեք, հեշտութեամբ տատանւող. в—ая лóдка; **-(вёр)ткость** ի. 1, դիւրաշարժ լինելը. 2, դիւրաթեքութիւն, դիւրաթեք, երերուն լինելը. в. сýдна; **-тлíвый** ած. Ռնց. փոփոխական, անհաստատ. անվստահելի։

Вертлó (յ. вёртла, -телъ) ծակիչ. գայլիկոն, գչիր, ‘բուրղու’։

Вертлю́гъ, á ա. 1, կզմխ. անանուն ոսկրի փոս, որի մէջ գտնւում է ազդրոսկրի (գլխի) գլուխը. свихну́ть нóгу въ в—ѣ; 2. ծրնտ. մեղաօթի կողքից գլանակ նորան լաֆետի վերայ հաստատ պահելու համար. 3, այն կլոր փայտի, երկաթի կտորը, որ երկու գլանաձև տարկեծներ միմեանց հետ միացնում է, մի ծայրով մէկի մէջ ամրացրած լինելով; իսկ միւս ծայրով իրեն ասանը (ոտքի) միւսի մէջ մանելով. 4, ծովգ. խարիսխի պարանի մէջ առանձին կազմութեամբ օղակ, որի շնորհիւ պարանը չէ ոլորւում. **-тлю́жный**, **-тлю́жій**, жья, жье ած. 1, կզմխ. в—ая впа́дина ա. Вертлю́гъ 1; «Сыны́ Израи́левы не ѣдя́тъ жилы в—жьей, котóрая на суставѣ́ бедра́» ու ուտեն որդիքն Իսրայէլի զամալաջիլն, որ է ի վերայ տախտակի զլատին (Ծննդոց գիրք 32_{32}). 2, ծովգ. в—ое звенó, в. блокъ ոլորուող օղակ, ճախարակ. **-тлю́жóкъ**, жкá Նւզ. ա. Вертлю́гъ.

Вертля́вость ի խիստ արագաշարժ, կենդանի, անհանգիստ լինելը, անհաստատութիւն. **-тля́вый** ած. 1, խիստ արագաշարժ, կենդանի, անհանգիստ, անհաստատ. 2, (կանանց մասին) ‘կոտրտուող’, ‘քչքչուող’, իրեն ցոյց տալ սիրող. **-тля́ный** ած. անհանգիստ, միշտ այս, այն կողմ ընկնող։

Вертогрáдарь ա. եկ. սլ. պարտիզպան. **-грáдный** ած. պարտիզի. **-грáдъ** ա. **-грáдецъ**, дца Նւզ. պարտէզ. *вертогрáдъ наýкъ գիտութեանց վայր, ուսումնական հիմնարկութիւն, ճեմարան։

Вертóкъ, тка́ ա. 1, մը և է կլոր իրի պտոյտը, շրջանառութիւնը. 2, պտուտակաւոր փակիչ, ծորակ (անօթի կլն)։

Вертопрáхъ ա. պարող, կաքաւող. թեթև մարդ. **-прáхъ** ա. **-прáшка** ի. թեթևամիտ, թեթևօլիկ, ցանցառ այր, կին. **-прáшество** չ. թեթևամտութիւն, թեթևօլիկութիւն, ցանցառութիւն. **-прáшить** (-шу -шатъ), **-прáшничать** չ. թեթևամտութիւն, թեթևօլիկութիւն, ցանցառութիւն անել. **-прáшный** ած. թեթևամիտ, թեթևօլիկ, ցանցառ։

Вертýнъ, á ա. 1, մի տեսակ աղաւնի, որ թռչելիս շատ պտոյտներ է անում. 2, մի տեսակ կտցար, որ ջրի վերայ նստելով ամէն կողմ պտոյտներ է անում. 3,* թեթևամիտ, թեթևօլիկ, անհաստատ, անհանգիստ մարդ. **-тýнья** ի. կոտրտուող, ցուցամոլ կինարմատ. **-тýшка** ի. 1, պտտան (օր. օդանցքի մէջ). 2, ‘քամու ջաղաց’ (մանկական խաղալիք մի). 3,* հոր. թեթևամիտ այր, կին. **-ты** ա. յ. ոլոր-մոլոր պտոյտներ (օր. պարտիզի մէջ). * որիկայական, խարդախական հնարքներ, միջոցներ. (вёр)тывать, **ся** ա. Вертѣ́ть, ся; **-ть** ձայն. ցոյց է տալիս ընթացքի յանկարծակի թեքումը, շուռ գալը, օր. онá вдругъ верть—да прямо ко мнѣ́ յանկարծ շուռ եկաւ և շեշտակի դէպի ինձ ուղղուեց. **-тéльщикъ** ա. տպգր. տպագրական մեքենայի բռնւոր, աշխատաւոր. **-тѣ́ніе** չ. պտտելը, պտոյտ տալը. ոլորելը. **-тѣ́ть** (-чу́, вéртятъ), вёртывать, вéрчивать. вернýть, ն. что և չ. чѣмъ 1, պտտեցնել, պտոյտ տալ. 2, մի բան ձեռքում շուռ տալ դիտելու, զննելու համար կամ մեքենաբար. 3,* մէկին ձեռք առնել, մէկին իր ձեռքում

խաղացնել, մէկի քթից բանած ման ածել. -ся անդր. 1, պտտուիլ, պտոյտ գալ. колесо́ ве́ртится; верте́ться въ свѣтѣ աշխարհի, մարդկանց հետ շփուիլ. на языкѣ ве́ртится, да не вспо́мню լեզուիս ծայրին է, բայց միտս չէ գալիս. 2, մէկի աչքից չհեռանալ, աշխատելով նորան հաճոյանալ, նորա 'աչքը մտնել'. 3, *կեղծաւորութիւն անել, աշխատել ճշմարտութիւնը ծածկել. не верти́сь, а говори́ пра́вду; -тя́чій ած. հեշտութեամբ պտտուող. в—іе пески́ քամուց քշուած, օդի մէջ պտոյտ եկող աւազ. -тя́чка ի. 1, գլխի պտոյտ, թալուկ, մարմրուք. 2, ոչխարի գլխապտոյտ, հիւանդութիւն, որով բռնուած ոչխարը միևնոյն տեղում ցուժապտուտութիւն պտոյտ է գալիս. 3,* կատաղուող, 'քրքրուող', ցուցամոլ կինարմատ:

Ве́рфный, -фяной ած. վերֆի, նաւարանի. **-фь** ի. (հոլ.) վերֆ, նաւարան, նաւեր շինելու կամ կարկատելու տեղ:

Ве́рхникъ ա. 1, շէմքի մէջ գտնուող շրջանակի վերին հորիզոնական փայտը, գրանդ. 2, ջաղացի վերնաքարը. 3, տ. Вешня́къ ве́рхній; 4, (հայելու գործարանում) հայելու վերևի տակերն, որ յղկւում է. **-ница** ի. 1, հովանոց, տանիքի վերայ շինած պարիկ սենեակ. 2, սրբու կանեփից պատրաստած հաստ կտաւ, քաթան. **-ній** ած. վերին, վերևի. վերև, -ում գտնուող. в. сло́й земли́; в—ее жильё; в—ее пла́тье վերնազգեստ. в. го́лосъ ձայների մէջ ամենաբարձր ձայնը. в—ее чутьё *որս.* շան օդային հոտառութիւնը (երբ նա օդի մէջ հոտոտելով է որսին որոնում):

Верхова́нье չ. 1, միջօրէից անցնելը, իր բարձրութեան գագաթնակէտին հասնելը. 2, *որս.* բարձր թռչելը, բարձր սաւառնելը (որսացող թռչունի մասին). **-хова́ть** (-ху́ю -ю́тъ) չ. 1, *աստղբ.* միջօրէից անցնել. իր բարձրութեան գագաթնակէտին հասնել (լուսատու մարմինների մասին). 2, *որս.* բարձր թռչել, բարձր սաւառնել (որսացող թռչունի մասին). **-хо́венство** չ. առաջնորդութիւն, գլխաւորութիւն. **-хови́къ, а́** ա. 1, վերև գտնուող իր, նիւթ. 2, թէյարկղի մէջ զետեղած թէյի վերին, յաճախ ընտիր շերտը. 3, գետնի վերին շերտը կազմող սևերկր աւազը. 4, տ. Ве́ршнякъ 1; **-хо́вина** ի. 1, *Տնգ.* բարձրութիւն, բլուր. 2, դէպի վերևի մասը, գլուխը. 3, երկար կօշիկի (сапо́гъ) վերևի մասը. 4, կտաւատի առաջին, ամենաընտիր թելերը, որոնցից դերձան են շինում. **-хо́вка** ի. *կնդ.* Clupea, առանխ. **-хо́вникъ** ա. 1, *եկ. ու.* առաջնորդ, նախաթոռ, նախագահ. в. свяще́ннаго собо́ра. 2, այն իշխանազուն պաշտօնատարները, որոնք 'Анна Іоа́нновна թագուհու ընտրութեան ժամանակ նըկրտում էին բարձրագոյն իշխանութիւնը իրենց սեփականացնել. **-хо́вность** ի. վեհիշխանութիւն, բարձրագոյն իշխանութիւն. **-хо́вный** ած. բարձրագոյն, վեհագոյն, գերագոյն. в—ое бла́го; в—ая власть բարձրագոյն, ծայրագոյն իշխանութիւն:

Верхово́децъ, дца ա. ինքնագլուխ կառավարիչ, պարագլուխ, ղեկավար. **-во́дить** (-во́жу -во́дятъ) ն. чѣмъ կառավարել, ղեկավարել. հրամայել. ո՛ր և է գործի գլխաւոր, նախաձեռնող հանդիսանալ. **-во́дка** ի. 1, ինքնագլուխ կառավարչուհի, ղեկավարչուհի. 2, *կնդ.* տ. Уклёйка 2; **-во́дчикъ, -во́дчица** տ. Верхово́децъ, -дка; **-во́дъ** տ. Верхово́децъ; **-во́й, -вы́й** ած. 1, վերին, վերևի, վերևից եկող. 2, արքունի, արքունական. в—ые люди *Տնգ.* արքայի թիկնապահները, արքունի տան սպասաւորները. в—ая дѣвушка արքունական տան մէջ ապրող նաժիշտ, սպասաւորուհի. 3, գետի ակունքներին մօտիկ. в-ые города́; в—ая Во́лга վերին Վոլգա (Օկայից վերև). в—ые охо́тники վերին Վոլգայի մօտերքը գտնուող որսորդներ. 4. վերևից եկող, փչող. в—о́й вѣтеръ գետի ակունքներից կամ մթնոլորտի վերջին խաւերից փչող քամի. 5, ձիու—, ձիով. գրաստով կատարուող. в—а́я ѣзда́; в—а́я ло́шадь հեծնելու ձի. 6, տ. Взво́дный 3; верхово́й, о́го ա. ձիաւոր, սուրհանդակ. посла́ть письмо́ съ в—ы́мъ; **-вье** չ. 1, մի բանի երեսը. վերևի մասը. в. мёду, капу́сты, сѣна; 2, գետի ակունքը, վերին աւազանը:

Верхогля́дничаніе չ. մի բանի վերայ առանց ուշադրութեան, աչքուչի պէս նայելը. *վազ 'ի վերայ զննելը. **-гля́дничать** չ. մի բանի վերայ առանց ուշադրութեան, աչքուչի պէս նայել, մակի անել. յօրանջել. *առարկայի մասին վազ 'ի վերայ դատել. **-гля́дство** չ. աչքուչութիւն, *թեթևսոլիկութիւն. **-гля́дъ** ա. 1, (верхогля́дка ի.) աչքուչ, աչքուչի պէս նայել սիրող, *թեթևսոլիկ այր, կին. 2, *կնդ.* Uranoscopus, աստղադիտա[ձուկ]ը:

Верхолётъ ա. գոռոզագլուխ, ամբարտաւան, մեծ մեծ խօսող մարդ. -(ве́рхо́)мъ ն. տ. Верхъ; **-пла́вка** տ. Верхово́дка 2; **-свя́тъ** տ. Верхогля́дъ 2; **-цвѣ́тникъ** ա. *բս.* Cyma, ցրուանք. **-цвѣтъ** ա. *բս.* Spilanthes, ծաղկաւոր խոտ մի զամբիւղաւորներից—Compositae—, որոնցից 'ի միջի այլոց ատամնացաւի դեղ են պատրաստում. **-чу́тъ** ա. օդային հոտառութեամբ (օդի մէջ հոտոտել) որսի շուն, բարակ.

Верху́шка ի. **-ху́шечка** *նւզ.* վերին մաս, գագաթ, կատար. **-хъ** ա. (յ. верхи́, о́въ) 1, ծայր, գագաթ, կատար, գլուխ. в. горы́,— шка́па; в. сча́стія.—соверше́нства, - сла́вы,—безу́мія բախտաւորութեան, կատարելութեան, փառքի, անմտութեան գագաթնակէտ, գերագոյն աստիճան. 2, վերնայարկ, դստրկան. 3, *Տնգ.* իշխանական, արքայական ապարանք. արքունի պալատ Մոսկվայում (XVII. դարում). 4, ասյլի ծածկոց. 5, զգեստի երեսը. 6, *զւռկ.* գետի ակունքը, վերին աւազանը. 7,* յաղթանակ. взять, одержа́ть в. надъ кѣмъ, надъ чѣмъ յաղթել, յաղթանակել. 8, ձիավարութիւն. отда́ть ло́шадь подъ в. ձին վարձով հեծնելու տալ. 9, *զւռկ.* ձոր: Верхи́, о́въ յ. 1, առհ. ամէն բանի երեսը, վերին շերտը, խաւը. в. удо́я սերուցան. ча́йные в. ամենաընտիր թէյը. 2, տօկոսներ շահ. верхо́въ по 8-и со́ста; 3, գործի արտաքին, ոչ էական կողմը. глазѣ́ть по верха́мъ աչքուչի պէս, առանց ուշադրութեան նայել ու յօրանջել. хвата́ть в. թեթև կերպով, ոչ հիմնովին սովորել. чита́ть по верха́мъ արագ, սահուն կերպով կարդալ. 4, սրբու կանեփ, որ ծաղկելու ժամանակ բարձր է կանգնած. 5, կաշեայ կրկնաձևանցներ, թամբապանակներ (թամբամաններ): Ве́рхомъ ն. 1, շափից աւելի, շափից դուրս, լեփ-լեցուն. 2, վերևով, վերայից. пройти́ в. Верхо́мъ ն. ձիով, հեծած (ոչ ոտքով). ѣхать в. ձիով ճանապարհորդել, ձիավարել(Նաև յ. верха́ми, երբ շատերի մասին է խօսքը. «мно́го мужчи́нъ и же́нщинъ, ѣхавшихъ верха́ми и въ фу́рахъ»).

Верче́ніе տ. Верте́ніе, **-ченый** բյ. ած. (տ. верте́ть) 1, ве́рченая куря́тина շամփուրի վերայ խորոված

հուփ մեռ. 2, փափուկամիտ, անհաստատ. *խիստ կենդանի, անհանգիստ, անզուսպ, կատաղի. в—ая голова́; в—ая овца́ գլխապտոյտով բռնուած ոչխար (ш. вертя́чка 2). 3,* բազմաչարչար, որ շատ տառապանքներ է կրել. -чивать ш. Вертѣть.

Ве́рша ի. ձուկ որսալու կեռց, ուկառ։

Верши́ть, ся ш. Вершить, ся; -ше́ние չ. վերջը հասցնելը, կատարելը, վճռելը. -шёный (-шёнъ -шена́. о) էյ. ած. վերջացրած, կատարած, վճռած. в—ыя дѣла́.

Вершѝна ի. 1, գագաթ, կատար, ծայր. в. горы́, —де́рева; 2, գետի ակնը, ակունքը. 3, գետի բարակ ծայրը (հմմտ ш. Ко́мель); 4, ձող. -ннъ ш. 1, ծառի կտրած (խուզած) գլուխը, գագաթը. 2, հ.-ի. տաշած, պատրաստած գերաններ. -нный ած. գագաթի, կատարի, ծայրի։

Верши́тель ш. -ши́тельница ի. գործ վարող, գործ վճռող այր, կին. в. судебъ կամկ. վճռատուն ձայն, ազդեցութիւն ունեցող, խիստ ազդեցիկ. -ши́ть (-шу -шатъ), зав—, пов—, св—ъ. 1, գործելով վերև գագաթ հասցնել. գէզի գլուխը թեզ կոխելով շինել վերջնել, ամբողջը շինել վերջնել. 2, վերջ հասցնել, վերջնել, վճռել (գր.). վճռել. в. судныя дѣла́; 3, Ռմս. գլխաւորել, տիրել. -ся, пов—, св—ъ. վճռուիլ, կատարուիլ (գր.), վերջացնուիլ. тяжёлыя дѣла́ не ско́ро верша́тся. [վերջակետ։

Вершо́къ, о́въ յ. ш. Вершо́къ; -новый ած. մի

Вершня́къ, а և а́ 1, հեծեալ. ձիւոր, առաջին. 2, հաստ կտտրի կարած սարաֆան կի օրուայ հանդերձ. -ничо́нъ, чка ш. Նուզ. ակօսւոր մտրակ մի, որով գտրրին երկաթին ցանկալի ձեռ տալու է. -ня́къ, а́ ш. Вешнякъ II.

Вершо́къ, шка́ ш. 1, վերշոկ (արշինի $^1/_{16}$ մասը). 2, ծառի գագաթը, իրի վերին եզրը. вершки́ յ. ш. Верхи́ 2, 3, 4; -шо́чекъ, чка ш. Նուզ. մի թեթև վերշակ։

Вершо́нки ш. յ. ռմկ. բռնուորների օրավարձի մի մասը, որ առնում է նոցա համար գործ ճարող կապալառուն։

Весе́ленькій ած. (-лёнекъ -лёнька, о) փոքր. ուրախ, զուարթ. -лёхоненъ, -лёшенекъ, нька, о ած. բոլորովին, կատարելապէս ուրախ, զուարթ. -ли́ть (-лю́ -ля́ть), разв—ъ. ուրախացնել, զուարճացնել. веселя́щій газъ քիմ. մի անուն գազ, որ փոխարինում է քլորոֆորմին. -ся ածը. ժամանակն ուրախ անցկացնել, զուարճանալ, ցնծալ, հրճուել. -(é)лie ш. Весе́лье. **Весёлка** ի. I. (ш. весло́) խառնիչ, խառնելու թիակ. II. (ш. весёлый) զուկ. ծիածան, «կանաչ ու կարմիր»։

Веселонра́вный ած. սկլ. զործծ. ուրախ, զուարթ բնաւորութեան տէր. -рѣзвый ած. սկլ. զործծ. ուրախ, զուարթ, խայտացող, խնդացող։

Весёлость ի. ուրախութիւն, զուարթութիւն, հրճուանք։

Весёлочка Նուզ. ш. Весёлка I և II.

Весёлый (вéселъ-ла́. о) ած. 1, ուրախ զուարթ. в. человѣкъ; 2, ուրախալի, ուրախացնող, զուարճալի. в—ое зрѣлище; весёлая рыба ш. Бѣлянница; весёлые глазки, բս. Viola tricolor, եռերանգանեան մանուշակ. на́-весели́ ш. Навеселѣ; весело ծ. ուրախութեամբ, հրճուանօք. -се́лье չ. ուրախ, զուարթ տրամադրութիւն, խնդութիւն, ուրախութիւն։

Весе́льщикъ ш. Гребецъ; -ный ած. թիակի.

в—ая ло́пасть; в—ая шлю́пка թիակաւոր նաւ (ոչ շոգենաւ) -це Նուզ. պստիկ թիակ։

Весельча́къ, а́, ш. ուրախ, զուարթ բնաւորութեան տէր մարդ։ [духъ.

Весе́нній ած. գարնան, գարնանային. в. воз-

Весля́рь, я ш. Весляръ; -лецо́ ш. Весе́льце; -ли́ще չ. յնկ. մի անգամի թիակ. -ло́ չ. (յ. вёсла -селъ -сламъ) 1, թիակ. плыть, ѣхать на вёслахъ թիավարելով նաւել, անցնել. 2, խառնիչ, խառնելու թիակ. -лоно́гія пти́цы կնդ. Steganopoda, մաշկոտաւաններ. -ля́рия ի. թիակներ շինելու տեղ. -ляръ ш. Ռմս. թիակներ շինող վարպետ, թիակագործ։

Весна́ ի. (Ւյց. весну; յ. вёсны, -сенъ) 1, գարուն(ք). весно́ю գարնանը. 2,* երիտասարդութիւն, ջահէլութիւն. -ни́на ի. -ни́нка Նուզ. 1, ш. Весну́ха 1; 2, գարնանաբուրդ, գարնանը խուզած ոչխարի բուրդ. -нова́льный ած. գարնանային ծովորսութեան (փոկեր և փրփրուկներ որսալու). в—ая арте́ль; -нова́льщикъ ш. գարնանային ծովորսորդ (որ Հիւսիսային ովկիանոսում և Սպիտակ ծովում փոկեր և փրփրուկներ է որսում). -нова́нье չ. 1, գարնանացնելը, գարնանը անցկացնելը. 2, փոկի և փրփրուկի գարնան որսը Հիւս. ովկիանոսում և Սպիտակ ծովում. -нова́тый ած. պէպէնոտ. в—ое лицо́; -нова́ть, (-ну́ю -ю́тъ), зав—, չ. 1, գարնանացնել, գարնանը մի և է տեղ անցկացնել. 2, գարնանը Հիւսիս. ովկիանոսում և Սպիտակ ծովում փոկեր և փրփրուկներ որսալ. -новодье չ. գարնանային վարարում, գարնան վարար ջուր. -ново́й ш. Весе́нній; -ну́ха ի. 1, պէպէն (դեղնագոյն կամ մուգ կարմրագոյն բծիկներ մարդու երեսի կմ ձեռքերի վերայ). 2, գարնան անձրև, ջերմախտ. 3, բս. Anemone nemorosa, անտառի պուտ (ծափկոտրուկ, պառւկ կտրուկ ծաղիկ). -ну́шечка Նուզ. ш. Весну́шка 1; -ну́шка ի. 1, Նուզ. ш. Весну́ха 1; 2, գարնան, դեռ նոր ձիւնի տակ եղող լօռամրգի. -ну́щатый ш. Весновáтый; -ня́къ, а́ ш. Ռմս. գեղջուկ, շինական. -ня́нка ի. I. (ш. весь I) Ռմս. գեղջկուհի, շինականուհի. II. (ш. весна́) 1, բս. Oxycoccos palustris, լօռամրգի, փոխորոբանմ հապալասի. 2, կնդ. Phryganea, գարնան ճանճ. 3, գարնան եղգ (փոքր Ռուս.) 4, գարնան անձր, ջերմախտ։

Веспе́ръ ш. (լտ.) Գիշերավար (Venus). երեկոյ։

Ве́ста ի. աստղը. Վեստա կմ Հրաչէկ գնդուն աստղը, որ իրև մոլորակ պտտւում է արեգակի շուրջը Արէսի և Արամազդի ուղիների մէջ. -та́лка ի 1, Վեստա (չ)աստուածուհու կուսակրօն քրմուհին. 2,* անմեղ, անարատ կոյս, օրիորդ։

Вести́, -сть (-ду́ -ду́тъ; вёлъ, вела́, о́, տես Бре́сти ծանօթ.), пров—, 1, տանել, վարել, ածել (գր.), առաջնորդել. в. больно́го, слѣпо́го; в. аресте́нта; в. во́йско на сраже́ніе զօրքը պատերազմի, մարտի առաջնորդել. в. кора́бль; в. перо́ по бума́гѣ գրիչը թղթի վերայ շարժել, գրել. доро́га ведётъ въ лѣсъ; лѣстница ведётъ на черда́къ; э́то ни къ чему́ не ведётъ դրանից բան չի դուրս գալ. 2,* անել, կատարել. в. счёты հաշիւ անել. հաշիւ տանել. в. дѣла́ գործեր վարել. в. войну́ պատերազմ մղել. в. разгово́ръ զրոյց անել. в. перегово́ры բանակցել. в. перепи́ску թղթակցել. գրագրութիւն ունենալ. в. свой родъ отъ тако́го-то այս ինչ մարդից ծագել, սերուած համարել իրան. *в. таку́ю-то

жизнь *այս ինչ տեսակ կեանք վարել*, *в. домъ *տունը կառավարել*. *в. себя *իրան պահել, վարուիլ*. *в. дѣтей *երեխանց ղեկավարել, կրթել, դաստիարակել*. **3**, *ցնցել, կծկել, 'կուչ ածել', ծռել*. су́дорога сведётъ но́гу; жа́ромъ ведётъ доски, де́рево *տախտակները, ծառը տաքութիւնից ծռւում են*. онъ и у́хомъ не *ведётъ (*դարձ.*) *ամենևին ուշադրութիւն չէ դարձնում*. **-сти́ся** (*անց.* вёлся -ла́сь -ло́сь) **1**, *անդ.* *անել, բաշխանալ*. **2**, *ձր. անուել, կատարուել*. веду́тся переговоры, счёты; торго́вля, дѣло ведётся че́стно; **3**, *ձր. պատահանուել*. у насъ такъ ведётся *մեզ մօտ այդպէս է*. **4**, *չ. մեծ քանակութեամբ լինել, գտնուել*. у него́ веду́тся де́нежки.

Ве́с‖товый *ած. արեւմտեան*. в. вѣтеръ; **-тъ** *ա.* (*գերմ.*) **1**, *արեւմուտք*. **2**, *ծովզ. արեւմտեան քամի*։

Весь I, *ժող. է. նոյն. գիւղ, չէն*. **II**. весь, вся, всё (*յ.* вѣсь, всѣхъ) *դեր.* **1**, *ողջ, ամբողջ, բոլոր, համայն 'սաղ'*. вся вселе́нная, весь міръ, весь день; весь хлѣбъ побило гра́домъ; всѣ собра́лись *ամէնքը ժողովուել են*. со всего́ плеча́ *բոլոր ոյժով*. **2**, (*հայերէն թարգմանւում է իբրև*) *մ. ամբողջապէս, բոլորովին, ամենևին*. она вся трепета́ла какъ листъ *ամբողջ մարմնով դողում էր*. она поблѣднѣла вся *նա բոլորովին սփրթնեց*. нѣтъ, весь я не умру́ *ոչ, բոլորովին, ամբողջ էութեամբս ես չեմ մեռնիլ*. и всѣхъ и вся *կամ* и всё и вся *բոլորն առանց բացառութեան*. **3**, всё *ա, չ.* все, всего́, *բոլորը, ամէնը, ամէն բան, ամէն ինչ*. скупо́й теря́етъ всё, жела́я всё доста́ть; при всёмъ томъ *չնայելով այդ բոլորին, այնուամենայնիւ*. всё равно́ *բոլորը մէկ է, միեւնոյն է*. всё на́ все *լիովին, ամբողջովին*. всего́ на́ все (*սխալ* на́ всего) *բոլորը միասին առած, հաշւած. ը, մ.* **1**, *միշտ, անընդհատ, անդադար*. онъ всё смѣётся; **2**, *այժմ էլ, մինչև հիմա*. **3**, *այնուամենայնիւ, չնայելով այդ բոլորին*. всё же, всё-таки *յամենայն դէպս*։

Весьма́ *մ.* **1**, *սաստիկ, խիստ, յոյժ* (*գր.*), *կարի* (*գր.*). в. бога́тъ, в. хорошо́; **2**, *նոյ. բոլորովին, ընաւին, իսպառ, կատարելապէս*։

Ве‖тёлка *նւզ. տ.* Ветла́; **-тёльникъ** *ա. ուռենիների թփուտ*. **-тёльный** *ած. ուռի, ուռենու*։

Вете‖ра́нство *չ. վէտէրանութիւն*. **1**, *ծերութիւն. բազմահմտութիւն*. **2**, *վէտէրանների ժողով*. **-ра́нъ** *ա.* (*լտ.*) *վէտէրան*. **1**, *ծերացած, պատամեայ զինուորական*. **2**, *որ և իցէ ասպարիզում ծերացած, բազմահմուտ և բազմափորձ անձ, մի բանի 'հայր', 'պապ', 'նահապետ'*։

Вете‖рина́рія *է.* (*լտ.*) *անասնաբուժութիւն, անասնաբուժական գիտութիւն*. **-рина́рный** *ած. անասնաբուժական*. в. врачъ *անասնաբոյժ*. в—ое учи́лище; **-рина́ръ** *ա. անասնաբոյժ*։

Ветишке́тъ *տ.* Витешке́тъ.

Вет‖ла́ *է.* (*նյզ.* вётлу́; *յ.* вётлы, телъ) *բս.* Salix pentandra, *դափնական ուռենին*. **-ло́вникъ** *տ.* Вете́льникъ; **-ло́вый, -ляно́й, -ля́ный** *ած. ուռենու*[*ց շինած*]. **-ля́нникъ** *տ.* Вете́льникъ.

Ве́то *չ. անդ.* (*լտ.*) *արգելք, արգելում*. произнести́, наложи́ть своё в.

Вето́‖шеніе *չ. մորթի տակից կտաւեղէն, փալաս կարելը. կպցնելը*. **-шка** *է.* **-шечка** *նւզ. հնոտի, մաշուած, հին ճերմակեղէնի կտոր, փալաս, կապերտ*. **-шить** (-шу-шатъ), подв—.ъ. *մորթի տակից պնդութեան համար կտաւեղէն, փալաս դնել, կարել, կպցնել*. **-ся** *ձր. ներքևից, տակից փալասով կարուել*. то́нкіе и сбо́рные мѣха́ ветоша́тся; **-шни́къ** *ա.* **-шни́ца** *է. հին, մաշուած շորեղէն, հնոտի ծախող այր, կին*. **-шный** *ած. հին, մաշուած շորեղէնի, հնոտու*. в. рядъ *կրպակաշարք, ուր հնոտիներ են ծախում*. -(ве́-)шь *է.* **1**, *հին, մաշուած շորեղէն, փալասեղէն, 'ի միջի այլոց հին, փափուկ քաթանի կտոր, որով վէրքեր են պատում*. **2**, *տոհ. հնոտի, հին, հնացած բան, հնութիւն*. **3**, *անցած տարուայ խոտ*. **-шье** *չ. հւք. տ.* Ве́тошь.

Вет‖тиве́ръ *ա. վետիվեր հնդկական կրծանխոտի* (Andropogon muricatus) *արմատ, որ գործ է ածւում թէ բժշկութեան մէջ և թէ շորեղէնը ցեցից պաշտպանելու*։

Веттури́нъ *ա.* (*իտ.*) *քառանիւ սայլի սայլապան* (*Իտալիայում*)։

Ве́тхій (-тхъ -тха́, о) *ած.* **1**, *եկ. սւ. հին, հինաւուրց*. Ве́тхій деньми *ածչ. հինաւուրցն* (*Աստուած, տ. Դանիէլ, 7₉*). в. человѣкъ *նախահայրերի մեղքի մէջ ծնուած և ապրող մարդ*. **2**,* *զառամեալ*. **3**, *հին, մաշուած. խարխուլ, հնութիւնից աւերուող, քայքայուող*. в. домъ; в—ое пла́тье; в—ая книга. Ве́тхій завѣтъ *Հին կտակարան*։

Ветхо‖завѣ́тникъ *ա. միայն երկրաւոր բարիքների, երկրաւոր վարձատրութեան սպասողը քրիստոնեայ*. **-завѣ́тничество** *չ. երկրաւոր բարիքների, վարձի սպասողութիւն* (*քրիստոնէի*). **-завѣ́тный** *ած. Հին կտակարանի*. в—ыя книги; **-зако́ніе** *չ. Հին, Մովսիսական օրէնք*. **-зако́нникъ** *ա.* **-зако́нница** *է. Հին, Մովսիսական օրէնքի հետևորդ հրեայ, հրէուհի*. **-зако́нный** *ած. հին, հրէական օրէնքի*. **-струнный** *ած. սկւ. զործծ. հին լարերով, հին սրմերով*։

Ве́тхость *է. հնութիւն, քայքայում* (*հնութիւնից*)։

Ветчи‖на́ *է.* **-нка** *նւզ. վէչինա* (*աղած կամ ապխտած խոզի միս, մեղ. անդամ. խոզապուխտ*). **-нный** *ած. խոզի ապխտած մսի*. **-ння** *է. խոզի ապխտած միսը պահելու տեղ*։

Вет‖ша́ніе *չ. հնանալը. խարխուլ դառնալը*. **-ша́ный** *նոյ. տ.* Ве́тхій; **-ша́ть**, об—, *չ.* **1**, *հնանալ, խարխուլ դառնալ, խաթարել*. э́то строе́ніе начина́етъ в.; **2**,* *զառամել, ծերութիւնից յոգնել, թուլանալ*։

Ве́тютень, *տ.* Витю́тень.

Ве‖хо́тка *է.* **-хоть** *է. նոյ. ծղոտի, մաշկեայ կապոց, փունջ ամանեղէն կամ յատակ լուանալու. տրեխների մէջ դրած ծղոտ, խոտ*։

Вѣ‖хъ *ա. բս.* Cicuta virosa, *մեծ ջրային խոզհ*-.

Вече́йна *տ.* Вечея́. [*դամոյին կմ մոլեխնդը*։

Вече‖ри́нка *է. երեկոյեան խնջոյք, կերուխում, խրախճանք*. **-ри́ны** *է. յ. նոյ տ.* Дѣвичникъ; **-ро́мъ** *մ. տ.* Вечеро́къ; **-рникъ** *ա. երեկոյեան թիթեռնիկ*. **-рница** *է.* **1**. *նոյ. Գիշերափար* (*աստղ*). **2**, *բս.* Hesperis, *գիշերային մանուշակ* (*խոտ*). **-ри́ца** *է. փոքր. ռուս. գեղջուկ երիտասարդների և օրիորդների երեկոյթ, ժողով, որ ամբողջ գիշերներ է տևում*։

Ве‖че́рній *ած.* **1**, *երեկոյի. երեկոյեան*. в—яя моли́тва; в-яя звѣзда́ *տ.* Вене́ра; **2**, *արեւմտեան*. **-че́рня** *է. երեկոյեան պաշտօն, երեկ. ժամասացութիւն, ժամերգութիւն*. пѣть, слу́шать в—ю; (*գործ է ածւում նաև յ. օր.* о́коло вече́рень); **-черо́къ**, ркá, **-черо́ченъ**, чка *ա. փոքր. երեկոյ*. вечерко́мъ *մ. տ.* Ве́черомъ; **-черу́шка** *փոքր. տ.* Вечери́нка; **-черъ** *ա.* (*յ.* вечера́. о́въ) **1**, *երեկոյ*. рабо́тать съ утра́ до́ вечера; по́дъ в.

երեկոյեան դէմ, իրիկնապահին. 2, արևմուտք. 3, երեկոյթ. 4,* в. жизни կմ в. ծերութիւն. вечеромъ Տ. երեկոյեան, իրիկնապահին. -черѣть об—, չ. ւէճ. մութն ընկնել, երեկոյանալ, աղջամղջել. -черя ի. եկ. ււ. ընթրիք, երեկոյեան ճաշ, իրիկնահաց, Тайная в. կմ в. Господня խորհրդաւոր ընթրիք. 2, ռմկ. աստնին երեկոյթ. երեկոյեան ժողով. -черяніе չ. երեկոյացնելը, երեկոն անցկացնելը. ընթրելը. -черять չ. եկ. ււ. և փոքր. ռուս. երեկոյացնել, երեկոն անցկացնել, ընթրել, իրիկնահաց ուտել:

Вечей ա. Вачей.

Вечёрошній ած. ռմկ. երէկ իրիկուայ, անցած երեկոյի. -чёръ Տ. երէկ երեկոյ, երէկ իրիկուն:

Вешній ա. Весенній; -някъ, á ա. I, (ա. вешній) 1, գարնան ճանապարհ, ուղի, որով երթևեկում են, երբ գիւղեր ճանապարհը հեղեղուած է լինում. 2, մեայն գարնանը բանող ջրաղաց. 3, գարնան արևով չորացրած կանեփ. 4, գարնանամտին որսած զազանի մուշտակ. 5, գարնան գաղթականութեան անտառն. II. (փոխնկ. вершнякъ) ջրաղաղանէշի չարժուն դանակը (երբ այս դանակը իջեցնում են, ջուրը կապուում, կանգ է առնում. իսկ երբ բարձրացնում են, ուժգին գալու է հոսում. նման դանակ ունենում է նաև ջրաղացը, որով և «Ջրաղացը ջրատում են»). -някъ ած. I, գարնան ջրաղացի. II. в. прорѣзъ ա. Вешнякъ II; в. дворъ ցցապատնէշով պարփակուած տեղ:

Вещевой ած. նիւթական, նիւթային, առարկայական. в—бе довольствіе ռզմ. զօրքի պարէնապարամը դրամով և իրեղէններով (ճերմակեղէնով, շորեղէնով, ռոճամաններով ևլն). -щественность ի. նիւթականութիւն, առարկայականութիւն, իրականութիւն. -щественный ած. նիւթական, նիւթեղէն. առարկայական, իրական, ճշմարիտ, ստոյգ. в—ыя доказательства իրւ. իրական, առարկայական ապացոյցներ. прилагательныя в—ыя նիւթ նշանակող գոյականներից առաջացած ածականներ (օր. масляный, деревянный); -щество չ. (յ. в—а, -ществъ -ствамъ) նիւթ, նիւթականութիւն. -ществовать (-ствую -ютъ) չ. լոկ նիւթական, բնական, անասնական կեանք վարել. -ществословіе врачебное բժ. Materia medica, բժշկական նիւթերի և իրենց բուժական ներգործութեանց գիտութիւնը. -щица ի. -щичка նւզ. պստիկ իր, բան, առարկայ. -щной ած. իրական. в — о е право իրւ. սեփականութեան (իրական) իրաւունք. -щность ի. փիլ. էութիւն (նիւթական առարկաների):

Вещь ի. (յ. вещи. вещей, вещами և հնզ. вещьми) 1, առհ. ամէն բան, իր, առարկայ. драгоцѣнныя вещи; 2, մտաւոր արգասիք, գիտնական, գեղարուեստական գործ. онъ написалъ прекрасную в.; 3, գործ, պարագայ, հանգամանք. 4, вещи յ. իրեղէններ, կայք, գոյք, ունեցած չունեցածը, ճանապարհորդի իրեղէնները, բեռը:

Вжатіе չ. ներս սեղմելը, ներս սխմելը. -жать (вожму -мутъ; անց. вжалъ -ла, о), ся ա. Вжимать, ся.

Вжитъ Տ. կենդանութեան ժամանակ, կենդանի:

Вжикать չ. շաչել, շառաչել, դրնգալ. коса вжикала; -къ ա. շաչիւն, շառաչիւն, դրնգոց:

Вжиманіе չ. ներս սեղմելը, ներս սխմելը. -мать. кжать ն. ներս սեղմել, ներս սխմել, սեղմելով ներս կոխել, ներս խցկել. -ся 1, անդր. ներս սեղմուել, սեղմուելով ներս մտնել. в. въ толпу; 2, էր. ներս սեղմուել, ներս կոխուել, ներս խցկուել. -мна ի. ա. Вжиманіе; -мъ ա. բանջարանոցի ածուի մէջ մատով փտսացրած տեղ սերմը անկելու համար:

Вз... նխդ. ա. Воз...

Взади ա. Назади; -дъ ա. Назадъ; возьми лошадь в. ձիուն յետ կասեցրու. взадъ и впередъ յետ ու առաջ. ходить в. и в.; ни взадъ, ни впередъ ոչ յետ, ոչ առաջ, անշարժ:

Взаёмъ Տ. ա. Взаймы. Отдать деньги в.

Взаимность ի. փոխադարձութիւն, փոխադարձ սէր, համակրութիւն. մտերմութիւն. в. утверждаетъ дружбу; в. въ любви; -мный ած. փոխադարձ. в—ая любовь, — помощь, — услуга; общество в—аго кредита փոխադարձ վարկի ընկերութիւն. в. глаголъ քրկ. փոխադարձ բայ (օր. дружиться, ссориться. драться); -модѣйствіе չ. փոխադարձ ներգործութիւն, փոխ. ազդեցութիւն. -модѣйствовать (-ствую -ютъ) չ. փոխադարձաբար ներգործել, ազդել. -мопомощь ի. փոխադարձ օգնութիւն, փոխ. օժանդակութիւն:

Взаймы Տ. փոխ, պարտքով. давать деньги в.

Взалкать, ся չ. եկ. ււ. քաղցել, քաղց զգալ. [Іисусъ], постившись сорокъ дней и сорокъ ночей. напослѣдокъ взалкалъ—ա պա քաղցեաւ [յարէն, տեղ: (Մատթ. 4,)]

Взамѣнъ նխդ. (սեռկ. հոլ.) և Տ. փոխանակ, փո-

Взаперти Տ. I, փակուած, կոլպանուած, բանտարկուած: сидѣть в.; 2, առանձնութեան մէջ, հեռու մարդկանցից, աշխարհից:

Взаправду Տ. իրաւ, յիրաւի. ճշմարտապէս:

Взапуски Տ. մրցելով, աշխատելով միմեանց առաջ կտրել. бѣгать в.

Взасосъ Տ. միանդամից. առանց ընդմիջման, առանց շունչ քաշելու. անմեկին. цѣловаться, курить, читать в. [խին վոյ տալ:

Взахаться չ. ախուվախ քաշել, հառաչել, ղըլ-

Взаходы Տ. սկ. ռոռծ. ցթուլութիւն, ցուծապատութիւն. в. смѣяться ծիծաղից թուլանալ, ծիծաղից մեռնել:

Взашей, -шей Տ. ծոծրակին, վզակոթին տալով, հարուածելով. прогнать кого-либо в. [тить, ся.

Взбаламутить(-мучу -мутятъ), **ся** ա. Баламу-

Взбалмошность ի. խելապատութիւն, ատահեկութիւն, անմտութիւն. -шный ած. խելապա. ատահակ, ժպիռ, անմիտ. -шь ի. I, խելապատութիւն, ատահեկութիւն, անմտութիւն, 2, խելապա, ատահակ, անմիտ, ժպիռ մարդ:

Взбалтываніе չ. թափահարելը, թափահարելով, ժամ տալով խառնելը (հեղուկի). -вать, взболтать ն. հեղուկը թափահարել, թափահարելով, ժամ տալով խառնել. -ся I. անդր. ինքն իրան թափահարուել, «կկկալ». 2, էր. թափահարուել, թափահարուելով, ժամ տրուելով խառնուել:

Взбарабошить (-шу -шатъ) ա. Барабошить.

Взбарахтаться անդր. թէփռտալով (թփրտալով, թրթփալով) ելնել, բարձրանալ:

Взбелениться (-нюсь -нятся) անդր. խիստ զըրգռուել, յուզուել. կատաղել, մոլեգնել, «դաղել»:

Взберусь ա. Взобраться.

Взбиваніе չ. I, զգելը, զգզգելը, քըրքրելը, խըճճելը. 2, հարելը. -бивать, взбить ն. I, զգել, զգզգել, քըրքրել, խճճել. в. хохолъ; 2, հարել. в. сливки; -ся I, անդր. մաղցելով ելնել, բարձրա-

նալ. в. на крышку; 2, չզք. գզուել, խճճուել. взбились волосы; 3, չք. հարուել. сливки взбиваются; -бивка ի. տ. Взбиванiе; -браться. взобраться չզք. ելնել. վեր ելնել, բարձրանալ. в. по лѣстницѣ во второй этажъ; -бить (взобью -бьютъ), ся տ. Взбивать, ся.

Вз|болтать, ся տ. Взбалтывать. ся.

Вз|боразживать ն. ակօսել, ակօսներ քաշել։

Вз|боранивать, ся, -боронить (-ню -нятъ), ся տ. Боронить. ся II: -бороздить (-зжу -здятъ) տ. Бороздить: боронoвать տ. Боронoвать.

Взбранный ած. եկ. ս. բոլորովին զինական-ոուած, սպառազինուած, անպարտելի։

Взбрасы|ванiе չ. վերև ձգելը, վերև նետելը, վերև ածելը. վերև թափելը. դուրս ածելը, դուրս թափելը. -вать, взбросать. взбросить ն. վերև ձգել, վերև նետել. վերև ածել. վերև թափել. դուրս ածել, դուրս թափել -ся 1, չզք. վերև թռչել. 2,* եծու, նախատական խօսքերով մէկի վերայ յարձակուել. что ты на меня взбросился! 3, վերև ձգուել. վերև նետուել. վերև ածուել, դուրս ածուել. դուրս թափուել։

Взбре|сти, -сть (-бреду -дутъ: անց. взбрёлъ -ла, ó) չ. 1, հազիւ հազ ելնել, բարձրանալ. 2,* ռմկ. պատահարար միտքն ընկնել. что взбредётъ ему въ голову, то онъ и мелетъ.

Вз|бросать, ся տ. Взбрасывать, ся; -бросить (-шу -сятъ). ся տ. Взбрасывать, ся; -брословый ած. զիւրագրգիռ, տաքարիւն, կատաղի. խելառ, ժպիհր, ամբարիշտ։

Взбрыз|гиванiе չ. սրսկելը, ցանելը (հեղուկ). -гивать, -гать, -нуть ն. սրսկել. սրսկելով. ջուր ցանելով թացել. в. бѣльё: -ся չք. սրսկուել, սրսկումով թացուել, թրջուել։

Взбрыкнуть չ. յանկարծ աքացել, քացի տալ. *յանկարծ ընդդիմանալ, ընդդիմադրութիւն ցոյց տալ, 'դայլին կանգնել'։

Взбугрить (-рю -рятъ) ն. փորելով, քանդելով կիտել. сурки взбугрили всю землю; -ся չ. կիտուել. գիզուել. отъ волнъ Нева взбугрилась.

Вз|будить (-жу -будятъ) ն. 1. տ. Разбудить; 2. որս. նապաստակին իր տեղից խրտնեցնել. -будный ած. խրտնեցրած, տեղից հանած. в. заяцъ.

Взбудо|раживать. -ражить (-жу -жатъ) ն. գրգռել, յուզել. վրդովեցնել, անհանգիստ անել, տեղի կանգնեցնել. -ся չզք. շարժուել. գրգռուել, վրդովուել. յուզուել:

Взбулга|чивать. -чить (-чу -чатъ) ն. անհանգիստ անել. վրդովեցնել, խռովեցնել. -ся չ. անհանգիստ սրտով. ուղղուած շտապել. ածապարել. «тотъ сейчасъ взбулгачился къ намъ».

Взбунтовать, ся տ. Бунтовать. ся.

Взбуровить (-влю -вятъ) ն. խառնել. յուզել. տակնուվրայ անել. -ся չզք. խառնուել, խառնաշփոթուել. 'շաղուել'. խեչքր. գլուխը կորցնել։

Взбутете|ниванье չ. ծեծելը. պատժելը. խիստ յանդիմանելը, կշտամբելը. նախատելը, անարգելը. -нивать. нить (-ню -нятъ) ն. հարուածել, պատժել. խիստ յանդիմանել, կշտամբել, նախատել. անարգել, շշպրել։

Взбутораживать. ся տ. Взбудораживать, ся.

Взбу|чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. 1, փքել. ուռցնել, մեղ. խռնուութեամբ. 2, ռմկ. ծեծել կամ հայհոյել. անարգել. -ся չ. ուռչել. -чка ի. ռմկ. ծեծ, ցան. 'դզզելը'. 'քըքըելը'. задать кому в- у մէկին ծեծել, թակել, 'դզզել' 'քըքըել'։

Взбушевать (-шую -ютъ) չ. սիսել յուզուել, ալէկոծուել. կատաղել. մռնչել։

Взбѣ|ганiе չ. վերև վազելը. արագ բարձրանալը. -гать, -жать (-гу -жатъ); -гивать չ. վերև վազել. արագութեամբ վերև բարձրանալ. в. на гору, на крыльцо; -жанiе չ. -жна ի. վերև վազելը, արագութեամբ վերև բարձրանալը։

Взбѣ|сить (-шу -сятъ), ся տ. Бѣсить. ся; -шённый (-шёнъ -шена. ó) էչ. ած. կատաղած, մոլեգնած, կատաղութիւնից ուշակորոյս եղած։

Взваживать, взвожжать ն. սանձաւորել, փոկերը (вожжи) յծած ձիու սանձից կապել։

Взваживать տ. Взвозить.

Взва|ливанiе չ. մի բանի վերայ ձգելը. բարձելը. դնելը -ливать. -лить (-лю -лятъ) ն. 1, մի ծանր բան միւսի վրայ ձգել. գլորել. դնել. в. на дровни чурбанъ, бревно; 2, վզին դնել, ծանրաբեռնել. в. на кого-либо трудное дѣло; 3, վերագրել, մէկի վերայ ձգել. в. на кого-либо вину մեղքը. յանցանքը ուրիշի վերայ ձգել. в. на другихъ отвѣтственность за свои ошибки; -ся 1, չզք. ռմկ. ծանրապէս, բոլոր թափով մի բանի վերայ ընկնել. գլորուել. в. на постель; 2, չք. գլորուել, ձգուել մի բանի վերայ։

Вз|варецъ, рца ա. 1, գարեջրից, օղուց և մեղրից եփած և համեմած խմիչք. 2, չորացրած պտուղներից և մեղրից եփած կամպոտ, քաղցրաւենիք. -вариванiе չ. եփելը. եռ ածելը. ռմկ. խիստ զարկելը. -варивать ն. 1, (взварить) եփ տալ. եռ ածել. 2, (взварить) *ռմկ. ամուր խփել. զարկել. в. въ колокола, въ барабаны: в. лошадь плетью; -вариваться, -вариться 1, չզք. եփուելով եռ գալ. 2, չք. խիստ ծեծուել, թակուել. -варить (-рю -варятъ) տ. Взваривать 1; -варить (-рю -рятъ) տ. Взваривать 2: -риться տ. Взвариваться; -варка ի. 1, եփ բերելը, եռ ածելը. 2, ամուր խփելը, զարկելը. -варъ ա. 1. բժ. եփելուց. եռ ածելուց ստացած թանձր հեղուկը. 2, տ. Взварецъ 2; 3, ժող. խիստ շիկացում։

Взве|денiе չ. վերև տանելը. բարձրացնելը. քաշելը. -зти, -зть (-зу -зутъ: անց. взвёзъ -зла, ó). -зтися տ. Взвозить, ся: -сти. -сть (-ду -дутъ; անց. взвёлъ-ла, ó.) -стися տ. Взводить. ся.

Взви|ванiе չ. պտտուելով վեր ելնելը. բարձրանալը. ծառանալը. -вать. взвить ն. պտոյտներով վեր բարձրացնել, ծառացնել. -ся չզք. ոլորուելով, պտոյտ գալով վերև բարձրանալ. վեր ելնել. սլանալ, ծառանալ. ճախրել. орлы высоко взвиваются արծիւները բարձր ճախրում, պտոյտ են գալիս. пыль взвивается столбомъ փոշին սիւնի ձևով բարձրանում է։

Взвидѣть (գործ. միայն անցեալը не բացասականի հետ, օր. сдѣлалась такая метель, что онъ ничего не взвидѣлъ) տ. Увидѣть.

Взвиз|гиванiе չ. ծղրտալը. ճղճղալը. ճչճչալը. մնկմնկալը. ծուալը. ոռնալը. -гивать. жать (-жу -жатъ). -гнуть չ. յանկարծ ծղրտալ. ճչել. ճչճչալ. ծուալ, ճղճղալ, ոռնալ, մնկմնկալ. -гъ ա. յանկարծակի ճղճղոց, ճչճչոց, ծուոց. մնկմնկոց. ծղրտոց։

Взвин|чивать, -тить (-чу -тятъ) ն. պտտելով. պտուտակելով բարձրացնել. *խիստ գրգռել, յուզել. յարել. պրկել։

Взвить (взовью, -вьютъ: անց взвилъ, -ла, о, и), ся (անց. взвился -лась, лось) տ. Взвивать. ся.

Взвихрить (-хрю, -хрятъ) ն. խառնել. խճճել. խառնափնթորել, գզզել, քըքըել, ցրել. вѣ-

теръ взвйхрилъ стóги сѣна; кто тебѣ вóлосы взвйхрилъ? -ся անդր. վեր բարձրանալով սլորուիլ, պտտուիլ, գզգզուիլ, խճճուիլ։

Взвóдень, дня ա. 1, մեծ, երկարաձիգ ալիք, կոհակ. 2, սպիտ. ռուս. և Սիբ. ծովի ծփումը խիստ քամուց յետոյ կամ հոսանքի փոփոխութեան ժամանակ. -**водить** (-жý -дятъ), взве[с]стй. -сть ն. 1, վերև բարձրացնել, վերև տանել, վերև հանել. в. на крыльцó, нá гору; в. курóкъ у ружья հրացանի «վերի ատը քաշել». 2, շինելով, կառուցանելով բարձրացնել. 3, վերև բարձրացնել. վերամբառնալ. в. óчи, взóры къ нéбу; 4, զետն 'ի վեր տանել, վարել, բարձրացնել. в. судá; 5.* մեղքը, յանցանքը մէկի վերայ ձգել, բարդել, մէկին վերագրել. в. на когó обвинéніе, клеветý, небылйцу; 6, կերակրել, սնուցանել. -ся, взвестйся չր. բարձրացնուիլ, վերև հանուիլ, վերև տարուիլ -вóдка ի. տ. Взведéніе, -вóдный ած. 1, զօրախմբական. в. офицéръ, 2, հրացանի շախմախի ատի. в—ая пружйнка. 3, զետն 'ի վեր տարուող, վարուող. в—ое сýдно: -вóдъ ա. 1, տ. Взведéніе, 2, ռզմ. զօրախմբակ (рóта-ի կամ էսկադրօնի չորրորդ մասը. իսկ ամբաձիգնեներից՝ 2 հրամօթներ). иттй, стрѣлять в—ами; 3. շախմախի ատը. поднять курóкъ на пéрвый, на вторóй в. հրացանի շնիկը նեղքի, վերի ատը [քաշել։

Взвозжáть. ся տ. Взвáжживать, ся.

Взвозйть (-жý -зятъ), взвезтй, -зть ն. վերև տանել, վերև կրել. в. пýшки на валъ; -ся, взвезтйся չր. վերև տարուիլ, վերև կրուիլ. -вóзъ ա. 1. վերև տանելը. վերև կրելը. в. обóза нá гору былъ трýденъ; 2, դէպի լեռը, լեռն 'ի վեր տանող ճանապարհ։

Взвола[ч]иваніе չ. վերև քարշելը. քարշ տալով վերև տանելը. -кивать, взволóчь ն. վերև քարշել, քարշ տալով վերև տանել, վերև բարձրացնել. в. кáмень нá гору; -ся 1, անդր. հազիւ հազ, քարշ գալով վերև բարձրանալ. насйлу в. по крутóй лѣстницѣ; 2, չր. քարշ տրուելով վերև տարուիլ։

Взволновáть (-нýю -ютъ), ся տ. Волновáть, ся.

Взволóкъ ա. -волóчекъ, чка Նւզ. զառիվեր. взбирáться на в.; -волóчь (-локý -кýтъ; անց. взволóкъ -клá, ó), ся տ. Взволáкивать, ся; -вопйть (-плю́ -пятъ) տ. Вопйть; -ворáчивать, -воротйть (-рочý -рóтятъ) ն. տակնուվրայ անել, խանձափթորել. -выть (вóю -вóютъ) տ. Выть.

Взвѣваніе չ. ծածանեցնելը, փողփողելը. -вѣвать. -вѣять ն. ծածանեցնել, փողփողել. вѣтеръ взвѣваетъ флагъ; -ся չր. ծածանուիլ, փողփողուիլ։

Взвѣсить (-шу -сятъ). ся տ. Вѣсить. ся և Взвѣшивать, ся; -вѣсъ ա. չափելը, կշռելը. -вѣтрить (-рю -рятъ) չ. թեթև. անմիտ կերպով, շտապով վարուիլ. գործել. -вѣшиваніе, -вѣшеніе չ. չափելը. կշռելը. -вѣшивать, вѣсить ն. 1, չափել. կշռել. 2.* չափել. կշռել, լաւ մտածել. в. словá, обстоятельства; -ся 1, անդր. կշռուել, կշռոքի միջոցաւ իր քաշը իմանալ. мы съ нимъ взвѣсились; 2. չր. չափուիլ. կշռուիլ (նաև փոխբ. մտքով).

Взвѣяніе չ. ծածանեցնելը, փողփողելը. -вѣять (-ѣю -вѣютъ), ся տ. Взвѣвáть, ся.

Взгáдывать, -дáть ն. երևակայել, մտքի մէջ զուգակշռել [ճչել, ծուալ, ծղրտալ։

Взгáркиваніе չ. ճչելը, ծուալը. -кивать, -кнуть չ.

Взгля[д]ъ ա. 1, հայեացք. նայուածք, տեսք. крóткій, лáсковый, тóмный в.; брóсить в. на что либо մի բանի վերայ ակնարկ ձգել. на в. դէմքին. տեսքին նայելով. съ пéрваго в—а առաջին, հարևանցի ակնարկից. 2,* հայեացք, հայեցողութիւն, կարծիք. на мой в. իմ կարծիքով. разýмные, ошибочные в—ы; -дываніе չ. վրան նայելը, մտիկ անելը. «աչելը». -дывать, -нýть չ. մէկի վրան նայել, մտիկ անել, «աչել». в. другъ на дрýга միմեանց վերայ նայել. -нýться 1, փոխ. միմեանց վերայ նայել. 2, չ. դուր գալ, աչքը մտնել. дѣвушка емý взглянýлась.

Взгнѣздиться (-гнѣзжýсь -гнѣздятся) անդր. 1, բարձր, վերևում իրեն համար բուն շինել. 2,* ռմկ. առհ. վերև բարձրանալ. վեր ելնել։ [վառել։

Взгнѣтáть ն. փչել. բորբոքել, կրակ անել, կրակ

Взговорйть (-рю -говорятъ) չ. Ռմ. 1, սկսել խօսել. 2, ցոյց տալ, ցուցմունք անել, յայտարարել (դատարանում)։

Взголóвье տ. Возглáвіе.

Вз||гомозйть (-жý -зятъ) ն. ռմկ. խռովել, անհանգիստ անել. վրդովեցնել. -гомонйть (-ню́ -нятъ) չ. յուզել, շփոթեցնել, ոտքի հանել, խռովել, շշկըլեցնել. շուարեցնել։

Взгóнка ի. 1, տ. Взгонъ; 2, տ. Возгóнка; -нъ 1, խրանեցնելը. խրտնեցնելով վերև թռցնելը. 2, քիմ. մարմնի ցնդական նիւթերի թորմամբ վերև բարձրացնելը. -нять, взогнáть ն. 1, խրտնեցնել, խրտնեցնելով վերև թռցնել (օր. թռչուններին). 2, քիմ. մարմնի ցնդական նիւթերը թորմամբ վերև բարձրացնել. -няться չր. վերև թռցնուիլ, վերև հանուիլ։

Вз||горáживать, городйть (-рожý -рóдятъ) ն. լեռան, բլրի ձևով շինել, կերտել, կիտել, դարսել. -горевáть (-рю́ю -ютъ), ся չ. սկսել տրտմիլ, տխրիլ, վշտանալ, գլխին վայ տալ, սրտամաշ լինիլ. -гóрокъ, рка, -гóрочекъ, чка ա. Նւզ. լեռնակ. բլրակ, թումբ. -гóрье չ. տ. Взгóрокъ; -горѣться (-рю́сь -рятся) չ բորբոքուիլ, վառուիլ, բոցավառուիլ. -гремѣть (-млю́ -мятъ) չ. սկսել որոտալ, գոռալ, դղրդալ, թնդալ։

Взгро[мó]зживаніе չ. բարձրացնելը, կանգնելը, տրտասովոր բարձրութեամբ կիտելը, կառուցանելը. -мóзживать, -моздйть (-зжý -здятъ) ն. բարձրացնել. կանգնել. արտասովոր բարձրութեամբ կիտել. շինել, կառուցանել. «какóй домйще взгромоздйли!» -ся անդր. 1, տանջուխանքով, աշխատանքներով վեր ելնել. վերև բարձրանալ. в. подъ сáмую крóвлю: 2, ջանքեր անելով խիստ վերև բարձրանալ, մի բանի գագաթը, կատարը ելնել. -моздáть, ся տ. Взгромáзживать, ся; -мождéніе տ. Взгромáзживаніе.

Взгру||стйть (-щý -стятъ), -стнýть չ. о чёмъ. о комъ մի բանի, մէկի վերայ տխրիլ, տրտմիլ, վշտագնիլ. -стнýться, -нётся չ դէմք. взгрустнýлось было мнѣ по ней քիչ էր մնացել, որ ես նորա վերայ տրտմէի։

Взгры||зáться, -зться (-зýсь -зýтся: անց. взгрызся -злась -лось) չ. *յարձակուիլ մէկի վերայ, նորան յանդիմանելով, նախատելով, շշպրելով։

Вздвáи[в]аніе չ. 1, կրկնապատկելը, երկպատկելը. 2, ցելը, ցելած հողը կրկին վարելը, հերկելը. -вать, вздвоить (-двою́ -ятъ) 1, կրկնապատկել, երկպատկել. в. паръ ցելը. ցելած հողը վերստին վարել, հերկել. в. слѣдъ որս. իր հետքով յետ դառնալ (ինչպէս նապաստակն է անում). 2, в.

ряды́ *ոզմ. զօրքի շարքերը խտացնել, զօրացնել.* **-ся** *էր. կրկնապատկուիլ, երկպատկուիլ։*

Вздви́|женскій, -женье *ա.* Воздви́женскій, -же́ніе.

Вздёр||гиваніе *չ. քաշքշելով, ձգձգելով վերև բարձրացնելը.* **-гивать,** -нуть *ն. քաշքշելով, ձգձգելով վերև բարձրացնել.* в. што́ры у о́конъ; в. на ви́сѣлицу *կախաղան բարձրացնել, կախ. հանել.* *в. носъ *քիթը ցից հանել, հպարտանալ, մեծամտել.* **-ся** *էր. քաշքշուելով, ձգձգուելով վերև բարձրացնուիլ, վերև հանուիլ.* **-жка** *է.* **I,** *առեղ, որով իրի (օր. վարագոյրի) միջից անցկացրած թելը քաշում պրկում են.* што́ры, пла́тье на в- ахъ; **II.** *ռմկ. հոգացողութիւն. խնամք, պաշտպանութիւն.* взять на в—у; **-нутый** *էյ. ած. վեր ցցուած.* **-нуть, ся** *ա.* Вздёргивать, ся.

Вз|дешевѣ́ть *ա.* Дешевѣ́ть. [*մանալ, պալիլ։*

Вздивова́ться (-ву́юсь -ю́тся) *անդր. ռմկ. զար-*

Вз|дира́ть, -одра́ть **I,** *ն. քերելով, շարժելով վեր հանել, վերև բարձրացնել.* в. перело́гъ подъ па́шню *խամ հողը ցել անել.* вѣ́теръ вздира́етъ снѣ́гъ; **2,** *բերն. ուռցնել, ուռչիլ.* вздира́етъ ру́ку отъ ожо́ги; **-ся I.** *անդր. հագին հող, ղռում բարձրանալ, վեր ելնել.* **2,** *էր. ցելուիլ, քերուելով վերև բարձրանալ.* **-до́йть** *ա.* Воздо́йть.

Вздо́|рить (-рю -ря́тъ), пов:—, *չ. կռուիլ (լոկ խօսքերով), միմեանցից խռովիլ.* **-рли́вость** *է. կռուարարութիւն, ամբարշտութիւն.* **-рли́вый** *ած. կռուարար, անհաշտ, ամբարիշտ.* **-ри́чать** *ա.* Вздо́рить; **-рный** *ած. դատարկ, փուչ, անմիտ.* в. человѣ́къ.

Вздоро|жа́ніе *չ. Թանկանալը.* **-жа́ть** *ա.* Дорожа́ть; **-жи́ть** (-жу́ -жа́тъ) *ն. Թանկացնել, գինը բարձրացնել։*

Вздо́ръ *ա. դատարկ, փուչ, անմիտ, անհեղեղ, անհամ բան. սուտ.* говори́ть, нести́ в.; что за в.!

Вз|дохну́ть I, Вздыха́ть; **2,** *շունչ քաշել, հանգստանալ.* **-ся** *չ. բերն. ծանր հառաչել, նեղանալ.* мнѣ́ что то вздохну́лось *վրաս տխրութիւն եկաւ, սիրտս, հոգիս վշտացաւ.* **-до́хъ** *ա.* **I,** *Թառանչ, հառաչանք, հոգոց հանելը, տխուր փախ քաշելը.* испусти́ть послѣ́дній в. *մեռնել.* **2,** *հնարաւորութիւն շունչ առնելու, շունչ քաշելու.* **3,** в з д о́ х и *յ. կզմխ. Տնց. ա.* Подвздо́шье **և** Подре́берье.

Вздра́ги||ваніе *չ. ցնցուիլը, վեր Թռչելը, վեր ցատկելը, ղողալը, սարսիլը* **-вать,** вздрогну́ть *չ. ցնցուիլ, վեր Թռչիլ, վեր ցատկել, ղողալ, սարսիլ։*

Вздре||ма́ть (-млю́ -млю́тъ) *Տնց.* **-мну́ть** *ա.* Дрема́ть; **-мну́ться,** -нётся *բերն. քունը գալ, քունը տանել, քունը կոխել.* мнѣ́ что-то вздремну́лось *պկամայ ննջեցի, վրաս քուն եկաւ, քունս տարաւ։*

Вз|дува́льщикъ *ա. Թղթի գործարանի բանուոր, գործաւոր, որ մաճուղի վերայից վերցնում է սխմած Թղթի Թերթերը.* **-дува́ніе** *չ.* **I,** *վառելը, բորբոքելը, արծարծելը (կրակի).* **2,** *ուռչիլը.* **3,** *մնող. հոյած մեռողի վերայ բշխկների գոյանալը.* **-дува́ть,** -ду́нуть, -дуть *ն.* **I,** *փչելով վառել, բորբոքել, արծարծել (կրակ).* в. ого́нь, свѣ́чку; **2,** *բարձրացնել, վերև հանել.* вѣ́теръ вздува́етъ пыль; **3,** (*ռմկ.* вздуть) *ա.* Вздува́ться: **-дува́ться,** -ду́ться. **I,** *անդր. ուռչիլ, փքուիլ.* рука́ взду́лась отъ о́пухоли; рѣка́ взду́лась; **2,** *էր. ուռցնուիլ, փքուիլ,*

Вз|ду́мать *ն.* **I,** *մտածել, մտմտալ, խորհել.* **2.** *յանկարծ մտածել, մտադրուիլ, վճռել, որոշել.* **-ся** *բերն. հաճոյ Թուալ, մի միտք, որոշումի* *յանղիլ, խելքին փչել.* ему́ взду́малось повесели́ться; **-ду́нуть** *ա.* Вздува́ть.

Вздуу|ра́чить (-чу -чатъ) *ա.* Дура́чить; **-ся** *անդր. սխալ յիմարութիւններ, անմտութիւն անել, յիմարանալ.* **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) **I,** *չ. յիմարանալ, ցնդուիլ.* **2,** *ն.* кого́ *մէկին յիմարացնել. գժուեցնել.* **3,** *չ. յիմարութիւն, անմտութիւն, գժութիւն անել.* **-ся** *անդր.* **I,** *յիմարանալ, տապուշ դառնալ.* **2,** *խիստ բարկանալ. կատաղիլ, մոլեգնիլ։*

Вз|ду́тіе *չ. ուռեցնելը. ուռած լինելը, ուռչում.* **-ду́ть** (-ду́ю -ю́тъ; *անց.* вздулъ -ла, о) *ն.* (*ա.* вздува́ть) **I,** *ռմկ. և ղարոզկ. ծեծել, խիստ Թակել.* **2.** *բերն. ա, ուռեցնել, ուռչիլ.* но́гу, колѣ́но вздуло; *ը, ծակել, կոտրացնել, Թեքել. փոս գցել.* вздуло лёдъ, —до́ску; **-ся** *ա.* Вздува́ться.

Взды́бить (—, -ды́бятъ), **ся** *չ. ռմկ. զործծ. յետևի ոտքերի վերայ բարձրանալ, ծառանալ. ծառս լինել.*

Вз|дыма́ніе *չ. բարձրացնելը, վերև հանելը.* **-дыма́ть,** *ն.* **I,** *բարձրացնել, վերև հանել.* **2,** *ա.* Поднима́ть; **-ся** *անդր.* **I,** *բարձրանալ, ծառանալ, կիտուիլ, կուտակուել, դիզուիլ.* **2.** *վերև բարձրանալ, վեր ելնել, ալեծալ.* в. на́ гору; **-ды́мникъ** *ա. ուռած երկեմի, կարկանդակ։*

Взды|ха́ніе *չ. հառաչելը, ա.* Воздыха́ніе; **-ха́тель -ха́тельница** *ա.* Воздыха́тель, **-ница; -ха́ть,** вздохну́ть *չ. հառաչել, Թառանչել, հոգոց հանել.* **2,** (о чёмъ) *խիստ ափսոսալ, ատղել, ախ ու վախ քաշել.* **-хъ** *ա.* **-шка** *է. շունչ քաշելը, կարճատև հանգիստ, հանգստութիւն.* дай в. ло́шади *Թող ձին մի քիչ շունչ քաշէ, հանգստանայ։*

Вз|дѣва́ніе *չ. հագցնելը (զգեստ, ոտնամանի). Թելի ասեղի ծակից անցկացնելը. ասեղի Թելելը* **-дѣва́ть,** вздѣть *ն. հագցնել (Թեքերով զգեստը, ոտնամանը).* в. кафта́нъ, —сапоги́ на́ ноги; *Թելը ասեղի ծակից անցկացնել.* в. ни́тку въ иго́лку *ասեղը Թելել.* **-ся** *էր. հագցնուիլ (զգեստը, ոտնամանի մասին). ասեղի ծակից անցկացնուիլ.* **-дѣвка** *է. ա.* Вздѣва́ніе; **-дѣть** (-дѣну -нутъ; *անց.* вздѣлъ ла. о). **ся** *ա.* Вздѣва́ть, ся.

Взи|ма́ніе *է. առնելը. վերցնելը, հաւաքելը, մուրհակը, գանձելը.* **-ма́ть** *ն. առնել, վերցնել, հաւաքել. մուրհակ, գանձել.* в. по́шлину съ това́ровъ; в. по́дати, — проце́нты; **-ся** *էր. առնուիլ, վերցնուիլ, հաւաքուիլ, մուրհակուիլ, գանձուիլ։*

Взи|ра́ніе *չ. նայելը, մտիկ անելը, «աչելը».* **-ра́ть,** возрѣ́ть *չ. աչքը դարձնել, նայել, մտիկ անել, «աչել».* не взира́я *Տ. ա.* Невзира́я: **-ся** *չ. պու. ուշադրութեամբ նայել, դիտել։*

Вз|лага́ть. ся *ա.* Возлага́ть, ся: **-ла́зить** (-ла́жу -зятъ), взлѣзть *չ. մագլցելով վեր ելնել. վերև բարձրանալ.* в. на кро́влю: **-лазъ** *ա.* Вѣсхо́дъ.

Взла́ивать, -ла́ять *չ. հաջել, մկկնկալ, կաղկանձել։*

Взла́мы|ваніе *չ. կոտրելը, կոտրելով բացելը.* **-вать,** взлома́ть, -ми́ть *ն. կոտրել, կոտրելով բացել. քանդել, փլցնել.* в. замо́къ, дверь, сундукъ; в. полъ: прибыва́я вода́ взломи́ла лёдъ; **-ся** *անդր. կոտրուիլ, կոտրուելով բացուիլ, փլչիլ.* хёдъ на рѣкѣ начина́етъ взла́мываться.

Взла́ять (-ла́ю -ютъ) *ա.* Взла́ивать: **-ся** *չ.* на кого́ *բարկանալով, նախատելով մէկի վերայ յարձակուիլ, վրայ տրծնուիլ։*

Взле|лѣ́яніе *ա.* Возлелѣ́яніе: **-лѣ́ять** (-лѣ́ю -ютъ) *ն. դրգել, գգուել, փայփայելով, ողջագուրելով մեծացնել, սնուցանել։*

Взлетáніе չ. 1, վեր թռչելը, ճախրելը, սաւառնիլը. 2, օդ ցնդիլը. **-летáть, летѣ́ть** չ. 1, վերև թռչիլ, վերև ճախրել, սաւառնիլ. 2,* в. на воздухъ օդը ցնդուիլ, օդը թռչիլ (պայթումից). **-лётка** է. թռչելու, ճախրելու ձև, եղանակ. у каждой птицы свой в.: **-лётокъ**, тка ա. բնից նոր դուրս թռչնիկ. **-лётъ** ա. թռչելը, թռչում, թռիչք. тетеревá на в—ѣ մայրահաւերը (բնից) թռչելու վրայ են. бить птúцу на в—ѣ թըռչունին թռչելու ժամանակ սպանել. **-летѣ́ть** (-чý -тя́тъ) ա. Взлетáть.

Взлúза է. ճակատի երկու կողմից գոնուող բաց, անհեր տեղը. **-зáстый** ած. 1, ա. Взлúзистый; 2, (ազատներիի մասին) ճակատի երկու կողմից սպիտակ կմ սև բծեր ունեցող. **-зина, -зинка** նւզ. ա. Взлúза; **-зистый** ած. որի ճակատի աջ ու ձախ կողմերը բացուած, անհերացած են:

Взлóбина է. **-бокъ**, бка ա. **-бочекъ**, чка նւզ. 1, բլրակ, թումբ. քարքարոտ պատիկ զառիվեր. 2, լեռան գագաթը, կատարը:

Взложи́ть (-жу -жáтъ), . **ся** ա. Взлагáть, ся.

Взломáніе չ. կոտրելը, քանդելը, փլցնելը. **-ломáть, ся, -ломи́ть** (-млю́ -мятъ), **ся** ա. Взлáмывать, ся; **-лóмка** է. կոտրելը, խորտակելը, քանդելը, փըլցնելը. **-ломъ** ա. 1, ա. Взлóмка; 2, իրւ. մէկի բնակարանի մէջ բանի ներս խուժելը կմ փակ պահարանի կոտրելը, խորտակելը. крáжа со в омъ; **-лохмáтить** (-чý -тятъ) ն. քրքրել, գզել, գզգզել. խճճել. **-лы́зина** ա. Взлы́зина; **-лы́сина** ա. Вымочка 2; **-лы́сить** (-сю -сятъ) гóлову ճակատի, քունքերի մազերը յետ սանտրել. в. мѣхъ մորթու մազը դէպի հակառակ կողմը շփել:

Взлѣзáніе չ. վերև բարձրանալը, վեր ելնելը. **-лѣзáть, -лѣзть** (-зу -зутъ; անց. взлѣзъ -зла, о) չ. վերև բարձրանալ, վեր ելնել. в. на дéрево, на крóвлю; **-люби́ть** (-блю́ -бятъ) ն. (գրեթէ միշտ не բացս. մասնիկով) խիստ սիրել:

Взлягиваніе չ. յանկարծ և արագ-արագ աքացելը, քացի տալը. **-гивать, -гнýть** չ. յանկարծ և արագ-արագ աքացել, քացի տալ, կիցս հանել (գր.):

Взмáниваніе չ. հրապուրելը, գրաւելը, դրդելը. **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -нятъ) ն. հրապուրել, գրաւել. շահագրգռել, դրդել. **-ся** անդր. հրապուրուիլ, գրաւուիլ, շահագրգռուիլ. **-нчивость** է. հրապուրանք, գրաւչութիւն. պատրանք. **-нчивый** ած. հրապուրիչ, գրաւիչ. պատրող, գայթակղեցնող:

Взмáхиванье չ. թափահարելը. **-хивать, -хáть** (-хáю -ютъ և -шý -шутъ) **-хнýть** ն. թափահարել (դէպի վեր). в. крыльями, — рукáми: **-хъ** ա. շարժում, թափահարութիւն (ձեռքի, թևի և լն):

Взмáчиваніе չ. երկար թացելը, թրջելը, թրջելը, փափկացնելը. **-вать,** вмочи́ть ն. երկար թացել, թրջել, թրմել, փափկացնել, կակղացնել. в. коноплю́; **-ся** կր. երկար թացուիլ, թրջուիլ, թրմուիլ. կակղացնուիլ:

Взмáщиваніе չ. վերելակներ (подмóстки) կառուցանելը, կանգնեցնելը. **-вать,** взмости́ть ն. փայտեայ շէնք, վերելակներ (подмóстки) կառուցանել, կանգնեցնել. **-ся** անդր. 1, վերելակներով, աստիճաններով բարձրանալ, վեր ելնել. 2, խսկ. ջանքով վերև բարձրանալ, վեր ելնել, ա. Вагромáзживаться; в. подъ сáмую крóвлю.

Взметáть I. (взметáю -ютъ և -чý -чутъ, ա. мотáть) ա. Взмётывать; II. (взметàю -ютъ, ա. мести́) ն. դէպի վեր աւլել, աւլելով վերևում կիտել, դիզել. **-ся** ա. Взмётываться; **-мётная** грáмота Տնց. խաղաղութեան դաշնագիր, որ պատերազմ հրատարակելիս վերադարձնում էին. **-метнýть, ся** ա. Взмётывать, ся; **-мéтчивость** է. դիւրագրգռութիւն, դիւրաբորբոքութիւն. կռուարարութիւն, ամբարշտութիւն. **-мéтчивый** ած. դիւրագրգիռ, դիւրաբորբոք, շուտով բարկացող. կռուարար, ամբարիշտ. **-мéтчикъ** ա. Տնց. որ պատերազմ հրատարակելիս խաղաղութեան դաշնագիրը (взмéтная грáмота) վերադարձնում էր. **-мётъ** ա. 1, վերև ձգելը, վերև շպրտելը, վերև ածելը. 2, в. пàра խամ հողի ցել անելը, ցելելը, առաջին անգամ վարելը, հերկելը. **-мёты-ваніе** չ. վերև ձգելը, վերև շպրտելը. վերև ածելը. **-мётывать,** -метáть, -метнýть ն. վերև ձգել, վերև շպրտել. վերև ածել. **-ся** 1, անդր. в. на когó-либо բարկացած մէկի վրայ յարձակուիլ, վրայ պրծնել. 2, կր. վերև ձգուիլ, վերև շպրտուիլ, վերև ածուիլ. снопы́ взмётываются на скирды. [գալ, հաճոյ թուալ:

Взми́литься (-люсь -лятся) չ. ակւ. գործծ. գալ

Взми́ловать (-лую -ютъ) չ. **-ся** անդր. խղճալ, խնայել. արգահատել, մեղքը գալ:

Взмонáніе չ. թացուիլը, թրջուիլը. **-монáть, -мóкуть** (անց. взмокъ -кла, о) չ. թացուիլ թրջուիլ:

Взмóлвить (-влю -вятъ) ն. և չ. Տնց. 1, ակսել խօսիլ. 2, ցուցմունք անել, յայտարարել (դատարանում): [աղաղակել, աղերսել:

Взмоли́ться (-люсь -лятся) չ. սկսել աղաչել,

Взмóрникъ ա. Zostera, ծովախոտ. **-рье** չ. ծովափ, ծովեզր. лови́ть ры́бу на в—ьѣ.

Взмости́ть (-щý -стятъ), **ся** ա. Взмáщивать, ся.

Взмочи́ть (-чý чатъ), **ся** ա. Взмáчивать, ся.

Взмощéніе ա. Взмáщиваніе.

Взмути́ть (-щý -тятъ), **-щáть** ն. պղտորել. в. вóду; **-ся** անդր. պղտորուիլ:

Взмывáть, -мыть չ. որս. թռչելով, ճախրելով վեր բարձրանալ. сóколъ взмылъ подъ облакá.

Взмы́ливаніе չ. օճառելը, սապնելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. օճառել, սապնել. в. бѣльё; в. коня́ ձիուն քափ քրտինք կտրեցնել. *в. комý гóлову մէկին յանդիմանել, շշպրել, նախատել, 'ներկել'. *в. что-нибудь մի բանի միտքը յեղաշրջել, մի բան թիւրել. **-ся** անդր. քափ քրտինք կտրել, փրփրել, փրփրակալել:

Взмыть (-мóю -ютъ) ա. Взмывáть.

Взнáшиваніе չ. վերև տանիլը. **-нáшивать** ն. վերև տանել. **-ся** կր. վերև տարուիլ. **-несéніе** չ. վերև տանելը. **-нести́, -несть** (-сý -сýтъ; անց. взнёсъ — слá. ó), **-нести́сь, -нести́ся** ա. Взносить, ся.

Взни́кнуть ա. Возни́кнуть.

Взноси́ть (-шý -сятъ), -нести́. -несть ն. 1, վերև տանել. в. кáмень нá гору: 2; վճարել, հատուցանել. в. пóдати, долгъ; 3,* ա. Взводи́ть 5; в. на когó-либо небылицы: **-носи́ться, -нести́ся** 1, անդր. վերև բարձրանալ. 2, կր. վճարուիլ, հատուցանուիլ. **-нóска** է. 1, վերև տանելը. 2, հատուցանելը. վճարելը. **-нóсный** ած. 1, վճարելի, հատուցանելի. 2,* յերիւրած, սուտ, հնարովի. в—ыя рѣчи; **-носъ** ա. 1, ա. Взнóска; 2, վճար, հատուցում, տուրք. членскій в. անդամավճար:

Взнуздáніе, -дываніе չ. 1, սանձելը. 2,* սան-

ձահարելը. **-дывать, -да́ть** ն. 1, *սանձել, սանձը, երասանակը ձիու բերանը դնել.* 2,* *ռմկ. սանձահարել, զսպել.* **-ся** չը. 1, *սանձուիլ.* 2, *սանձահարուիլ, զսպուիլ։*

Взныть (взно́ю -ютъ; *անց.* взнылъ -ла, о) չ. *յանկարծ ցաւիլ, մղկտալ. տխրիլ, վշտանալ։*

Вз‖обра́ться (взберу́сь -у́тся; *անց.* взобра́лся -ла́сь -ло́сь և лось, -ли́сь և -лись) տ. Взбира́ться; **-обью** տ. Взбить; **-овью** տ. Взвить.

Взогна́ть (взгоню́ -го́нятъ; *անց.* взогна́лъ -ла́, о), **ся** տ. Взгоня́ть, ся.

Взог‖рѣва́ніе չ. *տաքացնելը.* **-рѣва́ть, -рѣ́ть** (-рѣ́ю -ютъ) ն. *տաքացնել.* в. щи, похлёбку: **-ся** չը. *տաքացնուիլ։*

Взодра́ть (вздеру́ -ру́тъ), **ся** տ. Вздира́ть, ся.

Взойти́ (взойду́ -ду́тъ; *անց.* взошёлъ -шла́, о́) 1, տ. Всходи́ть; 2, *յարմար գալ, պահանջած չափին համապատասխան գալ.* сапоги́ взошли́ на́ ногу.

Взо‖прѣ́лый ած. *քրտնած, քրտինքը կոխած, քրտնաթոր.* **-прѣ́ть** (-прѣ́ю -ютъ) չ. *քրտնիլ, քրտինքը կոխել։*

Взора́ть (-орю́ -о́рютъ) ն. *վարել, հերկել։*

Взор‖ва́ніе չ. *օդը հանելը, օդը ցնդեցնելը (պայթեցնելով). տրաքիլը, բանկուիլը.* **-ва́ть** (-ву́ -ву́тъ *անց.* взорва́лъ -ла̀, взо́рва̀ло) 1, ն. տ. Взрыва́ть II; 2, *դէմք. բանկուիլ, բարկանալ, կատղիլ.* его́ взо́рвало, когда̀ ему стали противорѣчить; **-ся** (*անց.* взорва̀лся -ла̀сь -ло́сь -ли́сь) տ. Взрыва́ться.

Взоръ ա. *հայեացք, *աչք, աչքեր,* в. ва́жный, весёлый, проница́тельный; обраща́ть, устремлять свой в—ы на кого, на что-либо.

Взо́т‖кнутый բյ. ած. *մի բանի ծայրին ցցած, անցկացրած.* **-кну́ть** ն. на что *մի բանի ծայրին դնել, մի բանի ծայրից անցկացնել.* в. на копьё.

Взо́хаться չ. *սկսել ախուվախ քաշել, տւայել. տնքալ, տնքտնքալ։*

Вза‖ста́ніе տ. Возраста́ніе; **-ста́ть, -сти́** (-сту́ -ту́тъ) տ. Возраста́ть; **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ), **ся** տ. Взраща́ть, ся.

Взра́ч‖ность ի. *բարետեսութիւն, սիրուն, վայելուչ, դուրեկան տեսք.* **-ный** ած. *բարետես, վայելչատես, սիրուն, դուրեկան* в. мужчи́на.

Взра‖ща́ть, ся տ. Возраща́ть, ся; **-ще́ніе** չ. *սնուցանելը, մեծացնելը։*

Взревѣ́ть (-реву́ -ву́тъ) *յանկարծ գոռալ, պա-* [*զակել. բղաւել։*

Взрои́ться (-я́тся) չ. *պարսել, խմբովին տարմավին թռչել (մեղուների մասին)։*

Взро́‖слость ի. *չափահասութիւն, տղրուկք.* **-слый** ած. 1, *չափահաս, տղրունքի հասած.* в. юноша, в—ая дѣви́ца; 2, взро́слые, ыхъ յ. հոգ. *հասակաւոր մարդիկ.* чте́ніе для в—ыхъ; **-сти́,** տ. Взрасти́; **-сти́ть** տ. Взрасти́ть; **-ща́ть** տ. Взраща́ть.

Вз‖руба́ть, -би́ть (-блю́ -ру́бятъ) ն. 1. *կտրել, կտրտել, կոտորել (վերևից).* 2, *շէնքի փայտեայ պատերը բարձրացնել (գերանները միմեանց վերայ ամրացնելով).* **-ся** չը. *վերևից կտրուիլ, կոտորուիլ.* **-ру́бецъ,** бца *նւզ.* տ. Взрубъ; **-ру́бка** ի. *վերևից կտրելը, կոտորելը.* **-ру́бокъ,** бка ա. 1, *կտրած, կտրտած բան, իր.* 2, *խրճիթի վերայ շինած բուն, տնակ.* **-рубъ** ա. *գերաններից շինած շրջանակաձև պատ։*

Взры‖ва́ніе չ. I. *փորելը.* II. *օդը հանելը, օդը ցնդեցնելը.* **-ва́ть** I. **взрыва́ть,** взрыть *փորել, փափկացնել, պեղել.* в. зе́млю, гряды́; II. **взрыва́ть,** взорва́ть, *բանկեցնել, օդը հանել, օդը ցնդեցնել (պայթեցնելով). ճայթեցնել, տրաքել տալ, 'լագմա տալ'.* в. ка̀мни по́рохомъ; **-ся** չը. I. *փորուիլ.* II, *օդը հանուիլ, օդը ցնդեցնուիլ. ճայթեցնուիլ.* **-вно́й, -вочный** ած. *պայթեցուցիչ. բանկեցուցիչ.* **-вчатый, -вчивый** ած. *պայթուցիկ, ներշտութեամբ բանկուող.* **-въ** ա. I. *պայթում, ճայթիւն, տրաքոց.* в. котло́въ (паровы́хъ), в. га̀зовъ въ ко́пяхъ; 2,* *որոտ, դղրդոց. թնդիւն.* в. рукоплеска̀ній, в. ра̀дости.

Взры‖да́ть տ. Рыдать: **-дъ** ա. *յանկարծակի փղձկոց, ողբ, վայնասուն.* взрыдъ, взрыдомъ *մ. ողբալով, հեկեկալով, հեծկլտալով։*

Взры́льникъ ա. *ապտակ, հարուած երեսին։*

Вз‖ры́тіе չ. *փորելը, քանդելը, պեղելը.* **-ры́ть** (-рою -ютъ; *անց.* взрылъ -ла, о), **ся** տ. Взрыва̀ть, ся, I; **-рыхле́ніе** չ. *փորելով փափկացնելը.* **-ры́хливать, -ры́хлить** (-лю -лятъ), **-рыхля́ть** ն. *փորելով փափկացնել, փխրուն դարձնել 'փուխփխացնել'.* в. зе́млю; **-рыхля́ться, -ры́хлиться** 1, անդր. *փափկանալ, փխրուն դառնալ.* 2, չը. *փորուելով փափկացնուիլ, փխրուն դարձնուիլ.* **-рѣза́ніе** չ. *ճղելը, ճեղքելը, ճղելով բացելը.* **-рѣза́ть, -рѣзать** (-рѣжу -жутъ), **ся** տ. Взрѣзывать, ся; **-рѣзна** ի. տ. Взрѣза̀ніе; **-рѣзъ** ա. 1, տ. Взрѣза̀ніе; 2, *կտրած, ճղած տեղը.* **-рѣзыванie** տ. Взрѣза̀ніе; **-рѣзывать,** -рѣзать ն. *ճղել, կտրելով, ճղելով բացել, ճեղքել,* **-ся** չը. *կտրուելով. ճղուելով բացուիլ, ճեղքուիլ.* **-рѣзь** մ. *ռմկ. լիք-լիք, լեփ-լեցուն, պռնկէ պռունկ.* нали́ть стака̀нъ в.

Взубри́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, *ատամնաձև փորեր կտրել, ժանեւորել.* 2, *դպրոցկ.* *в. что *մեքենաբար, թութակի պէս սովորել, սերտել.* в. уро́къ; **-ся** անդր. во что տ. Взубри́ть 2.

Взъё‖мицы, цевъ ա. յ. = взъёмы (տ. Взъёмъ 3.) **-мъ** ա. 1, *դառի վեր, դարիվեր. դարիվերով բարձրանալը.* 2, *ոտքի դուրս պրծած երեսը.* сапогъ жмётъ во взъёмѣ; 3, взъёмы յ. *հորանելու երման գործիք այրած ածուխը հանելու։*

Взъерала́шить (-шу -шатъ) ն. *խառնաշփոթել, խառնափթորել, տակն ու վրայ անել, անհանգիստ անել։*

Взъерепе́нить (-ню́ -нятъ) *ռմկ. գզել, գզգզել, քըքրել, խճճել.* **խիստ ծեծել, պատժել։*

Взъеро́‖шенный բյ. ած. *գզգզուած, խճճուած.* **-шиванie** չ. *գզգզելը, քըքրելը, խճճելը.* **-шивать, -шить** (-шу -шатъ) ն. *գզել, գզգզել, քըքրել, խճճել.* в. во́лосы; **-ся** 1, անդր. *գզգզուիլ. խըճըճուիլ.* во́лосы взъеро́шились; 2, *բարկանալ, սրդողիլ, սրտմտիլ. կայրանալ.* 3, չը. *գզգզուիլ, խճճուիլ, քըքրուիլ։*

Взъѣ‖да́ться, -ѣсться չ. на кого́-либо, *տարացած, կծու խօսքերով մէկի վերայ յարձակուիլ.* не зна́ю, за что онъ взъѣлся на меня; **-дливый, -дчивый** ած. *կռուարար, ամբարիշտ, տրտնջտանէր։*

Взъ‖ѣздъ ա. 1, *բարձրացնելը. ելնելը (ձիով կառքով).* в. на̀ гору былъ о́ченъ тру́денъ; 2, *վեր բարձրանալու տեղ, ճանապարհ.* круто́й, отло́гій в.: 3, *հնց. գալուստ, ժամանում (գործը. պաշտօնը ստանձնելու).* 4, *ամրոցկ. հողապատնէշի թեք կողքը, թափը, որով թնդանօթները բարձրացնում են.* **-ѣзжа́ть,** -ѣхать չ. *բարձրանալ, վեր ելնել (ձիով, կառքով).* в. на́ гору; **-ѣзжій** ած. *գալու, ժամանելու.* в. дворъ *կամ* взъѣзжая [изба̀] *իջևան, օթևան։*

Взъѣсться (-ѣмся -ѣшься -ѣдимся -ѣдитесь -ѣдятся; *անց.* -ѣлся -лась, ось) *տ.* Взъѣдаться.

Взъѣхать (-ѣду -дутъ) *տ.* Взъѣзжать.

Взъяриться (-рюсь -рятся) *չ.* *յանկարծ կատաղել, մոլեգնել, բարկութիւնից կրակ կտրել:*

Взываніе *չ.* *կոչ, կոչելը, գոչելը, բացականչութիւն.* **-вать**, воззвать *ն.* кого *և չ.* къ кому о чёмъ *կոչել, գոչել, աղաղակել, կարդալ (օգ.), բարբառել. յայտնել:*

Взыграніе *չ.* *հրճուիլը, խնդալը, ուրախանալը.* **-рать, ся** *չ.* *հրճուիլ, խնդալ, ուրախանալ, ուրախութիւնից թռչկոտել.* взыгралъ младенецъ во чревѣ ей *խաղաց մանուկն յորովայնի նորա* (Ղուկ. 1_{41}):

Взиманіе, -мать, ся *տ.* Взиманіе, -мать, ся.

Взысканецъ, нца *ա.* **-сканица** *ի.* *մէկից բարերարուած, հովանաւորուած այր, կին.* **-сканіе** *չ.* 1, *պահանջելը, առնելը, ստանալը.* в. денегъ въ казну; подать ко в—ію *գանգատ տալ.* 2, *պահանջ, առնելիք, ստանալիք. տուգանք, պատիժ.* **-скательность** *ի.* *պահանջողութիւն, խստապահանջութիւն.* **-скательный** *ած.* *պահանջող, խստապահանջ.* **-сниваніе** *չ.* *պահանջելը, առնելը, ստանալը.* **-снивать, -скать** (-щу́ -щутъ) *ն.* 1, *պահանջել, առնել, ստանալ, գանձել.* в. недоимку, долгъ; *խստիւ պահանջել, խստապահանջ լինել.* в. съ подчинённыхъ, чтобы ходили въ своё время къ должности; 3, *Տնգ.* *աշխատել գտնել, ճարել.* 4, в. кого чѣмъ *մէկին մի բանի արժանացնել.* в. кого милостью; **-ся** 1, *չ.* *պահանջել.* 2, *կր.* *պահանջուիլ, ստացուիլ, գանձուիլ.* недоимки строго взыскиваются съ крестьянъ.

Взысокъ *ա.* *պահանջ, առնելիք, ստանալիք.* **-щикъ** *ա.* **-щица** *ի.* *պահանջող, առնող, գանձող այր, կին:*

Взятіе *չ.* *առնելը, վերցնելը, նուաճելը.* **-тка** *ի.* 1, *Թղթխ.* *առած թուղթը.* 2, *կաշառք, կաշառք.* съ него в—и гладки (*գարձւ.*) *նորանից ինչ չկայ, նորանից ոչինչ չէ կարելի ստանալ.* **-токъ**, тка *ա.* 1, *Տնգ.* *տ.* Взятка; 2, *Տնգ.* *օժիտ, տուժինք, բաժինք.* 3, *մեղուի բերք, այն հիւթերը. որ մեղուն ծաղիկներից հաւաքելով դիեթակ է տանում.* **-точка** *Նւզ.* *տ.* Взятка.

Взяточникъ *ա.* **-точница** *ի.* *կաշառակեր, դօշաքող այր, կին.* **-точничать** *չ.* *կաշառք վերցնել, կաշ. ուտել, դօշաքողութիւն անել.* **-точническій** *ած.* *կաշառակերի.* **-точничество** *չ.* *կաշառակերութիւն, դօշաքողութիւն.* **-точный** *ած.* *կաշառքի, կաշառակերութեան, դօշաքողութեան:*

Взять (возьму -мутъ; *անց.* взялъ, -ла, -ло *և* -ли; *տ.* Брать) *ն.* 1, кого, что *առնել, վերցնել, բռնել (գր.).* в. кого подъ стражу *մէկին ձերբակալել.* в. городъ *քաղաքը առնել, քաղաքին տիրել.* в. ванну *վաննա ընդունել.* в. верхъ надъ кѣмъ, надъ чѣмъ *յաղթանակել. գերազանցել.* в. своё *իւր ազդեցութիւնը, ներգործութիւնն ունենալ.* в. на себя какое-нибудь дѣло *որ և է գործ յանձն առնել.* в. чью-либо сторону *մէկի կողմը բռնել, մէկի կողմը անցնել.* меня взяла охота *ես ցանկացայ, իմ մէջ ցանկութիւն զարթնեց.* меня взяло зло *ես կատաղեցայ.* в. волю *ամենազօրանալ, զօրեղ դառնալ.* в. кого въ руки *մէկին ձեռք առնել.* в. терпѣніе, смѣлость *համբերել, համարձակուիլ.* 2, (*երբ ինչ խնդիրը լռել մակաբերուում է*) *ա, եզրակացնել, իմանալ.* съ чего ты взялъ, что... *ինչից իմացար, որ...* 3, *գերադասնել, յաղթել* чья взяла? *ով, որ կողմը յաղթեց.* *что взялъ? *Տեգն.* *ինչ շահեցիր* [*բեր կէս առնենք*]. 4, *ուղեւորուիլ, գնալ.* в. на право, на лѣво.—Почёмъ возьмёшь за десятокъ яицъ? *տասնեակ ձուի համար որքան ես պահանջում.* ни дать ни в. *ոչ աւել, և ոչ պակաս, բոլորովին նման, նոյն.* онъ, ни дать ни взять, въ отца *նա հօր քթիցն է վայր ընկել.* чортъ возьми! *գրողը տանի* (*անէծք*). в. примѣръ съ кого-либо *մէկից օրինակ առնել.* **-тьё**, тья *չ.* *ռմկ.* *վերցնելը, առնելը, բռնելը.* **-ться** (*անց.* взялся -лась -лось -лись; *տ.* Браться) 1, *կր.* (*գործածական է միայն ապառնին*) *վերցնուիլ, առնուիլ,* всё его имѣніе возьмётся подъ опеку; 2, *անդր.* (*անորոշ եղանակի հետ*) *յանձն առնուլ, խոստանալ.* в. окончить дѣло; 3, *անդր.* в. за что *վեր առնել.* в. за оружіе; *ձեռնարկել, սկսել.* в. за умъ *կմ* за умъ-разумъ *զգաստանալ, խելքի գալ.* 4, в. откуда, отколѣ *յայտնուիլ, երևան գալ.* откуда у него взялись деньги? откуда онъ взялся? откуда ни возьмись *յանկարծ, չկիտեմ որտեղից, անակնկալ կերպով.* 5, *փոխդ.* *փոխադարձաբար միմեանց բռնել.* они взялись за руки. [*դում, ճօճում:*

Вибрація *ի.* (*լտ.*) *երերում, դողում, դողդո-*

Виватъ 1, *Ձ.* *կեցցէ.* 2, (*իբրև գոյկ.*) *ա.* *կեցցէ.* ораторъ былъ встрѣченъ в—ами.

Виверра *ի.* *կնդ.* Viverra zioetha, *բէշկ մշկան կամ գիբեթ:*

Вивисекція *ի.* (*լտ.*) ‹*կենդանահերձութիւն*› (*օպերացիա, որ գիտական նպատակով կենդանի. անասունի վերայ անում են*):

Вивіанитъ *ա.* *լռնգ.* *կապոյտ երկաթեայ հանք:*

Вивліоѳика *Տնգ.* *տ.* Библіотека.

Вигоневый *ած.* *վիգոնի.* **-гонь** *ի.* 1, *կնդ.* Auchenia vicunna, *վիգոն կմ ուղտայծ.* 2, *սորա բրդից պատրաստած գործուածք:*

Видальщина *ի.* *յաճախ տեսնուած, սովորական իր, բան.* это бывальщина и в.; **-данный** *բյ.* *ած.* *տեսնուած.* в—ое ли это дѣло? **-дать** (-даю -ютъ) *երբեմն, ժամանակ առ ժամանակ տեսնել. յաճախ տեսնել.* этого человѣка видаютъ во многихъ домахъ; видѣли, чего не видали дотолѣ *տեսան, ինչ որ ցայն ժամանակ ոչ միանգամ չէին տեսել.* в., вы этого не знаете *ինչպէս երևում է, դուք այդ չգիտէք, այդ ձեզ անյայտ է.* **-ся** *փոխդ.* *տեսնուիլ, միմեանց պատահել.* я часто съ нимъ видаюсь.

Виделка *ի.* (*լեհ.*) *պատառաքաղ:*

Видикъ *Նւզ.* *տ.* Видъ 3; **-димость** *ի.* *ակնյայտնի, տեսանելի, պարզ, աշկարայ լինելը.* **-димый** *բյ.* *ած.* 1, *տեսանելի.* Богъ Творецъ всего в—аго и невидимаго; народу (*սեռկ. հոլ.*) видимо-невидимо *անթիւ անհամար ժողովուրդ.* 2, *պարզ, ակնյայտնի, աշկարայ.* по-видимому *Տ.* *տ.* Повидимому; **-дкій** *ած.* *սկւ.* *զործ.* *ռմկ.* 1, *աչքի ընկնող, աչք ծակող.* 2, *սիրուն, գեղեցիկ, տեսքով, աղուոր, վայելչակազմ.* **-дкость** *ի.* *սկւ.* *զործ.* *սիրուն, վայելուչ տեսք.* **-днёхонекъ**, нька, о *ած.* *կատարելապէս տեսանելի, պարզ.* **-дный** (-денъ -дна, о) *ած.* 1, *պարզ, յայտնի, աշկարայ.* в—ое дѣло, что ты виноватъ; 2, *գեղեցիկ, սիրուն, տեսքով. կարևոր, նշանաւոր.* в. собою мужчина; занимать в—ое мѣсто; видно *ա, ած. չ.* отсюда в. *սորանից, այստեղից երևում է. բ, Տ.* *երևի, հաւանական է.* онъ, видно, ужѐ

не прі̇ѣдетъ; **-днѣть, ся** *չ.* *հեռուից երեւալ, նշմարուել, յայտնուել։*

Видовóй *ած.* *տեսակի, տեսակական։*

Видоизмѣ‖нéніе *չ.* *ձեւափոխութիւն, կերպարանափոխութիւն.* **-нять, -нить** (-ню -нять) *ն.* *ձեւափոխել, կերպարանափոխել.* **-няться** *չ.* *ձեւափոխուել, կերպարանափոխուել։*

Видóнъ, дóка *ա.* **1,** *փորձառու մարդ կամ նա, որ ուղարկուած է մի բան գիտելու, քննելու.* **2,** *հնց.* *վկայ, ականատես։*

Ви‖допи́сный *ած.* *տեսագրական, տեսարանագրական.* в—ая живопись; **-допись** *է.* **1,** *դաշտանկարչութիւն, տեսարանանկարչութիւն.* **2,** *դաշտային, անտառային եւն տեսարան։*

Видъ *ա.* (*ներքոյհ.* въ видѣ *և* въ виду́, на виду́) **1.** *տեսք, կերպարանք, նմանութիւն.* имѣть, приня́ть гóрдый, весёлый в.; подава́ть, показа́ть в. *ցոյց տալ, հասկացնել.* **2,** *մաթմ.* *ձեւ, պատկեր.* **3,** *տեսարան.* комната съ видомъ на море; снима́ть, рисова́ть видъ, виды; **4,** *տեսանելի լինելը, երեւալու հնարաւորութիւն.* (въ, на, съ, изъ, подъ, для, при *նախդիրների հետ յաճախ մակբայօրէն է թարգմանւում, օր.*) непрі̇ятельскій корáбль былъ у насъ въ виду́ *մեր աչքի առաջ էր թշնամու նաւը.* *быть на виду́ у когó-нибудь *մէկի աչքըս, ուշադրութիւնից չհեռանալ.* вы́пустить, потеря́ть что-нибудь и́зъ виду *մի բան աչքաթող անել, մոռանալ.* имѣть въ виду́ *աչքի առաջ ունենալ.* въ виду́ наступа́ющей зимы́ запасти́сь шу́бой *աչքի առաջ ունենալով, որ ձմեռը մօտենում է եւն.* подъ ви́домъ чегó-либо *մի բանի պատրուակով.* ни подъ каки́мъ ви́домъ *ոչ մի կերպ.* на видъ, съ ви́ду *արտաքին տեսքին նայելով.* онъ всё дѣлаетъ для ви́да *նա ամէն բան անում է ցուցամոլութեան համար.* постáвить комý-либо на видъ *մէկին նկատողութիւն անել, զգուշացնել.* ви́домъ не ви́дано (*դարձւ.*) *տեսնուած բան չէ.* **5.** *տեսակ* (*կենդանիների, բոյսերի, գաղափարների*). **6,** *տեսագիր, գլխագիր, անցաթուղթ, վկայական.* получить в. на жительство, на проѣздъ; **7,** *քեր.* *ձեւ* (*բայերի գործողութեան, որ յատուկ է միայն ռուսաց լեզուին*). глагóлы несовершéннаго ви́да *անկատար գործողութիւն նշանակող բայեր* (*օր.* бросáть, колóть; совершéнный видъ-*ը* *կլինի* брóсить, уколóть); глагóлы многокрáтнаго ви́да *գործողութեան կրկնութիւն ցոյց տուող բայեր* (*օր.* (по)кáпывать *կաթկթել.* однокрáтный видъ-*ը* *կլինի.* кáпнуть). **8,** ви́ды *յ.* *ակնկալութիւն, դիտաւորութիւն, հաշիւ. նշաններ.* соглáсно съ ви́дами прави́тельства; ви́ды на урожáй неблагопрі̇я́тны; видáть ви́ды *շատ բան տեսնել, շատ բան փորձել։*

Ви́‖дывать *տ.* Ви́дѣть *և* Видáть; **-дѣніе** *չ.* **1,** *տեսողութիւն, տեսնելը.* **2,** *ցնորք երազ, տեսիլք.* **-дѣть** (-жу -дять; *հրամ.* *չունի. բայց եղ.* *սէ.* вижь *տես*), ув— **1.** *տեսնել.* **2,** *զգալ, իմանալ.* **-ся 1,** *փոխդ.* *տեսնուել միմեանց հետ.* мы чáсто съ нимъ ви́димся *ես ու նա յաճախ միմեանց հետ տեսնուում ենք.* **2,** *անդր.* *երեւալ, յայտնուել.* емý ви́дится сонъ; мнѣ ви́дѣлось во снѣ; **3,** *կր.* *տեսնուել.* **-ждь** *հրամ.* *տ.* Ви́дѣть.

Ви́за *չ.* *անհ.* (*լտ.*) *դեսպանի կամ հիւպատոսի վաւերագրութիւնը, վկայութիւնը* (*տ.* Визи́ровать).

[ուող անձը (*մեւզ. պարեկիս*)։

Визави́ *ա.* *անհ.* (*ֆր.*) *դիմաց, հանդէպ գըտն-*

Византі̇́йскій *ած.* *բիւզանդական։*

Виз‖гли́вость *է.* *ռանացկոտութիւն.* **-гли́вый** *ած.* **1,** *ռանացող, ծղրտացող, ճղղան.* говори́ть в—ымъ гóлосомъ; **2,** *լացկան, ճշող.* в. ребёнокъ; **-гнуть** *տ.* Визжáть; **-готня́** *է.* *երկար, անընդհատ ռանոց, ճիչ. ծղրտոց.* **-гýнъ,** à *ա.* **-гýнья** *է.* *ճշող, ճւճւող, ռանող այր. կին.* чáйка визгýнья *կնդ.* Larus canus, *Սև ծովի որորը.* **-гъ** *ա.* *ռանոց. ճիչ, ճւճւոց, ծղրտոց.* в. ребенка; в. свинóй *խոզի ճղճղոց.* в. собáчій *շան ռանոց. կաղկանձիւն.* **-жáніе** *չ.* *ռանալը, ճչելը, ճւճւալը, ճղճղալը.* **-жáть** (-жу -жáть), **-гнуть** *չ.* *ռանալ, ծըղրտալ, վնգստալ, ճչել, ճւճւալ, ծուալ, ճղճղալ։*

Визи́га *է.* *կարմրաձկան չորացրած ողնաշիքը։*

Визи́‖рованіе *չ.* *վկայելը, ստորագրութեամբ վաւերացնելը.* **-ровать** (-рую -ютъ) ** *ն.* (*ֆր.*) **1,** *վկայել, ստորագրութեամբ, մակագրութեամբ վաւերացնել, վաւերագրել* (*որ անում է դեսպանը կամ հիւպատոսը*). в. пáспортъ; **2,** *ֆիզ.* *աչքով նշան առնել. աչքը սրաշ կէտի վերայ յառել.* **-рóвка** *է.* *տ.* Визи́рованіе; **-рóнъ,** рка̀ *ա.* *նշանառութեան ձողի։*

Визи́ръ *ա.* **I.** (*ֆր.*) *նշան հրացանաձգութեան համար, թիրախ.* **II.** *անտառում բացած նեղ ճամբայ։* [եպարքոս (*Թուրքիայում*)։

Визи́‖рскій *ած.* *վեզիրի.* **-рь,** я́ *ա.* *վէզիր, մեծ*

Визи‖тáторскій *ած.* *այցելուի, քննիչի.* **-тáторъ** *ա.* (*լտ.*) *այցելու, քննիչ.* **-тáція** *է.* (*լտ.*) *պտոյտ, շրջագայութիւն քննելու, դիտելու նպատակով. այցելութիւն. բժշկի երեկոյեան այցելութիւնը հիւանդանոցի հիւանդներին։*

Визи́‖тна *է.* *այցելութեան գգեստ մարդկանց.* **-тный** *ած.* *այցելութեան, այցա—.* в—ая кáрточка *այցետոմս, այցքարտ։* **-тъ** *ա.* (*ֆր.*) *այց, այցելութիւն.* быть у когó либо съ в—омъ *մէկին այցելել։* [երազատես այր, կին։

Ви‖зіóнеръ *ա.* (*ֆր.*) **-зіонéрка** *է.* *տեսիլ տեսնող,*

Ви́ка *է.* *բս.* Vicia sativa, *վիկ* (*տճ. պուրչակ*)։

Вика‖рі̇áтство *չ.* **-рі̇áтъ** *ա.* *փոխանորդութիւն, տեղապահութիւն, յաջորդութիւն.* **-рі̇й** *ա.* (*լտ.*) **1,** *բարձրաստիճան հոգեւորականի օգնականը կամ տեղապահը, յաջորդ.* **2,** *կաթոլիկ քահանայի օգնականը.* **-рный** *ած.* **1,** *փոխանորդի, տեղապահի, յաջորդի.* **2,** *բժ.* *փոխ, փոխանակող, փոխարինող.* в—ое кровотечéніе изъ нóса *արիւնհոսութիւն քթից, որ փոխարինում է կասպուած դաշտանը* (*կնոջ ամսականը*)։

Ви́кингъ *ա.* *հին զօրականներ, որոնք մի ժամանակ աւերում էին արեւմտեան Եւրոպայի ափերը։*

Винóн‖тъ *ա.* **-тéсса** *է.* *փոխ կոմս, փոխ կոմսուհի* (*Ֆրանսիայում և Անգլիայում. աստիճանով ցածր կոմսից*)։

Викто‖рі̇áльный дéнь *տօնելի յաղթութեան օր.* **-рі̇я** *է.* (*լտ.*) *հնց.* **1,** *յաղթութիւն.* **2,** *բս.* Victoria regia, *հսկայաձև հարսնմատը։*

Ви́ла *է.* **I.** (*մեւզ.* *յ.* ви́лы) *եղան կամ հորանի* **II.** *առաս.* *յաւերժահարս ճակատագրի և մարդու, որ ըստ հարաւային սլաւոնների ապրում է լեռներում, ջրում և օդում։*

Вилаéтъ *ա.* *վիլայէթ, գաւառ* (*Թուրքիայի*)։

Ви‖лáшна *է.* *թել հիւսելու երկճեղ փայտեայ գործիք.* **-лица** *է.* **1,** *տ.* Плющъ; **2,** *հնց.* *տ.* Ви́лка; **-лка** *է.* **1,** *պատառաքաղ, 'չանգալ'.* **2,** *լեռնց.*

եղանի կամ հորսելու ձևով գործիք. 3, в. мёртвая *գիւղտ.* գործիք, որով անտառը գնահատելիս ծառի հաստութիւնը չափում են։ [ապարանք։

Вилла է. (իտ.) ամարանոց, քաղաքից դուրս

Вилковая капуста կաղամբ, որի տերևները կոթի շուրջը փաթաթուած են. **-ловатый** ած. *հնց.* երկճիւղ, եղանի ձևով. **-лой** ած. ալորուն, գալարուն. в—ая капуста, в. кочень; **-локъ**, лка ա. 1, կաղամբի կոթը, կոճը, որի շուրջը փաթաթուած են տերևները. 2, մի գլուխ կաղամբ. **-лообразный** ած. եղանի կամ հորսելու ձևով. **-лочекъ**, чка ա. *Նւզ.* ա. Вилокъ; **-лочна** է. 1, *Նւզ.* ա. Вилка; 2, *կզմխ.* Furcula, եղանի մասների ձև ունեցող թռչունի կրծոսկրը, ‹հուքչի›. **-лочный** ած. պատառաքաղի. в. черенъ. [ուիլ, ծռուիլ։

Вильнуть չ. արտզութեամբ մի կողմ թեք-

Вильчура է. գայլենուց (գայլի մորթուց) կարած մուշտակ, ‹քուրք› (բուրդը դէպի վեր). **-рный** ած. այդպիսի մուշտակի, քրքի։

Виля հոր. ա. Виляка; **-лявый** ած. անհաստատ, փոփոխամիտ, անվստահելի. խորամանկ, աղուէսաբարոյ. **-ляна**, **-ляла** հոր., **-ляльщикъ** ա., **-ляльщица** է *հնարքների գիւտող, հնարքներ գործադրող, խորամանկ, աղուէսաբարոյ այր, կին. **-ляніе** չ. 1, այս կողմ, այն կողմ ընկնելը. 2,* խաբելը, կեղծելը. **-лять**, -льнуть չ. 1, այս կողմ այն կողմ, դէսուդէն ընկնել. в хвостомъ. ագին պտտել. в. рулёмъ վատ, անկանոն կերպով թիավարել. 2,* աղուէսութիւն, խորամանկութիւն անել. հնարքներ գործադրել. ‹խուսը կտուրը գցել›. в. душою *ռմկ.* կեղծել, խաբել։

Вина է. (*հյց.* вину) 1, *անչ.* պատճառ, առիթ. 2, (յ. вины, -нъ) մեղք, յանցանք, սխալ, ոճիր. не по его винѣ это сдѣлалось; простить, отпустить в—у; 3, *հնց.* դրամական տուգանք մարդասպանութեան համար, արեան գին։

Вино|градный ած. ծովային թնդանօթի գլխի. в—ое ухо ծով. թնդանօթի ականջի ծակը, որից պարանը անց են կացնում. **-градъ** ա. հրանօթի, թնդանօթի գլուխը (գլխոյի ձևով)։

Винегретъ ա. (ֆր.) 1, խառնախորտիկ (մսից կամ ձկներից ձուով, քացախով և բանջարեղէններով պատրաստած սառը խորտիկ). 2, *հեգն.* ‹այլազան առարկաների խառնուրդ։

Вини. -ней չ. յ. ա. Вино 3.

Винительный падежъ *քերկ.* հայցական հոլով։

Винить (-ню -нять), обв—, ն. кого за что, въ чёмъ մէկին մի բանի համար, մի բանում մեղադրել, յանցաւոր գտնել. **-ся**, пов—, *անդր.* իր մեղքը, յանցանքը խոստովանել։

Винище չ. *Նխտ.* անպիտան, զզուելի գինի. отъ него пахнетъ в-емъ.

Винкель ա. (յ. винкеля, -лей) (գերմ.) հիւսի, ատաղձագործի անկիւնաչափ գործիքը։

Винница է. 1, *եկ. սլ.* մառան, նկուղ, ներքնատուն (գինու). 2, *Նորք.* գինետուն, գինեվաճառանոց. 3, *գւռկ.* արաղ քաշելու տեղ. **-нновка** է. *ռմկ.* *թղթխ.* ազատ **-нновый** ած. *ռմկ.* *թղթխ.* ազատի в. тузъ, король. **-нокаменный** ած. գինեքարի(ց). գինու տակ նստած թթուաշ երգրի(ց). в—ая кислота, в—ая соль.

Винный ած. 1. 1, գինու, գինե—. 2, օղու. з. запахъ, в—ая бочка; в. камень գինեքար. ա. գինու տակառի յատակի վերայ նստած թթուաշ և պինդ մրուր. թթու գինեքարու աղ. բ, ատամների վերայ նստած ժանգ. в. спиртъ գինու ոգի. II. *հնց.* մեղաւոր։

Вино չ. (յ. вина, -нъ) 1, գինի. 2, օղի, ցքի, արաղ (հացից, կարտոֆիլից քաշած). 3, вины, -нъ *հնց.* (անձահ՝ вини, ,ней) *թղթխ.* ազատ։

Вино|ватый ած. въ чёмъ, մեղաւոր, յանցաւոր. кругомъ виноватъ անպայման մեղաւոր. виноватъ! (-вата!) մեղայ, մեղաւոր եմ, ներեցէք. **-винкъ** ա., **-вница** է. պատճառ, սկզբնապատճառ (լաւ կամ վատ բանի) **-вность** է. մեղաւորութիւն, յանցաւորութիւն. **-вный** ած. чёмъ, въ чёмъ մեղաւոր, յանցաւոր մի բանով, մի բանի մէջ։

Вино|гонный ած. արաղ, օղի քաշելու. в. кубъ; **-градарь** ա. *եկ. սլ.* այգեպան. այգետէր. **-градецъ**, дца *Նւզ.* ա. Виноградъ; **-градина** է. **-градинка** *Նւզ.* խաղողի ողկոյզի հատիկ, ‹գիլայ›. **-градка** է. մի տեսակ խնձորի(-բնի). **-градникъ** ա. խաղողի այգի, ‹բաղ›. **-градница** է. խաղողի ջերմոց. **-градный** ած. խաղողի. в—ая кисть, — лоза; в—ое вино ջաջայի օղի. **-градъ** ա. 1, խաղողի որթ, վազ. 2, խաղող. **-дѣліе** չ. գինեգործութիւն. **-дѣлъ** ա. գինեգործ. **-дѣльный** ած. գինեգործութեան. **-куреніе** չ. ցքեհանութիւն, արտադրութիւն. արաղ, օղի քաշելու արհեստ. **-куренный** ած. արաղ, օղի քաշող, քաշելու. в. заводъ; **-курный** ած. արաղ քաշելու. в. казанъ: **-курня** է. ցքահանք, արաղ, օղի քաշելու գործարան. **-куръ** ա. արաղ, օղի քաշող. **-мѣръ** ա. գինու կամ արաղի ույժը, թնդութիւնը չափող գործիք (գործարաններում). **-пійца** հոր. գինեմոլ, արբեցող այր, կին. **-продавецъ**, вца ա. 1, գինեվաճառ. 2, օղեվաճառ, ցքեվաճառ. **-производитель** ա. Винодѣлъ.

Винослов|ность է. պատճառաբանութիւն. **-ный** ած. պատճառական. в—ое доказательство պատճառը բացատրող, ցոյց տուող. ապացոյց. в. союзъ *պատ.* շաղկապ (օր. ибо, потому что).

Вино|торговецъ, вца ա. Винопродавецъ; **-торговля** է. գինեվաճառութիւն, գինու առևտուր. **-черпецъ**, пца, **-черпій**, я ա. *եկ. սլ.* **-черпица** է. տակառապետ, -ուհի, մատռուակ, -ուհի. **-черпный** ած. գինեհան, գինի հանելու. в—ая чаша.

Вин|таріа է. **-тебель** ա. (գերմ.) պտուտակահան. պտուտակներ կտրելու գործիք։ [քի)։

Винтеръ-квартиры է. յ. (գերմ.) ձմեռանոց (զոր-

Вин|тикъ ա. *Նւզ.* պստիկ պտուտակ, պտուտակիկ. **-тить** (-чу -тять), вв—, ն. 1, պտուտակը ներս մտցնել, պտուտակել. 2,* *թղթխ.* վինտ խաղալ. **-тичекъ**, чка *Նւզ.* ա. Винтикъ; **-товальный** ած. պտուտակներ կտրելու, պտուտակահատ. в—ая доска; **-товальня** է. ա. Винтебель; **-тованіе** չ. 1, պտուտակներ կտրելը. 2, պտուտակով ամրացնելը. 3, շուրջանակի ձիավարելը. **-товать** (-тую -ютъ) ն. 1, հրացէնի մէջ պտուտակաձև պարաններ կտրել. 2, պտուտակներով ամրացնել, ամրապնդել. 3,* շուրջանակի արիարար ձիավարել. наѣздники долго винтовали въ виду войска; **-товка** է. հրացան, որի խողովակը (լուլան) ներսի կողմից պտուտակաձև պարաններ ունի. **-товой** ած. պտուտակաւոր. պտուտակաձև. в—ое ружьё պտուտակաւոր հրացան. в—ая лѣстница պտուտակաձև սանդուխ. **-товочна** *Նւզ.* ա. Винтовка; **-товочный** ած. պտուտակաւոր հրացանի. в. порохъ գերմակ վառօդ որսի համար. **-тообразный** ած. պտուտակաձև. в—ая лѣстница; **-толясъ** ա. թաշկառող, ‹ծուլ-ծուլ› լինող մարդ. **-торѣзъ** ա. Винтебель.

Винтъ ա. 1, պտուտակ, ոլորակ. 2,* գալարուածք, ալիք, ոլորուածք. 3,* Թղթխ. վինտ.

Винцó չ. փոքր. գինի։ [играть въ в.

Винчéніе չ. պտուտակելը, պտուտակը ներս

Винчýра, -рный տ. Вильчýра, -рный. [տանելը։

Вúны, -нъ չ. չ. հնց. տ. Винó 3.

Виньéтка ի. (фр.) փոքրիկ պատկեր գրքի մէջ (սովորաբար հատուածների սկզբում կամ վերջում)։

Вúра ի. հնց. դրամական տուգանք, արեան գին, որ ըստ հին ռուսաց օրէնսդրութեան ոճրագործը վճարում էր մարդասպանութեան և այլ ոճիրների համար. дикая в. արեան գին, տուգանք, որ հատուցանում էր համայնքը այն դէպքում, երբ իր հողի վերայ անյայտ չարագործի ձեռքով սպանութիւն էր կատարւում։

Вúрень հզ. ширень да в. հնց. անիմաստ մլամոց, մրմունջ, երգ։

Вирúллій, -ріллъ հնց. տ. Берúллій, -ллъ.

Вúрникъ ա. вира տուգանքը հաւաքող. **-ный** ած. вира տուգանքի, արեան գնի։

Виртуóзность ի. երաժշտական վարպետութիւն, քաջահմտութիւն, կատարելութիւն. 2, առհ. վարպետութիւն, հմտութիւն ո՛ր և է գործի մէջ. **-туóзный** ած. վարպետ, հմուտ, քաջահմուտ, կատարելութեան հասած (մնաց. երաժշտական գործի մէջ). **-туóзъ** ա. (իտ.) 1, կատարելութեան հասած, խիստ հմուտ երաժիշտ. 2, առհ. մի գործի մէջ կատարելագործուած, վարպետ, 'ուստա' մարդ. **-туóзка** ի. կատարելութեան հասած, խիստ հմուտ երաժիշտ կին։

Вúрша ի. **-шъ** ա. 1, շնորհաւորական ոտանաւոր, որ Փոքր-Ռուսիայում գեղջուկ երեխաները Ծննդեան և Յարութեան տօներին տնէ տուն շրջելով երգում էին. 2, առհ. ոտանաւոր, բանաստեղծութիւն (մնաց. վատ). **-шевáть** չ. (-шýю -ютъ) «Այսօր տօն է», «Խորհուրդ մեծ» ման գալ (տ. вúрша); **-шеплётъ** ա. *վայրիվերոյ խօսող. ճամարտակող մարդ. 'ծակ փիլիսոփայ'. անոպայ, վատ ոտանաւորներ թխող։

Виръ ա. 1, ջրապտոյտ, յորձանուտ. на этомъ мѣстѣ много вúровъ: купаться опáсно; 2, դանդուր, խճուճ տեղ մազերի կամ բրդի մէջ։

Вúска ի. հնց. մի տեսակ տանջանք (փայտից կախում), որ առաջ գործադրւում էր ոճրագործի յանցանքը երևան հանելու համար։

Вúски ա. անհ. (անգլ.) մի տեսակ հացի արաղ, օղի, որ պատրաստում են Անգլիայում և Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներում։ [քերով։

Висковáтый ած. մեծ, ամուր և խտամազ քուն-

Вислобрюхій ած. կախ ընկած փորով, որովայնով, 'թափանով'. **-зáдина** ի. կախ ընկած, մեծ յետոյք. у лóшади в.; **-крылка** ի. կնդ. Raphidia, ասղնիշիներ (միջատ). **-крылый** ած. կախ ընկած թևերով. **-плóдъ** ա. բս. Eccremocarpus, դեղողկոյզ, կախ պտուղ (պատատուն, ողկոյզաւոր դեղձենիկ բոյս). **-ýхій** ած. 1, կախած, կախ ընկած ականջներով. в. осёлъ; 2,* ռմկ. անհասկացող, միամիտ, տխմար, 'էշ'։

Вúслый ած. կախուած, կախ ընկած, կախ ընկած. в. потолóкъ; в—ые камéнья.

Висмутовый ած. բիսմութի. **-мутъ** ա. հնք. bismuthum, բիսմութ։

Висмя́ մ. կախուած. в. висѣть հազիւ հազ կախուած մնալ, ընկնելուն մօտ լինել. дождь в. висѣть քիչ է մնում որ անձրևը թափուի. **-нуть**, нов—, չ. կախուելիլ, կախ ընկնել։

Високóсный годъ, **-кóсъ** ա. նահանջ տարի։

Висóнъ, скá ա. **-сóчекъ**, чка նւզ. 1, քունք, ծամ, քնելակ. 2, քունքի վերայ գանգուր մազերը. завить, распустить вискú; **-сóчный** ած. քունքի. в—ая кость, կզմխ. os temporum, քունքոսկր։ [եկ. ալ. բեհեզ։

Виссóнный ած. բեհեզեայ. **-ссóнъ, -ссъ** ա. (յն.)

Вистовáть (-стýю -ютъ) չ. Թղթխ. օգնել խաղացողին. **-стовый** ած. վիստի. **-стъ** ա. (անգլ.) Թղթխ. 1, վիստ. играть въ в.; 2. օգնութիւն խաղացողներից մէկին. идтú въ в. տ. Вистовáть.

Висýльна տ. Висюлька.

Висцúнъ ա. բս. ձուատակների (խոլորձների) փոշեպարկերը սերմերի հետ միացնող մամակերպ նիւթը։

Вúсѣлица ի կախաղան. **-сѣличный** ած. կախաղանի. **-сѣлка** ի. կախարան, Թևերից կախած ձողի, որից զգեստներ և այլ իրեր են կախում. **-сѣльникъ** ա. **сѣльница** ի. 1, կախաղանից կախած ոճրագործ. 2,* կախելու արժանի, վատթար այր, կին. **-сѣніе** չ. կախվիլը, կախուած, կախ ընկած լինելը. **-сѣть** (-шý -сятъ) չ. 1, կախել, կախուել, կախուած, կախ ընկած լինել. плоды висятъ на дéревѣ; зéркало висúтъ; дéрево вúситъ надъ рѣкóю ծառը (կարծես) կախուած է գետի վերայ. 2,* մօտ լինել, սպառնալ. смерть, мечъ, бѣдá висúтъ надъ головóю; 3,* անկայուն, անհաստատ, խախուտ լինել. егó плáны и расчёты висятъ въ вóздухѣ; в. на волоскѣ, на ниткѣ մազից կախուած լինել, կորստեան անդունդի շեմքի վերայ գտնուիլ. **-сюлька** ի. 1, կախուած պաճիկ իր, զանգուլակ. в. на часовóй цѣпóчкѣ; 2, կախ ընկած սառուցի մատ, կոճղ. **-сячій** ած. կախուած, կախ ընկած. в—іе бакенбáрды; в. замóкъ, в—ая лáмпа; в. мостъ; в—іе сады (Семирамúдины) վերև, տանիքների վերայ գցուած պարտէզները։

Витализмъ ա. (լտ.) բնախ. 'կենդանականութիւն' (տեսութիւն, որ բոլոր օրգանական գործողութիւնները միևնոյն կենսական սկզբունքին է վերագրում)։

Вúталище չ. եկ. ալ. օթևան, փարախ, կայանք. բնակարան, ապաստարան. **-тáніе** չ. 1, կենալը, մնալը, բնակուելը. 2,* տարածուելը, պտըտելը, վխտալը (օդի մէջ). **-тáть** չ. եկ. ալ. 1, կենալ, մնալ, մի տեղ բնակուիլ, օթևանել, ապրել. 2,* տարածուիլ, պտըտել, վխտալ (օդի մէջ)։

Витáться փոխ. ձեռք տալով փոխադարձաբար ողջունել, բարևել միմեանց։

Вúтвина ի. դալար ծայլամ, ուռ, մորճ, ոստ, որից կարելի է մի բան հիւսել. **-тéйна** ի. ռմկ. ոսկեայ, արծաթեայ կամ պղնձեայ նուրբ նուաճով ոլորած թել, 'դայթան'. **-тéль** ի. ոսկեհիւս թել։ [‘ղամչի’։

Вúтень, тня ա. երկայն մտրակ, խարազան.

Витешкéтъ ա. ոսկեհիւս կամ արծաթահիւս թել նիզակակիր տապագինի (уланъ) գլխարկի վերայ։ [չափ գործիք։

Витильáнъ ա. հիւսի, սեղանագործի անկիւնա-

Вúтина ի. հնց. ուռից հիւսած կողով, զամբիղ, կթոց։

Вúтіе չ. ոլորելը. հիւսելը. փաթաթելը։

Витіеватость ի. պերճախօսութիւն, ճարտարախօսութիւն, ոճի հարստութիւն. **-тіевáтый** ած.

պերճ, հռետոր, ճարտասանական, խճողուած (ոճ). в. слогъ; -тійственный ած. ճարտասանական, պերճախօսական. -тійство չ. ճարտասանութիւն, պերճախօսութիւն, ատենաբանութիւն. -тійствовать (-ствую -ютъ) չ. ճարտար խօսել, պերճախօսել. ատենաբանել. -тія ա. ճարտասան, պերճախօս, հռետոր, քաջ ատենաբան։

Витой ըյ. ած. ոլորած, գալարած, հիւսած, ոլորուն, գալարուն. в—ая лѣстница=винтовая л. (ա. Винтовой); -тóкъ, тка ա. 1, ա. Витейка; 2. փայտի կտոր, որի վերայ մի բան փաթաթած են։

Витрина է. ապակէ խփանով արկղ թանգարաններում, գրադարաններում, մագազիններում, որի մէջ այլեայլ իրեր են ցուցադրած։ Ցուցահանդէսներում նաև ամբողջ տաղաւարներ (павильоны), որոնց մէջ իրերը ցուցադրած են։

Витрификація է. (լտ.) ապակեգործութիւն։

Витушка է. -шечка Նւզ. 1, ոլորած, ոլորածոյ, հիւսած իր. 2, ոլորուն, թեկի ձևով հացեղէն, «չորաց», բլիթ. 3, բս. Helicia, պատատուկ. 4, երկար և բարակ խխունջ, խեցի։

Вить (-вью вьютъ անց. вилъ -ла. о), св—, ն. 1, ոլորել, հիւսել. в. верёвки թոկեր հիւսել, թոկեր գործել. в. гнѣзда բներ շինել. в. вѣнки; 2, փաթաթել. в. шёлкъ. гарусъ, пряжу; -тьё ա. Витіе; -ться (անց. -вился -лась -лось; -лись). св—. ածու. 1, ոլորուիլ, հիւսուիլ. верёвка вьётся, нитки вьются: 2. ոլորուելով, պատապտուելով բարձրանալ. лѣстница вьётся винтомъ; вьющееся растеніе; 3,* կաթսզին մէկի «գլխովը պտոյտ գալ», մէկին ողջագուրել. дѣти вьются около матери; 4,* առօգել 5. էր. հիւսուիլ.

Витютень. тня ա. 1, Նող. Columba palumbus, խիստ մեծ աղաւնի (եւրոպական տեսակներից). 2,* զանգտղկատ, յայլ, յամրաշարժ «թամբալ» մարդ։ [զեւցածն։

Витязь, я ա. քաջ, արի զինուոր, դիւցազն,

Вихлять ա. ռմկ.* անարի, անշնորհք, ախմախ մարդ. -лять չ. անարիարար, տատանուելով քայլել, ցնել. *բան խնդրել. գործից խուսափել, աշխատել, «խօսքը կտուրը դցել»։

Вихнуть չ. Տնց. շարժուիլ. փչել (քամու մասին)։

Вихорный ած. փոթորկալի, հողմի, մրրկի, «քամջքարամու»։

Вихоръ. хра ա. -хорóкъ. рка -хорóчекъ, чка Նւզ. խճաճ մազերի փունջ ճակատի վերայ, զանգուր, գանգ։

Вихорь хря ա. ա. Вихрь; вихорево гнѣздо 1. հողմից մրմռանց փոթոթուած, ասրի և թռչնոց կեչու և ուրի ոստեր. 2, բս. Viscum album. ամիտակ ճագով (ճոշ)։

Вихрецовый ած. ողնաշարի ամենատարին մասի. -рецъ, á ա. կզմռ. Os coccygis ողնաշարի ամենատարին մասը։

Вихрить (-рю -рятъ) ն. պտտեցնել, պտոյտ տալ. ոլորել. -ся ածու. պտոյտ գալ, ոլորուիլ, գալարուիլ, պտտուիլ. онъ вихрится по свѣту նա ուրախ կեանք է վարում. -хрýнъ, á ա. մի տեսակ շիկակարմիր աղաւնի վզի երկու կողմից խճաճ փետուրներով. -хрь, я ա. հողմ, մրրիկ, փոթորիկ, «քամջքարամի,» «սատանի բրբոր». *вихремъ քամջքարամու պէս. արընթաց, խիստ արագ. онъ всё дѣлаетъ в.

Вихрястый ած. զանգրահեր, խճաճ, գանգ մազերով. в—ая голова.

Вица է. 1, ոլորած ճիւղաններ, ոստեր, մորճեր կապած. 2, մի քանի կանեփի հիւսեր միասին դրած, թոյլ կերպով ոլորած։

Вице-, виц- (լտ.) փոխ, դեր (գործ է ածուած պաշտօն ցոյց տալու բառերի հետ, օր.) вице-адмиралъ փոխ, դեր ծովակալ. виц(е)-губернаторъ փոխ նահանգապետ, նահանգապետի օգնական. вице-директоръ վերատեսչի օգնական. виц(е)-мундиръ փոխ նշանազգեստ. вице-король փոխարքայ. вице-президентъ փոխ նախագահ և ն..

Вишенка Նւզ. ա. Вишня: -(ви)шенникъ ա. բալենու այգի, պարտէզ. բալենիների խումբ. -шенный ած. բալենու. в. листъ; в—ая садка այն անգը, ուր բուսած են վայրի բալենիներ. -шенье չ. 1, Հաւ. բալենու թփուտ, թուփեր. 2, բալ. -шёвка է. шёвочка Նւզ. բալի վերայ նստեցրած օղի, թունդ օշարակ. -(ви)шнёвый ած. 1, բալենու. в. клей բալենու սոսինձ, խէժ. 2, բալի. в—ое варенье; բալի գոյնով. в—ое сукно.

Вишня է. 1, բս. Prunus cerasus, բալի, բալենի. дикая, садовая в.; 2, բալ, ալուբալ. в. бѣлая կարճակոթուն բալ, в. бѣшеная, Atropa belladonna, մոլի կամ մահացու մորմ (շնախաղող). в. жидовская, Physalis Alkekengi, լակոտուկ. -шнякъ, á ա. Вишенникъ.

Вишь Տջ. (փոխնկ. видишь) տեսնում ես, տես. в., что придумалъ! ա՜յ թէ ինչ է մտածել։

Віадуктъ, -дукъ ա. (լտ.) ուղէկամաց կամուրջ (որ ձգած է ձորի, խռաշի վերայ, որոնց վերայով ճանապարհը անցնում է)։

Віеніе ա. Витіе.

Віице, віе չ. խարազան. դեկ, քեղի։

Віола է. (իտ.) վիօլա (մի տեսակ ջութակ)։

Віоликъ ա. մանուշակների մէջ գտնուող կալկերայ մարմինը, նիւթը, որ փոխկացնում յատկութիւն ունի։

Віолистъ ա. віола ջութակի վերայ ածող. -лончелистъ ա. віолончель ջութակի վերայ ածող. -лончель է. (իտ.) վիոլոնչէլ (քառաղի ջութակ մի)։

Віоль-дамуръ ա. ածհ. (ֆր.) մի տեսակ քերշաՎ

Віялица ա. Вьюга. [ձայն ջութակ։

Вкапать, -януть ա. Вкапывать II: -пываніе չ. փորելը, փորելով անկելը, թաղելը. I. вкапывать, вкопать ն. թաղել, անկել, ցցել. в. столбы, стойки; -ся 1, էր. թաղուիլ, անկուիլ, ցցուիլ. 2, ածու. մի բանի մէջ թաղուիլ. II. вкапывать, -пать -пнуть ն. կաթեցնելով ներս ածել, ներս թափել. в. жидкость въ глазъ; -ся էր. կաթեցնելով ներս ածուիլ, ներս թափուիլ։

Вкатаніе չ. ներս գլորելը, գլորելով ներս տանելը. -тать, ся ա. Вкатывать, ся; -тить (-чу -тятъ), ся I. ա. Вкатывать, ся; II. ա. Вкачивать, ся; -тка է. ա. Вкатаніе; -тнуть ա. Вкатывать; -тываніе չ. ա. Вкатаніе: -тывать, -тать, -тить -тнуть 1, ն. ներս գլորել, գլորելով, հրնդելով ներս տանել. в бочки въ погребъ; в. карету въ сарай; в. ядро въ дуло: 2, ն. տալ, հասցնել (մեծու, չարիք ևն.) в. ученику единицу աշակերտի միաւոր թնել. ему вкатили столько-то ударовъ նորան այսքան հարուած տուին. онъ меня вкаталъ въ убытокъ նա ինձ վնասի մէջ դցեց. 3, չ. ա. Вкатываться; поѣздъ вкатилъ во дворъ; -тываться, -таться, -титься I, ածու. ներս գլորուիլ, գլորուելով մի բանի մէջ ընկնել, մի բանի մէջ

մտնել, թափուել. нáчикъ вкатúлся въ канáвку; цѣлый валъ вкатúлся въ шлюпку ամբողջ կոհակ թափուեց նաւակի մէջ. 2, չէ. գլորուելով ներս տարուել, ներս գլորուել։

Вкá|чиванiе չ. ներս ածելը, ներս թափելը. **-чивать, -тить** ն. ներս ածել, ներս թափել. в. вóду насóсомъ въ бóчку; **-ся** չէ. ներս ածուել, ներս թափուել։

Вкáшиваться անդէ. հնձելով ուրիշի արտի, խոտհարքի մէջ մտնել, ուրիշի արտից, խոտհարքից հնձել. сосѣди, что годъ, вхáшиваются въ лугá нáши հարեւանները ամէն տարի մեր մարգագետիններից հնձում են։

Вки|дáть տ. Вкúдывать; **-дка** ի. տ. Вкúдыванiе; **-днóй** ած. ներս ընկնող. ներս ձգելու. **-дыванiе** չ. ներս ձգելը, ներս շպրտելը. **-дывать,** -дать -нуть ն. ներս ձգել, ներս գցել, ներս շպրտել. **-дываться,** -нуться 1, անդէ. ներս ընկնել, ներս խուժել. в. въ толпý; 2, չէ. ներս ձգուել, ներս շպրտուել. **-нуть, ся** տ. Вкúдывать, ся.

Вклá|дка ի. մի բանի մէջ, մի բանի ներս դնելը. **-днóй** ած. ներս դրուելու, ներս դնելու. в. ящикъ; **-дный** ած. նուիրաբերութեան. в—ыя дéньги; в к л á д н á я, óй ի. ՃՆg. եկեղեցական նուիրաբերութեան գիր, թուղթ. **-дочный** տ. Вклáдный; **-дчикъ** ա. **-дчица** ի. նուիրաբերող, նուիրատու այր, կին, փող դնող. հանգանակատէր, -տիրուհի. **-дъ** ա. 1, տ. Вклáдыванiе; 2, նուէր, նուիրաբերութիւն, նուիրատուութիւն, նպաստ, օժանդակութիւն. 3, գանձում, խնայողութիւն. **-дыванiе** չ. մի բանի մէջ, ներս դնելը. **-дывать, -сть** (-дý -дýтъ; ա\Ng. вклалъ -ла, о), вложúть ն. մի բանի մէջ, մի բանի ներս դնել. в. въ стѣну кирпúчъ; вложúть мечъ въ нóжны; **-ся** 1, անդէ. տեղաւորուել, զետեղուել, պարփակուել. 2, չէ. մի բանի մէջ դրուել. э́та кнúга въ я́щикъ не вклáдывается.

Вклé|иванiе չ. սոսնձով մի բանի մէջ դնելը, կպցնելը, ներսոսնձելը. **-ивать, -úть** (-ю -клéятъ) ն. սոսնձով մի բանի մէջ դնել, կպցնել. ներսոսնձել. в. вы́дранные листы́ въ кнúгу; *въ разговóрѣ вклеúть слóво զրոյցի ժամանակ խօսք մէջ գցել. **-ся** անդէ. և չէ. սոսնձով մի բանի մէջ դրուել, կպցնուել, ամրանալ, ներսոսնձուել. **-йка** ի. 1, տ. Вклèиванiе; 2, սոսնձով մի բանի մէջ դրած, ամրացրած իրը։

Вкле|пáнiе չ. -(ё)пка ի. մի բանի մէջ դնելը, ամրացնելը (քոռամեխի, 'փարչինի', քոռամեխով. 'փարչինով') -(ё)**пывать, -пáть** (-плю́ -плю́тъ) ն. մի բանի մէջ դնել, ամրացնել, զարկել (քոռամեխը կամ 'փարչինը', քոռամեխով կամ 'փարչինով') *մէկին քսու խօսքերով, մատնութեամբ վորձանքի մէջ ձգել. **-ся** անդէ. въ когó, во что մէկ մարդու, մի իր միւսի հետ շփոթել, միւսի տեղ ընդունել. օտարի իրը իւր սեպհականի տեղ ընդունել. в. въ чужóго человѣ́ка, в. въ чужýю шля́пку.

Вклю|чáть, -чúть ն. ներմուծել, ներփակել. в. когó въ спúсокъ; в. статью́ въ договóръ; **-ся** չէ. ներմուծուել, ներփակուել. **-чéнiе** չ. ներմուծում, ներմուծելը. ներփակում, ներփակելը. **-чúмость** ի. ներմուծելիութիւն, հնարաւորութիւն ներմուծելու, ներփակելու. **-чúтельно** Տ. ներփակարար, փակադարար. отъ какóго-то числá до ста в. այս ինչ թուից ցհարիւր ներփակարար (հարիւրն էլ հետը հաշուած). **-чúть** (-чý -чáтъ), **ся** տ. Включáть, ся.

Вкó|вка ի. **-вывание** չ. կռելով մի բանի մէջ ամրացնելը **-вывать, -вáть** (-кую́ -ю́тъ) ն. 1, կռելով մի բանի մէջ ամրացնել. 2,* մի բանի մէջ թաղել, մի բանի վերայ աչքը յառել, աչք տնկել. **-ся** չէ. կռուելով մի բանի մէջ մացնուել։

Вкогтúться (—,-когтя́тся) չ. ճանկերը, մագիլները մի բանի մէջ թաղել, խրել։

Вко|лáчиванiе չ. ծեծելով, զարկելով մի բանի մէջ վարսելը, տնկելը, խրելը, ցցելը. **-лáчивать, -лотúть** (-лочý -лóтятъ) 1, վարսել, ծեծելով մի բանի մէջ տնկել, խրել, ցցել, մխել. в. клинъ въ бревнó, кóлья въ зéмлю; 2,* զոռով հասկացնել, ըմբռնել տալ. в. комý въ гóлову; вколотúть себѣ въ гóлову համառապէս մտադրուել. յամառութեամբ իւր ասածի մնալ. **-ся** չէ. վարսուել, ծեծուելով ներս մացնուել, ներս մխուել, ցցուել. тупóй гвоздь хýдо вколàчивается въ столбъ; **-лотнóй** ած. վարսած, ծեծելով ներս մացրած, ներս ցցած, զամած (և ոչ թէ պտուտակներով ամրացրած). в. болтъ; в—ыя двéрныя пéтли.

Вкóм|ка ի., **-канье, -киванiе** չ. ճնշելով, ճմռթելով ներս մացնելը, ներս խցկելը. **-кивать, -кать** ն. ճնշելով, ճմռթելով ներս մացնել, ներս խցկել, ներս կոխել. **-ся** չէ. ճնշուելով, ճմռթուելով ներս դրուել, ներս մացնուել, ներս խցկուել, ներս կոխուել։

Вко|пáнiе չ. մի բանի մէջ թաղելը. ցցելը, տնկելը. **-пáнный** Ē9. ած. մի բանի մէջ թաղած, տնկած, ցցած. *какъ в. քարացած, պաղած, քար կտրած. **-пáть, ся** տ. Вкáпывать, ся I; **-пка** ի. տ. Вкопáнiе.

Вкоре|нéнiе չ. արմատացնելը, հաստատելը. **-нúтель** ա. **-нúтельница** ի. մի բան արմատացնող, հաստատող այր, կին. **-ня́ть -нúть** (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, արմատ ձգել տալ. 2,* արմատացնել, ունակացնել. հաստատել, մտքի մէջ տպաւորել. в. отвращéнiе къ порóкамъ, охóту къ учéнiю; **-ся** անդէ. 1, արմատ ձգել. 2,* արմատանալ, հաստատուել, տպաւորուել։

Вкоротѣ́ Տ. քիչ, սակաւ, պակաս. նուազ։

Вко|сúться (-шу́сь -кóсятся) տ. Вкáшиваться; **-сь** Տ. շեղ, թեք կերպով, ծուռ, ծուռումուռ, խոտորնակի. смотрѣ́ть в. խէթ նայել. разрѣ́зать в.: вкось и вкривь ծուռումուռ, գէս ու դէն, անկարգ կերպով։

Вкрá|дчивость ի. ընդունակութիւն մէկի 'տամարը մտնելու', քսութիւն, կեղծաւորութիւն, մարդահաճութիւն **-дчивый** ած. 1,* ընդունակ մէկի 'տամարը մտնելու', մէկին հաճոյանալու. քսու. կեղծաւոր, մարդահաճ. 2, շողոքորթական. в—ыя рѣ́чи; **-дываться.** -сться անդէ. 1, գաղտագողի, աննկատելի կերպով ներս մտնել, ներս սպրդել. в. въ домъ; въ кнúгу вкрáлись опечáтки; 2,* մէկի 'տամարը մտնել', խորամանկութեամբ մէկի վստահութիւնը, շնորհքը շահել. в. въ чью довѣ́ренность, мúлость.

Вкрáи|ванiе չ. կտրելով, ձեւելով յարմարացնելը (կարկատանի). **-вать,** вкроúть ն. կտրելով, ձեւելով կարկատանը, փալասը յարմարեցնել շորին, շորի վերայ գցել. **-ся** չէ. յարմարեցնուել, ձգուել (շորի վերայ)։

Вкрáснѣ Տ. գեղեցիկ, սիրուն, վայելուչ վիճակի, կերպարանքի մէջ։

Вкрасться (-краду́сь -краду́тся) *ш.* Вкра́дываться. [*կերպով.* в. сказа́ть, описа́ть.
Вкра́тцѣ *մ. եկ. ով.* կարճ, համառօտ.
Вкра́шивать, вкроши́ть *ն.* բրդել մի բանի մէջ. *ւ.* хлѣбъ въ во́ду; -ся *չ.* բրդուիլ մի բանի մէջ։
Вкривь *մ.* ծուռ, խոտորնակի. в. и вкось ծուռ ու մուռ, ափնեցփնեց։
Вкрои́ть (-ою́ -я́тъ), ся *ш.* Вкра́ивать, ся; -кро́йка *ի.* կտրելով, ձևելով յարմարեցնելը, ձգելը (կտրկտուելը)։
Вкропле́ніе *չ.* ներս սրսկելը. -пля́ть, -пи́ть (-плю́ -пя́тъ) *ն.* ներս սրսկել, մի բանի մէջ սրսկել։
Вкроши́ть (-шу́ -ша́тъ), ся *ш.* Вкра́шивать, ся.
Вкру́гъ *նխդ.* (*անռկ. հոլ.*) և *մ.* շուրջ, շուրջ բոլորը. շուրջանակի. *հմմ.* Вокру́гъ.
Вкрути́ть (-чу́ -кру́титъ) *ш.* Вкру́чивать; -ту́ю *մ. ш.* Вгусту́ю; -че́ніе, -чива́ніе *չ.* ներհիւսելը. -чивать, -ти́ть *ն.* ներհիւսել, մի բանի մէջ, մի բանի հետ հիւսել, խառնել. в. въ бѣлый шну́ръ кра́сную ни́тку.
Вкрѣпля́ть (-плю́ -пя́тъ), ся *ш.* Вкрѣпля́ть, ся; -пле́ніе *չ.* ամրացնելը, ամրապնդելը (ներս դրած իրը). -пля́ть, -пить *ն.* ամրացնել, ամրապնդել (ներս դրած իրը). -ся *չ.* ամրացնուիլ, ամրապնդուիլ։
Вкупа́ться, -купи́ться (-куплю́сь -ку́пятся) *ներգ.* պայմանաւորեալ համուցանելով որոշ ընկերութեան անդամ դառնալ, 'մասնագնուիլ'. в. въ арте́ль, въ общи́ну, въ па́йщики; -купно́й *ած.* մասնագնուած. в—о́е мѣсто; -ку́пъ *ш.* *իրլ.* 'մասնագին', այն վճարը, որ որոշ ընկերութեան անդամ դրուողը համուցանում է։
Вку́пѣ *մ. եկ. ով.* 'ի միասին, համարարար, համբուրեամբ։ [խոր ծխելու ընտելանալ։
Вку́риваться, -ри́ться (-рю́сь -ку́рится) *չ.* ծխա-
Вку́сецъ сца *նւզ. ш.* Вкусъ; -си́ть (-шу́ -ся́тъ) *ш.* Вкуша́ть; -сный *ած.* համեղ, անոյշ. в—ая пи́ща, в—ые плоды́; -сово́й *ած.* *ընդհ.* համի, ճաշակի. в—ыя вещества́ համարար նիւթեր, որոնք կերակրի լավ համն են կազմում (և ոչ սննդարարութիւնը). -съ *ш.* 1, ճաշակ. имѣть неповреждённый в.; 2, *համ.* ры́ба нава́га в—омъ подхо́дитъ на треску́; 3,* ճաշակ. то́нкій в.; имѣть в. въ поэ́зіи; дѣлать со в—омъ: человѣкъ со в—омъ; 4,* *ոճ.* карти́на напи́сана во в—ѣ Рафаэ́ля; -ша́ть, -си́ть *ն.* 1, ճաշակել, ուտել, վայելել. 2,* զգալ, իմանալ, վայելել в. ра́дость; в. плоды́ своего́ труда́; *вкуси́ть смерть *եկ. ով.* մահ ճաշակել, մեռնել. -ше́ніе *չ.* ճաշակելը, վայելելը. *զգալը, իմանալը։
Вла́га *ի.* 1, ջուր, թացութիւն, տամկութիւն, խոնաւութիւն, նամութիւն. 2,* ծով։
Влага́лище *չ.* 1, զատարկ տեղ մի բան դնելու համար, բուն, պատեան, պատեան. 2, *եկ. ով.* տարրակ. 3, *կզմխ.* vagina, հեշտոց, խորոցքի. -га́ть, вложи́ть *ն.* что во что 1, *ш.* Вкла́дывать; 2,* ներշնչել, տալ. -ся *չ.* 1, ներս, մի բանի մէջ դրուիլ. 2,* ներշնչուիլ։
Влагомѣ́ръ *ш.* *Ֆիզ.* խոնաւաչափ։
Влади́мірка *ի.* (Владиміръ քաղաքի անունով) այն ճանապարհը, որով դատապարտեալներին Սիբիր էին ուղարկում)։
Вла́дить (-жу -дятъ), ся *ш.* Вла́живать, ся.
Влады́ка *ш.* *եկ. ով.* 1, տէր, պետ, իշխան, տիրապետ, վեհապետ. 2, պատարագիչ, ժամարար քահանայ. благослови́, влады́ко! օրհնեա, տէր. 3, վեհ (բարձրաստիճան հոգևորական). -ды́ческій *ած.* տիրական, իշխանական, վեհի, պետի. в. санъ; -ды́чество *չ.* բարձրագոյն իշխանութիւն, տիրապետութիւն. -ды́чествованіе *չ.* տիրապետելը. -ды́чествовать (-ствую -ютъ) *չ.* чѣмъ մի բանի տիրել, տիրապետել, գերիշխել. -ды́чица *ի.* 1, վեհապետուհի. 2, *եկղ.* Տիրամայր. -ды́чній, -ды́чный *ած.* *եկ. ով.* 1, պատարագչի, ժամարարի, վեհի (բարձրաստիճան հոգևորականի). 2, տէրունական. Богоявле́ніе есть пра́здникъ в—ный.
Владѣ́лецъ, льца *ш.* -дѣ́лица *ի.* տէր, տիրուհի, կալուածատէր, -տիրուհի. -дѣ́льческій *ած.* տիրական, կալուածատիրոջ. в—ія зе́мли, уго́дья; -дѣ́ніе *չ.* чѣмъ 1, տիրապետութիւն, իշխանութիւն. в. госуда́рствомъ; в. недвижимымъ иму́ществомъ; вступи́ть во владѣ́ніе *իրլ.* օրինական ճանապարհով իր սեպհականութեանը տիրանալ. 2, տէրութիւն, պետութիւն, հող, երկիր, обши́рныя в—ія; па́пскія в—ія; -дѣ́нный *ած.* տիրապետական, սեպհականացնող. в—ая вы́пись *իրլ.* հողային, պաշտօնական տիրապետութեան թուղթ. в—ая гра́мота, հրովարտակ, պարգևագիր, որի տացողը մի կտոր հողի, զատարի եւն տիրանում էր. в—ая за́пись հողաբաշխութեան գիր, թուղթ, որ տալով սեփականն գիւղական համայնքներին, նոցա հողաբաժինները (надѣ́лъ) վաւերացնում էին. владѣ́нная կմ да́нная=Владѣ́нная вы́пись; владѣ́нное, аго *չ.* հողային տուրք, հարկ, վճար, որ հողը մշակողը հողատիրոջը վճարում է. взы́скивать судо́мъ в.; -дѣ́тель *ш.* -дѣ́тельница *ի.* 1, տէր, տիրուհի, հողատէր, -տիրուհի, կալուածատէր, -տիրուհի. 2, պայազատ, -ուհի, վեհապետ, -տուհի. -дѣ́тельный *ած.* իշխանական, տիրական, պայազատական. -дѣ́тельство *չ.* *Տնգ.* իշխանութիւն, պայազատութիւն, թագաւորութիւն. -дѣ́тельствовать (-ствую -ютъ) *ш.* Владѣ́ть 1; -дѣ́ть *չ.* чѣмъ 1, (овл—.) իշխել, տիրել, տիրապետել, պայազատել, ունենալ, տէր լինել. в. госуда́рствомъ, имѣ́ніемъ; 2, կառավարել. в. собо́ю իրեն զսպել, չափ պահել. в. языко́мъ լեզուին տիրապետել. в. перо́мъ գրիչը մէջ հմուտ լինել։
Вла́живать, -дить *ն.* ներս դնել, ներս մտցնել, ներմուծել. -ся *չ.* ներս դրուիլ, ներս մտցնուիլ։
Вла́жить (-жу -жатъ), увл—, *ն.* թացել, թաց անել, թրջել. роса́ вла́житъ поля́; -жность *ի.* թացութիւն, խոնաւութիւն, նամութիւն, տամկութիւն. -жный (-женъ -жна́, о) *ած.* խոնաւ, նամ, տամուկ. թաց. в во́здухъ; в—ые глаза́.
Вла́зное, о́го *չ.* բանտային մուտք, գին, որ կալանաւորները տալիս մի նորեկ կալանաւորից առնում են։
Вла́живаться, -яться *չ.* (բարակների մասին) որսին հետամուտ լինելուն և համբերատար կերպով հաջելուն ընտելանալ։
Вла́мываться, вломи́ться *ներգ.* ներս խուժել, զոռով ներս պրծնել. в. въ претéнзію, въ амби́цію за что нибудь նեղանալ, առնուլ մի բանի պատճառով։ [Տնգ. զինուոր առաջ։
Власа́тый *եկ. ով. ш.* Волоса́тый; в—ая звѣзда́.
Вла́сно *մ.* բուկալէս, ուղիղ, ճշտիւ, ճշմարտիւ։
Власови́дный *ած.* մազակերպ, մազաձև. в—ая -арте́рія; -мо́хъ *ш.* *բս.* Usnea barbata, մօրուսաւոր ծառաշօռ։
Вла́ствованіе *չ.* իշխելը. -ствовать (-ствую -ютъ) *չ.* իշխել, տիրել. -стели́нна, -стели́нша *ի.* իշխանուհի, տիրուհի, վեհապետուհի. -стели́нъ

ա. Владыка 1.; **-(á)стéль** ո. *եկ. ու.* *իշխանաւոր*, *հմմ.* Волостéль; **-стйтель** ո. **-стйтельница** ի. *իշխանաւոր*, *-ուհի*, *պետ*, *գլուխ*. **-стйтельный** ած. *զօրեղ*, *հզօր*, *իշխանական*, *հրամայական*. **-стйтельскій** ած. *իշխանաւորական*, *վեհին*, *պետին յատուկ*. в. санъ, в—ое достоинство; **-стйтельство** չ. *իշխանութիւն*, *տիրապետութիւն*, *պայազատութիւն*. **-стйтельствовать** (-ствую -вуютъ) չ. *իշխել*, *տիրել* (*բանութեամբ*), *հմմ.* Влáствовать; **-стность** ի. *իշխանական զօրութիւն*, *ոյժ*, *կարողութիւն*, *հպարտութիւն*. **-стный** ած. 1, *կարող*, *իշխանութիւն ունեցող*. 2, *զօրեղ*, *հզօր*, *ազդեցիկ*. *հրամայողական*. **-стодéржецъ**, жца ո. *Տնց.* **-стодéржица** ի. *վեհապետ*, *-ուհի*, *թագաւոր*, *թագուհի*. **-столю́бецъ**, бца ո. **-столю́бница** ի. *իշխանասէր*, *փառամոլ այր*, *կին*. **-столюбйвый** ած. *իշխանասէր*, *փառասէր*, *փառամոլ*. **-столю́біе** չ. *իշխանասիրութիւն*, *փառասիրութիւն*, *փառամոլութիւն*. **-стоцвѣ́тъ** ո. *բս.* Hemerocallis flava, *ոսկեզենիկ ցերեկուայ շուշանը*. **-сть** ա. *տորն*:

Власть ի. 1, *իշխանութիւն*. *կարողութիւն*, *ոյժ զօրութիւն*. э́то не въ моéй в—и *այդ իմ իշխանութիւնից դուրս է*, *ինձնից չէ կախուած*. в. законодáтельная, исполнйтельная, судéбная, родйтельская; человѣ́къ во в—и *կամ* у в—и *իշխանաւոր*, *ազդեցիկ մարդ*. в. тьмы; 2, *պաշտօն*. 3, (*մնւղ.* յ. влáсти, -стéй) *վարչութիւն*, *իշխանաւորներ*, *պաշտօնեաներ*. сéльскія влáсти.

Вла|съ ո. (յ. власы́, óвъ) *եկ. ու.* ա. Во́лосъ; **-сяни́ца** ի. *եկ. ու.* *քուրձ*, *խարազն*, *խուրգ*. **-ся-ни́чный** ած. *քրձի*, *խարազնի*, *խուրգի*, *մազեղէնի*. **-сянóй** *եկ. ու.* ա. Волосянóй.

Влачи́ть (-чу́ -ча́тъ) ն. *քարշել*. *քարշ տալ*, *թրև տալ*, *թրև ածել*. *в. жизнь *ողորմելի*, *չարքաշ կեանք վարել*, *տառապել*. **-ся** անդր. *քարշ գալ*, *թրև գալ*, *թափառել*:

Влáяться ա. Влáиваться.

Влéга ի. *փոս*, *փոս ընկած*, *ներս պրծած տեղ*.

Влекóмый բյ. ած. (ա. влечь) *քարշուող*, *քարշ տրուող*, *թրև ածուող*:

Вле|тáніе չ. *ներս թռչիլը*. **-тáть**, **-тѣ́ть** չ. 1, *ներս թռչել*, *թռչելով մի բանի մէջ ընկնել*: лáсточки влетáютъ въ покóй; 2,* *շտապ-շտապ ներս ընկնել*. 3, *իր միամտութեան համար պատժուել*. *իր յիմարութիւնը տուժել*. онъ влетѣ́лъ *նա իրեն տուացաւ*. ему́ влетѣ́ло (*դիմզ.*) *նա տուժեց*, *յանդիմանուեցաւ*. **-(ё)тъ** ո. **-(ё)тываніе** չ. *ներս թռչիլը*. **-(ё)тывать**, **-тѣ́ть** (-чу́ -тя́тъ) ա. Влетáть.

Вле|чéніе չ. 1, *քարշել-տանիլը*, *սրբել-տանելը*. 2, *բերում*, *ուղին*, *միտում*, *ձգտում*, *հակում*, *սէր*. *հրապուրանք*. чу́вствовать в. къ чему́ *կամ* къ кому́ либо; **-чь** (-ку́ -чёшь -ку́тъ; *անց.* влёкъ -клà, ó, -лй) ն. 1, *քարշել*, *ձգել*. *քարշել-տանել*, *սրբել-տանել*. водà всё влечётъ за собóю; *в. за собóю *առաջացնել*, *առաջ բերել*, 2,* *հրապուրել*, *գրաւել*, *դրդել*. **-ся** 1, անդր. *քարշ գալ*, *թրև գալ*. 2,* *ձգտել*, *նկրտել*. 3, կր. *քարշուել*, *թրև տրուել*:

Вли|вáніе չ. *մի բանի մէջ ածելը*, *թափելը*. **-вáть**, **-ть** ն. 1, *մի բանի մէջ ածել*, *թափել*. в. вóду въ бóчку; 2,* *ներշնչել*, *տնկել*. в. въ сéрдце дóбрые помыслы; **-ся** 1, անդր. *մի բանի մէջ խափուել*, *հոսել*. вóлны вливáлись въ корàбль; Невà вливàется въ Фи́нскій зали́въ; 2, կր. *մի բանի մէջ ածուել*, *թափուել*. **-вка** ի. **-тіе** չ. *մի բանի մէջ ածելը*, *թափելը*. **-ть** (волью́ -ю́тъ), **ться** (*անց.* влилсй -лáсь -лóсь; -ли́сь) ա. Вливáть, ся.

Влипáть չ. *ներս թափուել*, *ներս մտնել*, *ներս ծծուել*. пыль влипàетъ въ глазà, въ нóздры, въ лёгкія.

Вли|я́ніе չ. 1, *մի բանի մէջ թափուելը*, *հոսելը*. большія рѣ́ки, при в—іи своёмъ въ мóре. раздѣляются на мнóгіе рукавá; 2, *ազդեցութիւն*. имѣ́ть в. на когó-либо, что-либо; 3, *ներս ածած*, *ներշնչուած բան*. **-я́нный** բյ. ած. *եկ. ու.* *ներշնչուած*. **-я́тельный** ած. *ազդեցիկ*, *ներգործող*. в. человѣ́къ, в—ое слóво; **-я́ть** ն. 1, *եկ. ու.* ա. Вливáть; 2, չ. *ազդել*, *ներգործել*:

Вло|жéніе չ. 1, *ներս դնելը*, *ներփակելը*. 2, *փոստ.* *ծրարի մէջ դրած*, *ծրարած*, *ներփակած բան*. **-жи́ть** (-жу́ -жатъ), **ся** ա. Влагáть, ся.

Вло|ми́ться (-млю́сь -мятся) ա. Влáмываться; **-мка** ի. *բանի ներս խուժելը*. **-мъ** ո. 1, ա. Вломка; 2, *Լեռնգ.* ա. Врубъ;

Влóпаться *ռմկ.* *փորձանքի*, '*խաթարալի*' *մէջ ընկնել*. *մի բանի մէջ բանուել*:

Влѣ|во մ. *դէպի ձախ*. **-вѣ** մ. *ձախ կողմում*:

Влѣ|зáніе չ. *ներս մտնելը*, *ներս պրծնելը*. **-зáть**, **-зть** (-зу -зутъ) չ. *ներս մտնել*, *ներս պրծնել*, *ներս սողոսկել*. *в. в. когó-либо *ռմկ.* *մէկի սրտի*, *հոգու մէջ թափանցել*, *մէկի մտքերը գուշակել*:

Влѣ|пи́ть (-плю́ -пятъ), **ся** ա. Влѣпля́ть, ся; **-плéніе**, **-пливаніе** չ. *մի բանի մէջ դնելը* (*սոսնձելով*). **-пливать**, **-пи́ть** ն. 1, *սոսնձելով մի բանի մէջ դնել*. 2, *ռմկ.* **տալ*, *հասցնել*, *կպցնել*. в. пощёчину; в. ученику́ едини́цу *աշակերտին միաւոր թխել*. **-ся** *սոսնձուելով ներս գրուել*. **հասցնուել*, *կպցնուել*. **-окъ**, пка ո. *սոսնձով մի բանի մէջ դրած*, *կպցրած իրք*:

Влю|би́ть (-блю́ -бятъ), **ся** ա. Влюбля́ть, ся; **-блéніе** չ. *սիրահարութիւն*. *սիրահարեցնելը*, *սիրահարուելը*. **-бля́ть**, **-би́ть** ն. въ когó *սիրահարեցնել*. онá влюби́ла егó въ себя́; **-ся** անդր. въ когó *սիրահարուել մէկի վերայ*. **-бчивость** ի. *սիրահարկոտութիւն*. **-бчивый** ած. *սիրահարկոտ*, *որ շուտ*, *հեշտութեամբ է սիրահարուում*.

Влáпать ն. что во что *մի բան միւսի մէջ դնել*, *խցկել*.*в. пощёчину *ապտակ տալ*. *ապտակհասցնել*. **-ся** չ. 1, *գրմփալ*, *շրմփալ*, *գրմփալով շրմփալով ընկնել* (*օր. ցեխի*, *ջրի մէջ*). 2, *խճճուել*, *կաշկանդուել գործի մէջ*. *իր յիմարութեան պատճառով տուժել*. **սիրահարուել*:

Вмá|заніе չ. **-зна** ի. **-зываніе** չ. *ներս դրած իրք ուսւաղելով*, *ծեփելով ամրացնելը*, *ամրապնդելը*. **-зывать**, **-зать** ն. *ներս դրած իրք ուսւաղելով*, *ծեփելով ամրացնել* в. стёкла въ окóнчину; **-ся** կր. *ծեփով*, *ուսւաղով մի բանի մէջ ամրացնուել*:

Вмáлѣ մ. *եկ. ու.* 1, *կարճ ժամանակում*, *շուտով*. 2, *կարճ ժամանակով*:

Вмá|нивание չ. *հրապուրելով*, *գրաւելով թակարդի մէջ գցելը*. **-нивать**, **-ни́ть** (-ню́ -нятъ) ն. *հրապուրելով*, *գրաւելով թակարդի մէջ գցել*. в. лиси́цу въ пасть, вóлка въ я́му; **-ни́ться** անդր. во что *Տնց.* *խաբեբայութեամբ*, *խորամանկութեամբ մի տեղ*, *մի բանի մէջ սպրդել*:

Вмá|тываніе չ. *մի բանի մէջ փաթաթելը*. **-тывать**, вмотáть ն. *մի բանի մէջ* (*մէջ տեղը*, *միջից*, *տակից*) *փաթաթել*, *կծկել* (*օր. թելը կաճի վերայ փաթաթելիս նորը մէջ* (*տակից*) *մի*

ուրիշ բան փաթաթելը). -ся չր. փաթաթուել, կծկուել (մի բանի մէջ, մի բանի տակ)։

Вмести́, -сть (-ту́ -ту́тъ; *անց.* вмёлъ -ла́, о́; -ли́). **-стíся, -сться** (*անց.* вмелся́ -ла́сь -ло́сь; -ли́сь) տ. Вмета́ть, ся I; **-та́ніе** չ. մի բանի մէջ ձգելը, նետելը, շպրտելը. **-(ё)танный** բյ. ած. մի բանի մէջ ձգած, մի բանի մէջ նետած, շպրտած. **-тать, I. вмета́ть, -сти́** ն. что́ куда́ մի բան աւլելով, քերելով մի տեղ ածել. в. соръ въ я́му; **-ся** չր. աւլուելով, քերուելով մի բանի մէջ ածուել, թափուել, **II. вмета́ть -тну́ть** ն. 1, что во что մի բան միւսի մէջ գցել, նետել, շպրտել. в. ка́мень въ во́ду; 2, շուլալել մի բանի մէջ. **-ся** չր. մի բանի մէջ գցուել, նետուել, շպրտուել. **-те́ніе** չ. աւլելով, քերելով մի բանի մէջ ածելը, թափելը. **-тённый** բյ. ած. աւլելով, քերելով մի բանի մէջ ածած, թափած. **-тчивый** ած. ճարպիկ կերպով ներս նետուող. **-тчикъ** տ. «փռանչի». հանդառնակատէր. **-(ё)тывать, -та́ть, -тну́ть** ն. մի բանի մէջ ածել, մի բանի մէջ թափել, շպրտել, նետել. **-ся** 1, անդր. մի բան մէջ նետուել, ընկնել. 2, չր. մի բանի մէջ ածուել, թափուել, նետուել, գցուել։ [վայրկեանաբար։

Вмигъ Տ. մի ակնթարթում, մի վայրկեանում,

Вмина́ніе չ. տրորելով, ճմլելով ներս խրցնելը, ներս գցելը. **-на́ть, вмять** ն. տրորելով, ճմլելով ներս կոխել, ներս խցկել. **-ся** չր. ներս խցկուել, ներս կոխուել (տրորուելով, ճմլուե- [լով)։

Вмота́ть, ся տ. Вма́тывать, ся.

Вмѣне́ніе չ. վերագրելը, հաշուելը, հաշուի առնելը. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** տ. Вмѣня́ть, ся. **-ня́емость** Է. *իրւբ.* պատասխանատուութիւն, պատասխանատու լինելու կարողութիւն, հնարաւորութիւն, խելահասութիւն. **-ня́емый** բյ. ած. 1, որ հաշուի է առնւում, գրաւադրւում է. в. просту́покъ; 2, խելահաս, կարող, ընդունակ իւր արարքների համար պատասխանատու լինելու. ...ятъ не вмѣня́емъ նա խելահաս չէ, ընդունակ չէ իւր արարքների համար պատասխանատու համարուելու. **-ня́ть, -ни́ть** ն. что кому́ во что 1, մէկին մի բան վերագրել. нево́льное отсу́тствіе вмѣни́ли ему́ въ вину́ ակամայ բացակայութիւնը նորան յանցանք համարեցին. в. себѣ въ обя́занность իւր պարտքը համարել, իւր պարտքը ճանաչել. 2, հաշուել, հաշուի առնել. ...держа́ніе подъ стра́жею вмѣнено́ ему́ въ наказа́ніе; **-ся** չր. 1, վերագրուել. 2, հաշուել, հաշուի առնուել։

Вмѣси́ть (-шу́ -сятъ), **ся** տ. Вмѣшивать, ся II.

Вмѣсти́лище չ. պահարան, պահեստարան, շտեմարան. в. водъ; **-сти́мость** Է. բովանդակութիւն, տարողութիւն. в. корабля́, бо́чки, ведра́; **-сти́мый** բյ. ած. բովանդակելի, պարունակելի, զետեղելի. **-сти́тель** տ. **-сти́тельница** Է. մի բան տեղաւորող, պարփակող, զետեղող, պար- ակող, պատսպարող այր, կին. **-сти́тельная**, ...ѣ Է. *Ֆնց.* *քերկ.* փակագծեր. **-сти́тельность** Է. 1, տ. Вмѣсти́мость; 2, *ծովգ.* ծաւալ, բովանդակութեան չափ. **-сти́тельный** ած. մեծածաւալ, շատ «տանող». **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ), **ся** տ. Вмѣща́ть, ся; **-стный** ած. *Ֆնց.* պատշաճաւոր, վայելուչ. в. разгово́ръ, в—ыя слова́.

Вмѣ́сто նխդ. (*սեռկ. հոլ.*) փոխանակ, փոխարէն, տեղ. работать в. друго́го; **-стопресто́льникъ** տ. Антими́нсъ; **-стѣ** Տ. (съ кѣмъ, съ чѣмъ) միասին, ՚ի միասին. в. жить и в. умере́ть; в. съ тѣмъ միենոյն ժամանակ, դորա հետ միասին։

Вмѣша́тельство չ. մի բանի մէջ խառնուելը, միջամտութիւն (յանձնի անտեղի). **-ша́ть, ся** տ. Вмѣшивать, ся; **-ше́ніе -шива́ніе** չ. I, խառնելը. *խճճելը, կաշկանդելը. II. միասին հունցելը, զանգելը, շաղախելը. **-шивать, I. вмѣ́шивать, -ша́ть** ն. что во что 1, մի բան միւսի հետ, միւսի մէջ խառնել. в. воды́ въ вино́; 2,* խառնել, խճճել, կաշկանդել. **-ся** անդր. խառնուել, մէջ ընկնել, միջամտել. в. въ чужо́й разгово́ръ; **II. вмѣ́шивать, -си́ть** ն. մի բանի հետ, մի բանի մէջ զանգել, շաղախել, հունցել. в. карто́фельной муки́ въ тѣсто; в. песку́ въ жи́дкую гли́ну; **-ся** չր. մի բանի հետ զանգուել, շաղախուել, հունցուել։

Вмѣща́ть, -сти́ть ն. 1, что во что մի բան միւսի մէջ զետեղել, տեղաւորել, ամփոփել, ներփակել, պարփակել. в. грузъ въ кора́бль; 2, պարունակել, բովանդակել. **-ся** 1, անդր. պարունակուել, բովանդակուել. 2, չր. զետեղուել, տեղաւորուել մի բանի մէջ. **-ще́ніе** չ. 1, զետեղելը, տեղաւորելը. 2, պարունակելը, բովանդակելը։

Вмя́ть (вомну́ -ну́тъ; *անց.* вмялъ -ла, о), **ся** տ. Вмина́ть, ся.

Внаёмъ, -наймы́ Տ. վարձու, վարձով, ՚քրէհով. отда́ть в. վարձով տալ. взять в. վարձել. квар- [ти́ра отдаётся в.

Внача́лѣ Տ. սկզբում։

Вна́шивать, ся տ. Вноси́ть, ся.

Внеда́внѣ Տ. քիչ առաջ, երկար չէ որ։

Внеза́пность Է. 1, յանկարծակիութիւն, անակնկալութիւն. 2,* յանկարծակի, անակնկալ դէպք, պատահար. **-за́пный** ած. 1, յանկարծական, յանկարծակի, վայրկենական. в—ая смерть; 2, անակնկալ. անսպասելի, չնախատեսուած. внеза́пно Տ. յանկարծ, անակնկալ կերպով. **-за́пу** Տ. *Ֆնց.* տ. Внеза́пно.

Вне́млю տ. Внима́ть.

Внесе́ніе չ. 1, ներմուծելը. в. въ протоко́лъ; 2, վճարելը, հատուցանելը. в. пода́тей; **-сённый** (-сёнъ -сена́, о́) բյ. ած. 1, ներմուծած. 2, հատուցած, վճարած. **-сти́, -сть** (-су́ -су́тъ; *անց.* внёсъ -сла́, о́, -ли́.) **-сти́ся** տ. Вноси́ть, ся.

Внизу́ 1, Տ. ներքև, -ում, ստորև. в. шумя́тъ; 2, նխդ. (*սեռկ. հոլ.*) տակ, ստորև, ՚ի ներքոյ. написа́ть в. страни́цы; **-зъ** Տ. ներքև, ստորև, վար. смотрѣ́ть в.; спуска́ться в.; итти́, плыть в. по рѣкѣ́ գետն ՚ի վայր գնալ, լողալ։

Вника́ніе չ. միջամուխ լինելը, խորասուզուելը (գործի մէջ.) **-ка́ть, -кнуть** չ. (*անց.* вни́кнулъ -ла, о և вникъ -кла, о) во что միջամուխ լինել, խորասուզուել մի բանի մէջ, հասու լինել. в. въ дѣла́.

Внима́ніе չ. ուշադրութիւն. слу́шать со в—іемъ, обрати́ть на себя́ чьё-либо в.; обрати́ть в. на кого́ կմ на что-либо; привлека́ть в. ուշադրաւել. приня́ть во в. ուշադրութեան, ՚ի նկատ առնել. благодарю́ васъ за ва́ше в. շնորհակալ եմ ձեզնից ձեր ուշադրութեան, սիրալիրութեան համար. **-ма́тельность** Է. ուշադրութիւն. *սէր, յարգանք. **-ма́тельный** ած. 1, ուշադիր. в. слу́шатель; 2,* սիրալիր, բարեհաճ. **-ма́ть** (-ма́ю -ютъ և вне́млю -лютъ; *հրամ.* внима́й և внемли́). внять ն. что և չ. кому́, чему́ *եկ. սլ.* լսել, ականջ դնել. в. пѣ́нье; в. пѣвцу́, чьей мольбѣ́.

Вновь Տ. նորից, կրկին, վերստին. բոլորովին նոր, նոր ՚ի նորոյ. **-но́вѣ** Տ. 1, զնա նոր. սկզբում,

онъ здѣсь в., никогò ещё не знаетъ; всякое дѣло в. трýдно; *արտասովոր*. это для негó в.

Вно||сить (-шý -сятъ), внести́, -несть, ն. **1,** *ներս տանել*. *в. смýту, враждý, раздóръ въ óбщество *շփոթութիւն, թշնամութիւն, երկպառակութիւն ձգել հասարակութեան մէջ*. *в. разлàдъ, оживлéніе; **2,** *ներմուծել*. в. статью въ договóръ; в. прихóдъ и расхóдъ въ кни́гу; **3,** *վճարել, հատուցանել*. в. дéньги по вéкселю; в. въ казнý недои́мку; **4,** *առաջարկել, առաջադրել*. в. въ коми́ссію законопроéктъ; **-ситься,** внести́ся (-сь) չ. **1,** *ներս տարուիլ*. **2,** *ներմուծուիլ*. **3,** *վճարուիլ, հատուցուիլ*. **4,** *առաջարկուիլ, առաջադրուիլ*. **-сна** ի. **1,** *ներս տանելը, ներմուծելը. վճարելը*. **2,** *ներարկութիւն*. в. въ сочинéніе; **-сный** ած. *ներմուծելի. վճարելի, հատուցանելի*. в—ыя словà *բնրկ. ուրիշ հեղինակից առաջ բերած խօսքեր*. **-съ** տ. Внóска 1.

Внý||ка ի. **1,** *հարազատ թոռ* (*որդու կամ դստեր աղջիկը*). **2,** *հեռու թոռ* (*ազգականի, ազգականուհու աղջիկը*). **-къ** ա. **1,** *թոռ* (*հարազատ կամ հեռու*). **2,** в н ý к и յ. *յաջորդներ, եկող սերունդ*։

Внý||тренній ած. **1,** *ներքին*. в—ія болѣ́зни; министéрство в—ихъ дѣлъ; в. заëмъ; **2,*** *գաղտնի, ծածուկ*. в—ія чýвствованія. В н ý т р е н н о ֆ. *'ի ներքուստ, որտում, սրտի մէջ*. **-тренностный** ած. *փորոտիքի*. **-тренность** ի. **1,** *ներսը, ներքին մասը, ներքին կողմը*. в. дóма, гóрода; в. души́; **2,** (*մեւզ*. յ. в—сти) *փորոտիք, ընդերք*. **-трй** ֆ. և նխդ. (*սեռկ. հոլ.*) *ներսում, մէջ, ներսի կողմում*. **-трь** ֆ. և նխդ. (*սեռկ. հոլ.*) **1,** *ներս, դէպի ներս, ներքին կողմը*. приня́ть лѣкáрство в.; вогнáть болѣ́знь в.; **2,** տ. Внутри́.

Внý||чáта, -тъ յ. *հոգ. թոռունք, թոռներ*. **-(ý)чáтный** ած. *երրորդ կամ աւելի պորտի ազգական*. в. братъ; **-чекъ,** чка *նւզ*. տ. Внукъ; **-чка** *նւզ*. տ. Внýка.

Внý||шáемость ի. *ներշնչելու կամ ներշնչուելու կարողութիւն հիւպնօզի միջոցաւ*. **-шáть,** -ши́ть ն. что комý **1,** *մէկին մի բան ներշնչել*. **2,** *եկ. ու. ականջ դնել, ունկնդրել, լսել*. **-ся** չ. *ներշնչուիլ*. **-шéніе** չ. **1,** *ներշնչելը, ազդելը, ներշնչում, ազդում*. лѣчи́ть в—іями *բժ. հիպնօզով բժշկել*. **2,** *խրատ, ազդեցութիւն*. слѣ́довать в—іямъ другóго; сдѣлать комý-либо в. *մէկին կշտամբել*. **-ши́тель** ա. **-ши́тельница** ի. *մի բան ներշնչող, ազդող այր, կին*. **-ши́тельность** ի. *մի բան ներշնչելու կարողութիւն, ընդունակութիւն*. **-ши́тельный** ած. *ներշնչող, ազդող, ազդու, ազդեցիկ. նշանաւոր* в. видъ; в—ая рѣчь; **-ши́ть** (-шý-шáтъ), **ся** տ. Внушáть, ся.

Внѣ նխդ. (*սեռկ. հոլ.*) *դուրս, արտաքոյ*. внѣ цéркви, внѣ дóма, внѣ закóна.

Внѣ||дрéніе, **-ривáніе** չ. *անկելը, արմատացնելը, ապաւորելը*. **-ривáть, ся** տ. Внѣдря́ть, ся; **-ри́ть** (-рю -ря́тъ), **ся** տ. Внѣдря́ть, ся; **-ря́ть,** -ри́ть ն. *անկել, արմատացնել, ապաւորել*. в. прáвила добродѣ́тели, благочéстія; **-ся** անդր. *խրուիլ, թաղուիլ, արմատանալ, ապաւորուիլ*։

Внѣ||шкóльный ած. *դպրոցից, ուսումնարանից դուրս*. в—ыя заня́тія; **-шній** ած. *արտաքին*. в—ія прили́чія; в—яя торгóвля, — поли́тика; **-шность** ի. *արտաքին, արտաքին տեսք*. суди́ть по в—и *արտաքին տեսքին նայելով դատել*։

Внé||тность ի. *պարզութիւն, պարզ, լսելի, հասկանալի լինելը*. **-тный** ած. *պարզ, լսելի, հասկանալի*. в. гóлосъ; **-ть** (вонмý -мýтъ; *հրամ.* вонми́, -те; *անց.* внялъ -лá, о) տ. Внимáть.

Во նխդ. տ. Въ (*փոխնկ* въ-*ի գրւում է* во *հետեւեալ դէպքերում. ա, երբ բառը երկու բաղաձայնով է սկսւում, միւս երբ առաջինը* в *կամ* ф *է, օր.* во дворъ, во внимáніе, во-время, во снѣ, во фрàкѣ; *բ,* и, о, у *ձայնաւորներից առաջ, օր.* во и́мя, во избѣжáніе, во услы́шаніе). [ло; -ли), **ся** տ. Вбирáть, ся.

Вобрáть (вберý -рýтъ; *անց.* вобрáлъ -лá, о և

Вовле||кáніе չ. *մի բանի* (*թալանի, փորձանքի, եւն*) *մէջ գցելը* **-кáть,** **-чь** (-кý -чëшь -кýтъ; *անց.* вовлëкъ -клá, о, -ли́) ն. когó во что *մէկին* (*ներգութեամբ*) *մի բանի* (*օր. թալանի, փորձանքի*) *մէջ գցել*. **-ся** չ. *մի վատ բանի, փորձանքի մէջ գցուիլ*. **-чéніе** տ. Вовлекáніе.

Вó-время ֆ. *'ի դէպ ժամու, յարմար, պատեհ ժամանակ, յարաժամ*. не вó-время *ապաժամ*։

Вóвсе ֆ. *բոլորովին, ընաւին, բնաւ. ամենեւին* (*յաճխ.* не *բացս. մասնիկով*. это в. не трýдно).

Во-вторы́хъ տ. Вторóй.

Во||вѣ́ки, -вѣ́къ ֆ. *ընդմիշտ, յաւիտեան*. не в. *երբեք*. вовѣ́ки вѣкóвъ *յաւիտեանս յաւիտենից*։

Во||гнáть (вгоню́, вгóнятъ; *անց.* вогнáлъ -лá, о, -ли), **ся** տ. Вгоня́ть, ся; **-гнутость** ի. *կորութիւն, գոգաւորութիւն*. **-гнутый** բյ. ած. *կորացած, գոգաւոր. ներս պրծած*. в—ое зéркало (*հայելի* տ. Вы́гнутый); **гнýть, -ся** տ. Вгибáть, ся.

Водá ի. (*հյց.* вóду; յ. вóды, водъ, водáмъ եւն) **1,** *ջուր*. протóчная, стоя́чая в. *գնայուն, կանգնած ջուր*. ключевáя, рѣчнáя, морскàя в. *աղբիւրի, գետի, ծովի ջուր*. пройти́ сквозь огóнь и вóду *շատ փորձանքների հանդիպել, շատ տառապանքներ քաշել*. вы́вести на свѣ́жую, на чи́стую вóду *հրապարակ հանել, դիմակը վերցնել, խայտառակել*. мнóго воды́ съ тѣхъ поръ утеклó *դրանից յետոյ շատ ժամանակ է անցել, շատ բան է պատահել*. вóду толóчь *զուր, ապարդիւն չարչարուիլ*. посади́ть на хлѣбъ и нá воду *պատժել, լոկ հացի ու ջրի կեցութեան դատապարտել*. концы́ въ вóду *բոլոր հետքերը կորած, անյայտացած են*. живáя в. *ա, գնայուն ջուր. բ, ծանծաղուտ, ծանծաղ տեղեր. գ, ջուր կենդանի* (*Աւետ. ըստ Յովհ.* 4 10. 14, 7 38. 39). святáя в. *օրհնած ջուր*. пóлая, прибылáя в. *վարարած, գարնան յորդ ջուր*. убылáя в. *նուազ, նուազած ջուր*. в. заживáетъ *ջուրը վարարում է*. вóльная в. *նաւերի կանգնելու համար խորունկ տեղ. ազատ ջուր* (*որի վերայ, նաւ, նաւակ չէ կանգնած*). матерáя в. տ. Фарвàтеръ; сухáя в. *ծանծաղ, նաւագնացութեան անյարմար ջուր, գետ*. 2* тëмная в. *մի տեսակ կուրութիւն*. **3,*** *մաքրութիւն, պարզութիւն, վճիտութիւն* (*թանկագին քարերի*). алмáзъ пéрвой, лýчшей воды́; **4,** *հյց. մէղ, շեա*։ В о д ó ю ֆ. *ջրով, ջրային ճանապարհով*. вóды յ. *ա, ջրեր* (*գետ, լիճ, ծով*). *բ, հանքային ջրեր, ջերմուկներ*. ѣ́хать нá в.

Водво||рéніе չ. *բնակեցնելը, տեղաւորելը, հաստատելը*. **-ря́ть, -ри́ть,** (-рю -ря́тъ) ն. **1,** когó гдѣ *տեղաւորել, բնակեցնել*. **2,** что *հաստատել*. **-ся** **1,** անդր. *բնակուիլ, տեղաւորուիլ, բնակութիւն հաստատել*. **2,** չ. *տեղաւորուիլ, բնակեցնուիլ, հաստատուիլ*։

Воде||виля́стъ ա. *վոդեւիլագիր, վոդեւիլներ գրող*. **-ви́ль** ա. (*ֆր.*) *վոդեւիլ, երգ-վոդեւիլ*. **-ви́льный**

ած. գուսանի, գուսանային. в—ая пѣвица; в—ые куплеты: -вильчикъ Նւզ. տ. Водевиль.

Водилка ի. որս. պատու, շատ անգամ ցրնդ-նած (լակոտներ ձգած) գայլ։

Водило չ. 1. գազանի վիզը դրած շղթայ, թոկ. 2, в. привода մեքենավար (մեքենան պը-տոյտ տալող) լծակ. **-дильный** ած. քաշելու, տա-նելու. в—ая верёвка որս. բարակների թոկ. **-дильщикъ** ա. տանող, վարող, ածող (գր). в. мед-вѣдей; **-димый** բյ. ած. տարուող, վարուող, ա-ծուող (գր.). **-дитель** ա. **-дительница** ի. ուրիշին վարող, ղեկավարող, առաջնորդող այր, կին. **-ди-тельство** չ. առաջնորդութիւն, ղեկավարութիւն. **-дительствовать** (-ствую -ютъ) ն. առաջնորդել, ղեկավարել։

Водить (-жу́ -дятъ) (հմմ. Вести́) **А**, ն. 1, տա-նել, վարել, ածել (գր.), ման ածել. в. дѣтей гулять; в. лошадей [դաղրած, քշած] ձիաններին ման ածել в. медвѣдя на цѣпи; *в. взоры աչք ածել, աչքերը դարձնել. 2, մէկին պատիր խոստումներով, անտեղի յոյսերով խաբել. онъ его́ водилъ, водилъ, да потомъ и бро́силъ; *в. кого́ за носъ մէկին քթից բռնած ման ածել, մէ-կին լեռարի տեղ դնել. 3, բուծանել. պա-հել в. птицъ; 4, պահել, պահպանել. в. чисто дѣтей; 5, *в. хороводы բազօթեայ պարեր, պարահանդէսներ սարքել. *в. съ кѣмъ зна-комство, в. хлѣбъ-соль մէկի հետ ծանօթու-թիւն, աղ ու հաց ունենալ. **Б.** չ. чѣмъ 1. գործել, յածել. 2, շարժել. в. перо́мъ, кистью; **-ди́ться** 1, փոխ. съ кѣмъ մէկի հետ շփուել, ծանօթութիւն, բարեկամութիւն անել. в. съ добрыми людьми; 2, անդր. լինել, գտնուել, 'ըլլալ'. въ тихомъ омутѣ черти водятся (առծ.). за ва́-ми водится грѣхъ, сла́бость դուք մեղք, թուլու-թիւն ունիք. 3, անդր. անել, բազմանալ. 4, դէմ. սովորական, ընդունուած լինել. какъ водится.

Водица ի. փոքր. **-дичка** փոքր. 1, ջուր. вы-пейте водицы մի կում ջուր խմեցէք: 2, օշարակ։

Водка ի. 1, օղի, ցքի, արաղ. французская в. ֆրանսիական օղի (որ ստացւում է մրգերից). дать на в—у սպասաւորներին, կառապան-ներին եւն դրամ բաշխել. крѣпкая в., aqua fortis, բորակաթթու. золоторазводная կմ цар-ская в., aqua regis, ոսկելոյծ կմ արքունի ջուր (աղի ու բորակի թթուների խառնուրդ). 2, բժ. դեղօղի, դարմանօղի։

Водкій ած. անող, բազմացող, բազմացեղ (թռչունների մասին). гуси не такъ водки, какъ утки.

Водоносъ, а́ ա. 1, ջրի պահեստարան, ջրհոր. 2, տ. Водолей; **-ный** ած. 1. ջրային. в. путь; 2, ջրաշատ, ջրատատ. в—ая рѣка; 3, քիմ. ջրածնային, ջրածին պարունակող. 4, в. трудъ Նւզ. ջրախտութիւն։

Водобоязнь ի. ջրավախութիւն, կատաղախտ-ութիւն. **-бѣгъ** ա. սկւ. զորձձ. ջրի արագ հո-սանքը. -(во́-)**вертъ** ի. տ. Водоворотъ; **-взводный** ած. ջրաբարձ, ջրամբարձ, ջուր բարձրացնելու. в—ая машина; **-викъ**, а́ ա. **-вичо́къ**, чка́ Նւզ. 1, թեթեւ բեռնակիր գետանաւ. 2, ջրակեաց փնդակներ. паукъ-в.; 3, տ. Ватерпасъ; **-вмѣсти-лище** չ. ջրի պահեստարան, ջրամբար. **-водный**, **-водство**, **-водъ** տ. Водопроводный, -дство, -дъ; **-возка** ի. ջրկիր, ջուր կրող ձի. **-возничать** չ. ջրկրութիւն անել. **-возный** ած. 1, ջուրկրելու. в—ая лошадь, — бочка; **-возня** ի. 1, ջուր կր-րելու տաշտ, սայլ. 2. ջրկրութիւն, ջուր կրե-լը. **-возъ** ա. ջրկիր. **-воротный** ած. ջրապտոյտի, յորձանուտի. **-воротъ** ա. ջրապտոյտ, յորձանուտ. **-вратный** ած. 1. Водоворотный; 2, ջրպտոյտ, իր մէջ ջուրը պտոյտ տուող. **-выпускной** ած. ջուր բաց թողնելու. **-гнётъ** ա. ջրային մամուլ. **-гной** ա. ջրհոտութիւն, ջրնեխութիւն (ամառ ժամանակ). **-гонъ** ա. 1, ջրավար քամի, հողմ (ծովի ափին, որը ջուրը ծովն է քշում). 2, ջրարարձ, ջրամբարձ գործիք. **-грѣйка** ի. ջուր տաքացնելու աման. **-грѣйный** ած. ջուր տաքա-ցնելու. в—ые котлы; **-грѣйня** ի. ջուր տաքա-ցնելու գործարան. **-дѣйствіе** չ. ամրոցկ. ջրա-մարտութիւն, ջրի օգնութեամբ թշնամու դէմ կռուելը (պաշարման ժամանակ). **-дѣйствующій** ած. ջրով բանող. в. воротъ; **-ёмина** ի. 1, ջրով լիքը փոս, հոր. 2, տափարակ, հովիտ, ուր չորս կողմից առուակներ թափուելով լճանում են. **-ёмистый** տ. Водоёмкій; **-ёмище** չ. ջուր ընդունելու, ջուր հաւաքելու փոս, տեղ. **-ёмкій** ած. շատ ջուր ծծող, իր մէջ քաշող. гипсъ очень водоёмокъ; **-ёмный** ած. ջրամբարի. **-ёмъ** ա. ջրի պահեստարան, ջրամբար. դուռ, աւազան. **-жилъ** ա. կնդ. Hygrobia, ջրարդէզ. **-запасъ** ա. ջրահաւաքութիւն (ջուրը կապելով). **-звѣздочка** ի. բս. Callitriche, ջրաստղիկ. **-измѣщеніе** չ. ծովգ. այն փոսը, խոռոչը, որ նաւը կտրում է ջրի մէջ, համեմատ իր ծանրութեանը. **-ка-ча́лка**, **-кача́льня**, **-ка́чна** ի. 1, ջրհան գործիք, մեքենայ. 2, ջրհան մեքենայի տեղը, շինութիւ-նը. **-кача́льный** ած. ջուր հանելու. в—ая будка; **-кре́щи**, ей ի. յ. հնց. Ջրօրհնէքի, Աստուածա-յայտնութեան տօնը. **-кропле́ніе** չ. օրհնած ջը-րով սրսկում. -(во́-)**крутъ** ի. տ. Водоворотъ.

Водо́къ, дка́ ա. առաջնորդ, ուղեցոյց։

Водо[**б**]**ла́зничать** չ. ջրսույզութիւն, լուղորդու-թիւն անել. **-ла́зничество** չ. ջրսույզութիւն, լու-ղորդութիւն. **-ла́зный** ած. ջրսույզի. լուղորդի. **-ла́зъ** ա. 1, ջրսույզ, լուղորդ. 2, ջրսույզ շուն մի. 3, ջրսույզ թռչուն. **-ле́й** ա. 1, ջուր ածող կամ ջուր թափող մշակ. 2, բս. ա, Asarum europaeum, սթեր կմ ազարիոն (մրուանտակ, կաղ-մորէ). բ, Nuphar luteum, դեղին կոկոռ. 3, աստղբ. Ջրհոս[հոմաստեղութիւն]ը. **-ле́нь су-хо́й** տ. Водолей 2, ա. **-ли́вный** ած. ջուր հա-նելու. в—ая бадья; **-ли́вня** ի. փայտեայ չէնք, որի վերայ կանգնած ջուր են հանում. **-ли́въ** ա. 1, տ. Водолей 1; 2, (Վօլգայի վերայ) նաւի բանուորների աւագն և ծախսարարը. **-ли́стъ** ա. բս. Ilex aquifolium, չիչխան. **-лѣче́бница** ի. ջրաբուժարան. **-лѣче́бный** ած. ջրաբուժութեան. в—ое заведеніе; **-лѣче́ніе** չ. ջրաբուժութիւն. **-лю́бъ** ա. 1, կնդ. Hydrophilus, ջրարդէզ. 2, մի տեսակ ջրային խոտ, տունկ. **-мётный** ած. շա-տրուանի. **-мётъ** շատրուան. ցայտող ջրի շիթ. **-мо́ина**, **-мо́йня** ի. ջրից ողողուած խոռոչ, ձոր. ջրով լիքը փոս. **-мы́шь** ի. կնդ. Hydromys, ջրամուկ. **-мѣри́тель** ա. ջրաչափ գործիք, տակառ. **-мѣри́тельный** ած. ջրաչափ գործիքի. **-мѣ́рка** ի. կնդ. Hydrometra, ջրամլուկ. **-мѣ́рный** ած. ջրի քանակութիւնը չափելու. в. шестъ; **-мѣ́ръ** ա. 1, ջրաչափ (գործիք, որով չափւում է ծախ-սած ջրի քանակութիւնը). 2, գետի մէջ, ափին տնկած և աստիճաններին բաժանած փայտեայ սիւն, որ ջրի մակերևոյթի բարձրութեան կմ

ջաձրությամբ ատամնաներն է ջուր տալիս. -наливной —ծ. մակնք․․կանալ․ ջրային, ջրի ճնշումով գործող, վարուող. в—óе колесó; -наливный —ծ. ջուր ածելու. -непроницáемый —ծ. միջից ջուր չթողնող. -нóска ի. ջրկիր կինարմատ. -нóсный —ծ. 1, ջուր կրելու. в—óе ведрó; 2, նրկրբ. ջրաբեր, ջրատու, ջրաբաշխ. в. слой земли; в—ая жила; -нóсъ —. 1, թակույկ, սափոր. 2, ջուր կրելու լծակ. 3, ջրկիր, ջուր կրող մարդ. -обильный —ծ. ջրառատ, ջրաշատ. -образный —ծ. ջրանման, ջրի պէս. в—ое веществó; -описáніе չ. ջրագրութիւն (լճերի, գետերի եւն նկարագրութիւնը). -описáтель —. ջրագիր. -описáтельный —ծ. ջրագրական, ջրագրական. -опрѣснительный аппарáтъ —. Опрѣснитель; -опрѣснитель —. ծովի ջուրը զտելու, քաղցրացնելու գործիք. -освящéніе —. Водосвятіе; -отвóдный —ծ. ջրատար, ջուրը դուրս հանող. в—ая штóльна; -отливный —ծ. ջրհան, ջուր հանելու. в. насóсъ; -отливъ —. ջրհանութիւն, ջուր հանելը. -пáдъ —. ջրվէժ. -(вó-)падь ի. վարարած ջրերի նուազում, պակասում. -пи́сецъ, сца —. Акварелистъ; -(вó-)пись ի. —. Акварéль; -питáтельный —. ջուր մատակարարող. -плáвный —ծ. ջրով տարուող, քշուող. в—ыя дровá; -подъёмный —ծ. ջուր բարձրացնող, ջրաբարձ, ջրամբարձ. в—ая машина; -поéмный —ծ. ջրուած, հեղեղուած, ողողուած. -пóечка նւզ. —. Водопóйка; -пóй —. 1. անասուններին ջուր տալու, ջրելու տեղ. 2, ռամ. այն տեղը, ուր զօրքը ջրով պարենաւորուում է. 3, ջուր տալը, ջրելը. -пóйка ի. պտտիկ ամանի, որով վանդակում դրած թռչուններին ջուր են տալիս. пóйло չ. —. Водопóй; -пóйный —ծ. անասուններին ջրելու. в. колóдезь; водопóйное, аго ч. անասուններին ջրելու վճար, տուրք. -пóйня ի. —. Водопóй 1 և 2; -(вó-)поль ի. -пóлье ч. գարնան ջրերի վարարելը, յորդանալը. -пóльный —ծ. գարնան ջրերի վարարման. в—ая порá; -пóръ —. Ботапóртъ; -привóдецъ, дца —. ջուր հանող, ջուր անցկացնող, ‘քանքբեռնչի’. -привóдный —ծ. ջուր տանող, ջուր անցկացնող. -привóдъ —. տաու, ‘արխ’. -провóдецъ, дца —. 1, նւզ. —. Водопровóдъ; 2, —. Водопривóдецъ; -провóдный —ծ. ջրանցքի, ջրմուղի. -провóдство ч. ջուր հանելու, ջրանցքներ, ջրմուղներ շինելու արհեստը. -провóдчикъ —. արհեստաւոր, որ ընդհանուր ջրամբարից մասնաւոր տների լնգերկրեայ խողովակներով ջուր է անցկացնում. -провóдчица ի. այն արհեստաւորի կինը կամ որ և է ջրմուղի տիրուհին. -провóдъ —. ջրանցք. ջրմուղ. -проницáемый —ծ. իր միջից ջուր անցկացնող, ջուր թողնող. в. слой; -пропускнóй —ծ. ջուրը քամող, զտող, իր միջից թողնող. в. кáменъ; -протóчный —ծ. ջրհոս, ջրատար. в—ыя трýбы; -раздѣ́лъ —. աշխ. ջրային անջրպետ (բարձրութիւններ, որոնք գետային սիստեմները միմիանցից բաժանում են). -раздѣ́льный —ծ. ջրային անջրպետի. в—ая линія; -разли́въ —. -разли́тіе ч. ջրերի յորդութիւն, վարարում. -рóдистый, -рóдный —ծ. ջրածնային, ջրածնի. -рóдъ —. քիմ. ջրածին. -рóина ի. -рóй —. ջրից, հեղեղից փորած, տաշեցրած խոռոչ. -(вó-)росль ի. 1, բս. Fucus, փամփշտաւէ կամ ծովամուկ. 2. вóдоросли, лей յ. բս. Algae, լօռեր (ջրիմուռ). -рѣ́зъ —. ջրակտրոր, ջրահերձ (նաւի առջեւի սուր մասը, որ ջուրը հերձում, ճեղքում է նաւի անցնելու ժամանակ) -сбóръ —. բս. Aquilegia, արծուածաղիկ. -свѣтъ Տնզ. —. Гидрофáнъ; -святіе ч. ջրօրհնէք. -святный —ծ. ջուր օրհնելու, ջրօրհնեաց. в—ая чáша; -свящéніе —. Водосвятіе; -скáтный —ծ. առհանքի. -скáтъ —. 1, առհանք, զառիվայր, որից ջուրը վայր է թափւում. 2, այտերի տեղից թափուող ջուրը. -слóвъ —. ջրամբար (այն տեղը, ուր ջուրը հաւաքւում, կիտւում է). -снабжéніе ч. ջրային պարենաւորում. -содержáщій —ծ. ջուր պարունակող. -сóнъ —. ջուր զուրս թողնող, ջուր բխող տեղ. -спýскъ —. կողպած, հաւաքած ջուրը բաց թողնելու չինութիւնը. -стóй —. ջրի կանգնած, լճացած տեղը. -стóкъ —. տաու, ‘արխ’, որով ջուրը հոսում է. -стóлбная, столбóвая машина ջրաքին (ջրի սիւնի այժմով գործող) մեքենայ. -стóчный —ծ. ջրի հոսման, հոսելու. в—ая канáвка, — трубá; -стѣснительный —ծ. ջրակապ, ջուրը կապող, արգելող. -сѣ́рный газъ ծծմբային ջրածին. -твóрный, -твóръ —. Водорóдный -дъ; -тёкъ —. -тéчь ի. վարարած ջրի հունը (рýсло); -тéчный —ծ. գնացին ջրով. -тóкъ —. ջրի հոսելու տեղը. -толчéніе ч. Տեզն. զուր աշխատանք, ապարդիւն հոգսեր, խօսքեր. -точивый —ծ. ջրաշատ, ջրառատ. անձրեւաշատ. -тóчный —ծ. ջուր հանող, ջուր բխող. -удержáтельный —ծ. ջրկապ, ջուրը կապելու, կանգնեցնելու. в—ыя плотины: -хóдецъ, дца —. Водохóдъ; -хóдный —ծ. 1, ջրագնաց, գետագնաց. в—ое сýдно; 2, նաւագնացութեան. в—ое учи́лище; -хóдство ч. նաւագնացութիւն, նաւարկութիւն, ծովագնացութիւն. -хóдъ —. նաւագնաց, ծովագնաց. -хранилище ч. ջրամբար, ջրի պահեստարան. -хрýщъ, á —. մեծ ջրաբզէզը. -черпáтельный —ծ ջուր հանելու. в—ая машина; -чисти́тельный —ծ. ջուր մաքրելու, ջուր զտելու. в—ая машина.

Вóдочка նւզ. —. Вóдка; -чный —ծ. օղիի, օղու, օղու. в. зáпахъ; в. завóдъ.

Водоя́мина, -я́мица ի. ջրով լցուած փոս:

Водрáться (вдерýсь -рýтся; անց. водрáлся -дралáсь -дралóсь -дралúсь) —. Вдирáться.

Водружáльный крестъ եկղ. այն խաչը, որ եկեղեցին հիմնելիս տնկում են այն տեղում, որտեղ որ սեղանը (престóлъ) պէտք է շինուի. -жáть, -зи́ть (-жý -зи́шь -зи́тъ) ն. կանգնեցնել, տնկել, ցցել, դնել. в. знамёна; -ся չբ. տընկուել, դնուել, կանգնեցնուել. -жённый (-жёнъ -женá, ó) բյ. —ծ. տնկուած, ցցուած, կանգնած:

Вóдчикъ —. Водильщикъ; -дъ —. բաժանելը, պահելը (ընտանեկան կենդանիների):

Водырь, я́ —. կոյրերին առաջնորդող:

Водяни́къ, á —. 1, ջրով լիքը, մէջը ջուր ունեցող քար. 2, ռմկ. ջրերում ապրող պիղծ ոգի. 3, —. Водожи́лъ և Водолю́бъ; -дяни́стый —ծ. ջրային, ջրոտ, ջրջրոտ, ջրակալած. в—ая я́года; *անբովանդակ, տձգոյն, անիմաստ, անհամ. в—ая прóза; в—ые стихи́; -дя́ница ի. 1, ջրարբակ պիղծ ոգի, էակ. 2, ջրով շինած թանաք ձուլուր. -дя́нка ի. 1, փրփրացող խմիչք, օշարակ. 2, —. Водяни́ца; 3, բժ. ջրգողութիւն. в. мозговáя, груднáя եւն. -дянóй 1, —ծ. ջրային, ջրով (շարժուող, աճող եւն), ջրա—. в—áя мéльница ջրաղաց. в—ы́я крáски; в—ы́я растéнія; в. пéрецъ, բս. Polygonum hydropiper, ջրապղպեղ. в—ы́е метеóры ջրային օդերեւոյթներ (անձր, մէգ, ձիւն, կարկուտ եւն). в—ы́е знáки

զործարանի կնիքը, ‘մուհրը‘ թղթի, թղթա-
պանի վերայ, որ պարզ երևում է, երբ բըռ-
նում են թուղթը կամ թղթադրամը լոյսի
դէմ. в—óе отоплéніе արհեստ. բնակարան-
ների տաքացնելը ջրային խողովակների միջո-
ցով (փոխնկ փայտի). в—áя болѣзнь բժ.
Hydrops, ջրգողութիւն. в. змѣй աստղ. հա-
մաստեղութիւն մի. 2, (իբրև) գոյ. ա.
1, ա. Водяникъ 2; 2. գետեզրեայ գործերի
վերակացու, հսկող. -(вó)дяность ի. ջրատութիւն,
ջրախառնութիւն. в. крóви; (вó)дяный ա. Водя-
нúстый; -дянѣть, отв—, չ. ջրակալիլ, плоды
воданѣютъ отъ дождя, росы и тумáновъ.

Вое|вать (вою́ю -ютъ) 1 չ. съ кѣмъ կմ прó-
тивъ когó պատերազմել, կռուել. վիճել, աղմուկ
հանել. 2. ն. когó նուաճել (պատերազմելով).
-вóда ա. 1, զօրավար. большóй в. սպարապետ,
վերին հրամանատար. в. прáвой, лѣвой рукú
զօրքի աջակողմեան, ձախակողմեան թևի զօրա-
վար. 2, Ռուս. քաղաքապետ, քաղաքի իշխան,
կառավար. -вóдичъ ա. Ռուս. զօրավարի որդին.
-вóдскій ած. զօրավարի, -րական. -вóдство չ.
1. զօրավարութիւն, սպարապետութիւն. 2, քա-
ղաքապետութիւն, դատաւորութիւն. воевóда 2-ին
յանձնած քաղաքն իր գաւառով. -вóдствовать
(-ствую -ютъ) չ. 1, զօրավարութիւն, սպարա-
պետութիւն անել. 2, քաղաքապետութիւն անել.
-вóдчана ի. քաղաքապետի, դատաւորի տեղը.
-вóдша ի. զօրավարի, սպարապետի, քաղաքա-
պետի կինը:

Воедúно 5. եկ. ալ. միասին, ’ի միասին:

Военач|áліе չ. զօրավարութիւն, սպարապետու-
թիւն. -чáльникъ ա. զօրավար. սպարապետ, ռազ-
մավար. -чáльническій, -чáльничій, чья, чье ած. զօ-
րավարի, ռազմավարի. -чáльство չ զօրավարու-
թիւն, սպարապետութիւն, ռազմավարութիւն.
-чáльствовать (-ствую -ютъ) չ. զօրավարութիւն,
սպարապետութիւն անել:

Военно|начáльникъ ա. Военачáльникъ; -плѣн-
ный ած. պատերազմի ժամանակ գերուած. -по-
хóдный ած. պատերազմական արշաւանքի. в—ая
канцелярія; -рабóчій ած. Ռուս. պատերազմական
գործերի մշակ. в—іе батальóны; -сирóтскій ած.
զինուորականների որբերի. в. домъ; -служáщій,
аго ա. զինուորական պաշտօնեայ. -служúтель ա.
զինուորական, պատերազմական գործերի սպա-
սին ծառայ -слѣдственный ած. զինուորական-
ների զանցառութիւնների, յանցանքների քննու-
թեանը վերաբերող. в—ое дѣло; -сухопу́тный ած.
ցամաքային զօրքի. в—ое вѣдомство; -учéб-
ный ած. զինուորական կրթական, զինուորա-
կանների կրթութեանը վերաբերող. в—ое заве-
дéніе.

Воéн|ный ած. 1, պատերազմական, ռազմա—,
մարտա—. в. корáбль, флотъ; в—ое врéмя;
2. զինուորական. министéрство в-ое; в. со-
вѣтъ, судъ զին. խորհուրդ. դատարան. в. чело-
вѣкъ կմ воéнный, аго ա. զինուորական, զօրա-
կան. -щина ի. հաւ. ռմկ. զինուորականներ, սպա-
ներ, զօրականներ. 2, զինուորականների վարք
ու բարքը, ոգին, գերակշռութիւնը:

Вож|áкъ, à ա. առաջնորդ, -նորդ ղ, ուղեցոյց.
-áлый ած. ձեռնասուն, վարժեցրած. в. мед-
вѣдь; -áтай, -áтый, аго ա. ուղեցոյց. առաջնորդ:

Вожделѣ|ніе չ. եկ. ալ. բուռն տենչ, փափագ,
ցանկութիւն, իղձ, բաղձանք. -лѣнный ած. խիստ
ցանկալի, սիրալի, անձկալի. փափագելի, բղ-
ձալի. -лѣть չ. սկւ. գործծ. չ. խիստ ցանկանալ,
տենչալ, փափագիլ բաղձալ:

Вож|дéніе չ. տանելը, վարելը, առաջնորդելը,
ղեկավարելը. -ждь, я́ ա. եկ. ալ. 1, զօրավար,
զօրապետ. 2, գլուխ, պետ, առաջնորդ. дер-
жáвный в. ազգապետ, վեհապետ. 3, առհ.
առաջնորդ, ուղեցոյց. -жевáтый ած. վարեցող,
հեզահամբոյր, քաղցրաբարոյ:

Вóж|еный, аго ա. ռմկ. -женая, ой ի. սիրալս,
զուարթ, խնդացող, կենդանի այր, կին:

Вож|жá ի. (Ռուս. вóжжу; սովոր. յ. вóжжи, жéй)
սանձափոկ(եր), լծած ձիու սանձի թոկ(եր)ը,
փոկ(եր)ը. дать вóжжи лóшади ձիու սանձը թող-
նել, թուլացնել. -жáніе չ. թոկերի (փոկերի)
սանձից կապելը. -жáть ն. թոկերը (փոկերը) լը-
ծած ձիու սանձից կապել. в. лóшадь; -ся 1,
փոխ. մէկին ընկերակցել, մէկի հետ ընկերու-
թիւն անել. ծանօթութիւն ունենալ. 2, ռմկ.
մի բանի մէջ խառնուել, մի բանի մէջ ընկնել.
դէս ու դէն ընկնել, ջանալ. աշխատել. -жевóй
ած. սանձափոկերի. вожжевáя, óй ի. Կօլգ.
Նուաքարշ պարան:

Воз, вос (вз, вс) Նխդ., որ բառերի հետ միա-
նալով նշանակում է. ա, գործողութեան սկիզ-
բը, օր. возгремѣть, возжéчь (=загремѣть, за-
жéчь ա. За Д; բ, դէպի վեր տանելը, բարձրա-
նալը, օր. возносúть, восходúть; գ, գործողու-
թեան անդրադարձութիւնը կմ սաստկութիւնը,
օր. возвращáть, воздавáть; возвелúчивать, вос-
хвалять. (Воз գրւում է ձայնաւորների—передъ
голосовыми соглáсными—և ձայնաւորների ա-
ռաջ. ինչպէս և с-ի առաջ. իսկ вос այն բա-
ռերի առաջ, որոնք սկսւում են к, п, т, ф, х,
ц, ч, ш, щ տառերով, օր. воскипѣть, восхóдъ,
воспроизводúть եւն):

Воз|благодарúть (-рю́ -рятъ) ն. գոհանալ, գո-
հութիւն, շնորհակալութիւն անել. -блестѣть (-щу́
-стя́тъ) չ. շողալ, շողշողալ, սկսել փայլել. -бли-
стáніе չ. փայլելը, շողալը, շողշողալը:

Возбра|нúтель ա. -нúтельница ի. մի բան արգե-
լող, մի բանի խոչընդոտ եղող այր, կին. -нúтель-
ный ած. արգելող, արգելիչ, արգելք դնող, ար-
գելական. в. закóнъ; -нять, -нúть (-ню́ -ня́тъ) ն.
что комý մէկին մի բան արգելել, չթոյլատրել.
-ня́ться ։ր. արգելուել, չթոյլատրուել:

Возбу|дúтель ա. -дúтельница ի. գրգռող, ‘սրող‘,
սադրող, խթան տուող այր, կին, գրգիչ. -дúтель-
ность ի. գրգռողութիւն, գրգիռ, դրդողութիւն.
-дúтельный ած. գրգռիչ, սադրիչ. в—ое лѣкáр-
ство գրգռիչ դեղ. դարման. -дúть (-жу́ -дятъ),
ся ա. Возбуждáть, ся; -ждáемость ի. դիւրա-
գրգռութիւն. -ждáть, -дúть ն. 1, когó մէկին
զարթեցնել (քնից). 2, когó մէկին գրգռել, դրդել,
‘սրել‘, սադրել. 3, что մի բան առաջացնել, ա-
ռաջ բերել, յարուցանել, ծագեցնել. в. аппе-
тúтъ; в. удивлéніе, зáвисть, жáлость, негодовá-
ніе; в. вопрóсъ; в. прóтивъ когó-либо дѣло
իրւք. մէկի դէմ դատական գործ սկսել, գան-
գատ տալ. -ся ։ր. 1, զարթեցնուիլ. 2, գրգռուիլ,
դրդուիլ. 3, առաջացնուիլ. -ждéніе չ. գրգռում,
գրգիռ, գրգռմունք, վրդովմունք, անհանգստու-
թիւն. -ждённый (-дёнъ -денá, ó) բյ. ած. և ած.
գրգռուած, յուզուած, խռովուած:

Возве|дéнецъ, нца սկւ. գործծ. ա. Времен-
щúкъ; -дéніе չ. բարձրացնելը, վերև տանելը

վերև հանելը. -дённый (-дёнъ -дена́, о́) էջ. ած. բարձրացրած։

Возвели́|ченіе, -чиваніе չ. 1, մեծացնելը. 2, բարձրացնելը, պատուի, փառքի հասցնելը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. 1, մեծացնել, շատացնել. 2, մեծացնել, բարձրացնել, փառքի ու պատուի հասցնել, գովաբանել. **-ся** անդր. 1, մեծանալ, շատանալ, բազմանալ. 2, բարձրանալ, առաջանալ, փառքի ու պատուի հասնել։

Возвер|га́ть, -гнуть (*անց.* -гъ гла, о) ն. *եկ. ու.* դնել, ձգել մի բանի վերայ. *в. на кого́-либо упова́ніе, надёжду յոյսը մէկի վերայ դնել. *в. на Го́спода печа́ль նախախնամութեանը անձնատուր լինել, ամէն բան նախախնամութեանը թողնել. **-ся** կր. դնուիլ, ձգուիլ. **-же́ніе** չ. դնելը, ձգելը (մի բանի վերայ)։

Воз|веселе́ніе չ. բերկրեցնելը, ուրախացնելը, խնդացնելը. **-веселя́ть, -весели́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. բերկրեցնել, ուրախացնել, խնդացնել, հրճուեցնել. **-ся** անդր. ուրախանալ, խնդալ, հրճուիլ, բերկրիլ։

Воз|вести́, -ве́сть (-веду́ -ду́тъ; *անց.* -вёлъ -вела́, о́). **-вести́ся** տ. Возводи́ть, ся; **-води́ть** (-вожу́ -дятъ), **-вести́** ն. 1, տ. Взводи́ть 1; 2, բարձրացնել, պատուի աստիճանի հասցնել. в. на престо́лъ գահ բարձրացնել. в. въ санъ архіепи́скопа; в. предположе́ніе на сте́пень непрело́жной исти́ны; 3, տ. Взводи́ть 3; 4, կանգնեցնել, շինել, կառուցանել. в. зда́ніе; 5, տ. Взводи́ть 5; **-ся** կր. բարձրացնուիլ, պատուի, աստիճանի հասցնուիլ. **-во́дна** ի. վերև բարձրացնելը, վերև հանելը, վերև տանելը, վարելը. в. су́дна вверхъ по рѣкѣ́ նաւի գետն 'ի վեր բարձրացնելը. **-во́дный** ած. վերամբարձ, վերև տանող. в. мостъ *հնց.* կախուն (և ոչ թէ գետի մակերևոյթի վերայ ձգած, ոչ թէ լողուն) կամուրջ. в—ое су́дно գետն 'ի վեր բեռնակիր նաւեր քարշող նաւ։

Воз|врати́мость ի. մի բան յետ դարձնելու կամ յետ ստանալու կարելիութիւնը. в. имѣ́нія, расхо́довъ; **-врати́мый** ած. յետ դարձնելի, յետ տալու, վերադարձնելի. **-врати́ть** (-щу́ -тя́тъ), **ся** տ. Возвраща́ть, ся; **-вра́тный** ած. 1, յետ դարձնող, յետ տանող. на в—омъ пути́ домо́й տուն վերադառնալիս. в. тифъ *բժ.* անդրադարձ տիֆ. в. глаго́лъ *քերկ.* անդրադարձ բայ. **-вра́тъ** ա. 1, տ. Возвраще́ніе; 2, *աստղբ.* արեգակի դարձը, մուտքը Խեցգետնի կամ Այծեղջերի մէջ. **-враща́ть**, -врати́ть ն. 1, յետ դարձնել, յետ տալ, վերադարձնել. в. за́нятыя де́ньги; в. визи́тъ փոխադարձ այցելութիւն անել. 2, յետ ստանալ, յետ դարձնել, վերստանալ. тру́дно в. поте́рянное здоро́вье; **-ся** 1, անդր. յետ դառնալ, վերադառնալ. в. въ оте́чество; 2, անդր. կրկնուիլ, կրկին յայտնուիլ, երևալ. վերանորոգուիլ. 3, կր. վերադարձնուիլ. յետ տրուիլ. **-враще́ніе** չ. 1, յետ դարձնելը, վերադարձնելը, յետ տալը. 2, յետ ստանալը. 3, վերադառնալը, յետ դառնալը. վերանորոգուիլը։

Воз|выша́ть. -вы́сить (-шу -сятъ) ն. 1, բարձրացնել. պայծառացնել. վեհ վսեմ ցոյց տալ. в. зда́ніе շինութիւնը բարձրացնել. э́то зрѣ́лище возвыша́етъ ду́шу; 2,* բարձրացնել, շատացնել. в. цѣ́ну, пла́ту, по́шлину; в. го́лосъ ձայնը բարձրացնել. 3, տ. Возводи́ть 2; в. въ сте́пень *ակզ.* աստիճանի բարձրացնել. 4, *հնց.* մեծացնել, գովասանել, դրուատել. **-ся** 1, անդր. բարձրանալ. вода́ въ рѣкѣ́ возвыша́ется; на горѣ́ возвыша́ется ба́шня; на това́ры возвыша́ются цѣ́ны; 2, կր. բարձրացնուիլ. **-выше́ніе** չ. 1, բարձրացնելը. 2, բարձրանալը. 3, բարձրութիւն, բլուր. **-вы́шенность** ի. 1, բարձրութիւն, վեհութիւն, վսեմութիւն в. души́, чувствъ. о́браза мы́слей; 2, տ. Возвыше́ніе 3; **-вы́шенный** 1, էջ. ած. բարձրացրած, բարձր. в—ая мѣ́стность; 2, ած. *բարձր, վեհ, վսեմ. в—ыя мы́сли; в. слогъ; 3, բարձրացրած, շատացրած, չափազանցրած. в—ыя цѣ́ны.

Возвѣва́ть, ся, -вѣ́ять, ся տ. Взвѣва́ть, ся.

Воз|вѣсти́тель ա. **-вѣсти́тельница** ի. ազդարար, մի բան ազդարարող, յայտարարող այր, կին, մունետիկ. **-вѣсти́тельный** ած. ազդարարող, յայտարարող. **-вѣща́ть, -вѣсти́ть** (-щу́ -стя́тъ) ն. և չ. что կամ о чёмъ кому́ յայտարարել, ազդարարել, յայտնել. հաղորդել. в. и́стину; в. о побѣ́дѣ, о ми́рѣ; **-ся** կր. յայտարարուիլ, ազդարարուիլ, քարոզուիլ. **-вѣще́ніе** չ. ազդարարելը, յայտարարելը, յայտնելը։

Возвѣ́ять (-вѣ́ю -ютъ), **ся** տ. Возвѣва́ть, ся.

Возгла́віе տ. Изголо́вье.

Возгла|си́тель ա. **-си́тельница** ի. բարձրաձայն յայտարարող, ազդարարող, առող. մաղթող այր, կին. **-си́ть** (-шу́ -ся́тъ), **ся** տ. Возглаша́ть, ся; **-(во́-)съ** ա. 1, բացականչութիւն, կանչ, կոչ, գոչ. 2, *եկղ.* աղօթքի, մաղթանքի վերջին խօսքերը, որ քահանան բարձրաձայն ասում է. **-ша́тель, -ша́тельница** տ. Возгласи́тель, -ница: **-ша́ть**, -си́ть ն. 1, բարձրաձայն ասել, արտասանել, յայտարարել. 2, *եկղ.* բարձրաձայն ասել (թիւ ասել), արտասանել (աղօթք, մաղթանք), մաղթել. **-ся** կր. ասուիլ. մաղթուիլ, արտասանուիլ, **-ше́ніе** չ 1, բարձրաձայն ասելը, արտասանելը, մաղթելը. 2, *եկղ.* աղօթքի կամ մաղթանքի վերջին խօսքերը, որ քահանան կամ սարկաւագը բարձրաձայն ասում են. 3, *որսս.* ճառի կամ յօդուածի հակիրճ և իմաստալից վերջաբանը։

Воз|гнуша́ться անդր. кѣмъ կամ чѣмъ մէկից, մի բանից զարշիլ, պժգալ. դէպի մէկը, մի բան զզուանքով վերաբերուիլ. **-говори́ть** (-говорю́ -говоря́тъ) չ. *հնց.* սկսել խօսել, ճառել։

Воз|го́нка ի. *քիմ.* մարմնի ցնդական մասերի թորմամբ վերև բարձրացնելը. **-го́ночный** ած. վերոյիշեալ նպատակին ծառայող. **-го́нъ** ա. թորմամբ վերև բարձրացած ու նստած մարմնի ցնդական նիւթերը. **-гоня́ть**, взогна́ть ն. *քիմ.* մարմնի ցնդական նիւթերը թորմամբ վերև բարձրացնել։

Возго|ра́емость ի. դիւրավառութիւն. **-ра́емый** ած. դիւրավառ. **-ра́ніе** չ. վառուիլը. **-ра́ть, ся.** -горѣ́ть, ся անդր. սկսել վառուիլ, այրուիլ, բռնկուիլ. բորբոքուիլ, բոցավառուիլ. *возгорѣ́лась война́; *возгорѣ́лось жела́ніе.

Воз|горди́ть (-жу́ -дя́тъ) ն. հպարտացնել, գոռոզացնել. по́чести возгорди́ли его́: **-ся** անդր. **-гордѣ́ть** չ. հպարտանալ, գոռոզանալ. **-горѣ́ніе, -горѣ́ть** (-рю́ -ря́тъ), **ся** տ. Возгора́ніе, -ра́ть. ся; **-гремѣ́ть** (-млю́ -мя́тъ) չ. սկսել գոռալ, թնդալ, որոտալ, դղրդալ, ղօղանջել։

Воз|гри́вецъ, вца, **-гри́викъ** ա. *ռմկ.* **-гри́вица** ի. փնչոտ, խլնքոտ այր, կին. **-гри́вить** (-влю -вятъ), зав—, ն. *ռմկ.* փնչոտել, խլնքոտել. **-гри́вый** ած.

փղձկոտ, խլնքոտ. -грйвѣть չ. ռմկ. խլնքոտել, փղձկոտել. -грй, й ի. (մեղ. յ. вóзгри, éй) խըլ-լինք, փղլինք. -грйкъ, á ա. 1, տ. Возгрйвецъ; 2,* դղրդմնլը, անարգ մարդ։

Воз̆густáть, -густйть (-щý -стя́тъ) ն. թանձրացնել, խտացնել. -ся 1, անէր. թանձրանալ, խտանալ. 2, էր. թանձրացնուիլ, խտացնուիլ. -гущéніе չ. թանձրացում։

Воз̆даваніе չ. 1, յետ տալը, վերադարձնելը. 2, հատուցանելը, վարձատրելը. 3, ցոյց տալը, ձկոյելը. -давáть (-дáю -ю́тъ), -дáть ն. что ко-му 1, եկ. ու. յետ տալ, վերադարձնել. 2, հատուցանել, վարձատրել. 3, ցոյց տալ, մատուցել в. заслу́гамъ дóлжную справедли́вость; в. кому́ честь; -ся էր. 1, յետ տրուիլ, վերադարձուիլ. 2, ցոյց տրուիլ, մատուցուիլ. побѣди́телю воздаю́тся пóчести; -данный (-данъ -данá, о) էյ. ած. տրուած, հատուցուած, մատուցուած, յետ դարձրած. -дáтель, -дáтельница տ. Воздая́тель, -ница; -дáть (воздáмъ -дáшь -дáстъ; -дадúмъ -дите -дýтъ — ապառնի. անց. воздалъ -лá, о), ся տ. Воздавáть, ся; -дая́ніе չ. հատուցում, վարձ, վարձատրութիւն. -дая́тель ա. -дая́тельница ի. հատուցանող, վարձատրող այր, կին։

Воздвигáть, -гнуть ն. 1, շինել, կառուցանել, կանգնեցնել. в. храмъ, пáмятникъ; 2, յարուցանել, առաջացնել. в. гонéніе հալածանք սկսել. -ся. 1, անէր. բարձրանալ, վեր կենալ. 2, եկղ. ձեռնադրուելով ընկնիլ, ուղևորիլ. 3, էր. շինուիլ, կառուցանուիլ, կանգնեցնուիլ, յարուցանուիլ. -женіе չ. 1, շինելը, կառուցանելը, կանգնեցնելը. -(ж)женіе չ. В. Крестá եկղ. Խաչվերաց. -жéнскій ած. 1, յատուկ Խաչվերացի շինած. в—ая цéрковь; 2, Խաչվերացի եկեղեցու. в. прихóдъ; -зáльный крестъ Խաչվերացի տօնին գործածական խաչը։

Воз̆держáніе, -дéрживаніе չ. 1, մի բանից հեռու, յետ պահելը. 2, ժուժկալութիւն. չափաւորութիւն. -дéрживать, -держáть (-жý -жатъ) ն. когó отъ чегó մէկին մի բանից յետ պահել, հեռու պահել. в. отъ порóковъ; -ся անէր. ժուժկալել. մի բանից հեռու կենալ, հրաժարուիլ. в. отъ вспы́льчивости, отъ крѣ́пкихъ напи́тковъ, отъ голосовáнія; -дéржность ի. ժուժկալողութիւն, զգաստութիւն. չափաւորութիւն. -дéржный ած. ժուժկալող, ժուժկալ, զգաստ, չափաւոր. в. человѣ́къ; в—ая жизнь; в. на язы́къ, на словá իր լեզուն պահող, իր խօսքերը կշռող, զգոյշ. онъ воздéрженъ на руку նա կռուից, ծեծից հեռու է։

Воз̆доить տ. Вздойть; -дохнýть տ. Воздыхáть.

Воздремáть տ. Вздремáть.

Воздухобоя́знь ի. օդավախութիւն, եթերավախութիւն (որ նկատուած է մի քանի բոյսերի մէջ). -вйдный ած. օդակերպ. в. газъ; -вйдъ ա. բս. Aërides, օդածաղիկ (ձուատակներից կամ խոլորձներից — Orchidaceae); -гнётный ած. օդ սեղմող, խտացնող. -дýвный ած. օդ մատակարարող. в—ые мѣхá, — я́щики; в—ыя маши́ны; -ёмкость ի. 1, օդապահութիւն (գետնի, հողի մէջ). 2, տ. Скважность; -ёмный տ. Воздухопрони́цаемый; -мѣ́ріе չ. 1, օդաչափութիւն. 2, ուսում օդաչափութեան. -мѣ́рный ած. օդաչափ. в—ыя орýдія; -мѣ́ръ ա. օդաչափ, եթերաչափ (օդի խտանալն և նօսրանալը չափելու գործիք). -нагнетáтельный насóсъ օդամուղ, օդը խտացնող, մի տեղում ամբարող, օդ հաւաքող գործիք. -нагрѣвáтельный ած. օդ տաքացնող, օդ տաքացնելու. в—ые снаря́ды; -нóсный ած. օդատար, օդաբեր, օդ պարունակող. в—ые пары; -образный տ. Воздухови́дный; -очисти́тельный ած. օդ մաքրող. в—ыя маши́ны; -плáваніе չ. օդագնացութիւն, օդանաւութիւն. -плáватель ա. -плáвательница ի. օդագնաց, օդանաւ, օդաչու այր, կին. -плáвательный ած. օդագնացութեան, օդանաւութեան. -плáвный ած. դիւրահալ, որ բարեխառն օդի մէջ արդէն հալուում և կամ հեղուկ է լինում (ինչպէս ջուրը, սնդիկը). -провóдный ած. օդատար, օդ անցկացնող. в—ая трубá; -провóдъ ա. 1, լռնգ. օդամուղ. 2, երժ. երգեհոնի խողովակները. -сгусти́тельный ած. օդ խտացնող, թանձրացնող. в. котёлъ; -храни́тель ա. օդի պահեստարան, օդամբար. -чисти́тельный տ. Воздухоочисти́тельный.

Вóз̆духъ ա. 1, օդ, եթեր. святóй в. (Նուիրակաների լեզուով) քամի. вы́йти на в. դուրս գալ. занимáться, обѣ́дать на в—ѣ բացօթեայ պարապել, ճաշել. на вóльномъ в—ѣ պարզ երկնքի տակ, դուրսը. благорастворéніе вóздуховъ (եկղ. մաղթանքի մէջ) լիութիւն, առատութիւն երկրի. 2, նկրչ. նկարի, պատկերի օդային մասը ամպերով ևն. 3, вóздухи, овъ յ. ա, եկղ. սուրբ անօթների քօղեր. բ, (եւ воздухá, óвъ) ծակեր, անցքեր հնոցի պատերի մէջ, որոնցով խոնաւութիւնը քաշուում է. -дýшный ած. 1, օդի, օդային, եթերային. в—ая густотá, тя́жесть, упрýгость; в—ыя явлéнія, перемѣ́ны օդերևոյթներ, օդային, եթերային փոփոխութիւններ. 2,* խիստ թեթև, նուրբ, բարակ. в—ая ткань, — кисéя; в—ая болѣ́знь բժ. օդախտ, օդացաւութիւն. в. насóсъ օդահան մեքենայ, գործիք. в—ые кáмни օդաքարեր, տ. Аэроли́тъ; в. кирпи́чъ չթրծած, լոկ օդում չորացրած աղիւս. в. шаръ տ. Аэростáтъ; в. пирóгъ ուռուցիկ կարկանդակ (պատրաստած ձուից, պտուղներից և շաքարից) в—ые зáмки օդային ամրոցներ, ցնորքներ, երազներ, անիրագործելի մաքեր։

Воз̆дымáніе, -дымáть, ся տ. Вздымáніе, -мáть, ся; -дымáтельный ած. բարձրացնող, վերացնող։

Воздыми́ться (-млю́сь -мя́тся) անէր. սկսել ծըխալ, ծուխ կամ գոլորշի արձակել։

Воз̆дыхáніе չ. 1, հառաչելը, ախ ու վախ քաշելը. «...самъ Дýхъ ходáтайствуетъ за насъ в—іями неизречéнными» այլ ինքն Հոգին բարեխօս լինի 'ի հեծութիւնս անմռունչս (առ Հռովմ. Ը₂₆). 2, տ. Вздохъ; -дыхáтель, ա. -дыхáтельница ի. սրտից մորմոքուող, ախ ու վախ քաշող այր, կին. -дыхáть, -дохнýть չ. հառաչել, ախ ու վախ քաշել, հոգոց հանել. в. съ печá-ли, съ огорчéнія.

Воз̆дѣвáніе չ. վերև բարձրացնելը, վերամբառնալը. -дѣвáть, -дѣть ն. վերև բարձրացնել, վերամբառնալ, վերատարել. -дѣ́йствіе չ. փոխադարձ ազդեցութիւն, ներգործութիւն, ընդդիմադրութիւն. ճնշում, ազդեցութիւն. -дѣ́йствовать (-ствую -ютъ) չ. (փոխադարձաբար) ազդել, ներգործել։

Воздѣ́ланіе չ. վարելը, հերկելը, մշակելը. -латель ա. -лательница ի. հողը վարող, մշակող, գործող այր, կին. -лать, ся տ. Воздѣ́лывать, ся; -лка ի. -лываніе չ. վարելը, հերկելը, մշակելը. -лыватель ա. -лывательница ի. 1, հողագործ, հողը վարող, մշակող այր, կին. 2,* առհ. մշակող,

ուսումնասիրող, աշխատասիրող այր, կին. -лывать, -лать ն. 1, հողը վարել, հերկել, մշակել, գործել. в. пáшню, полá; 2,* առհ. մշակել, ուսումնասիրել, աշխատասիրել. в. наýку; -ся էր. վարուել, հերկուել, մշակուել, *ուսումնասիրուել։

Воздѣть (-дѣну -нуть; անց. воздѣлъ, ла. о) **Возжá** ա. Вожжá. [ա. Воздѣвáть.

Возжáлобиться (-блюсь -бятся) չ. ոմկ. գանգատուել, տրտնջալ, սիրտը բացել մէկի առաջ։

Возжáться ա. Вожжáться.

Возжелáніе չ. ցանկանալը, փափագելը. -лáть չ. սկսել ցանկանալ, փափագել. տենչալ, բաղձալ։

Возженіе չ. վառելը, *գրգռելը, բորբոքելը. -нный (-нъ -нá, ó) ձյ. ած. վառուած, *բորբոքուած, գայթեցած։

Возжéчь (-жгý -жжёшь -жгýтъ; անց. возжёгъ -жглá, ó, лú), ся ա. Возжигáть, ся; -жигáніе չ. վառելը. *բորբոքելը, գրգռելը. -жигáтель ա. -жигáтельница է. մի բան վառող, *բորբոքող, յուզող, գրգռող այր, կին. -жигáть, -жéчь ն. 1, վառել, լուցանել (գր.). в. огонь, свѣчи; 2,* բորբոքել, գրգռել, յուզել. в. стрáсти, войнý. враждý; -ся անդր. և էր. վառուել, *բորբոքուել, յուզուել. в. стрáстью կրքից կուրանալ, կրքով բորբոքուել։

Возззвáніе չ. 1, յետ կանչելը. 2, կոչ, կանչ, հրաւէր. в. къ оборóнѣ отъ непріятеля կոչ, կանչ թշնամուց պաշտպանուելու. 3, Աստծու անունը կոչելը, Աստծուն դառնալը. -звáнный (вóззванъ -анá, о) ձյ. ած. յետ կանչուած, կոչուած, հրաւիրուած. -звáть (-зовý -вýтъ; անց. воззвáлъ -лá, о) ա. Воззывáть; -звáться անց. воззвáлся, -звáлáсь -звáлóсь, -звáлись) էր. յետ կանչուել, յետ կոչուել։

Воззрѣніе չ. 1, նայելը, աչքը, ուշադրութիւնը մի բանի վերայ դարձնելը. в. на чудесá прирóды; 2, հայեացք, կարծիք, հասկացողութիւն. 3,* բարձրագոյնդասերութիւն, ներկայացութիւն. повéргнуть дѣло, прóсьбу на высочáйшее в.; -зрѣть (-зрю -зрятъ) ա. Взирáть.

Воззывáніе չ. յետ կանչելը. կանչելը, կոչելը, գոչելը, դառնալը. -зывáть, -звáть ն. 1, յետ կանչել. դուրս կանչել. 2, կոչել, հրաւէրով, խնդրով դառնալ, դիմել մէկին։

Вóзикъ ա. Նւզ. սայլակ, պատիկ, թեթև սայլ. -зúльный ած. կրելու, տանելու. в—ая телѣга, в. ящикъ; -зúльщикъ ա. կրող. в. брёвенъ, пескý; -зúть (-жý -зять) (հմմ. Везти) ն. տանել, կրել (սայլով, գրաստով, նաւով կամ շալակով). -ся 1, էր. կրուել. 2, անդր. ա, *խիստ խնդալ, հրճուել, աղմուկ հանել. дѣти! перестáньте в.; բ, *մի բանով զբաղուել, զեղծիլ (գր.). պատառել (գր.). մի բանի վերայ չարչարուել, 'մոլ տնել', մի բանով ըլել. -зúще ա. յետ. մի անգամին սայլ. -зна է. կրելը. в. снопóвъ.

Возлагáть, -ложúть ն. что на что կամ на когó 1, մի բան մի բանի կամ մէկի վերայ դնել, ձգել. в. вѣнéцъ на главý; 2,* յանձնել, հաւատալ. в. на когó поручéніе, дóлжность; *в. надéжду, упованіе на когó յոյսը մէկի վերայ դնել. -ся էր. դրուել, ձգուել (մի բանի վերայ), *յանձնուել. -легáть, -лéчь չ. նստել, բազմել. *հանգստանալ. «и когдá настáлъ часъ, Онъ возлёгъ и двѣнáдцать апóстоловъ съ Нимъ—բազմեցաւ և երկոտասան առաքեալքն ընդ նմա (Ղուկ 22_{14}). -ложáніе չ. նստելը, բազմելը, նըստած, բազմած լինելը. -лежáть (-жý -жáть) չ. на чёмъ-либо նստել, բազմել մի բանի վերայ. ճաշի նստել (հների մասին)։

Возлелѣяніе չ. փայփայելը, փաղաքշելը. գգուելը, քնքուշ սիրով սնուցանելը, մեծացնելը. -лѣять (-лѣю -ютъ) когó ա. Взлелѣять.

Возлетáніе, -летáть, -летѣть (-чý -тять) ա. Взлетáніе, -тáть, -тѣть; -лётъ ա. -летѣніе չ. թռիչք։

Возлéчь (-лягу -ляжешь -лягуть; անց. возлёгъ -леглá, ó, -лú) ա. Возлегáть.

Возливáльникъ ա. հնց. անօթ անոթին ձեռ. -ливáніе չ. մի բանի վերայ ածելը. թափելը. -ливáть, -лúть ն. մի բանի վերայ ածել, թափել հեղուլ (գր.). -ливáться էր. մի բանի վերայ ածուել, թափուել։

Возликовáть (-кýю -ютъ) չ. խիստ խնդալ. հրճուել, ցնծալ, 'փառ փառ անել'։

Возлúть (возолью -льютъ; հրամ. возлéй) ա. Возливáть; -ліяніе չ. 1, ածելը, թափելը, հեղուլը. 2, ծէս. որ հները հանդիսաւոր զոհաբերութեան ժամանակ կատարում էին. գինի և ուրիշ հեղուկ զոհ բերելով. винóмъ сотворить в.; *возліянія յ. հոգն. արբեցողութիւն. излúшнія в. сгубили егó здорóвье.

Возложéніе չ. մի բանի վերայ դնելը, ձգելը. *յանձնելը. -жúть (-жý -жать), ся ա. Возлагáть, ся.

Вóзлѣ նխդր. (սեռկ. հոլ.) մօտ, կշտին, քովը (ած. հ.)։ [-зáть, -зть.

Возлѣзáніе, -лѣзáть, -лѣзть ա. Взлѣзáніе,

Возлюбúть (-блю -бятъ) ա. Возлюблять; -блéніе չ. սիրելը. -блéнникъ ա. -блéнница է. սիրուած, պաշտուած այր, կին. -блéнный ած. սիրուած, պաշտուած. возлюбленный, аго ա. -нная, ой է. սիրական, սիրուհի. -блять, -бúть ն. սկսել սիրել, սիրով կապուել։

Возмéздіе չ. վարձ, վարձատրութիւն, հատուցում (յաճխ. վատ մտքով). преступлéніе не остаётся безъ в—ія.

Возмести (-метý -тýтъ) ն. աւելով կիտել, վերև

Возмéстка է. ա. Возмéздіе. [ածել։

Возметáніе չ. վերև ձգելը, ածելը, շպրտելը։ -метáть, ся ա. Взметáть, ся I.

Возмечтáть չ. о чёмъ 1, սկսել երազել, երևակայել. 2, մեծամտել, հպարտանալ, երազների, ցնորքների անձնատուր լինել։

Возмнúть (-мню -мнятъ) չ. о себѣ մեծամըտել, իր մասին մեծ կարծիք կազմել։

Возмогáть, -мóчь, չ. ՆԿ. ռլ. կարել (գր.), կարենալ, կարողանալ. -мóжность է. կարելիութիւն. հնարաւորութիւն. по в—и, по мѣрѣ в—и որքան կարելի, որքան հնարաւոր է. -мóжный ած. կարելի, հնարաւոր. сдѣлать всё в— ое անել ինչ որ հնարաւոր է. -мóчь (-могý -мóжешь -гутъ); անց. возмóгъ, -глá, ó) չ. հնարաւորութիւն ձեռք բերել, ա. Возмогáть.

Возмужáлость է. արբունք. տղամարդու հասակ. -жáлый ած. արբունքի, առնական հասակի հասած. առնական, աղամարդու. в. видъ; -жáніе չ. արբունքի, առնական հասակի հասնելը. -жáть չ. արբունքի, առնական հասակի հասնել. չափահաս դառնալ։

Возмутúтель ա. -мутúтельница է. խռովարար, խռովարար, խառնակիչ այր, կին. -мутúтельный ած. 1, խռովայոյզ, մարդկանց պղտորող, գըրգռիչ. в—ое сочинéніе, в—ыя пúсьма; 2, քըն-

անհելի, անգոսնելի, զայրացուցիչ, անհանդուրժելի. в—ая сцена; в—ая жестокость; **-мущать, -мутить** (-мущу -тятъ) ն. 1, պղտորել. հեղուկը խառն տալ, խառնել. 2.* անհանգիստ անել, անհանգստացնել. խռովեցնել, վրդովեցնել. 3, գրգռել. դրդել. ապստամբեցնել. յուզել. в. народъ; **-ся** 1, անդր. *պղտորուիլ, տղմի ելնել. 2,* զայրանալ. 3, չբ. վրդովեցնուիլ, անհանգստանալ. **-мущеніе** չ. 1, պղտորելը, անհանգստացնելը, գրգռելը. 2, խռովութիւն, խառնակութիւն, ապստամբութիւն. 3, *աստղ.* շեղում, խոտորում, վրիպում (մոլորակների կմ գիսաւորների շարժման մէջ). 3, *Տրկթղ.* շոգեշարժի (մեքենաշարժի) յետ ու առաջ տանելը, շարժելը. **-мущённый** (-щёнъ -щена, ó) բյ. ած. պղտորուած. յուզուած, խռովուած, ալէկոծուած:

Возмѣщать, -стить (-щу -стятъ) ն. լրացնել, փոխարինել, փոխարէնը տալ, հատուցանել, փոխարինել. в. убытки; в. кому-либо сдѣланный имъ расходъ; **-ся** չբ. լրացնուիլ, փոխարինուիլ, փոխարէնը հատուցուիլ. **-мѣщеніе** չ. լրացում, փոխարարութիւն, փոխարինում, հատուցում. в. убытковъ.

Вознаграждать, -дить (-жу -дятъ) ն. что կմ кого за что чѣмъ 1, վարձատրել, հատուցանել, в. отличные подвиги; 2, վերադարձնել, յետ դարձնել, շահել. փոխարինել. потерянное время в. прилежаніемъ; **-ся** անդր. և չբ. վարձատրուիլ. **-гражденіе** չ. 1, վարձատրելը, հատուցանելը. 2, վարձատրութիւն. հատուցում, տրիտուր, վարձ, վճար:

Вознамѣреваться (-ваюсь -ются), **-риваться. -риться** (-рюсь -рятся) անդր. մտադրուիլ, դիտաւորուիլ, մտքում դնել:

Вознегодовать (-дую -ютъ) չ. на что, на кого մի բանի, մէկի վերայ բարկանալ, զայրանալ. **-ненавидѣніе** չ. ատելութիւն տածելը, ատելը. **-ненавидѣть** (-жу -дятъ) ն. սկսել ատել, թշնամանել, ատելութիւն տածել:

Вознесеніе չ. բարձրացնելը, վերացնելը. В. Господне Համբարձում Քրիստոսի. Համբարձման տօն. **-несенскій** ած. Համբարձման եկեղեցու[ն վերաբերող]. в. приходъ; в. священникъ; **-нести, -несть** (-су -сутъ; *անց.* вознёсъ -сла, ó, -сли), **-нестися** ա. Возносить, ся.

Возникновеніе չ. 1, բարձրանալը, առաջանալը. 2, ծագելը, յայտնուելը, երևալը. **-никать -никнуть** (*անց.* -никъ -кла, о) չ. 1, բարձրանալ, առաջանալ. 2, ծագել. ծնուել, յայտնուել, երևալ. возникло сомнѣніе; **-никновеніе** ա. Возниканіе; в. дружбы, — вражды.

Возникъ, à ա. 1, *Ռմկ.* ռաՏ. կառքի, լծելու ձի. 2, սայլ, բեռնած սայլ:

Возъимать (возъемлю -лютъ) ն. վերառնել:

Возница ա. *եկ. սլ.* կառապան, սայլապան, սայլորդ. **-чій**, аго ա. 1, ա. Возница; 2, *աստղբ.* կառավար[Հիւսիսային համաստեղութիւն]:

Возносить (-шу -осятъ), -нести, несть ն. 1, *եկ. սլ.* բարձրացնել, կանգնեցնել, կառուցանել. «вонъ, какой домина вознесли»; 2,* վերառաքել. в. молитвы; 3,* մեծացուցանել, գովաբանել, գովասանել, փառաբանել. в. Господа Бога нашего; **-носиться**, -нестись 1, անդր. բարձրանալ. 2, *հպարտանալ. մեծամտել, փքուիլ. в. въ счастіи, унывать въ несчастіи; 3, չբ. բարձրացնուիլ, կանգնեցնուիլ. **-ношеніе** չ. 1, վերև տանելը, բարձրացնելը, վերառաքում. в. даровъ *եկղ.* վերաբերում (սուրբ պատարագի ժամանակ). в. молитвъ къ престолу Всевышняго; 2,* փառաբանութիւն, գովաբանութիւն. 3, հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն:

Возня ի. 1, աղմուկ, շփոթ, 'գալմագալ'. дѣти завели կմ подняли в—ю; 2,* գլխացաւանք, չարչարանք, նեղութիւն:

Возобладать չ. յաղթանակել, գերակշռութիւն [ձեռք բերել:

Возобновитель ա. **-вительница** ի. վերանորոգող, վերակենդանացնող, վերսկսող այր, կին. **-вить** (-влю -вятъ), **ся** ա. Возобновлять, ся; **-вленіе** չ. վերանորոգելը, վերակենդանացնելը, վերսկսելը. в. воздуха въ жилыхъ покояхъ օդի թարմացնումը բնակարաններում. **-влять**, -вить ն. 1, վերանորոգել, կարկատել. 2, վերսկսել, կրկնել. в. мирные переговоры; 3, վերականգնել, վերակենդանացնել. в. законы; **-ся** անդր. և չբ. վերանորոգուիլ, վերսկսուիլ. возобновилась война.

Возовикъ, á ա. լծկան ձի, սայլակիր ձի. **-зовой** ած. 1, սայլով կրող. в—ая лошадь; սայլով կրուող. в—ое сѣно; 2, սայլական, սայլաթուի համաձայն. в—ая плата սայլագին. **-зокъ**, зка ա. 1, ա. Возикъ; 2, ձմռան սահնակ ձեռնանով (կառքով). **-зочекъ**, чка *Ռւց.* ա. Возокъ.

Возопить, -піять (-пію -ютъ) չ. սկսել բարձրաձայն աղալ, գոռալ, աղաղակել, ուռ ու շիւան անել, վայնասուն բարձրացնել. «если они умолкнутъ, то камни возопіютъ» — եթէ դոքա լռեսցեն՝ քարինքդ աղաղակեսցեն (Ղուկ. 19_{40}):

Возрадованіе չ. 1, ա. Обрадованіе; 2, ուրախանալը, բերկրելը, խնդալը. **-довать** (-дую -ютъ), **ся** ա. Обрадовать, ся.

Возражатель ա. **-жательница** ի. ընդդիմախօս, հակաճառող այր, կին. **-жать**, -зить չ. кому на что առարկել, հակաճառել, ընդդիմախօսել. վրայ բերել. **-жаться**, չբ. առարկուիլ:

Возраждать ա. Возрождать.

Возраженіе չ. առարկութիւն, հակաճառութիւն, ընդդիմախօսութիւն. **-зить** (-жу -зятъ) ա. Возражать.

Возрастаніе չ. 1, աճիլը, մեծանալը. 2, շատանալը, աւելանալը. **-растать, -расти** (-щу -стутъ; *անց.* возросъ -сла, ó) չ. 1, աճիլ, մեծանալ. 2, ռաՏ. շատանալ, աւելանալ, ընդարձակուիլ, ծաւալիլ. **-растить** (-щу -стятъ), **ся** ա. Возращать, ся, -(воз)**растный** ած. հասակի, տարիքի[ն վերաբերող]. в—ыя перемѣны въ тѣлѣ животномъ; 2, հասակն առած, տարիքի հասած. в. юноша; -(воз)**растъ** ա. 1, հասակ, տարիք. в. младенческій, отроческій. 2, *Ռւց.* տարիքը, չափահասութիւն. быть на в—ѣ հասակն առած, տարիքի հասած, չափահաս լինել. у ней дочери на в—ѣ; 3, կարգ, դաս (աշակերտների). первый, второй в.; **-ращать**, растить ն. սնուցանել. մեծացնել, կրթել. բուծանել. в. деревья, травы; в. дѣтей; **-ся** չբ. սնուցանուիլ, մեծացնուիլ, կրթուիլ, բուծանուիլ. **-ращеніе** չ. սնուցանելը. մեծացնելը, կրթելը, բուծանելը:

Возревнованіе չ. նախանձ, նախանձոտութիւն. **-новать** (-ную -ютъ) չ. նախանձել, սկսել նախանձոտութիւն անել:

Возревѣть (-вý -вýтъ) չ. սկսել բարձրաձայն ա-[ղաղակել, բղաւել, ոռնալ:

Возриться (возрюсь -рятся) անդր. աչքերը մի բանի յառել, սևեռել, ուշադրութեամբ մի բանի նայել, մի բան զննել:

Возро‖ждáемость *ի.* կենսունակություն, վերածնվելու ընդունակություն. **-ждáть, -дíть** (-жу́ -дя́тъ) *ն.* վերածնել, վերարտադրել. վերանորոգել. в. желáніе, охóту նորից ցանկանալ, նորից ախորժել. **-ся** 1, անդր. վերածնվել, վերակենդանանալ, վերանորոգվել. 2, կր. վերածնվել, վերանորոգվել, վերարտադրվել. **-ждéніе** *չ.* 1, վերածնություն, վերակենդանություն, վերանորոգում. *политическое, духóвное, литератýрное в.; 2, *պատմ.* *Վերածնության դար։

Воз‖ропта́ть (-пщу́ пщутъ) *չ.* на когó, на что սկսել տրտնջալ, դժգոհ լինել. в. на свою́ судьбу́; **-рости́** *տ.* Возрасти́.

Воз‖рыда́ть *չ.* սկսել բարձրաձայն լալ, ողբալ, ոռնալ. **-свирѣпѣ́ть** *չ.* կատաղել, մոլեգնել, գազազանալ, 'գազազել'. **-сія́ва́ть, -сія́ть** (-сія́ю -ютъ) *չ.* սկսել փայլել, շողալ, շողշողալ. **-скорбѣ́ть** (-блю́ -бя́тъ) 1, սկսել տխրել, տրտմել, վշտագնել. 2, նորից տխրել, տրտմել, վշտագնել։

Воз‖славля́ть, -сла́вить (-влю -вятъ) *ն.* գովաբանել, գովասանել, գրուատել, ներբողել. **-сла́ть** (вошлю́ -ю́тъ; *անց.* возсла́лъ, а, о) *սկլ. գործ.* *տ.* Возсыла́ть.

Воз‖соедине́ніе *չ.* նորից միացնելը, միանալը. միացում, միություն. в. уніа́товъ съ правосла́вною Це́рковью; **-ни́тель** *ա.* **-ни́тельница** *ի.* նորից միացնող այր, կին. **-ни́тельный** *ած.* նորից միացնող. **-ня́ть, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) *ն.* նորից միացնել, միաբանել. **-ся** անդր. վերստին միանալ, միաբանվել։

Воз‖создава́ть (-здаю́ -ю́тъ) *ն.* նորից ստեղծել. նորից շինել, վերականգնել, վերանորոգել. **-созда́ніе** *չ.* նորից ստեղծելը, շինելը. վերականգնելը, վերանորոգելը. в. человѣ́ка *ածբ.* մարդկային բնության վերածնությունը, վերանորոգությունը. **-созда́ть** (-да́мъ -да́шь -да́стъ; -дади́мъ -ди́те -ду́тъ; *անց.* возсо́здалъ -ла́ -со́здало) *տ.* Возсо‖здава́ть, -зида́ть; **-созида́ть**, -созда́ть *ն.* 1, վերաշինել, նորից կառուցանել. 2,* վերականգնել, վերանորոգել։

Воз‖става́ніе *չ.* 1, վեր կենալը. 2, ապստամբելը, -բություն. 3, առարկելը, ընդդիմադրելը, -դրություն. 4, զարթնելը, արթնանալը. **-става́ть** (-стаю́ -ю́тъ), -ста́ть *չ.* 1, վեր կենալ, ոտքի ելնել, բարձրանալ. 2, ապստամբել. 3, *առարկել, ընդդիմախոսել, ընդդիմադրել. 4, առաջանալ, առաջ գալ. возста́ла бу́ря, вражда́; 5, զարթնել, արթնանալ. կենդանանալ. յարություն առնել, յառնել (գր.). в. отъ сна; Христо́съ возста́лъ изъ мёртвыхъ.

Возста́‖вить (-влю -вятъ), **ся** *տ.* Возставля́ть, ся; **-вле́ніе** *չ.* վերաշինելը, վերականգնելը. **-вля́ть**, -вить (-влю -вятъ) *ն.* 1, *տ.* Возстановля́ть 1; в. домъ, це́рковь; в. правосу́діе, согла́сіе; 2, *եկ. ու.* վերստեղծել, վերակենդանացնել. 3, *մաթմ.* ուղղահայեաց [գիծ] քաշել նշանակուած կէտից. **-ся** կր. վերանորոգվել. վերստեղծվել։

Возстана́вливать, ся *տ.* Возстановля́ть ся.

Возста́ніе *չ.* 1, ապստամբություն, խռովություն. 2, երկրիս մակերևույթի վերայ մի տեղի բարձրությունը միւսի վերայ, որը որոշվում է հարթաչափով։

Возстано‖ви́тель *ա.* **-ви́тельница** *ի.* վերականգնող, -գնիչ, վերանորոգող, -գիչ այր, կին. **-вле́ніе** *չ.* վերականգնելը, վերանորոգելը. **-вля́ть, -ви́ть** (-влю́ -вятъ) *ն.* 1, վերականգնել, վերանորոգել. 2, ապստամբեցնել, գրգռել, դրդել. 3, *քիմ.* նյութից թթուածինը հանել, 'թթուածնատել'. **-ся** 1, անդր. վերականգնվել, վերանորոգվել. 2, կր. վերականգնեցնուել, վերանորոգվել։

Возста́ть (-ста́ну -нутъ) *տ.* Возстава́ть.

Воз‖стена́ть *չ.* սկսել հառաչել, տնքալ, տրնքտնքալ, հոգոց հանել, թառանչել. **-стона́ть** (-сто-ну -нутъ) *տ.* Возстена́ть.

Возсы‖ла́ніе *չ.* վերառաքելը. **-ла́ть**, возсла́ть *ն.* *վերառաքել. в. моли́твы къ Бо́гу; в. благодаре́ніе, хвалу́; **-ся** կր. վերառաքվել։

Воз‖сѣда́ть, гдѣ, на чёмъ, **-сѣ́сть** (-ся́ду -ду́тъ; *անց.* возсѣ́лъ, а, о) *չ.* *եկ. ու.* куда́, на что բազմել. в. на престо́лъ, на тронъ пре́дковъ.

Во́‖зчикъ *ա.* կառապան. ռմկ. սայլապան, կառավար. **-зъ** *ա.* (յ. возы́, о́въ) 1, սայլ, բեռնած սայլ (եւ սայլի բեռը). в. сѣ́на մի սայլ խոտ. 2,* բազմություն, կույտ, շեղջ. 3, *ռմկ.* մեծ Արջ [համաստեղությունը։

Возъе́млю *տ.* Возныма́ть.

Возымѣ́ть *ն.* ստանալ, ձեռք բերել, ընդունել. յղանալ. в. мысль միտք յղանալ. в. намѣ́реніе դիտավորել. в. довѣ́ріе къ кому́ դէպի մէկը վստահություն ձեռք բերել, մէկին 'մաւտ գնալ'. в. отвраще́ніе къ кому́ դէպի մէկը զզուանք [զգալ։

Возь‖му́ мёшь եւն *տ.* Взять.

Во́‖и, во́евъ *ա.* յ. *եկ. ու. հնց.* զորականներ, ռմկ. զորք. небе́сные в. *եկղ.* զուարթուններ երկնից, հրեշտակներ։

Во́‖инскій *ած.* պատերազմական. զինուորական. в—ая пови́нность զինուորագրություն, զինուորական ծառայություն. в—ія зда́нія զին. շինություններ (զինուորանոցներ, զինուորականների տներ, ռազմամթերանոցներ, զին. հիւանդանոցներ և արհեստանոցներ). **-и́нственность** *ի.* 1, պատերազմական ոգի, պատերազմասիրություն. 2, քաջություն, արիություն, կորով. **-и́нственный** *ած.* 1, պատերազմասէր, պատերազմիկ. 2, քաջ, արի, կորովի. в. наро́дъ; **-и́нство** *չ.* զինուորականություն, զորք, զորականություն. небе́сное в. *եկղ.* զորությունք երկնից. **-и́нствовать** (-ствую -ютъ) պատերազմական ոգի, խանդ ցույց տալ. պատերազմ մղել. **-и́нъ** *ա.* զորական, զինուոր, -ական. ռմկ.* բանիմաց առաջ-մարդէ. оди́нъ въ по́лѣ не во́инъ (առծ.) մի ծաղկով գարուն չի լինի։

Вои́стину *ն.* *եկ. ու.* ճշմարիտ, յիրաւի. Христо́съ воскре́съ.—В. воскре́съ.

Вои́тель‖ *ա.* **-ница** *ի.* պատերազմիկ, մարտիկ, *քաջ նահատակ այր, կին։

Вой *ա.* 1, ողբ, լաց, կոծ, կական, սուգ ու շիւան. 2, ոռնոց (գայլի, շան եւն). 3,* ռմկ. ոռնոց, գոռում-գոչում, վզզոց, վշշոց, ձայն, զողանջիւն, գոչիւն. (4, *հրամ.* *տ.* Вытъ).

Во́й‖локъ *ա.* **-лочекъ**, чка *նւզ.*, **-лочи́шко** *ա.* *նկտ.* 1, թաղիք, կաճ, 'քէչայ'. у него́ во́лосы в. во́йлокомъ նորա մազերը բոլորովին խճճուել, թաղիք են դարձել. 2, թաղիքից շինած օթոց. **-ло́чникъ** *ա.* թաղքադիր. **-ло́чный** *ած.* թաղիքէ(ց). в—ая шля́па, — о́бувь; в—ое дѣ́ло թաղքարարություն, թաղքագործություն։

Война́ *ի.* (*հյց.* войну́; յ. во́йны, во́йнъ, во́йнамъ եւն) 1, պատերազմ, ռազմ, մարտ. междоусо́бная в. ներքին, քաղաքացիական, եղբայրական պատերազմ сухопу́тная, морска́я в. ցամաքային, ծովային պ. ма́лая в. կողմնակի պատերազմ, որ մղում են թեթև զօրամասերը, աչ-

խառնելով յարձակ գէպքերում Թշնամուն հարուածել. партизанская в. պարտիզանական գունդ (որ մասում են Թեթև, հեծեալ վաշտերը, յարձակուելով երբեմն յետևից, երբեմն կողքից Թշնամու հզօր զօրաբանակի վերայ և տշխատելով նորա պաշարը կտրել, հաղորդակցութիւնը փակել եւն). объявить в—у; вести в—у; итти в—ою на кого; 2, թաճ. կռիւ. պայքար, պատերազմ, Թշնամութիւն. литературная в., в. на перьяхъ եմ чернильная в. գրականական, գրչի կռիւ. բանակռիւ

Войско չ. (յ. войска. -скъ) 1. զօրք. 2, (Ռուսաց զետի մօտ) կազակների ձիաորական զաւումէր. -сковой ած. կազակների զօրքի, զաւումի. в. атаманъ; в—ая канцелярія.

Войти (-войду -дуть; անց. вошёлъ, -шла, ό, -шли) տ. Входить.

Войтовскій ած. 1, քաղաքապետի. 2, գիւղապետի, տանուտէրի. -тъ տ. (գերմ.) Ֆնգ. 1, քաղաքապետ, քաղաքի ատաղ. 2, գիւղապետ, տանուտէր:

Вокализа է. (Ֆր.) երժ. ձայնաւոր, ձայնավորների (տառից խօսքերի) ձայնը վարժեցնելու համար. -лизація է. (լտ.) երժ. ձայնավարժութիւն (ձայնաւորներով, առանց խօսքերի). -лизировать (-рую -ютъ) չ. երժ. ձայնը վարժեցնել, երգել առնորել (լոկ ձայնաւորներով, առանց խօսքերի). -лизмъ տ. (լտ.) լեզուի ձայնաւորների բոլոր տարբերութիւններով միասին. -лъ տ. (լտ.) ձայնաւոր հնչիւն, ձայնաւոր տառ. -льность է. լեզուի մէջ ձայնաւորների առատութիւն, գերակշռութիւնը. -льный ած. երժ. ձայնաւոր, ձայնով երգելի. в—ая музыка. (հակառ. տ. инструментальный).

Вокзалъ. -салъ տ. (անգլ.) 1, հասարակական զբօսավայր. 2, երկաթուղու կայարան:

Вокругъ մակ. (մնռ. հոլ.) և Տ. շուրջ, շուրջանակը, շուրջ բոլորը, շուրջ կողմ. съ безпокойствомъ озираться в. անհանգստութեամբ շուրջ կողմը նայել, դիտել. земля вращается в. солнца.

Воланчикъ ած. մի տեսակ կապոյտ կաւապատեր:

Воланъ տ. (Ֆր.) 1, խցանով ամրացած փետուրներով. որ ծառայում է խաղալիքը, 'փետրագնդակ'. играть въ в—ы; 2, կանանց յուբկայի վերայ փէթանը, 'հածաւաքը':

Волапюкъ տ. վօլապիւկ (հնարովի համաշխարհային լեզու, որը սակայն չէ ընդհանրացել):

Волвяника. -нка տ. Волнуха. [նուապատնւ

Волгарь. я տ. (Վոլգայի վերայ) նաւի մշակ,

Волглость է. Թացութիւն, խոնաւութիւն. -глый ած. Թացուած, խոնաւութիւն քաշած. в. товаръ, в—ое бѣльё; -гнуть, отв—, չ. Թացուիլ, խոնաւութիւն քաշել. сѣно волгнетъ отъ сырой погоды.

Волдыреватый ած. մարմնի վերայ բշտիկներ ունեցող, խոցոտ. -дырёкъ, рька, -дырёчекъ, чка նւզ. -дырище չ. յնլ. տ. Волдырь; -дырникъ տ. բս. ա, Cucubalus bacciferus, կարկատար ապանծատոր. բ, Silene inflata, ծծնուկ. -дырный ած. բշտիկի, խոցի. ուռեցքի. -дырь, я տ. ուռկ. 1, բշտիկ, ուռեցք (կաշուի տակ), խոց. պղպջակ. «видалъ ты, какъ на водѣ в. вскочитъ» տեսել ես, Թէ ինչպէս ջրի վերայ պղպջակ է գոյանում. 2, հարուածից տաւշացած ուռեցք, բշտած տեղ:

Волжанинъ տ. (յ. волжане, -нъ) վոլգացի, Վոլգայի ափերից. -жанка է. 1, վոլգացի, Վոլգայի ափերից աղջիկ, կինարմատ. 2, բս. տապիրակի այլ և այլ տեսակներ. 3, տ. Волвянка; -жаный ած. տապիրակի[ց շինած]. в—ое кнутовище.

Волжскій. -кый ած. խոնաւ, Թաց, նամ, տամուկ:

Волканическій, -нъ տ. Вулканическій. -канъ.

Волкобой տ. բս. Aconitum napellus, կապտատակ տերեփոռն կամ ընձախոտ (բէչ). -кобия է. գայլ որսալու համար փորած փոս, Թակարդ. -кодавъ տ. գայլ կալող գամփռ. -кодлакъ, -колакъ տ. 1. գայլամարդ, գայլ պարձած կամ գարձած [կարծեցեալ] մարդ. 2, տ. Вампиръ; -колисъ տ. գայլաղուէս, կէս գայլ կէս աղուէս. -коножіе չ. բս. Lycopodium, գետնամուշկ. -конасъ տ. մի տեսակ գամփռ:

Волкъ տ. (յ. волки. овъ -амъ) 1, Կնդ. Canis lupus, գայլ. морской в. Laprax lupus, լաբրաքս[ալյծոտ ձուկ]ը (տճ. լէվրէկ). 2, լեռնգ. գերաններ շաւ տալու երկաթէ կարթ, կեռ:

Волна է. I. волна (Կզ. волну; յ. волны, -нъ -амъ) 1, ալիք, կոհակ. 2, տ. Волненіе: II. волна ուղղ. խուզած բուրդ, գզամ, գեղմ, ասր. -неніе չ. ալէկոծութիւն, ծփում. *յուզմունք, խռովութիւն, վրդովմունք. ժողովրդական շարժում, խլրտում. -нистый ած. 1. (տ. волна I) ալիքի, կոհակի ձևով. в. пульсъ բժ. քրոնելուց տատաջ նկատուող ուսուկի երակազարկ II. (տ. волна II) բրդաշատ, գեղմնաւէտ. в. баранъ.

Волнобой ած. ալէկոծութեան վայր. -нованіе չ. ալէկոծելը. ծփալը. в. фронта ռզմզ. զօրաճակատի անկարգ, խառնակ շարժումը. -новать (-ную -ютъ), взв— ъ. 1, ալէկոծել. 2,* ալէկոծել, յուզել, գրգռել. -ся 1, ճոռ. ալէկոծուիլ, ծփալ, յուզուիլ, խռովիլ. море начало в.: народъ волнуется на площади: 2, էր. ալէկոծուիլ, գրգռուիլ. -новой ած. ալէկոծիչ, ալէկոծող, ծփացնող. -ногонъ տ. վերևից զարկող, կատաղուած ալիքները դրող հողմ, քամի. -ноломъ տ. Волнорѣзъ; -номѣръ տ. ալէչափ, ալիքների բարձրութիւնն և ուղղութիւնը զոյց տուող գործիք. -нообразность է. ալէձևութիւն, անհարթութիւն. -нообразный ած. ալէձև, կոհակաձև, անհարթ. -норѣзъ տ. Брекватеръ.

Волнуха է. -нушка նւզ. բս. Agaricus torminosus, փորհար պղպեղկան[ասնկ]ը. -нянка է. 1, բս. Dianthus superbus. շքեղ շահպրամը. 2, Կնդ. Liparis, գիշերային ԹիԹեռնիկ մի:

Воловикъ, а տ. 1, փորր. ռուս. եզներ լծած սայլ. և սայլապան, փայտ կրող. 2, բս. Anchusa officinalis, եզնալեզու (կամ ածխալեկ?) -ловина է. 1, եզան, արջառի կաշի. 2, եզան, արջառի միս. -ловій, вья, вье ած. եզան. воловьи рога: в—ье стойло; в. бичъ եզան կաշուց շինած մտրակ. в. язык тю. Воловикъ 2; в—ья трава, Ononis. hircina, հասարակ եզնարգելը. -ловня է. եզնաբան, եզնանոց. եզներ պահելու շինուԹիւն, գոմ:

Волога է. 1, տ. Влага; 2, խորտիկի հետ գործածուող իւղ, ճրագու, ճարպ եւն:

Вологлодка է. տ. Воловикъ 2.

Володка է. բս. Ajuga pyramidalis, լեռնային ճանկախոտ կամ ծծնակը:

Вологжка է. վազկ (Վոլոգդայի, Պերմայի և ուրիշ գետերի). -жный ած. Թաց, նամ, խոնաւ. *իւղոտ, ատատ:

Волокита 1, է. գործի ձգձգում, յետաձգուԹիւնը. 2,* տ. կնամոլ, իգամոլ, կանանց յետևից ընկած մարդ. -китный ած. գործի ձգձգման, յե-

ձգձգութեան. **-ки́тство** ։ *կնամոլութիւն, իգամոլութիւն, կանանց յետևից ընկնելը։*

Волоклю́й *ա. կնդ.* Buphaga, *եզնակտուտ (եզան կաշուի միջատները քաղող թռչուն)։*

Воло|кни́стый *ած.* 1, *երկարաթել. թելաշատ, շատ մազմզուկներով.* в. лёнъ; в. асбе́стъ *երկար թելերից կազմուած անկէզ քար (լեռնափայտ).* **-локно́** *չ.* (*յ.* во́локна, -конъ) 1, *բարակ, նուրբ թել, մազ, մազմզուկ.* в. льняное, паути́нное, шёлковое; 2, *կզմխ. մազակերպ, խիտ նուրբ մկան, նեարդ.* в. мышечное, не́рвное.

Воло|ково́й *ած. որը կարելի է քարշելով շարժել, քարշելով տեղափոխել.* в. лѣсъ *կտրած գերաններ, որ քարշելով, քարշ տալով են կրում անտառից.* в. бе́регъ *գետի հարթ, հեղեղուած ափը.* **-ло́комъ** *ն. տ.* Во́локъ.

Волоко́нце *նւզ. տ.* Волокно́. [*գող։*

Волокра́дъ *ա. եզան գող, արջառագող, տաւարի*

Воло|ку́ша *ի.* 1. *գերաններ կրելու քարշակ.* 2. *մեծ կառափ.* 3, *մեծ, խիտ ուռկան, 'թոռ', որով Հաշտարխանի մօտ ծանծաղուտներում զերմակ ձուկ են որսում.* 4, *լեռնգ. հանք, հանածոյ կրելու տաշտ.* 5, *ցածր փչող փաթորիկ, բուք, հողմ։*

Во́локъ *ա.* 1, *գետամէջ, երկու նաւագնաց գետերի միջև գտնուող անջրպետը, որի վերայով թեթև նաւեր, մակոյկներ և այլ բեռներ են փոխադրում.* 2, *խիտ անտառի միջով մի գիւղից միւս գիւղ տանող սայլի ճանապարհ.* 3, *հիւս. ճահճացած և կարճ եղևիններով ու կեչիներով ծածկուած տարածութիւն.* 4, *հնց. սայլ. սայլակ (երկանիւ).* 5, *հրետն. տասնձին տեսակ երկանիւ սայլ, մեքենայ, որով ամրոցներում խիտ մեծ ծանրութիւններ են փոխադրում.* 6, *լեռնգ. տ.* Волокъ 2; 7, *գւռկ. մի տեսակ 'թոռ', ուռկան.* ловить рыбу в—омъ. Во́локомъ *ն. քարշ տալով, թրև տալով։*

Волон|тёрный *ած. կամաւոր[գինուոր]ների.* в. отря́дъ; **-тёрскій** *ած. կամաւորների[ն յատուկ].* **-тёръ** *ա. (Ֆր.) կամաւոր [գինուոր]։*

Воло|о́кая [Ге́ра] *ցլակն, մեծ մեծ աչքերով.* **-па́съ** *ա.* 1. *տաւարարած, եզնարած.* 2, *աստղբ. հիւսիսային կիսագնդում համաստեղութիւն մի.* **-пёръ** *ա. յաղթանդամ, բայց ծոյլ. անարի մարդ։*

Воло|са́стый *ած. խիտ մազոտ, մազակալած, բրդոտ.* **-са́тикъ** *ա.* 1, *կնդ.* Gordius aquaticus, *ձարակերպ ճճի.* 2, *կնդ.* Filaria medinensis, *Մէդինէի թելորդուկը (վիշապակ).* 3, *բս.* Rumex acetosella, *մանր թրթնջուկ.* **-са́товщина** *ի. աղքահանայականների աղանդի մի տեսակը, «ինքնայրեացների»* (сожига́тели) *մի ճիւղը.* **-са́тый** *ած. մազոտ, բրդոտ, փրչոտ.* **-са́тѣть** *չ. մազակալել, մազոտուել. բրդոտուել.* **-са́чъ,** а *ա. բս.* Agrostis canina, *հերաւոր ազրխոտուկ.* **-сёнки** *ա. յ. նւստ. տ.* Во́лосъ; -(во́-)**се́нь** -сня *և* -сни́ *ի.* 1, *կզմխ. ձիու սմբակին անմիջապէս կից ոսկրի ներքևի եզրը, բոլորքը (մազերով ծածկուած).* 2, *ոմկ. այդ ոսկրի վերայ նկատուող վէրքերը, հիւանդութիւնը.* 3, *ոմկ. ա. չանգռուածք, կտրուածք մարդու մատի վերայ, որ իբրև թէ առաջանում է մատի մէջ գտնուող կարծեցեալ ճիճուից. բ, կտրուածք, չանգռուածք, որ առաջացնում են մատի վերայ ձիու ձարով կմ մազով, որի շնորհիւ երբեմն մատի յօդը լուծուում ընկնում է (այս ճանապարհով երբեմն ազատուում էին զինուորագրութիւնից).*

-(во́ло́)**сецъ,** сца *տ.* Волоса́тикъ 1—3; **-сики** *ա. յ. փոքր. մազեր, մազուկներ.* **-сика** *ի. մի հատիկ մազ.* **-систый** *ած.* 1, *մազոտ, մազմզոտ, բրդոտ, մազաշատ.* 2, *հնց. մազակերպ, մազի ձևով.* в-ое серебро́; **-сене́цъ,** а̀ *տ.* Волосене́цъ; **-сни́къ,** а̀ *ա. մազակալ, հերակալ, 'աղլուխ', գլխի փաթաթան (կանանց).* **-сно́й** *ած* 1, *մազերի.* 2, *մազի նման բարակ, նուրբ. մազակերպ. մազային.* в—ые, кровоно́сные сосу́ды *կզմխ. մազային արիւնատար անօթներ.* в. гигроме́тръ *ֆիզ. մազային խոնաւաչափ.* **-сность** *ի. ֆիզ. տ.* Капилля́рность; **-сня́нъ,** а̀ *ա. բս.* Asarum europaeum, *ութեր կմ ազարիոն (մրտանտակ, կազմորէ).* **-сови́дный** *ած. մազակերպ, մազաձև.* **-сово́й** *տ.* Волосно́й 2; волосова́я, ой *ի. բս.* Myosotis palustris, *մկնականջ[խատտուտե-րև]ը.* **-со́къ,** ска́ *ա.* 1, *նւզ. պստիկ, բարակ մազ, մազիկ.* 2,* *ամենաչնչին, ոչինչ բան.* на в., на волоску́, на волоскѣ *մազաչափ[հեռու վտանգից, մահից էլն], մազից կախուած.* жизнь его́ была́ на волоскѣ; 3, *պստիկ և նուրբ սղոց, սղոցուկ.* **-сообра́зный** *տ.* Волосови́дный; **-сопёрый** *ած. մազակերպ, փետուրներով. փետրաշատ.* **-сплётина, -сплётка** *ի. հիւսի միջի ժապաւէնը.* **-со́чекъ,** чка *նւզ. տ.* Волосо́къ.

Во|лосте́ль *ա. հնց. գաւառակալ (նախկին Ռուսիայում).* волосте́ли, ей *յ. իշխաններ, մեծամեծներ, նախարարներ.* **-ло́стка** *հնց. նւզ. տ.* Во́лость; **-лостно́й** *ած. գաւառական, գաւառակային.* в. старшина̀; в—ое правле́ніе; в. сходъ,— судъ; **-лость** *ի. վոլոստ, գաւառ, վիճակ։*

Во́ло|съ *ա.* (*յ.* во́лосы *կմ* волоса̀ *և կմ* воло́сья. *սեռկ.* воло́съ *կմ* воло́сьевъ. *տրկ.* волоса̀мъ, воло́сьямъ *էլն*) 1, *մազ. ծամ. հեր (գր.).* в. до́логъ, умъ коро́токъ *մազն երկար, խելքը կարճ (կին).* 2,* *ամենաչնչին. ոչինչ, սին բան.* на̀ в. *մազով չափ.* 3, *ոմկ. մարդու մատի վերայ կտրուածք, չանգռուածք. հմմ.* Во́лосе́нь 3; 4, *բս.* Adianthum, *դիւաձար կմ կանանց մազ (ձարխոտերից).* -(о́)**сыньки,** овъ *ա. յ. փոքր. ոմկ. մազեր, ծամեր.* **-сяники,** овъ *ա. յ. ձիու ձարից գործած ձեռնոցայ արեխներ.* **-сяни́ца** *տ.* Власяни́ца **-ся́нка** *ի.* 1, *ոմկ. տ.* Власяни́ца; 2, *մազէ գործուածք (որից օր. մաղեր են շինում).* 3. *արիւնատար երակ ձիու և այլն. տեսանելի կոճի վերայ.* 4, *մազաքաշութիւն (խաղ մի մանկական).* дать до́брую в—у *մազերից լաւ քաշել.* 5, *թռչուններ որսալու ծուղակ, ականներ, վարմ.* 6, *բս.* Festuca, *վիեսուկ կամ շիւղախոտ.* **-сяно́й** *ած. մազէ, մազից.* в. тюфя́къ; **-ся́ночка** *նւզ. տ.* Волося́нка 4.

Воло́тка *տ.* Корока̀тица. [*հերոս։*

Во́ло́тъ *ա. առասպելական հսկայ, գիգանդ,*

Во́лоть *ի.* 1, *թել, թելուկ, մազ. մազմզուկ. ջիլ.* 2, *խրձի կմ ուխլի գլուխը, ծայրը (որը կոչուում է* Ко́мель).

Воло|ча́га 1, *հսր. շարունակ թրև եկող, շրջմոլիկ մարդ.* 2, *ա. տ.* Волоки́та 2; **-ча́йка** *ի. վաւաշոտ. բղջախոհ, պակշոտ, ցոփ կինարմատ.* **-че́бникъ** *ա. սպ. ռուս.* ·*Այսօր տօն է› ման եկող, նա որ տօներին (Սուրբ Զատկին) տնէ տուն ման գալով, շնորհաւորական երգեր է ասում.* **-че́бный** *ած.* ·*Այսօր տօն է› ման եկողների,***շնորհաւորական.* в—ыя пѣсни; волоче́бное, аго *չ. ա, դրամ, որ բաշխում են* волочебникъ-

ներին. *բ*, *Տնզ.* զանդաղութիւններ, վնասի համար վճարելի տուգանք, տուգք։

Волоченъ чка *ա.* Волочо́къ.

Волоче́ніе *չ.* 1, քարշելը, քարշ տալը, Թրև տալը. 2, ոստայնից քաշելը. -чёный *էյ. ած.* 1. Թել քաշած. в--ое серебро́, —зо́лото: 2, *Տնզ.* երկաթե քաշած, ծածկուած. -чи́льный *ած.* մետաղից Թել քաշելու. в—ыя ору́дія: -чи́льня *ի.* 1, Թել քաշելու պողպատեայ տախտակ (որի ծակոտիկների միջից մետաղեայ Թել. նուրԹուլ են քաշում). 2, Թել, նուրԹուլ քաշելու գործարան. -чи́льщикъ *ա.* մետաղեայ Թել. նուրԹուլ քաշող, պատրաստող. -чи́ть (-чу́ очи́ть) *ն.* 1. քարշել, քարշ տալ, Թրև տալ. в. но́ги հոգնել Թրև գալ, դեռ, ոտքերը քարշ տալ. в. пла́тье շորը քարշ տալ[ով մաշել]. 2, *ա.* Борон́овать; 3, մետաղից Թել, նուրԹուլ քաշել պատրաստել. в. зо́лото, серебро́, мѣдь, желѣзо; 4, գործը ձգձգել, ուշացնել, յապաղեցնել. 5, в. лёнъ կտաւատը ծեծել, մշակել. -ся 1, *ամբր.* քարշ գալ, Թրև գալ. пла́тье о́чень дли́нно, воло́чится по́ полу: в. за жѐнщинами կանանց յետևից ընկնել, կանանց հետամուտ լինել. 2, Թրև գալ. գէտ ու դէն ընկնել. в. по суда́мъ դատարաններն չափերը մաշել. 4, *Տնզ.* չորուոտել Թափառել. 5, *էր.* ձգձգուել, ուշանալ. մի տեղից միւս տեղ ուղարկուել. дѣло воло́чится; -чмя́ *Տ. ռմկ.* քարշ տալով, Թրև տալով, Թրև ածելով։

Волочо́къ, чка́ *ա.* 1, *Նւզ. ա.* Во́локъ; 2, ատյլի կտորը, ձեռնոց (խոփով պատած)։

Волочу́га *հոգ. ա.* Волоча́га.

Воло́чь (-ку́ -чёшь -ку́тъ; *ամ.* воло́къ, -кла́, о́) *ա.* Волочи́ть 1; -чься *ամբր.* 1, քարշ գալ. Թրև գալ. 2,* հոգնել հազ քարշ գալ, դեռ, չարժուելու

Воло́шка *ի. բս.* Centaurea cyanus, տերեփուկ կմ նարշու

Воло́шскій *ած.* վալախիական. в—ая земля́ Վալախիա. Բուլկու (*Տնզ.*) в. орѣ́хъ *բս.* Juglans regia. հասարակ ընկույզ կմ ակրաթակողին։

Волтері́анецъ, нца *ա.* -нка *ի.* վոլտէրական,

Валуй *ա.* Валу́й. [*ալատամիտ այր. կին։

Волхвова́ніе *չ.* գուշակելը, մոգելը. կախարդուԹիւն, վհուկուԹիւն անելը. գիւԹելը. հմայելը. -хвова́тель *ա.* -хвова́тельница *ի.* գիւԹող, հմայող այր, կին. հմայ. վհուկ. -хвова́ть (-хву́ю- ю́тъ) *չ. Տնզ.* գուշակել, մոգել. հմայել. գիւԹել, կախարդուԹիւն, վհուկուԹիւն, անել. -хвъ, хва́, 1. հմայ, գիւԹող. վհուկ, կախարդ. աստղագէտ, գուշակող. 2, *Նոր կտ.* մոգ։

Волча́нка *ի. բժ.* lupus, գայլուկ (հիւանդուԹիւն). -ча́къ *ա. բս.* Lupinus, նկիդապողան. -чёнокъ, нка *ա.* (*յ.* волча́та, -тъ *և* волченя́та, -тъ) գայլի ձագ. գայլի լակոտ, կորիւն։

Волчецо́вый *ած.* վոլֆրամային. в—ыя руды; -чецъ. чца́ *ա.* 1. *բս.* Carduus, տատասկափուշ. 2. *քանզ.* վոլֆրամ մետաղ. 3, փառ, փառնգաւոր քար. քար։

Волчи́стый *ած.* գայլաշատ, գայլերով հարուստ. -чи́ха, -чи́ца *ի.* էգ, բած գայլ, գայլամայր. -чи́ще *ա. յսկ.* մի ահագին, ահռելի գայլ. -чі́й, чья, чье *ած.* գայլի, գայլա--. в. слѣдъ; во́лчья шу́ба գայլենի. во́лчья я́ма գայլ որսալու համար փորած փոս, Թակարդ. *в. паспо́ртъ կասկածելի, ոչ գովասանական անցագիր. в. аппети́тъ խիստ, չափազանց մեծ քաղց, ուտելու ցանկուԹիւն. во́лчьи я́мы *ամրոցկ.* գայլական խրամատներ, խոր փոսեր (ամրուԹեանց առաջ). во́лчья печь *լեռնզ.* ցածր հալոց, հնոց, որով երկաԹ են ստանում ուղղակի հանքածոյից և ոչ Թէ չուգունից (Թուջից). в. ко́рень *բս.* Aconitum lycoctonum, գայլական ակոնիտոն (բէշ). в. ла́врикъ *բս.* Daphne laureola, դափնետերև տերևատը. в. пе́рецъ կմ в—чье лы́ко *բս.* Daphne mezereum, տերևատ (կարճատերև դափնեակ, գաճաճ). во́лчья я́года, *բս.* Paris quadrifolia, չորեքտերևեան աղուէսախաղող կմ պարիսը (յաղտի?)։ По-во́лчьи *Տ.* գայլի պէս. съ волка́ми жить—по-во́лчьи выть (*առած*.)։

Волчо́къ, чка́ *ա.* 1, հոլ (լիսեռի միջից անցկացրած ցից, որ երեխաները պտտեցնելով խաղում են). լիսեռախաղ (լիսեռ միջից ջուխտ ծակերով, որոց միջից Թել է անցկացրած. լիսեռը պտոյտ տալով և ապա Թելը երկարացնելով ու կարճացնելով խաղում են). 2, բազդախաղի բնաւորուԹիւն ունեցող ԽղԹախաղ մի. 3, *ա.* Арео́метръ; 4, *ա.* Волочо́къ 2; 5, *Կնդ.* Ardea minuta, Թզակ, պտտկկ արագիլ։

Волшба́ *ի. ա.* Волхвова́ніе; -ше́бникъ *ա.* -ше́бница *ի.* հմայող, գիւԹող այր, կին. կախարդ. վհուկ, 'Ջադուբազ'. -ше́бничать *չ.* կախարդուԹեամբ, հմայուԹիւններով պարապել, վհուկուԹիւն անել. հմայել, գիւԹել. -ше́бничій, чья, чье *ած.* կախարդի, հմայի, վհուկի[ն յատուկ]. -ше́бный *ած.* 1, կախարդական, հմայող, գիւԹական. в. жезлъ կախ. գաւազան. в. пруть երկճեղ գաւազան, որին կախարդական զորուԹիւն էին վերագրում և զործ էին ածում հանքեր որոնելու ժամանակ. в—ая крони́ва *բս. ա.* Lamium purpureum, ծիրանագոյն եղնձմայր. *բ,* Lamium maculatum եղնձմայր, բծաւոր եղիճ. *գ,* Lamiun album, սպիտակ եղնձմայր. в. фона́рь կախարդական լապտեր. 2,* արտաքոյ կարգի զրաւիչ, Թովիչ, գիւԹիչ, կախարդիչ, հմայիչ, հրաշալի, սքանչելի. -ше́бство́ *չ.* կախարդուԹիւն, հմայուԹիւն, գիւԹուԹիւն, 'Ջադուբազուն'. -ше́бствова́ніе *չ.* կախարդուԹիւն, հմայուԹիւն, վհուկուԹիւն անելը. կախարդելը. հմայելը, գիւԹելը. -ше́бствова́ть (-ствую -ютъ) *ն.* կախարդել, հմայել, գիւԹել, վհուկուԹիւն 'Ջադուբազուն' անել։

Волъ, а́ *ա.* 1, եզ, լծկան եզ. рабо́тать, ѣздить на вола́хъ; 2, *ասող.* ծոյլ[համառաեղուԹիւն]ը։

Воль́ника *ի.* պարկապզուկ, պարկաչկու. պարկափող (երաժշտական գործիք). -но́чникъ *ա.* 1, պարկապզուկ չնող. 2, *ա.* Волы́нщикъ; -но́чный *ած.* պարկապզուկի. -нчатка *բս.* Utricularia ջրապղպջակ (ջրախոտ). -нщикъ *ա.* պարկապզուկ ածող։

Вольго́тничать *չ.* աշխատանքից խուսափել, ծուլանալ. -ный *ած.* ազատ, հեշտ. в—ое житьё ազատ, խաղաղ, հանգիստ կեանք, ապրուստ։

Во́льница *ի. հաւ.* 1, կամաւոր[զինուոր]ներ. соста́вить рать изъ в—ы; 2, փախչող բանտող մշակներ. 3,* *հոգ. և հաւ.* կամայական, անձնիշխան, յանդուգն, լիրբ մարդիկ. -ничанье *չ.* կամայականուԹիւն, ինքնիշխանուԹիւն անել, յանդգնուԹիւն, լրբուԹիւն։

Вольноду́мецъ, мца *ա.* -ду́мка *ի.* ազատամիտ, ազատախոհ այր, կին. -ду́міе -ду́мство *չ.* ազատամտուԹիւն, ազատախոհուԹիւն. -ду́мничать, -ду́мствовать (-ствую -ютъ) *չ,* ազատամտուԹիւն

անել. **-думный** ած. ազատամտի[ն յատուկ]. **-любивый,** ած. ազատութիւն սիրող. **-мысліе** ա. Вольнодуміе; **-наёмный** ած. կամաւոր վարձկան, մշակ. **-опредѣляющійся,** агося ա. կամաւոր զինուոր, նա որ իւր ազատ կամքով է զինուոր գնում, ուստի և վայելում է արտօնութիւններ. **-отпущенникъ** ա. **-отпущенница** ի. **-отпущенный,** аго ա. -нная, ой ի. ճորտութիւնից արձակուած, ազատ թողած այր, կին. **-практикующій** ած. ազատ գործող, իւր արհեստը ազատ բանեցնող. в. врачъ, инженеръ, технологъ; **-приходящій** ած. ազատ երթևեկող, երթևեկ (աշակերտ). **-промышленникъ** ա. 1, ազատ ձկնորս. 2, Լեռնգ. ազատ հանքահան, հանք որոնող և արդիւնաբերող. **-рабочій** ա. Вольнонаёмный; **-служащій,** аго ա. Добровóлецъ; **-слушатель** ա. ազատ ունկնդիր (ուսանող)։

Вóльно ʃ. ա. Вóльный; **-ность** ի. 1, ազատութիւն, անկախութիւն. *ազատամտութիւն. *յաւակնութիւն. в. въ обращеніи համարձակութիւն, անամօթխածութիւն, անպարկեշտութիւն վերաբերմունքի մէջ. позволять себѣ в—и (յ.) յանդգնութիւն անել, յաւակնել. 2, արտօնութիւն, ազատութիւն. казацкія в—и; в—и Запорожья Զապորօժցիների ազատ հողը, վիճակը. 3, տաղչփ. արտօնութիւն, խոտորում, շեղում լեզուի կանոններից. поэтическая в.; **-ный** (вóлёнъ; вольна, вóльно. -ны և -ны) 1, ազատ, անկախ. «я волёнъ дѣлать, что хочу!» 2, կամաւոր, իւր կամքով արած, կատարած. грѣхи в—ые и невóльные; 3, արձակ, ազատ. в. переводъ: в—ые стихи; 4, անպարկեշտ, անվայել, համարձակ. в—ое обращеніе, в—ыя мысли; 5, ազատ (ոչ օրէնքով արգելուած), մասնաւոր (ոչ արքունական, ոչ թագաւորական). в—ая продажа; в—ая ловля; в—ая типографія; в—ая почта; в—ая одежда արձակ զգեստ. в. духъ, жаръ չափաւոր տաքութիւն, ջերմութիւն (վառարանի մէջ, որից արդէն կրակը դուրս են տանել). на в—омъ воздухѣ բացօթեայ։ Вóльно ʃ. 1, ազատ կերպով, արձակ համարձակ, անարգել. 2, համարձակաբար, յանդգնաբար, անպարկեշտ կերպով. вести себя, обращаться в.—Вольнó տխմ. վատ է, լաւ չէ, գովելի չէ. онъ снова занемогъ: вольно же ему было не беречься послѣ болѣзни; вольно ему было посовѣтоваться со мною ինչու նա ինձնից խորհուրդ չհարցրեց, նա վատ արաւ, որ ինձնից խորհուրդ չհարցրեց։

Вольтеріанецъ ա. Волтеріанецъ.

Вольтижёръ ա. (Ֆր.) **-жёрка** ի. ճարպիկ, խիստ վարժ ձիախաղաց, լարախաղաց. **-жированіе** չ. **-жировка** ի. ճարպկութեամբ խաղալը, ձիու, թոկի, լարի վերայ պարելը. **-жировать** (-рую -ютъ) չ. ճարպկութեամբ խաղալ, խաղեր, շարժումներ անել, պարել (մնւդ. ձիու վերայ ցիրկում)։

Вóльтовъ столбъ Ֆիզ. Վօլտայեան սիւն (գալուանական մարտկոցի առանձին տեսակը)։

Вольтъ ա. (Իտ.) 1, պտոյտ, այն պտոյտը, որ վարժուող ձին անում է հեծելարանում (манежъ); сдѣлать одинъ в. մի պտոյտ անել. 2, Խուսափում, խոտորում թշնամու սուսերի հարուածից (մենամարտութեան ժամանակ). 3, Ֆիզ. միութիւն էլէկտրաշարժ ուժը չափելու։

Вольтъ-фасъ ա. անհ. (Ֆր.) դիմադարձութիւն, յետ դառնալը. сдѣлать в. յանկարծ հալածող, հետամուտ եղող թշնամու դէմ դառնալ։

Вольфрáмъ ա. (գերմ.) ա. Волчéцъ 2.

Волюминóзный ած. սկւ. գործծ. մեծածաւալ, բազմահատոր, 'հաստափոր'. **-мъ** (Ֆր.) սկւ. գործծ. ա. Томъ.

Волюта ի. (Ֆր) Ճարտրպ. ոլորտ, ոլորածոյ զարդ, խոյեղջիւր սիւնի խոյակի վերայ։

Вóля ի. **-люшка** փղքշ. 1, կամք, կամեցողութիւն. человѣкъ одарёнъ свобóдною вóлей, свободóю вóли; *в. Провидѣнія; монаршая в.; в. твоя. в. ваша քո, ձեր կամքն է. 2, ազատութիւն. на в—ѣ жить; выпустить на в—ю; вóлею ʃ. կամովին, իւր ազատ կամքով. вóлей-невóлей կամայ ակամայ, անճարացած. въ вóлю առատապէս. 3, ռմկ. ռուս գիւղացիների ազատութիւնը ճորտութիւնից (1861 թ.). вышла отъ Царя в.

Вомчáть (-мчý -мчáтъ) ն. արագ, շեշտակի ներս տանել, ներս թողնել, ներս ածել. **-ся** անդր. արագ. շեշտակի ներս սրծուել, ներս մտնել։

Вонá Ձ. ահա թէ ինչ, ահա թէ ինչպէս, այս թէ։

Вонзáть, -зить (-жý -зятъ) ն. 1, խրել, մխել, կոխել, թաղել մի բանի մէջ. в. ножъ комý-нибудь въ сéрдце; 2.* ներշնչել, ձգել մի բանի մէջ. в. боязнь въ сéрдце սիրտը ահ գցել. **-ся** անդր. և չէ. խրուել, մխուել, ցցուել, թաղուել։

Вонища ի. յււն. մեծ, սաստիկ հոտ, գարշահոտութիւն։

Вонъ I, ʃ. 1, դուրս, դէպի դուրս. выйти в.; пошёлъ в.! հեռացիր, կորիր. изъ рукъ в. շատ վատ, անպիտան, անտանելի է. изъ ряду в. արտաքոյ կարգի, անսովոր, էլ մի ասիլ. 2, вонъ! ռմկ. օն անդր, դուրս գայ (ասում են զինուորներին). II, Ձ. ահա, ահա այնտեղ (հեռու). в оно кудá пошлó! ահա թէ բանն ուր հասաւ։

Вонь ի. վատ հոտ, գարշահոտութիւն, զզուահոտութիւն. **-нькій, -нючій** ած. գարշահոտութիւն արձակող, նեխած. вóнькій хорь Կնդ. Mephitis Chinga, Ամերիկայի աքիսներից կմ ժահահոտ անասունը. вонючій кáмень, Հնք. Lapis suillus, ժահաքար. **-нючка** 1. Հոլ. հոտած, գարշահոտութիւն արձակող անձ. 2, ա. Вóнькій хорь; 3, ի. տուսնա, դաբաղի կաչ (ժահահոտ նարդէօսի — Ferula asa foetida — արմատից եփող գարշահոտ խիժային կաթը՝ չորացրած). 4, Բս. Conium maculatum. պիտակ խնդակոթը կամ խնշամայրին և ուրիշ գարշահոտ բոյսեր. **-нялый** ա. Вонючій; **-нять** չ. գարշահոտութիւն թողնել, գարշ. արձակել. հոտել, նեխել։

Воображáемый 1, բյ. ած. երևակայելի, երևակայուող. 2, ած երևակայական, մտացածին, սուտ, կեղծ, կարծեցեալ. **-жáть,** зить ն. երևակայել, մտքում պատկերացնել. **-ся** անդր. թուալ, երևալ, մտքի մէջ նկարուել, պատկերանալ. **-жéніе** չ. 1, երևակայութիւն. в. живóе, сильное, плáменное; 2, երևակայելը. **-зимость** ի. երևակայելիութիւն, երևակայելի լինելը. **-зимый** ած. երևակայելի. **-зительный** ած. 1, երևակայելու, -կայութեան. в—ая сила; 2, երևակայական, *մտացածին. **-зить** (-жý -зятъ), **ся** ա. Воображáть, ся.

Вообщé ʃ. 1, առհասարակ, ընդհանրապէս. 2. միասին, համրութեամբ, անբաժան կերպով. ընկերովի. пользоваться в. угóдьями.

Воодушевитель ա. **-вительница** ի. խրախուսող, քաջալերող, ոգևորող այր, կին. **-вленіе** չ. 1, ոգևորելը, -րուիլը, խրախուսելը, -ուիլը, քաջալերելը, -լերուիլը. 2, ա. Вдохновéніе; **-влять,**

-вить (-влю -вять) ъ. кого́ чѣмъ մէկին մի բանով ոգևորել, խրախուսել, քաջալերել. -ся ձնդր. և կր. ոգևորուիլ, խրախուսուիլ, քաջալերուիլ։

Вооружа́ть, -жи́ть (-жу́ -жа́ть) ъ. 1, զինել, զինավառել, պատրաստել. в. гражда́нъ про́тивъ непрія́теля; 2,* զինել, գրգռել, պատրաստել. 3, ծովգ. в. кора́бль, рей, шпиль, по́мпы — սարքել, կազմել, պատրաստել, յարդարել. -ся ձնդր. և կր. 1, զինուիլ, զինավառուիլ, պատրաստուիլ. 2,* պատրաստուիլ, ոտքի ելնել, ընդդիմել (գլ.). -же́ніе չ. 1, զինելը, զինավառելը, պատրաստելը. 2,* գրգռելը, պատրաստելը. 3, պատրաստութիւն, զինավառութիւն. в. а́рміи.

Вочію մ. աչքերի առաջ, բաց, ակնյայտնի կերպով в. ди́во дѣется.

Вопи́ть (-плю́ -пя́тъ), взвоп—, возоп—, չ. 1, բարձրաձայն լալ, ողբալ, աղաղակել, լացուկոծ, սուգ ու շիւան անել. 2, (թռչունի մասին) մռչել. водяно́й быкъ вопи́тъ; -пію́щій բյ. ած. և ած. 1, աղաղակող, բարբառող. гласъ вопію́щаго въ пусты́нѣ; 2,* անհանդուրժելի, ծայրայեղ, գայթակղեցիչ. սրտաճմլիկ. в—ая несправедли́вость; в—ее зло; -пія́ть (-пія́ю -пія́ютъ և -пію́ -пію́тъ), возоп—. ա. Вопи́ть; -пленица ա. Пла́кальщица կմ Плачея: -пли́вый ած. աղաղակող, ճիչող, ողբող։

Воплоща́ть, -ти́ть (-щу́ -тя́тъ) ъ. մարմնացնել, մարմնաւորել. -ся 1, ձնդր. մարմին առնել, մարմնանալ. 2, կր. մարմնաւորուիլ. -ще́ніе չ. 1, մարմնաւորութիւն [Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի]. 2, մարմնաւոր, տեսանելի կերպարանք առ... 3,* մարմնաւորում, բարձրագոյն աստիճան, կատարելութիւն. э́тотъ человѣ́къ—в. кро́тости и смире́нія; -щённый բյ. ած. մարմնացած, մարմին զգեցած. в—ое Сло́во Бо́жье; *մարմնացած, ակնյայտնի, կատարեալ. в—ая кро́тость.

Во́пль ա. (ռամկ. յ. во́пли) լաց, ողբ, լաց ու կոծ, սուգ ու շիւան, վայնասուն, ձայն, աղաղակ։

Вопреки նխդր. (տրակ. հոլովով, իսկ առկաւ սեռկ. հոլ.) հակառակ, ընդդէմ. поступа́ющій в. зако́намъ подверга́ется наказа́нію.

Вопроси́тель ա. -си́тельница ի. հարցուող, հարցնող այր. կին. -си́тельный ած. հարցական. в. тонъ въ го́лосѣ; в. знакъ քերկ. հարցակ. նըշան (?); -си́ть (-шу́ -ося́тъ) ա. Вопроша́ть; -си́ться ա. Выра́шиваться; -сникъ ա. հարցարան, եր և է գիտութեան վերաբերող հարցեր պարունակող գիրք. -сный ած. հարցական, պատասխանի կարօտ. в—ые пу́нкты; в—ыя ста́тьи; -счикъ, -счица ա. Вопроси́тель, -ница.

Вопро́съ ա. հարց, խնդիր. сдѣ́лать в.; отвѣча́ть на в.; э́то ещё в.; рабо́чій, восто́чный, же́нскій в.; -ша́тель, -ша́тельница ա. Вопроси́тель, -ница. -ша́ть, -си́ть ъ. кого́ о чёмъ մէկից մի բան հարցնել, խնդրել. -ся կր. հարցնուիլ, խնդրուիլ. -ше́ніе չ. հարց, հարցնելը, հարցում։

Вопрѣ́(сь) ա. Вперѣ́ть, ся.

Вопрѣ́лый ած. ծովային կենդանու ճարպի, հոտի. в. за́пахъ; в—ая бо́чка; в. това́ръ ... -вань ի. (գլխմ.) ծովային կենդանու (կէտի, ձկների, փոկի) հալած ճարպը, իւղը. բժ. ... ձկների։

Ворва́ться (-рву́сь -рву́тся) ա. Врыва́ться.

Ворво́рка ա. Варво́рка. [-гуно́къ.

Воргулёкъ, лька́, -гуно́къ, нка́ ա. Варгулёкъ,

Вори́шка ա. նկտ. 1, պստիկ, չնչին բաների գող. 2, պստիկ գող, գողուկ։

Ворчли́вость ի. 1, փնթփնթացողութիւն, տրտնջողութիւն, տրտնջտկութիւն. 2, մնչալութիւն (աղաւնու). -чли́вый ած. 1, ա. Ворчли́вый; 2, մնչող. в. го́лубь; -кова́ніе չ. մնչելը (աղաւնու). մրթմրթոց, գուրգուրալը. -кова́ть (-ку́ю -ю́тъ) 1, մնչել (աղաւնու մասին). 2, մրթմրթել, գուրգուրանքով խօսել, վարուել. -кота́ніе ա. Воркова́ніе; -кота́ть (-чу́ -о́чутъ) 1, ա. Воркова́ть; 2, ա. Ворча́ть; -котня́ 1, մնչիւն, մնչոց (շատ աղաւնիների). го́луби по́дняли в—ю; 2, փնթփնթոց, տրտունջ, քթմնջիւն. -коту́нъ, а́, -коту́нья ա. Ворку́нъ, -нья; -куно́къ, нка́, -куно́чекъ, чка փոքր. ա. Ворку́нъ; -ку́нъ, а́ ա. 1, (ворку́нья ի.) տրտնջոտ փնթփնթացող, տրտնջացող, ըմբոստ այր, կին. 2, մի տեսակ, յանախ մնչող աղաւնի. -ку́ша ի. սոյն մի։

Вороб́ей, бья́ ա. (յ. воробьи́, -бьёвъ) կնդ. Passer domesticus, ճնճղուկ. в. водяно́й, Cinclus aquaticus, ջրային կեռնեխ. *ста́рый в. խիստ փորձառու, «չեա եկած», «չաւ» մարդ. -бе́йникъ ա. բս. Lithospermum, քարասերմիկ (կարմ. կրկնւշ). -би́нка ի. բս. Passerina Stelleri, ճնճղուկի. ճնճղկախոտ։

Воробу́шка ի. մերթ (էգ) ճիւ, ճնճղուկ. -бушекъ, шка, -бышекъ, шка ա. 1, նկզ. ա. Воробе́й; 2, խմբովային (хорово́дная игра́) մանուկների երեխաների. -бьёвка ի. ճտեր բռնելու թակարդ, ուղեցած (աղուեսների շինած). -бьёнокъ, нка ա. ճուտ, ճնճղուկի ձագ, ձագ. -бьёвый, -бьи́ный ած. ճուտ, ճնճղուկի. в—ное гнѣздо́; в—ное сѣ́мя ա. Воробе́йникъ; в—ная ночь խիստ փոթորկալի գիշեր կայծակով, հեղեղով, գառքով և ամպրոպի փոխառականութիւնով (որ ճտերը խրտնում, բներից թռչում են). -бья́тникъ ա. 1, լորաճուտ, պստիկ չաքէն. 2, ճտերից կացահարուած բալ. 3, բս. Rumex acetosella, մանր թթուիջուկ։

Воровато́сть ի. *որկալութիւն, խորամանկութիւն, հնարագիտութիւն. -рова́тый ած. *որկալ, խորամանկ, հնարագէտ, «սատանայ», մաքրամուկ. онъ ворова́тъ: не ско́ро его́ пойма́ешь; -рова́ть (-ру́ю -ютъ), св—, ъ. 1, գողանալ, գողութիւն անել. 2, Տնգ. անիր գործել. որկալութիւն, խարդախութիւն, անպատուութիւն անել. -ро́венный, -ро́викъ, -рови́на, -рови́нный, -ро́вый, -ровьё ա. Варо́венный, -ро́викъ... -ро́вка ի. 1, գող կինարմատ. 2,* խորամանկ «սատանայ», ձմ կինարմատ. -ровско́й ած. 1, գողի[ն յատուկ], գողային. в—іе прiёмы; в—ія ухва́тки; 2, գողացած, գողունի, գողտնակի, յափշտակած. в—ія ве́щи; в—ія де́ньги կեղծ դրամ. в—іе лю́ди որկալ, ստապատրաստ, լիրբ, անպիտան մարդիկ, գողեր, աւազակներ, խաբեբաներ. 3, Տնգ. չարագործ, որկալ, լիրբ, անպիտան։ Воровско́й մ. որկալաբար, աւազակաբար, խորամանկութեամբ, լրբաբար. -ровство́ չ. 1, գողութիւն, յափշտակութիւն (նարդոյն օրէնսդրութեան մէջ փոխանակ այս բառի գործ է ածուում кра́жа բառը). 2, Տնգ. ոճրագործութիւն, նենգութիւն, կեղծիք, խաբեբայութիւն, որկալութիւն. в. де́нежное դրամանենգութիւն, կեղծ դրամ կտրելը. -ро́вый ած. ռմկ. գող, չառ, ճիւ։

Ворогу́шка ի. Տնգ. 1, ա. Вороже́й; 2, չարագործ, ոճրագործ կինարմատ. 3, անեղ, ջեր-

մախտ։ [քէմ՝, կախարդ, ձեռնածու, դիւթող։

Ворогъ ա. *ռմկ.* 1, տ. Врагъ I. 1 և 2; 2, ՝հէ-

Воро||жба́ ի. 1, կախարդելը, հմայելը, գիւթելը. 2, կախարդութիւն, հմայութիւն, դիւթութիւն. **-жа́йка, -же́йка** *նւզ.* տ. Ворожея; **-же́ніе** չ. *հնց.* տ. Ворожба; **-жея́** հոր. կախարդ, հմայ, վհուկ, դիւթող, պատգամ, անյայտ բաները գուշակող. **-жи́ть** (-жу́ -жа́тъ), пов—, ն. պատգամել, անյայտ բաների մասին գուշակութիւն անել, կախարդութիւն, հմայնութիւն անել, դիւթել. в. на́ руку, надъ водо́ю, на боба́хъ, на ка́ртахъ; **-ся** անդր. աշխատել, վհուկից պատգամ, անյայտը իմանալ։

Воро́||на ի. 1, *կնդ.* Corvus cornix, մոխրագոյն ագռաւը. чёрная в. Corvus corone, որինը կամ արջնագռաւը. 2,* յամր, յոյլ, անսիրտ մարդ. ՝քամի կուլ տուող՝ գաղափարապորտ մարդ. 3, *Արքսնգ.* *նահ.* նաւի յետևում ծակ, անցք, որից անցնում է ղեկը. **-не́ніе** չ. սև, սև կապտագոյն արօնելը, ներկելը (երկաթի, պողպատի կամ թուջի). **-нёнокъ**, нка ա. (յ. вороня́та, -тъ), **-нёночекъ**, чка *նւզ.* ա. ագռաւի ճուտ, ագռաւի ձագ։

Воро||не́цъ, нца́ ա. 1, *բս. ա*, Actaea spicata, մի տեսակ խոտ գործածուկներից. բ, Paris quadrifolia, չորեքտերևեան ագուչատախտաղը (լօղարի?). գ, Polygonatum officinale, դաղարակ կզմցուկ, ՝կծուկ՝. Paeonia tenuifolia, նրբատերև քաջվարդը (ճշնարօտ). 2, վատարանի անկիւնից յօրինած փայտ մի. **-ни́ло** չ. 1, մետաղներ յըղկելու գործիք. յղկիչ (փականագործի). 2, թրաշած պողպատեայ ձող դանակներ սրելու. **-ни́льщикъ** ա. երկաթը, պողպատը կամ թուջը սև, սև կապտագոյն արծնող, ներկող. **-ни́ть** (-ню -ня́тъ)ն. երկաթը, պողպատը կամ թուջը սև կամ սև կապտագոյն արծնել, ներկել, գունաւորել

Воро́||ній, нья, нье ած. ագռաւի в. крикъ; в. цвѣтъ [тка́ни] սև գոյն. в. глазъ տ. Вороне́цъ 1, բ. «я взглянýлъ, и вотъ конь в.» տեսի և ահա ձի սեաւ (Յայտն. Յովհ. 6_5)։

Ворон||ка ի. 1, ձագար, ՝զապոյ՝. 2, *ամրոցկ.* ռումբերի պայթումից առաջացած փոս. 2, ակօսաձև փորուածք ջուրը քաշելու համար. 4, *կնդ.* Coracias garrula, ճնդագռաւ։

Воронко́ ա. *ռմկ.* յորջորջում սև ձիու։

Воронкообра́зный ած. ձագարաձև։

Во́ро||новъ, а, о ած. ագռաւի. какъ в—о крыло́ սև ինչպէս անձող. **-нogра́й** ա. 1, *կնդ.* Corvus frugilegus, սերմանաքաղ ագռաւը. 2, ագռաւի ձայն, կռկռոց. ևս այս ձայնի վերայ հիմնուած գուշակութիւնը, հմայութիւնը։

Вороно́й ած. սև և փայլուն մազերով. в—а́я ло́шадь; его́ прокатили на *в—ы́хъ *հնգն.* նորան սևացրին (քուէարկելիս)։

Вороно́къ, нка ա. մեղրից պատրաստած մի տեսակ թունդ ըմպելիք. սև մեղր։

Вороно||пѣгій ած. սև բծերով սպիտակ մազի վերայ, խայտաբղէտ, ՝չալ՝. в. жеребе́цъ; **-ча́лый** ած. սև գորշգոյն. в—ая ло́шадь.

Воро́||ночка *նւզ.* տ. Воро́нка; **-ночный** ած. ձագարի. **-нушка** ի. տ. Вороне́цъ 1, գ։

Во́||ронъ ա. 1. *կնդ.* Corvus corax, բուն կամ հասարակ ագռաւը. 2, *ասացք.* հարուստին համատեղութիւն մի. **-ронь** ի. երկաթի, պողպատի կամ չուգունի վրայ քաշած սև, սև կապոյտ գոյնը, փայլը. **-ронье́**, ья չ. հաւ. ագռաւներ, ճայեակներ. **-ронѧга, -роня́жка** ի. *բս.* Solanum nigrum, սև մորմը (՝ագռաւու խաղող՝?)։

Воро́та չ. յ. 1, դարպաս, ՝ալաղափի՝ դուռը, դրունք (դր.). отъ воро́тъ маио́ръ տմբոցապետի օգնականը, որը հսկում է երթևեկութեան վերայ. 2,* նաւաշի, գետի մէջ այն տեղը չերտը, որի վերայով նաւը թանում է և որի երկու կողմերից քարեր և խութեր կան. 3, նեղ և փոթորկալից ծովային նեղուց։

Воро||ти́ла ա. ինքնակամ, միահեծան կառավարիչ, ղեկավար, տնօրէն. **-ти́ло** չ. լծակ, որով քամու աղօրիքի թևերը պտտեցնելով քամու գէմ են դարձնում. **-ти́ть** ն. I. вороти́ть (-чу́ -о́тятъ) св—, 1, շուռ տալով, գլորելով, թաւալելով հեռացնել. своротить ка́мень съ доро́ги; съ души воро́титъ սիրտս խառնում է. 2,* կարգադրել, տնօրինել, վարել, կառավարել. онъ всѣмъ воро́титъ; II. 1, տ. Воро́чать 1 և 3; 2 տ. Возврати́ть; **-ся** 1, տ. Воро́чаться; 2, տ. Возврати́ться.

Воро́||тища չ. յ. 1, *յւնլ.* տ. Воро́та; 2, դարպասի թևերը. **-тки**, -окъ չ. յ. տ. Воро́тца.

Воро||тнико́вый ած. օձիքի, ՝եախա՝. в—ое шитьё; **-тникъ** ա. 1, տ. Вра́тникъ; 2, *հնց.* քաղաքի կամ ամրոցի դռնապան, դրան պահապան. **-тни́къ**, а́, ա. օձիք, ՝եախա՝. стоя́чій, лежа́чій в.; **-тничо́къ**, чка́, ա. *նւզ.* պարիկ օձիք, ՝եախա՝. в о р о т н и ч к и́. чко́въ յ. շապկի օձիքը օսլայած (կրախմալած, նշխած)։

Воро́тный ած. 1, դարպասի. ՝ալաղափի՝ դըռան. в—ые ство́ры; в. крюкъ; в—ая при́толока դռան շրջանակի մէջ վերևի հօրիզոնական փայտը, դրանդափայտ. 2, օձիքի, ՝եախի՝. կլոնակի։

Ворото́къ, тка́ ա. 1, *նւզ.* տ. Во́ротъ 1; 2, եզան ճտի և կրծքի կաշին, որից կօշիկների ներբաններ են հանում։

Воро́тца, цевъ չ. յ. 1, դարպասի դռնակը (кали́тка); 2, պատուհանի օդանցքը. 3, *տաճ.* անցք, ճեղք, արանք։

Во́ротъ ա. 1, զգեստի ճեղք. 2, այս ճտի վերայ կարած օձիքը (воротни́къ); застегни́ в.; 3, *մեքնգ.* ճախարակ, ՝չարխ՝ ծանրութիւններ բարձրացնելու. в. ручно́й, ко́нный, водоподъёмный. [կողմը։

Во́роть ի. զգեստի երեսի տակի (աստառի)

Во||рохну́ть, ся տ. Вороши́ть, ся; **-рохъ** ա. (յ. во́рохи, овъ և вороха́, о́въ) 1, թեղ (կալսած հացահատիկի). в. раздѣля́ется при вѣйкѣ на чело́ и оза́докъ; 2, խառնիխուռն, թափած, կուտակած իրեր, շեղջ, կուտակութիւն. в. бума́гъ, соло́мы, сухи́хъ ли́стьевъ, 3,* *տաճ.* բազմութիւն, շատութիւն, առատութիւն. в. дѣлъ, сплетенъ.

Во||ро́чаніе չ. 1, շուռ տալը. շրջելը. շուռ ու մուռ տալը, թաւալելը. 2, պտտեցնելը, պտոյտ տալը. 2, ծռուելը, շեղուելը, խոտորուելը. **-ро́чать, -роти́ть** ն кого́, что և չ. чѣмъ 1, շրջել, շուռ տալ, շուռ ու մուռ տալ, թաւալել. в. сѣно; в. (вы́воротить) кафта́нъ կապան շրջել (երեսի կողմը աստառ դարձնել և ընդհակառակն). онъ всѣмъ воро́чаетъ նա ինչ որ ուզում է, այն էլ անում է. 2, պտտեցնել, պտոյտ տալ. вѣтеръ воро́чаетъ ме́льничныя кры́лья; 3, չ. շեղուել, ծռուել. խոտորուել. в. съ доро́ги; **-ся** 1, անդր. (повороти́ться) շուռ գալ, թաւալուել, մի կողմից միւսի վերայ ընկնել. я до́лго воро́чался на посте́ли, пока́ не засну́лъ; 2, (вороти́ться) վերադառնալ. յետ դառնալ. 3,* ՝մեղ անել՝, զանդաղութեամբ, անարիւրաբար մի գործ անել. до́лго ли тебѣ́ тамъ в.? 4, էլ. յետ դարձնելու ընկը-

կուել. **-роченный** *Ըյ.* *ած.* շրջած, շուռ տուած. в—ое сѣно: в—ое платье.

Ворошекъ, шка *Նւզ.* *ա.* Ворохъ 1 *և* 2; **-рошéніе** *չ.* 1, շուռ տալը, խառնելը. 2, կատած հաչանդերի թեքելը, թեղ անելը. 3,* յուզելը, խռովեցնելը. **-рошить** (-шу́ -ша́тъ), пов—, ворохну́ть *ն.* 1, շարժել, ժաժ տալ, խառնել. շրջել, շուռ տալ. в. сѣно; 2, կատած հացահատիկը թեքել, թեղ անել. 3, յուզել, խռովեցնել, անհանգիստ անել. **-ся** *ածր.* շարժուիլ, ժաժ գալ, շուռ գալ. я такъ устáлъ, что не могу́ повороши́ться: чéрвы ворóшатся; **-рошóкъ**, шкá *ա.* 1, *ա.* Ворошекъ; 2, *որս.* խուրձ, եղեգնի շարժումը, իշխողը, սոսափիւնը որսի անցնելու կամ թռչելու ժամանակ. стрѣля́ть на в. լակ խշխշոցին նայելով, սաանց նշան բռնելու հրացան արձակել։

Ворса *ի.* 1, մետաքսէ կամ բրդէ կերպասի երեսի փայլուն խուը. 2, կտրած պարանի թելը, լարը. **-си́льна** *ի.* մահուդագործների և գլխարկագործների խաւ տուող գործիքը (թափչայաքանի—ворся́нка—գնդածաղիկներից). **-си́льный** *ած.* խաւ տուող. в—ыя ши́шки, в—ыя щётки; **-си́льня** *ա.* Ворсова́льня 1 *և* 2; **-си́льщикъ** *ա.* խաւ տուող (մահուդին). **-си́стый** *ած.* 1, խաւոտ. 2, *բս.* թաւ, թաւոտ, մազմզուկներով ծածկուած. **-сить** (-шу -сятъ), нав—, *ն.* խաւ տալ. в. сукно́; **-ся** 1, *ածր.* *և* *էր.* խաւով ծածկուել. **-сова́льный** *ա.* Ворси́льный; в—ая маши́на; **-сова́льня** *ի.* 1, չէնք, որի մէջ մահուդին խաւ են տալիս. 2, մահուդին խաւ տուող գործիքը. **-сова́ніе** *չ.* խաւ տալը (մահուդին). **-сова́ть** (-су́ю -ютъ) *ա.* Во́рсить; **-со́вка** *ի.* խաւ տալը (մահուդին). **-сострига́тельный** *ած.* մահուդի խաւը կտրող, խուզող. в—ыя маши́ны; **-со́чникъ** *ա.* Ворси́льщикъ; **-съ** *ա.* Во́рса; **-ся́нникъ**, á *ա.* Ворся́нникъ; **-ся́нка** *ի.* 1, *բս.* Dipsacus fullonum. թափչայաքանը. 2, *ա.* Ворси́льна 2; **-ся́нникъ** *ա.* *ա.* Ворся́нка 2; **-сяно́й** *ած.* խաւոտ. թաւոտ։

Ворча́ніе *չ.* 1, գռռոց, մռլտոց. 2,* տրտունջ, բրթմնջիւն, փնթփնթոց. **-ча́ть** (-чу́ -ча́тъ) *չ.* 1, գռռալ, մռլտալ. собáка ворчи́тъ; 2,* բրթմնջել, տրտնջալ, մռթմռթալ, փնթփնթալ. **-чли́вость** *ի.* բրթմնջողութիւն, տրտնջողութիւն, դժգոհութիւն, փնթփնթոց. **-чли́вый** *ած.* տրտնջող, բրթմնջող, փնթփնթացող, դժգոհող. в—ая старýха; **-чу́нъ**, á. **-чу́нья** *ա.* Ворку́нъ, -ку́нья.

Ворщенный *Ըյ.* *ած.* խաւ տուած (մահուդ). **-щенье** *ա.* Ворсова́ніе.

Воръ *ա.* I. (*յ.* вóры, óвъ) 1, գող, յափշտակող. 2. *Նզ.* անբարոյական, չարագործ, աւազակ, սրիկայ. дене́жный в. *Նզ.* դրամանենգ, կեղծ դրամ կտրող. II. *ա.* Варъ; **-ря́га** *ա.* գող, խարեբայ առևտրական, փերեզակ. 'շարշի' [իր տերը։

Во-своя́си *Ն.* դէպի տուն, դէպի իր տունը,

Восемна́дцатый *ած.* տասնևութերորդ, ութուտասներորդ (գր.) հմմ. Осьмна́дцатый; **-семна́дцать**, и *Ը—Է.* *հմ.* տասն և ութ. ութուտասն (գր.). **-семь** (восьми́, восемью́) *Ը—Է.* *հմ.* ութ. во́семью *Ոփ.* ութ անգամ. в. во́семь—шестьдеся́тъ четы́ре 8×8=64; **-семьдесятъ**, восьми́десяти, восьми́десятью *Ը—Է.* *հմ.* ութսուն։

Воскипѣ́ть, **-пѣ́ть** (-плю́ -пя́тъ) *չ.* սկսել եռալ, եփ գալ, *բորբոքուիլ. в. гнѣ́вомъ; **-пѣ́ніе** *չ.* եռ գալը, եփ տալը. *բորբոքուիլը, տաքանալը։

Воскликнове́ніе *չ.* *եկ.* *ալ.* 1, *ա.* Восклица́ніе 1; **-кнуть** *ա.* Восклица́ть; **-ца́ніе** *չ.* 1, բացականչութիւն. *բնրկ.* ձայնարկութեան, միջարկութեան նշանը (!); 2, *ճրտս.* բացականչական դարձուածք. **-ца́тельный** բացականչական. в. знакъ *բնրկ.* ձայնարկութեան, միջարկութեան նշան (!); **-ца́ть**, -кнуть *չ.* բացականչել։

Воскобо́йтіе *չ.* մոմահանութիւն (մեղրի բջիջներից (չեփից) մոմ կամ մեղր հանելը, քամելը). **-бо́й**, **-бо́йникъ** *ա.* մոմահան. **-бо́йный** *ած.* մոմահանութեան. в. заво́дъ,—чанъ; **-бо́йня** *ի.* 1, մոմահանութեան չէնք, շինութիւն. 2, մոմահանութեան մեքենայ. **-бѣле́ніе** *չ.* մոմ սպիտակացնել[ու արհեստ]ը. **-бѣли́льный** *ած.* մոմ սպիտակացնելու. в. заво́дъ; **-бѣли́льня** *ի.* մոմ սպիտակացնելու տեղ. **-ва́тый** *ած.* 1, մոմային, սպիտակ մոմ պարունակող. մոմանման, մոմակերպ. **-ви́къ**, á *ա.* 1, մոմով լցրած ձու խաղալու համար. 2, ժողովրդական դեղ, դարման, որ պատրաստում են մոմից, բուսական իւղից և փոշուց. 3, *մեղր.* անյաջող, հիւանդ թրթուր. **-ви́на**. **-ви́ца** *ի.* թռչունի կտուցի վերայ գանուող մոմաթաղանթը. կաշուկը. **-во́й** *ած.* մոմի. в - а̀я свѣча̀.

Восколеба́ть (-ле́блю -лютъ), **ся** *ա.* Колеба́ть, ся *և* Вскoлебать, ся.

Восколе́й *ա.* մոմ ածող. **-ли́тіе** *չ.* մոմածութիւն. **-мáстика** *ի.* *եկղ.* մոմխէժ, խնկամոմ (որ գործ են ածում տաճարի օծման ժամանակ). **-мáстичный** *ած.* մոմխէժի, խնկամոմի։

Воскорми́тель *ա.* **-ми́тельница** *ի.* սնուցիչ, բուծանող այր, կին. **-ми́ть** (-млю́ -мятъ), **ся** *ա.* Вскормля́ть, ся; -(кóр)**мле́нецъ**. нца *սկւ.* գործծ. *ա.* Вскóрмленникъ; **-мле́ніе** *ա.* Вскормле́ніе; **-мленникъ**, **-мленница** *ա.* Вскóрмленникъ, -ница: **-мля́ть**, -ми́ть *ա.* Вскормля́ть; **-мля́ться** 1, *ածր.* *ա.* Вскормля́ться; 2. *էր.* սնուցանուիլ, բուծանուիլ։

Воскоцвѣтъ *ա.* Вощáнка 5.

Воскреса́ть, -снуть *չ.* 1, *եկղ.* յառնել (գրբ.), յարութիւն առնել. Христо́съ воскре́съ; 2.* վերակենդանանալ, վերանորոգուիլ. в. ду́хомъ; **-сéніе** *չ.* 1, յառնելը. յարութիւն առնելը. в. Христо́во; 2. *ա.* Воскресе́нье; **-се́нскій** *ած.* Յարութեան նեխեղեցու. в. прихо́дъ. в. свяще́нникъ; **-сенъ**, сна *ա.* *եկղ.* Յարութեան, կիրակնօրեայ երգ, շարական. **-се́нье** *չ.* կիրակի, միաշաբաթ (գր.). Ве́рбное в. *Ծաղկազարդ*. Свѣ́тлое Христо́во в. *Լոյս Զատիկ*. **-си́тель** *ա.* 1, յարութիւն տուող. 2,* (**воскреси́тельница** *ի.*) վերակենդանացնող, վերանորոգող այր, կին, զօրավիգն, մխիթարիչ. **-си́ть** (-шу́ -ся́тъ), **ся** *ա.* Воскреша́ть, ся; **-си́ха** *ի.* *բս.* Anastatica hierochuntica, Երիքովի վարդը (ճանկ, թաթիկ). **-снуть** (*անց.* воскре́съ -сля, о) *ա.* Воскреса́ть; **-сный** *ած.* կիրակնօրեայ. в—ая слу́жба; в. день կիրակի օր. **-ша́ть**, -си́ть 1, յարուցանել, յարութիւն տալ. 2,* վերակենդանացնել, վերանորոգել. со́лнце весно́ю воскреша́етъ всю приро́ду; **-ся** *էր.* յարուցանուիլ. վերակենդանացնուիլ. **-ше́ніе** *չ.* յարուցանելը. յարութիւն տալը. *վերանորոգելը, վերակենդանացնելը. [նելը։

Воскри́кнуть *ա.* Вскри́кнуть.

Воскрыле́ніе *չ.* թևաւորելը, թևեր տալը. **-крыля́ть**. -крыли́ть (-лю́ -ля́тъ) *ն.* *ա.* Окрыля́ть; **-ся** *ածր.* *թևաւորուիլ. վեր սլանալ. ճախրել. հոգեպէս վերանալ, բարձրանալ. **-кры́ліе** *չ.* *եկ.* *ալ.* շուրջառի փեշը կամ եզրը. **-куре́ніе** *չ.* խունկ ծխելը, *խնկարկելը. **-куря́ть**, -кури́ть (-рю́ -кýрятъ) *ն.* *Նզ.* խունկ ծխել, խնկել, խնկարկել.

*в. кому́ еиміа́мъ մէկի առաջ խունկ ծխել, մէկին գովասանել, շողոքորթել, ներբող ասել. -ся Անդր. ակնել ծխալ, ծուխ արձակել։

Воскъ ա. մոմ, մեղրամոմ. в. яровой, ярый զարնանը առաջին անգամ պարսպ մեղուներից պատրաստուած ալիւրաձեւ, անմաքրելի մոմը. го́рный в. Տնք. Ozocérite, գետնամոմ։

Вослѣдъ Նխդ. (տրկ. երբեմն սեռկ. հոլ.) և Տ. բայ. ա. Вслѣдъ.

Во́спа ռմկ. ա. 'Оспа.

Воспаленіе չ. 1, վառելը, բորբոքելը. 2, բժ. բորբոքում, տապախտ. в. лёгкихъ; -лительный Ած. 1, որ ընդունակ է բորբոքուելու, ուռչելու. 2. բորբոքում, վարակում առաջացնող. 3, բորբոքման, տապախտի. в--ая болѣзнь, в. процессъ; -ля́ть, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) Ն. 1, վառել, բորբոքել. 2,* բորբոքել, գրգռել. в. страсти; 3, բժ. բորբոքում, տապախտ առաջացնել. -ся 1, Անդր. բորբոքուել, վառուել. 2, բժ. բորբոքումով, տապախտով վարակուել, հիւանդանալ. рука́ воспали́лась; 3,* բորբոքուել, գրգռուել, մոլեգնուել. в. гнѣвомъ; 4, Իր. վառուել, բորբոքուել։

Воспаря́ть, -ри́ть (-рю́ -ря́тъ) չ. վերև թռչել, վեր սլանալ, վերանալ, ճախրել, սաւառնել. орёлъ воспари́лъ подъ облака́.

Во́спина, -инка, -инный ա. 'Оспина, -нка, -нный.

Воспита́ніе չ. 1, կրթութիւն, դաստիարակութիւն. дома́шнее в.; 2, բուծում, բուծանելը, պահելը, խնամք տանելը (կենդանիներին, բոյսերին). -танникъ ա. -танница Է. սան, սանուհի, աշակերտ, -ուհի. -танный 1, Բյ. Ած. սնուցած. 2, Ած. կրթուած, դաստիարակուած, քաղաքավարի. в. человѣкъ; -та́тель ա. 1, կրթող, դաստիարակող, հրահանգող. 2, (воспита́тельница Է.) ռմկ. դայեակ. դաստիարակ, -կ(չ)ուհի. -та́тельный Ած. կրթական, դաստիարակչական, հրահանգիչ. в—ое значе́ніе тако́й-то мѣры; в. домъ հիմնարկութիւն աղքատների զաւակների կրթութեան համար (Պետերբուրգում և Մոսկվայում) -тыва́ніе չ. 1, կրթելը, դաստիարակելը, հրահանգելը. 2, արմատացնելը, բուծանելը, պահելը. в. растеній въ ко́мнатѣ, въ тепли́цѣ; -тывать, -та́ть 1, կրթել, դաստիարակել, հրահանգել. в. дѣтей въ пра́вилахъ вѣры и благоче́стія; 2, սնուցանել. կերակրել, բուծանել, պահել (կենդանիներ, բոյսեր). -ся Իր. կրթուել, դաստիարակուել, հրահանգուել. սնուցանուել, պահուել։

Воспламене́ніе չ. 1, վառելը. *բորբոքելը, գրգիռ. 2, վառուելը, առքելը, պայթելը. в. заря́довъ; в. у́гольной пе́чи; -ня́емость Է. դիւրավառութիւն, պայթուցիկութիւն. *գգայունութիւն. -ня́ть, -ни́ть (-ню́ -ня́тъ) Ն. 1, վառել. 2,* բորբոքել, գրգռել. -ся 1, Անդր. վառուել, պայթել, առքել. по́рохъ бы́стро воспламеня́ется отъ и́скры; 2,* բորբոքուել, խիստ գրգռուել. 3, Իր. վառուել։

Восплеска́ть (-щу́ -е́щутъ) չ. հն. սլ. ակնել ծափահարել, թնդալ։

Воспои́тель ա. -поительница Է. *սնուցանող, դիեցնող, կրթող. հրահանգող այր, կին. -пои́ть (-ною́ -я́тъ) Ն. սնուցանել, մեծացնել. *կրթել, դաստիարակել, հրահանգել։

Восполне́ніе չ. լրացնելը -полня́ть, -по́лнить (-ню -нятъ) Ն. լրացնել, լցնել. в. недоста́токъ чего́-либо: в. пробѣ́лъ; -ся Իր. լրացնուել։

Воспо́льзоваться (-зуюсь -зуются) Անդր. чѣмъ 1, օգուտ քաղել. в. удо́бнымъ слу́чаемъ къ исполне́нію свои́хъ намѣ́ренiй; 2, օգտուել, շահուել. онъ воспо́льзовался нахо́дкою.

Воспомина́ніе չ. 1, (чего́ կամ о чёмъ) յիշողութիւն, յիշատակութիւն. в. дѣтскихъ лѣтъ; 2, յիշատակ, նուէր. 3, воспомина́нія յ. յիշողութիւններ, 'յուշիկներ'. -помина́ть, -по́мнить (-ню -нятъ) -помяну́ть что և չ. о чёмъ յիշել, միտքը բերել. -ся Իր. յիշուել, մտաբերուել. -помянове́ніе չ. յիշելը, մտաբերելը։

Воспослѣ́дованіе չ. պատահելը, առաջ գալը, ծագելը, հետևելը. -довать (-дую -ютъ) չ. պատահել, առաջ գալ, ծագել, հետևել. воспослѣ́довало несча́стіе.

Воспособле́ніе չ. օգնելը, նպաստելը, օժանդակելը. -бля́ть, -би́ть (-блю́ -бя́тъ) չ. кому́, чему́ օգնել, նպաստել, օժանդակել, աջակցել։

Воспрепя́тствованіе չ. արգելելը, արգելք, խոչնդոտ հանդիսանալը. -пя́тствовать (-ствую -ютъ) չ. чему́ մի բան արգելել, խափանել, խանգարել, մի մի բանի արգելք, խոչնդոտ հանդիսանալ։

Воспрети́тель ա. -ти́тельница Է. մի բան արգելող, խափանող, խանգարող այր, կին. -ти́тельный Ած. արգելիչ, արգելող, -ղական. в—ое повелѣ́ніе; в. зако́нъ; -ща́ть, -ти́ть (-щу́ -тя́тъ) Ն. что кому́ մէկին մի բան արգելել, չթոյլատրել. в. вы́ѣздъ изъ го́рода; -ся Իր. արգելուել, չթոյլատրուել. кури́ть воспреща́ется; -ще́ніе չ. 1, արգելելը, չթոյլատրելը. 2, արգելք, խոչնդոտ։

Воспринима́ть, -приня́ть (-приму́ -и́мутъ), -прія́ть Ն. ընդունել, առնել. в. отъ купе́ли մկրտութեան աւազանից ընդունել, կնքահայր լինել. в. креще́ніе, пома́заніе; -принима́ться, -приня́ться Իր. ընդունուել, առնուել. -приня́тіе չ. ընդունելը, առնելը. -прiе́мникъ ա. 1, կնքահայր, սանահայր, 'քաւոր'. 2, Տնք. յաջորդ, ժառանգ. -прiе́мница Է. 1, կնքամայր, սանամայր. 2, Տնք. յաջորդ, ժառանգ. -прiе́мный Ած. 1, սուրբ աւազանից ընդունող, в. оте́цъ կնքահայր, սանահայր. 2, սուրբ աւազանից ընդունուած. в. сынъ սան։

Воспріи́мчивость Է. къ чему́-либо ընդունակութիւն մի բան շուտով իւրացնելու. զգայունութիւն. -чивый Ած. къ чему́-либо ընդունակ մի բան շուտով իւրացնելու, զգայուն. в. человѣ́къ, нравъ; воспріи́мчивъ къ болѣ́зни, къ зара́зѣ.

Воспрія́тіе չ. 1, ընդունելը. в. отъ купе́ли; 2, ա. Аперце́пція; -прія́тый Բյ. Ած. ընդունուած. -прія́ть (-пріиму́ -и́мутъ) ա. Воспринима́ть.

Воспроизведе́ніе չ. 1, վերարտադրելը, վերանորոգելը. 2, վերարտադրութիւն, վերանորոգութիւն. -вести́ (-веду́ -ду́тъ), ся ա. Воспроизводи́ть, ся; -води́тель ա. -води́тельница Է. վերարտադրիչ, վերանորոգիչ այր, կին. -води́тельный Ած. վերարտադրող, վերանորոգող. -води́ть (-вожу́ -дятъ), -вести́ Ն. 1, վերարտադրել, վերանորոգել. 2, վերստեղծել, վերածնել. в. типъ, сце́ну; 3, բնախ. փոխարինել (սպառուած օրգանական մասը, հիւսուածքը մի ուրիշով). -ся Իր. վերարտադրուել, վերածնուել, վերանորոգուել. -во́дство չ. վերարտադրութիւն, վերածնութիւն, վերանորոգութիւն։

Воспротивле́ніе չ. հակառակելը, ընդդիմանալը. -тивля́ться, -ти́виться (-влюсь -вятся) չ. кому́ կամ чему́ մէկին կամ մի բանի ընդդիմանալ, հակառակել, դիմադրել, հակաճառել։

Воспря́нуть չ. յանկարծ ոտնել, վեր թռչել, վեր ցատկել. в. ду́хомъ սիրտ առնել։

Воспыла́ть գ. 1, սկսել բոցավառուել, հրավառուել. բորբոքուել. 2,* բորբոքուել, տոչորուել. կրակ կտրուել, դրդուել. մոլմոքուել. в. негодова́ніемъ. гнѣвомъ, любо́вью.

Воспѣва́ніе գ. 1, երգելը. 2, գրուատելը, գովասանելը. -пѣва́тель ա. -пѣва́тельница ի. երգիչ, երգչուհի. գրուատող այր, կին. -пѣва́ть, -пѣть (-пою́ -ю́тъ) 1, ն. և գ. տ. Пѣть; 2, ն. գովասանել, գրուատել, ներբող կարդալ. -ся չէ. գովասանուիլ, գրուատուիլ. -пѣтый չէ, ած. երգուած, գովասանուած, գովաբանուած, ներբողուած, գրուատուած:

Воспяща́ть ն. և գ. եկ. ու. 1, յետ դարձնել, յետ կասեցնել. ընկրկեցնել. 2,* արգելել, խոչընդոտ հանդիսանալ, չթողլ տալ. -ся 1, անդր. յետ գնալ, յետ նահանջել, ընկրկել. 2, չէ. յետ դարձնուիլ, յետ կասեցնուիլ, ընկրկեցնուիլ:

Востоковѣдѣніе գ. արևելագիտութիւն. -то́къ ա. 1, արևելք. на в. (կամ къ в—у) отъ Фра́нціи лежи́тъ Герма́нія; 2 արևելք, արևելեան կողմ, երկրներ. жить на В—ѣ: путеше́ствіе на В.; да́льній В. ծայրագոյն արևելք. собы́тія на д—емъ в—ѣ; *В. свы́ше, В. пра̀ведный Աստուած յուսոյ. Արեգակն արդար (Յիսուս Քրիստոս):

Восторга́ться անդր. чѣмъ մի բանով զմայլուիլ, հիանալ, սքանչանալ, զարմանալ. բերկրիլ. -то́ргъ ա. զմայլմունք, հրճուում, սքանչացում, -չանք, բերկրութիւն, ցնծութիւն. притти́ въ в. զարմանալ, սքանչանալ, հիանալ:

Восторже́ніе գ. զմայլելը. -լում, սքանչանալը, -չացում. -рже́нность ի. զմայլմունք, սքանչելիութիւն, խանդավառութիւն. -рже́нный ած. զմայլած, սքանչացած, խանդավառ, ցնծալի, սքանչելի. զարմանալի, հրաշալի. в. человѣкъ խիստ տրտմ, յուսատես. հեշտութեամբ հրապուրուող մարդ. -ржествова́ть (-ствую -ютъ) գ. надъ кѣмъ կամ надъ чѣмъ յաղթանակել, մէկի, մի բանի վերայ յաղթութիւն կանգնել:

Восто́ченъ, чна ա. նկղ. երեկոյեան և փաղորդեան շարական, օրհներգութիւն (գիշերային հսկման ժամանակ). -чникъ ա. արևելեան լեզուների բաժանմունքի (ֆակուլտետի) ուսանող. -чный ած. արևելքի, արևելեան. в—ыя страны; в. вѣтеръ; в. вопро́съ; в. путь; в. человѣкъ մարդ Թուրքայի հարաւ-արևելեան սահմաններից, խորամանկ, ճարպիկ ընդունակութեամբ (առումները նշանաւորուած 'ի մէջի այլոց հայերին են):

Востре́бованіе գ. պահանջելը. до в—ія պահանջուած (գրում են նամակի ծրարի վերայ). -тре́бовать (-бую -ютъ) տ. Потре́бовать.

Востріё. ея́. -ріё, ія́, տ. Остріё; -ре́нькій (-ре́некъ -е́нька, о) ած. փղքշ. սուր. в. но́жичекъ; этотъ ма́льчикъ о́чень востре́некъ.

Вострепета́ть (-щу́ -е́щутъ) գ. սկսել դողալ, դողդողալ, դոփալ (գր.):

Востре́цъ, á ա. բս. Calamagrostis silvatica, անտառային եղեգնախոտ. -ри́ть (-рю́ -ря́тъ) տ. Остри́ть; -ро́ ճ. տ. Во́стрый; -рогла́зый ած. սուր աչք ունեցող, սրատես, քաջատես. -рогу́бцы, цовъ ա. Острогу́бцы; -роно́гій ած. արագոտն, արագաշարժ, ժիր. -роно́сый ած. սրաքիթ, սրացռուկ. в—ая пти́ца; в—ое су́дно; -рохво́стъ ա. կնդ. Dafila acuta, սրատուտ բադը: [փող ածել:

Вострубе́ть (-блю́ -у́бятъ) ն. սկսել փող փչել,

Востру́ха ի. -ру́шка փղքշ. *խիստ ժիր, կենդանի, լեզուանի կենարմատ. անհանգիստ, անհամբեր կենարմատ. -рый (востёръ, -стра́, о) տ. Острый; во́стро́ մ. սուր, արագ կերպով. держи́ у́хо в.! զգոյշ եղիր. հակիր ուշադրութեամբ. -ря́къ, а̀, -рячо́къ, чка́ նւզ. տ. Остря́къ -рячо́къ.

Восхвале́ніе գ. 1, գովասանելը, գրուատելը. 2, գովեստ, գովասանութիւն, գրուատիք, ներբող. -ля́ть, -ли́ть (-лю́ -а́лятъ) ն. գովասանել, գովաբանել, գրուատել. -ся չէ. գովաբանուիլ, գրուատուիլ:

Восхити́тельность ի. հրապոյր, հրապուրանք. զմայլմունք, սքանչելի, հրաշալի լինելը. -ти́тельный ած. հիանալի, զմայլեցուցիչ, չքնաղ, զարմանալի, սքանչելի, թովիչ. в—ое пѣніе; -ща́ть, -(и́)ти́ть (-щу́ -хи́тятъ) ն. 1, եկ. ու. յափշտակել, վերացնել, վերև տանել. 2,* զմայլեցնել, հիացնել, սքանչացնել, զարմացնել. թովել. -ся անդր. *հիանալ. զմայլել, սքանչանալ, զարմանալ. в. красо́тами приро́ды; -ще́ніе գ. 1, հիացնելը, զմայլեցնելը, սքանչացնելը. 2, հիացմունք, զմայլմունք, սքանչանք:

Восходи́ть (-жу́ -хо́дятъ), взойти́ գ. 1, բարձրանալ. ելնել. в. на́ гору; 2, (արեգակի լուսնի և այլ լուսատուների մասին) ծագել. со́лнце, луна́ восхо́дитъ; восходя́щее свѣти́ло ծագող, երևացող լուսատու, *նշանաւոր բան. 3, վեր սլանալ. моли́твы пра́ведныхъ и вопль неви́нныхъ восхо́дятъ къ небеса̀мъ; 4, բսնիլ, ծլիլ. яро́вой посѣвъ взошёлъ; восходя́щая черта́ կմ ли́нія ծննդբ. և իրւբ. որդիներանց դէպի հայրերը, նախահայրերը բարձրացող ծննդաբանութիւն. -хо́дъ ա. 1, ելնելը, բարձրանալը. ծագելը. в. со́лнца կմ со́лнечный в.; 2, ռմկ. արևելք, արևելակողմ. -хожде́ніе գ. 1, բարձրանալը, ելնելը. в. на́ гору; 2, ծագելը, երևալը. они́ рабо́таютъ съ в—ія со́лнца до захожде́нія. [կամենալ:

Восхотѣ́ть (-хочу́ -о́чешь -тя́тъ) գ. ցանկանալ,

Восца́ ի. բժ. քոր, քոս (մարդու մատների արանքներում, ձիու ագու վերայ կամ շան թաթի տակին):

Восца́рствовать (-ствую -ютъ) ն. սկսել թագաւորել. -чу́вствовать (-ствую -ютъ) ն. սկսել զգալ, իմանալ. в. ра̀дость, удово́льствіе; -ся չէ. զգացուիլ, իմացուիլ. -ше́ствіе գ. բարձրանալը, ելնելը. в. на престо́лъ գահ բարձրանալը, գահակալութիւն. -шумѣ́ть (-млю́ -мя́тъ) գ. սկսել աղմուկ հանել:

Восьмери́къ, á ա. 1, ութանոց. ութ միութիւն պարունակող բան. в. свѣчъ ութ հատ մոմ, որոնք միասին մի գրուանքայ են կշռում. куль муки́ в. ութ պուդ կշռող ալիւրի պարկ. 2. ութ պուդ կմ ութ գրուանքայ կշռող երկաթ, ծանրութիւն. 3, ութ վերշոկ կարուածքով (տրամագծով) գերան. -мери́чный ած. ութական. в—ое «и» քերկ. ութական «и», որը բաղաձայններին առաջ է գրւում, իսկ եկ. ու. լեզուի մէջ իբրև թիւ 8 է նշանակում. -мёрка ի. 1, թղթխ. ութ աչքանոց խաղաթուղթ. 2, չորս զոյգ. в. лошаде́й; 3, մակոյկ. նաւակ 8 թիակներով. -мерно́й ած. ութանոց, ութ պարունակող. -меро, ы́хъ թւ. հւք. ['ի միասին, բոլորը միասին առած, ընդամէնը] ութ (յգ. սեռկ. հոլ.). в. дѣте́й; насъ бы́ло в.; -меры, ы́хъ թւ. հւք. (միայն անեզական անուններին հետ) ութ. в. са́ни; -мидеся́тый, ая, ое թւ. դւ. ութսուներորդ. -миднéвный ած. ութօրեայ. в. каранти́нъ; -милѣ́тній ած. ութա-

մեայ. ուժ տաշխկան. в. трудъ; в. мáльчикъ; **-минóгъ** ա. կնդ. Octopus, ութոտանի [կակղամորթ]ն. **-мóй**, áя, óе թւ. դս. ութերորդ։

Вотúровать (-рую -ютъ) չ. և ն. (գերմ.) Թեր կամ դէմ ձայն տալ. քուէ տալ։

Во||ткáть (-ткý -тчёшь -ткýтъ) ն. մի բանի հետ խառնել. մի բանի հետ միասին գործել. **-ся** կր. մի բանի հետ խառնուել, միասին գործուել. **-ткнýть, ся** տ. Втыкáть, ся.

Вóт||ра, -ря ի. 1, կտրած, փուշ հատիկ, յարդ, պտղման. մանր կտրատած խոտ իբրև խար, բուստ անասուններու. 2, երկաթը խարտոցելիս կամ հրակէոր դայլիկոնելիս թափուած փոշին։

Вотрý տ. Втерéть.

Вотрý||ха ի. **-шка. -шечка** Նւզ. ձուով, իւղով շինած, իսկ մէջը շռւմիով (твóрогъ) կամ ուրիշ բանով լցրած կարկանդակ. **-шечный** ած. այտպիսի կարկանդկի. в—ое тѣсто. [քուէ։

Вóтумъ ա. (լտ.) Թեր կամ դէմ տուած ձայն.

Вóт||чимъ, -чина, -чинка, -чинникъ, -чинница, -чинный տ. 'Отчимъ. -чина...

Вотщé մ. զուր տեղը, իզուր, ապարդիւն։

Вотъ ցուցչ. ՊՆ. և մ. ահա, «հըէս». нá. в. тебѣ!

Вóх||ра ի. ԴՆը. Ocre, դեղնդեղ. **-ристый** ած. դեղնդեղաշատ. **-рить** (-рю -рятъ) ն. դեղնդեղ քսել. в. зàмшу; **-ряникъ** ա. դեղնդերի աման, պուտուկ. **-ряный** ած. դեղնդեղի. в—ая крáска.

Во||царéніе չ. Թագաւորելը. -րեցնելը. **-цáрять, -царúть** (-рю -рятъ) ն. 1, Թագաւորեցնել. 2,* հաստատել, սահմանել. **-ся** անդր. 1, Թագաւորել. 2,* առհ. տիրել, հաստատուիլ։

Воцерковлéніе չ. եկղ. եկեղեցադրելը, եկեղեցու մէջ ընդունելը (տ. նաև Сороковáя молúтва).

Вочеловѣ́||чение չ. մարդացում, մարդեղութիւն (Յիսուսի). **-читься** (-чусь -чатся) անդր. եկղ. մարդանալ (Յիսուս Քրիստոսի մասին)։

Вó||чію, -чью տ. Воóчію. [պերտ, լաթ։

Во||швá ի. ԴՆգ. շորի մէջ կարած աղնիւ կտ-

Вошёлъ -шлá, ó տ. Войтú.

Вó||шка Նւզ. տ. Вошь; вóшки յ. բս. Spergula arvensis դաշտայ աղուանիճը. **-шкарица** տ. Гнида; **-шь**, вши ի. (ծովրբ. յ. вши, ей) կնդ. Pediculus, ոջիլ. в. травянáя կնդ. Aphis rosae, վարդալուիճ։

Вошью տ. Вшить. [լինէր՝։

Вощáга ի. ԴՆգ. Թմբուկի զարկիչը, «դհոլի չու-

Во||щá ի. ԴՆգ. մեղրի զատարկ. հին հաց, որ Թողել են փեթակում մեղուներ զրաւելու համար. **-щаница** ի. ԴՆգ. պատիկ ամանի ձեով շինած մոմի կտոր. **щáнка** ի. 1, մոմ ծըծած մահուցի կտոր կոհկարասիքը շփելու համար. առհ. մոմլաթ. 2, մի կտոր մոմ, որով դերձակները դերձանը մոմում են. 3, մեղրահացերի արկղ. 4, մեղրահացից մոմ հանելու մեքենայ անօթը. 5, բս. Cerinthe minor, մոմածաղիկ. **-щанóй** ած. 1, մոմաշէն, մոմից շինած. 2, մոմած. մոմ քսած. **-щéніе** չ. մոմելը, մոմ քսելը. **-щечóнъ**. чкá Նւզ. տ. Воскъ; **-щúна** ի. **-щúнка** Նւզ. դատարկ մեղրահաց, չիչ. **-щúнный** ած. դատարկ մեղրահացի. **-щúть** (-щý -щáтъ), нав — ն. 1, մոմել, մոմ քսել. 2, դատարկ մեղրահացը Թացելով հալած մոմի մէջ, կպցնել փեթակի յատակին, որպէս զի նորա վերայ մեղուն մեղր ածէ։

Вó||ю տ. Выть; **-ю́ю** տ. Воевáть.

Воя||жёръ ա. **-жёрка** ի. (Фр.) կանկ. կմ հեգն. ճանապարհորդ, -ող այր, կին. **-жúровать** (-рую -ютъ) չ. (Фр.) կանկ. կմ հեգն. ճանապարհորդել, պանդխտել. **-жъ** ա. (Фр.) ճանապարհորդութիւն։

Во||я́на, -я́нъ ա. ԴՆգ. (սովորբ. հեգն.) տ. Вóинъ.

Впа||дáть, -сть չ. во что մի բանի մէջ ընկնել, գլորուել. в. въ я́му, въ ровъ; впáли глазá աչքերը փոս են ընկել. 2, (գետի մասին) Թափուել, հոսել. Невá впадáетъ въ Фúнскій залúвъ; 3, ներս խուժել. 4,* դժբախտութեան, փորձանքի մէջ ընկնել, դժբախտութեան, փորձանքի պատահել. в. въ несчáстіе, въ бѣдý. въ отчàяніе. во искушéніе; в. въ крáйность ծայրայեղութեան մէջ ընկնել. **-дéніе** չ. 1. Թափուելը, հոսելը (գետի). ներս խուժելը (Թշնամու). в. въ чужія зéмли; 2, գետաբերան. при впадéніи Окú въ Вóлгу; **-дина** ի. **-динка** Նւզ. փոս ընկած, կորացած տեղ. в. на щекѣ́; **-дистый** ած. շատ փոս ընկած տեղեր ունեցող։

Впа́||иваніе չ. կպցնելով ներս դնելը. **-ивать -я́ть** ն. զիւրահալ մետաղով կպցնել, մի բանի մէջ դնել. ներս դնել. **-ся** կր. կպցնելով ներս դրուել. **-йка** ի. 1, տ. Впа́иваніе; 2. մի բանի մէջ դրած, կպցրած, ամրացրած իրը։

Впа́лзы||ваніе, -вать. вползтú տ. Вползáніе, -зáть.

В||пáлость ի. փոս ընկած, ներս պրծած լինելը. **-пáлый** ած. փոս ընկած, ներս պրծած. в—ые глазà, в—ыя щéки; **-пасть** (-падý -дýтъ; անց. впалъ, -ла о) տ. Впадáть.

Впахáться (-шýсь -шýтся) անդր. վարելով, հերկելով ուրիշի հողի մէջ ընկնել, ուրիշի հողը յափշտակել. в. въ чью-лúбо зéмлю.

В||паяніе, -паять (-я́ю -я́ютъ). **ся** տ. Впáиваніе. -вать. ся.

Впе||рвóй մ. ռմկ. **-рвые** մ. առաջին անգամ. мнѣ не впервóй այդ ինձ համար նոր չէ, առաջին անգամը չէ։

Впере||вáлку մ. տ. Вперевáлъ 2; **-вáлъ** մ. 1, ալդալկի, շեշտակի, ամէն բանի վերայով. ամբողջովին. горя́чка пошлá *в. ջերմախտը առանց խտրութեան, հերթով ամէնքին էլ հարուածում է. 2, տատանուելով. դէսուդէն ընկնելով, շտապելով։ [րը ծայրին հասած։

Впере||вёртну. -вертóнъ, -вёртъ մ. ծալելով ծայ-

Впе||редú Նխդ. (սեռկ. հոլ.) և մ. 1, առջևից, առաջից. ѣхать в.; в. вóйска; 2, առաջ եղող, առաջ գտնուող, ապագայ, ապագայում եկող, հետեւող. дни ещё в. դեռ շատ օրեր կան. вáша рѣчь в. ձեր խօսելու հերթը դեռ կգայ. **-рёдъ** մ. 1. առաջ. войскá двúнулись в.; ни взадъ, ни в. ոչ յետ և ոչ առաջ. 2. առաջուց, կանխօրօք, վաղօրօք. послáть людéй в., чтóбы всё приготóвили. 3, այսուհետև, այնուհետև, ապայ, յետոյ. в. бýдешь осторóжнѣе.

Впере||мéжку մ. փոփոխակի կերպով, մերթ այս, մերթ այն, մինը միւսի յետեից. **-мѣ́шку** մ. խառը, խառնած, խառնիխուռն։

Вперéніе չ. 1, մի բանի վերայ յառելը, սևեռելը (օր. ուշադրութեան). 2, ներշնչելը. պատուաստելը։

Впереры́въ մ. 1, տ. Наперерывъ; 2, մինը միւսի յետեից. հերթով. կարգով։

Вперéть (вопрý -рýтъ; անց. впёръ -пёрлá, о). **ся** տ. Впирáть, ся.

Вперехвáтъ մ. առաջ ընկնելով, մրցմամբ։

Впе||рять. -рúть (-рю́ -ря́тъ) ն. что въ когó, во что и на когó, на что 1, յառել, սևեռել մէկին, մի բանի վրայ. в. въ когó взоръ; 2.* ներշնչել. պատուաստել. в. въ ю́ношескія сердцá любóвь къ

добру; -ся չ. յանձնուել, անձնաւել, *Ներշնչուել։

Впечатлимость, -лительность ի. զգայունութիւն, դիւրազգացութիւն. **-лительный** ած. զգայուն, դիւրազգաց. молодость впечатлительна; **-лѣвать, -лѣть** ն. что во что կմ въ чёмъ 1, տպաւորել, խորապէս տպել. в. ужасъ въ кого մէկի վերայ ահ ու սարսափ գցել. **-ся.** во что և въ чёмъ ներգ. և չ. տպաւորուել, տրամադրուել, հաստատուել. **-лѣніе** շ. 1, տպաւորելը, խորապէս տպելը. 2, տպաւորութիւն. путевыя в—ія; произвести на кого, оставить въ комъ хорошее կմ дурное в.; **-лѣнный** (արտս. -лѣн—) բյ. ած. տպաւորուած, հաստատուած. **-лѣть, ся** տ. Впечатлѣвать, ся.

Впивать, впить ն. что въ себя մի բան իր մէջ ծծել, իր մէջ քաշել. грецкая губка удобно впиваетъ въ себя влажность; **-ся** ներգ. 1, յանձնակ գործածութիւնից ընդհանրապէս դուրս ելած ընդերկրորդ. 2,* խայթոցը, ճիրաններրը, ատամներրը ևն խրել, թաղել, մխել մի բանի մէջ. волкъ впился въ барана; піявки хорошо впились; *в. взоромъ, глазами въ кого, во что աչքերը մէկին, մի բանի վերայ սեւեռել, յառել։

Впинать, впнуть, впнуть ն. *անկ. գործծ.* հարուածելով, աքացելով, ներս մղել, ներս խոթել, ներս խցկել։

Впиранie շ. զոռով ներս մղելը, ներս կոխելը, ներս խցկելը. **-рать,** вперѣть ն. զոռով ներս մղել, ներս կոխել, ներս խցկել. **-ся** չ. զոռով ներս խցկուել, ներս մղուել, ներս կոխուել։

Вписанie. **-сыванie** շ. մի բանի մէջ գրելը, մացնելը, ներմուծելը. **-сывать, -сать** (-шу -пишутъ) ն. մի բանի մէջ գրել, մացնել. ցուցակագրել, արձանագրել, ներմուծել. в. въ сословіе купцовъ; в. счётъ въ книгу; **-ся** 1, ներգ. որ և է դասակարգի, ընկերութեան անդամ դրուել. в. въ купцы, въ мѣщане, въ артель; 2, չ. ցուցակագրուել, ներմուծուել:

Впитывать. **-тать** ն. ներս ծծել, ներս քաշել. **-ся** ներգ. ներս ծծուել, ներս քաշուել. вода впитывается въ землю [-лось) տ. Впиваться.

Впиться (вопьюсь -пьются; *անց.* впился -лась

Впихиванie շ. ներս կոխելը, ներս խցկելը, ներս մղելը. **-хивать, -хать, -хнуть** ն. ներս կոխել, ներս խցկել, ներս մղել. меня невольно впихнули въ толпу; **-ся** 1, ներգ. ներս խցկուել, զոռով ներս արձնուել. 2, չ. ներս խցկուել, ներս կոխուել, զոռով ներս մացնուել:

Вплавлять, -плавить (влю -вять) ն. հալելով ներս ածել, միացնել. **-плавь** Տ. լողալով. переправиться черезъ рѣку в.

Вплескиванie շ. մի բանի մէջ, ներս սրսկելը. **-скивать. -снуть** ն. մի բանի մէջ, ներս սրսկել **-ся** չ. մի բանի մէջ սրսկուել, ածուել։

Вплести, -сть (-ту -тутъ; *անց.* вплёлъ -ла, ло), **-стися** (*անց.* вплелся -лась -лось) տ. Вплетать, ся; **-тать -сти, -сть** ն. во что 1, ներհիւսել. в. ленту въ косу. 2,* խառնել, խճճել մի գործի մէջ. в. кого-либо въ ссору, въ хлопоты; **-ся** 1, ներգ. *խառնուել, միջամտել. в. не въ своё дѣло; 2, չ. ներհիւսուել. **-тенiе** շ. ներհիւսելը, *խառնելը, խճճելը մի գործի մէջ։

Вплотную Տ. 1. կիպ առ կիպ, հոծ բազմութեամբ, ընդհուպ. улица в. заставлена подводами: рѣзать корму в. ծովգ. ուղիղ նաւի յետևից ընդհուպ առաջ անցնել. подойти в. къ берегу, къ пристани; 2, կուշտ, լիապէս. закусить в.

Вплоть Տ. 1, ամրապէս, առանց անցք, ծերպ թողնելու. заколотить окно в.; 2, լարմատ, մինչև որը. քիփ. остричь виски в.; в. до самого утра լոյս մինչև առաւօտ։

Вплыванie շ. լողալով ներս մտնելը. **-вать -ть** (вплыву -вутъ; *անց.* вплылъ-ла, ло; -ли) չ. լողալով ներս մտնել. корабли вплыли въ заливъ; **-тie** տ. Вплыванie.

Вподъёмъ Տ. ույժին, զօրութեանը, չափին համապատասխան. это только лошади в., а не человеку այդ միայն ձին տանել կարող է և ոչ թէ մարդը։ [առձայն, ցածր ձայնով։

Впол|глаза Տ. կիսաբաց աչքով. **-голоса** Տ. կի-

Впол|занie շ. սողալով ներս մտնելը. **-зать, -зти** (-зу -зутъ; *անց.* вползъ -лзла, о) չ. во что. куда սողալով ներս մտնել։

Вполнѣ Տ. 1, կատարելապէս. в. доволенъ; 2. լիովին, ամբողջովին. выдать назначенную сумму в.

Вполоборота Տ. կիսով չափ, կողքով դարձած. онъ обернулся ко мнѣ в.

Вполовину Տ. կիսով չափ։

Вполуоткрытый ած. կիսով չափ բաց. в п о л о т к р ы т а Տ. կիսով չափ բաց, կիսով չափ բացուած, յայտնուած. «истина снеснѣе в.»։

Впол|прямо Տ. *առոգգ.* ոչ բոլորովին ուղիղ, թեք. **-пути** Տ. կէս ճանապարհին. встрѣтить в.: -(пол)пьяна Տ. կիսով չափ խմած, հարբած. **-спѣла** Տ. կիսով չափ հասած, պատրաստ. уварить в. -(пол)сыта Տ. կէս կուշտ կէս սոված, կիսափոր։

Вполы Տ. Տես. և ռսկ. կիսով չափ։

Впопадъ Տ. (մեծ մասամբ не բացս. մասնիկի հետ) իր տեղը, բստ պատշաճի. 'ի դէպ ժամու, յարմար, պատեհ ժամանակ:

Впопыхахъ Տ. շտապով, խուճապով, փութկոտութեամբ, վազելով, «խառնաշփոթ»։

Впорожнѣ Տ. դատարկ, առանց բեռան. ѣхать в.

Впору Տ. 1, 'ի դէպ ժամու, պատեհ, պատշաճ ժամին. прийти в.: 2,* չափով համապատասխան, համեմատ. платье в.

Впослѣд|нее, -нiе Տ. վերջին անգամ [յետոյ։

Впослѣдствiи Տ. *ապա.* յետոյ, հուսկ ուրեմն, հուսկ

Впотьмахъ Տ. մթութեան, խաւարի մէջ։

Вправду Տ. ճշմարտիւ, լիրաւի.

Впра|вить (-влю -вятъ). **ся** տ. Вправливать, ся: **-вка** ի. **-вленiе, -вливанiе** շ. ուղղելը, ուղղելով իր տեղը դնելը. **-вливать, -вить** տ. Вправлять; **-ся** 1, ներգ. տ. Вправлять, ся; 2, չ. ուղղուել, ուղղուելով իր տեղը դրուել. вывихнутые члены вправляются костоправами: **-влять, -вить** ն. ուղղել, ուղղելով ներս գցել, իր տեղը դնել. в. вывихнутый членъ: **-ся** 1, ներգ. ներս ընկնել, իր տեղը ընկնել. 2, չ. ուղղուելով ներս գցուել, իր տեղը դրուել։

В|право շ. դէպի աջ. они поѣхали в., а мы влѣво; **-правѣ** Տ. աջ կողմում. в. отъ дороги стоитъ деревня.

Впрахъ Տ. բոլորովին, մինչեւ հիմնապէս, հիմնովին, գլխովին. уничтожить, разбить в.

Впрашиваться. -проситься ներգ. խնդրելով պաշտօնի ընդունուել, ինդրելով աշխատել մի տեղ առաւ ձեռք բերել։

В|предь Տ. այսուհետև, յետոյ, ապագայում. в. буду осторожнѣе; в. до новаго распоряженія նոր անօրինութեան. **-пречь** տ. Впрячь.

Впро|бось Տ. զրեթէ բոկոտն, բոբիկ. **-бѣль** Տ.

պղտտակախտան, տաքտտկատւն. **-горячъ** *Ն. մէջ բոլորովին տաք.* **-глядь** *Ն. գուզ, ուղիղ կերպով.* **-голодь** *Ն. կէս կուշտ կէս սոված.* **-желть** *Ն. դեղնախտան, դեղնաւուն.* **-зелень** *Ն. կանաչախտան, կանաչին տուող.* убирáть хлѣбъ в. *գեա ևս չհասած, գեա ևս խակ արտը հնձել։*

Варонъ *Ն.* I *Տնգ. այսուհետև, պայ, յետոյ, ապագայի համար. ընդմիշտ.* 2, *պաշարի համար.* посолить огурцы в.; 3, *յօգուտ, ի շահ.* ему ничто нейдётъ в. [та в.

Виpóрѣзь *Ն. մէջին կտրած.* серебряная рабó-

Варосáнъ *Ն.* попасть в. *իւր անհոգութեան պատճառով անախորժութեան, անպատեհութեան հանդիպել, խայտառակուել։*

Варóсинь *Ն. կապտախտան, կապտաւուն։*

Виpоситься (-шýсь, -сятся) *տ.* Вираши́ваться.

Випро||**сóнкахъ, -сóнья** *Ն. քնաթաթախ.* онъ говорилъ что-то в. **-хмель** *Ն. կէս հարբած, կէս զգաստ.* **-холодь** *Ն. թեթև ցուրտ զգալով, թեթև մրսած.* **-холость** *Ն. երբեմն կնոջից ·մեկնած, երբև ամուրի.* жить в.

Вирóчемъ *Ն. բայց, սակայն, այնուամենայնիւ։*

Вирóчернь *Ն. սևախտան, սևին տուող.* серебряныя издѣлія. в.

Впры||**гиваніе** *չ. մի բանի մէջ թռչելը, ցատկելը, ոստնելը.* **-гивать, -(ы)гнуть** *չ. թռչել, ցատկել, ոստնել մի բանի մէջ.* в. въ лодку.

В||**прыскиваніе, -прыскиваніе** *չ. ներս սրսկելը, ներարկում.* подкóжное в. мóрфія; **-прыскивать, -прыскать, -прыснуть** *ն. ներարկել, մ. բանի մէջ սրսկել, ածել, թափել.* в. въ больнóй глазъ лѣкáрственную жидкость; **-ся** *կր. ներարկուել, մի բանի մէջ սրսկուել.* **-прыснъ** *ա. տ.* Впрыскиваніе

Впрыть *Ն. խիստ արագ, չափ դնելով, սրընթաց.* гонá за вóромъ в. (*ուժին յանճն.* во всю прыть *խիստ արագ վազելով, չափ դնելով*)։

В||**пряганіе** *չ. լծելը, *մի բանի մէջ խճճելը, կաշկանդելը.* **-прягáть,** -пречь (*արա.* впречь) *ն.* во что *լծել.* в. лошадей въ сáни; **որ և է գժուար գործի մէջ խառնել, խճճել, կաշկանդել.* **-ся** I, *ներգ. լծուել. *իւր շնորհին գժուար գործ տանել.* впрягся въ эту работу; 2, *կր. լծուել։*

Впря||**дéніе, -дываніе** *չ. ներմանելը, մանելով մի բանի հետ խառնելը.* **-дывать** *ն.* I. впрядывать. -сть *ն. ներմանել, մանելով մի բանի հետ խառնել.* в. шёлкъ въ гáрусъ; **-ся** *կր. մանուելով մի բանի հետ խառնուել.* II. впрядывать, -нуть *չ. Տնգ. տ.* Впрыгивать; **-жéніе** *չ.* **-жка** *է. լծելը։*

В||**прямить** (-млю -мя́ть) *տ.* Випрямливать. ся; **-прямливаніе** *չ. ուղղելը, դզելը, դրատելը.* **-прямливать,** -прямить *ն. ուղղել, դզել, դրատել.* **-ся** *կր. ուղղուել, դզուել, դրատուել.* **-прямь** *Ն.* I, *ուղղակի, ուղիղ, դէպուղիղ, շեշտակի.* иттй в.; 2,* *յիրաւի, ճշմարտապէս, ուղիղ որ, արդար և։*

В||**пря́нуть** *տ.* Впрядывать; **-прясть** (впряду́ -ду́тъ; *անց.* впрялъ -ла, *և* -лá -ло, ли), **ся** *տ.* Впря́дывать, ся I.

В||**прятываніе** *չ. թաքցնելը, ծածկելը, պահելը.* **-прятывать, -прятать** (-ячу -чутъ) *ն. թաքցնել, ծածկել, պահել.* **-ся** I, *ներգ. թաքնուել. պահուել.* 2. *կր. թաքցնուել, պահուել, ծածկուել։*

Впрячь (-ягу́ -яжёшь -ягу́тъ; *անց.* впрягъ -глá, ò), **ся** *տ.* Впрягáть, ся.

Впу||**гиваніе** *չ. վախեցնելով ներս մտցնելը.* **-гивать, -гнуть** *ն. վախեցնելով ներս մտցնել.* в. птичку въ клѣтку.

Впу||**клость** *է. կորութիւն, գոգաւորութիւն.* **-клый** *ած. սև. զորձձ. կորացած, գոգաւոր, ներս ղրծած, ներս ընկած։*

В||**пусканіе** *չ.* I, *ներս թողնելը.* 2, *խրելը.* **-пускáть, -пустить** *ն.* I, *ներս թողնել.* в. въ домъ; в. рыбу въ прудъ; 2, *խրել, ցցել, անել, թաղել.* пчелá впустила своё жáло въ рýку; **-ся** *կր.* I, *ներս թողնուել.* 2, *խրուել, անցուել, թաղուել.* **-пускнóй** *ած. ներս թողնող, ներմուծող.* в. жóлобъ *հեղուկը ներս թողնող կիսախողովակ.* в. билéтъ *մուտքի տոմսակ.* **-пускъ** *ա. ներս թողնելը. մուտք.* в. по билéтамъ; **-пустить** (-щу́ -стятъ), **ся** *տ.* Впускáть, ся.

Впусть *Ն. զատարկ, պարապ, անբնակ. անխնամ, երեսի վերայ ընկած, խաթարուած.* домъ стойтъ в.; это мѣсто оставлено в.

Впу||**таніе, -тываніе** *չ.* I, *մի բանի մէջ գործածելը, -ծուելը, ներհիւսելը, -ուելը.* 2,* *փորձանքի, խաթարալի մէջ գցելը.* **-тывать, -тать,** *ն.* I, *մի բանի մէջ գործել, ներհիւսել.* 2,* *փորձանքի, խաթարալի մէջ գցել, խճճել, կաշկանդել դժուար գործի մէջ.* онъ впуталъ меня въ это непріятное дѣло; **-ся** I, *ներգ. մի բանի մէջ խրուել, թաղուել. *մի բանի մէջ խառնուել, մի բանի մէջ ընկնել.* не впутывайся не въ своё дѣло; 2, *կր. ներհիւսուել։*

Впухъ *Ն.* I, *կատարելապէս, գլխովին.* разбить непріятеля в.; разбить в. и впрахъ; 2, *շքեղութեամբ, փարթամութեամբ.* разрядиться в.

Впы||**рять, -рнуть** *ն. ներս մխել, ներս կոխել, ներս խրել.* в. ножъ.

Впя||**ливаніе** *չ. շրջանակելը (գործուածքի).* **-ливать. -лить** (-лю -лятъ) *ն.* I, *գործուածքը, անկուածը շրջանակել, շրջանակի մէջ ձգել, պրկել ասեղնագործելու կամ մզդակելու համար.* в. кисею для вышиванія; 2, *զոռով ներս կոխել, ներս գնել.* насилу впялилъ руки въ перчáтки; **-ся** *ներգ.* I, *աչքերը յառել, սեւեռել մի բանի.* что ты въ меня впялился? 2, *անպատեհ կերպով զարգաբուել, զուգուել, պաճուճուել.* 3, *կր. շրջանակուել, շրջանակի մէջ ձգուել, պրկուել։*

Впя||**теро** *Ն. հինգ անգամ.* в. бóлѣе; **-терóмъ** *Ն. հինգ հոգով, հնգովին.* мы обѣдали в.

Впя||**чиваніе** *չ.* I, *յետ-յետ տանելով ներս մտցնելը.* 2,* *զոռով մի բանի մէջ գցելը.* **-чивать, -тить** (-чу -тятъ) *ն.* I, *յետ-յետ տանելով ներս մտցնել.* в. карéту въ сарáй; 2, *ռմկ. *զոռով մի բանի մէջ գցել.* впятилъ меня въ хлóпоты; **-ся** *կր.* I, *յետ-յետ տարուելով ներս մտցնուել.* 2,* *զոռով մի բանի մէջ գցուել։*

Вра||**гóвка** *է. Թշնամուհի, Թշնամի կինարմատ.* **-гоугóдникъ** *ա. Թշնամու, դեւի արբանեակ, կամարար.* **-гýша** *է. Տնգ. չերմախտ, անեղ։*

Врагъ *ա.* I, врагъ, á 1, *Թշնամի, հակառակորդ, 'դուշման', սատ, չարակամ. չար ոգի.* II. врагъ, а *Տնգ. և ռմկ. տ.* Оврáгъ.

Вра||**ждá** *է. ատյաց.* (*Տնգ.* в—ý) *Թշնամութիւն, ատելութիւն, չարակամութիւն.* **-ждéбникъ** *ա.* **-ждéбница** *է. սև. զորձձ. ատող, Թշնամանող այր, կին.* **-ждéбность** *է. Թշնամութիւն, Թշնամանք.* **-ждéбный** *ած. Թշնամական.* в. постýпокъ; **-ждовáніе** *չ. Թշնամանելը.* **-ждовáть** (-дýю -ютъ) *չ.* комý, съ кѣмъ, прóтивъ когó *չ. Թշնամանել, ոխ պահել, Թշնամութիւն անել.* **-жень,** жка *ա. ռւզ. պատիկ ձոր, ձորիկ.* **-жёнокъ,** нка *ռւզ.* I, *գետկ.* 2,* *խիստ կենդանի, անզուսպ*

երկրայ. -жесній ած. Թշնամական. в—ія ухищренія; -жій. жья, жье ած. Թշնամու, Թշնամական. գիւղերն. в—ья рука; в—ья сила.

Вразбивку մ. խառնիխուռն, առանձին առանձին, մաս մաս. -брóдъ մ. ցիրուցան, դէս ու դէն ընկած. -брóсъ մ. առանձին առանձին, զատ զատ. -дрóбь մ. կտոր կտոր, մաս մաս. мы в. не продаёмъ (հնկեր. ա. 'Оптомъ) -мáхъ մ. ձեռքը բարձրացնելով. ձեռքով շարժում անելով. ударить в.; -мётъ մ. ցիրուցան, դէս ու դէն ընկած. -сыпную մ. ցիր ու ցան ընկած, շաղ տուած։

Вразумитель ա. -мительница ի. մեկնող, բացատրող. խրատող այր, կին. -мительность ի. պարզութիւն, գիտահասկանալիութիւն. -мительный ած. գիտահասկանալի, պարզ. -мленіе չ. մեկնելը, բացատրելը. խրատելը. -млять, -мить (-млю -мятъ) ն. во что մի բան մեկնել, բացատրել, հասկացնել. խրատել, զգաստացնել, խելքի բերել. -ся 1, ներգ. во что մի բան հասկանալ, իմանալ. 2, չր. во что հասկացողութեան բերուիլ. խրատուիլ, զգաստանալ, խելքի բերուիլ։

Вразъ մ. միանգամից. միաժամանակ, 'Вдругъ'։

Враки, -къ ի. յ. փչախօսութիւն, բամբասանք, վայրահաչութիւն. -кýнъ, á ա. -кýнья ի. -ль, я ա. -ляха, -лья ի. ստախօս, փչախօս, վայրահաչ այր, կին. -льня ի. կոնկ. ստախօս,\ փուչ մարդկանց [ժողովարան։

Вранъ եկ. ս. ա. Воронъ.

Враньё, ья չ. 1, սուտ, զուր խօսելը. 2, ստախօսութիւն, զրախօսութիւն, բամբասանք, վայրահաչութիւն։

Врасплóхъ մ. յանկարծ, անսպասելի, անակընկալ կերպով. застать. застигнуть кого в.

Врастáніе չ. ներաճելը, աճելով, մեծանալով ներս մտնելը. -стáть, -сти (-стý -стýтъ; անց. вросъ -слá, ó) չ. 1, ներաճել. աճելով, մեծանալով ներս մտնել. корень врастаетъ въ землю; ноготь искривился и врастаетъ въ тѣло; 2.* ծանրութիւնից թաղուել, ներս խրուել. домишко вросъ въ землю; 3, врасти въ своё платье, въ обувь մեծանալով զգեստի իր (յայն) շորի, ոտնամանի. онъ ещё врастётъ въ свой сапоги.

Врастрýску մ. ոչ խիտ, նօսր, ցանցառ. сѣять зерно в.; -тáжку մ. 1, պարզելով, ձգելով, բացելով. 2, պարզուած, ձգուած, բացուած։

Вратá չ. յ. եկ. ս. ա. Ворóта 1; Царскія в. (կմ двери) եկեղեցու բեմի դուռը սեղանի (զոհարանի) դիմաց. святыя в. մեծ դուռ (վանքերում). тріумфальныя в. առանձին հանդիսի համար կառուցած դարպաս։

Вратúгъ ա. Девясильникъ.

Вращáло չ. առանցքային (ջուլհակի) դազգահի մէջ գլանակ, որի վերայ ամբողջ է փաթաթած. -тáть (-щý -тáтъ), ся Տնց. ա. Вращáть, ся; -тникъ ա. -тница ի. զանապան, զանապահ, բարապան այր, կին։

Врать (врý -рýтъ; անց. вралъ -лá -лó և -ло, -ли) соврать, наврать ն. սուտ ասել, սուտ խօսել, ստրել, փուչ բաներ դուրս տալ. ся ներգ. թւիլ, ասել, սուտ խօսել. тебѣ сегóдня что-то врётся քու այսօր տրամադրուած ես սուտ խօսելու։

Врачебá ի. եկ. ս. բուժում, բժշկութիւն, դարմանում. -чéбникъ ա. 1, բժշկարան (գիրք). 2, ամկ. ա. Врачъ; -чéбница ի. Տնց. հիւանդանոց, բուժարան. -чéбный ած. բժշկական. в—ая наука, — практика; -чеваніе չ. բուժելը, բժշկելը, դարմանելը. -чевáтель ա. Врачъ; -чевáть (-чýю -ютъ), уврачевать, ն. բուժել, բժշկել, առողջացնել, դարմանել. -ся եկ. ս. ներգ. և չր. բուժուիլ, բժշկուիլ, առողջանալ, դարմանուիլ. -чéй ի. Տնց. բժշկուհի, կին բժիշկ։

Врачъ, á ա. բժիշկ. зубной в. ատամնաբոյժ։

Вращáтельный ած. 1, պտոյտ եկող, պտտուող. в—ое движеніе; 2, պտոյտ տուող, պտտեցնող. в—ая паровая машина; -щáть ն. что և չ. чѣмъ պտոյտ տալ, պտտեցնել, *խաղացնել. -ся ներգ. 1, պտոյտ գալ, պտտուիլ. земля вращается около солнца; 2,* լինել, գտնուիլ, ապրիլ, շփուիլ. в. въ обществѣ; -щéніе չ. պտոյտ տալը, պտտեցնելը։

Вредитель ա. -дительница ի. վնասող, վնասակար այր, կին. -дительность ի. վնասակարութիւն. -дительный ած. վնասակար, վնասող. -дить (-жý -дятъ), повредить, 1, չ. комý, чемý վնասել, վնաս, զեն տալ. 2, (միայն повредить) ն. վնասել, խեղել. онъ повредилъ себѣ нóгу; -днóсть ի. վնասակարութիւն. -дный ած. վնասակար, վնաս տուող. в—ое лѣкарство; в. совѣтъ, в—ое ученіе, в—ое направленіе; -донóсный ած. վնասաբեր. в. вóздухъ; в—ая сила.

Вредъ, á ա. ներգ. վնաս, զեն. понести, потерпѣть в.; причинить, нанести комý-либо в.; ко вредý կմ во в. 'ի վնաս։

Временникъ, à ա. Տնց. ժամանակագիրք, ժամանակագրութիւն. -меннóй, -менный ած. ժամանակաւոր։ Врéменно մ. ժամանակաւորապէս. -менность ի. ժամանակաւոր, անցողական լինելը. -менщикъ, á ա. բախտի, պատահմունքի բերմամբ բարձրացած, իշխանութեան հասած մարդ. -мечко չ. նւզ. կարճ, քիչ ժամանակ. -мя չ. -мени (յ. временá -мéнъ և -мёнъ -áмъ ևն) 1, ժամանակ. во в. войны պատերազմի ժամանակ. вó-в. ժամանակին, 'ի դէպ ժամու, յարմար, պատեհ ժամանակ. отъ врéмени до врéмени, в. отъ врéмени, по временáмъ, временàми ժամանակ առ ժամանակ, երբեմն, մերթ. на в. ժամանակաւորապէս. до поры, до врéмени ցարանհազոյն ժամանակ. временá гóда տարուայ եղանակները. сухóе, дождливое, ненáстное в. չորային, անձրեւային, եղային եղանակ. 2, բանս. когдá бýдешь во времени, и насъ помяни (առծ.). в. красить, безврéменье стáритъ (առծ.). 3, քրկ. врéмя настоящее, прошéдшее, бýдущее; -мяпрепровожденіе, -мяпровожденіе չ. ժամանակ անցկացնել[ու եղանակ]ը. -мясчисленіе չ. ժամանակի հաշուելը։

Веретенó եկ. ս. ա. Веретелó.

Врéтище եկ. ս. 1, խորգ, քուրձ. во в—ѣ и пéплѣ покáяться խորգով և մոխրով ապաշխարել. 2, կոշտ մազէ զործուածքից կարած պարկ, 'Дерюга'։

Врúнуть ն. ներս զցել, ներս նետել. -ся ներգ. ներս ընկնել, ներս նետուիլ. ա. Рúнуть, ся.

Врóвень մ. հաւասար կերպով. налить стаканъ в. съ краями.

Врождáться ներգ. 'ի բնէ, սկզբից ևեթ ծընուիլ. -дённость ի. բնածին լինելը. -дённый բյ. ած. բնածին, բնատուր. в—ое добродушіе; в—ая добродѣтель.

Врóзницу մ. ա. Враздрóбь; -розь, -рознь մ. առանձին առանձին, զատ զատ, բաժան բաժան։

Врóзсыпь մ. ա. Вразсыпную.

В|ростáть, -рости́ *տ.* Врастáть. -сти́; **-ростóкъ,** сткà *ա.* *մի բանի մէջ աճած, մտած ածելորդ բան, օր. ածելորդ միս։*

Врóсхмель *մ.* *ոչ բոլորովին հարբած, բաւականաչափ ՚քէփավցած՚։*

В|рубáть, -рубúть (-блю́ -у́бятъ) *ն.* *կտրելով ներս մտցնել.* в. бревнó въ стѣ́ну, в. топóръ въ бревнó; **-ся 1,** *անդր.* *զօրով թշնամու զօրքի մէջ մտուիլ, խրուիլ, խուժել.* кóнница нѣ́сколько разъ врубáлась въ непріятельскую пѣ́хоту; **2,** *չր.* *կտրուելով ներս դրուել.* **-ру́бка** *ի.* **-рублéніе** *չ.* *կտրելով ներս գնելը.* в. бàлокъ; **-ру́бъ** *ա.* *ճտնգ.* *այն փոսը. խոռոչը, որ կտրում են բոլում՝ հանածոն հեշտութեամբ հանելու համար։*

Вру́|нъ, á *ա.* **-нья** *ի.* *ստախօս այր, կին։*

Врухъ *ա.* *կնդ.* Bruchus pisi, *ոլոռաս ճճին։*

Вру|чáть, -чи́ть *ն.* *ընձեռնել, տալ, յանձնել. հաւատալ.* **-ся** *չր.* *ընձեռնուիլ, տրուիլ, յանձնուիլ.* **-чéніе** *չ.* *ընձեռնելը, տալը, յանձնելը.* **-чи́тель** *ա.* **-чи́тельница** *ի.* *ընձեռնող, յանձնող այր, կին.* **-чи́ть** (-чу́ -чáтъ), ся *տ.* Вручáть, ся.

В|рывáніе *չ.* *փորելով թաղելը.* **-рывáть, -рыть** (-рóю -ютъ) *ն.* *փորելով թաղել, խորել (գր.).* **-рывáться I.** вры|вáться. -ться **1,** *անդր.* *փորելով գետնի մէջ թաղուիլ.* **2.** *չր.* *ցցուիլ, տնկուիլ.* столбы́ у забóра врывàются въ зéмлю; **II.** врывáться. ворвáться *անդր.* *ներս խուժել, զօրով ներս մտնել.* непріятель ворвáлся въ крѣ́пость; огóнь и дымъ ворвáлись въ óкна; **-ры́тіе** *չ.* *փորելով թաղելը։*

В|рѣзаніе *չ.* *կտրելով, փորելով մէջը դնելը.* **-рѣзáть, ся, -рѣ́зать** (-рѣ́жу -жутъ). **ся** *տ.* Врѣ́зывать, ся; **-рѣ́зна** *ի.* **1,** *տ.* Врѣ́заніе; **2,** *փորած տեղում ամրացրած իրը. ատարկան.* **-рѣзнóй** *ած.* *փորուածքի, փորած տեղում ամրացրած, դրած.* в. замóкъ, в—ы́я украшéнія: **-рѣ́зываніе** *տ.* Врѣ́заніе; **-рѣ́зывать, -рѣ́зать** *ն.* **1,** *փորելով (մի բան կտրելով, մի բանի մէջ փոս կտրելով) մէջը դնել.* в. замóкъ. задви́жку, пéтли въ дверь *դռան վերայ փոս կտրելով, այդ փոսի մէջ դնել, ամրացնել փականքը, փակիչը, ծխնին.* **2,*** *տպաւորել.* **-ся 1,** *անդր.* *խրուիլ. մխուիլ.* пóѣздъ сошёлъ съ рéльсовъ. и вагóны врѣ́зались въ нáсыпь; **2,*** *ներս խուժել, զօրով ներս պրծնել.* в. въ непріятельскіе ряды́: **3,*** *տպաւորուիլ.* э́то си́льно врѣ́залось въ мою́ пàмять; **4,** *ռմկ.* **սիրահարուիլ.* я пó уши въ неё врѣ́зался; **5.** *չր.* *փորած բանի մէջ դրուիլ, ամրացնուիլ։*

Врю́|тить (-чу -тятъ), **ся** *տ.* Врю́чивать. ся: **-хать** *տ.* Врю́тить; **-хаться** *անդր.* *խիստ սիրահարուիլ. սիրահարութիւնից խելքը կորցնել.* **-чивать, -тить** *ն.* *մի բանի մէջ կոխել, հրնդելով մի բանի մէջ գցել, խրել.* в. въ болóто; **-ся 1,** *անդր.* *խրուիլ, թաղուիլ ցեխի, ճահճի մէջ.* лóшадь врю́тилась въ топь; **2,*** *փորձանքի մէջ ընկնիլ, պատրաքի մէջ խրուիլ.* **3,*** *սիրահարուիլ.* онъ въ неё врю́тился; **4,** *չր.* *խրուիլ, ցցուիլ, կոխուիլ մի բանի մէջ։*

Врядъ, врядъ ли *մ.* *հազիւ, հազիւ թէ։*

Вса|ди́ть (-жу́ -дятъ). **ся** *տ.* Всáживать, ся; **-дка** *ի.* *մի բանի մէջ դնելը, տնկելը, ցցելը, մխելը։*

Всáд|никъ *ա.* **1,** (всáдница *ի.*) *ձիաւոր, հեծրւոր այր, կին.* **2.** *ապակէն, հեծեալ զօրական.* **3,** в с à д н и к и *յ.* *ապետներ, ասպետական դասակարգ (հին Հռոմում).* **-ническій, -ничій,** чья, чье *ած.* *ձիաւորի, հեծեալի, ապակէնի, ասպետի, ասպետական.*

Всá|живаніе *չ.* *տ.* Всáдка; **-живать, -дить** *ն.* *մի բանի մէջ դնել, տնկել. խրել, ցցել, մխել.* в. ножъ въ ру́ку; в. колъ въ зéмлю; **-ся** *չր.* *դնուիլ, տնկուիլ, խրուիլ, ցցուիլ, մխուիլ մի բանի մէջ։*

Всáсы|ваніе *չ.* *ներս ծծելը, իր մէջ քաշելը.* **-вательный** *ած.* *ծծող, ներս քաշող.* водоподъёмные насóсы бывàютъ в—ые и дàвящіе; **-вать,** всосáть *ն.* *ծծել, ներս քաշել.* грéцкая гу́бка всáсываетъ влàжность; всáсывающіе сосу́ды *կզմխ.* Vasa absorbentia. *ծծուկներ.* **-ся 1,** *անդր.* во что *ծծելով խրուիլ, մխուիլ, թաղուիլ մի բանի մէջ.* піявица всáсывается въ тѣ́ло; **2,** *ծծելուն վարժուիլ, ընտելանալ.* младéнецъ спервá не бралъ гру́ди. а тепéрь всáсывается: **3,** *չր.* *ներս ծծուիլ. ներս քաշուիլ.* водà всáсывается землёй. растéніями.

Всáчи|ваніе *չ.* *կայլակելով ներս թափուիլը, *տարածուիլը, սփռուիլը.* **-ваться,** всочи́ться *անդր.* во что, кудà *կաթելով, կայլակելով ներս թափուիլ, *տարածուիլ, սփռուիլ։*

Всвóяси *մ.* *սկլ. գործծ.* *տ.* Восвóяси.

Всё *տ.* Весь II.

Все|августѣ́йшій *ած.* *ամենաօգոստափառ (տիտղոս կայսեր և կայսրուհու).* **-благóй** *ած.* *ամենաբարի (միայն Աստծու մասին).* **-блажéнный** *ած.* *եկղ.* *ամեներանելի.* чи́стая, в—ая Богорóдица Дѣ́ва; **-ви́децъ, дца** *ա.* *ամենատես.* в. Богъ; **-ви́дящій** *ած.* *ամէն բան տեսնող, ամենատես.* **-влáстіе** *չ.* *անսահման իշխանութիւն.* **-влáстный** *ած.* *անսահման իշխանութեան տէր, ամենակարող.* **-возмóжный** *ած.* *ամէն տեսակ, բազմազիմի.* **-высочáйшій** *ած.* *ամենաբարձրեալ, ամենակարող.* в. Промыслъ; **-вы́шній** *ած.* *ամենաբարձրեալ. անհասանելի.* в. Прóмыслъ. В с е в ы ш н і й, нягo *ա.* *Ամենաբարձրեալ[ն Աստուած].* **-вѣ́децъ, дца** *ա.* *ամենագէտ.* в. Богъ: **-вѣ́дущій** *ած.* *ամենագէտ, ամենիմաց.* оди́нъ Богъ всевѣ́дущъ; **-вѣ́дѣніе** *չ.* *ամենագիտութիւն, ամենիմացութիւն։*

Все|гдá *մ.* *միշտ, ամէն ժամանակ.* **-гдáшній** *ած.* *մշտական.* в—ія забóты; **-гóдно** *մ.* *ամէն տարի. իւրաքանչիւր տարի։*

Все|держи́тель *ա.* *ամենակալ (Աստուած).* **-днéвный** *ած.* **1,** *ամենօրեայ, առօրեայ.* в—ая слу́жба; в—ое плàтье; **2,** *ամբողջ օրը շարունակուող.* **-душéвный, -ду́шный** *մ.* *հոգով-սրտով պատրաստ.* в—вно радъ вамъ служи́ть *հոգով, սրտով ուրախ եմ ձեզ ծառայելու.* люби́ть когó в—шно; **-еди́нство** *չ.* *միակութիւն, եզակութիւն.* **-зижди́тель** *ա.* *ամենաստեղծ, ամէն բան ստեղծող.* **-зижди́тельный** *ած.* *ամենաստեղծի.* **-знáйка** *հոր.* *խմաստակ. իրան ամենագէտ համարող անձ.* **-знáніе** *տ.* Всевѣ́дѣніе; **-зри́мый** *ած.* *ամէնքի համար տեսանելի.* **-зря́щій** *տ.* Всеви́дящій; **-исцѣляющій** *ած.* *ամենաբոյժ, ամէն ցաւ բուժող, դարմանող.* **-конéчный** *ած.* *ծայրայեղ, կատարեալ.* в—ое разорéніе; в с е к о н é ч н о *մ.* *անշուշտ, անկասկած. անպայման։*

Все|лéніе *չ.* *սկլ. գործծ.* *բնակեցնելը, տեղաւորելը* . **лéнная, ой** *ի.* *տիեզերք, աշխարհ.* **-лéнскій** *ած.* *տիեզերական, համաշխարհային.* в. собóръ; в. патріáрхъ; в—ая суббóта *շաբաթ, երբ ըստ կարգադրութեան տիեզերական ժողովների*

ընտանիքում են բոլոր ննջեցեալներին. -лить (-лю́ -лятъ), ся см. Вселять, ся; -льникъ м. սկւ. գործծ. -льница է. գաղթական, -ուհի, պանդուխտ, -ըն-տանի, նմանն այր, կին:

Все|любе́зный -ый. ամենասիրալիր, խիստ սի-րալիր. -**любящій** -ый. ամենագթառատ, սիրով առլցուած. в. Богъ.

Вселя́ть, -ли́ть ъ. куда́ 1, բնակեցնել, տեղա-ւորել. 2, въ кого́, во что ներշնչել, ազդաւորել, ազդել. вселя́ть страхъ въ кого́-либо; -**ся** 1, անդր. куда́ բնակուել, տեղաւորուել. 2, въ кого́, во что ներշնչուել, ազդուորուել, հաստատուել. 3, կր. բնակեցնուել, տեղաւորուել:

Все́|меро ֆ. եօթն անգամ. в. бо́льше, в. ме́нь-ше; -**меро́мъ** ֆ. եօթն հոգով:

Все|милосе́рдый -ый. ամենագթած, ամենաողոր-մած. в. Спасъ; -**ми́лостивѣйшій** -ый. ամենաողոր-մած (տիտղոս կայսեր, կայսրուհու կամ իրենց որդոց շնորհքներին մակդիր); всеми́лости-вѣйше ֆ. ամենաողորմածաբար. -**мину́тный** տ. Ежемину́тный; -**мі́рный** -ый. համաշխարհային, -հական, տիեզերական. в—ая исто́рія; в. пото́пъ; в—ая вы́ставка; -**могу́щественный** -ый. ամենա-կարող, ամենազօր. -**могу́щество** չ. ամենակարո-ղութիւն. всё въ мірѣ дока́зываетъ в. Бо́жіе; -**могу́щій**. -**мо́щный** -ый. ամենակարող, ամենազօր. -**му́дрый** -ый. ամենիմաստուն. -**мѣ́рный** -ый. ամէն տեսակ, ամենաբազմազգիմի. ամէն տեսակ մի-ջոցներով. -**мѣ́стность** է. սկւ. գործծ. 1, ամենու-րեքութիւն. 2, ամէն տեղեր, անհուն տարա-ծութիւն. -**мѣ́стный** -ый. ամենուրեք, համատարած. -**наро́дный** -ый. 1, համայն ազգի, համայն ժո-ղովրդի, հասարակաց. сла́ва вели́каго писа́-теля составля́етъ в—ое достоя́ніе; объяви́ть во в—ое извѣ́стіе; -**непремѣ́нно** ֆ. անպայման կեր-պով, անշուշտ. -**нижа́йшій** -ый. ամենախոնարհ, ամենահնազանդ. в—ая про́сьба; в. слуга́; все-нижа́йше ֆ. ամենախոնարհաբար, ամենախո-նարհաբար. -**но́чная**, ой է. [ժամ слу́жба] տ. Всено́щный; -**нощно́й**, -**но́щный** -ый. եկղ. ողջ գի-շեր տևող. в—ое славосло́віе, бдѣ́ніе; в—ая слу́жба երեկոյեան պաշտօն, ժամերգութիւն. -**о́бщій** -ый. ընդհանուր. в—ая ра́дость; в—ая по́льза; в—ая исто́рія; -**о́бщность** է. հանրութիւն, ընդհանուր լինելը. -**объе́млемость** է. հանրիմացու-թիւն, անծայր, անեզր գիտութիւն. -**объе́млемый** սկւ. գործծ. -**объе́млющій** -ый. ամենահաս, հանրի-մաց, հանրագիտական, ամենիմաց. *անծայր, անեզր, անհուն. в. умъ; в—ая учёность; -**ору́-жіе** չ. կատարեալ սպառազինութիւն. во *в—іи зна́ніи; -**по́дданнѣйшій** -ый. գերազ. ամենահպա-տակ. в. докла́дъ, в—ее донесе́ніе, в—ая про́сь-ба; всепо́дданнѣйше ֆ. գերազ. ամենահպա-տակօրէն. представля́ть, докла́дывать, доноси́ть, проси́ть в.; -**поко́рный**, -**поко́рнѣйшій** -ый. գերազ. ամենախոնարհ, ամենահնազանդ. в. слуга́; в—ое проше́ніе; -**пре́даннѣйшій** -ый. ամենանուէր. -**пресвѣтлѣ́йшій** -ый. ամենապայծառափայլ (տիտ-ղոս սուրբ վեհապետների). -**проща́ющій** -ый. ամէն բան ներող, մաքրող. -**проще́ніе** չ. ընդհանուր ներում, թողութիւն. -**ра́достный** -ый. ընդհանուր ուրախութիւն արտայայտող. в—ое торжество́.

[illegible]ъ ֆ. բարեկամաբար, սրտաբաց, գայթակղած:

Всеросси́йскій -ый. ամենայն ռուսաց. Самодер-жецъ В.; -**свѣ́тлый** -ый. ամենափայլ, ամենալուսաւոր պայծառագոյն. -**свѣ́тность** է. տիեզերականութիւն, համաշխարհայնութիւն. -**свѣ́тный** -ый. համաշ-խարհային, տիեզերական. -**свято́й** -ый. սրբազնա-սուրբ. -**святѣ́йшество** չ. ամենասրբազնագոյն, ծայ-րագոյն (տիտղոս պատրիարքների). -**си́льный** -ый. ամենազօր, ամենակարող. Всеси́льный, аго м. Ամենակարող Աստուած. -**сла́вный** -ый. ա-մենափառաւոր, չնաշխարհիկ, շքեղ. -**соверше́н-ный** -ый. ամենակատարեալ. -**сожже́ніе** չ. ողջակէզ. -**сожига́ющій** -ый. ամենակէզ, ամէն բան այրող, կիզող, մաշող. -**сокруша́ющій** -ый. ամէն բան կործանող, խորտակող. -**сторо́нній** -ый. բազմակող-մանի. в—ее обсужде́ніе, разсмотрѣ́ніе; все-сторо́нне ֆ. բազմակողմանի կերպով:

Всесу́щій, всесу́щаго м. եկ. սլ. ամենագոյ, անեղ, անսկիզբն և անվախճան:

Всё-таки յամենայն դէպս, ինչ էլ լինի. տ. Весь II.

Все|уничиже́нно ֆ. ամենանուաստաբար. в. васъ прошу́; -**усе́рдіе** չ. ամենաջերմ եռանդ, ջերմեռանդու-թիւն. -**усе́рдный** -ый. ամենաեռանդուն, ամենաջեր-մեռանդ. -**услы́шаніе** չ. ընդհանուր լսողութիւն, ունկնդրութիւն, ամենքի լսելը. во в. 'ի լուր ամե-նեցուն. -**хва́льный** -ый. ամենափառաբանեալ, վե-հապանծ. -**цѣле́бный** -ый. ամենաբոյժ, ամէն հի-ւանդութիւն, ամէն ցաւ բժշկող. -**цѣ́лость** է. ամբողջութիւն. -**цѣ́лый** -ый. ողջ, ամբողջ. все-цѣ́ло ֆ. ամբողջապէս, ամբողջովին. дѣ́ятель-ность, в. посвящённая литерату́рѣ; -**ча́сный** -ый. իւրաքանչիւր ժամ, խիստ յաճախ եղող, պա-տահող. -**честно́й**, -**честнѣ́йшій** -ый. եկղ. սուրբ, սրբազան (տիտղոս վանահայրերի, վարդապետ-ների, կոյսերի). в—ой оте́цъ հայր սուրբ. в—шій оте́цъ архимандри́тъ; -**чти́мый** -ый. ա-մենայարգ, ամէնքից յարգուած, խիստ յարգելի. -**ще́дрый** -ый. ամենատու, ամենագթառատ. в. Богъ; -**ѣ́дный**, -**я́дный** -ый. ամենակեր, անխտիր ամէն տեսակ կերակուրներ ուտող. человѣ́къ есть живо́тное всеѣ́дное; всеѣ́дная կամ в—ая недѣ́ля, седми́ца, առանց պասի, ուտիսաւոր շաբաթ (երբ չորեքշաբթի և ուրբաթ ուտում են, չեն պահում). -**я́децъ**, дца м. ամենակեր, անխտիր ամէն տեսակ կերակուր ուտող:

Вска́киваніе չ. թռչկոտելով բարձրանալը. -**ска́кивать**, вскочи́ть, -скокну́ть չ. 1, թռչելով, թռչկոտելով ելնել, բարձրանալ. вскочи́лъ на ска-ме́йку; 2.* արագ յայտնուել, գոյանալ. на лбу вскочи́ла ши́шка [отъ уда́ра]; вскочи́лъ чи́рей.

Вска́пываніе չ. փորելով շուռ տալը, փխրեց-նելը. -**вать**, вскопа́ть ъ. փորելով շուռումուռ տալ, փխրեցնել, բրել. в. гряды́; -**ся** կր. փո-րուել, բրուել, փխրեցնուել:

Вскара́бкиваться, -**каться** անդր. մագլցելով ելնել, բարձրանալ. в. на де́рево.

Вска́рмливаніе չ. սնուցանելը, բուծանելը, կերակրելը. -**вать**, вскорми́ть ъ. սնուցանել, դիեցնել, բուծանել, կերակրել, պահել. -**ся** կր. սնուցանուել, բուծանուել, պահուել, կերակրուել:

Вска|та́ть, -**кати́ть** (-чу́ -тятъ) տ. Вска́тывать: -**ка́тка** է. վերև գլորելը. -**ка́тъ** м. 1, տ. Вска́т-ка; 2, թեք տեղ. շեղանիստ, որի վրայով կա-րելի է գերան, քար եւն գլորելով բարձրացնել. -**ка́тываніе** է. տ. Вска́тка; -**ка́тывать**, -**ката́ть**, -**кати́ть** ъ. վերև գլորել. всѣ брёвна вската́ли на бе́регъ въ сто́пы; -**ка́тываться** 1, անդր. ры́-ба вска́тывается ձուկը խաղում է (ասում են Ուրալի կազակները). 2, կր. վերև գլորուել:

Вска́чиваніе տ. Вска́тываніе; -**ка́чивать** տ. Вска́-

тывать; **-качь** *Ն.* *չափ դնելով, վաղելով.* «схватилъ вожжи и, ударивъ изо всей силы по лошади, пустился в. къ господскому двору».

Вскаяться *անդր.* *զղջալ, ապրջալ, փոշմանիլ։*

Вски|даніе *տ.* Вскидываніе; **-дать** *ն.* *վերև ածել, վերև ձգել, վերև նետել, վերև շպրտել.* **-ся** *անդր. և չր.* *վերև ածուիլ, վերև ձգուիլ, վերև նետուիլ.* **-дка** *ի. տ.* Вскидание; **-дчивый** *ած.* *կասկածոտ, ամբաստանող.* **-дываніе** *չ.* *վերև ածելը, վերև ձգելը, վերև նետելը, վերև շպրտելը.* **-дывать**, -дать, **-нуть** *ն.* **1**, *վերև ածել, վերև ձգել, վերև նետել, վերև շպրտել.* в. сѣно на стогъ; вскинуть грамоту *Հնց.* *խաղաղութեան մուրհակը ձգել և պատերազմ հրատարակել.* **2**, *արագապէս վեր բարձրացնել. վեր ուղղել.* **-ся 1**, *անդր.* *վերև վազել, վերև նետուիլ.* вскинулись на кровлю и тотчасъ потушили пожаръ; **2**, *անդր.* *մէկի վերայ յարձակուիլ, ընկնիլ (հայհոյելով, նախատելով).* **3**, *չր.* *վերև ածուիլ, վերև ձգուիլ, վերև նետուիլ. վերև ուղղուիլ։*

Вс|кипаніе *չ.* *եռալը, եռ գալը, եփ գալը.* в. металла, молока, воды; **-кипать**, -кипѣть *չ.* *եռ գալ, եռալ, եփ գալ.* въ самоварѣ вода уже вскипѣла; в. негодованіемъ *կատաղութիւնից կրակ կտրիլ.* **-кипка** *ի.* **-кипъ** *ա. տ.* Вскипаніе, -пѣніе; **-кипѣніе** *չ.* *եռ գալ, եփ գալ պրծնելը.* **-кипѣть** (-плю -пятъ) *տ.* Вскипать.

Вски|пятить (-чу́ -тятъ) *ն.* *եռ ածել, եփ ածել.* **-пяченіе** *չ.* *եփ ածելը, եռ ածելը։*

Вс|кисаніе *չ.* *թթուիլը, քացախիլը.* **-кисать**, **-киснуть** *չ.* *խմորուիլ, թթուիլ, քացախիլ.* тѣсто вскисло.

Вс|кладка *ի.* *մի բանի վերայ դնելը.* **-кладная** грамота *տ.* Взмётная *կամ* Размётная грамота; **-кладываніе** *չ.* *մի բանի վերայ դնելը, գարսելը.* **-кладывать**, **-класть** (-аду́ -дутъ) *ն.* *մի բանի վերայ դնել, դարսել.* **-ся** *չր.* *մի բանի վերայ դըրուիլ, դարսուիլ։*

Всклевать (-клюю -ютъ) *տ.* Всклёвывать.

Всклеветать (-щу́ -вещутъ), **ся** *չ.* *մեղադրել, ամբաստանել, զրպարտել.* за свой грѣхъ на меня всклеветался.

Вклё|вка *ի.* **-въ** *ա.* *կտցահարելով ծակելը, բացելը.* яйца на всклёвѣ *թուխսը ճուտ հանելու վրայ է.* **-вываніе** *չ.* *կտցահարելով բացելը, ծակելը.* **-вывать**, всклевать *ն.* *կտցահարելով բացել, ծակել։*

Вс|клепаніе *չ.* *մէկի վերայ յանցանք, մեղք ձգելը, բարդելը.* **-клепать** (-плю -плютъ), **ся** *տ.* Всклёпывать, ся; **-клёпный** *ած.* *հնարովի, յերիւրած, շինծու, նանիր, զուր, անարդար.* в. оговоръ; **-клёпъ** *ա.* **-клёпываніе** *չ. տ.* Всклепаніе; **-клёпывать**, -клепать *ն.* *մէկի վերայ յանցանք, մեղք ձգել, բարդել. մէկին զրպարտել.* всклепалъ на меня небылицу; **-ся** *անդր.* *մէկի վերայ յարձակուիլ. մէկին մեղադրել.* «что ты всклепался на меня?» *Ինչ ես ինձ մեղադրում։*

Вскли|киваніе *չ.* *ճչելը, ձայնելը, ճչալը.* **-кивать**, **-кнуть** *չ.* *յանկարծ ճչել, ձայնել, ճչալ։*

Всклокотаться (-очу́сь -о́чутся) *անդր.* *մանչել, խիստ յուզուիլ, ալէկոծուիլ.* море всклокочется.

Вс|клокочить (-чу -чатъ) *տ.* Всклочить; **-клоченіе**, **-клочиваніе** *չ.* *գզգզելը, քրքրելը, խճճելը.* **-клочивать**, **-клочить** (-чу -чатъ) *ն.* *գզել, գզգզել, խճճել, քրքրել.* в. шерсть; в. кого *ռմկ.* *մէկի մազերից քաշել.* **-ся 1**, *անդր. և չր.* *գզուիլ, գզգզուիլ, քրքրուիլ, խճճուիլ.* волосы всклочились: **-клочка** *ի.* *քաշքշելը, գզգզելը, քրքրելը, խճճելը.* задать в—у *ռմկ.* *մազերից քաշել, մազերը փետել։*

Вско|выриваніе *չ.* *փորփրելը, ճանկռտելը.* **-вы́ривать**, **-вырять**, **-выргуть** *ն.* *փորփրել, ճանկռտել.* в. землю *վառ վարել, հերկել։*

Вс|кокнуть *տ.* Вскакивать; **-кокъ I.** *ռմկ.* *ա. տ.* Вскакиваніе; **II.** *Ն. տ.* Вскачь.

Вско|лебаніе *չ.* *յուզելը, ալէկոծելը.* **-лебать** (-лѣблю -ютъ) *ն.* **1**, *շարժել, ժամ տալ, թափահարել.* **2**, *յուզել, ալէկոծել.* **-ся** *անդր.* **1**, *շարժուիլ, ժամ գալ.* **2**, *խռովիլ, յուզուիլ, ալէկոծուիլ։*

Всколу|пываніе *չ.* *քերելով, ճանկռտելով բացելը.* **-пывать**, **-пать**, **-пнуть** *ն.* *ճանկռտելով, քերելով բացել, վերցնել, շորթել։*

Всколы|хать (-хаю -ютъ *և* -лышу -шутъ), **-хнуть** *ն.* *յանկարծ թափահարել, շարժել, ժամ տալ, ճօճել.* **-ся** *անդր.* **1**, *շարժուիլ, ժամ գալ, ճօճուիլ.* **2.*** *ցնցուիլ, վեր ցատկել, գգաստանալ, պատրաստուիլ։*

Вс|кользнуть *չ.* *արագ ներս սահիլ, ներս մըտնել.* **-кользь** *Ն.* *թեթև, կողմնակի, հարևանցի կերպով.* объ этомъ сказано было в.

Вско|паніе, **-пать**, **ся** *տ.* Вскапываніе, **-вать**, ся.

Вскор|митель, **-мительница** *տ.* Воскормитель, -ница; **-мить** (-млю -мятъ) *տ.* Вскармливать; **-мленецъ**, нца *տ.* Вскормленникъ; **-мленіе** *չ.* *սնուցանելը, կերակրելը, դիեցնելը.* искусственное в. младенца; **-мленникъ** *ա.* **-мленница** *ի.* **1**, *սան, սանուհի.* **2**, *Հնց.* *սնպանակից, մըտերիմ ճաշող այր. կին.* **-мленничекъ**, чка *նւզ. տ.* Вскормленникъ; -(ор)**млённый** *ք). ած.* *սնուցած, մեծացրած. բուծած, բուած.* **-млять**, **-мить** *տ.* Вскармливать; **-мъ** *ա.* *սնուցանելը. բուծանելը, բուելը (որոշ ժամանակ).* отдать телёнка ▬ в.

Вскоро|бить (-блю -бятъ), **ся** *տ.* Вскоробливать, ся; **-бливать**, -бить *ն.* *ուռցնել.* прибылая вода вскоробила лёдъ на рѣкѣ; **-ся 1**, *անդր.* *ուռչիլ, բարձրանալ.* доска вскоробилась; **2**, *չր.* *ուռցնուիլ, բարձրացնուիլ։*

Вскородить (-жу -дятъ) *ն.* *թեթև կերպով տափանել, ցաքանել (ծառի ճիւղերից շինած տափանով)։*

Вскорѣ *Ն.* *շուտով, շատ չ'անցած։*

Вскоситься (-шу́сь -о́сятся) *չ.* на кого *մէկի վերայ ծուռ աչքով, խէթ, թշնամաբար նայել։*

Вскосматить (-чу -тятъ) *ն.* *մազերը գզգզել, քրքրել. բրդաշատ դարձնել։*

Вскочить (-чу́ -кочатъ) *տ.* Вскакивать.

Вс|краина *ի.* *մի բանի եզրը, ափը, կողքը. «գ[...] բաղը» (բառ լայնութեան).* **-край I.** *ռմկ.* [...] Край; **II.** *նխդ.* (*սեռկ. հոլ.*) *և Ն.* **1**, *մօտիկ, [...] բանի ափին կամ ափով.* иди в. берега; городъ лежитъ в. моря; **2**, *մինչև ափը, մինչև ծայրը [...] բերանը.* насыпать мѣру пшеницы в.

Вс|крёбываться, **-кребаться** *անդր.* *երկար քերե[...]լով ներս մըտնել։*

Вс|крикиваніе *չ.* *յանկարծ ճչելը, ձայնելը, ճ[...]լը.* **-крикивать**, **-кричать** (-чу́ -чатъ), **-крикнуть** [...] *յանկարծ ճչել, ձայնել, ճչալ, աղաղակել.* **-кри[къ]** *ա.* *ճչելը, ձայնելը, աղաղակելը. յանկարծակի ճ[...]*

Вскрой *ա. Հնց. տ.* Вскрытіе.

Вс|круженіе *չ.* *պտոյտ տալը, պտտեցնելը.* **-кружить** (-жу́ -ружатъ) *ն.* *պտտեցնել, պտոյտ տա[լ]*

в. кому́ го́лову *մէկին գլխահան անել, մէկի խելք տանել, մէկին տաքոյ, նանիր յոյսեր ներշնչել*. **-ся** *անդ.* *պտոյտ գալ, *շփոթուիլ, ՚շգուիլ՚*. у меня́ голова́ вскружи́лась отъ мно́жества заня́тій, отъ шу́му.

Вскручи́ниться (-нюсь -нится) *չ. տնձկանալ, կարօտիլ, տնձկութիւնից հալ ու մաշ ըլլալ*. онъ по ро́динѣ вскручи́нился.

Вскрыва́льный *-ծ. բացելու, բաց անելու, ճեղքելու*. **-крыва́ніе** *չ. բացելը, բաց անելը. ճեղքելը*. **-крыва́ть**, вскрыть *ն.* **1,** *բացել, բաց անել*. в. пробирку; в. посы́лку, письмо́; **2,** *կզմխ. ճեղել[ով բաց անել]*. в. трупъ; **3,** *Թղթխ. Թուղթը բացել, շրջել*. в. ко́зыря; **-ся** *անդ.* **&** *չ. բացուիլ*. рѣки вскры́лись; нары́въ самъ собо́ю вскры́лся; вскры́лся пи́ковый тузъ; **-крывно́й** *ա.* Вскрыва́льный; **-кры́вочный** *ա.* Вскрыва́льный. **-вно́й; -кры́тіе** *չ.* **1,** *բացելը, ճեղքելը*. в. тру́па; **2,** *բացուիլը*. в. рѣки́; **-крыть** (-кро́ю -ютъ), **ся** *ա.* Вскрыва́ть, ся; **-кры́ша** *է.* **1,** *ա.* Вскры́тіе; рѣка́ на в—ѣ *գետը շուտով բացուելու է (սառուցից)*. **2,** *Թղթխ. կօզըրներ ցոյց տալով բացած Թուղթ*. **-кры́шка** *է.* **1,** *բացելը, բաց անելը, ճեղքելը*. **2,** *ա.* Вскры́шка; **-кры́шный** *ա.* Вскры́вочный.

Вскуривание *չ. կարՃով, կեռով ճանկելը, կոխելը*. **-чивать**, **-чить** (-чу -чатъ) *ն. կարՃով, կեռով ճանկել, կոխել, բռնել*. *в. кого́ *մէկին ծուղքի ու ծանակի տարրկայ չինել*. **-ся** *չ. ճանկուիլ, բռնուիլ (կարՃով)*:

Вскури́ть (-рю́ -ку́рятъ), **ся** *ա.* Воскури́ть, ся.

Вскучивать, **-ку́чить** (-чу -чатъ) *ն. քերելով կիտել, Թեզ անել*: [*կանութեան դղալով*:

Вслазь *ն. համաձայնաբար, համաձայն, բաւա-*

Вслухъ *ն. բարձր, լսելի ձայնով, բարձրաձայն*. чита́ть в.; **-шива́ніе** *չ. ուշադրութեամբ լսելը. ականջելը*. **-шиваться**, **-шаться** *անդ.* во что *ձայնալ, կարողանալ ուշադրութեամբ լսել, պարզ կերպով իմանալ, հասկանալ*. извини́те, я не вслу́шался въ ва́ши рѣчи.

Вслѣдствіе *նխդ.* (*սեռկ. հոլ.*) *շնորհիւ, պատճառով, առԹիւ*. в. неосторо́жности онъ зане-мо́гъ; **-лѣдъ** (*հմմ.* воспѣдъ) *նխդ.* (*տրակ. հոլ.*) *յետեւից, գնից, գնետ (գր.)* **&** вслѣдъ за кѣмъ, за чѣмъ *ն. յետեւից, գնից, գնետ (գր.)* в. за нимъ при́были и его́ това́рищи; отпра́вить телегра́мму в. *հեռագիրը [արդէն իր տեղից մեկնած] ա-ռաքուած յետեւից ուղարկել*:

Всматриваніе *չ. ուշադրութեամբ նայելը, դիտելը, զննելը*. **-ваться**, **всмотрѣ́ться** (-рю́сь -рят-ся) *անդ.* **1,** въ кого́. во что *ուշադրութեամբ նայել, դիտել, զննել*. в. въ че́рты лица́; **2,** *աչքը, տեսողութիւնը վարժեցնել մի բանի*. я всмо-трѣ́лся ужѐ въ очки́.

Всмя́тку *ն. Թերխաշորով, Թերխաշ*. яйцо́ в.

Всова́ть (-сую́ -су́ютъ), **ся** *ա.* Всо́вывать, ся; **-со́вка** *է.* **-со́вываніе** *չ. մի բանի մէջ դնելը, խցկելը. կոխելը*. **-со́вывать**, -сова́ть, -су́-нуть *ն. մի բանի մէջ դնել, ճխտել, խցկել, կո-խել*. в. плато́къ въ карма́нъ; **-ся** **1,** *անդ. մի բանի մէջ խցկուիլ, ներս պրծնուիլ*. в. въ толпу́; **2,** *չ. մի բանի մէջ ճխտուիլ, կոխուիլ, դրուիլ*:

Всоса́ніе *չ. ծծելը, ներս քաշելը*. **-са́ть** (-су́ -су́тъ), **ся** *ա.* Всасывать, ся; **-сна** *է. ա.* Всоса́ніе.

Вспада́ть, да́етъ, -пасть *չ. գէհչ*, на умъ, на мысль, на па́мять, на язы́къ *միտքն ընկնել, յիշել, մտածել, խօսել*:

Вспа́иваніе *չ.* **1,** *զինեցնելը, Ջրելը (Ջուր տալը)*. **2,** *սնուցանելը*. **-вать**, вспои́ть *ն.* **1,** *գինեցնել, կաԹ Ջամբել. Ջրել (Ջուր խմցնել.)* вспои́лъ те-лёнка; **2,** (*միայն* вспои́ть *յանձն.* вскорми́ть *բայի հետ միասին*) *սնուցանել, մեծացնել*. дѣти оста́-лись сиро́тами; онъ вспои́лъ и вскорми́лъ ихъ.

Вспа́лзываніе *չ. սողալով վեր ելնելը, բարձրա-նալը*. **-па́лзывать**, -ползти́ *ա.* Всполза́ть; змѣя́ вспа́лзываетъ на де́рево.

Вспа́мятованіе *չ. յիշելը, մտաբերելը*, **-товать** (-тую -ютъ) *չ. յիշել, մտաբերել*:

Вспа́риваніе *չ. եփելով փափկացնելը, կակ-ղացնելը*. **-па́ривать**, **-па́рить** (-рю -рятъ) *ն.* **1.** *ե-փելով փափկացնել, կակղացնել*. в. крапи́ву, о́т-руби; в. де́рево *ծառը Ջրի մէջ եփ տալով կակ-ղացնել հեց կամ դուգա քաշելու համար*. **2,** *քրտնեցնել*. в. кого́ въ ба́нѣ *ավելով խփե-լով լաւ քրտնեցնել, լողացնել*. в. ло́шадь *ձիուն խիստ քշելով քրտնեցնել, փրփրեցնել*. **3,** вспа́-рить зе́млю *հողը ցելել, ցել անել*. **4,*** *խիստ ծեծել, Թակել, Ջարդել, քօԹակել*. онъ вспа̀-рилъ ему́ спи́ну; **-ся** **1,** *անդ. խիստ քրտնիլ, քափ քրտինք կտրիլ*. **2,** *չ. եփուելով փափկաց-նուիլ, կակղացնուիլ*. **-па́рка** *է. ա.* Вспа́риваніе.

Вспа́рхиваніе *չ. վեր ցատկելը (Թռչելու)* **-вать**, вспорхну́ть *չ. վեր ցատկել (Թռչելու, ճախրե-լու համար)*. пти́чка вспорхну́ла; **-пархъ** *ա.* *ոու.* **1,** *վեր ցատկելը (Թռչելու համար)*. держа́ть чи-жо́вку на в—ѣ; **2,*** *Թռչուն, որ լիքն խայծ վեր-վեր են Թացնում*:

Вспа́рываніе *չ. ճղելը, ճղելով, քանդելով (կա-ծելով) բացելը*, **-ва́ть**, вспоро́ть *ն. ճղել, ճղե-լով, քանդելով (կածելով) բացել*. *вспоро́ть кого́ *մէկին ծեծել, Թակել*. **-ся** *չ. ճղուիլ, ճը-ղուելով, քանդուելով բացուիլ*:

Вспасть (-аду́ -ду́тъ) *ա.* Вспада́ть.

Вспа́ханіе, **хиваніе** *չ. վարելը, հերկելը, ցել անելը*. **-хивать**, **-ха́ть** (-шу́ -а́шутъ) *ն. վարել, հերկել, ցել անել* в. по́ле; **-ся** *չ. վարուիլ, հեր-կուիլ, ցել անուիլ*. **-шка** *է. վարելը, հերկելը*, [*ցել անելը*:

Вспе́рхнуть *ա.* Пе́рхнуть.

Вспла́каться (-чусь -чутся) *անդ. դառն կեր-պով լալ, լաց լինել*. **-плакну́ть** *չ. մի քիչ լաց լինել*:

Вспле́скиваніе *չ. ճոփիւն. ցայտեցնելը*. **-пле́-скивать**, **-плеска́ть**, **-плесну́ть** *ն. Ջրին խփելով վե-րև ցայտեցնել, ճոփել*. *всплесну́ть рука́ми *զար-մանքից, արմանքից ծափ տալ, ձեռքերը մի-մեանց զարկել*. **-ся** *անդ.* **1,** *զարկեց ցայտել, ճոփիլ, չիԹ արձակել (Ջրի մասին)*. **2,** *չ. ըն-դփացնուելով, զարկուելով վերև ցայտեցնուիլ*. **-плескъ** *ա.* **1,** *ա.* Вспле́скиваніе; **2,** *կոհակի ճոփիւնը, ցայտումը, ցայտք, չիԹը*. **3,** *չիԹի Թրած հետքը*:

Всплошну́ю, **-плошь** *ն. խիտ առ խիտ*. всё вспло́шь шитьё́мъ покры́то.

Всплыва́ніе *չ.* **-плывъ** *ա.* **-плы́тіе** *չ. լողալով Ջրի երես դուրս գալը. առհ.* **երևան գալը, յայտ-նուիլը*. **-плыва́ть**, **-плыть** (-плыву́ -ву́тъ) *չ. լողա-լով Ջրի երես ելնել. առհ.* **երևան գալ, յայտ-նուիլ*. уто́нувшее тѣ́ло всплы́ло навéрхъ; ти́хо *всплыва́етъ багро́вое со́лнце.

Всподымя́ *ն. ռմկ. դէպի վեր [բարձրացնելով]*:

Вспоённый *բյ. ած. կաԹ Ջամբած. Ջրած. սնու-ցած*. **-пои́тель** *ա.* **-пои́тельница** *է. կաԹ Ջամբող,*

ջրել, անասունին ևայլն. -поить (-пою -ять) *ա.* Вспаивать, -покаяться *ա.* Покаяться.

Вспо||ласкиваніе *չ.* *ողողելը.* **-ласкивать**, -лоскать, -лоснуть *Ն.* *ողողել։*

Вспо||лашивать, -лошить, -лохнуть *Ն.* *յանկարծ չփոթեցնել, խառնվեցնել, երերանցում տաղտկացնել.* **-ся** *ձոր.* *յանկարծ շփոթվել, շաղվել, յուզվել, դէս ու դէն վազել, երեր ածել։*

Вспо||лзаніе *չ.* *սողալով վեր ելնելը, բարձրանալը.* **-лзать**, **-лзти** (-лзу -зуть; *անց.* всползъ -зла, о) *չ.* *սողալով վեր ելնել, բարձրանալ.* в. на дерево; **-лоскать** (-лощу -лощутъ), **-лоснуть** *ա.* Всполаскивать; **-лохнуть**, **ся** *ա.* Всполашивать, ся; **-лохъ** *ա.* **1**, *խառնաշփոթություն, երերանցում, շփոթ, յուզմունք.* **2**, *Տեղ. ա.* Набатъ; **3**, всполохи *յ.* *ռմկ.* *հյուսիսափայլի լուսակապը ճաճանչը, ճառագայթերը.* **-лошить** (-лошу -лошатъ), **ся** *ա.* Всполашивать, ся.

Всполье *չ.* *դաշտի, մարգի ափը, 'դրադը'։*

Вспо||минаніе *չ.* *յիշելը, մտաբերելը.* **-минать**, **-мнить** (-мню -нятъ), -мянуть *Ն.* *յիշել, մտաբերել.* в. прежнее время; в. о старомъ дѣлѣ; **-ся** **1**, *ձոր.* *ուշքի գալ, զղջատտանալ, սթափվել.* **2**, *միտքը գալ. միտքն ընկնել.* **3**, *չէ.* *յիշվել մտաբերվել.* **-минъ** *ա.* *յիշելը, մտաբերելը։*

Вспо||мога *է.* **-моганіе** *չ.* *օգնելը, օժանդակելը, աջակցելը.* **-могатель** *ա.* **-могательница** *է.* *օգնող, օժանդակող այր, կին.* **-могательный** *ած.* *օգնական, օժանդակ.* в—ое войско; в—ыя науки; в. глаголъ *քեր.* *էական. օգնական բայ.* «б ы т ь» и «с т а т ь» суть глаголы в—ые; **-могать**, **-мочь** (-могу -можешь -могутъ) *Ն.* кому чѣмъ *Տեղ.* *օգնել, օժանդակել, աջակցել.* **-моженіе** *չ.* **1**, *օգնելը, օժանդակելը, աջակցելը.* **2**, *օգնություն, օժանդակություն, նպաստ.* **-мoществованіе** *ա.* Вспоможеніе; **-моществователь**, **-моществовательница** *ա.* Вспомогатель, -ница; **-моществовательный** *ած.* *օգնական, օժանդակիչ.* **-моществовать** (-ствую -ютъ) *չ.* кому *ա.* Вспомогать.

Вспомя||новеніе *ա.* Воспомяновеніе; **-нуть** (-ну -мянутъ) *ա.* Вспоминать.

Вспо||рка *է.* *խարաղանելը, խարազանով ծեծելը.* **-роть** (-рю -орютъ), **ся** *ա.* Вспарывать, ся.

Вспо||рскивать *ա.* Вспырскивать; **-рхнуть** *ա.* Вспархивать. [թռչել։

Вспо||тѣлый *ած.* *քրտնած.* в—ыя руки; **-тѣть** *չ.*

Вспры||гиваніе *չ.* *մի բանի վերայ թռչելը, թրռչելով բարձրանալը.* **-гивать**, -(ы)гнуть *չ.* **1**, *թրռչելով ելնել, բարձրանալ.* в. съ полу на стулъ; **2**, *թռչկոտել, թռչկոտելով բարձրանալ,* бѣжить и вспрыгиваетъ; **-жка** *է.* *ա.* Вспрыгиваніе.

Вс||прыскиваніе *չ.* *սրսկելը, թացելը.* **-прыскивать**, **-прыснуть** *Ն.* **1**, *սրսկել, թացել (երեսաց), վրան ջուր շաղ տալ.* в. сукно; в. бѣльё *ճերմակեղէնը արդուկելուց առաջ սրսկել, թացել.* **2.*** *որ և է ուրախության առթիվ խնջույք տալ, խնջույք սարքել, 'մաղարիչ' տանել.* ты получилъ чинъ: надобно его вспрыснуть; в. обнову; **3.*** *խարազանել, խարազանով ծեծել.* **-ся** **1**, *ձոր.* *ինքն իրան սրսկել, թացել.* в. духами; **2**, *չէ.* *սրսկվել, թացվել.* **-прыскъ** *ա.* *սրսկելը, թացելը.* в с п р ы с к и *յ.* *խնջույք, կերուխություն, 'մաղարիչ' որ և է ուրախության առթիվ։*

Вспря||дывать, -нуть *չ.* *վեր թռչել, վեր ցատկել։*

Вспу||гиваніе *չ.* *վախեցնելով հալածելը, փախցնելը.* **-гивать**,- гать, -гнуть *Ն.* *վախեցնելով փախցնել, 'հետ տալ', հալածել, քշել, խրտնեցնել։*

Вспуды *է. յ.* *Տեղ.* *այն տեղը, որից գիշերով թռչունները էին խրտնեցնում, որպեսզի թռչելով ցանցերի մէջ էին ընկնում։*

Вспу||тываніе *չ.* **1**, *խճճելը.* **2.*** *մէկի վերայ մեղը, յանցանք բարդելը.* **-тывать**, **-тать** *Ն.* **1**, *խճճել.* **2.*** *մէկին զրպարտել, մէկի վերայ զուր յանցանք, մեղք բարդել.* что ты на меня вспуталъ? **-ся** *ձոր.* **&** *չէ.* *խճճվել, կաշկանդվել, խառնաշփոթվել։*

Вс||пуханіе *չ.* *ուռչելը.* **-пухать**, **-пухнуть** (*անց.* вспухнулъ -ла, о **&** вспухъ -хла, о) *չ.* *ուռել, ուռչել.* **-пухлина** *է.* *ուռածը, ուռած տեղ մարմնի վերայ.* **-пухлый** *ած.* *ուռած.* в—ое лицо.

Вспу||ченіе, **-чиваніе** *չ.* *ուռցնելը.* **-чивать**, **-чить** (-чу -чатъ) *Ն.* *փքել, ուռցնել.* прибылая вода вспучила лёдъ; вспучило животъ; **-ся** **1**, *ձոր.* *փքվել, ուռչել.* **2**, *չէ.* *ուռցնվել։*

Вспылать *ա.* Воспылать.

Вспылить (-лю -лятъ) *չ.* **բարկությունից բորբոքվել, կատաղել, կրակ կտրել։*

Вспыль||чивость *է.* *դյուրագրգռություն, դյուրաբորբոքություն.* **-чивый** *ած.* *դյուրագրգիռ, դյուրաբորբոք, տաքարյուն, շուտ բարկացողական մէկ։*

Вспы||ривать *ա.* Вспархивать.

Вспы||хиваніе *չ.* *յանկարծակի բորբոքում, բռնկում, պայթում. բոցի ժամանակ առ ժամանակ ելնելը.* **-хивать**, -хнуть *չ.* **1**. *յանկարծ բորբոքվել, բռնկվել. վառվել, պայթել. երբեմն նորից վառվել, բորբոքվել.* порохъ вспыхнулъ; **2.*** *բորբոքվել, բռնկվել. ծագել.* война вспыхнула. мятежъ вспыхнулъ; **3.*** *բորբոքվել, կրակ կտրել, կատաղել* отъ гнѣва в.; **4.*** *կարմրել, կարմրատակել (յուզմունքից).* в. отъ стыда; **-хнуть** *չ.* **1**, *ա.* Вспыхивать; **2**, *շունչ քաշել, հանգստանալ.* дай лошади в.; **-шка** *է.* **1**, *յանկարծակի բռնկում, պայթում.* в. пороха; ружьё не выстрѣлило, а только дало в—у *հրացանը չպայթեց, այլ միայն վառոդարանի ('պոցօթու') վառոդը բռնկվեց.* **2**, в с п ы ш к и. шекъ *յ.* *փայլուն նշաններ, որ աստղերին կայծմունքին ուժեղացող լապտերներով տալիս են գիշերը ժամանակ մարտնավերը.* **3.*** *յանկարծակի բորբոքում, բռնկում.* в. гнѣва.

Вспѣ||ниваніе *չ.* *փրփրեցնելը.* **-нивать**, **-нить** (-ню -нятъ) *Ն.* *փրփրեցնել.* **-ся** **1**, *ձոր.* *փրփրել.* молодое пиво скоро вспѣнивается; **2**, *չէ.* *փրփրեցնվել։* [բորբոքվել, աղմկանալ։

Вспѣтушиться (-шусь -шатся) *չ.* *յանկարծ բոր-*

Вспѣть (вспою -ютъ) *չ.* *յանկարծ ձայնել, կանչել։*

Вс||пяливаніе *չ.* *մի բանի վերայ անցկացնելը, հագցնելը.* **-пяливать**, **-пялить** (-лю -лятъ) *Ն.* *մի բանի վերայ անցկացնել, հագցնել.* **-ся** *չէ.* *մի բանի վերայ անցկացնվել, հագցնվել։*

Вс||пятить (-чу ятятъ) *չ.* **1**, *Տեղ.* *ճնշել, յետ դնել. յետ դարձնել.* **2**, *մի բանից յետ կենալ, յետ կանգնել, հրաժարվել.* **3**, *Ն.* в. лошадь съ возомъ *սայլին լծած ձիուն յետ կասեցնել, յետ-յետ տանել.* **-пятный** *ած.* *յետ դարձող, *անցեալին դարձող.* **-пять** *ք.* *ռմկ.* *ու.* *յետ, յետ, դէպի յետ, ընդ կրունկն։*

Всрѣзъ *ք.* (*հեղուկների մասին*) *լիք լիք, ցնցը, լիցուն, լիքը լիցուն.* налить стаканъ в.

Вста||ваніе *չ.* *ոտքի ելնելը, վեր կենալը.* собраніе почтило память покойнаго в—іемъ;

-вать (встаю -ютъ), встать չ. 1, վեր կենալ, ոտքի ելնել. в. изъ-за стола, съ постели; 2, ան§. քարձրանալ. ծագել (արեգակի, լուսնի և այլոց լուսատուների մասին). 3, զարթնել. կենդանանալ. յարութիւն առնել. в. рано; в. изъ мёртвыхъ; якорь всталъ ծովզ. խարիսխը բարձրացաւ (ծովի յատակից). -ся չ. դէմք. վեր կենալ. безнóгому не встаётся անոտը չէ կարող վեր կենալ, չէ կարող կանգնել։

Вставлять (-влю -вить), ся ա. Вставлять, ся; -вка ի. 1. մի բանի մէջ, ներս դնելը. в. рамъ, стеколъ, окóнницъ; 2, մի բանի մէջ դրած բանը, իրը (կարկատան, ընդմիջարկութիւն ձեռագրի, կամ այլն). в. въ перстнѣ; в. въ платьѣ; влять, вить ն. ներս, մէջ դնել, ագցնել. в. рамы въ окна: в. бревно въ стѣну; в. камень въ перстень; в. особую статью въ договоръ; -ся 1, անդր. ներս, մէջ մտնել. 2, կր. ներս, մէջ դրուել, ագցուել. -вной ած. ներս դրած, դնովի. в—ые окончины: в—ые зубы; -вочка նւզ. ա. Вставка: -вочный ած. մէջանկեալ, ներադրած, միջադ-

Вставька ա. Ванька. [կած. в—ый слова.

Встарину ն. (ակրի ազդը). въ старину. -рь ն. հին ժամանակ, վաղուց ժամանակներ։

Встаскивание չ. վերև քարշելը, քարշելով վերև հանելը. -скивать, -щить ն. վերև քարշել, քարշելով վերև հանել. -ся 1, անդր. *հազիւ հազ. քարշ գալով ելնել, բարձրանալ. насилу встащился вверхъ по крутой лѣстницѣ; 2, կր. հազիւ հազ, գալով վերև քարշուել, վերև առնուել։

Встать (встану -нуть), ся ա. Вставать, ся.

Встащить (-щу -щать). ся ա. Встаскивать, ся.

Встаю, ютъ ա. Вставать.

Встокъ ա. Ռմ. արևելք, արևելեան քամի, հաղմ. ա. Востокъ.

Встолочить (-чу -лочать) ն. քքքել, դղդել, դդել. -топорщить (-щу -щать) ն. դդել, դղդղել, խճճել. -ся անդր. քամնել. բիզ բիզ կանգնել. -тормошить (-шу -шать) թափահարելով, խռնելով. ձգձգելով զայրս քարշել, բարձրացնել։

Встоpeбáнитьcя (-нюсь -нятся) անդր. վեր ելնել, վերև բարձրանալ։

Встосковаться (-куюсь -ются), -нуться անդր. по комъ կարօտել, կարօտութիւն, անձկութիւն քաշել. не получая долго твоихъ писемъ, я встосковался по тебѣ.

Встошнить, нить ն. սիրտը խառնել. его встошнило նորա սիրտը խառնեց. -ся, нится անդր. դէմք. սիրտը խառնել. ему встошнилось նորա սիրտը խառնեց։

Встревожить (-жу жать) ն. յուզել, անհանգստացնել. վրդովել. -ся 1, անդր. յուզուել, վրդովուել, անհանգստանալ. խռովել. 2, կր. յուզուել. վրդովուել. անհանգիստ անել։

Встрепать (-плю -плють). ся ա. Встрёпывать.ся.

Встрепенуться (-нусь -нутся) անդր. սաստիկ ցնցուել. զարթել (պր.), դողալ. в. отъ испуга; сердце встрепенулось отъ радости սրտախաւ թիւնից սիրտս թռաւ։

Встрепетать (-пещу -пещутъ) ա. Вострепетать.

Встрёпка ի. -пывание չ. դդդելը. քքքելը. *задать встрёпку ծեծել, քքքել, մազերից քաշել. խիստ նախատել, յանդիմանել, շշպրել. -пывать. -пать ն. դդդել, քքքել, խճճել. в. волосы; -ся անդր և կր. դդդուել, խճճուել։

Встрепыхаться չ. խառնուել, չփոթուել, շա-

ղուել, [բան կորցնել. -трусить (-шу -сятся) չ. վախենալ. -трѣвать չ. մէջ ընկնել, միջամտել. «не съ тобою говорятъ, что ты встрѣваешь?»

Встрѣтить (-чу -тить), ся ա. Встрѣчать, ся; -ча ի. 1, съ кѣмъ, съ чѣмъ հանդիպում, պատահում. неожиданная в.: итти комý-нибудь на в—у; 2. кого դիմաւորելը, ընդունելը. -ներութիւն. в. посла; встрѣчу ն. ա. Навстрѣчу; -чальный ած. դիմաւորելու, ընդունելութեան. -чание չ. պատահելը. հանդիպելը. ընդունելը. -чать, -тить ն. պատահել, հանդիպել, դիմաւորել, ընդունել. по платью встрѣчаютъ, а по умý провожаютъ (առծ.). книга *встрѣтила неожиданный успѣхъ գիրքը անակնկալ յաջողութիւն գտաւ. в. гостей; в. непріятеля: -ся փոխ. պատահել, հանդիպել. ‘պատա գալ’. в. въ мысляхъ գաղափարներով զուգադիպել. встрѣчаются препятствія; -чникъ ա. 1, ճանապարհին պատահող, հանդիպող. 2, ընդդիմախօս, հակառակորդ, ախոյեան. 3, Ռմ. աքրանք պաշտօնեայ, որ ընդունում էր դեսպաններին և պատուաւոր հիւրերին. -чный ած. հանդիպակաց. *հակառակ, փոխադարձ. в. вѣтеръ, — дождикъ հակառակ քամի, անձրև. в. поѣздъ հակառակ կողմից եկող երկաթուղու գնացքը. в. и поперечный հէնց ամ որ պատահի, ամէն որ. в. искъ, в—ая жалоба հակառակ կողմից, փոխադարձ պահանջ, գանգատ։

Встрянуться չ. ռմկ. чего յիշել, մտաբերել։

Встряска ի. -хивание չ. թափ տալը, թափահարելը. задать комý встряску ռմկ. մէկի մազերից քաշքշել, քաշքշելով ծեծել. -хивать. -хнуть 1. ն. և չ. թափ տալ, թափահարել, թօթափել. в. платье отъ пыли; его судьба *встряхнула հակառակեց. բախտը նորան հարուած տուեց. 2, չ. ռմկ. անհագալ, խուճապով գնալ. -ся 1, անդր. իր վերայից թափ տալ, թօթափել, թափահարուել. птицы встряхиваются отъ дождя; 2, *քաջանալ, զորանալ, հոգեպէս կազդուրուել, թարմ պատուրութիւններ ստանալ. 3, կր. թափ տրուել, թօթափուել. թափահարուել. -хнутие չ. թափ տալը, թափահարելը, -հարում

Вступательство չ. միջամտութիւն, միջնորդութիւն. մի գործի մէջ խառնուելը. մէկի կողմը բռնելը. -пать, -пить (-плю -упятъ) չ. 1, մտնել, մի բանի մէջ, ներսը մտնել. войска вступили въ непріятельскія земли; в. въ службу, въ должность ծառայութեան, պաշտօնի մէջ մտնել. в. въ переговоры բանակցութեանց մէջ մտնել. в. на царство, на престолъ թագաւորել, գահակալել. в. въ бракъ ամուսնանալ. в. въ союзъ դաշն կապել. в. въ бой պատերազմի, մարտի բռնուել. в. въ наслѣдство ժառանգութեանը տիրանալ. в. въ права իր իրաւունքները ստանձնել. в. во владѣніе տիրանալ, տիրել. в. въ кильватеръ корабля ծովզ. նաւին հետևել, նաւի հետքով գնալ. в. подъ парусá ծովզ. առագաստաւորուել. առագաստներով նաւել. скрипка вступила երժ. ջութակը սկսեց ածել. սկրսեց իր երգը. 2. ատցուել. въ казнý вступило много дéнегъ: -паться. -питься չ. 1. во что խառնուել, միջամտել. 2, во что պաշտպանել. տիրանալ, զրուել. в. въ чьё-либо имѣніе; 3. в. за кого, за что մէկին, մի բանի պաշտպան հանդիսանալ, պաշտպանել. մէկի կողմը բռնել. в. за обиженнаго; -пительный ած. ներս մտնելու,

նորածական. в. экза́менъ ընդունելութեան հարցաքննութիւն. в—ая рѣчь, ле́кція ներածական, -ծութեան ճառ, դասախօսութիւն. -пле́ніе չ. 1, ներս մտնելը, մի բանի մէջ խառնուելը. в. въ совершеннолѣ́тіе չափահաս դառնալը. в. въ бракъ ամուսնանալը. в. на престо́лъ գահակալութիւն, գահ բարձրանալը. в. приговора въ зако́нную си́лу; 2, տ. Введе́ніе 2; -пчивый ած. պատրաստ մտնելու, մասնակցելու, պատրաստական. -пщикъ տ. իրաւ. ծախսած կալուածքին տիրապետողը:

Встя́гиваніе չ. վերև քաշելը. -гивать, -ну́ть ն. վերև քաշել, քաշելով վերև տանել, բարձրացնել. в. ба́лку на строе́ніе; -ся ից. վերև քաշուիլ, քաշուելով վերև առնուիլ. рѣчныя суда́ встя́гиваются вверхъ про́тивъ тече́нія воды́ бечево́ю или ло́шадьми.

Всу́е մ. եկ. ու. զուր, անօգուտ կերպով. զուր, պարապին տեղը, վարկպարագի:

Всу́нуть, ся տ. Всо́вывать, ся.

Всухомя́тку մ. չորարեկ հաց կրծելով. առանց հեղուկ բան խմելու:

Всу|ча́ть, чить ն. 1, ներհիւսել, ոլորելով հետը խառնել. в. шёлкъ въ бума́гу; 2, զոռով կամ ծածուկ մէկին ձեռքը կոխել, ընծայել. ստիպել վերցնելու. онъ не хотѣ́лъ приня́ть отъ меня́ де́негъ, одна́ко я ему́ всучи́лъ; -ся ից. 1, ներհիւսուիլ, ոլորուելով խառնուիլ մի բանի հետ. 2, զոռով ձեռքի մէջ կոխուիլ, դրուիլ, ընծայնուիլ. -че́ніе -чиваніе չ. 1, ներհիւսելը, ոլորելով մի բանի հետ խառնելը. 2, զոռով ձեռքի մէջ կոխելը, տալը, ընծայելը. -чивать. ся, -чи́ть (-чу́ -су́ча́тъ), ся տ. Всуча́ть, ся; -чка ի. տ. Всуче́ніе.

Вс|ха́живать տ. Всходи́ть.

Вс|хлипъ տ. -хли́пываніе չ. հեկեկալը, հեծկլտալը. -хли́пывать, -хли́пнуть չ. հեկեկալ, հեծկլտալ:

Вс|ходи́ть (-хожу́ -хо́дятъ), взойти́ (տ. восходи́ть) չ. 1, վեր ելնել, բարձրանալ. в. на лѣ́стницу, на колоко́льню; 2, (լուսատուների մասին) ծագիլ, դուրս գալ. со́лнце взошло́, луна́ взошла́; 3. ուռչիլ. հասունանալ. тѣ́сто взошло́; 4, ծլիլ, ածիլ, բուսնիլ. рожь уже́ взошла́; 5, ծովգ. լողալով կոհակի վերայ ելնել. -хо́дный ած. բողբոջ, ուռուցած, առոր, ապիզ. в—ыя сѣмена́; -хо́дня ի. բարձրութեան վերայ ելնելը. 2. երկար ամպատակ վերան փայտի կտորներ մեխած, որ ծառայում է իբրև սանդուխտ. -ходъ տ. 1, տ. Восходъ 1; 2, в с х о́ д ы յ. ծիլ, բողբոջ, ծլած հացահատիկ. в. хлѣ́ба хоро́шій; -хожде́ніе չ. տ. Восхо́дъ 1; -хо́жесть ի. բողբոջութիւն, ստորութիւն, 'ուռուցութիւն'. отли́чная в. сѣмя́нъ; -хо́жій տ. Всхо́дный.

Всхолми́ть (-млю́ -мя́тъ) ն. կիտել, ղիզել (շուրը կամ աւազը.) -ся անդր. կիտուիլ, ղիզուիլ (ալէկոծութիւնից):

Всхо|хла́чивать, -хла́тить (-чу -тятъ) ն. զզզըզել, բրդբրել, խճճել (մազերը):

Всхра|пну́ть (տ. всхра́пывать) չ. մի քիչ խռմփալ, խորը քնել. -пываніе չ. խռմփալը, խռմփոց. -пывать, -пну́ть, пѣть (-плю́ -пя́тъ) չ. խռմփալ, խռմփացնել, խռռացնել. онъ ча́сто всхра́пываетъ во снѣ.

Вскара́|пываться, -паться անդր. զոռով, հազիւ հազ բարձրանալ. онъ вскара́пался на́ гору.

Всчи|на́ніе չ. սկսելը. -на́ть ն. իրաւ. սկսել. в. дѣ́ло, тя́жбу; -ся ից. սկսուիլ:

Всы́|па́ніе չ. մի բանի մէջ ածելը, թափելը. -пать (-па́ю-ютъ), -(ы)пать (-плю -плютъ) ն. ածել, թափել մի բանի մէջ. всыпа́ть муку́ въ ку́ли; *всы́пать сто́лько-то уда́ровъ այսքան հարուածներ տալ, հասցնել. -па́ться (-па́юсь -ются); -(ы)паться (-плюсь -плются) 1. անդր. մի բանի մէջ թափուիլ. 2, ից. մի բանի մէջ ածուիլ, թափուիլ. -пка ի. 1, մի բանի մէջ ածելը, թափելը. 2, այն ինչ որ ածում, թափում են մի բանի մէջ.

Всѣ, всѣмъ, всѣ́ми տ. Весь II. [բանի մէջ:

Всѣ|ва́ніе չ. 1, անկելը, ցանելը, սերմանելը. 2,* ներշնչելը. -ва́ть, ять, ն. 1, սկս. զործծ. անկել, ցանել, սերմանել. 2,* անկել, ներշնչել, արմատացնել, հաստատել. в. пра́вила добродѣ́тели въ ду́ши ю́ношей; -ся 1, ից. անկուիլ, ցանուիլ, սերմանուիլ. 2, անդր. ցանքսի ժամանակ ուրիշի հողը ցանել[և այսպիսով յափշտակել]. -иваніе, -ивать, ся տ. Всѣва́ніе, -ва́ть, ся.

Всѣ́|яніе տ. Всѣва́ніе; -ятель տ. -ятельница ի. անկող, սերմանող այր, կին. -ять (всѣю -ютъ), ся տ. Всѣва́ть. ся.

Всю́ду մ. ամէն տեղ, ամէնուրեք:

Вся́|кій դեր. 1, ամէն որ. ամէն մէկը. в. къ нему́ прибѣга́етъ; 2, բազմազան. онъ быва́етъ у нихъ в. день; в с я́ к о մ. ռմկ. ամէն կերպ, ինչ ասես, որ. в. случа́ется ինչ ասես, որ չէ պատահում. -нъ դեր. տ. ամէն որ, իւրաքանչիւր մարդ. не в. па́шню па́шетъ, а в. хлѣбъ ѣстъ (առծ.) -ческій ած. ամէն տեսակ, ամէն տեսակի ու զոյնի. в. това́ръ; в с я́ ч е с к и մ. ամէն կերպ, ամէն միջոցներով. -чина ի. -чинка ռմկ. ամէն տեսակ բան[երի խառնուրդ]. торгова́ть в—ною; вся́кая в. հէնց ինչ որ լինի, ինչ որ պատահի, ամէն տեսակ բաներ:

Втай|, սկս. զործծ. -нѣ մ. ծածուկ, թաքուն:

Вта́лкив|аніе չ. հրելով, 'բոթելով' ներս մտցնելը. -вать, втолка́ть, -кну́ть ն. հրելով. բոթելով ներս մտցնել. наси́лу втолкну́ли его́ въ ко́мнату; -ся 1, անդր. *ուրիշներին հրելով ներս խցկուիլ. ներս պրծնել. 2, ից. հրելով ներս մտցնուիլ:

Вта́поры մ. ռմկ. այն ժամանակ:

Вта́пты|ваніе չ. 1, տրորելով, կոխկրտելով ներս կոխելը. 2, զոռով ներս մղելը, ներս կոխելը. -вать, втопта́ть ն. 1, տրորելով, կոխկրտելով ներս կոխել. я урони́лъ перча́тку; проходя́щіе втопта́ли её въ снѣгъ; *в. въ грязь ցեխը կոխել, խայտառակել. 2, զոռով ներս մղել, ներս կոխել. -ся ից. 1, տրորուելով, կոխկրտուելով մի բանի մէջ կոխուիլ. 2, զոռով մի բանի մէջ մղուիլ:

Вта́|скиваніе չ. ներս քաշելը, քաշելով ներս տանելը. -скивать, -ска́ть (-ка́ю -ютъ), -щи́ть ն. ներս քաշել, քաշ տալով, թրև տալով ներս տանել. его́ полумёртваго втащи́ли въ избу́; -ся 1, անդր. հազիւ հազ, քաշ գալով, թրև գալով ներս մտնել. больно́й едва́ втащи́лся въ ко́мнату; 2. ից. քաշուելով, թրև ածուելով ներս տանուիլ:

Вта|сова́ніе չ. թղթխ. թուղթը խառնելը. -со́вывать, -сова́ть (-су́ю -ютъ) ն. թղթխ. թուղթը խառնել. -ся ից. խառնուիլ (թղթի մասին):

Вта́|чиваніе չ. ներկարելը, կարելով ներս դընելը. -чивать, -ча́ть ն. ներկարել, կարելով ներս, մէջը դնել. в. вста́вку; -ся ից. ներկարուիլ, կարուելով ներս դրուիլ. -чка ի. տ. Вта́чиваніе.

Втащи́ть (-щу́ -щатъ), ся տ. Вта́скивать, ся.

Втвердить (-ржу́ -ди́ть) ն. *ռմկ.* *ներշնչել, պրմատացնել, հաստատել.* -**ся** *անդր.* *արմատանալ, հաստատուիլ*։

Втеканіе շ. *ակւ. զործծ. մի բանի մէջ հոսիլը, թափուիլը.* -**текать**, -течь շ. *հոսիլ, թափուիլ մի տեղ. մի բանի մէջ, ներհոսիլ.* Нева́ втека́еть въ Фи́нскій зали́въ.

Втемяшить (-шу -шать) ն. *ռմկ.* *ներմուծել գլուխը մացնել, մեկնել, բացատրել, հասկացնել.* наси́лу я могъ ему́ в., что́ онъ до́лженъ дѣ́лать; -**ся** *անդր.* *մտնել, մխուիլ (գլխի մէջ)*։

Втерéть (вотру́ -ру́ть), **ся** *տ.* Втира́ть, ся.

Втерпёжъ *մ.* (*գրէթէ միշտ* не *բայս. մասնիկի հետ, տ.* Невтерпёжъ) *տանելի, հանդուրժելի*։

Втеса́ться (-шу́сь-шутся) շ. *ռմկ.* *զօռով կամ լրբաբար մի տեղ մտնել, ներս պրծնել, ներս սողալ, ներս խցկուիլ*։

Втечéніе *տ.* Втека́ніе; -**те́чка** *է.* *որս.* *մուտք, մտնելը այն տեղը, ուր մտել է որսը, որը զանում են որսի հետքով.* -**течь** (-теку́ -чёшь -ку́ть) *տ.* Втека́ть.

Втира́ніе շ. **1**, *ներարկումթիւն (շփելով).* **2**, (*տ. ռմկ. ուղիղ* втира́нье) *ներարկած նիւթը.* -**тира́ть**, -терéть ն. *շփելով, արորելով ներս տնել, ներս թափել.* в. мазь, спиртъ въ тѣ́ло; *втерéть въ ру́ки *զօռով կամ տնենկատելի կերպով ձեռքի մէջ կոխել, խցկել. զօռով վզին փաթաթել.* онъ втёръ мнѣ въ ру́ки свою́ про́сьбу; втерéть кому́ очки́ *մէկին բերն կամակատար զարձնել, խաբել, որ իրերի վերայ բերն աչք նայէ.* -**ся** **1**, *անդր.* *ներս պրծնել, ներս մտնել, ներս խցկուիլ.* в. въ толпу́ наро́да; *втерéться къ кому́-либо *քծնելով, շողոքորթելով մէկի մօտ մուտք գտնել, մէկի հովանաւորութիւնը շահել.* в. къ кому́-либо въ довѣ́ріе *մէկի վստահութիւնը շահել.* **2**, *կր.* *ներս տծուել, ներս թափուել (արորելով, շփուելով)*։

Втíскиваніе շ. *սեղմելով ներս մղելը, ներս մացնելը, ներս կոխելը.* -**кивать**, -**нать**, -**нуть** ն. *սեղմելով ներս մղել, ներս մացնել, ներս կոխել.* меня́ нево́льно вти́снули въ толпу́; -**ся** **1**, *անդր.* *զօռով ներս պրծնել. ներս մտնել, ներս խցկուել.* **2**, *կր.* *սեղմուելով ներս մղուիլ, ներս մացնուիլ, ներս կոխուիլ, ներս խցկուիլ*։

Втихомо́лку *մ.* *լռելեայն, ծածուկ, թաքուն.* -**тишь́** *մ.* *հանգիստ, խաղաղութեամբ*։

Втолка́ть, **ся** *տ.* Вта́лкивать, ся; -**толкну́ть**, **ся** *տ.* Вта́лкивать, ся.

Втолко́вывать, -**толкова́ть** (-ку́ю -ю́ть) ն. кому́ что *մէկին մի բան մեկնել, բացատրել, հասկացնել.* -**ся** *կր.* *մեկնուիլ, բացատրուիլ, հասկացնուիլ*։

Втоло́чь (-лку́ -лчёшь -лку́ть) ն. *ծեծելով մացնել, խցկել, ամրացնել, նստացնել մի բանի մէջ.* в. щéбень въ мостову́ю; *ума́ не втолчёшь *խելքը, շնորհքը տանովի բան չէ*։

Втолпи́ться (-плю́сь -пя́тся) *անդր.* *ամբոխի մէջ խցկուիլ, մտնուիլ.* -**топта́ть** (-пчу́ -то́пчуть), **ся** *տ.* Вта́птывать, ся.

Вто́ра *է.* **I**. *երժ.* *երկրորդ ձայն, երկրորդ ջութակ.* **II**. (*յն.*) *ռմկ.* *յէմար, անճառ բան, անհեթեթութիւն. վէտս, ձախորդութիւն, զեան.* эка в.! э́ку в—у занёсъ!

Втора́чиваніе շ. *փեշերը կամ փեշերով (թամանքերով, զոյնշով) թաքքից կարելը.* -**ра́чивать**, -рочи́ть ն. *փեշերը, (՚թամանները՚) թաքքից կարել. մի բան փեշերով (՚թամանների՚) թաքքից կարել, ամրացնել.* -**ся** *կր.* *թաքքից կարուիլ, ամրացնուիլ*։

Вторга́ться, -**гнуться** (*անց.* вто́ргнулся -лась -лось *և* вто́ргся -глась -гло́сь) *անդր.* куда́ *ներս խուժել, ներս մտնել.* непрія́тель вто́ргнулся въ го́родъ; *в. въ чьи-либо семéйныя дѣла́ *մէկի ընտանեկան գործերի մէջ խառնուիլ.* -**жéніе** շ. *ներս խուժելը.* в. непрія́телей.

Вто́рить (-рю -ря́ть) **1**, շ. кому́, чему́ *կրկնակերութեամբ, ասրկարար մէկի ասածը կրկնել, մէկի ասածների հետ համաձայնուիլ.* си́льному да бога́тому вся́кій *вто́рить *հզօրի ու հարուստի խօսքին ամէն ոք հա է ասում, հզօրի ու հարուստի ասաց ամէն ոք հիրը ծառում է.* **2**, շ. *երժ.* *երկրորդ ձայն երգել կամ երկրորդ ջութակ ածել.* **3**, ն. *ձայնը, հնչիւնը անդրադարձնել, արձագանք տալ.* -**ся** *կր.* *կրկնուիլ, անդրադարձուիլ.* -**ри́цею** *մ.* *ակ. ալ.* *կրկին, երկրորդ անգամ.* -**ри́чный** *ած.* **1**, *կրկնակի, կրկին անգամ եղող, պատահող.* **2**, *բժ.* *երկրորդական, պատճառականից հետևող.* в—ая болѣ́знь. [*շարքեայ*։

Вто́рникъ *տ.* *երեքշաբթի.* -**ничный** *ած.* *երեք-*

Второбра́чіе շ. -**бра́чность** *է.* *երկրորդ ամուսնութիւն (կնոջ կամ մարդու մահից յետոյ)*։ -**бра́чный** *ած.* **1**, *երկրորդ անգամ ամուսնացած, կարգուած.* в—ые супру́ги; **2**, *երկրորդ ամուսնութիւնից ծնուած.* в. сынъ. [*զիրքը*)։

Второзако́ніе շ. *երկրորդ Օրէնք* (*Մովսէսի Ե.*

Второ́й *թ—ք. դ—ք.* **1**, *երկրորդ. միւս, հետևեալ.* **2**, *երկրորդական.* в.-н а́-д е с я т ь *Ռmg.* *թ—ք. դ—ք.* *երկոտասաներորդ.* в о - в т о р ы́ х ъ *մ.* *երկրորդ*։

Второкла́ссникъ *տ.* -**кла́ссница** *է.* *երկրորդ դասատան աշակերտ, -ուհի.* -**кла́ссный** *ած.* *երկրորդ կլասի* (*զասարանի, կարգի, աստիճանի*). *երկրորդական* (*ոչ առաջնակարգ*). в. монасты́рь; в. учени́къ; в. пассажи́ръ; в. писа́тель.

Второпя́хъ *մ.* *շտապով, խուճապով, փաթ-փաթ*։

Второстепéнный *ած.* *երկրորդական. երկրորդ կարգի, աստիճանի.* в. писа́тель, — предмéтъ.

Второчи́ть (-чу́ -ро́ча́ть), **ся** *տ.* Втора́чивать, ся.

Вправи́ть (-влю́ -вить), **ся** Вра́вливать, ся *և* Втравля́ть, ся; -**влéніе**, -**вливаніе** շ. **1**, *ընտելացնելը, վարժեցնելը (որսալու).* **2**, *փորձանքի մէջ գցելը. հրապուրելը.* -**вливать**, -ви́ть ն. **1**, *որսացող կենդանիներին որսալու ընտելացնել, վարժեցնել, սովորեցնել.* **2**,* *փորձանքի, ՚խաղթարալի՚ մէջ գցել, հրապուրել, վատ բանի ընտելացնել.* в. въ игру́, въ мотовство́; -**ся** **1**, *անդր.* *զրաւուիլ, հրապուրուիլ, զայթակղուիլ.* **2**, *կր.* *զրաւուիլ, հրապուրուիլ, զայթակղեցնուիլ.* -**вля́ть**, **ся** *տ.* Вра́вливать, ся.

Втрамбова́ніе շ. *տոփելով նստեցնելը.* -**бо́вывать**, -**бова́ть** (-бу́ю -ю́ть) ն. *տոփելով նստեցնել.* в. щéбень, плиту́ на ребро́, гото́вый бето́нъ.

Втри́дорога *մ.* *երեք անգամ ուելի, թանկ. և ապառիկ գնով.* продава́ть това́ры в.; -**трóе** *մ.* *երեք անգամ աւելի, եռապատիկ.* -**троёмъ** *մ.* *երեք հոգով.* обѣ́дать в.; -**тройнѣ́** *տ.* Втрóе; заплати́ть в.

Втру́шиваніе շ. *թափահարելով ներս տնելը.* -**шивать**, -**си́ть** (шу́ -тру́си́ть). ն. *թափահարելով ներս տնել.* -**ся** *կր.* *թափահարուելով ներս տնուիլ, ներս թափուիլ*։

Вту́лка *է.* **1**, *տակառի կոնաձև փայտէ խցանը.* **2**, *հրազինի* (*հրացանի, թնդանօթի*) *խողովակի փայտէ խցանը. պնդանը.* **3**, *անուադի, այն*

երկաթէ օղը, լայն շրջանը, որ ամրացնում են անիւի կնդի (՛թօփի՛) մէջ և որի մէջ պտտւում է առանցքը (առնին). 4, Հրետան. պղնձէ առխատակ մէջը ծակով, որի մէջ գրուած է բարձրացնող պտուտակը. пушечная в.; **-лочный, -льный** ած. խցանի, втулка-ի։

Втýне շ. զուր, ապարդիւն կերպով։

Втупи́къ ն. поставить в.ապշեցնել, շուարեցնել, արմացնել. стать в. ապշել, շուարել։

Втыка́ніе շ. խրելը, ցցելը, մխելը մի բանի մէջ. **-на́ть, воткну́ть** ն. խրել, ցցել, մխել մի բանի մէջ. в. колъ въ зе́млю; **-ся** 1, անդր. խրուել, ցցուել, անկուել. въ но́гу воткну́лся гвоздь; 2, չը. խրուել, ցցուել, անկուել։ [տակից փչող քամի։

Вты́льный ած. քամակի, յետևի. в. вѣтеръ յե-

Вты́чка է. 1, տ. Втыка́ніе; 2, տ. Заты́чка.

Вть́поры ռմկ. տ. Вта́поры.

Втѣсне́ніе շ. զօռով ներս մզելը, ներս մտցնելը, ներս կոխելը. **-сня́ть, -сни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. զօռով ներմուծել, ներս մղել. ներս կոխել. **-ся** անդր. զօռով, հազիւ հազ ներս խցկուել, ներս մրծնել. наси́лу втѣни́лся въ це́рковь.

Втю́ривать, -рить (-рю -ря́тъ) ն. ռմկ. 1, մի բան ածել, յետփել մեծ քանակութեամբ, աւելի քան հարկաւոր կամ կարելի է. 2,* փորձանքի, խաթարալի, մէջ գցել. втю́рилъ его въ бѣду́, въ хло́поты; **-ся** անդր. ռմկ. 1, ընկնել, գլորուել մի բանի մէջ. 2,* փորձանքի, խաթի մէջ ընկնել. втю́рился съ нимъ въ подря́дъ, отъ кото́раго намъ то́лько убы́токъ; 3,* հեգն. սիրահարուել. онъ втю́рился въ неё по́ уши.

Втя́гиваніе շ. 1, ներս քաշելը, ներս տանելը, ներս ծծելը. в. во́здуха раздува̀льными мѣха́ми; 2,* գրաւելով. հրապուրելով մի բանի մէջ գցելը. **-гивать, -ну́ть** ն. 1, ներս քարշել, ներս տանել. в. су́дно въ га́вань; 2, ներս քաշել, ներս ծծել. «стала... в. въ себя́ и выпуска̀ть таба́чный дымъ»; 3,* հրապուրելով մի բանի մէջ գցել. его́ втяну́ли въ игру́, въ свой кругъ; **-ся** անդր. 1, ներս գալ, լողալով, հանդարտութեամբ ներս մտնել. су́дно втяну́лось въ га̀вань; 2,* գործին, աշխատանքին կամաց կամաց ընտելանալ, վարժուել. онъ ма̀ло по ма̀лу втяну́лся въ дѣло; 3, փորձանքի, վատ բանի մէջ ընկնել. втяну́лся въ бѣду́; 4, չը. ներս քարշուել, ներս տարուել, ներս վարուել, ներս քաշուել, ներս ծծուել, մի բանի մէջ գցուել. **-жка** է. տ. Втя́гиваніе; **-жно́й** ած. ներս քաշելու, ներս ծծող, ներս տանող. в. рука́въ насо́са; **-ну́ть, ся** տ. Втя́гивать, ся.

Вуа́ль է. (Ֆր.) 1, երեսի քօղ, շղարշ, շղարշատես. 2, լսնկ. թեթևութիւն նէգատիվի վրայ. որից արտատպուած պատկերները մէգով ծած-

Вуй ա. հնց. քեռի. տ. Уй. [կուած են երեւում։

Вулкани́змъ ա. երկբր. հրաբխականութիւն, հրաբխային տեսութիւն, որը երկրիս լեռնային կազմութիւնն ու այլևայլ երկրաբանական երեւոյթները վերագրում է երկրագնդի գեսեւ հալուած դրութեան մէջ գտնուող միջուկին (հակը տ. Нептуни́змъ); **-канизо́ванный** ած. հրաբխացրած, կրակի ներգործութեամբ և ծծումբի խառնուրդով կարծրացրած. в. каучу́къ; **-кани́ческій** ած. հրաբխային. **-ка́нъ** ա. (Ֆր.) հրաբուխ։

Вульга́рность է. գռեհկութիւն, գռեհկականութիւն, ցածրութիւն. **-рный** ած. (Ֆր.) գռեհիկ, գռեհկական, ցածր. в—ое выраже́ніе; в—ая физіоно́мія. **-ризи́роваться** (-рую́сь -ю́тся) չ. ռամկանալ, գռեհկանալ (ոճի մասին)։

Вульга́та է. Վուլգատա (Աստուածաշնչի լատիներէն թարգմանութիւնը Հերոնիմոսի ձեռքով

Вурдала́къ տ. Волкодла́къ. [Դ դարում)։

Вурстъ ա. (գերմ.) 1, ատտրքական հրետանու առաջնւոյ վառօղարկղը. 2, ռզմգ. մի տեսակ պատգարակ, որի վերայ զինուորական վիրաբոյժները տեղափոխում են վիրաւորներին և գործիքները։

Входи́ть (-жу́ -дятъ), **войти́** չ. 1, ներս մտնել. *в. съ кѣмъ-либо въ сноше́нія, въ перегово́ры, въ соглаше́ніе, въ споръ մէկի հետ յարաբերութեանց, բանակցութեան մէջ մտնել, մէկի հետ համաձայնութիւն կայացնել, վէճ սկսել. в. въ долги́ պարտքի տակ ընկնել. в. въ го́лову, въ умъ, въ мысль գլխի, մտքի մէջ նստել. հաստատուել. в. къ кому́ нибудь въ ми́лость մէկի շնորհքը շահել. в. въ сла́ву, въ честь փառքի, պատուի հասնել, արժանանալ. в. въ употребле́ніе, въ обы́чай, въ мо́ду գործածական, սովորական, մօդա դառնալ. в. въ посло́вицу առած դառնալ. в. въ аза́ртъ բռնկուել, կիրքի տարուել. в. въ мысль а̀втора հեղինակի միտքը թափանցել. в. въ лѣта̀ հասակն առնել. 2, մտնել, պարունակուել, զետեղուել. մխուել. въ э́ту бо́чку вхо́дитъ де́сять вёдеръ; гвоздь вошёлъ въ стѣ́ну; 3, եկ. ալ. къ кому́ միջամտել, մերձաւորուել. 4,* մտնել, խորասուզուել, հասկանալ. в. въ су́щность дѣ̀ла; в. въ чьё-либо положе́ніе; в. въ свою́ роль գերակատար իւր գործը սկսել, իւր գործին կպչել. в. въ себя́ խելքի գալ, ուշքի գալ, սթափուել, զգաստանալ։ **Входя́щій** ած. 1, եկող, ստացող. в—ія бума́ги պաշտօնատանը ստացուող և входя́щій журна́лъ-ը ներմուծուող թղթերը, գործերը (հակը տ. Исходя́щій). 2, մաթմ. և ամրոցկ. ներս պրծած, ներս ընկած. в. у́голъ многоуго́льника, укрѣпле́нія; **-дно́й, -дный** ած. մուտքի, մտից. в—а́я дверь; **вхо́дная, ой** է. եկ. ալ. 1, բարձրաստիճան հոգևորականի եկեղեցի մտնելու ժամանակ երգելի երգը, տաղը. 2, պատարագը սկսող մաղթանքը, որ կարդում է քահանան. **вхо́дное, аго** շ. տ. Вхо́дная 1.

Вхо́дъ ա. 1, մտնելը, մուտք. в. запрещёнъ; 2, եկղ. տ. Вы́ходъ 7; 3, մուտքի գին. в. въ домъ съ у́лицы, со двора̀; **-дя́щій** տ. Входи́ть; **-жде́ніе** տ. Входъ 1; **-жій** ած. ազատ մուտք, գնալ-գալ ունեցող. сталъ вхожъ въ лу́чшіе дома̀.

Вцара́пывать, -пать ն. ճանկռելով խրել, մխել, թաղել մի բանի մէջ. **-ся** անդր. ճանկռելով խրուել, մխուել, թաղուել մի բանի մէջ. в. кому́-либо въ лицо́.

Вцѣди́ть (-жу́ -цѣ́дятъ), **ся** տ. Вцѣ́живать, ся: **-жива́ніе** շ. հեղուկի մի ամանից միւսը ածելը. **-жива́ть, -цѣди́ть** ն. հեղուկը մի ամանից միւսը ածել (երբեմն մաղի, կտաւի միջոցով քամելով). в. пи́во изъ бо́чки въ ендову́; **-ся** չը. մի ամանից միւսը ածուել։

Вцѣпле́ніе շ. 1, խրուելը, թաղուելը մի բանի մէջ. 2,* սաք սաք մի բանի կպչելը. **-пля́ться, -пи́ться** (-плю́сь -цѣ́пятся) ն. 1, բռնել, խրուել, թաղուել, մխուել մի բանի մէջ, կպչել մէկից, մի բանից, ճանկել. 2,* սաք սաք կպչել մի բանից, խճճուել մի բանի մէջ. в. въ ссо́ру, въ искъ.

Вчáливать ն. *ծովզ.* (Վօլգայի և Կամայի վերայ) խոշոր նաւակներ կապել, հանգոյց շինել։

Вчерá, -рáсь *ռմկ.* *Տ.* երէկ. -рáшній *ած.* երէկւայ. в. день, в. разговóръ.

Вчéрнѣ *Տ.* կիսատ, կիսատ-պատ, թերակատար, միմիայն սեւ պատրաստած. домъ отстрóенъ в.

Вчéрчиваніе չ. մի բանի մէջ նկարելը. -чивать, -чертить (-чý -чéртятъ) ն. մի բանի մէջ նկարել. к. шестиугóльникъ въ кругъ.

Вчéтверо *Տ.* չորս անգամ, քառապատիկ. -верóмъ *Տ.* չորս հոգով, չորսով։

Вчитáніе չ. ուսուցումը (գործի, գանգատի). -нá-тель *ա.* -нáтельница *է.* (գործ, գանգատ, գանգատ-կան պահանջ) ուսող այր, կին. -нáть ն. *իրւ.* ուսել (գործ, գանգատ, գանգատական պահանջ)։

Вчислéніе չ. հաշուի, համարի մէջ առնելը. -слáть, -слить (-слю -слять) ն. թուի, հաշուի, համարի, գումարի մէջ առնել. -ся *ե.* հաշուի, թուի մէջ առնուիլ։

Вчитываться, -тáться չ. կարդալով մտքին, խմաստը հասկանալ, ըմբռնել. չարունակ կար-դալով ընտելանալ գրքին կամ հեղինակին, ուսել հասկանալ. чтобъ вѣрно судить объ áв-торѣ, нáдобно в. въ егó книгу.

Вчýжѣ *Տ.* 1, օտար, անծանօթ լինելով հան-դերձ. мнѣ егó в. жаль ես խղճում եմ նորան, թէպէտ նորան ծանօթ, ազգական չեմ. 2, օտա-

Вша *է.* Հ-ւ. ոջիլներ։ [րի, անծանօթի կողմից։

Въéствіе չ. *եկ.* *ու.* *ա.* Входъ 1.

Вмѣстѣ *Տ.* վեց անգամ, վեցապատիկ. -рóмъ *Տ.* վեց հոգով, վեցովին. мы рабóтали в.

Вшибáніе չ. մի բանի մէջ զարկելը, մխելը, խրելը. -бáть, -бить (-бý -бýть; *ամց.* вшибъ -бла, -о) ն. մի բանի մէջ զարկել, մխել, խրել, ցցել։

Вшиваніе չ. մի բանի մէջ կարելը, ներկարելը. -ввáть, -шить ն. մի բանի մէջ կարել, կարե-լով մի բանի մէջ դնել, ներկարել. в. рукавà въ рубáху; в. бумáгу въ дѣло; -ся *ե.* ներկարուիլ։

Вшивецъ, вца, -вцъ *ա.* 1, ոջլոտ մարդ. экій негóдный в.! *ռմկ.* այ դու ոջլոտ, անպիտան լա-կոտ (*տաում են երեխային*). 2, *բս.* Cneorum tricoccum, պատիկ ձիթենի. 3, *տնտղ.*, *սկւ.* *զօրծ.* *ա.* Чибисъ; -вить (-влю -вять), зав—, ն. ոջլոտել. онъ всѣхъ завшивилъ; -вица *է.* 1, ոջ-լոտ կին, աղջիկ. 2, *ա.* Вшивая травà.

Вшивка *է.* 1, ներկարելը, մի բանի մէջ կա-րելը, կարելով դնելը. 2, մի բանի մէջ կարած, դրած բան. -вной *ած.* ներկարած կամ ներկա-րելի. в—ые рукавà դգեստի վերայ կարելի թեւ-քերը. -вогóнъ *ա.* *ա.* Вшивая травá; -вокъ, вка *ա.* Вшивка 2.

Вшивость *է.* 1, ոջլոտութիւն. 2, *բժ.* Phthi-riasis Pediculatio, ոջլոտիլ. -вый *ած.* ոջլոտ. *ե.* ребёнокъ; вшивая травá, *բս.* Pedicularis palustris, ոջլոտախոտ. -вѣть, обовш—, չ. ոջլո-տել, ոջլոտուիլ. онъ весь обовшивѣлъ; -вика *է.* *ա.* Вшивая травá. [*ա.* Вшивáть, ся.

Вшитіе *ա.* Вшивàніе; -шить (вошью -ютъ), ся

Въ, во նխդ. 'ի (գր.), դէպի, մէջ. 1, (*Հայցկ.* *հոլ.*) (դէպի ուր, որտեղ) ցոյց է տալիս. *ա.* շար-ժողութիւն, վիճակի, դրութեան փոփոխութիւն. итти въ цéрковь եկեղեցի գնալ, ѣхать въ гó-родъ քաղաք ճանապարհուել. перейти въ пра-вослáвіе ուղղափառութիւն ընդունել. обратить въ христіáнство քրիստոնէութեան դարձնել. возвести въ санъ, въ достóинство աստիճանի, պատուի բարձրացնել կամ հասցնել. ввести въ заблуждéніе մոլորութեան, դայթակղութեան մէջ գցել. вступить въ бракъ ամուսնանալ. *բ,* գործողութեան նպատակը. принять во вни-мàніе ուշադրութեան առնել. подарить въ знакъ дрýжбы ընծայել 'ի նշան բարեկամութեան. привести въ доказàтельство իբրև ապացոյց ա-ռաջ բերել. *գ,* ուղղութիւն, չափ, գին, կշիռ (որ հոյներէն թարգմանւում է գործիական հոլո-վով). портрéтъ во весь ростъ ամբողջ հասակը ներկայացնող պատկեր. рóстомъ въ два аршина երկու արշին հասակով, երկարութեամբ. длинóю въ верстý մի վերստ երկարութեամբ. аршинъ сукнá въ пять рублéй մի արշին մահուդ 5 ռուբլի արժողութեամբ. кладъ въ дéсять пудóвъ 10 փու-թանոց գանձ, ծանրութիւն. *դ,* ժամանակամիջոց (Երբ, Ինչ ժամանակ). въ э́тотъ день այդ օրը, въ цѣлую ночь ամբողջ գիշերը. въ срéду, въ суббóту չորեքշաբթի, շաբաթ. въ послѣднюю войнý; въ мою бытность заграницею երբ ես արտասահմանում էի. въ чéтверть пятаго, въ пóлдень, въ пóлночь ին. окóнчить рабóту въ двѣ недѣли, въ годъ գործը վերջացնել եր-կու շաբաթւայ, մի տարւայ ընթացքում. *ե,* նմանութիւն, նոյնութիւն. онъ весь въ отцà նա հօր 'պնչիցն է թափել կամ կտրել', նա հայրն իսկն է. 2, (*Նախդրկ.* *հոլ.*) ցոյց է տալիս. *ա.* տեղը, վիճակը, դրութիւնը (Ուր, Ինչ տե-ղում, Ինչ դրութեան, Ինչ վիճակի մէջ). быть въ цéркви, жить въ гóродѣ; э́то случилось въ моёмъ присýтствіи — իմ ներկայութեամբ. оста-вáться въ долгý պարտք մնալ. находиться въ такóмъ-то положéніи; обвинять, упрекàть ко-гó въ недоброжелàтельствѣ մէկին մեղա-դրել, կշտամբել չարակամութեան համար, մէջ. *բ,* ժամանակը (մի քանի բառերի հետ, որոնք ժամանակամիջոց են ցոյց տալիս, օր.) въ двад-цàтомъ вѣкѣ (և въ нашъ вѣкъ), въ февралѣ мѣсяцѣ փետրուար ամսին, въ пятомъ часý (և въ пять часóвъ, въ часъ нóчи).

Въѣдáться, -стьсся *անդ.* 1, կրծելով, ուտելով խրուել մի բանի մէջ. мышь въѣлась въ сыръ; 2, կպչել, խորը ընտելանալ. лóшадь, корóва въѣлась; 3, կշտանալ, յագենալ. 4, ուտել, այրել. մաշել. крáска, чернила въѣлись; -дчивость *է.* կե-ղըութիւն, ուտելու, այրելու, ոչնչացնելու յատ-կութիւն. -дчивый *ած.* ուտիչ, կերիչ, լափող, ոչնչացնող, թունդ, բարկ։

Въѣздной *ած.* մուտքի, մուտք գործելու. -здъ *ա.* 1, *ա.* Въѣзжáніе; в. въ гóродъ; 2, մուտք, մտնելու տեղ. тѣсный, неудóбный в.; -жжáніе չ. մուտք, մտնելը, մուտք գործելը (ձիով, կառքով). -жжáть, -хать չ. кудá, во что մուտք գործել, մտնել (ձիով, կառքով). в. на дворъ, во дворъ; -зжій *ած.* 1, մէկի մօտ մուտք ունեցող. 2, в—іе лѣсá պրուսի կամ մասնաւոր անտառներ, որոնք բաց են շրջակայ կամ ամբողջ հասարակութեան համար. въѣзжая, жей *է.* Ժողովարան։

Въѣсться (въѣмся -ѣшься -ѣстся, -ѣдимся, ѣдитесь, ѣдятся) *ա.* Въѣдáться.

Въѣхать (въѣду -дуть) *ա.* Въѣзжàть. [կարող։

Въявь, -вѣ *Տ.* պարզ, բաց, յայտնի կերպով, աչ-

Вы I. вы, васъ, вамъ, вáми դուք. *անձն.* (*յգն.* 2 դէմք) դեր. II. նխդ., որ բայերի հետ միա-նալով նշանակում է. *ա.* մի տեղից, մի բանի ներսից դէպի դուրս շարժուել, օր. вы́йти, вы́-

ступить; ը, գործողութեան լրացումը, վերջացումը, օր. кра́сить,—вы́красить ներկել պրծնել, гла́дить,—вы́гладить արդուկել պրծնել. вы́спаться քնել պրծնել. գ, գործողութեան իրականացումը. вы́баллотировать քուէարկելիս անցկացնել. вы́просить խնդրելով, հայցելով ստանալ (բայց գործողութեան կատարեալ ձևը կազմող вы́-ն միշտ շեշտ ունի)։

Вы́||багрить (-грю -рятъ) ն. բաղորով բանել, ոլոռել, դուրս հանել հմմ. Ба́грить.

Вы||ба́живать, -божить ն. ժտելով, երդուելով (հաւատացնելով, որ կը վերադարձնէ) ստանալ. онъ вы́божилъ у меня́ сто рублей; **-ся** 1, անդր. երդուելով, հաւատացնելով ազատուիլ. 2, չէզ. ժտելով ստացուիլ։

Вы́баллотировать (-рую -ютъ) ն. քուէարկելով ընտրել, անցկացնել. в. въ чле́ны тако́го-то общества.

Выба́лты||ваніе չ. 1, Թափահարելով, ժամ տալով խառնելը, հարելը. 2, 'դուրս տալը', անըզգուշաբար գաղտնիքը յայտնելը. **-вать** ն. 1, Թափահարելով, ժամ տալով խառնել, հարել. 2,* (вы́болтать, -тнуть) 'դուրս տալ', անզգուշութեամբ գաղտնիքը յայտնել, տալ. онъ вы́болталъ и то, что ему́ ска́зано было за та́йну; **-ся** 1, անդր. (вы́болтаться) շատ հարուելուց դուրս Թափուիլ, դուրս ցայտել. 2,* (вы́болтаться, -тнуться), 'դուրս տալ', անզգուշաբար յայտնել, տալ։

Вы́банить (-ню -нятъ), **ся** տ. Ба́нить, ся.

Вы́барышничать ն. շահել, վաստակել, աշխատել, ղազել. вы́барышничалъ на ка́ждый арши́нъ по полти́нѣ.

Вы||бива́льникъ ա. գործիք մի աղամանդահատի. **-бива́ніе** չ. 1, Թափ տալը, հանելը (Թոզը). դուրս հանելը, դուրս պրծցնելը. դուրս գցելը. 2. փոսեր անելը, մաշելը, փչացնելը (ճանապարհի). 3, կոխելը, կտրելը (օր. դրամի). 4, կոխկռտելը, տրորելը. 5,* զոռով ստանալը, 'ջանից հանելը'. 6, դուրս հանելը, դուրս վռնտելը. **-бива́ть.** вы́бить ն. 1, ծեծելով հանել, շորթել, դուրս գցել. в. пыль изъ пла́тья; в. клинъ клиномъ; в. две́ри, — стёкла въ око́нчинѣ; 2, դուրս շպրտել, դուրս նետել, դուրս գցել, դուրս ածել, դուրս Թափել. волне́ніемъ выбива́етъ на бе́регъ мно́го веще́й; 3, ոտքով անցուդարձով փոսեր առաջացնել, մաշել, փչացնել. обо́зы совсѣмъ вы́били доро́гу; 4, 'կոխել', տպել, կտրել. в. меда́ль, клеймо́; в. листъ желѣ́за երկաԹի Թերթ քաշել. 5, տրորել, կխճորել, ոտնատակ անել. скотъ вы́билъ весь лугъ; 6,* հազիւ հազ, զոռով ստանալ, 'ջանից հանել'. в. по́дати; 7, նկարել, նաշխել. в. вы́бойку; 8,* դուրս քշել, դուրս վռնտել, հալածել. наси́лу вы́били его́ и́зъ дому; *в. изъ головы́ мысль; 9, պարել, կաքաւել (ոտքերով զարկելով). **-бива́ться**, вы́биться 1, անդր. 1, հազիւ հազ դուրս գալ, ազատուիլ. наси́лу вы́бился изъ гря́зи; в. изъ долго́въ; 2, զոռով, դժուարութեամբ մի բանի հասնել. в. въ лю́ди մարդ դառնալ, մարդ դուրս գալ. 3,* Թուլանալ, նուաղիլ. в. изъ мо́чи, изъ силъ ույժից, հալից ընկնել. 4, դուրս ընկնիլ. գլորուիլ, շպրտուիլ (ցնցումից). изъ пово́зки вы́бился у́зелъ съ бѣльёмъ; 2, չէզ. դուրս գցուիլ, դուրս հանուիլ. մաշուիլ, կոխուիլ, տպուիլ. դուրս քշուիլ, վռնտուիլ, **-бивка** ի. տ. Выбива́ніе; **-бивно́й** ած. դուրս հանելու, դուրս քշելու։

Выби||ра́ніе չ. ընտրելը, ջոկելը. **-рать**, вы́брать ն. 1, ընտրել, ջոկել. в. сукно́ на пла́тье; 2, հանել, քաղել, վերցնել. в. соръ изъ я́годъ; в. лу́чшія мѣста́ изъ сочине́нія; 3, ստանալ, տանել (մնացորդը). в. недоимки; 4, *դերձկ.* հանել, շինել. изъ ста́раго пла́тья в. дѣтское пла́тьице; 5. *ծովգ.* քարշել, հաւաքել. в. слабину́; 6, *ատաղձգ.* տաշել, կերտել, ծակել, ակօսել. **-ся** անդր. 1, դուրս գալ, դուրս փախչել, տեղափոխուիլ. в. изъ кварти́ры; 2, նեղ զրութիւնից դուրս գալ, ազատուիլ, փրկուիլ, Թափուիլ. 3, չէզ. ընտրուիլ, ջոկուիլ։

Вы́||бить (-бью -бьютъ), **ся** տ. Выбива́ть, ся; **-блевать** (-блюю -ютъ), **ся** տ. Выблёвывать, ся; **-блёвываніе** չ. փսխելը. **-блёвывать**. **-блевать** ն. փսխել. **-ся** չէզ. դուրս ժայԹքուիլ, դուրս Թափուիլ **-блекнуть** չ. գոյնը կորցնել, խունանալ (մեղ. դիպակեղէնների մասին)։

Вы́бле||нка ի. (գերմ.) *ծովգ.* վանտի (տ. вантъ) վերայի բարակ, ձիւԹած Թոկը, որ ծառայում է իբրև սանդուխտի աստիճան բարձրանալու համար. **-ночный** ած. այս Թոկի. в. линь ճկոյԹի հաստութեամբ Թոկ։

Вы́бля||докъ, дка, **-дышъ** հոր. *ռմկ.* ապօրինի զաւակ (ստոր կամ դուստր), բոճ։

Вы́||божить (-жу -жатъ), **ся** տ. Выба́живать, ся.

Вы́||боина ի. փոս, փոս ընկած տեղ. **-боистый** ած. շատ փոսերով, խորտուբորտ. **-бой** ա. 1, դուրս գցելը, հանելը в. во́ска изъ вощи́нъ; в. кли́на; 2. ցցելը, խրելը, անկելը. в. ря́да свай; 2, տ. Вы́боина; **-бойна** ի. 1. միատեսակ գոյնի շերտերով շիԹ կամ քաԹան. 2, ընտիր ցորենի ալիւր. **-бойковый** ած. շերտաւոր շԹից, քաԹանից. в—ое пла́тье; **-бойный** տ. Выбивно́й; **-бойчатый** տ. Вы́бойковый; **-бойщикъ** ա. քաԹանեղէնը, կտաւեղէնը նաշխող, ճամկուրող։

Выболва́||нивать, -нить տ. Оболва́нивать, **-нить**;

Вы́бол||тать, ся տ. Выба́лтывать, ся; **-тнуть, ся** տ. Выба́лтывать, ся 2; **-тонъ**, тка տ. Болту́нъ 2.

Вы́болѣть (—, -лятъ) չ. հիւանդութիւնից, ցաւագարութիւնից հալումաշ լինել. всё моё се́рдце по нёмъ *вы́болѣло նորա համար իմ սիրտն ու հոգին մաշուեց։

Вы́борзокъ, зка ա. կիսաբարակ, բարակից և սովորական անու շնից ընկած լակոտ։

Вы́бор||ка ի. ընտրելը, ջոկելը. в. изъ дѣлъ քաղուածք գործերից. **-ный** ած. 1, ընտրած. в. человѣ́къ պատգամաւոր, պատուիրակ. в—ые дворя́не ազնուականներ, որոնք բոլոր քաղաքներից մայրաքաղաք էին հրաւիրուում խորհրդածութեան համար. вы́борный, аго ա. ընտրեալ. ներկայացուցիչ, երեսփոխան. в. отъ купе́чества, отъ прихо́да եւն. 2, ընտրովի, որ տրուում է ընտրութեամբ. в—ая до́лжность.

Вы́бороздить (-зжу -здятъ) ն. *արուեստ.* ակօսել, ակօս քաշել, ակօս հանել (տաշելով, օր. տանիքի տախտակների վերայ, որպէս զի այդ ակօսներով ջուրը հոսի)։

Вы́боронить (-ню -нятъ) ն. 1, տ. Борони́ть II; 2, տափան քաշելով աշխատել, դազել, վաստակել. в. въ день полти́ну; 3, տափանելիս հանել գետնից. вы́боронилъ гвоздь, ка́мни.

Вы́||борщикъ ա. ընտրող. ямско́й в. *Ռմկ.* պօստային ճանապարհների վերայ կառուորութիւն

տեղը գիւղացիների վերակացուն. **-боръ** ա. ընտրութիւն. в. по жеребьямъ ընտրութիւն վիճակահանութեամբ. в. въ судьи դատաւորի ընտրութիւն. купить, продать на в. գնել, ծախել ընտրելով, ջոկելով (լաւ ապրանքները, ըստ իւր ցանկութեան). выборы յ. ընտրութիւններ, ընտրողական ժողովներ. дворянскіе в.

Выбраживать, -бродить I, ն. ման գալ, շրջել. выбродилъ всѣ мѣста въ городѣ; 2, չ. եփը կտրել, եփ գալ պրծնել. вино молодо, ещё не выбродило; **-ся** անդր. եփ գալ վերջանալ, եփը կտրել. пиво выбродилось.

Выбраковывать, -браковать (-кую -ютъ) ն. I, ընտրութեամբ անպէտները բաժանել. 2, ընտրել, ջոկել (ապրանքի միջից լաւերը). 3, փանել, փընովել, պարսաւել. **-ся** կր. 1, ընտրութեամբ անպէտները բաժանուել. 2, ընտրուել, ջոկուել. 3, փանուել, փնովուել, պարսաւուել:

Выбранить (-ню -нятъ) ն. հայհոյել, անպատուել, անարգել, նախատել:

Выбрасываніе չ. դուրս գցելը, դուրս ածելը, դուրս հանելը, ժայթքելը. **-брасывать** I, ն. (выбросать, -бросить) դուրս ածել, դուրս թափել. в. соръ изъ комнатъ. балластъ изъ воздушнаго шара; в. бичъ մտրակը շխկել. *в. флагъ դրօշակը պարզել, բարձրացնել. 2, ն. (выбросить) դուրս գցել, հանել. в. изъ сочиненія самое лучшее мѣсто; 3. չ. դէմք. ժայթքել, դուրս շպրտել. выбрасываетъ, выбросило изъ трубы пламя; **-ся**, (выброситься) I, անդր. դուրս թռչել, դուրս նետուել. в. изъ окна; 2, բռ. *'դուրս տալ', յայտնուել, երեւալ. сыпь выбросилась на губахъ въ лихорадкѣ; 3, կր. դուրս նետուել, դուրս շպրտուել:

Выбрать (-беру -рутъ), **ся** տ. Выбирать, ся.

Выбресть (-бреду -дутъ) հազիւ հազ, տատանուելով դուրս գալ. послѣ болѣзни я въ первый разъ выбрелъ изъ дому; *в. на дорогу ճանապարհ դուրս գալ, ուղիղ ճանապարհը գտնել:

Выбривать, -брить (-брею -ютъ) ն. I, սափրել, ածիլել. в. голову. бороду; *выбрилъ ему всю правду-матку въ глаза բոլոր ճշմարտութիւնը նորա երեսին ասաց. 2, սափրելով դագել, աշխատել, վաստակել. выбрилъ сегодня около пяти рублей; **-ся** անդր. կր. տ. Бриться.

Выбродить (-брожу -дятъ) ն. I, տ. Выбраживать; II, տ. Бродить II. 1; **-ся** տ. Выбраживаться; **-броди, ковъ** ա. յ. տակուանք, մնացորդ, շանչ. տ. Барда.

Выбронзовать (-зую -ютъ) ն. անագապղնձել:

Выбросать տ. Выбрасывать 1; **-бросить** (-шу -сить) տ. Выбрасывать 1 և 2; **-ся** տ. Выбрасываться; **-броска** ի. դուրս ածելը, դուրս գցելը, դուրս շպրտելը. **-бросокъ, ска** ա. (ռմզ. յ. выброски) դուրս ածած անպէտք բաներ. փուր, աղբ:

Выбрызгать, ся տ. Выбрызгивать, ся; **-брызгиваніе** չ. 1, թափթփելով դուրս ածելը. 2, բըծաւորելը. կեղտոտելը, աղտոտելը. 3, դուրս թռչելը. դուրս պրծնելը. **-брызгивать** I, (выбрызгать, -нуть) ն. թափթփելով դուրս ածել. птичка выбрызгала всю воду изъ водопойки; 2, (միայն выбрызгать, -нуть) ն դէմք. բծաւորել, աղտոտել, կեղտոտել. всё платье выбрызгало грязью; 3, выбрызнуть չ. դուրս թռչել, դուրս նետուել, դուրս պրծնել. **-брызгиваться, -брызгаться** I, անդր. աղտոտուել, ապականուել. весь выбрызгался грязью բոլորովին ցեխոտուեցաւ (-ցայ). 2, չ. դուրս ցայտել. 3, կր. դուրս ածուել. կեղտոտուել, աղտոտուել:

Выбуксировать (-рую -ютъ) տ. Буксировать; в. купеческія суда изъ гавани; **-буксировывать-ся, -буксироваться** կր. քարշուել, հանուել (ցռկանաւի միջոցաւ):

Выбуравить (-влю -вятъ) ն. I, տ. Выбуравливать; 2. գայլիկոնել, բուրղուել պրծնել. **-буравливать** ն. գայլիկոնով, բուրղուով ծակել:

Выбурить (-рю -рятъ) ն. ծակել պրծնել (գայլիկոնով). **-бутить** տ. Бутить; **-бутка** ի. տ. Выбученье.

Выбухать, -бухнуть ն. յանկարծ, միանգամից բոլորը դուրս ածել, դուրս թափել. что было на душѣ, всё *выбухалъ ինչ որ սրտումը կար, միանգամից յայտնեց:

Выбученіе չ. I. հիմքը պատրաստելը (տ. Выбутить); II. լուացքը մոխրաջրելը, մաքրելը. **-чить** (-чу -чатъ), **ся** տ. Бучить, ся.

Выбываніе չ. դուրս գալը, պաշտօնը թողնելը. **-бывать, -быть** չ. դուրս գալ, հեռանալ (պաշտօնից), թողնել (պաշտօնը, ծառայութիւնը). онъ давно уже выбылъ изъ департамента; в. изъ строя կռւի շարքից դուրս գալ, պակասել վէրքի կամ մահուան պատճառով. **-былой** ած. որևէ տեղից դուրս եկած, հեռացած. (զինուորի մասին) վիրաւորուած, հիւանդացած կամ ընկած. **-бытіе** տ. Выбываніе; **-быть** (-буду -дутъ) տ. Выбывать; **-бью** տ. Выбить.

Выбѣганіе չ. I, դուրս վազելը. 2. քշելը (բոյսերի մասին). 3, մէկի առաջը կտրելը. **-бѣгать**, -бѣжать I, չ. դուրս վազել, դուրս փախչել. в. изъ комнаты, со двора; щи выбѣжали շչին դուրս թափուեց (եփ գալուց). вино выбѣжало գինին դուրս թափուեց (եռալուց). 2, չ. (բոյսերի մասին) քշել, աճել, բարձրանալ. это дерево много выбѣжало въ одно лѣто; 3, ն. վազելու ժամանակ մէկի առաջը կտրել, մէկին յաղթել. хорошій рысакъ выбѣгаетъ и бѣгуна; **-бѣгивать, -бѣгать** ն. I, վազելով ձեռք բերել, վաստակել. 2, վազելով շատ տեղեր շրջել. **-ся** I, անդր. վազելու ընդունակ դառնալ, 'վազատիլ'. лошадь совсѣмъ выбѣгалась; 2, (որձ կենդանու մասին) զուգաւորուելու ընդունակութիւնից զրկուել, (էգի մասին) ամլանալ, 'չորանալ'. собака выбѣгалась; **-бѣгъ** ա. I, տ. Выбѣганіе; 2. մրցումով վազ (վազելը կամ չափ գնելը). 3, ուռկանը քաշելու Թոկը, պարանը. 4, (բոյսերի) քշելը, աճելը, բարձրանալը. скорый в. древесныхъ вѣтвей; **-бѣжать** (-бѣгу -бѣжишь -бѣгутъ) տ. Выбѣгать; **-бѣжна** ի. տ. Выбѣгъ 2 և 3.

Выбѣливаніе չ. սպիտակացնելը. **-бѣливать, -бѣлить** (-лю -лятъ) ն. I, սպիտակացնել, սպիտակ շաղախով ծեփել, սուաղել. в. стѣны известью; 2, в. холстъ, воскъ քաթանը, մոմը սպիտակացնել (արևի և ջրի միջոցաւ). **-ся** I, անդր. սպիտականալ. 2, կր. սպիտակացնուել. **-бѣлка** ի. տ. Выбѣливаніе. **-бѣситься** (-шусь -сятся) չ. *չարութիւններից, գժութիւններից դադարել. հանդարտուել. молодой человѣкъ выбѣсился и сдѣлался добрымъ семьяниномъ.

Выважживаніе չ. I, փոկերը սանձից լուծելը, յետ անելը. 2, ձիուն հեծնելով սանձին ընտելացնելը. **-живать**, -вожжить ն. I, փոկերը

(во́жжи) սանձից լուծել. յետ անել. 2, խամ ձիուն հեծնելով վարժեցնել, ընտելացնել սանձին։

Выва́|живаніе չ. 1, ման ածելը, շրջեցնելը. 2, որս. բարակին ընտելացնել խմբովին վազելուն. **-живать** I. выва́живать, -водить, -весть ն. 1, ման ածել, շրջեցնել. онъ вы́водилъ меня́ по всѣмъ своимъ ко́мнатамъ; 2, որս. բարակներին ընտելացնել, վարժեցնել վոհմակովին վազելուն. 3, տ. Води́ть 3; в. куръ, у́токъ; 4, պազբած, քրտնած ձիուն ման ածել (ցամաքելը). **-живаться** էր. ման ածուիլ. վարժուիլ, ընտելացնուիլ (բարակների մասին). II. выва́живать, -возти, -возить ն. 1, երբեմն դուրս բերել, դուրս տանել. в. больно́го для прогу́лки; 2. մեծ քանակութեամբ դուրս ածել, դուրս կրել. в. снѣгъ со двора́; **-ся**, вы́возиться էր. 1, դուրս տարուիլ. 2, դուրս կրուիլ, դուրս ածուիլ. III. выва́живать ն. չափը, կշիռը, քաշը սպառել. прихо́дится в. весь това́ръ.

Вы|ва́ливаніе չ. դուրս ածելը, դուրս թափելը, դուրս ձգելը. **-ва́ливать, -валить** (-лю -лятъ) I, ն. դուրս ածել, դուրս թափել. в. наво́зъ; в. зе́млю изъ та́чекъ; 2, շուռ տալով դուրս ածել, դուրս թափել. в. изъ сане́й; 3, չ. դուրս թափուիլ, մեծ քանակութեամբ երեւալ, յայտնուիլ. **-ся** I, անդր. դուրս գալ, դուրս թափուիլ. վայր ընկնել. кирпичи́ выва́ливаются изъ стѣны́; зу́бы выва́ливаются; в. изъ киби́тки; 2, էր. դուրս ածուիլ, դուրս թափուիլ. **-валка** ի. 1, դուրս ածելը, դուրս թափելը. 2, դուրս թափուելը, վայր ընկնելը. **-валокъ**, лка ա. բնից դուրս գլորուած լաւ ձու. **-валъ** ա. որս. կոցարների գիշերային տարմը, երամը. **-валять** ն. 1, в. во́йлокъ թաղիքը ցցել, թաղիքը շինել. 2, գլորելով, շուռ ու մուռ տալով կեղտոտել, աղտոտել. онъ вываля́лъ его́ въ пуху́; **-ся** անդր. թաւալ գլորգալով աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ. вы́валялся весь въ грязи́.

Вы|ва́риваніе չ. 1, եփելը. 2, եփելով հանելը. **-ва́ривать, -варить** (-рю -рятъ) ն. 1, եփել, եփելով պատրաստել. в. соль; в. конопля́ное ма́сло, разсо́лъ; 2, եփելով հանել, դուրս բերել. в. пя́тна изъ бѣлья́, жиръ изъ косте́й; **-ся** էր. եփուիլ. եփուելով հանուիլ, դուրս բերուիլ. **-варка** ի. տ. Выва́риваніе; вы́варки յ. եփած բանի տակունքը, տկնուքը. **-варно́й** ած. եփելով պատրաստուած. **-варный** ած. եփող, եփելու. в—ые котлы́; **-варонъ**, рка ա. եփած բան. **-варочный** տ. Выварно́й և Вы́варный; **-варъ** ա. 1, եփել պատրաստելը. 2. եփած պատրաստած բանը։

Выва́стри|ваніе չ. սրելը, յեսանելը. **-вать**, вы́вострить ն. սրել, յեսանել (գր.) в. топо́ръ, но́жикъ; **-ся** 1, անդր. *ժրանալ, ճարպկանալ, մամռուկ դառնալ. онъ вы́вострился, про́живъ ме́жду людьми́; 2, էր. սրուիլ։

Выва́щи|ваніе չ. մոմելը, մոմ քսելը. **-вать**, вы́вощить ն. մոմել, մոմ քսել. в. ни́тку; **-ся** էր. մոմուիլ։

Вы́ваять ն. քանդակել, փորագրել։

Вы|веденецъ, нца ա. մի տեղից միւս տեղ գաղթեցրած գիւղացի, շինական. **-веденный** բյ. ած. դուրս բերած (քանդակած, կերտած, յօրինած). **-веденышъ** ա. ձուից դուրս եկած ճուտիկ։

Вы|ве́дриваніе չ. պարզուիլը (եղանակի). **-ве́дриваться, -ведриться** անդր. պարզուիլ. послѣ дождя́ день сталъ в.; выве́дривается դմն. եղանակը պարզում է։

Вы́|везти, -везть (-везу -зутъ) տ. Вывози́ть; **-везтися, -везтись** տ. Вывози́ться.

Вы́вернуть, ся տ. Вывёртывать, ся.

Вы́|верстать. ся տ. Вывёрстывать, ся; **-верстка** ի. **-вёрстываніе** չ. 1, հարթելը, հաւասարելը, գգելը. 2, փոխարէնը ստանալը. **-вёрстывать**, -верстать ն. 1, հարթել, հաւասարել, գգել. в. полъ; в. мостову́ю; 2,* հանել գեղչել (պարտքը). փոխարէնը ստանալ. վարձատրել. я всё своё на нёмъ вы́верстаю; **-ся** էր. 1, հարթուիլ, գգուիլ. 2, փոխարինուիլ, վարձատրուիլ։

Вы́|вертка ի. 1, տ. Вывёрчиваніе; 2,* տ. Увёртка 2; **-вертъ** ա. 1, տ. Вывёртываніе; 2. ձեւանծութիւն, աչքակապութիւն, խորամանկութիւն. **-вёртываніе** չ. 1, յետ պտտեցնելով դուրս հանելը. 2, դուրս գցելը (ոտքի, ձեռքի). **-вёртывать**, -вернуть ն. 1, դէպի հակառակ կողմը պտտեցնելով հանել. в. пробо́й, винтъ; 2, (միայն вы́вернуть) տ. Вы́вихнуть; 3,* յեղաշրջել, աղաւաղել, աղճատել. не вывёртывай мои́хъ рѣче́й; 4, ծովգ. в. я́корь խարիսխը բարձրացնել, վերև քաշել, վերև հանել. **-ся** անդր. 1, յանկարծ դուրս թռչիլ, լոյս ընկնել, յայտնուիլ. вы́вернулся изъ-за угла́; 2,* ազատուել, վտանգաւոր դրութիւնից ճարպկութեամբ, խորամանկութեամբ դուրս գալ, ազատուիլ. в. изъ рукъ ձեռքից վայր ընկնել. **-вертѣть** (-рчу. -ртятъ), **ся** տ. Вывёрчивать, ся; **-вёрчиваніе** չ. ծակիչով, գայլիկոնով (բուրղուով) կլոր ծակ կտրելը, ծակ հանելը. **-вёрчивать**, -вертѣть ն. ծակիչով, գայլիկոնով կլոր ծակ կտրել, ծակ հանել. **-ся** էր. ծակուիլ.

Вы́вершить (-шу -шатъ) ն. բոլորել, մի բանի (օր. կամարի, գմբէթի, դէզի) ծայրը, գլուխը շինել պրծնել։

Вы́|вести, -весть (-веду -дутъ). **-вестись, -вестися** տ. Выводи́ть, ся.

Вы|вива́ніе չ. 1, հիւսելը (թոկի). 2, լուծելը, յետ անելը. **-вива́ть**, -вить ն. 1, հիւսել. в. верёвку; 2, լուծել, յետ անել. в. ле́нту изъ косы́; **-ся** 1, անդր. յետ ընկել. լուծուիլ. ле́нта вывива̀ется; 2, էր. հիւսուիլ. **-вивка** ի. 1, հիւսելը, -ուելը. 2, լուծելը, -ծուելը. **-вивно́й** ած. ոլորուն, ոլորածոյ, ոլորաններով. в. сто́лбъ, — подсвѣчникъ.

Вы|ви́нчиваніе չ. յետ պտոյտ տալով հանելը. **-ви́нчивать, -винтить** (-нчу -нтятъ) ն. յետ պտոյտ տալով հանել. в. винтъ, щуру́пъ; **-ся** 1, անդր. դուրս գալ (պտուտակների մասին). 2, էր. պտուտակուելով հանուիլ։

Вы|висáть, -виснуть չ. դէպի դուրս կախուիլ. կախ ընկնել. не вы́висай изъ окна́: легко упа́сть; **-висѣть,ся** (-шусь -сятся) չ. կախուած մնալով ծալքերը կորցնել, հարթուիլ, կոկուիլ. измя́тое пла́тье вы́висится.

Вы́вить (-вью -вьютъ), **ся** տ. Вы́вивать, ся.

Вы́вихнуть ն. խախտել, դուրս գցել. в. ру́ку. но́гу; **-ся** անդր. դուրս ընկնել, խախտուիլ. при паде́ніи рука̀ у него́ вы́вихнулась; **-вихъ** ա. 1, դուրս ընկած անդամի խեղութիւնը. 2, դուրս ընկած տեղը. сдѣлалась о́пухоль на са́момъ в—ѣ.

Вы́вишникъ ա. բս. ա, Illecebrum, կաճիկ խոտ. բ, Geum urbanum, շահոքրամի արմատը։

Вы|влека́ть, -влечь (-ку -чешь -кутъ) ն. սկզ. գործծ. դուրս քաշել, դուրս հանել. **-влека́ться**

նել. գործ. 1, անցբ. հանուիլ, դուրս գալ. 2, չբ. դուրս քարշուիլ, դուրս հանուիլ։

Вы́водить (-жу -дятъ) ш. Выва́живать I; **-водить** (-жу́ -во́дятъ), вы́вести -сть ն. 1, դուրս հանել, դուրս տանել, դուրս վարել, դուրս բերել. в. заблуди́вшагося изъ лѣсу; в. полкъ на смотръ; в. ло́шадь на пока́зъ; в. су́дно изъ до́ка; в. крестья́нъ изъ одно́й дере́вни въ другу́ю—փոխադրել. в. въ люди մարդ դարձնել. в. нару́жу երևան հանել, բաց անել. в. на чи́стую во́ду երևան բերել, պարզել. в. изъ терпѣ́нія համբերութիւնից հանել. в. свой родъ отъ како́го-то колѣ́на — առաջացնել. в. го́лосомъ գեղգեղել, ձայնով ելևէջներ անել. 2, հանել, փրկել, ազատել, Թափել. в. изъ заблужде́нія, изъ бѣды́, изъ напа́сти; 3,* հեռացնել, եղծա-կացնել, մաքրել. 4,* 'դուրս բերել', հանել, ջնջել, ոչնչացնել, արմատախիլ անել. в. пя́тна, моль; в. злоупотребле́нія; в. оста́тки язы́ческихъ обы́чаевъ; 5, в. птенцо́въ ձագեր հանել. 6, գործել, յօրինել. в. узо́ры; 7, շինել, կերտել, կանգնեցնել. в. фунда́ментъ; в. стѣ́ну подъ кры́шу; **-водиться**, вы́вестися, -стись А, չբ. որև է տեղից դուրս հանուիլ, դուրս բերուիլ. Б, անցբ. 1, գործածութիւնից դուրս գալ, ընկնել. стари́нные обы́чаи ма́ло-по-ма́лу выво́дятся; 2,* չքանալ, ոչնչանալ. ջնջուիլ. о́коло окре́стныхъ селе́ній хи́щные звѣ́ри ста́ли в.; 3, (կենդանիների մասին) ծնուիլ, դուրս գալ (ձուից). въ ны́нѣшнемъ году́ ма́ло вы́велось пти́цъ.

Вы́водка ի. 1, դուրս բերելը, դուրս հանելը. в. ло́шади изъ коню́шни; 2, ճուտ հանելը. 3, ա. Вы́водокъ; **-водковый** ած. դեռ ևս բնի մէջ գտնուող (ճուտ, ձագ). **-водно́й**, **-водный** ած. 1, խուզ. փոխադրած, տեղափոխած. в—ые крестья́не; 2, 'ի ցոյց դրուող, հանուող. в—ая ло́шадь արտասահմանից բերած ձի. 3, իրրև տուրքը, արձակման գին հատուցուող. в—ыя де́ньги ա. Вы́водное; 4, արձակուած, ազատ Թողած. в—ая дѣ́вка ճորտ աղջիկ, որի համար հողատէրը որոշ տուրքը ստանալով, արձակում էր, որպէս զի կարողանար պսակուել օտար մարդու հետ. 5, в—ой спо́собъ мышле́нія դատողութեան եղանակ, որ ամբողջից հետևցնում է. ա. Дедукти́вный; 6, Նոց. դուրս գրած, դուրս ցցուած: Выводна́я, о́й ի. կամ в—ая па́мять խուզ. փրկագիր, որ ըստ հողատէրը ճորտութեան ժամանակները ճորտաճույց որոշ գումար (տուրքը) ստանալով, տալիս էր նորան, որի զօրութեամբ կարող էր օտար մարդու հետ ամուսնանալ։ Выводно́е, о́го չ. տուրքը, փրկագին, որ ճորտուհին հատուցանելով հողատիրոջը, իրաւունք էր ստանում ամուսնանալու օտարի հետ. **-водокъ**, дка ա. կենդանիների (մեծ Թռչունների) բուն [illegible] ձագերով. **-водъ** ա. 1, դուրս հանելը, դուրս տանելը, դուրս բերելը. 2, տեղափոխելը, փոխադրելը, գաղԹեցնելը. в. крестья́нъ; 3, նորապսակների եկեղեցի գնալը պսակի առաջին երթալը. в. молоды́хъ; 4, Նոց. ճորտուհու ազատ Թողնելը, մարդու տալը. 5, Նոց. տուրքը, այն գումարը, որ փեսան վճարում էր հարսի ծնողներին. 6, եզրակացութիւն, մակաբերութիւն. непра́вильный в.; 7, Նոց. вы́воды յ. [illegible] հողապատանէջներ։

Вы́воживать (-жу -жатъ) ш. Выва́живать.

Вы́возить (-вожу -зятъ), ся ш. Выва́живать, ся II & Вывози́ть, ся. **-вози́ть** (-жу́ -во́зятъ), -везти -везть ն. 1, դուրս կրել (սայլով). в. снѣгъ со двора́; 2, ուրիշ տեղից իր հետ բերել. онъ вы́возъ изъ чужи́хъ кра́евъ мно́го дороги́хъ веще́й; 3, մէկին տնից դուրս բերել (կառքով), աշխարհ ցոյց տալ. в. дочере́й въ свѣтъ, на балъ; **-вози́ться**, вы́везтися 1, անցբ. կանհարտուրքն տանելով ընտկարանից դուրս գալ. 2, Թաւալուիլ, աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ. онъ весь вы́возился въ снѣгу́; 3, չբ. արտահանուիլ. лу́чшіе со́боли выво́зятся изъ Сиби́ри; **-возка** ի. դուրս կրելը, դուրս հանելը, դուրս ածելը (սայլով, գրաստով)· ա. Вы́возъ; **-возно́й**, **-возный** ած. 1, արտածելի, արտահանելի. в—ая по́шлина արտահանելի ապրանքների վերայ դրած մաքսը. 2, ներածելի. ներածած, դրսից, արտասահմանից բերած. в—ые това́ры; **-возъ** ա. արտահանութիւն, արտածութիւն (հակէը ա. Ввозъ).

Вы́волакиваніе չ. դուրս քարշելը, դուրս հանելը. **-вола́кивать**, -волочить, -волочь ն. դուրս քարշել, դուրս հանել. в. соль Լնոնգ. աղ հանելը, արտադրելը (լճերից). **-ся**, вы́волочься չբ. ա. Вывлека́ться. **-волонна́я** соль ինքնաշեղջ աղ, որ հանում են աղի լճերից. **-волочить** (-чу -чатъ) ա. Выволáкивать. -лочить; **-волочка** ի. 1, դուրս քարշելը, դուրս հանելը. в. со́ли աղահանութիւն (աղի լճերից). 2,* ռմկ. ծեծ, քօԹակ. зада́ть в—у 'դնկել', քօԹակել. **-волочная** соль ա. Выволакна́я соль; **-волочь** (-локу -чешь -кутъ), ся ա. Выволáкивать, ся.

Вывора́живаніе չ. 1, կախարդութեամբ, հմայութեամբ իմանալը. 2, կախարդութիւն, հմայութիւն, վհուկութիւն անելով աշխատելը, վաստակելը. **-вать**, вы́ворожить ն. 1, կախարդութեամբ, հմայութեամբ իմանալը. 2, կախարդութիւններ, հմայութիւններ, վհուկութիւն անելով փող դատել, աշխատել, վաստակել։

Вывора́чиваніе չ. 1, շուռ տալով հանելը, դուրս քարշելը. 2, շրջելը, շուռ տալը (զգեստի). 3, հանելը, ստանալը (դրամի). **-вать**, вы́воротить ն. 1, շուռ տալով հանել, դուրս քարշել. наси́лу вы́воротили э́тотъ ка́мень изъ земли́; 2, զգեստը շրջել, շուռ տալ. в. кафта́нъ, шу́бу; 3, ռմկ. հանել, զեղչել, ստանալ. онъ всё изъ него́ вы́воротитъ նա բոլորը նորա ջանից կը հանէ. **-ся** 1, անցբ. դուրս գալ (տակի երեսով). вы́воротился рука́въ; 2,* դժուար, նեղ դրութիւնից դուրս գալ, դուրս պրծնել. 3, չբ. դուրս քարշուիլ, հանուիլ. շրջուիլ. զեղչուիլ, ստացուիլ։

Вы́ворожить (-жу -жатъ) ա. Вывора́живать.

Вы́воротить (-чу -тятъ), ся ա. Вывора́чивать, ся; **-воротный** ած. ներքևի երեսից կարած, շուռ շրջած. в—ые сапоги́, башмаки́ (հակէը ա. Ранто́вые); **-воротъ** 1, ա. շրջելը, շուռ տալը, հակառակ կողմը դարձնելը. 2, մ. ա. Навы́воротъ.

Вы́вострить (-рю -рятъ), ся ա. Выва́стривать, ся.

Вы́вощить (-щу -щатъ), ся ա. Выва́щивать, ся,

Вывѣва́ніе չ. քամելը, էրնելը. **-вѣва́ть**, -вѣять ն. կասած հացահատիկը քամել, քամուն տալ, էրնել. **-ся** չբ. քամուիլ, էրնուիլ (կասած հացահատիկի մասին). **-вѣвки**, вокъ ի. յ. հացահատի-

կի քամելու ժամանակ ջոկուած մղեղը, խղուսը, աղբը։

Вы|вѣдать, ся տ. Вывѣдывать, ся; **-вѣдывальщикъ, -вѣдывальщица** տ. Вывѣдыватель, -ница; **-вѣдываніе** չ. իմանալը, տեղեկանալը (գաղտնիքը). **-вѣдыватель** ա., **-вѣдывательница** ի. ճարպկութեամբ գաղտնիքը իմացող, տեղեկացող այր, կին. **-вѣдывать**, -вѣдать ն. ճարպկութեամբ, մի հնարով գաղտնիքը իմանալ, տեղեկանալ. я вывѣдалъ отъ него важную тайну; **-ся** չր. իմացուիլ, տեղեկացուիլ։

Вывѣйка ի. քամելը, էրնելը. в. хлѣбныхъ зёренъ.

Вы|вѣриваніе չ. ճշտութեամբ ստուգելը. в. машинъ, термометровъ; **-вѣривать, -вѣрить** (-рю -рятъ) տ. Вывѣрять; **-вѣрка** ի. տ. Вывѣриваніе; **-вѣрять**, вѣрить ն. խնամքով ստուգել, ճշտել (համեմատելով). эти вѣсы нехорошо вывѣрены; в. термометръ; **-ся** չր. ստուգուիլ, ճշտուիլ։

Вы|вѣсить (-шу -сятъ), **ся** տ. Вывѣшивать, ся; **-вѣска** ի. 1, կախելը, կախ տալը. в. платья; 2, ցուցադրած յայտարարութիւն, ազդարարութիւն, ցուցանակ. 3, լուսացուցիչ ծանրութիւն, քաշ, որ կշեռքը հաւասարութեան բերելու համար նորա նժարներից մէկի մէջ են դնում. 4, ապրանքի պատեանի, փաթաթանի եւն քաշը, կշիռը. фунтъ чаю съ в—ою մի ֆունտ թէյ, որի մէջ չէ մտնում այն թղթի քաշը, որի մէջ թէյը փաթաթած է. 5,* հոր. ռմկ. 'զիգի զիգի' զարդով, խայտառակէտ և անճաշակ հագնուած անձ. **-вѣсокъ**, ска ա. տ. Вывѣска 3; **-вѣсочный** ած. 1, ցուցադրելի յայտարարութեան, ազդարարութեան (տ. Вывѣска 2). в. живописецъ վիվէսկաների նկարիչ. 2, լուսացուցիչ ծանրութեան, քաշի (տ. Вывѣсокъ); **-вѣсъ** ա. քաշած, կշռած քանակութիւն, ապրանք։

Вы|вѣтриваніе չ. 1, քամհարելը, հողմահարելը, դուրսը կախելով մաքրելը. 2, քամհարելով շինելը, գործելը. **-вѣтривать, -вѣтрить** (-рю -рятъ) ն. 1, քամհարել, հողմահարել, դուրսը փռելով, կախելով մաքրել. в. платья, мѣха; 2, *երկրաբ.* քամհարելով, քամու, օդի ազդեցութեան ենթարկելով շինել, գործել, պատրաստել. **-ся** 1, անդր. քամուց, անձրեւից, արեւից փչանալ. կործանուիլ, քայքայուիլ. полевой шпатъ вывѣтривается очень скоро; 2, չր. քամհարուիլ. հողմահարուիլ. мѣха и платье вывѣтриваются для просушки; **-вѣтрѣлость** ի. 1, քամհարուած, հողմահարուած լինելը. 2, քամհարութեան ժամանակ իրի վերայ գոյացած նիւթը, խաւը. **-вѣтрѣлый** ած. 1, քամհարուած, հողմահարուած, չորացած. 2, քամհարութիւնից կերպարանափոխուած. в. полевой шпатъ; **-вѣтрѣть** տ. Вывѣтриться.

Вы|вѣшиваніе չ. 1, դուրսը կախելը. ցուցադրելը. 2, քաշելը, կշռելը, քաշը, կշիռն իմանալը. 3, կշեռքի նժարների հաւասարակշռելը. 4, հարթելը, դզելը. **-вѣшивать**, -вѣсить ն. 1, դուրսը կախել, ցուցադրել. в. бѣльё для просушки; 2, քաշել, կշռել. в. куль; 3, կշեռքի նժարները հաւասարակշռութեան բերել. 4, հարթել, հաւասարել, դզել (հարթաչափի — ватерпасъ — միջոցով.) в. полъ, мостовую; 5, в. домъ տան շինութիւնը մի ուղիղ տեղ փոխադրել կամ նորա փտած գերանների տեղ նորերը դնել. **-ся** 1, անդր. դէպի դուրս կախուիլ, կախ ընկնիլ. в. изъ окна; 2, չր. կախուիլ, ցուցադրուիլ. կշռուիլ. հարթուիլ, դզուիլ. **-вѣять** (-вѣю -ютъ), **ся** տ. Вывѣвать, ся.

Вы|вязать (-вяжу -жутъ), **ся** տ. Вывязывать, ся; **-вязка** ի. **-вязываніе** չ. 1, յետ անելով, կապը լուծելով հանելը. 2, գործելը (գուլպայի, անկուածի). 3, գործելով աշխատելը, գագելը. **-вязывать**, -вязать ն. 1, կապը յետ անելով, լուծելով մի բանի միջից դուրս հանել. в. платье изъ узла կապոցի (բօղչի) միջից զգեստը հանել. 2, գործել. в. чулки, рукавицы; в. стрѣлки на чулкахъ; 3, գուլպայ և նման բաներ գործելով գագել, աշխատել, վաստակել. она вывязала въ недѣлю десять рублей; **-ся** չր. 1, դուրս հանուիլ (կապոցից, բօղչայից). 2, գործուիլ. **-вязь** ի. *սկւ. վորձձ.* գործած իրը։

Вы|вяливаніе չ. աղելը և չորացնելը (ձկան). **-вяливать**, **-вялить** (-лю -лятъ) ն. [աղել և] չորացնել. в. рыбу; **-ся** 1, անդր. աղուելով և չորանալով ուտելի դառնալ. рыба ещё не вывялилась; 2, չր. աղուիլ և չորացնուիլ. ապխտուիլ։

Выгадать, ся տ. Выгадывать, ся.

Выгадить (-жу -дятъ), **ся** տ. Выгаживать, ся.

Вы|гадка ի. տ. Выгадываніе; **-гадчикъ** ա. ռմկ. **-гадчица** ի. հնարագէտ, 'ուստա', հնարք. ճար գտնող, ճարտար, հնարող, ապրող այր, կին. **-гадываніе** չ. 1, հնարելը. ճար գտնելը. 2, յերիւրելը. յօրինելը. 3, շահելը. 4, գուշակութեամբ իմանալը. 5, գուշակութեամբ վհուկութիւնով գագելը. աշխատելը. **-гадывать**, -гадать ն. 1, հնարել, ճարտարել. в. что-либо къ лучшему մի բանի հնարք, ճար գտնել. 2, շինել, յօրինել (մնացած կտորներից). в. шапку изъ обрѣзковъ; 3, շահել. в. время; 4, գուշակութեամբ իմանալ. 5, գուշակութեամբ, վհուկութիւններ անելով գագել, աշխատել, վաստակել. ворожея сегодня выгадала много денегъ; **-ся** չր. 1, հնարուիլ. 2, յերիւրուիլ. յօրինուիլ. 3, շահուիլ. 4, գուշակութեամբ իմացուիլ. 5, վհուկութեամբ գագուիլ. աշխատուիլ, վաստակուիլ։

Вы|гаживаніе չ. աղտոտելը, աղտեղելը, կեղտոտելը. **-гаживать**, -гадить ն. աղտոտել, աղտեղել, կեղտոտել. все платье выгадилъ; **-ся** 1, անդր. ինքն իրան աղտոտել, կեղտոտել, ցեխոտել. шедши по грязной улицѣ, я весь выгадился; 2, չր աղտոտուիլ, աղտեղուիլ, կեղտոտուիլ, ցեխոտուիլ։

Вы|гарка ի այրուիլը, այրուելով ծախսուիլը, ոչնչանալը. **-гарной, -гарочный** ած այրուած, խանձուած, առշորուած. **-гарокъ**, рка ա. 1, աշտանակի մէջ մնացած այրուող մոմի կտորը. 2, выгарки յ. տակ, տակոնք. որկնուցք. в. хлѣбнаго вина, в. рому; **-гарчивый** ած. 1, այրող, թունդ, բարկ. в—ое вино թունդ օղի. 2, այրուող, ծախսուող, սպառուող. в—ое желѣзо երկաթ, որ հալելիս իր զգալի մասը կորցնում է, որ շատ հզկզանք է տալիս. **-гаръ** ա. 1, տ. Выгарка: 2, տ. Выгарки; 3, ոյժ, զօրութիւն, թնդութիւն, բարկութիւն (հացի օղու). вино съ большимъ, съ малымъ в—омъ; 4, հալած մետաղի երեսին կանգնող կեղտոտութիւնը, 'քափը'. **-гарь** ի. վարելահող, որի վերայ գտնուող անտառը այրել, ոչնչացրել են։

Вы|гатить (-чу -тятъ) տ. Выгачивать; **-гачиваніе** չ. ցախով, փայտերով ծածկելը. **-гачивать**, -гатить ն. ճանապարհը ցախով, փայտերով ծածկել, լցնել։

Выгащиваніе չ. *իբրև հիւր մնալը*. **-гащивать**, -гостить չ. *իբրև հիւր մնալ, տանջանքանու-թիւն գտնել*. онъ у насъ выгостилъ три дня.

Выгибаніе չ. *կառցնելը, կորացնելը*. **-гибать** I. выгибать, -гнуть ն. *կառցնել (ուղեղնտձև, կի-սաշրջանաձև կամ ծայրը ծայրին հասցնելով)*. в. ободъ; в. металлическіе листы для кровли; **-ся** I. *ներգր. կառնալ, կորանալ, ծռուիլ*. вязовые обручи удобно выгибаются; 2, *չր. կառցնուիլ, կո-րացնուիլ*. II. выгибать, -гибнуть չ. *ամբողջո-վին, խմբովին ջնջուիլ, կործանուիլ, անճետ լի-նիլ*. весь родъ выгибъ; **-гибистый** *ած. ճկուն, դիւրաթեք*. **-гибка** *ի. կառցնելը, կորացնելը*. **-гиб-ной** *ած. կորացրած, գոգաւոր*. в—ая доска; **-гибнуть** (*անց.* выгибъ, бла, о) *տ.* Выгибать; **-гибъ** *ա. գոգաւորութիւն, կորութիւն*։

Выгладить (-жу -дать), **ся** *տ.* Гладить *և* Вы-глаживать, ся; **-гладываніе** չ. *կրծելով ուտելը*. **-гладывать**, -глодать ն. *կրծելով ուտել, ծակել*. в. корку; мыши выглодали внутри сыръ; **ся** *չր. կրծուելով ուտուիլ*. **-глаживаніе** չ. I, *հարթելը, գգելը, կոկելը*. 2, *արդուկելը*. 3, *Ծնց. դրամը քերելը*. **-глаживать**, -гладить ն. I, *հարթել, յղկել, կոկել, գգել*. в. доску; 2, *արդուկել*. в. бѣльё; 3. *Ծնց. դրամը քերել, ջնջել*. **-ся** *չր.* I, *հար-թուիլ, յղկուիլ, կոկուիլ, գգուիլ*. 2, *արդու-կուիլ*. 3, *Ծնց. քերուիլ*. **-глодать**, **ся** *տ.* Выгла-дывать, ся; **-глодки** *ա. յ. կրծոտածներ, կրծա-ծ բանի մնացորդներ*։

Выглядываніе չ. *դուրս նայելը*. **-глядывать**, I. (выглянуть) չ. *դուրս նայել, դուրս մտիկ ա-նել*. в. изъ окна; 2,* չ. *երևալ, յայտնուիլ*։ *ներկայանալ, նշմարուիլ*. 3, (выглядѣть) ն. *ա, դի-տելով որոնել, որոնել, ակնարկելայց լինել, 'բանը պտահել'*. ты тутъ кого выглядываешь? *բ, շատ նայելուց աչքերը յոգնեցնել*. **-глядѣть** (-жу -дать) I, *տ.* Выглядывать 3; 2. (*սխալ, բայց խիստ յաճախ իբրև չ.*) *տեսք ունենալ*. онъ выглядитъ очень хорошо *նա շատ լաւ տեսք, գոյն ունի*. **-глянуть** *տ.* Выглядывать 1.

Выгнаиваніе չ. *վիրը. փտեցնել, թարախա-կալեցնել, ծաղրակալեցնել*. опухоль, нарывъ излѣчивается черезъ в.; **-гнаивать**, -гноить ն. *թարախակալեցնելով փտեցնել, ոչնչացնել*. **-ся** I, *ներգր. փտելով ոչնչանալ*. дерево выгнаивает-ся; 2, *չր. փտեցնուիլ, ոչնչացնուիլ*։

Выгнать (-гоню -нять) *տ.* Выгонять *և* Гнать.

Выгнести, -гнесть (-гнету -тутъ; *անց. ան-գործ.*), **-гнестись**, **-гнестися** *տ.* Выгнетать, ся; **-гнетаніе** չ. *սեղմելով դուրս հանելը*. *վանտելը. **-гнетать**, выгнести, -сть ն. I, *սեղմելով, ճզմելով դուրս հանել*. 2,* *արտաքսել, վանտել, խրկել, մէկի 'գլուխն ուտել'*. его выгнетаютъ изъ служ-бы; **-ся** *չր.* I, *սեղմուելով, դուրս հանուիլ*. 2,* *արտաքսուիլ, վանտուիլ*։

Выгниваніе չ. *փտելը, նեխելը, լուծուիլը, քայքայուիլը*. **-гнивать**, -гнить (-гнію -ютъ) չ. *փտիլ, նեխիլ, լուծուիլ, քայքայուիլ*. **-гноить** (-гною -ютъ), **ся** *տ.* Выгнаивать, ся.

Выгнутый *էյ. ած. դուրս պրծած (հակը. տ.* **Вогнутый**); **-гнуть** (-гну -утъ), **ся** *տ.* Выгибать, ся I.

Выговариваніе չ. *արտասանելը, առոգանելը*. **-говаривать**, -говорить (-рю -рятъ) I, ն. *արտա-սանել, առոգանել*. ясно в. слова; 2, ն. *պայ-մանով իբրև վերապահել (ծախելիս)*. при про-даже деревни выговорилъ себѣ пустоши; 3, չ. *յանդիմանել, կշտամբել*. ему часто выговари-ваютъ; **-ся** I, *ներգր. ինչ որ սրտումը կայ բոլո-րը ասել, յայտնել*. 2, *չր. արտասանուիլ, ար-տաբերուիլ*. 3, *պայմանով ստացուիլ, պայմանա-դրուիլ*. при наймѣ домовъ чистка печей вы-говаривается на счётъ хозяевъ—*որոշուած է, որ վարձատուները տան վառարանների մաքրութիւնը իրենց հաշուով պէտք է մաքրել*. **-говоръ** *ա.* I, *արտասանութիւն, առոգանութիւն*. трудный, иностранный в.; 2, *յանդիմանութիւն (մեղ. վարչութեան կողմից), կշտամբանք*. строгій в.; сдѣлать в. за проступокъ.

Выгода *ի. շահ, օգուտ, 'խէր'*. онъ изъ всего извлекаетъ себѣ в—у; **-дишка** *Նվաս. փոքրիկ, չնչին շահ, օգուտ*. **-дность** *ի. շահաւէտութիւն*. **-дный** *ած. շահաւէտ, օգտաւէտ, տրդիւնաւէտ*. в—ое мѣсто.

Выголить (-лю -лятъ) ն. I, *մերկացնել, 'տըկ-լորել'*. 2, *ռմկ. մերուքը, գլուխը ածիլել, սափ-րել*. **-ся** *ներգր. ռմկ. մերուքը, գլուխը սափրել տալ*։ [*ածիլեցնել*։

Выголодить (-жу -дять) ն. *ռմկ. քաղցեցնել*,

Выгонка *ի.* I, *քաշելը*. в. водки, в. дёгтя; 2, *թորելը, զտելը*. 3, в. плода [изъ утробы матери] *արհեստական վիժեցում*. **-гонный** *ած. արօտի, արօտավայրի*. в—ая земля; в—ое пра-во *արօտատեղից օգտուելու իրաւունք*. **-гон-щикъ** *ա.* I, *որսահալած, որ որսն անտառից դուրս է քշում*. 2, *լաստերով փայտ քշող*. **-гонъ** *ա.* I, *դուրս, դաշտ քշելը*. в. стада; 2, *տ.* Вы-гонка 1—2; 3, *արօտատեղի, արօտավայր*. 4, *ջրով փայտ քշելը*. **-гонять**, -гнать ն. I, *դուրս քշել, դուրս վանտել, արտաքսել, խրկել*. в. ста-до въ поле; его выгнали изъ собранія; 2, *քա-շել. թորել*. в. вино изъ ржи *հաճարից օղի քաշելը*. 3, *ջնջել, ոչնչացնել*. в. таракановъ изъ дома стужею; **-ся** *չր.* I, *դուրս քշուիլ, ար-տաքսուիլ*. 2, *քաշուիլ, զտուիլ* 3, *ջնջուիլ*։

Выгораживаніе չ. I, *ցանկով պատելը, պար-սպելը*. 2, *արդարացնելը, անմեղ դուրս բերելը*. **-гораживать**, -городить ն. I, *ցանկով պատել, պարսպել, առանձնացնել*. в. себѣ мѣсто; 2,* *աշխատել արդարացնել*. *պատասխանատուու-թիւնից ազատել*. говори о всѣхъ прямо, ни-кого не выгораживай; **-ся** I, *ներգր. պատասխա-նատուութիւնից, նեղ դրութիւնից դուրս գալ, ազատուիլ*. онъ выгородился изъ этой бѣды; 2, *չր. ցանկով պատուիլ, պարսպուիլ*։

Выгораніе չ. *այրուիլը, ծախսուիլը*. **-горать**, -горѣть չ. I, *այրուիլ, հրդեհուիլ, ծախսուիլ*. вся деревня выгорѣла; много масла выгорѣло въ лампѣ; 2, *խունանալ, խամրուիլ, գոյնը կորցնել, թխանալ*. 3, *կրակով զտուիլ, մաք-րուիլ*. азбестъ выгорѣлъ; 4, *յաջողուիլ, 'վրայ գալ'*. наше дѣло выгорѣло; не выгоритъ *դէհղ. գործը չէ յաջողուած, 'վրայ չէ գալիս'*։ [ся.

Выгородить (-жу -дять), **ся** *տ.* Выгораживать,

Выгорѣлый *ած.* I, *կրակից լափուած, այրուած*. 2, *խունացած, խամրած (արևից)*. 3. *զտուած, մաքրուած (կրակով)*. **-горѣть** (-рю -рять) *տ.* Выгорать.

Выгостить (-щу -стять) *տ.* Выгащивать.

Выграбаздаться *ներգր. ռմկ.* *մի կերպ դուրս պրծնել, նեղ դրութիւնից ազատուիլ. թա-փուիլ*։ [*հաւաքել*. в. сѣно.

Выграбить (-блю -бять) ն. *փոցխել, փոցխով*

Вы́гравированіе չ. փորագրելը, քանդակելը. **-гравировать, ся** տ. Гравировать, ся.

Вы́граниваніе չ. թլաշելը, թրաշելը. **-гранивать, -гранить** (-ню -нятъ) ն. 1, թլաշել, թրաշել. в. брильянты; 2, բժ. հանել (քարը). **-ся** չզ. թլաշուիլ, թրաշուիլ։

Вы́гребаніе չ. 1, դուրս ածելը. 2, դուրս գալը (թիավարելով). **-гребать, -гресть** ն. 1, դուրս ածել, դուրս թափել. в. золу изъ печи; 2, փորելով հանել. курица выгребаетъ изъ земли зёрна; 3, չ. (նաւի մասին) թիավարելով դուրս գալ. 4, ծովգ. զօռով, հազիւ հազ առաջ ընթանալ. **-ся** չզ. 1, դուրս ածուիլ, դուրս թափուիլ. 2, փորուելով հանուիլ. **-гребна** ի. դուրս ածելը, դուրս թափելը. в. ржи изъ сусѣка; в. мусора изъ помойныхъ ямъ; **-гребки** ա. յ. դուրս ածած բաների մնացորդ. **-гребной** ած. դուրս ածելու, դուրս հանելու. в—ыя ямы աղբահան հորեր, որ փորում են բնակարանների բակերում, կամաց կամաց լցւում, ապա դատարկւում են. **-гребушка** ի. արւեստ. հատիկ են դուրս ածելու թի, գործիք. **-гребщикъ** ա. որն է բան դուրս ածող. աղբահան. **-гребъ** ա. 1, տ. Выгребаніе; 2, դուրս ածուող, դուրս հանուող բանը. у лошади овса безъ в—у ձիու առաջ խիստ շատ խորտիկ կայ ածած. 3, դուրս ածելու ծակեր, անցքեր, բերաներ. в. у помойныхъ ямъ; **-гресть** (-бу -буть), **ся** տ. Выгребать, ся.

Вы́гружать, -грузить ն. դատարկել, պարպել (նաւը, վագօնը), դուրս ածել, վերցնել (բեռը). в. судно; в. товары; **-ся** 1, անդր. իր բեռը, իր ապրանքը վայր բերել, հանել (նաւից, վագօնից ևլն). съ разсвѣтомъ мы начали в.; 2,* «թեթևանալ», սրտումն ամբարուած բոլոր բաներն ասել, յայտնել. 3, չզ. վայր բերուիլ, վայր ածուիլ. դատարկուիլ, պարպուիլ. **-груживаніе** չ. դատարկելը, պարպելը (նաւի, վագօնի ևլն). վերցնելը, վայր ածելը (բեռան). **-груживать, ся, -грузить** (-жу -зятъ), **ся** տ. Выгружать, ся; **-грузка** ի. տ. Выгруживаніе; в. земли, камня; **-грузной** ած. վերցնելի, վայր ածելի. в—ые товары; **-грузчикъ** ա. բեռ վայր ածող, նաւ, վագօն, այլ ևլն պարպող, դատարկող։

Вы́грызать, -грызть (-зу -зутъ) ն. կրծելով ծակել, բացել. мыши выгрызли дыру въ ларѣ; **-грызенный** բյ. ած. կրծոտած։

Вы́грязнить, ся տ. Грязнить, ся.

Вы́гуливаться, -гуляться անդր. 1, կազդուրուիլ, հանգստանալ. выгулялся въ деревнѣ; 2, (անասունի մասին) լաւանալ, գիրանալ, չաղանալ (արածելով). корова выгулялась.

Вы́даваніе չ. սկւ. գործծ. տալը, ընձեռնելը. **-давать, -дать** ն. 1, տալ, ընձեռնել, վճարել, հատուցանել. в. кому провизію, хлѣбъ, жалованье; в. паспортъ; в. подрядчику деньги; 2, լոյս ընծայել, հրատարակել. в. книгу; 3, մէկի ձեռքը տալ, յանձնել, մատնել. в. преступника, бѣглеца; в. кому головою — գլխովին յանձնել. в. тайну գաղտնիքը յայտնել, բացել. в. своего товарища իր ընկերին մատնել. 4, երես դարձնել անօգնական թողնել, բարձիթող անել. 5, մէկի, մի բանի տեղ համարել, ընդունել. онъ выдаётъ себя за учёнаго; 6, в. замужъ կամ в. за кого-либо [աղջկանը] մարդի տալ, պսակել, ամուսնացնել (հմմ. Женить), **-ся** 1, անդր. դուրս պրծնել, դուրս ցցուիլ. домъ выдался на улицу; 2, հաշտկուիլ, աչքի ընկնիլ. 3, պատահիլ. иногда выдаётся такое время, что ни въ чёмъ не успѣваешь; такъ выдалось դէպ-այսպէս պատահեց. 4, չզ. տրուիլ, ընձեռնուիլ, վճարուիլ. жалованье выдаётся по третямъ. Выдающійся բյ. ած. և ած. աչքի ընկնող, նշանաւոր, ականաւոր, հռչակաւոր. в. талантъ, художникъ; **-давецъ, вца** ա. ռմկ. տուող, ընձեռնող. աղջիկ մարդու տուող ծնող։

Вы́давить (-влю -вятъ), **ся** տ. Выдавливать, ся; **-давка** ի. **-давливаніе** չ. սեղմելով, ճնշելով դուրս հանելը. **-давливать**, -давить ն. սեղմելով, ճնշելով քամել, դուրս մզել, մզել. в. сокъ изъ лимона; **-ся** 1, անդր. ճնշումից, սեղմումից դուրս գալ, դուրս հոսել, քամուիլ. 2, չզ. դուրս հանուիլ, դուրս մղուիլ (ճնշումով). **-даденъ**, а, о բյ. ած. (ռմկ. փոխանակ выданъ, а, о) տրուած, ընձեռնուած, յանձնուած, բաց թողած։

Вы́даиваніе չ. կթելը. **-даивать**, -доить ն. կթել. в. корову, козу; **-ся** չզ. կթուիլ։

Вы́далбливаніе չ. փորելը, ծակելը. **-вать**, выдолбить ն. 1, փորել, ծակել (դրով, կացնով ևլն). в. корыто տաշտ կտրել, տաշտ շինել. 2,* (միայն выдолбить) ռամկ. յաճախ կրկնելով բերանացնել, յիշողութեան մէջ տպաւորել, սերտել. в. урокъ; **-ся** չզ. փորուիլ, ծակուիլ։

Вы́данье չ. 1, տալը, ընձեռնելը. 2, օրիորդի մարդու տալու ժամանակը. дѣвица на в—ьѣ հասած, մարդու տալու օրիորդ. **-дать** (-дамъ -дашь -дастъ; -дадимъ -дите -дутъ), **ся** տ. Выдавать, ся; **-дача** ի. (յգ. սեռկ. выдачъ և выдачей) տալը, ընձեռնելը. վճարելը, հատուցանելը, բաժանելը. **-дачка** ի. առաջ նետուիլը, ցուցամոլութեամբ մէջ ընկնիլը. **-дающійся** տ. Выдаваться (վերջը)։

Вы́дваивать, -двоить ն. արւեստ. կրկին անգամ քաշելով մաքրել, զտել, պարզել (օղին). **-ся** չզ. արւեստ. կրկին անգամ քաշուելով մաքրուիլ, զտուիլ, պարզուիլ։

Вы́двиганіе չ. դուրս քաշելը, դուրս հանելը. **-двигать**, -двинуть ն. 1, դուրս քաշել, դուրս հանել, դուրս բերել. в. карету изъ сарая; в. ящикъ изъ стола. *առաջ քաշել. в. эту сторону дѣла; 2, դուրս բերել, տեղափոխել. в. полкъ, батарею; **-ся** 1, անդր. իր տեղից դուրս գալ. ящикъ выдвинулся; 2,* անդր. առաջանալ, անուն հանել, աչքի ընկնել. 3, չզ. դուրս քաշուիլ, դուրս հանուիլ, դուրս բերուիլ. տեղափոխուիլ. **-движка** ի. 1, տ. Выдвиганіе; 2, դուրս քաշելու բան. **-движной** ած. դուրս եկող, դուրս հանուող. в—ые ящики արկղներ, որոնք դուրս են քաշւում և ներս են դրւում. **-двинуть, ся** տ. Выдвигать, ся.

Вы́двоить (-двою -ятъ), **ся** տ. Выдваивать, ся; **-двойка** ի. երկրորդ անգամ քաշելով մաքրելը, զտելը (օղու)։

Вы́двореніе չ. արտաքսելը, դուրս ածելը. **-дворять, -дворить** (-рю -рятъ) ն. ոստիկանական կամ վարչական իշխանութեամբ արտաքսել, վանտել, դուրս անել, դուրս քշել (անճշտակատար կապալառուներին, բնակարան բռնողներին)։

Вы́дерга ի. ռմկ. մեխահան, բեւեռահան գործիք. **-дёргиваніе** չ. քաշելով, ձգելով դուրս հանելը. **-дёргивать, -дергать, -дернуть** ն. քաշելով, ձիգ տալով դուրս հանել, քաշել. в. зубъ

в. гвозди изъ досокъ клещами; в. морковь изъ грядъ; -ся 1, *անդր.* *դուրս գալ, դուրս պրծնել.* нитка выдернулась изъ игольнаго ушка; изъ блока выдернулась снасть; 2, *եր.* *քաշքշելով դուրս հանուել, քանդուել:*

Выдержанность *ի.* 1, *տոկունութիւն, դիմացկունութիւն, -կայունութիւն.* 2, *տոկունութեամբ ի կատար ածելը, իրագործելը, կատարելը.* **-держаніе** *չ.* 1, *որոշ ժամանակ պահելը, տանելը. տոկալը, դիմանալը, համբերելը.* 2, *ծախսելը, սպառելը.* **-держивать, -держать** (-жу -жать) *ն.* 1, *որոշ ժամանակ պահել.* протянувъ руку, недолго выдержишь и фунтовую гирю; в. кого подъ стражей; 2, *տանել, դիմանալ, համբերել, տոկալ.* в. осаду, нападеніе; раненный выдержалъ операцію съ удивительною твёрдостію; в. пытку; мы выдержали сильный штормъ; в. характеръ *ա, իր բնաւորութեանը հաստատ, հաստատքով մնալ. բ,* (*նկարագրութեան, վէպի մէջ*) *իր գաղափարին հաւատարիմ մնալ.* 3, *երժ.* *չափ պահել.* 4, *ծախսել, մսխել, սպառել, «հատացնել».* в. цѣлую бочку воды.— Выдержать испытаніе *քննութիւն բռնել.* в. ловчую птицу *որս. ընտելացնել, վարժեցնել.* в. леговую собаку —*ընտելացնել, վարժեցնել.* в. лошадь *քշած, տաքացած ձիուն խմելու ջուր, խոտ չտալ.* -ся *չ.* 1, *պահուել.* 2, *տարուել, կրուել.* 3, *ծախսուել, սպառուել.* **-дёржка** *ի.* 1, *ա.* Вздёржка II; 2, *դուրս պրծած թելերով մի տեսակ կտաւ.* **-держка** *ի.* I. (*ա.* дёргать) 1, *քաղուածք* (*գրքից, շարադրութիւնից*). *на в—у *փորձի համար.* 2. *արհեստ.* *ձեռքերով փետած, քաղած խոզանակ, խոզի բուշ, մազ.* II. (*ա.* держать) 1, *վարժում, վարժեցնելը, սովորեցնելը* (*շան եւն*). 2. *տոկունութիւն, դիմացկունութիւն, -կայունութիւն.* увлекающемуся человѣку недостаётъ в—и. [вать, ся.

Выдерка *ա.* Дёрка; -дернуть, ся *ա.* Выдёргивать, ся.

Выдешевить (-влю -вить) *ն.* *արժան գնով գնել, արժանացնել, «էժանացնել»:*

Выдираніе *չ.* *պոկելը, քանդելը, հանելը.* **-дирать, -драть** *ն.* 1, *պոկել, քանդել, գզել, հանել.* в. изъ книги листъ; в. крупу *կորեկը, հաճիկը թեփահան անել, թեփից, կճեպներից մաքրել.* 2, (*միայն* выдрать) *ռմկ.* *խիստ ծեծել, թակել, «փոթոթել», «դնկել».* -ся 1, *անդր.* *դուրս գալ, դուրս թափուել.* клей выдирается изъ пузыря; 2.* *զօռով դուրս գալ, դուրս պրծնել.* насилу выдрался изъ тѣсноты; 3, *զօռով դուրս գալ, ազատուել* (*դժուարութիւններից*). в. изъ хлопотъ; 4,* *եր.* *պոկուել, քանդուել, գզուել.* **-дир-ка** *ի. ա.* Выдираніе; 2, *պոկած, գզած, հանած բան.* в—и изъ газетъ, изъ книгъ.

Выдоить (-дою -ять), ся *ա.* Выдаивать, ся; **-дойка** *ի.* *կթել պրծնելը:*

Выдолбить (-блю -бить), ся *ա.* Выдолблять, ся & Выдалбливать, ся; **-долбка** *ի.* 1, *ծակել փորելը.* 2, *գրով փորած ծակ, անցք.* **-долблять, ся** *ա.* Выдалбливать, ся.

Выдорожникъ *ա.* *բս.* Linaria vulgaris, *կտաւատուկ, վայրի կտաւատ:*

Выдохлый *ած.* *փչացած, համը, հոտը կամ ուժը կորցրած.* в—ое вино, пиво; **-дох-** ... 1, *արտաշնչում, արտաթորում* (*կենդանիների մաշկից, բոյսերի տերեւներից*). 2, *գոլորշում.* **-дохнуть, ся** (*անց.* выдохся -хлась -хлось) *ա.* Выдыхать, ся; **-дохъ** *ա.* Выдыхъ; **-дошникъ** *ա.* *[illegible]*

Выдра *ի.* I. 1, *կնդ.* Lutra vulgaris, *հասարակ ջրասամոյր, ջրասամոյր.* 2,* *տձեւանի, նիհար, քամուած կինարմատ.* II. (*ա.* выдирать-ся) *ծրտրց.* *ծնկներից տանելի վերայ կանուած մաշի դուրս պրծած հիմքը, «որքը»:*

Выдранивать, -драить *ն.* *ծովգ.* *գիլ քաշել, պրկել.* в. снасть; -ся 1, *անդր, գիլ քաշուել, ձգուել, պրկուել.* паруса выдраились отъ вѣтра; 2, *եր.* *գիլ քաշուել, լարուել, պրկուել.* **-драть** (-деру -рутъ), ся *ա.* Выдирать, ся.

Выдрёнокъ, нка *ա.* (*յ.* выдрята, -тъ) *ջրասամուրի ձագ.* **-дровый** *ած.* 1, *ապուէնի, ջրասամոյրի.* 2, *ջրասամուրենու, ջրասամուրենու.* в. мѣхъ.

Выдрочить (-чу -чать) *ն.* *ռմկ.* *գգուել, փայփայելով մեծացնել.* -ся *եր.* *ռմկ.* *գգուել, գրգուել, փայփայանքով մեծացնուել:*

Выдрыхаться, -дрыхнуться *անդր.* *ռմկ.* *խռմփալով լաւ քնել, քունը կտրել, «շնթիլ».* спавши цѣлый день, неужли ты не могъ выдрыхнуться?

Выдряный *ա.* Выдровый; **-дрята** *ա.* Выдрёнокъ.

Выдти *ա.* Выйти; **-дубить** (-блю -бать), ся *ա.* Выдублять, ся; **-дубка** *ի.* *դաբաղելը* (*կաշու*). **-дублять, -дубить** *ն.* *դաբաղել.* в. кожу; -ся *անդր. և եր.* *դաբաղուել:*

Выдувальщикъ *ա.* *փչող, փչելով շինող.* **-дуваніе** *չ.* *փչելով դուրս տանելը, դուրս թափելը.* **-дувать, -дуть** *ն.* 1, *փչելով դուրս տանել, դուրս թափել, դուրս հանել.* вѣтеръ выдуваетъ тепло изъ комнатъ; в. пыль изъ банки; в. зеркальныя стёкла *փչելով հայելու ապակիներ պատրաստել.* рожь выдуваетъ колосъ *հաճարը հասկ է քշում.* онъ всё *выдулъ *նա ամբողջ «գցեց»* (*խմեց*). посѣвы всё выдуло *քամին ցանքերը զետնից հաւասարեցրել է.* 2, *ներսից ապակեայ փուչ* (*մէջը դատարկ*) *իրեր շինել.* в. бутыль; -ся 1, *եր.* *փչելով դուրս տարուել, դուրս թափուել.* 2, *չ. ռմկ.* *ծանր հիւանդութեան, տառապանքի, ըկանքի դիմանալ.* **-дувка** *ի.* *փչելը, փչելով շինելը.* в. металлургической печи *մետաղագործական վառարանի* (*հալոցի*) *խափանումը.* **-дувной** *ած.* *փչելով շինած:*

Выдудить (—, -дять) *ն.* *պարապ ծխել:*

Выдумать, ся *ա.* Выдумывать, ся; **-думка** *ի.* 1, *մտացածին բան, կեղծիք.* 2, *հնարք, միջոց.* голь на выдумки хитра (*առծ.*). -(вы)думчатый *ած.* *հնարագէտ, հնարիմաց, գտնող, հնարող.* -(вы)думщикъ *ա.* -(вы)думщица *ի.* *հորինող, գտնող, հնարող, հնարագէտ այր, կին.* **-думываніе** *չ.* *գտնելը, հնարելը.* **-думывать, -думать** *ն.* *գտնել, հնարել.* в. что-либо новое; -ся *եր.* *սխա-գործ.* *հնարուել, գտնուել:*

Выдуплять, -дуплить (-лю -лять) *ն.* *փորելով խոռոչ, փչակ գոյացնել.* -ся 1, *անդր.* *ծակուել, խոռոչաւորուել, փչակաւորուել, փչուել.* дерево выдупляется; 2, *եր.* *փորուել, ծակուել:*

Выдуть (-дую -ютъ), ся *ա.* Выдувать, ся.

Выдыханіе *չ.* *արտաշնչելը.* **-дыхать, -дохнуть** *ն.* *արտաշնչել* (*օդը*). -ся 1, *եր.* *արտաշնչուել.* 2, *անդր.* *չորանալ, ցամաքել, անպիտանանալ, համն ու հոտը կորցնել.* чай выдохся; его талантъ *выдохся *նորա քանքարը մեռել է.* (*մարդու մասին*) **թուլանալ, ընկնել, մարել.* **-дыхъ** *ա.* *արտաշնչելը* (*օդի*):

Выдь, вы́дьте *п.* Вы́йти.

Вы́дѣлать, ся *п.* Выдѣлывать, ся; **-дѣле́ніе** *ը.* **1**, *բաժանելը, մաս, բաժին հանելը.* **2**, *հանած մասը, բաժինը.* **-дѣлить** (-лю -лятъ), **ся** *п.* Выдѣлять, ся; **-дѣлка** *ի.* **I.** (*п.* дѣлать) *մշակելը, գործելը, շինելը.* в. кожъ, в. желѣза изъ чугуна́; в. ре́льсовъ; **II.** (*п.* дѣлить) *п.* Выдѣле́ніе; **-дѣлъ** *ա.* **1**, *սեպհական կալքի, գույքի բաժանումը որդիների մէջ.* **2**, *մաս, բաժին.* **-дѣлыва́ніе** *ը.* *մշակելը, շինելը.* **-дѣлывать**, -дѣлать *ъ.* *շինել, գործել, մշակել.* в. ко́жи *կաշի դաբաղել.* *в. шту́ки, па, гимнастическія движе́нія - *անել, կատարել.* **-дѣльно́й** *ած.* **I.** (*п.* вы́дѣлать) *գործած, շինած, մշակած* (*և ոչ* *թէ հում, անմշակ*). в. това́ръ. **II.** (*п.* выдѣлять) *մաս, բաժին ընկած.* в—ое имѣніе; **-дѣльщикъ** *ա.* **-дѣльщица** *ի.* *ռմկ.* *բաժանող մյր, կին.* крестьяне выбира́ютъ, для раздѣла межъ себя земли́, мѣрщиковъ и́ли в—овъ; **-дѣля́ть**, -дѣлить *ъ.* **1**, что *հանել, տալ* (*մասը, բաժինը*). в. часть изъ наслѣдства, изъ при́были; **2**, кого́ *մէկին տալ նորան հասանելի մասը, բաժինը.* **3**, кого́, что *ջոկել. ջոկ, առանձին զնել, կարգել.* **4**, *արտադրել.* пе́чень выдѣля́етъ желчь; ко́жа выдѣля́етъ потъ; по́чки выдѣля́ютъ ури́ну; **-ся I**, *անդր.* *բաժանուել, իւր բաժինը, մասը ստանալով դուրս գնալ.* **2**, *աչքի ընկնել, ջոկուել.* онъ свои́ми тала́нтами рѣзко выдѣля́ется изъ толпы́; **3**, *կր.* *բաժանուել, մաս մաս անուել։*

Вы́ѳемка *ի.* **I**, *դուրս հանելը, դուրս բերելը, փորելը.* в. земли́ *հողի քանդելն և դուրս տանելը.* **2**, *ձևած չորի, ասնամանի մէջ կտրած տեղ.* в. для рукаво́въ; **3**,* *իրւ.* *բռնելը, ձերբակալելը, գրաւելը.* в. скрыва́вшагося престу́пника; в. контраба́ндныхъ това́ровъ; **4**, *ճարտր. ակօս, կարուածք.* коло́нны съ в—ами; **5**, *փոս, փորած տեղ.* в. съ высо́кими отко́сами; **-емно́й** *ած.* *հանելի, որ կարելի է փորել, դուրս հանել.* **-емочка** *նւզ.* *п.* Вы́емка 2 *և* 4; **-емочный** *ած.* **I**, *փորելով, քանդելով հանած, փորված.* в—ая земля́; **2**, *բռնած, գրաւած.* в—ые това́ры; в—ая маши́на *մեքենայ, որով քարհղէնը փորում, ակօսում են.* **-емчатый** *ած.* *ակօսաւոր, ակօսներով.* **-емщикъ** *ա.* *խուզարկող, փախստականների որոնող սպայեան.* **-емъ** *ա.* *п.* Вы́емка 1 *և* 2; в. де́негъ изъ кладово́й.

Вы́жаривать, **-жарить** (-рю -рятъ) *ъ.* **1**, *թրծել.* в. горшо́къ, кувши́нъ; **2**, *շորեղէնը ատքցնել, կրակի առաջ պահել որդուկերը ոչնչացնելու համար.* в. шу́бу передъ огнёмъ; **3**,* *խաթի պատժել.* его́ такъ вы́жарили, что впередъ закается онъ шали́ть; **-ся I**, *անդր.* *բաղանիքում տաք ջրով, կոլոլոշով* (*բուզով*) *լուացուել, մաքրուել.* вы́жарился въ банѣ; **2**, *կր.* *թրծուել։*

Вы́жатый *ը.* *ած.* **I.** (*п.* выжимать, -жать) *ճզմած, ճմլած.* в. лимо́нъ; **II.** (*п.* выжинать, -жать) *հնձած.* **-жать I.** (вы́жму -мутъ), **ся** *п.* Выжима́ть, ся; **II.** (вы́жну -нутъ) *п.* Выжина́ть, ся.

Вы́ждать (-жду -ждутъ) *п.* Выжида́ть; **-жегъ** *ա.* *բոլորովին այրելը, հրդեհելը, կրակ տալը։*

Вы́желобить (-блю -бятъ) *ъ.* *ակօսաձև փորել* (*դրով*). **-ся** *կր.* *ակօսաձև փորուել.*

Вы́желтить (-лчу -лтятъ) *ъ.* *դեղնացնել, դեղին ներկել, ծեփել.* **-ся I**, *անդր.* *դեղին դեղով ապատուել, կեղտոտուել*, маля́ръ вы́желтился; **2**, *կր.* *դեղին ներկուել, ծեփուել։*

Вы́жечь (-жгу -жжешь -жгутъ; *անց.* вы́жегъ -жгла, о), **ся** *п.* Выжига́ть, ся.

Выжива́ніе *ը.* **1**, *ապրելը, կենալը, մնալը.* **2**, *մնալով, աշխատելը, գտնելը.* **3**, *վանելը, խրկելը.* **-жива́ть**, -жить *А, ъ.* **1**, *որոշ ժամանակ մի տեղ ապրել, կենալ, մնալ, անցկացնել.* вы́жилъ пять лѣтъ въ рабо́тникахъ; в. цѣлый мѣсяцъ въ каранти́нѣ; **2**, *մէկի մօտ ապրելով, ծառայելով աշխատել. գտնել, վաստակել.* у скупо́го ничего́ не вы́живешь; хоро́шій рабо́тникъ выжива́етъ дово́льно де́негъ—*լաւ է գտնում, խնայում է.* **3**, *վանել. խրկել, դուրս անել, արտաքսել* (*պաշտօնից, տանից*). недоброхо́ты вы́жили че́стнаго человѣка *չարակամ մարդիկ ազնիւ մարդու պաշտօնը կորցրին.* в. кого́ изъ ко́мнаты; **Б**, *ը.* в. изъ лѣтъ *պառաւել.* в. изъ ума́ *ցնդուել, խելքը, միտքը կորցնել.* **-жива́ться** *կր.* **1**, *անցկացնուել* (*ժամանակը մասին*). **2**, *աշխատուել, վաստակուել.* **3**, *վանուել, խրկուել, արտաքսուել.* **-живка** *ի.* *ապրելը, կենալը, որոշ ժամանակ անցկացնելը.* за в—у урочныхъ лѣтъ ему́ хорошо́ запла́чено.

Вы́жига *ի.* **1**, *արծաթ, ոսկի, որ հանված զգեստ ճոթից, պաստառներից և ն կրակի միջոցով ստանում են.* **2**, *խամ փորձառելով, որ բոցել են նորա փերոյ զանուող անտառն այրելով.* **3**,* *խոսա փորձւած, 'լաւ եփած', ճարպիկ որսկող, խաբեբայ։*

Выжига́ніе *ը.* *այրելը, խաշելը, խանձելը.* **-жига́тельный** *ած.* *այրելու, խաշելու.* **-жига́ть**, -жечь *ъ.* **1**, *այրել, խաշել, խանձել, կրակ տալ, հրդեհել.* в. го́родъ; со́лнце вы́жгло поля́ и хлѣба́; грозо́ю вы́жгло нѣ́сколько дворо́въ; **2**, *այրելով նշան զնել. խարել, 'դաղել'.* в. по де́реву *փայտեղէնն արծնել.* **3**, *այրելով մաքրել, զտել.* в. печныя тру́бы, в. ляди́ну; в. ра́ну *կտտուած չան խածած տեղը* (*վէրքը*) *դաղել.* **-ся** *կր.* **1**, *այրուել, խորովուել, խաշուել, խանձուել.* **2**, *խարուել, դաղուել.* **3**, *այրուելով մաքրուել.* **-жигъ** *п.* Вы́жегъ.

Выжида́ніе *ը.* *սպասելը* (*յարմար ժամանակի, գործի վերջին*). **-жида́тельный** *ած.* *սպասողական.* в. спо́собъ лѣче́нія; **-жида́ть**, -ждать *ը.* *և ъ.* чего́ *և* что *սպասել* (*յարմար ժամանակի, գործի վախճանին*). в. слу́чая объясни́ться съ кѣмъ-либо; в. оконча́ніе прису́тствія.

Вы́жижникъ *ա.* **1**, *չարչի, փերեզակ, որ հին զգեստ ճոթ, պաստառներ առնելով և նորա ոսկին, արծաթը հանելով ապրուստ է անում.* **2**,* (вы́жижница *ի.*) *ագահ ամէն բան ձեռք բերող, ծախսող ստացողական, -ուհի, մաշատեղի։*

Выжи́ливать, **-жилить** (-лю -лятъ) *ъ.* *անբարեխղճութեամբ, հնարամտութեամբ յափշտակել, քերթել.* онъ вы́жилилъ у меня послѣднія де́ньги.

Выжима́ніе *ը.* *ճզմելը, քամելը.* **-жима́ть**, -жать *ъ.* *ճզմել, քամել.* в. мо́крое бѣльё; в. сокъ изъ виногра́да; на нёмъ пла́тье хоть вы́жми *նրա շորը 'լիփթում է', այնպէս թաց է, որ ճզմել կարելի է.* *в. изъ кого-либо сокъ *մէկի արիւնը քամել, մէկի արիւնը ծծել, մէկին անաբանել.* в. изъ кого-либо всю подного́тную *մեղմ խորամանկութեամբ մէկի բոլոր գաղտնիքները դուրս քաշել, իմանալ.* **-ся** *կր.* *ճզմուել, քա*

մաժի. -жимина ի. 1, մզելը, քամելը. 2, կեղծ, ամբողջութեամբ չարժում, վերաբերմունք. говорить съ в—ою; 3, выжимки յ. քամած, մզած բանի մնացորդը, ճմլա (չոչա). քուսպ (կուսպ), 'կուպտոն'. -жимникъ ա. մզիչ, քամիչ, ճմլիչ գործիք. -жимъ ա. մզուածք, քամուածք։

Выжинать, -жать ъ. հնձել. -ся 1, ½ր. հնձուիլ. 2, ɣ. ռմկ. հունձք վերջացնել, պրծնել. бабы наши выжались; -жинъ ա. հնձելը, հունձ։

Выжирать, -жрать ъ. 1, մի բանի մէջը, մի-ջուկը լափել, ուտել. 2, բոլորովին ուտել. ապա-կել. свиньи выжрали всю капусту въ огородѣ.

Выжить (-живу -вуть) ա. Выживать.

Выжлецъ ա. քերծէ, որսի շուն, բարակ. -жликъ ա. 1, ա. Выжлецъ; 2, բս. Linaria vulgaris, կտաւախոտ, վայրի կտաւախոտ. -жлица, -жловка ի. բարակ, որսի շուն, քած. -жлокъ ա. Выжлецъ և Выжликъ; -(вы)жлята, -тъ ա. յ. բա-րակի լակոտները. -жлятникъ ա. շնապան, բա-րակապան (որսորդ)։

Выжму ա. Выжать I; -жну ա. Выжать II.

Выжрать (-жру -руть) ա. Выжирать. [ծել։

Вызванивать, -звонить ъ. զանգակի վերայ ա-

Вызвать (-зову -вуть), ся ա. Вызывать, ся.

Вызвѣлить (-лю -лять) ъ. ռմկ. պղտորել, փըր-կել, քափել

Вызвонить (-ню -нять) ա. Вызванивать.

Вызвѣздить (-зжу -здять) ъ. ռմկ. 1, զարկել, մաքրել, փայլեցնել, պսպղացնել. какъ онъ се-бѣ сапоги вызвѣздилъ; 2,* ամեն քաշուելու, ամեն թաքցնելու տալ, յայտնել. я ему всё вызвѣздилъ; -звѣздѣть ɣ. (երկնքի մասին) աստղերով ծածկուել. послѣ дождя вдругъ вызвѣ-здѣло.

Выздоравливаніе ɣ. առողջանալը, ապաքինու-թիւ. -равливать, -ровѣть (-влю -вять) ɣ. առողջա-նալ, ապաքինուել. -ровленіе ɣ. առողջութիւն, ա-պաքինում։

Вызеленить (-ню -нять) ъ. կանաչացնել, կա-նաչ գոյնով ծածկել. -ся ա֊ղ. կանաչանալ, կանաչ գոյնով ծածկուիլ։

Вызернить (-ню -нять) ъ. Տրեճն. հատիկաւո-րել, վառօդի շաղախը հատիկներ դարձնել. -ся ½ր. և ɣ. հատիկաւորուիլ. порохъ не ровно вы-зернился.

Вызнавать, -знать ъ. 1, աշխատել իմանալ, տեղեկանալ. 2, լաւ, ի մոտուստ ճանաչել, ծա-նօթանալ։

Вызначиться (-чусь -чатся) ա֊ղ. ռմկ. կա-տարելապէս յայտնուիլ, երևալ, երևան գալ։

Вызнобить (-блю -бять) ъ. ռմկ. ստացնել, ցըր-տահար, ցրտահար անել. в. тараканов; -ся ½ր. մսացնուիլ, ցրտահար անուիլ, ճնշուիլ։

Вызовъ ա. 1, դուրս կանչելը. 2, կանչելը, հը-րաւիրելը, հրաւէր. в. на дуэль մենամարտու-թեան հրաւիրելը. в. актёра դերասանին բեմ դուրս կանչելը, պատուելը։

Вызолачиваніе ɣ. ոսկեզօծելը. ոսկէջրելը. -лачивать, -золотить ъ. ոսկեզօծել, ոսկէ-ջրել. -ся ½ր. ոսկեզօծուիլ, ոսկէջրուիլ. -золить (-лю -лять) ъ. լուացքը մոխրաջրել, մաքրել. -ся ½ր. մոխրաջրուիլ, մաքրուիլ. -золотить (-чу -тятъ), ся ա. Вызолачивать, ся; -золъ ա. մոխ-րի ... մնացորդ։

Вызолотникъ ա. բս. Delphinium consolida, ... (անճոն դիֆինծորեկ)։

Вызрѣваніе ɣ. հասունանալը. -зрѣвать, -зрѣть ɣ. հասունանալ, հասնիլ. ягоды ещё не вызрѣли; -зрѣлый ա֊ծ. հասունացած, հասած։

Вызубренный բյ. ա֊ծ. 1, ատամած, ատամնաւոր կտրուած (որի բերանի մասին). 2,* մերենա-յաբար սերտած. в. урокъ; -зубривать, -зубрить (-рю -рять) ъ. 1, ատամնաւոր կտրել, բրդել. я топоръ вызубрилъ; 2,* մեքենայաբար սերտել, թութակի պէս անգիր անել. твёрдо в. урокъ; в. вокабулы.

Вызудить (-жу -дять) ъ. Արքանգ. Նճ. կոռւ. 1, խմել, պարպել, ցամքեցնել. *ծծել, քամել. 2, ոչ Խորդ. ա. Вызубрить.

Вызывальщикъ ա. -зывальщица ի. մէկին դուրս կանչող (մեղ. դերասանին բեմ դուրս կանչող) այր, կին. -зываніе ɣ. դուրս կանչելը, հրաւի-րելը. -зыватель ա. -зывательница ա. Вызываль-щикъ, -щица; -зывательный ա֊ծ. դուրս կանչող, դուրս հրաւիրող, *պայքարացուցիչ, գրգռիչ. -зы-вать, -звать ъ. 1, դուրս կանչել. в. изъ горни-цы; в. въ классѣ ученика աշակերտին դաս հարցնելու համար դուրս կանչել. в. актёра, арти-ста—բեմ հրաւիրել, դուրս կանչել. 2, հրաւիրել. պահանջել. в. художниковъ изъ чужихъ кра-евъ; в. наслѣдниковъ, кредиторовъ послѣ чьей-либо смерти; в. къ торгамъ; в. на дуэль մե-նամարտութեան հրաւիրել. 3, в. на что-нибудь գրգռել, դրդել մի բան անելու. онъ вызвалъ меня на этотъ поступокъ; *вызывающій образъ дѣйствій, *вызывающій видъ գրգռող, յուզող, վրդովեցնող, պայքարացուցիչ արարմունք, կերպա-րանք. 4,* առաջացնել, յարուցանել, զարթեց-նել. онъ своимъ образомъ дѣйствій вызвалъ всеобщее неудовольствіе; в. у больного рвоту, испарину, реакцію; -ся 1, ա֊ղ. ցանկութիւն, պատրաստակամութիւն յայտնել մի բան անե-լու. 2, ½ր. դուրս կանչուիլ. կանչուիլ, հրաւի-րուիլ. подрядчики, откупщики вызываются къ торгамъ; -зывной ա֊ծ. դուրս կանչող, հրաւիրող։

Вызябаніе ɣ. ցրտելը, ցրտիլը, ցրտահար լի-նելը. -зябать, -зябнуть ɣ. սառչիլ, ցրտահար լինիլ. хлѣбъ вызябъ; въ суровую зиму вызяб-ло много деревьевъ; -зяблый ա֊ծ. սառած, ցըր-տահար, չորացած, փայտացած. в—ые кусты; -зябнуть (-зябъ -бла, о) ա. Вызябать.

Выигрываніе ɣ. շահելը. -игрывать, -играть А, ъ. 1, շահել (թղթախաղում). в. въ карты много денегъ; 2, ածել, նուագել, խաղալ. онъ очень искусно выигрываетъ арію на скрипкѣ; 3, տանել, շահել, առանալ. в. дѣло, тяжбу; в. закладъ; в. отъ подрядовъ; в. сраженіе, битву յաղթել, յաղթութիւն կանգնել. в. время ըն-ւած ժամանակամիջոցից օգտուիլ. Б, ɣ. 1, զե-րազանց հանդիսանալ, առաւելութիւն ցոյց տալ. при сравненіи съ товарищемъ онъ много вы-игрываетъ; 2, (մեղուների մասին) դուրս գալ, թռչել, պարսել. -ся 1, ա֊ղ. (երաժշտական գործիքների մասին) պատուանալ, մշակուիլ (շա-րունակ ածելուց). скрипка, флейта выигры-вается; 2, молодое вино выигрывается քաղ-ցրն (չիրան) եփ է գալիս, եռ է գալիս. 3, ½ր. տարուիլ, շահուիլ։

Выигрышный ա֊ծ. խաղի, վէճի եւն ժամա-նակ տարած, շահած. в—ыя деньги; в. би-летъ խաղատոմսութեան տոմս (որ կարող է տա-նել, շահել). -игрышъ ա. 1, թղթախաղի ժամա-

նով առնելը կամ տարածը, շահը օգուտ. это — моё собственное, а это—выигрышъ; 2, առհ. շահ, օգուտ. առաւելութիւն. отъ перевода денегъ векселями бываетъ и в. и проигрышъ; онъ въ в—ѣ.

Выисканный բյ. ած. տ. Изысканный; **-искиваніе** չ. հետախուզելը, հետամուտ լինելը. **-искивать, -искать** (-ищу -щутъ) ն. հետախուզել, հետամուտ լինել, փնտռել, աշխատել գտնել. в. воровъ по дорогамъ; в. удобный случай; **-ся** 1, անդր. յայտնուել, երևալ, ցանկութիւն յայտնել. много охотниковъ выискалось на приступъ къ крѣпости; 2, չր. հետախուզուել, որոնուել, փնտռուել. **-искъ** ա. հետախուզել[ով գտնել]ը. в. бѣглыхъ.

Выйти (выйду -дутъ; հրամ. выйди և ռմկ. выдь) տ. Выходить.

Вика տ. Вика.

Вы|кабалить (-лю -лятъ) ն. ազատել, փրկել, թափել (ճորտութիւնից, ծառայութիւնից, պարտքերից). **-ся** անդր. ազատուել, փրկուել (ճորտութիւնից, 'նօքարութիւնից'):

Вы|кадить (-жу -дятъ) ն. 1, տ. Кадить; 2,* ռմկ. քաղաքավարութեամբ մէկին 'ճանապարհ դնել', տնից դուրս վռնդել (ճրագով տաշը լոյս անելով). насилу выкадили неугомоннаго гостя.

Выкажу տ. Выкадить և Выказать.

Вы|казать (-жу -жутъ), **ся** տ. Выказывать, ся; **-казной** ած. ցուցադրուող, ցուցադրուած, **-казъ** ա. **-казываніе** չ. ցոյց տալը, յայտնելը, արտայայտելը. **-казывать, -казать** ն. 1, ցոյց տալ. յայտնել, արտայայտել. в. храбрость, хладнокровіе; 2, ցուցադրել, 'ի ցոյց դնել. в. всё своё богатство; **-ся** 1, անդր. իրեն ցոյց տալ, ցուցամոլութիւն անել. 2, չր. ցոյց տրուել, յայտնուել. ցուցադրուել:

Вы|каймить (-млю -мятъ) ն. շրջանակել, շուրջը, բոլորքը կարել, մգդակել, շինել:

Вы|каливаніе չ. շիկացնելը, կարմրեցնելը. **-каливать. -калить** (-лю -лятъ) ն. շիկացնել, կարմրացնել (երկաթը). **-ся** չր. շիկացնուել, կարմրացնուել. **-калка** ի. շիկեցնել, կարմրեցնել[տրծնել]ը:

Вы|калываніе չ. փորելով, ծակելով հանելը, դուրս հանելը **-калывать, -колоть** ն. փորելով, ծակելով հանել, դուրս հանել, քրել (աչքը). в. лёдъ սառոյց կտրել, սառոյց հանել. в. узоръ մգդակել, նաշխել, գիպակեղէնի վերայ նաշխ, մգդակ յօրինել. **-ся** չր. փորուելով, ծակուելով կտրուել, դուրս հանուել:

Вы|канючиваніе չ. ժանելով. 'երես վայր բերելով' ստանալը, մուրալը. **-канючивать, -канючить** (-чу -чатъ) ն. ժանելով, 'երես վայր բերելով' ստանալ, մուրալ. выканючилъ себѣ мѣсто; **-ся** չր. ստացուել (աղաչանքով, պաղատանքով), մուրացուել:

Вы|капливать չ. կաթեցնել, կայլակեցնել[ով թափել]:

Вы|капываніе չ. 1, փորելը, քանդելը. 2, փորելով, քանդելով հանելը. **-капывать, -копать** ն. 1, փորել, քանդել, կտրել. в. колодезь, яму; 2, փորելով, քանդելով հանել. в. картофель; 3,* գտնել, լոյս աշխարհ դուրս բերել. откуда ты это выкопалъ? **-ся** 1, անդր. դուրս գալ, ազատուել մի բանի միջից. я насилу выкопался изъ снѣга; 2, չր. փորուել, կտրուել, փորուելով, քանդելով հանուել, լոյս աշխարհ բերուել:

Выкарабкаться անդր. 1, զօռով, հազիւ հազ դուրս գալ, *ազատուել դժուար պարագաներից. попали въ болото, и насилу выкарабкались.

Вы|кармливаніе, չ. 1, տ. Вскармливаніе; 2, տ. Откармливаніе; **-кармливать, ся,** 1, տ. Вскармливать, ся; 2, տ. Откармливать, ся.

Вы|катать, ся տ. Выкатывать, ся I և II; **-катить** (-чу -тятъ), **ся** տ. Выкатывать, ся II; **-катка** ի. 1, հարթելը, յղկելը. 2, դուրս գլորելը. թաւալելով դուրս բերելը, դուրս հանելը, 2, Մր. հանածոների դուրս քարշելը, դուրս հանելը. **-катный** ած. դուրս բերելու, դուրս հանելու, դուրս գլորելու. **-катъ** ա. տ. Выкатка; класть брёвна на в. գերանները դարսել այս գլորելու, քշելու նպատակաւ. глаза на в. կամ на в—ѣ աչքերը դուրս պրծած. **-катываніе** չ. 1, հարթելը, յղկելը (լուացքի). II. գլորելով դուրս բերելը, դուրս հանելը. **-катывать,** I. выкатывать. -катать ն. 1, հարթել. յղկել, կոկել. в. бѣльё; 2, առհ. նակ, փայտ քշելով գաղել, աշխատել, վաստակել. извозчикъ выкаталъ въ зиму сто рублей; 3,* ռմկ. ծեծել, թակել, 'քօթակել'. его выкатали порядочно за шалости; **-ся** 1, անդր. թաւալուել, թաւալ-գլոր գալ. շուռումուռ գալ. в. въ снѣгу; 2, չր. հարթուել, յղկուել, կոկուել. всё бѣльё выкаталось; II. выкатывать, **-катать.** -катить ն. գլորելով դուրս հանել, դուրս բերել. в. бочки изъ погреба; в. глаза աչքերը դուրս ցցել, դուրս պրծցնել. **-ся** անդր. դուրս գլորուել, գլորուելով դուրս ընկնել. яблоки выкатились изъ кармана.

Выкать ն. մէկի հետ «դուք»-ով խօսել:

Вы|качать, ся տ. Выкачивать, ся; **-качиваніе** չ. դուրս ածելը, հանելը (ջրի). **-качивать** ն. I. выкачивать, -качать ն. 1, ջրհան մեքենայով դուրս ածել, դուրս թափել, հանել. в. воду изъ корабля, изъ колодца; 2, (միայն выкачать) ճլորդ գցելով գաղել, վաստակել. **-ся** չր. դուրս ածուել, հանուել (ջրի մասին). II. выкачивать, ся տ. Выкатывать, ся II: **-качка** ի. տ. Выкачиваніе.

Вы|кашиваніе չ. 1, հնձելը, հարելը, վայր տալը (գերանդիով). 2, գերանդի քաշելով դատելը, աշխատելը. **-кашивать,** -косить ն. 1, հնձել, հարել, վայր տալ (գերանդիով). в. лугъ; 2, գերանդի քաշելով գաղել, աշխատել, վաստակել. выкосилъ въ день два рубля; **-ся** 1, անդր. բթանալ, 'փնչուել'. коса выкосилась; 2, չր. հնձուել, հարուել, վայր տրուել. 3, չ. խոտը, հունձը պրծնել. мужики выкосились.

Вы|кашливаніе չ. հազալով դուրս թքելը, ժայթքելը. **-кашливать. -кашлять. -кашлянуть** ն. հազալով դուրս թքել, ժայթքել. **-кашливаться, -кашляться** 1, անդր. հազալով դուրս թքել, դուրս գցել. 2, չր. հազալով դուրս թքուել, ժայթքուել. мокрота выкашливается.

Вы|квасить (-шу -сятъ), **ся** տ. Выквашивать, ся; **-кваска** ի. **-квашиваніе** չ. խմորեցնելը. թթուեցնելը, քացախեցնելը. **-квашивать** -квасить ն. խմորեցնել. թթուեցնել, քացախեցնել. в. тѣсто, **-ся** 1, անդր. խմորել, քացախել, թթուել. 2 չր. խմորուել, թթուեցնուել, քացախեցնուել:

Вы|кидать տ. Выкидывать; **-кидка** ի. 1, տ. Выкидываніе; 2, համար, հաշիւ. հաշուելը, 'գցելը'. в—и на счётахъ; **-кидникъ** ա. ջրի ափը հանած, ափ շպրտած փայտեր, ծառեր. **-кидной** ած. դուրս ձգելի, դուրս ձգած, ջնջած. **-кидонъ, дка** ա. տ. Выкидышъ; в ы к и д к и յ. 1, ջրից դուրս ձգուած, ափ նետուած իրեր. между выкидками

изъ мо́ря нашло́сь мно́го рѣ́дкихъ ра́ковинъ; 2, *ձկան, ձողի* (*Ջրի մէջ ընկղմուած ապրանքի վերայ դրած*). **-кидъ** *ա.* 1, *տ.* Выки́дываніе. 2, *Ջրից դուրս նետուած փայտ էլն.* **-ки́дываніе** *չ.* 1, *դուրս ձգելը, դուրս նետելը. դուրս շպրտելը.* 2, *բժ.* *վիժելը, վիժում.* **-ки́дывать** *ն.* 1. (вы́кидать, -нуть) *դուրս գցել, դուրս շպրտել. դուրս ածել. դուրս թափել.* в. бума́ги за окно́; в. соръ изъ ко́мнаты.—Вы́кинуть флагъ *դրօշակը վարգել, կանգնեցնել.* вы́кинуть вёсла *Թիակներն իրենց տեղը դնել, ալքել* (*Թիավարութեան օգտում*). *выки́дывать шту́ки *զարմանալի, ուշադրաւ բաներ անել.* вы́кинуть шту́ку *օտարոտի, արտաօրինակ բան անել, միմոսութիւն, ՙօյինբազութիւն՚ անել.* выки́дывать на счётахъ *համրիչի վերայ հաշուել, ՙգցել՚.* бу́рею вы́кинуло мно́го корабе́льныхъ обло́мковъ *փոթորիկը շատ նաւերի բեկորներ է ափ նետել.* выки́дываетъ, вы́кинуло изъ трубы́ *ծխնելոյզի մէջ հաւաքուած մուրը վառուեց, բռնկուեց.* 2, (*միայն* вы́кинуть) *հանել, դուրս գցել, ջնջել, բաց թողնել.* в. цѣ́лую статью́ изъ догово́ра; 3,* (*միայն* вы́кинуть) *դուրս գցել, վռնդել, արտաքսել, խրկել.* за неиспра́вность вы́кинули его́ изъ слу́жбы; вы́кинь э́то изъ па́мяти. изъ головы́ *այդ մտքիցդ, գլխիցդ հանիր.* 4,* (*միայն* вы́кинуть) *վիժել.* она́ вы́кинула; **-ки́дываться** 1, *անդր.* (вы́кинуться) *դուրս ընկնել, դուրս թռչել.* больно́й, въ припа́дкѣ горя́чки, вы́кинулся изъ окна́; 2. *կր.* *դուրս գցուել, դուրս նետուել, դուրս շպրտուել, դուրս ածուել, դուրս թափուել.* **-ки́дышъ** *ա.* *վիժած մանուկ կամ ձագ, որ անկատար է ապրել* (*համմ.* Недоно́сокъ); **-кинуть, ся** *տ.* Выки́дывать, ся.

Вы́кипа́ніе *չ.* *եռալով գոլորշիանալը.* **-кипа́ть, -кипѣть** *չ.* 1, *եռալով գոլորշիանալ, չքանալ.* вода́ вы́кипѣла изъ горшка́; 2, *Ջերմութիւնից արտաթորուիլ. ՙդուրս տալ՚.* смола́ выкипа́етъ на доскѣ; 3, *նկր.* *խեժական գոյնը կորցնել* кра́ска вы́кипѣла; **-кипки, -покъ** *է. յ.* *եփած բանի տակը, մնացորդը.* **-кипъ** *ա. տ.* Выкипа́ніе; **-кипѣлый** *ած.* *եփ գալուց քչացած, նուազած, պակասած.* **-кипѣть** (-плю -пятъ) *տ.* Выкипа́ть.

Вы́кисаніе *չ.* *խմորում, թթուիլը, քացախիլը.* **-кисать, -киснуть** (*անց.* вы́кисъ, -сла, о) *չ.* *խմորուիլ. թթուիլ, քացախիլ.* тѣ́сто хорошо́ вы́кисло; **-кислый** *ած.* *լաւ հարկին խմորուած, թթուած, քացախած.* в—ое тѣ́сто.

Вы́кладка *է.* 1. *ցուցադրելը, դուրս դնելը ծախելու, տեսնելու համար* (*դարսած ապրանքի էլն*). в. това́ровъ; 2, *անկուած, ժանեակ, հաշիւ էլն* (*կանանց փեշերի վերայ կարած*). наши́вать в—у; 3, *դրուագ, զարդարանք* (*սեղանի, պահարանի վերայ*). 4, *հաշիւ, հաշուետրութիւն.* арифмети́ческая, алгебраи́ческая в; **-кладно́й** *ած.* *կարած, դրած* (*վրան*). **-кла́дываніе** *չ.* *տ.* Вы́кладка 1: **-кла́дывать** *ն.* 1. (вы́класть, вы́ложить) 1, *դուրս հանել, ցուցադրել* (*դարսած, պահած ապրանքն էլն*). в. това́ръ; **մերկացնել, բացել. յայտնել, ասել.* в. всѣ свои́ мы́сли передъ кѣмъ-либо; вы́ложилъ передо мной всю свою́ ду́шу *սիրտն ու հոգին բացեց իմ առաջ.* 2. *ծածկել* (*դրսից*). в. моги́лу кирпичо́мъ; в. стѣну, фунда́ментъ; 3, (вы́ложить) *կարել. դնել, գցել. յօրինել* (*երեսի կողմից, վերեւից*). в. пла́тье кру́жевомъ; 4, *մաթմ.* *հաշուել, հաշիւ գցել.* в. на счётахъ; 5, (*միայն* вы́ложить) *մալել, կըրտել, որձատել.* в. жеребца́; **-кла́дываться, -класться** 1, *անդր.* *վայր գալ, իջնել, իր բեռը, իրեղէնները վայր բերել, վայր ածել.* пріѣ́зжіе на́чали в. изъ повозокъ; 2. *կր.* *դուրս հանուիլ, ցուցադրուիլ.* 3. *կր.* *ծածկուիլ* (*վերեւից*), *կարուիլ, գցուիլ, յօրինուիլ* (*վերեւից*)։

Вы́кла́ниваніе *չ.* *ստորաքարշութեամբ, ծնրադրութեամբ ստանալը. ձեռք բերելը.* **-кла́нивать, -кланять** *ն.* *ստորաքարշութեամբ, ծնրադրութեամբ ստանալ, շահել, ձեռք բերել.* онъ вы́кланялъ себѣ вы́годное мѣ́сто; **-ся** *անդր.* *խոնարհութեամբ, խնդրելով ազատուիլ, մի բանից ձեռք քաշել, հրաժարուիլ.* вы́кланялся отъ тяжёлой слу́жбы. [ся.

Вы́класть (-кладу -дутъ), **ся** *տ.* Выкла́дывать,

Вы́клевать (-клюю -ютъ), **ся** *տ.* Выклёвывать, ся; **-клёвываніе** *չ.* 1, *կտուցով փորելը, հանելը.* 2, *կտուցով ուտելը. սպառելը.* **-клёвывать** *ն.* 1, (вы́клевать, -клюнуть) *կտցահարելով փորել, հանել.* во́ронъ во́рону гла́за не вы́клюетъ (*առծ*). 2, вы́клевать *կտուցով քաղել, ուտել, սպառել.* пти́цы вы́клевали весь посѣ́въ на гря́да́хъ; **-клёвываться**, -клеваться. -клюнуться 1, *անդր.* *ձուից դուրս գալ.* цыпля́та выклёвываются; 2, *կր.* *կտցահարուիլ, փորուիլ. քաղուիլ, ուտուիլ, սպառուիլ*։

Вы́клеиваніе *չ.* *սոսնձելը* (*արտաքուստ և ներքուստ*). **-кле́ивать, -клеить** (-клею -ятъ) *ն.* 1, *դրսից և ներսից սոսնձել.* в. столъ, сту́лья; 2, *արդէն սոսնձած, կպցրած բանը դուրս հանել.* **-ся** 1, *անդր.* *պոկ գալ, լուծուելով վայր ընկնել.* 2, *կր.* *սոսնձուիլ.* **-клейка** *է.* *տ.* Вы́клеиваніе.

Вы́клеймить (-млю -мятъ) *ն.* *կնքել, ՙմհրել՚, կնիք, ՙմուհր՚ դնել. խարել, ՙդամղել՚.* **-ся** *կր.* *կնքուիլ, ՙմհրուիլ՚, խարուիլ, ՙդամղուիլ՚*։

Вы́клепать, ся *տ.* Выклёпывать, ся; **-клепка** *է.* **-клёпываніе** *չ.* *զօդը լուծելով հանելը.* **-клёпывать**, -клепать *ն.* 1, *զօդը, կպցրած տեղը լուծելով հանել.* в. звено́ изъ цѣпи; 2, *կռել, շինել* (*սառը մետաղեղէնը*). в. кастрю́лю; 3, *ծեծելով սրել.* в. косу; **-ся** *կր.* *հանուիլ. կռուիլ. սրուիլ*։

Вы́клика́ніе *չ.* *դուրս կանչելը.* -(вы́)**кликать**, -кликнуть *ն.* 1, *դուրս կանչել.* в. человѣ́ка на у́лицу; 2, *ն.* *անունը, ազգանունը տալով կանչել, դուրս կանչել.* выклика́ть солда́тъ по спи́ску; 3, *չ.* *ռամկ. լալ.* клику́ши выклика́ютъ въ це́ркви; **-кли́киваніе** *չ.* *դուրս կանչելը.* **-кли́кивать, -кликнуть** *տ.* Выклика́ть; **-кликъ** *ա.* *կանչ, կոչ, ձայնելը.* онъ не вы́шелъ по в—у.

Вы́кли́ниваніе *չ.* 1, *սեպը հանելը, դուրս ձգելը, փրցնելը.* 2, *լեռնգ.* *հանածոների երակների աստիճանաբար անյայտանալը, կորչելը.* **-кли́нивать, -клинить** (-ню -нятъ) *ն.* *հանել, դուրս գըցել, փրցնել* (*սեպը*). **-ся** 1, *անդր.* (*հանածոների երակների մասին*) *աստիճանաբար նուազել, կորչել. անյայտանալ* (*սեպի ձեւ ստանալով, այսինքն նուազելով*). 2, *կր.* *հանուիլ, դուրս գըցուիլ, փրցնուիլ* (*սեպի մասին*)։ [*տ.* Окли́чка.

Вы́кличка *է.* 1, *կանչելը, դուրս կանչելը.* 2, *նկղ.*

Вы́клюнуть, ся *տ.* Выклёвывать, ся.

Вы́ключа́ть, -ключить (-чу -чатъ) *ն.* 1, *հանել, դուրս գցել.* в. статью́ изъ догово́ра; в. у́мершаго изъ спи́сковъ; 2, *արձակել, արտաքսել.* онъ вы́ключенъ изъ шко́лы за дурно́е пове-

дѣніе. Выключáя եչ. ն. 'ի բաց առեալ, բացի. -ся կր. 1, դուրս հանուիլ, դուրս զցուիլ. 2, արտաքսուիլ, արձակուիլ. -ключка ի. 1, բացառութիւն. 2, արձակում, արտաքսում։

Вы||кля́нчиваніе չ. աղերսելը, թախանձելով, երես պնդացնելով ուզելը, խնդրելը, ժտելը. **-кля́нчивать, -клянчить** (-чу -чатъ) ն. ռմկ. աղերսել, թախանձելով. երես պնդացնելով ուզել, խնդրել, ժտել, երես վայր բերել։ [վարժուիլ։

Вы́кнуть չ. սկւ. գործծ. սովորել, ընտելանալ։

Вы́||ковать (-кую -ютъ), **ся** տ. Выкóвывать, ся; **-ковка** ի. **-кóвываніе** չ. կռելը. դարբնելը. **-кóвывать**, -ковать ն. կռել, դարբնել, շինել. в. полосу́ желѣ́за; **-ся** կր. կռուիլ, դարբնուիլ։

Вы||ковы́риваніе չ. փորելով. քչփորելով. քերելով դուրս հանելը. **-ковы́ривать**, -ковырять, -ковырнуть ն. փորելով, քչփորելով, քերելով դուրս հանել. в. мёдъ изъ кáдки; **-ся** կր. փորուելով, քերուելով հանուիլ. **-ковы́рка** ի. քչփորիչ (օր. չիբուխի). **-ковырнуть, ся** տ. Выковы́ривать, ся; **-ковырять, ся** տ. Выковы́ривать, ся.

Вы||колáчиваніе չ. 1, դուրս հանելը, դուրս գըցելը, դուրս փրցնելը. 2, թափ տալը, թօթափելը. **-колáчивать**, -колотить ն. 1, արգէն վարուած բանը թակելով դուրս հանել, դուրս գըցել, շորթել, փրցնել. в. клинъ; 2, ծեծելով փոշին թափ տալ, թօթափել. в. ковры́, шу́бы; я изъ тебя́ вы́колочу дурь ես քեզ խելքի կը բերեմ. в. поду́шное բանի կերպով գլխահարկը հաւաքել. **-ся** կր. 1, դուրս զցուիլ, շորթուիլ, փրցնուիլ. 2, թափ տրուիլ, թօթափուիլ։

Выколáши||ваніе չ. հասկ տալը, հասկ քշելը. **-ваться**, вы́колоситься անդր. հասկ տալ, հասկ քշել։

Вы́||колдовать (-дую -ютъ), **ся** տ. Выколдóвывать, ся; **-колдóвыванье** չ. 1, կախարդութիւն, հմայութիւն անելով գտնելը, աշխատելը. 2, հըմայութեամբ իմանալը, գուշակելը. **-колдóвывать**, -колдовать ն. կախարդութիւն, հմայութիւն անելով գտնել, աշխատել, վաստակել. 2, հմայութեամբ իմանալ, գուշակել. **-ся** կր. 1, հմայութեամբ գտնուիլ. 2, հմայութեամբ իմացուիլ, գուշակուիլ։

Вы́||колка ի. փորելով կտրելը. հանելը. в. льда; **-колоситься** (-шусь -сится) տ. Выколáшиваться.

Вы́||колотить (-чу -тятъ), **ся** տ. Выколáчивать, ся; **-колотка** ի. 1, թակելով դուրս հանելը, փրցնելը. 2, թափ տալը, թօթափելը. 3, կօշկկ. ներբանափայտ, որի վերայ ներբանները (подóшва) ծեծում են. 4, տպգր. քառանկիւնի տաշած փայտ, որ դնելով շարած գրի վերայ և վերևից զարկելով տառերին պատշաճաւոր դիրք են տալիս. 5, մի տեսակ աքցան, որով մեխեր են հանում. **-колоть** (-лю -лютъ), **ся** տ. Выка̀лывать, ся.

Вы́||колупать, ся տ. Выколу́пывать, ся; **-колу́пливать, ся, -колупить** (-плю -пятъ), **ся** տ. Выколу́пывать, ся; **-колупля́ть, ся** տ. Выколу́пывать, ся; **-колупнуть, ся** տ. Выколу́пывать, ся; **-колу́пывать**, -колупать, -колупнуть ն. չանգռոտել, պռճոկել. քերելով, փորելով հանել. в. мёдъ изъ кри́нки; в. встáвку изъ пе́рстня; **-ся** կր. չանգռոտուիլ, պռճոկուիլ, քերուելով հանուիլ։

Вы́колядовать (-дую -ютъ) ն. 1, բոլոր երգերը (տ. колядка) երգել պրծնել. 1, Ծննդեան երգեր երգելով գտնել, աշխատել, վաստակել։

Вы́||конопатить (-чу -тятъ), **ся** տ. Выконопáчивать, ся; **-конопатка** ի. **-конопáчиваніе** չ. խծուծելը, խծուծով, մամռով եւն որ և է բանի արանքները լցնելը, գոցելը. **-конопáчивать, -конопатить** ն. խծուծել, խծուծով, մամռով եւն որ և է բանի արանքները, ճեղքերը խցել, լցնել, գոցել, կալնուլ. в. óкна, стѣ́ны, су́дно; **-ся** կր. խծուծուիլ, խծուծով, մամռով եւն լցուիլ, գոցուիլ, կալնուիլ։

Вы́копать, ся տ. Выкáпывать, ся.

Вы||копиро́вывать, -копировать (-рую -ютъ) ն. երկրչփ. մեծ կամ ընդհանուր պլանի որ և է մասն ընդօրինակել. առհ. ընդօրինակել. **-ся** կր. ընդօրինակուիլ։

Вы́копка ի. փորելը. փորելով հանելը։

Вы́||коптить (-пчу -птятъ) ն. ծխատել, մխատել. ծուխ, մուխ տալով չորացնել. в. óкорозъ, колбасу́; **-ся 1**, անդր. ծխոտուիլ, ծխից թխանալ, սևանալ. խանձուիլ. рабóчій на пожáрѣ весь вы́коптился; **2**, կր. ծխոտուիլ, մխոտուիլ, ծխի միջոցաւ չորանալ. ры́ба вы́коптилась.

Вы́||кормить (-млю -мятъ), **ся** տ. Выкáрмливать, ся; **-кормка** ի. 1, կերակրելը, սնուցանելը. 2, բուծելը. **-кормокъ**, мка ա. 1, բուծ ընտանի անասուն. 2, շաղպով բուծ ձի ծախելու համար. 3, սատա խարից շուտով մեծցած դեռահաս ձի. **-кормъ** ա. տ. Вы́кормка; в. быкóвъ.

Вы́корпѣть (-плю -пятъ) ն. տոկուն, քրտնաջան աշխատանքով ստանալ, ձեռք բերել։

Вы́||корча ի. արմատաքի հանած, 'տակառհան արած' ծառ, **-корчевать** (-чую -ютъ), **ся** տ. Выкорчёвывать, ся; **-корчевка** ի. կտրած ծառերի կոճղները արմատաքի հանելը. **-корчёвывать**, -корчевать ն. կտրած ծառերի կոճղները արմատախիլ անել, արմատաքի հանել, 'տակառհան անել'. **-ся** կր. արմատախիլ անուիլ, արմատաքի հանուիլ։

Вы́||косить (-шу -сятъ), **ся** տ. Выкáшивать, ся; **-коска** ի. հնձելը, հարելը, 'վայր տալը'։

Вы́||кра́дка ի. **-кра́дываніе** չ. գողանալը, ծածուկ փոխ առնելը, ընդօրինակելը. **-кра́дывать**, -красть ն. 1, գողանալ, յափշտակել. *գողանի ընդօրինակել. в. мы́сли изъ другóго писáтеля; **-ся 1**, անդր. ծածկաբար դուրս գնալ. в. изъ-за огрáды, и́зъ лѣсу; **2**, կր. գողացուիլ, յափշտակուիլ։

Вы||кра́иваніе չ. ձևելը, ըստ չափի, ըստ ձևի, կտրելը, հանելը. **-кра́ивать**, -кроить ն. 1, ձևել, ըստ չափի, ըստ ձևի կտրել, հանել. в. кафтáнъ изъ сукна̀, сапоги́ изъ кóжи; *հողը բաժանել. 2. հմտութեամբ, վարպետաբար կտրելով դուրս բերել, հանել. изъ э́того кускá мóжно вы́кроить не тóлько сюрту́къ, но и жиле́тъ; **3**, (հացհատիկների մասին) խալխալել, խալխալելով աղբից մաքրել. **-ся** կր. 1, ձևուիլ, ըստ չափի, ըստ ձևի կտրուիլ, հանուիլ. վարպետութեամբ դուրս բերուիլ. 2, մաքրուիլ (խալխալով)։

Вы́||красить (-шу -сятъ), **ся** տ. Выкрáшивать, ся; **-краска** ի. դեղելը, ներկելը, ծեփելը, բռելը։

Вы́красть (-ду -дутъ), **ся** տ. Выкрáдывать, ся.

Вы||кра́шиваніе չ. I. դեղելը, ներկելը, ծեփելը, բռելը. II. կամաց կամաց բրքելը. **-кра́шивать** ն. I. выкрáшивать, -красить ն. դեղել, ներկել, ծեփել, բռել (գր.). **-ся 1**, անդր. կեղտոտուիլ, աղտոտուիլ (դեղով, ներկով). вéсь вы́красился вóхрою; **2**, կր. դեղուիլ, ներկուիլ,

ծեփաել, բառել. II. выкрашивать, ся, ա. Выкрошивать, ся.

Выкресить (-шу -сить) ա. Выкрешать.

Выкрестить (-щу -стить) ն. 1, ա. Окрестить; 2, մկրտել (հրէային, մահմեդականին կամ հեթանոսին). -**крестъ** ա. -**крестна** է. քրիստոնեայ մկրտուած հրէայ, հրէուհի, մահմեդական, -ուհի, հեթանոս, -ուհի։

Выкрешать, -кресить ն. հուրհանով (աբհանով) կայծքարից կրակ հանել։

Выкривлять, ся, -**кривить** (-влю -вить), **ся** ա. Искривлять, ся.

Выкрикиваніе շ. կանչելը, ձայնելը. -**крикивать**, -**крикнуть** ն. և շ. կանչել, ձայն տալ. տան. բարձր ձայնով հռչակել. ապացակել. 2, Տնք. ձայն տալով, բարձրաձայն բնարել. -**крикъ** ա. կանչ, կոչ, գոչ, ձայն։

Выкроечка սղ. ա. Выкройка 2; -**кроечный** ած. բոլ ձևքէ կապցպաբի. -**кроить** (-крою -ить), **ся** ա. Выкраивать, ся; -**кройка** է. 1, ձևելը, բոլ չափու, բոլ ձևի կտրելը. 2, որ և է բոլ ձևքէ ձևը, կաղապարը. сшить платье по в—ѣ; сдѣлать в—у.

Выкромсать ռմկ. ա. Кромсать.

Выкрошивать, -**крошить** (-шу -шать) ն. 1, կամանց կամաց բրդել. 2, թափել, թափթփել (կտորը կտորը յետևից կամ հատիկը հատիկը յատակել). в. крупу, овесъ, пшеницу; -**ся** ներգ. 1, կամաց կամաց բրդուել. 2, կտրտուելով թափուել, բրդուել. кирпичъ выкрошивается изъ швовъ; зубъ выкрошился; -**крошка** է. 1, կամաց կամաց բրդելը. 2, կամաց թափելը, չաղ տալը։

Выкроить(ся) ա. Выкроить, ся և Выкрыть, ся.

Выкругливать, -**круглить** (-глю -глять), -**круглять** ն. կլորացնել, կլորացնելով շինել. -**ся** 1, ներգ. ռմկ. լցուել, 'տագել', գէրանալ. 2, կր. կլորացուել, կլոր ձևով շինուել. -**кружальникъ** ա. մի տեսակ գոյլեկոս (բուրդու), որով տախտակեց կլոր շրջանակը են կտրում (կողերը որոնում գագաթները են կտրում). -**кружать**, -**кружить** (-жу -жать) ն. 1, կլորացնել, կլոր ձև տալ. в. дно въ бочку տակառի համար [կլոր] յատակ շինել. в. крышку на кадку կուժի համար [կլոր] բոլոր շինել. *выкружилъ всю залу танцуя պարելիս պտոյտելով էլ սեղ չմնաց, որ չը շրջէր. 2,* պտտուելով, պարյա գալով ձեռք բերել, շահել. кружился по баламъ, да и выкружилъ себѣ жену; 3, շ. ուղիղ ճանապարհից շեղուելով ավելորդ տարածութիւն անցնել. онъ выкружилъ цѣлыхъ десять верстъ; -**ся** 1, ներգ. այս կամ այն կողմ շրջելուց, դէս ու դէն ընկնելուց դադարել, լռշանալ, զգաստանալ. 2, կլորացուել. -**круживаніе** շ. կլորացնելը. -**круживать, ся**, -**кружить** (-жу -жать), **ся** ա. Выкружать, ся; -**кружка** է. 1, կլորացնելը, կլոր շինելը. 2, կլորացրած, կլոր շինած բեր. -**кружки**, сѣй ա. յ. ծրտրջ. կլորացրած տեղ, կտոր։

Выкрутасы ա. յ. ռմկ. 1, սովորելներ նախշ, զարդուածք ճակաշէնք կարոյ. 2, ղձուոր և աղաւաղ չարժուածոր պարը ժամանակ. выдѣлывать в.; 3,* հնարքներ, հնարամացութիւն, բարձրաճախութիւն. սորեռեթունք. говорить съ выкрутасами; -**крутить** (-чу -тить), **ся** ա. Выкручивать, ся; -**крутка** է. -**кручиваніе** շ. 1, ոլորելով հիւսելը, ոլորելով շարժելը, խլելը. 2,* թափելը, ազատելը. -**кручивать**, -**крутить** ն. 1, ոլորելով պարզ հիւսել. в. канатъ, верёвку; выкрутилъ силою изъ рукъ его винтовку—ոլորելով խլեց, շարժեց. 2,* ջանք անելով արդարացնել, ազատել, թափել դժբաղդութիւններից. сколько ни старались, но не могли его в.; -**ся** 1, կր. հիւսուել. 2, ներգ. աշխատել ազատուել, թափուել, դուրս գալ նեղ դրութիւնից։

Выкрываніе շ. բոլորովին, իսպառ ծածկելը. -**крывать** -**крыть** (-крою -ють) ն. բոլորովին, իսպառ ծածկել. в. домъ листовымъ желѣзомъ; в. холстъ сплошнымъ слоемъ краски; -**ся** կր. բոլորովին ծածկուել, գոցուել. -**крышка** է. ա. Выкрываніе.

Выкрючивать, -**крючить** (-чу -чать) ն. կարթով հանել, դուրս բերել, որսալ։ [валить, ся.

Выкувыркнуть, ся ա. Выпрокинуть, ся և Вы-

Выкуковать (-кую -ютъ) ն. «կկու» կանչելով գուշակել. кукушка выкуковала мнѣ сто лѣтъ жить.

Выкуксить (-кшу -ксять) ն. глаза աչքերը տրորել, 'աղալել'։

Выкунѣть շ. սուշտակուրուել. մազը փոխել (կզան և նման մուշտակաւորների մասին)։

Выкупатель ա. -**купательница** է. փրկիչ. ազատող, թափող այր, կին. -**купать**, -**купить** ն. 1, ազատել, թափել (դրամով). в. деревню, вещи; 2, դոյլական, պայմանական կալուածքը յետ գնել, սորից ձեռք բերել. 3, գերութիւնից, բանտարկութիւնից փրկել, ազատել, թափել. в. плѣнныхъ; 4, բոլորը, ամբողջը գնել, առնել. на рынкѣ весь хлѣбъ выкупили; -**купать, ся** ա. Купать, ся; -**купаться**, -**купиться** 1, ներգ. փրկանքով ազատուել. выкупился изъ плѣна; 2, կր. գնուել, առնուել (ամբողջովին). всѣ товары выкупились; -**купить** (-плю -пить), **ся** ա. Выкупать, ся; -**купка** է. ա. Выкупъ; -**купной** ած. 1, որ կարելի է ազատել, թափել (դրամով). 2, թափուած, ազատուած, յետ գնուած. в—ое имѣніе; 3, յետ գնելու, փրկելու, ազատելու [համար նշանակուած]. в—ыя деньги; в—ое право ժառանգների իրաւունքը, որդէն ծախուած կամ գրաւ դրած հայրենական կալուածքը յետ գնելու. в—ая запись Տնգ. թուղթ ծախած կամ գրաւ դրած կալուածքը յետ գնելու. в—ое положеніе օրէնքներ, որոնք որոշում են, թէ ինչ պայմանով հողատէրերից ազատագրուած ուսո գիւղացիք կաւակցութեան ավելցուցեամբ պէտք է բոնից համար հողաբաժիններ ձեռք բերեն (բերս սոպհակառութիւն). в—ыя свидѣтельства պետական տոկոսաբեր թղթեր, որոնք ստացծուցան գիւղացիներին հողատէրերից դուրս գալու ժամանակ, որոնց միջոցաւ գիւղացին հարկատուութիւն է ստացել երեն յանձնուած (բայց ոչ սեփական) հողաբաժինների բերք սոպհականութիւն գնելու. -**купщикъ**, -**купщица** ա. Выкупатель, -ница; -**купъ** ա. 1, յետ գնելը, ազատելը. թափել. внести деньги на в. заложенныхъ деревень; в. плѣнныхъ. 2, իրաւ. հայրենական, պայմանական կալուածքի յետ գնելու իրաւունքը. 3, փրկանք, դրամագին։

Выкуриваніе շ. 1, ծուխ, մուխ անելով դուրս քշելը, վռնդելը, խրկելը. 2, քաշելը, թորելը (օղու). 2, քաշելով, ծխելով սպառելը. -**куривать**, -**курить** (-рю -рять) ն. 1, ծուխ, մուխ անելով դուրս քշել, վռնդել, հալածել, խրկել. в. пчелъ изъ улья, лису изъ норы; в. гостя քաղաքավարի կերպով հիւրին 'ճանապարհ' գնել, տեղից տրտմել. 2, քաշել, թորել. в. вино, дёготь, смо-

лу́; изъ че́тверти хлѣ́ба вы́курилъ пять вёдеръ вина́ *մի չետվերտ հացից 5 վեդրօ արաղ քաշեց.* **3,** *քաշելով, ծխելով սպառել.* в. тру́бку; в. всѣ папиро́сы; **-ся** *կր.* **1,** *դուրս քշուիլ, վռնդուիլ (ծխով, մխով).* **2,** *քաշուիլ, թորուիլ.* **3,** *ծխուիլ, սպառուիլ.* **-курка** *ի.* **1,** *տ.* Выку́риваніе; **2,** *քաշած, թորած օղու եւ՛ քանակութիւնը.* велика́ ли у васъ в. вина́?

Выкурнуть *չ.* *ծովգ.* *երևան գալ, լողալով հորիզոնի վերայ երևալ, դուրս գալ։*

Вы́кусывать, -кусить (-шу -сить) *ն.* *կրծել, կծոտելով ուտել.* **-ся** *կր.* *կրծուիլ, կծոտուելով ուտուիլ.* **-кушать** *ն.* *վայելել, անուշ անել, ճաշակել (ըմպելիք կամ խմելիք).* вы́кушайте рю́мку вина́.

Вылавиро́вывать, -лавировать *չ.* *ծովգ.* *հակառակ քամու ժամանակ աջ ու ձախ նաւելով դուրս գալ.* **ճարպկութեամբ նեղ դրութիւնից դուրս գալ, ազատուիլ, թափուիլ։*

Вылавливаніе *չ.* *որսալը.* **-лавливать, -ловить** *ն.* **1,** *որսալ, որսալով սպառել.* в. ры́бу изъ пру́да; в. звѣрей въ лѣсу́; **2,** *ծովգ.* *ծածուկ տարքած ականները (լաղմաները) որսնելով գտնել.* **-ся** *կր.* *որսացուիլ. սպառուիլ։*

Вылазить (-жу -зить) *ն.* *խուզարկել, որոնել.* всѣ углы́ вы́лазилъ; **-ла́зить** (-жу -зять) *չ.* *ռմկ.* *տ.* Вылѣзать; **-лазка** *ի.* **1,** *դէպի դուրս յարձակում, գրոհ, գործ տալը (պաշարեալներից).* сдѣлать сильную в—у; **2,*** *յարձակում, կծու խօսք, վիրաւորանք.* -(вы́)**ла́зный** *ած.* *դուրս գալու, ելնելու.* вы́лазная кали́тка; *ռզմգ.* *ամրոցի պատնէշի մէջ դռնակ, որից յարձակում են գործում.* вы́ла́зная ша́хта *լեռնգ.* *այն անցքը, որով բանուորները հանքի բովից դուրս են գալիս.* **-лазъ** *ա.* **1,** *պատի մէջ (ցածր կամ ծածուկ) ծակ, անց, որով դուրս են գալիս.* **2,** *Ռնգ.* *ազատ անցք, ճանապարհ։*

Вылакиро́вывать, -лакировать (-рую -ютъ) *ն.* *լաքայ քսել, լաքայով ծածկել։*

Выла́мываніе *չ.* **1,** *կոտրելով հանելը.* **2,** *կոտրելով տանելը, շահելը.* **3,** *խախտելը, դուրս գցելը (անդամի).* **-ла́мывать, -ломать, -ломять 1,** *կոտրելով, խորտակելով հանել, շորթել.* в. плиту́; в. ворота́; **2,** *կոտրելով շահել, ստանալ.* в. себѣ трость изъ бамбу́ковъ; **3,** *խախտել դուրս գցել (անդամի խաղը).* в. ру́ку, но́гу; **-ся 1,** *կր.* *կոտրուելով հանուիլ, շորթուիլ.* ка́мни выла́мываются ра́зными ору́діями; **2,** *անդր.* *կոտրուիլ, կոտրտուիլ, բրդուիլ.* зу́бья у гре́бня вы́ломились.

Выла́щиваніе *չ.* *փայլ տալը, պլպլացնելը.* **-ла́щивать, -лощить** *ն.* *փայլ տալ, փայլեցնել, պլպլացնել.* в. полотно́ стекло́мъ; в. рогъ хвощомъ; **-ся** *կր.* *պլպլացնուիլ, փայլ ստանալ.* крашени́на хорошо́ вы́лощилась.

Вы́лганный *բյ.* *ած.* *կեղծուպատիր ճանապարհներով ստացած, շահած.* в—ая во́тчина *անց.* *քսութեամբ ստացած հողաբաժին.* **-лгать** (-лгу -гутъ) *տ.* Вылыгать.

Вылега́ть, -лечь *չ.* *շուռ գալ, պառկել (արտի մասին).* **-лега́ться** *տ.* Вылёживаться 4; **-леглый** *ած.* *շուռ եկած, պառկած (արտ, խոտհարք)։*

Вы́легчить (-чу -чать) *տ.* Легчи́ть 3; **-лежалый** *ած.* *նստած, երկար ժամանակ մնացած [ուտելի և լաւացած կամ վատացած].* вы́лежалыя сига́ры вкусне́е и арома́тнѣе свѣжихъ; **-лежать** (-жу -жать) **1,** *չ.* *երկար ժամանակ պառկել, պառկած անցկացնել.* вы́лежалъ шесть недѣль въ горя́чкѣ; **2,** *ն.* *իրան համար նստած, ձեռքերը ծալած շահել, վաստակել.* онъ вы́лежалъ на боку́ награ́ду; **-ся** *տ.* Вылёживаться; **-лёживать** *ն.* *սկւ.* *զործծ.* *տ.* Вы́лежать 2; **-лёживаться, -лежаться** *անդր.* **1,** *երկար մնալուց համը, հոտը կամ գոյնը կորցնել, փչանալ.* **2.** *երկար մնալով հասունանալ, չորանալ, համ հոտ ձեռք բերել.* я́блоки, сига́ры должны́ в.; **3,** (*չարագրութեանց մասին*) *գրած, պատրաստ մի տը ժամանակ մնալ, նորից աչքի անցկացնելու համար.* **4,** *պառկած մնալով բոլորովին հանգստանալ, յոգնածութիւնը մոռանալ.* **5,** *վերստանալ իր նախկին գոյնը, երանգը.* голубо́е пла́тье вы́блекшее вы́лежалось.

Вы́лелѣять 1, *տ.* Лелѣять; **2,** *գրգելով, գգուելով սնուցանել, մեծացնել.* **-лестить** (-щу -стять), **ся** *տ.* Вылеща́ть, ся *և* Вылёщивать, ся.

Вылета́ніе *չ.* *դուրս թռչելը, դուրս փախչելը.* **-лета́ть, -летѣть** *չ.* *դուրս թռչել, դուրս փախչել.* пти́ца вы́летѣла изъ клѣтки, изъ-за куста́; *в. въ трубу́ *սնանկանալ, անանկանալ.* в. изъ головы́ *մտքից ընկնել.* вы́летѣло ядро́ изъ пу́шки; **-летъ** *ա.* **1,** *դուրս թռչելը.* в. молоды́хъ птицъ изъ гнѣзда; **2,** *թռիչք, թռչողութիւն.* ядро́ на в -ѣ *գնդակը վայր ընկնելու վրայ է.* на в. *տալով միջից անցած.* пу́ля прошла́ на в.; **-летѣть** (-лечу -тятъ) *տ.* Вылета́ть.

Вы́лечь (*անց.* вы́легъ, -гла, о) *տ.* Вылега́ть.

Вылеща́ть, -лестить *ն.* *շողոքորթելով կորզել, ստանալ.* онъ вы́лестилъ у меня рѣдкую моне́ту; **-ся** *կր.* *շողոքորթութեամբ կորզուիլ, ստացուիլ.* **-лёщиваніе** *չ.* *շողոքորթելով ստանալը, կորզելը.* **-лёщивать, ся** *տ.* Вылеща́ть, ся.

Выливаніе *չ.* **1,** *դուրս ածելը, դուրս թափելը.* **2,** *արւեստ.* *ձուլելը, ածելը.* в. распла́вленнаго мета́лла въ фо́рмы; **-лива́ть, -лить** *ն.* **1,** *դուրս ածել, դուրս թափել.* в. во́ду изъ бо́чки; *в. своё весе́лье въ звуки *իր ուրախութիւնը երգով, հնչիւններով արտայայտել.* **2,** *ձուլել, ածել.* в. ко́локолъ; пу́шку; **3,*** сусликовъ, хомяковъ — *բունը ջուր ածելով դուրս հանել, խրկել.* **-ся 1,** *անդր.* *դուրս թափուիլ, արտահոսիլ.* вино́ вы́лилось изъ буты́лки; рѣки выливаются изъ берего́въ; эти строки́ *вы́лились изъ души́ *այս տողերը հոգուց են բղխել.* **2,** *կր.* *ձուլուիլ, ածուիլ.* ко́локолъ хорошо́ вы́лился; **-ливка** *ի.* *ածելը, ձուլելը.* в. ста́ли въ фо́рмы.

Вы́лизанный *բյ.* *ած.* *լիզած, լիզելով հանած, մաքրած.* в. рису́нокъ *սրբուած, խնամք, անկենդան նկար.* **-ли́зываніе** *չ.* *լիզելը, լիզելով հանելը, մաքրելը.* **-ли́зывать, -лизать** *ն.* *լիզելով մաքրել, հանել.* в. таре́лку; в. соръ изъ гла́за; **-ся** *կր.* *լիզելով մաքրուիլ, հանուիլ.*

Выли́ниваніе *չ.* **1,** *կաշին կամ փետուրը փոխելը, ձգելը.* **2,** *խունանալը, գոյնը ձգելը.* **-ли́нивать, -линять** *չ.* **1,** *կաշին կամ փետուրը փոխել, ձգել. թափել (մազը, բուրդը, փետուրը).* **2,** *խունանալ, գոյնը ձգել, կորցնել.* ткань вы́линяла; **-линялый** *ած.* *ընկած, թափուած.* в—ые пе́рья; **2,** *խունացած, գոյնը ձգած.* в. воротни́къ.

Вы́литчикъ *ա.* *բանուոր մի թղթի գործարան-*

հեղուած. -литый բյ. ած. 1, ածած, ձուլած. 2.* խիստ նման. онъ—вылитый отецъ նա հայրն իսկն է, հօր քիթըն է թափել. -лить (-лью -ютъ), ся ա. Выливать, ся.

Вылицевать (-цую -ютъ) ն. 1, երեսը շինել, յօրինել. в. стѣну; 2, յղկել, կոկել, մաքրել. 3, շուռ տալ. в. платье.

Выловить (-влю -вятъ), ся ա. Вылавливать, ся.

Выложить (-жу -жатъ) ա. Выкладывать.

Вылокать ա. Локать.

Выломать, ся, -ломить (-млю -мятъ), ся ա. Выламывать, ся; -ломка ի. -ломъ ա. 1, դուրս հանելը, քանդելը. 2, կոտրելով, խորտակելով հանելը, շարժելը. 3, խախտելը, դուրս գցելը (անդամը):

Вылощить (-щу -щатъ), ся ա. Лощить, ся և Вылащивать, ся.

Вылудить (-жу -дятъ), ся ա. Лудить, ся և Вылуживать, ся; -лудка ի. -луживание ւ. կլայեկելը. -луживать, -лудить ն. անագել, կլայեկել "կլեկել". в. мѣдную посуду; -ся էր. կլայեկուիլ:

Вылукавить (-влю -вятъ) ն. խորամանկութեամբ ձեռք բերել, ստանալ, կորզել:

Вылупание ւ. կեղևից, բնից հանելը, կճպելը, կլպելը, մաքրելը. -лупать, -лупить ն. կեղևից, բնից հանել, կճպել, փռճկել, կլպել, մաքրել. "вылупить глаза ռմկ. աչքերը չռել, դուրս գցել. -ся անէր. 1, կեղևը, կճեպը գցել, ձուր գցել, կեղևից, բնից, պատեանից դուրս գալ. 2, ձուից դուրս գալ. цыплята вылупаются; 3, էր. կեղևից, պատեանից հանուիլ, փռճկուիլ, կճպուիլ, կլպուիլ. -лупить (-плю -пятъ), ся ա. Вылупать, ся և Вылуплять, ся; -лупка ի. 1, կեղևը, պատեանը ձգելը, կեղևից, պատեանից դուրս գալը. в. орѣховъ; в. цыплятъ ճուտերի ձուից դուրս գալը. -лупливание, -лупливать, ся, -луплять, ся ա. Вылупание, -пать, ся; -лупокъ, пка ա. հէնց նոր ձուից դուրս եկած ճտերը. կամկ. ժանիկ:

Вылущать, -лущить ն. 1, կճպել, կճեպը հանել, փռճկել. в. горохъ; 2, վիրբ. ասանձին երկանեալով խողից ոսկրը հանել. -ся 1, անէր. կճեպը, կեղևը ձգել, դուրս գալ, спѣлые орѣхи иногда сами собою вылущаются; 2, էր. կճպուիլ, փռճկուիլ, կլպուիլ. -(вы)лущение ւ. 1, կճեպը. կեղևը, պատիճը հանելը. 2, վիրբ. Luxatio, ոսկրախախտութիւն (աչքից). -лущивание ա. Вылущение; -лущивать, ся, -лущить (-щу -щатъ), ся ա. Вылущать, ся.

Вылыгание ւ. կեղծ ու պատիր ճանապարհով, քծնութեամբ շահելը, ստանալը. -лыгать, -лгать ն. Տզ. կեղծ ու պատիր ճանապարհով, քծնութեամբ ստանալ, շահել, ձեռք բերել. -лыганный ած. Տզ. կեղծ ու պատիր միջոցներով, խաբեբայութեամբ ստացած, շահած:

Вылысить (-шу -сятъ) ն. ճաղատ դարձնել. .. кому голову մէկի գլուխն ածիլել, սափրել. -ся անէր. 1, իւր գլուխն ածիլել, սափրել. 2, իւր գլխի մազերն յետ սանտրելով, գլխի ճաղատութիւնը ծածկել. -лысѣть ւ. ճաղատ դառնալ, գլխի մազերից զրկուիլ, հերատուիլ:

Выльюя ւ. բս. Ipomaea purpurea, ձագարածաղիկ (պատատուկներից):

Вылѣзание ւ. 1, դուրս գալը. 2, թափուիլը (մազերի). -лѣзать, -лѣзть ւ. 1, դուրս գալ, դուրս ելնել. в. изъ ямы; *вылѣзть въ люди կոնկ. մարդ դառնալ. 2, ընկնել, թափուիլ, "վայր գալ". волосы вылѣзаютъ послѣ горячки; весь мѣхъ вылѣзъ; -лѣзлый ած. թափուած (մազի, բրդի մասին). -лѣзть (-лѣзу -зутъ; անց. вылѣзъ, -зла, о) ա. Вылѣзать.

Вылѣпить (-плю -пятъ), ся ա. Вылѣплять, ся և Вылѣпливать, ся; -лѣпка ի. -лѣпливание ւ. կաղապարելը, շինելը, յօրինելը (մոմից, կաւից, գամբից ևն). -лѣпливать, -лѣпить ն. կաղապարել, ծեփելով շինել, յօրինել. в. изображение изъ глины, изъ воску; -ся 1, էր. կաղապարուիլ, շինուիլ, յօրինուիլ (մոմից, կաւից, գամբից ևն). 2,* անէր. աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ, ապականուիլ. вылѣпился въ грязь, въ краску; -лѣплять, ся ա. Вылѣпливать, ся; -лѣпокъ, пка ա. մոմից, կաւից, գամբից ևն կաղապարած իր, պատկեր:

Вылѣчивание ւ. բուժելը, բժշկելը. -лѣчивать, -лѣчить ն. բուժել, բժշկել, առողջացնել. в. больного отъ лихорадки; -ся 1, անէր. բժշկուիլ, ապաքինուիլ, առողջանալ. онъ совершенно вылѣчился; *թողնել մոլորութիւնը, մոլութիւնը, դադարել, հեռանալ մոլորութիւնից, վատ սովորութիւնից. в. отъ любви դադարել սիրահարութիւնից. 2, էր. բժշկուիլ, ապաքինուիլ. -лѣчить (-чу -чатъ), ся ա. Лѣчить, ся և Вылѣчивать, ся; -лѣчка ի. բուժելը, բժշկելը. за в—у доктору заплачено.

Выляпать ն. 1, վատ, անճաշակ կերպով կաղապարել, յօրինել, շինել. 2,* ապանց ծածկելու, ապանց քաշուելու երեսն սալ, յայտնել:

Вымаживать, -мазживать, -мозжить ն. աշխատել ձեռք բերել, ժտել, աղաչել, պաղատել, տքնելով:

Вымазать (-жу -жутъ), ся ա. Вымазывать, ся; -мазка ի. -мазывание ւ. 1, զնդելը, ներկելը, ծեփելը. 2, եզելը, իւղ, ճարպ քսելը. -мазывать. -мазать ն. 1, զնդել, ներկել, ծեփել, քսել (գր.). в. кровлю краскою; 2, իւղ, ճարպ քսել, եզել, նաւթել. в. грудь козьимъ саломъ; 3, բոլոր գեղը, ներկը, իւղը սպառել. онъ вымазалъ цѣлую баклагу дегтя; 4,* մէկին սևցնել, մէկի բարի անունը բծաւորել, աղարտել, մէկի վարկը ձգել. в. грязью; -ся 1, անէր. զեղուիլ, ներկուիլ, շաղաղուիլ. 2, էր. զեղուիլ, ներկուիլ, ծեփուիլ. 3, էր. եզուիլ, նաւթուիլ:

Вымаиивать, -макать ն. 1, թաթախելով շինել, յօրինել, պատրաստել. сколько сегодня вымакалъ свѣчей? 2, թաթախելով սպառել. в. всѣ чернила; -маклачивать, -маклачить (-чу -чатъ) ն. խաբեբայութեամբ, աչքակապութեամբ ստանալ, շահել:

Вымалёвывание ւ. անճաշակ, անճաշակ կերպով ներկելը. -малёвывать, -малевать (-люю -ютъ) ն. անճաշակ, անճաշակ կերպով ներկել. ярко вымалевалъ свой заборъ; -ся էր. անճաշակ, անճաշակ կերպով ներկուիլ:

Вымаливание ւ. աղաչելով, պաղատելով ստանալը. -маливать, -молить ն. աղաչելով, պաղատելով ստանալ. насилу вымолилъ себѣ уголокъ: -ся էր. աղաչանքով, պաղատանքով ստացուիլ, ձեռքել. милостыня и слезами не всегда вымаливается.

Вымалывание ւ. 1, աղալը (որոշ չափով). 2, աղալով զատելը, վաստակելը. -малывать, -молоть ն. 1, աղալով որոշ չափ ալիւր ստանալ].

изъ осьми́ны ржи вы́мололъ полторы́ осьми́ны муки́; 2, *աղալով գտնել, վաստակել, աշխատել.* вы́мололъ въ су́тки полти́ну. 3, *ռմկ.* '*գուրս տալ', անզգուշաբար յայտնել.* вы́мололъ всю подного́тную; **-ся** 1, *անդբ. շատ աղալուց բռնանալ, փչանալ, մաշուիլ.* жерново́й ка́мень вы́мололся; 2, *կր. աղացուիլ.* на ме́льницѣ вы́малывается ежедне́вно 20 четверте́й ржи; изъ четверика́ ржи вы́малывается пудъ муки́ *մի չափ ցորենից հանւում է մի փութ ալիւր կամ գուրս գալիս։*

Вы|ма́никваніе *ը. խայծով և այլ խաբուսիկ միջոցներով հրապուրելով դուրս բերելը, գրաւելը.* 2. *շահելը, ստանալը (խորամանկութեամբ, շողոքորթելով).* **-ма́нивать, -манить** (-ню -нятъ) *ն.* 1, *խայծով և այլ խաբուսիկ միջոցներով հրապուրելով դուրս բերել, գրաւել.* в. медвѣ́дя изъ берло́ги; 2, *խորամանկութեամբ, խաբեբայութեամբ կամ շողոքորթելով կորզել, ստանալ, շահել.* вы́манилъ у него́ всѣ де́ньги; **-ся** *կր.* 1, *խորամանկութեամբ, հրապուրանքով դուրս բերուիլ.* 2, *խորամանկութեամբ, խաբեբայութեամբ կորզուիլ, ստացուիլ.* **-манка** *ի. տ.* Выма́ниваніе.

Вы́марать, ся *տ.* Вы́марывать, ся.

Вы|ма́риваніе *ը. սպանելը, կոտորելը, ջնջելը.* **սովալլուկ անելը.* **-ма́ривать, -морить** *ն.* 1, *ոչնչացնել, ջնջել, բնաջինջ անել, կոտորել, սպանել (սովով, ցրտով ևն).* осаждённыхъ вы́морили го́лодомъ *պաշարուածներին սովալլուկ, սովամահ արին.* в. тарака́новъ; 2,* *քաղցնել, վատ կերակրել, քաղցած թողնել.* **-ся** *կր. ջնջուիլ, բնաջինջ անուիլ, կոտորուիլ, սովալլուկ, սովամահ արուիլ։*

Вы|марка *ի.* **-ма́рываніе** *ը.* 1, *կեղտոտելը.* 2, *ջնջելը (գրածի).* **-ма́рывать, -марать** *ն.* 1, *կեղտոտել, աղտոտել.* в. пла́тье черни́лами; 2, *ջնջել, ոչնչացնել (գրածը).* в. статью́ изъ сочине́нія; **-ся** *անդբ. և կր. աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ, աղտեղուիլ.* в. дёгтемъ.

Вы|ма́сливаніе *ը. իւղոտելը, կեղտոտելը.* **-ма́сливать, -маслить** (-лю -лятъ) *ն. իւղոտել, ճարպոտել, կեղտոտել.* в. пла́тье; **-ся** *անդբ. և կր. իւղոտուիլ, ճարպոտուիլ, կեղտոտուիլ.* онъ весь вы́маслился.

Вы|матерѣть, -маторѣть *ը. կատարելապէս հա-* [*սունանալ, արբունքի հասնել։*]

Вы|ма́тываніе *ը.* 1, *յետ կծկելը, կծկելով յետ անելը.* 2, *աշխատելով գտնելը, աշխատելը.* 3,* *հիմնալը, տեղեկանալը.* 4, *վաստակեցնելը, սպանելը.* 5, *վատնելը.* **-ма́тывать,** вы́мотать *ն.* 1, *յետ կծկել, կծկելով յետ անել, վերցնել.* 2, *յետ կծկելով գտնել, աշխատել.* 3,* *իմանալ, տեղեկանալ.* я изъ него́ всё вы́мотаю; 4,* *քշելով տանջել, վաստակեցնել, սպանել.* ло́шадь вы́мотана; онъ мнѣ всю ду́шу вы́моталъ *հոգիս հանեց նա.* 5, *վատնել.* онъ вы́моталъ всё своё имѣ́ніе; **-ся** *կր. յետ կծկուիլ, կծկուելով աշխատուիլ. իմացուիլ. տանջուիլ, չարչարուիլ, վատնուիլ։*

Вы|ма́хивать, -махать, -махнуть *ն.* 1, *թափ տալ, թափ տալով, թօթափելով դուրս հանել.* в. пыль изъ пла́тья; 2, *շատ շարժելուց թուլացնել, անկարացնել.* броса́я ка́мни, вы́махалъ ру́ку; го́лубь вы́махалъ кры́лья отъ до́лгаго лета́нія; **-ся** 1, *շատ շարժուելուց թուլանալ.* я до того́ маха́лъ, что у меня́ вы́махалась рука́; *ռմկ. պարզել, վաստակել, 'բէզարել'.* ло́шадь совсѣ́мъ вы́махалась; 2, *կր. թափ տրուիլ, թօթափուիլ. թուլացնուիլ։*

Вы|ма́чиваніе *ը.* 1, *թացելը, թրջելը.* 2, *թրջելը, թացելով փափկացնելը, պատրաստելը, չիլելը.* **-ма́чивать, -мочить** *ն.* 1, *թացել, թրջել.* дождь всего́ меня́ вы́мочилъ; 2, *թրջել, թացելով չիլել, պատրաստել (օր. աղային, կաշիները բաղադրութիւններ հեղուկներով). թացելով փափկացնել, կակղացնել.* в. ко́жи; в. коренну́ю ры́бу *տապակի պաժ ձուկը փորը ինչ աղանը, աղից մաքրել.* **-ся** 1, *անդբ. թրջուիլ, թացուիլ.* весь вы́мочился на дождѣ́; 2, *մեղել, չոել.* 3, *կր. պատրաստուիլ (թրջուելով), փափկանալ, կակղել.* солони́на хорошо́ вы́мочилась.

Вы|ма́щиваніе *ը. սալայատակելը, քարելը, խճելը, տախտակելը.* **-вать,** вы́мостить *ն. սալայատակել, քարել, խճել, տախտակել.* в. у́лицу торца́ми; в. доро́гу ка́мнемъ; **-ся** *կր. սալայատակուիլ, քարուիլ, խճուիլ, տախտակուիլ։*

Вымбо́вна *ի.* (*ծով.*) *ծովգ. լծակ, որով խարիսխաճան ճախարակը* (шпиль) *պտտեցնում են։*

Вы|межевать (-жую -ютъ), **ся** *տ.* Вымежёвывать, ся; **-межевка** *ի.* **-межёвываніе** *ը. հողաբաժինը մի կալուածքից կտրելը և միւսին կցելը.* **-межёвывать, -межевать** *ն. հողաբաժինը մի կալուածքից կտրելով միւսին տալ, միւսի հետ կցել.* в. зе́мли въ казённое вѣ́домство; **-ся** *կր. մի կալուածքից կտրուելով միւսի հետ կցուիլ* [*յայտնուիլ։*]

Вымелькнуть *ը. յանկարծ երևան գալ, երևալ,*

Вымелѣть *ը. բոլորովին բարեկել, նուազել, ծանծաղանալ* (*գետի, լճի մասին*)։

Вымену́ха *ի. բս.* Viola hirta, *կուշտաներկ մանուշակը։*

Вы́мереть (-мру -мрутъ; *անց.* вы́меръ -рла, о) *տ.* Вымира́ть.

Вы|мерза́ніе *ը.* 1, *սառչելը, սառուց կտրուելը.* 2, *ցրտատար լինելը.* **-мерза́ть, -мерзнуть** *ը.* 1, *սառչել, պաղել, սառուց կտրուել.* вода́ въ пру́дѣ вы́мерзла до дна; пи́во вы́мерзло; 2, *ցրտատար լինել.* въ жесто́кую зи́му вымерза́етъ мно́го дере́вьевъ; **-мерзлый** *ած.* 1, *սառած, սառուց կտրուած.* в—ое пи́во; 2, *ցրտատար, ցրտահար.* в. кустъ; **-мерзнуть** (-мерзъ. -зла. о) *տ.* Вымерза́ть.

Вы|мерлый *ած.* **-мершій** *բյ. ած. հանգած, մարած, անճետ եղած.* в. родъ.

Вы|мести (-мету -тутъ; *անց.* вы́мелъ, -ла. о). **-местись** *տ.* Выметать, ся.

Выместить (-щу -стятъ), **ся** *տ.* Вымеща́ть, ся.

Вы|мета́ніе *ը. աւլելը, աւլել քաշելով սրբելը, մաքրելը.* **-мета́ть, -мести** *ն. աւլել, աւել քաշելով սրբել, մաքրել.* в. соръ изъ поко́я; в. ко́мнату; **-метать** *տ.* Вымётывать; **-мета́ться, -местись** *կր. աւլուիլ, աւլով սրբուիլ, մաքրուիլ, դուրս ածուիլ.* соръ вымета́ется вонъ; **-метаться** *տ.* Вымётываться; **-метка** *ի.* 1, *տ.* Вымётываніе; 2, *շորի վերայ նաշխի, նկարի տեղը նշանակելը.* 3, *կաճակների ծակերի կամ շարի ե-վերջը կարելը.* 4, *հաշուելը, համարելը, 'գցելը'.* в. на счётахъ; 5, *տ.* Вы́мѣтка; **-метки** *տ. յ.* 1, *աւլուածք, աղբ, աւլով հաւաքած աղբ.* 2, *բշտիկներ, խոցեր, դուրս տուած տեղեր կաշուի վրայ.* **-метной** кряжъ *ուղիղ քշած, գիծուցկուն և ընտիր գերան.* **-метнуть, ся** *տ.* Вымёты-

вать, ся 1; **-метчикъ** ա. բանուոր մի թղթի գործարանում. **-метъ** ա. ալյած ցին ձգած բան. **-мётываніе** չ. 1, դուրս ածելը, դուրս թափելը. 2, կարելը. 3, հաշուելը. 4, դուրս տալը, յայտնուիլը. **-мётывать** ն. 1, (вы́метать, -тнуть) դուրս ածել, դուրս թափել, դուրս շպրտել. в. каме́нья изъ ба́рки; *в. ружьёмъ հրացանով այլ և այլ շարժումներ, այլ և այլ վարժութիւններ անել. 2, (вы́метать) կարել (կոճակներ, թելերի համար կարած անցքերը, զգեստի եզերքը ելն). в. пе́тли у пла́тья; 3, հաշուել, համարել, 'գցել'. в. на счётахъ; 4, չ. դէմք. 'դուրս տալ', երևալ, յայտնուիլ. у него́ вы́метало на лицѣ́ и на рука́хъ նորա երեսն և ձեռքերը դուրս են տուել. **-мётываться** 1, տ. Выбра́сываться 2; 2. (вы́метаться, -тнуться) 'վայր տալ', լակոտներ ձգել. су́ка вы́металась շանը 'վայր է տուել', լակոտներ է ձգել. 3, բացուիլ, դուրս գալ, ծաղկիլ. листо́чки уже́ вымётываются; 4, չք. դուրս ածուիլ, դուրս թափուիլ. 5.* չք. (вы́метаться) կարուիլ. пе́тли вымётываются.

Вы́мечко չ. 1, նւզ. տ. Вы́мя; 2, բս. Orchis maculata, բծաւոր խոլորձ։

Вымеща́ть, -местить ն. что на (въ) комъ-ли́бо վրէժխնդիր լինել, բարկութիւնը մէկի վերայ թափել. **-ся** չք. լուծուիլ (վրէժի մասին), թափուիլ մէկի վերայ (բարկութեան մասին)։

Выминáніе չ. 1, կակղացնելը, փափկացնելը. 2, կոխոտելը, տանտապ անելը. **-мина́ть**, -мять ն. 1, կակղացնել, փափկացնել (ճխլտելով, տրորելով). в. гли́ну, пеньку́, шку́ру; 2, տրորել, կոխոտել, տանտապ անել. ло́шади вы́мяли весь лугъ; **-ся** չք. տրորուիլ, շաղախուիլ. гли́на не ско́ро вымина́ется; **-минка** ի. տ. Выминáніе; вы́минки յ. տրորած, 'աղաղած' բանի մնացորդը։

Вымира́ніе չ. անճետ լինելը, հանգչելը, մարելը. **-мира́ть**, -мереть չ. անճետ լինել, ազգովին մեռնել, վերջանալ, մարել, հանգչել. въ э́томъ дому́ всѣ лю́ди вы́мерли; э́тотъ знамени́тый родъ совсѣ́мъ вы́меръ.

Вы́мистая ած. մեծ կրծով, կաթնաշատ. в. коро́ва; **-мище** յեն. տ. Вы́мя.

Вы́мкнуть տ. Вымыка́ть II.

Вы́мну տ. Вы́мнуть և Вы́мять; **-мнуть**, **-мѣть**, зав—, չ. ռմկ. կրծակալիլ, կուրծը կաթնով լցնել. коро́ва завы́мнѣла.

Вымога́ніе չ. զոռով կամ ժտելով կորզելը, ստանալը, կեղեքելը. **-мога́тель** ա. **-мога́тельница** ի. զոռով կամ ժտելով ստացող, կորզող այր, կին. կեղեքիչ. **-мога́тельство** չ. հարստահարութիւն, կեղեքում. **-мога́ть**, -мочь ն. что у кого́ զոռով կամ ժտելով, 'երես վայր բերելով' ըստանալ, կորզել, շորթել. в. согла́сіе, призна̀ніе; в. у кого́ де́ньги.

Вы́мозжить (-жу -жать) տ. Выма̀зживать.

Вы́моина ի. ջրի փոս։

Вымока́ніе չ. 1, թացուիլը, թրջուիլը, ջուր կտրելը. 2, թրմելը, թրջուելով ազատութիւնը, թթուութիւնը, կծուութիւնն ելն կորցնելը. **-мока́ть**, -мокнуть չ. 1, թացուիլ, թրջուիլ, ջուր կտրել. весь вы́мокъ отъ дождя́; 2, թրմիլ, թրջուած մնալով կորցնել ազատութիւնը, թթուութիւնը, կծուութիւնն ելն. солони́на вы́мокла; я́блоки вы́мокли; 3, թրջուելով կակղել, փափկանալ. лёнъ, пенька́ вы́мокли; 4, ջրից, թացութիւնից փտիլ, հատիլ, փչանալ, ոչնչանալ. о́зими э́тотъ годъ кой-гдѣ́ вы́мокли; **-мо́клый** ած. 1, թացուած, թրջուած, թրմած. 2, թրմելուց ազատուած, թթուութիւնը, կծուութիւնը կորցրած, կակղած, փափկացած. **-мокнуть** (անց. вы́мокъ, -кла, о) տ. Вымока́ть.

Вы́молачиваніе չ. կալ(լ)սելը. **-мола́чивать**, -молотить ն. 1, կալ(լ)սել. 2, կալ(լ)սելով դադել, աշխատել, վաստակել. **-ся** չք. կալ(լ)սուիլ։

Вы́молвить (-влю -вятъ) ն. ռմկ. 1, ասել, արտասանել. 2, պայմանաւորուելիս պահանջել. вы́молвилъ онъ пла́ту за тро́ихъ երեք մարդու վարձ, 'հախ', պահանջեց. **-моленецъ**, нца ա. **-моленка** ի. Աստծուց խնդրած, աղերսած զաւակ, ուստր, դուստր. **-молить** (-лю -лятъ), **ся** տ. Вымоля́ть, ся և Выма̀ливать, ся.

Вы́молотить (-чу -тятъ), **ся** տ. Вымола̀чивать, ся; **-молотка** ի. կալ(լ)սել պրծնելը. вы́молотки յ. 1, կալից մնացած աղբը, 'քղզար', մղեղը, խզուռը. 2, կալ(լ)սած հացահատիկի մի մասը, որ իբրև վարձատրութիւն տալիս են կալ(լ)սողին. **-молотъ** ա. 1, տ. Вы́молотка; 2, տ. Умоло́тъ; **-молоть** (-мелю -лютъ), **ся** տ. Выма́лывать, ся; **-молъ** ա. որոշ ժամանակամիջոցում կամ որոշ քանակութեամբ հացահատիկից աղացած ալիւրը. ско́лько у васъ в—а въ су́тки?

Вымоля́ть, ся տ. Выма́ливать, ся.

Вымора́живаніе չ. սառցնելը, սառցնելով մաքրելը. սառցնելով կոտորելը, ջնջելը. **-мора́живать**, -морозить ն. 1, սառցնել. в. вино́, пи́во; в. бѣльё ճերմակեղէնը ցուրտ ժամանակ դուրսը փռելով չորացնել. 2, ցրտի միջոցաւ մաքրել, ախտահանել. в. поко́и; 3, ցրտի միջոցաւ ջնջել, ոչնչացնել, կոտորել. в. тарака̀новъ въ поко́яхъ; **-ся** չք. 1, սառցնուիլ. 2, սառցնուելով մաքրուիլ, ախտահանուիլ. 3, կոտորուիլ, ջնջուիլ (ցրտի միջոցաւ)։

Вы́морить (-рю -рятъ), **ся** տ. Выма́ривать, ся.

Вы́морозить (-жу -зятъ), **ся** տ. Вымора́живать, ся; **-морозокъ** зка ա. ցրտատար, ցրտահար բոյս. вы́морозки յ. ոգելից ըմպելիքներ, որոնց ջրային մասերը սառել են, ուստի որանք աւելի ևս թնդացել են. ви́нные, пивны́е в.

Вы́мороченный ած. անժառանգ մնացած. в—ое имѣ́ніе; **-моръ** ա. մահացնելը, ոչնչելը, կոտորելը։

Вы́мостить (-щу -стятъ), **ся** տ. Выма̀щивать, ся; **-мостка** ի. քարելը, խճելը. տախտակելը. **-мотать, ся** տ. Выма́тывать, ся; **-мочить** (-чу -чатъ), **ся** տ. Выма́чивать, ся, **-мочка** ի. 1, տ. Выма̀чиваніе; 2, արտերի մէջ խոնաւութիւնից փչացած, փտած տեղ. на поля́хъ мно́го вы́мочекъ.

Вы́мочь (-могу -гутъ; անց. вы́могъ -гла, о) տ. Вымога́ть.

Вы́мою տ. Вы́мыть.

Вы́мпелфалъ ա. (հոլ.) ծովգ. վիմպելը բարձրացնելու, քաշելու պարան. **-пелъ** ա. (հոլ.) ծովգ. վիմպել (ժապաւէնաձև դրօշակ, որ ծովարշաւի սկզբում բարձրացնում, իսկ վերջում իջեցնում են). **-пельный** ած. վիմպելի, -լային։

Вымýдривать, **-мудрить** (-рю -рятъ), **-мудря́ть** ն. ռմկ. հնարիմացութեամբ կամ խորամանկութեամբ շահել, ստանալ, ձեռք բերել. յօգուտ իւր հնարել, հնարք գտնել։

Вы‖мура́вливать, **-муравить** (-влю -вятъ) ն. *նաշխել, փայլատներկել, զարդարել (կաւեղէնը)։*

Вы‖му́сливаніе գ. *Թքոտելը. Թացելով, Թրջելով կեղտոտելը.* **-му́сливать**, **-муслить** (-лю -лятъ) ն. *ռմկ.* **1**, *Թքոտել, փչնքոտել.* **2**, *Թացելով, Թրջելով աղտոտել, կեղտոտել.* смотри́, какъ ты вы́муслилъ свой сюрту́къ; **-ся** **1**, *անդր. Թքոտուել, փչնքոտուել.* оботри́ ребёнка; онъ весь вы́муслился; **2**, *Թաց բանով աղտոտուել, կեղտոտուել.* **3**, *չզ. Թքոտուել, փչնքոտուել, Թացուելով աղտոտուել, կեղտոտուել։*

Вы‖му́чиваніе գ. *զոռով, տանջելով շորթելը, կորզելը.* **-му́чивать**, **-мучить** (-чу -чатъ) ն. **1**, что изъ (у) кого *զոռով, բռնանալով, տանջելով կամ ազերսելով ստանալ, շորթել, կորզել, դուրս քաշել.* вы́мучилъ у нея согла̀сіе на бракъ; **2**, в. изъ себя́ сочине́ніе, мысль *մեծ ջանքով շարադրութիւն արտադրել, մի միտք ծնել.* **3**, кого́ *մէկին տանջել, մէկի հոգին հանել շարունակ խնդրելով, ազերսելով.* **-ся** *չզ. ստացուել, շորթուել, կորզուել (զոռով)։*

Вы́муштровать (-рую -руютъ) ն. *ռմկ. խստութեամբ կրթել, վարժել, հրահանգել։*

Вы́мчать (-мчу -мчатъ) ն. *արագապէս դուրս բերել, դուրս հանել, շորթել.* конь вы́мчалъ его́ изъ рѣки́; **-ся** *անդր. սլանալով դուրս գալ, դուրս Թռչել։*

Вы́мшить (-мшу -мшатъ), **ся** *տ.* Мши́ть, ся.

Вы‖мыва́ніе գ. **1**, *լուանալը.* **2**, *հեղեղելը, ողողելը, փորելը, քանդելը.* **-мыва́ть**, -мыть ն. **1**, *լուանալ.* в. бѣльё; в. го́лову, ру́ки; *вы́мыть кому́ го́лову *մէկին խստիւ յանդիմանել, «ներկել», շշպրել.* **2**, *հեղեղել, ողողել, փորել, քանդել.* наводне́ніемъ вы́мыло бе́регъ; **-ся** **1**, *անդր. լուացուել.* в. холо̀дною водо́ю; **2**, *չզ. ջրից դուրս գցուել, դուրս Թափուել. դուրս ածուել.* по берегу вымыва̀ются стари́нныя ве́щи; **-мывно́й** *ած. ջրից ողողուած, հեղեղուած, փորուած.* в. овра̀гъ; в. песо́къ.

Вы‖мыка́ніе գ. *կապանքի Թելերի անօսրացումը.* **-мыкать** ն. **I**. **1**, вы́мыка́ть ն. *կապանքի Թելերը անօսրացնել.* **2**. вы́мыкать го́ре *ցաւը, վիշտը, կսկիծը տանել, կրել.* **3**, գ. вы́мыкать по всѣму́ свѣ́ту *Թափառել, ամբողջ աշխարհը շրջել.* **II**. вымыка́ть, -мкнуть ն. *ականջից հանել (գինդերի մասին).* в. се́рьгу изъ у́ха; **-ся** *չզ. անօսրացնուել (կապանքի Թելերի մասին)։*

Вы‖мы́ливаніе գ. **1**, *սապնելը, օճառելը.* **2**, *քափ-քրտինք կտրեցնելը.* **-мы́ливать**, **-мылить** (-лю -лятъ) ն. **1**, *սապնել, օճառել.* в. бѣльё; **2**, (*ձիու մասին*) *քափ-քրտինք կտրեցնել, փրփրեցնել.* уси́льною ѣздо́ю вы́мылилъ лошаде́й; *в. кому го́лову *մէկին յանդիմանել, շշպրել, «ներկել».* **-ся** *չզ. սապնուել, օճառուել.* **-мылки**, ковъ *ա. յ.* և **-локъ** *ի. յ. սապնաջուր, սապնաջրի ականույք։*

Вы́‖мыселъ сла *տ.* Вы́мыслъ; **-мыслить** (-шлю -слятъ), **ся** *տ.* Вымышля́ть, ся; **-мыслъ** *ա. մտացածին, հնարովի բան, բարուրանք, կեղծիք։*

Вы́мыть (-мою -ютъ), **ся** *տ.* Вымыва́ть, ся.

Вы‖мышле́ніе գ. **1**, *հնարելը, գտնելը, ճարտարելը.* **2**, *յերիւրելը.* **-мышленникъ** *ա.* **1**, (**вы́мышленница** *ի.*) *հնարող, ճարտարող այր, կին.* **2**, *հնց. ճարտարագէտ.* **-мышля́ть**, -мыслить ն. **1**, *հնարել, ճարտարել, գտնել.* **2**, *յերիւրել. ստել, կեղծել.* **-ся** *չզ. հնարուել, յերիւրուել։*

Вы́мѣлить (-лю -лятъ) ն. *կաւճել, կաւճով բոլորտակայնել։*

Вы‖мѣ́ниваніе գ. *փոխելը.* **-мѣ́нивать**, **-мѣнять** (-ню -нятъ), -мѣнять ն. *փոխել.* в. о́бразъ, свѣчу́ *եկղ. սուրբ պատկեր, մոմ գնել.* **-ся** *չզ. փոխուել.* **-мѣнъ** *ա. փոխելը.* **-мѣня́ть, ся** *տ.* Вымѣ́нивать, ся.

Вы‖мѣ́риваніе գ. *չափելը.* **-мѣ́ривать**, -мѣрить ն. *չափել.* в. рожь, пшени́цу; в. по́ле; в. термо́метромъ температу́ру больно́го; **-ся** **1**. *չզ. չափուել.* глубина́ въ рѣка́хъ и моря́хъ вымѣ́ряется ло́томъ; **2**, *անդր. չափուել.* в. съ кѣмъ-нибу́дь ро́стомъ; **-мѣрить** (-рю -рятъ) ն. *տ.* Вымѣря́ть, ся և Вымѣ́ривать, ся; **-мѣронъ**, рка *ա. մնացորդ, չափելիս աւելորդ մնացածը.* в. по́ля, луга; **-мѣря́ть, ся** *տ.* Вымѣ́ривать, ся.

Вы́‖мѣсить (-шу -сятъ), **ся** *տ.* Вымѣ́шивать, ся I; **-мѣсна** *ի.* **-мѣсъ** *ա. հունցել տրծնելը։*

Вы́‖мѣтить (-чу -тятъ) *տ.* Вымѣча́ть; **-мѣтка** *ի. քաղուածք գրքից, ձեռագրից. ամփոփ. համառօտ հաշիւ.* **-мѣча́ть**, -мѣтить ն. **1**, *նշանագրել, վրան նշան դնել.* в. платки́; **2**, *քաղել, հանել (գրքից, ձեռագրից). Թերթի ափին գրել, նկատել։*

Вы́‖мѣшать, ся *տ.* Вымѣ́шивать, ся II; **-мѣ́шиваніе** գ. *հունցելը.* **-мѣ́шивать** ն. **I** вымѣ́шивать, -мѣсить ն. *հունցել.* **-ся** *չզ. հունցուել.* **II**. вымѣ́шивать, -мѣшать *խառնել, զանգել, շաղախել, Թրել.* в. пивно́й зато́ръ; **-ся** *չզ. խառնուել, զանգուել, շաղախուել, Թրուել.* и́звесть вымѣ́шивается съ песко́мъ.

Вы́мя, мени գ. *կուրծ.* соба́чье, су́чье в. *բժ. կանանց ստինքերում մի տեսակ ելունդներ.* **խոցեր.** в ы м е н а́, вы́менъ *յ. բս.* Potentilla intermedia *միջնային մատնունին (հկօրի, աղպատ)։*

Вы‖мягчить (-чу -чатъ), **ся** *տ.* Мягчи́ть, ся; **-мяклый** *ած. Թրմած, Թացելով կակղացրած, փափկացրած։*

Вы́мять (-мну -мнутъ; *անց.* вы́млъ -ла, о), **ся** *տ.* Вымина́ть, ся.

Вы‖на́шивальщикъ *ա. որս. բազէակիր, բազէներին և նման որսացողներին վարժեցնող.* **-на́шиваніе** գ. **1**, *դուրս տանելը, դուրս բերելը.* **2**, *մաշելը (շորի, ոտնամանի).* **-на́шивать** ն. **1**, *դուրս տանել, դուրս բերել (երեխան երեխան).* вспотѣ́вшаго ребёнка нерѣ́дко вына́шивали на хо́лодъ, и оттого́ простуди́ли; **2**, (вы́носить) *մաշել.* в. кафта́нъ, сапоги́; **3**, *քարշելով դուրս հանել, դուրս բերել.* ло́шади мои вына́шивали экипа́жъ и не изъ тако́й грязи,—и не на таку́ю го́ру; **4**, *որս. բազէներին և նման որսացողներին վարժեցնել, ընտելացնել որսի.* в. кре́чета, со́кола, я́стреба; **5**, *դիեցնել, խնամել, մեծացնել (մանկանց).* я у нихъ вына́шиваю пя́таго; **6**. в. въ утро́бѣ *արգանդում կրել.* **-на́шиваться**, -носи́ться **1**, *անդր. մաշուել, հնանալ.* сукно̀ вына̀шивается; **2**, *որս. վարժուել, ընտելանալ որսալու.* ло́вчія пти́цы вына́шиваются по заря́мъ; **3**, *չզ. դուրս տանուել, դուրս հանուել.* мѣха̀ вына́шиваются лѣ́томъ на во́здухъ.

Вы́‖нести, **-несть** (-су -сутъ; *անց.* вы́несъ -сла, -сло), **-нестись** *տ.* Выноси́ть ся.

Вы‖низать (-жу -жутъ), **ся** *տ.* Вынизывать, ся; **-низна** *ի.* **-ни́зываніе** գ. *յեռելը, շարելը.* **-ни́зывать**, -низать ն. *յեռել, շարել. ուլունքներ, մարգարիտներ շարելով զարդարել, մարգարտելուզել.*

в. жемчугомъ ризу на образъ; **-ся** չբ. *զարդարուիլ, մարգարտազարդուիլ*։

Вынике́ніе ը. *երևալը, յայտնուիլը*. **-никать, -никнуть** (*անց.* выникъ -кла, о) չ. *երևալ, յայտնուիլ*։

Выниманіе ը. *դուրս հանելը, դուրս քաշելը*. **-нимать**, -нять, -нуть ն. 1, *դուրս քաշել, դուրս հանել, վերցնել*. в. платье изъ сундука; в. занозу изъ ноги; 2, *բաց չափի կարել* (*ձևելիս*). в. воротъ въ рубахѣ *շապկի ճիտը կարել, հանել*. 3.* *բանել, ձերբակալել*. в. бѣглаго; *գրաւել, բանել*. в. изъ лавки контрабандные товары; вынуть изъ обращенія монету стараго чекана, кредитные билеты—*շրջանառութիւնից հանել, ձգել*. 4. *եկղ.* *հացի միջից օրհնած մասը* (*նշխարը*) *հանել, վերցնել յարգութեան կամ 'ի յիշատակ մէկի*. 5, в. жребій *վիճակ հանել*. **-ся** չբ. *դուրս քաշուիլ, դուրս հանուիլ*։

Выносить (-шу́ -сятъ), -нести, -несть ն. 1, *դուրս տանել, դուրս բերել*. в. пожитки изъ дому; *не в. изъ избы copy *տանը կատարուած շարիքը, վէճը ևն տնից դուրս չտանել, դուրսը չպատմել*. онъ вынесъ всё, что мы говорили *նա հրապարակ հանեց ամէնը, ինչ որ մենք խօսում էինք*. в. вердиктъ, приговоръ *իրւր.* *դատավճիռ, դատակնիք հանել, կայացնել*. раскричался, хоть святыхъ вонъ выноси! *սաստիկ կատաղաբար էր աղաղակում, գոռում*. 2,* *կրել, տանել, համբերել, հանդուրժել, դիմանալ. տոկալ*. в. болѣзнь, операцію; в. жаръ, холодъ; 3. *ծովգ.* *քամու առաջ քաշել, պարզել* (*առագաստը*). 4, *դուրս բերել, դուրս հանել* (*նեղ դրութիւնից*). лошади завязли было съ повозкою, но коренная вынесла *քիչ էր մնում, որ ձիաները սայլի հետ ցեխի մէջ թաղուէին, բայց միջնակ ձին դուրս հանեց*. десятка вынесла *Թղթխ.* *տասնոցը տարաւ*. 5, *ջրհղ.* *ափ հանել, դուրս գցել, դուրս նետել*. брёвна вынесло водою на берегъ; 6,* выносить голосомъ *ձայն քաշել, ձայն պահել*. 7, выносить на поля рукописи или книги примѣчанія или ссылки *ձեռագրի կամ գրքի ափերին նշանագրութիւններ, ծանօթութիւններ անել*։

Выносить (-шу -сятъ), **ся** т. Вынашивать, ся 2.

Выноситься (-ношу́сь -носятся), -нестися 1, *անդր.* *դուրս գալ, դուրս ելնել*. в. отъ пожару изъ дому: 2, չբ. *դուրս տարուիլ. դուրս բերուիլ, դուրս կրուիլ*. **-носка** ի. 1, *դուրս տանելը, դուրս հանելը*. 2, *նշանագրութիւն, ծանօթութիւն, դիտողութիւն* (*ձեռագրի տակ աստղանիշով կամ լուսանցքում*). **-носливый** ած. *տոկուն, դիմացկուն*. в—ая лошадь; **-носной**, -(вы)**носный** ած. 1, *դուրս բերելու ժամանակ գործածական*. в. подсвѣчникъ въ церкви; выносныя рѣчи *բամբասանքներ, զրպարտութիւններ*. выносный мѣхъ *տմուր, դիմացկուն մորթի*. выносной годъ *առատ տարի*. выносной мальчикъ *կամ* в ы н о с н о й, ого т. *կառքի առջև ձիու վերայ նստած երեխան*. в—ая лошадь *միմեանց յետևից լծած ձիաներից առաջինը*. 2, *առաջ գցած, առաջ քաշած*. в—ыя лошади *խնդանօթին լծած ձիաների առաջին զոյգը*. 3, *սարգարանող, մեկնական, բացատրական*. выносная статья; 4, в—ая бизань *ծովգ.* *պարիկ նաւերի յետևի մասում ժամանակաւոր կայմի վերայ առագաստ*. **-носокъ**, ска т. 1, *մաշած, հին շոր*. 2, *որս.* *վարժեցրած բազէ կամ այլ որսացող թռչուն*. 3, *այլանդակ, պոռտիկ հաւի ձու* (*որ հաւը դնում է ձուից կորսւելու ժամանակ*). **-носъ** т. 1, т. Выноска 1; продажа питей на в. *խմիչքների արտավաճառում*. бери въ гору на в. *աշխատիր մի շնչում սար բարձրանալ*. 2. *ննջեցեալի յուղարկաւորութիւնը տնից եկեղեցի*. быть на в—ѣ *յուղարկաւորութեանը ներկայ գտնուիլ*. 3, *միմեանց յետևից լծած ձիաների առաջին զոյգը*. запрячь на в. вороныхъ *սև ձիաներն առջևից լծել*. 4, *սահանք* (*մեք.* *ջրաղացի նաւի*). **-ношеніе** ը. *դուրս տանելը, դուրս հանելը, դուրս բերելը*. **-ношенный** ած. 1, *մաշուած*. в. плащъ; 2, *վարժեցրած*. в. соколъ.

Вынтараты ն. *հակառակ, ներհակ. 'թարս'.* «да и всё въ домѣ в. пошло».

Вынтрепъ т. Стень-вынтрепъ.

Вынуждать, -нудить (-жу -дятъ) ն. 1, кого *ստիպել, հարկադրել, բռնադատել*. 2, что у кого *կամ* отъ кого-либо *զոռով, ստիպմամբ մէկից մի բան, մի խօսք դուրս քաշել. մէկին մի բան տալ տալ*. в. у кого -либо обѣщаніе, согласіе; **-нужденіе** ը. *ստիպելը, հարկադրելը, բռնադատելը. ստիպմամբ ստանալը, դուրս քաշելը*։

Вынутіе ը. *դուրս քաշելը, դուրս հանելը*. **-нуть, ся** т. Вынимать, ся.

Выныривать -нырнуть չ. 1, *ջրից դուրս գալ, դուրս լողալ*. утка вынырнула изъ воды; 2,* *յանկարծ երևալ. յայտնուիլ, երևան գալ*. 3,* *ռմկ.* *նորից հրապարակ դուրս գալ, նորից ասպարէզում յայտնուիլ*. этотъ писака опять вынырнулъ: **-ныряніе** ը. 1, *ջրից դուրս գալը, դուրս լողալը*. 2,* *յանկարծ յայտնուիլը, երևալը. երևան գալը*. **-нырять** т. Выныривать.

Вынѣживаніе ը. *գրգելը, գգուելը. գրգելով, գգուելով մեծացնելը*. **-нѣживать, -нѣжить** (-жу жатъ) ն. *գրգել, գգուել. գրգելով, գգուելով մեծացնել*. в. дитя; **-ся** չբ. *գրգուիլ, գգուիլ, գգուելով, գրգուելով մեծանուիլ*։

Вынюхиваніе ը. *քաշելով սպառելը* (*քթախոտը*). **-нюхивать, -нюхать** ն. 1, *քաշելով սպառել, վերջացնել*. вынюхалъ цѣлую табакерку табаку; 2.* *հոտառութեամբ իմանալ, տեղեկանալ, հասկանալ, գլխի ընկնել*. онъ вынюхалъ всё, что было говорено у сосѣдей; вынюхалъ тайну по намёку: **-ся** չբ. *քաշուիլ, սպառուիլ* (*քթախոտի մասին*)։

Вынянчить, ся т. Нянчить, ся.

Вынятіе т. Вынутіе; **-нять, ся** т. Вынуть, ся.

Выорать (-рю -рютъ) ն. *սկւ. գործ.* 1, *վարել, հերկել պրծնել*. в. поле; 2, *վարելիս գտնել, հանել*. в. древнюю монету; 3, *վար անելով դատել, աշխատել*. выоралъ полтину; **-ся** 1, չբ. *սկւ. գործծ.* *վարուիլ, հերկուիլ վերջանալ*. 2, *անդր.* *վարը պրծնել*. мужики наши выорались.

Выострить (-рю -рятъ), **ся** т. Вывастривать, ся.

Выпаде́ніе ը. *վայր ընկնելը, վայր թափուելը, դուրս ընկնելը, դուրս թափուելը*. **-падать**, -пасть չ. 1, *վայր ընկնել, վայր թափուել. դուրս ընկնել, դուրս թափուել*. зубы, волосы выпадаютъ; выпали гвозди изъ шины; 2, *գալ, տեղալ* (*անձրևի, ձիւնի մասին*). выпало много снѣгу; 3, (*անասունների մասին*) *կոտորուիլ, սատկել, սատկոտել*. весь скотъ выпалъ; 4,* *պատահել*. у этого писателя выпадаютъ иногда счастливыя выраженія; на долю его выпало *նորան վիճակուեց*. -(вы)**паденіе** ը. **-падка** ի. т. Выпадъ; **-падокъ**, дка т. 1, *անսովոր.* *հիւանդութիւն մի*

ձիու սմբակի. նա պալար ձիու չէ քում. 2, *բժ.* Sequester, *ոսկրակերի ժամանակ ընկած ոսկրուկր.* 3, *հիւանդութիւն մի հնդկահաւի դատականում* (на кострецѣ); 4, *բս.* Achilllea millefolium, *հազարատերեւուկը.* -**падочная** трава *բս.* Aster amellus, *ծիրանեգոյն աստղածաղիկը և ուրիշ բոյսեր.* -**падъ** *ա.* 1. *արտաթափում, արտահոսում.* 2. *ա.* Выпаданіе; -**падываніе**, -**падывать** *ա.* Выпаданіе -дать.

Вы|пáживать, -**пазить** (-жу -зить) *ն.* *փորել, ակօսել.* в. столбъ, бáлку *սիւնի, գերանի վերայ ակօս փորել.* -**ся** *էր.* *փորուել. ակօսուել.* -**пазка** *է.* *փորելը, ակօսելը։*

Вы|паиваніе *չ.* I. *Ջրելը, Ջրելով սպառելը.* II. *զօդած տեղը (կապը) լուծելով հանելը.* -**пáивать** I. выпáивать, -поить *ն.* 1, *Ջրելով սպառել.* в. всё пóйло; 2, *Ջրել, Ջուր տալ, Ջուր խմցնել. կաթ տալ, դիեցնել.* в. телёнка; -**ся** *էր.* 1, *սպառուել (Ջրելիս).* 2, *Ջրուել. դիեցնուել.* II. выпáивать, -паять *ն.* *զօդը (կապը) լուծելով հանել.* -**ся** *էր.* *լուծուելով հանուել (զօդած բանի մասին)։*

Вы|пáлзываніе *չ.* *սողալով, սողոսկելով դուրս գալը.* -**пáлзывать**, -ползти, -ползть *չ.* 1, *սողալով, սողոսկելով դուրս գալ.* 2. *հազիւ հազ, դժուար, քարշ գալով դուրս գալ.* больнóй éле выползъ изъ кóмнаты; *онъ выползъ въ люди *նա կամաց կամաց մարդ դարձաւ.* 3, *անկանելի կերպով ընկնել. թափուել.* выползли вóлосы, брóви, рѣсницы.

Вы|пáливаніе *չ.* 1, *այրելը, խանձելը.* 2. *ձգելը, արձակելը. արտաքսելը (հրացանի, հրանոթի).* -**пáливать**, -**палить** (-лю -лить) *ն.* 1, *այրել, խանձել.* в. нѝву; 2, *ձգել, արձակել, արտաքսել (հրացանը, հրանօթը).* в. изъ пушки *թնդանօթ ձգել.* 3, *ռմկ.* *յանկարծ, միանգամից ասել.* выпалилъ всё, что на душѣ было: -**палка** *է.* 1, *ա.* Выпáливаніе; 2, *հրացանի, հրազէնի արձակումը, արտաքսը.* 3, *ռմկ.** *խիստ յանդիմանութիւն, նախատինք.* задáть комý в—у *մէկին խստիւ յանդիմանել, նախատել.* -**палъ** *ա.* *հրացանի, հրազէնի արձակումը, արտաքսը։*

Вы|пáлываніе *չ.* *քաղհանելը, քաղհան տալը.* -**пáлывать**, -полоть *ն.* *քաղհանել, քաղհան տալ.* в. гряду; -**ся** I, *անդ.* *քաղհանել պրծնելը.* мы выпололись: 2, *էր.* *քաղհանուել։*

Вы|пáриваніе *չ.* 1, *գոլորշու միջոցաւ մաքրելը.* в. лѣса *փայտը Ջրի մէջ եփելով կակղացնելը.* в. жидкости; 2. *եփելը, գոլորշիացնելով խտացնելը.* 3, *գոլորշիով, բուղով լոգացնելը.* -**пáривательный** *ած.* *եփելու, գոլորշիով մաքրելու, պատրաստելու.* в—ая чáша; -**пáривать**, -**парить** (-рю -рить) *ն.* 1, *եփելով, գոլորշու միջոցաւ վատ հոտը, ծծերը հանել, մաքրել, գոլել.* в. бóчку *բուղի միջոցաւ տակառի վատ հոտը հեռացնել.* в. бѣльё; 2, *բժ.* *եփելով, գոլորշիացնելով թանձրացնել, խտացնել.* в. растворъ до густоты сирóпа; 3. *գոլորշիով, բուղով լոգացնել (սաստկան բաղանիքում).* онъ всѣхъ выпарилъ въ бáнѣ; -**ся** I. *անդ.* *լոգանալ (գոլորշիով, բաղանիքում).* 2, *էր.* *մաքրուել, գոլել (գոլորշու միջոցաւ). եփուել, խտացնուել (գոլորշիացնուելով).* -**парка** *է.* *ա.* Выпáриваніе; -**парный** *ած.* *գոլորշիացնելու.* в. котёлъ.

Вы|пáрхиваніе *չ.* *դուրս թռչելը, դուրս գալով սաւառնելը, ճախրելը.* -**пáрхивать**, -порхнуть *ն.* *դուրս թռչել, դուրս գալով սաւառնել, ճախրել։*

Вы|пáрываніе *չ.* *կարը քանդելով հանելը.* -**пáрывать**, -пороть *ն.* 1, *կարը քանդելով հանել.* в. клиньья, подкладку изъ плáтья; 2, в. черéва *փորոտիքը դուրս ածել.* 3,* вы́пороть когó *ռմկ.* *մէկին խիստ ծեծել, թակել, քօթակել.* -**ся** 1, *անդ.* *վայր ընկնել (կարը քանդուելուց).* выпоролся кармáнъ; 2, *էր.* *հանուել (կարը քանդելով), դուրս ածուել (փորոտիքի մասին)։*

Вы|пасáть, ся *ա.* Выпáсывать, ся; -**паска** *է.* *ա.* Выпáсываніе; отдáть степь подъ в—у *արօտատեղը արածացնելու տալ.* -**пасти** (-пасу -сутъ; *անց.* вы́пасъ -сла, о) *ա.* Выпáсывать.

Вы́пасть (-паду -дутъ; *անց.* вы́палъ -ла, о) *ա.* Выпадáть.

Вы́|пасъ *ա.* *արածացնելը.* отдáть лугá подъ в.; -**пáсываніе** *չ.* *արածացնելը.* -**пáсывать**, -пасти *ն.* 1, *տասարարածութեամբ դրամ վաստակել, աշխատել.* городскóй пастýхъ выпáсываетъ въ лѣто до ста рублéй; 2, *արածացնել.* в. скотъ; в. лугá; -**пáсываться** *էր.* *արածացնուել։*

Вы́|пахать (-пашу -шутъ), **ся** *ա.* Выпáхивать, ся; -**пáхиваніе** *չ.* *վարելը, հերկելը.* -**пáхивать**, -пахать *ն.* 1, *վարել, հերկել, գործել, մշակել (հողը).* 2, *վարելով դադել, աշխատել.* 3, *հողը չարունակ վարելով ուժասպառ դարձնել, հալից գցել.* 4, *վարելիս մի բան հանել, դուրս գցել.* вы́пахалъ кладъ, кáмни; 5, *հւս.* *ավլել, սրբել, մաքրել.* вы́паши избý: -**ся** 1, *անդ.* (*հողի մասին*) *ուժասպառուել. հալից ընկնել.* пóле вы́пахалось: 2, *էր.* *վարուել, հերկուել, մշակուել։*

Вы́пачкать, ся *ա.* Пáчкать, ся.

Вы́|пашка *է.* *վարելը, հերկելը.* -**пашъ** *ա.* *հողի ուժասպառութիւնը (չարունակ վարելուց).* -**пашь** *է.* *ուժասպառուած վարելահող. խամացած, պըղծուած վարելահող։*

Вы́паять, ся *ա.* Выпáивать, ся II.

Вы|пекáніе *չ.* 1, *թխելը, եփելը (հացը).* 2, *որոշ քանակութեամբ թխելը.* -**пекáть**, -печь *ն.* 1, *թխել, եփել (հաց).* 2, *որոշ քանակութեամբ թխել.* -**ся** *անդ.* *թխուել.* хлѣбы вы́пеклись: -**пекъ** *ա.* 1, *ա.* Выпекáніе; 2, *թխած հացի քանակութիւնը.* в. хлѣба; спóрая мукá даётъ бóлѣе в—а.

Вы|перéживаніе *չ.* *վազելիս, գնալիս մէկի առաջը կտրելը, մէկին յաղթելը.* -**перéживать**, -**перéдить** (-жу -дить) *ն.* *վազելիս, գնալիս մէկի առաջը կտրել, մէկին յաղթել.* онъ вы́передилъ его на бѣгý.

Вы́переть (-пру -прутъ), **ся** *ա.* Выпирáть. ся.

Вы́пестрить (-рю -рить) *ա.* Пестрить.

Вы|печатать, ся *ա.* Выпечáтывать, ся; -**печатка** *է.* -**печáтываніе** *չ.* *տպելը. արտատպելը.* -**печáтывать**, -печатать *ն.* *տպել. դրոշմել. արտատպել.* в. картѝну; -**ся** 1, *անդ.* *մաշուել. սըրբուել (մամուլի տակ յաճախ գործածուելուց).* бýквы вы́печатались; доскá вы́печаталась; 2, *էր.* *տպուել. արտատպուել.* бýквы чѝсто вы́печатались.

Вы́|печка *է.* *թխելը, որոշ քանակութեամբ թխել պրծնելը.* -**печь** (-пеку -печешь -пекутъ; *անց.* вы́пекъ -кла. о), **ся** *ա.* Выпекáть. ся.

Вы|пивáла *ա.* *ռմկ.* *խմող, հարբող, «կենծող».* -**пивáніе** *չ.* 1, *խմել պրծնելը.* 2. *խմելը, հարբելը, «կենծելը».* -**пивáть**, -пить *ն.* 1. *խմել, քամել, պարպել.* в. стакáнъ пива;

2, *խմել, հարբել, ՙգինեմոլ՚*. онъ выпиваетъ; -ся *չէզ. խմուել*. в. изъ ума *շատ խմելուց, հարբեցողութիւնից խելքը կորցնել*. -пивка *է*. 1, *խմել պրծնելը. հարբելը, ՙգինեմոլ՚*. 2, *չափ, քանակութիւն մի անգամից խմելու (ըմպանակ, բաժակ, գաւ ևն)*. заработалъ только на одну в—у; 3, *կերուխում, քէֆ*. устроить в—у; пойти на в—у.

Выпиливаніе *չ*. 1, *սղոցելով չինելը, յօրինելը*. 2, *սղոցելու վարժանքը*. 3, *սղոցելով վաստակելը, աշխատանքը*. -пиливать, -пилить (-лю -лятъ) *ն*. 1, *սղոցելով չինել, յօրինել*. в. доски, узоры; 2, *սղոցելու, վարժ անել, վարժացնել*. 3, *սղոցելով, սղոց քաշելով աշխատել, վաստակել*. онъ выпилилъ въ лѣто довольно много денегъ; -ся 1. *անդր. մաշուել, փչանալ, բթանալ (շատ գործածութիւնից)*. пила выпилилась; 2, *էզ. սղոցուել, սղոցուելով չինուել, յօրինուել*. -пилка *է*. 1, *սղոցելը, սղոցելով չինելը, յօրինելը*. 2, *սղոցած տեղ, ծակ*. 3, *սղոցուածք*:

Выпираніе *չ*. *դուրս հանելը, չարթելը, դուրս գցելը*. -пирать, -переть *ն*. *դուրս հանել, դուրս գցել. դուրս չարթել, չարթել*. льдомъ выперло сваю; выперло дно у бочки *տակառի յատակը դուրս է պրծել*. *выперли изъ службы *ռմկ. պաշտօնից վանել, արտաքսել են*. -ся 1, *անդր. իր տեղից դուրս գալ, դուրս պրծնել*. доска выперлась; 2, *էզ. հանուել, դուրս գցուել, դուրս չարթուել*:

Выписать (-шу -шутъ), ся *տ*. Выписывать, ся; -писка *է*. 1, *պատուիրելը, պարպրելը*. в. товаровъ; 2, *քաղուածք, բանաքաղութիւն, արտագրութիւն*. дѣлать в—и изъ лѣтописей; составить в—у изъ судебнаго дѣла; 3, *ապաքինուած հիւանդների արձակումը հիւանդանոցից*. в. больныхъ изъ лазарета; эти больные уже на в—ѣ *այս հիւանդները արդէն արձակուելու վրայ են*. -пискной *ած*. 1, *պարպրելով ստացուած, պարպրած*. в—ые товары; 2, *քաղած, քաղուած*. -писочка *է*. *Նւզ. Թիէթէ քաղուածք, բանաքաղութիւն*. -писчикъ *ա*. *բանաքաղ, քաղուածքներ անող*. -писываніе *չ*. 1, *արտագրելը, դուրս գրելը, քաղելը*. 2, *պարպրելը, պատուիրելը*. -писывать, -писать *ն*. 1, *արտագրել, դուրս գրել. քաղել, քաղուածք, բանաքաղութիւն անել. քաղուածօրէն արտագրել, մէջբերել*. в. лучшія мѣста изъ Гомера; в. содержаніе книги, дѣла; 2, *պատուիրել, պարպրել*. в. иностранныя книги; 3,* *արձակել, արտաքսել, վանել*. в. учениковъ за неуспѣшностію изъ училища; в. больныхъ изъ госпиталя *արդէն ապաքինուած հիւանդներին հիւանդանոցից արձակել*. 4, *լիովին, ամբողջովին արտագրել, դուրս գրել*. в. полный титулъ, в. всѣ званія какого-нибудь лица; -ся 1, *անդր. դուրս գալ, արձակուել*. в. изъ крестьянства, изъ купечества; выписался изъ больницы; 2,* *բնիկել, գրելու տաղանդից, բնութեանցութիւնից զրկուել*. этотъ драматическій писатель на старости лѣтъ выписался; 3,* *ձեռքը փչացնել, սխալ վատ գրել*. 4,* *ձեռքը լաւացնել, սխալ գեղեցիկ գրել*. 5, *էզ. արտագրուել, քաղուել. պատուիրուել, պարպրուել*. -пись *է*. 1, *բնօրինակութիւն, պատճէն գործք*. 2, *ռմկ. քաղուածք, բանաքաղութիւն*:

Выпить (-пью -пьютъ), ся *տ*. Выпивать, ся.

Выпихать, ся *տ*. Выпихивать, ся; -пихиваніе *չ*. *դուրս գցելը, արտաքսելը, վանելը*. -пихивать, -пихать, -пихнуть *ն*. 1, *դուրս գցել, արտաքսել, վանել, խրկել*. в. изъ комнаты; 2,* *պաշտօնից արտաքսել, դուրս գցել*. -ся *էզ. դուրս գցուել, արտաքսուել, վանուել*: [Կր:

Выплавикъ *ա*. *բս*. Polyporus. *արեւթեմի, լուցա*-

Выплавить (-влю -вятъ), ся *տ*. Выплавливать, ся, -плавка *է*. 1, *հալելը*. в. металловъ *հանքանիւթերից հալեցի միջոցաւ մետաղներ ստանալը*. 2, *հալուելէն ստացած մետաղը, ձուլած առարկան*. -плавливаніе *չ*. *հալելը*. -плавливать, -плавить, -плавлять *ն*. *հալել, հալելով մաքրել, զտել (մետաղը հանածոյից)*. -ся *էզ. հալուել, հալուելով մաքրուել*. -плавной *ած*. *հալած, ձուլածոյ*. -плавокъ, вка *ա*. 1, *հալուելից ստացած մետաղը*. 2, *պղպջաւոր ծակի բնի ստորին մասից (պատուաստած ակերից նետքի) քլած ճիւղը*. 3, *անկենդ ձու*. -плавъ *ա*. *հալելը, հալելով մաքրելը, զտելը*. в. металла.

Выплакать (-чу -чутъ) *ն*. 1, *լալով, աղաչելով ստանալ, ձեռք, ակրաել*. в. пособіе; 2, *լալով փչացնել*. в. глаза; в. своё горе *լալով իր վիշտը մոռանալ կամ ամոքել*. -ся *անդր*. 1, *լալուց փչանալ, բթանալ, խաւարել*. выплакались ясныя очи; 2, *զայրաթլ լալուց*:

Вы|пластывать, -пластать *ն*. *շերտ շերտ բաժանել, կտրատել*. в. рыбу *ձուկը միջից (բստ երկարութեան) կտրել, երկու մասի բաժանել*. в. железо *երկաթից թերթեր քաշել*:

Выплата *տ*. Уплата; заказывать платье на в—у *շոր պատուիրել զինը մաս մաս վճարելու պայմանով*. -платить (-чу -тятъ), ся *տ*. Выплачивать, ся; -плачиваніе *չ*. I. *վճարելը, հատուցանելը*. II, *կարկատելը, կարկատան զցելը*. -плачивать, -платить *ն*. I. *վճարել, հատուցանել (պարտքը, մաս մաս կամ միանուագ)*. II. *կարկատել, կարկատան զցել շորի վերայ*. в. сюртукъ; -плачиваться, -платиться 1, *անդր. պարտքը վճարել, հատուցանել պրծնել, պարտքից ազատուել*. отъ большого долга не скоро можно в.; 2, *էզ. վճարուել, հատուցանուել*. -плачу *տ*. Выплакать *և* Выплатить.

Вы|плащиваніе *չ*. *տափակացնելը, տափակ քաշելը (մետաղը)*. -плащивать, -площить *ն*. *տափակացնել, տափակ քաշել (մետաղը)*. -ся *էզ. տափակացնուել, տափակ քաշուել (մետաղի մասին)*:

Выплевать (-плюю -ютъ), ся *տ*. Выплёвывать, ся; -плевокъ, вка *ա*. *մրանգամից թքածը*. -плёвываніе *չ*. *թքելը, դուրս թքելը*. -плёвывать, -плевать, -плюнуть *ն*. *թքել, դուրս թքել, ժայթքել բերանից*. в. косточку; -ся *էզ. թքուել, դուրս թքուել, ժայթքուել*. густая мокрота нелегко выплёвывается.

Вы|плескать (-щу -щутъ), ся *տ*. Выплёскивать, ся; -плесни *ա. յ*. *դուրս ցայտած, դուրս թափած, դուրս ածած բան*. -плёскиваніе *չ*. *դուրս ցայտեցնելը, դուրս թափելը, դուրս ածելը*. -плёскивать, -плескать. -плеснуть *ն*. *դուրս ցայտեցնել, դուրս թափել, դուրս ածել*. -ся *անդր. և էզ. դուրս թափուել, դուրս ցայտել, դուրս ածուել (ճօճուելուց)*. изъ ведра выплескалось много воды.

Вы|плести, -плесть (-ту -тутъ; *անց*. выплелъ, а о), ся *տ*. Выплетать, ся; -плетаніе *չ*. 1, *հանելը, լուծելը (հիւսածը քանդելով)*. 2, *հիւսելը, հիւսելով չինելը, յօրինելը*. -плетать, -плести,

производится иногда трижды въ сутки; 7, *արօտատեղի, արօտավայր*. коровы ходятъ на в—ѣ; 8, *պրակ, տետրակ*. словарь выходитъ в—ами; 9, выпуски յ. *ծայրեր* (*զգեստի, զէրանների եւն*). **-вустить** (-щу -стятъ), **ся** *տ.* Выпускать, ся.

Выпутываніе *չ. հանելը, դուրս հանելը* (*խճճուած բանի*). **դժուար դրութիւնից թափելը, ազատելը*. **-путывать, -путать** *ն.* 1, *քանդելով, լուծելով հանել* (*խճճուած բանը*). 2,* *դժուար, նեղ դրութիւնից թափել, ազատել*. онъ выпуталъ меня изъ непріятнаго дѣла; **-ся** *անդր.* 1, *դուրս գալ* (*թանցից, կաշկանդանքից*). 2,* *ազատուել, 'ճանկէն թափել'*. я едва могъ в. изъ долгу.

Выпухнуть (*անց.* выпухъ -хла, о) *չ. ուռչել, փքուել*. скотъ выпухъ *անասունը կոտորուեց* (*ախտերից, պատճառախտերից, ուռչելով*)։

Выпучиваніе *չ. ուռցնելը. չռելը* (*աչքերի*). **-пучивать, -пучить** (-чу -чатъ) *ն.* 1, *դէմ̃չ. ուռցնել*. у бочки выпучило дно *տակառի յատակը դուրս է պրծել*. 2, *ռմկ. դուրս պրծցնել, դուրս ցցել*. в. брюхо, грудь; в. глаза *աչքերը չռել*. **-ся** 1, *անդր. ուռչել*. 2, *ուռցնուել, դուրս պրծցնուել*։

Выпушить (-шу -шатъ) *ն. հագնելիքի բոլորքը կարել, վրան մուշտակ կամ ժապաւէն ցցելով*. *в. кого *մէկին յանդիմանել, նախատել*. **-пушка** *ի. հագնելիքի բոլորքի, եզրի վրայ ցցած մուշտակի շերտը կամ ժապաւէնը*. панталоны съ красною в—ою.

Выпыриваніе *չ. զարկելով, խեթկելով դուրս ցցելը*. **-пыривать, -пырнуть, -пырять** *ն. ռմկ. զարկելով, խեթկելով դուրս ցցել, խրկել*. **-ся** *չզ. խեթկուելով դուրս ցցուել, խրկուել*։

Выпытать *տ.* Выпытывать; **-пытка** *ի.* **-пытываніе** *չ. փորձելը. աշխատելը իմանալու, տեղեկանալու. զօռով իմանալը*. **-пытывать, -пытать** *ն. փորձել, աշխատել իմանալ, տեղեկանալ. զօռով, ստիպմամբ իմանալ, տեղեկանալ, խօսք դուրս քաշել*. насилу выпытали изъ него правду; **-ся** *չզ. փորձուել, փորձելով իմացուել*։

Выпь *ի.*—Водяной быкъ (*տ.* Быкъ 5).

Выпѣваніе *չ.* 1, *երգելը, աւարտելը* (*երգի, նուագի*). 2, *երգելով աշխատելը, գազելը*. **-пѣвать, -пѣть** *ն.* 1, *երգել, երգը, նուագը աւարտել*. эту пѣсню тяжело выпѣть одному; 2, *երգելով աշխատել, գազել, վաստակել*. пѣсенники выпѣли много денегъ; 3, *ռմկ.* առանց քաշուելու ամէն բան երեսին ասել*. я выпѣлъ ему всю правду; **-ся** 1, *չզ. երգուել, երգուելով աւարտուել*. 2, *անդր. ձայնը կորցնել*. 3, *անդր. իւր երգով, ձայնով յայտնուել, ճանաչուել*։

Выпѣстовать (-тую -ютъ) *ն.* кого *գրգելով, գգուելով մեծացնել, սնուցանել*։

Выпѣть (-пою -поютъ), **ся** *տ.* Выпѣвать, ся.

Выпяливаніе *չ.* 1, *կարի, գործի շրջանակի վերայ պրկելը, ձգելը. կարի, գործի շրջանակից հանելը*. 2, *ռմկ. չռելը* (*աչքերի*). **-пяливать, -пялить** (-лю -лятъ) *ն.* 1, *կարը, գործի շրջանակի վերայ պրկել, քաշել, ձգել. կարը, գործի շրջանակից հանել, վերցնել*. в. вышитую киссею; 2, в. глаза *ռմկ. աչքերը չռել, աչքերը չռած նայել*. **-ся** 1, *անդր. դուրս գալ, դուրս ընկնել, դուրս ցցուել*. выпялился изъ окна; 2, *ռմկ. առանց կարկառութեան, անպատեհ կերպով պաճուճուել, զուգուել, զարդարուել* (*տ.* Выпяливаться 2); 3, *չզ. կարը, գործի շրջանակի վերայ պրկուել, ձգուել, քաշուել*։

Выпятить (-чу -тятъ), **ся** *տ.* Выпячивать, ся; **-пятка** *ի. ծուռ, անկանոն քիւ, դուրս պրծած մաս* (*շինութեան*). **-пячивать, -пятить** *ն.* 1, *դուրս ցցել, դուրս պրծցնել*. в. брюхо; 2, *ընկրկել, ընկրկելով, յառ-յառ մղելով դուրս հանել* (*օր. չորքոտանին, սայլը*). **-ся** 1, *անդր. դուրս գալ, դուրս պրծնել, դուրս ցցուել*. выпятилась стѣна; **երեւան գալ, յայտնուել, արտայայտուել*. «и здѣсь и тамъ выпячивалась та же склонность къ грубой потѣхѣ»; кишка выпятилась *բժ. աղիքը դուրս է եկել, դուրս է թափուել*. 2, *չզ. դուրս ցցուել, դուրս պրծցնուել*։

Вырабатываніе *չ.* 1, *շինելը, գործելը, պատրաստելը, մշակելը*. 2, *լնրնգ. հանելը*. 3, *աշխատելը, գազելը, վաստակելը*. **-рабатывать, -работать** *ն.* 1, *շինել, գործել, պատրաստել, մշակել*. на заводѣ хорошо вырабатываютъ зеркала; *в. особую систему въ наукѣ; в. проектъ, программу *նախագիծ, ծրագիր մշակել*. 2, *լնրնգ. հանել, սպառել* (*հանածոն*). 3, *աշխատել, վաստակել, գազել*. выработалъ довольно денегъ; **-ся** 1, *անդր. դառնալ, դուրս գալ* (*աշխատանքով*). изъ него ещё можетъ в. дѣльный человѣкъ; 2, *չզ. շինուել, գործուել, պատրաստուել, մշակուել. հանուել. աշխատուել, գազուել*. **-работать, ся** *տ.* Вырабатывать, ся; **-работка** *ի.* 1, *մշակելը, մշակում*. в. музыкальной техники; 2, *լնրնգ. փոս, խորշ*. **-работчикъ** *ա. Վոստրոդ. նաւ. փայտ կտրելու համար վարձուած գիւղացի*. **-работывать** *տ.* Вырабатывать.

Выравниваніе *չ. ուղղելը, հարթելը, գծելը կոկելը*. **-равнивать, -ровнять** *ն. ուղղել, հարթել, ողորկել, գծել. կոկել*. в. дорогу; в. шеренгу, роту; в. холстъ *քաթանի ծալքերը գծել, կոկել*. в. слогъ; **-ся** 1, *անդր. ուղղուել, հարթուել, գծուել*. выровнялась дорога; 2,* *լցուել, 'տաշուել', մեծանալ, գէրանալ, գեղեցկանալ*. смолоду онъ былъ невзраченъ, а теперь выровнялся; 3, *ռզմ. հաւասար գծով կանգնել, շարուել*. весь полкъ выровнялся. 4, *չզ. ուղղուել, հարթուել, գծուել, կոկուել*։

Выражать, -разить *ն. յայտնել, արտայայտել*. в. свои мысли; нѣмой выражаетъ свои мысли знаками; **-ся** 1, *անդր. իւր մտքերը յայտնել, արտայայտել. արտայայտուել*. 2, *չզ. յայտնուել, արտայայտուել*։

Выраждаться *տ.* Вырождаться;

Выраженіе *չ. արտայայտութիւն, դարձուածք, խօսք, ասացուածք*. **-разитель** *ա.* **-разительница** *ի. արտայայտիչ, թարգման այր, կին*. **-разительность** *ի. այժ, թափ, զօրութիւն. ազդու, խիստ լինելը*. **-разительный** *ած. ազդու, զօրաւոր*. в—ое чтеніе; **-разить** (-жу -зятъ), **ся** *տ.* Выражать, ся.

Выразумѣніе *չ. հասու լինելը, հասկանալը, իմանալը, ըմբռնելը*. **-разумѣть** *ն. սկս. գործծ. հասու լինել, հասկանալ, իմանալ, ըմբռնել*. в. слова писателя.

Выранжировывать, -ранжировать (-рую -ютъ) *ն. ռզմ.* 1, *զօրաշարքերից, զօրացուցակից հանել, դուրս գցել*. 2, *ըստ հասակի դասաւորել, կանգնեցնել*։

Выраниваніе *չ. կորցնելը, վայր գցելը*. **-ранивать, -ронить** *ն. վայր գցել, գետին նետել, կորցնել*. в. табакерку изъ кармана; павлинъ выронилъ перо; онъ ни слова не *выронилъ *ոչ*

ով մի խօսք չ'արտասանեց. -ся 1, անդր. վայր ընկնել. կորչել. у меня́ выронилась записная книжка; 2, չէ. վայր գցուել, կործնուել:

Выраста́ніе չ. աճելը, մեծանալը, բարձրանալը. **-раста́ть, расти** (-расту -тутъ; *անց.* выросъ, -сла. о) չ. 1, աճել. մեծանալ, զարգանալ, բարձրանալ, երկարել. во́лосы вы́росли; онъ *вы́росъ въ моихъ глаза́хъ նորա վարկը, արժանիքը իմ աչքում բարձրացաւ. 2, յանկարծ, անակնկալ կերպով երևալ, յայտնուել:

Выраща́ть, -растить (-щу -стятъ) ն. մեծացնել. սնուցանել. բուծանել. в. дѣте́й; в. дере́вья; **-ся** չէ. մեծացնուել, սնուցանուել, բուծանուել. дере́вья южныхъ странъ съ трудо́мъ выраща́ются на сѣверѣ; **-раще́ніе, -ра́щиваніе** չ. մեծացնելը. սնուցանելը. բուծանելը. **-ра́щивать, ся** ա. Выраща́ть, ся.

Вы́рвать (-рву -рвутъ), **ся** ա. Вырыва́ть, ся I; вы́рвать ռէմ՛ն. փսխել. его́ вы́рвало նա փսխեց. его́ вы́рвало пи́щею նա կերածը փսխեց. его́ вы́рвало жёлчью նա մաղձ թքեց:

Вы́рдѣлый ած. *ըժ.* հասունացած (ուռեցքի, պալարի մասին). **-рдѣть** չ. հասունանալ, թարախակալել. нары́въ ещё не вы́рдѣлъ.

Вы́резубъ ա. *կնդ.* Leuciscus Friesii, ծածանազգի ձուկ մի, որ գտնուում է հարաւային Ռուսիայի գետերում և ծովերում:

Вы́рей ա. *ապիտ. ռուս.* առասպելական երկիր, «տաք աշխարհ», որ գտնուում է հեռու արևելքում, ծով ծովի ափին, ուր ձմեռը պատսպարուում են թռչունները, միջատները և օձերը, որտեղից նոքա գարնան սկզբին յայտնուում են:

Вы́рикъ ա. *Նւզ.* պատիկ ջրապտոյտ, յորձանք:

Вы́рисовать (-сую -ютъ), **ся** ա. Вырисо́вывать, ся: **-рисовка** ի. **-рисо́вываніе** չ. նկարելը (մանրամասն խնամքով). **-рисо́вывать, -рисовать** ն. մանրամասն խնամքով, հոգացողութեամբ նկարել, գծել. **-ся** 1, անդր. պարզ պատկերանալ. силуэтъ це́ркви вырисо́вывается на вече́рнемъ не́бѣ; 2, չէ. նկարուել, գծուել (մանրամասն խնամքով):

Вы́ровнять, ся ա. Выра́внивать, ся.

Вы́родиться (-рожусь -дятся) ա. Вырожда́ться; **-родокъ,** дка ա. այլածին, արատով, այլանդակութեամբ ծնուած, հրէշ. онъ *в. въ на́шей семьѣ; в—и быва́ютъ почти́ у всѣхъ живо́тныхъ; **-родочный** ած. այլածնի, այլանդակութեամբ, արատով ծնուածի:

Вырожде́нность ի. այլասերում, վատասերում. **-рожда́ться,** -родиться անդր. այլասերուել, վատասերուել. дере́вья южныхъ странъ ско́ро вырожда́ются въ холо́дномъ кли́матѣ; пото́мки психи́чески больны́хъ вырожда́ются у́мственно и душе́вно; семе́йства не́гровъ въ Евро́пѣ вырожда́ются; о́вцы вы́родились; **-рожде́ніе** չ. այլասերում, -ուելը, վատասերում, -ուելը:

Вы́роиться (-роюсь -ятся) անդր. պարսել պրծնել (մեղուների մասին):

Вы́ронить (-ню -нятъ), **ся** ա. Выроня́ть, ся և Выра́внивать, ся; **-роня́ть, ся** ա. Выра́внивать, ся.

Вы́рослый ած. չափահաս, հասակն առած. **-роста́ніе, -роста́ть, -рости, -ростить** ա. Выраста́ніе, -ста́ть, -сти, -стить; **-ростка** ի. ա. Вы́ростъ; **-ростковый** ած. հորթի մորթուց կարած, [illegible]. в—ые сапоги́, башмаки́; **-росто́къ,** á ա. հասու, խաշար ցուլ. **-ростенъ,** тка ա. 1, ամէր մեծացրած, ձեռնասուն կենդանի, 2, մի տարեկան հորթի կամ խոյ մորթը. сшить сапоги́ изъ вы́ростка; 3, պատանի (17—19 տարեկան) կազակ, որ դեռ ծառայութեան երդում չէ տուել. **-ростъ** ա. 1, ա. Выроста́ніе; 2, աճում, յաւելում, այն, ինչ որ աճում, մեծանում, բարձրանում է:

Выруба́ніе չ. 1, կտրելով դուրս հանելը. 2, խոպան կտրելը. 2, շինելը, կերտելը (կտրատելով). 4, կայծ, կրակ հանելը. **-руба́ть, -рубить** (-блю -бятъ) ն. 1, կտրելով հանել, դուրս հանել. в. сукъ изъ бревна́; в. пень изъ земли́; 2, խոպան, բոլորովին կտրել, կտրտել. в. лѣсъ; 3, կտրելով շինել, կերտել. в. себѣ избу́; 4, կոփել, քանդակել, շինել, կերտել, յօրինել. в. изъ мра́мора гру́ппу цвѣто́въ; 5, в. ого́нь հուրհանով (ուրհանք) կայծեր, կրակ հանել. **-ся** չէ. կտրուել, կտրտուել. կտրուելով հանուել, շինուել, յօրինուել. **-рубка** ի. 1, կտրելը, կտտրելը. 2, կտրուածք, կտրած տեղ. сдѣлать в—у на бревнѣ; **-рубливать** ն. I. ա. Выруба́ть; II. հարթել, յղկել, կոկել, ողորկել. в. бѣльё; **-рубокъ,** бка ա. կտրած, բայց դեռ չմշակուած անտառ. **-рубчатый** ած. կտրտած. **-рубщикъ** ա. կտտրող, կտրտող (մեւր անտառի). **-рубъ** ա. 1, ա. Вы́рубка 2; 2, կտրած փայտ, տաշեղ. այն տեղը, որից անտառը կտրում են:

Вы́ругать ա. Руга́ть.

Вы́румянить (-ню -нятъ) ն. կարմիր շպարել, կարմիր դեղով ներկել (օր. երեսը). **-ся** անդր. 1, կարմիր շպարուել, երեսին կարմիր դեղ քսել. 2, կարմրել. пиро́жное вы́румянилось.

Выруча́ть, -ручить (-чу -чатъ) ն. 1, փրկել, թափել, ազատել. я дру́га вы́ручилъ, а онъ меня́ вы́училъ (*առծ.*) ձեռքը ձեռք է լուանում, իսկ ձեռքը՝ երեսը. *в. изъ бѣды́; 2, առանալ, շահել. ապրանքի գինը, ծախսը հանել. я не вы́ручилъ и своихъ де́негъ за свой това́ръ; **-ся** 1, անդր. ազատուել, դժուար դրութիւնից դուրս գալ. 2, փրկուել, ազատուել, թափուել. յետ ստացուել. **-ручка** ի. 1, փրկելը, թափելը, ազատելը. итти́ на в—у кого́-либо; 2, ծախսելուց ստացած շահը, արդիւնքը, գումարը. в. была́ плоха́; 3, երկաթուղիներում սեղան դրամարկղով, 'դախլ':

Вырыва́ніе չ. I. հանելը. դուրս քաշելը, քանդելը, պոկելը, գզելը. II. փորելը, քանդելը, պեղելը. փորելով հանելը. **-рыва́ть** I. вырыва́ть, -рвать ն. հանել, դուրս քաշել, պոկել, քանդել, գզել, շորթել, կորզել, խլել. в. расте́ніе съ ко́рнемъ բոյսը արմատախիլ անել. արմատաքի հանել. онъ вы́рвалъ у меня́ изъ рукъ письмо́; в. зубъ; *в. призна́ніе մէկից խօսք դուրս քաշել, մէկին ստիպել արածը խոստովանուել. **-ся** 1, անդր. դուրս պրծնուլ. ճողոպրել, խալսել (*ած. հ.*). наси́лу я вы́рвался отъ него́; в. изъ чьихъ-либо объя́тій; 2, *առհ.* աստակութեամբ դուրս գալ, դուրս նետուել. *вы́рвалось сло́во բերնից (անզգոյշ) խօսք դուրս թռաւ. 3, չէ. հանուել, դուրս քաշուել, պոկուել, քանդուել. II. вырыва́ть, -рыть ն. 1, փորելով հանել, դուրս քաշել. 2, փորել, փորելով շինել. в. я́му, кана́ву; 3,* հետախուզելով գտնել, լոյս աշխարհ բերել. онъ вы́рылъ ва́жныя бума́ги; **-ся** չէ. փորուելով հանուել, դուրս քաշուել. пни вырыва́ются съ трудо́мъ; փորու|ելով շինու]ել. **-рыть** (-рою -роютъ), **ся** ա. Вырыва́ть, ся II.

Вырь ա. ա. Виръ.

Вы́рѣза́ніе *տ.* Вырѣзываніе; **-(вы́)рѣзаніе** *չ.* *կտրելով դուրս հանելը.* **-(вы́)рѣзать** (-жу -жутъ). **ся** *տ.* Вырѣзывать, ся; **-рѣза́ть** *տ.* Вырѣзывать; **-рѣзка** *ի.* **1,** *տ.* Вырѣзываніе; **2,** *կտրելը, վերցնելը.* в. зéмли изъ казённаго владѣнія въ чáстное; **3,** *կտրած. բացած տեղ.* на в—у вставить встáвку: **4,** *կտրած, հանած բան.* **5,** *ուսկի, տաւարի մէջքի ընտիր միսը, որից բիւստէքսն են պատրաստում.* **6,** в ы р ѣ з к и, зокъ *ի. յ.* *ռմկ.* *Թղթխ. տասնձին ձեւով կտրած, կեղծած թղթեր.* **-рѣзновое** мя́со *տ.* Вы́рѣзка 5; **-рѣзно́й** *ած.* **1,** *կտրելով հանած.* **2,** *փորած. փորագրած, փորելով շինած, յօրինած, քանդակած:*

Вы́рѣзубъ *տ.* Вырезу́бъ.

Вы́рѣзчикъ *ա.* **-рѣзчица** *ի.* *մի բան կտրող, կտրելով հանող այր, կին. փորագրող, նաշխող այր. կին.* **-рѣзъ** *ա.* **1,** *տ.* Вы́рѣзка; купи́ть арбу́зъ на в. *ձմերուկը կտրել և տեսնելու առնել.* **2,** в ы́ р ѣ з ы *յ.* *Հրետ. Թնդանօթակալի վերայ* (на лафéтѣ) *փոսիկներ, որոնց մէջ ամրացած է թնդանօթը.* **-рѣзываніе** *չ.* **1,** *կտրելով դուրս հանելը, վերցնելը.* **2,** *փորելը, փորագրելը, քանդակելը.* **-рѣзывать,** -рѣзать *ն.* **1,** *կտրելով հանել, վերցնել.* в. гниль изъ я́блока; в. ди́кое мя́со изъ рàны; в. со́ты изъ у́льевъ; во́ры вырѣзываютъ карма́ны; **2,** *փորել, փորագրել.* в. на мѣди видъ дерéвни; **3,** *կտրելով շինել, յօրինել.* в. узо́ръ изъ бума́ги; **4,** *տ.* Вымежёвывать; у негó вы́рѣзано сто десяти́нъ лу́чшей земли́; **5.** *կոտորել, սրի մատնել, մորթոտել.* непріятель вы́рѣзалъ всѣхъ защи́тниковъ крѣпости; **6,** в. су́дно *ծովգ.* *ամրագի մօտ կանգնած նաւի վերայ յանկարծ յարձակուելով տիրել, գրաւել.* **-ся 1,** *չբ.* *կտրուելով հանուիլ, վերցնուիլ. փորուիլ, փորագրուիլ. կտրուելով շինուիլ, յօրինուիլ.* **2,** *անդր.* **պարզ երևալ, արտայայտուիլ.* «надъ бро́вями вдру́гъ вы́рѣзались три морщи́ны».

Вы́ряжáть, -рядить (-жу -дятъ) *ն.* *զուգել, զարդարել, պաճուճել.* в. дѣтéй; **-ся** *անդր.* *և չբ.* *զուգուիլ, զարդարուիլ, պաճուճուիլ.* вы́рядилась и пошлà въ гóсти; **-ря́живаніе** *չ.* *զուգել զարդարելը, պաճուճելը.* **-ря́живать, ся** *տ.* Выряжáть, ся.

Вы́садить (-жу -дятъ). **ся** *տ.* Высàживать, ся; **-садка** *ի.* **1,** *մի տեղից հանելով միւս տեղ տնկելը, փոխադրելը. դուրս բերելը, իջեցնելը* (օր. մէկին կառքից). **2,** в. вóйска *ռզմ.* *զօրքի նաւից ցամաք տեղափոխելը.* сдѣлать в—у *զօրքը ափ հանել, ափ, ցամաք դուրս գալ.* в. десáнта *ծովգ.* *ծովային զօրախմբի ափ դուրս գալը որոշ գործողութեանց համար.* **3,** в ы́ с а д к и *յ.* *ցգարուն պահած ապա տնկած արմատիքներ սերմ ստանալու նպատակով.* **-садный** *ած.* **1,** *ռզմ.* *ափ, ցամաք հանելու. ափ, ցամաք դուրս եկող.* в—ое вóйско; **2.** *մի տեղից հանած և միւս տեղում տնկած, տեղափոխած.* в—ыя деревцы́ хорошó приняли́сь—*լաւ առան, լաւ արմատ բռնեցին.* **-садокъ,** дка *ա.* *Թաղարից, ջերմանոցից վերցրած և ծառի մէջ տընկած մատղաշ ծառ.* э́та я́блонь и гру́ша—вы́садки; **-са́живаніе** *չ.* **1,** *մի տեղից հանելով միւս տեղ տնկելը* (*տունկերը*), *փոխադրելը.* **2,** *դուրս բերելը, դուրս հանելը.* **-са́живать,** -садить *ն.* **1,** *մի տեղից հանելով միւս տեղ տնկել, փոխադրել.* в. цвѣты́ изъ горшкóвъ въ гря́ды, въ грунтъ; **2,** *դուրս բերել, իջեցնել, օգնել դուրս գալու.* в. изъ карéты; в. изъ кáтера; в. на бéрегъ; **3,** в. вóйско *ռզմ.* *ծովային զօրքը ցամաք հանել.* **4,*** *դուրս դցել, դուրս թափել, զարկելով կամ ճնշելով տեղահան անել.* онъ вы́садилъ емý зубъ; в. дверь; **5,** *ռմկ.* *արձակել, ազատել* (*պաշտօնից, ծառայութիւնից*). **-ся 1,** *անդր.* *դուրս գալ.* в. изъ вагóна; **2,** *ռզմ.* *նաւերից ափ, ցամաք դուրս գալ.* отря́дъ удáчно вы́садился; **3,** *չբ.* *մի տեղից հանուելով միւս տեղ տնկուիլ.* мнóгія растéнія высàживаются лѣтомъ въ гря́ды́.

Вы́сáливаніе *չ.* **I. 1,** *իւղելը, ‹եղելը›.* **2.** *իւղոտելը, ճարպոտելը. աղտոտելը. կեղտոտելը.* **II.** *աղելը, աղ դնելը.* **-сáливать. I.** высàливать, -салить *ն.* **1,** *իւղել, ‹եղել›.* в. колёса: **2,** *իւղոտել, ճարպոտել. աղտոտել, կեղտոտել.* экъ ты вы́салилъ свой кафтáнъ! **-ся** *անդր.* *և չբ.* *իւղոտուիլ, ճարպոտուիլ, աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ.* **II.** высáливать, -солить *ն.* *աղել, աղ դնել.* в. ры́бу; **-ся 1,** *անդր.* *աղուիլ, աղ առնել.* огурцы́ вы́солились; **2,** *չբ.* *աղուիլ, աղ դրուիլ.* **-салить** (-лю -лятъ). **ся** *տ.* Высáливать, ся I.

Вы́сáсываніе *չ.* *ծծելը.* **-сáсывать, -сосать** *ն.* **1,** *ծծել.* младéнецъ высàсываетъ молокó изъ мáтерней гру́ди; в. сокъ изъ апельси́на; **2,*** *ռմկ.* *մէկի արիւնը քամել, ծծել, մէկին կողոպտել. թալանել.* онъ вы́сосалъ изъ негó всё, что тóлько могъ; **-ся** *չբ.* *ծծուիլ, քամուիլ:*

Вы́сáчиваніе *չ.* *քամելը* (*ծառի հիւթը*). **-сáчивать,** -сочить *ն.* **I.** *ծառի հիւթը քամել, հանել.* в. берёзу; **II.** **դուրս քաշել, իմանալ. տեղեկանալ.* я вы́сочилъ изъ негó всю поднагóтную; **-ся 1,** *անդր.* *իրենից հիւթ թողնել, հիւթ տալ ձակել.* берёза высáчивается: **2.** *չ.* *դուրս գալ. արտահոսիլ, ծորալ.* на повéрхности вѣтвéй хвóйныхъ дерéвьевъ иногдà высáчивается смолá; **3,** *չբ.* *քամուիլ* (*ծառի, բոյսի հիւթի մասին*):

Вы́свáтываніе *չ.* *խօսելը* (*գր.*), *նշանելը.* **-свáтывать.** -сватать *ն.* *նշանել. խօսել* (*գր.*), *համաձայնել. նշան դնել* (*միջնորդներով—‹մօզիքուլներով›*). **-ся** *չբ.* *նշանուիլ, խօսիլ* (*գր.*):

Вы́свéрливаніе *չ.* *ծակելը, գայլիկոնելը.* **-свéрливать, -сверлить** (-лю -лятъ) *ն.* *ծակել, գայլիկոնել.* в. ружéйный стволъ; **-ся** *չբ.* *ծակուիլ, գայլիկոնուիլ:*

Вы́свистъ *ա.* *շւաց, սուլոց.* **-сви́стывать, -свистать** *ն.* **1,** *շւացնել, շւացնելով երգել.* в. пѣсню; **2,** *տ.* Освистывать; **3.** *շւացնելով կանչել, աշխատել.* **-ся** *չբ.* *շւացնուիլ, շւացով երգուիլ, աշխատուիլ. սուլուիլ:*

Вы́свобождать, -свободить (-жу -дятъ) *ն.* *ազատել. թափել.* в. должникá изъ подъ стрáжи: **-ся 1,** *անդր.* *և չբ.* *ազատուիլ, թափուիլ.* **-свобождéніе** *չ.* *ազատելը, ազատուիլը, թափելը. թափուիլը.* *в. завя́зшаго орýдія, лафéта *ցեխի մէջ խրուած հրանօթը, հրանօթակալը հանելը, դուրս քաշելը:*

Вы́свóриваніе *չ.* *վարժելը, ընտելացնելը* (*բարակներին*). **-свóривать, -сворить** (-рю -рятъ) *ն.* *որս.* *բարակներին ընտելացնել, վարժել թոկը ճտերին վազելու.* **-ся 1,** *անդր.* *ընտելանալ, վարժուիլ* (*կապած վազելու*). **2,** *ընտելացնուիլ, վարժուիլ.* **-сворна** *ի.* *տ.* Высвóриваніе.

Вы́свѣжáть, -свѣжить *ն.* *Թարմ օդ թողնել. թարմացնել.* **-свѣжевать** (-жую -ютъ) *ն.* *մաշկե-*

յով փորոտիքը հանել (մորթած, աղանած կենդանու). փորոտիքը դուրս ածելով մաքրել. -свѣживать ш. Высвѣжáть; -свѣжить (-жу -жать) ш. Высвѣжáть & Высвѣживать.

Вы́освѣтиться (—, -тятся) անդր. փայլել, պարզ ջոկվել, շողշողալ. -свѣтливать, -свѣтлить (-лю -лять) ն. փայլեցնել, պլպլացնել (մաքրելով). в. посу́ду; в. рису́нокъ նկրչ. նկարին փայլ, պայծառութիւն տալ. -ся 1, անդր. փայլել, պարզ շողալ. 2. կր. փայլեցնուիլ, պլպլացնուիլ:

Вы́селенецъ, нца գաղթական -(вы́)селéніе չ. գաղթեցնելը. -թելը. տեղափոխելը. -խուելը. -селить (-лю -лять), ся ш. Выселя́ть. ся; -селокъ, лка ш. (յոգն. յ. вы́селки) իրենց բնակավայրերից տեղափոխած գիւղացիների գիւղ, չէն. -селя́ть, -селить ն. 1, գաղթեցնել, տեղափոխել. нéсколько семéйствъ вы́селено изъ одно́й дерéвни въ другу́ю; 2, իրք. ամբաստանութեան մէջ բնակարաններից հանել, արտաքսել, վտարել. -ся 1, անդր. գաղթել, տեղափոխուել. 2. կր. գաղթեցնուիլ. տեղափոխուիլ:

Вы́серебрить (-рю -рять). ся ш. Серебри́ть. ся.

Вы́сидка է. 1, նստելը, նստած անցկացնելը որոշ ժամանակ). 2. ռմկ. բանտարկութիւն. բանտարկութեան մէջը. на в—ѣ; приговори́ли къ в—ѣ; 3, քաշած օղու քանակութիւնը. -сидѣть (-жу -дять) ш. Выси́живать; -ся 1. ш. Выси́живаться: 2, անդր. մի տեղ երկար ժամանակ նստած մնալ, «փակիլ». вы́сидѣлся до́ма; -си́живаніе չ. 1. որոշ ժամանակ մի տեղ նստիլը, նստած անցկացնելը. 2. քաշելը, թորելը (օղի. գինի). 3, ճուտեր հանելը. -си́живать, -сидѣть ն. 1, որոշ ժամանակ մի տեղ մնալ. նստած անցկացնել. онъ вы́сидѣлъ нѣсколько мѣсяцевъ подъ арéстомъ: 2, քաշել. թորել (օղի, գինի). вы́сидѣлъ шесть вёдеръ вина́ изъ чéтверти ржи: 3, ճուտեր հանել. ку́рица выси́живаетъ цыпля́тъ въ три недѣли; 4,* մի տեղ նստած արտադրել, մշակել. онъ вы́сидѣлъ прекрáсное сочинéніе. замѣчáтельную статью́; 5, նստած անցկացնել, մաշել (օր. աթոռներ, ձանձրութիւնը). -ся 1. անդր. երկար ձուերի վերայ նստելով ներհասուած, լաւիկ (թռչնի մասին). смотри́, какъ нáша ку́рица вы́сидѣлась; 2, կր. նստած անցկացնուիլ. քաշուիլ, թորուիլ:

Вы́синивать, -синить (-ню -нять) ն. կապոյտ, «մաւի» ներկել. в. бѣльё լուացքը լեղակաջրով ողողել. -ся 1, անդր. կապոյտ ներկով ապականիլ, կեղտոտուիլ. я весь вы́синился; 2. կր. կապոյտ ներկուիլ. լեղակաջրուիլ (լուացքի մասին):

Вы́сить (-шу -сять) ն. ռմկ. գործծ. բարձրացնել, ամբառնալ. -ся անդր. 1, բարձրանալ, վերանալ. храмъ вы́сится вершиной къ облокáмъ; 2, բարձրում գտնուիլ. 3,* յաղթանակել:

Вы́скабливаніе չ. 1, տաշելը, կեկելը. 2. ջնջելը (քերելով). -скáбливать, -скоблить ն. 1, տաշել, կեկել. в. до́ску; 2, քերել. ջնջել (գրածը). в. цѣлую строку; -ся կր. տաշուիլ. քերուիլ, ջնջուիլ.

Вы́сказать (-жу -жуть), ся ш. Выскáзывать, ся; -сказъ ш. ասած, արտայայտած խօսք, կարծիք. -скáзываніе չ. ասելը, արտասանելը, արտայայտելը. -скáзывать, -сказать ն. ասել, արտասանել, արտայայտել. я вы́сказалъ ему́ всё, что у меня́ было на душѣ; -ся 1, անդր. իր միտքը, կարծիքը յայտնել, անկեղծօրէն արտայայտել. онъ вы́сказался очень сочу́вственно объ э́томъ проéктѣ; дáйте мнѣ в.; 2, կր. ասուիլ, յայտնուիլ, արտայայտուիլ:

Вы́скачать (-чу -чуть) ն. (ш выскáкивать) 1, в. на скáчкѣ ձիարշաւի ժամանակ յաղթել, առաջին կարել. առաջ անց կենալ. 2. ձիարշաւի ժամանակ մրցանակը տանել. -скáкиваніе չ. դուրս թռչիլը. դուրս ցատկիլը. յանկարծ երեւալը, յայտնուիլը. -скáкивать, -скочить, -скакать, -скакнуть չ. 1, դուրս թռչիլ, դուրս ցատկել. յանկարծ երեւալ, յայտնուիլ. в. изъ окнá; в. изъ-за углá; *изъ пáмяти вы́скочило մտքիցս ընկել է. корáбль вы́скочилъ на рифъ, на кáмень, на бéрегъ ծովգ. նաւը թաւ խութի, քարի վերայ, ափ ելաւ. 2, վայր ընկնել. դուրս պրծնել. вы́скочилъ гвоздь: вы́скочилъ кáмень изъ пéрстня; 3,* առաջ ընկնել. «կարգած դպրի պէս մէջ ընկնել». не выскáкивай напередъ: есть старéе и умнéе тебя́; 4,* արագ և ճարպիկ կերպով առաջանալ (ծառայութեան, պաշտօնի մէջ). онъ вы́скочилъ скóро въ чины́; 5, ш. ռմկ. անհարթ ձեւով ընթանալ, վազել. лóшадь какъ-то выскáкиваетъ; 6. ն. թռչկոտելով, վազելով, չափ դնելով գտնել, աշխատել, վաստակել:

Вы́скáливать. -скалить (-лю -лять) ն. խիստ կրճտել, կափկափել (ատամները):

Вы́скáльзывать. -скользнуть չ. սահելով, սողալով դուրս պրծնել. վայր ընկնել. у́горь вы́скользнулъ у меня́ изъ рукъ; *դուրս գալ:

Вы́скать (-ску -скуть) ն. ռմկ. գործծ. ուրելով հիւսել, գործել, շինել:

Вы́скоблить (-лю -лять) ն. шտորդ. տաշել, քերել, կեկել. -скоблить (-блю -блять), ся ш. Выскáбливать, ся.

Вы́скользать. -скользнуть ш. Выскáльзывать.

Вы́скочить (-чу -чать) ш. Выскáкивать: -скочка հոր. ռմկ. 1. *յառած, ամէն բանի մէջ խառնուող. պատկերես ոմ. ты что за в.? քեզ ինչ, դու ով ես. 2.* ճարպիկ միջոցներով, բախտի բերմամբ առաջացած, բարձրացած ոմն. 3, դուրս թռչիլը, դուրս ցատկիլը. на в—у յուցամոլութեամբ. առաջ ընկնելով:

Вы́скрёбываніе, -скребáніе չ. մաքրելը (քերելով, քորելով). -скрёбывать, -скребáть, -скресть ն. 1, մաքրել (քերելով, քորելով). в. лóшадь скребни́цею; 2,* շանգռտելով գրել, խզմզել. «выскрёбывая тóлько что ку́пленнымъ карандáшикомъ на глянцови́той бумáгѣ своéй визи́тной кáрточки словá: «Hôtel des Trois...»; ся 1, անդր. քերելով, շանգռտելով դուրս գալ. мышь выскребáется: 2, կր. մաքրուիլ (քերուելով). -скребки ш. Оскрёбки; -скресть (-скребу -бутъ), ся ш. Выскребáть, ся.

Вы́славить (-влю -вятъ), ся ш. Выслáвливать, ся; -слáвливаніе չ. ծննդեան տօներին «Քրիստոս ծնաւ» մաս ղալով դրամ հաւաքելը. -слáвливать, -славить ն. ծննդեան տօներին «Քրիստոս ծնաւ» մաս ղալով դրամ հաւաքել. пѣвчіе довóльно вы́славили сегóдня; -ся կր. հաւաքուիլ, ժողովուիլ («Քրիստոս ծնաւ» մաս ղալու). -славля́ть ն 1, ш. Выслáвливать; 2, ներբողել, գովաբանել, դրուատել. -ся ш. Выслáвливаться.

Вы́сластить (-щу -стять), ся ш. Выслáщивать, ся.

Вы́слать (-шлю -шлютъ), ся ш. Высылáть, ся.

Вы|слащáтель ա. *արեւստազ. ճակնդեղային շաքարի գործարանում երկար տաշտերից* (чанъ) *միջինը*. **-слащáть, ся** տ. Выслàщивать, ся; **-слáщиваніе** չ. *Թրջելով, Թրմելով մաքրելը, խառնելը*. **-слáщивать, -сластить** ն. *Թրջելով, Թրմելով մաքրել, խառնել*. в. свекловúцу, селёдку; **-ся** չր. *Թրջուելով, Թրմուելով մաքրուել, խառնուել*։

Вы́|слуга ի. 1, *որոշ ժամանակ ծառայելը, ծառայութեան ժամանակը լրացնելը*. онъ получи́лъ чинъ за в—у лѣтъ; разжáловать впредь до в—и; 2, տ. Заслу́га; **-служеніе** չ. տ. Вы́слуга 1; **-слу́живаніе** չ. 1, *որոշ ժամանակ ծառայելը, ծառայութեան ժամանակը լրացնելը*. 2, *ծառայելով ստանալը, վաստակելը*. **-слу́живать, -служить** (-жу -жатъ) ն. 1, *որոշ ժամանակ ծառայել, ծառայութեան, պաշտօնավարութեան ժամանակը լրացնել*. вы́служилъ 25 лѣтъ; 2, *ծառայելով ստանալ, վաստակել. արժանանալ մի բանի*. в. пéнсію, чинъ; **-ся** 1, անդր. до чего *ծառայելով հասնել, արժանանալ մի բանի*. онъ вы́служился въ корóткое врéмя до большúхъ чинóвъ; 2, *ծառայելով վարկ, հեղինակութիւն, վստահութիւն ձեռք բերել*. 3, в. у когó *կամ* передъ кѣмъ *մէկի արամադրութիւնը, շնորհքը շահել նորա առաջ քծնուելով, ստորանալով, սողալով*. 4, չր. *ստացուել, վաստակուել* (*ծառայութեամբ*)։

Вы́|слу́шиваніе չ. 1, *ուշադրութեամբ կամ մինչեւ վերջ լսելը*. 2, տ. Аускультáція; **-слу́шивать, -слушать** ն. 1, *ուշադրութեամբ կամ մինչեւ վերջ լսել, ականջ դնել, ունկնդրել*. в. жáлобы; в. курсъ наýкъ въ университéтѣ; в. урóки ученикóвъ; 2, *բժ.* տ. Аускульти́ровать; в. сéрдце, грудь; **-ся** չր. *լսուել* (*ուշադրութեամբ կամ մինչեւ վերջ*)։

Вы́|слѣдить (-жу -дятъ) տ. Выслѣ́живать; **-слѣ́докъ, дка** ա. *որս. հետքով գտած կենդանի, գազան*. **-слѣ́живанье** չ. *հետքով փնտռելը, որոնելը, հետախուզելը*. **-слѣ́живать, -слѣдить** ն. *հետքով որոնել. փնտռել, հետախուզել* (*գազանին, փախստականին, գողին*). **-ся** չր. *որոնուել, հետախուզուել*։

Вы|слю́ниваніе չ. *Թքոտելը. Թքոտելով կեղտոտելը*. **-слю́нивать, -слюнить** (-ню -нятъ) ն. *Թքոտել, Թքոտելով աղտոտել, կեղտոտել. փրփրոտել*. вы́слюнилъ всю салфéтку; **-ся** անդր. և չր. *Թքոտուել, փրփրոտուել*. оботри́сь, ты весь вы́слюнился.

Вы́смаковать (-кую -ютъ) չ. *համեղութեամբ ճաշակել, համը առնել* (*ուտելիքի*)։

Вы|смáктываніе չ. *ծծելը, ծծելով. իրան քաշելով հանելը*. **-смáктывать, -смактать** ն. *ծծել, ծծելով, իրան քաշելով հանել* (*շրթունքներով և լեզուով*). в. кóсточку; в. мозгъ изъ барáньей кóсти.

Вы|смáливаніе չ. *ձիւթելը, կպրելը*. **-смáливать, -смолить** ն. *ձիւթել, կպրել, կպրաձիւթել*. в. корáбль; **-ся** անդր. և չր. *աղտոտուել, կեղտոտուել* (*կպրով*). смотри́, какъ ты вы́смолился.

Вы|смáркиваніе չ. *խնչելը*. **-смáркивать, -сморкать, -сморкнуть** ն. *խնչել, սրբել*. в. носъ; **-ся** 1, անդր. *իւր քիթը սրբել, խնչել*. 2, չր. *խնչուել*. сóпли высмáркиваются.

Вы|смáтриваніе չ. *նայելը. գիտելը, զննելը*. **-смáтривать, смотрѣть** ն. 1, *նայել, դուրս նայել, մաքի առնել, մաքի անել*. 2, *գիտել, զննել, աչխատել հետազօտել*. в. положéніе непріятеля; 3, տ. Осмáтривать; 4, *աչքերը փչացնել* (*լարուած նայելուց*). 5, *տես. կերպարանք ունենալ*. высмáтриваетъ орлóмъ *արծուի տեսք ունի*. **-ся** չր. *գիտուել, զննուել, հետազօտուել. հետախուզուել*։

Вы́смолить (-лю -лятъ), **ся** տ. Высмáливать, ся.

Вы́|сморкать, ся, -сморкнуть, ся տ. Высмáркивать, ся; **-смотрѣть** (-рю -рятъ) տ. Высмáтривать; **-смѣять** (-смѣю -ютъ) տ. Осмѣя́ть.

Вы́|совъ ա. *առաջ ցցուած, դուրս պրծած լինելը. ցցուածք*. в. скалы́ въ мóре; **-сóвываніе** չ. *դուրս հանելը, դուրս ցցելը*. **-сóвывать, -сунуть** ն. *դուրս հանել, դուրս ցցել*. в. гóлову изъ окнá; высунуть носъ *կամկ. տանից դուրս գալ, դուրս ելնել*. нельзя́ в. нóса на ýлицу *չէ կարելի փողոց դուրս գալ* (*ցրտի, վատ եղանակի պատճառով*). **-ся** անդր. *դուրս ցցուել, քաշ ընկնել, կախ ընկնել*. в. въ окнó.

Вы|сонáрникъ, -сонáрь, я́ *հւմ.* *բարձր քշած, մառաղաշ և խիտ անկողի ատամա*։

Высóкій (-сóкъ -кá -óкó; -óки́) ած. 1, *բարձր*. в. домъ, человѣ́къ в—аго рóста; в—ія облакá; ны́нѣшнею веснóю вóды бы́ли высóки́ *այս գարնան ջրերը առատ, վարար էին*. в—ія нóты, в. гóлосъ; 2,* *բարձր, վեհ. վսեմ, ընտիր, ազնիւ, անուանի, ականաւոր*. в—ое звáніе, в—ія мы́сли; в—ая душá; в. слогъ; быть в—аго мнѣ́нія о комъ.—о себѣ́; в. гость,—посѣти́тель; 3, *բարձր, մեծ, շատ*. цѣ́ны на товáры высóки́; в—ія пóшлины; в—ая температýра.—**Высóкó** մ. 1, *բարձր*. дýбы растýтъ в.; поётъ в. *բարձր ձայնով է երգում*. 2, *չափազանց շատ, չափազանց բարձր*. в. о себѣ́ дýмаетъ; в. летáешь, гдѣ-то ся́дешь (*առծ.*). 3, *վեհ, փառաւոր, հանդիսաւոր կերպով*։

Высоко|благорóдіе չ. *բարձր բարեծննդութիւն* (*տիտղոս, որ կրում են զինուորականները և քաղաքացիական աստիճանաւորները*). **-благорóдный** ած. *նա որ վերոյիշեալ տիտղոսը կրում է*. **-благословéніе** չ. *գերարժանապատուութիւն* (*տիտղոս ուսալ և վաստակաւոր քահանաների*)։

Высокобóртный ած. *բարձր ափերով, եզրներով, «գրադներով»*. в—ое сýдно. [*նաւ*:

Высоковáтый ած. *փոքր ինչ բարձր, բարձրա-*

Высоко|вéрхій ած. *բարձրակատար, բարձրագագաթ*. в—ія гóры; **-держáвный** ած. *վեհ, բարձրագոյն իշխանութեան տէր*. **-дóблестный** ած. *վեհապանծ, փառապանծ*. **-именитый** ած. *խիստ անուանի, ականաւոր, բազմահռչակ*. **-лóбый** ած. *բարձրաճակատ, բարձր ճակատով*. **-мóчіе** չ. *հնց. բարձրիշխանութիւն* (*տիտղոս նախկին հոլանդական նահանգների*). **-мóщный** ած. *եկ. ուսկւ. զործծ. հզօր*. **-мýдріе, -мы́сліе** չ. *մեծամտութիւն, ինքնավստահութիւն, յաւակնոտութիւն, անձնապաստանութիւն*. **-мѣ́ріе** չ. *հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, գոռոզութիւն*. **-мѣ́рничать** չ. *հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն. գոռոզութիւն անել, ցոյց տալ*. **-мѣ́рный** ած. *հպարտ, ամբարտաւան, գոռոզ*. **-наречéнный, -нная** ած. *նշանուած, խօսուած արքայորդի, արքայադուստր*։

Высокóнекъ, нька, о ած. *բաւականաչափ բարձր*. **высокóнько, -нечко** մ. *բաւականին բարձր կերպով*։

Высоко|нáрность ի. *ճոռոմաբանութիւն, սնթեւեթանք, ամբարտաւանութիւն* (*ոճի մասին*). **-нáрный** ած. 1, *բարձրաթռիչ, բարձր թռչող*,

հոխորտ, ամբարտավան. в. орёлъ; 2,* ճոռոմ, սնափառ, փքուն, փքուն, ամբարտավան (ոճի մասին). в—ое разсуждéніе; в—ая рѣчь; -**поставленный** ած. բարձրադիր, բարձրաստիճան. в—ые государственные санóвники; -**почитáніе**, -**почтéніе** շ. խորին յարգանք. -**почтённый** ած. խիստ յարգելի, մեծարգոյ, գերարգոյ. -**превосходительный** ած. նա որ կրում է высокопревосходительство տիտղոսը. -**превосходительство** շ. բարձր գերազանցութիւն (տիտղոս, որ կրում են բարձրագոյն և բարձրաստիճան զինուորականներն և առաջին ու երկրորդ կարգի քաղաքացիական աստիճանաւորները). -**преосвящéнный**, -**преосвящéннѣйшій**, аго ա. բարձր սրբազան, գերապատիւ, ամենապատիւ (արքեպիսկոպոս և կամ մետրոպոլիտ). в. владыко! Ձերդ բարձր սրբազնութիւն. -**преосвящéнство** շ. բարձր սրբազնութիւն, գերապատուութիւն, ամենապատուութիւն (տիտղոս արքեպիսկոպոսի կամ մետրոպոլիտի). -**преподóбіе** ած. արժանապատուութիւն, գերարժանապատուութիւն, բարեկրօնութիւն (տիտղոս վանահօր և աւագ քահանայի). -**преподóбный** ած. արժանապատիւ, բարեկրօն, գերարժանապատիւ (նա որ высокопреподóбіе տիտղոսը կրում է). -**прóбный** ած. 72 և աւելի տոկոս կազմող (ոսկի, արծաթ). *խիստ պատուական, վեհ, վսեմ։

Высокорóдіе շ. բարձր ծնունդ, գերազնութիւն (տիտղոս հինգերորդ կարգի աստիճանաւորների). -**рóдный** ած. գերազնիւ (նա, որ կրում է высокорóдіе տիտղոսը). -**рóслый** տ. Великорóслый.

Высокóсный годъ տ. Висoкóсный годъ.

Высокоствóльный ած. հաստաբուն, ատաղձի համար յարմար. в. лѣсъ; в—ое хозяйство ատաղձագործութիւն. -**степéнный** ած. բարձրաստիճան. -**степéнство** շ. բարձրաստիճանութիւն, վսեմութիւն (տիտղոս իշխող խաների, մուֆտիների. եւ պատուաւոր վաճառականների)։

Высóкость է. սկւ. զործ. բարձրութիւն, վեհութիւն, վսեմութիւն։

Высокоторжéственный ած. մեծահանդէս (մակդիր նշանաւոր թագաւորական տօների). в. день рождéнія, восшéствія на престóлъ, коронáціи, тезоимени́тства Государя Императора и Государыни Императрицы; -**уважáемый** ած. մեծարգոյ, գերարգոյ (պաշտօնական նամակներում)։

Высокоýміе շ. մեծամտութիւն, յաւակնոտութիւն, ամբարտաւանութիւն. -**ýмничать** ա. ռմկ. տ. Высокоýмный 2; -**ýмный** ած. 1, խիստ խելացի, մտահարուստ, մեծիմաստ. 2, մեծամիտ, ամբարտաւան, ինքնահաւան, անձնապաշտ. в. не видѣть достóинства другихъ.

Высокохóнько ն. բաւականին բարձր։

Высокочтимый տ. Высокоуважáемый.

Выслáщиваніе, -**вать**, **ся** տ. Выслáщиваніе, -щивать, ся.

Вы́соленіе շ. աղելը, աղ տալը. в. мыла օճառը աղելը (եփելիս). -**сáливать**, **ся** տ. Высáливать, ся II; -**солить** (-лю -лятъ), **ся** տ. Высóливать, ся; -**солка** է. տ. Вы́соленіе; -**солъ** ա. տ. Вы́солка.

Вы́сосать (-су -сутъ), **ся** տ. Высáсывать, ся.

Высотá է. 1, բարձրութիւն. в. горы; упасть съ в—ы́; в. треугóльника եռանկիւնու բարձրութիւնը. 2, высóты (-сóтъ -сóтамъ) յ. բարձրութիւններ, բարձրաւանդակներ, բլուրներ. непріятель занялъ в.; 3,* վեհութիւն, վսեմութիւն, գերազանցութիւն, արժանիք. в. мысли; онъ не на в—ѣ своего положéнія; 4, աստղ. բարձրութիւն (այն աղեղը, որով չափւում է լուսատուների հեռաւորութիւնը հորիզոնից). брать в—ý сóлнца.

Высотомѣ́ръ ա. բարձրաչափ (գործիք)։

Вы́сохлый ած. չորացած, ցամաքած, քամուած. -**хнуть** (-сохъ -хла, о) տ. Сóхнуть և Высыхáть.

Высочáйшій ած. գերդրկ. (տ. высóкій) 1, ամենաբարձր, բարձրագոյն. в—ая въ свѣтѣ горá; 2, բարձրագոյն (մակդիր կայսերական իրերի, օր. в. дворъ, укáзъ; в—ая вóля; в—ое повелѣніе ևլն)։ Высочáйше ն. բարձրագոյն. Государь Императоръ в. повелѣть соизвóлилъ, Г—рыня И—трица в. повелѣть соизвóлила.

Высóчество շ. բարձրութիւն (տիտղոս). егó императорское, королéвское, великогéрцогское в.

Высóчиваніе, -**сóчивать**, **ся** տ. Высáчиваніе, -чивать, ся; -**сочить** (-чу -чатъ), **ся** տ. Высáчивать, ся.

Вы́спать (-сплю -спятъ), **ся** տ. Высыпáть, ся II.

Вы́споди ն. ռմկ. ներքև յատակի վերայ։

Вы́спорить (-рю -рятъ) ն. ռմկ. տանել, շահել (գրաւը, գրազը). вы́спорилъ закладъ.

Выспрáшиваніе շ. հարց ու փորձելը, հարց ու փորձ անելով իմանալը, տեղեկանալը. -**спрáшивать**, -спросить ն. հարց ու փորձելով, հարց ու փորձ անելով իմանալ, տեղեկանալ. я всё вы́спросилъ объ нёмъ сторонóю; **ся** չէ. իմացուել (հարց ու փորձով)։

Вы́спренній ած. 1, բարձր, վերև գտնուող, վերին. 2,* բարձր, վեհ, վսեմ, երկնային. -**нность** է. բարձրութիւն, *վեհութիւն, վսեմութիւն։

Вы́спросить (-шу -сятъ), **ся** տ. Выспрáшивать, ся.

Выспрь ն. եկ. ու. դէպի վեր, վեր, վերև, բարձր. (հերձուածողների լեզուով խիստ գործածական նշանակում է թամբուրը, թմբուկը) (բառ երգ. Թղթի, 12_{18}).

Выспѣвáніе շ. հասնելը, հասունանալը. -**спѣвáть**, -**спѣть** չ. հասնել. հասունանալ. плоды вы́спѣли; -**спѣлый** ած. հասած, հասունացած։

Вы́ставить (-влю -вятъ), **ся** տ. Выставля́ть, ся; -**ставка** է. 1, մատակարարում. за в—у кирпичá подря́дчику заплáчено; 2, ցուցադրութիւն. ցուցամոլութիւն. на в—у աչքի, ցոյցի համար. онъ всё дѣлаетъ на в—у նա ամէն բան ցուցամոլութեան համար է անում. 3, ցուցահանդէս. всемíрная в.; 4, ժամանակաւոր պանդոկ, գինետուն, ճաշատուն. 5, Նկ. մատնաւոր եկեղեցի, որ գլխաւոր եկեղեցու նեղութեան կամ ծխականների մի մասի հեռաւորութեան պատճառով կառուցանւում են. -**ставлéніе** շ. 1, ցուցադրելը. 2, հանելը, վերցնելը, հանելը. -**ставля́ть**, -**ставить** ն. 1, վերցնել, հանել, հանել. в. окóнчины изъ óконъ; 2, ցուցադրել, դուրս դնել. в. товáры на продáжу; в. цвѣты́ на вóздухъ; в. свои нóги, рýки; 3, նկարագրել, ներկայացնել, դուրս բերել իբրև. в. когó-нибýдь въ дурнóмъ свѣтѣ; в. себя աշխատել իրան ցոյց տալ, ցուցամոլութիւն անել. 4, դնել, գրել, նշանակել. в. бýквы, ци́фры; в. годъ, мѣ́сяцъ и числó; учителя́ ужé выставля́ютъ баллы́, отмѣ́тки; 5, առաջ բերել. дóводы, котóрые

онъ выставляетъ, но убѣдительны; 6, *մատակարարել, հայթայթել*. в. дрова; в. лошадей *ուրհանդակների, ճանապարհների համար ձիա-ներ պատրաստել, տալ*. -ся 1, *անդր. դուրս գալ, կախուել, կախ ընկնել, քաշ ընկնել*. 2, *իրան ցոյց տալ*. онъ передъ всѣми выставляется; 3, *կր. ցուցադրուել, դուրս դնուել. նկարագրուել. դը-րուել, նշանակուել. առաջ բերուել. մատակա-րարուել*. -ставной *ած*. 1, *վերցնելի, հանելի*. в—ыя оконницы; 2, *ցուցադրած*. в—ыя картины; -ставочна *Նւզ. տ*. Выставка; -ставочный *ած. ցուցահանդէսի, -ային*. в. комитетъ.

Выстаиваніе *չ. կանգնած անցկացնելը (որոշ ժամանակամիջոց)*. -стаивать, -стоять 1, *ն. որոշ ժամանակ նշանակած տեղում կանգ-նած անցկացնել*. в. свой часы на караулѣ; 2, *ն. երկար կանգնելով աշխատել, դադել*. нищій выстоялъ у церкви полтину; 3, *ն*. в. лошадь *քրտնած, տաքացած ձիուն հան-գստութիւն, դադար տալ*. 4, *չ. դիմանալ, տա-նել, դիմադրել*. полкъ выстоялъ противъ непріятеля два часа; -ся *անդր*. 1, *երկար ժա-մանակ մնալուց ա, փչանալ, ոյժը, զօրութիւ-նը, համը, հոտը կորցնել. և բ, լաւանալ, զօ-րանալ, թնդանալ, համ, հոտ ձեռք բերել*. вино выстоялось; 2, *խունանալ, վառ գոյնը, փայլը կորցնել*. краска выстоялась; картина выстоялась.—Выстоялся домъ [*նոր շինած*] *տու-նը չորացել, բնակուելի է դարձել*.—Выстоялась лошадь *քրտնած և տաքացած ձին հանգստա-ցել է*:—Масло, когда зорятъ его, выстаивается въ недѣлю—*զտւում, մաքրւում է*:—Хлѣбъ въ снопахъ выстаивается — *տաղւում, հասունա-նում է*:

Выста||навливаніе *տ*. Выставленіе 1; -навливать, ся, -становить (-влю -вятъ), ся *տ*. Выставлять, ся 2; -новлять, ся *տ*. Выстанавливать, ся.

Вы||стегать, ся *տ*. Выстёгивать, ся; -стёгиваніе *չ. կարելը, առեղնազործելը, մեղմելը (մէջը բամբակ դրած շորեղէնը)*. -стёгивать *ն*. 1, (выстегать) *կարել, առեղնագործել, մեղմել (մէջը բամբակ դրած շորեղէնը)*. в. одѣяло; 2, (выстегнуть) *մտրակելով հանել, մնասել*. выстегнулъ ему плетью глазъ; 3, (выстегнуть) *լուծել, արձակել*. в. лошадь *կառքի կողքից լծած ձին արձակել*. в. запонку *կոճակը արձակել*. 4, (*միայն* выстегать) *ռմկ. ծեծել, թակել, քօթակել*. его больно выстегали; -стёгиваться 1, *անդր*. (выстегнуться) *արձակուել, իր տեղից դուրս գալ*. запонка выстегнулась; 2, *կր. կարուել, առեղնագործուել, մեղմուել*. -стежка *ի. արձա-կելը, արձակում (լծած ձիու)*.

Вы||стигать, -стичь *ն. վազելիս յաղթել, առա-ջը կտրել, տալ անցկենալ*. эта лошадь всѣхъ выстигаетъ.

Вы||стиланіе *չ*. 1, *սալայատակելը, սալելը, քա-րելը, խճելը, տախտակելը*. 2, *վերայից կարելը*. -стилать, -стлать *ն*. 1, *սալայատակել, սալել, քարել, խճել, տախտակել*. в. дворъ камнемъ; — полъ досками; 2, *վերայից կարել, երեսին քաշել, ընդելուզել*. в. платье золотомъ; -ся *կր*. 1, *քարուել, խճուել, տախտակուել*. 2, *ընդելու-զուել*. -стилка *ի*. 1, *տ*. Выстиланіе; в. половъ кончена; 2, *կալ, կալի մէջ շաղ տուած որանը*. 3, *Թղթխ. մինչոյն տեսակի բոլոր թղթերը*. -стилочный *ած. քարելու, խճելու, տախտակելու*:

Вы||стирать, ся *տ*. Выстирывать, ся *և* Стирать, ся; -стирка *ի*. -стирываніе *չ. լուանալ պրծ-նելը*. -стирывать, -стирать *ն. լուանալ պրծնել*. выстирали всё бѣльё; -ся *կր. լուացուել*. бѣльё хорошо выстиралось.

Вы||стичь (-стигну -стигнутъ) *տ*. Выстигать.

Выстлать (-стелю -лютъ), ся *տ*. Выстилать, ся.

Вы||стой *տ*. -стойка *ի*. 1, *դէմ կենալը, դիմա-նալը, տոկալը, ընդդիմանալը*. мы рѣшились на выстойку; 2, *երկար նստած խմիչքի առէք, անախորժ համը*. вино отзывается выстоемъ.

Выстоpенить (-ню -нятъ) *ն. ռմկ. հեռացնել*. онъ былъ замѣшанъ въ это дѣло, но его выстороннли; -ся *անդր. հեռանալ, մեկնել (մի գործից)*:

Вы||стоялый *ած. երկար մնալուց համը, հոտը կորցրած, տապած և կամ ընդհակառակն՝ լա-ւացած, պատուականացած, զօրացած*. в—ое пиво, вино; -стоять (-стою -стоятъ), ся *տ*. Выстаивать, ся.

Вы||страгиваніе *չ. խարտոցելը*. -страгивать, -строгать *ն. խարտոցել, խարտոցով (ռանդա) կոկել*. в. доску; -ся *կր. խարտոցուել*. сучковатыя доски не легко выстрагиваются.

Выстрадать *ն*. 1, *չարչարուել, տանջուել, տա-ռապել, վիշտ, տառապանքներ կրել*. сколько онъ выстрадалъ на своёмъ вѣку! сколько горя онъ выстрадалъ! 2, *չարչարանքով, տառապան-քով ձեռք բերել, ստանալ կամ առաջացնել, արտադրել*. онъ выстрадалъ своё счастье.

Вы||страиваніе *չ*. 1, *շինելը, կառուցանելը*. 2, *կարգով կանգնեցնելը, դասաւորելը (զինուորներ-րին)*. -страивать, -строить *ն*. 1, *շինել, կառու-ցանել*. в. домъ; 2, *կարգով կանգնեցնել, դա-սաւորել*. в. полкъ, взводъ; -ся 1, *անդր. իրան համար տուն, բնակարան շինել*. в. на погорѣломъ мѣстѣ; 2, *կարգով կանգնել, դասաւորուել*. в. фронтомъ, колонною; в. въ боевой порядокъ —*ճակատել*. 3, *կր. շինուել, կառուցուել*. домъ выстраивается.

Вы||страчиваніе *չ. մեղմելը, -կում*. -страчивать, -строчить *ն. մեղմել*, -ся *կր. մեղմուել*:

Выстрекать *ն. ռմկ. խայթել, մզկտացնել, ծե-ծել*. в. крапивою *եղինձով ծեծել*. -ся *անդր. խայթուել, այրուել*:

Вы||стриганіе *չ. խուզելը*. -стригать, -стричь (-стригу -жешь -гутъ; *անց*. выстригъ -гла, о) *ն. խուզել*. в. ребёнка; в. бороду; -ся 1, *անդր. իր մազերը կամ մօրուքը խուզել տալ*. я сегодня выстригся; 2, *կր. խուզուել*. овцы выстригаются два раза въ годъ; -стрижка *ի. խուզելը*:

Выстрогать, ся *տ*. Строгать, ся *և* Выстрагивать, ся.

Вы||строить (-рою -ятъ), ся *տ*. Выстраивать, ся; -стройка *ի. շինելը, կառուցանելը*. дать мѣсто на в—у *կամ* изъ в—и *շինութեան տեղ տալ (այն պայմանով, որ շէնք կառուցանողը միայն որոշ ժամանակ օգտուի տեղից)*:

Вы||строчить (-чу -чатъ), ся *տ*. Выстрачивать, ся; -строчка *ի. տ*. Выстрачиваніе.

Вы||стругать, ся *տ*. Выстругивать, ся; -стругиваніе, -стругивать, ся *տ*. Выстрагиваніе, -гивать, ся; -струживаніе, -стружнвать, ся *տ*. Выстругиваніе, -гивать, ся; -стружить (-жу -жатъ), ся *տ*. Выстружнвать, ся.

Выстручиться (-чусь -чатся) անդր. պատյանազերծվել. горо́хъ вы́стручился.

Выстрѣ́ливаніе չ. զգելը, արձակելը, արտաքսելը (հրացանը). -стрѣ́ливать ն. և չ. 1, (вы́стрѣлить) զգել, արձակել, արտաքսել. в. изъ ружья́, изъ пу́шки; 2, (вы́стрѣлять) սպառել (վառօդ ու գնդակը, 'գիւլլաբարութը'). весь по́рохъ вы́стрѣляли; 3, (вы́стрѣлять) շարունակ որսալով, սպանելով ջնջել, սպառել. въ э́томъ лѣсу́ вы́стрѣляли дичь; 4,* (вы́стрѣлить) ռամ. զոռալ, գղրգալ, սարսեցնել. -стрѣ́ливаться, -стрѣ́ляться չէզ. սպառուել, 'հատանել'. всѣ я́дра вы́стрѣлялись; -стрѣлъ ա. 1, զգելը, արձակելը, արտաքսելը. արձակող. непрія́тели сда́лись, не сдѣ́лавъ ни одного́ в—а; итти́ подъ в—ами գնդակների միջից անցնել. в. холосто́й առանց գնդակի, լոկ վառօդով արձակում. в. слѣпо́й հրետն. Թնդանօթի արձակում, որի ժամանակ ռումբը չէ պայթում. 2, գնդակի անցած տարածութիւնը. на руже́йный, на пу́шечный в.; 4, ծովգ. նաւի կողքից ազդանշանաց կերպով արձակած զարկը, ձողը, որից կախում են կարերը (Թիակավոր նաւակները). -стрѣ́лить, ся տ. Выстрѣ́ливать, ся 2, 3.

Выстря́ниваніе չ. 1, խոհարարութեամբ դադելը, աշխատելը. 2, յօգուտ մէկի տանելը, շահելը (օր. դատական գործը). -стря́пывать, -стря́пать ն. ռմկ. խոհարարութեամբ դադել, վաստակել, աշխատել. 2, տանել, շահել (օր. դատական գործը յօգուտ մէկի). -ся չէզ. 1, դադուել, վաստակուել. 2, տանուել, շահուել։

Выстужа́ть, -студи́ть (-стужу -дятъ) ն. 1, սառեցնել, պաղեցնել. в. ко́мнату; в. тарака́новъ խաւարասէր միջատներին ցրտով կոտորել, ջնջել. -ся 1, անդր. սառչել, պաղել. ко́мната вы́студилась; 2, չէզ. սառեցնուել, պաղեցնուել. կոտորուել, ջնջուել (խաւարասէր միջատների մասին). -сту́живаніе չ. սառեցնելը, պաղեցնելը, ցրտահար անելը. -сту́живать, ся տ. Выстужа́ть, ся.

Высту́киваніе չ. չխչխկացնելը, թխթխկացնելը. բժ. մրճիկով թխթխկացնելը (կուրծքը քննելու համար). -сту́кивать 1, ն. կուրծքը քննել (մրճիկով զարկելով, թխթխկացնելով). 2, ն. թխթխկացնելով ածել, նուագել. в. маршъ; 3, չ. չխչխկացնել, թխթխկացնել. -ся չէզ. 1, քննուել, զննուել (մրճիկով). 2, ածուել, նուագուել (թխթխկացնելով)։

Выступа́ть, -ступи́ть (-плю -пятъ) չ. 1, դուրս գալ, դուրս ելնել. в. впередъ; в. изъ предѣ́ловъ умѣ́ренности, присто́йности չափաւորութեան, դաստիարակութեան (պարկեշտութեան) սահմանից դուրս գալ. во́йско вы́ступило изъ го́рода въ ла́герь; в. на литерату́рное по́прище; в. на сце́ну, на подмо́стки; в. защи́тникомъ, обвини́телемъ իբրև պաշտպան, իբրև մեղադրող դուրս գալ. в. ора́торомъ, чтецо́мъ; рѣка́ вы́ступила изъ берего́въ գետը [վարարելով] ափերից դուրս է ելել. 2, հպարտութեամբ գնալ, մտն գալ, ճեմել, 'ճուռ գալ'. 3, ճրտրվ. դուրս ցցուել. 4,* դուրս տալ, յայտնուել. сыпь выступа́етъ по тѣ́лу; ка́пли по́та вы́ступили у него́ на лицѣ́; кра́ска вы́ступила на суро́вомъ лицѣ́; -ступка ի. քայլուածք, գնացք, 'երիշ'. -ступле́ніе չ. դուրս գալը, արշաւելը (զօրքի). -ступчикъ նւզ. -ступъ տ. որ և է իրք (ծայր, շինութեան ելն) դուրս պրծած, դուրս ցցուած մասը. -ступь ի. ռմկ. զործծ. տ. Выступка.

Вы́стываніе չ. հովանալը, սառչելը, պաղելը. -стыва́ть, -сты́ть, -сты́нуть (-стыну -нутъ; անց. вы́стылъ -ла, о) չ. հովանալ, պաղել, սառչել. отъ вѣ́тра вы́стыли поко́и; -сты́лый ած. հովացած, սառած, պաղած. в—ая ба́ня.

Вы́сунуть, ся տ. Высо́вывать, ся.

Вы́сурмить (-млю -мятъ), ся տ. Сурми́ть, ся.

Высу́сливать, -суслить (-слю -слятъ) ն. ռմկ. կամաց կամաց, ծծելով խմել, 'հում անել'. вы́суслилъ цѣ́лую кру́жку пи́ва; -ся 1, չէզ. խմուել, 'հում անուել'. 2, անդր. մածուցիկ բանի մէջ թաղուել, կեղտոտուել։

Высу́чиваніе չ. 1, հիւսելը, -ուելը, մանելը, -նուելը. 2, հիւսելով, մանելով դադելը, -դուելը, վաստակելը, -կուելը. 3, ձգելը, ձգուելը. -су́чивать, -сучить (-чу -чатъ) ն. 1, հիւսել, մանել. 2, հիւսելով, մանելով դադել, վաստակել. 3, ձըգել, նետել (օր. պարանը). -ся 1, չէզ. հիւսուել, մանուել, ոլորուել. 2, անդր. (կծկած թոկի, պարանի մասին) 'յետ ընկել', արձակուել կամ փըրթնուել, դուրս պրծնել. кана́тъ вы́сучился պարանը իւր տեղից (изъ клюза) դուրս պրծաւ. -сучка ի. տ. Высу́чиваніе.

Высу́шиваніе չ. 1, չորացնելը, ցամաքեցնելը. 2, պարպելը. -су́шивать, -сушить (-шу -шатъ) ն. 1, չորացնել, ցամաքեցնել. в. бѣльё; в. примо́къ մեղւբ. թող տալ մեղուներին թեթակի վերայ ծորած մեղրը հաւաքելու. в. боло́то; лихора́дка *вы́сушила его́ ջերմախտը նորան քամել է, ուժասպառ է արել. 2, պարպել, խմել, 'կոնծել', 'զգել'. -ся 1, անդր. չորանալ, ցամաքել. вы́мытые платки́ вы́сушились; 2, չէզ. ցամաքեցնուել, չորացնուել, քամուել, պարպուել. -сушка ի. չորացնելը, ցամաքեցնելը։

Вы́сшій ած. բաղդատ. և գերադր. (տ. высо́кій) բարձրագոյն, գերագոյն, վեհագոյն, վսեմագոյն. в—ее бла́го; в. чинъ; в—ее сосло́віе; в—ее нача́льство; в. сортъ (това́ра); в—ая шко́ла.

Высыла́ніе չ. ուղարկելը, ճամբելը, յղելը. -сыла́ть, -сла́ть ն. 1, кого́ ա, արտաքսել, տարագրել, աքսորել. վտարել, 'քշել'. в. съ эта́помъ, по эта́пу; в. за грани́цу; բ, որոշ նպատակով, պատուէրով ուղարկել. 3, что ուղարկել, ճամբել, առաքել (գր.). в. де́ньги; -ся չէզ. 1, արտաքսուել, աքսորուել. 2, ուղարկուել, ճամբուել. -сы́лка ի. 1, տ. Высыла́ніе; 2, արտաքսելը, աքսորելը, վտարելը, 'քշելը'. в. за грани́цу.

Высыпа́ніе չ. I. 1, ածելը, թափելը (մի տեղից միւս տեղ). 2, դուրս տալը, 'ընկնելը'. II. քընով կշտանալը, քունը կտրելը. -сыпать I. высыпа́ть, вы́сыпать 1, ն. ածել, թափել (մի տեղից միւս տեղ). *յանկարծ յայտնել, վըրայ տալ, գլխին թափել. онъ мнѣ вы́сыпалъ таку́ю ку́чу новосте́й; 2,* չ. դուրս թափուել, խմբովին դուրս գալ, դուրս խուժել. наро́ду вы́сыпало ви́димо-неви́димо անթիւ անհամար բազմութիւն դուրս թափուեց. 3, չ. դուրս տալ, 'ընկնել'. корь вы́сыпала; у него́ вы́сыпало на лицѣ́ նրա երեսը դուրս է տուել. -ся 1, անդր. դուրս թափուել. вы́сыпалась рожь изъ мѣшка́; хлѣба́ на корню́ вы́сыпались արտերը ոտքի վերայ կծղեցան. 2, չէզ. դուրս ածուել, դուրս թափուել. II. высыпа́ть, ся, -спать, ся չ. քնով կշտանալ, երկար քնելով քունը

կուշտ քնել. ни одной ночи не высыпаю; спалъ да не выспалъ (առած.) ուզածը չառաւ, նպատակին չհասաւ. -сыпка ի. I. 1, տ. Высыпаніе; 2, դուրս տուած, դուրս թափած բանը. денежная в. դրամական տահանատ (դրամարկղերին, դրամատունի մէջ կամաց կամաց դանձուած դրամը, որ դրամարկղերը բացելու դտնում են). 3, այսպիսի տեղերին, տուփի բացելը, դրամը հանելը. և հաշուելը. онъ отправился на в—у; 4, որս. в ы с ы п к и յ. յանկարծակի թափուելը, վրայ տալը (մահաճանճերի տարմի). в. дичи; II. ռմկ. երկար և խոր քուն. онъ задалъ добрую в—у նա երկար խաղաղելով քունը կատարեց. -сыпной ած. 1, յարմար, հեշտ դուրս տալու, դուրս թափելու. 2, դուրս տալիքս ստացուած, գոյացած. в—ыя деньги դրամատունից դուրս տուած դրամը. 3, դուրս տալու, 'ցիփելու'. в. періодъ болѣзни.

Высыханіе ը. չորանալը, ցամաքելը. *քամուելը, նօլուելը, մաշուելը. -сыхать, -сохнуть ը. 1, չորանալ. ցամաքել. отъ жаровъ болото высохло; сѣно начинаетъ в.; 2,* քամուել, հալուել, մաշուել, հալումաշ լինել. высохъ какъ спичка քամուել, 'չոփ', կմախք է դարձել։

Высь ի. 1, բարձրութիւն, բարձր տեղ. 2,* վերին, անսահմանելի, անբաւականելի, անյայտ աշխարհ։

Высѣваніе ը. 1, ցանելը. 2, մաղելը. խառնելը, խարբալելը. -сѣвать, -сѣять ռ. 1, ցանել, սերմանել, ցանքով վերայ զործածել. 2, մաղել, խառնել, խարբալել. в. муку, в. известку; -ся էր. 1, ցանուել. 2, մաղուել, խառնուել, խարբալուել. -сѣвка ի. 1, տ. Высѣваніе; 2, սերմնացու. ցանած հացահատիկը. в ы с ѣ в к и յ. թեփ. խորխ. мучныя в.; -сѣвной ած. սերմնացու (ցանելու կամ արդէն ցանած). -сѣвокъ, вка տ. ցանած հող, մրջնակ. -сѣвъ ա. տ. Высѣвка.

Высѣдать ը. դուրս գալ. сѣра высѣдаетъ; -сѣдка ի. դուրս գալը։

Высѣивать, ся տ. Высѣвать, ся.

Высѣканіе ը. 1, կտրելը, կոտորելը. 2, կրակ հանելը (հուրհանով). -сѣкать, -сѣчь ռ. 1, կտրել, կոտորել. в. деревья въ лѣсу; высѣкать огонь կրակ հանել (հուրհանով զարկելով դայլախազը). 2, կոտորել, ջարդել, բազմութիւնը սրի քաշել. 3, փորագրել, քանդակել, նշխել. в. надпись на камнѣ; 4, կոփել, կոփելով կերտել, շինել, յօրինել. в. статую изъ мрамора; 5, (միայն высѣчь) ռմկ. ծեծել, թակել, քօթակել, մտրակել. -ся 1, անդր. (շորի մասին) քրքրուել, ծուատուել, մաշուել, փչանալ. платье все высѣклось; (մազերի մասին) թափուել, ընկնել. волосы высѣклись. 2, էր. կտրուել, կոտորուել. կատարուել. քանդակուել, փորագրուել։ թափել (կծղելուց).

Высѣмениться (-нюсь -нятся) անդր. սերմը

Высѣрить (-рю -рятъ) ռ. I. ծծմբել, ծծմբով ծածկել. в. спичку; II. գորշ գեղով ծածկել, գորշգոյն ներկել։

Высѣчка ի. 1, տ. Высѣканіе; 2, փորագրութիւն, քանդակ. в. надписи не очень удачна; 3, մետաղեայով յօրինած ասամնաձև նաշխ զգեստի վերայ. 4, պարզպատէ քանդակակնիք մի, որով այլ և այլ արհեստական ծաղիկներ են զարկում թղթի վերայ. у цвѣточницъ много разновидныхъ высѣчекъ; -сѣчь (-сѣку -чешь -кутъ; անց. высѣкъ -кла, о), ся տ. Высѣкать, ся.

Высѣять (-сѣю -ютъ), ся տ. Высѣвать, ся & Высѣивать, ся.

Вытаиваніе ը. 1, հալուելը, հալչելը. 2, տաքացնելով հանելը. -таивать, -таять I, ը. հալուել, հալչել. въ ледникѣ весь лёдъ вытаялъ; 2, ռ. տաքացնելով հանել, դուրս բերել. в. сало изъ подсвѣчника.

Выталкиваніе ը. հրելով, 'բոթելով' դուրս գցելը, խրկելը. -талкивать, -толкать, -толкнуть ռ. դրնգելով, 'բոթելով' դուրս գցել, խրկել, վռնդել. его вытолкали изъ комнаты; -талкиваться, -толкнуться էր. հրմշտուելով, 'բոթուելով' դուրս գցուել, խրկուել։

Вытанцовывать տ. Выплясывать; -ся 1, տ. Выплясываться; 2,* յաջողուել, 'վրայ գալ'. дѣло вытанцовывается; мой романъ что-то не вытанцовывается.

Вытапливаніе ը. 1, տաքացնելը. 2, հալելը, հալելով ջոկելը. -тапливать, -топить ռ. 1, տաքացնել, վառել. в. баню; 2, հալել, հալելով զատել, ջոկել. в. сало изъ жиру; -ся էր. հալուել, հալուելով ջոկուել. զատուել. изъ сотовъ вытапливается мёдъ и воскъ.

Вытаптываніе ը. 1, տրորելը, կոխոտելը, ոտնատակ տալը. 2, տրորելով ցեխոտելը, աղտոտելը. -таптывать, -топтать ռ. 1, տրորել, կոխոտել, ոտնատակ տալ. лошади вытоптали всю траву; 2, տրորելով ցեխոտել, աղտոտել, կեղտոտել. вытопталъ весь полъ; 3,* որս. в. дичь ընկած որսը հալածել հազ, ոտքով բարձրացնել. -ся էր. 1, տրորուել, կոխոտուել, ոտնատակ տրուել. 2, տրորուելով ցեխոտուել։

Вытаращить (-щу -щатъ) տ. Таращить; -ся անդր. աչքերը մի բանի վերայ չռել։

Вытаривать, -торить ռ. գնալ-գալով կոխած, ճանապարհ ծեծել, բացել. -ся էր. 1, բացուել (ծեծուելուց), տրահանուել։

Вытаскать, ся տ. Вытаскивать, ся; -таскиваніе ը. դուրս քաշելը, դուրս հանելը. -таскивать, -таскать, -тащить ռ. 1, դուրս քաշել, դուրս հանել, դուրս բերել. в. якорь изъ воды; вытаскали всѣ доски изъ судна; рыбаки вытащили изъ воды огромную рыбу; *у него вытащили портмонэ, деньги изъ кармана; *в. кого-нибудь изъ грязи մէկին խայտառակ, անօթութեան դժբախտութիւնից ազատել. насилу *вытащилъ его прогуляться; 2, ռմկ. քաշել, ձգել (մազերից). в. за волосы; в. одежду շորը մաշել. -таскиваться 1, անդր. (միայն вытащиться) հազիւ հազ, Թէև դալով դուրս գալ. послѣ болѣзни едва вытащился на улицу; 2, էր. (вытаскаться) դուրս քաշուել, հանուել. մաշուել. одежда вытаскалась.

Вытачать ռ. կարել (երկու կողմից էլ)։

Вытачиваніе ը. I, 1, շինելը. 2, սրելը. 3, ուտելը, կրծելը. II. դուրս թափելը, ցօղելը. -тачивать, -точить ռ. I. 1, շինել, զործել, յօրինել (ճախարակագործի գործիքի վերայ). в. шашки изъ слоновой кости; 2, սրել, յեսանել (գր.). в. топоръ на точилѣ, ножикъ на брускѣ; 3, ուտել, կրծել. черви выточили дерево; II. դուրս տանել, դուրս թափել, դուրս հոսել. ցօղել. ծորեցնել. в. воду изъ бочки; -ся էր. I. շինուել, յօրինուել. սրուել. ուտուել, կրծուել. II. դուրս տանուել. ծորեցնուել։

Вытачка ի. շորի ստորոտի կողմից արած կարք։

Вытащить (-щу -щатъ), ся տ. Вытаскивать, ся.

Вытаять (-таю -ютъ) *անկ. գործ.* *ա.* Вытаивать.

Вытверживаніе *ց.* *սերտելը.* **-твёрживать, -твердить** (-жу -дятъ) *ն.* *սերտել.* всѣ ученикѝ вытвердили свои урóки; **-ся** *էր.* *սերտուիլ։*

Вытеблить (-лю -лятъ) *ն.* *դուրս քաշել, հանել, տանել։*

Вытеканіе *ց.* *դուրս հոսիլը, դուրս թափուիլը.* **-текать.** **-течь** *ց.* 1, *թափուիլ, տարահոսիլ, ծորալ.* вся водà вытекла изъ бóчки; глазъ *вытекáетъ *աչքը ուռչում է.* 2, *սկիզբն առնել, բղխել.* Невà вытекáетъ изъ Лàдожскаго óзера; 3. (*արտի մասին*) *կծղել, հասունութիւնից թափուիլ.* 4, *հետևել, յայտնուիլ. առաջանալ.* изъ обстоятельствъ дѣла вытекáетъ, что...; эта мысль естéственно вытекáетъ изъ предыдýщей; **-теклый** *ած.* *կաթեց կաթեց դուրս թափուած, տարահոսած, ծորած։*

Вытеребить (-блю -бятъ). **ся** *ա.* Теребить. ся *և* Вытерéбливать. ся; **-терéбливаніе** *ց.* *քանդելը, դուրս հանելը, փետելը.* **-терéбливать, -теребить** *ն.* *քանդել, դուրս հանել, շորթել, փետել. քաղել.* в. пóсконь; **-ся** *էր.* *քանդուիլ, շորթուիլ, հանուիլ, փետտուիլ. քաղուիլ։*

Вытереть (-тру -рутъ; *անց.* вытеръ -рла, о) *ա.* Терéть. ся *և* Вытирáть, ся.

Вытéрпливаніе *ց.* *տանելը, տոկալը. դիմանալը, համբերելը.* **-тéрпливать, -терпѣть** *ն.* *տանել, կրել, տոկալ, դիմանալ, համբերել, ժուժել, հանդուրժել.* гóродъ вытерпѣлъ продолжительную осаду; рáненый вытерпѣлъ операцію съ удивительною твёрдостію; дрéвніе христіáне вытéрпливали ужáсныя мучéнія за вѣру Христóву; **-ся** *էր.* *տանուիլ, կրուիլ.* **-терпѣть** (-плю -пятъ), **ся** *ա.* Терпѣть, ся *և* Вытéрпливать, ся.

Вытертый *բյ. ած.* *մաշուած, սրբուած.* в—ая монéта *երկար գործածութիւնից սրբուած, մաշուած դրամ.* в—ое плáтье *մաշուած, քրքրուած շոր.* в. *կամ* живóй огóнь *մի փայտի կտոր միւսի հետ շփելուց առաջացած կրակ, որ անում են կռապաշտներն։*

Вытёска *ի.* **-тёсываніе** *ց.* *տաշելը, կոփելը, կոփելը.* **-тёсывать, -тесать** (-тешу -шутъ) *ն.* *տաշել, կոփել, կոփել.* в. дóску; в. кàмень; **-ся** 1, *ռմկր.* *զոռով, գձուարութեամբ դուրս գալ, դուրս պրծնել.* насилу вытесался изъ толпы; 2, *էր.* *տաշուիլ, կոփուիլ, կոփուիլ։*

Вытечка *ի.* 1, *տարահոսում, տարաբխում.* 2, *առև.* *գաղտնի դուրս գալը անտառից, որքից և դուրս գալու ժամանակ թափած հեղուկը.* 3, *տարահոսում (տեղեգի), տեղեգի տարահոսած, վայր թափուած հեղուկը.* усýшка и вытечка винà *գինու ցամաքելուց և դուրս թափուելուց առաջացած պակասորդը.* **-течь** (-теку -течешь -текутъ; *անց.* вытекъ, -кла, о) *ա.* Вытекáть.

Вытираніе *ց.* 1. *շփելով ա. յղկելը. ողորկելը. ա. մաքրելը. սրբելը.* 2. *մաշելը.* **-тирáть, -тереть** *ն.* 1, *շփելով ա. յղկել, ողորկել, կոկել.* в. плиту; *բ, մաքրել. սրբել.* в. полъ; в. грязные сапоги; в. пыль; 2. *մաշել. սրբել (յետևանք գործածութեան).* в. серéбряную посýду; в. вóрсу на сукнѣ; 3, *ռմկ.* *ճնշելով դուրս դնել, խրկել, վանել.* егó вытерли изъ канцеляріи: **-ся** 1, *ռմկր.* *սրբուիլ. երեսն սրբել.* вытрись полотéнцемъ; *в. холóдной водой *սառը ջրով իր մարմինը շփել.* 2. *զոռով, հազիւ հազ մարդավարի ընկնել, փորը մէջ կրթուիլ, մաշուիլ.* онъ кóе-какъ вытерся въ людн; 3, *մաշուիլ, սրբուիլ. փայլը, խաւը կորցնել, (մազերի մասին) թափուիլ.* зýбья у пилы совсѣмъ вытерлись; вытерлось сукнó; 4, *էր.* *յղկուիլ, կոկուիլ. մաքրուիլ, սրբուիլ, մաշուիլ.* **-тирка** *ի.* *ա.* Вытираніе; вытирки *յ.* *տորոբելուց, 'տաշտպելուց' գոյացած մնացորդ. կարտոֆիլի ալիւրը, մնացորդը նշաան* (крахмáлъ) *հանելուց յետոյ։*

Вытискиваніе *ց.* *քամելը, ճզմելով հանելը.* **-тискивать, -тиснать** *ն.* *քամել, ճզել, ճզմելով հանել].* в. мàсло изъ орѣховъ; **-ся** *էր.* *քամուիլ. ճզուիլ.* **-тискъ** *ա.* 1, *ճզուածք, քամուածք.* 2, *տպատպութիւն.* **-тиснýть, -тиснить** (-ню -нятъ), **-тиснуть** *ն.* *տպել, դրոշմել, տպատպել (փորագրութիւնը, նաշխը ելն).* в. печàтный листъ *շարած տպագրական թերթը տպել.* в. монéту, медáль *դրամ, մեդալ տպել (կտրել).* **-ся** *էր.* *տըպուիլ, տպատպուիլ. կտրուիլ։*

Вытикать (-тку -ткешь -ткутъ). **ся** *ա.* Вытыкáть. ся II; **-тинуть, ся** *ա.* Вытыкáть, ся I.

Вытный *ած.* 1. *հողատաժնի, հողամասի.* 2, *փեշակով ընկած, հասած։*

Вытолачивать, -толочить *ն.* 1, *տրորել, կոխոտել, տրծմբել (արտը, խոտհարքը).* 2, *ծեծելով, տրորելով նսուցել, պղպտել։*

Вытолкать *ա.* Выталкивать; **-толкнуть, ся** *ա.* Выталкивать, ся; **-толочить** (-чу -чишь -чатъ) *ա.* Вытолàчивать; **-толочь** (-лку -лчешь -лкутъ; *անց.* вытолокъ -кла, о) *ն.* *տրորելով, կոխոտելով հանել, դուրս բերել։*

Вытопить (-плю -пятъ), **ся** *ա.* Топить, ся *և* Вытàпливать, ся; **-топка** *ի.* 1, *վառելը, տաքացնելը.* 2, *հալելը։* Вытопки *յ.* *հալած ճարպի տակը, մնացորդը, դիրտը, քաքը.* мàсляныя, сàльныя в.; **-топлять, ся** *ա.* Вытàпливать, ся.

Вытоптать (-пчу -пчутъ), **ся** *ա.* Вытàптывать, ся.

Вытопщикъ *ա.* *հալող.* в. сáла, вóрвани.

Выторачиваніе *ց.* 1, *եզրազարդելը.* 2, *թամբի [փոկերի] հանելը.* **-торачивать, -торочить** *ն.* 1, *եզրազարդել, շուրջը. բոլորը կարել, յօրինել.* в. пальтó кóтикомъ; 2. *թամբի [փոկերի]ց* (изъ торокóвъ) *հանել, վերցնել.* выторочи зáйца.

Выторговать (-гую -ютъ), **ся** *ա.* Выторгóвывать, ся; **-торгóвываніе** *ց.* *շահելը, օգուտ ստանալը (ծախսերից և կամ պրծան գնելուց).* **-торгóвывать, -торговать** *ն.* 1, *շահել, օգուտ ստանալ (պարտերը ծախսելուց).* за всѣми расхóдами выторговалъ въ годъ двѣ тысячи рублéй — *բոլոր ծախսերը դուրս եկած էն.* 2, *սակարկութեամբ տանելով շահել, արժանը զիջել.* выторговалъ рубль отъ продàжной цѣны; 3, *ռմկ.* *ձեռք բերել, յօգուտ իւր ստանալ.* **-ся** *էր.* *շահուիլ, ստացուիլ, ձեռք բերուիլ.* **-торжка** *ի.* *անկ. գործ.* *շահելը, ստանալը (սակարկութեամբ, զոռով).* в. бойцáмъ всегдà малà *զոռով բան չի ըլլիր։*

Выторить (-рю -рятъ), **ся** *ա.* Вытàривать, ся.

Выторможить (-шу -шатъ) *ն.* *ռմկ.* что у когó *մէկին ձանձրացնելով, մէկի 'գլխին տանելով' մի բան ստանալ, կորզել, խլել.* онъ у менѧ́ выторможилъ послѣднія дéньги.

Выторочать (-чу -чатъ) *ա.* Выторàчивать.

Выточить (-чу -чатъ), **ся** *ա.* Вытачивать, ся; **-точка** *ի.* 1, *ա.* Вытàчиваніе; 2, *փորուածք, ծակի մէջ ճիշտ փորած տեղը։* [*տակառ*։]

Выточникъ *ա.* *բս.* Linum flavum, *դեղին կը-*

Вытравить (-влю -вятъ), **ся** *ա.* Вытрàвливать,

ся; -травка ж. -травлéніе с. м. Вытрáвливаніе; -травленка ж. ապէ-նիւթերով արձնած, նաշխած ապակեակ. -трáвливаніе с. 1, արածացնելը (արտ, խոտհարք). 2, ապէ-նիւթով ջնջելը, ոչնչացնելը, հանելը. вытравлéніе плодá *րժ. դասա.* մայրական արգանդի պտուղը ոչնչացնելը, պառնելը. 3, արձնելը, ապէ-նիւթերով նաշխելը. -травлять, -трáвливать, -травить (-влю -вять) ն. 1, արածացնել (արտ, մարգագետինը, խոտհարքը). 2, ապէ-նիւթով (ѣдкимъ веществóмъ) ջնջել, ոչնչացնել. հանել. в. мышéй, насѣкóмыхъ; в. дикое мясо; в. ребёнка. плодъ *րժ. դասա.* մայրական արգանդում մանկանը, պտուղը ոչնչացնել. պառնել. 3, ապէ-նիւթով արձնել, նաշխել. նաշխ. նկար անել. в. на мѣди, на стáли; 4, պղնձէ տախտակի վերայ փորագրածը բարակեցնելով (крѣпкая вóдка) խորացնել կամ մաքրել. 5, *որս.* դուրս քշել, հրապուրելով դուրս բերել, դուրս քաշել. в. звѣря изъ лѣсу; 6, *ծովգ.* կծկած պարանը կամաց կամաց բաց թողնել, ‹լեա անել›. в. 20 сажéнъ канáту; -ся ։ր. 1, արածացնուել. 2, ջնջուել, ոչնչացնուել. 3, արձնուել, նաշխուել, նկարուել. 4, խորացնուել, մաքրուել. 5, դուրս քշուել, դուրս բերուել. -травнóй ած. ապէ-, այրիչ. в—óе вещество; в—óе винó խիստ բարկ, այրիչ օղի։

Вытрáниваніе с. 1, երրորդ անգամ հերկելը, վարելը. 2, երրորդ անգամ ծորելը, քաղելը. -трáнивать, -тронить ն. 1, երրորդ անգամ հերկել, վարել. 2, երրորդ անգամ ծորել, քաղել. -ся ։ր. 1, երրորդ անգամ հերկուել, վարուել. 2, երրորդ անգամ ծորուել, քաղուել։

Вытрамбовка ժ. տոփանելը, ամրացնելը (ծեծելով). -трамбóвывать, -трамбовать ն. (-бую -ютъ) ծեծելով ամրացնել, տոփանել. в. зéмлю, дорóгу.

Вытребованіе с. պահանջելը. -требовать (-бую -ютъ) ն. պահանջել, պահանջելով առնել։

Вытрезвительный ած. զգաստացուցիչ, լրջացուցիչ, ուշքի, խելքի բերող. в—ыя срéдства; -трезвить (-влю -вять), ся м. Вытрезвлять, ся; -(вы)трезвлéніе с. 1, լրջացնելը, սթափեցնելը, զգաստացնելը. ուշքի, խելքի բերելը. 2, լրջութիւն, լրջամտութիւն, սթափում, զգաստութիւն. -трéзвливать, -трезвлять, -трезвить (-влю -вять) ն. 1, հարբեցողութիւնից հետ պահել. 2, զգաստացնել, լրջացնել, ուշքի, խելքի բերել. սթափեցնել. насилу могли егó в. -ся 1, ան‑չ. զգաստանալ, լրջանալ, ուշքի, խելքի գալ (զգաստբերելով խմելուց), սթափուել. мой слугá пилъ цѣлыя двѣ недѣли, и теперь едвá вытрезвился; 2, ։ր. զգաստացնուել, լրջացնուել. ուշքի, խելքի բերուել, սթափեցնուել։

Вытрепать (-плю -плютъ), ся м. Вытрéпливать, ся & Вытрёпывать, ся; -трепка ժ. *ռմկ.* ծեծ, դաս, ‹քօթակ›, ‹գլխգց›. задáть в—у ծեծել, ‹քօթակել›, ‹գլխել›։

Вытрéпливаніе с. քերթելը, քերթելով ջոկելը, մաքրելը. -трéпливать, -трепать ն. 1, քերթել, քերթելով, գզգզելով մաքրել, ջոկել, հանել. в. кострику изо льна; 2,* քերթել, ծեծել. -ся ։ր. քերթուել, քերթուելով հանուել, մաքրուել, ջոկուել, գզուել. -трёпываніе, -трёпывать, ся м. Вытрéпливаніе, -вать, ся.

Вытроить (-рою -роятъ), ся м. Вытрáивать, ся; -тройка ժ. м. Вытрáиваніе.

Вытрусить (-шу -сятъ), ся м. Трусить, ся & Вытрýшивать, ся: -труска ժ. 1, թափ տալը, թօթափելը. 2, թափուածք, թափ տալու, թօթափելու, ընկածք. -трýшивать, -трусить ն. 1, թափ տալ, թօթափել. թափահարելով դուրս տալ, դուրս թափել. 2, *փոխ. ռմկ.* *что у когó զրկել, հագին հաց մնելից մի բան առնել, կորզել. -ся ան‑չ. & ։ր. թափահարուել, թօթափուել, թափ տրուել, ընկնուել։

Вытрясéніе с. թափ տալը, թափ տալով դուրս տալը, դուրս թափելը. ընկելը. -трясáть, -трясти ն. 1, թափ տալով դուրս տալ, դուրս թափել. в. мукý изъ мѣшкá; *вытрясти кармáнъ գրպանը պարպել, դատարկել, շատ փող ծախսել, ‹մախել›. 2, հարուածել, ցնցել, հալից գցել, ուժասպառ անել. меня всегó вытрясла лихорàдка; -ся. -трястись 1, ան‑չ. դուրս թափուել, վայր թափուել (ընցումից). весь овёсъ вытряхся изъ кýля; 2, թափահարուելով դուրս տրուել, դուրս թափուել, վայր տրուել. -тряска ժ. 1, թափահարելով դուրս տալը, դուրս թափելը. 2, ցնցելը, հարուածելը, հալից գցելը. -трясти (-су -сутъ; *անց.* вытрясъ -сла, о). ся м. Вытрясáть, ся & Вытрясывать, ся; -трясываніе с. м. Вытряска; -трясывать, ся м. Вытрясáть, ся.

Вытряхáть, ся м. Вытряхивать, ся; -тряхиваніе с. դուրս գցելը. վայր գցելը. -тряхивать, -тряхнуть ն. դուրս գցել, դուրս տալ, դուրս թափել, վայր գցել, վայր թափել, շաղ տալ. вытряхнулъ изъ кармáна мéлкія дéньги; -ся 1, ան‑չ. վայր ընկնել, դուրս թափուել. 2, ։ր. վայր գցուել, վայր նետուել։

Вытти (-выду -дутъ) м. Выйти.

Вытýливаніе с. դուրս ցցելը (թիկունքի). -тýливать, -тулить (-лю -лятъ) ն. դուրս ցցել (թիկունքը, մէջքը). вытулилъ спину.

Вытуплéніе с. բթացնելը, ‹փնջացնելը›. -туплять, -тупить (-плю -пятъ) ն. բթացնել, ‹փնջացնել›. вытупили всѣ ножи; ся 1, ան‑չ. բթանալ, ‹փնջուել›. 2, ։ր. բթացնուել, ‹փնջացնուել›։

Вытýриваніе с. դուրս քշելը, վանելը. խրկելը. -тýривать, -турить (-рю -рятъ). -турнуть ն. *ռմկ.* դուրս քշել, դուրս գցել, վանել, խրկել. незвàныхъ гостéй едвà моглú вытурить; -тýриваться, -туриться ։ր. դուրս քշուել, վանուել, խրկուել։

Вытушёвываніе с. տուշելը, տուշով (тушь) նկարելը, *նաՀ. ստուեր գցելը, ստուեր տալը. -тушёвывать, -тушевать (-шую -ютъ) ն. տուշել, տուշով (тушь) նկարել, *նաՀ. ստուեր տալ, ստուերագրել. -ся ։ր. տուշուել, ստուերագրուել. эти рисýнки вытушевались óчень хорошó.

Вытчикъ м. *Խզ.* Հողատէր, Հողադրամատէր։

Вытыкáніе с. 1, դուրս ցցելը. 2, հանելը, փչացնելը (սուր բանով). -тыкáть, I. вытыкáть, -ткнуть ն. 1, դուրս ցցել. 2, սուր բանով ծակել, հանել, փչացնել. ребёнокъ отъ недосмóтра вытнкнулъ себѣ лучинóй глазъ; -ся 1, ան‑չ. դուրս ցցուել, դուրս արձնուել. шила въ мѣшкѣ не утаишь; онó гдѣ-нибудь да вытнется непремѣнно; 2, ։ր. ծակուել, հանուել, փչացուել. II. вытыкáть, -ткать ն. 1, գործել, աւարտանել. въ одинъ присѣстъ выткалъ аршинъ пéстряди; 2, նաշխել, նաշխ, նկար յօրինել (գործելով). в. узóры, клѣтки; 3, գործելով վաստակել, աշխատել, վաստակել. въ цѣлый день выткалъ у хозяина полтину; -тыкáться ։ր. գոր-

ծածկել, ստորացնել, նուաստանալ. նուաստանալ, յոռեկնուիլ։

Выть ի. 1. Ռմգ. և ռմկ. հարստութիւն, հարստանալ. II. Արքայակ. Նախ. ա, ժամ, ժամանակ ճաշելոյ. ѣшь не ѣшь, а за в. почтýть (առծ). թ, ուտելոյ ց'ուտել տեղ ժամանակագրութիւնը, ճաշամէջ. по зимáмъ выти короткí; III. выть (вóю -ютъ; հրամ. вой). взвыть շ. 1, ոռնալ, կաղկանձել. вóлки, собáки вóютъ; в. вóлкомъ (գործն.) խիստ բարձր ձայնով լալ. ճչել, գէլ-խին վայ տալ. съ волкáми жить. по вóлчьи в. (առծ.). 2,* ոռնալ, բարձր ձայնով լալ. ողբալ, կականել. -тьё, á շ. ոռնոց, կաղկանձիւն։

Вытѣснéніе շ. դուրս դցելը. վանելը, խրկելը. -тѣснять, -тѣснить (-ню -нятъ) ն. 1, ճնշելով դուրս դցել. վանել, խրկել. егó вытѣснили изъ толпы́; 2,* ճնշում գործ դնելով արտաքսել, վանել, 'գլուխն ուտել'. егó вытѣснили изъ канцелярін; -ся 1, ստր. զոռով, հազիւ հազ դուրս գալ, դուրս պրծնել, շորթուել. насилу вытѣснился изъ толпы́; 2, կր. ճնշուելով դուրս դցուել. վանուել, խրկուել, արտաքսուել։

Вытютень ա. Вéтютень.

Вытеблить (-лю -лятъ) ա. Вытеблить.

Вытагать ն. ռմկ. գտել, պտտելով բացելով առանալ, շահել, խլել. онъ вытягалъ у сосѣда зéмлю: -тягáть, ся ա. Вытáгивать, ся.

Вытáгиваніе շ. 1, դուրս քաշելը. դուրս բերելը. 2, երկարացնելը, քաշելը (ծեծելով, տափակացնելով). в. прóволоки նաֆթուղ քաշելը. -тáгивать, -тянуть ն. 1, դուրս քաշել. քաշելով դուրս բերել, դուրս հանել. 2, ծծել. դուրս քաշել. плáстырь вытáгиваетъ гной изъ рáны; наложить компрéссъ, чтобъ вытянуло жаръ; 3, ձգել. տարածել. երկարացնել, լայնացնել. в. холстъ; вытянуть жилу — վնասել. 4, պրրկել. պարզել. գիլ քաշել, բացել. на кораблѣ вытянуть ужé весь такелáжъ. — Вытянуть фронтъ զօրաշարքը կարգաւորել, պատուորել. в. карнизъ Ճարտր.— քաշել, շինել. *вытяни егó хворостиной ռմկ. մի լաւ ճիպտով թակիր նորան. -ся 1, ստր. ձգուելով երկարիլ. լայնանալ. сукнó вытáгивается: холстъ вытянулся; мáльчикъ вытянулся երեխան մեծացել է, 'բոյ է քշել'. *лицó вытянулось դէմքն այլայլուեց. վրդովուեց. 2, ուղիղ, ձիգ կանգնիլ. в. въ стрýнку լարի պէս ձգուիլ. 3, ծովգ. նաւահանգստից դուրս գալ, դուրս քաշուիլ. 4, կր. դուրս քաշուիլ. քաշուիլ, ծծուիլ. ձգուիլ, պրկուիլ. -тяжка ի. 1, ա. Вытáгиваніе; 2, զգմ. ուղիղ, ձիգ կանգնելը. стоять въ в—у; стать на в—у: 3, քիմ. Extractum, բուսական, կենդանական, հողային մասերից քիմիական միջոցներով առաջացած նիւթ. 4, Լօշկկ. և ղերձկ. կոկիչ փայտ. 'պալիք'.

Вытяжнóй ած. 1, քաշող, ձգող, ծծող. в. плáстырь թարախահան պլեղանի, 'մհլամ'. в. клапáнъ բեռնակիր առյլապան. в—ая трýбы; 2, քաշուող, պարզուող, երկարացուող. в—ые сапоги ճոր վերայ ծալքեր ունեցող կօշիկներ, որոնք կարող են հարկաւոր գէպքում քաշուիլ, երկարացուիլ. 3, քիմ. հանած, քաշելով առացած. в—ыя вещества: -тянуть, ся ա. Вытáгивать, ся; вытянуть жрéбій ռմկ. վիճակ քաշել, վիճակ հանել։

Выудить (-жу -дятъ) ն. 1, կարթով բռնել, որսալ, ստանալ. что ты сегóдня выудилъ? Онъ выудилъ всю ры́бу изъ прýда; 2,* ռմկ. քաղել, վերցնել, գտնել. առնել, անդեկանալ. կորզել. откýда ты это выудилъ? այդ դու որտեղից գտար, որտեղից իմացար. в. у когó-нибудь дéньги որ և է մէկից դրամ կորզել. -ýживаніе շ. 1, կարթով ձուկ բռնելը, որսալը. 2,* քաղելը, իմանալը, անցնելանալը, հաւաքելը. -ýживать, -удить ն. կարթով ձուկ բռնել, ձուկ որսալ. *առանձին ճարպկութեամբ քաղել, իմանալ, տեղեկանալ, ձեռք բերել։

Выутюживаніе շ. արդուկելը. -утюживать, -утюжить (-жу -жатъ) ն. արդուկել. я выутюжила вáшу косы́нку: выутюжили всё бѣльё; *в. спи́ну, бокá մէջքը, կողքերը ջարդել, խիստ ծեծել. -ся կր. արդուկուիլ։

Выучекъ, чка ռմկ. -учень, чня ա. շրջանաւարտ աշակերտ (անուանում է այսպէս ուսուցիչը իր աւարտած աշակերտին). -ученикъ ա. իր պարտաւորութիւններից մէջ մէկին քայլ առ քայլ հետեւող մէն, 'ուխտու'. -ýчиваніе շ. 1, ուսուցանելը, հրահանգելը. 2, ուսանելը, սովորելը. -ýчивать, -учить (-чу -чатъ) ն. 1. когó ուսուցանել, սովորեցնել, կրթել, հրահանգել, վարժեցնել. в. игрáть на скри́пкѣ; я тебя́ *выучу ես քեզ ցոյց կտամ, ես քեզ խելքի կբերեմ. 2, что սովորել, ուսանել. сегóдня всѣ ученики́ выучили хорошó свои́ урóки; -ся ստր. чемý (կամ անորոշ դերբայով) սովորել, ուսանել. онъ скóро выучился грáмотѣ: выучился читáть и писáть; в. у когó чемý մէկից մի բան սովորել, օրինակ առնել. онъ выучился у своегó отцá смотрѣть на всѣхъ исподлóбья; 3, կր. սովորուիլ, ուսանուիլ. ուսուցանուիլ, սովորեցնուիլ. -учка ի. 1, սովորեցնելը, ուսուցանելը, հրահանգելը. 2, սովորելը, ուսանելը. на в—у սովորելու, աւարտելու պայմանով. этотъ мáльчикъ óтданъ портнóму на в—у: -учъ ա. Выучекъ և Выучень.

Выфрантиться (-чусь -тятся) ստր. պճնուիլ, պճնամոլութեամբ զուգուիլ, զարդարուիլ, պաճուճուիլ։

Выхáживаніе շ. 1, դուրս ելնելը, դուրս գալը, դուրս գնալը. 2. շատ գնալ-գալով շահելը, ստանալը. -хáживать 1, շ. դուրս գալ, դուրս ելնել (ժամանակ առ ժամանակ). 2,* ն. (выходить) աշխատել ստանալ, շահել, ձեռք բերել (իր կամ ուրիշի համար). в. себѣ чинъ; в. мѣсто пріятелю; не выхáживай ничегó несправедли́ваго; 3, (сов. видъ-ը выходить) դայեկել. սնուցանել. մեծացնել, զգուել. խնամելով հիւանդութիւնից ազատել. ня́нька всѣхъ дѣтéй вы́ходила: в. больнóго, рáненаго; онъ былъ бóленъ, но егó вы́ходили—խնամքով, հոգացողութեամբ ազատեցին. в. жеребёнка, телёнка բուծանել, մեծացնել. 4, ծովգ. դուրս քաշել, դուրս հանել, վեր քաշել, բարձրացնել. в. якорь на шпи́лѣ; в. канáтъ; 5, շրջել, ման գալ. պտտել. я выходилъ съ охóтникомъ всѣ болóта; -хáживаться, -ходиться շ. 1, (անասունների մասին) գէրանալ, 'շողանալ', 'առզիլ', լցուիլ (լաւ արածելուց). 2, (հիւանդի մասին) կամաց կամաց առողջանալ, կազդուրուիլ, լաւանալ—Пи́во вы́ходилось գարեջուրը եփուել նստել է։

Выханжить (-жу -жатъ) ն. կեղծ բարեպաշտութիւն, քսուութիւն անելով, քծնելով շահել, ստանալ։

Выхáпывать, -хапать, -хапнуть ն. խլել, շորթել,

կորզել. -ся կր. խլուել, շորթուել, կորզուել։

Вы́харкиваніе չ. դուրս թքելը. -харкивать, -харкать, -харкнуть ն. դուրս թքել, դուրս ժայթքել. выхаркнулъ изъ горла кость; -ся 1. չ. խուխը, մաղասը եւ դուրս թքելով ազատուել, հանգստանալ. насилу я выхаркался; 2 կր. դուրս թքուել, դուրս ժայթքուել։

Вы́хваливаніе չ. գովելը, գովաբանելը, ներբողելը. -хваливать, -хвалить (-лю -лятъ); -хвалять ն. գովել, գովաբանել, ներբողել, գրուատել. -ся 1, անդր. ինքն իր գլուխը գովել, գովաբանել. 2, կր. գովաբանուել, գրուատուել։

Вы́хвастываніе չ. պարծենալով շահելը, ստանալը, ձեռք բերելը. -хвастывать, -хвастать ն. պարծենալով շահել, ստանալ, ձեռք բերել. в. помощь, одобреніе, награду; -ся կր. պարծենալով շահուել, ստացուել, ձեռք բերուել։

Вы́хватать ն. խլել, շորթել, կորզել (մի քանի անգամ ձանկեր անելով, քաշկռտելով). -хватить (-чу -тятъ) ն. խլել, շորթել, կորզել (միանգամից). -хватка ի. -хва́тываніе չ. դուրս քաշելը, խլելը, շորթելը, կորզելը. -хва́тывать, -хватать, -хватить ն. 1. ճարպիկ կերպով դուրս քաշել, դուրս հանել, խլել, շորթել, կորզել. в. кого изъ воды; в. шпагу; 2,* ճարպկութեամբ, այծով թափել, ազատել. в. изъ бѣды; -ся կր. դուրս քաշուել, դուրս հանուել, խլուել, շորթուել, կորզուել. -хваченный բյ. ած. [արտագրուած] դուրս քաշած, դուրս հանած, խլած, շորթած. *эта сцена точно выхвачена изъ жизни —իսկութեամբ առնուած է կեանքից։

Вы́хва́щивать, -хвостить (-щу -стятъ) ն. кого ռմկ. գործ. այն էլ միայն сов. видъ-ը) մաքրել. խարազանել. բաղանիքում աւելով ծեծել։

Выхе́ривать տ. Выхѣривать.

Вы́хитриваніе չ. խորամանկութեամբ ստանալը. -хитривать, -хитрить (-рю -рятъ) ն. խորամանկութեամբ ստանալ, ձեռք բերել, կորզել. ты у меня ничего не выхитришь.

Вы́хлёбываніе չ. 'հում անելը', խմելը, ուտելը. -хлёбывать, -хлебать, -хлебнуть ն. 'հում անել', հում անելով ուտել, խմել. выхлебалъ тарелку щей; в. яйцо всмятку; -ся կր. 'հում անուել', հում անուելով խմուել, ուտուել։

Вы́хлёстываніе չ. 1, ծեծելը, ծեծելով. մաքրելով հանելը. 2, դուրս թափելը (յանկարծ). -хлёстывать, -хлестать, -хлеснуть ն. 1, ծեծել. ծեծելով, մաքրելով հանել, թափ տալ. в. пыль изъ чего; 2, խփելով, մտրակելով հանել, մեռնել. выхлеснулъ мальчику глазъ жгутомъ; 3. յանկարծ թափել, դուրս ածել, ցայտեցնել (հեղուկը). выхлесни воду изъ стакана; -ся կր. ծեծուելով հանուել, թափ տրուել. յանկարծ դուրս ածուել, ցայտեցնուել։

Вы́хлопатываніе չ. ջանալով շահելը, ստանալը. -хлопатывать, -хлопотать (-почу -чутъ) ն. ջանալով, ճիգ թափելով շահել, ստանալ. в. рѣшеніе дѣла въ свою пользу; онъ выхлопоталъ награды своимъ чиновникамъ; -ся կր. շահուել, ստացուել (ջանքով. աշխատանքով)։

Вы́хлыснуть տ. Выхлеснуть.

Вы́хлюстать ն. ռմկ. ցեխոտել, կեղտոտել (շորը). -ся կր. ցեխոտուել։

Вы́хныкать (-чу -чутъ) ն. լալով, աղաղակով [շահել, ստանալ։

Вы́ходецъ, дца ա. 1. եկուոր, պանդուխտ, նժդեհ, գաղթական. в. изъ-за границы; II, Նւզ. պոտրիկ տեսք, գանակ, եւլ։

Выходи́ть (-жу́ -хо́дятъ) вы́йти ն. ռմկ. вы́йти չ. 1, դուրս գալ, դուրս գնալ, դուրս ելնել. ընկել, արտահոսել. յայտնուել. войско вышло изъ лагеря; Нева выходитъ изъ Ладожскаго озера; изъ носу вышло много крови; книга вышла изъ печати կամ вышла ե կամ вышла въ свѣтъ գիրքը մամուլից անկից լոյս տեսաւ. окна выходятъ на дворъ պատուհանները բակն են դուրս գալիս. *вы́йти наружу յայտնուել, երեւան գալ. в. изъ службы պաշտօնը թողնել. в. въ отставку հրաժարական տալ. в. изъ употребленія, изъ обычая գործածութիւնից, սովորութիւնից ընկնել, դուրս գալ. вышло изъ ума, изъ памяти, изъ головы մտքից ընկաւ, մոռացայ. рѣка вышла изъ береговъ գետը [վարարելով] ափերից դուրս է եկել. выйти изъ предѣловъ умѣренности, благопристойности: в. изъ повиновенія ըմբոստանալ, անհնազանդ դառնալ. в. изъ пелёнъ, изъ малолѣтства տղայութեան հասակը անցկացնել. в. изъ терпѣнія; в. въ люди մարդ դառնալ. выходить изъ себя կատաղել, 'գազազել'. 2. դուրս գալ, գոյանալ. изъ куска матеріи вышли двѣ пары платья; изъ этого ничего не выйдетъ; 3, в. чѣмъ յաջողուել, լաւ, յաջող դուրս գալ. лицомъ не вышелъ դէմքը տգեղ է. ростомъ не вышелъ հասակ չունի, կարճահասակ է. чиномъ не вышелъ չկարողացաւ աստիճան, չին ստանալ։ Выходитъ դէմ. դուրս է գալիս, բանից դուրս է գալիս. (որ). выходитъ, что онъ совсѣмъ не такъ бѣденъ, какъ я думалъ; 4, սպառուել, 'հատանել', վերջանալ, ծախսուել. вышелъ весь хлѣбъ; запасы выходятъ; много денегъ выходитъ на удовольствія—գնում, ծախսուում է. 5, (ժամանակի մասին) անցնել, վերջանալ. выходитъ срокъ; срокъ вышелъ.— Вышла печь ռմկ. հացը հանգաւ. 6, вы́йти замужъ. կամ вы́йти за кого-либо ամուսնանալ, պսակուել, կարգուել. մարդու գնալ (միայն կանանց մասին, հմմ. Жениться); 7. вы́йти въ кого մէկի 'կուռը գցել', մէկին նման ծնուել, դուրս գալ. «дочь ихъ вышла не въ своихъ родителей».

Вы́ходить (-жу -ходятъ), ся տ. Выха́живать, ся.

Вы́ходка ի. 1, դուրս գալը. դուրս ցնդելը. դուրս ելնելը. 2. յարձակում, կծու խօսքեր. 3, ռմկ. ձայնի ելեւէջը, դեղգեղանք. 4, արւեստ. քամբակէ գործուածքի (ситепъ) մշակումը, գործումը. -ходно́й, -ходный ած. 1. ելքի, ելնելու. դուրս գալու. в—ая дверь; 2, յաջող, լաւ, շահաւէտ, արդիւնաւէտ. 3, այգեգ. որից ամբողջ իր դուրս կգայ. в—ое дерево ծառ, որից քանկացած իրր ամբողջովին (ասանց կտորների) շինել կարելի է. 4, տպագր. в. листъ գրքի առաջին (վերտառութեան) երեսը։—Выходной паспортъ, видъ անցագիր մի աշխարհութիւնից միւսը գաղթելու, անդրփոխուելու. в—ые промыслы— Отхожіе промыслы (տ. Отхожій); в. актёръ անգեր դերասան (որ ներկայացման ժամանակ մի քանի անգամ բեմ է դուրս գալիս շատ կարճ խօսքով կամ առանց խօսքի). в—ая роль դատարկ, չնչին դեր, խաղ։ Выходныя деньги հրաժարագրամ (որ մի առեւտրականը տալիս է միւսին այն պայմանով, որ վերջինս իւր խանութը մեկ կամ մօտերքը նման խանութ չբանայ. в—ыхъ (կամ

(отступныхъ) за лавку дано столько-то рублей; в—ыя книги Տնտ. մատեաններ, որոնց մէջ ստ-բերքի բացակայութիւնները նշանակուած էին։

Выходъ м. 1, դուրս գալը, դուրս գնալը. դուրս ելնելը, ելք. в. замужъ մարդու գնալը, պսակուիլը. в. книги գրքի հրատարակութիւնը, լոյս տեսնելը. 2, հանդիսաւոր ընդունելութիւն (արքունիքներում, եկեղեցական արարողութիւններում). 3, ելք, դուռ, ծակ (դուրս գալու). въ домахъ бываетъ несколько в—овъ; знать всѣ входы и *в—ы ռմկ. ամէն ծակուծուկ իմանալ, իր գործերը լաւ սարքել, դրսել. 4,* ելք, ճար, միջոց, հնար (դժուար դրութիւնից, վտանգից ազատուելու). ему другого в—а не было; 5, Տնտ. նկուղ, ներքնատուն. винный, рыбный в. Выходы, овъ & выхода, овъ յ. Կովկասի մօտերքում ընդարձակ ստացուածներ, առաւելապէս ծով գետերով, որոնց մէջ հարկերը (տասնեակ) ող են գնում. 6, Տուրք բանկերից (օր. ղալյանատներից) ստացուած զուտ արդիւնքը. выходы вина были довольно выгодны այգեգործութիւնը բաւականին արդիւնաւէտ էր. в. масла изъ сѣмянъ былъ скуденъ; рожь нынче хороша, но в. плохъ այս տարի հաճարի արտերը լաւ են, բայց հատիկը վատ, նուազ է. 7, Եկղ. великій в. վերաբերում (սուրբ ընծայի). малый в. վերաբերում (աւետարանի). 8, Ծովգ. ա, (Կովկասի ատաղձի նաւերի վերայ) նաւի յետևի կողմից դուրս պրծած չինք, բարձրութիւն. բ, крюйтъ-камерный в. նա-րասենեակ. 9, Թատր. մուտքարան. 10, Տնտ. ճորտերի մի կալուածատէրերից միւսին անցնելը (օրինական ճանապարհով). 11, Տնտ. ռոճիկ, տուրք, որ ամեն իշխանները (նախարարները) վճարում էին թագաւորական գանձին. 12, տ. Отступное.

Выхожденіе ւ. դուրս գալը, ելնելը, ելքը։

Выхоженный բյ. ած. 1, ջանքով ստացուած, ձեռք բերուած. 2, գգուած, գրգուած. խնամքով, հոգատարութեամբ բժշկած, ապաքինած. в—ая лошадь; 3, շրջած, ման եկած, ամէն կողմից այցելած. эти мѣста много выхожены вдоль и поперёкъ.

Выхолаживаніе ւ. սառեցնելը, պաղեցնելը, ցրտեցնելը. -холаживать, холодить ն. սառեցնել, պաղեցնել, ցրտեցնել. отворяя безпрестанно двéри на дворъ, выхолодилъ всѣ покои; -ся չբ. սառեցնուել, պաղեցնուել, ցրտեցնուել։

Выхолащиваніе ւ. մալելը. կրտելը. -холащивать, -холостить ն. մալել, կրտել, որձատել. в. лошадь; -ся չբ. կրտուել, մալուել, որձատուել։

Выхоливать, -холить (-лю -лятъ) ն. գրգել, գգուել, փայփայելով պահել, մեծացնել. в. дитя.

Выхолодить (-жу -дятъ), ся տ. Выхолаживать, ся.

Выхолостить (-лощу -стятъ), ся տ. Выхолащивать, ся.

Выхорашивать, -хорошить (-шу -шатъ) ն. кого զուգել, զարդարել, պաճուճել, պճնել. -ся անդր. զուգուել, զարդարուել, պաճուճուել, գեղեցկանալ։

Выхохатывать, -хохотать (-чу -чутъ) ն. 1, ծիծաղել մի բանի վրայ, հահաչելով ծաղրել մի բան. 2, հահաչելով խրկել, վանել, դուրս քշել։

Выхрапка ի. ռմկ. խռմփոց, խոր քուն. задать в—у խռմփալ. խոր քնել. -храпѣться (-плюсь -пятся) չ. խռմփալ, երկար քնելով քունը կատարել։

Выхуливать, -хулить (-лю -лятъ) ն. հայհոյել, անարգել, անգոսնել, ցեխը կոխել. -ся չբ. անարգուել, անգոսնուել։

Выхухолевый տ. Выхухолій 2; -хухолій, лья, лье ած. 1, մուշտակաբերի ործնչակի. в. запахъ; 2, սորտ մուշտակից շինած, պատրաստած. в—ья опушка; -хухоль ի. 1, Կնդ. Myogale moschata, մուշտակաբեր ործնչակ. 2, Վճռկ. մշկամկան (Fiber zibethicus) «մուշկեր» (մուշտակը). -хухольный սկւ. գոծծ. տ. Выхухолій.

Выхѣриваніе ւ. գծերն խաչ քաշելը. առհ. ջնջելը. -хѣривать, -хѣрить (-рю -рятъ) ն. գրածի, պատմածի գծերն խաչ քաշել (хѣръ տառի ձևով). առհ. ջնջել. -ся չբ. ջնջուել։

Выцарапать, ся տ. Выцарапывать, ся; -царапнуть տ. Выцарапывать; -царапываніе ւ. քերելը, ճանկռելը, ճանկռտելը, պոկելը. -царапывать, -царапать, -царапнуть ն. քերել, ճանկռել. ճանկռտել. պոկել. кошка выцарапала собачёнкѣ глаза; -царапываться, -царапаться 1, անդր. ճանկերով բռնելով, ճանկռտելով դուրս գալ. насилу *выцарапался (изъ такой-то бѣды) դժուար դուրս եկաւ, ազատուեցաւ (այս ինչ դժբախտութիւնից). 2, չբ. ճանկռտուել, քերուել, պոկուել։

Выцвѣлый ած. 1, ծաղկած, բացուած, փթթած. в—ая яблонь; 2, գոյնը կորցրած, գոյնը գցած, խունացած. в. соболь; -цвѣсть (-ѣту тутъ; անց. выцвѣлъ -ла, о) տ. Выцвѣтать; -цвѣтаніе ւ. 1, ծաղկելը, փթթելը, բացուելը. 2, գունաթափուելը, գոյնը կորցնելը, խունանալը. -цвѣтать, -цвѣсть ւ. 1, ծաղկել, փթթել, բացուել. рожь выцвѣла; 2, գունաթափուել, գոյնը գցել, գոյնը կորցնել, խունանալ. куница выцвѣла կզաքիսը մուշտակը փոխել է. платье выцвѣло շորը խունացել է. -цвѣтеніе տ. Выцвѣтаніе.

Выцѣживаніе ւ. ծորեցնելը, ածելը, թափելը (գինու, օղու). -цѣживать. -цѣдить (-жу -дятъ) ն. 1, ծորեցնել, ածել, թափել. в. пиво изъ бочки; *в. сквозь зубы несколько словъ անհաճութեամբ մի քանի խօսք ասել. 2, ռմկ.* խմել, ‘ցցել‘, պարպել. онъ выцѣдилъ цѣлую бутылку вина; -ся չբ. ածուել, թափուել, դուրս թողնուել. квасъ выцѣживается.

Выцѣловать (-лую -ютъ) ն. 1, խանդով շատ անգամ համբուրել, պաչել, պաչպչոել. мать выцѣловала лицо, руки и ноги своего дитяти; 2, համբուրելով շահել. ստանալ. дитя выцѣловало позволеніе на прогулку; 3, Տնտ. երդուելով և խաչը համբուրելով դատաստանի առաջ իր պահանջը ստանալ։

Выцѣпить (-плю -пятъ), ся տ. Выцѣплять, ся; -цѣпка ի. -цѣпленіе ւ. հանելը (շղթայից, օղակից, կարթի միջից). -цѣплять, -цѣпить ն. հանել (շղթայից, օղակից, կարթից). -ся 1, անդր. դուրս գալ, դուրս պրծնել. цвѣтокъ выцѣпился изъ волосъ; голубь выцѣпился изъ силка; 2, չբ. հանուել, լուծուել, ազատուել։

Вычаливаніе ւ. ջրից հանելով կապելը. -чаливать, -чалить (лю -лятъ) ն. ջրից հանելով կապել. в. судно на берегъ; -ся չբ. ափ հանուելով կապուել։

Вычеканиваніе ւ. տպելը, ‘կոխելը‘, կտրելը (դրամ). -чеканивать, -чеканить (-ню -нятъ) ն. տպել, ‘կոխել‘, կտրել. в. медаль, монету; *в. слова—պարզ կերպով արտասանել. -ся չբ. տպուել, ‘կոխուել‘, կտրուել (դրամի մասին). -чеканка ի. տ. Вычеканиваніе.

Вычелъ -чла, о տ. Вычесть.

Вычёрчиваніе ւ. ջնջելը, հանելը (ցուցակից).

-чёркивать, -черкнуть ն. ջնջել, հանել, դուրս գծել (ցուցակէն). вычеркнулъ цѣлую страницу изъ моей бумаги; в. изъ списковъ убитаго въ сраженіи; -ся չբ. ջնջուիլ, հանուիլ (ցուցակէն)։

Вычерненіе, -чёрниваніе չ. 1, սեւցնելը. սեւ դեղով ներկելը. 2, աղտոտելը, կեղտոտելը. 3, ջնջելը. **-чернивать, -чернить** (-ню -нятъ) ն. 1, սեւցնել, սեւ դեղով ներկել. в. сапоги ваксою; 2, կեղտոտել, աղտոտել, մրոտել. онъ вычернилъ всё своё бѣльё; 3, ջնջել (թանաքով). в. строку; в. статью; **-ся** 1, անդր. սեւնալ, աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ, մրոտուիլ. весь вычернился сажею; 2, չբ. սեւցնուիլ. կեղտոտուիլ. ջնջուիլ (թանաքով)։

Вычерпать, ся տ. Вычёрпывать, ся; **-черпка** ի. **-чёрпываніе** չ. հանելը. հանելով պարպելը, դատարկելը. **-черпывать, -черпать, -черпнуть** ն. 1, հանել, դուրս ածել, պարպել, դատարկել, սպառել. вычерпали всю воду изъ ушата; 2,* հիմնովին, խորապէս ուսումնասիրել, սպառել. **-ся** չբ. հանուիլ, սպառուիլ։

Вычерчиваніе չ. նկարելը. **-черчивать, -чертить** (-чу -ртятъ) ն. 1, գծել, նկարել. в. завитокъ капители; 2, նկարելով, գծելով դադրել, աշխատել, վաստակել. **-ся** չբ. գծուիլ, նկարուիլ։

Вычесать (-шу -шутъ), **ся** տ. Вычёсывать, ся; **-чёска** ի. 1, սանտրելը. 2, գզելը, ծեծելը, քերքերելը (կտաւի). в ы ч е с к и յ. սանտրած կամ գզած, ծեծած բանի մնացորդը. льняныя в. ծեծած կտաւատի մնացորդը։

Вычесть (-чту -чтутъ; անց. вычелъ, -чла, о), **ся** տ. Вычитать, ся.

Вычёсываніе չ. 1, սանտրելը. 2, ծեծելը, գզելը քերքերելը (կտաւը). **-чёсывать, -чесать** ն. 1, սանտրել, սանտրելով մաքրել, կրտել. в. себѣ голову, волосы, косу; в. лёнъ կտաւը սանտրացնել. в. хлопчатую бумагу բամբակը սանտրելով մաքրել. 2, գզել, քերքերել, ծեծել, քերքերելով, ծեծելով հանել. в. кострику изо льна; 3, սանտրելով, սանտրը տալով, աշխատել, վաստակել. **-ся** 1, անդր. սանտրուիլ, իր գլուխը, մազերը սանտրել. 2, չբ. սանտրուիլ, ծեծուիլ, քերքերուիլ։

Вычетный ած. զեղչած, հանած. в—ыя деньги; **-четъ** ա. 1, զեղչ, հանում, զեղչում, բարձում. в. изъ жалованья; за в—омъ осталось двѣсти рублей պարտքը զեղչելով մնաց 200 ռ. 2, տ. Исчисленіе.

Вычиниваніе չ. կարկատելը, ուղղելը. **-чинивать, -чинить** (-ню -нятъ) ն. կարկատել. ուղղել. в. домъ; в. обувь, бѣльё; **-ся** չբ. կարկատուիլ, ուղղուիլ. **-чинка** ի. կարկատելը, ուղղելը. заняться в—ой бѣлья.

Вычисленіе չ. 1, հաշուելը, հաշուելով իմանալը. 2, հաշիւ. **-числитель** ա., **-числительница** ի. հաշուող, հաշուարար, -ուհի. **-числять, -числить** (-лю- лятъ) ն. հաշուել, «հէսապ անել», հաշուելով, թուելով դուրս բերել, իմանալ. вычислить, сколько употреблено денегъ на постройку; в. солнечное, лунное затменіе; **-ся** չբ. հաշուիլ, «հէսապ անուիլ», հաշուելով իմացուիլ։

Вычистить (-чищу -стятъ), **ся** տ. Вычищать, ся; **-чистка** ի. մաքրելը, սրբելը։

Вычитаніе չ. 1, հանելը, զեղչելը. 2, Թուաբ. հանում. в. цѣлыхъ чиселъ, дробей; **-читать, -честь** ն. 1, Թուաբ. հանել. 2, հանել, զեղչել. в. деньги изъ жалованья; в. изъ заработка за прогульные дни; (вы)**читать** տ. Вычитывать; **-читаться, -честься** չբ. 1, Թուաբ. հանուիլ. 2, հանուիլ, զեղչուիլ. **-читываніе** չ. 1, կարդալը, կարդալով իմանալը. 2, կարդալով գտնելը, աշխատելը. 3, յանդիմանելը. **-читывать, -читать** ն. 1, կարդալ, կարդալով իմանալ, տեղեկանալ. я вычиталъ это въ газетахъ (կամ изъ газетъ); 2, կարդալով գտնել, վաստակել, աշխատել. я вычиталъ десять рублей на псалтыри; 3, բոլոր զանցառութիւնները թուելով յանդիմանել, նախատել. я ему всё вычиталъ.

Вычихиваніе չ. փռնգտալով քթից դուրս գցելը. **-чихивать, -чихать, -чихнуть** ն. փռնգտալով (փռշտալով) քթից դուրս գցել, դուրս հանել. **-ся** 1, անդր. մի քանի անգամ փռնգտալ, (փռշտալ), փռնգտալ պրծնել. насилу я вычихался; 2, չբ. փռնգտալով դուրս գցուիլ։

Вычищалка ի. Թիակ՝ աղօրը, խոփը քերելու, մաքրելու. **-чищать, чистить** ն. մաքրել, սրբել. в. платье; в. посуду; **-ся** 1, անդր. մաքրուիլ, սրբուիլ, ինքն իրան մաքրել, սրբել. вычистился отъ грязи; 2, չբ. մաքրուիլ, սրբուիլ. -(вы)**чищеніе** չ. մաքրելը, սրբելը։

Вычка տ. Вячка.

Вычура Հոլ. պճնամոլ անձ. в ы ч у р ы յ. 1, սեթեւեթեալ, արհեստական եւ անճաշակ նաշխեր, նկարներ այլեայլ գործուածքների եւ իրերի վրայ. одѣяло, рукавицы съ в—ами; 2* քմահաճութիւն, եղջերուաքաղ, «յաղպրներ»։

Вычурить (-рю -рятъ) ն. 1, (բառ ռամկաբարբառային) չար աչքից, քամբախտութիւնից ապահովել (чуръ խօսքով). 2, (խաղի մէջ) հանել, ի բաց առնել։

Вычурный ած. 1, նաշխաւոր, նաշխերով, նկարներով. 2, սեթեւեթեալ, շինծու, արհեստական, անճաշակ. в—ыя слова.

Вычухаться անդր. ռմկ. 1, ուշանալ, զգաստանալ, սթափուիլ քնից. 2, կազդուրուիլ։

Вышариваніе չ. տակն ու վրայ անելը, քունջ ու պուճախ որոնելով գտնելը. **-шаривать, -шарить** (-рю -рятъ) ն. խարխափել, տակն ու վրայ անել, քունջ ու պուճախ ընկնելով խուզարկել, որոնել, գտնել. мошенники вышарили всѣ карманы; *вышарить дѣло մտացութեան, արհամարհանքի մատնուած գործը հրապարակ հանել, վերանորոգել. **-ся** չբ. խարխափուիլ, տակն ու վրայ արուիլ, որոնուիլ, գտնուիլ։

Вышаркиваніе չ. կոխկռտելը, մաշելը. *քծնելով, ստորաքարշութեամբ ստանալը, շահելը. **-шаркивать, -шаркать** ն. 1, կոխկռտել, մաշել. весь полъ вышаркалъ; 2,* մէկի շէմքը մաշելով, ստորաքարշութեամբ ստանալ, շահել. онъ вышаркалъ себѣ хорошее мѣсто; **-ся** չբ. կոխկռտուիլ, մաշուիլ. *ստորաքարշութեամբ ստացուիլ, շահուիլ։

Вышатываніе չ. ժամ տալով, Թափահարելով խախտելը, տեղահան անելը. **-шатывать, -шатать** ն. ժամ տալով, Թափահարելով աշխատել խախտել, տեղահան անել. в. столбы у забора; **-ся** 1, անդր. вышататься по всему свѣту ամբողջ աշխարհը շրջել, ամէն տեղ Թրև գալ. 2, չբ. Թափահարուելով խախտուիլ։

Вышвыривать, -швырять, -швырнуть ն. դուրս շպրտել (մեծ. ծանր իրերը)։

Вышгородъ տ. Вышеградъ; Յմմ. Акрополь.

Выше *мб. և ն. բարձր.* 1, *աւելի բարձր, աւելի վեր, բարձր քան.* онъ в. меня́ цѣ́лою головою; орёлъ летаетъ в. я́строба; объ этомъ сказано было в. *գորա մասին վերև ասացուած.* в. силъ *ոյժերից վեր.* 2,* *աւելի բարձր, վեհ, գառնապէս. աւելի թանկ.* четверть муки́ в. ни́жнѣйшей цѣны не продава́лась. Подыма́й выше *ածկ. դեռ մյռւեզ ես, դեռ հեռու ես։*

Вышегра́дъ *ա. Տեղ. միջնաբերդ, քաղաքաբերդ, բերդաքաղաք։*

Вышеизло́женный *մծ. վերև նկարագրած, վերև բացատրած.* -**внесённый** *մծ. վերև յիշած, վերև անուանած։*

Выщелу́шивать, -шелуши́ть (-шу -шатъ) *ն. կեղևից կեղևը, կճեպը հանել, մաքրել.* -**ся** 1, *մնջք. կեղևից, պատյանից, կճեպից դուրս գալ, վայր ընկնել.* спѣлые орѣхи выщелу́шиваются сами собою; 2, *կր. կլպուել, կճեպուել։*

Вышелъ, шла о *ա.* выйти.

Вышеписанный *մծ. վերև յիշած, անուանած.* -**объявленный** *մծ. վերև յայտնած.* -**означенный** *մծ. վերև նշանակած.* -**писанный** *մծ. վերագրեալ.* -**поименованный** *ա.* Вышеименованный; -**показанный** *մծ. վերև ցոյց տուած.* -**помянутый** *մծ. վերյիշեալ, վերև յիշած.* -**приведённый** *մծ. վերև տաս ըերած, մէջ բերած.* -**речённый** -**сказанный** *մծ. վերև ասած, յիշած.* -**упомянутый** *ա.* Вышепомянутый.

Вышиба́ніе *չ. զարկելով դուրս գցելը, դուրս փրցնելը, դուրս պրծցնելը.* -**шиба́ть, -шиби́ть** (-бу -бутъ; *անց.* вышибъ -бла, о) *ն. զարկելով դուրս գցել, դուրս փրցնել, դուրս պրծցնել.* в. око́нницу; онъ вышибъ у меня изъ рукъ кни́гу; в. ба́бки, ке́гли въ игрѣ—*խաղով վայր գցել, տապալել.* *вышиба́ть изъ кого духъ *մէկին սպանել, մէկի հոգին հանել.* -**ся** *կր. դուրս գցուել, վայր գցուել, տապալուել (հարուածից).* -**шиба** *է. ա.* Вышиба́ніе; -**шибъ** *ա.* 1, *ա.* Вышибка; 2, *տեղ, որից մի բան խփած, դուրս գցած է։*

Вышива́льный *մծ. ասեղնելու, ասեղնագործութեան.* -(вы)**шива́льщица** *է. ասեղնող, կար անող կին.* -**шива́ніе** *չ. ասեղնելը, ասեղնագործելը.* -**шива́нье** *չ. ասեղն, ասեղնուող, ասեղնագործած իր.* -**шива́ть, -шить** *ն.* 1, *ասեղնել, ասեղնագործել.* в. пла́тье, поду́шку шёлкомъ; 2, *կարելով, կար անելով վաստկել, աշխատել, վաստակել.* швея́ вышила въ недѣлю пятьдесятъ рублей; 3, в. бума́гу изъ дѣ́ла [*կարը քանդելով] թուղթը գործից հանել.* -**ся** *կր. ասեղնուել, կարուել.* -**шивка** *է.* 1, *ա.* Вышива́ніе; 2, *ասեղն, ասեղնագործութիւն.* пла́тье съ в—ою; -**шивно́й** *մծ. ասեղնած, ասեղնագործած.* в. воротни́къ.

Вышина́ *է.* (*յ.* вышины́ -ши́нъ -на́мъ) *բարձրութիւն. ա.* Высота́.

Вышитый *էյ. մծ. ասեղնած, ասեղնագործած.* в—ая руба́ха, в. плато́къ; -**шить** (-шью -ютъ), **ся** *ա.* Вышива́ть, ся.

Вышка *է.* 1, *վերնատ (նաւթահանքի վերայ կառուցած շէնքը).* 2, *վերնատուն, վերին սենեակ ամենավերջին յարկի տակ.* 3, *բարձր շինութիւն.* сторожевая в. *դիտանոց (շուրջ սահմանի վերայ կառուցած բարձր շէնք, որի վերայից շուրջ կողմը դիտում են).* у него на *в—ѣ обстоитъ неблагополучно *նորա խելքը տեղը չէ, նորա խելքը պակաս թուել է, նա խենթացել է։*

Вышкваренъ, рка *ա. պեճկած տհաճի պատաղ.*

вы́шкварки *յ. տհալ, խիստ շարացրած տը-*

Вышколить *ա.* Школить. [*հալի պատուններ։*

Вышлифо́вывать, -шлифовать (-фую -ютъ) *ն. յղկել, ողորկել (մեւգ. մետաղեղէնը).* в. серебряную посуду; -**ся** *կր. յղկուել, ողորկուել.* *կրթուել, տաշուել (մարդկան մասին).* -**шлю** *ա.* Выслать.

Вышмахтовать (-тую -ютъ) *ն. փայտէ փարագրութիւնը յղկել, ողորկել, կոկել (տաշտ ատկէ-գործելու նպատակով).* -**шмыгнуть** *չ. դուրս թռչել, դուրս փախչել, դուրս պրծնել (արագ և աննկատելի կերպով).* в. въ задніа двери.

Вышній *մծ.* (*գործածական է միայն Աստծու մասին. այլապէս փոխանակ այս բառի գործ է ածուում* высшій *բառը*) 1, *բարձր, բարձրեալ, վերին.* 2,* *բարձրագոյն, գերագոյն.* в—ее правительство; в—ая власть, в. законъ; 3, *աստուածային, երկնային։*

Вышны́ривать, -шнырять *չ. քունջ ու պուճախ ընկնելով հարց ու փորձ անել, որոնել, խմանալ։*

Вышпа́ривание *չ. վրան եռաց (գոլորշի) բաց թողնելը, վրան եռացող ջուր թափելը.* -**шпа́ривать, -шпарить** (-рю -ритъ) *ն. վրան եռաց (գոլորշի) բաց թողնել, եռացող ջուր ածել, թափել, սպանել.* в. клоповъ; -**ся** *կր. կատորուել։*

Выштукатуриваніе *չ. ծեփելը, սուաղելը.* -**штукатуривать, -штукатурить** (-рю -ритъ) *ն. ծեփել, սուաղել.* в. стѣны; -**ся** 1, *կր. ծեփուել, սուաղուել.* 2, *մնջք.* *կարմիր ներկով խիստ շպարուել, քսուել (կնոջ մասին).* выштукатурилась.

Вышу́стывать, -шустать *ն. Տբնտե. կանանուաբել (հրացանի խողովակը, 'լուլան')։*

Вышучиваніе *չ.* 1, *ծաղրելը.* 2, *ծաղրելի դարձնելը.* -**шучивать, -шутить** (-чу -тятъ) *ն.* 1, *կատակներ անելով ծաղրել, ծաղրելով նեղացնել, հալածել.* 2, *ծաղր, 'մասխարայ' դարձնել.* 3, *ծաղրով, կատակներ, 'մասխարայութիւններ' անելով շահել, ստանալ, վաստակել.* онъ вышутилъ себѣ мѣсто; -**ся** *կր. ծաղրուել, հալածուել (ծաղրով, հանաքներով).* -**шью** *ա.* Вышить.

Выщела́чиваніе *չ. հանելը, քաշելը (նիւթերի լուծուող մասերը).* -**щела́чивать, -щелочить** *ն.* 1, *նիւթերի լուծական (լուծուող) մասերը քայքայելով հանել, դուրս քաշել.* дождевая вода выщела́чиваетъ изъ почвы растворимыя соли, унося ихъ въ глубину; 2, *մոխրաջրի մէջ դնել, ողողել, լուանալ, մաքրել.* в. салфетки; -**ся** 1, *մնջք. մոխրաջրով կլտանալ.* холсты выщелочились; 2, *կր. լուծուել, քայքայուել, լուծուելով, քայքայուելով ատացուել, հանուել։*

Выщёлкивать 1. выщёлкивать, -щелкнуть, -щелкать *ն. զարկելով, հարուածելով դուրս գցել, դուրս պրծցնել, վայր գցել.* выщелкнулъ у меня изъ рукъ орѣхи; II. *ածել, նուագել (հաճախ երգողի ձայնին մասին կամ զարկելով խփելով).* -**щёлкиваться, -щелкнуться** 1, *մնջք. պատյանից դուրս գալ, վայր ընկնել, վայր թափուել (ընկոյզի, կաղինի մասին).* орѣхи перезрѣли: начали выщёлкиваться; 2, *կր.* 1, *դուրս գցուել (զարկով).* 2, *ածուել, նուագուել (հաճախ երգողի ձայնին մասին, զարկելով զարկելով, խփելով)։* [вать, ся.

Выщелочить (-чу -чатъ). **ся** *ա.* Выщела́чивать, ся.

Выщербля́ть, -щербить (-блю -бятъ) *ն. կոտրատել, կոտրուածքներ տաշտացնել.* в. зубъ *տաշտր հանել.* *в. что у кого *մէկից մի բան շա-*

հել, ատամել. -ся անդր. և չը. կտրտուիլ, կտրտուիլ, փշրտուիլ, թափուիլ. топоръ, зубъ выщербился.

Выщеривать, -щерить (-рю -рятъ) зубы ատամները բացել, ցոյց տալ, ‘գնչրտուիլ‘։

Выщечить (-чу -чатъ) ն. ռմկ. խարերայութեամբ, որիկայաբար կորզել, ատամել, զուրս քաշել. -ся անդր. և չը. կորզուիլ, դուրս քաշուիլ։

Выщипáть, ся. -щипать (-плю -плютъ), ся տ. Выщипывать, ся; -щипка ի. փետելը. -щипъ ա. փետած մազը, բրդի տեղը. -щипываніе ւ. փետելը. -щипывать, -щипать, -щипнуть ն. փետել. в. перья у птицы; в. кому-либо волосы, бороду; -ся չը. փետուիլ։

Выщупать,ся տ. Выщупывать, ся; -щупка ի. -щупъ ա. -щупываніе ւ. շօշափելը, շօշափելով որոնելը, խառնելը, գտնելը. -щупывать, -щупать ն. 1, շօշափել, շօշափելով որոնել, գտնել, խառնել. 2, երկաթի սրածայր ձողով (щупъ) խրխրթելով աշխատել խառնել, որոնելով նշերը որ և է բան չէ ծածկուած. -ся չը. շօշափուիլ, շօշափելով խառնուիլ, գտնուիլ։

Выѣдáть, -ѣсть ն. 1, ներսը կուտելով, միջից ուտել. в. мякишъ изъ хлѣба; в. всю начинку изъ пирогá; 2, ուտել, ուտելով ծակել, քայքայել. крѣпкая вóдка выѣла ямину на мѣдú; дымъ *выѣлъ глазá ծուխն աչքերս քօռացրեց. -ся չը. միջից ուտուիլ, ծակուիլ, քայքայուիլ. -ѣденный բյ. ած. միջից կերած, քայքայուած. дѣло не стóитъ в—аго яйцá (առծ.) գործը եչ մի արժէք, ‘մալխաթ‘ չունի. -ѣдки, докъ ի. յ. միջից կերած բանի մնացորդները։

Выѣду տ. Выѣхать; -ѣздить (-зжу -здятъ), ся տ. Выѣзжáть, ся և Выѣзживать, ся; -ѣздка ի. 1, խամ ձիուն ընտելացնելը, վարժեցնելը (դնացքին կամ կառքի լծին). 2, ձիավարելուց առաջացած, դադած գրաւը. на нàши в—и и лóшади не прокóрмишь; ѣздиóй ած. որ պէտք է զուրս գնալ, արտագնաց. в—ая коляска, трóйка.

Выѣздъ ա. 1, ճանապարհորդութիւն, մեկնում (կառքով կամ ձիով). *բարեպատեհ, աջող դէպք, դիպուածք. 2, դուրս դալու, ճանապարհուելու տեղ. преступники хотѣли скрыться; но ихъ остановили на сáмомъ в—ѣ изъ гóрода; 3, ճանապարհորդական պիտոյքներ (կառք, լծասարք, չորեր). 4, աշխարհ, մարդամէջ դուրս գալը. пéрвый в. молодóй дѣвушки.

Выѣзжáть I, ւ.(выѣхать) դուրս գնալ, հեռանալ, մեկնիլ, ուղեւորուիլ (կառքով կամ ձիով). со дворá выѣхала карéта; онъ выѣхалъ изъ этого дóма, изъ квартиры; судъ выѣхалъ на слѣдствіе; 2, այցելել, այցելութիւններ անել. в. и принимáть; 3, *в. на комъ-либо մէկի զլխին նստել, մէկին իր համար աշխատեցնել. в. на чёмъ-либо աշխատել որ և է (սովորական) բանով աչքի ընկնել. онъ выѣзжáетъ на своёмъ конькѣ; 4,ն. (выѣздить) խամ ձիուն սովորեցնել, վարժեցնել (արշաւին կամ լծին). скóро выѣздилъ лóшадь; 5, կառքով կամ զրաստով կրելով դադել, աշխատել. извóзчикъ выѣздилъ въ этотъ день дéсять рублéй; 6, անցնել (ձիով, կառքով). -ѣзжáться, -ѣздиться I, անդր. (խամ ձու մասին) սովորիլ, ընտելանալ, վարժուիլ (արշաւին, լծին). лóшадь ещё не выѣздилась; 2, անդր. անցուդարձից ծեծուիլ. նստիլ, հարթուիլ. дорóга выѣздилась;

3, չը. սովորեցնուիլ, վարժեցնուիլ (խամ ձիու մասին). անցնուիլ։ -ѣзженный բյ. ած. սովորեցրած, եչ խամ. в—ая лóшадь; -ѣзживаніе ւ. խամ ձիուն սովորեցնելը, վարժեցնելը. -ѣзживать, ся տ. Выѣзжáть, ся; -(вы)ѣзжій ած. եկւոր, ուրիշ տեղից եկած։

Выѣсть (-ѣмъ -ѣшь -ѣстъ; -ѣдимъ -ѣдите -ѣдятъ), ся տ. Выѣдáть, ся.

Выѣхать (-ѣду -ѣдутъ) տ. Выѣзжáть.

Вúя ի. եկ. ու. պարանոց, վիզ. ожесточить выю խստապարանոց դառնալ, խիստ ըմբոստանալ, ստամբակել։

Выявлять, -явить (-влю -вятъ) ն. ռմկ. զործածյայտնել, բաց անել. людямъ не скáжешь, а Бóгу выявишь (առծ.)։

Выядреть ւ. -ядриться (-рюсь -рится) անդր. 1, կլորուիլ, լցուիլ, ‘առզիլ‘. 2, (եփ եկած խոզմիսի մասին) կտտանով ամբողջութեան գալով, նստիլ, պարզուիլ։

Выяловѣть ւ. (կովի, ոչխարի մասին) չորանալ, ամլանալ, զադարել ծնելուց։

Выяревать (-рую -ютъ) ւ. ցուլ գալ, ցուլ գալու ժամանակը անցնել։

Выяровѣть ւ. 1, (զորենի մասին) առողջանալ, ‘առզիլ‘. 2, (մսի մասին) կատաղելու չափ հալուիլ, մաքրուիլ։

Выясненіе ւ. 1, բացատրելը, -րութիւն, մեկնելը, -կնութիւն, պարզաբանելը, -նութիւն. 2, (որ և выясненіе) պարզուելը, պայծառանալը. -ясниваться անդր. տ. Выясняться; -яснить (-ню -нятъ), ся տ. Выяснять, ся; -яснѣвать, ся -яснѣть, ся ւ. (երկինք դէմ.) պարզուիլ, պայծառանալ. послѣ дождя нéбо выяснѣло; начинáетъ выяснѣвать; -яснять, -яснить ն. մեկնել, պարզել, բացատրել, լուսաբանել. в. всѣ обстоятельства дѣла; -ся 1, անդր. պարզուիլ, բացատրուիլ. дѣло выясняется; 2, չը. պարզուիլ, բացատրուիլ, մեկնուիլ, լուսաբանուիլ։

Вью, -ютъ տ. Вить.

Вьюгá ի. բուք, ‘Թիփի‘, ձիւնախառն մրրիկ. -жистый ած. բքալից, փոթորկալից. -жить, -жить ւ. դէմ. բուք, ‘Թիփի‘ բարձրացնել. сегóдня вьюжитъ այսօր բուք, ‘Թիփի‘ է. -(ю)жливый ած. ռմկ. բքալից, փոթորկալից. в—ая погóда.

Вьюкъ ա. (յ. вьюки, -юковъ) հակ, բեռ։

Вьюнéцъ, нцà ա. I. 1, (вьюница ի.) նորատղերակ փեսայ, հարս. 2, հմց. ուրախ թափոր երգերով ՚ի պատիւ նորապսակների. II. բս. Atragene Alpina. Ալպեան կրկնածաղիկը (զորանուկներից). -ничникъ տ. Вьюнéцъ I, 2; -нóкъ, нкá ա. 1, նւզ. տ. Вьюнъ; 2, բս. Convolvulus arvensis, բուն պատատուկը, բաղեղը կամ պաշտաց զեղձը. 3, բս.Convolvulus sepium, ցանկապատի զեղձը. -нóчекъ. чка ա. նւզ.Cobitis ձկնիկը. -ничникъ ա. 1, մի տեսակ ճիճու. 2, տ. Вьюнóкъ 2 և 3.

Вьюнъ, á ա. I. տ. Вьюнéцъ I; II. 1, Cobitis ձկնիկը. 2, քարալիզող (Petromyzon) ձուկը, շերեփուկը. 3, ոլորած, փաթաթած բան, թուղթ, կեչու կեղև. 4, խճճուած ատող մազերի, կենդանիների բրդի մէջ. 5, տ. Вьюнóкъ 2 և 3; 6, խիստ ճարպիկ, ժիր մարդ. արբալիր, շողոքորթող, ընտանի անձ. вьюнóмъ вьётся քծնում, քըքջում է. 7, ժողովրդ. բմնհ. պատկ։

Вьюрóкъ, ркá ա. 1, պատիկ զարձեր թեւը կա-

ձի վերայ փաթաթելու. 2, Կնդ. Fringilla montifringilla, ծիտ մի։ Вьюркй յ. ռմհ. սերբնասներ. 3, խիստ ծեր, ճարպիկ, թեթևաշարժ ած. -рочекъ, чка Նւզ. տ. Вьюро́къ.

Вьюто́къ, тка̀ տ. Կնդ. Serpula, փողորդուկը։

Вью́ха ի. 1, Լեռնգ. առկատաձև գործիք մի. 2, Վճռկ. կանեփի թելի հակ 10—12 պուդ ծանրութեամբ։

Вью́ченіе տ. На́вьючиваніе; -чить (-чу чать), нав— ն. 1, հակ, բեռ կապել. 2, բեռնել, բարձել. в. верблюда; -ся չր. կապուել (բեռան մասին). բարձուել. -чный ած. 1, բեռան, բարձելու. в—ое сѣдло́; в—ая поду́шка; в—ые ремни́; 2, բեռնակիր. в. верблю́дъ; в—ая ло́шадь.

Вью́шечка Նւզ. տ. Вью́шка; -шечный ած. վիուշկայի. в—ое отве́рстіе; -шка ի. վիւշկա. 1, կափարիչ. կաւէ կամ թուջէ տափակ ափսէ, որով վառարանի խողովակը կալնում են. 2, առղձգ. մի տեսակ կոճ, որի վերայ փաթաթում են կաւճած թելը. 3, թելի կոճ, գլանակ. 4, ռմհ. պատուտակաւոր օղ, խողովակ. 5, Կնդ. Rhombus, վահանաձուկ (տե. քալքան բալըղը). -щійся բյ. ած. պատատուող. փաթաթուող, ոլորուող. вью́щееся расте́ніе պատատուկ, պատատուող բոյս (օր. խաղողի որթ, բաղեղ ևլն). вью́щіеся во́лосы խուճուճ մազեր։

Вья́лица տ. Віялица և Вѣялица.

Вѣда́тель տ. գէտ, գիտցող. իմացող, բանիմաց, տեղեակ. -дать ն. 1, что մի բան իմանալ, գիտենալ, հասկանալ. онъ не вѣ́даетъ. что́ твори́тъ; не в. стра́ха ահ, երկիւղ չիմանալ. знать не не зна́ю, в. не вѣ́даю ռմկ. ոչինչէն ոչինչ չգիտեմ, բանից 'բէխաբար եմ'. 2, ն. что, кого́ և չ. чѣмъ վարել, կառավարել, հսկել, իշխել մէկի, մի բանի վերայ. в. го́родъ, о́бласть; в. назначе́йствомъ; в. дѣла́, шко́лы. Вѣмъ(ь) (եկ. ռւ. вѣдать բայի Ներկայ ժամ. եզ. 1. դէմքը) գիտեմ, ճանաչում եմ. чей хлѣбъ ѣмъ, того́ и вѣмъ (առած.)։ Вѣсть (եկ. ռւ. вѣдать բայի Ներկայ ժամ. եզ. 3. դէմքը) գիտէ, տեղեակ է, իմանում է. что впереди́, Богъ в.; -ся փոխ. съ кѣмъ մէկի հետ խորհրդակցել. пусть онъ вѣ́дается съ нимъ, какъ хо́четъ; в. судо́мъ, распра́вою գործը դատաստանով, օրինական ճանապարհով վերջացնել։

Вѣ́ди ի. յ. անհ. 1, վեդ (եկ. ռւ. այբբենի մէջ). 2, բակեղ մի, որ ծախում են Ռուսիայում։

Вѣдовство́ չ. կախարդութիւն, հմայութիւն, վհուկութիւն, 'Չաղուբազութիւն'։

Вѣ́домо չ. և Տ. տ. Вѣ́домый; -домостно́й, -до́мостный ած. Հնց. լրագրի, լրագրութեան. в—ая экспеди́ція Հնց. լրագրային բաժանմունք դատարան մէջ. -домостца́ Նւզ. -домость ի 1, տեղեկագիր. вѣ́домость о роди́вшихся; мѣ́сячная вѣ́домость о прихо́дѣ, расхо́дѣ и нали́чности де́негъ; 2 вѣ́домости յ. լրագիր. օրագիր. օրաթերթ. С.-Петербу́ргскія в.; губе́рнскія, епархіа́льныя в.; -домство չ. 1, վարչութիւն, վարչական հիմնարկութիւն, մարմին. вое́нное, морско́е, тюре́мное, суде́бное в.; 2, իրաւասութիւն. -домый ած. 1, յայտնի. գիտելի. извѣ́стно и вѣ́домо да бу́детъ всѣмъ и ка́ждому; 2, ստորադրեալ, մէկի իրաւասութեան ներթակայ։ Вѣ́домо І, [illegible] չ. գիտութիւն, տեղեկութիւն. съ вѣ́дома, безъ вѣ́дома чего́-либо մէկի գիտութեամբ, առանց մէկի գիտութեան (միայն այս դարձուածքներում գործածական). 2, Տ. ա, յայտնի, յայտնապէս, յայտնի բան է, ի հարկէ. բ, ճշմարտիւ, իսկապէս. и в. такъ.

Вѣду́нъ, а́ տ. -ду́нья ի. վհուկ, կախարդ, հմայ, ['Չաղուբազը'։

Вѣдь շ. չէ՞ որ, մի՞շ առաջէն (գր.), 'խօ', 'խօմ', 'խու', 'ախր'. в. я уже́ сказа́лъ вамъ, что э́того не мо́жетъ быть; но вѣдь, да вѣдь, однако́жъ вѣдь 'բայց չէ՞ որ', 'ախր չէ՞ որ'։

Вѣ́дьма ի. 1, կախարդ կին, վհուկ, 'Չաղուբազ'. 2, ռմկ.* չար, չարամիտ, չարաբերան, չարախօսհութեան կինարմատ. э́кая в.! Вѣ́дьмино зе́лье բս. Circaea lutetiana, վհուկի խոտը։

Вѣдѣ́ніе І, տ. Вѣ́домо 1; 2, Հնց. գիր, գրութիւն, թուղթ (որ հաստատութիւ պետական հիմնարկութիւնները գրկում են միմեանց). въ сино́дъ по́слано изъ сена́та в.; 3, հսկողութիւն, իշխանութիւն, տնօրէնութիւն, կառավարչութիւն. э́то состои́тъ въ его́ в—іи.

Вѣ́еръ տ. (գերմ.) հովհար, հովմահար։

Вѣ́жа І. ի. Հնց. 1, աշտարակ. 2, վրան, տաղաւար. ծածկոց. ІІ. տ. Հնց գիտուն, գէտ, բանիմաց. ուսեալ (հակառ. տ. Невѣ́жа).

Вѣ́жда ի. (սովոր. յ. вѣжди -ждъ, Հնց. вѣжди -ждей) կոպ, կոպեր, արտևանունք։

Вѣ́жливство չ. ռմկ. քաղաքավարութիւն, հակացողութիւն, պարկեշտութիւն. -жливость ի. քաղաքավարութիւն, պարկեշտութիւն, կրթութիւն. -жливый ած. 1, քաղաքավարի, բարեկիրթ, պարկեշտ. 2, խոհեմ, հանդարտ, հեզաբարոյ։

Вѣ́зка ի. քամհելը, քամուն տալը, էքելը. в. во́роха.

Вѣ́йникъ տ. բս. Calamagrostis, եղեգնախոտ։

Вѣ́ка ի. (սովոր. յ. вѣки -къ) ռւղ. զողծծ. և ռմկ. -ко չ. 1, տ. Вѣ́жда; 2, պատրկ կլոր անօթ, 'կոտ', կաղամ. вѣ́ко яи́цъ մի կոտ ձու. 3, ժանրավաճառի, 'շարշու' թեթև արկղը. 4, հրեա. արկղ, որի մէջ փամփուշտներ են պահում։

Вѣкова́ніе չ. յարատեւութիւն, մի տեղ երկար ժամանակ մնալը. -кова́ть (-ку́ю -ютъ), св—, ն. (մեւմ. вѣкъ բառի հետ) երկար ժամանակ մի տեղ մնալ, ապրել. здѣсь мнѣ не вѣкъ в.; -ково́й ած. 1, դարերի, *բազմամեայ. в—о́е дѣ́ло; в—а́я борьба́ славя́нъ съ нѣ́мцами; в—ы́е обы́чаи; 2, բոլոր դարերի համար նշանաւոր, մշանջենաւոր, յաւէրժական. в. ге́ній; в—о́е творе́ніе; в—о́е собы́тіе.

Вѣкову́ха, -ву́ша, -ву́шка ի. ռմկ. աշխարհական կոյս, պառաւած օրիորդ, որ գիտէ փանական կեանք է վարում, միայն թէ կուսանացում չէ ապրում։

Вѣкове́чность ի. մշտականութիւն, մշտնջենաւորութիւն. յաւիտենականութիւն. հաստատութիւն -ве́чный ած. մշտական, յաւիտենական, մշտնջենաւոր, յաւէրժական. *ամուր, հաստատուն. э́то бу́детъ в. до́мъ; -жи́зненный ած. Հնց. ամբողջ կեանքը տևող, շարունակուող։

Вѣкъ տ. (յ. вѣ́ки. овъ և вѣка́, о́въ) 1, դար. золото́й в.; в. Екатери́ны Вели́кой; во вѣ́ки вѣко́въ, отъ вѣ́ка до вѣ́ка 'յաւիտեանս յաւիտենից. въ ко́и вѣ́ки շատ հազիւ, շատ ուշուշ *երկար ժամանակ. ты цѣ́лый в. пропада́лъ; мы цѣ́лый в. не ви́дѣлись съ нимъ; 2, կեանք (մարդու), գոյութիւն (իրի). кра́токъ былъ в. его́; онъ мно́го написа́лъ на своёмъ вѣку́;

онъ отжи́лъ свой в.; дай Богъ ему́ вѣ́ку *ռմկ.* Աստուած նորան կեանք տայ. 'Аредовы вѣки *ա.* 'Аредъ; 3. *եկղ.* աշխարհ. до сконча́нія вѣ́ка; 4, աշխարհ,՝ մարդկութիւն, ազգ, սերունդ։ Ввѣкъ, вовѣ́къ *մ.* միշտ, յաւիտեան։

Вѣнъ *ա.* Вѣдать.

Вѣне́цъ, нца́ *ա.* 1, թագ, պսակ. ца́рскій, ла́вровый в.; неувяда́емый, му́ченическій в.; в. безсме́ртія; 2, պսակ (սուրբ պատկերի վերայ սրբի գլխի վերևից նկարած փայլուն կիսաշրջանը). 3,* պսակ, պսակադրութիւն. гото́виться къ вѣнцу́; вести́ невѣ́сту подъ в.; стоя́ть подъ вѣнцо́мъ; 4, կատար, գագաթ (լեռան, շինութեան). 5, *Դպ.* անօթի պատկերաւոր խուփը. 6, շինութեան փայտէ պատի մէջ իւրաքանչիւր գերանաշարքը. подня́ть домъ на три вѣнца́ ... 7, ձիու ոտի վերայ ... 8, вѣне́цъ ца́рскій *բս.* Fritillaria imperialis, բուն ... вѣне́цъ Христо́въ *բս.* Passiflora, ...

Вѣне́чникъ *ա.* *բս.* Anthericum, ... Вѣне́чникъ му́чениковъ *եկղ.* ... -не́чный *ած.* 1, պսակի. в—ые лучи́ окла́да ико́нъ սրբի գլխի բոլորը ... 2, պսակի, պսակադրութեան. в—ая па́мять *Դպ.* պսակադրութեան ... [ալլի. в. окоме́локъ.

Вѣ́никъ *ա.* -ничекъ, чка *Նւզ.* ավել. -ничный *ած.*

Вѣнкоцвѣ́тныя расте́нія *բս.* Corolliflorae, պսակածաղիկ բոյսեր, պսակածաղիկ ...

Вѣно *չ.* *Դպ.* 1, ..., 2, հարսի բերած բաժինքը, օժիտը։

Вѣно́къ, нка́ *ա.* 1, պսակ (ծաղիկներից կամ ծաղկեփնջերից). надѣ́ть на́ голову в. изъ розъ; укра́сить в—а́ми. Заплета́ть вѣнки́ ... 2, *ժողովրդ. բան.* կուսութիւն, ամենքութիւն, ... -но́чекъ, чка *Նւզ.* 1, պսակ պսակ, պսակիկ. 2, ... -но́чница *ի.* ... -но́чный *ած.* պսակի։ [մորին փչել։

Вѣ́нуть *չ.* *Դպ.* և *ռմկ.* (*ա.* вѣ́ять) ...

Вѣнцеви́дный *ած.* թագաձև, պսակաձև, թագաձև. պսակաձև. -да́вецъ, вца, -да́тель *ա.* թագադիր, պսակող, ... -но́сецъ, сца *ա.* 1, թագակիր [արքայ]. 2, *եկղ.* (вѣнцено́сица *ի.*) ... -но́сный *ած.* թագակիր. -обра́зный *ա.* Вѣнцеви́дный; -цвѣ́тныя расте́нія *ա.* Вѣнкоцвѣ́тныя.

Вѣнцо́вый *ած.* *ւռնզ.* թագով, թագաձև. в. буръ ...

Вѣнча́льный պսակի, պսակադրութեան. в—ое пла́тье, кольцо́;-нча́ніе *չ.* 1, թագադրութիւն. в. на ца́рство; 2, պսակ, պսակադրութիւն, կարգում. ихъ в. происходи́ло въ прихо́дской це́ркви; 3, *ամ.* ... в. гла́сиса ... -(вѣ)нчанный (*բանաստ.* և *փոխբ.* вѣнча́нный) *ած.* 1, պսակված, ..., 2, ..., 3, պսակված, կարգված. в—ая чета́; -нча́тельный *ած.* *ակւ.* ... в. пиръ; -нча́ть *ն.* 1, (ув—) թագով պսակել, թագադրել. 2,* պսակել (...). коне́цъ дѣ́ло вѣнча́етъ; 3,* ... вѣ́чные льды вѣнча́ютъ чело́ Альпі́йскихъ горъ; 4, (обв—, пов—) պսակել, կարգել (...). -ся 1, ... թագով պսակվել. в. на ца́рство; 2, (обв—, пов—) պսակվել, կարգվել ... 3.* ...

Вѣнчиноцвѣ́тныя *ա.* Вѣнкоцвѣ́тныя.

Вѣ́нчикъ *ա.* 1, *Նւզ.* պսակիկ պսակ, շրջանակ (...). сере́бряный, золото́й в; 2, *եկղ.* ... 3, ... вито́й у кубка́ в.; 4, *բս.* Corolla, ծաղկապսակ. 5, *ւռնզ.* ... (буръ) ... 6, *մեքնզ.* ... 7, в. зу́ба ...

Вѣнъ *ա.* *գւռկ.* *ժողովրդ. բան.* *ա.* Вѣно́къ.

Вѣ́ра *ի.* 1, հաւատ(ք). «А тепе́рь пребыва́ютъ сіи́ три: вѣ́ра, надѐжда, любо́вь; но любо́вь изъ нихъ бо́льше» ... (Ա. Թուղթ առ Կորնթ. 13_{13})». 2, ..., հաւատքը. отда́ть, приня́ть на в—у ... воо́ружество на в—ѣ ... дать кому́, чему́ в—у ... 3, հաւատ(ք), դաւանութիւն. приня́ть правосла́вную вѣ́ру; подвиза́ться, умере́ть за свою́ в - у; -ри́тель *ա.* ... -ри́тельный *ած.* ... в—ыя пи́сьма; в—ая гра́мота ...

Вѣ́рить (-рю -ришь), пов—, *չ.* 1, въ кого́, во что հաւատալ, ընդունել, խոստովանել. в. въ и́стиннаго Бо́га; 2, чему́ ... не вся́кому слу́ху вѣрь; не в. свои́мъ глаза́мъ, свои́мъ уша́мъ; 3, кому́ въ чёмъ ... -ся, рится *չ.* ... мнѣ не вѣ́рится ...

Вѣрнёхонекъ, нька, о *ած.* ...

Вѣрноподда́ннический *ած.* ... в. долгъ; -подда́нность *ի.* ...

նախրութիւն. -пóдданный, аго *м.* -нная, ой *ի.* հաւատարիմ հպատակ, -ուհի. -пóдданство *շ.* հաւատարիմ հպատակութիւն։

Вѣрность *ի* 1, հաւատարմութիւն, տնձնուիրութիւն «Հաւատք». в. друзéй; в. супрýговъ другъ дрýгу; в. дóлгу պարտաճանաչութիւն. приносить присягу в—и, на в. комý ... հաւատարմութեան երդում տալ. 2, ճշտութիւն, ճշգրտութիւն, ստուգութիւն, ինկութիւն, հարազատութիւն. в. перевóда пóдлиннику կամ съ пóдлинникомъ; в. счётовъ; в. рѣшéнія задáчи; в. рисýнка.

Вѣрный (-ренъ -рнá, о) *ած.* 1, комý, чемý հաւատարիմ, տնձնուէր, «Հաւատքով». быть, оставáться в—ымъ комý; в. другъ; в. супрýгъ; собáка вѣрнá своемý хозяину; в. слугá. Вѣрный своемý слóву; обѣщáнію, своимъ прáвиламъ; 2, ճիշդ, ուղիղ, ճշգրիտ, ստոյգ. հարազատ, ճշմարիտ, շիտակ. в. перевóдъ, спи́сокъ; в—ая мысль; в—ая догáдка; в—ое заключéніе; в—ые часы́; в. слухъ *Արձ.* ուղիղ լսողութիւն. 3, *եկղ.* հաւատացեալ, ճշմարտահաւատ. в. сынъ Цéркви; 4, յուսալի, վստահելի. -Вѣрно *մ.* 1, ճիշդ, ճշգրիտ, ուղիղ կերպով, նոյնութեամբ, ստուգապէս. мыслить, переводить в.; в. переписáть бумáгу, в. рисовáть; 2, հաւանաբար, կարծեմ, հարկաւ. в., онъ забы́лъ своё обѣщáніе; в., онъ ужъ не придётъ.

Вѣрня́къ, á *м.* (*միայն* на вѣрняка *ն*) на вѣрня́къ կամ на вѣрнякá անշուշտ, ապահովաբար, առանց երկմտութեան. առանց վրիպելու (ուղիղ ուղիղ *м.* Навѣрня́къ, -някá).

Вѣрованіе *շ.* հաւատալիք. дрéвнія в—ія слави́нъ; -ровать (-рую -ютъ) *շ.* въ когó, во что [ընդհանրապէս, անկեղծ] հաւատալ, հաւատալ և յուսադրուիլ. вѣрую во еди́наго Бóга... Հաւատամք) ՚ի մի Աստուած...

Вѣроисповѣдáніе *շ.* 1, դաւանութիւն. 2, դաւանութիւն, կրօն(ք), հաւատ(ք). -исповѣдникъ, -исповѣдница *ի.* հաւատացեալ այր, կին. -исповѣдный *ած.* դաւանութեան, հաւատքի։

Вѣролóмецъ, мца *м.* ուխտադրուժ, հաւատադրուժ, ուխտազանց, երդմնազանց. -лóмность *ի.* ուխտադրժութիւն, հաւատադրժութիւն, ուխտազանցութիւն, երդմնազանցութիւն, նենգութիւն. -лóмный *ած.* 1, ուխտազանց, -դրուժ, հաւատադրուժ, երդմնազանց, նենգ. бóйтесь в—аго человѣка; 2, նենգին, ուխտազանցին, երդմնազանցին յատուկ. -лóмственный *м.* Вѣролóмный 2; -лóмство *շ.* ուխտադրժութիւն, ուխտազանցութիւն, հաւատադրժութիւն, երդմնազանցութիւն. -лóмствовать (-ствую -ютъ) *շ.* ուխտազանցութիւն, երդմնազանցութիւն անել, նենգել, նենգութիւն, «Հաւատադրժութիւն» անել։

Вѣроотступникъ *м.* -отступница *ի.* հաւատադրուժ, ուխտադրուժ, ուխտազանց, հաւատուրաց այր, կին. -отступнический *ած.* ուխտադրժական, հաւատուրացի[ն յատուկ]. -отступничество *շ.* ուխտադրժութիւն, ուխտազանցութիւն, հաւատուրացութիւն. -отступный *ած.* հաւատուրաց, ուխտադրուժ, ուխտազանց։

Вѣроподóбіе *շ.* հաւանականութիւն, ճշմարտանմանութիւն, հաւատալի լինելը. -подóбный *ած.* հաւանական, ճշմարիտ, հաւատալի։

Вѣротерпи́мость *ի.* 1, կրօնական ազատութիւն, ազատ դաւանութեան իրաւունք, որ սե- տութիւնը տալիս է այլադաւաններին. 2, կրօնական հանդուրժողութիւն, հանդուրժողութիւն. -терпи́мый *ած.* հանդուրժող, հանդուրժատար. в—ое госудáрство.

Вѣроучéніе *շ.* դաւանաբանութիւն, քրիստոնէական վարդապետութիւն, կրօնական հաւատալիք. -учи́тель *м.* կրօնուսույց, դաւանաբան։

Вѣроя́тіе *շ.* հաւանականք, հաւանականութիւն. этотъ слухъ не заслýживаетъ в—ія; сверхъ вся́каго в—ія ճակատագի անհնարին հաւանականութեան, անկեղծութեան. по всемý в—ію ըստ ամենայն հաւանականութեան. -роя́тность *ի.* հաւանականութիւն, վստահելի, հաւատալի լինելը. в. собы́тія; теóрія в—тей *մաթեմ.* հաւանականութեան տեսութիւն. -роя́тный *ած.* 1, հաւանական, վստահելի, հաւատալի. в—ыя извѣ́стія; в—ое предáніе; 2, *Ուղ.* միթէ. «какъ вы такъ вѣроя́тны и не ви́дите притвóрства».

Вѣрующій *էջ.* *ած.* հաւատացող, խոստովանող. в. въ Бóга; -рующій *hուլ.* *м.* Вѣри́тельный; в—ее письмó հաւատարմագիր, -տարմագիր։

Вѣсистость *ի.* ծանրութիւն, ծանրակշռութիւն, -систый *ած.* ծանր, ծանրաքաշ, ծանրակշիռ. сырóе сѣ́но вѣси́сто; -сить (-шу -сятъ) 1, (св—) կշռել, քաշել (կշեռքով). свѣ́сить кýпленный товáръ; 2, (взв—, *անել* յանձն взвѣшивать) *կշռել, խորհել, մտածել, չափել. онъ вѣ́ситъ вся́кое слóво; 3, *շ.* կշռել, քաշել. քաշ, կշիռ ունենալ. эта гиря вѣ́ситъ пять пудóвъ; -ситься, св—, *ան.* և *կր.* չափուել, կշռուել, քաշուել. мы съ нимъ вѣ́сились, и онъ меня́ перетя́нулъ.

Вѣсни́, óвъ *м.* *յ.* պտուկ, թեթև կշեռք։

Вѣ́скій (-сокъ -ска, о) *ած.* 1, ծանր, ծանրակշիռ, ծանրաքաշ. յաղթ. зóлото и свинéцъ веществá вѣ́скія; 2,* ծանրակշիռ, կարևոր, մեծ. կարուկ. в—ое доказáтельство, — слóво; -скость *ի.* ծանրակշռութիւն, *կարևորութիւն։

Вѣсовóй *ած.* քաշով, կշեռքով ծախսող. в. товáръ; -совóй *ած.* 1, կշռոցի. в—áя стрѣ́лка; в-óе коромы́сло; 2, քաշով, կշեռքով ծախսող. жéмчугъ—товáръ в. —Вѣсовóе, óго *շ.* կշռահարկ, կշռոյթապտուտ. заплати́ть в—óе. Вѣсовы́я, ы́хъ *щоим.* քաշոցին, ապրանքի քաշից տած գումար. -совщи́къ, á *м.* կշռողապետ. -сóмъ, скá *м.* 1, *Որոտ.* ուղղաշատ գործիք մի. 2, մեծաբաշխ (ճիշտ ջրի խորութիւնը որոշելու). -сóмость *ի.* 1, կշռելի, քաշելի լինելը. 2, քաշ, կշիռ, ծանրութեան չափ. -сóмый *էջ.* *ած.* 1, կշռելի, քաշելի. 2, *Ֆիզ.* ծանր, կշիռ, քաշ ունեցող. вóздухъ есть жи́дкость вѣсóмая; мірóвóй эфиръ тѣ́ло не [в—ое.

Вѣсóчки *м.* *յ.* *Նգ.* *м.* Вѣ́скій.

Вѣстимый *ած.* *ռմկ.* յայտնի, աչկարայ. в—ое дѣ́ло; вѣсти́мо *մ.* ի հարկէ, հարկաւ, անշուշտ, յայտնի բան է։

Вѣ́стникъ *м.* 1, (вѣ́стница *ի.*) հաղորդաբեր, պատգամաբեր այր, կին. в. побѣ́ды; 2, (իրրև վերտառութիւն պարբերական հրատարակութեանց). տեղեկատու, յայտարար. В. Еврóпы; Прави́тельственный В.; -стовóй *ած.* նշան, հրաման տալու, տեղեկացնող. в—áя пýшка. Вѣстовóй, óго *м.* *пqվ.* տեղեկատու սուրհանդակ, թանդեր. յատուկընթաց հրովարտակ. -стовщи́къ, á *м.* 1, *Ուղ.* հաղորդաբեր, լուրաբեր. 2, (вѣстовщи́ца *ի.*) նորութիւններ պատ-

մաղ, խաբարբեր այր, կին. -стенóсецъ, сца սկւ. զործ. ա. Вѣстникъ; -стояльть ա. ամկ. -стелётка է. համբաւաբեր, բամբասասէր, ‘խաբարբզան‘ այր, կին. -сточка է. փոքր. բարի, ցանկալի լուր, համբաւ, ‘խաբար‘. прiятная в.

Вѣсть I. գոյ. է. (յ. вѣсти, -стéй) լուր, համբաւ, ‘խաբար‘, տեղեկութիւն. рáдостная, печáльная в.; лóжныя, неосновáтельныя вѣсти ուրախ, անհիմն առէկօսէներ. бéзъ вѣсти пропáлъ անհետացաւ, անհետ կորաւ: Вѣсти յ. նորութիւններ, նոր նոր լուրեր. II. բայ, ա. Вѣдать.

Вѣсъ ա. 1, քաշ, կշիռ. съѣстные припáсы по бóльшей чáсти продаю́тся вѣсомъ կամ нá в.—քաշով, կշռելով են ծախւում. продавáть на в. зóлота ոսկու քաշով ծախել. удѣльный в. տեսակարար կշիռ. 2, կշռաքար. в. торгóвый; в. карáтный; в. медицúнскiй, аптéкарскiй. жемчýжный; 3,* աղդեցութիւն, նշանակութիւն, հեղինակութիւն. онъ пóльзуется большúмъ вѣсомъ въ óбществѣ; человѣкъ съ вѣсомъ ազդեցիկ, ազդեցութեան, հեղինակութեան տէր մարդ:

Вѣсú, óвъ ա. յ. 1, կշեռք. 2, աստղ. Կշիռ (համաստեղութիւն մի): [աստղաբաշխ.

Вѣтвá է. բս. Coix lacryma. համարակ տր.

Вѣтвúна է. 1, ծառի ոստ, ճիւղ, շիւղ, մարճ, ճիպոտ, ընձիւղ, շառաւիղ. 2, բս. Atragene alpina. ա. Вьюнецъ II, 1; -твúстый ած. ճիւղաւոր, ոստաւոր. ծառ. в дубъ.

Вѣтвие չ. եկղ. ա. Вѣтвь; -твь է. (յ. вѣтви, -вéй -вямъ եւն) 1, ճիւղ, շիւղ, ոստ. ‘А р н о в ы в ѣ т в и ա. ‘Агновы: 2,* սերունդ. ցեղ, շառաւիղ, ազգակցական ճիւղ. боковáя в.; 3.* ուժ. ճիւղ, ճիւղաւորութիւն, բաժանմունք. в. кривóй лúнiи երկրչի. ծուռ գծի մասը. вѣтви гóрнаго кряжа լեռնաշղթայի ճիւղաւորութիւնք. вѣтви славя́нскаго плéмени; вѣтви желѣзной дорóги; -твяный ած. ճիւղաւոր, ոստաւոր:

Вѣтерóкъ, ркá, -терóчекъ, чка Նւզ. թեթեւ քամի, հովիկ, սիւք. -теръ, тра (Նծրդյկ. на вѣтрý; յ. вѣтры, овъ և вѣтрá, овъ) 1, քամի, հով. востóчный, зáпадный в.; в. хóдитъ քամի է փչում. сквознóй в. միջանցիկ քամի. говорúть нá в. քամուն խօսել. э́то не съ вѣтру говорúтся այդ տանից հնարի, զուր չեն ասւում. всё пошлó нá в. ամէն ինչ կորսւած է. я пришёлъ съ вѣтра ես դրսից, փողոցից եմ գալիս. болѣзнь напáла на негó съ вѣтру չգիտես որտեղից բանեց նորան հիւանդութիւնը. человѣкъ съ вѣтру անծանօթ, անյայտ անձ. шинéль вѣтромъ подбúта—կարծես տաստ չունի. кудá вѣтеръ подýетъ, тудá и онъ Նա անհաստատ, ատատանուող մարդ է. вѣтромъ дѣлать ոմկ. մի կերպ, անկարգ կերպով անել. пойтú до вѣтру ոմկ. արտաքնոց գնալ. 2,* թեթեւամտութիւն, անհաստատութիւն. ко թեթեւամիտ, փոփոխամիտ, անհաստատ անձ. у негó въ головѣ в. хóдитъ նորա գլուխը դատարկ է, նա իր խելքը հացի հետ կերել է. 3, в ѣ т р ы յ. փորի, աղիքների քամի. шпáнскiй в., испáнскiе вѣтры ձուի ալիւրաեփուցից պատրաստած թեթեւ կարկանդակներ:

Вѣтка է. 1, Նւզ. ոստիկ, պատիկ ճիւղ, շիւղ, մարճ. 2, ճիւղ պտուղներով, ողկոյզ, ճիթ. сорвáть в—у сморóдины; в. барбарúса.

Вѣтковщина է. հոգ. վետկայեան հերձուածքը (աէտկէականն հերձուածքի — поповщина — մի ճիւղը, որ միջնատածներին կրկին միրոնում և սեղհական ելով օծում է):

Вѣточка Նւզ. ա. Вѣтка.

Вѣтрельникъ ա. հովհայոյյ նշան. -ренéнецъ, нéнька, о ած. *փոքր ինչ թեթեւամիտ, փոփոխամիտ, թեթեւսոլիկ. э́тотъ молодóй человѣкъ не глупъ, да тóлько в.: -ренúкъ ա. *թեթեւամիտ, անհաստատ, ցնդուտ թեթեւսոլիկ,‘տատանւող‘ անձ. -рениша է. 1, *թեթեւամիտ, թեթեւսոլիկ, անհաստատ, ցնդուտ, ‘տատանւող‘ կինարմատ. 2,հովի ցնցումներից հասու ծառերի մէջ բաց երկարութեան ատամնաձև ճեղքուածք. 3, բս. Anemone, ղասս (ծաղկատրուկ, պասնի կտորուկ ծաղիկ). в. лѣснáя, дубрáвная, A. nemorosa. անտառի ղասս. в. жёлтая, A. ranunculoides, գորտնուկաձեւ ղասս. 4, բժ. Emphysema, հովմուռեցք, քամու պալար (մուշ. ճեղքերի մէջ և ցանցամէջ թաղանթի վրայ կուտւ առաջ). 5, թեւատար էծակ, որով տատեղրի պատասխատ արգաժերը շարժում են և կամ ծամայոլաթի պարկումը կանանուող են). 6, ա. Вѣтрельникъ; -ренúчать չ. *թեթեւամտութիւն, ցնդուտութիւն անել, թեթեւսոլոյս լինել, ցրուութիւն, փոփոխամտութիւն անել. -ренóвáтый ած. ակւ. փոքր. փոքր ինչ քամոտ, հովմոյին. -ренóсть է. *թեթեւամտութիւն, թեթեւսոլիկութիւն, ցնդուտութիւն ‘տատանւողութիւն‘. -реный ած. 1, քամոտ, հովմոյին. в—ое лѣто, в. день. в—ая погóда; *в- ое мя́со, в—ая ры́ба կախ տաւծ, քամու ազդեցութեամբ չորացած միս, ձուկ. 2, *թեթեւամիտ, թեթեւսոլիկ, անհաստատ, ցնդուտ ‘տատանւող‘. թեթեւարարոյ, ցոփ. в. человѣкъ, в—ая головá; -ренѣть, нѣетъ չ. 1, չքնել, քամոտ, հովմոյին դառնալ. по утрý бы́ло тúхо, а тепéрь ветренѣетъ—խաղ այժմ քամի է բարձրանում. 2. ղատ չունչ քաշել, հանգստանալ:

Вѣтрúло չ. -рúльце Նւզ. բանուա. առագաստ:

Вѣтрóбóй, -родомъ ա. հոգ. հովմահար, հովմից տապալւած փայտ, ցախ:

Вѣтровúца է. ճեղքուածք ծառի մէջ (հովմից առաջացած). -(вѣт)ровый ած. քամու, հովմի. *в. пáрень ա. Вѣтрогóнъ.

Вѣтрогáрный ած. խաչակտեսար. -гáръ ա. խաչակետութիւն. -гóнный ած. 1, թեթեւամտութեան, ցնդուտի, թեթեւսոլիկի յատուկ. 2, բժ. փորհան, քամի քշող,քամի հանող (ասաօմարիք). в—ое лекáрство; -гóнъ ա. 1, (вѣтрогóнка է.) ոմկ. թեթեւամիտ, թեթեւսոլիկ, ցնդուտ ‘տատանւող‘ այր, կին. 2, հովմահար սանդ, ցորենը, հովմահարիչ. -грáфъ ա. Анемографъ.

Вѣтродуй ա. Вѣтрогóнъ 2; -непусáтель ա. ճիղբամաքող (փակ տեղի նորաց խաղոխակով և հեղուկով, կամ անօթը ապացանւում են, զգայած զգայուչին խաղոխակից դուրս է թողնում):

Вѣтролётъ ա. 1, ա. Бýеръ 2; 2, ա. Вѣтренникъ; -лóмный ած. քամուց, հովմից տապալւած, հովմաբեկ. в. лѣсъ; -лóмъ ա. հոգ. քամուց, հովմից տապալւած փայտ, ցախ. -мѣръ ա. Анемóметръ; -ронóсный ած. 1, հովմաբեր, քամաբեր. в—ые пески́: 2, *անհիմն, անհաստատ:

Вѣтрýшка է. 1, քամու չորս (մանկական խաղալիք). 2, բս. Hepatica triloba, երեքթերթեան լեարդաւնիկ (քարհինայ):

Вѣтръ եկ. սլ. ա. Вѣтеръ.

Вѣтрѣть, вывѣ—, չ. քամահարուիլ, հողմահարուիլ, չորանալ, ցամաքիլ. -рянка ի. 1, լուացք չորացնելու, ձուկ կախ տալու ևն տեղ. 2, բժ. —вѣтряная оспа (տ. Вѣтряный); -рянка ի. քամու ջաղաց, աղօրիք. -ряный ած. քամու, հողմի. в—ая мельница քամու ջաղաց. в. мѣхъ փուքս. в—ая плавильная печь քամու խողովակով հալոց։ Вѣтряная оспа տ. Варіолиды.

Вѣха ի. (հյց. вѣху; յ. вѣхи) 1, նշանաձողի, զգուշականձողի, ուղեցոյց, ուղեցոյց ձողի. 2,* ռմկ. երկար բոյ քշած, բայց նիհար և անվայելչ չակեալ մարդ, 'լողլող'. экая в.! [նուոր։

Вѣхарь ա. նշանացոյց ձողեր անկող բա-

Вѣхованіе չ. ձողերդրելը, ձողերով նշանագրելը, ճամբի գիծը որոշելը. -ховать (-хую -ютъ), разв—, ձողերդրել. ձմեռը վերայ ուղիղ գծով ձողեր անկել։

Вѣче չ. հնց. 1, վէչէ (Ռուսիոյ ռուս. քաղաքացիներին համայնական խորհուրդը կարեւոր գործերի համար). 2, այդ խորհրդի տեղը. -чевой ած. վէչէի. в. колоколъ զանգակ, որով вѣче-ն հաւաքւում էր։

Вѣчнопамятный ած. յաւէրժայիշատակ, ընդմիշտ անմոռանալի. -ность ի. 1, յաւիտենականութիւն. отойти въ в. մեռնել. 2, հնց. ժառանգական ճորտատիրական իրաւունք. -нойный ած. ընդմիշտ զետեղան, ջնջել, անձեռնմխելի։

Вѣчный ած. I. (տ. вѣкъ) 1, յաւիտենական, յաւէրժական, մշտնջենաւոր. христіане вѣруютъ въ вѣчнаго Бога; в—ая жизнь; 2, միշտ երկարատեւ, մշտական, անվերջ. անանցանելի. в. миръ; в—ая каторга տաժանակիր աշխատանք անդարձ ժամանակով. отдать имѣніе въ в—ое владѣніе — անդարձ ժամանակով։ Вѣчно Ն. միշտ, ընդմիշտ, յաւիտեան, անվերջ, անդադար. II. (տ. вѣче) հնց. վէչէի. в. дьякъ, в—ая грамота; вѣчный, аго ա. վէչէի քարտուղար, ատենադպիր։

Вѣшалка ի. 1, կախարան, շորեղէն կախելու փայտ, թոկ ևն. 2, ռմկ. կախիչ. -шало չ. (ամբր. յ. вѣшала -лъ) ձողաններ փռելու և չորացնելու տեղը, չէկը. -шалочный ած. կախարանի. -шаніе չ. կախելը. -шатель ա. մարդկանց կախող, կախաղան հանող. -шать, повѣсить ն. 1, կախել, կախ տալ մի բան. 2, կախել, կախաղան հանել. в. преступника; 3, տ. Вѣсить 1; -ся ածր. 1, կախուիլ, կախ ընկնել. 2, կախուելով խեղդուիլ. въ припадкѣ меланхоліи повѣсился; 3, ռմկ. на кого մէկի վզովն ընկնել. (աղջկերանց, կանանց մասին) ամէնքի նախեց կպչել, աշխատել իր համար փեսայ որսալ. она вѣшается на каждаго мужчину; -(вѣ)шеніе չ. շփելը, կշռելը, բաշելը.. -шеніе տ. ստորև։

Вѣшеніе չ. ձողերեր անկելով նշանագրելը. -(вѣ)шить (вѣшу. вѣшутъ) ն. նշանագրել (ուղիղ գծի վերայ ձողեր—вѣхи—անկելով). в дорогу; -шка (յանձն արտ. вѣшка) նւզ. տ. Вѣха.

Вѣшу տ. Вѣсить.

Вѣщаніе չ. ասելը, քարոզելը. գուշակելը, հմայելը. -щатель ա. -щательница ի. ասող, քարոզող, մարգարէացող այր, կին. -щать ն. եկղ. ասել, քարոզել, ճառել, պատմել, գուշակել, մարգարէանալ. -щба ի. հնց. և ռմկ. 1, մարգարէանալը, -րէութիւն, գուշակելը, -կութիւն. 2, կախարդական խօսք և ծէս. онъ всякую вѣщбу знаетъ.

Вѣщій ած. հնց. 1, մարգարէացող, գուշակող. в. орёлъ; в—ая птица; вѣщее, аго չ. միտք. 2, իմաստուն, 'ի վերուստ ներշնչուած, հոգեշունչ, քաղցրախօս, պերճախօս. в. поэтъ; в. Баянъ; -щунъ, á ա. -щунья ի. 1, մարգարէացող, ըղձացող, գուշակող այր, կին. 2,* նս ալատու, չարագուշակ թռչուն։ Вѣщунинъ, а, о ած. ագռաւի. вѣщунина голова.

Вѣялица ի. բուք, 'թիփի'. -яна ի. թեղը քամելու, էրնելու մեքենայ, քամու մաղ. -яло չ. -яльница ի. ակւ. գործ. 1, տ. Вѣялка; 2, հովհար, հովահար. -яльный ած. թեղը քամելու, էրնելու. в—ая машина; -яльщикъ ա. -яльщица ի. թեղ քամող, էրնող այր, կին։

Вѣяніе չ. 1. քամելը, քամուն տալը, էրնելը. в. ржи, пшеницы. ячменя; 2, փչելը. в. вѣтра; 3,* շարժում, հասարակութեան մէջ տիրող հոսանքը, հոսանք, 'հովեր'. современныя в—ія; -яный բյ. ած. քամած, էրնած. в. овёсъ; в—ая греча; -ятель ա. -ятельница ի. թեղ քամող, էրնող այր, կին. -ятельный տ. Вѣяльный; -ять (вѣю -ютъ) 1, չ. և ն. (обв—) հովահարել, փողփողել. 2, ն. (вывѣ—) քամել, քամուն տալ, էրնել. в. овёсъ, рожь, пшеницу; 3, չ. (пов—) փչել, շնչել. вѣтеръ вѣетъ; 4, չ. ծածանուիլ, փողփողուիլ, փափալ, ֆաֆալ. -ся չր. քամուիլ, էրնուիլ, մաքրուիլ, խառնուիլ։

Вядчина տ. Ветчина.

Вяжистый ած. մածուցիկ, կարծրացող, մածուցիկ, կպչուն. смола сѣрянка вяжистѣе и гуще жидкой; -жу տ. Вязать; -жущій բյ. ած. և ած. 1, (խմիչքների մասին) տտիպ. 2, կարծրացնող, մածուցող, կուչ ածող. в—ія лѣкарства, средства բժ. դեղօրայք, միջոցներ, որոնք գործ են ածում օր. արիւնակապութեան ժամանակ։

Вязальный ած. գործելու. в—ыя иглы, спицы; -зальщикъ ա. կապող. в. сноповъ խուրձ կապող. -зальщица ի. գործող. в. косынокъ, чулковъ գլխաշոր, գուլպաներ գործող կին արհեստ. -заница տ. Вязанка; -заніе չ. 1, կապելը. в. сноповъ; 2, գործելը. в. чулковъ; -занка ի. -заночка նւզ. կապոց, շալակ. արդակ. в. дровъ; -(вя)занка ի. գործած ձեռնոց, թաթպան. -заный բյ. ած. գործած. -(вя)зань ի. 1, տ. Вязанка; 2, գործուածք, գործած իր, կտոր. -занье չ. գործուածք, գործած իր. -зать (-жу -жутъ) ն. 1, (св—, зав—) կապել. в. снопы; в. кому руки за спиной; связать вора; завязать узелъ բողչէն կապել. 2, հիւսել. 3, մածանել, կպցնել, փակցնել. эта известь плохо вяжетъ — լաւ չէ բռնում. клей связалъ доски; 4,* կապել, կաշկանդել. долги связали его по рукамъ и по ногамъ; 5,* եկղ. կապել. Спаситель міра далъ власть своимъ апостоламъ в. и рѣшить — կապել և արձակել. 6, գործել. в. чулки; -заться, св—, 1, անդր. *կպչել. խառնուիլ (գործի մէջ). онъ ко всему вяжется; в. за кѣмъ մէկի յետեւից ընկնել. в. съ кѣмъ մէկի հետ կապուիլ, կապ, յարաբերութիւն հաստատել. 2,* կապուիլ, սազել, համաձայնուիլ. одно съ другимъ не вяжется; у него слово Божіе не вяжется во рту նա անկարող է խօսել, դժուարութեամբ է խօսում. у него всё клеится и вяжется ամէն

քան նորա ձեռքից գալիս է, նորա բանը լաւ է գնում. 3, չր. ա, կապուել, կաշկանդուել. բ, գործուել. чулки́ вя́жутся.

Вя́зелецъ, льца м. -зель, -зеля м. և -зели ի. բս. в. пёстрая ա, Coronilla varia, երփնագոյն քարտասալյա. բ, Médicago sativa, կապոյտ առուոյտ. գ, Lathyrus pratensis, դաշտայց ջղամ. դ, Potentilla tormentilla, արիւնատակ:

Вязёный (-зёнъ -зена́, о) սկւ. գործծ. տ. Вя́заный; -зей ի. գուլպաներ, ձեռնոցներ և այլ գործող կինարմատ. -зка ի. 1, կապելը. в. узло́въ, снопо́въ, рамъ, фаши́нъ; 2, տ. Вяза́нка; в. пру́тьевъ; 3, համախմբութիւն (կապալառուների, խանութպանների եւն՝ անհարգների ժամանակ). вяза́ть вя́зку համախմբուել, խօսք մին անել. закупщики́ вя́жутъ вя́зку; 4, во́лчья в. գայլերի վոհմակ (երբ գայլերը միմեանց յետևից շարուած արշաւելով աշխատում են իրանց հետքը կորցնել և թիւը ծածկել):

Вя́зкій (-зокъ -зка́, о) ած. 1, մածանող, մածուցիկ, փակչող. կարծրացող, պնդացող. гли́на вязка́; 2, թանձր, ճապաղ, որի մէջ խրուել, թաղուել կարելի է. в—ое боло́то; здѣсь вя́зко ходи́ть; 3, ամուր, պինդ, կարծր, 'առրթ' (և ոչ փխրուն). в. ка́мень; в—ое желѣ́зо; -зкова́тый ած. փոքր ինչ մածուցիկ, կարծրացող. փոքր ինչ թանձր, ճապաղ. փոքր ինչ պինդ, ամուր. -зкость ի. 1, մածանողութիւն, մածուցիկութիւն, կպչունութիւն. 2, պնդութիւն, կարծրութիւն, 'առրթութիւն'. в. гру́нта; 3, ճահճայինութիւն:

Вя́зло չ. 1, հնց. խնկի պարկիկ, թալիսման, որ ամուսինները խաչի թելից կախած ճաներին կրում էին. 2, տ. Вя́сло.

Вязи́нъ, а́ м. 1, հւք. կնձնենիներ, ծփիներ անտառ. 2, բս. Cytisus biflorus, երկանբեան թիթեռնածաղիկ:

Вя́знуть (անց. вя́знулъ -за, о և вязъ -зла, о), ув—, зав—, չ. 1, խրուել, թաղուել (ցեխի, ձիւնի եւն մէջ). здѣсь но́ги вя́знутъ. Вя́знетъ, навя́зло въ зуба́хъ ռմծղ. ատամների արանքներում մնում է, մնաց (կերակուրը). *մէկի եախից կպչել, մէկին ձանձրացնել, մէկի 'պահլան տանել'. 2, *թաղուել, կաշկանդուել, խճճուել, թալակի, ծուղակի մէջ ընկնել:

Вязи́ ի. հնց. աղեղնաւորների (стрѣльцы) հագուստի և զէնքերի փոկերը, թոկերը, կապիչները:

Вязови́на ի. -вини́къ, а́ м. բս. Sambucus edulus, ակտոն կամ կարճաբերձ թանթրուենի (ջըթթենի):

Вя́зо́вый ած. 1, կնձնենու, ծփու. в—ая кора́; 2, կնձնենուց, ծփուց. в—ыя огло́бли.

Вязо́вьё, я́ և я չ. հւք. գալար ոստեր, ճիւղեր, որ ոլորելով կապում են սայլի մասերը:

Вязоже́льдь ի. բս. Ilex aquifolium, չիչխան:

Вязо́къ, зка́ м. I. նւզ. տ. Вязъ; II. գալար ոստ, ճիւղ, որ ոլորելով սայլի, սահնակի մի քանի մասերը կապում են. -зочникъ м. նա որ вя́зье է պատրաստում և ծախում:

Вязти́ սկւ. գործծ. տ. Вяза́ть.

Вя́зчикъ м. կապաւոր կապող:

Вязъ м. բս. Ulmus effusa, ծփի. в. бѣлый U. americana, ամերիկական ծփի:

Вя́зывать տ. Вяза́ть; -зь ի. 1, կապելը, կապ. снопы́ кру́пной вя́зи խոշոր կապած խրձեր. в. крѣ́пкая, сла́бая, хоро́шая; 2, ռմկ. ճահճուտ, ճախճուտ. 3, հնց. մի անօտկ իրար հետ խաչխչուած, խճճուած գրեր. 4, ծաղկաշղթայ, տ. Гирля́нда; 5, կենդանի անասունի իւղը, ճարպը. միսը. -зьба́ ի. հնց. կապելը, կաշկանդելը, շղթայելը. -зье չ. հւք. 1, գալար, կակուղ փայտեր, որոնցով սահնակների փայտերը կապում են. 2, —вязки́ (տ. Вязо́къ II.).

Вя́канье չ. ռմկ. 1, շատախօսութիւն, շաղակրատանք, վայրահաչութիւն, փչախօսութիւն. 2, դանդաղ, անվարժ ընթերցանութիւն, կմկմալը. -кать, -кнуть, завя́кать չ. ռմկ. 1, աղքալ, ախ քաշել. 2, շատախօսել, շաղակրատել, վայրահաչել, 'դուրս տալ'. անվարժ, դանդաղ կերպով կարդալ, կմկմալ:

Вя́леніе չ. քամհարելը, չորացնելը օդում (մս-թեղները). -леный քյ. ած. քամհարած, չորացրած, օդի մէջ 'դուխ տուած'. в—ая ры́ба; -лить (-лю -лять), выв—, зав—, ն. քամհարել, չորացնել (քամով կամ արևով), 'դուխ տալ'. в. ры́бу; -ся 1, անդր. չորանալ, ցամաքել, 'դուխ ընել'. 2, չր. չորացնուել (քամով կամ արևով):

Вя́лость ի. 1, թառամութիւն, թօշնութիւն. 2, դանդաղութիւն, յուլութիւն, 'թամբալութիւն', ալարկոտութիւն. -лый ած. 1, (բոյսերի, մարդ. արմատապտուղների մասին) թառամած, թորշոմած, թօշնած, 'ճլորած', անկենդան. 2, *յուլ, դանդաղաշարժ, 'ալարկոտ', 'թամբալ':

Вя́нуть, зав—, ув—, չ. 1, թառամել, թորշոմել, թօշնել, խամրել, 'ճլորել'. цвѣты́ вя́нутъ отъ за́сухи; 2, *մաշուել, հալ ու մաշ լինել. у́ши вя́нутъ տաղտկալի է լսել. *во́лосы вя́нутъ մարդու մազերը փշաքաղւում, քամնում, 'բիզբիզ' են կանգնում:

Вя́сло չ. կեռ (կապ, որով խուրձ են կապում):

Вя́тель, -теръ, -терь м. մի տեսակ գործիք ձուկ որսալու:

Вя́тичи м. յ. վեատիչներ (հին սլաւոնական ցեղ [մի]):

Вя́тка ի. տաճկի ձի մի ցածրացեալ և լայն [կրծքով]

Витю́тень տ. Ветю́тень.

Вя́ха ի. 1, ռմկ. հարուած. далъ ему́ до́брую вя́ху; 2, զարմանալի, շեղած, արտասովոր դէպք. 3, բս. տ. Головоло́мъ 3 և 4.

Вя́хирь м. 1, տ. Ветю́тень; 2, կոզով, քթոց, որի մէջ կապապանները խոտ են դնում:

Вя́чать (-чу́ -ча́ть), -чить (-чу -чать) չ. ռմկ. նուալ, լալ, մլաւել, մայել, մկկալ. -чка ի. ոչխար. -чи́чъ ճշ. ոչխարիկ, գառնուկ:

Вячей ի. ջաղացաքարի ծակը, անցքը:

Вя́щій ած. 1, եկ-սլ. բարձրագոյն, մեծ, գեր-խոշոր. 2, աւելի շատ, առաւելագոյն, կենդանի. приложи́ть в—ее стара́ніе. В я́ щ ш е е մ. աւելի ևս, աւելի շատ, աւելի լաւ:

Г.

Г, г կոկորդային ձայնային (голосовой) բաղաձայն է և (սովորաբար) հնչւում է ինչպէս հայոց գ տառը, օր. городъ, нога ևլն։ Այս արտասանութեամբ г-ն բառերի վերջում (ինչպէս և բառերի մէջում с ձայնաւորից առաջ) իւրն եւ ձայնաւորելով հնչւում է ինչպէս к, օր. другъ (-къ), кругъ (-къ), бѣгство (бѣк—). Իսկ փոքր ռուսական բարբառում, ինչպէս և մեծ ռուսական մի քանի բառերում (որոնք են бла̀го, Господь, Бо́га, Бо́гу ևլն, когда́, тогда̀, всегда̀, иногда́) г-ն հնչւում է գրեթէ ինչպէս հայոց հ տառը (արտա. бла̀ɦо, ɦосп—, Бо́ɦа ևլն)։ Այս արտասանութեամբ էլ г-ն բառերի վերջում (ինչպէս և բառերի մէջում к և т ձայնաւորներից առաջ) իւրն եւ ձայնաւորելով հնչւում է գրեթէ ինչպէս х, օր. благъ (-ахъ), Богъ (-охъ), лёгкій (лёхк—), ко́гти (ко́хт—)։ Բայց սորանից г-ն գերանունների և ածականների սեռական հոլովում հնչւում է ինչպէս в, օր. никого́ (-ково́), хоро́шаго (-аво).

Га! и га га га! ձ. 1, հա՛, հա՛ հա՛ (զարմանք). 2, որս. հը՛ս, քըս քը՛ս. 3, կը՛ս, կանչիւն (սագերի)։

Габа́ра ի. (փր.) գաբար (տափակ յատակով, թեթև ծածկածոյ նաւ, այժմ անգործածական)։

Габари́тъ ա. (փր.) երկթղ. գաբարիտ (երկաթուղային գծի համար անհրաժեշտ ազատութեան սահմանների որոշումը)։

Габерсу́пъ ա. (գերմ.) վարսակապուր, վարսակաջուր (վարսակի ձաւարից ապուր, որ առաջ հիւանդի համար պատրաստում էին)։

Габіо́нный ած. գաբիոնի, հողալցոնքի. -біо́нъ ա. (ֆր.) ամրոցկ. գաբիոն, հողալցոնք, պատնէշաքթոց (հողով լցրած քթոց, զամբիւղ, որ ամրոցի պաշարման ժամանակ գործ են ածում բանակներին թշնամու կրակից պաշտպանելու համար)։

Га́ванскій ած. նաւահանգստի. Г—іе жители Նաւան արուարձանի բնակիչները (Պետերբուրգում)։

Гава́нскій ած. Հաւանայի. г—ія сигары.

Га́ванщикъ ա. նաւահանգստապետ, նաւահանգստի վերակացու. -вань ի. նաւահանգիստ, նաւամատոյց. воённая, купеческая, галерная г.

Га́ведь ա. -ведь ի. ռմկ. աղէտ, աղբուշ, անմաքուր աղբ, կէն։ [տուր բաղ։

Га́вка ի. ծովի այգերուկ կամ փափկափե-

Га́вканье չ. հաչելը, հաչոց. -кать, -кнуть չ. հաչել. собака гавкаетъ; -ку́нъ, а̀ ա. արու այգերուկ կամ փափկափետուր բաղ։

Га́вливать ա. Говѣть. [քաւ մի։

Гаво́тъ ա. գավօտ (հին ֆրանսիական պար, կա-

Гавъ ա. հաչոց, հաչիւն։

Га́га ի. կնդ. Somateria mollissima, այգերուկ կամ փափկափետուր բաղ։

Гага́кать, -га́кнуть չ. կանչել, սագի պէս ձայնել. гу́си гага̀каютъ. [ձըր ծիծաղել։

Гага́нить (-ню -нять) չ. 'հահալ', խիստ բար-

Гага́ръ ա. -га́ра ի. 1, կնդ. Colymbus, ջրասոյզ, ջրասուզակ. г. краснозо́бая, C. septentrionalis, հողամազ[ջրասուզակ]ը. 2, *թուխ, թըխադէմ մարդ. э́кая г.!

Гага́рить (-рю -рять) ա. Гага́нить.

Гага́рій, рья, рье ած. 1, ջրասոյզի, ջրասուզակի. г-рьи я́йца; 2, ջրասոյզի, ջրասուզակի մորթուց. г—рья му́фта, шу́ба; -га́рка ի. կնդ. Alca torda, հիւսիսային թանձրահամ. -га́ровыя пти́цы կնդ. Colymbidae, խորտասոյզներ, ջրասոյզներ։

Гага́товый ած. գագատէ, ձիւթածուխի(ց). г—ыя бу́сы; -га́тъ ա. Իտ. gagate, գագատ (ձիւթածուխ)։

Гагау́чъ, а́ ա. կնդ. Mergus albellus, ջրասոյզ բաղ. -га́чій, чья, чье ած. այգերուկի, փափկափե-

Гагіоло́гія ա. Агіоло́гія. [տուր բաղի. г. пухъ.

Га́гка (արտա. га́хка) ա. Га́вка; -гку́нъ, а́ (արտա. гахку́нъ), -гу́нъ, а́ ա. Гавку́нъ; -гу́шка ի. փոքր. ռմկ. սագիկ, սագուկ ջան։

Гада́ла Հոր. ռմկ. ա. Гада́льщикъ, -щица; -да́лка ա. Гада̀льщица; -да́льный ած. գուշակելու, կախարդութիւն անելու. г—ыя ка́рты, ко́сти; -да́льщикъ ա. -да́льщица ի. գուշակող, գուշակիչ, կախարդ այր, կին. -да́ніе չ. գուշակելը, կախարդութիւններ անելը. -да́тель ա. -да́тельница ի. գուշակող, գուշակութիւն անող այր, կին. -да́тельный ած. 1, գուշակելու, գուշակութեան. г—ая кни́жка; 2, ենթադրական. г—ое заключе́ніе; гада̀тельно մ. ենթադրութեամբ, ենթադրաբար. -да́ть 1, (уг—) չ. աշխատել գուշակել, իմանալ. 2, չ. գուշակել, կախարդութիւն անել. ворожея гада́етъ на кофеѣ, на ка́ртахъ; 3, չ. և ն. ենթադրել, երևակայել, մտքովն անցկացնել. чего́ не ду́малъ, не гада́лъ, то со мно́ю случи́лось; не ду́мано (կամ не жда́но), не га́дано (դարձ.) յանկարծ, անակնկալ կերպով։

Га́денькій (-де́некъ -де́нька, о) ա. Гадкова́тый; -ди́на ի. 1, ա. Гадъ; 2, *անպիտան, զարշելի, նողկալի արարած. э́такая г.! сюда́ ва̀ли́тся вся́кая г.; -ди́ть (-жу -дятъ) ռմկ. 1, ն. (заг—) աղտոտել, կեղտոտել, ապականել, зага́дилъ ма́сломъ ска̀терть; 2, (изг—) փչացնել, 'խարար անել'. портно́й изга̀дилъ пла̀тье; онъ оди́нъ изга́дилъ всё дѣло; *լանգարել, խոչընդոտ հանդիսանալ. 3, (сг—) ռմկ. սիրտը խառնել, փրսխել. его́ сга́дило նա փսխեց. 4, (наг—) ապականել, 'մուռտառել', 'կճրել' (ընտանի կենդանիների մասին). котёнокъ га́дитъ въ ко́мнатахъ; -ся ռմկ. անդր. 1, (заг—) կեղտոտուել, աղտոտուել, փչանալ. отъ пыли га̀дится пла́тье; 2, ռմկ. (сг—) սիրտը խառնել, փսխել. 3, կր. աղտոտուել, կեղտոտուել, ապականուել, փչացնուել։

Га́дкій (-докъ. -дка́, о; բաղդատ. га̀же) վատ, վատթար, գէշ, զարշելի, զզուելի, նողկալի. г—ое бѣльё, — строе́ніе; г—ая му́зыка; га́дко игра́етъ на скри́пкѣ; г. человѣ́къ; г—ое дѣ́ло; съ нимъ га̀дко поступи́ли; -днова́тый ած. բաւականին վատ, վատթար, անպիտան. զարշելի. -дность ի. վատութիւն, վատթարութիւն, զարշելիութիւն։

Гадли́вость ի. զզուանք, գարշանք, պժգանք, նողկանք. **-дли́вый** ած. գարշող, չխակացող, պըժ-գացող, զզւողեղ [ներ:

Гадовьё, вья́ չ. հաւ. ռմկ. զեռուններ, սողուն-

Га́дость ի. գարշելի, զզուելի, նողկալի բան:

Гадъ ա. (յգ. սեռկ. га́довъ և եկ. սլ. гадъ) զեռուն, սողուն. га́ды, овъ յ. կնդ. ա, чешу́йчатые г., Reptilia, սողուններ կամ զեռուններ. բ, го́лые г., Amphibia, երկակենցաղներ:

Гадю́на ի. կնդ. Vipera berus, հասարակ իժ, օձ. **-дю́чій** ած. I. (гадю́чій, чая, чее) զզուելի, գարշելի, պժգալի (տ. га́дить 3); II. (гадю́чій, чья, чье) ած. օձի, իժի. гадю́чьи я́годы, բս. Solanum dulcamara, կռղուկ կամ հասարակ մորմ. г. лукъ, բս. Muscari racemosum, ողկուզաւոր յակինթ (պողպոր):

Гаевщи́нъ, а ա. պուրակապահ, անտառապահ. **-ёвый** ած. պուրակի, փոքրիկ անտառի:

Гаёкъ, гайка́ նւզ. I, պուրակ, պստլիկ անտառ. 2, անտառակցզի (անտառի մէջ ուրիշ ծառերից բաղկացած անտառամաս):

Га́ерна ի. միմոս, ծաղրածու, խեղկատակ կին. **-ерничать** չ. միմոսութիւն, խեղկատակութիւն, ծաղրածութիւն, 'մասխարայութիւններ' անել. **-ерскій** ած. միմոսական, խեղկատակային, ծաղրածուին յատուկ. г—ое пла́тье; г—ія ухва́тки; **-ерство** չ. ծաղրածութիւն, խեղկատակութիւն, միմոսութիւն, 'մասխարայութիւն' **-ерствовать** (-ствую -ютъ) տ. Га́ерничать.

Га́еръ ա. միմոս, ծաղրածու, խեղկատակ:

Га́ечка նւզ. տ. Га́йка; **-ный** ած. պտուտակի, պտուտակակալի. г. ключъ.

Га́же ած. և մ. աւելի վատ, վատթար, վատթարագոյն. **-женіе** չ. I, աղտոտելը, կեղտոտելը, ապականելը. 2, փչացնելը. **-жу** տ. Гадить; **-жья** трава́ բս. Orchis maculata, բծաւոր խոլորձ:

Газа́ль ի. վիթային բանաստեղծութիւն (արաբական սիրային բանաստեղծութիւն, երգ):

Газе́ль ի. կնդ. Gazella dorcas, վիթ:

Газе́та ի. (իտ.) **-зе́тка** նւզ. լրագիր, օրագիր, օրաթերթ. *ходя́чая г. հեգն. կենդանի թերթ, կենդանի լրագիր, լրատու. **-зе́тный** ած. լրագրի, լրագրային, օրաթերթի. г—ое объявле́ніе; г—ая статья́; г—ая экспеди́ція լրագրաբաժին, լրագրային բաժանմունք (պօստատանը): Газе́тная, ой ի. (գործծկ. Պետերբուրգում) լրագրատուն, ընթերցարան. **-зе́тчикъ** ա. I, լրագրագէտ, լրագրի հրատարակիչ. 2, ցրիչ, լրագիրներ ծախող. 3, (երբեմն) լրագրագիր:

Га́зовщикъ ա. գազային գործարանի բանուոր, գործաւոր. **-зовый** ած. I. գազ[մետաքսէ գործուածք]ից. г. плато́къ; II. գազի, գազային. г—ое освѣще́ніе; г—ая труба́; **-зоёмъ** ա. գազապահ, գազակալ գործիք կամ անօթ:

Газоли́нъ ա. գազոլին[նաւթային եթեր]ը:

Газо́ме́тръ ա. I, գազաչափ (գործիք, որ թէ սպառուած գազի քանակութիւնն է ցոյց տալիս և թէ գազի արտահոսումը կանոնաւորում). 2, լուսաւորութեան գազի պահեստարան. 3, քիմ. մի և է գազ հաւաքելու և պահելու անօթ, որը միևնոյն ժամանակ յարմարութիւն ունի նորա պարունակութիւնը չափելու:

Газомѣри́тель, **-зомѣ́ръ** տ. Газо́ме́тръ 1.

Газо́нъ ա. (ֆր.) սիզամարգ, արհեստական մարմանդ պարտէզներում:

Газообра́зный ած. գազակերպ, գազային. г—ая жи́дкость; в—ыя тѣла́ գազային մարմիններ, գազեր. **-освѣще́ніе** չ. գազային լուսաւորութիւն. **-прово́дный** ած. գազանցքի, գազ անցկացնելու. г—ыя тру́бы; **-прово́дъ** ա. գազանցքի խողովակ. **-разво́зный**, **-разно́сный** ած. գազատար, գազաբաժան:

Газъ ա. I. (ֆր.) գազ (զուտ մետաքսէ կամ մետաքսախառն նուրբ և թեթև գործուածք մի). II. (հոլ.) գազ (օդակերպ հեղուկ). горю́чій г. Га́зы յ. բժ. փորաքամի, աղեքամի. живо́тъ вздуть г—ами.

Гай ա. I. (նախդրյկ. въ га́ѣ և въ гаю́) 1, պուրակ, պստիկ անտառ, 'մէրուտ'. անտառ թփուտի միջև. 2, խզուռ, հացահատիկի արտը, 'դէքիր'. II. 1, ճայեակների ձայն, ճռուողիւն. տաճ. ձայն, աղմուկ, աղաղակ, 'ղալմաղալ'. 2, ագռաւների, ճայեակների խումբ, երամ, տարմ:

Га́йворонъ ա. փոքր. ռուս. կնդ. Corvus frugilegus, սերմնաքաղ ագռաւ:

Гайда́ ձչ. տ. Айда́.

Гайдама́ки ա. յ. հայդամակներ (1769 թ. կազմուած կազակների հրոսակախմբերը, որոնց նպատակն էր ուղղափառներին պաշտպանել լեհական հարստահարութիւններից). **-ма́ковщина** ի. փոքր. ռուս. I, հայդամակների ապստամբութիւնը լեհացիների դէմ. 2, այդ ապստամբութեան ժամանակաշրջանը. **-ма́цкій**, **-ма́чій**, чья, чье ած. հայդամակի[ն յատուկ], հայդամակային. **-ма́чина** տ. Гайдама́ковщина.

Гайдро́нъ ա. (անգլ.) օդապարիկից նորա բարձրանալու ժամանակ կախած երկար թոկը, պարանը:

Гайду́къ, а́ ա. (լեհ.) հայդուկ. I, մաջառական թեթև զինուած հետևակ. 2, (Պետրոս Մեծից 'ի վեր) բարձրահասակ, մաջառական, հրեաբական կամ կազակական զգեստով սպասաւոր, ծառայ. **-ду́чество** չ. աւազակութիւն, 'ղաչաղութիւն'. **-ду́чествовать** (-ствую -ютъ) չ. աւազակութիւն, 'ղաչաղութիւն' անել **-ду́цкій** ած. աւազակային, 'ղաչաղային'. **-дучи́ха**, **-ду́чка** ի. հայդուկ, -ուհի. **-ду́чій**, чья, чье ած. հայդուկի. г—ье пла́тье, — пле́мя.

Га́йка ի. I, պտուտակի գլուխ (քառանկիւնի կամ վեցանկիւնի տափակ երկաթ մէջը ծակած պտուտակի համար). 2, լեռնգ. երկաթէ շղթան, 'կլկալ', որ ամրութեան համար փայտէ գլանների և այլ մեքենամասերի գլուխն են հագցնում. 3, կնդ. Parus sibiricus, սիբիրական երաշտահաւ:

Гайка́нскій наро́дъ հայկազեան ժողովուրդ, հայկազ. ազգ. **-ка́ны** ա. յ. հայկազունք, հայեր:

Гайло́ չ. ռմկ. լայն կոկորդ, բողազ, բերան, երախ: [որ նա շինում է ծղոտից և աղբից:

Гайно́ չ, գաղանի որջը, բունը, մուգ խոզինը,

Га́йный ած. չքամած, քամուն չաւուած, չ'եփ-նած, անմարսելի. г. хлѣбъ.

Гайта́нный, **-та́новый** ած. գայթանի. թոկի, կապիչի. **-та́нъ** ա. (թուրք.) **-та́нчикъ** նւզ. **-та́шекъ**, шка նւզ. I, գայթան, տաճ. թել (մուգ. վզի խաչի նարոտը). 2, թոկ, ճոպան, փոկ, կապիչ:

Ганабо́ртъ ա. (հոլ.) նաւի խելի պատերը, պարունակը, վերևի մասը:

Га́нать չ. կացնին տալիս, կացնով խփելիս հագալ, ձայն հանել. ты руби́, а я бу́ху *г.

կանէ. դու աշխատիր, ես «թամաշայ անեմ», ես քեզ լաւ խօսքերով օգնեմ: [խարակ:

Гаѳѣлбкъ ա. (հոլ.) *ծովգ.* կարթով, կեռով ճա-

Гакъ I. հաղ, ձայն (կաչնրին տալիս, տ. Гáкать); *տաճ.* ձայն, աղմուկ, աղաղակ. сдѣлать что съ гáку մի բան միանգամից, «մէջբաշ» անել. II. (հոլ.) *ծովգ.* կարթ, կեռ, շանգալ. III. (գերմ.) հողային չափ մի տարբեր մեծութեամբ Թագէյեան նահանգներում:

Гáла է. տ. Гáло. [խոտ:

Галагáнъ ա. *բս.* Pedicularis comosa, ոջլա-

Галактологія է. (յն.) կաթնախօսութիւն, կաթնաբանութիւն:

Галáндра (ֆր.) ողորկիչ (գործիք երկու գլաններից կազմուած, որոնց արանքից գործուածքը կամ թուղթը անցկացնելով, ողորկում են, փայլ են տալիս). -лáндрить (-рю -ряхъ) ն. ողորկել, փայլ տալ, կոկել (կտաւը):

Галáнивать, -нить (-ню -нятъ), прог— չ. կերուխում, շուայտութիւն անել, քէֆի, զբօսանքի նուիրուել:

Галáнить (-ню -нятъ) չ. *ծովգ.* նաւի խելից մի թիակով թիավարել (ինչպէս անում են Չինաստանում և Ճապոնիայում):

Галантерéйность է. նրբակրթութիւն, ծայրայեղ քաղաքավարութիւն. -терéйный ած. I, զարդի ու զուգքի, արդուզարդի, պաճուճանքի, պճնութեան. г—ые товáры, г—ыя вéщи; 2,* *հեգն.* նրբակիրթ, խիստ աշխարհիկ, քաղաքավարի. г—ое обращéніе; -терéя է. արդուզարդային իրերի առեւտուր. -тéрный տ. Галантерéйный 2.

Галантúнъ, -тúръ ա. (ֆր.). գալանտին (կերակուր):

Галáнтный ած. քաղաքավարի, վայելուչ. Галáнтно *մ.* քաղաքավարութեամբ, վայելուչ կերպով, պարզ ու պաճուճ կերպով:

Галбáнный кóрень տ. 'Аса фéтида. -бáнъ ա. (լտ.) քաղբան (բժշկական խէժ մի):

Гальванúзмъ, -низúрованіе... տ. Гальванúзмъ, —низúрованіе...

Галдá է. *ռմկ.* I, ճիչ, ճչոց, ճճճոց, աղմուկ, «գալմաղալ», հայհոյանք. поднять г—ý; 2, ճչճչան կինարմատ. -дúть (-жý -дúтъ) տ. Галдѣть; -дýнъ, á ա. I, ճճճան ամն. 2, ամբարիշտ, չարաճճի, աննգամիտ ամն. -дѣть (-жý -дятъ) չ. *ռմկ.* ճճճալ, ճչել, «գալմաղալ» բարձրացնել:

Галеáсъ ա. (իտ.) *ծովգ.* *հնց.* գալէաս (Վենետիկեան նաւակայմ թիակաւոր մեծ նաւ):

Галéбщикъ ա. առաղձավաճառ, արտասահման փայտ. առաղձ քշող: [նախազախոտ:

Галéга է. *բս.* Galega officinalis, այծախոտ,

Галенекъ. нка ա. I, (անգլ. гáлёнекъ) *ռմկ.* անգլիական չափ հեղուկի (=½ շտոֆի). галёнокъ чáю մի բաժին թէյ (ժողովրդական ճաշարաններում). II. (галёнокъ) տ. Галчёнокъ.

Галéра է. (ֆր.) գալերա. I, *հնց.* առագաստաւոր և թիակաւոր մարտանաւ. 2, (Ջենովայի և Վենետիկի գետերի վերայ) տափակ յատակով մեծ բեռնակիր նաւ, լաստանաւ. 3, *հնց.* галéры յ. գալերական տաժանակրութիւն, տաժանակիր աշխատանք (որին դատապարտուած ոճրագործները գալերաներից կապուած պէտք է թիավարէին). сослáть на г.: -рный ած. գալերայի, գալերանաւի. г—ыя вёсла; г—ая гáвань. Галéрная печь *լեռնգ.* և *քիմ.* վառարան միջից հրէ խողովակով և երկու կողմից թորարաններով:

Галлерéйный, -рéя տ. Галлерéйный, -рéя.

Галлéта է. (ֆր.) I, կլոր, տափակ և չոր լաւաշ, լօշ, շօթ, գրտակ. 2, ծովային կոկուած հաց, պաքսիմատ (морскóй сухáрь); -лéтна է. (ֆր.) գալետկա (քաղցր, շօկօլադախառն կարկանդակուկ, պատիկ բլիթ):

Гáлечка *ռւզ.* տ. Гáлька; -чникъ ա. *հավ.* I, քար ու դիլ, քար ու գլի կույտ, կուշտ. 2, տ. Конгломерáтъ.

Галивóнскій языкъ գալիվոնեան արհեստական լեզուն (*զործծկ.* Գալիչ քաղաքում և իւր շրջակայքում). -ливóны ա. յ. Գալիվոնցիք (Գալիչ քաղաքի և իւր շրջակայ տեղերի բնակիչները, հմմ. Галичáнинъ 2 և Гáлка 4):

Галиматьá է. բանդագուշանք, խառնիխուռն, յախուռն, յիմար, անճահ բան, խօսք:

Галипóтъ ա. (ֆր.) բևեկնուց և ուրիշ ծառերից դուրս հոսած և պնդացած խէժը:

Гáлиться (-люсь -лятся) չ. *ռմկ.* աչքերը չռած, ապշած նայել, զարմանալ, արմանալ:

Гáлица է. I, *հնց.* տ. Гáлка; II, *կնդ.* Cynips calycis, գխտորաբեր պիծակը:

Галичáнинъ ա. (галичáне, -нъ) գալիչան. I, Գալիցիայի բնակիչ, մեւզ. ծագումով ռուս. 2, Գալիչ քաղաքի (*Կոստրոմսկ. նահ.*) բնակիչ:

Гáличій, чья, чье ած. *հնց.* ճայեկի, ճայեկա—:

Галіóнъ ա. (իսպ.) գալիոն (մեծ վաճառականական-պատերազմական նաւ, որով ի միջի այլոց ազնիւ մետաղներ էին փոխադրում Ամերիկայից Իսպանիա):

Галіóтный ած. գալիոտի. -ліóтчикъ ա. I, գալիոտատէր. 2, գալիոտավար. -ліóтъ ա. (իտ.) գալիոտ. I, *ծովգ.* *հնց.* պատիկ և թեթև գալերանաւ, որ բանում էր Միջերկրական ծովի վերայ. միատախտակամած վաճառանաւ. 2, առանձին կազմութեամբ հոլանդական վաճառանաւ, որ յարմարութիւն ունի ծանծաղուտներից անցնելու. 3, գետային կամ լճային փոխադրանաւ մի:

Гáлка է. I. *կնդ.* Corvus monedula, ճայեակ. II. աղակէ փամփուշտ կամ գնդակիկ (մանկական խաղալիք). III. հրդեհի ժամանակ քամուց շպրտած խանձողը. тушúть гáлки; IIII. *հավ.* *գւռկ.* Գալիչեան և հարևան գաւառների (*Կոստրոմ. նահ.*) գիւղացիք:

Галлерéйный ած. գալերիայի, -րիական, -րիային. -рéя է. (իտ.) գալերիա. I, *ճրտրպ.* երկար և նեղ միջանցք (коридóръ) շինութեան դրսից կողմից. 2, սենեակ կամ սենեակներ, որոնց մէջ զետեղուած են գեղարուեստական նպատակով նկարների և արձանների ժողովածուներ. картúнная г., антúчная г.; 3, բալկոն, պատշգամբ նաւի խելի վերայ. 4, *ամրոցկ.* քարէ կամ փայտէ ստորերկրեայ շինութիւն, որ ծառայում է հաղորդակցութեան, պաշտպանութեան են:

Галликáнскій ած. գալիկանեան. г—ая цéрковь; -лицúзмъ ա. (ֆր.) գալ'լիցաբանութիւն, ֆրանսիաբանութիւն:

Гáллій ա. *հնք.* gallium, գալիոն (մետաղ մի):

Галломáнія է. (ֆր.-յն.) գալ'լիամոլութիւն. -ломáнъ ա. գալ'լիամոլ:

Галлóнъ ա. (անգլ.) գալլոն. I, Մեծ Բրիտանիայում չափ մի հեղուկների և հացահատիկների. 2, դրամ, դահեկան Արևելեան Հնդկաստանում:

Гáллъ ա. (ռովօրբ. յ. гáллы) գալ'լ, գալ'լեր

1, նախկին Փրանսիայի (Գալլիայի) բնիկ կելտական ցեղեր. 2, կոնկւ. Փրանսիացիք: Ծկղ. избавлéніе цéркви и державы Россíйской отъ нашéствія гáлловъ и съ ними двадесяти языкъ.

Гáлльскій ած. գալլիի:

Галлюцинáція ի. (լտ.) բժ. պատրանք, 'դևլ', 'դևլ տալը' (շփոթել Иллюзія բառի հետ):

Галмéй ա. հնք. Galmei, calamine, ցինկապատ կամ տուտիայ. -мéйный ած. տուտիայական, ցինկապատի:

Гáло չ. (յունարէն, յ. гáлы, -лъ) գործիք մի, կոճղ, որով 'ի մէջի այլոց ավելներ, հեցեր (անուր շրջանակներ) և քրշակներ փորեր են կապում

Галоидное вещество́, -лóидъ ա. (յն.) քիմ. աղածնային նիւթ, աղեր. -ломéтръ ա. (յն.) աղաչափ (գործիք):

Галопáдъ ա. Галóпъ 2; -пецъ, пца Նւզ. թեթև գալոպ. -пи́рованіе չ. գալոպելը. -пи́ровать (-рую -ютъ) չ. գալոպել. 1, միջակ չափով ընթանալ, միջակ արագութեամբ 'չափ գնալ' (ձիով). 2, галóпъ 2-ը պարել, կաքաւել. 3, ձիու պէս գալոպել, 'չափ գնալ'. -лóпъ ա. (Фր.) գալոպ. 1, միջակ չափ, քայլուածք ձիու. 2, գալոպապար, գալոպակաքաւ:

Гáлочій, чья, чье ած. ճայեակի. -лочка ի. Նւզ. ճայեկուկ, պստիկ ճայեկ. -лочье չ. Հաւ. ճայեկներ, ճայեկների երամ, տարմ, բազմութիւն:

Галóша ա. Калóша.

Гáлсовый ած. հալս (галсъ) առագաստապարանի:

Гáлстукъ ա. -чекъ, чка Նւզ. -(гá—)чи́шко ա. Նխտ. փողկապ. -чникъ ա. 1, փողկապագործ. 2, Կնդ. Aegialites, թռչուն մի եղերաբնակներից—Charadriidae; -чный ած. փողկապի:

Галсъ ա. (հոլ.) 1, ծովզ. հալս առագաստապարանը. 2, կողմ (ընթացող նաւի). поворотить на прáвый г.; хожиться на прáвый, на лѣвый г.; 3, նաւի ընթացքը (աջ ու ձախ թեքելով). 4, галсъ-клáмпы ա. յ. ծովզ. հալս (галсъ) պարանների ծակեր նաւի կողքից: Галсъ-тáли, ей ի. յ. ծովզ. ճախարակներ, որոնցով վեր քաշում են հալս պարանը:

Галтéль ա. Голтéль և Голькéль.

Галу́нить (-ню -нятъ) ն. պաղլեղաջրով թացել, թրջել. -ни́шко ա. Նխտ. ա. Галу́нъ; -ный ած. պուզմէնտի, -տից. -нчикъ Նւզ. ա. Галу́нъ; -нщикъ ա. -нщица ի. պուզմէնտագործ, -ուհի, պուզմէնտավաճառ, -ուհի:

Галу́нъ, à ա. I. (Фր.) պուզմէնտ, 'օրէզ', 'կլապիտոն'. II. (գերմ.) ա. Квасцы́.

Галу́ргія ի. (յն.) աղագործութիւն, աղագործութեան ուսումը:

Галу́шка ի. -шка Նւզ. կլոր երկարուկ խմորագունդ. եփած ջրի, ապուրի կամ կաթի մէջ:

Гáлфвиндъ ա. (հոլ.) ծովզ. նաւի կողքից փչող քամի. задýлъ г.

Галчёнокъ, нка ա. (յ. галчáта, -тъ) ճայեկի ձագ, ճուտ. -лчій, чья, чье ա. Гáлочій.

Галь ի. Հաւ. ռմկ. ճայեկներ, ագռաւներ և նման թռչունների տարմ, երամ, խումբ:

Гальбáнъ ա. Галбáнъ.

Гáльбинъ ա. (գերմ.) հայրիկ (թղթախաղ մի):

Гальби́на ի. դրամ, դահեկան:

Гальвá ա. Халвà.

Гальванизи́рованіе չ. գալվանացնելը. -низи́рованный ըյ. ած. գալվանացրած. г—ое желѣзо գալվանացրած (ցինկով ծածկած) երկաթ. -низи́ровать (-рую -ютъ) ն. գալվանացնել, գալվանական հոսանքով էլէկտրացնել. -ни́змъ ա. գալվանականութիւն, գալվանական էլէկտրականութիւն. -ни́ческій ած. գալվանական. г. токъ; г—ія батарéя; -нометри́ческій ած. գալվանաչափական. -номéтръ ա. գալվանաչափ, գալվանական հոսանքի ույժը չափելու գործիք:

Гальванопластика ի. գալվանօպլաստիկա, գալվանական մետաղահանութիւն, գալվ. մետաղաջնկութիւն (արուեստ գալվանական հոսանքի միջոցաւ մետաղների լուծոյթներից մետաղներ ջոկելու և նոցանով այլևայլ իրեր պատելու կամ այլևայլ իրերի կաղապարները վերցնելու). -нопласти́ческій ած. գալվանօպլաստիկական:

Гальё, ья́ չ. Հաւ. ռմկ. ա. Галь և Гáлочье.

Гáлька ի. (նաև Հաւ.) ջրից կոկուած ու կլորացած քար, ճալաքար:

Гальціóна ա. Альціóна.

Гальюнщикъ ա. նաւակառուցք վերայ հսկող նաւաստի, նաւազ. -льюнъ ա. (հոլ.) ծովզ. 1, հեգ. փայտէ նաւի կտուցը, ցռուկը. 2, մորթանաւի ցռկում շինած արտաքնոցը:

Гальянъ ա. Гольянъ.

Гамáкъ, à ա. (Фր.) համակ. 1, ճօճուն անկողին նաւերի վերայ. 2, ճօճ, լանաբի, 'ծանտրմակ' (ցանցակերպ մահիճ ծայրերն թոկերով, որոնցով ծառերից կապելով, մէջը պառկում են):

Гамановъ, нкà Նւզ. -мáкъ, à ա. ռմկ. [ավաբարար կաշէ] քսակ, դրամապանակ, 'քիսայ':

Гамáши, ей ի. յ. (Фր.) մի տեսակ տոտ պահճիներ, որ հագնում են կօշիկների ճտքերի վերևից:

Гамби́тъ ա. (Фր.) գամբիտ. 1, շախմատախաղ, երբ խաղացողը խաղին իւր ցանկացած ընթացքը տալու համար զոհում է մի զինուոր կամ ուրիշ կարևոր պատկեր. 2, ձիարշաւ մի, որի ժամանակ ձիաներն իրենց ույժերի համեմատ բարձուած են: [խուռնջ մի

Гами́тъ ա. Տնէար. բրածոյ մետաղատեսան խը-

Гами́ть (-млю́ -ми́тъ) չ. ռմկ. բարձր խօսել, աղաղակել, աղմուկ, 'ղալմաղալ' բարձրացնել:

Гáмкнать, -мкнуть չ. խուլ կերպով, ընդհատումներով հաչել:

Гáмма ի. (յն.) երժ. գամա. 1, վարկեմի 7 դըլխաւոր ձայնանիշները կարգով գրած. 2, ձայների աստիճաններ. 3, ձայնանիշների աղիւսակ. 4, гáммы յ. դաշնամուրի կամ այլ նըւագարանների վերայ անելու առաջին վարժութիւնները. 5,* г. цвѣтóвъ ծիածանի գոյների շարքը:

Гамъ ա. 1, հաչոց. 2, աղմուկ, 'գաւգաւ', 'ղալմաղալ', խառնափնթոր ձայներ:

Ганаши, éй ի. յ. (Фր.) ձիու ստորին ծնօտը:

Гáнглій ա. (սովրբ. յ. гáнглін, іевъ) ներքնային հանգոյց:

Гангрéна ի. (յն.) բժ. փտախտ, խլրդենի. -нóзный ած. փտախտային, փտախտով վարակուած:

Гандлáнгеръ ա. (գերմ.) Տրեստ. կրտաեր գինւոր նախկին բերդապահ հրետանու:

Гáндшпугъ ա. (անգլ.) ծովզ. ցից կամ լծակ այլևայլ ծանրութիւններ բարձրացնելու համար:

Гáнза ի. (գերմ.) Հանզա (հիւսիսային գերմանական վաճառաշահ քաղաքների քաղաքա-

կան-վաճառականական դաշը միջին դարերում). -зеатическій ած. Հանզայական. -зеаты ա. յ. Հանզայ[դաշինք]ի անդամները. -зейскій ա. Ганзеатическій; г. союзъ.

Ганивать ա. Гонять.

Ганитъ ա. Автомолитъ.

Гандшпугъ ա. Гандшпугъ.

Гарантировать (-тирую -ютъ) ն. երաշխաւորել, երաշխաւորութեամբ ապահովել. -рантія է. (ֆր.) երաշխաւորութիւն, ապահովութիւն։

Гарбузъ ա. փոքր. ռուս. գգում. поднести г. հարսնախօսին մերժել, բացասել։

Гардель է (հոլ.) 1, ա. Вица; 2. гардели. -лей է. յ. ծովգ. մի տեսակ պարաններ, ապաւանդակներ. -дельный ած. гардель-ի։

Гардемаринскій ած. գարդէմարինի. -маринъ ա. (ֆր.) գարդէմարին (ծովային նաւապետների թեկնածու եւ սպայից ստոր աստիճան)։

Гардеробмейстерскій ած. գարդէրօմէյստերի. -деробмейстеръ ա. գարդէրօմէյստեր, արքունի հանդերձապան, -ձապետ. -деробный ած. հանդերձների. г. шкапъ. Гардеробная. ой է. ա. Гардеробъ 1; -деробщикъ ա. -деробщица է. հանդերձապահ, -ուհի, հանդերձապան, -ուհի։

Гардеробъ ա. (ֆր.) 1, հանդերձարան (սենեակ կամ պահարան). 2. հաւ. ինչ որ է մարդու ճեր մակերէրը. 3, ՙՆց. արտաքնոց։

Гардина է. (գերմ.) պատուհանի վարագոյր, ՙփարդա՚. -нный ած. պատուհանի վարագոյրի։

Гардкотъ ա. Гарткоутъ.

Гардовина է. -довое дерево բս. Viburnum lantana. գերիմաստի։

Гаремный ած. հարեմի, կանանոցի. -ремъ ա. (արբ.) 1, հարեմ, կանանոց. 2, հաւ.* հարեմի կանայք։

Гарканье չ. աղաղակելը, ծղրտալը, ճչելը. -кать, -кнуть չ. ռմկ. 1, աղաղակել, ծղրտալ, ճչել, ՙգոռալ՚. 2, որս. բարակներին բաց թողնելով հը՛ս անել. га га га! աղաղակել. -нотня է. ստուեկ, խիտ աղաղակ, ծղրտոց, ճիչ։

Гарнецъ ա. (գերմ.) մետաղի կլկղանքը, քակոցը [շող, ծղրտան այր, կին։

Гаркунъ, á ա. -нья է. ռմկ. աղաղակող, ճը-

Гарматъ ա. գւռկ. կամ (կալ կա(լ)ոնլու)։

Гармондъ տպգր. ա. Корпусъ 5.

Гармоника է. (գերմ.) հարմոնիկա (նուագարան, երաժշտական գործիք այլեայլ կազմութեամբ)։

Гармонировать (-рую -ютъ) չ. съ кѣмъ, съ чѣмъ մէկի, մի բանի հետ համաձայնութիլ, համապատասխան գալ, համապատասխան լինել, ներդաշնակել. -нистъ ա. երժ. հարմոնիստ, դաշնակող, ներդաշնակող. -ническій. -ничный ած. ներդաշնակ. ՙանթերի, կատարեալ։

Гармонія է. (յն.) 1, երժ. ներդաշնակութիւն, քաղցրահնչիւնութիւն. 2,* առհ. ներդաշնակութիւն, համերաշխութիւն, համաձայնութիւն, համապատասխանութիւն. г. красокъ. формъ; г. чувствъ и мыслей; -нный ած. ռմկ. հարմոնիկայի. г—ая мастерская.

Гарнель է. կնդ. Crangon vulgaris, գարնէլ (փափկամորթ և համեղ մսով խեցգետին)։

Гарнецъ, нца ա. գարնեց. 1, հացահատիկների չափ (—¹/₈ չէտվէրիկի). 2, սորտ ամանը, անօթը։

Гарнизонъ է. հաւ. հեգն. ա. Гарнизонщина; -зонный ած. բերդապահ, քաղաքապահ զօրքի. г—ая служба; -зонщина է. հաւ նխտ. ռմկ. բերդապահ. քաղաքապահ զօրք, զինուորականները։

Гарникъ, -нышъ ա. Горшечекъ.

Гарнированіе չ. պատրաստելը, յարդարելը (մեւգ կերակրեղէնը այլեայլ համեմներով). -нировать (-рую -ютъ) ն. 1, պատրաստել, յարդարել, զարդարել (մեւգ. կերակրեղէնը այլեայլ համեմներով, կանաչեղէնով եւն). г. зеленью рыбу, мясо; 2, առղծգ. զրուագել, զարդարել (կաւ կարասիքը բարակ և ազնիւ թիթեղով—фанерка); -ровка է. 1, ա. Гарнированіе; 2, կանանց շորերը զարդարելը, պաճուճելը (հաշիւով, թաւիշով եւն). 3, (ջութակի մասին) վերջնական յօրինուածք, կազմ. սարքում։

Гарниръ ա. (ֆր.) կանաչեղէն, բանջարեղէն, որով շուրջանակի համեմում կամ զարդարում են ձկնեղէն կամ մսեղէն կերակուրները։

Гарнитуровый ած. գրօղէտուր մետաքսէ կտորից. -тура է. I. (гарнитура է. -туръ ա.) շարք, յօրինուածք, քանակութիւն (զարդի, պաճուճանքի իրերի). гарнитуръ пуговицъ; г—ръ запонокъ къ дневной сорочкѣ. Гарнитуръ мебели խումբ, սարք, կազմ կամ կարասիքի (բազմոց, որոշ թուով բազկաթոռներ, աթոռներ, երբեմն նաև սեղան). II. (ֆր.) գրօղէտուր (gros de Tour) մետաքսէ կերպաս. занавѣсы изъ гарнитура.

Гарновка (աղճատուած) ա. Арнаутка.

Гарнцевый ած. գարնէց (гарнецъ)-ի.

Гарный ա. Горный II.

Гарпагонъ ա. (ֆր.) *ժլատ, գծուծ, կծծի անձ։

Гарпины ա. յ. (անգլ.) ծովգ. բարկհօուտք (баргоутъ) առջևի (նաւաքթի) և յետևի (խելի) մասը։

Гарпія, ій է. յ. (յն.) 1, առսպ. թեւաւոր, սուր ճիրաններով և կանանցադէմ ճիւաղներ. (ուշ ժամանակներում) գրփիչներ, կեղեքիչներ. 2,* гарпія չար, չարասիրտ կինարմատ։

Гарпіусный, -піусовый ած. հարպիուսէ. -піусъ ա. (գերմ.) հարպիուս. 1, սկիպիդար քաշած ձիւթի ակնուցքը. 2, շագանակ մի քարագործներին։

Гарпунщикъ ա. հարպունաւոր, հարպունաձիգ. -пунъ, á ա. (հոլ.) հարպուն (մի տեսակ խոցոտիչ, որով կէտեր և փոկեր են որսում)։

Гарткоутный ած. ափապահ նաւակի. г. экипажъ; -коутъ ա. (ֆր.) գարդկօուտ, ափապահ նաւ (փոքրիկ թիակաւոր նաւ քթին պատիկ թնդանօթով Վօլգայի վերայ՝ քարվանների պահպանելու համար)։

Гартовый ած. հարտէ. -ртъ ա. I. (գերմ.) հարտ (կապարի և ծարիրաքարի խառնուրդ, երբեմն անագախառն, որից տպագրական տառեր են ձուլում). II. (գերմ.) гарты յ. խամուտի (хомутъ) փոկեր։

Гарусина է. -русинна նւզ. մանած, բրդէ թել. -русинъ ա. 1, հարուսավաճառ. 2, գամբիւղիկ, տուփ բրդի համար. -русный ած. հարուսից, -սէ. г-ыя пуговицы; -русъ ա. (լեհ.) հարուս (բրդէ երկտակ թել մանած և ներկած). вышивать по канвѣ г—омъ.

Гарцованіе չ. քաջարար աշտանակելը, ձիավարելը. -цовать (-цую -ютъ) չ. քաջարար աշտանակել. ձի հեծնելով քաջարար թշնամու դէմ գնալ։ [կացար։

Гаршнепъ ա. կնդ. Scolopax gallinago, ջրա-

Гарь է. 1, այրուած բանի հոտ. пахнетъ га-

рью; 2, այրուած, հրդեհուած անտառ, թփուտ, մացառ. անտառը կրակ տալով բացած խոտհարքատեղ, արօտատեղ. 3, այրուած քարածուխի և կոքսի մնացորդ։

Гаси́лка ի. **-си́ло** չ. մարիչ, հրագմարիչ. **-си́льный** ած. մարելու, հանգցնելու. **-си́льщикъ** ա. **-си́льщица** ի. հրդեհները, լամպերը մարող սպասաւոր. սպասաւորուհի. **-си́тель** ա. **-си́тельница** ի. *մի բան մարող, հանգցնող, ոչնչացնող այր, կին. г. просвѣще́нія լուսաւորութեան թշնամի, խաւարամիտ։

Гаси́ть (-шу́ -сятъ). пог—, заг—, ն. 1, մարել, հանգցնել, շիջուցանել գր.). г. ого́нь; г. свѣчи; г. известь կիրը հանգցնել, մարել. 2.* հանգցնել, մարել, ոչնչացնել, խեղդել (ազատ շարժում, մարդի պատուիրին եւն). **-ся** չէ. մարուել, հանգցնուել. пожаръ успѣшно га́сится.

Га́сло չ. 1. կրակը հանգցնելու նշան. II. (լեհ.) բսգ. նշանաբան. **-сникъ** ա. բս. Betonica vulgaris, սղոցատամ չրթնախոտ (Հրթնածաղկաւորաց—Labiatae). **-снуть** (անց. га́снулъ, ла, о և гасъ сла, о) пог—, заг—, уг— չ. 1, հանգչիլ, մարիլ. свѣча пога́сла; пожаръ начина́етъ г.; 2,* (տեսողութեան մասին) բըթանալ, ակարանալ, վառիլ (գր.). глаза́ га́снуть; 3,* հանգչիլ, մարիլ, նուազիլ, ակարանալ, թուլանալ. մեռնիլ. стра́сти га́снуть; жизнь га́снетъ; *угасъ, пога́съ մեռաւ։

Га́совый ած. գազէ, գազից (տ. Гасъ I).

Га́спель ա. (գերմ.) լծմնգ. հասպէլ (առձեռն ճախարակ հօրիզոնական գլանակով). **-пельный** ած. հասպելի, -ային. г. кана́тъ.

Гастри́ческій ած. բժ. ստամոքսի, ստամոքսային, փորի—. г—ая лихора́дка.

Гастролёръ ա. **-ролёрша** ի. հիւր արտիստ, արտիստուհի, դերասան, -ուհի. **-роли́ровать** (-рую -ютъ) չ. իբրև հիւր օտար քաղաքի թատրոնում խաղալ. **-роль** ի. (գերմ.) հիւրադեր, հիւրախաղ, հիւր արտիստի խաղը, դերը. **-ро́льный** ած. հիւրախաղի. г. спекта́кль հիւր արտիստի տուած ներկայացումը։

Гастрономи́ческій ած. խոհանոցագիտական. **-но́мія** ի. (յն.) խոհանոցագիտութիւն, խորտկագիտութիւն. **-но́мъ** ա. խոհանոցագէտ, խորտկագէտ, խորտկասէր. Նրբաճաշակ. համադամ կերակուրների սիրահար անձ. **-то́мія** ի. (յն.) ստամոքսային կազմախօսութիւն։

Гасъ I. ա. (ֆր.) գազ (չերտաուոր, նաշխաւոր ոսկէ կամ արծաթէ ժապաւէն). II. բայ տ. Га́снуть.

Га́тить (га̀чу́, гатя́тъ). заг—, ն. ցախով, հողով եւն ճահճուտի, գետակի վերայով ճանապարհ անցկացնել, ճանապարհ հարթել. **-ся** չէ. անցկացնուել, շինուիլ, յօրինուիլ, հարթուիլ. բարձրանալ. здѣсь га́тится доро́га.

Гать ի. գերաններից, ցախից ճահճուտի վերայով անցկացրած ճանապարհ, կամուրջ։

Га́убица ի. (գերմ.) հաուբից (նռնաձիգ թընդանօթ մի). **-би́чный** ած. հաուբիցի։

Гауптва́хта ի. (գերմ.) հաուպտվախտ, գլխաւոր պահականոց, գլխաւոր պահնորդանոց (ամրոցներում, քաղաքներում և այլն. այն տեղերում, ուր զօրք կայ. կենտրոնական պահնորդատեղի վարչութեամբ հանդերձ. տ. Комендантское управле́ніе); посадить кого́ на г—у մէկին գլխաւոր պահականոցում բանտարկել. **-хтенный** ած. հաուպտվախտի, -տային։

Га́фель ա. (հոլ.) 1, ծովգ. գաֆէլ, պառանաքարշ, առագաստակալ գերան (որ նաւի խելի կողմից կախուած է կայմից և որից կախուած է առագաստի վերևի ծայրը). **-ный** ած. գաֆէլի։

Га́ченіе չ. ցախով, հողով եւն ճահճուտի վերայով ճանապարհ անցկացնելը, մի տեսակ կամուրջ կապելը։

Га́чи, ей ի. յ. 1, ռմկ. փոխանի մասները. г. вы́бились изъ сапого́въ; 2, գիշատիչ թռչունների անգամների վերայ երկար փետուրներ. 3,—ляжки (տ. Ляжка); бить по га́чамъ. **-чникъ** ա. (արտս. гашн—) ռմկ. խոնջան. продѣть г.

Гашеная известь մարած կիր. **-ше́ніе** չ. մարելը, հանգցնելը, շիջուցանելը.

Гаше́тка ի. հրացանի ատը. жать. прижима́ть [гаше́тку.

Гаши́шъ ա. (արբ.) հաշիշ (չոր տերևներ և խոտեր. հնդկականեփի չորացրած տերևները, որ ծամում կամ ծխում են. նոցանից նաև չչմեցուցիչ ըմպելիք են պատրաստում)։

Гащивать տ. Гостить.

Гвазда ի. ռմկ. 1, ցեխ, լիլ, տիղմ. 2,* ապականողը, «մուռտառ» մարդ. **-данье** չ. ապտոտելը, կեղտոտելը. **-дать** ն. ռմկ. ապտոտել, կեղտոտել, «մուռտառել». **-ся** անէ. ապտոտուիլ, կեղտոտուիլ. **-ду́нъ, а́** ա. ռմկ. տ. Гва́зда 2.

Гвалтъ ա. (լեհ.) 1, բռնութիւն, բանի ույժ. 2, աղմուկ, «ղալմաղալ», աղաղակ։

Гварде́ецъ, де́йца ա. գվարդիայի զօրական, թիկնապահ զօրական. **-де́йскій** ած. գվարդիական, թիկնապահ. г—іе полки́; г. офице́ръ; **-де́йщина** հւք. ռմկ. գվարդիականներ, թիկնապահ զօրականներ. **діо́нецъ**, нца կտկւ. տ. Гварде́ецъ; **-діо́нъ** ա. 1, նաւի վերայ կարգած պահակախումբ, որին յանձնուած է քարանտինի (каранти́нъ) հսկողութիւնը. 2, կտկւ. տ. Гварде́ецъ; **-дія** ի. (իտ.) գվարդիա. 1. ա, առաջ թիկնապահ, անձնապահ զօրք. բ, այժմ ընտիր, արտօնեալ զօրք (հմմտ. տ. Армія 3); 2, զւռկ. Սև ծովի ափերին ձկնորսական գիւղերն։

Гвашъ տ. Гуа́шъ.

Гверилья́сы ա. յ. (իսպ.) գվերիլիաներ (իսպանական մեկնագէններ — партиза́ны).

Гвозда́рный ած. բևեռագործական. **-да́рня** ի. բևեռագործարան, բևեռագործական արհեստանոց. **-да́рь, я** ա. 1, բևեռագործ, մեխագործ. 2, բսգ. տակռատպան, տակառների վերայ հրակող. **-деви́дный, -деобра́зный** ած. բևեռաձև, բևեռակերպ. մեխաձև, մեխակերպ։

Гвозди́ка ի. 1 մեխակ. 2. մեխակածաղ. 3. բս. Dianthus. շահոքրամ. г по́льская, D. deltoides, բրգաձև շահոքրամ. г. великолѣ́пная, D. superbus. շքեղ շահոքրամ։

Гво́здикъ ա. 1, նւզ. տ. Гвоздь; 2, կնդ. Regulus. արքայիկ (երգեցիկ թռչնիկ մի). **-ди́льня** ի. մեխերի գլուխը կռելու, յօրինելու գործիք. 2, ա ողձգ. մեխահան. բևեռահան գործիք (ծայրին ծակով). **-ди́льщикъ** տ. Гвозда́рь; **-ди́ть** (-жу́, -дя́тъ) ն. ռմկ 1, մեխել, բևեռել, գամել. խըփել, զարկել, ծեծել. 2.* յաճախ կրկնելով աշխատել հասկացնել. ско́лько ему́ въ го́лову ни гвозди́, всё напра́сно: 3.* առհ. կշտամբել, նախատել։

Гво́здичекъ տ. Гвоздо́чекъ.

Гвозди́чка նւզ. տ. Гвозди́ка; **-ди́чникъ** ա. մե-

խունկակայլ, տեղ, ուր մեխակներն են անկած. -дичица ի. բս. Myrtus, մրտենի, մրտի. -дичный ած. մեխակի, շահոքրամի. г. запахъ: г—ыя головки; г—ое масло մեխակիւղ: Гвоздичное дерево, բս. Caryophyllus aromaticus, մեխակածառ:

Гвоздище ա. յեն. ա. Гвоздь; -здокъ, дка, -здочекъ, чка նւզ. ա. Гвоздикъ; -здочникъ ա. Гвоздарь; -здочный ած. մեխերի, բևեռների. г. заводъ.

Гвоздь, я ա. (յ. гвозди, ей) 1, մեխ, բևեռ գամ (փայտէ, երկաթէ). вбить г. въ стѣну; 2, բութ. заверни покрѣпче г. у бочки; -здьё, ья հ. հաւ. մեխեր, բևեռներ. -здюха ի. կոշտ խոշոր, գլուխ տուած անգեր մարմնի վերայ. -здянка, а ա. բևեռաքիղ (բաժանմունքներով), մեխորան. -здяной ած. մեխի, բևեռի. г—ая шляпка մեխի գլուխը:

Гдѣ (արտս. ѓдѣ) ձ. 1, (հարցմն.) ուր, որտեղ. гдѣ онъ живётъ? гдѣ ему это сдѣлать? Ինչպէս նա կարող է այդ անել. 2, (յարաբերկ.) ուր, որտեղ. гдѣ любовь, тамъ и совѣтъ; гдѣ бы փոխանակ. гдѣ бы скорѣй бѣжать, онъ сталъ раздумывать; гдѣ-гдѣ ուրեք ուրեք, մի քանի տեղ (միայն). гдѣ-либо, гдѣ-нибудь, гдѣ ни есть ձ. ուր և է տեղ, ուր էլ լինի. гдѣ-либо найдёмъ его; гдѣ нибудь спрятался; гдѣ ни есть затерялся; гдѣ-то մի ինչ որ տեղ. гдѣ-то я читалъ объ этомъ.

Ге Ք. (արտս. ѓе) հա, գիտեմ:

Гебраистъ ա. (ֆր.) եբրայագէտ, եբրայարան:

Гебры ա. յ. գեբրեր (կրակապաշտներ, նախկին Զրադաշտի կրօնի հետևողներ):

Гевальдигеръ ա. (գերմ.) հնց. զօրքի մէջ ոստիկանական պաշտօն վարող սպայ (Պետրոս Մեծից ց'1864 թ.):

Гевакъ ա. բս. Buxus sempervirens, մշտադալար տոսախ, շիմշիր (շիմշատեփն?):

Геврѝстика ի. (յն.) հեւրիստիկա. 1, փիլ. գտակտն գիտութիւն. 2, հարցափորձական ուսուցում. -стическій ած. հարցափորձական ուսուցման. г. методъ կամ способъ преподаванія հարցափորձական եղանակ ուսուցման (որով ուսուցանում էր Սոկրատէսը):

Гегемонія ի. (յն.) հեգեմոնիա (քաղաքական գերիշխանութիւն, գլխաւորութիւն):

Геджра ա. Гиджра.

Геенна ի. (եբր.) գեհեն, *դժոխք, սանդարամետք. -нскій ած. գեհենի, դժոխային: [գործի:

Гезель ա. (գերմ.), օգնական, աշակերտ գեղա-

Гезенкъ ա. (գերմ.) լեռնգ. ներքին անցք, փո-

Гей Ձ. էյ, էյ: [րւածք հանքի մէջ:

Гейзеръ ա. ցայտող ջերմուկ (մեզ Իսլանդիա կղզու պարբերաբար ցայտող հոկայ ջերմուկը):

Гейслеры ա. յ. (գերմ.) խարազանածեծներ (XII - XIV դարերի աղանդաւորներ, որոնք իրենց իրենց հրապարակաւ խարազանում էին):

Гекатомба ի. (յն.) հեկատոմբա, հարիւրարջասեան, հարիւրցուլեան հանդիսաւոր զոհաբե-

Гекзаметръ ա. Экзаметръ. [րութիւն (հների):

Гекзаэдръ ա. (յն.) վեցանիստ, վեցանիստ մարմին:

Гектаръ ա. (ֆր.) հեկտար (հողային չափ—10.000 քառակ. մետրի կամ 2197 քառակ. սաժէնի):

Гекто|граммъ ա. (ֆր.) հեկտոգրամ (հարիւր գրամ). -графическій ած. հեկտոգրաֆիական. г—ія чернила: -(о)графъ ա. (ֆր.) հեկտոգրաֆ (ընդօրինակիչ մեքենայ). -литръ ա. (ֆր.) հեկտոլիտր (հարիւր լիտր.) -метръ ա. (ֆր.) հեկտոմետր (հարիւր մետր): [ուսմնական:

Гелертеръ ա. (գերմ.) հեգն. գիտնական, ու-

Геліо|графія ի. (յն.) արեւագրութիւն. -графъ ա. արեւագիր. 1, աստղ. արեւագիր, արեգակագիր (գործիք արեգակի նկարը ստանալու). 2, օդբ. գործիք, որ ցոյց է տալիս արեգակի փայլման տեւողութիւնը. 3, զգմ. գործիք արեգակի ճառագայթների միջոցաւ այլեւայլ տեղեկութիւններ հաղորդելու. сообщеніе по г—у. извѣстія, переданныя по г—у; -метръ ա. (յն.) աստղ. արեւաչափ (գործիք արեգակի, լուսնի և մոլորակների տրամագծերը չափելու):

Геліо|скопъ ա. (յն.) արեւադիտակ, արեգակադիտակ. -статъ ա. ֆիզ. արեւացոյց (գործիք, որ արևի ճառագայթները որոշ ուղղութեամբ արտացոլացնում է). -тропъ ա. 1, բս. Heliotropium peruvianum. գեղեցիկ և անուշահոտ ծաղիկներով բոյս մի. 2, հնք. héliotrope, արևի յասպիսը:

Геллинистъ ա. Эллинистъ. [դոլեան քուրմ:

Геллонгъ, -люнгъ, -люнъ ա. դալմուխեան և մոն-

Гельгофитъ ա. նոր պայթուցիկ նիւթ մի:

Гельминто|литъ ա. (յն.) քարացած ծովային ճճի. -логія ի. (յն.) որդնախօսութիւն (գիտութիւն փորի որդերի, ճճիների մասին):

Гельмпортъ ա. ծովգ. ծակ, անցք, որի մէջ դրած է նաւի ղեկը:

Гема|тинъ ա. (յն.) հեմատին (արեան ներկ). -титъ ա. հնք. Hématite. կարմրաքար, արիւնաքար. -тологія ի. (յն.) արիւնախօսութիւն, արիւնաբանութիւն: [կէսը:

Гемисфера ի. (յն.) կիսագունդ (երկրի կամ եր-

Гемма ի. (լտ.) գեմմաքար (ազնիւ քար վրան խորունկ փորագրած պատկերով).

Гемо|рагія ի. (յն.) արիւնհոսութիւն, արեան արտահոսութիւն անօթներից:

Гемо|рроидалистъ ա. հեմորոյով տառապող, մայասիլով բռնուած. -рондальникъ ա. բս. Polygonum hydropiper, ջրապղպեղ. -роидальный ած. հեմորոյական, մայասիլի. г—ая трава женская ա. Геморондальникъ; г—ая трава мужская, Polygonum lapathifolium, թթուաշ մատիտեղ (պղպեղախոտ) և P. persicaria, դեղձատերև մատիտեղ -ройды, -дъ ի. յ. սկւ. գործծ. -рой ա. (յն) բժ. հեմորոյ, մայասիլ. -ройный ա. Геморондальный; геморойная трава, բս. Galium aparine, մազլող մածնիկ կամ կպչուկը:

Ген|варскій. -варь հնց. ա. Ян|варскій, -варь.

Генеа|логическій ած. ծննդաբանական, -դաբանական. ազգաբանական, -խօսական. г—ія таблицы: -логія ի. (յն) 1, ծննդաբանութիւն, -խօսութիւն, ազգաբանութիւն, -խօսութիւն. 2. ազգագրութիւն. ազգագրական ցուցակ, գաւազանագիրք. 3,* առհ. ծնունդ, ծագում, սկզբնաւորութիւն. -логъ ա. (յն.) ծննդաբան, -խօս, ազգաբան. -խօս, տոհմագիր: [որութիւն:

Генезисъ ա. (յն.) ծնունդ, ծագում, սկզբնա-

Генералиссимусъ ա. (նոր լտ.) հնց. սպարապետ. հրամանատար միքանի զօրաբանակների:

Генералитетъ ա. հաւ. (գերմ.) գեներալականութիւն, գեներալների կաճառ:

Генера́лъ ա. (լտ. generalis ընդհանուր, այսինքն generalis dux, praefectus) գեներալ, զօրապետ (I, II, III և IV կլասի զինուորական). штатскій г. ռմկ. քաղաքացիական գեներալ (I, II կամ III կլասի պաշտօնեայ) г—лъ отъ артиллéріи, отъ инфантéріи, отъ кавалéріи հրետանու, հետևակ զօրքի. հեծելազօրքի գեներալ. զօրապետ (II կլասի զինուորական). г—лъ адмира́лъ բարձրագոյն ծովակալ (նաւատորմի հրամանատարը). г—лъ адъюта́нтъ գեներալ-թիկնապահ (կայսեր). г—лъ-а́ншефъ (առաջ) երկրորդ կլասի կատարեալ գեներալ. (այժմ) ա. г—лъ отъ артиллéріи, отъ инфантéріи, отъ кавалéріи; г—лъ-аудиторіа́тъ առաջ բարձրագոյն, իսկ հիմա գլխաւոր զինուորական ատեան. г—лъ-ауди́торъ նախկին բարձրագոյն զինուորական ատեանի գլխաւորը. г—лъ-баси́стъ երժ. 1, գեներալ-բասագէտ. 2, տեսական երաժշտագէտ. г—лъ басъ 1, երժ. գեներալ-բաս (թուագրած բամբ, արական ցածր, թաւ ձայն). 2. ակորդագիտութիւն. 3, երաժշտագրութեան առջական կանոնները. г—лъ-вагенмéйстеръ հնց. զօրքի սայլապետ, պաշարապետ. г—лъ-гева́льдигеръ զօրաբանակում գնդապետ կամ փոխգնդապետ աստիճանապետի պաշտօնով (ց1862—64 թ.) г—лъ-губерна́торъ գլխաւոր, բարձրագոյն նահանգապետ, -դապետ. г—лъ-инспéкторъ զօրային վերատեսուչ. г—лъ-интенда́нтъ ա. ցամաքային կամ ծովային զօրքի տնտեսական մասի գլխաւոր կառավարիչ. г—лъ-контролёръ ա. գլխաւոր վերստուգող. վերստուգիչ վարչութեան պետ. г—лъ лейтена́нтъ գեներալ-լէյտէնանտ (III կլասի զինուորական). г—лъ-майо́ръ գեներալ-մայոր (IV. կլասի զինուորական). г—лъ-маршъ ա. գլխաւոր, արշաւային թմբկահարութիւն. г—лъ-провіантмéйстеръ զօրքի գլխաւոր պարենապետ (ց1868 թ.) г—лъ-прокуро́ръ բարձրագոյն պրօկուրոր (այժմ տիտղոս արդարադատութեան մինիստրի). г—лъ-су́перъ-интендéнтъ գեներալ սուպէրինտէնդէնտ (լութերական կոնսիստորիաների հոգևոր առաջնորդ և փոխատեսչապետ). г—лъ-фельдма́ршалъ ցամաքային զօրքի ընդհանուր սպարապետ, վերին հրամանատարը. г—лъ-фельдцейхмéйстеръ հրետանու վերին հրամանատարը. г—лъ штабъ-до́кторъ հնց. ծովային մինիստրութեան մէջ բժշկական վարչութեան պետը։

Генера́льный ած. ընդհանուր, գլխաւոր. г. смо́тръ. г—ая ка́рта; г—ое сраже́ніе; г—ая репети́ція թատր. վերջնական կրկնողութիւն. г. ко́нсулъ, г—ое ко́нсульство; **-ра́льскій** ած. գեներալի, գեներալական. г. чинъ, — мунди́ръ; **-ра́льство** չ. ռմկ. գեներալութիւն. զօրապետութիւն. дослужи́лся до г—а; **-ра́льша** է. ռմկ. գեներալուհի, գեներալի կինը կամ այրին։

Генера́ція է. (լտ.) 1, ծնունդ, ծագում. 2, սերունդ։ [վայելուչ տոնով։

Генеро́зо ն. (գերմ.) երժ. ազնուապէս, ազնիւ,

Гене́тистъ ա. հոգեբ. գենետիստ (ըստ որոյ տարածութիւնն և ժամանակը բարդ հոգեբանական պրօցեսի ծնունդ են). **-ти́ческій** ած. 1, ցեղական, տոհմային. 2, ծագման, սկզբնաւորութեան, զարգացման. г—ое изложéніе истори́ческихъ собы́тій.

Геніа́льность է. հանճարեղութիւն, քանքարաւորութիւն. **-ніа́льный** ած. հանճարեղ, հանճարաւոր, քանքարաւոր. г. писа́тель, полково́децъ, худо́жникъ; г—ое сочинéніе, г—ая мысль.

Ге́ній ա. (լտ.) 1, առաս. գենիոս, ոգի, պահապան ոգի. չար կամ բարի ոգի. 2, ոգի, միտք. 3, հանճար, քանքար. 4, հանճարեղ, քանքարա-

Генціа́на է. բս. Gentiana, բոզ։ [ւոր մարդ

Геоге́нія է. (յն.) երկրածնութիւն, աշխարհածնութիւն (գիտութիւն երկրագնդի ծագման մասին). **-гно́зія, -гно́стика** է. (յն.) հնց. 1, ա. Геоло́гія; 2. երկրագիտութիւն («կը խօսի այն և այլ պարզ հանքերու իրարու հետ միաւորութեան վրայ, ժայռերու խաւերու վրայ»)։

Геогности́ческій ած. երկրագիտական. **-гно́стъ** ա. (լտ.) երկրագէտ. **-го́нія** է. երկրածնութիւն, երկրագոյութիւն (գիտութիւն երկրի, իբրև տիեզերական մարմնի, ծագման մասին)։

Географи́ческій ած. աշխարհագրական. г—ая ка́рта; **-гра́фія** է. (յն.) աշխարհագրութիւն. **-(о́)гра́фъ** ա. (յն.) աշխարհագրագէտ, -հագիր։

Геодези́стъ ա. գէօդէզիստ. 1, հողաչափ, դաշտաչափ, երկրաբաշխ. 2 քարտէզագիր, տեղագիր սպայ. **-дези́ческій** ած. գէօդէզիական, երկրաբաշխական, քարտէզագրական. **-дéзія** է. (յն.) գէօդէզիա, երկրաբաշխութիւն, քարտէզագրութիւն (երկիրը չափելու և նորա մակերևոյթը քարտէզագրելու գիտութիւնը). **-дéтъ** ա. Геодези́стъ.

Геологи́ческій ած. երկրաբանական, -խօսական. **-ло́гія** է. (յն.) երկրաբանութիւն, -խօսութիւն. **-логъ** ա. երկրաբան, երկրախօս։

Геометра́льный ա. ճրտրպ. երկրաչափական ճշգրտութեամբ վերցրած (նկարների մասին). **-метри́ческій** ած. երկրաչափական. г—ая зада́ча, г—ое построéніе; **-мéтрія** է. (յն.) երկրաչափութիւն. **-(о́)мéтръ** ա. երկրաչափ. մաթեմատիկոս։ [նաստեղծութիւն. г. Вирги́лія.

Гео́ргики, -къ է. յ (լտ.) հողագործական բա-

Георги́на է. բս. Dahlia, Գէորգին կամ Գէորգինիա (Դալիա)։ [նը ունեցող զինուորական։

Гео́ргіевскій кавалéръ սուրբ Գէորգի շքանշա-

Геоцентри́ческій ած. աստղբ. երկրակենտրոնական. г—ая систéма міра երկրակենտրոնական տիեզերային սիստեմ (որ իբրև կենտրոն ընդունում է երկիրը)։

Гепа́рдъ ա. կնդ. Cynailurus, շնակատու։

Гепа́рхія է. (յն.) պատմ. եօթնապետութիւն (միջնադարեան անգլօ-սաքսոնական եօթը թագաւորութիւնները, որոնք Եգբերտ թագաւորի օրով 'ի մի ձուլուեցան)։ [նակողմ մարմին։

Гепта́эдръ ա. (յն.) երկրչփ. եօթնանիստ, եօթ-

Гера́льдика է. (նոր. լտ.) զինանշանագիտութիւն, կնքագիտութիւն. **-дикъ** ա. զինանշանագէտ, կնքագէտ. **-ди́ческій** ած. զինանշանագիտական, կնքագիտական։

Гера́ній ա. **-ра́нь** է. 1, բս. Geranium, խորդենի. луговóй гера́ній, G. pratense, մարգաց խորդենին (մլմլուկը). 2. ռմկ. ա. Ера́нь 2.

Герба́рій ա. (լտ.) չորացրած տունկերի ժողովածու, հաւաքածու։

Гéрбикъ ա. նւզ. փոքրիկ զինանշան. **-бóвка** է. տախտակիկ գլխին կլոր ծակով և մէջը փորած, որով նշանազգեստի կոճակները սրբում են. **-бóвникъ** ա. ազնուականների զինանշանների մատեան. **-бовóй, -(гéр)бóвый** ած. 1, զինանշանի,

զինանշանային. г—ая печать; гербовой щитокъ զինանշանը նկարելու տեղը. 2, պետական զինանշանը կրող, զինանշանակիր. г—ая бумага, — марка; г—ая зала զինանշանային, զինանշաններով զարդարուած դահլիճ. 3, զինանըշանի համար տուրքը. г—ая пошлина, г. сборъ; -бовѣдѣніе չ. տ. Геральдика.

Герборизація ի. (ֆր.) բուսաժողով, խոտեր, տունկեր ժողովելը (հաւաքածու կազմելու համար) -зировать (-рую -ютъ), -зовать (-зую -ютъ) չ. (ֆր.) բուսաժողով, խոտաժողով լինել, տունկեր, խոտեր ժողովել հաւաքածու (гербарій) կազմելու:

Гербъ, à. ա. (լեհ.) զինանիշ, 'տոհմանշան'. государственный г.

Геркулесовый ած. Հերակլեան, հսկայական. г. трудъ; -кулесовы столпы կամ столбы Հերակլեան սիւներ, *ծայրայեղ, վերջին սահման, գագաթնակէտ. -кулесъ ա. (յն.) 1,* հսկայ, խիստ զօրեղ, 'փահլեւան' մարդ. 2, Կնդ. Dynastes Hercules, Հերակլի բզէզը:

Герма ի. (յն.) Հերմէսի նախնական պատկերը, բաղկացած սիւնակից և մարդու գլխից:

Германецъ, нца ա. -нка ի. գերմանացի, -նուհի, գերմանական ցեղախմբի այր, կին. -низація ի. գերմանացնում. г. прибалтійскихъ славянъ; -низмъ ա. 1, գերմանաբանութիւն. 2, գերմանականութիւն, գերմանական ցեղի յատկութիւնը, բնոյթը. 3, գերմանական ծագում:

Германистика ի. գերմանագիտութիւն, գերմանական գրականութիւն. -нистъ ա. գերմանագէտ, -նագէտ. -нофилъ ա. գերմանասէր. -скій ած. գերմանական, գերմանացու:

Гермафродитизмъ ա. երկսեռութիւն, որձէգութիւն. -дитный ած. Կենսբ. երկսեռ, որձէգ բնութիւն ունեցող. г—ая железа; -дитъ Հոր. երկսեռ, որձէգ (մարդ կամ կենդանի):

Герменевтика ի. (յն.) մեկնաբանութիւն, -խօսութիւն (բնագրերի). -тическій ած. մեկնաբանական, -խօսական:

Герметика ա. Алхимія; -тическій ած. հերմետիկական, օդախիտ, (անթափանց փակած, կպած կամ որ կարելի է այնպէս փակել, որ օդը մէջը չմտնի). г—ія печныя дверцы: герметически մ. հերմետիկօրէն, անթափանց. сосудъ закупоренъ г.

Гермъ ա. տ. Герма.

Героида ի. (յն.) հերոսաձօն, դիւցազնաձօն (բանաստեղծական ձօն, որի մէջ հերոսը կամ հերոսուհին արտայայտում է իր սէրը). г—ы Овидія; -роизмъ ա. (ֆր.) հերոսութիւն, դիւցազնութիւն. -роикомическій ած. Գրկ. կէս դիւցազնական, կէս ծաղրական. г—ая поэма; -роиня ի. (յն.) հերոսուհի, դիւցազնուհի. -роическій ած. 1, տ. Геройскій; 2, դիւցազնական, -զներգական. Иліада есть г—ая поэма; 3, բժ. կտրուկ, վճռական. г—ое средство.

Герой ա. (յն.) հերոս, դիւցազն, դիւցազուն. г. романа վէպի հերոսը, գլխաւոր անձը. г. дня օրուայ հերոսը, օրուայ մարդը (որով հասարակութիւնն առ ժամանակ զբաղուում է). -ройскій ած. հերոսական, դիւցազնական, պանծալի. г. духъ, г. подвигъ; геройски մ. հերոսաբար. войска г. выдерживали огонь; -ройство չ. տ. Героизмъ; -ройствованіе չ. հերոսութիւն, սխրագործութիւն անելը. -ройствовать (-ствую -ютъ) չ. հերոսութիւն, սխրագործութիւն անել:

Герольдія ի. (Կովկասի Департаментъ г—ія) հերոլդիա, հերոլդային դէպարտամէնտ (հիմնարկութիւն կառավարիչ սենատի, որին յանձնուած են ազնուական տոհմերի բարձ ու պատուին, քաղաքացիական աստիճանաւորների ծառայութեան և պատուաւոր քաղաքացիների վերաբերեալ խնդիրները). -дмейстерскій ած. հերոլդմէյստէրի, -տէրական. г—ое званіе; -дмейстеръ ա. հերոլդմէյստէր, հերոլդային դէպարտամէնտի վարչապետ:

Герольдскій ած. մունետիկի. г. жезлъ; -рольдъ ա. (Նոր լտ.) 1, մունետիկ. 2, զինանշանների պաշտօնեայ մի:

Герунокъ, нка ա. (գերմ.) Ատղձգ. շեղանկիւնաշտփ գործը:

Герцогиня ի. դքսուհի, դքսի կինը, այրին կամ դուստրը. -цогскій ած. դքսի. г—ая корона; -цогство չ. դքսութիւն. -цогъ ա. (գերմ.) դուքս:

Гессенская муха Կնդ. Cecidomyia destructor, Հեսսենեան ճանճ, ցորենաճանճ:

Гетера ի. (յն.) հետէրա, թեթևաբարոյ կին (Նախնի Յունաստանում):

Гетерія ի. (յն.) քաղաքական միութիւն, ընկերութիւն, կապակցութիւն (թէ նախնի և թէ արդի յոյների):

Гетерономія ի. (յն.) Փլս. այլօրինութիւն, տարօրինութիւն (կամքի ստորադրութիւնը մի օրէնքի, որ օտար է նորա էութիւնից):

Гетманскій ած. հեթմանի, -նական. г—ая булава; г—ая власть; -манство չ. հեթմանութիւն. -манша ի. հեթմանուհի, հեթմանի կինը. -(гет)манщина ի. հեթմանների ժամանակաշրջանը Փոքր Ռուսիայում (1506—1764). -(гет)манъ ա. (լեհ.) Պմց. հեթման (փոքր ռուսական կազակների զօրքի հրամանատարը, ատամանը: Լեհաստանում էլ հեթմաններ կային):

Гешефтмахерство չ. շորթութիւն, շորթական շահագիտութիւն. -фтмахерскій ած. շորթական, ստոր շահագիտական. -фтмахеръ ա. (գերմ.) շորթի, ստորին շահագէտ:

Гешефтъ ա. (գերմ.) Ռմկ. շահագիտական ստոր գործ, ձեռնարկութիւն, առևտուր, խարերայական շահագիտութիւն, շորթութիւն:

Гжиголка ի. Կնդ. Motacilla, խաղտանիկ, ջրածծիկ (թռչնիկ մի):

Гзымзъ ա. (գերմ.) Ծրտրգ. տ. Карнизъ.

Ги ձչ. դէհ, ճն անդր (ազդարարում են կառապանները գրոհ տալիս):

Гибало չ. դազգահ, որի վերայ հիւսները թիակաւոր նաւերի կողերի համար տախտակներ են կռում (հմմ. гало); -бать (միայն նախդիրների հետ. выг—, заг—, изг—, ог—, отг—, перег—, приг—, разг—, сг—) տ. Гнуть.

Гиббонъ ա. Կնդ. Hylobates, գիբբոն կամ երկայնաբազուկ կապիկը:

Гибель ի. կորուստ, կործանում. *у него денегъ г. նա անթիւ անհամար փող ունի. -бельный ած. կորստաբեր, աղէտաբեր, կործանիչ:

Гибкій (-бокъ -бка, о) ած. 1, ճկուն, դիւրակոր, կակուղ. г—ая трость; г—іе члены դիւրաշարժ անդամներ. 2,* ճկուն, յարմարւող բնաւորութեան տէր. онъ человѣкъ г.; у этого пѣвчаго голосъ очень гибокъ; -бкость ի. ճկունութիւն, դիւրակորութիւն, կակղութիւն:

Гибнуть (անց. гибнулъ -ла, о և гибла, о; гибнули և гибли), пог—, сг—, չ. կործանուել, ոչնչանալ, կորչել, փչանալ:

Гибь ի. կեռ, ծռի կատրդած, կոտրտած տեղը։

Гигантскій ած. հսկայական. г—ія усилія; г—іе труды; г—іе шаги հսկայական քայլեր (մարմնամարզական խաղ մի). **-гантъ** ա. (յն.) հսկայ. վիթխարի մարդ։

Гигіена ի. (յն.) 1, *բժ.* առողջապահութիւն, առողջարանութիւն. 2, առողջապահութիւն, առողջապահական կանոնք, կենցաղ. общественная г.; г. морская; **-ністъ** ա. առողջապահագէտ, առողջարար. **-ническій, -ничный** ած. առողջապահական. гигіеническія условія.

Гигро|метрическій ած. խոնաւաչափական. **-метрія** ի. (յն.) խոնաւաչափութիւն. **-метръ** ա. Влагомѣръ; **-скопическій, -скопичный** ած. խոնաւաքաշ, խոնաւածծիծ. г—ая вата; г—ая вода որ և է մարմնից ծծուած բամբակը, գոլորշին. **-скопичность** ի. խոնաւութիւն, ընդունակութիւն խոնաւութեան առարկանը ցոյց տալու։

Гигроскопъ ա. (յն.) խոնաւացոյց գործիք։

Гигъ ա. (անգլ.) կառ. 1, երկանիւ թեթև կառք. 2, նաւ, երկայն և թեթև նաւակ մի։

Гидальго ա. անհ. (իսպ.) հիդալգօ (ազնուական, տոհմիկ ան Իսպանիայում և Պորտուգալիայում)։

Гиджра (արբ.) Հէջրա (Մահմեդի փախուստը Մեկկայից Մեդինէ 622 թուին)։

Гидра ի. (յն.) 1, *առասպ.* հիդրա բազմագլխեան օձ. *ճիւաղ. *г. революціи, анархіи; 2, *կնդ.* Hydrophis, ջրօձ. 3, *կնդ.* Hydra, հիդրա (պոլիպ մի)։

Гидр|авлика ի. (յն.) հիդրավլիկա, ջրաբաշխութիւն (գիտութիւն ջրամբարների, ջրային մեքենաների եւն մասին). **-влическій** ած. հիդրավլիկական, ջրաբաշխական, ջրային. г—ія сооруженія; г. цементъ ջրից կարծրացող ցեմենտ. г. прессъ ջրաճնշական մամուլ։

Гидратъ ա. (յն.) *քիմ.* ջրատ։

Гидро|графическій ած. ջրագրական. **-графія** ի. (յն.) ջրագրութիւն. **-графъ** ա. ջրագիր։

Гидро|динамика ի. (յն.) հիդրօդինամիկա, ջրագօրական գիտութիւն (գիտութիւն հեղուկների շարժման օրէնքների). **-динамическій** ած. հիդրօդինամիկական, ջրագօրական. **-цефалъ** ա. (յն.) *բժ.* ջրագլխութիւն. **-логія** ի. (յն.) ջրախօսութիւն, ջրաբանութիւն. **-метеоръ** ա. ջրային օդերևոյթ, ջրային մէտէօր (ցօղ, անձրև, ձիւն եւն)։

Гидро|метрія ի. (յն.) ջրաչափութիւն (ստատուն ջրի քանակութիւնը որոշելու գիտութիւնը). **-метръ** ա. (յն.) ջրաչափ. 1, հեղուկի խտութիւնը չափելու գործիք. 2, հեղուկի հոսման արագութիւնը չափելու գործիք. **-патическій** ած. ջրաբուժական, ջրաբուժային. **-патія** ի. (յն.) ջրաբուժութիւն. **-патъ** ա. ջրաբոյժ. **-скопъ** ա. Гидрометръ; **-статика** ի. (յն.) ջրակշռութիւն (հեղուկների հաւասարակշռութեան օրէնքների գիտութիւնը). **-статическій** ած. ջրակշռական. г. прессъ; г—іе вѣсы մարմինների տեսակարար կշիռը որոշելու կշեռք. **-терапія** ի. (յն.) ա. Гидропатія.

Гидро|фанъ ա. *հնք.* Hydrophane, ջրակն, ջրաքարակ. **-фобія** ի. (յն.) ա. Водобоязнь; **-фонъ** ա. ջրախօս (ջրի միջոցաւ խօսելու գործիք)։

Гидъ (фр.) ուղեցոյց (թէ մարդ և թէ գիրք)։

Гик|анье չ. ги աղաղակել[ով գրոհ տալ]ը. **-кать, -кнуть** (կազակների մասին) ги աղաղակել[ով գրոհ տալ]։

Гикъ ա. I. աղաղակ, գոչ թեթև հեծելազօրքի գրոհ տալու ժամանակ. II. (հոլ.) *ծովգ.* գիկ (հորիզոնական գերան յետակայմից դէպի նաւի խելը). III. (фр.) *ծովգ.* նաւը ձիւթ՝ թանձրը հետ խառնած. гикомъ смолять суда.

Гиль ի. I. անհեթեթութիւն, անմիտ, անճահ բան, բանդագուշանք. 'ծառի-պառի' բան. нести г. անհամ, 'ծառի պառի' բաներ դուրս տալ. II. *կնդ.* Ruticilla tithys, սևակուրծք կեռնեխ. III. *ձ.* ջէր, ջէր ջէր (աուամ են ոտքերին)։

Гильдейскій ած. գիլդիական. г—ія повинности; **-дія** ի. (գերմ.) գիլդիա (վաճառականական կարգ, դաս)։

Гильза ի. (գերմ.) 1, հրախողովակ. 2, патронная г. պատրոնի փամփուշտ. 3, ծխախոտային խողովակ. **-зовый** ած. խողովակի, փամփուշտի։

Гильо|тина ի. գիլիոտին (գլխատման մեքենայ). **-тинка** ի. *Նւգ.* *սեղմարան, պատիկ մեքենայ սիգարի ծայրը կտրելու համար։

Гименей ա. (լտ.) (յանձն Տեղն.) ամուսնութիւն, կենակցութիւն, կողակցութիւն. узы г—а.

Гимна|зистскій ած. վարժարանականի. **-зистъ** ա. **-зистка** ի. վարժարանական, -ուհի, վարժարանի աշակերտ, -ուհի. **-зическій** ած. վարժարանի, -նական. г—ое ученіе, г—ое начальство; **-зіархъ** ա. (յն.) 1, վարժարանապետ (ծանիներ յոյների). 2, (այժմ) մարմնամարզութեան գիմնազիոնի տեսուչ կամ վերահսկող։

Гимназія ի. (յն.) վարժարան. мужская, женская г. արական, իգական վարժարան. военная г. ա. Кадетскій корпусъ.

Гимнастика ի. (յն.) մարմնամարզութիւն. шведская, пассивная г.; **-стическій** ած. մարմնամարզական. г—ія упражненія; г—ое заведеніе.

Гимнастъ ա. (յն.) մարմնամարզութեան ուսուցիչ. ան. քաջ, հմուտ մարմնամարզ։

Гимнософисты ա. յ. (յն.) մերկ, անկար փիլիսոփաներ (հները անուանում էին հնդկական փիլիսոփաներին)։

Гимнъ ա. (յն.) 1, (հների մօտ) գովաբանական երգ, օրհներգութիւն մեծ 'ի պատիւ աստուածների և դիւցազունների. 2, եկեղեցական երգ, շարական, գանձ. 3, *բրծ.* ձօնուած երգ, մեծ մասամբ նուագարանների ուղեկցութեամբ երգելի. народный г. ազգային օրհներգ։

Гинекей ա. (յն.) կանանց օթևան (նախնի յոյներին տան այն մասը, որ նշանակուած էր յատկապէս կանանց համար). **-кологическій** ած. կնախօսական. կանանց հիւանդութեանց վերաբերող. г—ая клиника; **-кологія** ի. (յն.) *բժ.* կնախօսութիւն. կնաբուժութիւն, կանանց հիւանդութիւնների գիտութիւնը. **-кологъ** ա. (յն.) կնախօս, կնաբոյժ, կանանց հիւանդութեանց մասնագէտ։

Гинецей ա. (յն.) *բս.* էգանց, ծաղկի էգական գործարանները։

Гинея ի. անգլիական ոսկի—фунтъ стерлинговъ; ա. Стерлингъ.

Гини, ей ի. յ. (հոլ.) *ծովգ.* մեծ պարաններ ծանր բեռներ բարձրացնելու և իջեցնելու։

Гинуть, сг— (փոխնկ гибнуть) չ. փչանալ, անյայտանալ, չքանալ. богатство гинетъ, а нищета живётъ (առծ)։

Гипер|бола ի. (յն.) 1, *ճրտսմ.* չափազանցութիւն, 2, *մաթմ.* անդրաձիգ. **-болическій** ած. 1, չափազանցեալ, ուռուցախօսական, չափազանցական. 2, *մաթմ.* անդրաձգական. **-болоидъ** ա. *երկրչփ.* անդրաձգական մարմին։

Гиперборейскій ած. ամենահիւսիսային, ծայրայեղ հիւսիսի (բառ հնէից). **-борейцы** ա. յ. (յն.) ծայրայեղ հիւսիսականներ (բառ հնէից)։

Гипертрофія ի. (յն.) բժ. արեան ուժգին կիտում, հաւաքում. **-трофировать** (-рую -ють) ն. առատէլ բալ, մեծացնել, աճեցնել. **-трофія** ի. (յն.) բժ. գերաճում։

Гипнозъ ի. (յն.) քնէածութիւն (արհեստական քուն). **-тизёръ** ա. (ֆր.) հիպնոսող, քնէացնող. **-тизированіе** չ. հիպնոսելը. 1, արհեստական կերպով քնացնելը, քնէացնելը. 2, վրան արհեստական քուն բերելով բժշկելը. **-тизировать** (-рую -ють), заг—, (ֆր.-գերմ.) հիպնոսել. 1, արհեստական կերպով քնեցնել, քնէացնել, ազդմամբ, ներշնչմամբ վրան քուն, մրափ բերել. 2, այսպէս վարուելով բժշկել (նոարդային հիւանդութիւններից). **-тизмъ** ա. հիպնոտիզմ, քնէածութիւն. **-тическій** ած. հիպնոտիկմի, քնէա-

Гипотеза ի. (յն.) ենթադրութիւն։ [ծական։

Гипотека ա. Ипотека; **-тенуза** ի. (յն.) երկրչփ. հիպոտենուզա (ուղղանկիւն եռանկեան այն կողմը, որ ուղիղ անկիւնի դիմացն է). **-тетическій, -тетичный** ա. Ипотетическій, -тичный; **-течный** ա. Ипотечный.

Гипохондрикъ, -хондрическій, -хондрія ա. Ипохондрикъ, -дрическій, -дрія.

Гиппическій ած. ձիարշաւային. г—ія игры въ древней Греціи Հին Յունաստանում ձիարշաւներ, ձիախաղեր. **-подромъ** ած. (յն.) ձիարշաւարան, ձիարձակարան, ձիընթացարան։

Гиппологическій ած. ձիաբուժական, ձիագիտական. **-пологія** ի. (յն.) ձիաբուժութիւն, ձիագիտութիւն. **-попотамъ** ա. 1, ա. Бегемотъ 1; 2,* հաստափոր. մարմնեղ ոմն։

Гипсовый ած. գաճէ. г—ыя фигуры; г. слѣпокъ.

Гипсометрическій ած. բարձրաչափական. **-метрія** ի. (յն.) բարձրաչափութիւն. **(о)метръ** ա. բարձրաչափ, մեւզ. ծառերի բարձրութիւնը չափելու գործիք։

Гипсъ ա. 1, Ֆր. gypse, գաճ. кристаллическій կամ шпатовый г. ա. Селенитъ; 2, գեղարւ. գաճից քաշած պատկեր, կաղապար. рисовать съ гипса.

Гипюра ի. **-пюръ** ա. (ֆր.) մի տեսակ ժանեակ, հաշիա. **-пюрный** ած. այսպիսի ժանեկից, հաշիայից. г. воротничокъ.

Гирка ի. 1, անքիստ, 'տուկլուղ' ցորեն. 2, гирки, окъ ի. յ. բս. Cucumis sativus, վարունգենի։

Гирло չ. (փոքռ. горло) 1, ծովի նեղուց. 2, գետաբերան. գետի ստանջքը. Дунайское г. Դանուբեան ստանջք։ [ծաղկաշղթայ։

Гирлянда ի. -дна. -дочка նւզ. ծաղկէ շղթայ,

Гирный ած. կշռաքարի. г—ое тканьё կշռաքարերի (гири) օգնութեամբ գործած կտոր։

Гирокъ ա. Гирка 2.

Гирча ի. բս. Peucedanum, մարգացնծու։

Гирчанка ի գառն, վտարակ ող։

Гиря ի. **-рька** նւզ. (պրոկ.) 1, կշռաքար (մեւզ. թոլջէ). пудовая, фунтовая г.; 2, մերենզ. շարժաքար. 3, կախաքար, հակաքար (կախած քարի հակակշռութեան համար). 4, гири յ. մարզերկաթներ. մարզաքարեր։

Гистологическій ած. հիստոլոգիական, հիւսուածաբանական. **-логія** ի. (յն.) հիւսուածաբանութիւն (գիտութիւն կենդանիների և բոյսերի հիւսուածքների մանրադիտական կազմութեան մասին). **-(о)логъ** ա. (յն.) հիւսուածաբան։

Гитана ա. 1, գնչուհի, բօշայ կին. 2, գնչուական, բօշայական պար, կաքաւ. **-танъ** ա. գնչու, բօշայ։

Гитара ի. (յն.) կիթառ (վեցալարի կամ եօթնալարի նուագարան). **-таристъ** ա. **-таристка** ի. կիթառահար, -ուհի. **-тарный** ած. կիթառի. г—ыя струны; **-тарщикъ** ա. կիթառագործ։

Гитерсъ ա. (հոլ.) ծովզ. մեծ չերեփ, թի, որով նաւի կողքերը ջրում են։ [Гитъ).

Гитовый призъ հիտեան ձիամրցանակը (ա.

Гитовъ ա. (հոլ.) ծովզ. առագաստաձիգ պարան, թոկ մի. взять парусъ на гитовы առագաստները քաշել, հաւաքել։ Гитовъ-блокъ գիտով (гитовъ) պարանի ճախարակը։

Гиттен‖мейстерскій ած. հիւտէնմէյստէրի, հալոցապետի. **-мейстеръ** ա. (գերմ.) հիւտէնմէյստէր, հալոցապետ. **-фервальтерскій** ած. հիւտէնվէրվալտէրի. **-фервальтеръ** ա. (գերմ.) հիւտէնֆէրվալտէր (գործարանապետ, մի կամ մի քանի գործարանների տեսուչ, վերահսկող)։

Гитъ ա. (անգլ.) հիտ, ձիամրցում (որի ժամանակ ձիաները նշանակած տարածութիւնը (անգլ. մղոն — $1^1/_2$ վերստի) որոշած ժամանակամիջոցում տասնձին տասնձին անցնում են). мёртвый г. (ձիարշաւարաններում) ձիաների տեղ հասնելը։

Гицель ա. (լեհ.) ոստիկանական պաշտօնեայ քաղաքներում, որ թափառող շներին կալնում է կոտորելու համար։

Гичечный ած. գիչկա նաւակի. **-чка** ի. (անգլ.) գիչկա (նեղ, երկայն և թեթև նաւակ մի)։

Гіады ի. յ. (յն.) աստղբ. եօթն աստղեր Ցուլ աստեղատան ճակատին. 'անձրևաբերներ'։

Гіалиновый ած. (յն.) ապակէ. ապակենման, ապակեկազմ. **-литовый** ած. շողակնային, պայծառապայլի, -լայի. г—ая порода; **-литъ** ա. Ֆր. Hyalite, շողակն (պայծառապայլ)։

Гіалографія ի. (յն.) 1, ճիշտ, ճշգրիտ արտանկարում պատկերների (մեւզ. մատիտով գծած պատկերների, լուսանկարչութեան միջոցաւ). 2, ճիշտ, ճշգրիտ արտանկար (լուսանկարչութեամբ). **-лотипія** ա. Гіалографія.

Гіалургія ի. (յն.) ապակէգործութիւն։

Гіатусъ ա. (լտ.) քերկ. հիատուս (երկու կամ աւելի ձայնաւորների գժուարալուր հանդիպումը, օր. изъ исторіи Италіи).

Гіацинтовый ած. յակինթի, -թէ. г. цвѣтъ; г—ая помада; Г. перстень, г—ое ожерелье; **-цинтъ** ա. յակինթ. 1. բս. Hyacinthus orientalis, արևելեան յակինթ. 2. Ֆր. Hyacinthe. յակինթ։

Гіероглифическій, фъ ա. Іероглифическій, -фъ.

Гіэна ի. կնդ. Hyaena, բորեան, բորենի, 'բուլթառքուսի'։

Глава ի. (յ. главы) եկ. ու. 1. ա. Голова; 2,* գմբէթ, գագաթ (եկեղեցու, զանգակատան). церковь о пяти главахъ; 3, տոհ գագաթ, կատար. 4,* գլուխ, գլխաւոր. մեծաւոր г. семейства, государства, церкви; стоять. находиться во г—ѣ предпріятія; городской г. ա. Голова; 5, (շարադրութեանց մէջ) գլուխ. г. первая, вторая.

Главарь, я ա. գլխաւոր. ղեկավար, պարագլուխ. г—й возстанія ապստամբութեան պա-

բռնակալներ (*մեկ.* **սիրելի և բարեկամների**). **-венство** *չ.* **գլխաւորութիւն, առաջնութիւն, գերիշխանութիւն.** г. папы; **-венствовать** (-ствую -ють) *չ.* **գլխաւորութիւն, առաջնութիւն անել, գերիշխել.** главенствующая церковь.

Главно(командующій, аго *ա.* **զօրապետ, գլխաւոր, վերին հրամանատար զօրքի.** **-начальствующій**, аго *ա.* **կառավարչապետ, կառավարիչ.** г. гражданскою частью на Кавказѣ; г. надъ почтовымъ департаментомъ; **-управляющій** *ած.* **գլխաւոր, վերին կառավարիչ.** г. государственнымъ коннозаводствомъ.

Главный *ած.* **գլխաւոր.** г. начальникъ, г—ая причина, г—ое значеніе слова; главное [т. е. дѣло] — оставайся вѣренъ своему долгу **գլխաւորն այն է, որ հաւատարիմ մնաս քո պարտականութեանը.** г—ая квартира *nqлq.* **զօրաբանակում այն տեղը, ուր գտնւում է սպարապետն իր հեռագրներով և վարչատներով։**

Глаголаніе *չ.* **բարբառել.** **-лать** (-лю -лютъ) *ն.* *եկ. ու.* **խօսել, բարբառել.** отъ избытка сердца уста глаголютъ *ի յաւելուածոյ սրտի խօսի բերան* (**Մատթ.** 12₃₄). **-литскій** *ա.* Глаголическій; **-лица** *ի.* **գլագոլիցա** (**առանձին տեսակ սլաւոնական այբբենի**). **-лическій** *ած.* **գլագոլիցայի, -ցային.** г—ая азбука; г—ія рукописи.

Глаголъ *ա.* **1, խօսք, բան** (*գր.*). **2,** *քեր.* **բայ.** г. дѣйствительный, страдательный, средній, безличный.

Глаголь *ա.* **1,** *եկ. ռւս.* **այբբենի մէջ գիծ** (Г) **տառը. 2,** Г **տառի ձևով պատրաստ իրեան փայտ, երբեմն հարստակով, ծանրութիւններ բարձրացնելու. 3,** Г **տառի ձևով կանգնեցրած կախաղան.** вздёрнуть на г.; смотрѣть г—емъ **կուզաքթել, ամբարշտել, խոզամորթի տեսք ունենալ. 4,** г л а г о л и *յ.* (**լեռնագործների լեզուով**) Г **տառի ձևով փայտեր, գերաններ։**

Глагольный *ած.* **բայի, բայա—, բայ—.** г—ые корни; **-гольскій** *ա.* Глаголическій.

Гладень, дня *ա.* *ռմկ.* **հարթ հաւասար տարածութիւն, դաշտ տեղ, ափարակ.** **-деньній** *ած.* *փոքր.* **կոկիկ, հարթիկ, ողորկիկ։** Г л а д е н ь к о *մ.* **կոկիկ, ողորկիկ կերպով.** **-дёхонекъ**, нька, о *ած.* **բոլորովին հարթ, ողորկ, կոկ։**

Гладилна *ի.* **1, ողորկիչ, կոկիչ.** г. слесарная; **2, Թափ** (**բանուոր գործիք գեանի անհարթութիւնները վերացնելու**). **-дило** *չ.* **յղկիչ, կոկիչ, փայլեցուցիչ գործիք** (**ատամը, ոսկր, քար կամ պողպատ**). -(а)**дильный** *ած.* **հարթելու, յղկելու, ողորկելու.** г—ая доска **լուացքը հարթելու տախտակ.** **-дильня** *ի.* **այնտեղ ուր հարթելու, կոկելու ողորկելու, պլպլացնելու տեղ.** -(а)**дильщикъ** *ա.* -(а)**дильщица** *ի.* **որ և է բան հարթող, ողորկող կամ պլպլացնող այր, կին. արդուկիչ։**

Гладить (-жу -дятъ) *ն.* **1,** (сгл—) **հարթել, յղկել, կոկել, ողորկել. կոփել.** г. камень; *г. слогъ; **2,** (выгл—) **արդուկել, «ուտիւ քաշել».** г. бѣльё; **3,** (погл—) **շոյել, փայփայել.** г. дитя, г. кошку, собаку; *г. по головкѣ **երեսը տալ.** *г. противъ шерсти **մէկի քէֆին, խաթրին դիպչել.** **-ся 1,** *ռ*.*չէզ.* **կոկուել. 2,** *կր.* **կոկուել, ողորկուել, արդուկուել.** бѣльё гладится.

Гладіаторскій *ած.* **սուսերամարտիկի, սուսերամարտի.** **-діаторъ** *ա.* (*լտ.*) *պատմ.* **սուսերամարտիկ, սուսերամարտ։**

Гладкій (-докъ -дка, о; *բաղդ.* глаже) *ած.* **1, հարթ, հաւասար, տափարակ, «դաշտ», ողորկ.** г—ая доска, г—ая дорога; г—іе волосы **կոկած մազեր. 2,** ***ահեան, սիրուն.** *г. дитяна **բանս, կերծ ու պատկեր, որ**կ**յ ամե, «լոծքրակ».** *г—ая рѣчь **սահուն ճառ, ոճ.** эти стихи довольно гладки—**սահուն, կոկիկ են.** гладко говорить; **3,* տեղով, չեղոքով, ջեր, առաջ. 4,*** (**խօսքերի մասին**) **փաղաքշական, հաճոյական.** г—ія рѣчи; съ него взятки гладки (**առծ.**) **նրա ձեռից ոչինչ չես կարող պոկել.** г л а д к і й с т р у г ъ **մեծ, վերջնակտաւածա կոկող, ողորկող խարտոցը։** Г л а д к о *մ.* **1, հարթութեամբ, դաշտ կերպով, կոկիկ.** дорога г. вымощена; салфетки выглажены г.; г. причёсанные волосы; **2, կոկիկ, սահուն կերպով.** г. писать; **3, սահուն կերպով. անարգել, անայթաք.** дѣло пошло г.; **4, փաղաքշելով, շոյելով, քաղցրաբանութեամբ.** г л а д к о - н а г л а д к о *մ.* **խիստ կոկիկ, ողորկիկ կերպով.** выстругать доску г. **Гладковатый** *ած.* **փոքր ինչ հարթ, հաւասար, դաշտ, ողորկ, սահուն, կոկիկ.** **-дкость** *ի.* **կոկութիւն.** ***ողորկութիւն, սահունութիւն։**

Гладный *եկ. ու.* *ա* Голодный. [**Մատ։**

Гладуха *ի.* **ապաշ, խիստ առաջնակեմ կինտր.**

Гладца *ի.* *Նւգ.* **1, սառույցի շերտ. 2,** *Արդյունաբ.* **տաշած գետի կամ ծովի վրայ պայծառ, ողորկ տեղ.** Г л а д ц о́ ю *մ.* **սերտը շահելով, քաղցրութեամբ.** взять г.

Гладъ *եկ. ու.* *ա.* Голодъ.

Гладышъ *ա.* **1,** *բս.* Laserpitium, **սիլփիոն** (**Համբիղաւորներից** — Compositae). **2,** *Կնդ.* Notonecta glauca, **հաւաքակ թիկնալող**[**մեջատ**]**ը. 3,** *ա.* Голышъ 3; **4,*** **պարթևահասակ, «ապաշ», առայ ադամարդ.** этакій г.!

Гладь *ի.* **1,** *ա.* Гладкость; **2, հարթ, հաւասար, դաշտ, տափարակ տեղ, տարածութիւն. 3,* խաղաղութիւն, անխռով կեցութիւն, անդորրութիւն.** тишь да г., да Божья благодать (**առծ.**) **3, հարթ կար, մեգակ, ասեղնագործութիւն.** гладью шить, работать гладью (**հեկեր** *ա.* Крестикомъ).

Глаже *բաղդ.* *ա.* Гладкій, -дко; **-женіе** *չ.* **հարթելը, ողորկելը, կոկելը, արդուկելը.** г. бѣлья; **-женный, -женый** *բյ.* *ած.* **և** *ած.* **հարթած, յղկած, ողորկած, կոկած, արդուկած.** **-жу** *ա.* Гладить.

Глазастый *ած.* **աչեղ. մեծ մեծ կամ պլշոր պրծած աչքերով. սրատես, չլնահոյնչ.** **-зёнки**, ковъ **և** нокъ *ա.* *յ.* *ռմկ.* *փոքր.* **աչուկներ։**

Глазетовый *ած.* **գլազետի, -տայի, գլազետեայ.** г. покровъ; г—ая подушка; **-зетъ** *ա.* (*ֆր.*) **գլազետ** (**փղոսկրաէն, փարչա մի մետաքսէ առեւտուրք, ոսկեթել կամ արծաթաթել**)։

Глазированіе *չ.* **1, ողորկելը** (**պապակական թղթի**). **2, շաքարելը, շաքարաջրելը** (**մրգեղէնը, կարկանդակը ևն**). **-ровать** (-рую -ютъ) *ն.* **1, ողորկել** (**պապակական թուղթը**). **2, շաքարել, շաքարաջրել** (**մրգեղէնները, կարկանդակները ևն**)։ Г л а з и р о́ в а н н ы й *բյ.* *ած.* **1, ողորկած.** г—ая бумага; **2, շաքարած, շաքարաջրած,** г—ые въ сахарѣ фрукты; **-ровка** *ի.* *ա.* Глазированіе; **ровщикъ** *ա.* *տպագր.* **ողորկող։**

Глазище *ա.* *յոկ.* (**ռմկրր.** *յ.* глазища, -щъ) **ահագին, մեծ աչք, աչքեր։**

Глазница *ի.* **1,** *բս.* Euphrasia officinalis,

բժշկական նիւթաբան. 2, աչքացու, աչքաճարակ (մեղ. գիւղացիների մէջ). 3. աչքի խոռոչ, աչքի խնձորի տեղը, բունը։

Глазно́й —ѳ. աչքի, աչքերի, ակնա—. г—а́я перепо́нка; г—а́я болѣ́знь; г—а́я лѣче́бница; г. врачъ. Глазна́я трава́ ж. Глазни́ца 1.

Глазо́къ, зка́ м. նւզ. А, (յ. гла́зки, зко́въ և -зокъ) աչքուկ. дѣ́лать кому́—либо г. մէկին աչքով անել, աչքով ունքով անել։ Аню́тины г. ж. Аню́тины; Б, (յ. глазки́, зко́въ) 1, տնկի աչք. на дере́вьяхъ принима́ются г.; воа́живать г. պատուաստել տնկը. 2,* ռմ. աչքաձև կանաչ, աչքաձև ծակ, բիծ ևլն։

Глазомѣ́рный —ѳ. պարզ աչքով չափած, վերցրած. г—ая съёмка; -мѣ́ръ м. պարզ աչքով չափելը, վերցնելը, գնահատելը. на г. не всегда́ мо́жно безоши́бочно опредѣли́ть разстоя́ніе.

Глазопя́лъ м. ռմկ. ապուշ, ապուշի պէս նայող։

Гла́зочекъ, чка նւզ. ж. Глазо́къ; -зу́нъ а́ м. 1, խոշոր աչքերով ամն, մեծաչքանի, աչեղ. 2, որ անյուսպարձ անողներին սիրում է աչք անել, մտիկ տալ. 3, ռմկ. տրոր հայեացք, ակնարկ. запуска́ть г—а́; -зу́нья ի. 1, խոշոր աչքերով, մեծաչքանի, աչեղ կինարմատ. 2, կինարմատ, որ սիրում է անյուսպարձ անողներին աչք անել. 3, աչքերով, ատղ ատղ գեղնուցներով տապակած ձուածեղ. «а вотъ и г., са́мая моя́ люби́мая яи́чница».

Глазу́ра ի. -зу́ръ м. (գերմ.) 1, ապակեներկ, փայլաներկ, որով նաշխում են կաւեղէն, յախճապակէ ամանեղէններն և բերքը. 2, ատամների վե. րին մասը պատող պինդ նիւթը, էմալը. -зу́рить (-рю -ря́ть), огл—, ն. ապակեներկել, փայլաներկել (կաւեղէնը, յախճապակեղէն ամանները ու ի-

Глазча́тый —ѳ. բիծ, խալ ունեցող։ [բերը)։

Глазъ м. (Նախդրվ. въ глазу́ և гла́зѣ; յ. глаза́, -зъ, -за́мъ ևլն) 1, աչք, ակն (գր.). зо́ркіе, о́стрые, тупы́е глаза́; дѣ́лать ма́сляные глаза́ քծնուել, աշխատել հաճոյանալ, մէկի 'աամարը մտնել'. потупи́ть глаза́ աչքերը գետնին յառել, հողին մեխել. *пя́лить, вы́таращить, вы́пучить глаза́ աչքերը չռել. не спуска́ть, не своди́ть съ кого́. съ чего́-либо глаза́ մէկից, մի բանից աչք չհեռացնել. глаза́ ши́ре брю́ха (առծ.) աչքածակ, 'Թամահքար'. распусти́ть глаза́ միամտաբար շատ առարկաների վրայ անուշադիր կերպով նայել, յօրանջել. *откры́ть кому́-либо глаза́ մէկի աչքերը բացել, մէկին ճշմարտութիւնը, իրականութիւնը հասկացնել. *вали́ть глаза́ ռմկ. խիստ հարբել. *потеря́ть глаза́ աչքերը ըՓացնել, փչացնել. протере́ть глаза́ чему́-либо մի բան վատնել, մսխել, մի բանի 'աչխին քար գցել'. онъ протёръ глаза́ де́нежкамъ, — всему́ своему́ имѣ́нію; *глаза́ разбѣга́ются աչքերը կորչ են կարել, չգիտէ որը թողնէ և որը բռնէ. сидѣ́ть, разгова́ривать съ гла́зу на́ глазъ դէմ առ դէմ, երկուսով նստել, խօսել. ни въ одно́мъ глазѣ́ երբէք, ամենևին ոչ. «Н. и М. едва́ держа́лись на нога́хъ отъ уста́лости, а С. хоть бы въ одно́мъ глазѣ́» — իսկ Ս-ն յոգնածութեան նշոյլ անգամ չէր ցոյց տալիս. г. съ гла́зомъ не сошёлся աչքը աչքին չը կպաւ, չկարողացաւ քնել. *не пока́зывать глазъ չյայտնուել, չերևալ. оки́нуть гла́зомъ շրջահայեաց արագակալել. хло́пать г—а́ми մտամոլորուել, տառնց ուշադրութեան լսել, խելքը, գլուխը կորցնել, շշկլուել. *не вѣ́рить свои́мъ г—а́мъ աչքով տեսածին չհաւատալ. говори́ть въ глаза́ համարձակ երեսին տալ, երեսովը, ճակատովը տալ. *лгать въ глаза́ մէկի առաջ անամօթաբար սուտ խօսել. не знать и въ глаза́ ամենևին չճանաչել, տեսնել էլ չկարողանալ ճանաչել. коло́ть въ глаза́, уты́кать глаза́ յանդիմանել, նախատել. забѣга́ть въ глаза́ մէկի առաջ քծնուել, աշխատել մէկին հաճոյանալ, մէկի շնորհքը շահել.*лѣзть въ глаза́ մէկին ձանձրացնել, մէկի 'գլուխն տանել'. смотрѣ́ть во всѣ глаза́ մեծ ուշադրութեամբ նայել. отвести́ глаза́ աչքերը հեռացնել. пуска́ть пыль въ глаза́ աչքերին թող փչել. въ глаза́хъ ա, մէկի աչքերի առաջ, մէկի ներկայութեամբ. часы́ въ глаза́хъ пропа́ли; բ, մէկի աչքում, մէկի հասկացողութեամբ. за глаза́ աւելի քան հարկաւոր է. э́того за глаза́ намъ ста́нетъ այդ մեզ բաւական է. за глаза́ говори́ть յետևից խօսել. за глаза́ говори́ть одно́, а въ глаза́ друго́е; за глаза́ми մէկի յետևից, մէկի բացակայութեամբ, մէկից թաքուն. на глаза́ մէկի առաջ, մօտ. не пуска́йте его́ мнѣ на глаза́; не смѣй на глаза́ мнѣ показа́ться չհամարձակուես աչքիս առաջ երևալ. онъ всегда́ у меня́ на глаза́хъ նա միշտ աչքիս առաջ է. при мои́хъ глаза́хъ աչքերիս առաջ. изъ глазъ пропа́сть կորչել, չքանալ, թաքնուել. пропуска́ть ми́мо глазъ չտեսնող ձևանալ, չտեսնելը գնել. съ глазъ доло́й! հեռացիր, կորիր աչքիցս. сбыть съ глазъ արտաքսել, վանել. не спуска́ть съ глазъ кого́ մէկից աչք չհեռացնել. не спуска́ть г. съ чего́ մի բանից աչք չհեռացնել. 2,* ռմկ. չար աչք, աչքով տալը. у него́ г. не хоро́шъ; просто́й наро́дъ вѣ́ритъ въ глазъ и по́рчу ռամիկ ժողովուրդը հաւատում է չար աչքին. 3,* ռմ. անցք, ծակ, աչք. 4, բս. г. воло́вій, Buphtalmum, ցըլաչք. г. воро́ній, Paris quadrifolia, չորեքտերևեան ագռաւաչքագոլը. г. чижо́въ կամ ершо́въ, Capsella bursa pastoris, հովուական մաղափը (տարգալի, ծառապաշար). 5, глаза́ յ. ռմկ. տեղկ. անցագիր, անցաթուղթ։

Гла́зыньки, овъ м. յ. նւզ. ռմկ. աչքուկներ, աչուկներ. -зѣ́ніе ւ. ապուշի պէս գէս ու գէն նայելը. յօրանջելը, -ջում. -зѣ́ть ւ. на что ռմկ. ապուշի պէս, բերանը բաց մի բանի վերայ նայել. յօրանջել։ [խուլերը։

Гла́нда ի. (սովոր. յ. гла́нды) գեղձ, գեղձեր,

Глясе́ ւ. անհ. (Ֆր.) գլասէ (մետաքսէ կտոր). -сирова́ть (-ру́ю -ютъ) ж. Глазирова́ть.

Гла́сисъ м. (Ֆր.) 1, ամրոցկ. թեք շրջապատնէշ. 2, ծովգ. ջրապատնէշ։

Гласи́ть (-шу́ -ся́тъ), возг—, ն. ասել, բարբառել, յայտարարել. зако́нъ гласи́тъ; посло́вица гласи́тъ; -ся չէ. սկւ. գործծ. ասուել. гласи́тся, ему́ не сдоброва́ть ինչպէս լսւում է, նորա բանը բուրդ է. -(а́)сни́къ, а և а́ м. եկղ. եկեղեցական եղանակների առարակ, գրքոյկ.

Гла́сность ի. հրապարակական լինելը. г. суда́; преда́ть что-либо г—и մի բան հրապարակ հանել. благодѣ́тельная г. հեգն. փրկարար հրապարակայինութիւն. -сный —ѳ. 1, հանրածանօթ, հրապարակական. г—ое дѣ́ло: г. судъ: 2, քերկ. ձայնաւոր. г. звукъ; г—ая бу́ква. Гла́сный, аго м. ձայնաւոր, քաղաքային խորհրդի (ду́ма)

կամ զեմասկոյի ժողովի անգամ։ Гла́сно *ն.* հրապարակաւ, յայտնի կերպով։

Гласъ *ա.* *եկ.* *ալ.* 1, (*յ.* гла́сы, *ակւ.* *զոբճ.*) ձայն. гласъ наро́да—гласъ Бо́жій (*առծ.*) ձայն բազմաց, ձայն Աստուծոյ. 2, (*յ.* гласы́, о́въ) եկեղեցական եղանակ (*Բուսով ալբ*). *запѣть на девя́тый г. «գառալ», անհեթեթաբանել կերպով երգել։

Гла́уберова соль *գեղզ.* sel mirabile Glauberi, Գլաուբերեան (աղմանայի աղ)։

Глауне́ма *ի.* (*յն.*) *բժ.* զլասաքոմա, սև ջուր (աչքի ապակենման մարմնի մէջ)։

Глаша́тай *ա.* մունետիկ, կոչնական. -ше́ніе *ա.* Возглаше́ніе.

Гла́шникъ *ա.* *բս.* Alopecurus pratensis, աղուէսագի. 2, Batis, պարկ ծով Ամերիկեան կղզիների վերայ։ [կաղ մածուցիկ հիւթը։

Глеба́ *ի..* глѣнъ *ա.* ձկան լորձունք, ձկանը ծած-

Глёдъ *ա.* *բս.* Crataegus oxyacantha ցաքուտկի (ցաքաքի, մամու սաեմ)։

Глёзкій (-зокъ -зка́, о) *ած.* ապակուն, սղլ-

Глёпа *ի.* կաճ, արամք, սլող։ [կաւն, լործուն։

Глентве́йнъ *ա.* Глинтве́йнъ.

Глётовый *ած.* քարմարցանկի, -կային։

Глётчеръ *ա.* (գերմ.) սլէտչէր, ձիւնից գոյացած սառցակոյտ (բարձրաբերձ լեռների վերայ և քեռացին երկիրներում)։

Глетъ 1, *ճնք.* litharge, glette, քարմարցանկ. 2, քարմարցանկական, քարմարցանկաներկ։

Гли́ва *ի.* գեղատամանձնի։

Гли́дина *ի.* -дъ *ա.* *ա.* Глёдъ.

Гли́ммеръ *ա.* (գերմ.) *ա.* Слюда.

Гли́на *ի.* կաւ. г. лѣпна́я կամ пласти́ческая; г. горше́чная, фарфо́ровая; -нистый *ած.* 1, կաւային, կաւոտ, կաւախառն. г—ая по́чва; г. грунтъ; 2, կաւագոյն. г. го́лубь; г. цвѣтъ лица́.

Гли́нище *չ.* *ա.* Гли́нница.

Гли́ній *ա.* *քիմ.* Aluminium, ալիւմինիոն, պաղլեղածին. -вна *ի.* 1, *եւզ.* *ա.* Гли́на; 2, կայծի ապաձի մի։

Гли́нникъ *ա.* 1, *ա.* Глинча́къ 1 և 2; 2, *ճնք.* քրում. -ница *ի.* կաւահոր, կաւափոս. -нобитный *ած.* կաւաշէն, կաւից, ծեփածոյ կաւ շինած. г—ыя построй́ки; г. забо́ръ; -нова́лъ *ա.* կաւաշաղախ, կաւակոխ. -нова́льня *ի.* կաւ տրորելու, կաւ շաղախելու տեղ. -но́вка *ի.* կաւէ, կաւից ծեփած վառարան. -нозёмный, -нозёмовый *ած.* աղղանահողային. г—ыя со́ли; -нозёмъ *ա.* *քիմ.* աղղանահող. -нокопъ *ա.* կաւահան, կաւահատ. -номѣсъ, -нома́лъ *ա.* կաւակոխ, կաւաշաղախ. -нома́тный *ած.* կաւաշէն, կաւածեփ, կաւէ. г—ыя стѣны, г. кирпи́чъ; -носоло́менныя кры́ши կաւով և ծղոտով շինած տանիքներ։

Глинтве́йнъ *ա.* (գերմ.) շաքարով և համեմունքով եռացրած գինի, տաք գինի։

Гли́нча́къ, а́ *ա.* 1, կաւոտ հող, գետին. 2, *բս.* Lygeum spartum, կաւաբոյս. -нщикъ *ա.* կաւագործ, կաւ պատրաստող՝ աղիւսներ շինելու համար. -няный *ած.* 1, կաւէ, կաւաշէն. г. горшо́къ; г—ая посу́да; *г—ая со́вѣсть մեղմութիւն, անփնաականութիւն. 2, *ա.* Гли́нистый.

Гли́птика, -птогра́фія *ի.* (*յն.*) քարափորագրութիւն (ազնիւ քարերի վերայ փորագրելու արուեստը կամ գիտութիւնը). -птоте́ка *ի.* (*յն.*) փորագրած, քանդակած քարերի ժողովածու կամ թանգարան։

Гли́нтъ *ա.* (*յն.*) փորագրած, քանդակած աղնիւ քար։

Глиссо́адъ *ա.* (Фր.) գայթում, սլկում, սլկաքայլ (պարի). глиссадомъ *ն.* սլկաձևով, սլկաքայլով, «[танцу́ющій] пусти́лся съ ней снача́ла г. по краю́ кру́га...».

Глиста́ *ի.* 1, кру́глая г. *կնդ.* Ascaris lumbricoides, փորի որդ. 2, пло́ская г. Taenia, նուրբ երիզ, երիզորդ. 3, կարթի ճճի. уди́ть на ку́чу глистъ կարթով ձուկ որսալ, մինչդեռ մէկ կարթի ծայրին մի քանի ճճիներ զետեղել. 4,* *ռմկ.* խիստ բարձր և նիհար, «լոլոզ» *ածն.* -стникъ *ա.* 1, *բս.* Solanum dulcamara, քաղցրադառն մորմ. 2, *բս.* Artemisia absinthium, բարձմենեակ, եպեքին խոտ. 3, *բս.* Tanacetum vulgare, ագարիան կամ մեղուամոլչի։ Гли́стникъ морско́й, Corallina officinalis, ծովամամուռ. -стница *ի.* 1, *բս.* Tanacetum vulgare, ագարիան կամ մեղուամոլչի. 2, *բս.* Chenopodium anthelminthicum, որդահան ապաղխոտ. -стный *ած.* փորի որդե[ց առաջացող, -ցած]. г—ая болѣ́знь; -сто́вка *ի.* *ա.* Гли́стница 2; -сто́вникъ *ա.* Гли́стникъ; -стоге́нный *ած.* որդահան, փորի որդը քշող, հանող. г—ое лѣка́рство; -стоге́нъ *ա.* *բս.* Santolina, որդախոտ։ [никъ 1.

Глистъ, а́ *ա.* *ա.* Глиста́; -сти́къ, а́, *ա.* Гли́ст-

Глицери́новый *ած.* քաղցրիւղէ. г—ое мы́ло քաղցրիւղ օճառ, օճառ. -цери́нъ *ա.* (*յն.*) 1, քաղցրիւղ (եղեր բաղադրութիւններից գոյացած քաղցրահամ հեղանիւթ մի, որ ընդարձակ գործածութիւն ունի). 2, *ա.* Глицери́новое мы́ло; -ци́на *ի.* (*յն.*) 1, *քիմ.* glycine, 1, բիւրեղահող. 2, Թիթեռնածաղիկ մի. -ци́нный, -ци́новый *ած.* բիւրեղահողային. г—ыя со́ли.

Гли́цій *ա.* Бери́ллій.

Глоба́ *ի.* մրև բանի վերայ ձգած գերան, «գոխող», ձողի. -біна *ի.* 1, ձողիների անտառային գետակի վերայ քաշած կամուրջը. 2, անտառային շաւիղ, «կածան»։

Глобусный *ած.* երկնագնդի. երկրագնդի -бусъ *ա.* (*լտ.*) 1, *աստղբ.* երկնագունդ (արհեստական գունդ երկնքի). 2, *աշխ.* երկրագունդ (արհեստական գունդ երկրի, երկրիք նկարագրութեամբ)։

Глогъ *ա.* *բս.* Cornus sanguinea, խաչափայտ դավլատ (զավլոր?)։

Глода́ніе *չ.* կրծելը, կրծոտելը. ուտելը. -да́ть (-жу́ -о́жуть), сгл—, *ն.* 1, կրծել, կրծոտել. ко́зы лю́бятъ г. древе́сную кору; соба́ки сглода́ли всѣ ко́сти; 2, ուտել, լափել, *մաշել. тоска́ меня́ гло́жетъ; -ся *կ.* կրծուել, կրծոտուել, *մաշուել։

Глоду́нъ, а́ *ա.* *ռմկ.* կրծող, կրծոտող (մեղզ. զարրի կծող, փայտ կամ այլ բան կրծոտող ձի)։

Глодъ *ա.* Глёдъ

Глону́ть (փոխկ глотну́ть) *ա.* Глота́ть.

Глосса *ի.* (*յն.*) բացատրութիւն, մեկնական ընդմիջարկութիւն (մեզ. ձեռագիրների, գրաւական հեղինակութեանց մէջ). -са́рій *ա.* (*լտ.*) մեկնական բառարան (որ մեկնում է մի և է չորացուցութեան, մեզ. յոյն և հնամէնցի հեղինակների երկերի հնացած կամ ուկատաեծանոթ բառերը). -са́торъ *ա.* բառամեկնիչ։

Глота́ніе *չ.* կլնելը, կուլ տալը. -та́ть, проглоти́ть, глотну́ть, глону́ть *ն.* 1, կլնել, կլանել,

կուլ տալ. г. пилюли; по каплѣ г. կաթիլ կաթիլ կուլ տանել. *г. слова́ բառերը կլնել, կուլ տալ. г. слёзы արցունքները լացը պահել. 2,* կլանել, քաշել, ոչնչացնել. -та́ться հզ. կլլուիլ, կուլ տրուիլ. пилюли трудно глотаются; -(о́)таться, -(о́)тнуться անդէմ. ռմկ. մայր վէգերը վեր ձգել որպէսզի համար, թէ ով պէտք է խաղը սկսէ.

Гло́тка է. կզմխ. Larynx, ստունգ, շնչափողի բերանը, ծայրը (ռմկ. եւ կոկորդ, որկոր, ՚բողազ՚). заткну́ть* г—у մէկին ՚բերանը փակել՚, մէկին խոշտանգել. заткну́ть себѣ г—у լռել, ՚ատող ա֊նել՚. нали́ть г—у ռմկ. հարբել, լաւ ՚զզել՚. распусти́ть г—у, драть г—у խիստ բարձր աղաղակել, բարձր պոռալ. во всю г—у крича́ть խիստ բարձր, ՚ձայնի շահնումը ձայն կալ, աղաղակել. широ́кая г. բարձր խօսող, վիճաբանող անձ։

Глотну́ть ատ. Глону́ть; -(о́)тнуться ատ. Гло́таться; -то́къ, тка́ ար. -то́ченъ, чка Նւզ. 1, կում ա֊նելը. съѣсть, выпить за оди́нъ г., одни́мъ глотко́мъ; 2, ումպ, կում, միանգամից կում ա֊ռածը. пить по гло́точку, глоточками կում ա֊նելով խմել։ [նի, շնչափողի բերանին։

Гло́точка Նւզ. ատ. Гло́тка; -точный ած. ստուգ֊

Глоть ար. 1, ատ. Гло́тка; 2, ատ. Глото́къ; 3, ռմկ. անկուշտ, գզիչ, անբուշ անձ. э́такій г.! жа́дный г. գիշատիչ, որկրամոլ. -ть էյ. Ն.ծ. կեւլ. что въ ротъ, то и глоть: тѣмъ и живёмъ (առծ.) ինչ բերաննիս է ընկնում, կուլ ենք տալիս ու այնպէս ապրում։

Гло́хлый ատ. Глухо́й; -нуть (անց. гло́хнулъ, -ла, о և глохъ -хла, о) չ. 1, (огл—) խլանալ, ծանրանալ (ականջներից մասին). онъ оглохъ по́слѣ горя́чки ջերմախտից յետոյ նորա ականջները ծանրացել են. 2, (загл—) խաթարուիլ, աւերուիլ, վայրենանալ, ՚մէջտեղ զառանալ՚. հնանալ, մաշիլ, խեղդուիլ, թօշնիլ, թառամիլ, խամրիլ. помѣ́стье безъ хозяе́въ всё бо́лѣе гло́хнетъ; садъ гло́хнетъ; въ э́томъ саду́ цвѣты́ совсѣ́мъ загло́хли.

Глохта́ть (-хчу́ -о́хчутъ) ն. ռմկ. 1, աղաղակաբար կլլանել, խմել. հագագացութեամբ պատառել, հարբել. 2, մի անտաշ կուլ տալու ձայն հանել, զխալ. что вслухъ гло́хчешь? -хтну́ть, а ար. ռմկ. -хтуна́ հգ. ռմկ. 1, շատակեր, որկրամոլ, հարբեցող. 2, գլտան, բարձր գլանող. -хтъ ար. ռմկ. կում, կում տանելը. вы́пить одни́мъ гло́хтомъ.

Глу́бже ած. և Ն. բաղդտ. աւելի խոր, աւելի խորունկ. -бина́ է. 1, խորութիւն. г. мо́ря, рѣки́; ры́ться въ глубину́; 2, ծով, յորձանք, յորձանուտ. խորունկ գետ. 3, խորք. *անհունութիւն. г. пусты́ни, лѣ́са; *г. премудрости Бо́жіей Աստուածային իմաստութեան անհուն֊նութիւնը, անհասանելիութիւնը. *г. души́, се́рдца հոգու, սրտի խորքը. г. мы́сли մտքի խորութիւն. быть тро́нутымъ до г—ы души́.

Глубо́кій (-бо́къ -бока́ -око́; բաղդտ. глу́бже գերադր. глубоча́йшій) խոր, խորունկ. *խորին. г—ая рѣка́; коло́децъ глубо́къ; г. чанъ; г—ая ра́на; г—іе снѣга́; г—ая таре́лка; г. сонъ; г—ая ночь; г—ое молча́ніе; г—ая тишина́; г—ая печа́ль; г. вздохъ; г—ое почте́ніе; г. тра́уръ; дожи́ть до г—ой ста́рости; г—ая мысль խորունկ, նրբամիտ, հիմնաւոր միտք. г—ое зна́ніе; г. мысли́тель նրբամիտ մտածող. г—ая та́йна; г. смыслъ խորունկ, ըմ֊բռնելու համար դժուար միտք, իմաստ։ Глубо́ко Ն. խոր, խորունկ, խորապէս. коло́децъ вы́рыли г.; быть г. тро́нутымъ խորապէս զգածուիլ. г. уважа́ть; г. мы́слить, разсужда́ть բանիմաց կերպով խորհել, դատել. г. вѣ́рующій христіани́нъ.

Глубоково́дный ած. խոր, խորունկ ջրերի[ն վերաբերեալ]. г—ыя изслѣ́дованія; г—ая фа́уна; -до́нный ած. խորայատակ, խորունկ յատակով. -мы́сленность է. մտքի, իմաստի խորութիւն, նրբամտութիւն. -мы́сленный ած. խորիմաստ, խորագէտ, նրբամիտ, բանիմաց. г. человѣ́къ; г—ое сочине́ніе; -мы́сліе չ. խորամտութիւն, նրբամտութիւն, մտաւոր կարողութիւն։

Глубоне́некъ, -о́нька, о ած. խորաւուն, բաւական խորունկ. -бо́кость է. սկլ. գործծ. խորութիւն, կորով. *г. идей; -бота́ Նւզ. ատ. Глубина́; -боча́йшій ած. գերադր. ամենախոր, ամենախորին։

Глубь է. ատ. Глубина́.

Глу́да է. կոյտ, կոշտ, կտոր. -дный ած. գնդիկ, կոկ, ուկուն, ասյթքուն. -дь է. հողի հաստատ, կոկ, ասյթքուն ասրածութիւն, անոյշ։

Глузгъ ար. 1, կոր, կորի անդը. 2, աչքի կոպերի անկիւնը։

Глузо́нъ, зка́ ար. Սնզ. Emberiza cia, կարմրագեղ ճնճղուկ մը (Մորենանմերից—Fringillidae).

Глуми́тельный ած. ծաղրական, հեգնական, քամահրական. -ми́ться (-млю́сь -ми́тся), погл—, չ. надъ кѣмъ մէկի վերայ ծիծաղել, խեղկատակել, մէկին ծաղրել, ծաղրի ու ծանակի առարկայ դարձնել. -мле́ніе չ. 1, ծաղրելը. 2, ծաղր, ծիծաղ, հեգնութիւն, քամահրանք։

Глумъ ար. սկլ. գործծ. կատակ, հանաք. ска́зано на г., а ты бери́ себѣ на умъ (առծ.)։

Глупенда́й ար. ռմկ. յիմար, տխմար անձ. -пе́нькій (-пе́некъ -е́нька, о) ած. թեթեւամիտ, պարզամիտ, միամիտ։ Глупе́нько Ն. թեթեւամտութեամբ, յիմարաբար. -пе́хонекъ, нька, о ած. բաւականին յիմար, անմիտ, տխմար։

Глупе́цъ, пца́ ար. յիմար, տխմար, տխմարիկ, անմիտ անձ. -пи́ть (—, -пи́шь -пя́тъ), сгл—, չ. յիմարութիւն, շտապութիւն անել. -пова́тый ած. փոքր ինչ յիմար, տխմար. -пость է. յիմարութիւն, տխմարութիւն, յիմար, տխմար վարմունք, գործ, արարմունք. онъ сдѣ́лалъ большу́ю глу́пость, нача́въ э́то дѣ́ло.

Глу́пый (-пъ -па́, о) ած. յիմար, տխմար, տխմար, անմիտ, պարզամիտ. г. человѣ́къ, г—ая же́нщина; глупъ какъ про́бка յիմարների թագաւոր է. г—ыя слова́; г—ое предпрія́тіе, г—ая шу́тка; -пы́шъ, а́ ար. 1, յիմար, պարզամիտ. միամիտ անձ. 2, Սնդ. Procellaria glacialis, հիւսիսային մրրկահաւը. -пѣть, огл—, погл—, չ. յիմարանալ, խելքը կորցնել, ապուշ դառնալ. отъ го́ря совсѣ́мъ поглупѣ́лъ.

Глути́нъ ար. Глюти́нъ.

Глуха́рка է. 1, խուլ, ՚չառ՚ կինտորմա. 2, մարի փայտամարխ, չարահաւ. 3, ձայնանմարիչ (այն ինչ որ գնում են ջութակի լարերի տակ դրած թամբուկի (кобылка) վերայ, ջութակի ձայնը մեղմելու համար). -ха́рь, а́ ար. 1, կռկլ. խուլ, ՚չառ՚ մարդ. 2, (երկաթի գործարաննե֊րում) բանուոր, որ կաթսայի մէջ մտած դրսից զարկուող մուրճի զարկերը լսում է ծեծում

(կափարիչը պէտք է չափով բաց անել, որ քամին չծծի ծառերի կեղևից ջուրը, որովհետև ծառը այդ ժամանակ այլևս խոնավութիւն չէ ստանում). 3, կնդ. Tetrao urogallus, մեծ փայտահաւ կամ ցախաքլոր. 4, մեծ բոժոժ մը. 5, բս. Boletus edulis, սպիտակ թնջուկը. 6, նաւի կողքը դարկած բոլոր կամ երկաթէ ձողիկ մը։

Глухова́тый ած. ականջները ծանր, գծուծ լսող. съ нимъ на́добно говори́ть гро́мче: онъ глухова́тъ; *г—ая у́лица խուլ, յետ ընկած փողոց. **-хо́й** (-хъ -ха́, о; բաղդատ. глу́ше) 1, խուլ. для г—о́го двухъ обѣ́денъ не пою́тъ (առած.). 2, խուլ, անտարբեր, որ չէ ուզում լսել. остава́ться г—и́мъ къ чьей-ли́бо про́сьбѣ; 3, խուլ, անորոշ, թոյլ. г—а́я рѣчь; г—о́е извѣ́стіе; г. гулъ; г—іе звуки քերկ. տ. Безголо́сные звуки; 4,* ասանց անցքի, լուսամուտի համար չբացած. г—о́е окно́; г—а́я дверь; 5, խիտ, թանձր, անանցանելի, խճճուած. г. садъ; г. лѣсъ; 6, խուլ, յետ ընկած, անմարդ. г—а́я у́лица; г—а́я дере́вня.—Глуха́я стѣна́ առանց պատուհանների և առանց դռների պատ. г. переу́локъ անելք փողոց. *г—ая ночь, по́лночь անմարդ, կատարեալ անդորր գիշեր, կէս գիշեր. г—а́я пора́ ա, գիշեր ժամանակ. բ, աշխատ թուլ ժամանակը. գ, առևտրի կանգ առած, «քնած» ժամանակը. лѣ́тные мѣ́сяцы г—а́я пора́ для кни́жной торго́вли; г—а́я недѣ́ля մեծ պասի երկրորդ շաբաթը. г—а́я крапи́ва, Lamium album, սպիտակ եղնձմայր. г—а́я мя́та, բս. Mentha silvestris, անտառային ծաղկաճար անանուխ. *г—а́я и́сповѣдь երաշխաւոր խոստովանութիւն (լեզուից զրկուած հիւանդի)։ Глухо́й те́теревъ 1, տ. Глуха́рь 3; 2, հեգն. տ. Глуха́рь 1.—Глу́хо մ. խլաբար, խուլ, մութ, անորոշ կերպով. я глу́хо слы́шу. что́ онъ чита́етъ; объ э́томъ пи́шутъ г.; на́-глухо տ. На́глухо.

Глухо́ненъ, нька, о ած. բաւականաչափ խուլ, ծանրացած ականջներով. **-хоньки́й** ած. խուլուհամր. **-хота́** է. խլութիւն. **-хо́хенекъ**, нька, о ած. բոլորովին խուլ, խլացած։

Глу́ше ած. և մ. բաղդատ. աւելի խուլ. **-ше́ніе** չ. խլացնելը, շշմեցնելը (ձկան). **-ши́на** տ. Глушь; **-ши́ть** (-шу́ -ша́ть) ն. 1, (огл—) խլացնել, *շշմեցնել. гро́момъ оглуши́ло нѣ́сколько человѣ́къ; 2, (загл—) խեղդել, ընկճել. онъ заглуши́лъ всѣхъ свои́мъ го́лосомъ; трава́ въ огоро́дѣ заглуши́тъ о́вощи, е́сли её не вы́полоть; 3, г. ры́бу ձուկ որսալ (խլացնելով)։

Глуши́ца է. 1, բս. Lamium, եղնձմայր. 2, տ. Глуха́рка; 3, կանգնած, լճացած ջուր, գետի լճացած առաջքը. **шни́нъ**, а́, **-шня́къ**, а́ տ. 1, խիտ, թաւձր, անանցանելի անտառ. 2, ողորմնի (կեչի) մը. 3, տ. Глуха́рка 3; 4, տ. Глуха́рь 1 և 3։

Глушь, и́ է. խուլ, յետ ընկած, անմարդաբնակ տեղ. провинціа́льная г. գաւառական խուլ անկիւն (քաղաք, գիւղ, կողմ)։

Глы́ба է. գունդ, կոշտ, կտոր (քարի, հողի, ձիւնի և այլն). **-бистый** ած. գնդձերով ծածկուած, կոշտաշատ. г—ая па́шня; **-бища** յեղ. **-бка** նւզ. տ. Глы́ба.

Глы́бній (-бокъ -бка́, о) ռմկ. տ. Глубо́кій; **-бникъ** տ. բս. Dodecatheon, դից ծաղիկը. **-бня́къ**, а́ տ. գնդձերով ծածկուած, կոշտաշատ նիւթ, կամ տեղ. **-бова́тый** ած. գնդձաշատ, կոշտաշատ, գնդձայի՞ն. **-бови́дный**, **-бообра́зный** ած. գնդձի ձևով, կոշտի ձևով, նմանութեամբ. **-боды́бъ** տ. գնդձակոտոր, կոշտակոտոր (պլանձէ, տատամնաւոր գործիք, որով վարած հողի կոշտերը փշրելով մանրում են). **-бочка** նւզ. տ. Глы́бка.

Глы́зать չ. սկւ. գործծ. այթէքէլ, սոթ տալ։

Глы́зній ած. սկւ. գործծ. այթքուն, սլկուն։

Глѣ́инотый ած. քամած, մզած հիւթի, հեղուկի։

Глѣнь է. երևէ նիւթից քամած, մզած հիւթը, հեղուկը. ви́нная г.

Глю́каніе չ. կռկռոց, կչկչոց, ճռուողիւն (հնդկահաւի). **-кать** չ. (հնդկահաւի մասին) կռկռալ, կչկչալ, ճռուողել։

Глюко́за է. **-по́зъ** տ. (քմ.) շաքարաձևութիւն, խաղողաշաքար, մրգաշաքար։

Глюти́нъ (լտ.) տ. Желати́нъ.

Глядя́, -дь տ. Глядѣ́ть; **-дѣ́лки**, локъ է. յ. ռմկ. աչքեր, աչուկներ. **-дѣ́ніе** չ. նայելը, մտիկ անելը, մտիկ տալը. г—ьемъ го́рода не возьмёшь (առծ.). съ г—ья сытъ не бу́дешь (առծ.) **-дѣ́нцы́**, цо́въ տ. յ. ռմկ. աչքերի բիբերը։

Глядѣ́ть (-жу́ -дя́ть; հրամ. гляди́, ռմկ. глянь), погл—, гля́нуть, взгляну́ть Ա, չ. на кого́, на что (կամ առանց լրացուցչի). 1, նայել, մտիկ անել, մտիկ տալ. не глядѣ́лъ бы на него́ նորա երեսին չեմ ուզում նայել. не г. бы на свѣтъ ես մի բանի չուզենալ նայել, ամէն բանից զզուած լինել. г. на кого́ ко́со մէկին խէթ, ծուռ աչքով նայել. г. во всѣ глаза́, г. въ о́ба ուշադրութեամբ նայել, աչքերը յառել, սևեռել. г. въ полгла́за, г. сквозь па́льцы մի բանի վերայ աչքերը խուփ անել, մատների արանքից նայել. г. вонъ, г. въ лѣсъ աչքը դուրսը պահել, ուրիշ տեղի, պաշտօնի աչք տնկել. г. въ гробъ, въ зе́млю մի ոտքով գերեզմանում լինել. 2, տ. Выгля́дывать 2; 3, г. чѣмъ երևալ իբրև, մի բանի տեսք, կերպարանք ցոյց տալ. г. смире́нникомъ.—Того́ и гляди́ չլինի թէ, վախենում եմ, որ. երկիւղալի է. того́ и гляди́, дождь пойдётъ; того́ и гляди́, что онъ насъ здѣсь заста́нетъ; 5, г. за кѣмъ, за чѣмъ մէկի, մի բանի վերայ հսկել, հոգս քաշել. г. за ребёнкомъ, за поря́дкомъ; 6, ն. աչքով որոնել, փնտռել. ско́лько я ни глядѣ́лъ тебя́ въ наро́дѣ, но не могъ уви́дѣть. Гля́дючи ռմկ., гля́дя բյ. մ. նայելով, մտիկ տալով. гля́дь բյ. ճառ. ռմկ. տես, ահա, յանկարծ. гля́дь-погля́дь մրչափ էլ նայեցինք, նայեցինք են. мы гля́дь-погля́дь, не тутъ-то бы́ло; **-дѣ́ться**, погл—, անդր. նայել (հայելու, ջրի մէջ). **-же́ный** բյ. ած. սկւ. գործծ. նայած, տեսած, որոնած. **-жу́** տ. Глядѣ́ть. [թիւն, շող. наводи́ть г.

Гля́нецъ, нца տ. (գերմ.) փայլ. փայլուն-

Гляну́ть տ. Глядѣ́ть.

Глянцова́ніе չ. փայլեցնելը, պաղպաջեցնելը, շողշողացնելը, յղկելը, ողորկելը. **-цова́ть** (-цу́ю -ю́тъ), нагл—, ն. փայլեցնել, պաղպաջեցնել, պլպլացնել, շողշողացնել, փայլ, փայլունութիւն տալ, յղկել, ողորկել. **-цова́тый** ած. փայլ ունեցող, փայլ արձակող, փայլուն, պաղպաջուն, շողշողուն, պլպլուն. г—ые сапоги́. **-цо́вый** ած. փայլուն, պաղպաջուն, շողշողուն, ողորկ. **-нчить** (-нчу -чатъ) տ. Глянцова́ть.

Глянь հրամ. ռմկ. տ. Глядѣ́ть.

Гми́на է. (լեհ.) գմինա (Վիսլայեան նահանգներում՝ գիւղական հասարակութիւն, համայնք). **-нный** ած. գմինայի, հասարակութեան. г. судъ.

Гмъ *Վշ.* *հ՛ը, հ՛ըմ, հա, այո.* гмъ, понимаю.

Гнать (гоню, гонять; *հնմ.* Брести *ծանօթ.*) **А, ъ.** (погн—) 1, *քշել, քաշել, վարել.* г. скотину на водопой *անասունը ջրելու տանել.* г. борозды *ակօսներ քաշել.* г. плоты *լաստեր քշել.* 2, *հետապնդել, հալածել, հեռացնել.* гнали звѣря съ версту изъ лѣсу; *г. еретиковъ *հերձուածողներին հալածել.* 3, *շտապեցնել.* 4, (выгн—) *արտաքսել, դուրս անել, վռնդել, խրկել.* г. безпокойнаго жильца изъ дому; 5, (угн—) *քշել տանել, հեռացնել.* 6, *քիմ.* *քաշել, թորել, զտել.* г. вино, водку *արաղ, օղի քաշել.* 5, *չ.* (погн—) *սլանալ, անապարել.* г. на почтовыхъ; г. во весь опоръ; извозчикъ гонитъ слома голову; -**ться**, погн—, **1,** *չ.* за кѣмъ *մէկի յետեւից ընկնել. մէկին հետապնդել, հալածել.* г. за непріятелемъ; 2,* за чѣмъ *մի բանի յետեւից ընկնել, մի բանի հետամուտ լինել.* охота тебѣ г. за такою бездѣлицею; 3, *կր.* *ա,* *քշուիլ.* стадо гонится на паству; *բ, քշուիլ, տարուիլ, վարուիլ.* по рѣкѣ гонятся барки; *գ, քաշուիլ, թորուիլ, զտուիլ.* гонится водка, спиртъ.

Гнейсовый *ած.* *գնէյսի, գգձաքարի:*

Гнейсъ *ա.* *Տնք.* Gneiss, *գնէյս (գգձաքար):*

Гнести, -**сть** (-ту -тутъ; *անց.* гнёлъ -ла, о *սպ. զօրծծ.*) **ъ.** (нагн—) *ճնշել, սեղմել, հաւաքել.* *ճնշել, *նեղացնել.* сапогъ гнететъ ногу; забота *гнететъ его; -**стися** *կր.* *ճնշուիլ, սըղմուիլ, ճնշուիլ.* -**теніе** *չ.* *ճնշումը, սեղմումը.* *ճնշումը, *նեղացնելը.* -**томый** *բյ.* *ած.* *ճնշուած, ընկճուած, ջախջախուած.* -**туха** *ի.* *բս.* Melampyrum silvaticum, *վայրի կովցորեանը:*

Гнетучка *ի.* *ռմկ.* *գաղ, անեղ, ջերմախտ.* -**тущій** *բյ.* *ած.* *ճնշող, նեղացնող, հալածող, սպառնող:*

Гнётъ *ա.* *ամփոփ եր, ծանր, տափակ.* положить сукно подъ г.; 2, *ամփոփ ձողի (տալիք).* 3,* *տառապանք, ճնշում, նեղութիւն, հարստահարութիւն.* страдать подъ гнётомъ нужды, насилія.

Гни *հրամ.* *ա.* Гнуть.

Гнида *ի.* -**дна** *Ուզ.* *անիծ* (*ոջլի հաւկիթ*) -**дный** *ած.* *անիծի, անիծոտ:*

Гнилецъ, льца, -**лебей** *ա.* 1, *Մեղուք.* *փտախտ.* 2, *բորբոսուտը.* -**леватость** *ի.* *թեթեւ փտում, նեխում, հոտածութիւն.* -**леватый** *ած.* *փոքր ինչ փտած, հոտած. նեխած.* -**левище** *չ.* *այն տեղը, ուր հոտած, նեխատած բաներ են թափուած:*

Гнилой (гнилъ -ла, о) *ած.* 1, *հոտած, փտած, նեխած, քայքայուած.* г—ая рыба; г—ыя яблоки; г. холстъ; г—ыя нитки; 2, *գարշահոտ.* г. запахъ *գարշահոտութիւն.* г. уголъ *հոտած տեղ.* -**лостный** *ած.* *նեխման:*

Гнилость *ի.* *նեխում, հոտածութիւն.* -**люха** *ի.* *փտած փայտի կտոր.* -**люша** *ի.* 1, *հոտած, փտած, նեխած բան.* 2, *հօր.* *ծոյլ, թուլակազմ, վատառողջ մարդ.* -**люшка** *ի.* 1, *ա.* Гнилуха; 2. *բս.* Agaricus sulphuratus, *մի տեսակ գեղձի սնկուրիկին, ծծմբուկ.* 3, *ա.* Гнилуша *և* Гнилякъ; -**люшница** *ի.* (*Գետնառուղւուղում*) *փաղցնեղում արմատներին, փտած բաներ ծախող կինարմատ:*

Гниль *ի.* 1, *փուտ, հոտած, փտած, նեխած բան.* *բորբոսուտը.* г. въ деревѣ *ծառի փտած մասը.* какія это яблоки? одна г.; въ покояхъ пахнетъ гнилью *սենեակներում նեխած բանի հոտ է գալիս.* 2, *ա.* Гнилецъ.

Гнильё, я *չ.* *հաւք.* *հոտած, փտած, նեխած իրեր, աղբիւններ.* -**льцо** *չ.* *Նվազ.* *ռմկ.* *հոտած, փտած, քայքայուած իր.* -**льцовый** *ած.* *փտախտային, փտախտով* (*ա.* гнилецъ 1) *վարակուած.* г. улей; -**лякъ**, а *ա.* 1, *անմաքրամաքրին, խաղերով ծծկուած մարմնով մարդ.* 2, *ա.* Гнилуша 2.

Гнить (гнію -ютъ), сгн—, *չ.* 1, *հոտել, փտել, նեխել, քայքայուիլ.* 2,* *բարոյապէս ընկնել, ապականուիլ.* гніётъ ли Западъ?

Гніеніе *չ.* *հոտիլը, փտիլը, նեխիլը, քայքայուիլը, ապականուիլը.* -**іючесть** *ի.* *փտողութիւն, ապականողութիւն, գէրանդիքութիւն.* -**іючій** *ած.* *փտող, ապականող, հեշտութեամբ փտող, նեխող, գէրանդիք:*

Гноёва *ի.* *ռմկ.* 1, *որ և է փտած, հոտած, նեխած բան.* 2, *փտած տախտակ.* -**еватый** *ած.* *փոքր ինչ թարախոտ, թարախակալած.* -**евица** *ի.* *ռմկ.* 1, *թարախոտութ, թարախային վարակում. փըտախտութիւն.* 2, *ժահտանեղ.* -**евище** *չ.* *գէն ածած հոտած բաների կոյտ.* -**еніе** *չ.* *հոտելը, փըտելը, շարաւոտելը. հոտեցնելը, փտեցնելը.* г. глины *յախճապակեգործութեան կաւը երկար ժամանակ նկուղներում պահելը.* -**ёный** *բյ.* *ած.* *հոտած, փտած, նեխած.* г. сыръ; -**еродный** *ած.* *թարախածին, ժահածին* (*թէ թարախով գոյացող, և թէ թարախ գոյացնող*). -**етеченіе** *չ.* *թարախահոսութիւն. շարաւահոսութիւն* (*վէրքից կամ ականջից*). -**етечный** *ած.* *թարախ հոսող.* г—ые глаза; -**еточивый** *ա.* Гноетечный.

Гноецъ, йца *ա.* *թարախային պալար, խոց:*

Гнойстый *ած.* *թարախաշատ.* г—ыя раны.

Гноить (-ю -оятъ), загн—, сгн—, **ъ.** *փտեցնել, հոտեցնել, նեխեցնել.* г. рану *վէրքը փտեցնել, թարախակալեցնել* (*վրան փտեցնող ոչինչ դնելով*). г. навозъ *Թրիքը փտեցնել.* г. пашню, огородъ *վարելու հողը, բոստանը պարարտել, 'փէյնել'.* г. мясо, капусту; -**иться**, загн—, погн—, *անցք.* *փտել, հոտել, թարախակալել, շարաւաել.* рана начинаетъ г.; глаза гноятся, загноились; -(о)ище *չ.* *Եկ. ու.* *Թրիքնոց:*

Гной *ա.* 1, *շարաւ, թարախ, 'ժահր'.* 2, *եկ. ու.* *թարախակալած, թարախալից վէրք, պալար, խոցեր, խոց.* 3, *Թրիք, անասունների քաղար.* 4, гной чёртовъ *ա.* 'Аса фетида.

Гнойливость *ի.* *Թարախոտութիւն, շարաւոտութիւն, Թարախաշատութիւն.* г. вередовъ; -**ливый** *ած.* *շարաւոտ, Թարախոտ, Թարախաշատ, ժահրալից.* -(ой)никъ, а *և* а *ա.* 1, *Թարախալից պալար. եղունգ, խոց, կռծիծ.* 2, *այտերի պալարներով ծածկուած մարդ.* -**ничекъ**, чка *ա.* *Նվազ.* *Թարախալից փոքրիկ պալար, եղունգ, խոց.* -**ный** 1, *ա.* Гнойливый; г—ая рана; 2, *պալարոտ, խոցերով, եղունգներով ծածկուած:*

Гнома *ի.* (*յոգն.* *յ.* гномы) *հակիրճ և իմաստալից խօսք, առածուածք, գործածուածք* (*մեծ. յոյն հօրին իմաստասէրների*). -**мическій** *ած.* *իմաստական, իմաստութեան, իմաստուն.* г—ое изреченіе (*օր.* познай самого себя).

Гномоника *ի.* *արեւային ժամացոյցի ուղիղ պատրաստելու արուեստը.* -(о)мнъ *ա.* (*յն.*) 1, *ապառաժային կոճանները ձողի, սիւն, որի ձգած ստուերով հերը որոշում էին արեգակի բարձրութիւնը հօրիզոնից.* 2, *արեւային ժամացոյց*

Гномъ м. (յոգնակի ց. гно́мы) (ֆր.) *երեւակայական ստորերկրեայ ոգիներ, որոնք պահպանում են ստորերկրեայ գանձերը, լեռնային հարստութիւնները։*

Гно́стики м. ց. (յն.) *գնոստիկներ (առաջին երեք դարերում հերետիկոսներ, որոնք պարծենում էին իրենց կարծեցեալ գաղտնագիտութեամբ).* **-стици́змъ** м. *գնոստիկականութիւն.* **-сти́ческій** ած. *գնոստիկական, գնոստիկների։*

Гноючесть ի. *փտեցնող, թարախակալեցնող, նեխիչ յատկութիւն, զօրութիւն.* г. пла́стыря; **-ючій** ած. 1, *փտող, հոտող, քայքայուող.* г—ія ра́ны; 2, *փտեցնող, թարախակալեցնող, նեխիչ.* г. пла́стырь; г—ая мазь; **-ючка** ի. *խլրդենով* (анто́новъ ого́нь) *վարակուած թարախոտային վէրք, խոց.* 2 *հոր. այտուցիկ վէրքով հիւանդ։*

Гну չ. անհ. *կնդ.* Catoblepas gnu, *Հարաւաֆրիկեան վիթ։*

Гнуса́ հոր. *քթի մէջ խօսող, ռնգախօս, 'դնգդնգան' ռմկ.* **-са́вить** (-влю -вятъ) м. Гнуси́ть; **-са́вый** ած. *ռմկ.* 1, *քթում խօսող, 'դնգդնգան'.* 2, *քթի մէջ տուող, արտասանող, երգող.* у раско́льниковъ пѣ́ніе (церко́вное) г—ое; **-са́рь**. я́ м. **-са́рья** ի. м. Гнуса́; **-се́ніе** չ. *քթի մէջ խօսելը, 'դնգդնգալը'.* **-си́на** ի. *հաւ. ռմկ. մանր, պիղծ կենդանիներ, որդունք, զեռուններ, սողուններ կամ միջատներ (օր. մուկ, պոպոլի, խլուրդ, ճանճ, մժղուկ եւն).* **-си́ть** (-шу́ -ся́тъ) չ. *քթի մէջ խօսել, 'դնգդնգալ'.* **-сли́вость** ի. *քթի մէջ խօսելու յատկութիւն, 'դնգդնգանութիւն'.* **-сли́вый** ած. *քթի մէջ խօսող, 'դնգդնգան'։*

Гну́сность ի. 1, *պղծութիւն, զարշելիութիւն, զազրալիութիւն, նողկալիութիւն.* г. посту́пка; 2, *պիղծ, զարշելի, զազրալի, նողկալի գործ.*
Гну́сный (-сенъ -сна́, о) ած. 1, *պիղծ, 'հարամ'.* 2, *զզուելի, զարշելի, զազրալի, նողկալի. անբարոյական, ստոր, ամօթալի, խայտառակ.* г. посту́покъ; г—ыя ко́зни.

Гнусъ м. 1. հաւ. м. Гнуси́на; 2, м. Гнуса́рь; 3, *ապի մի (Գլխոտանիներից*—Cephalopoda).
Гнуся́щій ած. *քթի մէջ խօսող, 'դնգդնգան'։*
Гну́тіе չ. *կռացնելը, կորացնելը, ծալելը։*
Гну́тный ած. *դիւրաթեք, ճկուն, հեշտութեամբ ծալուող, կռացող.* **-тый** էյ. ած. *կորացրած, կռացրած, ծալած.* г—ая бу́ковая ме́бель.

Гну́ть (гну -утъ; հրամ. гни́), загн—, согн—, ն. *կորացնել, կռացնել, ճկել, ծալել.* вѣ́теръ гнётъ дере́вья; гнуть ду́гу, по́лозья, о́бодья; *г. непарёныя ду́ги *խենթ բան բանել.* г. спи́ну, горбъ *խիստ աշխատել, չարչարուել.* *г. спи́ну, ше́ю передъ кѣмъ *մէկի առաջ ստորաքարշութիւն անել, վիզը ծռել.* г. въ ду́гу, въ крюкъ *նեղել, ճնշել.* его́ гнётъ въ ду́гу, въ крюкъ *նորա աղիքները գալարւում են.* *г. на свою́ сто́рону *իւր կողմը քաշել, իւր կողմը գրաւել.* *г. ко́лышки *'գուրս տալ', շողոքորթել, հանաքներ, կատակներ անել.* **-ться** անդր. *կորանալ, կռանալ, ծալուել, ծռուել.* па́лка гнётся; дере́вья гну́тся отъ бу́ри; г. передъ кѣмъ-ли́бо *մէկի առաջ սողալ, ստորաքարշութիւն անել։*

Гнуша́ться, погн—, возгн—, չ. кѣмъ, чѣмъ *կամ* чего́ *զզուել, զարշել. նողկալ, պժգալ մէկից. մի բանից. մէկին, մի բան արհամարհել.* **-ше́ніе** չ. *զզուելը, զարշելը, պժգալը. զզուանք, զարշանք, պժգանք.* **-шу́** м. Гнуси́ть.

Гнѣ́ваться, погн—, прогн—, չ. на кого́-ли́бо *բարկանալ, սրդողել, զայրանալ, ցասնուլ (գր.) մէկի վերայ.* **-ви́ть** (-влю́ -вя́тъ), прогн—, *բարկացնել, զայրացնել, սրդողեցնել, ցասուցանել (գր.).* **-ви́ться**, на кого́ м. Гнѣ́ваться; **-вли́вость** ի. *բարկացկոտութիւն, ցասկոտութիւն. դիւրագրգռութիւն.* **-вли́вый** ած. *ցասկոտ, բարկացկոտ, դիւրագրգիռ.* **-вный** ած. 1, *բարկացած, կատաղի, սոսկալի, սարսափելի.* г. человѣ́къ; г—ая судьба́; 2, *ցասկոտ, սպառնալից.* г. взоръ; г—ое повелѣ́ніе.

Гнѣвъ м. *բարկութիւն, զայրոյթ, սրտմտութիւն, սրդողութիւն, ցասմունք.* возбуди́ть. укроти́ть, смягчи́ть г.; насъ посѣти́лъ г. Бо́жій.

Гнѣдко́ м. *աշխէտ ձի.* **-до́й** (-дъ -да́, о) ած. (*ձիու մասին*) *մոյգ դարչնագոյն, աշխէտ.* г. жеребе́цъ; **-донѣ́гій** ած. *մոյգ դարչնագոյն և բծերով, բծաւոր աշխէտ.* г—ая ло́шадь; **-досѣ́рый**, **-доча́лый** ած. *մոխրագոյն, աշխէտ, գորշ աշխէտ։*

Гнѣзда́рь, я́ м. *բնից հանած և որսի վարժեցրած թռչուն.* **-здень**. дня 1, м. Гнѣзда́рь; 2, *շարունակ տանը նստող, տնեցի, բնից դուրս չ'եկող.* **-зди́лище** չ. *բոյն, որջ։*

Гнѣзди́ться (-зжу́сь -ѣздя́тся) անդր. 1, *բոյն շինել, բոյն դնել.* ла́сточки гнѣздя́тся по бо́льшей ча́сти у око́шекъ; 2,* (угн—) *բոյն դնել, բնակուել. բնակութիւն հաստատել.* 3, *թաքնուել, խոր կենալ.* **-здникъ** м. 1, м. Гнѣзда́рь; 2, *բս.* Lathraea squamaria, *Թեփաւորման ճողպատրիկը։*

Гнѣздо́ չ. (ց. гнѣ́зда. *արտս.* гнёзда) 1, *Թռչունի բոյն.* пти́ца вьётъ себѣ́ г.; 2, *բոյն, որջ (կենդանիների, սողունների).* во́лчье г.; змѣи́ное г.; ку́нье, бѣ́личье г.; пчели́ное г. *բջիջներ, որոնց մէջ փակուած են նորածին մեղուները.* 3,* *բոյն, որջ, տեղ, վայր.* воровско́е г.; свить себѣ́ г.; г. зара́зы; 4, *փոս, խոռոչ, ծակ, որի մէջ մի բան դնում, մացնում են.* вы́долбить въ стѣнѣ́ г. для вста́вки ба́лки; 5, *զոյգ, ձուխտակ (էր և էգ բնի).* г. голубе́й; г. избъ *երկու խրճիթներ պատը պատին կպած.* 6, *բազմութիւն, կոյտ, խումբ շեղջ.* г. пы́ли *փոշու կոյտ.* цѣ́лое г. ры́жиковъ и́ли други́хъ грибо́въ; 7, *գործածանքի վերայ ծակ, որ տաշեցեալ է կտրատած թելերի շարհի.* 8, *երկրբ. լեռներում մէջէմէջ նկատուող հանքեր, մետաղներ, հանածոներ.* 9, *բս. բնիկ, խռոչ.* 10, *բս.* Viscum album, *սպիտակ ճագպամ (ճուռ)։*

Гнѣздова́ніе չ. *բոյն շինելն և թռչնի գալը.* о́бласть, періо́дъ г—ія; **-здови́на** ի. *լեռնգ. հանքերի տեղը. օջախը.* **-здови́тіе**, **-здовіе́ніе** չ. *բոյն շինելը.* **-здово́й** ած. *բնի, բոյն շինելու յարմար.* г—ыя мѣста́; г—бе мѣсторожде́ніе *լեռնգ. հանք, բոյն, որի մէջ հանածոները մէջէմէջ են դուրս գալիս.* г—а́я жи́ла *լեռնգ. երակ, որի մէջ հանածոները մէջէմէջ են նստած.* г—а́я сѣ́ялка *գիւղտ. հատ-հատ ցանող սերմնացան.* г. посѣ́въ *խումբ խումբ անկելը (բոյներ).* г. наря́дъ *Թռչունի տաշեղին, բնի մէջ բուսած փետուրը։*—Гнѣздово́й, о́я м. *Թիթեռ մի (Տալանթորդներից*—Tortrix); **-здо́вье**, я *և* я́ չ. *բնատեղի, բնավայր, ուր թռչունք գարնանը բոյն է շինում և թռչուն է գալիս.* съ зимо́вья пти́ца отлета́етъ на г.; **-здодёръ**, **-здоди́ръ** м. *Թռչուն-*

ներքի բնակը քաշվող, ամբրող տեղ. -(ѣз)дышко չ. (յ. гнѣздышки, -шекъ; *փոքր.* гнѣзд—) *Նւզ. փաղ.* բնիկ. онъ устрóилъ себѣ тамъ тёплое *г. —փափկիկ, տաք տեղ է դրել. Утячьи гнѣздышки *բս.* Anchusa officinalis, եզնալեզու (կատուծիկակ?). -звýсь *ա.* Гнѣздиться.

Гнѣтьё *ի.* ասուեղ (վառարաններ վառելու)։

Гнюсъ *ա.* 1, *ա.* Гнусъ 3; 2, *կնդ.* Raja torpedo, Թմրեցուցիչ ներկէս կամ Թմրիչաձուկ։

Го *ա.* Го го.

Гобеленовскій, -лéновые обóи, ковры *ա.* Гобелéны; -лéны *ա. յ.* (*ֆր.*) Գոբլէնեան պաստառ-ներ գորգերը։

Гобоистъ *ա.* գոբոիստ, բարձրաձայնփողահար. -бóй *ա.* (*ֆր.*) գոբոյ, բարձրափողիկ (երաժշտական գործիք մի օրկէստրում). игрáть на г—ѣ; -бóйный *ած.* բարձրափողիկի. г клáпанъ.

Говáривать *ա.* Говорить.

Говённый *ած. գռեհ.* 1, կղկղանքի, քակորի. г—ая кýча; 2,* վատ, անպիտան, աղտեղալից։

Говёнце *ա.* Говнецó; -вёшка *ի.* կղկղանքի կը-տոր, *գռեհ.* քաքի կտոր. -внецó *Նւզ. ա.* Говнó.

Говнó չ. կղկղանք, *գռեհ.* քաք. -внечи́стъ *ա.* արտաքնոցները մաքրող, *գռեհ.* քաքահան. -вня́къ, á *ա.* -внюха *ի. գռեհ.* 'քաքլան', նողկալի, զար-շելի մարդ, կին. -вня́ть, наг—, сг—, *ն. ռմկ. և գռեհ.* 'քաքոտել', փչացնել գործը, աղտոտել, ապականել։

Говорéніе *չ.* ասելը, խօսելը. -рённый, -рёный (-рёнъ -ренá, ó) *էյ. ած.* ասած, խօսած. про это ужé не разъ емý было говореó; -ри́льня *ի.* *Տեղն* զրուցարան, *Տեզն.* 'աղքային ժողով'։

Говори́ть (-рю́ -ри́тъ) *ն. և չ.* ասել, խօսել, ճառել, արտասանել. младéнецъ начинáетъ г.; г. я́сно, убѣди́тельно; г. дѣ́ло, прáвду բան, ճշմար-տութիւն ասել. онъ говори́лъ мнѣ о свои́хъ дѣлáхъ; г. рѣчь, прóповѣдь ճառ, քարոզ ասել, արտասանել. не говоря́ худóго слóва յանկարծ, ոչ ասելու ոչ բանելու. нéчего г. Էլ խօսել հար-կաւոր չէ. говоря́тъ ասում են, լսւում է. глазá *говоря́тъ совсéмъ другóе; -ся *կր.* ասուել, խօսուել, արտասանուել։

Говóрка *ի. ռմկ.* 1, *ա.* Гóворъ; 2, հանդուցեա-լի վերայ ասվում կարգող կիներմատ. -рóкъ *Տ. ա.* Говорóкъ; -рли́вость *ի.* շատախօսութիւն, 'հուլա'. կենդանի խօսակցութիւն, զրոյց. -рли́вый *ած.* շատ, խօսող, սիրում բաց. շատախօս, շաղակրատող. *г. ручéй *քանաստ.* խոխոջան վտակ։

Говорнóй *ած.* խօսքը լաւ տեղ հասցնող, քաշա-նչելի. г—áя трубá; -рня́ *ի.* անվերջ խօսակ-ցութիւններ, զրոյցներ. շաղակրատանք. -ворóкъ, рка́ *ա.* գեղեցկախօս, զրուցի կերպով խօսող, ճառող։ Говоркóмъ *Տ.* խօսակցութեան ձև-ով, եղանակով. что нáдобно было пѣть, то онъ г. проговори́лъ; -ворýнъ, á *ա.* -ворýнья *ի.* շատախօս, շատ խօսող, խօսելու սիրահար մարդ, կին. -ворýшка *Տոր.* 1, *ա.* Говорýнъ, -рýнья; 2, *բս.* ուտելի սունկ մի։

Гóворъ *ա.* 1, խօսակցութիւն, զրոյց, խօսք, ճառ. письмó не всегдá соглáсно съ живы́мъ г—омъ; 2, աղմուկ, ձայների-շշուկ, 'ղալմաղալ'. Բերքին. գլգլոց. 3,* լուր, համբաւ, 'խաբար', ասէկօսէներ. объ этомъ происшéствіи идётъ г. по всей губéрніи: 4, гóворы *յ.* բարբառի տեղական ձևափոխութիւնը. въ великорýсскомъ нарéчіи различáютъ нѣ́сколько г—овъ.

Говѣльщикъ *ա.* -вѣльщица *ի.* պաղշպահող, պահ պահելով և եկեղեցի յաճախելով ուրբ հաղոր-դութեան նախապատրաստուող մարդ, կին։

Говѣніе *չ.* 1, *եկ. սլ.* շիրմնանեղութիւն, բա-րեպաշտութիւն. 2, պաղշպահութիւն (պահ պա-հելով և եկեղեցի յաճախելով). велúкое г. *Տեղ.* մեծ պահ։

Говѣть *չ.* 1, *եկ. սլ.* передъ кѣмъ-либо մէ-կին խիստ յարգել, վերապատուել, երկրպագել. 2, (отг—) պաղշպահել (պահ պահելով և եկե-ղեցի յաճախելով, ասմբարար մեծ պահին). 3, (прог—)* ծոմ պահել, անօթի մնալ. я проговѣ́лъ цѣлый день.

Говя́дина *ի.* տաւարի միս, պահարանի. варёная, жáреная г.; -вя́до *Տոր. Տոփ. Տեղ. սկւ. զոռծ.* մնծատաւար (եզ, արջառ, կով). -вя́жій, жья, жье *ած.* տաւարի, տաւարի մսի(ց). г—ья бáбка; Го го *Տղ. Տն Տն*։ [г—ья котлéтка.

Гóгель-мóгель *ա.* (գերմ. հրէար.) գօգլէմօգէլ (ռօմով և շաքարով հարած ձուի դեղնուց, որ գործ են ածում խռպոտութեան դէմ)։

Гоголёнъ, лька́ *Նւզ. ա.* Гóголь; -голи́ный, -(гó)голі́й, лья, лье *ած.* Չրմայզ բադի։

Гóголь *ա.* 1, *կնդ.* Clangula, Չրմայզ բադ մի. 2,* պճնամոլ, կնամոլ մարդ. ходи́ть г—емъ սեն-քալ, սնքելով, հպարտութեամբ քայլել, մեծ գալ, ճեմ գալ. 3, *ա.* Балбéрка.

Гоготáнье *չ.* կանչիւն. խրխնջոց, վրնջիւն (մարուկի). Տաճող. -готáть (-гочý -гóчуть) *չ.* 1, Տաճալ. 2, աղաղակել, բղաւել. 3, կանչել (սագերի մասին). гýси гогóчутъ; -готýнъ, á *ա.* 1, յաճախ կանչող, կանչան սագ. 2, *ռմկ.* (гоготýнья *ի.*) Տաճանդող, աղաղակող մարդ, կին։

Гóготъ *ա. ա.* Гоготáнье.

Го-гý *ած.* (*ֆր.*) *սկւ. զոռծ.* Թեթև Տամ, Տոտ մի քանի ծամոնոց մնացած ասորէներին, որսած Թռչուններին։

Годеготина *ի.* (*յն.*) բարձրաքաղքի Տրահանդ ամսուցման. тачécкій *ած.* սուսցման բարձրաքաղքի Տրահանգի։

Гóдикъ *ա.* *փաղ.* Թեթև տարի. ребёнку пошёлъ вторóй г.; -ди́на *ի.* դժուար, ծանր, դժբախտ, ձախորդ ժամանակ. тя́жкая, злосчáстная г. Годи́ны *յ. ռմկ.* տարեդարձ։

Годи́ть (-жý -годя́тъ), пог—, *չ.* յապաղել, յամել (գլ.). սպասել, մնալ (գործծ. զգեյէ մերթի погоди́ սպասիր մեր). *կռսկ.* погоди́!—Я ужъ и такъ мнóго годи́лъ.

Годи́ться (-жýсь -ди́тся), приг—, *չ.* 1, къ чемý կամ на что մի բանի պէտք գալ, պիտա-նանալու, հարկաւորուել. это ко всемý годи́тся; никудá не годи́тся ոչ մի բանի պէտք չէ։ Годи́тся *Տեղ. ա.* ձեռք կգայ, լաւ է. վատ չէ. каковó сдѣ́ланъ этотъ шкапъ?—Годи́тся; բ, վայել լինել. годи́тся ли чéстному человѣ́ку такъ поступáть? 2, въ когó (յէն.) համարուել, մէկի տեղ գալ. я гожýсь емý въ тётки ես նո-րան մօրաքրոջ տեղ եմ գալիս. онъ вамъ годи́тся въ отцы́ նա ձեզ հօր տեղ է գալիս, ձեզ հայր կարող է համարուել. 4, *Տեղ.* պատահել, պատահել, որ. дéнегъ со мнóю не годи́лось.

Годи́чный *ած.* տարեկան, մի տարուայ, միա-մեայ. г—ое пребывáніе за грани́цею; г—ое содержáніе; г. срокъ; г. отчётъ; г—ое торжествó.

Годи́шко *ա.* *Նսւտ.* մեկ մի տարի ժամանակ. онъ проживётъ ещё годи́шко.

Го́д|ность ի. *պիտանիութիւն, պիտանաւորութիւն.* **-ный** (-денъ -дна́, о) *ած.* къ чему́, для чего́, на что *մի բանի պիտանի, յարմար, պատեհ.* вещь г—ая къ употребле́нію; лѣсъ г. на строе́ніе.

Го|дова́лый *ած.* 1, *մի տարեկան, միամեայ.* 2, *մի տարի պահուած, բանտարկուած.* **-дова́льщикъ** *ա. մի տարի անեց բացակայող զինուոր, արձակուոր.* **-дова́ть** (-дую -ютъ) 1. *չ. և ն. մի և է տեղ մի տարի մնալ, անցկացնել.* тебѣ тамъ не годъ годова́ть; II. *ն. փոքր ռուս. և սպիտ. ռուս. սնուցանել, կերակրել, մեծացնել. մեծարել, հարգել, յարգել, պատուել.* **-дови́къ**, а́ *ա. մի տարեկան, միամեայ կենդանի.* **-дови́ны** *սկս.գործ.* — годи́ны (*տ.* Годи́на); **-дово́й** *ած. միամեայ, մի տարեկան, տարեկան.* г. ребёнокъ; г. курсъ уче́нія; г. срокъ; г—о́е жа́лованье, г. доходъ; г. рабо́тникъ *մի տարով վարձած բանուոր։*

Го|дови́щина ի. *տարեդարձ.* пра̀вить г—у по усо́пшемъ *ննջեցեալի մահուան տարեդարձը կատարել.* столѣтняя г. дня рожде́нія, сме́рти тако́го-то; **-до́къ**, дка́, **-до́чекъ**, чка *ա. նւզ. տ.* Го́дикъ.

Годъ *ա.* (*Ներգոյ.* въ году́; *յ.* го́ды, овъ *և* года́, о́въ; *փոխանակ* го́ды *յաճախ գործ է ածւում* лѣта̀; *տ.* Лѣто). 1, *տարի, ամ* (*գր.*). гражда́нскій, со́лнечный, но́вый г.; високо́сный г.; кру́глый г. *ողջ, ամբողջ տարի.* чёрный г. *քամբախտ տարի.* изъ го́да въ годъ, годъ о́тъ-году *տարէցտարի.* годъ на́ г. не прихо́дитъ *տարին տարուն նման չէ լինում.* бе́зъ году неде́ля *կտկւ. շատ ժամանակ չէ.* кото́рый ему́ г.? *նա քանի տարեկան է.* годъ истека́етъ *տարին անցնում է.* въ теку́щемъ, мину́вшемъ. истёкшемъ году́ *այս, անցեալ տարի, այժմ, հերու.* въ мои́ го́ды *իմ հասակում.* 2, *թուական.* это случи́лось въ тако́мъ-то году́. [*տ.* Годи́ться.

Го́|жій *ած. ռմկ. պիտանի, լաւ, վայելուչ.* **-жусь**

Го́ить (го́ю -ятъ) *ն. հնց. և ռմկ.* 1, *կենդանացնել, զօրացնել, հանգստացնել.* 2, *մաքրել, «վէր քաշել» (խրճիթը).* 3, *քամել, էրնել և ձիւնի մէջ լուանալ (ցորենը)։*

Гой *ձյ. հնց. ո՜յ, ղէ։*

Го́йный *ած.* 1, *հնց. գզուած, գրգած, անարգ.* г. молоде́цъ; 2, г—ая пшени́ца *քամած (էրնած) և ձիւնի մէջ լուացած ցորեն։*

Голá|влевый *ած.* гола́вль-*ի. հմմ.* Головлёвый; **-вликъ** *ա.* 1, *նւզ. տ.* Гола́вль; *հմմ.* Голо́вликъ; 2, **ռմկ. խիստ կենդանի, կայտառ անձ.* эхій г., на рука́хъ не уде́ржишь! *չար ու կրակ երեխայ, որին չես կարող պահել։*

Гола́вль, я́ *ա.* (*հմմ.* голо́вль) 1, *կնդ.* Squalius cephalus, *ձուկ մի ծածաններից* (Cyprinoidei). 2, *տ.* Кефа́ль.

Гола́нить (*աղճատուած*) *տ.* Горла̀нить.

Гола́нка *տ.* Голла́ндка 2.

Го́лбе́цъ, бца *և* бца́ *ա.* 1, *գիւղական խրճիթում վառարանի մօտ տախտակած քունջը, որից զէպի ներքև մուտք է բացւում).* 2, *տ.* Голубе́цъ III.

Го|лдо́вникъ *ա. արեւմտ. նահ.* 1, *վասալ, հպատակ կախման անձ.* 2, *ստորադրեալ, հովանաւորեալ.* **-до́вническій**, **-до́вный** *ած. վասալութեան, հպատակ ստորադրելութեան։*

Голдъ *ա.* (*լեհ.*) *արեւմտ. նահ. վասալութիւն, հպատակ ստորադրելութիւն։*

Го́левый *ած.* голь II.-*ից։*

Голена́стый *ած.* 1, *բարձրաոտ.* г—ыя пти́цы *կնդ.* Grallatores, *բարձրոտաւորներ.* 2, г—ое де́рево *երկար և լերկ բունով ծառ։*

Го|лени́ще *չ.* (*յ.* голени́ща, -и́щъ *և* -и́щей) *կօշկի ճիտը.* **-лень** ի. 1, *սրունք.* 2, *ծառի բունի լերկ մասը, արմատներից (ոստից) ցճիւղերը.* 3, *կնդ. միջատաց եղջերաթևաւոր մի քանի թռչուններ-րի թաթերը։*

Го́ленькій *ած. փոքր. մերկ, ակլոր, աղքատ, շքաւոր, աղորմելի.* го́ленькій: охъ! а за го́ленькимъ Богъ (*առծ.*)։

Голе́ть *ա.* (*հոլ.*) *գոլէտ (պատիկ երկկայմ նաւ)։*

Го|лёхоне́къ, нька, о *ած. բոլորովին մերկ, լերկ, ակլոր.* **-ле́цъ**, льца̀ *ա.* 1, *կնդ.* Cobitis barbatula, *լերկամորթ ձկնիկը.* 2, *կնդ.* Salmo alpinus *Ալպեան սալ՛մոնը կամ լոսզը.* 3, *սիր. լերկ ժայռ, պարզած, բարձր, լերկ կատարով լեռ։*

Голизна́ ի. *մերկութիւն, ակլորութիւն, լերկութիւն, հալանիութիւն.* г. тѣла, руки́.

Го|ли́къ, а́ *ա.* 1, *թերամաշ կամ անտերևաթափ ավել.* 2, *ծովգ. ծառի վերայ գրուած նշանը, որ բացված է ձողից, զլուխն կապած երկաթէ ճիպոտներ.* **-лика́** ի. *բաց, լերկ տեղ. աղքատութիւն, մերկ. հոգ.* **-ли́ница** ի. *տ.* Луто́ха; *ապհ. չորացած ծառ։*

Го|ли́ть (-лю́ -ли́тъ) *ն.* 1, (огол—) *մերկացնել, ակլորել.* 2, (вы́г—) *ածիլել, սափրել.* 3, *կանաչ խոտը խուզել, կարճ կտրել.* **-ся** 1, *անդէմ.* (огол—) *մերկանալ, ակլորուել.* 2, (вы́г—) *ածիլուել, սափրուել.* 3, *ձր. մերկացնուել, ակլորուել.* **-ли́ца** ի. **-ли́чка** *նւզ.* 1, *կաշէ թաթպան (թաթման).* 2, голи́цы *յ. մի տեսակ ձեռն չմուշկներ, որ գործ են ածւում պարանորդները.* **-личо́къ**, чка̀ *ա.* 1, *նւզ. տ.* Голи́къ; 2, *բս.* Thlaspi arvense, *շնկոտեմ։*

Голіа́фъ *ա.* 1,* *խիստ բարձրահասակ անձ.* 2, *կնդ.* Goliathus, *Աֆրիկեան հսկայ բզեզ մի (բզէզ)։*

Гол|котня́ ի. *ռմկ. խուլ թնդիւն, ձայն, թըխկ-թխկոց.* **-нъ** *ա. ռմկ. աղմուկ, թխկոց, զրնգոց, խուլ թնդոց, դրդոց, ճայթիւն.* съ г—омъ палъ *հրացանի, տարճանակի դրդոցի հետ զետին գլորուեցաւ։*

Голла́н|децъ, дца *ա.* 1, *հոլանդացի.* 2, голла́ндцы *յ. քիփ նստող, ձիգ անդրավարտիք։*

Гол|ла́ндка ի. 1, *հոլանդուհի, հոլանդացի կին, աղջիկ.* 2, *բս.* Napo brassica, *գոնգեղ.* 3, *ռմկ. ամեայ մանկաբարձուհի.* ба̀бка-г.; 4, *նստուտու բանուորական պարուսինէ վերնաշապիկը.* 5, *հոլանդական վառարան.* 6, *ծովային տանիքի (հարկեր) ընտիր տեսակը.* 7, *հոլանդական հաւ.* 8, *զւռկ. կանանց շերտ մուշտակ, քաթիպայ. աղամարդու կուստրիկ.* **-ла́ндскій** *ած. հոլանդական.* г. языкъ; г. сыръ.

Го́|ло *ն. տ.* Го́лый; **-лобо́рдый** *ած. անմօրուք, ածիլուած, սափրուած.* **-лобрю́хій** *ած. ակլոր, մերկ, լերկ փորով։*

Голова́ ի. (*հյց.* го́лову; *յ.* го́ловы, -о́въ -а́мъ) *գլուխ, գագաթ, կատար.* **մարզ.* **հառ.* **խելք,* **միտք* (*հմմ.* глава̀). ходи́ть съ откры́той г—ой *բաց գլխով ման գալ.* вы́стричь г—у, причеса́ть г—у; онъ г-о́ю вы́ше меня́ *նա ինձնից գլխաչափ բարձր է.* покача́ть г—о́ю *գլուխը պտտոյտ տալ.* кивну́ть г-о́ю *գլխով անել, համաձայնուել, հաւանել.* пове́сить г—у *գլուխը*

քաշ անել, վճռաւէլ. ручáться г—óй, стоя́ть г—óй за что-либо պատրաստ լինել մի բանի համար կեանքը դնելու. поплати́ться г—óй կեանքը տուժել, կեանքը տալ. я дамъ г—у на отсѣче́ніе, éсли э́то непрáвда գլուխս կտրել կը տամ, եթէ այդ սուտ լինի. вы́мыть կամ намы́лить кому́ г—у մէկին յանդիմանել, շշպրել, 'նեղ-ել'. осмотрѣ́ть когó нибудь съ г—ы́ до ногъ մէկին ոտքից գլուխ զննել, զննել. вскружи́ть кому́-либо г—у մէկի խելքն առնել, մէկին գլխա-համ անել. жить, поступáть очертя́ г—у կոյրզկուրայն, անխորհուրդ կերպով վարուել. бѣжáть сломя́ г—у խիստ արագ, խուճապաւ վազել. г. трещи́ть, кругóмъ идётъ գլուխս պտըտւում է. сложи́ть г—у կեանքը դնել. срѣ́зать *г—у խիստ ամաչեցնել, ջնջել կոխել. как снѣгъ нá г—у յանկարծ, անակնկալ կերպով. разби́ть нá г—у գլխովին ջարդել. свáливать съ больнóй г—ы́ на здорóвую մեղքը ուրիշի վրայ ձգել. глу́пая, пустáя г; съ г—ы́ нá г—у մարգագլուխ. жить однóю г—óю միանձ, առանց ընտանիքի ապրել, մի շար գլուխ ունենալ. э́то г.! այ ինչ գլուխ է, ինչ խելացի մարդ է. мнѣ пришлó въ г—у մտածեցայ. ничтó нейдётъ въ г—у ոչինչ չէ հասկանում, ոչինչ գլուխը չէ մտնում. взять, забрáть себѣ́ чтó въ г—у մի բան մըտածել, գիտաւորուել, խելք ու միտքը մի բանի տալ. вы́кинуть изъ г—ы́ մտքից, գլխից հանել. человѣ́къ съ г—óй խելացի մարդ. взять на своíо г—у իւր պատասխանատուութեան ներքոյ առնել. г—óю не знать, не видáть, не слыхáть ոչինչն ոչինչ չգիտենալ, անտան չլինել, ըստան չլինել. потеря́ть г—у գլուխը, խելքը կորցնել, շփոթուել. ломáть себѣ́ г—у надъ чѣмъ-нибо մի բանի վրայ գլուխ արդուկել, խիստ աշխատել. г. колóнны ռզմզ. զօրասիւնակի առաջին շարքերը. г. капу́сты, г. сáхару մի գլուխ կաղամբ, մի գլուխ շաքար. городскóй г. քաղաքագլուխ. г. сóтенный հարիւրապետ. г. тамóженный մաքսատան պետ. стрѣлéцкій г. աղեղնաձիգների զինվորի. г. въ дóмѣ ընտանիքի գլուխ, մեծաւոր.—Гóловы յ. 1,—голóвки 2 (տ. Голóвка); 2, սնար, գլխատակ. въ г., въ г—áхъ, подъ г—áми գլխատակը, գլխատակին. положи́ть въ г—ы սնարի տակ դնել։

Головáнить (-ню -нять) չ. մարթել (թաշուկին), թաշանի գլուխը կտրել, թաշնել. -вáнъ ա. -вáнья ի. մեծ գլխանի մարդ կամ անասուն։

Головáстикъ ա. 1, տ. Головáнъ; 2, բս. Corydalis solida, անտարէշ անծախաք (ռմկ. մամուռկի). 3, գորտի շերեփուկ. -вáстый ած. մեծագլուխ, մեծ, լայն գագաթով. -вáчъ, à ա. 1, տ. Головáнъ; 2, կնդ. Cottus gobio, կողջուռ, դեղ-ատրին կոպուռ ձուկը. 3, կնդ. Lethrus cephalotes բզէզ. 4, բս. Centaurea scabiosa, վարդի ատրիփուկը. -вéнка ի. փոքր. պատիկ գլուխ, գլխիկ։

Гóловень, вня ա. կնդ. Cyprinus dobula, մեծագլուխ ձուկ մի. -ловéнька, -ловéшка նւզ. տ. Головá; -лове́зка ի. մեծ կամ կարմիր ձկան գլուխ. -ловíха ի. ռմկ. քարդրափլիկ, արհեստաւորների տապի նյն կինը. -лóвица ի. մեկնիչնի (խաշխաշի) և ուրիշ մի բանի բոլորի գլուխ։ Голóвицы յ. կաւատի պատրճները. -ловíща ի. յեղ. մի մեծ, անճոռնի գլուխ. -ловíще չ. գլուխ, գագաթ, կատար, սկիզբ. г. рѣки́; г. оврáга.

Головна ի. 1, նւզ. տ. Головà; *погладить по г—ѣ շոյել, փայփայել, փաղաքշել. 2, մանկամարդի (ամանկնոջ) պարգըշը, գլխի կապը. 3, բս. Capitulum, գնդաձաղիկ, գլուխ. кру́глая голóвка; вն գնդաձև պտուղ, արմատապտուղ. г. льна; лу́ковыя, мáковыя голóвки; 4, կզմխ. մարդուս և ոգնաւորների երկար ոսկորների ծայրը. г. бéдренной, плечевóй кóсти; 5, գնդասեղի (քորոցի) գլուխը. 6, սպրանքի երեսը, բնթը մասը. 7, արտղի գլուխը, թանկ սրբոց. 8, ջութակի և նման նուագարանների գլուխը։ Голóвки յ. 1, նկարչ. նկարելու գլուխ. рисовáть г.; ռմկ. իւղաների պատկերների որոշուն կանանց գլուխներով. 2,կօշիկների առջևի մասերը, որոնց մէջ են ոտքերի թաթերը. заказáть сапóжнику новыя г. [къ стáрымъ голенищамъ]. Пѣтýшьи г. բս. Lamium purpureum, ծիրանեգոյն եղնձմայր։

Головлёвый ած. голóвль-ից, -ի. г—ая ухá, у́шица; -лóвликъ, -лóвль. вля́ ա. Голáвликъ, -вль.

Головни́къ, à ա. 1, կանանց պարտըշ, գլխի կապոց, լայր, փաթթոց. 2, գաշտով, խամ ակռով անցնող ձամբայ. 3, Ֆզ. քրէական յանցաւոր։

Головни́стый ած. արմեխաշատ. г—ая пшени́ца; -ловни́ца ի. 1, տ. Головни́къ 1; 2, Ֆզ. քրէական յանցաւորուհի. -ловнóй ած. 1, գլխի, գլխա—. г—ые вóлосы; г. платóкъ; г—áя боль; г. убóръ պարոշ, գլխի կապոց, փաթթոց. ռզմզ. գլխանոց, առաջաւոր. 2, Ֆզ. քրէական. г. тать; 3, ռզմզ. г—óе укрѣплéніе առաջաւոր ամրութիւն, որ պաշտպանում է կամուրջը, կիրճը։

Головня́ ի. 1, խանձող (ասելի գործածկն է головéшка); 2, բս. Lolium temulentum, թմբեցուցիչ կամ թունաւոր որոմ (գեմ հաց). 3, բս. Ustilago carbo կամ Uredo segetum, արմտեաց փոշետւմնկը, 'թաղը', որ հացահատիկներին մեծ վնասներ է հասցնում. 4, ռմկ. օձ, իժ. 5, քաման հրրուած (ջրադցի թերին). -вня́къ, à ա. բս. Trifolium medium, միջակ առւոյտը։

Головогру́дь ի. գլխակուրծք (խեցգետիններ և ուրիշ իրանների առջևին մասը, որի մէջ նոցա գլուխներն և կրծքերը միացած են իրար հետ). -гры́зна հօր. -гры́зъ ա. տմարդիշտ, կաւապար ամն. -круже́ніе չ. գլխապտոյտ, գլխի պըտոյտ գալը։

Головолóмка ի. 1, տ. Головолóмъ 1; 2, տ. Кастéтъ; -лóмный ած. 1, գլուխ տրաքեցնող, գըժուար, ծանր. 2, գլուխ պառեցնող, շշմեցուցիչ. г. табáкъ; -лóмщина ի. գլուխ տրաքեցնող, գըլուխ ճաքեցնող, խիստ դժուար բան

Головолóмъ ա. 1, դժուար, հազիւմաշ մտուոր աշխատանք, գլխապտոյտ. э́та наýка—сýщій г.; 2, գլուխ ցաւեցնող, գլխացաւ առաջացնող խմիչք. пи́во г.; 3, բս. Conium maculatum, պիտակ խնդաւեւթ կամ խնդամոլին. 4, բս. Cicuta virosa, մեծ ջրային խնդամոլին կամ մոլեխինդը։

Головоногíйка ի. յանդիմանութիւն. задáть г—у տ. *Вы́мыть комý гóлову; -ногíе, гихъ չ. յ. կնդ. Cephalopoda. Գլխոտանիներ. -рѣ́зъ ա. գլխից ձեռք վերցրած ամն, 'զանմաղ', 'շաթապնան', թեկից փախած. -тя́пъ ա. ռմկ. խիստ անհամբերական, յիմար և մինչայն ժամանակ կամակոր ամն։

Головочка նւզ. տ. Голóвка; -ство́ չ. սկզ.

զործմկ. քաղաքագլխի, առհ. նախագահի, ատամի պաշտօնակատարութիւն. **-вушка** ի. փոքր. գլխուկ, *մարդ, տնձ. удалая, буйная г.; **-вчатка** ի. 1, Phryma բույս. 2, Г о л о́ в ч а т к и, токъ ի. յ. կնդ. Hesperidae, մի տեսակ ցերեկային թիթեռնիկներ, հաստագլուխներ. **-вчатый** ած. 1, բազմագլուխ, մի քանի գլուխներով. 2, գլխաձև, գլխի ձև ունեցող. переварка сахарнаго сырца въ г. сахаръ.

Голо|вщикъ, а ա. 1, վանքերում խմբապետ վարդապետ, որն և սկսում է երգը. 2, Նպարավաճառ, մթերավաճառ. **-вщица** ի. կուսանոցներում խմբապետ կոյսը, որն և սկսում է երգը։

Голо|вѣрiе չ. ռմկ. լոկ հաւատք առանց գործերի. **-вѣръ** ա. **-вѣрка** ի. ռմկ. լոկ հաւատացող և առանց բարի գործերի այր, կին։

Головяшки, жекъ ի. յ. 1, անկողնի առջևի մասը, գլուխը. 2, — головы 2 (տ. Голова); положи одежду у меня въ головяжкахъ; 3, տ. Головнякъ.

Голо|головый ած. մերկագլուխ, ածիլած, ճաղատ կամ կուճ գլխով. **-грудый** ած. մերկակուրծք, մերկ կրծքով, 'դօշով'. **-гузый** ած. մերկ յետույքով, մերկ նստատեղով. г—ая обезьяна.

Голо|даніе չ. քաղցելը, սովելը, քաղցած, սոված լինելը. **-дать**, ог—, չ. քաղցել, սովել, սոված, քաղցած լինել, տնուաղել։ Г о л о д а ю щ і й էյ. ած. քաղցած, սոված, տնուաղ, կարօտեալ, նեղեալ։

Голодёръ ա. ռմկ. անգութ հողատէր. կեղեքիչ, որ գիւղացիների արիւնը քամում է։

Голо|дить (-жу -дятъ), ог—, ն. քաղցեցնել, սովեցնել, վրան սով գցել. осаждающіе оголодили городъ пресѣченіемъ подвоза съѣстныхъ припасовъ; **-денькій** ած. լաւ քաղցած, անօթեցած։ Голодненько մ. լաւ, բաւականին քաղցած, անօթեցած. **-дноватый** ած. փոքր ինչ քաղցած, սոված, կէս կուշտ, կէս քաղցած։

Голо|дный ած. (голоденъ -дна, голодно) ած. 1, սոված, քաղցած. сытый г—аго не разумѣетъ (առծ.) կուշտը սովածին մանր մանր կբրդէ. 2, հացապակաս, սովի. г. годъ; 3, աղքատիկ, աննդարար. г. обѣдъ; сажать за г. столъ (փոխ. ուսումն. հիմնարկութեանց մէջ) ճաշից զրկել, լոկ չորաբեկ հաց տալ։ Г о́ л о д н о մ. սոված, քաղցած. **-довка** ի. սովի, կարօտութեան ժամանակ, երկար սով, քաղցածութիւն, սովածութիւն։ [րով, մերկ, ակլոր անձ։

Голодранецъ, нца ա. խիստ գզզուած շորե-

Голодуха ի. 1, տ. Голодовка; съ *голодухи սովածութիւնից, երկար կարօտութիւնից յետոյ. 2, կարիք, չքաւորութիւն, աղքատութիւն.

Го|лодъ ա. սով, քաղց. սովածութիւն, քաղցածութիւն. утолить г. քաղցը յագեցնել. умереть съ г—у սովից մեռնել։ Волчій, собачій г. արտասովոր քաղց, սովածութիւն, (որ առաջանում է օր. ստամոքսի երիզորդից). терпѣть г. и холодъ ծայրայեղ կարօտութեան մէջ գտնուիլ. **-лодьба** տ. Голодовка և Голодуха.

Голодѣть, ог—, չ. սովիլ, քաղցիլ, աղքատանալ. չքաւորիլ, կարօտութիւն քաշել։

Голо|ледица ի. բարակ սառցային շերտ (աշնան կամ ձմրան անձրևներից յետոյ). посѣвы пропали отъ зимней г—ы; **-ледичный** ած. այսպիսի սառցային շերտի. **-(голо)ледь** տ. Гололедица.

Голо|мень ի. տ. Голомя 2; **-менями** մ. հերթով, պարբերաբար, ժամանակ առ ժամանակ։

Голо|мызый ած. անմօրուք. г—ое дерево տերևազուրկ, տերևաթափ ծառ։

Голомя, голомяни կամ голомени չ. հին. 1, բաց, լայնատարած ծով. 2, սրի, սուսերի տափակ երեսը. 3, ծառի լերկ, ճիւղերից ազատ բունը, որից գերան են շինում։

Голо|мя մ. ռմկ. մի քանի ժամ առաջ, արդէն վաղուց. онъ уже г. проѣхалъ; **-меня́ми** տ. Голоменями; **-мянный** ած. 1, ափից հեռու. համատարած ծովում գտնուող. 2, ծովի կողմից փչող. г. вѣтеръ.

Голо|ногій ած. մերկ ոտքերով, բոկոտն. **-пёрый** ած. փետրազուրկ, փետրաթափ. **-пузикъ** ա. կոլկւ. և ռմկ. կիսամերկ, փորը բաց երեխայ. **-пузка** ի. ի. տ. Гольянъ; **-пузый** ռմկ. 1, տ. Голобрюхій; 2, եւ գզզուած շորերով, փորը բաց (մանուկ, մարդ). **-пятый** ած. ռմկ. պատառոտած ոտնամաններով. **-рукій** ած. 1, մերկ ձեռքերով. 2, ձեռնունայն, դատարկ ձեռքերով։

Голо|сина ա. յեղ. մեծ, բարձր, հզօր, հուժկու ձայն. «хорошо поётъ. Экой г. сильный». **Голосистость** ի. ձայնեղութիւն, զօրեղութիւն, հուժկուութիւն ձայնի. **-систый** ած. ձայնեղ, զօրեղ, հնչիւն ձայնով. г. дьяконъ.

Голо|сить (-шу -лосятъ) չ. 1, բարձրաձայն ոռնալ, բարբառել, երգել. 2, ձայնել, լալ, ողբալ, մեռելի վերայ կոծ անել. **-сишко** ա. նսեմ. **-сище** ա. յեղ. տ. Голосъ. [голословное обвиненіе.

Голословный ած. վարկպարազի, անհիմն, զուր.

Го|лосникъ, а ա. 1, տ. Гласникъ; 2, Г о л о с н и к и յ. հնադարեան տաճարների պատերի մէջ դրած անօթները, ձայնի արձագանգը զօրացնելու համար. **-лосница** ի. լալկան, ձայնարկու, մեռելի վերայ սուգ, կոծ անող կինտոր-մա. **лосной**, **-лосный** ած. 1, բարձրաձայն, քաջահնչիւն. 2, ձայնաւոր, երգելի, երգեցիկ։

Го|лосованіе չ. քուէարկութիւն. при г—іи оказалось разногласіе; **-лосовикъ**, а ա. ռմկ. ձայնեղ երգիչ կամ թռչուն. **-лосовой** ած. 1, ձայնաւոր, ձայնային. г—ые звуки քերկ. ձայնային հնչիւններ (օր. б, в, г ևլն. հակառ. տ. Безголосные зв.,) 2, կզմխ. ձայնի. г—ыя связки; 3, ձայնաւոր, ձայնով, երգեցիկ. г—ая музыка — Вокальная муз.; г—ая труба ձայնափող։ Г о л о с о в ы я с р е д с т в а երգչի կամ երգչուհու ձայնի ույժը, կարողութիւնը, զօրութիւնը։

Го|лосонъ, ска, **-лосочекъ**. чка նվզ. տ. Голосъ.

Го|лосъ ա. (յ. голоса, овъ) 1, ձայն. человѣческій г., голоса птицъ; г. грома որոտ. г. колокола զանգակի ձայն, զօղանջիւն. издавать г. ձայն հանել, ձայն արձակել. не своимъ г—омъ закричать ոռնալ, զարհուրելի կերպով աղաղակել (վախից, ցաւից ևլն). кричать во весь г. խիստ բարձր, 'քանի ջանումը ջան կայ' աղաղակել. подать г. ա, ձայն տալ, պատասխան տալ. բ, քուէ տալ (տ. Голосъ 2); быть не въ г—ѣ երժ. ձայնը տեղը չլինել. спасть съ г—а ձայնը կորցնել. *г. совѣсти, правды; внутренній, тайный г.; 2, ձայն, քուէ. пустить на г—а քուէարկութեան ենթարկել. подавать г. քուէ տալ. собирать, считать г—а; большинство г—овъ; 3, առհ. կարծիք, համոզմունք. о нёмъ только одинъ г. նորա մասին բոլորը մի կարծիքի են, համակարծիք են։

Голосьбá ի. անընդհատ լաց, կոծ, սուգ չիւանի
Голосѣмáнный ած. բս. մերկասերմ. г—ыя растéнія.
Гóлоть ի. տ. Гололéдица.
Голоýсый տ. Безýсый; -ýхій ած. մերկականջ, մերկ, լերկ ականջներով. -хвáсть տ. ապքատ ու հպարտ, հպարտ ձևացող ոմն. -шéйна տ. Голошéя; -шéйный ած. մերկապարանոց։ [վիզ]
Голошéніе չ. լաց, կոծ, ողբ, կական (մեռելի
Голошéя հոգ. մերկապարանոց, պարանոցը բաց մարդ. -шнýга հոգ. ռմկ. և Նխա. անտուն անտէր չքնաւորիկ. -штáнникъ տ. ռմկ. և Նխա. անփոխան, գլխաւոր շորերով ոմն. -штáнный ած. ռմկ. և Նխա. անփոխան, կիսամերկ, ցնցոտիներով։
Голощáный обóдъ լոկ շշի ատոռնից բաղկացած հոլ. -щáпъ ռմկ. և Նխա. տ. Голоштáнникъ և Голохвáсть.
Голощёкъ տ. 1, մերկ թշերով, առանց ծնօտամօրուքների (безъ бакенбáрдъ) ոմն. 2, բաբակ, մազուր, անձրևի սասոյյ։
Голтéль, я և я́ տ. Ճրտրպ. տ. Гóлькéль.
Голтíна ի. 1, Լեռնգ. դերաններ, որոնցով Ոււրալում հալոցները վառում են. 2, այն գերանի միջուկը, որից առաշեղ են հանել. -тíнна ի. բարակ տաշեղներ, որոնցից կողովներ են հիւսում։
Голтýль, я́ -тырь, я́ տ. Гóлькéль 2.
Голтьё, я́ չ. հոգ. ամբողջ, ոչ կտորած գերաններ, 'քօթուկներ'։
Голубевóдство չ. աղաւնեբուծութիւն։
Голубéль ի. 1, տ. Голубíка; 2, Հիւս. տ. Капéль.
Голубёнокъ, нка տ. (յ. голубята, -тъ) աղաւնու ճուտ, ձագ։ [աւնի
Голýбенькій ած. փոքր. կապուտակ, կապտաւ-
Голубéцъ, бцá տ. I. (տ. голубóй) 1, կապտագոյն պղնձէ գեղ, ներկ. 2, բս. Agaricus violaceus, կապոյտ ագարիկոն. 3, բս. Delphinium consolida, դաշտոց գեխփիներոնը. II. (տ. гóлубь) 1, աղաւնոց[դէշատիչ թռչուն]ը. 2, ժողովրդական պար, կաքաւ մի, 'աղաւնեպար'. ходить, плясáть голубцá; III. 1, տ. Голбéцъ; ևս տ. Лежáнка; 2, յուշարձան մի. IIII. голубцы́, óвъ յ. 1, կողամբրապատ թէ պատուոյ (ձաւարով) և թէ ստիրտյ (մսով) կերակուր. 2, մարգվիններին և կոչէլներին ականջներին օղերը, գինակը։
Голубизнá ի. կապոյտ գոյն, կապտութիւն. -лубíка ի. կապոյտ հապալասի (Vaccinium uliginosum) և իր պտուղը. -лубíльщикъ տ. կապոյտ ներկարար, որ պարզ չինական գործուածներ է ներկում. -лубúна ի. ռմկ. (գրեթէ միայն ժողովրդական երգերում) մարի աղաւնի. -лубúный ած. աղաւնու, աղաւնե—. г. пухъ աղաւնու աղուամազ. г—ое яйцó; г—ая пóчта աղաւնեփոստ. *г—ая крóтость. Голубúная кнúга (կամ Голубúнная) ժողովրդական խորհրդական խառնաշփոթութիւն պարունակող մարմինների ծագման և սառյնութեան մասին։
Голубúть (-блю -бúшь) ն. когó շոյել, փայփայել, փաղաքշել, գգուել, գգուել. -лубúть (-блю -бúшь) ն. կապոյտ ներկել. г. холсты́; -лубúться չ. къ комý մէկի վերայ գուրգուրալ։
Голубúца ի. I. եկ. ս. մարի աղաւնի. II. տ. Голубúка; III. տ. Голбéцъ և Голубéцъ III; голубúцы ծովգ. յ. նաւի կողերի ծակեր, որոնցով ատրատակամածի վերայ հաւաքուած ջուրը դուրս է թափում։
Голубúчникъ տ. հապալասենու թուփ, թփուտ. հոգ. հապալասենու թփուտ։

Голýбна ի. 1, մարի աղաւնի. 2, *աղաւնեակ, հոգեակ (անուանում են կանանց). 3, տ. Голýбчикъ 3.
Голубоватость ի. կապտաւունութիւն. -боватый ած. կապտաւուն, փոքր ինչ կապոյտ. -боглáзый ած. կապոյտ աչքերով, խաժակն։
Голубóй ած. կապոյտ, երկնագոյն, խաժգոյն, 'մաւի'. г—ая лóшадь մոխրագոյն (երբեմն նաև դեղնաւուն) ձի։
Голубóкъ, бкá I, Նւզ. աղաւնեակ. *голубкú են սիրահարեալ ամոլ. 2, голубóкъ և голубкú յ. բս. Aquilegia vulgaris, հասարակ արծուամագիլը։
Голубоókій տ. Голубоглáзый; г—ая красáвица; -сéрый ած. կապոյտ գորշգոյն. г—ая кóшка.
Голубóченъ, чка Նւզ. տ. Голубóкъ; -лýбушка ի. փոքր. աղաւնեակ (թէ աղաւնի. г. сизокрылая և թէ սիրելի, պաշտելի կին. г. моя!) -лýбчикъ տ. I, Նւզ. տ. Гóлубь; 2, *սիրելիս, հոգիս, ջանիկս զուրբան (ասում են ազամարդիկ միմեանց). г., покажи мнѣ дорóгу; 3, *դուրբան քեզ, ձիս, եղս կլնե
Гóлубь տ. (յ. гóлуби, бéй) տ. I, Կնդ. Columba, աղաւնի. г. дúкій, кáменный, сúзый, C. livia, վայրենի հաւքալ. г. египéтскій, C. risoria, ծիծաղաէր աղաւնին. почтóвый г. փոստային աղաւնի. гóнный г. տ. Гóнный; 2, ընկերական, խրախական խաղ մի. 3, աստղ. հարաւային համաստեղութիւն մի. 4, ռմկ. սիրելիս, հոգիս (յարջորջում աղամարդի). 5, бѣлые гóлуби կոչւում են ներքինիական աղանդի հետևողները։
Голубѣть, пог—, չ. կապտել, կապտանալ, կապուտակել։
Голубятина ի. աղաւնու միս. -бятникъ տ. I, աղաւնեսէր, աղաւնիներ պահող, աղաւնիների սիրահար. 2, աղաւնիների որսորդ. 3, աղաւնոց, աղաւնիներին վրայ տնւող դիշատիչ թռչուն, ինչպէս բազէ, ճուռակ և այլն. 4, տ. Голубятня.
Голубятница ի. I, աղաւնեպահ կինարմատ. 2, Նովգ.Նաւհ. նաւակ, կուր մի. -бятничать չ. I, աղաւնիներ պահել, աղաւնիներ բուծանել. 2,*Հեգն. պարապ-սարապ ման գալ, 'քամի կուլ տալ', ճանճեր քշել. -бятня ի. աղաւնիների տեղ, աղաւնանոց. -бячій, чья, чье տ. Голубúный.
Голутвá ի. կարած անտառամաս։
Голýха ի. I, մերկ, ակլոր, հոլանի կինարմատ. 2, (Սիբիրի գործարաններում) տաւանձին եղանակ պղինձը հալելու։
Голъ տ. (հոլ.) Ծնց. նաւի փորը։
Гóлый (-лъ лá, ó և о) ած. I. մերկ, ակլոր, հոլանի, լերկ. г—ое тѣло, г—ая сáбля, спать на г—омъ полý; у негó головá голá; г—ая зимá անձրևու ձմեռ. 2,* մերկ, *ակլոր, *աղքատ, ձեռնունայն. г. дворянúнъ; голъ какъ бýбенъ կամ голъ какъ сокóлъ բոլորովին մերկ է, ոչնչէն ոչինչ չունի. 3, զուտ. խառնակ, մաքուր. это не налúвка, а гóлое винó այդ ոչ թէ օշարակ, այլ զուտ օղի է. г—ая соль խիստ աղի է, բոլորովին աղ է (կերակրի մասին). *гóлая úстина զուտ ճշմարտութիւն. *г—ыя словá դատարկ, վարկպարագի խօսքեր. г—ые фáкты պարզ փաստեր։ Съ гóлыми рукáми ա, ձեռնունայն, դատարկ ձեռքերով. съ гóлыми рукáми къ именúнникамъ не хóдятъ; բ, անզէն, առանց զէնքի։ Гóлó Տ. 1, մերկ, հոլանի կերպով. собáка вы-

стрижена на́-голо́; 2, *աղքատութեամբ։ На́голо́ տ. Наголо́; держа́ть са́блю н.

Голы́нь ի. Գաւալից ծովում աւազոտ ծանծաղուտ, որ սակաւաջրութեան ժամանակ բացւում է։

Голытьба́ ի. հաւ. *մերկ, *տկլոր, աղքատ, մարդիկ. **-лышёвый** ած. ճաղատաքարի, ողորկուած քարի. **-лы́шка** 1, հոր. մերկ, հոլանի, տկլոր մարդ. 2,* հոր. մերկ, տկլոր, աղքատ մարդ, մուրացկան. 3, ի. ձաւար, բրինձ (թեփից մաքրած), վարսակաձաւար. 4, ի. տ. Голя́шка 3; **лы́шъ, а́** ա. 1, մերկ, տկլոր մարդ. 2,* տկլոր, մերկ, աղքատ մարդ, մուրացկան. 3, ճաղաքար, ջրից ծեծուած, կլորուած և ողորկուած քար. 4, անկճեպ, լակ թաղանթով պատուած ձու. 5, բս. Salvia nutans, եղեսպակ։ Голышо́мъ մ. մերկ մարմնով, տկլոր։

Голь ի. I. 1, մերկութիւն, հոլանիութիւն. 2, մերկ բան, մերկ մարմին. բաց, անանտառ կամ բուսազուրկ տեղ, տարածութիւն. 3,* աղքատութիւն, չքաւորութիւն. և հաւ. աղքատ, չքաւոր մարդիկ. голь на вы́думки хитра́ (առծ.). голь каба́цкая գինեմոլ մուրացկաններ. голь перека́тная Նկտ. աղքատ թափառաշրջիկներ. въ голя́хъ, на голя́хъ շատը կորցրած, քիչը պահած, նեղութեան, կարօտութեան մէջ. ему́ въ голя́хъ (на голя́хъ) и э́то годи́тся. Го́ли, го́лей յ. (зернь խաղի մէջ) խիստ աննշան աչքեր քարերի. бро́силъ г. Го́лью մ. 1, լոկ, անխառն, զուտ. онъ е́стъ говя́дину го́лью նա միայն տաւարի միս է ուտում. е́хать го́лью անձին ժամանակ առհասարակ ճանապարհորդել. 2, կանխիկ, 'նաղդ'. II, հասարակ չինական կերպաս մի։

Гольё, я́ չ. հաւ. 1, անխառն, զուտ, մաքուր բան. онъ пьётъ ромъ гольёмъ; 2, նորանշան ուսկան մի, դեռ եւ չգործածուած (Վոլգայի վերայ). 3, հաւ. ցախ, աւել։

Го́льне́ль, я и я́ ա. (գերմ.) 1, ծովայ. ակօս, փորուածք. 2, խարաբուխ (ատաղձ) մի՝ փորած լեզուակով։

Гольтепа́ ի. ռմկ. տ. Голытьба́.

Гольцы́, овъ ա. յ. տ. Голе́цъ 3; **-льчикъ** Նւզ. տ. Голе́цъ 1; **-лья́нъ** ա. խիստ մանրաթեփ աղնիւ ձկնիկ մի։

Голе́ть, ог—, չ. 1, մերկանալ. տկլորուիլ. 2,* տկլորուիլ, աղքատանալ, անանկանալ. онъ совсе́мъ оголе́лъ; **-ля́къ, а̀** ա. **-ля́чка** ի. *մերկ, *տկլոր, աղքատ, անանկ այր, կին։

Голя́нщина տ. Горя́нщина.

Голя́нъ տ. Голья́нъ.

Голя́шка ի. 1, տ. Го́лень; 2, տ. Голени́ще; 3, ոչ պատուական տաւարի միս (ոտուկներից և շլինքի մասերից). **-ля́шъ, а́** տ. Голя́къ.

Гома́ръ տ. Ома́ръ.

Гомеопати́ческій ած. 1, հոմէոպատիական, նըմանաբուժական. г—ое лѣче́ніе; 2,* Տեղն. խիստ աղքատ, նուազ. г. за́втракъ; **-па́тія** ի. (յն.) հոմէոպատիա, նմանաբուժութիւն (հակեր. տ. Аллопа́тія); **-па́тъ** ա. **-па́тка** ի. նմանաբուժութեան հետեւորդ. նմանաբոյժ այր, կին։

Гомери́ды ա. յ. պատմ. հոմերականներ, աշուղներ, որոնք երգում էին Հոմերոսի վիպական բանաստեղծութիւնները. **-ри́ческій** ած. հոմերոսական. *г. смѣхъ անզուսպ, խիստ բարձր ծիծաղ։

Гомза́ ի. ռմկ. 1, դրամապանակ, քսակ, 'քիսա'. 2, փող, դրամ, ստակ (տճ. հյ.). у него́ поря́дочная г.; **-зе́ля** զւռկ. տ. Гомзу́ля; **-зи́ла** հոր. ռմկ. փողամոլ, ագահ, ժլատ, գծուծ անձ։

Гомзи́ть (-жу́ -зя́тъ) ն. ռմկ. ագահաբար դրամ դիզել. **-зи́ха** ի. ռմկ. տ. Гомзи́ла; **-зу́ля** ի. ռմկ. 1, հացի մեծ պատառ, 'թիքա'. 2, տ. Гомза́ 2; онъ не такъ бѣденъ: у него́ есть до́брая г.; **-зу́ха** ի. ռմկ. տ. Гомза́.

Гомиле́тика ի. (յն.) քարոզասացութիւն։

Гомоза́ հոր. ռմկ. **-зе́йка** հոր. փղքշ. անհանգիստ, դադար չունեցող անձ։

Гомози́ть (-жу́ -зя́тъ) չ. հանգստութիւն, դադար չունենալ, շարունակ դէս ու դէն ընկնել. **-ся** անդր. 1, տ. Гомози́ть; 2, (որդունքի մասին) վխտալ, զեռալ. че́рви гомозя́тся въ сыру́. 3, առհ. բազմութեամբ շարժուիլ, վխտալ, հաւաքուիլ. **-зня́** ի. անդադար շարժողութիւն, իրարանցում։

Гомо́лька ի. ռմկ. ծծան, պտուկ մանկանը [կաթ տալու համար։

Гомони́ть (-ню́ -ня́тъ) չ. բարձր-բարձր խօսել. աղաղակել, 'դալմաղալ' բարձրացնել. на схо́дкѣ гомоня́тъ; **-ся** փոխտ. միմեանց հետ խօսել, խորհրդակցել. **-мо́нъ** ա. աղմկալի խօսակցութիւն, 'դալմաղալ'։

Гомою́нка ի. տ. Гомою́нъ 2; **-мою́нъ** ա. ռմկ. 1, հոգացող, եռանդոտ, խաղաղ մշակ. 2, (гомою́нка ի.) դադար, հանգստութիւն չունեցող, շարունակ դէս ու դէն ընկնող այր, կին։

Гомру́ль ա. (անգլ.) հոմրուլ. 1, ինքնօրէնական կառավարութիւն, ազգային ժողով, որ իռլանդացիք ձգտում են ձեռք բերել. 2, գործ օրինագիծը կամ հարցը։

Гомѣть չ. ռմկ. տ. Гами́ть.

Го́нве́ды ա. յ. (մջռ.) հոնվէդներ (մաջառական զունդը, հայրենապաշտպան գնդերը)։

Гонгъ ա. (մալայերն.) գոնգ (Հնդկաստանում, Չինաստանում և ուրիշ տեղեր մետաղէ գործիք, որին զարկելով մի բան յայտարարում են)։

Гондо́ла ի. (իտ.) գոնդոլ. 1, վենետիկեան մակոյկ. 2, օդապարիկից կախած մակոյկ, զամբիւղ. **-дольеръ** ա. (իտ.) գոնդոլավար, գոնդոլ մակոյկը թիավարող. **-до́льный** ած. գոնդոլի, գոնդոլային։

Гоне́ніе չ. հալածում, հալածանք. импера́торы ри́мскіе неоднокра́тно воздвига́ли г. на христіа́нъ; **-не́цъ, нца́** ա. 1, սուրհանդակ. պըրնդաղեսպան. 2, որս. խիստ արագաշարժ բարակ. 3, — го́нный го́лубь (տ. Го́нный); 4, բս. Sedum acre, դառն գառնապամակիկը (վայրի աղօխ). **-ни́мый** էյ. ած. հալածուած, հալածուող։

Гони́тель ա. **-ни́тельница** ի. հալածիչ, *մարտակիչ։

Гоніоме́тръ ա. (յն.) անկիւնաչափ (բիւրեղների)։

Го́нка ի. 1, քշելը, հալածելը, խեթելը, վռնտելը. 2, լաստերով փայտ քշելը. 3, մրցանքով նաւավարութիւն, թիավարութիւն. гребна́я, на́русная г.; 4, լաստ (գերաններից կամ վառելափայտից). 5, ձիւթ քաշելը. 6, արաղ, օղի քաշելը, թորելը. на го́нку вина́ ухо́дитъ мно́го хлѣ́ба; 7, յանդիմանութիւն, շշպրում. ему́ да́ли до́брую го́нку за ша́лости.

Го́нкій ած. խիստ երկար (բարակներին, արագ բազէներին մասին)։ *Го́нкій лѣсъ բարձրուղէշ անտառ. **-нный** ած. Տեղ. հետապնդելու. г—ая слобода́ = Ямска́я сл. (տ. Ямско́й); г.

ахáнъ (Գոտալիս ծովի վերայ) ասական, որով հնաւուրց պարփակելով փակերի տարմը, տալ կատարած են։ Гóнный гóлубь ագխատակ, բայց ոչ Թեւերով, խաղալով ագաւնի մի։

Гонобóбель, -бóй, -бóль м. Голубика; -бóльникъ м. Թուփ, եւ Հ.... Թփուտ կապույտ հապալասու։

Гонфáрій, -рáръ м. (լտ.) վրօշ, վրօշակրութիւն (միջ. դրօշակն, դրօշակն եւ ...ական աշխատանքի համար)։

Гóноръ м. (լեհ.) 1, պատուասիրութիւն, բարբի, ոտքերը տնուն, հաշտել. 2, Տեղմ. ամբարտաւանութիւն, մեծամտութիւն. հպարտութիւն. бáрыня съ г—омъ.

Гоношá հոլ. ռմկ. խնայող, կոպէկի յետևից ընկած մարդ. -ношить (-шу́ -шáтъ), сг—, ն. ռմկ. 1, խնայել, կոպէկների յետևից ընկնել, աշխատանքի հարստութիւն, դրամ դիզել. сгоношилъ себѣ копеéчку; 2, շտապով անել, գործել։

Гонтáть ն. տաշեղ կտրել. -нтúна ի. տաշեղ, փայտի բարակ Թերթ. -нтовóй ած. 1, տաշեղի, -գամբի. г—ые гвóзди; 2, տաշեղներից բաղկացած, տաշեղով ծածկուած. г—ая крóвля; -нтосщи́къ, á м. տաշեղ կտրող։

Гонтъ м. Հւ. տաշեղներ, փայտի բարակ Թերթեր, որով տանիքներ են ծածկում. домъ покрыть гóнтомъ.

Гончáрничать չ. բրուտութիւն, կաւագործութիւն անել. -чáрный ած. բրուտութեան, կաւագործական, -ծութեան. г—ые издѣлія; -чáрня ի. բրուտանոց, կաւագործանոց. -чáрство չ. բրուտութիւն, կաւագործութիւն. -чáръ, á м. բրուտ, կաւագործ։

Гóнчая (собáка) ի. մեծ գլխով և կախ ընկած ականջներով բարակ, զամփռ, քերծէ, որ վտանգավորին և բարձր հաչոցով որսին հետապնդում է։

Гонъ м. 1, հալածելը, հետապնդելը. 2, տ. Разгóнъ 2; 3, կառք հող, միջնակ. խառնարանում այն կառքը, որ խառնարանները մի շրջանում հարում են. այն տեղը, ուր շրջապատել են որսի կենդանիներին։ Бобрóвый г. վայր, ուր հին ժամանակ շնչրիններ (կղբեր) էին բաղմանում. 4, Տեղ. պտտային ձիաների կայարան. 5, Տեղ. օտար կամ համայնական անտառից օգտուելու, նորա մէջ որսալու իրաւունք, արտօնութիւն. 6, որս. բարակի անգամը։ Гóны յ. Տեղ. այն տարածութիւն, որ կարելի է անցնել առանց ձիաները փոխելու. до дерéвни тóлько двóи гóны; бѣжáть съ кѣмъ въ гóны մէկի հետ մրցանով վազել (въ гóны—Взáпуски).

Гоньбá ի. 1, հետամուտ լինելը, հետապընդումը. г. за чинáми, за орденáми; 2, կառքով տանելը, անդափոխելը. ямщи́къ отпрáвился въ г—ý; вчерá былá большáя г. երէկ մեծ անցուդարձ կար, շատ կառքեր, ուղևորներ անցան. 3, սրարշաւութիւն, բարակներով, զամփռներով գազաններ որսալը. եւ որսի հաչոցն ու հետապնդումը. 4, Արեւել. Սիբիր. վայրի կենդանիներին, մանր. գիշատիչներին ցուլ գալու ժամանակը. -нь м. Гнать.

Гонять ն. (հմմ. Брести́ ծանօԹ.) 1, քշել, հալածել, վանել, խրկել. г. голубéй աղաւնիներին քշելով, քիչ անելով Թռցնել. г. собáкъ կամ голубéй լաւկւ. ... քշել, փչութիւններ անել. 2, որս. հետապնդել, հալածել. дóлго съ собáками гоня́ли по медвѣ́дю; г. зáйцевъ; 3, (пог—) *յանդիմանել, կշտամբել, շշպրել, 'նեղել'. г. слугý за пья́нство; погоня́лъ, погоня́лъ его́, да и прости́лъ; -ня́ться, пог—, 1, չ. за кѣмъ, за чѣмъ մէկի, մի բանի յետևից ընկնել, մէկին, մի բանի հետամուտ լինել. охóтники гоня́ются за лиси́цею; г. за богáтствомъ, за при́былью; 2, փոխ. մրցել (վազելիս, արշաւելիս). они́ гоня́лись на бѣгý.

Гонáкъ, á м. (գերմ.) հոպակ (փոքր-ատամնային ...). выбивáть г—á.

Горá ի. 1, լեռ, սար. подниматься нá гору, спусти́ться съ горы́; итти́ въ гóру լեռան 'ի վեր բարձրանալ. *պաշտօնի մէջ առաջանալ, առհ. առաջ գնալ, տեղ հանել. итти́ пóдъ гору լեռան իջնել. лѣзть въ гóру յամառութիւն ցույց տալ, կամք ցույց տալ, վիճելիս առաջանալ. слáвны бýбны за горáми (առծ.) հեռու խաշի զուրնա կելլին. *не за горáми հեռու չէ, մօտալուտ է. какъ горá съ плечъ կարծես շալակից բեռ ընկաւ. онъ сталъ г. горóй նա խիստ արագել, զէրացել է. горá роди́ла мышь (առծ.) այերան հարայ-հուրայից ոչինչ դուրս եկաւ. 2, Վոլգայի աջ, լեռնոտ ափը, բարձր զետափ (Սարատով ծովի մօտ), հանք (Սիբիրում). 3, (յոգն. յ. гóры) առատ բազմութիւն. շատութիւն, կույտ, շեղջ. առատ էր, ատարկայ. сули́ть комý золоты́я гóры մէկին ամէն տեսակ բարիքներ խոստանալ։ -Горóю, горóй մ. 1, լեռան պէս հաստատ, անդրդուելի կերպով. стоя́ть за когó-нибудь горóю; 2, տփով. առհ. ցամաքով, բարձր տեղով, լեռնոտ ճանապարհով. онъ поѣхалъ не горóю, а ни́зомъ.

Горáздъ, а, о ած. հմուտ, տեղեակ, գիտակ, վարպետ, ձեռնհաս, ընդունակ. грáмотѣ не горáздъ ռմկ. կարդալ գրել չգիտէ. кто во что горáздъ նայելով Թէ մարդ ինչ բանի մէջ հմուտ է։ Горáзже, -здѣе, -зднѣе բաղդ. ռմկ. աւելի հմուտ, աւելի տեղեակ, աւելի վարպետ։ Горáздо մ. (գործածական միայն ածականների բաղդ. աստիճանի հետ) 1, աւելի. горáздо лýчше; г. вѣроя́тнѣе աւելի լաւ է, աւելի հաւանական է. 2, ռմկ. խիստ, սաստիկ. онъ г. поотстáлъ.

Горбáтенькій ած. փոքր. փոքր ինչ սապատաւոր, 'կուզ', 'կուզիկան'. мáленькій, г. всё пóле проскакáлъ (հանելուկ.—մանգաղ). -бáтить (-чу -тятъ) ն. սապատաւոր դարձնել, *ճկել, ընկճել. серпъ не богáтитъ, а *горбáтитъ (առծ.). -бáтость սապատաւորութիւն, 'կուզութիւն', 'կուզիկանութիւն'. -бáтый ած. սապատաւոր, 'կուզ', 'կուզիկան'. г. человѣ́къ; г—ая спинá; г—аго моги́ла испрáвитъ (առծ.) սերն սապոն, խերն խրատ. -бáтѣть, пог—, չ. սապատաւոր 'կուզ', 'կուզիկան' դառնալ։

Горбачóкъ, чкá м. բս. Boletus globosus, սապատաւոր Թնջուկը, սունկը։

Горбáчъ, á м. 1, տ. Горбýнъ; 2, փոկերից կամ Թելերից պիրկ հիւսած մտրակ. 3, սապատաւոր խարտալուղ (ձուկ) մի. 4, բեռնակիր (ցորենի, ալիւրի ջուալներ կրող). եւ Սիբիրի ոսկէ հանքերում բանուոր։

Гóрбинъ Նւզ. տ. Горбъ; -би́на ի. -би́нка Նւզ. Թեթև խիլ, դուրս պրծած, ուռուցիկ տեղ. стесáть г—у на дéревѣ, на кáмнѣ; дли́нный носъ съ горби́ной; -би́стый ած. խլոտ, խլխլոտ, խոր-

տալավոր (օր. ատյատակ, պետքի). -бить (-блю -бятъ), сг—, ն. կորացնել, կատցնել, ծռել. г. спину; -биться, сг—, ձեզ. մեջքը կորացնել, կոռանալ. -біще չ. յետ. մի տճապին տատատ։

Горбоватый ած. փոքր ինչ սապատավոր, 'կուզ', 'կուզիկան'. -бовидный ած. սապատաձևերդ. -бовина ի. խիստ չեղ զառիվայրերի բլուր։

Горбо́нъ, бка́ Նւզ. ա. Горбъ.

Горбоно́сика Հոբ. -но́съ ա. սապատաքիթ, քթի ծայրին սապատ, կոր ուռեցող, անգատապատ մարդ կամ անասուն. -но́сный ած. սապատաքիթ, անգատապատ. -обра́зный ա. Горбовидный.

Горбо́чекъ, чка Նւզ. ա. Горбо́къ; -бу́ля ա. Горбу́ша 1; -буно́къ, нка́ ա. I, Նւզ. ա. Горбу́нъ; 2, ծովային մի (Hippocampus); -бу́нчикъ Նւզ. ա. Горбу́нъ. -бу́нъ, а́ ա. -бу́нья ի. սապատավոր, 'կուզ'. 'կուզիկան' այր, կին. -бу́ха ի. ռմկ. որ և է ռանի, մեղ. մեծ հացի, կրկնակ կոր տիքը։

Горбу́ша ի. I, Տիս. մի տեսակ մանգաղ կեռ կոթով. 2, Ձկն. Salmo Proteus, ապ'ան մի. -бу́шечка Նւզ. -бу́шка ի. Նւզ. կլոր հացի կարած ա-փը. -бу́шникъ ա. օղդած ապխտակի հատս ծայրը։

Горбъ, а́ I, կռել, զուգը պրծած, սատուցիկ տեղ. г. на доска́; 2, սապատ, կուտկէն. верблю́дъ о двухъ горба́хъ երկկուսակէն, երկսապատաներ ուղտ. 3, սապատ, 'կուզութիւն', 'կուզիկանութիւն' (մարդու). у него́ г. сза́ди и спе́реди; 4,* ռմկ. քամակ, մեջք. отъ рабо́ты г. боли́ть; наколоти́ть кому́-либо г. մեկի մեջքը ջարդել. накла́сть кому́ въ г. մեկի մեջքին մի քանի անգամ բասնցրով խփել. гнуть, погну́ть г. ջանասիրութեամբ աշխատել. 5, քթի ծայրի զուրս պրծած ոսկոր. носъ съ горбо́мъ (հմմ. Горби́на). Горбо́мъ Մ. սապատի պես, սատուցիկ կերպով։

Горбы́ль, я́ ա. գերանի երեսից քաշած (սատի և մի կողմից սապատավ) տախտակ. -бы́лька ի. Նւզ. պատուհանի շրջանակի մէջ փայտ մի։

Горделивецъ, вца ա. Горде́цъ; -дели́вица ի. հպարտ, գոռոզ կին, կինսունաո, ազնիկ. -дели́вость ի. հպարտութիւն, գոռոզութիւն. -дели́вый ած. հպարտ, գոռոզ. բարձր, վեհ, ազգ. г. видъ; г—ая по́ступь տրգամեծ քայլուածք. -де́некъ, нька, о ած. բնակարնչական հպարտ, գոռոզ, ազգ։

Горде́нь ա. (հով.) ծովզ. ատպատատեւտ պարան մի։

Горде́цъ, еца́ ա. հպարտ, մեծամտատն, գոռոզ մարդ. -ди́ться (-жу́сь -ди́тся), заг—, возг—, ձեզ. հպարտանալ, մեծամտանանալ, գոռոզանալ, մեծամտել. г. передъ кѣмъ-либо; г. чѣмъ մի բանով պարծենալ, հպարտանալ։

Го́рдіевъ у́зелъ I, պատմ. Գորդեան հանգոյց. 2.* խճճուած, դժուարին, անմեկնելի գործ, խնդիր. разсѣчь, разруби́ть го́рдіевъ у́зелъ Գորդեան հանգոյցը կտրել. *դժուարութիւնը տ-պատանել։

Гордо́вина ի. ա. Гордъ; -до́вый ած. գերիմաստ-տու, -տաց. г. чубу́къ; г—ое де́рево ա. Гордъ.

Гордо́й ա. Го́рдый 3; -доре́чивый ած. հպարտ հպարտ խօսող, ճամարտակող, պատատախօս։

Го́рдость ի. հպարտութիւն, մեծամտանանու-թիւն, գոռոզութիւն, մեծամտութիւն։

Гордъ ա. բս. Viburnum lantana, գերիմաստ։

Гордыба́ка Հոբ. խիստ գոռոզ, խրոխտ, յանդգն մարդ. -дыба́чить (-чу -чатъ) չ. Հոբ. յանդգնաբար գոռոզանալ, հպարտանալ, լրբութիւն, անձնտրանքութիւն անել. -дыба́чъ, а́ ա. ա. Гордыба́ка.

Го́рдый (-рдъ -рда́. о) ած. I, հպարտ, մեծամտաւան, գոռոզ, մեծամիտ. Госпо́дь го́рдымъ проти́вится, а смире́ннымъ даётъ благода́ть Տէր մեծամտացողներից հակառակ կայ, տայ շնորհս խոնարհաց (Թուղթ Յակոբու, 4₆). г. взглядъ, г—ая усмѣ́шка; 2,* վեհ, վէս, ազգ, փառաւոր. 3, Го́рдый և гордо́й (հարաւային կերպով) հանդիսաւոր, ճոխ, փառքով. պատուաւոր. гордо́й столъ, обѣ́дъ, у́жинъ; горды́е го́сти.

Горды́ня ի. սաստիկ հպարտութիւն, մեծամտանանութիւն, մեծամտութիւն. -ды́ть, возг—, չ. հպարտանալ, գոռոզանալ, անձնահաճութիւն։

Горды́нка, -ды́чка ի. ռմկ. հպարտ, մեծամտատն, մեծամիտ կին, կինսունաո, ազնիկ։

Го́ре չ. I, վիշտ, թախիծ, տրտմութիւն, տխրութիւն, կսկիծ, ցաւ, ձախորդութիւն, դժբախտութիւն, աղէտ, անբաղդութիւն. мыкать г. վշտանալ, այրուել խորովուել. къ моему́ го́рю իմ քան բախտից. помо́чь го́рю, пособи́ть го́рю Թշուառութիւնը մեղմել. ему́ го́ря ма́ло до чего́-нибудь այդ նորա հոգսը չէ, 'վեչը չէ', նա անտարբեր է. 2, (իբրև մակբայ) աղորմելի. տրտմաբար. 3, (իբրև) Ձ. վայ, վա՜չ, աւա՜ղ. го́ре мнѣ! го́ре клятвопресту́пнику!

Горева́ніе չ. տրտմութիւն, վշտանալութիւն, մորմոք. -рева́льщице ռմկ. փաղչ. ա. Го́ре; -рева́ть (-рю́ю -ю́тъ) չ. о комъ, о чёмъ մեկի, մի բանի վերայ (համար) վշտանալ, տխրել, տրտմել, ցաւել, մորմոքուել. г. о потѣ́рѣ дру́га.

Горево́й, -регорьный ած. ռմկ. ողորմելի, ողբալի, տրտմալի, վատթար։ [рельѐфъ).

Горельѐфъ ա. (ֆր.) բարձրաքանդակ (հմմ. Барельефъ).

Горемы́ка Հոբ. ռմկ. Թշուառական, բաղդաւորջուած, բաղդաշարչար անձ. -мы́кать (-каю -ютъ և -мы́чу -чутъ) չ. չարչարուել, տառապել, աղէտ, Թշուառութիւն կրել. -мы́чка ի. ռմկ. լլկուած, վիշտ, 'պրծած' կին. -мы́чный ած. աղէտալի, Թշուառ, վշտալի, տխրալի, տրտմալի. г—ая жизнь; сирота́ г—ая. [կորներից յուսալի տակ։

Го́ренка ի. Նւզ. պատրվի օճառի պէտքական

Го́рестный ած. ցաւալի, տրտմալի, կսկծալի, դառն, տխուր. г—ое воспомина́ніе; г—ая жизнь; -рестъ ի. I, տխրութիւն, տրտմութիւն, վիշտ, աղէտ, Թախիծ. жизнь человѣ́ческая испо́лнена го́рестей; 2, եկ. ու. դառնութիւն, դառն համ։

Горецъ ա. I, (го́рецъ, рца) լեռնական, լեռնաբնակ (մեզ. Կովկասեան). II, (горе́цъ, рца́) ա. բս. Polygonum, մատիտակ. P. bistorta, մանդակ (մանդակ). г. пти́чій, P. aviculare, արիւն (հաւու կեր)։

Горечавка ի. բս. Gentiana, բոզ, 'ճէնթիան'. -вочный ած. բոզի, բոզից։

Го́речь ի. I, դառնութիւն, դառն համ. դառն զեղ, դարման. пить, принима́ть г.; 2,* անախորժութիւն, դառնութիւն, կսկիծ, վիշտ, աղէտ. г. разлу́ки; г. нищеты́; г. упрёковъ.

Горже́ніе չ. հպարտանալը, պարծենալը, հպարտութիւն, պարծանք։

Горизонта́льность ի. հորիզոնականութիւն. -зонта́льный ած. հորիզոնական. г—ая ли́нія, г—ое положе́ніе; -зо́нтъ ա. (յն.) հորիզոն. на г—ѣ появи́лись ту́чи; полити́ческій *г. քաղաքական

հոգեկան, մտաւորէկ. его умственный *т. тѣсенъ для անձնական մտքի սէր է. *т. понятій.

Горилла ի. կնդ. Troglodytes Gorilla, գորիլլա(անձնանման կապիկներից)։

Гористый ած. լեռնոտ, լեռնային, լեռնաւէտ, լեռնոտ. г—ая страна, г—ая мѣстность.

Горихвостка ի. կնդ. Ruticilla phoenicura, ոսկեպոչիկ, կարմրապոչ (Թռչնի մի Կեռնեխանմանների — Turdidae). -цвѣтъ ա. բս. Lychnis, բոյս շողարձակ։

Горичникъ ա. բս. Peucedanum, մարգաչնծխ։

Горище ի. յսն. մի անձնի, մեծ լեռ, սար։

Горка ի. 1, նւզ. լեռնակ, պստիկ սար. 2, դարակ. 3, ա. Друза; 4, ռմկ. Լեռ մի։ Красная горка ՏերԹօմասեան մեծ զատկի կիրակին, որ ամէն եւ ուրիշ ծիսական ամբողջ ամսաւ կերակուրներին վերջ Պասեր կիրակի (Նոր կիրակի) օր։

Горланить (-ню -нять) չ. և չ. ռմկ. խիստ բարձր աղաղակել, բղաւել, երգել, 'գոռալ'. -ланъ ա. 1, (горланья ի.) խիստ բարձր աղաղակող, երգող, ճչան այր, կին. 2, ա. Горлачъ 2 և 3; -ластый ած. ռմկ. 1, խիստ բարձր ձայնով. 2,* ճչան, ազդեցիկ. 3, լայն նեղ, լայն բերանով. г—ая банка; -латка ի. նասամեան մուշտակ, որի հետը առջևը գլխի բաց ունի. 2, աղջիկ մուշտակից կարած գլխարկ. -латный ած. նեղ, վզի, ծոռաւոր. -лачъ. և ա. 1, ա. Горланъ 1; 2, կնդ. Mycetes seniculus, կարմիր կապիկանման. 3, փոքր և ամբ. ռմկ. նեղ ճոռ կարՃևաձեւ մի։

Горленка նւզ. ա. Горлица 1; -лёнокъ, нка ա. տատրակի ձագ, ճուտ. [մեծ (մանրակ)։

Горлецъ. և ա. բս. Polygonum bistorta, մատ-

Горлинъ ա. արու տատրակ, վորումեան. -линна ա. Горленка; -лица ի. 1, կնդ. Columba turtur, տատրակ. 2, փոքր աղաւնի ազգ, կարու մի. 3, (փոխաբերաբար սիրուհում և օրիորդին, մեկ. Փոքր-Թռչունով) աղաւնեակ, հոգեակ. -линый, чья, чье ած. տատրակի։

Горло չ. 1, որկոր, կոկորդ, խռչափող. 2, բաղ, 'բողազ'. г. болитъ բուգս ցաւում է. схватить кого за г. մեկին բռնել, բողազից կալնել. вать г—омъ գռալով իր ասածն անել. драть г., распустить г. գոռալ, բարձր բղաւել. дерётъ г. բուգս խանձում է (գաւն և Թանդ խմելուց). *заткнуть кому-либо г. ա. մեկի բերանը կոխել, մեկին լռեցնել. բ, մեկի բերանը փակել. մեկին կաշառել. *налить г. լաւ գինի. հարբել. сыть по г. ա, կերել կշտացել է. բ, նա մինչև սվինը լցված է. онъ и такъ сыть по г., а всё берётъ взятки; приступить съ ножомъ къ горлу խեղդել, սպառնալ. 3, նեղ (ա. նեղ). отшибить г. у кувшина; 4, նեղ, ամանք (ջրատարերի), հմմ. Гирло 2.

Горлодёрка ի. 1, ամեհի, վեհի սեղմ, բեռնա. г. огнедышащей горы; 2, շողանման կեղ կամ ձուածք. -лодый ած. որկորի, կոկորդի, -դարձ. բղի, 'բողազի'. г—ыя болѣзни; г—ая чахотка; г. голосъ, г—ыя ноты; -лодёръ ա. ռմկ. 1. գոռացող, ճչան. ճղճղան ձայն. 2, խիստ Թունդ բոլոր, խիստ կծու. տարբ, բողազ խանձող գինի. -лодуба ի. կոկորդի ձուկ մի Փորաձկանների (Փորակերածներից). -лодай. -лоданъ ռմկ. ա. Горлодёръ 1; -лоданить (-ню -нять) ռմկ. ա.

Горланить; -лоластый ած. ռմկ. խիստ բարձր խոսող, ծղրտան. -лопёрый ա. Глоткопёрый; -лопятина ի. ռմկ. խիստ Թիթառ, կծու կամ շաքաղալ ազի կերակուր, որ գնում է կուլ տալ. -лохвать ռմկ. ա. Горланъ, -лодёръ, -лопай.

Горлуна ի. -лунникъ ա. բս. Bunias orientalis. բոյս մի Խաչածաղկեներից—Cruciferae.

Горлышко չ. նւզ. բողազ, նեղ (տես. շշի)։

Горлюха ա. Горлупа.

Горлянка ի. 1, կոչ. կոկոչ, շշուկ (իրրև Կոտուտն). 2, բոյսեր, որոնք ծաղկում են իբրև գանգակների ձև, օր. երկտուն անմահուկ (Gnaphalium dioicum). 3, բղաւող, բողազացող. 4, բժշ. Թարախոտ, ապակե գնդաձև սրոՃ մի եր-

Горляной ա. Горловой. [կար ճառով։

Горня ձ. ռմկ. (գործ. горѣть բայի հետ) վառ, բոցավառ կերպով. горѣть-горня.

Горнило չ. Ֆնց. ա. Горнъ I; *т. страстей, *г. опыта կրքերի, փորձառուԹեան հնոց. -нильный ած. հնոցի. հալոցի։ [փողհար։

Горнистъ ա. (զինվ.) հորհնար (ա. горнъ II):

Горница ի. 1, Ֆնց. սենեակ, ձեղուն. 2, (ռամկ.) վերնատուն. (այժմ) տան. ստնեակ. գլուգական տան մաքուր օԹարը. -ничный ած. վերնատան. սենեկի, օԹարի. г—ая дверь, г—ое окно. Горничная, ой ի. սենեկապանուհի, նաժիշտ։

Горній ած. եկ.ու. 1, վերին, բարձրի. 2,* վեհ, վերին, երկնային. «о горнемъ помышляйте, а не о земномъ զվերինն խորհեցարուք, մի զայս որ յերկրի աստ է (Թուղթ առ Կողոս. 3_2). «бросимъ эти дрязги и воспорите-ка въ горнія». г. Іерусалимъ. Горнее мѣсто աւանդի բարձր անդ բեմի յետևում։

Горновище չ. հնոցի, հալոցի բեկորներ. -новой ած. հնոցի, հնոցային, հալոցի, -ցային։

Горногорошекъ, шка ա. Orobus vernus, գարնանային քռամիր (քուշնայ)։

Горнозаводскій ած. լեռնագործուԹեան, հանքագործուԹեան. г. чиновникъ, г—ая промышленность; -заводчикъ ա. -заводчица ի. լեռնային, հանքային գործարանի տէր, տիրուհի. -каменный ած. Ֆնց. քարէ, քարային. -промышленникъ ա. լեռնագործ, հանքագործ, հանքեր շահագործող. -рабочій, аго ա. լեռնային, հանքային մշակ. -служащій, аго ա. լեռնային, հանքային պաշտօնեայ։

Горностаевый, -стаечій, чья, чье ած. կնգումի, սպիտակ կզաքիսի. г—вый мѣхъ; г—вая шуба; г—чья опушка; -стай ա. 1, կնդ. Mustela erminea, կնգում, սպիտակ կզաքիս. 2, նորա մորթին, մուշտակը. -стайка ի. ա. Горностайчикъ; -стайчикъ նւզ. ա. Горностай; -сталь Ֆնց. և հիւս. ա. Горностай. [բուսաբանական։

Горнотехническій ած. լեռնային, հանքային տ-

Горнушка ի. կրակամանը, կրակարան (օշախի կամ ռուսական վառարանի ձախ կողմում փոս, ուր կրակը 'անԹեղ' են պահում, այրելով կիտում են պանելու համար)։

Горнъ ա. I. (Ներգոյ. въ горну) 1, հնոց, հալոց, բով, 'քուրայ' (փուքսով). г. кузнечный; г. кричный հնոց, որով Թուջից երկաթ են պատրաստում. г. минный ական, 'լաղամ'. 2, հալոցի (шахтная печь) ստորին մասը. II. (զինվ.) Նուագարան, երաժշտական գործիք մի. մի տե-

տակ փող, որինք (գինուորական երաժշտութեան մէջ)։

Горный ած. I. 1, *լեռներին, լեռնային.* г. хребетъ, г. воздухъ; г—ая страна; г—ое хозяйство; г—ые жители *լեռնաբնակներ։* Горная роза — Альпійская роза (տ. Альпійскій); 2, *բարձրավայրին (և ոչ ծովային). բարձրավայրին ճանապարհով բերած, կրած.* г—ое сѣно; г—ыя дрова лучше сплавныхъ; 3, *լեռնագործութեան, հանքագործութեան.* г. институтъ, г—ое правленіе, г. инженеръ; 4, *Տնք. և երկրբ.* տ. Минеральный; г. хрусталь (ֆր. cristal de roche) *վանակն կամ լեռնաբիւրեղ.* г—ая корка (ֆր. asbeste ligniforme) *հաստրակ անկէզ քար.* г. лёнъ (ֆր. amiante) *կտաւաքար, լեռնակտաւ.* г—ая смола (ֆր. bitume) *սև ձիւթ.* г. дёготь (ֆր. pissasphalte) *կպրաձիւթ (ցուպան).* г—ое сало (Talc) *տալկ.* г—ое масло (petroleum) *քարիւղ, նաւթ.* г—ое мыло տ. Сапонитъ; II. *պատուաւոր, վեհաշուք, հանդիսաւոր.* г. столъ, г. пиръ *հանդիսաւոր ճաշկերոյթ, որ նորապսակները կամ նոցա ծնողները տալիս են պսակադրութեան երկրորդ և երրորդ օրը.* г—ые гости *այս ճաշկերոյթին մասնակցող հիւրերը։*

Городецъ, дца տ. *Տնք. պարիսպ ամրացրած քաղաք, ամրութիւն.* **-родить** (-жу -одятъ) ն. I, (загор—) *ցանկապատել, ցանկ, պատ, պատնէշ կանգնեցնել.* зачѣмъ было *огородъ г.? *Ինչու համար խաթարալ մէջ ընկար.* 2, (наг—, сг—) *զառանցել խօսել, 'դուրս տալ', փուչ, սուտ բաներ խօսել.* этакую дичь городить! «на старости лѣтъ дичь горожу»; **-ся** *ռմկ.* I, *անդր.* (загр—) *ցանկապատուել, վանդակապատուել.* 2,* (вз—) *բարձրանալ, վեր ելնել.* куда ты взгородился? 3, *էր.* (сг—) *ցանկապատուել, վանդակապատուել։*

Городишко տ. *Նխտ. ողորմելի, վատ քաղաք.* это дрянной г.; **-родище** տ. I, *յնել. մի մեծ, ահագին քաղաք.* экій г.! 2, *քաղաքատեղ, ամրատեղ. ևս քաղաք, տուն, գիւղ. չէն.* былъ городъ, осталось г. (առծ.) 3, *խուլ թերով հարուստ ծանծաղուտ.* **-родий** յ. տ. Городокъ; **-родникъ**, а տ. *Տնք. պատուարակող, պատուարներ, պատնէշներ շինող, կանգնեցնող։*

Городническій ած. *գորոդնիչու.* **-родничество** չ. *գորոդնիչութիւն.* **-родничиха** ի. *ռմկ. գորոդնիչու կինը.* **-родничій**, аго տ. *գորոդնիչի, քաղաքապետ։*

Городня ի. *Տնք. պատուար (գերաններից կամ ցցերից կանգնեցրած և հողով ու քարով լցրած)։*

Городовой ած. *քաղաքի, քաղաքային.* г—ая площадь; г—ое положеніе. Городовой, ого տ. 1, *գորոդովոյ, քաղաքապահ (ստորին ոստիկանական պաշտօնեայ քաղաքներում).* 2, *Տնք. քաղաքային ամրութեանց վերակացու, վերահսկող։*

Городокъ, дка տ. I, *Նվզ.* տ. Городъ; 2, *ցածր պատ ամուր գիւղ, հարուստ քաղաքագիւղ, տուն մի քանի եկեղեցիներով.* 3, *խաղալիք մի (փայտէ ամրոց). երեխայական շինութիւններ աւազից, ձիւնից ևլն.* 4, городки յ. *ա, գորոդկի (ժողովրդական խաղ մի).* играть въ г.; *բ, գերաններից շինած բաներ, որ կարկտելու համար ափ հանած նաւերի տակ են դնում. գ, պատի ձեւով զարդած խոյն.* **-родочекъ**. чка *Նվզ.* տ. Городокъ; **-родской** ած. *քաղաքի. -քային, քաղաք—.* г—ія ворота; г. житель; г—ія власти; г. голова *քաղաքագլուխ* г—іе слухи.

Городъ տ. (города, овъ յ.) I, *քաղաք.* приморскій, губернскій, уѣздный г.; **քաղաքացիք, քաղաքի բնակիչներ.* 2, *Տնք. ցանկապատ.* 3, *Տնք. ամրացրած վայր, ամրութիւն.* 4, *քաղաքաբերդ, միջնաբերդ։* Китай-г. *Մոսկուայի մի մասի անունն է.* **-родьба** ի. I, *ցանկով պատելը, պարփակելը.* 2, *ցանկ, -պատ, վանդակ, -պատ, 'չափար'. գետի միջից քաշած ցանկ ձկներ որսալու համար.* **-рожанинъ** տ. (горожане, -анъ յ.), **-рожанка** ի. *քաղաքացի այր, կին.* **-рожаночка** ի. *փոքր. գեղահոտ, պատուական քաղաքացի օրիորդ, կին.* **-роженіе** չ. *ցանկով պատելը, պարփակելը, 'չափարելը'.* **-жу** տ. Городить.

Горокопный ած. *Տնք. լեռնագործական, հանքագործական.* г—ыя орудія; **-копъ** տ. *Տնք. լեռնագործ, հանքագործ, հանքահան։*

Горонить (-ню -нятъ) չ. *ռմկ. գաւն համ տալ.* масло горонить.

Горорытство չ. *հանքագործութիւն, հանքագործութեան, լեռնագործութեան գիտութիւնը (Գերմանիայից հարած խօսք)։*

Горосконія ի. (յն.) *հորոսկոպիա (գուշակութիւն մարդու մասին, որ անում էին նայելով աստղերի դրութեանը նորա ծննդեան ժամանակ).* **-скопъ** տ. *ճակատագրային գուշակութիւն։*

Гороховикъ տ. I, *ոլոռից, սիսեռից թխած սիսեռի կարկանդակ.* 2, *ոլոռով, սիսեռով լցրած կարկանդակ.* 3, — гороховое дерево (տ. Гороховый); **-роховина** ի. I, *ոլոռի, սիսեռի ցողունը տերեւներով.* 2, տ. Горошина; **-роховица** ի. *ոլոռի, սիսեռի ալյուր, 'ոսպու'.* **-роховичекъ**, чка *Նվզ.* տ. Гороховикъ; **-роховище** չ. *ոլոռի, սիսեռի արտատեղ.* **-роховка** ի. *կոնկ. հացի հաստաբակ օղի, ցքի.* **-роховникъ** տ. *ոլոռավաճառ, սիսեռավաճառ։* Гороховникъ бараній, Cicer arietinum, *բուն սիսեռը (տե. Նուխուտ)։*

Гороховый ած. I, *ոլոռի, ոլոռից, սիսեռի, -սիսեռ.* г—ые стручья; г—ая мука; 2, *ոլոռի, սիսեռի գոյնով.* г—ая шинель; 3, г—ое чучело, г—ое пугало *խրտուիլակ, որ կանգնեցնում են ոլոռի և ուրիշ բոյսերի արտերում թռչուններին խրտնեցնելու համար. (ուստի և)* шутъ *гороховый *խեղկատակ, ծաղրածու, միմոս, 'մասխարայ' ևն։* Гороховое дерево, *բս.* Caragana arborescens, *մեծ ոլոռաթուփ, Սիբիրական ակացիա։* Гороховый камень, *Տնք.* pisolithe, *ոլոռաքար։*

Горохъ տ. *բս.* Pisum sativum, *հասարակ ոլոռ (մաշ), սիսեռ.* какъ въ стѣну г. (*զարձւ.*) *ինչպէս էն պատին տալս, ոչինչ չէ օգնում.* ему говорить, что въ стѣну горохъ лѣпить *զուր, ապարդիւն է նորա հետ խօսելը, նորան տալը.* съ нимъ надо говорить, наѣвшись г—у *նորա հետ խօսելիս քամակդ պէտք է բոլ պահես (գռեհկ. զավզձուածք).* это случилось ещё при царѣ Горохѣ *կոնկ. այդ հո պապերի պապի ժամանակն էր։* Горохъ журавлиный, воробьиный, мышиный, кормовой, Vicia sativa, *ընտանի վիկ.* г. гусиный. Viccia cracca, *արարճ կամ թռչնոց վիկ.* г. жёлтый, Lathyrus pratensis, *դաշտային ոլոռ.* г. луговой, Vicia sepium, *ցանկոյ վիկ.* г. полевой, Pisum arvense, Coronilla varia, *երփնազոյն քարաաւոյթ.* г. заячій, Onobrychis sativa, *հասարակ իջիտոր (իշառուոյտ)։* Горохи յ. *ոլոռի, խալխալերի ցանցեր, որտեր կամ հանձ։*

Горочка *Նվզ.* տ. Горка.

Горóшекъ, шка м. 1, նւզ. տ. Горóхъ; стрѣльбá *горóшкомъ թեթև հրացանաձգութիւն. подсвечи́ть *горóшками թեթև քայլերով մօտենալ. 2, տ, Vicia sativa ընտանեկան վիկ. բ, V. cracca, տերևն կամ թաշենց վիկ. души́стый г., Lathyrus odoratus, հոտաւէտ ոլոռ. -рóшина ի. ոլոռ, սիսեռ հատիկ. -рóшинка ի. 1, նւզ. տ. Горóшина; 2, կնդ. կանկղամարթ մի. -рóшчатый ած. պատատկներով, սիսեռի նման. г. пéрецъ.

Гóрскій ած. լեռնաբնակ, լեռնական (մեւզ. Կովկասեան). г—іе нарóды.

Горста́ть, сг—, ն. ռմկ. բռնել, կուց-կուց հաւաքել, փերցնել. -стíна յոխլ. -стка, -сточка նւզ. տ. Горсть; -сточный ած. բռան, կուցի. մի բուռն, մի կուց:

Гóрсть ի. (ներգոյ. въ горсти́; յ. гóрсти, стéй) 1, բուռ, ափ, կուց. подстáвить г. բուռը դէմ տանել. г. муки́,—орѣ́ховъ. Кто исчéрпалъ вóды гóрстью своéю? Ո՞ չափեաց ափով իւրով զջուրս (Եսայի, 40_{12}). г. вóйска մի բուռն զօրք. 2, ռմկ. хлѣбъ лежи́тъ въ *горстя́хъ հացահատիկը բուռ-բուռ ընկած է (հնձած է, բայց դեռ խուրձ չէ կապած):

Гортáнный ած. կոկորդի, -դային, շնչափողի, -ղային, խաշափողի, -ղային. г—ая мы́шца; г—ая чахóтка; г. гóлосъ խուլ, անորոշ ձայն. г—ые звýки քերկ. կոկորդային հնչիւններ (որոնք են. г, к, х); -тáнь ի. կզմխ. Larynx, կոկորդ, շնչափող[ի վերին մասը], խաշափող[ի վերին մասը]. прильпé (եկ. սլ.) язы́къ къ г—и моемý. լեզուս պապանձւել է, չգիտեմ ինչ խօսեմ:

Гортéнзія ի. 1, բս. Hydrangea hortensis, հորտենզիա[ճապոնական կիտաթուփ]ն. 2, գոյն ծաղիկը:

Горту́ша ի. նւզ. և փղշ. լեռնակ, լեռնցի:

Горчáнка ի. 1, բս. Picris, դառնախոտ. 2, եփածի դառնահամ, փառարան ող. -чáкъ м. տ. Горчáвка; -чáвый ած. գեղջկ. անէնադառն. Ч. пья́ница խիստ մայր հարբեցող. *г—ая потéря խիստ դառն, անփոխարինելի կորուստ:

Горчáкъ, á м. 1, բս. Polygonum persicaria, գետնամատիկ մատիտեղ. 2, կնդ. Rhodeus amarus, դառնաձուկ (ծածանազգի է). -чáнка տ. Горчáнка; -чáночный ած. բադի:

Горчи́ть ն. դառնանալ. -чé, -чéе ած. և մ. յաղքա. աւելի դառն, դառնագոյն. -чи́ть (-чу́ -чи́шь), наг—, 1, ն. դառնացնել, դառն դարձնել. 2, չ. դառն համ տալ:

Горчи́ца ի 1, բս. Sinapis, մանանեխ[ի բոյսը]. бéлая, обыкновéнная г., Sin. alba, սովորական մանանեխը. 2, մանանեխ. пóслѣ ужина г. (առծ.) ուշ է, այլ ես հարկաւոր չէ, որպէս բանից բանից անցել է. -чи́чка փղշ. տ. Горчи́чка; -чи́чникъ м. (տրաս. -чи́шн—) 1, մանանեխի սպեղանի, «մեյլամ». 2, տ. Горчи́чница; -чи́чница ի. (տրաս. -чи́шн—) մանանեխի աման, մանանեխաման. -чи́чный ած. (տրաս. -чи́шн—) մանանեխի, մանանեխային. г—ое зернó; г—ая бáночка; г—ое мáсло.

Горшóнить (-ню -нить), -шéничать м. Горшéчничать; -шéня м. ռմկ. տ. Горшéчникъ.

Горшéчекъ, чка նւզ. տ. Горшóкъ; -шéчникъ м. (տրաս. -шéшн—) 1, բրուտ, կաւագործ. 2, (горшéчница ի.) խեցեղէն ծախող, պատուկավաճառ, թաղարավաճառ այր, կին. -шéчничать չ. (-шéшн—) բրուտութիւն, կաւագործութիւն անել. -шéчній, чья, чье ած. (-шéшн—) բրուտի, կաւագործի. -шéчный ած. 1, կաւագործութեան. г—ая глúна; 2, թաղարի, պատուկի. г—ая кры́шка; г—ыя растéнія. Горшéчное дéрево բս. Lecythis ollaria, թաղարածառ. -шúще м. յոխլ. տ. Горшóкъ.

Гóршій ած. աւելի վատ, վատթար, -ագոյն: Гóрше մ. աւելի վատ, վատթարագոյն:

Горшóкъ, шкá м. պատուկ, թաղար, խեցի. цвѣтóчный г. ծաղկաման, թաղար. не бóги горшки́ обжигáютъ (առծ.) մեծ բան չէ, հեշտ է. хоть щей г., да самъ большóй (առծ.) թէպէտ հարուստ չէ, բայց ազատ է. наки́дывать г. թաղար գնել (հիւանդի փորի վերայ՝ բուժելու համար, որ անում է ռամիկ ժողովուրդը):

Гóрщикъ м. ռմկ. ստհարանապետ (որ թումբեր, բլուրներ է շինում, որոնց վերայ ժողովուրդը սահում է):

Горы́нычъ м. օձ, վիշապ (ռուս ժողովրդ. բանահիւսութեան մէջ). -ры́нчище м. յոխլ. տ. Горы́нычъ; -ры́нинна ի. бáба-г. գիւղաքնուհի մի ռուս ժողովրդական բանահիւսութեան մէջ:

Гóрькій (-рекъ -рькá, о; բաղդա. гóрче և горчѣ́е) ած. 1, դառն, դառնահամ. г—ія трáвы; настóйка горькá; *г—ія слёзы դառն, տաքեկէզ արտասուքներ. гóрько плáкать դառնապէս լալ, гóрько жáловаться կսկծալով գանգատուել. 2,* դառն, անտանելի. խիստ, անգութ. г—ая судьбá, г—ая судьби́на; г—ая и́стина; гóрько слы́шать, ви́дѣть ցաւալի, կսկծալի է լսել, տեսնել: Пить гóрькую արբեցողութեան մոլեգնամոյն անձնատուր լինել. г. пья́ница անուղղայ, սոսկալի արբեցող. 3, խեղճ, ողորմելի, արգահատելի, չուառական. эхъ! вы, гóрькія օ՜յ դուք խեղճ ձիաներ (ասում է կառապանը):—гóрькая землá (magnésite) մագնեզիաքար. гóрькій шпатъ м. Доломи́тъ; гóрькая соль քմ. դառնաղ. -рькі́лый ած. դառնացած, դառն համ ստացած. г—ое мáсло; -рькнуть, ог—, прог— չ. դառնանալ:

Горьковáтость ի. թեթև դառնութիւն. -вáтый ած. դառնաւուն, փոքր ինչ դառն. г—ое пи́во; -вóдный ած. սկւ. գործ. դառնաջուր. -зёмистый ած. մագնեզիոյն կամ մագնեզիաքար պարունակող. -зёмный ած. մագնեզիաքարի, -քարէ.

Горькозёмъ м. Ֆրն. magnésie, մագնեզիա, մագնեզիաքար. -минда́льный ած. դառն նշից [քամած, քամած, պատրաստած]. г—ое мáсло.

Гóрькóнькій (-óнекъ -óнька, о) ած. դառնաւուն, բաւական դառն. -слáдъ м. բս. Solanum dulcamara, կաղուկ կամ քաղցրադառն մորմ:

Гóрькость, -котá ի. դառնութիւն. -кóхонекъ, нька, о ած. բոլորովին դառն. -кýха ի. դառնօղի, դառն ջուր, արաղ. -кýша ի. բս. Agaricus amarus. դառն ագարիկոն[սունկ]ը:

Горѣ́ մ. եկ. սլ. 1, դէպի վեր, ի վեր, յերկինս. 2, բարձրում, վերևում:

Горѣ́лка ի. 1, ռմկ. հացի օղի, արաղ (տաքառ). 2. պատրոյգակալ, պատրոյգավար. г. кероси́новой лáмпы.

Горѣ́лки, локъ ի. յ. գործկի (ժողովրդական խաղ մի: Խաղացողները զոյգ-զոյգ միմեանց յետևից կանգնում են, առջևից ունենալով «

գանձայր՝ կամ ՙխաղամայր՝. այս յետևի գաղջը տեղում է փախչել, իսկ ՙխաղահայրը՝ կամ ՙխաղամայրը՝ աշխատում է որսանցից մէկին բռնել)։

Горѣлый ած. այրուած, խանձուած. г—ое мѣсто հրդեհավայր, հրդեհի տեղը։ Горѣлое, аго չ. տ. Гарь 1; пахнетъ горѣлымъ; -рѣль ի. (Վոլգայի ձուկ ափերում) տ. Гарь 2; -рѣльникъ ա. արտադի պղնձի ներքին մասը։

Горѣніе չ. այրումը, վառումը, այրում, վառում. -рѣть (-рю́ -ря́тъ) չ. 1, (сг—) վառուել. այրուել, առչորուել. կրակից լափուել. горитъ свѣча́; домъ горитъ, го́родъ горитъ; эти дрова́ не горятъ վառելափայտը [խոնաւութիւնից] չէ այրուում. на во́рѣ ша́пка горитъ (առձ.) գող, սիրտը դող, փայտը որ վերցնես, գող շունը կը փախչի. 2, (пог—) հրդեհուել, հրդեհից վնասուել. на одно́мъ году́ два ра́за горѣли; 3.*վառուել, փայլել, պսպղալ, պլպլալ, շողալ. у ко́шки глаза́ горятъ въ темнотѣ; 4,* այրուել, բորբոքուել. голова́ горитъ; горитъ лицо́; горитъ во рту; 5,* վառուել, այրուել-խորովուել, եփ գալ, եռ գալ. եռալ, մորմոքուել. г. стра́стью, любо́вію, усе́рдіемъ, нетерпѣніемъ; 6, дѣло горитъ գործը խիստ արագ կերպով առաջ է գնում. *у него́ всякое дѣло горитъ նորա ձեռքից ամէն բան գալիս է. ամէն գործ նա լաւ է անում. пла́тье какъ на огнѣ горитъ շորը խիստ շուտ է մաշւում. 7, (горѣлки խաղում) ՙխաղահայր՝ կամ ՙխաղամայր՝ լինել։

Горю́нъ, а ա. -рю́нья ի. վշտակիր, թշուառ, ողորմելի այր, կին. -рю́ха տ. Горю́нья.

Горю́честь ի. վառուողութիւն, դիւրավառութիւն. -рю́чій ած. 1, վառուող. վառելի, վառելու, կիզանուտ. г. газъ; *т. матеріа́лъ; 2, դիւրավառ. по́рохъ, сѣ́ра, у́голь, ма́сло—вещества́ г—ія; 3, տ. Горя́чій.

Горю́ша. -шица ռմկ. տ. Горю́нья.

Го́рюшко չ. Նւզ. ռմկ. ցաւ, դարդ, հոգս. ему́ о дѣтяхъ и г—ка нѣтъ թէ ինչ կը լինին երեխաների հետ, այդ նորան փոյթ չէ, նորա ՙվէջը չէ՝. -рю́ю տ. Горева́ть.

Горя́нинъ ա. (յ. горя́не, -я́нъ) լեռնաբնակ. առհ. ցամաքի (և ոչ կղզու) բնակիչ. -ря́нка ի. 1, լեռնաբնակ կին. առհ. ցամաքի (և ոչ կղզու) բնակչուհի. 2, բս. Epimedium, եպիմեդաստական ծաղիկ. 3, տ. Горьку́ша.

Горя́нскій ած. փայտեղէն, փայտեղէններ. г. това́ръ փայտեղէն ապրանք. г. рядъ փայտեղէն ապրանքների խանութներ (Հաշտարխանում). -ря́нщикъ ա. փայտեղէն բերող շինող (Վոլգայի ձախ ափերում). -ря́нщина ի. հա. փայտեղէն իրեր, ապրանք (օր. շրջանակներ, գուռաններ, թիաներ, հորսելներ ևլն)։

Горя́ченькій (-че́некъ -че́нька, о) ած. փոքր ինչ տաք. -ря́честь ի. 1. տաքութիւն, կէծութիւն, պճպճանութիւն. г. кипя́щей воды́; 2, սկւ. զործծ. ջերմ սէր, զութ, գթասրտութիւն, գթառատութիւն. роди́тельская г.; -ря́чечный ած. (արտ. -чешн—) ջերմախտի, տենդի. ՙտաքութեան՝. г. бредъ; г—ая руба́ха կատաղի հիւանդների, խելագարների շապիկ. -рячи́тельность ի. տաքութիւն, ջերմութիւն տաքացնելու ույժ, զօրութիւն. г лѣка́рства; -рячи́тельный ած. տաքացնող. г—ое сре́дство; г. напи́токъ.

Горячи́ть (-чу́ -ча́тъ), разг—, ն. 1, տաքացնել. это лѣка́рство си́льно горячитъ; 2,* բարկացնել, գրգռել. -ся անդր. 1, տաքանալ. пли́тка разгорячи́лась; 2,* գրգռուել, տաքանալ, բարկանալ. отвѣча́й, не горячи́сь.

Горя́чій (-чъ -ча́ -чо́ և -че; բաղդատ. горя́чѣе) ած. 1, եռացող, եփ եկող. կէծ, կէծացած. г—ая вода́; г—ія ру́ки; куй желѣ́зо, пока́ горячо́ (առծ.). г. ключъ ջերմուկ. 2, տաք, ջերմ, կաթոգին. դիւրաբորբոք. կրակոտ. г—ое се́рдце; г. нравъ; г. споръ; г—ая любо́вь; г. человѣ́къ; г—ая голова́; 3, խիստ, վառ, կծուներ։—Горя́чіе напи́тки թունդ, ոգելից ըմպելիքներ. г—ое вино́ հատարակ հացի արաղ, օղի. *т. слѣдъ թարմ, նոր, թազայ հետք. производи́ть слѣ́дствіе по горя́чимъ слѣда́мъ; г. обѣ́дъ ռմկ. տաք կերակուր. 4, горя́чій столъ, горя́чій обѣ́дъ (տ. го́ре) սգի սեղան, հոգեհաց, ՙքէլէխ՝։—Горя́чее, аго չ. տաք կերակուր. բապատաւորին հասնելի թէյը։—Горячо́ մ. 1, խիստ տաք, կէծացած, տաքաշէկ. утю́гъ г. раскалёнъ; 2, ջերմ կերպով, ջերմաջերմ, սրտանց, մեծ խանդով. г. жела́ть; г. люби́мый; въ горяча́хъ տ. Вгоряча́хъ; съ горяча́ տ. Сгоряча́.

Горя́чка ի. 1, ՙտաքութիւն՝, ջերմութիւն, ջերմախտ. лежа́ть въ г—ѣ; не́рвная, гнила́я, бѣ́лая, роди́льная г.; 2, ռմկ. ա, բարկացկոտութիւն, շտապոտութիւն, խանդ, բոց, անձ, դրդիռ. умѣ́рь свою́ г—у; всѣми овладѣ́ла г. лёгкой нажи́вы; բ,* տաք բնաւորութեան տէր, տաքարիւն, դիւրագրգիռ անձ. «г. онъ былъ стра́шная»; -ря́чность ի. 1,* բոց, մեծ խանդ. люби́ть съ г—ью կաթոգին սիրել. 2,* դիւրաբորբոքութիւն, տաքարիւնութիւն. -рячо́ մ. տ. Горя́чій; -ря́щій եյ. ած. հրավառ, հրաբորբոք, հրատոչոր, բոցավառ։ [գոյն ոստէրն (գիշեր)։

Госсоте́ръ ա. (Փր.) բարձրագոյն, ընտրելա-

Госпита́ль, ля́ ա. ли ի. (լտ.) հիւանդանոց (մեւզ. զինուորական մեծ հիւանդանոց). -та́льный ած. հիւանդանոցի, -ցային։ Г—ая горя́чка

Господа́, -по́дъ տ. Господи́нъ. [հարկից։

Госпо́дарскій ած. հօսպոդարի, -րական. -да́рство չ. 1, հօսպոդարութիւն. 2. Հնց. տէրութիւն, պետութիւն. -да́рь, я́ ա. 1, Հնց. տէր, իշխան, պետ, վեհ. 2, (հարաւային Ռուսիայում) տանտէր. 3, հօսպոդար (Մոլդավիայի և Վալախիայի նախկին իշխանների տիտղոսը)։

Госпо́день, дня, дне ած. տէրունական, աստուածային. моли́тва Госпо́дня տէրունական աղօթք. -поди́нъ ա. (յ. господа́, -по́дъ) 1, Հնց. տ. Госуда́рь; 2, տէր, իշխան, պարոն, ՙաղայ՝. до́брый г. щади́тъ свои́хъ слугъ; *т. своего́ сло́ва իւր խօսքին տէր, հաստատամիտ անձ. онъ г. своему́ сло́ву Տեզմ. նա ազատ է, ազատկամ է, չունենալ. չի տեսել. это отли́чный г. նա պատուական պարոն է։ Пала́та госпо́дъ Մեծամեծութեան և Սենատորութեան աւելի խորհուրդ և աւելի բարձր վերին խորհրդարանը. -по́дній սկւ. զործծ. տ. Госпо́день: -по́дскій ած. 1, եկղ. տէրունական. Г—іе пра́здники տէրուն. տօներ. 11. տիրական, պարոնական, ՙաղայական՝, կալուածատիրոջ. г. домъ; обѣ́дъ съ г—аго стола́; г—ая власть. — во́ля; по-госпо́дски մ. տիրաբար, ՙաղայաբար՝. -по́дственность ի. պարոնականութիւն, ՙաղայութիւն՝, տիրապետութիւնն։

Госпо́дство ը. 1, տիրապետութիւն, իշխանութիւն, գերիշխանութիւն. 2, Տպ. իշխանութիւն, վիճակ գաւառապետերը. -по́дствованіе ը. 1, իշխելը, տիրելը. 2, գերիշխելը. -по́дствовать (-ствую -ютъ) չ. 1, իշխել, տիրել, տիրապետել. 2, գերիշխել, թագաւորել, առաջնակարգ լինել. въ Россіи госпо́дствуетъ правосла́вная вѣ́ра; въ наро́дѣ госпо́дствуютъ предразсу́дки; э́та гора́ госпо́дствуетъ надъ селе́ніемъ; госпо́дствующій ած. տիրող, տիրապետող, գերիշխող. г—ая рели́гія въ госуда́рствѣ; г—ая на́ція; г. язы́къ; г—ее мнѣ́ніе; -по́дчикъ ա. Նւզ. կտկւ. կմ Տեզն. պարոնիկ. -поди́ня ի. ստիտ. ռուս. 1, տանտիկին, տանտիրուհի. 2, տիկնուհի. տիրական տան մէջ խնամարարուհի աղախինների համար:

Госпо́дь (սեռ. Го́спода; կոչ. Го́споди) Տէր. Г. Богъ; Го́споди поми́луй Տէր ողորմեա. сла́ва Тебѣ́, Го́споди փառք քեզ, Տէր. не дай, Го́споди Աստուած մի արասցէ. прости́ Го́споди! Ներեա՛ քեզ, Տէր [այդ ինչ եմ ասում, այդ ինչ բան է]. что вы дѣ́лаете, Г. съ ва́ми! Ի սէր Աստուծոյ, այդ ինչ էք անում:

Госпожа́ ի. (յ. госпожи́, -по́жъ -жа́мъ) տիրուհի, պարոնուհի (տիկին, օրիորդ). Пречи́стая Г. влады́чица Տիրամայր, Աստուածածին. -пожи́нки ի. յ. ռմկ. 1, Վերափոխումն Ս. Աստուածածնի. 2, Վերափոխման պաս. говѣ́ть въ г.

Го́стейка փղքշ. ա. Го́стья; -стёкъ, стька́ փղքշ. ա. Гость; -стелю́бецъ, бца բանաստ. ա. Гостепріи́мецъ; -стелю́біе բանաստ. ա. Гостепріи́мство; -стелю́бный բանաստ. ա. Гостепріи́мный; -стенёкъ, нька́ ա. Гостёкъ; -степріи́мецъ, мца ա. բանաստ. հիւրընկալ, ասպնջական. -степріи́мный ած. 1, հիւրընկալ, հիւրասէր, ասպնջական. г. хозя́инъ; армя́нскій наро́дъ гостепріи́менъ; 2, հիւրասիրութեան, յօժար. -степріи́мство ը. հիւրընկալութիւն, հիւրասիրութիւն, ասպնջականութիւն, ասպնջական լինելը:

Гости́нецъ, нца ա. 1, ընծայ, 'փէշքաշ'. благодарю́ васъ за г.; гости́нцы յ. ա, ընծաներ, 'փէշքաշներ', մեզ. քաղցրեղէններ երեխաների համար. բ, փեսայի ընծաները հարսին. 2, Տպ. ճանապարհ, ուղի, որով առեւտրականները երթեւեկում էին. -сти́никъ ա. հիւրընկալ (վանքերում). -сти́ница ի. հիւրանոց, հիւրատուն. իջեւան. останови́ться, жить въ г—ѣ; -сти́ничный ած. հիւրանոցի, հիւրատան. -стинодво́рецъ, рца ա. առեւտրական (Գոստինոյ-դւորի гости́ный дворъ-ի). -стинодво́рскій ած. 1, այսպիսի առեւտրականների յատուկ. г—іе нра́вы, пріёмы; 2, гости́ный дворъ-ի. г. това́ръ, г. прика́зчикъ; -стинодво́рцы ա. յ. ռմկ. Գոստինոյ-դւորում гости́ный дворъ-ի առեւտրականներ. -сти́нчикъ Նւզ. ա. Гости́нецъ.

Гости́нщица ի. ռմկ. փեսի կողմից ընծաներով հարսի մօտ ուղարկուած օրիորդ. -сти́ный ած. Տպ. առեւտրականի, -կանների. г. сынъ; г—ая со́тня; г. дворъ ա, Տպ. իջեւան, քարվանսարայ առեւտրականների համար. բ, խանութներ, կրպակների շարքեր. շուկայ: Гости́ная, ой ի. հիւրասենեակ, ընդունարան:

Гости́стый ած. հիւրաշատ, հիւրառատ. г—ое вре́мя; -сти́ть (-щу́ -сти́ть), прог—, չ. հիւր լինել, իրենց հիւր մնալ. мы гости́ли у нихъ цѣ́лую недѣ́лю; -сти́ться, уг—, անդր. ռմկ. 1, ա. Гости́ть; 2, իրեն ինչպէս հիւր պահել, 'քաշուել', ամաչկոտութիւն անել. прошу́ не г.

Го́стія ի. (լտ.) սուրբ հաղորդութեան նշխար (կաթոլիկների եւ լութերականների):

Гость ա. (յ. го́сти, сте́й; գործիակ. гостя́ми եւ гостьми́) 1. հիւր, 'գօնաղ'. незва́ный г. ху́же тата́рина (առծ.). итти́, ѣ́хать въ го́сти հիւր գնալ. быть въ гостя́хъ у кого́-либо մէկի մօտ հիւր լինել. вороти́ться изъ госте́й հիւրասիրութեան տեղից, տեղից վերադառնալ. 2, Տեզն. գող, անկոչ եկողի այցելու. 3, Տպ. օտար առեւտրական. առաջին կարգի առեւտրական, վաճառական. -стьба́ ի. 1, ռմկ. ա. Гоще́ніе; 2, Տպ. ա, առեւտուր, վաճառականութիւն այլեւայլ քաղաքներում. բ, խնջոյք, կերուխում, հարկեր, հիւրասիրութիւն. գ, отдава́ть де́ньги въ г—у́ առեւտրական գործերի մէջ փող դնել:

Го́стьюшка փղքշ. -стья ի. (յ. го́стьи, сте́й, стья́мъ) 1, կին-հիւր. Տեզն. անկոչ եկող կին-այցելու. холе́ра—азіа́тская г.

Госуда́рить (-рю -ря́ть) չ. սկւ. գործծ. թագաւորել, իշխել. -суда́рскій ած. Տպ. թագաւորի, -րական, պետի, վեհապետի, -տական. г—ая власть. — ми́лость; -суда́рственный ած. պետական, տէրութեան, տէրութենական. г. гербъ պետական զինանշան. находи́ться на г—ой слу́жбѣ; г—ыя дѣла́; г. человѣ́къ պետական անձ, պաշտօնատար. քաջ, հմուտ դիւանագէտ, քաղաքագէտ. г—ое пра́во ա. Пра́во; -суда́рство ը. տէրութիւն, պետութիւն. -суда́рствованіе ը. սկւ. գործծ. թագաւորութիւն, կառավարութիւն. -суда́рствовать (-ствую -ютъ) չ. սկւ. գործծ. թագաւորել, իշխել, վեհապետել:

Госуда́рыня ի. 1, թագուհի, կայսրուհի, վեհապետուհի. Г. Императри́ца Թագուհի կայսրուհի. Всемилостивѣ́йшая Г.! 2, (կցւում է կայսերական տան իգական անդամների տիտղոսներին, բայց հայերէն չէ թարգմանւում, օր.) Г. вели́кая княги́ня Մեծ իշխանուհի. Г. вели́кая княжна́ Մեծ իշխանի դուստր. 3, ми́лостивая Г.! ողորմած տիկին կամ օրիորդ. 4, ռմկ. ա. Суда́рыня. Госуда́рынинъ, а, о ած. ռմկ. թագուհու, կայսրուհու. г. рескри́птъ; -суда́рь ա. 1, թագաւոր, կայսր, պետ, վեհ, վեհապետ. Г. Импера́торъ Թագաւոր կայսր. Г. Пётръ Вели́кій Պետրոս Մեծ կայսրը. Всемилостивѣ́йшій Г.! 2, (կցւում է կայսերական տան արական անդամների տիտղոսներին, բայց հայերէն չէ թարգմանւում, օր.) Г. Наслѣ́дникъ Цесаре́вичъ Թագաժառանգ կեսարիկ. Г. вели́кій князь Մեծ իշխան. 3, Ми́лостивый Г.! ողորմած տէր, պարոն. 4, ռմկ. ա. Су́дарь.— Госуда́ревъ, а, о ած. թագաւորի, -րական, կայսեր, -սերական, վեհի, վեհապետի. г—ва казна́; г—ва слу́жба; г—ва во́ля.

Готи́ческій ած. 1, գոթական. г. стиль, — вкусъ; г—ая архитекту́ра; г. шрифтъ գերմանական բուն գիր. 2, առհ. հին, հնացած, հնութեան. г—ая пыль.

Готова́льникъ ա. -ва́льня ի. արկղիկ, գծող նը- [կարչական գործիքների:

Гото́вить (-влю -вятъ) ն. 1, (заг—, изг—, приг—) պատրաստել, յարդարել, 'հազրել' г. лѣсъ на строе́ніе; 2, (приг—, сг—) պատրաստել, եփել. г. обѣ́дъ, ку́шанье, у́жинъ, за́втракъ; -то́виться, приг—, անդր. եւ չէ. պատրաստուել, յարդարուել, 'հազրուել'. онъ гото́вится говори́ть рѣчь; г. къ отъѣ́зду, къ экза́мену, къ прича-

щéнію; готóвится пиръ; -тóвность *ի. պատրաստութիւն.* быть въ г—и *պատրաստ լինել.* имѣть всё въ г—и *ամէն բան պատրաստ ունենալ.* 2, *պատրաստակամութիւն, յօժարութիւն.* изъявилъ г. помóщь несчáстному; выразилъ готóвность заняться извѣстнымъ дѣломъ; -тóвый *ած. պատրաստ, պատրաստական, 'հազիր', պատրաստի.* готóвъ на всё *ամէն բանի պատրաստ եմ.* жить на всёмъ готóвомъ *ապրել ամէն բան պատրաստ ունենալով.* онъ торгýетъ г—ыми плáтьями; онъ готóвъ *կտկւ. նա հարբած է։*

Гóтскій *ած. գոթական.* г. языкъ, г—ія письменá.

Готтентóтскій *ած. Հոտտէնտոտներէ, հոտէնտոտական, -տոյին, *բիրտ, բարբարոսական.* -тóты *ա. յ. Հոտտէնտոտներ։*

Гóты *ա. յ. պատմ. գոթեր (գերմանական ժողովուրդ մը)։*

Гефшáнлорскій *ած. արքունի մակլէրի, միջնորդի.* -мáклеръ *ա. (գերմ.) արքունի մակլէր, արքունի միջնորդ։*

Гофмáнскія кáпли *բժ. Հոֆմանեան կաթիլներ։*

Гофмáршалъ *ա. հոֆմարշալ (արքունի տնտեսապետ).* -мáршальскій *ած. հոֆմարշալի, -լական.* г. столъ *հոֆմ., արքունի սեղան հրաւիրեալներու համար.* мéдикъ *ա. (գերմ. լտ.) արքունի բժիշկ.* -мейстери́на *ի. (գերմ.) նաժշտապետուհի (կին, որ կայսրուհու կամ մեծ իշխանուհու տան մէջ հսկում է կանանց բոլոր շտապի վերայ).* -мéйстерскій *ած. հոֆմէյստէրի, -րական.* -мéйстеръ *ա. (գերմ.) հոֆմէյստէր.* 1, *արքունատպետ, տնձ, որ հսկում է արքունի շտապի վերայ (բացառութեամբ արտաքապաններէ). և՛օ լեհ պատուաւոր յորջորջում.* 2, *հնց. դաստիարակ։*

Гофрóй *ի. (ֆր.) հնց. ծալքաւոր նաշխ, յորինուածք կերծկալի վերայ.* -рировать (-рую -ють) *ն. ծալքաւորել, կտաւի, դիպակեղէնի վերայ նուրբ ծալքեր յօրինել։*

Гофъфурьéрскій *ած. հոֆֆուրիէրի, -րական.* -фурьéръ *ա. (գերմ.) հոֆֆուրիէր, արքունի ծառայպետ, սպասապետ.* -хирýргъ *ա. (գերմ.) արքունի վիրաբոյժ.* -ъ-интендáнтскій *ած. հոֆինտէնդանտի, -նտային.* г—ая контóра *(առաջ) հիմնարկութիւն, որ հսկում էր արքունի տնտեսութեան մի մասի (կահաւորութեան, վերանորոգութեան եւն) վերայ.* -ъ-интендáнтъ *ա. (գերմ.) հոֆ-ինտէնդանտ, արքունի տնտես։*

Гошпитáль, -льный *տ.* Госпитáль. -ный. [*նոյն։*

Гощéніе *չ. հիւր լինելը, մի տեղ իբրև հիւր մը-*

Грабáзда *հոր. ռմկ. գրփիչ.* -бáзданье *չ. գըրփելը, յափշտակելը.* -бáздать, загр—, сгр—, *ն. ռմկ. գրփել, յափշտակել.* -бáздаться *անդր. ռմկ. ձը և է բանից բռնել, կպչել՝ գծուարութիւնից դուրս գալու համար.* -бáстать *տ.* Грабáздать.

Грабёжный *ած. աւարառութեան, յափշտակած, կողոպտած.* г—ое добрó; -бёжъ, á *ա. աւարառութիւն, կողոպտում, յափշտակութիւն։*

Грáбелина *ի. փոցխի կոթ.* -бельки, белекъ *ի. յ. նւզ. պստիկ փոցխ.* -бельный *ած. փոցխի, փոցխա—.* -бельщикъ *ա.* -бельщица *ի. փոցխաւոր, փոցխ քաշող այր կին։*

Грабúльникъ *տ.* Грабúнникъ; -бúна *ի. տ.* Грабъ; -бúнникъ *ա. նշդարենիներէ անտառ կամ թփուտ, մացառ.* -бúнный *տ.* Грáбовый.

Грабúтель *ա.* 1, (грабúтельница *ի.*) *աւազակ, -ուհի, կողոպտիչ, թալանիչ. ցլօկող այր, կին.* 2,* *գրփիչ, կեղեքիչ, կաշառակեր.* -бúтельскій *ած. աւազակային, կողոպտչին, թալանչուն, գրփիչին յատուկ.* г—ія дѣлá. Грабúтельски *մ. աւազակաբար, գրփելով, կողոպտելով, կեղեքելով.* г. нажúлъ имѣніе; -бúтельственный *ած. աւազակութեան, գըփողական.* -бúтельство *չ. աւազակութիւն, գրփում, թալանում, կեղեքում.* -бúтельствовать (-ствую -ють) *չ. աւազակութիւն անել, յափշտակել, կողոպտել, կեղեքել։*

Грáбить (-блю -бять) *ն.* I. (сграб—), *փոցխել, փոցխով հաւաքել, արմկել.* г. сѣно, солóму; II. (ограб—; *հրամ.* грабь, грáбьте) 1, *կողոպտել, թալանել.* бѣглые грáбятъ прохóжихъ по дорóгамъ; вóйску запрещáется г. жúтелей; 2,* *կեղեքել, գրփել, պլոկել, կաշառք վերցնել.* -блéніе *չ. սկւ. գործ. կողոպտում, թալանում, յափշտակութիւն, աւարառութիւն։*

Грáбли, -бель *և* -блей *ի. յ.* 1, *փոցխ, արմուղ.* 2, *երկպառըոյկական հանդերձանք մի գաղայի լուսաւորութեան համար.* 3.* *հեգն. և կտկւ. գըրփող, յափշտակող ձեռքեր.* онъ всё заграбáздалъ своúми грáблями. [*թաղոյն մատնանի։*

Грáбликъ *ա. բս.* Potentilla argentea, *արծա-*

Грабловúще *չ. տ.* Грáбелина.

Грáбникъ *ա. բս.* Carpinus orientalis, *բոխի.* -бовый *ած. նշդարի, նշդարենու.* г—ые листья, г—ая ось; г—ая рóща.

Грабóкъ, бкá *ա. և* грабкú, бкóвъ *յ. երկաթեայ փոցխ մի, գերանդու վերայ ամրացրած։*

Грáбштихъ *ա. փորագրիչ, փորագրութեան գործիք։* [*գաւրինի, 'գաժի'։*

Грабъ *ա. բս.* Carbinus betulus, *նշդարի, նըշ-*

Гравёрный, -вёрскій *ած. փորագրողի, -գրութեան.* г—ая мастерскáя; -вёръ *ա. (ֆր.)* 1, *փորագրող, -գրիչ.* 2, *կնդ.* Bostrychus (Tomicus) chalcographus, *փորագրող բզեզ։*

Гравилáтный, -вилáтовый *ած. մոշայի.* -вилáтъ *ա. բս.* Geum urbanum, *մոշայ։*

Гравировáльный *ած. փորագրութեան.* г—ое орýдіе; -вировáльщикъ *ա.* -вировáльщица *ի. փորագրող, փորագրիչ այր, կին.* -вировáніе *չ.* 1, *փորագրելը.* 2, *փորագրութիւն, փորագրութեան արուեստ.* учúться г—ію; -вировáть (-рýю -ють), выгр—, нагр—, *ն. փորագրել.* -ся *կր. փորագրուել.* -вирóвка *ի. տ.* Гравировáніе.

Грáвій *ա. (ֆր.) խոշոր աւազ, կոպիճ։*

Гравюра *ի. (ֆր.)* -вюрка, -вюрочка *նւզ. փորագրութիւն, քանդակ։*

Градáція *ի. (լտ.) աստիճանաւորութիւն։*

Грáдина *ի.* -динка *նւզ. կարկտի հատ։*

Градúрный *ած. աղաջրուրը* (разсóлъ) *խտացնելու.* г—ое заведéніе *կմ* -дúрня *ի. աղաջրուրը խտացնելու գործարան.* -дировáльный *ած. հնց.* I. *տ.* Гравировáльный; II. *աղաջրուրը* (разсóлъ) *խտացնելու.* -дировáніе *չ.* I. *տ.* Гравировáніе; II. *աղաջրուրը* (разсóлъ) *խտացնելը.* -дировáть (-рýю -ють) *ն.* I. *տ.* Гравировáть; II. *աղաջրուրը* (разсóлъ) *խտացնել.* -ся *կր. խտացնուել.* въ Стáрой Русѣ разсóлъ, передъ вываркою, градирýется. -дирóвка *ի. տ.* Градировáніе.

Градúръ *ա. տանձի ձևով աշտարակ, յատկացրած տեղ աղաջրուրը* (разсóлъ) *խտացնելու համար։*

Грáдный, -довóй *ած. կարկտի, կարկտային.* грáдовая тýча; -добúтіе *չ. կարկտահարութիւն.* -добúтный *ած. հնց. քաղաքների պարիսպները կործանելու.* *տ.* Стѣнобúтный; -добóй *ա. տ.*

Градобитіе; -добойный *ած*. I. 1, *կարկտահար*, *կարկտատար* (*արտ*, *ժամիկ*). 2, *կարկտալից*. г—ое время; II. *Տնգ*. *ա*. Градобитный.

Градоимецъ, мца *ա*. *քաղաք*. *նստեմող*, *աշխարհակալ*. -начальникъ *ա*. I, *քաղաքապետ*, *քաղաքակալ*. 2, (*Եւրոպական Թուրքիայի մի քանի քաղաքներում*) *բերդերգոյի սատիկանական վարչապետ*. -начальническій *ած*. *քաղաքապետի*, *քաղաքակալի*. -начальство *չ*. *քաղաքապետութիւն*, *քաղաքակալութիւն*:

Градоносная туча *կարկտաբեր ամպ*, *Թուխպ*. -отводный *ած*. *կարկտարգել*, *կարկտարգել*:

Градоотводъ *ա*. *կարկտարգել*:

Градоправитель *ա*. *սկ*. *զործծ*. *քաղաքապետ*. -правительскій *ած*. *քաղաքապետի*, -*ական*. -правительство *չ* *սկ*. *զործծ*. *քաղաքապետութիւն*:

Градскій, -ской *ա*. Городской; градской голова; градская корона *հռովմէականներ Թագը*, *որ տատներց նման էին քաղաքային աշտարակների ատամներին*. *քաղաքացիական Թագ*:

Градуальный *ած*. *Տնգ*. *աստիճանական*, -*նալին*. г—ое испытаніе *ուսումնական աստիճան տալու քննութիւն*. -дусникъ *ռմկ*. *ա*. Термометръ; -дусный *ած*. *աստիճանի*, -*ճանական*. г—ое измѣреніе *Տողչփ*. *երկրիս մակերևոյթի աստիճանական չափումը նորա ձևը և չափը որոշելու համար*:

Градусъ *ա*. (*լտ*.) *աստիճան*. I, *մաթմ*. *շրջանի 360-երրորդական մասը*. прямой уголъ содержитъ въ себѣ 90 г—овъ; 2, *աշխ*. г—ы широты, — долготы *լայնութեան*, *երկարութեան աստիճաններ*. 3, *ած*. *աստիճան* (*ջերմաչափի*, *խոնաւաչափի եւն*). термометръ опустился до 27 градуса; спиртъ въ 90 г—овъ; 4 *Տնգ*. *գիտնական*, *ուսումնական աստիճան*. 5,* *աստիճան*, *չափ*, *ուժ*, *կատար*. чахотка въ послѣднемъ г—ѣ; быть въ *г—ѣ *ուրախ*, *զուարթ* [illegible]:

Градштокъ *ա*. (*գերմ*.) *արեգակի բարձրութիւնը չափելու գործիք*, *արեգակնաչափ*:

Градъ *ա*. I. *Եկ*. *սկ*. *քաղաք*. II. *Հոմ*. *կարկուտ*. г. идётъ, градомъ побило хлѣбъ *կարկուտը արտերը տարաւ*. г. въ голубиное яйцо; **առատ*, *հեղեղ*. потъ катится *градомъ *քրտինքը Թափում է մեծ-մեծ կաթիլներով*. III. *սկ*. *զործծ*. (*ստվորբ*. *յ*. грады) *քաղաքներ*, *որոնց բաժանում են պատկերները կամ նկարները*:

Граждани́нъ *ա*. (*յ*. граждане, -нъ) I, *քաղաքացի*, *քաղաքի բնակիչ*, *ա*. Горожанинъ; 2, *քաղաքացի*, *հասարակ*. *պետութեան անդամ*. именитый, почётный, степенный г. *անուանի*, *պատուաւոր*, *աստիճանաւոր քաղաքացի*. -(а)жданка *է*. *քաղաքացի կին*, *քաղաքացուհի*. -жданскій *ած*. *քաղաքացիական*. *քաղաքացում յատուկ*. г—іе законы: г—ое право (*հշկլը ա*. Уголовное пр.); г. бракъ; г—ая смерть *ամբոց քաղաքացիական իրաւունքների*, *արտօնութիւնների կորուստը*. г—ая служба *քաղաքացիական* (*և ոչ թէ զինուորական*) *ծառայութիւն*. г—ая азбука *քաղաք*. *այբբեն*. онъ не читаетъ ни по-граждански, ни по-церковному *նա չգիտէ ոչ աշխարհիկ և ոչ էլ եկեղ*. *գրվածները*. г. подвигъ; г—ая доблесть; г—ое мужество; -жданственность *է*. *քաղաքացիութիւն*, *քաղաքակրթութիւն*. -жданственный *ած*. *քաղաքացիութեան*. -(а)жданство *չ*. I, *քաղաքացիութիւն*. почётное г.; получить право г—а *քաղաքացիութեան իրաւունք ստանալ*, **զործածական դառնալ*, *հաստատուել*. это слово получило право г—а; 2, *Հոմ*. *քաղաքացիներ*, -*քացիք*. 3, *ա*. Гражданственность.

Грай *ա*. *Տնգ*. *կռինչ*, *կռկռոց* (*օր*. *ագռաւի*):

Граканье *չ*. *կռչալը*, *կռկռալը*. *հմմ*. Гарканье; -кать *չ*. *կռչալ*, *կռկռալ*. вороны гракаютъ; *հմմ*. Гаркать.

Грамматика *է*. (*յն*.) *քերականութիւն*. -матикальность *է*. *սկ*. *զործծ*. *քերականական ճշտութիւն*. -матикальный *ած*. *սկ*. *զործծ*. *քերականական*, *քերականօրէն ճիշտ*, *ուղիղ*. -матикъ *ա*. (*յն*.) I, *Տնգ*. *ած*. *քերական*, *քերԹող*, *դիտուն*. 2, *քերականագէտ*. -матистъ *ա*. (*յն*.) I, *ա*. Грамматикъ 2; 2, (*նախնի յոյների մօտ*) *տարրական ուսումնարանի ուսուցիչ*, *վարժապետ*. -матическій *ած*. *քերականական*. г—ія правила; г. разборъ. Грамматически *մ*. *քերականօրէն*, *համաձայն քերականական կանոնների*. разбирать писателя г.; г. правильное употребленіе слова, оборота рѣчи.

Граммъ *ա*. (*ֆր*.) *գրամ* (*կշիռ*, *քաշ մի*):

Грамота *է*. I, *Տնգ*. *Թուղթ*, *գրութիւն*, *հրովարտակ*. 2, *արքունի պարգևագիր*, *արտօնագիր*. жалованная г. *ա*, *նախնի Թուրքայում եր և է վճիռ*, *եկեղեցու*, *հիմնարկութեան կամ մասնաւոր մարդու անունով տուած արքունի պարգևագիր*, *արտօնագիր*, *հրովարտակ*. *բ*, *Ռուս*. *այն հրովարտակը*, *որ Եկատերինէ Բ*. *կայսրուհին 1785 Թ*. *տուեց ազնուականութեանը*. 3, *գրագիտութիւն*, *գրել-կարդալ*. выучиться г—ѣ; онъ не знаетъ г—ѣ *նա կարդալ գրել չգիտէ*, *նա գրագէտ չէ*. умѣешь г—ѣ? *կարդալ-գրել գիտե՞ս*:

Грамотей *ա*. (*յն*.) I, (грамотея, -мотейна *է*.) *գրագէտ*, *կարդալ-գրել իմացող այր*, *կին*. 2, *գրիչ*. -мотейный *ած*. *սկ*. *զործծ*. *բանաւոր*, *կանոնաւոր*, *ճիշտ* (*խօսք*, *գիր*): Грамотейно *մ*. *կանոնաւոր*, *ուղիղ*, *բանաւոր կերպով*:

Грамотка *է*. *ռմկ*. *Ոսզ*. I, *նամակիկ*. я получилъ отъ него г—у; 2, *ած*. *Թուղթ* (*գրած կամ չգրած*), *գիր*, *վաւերագիր*, *գործ*. -мотникъ *ա*. I, *Տնգ*. *արտօնագրատէր*, *նա որ ստացել է արքունի արտօնագիր*, *պարգևագիր*. 2, (грамотница *է*.) *ռմկ*. *գրագէտ*, *կարդալ-գրել իմացող այր*, *կին*. -мотность *է*. *գրագիտութիւն*, *կարդալ-գրել իմանալը*. школа г—и *տարրական* (*կարդալ-գրելու*) *ուսումնարան*. мотный *ած*. *գրագէտ*. *ուսումով*. онъ человѣкъ г.

Гранадерскій, -деръ *ա*. Гренадерскій, -деръ.

Граната *է*. (*գերմ*.) *Տրնտն*. *նուռ*, *նռնաձև ռումբ*. -натна I. (*Ոսզ*. *ա*. граната) *նռնաձև ռմբի նման*, *պատկեր զորականի կոճակների և ուղարկարի վերայ*. II. (*Ոսզ*. *ա*. гранатъ 2), (*յաճխ*. *յ*. гранатки), *ռմկ*. *նռնաքար* (*մանեակ մի*). -натный *ած*. I. (*ա*. граната) *նռան*, *նռնաձև*. г—ая трубка; II. (*ա*. гранатъ 1 *և* 2) *ա*, *նռնենու*. г. листъ; *բ*, *նռնաքարի*, *կարկեհանի*. г. цвѣтъ; -натовый *ա*. Гранатный II; г—ое дерево; г—ое ожерелье; -натъ *ա*. (*լտ*.) I, *բս*. Punica granatum, *ա*, *նռնենի*. *բ*, *նուռ*. 2, *Տնք*. Silex granatus, *կարկեհան*, *նռնաքար*: [*գինկ տանկ*:

Грандифлоръ *ա*. (*լտ*.) *սկ*. *զործծ*. *մեծածաղ*-

Грандіозный *ած*. (*լտ*.) *վեհապանծ*, *հոյակապ*, *զարմանալի*. г—ое зрѣлище.

Грандъ *ա.* (*իսպ.*) գրանդ (իսպանական բարձրագոյն ազնուական)։ [շակոթիւն, զաւարճալիք։

Грандъ-пасіáнсъ *ա.* (*ֆր.*) թղթախաղային զու-

Гра|нéніе *չ.* թր(լ)աշում, թր(լ)աշելը. **-нёный** (-нёнъ -нёна, о) *ած.* թր(լ)աշած. г. хрустáль.

Граммáнръ *ա.* (*ֆր.*) գրանմանր (բարձրագոյն զատակարգի ազնուութիւն, տոն, ձև)։

Гра|нúло *չ.* թր(լ)աշիչ գործիք. **-нúльный** *ած.* թր(լ)աշելու. թր(լ)աշիչ. г. станóкъ; **-нúльня** *է.* թր(լ)աշարան, թր(լ)աշիչ գործարան. алмáзная г.; **-нúльщикъ** *ա.* քարեր թր(լ)աշող. **-нúльщичій**, чья, чье քարեր թր(լ)աշողի. **-нистый** *ած.* թր(լ)աշած, շատ (թր(լ)աշներով։

Гра|нúтный *ած.* գրանիտէ, հատաքարէ. г. столбъ; г—ая скалà; **-нúтчикъ** *ա.* գրանիտագործ, հատաքարտաշ. **-нúтъ** *ա.* 1, *Տնք.* granit, գրանիտ, հատաքար. 2, գրանիտի (հատաքարի) մատատ, լեառ, գագաթ ևլն։

Гранúть (-ню́ -нятъ), огр—, вы́гр—, *ն.* թր(լ)աշել. г. алмáзъ; г. мостову́ю *հեգն.* փողոցները չափչփել, մաշել, փողոցներում թրև գալ. **-ся** *չ.* (թր(լ)աշուել. этотъ кáмень хорошó гранúтся; здѣсь гранятся алмáзы.

Гра|нúца *է.* 1, սահման, սահմանագլուխ. провестú, опредѣлúть г—у; расшúрить, раздвúнуть, распространúть г—ы; 2, (առելի անձուկ մտքով) թուրքայի արևմտեան (եւրոպական) սահմանը. արտասահման. ѣхать за г—у; жить за г—ею; возвратúться изъ-за г—ы; 3, **границы** *յ.* չափ, սահման, կարգը, չափ ու սահման. вы́йти изъ границъ приличія; не знать границъ своемý честолю́бію; **-ничáръ** *ա.* սահմանապահ զինուոր, զօրական. **-ничить** (-чу -чатъ) *չ.* съ чѣмъ 1, սահմանափակուել, սահմանակից լինել. Россія гранúчитъ на зàпадѣ съ Швéціею, Прýссіею, 'Австріею и Румы́ніей; 2,* հասնել, մօտենալ. его́ бережли́вость граничитъ со скупостью; **-нúчный** *ած.* 1, սահմանի, -նային, սահմանագլխի, -գլխային. г—ые знàки, г—ая межá.

Грá|нка *է.* 1, *տ.* Гранéніе; 2, միջուկն, խորովին առած ընկոյզները. г. орѣ́ховъ; 3, *տպգր.* շարած, բայց դեռ եւ երեսները չբաժանած (չբեկած) սիւնեակ. 4, *տպգր.* շարուածքակալ. **-новúтый** *ած.* *Տնք.* տաշած, կոփած, թր(լ)աշած. г—ая палáта Մոսկվայի յայտնի, կոփածոյ քարերից շինած պալատը. **-нóвка** *տ.* Гарнóвка.

Грантъ *ա.* (*գերմ.*) խոշոր և մաքուր աւազ, *տ.* Грàвій.

Гранъ *ա.* (*յ.* грàны, овъ, *յաճխ.* гранъ) (*գերմ.*) գրան (դեղագործական կշիռ, քաշ մի). дать дéсять гранъ óпіума.

Гранъ-пасья́нсъ *տ.* Грандъ-пасіáнсъ.

Грань *է.* 1, *բանաստ.* սահմանագիծ, *տ.* Гранúца; 2, *Տնք.* սահմանի վերայ անկած սիւնի կամ ծառի վերայ կտրած նշանը. 3, (թր(լ)աշ, թր(լ)աշած կողմ. 4, գիծ (այն գիծը, որ երկու հարթան թր(լ)աշած կողմեր միմեանցից բաժանում է). 5, քարեր թր(լ)աշելու կերպ, եղանակ. мéлкая, крýпная, прàвильная г.; брильянтовая г.; 6, *Թւք.* թուային բաժանմունք (օր. 76,940,781):

Гра|сúрованіе *չ.* ըէերձութիւն. **-сúровать** (-рую -ютъ) *չ.* ըէերձել (р տառը սխալ, ֆրանսերէնին յատուկ շեշտով արտասանել). «errare humanum est», отвѣчáлъ дóкторъ, грасúруя и произнося латúнскія словá францýзскимъ вы́говоромъ». [կան ձևան հաւ կամ գշխոյանաւ։

Грáусъ *ա.* *Կնդ.* Lagopus scoticus, Սկովտա-

Гра|фá *է.* (*յն.*) աղիւսակի սիւնեակ, առղամէջ. кáждая статья́ внóсится въ осóбую г—ý; **-фéйка** *է.* *Նւզ.* 1, պստիկ սիւնեակ, առղամէջ աղիւսակի. 2, *տպգր.* տախտակ երկու արծաթը ընկուզներով կամ առեղներով, որի վերայ գնում են տպելու համար պատրաստ թերթը. **-фéйный** *ած.* այս տախտակի. **-фúка** *է.* (*յն.*) գծելը, նկարելը. գծագրութիւն, գծանկարչութիւն. **-фúкъ** *ա.* գրաֆիկ (երկրաչափ թուագրութեանց նկարագրութիւնը գծագրութեամբ). **-фúльный** *ած.* գծելու, գծագրելու։

Гра|фúнный *ած.* գրաֆինի. г—ая прóбка; **-фúнъ** *ա.* (*իտ.*) **-фúнчикъ** *Նւզ.* գրաֆին (լայնատափ և նեղ ճառվ ապակէ աման, որի մէջ ջուր, գինի և այլ հեղուկներ են ածում)։

Гра|фúнюшка *փղքշ.* *տ.* Графúня; **-фúня** *է.* կոմսուհի. 1, կոմսի կինը կամ դուստրը. 2, կոմսութեան պատուին արժանացած կին կամ օրիորդ. Графúнинъ, á, о *ած.* կոմսուհու։

Гра|фúтить (-úчу -úтатъ), нагр—, *ն.* գրաֆիտել) խուզերէնը և ուրիշ իրեր գրաֆիտի փոշով յղկել, ողորկել, նաև թէ փայլ տալու և թէ ժանգից պաշտպանելու համար). **-фúтный**, **-фúтовый** *ած.* գրաֆիտի, գրաքարի. **-фúтъ** *ա.* *Տնք.* graphite, գրաֆիտ, գրաքար, սրճաքար։

Гра|фúть (-флю́ -фя́тъ), нагр—, разгр—, *ն.* գծել, աղիւսակագծել. г. бумáгу для нотъ; **-фúческій** *ած.* գծագրական, գծանկարչական. г—іе знàки տառեր, նշանագրեր. г. спóсобъ рѣшéнія задáчи *երկրչփ.* խնդրի լուծումը նկարելով կամ գծագրելով. графúческія искýсства նկարչական, գծագրական արուեստներ (օր. նկարչութիւն, գծագրութիւն, փորագրութիւն ևլն)։ Графúчески *Տ.* պարզ, նկարներով, գծագրելով, թանձրացեալ օրինակներով. изобразúть г. чúсленность населéнія европéйскихъ госудàрствъ.

Грá|фка *ռմկ.* *տ.* Графóвка; **-флéніе** *չ.* գծելը, աղիւսագծելը. **-флёный** (-флёнъ -енá, о) *էջ.* *ած.* գծած, աղիւսագծած. г—ая бумáга, доскà; **-фóй** *ած.* գծած, աղիւսագծած, սիւնեակների բաժանած. **-фовáть** (-фýю -ютъ), нагр—, разгр—, *ռմկ.* *տ.* Графúть; **-фóвка** *է.* *տողացոյց.* *տ.* Транспарáнтъ.

Грá|фскій *ած.* կոմսի, կոմսական. г—ая корóна, г—ое достóинство; **-фство** *չ.* կոմսութիւն. (Անգլիայում) վիճակ, թագաւորութեան մաս։

Грá|фчикъ *ա.* *ռմկ.* կամ *կտկւ.* կոմսիկ, կոմսակ, կոմսի անչափահաս որդին. **-фъ** *ա.* (*գերմ.*) կոմս. Грáфовъ, á, о *ած.* կոմսի. грáфовъ духовнúкъ.

Графья́ *տպգր.* *տ.* Графéйка 2.

Гра|ціóзность *է.* նազելիութիւն, գրաւչութիւն. **-ціóзный** *ած.* նազելի, գրաւիչ, վայելուչ. г—ая пóза. г—ыя движéнія; **-ціóзные** дни արտօնութեան օրեր (օրէնքով պայմանաժամից դուրս սահմանած առան օր առևտրական մուրհակի վճարման համար)։

Грáція *է.* (*լտ.*) 1, նազելիութիւն, գրաւչութիւն, հրապոյր (*Ճւղ.* մարմնական գիծքի, շարժուածքի). 2, **грáціи** *յ.* (*լտ.*) գեղեցկուհիներ. 3, *տ.* Граціóзные дни.

Гра|чéвій, вья, вье *ած.* սերմնաքաղ ագռաւի. **-чéвникъ** *ա.* 1, սերմնաքաղ ագռաւների բներով

գին տեսակ. 2, ռմկ. Герáсимъ-г. մարտի 4-ը (երբ ըստ ժողովրդի. հաւատալիքի ագռաւները գալիս են). -чёвый ա. Грачéвій; -чёнокъ, нка ա. (յ. грачáта, -тъ և грачeнята, -тъ) սերմնաքաղ ագռաւի ճուտ, ձագ։

Грáчикъ նւզ. ա. Грачъ; -чиный, -чій, чья, чье ա. Грачéвій.

Грачъ, á ա. (յ. грачи, чéй) 1, կնդ. Corvus frugilegus, սերմնաքաղ ագռաւ. грачи прилетѣли գարունը եկաւ. 2,* զամբարակիր (мортира) ձգած ռումբը։

Грáять (грáю -ютъ) ա. Грáкать.

Гребенúна ի. ռմկ. խծուծ, փուշ.-бенúнный ած. ռմկ. սարքին տեսակ կանեփից գործած. г. холстъ խիտ հաստաթել քաթան։

Гребёнка ի. 1. սանր, սանտր (միաբերան, նօսրատամ. թէ մազերը սանրելու և թէ մազերի մէջ թաքնելու համար. հմմ. грéбень 1); стричь подъ г—у մազերը խիտ կտրել, քիչ թողնել. *стричь всѣхъ подъ однý г—у բոլորին հետ էլ միակերպ. միօրինակ վարուիլ. 2, սանտրաձև գործիք մի, սանտրը մի կտաւագործ և կանեփը սանտրելու. 3, գործիք մի փայտակտրողի և ճարտարապետի պտուտակներ կտրելու. 4, ատամնաձև եղջիւր (верстáкъ) մէջ քառանկիւնի երկաթէ կտոր, որին զամ են տալիս խարատուելիք իրը. 5, սանտրանման գործիք մի, որով ձուկ, մետաքս. ալ'մոն են որսում. 6, կնդ. Pecten, կակղ (խեցի մի)։

Гребéнникъ ա. 1, ա. Гребёнка 6; 2, ա. Гравилáть; 3,—гребенная травá (ա. Гребенной); -бенной ած. սանրի, սանտրա —. г—ые зýбья; г—ая шерсть կակղին սանտրած բուրդ։ Гребенная травá բս. ա, Cynosurus cristatus, սանդրախոտ. բ, Celosia cristata, աքաղաղի կատարը կամ բրուկը. -бёночка նւզ. ա. Гребёнка, -бёночный ած. սանրի, սանտրաձև գործիքի. г—ое вѣко սանրի տուփ, բուն, սանտրակալ. гребёночная, ой ի. սանտրագործարան. -бенской казакъ, г—іе казаки լեռնաբնակ կազակներ (որոնք Թերեք Կովկաս գաւ. թերակ. բնակեցան լեռներ). -бенýха, -бенушка ի. կնդ. Somateria spectabilis, այգեբուկի (փափկափետուր բադի) մի տեսակը. -бёнчатый ած. սանտրաձև, սանտրաւոր. г—ая саранча սանտրաւոր մարախ, մորեխ. -бенщикъ, á ա. 1, սանտրագործ, սանտրավաճառ. սանտրաձև գործիքներ պատրաստող կամ ծախող. 2, բս. Tamarix, մաշայ, մոշի, մոշենի. -бенщичій, чья, чье ած. սանտրագործի, սանտրավաճառի։

Грéбень. бня ա. 1, սանր, սանտր (երկբերան, խտատամ, մազերը սան(տ)րելու համար.հմմ. гребёнка); частый г., тупéйный г. նօսրատամ, բաժանելու սանր. 2, ա. Гребёнка 2; 3,* Թռչունների (նաև մի քանի սողուններին) կատար, բիբլ. пѣтýшій г.; 4, կատար, գագաթ, ծայր, գլուխ, սրածայր լեռնակատարներին շարք. г. горъ; гребни волнъ ալիքների միջանուները. 5, աստղզ. ամպերի, ձեղունի կատարը. 6, ծրուրպ. ձեղունի ծածկող թիթեղի ուղղանկիւն ծալած կողը. 7, տաճ. միջն, մէջք, քամակ։ Гребень Венéринъ բս. Scandix pecten. սապղիկ սանրը։

Грéбено ւ. խոտ հաւաքելու, արմկելու. -бецкій ած. 1, խոտ փոցխողի, արմողի. г—ое плáтье;
2, թիավարողի. г—ія пѣсни; -бéцъ, бцá ա. 1, թիավարող, նաւավար. 2, փոցխ քաշող, արմուղ քաշող։

Гребешóкъ, шкá ա. 1, նւզ. ա. Грéбень; 2, թռչունի կրծոսկրի թումբը. 3, пѣтýшій г. աքաղաղի կատարը, բբուկը, գլխի փետուրը. 4, բս. ա, ա. Гребенная трава բ. բ, Rhinanthus crista galli, մանր ալյուրբբուկ, աքաղաղի կատար. 5, ա. Гребёнка 6. [ով, ձեռքով եմ)։

Грёбка ի. հաւաքելը, ժողովելը (փոցխով, թի-

Гребло ւ. (յ. грёбла, -блъ) 1, հարթիչ, հաւասարիչ փայտ (որով հացահատիկի չափը զըլուխը 'ուրբում' են). принимáть рожь подъ г.; подъ г. смѣренный; 2, ադաղործի թիակը (երկաթէ թերթից, երկար կոթով, որով նա նստած աղը քերում հանում է). 3, ա. Веслó 1; -бловóй ած. гребло-ի։

Грéбля ի. 1, փոցխելը, արմկելը. нанять рабóтниковъ для грéбли сѣна; 2, թիավարելը, թիավարութիւն. итти грéблею, на грéблѣ; 3, ճկուս (ճահճուտ) տեղում կանգնեցրած ամբարտակ, հողաթումբ. -бляйнъ, á ա. Гладышъ 2.

Гребнеловидный ած. սան(տ)րաձև, սան(տ)րակերպ. -викъ, á, ա. ա. Гребенникъ 1—3; -образный ա. Гребневидный.

Грéбнецъ ա. խեցի մի։

Гребнечесáльный ած. սանտրելով գզած, մաքրած. г—ыя издѣлія; -никъ ա. 1, կնդ. Pectunculus խեցին. 2, բս. ա. Гребенная трава ա։

Гребнишко ա. նխտ. վատ, անպէտք սանր, սանր. -нище ա. յեղ. և նխտ. մի ահագին, անճոռնի սանտր, սանր։

Гребнóй ած. թիակաւոր, թիավար. г—óе сýдно; г. флотъ; -бнуть ա. Грести 1 և 3; հմմ. Гренýть.

Гребóкъ, бкá ա. 1, ա. Гребло 1; 2, խառնիչ, որով ոռնագիրը կիրը ու զամը խառնում է. 3, լռնգ. գործիք մի. որով հանածոն հանում և լուանում են. 4, թիակ, ձեռնաթիակ. տաճ. թիակ. удáрили въ гребки; 5, թիակի հարուած. дошли въ три гребкá; 6 ջաղացի կամ չուխնաչի չարխի թևը. 7, մի թի բան (ցորեն, ալիւր) [կին). г. мукй.

Гребсти ռմկ. ա. Грести.

Гребтá ի. ռմկ. հոգս, տարակուսանք, մտատանջութիւն. -тѣть (-чý -тятъ) ւ. ռմկ. տխրել, տրտմել, անձկալ. сéрдце гребтѣть; -тѣться ւ. ռմկ. տխրել, տրտմել, անհանգստանալ. мнѣ что-то гребтится մի ինչ-որ բան ինձ անհանգիստ է անում, մտատանջութիւն է պատճառում։

Грéбýнечки, чекъ, -бýньки, некъ ի. յ. կտկլ. մանրուք, երեխայի թաթիկներ. -бýха ի. փոցխ, արմուղ քաշող կին։ -бщикъ, á ա. փոցխ, արմուղ քաշող մշակ։

Грёбъ, блá, о ա. Грести.

Гребь ի. 1, ա. Грéбля; 2, թիակ։

Грегáрина ի. (լտ.) մակաբոյծ մի (паразитъ) սերմնաճճիներից—Sporozoa.

Грегоріáнскій ա. Григоріáнскій.

Грёза ի. (յանճ. յ. грёзы) երազ, ցնորք, պատրանք, մտապատրանք. снятся необузданныя поэтическія грёзы; погрузиться въ грёзы о чёмъ-нибудь. [կոյզներ, նէեր կամ կորիզներ։

Грéздень, дня ա. Ջուխտակ, միսաին անծ բե-

Грезéтовый ած. գրէզէտէ. г. камзóлъ; -зéтъ ա. (фр.) քրզէ, ծաղկաւոր գործուածք մի։

Гре́зить (-жу -зять), сгр—, * չ.* 1, *գառանցել, քնի մէջ խօսել, 'գել տալ'.* онъ грéзить чáсто во снѣ; 2,* *ռմկ. ցնորքներէ տեսնատուր լինել, ամառի յոյսեր տածել, օդային ամրոցներ շինել.* пóлно тебѣ г.; **-зиться**, погр—, пригр—, *չ. քնի մէջ երեւալ.* мнѣ всякую ночь грéзится покóйный сосѣдъ мой; ему пригрéзился хорóшій сонъ.

Гре́ко-восто́чный *կամ* **гре́ко-россі́йскій** *ած. յոյն-արեւելեան, յոյն-ռուսական* (*մակդիր ռուս պետական եկեղեցու և դաւանութեան*). Правослáвная Грекo-Востóчная (*ռաս. Նաև* Грекo-Российская Цéрковь, Вѣра.

Грекъ *ա. յոյն։*

Грё́мнать *չ. ռմկ. զործծ. բարձր բաղխել, ծեծել, Թխկթխկացնել.* **-мли́вый** *ած. բարձր, աղմկալի, Թրխկթրխկան.* **млинъ** *ա. բս.* Glaux maritima, *կաթնախոտ։*

Гремо́нъ, мкá *ա.* 1, *դիլ զրնգոց, չրխկոց, Թրթրխկոց, դրդմբոց.* 2, *բօծօծ.* 3, *բս.* Rhinanthus crista galli, *մանր աքլորբբուկ* (*աքաղաղի կատար*). **-му́чій** *ած. բարձրաձայն, բարձրահնչիւն, բարձր ձայն կամ աղմուկ հանող.* г—іе бýбны; г. ключъ *վշշան աղբիւր.* г. гóворъ *աղմկալից խօսակցութիւն։* Гремýчій кáмень *արծաթարար։* Г р е м ý ч а я з м ѣ́ я *կամ* **-му́чка** *է. Սող.* Crotalus, *խարամանի կամ բօծօծաւոր օձ.* **-му́чникъ** *ա.* 1, Codon *բոյսը.* 2, *ա.* Гремýчка; **-му́шечка** *Նւզ. ա.* Гремýшка; **-му́шечный** *ած. չխկան.* **-му́шка** *է.* 1, *չխկան* (*մանկական խաղալիք մի*). 2, *բօծօծ* (*մետաղէ*). 3, *մի 'Չուաշ' խնձոր, որի կորիզները չրխկխկում են.* 4, *ա.* Гремóкъ 3; **-мышо́къ**, шкá *Նւզ. ա.* Гремóкъ.

Греме́ть (-млю -мя́тъ), прогр—, грянуть *չ.* 1, (*ամպի մասին*) *զռալ, որոտալ.* громъ гремитъ; гремитъ *ալնչ. ամպը զռում է.* 2, *զրնգալ, ծլնգալ, չրխկալ, Թրխկալ, վշշալ, Թնդալ, որոտալ.* колокóльчикъ гремитъ; въ кармáнѣ гремя́тъ дéньги; грѣмѣть посýдой, побрякýшками; гремитъ ручéй; онъ *гремитъ своими пóдвигами *նա իւր սխրագործութիւններով ամէն տեղ պատմում է.* слáва егó гремѣла по всемý свѣту; грѣмѣть (ъ.) пѣсню *երգ տալ.* 3, *Տղ. քնարով, երգով զովաբանել, գովաբել.* г. на лирѣ, на áрфѣ; **-мя́чій** *ա.* Гремýчій; г. ключъ; **-мя́чъ**, á *ա. ռմկ. աղբիւր։*

Гре́на *է. հ—.* (*фр.*) *շերամի ձու, սերմ, հունտ, «շերամի ձու կամ խնչէս հատարակօրէն ասում են բարամի սերմ»։*

Гренаде́рка *է. ռզմ. գրէնադէրկա* (*մի տեսակ խոյր գրէնադէրներէ*). **-наде́рскій** *ած. գրէնադէրներէ, -րական.* г—ая шáпка; г—іе полки́, батаiльóны *յաղԹանդամ, հուժկու զինուորների գնդեր, գամարտակներ.* **-наде́ръ** *ա.* (*յգ. սեռկ.* гренадéръ) (*գերմ.*) *գրէնադէր.* 1, (*առաջ*) *Նռնաձիգ զինուոր յատուկ Նշանակութեամբ.* 2, (*այժմ*) *արաչ գնդի* (гренадéрскій полкъ) *յաղԹանդամ, հուժկու զինուոր.* 3,* *բարձրահասակ, հսկայ մարդ.* г-дáма *հսկայ կինարմատ։*

Гренóнъ, нкá *ա.* (*յաճխ. յ.* гренки́) *կտտորած և աչքը խորոված հացի կտորներ, որ ապուրի հետ ուտում են։*

Гренýть *չ. Թրակով կամ Թրակներով ամբոպէս խփել, զարկել.* грени́(грень), брáтцы, рàзомъ. [*աորին մաար։*

Грезъ *ա.* (*տեղլ.*) *ծովզ. Չրահերձը* (водорѣзъ) *ըս*

Грести́, -сть (-бу́ -бýтъ; *անց.* грёбъ -блá, ó) 1, *ъ.* (сгр—, гребнýть) *հաւաքել* (*ձեռքերով, փոցխով եւն*), *փոցխել, թրմբել.* г. сѣно, г. въ грýду щéпы; грести́ золý изъ пéчи; 2, *ռմկ.* **գրփել, ագահօրէն յափշտակել, խլացնել.* это ненасы́тный человѣ́къ: всё гребéтъ въ свою́ пóльзу; 3, *չ.* (гребнýть) *Թիավարել.* **-сти́сь**, **-стись** *ածչր.* 1, *Թիավարել.* Бóгу молись, а къ бéрегу гребись (*առծ.*). 2,* г. за что *աշխատել մի բանի ձեռք բերել, մի բանի ձեռք մեկնել.* ты гребёшься за хорóшее, а дурнóго обѣгáешь. [*Թիւ։*

Грецизмъ *ա. յունաբանութիւն, հէլլէնաբանու-*

Гре́цики *ա. յ. բս.* Bunias orientalis, *խաչաբոյս մի խաչաբերներից* (Cruciferae).

Гре́цкій (*նին բառ է*) *ա.* Грéческій; Г р é ц к і й о р ѣ́ х ъ, *բս.* Juglans regia, *հասարակ ընկուզենին կամ Արքայակաղին և իւր պտուղը։* Грéцкая гýбка, Spongia officinalis, *հասարակ սպունգը։*

Гре́ча *է. բս.* Polygonum fagopyrum, *հնդկացորեան.* **-ча́нище** *չ. հնդկացորենի արտատեղ։*

Греча́нка *է. յոյն կին, հէլլէնուհի.* **-че́скій** *ած. յոյն, յունական, յունաց.* г. огóнь *պատմ. յունական հուր* (*գիւրավառ ու պայթուցիկ խառնուրդ, որի իւր Թէ ջրի տակ էլ կարողանում էր այրուել*). г—ая цéрковь; г р é ч е с к о е с ѣ́ н о, *բս.* Trigonella foenum graecum, *յունական խոտ, խաղողուկ։*

Гречи́на *է. բս.* Achillea millefolium, *հազարատերեւուկ.* **-чи́ха** *ա.* Грéча; гречи́ха спóрышъ *կամ* птичья г. *բս.* Polygonum aviculare, *ալուճ* (*հաւի կեր*). **-чи́шка** *փոքր. ա.* Гречи́ха; **-чи́шный** *ա.* Грéчневый; г. цвѣтъ, *բս.* Gnaphalium dioicum, *երկտուն անմահուկ։*

Гречи́шникъ *ա.* Грéчневикъ 1; **чи́ще** *ա.* Грeчàнище; **-чка** *փոքր ռուս. ա.* Грéча; **-чневикъ** *ա.* (*արտս.* грéшн—), **-чневичекъ**. чка *Նւզ.* 1, *հնդկացորենի հաց կարած կանուսի ձևով.* 2, *արտ ձևի գլխարկ.* **-чневый** *ած.* (*արտս.* грéшн—) *հնդկացորենի.* г—ая крупá,—кáша; **-чникъ** *ա.* 1, *ա.* Грéчневикъ 2; 2, (*հին ժամանակ*) *ճանապարհ Վիւից դէպի Ցարեգրադ.* **-чýха** *ա.* Грéча *և* Гречи́ха; **-чýшникъ** *ա.* Грéчневикъ 1; **-чýшница** *ա.* Гречи́шница; **-чýшный** *ա.* Гречи́шный.

Грибáстый *ած.* 1, *քթի վերայ կատար, բրսել ունեցող* (*մի տեսակ աղաւնի*). г. гóлубь; 2, *ռմկ. մեծ, կոպիտ քնկած շրթունքներով։*

Грибóвище *ա. յեւլ. մի տեղ որ սունկ.* **-бóвый** *ած. սնկի, սնկային.* **-бни́къ**, á *ա. սունկի կարկանդակ.* **-бни́ца** *ъ.* 1, *սունկի ապուր, ապուր.* 2, *սնկատեղ, սնկեր բուծանելու տեղ.* 3, *բս.* mycelium, *սունկի ընդերկրեայ* (*հողի մէջ գտնուող*) *մասը.* 4, *սունկեր հաւաքող և ծախող կինարմատ.* **-бнóй** *ած. սնկի, սնկային, սնկեղէն.* г. корешóкъ; г—áя шляпка; г. зáпахъ, г—óе кýшанье; г. дождь *սնկերին և այլ շաղ.* **-бовáтый** *ա.* Грибовидный; **-бóвенна** *Նւզ. ա.* Грибóвня.

Грибовидный *ած. սնկակերպ, սնկաձեւ.* **-бовúстый** *ա.* Грибнóй *և* Грибóвный; **-бóвникъ** *ա. չորացրած սունկ զնող, սնկավաճառ.* **-бóвница** *է.* 1, *ա.* Грибница 1; 2, Nymphaea nuphar, *դեղին կոկոռ.* **-бóвный** *ած. սնկաշատ, սնկակառ.* г—ое лѣто; г—ое мѣсто; **-бóвня** *է. սնկի ժամ, կոտ.* **-божи́лъ**, **-божи́тель** *ա. սնկի որդ, մշուշ։*

Грибóнъ, бкá *ա.* 1, *Նւզ. ա.* Грибъ 1; 2,* *ա.*

Грибъ 4; 3, г р и б к и́ *з. ш, մանր, մանրադի-տակով տեսանելի սնկիկներ.* виногра́дные, карто́фельные г.; *բ. սատան ցեխի կոշտեր ճանապարհի վերայ.* -бо́чекъ, чка *Նւզ.* *ա.* Грибо́къ.

Грибу́ца *է. Տեղն. պատամանալ, կատված մէջ-քով պատառ։*

Грибъ, á *ա.* (*երբեմն Հոգ.*) 1, *բս.* Tungus, *սունկ*, '*սունկն*'. б ѣ л ы й г. Boletus edulis, *սպիտակ սունկ*, *Թնջուկը*, '*աշխարհասնկն*'. ходи́ть по грибы́ *սունկեր քաղելու գնալ*, *г. съѣлъ (*առծ.*) *անյաջողութիւն անձնցաւ.* что взялъ?— г. съѣлъ *Թեչ շահեց.—մշենչ, ձեռնունայն մնաց.* ста́рый *г., г. грибо́мъ *Տեղն. պառաւ, գձուծ մարդ.* ѣшь пиро́гъ съ грибáми, а язы́къ держи́ за зубáми (*առծ.*). 2, *ա.* Губа́ I. 3 *և* 4. 3, *սունկային (հիւանդութիւն մարդկանց և կենդանիների).* 4, *պարտէզներում սունկի ձևով զրուցարան* (бесѣ́дка). [*ներ։*

Грибо́й *չ. Հոգ. սունկեր, սնկեններ. սպունգ.*

Гри́ва *է.* 1, *բաշ.* ко́нская, льви́ная г.; *Կւնկւ. երկար և խիտ մազեր մարդու.* у него́ на голове́ цѣ́лая г.; 2, *բժիշկ. ատղատարակ, կորդակի (մազէ) զարդարանք.* 3, *լեռնաբաշ.* 4, *բարձրութիւն, բլուր, անտառով կամ ատցով ծածկված ապրածութիւն.* 5, *խուԹ. ծանծաղուտ.* 6, *Տնց. վերմակի, ատհեակի ծածկոցի շուրջը յորինածք.* 7, г р и́ в а к о́ н с к а я, *բս.* Eupatorium cannabinum, *սպասպղտեալ (պառեւ-բեան, երեսնոկ?).* -ва́стый *ած. խառաբաշ, երկայնաբաշ.* -ва́чъ, á *ա. ռՄԿ. խառաբաշ, երկայնաբաշ երիվար։*

Гри́вѳнка *է.* 1, *Նւզ. ա.* Гри́вна; 2,* *սուրբ պատկերներից կախուած արծաթէ կամ ոսկէ իր, զանգալակ.* 3, *գդեարի սուր, որ Թէքը միայնամ է օձերի հետ.* 4, *եղան վզից և կրծքից կախ ընկած կաշին, 'Թափանը'.* -венникъ *ա.* -венничекъ, чка *Նւզ.* 10 *կոպէկանոց արծաթէ դրամ.* -венный *ած. տասն կոպէկանոց, տասն կոպէկ արժողութեամբ.* г. хлѣбъ, г—ая свѣчка 10 (*բաս ժողովրդ 3*) *կոպէկանոց հաց մոմ։*

Гри́вистый *ած.* 1, *երկայնաբաշ, խառաբաշ.* г—ая ло́шадь; 2, *ձիու բաշով պատած, շղթայապատած.* -вица *է. յւԽլ. մի ահազին, մեծ, խիտ բաշ։*

Гри́вна *է.* 1, *Նւզ. պատիկ բաշ, պատիկ բարձրութիւն, բլրակ.* 2, *ակօսի մէջքը, բաձակը.* 3, *շապիկի սաք կապը, հմմ.* Гри́венка; 4, *Տեղն. կանանց 'բաշ' (ճակատի կողմի կարճ կտրած մազերը).* она́ завела́ себѣ́ гри́вку.

Гри́вна *է.* 1, *եկ. ալ. վզի մանեակ, շղթայ, 'երկաթայ'.* 2, *Տնց. դրամ կշիռով (72—96 մսխալ) զուտ հին մի.* 3, (*այժմ*) *տասն կոպէկանոց (ժողովրդի հաշւով ևս Թէ 10, այլ 3 կոպ.)* -вный *ած. բաշի.* -вня́га, -вня́шка *Ն/ևա. ա.* Гри́вна; -вня́къ, á *ա. Թանձր, խիտ անտառ* грива 4-*ի վերայ.* -воворы́й *ած. փետրաբաշ, փետրաւոր բաշով (Թռչուն, սոպուտրա)։* [*բաճճի։*

Гривуа́зный *ած.* (*Ֆր.*) *կոյատա, աշխոյժ, չաւ-*

Гривъ́укъ, á *ա. ճոր վերայ սև բծով պաղերի մի.* -ва́тый *ա.* Гри́вистый.

Григорiа́нскiй *ած. Գրիգորեան.* г—ое лѣточисле́нiе,—календа́рь (*Գրիգոր* XIII. *պապի անունով*). Армя́но-Григорiа́нская Це́рковь *Հայ-Լուսաւորչական եկեղեցի։*

Гри́день, дня, -динъ *ա. Տնց. նախնի ռուս իշխանների Թիկնապահ զնդի զինուոր, զորական.* -дница, -дня *է. Տնց.* 1, *սենեակ, շինութիւն նախնի ռուս իշխանների ապարանքներում, ուր իշխանուց էին նրա Թիկնապահները.* 2, *ընդունարան նոյն ապարանքներում.* 3, (*հարուստների երկրում*) *ծառայատուն, հարանեկանուն։*

Гризе́тка *է.* (*Ֆր.*) *գրիզէտ* (*Փարիզում ջահել աղջիկ, որ ծառայում է արհեստանոցում, խանութում կամ կար ու ձևով է զբաղւում և սովորաբար ուսանողի կամ ուրիշ երիտասարդի սիրուհի է*)։

Грима́са *է.* (*Ֆր.*) -ма́ска *Նւզ. դէմքի ծամածռութիւն.* дѣ́лать г—ы; -ма́сливый *ած. դէմքը ծամածռող.* -ма́сникъ *ա.* -ма́сница *է. դէմքը ծամածռող մարդ, կին.* -ма́сничать *չ. դէմքը, երեսը ծամածռել.* **կատրատել, քրքրուել, 'նազ անել'։*

Гримирова́нiе *չ. գրիմիլը, դիմանկարելը։* -мирова́ть (-миру́ю -ютъ), загр—, *ъ.* (*Ֆր.*) *Թատր. գրիմել, դիմանկարել (համեմատ գերի' դէմքը նըկարել, գեղերով ծածկել).* -ся *ատր. գրիմուել, դիմանկարուել.* миро́вка *է.* 1, *ա.* Гримирова́нiе; 2, *դիմանկար, նկարած, գեղած դէմքի ձևերը։*

Гримъ *ա. գրիմ (յայանի տիպ դիմանկարի).* у него́ хорошо́ обду́манный г.

Гри́ппный, -повый, -по́зный *ած. ինֆլուէնցիայի, -գրիպին, խարբխատենգի.* гри́пное воспале́нiе.

Грипъ *ա.* (*Ֆր.*) *ա.* Инфлуэ́нца.

Грифе́йный *ած. սեկասարէի.*

Грифелёнъ, лька́, -фелёченъ, чка *Նւզ.* -фель *ա.* (*գերմ.*) *քարեգրիչ.* -фельный *ած.* 1, *քարեգրչի.* 2, *ա.* 'Аспи́дный. [*ասպարէք խեցի։*

Грифе́я *է. ԿՆդ.* Gryphaea, *սեկասարէ. սեկ-*

Грифи́тный, -фи́товый *ած. գրիֆիտի.* -фи́тъ *է. գրիֆիտ* (*քարացած սեկասարէ*)։

Грифо́вщикъ *ա. կնքագրող։*

Грифо́нъ *ա.* 1, *Ծրտրպ. գրիֆօն (արծուի գլխով, առիւծի իրանով և Թռչունի Թևերով պատկեր).* 2, *գրիֆօն (շների առեմ մի).* 3, *ցայտաղ ջերմուկի շիԹը։*

Грифъ *ա.* I. (*լտ.*) 1, *առասպ. առիւծ արծուի գլխով և Թևերով.* 2, *Ծրտրպ. Թերթի ձևով զարդարանք, գրուած մի.* 3, Sarcoramphus Gryphus, *պարկուճ, կորճ.* II. (*գերմ.*) 1, *երժ. և-րաժշտական գործիքի ճեղք, կոԹը.* г. у скри́пки; 2, *Թրի, սուսերի կոԹը.* 3, *գրիֆ (մետաղէ ատիաակ, վրան փորագրած տառեր կամ խոսքեր, որ խփում են այլեայլ Թղթերի վերայ։*

Гробъ́икъ *Նւզ. ա.* Гробъ; -би́ца *է.* 1, *գերեզման, շիրիմ.* 2, *ա.* Ра́ка; 3, *տապանատար, մահարձան, յուշարձան.* -би́чный *ած. գերեզմանի, շիրիմի, տապանաքարի, յուշարձանի.* г—ыя украше́нiя; -бный *ա.* Гробово́й; -бо́вище *ա. Տնց. գերեզմանատուն, հանգստարան.* -бово́й *ած.* 1, *դագաղի.* до г—о́й доски́ *մինչ.* 2, *գերեզմանի, շիրիմի.* 3, *մահուան, մեռելային.* г—ое молча́нiе; г—а́я тишина́; г. го́лосъ *խուլ, Թոյլ, մեռելային ձայն։*

Гробокопа́тель *ա.* Гробокра́децъ; -вщи́къ, á *ա. գաղաղագործ.* -жи́тель *ա. գաղաղադործնակ, գաղաղագործ.* -кова́тель *ա.* 1, *գերեզմանները փորող.* *Կւնկւ.* *Նեխոյց. Նեխուսեպան նպատակով դիակները անող. ևամեազա բանասէր.* 2, *ԿՆդ.* Necrophorus, *մեռելաԹաղ [բզէզ].* -кра́децъ, дца, -кра́дъ *ա. գերեզմաններ կողոպտող, Թալանող։*

Гробо́къ, бка́ *Նւզ. ա.* Гробъ. [*տալ, կին։*

Гробоно́сецъ, спа *ա.* -но́сица *է. դագաղակիր*

Гробóчекъ, чка *նւզ.* *տ.* Гробóкъ.

Гробъ *ա.* (*նախդրով.* въ гробу́ *և* въ грóбѣ; *յ.* грóбы, овъ *և* гробы́, гробá, óвъ) 1, *դագաղ, նաշ.* 2,* *մահ, վախճան.* до грóба, по гробъ *մինչև մահ, մինչև գերեզման.* онъ въ г. глядúтъ, одно́й ногóй въ гробу́ *նորա մի ոտը գերեզմանումն է.* вогнáть, свестú когó въ г. *մէկին գերեզման իջեցնել, խիստ նեղացնել.* за г—омъ, за предѣ́лами г—а, за двéрью г—а *մահից յետոյ.* 3, *եկ. ու.* *գերեզմանատեղի, գերեզմանի փոս, տապանաքար.* Гробá. óвъ *յ.* *գերեզմաններ, գերեզմանատուն, հանգստարան.* сегóдня весь нарóдъ на гробáхъ.

Гробъ-травá, *բս.* Vinca minor, *կատուծաղիկ, յաւերժնդալ ծաղիկ, գերեզմանածաղիկ։*

Грогъ *ա.* (*անգլ.*) *գրոգ* (*խմիչք ռոմից կամ արաղից և եռացրած ջրից*), *փունջ։*

Гроде]нáплевый *ած.* *գրոդէնապլի.* **-нáпль** *ա.* (*ֆր.*) *գրոդէնապլ* (*մետաքսէ կերպաս մի*). **-тýровый** *ած.* *գրոդէտուրի.* **-тýръ** *ա.* (*ֆր.*) *գրոդէտուր* (*մետաքսէ կերպաս մի*)։

Гро]жý *տ.* Грозúть.

Грозá *ի.* (*Հյց.* грóзу́) 1, *ամպրոպ, ամպրոպային փոթորիկ. մրրիկ.* лѣ́то обúльное грóзами *փոթորկալից, մրրկալից ամառ.* 2, *արհաւիրք, քամբախտութիւն, թշուառութիւն, աղէտ.* 3,* *զարհուրելի, սոսկալի բան. զարհուրանք. պատիժ, պատուհաս, փորձանք. բարկութիւն, ըսպառնալիք. խստութիւն.* бóйся не богáтаго грозы́, а убóгаго слезы́ (*առծ.*)։

Грóздиетый *ած.* *մեծ փնջերով* (*տ.* гроздъ 2).

Грóздіе *չ.* *Հ—ս.* *եկ.* *ու.* *ողկոյզներ.* **-здна** *ի.* *տ.* Грозд́окъ; **-здóвый** *ած.* *փնջի* (*տ.* грозд́окъ); **-здный** *ած.* *ողկոյզի.* **-здовáтый** *ած.* *փնջերով աճող, բունող* (*օր.* *տերև*). **-здовúдный** *ած.* *ողկոյզանման.* **-здовый** *տ.* Грóздный; **-здóкъ**, дкá *նւզ.* *տ.* Гроздъ 2 *և* 3; **-здообрáзный** *տ.* Гроздовúдный; **-здóчекъ**, чка *նւզ.* *տ.* Грозд́окъ.

Гроздъ *ա.* **-здь** *ա.* (*յ.* грóзды, -здъ *և* грóздья, грóздéй) 1, *խաղողի ողկոյզ, «ճրա», «ճիթ», «ճութ».* 2, *ընկոյզի կողնու* (*տիլու*) *փունջ.* орѣ́хи родя́тся грóздами; 3, *միասին բուսած ոսկր գլուխներ.* 4, *ողկոյզաձև զարդ, զարդարանք, փունջ.* «бѣлокýрые вóлосы висѣ́ли лёгкими грóздьями съ обѣ́ихъ сторóнъ небольшóй головы́; 5, *եղջերուի, եղջերանի նոր ըլթած եղջիւրները։* Гроздъ-пéсій *բս.* *ա*, Lonicera xylosteum, *այծեամերնը.* *բ*, Solanum dulcamara, *կոզուկ կամ քաղցրադառն մորմ։*

Грóздье *տ.* Грóздіе.

Гро]зúть (-жý -зя́тъ), погр—, пригр—, *չ.* *սպառնալ՝ վտանգ սպառնալ.* г. комý словáми, рукóю, пáльцемъ, пáлкою; нашéствіе непрія́теля грозúло госудáрству; **-зúться**, погр—, *տ.* Грозúть; онъ грозúлся егó побúть.

Грóзный (-зенъ -зна́, о) *ած.* *սոսկալի, ահարկու, զարհուրելի, գոռ, ահարկու, խրոխտ, կատաղի.* *ահեղ, ահաւոր, դաժան* *սպառնալից.* грóзенъ сонъ, да мúлостивъ Богъ (*առծ.*). Ивáнъ Грóзный *Յովհաննէս Ահեղ, Ահարկու։* Грóзно *մ.* 1, *սոսկալի, զարհուրելի կերպով, սպառնալով.* 2, *Ռմկ.* *յարգանքով, պատկառանքով.* держáть стáршаго брáта чéстно и г.

Гро]зобóнще, -зовúще *չ.* *անձրևից ու փոթորկից վնասուած, աւերուած տեղ.* по грозовúщу весь хлѣ́бъ избúтъ; **-зовóй** *ած.* *ամպրոպային, փոթորկային, մրրկային, մրրկաբեր.* г—ая тýча.

Гро]мáда *ի.* 1, *կոյտ, կուտակութիւն, կարկառ, շեղջ. ահագին շինութիւն, կառուած.* г—ы горъ, скалъ *լեռնակոյտեր, ժայռակոյտեր.* 2,* *մասսա, բազմութիւն, շատութիւն.* 3, *փոքր. ռուս.* *ժողով կազակների կամ գիւղական համայնքի* *ժողովք։*

Грома]дúлина *ի.* *ձիա[քարշ]փոցխ խոտ հաւաքելու.* **-дúльникъ** *ա.* **-дúльница** *ի.* **-дúльщикъ** *ա.* **-дúльщица** *ի.* *փոցխ քաշող, փոցխով խոտ հաւաքող այր, կին։*

Громáдина *ի.* *ռմկ.* *ահագին, հսկայական (կղզիացած) շինութիւն, կառուածք։*

Громáдить (-жу -дятъ) *ն.* *ձեռնափոցխով կամ ձիափոցխով խոտ հաւաքել։*

Гро]мáдность *ի.* *ահագին, խիստ մեծ, անչափ լինելը.* **խիստ մեծ կարևորութիւն.* **-мáдный** *ած.* *ահագին, խիստ մեծ.* **խիստ կարևոր։*

Громдолá *ի.* *բս.* Valeriana officinalis, *բժշկական կատուախոտ կամ ապրադրուկ։*

Гро]мúла *ա.* *Հոր.* *տ.* Громúтель; **-мúтель** *ա.* **-мúтельница** *ի.* *կործանիչ, աւերիչ այր, կին։*

Громúть (-млю́ -мя́тъ), погр—, разгр—, *ն.* *ջարդել* (*թշնամուն*). *կործանել, աւերել.* г. враждéбный станъ; погромúть непріятельскій гóродъ; *громúть словáми, рѣ́чью *անխնայ մարակել.* проповѣ́дникъ громúтъ порóки óбщества; г. своúхъ противникóвъ *իր հակառակորդներին ջարդ ու փշուր անել, ջախջախել.* г. ры́бу *ձկանը խլացնելով որսալ, բռնել։*

Грóмна *ի.* *աշնանային և ձմրային ձկնորսութիւն* (*խլացնելով.* *տ.* громúть ры́бу).

Грóмкій (-мокъ -мкá, о; *բաղդտ.* грóмче *և* громчѣ́е) 1, *ձայնեղ, բարձրաձայն, քաջահնչուն.* г. кóлоколъ; г—ое пѣ́ніе; 2,* *զօրեղ. ազդու.* г. стихъ: 3, *փառաւոր, հռչակաւոր, բազմահռչակ, հոյակապ, պանծալի.* г—ія дѣлá, г—ое и́мя; г—ія побѣ́ды; г. процéссъ: г. скандáлъ. Грóмко *մ.* *բարձրաձայն, խիստ բարձր.* г. говорúть, г. застучáть.

Гро]многолóсый *բանաս.* *տ.* Громогла́сный; **-мность** *ի.* 1, *բարձրութիւն, քաջահնչիւնութիւն.* 2, *հռչակ.* **-мникъ** *ա.* Громóвникъ 1.

Гро]мобóйный *ած.* *շանթահար, կայծակնահար.* г—ое дéрево; **-мовéржецъ**, жца *ա.* *բանաստ. ամպրոպային, շանթընկեց.* Зевсъ г. *ամպրոպային Արամազդ.* **-мовéржущій**, аго *ա.* *բանաստ. ամպրոպաձիգ։*

Гро]мóвникъ *ա.* 1, *կայծակնադիրք* (*որով գուշակութիւններ էին անում, նայելով կայծակի հարուածներին*). *կեղծ, անվաւեր գիրք.* 2, *ամպրոպի աստուած* (*Արամազդ, Պէրուն էլն*). **-мовóй** *ած.* *ամպրոպային. կայծակի, շանթի.* г—ые удáры; г—áя тýча; *г. гóлосъ, *г—áя рѣ́чь *որոտընդոստ ձայն, ճառ.* г. отвóдъ *շանթարգել.* **-мóвый** *տ.* Громовóй.

Гро]моглáсность *ի.* *խիստ բարձր, որոտընդոստ լինելը. որոտմունք.* **-моглáсный** *ած.* *խիստ բարձրաձայն, որոտընդոստ.* г—ое пѣ́ніе; **-мозвýчный** *ած.* *որոտաձայն, օդը դղրդացնող.* г—ая пальбá; *տ.* Громогла́сный.

Гро]моздá, -моздúла *Հոր.* *ռմկ.* *բարձրացնող, կիտող, կուտակող այր, կին.* **-моздúть** (-зжý -здя́тъ) *ն.* 1, (нагр—) *միմեանց վերայ կիտել, կուտակել, դիզել.* 2, (взгр—) *վերևները դընել բարձրանալու համար.* **-моздúться**, вагр—,

անդր. բարձրանալ, վեր ելնել. куда ты громоздишься?

Громоздкій ած. մեծածաւալ և անճոռնի (բայց ոչ ծանր, ոչ յաղթ). **-моздный** ած. խառնիխուռն միմեանց վերայ ածած, կիտած, թափթփած. г—ые товары; **-моздъ** ա. խառնիխուռն միմեանց վերայ ածած, կիտած մեծ և անճոռնի իրեր. **-мозженіе** չ. միմեանց վերայ կիտելը, կուտակելը. **-мозжу** ա. Громоздить.

Громокипящій ած. բանաս. ամպրոպային, փոթորկալից, մրրկային. **-метатель** բանաս. ա. Громовержецъ; **-мечущій**, аго, **-мещущій**, аго բանաս. ա. Громовержущій; **-носецъ**, сца ա. շանթաձիգ, կայծակնաձիգ. **-носный** ած. ամպրոպային, փոթորկաբեր, մրրկային. г—ыя тучи; **-отводъ**—громовой отводъ (ա. Громовой).

Громотня ի. մեծ աղմուկ և թխկթխկոց, ժխոր. **-мче**, **-мчѣй** բաղդատ. ած. և մ. աւելի բարձր:

Громъ ա. (յ. громы, овъ) 1, ամպի գոռոց, դղրդոց, որոտ, որոտմունք, ճայթիւն. громъ гремитъ ամպը գոռում է. грянулъ громъ, раздался г. ամպը գոռաց, որոտմունք, ճայթիւն լսուեց. 2, ա. Молнія; ударъ грома կայծակի հարուած. 3,* առհ. դղրդոց, որոտ, թնդիւն, ճայթիւն. 4, հնց. *դէնք:

Громыханіе չ. թրխկթխկոց, թրխկոց, դղրդոց. աղմուկ. **-мыхать**, **-мыхнуть** չ. թրխկթխկալ, թրխկալ, գոռալ, աղմուկ հանել. телѣга громыхаетъ по мостовой; **-мыхнуться** անդր. ռմկ. թրխկալով, գլորվելով փուլ գալ. **-мышокъ**, шка ա. Гремышокъ.

Гроссмейстерскій ած. գրոսմէյստերի. **-мейстерство** չ. գրոսմէյստերութիւն. **-мейстеръ** ա. (գերմ.) գրոսմէյստեր (մը և է միաբանութեան, ուխտի մեծաւորապետ, բարձրագոյն առաջնորդը):

Гроссуляръ ա. հնք. grossulaire, կանաչ կարկեհան (հաղարջակն, հաղարջաքար):

Гроссфатеръ ա. (գերմ.) գրոսֆատեր (վաղեմի գերմանական պար, կաքաւ մը):

Гроссъ ա. (ֆր.) վճռկ. գրոս (12 դիւժին միատեսակ մանր իրեր). г. пуговицъ, карандашей, стальныхъ перьевъ.

Гротескъ ա. յհհ. (կտ.) 1, (առաջ) պեղումների ժամանակ հին շինութեանց պատերի վերայ երևացող նկարներ. 2, (այժմ) գեղարուեստի մէջ այն ամէնը, ինչ որ տարօրինակ, ցնորական, չափազանցութեան հասցրած, կոշտ կոպիտ ու անճոռնի է:

Гротикъ ա. Նւզ. պստիկ այր, քարայր:

Гротъ ա. I. (լեհ.) հնց. կարճլիկ ակն, ներգործ. II. (կտ.) այր, քարայր, քարանձաւ մեծ. պարտէզներում արհեստական կերպով շինած. III. (հոլ.) ծովգ. Թիականուի և առագաստանաւի միջնակայմի (гротъ-мачта) մեծ առագաստը. **-тъ-мачта** ի. միջնակայմ:

Грохать չ. ռմկ. բախել, թրխկթխկացնել. **-хнуть** ն. շպրտել, թրխկոցով գցել, նետել. грохнулъ дрова на полъ; **-ся** անդր. թրխկալ, զմփալ[ով վայր ընկնել, փուլ գալ]:

Грохотница ի. հնց. երկար թնդանօթ մը:

Грохотаніе չ. գոռալը, թնդալը, դղրդալը, որոտալը. **-хотать** (-хочу -хочутъ), прогр—, չ. 1, գոռալ, թնդալ, որոտալ, դղրդալ. 2, ռմկ. հռհռալ. **-хотить** (-хочу -хотятъ), прогр—, ն. խորխրալեն, խախալել. **-хотня** ի. **-хотокъ**, тка ա. Նւզ. պստիկ խախալ, խորխրալ. Եւ ցանցառ մաղիկ. Եւ կաղամբիկ, զամբիւղիկ. **-хотня** ի. ռմկ. երկար գոռգոռոց, որոտմունք, թնդիւն, ճայթմունք. **-хотунъ**, а ա. **-хотунья** ի. ռմկ. բարձր ծիծաղող, հռհռան այր, կին. **-хотъ** ա. գոռոց, գոռգոռոց, ջարդ, սաստիկ դղրդոց, որոտ, որոտմունք, թրխկոց, ճայթիւն. 2,* ռմկ. հռհռոց. 3, մեծ խախալ, խորխրալ. 4, հրետն. մի տեսակ կոշտ մաղ. **-хочу** ա. Грохотать, -хотить.

Грохоидъ ա. բս. Orobanche, կաղրնձնի (ճրագխոտ):

Грохъ բայմ. դը՛ռռ, թը՛րխկ, զը՛րմփ:

Грошевикъ, а ա. 1, հնց. երկու կոպէկանոց պղնձէ դրամ. 2,* կոպէկի համար մեռնող, խիստ ժլատ, գծուծ անձն. **-шевой**, **-шовый** ած. 1, գրոշանոց. грошовая свѣча; 2,* արժան, անարժէք, վատ, վատորակ. չնչին, ոչինչ. грошовая мебель; грошовыя удовольствія.

Грошикъ Նւզ. **-шъ**, а և а (յ. гроши, шей) (գերմ.) գրոշ. 1, հնց. երկու կոպէկ (1838-ից 'ի վեր ½ կոպ. արծաթ). 2, հնց. երկու կոպէկանոց պղնձէ դրամ. 3,* արժան, չնչին, ոչինչ գին. 4,* гроши յ. 'փողը', առհ. քիչ, չնչին դրամ, փող. живу своими грошами; учился на медные гроши; нѣтъ ни гроша; быть безъ гроша; не стоитъ вытертаго, ломанаго гроша ոչնչէն ոչինչ չարժէ:

Груба ի. (գերմ.) փոքր ռուս. պստիկ վառարան մը. վառարանի խողովակ, ծխնելոյզ:

Грубенекъ, нька, о ած. փոքր ինչ կոշտ, կոպիտ, բիրտ. **-бить** (-блю -бятъ), нагр—, сгр—, согр—, չ. кому 1, մէկին կոպիտ, անքաղաքավարի բաներ ասել, կոպտ ցոյց տալ. 2, ռմկ. մեղանչել, վշտացնել:

Грубіянить (-ню -нятъ), нагр—, կոշտ-կոպիտ կերպով, գռեհկաբար խօսել. **-біянскій** ած. անքաղաքավարի, գռեհիկ մարդուն յատուկ. **-біянство** չ. անքաղաքավարութիւն, գռեհկութիւն. **-біянствовать** (-ствую -ютъ) ա. Грубіянить; **-біянъ** ա. (գերմ.) **-біянка** ի. անքաղաքավարի, կոշտ կոպիտ, գռեհիկ, անտաշ այր, կին:

Грубникъ ա. վառարանագործ (ա. Груба).

Грубнуть (-ну -нутъ; անց. грубнулъ -бло, о) չ. 1, ա. Грубѣть; 2, ուշիլ, պնդանալ, կարծրանալ. **-боватость** ի. փոքր. թեթև կոպտութիւն. **-боватый** ած. փոքր ինչ կոպիտ, կոշտ-կոպիտ, անտաշ. **-бость** ի. 1, կոպտութիւն, անտաշութիւն, բրտութիւն, կարծրութիւն. 2, մեզ. յ. грубости կոշտ-կոպիտ, անքաղաքավարի, գռեհիկ խօսք, վարմունք. онъ наговорилъ, надѣлалъ мнѣ грубостей.

Грубъ ա. բս. Stellaria holostea, մեծամա-[դիկ ատաղձիկ:

Грубый (-бъ -ба, о) ած. 1, կոպիտ, բիրտ, կոշտ. խորտուբորտ. г—ая холстина, г—ое тѣло, г—ое платье; г—ая пища վատորակ, դժուարամարս կերակուր. 2, կոպիտ, գռեհկական, անդաստիարակ. г—ая живопись; г. голосъ, г—ое произношеніе; 3, կոպիտ, բիրտ, անտաշ, անքաղաքավարական, գռեհիկ, գռեհկական. г—ое воспитаніе; г—ые нравы, г. вкусъ, г. человѣкъ, г. отвѣтъ, г—ые поступки, г—ое обращеніе; г—ая ошибка կոպիտ. մեծ սխալ, վրիպակ. 4, անմշակ, հում, խակ. представить проектъ въ грубомъ видѣ.—Грубый известнякъ երկրբ. ա. խեցակիր. բ, խառնամաղ կրաքար:

Грубѣть, загр—, огр—, погр—, չ. կոշտանալ, կոպտանալ, պնդանալ. բրտանալ, վայրենանալ. кóжа на рукáхъ грубѣетъ отъ тяжёлой рабóты; съ лѣтáми лицó грубѣетъ; живя въ удалéнiи отъ óбщества, человѣкъ начинáетъ г.

Грýда ի. 1, կոյտ, շեղջ, դէզ. 2, ա. Глыба և Мácca; 3, տնտր քաշած, տատած տէօղը. ճմլատուած և տատած ցեխակոյտ, ցեխով ծածկուած տեղ. 4, Տնգ. բլուր, Թումբ, հրեշաւոր գերեզման. 5, զւռկ. տասնեակ (10 կրձից բաղկացած բարդ)։

Груд̀áстый ած. ռմկ. լայն կամ բարձր կրծքով, լայնալանջ. մեծաստինքոտ, մեծ, բարձր ծծերով (կին). -дáшка ի. Հոլ. ռմկ. լայն կրծքով կենդանի. -дáшникъ ա. բս. խատուտաւոր մոլոշ (ադջկատակ, փիփերթ)։

Грýдень, дня ա. Նոյեմբերը ամսի հին ռուսական անունը։

Груд̀ина ի. -дúнка Նւզ. 1, երբուծ, կրծքի, 'գոշ' միս. г. телячья; 2, կրծոսկր. -дúнковый, -дúночный ած. կրծքի մսի. -дúночка Նւզ. ա. Грудúнка; -дúстый ած. մեծ, գոգեղ կրծքով, մեծ, բարձր ծծերով (կին). Հմմ. Грудáстый. ['գոշ'։

Грудúща ի. յւբկ. մեծ, ահագին, հաստ կուրծք,

Груд̀ка ի. I. Նւզ. (ա. грýда 2) պստիկ գունձ, կոշտ, կտոր (հողի). II. Նւզ. (ա. грудь) պստիկ կուրծք, 'գոշ'. -дкій ած. ճմլատած ու տատած ցեխի կտորներով լի, խորտուբորտ, գերբուկ. г—ая дорóга.

Грудникъ, á ա. փայտ, որից մտադրեր կտրում է մորթած կենդանու միսը, մսից. կրծքի միսը. -дница ի. 1, ստինքատատ, ստինքացաւ կանանց, որ տաշխանում է կաթի խողովակների անձկացութիւնից. 2, բս. Malva, մոլոշ (ադջկատակ, փիփերթ). -днúчникъ ա. Грудáшникъ.

Груднóй ած. 1, կրծքի, կրծքա—. г—áя пóлость կրծքի խոռոչ. г—ая чахóтка Թոքախտ. г. гóлосъ կրծքից եկող, մեղմ ձայն. г—ыя трáвы, г. чай կրծքին օգտակար խոտեր, Թէյ. 2, ծծկեր, կաթնակեր. г. ребёнокъ; 3, գլուխը, կուրծքը ներփակարար նկարչությունը. г. портрéтъ; -дный Տնց. և ռմկ. ա. Грýдкій; -дныъ, á ա. ռմկ. ծծկեր, կաթնակեր մանուկ. -днякъ, à ռմկ. կրծկալ. կրծապատնէշ, լանջապատնէշ. -добрюшная преграда, կզմխ. Diaphragma, ստոծանի։

Груд̀овáтый ած. ճմլատուած ու տատած ցեխի կոշտերով (կտորներով) ծածկուած, խորտուբորտ, գերբուկ. здѣсь дорóга грудовáта·

Грудóкъ, дкá ա. ռմկ. ա. Кóчка.

Груд̀опёрый ած. լանջաթեւ (ձուկ). -дочка ի. 1, Նւզ. ա. Грудь; 2, Նւզ. ա· Грýда.

Грудь ի. (Նախդրվ. въ грудú; յ. грýди, дéй) 1, կուրծք, լանջ, 'գոշ'.*стоять грýдью за что-либо քաջութեամբ պաշտպանել. брать грýдью միասին, քաջաբար դրօհ տալով վերցնել, առնել. нáши войскá взяли крѣпость грýдью; пѣть грýдью պարզ, մաքրահնչիւն ձայնով երգել. 2, (յանխ. յ. грýди) ծծեր, ստինքներ (կանանց). кормúть грýдью ծիծ տալ. отнять младéнца отъ грýди մանկանը ծծից կտրել. 3, *կուրծք, սիրտ, հոգի. 4, *մակերևոյթ, երես. сырáя г. земли; 4, շապիկի, վերնաշապիկի ադշիկ, կուրծքը ծածկող մասը. вставнáя г.

Груж̀éнiе չ. բեռնելը, բարձելը. -жённый, -жёный բյ. ած. բեռնած, բարձած. ·жý ա. Грузить.

Груздевúдъ ա. սնկակերպ կարպիկան մի։

Груз̀дёвый ած. պղպեղոյին ապրիկանի. -здúтъ Նւզ. -здúще ա. յւբկ. ա. Груздь; -здёнокъ ա. պղպեղոյին ապրիկանով հարուստ տեղ.-здóкъ, дкá, -здóчекъ, чка Նւզ. ա. Груздь.

Груздь, я́ և я ա. (յ. грýзди, дéй) բս. Agaricus piperatus, պղպեղոյին ապրիկանը. назвался грýздемъ,—полѣзáй въ кýзовъ (առած.) ինչ որ յանձն ես առել, պիտի կատարես։

Груз̀úло ա. Грузило; -зúлка ի. կարիչ փայտ մի, զործածական է տեղի ամի ձուկ որսալու. -(ý)зúло չ. 1, Տնգ. ընկղմիչ գերան, որից կապում էին հնոյաքնական ցանցերը. 2, կարթի Թելից, ուռկանից կապած կապարի կտոր. 3, պարանի ծայրից կապած զանգի, կապարի կտոր, որ ընկղմելով ջրի մէջ, նորա խորութիւնը չափում են. -зúльце Նւզ. ա. Грузúло 2. [փուլմեն։

Грузúльщикъ ա. բեռնող, բարձող (նաւ կամ).

Груз̀úнецъ, нца ա. Грузúнъ; -зúнка ի. վրացի կին, վրուհի. -зúнскій ած. վրաց, վրացերենի, վիր. г. языкъ; г—ая царéвна; ·зúнъ ա. (յզ. սեռկ. грузúновъ և -зúнъ) վրացի, վիր։

Груз̀úть (-жý -зúть) ն. 1, (погр—), ընկղմել, խորտակել. 2. (нагр—,) բեռնել, բարձել. г. бáрку хлѣбомъ; -зúться (-жýсь -ýзúтся), нагр—, 1, անդ. բեռնել, բարձել[ով զբաղուել]. цѣлыя сýтки мы грузúлись съ своúмъ сýдномъ; *нагрузúться շատ ուտել ու խմել, 'տրաքուել', 'շալակիլ ըլլել'. 2, կր. բարձուել. судá грýзятся разными товáрами; -вка ի. ա. Груже́нiе.

Груз̀нúй (-зокъ -зкá, о) ած. ծանրակշիռ, ծանրաշաշ, ծանր, յաղթ. свинéцъ грýзовъ; -зность ի. ծանրութիւն, ծանրաքաշութիւն, ծանրակշռութիւն։

Груз̀нéнекъ, нька, о ած. բաւականաչափ բարձած, բեռնաւորած, ծանր. -зновáтый ած. փոքր ինչ բարձած, ծանր. -зность ի. ծանրութիւն, մեծ ծանրանութիւն, բեռնաշատութիւն։

Груз̀нуть (-ну -нуть), загр —, погр —, չ. 1. ծանրութիւնից ընկղմուել, խորտակուել. бáрка погрýзла; 2, (կանանց ստինքների և կենդանիների կրծի մասին) կախնով լցուել. -зный ած. բարձած, բեռնած, խիստ ծանր, ծանրաբեռն. корáбль грýзенъ; г—ая повóзка; г. человѣкъ Թանձրամարմին, ծանրաշարժ մարդ. грýзная, ой ի. ռմկ. յղի կին. г. путь դժուարանցանելի ճանապարհ. 3, ռմկ. *խիստ խմած, հարբած, 'տկած'. онъ пришёлъ домóй óчень грýзенъ.

Грузнѣть չ. ծանրանալ, ծանր, ծանրաշարժ մարմին, Թանձրամարմին դառնալ։

Груз̀овладѣлецъ, льца ա. բեռնատէր. -зовóй ած. 1, բեռն, բեռնա—. г—ыя дéньги; 2, բեռնակիր, բեռնատար. г—ыя судá. Грузовáя ватерлúнiя այն գիծը, որ բարձած նաւը ընկղմուած է ջրի մէջ։ Грузовóе, óго չ. 1, տարանցատար նաւից ստացուած վարձ, բեռնավարձ. 2, բեռնավարձ, նաւ բեռնող մշակի վարձը. -зовщúкъ, á ա. 1, բեռնատարձ, նաւը բարձող. 2, ա. Грузовладѣлецъ.

Груз̀óкъ, зкá ա. կարթաթելից կապած դնդակ. -зоотправúтель ա. բեռնատար, բեռներ ճամբող. -зохозяúнъ ա. (յ. грузохозяева, -евъ) բեռնատէր. -зчúкъ ա. տարանցատար նաւ, փոխադրանքի վերակացու։

Грузъ ա. 1, բեռ, տարտը. этотъ корáбль по

дымáетъ мнóго грýзу; ось у телѣ́ги переломи́лась отъ ли́шняго грýзу; 2, տ. Баллáстъ 1.

Грумъ ա. (անգլ.) ձիաւորի կամ կառապանի ծառայ, սպասաւոր:

Груня ի. հնց. տ. Грунь.

Грю́ндерство տ. Грю́ндерство.

Грунтовáніе չ. Նկր. տակջին ներկը, գետը տալը. -товáть (-тýю -ютъ), загр— нагр—, ն. Նկր. տակջին ներկը, գետը տալ, հիմնանկարել. нагрунтовáть холстъ для карти́ны; -ся կր. նախօրոք ներկուել, նկարուել. -тóвка ի. տ. Грунтовáніе; -товóй ած. 1, վերին շերտի, երեսի. г—ыя зéмли գոտետարածներ. г—ыя растéнія նախօրօք պատրաստած հողում անկած բոյսեր, որոնք այնտեղ էլ ձմեռում են. г. сарáй ձեռնատունկ բոյսերի վերայ շինած ծածկ, շէնք. 2, հիմնագետնի, հիմնանկարի. г—áя крáска գետ, ներկ, որ նկարիչները տակջին տալով նկարելի տախտակի վերայ քսում են:

Грунтóвъ ա. նաւարարձ պարան (որ նաւի առկից տանց են կապում նորան քարշելու համար):

Грунтъ ա. (Նեպրալկ. въ грýнтѣ и въ грунтý) (գերմ.) 1, հող, գետին, հողի, գետնի վերին, երեսի խաւը. песчáный, иловáтый г.; пересади́ть растéнія изъ парникóвъ въ г.; 2, կարծրահող, խառնհող (հաստատուն խաւ, որին հասնում են գետինը որոշ խորութեամբ փորելով). ծովի, լճի, գետի յատակը. 3, գործուածքի տակերը (оснóва): бáрхатъ на золотóмъ грýнтѣ; 4, Նկր. հիմնագետ, հիմնաներկ, նկարելի իրի վերայ քսած տակջին գետը, ներկը. 5, նկարած կամ կարածի պատկերի բոլորքը (որ բաց նկարից տարբեր գոյն ունի):

Грунцá նւզ., грунь ի. (յգ. սեռ. грýней) ռմկ. թեթեւ շափ (ձիու ընթացքի). ѣхать грýнью, ѣхать на грунях.

Грýша ի. Symphytum officinale, զոսուկ կամ կարփատ:

Грýппа ի. (գերմ.) խումբ. -ппировáніе չ. համախմբելը, դասաւորելը. -пировáть (-пи́рую -ютъ), сгр—, ն. համախմբել, դասաւորել. -ся անդր. և կր. խմբուել, համախմբուել, դասաւորուել. -пирóвка ի. 1, տ. Группировáніе; 2, համախմբութիւն, -բում, դասաւորութիւն, -րում. г. облакóвъ; г. доказáтельствъ ապացոյցների դասաւորում (որ. մեղադրական ճառի մէջ):

Грусти́ть (щý -стя́тъ), взгрустнýть չ. о чёмъ, по комъ տխրել, տրտմել, թախծել, վշտանալ, ցաւել, մորմոքուել. онъ грусти́тъ о потéрѣ дрýга; -ся չէզ. ռմկ. տխրել, տրտմել, վրան տխրութիւն, տրտմութիւն գալ. -стли́вый ած. մէտ, հակամէտ տխրելու, տրտմելու. -стнéнько մ. փոքր ինչ տխուր, տրտում, վշտացած կերպով. -стновáтый ած. բաւականաչափ թախծալի, տխրալի. -стный (-стенъ -стнá. о) ած. տխուր, տրտում, թախծալի, տխրալի, ցաւալի. г. видъ; г—ое воспоминáніе; г—ая жизнь.

Грусть ի. անյոգն. տխրութիւն, տրտմութիւն, թախիծ, վիշտ, վշտագնութիւն. съ грýстью вспоминáть о чёмъ.

Грýша ի. 1, տանձ. 2, տանձի կամ տանձենի (Pyrus communis); земляна́я г. բս. Helianthus tuberosus, գետնատանձ: Այստեղ և ուրիշ քաղցրի տանձաձեւ թուշը. г. алмáзная, изумрýдная, жемчýжная; -шáнка ի. ծղոտատանձ, ձմերուկատանձ թասի մի. -шевáлка տ. Огнетáлка; -шевáдный ած. տանձակերպ, տանձաձեւ. -шевина ի. տանձի ծառ, տանձենի:

Грушевни́къ, á ա. Грушóвникъ; -шевый ած. 1, տանձի ծառի(ց), տանձենու(ց). г—ые ли́стья, линéйка изъ г—аго дéрева; 2, տանձի, տանձից. г. квасъ; -шеобрáзный տ. Грушеви́дный.

Груши́на տ. Грушеви́на; -шица փոքր. (մոզամբիկյան երկրում) տ. Грушеви́на; -шка նւզ. տ. Грýша; -шнякъ, á ա. Грушóвникъ; -шóвка ի. 1, տ. Грушáнка; 2, խնձորատանձ (մի տեսակ քաղցր խնձոր). 3, տանձից պատրաստած օշարակ. -шóвникъ ա. 1, տանձի պարտէզ, ‘բաղ‘. 2, տանձից պատրաստած խմելիք մի. -шóвый տ. Грýшевый; г. квасъ; г—ая нали́вка.

Грущý տ. Грусти́ть.

Грыдоровáніе, -доровáть հնց. տ. Градировáніе, -ровáть 1.

Гры́жа ի. 1, բժ. ադեթափութիւն, ընդերքաթափութիւն. 2, ռմկ. տահ. ուռեցք. հին սառնարյտու. 3,* ռմկ. մրթմրթան, ամէն բանի համար քրթմնջող, տրտնջող մի. -жевникъ ա. —гры́жная травá (տ. Гры́жный); -жевóй ած. ադեթափութեան, ընդերքաթափութեան. г. бандáжъ; -жесѣчéніе չ. վիրբ. ադեթափութեան անցքի (грыжевóе кольцó) կտրումը. -жи́къ ա. 1, ադեթափ, ադեթափութեամբ տառապող. 2, բս. ա, Dianthus deltoides, բրդաձև շահոքրամ. բ, Herniaria glabra, կանաչ փորածադիկ. -жница ի. 1, ադեթափ, ադեթափութեամբ տառապող կինարմատ. 2, բս. Ajuga reptans, ճանկիռատ կամ ծծուկ. -жный տ. Грыжевóй; гры́жная травá ա, Gnaphalium dioicum, երկտուն անմեռուկ. բ, Sedum acre, դառն գառնադմակիկ (վայրի պղպեղ). գ, Achillea millefolium, հազարատերևուկ. -жóвникъ ա. Гры́жникъ 2; -жýчка ի. բս. Lychnis flos cuculi, կկուի շողշողուն (ագռաւու ծիրտ):

Грызéніе չ. կրծում, կրծելը. г. сóвѣсти խղճի խայթող. -зли́вая собáка մրթմրթշտ, կծան շուն. -зня́ ի. 1, շների կռիւ. 2, ռմկ. կռիւ, զայմազալ, իրար ուտել կրծելը. у нихъ вѣ́чная г.!

Грызовóй ած. Վճռկ. խոշոր, տափակ, լէռ-լէռ, ուտելի (որ կեծապիկի սերմի մասին, հինգը. տ. Мáсляный); -зóмый բյ. ած. կրծուող, կծուող, խայթուող. г. сóвѣстью; -зотня́ ռմկ. տ. Грызня́.

Грызть (-зý -зýтъ; անց. грызъ, -зла, о) ն. 1, (разг—) կրծել, կրծոտել. г. орѣ́хи ընկոյզները ջարդել, ուտել. собáка грызётъ кость; 2, (загр—) կծել, կծոտել, խայթել, խածնել. собáки чáсто грызýтъ другъ дрýга! 3,* խայթել, տանջել, չարչարել, մաշել. егó грызётъ зáвисть, тоскá; сóвѣсть грызётъ престýпника; скýка егó гры́зла; грызётъ гры́жа ռմկ. ադեթափութիւնը տանջում, նեղացնում է. -зться 1, փոխ. միմեանց կծել, կծոտել, խածնել, խայթել. 2,* կռուել, մրթմրթշտութիւն անել, ուտել կրծել. онъ со всѣ́ми грызётся; -зýнчикъ նւզ. տ. Грызýнъ 1.

Грызýнъ, á ա. 1, (грызýнья ի.) ա, կրծող. բ, կատաղար, մրթմրթշտ այր, կին. 2, грызуны́ յ. կնդ Glires. կրծողներ[կենդանիներ]. -зýчій ած. ծակող, խայթող, սուր, սաստիկ, թունդ. г—ая боль; -зýчка ի. ռմկ. 1, պառաւիկ, որ մէջ ասող անող ծակոտող. 2.* մրթմրթշտ, կատաղար կնիկմարդ:

Грызъ, -зла, о տ. Грызть; -зецъ ա. -зья ի. ռմկ.

1, ա. Грызéніе; 2, ծակում, ստամոքի ցաւ. у ребёнка грызъ въ животикѣ; -ызь բայձ. յամմէ։

Грымза հոգ. Ռմս. գորշիկ, գռփրուկ, նոգկայի ծերուկ, պառաւ։

Грѣвá ի. грѣво չ. 1, արևմի տաքութիւն, ջերմութիւն. Նոյքին, կենդանական տաքութիւն, ջերմութիւն. 2, վառարանային ջերմութիւն, տաքութիւն։

Грѣлка կէծացրած ջրով կամ գործիքով և կամ տաք մոխրով լցրած ամոթ հիւանդի ոտները, անկողինը կը տաքացնելու։

Грѣніе չ. տաքացնելը։

Грѣнóкъ ա. Гренóкъ.

Грѣтый բյ. ած. տաքացրած. г—ое кýшанье.

Грѣть, согр—, нагр—, ն. տաքացնել, տաքութիւն, ջերմութիւն տալ, հաղորդել. ջեռուցանել (գր.). землю грѣетъ сóлнце; *грѣть, нагрѣть рýки (óколо, у чегó) շահուել, օգտուել, ‘խէրուել‘ մի բանից (ապօրէնի ճանապարհով). г. вóду, кýшанье ջուր, կերակուր տաքացնել. -ться 1, անդր. (согр—) տաքանալ. г. бѣганіемъ, борьбóю; г. на сóлнцѣ, подлѣ огня́, у печи, у камúна; *կտկւ. տաքանալ ուրիշի քսակիցը խմելով. *г. óколо когó-либо, чегó-либо կամ отъ чегó-либо մէկից, մի բանից օգտուել, շահուել, ‘խէր տեսնել‘. 2, կր. տաքացնուել. водá грѣется въ котлѣ.

Грѣхóвность ի. մեղանչականութիւն. -вный ած. մեղանչական, մեղաւոր, պիղծ. г—ые пóмыслы; -вóдникъ ա. -вóдница ի. մեղաւոր, մեղապարտ, պիղծ, խառնակեաց այր, կին. կտկւ. անզգամ, անամօթ. ахъ, вы г.! -вóдничанье չ. պիղծ, խառնակ կեանք վարելը. -вóдничать չ. պիղծ, խառնակ կեանք վարել. -вóдническій ած. պիղծ, ‘խառնակեաց մարդուն յատուկ։

Грѣхопадéніе չ. մեղանչում, պատուիրանազանցութիւն։

Грѣхъ, á ա. 1, մեղք, յանցանք (թէ կրօնական և թէ քաղաքական). впасть въ г.; закоснѣть въ грѣхáхъ; перворóдный г. սկզբնական (նախահայրերի) մեղքը. семь смéртныхъ грѣхóвъ; отпущéніе, разрѣшéніе грѣхóвъ; ввести, вводить когó въ г.; 2, шаб. մեղք, յանցանք, սխալ, սխալմունք, թերութիւն, պակասութիւն. за нимъ вóдится такóй-то г. նա այս ինչ թերութեան տէր է. на г. мáстера нѣтъ (առծ.). ոչ ոք անսխալական չէ. съ грѣхóмъ пополáмъ մի կերպ, կէս սխալ, կէս ուղիղ. 3, դժբախտութիւն, փորձանքութիւն, ձախորդութիւն, ցաւ. какóй г. со мнóю случился! на г. դժբախտաբար. по грѣхáмъ իր յանցանքին, մեղքին համեմատ. 4, (ինքն ձ.) մեղք է. г. сказáть; не г. и посмѣяться մեղք չի լինիլ և ծիծաղել։

Грѣшúть (-шý -шáть), согр—, չ. մեղանչել. мыслію г.; не грешú на негó մի զրպարտիր նորան. егó рѣчь грѣшúтъ прóтивъ здрáваго смысла; -шникъ ա. -шница ի. մեղաւոր, յանցաւոր այր, կին. -шный (-шенъ -шнá, ó) ած. մեղաւոր, յանցաւոր, г. человѣкъ; г. постýпокъ; г—ыя мысли; кто Бóгу не грѣшенъ, царю не виновенъ? (առծ.)։ Грѣшнó մկմշ. մեղք է, յանցանք է, անիրաւացի է. г. роптáть на Бóга; г. такъ говорúть. [օրինազանցում։

Грѣшóнъ, шкá ա. Ռւզ. թեթև մեղք, յանցանք,

Грюндерство չ. (գերմ.) հիմնադրականութիւն, հիմնում, հիմնադրկութիւն ևր և է անուանական, նամանաւանդ բաժնետիրական ընկերութեան։

Грядá ի. (յ. гряды) 1, շարք, պար, շղթայ. г. островóвъ, подвóдныхъ кáмней; 2, ավազի լեռնաշղթայ, լեռնակ (ջրի մէջ). песчáная, каменúстая г.; 3, ածու. г. капýсты, маркóви; 4, անտառով ծածկուած բարձրութիւն։

Градúль, я ա. գեղ, գութանի էջ։

Грядка ի. 1, Ռւզ. փոքրիկ ածու. 2, հօրիզոնական ձևով ձգած ձողի, որից շարքը են կախուած կամ որի վերայ փայտ և այլ բաներ են դարսուած. 3, կարճլիկ ասխտակ. 4, (ռամկրր. յ. грядки) սեւառքներ (սայլի երկու կողմի հաստ փայտերը, որոնց մէջ հաստատուած են ճողերը). «подошёлъ къ телѣгѣ, и держáсь за г—у, пошёлъ ря́домъ»; -днóй ած. ածուապոյս. г. салáтъ; г—ые огурцы́ (հիւկը ա. Парниковый).

Гря́дочка Ռւզ. ա. Гря́дка.

Грядýщій 1, բյ. ած. եկող, որ գայ. 2 ած. ապագայ։ Грядýщее, аго չ. ապագայ։

Гря́зевóй ած. ցեխային. г—ые вулкáны ցեխաժայթքող հրաբուխներ. -зелѣчéбный ած. ցեխաբուժական, ցեխաբուժութեան. г—óе заведéніе.

Грязúща ի. յւծլ. և Ռմս. մեծ ցեխ, անտանելի ցեխ. éкая г. на ýлицѣ! -зненькій (-éнекъ -éнька, о) ած. բաւականին ցեխոտ, կեղտոտ. -знёхонекъ, -знёшенекъ, нька, о ած. բոլորովին ցեխոտ, կեղտոտ. -знúкъ, á ա. 1, ռմկ. հակասանիտարական. 2, հանքերի շահագործարաններում. ա, աղջատ աշխատողներ հագնող. բ, բանուոր մի. 3, ցեխի մէջ ընկած ձողի։

Грязнúть (-нó -нúть), загр—, выгр—, ն. 1, ցեխոտել, կեղտոտել, աղտոտել. переходя́ ýлицу, загрязнúлъ всё плáтье; 2,* մէկին ցեխը կոխել, նորա անունը կոտրել, բծաւորել, խայտառակել. -зúться, выгр—, անդր. ցեխոտուել, աղտոտուել, կեղտոտուել. -зновáтый ած. փոքր ինչ ցեխոտ, կեղտոտ։

Гря́зной ած. ցեխային. г—ыя вáнны; г—ые вулкáны—грязевы́е вулкáны (ա. Грязевóй); -зотá ի. ցեխոտութիւն, կեղտոտութիւն, աղտոտութիւն. -зýля հոգ. ռմկ. անմաքրակեաց, անմաքրասէր անձ, մեղ. աղջիկ։

Грязнуть (-ну -нуть), погр—, չ. 1, ընկղմուել, խրուել. 2,* ընկղմուել, խրուել. լճանալ, փտել. погря́знуть въ невѣжествѣ, въ порóкѣ, въ чýвственности տգիտութեան, արատի, զգայնականութեան անդունդը գլորուել. -знýха, -знýля, -знýшка ի. անմաքրասէր, անմաքրակեաց կնիկմարդ. -зный (-зенъ -знá, о) ած. 1, ցեխոտ, աղտոտ, աղտեղալի, կեղտոտ. г—ая ýлица. г—ыя рýки, г—ое бѣльё; 2,* կեղտոտ, փչացած, ապականուած, տխտացած. г—ое воображéніе, г. ромáнъ, г. человѣкъ; -знѣть, загр—, погр—, չ. ցեխոտուել, աղտոտուել, կեղտոտուել. дорóга грязнѣетъ отъ чáстыхъ дождéй; -зовúкъ, á ա. շաճ. մորական (ճահճային) թռչուն։

Грязь ի. (Ռերքոյկ. въ грязú) 1, ցեխ, տիղմ. свинья́ валя́ется въ грязú; мѣсúть г.; *удáрить лицóмъ въ г. խայտառակուել. бросáть въ когó-либо грязью կամ топтáть въ грязь մէկին ցեխը կոխել, խայտառակել. вытащúть когó изъ *грязи մէկին անպատուաբեր զբաղմունքից ազատել. 2, ցեխանման շաղախ, զանգուած. 3, грязи, зéй յ. ա, ցեխուտ, ճահճուտ, մորուտ, բ, բժ. բուժական ցեխ։

Гря́нуть (-ну -нуть; *հրամ.* грянь, -те; *հմմ.* греме́ть) 1, չ. գոռալ, թնդալ, որոտալ. громъ гря́нулъ; 2, ն. որոտընդոստ ասել, հնչեցնել. г. пѣснь; 3, г. въ кого́, во что, на кого́, на что խիստ հարուածել. զարկել, վրայ ընկնել, յարձակուել. г. въ вёсла ամուր թիակները շարժել, սկսել թիավարել. 4, *անակնկալ կերպով երեւալ, յայտնուել; -ся չ. թռչկել, գրմփալ, վայր գլորուել. г. объ полъ, о́земь, о́ землю.

Гря́сти́ (гряду́ -ду́ть) չ. *եկ. ս.* գալ, գնալ:

Гряду́щій բյ. ած. տ. գալիք:

Гуана́ко ի. անհ. (թռչ.) տ. Ла́ма 1.

Гуа́но չ. անհ. (թռչ.) գուանօ (ծովային թռչունների աղբը, որ թանձր խաւով ծածկում է ովկիանոսի պաշտէկ կղզիները). 2, ձկների մնացորդներից պատրաստած աղբ, պարարտացման միջոց:

Гуа́шь ի. (Ֆր.) գուաշ (շպարային, խիժային ջրաներկանկարչութիւն, ջրային գոյներով նկարչութիւն):

Губа́ ի. (*Ոց.* губу́) 1, շրթունք, շրթունք, պռօշ. ве́рхняя, ни́жняя г.; наду́ть гу́бы փքուել, բարկանալ. развѣ́сить, распусти́ть гу́бы յիմարանալ, պռօշ կախուել. что да́ромъ гу́бы шлёпать ինչու զուր զռզռալ. прикуси́ть, закуси́ть себѣ́ гу́бу լռել, շփոթուել, շշկլուել. у него́ молоко́ на губа́хъ еще не обсо́хло նա դեռ մանուկ է. то́лько по губа́мъ пома́залъ միայն լոկ խոստումներ տուեց. За́ячья губа́ *բժ.* շրթնահերձութիւն (վերին շրթունքի հերձուած). 2, խեցու շուրթ. 3, տ. Срубъ; 4, մի քանի գետաբերանների գիծը. Гу́бы յ. ա, մկրատի մասները. բ, ունելիքի շրթունքները. II. պատիկ ծովածոց, ծովախորշ. III. *Ոց.* գաւառ, գաւառակ, գաւառամաս. IIII. 1, սունկ, *մուզ.* սունկը. 2, աբեթեկ, ծառասունկ:

Губа́нъ, á տ. -ба́нья ի. *ռմկ.* հաստ, կախ ընկած շրթունքներով, շրթնեղ այր, կին. -ба́рь, я́ տ. Губа́нъ; -ба́стикъ տ. հաստ, կախ ընկած շրթունքներով, շրթնեղ երեխայ. -ба́стый ած. շրթնեղ, մեծ, կախ ընկած շրթունքներով:

Губа́чъ, á տ. 1, տ. Губа́нъ; 2, ծածանագլխի ձուկ մի. -ба́нка տ. Губа́нья; -бёнка ի. *Նւզ.* -бёночка *փաղաք.* շրթնիկ, պատիկ շուրթն, պռօշ. дитя́ протяну́ло губёнки къ сосца́мъ.

Губерна́торскій ած. նահանգապետի, -գահակալի. положе́ніе ху́же г—аго *կտկլ.* խիստ դժուար, ծանր դրութիւն է. -на́торство չ. նահանգապետութիւն, -գահակալութիւն. -на́торствованіе չ. նահանգապետելը, -գահակալելը. -на́торствовать (-ствую -ютъ) չ. նահանգապետել, նահանգակալել:

Губерна́торъ տ. (լտ.) նահանգապետ, -գահակալ. -то́рша ի. նահանգապետուհի, -գահակալի կինը:

Губе́рнія ի. (լտ.) 1, նահանգ. 2, *ռմկ.* նահանգական քաղաք, *նահ. քաղաքի բնակիչներ:

Губе́рнскій ած. նահանգական, նահանգային. г. го́родъ, г—ое правле́ніе; г. стря́пчій նախկին նահանգական դատախազի օգնական. г. секрета́рь աստիճանաւոր 12-րդ դասի:

Губи́на́ ի. *ռմկ.* 1, տ. Губа́ IV. 1; 2, հւս. տ. Грибьё; 3, ստհ. կանաչեղէն, բանջարեղէն. եւ գետնային պտուղներ. -би́стый ած. սպնգանման, սպնգակերպ:

Губи́тель տ. -тельница ի. կործանիչ, մէկին կամ մի բան փչացնող այր կին (*ժողովրդ.* երգերում. губи́тель—փեսայ, նշանած. իսկ г—ница—խնամխօս). -тельный ած. կործանիչ, կորստաբեր. -тельство չ. կործանչութիւն, կործանելը, փչացնելը:

Губи́ть (-блю́, гу́бятъ), пог—, сг—, ն. 1, կործանել, ջնջել, սպանել, ոչնչացնել, փչացնել. 2, քանդքանդացնել, թշուառացնել. 3, վատնել (ժամանակը, աշխատանքը). -би́ться, сг—, ել. փչացնուել, ոչնչացնուել, վատնուել:

Гу́бища ի. *յւն.* անհագին, հաստ շրթունք, պռօշ:

Гу́бка ի. I. *Նւզ.* (յոգն. յ. гу́бки) պատիկ շրթունք, շրթունքներ. II. 1, *կնդ.* Spongia, սպունգազգի[կենդանի]ներ. 2, Spongia officinalis, սպունգ. -бкова́тый ած. սպնգանման. ծակոտիներով, ծակոտկէն. -бко́вый ած. սպնգէ, սպնգից:

Губле́ніе չ. *սկս. գործ.* կործանելը, փչացնելը, ոչնչացնելը. -блю́ տ. Губи́ть.

Губно́й ած. 1, շրթունքի, շրթնային. г—а́я пома́да, мы́шца; г—ы́я бу́квы *քեր.* շրթնային տառեր. II. 1, գաւառի, գաւառամասի (губа́ III); 2, քրէական. г—а́я гра́мота հրահանգ քրէական դատավարութեան. г. дьякъ քրէական գործերի գրագիր. г—а́я изба́ քրէական դատարան. г. станъ գիւղ, ուր գտնւում էր քրէական դատարանը. г. ста́роста քրէական դատաւոր (գաւառներում). г. цѣлова́льникъ քրէական գործերի երդուեալ հաւատարմատար:

Губови́дный ած. շրթնաձեւ, շրթնակերպ. -но́гія, ихъ չ. յ. *կնդ.* Chilopoda, Հարիւրոտանիներ:

Губо́ня հոր. *ռմկ.* շրթունքները ուռցնող, բարկացող անձ. -обра́зный տ. Губови́дный; -цвѣ́тныя, ыхъ չ. յ. *բս.* Labiatae, Շրթնածաղիկներ. -че́люстныя, ыхъ յ. *կնդ.* Chilognatha, Թ-ձառոտանիներ:

Гу́бочка *Նւզ.* տ. Гу́бка; -шлёпъ տ. *ռմկ.* պռօշը քաշ արած, ապուշ, յօրանջող անձ. փշրխօս, պատարկախօս անձ:

Гу́бчатый տ. Гу́бистый & Губкова́тый.

Губьё չ. հւա. *ռմկ.* ուտելի սունկեր, ՙսնկեղէներ՝:

Гуверна́нтка ի. (Ֆր.) դաստիարակչուհի. -нёрскій ած. դաստիարակչի, -կչական. -нёръ տ. (Ֆր.) դաստիարակիչ:

Гугено́ты տ. յ. *պտմ.* հուգէնոտներ (Ֆրանսիական բողոքականներ):

Гу́гля ի. *փոքր. ռուս.* ուռեցք, ուռած տեղ, բշտիկ:

Гугни́вость ի. քնգքնգանութիւն, յատկութիւն քթում, անորոշ խօսելու. -ни́вый ած. *ռմկ.* քնգքնգան, քթում, խիստ անորոշ, անհասկանալի կերպով խօսող. -ни́вѣть չ. *Ոց.* *ռմկ.* ղնգղնգալ, քթում, խիստ անորոշ կերպով խօսել:

Гугня́ հոր. *ռմկ.* քնգքնգան անձ. -ня́вить (-влю -вятъ) չ. *ռմկ.* քնգքնգալ, անհասկանալի կերպով խօսել. -ня́вый տ. Гугни́вый; -ня́вѣть տ. Гугни́вѣть.

ни Гугу! ոչ մի խօսք շշնջալով, շարունակելով:

Гуде́ніе չ. *աններդաշնակ բառ, ճնգճնգոց լարաւոր նուագարանի վերայ. ты дерёшь у́ши свои́мъ г—іемъ; -до́цъ, дца́ տ. *Ոց.* ածող (լարաւոր նուագարանի վերայ):

Гуджи́рный ած. աւշանի (ոգայի). -джи́ръ տ. *Սրբ.* աւշան (ոգա). *հմմ.* Глаубе́рова соль.

Гуде́ла տ. -де́льщикъ տ. *աններդաշնակ կերպով ածող, ՙճնգճնգացնող՝ (լարաւոր նուագարանի վերայ). -де́ть (-жу́ -дя́тъ) չ. լարաւոր նուագարանի վերայ ածել. ստհ. աններդաշնակ կերպով ածել, նուագել, ՙճնգճնգացնել՝. -дове́нь, ве́ни ի. *ռմկ.* սաստիկ, անընդհատ զօղանջիւն,

զօղանջող, խուլ, խուժամուժ աղմուկ, ժխոր։

Гу́докъ, дкá գ. -дóчекъ, чка նուզ. 1, գուդօկ (նաւակի նուագարան մի). игрáть на гудкé; 2, մեծ շչակ (свистóкъ) գործարաններում, որ գիլ ձայնով բանուորներին գործի սկիզբն և վերջը յայտնում է. -дóчникъ ա. гудóкъ-ի վերայ ածող, երգող. -дóчный ած. գուդօկի. г. смычóкъ, звукъ.

Гуду́ տ. Густи́.

Гудъ ա. տ. Гудéніе; подъ одúнъ г. միաձայն, ներդաշնակ կերպով. -дьбá ի. гудóкъ կերպ, նուագշնակ կերպով. -дьбá ի. гудóкъ խաղալը, ածելը. Տնգ. ռամ. խաղ լարաւոր (ածիքը) նուագարանի վերայ. -дéніе շ. 1, զօղանջիւն, զօղանջում. г. кóлокола; г. насѣкóмыхъ միջատների բզզոց, ձայն. 2, Տնգ. երաժշտութիւն. -дѣть (-жу́ -дя́ть) շ. զօղանջել. колоколá гудя́тъ; пчёлы гудя́тъ մեղուները բզզում են։

Гужевóй ած. 1, օղակի, շրջանակի. г. ремéнь, г—áя верёвка շրջան, օղակ շինած փոկ, թոկ. г. путь պղպջայ. 2, սայլով բերած. г. товáръ.

Гужеѣдъ ա. Նխտ. ալիկոր կապապան կամ ձիապան. -жикъ Նւզ. տ. Гужъ; -жúще ա. յւեւ. խոշոր հաստ, մեծ պարան, ճոպան. -жóвка ի. -жóвникъ ա. կաշւ մէջքի ժապէ, որից հաստ օղակներ (гужъ 2) են հիւսում. -жóнъ, жкá տ. Гу́жикъ.

Гужъ, á ա. 1, հաստ թոկ, պարան և կամ հաստ փոկ. 2, հաստ փոկից, կամ թոկից և կամ ծառի կեղևից հիւսած օղակ, որ դանդաղն գործածութիւն ունի։ Гужóмъ Ն. 1, սայլով, ցամաքով. 2, շարքով, սայլը սայլի յետևից։

Гу́за 1, ի. Տնգ. կնճիռ, խորշոմ, ծալք. 2. հոր. ռմկ. դանդաղկոտ, ծոյլ, յոյլ, 'բօշ', անյաւոյլի ամն. -занье շ. ռմկ. յապաղում, ուշանալը. -зать շ. ռմկ. դանդաղ շարժուել, 'թամբալութիւն' անել, յապաղել. пóлно г.. дѣлай провóрнѣе; -ся շ. съ чѣмъ ռմկ. երկար, ապարդիւն կերպով մի բանով զբաղել, պատռտել, մի բանի վերայ ժամանակ կորցնել, 'մալ անել'։

Гу́зённый ած. յետոյքի. г—ая кишкá; -зица տ. Трясогу́зка; -зна ի. 1, մի բանի յատակը, տակը, յետևի կողմը. 2, ձեռքի յետևի օղակը. 3, թռչունի յետոյքը, 'պոչը', որի մէջ թաղուած են պոչի փետուրները. 4, ձուկ հաստ ծայրը. 5, տպգր. տառաձողիկի ստորին ծայրը, որի վերայ ձուլած է տառը։

Гузлó շ. խեձի ներքևի ծայրը, կոթը, 'դըքը'։ Гу́зно շ. ռմկ. 1, յետոյք (մարդու և կենդանիների). 2, տ. Гузлó, Гузó.

Гузó տ. Гузлó; -зовка ի. ճկլոյէ շուայի ներքևի հաստ բոլորքը. -зовъ ա. зовьё շ. տ. Гузлó.

Гузу́нъ, á ա. -зу́нья ի. ռմկ. տ. Гу́за 2.

Гузъ ա. ռմկ. տ. Гузлó. [բառուգակը (Թուչ.)]։

Гу́йка ի. Կնդ. Columbus, բաշուար մեծ խոզ. Гу́канье շ. խաղալ ձայն հանելը։

Гу́каръ ա. (հոլ.) երկկայմ բեռնակիր նաւ մի։

Гу́кать, -кнуть շ. ռմկ. խաղալ ձայն հանել. совá гу́каетъ; сидú, не гу́кни! (не гу́кай!) սուս կացիր, ոչ մի ձայն չհանես։

Гукъ ա. ռմկ. 1, խուլ, խաղալ ձայն. г. совы́; 2, տ. Волы́нка և Кóбза.

Гулéбщикъ ա. 1, նախրապան, տաւարարած. 2, տ. Лóвчій; 3, (Սիբիրում) քարայծի որսորդ։

Гулевóй ած. աշխատանքից ազատ, պրձակ. г. день; г—áя кóмната սենեակ, ուր երեխաները խաղում են. г. скотъ նախիր, (ոչ լծկան) տաւարները, տաւար. г—áя корóва ոչ ծածուած կով. г. ребёнокъ աղջկնի կենակցութիւնից ծնուած երեխայ։

Гу́лёнъ, á ա. ռմկ. քէֆ, կերուխում, խրախճանութիւն. -лёнушка հոր. ռմկ. պարապ-պորտ մեծ ենող, պատարկապորտ անձ։ -лéна հոր. ռմկ. 1, պարապ-պորտ շրջող, քամի կուլ տուող, պատրեկապորտ անձ. զրօսանքութեան սիրահար, կին, աղջիկ. 2, նախիր, (ոչ լծկան) տաւարները. 3, բս. Solanum tuberosum, տեսակ կարտոֆիլներ (պատատէս, գետնախնձոր մորթ). -лёнокъ ա. ռմկ. — гулевóй ребёнокъ (տ. Гулевóй).

Гу́ленька ա. փոքր. պալուճակ, տղանի ճամփ։

Гу́ли, 1 гу́ли, ей ի. յ. ռմկ. 1, զրօսանք, զբօսնութիւն. гу́ли, гу́ли, чтобъ въ лáпти не обу́ли (առծ.) քամի կուլ տուող, գզուշացիր, որ տրեխներ չհագնես. II. гу́ли! Ձ. աղաւ, մանչիկ։

Гу́ливать տ. Гуля́ть; -лить (-лю -лятъ) 1, շ. (մանկան մասին) ծիծաղել, աշխուժանալ, խայտալ. дитя́ начинáетъ г.; 2, շ. մանկանը զբաղել, փայփայել, փաղաքշել, ծիծաղեցնել, հրճուեցնել, զուարճացնել։

Гули́нный ած. վարդաղայի, հմմ. Гуля́фный.

Гу́лкій ած. 1, ձայնը, հնչիւնը բարձր անդրադարձնող, հնչաւութեամբ արձագանք տուող. г—ое мѣсто; 2, մեծաձայն, վշշան, գզրգիւն արձակող։

Гу́ливость ի. զրօսասիրութիւն. -ли́вый ած. 1, զրօսաէր, զրօսանք, պարապութիւն սիրող. 2, զրօսասիրութեան, -սիրական։

Гулъ ա. հեռուից եկող խուլ ձայն. բամբիւն, դղրդիւն, թնդիւն, արա. г. подзéмныхъ удáровъ ստորերկրեայ հարուածների ձայն. г. орýдій; «ругáтельства, крúки, стóны сливáлись въ одúнъ óбщій г.». [բոռ]։

Гуль гуль Ձ. ճու ճու (տուամ են աղաւնիին-

Гульбá ի. երկար զրօսանք, պարապութիւն. խրախութիւն, քէֆ. -(гу́ль)бúще շ. զրօսավայր։

Гу́льденъ ա. գուլդէն (աւստրիական և հոլանդական արծաթէ դահեկան, մօտ 80 կոպ. արժ.)։

Гу́льна ի. ռմկ. Նւզ. պտուկի ուռեցք, ելունդ, կոծիծ. բշտիկ։ [կայմ նաւ մի]։

Гулькъ ա. (հոլ.) ծովգ. հուլ'կ (պատիկ միա-

Гульли́вость, -вый տ. Гули́вость, -ли́вый.

Гу́льникъ ա. բս. Trapa natans, ջրընկոյզ, եղջերաւոր շագանակ։

Гульнóй, -ный ած. ազատ, արձակ, պարապ, տօն. г—áя недѣ́ля; -нýть շ. ռմկ. լաւ 'դօշէ', ազատի խմել, հարբել. -ня́ ի. անձնարձակ խրախուութիւն, քէֆ, կերուխում.

Гу́льфикъ ա. (հոլ.) Տնգ. բաչառանք, դասա անդրավարտիքի առջևի կողմից։

Гулю́ Ձ. գէճ, բանիր, եւր եմ (տուամ են աղաւնիակ խաղալիս). -лю́ванье շ. աղաւնեակով խաղալը. -лю́вать շ. ռմկ. աղաւնեակով խաղալ. -(гу́)лючки, чекъ ի. յ. աղաւնեակ, տ. Жму́рки.

Гу́люшки յ. ռնկ. փոքր. աղաւնեակ, աղաւնեակն. -ая ի. 1, ուռեցք, ելունդ, բշտիկ, կոլոլ. 2, աղաւնի (гуль гуль ձայնելուց)։

Гуля́вица ի. բս. Achillea millefolium, հազարատերևուկ. -вникъ ա. 1, բս. Nasturtium officinale, հասարակ ջրկոտեմ։

Гуля́вый ած. զրօսասէր, զուարճասէր։

Гуля́й ա. Տնգ. փայտեայ շարժուն (անիւներով

կամ զբօսանքների վերայ յօրինած) սերոց, սե-րեւութիւն։

Гулянка *հոգ.* 1, զբօսանք, զբօսանել, քէֆ, խրախճանութիւն անելը սեր. 2,* գնալը, շրջելը, զո-ւարճանալ սեր. -лянщикъ *ա.* -лянщица *ի.* կանչ. ա, զբօսնող, բ, զբօսանքի սեր, կին։

Гуля́ніе *չ.* 1, զբօսնելը, 'բօլթա տալը'. -ля́нка *ի.* (միայն *յ.* гуля́нки) 1, պարապ, ազատ, դրժան ժամեր, ժամանակ. исполнить, дѣлать что на гуля́нкахъ; 2, զբօսանք, քէֆ, խնճոյք, խրա-խճանութիւն. 3, պարտիզի զբօսարան (бесѣдка); -ля́нье *չ.* 1, *ա.* Гуля́ніе; 2, զբօսահանդէս. пéр-ваго мáя бывáетъ г. въ Екатеринго́фѣ; я его́ видѣ́лъ на гуля́ньѣ.

Гуля́ть, отг—, *չ.* 1, զբօսնել, ճեմել, ման գալ, 'բօլթա տալ', ման գալ. г. въ саду́,— по у́ли-цамъ; 2,* պարապ-պարապ, անգործ անցկացնել ժամանակ անցկացնել. до́лго ли тебѣ́ г.? порá при-няться за дѣ́ло; 3, (гульну́ть, отгуля́ть) *ժամա-նակը զբօսանքով, խրախճանութեամբ անցկացնել. գնալ, շրջելը, գնալը կառքը վարել. онъ не пья́-ница, не воръ, то́лько гуля́етъ; я ужъ своё от-гуля́лъ; 4, շրջանել, հանգիստ մնալ. мéльница гуля́етъ չաղացը չէ բանում. полосá земли́ гу-ля́етъ արտնտեղը չէ ցանած. мы тепéрь гуля́емъ մենք այժմ պարապմունքից ազատ ենք. 5, *առհ.* շրջել, ման գալ, թափառել. -ля́ться 1, *անդր.* (обт—) ցուլ գալ, զուգաւորուել (կենդանիների մասին). корóва обгуля́лась; 2, *դէմք.* ձգտել, ցան-կանալ զբօսնել, առանձնացած լինել զբօսնե-լու. сего́дня мнѣ́ что-то не гуля́ется.

Гуля́фный *ած.* վարդով ջրած, քաշած. г—ая водá վարդաջուր. -ля́фъ *ա.* *բս.* Rosa canina, մասրի, մասրենի (շնավարդ).

Гуля́щій, -щій *ած.* 1, պարապ, պարապ-պարապ, անգործ-անգործ. г. рабо́тникъ; г—ая жéнщина անպարկեշտ, գոփ կին. 2, ազատ, պարապ, զբօ-սանքի. г. день; 3, гуля́щіе лю́ди *հնց.* 'ժամաւոր ժամանակ' (որոնք հողից և արտերից զուրկ լի-նելով, միևնոյն ժամանակ և հարկերից ու տուր-քերից ազատ էին)։

Гуманиза́ція *ի.* մարդասիրական, մեղմ ձև տա-լը. г. войны́; -ни́змъ *ա.* հումանիզմ. -нисти́че-скій *ած.* հումանիստական. -ни́стъ *ա.* (*լտ.*) (*յոքն.* *յ.* г—ты) հումանիստներ (վերածնութեան դա-րում գործիչներ, գրականներ, որոնք մարդուս կրթութիւնն և քաղաքակրթութիւնը հիմնելով դասական հեղինակների երկասիրութիւնների վերայ, [illegible] [illegible] զարգացրին)։

Гуманита́рный *ած.* (фр.) մարդասիրական, մար-դասէր, մարդաշահ. г—ыя учрежде́нія; -нность *ի.* մարդասիրութիւն, գթասիրութիւն. -нный *ած.* (*լտ.*) մարդասէր, գթոտ. г—ое обращéніе съ кѣмъ; гума́нныя дисципли́ны դասական հեղինակների երկասիրերի վերայ հիմնուած ուսումնասիրութիւններ, հումանիզմներ։

Гумённикъ *ա.* 1, *կնդ.* Anser segetum, վայ-րենի սագ. 2, գիւղացիների տեղ կալի տէրն. 3, կալապահ. -мённый *ած.* կալի. կալի շուրջը պա-տող. г—ыя пти́цы; -мéнце, -менцó *չ.* 1, *հնց.* *եկղ.* դատարկ կալ, կալակ. 2, կաթոլիկ հոգևո-րականի գագաթի վերայ խուզած տեղ. *առհ.* գա-գաթ, կատար. гумéнце попо́во *բս.* Leon-todon taraxacum, կաթնախոտ (խատուտ, խը-տուտիկ, կաթնուկ ?). -мéнщикъ *ա.* կալուոր։

Гу́мкать *ա.* Гы́мкать.

Гу́мми *ի.* *անհ.* խէժ, ձեթին. гу́мми-ара́-бикъ արաբական խէժ. -мигу́товый *ած.* դեղին ձեթի. г. цвѣтъ վառ դեղին գոյն. г—ая крáс-ка դեղին ձեթից շինած ջրային ներկ. -мигу́тъ *ա.* 1, *բս.* Garcinia Morella, հնդիկ ձեթածառ. 2, դեղին ձեթը, բաղադրած, որ գործ է ածուած թէ իբրև մաքրողական (լուծողական) և թէ նը-կարչութեան մէջ. -миля́къ *ա.* խէժային լայրը, որից գմուռ (կնդրուկ) և այլ բաներ են պատ-րաստում. -миля́стикъ *ա.* (*լտ.*) ձեթին, ձեթին (սոսնձական)։

Гуммо́зный плáстырь *դեղ.* խէժային բաղա-դրութիւններ պարունակող կպչուն պղնձա-նի, 'մելամ'։

Гумно́ *չ.* (*յ.* гу́мна -менъ; *ներքոյե.* на гум-нáхъ) կալ. *գեղ.* հնձած հացահատիկներ պա-

Гу́мны *ա.* *յ.* պատմ. հոներ։ [հեստարան։

Гуньба́ *ի.* *բս.* *ա.* Melilotus coerulea, կապու-տան (մելքոծուծ). *բ,* Pulmonaria officinalis, հաստուկ թոքախոտ. 2, *բժ.* մի տեսակ բերանա-ցաւ կաթնակեր մանուկների, բերբոմախտ։

Гу́нька *ի.* *փոքր.* *ռմկ.* մի տեսակ պատմուճան։

Гу́ня *ի.* *հնց.* պատմուճան, վերնաշապիկ, շու-խայ. *Վանտուկ.* *նաև* շալակ. *ռմկ.* հնոտի, ցնցոտի, հնացած, մաշուած շոր. надѣ́ть гу́ню, ходи́ть въ гу́нѣ.

Гуня́веньій *ած.* մաստմ ճաղատ, հերաթափ. -ня́вый *ած.* հիւանդութիւնից ճաղատ գարձած, հերաթափ, կնտակ. г—ая шерсть у ко́шки, соба́ки քաստ կատուի, շան մազ (որ տեղ-տեղ թափուած, տեղ-տեղ էլ խճճուած է)։

Гуня́вѣть, ог—, пог—, *չ.* կնտանալ, ճաղատ դառնալ, 'քաչալանալ', գլխի մազերից զրկուել (հիւանդութիւնից)։

Гурда́ *ի.* *կովկ.* խիստ լարքի, հին սուսեր մի։

Гу́рія *ի.* (պարս.) 1, հուրի (մահմեդական հաւատա-ցած դրախտի անմահ աղջիկները, որոնք պար-գևելու են ճշմարիտ հաւատացեալներին ծառայել). 2. *կովկ.* *և հնց.* գեղանի աղջիկ։ [зёрна.

Гурми́тскій, -ми́ценій жéмчугъ *ա.* Бурми́тскія

Гу́ртикъ *նուզ.* Гуртъ II; -тáльный *ած.* 1, դրա-մի բոլորքը, կողքը կտրելու. г. станóкъ; 2, դր-ամի բոլորքը կտրող, յօրինող. г. мáстеръ; -тáль-щикъ *ա.* դրամի բոլորքը, կողքը կտրող, յօրի-նող արհեստաւոր. -ти́ть (-чу́ -ти́ть), ог—, *ն.* դր-ամի, դահեկանի կողքը կտրել, յօրինել։

Гуртово́й *ած.* 1, [չոլերոյ քշւող] հօտի, նախիրի, խմբի. г. погóнщикъ, г—ая собáка; 2, խմբովին, միանգամից ամբողջ, ծախուող. г—ые товáры; гуртовы́мъ дѣ́ломъ միասին, միաբանու-թեամբ. -товщи́къ, á *ա.* 1, մեծաքանակ տաւարք-ների վաճառական. 2, նախրապան, տաւարա-րած, ոչխարարած, 'չոբան'. -(гу́р)то́мъ *մ.* *ա.* Гуртъ 1; -топрáвъ *ա.* *ռմկ.* տաւար նախրապան, տաւարարած, ոչխարարած, 'չոբան'։

Гуртъ *ա.* 1, гуртъ, á (*ռնգլօսաքս.*) չոլերոյ քշ-ւող, վաճառելի հօտ, նախիր, ոչխար, տաւար և այլն. гурты́ воло́въ; гу́ртомъ *մ.* 1, մեծ քանա-կութեամբ, միասին, միանգամից (ոչ մաս-մաս). купéцъ про́далъ товáръ г.; гуртóмъ дешéвле; 2, խմբովին, բոլորն էլ միասին. мы пошли́ г.; II. гуртъ, а (գերմ.) 1, դրամի, դահեկանի կողքը, եզրը, բոլորքը. г. глáдкій հարթ, ատամնաւոր, բազդութեան կողք, եզր, բոլորք. 2, գանձերի

պատուհաններէ բոլորը քաշած շղթայազ (փայ-տէ շերտ), շղթանակ։

Гур|чéніе չ. գլտոր կողք, բոլորը կտրելը, շի-նելը, յօրինելը. -чёный ած. կողք, բոլորը կտր-ած, շինած, յօրինած. г—ая монéта.

Гурьбá ի. ռմկ. 1, ամբոխ, բազմութիւն, շարք. прошлá цѣлая г. нарóду; онѝ всегдá хóдятъ г—óю; 2, որս. բարակներէ, զամփռներէ վոհմակ։

Гу|сакóвый ած. արու սագի. г—ая перепóнка տ. Гусачи́ха; -сáкъ, á ա. 1, արու (որձ) սագ. ռմկ. *փնթփնթան, շարունակ տրտնջող մէկ. 2, կարտած կողքով ալիւր. 3, մորթած անասունի 'Չիգարը' (որ բաղկացած է խաշափողէն, թոքե-րէն, սրտէն և լերդէն). телячій г.; 4, Տնդ. ե-փոփի աղ շարքի գլխի ձևով։

Гу|сáрикъ Նւզ. և փաղաք. տ. Гусáръ; -сáрить (-рю -рятъ) չ. ռմկ. 1, իբր սրբութեամբ, կո-բովով պարծենալ, խիզախել, ճամարտակել. 2, Թղթխ. ուրիշի թղթերին նայել։

Гусáрия ի. սագանոց, սագերի բուն, զոմ։

Гу|сáрскій ած. հուսարի, -րական. г. мундúръ, г. полкъ; -сáрчикъ Նւզ. և փաղաք. -сáръ ա. (յզ. սեռկ. гусáръ և -ровъ) (մաջա.) հուսար. 1, թե-թևաշարժ հեծեալ. ձիաւոր զօրակոն մաջառա-կան հեծելազնդի տարազով. служи́ть въ г—ахъ; 2, հուսարական տարազով հագնուած ծառայ, սպասաւոր. 3, ռաւրոցկ. Տնդ. *քթախոտով լեց-րած թղթի կտոր։

Гусáрь, я́ ա. ռմկ. հաւաբոյծ, սագապահ. г у с а-р и́, -рéй յ. տ. Гусáтникъ 3. [ծանրը։

Гуса|чи́на, -чи́ха ի. կզմխ. Diaphragma. սառ-

Гу|сáчникъ ա. 1, սագահաւերի սիրահար մէկ. 2, Չիգարներ. լերդ ու թոքեր (տ. гусáкъ 3) ծա-խող. -сáчный ած. սագի, սագա—. -севóй ած. սագի, սագա—. г. путь նեղ. անձուկ ճանա-պարհ, կածան, որով միմեանց յետևից շարուած են անցնում. г—áя лóшадь սայլաշարքի առջե-ւից լծած ձի։

Гусёнъ, ська́ ա. 1, Նւզ. սագիկ, սագուկ. 2, տ. Гуса́къ 3; 3, սագախաղ. 4, Ճրտրպ. գրուագ, յօրինուածք մի սագի ձևին նման։ Г у с ь-к о́ м ъ Տ. տ. Гу́семъ.

Гу|сéлышки, шекъ, -сельки, лекъ Նւզ. և փաղաք. տ. Гу́сли; -сельникъ ա. քնարագործ. -сельный ա. քնարի. г—ыя стру́ны; -сельщикъ տ. Гу́сель-

Гу́семъ Տ. տ. Гусь. [никъ.

Гу́се|ница ի. 1, թրթուր. 2, բս. Potentilla anserina, սագ մատնունի. -ничка ի. Նւզ. պըս-տիկ թրթուր. -ничный ած. թրթուրի, -րային։

Гу|сёнокъ, нка (յ. гуся́та, ся́тъ), -сёнышъ ա. սագի ձագ, սագի ճուտ. -сепролётъ տ. Гуся́т-никъ 3; -сечная игра̀ տ. Гусёкъ 3; -синéцъ, нца́ ա. բս. Vicia cracca, արտիճ, թռչնոց վիկ։

Гу|си́ница ի. բս. ա, Orobus vernus, գարնա-նական քիմամ. բ, տ. Гу́сеница 2; -си́никъ ա. բս. Achillea millefolium, հազարատերևուկ։

Гуси́ный ած. սագի, սագա—, սագային. г—ое перó; г. крикъ; г—ая пáмять վատ, թոյլ յիշո-ղութիւն. г. п у т ь ռմկ. յարդգող. г—ы я л á п к и կնճիռներ, խորշոմներ քունքերի վե-րայ (մեզ պառաւ կանանց). г—ая кóжа ցրտ-ից, նեարդային գրգռումներից կարմրած և փուշ փուշ դարձած մարմնի մորթը. г—а я л á п а ռզմ. ակտնի պատիկ ճիւղաւորութիւն. г—а я лáпка, — ногá բս. ա, Chenopodium, սագա-

թաթ, սիրիկ. բ, Alchemilla vulgaris, հասա-րակ զայլաթաթ. г—ая пáжить տ. Гу́сеница 2.

Гу|ситскій ած. հուսիտեան. г—ія вóйны; -си́-ты ա. յ. պատմ. հուսիտներ։

Гу́с|ли ի. յ. (յզ. սեռկ. гу́слей և -сель) քնար (ժողովրդական նուագարան մի). игрáть на гу́-сляхъ; -ли́стъ ա. քնարածու. -ли́рить (-рю -рятъ) չ. քնարի վերայ ածել, խաղալ. տաճ. ածել, նուագել, երգել, ուրախանալ. -ли́рный ած. քնարածուի. -ли́ръ, а և а́ ա. 1, քնարին նուագակցող, ձայնակցող. 2, Гусли́стъ.

Гу́|снуть չ. ռմկ. տ. Густѣ́ть; молокó квáсит-ся, такъ гу́снетъ; -стéль ի. թանձր, խիտ հե-ղուկ. -стéнекъ, нька, о ած. փոքր ինչ խիտ, թանձր. -стерá ի. I. (գերմ.) կարձատուտ ձա-ձանը. II. խիտ թանձր, խիտ, 'գալին' անտառ, 'մէշայ' -стёхонекъ, -стёшенекъ, нька, о ած. բո-լորովին խիտ, թանձր։

Гу|сти́ (-дý -дýтъ) չ. 1, Տնդ. քնարի (гу́сли) կամ ուրիշ նուագարանի վերայ ածել, խաղալ. 2, տ. Гудѣ́ть; дождь гудётъ; рýки *гудýтъ ձեռ-քերս մրմռում են։

Гу|сти́льный ած. թանձրացնող, -ցնելու, խը-տացնող, -ցնելու. -сти́льня ի. արւեստ. խտա-րան (շաքարի գործարաններում տեղ, ուր ճա-կընդեղի հիւթը եփում և խտացնում է)։

Густи́ть (-щý -сти́тъ) ն. 1, թանձրացնել, խը-տացնել. эта пи́ща густи́тъ крóвь; 2, արւեստ. շաքարի շարապները խտացնել, թանձրացնել (գոլորշիացնելով). -ся անդր. խտանալ, թան-ձրանալ. отъ этого кровь густи́тся.

Гу|стиякóвыя зáросли թանձր, խիտ, 'գալին', թփուտ, մացառ. -стя́къ, á ա. խիտ, թանձր, 'գալին', անանցանելի անտառուտ, անտառ խորք. -сто Տ. տ. Густóй.

Густо|брóвый ած. խիտ, թանձր յօնքերով. -вá-тый ած. փոքր ինչ խիտ, թանձր. -верши́нный ած. բանաս. խտակատար, թանձրագագաթ, սա-գարթալից (ծառ). -влáсый, -волóсый ած. բանաս. խտահեր, թանձրահեր, խիտ, 'գալին' մազե-րով. -гла́вый ած. բանաս. խտագագաթ, սերկ-ևաշատ. г. дубъ; -голóсый ած. հաստ. բամբ ձայ-նով. -гри́вый ած. բանաս. խտաբաշ. г. конь.

Густóй (-стъ -стá, о; բաղդա. гу́ще և ռմկ. густѣ́е) 1, թաւ, խիտ, թանձր, 'գալին'. г. лѣсъ; г—áя травá; г—ые вóлосы; г—áя ко-крóта թանձր խաւար. г. дымъ, паръ; г—óе мо-локó; г—ыя сли́вки թանձր կաթ, սերուցան. густáя простоквáша կարթ մածուն. г—ы́я облакá թաւալ ամպեր. 2, (ձայնի մասին) հաստ, բամբ. հաւմկաւ, քաղցրահնչիւն (հակառ. տ. Тóнкій, Жи́дкій); 3, զօրեղ, հզօր, ծանրաշխոյժ։ —Въ густýю տ. Вгустýю. Г у́ с т о Տ. խիտ, խտաշէս. թանձր. травá растётъ здѣсь гу́сто; кáша заварéна г.; то гу́сто, то пу́сто (առած.) երբեմն շատ է լինում, երբեմն ոչինչ։

Густо|кудря́вый ած. բանաս. քաջագանգուր, թանձրագանգուր. -ли́ственный ած. խտատերև, խտատերևութ. -псóвая собáка խտամազ սուսե-կան զամփռ. -растýщій ած. խտութեամբ աճող, խիտ, թանձր, 'գալին'. г. лѣсъ.

Гу́|стость, -стотá ի. խտութիւն, թանձրութիւն. гу́стость шéрсти; густотá сли́вокъ, — вóздуха; -сты́ня ի. Տնդ. և ռմկ. խիտ, թանձր, 'գալին' ան-տառ. -сты́шъ, á ա. ռմկ. թանձր բան, սպասքի տակը. -стѣ́е բաղդա. տ. Густóй.

Густѣть, заг—, ог—, չ. խտանալ, թանձրանալ. кровь густѣетъ; облака́ густѣютъ.

Гу́сыня ի. մարի սագ. -сь ա. (յ. гу́си -се́й) 1, կեն. Anser, սագ. г. сѣрый, Ans. cinereus, վայրենի սագ. г. кра́сный, Phoenicopterus, կարմրաթև սագ. какъ съ гу́ся вода́ (առծ.) երեսը ջրինդ էր, չ'ազդեց (հետը պատահած անախորժ բանը). хорошъ *гусь, како́въ *гусь! հեգն. ինչ պարզամիտն է եղել. *г. ла́пчатый հեգն. մի ուրիշ տեսակ մարդ, 'խաժ', խմաստակ, պղերդ ամե, որրեկայ. 2, տ. Гуса́къ 3; 3, Սիբ. ինքնաեկերակոն զգեստ մի (самоѣдская одѐжда) եղջերուի մորթուց. 4, տսաղ. հիւսիսային համաստեղութիւն մի: Гу́си յ. 1, թռչէկ մաշ գոլուց, ցեխից կյն աջերի վերայ առաջացած պատառածքներ, վէրքեր. 2, ցրտից և այլ պատահարներից կարմրած և գուրս ուսած մեղքը մորթի վերայ (համ. Гуси́ная ко́жа); 3, մանկական խաղալիք մի: Гу́семъ մ. միմեանց յետևից, շարանով, 'չէրգարով', 'չէրգաշ-չէրգայ'. -сьно́мъ մ. տ. Гусёкъ.

Гусе́, ся́ти չ. հնգ. տ. Гусёнокъ.

Гусе́нка ի. երկար, ծածկոյթով բարկանօտ մի (ба́рка) Օկա և Ցնա գետերի վերայ. -щикъ ա. գուսեանկավարծ կամ գուսեանկատէր. գուսեանկայի մշակ, բանուոր:

Гусо́тница ի. -со́тнина փոքր. ատոք մի. -со́тникъ ա. 1, սոզարած. սոզափաճառ. 2, կեն. Astur palumbarius, բազէ. 3, ժողովրդ. 15-ի ատավագներից (որը սազեր են մորթում, բայց վաղը սագերը թողում զնում են). -со́тница ի. սազարած, սագեր պահող կինարմատ. -со́тничать չ. սազարածութեամբ պարապուել. -со́тничій, чья, чье ած. սազարածի, սազավաճառի. -со́тня ի. սազարան, սազանոց. -сі́чій, чья, чье տ. Гуси́ный.

Гутто́ра հոր. ռմկ. տաղ, խօսք, պատմող, վերջոյց անող այր, կին. -(гу́)то́рить (-рю -ря́тъ) ն. և չ. ռմկ. տալ, խօսել, պատմել, վերջոյց անել (բարեկամաբար). -то́ръ ա. ռմկ. բարեկամական խօսակցութիւն, զրոյց:

Гуттапе́рча ի. գուտտապերչա. -чевый ած. գուտտապերչայի(ց). г. мя́чикъ; г—ая тру́бочка.

Гутъ ա. (անգլ.) գուտ (նիւթ, որ ստանում են մետաղի որդից, ձգելով նորան երկու մատի այն ծամանակ, երբ նա պատրաստուում է մետաքս քաշել. այս նիւթից է շինուում անձնորսների կարթաթելը (леса́).

Гу́ща ի. 1, որ և է թանձր, խիտ բան. որ և է բանի (հեղուկեղէնի) տակը, գիրտը, մրուրը. корми́ть дома́шнихъ птицъ гу́щею; 2, ռմկ. թանձր սպառ, ձաւար, ապուր մի, որ ուտում են նավակալքին. 3, խնճոյք, որ տալիս են նավակալքին, երբ նոր բնակարան են տեղափոխուում. 4, անտառի, խառնարդի կին թանձր, խիտ, 'զայլին' մասը, թանձր թփուտ, մացառ. 5, ամբոխ, խուժան. -ща́нъ, а ա. տ. Гу́ща 4; -щани́къ, а ա. գերատուրան, աման, տաշտ, չան, որի մէջ թանձր հեղուկ են տնում. -щано́й ած. թանձր հեղուկեղէն պահելու. г. чанъ, я́щикъ; г—а́я ка́дка; -ще բաղդտ. տ. Густо́й.

Гущеѣ́ды ա. յ. հեգն. նավակալքի (համ. Гу́ща 2); -щина́ ի. 1, տ. Густота́; 2, տ. Гу́ща 4.

Гуя́ва ի. բս. Psidium, գոյաւենի կամ հնդկաստանձ և իւր պտուղը:

Гы́мнать չ, յըմ, յըմ (гмъ, гмъ) անել, յըմյըմալով խօսել. «да ты не гы́мкай, а говори, су́дарь, дѣло».

Гюсъ ա. (հոլ.) ծովգ. դիւս (դրօշակ մի): Гю́съ-што́къ դիւսի ձողը:

Гяу́ръ ա. (թուրք.) Նխտ. գաւուր, անհաւատ, այլակրօն, այլազգի:

Д.

Д, д ռուսաց այբբենի հինգերորդ տառը: Ձայնաւոր (голосово́й) բաղաձայն է և հնչուում է ինչպէս հայոց դ տառը: Սակայն բառերի վերջում և ձայնաւորներից առաջ (передъ безголо́сными: п, т, к, с, ф, х, ц, ч, ш) թէպէտ և ձայնաւորով արտասանուում է ինչպէս т, օր. годъ (-тъ), радъ (-тъ), надъ тобо́й (натъ тобо́й, бу́дка (бут—), предста́вить (претст—) և այլն:

Да I. մղձ. (երբեմն կրկնուում է. да, да կամ да, да, да, երբեմն էլ да-съ) այո, հա. зналъ ли ты объ э́томъ? Да, зналъ; вино́венъ ли подсуди́мый? Да, вино́венъ; II. չ. 1, եկ. սլ. թող. да бу́детъ свѣтъ; да бу́детъ во́ля Госпо́дня; 2, բայց, սակայն, այլ. я пришёлъ бы, да меня́ задержа́ли; 3, դէհ, բաւ է, բաւական է. да переста́ньте! да замолчи́те! 4, և. два да два четы́ре. — Да и то́лько միայն, ուրիշ ոչինչ. смѣётся да и то́лько; пла́четъ, болта́етъ, кричи́тъ да и то́лько.

Даба́ ի. դաբա (բամբակէ զործուածք մի ստորարար կապոյտ գոյնով). -бо́вый ած. դաբայի(ց). д—ая руба́шка.

Да́бы չ. որպէս զի, նորա համար, որ:

Дава́лецъ, льца ա. -лица ի. մշակին պատուիրատու, մշակին գնորդ, մշակին 'մուշտարի' այր, կին. -льщикъ ա. 1, (дава́льщица ի.) ատկաւորող, ատկաւորութիւն անող այր, կին. д—ковъ было мно́го, а де́негъ никто изъ рукъ не вы́пустилъ; 2, բանուոր (փոխաթապարծութեան). -(да́-)ный բյ. ած. նախորոք տուած, սահմանուած. прода́ть това́ръ за д—ую цѣ́ну.

Давану́ть սկւ. զործծ. տ. Давну́ть.

Дава́ть (даю́ -ю́тъ; հրամ. дава́й, -те) ն. 1, տալ, շնորհել. д. де́ньги взаймы́, въ долгъ, въ ссу́ду; д. уро́ки դասեր տալ, ասանդել. дать ходъ проше́нію, бума́гѣ, дѣ́лу խնդրքին, թղթին, գործին ընթացք տալ. д. ходъ кому́ մէկին պաշտօնի մէջ առաջացնել. д. себя́ въ оби́ду չկարենալ իւր իրաւունքները պաշտպանել, վիրաւորանք կրել. да́йте доро́гу ճանապարհ տուէք. дать во́лю ա, ազատութիւն տալ. բ, թոյլ տալ. дать во́лю рука́мъ բռնցքի ոյժին դիմել. языко́мъ болта́й, а рука́мъ во́ли не дава́й (առծ.). дать сраже́ніе ճակատամարտ տալ.

дать представле́ніе ներկայացում տալ. что́ даю́тъ сего́дня въ теа́трѣ ի՞նչ են ներկայացնում այսօր թատրոնում. 2, թողնել, թոյլ տալ, թոյլատրել. да́йте мнѣ договори́ть; я не дамъ смѣя́ться надъ собо́ю; дать знать տեղեկացնել, հաղորդել. дава́й, дава́йте (անորոշ եղանակի հետ) եկ, եկէք, դէհ. дава́й бѣ́гать; дава́йте игра́ть въ ка́рты; ему́ веля́тъ заня́ться, а онъ дава́й игра́ть — բայց նա սկսեց խաղալ. дава́й Богъ но́ги ‘դակ տուեց’, ‘կծիկը դրեց’. ни дать ни взять ոչ աւել, ոչ պակաս, ճիշտ. -ва́ться, да́ться А, սեռք. 1, հպատակուել, հնազանդուել, թոյլ տալ. д. въ обма́нъ խաբուել. д. ди́ву ռմկ. զարմանալ, ապշել. 2, յաջողուել, վրայ գալ. гра́мота ему́ не даётся գրել կարդալը նորան վրայ չի գալիս. 3, խիստ գալ, համոզուել. Б, չէզ. տրուել, շնորհուել:

Да́веча ռմկ. -веча Տ. այսօր ետք, քիչ առաջ. -вешній ած. այսօր ետք կամ քիչ առաջ պատահած, եղած, տրած. д. разгово́ръ; д—ее замѣ́чаніе.

Давй́лка էգ. ընկոյզ ջարդելու գործիք. -ви́ло չ. մամուլ, մզիչ, սեղմիչ. -ви́льный ած. մզելու [ճմլելու գործածական]. д. чанъ; -ви́льня էգ. հնձան, խաղող մզելու տեղ:

Дави́ть (-влю́ -вятъ), да́вливать ն. 1, (зад—, разд—) սեղմել, սխմել, ճնշել, կոտրել, կոտրել. снѣгъ да́витъ кро́влю; կոխել, կոխկռտել, տրորել, ոտնատակ տալ, скака́ть безъ огля́дки и д. люде́й; изво́зчикъ задави́лъ переходи́вшаго черезъ у́лицу ма́льчика; 2, (прид—, зад—, давну́ть) սեղմել, սխմել. его́ крѣ́пко въ тѣснотѣ́ давну́ли; 3, (вы́д—) մզել, քամել, ճմլել. д. виногра́дъ, я́годы; *д. сокъ изъ наро́да ժողովրդի արիւնը ծծել, քամել. 4, (уд—) խեղդել. д. во́лка петлёю; д. насѣко́мыхъ միջատներ ջարդել. 5,* ճնշել, նեղացնել, խեղդել. меня́ во снѣ кошма́ръ дави́лъ; у меня́ да́витъ грудь կուրծքս ճնշւում, նեղանում է. -ви́ться 1, սեռք. (уд—, зад—) կախուել, խեղդուել (թոկով). скупо́й да́вится за полу́шку; 2, սեռք. (под—) чѣмъ խեղդուել (բկումը մնացած բանից). ребёнокъ да́вится: у него́ останови́лся въ го́рлѣ кусо́къ; подави́ться ко́стью; онъ да́вится, да ѣстъ ուտէ, ինչպէս ագահաբար է լափում. 3, սեռք. խռնուել. наро́дъ да́вится въ ворота́хъ; 4, չէզ. (разд—) ճմլուել, մզուել, ջարդուել. спѣ́лыя я́годы удо́бно да́вятся.

Да́вка էգ. 1, տ. Давле́ніе; 2, նեղութիւն, ճնշում (ժողովրդի խռնուելուց). на ры́нкѣ была́ больша́я д.; 3, ռեզանագործական մամուլ, սխմիչ մի. -вко́мъ Տ. սեղմելով, սխմելով, ճնշելով. не коло́ти, нажима́й д.; -вленика էգ. խեղդած կամ գազաններից կենդանու միս. -вле́ніе չ. սեղմում, սխմում, ճնշում. д. во́здуха; оказа́ть *д. на това́рищей ընկերների վերայ ճնշում գործել. под *д—іемъ обстоя́тельствъ հանգամանքներից ստիպուած, հարկադրուած. -вливать տ. Дави́ть.

Давне́нько Տ. բաւական երկար ժամանակ է, որ. վաղուց է, որ. -нёхонько, -нёшенько Տ. շատ առաջ, շատ ժամանակ է, որ: [ծակ եղն):

Давни́къ, а́ տ. սկւ. գործծ. սխմիչ (փայտ, լը-
Давне́шній ած. վաղուցուայ, վաղեմի, հին. д—ее дѣ́ло; д. прія́тель; -вній ած. հին, վաղեմի, առաջուայ, նախկին. առաջ եղած, պատահած, անցած-գնացած. э́то у насъ въ обыкнове́ніи съ д—ихъ времёнъ երկար ժամանակ է, որ այդ մեզ մօտ սովորական է. д—ее дѣ́ло.

Давно́ Տ. տ. Да́вный.

Давнопроше́дшій ած. վաղուց եղած, անցած. д—ее вре́мя քեր. գերանցեալ. -ность էգ. 1, երկարութիւն, երկարատեւութիւն. д. знако́мства; д. происше́ствія; 2, իրւբ. վաղեմնակատնութիւն. д. владе́нія, д. иско́вая, д. уголо́вная.

Давну́ть տ. Дави́ть 2.

Да́вный Հնց. տ. Да́вній. Д а в н о́ Տ. վաղուց, առաջուց, երկար ժամանակ է, որ. д а в н ы́ м ъ- д а в н о́ արդէն շատ վաղուց, շատ առաջ(ուց):

Да́вывать ռմկ. սկւ. գործծ. տ. Дава́ть.

Дава́жна էգ. խեղդիչ ախտակ (ողուէսի թոկորդի մէջ):

Дагерроти́пія էգ. Դագերեան պատկերահանութիւն. -ти́пный ած. դագերոտիպ, -տպութեան. д. портре́тъ; -ти́пъ տ. 1, դագերոտիպ պատկեր, լուսանկար. 2, տ. Дагерроти́пія.

Да́денъ, на, о ռմկ. (փոխնկ. данъ -на́, о) տուած, շնորհած. -да́мъ, -да́те, -да́тъ տ. Дать.

Да́же Տ. անգամ, մինչև անգամ:

Дазиме́тръ տ. (յն.) օդաչափ, օդի խտութիւ-

Да́ивать տ. Дои́ть. [նը չափելու գործիք:

Да́йнальщикъ տ. -нальщица էգ. առարտող, միշտ այն առող, շարունակ ուրիշի խօսքերը հաստատող այր, կին. -нанье չ. առարտութիւն, այո առելը, ուրիշի խօսքերը հաստատելը:

Да́кать, -кнуть չ. առարտել, այո ասելով ուրիշի բոլոր խօսքերը հաստատել:

Даксъ տ. (գերմ.) գորշուկը կամ կարճոտը շուն: Հմմ. Барсу́чка.

Дакти́ли́ческій ած. ռոտքնական. д. стихъ, д. разме́ръ; -тилiогра́фика էգ. (յն.) մատնանշագրութիւն. -тилiогра́фія էգ. (յն.) մատնախօսութիւն. -тилiо́тека էգ. (յն.) փորագրած ակնեւ քարերի հաւաքում. -тилоло́гія էգ. (յն.) մատնախօսութիւն, նշանացի խօսելու արուեստ (խուլ-համրերի). -тилоно́мія էգ. մատներով հաշուելու արուեստ:

Да́ктиль տ. տաղչփ. ոտքն (եռվանկանի տուն, որի առաջին վանկը երկար — շեշտուած — է. — ⏑ ⏑, օր. Лѣсъ былъ дремучій и | былъ уже полуночный | часъ.

Дала́й-лама́ տ. (մոնղ.) դալայ լամա (բուդդայական քահանայապետ, որ նստում է Տիբէթի մայրաքաղաքում և որն երկրպագում են իբրաստուածութիւն եւ սուրբ):

Дале́кій (-лёкъ -лека́ -лёко́; բաղդտ. да́лѣе, да́лѣ; եւ да́льше) ած. 1, հեռու, հեռաւոր. д—ія мѣста́; д. путь; д. полётъ; д—ое путеше́ствіе; онъ весьма́ далёкъ отъ намѣ́ренія вреди́ть вамъ; 2,* հեռատես, խելօք (յաճախ не բացասականով). онъ о́чень не *далёкъ նա առանձնապէս խելօք, կարճ միտք ունի. онъ не *далёкъ въ тако́й-то нау́кѣ նա հմուտ չէ այս ինչ գիտութեան մէջ. 3, հեռաւոր, թոյլ. э́тотъ портре́тъ имѣ́етъ д—ое схо́дство съ по́длинникомъ. Д а л ё к о́ Տ. 1, հեռու. до Бо́га высо́ко, до царя́ далёко (առծ.). они́ живу́тъ д. отъ насъ; ружьё берётъ далеко́ հրացանը հեռու է խփում. далеко́ ви́дѣть հեռուն տեսնել. 2, շատ,

хорош, гехецик. ամենևին. она́ далёко не кра-са́вица.

Далёкобо́йный ած. *սկւ. գործ.* հեռու խփող, հեռու թանող. д—ое ружьё; **-лёкозво́нкій** ած. *սկւ. գործ.* քաղցրահնչուն, հեռահնչուն. **-леко́некъ**, нька, о ած. բաւականին հեռու. **-лё-кость** ի. հեռաւորութիւն. **-леко́хонекъ**, **-леко́шенекъ**, нька, о ած. խիստ, չափազանց հեռու։

Дале́че *մ.* տ. Далёко 1.

Далина́ ի. *ռմկ.* տ. Даль.

Да́лія տ. Георги́на.

Далма́тикъ ա. 1. դալ՚մատեան արքայական զգեստ (բիւզանդական). 2, ժամաշապիկ մի կաթոլիկ հոգեւորականի. **-мати́нецъ**, нца ա. **-мати́нка** ի. դալ՚մատացի այր, կին. **-мати́нскій**, **-ма́тскій** ած. դալ՚մատական. далма́тскіе до́ги մեծ, սպիտակ բրդով և սև բծերով շներ. **-ма́тъ** տ. Далмати́нецъ.

Даль ի. 1, հեռաւորութիւն. 2, խիստ հեռու, հազիւ նշմարելի տեղեր. **-льки́нъ**, а́ ա. հեռաւոր անապատ, խորք, վարելահող. **-льній** (*բաղդատ. և գեր.* дальне́йшій) ած. 1, տ. Далёкій; д. Восто́къ ծայրագոյն արեւելք. 2, հեռաւոր. д. ро́дственникъ; д—яя родня́; 3, մանրամասն, աւելորդ. разска́зывай безъ да́льнихъ околи́чностей; 4, տ. Дальне́йшій. — Человѣ́къ не д—яго ума́ սահմանափակ խելքի տէր մարդ։

Дальнобо́йность ի. հեռու խփելը, հեռու թռնելը (հրացանի, թնդանօթի)։ **-бо́йный** տ. Далёкобо́йный.

Дальнови́децъ, дца ա. հեռատես. **-ви́дность** ի. *հեռատեսութիւն. **-ви́дный** ած. *հեռատես, առաջատար. д. человѣ́къ; д. планъ; **-земе́льный** ած. *բուսաբ.* հեռաերկրեայ, օտարերկրեայ։

Дальнозо́ркій ած. հեռատես, հեռու առարկաները լաւ տեսնող (հակառ. տ. Близору́кій); **-зо́рность** ի. հեռատեսութիւն. **-зо́рный** ած. **-зри́тельный** *սկւ. գործ.* հեռու առարկաներ պարզ և մօտիկ ցոյց տուող։

Дальнопримѣ́рный ած. լայնածաւալ. **-мѣ́ръ** ա. «հեռաչափացոյցակ» (գործիք, որով խմանում ենք տեսանելի, բայց ոչ մատչելի առարկայի հեռաւորութիւնը մեզանից)։

Да́льность ի. հեռաւորութիւն, հեռու լինելը. д. пути́; д. како́го-нибу́дь предме́та; **-ный** տ. Да́льній; **-нѣ́йшій** (տ. да́льній) ած. 1, աւելի հեռու, աւելի հեռաւոր. խիստ հեռու, խիստ հեռաւոր. 2, առաջայ, յետոյ եկող, հետևող. 3, տ. Да́льній 3.

Да́льше *բաղդատ.* (տ. далёко́); **-лѣе** *մ.* աւելի հեռու. чѣмъ да́льше въ лѣсъ, тѣмъ бо́льше дровъ (*առծ.*). ти́ше ѣдешь, да́льше бу́дешь (*առծ.*). и такъ да́лѣе (и т. д.) և այլն։

Да́ма ի. (ֆր.) 1, տիկին. зна́тная, почётная д.; кла́ссная д. դաստիարակչական դաստիարակչուհի (իգական ուսումնարաններում). музыка́льная д. երաժշտութեան ուսուցչուհի (իգական վարժարանում). полкова́я д. գնդապետի կին (որ գնդի մէջ է ապրում). 2, *առհ.* կին, տիկին, օրիորդ. 3, *Թղթխ.* դամա. 4, (*յանճխ.* ша́шка) դամա, դամկա (ուսերաքարագում—ша́шечная игра́); 5, Թագուհի (շախմատախաղում)։

Дама́ск ա. *առհ.* (ֆր.) տ. Дама́скъ 2; **-масе́** ա. *առհ.* (ֆր.) տ. Дама́скъ 2; **-маскирова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. շերտաւորել (պողպատը). **-ся** *անդր.* և *կր.* շերտաւորուիլ (պողպատի մասին). **-маскиро́вка** ի. շերտաւորելը, -րում. **-ма́скъ** ա. 1, տ. Дама́сская сталь; 2, դամասկեան կերպաս (մետաքսեայ, որի վերայ գործած են ծաղիկներ, նաշխեր). **-ма́сская сталь** դամասկեան պողպատ (շերտաւոր, որ պատրաստում են արևելեան սրերի համար). **-ма́шка** տ. Адама́шка.

Да́мба ի. (գերմ.) պատնէշ, ամբարտակ (ջրի առջև). **-бовый** ած. պատնէշի, ամբարտա-կի, ամբարտակային։

Дамбра́ տ. Домра́.

Да́мка *Նւզ.* տ. Да́ма 4.

Дамо́кловъ мечъ դամոկլեան սուր, *իւրաքանչիւր րոպէ սպառնացող վտանգ, մեծ վտանգ։

Дамоподо́бный ած. կանանցակերպ, կանանցաբարոյ. **-мочка** ի. *փոքր. և կոշկ.* պարիկ տիկին, տիկնուկ. **-мскій** ած. կնոջ, կանանց. д—ое пла́тье; д. портно́й; д. кавале́ръ; д. уго́дникъ.

Данъ, -шь եւն տ. Да́ть; **-ни́къ** ա. 1, (да́нница ի.) հարկատու այր, կին. 2, *երկրպագու, պաշտող. **-ни́ческій** ած. հարկատուին յատուկ, հարկատուական. д—ія отноше́нія.

Да́нный (-нъ -на́, о; -ны́) ըշ. ած. տուած, շնորհած, բաշխած. въ д—омъ слу́чаѣ այս, ներկայ դէպքում. въ д—ую мину́ту այս րոպէին. да́нная [за́пись] *իրւբ.* հողային, նոտարական մուրհակ. да́нная [величина́] *մաթեմ.* տրամաբանական քանակութիւն. да́нное, аго չ. և *մեւզ.* յ. да́нныя, ыхъ կռուան, կըռուաններ, հիմք. нѣтъ никаки́хъ д—ыхъ для э́того ша́га; **-ность** չ. *ռմկ. կոշկ.* տալը, շնորհելը։

Данти́стъ ա. (ֆր.) 1, (данти́стка ի.) ատամնաբոյժ այր, կին. 2, *կոշկ.* քիթուպանդ, ակռ, ատամներ ջարդող անձ, «չափալախի» սիրահար։

Да́нщикъ ա. *Հնց.* հարկահան, հարկահաւաք։

Дань ի. 1, հարկ, «խարաջ» (նուաճողից նուաճուածների վրայ դրած). наложи́ть д. հարկ դնել, նշանակել. плати́ть, дава́ть д.; 2,* պարտք, հատուցում (յարգանքի, բարեկամութեան եւն). принести́ д. уваже́нія юбиля́ру; плати́ть д. приро́дѣ *ա*, մեռնել. *բ*, բնութեան պահանջը, պայմանները կատարել. плати́ть д. кли́мату.

Дарвини́змъ ա. դարվինականութիւն. **-ни́стъ** ա. դարվինիստ. Դարվինի ուսման հետևող։

Даре́ніе չ. շնորհելը, ընծայելը, պարգևելը. **-рённый** ըշ. ած. ընծայած, շնորհած, պարգևած, բաշխած, նուիրած. д—ому коню́ въ зу́бы не смо́трятъ (*առծ.*) **-ривать**, ся տ. Дари́ть, ся.

Да́рикъ ա. I. (*յն.*) դահեկան. II. *Նւզ.* տ. Жето́нъ; **-ри́ны** ի. յ. *ռմկ.* փեսայի և հարսի փոխադարձ ընծաները. **-ри́тель** ա. 1, ընծաներ տըւող. 2, (дари́тельница ի.) *իրւբ.* նուիրատու։

Дари́ть (-рю́ -ря́тъ), под—, ն. 1, ընծայել, պարգևել, շնորհել, բաշխել. д. се́рдце, жизнь ամբողջովին մահուան պատիժը փոխել. 2,* արժանացնել. подари́ть кого́ взгля́домъ, улы́бкою; **-ся** 1, փոխ. *ռմկ.* ընծաներ տալ. 2, կր. ընծայուել, պարգևուել, բաշխուել։

Дарма́ *մ.* *ռմկ.* 1, զուր, ապարդիւն. 2, ձրի, ձրիաբար. **-мово́й** *ռմկ.* տ. Дарово́й.

Дармоѣ́дка ի. ձրիակեր կին. **-моѣ́дничать** չ. *ռմկ.* ձրիակերութիւն անել. **-моѣ́дство** չ. *ռմկ.* ձրիակերութիւն. **-моѣ́дствовать** (-ствую -ютъ) չ. *ռմկ.* ձրիակերութիւն անել, ձրիակերութեամբ ապրել. **-моѣ́дъ** ա. *ռմկ.* *Նխտ.* ձրիակեր։

Дарница *ի.* *ռմկ.* հարբի ընկերուհիներից մէկը, որ օգնում է նորա բաժինքը պատրաստելուն։

Дарованіе *չ.* 1, ընծայելը, պարգևելը, շնորհելը, բաշխելը. приносить благодареніе Богу за д. побѣды; 2, ձիրք, շնորհք, ընդունակութիւն, քանքար. природныя д—ія; -рователь *ա.* -ровательница *ի.* շնորհատու, պարգևատու այր, կին, բաշխիչ. -ровать (-рую -ютъ)** *ն.* что кому (*սկւ.* кого чѣмъ) տալ, շնորհել, բաշխել, պարգևել. -ся *էր.* տրուել, շնորհուել, բաշխուել, պարգևուել։

Даровитость *ի.* ձիրք, շնորհք, քանքար, ընդունակութիւն. -витый *ած.* 1, *Տնց.* տառատձեռն. 2, ձիրքով, շնորհքով, ընդունակ, քանքարաւոր, տաղանդաւոր։

Даровой *ած.* ձրի. անվճար, անվճար. д. билетъ на концертъ; д—ая (*կմ* Θеодорова) суббота *մեծ պասի առաջին շաբաթ[օր]ը.* -вщина *ի.* -вщинка *փոքր.* ձրի, անվճար բան. падокъ на д—ну ձրիակերութեան ընտելացած է. любитъ попировать на д—нку; -ймецъ, мца *ա.* *Տնց.* կա[շառակեր։

Даромъ *Տ.* *ա.* Даръ.

Дароносецъ, сца *ա.* սուրբ մասունքները (մասնատուփի մէջ) իւր հետ կրող քահանայ. -носица *ի.* *եկղ.* մասնատուփ. -носный *ած.* նուիրաբերութեան. -хранительница *ի.* *եկղ.* սուրբ մասունքների պահարան, տուփ։

Дарственная запись *իրւբ.* պարգևագիր, նուիրատուութեան մուրհակ. -ственность *ի.* *սկւ.* *գրծծ.* մշտնջենական կալուածային նուիրաբերութիւն, բաշխում։

Даръ *ա.* (*յ.* дары, овъ) 1, շնորհք, պարգև, ընծայ, նուէր, տուրք. принести въ д. ընծայել, շնորհել, նուիրաբերել. свадебные дары; дары *յ.* *եկղ.* Քրիստոսի մարմինն և արիւնը, որ մենք սուրբ հաղորդութեան ժամանակ ընդունում ենք. дары Духа Святаго սուրբ հոգու շնորհքները. д. Божій *ռմկ.* հաց. 2, даръ-трава, Sedum telephium, Թանթանիկ կմ գնդակաւոր տելեֆոն (տղրդխոտ). 3, ձրով. ձրիաբար, ձրիաբերութիւն. проростать даромъ ձրիաբուսել. 4, ձիրք, շնորհք, քանքար, ‘հանճար’. д. слова, — пророчества, — ясновидѣнія. —Даромъ *Տ.* 1, ձրի, ձրիաբար, ‘մուֆթա’. эти вещи достались ему д.; 2, զուր, ապարդիւն, ‘հնար’. 3, даромъ что չնայելով որ, թէպէտ և. даромъ что лѣто, а тепла ещё нѣтъ.

Дата *ի.* (*Ֆր.*) *Նորգ.* Թուական, ‘Թարիխ’։

Датель *ա.* -тельница *ի.* տւող, շնորհող այր, կին, շնորհատու, բաշխիչ. -тельный падёжъ *քերկ.* տրական հոլով. -тельство *սկւ.* *գրծծ.* *ա.* Даяніе.

Датированіе *չ.* Թուական դնելը. -тировать (-тирую -ютъ) *ն.* (*գերմ.*) Թուական դնել, Թուական նշանակել։

Даточный, аго *ա.* (ընդհանուր զինուորագրութիւն) զինուորագրած գիւղացի կմ քաղաքացի, *ա.* Сдаточный; даточные люди *Տնց.* ժամանակաւորապէս զինուորական ծառայութեան հրաւիրուածներ քաղաքային կամ գիւղային համայնքներից։

Датскій *ած.* Դանիայի, դանիական. капли датскаго короля *դեղ.* մատուտակի արմատից պատրաստած հազի դեղ։

Датура *ի.* Datura stramonium, արջընկոյզ (ժանտախնձոր, փշախնձոր)։

Датчанинъ *ա.* (*յ.* датчане, -нъ) դանիացի։

Дать (*պատահի*՝ дамъ, дашь, дастъ; дадимъ, -дите -дутъ; *անց.* далъ -ла, о), ся *ա.* Давать, ся.

Даудакъ, а *ա.* Дудакъ.

Дафна *ի.* *բս.* Daphne, դափնետակ, անբուտ։

Даха *ի.* (*մոնղ.*) *Սիբ.* վայրի այծի կամ եղջերուի մորթից կարած մուշտակ, ‘քուրք’։

Даданъ *ա.* (*մոնղ.*) բուդդայական տաճար։

Дача *ի.* 1, տալը, շնորհելը. овъ призванъ къ суду для дачи показанія նա դատարան է կոչուած ցուցմունք անելու. 2, վարձ, վճար, գին. трудись за цѣлый день, а велика ли за то д.? 3, բաժին, անասուններին մթերվածից տուած բաժին, խոտ, գարին ու գարմանը. изъ каждой дачи лошадямъ овса кучеръ крадётъ половину; 4, կալուածք, հող, տարածութիւն. лѣсная д. անտառներով ծածկուած հող, կալուածք. 5, ամառանոց. выѣхать на дачу; жить на дачѣ.

Дачевладѣлецъ, льца *ա.* -чевладѣлица *ի.* ամառանոցատէր, -տիրուհի. -чёнка *ի.* *Նխտ.* ողորմելի, անպիտան ամառանոց. -чка *ի.* *Նւզ.* պստիկ ամառանոց. -чникъ *ա.* 1, (дачница *ի.*) ամառանոցատէրն, -ուհի, ամառանոցում ապրող այր, կին. съ половины мая д—ки начинаютъ перебираться за городъ; 2, կալուածատէր, հողատէր, ընդհանուր կալուածքից (*ա.* дача 4) մասն ունեցող. мелкопомѣстные д—и; -чный ամառանոցի, -ային. д. житель; д—ая жизнь; *д—ая мебель թրծանոցին կահկարասիք. *д—ое знакомство պատահական, ժամանակաւոր ծանօթութիւն։

Даяніе *չ.* տուրք, շնորհք, նուիրաբերութիւն. «Всякое д. доброе и всякій даръ совершенный нисходитъ свыше отъ отца свѣтовъ» «ամենայն տուրք բարի և ամենայն պարգև կատ» (*Յակ.* 1_{17}) -ятель *եկ.* *սլ.* *ա.* Датель.

Два *ա.* և *չ.* двѣ *ի.* (двухъ, двумъ, двумя, о двухъ) *Թւկ.* *քնկ.* երկու (գոյականը ընդունում է *եզկ.* *սեռկ.* հոլովով, իսկ ածականը՝ կամ յոգն. *սեռկ.* և կամ յոգն. *ուղղկ.* հոլովով, օր.) два человѣка երկու մարդ. два слова երկու խօսք двѣ буквы երկու տառ. два родные (կամ родныхъ) брата.

Двадевяноста *Թւկ.* *քնկ.* *ռմկ.* հարիւրութսուն. -десятый *Թւկ.* *դսկ.* *եկ.* *սլ.* *ա.* Двадцатый; -десять, и *Թւկ.* *քնկ.* *եկ.* *սլ.* երկու տասնեակ, քսան։

Двадцатигранникъ *ա.* Икосаэдръ; -копеечный *ած.* քսան կոպէկանոց. д—ая монета; д—ая игрушка; -лѣтіе *չ.* քսանամեակ. -лѣтній *ած.* քսանամեայ. д—яя служба; д. юноша; -пятикопеечный *ած.* քսանուհինգ կոպէկանոց. д—ая монета; д—ая свѣчка; -пятилѣтіе *չ.* քսանուհինգամեակ. -пятилѣтній *ած.* քսանուհինգ ամեայ, քսանուհինգամեակի. д. юбилей; -пятирублёвый *ած.* քսանուհինգ ռուբլիանոց, д. кредитный билетъ; д. товаръ; -сторонникъ, -угольникъ *ա.* *երկրչփ.* քսանակող, քսանանկիւն պատկեր։

Двадцатый *Թւկ.* *դսկ.* քսաներորդ. -цать, ти, тью *Թւկ.* *քնկ.* քսան։

Дважды *Տ.* երկու անգամ. д. три—шесть 2×3=6; я былъ у него д., и не заставалъ его дома; какъ д. два четыре պարզ, անկասկածելի է։

Двунадесятый *Թւկ.* *դսկ.* *եկ.* *սլ.* *ա.* Двѣнадца-

тый; д. праздникъ տէրունական տօն։ -надесять եվ. ած. տ. Двѣнадцать.

Две(ё)рка ի. Նվզ. պստիկ դուռ, դռնակ. -ринъ ա. Յնզ. դռնապան, բարապան. -рной ած. դռան. д. порогъ; д—ыя петли; -рочка Նվզ. տ. Дверка; -рца ի. (յանխ յ. дверцы, -рецъ) Նվզ. դռնակ. дверцы кареты; печныя дверцы.

Дверь ի. (յ. двери, -рей, -рямъ, -рями, յանխ дверьми, о дверяхъ) 1, դուռ. прорубить въ стѣнѣ д.; отворить, отперѣть д.; затворить, заперѣть д. Царскія двери եկղ.—Царскія врата (տ. Врата); засѣданіе происходитъ при открытыхъ, при закрытыхъ дверяхъ իրւբ. նիստը կայանում է բաց, փակ դռներով. дверямъ поклоняться տանը խնդրած անձին չգտնել. 2.* մուտք. показать кому д. մէկին դուրս քշել, վանտել, խրկել։

Двиганіе չ. շարժելը. առաջ տանելը, առաջ մղելը. -гатель ա. 1, (двигательница ի.) շարժող, առաջ տանող, առաջ մղող այր, կին. 2, մեքենայական այժ, զօրութիւն, այժկալ. паровой, водяной д.; *д. предпріятія գլխաւոր ձեռնարկու. 3, մկան. -гательный ած. շարժող, շարժիչ. д—ая сила.

Двигать (-гаю -ютъ և -жу -жутъ), -нуть ը. что և չ чѣмъ 1, շարժել. առաջ տանել, առաջ մղել. д. стол, камень; д. мышцами; д. впередъ какую-либо науку, работу; 2, ռմկ. (միայն двинуть) բոթել, հրեցել, զարկել. такъ его двинулъ, что онъ съ ногъ свалился; 3,* (միայն двинуть) շարժել, մարմարել. его рѣчь двинула сердца; -ся 1, ավլ. շարժուիլ, գնալ, քշուել. колеса въ часахъ движутся; 2, (միայն двинуться) ճամբայ շարժուիլ. поѣздъ двинулся; войско двинулось; 3, եր. շարժուիլ, առաջ տարուիլ, առաջ մղուիլ. судно движется паромъ; -гнуть եվ. ած. տ. Двигать, -нуть; -гнуться եվ. ած. տ. Двинуться.

Двигъ բյ. Տռ. ռմկ. հճփ. бѣгалъ, бѣгалъ кузнечикъ, да двигъ въ уголокъ (հանելուկ. նշանակում է ասեղ)։

Движеніе չ. 1, շարժում, շարժողութիւն, ընթացք. д. крови, д. земли; приходить въ д. ակլսել շարժուիլ. приводить въ д. շարժել. наблюдать за д—іями непріятелей; *д. по службѣ առաջադիմութիւն ծառայութեան մէջ. *д. впередъ въ умственномъ отношеніи մտաւոր առաջադիմութիւն. 2, փոփոխութիւն. д. народонаселенія; 3, շարժում, խլրտում, յուզմունք. народныя д—ія; 4,* զգացմունք, բերում. благородное д. души

Движимость ի. 1, ռայքն. շարժականութիւն, շարժուելու կարողութիւն, ընդունակութիւն. д. ртути; 2, եւ յ. д—сти շարժական կայք, գոյք. -мимый բյ. ած. 1, շարժական, շարժելի. д—ое имѣніе, — имущество; 2,* զգացուած, գրգռուած, մղուած. -житель, -жительница ակ. զոր. ած. տ. Двигатель,-ница; -нуть, ся տ. Двигать, ся.

Двое (двоихъ -имъ -ими, о двоихъ) Բ—ւ. Կ—ւ. երկու (յոգն. անոկ. Յոլ., օր.) д. дѣтей, д. часовъ, д. сутокъ; насъ было д. մենք երկու հոգի էինք. солдаты шли по-двое въ рядъ զինուորները գնում էին երկու երկու շարուած. старуха на-двое сказала (առծ.) պառաւ ասաց երկբայելի է խօսել. я пріѣхалъ къ вамъ на своихъ на двоихъ! կատկ. ես ոտքով եմ եկել. работать за двоихъ երկու մարդու չափ աշխատել։

Двоебрачіе չ. երկնամուսնութիւն (երկրն ամուսնութիւն կնոջ կամ էրկան կենդանութեան ժամանակ). -брачный ած. երկնապսակ, երկնամուսին. -властіе չ. 1, երկիշխանութիւն. 2, երկնակի իշխանութիւն. -вѣрецъ, рца ա. երկհաւատ, երկնահաւատ, թերահաւատ. -вѣріе չ. երկհաւատութիւն, երկնահաւատութիւն, թերահաւատութիւն. -вѣрный ած. երկհաւատ, երկնահաւատ, թերահաւատ։

Двоеглавый ակ. զործ. տ. Двуглавый; -глазка ի. ամ չուն, աչքերի վերայ երկու գեղին բծերով. -гласіе չ. եկղ. խառն, անկարգ ժամերգութիւն, ժամասացութիւն. -гласный տ. Двугласный; -гранный ակ. զործ. տ. Двугранный; -данецъ, нца ա. -данка ի. երկնակի (երկու տէրութեանց) հպատակ եղող այր, կին. -дувный мѣхъ երկփողանի փուքս. -душіе չ. երկդիմութիւն, երկմտութիւն, կեղծաւորութիւն, քսութիւն. -душничать չ. կեղծաւորութիւն, քսութիւն անել, երկդիմի վարուել. -душный ած. երկմիտ, երկդիմի, կեղծաւոր, քսու։

Двоеженецъ, нца ա. 1, երկնամուսին, երկու անգամ ամուսնացած. 2, երկկին, երկամուսին, երկնամուսին (կնոջ կենդանութեան ժամանակ երկրորդ անգամ ամուսնացած). -женство չ. երկկնութիւն, երկնամուսնութիւն, երկամուսնութիւն. -женствовать (-ствую -ютъ) չ. Յնզ. երկկին, երկնամուսին լինել։

Двоезубецъ, бца ա. Двузубецъ; -зубъ ա. երկնատամ, երկնակի ատամով կամ նա, որի արմատական ատամները դուրս են եկել, բայց կաթնատամները էլ չեն թափուել. человѣкъ д. երկնատամ մարդ, *չար, կախարդ, վհուկ, վատնդաւոր, մարդ. -кратный Յնզ. տ. Двукратный; -ломная, ой ի. երժ. ձայնանիշ $^{1}/_{16}$ մասը (եկեղեցական երգեցողութեան մէջ). -мужіе տ. Двумужіе; -мужна ռմկ. տ. Двумужница.

Двоеніе չ. 1, կրկին, երկու ցոյց տալը. 2, կրկնապատկելը, երկպատակելը. 3, կրկին քաշելը, զտելը (օղին). 4, կրկին վարելը, հերկելը. -ёный բյ. ած. 1, կրկին քաշած. д. спиртъ; 2, կրկին հերկած, կրկին վարած. д—ое поле.

Двоеперстый տ. Двуперстый.

Двоерубъ ա. երկու հոգով փայտ կտրելը։

Двоеручный ած. 1, երկու հոգով կտտրուող. 2, երկու ձեռքով բարձրացուող. -рядникъ ա. երկու շարք զերաններից բաղկացած լաստ. -словъ ա. երկրան (տիտղոս Գրիգոր I. պապի). -стѣнный տ. Двустѣнный.

Двоетёсный гвоздь, -тёсъ ա. ատոծզ. երկար մեխ, բևեռ, որով երկու միմեանց վերայ դրած տախտակներ կարելի է գամել.

Двоеточіе չ. քեր. երկու կէտ(:) (որին յանախ համապատասխանում է հայոց միջակէտը). -хвостка տ. Двухвостка; -царствіе չ. կրկնաթագաւորութիւն, երկիշխանութիւն։

Двоечница փոքր. տ. Двойка 2, 3 և 4. -чникъ ա. (տրատ. двоешн—) 1, երկձի կառապան. 2, ղպրոցկ. երկուներ ստացող աշակերտ. -чный ած. (տրատ. двоешн—) տ. Двойковый.

Двои, двоихъ, Բ—ւ. Կ—ւ. երկու, զոյգ, ջուխտ (զործծ. միայն անեզական զոյականների հետ, օր.) д. часы, д. сани; д. сутки шёлъ дождь (ամբողջ այժմ փոխանակ двои գործ են ածում

двóе, **ուղեմն** двóе часóвъ, двóе санéй, двóе сýтокъ шёлъ дождь).

Двоúльный *ած.* *կրկին քաշելու, կրկին զտելու, կրկին թորելու.* д. кубъ; двойльный шпатъ *տ.* Удвоя́ющій шпатъ; **-úльщикъ, -úтель** *ա.* *կրկին անգամ քաշող, զտող, թորող (օղին և այլ բաներ)։*

Двоúть (-ю́ -я́тъ) *ն.* 1, *երկու, կրկնակի ցոյց տալ.* исла́ндскій шпатъ двоúтъ предмéты; двоúтъ въ глаза́хъ *առարկաները աչքին կրկնակի են երևում.* 2, (сдв—) *կրկնապատկել, երկպատկել, երկուատկել.* д. нúтки; сдвоúть верёвочки; 3, (перед—), *կրկին, երկրորդ անգամ քաշել, թորել, զտել.* передвоúть винó *արաղը, օղին կրկին քաշել.* д. духú; 4, *ցելը վարել, հերկել. կրկին վարել, կրկին հերկել.* д. пóле для лу́чшаго урожа́я; **-úться** 1, *անդր. դէմք. երկուանալ, երկու երևալ, երկու թուալ.* у пья́наго двоúтся въ глаза́хъ; 2, (сдв—) *կր. երկուատկուել, կրկնապատկուել.* нúтки двоя́тся, чтобъ бы́ли крѣ́пче; 3, *կր.* (перед—) *կրկին քաշուել, կրկին թորուել, զտուել.* 4, *կր.* (перед—) *կրկին հերկուել, կրկին վարուել.* па́шня двоúтся.

Двóица *ի.* *եկ. ս.* *զոյգ, ջուխտ, ջուխտակ.* **-ичный** *ած.* (*արտս.* двóични—) *զոյգի, ջուխտի, ջուխտակի.* **-úще** *չ.* *վարած ցել։*

Двóйка *ի.* 1, *տ.* Двоéніе; 2, *տ.* Двóица; 3, *թղթխ.* *երկուշքանի թուղթ, երկուանոց.* червóнная д.; 4, *դպրոց.* *երկու (անբաւարար նշանակութիւն).* получúть, постáвить д—у; 5, *հնց.* *ասյլեց լծած զոյգ ձի.* *ծովգ.* *երկթիանի նաւ.* **-кóвый** *ած.* 1, *զոյգի, ջուխտակի.* 2, *երկուանոց խաղաթղթի.* 3, *երկու թուանշանի։*

Двóйни, ней *յ.* 1, *հոգ.* *երկուորեակներ, ջուխտակներ.* 2. *ի.* *եղան (երկմատնանի).* **-никóвый** *ած.* *կրկնաթելանի, երկուատկ թելից.* д—ая холстúна; д. утóкъ; д. криста́ллъ *տ.* Двойнúкъ 5.

Двойнúкъ, á *ա.* 1, *կրկնատես կամ կրկնաթիւ առարկայ. երկուատկ առարկայ. երկտես, կրկնատես ամն, կրկնամարգ. ուրիշին խիստ նման ամն.* я встрѣ́тилъ твоегó д—á; 2, *երկուատկ (կրկին երկարութեամբ) վառելափայտ. երկու ռաժէնանոց տախտակուկներ տանիք ծածկելու.* 3, *երկուատկ թել, մանած.* 4, *տ.* Двóйще; 5, *հնք.* *ջուխտակ բիւրեղներ.* 6, *երկուորեակներից իւրաքանչիւրը.* 7, *երկու պուգանոց կշռաքար.* 8, *կրկին քաշած (զտած) սպի (ոգելիք).* 9, *երկու պուգ հացահատիկ պարունակող կոտ.* 10, (*ցեղահանօւր գիտուրագրութիւն*) *միենոյն ընտանիքից գիտուրաքրութեան համար յարմար ճանաչուած երկու անգամներից իւրաքանչիւրը.* 11, *հեզն.* *որ և է հեղինակի ասերօրէն հետևող, ընդօրինակող։*

Двойнúца *ի.* 1, *երկատես, կրկնատես կինարմատ, մի ուրիշ կնոջ խիստ նման կինարմատ.* 2, *տ.* Двойнúкъ 4; **-нúчникъ** *ա.* (*արտս.* -нúшн—) *երկուորեակ[ներից իւրաքանչիւրը].* **-нúчный** *ած.* (*արտս.* -нúшн—) 1, *երկուորեակ, ջուխտ ծնուած, կրկնածին.* д. сынъ, д—ая дочь.

Двойничóкъ, чкá *տ.* Двойнúчникъ; двойничкú *յ.* *տ.* Двóйни 1 *և* Близнецы́; **-нúшки,** шекъ *յ.* *հոգ.* *ռմկ.* —двойничкú (*տ.* Двойничóкъ).

Двойнóй *ած.* 1, *կրկնակի, երկակի, երկպատիկ. կրկնապատիկ.* д—áя плáта; д. трудъ; д—óе жа́лованье; д—áя ткань *երկուատկ գործուածք.* д—óе днó *կրկնակի, երկուատկ յատակ.* д—ы́я двéри *կրկնակի դռներ.* д. полъ *երկուատկ յատակ.* 2, *երկկօղմ, երկերես.* 3, *կրկնաթոր, կրկին անգամ քաշած, թորած, զտած.* *թունդ. д. ромъ; д. одеколóнъ.

Двойны́шъ, á *ա.* Двойнúчникъ.

Двóйня *ի.* *հաւ.* *տ.* Двóйни 1; у нея́ родилась д.

Двойня́ *ի.* *որս.* *նապաստակի կրկնակի հետքը (երբ նա նոյն ճանապարհով վերադառնալով իւր առաջին հետքը տրորում կորցնում է)։*

Двойня́жка *ի.* 1, *երկբուն, երկու բունով ծառ.* 2, *տ.* Двойча́тка 1.

Двóйственность *ի.* 1, *երկակիութիւն, կրկնակիութիւն, երկուութիւն.* 2, *երկդիմիութիւն, կեղծաւորութիւն.* **-ственный** *ած.* 1, *երկակի, կրկնակի, երկու անտակ երևցող, յայտնուող.* д. союзъ *երկպետական (կամ Ֆրանս-ռուսական) դաշնադրութիւն.* 2, *երկմիտ, երկդիմի, կեղծաւոր, խորամանկ.* 3, д—ое числó *քեր.* *երկակի թիւ։*

Двойча́та, -тъ *յ.* *հոգ.* *տ.* Двóйни; **-ча́тка** *ի.* 1, *ջուխտակ (միասին աճած, բուսած) բանջարեղէն, միրգ ևլն.* мéжду огурца́ми, орѣ́хами и я́блоками попада́ются д—и; 2, *աւ.* *երկու նման մասերից բաղկացած առարկայ (օր. ջուխտ զանգուլակներով դինգեր, երկծայր մուրճ ևլն.).* вúлы-двойча́тки *եղաններ (երկմատանի).* двойча́тки *յ.* *թղուկ թուղթակներ, որոնք բռնուելով միայն միասին կարող են ապրել.* **-ча́тникъ** *տ.* Двойнúкъ; **-ча́тный** *ա.* Двóйчный; **-ча́тый** *ած.* *ջուխտակ.* д орѣ́хъ *ջուխտակ ընկոյզներ.* д. стéбель *երկու ճիւղ քշող ցօղուն.*

Дворéцкій, аго *ա.* *ծառայապետ, պալատապետ (աէրունական, իշխանական տան).*

Дворéцъ, рцá *ա.* 1, *արքունիք, արքունի տուն, պալատ.* большóй д. *Մոսկուայեան Ռուսաքայի արքունիք.* зáгородные дворцы́ *մայրաքաղաքներին մօտիկ ապարանքներ, ուր ժամանակաւորապէս կենում են կայսրն և կայսերական ընտանիքը.* 2, *աւհ.* *խիստ հոյակապ ապարանք, արքունիքին նման տուն.* 3, *ջրագացի նաւք.* -(двó)рецъ, рца *նւզ.* 1, *հնց.* *անակ.* 2, *զւռկ.* *գամ.* *ագարակ.* *վանական տուն երկրագործութեան և անասնապահութեան.* **-рéчиха** *ի.* *ծառայապետի (дворéцкій) կինը կամ այրին։*

Двóрикъ *նւզ.* *պատիկ բակ, 'հայեաթ'.* двóрики *յ.* *պատիկ գիւղ.* *չէն.* **-рúна** *ի.* *անասնատամ տեղ, ուր չինութեան հետքեր են երևում.* **-рúшко** *չ.* *խիստ.* *տ.* Дворъ; **-рúще** *չ.* 1, *յւնչ.* *մի ահագին բակ, 'հայեաթ'.* 2, *անատեղ, 'հայեաթի' տեղ։*

Двóрникъ *ա.* 1, *բակապան, տնապան.* 2, *պանդոկապետ, պանդոկապան, իջևանապետ.* **-рница** *ի.* *սկւ.* *գործծ.* 1, *բակապանուհի, տնապանուհի.* 2, *պանդոկապետուհի.* **-рницкій** *ած.* *բակապանի, տնապանի.* двóрницкая, ой *ի.* *բակապանի բնակարանը.* **-рнический** *տ.* Двóрничій; **-рничиха** *ի.* 1, *բակապանի կամ պանդոկապետի կինը.* 2, *տ.* Двóрница 1; **-рничій,** чья, чье *ած.* *բակապանի, տնապանի.* д—чья рабóта.

Дворнóй *ած.* *ռմկ.* *բակապահ, տանը, բակը պահող (շուն.).* **-рня** *ի.* *հաւ.* *աէրունական տան ծառաները ու աղախինները, ապաստաւորները ու ապաստաւորուհիները, հմմ.* дворóвые лю́ди.

Дворня́га, **-ня́жка** *ի.* *բակապահ, բակը, տանը.*

«հայեաթը» պահող շուն. -ровóе, óго չ. պանդոկատվարձ, պանդոկավճար. -рóвый ած. 1, տան, բակի, «հայեաթի». д—ые люди տնհող գիւղացի ծառաներ, որոնք անբաժանական տան պատկանողներն էին. (Ռուսիի Ռուսաստանում) արքունականներ. 2, տան, տնեւ, ընտանի. д—ая птица.

Двóрскій ած. հնց. արքունի, արքունական։

Дворцóвый ած. արքունի, արքունական. д. прикáзъ հնց.—придвóрная контóра (տ. Придвóрный); д—ыя имéнія կայսերական տան անձնական կալուածքները. -рщина ի. հաւ. սկւ. զործծ. տահ. տարքին պաշտօնեաներ. արքունի սպասաւորներ։

Дворъ, á ա. 1, տան բակ, «հայեաթ», գաւիթ. на дворѣ տանից դուրս, դուրսը. на дворѣ хóлодно; идти со двора տնից հեռանալ. проси́ться со двора́ դուրս գալ, հեռանալ (ծառաների մասին). не ко двору́ յարմար չգալ, սրտովը չլինել. пойти на д. «դուրս գնալ», արտաքնոց գնալ. з а д н і й д в о р ъ բակի յետևի մասը, ուր գտնւում են գոմը (скóтный д.), հաւանոցը (куря́тный д.), շնանոցը (псóвый д.); лѣснóй д. անտառում փայտատեղ, փայտի պահեստարան. постоя́лый д. պանդոկ, իջևան. гости́ный д. տ. Гости́ный; 2, տուն, գերդաստան, ծուխ, օջախ (մեւզ. գիւղական). взять, приня́ть зя́тя во д. տնփեսայ ընդունել. скóлько дворóвъ вы́горѣло? дерéвня въ двáдцать дворóвъ; 3, հաւ. արքունիք. արքունականներ. Россíйскій Императóрскій Д.; имѣ́ть пріѣ́здъ ко Двору́; служи́ть при Дворѣ́; 4, պետական տուն, հիմնարկութիւն. монéтный д. դրամ կտրելու տուն. мы́тный д. մաքսատուն. жи́тный д. հնց. արքունի հացի պահեստարան, արքունի ամբարներ. пу́шечный д. թնդանօթարան. 5, ձկնորսարաններում ցցապատ կամ ցանցապատ տեղ. 6, (բովերում) փորուածք, փորած տեղ, փոս։

Дворяни́нъ ա. (յ. дворя́не, -нъ) 1, ազնուական, բարձրատոհմիկ(գր.). столбовóй д. հին, տոհմային ազնուական. 2, հնց. Թիկնապահ արքայի. 3, տ. Боя́ринъ 3; -ря́ниться (-нюсь -нятся) անւր. սկւ. զործծ. ազնուական, ազայ ձեւանալ, ազայութիւն անել. -ря́нка ի. -ря́ночка փոքր. ազնուականուհի, ազնուականի կին. -ря́нскій ած. ազնուական, ազնուականի, -ների. д—ое достóинство; д. сынъ, д—ое собрáніе; д. банкъ; д. полкъ զինուորական վարժարան մի, որ գոյութիւն ունէր Պետերբուրգում. д—ое гнѣздó ազնուական տուն. -ря́нство չ. ազնուականութիւն. 1, հաւ. ազնուական դասակարգ, ազնուականներ. 2, ազնուական տիտղոսն. пожáловать д—омъ ազնուականութիւն շնորհել. ли́чное, потóмственное д.; -ря́нчикъ ա. հեգն. չնչին, գեղանհոս ազնուական։

Двоюродный ած. ազգականութեան չորրորդ պորտի. д—ые брáтья, д—ыя сёстры հօրեղբօր որդիք, մօրեղբօր որդիք (հարազատ եղբայրների, հարազատ քոյրերի կամ հարազատ քրոջ և եղբօր որդիքը)։

Двоя́кій ած. կրկնակի, երկակի, երկպատիկ. д—ая пóльза, д. вредъ; д—ое значéніе; д в о я́ к о Տ. երկու կերպ, երկու եղանակով. д. ду́мать, д. понимáть; -якоды́шащія, ихъ ի. յ. կնդ. Dipnoi, Կրկնաշունչ[ձկն]եր. -я́кость ի. կրկնակիութիւն, կրկնակի կերպ, եղանակ։

Двоячóкъ, чкá ա. երկաեղ, միայն երկու հացի տանող նաւակ, մակոյկ։

Двубóртный ած. երկու շարք կոճակներով (շոր.). д—ая ку́ртка, д. жилéтъ, д. сюрту́къ; -вéрхій ած. երկկատար, երկծայր, երկգագաթ. -верши́нный ած. երկգագաթ, երկկատար. -весéльный ած. երկթի. д—ая лóдка.

Двуглáвый ած. 1, երկգլխանի, երկագլուխ. д. орёлъ въ госудáрственномъ гéрбѣ.

Двуглáзый ած. երկաչքանի. -глáсный ած. 1, քերկ. երկձայն, երկբարբառ. д. звукъ երկձայն հնչիւն (օր. ай, ой); 2. Двуголóсный. [ный.

Двугнѣ́здый ած. բս. երկբնիկ, հմմ. Двусѣмя́н-

Двугоди́чный ած. երկամեայ, երկու տարուայ. д курсъ. -годовáлый ած. երկամեայ, երկու տարեկան. д. жерéбчикъ; -годовóй ած. երկամեայ, երկու տարեկան. д- бе дитя́; -гóдокъ, дка ա. Двулѣ́токъ.

Двуголóвчатый ած. երկգլխանի. д. цвѣтóкъ.

Двуголóсный ած. երժ. երկձայն. д—ое пѣ́ніе.

Двугóрбый ած. երկսապատանի. д. верблю́дъ երկկուզեկէն, երկսապատանի ուղտ։

Двугрáнка ի. երկփողանի հրացան. -грáнный ած. երկթրաշ, երկկող. -гри́венникъ ա. -гри́венничекъ, чка փոքր. սկւ. զործծ. տ. Двугри́венный, аго; -гри́венный ած. քսան կոպէկանոց. д в у г р и́ в е н н ы й, аго ա. քսան կոպէկանոց արծաթէ դրամ, մի դրամանոց։

Двугу́бчатый սկւ. զործծ. տ. Двугу́бый 2; -гу́бый ած. 1, երկշուրթն, երկճեղ շրթունքով. 2, բս. երկպռակ։

Двудённый ռմկ. տ. Двуднéвный; -дéчный տ. Двупáлубный; -днéвный ած. երկօրեայ, երկու օր տևող. д. прáздникъ; -дóльныя растéнія, Dicotyledones, երկշիթակ տունկեր. -дóмный ած. երկտուն, երկբնակարան. -дóмокъ, мка ա. բաժանուած գիւղական գերդաստան. -дóнный ած. երկյատականի. д—ая бóчка; -ды́мный ած. 1, д—ая трубá կրկնածուխ խողովակ, ծխնելույզ (որ երկու վառարանի ծուխ է քաշում). 2, д—ая избá երկծխնելույզ, երկվառարան խրճիթ. 3, հնց. д—ая семья́ կրկնածուխ, երկու ծխի հարկ, տուրք վճարող գերդաստան։

Двужáрное свѣчнóе сáло դուտ կամ ոչխարի ճարպի հետ խառն տաւարի ճարպ, «ճրագու». -жи́листый, -жи́льный ած. 1, երկմկան, կրկնամկան, երկջիղ, կրկնաջիղ. 2.* պնդակազմ, ամրակազմ, քաջառողջ. -зу́бецъ, бца ա. երկատամնի եղան և նման գործիքներ. -зу́бъ ա. կնդ. Diodon, երկատամ կամ ոզնեձուկ. -зу́бый ած. երկատամանի, երկժանի. д—ыя ви́лы; -колёсный ած. երկանիւ, երկակառանի. -колѣ́нная трубá երկու մասից բաղկացած խողովակ. -конéчный ած. երկծայր. -кóнка ի. երկձի թեթև կառք. -кóнный ած. երկձի. д—ая подвóда; д. плугъ; -кóнь Տ. երկու ձիով. ѣ́хать д. կամ о д. երկձի (մինը վերայ նստած, իսկ միւսը հետը տանելով փոփոխութեան համար) ճանապարհորդել, գնալ։

Двукопы́тный ած. երկսմբակ, թաթահերձ. д—ыя живóтныя երկսմբակ կենդանիներ. -крáтный ած. կրկնակի, երկակի. -кры́лыя, ыхъ չ. յ. կնդ. Diptera, երկթեւեան[միջատ]ներ. -лáпочный, -лáпчатый. -лáпый ած. երկթաթանի. двулáпый я́корь; -лéзвейный, -лéзый ած. 1, երկսայր, երկսայրի. двулéзый кинжáлъ; 2, երկբերանանի. двулéзый нóжичекъ; -лепестнóвый. -лепéстный ած. երկծաղկատերև, երկծաղկաթերթ. -ли́ній տ.

Двулицый; -листникъ ա. բս. Ophrys, շանձուք և այլ բոյսեր. -листный ած. բս. երկատերև. -листовой ած. երկթերթ, կրկնաթերթ. д. картонъ.

Дву|лицый ած. երկերես, երկդէմք. -личіе չ. *երկդիմութիւն, կեղծաւորութիւն, քսութիւն. -личневый տ. Двуличный 1; -личность է. տ. Двуличіе; личный ած. 1, միատեսակ երեսով և տակով, որի երեսն ու տակը միակերպ են. д—ая ткань; 2,* կեղծաւոր, քսու, երկդիմի. д. человѣкъ; -ложный пистолетъ երկփողանի (երկլուլանի) ատրճանակ (պիստոլէտ). -лопастный ած. երկփեղկ. -лѣтній ած. երկամեայ. երկու տարեկան. -лѣтокъ, тка ա. երկամեայ, երկու տարեկան (մեւզ. կենդանի). -мачтовый ած. երկկայմ. д—ое судно.

Дву|мужіе ած. կրկնամարդութիւն, երկու մարդ (էրիկ) ունենալը. -мужница է. կրկնամարդ, երկու մարդ (էրիկ) ունեցող կին. -мужняя женщина կրկնամարդ, երկու մարդ (էրիկ) ունեցող կինարմատ. -мѣрный ած. կրկնաչափ. -мѣстный ած. երկատեղանի, երկնիստ. д—ая карета; -мѣсячный տ. Двухмѣсячный; -надрѣзный ած. բս. Bifidus, երկճեղ. -нитка է. կտաւէ չեղ խաչանիստ զարդուածք, որից անձեռոցիկներ և երեսսրբիչներ են պատրաստուած. -нитный տ. Бифилярный; -ногій ած. երկոտանի. *д—ое животное Նխտ. մարդ, 'խատն'. -ножка է. Կնղ. Bipes, երկոտանի մողէզ. -ножный տ. Двуногій.

Дву|носый ած. երկճեղ քթով (հասարակ շան մասին). -осный ած. երկառանցք. -острый ած. ամւ. զործծ. երկսայրի, տ. Обоюдуострый; -палубный ած. երկտախտակամած. д—ое судно.

Дву|палый ած. երկմատանի. -перстіе չ. երկու մատով խաչակնքում, խաչակնքելը. -перстникъ ա. ուսկան, 'թօռ', որի ձակերը երկու մատ երկարութիւն ունին. -перстный, -перстый 1, տ. Двупалый; 2, д—ое сложеніе երկու մատով խաչակնքում (հնածէսերի—старообрядцы).

Дву|плодный ած. երկծին, կրկնածին, երկու երեխայ ծնած կին կամ երկու ձագ ծնած կենդանի. -полый ած. 1, բս. երկսեռ. д—ые цвѣты երկսեռ ծաղիկներ (որոնք թէ կնէք և թէ փոշանօթներ ունին). 2, двуполый, аго ա. երկսեռ, կրկնասեռ, արու և էգ, տ. Гермафродитъ; -польное хозяйство կրկնահերկ անտեսութիւն, թէ զարնանային և թէ աշնանային անտեսութիւն:

Дву|полѣнникъ ա. Հ—ն. կրկնակի երկարութեամբ վառելափայտ. -полѣнный ած. կրկնակի երկարութեամբ. д—ыя дрова; -прядный ած. երկճիւղ, երկու թելերից հիւսած. -пудовикъ, ա. ա. երկու պութանոց երկաթ. -пудовка է. երկու չափաբերի հացահատիկ պարունակող տոպր. -пудовый, -пудовой ած. երկու պութանոց. д—ая гиря.

Дву|раздѣльный ած. բս. երկճեղ. -рогій ած. 1, երկեղջիւր, երկպոզ. д—ія животныя; д—ая луна առաջին կամ վերջին քառորդ լուսնի. 2, երկմատանի. д—ыя вилы; -рубежна է. երկբորդ տեսակի ձիւթ, որ ստացւում է փշածառերից:

Дву|рунія, ихъ չ. յ. Կնղ. Bimana, երկձեռանիներ (մարդիկ). -ручничать չ. երկու ձեռքով ողորմութիւն խնդրել. -ручный ած. երկունկանի, երկկոթանի, երկու ձեռքով գործածական. д. стругъ; д—ая пила; -саженникъ ա. Հ—ն. երկու սաժէնանոց (գերաններ, ձողիներ, տախտակներ ևլն). -саженный ած. երկու սաժէնանոց:

Дву|свѣщникъ ա. եկղ. երկմոմ աշտանակ (որով եպիսկոպոսներն և վանահայրերը ժամերգութեան ժամանակ ժողովրդին օրհնում են). -связное строеніе երկշէն խրճիթ. -силіе տ. Двоесиліе; -сильный տ. Двоесильный; -скатный ած. երկթափ, երկթափանի, երկփէշ, երկփէշանի. д—ая крыша.

Дву|смысленный ած. քերկ. երկմտանի, երկմտանի. д—ое слово; -смысленность է. 1, երկմտութիւն, երկդիմիութիւն. въ его словахъ часто замѣчается д.; 2, երկմիտ, երկդիմի խօսքեր. говорить д—и; -смысленный ած. երկմիտ, երկիմաստ, երկդիմի. д—ыя рѣчи; д—ое поведеніе երկմիտ, կասկածելի վարմունք:

Дву|смѣнный ած. երկու անգամ փոխուող. д—ая работа 12 ժամ անց աշխատանք (գործարաններում, երբ մշակները օրուկէսերուայ ընթացքում միայն երկու անգամ են փոխուում).

Дву|снастный, аго տ. Двуполый 2; -сотенный, -сотный ած. երկու հարիւրեակ պարունակող. -сотый տ. Двухсотый.

Дву|спальный ած. երկատեղանի, երկու հոգու համար. д—ая кровать; -стволка է. երկփողանի, 'երկլուլանի' հրացան: -ствольный ած. երկփողանի, 'երկլուլանի'. д—ое ружьё; -створный, -створчатый ած. երկփեղկ, երկփեղկեան. д—ая дверь; д—ая раковина երկփեղկեր խեցի. д. плодъ երկփեղկ պատիճաւոր պտուղ (որի պատիճը արտաքուստ երկու մասի է բաժանւում):

Дву|стельная корова երկու անգամ ծնած կով. -стишіе չ. երկտողանի ոտանաւոր. -столпіе չ. եկղ. պատ, որ սալոյ ընդը բաժանում էր տաճարից. -стопный ած. երկչափ, երկոտանի. д. стихъ, օր. Всё мино|валось! Мимо про|мча-лось Время лю|бви; -сторонній ած. երկկողմանի, երկերեսանի. д—ая ткань զարդուածք, որի երեսն ու տակը մէկ են. -стричная шерсть ամառուայ ընթացքում երկու անգամ խուզուող ոչխարի բուրդ. -стѣнный ած. ըստ երկարութեան և ըստ լայնութեան երկու երկու պատ ունեցող (խրճիթի մասին). д—ая снасть—балберочная снасть (տ. Балберочный).

Дву|сѣменодольныя растенія տ. Двудольныя раст.; -сѣмянный ած. բս. երկսերմ. д. бобъ.

Дву|тактная пауза երժ. երկտակտ (երկու տակտ տևող) ընդմիջում. -углекислая соль տ. Сода.

Дву|устъ ա. Կնղ. Distomum, երկբերան որդ. -устый ած. երկբերան. -утробна է. Կնղ. Didelphys, պարկաւոր կենդանի. -ушковый ած. երկծակի. -фунтовикъ, ա. ա. երկու ֆունտանոց (գրուանքանոց) կշռաքար. -фунтовой, -фунтовый ած. երկու ֆունտանոց (գրուանքանոց):

Двух|аршинный ած. երկու արշինանոց. -бунчужный паша երկբունչուկ (երկձիոպի) փաշա. -вёрстный ած. երկու վերստանոց. д—ое разстояніе; д—ая карта երկու վերստանոց մասշտաբով (դիւյմը—2 վերստ) աշխարհագրական քարտէզ:

Двух|хвостна է. երկծայր մարակ. -хвостый ած. երկծայր, երկճեղ, երկպոչանի:

Двух|вьюнный винтъ երկոլորտ պտուտակ:

Двух|годичный տ. Двугодичный; -голосный տ. Двуголосный; -десятинный ած. երկու դէսեատին

տարածութեամբ. д. надѣлъ; **-дольный** *ա.* Двудольный; **-дюймовка** *է.* *երկու դիւյմ հաստութեամբ տախտակ*. *յատակատախտակ*. **-колѣнчатый** *ած.* *երկծալեան*. **-комплектный** *ած.* *երկկոմպլեկտ*, *երկնոմպլեկտ*, *երկընդհատ*. **-конечный** *ած.* *երկու ծայրանի*. д—ая монета; д—ая почтовая марка; **-корпусный**, **-лемешный** плугъ *երկխոփանի գութան*. **-лѣтній** *ա.* Двулѣтній; **-мѣстный** *ա.* Двумѣстный; **-мѣсячный** *ած.* *երկամսեայ*, *երկու ամսական*. д. ребёнокъ; **-недѣльный** *ած.* *երկու շաբաթ տևող*. д—ое отсутствіе.

Двухехлый *ած.* *երկագանգուր*, *երկխապաղի*. д. голубь.

Двухпольное хозяйство *ա.* Двупольное хозяйство; **-пудовой**, **-пудовый** *ա.* Двупудовый; **-рубежка** *ա.* Двурубёжка; **-сотый** *թ—ք. դ—ք. երկուհարիւրերորդ*. **-ствольный** *ա.* Двуствольный; **-точечный** *ած.* *երկկէտ*, *երկկէտանի*. д—ая божья коровка, *ւնդ.* Coccinella bipunctata, *երկկէտանի կարմրիկ[բզէզ]ը* (*«Ջատկի ճճի»*, *«կովադանիկ»*). **-третной** *ած.* *երկու երրորդական*. д—ое жалованье *ամսական աշխիկ*. д—ые сѣнокосы *խոտհարքներ*, *որոնք երկու տարի հնձւում*, *իսկ երրորդ տարին արածեցնում են*. **-тысячный** *թ—ք. դ—ք. երկու հազարերորդ*. **-утренний** *ած.* *բանւոր. երկօրեայ*։

Двухъэтажный *ած.* *երկյարկանի*. д. домъ.

Двухцвѣтность *է.* *երկգոյնութիւն*, *երկերանգութիւն*. **-цвѣтный** *ած.* 1, *երկգոյն*, *երկերանգ*. д—ая матерія; 2, *ա.* Двуличный 1; **-черепный** *ած.* *սէւ. զոօծ. երկգանգերը*. д—ое животное.

Двухчленный *ած.* *երկանդամ*. д—ое количество; д. періодъ; **-членъ** *ա.* *մաթմ.* *ա.* Биномъ; **-шерстный**, **-шерстый** *ած.* *երկգոյն*, *երկերանգ բրդով*. д—ая собака; **-язычіе** *չ.* *երկլեզուութիւն* (*միևնոյն երկրում երկու լեզուի տիրապետութիւն*). **-язычный** *ած.* 1, *երկլեզու*, *երկգիմի*, *քսու*, *կեղծաւոր*. 2, *երկլեզու*. д—ая страна *երկիր*, *ուր երկու պետական լեզու ունի*. д—ая надпись; д. словарь; **-ясачный** *ած.* *կրկնակի հարկ*, *կրկնակի տուրք վճարող*. д—ые инородцы.

Двѣ, двухъ *թ—ք. ժ—ք. է. ա.* Два.

Двѣнадцатиперстный *ա.* *ևրկրչփ. երկոտասանատերեւ մարմին*. **-лѣтній** *ած.* *տասներկուամեայ*, *տասներկու տարեայ*. **-перстная** кишка *կզմկ.* Duodenum, *տասներկու մատնեայ աղիք*, *«Նոտասանատերեւ»*. **-сторѣнникъ**, **-угольникъ** *ա.* *ևրկրչփ. տասներկու անկիւնանի* [*բազմանկիւն*]։

Двѣнадцатый *թ—ք. դ—ք. տասներկուերորդ*, *երկոտասաներորդ*. **-надцать**, и *թ—ք. ժ—ք. տասներկու*, *երկոտասան* (*գր.*). д. апостоловъ.

Двѣсти (двухсотъ, двумстамъ) *թ—ք. ժ—ք. երկուհարիւր*. д. рублей 200 *ռուբլի*. бумажникъ съ двумя стами рублями *քսակ 200 ռուբլով*։

Де *ճո.* *ևրր*, *եթէ թէ*։

Дебаркадеръ *ա.* (*ֆր.*) 1, *նաւամատոյց*, *ուր նաւերը կանգնում և բեռը ապրեն են*. 2, *երկաթ. երկաթուղու կայարան*. **-барнація** *է.* (*ֆր.*) 1, *նաւից բեռն ափ հանելը*. *նաւից ափ իջնելը*, *ափ դուրս գալը*. 2, *ռզմ.* *զորքի ցամաք իջնելը*։

Дебаты *ա. յ.* (*ֆր.*) *վիճաբանութիւններ*, *բանակռւութիւն* (*մանր. պայքարի ժողովներում*)։

Дебѣлость *է.* *հաստութիւն*, *«թաղութիւն»*, *հաստութիւն*. **-бѣлый** *ած.* *հաստ*, *«թաղուկ»*, *գէր*, *լիքը*, *հաճ*, *յաղթ*, *ամրակազմ*, *ընդարձակ*. **-бѣлѣть** *չ.* *սէւ. զոօծ. հաստանալ*, *«թաղիլ»*, *լցուիլ*, *ամրակազմուիլ*։

Дебетировать (-рую -ютъ) *ա.* Дебетовать; **-бетованіе** *չ.* *հշւք. ուրիշի վերայ պարտք գրելը*, *պարտք նշանակելը*. **-бетовать** (-тую -ютъ) *ն.* *հշւք. ուրիշի վերայ պարտք գրել*, *պարտք նշանակել*, *ուրիշի հաշուին գրել*. **-ся** *կր.* *ուրիշի վերայ պարտք գրուիլ*. **-бетъ** *ա.* (*լտ.*) *վճռկ.* և *հաշւք. դէբէտ*, *պարտատրութեան* (*հաշուեմատեանում երես*, *որի վերայ նշանակւում են պարտատոմսերի անունները*, *առհ. տասնալիքները*, *հիմնականները*. *հկզր. ա.* Кредитъ).

Дебиторъ *ա.* (*լտ.*) *պարտապան*. **-битъ** *ա.* (*ֆր.*) *վճռկ. ապրանքի քնակը*, *ծախսումը*, *վաճառումը*, *«բղխան»*. д. рѣки *գետից հոսած*, *գնացած ջրի քանակութիւնը*. *որոշ ժամանակամիջոցում հոսող ջրի քանակութիւնը*։

Дебоширить (-рю -рятъ) *չ.* (*ֆր.-գերմ.*). **-боширничать** *ռմկ.* *շռայլութիւն անել*, *ցոփութիւն*, *մոլի խրախութիւն անել*. **-боширство** *չ.* *շռայլութիւն*, *մոլի քէֆ*, *խրախութիւն*. **-боширъ** *ա.* (*ֆր.*) *շռայլ*, *մոլի քէֆող*, *խրախող*, *ցոփ*. **-бошничать** *ա.* Дебоширить; **-бошъ** *ա.* (*ֆր.*) 1, *շռայլութիւն*, *շռայլ*, *մոլի քէֆ*, *խրախութիւն*, *ցոփութիւն*. 2, *անկարգ*, *անկարգ բան*. я позволилъ себѣ этотъ д. *ես այս անկարգ ծախսն արի*։

Дебристый *ած.* 1, *խորշոտ*, *խառնաշփոթ*, *ձորոտ*, *զառիվեր*. 2, *անտառաշատ*։

Дебрь *է.* 1, *թանձր*, *«դայլին» անտառ*, *«մէշէ»* (*մեր. ցած տեղում*). 2, *ձոր*, *խառն*, *հեղեղատ*. **-бряный** *ած.* *ձորի*, *խառնչի*։

Дебютантъ *ա.* (*ֆր.*) **-бютантка** *է.* *առաջին անգամ հանդէս եկող*, *բեմ դուրս եկող դերասան*, *-նուհի*. **-бютировать** (-рую -ютъ) *ն.* *թատր.* (*ֆր.*) *առաջին անգամ հանդէս գալ*, *բեմ դուրս գալ*. *առհ. առաջին անգամ հասարակութեան առաջ երևալ*. **-бютъ** *ա.* (*ֆր.*) 1, *թատր.* *առաջին անգամ հանդէս գալը*, *բեմ դուրս գալը*. *առաջնախաղ*. *առհ. առաջին անգամ հասարակութեան առաջ դուրս գալը*. 2, *շախմատախաղի սկիզբը*։

Девальвація *է.* (*նոր լտ.*) *փոխարժէնութիւն բանկային թղթադրամների նոր* (*ավելի*) *ակառ թղթադրամներով*։

Деверь *ա.* (*յ.* деверья, -ьевъ *և* деверья́, -рьёвъ *և* -рей) -рёнъ, рька *փոքր. տագր*։ Деверевъ, -рнинъ, а, о *ած.* *տագեր*, *տագրի*։ [*շնորհաւոր*։

Девизный *ած.* *նշանաբանի*. **-визъ** *ա.* (*ֆր.*) *նշանաբան*.

Девіація *է.* *շեղում*, *խոտորում*, *թեքում* (*օր. կողմնացոյցի սլաքի՝ մագնիսական միջօրէից*, *զինակի նշանից*, *նաւի՝ իր ընթացքից*). *սար. ղար.* *անշարժ տաղերի կարծեցեալ շարժումը*։

Девяносто *թ—ք. ժ—ք. իննսուն*. **-вяностый** *ած.* *իննսուներորդ*։

Девясилъ *ա.* **-сильникъ** *ա.* *բս.* 1, Inula helenium, *Հեղինէի խոտ*. 2, Petasites officinalis, *մեծ հալի գեղ. կղմոսի և ուրիշ բոյսեր*. **-сильный** *ած.* *Հեղինէի խոտի*. *մեծ հալի գեղի*. д. корень *ա.* Девасилъ.

Девятерикъ, а *ա.* *ինն չափերիկանոց կամ ինն պատանոց*. куль муки д.; **-терной** *ած.* *իննապատիկ*, *ընդապատիկ*։ [ностый.

Девятиглазъ *ա.* Минога; **-десятый** *ա.* Девя-

Девятиничать չ. ննջեցելոց իննօրէքը (հայոց մէջ եօթնօրէքը) կատարել. **-тинный** ած. 1, իններորդական, իններորդ մասը կազմող. 2, իննօրէքի. д—ыя поминки; **-тины, -нъ** ի. յ. ննջեցելոց իննօրէքը (հայոց մէջ եօթնօրէքը)։

Девятисилъ տ. Девясилъ; **-сотый** Թվ. դաս. իննհարիւրերորդ։

Девятка ի. 1, Թղթխ. իննանոց, իննաչքանի թուղթ. ходить съ д—и; крыть д—ою; 2, երկրորդ տեսակ կառք. 3, ինն արշին երկարութեամբ և ինն դիւյմ լայնութեամբ տախտակ. 4, ինն դիւյմ լայնութեամբ և ինն դիւյմ բարձրութեամբ քառանկիւնի ձող. 5, ինն թիանի նաւ, նաւակ։

Девятнадцатый Թվ. դաս. տասնևիններորդ. **-надцать, и** Թվ. քնկ. տասնևինն, տասնուինն։

Девяточка փոքր. տ. Девятка 1; **-вятый** Թվ. դաս. իններորդ. д. день տ. Девятины; *д. валъ տ. Валъ II; самъ-девятъ իրանով ինն. онъ пришёлъ самъ-девятъ; **-вять, ти, тью** Թվ. քնկ. ինն. девятью Ն. Թւբ. ինն անգամ. д. девять—восемьдесятъ одинъ 9×9=81; **-вятьсотъ** девятисотъ, девятистамъ Թվ. քնկ. ինն հարիւր։

Дегенерація ի. (ֆր.) այլասերումն, այլասերութիւն, վատասերումն, վատասերութիւն։

Деготёкъ, тька մեղմ. տ. Дёготь; **-готница** ի. ձիւթաման, (հայ շինականների մէջ) սապնաման։

Дёготь, гтя (սրռ. дёхтя; ներքոյկ. въ дегтю) ա. ձիւթ. гнать, курить д. ձիւթ քաշել. мазать колеса дёгтемъ; **-тевой** ած. (дехт—) ձիւթի, ձիւթային. **-тишко** ա. (дехт—) Նսխտ. տ. Дёготь; **-тярить** (-рю -рятъ) (дехт—) չ. ձիւթ քաշել և վաճառել. **-тярка** ի. (дехт—) 1, ձիւթավաճառուհի. 2, ձիւթի տակառ. 3, միջին մեծութեան գետանաւ. **-тярникъ** ա. (дехт—) ձիւթ քաշող կամ վաճառող. **-тярница** (дехт—) տ. Деготница; **-тярный** ած. (дехт—) ձիւթի, ձիւթային. **-тярня** ի. (дехт—) 1, ձիւթահանք, ձիւթ քաշելու տեղ. 2, ձիւթարան, ձիւթ քսելու տեղ. **-тярь, ря** ա. (дехт—) ձիւթ ծախող, ձիւթի չարչի, փերեզակ։

Дедуктивный ած. 'արտածական'. д. методъ; **-дукція** ի. (լտ.) դէդուկցիա, 'արտածութիւն' (մտածողութեան եղանակ, որով հանում են պատճառից գործողութեանը, սկզբունքից հետևանքներին, ընդհանուրից մասնաւորին. հմկր
[տ. Индукція).

Дежа տ. Квашня.

Дежурить (-рю -рятъ) չ. օրապահութիւն, վերակացուութիւն անել. **-журный** ած. օրապահ. д. офицеръ; д. врачъ въ больницѣ; д—ая книга օրապահութեան մատեան, որի մէջ օրապահ վերակացուն նշանակում է պաշտօնատան մէջ անցած թղթերը։ Дежурный, аго ա. օրապահ վերակացու։ Дежурная, ой ի. օրապահ վերակացուի սենեակ. **-журство** չ. օրապահութիւն, օրապահ վերակացուութիւն. назначить кого на безсмѣнное д.; они чередуются по д—у.

Дезертированіе չ. զօրքից փախչիլը. **-тировать** (-рую -ютъ) չ. զօրքից փախչել. **-тиръ** ա. (ֆր.) զօրքից փախած, փախստական զինուոր, զօրական։

Дезинтеграція ի. (ֆր.) փիլ. տրոհումն, ամբողջի տրոհումն, բաժանումն մասերի (հմկր տ. Интеграція).

Дезинфекторъ ա. ախտահան, 'հականեխող'. **-фекціонный** ած. ախտահանութեան, 'հականեխական'. д—ая камера; **-фекція** ի. (ֆր.) ախտահանութիւն, 'հականեխում'. **-фицировать** (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) ախտահանել, հականեխել։

Деизмъ (ֆր.) փիլ. աստուածականութիւն (վարդապետութիւն, որ Աստուծու գոյութիւնն ընդունում է, ուրանալով սակայն աստուածային յայտնութիւնն ու նախախնամութիւնը). **-истъ** ա. աստուածական, աստուածեան (հմկր. տ. Атеистъ).

Деисусъ, -исусъ ա. (յն.) եկղ. Փրկչի, Տիրամօր և Յովհաննէս Կարապետի պատկերները միասին գրած։

Дей ա. Ռմց. դէյ (Ալժիրի վաղեմի կուսակալը, գաւառապետը, կառավարիչը)։

Дена ի. (գերմ.) օրմնախարակ, օրմնաւոր նուագարանի ստորին տախտակը։

Декабристъ ա. դէկաբրիստ (1825 Թ. դեկտ. 14-ին սարքած դաւադրութեան իւրաքանչիւր անդամը). **-кабрь, я** ա. դեկտեմբեր, հին հայոց քաղոց ամիսը. **-кабрьскій** ած. դեկտեմբերի, դեկտեմբերեան։ [կամ կշռքի չափ=$2^1/_2$ մսխալը)։

Декаграммъ ա. (յն.) տասնագրամ (տասնորդա-

Декадентство չ. Նորբ. դէկադէնտութիւն. **-дентъ** ա. (նոր լտ.) Նորբ. դէկադէնտ (ֆրանսիական նորագոյն և նորամոլագոյն գրականական շկօլայի հեղինակ և կամ իբր ասու հետևորդը)։

Декалитръ ա. (ֆր.) տասնալիտր, 10 լիտր։

Декальмированіе չ. արտատպութիւն, արտանկարելը. արտատպելը. **-кировать** (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) արտատպել, արտանկարել, արտատպել (նկարը, նկարած բանը և կամ փորագրութիւնը, փորագրած բանը)։

Декаметръ ա. (ֆր.) տասնամէտր, 10 մէտր։

Деканство չ. դէկանութիւն. **-канъ** ա. դէկան. 1, պրոֆէսոր, որին յանձնուած է ֆակուլտետի նախագահութիւնն և ուսումնական մասի հոգաբարձութիւնը. 2, միջնադարեան կաթոլիկ միաբանութեան կանոնիկոսը, նախագահը. եւ ծայրագոյն վարդապետ. Ռուսիայում իշխանական և կարգինալական տան ուաց պաշտօնեան. 3, տ. Суперинтендентъ.

Декастеръ ա. (ֆր.) տասնաստեր (չափ մի)։

Декаэдръ ա. Երկրչփ. տասնանիստ, տասնակողեան մարմին։

Декламаторскій ած. դէկլամատորական. д—ое искусство; **-маторъ** ա. (լտ.) դէկլամատոր (խիստ ազդու կերպով ճառող՝ ճառածին համապատասխան ձևերով ու շարժումներով). **-мація** ի. (լտ.) դէկլամացիա (խիստ ազդու ճառասացութիւն համապատասխան ձևերով ու շարժումներով). **-мированіе** չ. խիստ ազդու կերպով ճառախօսելը համապատասխան ձևերով ու շարժումներով. **-мировать** (-рую -ютъ), прод—, (ֆր.) ն. խիստ ազդու կերպով ճառել, կարդալ, ճառածին կամ կարդացածին համապատասխան ձևեր ու շարժումներ անելով։

Деклараціонный ած. հրապարակական յայտարարութեան. **-рація** ի. (լտ.) 1, յայտարարութիւն (հրապարակական, հանդիսաւոր). д. правъ человѣка 1789 г. во Франціи; 2, Դիւան. կարևոր ազդ, յայտարարութիւն, ծանուցում. 3, վճարատուրքերագիր, տուրքերացուցակ (накладная); 4,* Առև. բանաւոր ազդ, յայտարարութիւն (մաս. սիրային, սիրոյ մասին)։

Деклинаторъ ա. (լտ.) Ֆիզ. 'խոտորացոյց' (ացա-

ծէք, որով գիտում են մագնիսական սլաքի խոտորումը միջօրէից)․ -нація ի. (լտ.) աստղ. լուսատուի մարմնի խոտորումը, շեղումը։

Деко́вый ած. դէկի (декъ), տախտակամածային. д—ая пу́шка.

Деко́ктъ ա. (լտ.) դէկօկտ, 'եփուկ,' 'մըրտուք' (բուժական խոտերից պատրաստած եփուածք). д. про́тивъ полнокро́вія.

Декольте́ չ. անհ. (фр.) դէկօլ'տէ (կանանց շոր, որը հագնողի վիզը, կրծքի վերին մասը և կռնե-րը ցարմունկ չէ ծածկում, այլ հոլանի է թողնում). же́нщины д.

Декорати́вный ած. զարդի, զարդի, զարդարանքի, պաճուճանքի. д—ое иску́сство, устро́йство, убра́нство; -ра́торскій ած. բեմանկարչի. -ра́торъ ա. Թատր. բեմանկարիչ, բեմային նկարիչ, թատրոնանկարիչ. -раціо́нный ած. բեմանկարչական, -չութեան. д—ая жи́вопись բեմանկարչութիւն. -ра́ція ի. 1, Թատր. բեմանկար (մի տեղի, սենեակի կամ նկարը, տեսարանը, որ կառուցւում է դրամատիկական գործողութեանը), 'վիժակ'. 2, արտաքին տեսք, փայլ. *կենդ. պատուանշան, շքանշան. -ри́ровать (-рую -ютъ)** ն. (фр.) հարկաւոր նկարներով, պատկերներով, տեսարաններով յօրինել, պատրաստել, զարդարել։

Декрета́ліи, ій ի. յ. (լտ.) պատմ. պապական թղթեր, գրութիւններ, որոնք կանոնական նշանակութիւն ստացան. -крети́ровать (-рую -ютъ)** ն. (фр.) վճռել, որոշել, սահմանել, անօրինել, հրամայել. -кре́тъ ա. (լտ.) վճիռ, որոշում, սահմանում, անօրէնութիւն, հրաման, հրովարտակ։

Декстри́нъ ա. (լտ.) քիմ. դէքստրին (նշաստային խէժ, նիւթ մը)։

Декъ ա. (անգլ.) ծովգ. դէկ, թնդանօթարան (նաւի տախտակամածների մէջ գտնուող տարածութիւնը, որի վերայ դրուած են թնդանօթները)։

Делега́тъ ա. (լտ.) պատուիրակ, ներկայացուցիչ. փոխորդ. -гаціо́нный ած. պատուիրակութեան. -га́ція ի. 1, պատուիրակութիւն. 2, Ու-սոյց-ամերիկական պարլամէնտների համախըմբուած ներկայացուցիչները։

Делижа́нсъ ա. (թուրք.) դէլիջան, թեթևաշարժ սայլ (թղթական փոստատանքի)։

Деликате́съ ա. (фр.) դէլիկատէս (խիստ համեղ ըմպելիք, ուտելիք). -ка́тничать չ. ձևանալ քաղցրաբարոյ, մեղմ, քաղաքավարի ձևանալ (գործծ. յանձն հեգն. մտքով). -ка́тность ի. քաղցրաբարոյութիւն, նուրբ քաղաքավարութիւն. д. ... -ка́тный ած. (фр.) 1, քաղցրաբարոյ, քնքշաբարոյ, խիստ քաղաքավարի, բարեկիրթ. նրբակիրթ, քնքոյշ. 2, թոյլ, տկար. д—ое сложе́ніе.

Де́льта ի. (յն.) աշխ. դէլ'տա (եռանկիւնաձև առափնեայ գետաբերան, որ գետը ճիւղաւորում է). -тови́дный, -тообра́зный ած. դէլ'տաձև, եռանկիւնաձև։

Дельфи́нъ ա. 1, կնդ. Delphinus, դէլ'ֆին. 2, աստղ. հիւսիսային համաստեղութիւն մի. 3, дельфи́ны ա. յ. հրետ. դլ'ֆինաձև կանթեր թնդանօթների վերայ։

Демагоги́ческій ած. ամբոխավարական, ամբոխավարութեան. -маго́гія ի. 1, (հին հելլէնական հանրապետութիւնների մէջ) ամբոխավարութիւն, ամբոխապետութիւն. 2, (այժմ) ամբոխապետական կարգադրութիւն կամ քաղաք. -маго́гъ ա. (յն.) 1, պատմ. ամբոխապետ, ամբոխավար, *խռովարար. 2, (այժմ) ամբոխապետութեան կուսակից։

Демаркаціо́нный ած. սահմանաբաժան. д—ая черта́ կմ ли́нія ռզմ. սահմանաբաժան գիծ (որից դէնադարձ ժամանակ անցնելը թշնամի զօրաբանակներին խիստ արգելուած է). առհ. սահմանաբաժան գիծ (մուգ. վէճի ենթարկուած հողերի). -ка́ція ի. (фр.) 1, սահմանաբաժանում, սահմանի որոշումը, նշանակումը. 2, ստոր պարանքի գործարանական կնիքը, 'մուհրը' լուծելը (որ օրէնքով արգելուած է)։

Демаски́ровать (-рую -ютъ) батаре́ю ռզմ. մարտկոցը յանկարծ բացել, գաղտնից դուրս հանել։

Деме́ственникъ ա. (յն.) եկղ. հնգ. երգիչ. -венное пѣніе հնգ. տաղունի, տաղունական պալատի երգեցողութիւն. -нинъ ա. Деме́ственникъ.

Демикото́нный, -то́новый ած. դէմիկոտոնի, -տոնեայ. д. сюрту́къ; -то́нъ ա. (фр.) դէմիկոտոն (խիտ բամբակէ գործուածք, սովորաբար սպիտակ կամ գորշ գոյնի)։

Демiу́ргъ ա. (յն.) դէմիուրգ. 1, փիլ. (ըստ Պլատոնի և ուրիշների) բարձրագոյն էակ, աշխարհիս ստեղծիչը. 2, գնոստիկների քարոզած ստորին, հրէական աստուածը, նիւթական աշխարհի և սխալակիր մարդու ստեղծիչը։

Демобилиза́ція ի. -зи́рованіе չ. ռզմ. ապախաղացութիւն (պատերազմի համար պատրաստուած զօրքը խաղաղ ոտքի վերայ դնելը). -зи́ровать (-рую -ютъ), -зова́ть (-зу́ю -ютъ) ն. ապախաղացնել (պատերազմի համար պատրաստուած զօրքը վերստին խաղաղ ոտքի վերայ դնել)։

Демократи́ческій ած. դէմոկրատիկական, ժողովրդապետական. д. о́бразъ правле́нія; -кра́тія ի. (յն.) դէմոկրատիա, ժողովրդապետութիւն։

Демокра́тъ ա. 1, դէմոկրատ, ժողովրդապետական. 2, (демокра́тка ի.) դէմոկրատ, -ուհի, ռամկասէր, պարզ այր, կին։

Демони́змъ ա. 1. դիւապաշտութիւն. 2, դիւայինութիւն, դիւային յատկութիւն. -ни́ческій ած. դիւային. -ноло́гія ի. (յն.) դիւաբանութիւն, դիւախօսութիւն. -нома́нія ի. (յն.) դիւամոլութիւն, դիւահարութիւն. -(де́-)нскій ած. 1, դիւային. д—ое искуше́ніе, — наважде́ніе; 2,* դիւային, դժոխային, սոսկալի։

Демонстрати́вный ած. 1, ցուցադրական, մեկնական. д—ые прибо́ры; 2, ցոյցի, ցուցարարական. э́ти посту́пки имѣли д. хара́ктеръ; -стра́ція ի. (լտ.) 1, ցուցադրութիւն, մեկնութիւն (տարրական յատկութիւնների). хими́ческія д ій; 2, ցոյց, ցուցարարութիւն. никто́ къ нему́ не пріѣхалъ на зва́ный обѣдъ: э́то была́ своего́ ро́да д.; 3, ռզմ. դէմոնստրացիա (կեղծ յարձակում, շարժումներ կամ թշնամու ուշադրութիւնը գրաւելու). 4, տրմբ. 'արտածական' (дедукти́вный) ապացոյց. -стри́рованіе չ. ա. Демонстра́ція 1; д. хими́ческихъ явле́ній; -стри́ровать (-рую -ютъ) ն. (գերմ.) ցուցադրել, մեկնել տեսանելի կերպով (տարրական ցոյց տալով, ցուցադրելով)։

Демонти́рованіе չ. անպիտանացնելը, լաւեթեան դատապարտելը (թշնամու հրանօթները). -ти́ровать (-рую -ютъ)** ն. (фр.) ռզմ. թշնամու մարտկոցի հրանօթները անպիտանացնել, լաւեթեան դատապարտել։

Де́монъ *ա.* (յն.) 1, պաշտպան, պահապան ոգի (հեթանոսական դիցաբանութեան մէջ). 2, *ենղ.* դև, չար ոգի. 3,* դև, չար, չարաճճի, չարահոգի անձ։

Деморализа́ція *է.* 1, բարոյական անկում, ապականութիւն. 2, լքում, վհատութիւն. д. а̀рміи զօրաբանակի քայքայումը. -рализи́рованіе *չ.* 1, անբարոյականացնելը. 2, վհատեցնելը. -рализи́ровать (-рую -ютъ), -рализова́ть (-зу́ю -ютъ) *ն.* (ֆր.) 1, անբարոյականացնել, վարք ու բարքը ապականել, զեղծել. 2, վհատեցնել. լքուցանել (գր.). неуда́чи деморализу́ютъ а́рмію; всё э́то дѣйствовало на о̀бщество деморализу́ющимъ о̀бразомъ.

Демоти́ческій *ած.* (յն.) ժողովրդական. д—ое письмо́ ժողովրդական, աշխարհիկ գիր (Նախկին Եգիպտոսում. հակակը *ա.* іерати́ческій).

Демья́нка *է.* սմբուկ, պատնջան (փաթլիջան)։

Дена́рій, -на́рь *ա.* (լտ.) դահեկան (խիստ հին հռոմէական դրամ մօտ 20 կոպէկ արժողութեամբ. հմմ. Дина́рій).

Денатури́ровать (-рую -ютъ) *ն.* (ֆր.) փչացնել (գինու ոգին, սպիրտը)։

Де́нди *ա.* *անհ.* (անգլ.) պճնասէր, պճնամոլ, պչրամոլ, մոդայի խիստ հետևող անձ. -ди́змъ *ա.* *ակւ.* *գործծ.* պճնամոլութիւն, պչրամոլութիւն։

Дендри́тный *ած.* հանքածառի, -ային. -дри́тъ *ա.* (յն.) 1, *Տնք.* հանքածառ (հանածոների մէջ պատահող ծառաձև հանք). ага́тъ съ д—ами; 2, ծառակեաց (ճգնաւոր). -дроли́тъ *ա.* (յն.) ծառաքար (քարացած ծառ). -дрологи́ческій *ած.* ծառաբանութեան, ծառախօսութեան. -дроло́гія *է.* (յն.) ծառաբանութիւն, ծառախօսութիւն. -дроме́тръ *ա.* (յն.) ծառաչափ (գործիք)։

Де́нежка *է.* *Ուղ.* և *փոքր.* պատիկ պղնձէ դահեկան, փող (կէս կոպէկանոց). д. рубль бережётъ (*առծ.*). береги́ д—у на чёрный день (*առծ.*). де́нежки *յ.* դրամ, փող, 'սատկ' (*տճ. հյ.*). д. счётъ лю́бятъ (*առծ.*). -жникъ 1, *ռմկ.* քսակ, դրամապանակ, 'քիսայ'. 2, դրամագործ, դրամ, փող կտրող. 3, *ռմկ.* *բս.* ա, Rhinanthus crista galli, մանր աքլորիբուկ (աքաղաղի կատար). բ, Thlaspi arvense, շինկաթեմ և սերիչ բոյսեր։

Де́нежный *ած.* 1, փողի, դրամի, դրամական, 'սատկի'. д—ая пла́та; д—ое вознагражде́ніе; д. паке́тъ; д—ое письмо́; 2, *ռմկ.* փողաւոր, փողատէր, փող, դրամ ունեցող, ունևոր. д. человѣ́къ.

Денёкъ, нька́, -нёчекъ, чка *փոքր.* օր, հաճելի օր. сѣ́ренькій денёкъ մառախլապատ, ամպամած օր. *Տեղն.* ծանր, դժուար օր։

Дени́еникъ *ա.* *բս.* Ononis hircina, եզնարգել։

Денни́къ, а́ *ա.* 1, ախալ, արխաշ, ցերեկուայ փարախ. 2, գոմում առանձին տեղ բաժանմունք նորածին կովի ու հորթի կամ հիւանդ և կամ ազնիւ անասունների համար. 3, ձիանոցում ընդարձակ բաժանմունք. 4, ցերեկուայ թիթեռնիկ մի։

Денни́ца *է.* 1, արշալոյս, արևածագ, 'ծէգ'. 2, Լուսաստղ, Այգաստղ. 3, *անձ.* արուսեակ (անկեալ հրեշտակ). «Какъ ниспа̀лъ ты, д., сынъ у́тренней зари́» Զիարդ անկաւ յերկնից արուսեակն՝ որ ընդ առաւօտն ծագէր (Եսայի, 14_{12})։

Денно́вка *է.* ախոռի յատակացու տախտակ։

Денно́й *ած.* օրուայ, ցերեկուայ, օր ցերեկով եղող, կատարուող. д. разбо́й; д. мотылёкъ. Де́нно и но́щно օր ու գիշեր։

Денноно́чный *ած.* -нонощный *եկ.* *ոլ.* օր ու գիշեր շարունակուող, կրկնուող։

Денско́й, день денско́й ամբողջ օրը, ամբողջ օրուայ ընթացքում. я день денско́й рабо́талъ и чрезвыча́йно уста́лъ.

Денщи́къ а́ *ա.* դէնշչիկ. 1, իր մեծաւորին ծառայող զինուոր. служи́ть въ д—а́хъ; 2, денщики́ *յ.* Պետրոս Մեծի արքունական թիկնապահները. -щи́ца *է.* *ռմկ.* հերթական սպասուհի, սպասարկուհի (ընտանիքներում). -щи́цкій *ա.* Денщи́чій -щи́чишка *ա.* *Նվաս.* *ա.* Денщи́къ; -щи́чій, чья, чье *ած.* դէնշչիկի, -կական. д. паёкъ.

День, дня *ա.* 1, օր. տիւ (գր.). бѣ́лый день լոյս ցերեկ. проспа̀ть до бѣла́ дня ցլոյս առաւօտ քնել. ка́ждый Бо́жій день *ռմկ.* ամէն օր, անընդհատ. день денско́й *ա.* Денско́й; день ото дня, изо дня въ день, со дня на́ день օրէցօր. дни мо́лодости. —ста́рости; воскре́сные, пра́здничные, бу́днишніе дни կիրակի, տօն, լի օրեր. ца́рскій день կայսերական տօնի օր. чёрный день սև օր. объяви́ть о чёмъ за́ день до сро́ка; береги́ де́нежку на чёрный день; кра́сные дни կարմիր օրեր, լուսութեան, բաղդաւորութեան օրեր. 2,* լոյս (արեգակի)։ Ве́тхій де́ньми Հինաւուրցն (Աստուած, տ. Դանիէլ 7_9)։ Днёмъ *մ.* ցերեկը, ցերեկով. н а - д н я́ х ъ, на э́тихъ дняхъ օրերս, այս օրերը։

Деньга́ *է.* 1, կէս կոպէկանոց պղնձէ դրամ, դահեկան. въ копе́йкѣ двѣ д—и; деньгу́ копи́ть փող դիզել. деньгу́ зашиби́ть փող աշխատել, դրամ վաստակել. 2, *Տնտ.* տոկոս, 'շահ'. собира́ть десятую, двадца́тую деньгу́ 10, 20. տոկոս վերցնել. 3, д е́ н ь г и, негъ *յ.* փող, դրամ, սատկ (*տճ. հյ.*). ме́лкія д.; чи́стыя д. կանխիկ, դրամ, 'նաղդ', 'չոր' փող. бума́жныя д. թղթադրամ. быть при де́ньгахъ ձեռքին, գրպանում փող ունենալ։

Деньжо́нки, нокъ, -жо́ночки, чекъ *յ.* *փոքր.* փող, դրամ, սատկ (քիչ քանակութեամբ). у него́ появи́лись д.; -жу́ра *է.* *հ-ժ.* *ստկլ.* *ա.* Деньжо́нки.

Депа́нсъ *ա.* (ֆր.) ծախս, մսխում։

Департаме́нтскій *ած.* դէպարտամէնտի, -տային. -та́ментъ *ա.* (ֆր.) դէպարտամէնտ. 1, ճիւղ, բաժանմունք նախարարութեան (մինիստրութեան) կամ որ և է կառավարչական հիմնարկութեան. 2, Ֆրանսիական նահանգ (1790 թ. 'ի վեր). д—ы замѣни́ли пре́жнія прови́нціи.

Депе́ша *է.* (ֆր.) դէպէշ. 1, *դիւնգ.* գիր, թուղթ, զեկուցում, տեղեկագրութիւն. курье́ръ отпра́вленъ съ д—ами; 2, *ա.* Телегра́мма; дать д—у հեռագրել։

Деплои́ровать во́йско *ռզմ.* *Տնգ.* զօրաշարքերը բացելով ճակատեցնել. -а́да *է.* *ռզմ.* *Տնգ.* զօրաշարքը, զօրասիւները բացելը և ճակատեցնելը։

Депо́ *չ.* *անհ.* (ֆր.) պահեստարան, մթերանոց։

Депози́тка *է.* *ռմկ.* -зи́тный биле́тъ նախկին ռուսական թղթադրամ. -зи́торъ *ա.* (լտ.) այն, որ և է հասարակական հիմնարկութեան պահ տուող, աւանդատէր. -зи́ты *ա.* *յ.* պահեստական աւանդ, գումար, որ իբրև աւանդ պահուած է։

Депута́тскій *ած.* պատգամաւորի, -րական. -та́тъ *ա.* (լտ.) պատգամաւոր, ներկայացուցիչ. -та́ція *է.* (ֆր.) պատգամաւորութիւն։

Дёра *ի.* *ռմկ.* ծեծ, գան, քօթակ, գլխոց. задáть дёру мошéннику; задáть дёру *գռմկ.* կծիկը քծել, 'դաշ տալ'։

Дербá *ի.* խոտ կամ խոտացած հող, գետին։

Дербéнникъ, -бéнинъ *ա.* *բս.* Lythrum, տեսակ

Дербинá *ա* Дербá; сжать лёнъ на д—ѣ. [խոտ։

Дербникъ, á. -ничóкъ, чкá *ա.* *Անդ.* Falco Aesalon, տեսակ մի կամ բազէ։

Дербованіе *ւ.* խոտը կամ խոտացած հողը հերկելը, վարելը կամ փոփխելը. -бовáть (-бую -ютъ) *ն.* խոտը կամ խոտացած հողը վարել, հերկել կամ փոփխել, փորել։

Дербушка *ի.* կատուէ հաստ գործուածք։

Дерéвнъ, а & а *ա.* (գրեթ.) դարբինք։

Дергáлка *ի.* փայտէ կամ երկաթէ կեռ, եղան, պով գիտց խոտ են քաշում։

Дёрганецъ, нца *ա.* *հռ.* -ганцы, нцевъ *ա.* *յ.* խումբ բարձր, տեղատեղ ցրուեալ կանխիք ցուցանելը. -ганіе *ւ.* ձգելը, քաշելը, ձիգ տալը, փետելը, հանելը. -гань *ի.* *ա.* Дёрганецъ & Дёрганцы.

Дёргать *ն.* I, (дёрнуть) ձգել, քաշել. д. за плáтье շորից ձիգ տալ. д. за шнурóкъ съ колокóльчикомъ; 2, (вы́дергать, -рнуть) փետել, քաշել, քաշելով, ձիգ տալով հանել, պոկոտել. д. травý изъ земли́; д. лёнъ; в. зубъ; 3, ցնցել. егó дёргаютъ сýдороги; егó безпрестáнно дёргаетъ նա անդադար ցնցւում է. 4, (дёрнуть, сд—) յանկարծ քաշել, վերցնել, տեղահան անել, տեղից շարժել. лóшади дёрнули; скáтерть сдёрнули со столá; 5.* (дёрнуть) խթել, գրգռել, դրդել մի բան անելու. лукáвый дёрнулъ егó сказáть э́ту грýбость; -гаться I, *անդ.* ցնցուել. д. бровями и губáми; 2, (вы́дернуться) *էլ.* քաշուել, հանուել. зýбы не легкó дёргаются.

Дергáчъ, á *ա.* I, ցնցող, ցնցմունքներ ունեցող անձ. 2, խող մի. 3, բռնաքաշ, մի խոտքաղ ձող մի. 4, *Անդ.* *ա.* Коростéль; -(ёр)гивать, ся *ա.* Дёргать, ся; -глáкъ, à *ա.* կեռով (дергáлка) գիւղի մի՛ջից քաշած մարգը խոտ. -говище *ւ.* պատաստեղ, որից տարը ոչ թէ հնձել, այլ ձեռքով փետել են. -говóе сѣно *ա.* Дергля́къ.

Дергóта. -готá *ի.* ցնցում. ցնցախտ, շարժախտ. -гунóкъ, нкá, -гýнчикъ *ա.* Дергýнъ 2; -гýнъ, á *ա.* I, *ա.* Дергáчъ 4; 2, խաղալիք. պանճաճառաստեղ մի, որի տեղաժերը խաղում են, երբ նրա թելից ձգում են. -гýша *հոր.* ցնցողական, շարժախտով բռնուած մարդ։

Дёргъ *բայ.* մէկ էլ տեսնես քաշեց, ձգեց. онъ дёргъ егó за чубъ. [տերևուկ։

Дерезéй *ա.* *բս.* Achillea millefolium, հազարա-

Деревéнскій *ած.* գիւղի, գիւղական. д. жи́тель, д. вóздухъ; д—іе обы́чаи; д—ія скóбки անկիւնաւոր փակագծեր ([ ]). -вéнщина *հոր.* ամբիկ, գեղջուկ, 'կռպար հաստ' մարդ. -вéнька *ի.* *Նւզ.* գիւղակ, գիւղ, շէն։

Деревéнька *ի.* -почка *փոքր.* կտրած փայտ, գի-

Деревéй *ա.* *ա.* Деревéй. | բան, կոճղ, 'քօթակ'։

Деревéнщина *ի.* *Նխտ.* պարզմիտ, անտաշան գեղջուկ. -вéнщина *ա.* Деревýшка; -рéвня *ի.* (*յ.* деревéнь, -вéнь, -вня́мъ и -вня́мъ) I, գիւղ, շէն (տանիք ծածկված). 2, պարտ բնակիչները, շի-նականները. 3, գիւղ, ամարանոց. éхать въ д—ю; жить въ д—ѣ; 4,* *ռմկ.* *ա.* Деревéнщина.

Дéрево *ւ.* (*յ.* деревá, -рéвъ & -рёвъ & дерéвья -вьевъ) I, ծառ. պտուղ. плодóвое д. պտղատու ծառ. родослóвное д. ծննդաբանական ծառ, ազգատոհմաքարտ. д. жи́зни, дéрево познáнія добрá и зла ծառ կենաց, ծառ գիտութեան բարւոյ և չարի (Ծննդոց գիրք 2₉-₁₇). д. жи́зни *կզմխ.* պատրէ ունեցում ծառի ձևով պատկերացած պարտակ ներթ. 2, (նիւթի երկրի) տախտակագործութեան, շինութեան փայտ. торговáть крáснымъ д—омъ; сдѣ́лать что-либо изъ дéрева; 3,* *Նխտ.* *տա.* անզգայ մարդ, յիմար, անհասկացող մարդ, տխմար. онъ всегдá былъ *д. д—омъ; онъ какъ дéрево; 4, *Տնգ.* կոթ. 4, *Վօզ.* կայմ։

Деревýшка *ի.* *Նւզ.* & *փոքր.* գիւղիկ, պատլիկ & տղատակ գիւղ, շէն (տանից ենեղերու)։

Деревцá *ի.* կոճղ, կոճղակ, որի վերայ պարիկներ են շինում։

Деревцó *ւ.* (*յ.* деревцы́, вéцъ) *Նւզ.* & *փոքր.* մատղաշ ծառ, ծառուկ. -вщи́къ, á *ա.* փայտագործ, փայտէ բաներ շինող։

Деревя́га *ի.* փայտէ պանդուկակ, շինել, որ կապում են արձաղ կովերի պարանոցներից. -вя́нка *ի.* -вя́мочка *Նւզ.* I, փայտի կտոր. *յի-մար, տխմար, տխմարի այր, կին. 2, փայտէ կո-ճակ. 3, փայտից շինած արհեստական ոտ. ходи́ть на д—ѣ; -вянíкъ, á *ա.* ծառատներ ճձի։

Деревяни́стый *ած.* ծառային. -вя́ность *ի.* *ան-կենդանութիւն, անզգայութիւն. -вя́ный *ած.* I, փայ-տէ, փայտից. д. домъ; д—ая посýда; д—ое мáсло *ռմկ.* & *վճռկ.* ձիթապտղի ձէթ, ձիթապտղի ձէթ. 2,* անկենդան, անզգայ, տխմար. д—ая головá,— башкá տխմար մարդ։

Деревянѣ́лость *ի.* փայտացածութիւն. *անզգա-յութիւն*, կարծրութիւն. -вянѣ́лый *ած.* փայտացած. *անզգայ*, կարծր. -вянѣ́ніе *ւ.* փայտանալը, փայ-տացում. թմրութիւն. -вянѣ́ть, од—, *ւ.* I, փայտ դառնալ, փայտի նման պնդանալ, կարծրանալ. растéнія начинáютъ д.; 2,* փայտանալ, թմրել, անզգայանալ, անկենդանանալ. рукá деревянѣ́етъ. [կամ կաշուկ & ուրիշ բոյսեր։

Дерезá *ի.* *բս.* Galium aparine, մազոտ մածնի

Дёреновый *ած.* հոնի, հոնից. -ренъ *ա.* *բս.* Cornus mascula, հոնի, 'զողալենի'։

Деренíкъ, á *ա.* I, *հռ.* հոնիներից անտառակ, պուրակ. 2, հոնով պատրաստած ըմպելիք մի։

Держáва *ի.* I, *եկ.* *ոչ.* իշխանութիւն, զօրութիւն, այժ. 2, (ցամաքագրութիւն ճարտարի) կայսրուծառքական իշխանութիւն. 3. ոսկէ-գունդ խաչով (թագաւորներին պատուանշաննե-րից մինը). 4, պետութիւն. աէրութիւն. велíкія держáвы; 5, *ռմկ.* հոգատարութիւն, խնամք. спаси́бо за хорóшую д—у въ дóмѣ; 6, *ռմկ.* պնդութիւն, ամրութիւն, հաստատութիւն. 7, *ռմկ.* բռնելու տեղ, եր, կոթ, ունկ, ձեռնակ եւն. 8, ծոխս, մուխ. 9, (Դեռի մօտ) փայտ, որ նո-րահարսի կրտսեր եղբայրը կամ ազգականը ձեռքին բռնած նստեցնէ է առաջնորդում նո-րան. 10, *Լծնվզ.* կոթ (ձոյլ մետաղի)։

Держáвецъ, вца *ա.* *Տնգ.* քաղաքապետ, պա-տուիրչ, իշխանաւոր, տէր, պետ. -жáвный *ած.* I, գերհզօրական, իշխանական, արքայական. д. вождь կայսրը. 2, հզօր, քաջազօր, մեծա-փառ. -жáвство *ւ.* պետութիւն, իշխանութիւն, թագաւորութիւն. -жáвствовать (-ствую -ютъ) *ւ.* *եկ.* *ոչ.* իշխել, տիրել, թագաւորել։

Держáлина *ի.* -жáло *ւ.* հացահատիկի ծեծա-

ներ (цѣпъ) կոթը. -жáлна ի. կոթ. -жáльникъ ա. 1, մեծ մուրճ, որ կոթառյ շղթաներու հակառակ կողմից բռնում են. 2, գավազան մի, որի մէջ դնում են լիկը, երբ ուզում են սուրը վերայից թելը յետ անել. 3, պատրին տաշատ, տաշատակուկ. -жáльцы, хецъ ի. յ. տպգր. ձեռագրակալ, թերթակալ։

Держáніе չ. պահելը. -жанный, -жаный բյ. ած. և ած. պահած. 2, բանեցրած, գործ ածած. д—ая посýда; д—ое плáтье; д—ыя книги.

Держáть (-жý -жатъ), -живать ն. 1, բռնել, [բըռնած] պահել. *д. кого-либо въ рукáхъ, — въ ежóвыхъ рукавицахъ, д. стрóго մէկին ձեռքի մէջ հուպ տուած, ճանկերի մէջ պահել, մէկի վերայ խիստ հսկողութիւն ունենալ. *д. языкъ за зубáми լեզուն իրան քաշել. ձայնը կտրել, սուս կենալ. д. на умѣ, на мысли, въ головѣ իւր միտքը, կարծիքը ծածկել, ծածուկ պահել, չյայտնել. д. когó зá руку մէկի ձեռքից բռնել. держи кармáнъ! ռմկ. փեշդ լայն բաց արա (տանից ջուր մի բերկանար). 2, պահել. д. многочисленную прислýгу; д. жильцóвъ; д. лошадéй; д. гостиницу, шкóлу; д. столъ սեղանատուն, ճաշարան պահել. д. открытый столъ իւր սեղանը, դուռը ամէնքի համար էլ բաց պահել. 3, պահել, յետ պահել. держáлъ насъ у себя цѣлый день; 4, բռնել, կալնուլ. держи лошадь! держи вóра! 5,* սահ. պահել. д. нарóдъ въ повиновéніи; д. подъ замкóмъ փակած պահել. *д. дѣло подъ сукнóмъ գործը քնացնել. д. въ тайнѣ ծածուկ պահել. д. постъ պաս պահել. д. слóво, обѣщáніе խօսքը, խոստումը պահել, д. впрáво, влѣво դէպի աջ, դէպի ձախ բռնել. ընթանալ, գնալ. д. рѣчь ճառ արտասանել. д. совѣтъ խորհուրդ անել. д. чью-либо стóрону մր և է մէկի կողմը պահել. д. заклáдъ, пари գրազ (գրաւ) գալ, 'մատաչ գալ'. д. себя хорошó, дýрно իրան լաւ, վատ պահել. д. счётъ հաշիւ պահել. д. корректýру սրբագրել. д. судъ դատաստան անել, դատաստան կտրել. 6, ծախսել, մսխել. -жáться, -живаться անդ. 1, за когó, за что մէկից, մի բանից բռնել, կպչել [չընկնելու համար]. держись за меня крѣпче; д. за перила; 2,* чегó մի բանի հետևել, մի բան պահել, պահպանել. «Держись же прáвды, вѣры, любви, мира» Երթ զհետ արդարութեան, զհաւատոյ, զսիրոյ, զխաղաղութեան (Բ. Թ. Տիմոթ. 2_{22}). д. чьегó-либо мнѣнія մէկի կարծիքին լինել, հետևել. д. бéрега ափով ընթանալ, ափից չհեռանալ. 3, իրան պահել. д. прямо; онъ такъ пьянъ, что едвá дèржится на ногáхъ; 4, մնալ, տեղի չտալ, դիմանալ. непріятель дéржится ещё въ окóпахъ; 5, պահուիլ, պահպանուիլ. цвѣты дéржатся зимóю въ теплицахъ.

Держи-дéрево չ. բս. Paliurus aculeatus, դժնիկ (թուփ)։

Держи-ладья ի. կնդ. Echineis remora, կըլնէխս կամ նաւակալ[ձուկ]ը։

Дéржка ի. 1, աղաւնանոց, սպիտակ աղաւնիներ պահելու տեղ. 2, աղաւնիների տարմ, խումբ։

Дéржкое солéнье երկար դիմացող աղած ու- [տեսակեղէններ, մթերքներ։

Дерзáніе չ. համարձակութիւնը, յաւակնիլը։

Дерзáть, -знýть ն. և չ. 1, համարձակուիլ, յաւակնիլ. ժպիրհ գտնուիլ. 2, քաջալերուիլ։

Дéрзкій (-зокъ -зка և -зкá, о) ած. 1, անվեհեր. խիզախ համարձակ. онъ сражáлся съ д—ою хрáбростью; 2, յանդուգն, անզգամ, ժպիրհ. д. отвѣтъ; д—іе постýпки; 3, անամօթ, լիրբ, ըստերշ, լկտի, անզգամ. 4, ինքնավստահ, անձնապաստան, ամբարտաւան. дéрзокъ нá руку կռուարար, տուրուդմփոց սիրող. дéрзокъ на языкъ չար լեզուի տէր, անզգոյշ խօսելու մէջ։ Дéрзко մ. յանդգնաբար, յանդուգն կերպով, լրբաբար։

Дерзновéніе չ. 1, յանդգնութիւն, յաւակնութիւն. 2, ինքնավստահութիւն, համարձակութիւն. «...чтобъ намъ имѣть д. въ день судá» ... զի համարձակութիւն ունիցիմք յաւուր դատաստանի (Ա. Թ. Յովհ. 4_{17}). -зновéнный (-вéненъ և -вéнъ -вéнна. о) ած. յանդուգն, խիզախ, համարձակ. անվեհեր. -зномы́сленный ած. բանաս. ինքնավստահ, անձնապաստան, ամբարտաւան։

Дерзнýть տ. Дерзáть; -зостность ի. յանդգնութիւն, յաւակնութիւն, խիզախութիւն, համարձակութիւն. -зостный ած. բանաս. յանդուգն, խիզախ, համարձակ. -зость ի. յանդգնութիւն, ապերասանութիւն, խիզախութիւն, լրբութիւն, անզգամութիւն. д. погубила егó; 2, կորով, քաջութիւն, անվեհերութիւն. 3, дéрзости յ. յանդուգն, լիրբ, վիրաւորական խօսքեր, վարմունք. онъ наговорилъ отцý кýчу д—ей.

Дёрка ի. 1, քաշելը, ձգելը, փետելը, ճանկռտելը. 2, ռմկ. ծեծ, քօթակ, 'գլխկոց'. задáть д—у ծեծել, քօթակել, 'գլխկել'։

Деркáчъ, á տ. Дергáчъ.

Дéрма մ. ռմկ. (միայն драть բայի հետ) такъ дéрма и дерётъ քաշել է որ քաշում է, քաշելով, քաշկռտելով հոգին հանում է։

Дерматографія ի. (յն.) բժ. մորթագրութիւն, կաշու, մորթի նկարագրութիւնը. -лóгія ի. (յն.) բժ. մորթախօսութիւն, մորթաբանութիւն։

Дерьмó չ. 1, կղկղանք, քակոր, թրիք, աղբ. 2, հնոտի, փալաս, ցնցոտի. սահ. անպէտք, անպիտան բան։

Дерновина ի. փորած, փափկացրած ճիմեր, տակր (дёрнъ); -нéніе չ. տանկ, ճիմերով ծածկելը. -нина ի. տա, ճիմ (խոտ հողի երեսի շերտ). -нистый ած. ճիմոտ, տառոտ։

Дернить (-ню -нятъ) ն. ճիմերով, տակերով (հողային շերտերով) ծածկել. д. угóльную кýчу, д. дорóжки въ садý. [են հիւսուած։

Дернічье չ. հվք. տաշեղներ, որոնցից կողով

Дерніще տ. Дерновище; -новáніе տ. Дернéніе; -новáтый ած. 1, ճիմաւոր, տաւոր. д—ая землá; 2, հնց. հողային ճարտ. -новáть (-нýю -ютъ) տ. Дернить; -новина տ. Дернина; -новище չ. հող, որի տակը (երեսի շերտերը) հանած են. բելած, ցել արած խոտ հող. -новщикъ, á տ. Дернокладчикъ; -нóвый ած. տակ, տակերով (խոտ հողի երեսի շերտերով) ծածկած. д—ыя скáмьи; д—ая землá այգզ. [illegible] чикъ տ. տաշհողող. -норѣзъ տ. տաշհատ([illegible])։

Дёрнуть տ. Дёргать; -нýха ի. փայտէ [illegible] քար ձուլար ագալու համար։

Дернýшка ի. հողի տակերով ծածկած հիւղ, խրճ-

Дёрнъ ա. հվք. 1, խոտ հող, խոտ հողի երեսը, վերին շերտը. 2, խոտ հողի տա, ճիմ. обложить бéрегъ прудá, могилу д—омъ.

Дерн́ѣть չ. խաւմածել, տաշտկոտել (հողի մասին)։

Де́рть ի. 1, խոշոր աղացած հացահատիկ. лошадей хорошо́ корми́ть дѐртью; 2, խզում, թեփ (գարու, խրբուկի եւն). -ру́ ա. Драть.

Дерю́нъ, а́ ա. 1. ռմկ. դառն, սուր, թունդ, կծու բան. табакъ д.; пе́рецъ д.; հմմ. Горлодёръ 2; 2, աղացի կամ խարարացի խոշոր թեփ։

Дерю́га ի. հաստ և կոշտ գործուածք. это сукно́ д. д—ой; -жина ի. հաստ և կոշտ կտոր, մի կտոր գործուածք. -жка նւզ. ա. Дерю́га; зашить почто́вую посы́лку въ д—у; -жность ի. *կոպտութիւն, բրտութիւն. -жный ած. հաստ և կոշտ կտորից. дерю́жныя ону́чи.

Дереза́ ա. Дереза́. [կեր կեռնեխը։

Деря́ба ի. Կնդ. Turdus viscivorus, սոնձա-

Деря́бить (-блю -бятъ), -бнуть ն. 1, ճանկռել, կմշտել, ‘ճմթել‘. խփել, զարկել. отъ дыму глаза́ деря́бить ծխից մարդու աչքեր քոր են գալիս. 2, (միայն деря́бнуть) միանգամից շատ խմել (օղի). ռմկ. հարբել, ‘չալակել‘։

Деря́бка ի. բս. Galium, մածնիկ (կարմիր խոտ). -бникъ ա. փուշ, ցաքի, փշի թուփ։

Деса́нтный ած. դեսանտի, -տային. д—ыя войска́; -са́нтъ ա. 1, ռզմ. ա. Высадка 2; 2, ծովգ. դեսանտ (զորամաս, որ պատերազմական գործողութիւնների համար ափ է հանւում)։

Дёсенный ած. լնդի, լնդերքի, լնդային։

Десе́ртный ած. դեսերտի, -տային. д—ыя ви́на քաղցր գինիներ, որոնք մատուցանւում են դեսերտի ժամանակ. -се́ртъ ա. (ֆր.) դեսերտ (մրգեղէն, քաղցր և թեթև կերակուրներ, որոնք մատուցւում են ճաշի վերջը)։

Десна́ть հն. իբր, իբր թէ. սիս, սեսէք, ահա։

Десмоло́гія ի. (յն.) բժ. յօդարանութիւն։

Десна́ ի. (յ. дёсны, -сенъ) լինդ (յ. լնդերք)։

Десни́ца ի. եկ. սլ. աջ, աջ ձեռք, ձեռք, մեղ. նախախնամութեան. д. Провидѣ́нія.

Десно́вка ի. սկւ. գործ. ա. Цынга́.

Десно́й ած. եկ. սլ. աջ. о десну́ю кого́ մէկի աջ կողմից, աջ կողմը. д е с н а́ я, ой ի. աջ, աջ ձեռք։

Деспоти́змъ ա. բռնապետութիւն. բռնութիւն, բռնակալութիւն. -поти́ческій ած. բռնապետական, բռնակալական, բռնի. въ Ту́рціи правле́ніе д—ое; д е с п о т и́ ч е с к и մ. բռնի կերպով, բռնութեամբ. -по́тія ի. բռնապետութիւն. -по́тство չ. բռնակալութիւն, բռնութիւն. -по́тствовать (-ствую -ютъ) չ. բռնակալել, բռնութեամբ իշխել, կառավարել, բռնութիւն գործ դնել. -(де́с)по́тъ ա. (յն.) -по́тка ի. բռնապետ, բռնապետուհի, բռնակալ, բռնակալուհի։

Десте́вой ած. դաստայի։

Дести́лляр... ա. Дистилляр...

Де́сть ի. (յ. де́сти, сте́й), -стка, -сточка նւզ. 1, դաստա (24 թերթ գրելաթուղթ). тетра́дь во сто́лько-то десте́й; 2, Տպգ. թերթի ձև, ֆորմատ։

Десятерико́вый ած. տասնանոց, տասնանոցի. -тери́къ, а́ ա. 1, տասն գրւանքանոց ծանրութիւն. 2, տասն չէտվէրիկ հացահատիկ պարունակող պարկ, ջուալ. 3, տասնանոց, տասն միութիւն պարունակող բան. свѣчи д. մոմեր, որոնցից 10 հատը 1 գրւանքայ են քաշում։

Десятери́ть (-рю́ -ря́ть) ն. տասնապատկել. -ся չեզք. տասնապատկուել. -тери́чный ն—չ. տասնապատկան, տասնանոց. д—ое і տասնական і (ուղղագրութեան եկ. սլ. այբուբենի մէջ այս ձայնաւորը 10 է նշանակում). -терно́й ած. տասնապատիկ, տասն անգամ աւելի։ -(де́-)теро, ы́хъ թ—է. հ—ք. տասն, միասին տասն. дура́къ въ во́ду ка́мень заки́нетъ, д. у́мныхъ не вы́тащать (առծ.)։

Десятидне́вный ած. տասնօրեայ. д—ое пребыва́ніе въ плѣну́; -копе́ечный ած. տասն կոպէկանոց. д—ыя ба́ни բաղնիքներ, որոնց մուտքի գինն է տասն կոպէկ. -льникъ ա. Десяти́нникъ; -лѣ́тіе չ. տասնամեակ. -лѣ́тній ած. տասնամեայ. д—яя слу́жба; д. сынъ; -мѣ́сячный ած. 1, տասն ամսուայ. д. трудъ; 2, տասն ամսական д. ребёнокъ.

Десяти́на ի. 1, տասանորդ (եկեղեցական հարկ, տուրք). 2, դեսեատինա (հողային չափ. մի օրավարը մօտաւորապէս ³/₄ դեսեատինա է). каз**ё**нная д. արքունական դեսեատինա (—2400 քառակուսի սաժէնի). 3, Տնգ. տասանորդ (միապետութեան տուրք). 4, Տնգ. եկեղեցական վիճակ։ -ти́нка ի. նւզ. թեթև դեսեատինա. -ти́нникъ ա. Տնգ. բարեկարգիչ, եկեղեցական վիճակի տասանորդ ժողովող. -ти́нный ած. տասանորդի, -դական. д. дохо́дъ; д—ая це́рковь Աստուածածնի տաճար Կիեվում, որ Ս. Վլադիմիր իշխանը շինել, իսկ եկամուտների տասանորդը յատկացրել նորան. -ти́ночка նւզ. ա. Десяти́нка.

Десятирублёвка ի. ռմկ. տասն ռուբլիանոց [թղթադրամ]. -рублёвый ած. տասն ռուբլիանոց. տասն ռուբլի արժողութեամբ. д—ая бума́жка; д. чай; -саже́нный ած. տասն սաժէնանոց. -сто**ро́нникъ** ա. Десятиуго́льникъ; -стру́нный ած. եկղ. տասնալարեայ, տասնալար. «Бо́же! но́вую пѣснь... на д—ой псалти́ри воспою́ Тебѣ»—տասնալարեան սաղմոսարանաւ սաղմոս ասացից քեզ (Սաղմ. 143₉). -уго́льникъ ա. Երկրչփ. տասնանկիւն, տասնանկիւնաձեւ. -уго́льный ած. տասնանկիւնաձեւ։

Деся́тичный ած. մաթմ. տասնորդական. д—ыя дро́би տասնորդական կոտորակներ. д—ые вѣсы́ տասնորդական կշեռք. -ся́тка ի. 1, Թղթխ. տասնանոց, տասնաչքանի թուղթ. 2, ծովգ. տասնեակ նաւ, նաւակ. д. ушла́ на́ берегъ; 3, տասնը գինի լայնութեամբ տախտակ. 4, ա. Десятирублёвка; 5, Աշեգ. Հ—ք. տասն հատ, տասնեակ կոճակ. -ся́тковый ած. տասնեակի։

Деся́тникъ ա. 1, տասնապետ. 2, կապալառուից բանուորների վերայ նշանակւած վերակացու. -ся́тница ի. 1, տասնապետուհի, տասնապետի կինը. 2, բանուոր կանանց վերակացու. -ся́тный ած. տասնից, տասներից բաղկացած. д—ое па́смо; -ся́тня ի. 1, Տնգ. տասնապետերին յանձնուած տասն ծուխ կամ տասն բանուոր, տասնեակ. 2, նեղ սանդր ոստայնանկի (ջուլհակի) դազգահի մէջ. 3, շաքարի շարաքը խառնելու կաթսայ։

Деся́токъ, тка ա. 1, Հ—ք. տասնեակ, տասն հատ, д. я́блокъ, яи́цъ; 2, Տնգ. տասնապետի հրամանատարութեան տակ գտնուող տասն մարդ կամ ծուխ, հմմ. деся́тня 1; 3, տնտակ. человѣ́къ трусли́ваго деся́тка վախկոտ, թուլամորթ մարդ. -сятосло́віе չ. եկղ. Տնգ. տասն պատուիրաններ։

Деся́точекъ, чка ա. փոքր. տասնեակ. -ся́точный ած. տասնաթիւ նաւակի. д е с я́ т о ч н ы й, аго ա. տասնաթի նաւակի թիաւոր, թիավարող. посла́ть д—ыхъ на деся́тку; -ся́тскій, аго ա. 1, ա. Деся́тникъ; 2, Տնգ. քաղաքային պահա-

պան, որին տասն անից մինը կանգնեցնում էր. 3, զինվորում տասին տասնականական պաշտօնեայ, դպիր. -сятый ած. Թ—ի. դ—ի. տասներորդ. д—ая вина виновата տասն յանցաւորներից մինը կամ տասնից մէկին պատժել. *это дѣло д—ое այդ բոլորովին ուրիշ գործ է. разсказывать черезъ пятое въ д—ое կցկտուր պատմել. самъ-десять իրանով տասն. овёсъ родился самъ-десять վարսակը մէկին 10 տուեց։

Десять, и Թ—ի. բ—ի. տասն. д. заповѣдей; десятью Մ. Թւբ. տասն անգամ. д. десять—сто 10×10=100.

Деталь է. (յոգնակ յ. детали) մանրամասնութիւն(ներ). -тальный ած. մանրամասն. д. планъ, д—ое описаніе. [տպաւորութիւնը ժխտում է։

Детерминизмъ ա. փիլ. ուղղութիւն, որ կամքի

Детонація է. (Фр.) առնաշնչում, առնաշնչութիւն. -нировать** ն. ձայնը աղաւաղել, փչացնել (խիստ բարձր կամ խիստ ցածր ձայն վերցնել), սխալ երգել։

Дефенаціонный ած. մաքրելու, զտելու. -нація է. (լտ.) 1, ապւեստ. մաքրումն, զտումը (ճակնդեղի հիւթի՝ շաքար հանելիս). 2, բժ. մաքրում (լուծողականով). զուտ գնալը։

Дефектный ած. Թերի, պակասաւոր. д. экземпляръ книги; д—ая рукопись; -фектъ ա. (լտ.) 1, Թերի, պակասաւոր գիրք (որից Թերթեր կամ հատոր է պակասում). 2, дефекты յ. տպագր. պակասող, ապա լրացնող տառեր, գրեր. 3, առհ. Թերութիւն, պակասորդ, պակասութիւն. 4, նուազ Թերութիւններ կամ կրած վնասների ցուցակագրութիւնը։

Дефилея է. -лей ա. (Фր.) կիրճ, կապան. -лированіе ն. անցնելը (կիրճից և կամ զորահանդէսների ժամանակ). -лировать (-рую -ютъ) ն. ռզմ. 1, անցնել (կիրճերի, կապանների միջից). 2, (прод—) հանդիսաւոր Թափորով անցնել, քայլել. 3, ամրոցկ. ամրոցային մասերը կարգաւորել, դասաւորել Թշնամու կրակից ամրոցը պաշտպանելու դիտաւորութեամբ։ [փակում։

Дефиниція է. (լտ.) տրմբ. որոշում, սահմանա-

Дефицитъ ա. (լտ.) 1, դէֆիցիտ, պակաս, պակասորդ. бюджетъ составленъ безъ д—а; 2, վճռկ. հաշուեպակաս, հաշուի մէջ նկատուած պակասորդը։

Деформація է. (Фր.) ձևափոխութիւն։

Децемвиры ա. յ. պատմ. տասնօրեար։

Децентрализація է. (Фր.) ապակենտրոնացում, տարականտրոնացում. -зировать** (-рую -ютъ), ն. ապակենտրոնացնել, տարակենտրոնացնել։

Дециграммъ ա. (Фր.) գրամի տասներորդ մասը, տասնորդագրամ. -литръ ա. (Фր.) լիտրի տասներորդ մասը, տասնորդալիտր։ [тичный.

Децимальный ած. տասնորդական. հմմ. Деся-

Дециметръ ա. (Фր.) մէտրի տասներորդ մասը. տասնորդամէտր. -стеръ ա. (Фր.) ստէրի տասներորդ մասը, տասնորդաստէր։ [տասնորդաար։

Деціаръ ա. (Фր.) արի (аръ) տասներորդ մասը,

Дечный ած. դէկի, Թնդանօթարանի։

Дешевенькій ած. փոքր. արժան, լաւ արժան. дешевенько Մ. արժան, լաւ արժան գնով. деревня досталась ему д.; -шевёхоненъ, нька, о ած. խիստ արժան. -шевизна է. արժանութիւն. д. хлѣба, съѣстныхъ припасовъ; -шевинка է. ռմկ. արժան գին. արժան իր, առարկայ. -шевить (-влю -вять), прод—, ն. 1, արժանացնել, գինը ցածրացնել, պակասացնել. 2, արժան, պակաս գնահատել. պակաս գնով ծախել. д. товары; д. чужой трудъ; -шёвка է. 1, արժան, հատուկ օղի, գինի. 2, վաճառատանգէտ (երբ մնացած ապրանքները արժան գնով ծախում են). она купила на д—ѣ множество ненужныхъ вещей; -шёвый (дёшевъ -шева, дёшево; բաղդատ. дешевле) ած. արժան, արժանագին. *ցածր, աչքինչ, չնչին. товары продавались по дешёвой цѣнѣ. Дёшево Մ. արժան, արժան գնով. добрего да мило, д. да гнило (առծ.). Дешевле բաղդատ. ած. և Մ. աւելի արժան. д. пареной репы (գործև.) խիստ արժան, աչքինչ գնով։

Дешевѣть, под—, взд—, չ. արժանանալ, ընկնել, ցածրանալ (գնի մասին). по случаю урожая хлѣбъ дешевѣетъ.

Дешифрированіе չ. կարդալը, վերծանելը (գաղտնագրութիւնը). -фрировать** (-рую -ютъ) ն. (Фր.) կարդալ, վերծանել (գաղտնագրութիւնը). д. древнія надписи; д. депеши դիւտ. ծածուկ, պայմանական նշաններով ուղարկած անգրագրութիւնը Թարգմանել. -фровка է. տ. Дешифрированіе.

Джентльменскій ած. ջէնտլմէնի. -тльменъ ա. (անգլ.) ջէնտլմէն. 1, բարեկիրԹ, բարեբարոյ, հասկացող մարդ. 2, աչխարհիկ, նրբակիրԹ մարդ։ [առէջ։

Джигетай ա. կնդ. Equus hemionus, վայրի էշ-

Джигитованіе չ. քաջարար ձիավարելը, աչխատանկելը. -гитовать (-тую -ютъ) չ. քաջարար աչխատանկել, ձիավարել, ձիավարժել. -гитовка է. աչխատանկում, ձիավարժութիւն. -гитъ (Թուրք.) իգիԹ, քաջ ապաստոն։

Джинго (անգլ.) հ—ն. ջինգօ, պատերազմականներ, նուաճողականներ (Անգլիայում քաղաքական կուսակցութիւն, որ անգլիական կայսերական քաղաքականութեան պատերազմին և նուաճողական քաղաքականութեան)։

Джинъ ա. (անգլ.) ջին (դաշտ ալիրա)։

Джонка է. ջօնկա (Թեթև և խոշոր նաւ մի, որ գործածական է Հնդկաստանում, Չինաստանում և Ճապոնիայում)։ [գլխաթի։

Джонъ-буль ա. (անգլ.) կտկւ. ինք, բուն ան-

Джутовый ած. ջուտէ, ջուտից [պատրաստած]. д. мѣшокъ; -тъ ա. (անգլ.) ջուտ (բոյս մի Թըզենիներից—Tiliaceae,—որի Թելերից պարկեր և ուրիշ բաներ են շինում)։ [кать.

Дзвякать, -кнуть չ. 1, տ. Звякать; 2. տ. Дзё-

Дзёканье չ. д-ն дз արտասանելը. -кать, -кнуть չ. д-ն дз արտասանել (ինչպէս անում են ռդիսայկ ռուսները, արտասանելով) дзень, дзѣдзь, будзь փոխան. день, дѣдъ, будь)։ [չըր՛ինկ։

Дзень, дзинь ձայն. շաչիւն, զրնգոց. չըր՛ինկ,

Дива է. (լտ.) զարմանաչնորհ, սքանչելի (գեղեցկութեան, երգչուհի)։ [բանծաղիկ։

Дивала է. բս. Scleranthus, կնճռուկ. կարծ-

Диванный ած. դիւանի, բազմոցի. диванная, ой է. բազմոցարան, բազմոցի կամ բազմոցներ սենեակ. -ванчикъ նւզ. -ванъ ա. (պարսկ.) 1, դիւան, բազմոց. 2, դիւան, խորհրդարան, խորհուրդ (Թուրքաց սուլԹանի). 3, ընտրական բանաստեղծութիւնների ժողովածու (մահմէտականների գրականութիւնների մէջ)։

Диверсія է. ռզմ. կողմնակի գործողութիւն,

յարձակում (որի նպատակն է թշնամուն խաբել, նորա ուժերը բաժան բաժան անել).

Дивертисментъ ա. (ֆր.) *Թատր.* 1, յետախաղ (ազատ ընտրութեամբ). 2, պարերի բալէտ մի։

Диви бы չ. *ռմկ.* գոնեայ եթէ։

Дивидендный ած. դիվիդենդի. -дéндъ ա. դիվիդէնդ. 1, շահաբաժին, շահարաժին. 2, տոկոսներ, մաս (որ ընկերակցութեան կալուածից ստանում են նորա պարտատէրերը)։

Дивизіонный ած. դիվիզիոնի. -визія ի. (ֆր.) դիվիզիա. զօրամաս, զօրագունդ (թէ ցամաքային և թէ ծովային)։

Дивить (-влю -вятъ) 1, (уд—) ն. զարմացնել, ապշեցնել. 2, (под—) չ. на когó, на что մէկի, մի բանի վերայ զարմանալ, ապշել. -ся, уд—, над—, չ. 1, чему մի բանի վերայ զարմանալ, սքանչանալ. нéчему д. ոչինչ զարմանալու բան չկայ. 2, на что զարմացմամբ, ապշած, ապուշի պէս մի բանի վերայ նայել։

Дивій ած. *եկ. սլ.* վայրի, վայրենի. д. мёдъ; д. хлѣбъ *բս.* ա, Ceratonia siliqua, եղջերենի. բ, Cassia fistula, կասիա (կակղեբրակենի). д. боръ *բս.* Alopecurus, աղուէսադի։

Дивность ի. զարմանալի, սքանչելի, հրաշալի լինելը. -вный ած. զարմանալի, սքանչելի, հրաշալի. д—ая красота; д—ые звýки. Дивно *մ.* 1, զարմանալի, սքանչելի կերպով. 2, *ռմկ.* բաւական, բաւականաչափ, շատ. ужъ д. врéмени прошлó съ тѣхъ поръ.

Диво չ. զարմանալի բան, էր. զարմանալիք, սքանչելիք. дался я диву ես զարմացայ. что за д.! экое д.! ինչ զարմանալու բան կայ. въ диво, на диво ՚ի զարմանս։

Диованіе չ. *ռմկ.* զարմանալը, արմանալը, ապշելը, զարմանքից քար կտրելը. -вовать (-вýю -ютъ) *ռմկ.* տ. Дивиться; не дивýй на негó; и д. на негó нéчего; -ся, под—, չ. кому, чему *ռմկ.* տ. Дивиться; -вованіе չ. *յւնլ.* *Նաց.* զարմանալի, ապշեցուցիչ իր կամ մարդ։

Дивосилъ ա. Девясилъ.

Диванъ ա. (պրս.) 1, գն. 2, բու, բուէճ, չար ոգաւ, չարագուշակ թռչուն։

Дивьё *մ.* *ռմկ.* միթէ զարմանալի է, ինչ զարմանալու բան կայ, զարմանալու ոչինչ չկայ։

Дигиталинъ ա. քիմիական (Թմանաւոր նիւթ)։

Дигиталисъ ա. *բս.* Digitalis purpurea, ծիրանագոյն մատնոցաւնի (մատնոցուկ)։

Дидактика ի. (յն.) 1, հրահանգախօսութիւն (մանկավարժութեան այն մասը, որ ուսուցանում է ուսուցման եղանակը). 2, հրահանգախօսական շարադրութիւն։

Дидактикъ ա. հրահանգախօս. -ктическій ած. հրահանգախօսական. հրահանգիչ, կրթական։

Дизаніе չ. *անհ.* պակաս, պակասորդ (այն գումարը, որ ստանում են տէրերը գրամներն, արժէթղթերը միմեանց հետ փոխելիս. հակաբ

Дисентерія տ. Дисентерія [տ. 'Ажіо.

Диканёнокъ, нка ա. դեռահաս, պատանեակ վայրենի. -кáрка ի. 1, վայրենի կին, աղջիկ. 2,* խորթաբարոյ, խիստ ամօթխած կինարմատ։

Дикарный ած. գրանիտի (հատաքարի) կամ նըման քարերի. д. кáмень տ. Дикарь 3.

Дикарскій ած. վայրենու, վայրենական. -кáрство չ. վայրենութիւն, մարդատեցութիւն. -кáрщикъ ա. գրանիտ (հատաքար) և նման քարեր գործող, կոփող, քարտաշ. -кáрь, я ա. 1, վայրենի. 2,* մարդատեաց, խորթաբարոյ անձ. խիստ ամօթխած անձ. անկիրթ, անտաշ, կոշտ կոպիտ անհնազանդ անձ. онъ настоящій д.; 3, տ. Дикій кáмень; 4, անտառից հանած մատղաշ ատունկ ուրիշ տեղ անկելու համար։

Дикастерія ի. (յն.) 1, *Նաց.* Թեմական հոգևոր ատեան, գատարան. կոնսիստորիա. 2, պաշտօնական հոգևոր կառավարութիւն։

Дикарій (յն.) տ. Двусвѣщникъ.

Дикій (дикъ -кá, о; дичѣе *բաղդ.*, բայց *սկլ. գործծկ.*) ած. 1, վայրի, վայրենի. д—іе звѣри, д—ія ýтки, птицы; д—ія яблони и грýши; д—ая странá; д. садъ վայրենացած, բարձիթող արած պարտէզ. д—іе люди. Дикіе, ихъ յ. վայրենիներ. 2,* վայրենի, վայրենաբարոյ, անհնի, սոսկ, անտաշ, կոշտ-կոպիտ, բիրտ, գազանաբարոյ, վայրագ. և խորթաբարոյ, խիստ ամօթխած, 'խամ'. д. человѣкъ; д. нравъ; д—ія стрáсти; 3,* տարօրինակ, օտարոտի, անսովոր. онъ отъ ýжаса закричáлъ д—имъ гóлосомъ; д—ія привычки, д—ія замáшки; 4, Թեթև գորշագոյն, մոխրագոյն. домъ дикаго цвѣта.—Дикое мясо աւել, աւելորդ միս. дикій кáмень գրանիտ (հատաքար) և նման կարծր քարեր. дикій пéрецъ *բս.* Daphne mezereum, ափրևտա (կարճատերև գափնենի, գաճմակ). дикая рябинка, *բս.* Tanacetum vulgare, ազարիոն, մեղուամուշկ. дикая корóва (Հօլանդայի մօտ կաղմուած) տ. Лось; дикая козá տ. Козýля; дикій цикóрій *բս.* Cichorium Intybus, եղերդ (վայրի եղերդակ, վայրի հազար).—Дико *մ.* 1, վայրենու պէս. ամօթխածութեամբ. 2, կոշտ, կոպիտ կերպով, կոպտաբար. տարօրինակ կերպով։

Дикообразовый ած. խոզուկի. д—ая щетина; -брáзъ ա. 1, *կնդ.* Hystrix, խոզուկ. 2, *կտկլ.* տարօրինակ, զարմանք շարժող, կոպկածոտ, գլխի մէջ յաղագներ ունեցող մարդ։

Диковатость ի. Թեթև ամօթխածութիւն, ամաչկոտութիւն. -вáтый ած. փոքր ինչ ամօթխած, ամաչկոտ, մարդկանցից քաշուող, խորթաբարոյ. этотъ мáльчикъ диковáтъ.

Диковина ի. -винка *Նւզ.* հազուագիւտ, նորանշան, տարօրինակ, զարմանալի բան, իր, գործ. -винный ած. զարմանալի, տարօրինակ, արտաքոյ կարգի, արտասովոր, նորանշան. д—ая вещь.

Дикомыть ի. ուշ բանած օրացոյց Թաշուն. -нóнокъ, óнька, о *մեղմ.* տ. Диковáтый.

Дикообрáзный ած. վայրենի, տարօրինակ տեսքով. գէմքով. -растýщій ած. վայրենի անցում, ինքն իրան բուսող, աճող. д—іе цвѣты, кустáрники.

Дикость ի. 1, վայրենութիւն, վայրագութիւն, բրտութիւն. 2,* խորթութիւն, խորթաբարոյութիւն, տարօրինակութիւն։

Диктантъ ա. տ. Диктóвка.

Диктаторскій ած. դիկտատորի, -րական. д—ая власть; -ктáторство չ. դիկտատորութիւն. -ктáторъ ա. (լտ.) դիկտատոր. 1, ծայրագոյն իշխանաւոր, որ հին հռոմէական հասարակապետութեան ժամանակ կարևոր դէպքերում կարճ ժամանակով ընտրւում էր և հոմարեա անսահման իշխանութիւն ունէր. 2,* ռւն. անսահման իշխանաւոր, խիստ ազդեցիկ, մեծ իրաւունքներ բանեցնող անձ. -ктатýра ի. դիկտատորութիւն։

Дик|тованіе չ. *Թելադրելը*. -товать (-тую -ютъ), прод—, ն. (*ֆր*.) что кому *մի բան մէկին Թելադրել*. -товна ի. I, *ա*. Диктованіе; писать по д—кѣ; писать подъ д—ку кого; 2, *Թելադրու-Թիւն*. поправить ошибки въ чьей-либо д—кѣ; писать плохо д—ки.

Динуша I, *հոլ*. *ակւ. գործծ. ակարամիտ, խօլ, խօԹամիտ, ապուշ անձ. յիմար, անմիտ մարդ*. 2, *Կնդ*. Pelecanus, *հաւալուսն, Թանձ*. 3, *Կնդ*. Tetrao faleipennis, *սրբերակն մայրահաւ*։

Диниція ի. (*լտ*.) *արտաբերուԹիւն, արտասանու-Թեան ձև, եղանակ* (*ճառի մէջ*). выразительная, оживлённая д.

Дилемма ի. (*յն*.) *գիլէմա, «երկաստ», ծանր, դժուար «հանելուկ, «ապեղծուած*։

Диле|тантизмъ *ա*. -тантство չ. *դիլէտանտու-Թիւն, որ և է ապրեստյով զբաղուելը և իբրև սիրող զբաղուելը*. -тантъ *ա*. (*իտ*.) -тантка ի. *դիլէտանտ, -ուհի* (*նա որ զբաղուած է որև է բա-նով, օր. գիտուԹիւնով, գեղարուեստով, բայց զբաղուում է սիրած ապրեստյով իբրև սիրող, ոչ իբրև մասնագէտ*). *սիրող*։

Дили|жансовый *ած*. *դիլիժանսի*. -жансъ *ա*. (*ֆր*.) *դիլիժանս* (*հանրակառք մի*)։

Дилювіальный *ած*. (*լտ*.) *երկրբ. հեղեղային*. д. періодъ; д—ая флора, фауна.

Диминуэндо չ. *անհ. և մ*. (*իտ*.) *երժ. մեղմաց-նելով, նուազեցնելով. մեղմանալով, նուազելով*։

Динамика ի. (*յն*.) *ուժաբանուԹիւն, գիտու-Թիւն մարմինների շարժման օրէնքների մասին*։

Дина|микъ, -мистъ *ա*. *ուժաբան, ուժաբանու-Թեան հմուտը*։

Дина|митный *ած*. *դինամիտի, ուժանակի*. -митчикъ *ա*. *Նորբ. ուժանակաւոր, ուժանակով ա-ճիրներ գործող*. -митъ *ա*. (*ֆր*.) *դինամիտ, ու-ժանակ* (*պայԹուցիկ նիւԹ մի*)։

Дина|мическій *ած*. *դինամիկական, ուժակա-նական*. д—ая система *Փիզ*. *դինամիկական սիստեմ* (*որ նիւԹի, նիւԹական աշխարհի գո-յուԹիւնը համարում է կենդանի ուժերի փոխա-դարձ ներգործուԹեան և հակադրուԹեան հե-տևանք. հնկը*. *ա*. Атомическая теорія); -мометрическій *ած*. *ուժաչափական*. -мометръ *ա*. (*յն*.) *ուժաչափ* (*գործիք*)։

Ди|нарій, -наръ *ա*. (*յն*.) *դահեկան, դինար*. I, *պատմ*. *հռոմէական արծաԹէ դրամ, որ Քրիստոսից քիչ առաջ գործածական դարձաւ յոյների մէջ*. *հմմ*. Денарій; 2, *այժմ* динаръ *կոչուում է արաբական ոսկէ դահեկանը*։

Ди|настическій *ած*. *դինաստիական*. д—іе интересы; -настія ի. (*յն*.) *դինաստիա, արքայա-կան, իշխանական տուն, հարստուԹիւն*։

Динь-динь-динь *ձյ*. *զըր՞նգ-զըր՞նգ-զըր՞նգ*։

Дипло|матика ի. *հրովարտակագիտուԹիւն* (*հին Թղթեր, հրովարտակներ ճանաչելու գիտուԹիւ-նը*). -матикъ *ա*. *հրովարտակագէտ*։

Дипло|матическій *ած*. *դիպլոմատիական, դիւա-նագիտական*. д—ія сношенія; д. корпусъ; д—ая нота; *д. отвѣтъ *դիպլոմատիական*, *խիստ քաղաքավարի և ճարպիկ, զգոյշ խուսափող պատասխան*. Дипломатически *մ*. *դի-պլոմատաբար*. *խիստ քաղաքավարի կերպով, զգոյշ խուսափելով*. -матія ի. *դիպլոմատիա, դիւանագիտուԹիւն*. -матъ *ա*. (*ֆր*.) I, *դիպլո-մատ, դիւանագէտ*. 2,* *ծածկամիտ և ճարպիկ, հնարագէտ, ճարտար անձ*. 3, *դիպլոմատ* (*երկար վերարկու մի*)։

Дип|ломированный *ած*. *դիպլոմաւորուած, դի-պլոմ ստացած*. -ломъ *ա*. (*ֆր*.) *դիպլոմ* I, *վկա-յական, վկայագիր* (*մեղ. համալսարանական, ակադէմիական կամ որ և է ընկերուԹեանց տուած*). 2, *որ և է հին գրուԹիւն, Թուղթ, հրովարտակ պետական կնիքով*։

Диптихъ *ա*. (*յն*.) *դիպտիքոն*. I, *մամով ծած-կած և միմեանց հետ միացած շուխտ տախ-տակներ, որոնց վերայ հները գրում էին*. 2, *եկղ*. *միմեանց հետ միացած, ծալովի շուխտ պատ-կերներ*. 3, *նախնի քրիստոնեաների մէջ մեռ-ելական մատեան, ուր նշանաւորուում էին մե-ռեալների, վաթճանուածների եւն անուա-ները. յիշատակմատեան, ցուցակ, որ պատա-րագում էր պատարագի ժամանակ յիշելի ննջե-ցեալների անունները*։

Дикъ-лотъ *ա*. (*հոլ*.) *խորտակնդ* (*որով ծովի խորուԹիւնները չափում են*)։

Дыра, -равый *ա*. Дыра, -равый.

Драть, ся *ա*. Драть, ся.

Директорія ի. (*լտ*.) *պատմ*. *դիրէկտորիայ* (*Ֆրանսիայում հինգանդամ կառավարչական մարմին* 1795 *Թ*.)։

Дире|кторскій *ած*. *դիրէկտորի, -որական*. д—ая должность; -кторство չ. *դիրէկտորու-Թիւն, վերատեսչուԹիւն*. -кторствовать (-ствую -ютъ) չ. *դիրէկտորուԹիւն, վերատեսչուԹիւն անել*. -кторша ի. *դիրէկտորի, վերատեսչի կինը*։

Дире|кторъ *ա*. (յ. директоры, овъ և директора, овъ) *դիրէկտոր, վերատեսուչ*. -ктриса ի. (*ֆր*.) I, *վերատեսչուհի* (*որ և է իգական ուսումնական կամ դաստիարակչական հիմնարկուԹեան*). 2, *հրետն*. *դասաբարակչական հիմնարկուԹեան*). 3, *երկրչփ*. *ուղիղ գիծ* (*ձուա գծի համեմատուԹեամբ*)։

Дире|кціонный *ած*. *դիրէկցիայի*. д—ая линія *ուղղուԹիւն ցոյց տուող գիծ*։

Дире|кція ի. (*լտ*.) *դիրէկցիա, վարչուԹիւն* (*ու-սումնական կամ հասարակական հիմնարկուԹեան*). театральная д.; д. народныхъ училищъ.

Дири|жёръ *ա*. (*ֆր*.) *դեկավար, դեկավարիչ* (*օր-կէստրի կամ պարահանդէսի*). -жированіе չ. *դե-կավարելը*. -жировать (-рую -ютъ) ն. что և չ. чѣмъ *դեկավարել* (*օրկէստրը, խումբը կամ պա-րահանդէսը*). д. оперу; д. танцами; -жировка ի. *ա*. Дирижированіе.

Дисгармонія ի. (*լտ*.) *աններդաշնակուԹիւն*։

Дисентерія ի. (*յն*.) *բժ*. *Թանչք, արիւնային փորհարուԹիւն*։

Дис|кантный, -кантовый *ած*. *դիսկանտի, դիս-կանտային*. -кантъ *ա*. (*նոր լտ*.) *դիսկանտ*. I, *եր-գիչների մէջ ամէնաբարձր ձայնը*. 2, (дисканты, овъ յ.) *դիսկանտաձայն անձ*։

Дискоболъ *ա*. (*յն*.) *սկաւառակիր* (*տ*. Дискъ).

Дис|контёръ *ա*. (*անգլ*.) *մուրհակը զեղչող*. -контированіе չ. *մուրհակազեղչուԹիւն, մուրհակի զեղչումը*. -контировать (-тирую -ютъ) ն. (*անգլ*.) *մուրհակը զեղչել կամ զեղչելու տալ* (*այսինքն գնե և ժամանակը չլրացած մուրհակը որոշ զեղչով գնել կամ ծախել*). д. вексель.

Дис|контный *ած*. *մուրհակազեղչի*. д. процентъ; -контъ *ա*. (*անգլ*.) *դիսկոնտ, մուրհակազեղչ* (*այն զեղչը, տոկոսը, որ վերցնում են գնե և ժա-մանակը չլրացած մուրհակից*)։

Дисконокро́вецъ, вца м. եկղ. մազզմայի քօ-ղը. -сносъ м. (յն.) եկղ. մազզմայ։

Дискредити́ровать (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) վարկը ձգել, անունը կոտրել, անուանարկել։

Дискъ м. (յն.) 1, պատմ. գնդակ, կլոր շրջան, ՝գնդիկ՝, որ հելլէնները խաղերի ժամանակ ձը-գում էին. 2, աստղ. ծիր, բոլորակ (երկնային մարմնի տեսանելի մակերևոյթը)։

Дискреціо́нная власть անձնական, մէկի (դա-տաւորի, նախագահի ևլն) բարեհայեցողութեա-նը վերապահած իշխանութիւն։

Дислокаціо́нный ած. զօրադասաւորութեան։

Дислока́ція ի. (լտ.) զօրադասաւորութիւն, հրա-հանգ զօրադասաւորութեան, զօրքը տեղաւորելու։

Диспара́тность ի. փիլ. տարապայմանութիւն, խորթութիւն (գաղափարների, հասկացողութիւն-ների). -ра́тный ած. տարապայման, խորթ, այ-լատարազ։

Диспенса́ція ի. (լտ.) 1, մեղքերի ներում, թո-ղութիւն (որ շնորհում է կաթոլիկ եկեղեցին). 2, օրէնական բացառութիւն (որ որոշ դէպքե-րում թոյլ է տալիս կաթոլիկ եկեղեցին). 3, դե-ղօրայքի, դարմանի բաշխում, մատակարարում։

Диспепсія ի. (ֆր.) բժ. ծանր, դժուար մար-սողութիւն։

Диспози́ція ի. (լտ.) 1, ռզմ. պատերազմի, ճա-կատամարտի հրաման. 2, ռզմ. գրաւոր հրա-հանգ զօրաշարժութեան կամ ճակատելու, պա-տերազմելու. 3, ծովգ. հրահանգ նաւակայու-թեան կամ նաւախաղութեան։

Диспута́нтъ м. (լտ.) գիտաւարտ (նա որ գիտնական աստիճան ստանալու համար իւր դիսէրտացիան պաշտպանում է)։

Ди́спутъ м. գիտական վէճ. գիտական շարա-դրութեան հրապարակական պաշտպանութիւնը։

Диссенте́ры м. յ. (անգլ.) 1, ոչ անգլիկանա-կան եկեղեցուն պատկանողներ (օրինակ՝ են նաև կաթոլիկները). 2, հերձուածողներ, անգլի-կանական եկեղեցուց հեռացած բողոքական ա-ղանդաւորներ։

Диссерта́ція ի. (լտ.) դիսէրտացիա (գիտական շարադրութիւն ուսումնական աստիճան ստա-նալու համար). магистерская, докторская д.

Диссиде́нтскій ած. այլադաւաններին. -де́нтъ м. (ֆր.) այլադաւան, ոչ պետական կրօնը դա-ւանող։ [նների)։

Диссона́нсъ м. (ֆր.) աններդաշնակութիւն(ձայ-

Дистанціо́нный ած. դիստանցիայի, -ցիական. -та́нція ի. (լտ.) 1, հեռաւորութիւն (ճանապարհի վերայ զանազան տեղերի), իջեւանմէջ. 2, դիս-տանցիա (քաղաքամաս, ուղեմաս, գետամաս, որ ճանապարհի մէջ է գտնւում). 3, դիստանցիա (ոստիկանական գաւառակ կամ մի քանի գիւ-ղեր, որ կառավարում է պրիստաւը)։

Дистилли́рный ած. թորելու, զտելու, քաշելու. -лирова́ніе շ. թորելը, քաշելը, զտելը. -ли́рованный եղ. ած. թորած, քաշած, զտած. д—ая вода́; -лирова́ть (-ли́рую -ютъ) ն. թորել, քաշել, զտել (օր. գինու ոգին). -ли́ровка ի. թորում, քաշում, զտում. -ля́торъ м. (ֆր.) 1, թորող, զտող, քա-շող (օր. օղի, գինու ոգի, ջուր). 2, հատուկ ձևը և բաղկը պատրաստող. -ля́ція տ. Дистилли-ровка. [տանաւոր։

Ди́стихъ м. (յն.) երկտող բանաստեղծութիւն, ա-

Дистре́нтъ м. (նոր լտ.) շրջան, վիճակ։

Дисципли́на ի. (լտ.) 1, կարգապահութիւն. 2, ա-ռանձին գիտութիւն, ուսում, գիտութեան ճիւղ. -плина́рный ած. կարգապահական. д—ое взы-ска́ніе պատիժ, տուգանք, որ մեծաւորն իւր իշխանութեամբ նշանակում է կարգապահու-թեան խանգարման դէպքում. д—ые батальо́ны կարգադրարական բատալիօններ. -ни́ровать (-ни́рую -ютъ) ն. հրահանգել, կրթել (կարգականանի, պարտաճանաչութեան, հնազանդութեան ընտե-լացնել). онъ сумѣетъ д. свои́хъ ученико́въ.

Дитя́ (дитя́ти, -тя́тею և ռմկ. -тёю; յ. дѣ́ти, -те́й -тя́мъ -тя́ми և -тьми́, о дѣ́тяхъ) շ. որդի, զաւակ, լաճ (ան. հ.). երեխայ, մանուկ (թէ մանչ և թէ աղջիկ). д. приро́ды բնութեան զա-ւակ. *онъ д. своего́ вре́мени, своего́ вѣ́ка; дѣ́ти боя́рскіе տ. Боя́рскій. Дитя́-тинъ, а, о ած. որդու, երեխայի, մանկան. д—а посте́лька. [գիռ. спи, моё д.!

Ди́тятно շ. ռմկ. փոքր. մանկիկ, մանկիկս, որ-

Дифама́ція ի. (ֆր.) իրւք. անուանարկութիւն, վատաբանութիւն (հրապարակական). преда́ть кого́ суду́ за д—ію.

Диффере́нтъ м. (լտ.) ծովգ. տարբերութիւն նա-ւի քթի և խելի ընկղման մէջ. -ренци́ровать (-рую -ютъ) ն. 1, տարբերութիւն ցոյց տալ, երևան հանել. 2. մաթմ. թուի, քանակութեան տար-բերական յաւելումը գտնել. -ся շ. կ. տար-բերել. -ренціа́лъ м. մաթմ. տարբերական յաւե-լում. -ренціа́льный ած. մաթմ. տարբերական յաւելման. д—ое исчисле́ніе անվերջ փոքր քա-նակութիւնների միջոցաւ հաշուելը. д. термо́-метръ տարբերական ջերմացոյց (որ մեծ ճշտու-թեամբ ցոյց է տալիս ջերմութեան աստիճան-ների տարբերութիւնը)։ [-ра́мбъ.

Дифира́мбическій, -ра́мбъ տ. Диөирамби́ческій,

Дифтери́тъ м. (յն.) բժ. դիֆթերիտ, կոկորդացաւ,

Дифто́нгъ м. (ֆր.) տ. Двугла́сный 1. [բղացու։

Дича́нъ, а́ м. հնք. Felsite, խիտ ֆէլզիտաքար։

Дича́ть, од—, շ. վայրենանալ, խորթանալ, ՝խամանալ՝, հասարակութիւնից, մարդկանցից օտարանալ. -чи́на ի. -чи́нка նւզ. 1, տ. Дичь 2; 2, որսի միս. здѣсь продаётся свѣ́жая д.

Дичи́ть (-чу́ -ча́тъ) շ. *խորթ, սխալ եղանա-կով երգել, ածել, խաղալ. -ся շ. кого́ խուսա-փել, խրտնել, քաշուել (մարդկանցից, հասարա-կութիւնից). онъ ни съ кѣмъ не разгова́ри-ваетъ, дичи́тся.

Дичко́вый ած. վայրի ծառի, տունկի. -чли́вый ած. ամաչկոտ, ՝խամ՝, մարդկանցից, հասարակութիւ-նից խուսափող, խրտնող, փախչող. д. ма́ль-чикъ; -чо́къ, чка́ м. 1, վայրի պատուաստ ծառ, տունկ. гру́ша д. վայրի, ՝մէրու՝ տանձի. 2,* խամ, խրտնուկ, գլխումը յաղաղներ ունեցող ամ. 3, ընկց թառծ վայրի մեղուների պարս։

Дичь ի. 1, վայրի, անբնակ, խուլ տեղ, խորք, ՝չոլ՝. 2. վայրի որս, վայրի կենդանիներ և թռչուններ. 3, որսի միս, որսած կենդանի-ներ և թռչուններ. 4, ռու. ադտաութիւն. 5,* փչախօսութիւն, վայրահաջութիւն, անճահ, ան-հեթեթ, անհամ խօսք, բան. ему́ дичь идётъ въ го́лову; онъ несётъ, по́ретъ д.

Диш|ка́нтовый, -ка́нтъ տ. Диска́нтовый. -ка́нтъ.

Диөира́мбическій ած. դիթիրամբական. խիստ գովասանական, գովաբանական. д—іе стихи́; *д. тонъ; -ра́мбъ м. (յն.) դիթիրամբ. 1, գովասա-

նակա՛ն երգ, բանաստեղծութիւն 'ի պատիւ Բաքոսի, և'ս ուրիշ աստուածների ու դիւցազուններին. տաՏ. գովասանական քնարերգական բանաստեղծութիւն. 2,* անչափ գովասանութիւններ, ներբող։ [ցուլերի՝։

Діабéтъ ա. (յն.) բժ. քաղցրամիզութիւն, 'ան-

Діа|волъ ա. (յն.) եկղ. 1, դև, չար, պիղծ ոգի. 2, դիւային, սատանայական ոգեղուհ, գործ. -**вольскій** ած. դիւային, պիղծ, չար։

Діа|гнóзъ ա. բժ. հիւանդութեան որոշումը (քննութեամբ). -**гнóстика** ի. բժ. 1, հիւանդութեան ճանաչումը, որոշումը. 2, հիւանդութիւնը ճանաչելու, իմանալու արուեստը. -**гнóстикъ** ա. (յն.) մի և է բան քաջ նորա յատկանիշների ճանաչելու մէջ վարպետ, հմուտ մարդ. մեւգ. հիւանդութիւնները ճշտութեամբ իմացող բժիշկ. -**гностúческій** ած. հիւանդութիւն ճանաչելու, իմանալու. д—ія примѣты; -**гнóстъ** ա. Діагнóстикъ.

Діаго|нáль ի. (ֆր.) 1, մաթմ. անկիւնագիծ. 2, շեղագիծ բրդէ կտոր, գործուածք մի. -**нáльный** ած. անկիւնագծային, շեղ, խոտորնակի. д—ыя брюки շեղագիծ անդրավարտիք։ Діагонáльно Տ. անկիւնագծօրէն, շեղ, թեք կերպով։

Діагрáмма ի. (յն.) 1, կողմնակի, բացատրական, օգնական նկար, պատկեր. 2, քս. ծաղկի գատուորութեան եղանակը, ձևը։

Діа|дéма, -дúма ի. (յն.) 1, ապարօշ, խոյր. թագ (նախնի թագաւորների). 2, ՏԱց. ուսապանակ, ուսամանեակ. 3, կանանց խոյր, ապարօշ։

Діадóхи ա. յ. (յն.) դիադոխներ (Աղեքսանդր Մակեդոնացու յաջորդները)։

Діа|кониконъ, -коникъ ա. եկղ. դպրատուն (բեմի հարաւային կողմում գտնուող խորանը)։

Діа|конúсса ի. տ. Діáконъ 1; -**коница** ի. սարկաւագի կինը կամ այրին. -**конъ** ա. (յն.) 1, (діаконúсса ի.) սարկաւագուհի, սպասաւոր, -րուհի (նախնի քրիստոնէական եկեղեցում). 2, (այժմ օրթոդոքս և հայոց եկեղեցիներում) սարկաւագ (ուրարակիր, ձեռնադրած). посвятúть, руко-

Діáкъ տ. Дьякъ. [положúть въ д—ы.

Діа|лéктика ի. (յն.) 1, ՏԱց. տ. Лóгика; 2, բանական, ընդդիմախօսութեան արուեստ։

Діа|лéктикъ ա. հմուտ, ճարտար ընդդիմախօս. -**лектúческій** ած. 1, տրամաբանական, տրամախօսական. 2, բարբառի, բարբառային. -**лектологúческій** ած. բարբառախօսական. -**лектолóгія** ի. (յն.) բարբառախօսութիւն. -**лектóлогъ** ա. բարբառախօս. -(á)**лéктъ** ա. (յն.) 1, տ. Нарѣ́чіе 3; 2, գւռկ. և կտկւ. լեզու. разговáривать на францу́зскомъ д—ѣ.

Діа|логúческій ած. երկախօսական, փոխասացութեան. -(á)**лóгъ** ա. (ֆր.) Թատր. երկախօսութիւն, փոխասացութիւն (հակք. տ. Монолóгъ).

Діамáнтъ ա. (ֆր.) տ. Алмáзъ և Брильянтъ.

Діа|метрáльный ած. տրամագծական, -գծային։ Діаметрáльно Տ. տրամագծօրէն,* բոլորովին, միանգամայն, խիստ д.-противополóжный.

Діáметръ ա. տրամագիծ, երկակտուր (շրջանի կամ գնդի կենտրոնից անցնող և նորա երկու հաւասար մասերի բաժանող ուղիղ գիծը). отвéрстіе ду́ла орýдія имѣ́етъ стóлько-то дюймовъ въ д—ѣ. [նարստ կոյս, օրիորդ։

Діáна ի. (լտ.) 1,* լուսին. 2,* խիստ ողջախոհ, ա-

Діапазóнъ ա. (ֆր.) երժ. 1, ծաւալ, բովանդակութիւն (մարդուս կամ նուագարանի ձայնի). онъ тепéрь говорúтъ совсѣ́мъ въ другóмъ *д—ѣ նա այժմ բոլորովին ուրիշ եղանակով է խօսում. 2, տ. Камертóнъ.

Діатрúба ի. (ֆր.) խիստ չար, մաղձալից, վիրաւորական խօսք, քննադատութիւն։

Діафáнъ ա. կիսաթափանցիկ, պայծառ ճենապակի, յախճապակի։

Діéта տ. Діэ́та.

Діó|птра ի. (յն.) դիտակ, դիտակն գործիք մի. հայելի, տեսութիւն. -**птрика** ի. գիտութիւն ճառագայթաբեկութեան, 'ընդհայեցողութիւն'. -**птрúческій** ած. 'ընդհայեցողութեան', -դական'։

Діóптръ ա. (յն.) 1, ուղղահայեաց պատկի պզնձէ տախտակ հողաչափական գործիքի մէջ. 2, հրատ. նշան զնելու, նշանառութեան գործիք. 3, բժ. մանկաՀան գործիք (որով մեռած մանկանը մօր արգանդից հանում են)։

Діо|рáма ի. (յն.) դիօրամա (նկար, պատկեր ուղղահայեաց կերպով պրկած մեծ պաստառի վերայ, որը վերեից լուսաւորուում է). -**мный** ած. դիօրամական, -մային։ [ոք). տ. Епáрхія.

Діоцéзъ ա. (լտ.) թեմ (կաթոլիկ եպիսկոպոսի

Діэ|та ի. (ֆր.) բժ. պահեցողութիւն, 'փահրիզ'. տաՏ. կերակուրների և խմիչքների չափաւոր գործածութիւն, ժուժկալութիւն. -**тéтика** ի. (ֆր.) պահեցողական ուսում, գիտութիւն, 'փահրիզագիտութիւն'. -**тетúческій** ած. պահեցողական, 'փահրիզային', ժուժկալութեան. -**тный** ած. պահեցողութեան, 'փահրիզի'։

Длань ի. եկ. ս. 1, դրնեղ (տ. Ладóнь); բանաստ.* ձեռք, ափ. 2, անշ. թեք (տ. Եզեկիել, 43_{13})։

Длинá ի. (ՏԱց. длину́) երկարութիւն, երկայնութիւն. бревнó имѣ́етъ въ д—у́ четы́ре аршúна կամ бревнó длинóю въ четы́ре аршúна գերանը չորս արշին երկար է, չորս արշին երկարութիւն ունի։

Длúн|ненькій (-нéнекъ -éнька, о) ած. երկարուկ, բաւականաչափ երկար։

Длúн|никъ ա. 1, երկայնութիւն. дворъ имѣ́етъ д—ку сóрокъ сáженъ; 2, ՏԱց. չինութեան երկարութեամբ դրած գերանը. 3, ՏԱց. գաւազան, մորճ, ճիպոտ, խարազան (որով պատժում էին). 4, (Հաշտարխանում) կարթապարան (երկար պարան, որից պատիկ կարթաւոր թոկեր են կապած)։ [մօրուս. հմմ. Долгобородый.

Длиннобородый ած. երկարամօրուք, երկարա-

Длинно|вáтость ի. երկարաւունութիւն. -**вáтый** ած. երկարաւուն։

Длинно|волóсый ած. երկարամազ, երկար մազերով, երկար ծամերով. -**голóвые**, ыхъ տ. Долихокефáлы; -**кры́лый** ած. երկարաթև, երկար թևերով. -**нóгій** ած. երկարոտն, երկար ոտներով. -**пóлый** ած. երկարափէշ, երկար փէշերով. д. кафтáнъ; հմմ. Долгополый.

Длиннотá ի. (յ. длиннóты) երկարութիւն. въ э́томъ ромáнѣ есть длиннóты այդ վէպի մէջ երկար, աւելորդ տեղեր կան։

Длинно|у́сы ա. յ. կնդ. Longicornia, երկայնաբեղիկ[միջատ]ներ. -**у́сый** ած. երկայնաբեխ (մարդ), երկայնաբեղիկ (միջատ). -**хвóстый** ած. երկայնագի, երկայնապոչ։ Длиннохвóстыя, ыхъ շ. յ. կնդ. Macroura, երկայնագիներ. -**шёрстный**, -**шéрстый** ած. երկայնաբուրդ, երկար բրդով. д—тныя óвцы.

Длúнный (длúненъ, ռմկ. длиннёнъ, -нá, о;

длинный ... длиннѣе. գեր. длиннѣйшій) ած. երկար, երկայն. д—ое плáтье; д—ая пáлка; д—ая ýлица; *у негó языкъ длиненъ նա խիստ շատախօս, խիստ բամբասող է. у негó д—ыя рýки նա մեծաւոր, բռնակալ մարդ չէ, գողացող է. д. день երկար, երկարատեւ օր։

Длиннѣть չ. երկարանալ, երկայնանալ. -ннѣнъ. à ա. հ-ւ. երկար, երկայն հողմներ։

Длительность ի. երկարատեւութիւն, երկարաձգութիւն, տեւողութիւն, յարատեւ. -тельный ած. երկար, երկարատեւ, յարատեւ, տեւող, յամր. д—ая рабóта; д. ходъ болѣзни; д—ые глагóлы —глагóлы несовершённаго вúда (տ. Видъ 7).

Длить (длю, длятъ), продл—, ն. что և չ. ձգել, երկարացնել, ուշացնել. ձգձգել. д. дѣломъ, рабóтою; -ться չ. երկարել, ուշանալ. въ скýкѣ часы́ длятся—երկար են թւում։

Для նխդ. (սեռկ. հոլ.) համար, (գր.) վասն, յաղագս. книга для дѣтскаго чтéнія; онъ необыкновéнно развúтъ для своегó вóзраста նա իր հասակի խիստ անհամեմատաբար է իր տարիքի համեմատ. для чегó, ռմկ. для чего բանի համար. нé для чегó կարիք չկայ, հարկ չկայ, հարկաւոր չէ։

Дмитріева. -ріевская, -ревская суббóта Դմիտրիեան շաբաթ (18—26 հոկտ.), մեռելոց, որը ռուսք իրենց հանգուցեալ ծնողների յիշատակը կատարում են։

Днить (—, днятъ) ն. ակւ. գործ. 1, փչել, փչել, ոտքել. 2,* հալածել, գցել, ճնշել. бѣдность гнётъ, а счáстье днётъ (առծ.). -ся ան-ր. փքուել, ուռչել.* հալածուել, ճնշուել։

Дневáльный ած. օրական, օրապահութեան պահող. д. пúсарь; дневáльный, аго ա. ռմկ. օրապահ զինւորական օրական ծառայութեան զինւորը. -вáльня ի. օրապահի սենեակը. -вáльщикъ ա. ա. Дневáльный, аго; -вáльщица ի. օրապահուհի։

Дневáнье չ. որ և է տեղ օրը անցկացնելը, կայ տալը, իջեւանելը. -вáть (днюю -юютъ) չ. որ և է տեղ կայ տալ, իջեւանել, օրը անցկացնել. днюетъ и ночýетъ ամէն օր, օր ու գիշեր մեզնից տեղն ընկած է. -(днё)вка ի. ռմկ. կայ տալը, իջեւանելը, մի օր հանգստանալը (արշաւանքի ժամանակ). ա. Дневáнье.

Дневникъ, á ա. 1, օրագիր, օրացուցակ. 2, յիշատակարան, յուշատետր, ծագատետր. вестú д.; 3, ռմկբգկ. գրատետր։

Дневнúцы — дневныя бáбочки (ա. Дневнóй).

Дневнóй, днéвный ած. 1, օրուայ. օրական. ցերեկուայ. д. свѣтъ; д—ые труды́; трудóмъ снúскивать себѣ дневнóе пропитáніе օրական հացը աշխատանքով հայթայթել, իւր օրական պարէնը աշխատանքով հայթայթել. հայթայթել. д—áя повéрхность երկրիս մակերեւոյթը, հողի վերեւը, երեսը երկրի։ Дневныя бáбочки, Lepidoptera diurna կամ Rhopalocera, Ցերեկաթիթեռնիկ կամ Ցերեկային թիթեռներ. 2, նկր. օրական. առօրեական, առօրեայ. 3, ամէնօրեայ։

Днёвочный ած. կայ տալու, հանգստութեան

Днёмъ մ. ա. День. [օրուայ։

Днесь մ. եկ. ու. այսօր. այժմ, հիմա։

Днище չ. յետ. I. 1, տակ, յատակ. д. бóчки; затонýвшее д. бáрки; 2, տակացի տախտին չերաը.

II. հնգ. մղոնաւոր ճանապարհ. днúщами измѣряли разстоянiе.

Дно չ. (յ. дóнья) յատակ, տակ. дно морскóе, дно рѣчнóе; у кáдки течётъ дно տաշտակի տակից կաթում է, տակից ծակած է. чтобъ тебѣ ни дна, ни покры́шки! ռմկռ. Ցաւդ տանեմ, բախտդ անիծեմ. переверну́ть, постáвить всё вверхъ дномъ ամէն բան տակն ու վրայ անել. пойтú кó дну կամ ко днý խորտակուել, ջրի [մէջ ընկղմուել։

Днюю ա. Дневáть.

До I. նխդ. (սեռկ. հոլ.) 1, մինչև, ց'. до нéба высокó, до царя́ далекó (առծ.). до свидáнія ցտեսութիւն. до сихъ поръ ա. մինչև այժմ. բ. մինչև այսօր. съ утрá дó вéчера առաւոտից մինչև երեկոյ. съ головы́ до ногъ կամ съ ногъ до головы́ ոտից մինչև գլուխ. любúть когó-нибудь до безýмія խելագարի պէս մէկին սիրել. крóвельщикъ упáлъ съ кры́ши и дó смéрти убúлся; до тогó, что... այն աստիճանի, որ... у меня́ до васъ прóсьба, дѣло ես ձեզ յայտնելու խնդիր ունիմ, ձեզ հետ գործ ունիմ. мнѣ не до тогó ես գործ համար ժամանակ չունիմ, այդ բնձ համար երկրորդական բան է. что мнѣ до негó? до нихъ? ես ինչ գործ ունիմ նորա, նորանց հետ. 2, մինչև, առաջ, նախ քան. Сократь жилъ до Рождествá Христóва; 3, до բայի հետ մասնաւոր նշանակում է. ա, ուղած գործը վերջացնելը, օր. додѣхать որքան ուղած գործը անել վերջանել, պրծնել. բ, յաւելում. օր. добáвить, долúть; II. չ. անհ. (եռ.) նրժ. դօ։

Добáва ի. ա. Добáвокъ; -бáвить (-влю -вятъ), ся ա. Добáвливать, ся և Добавля́ть, ся; -бáвка ի. 1, աւելացնելը, լրացնելը. 2, աւելացում, յաւելուած, աւելացրած բան, պրած. -бавлéніе, -бáвливаніе չ. աւելացնելը, լրացնելը. -бáвливать, -бавля́ть, -бáвить, что къ чемý, կամ чегó, -бавля́ть, -бáвить ն. լրացնել, աւելացնել. д. воды́ въ графúнъ; письмó почтú кóнчено; остаётся добáвить въ нёмъ (կամ къ немý) нѣскóлько словъ; -ся չր. աւելացնուել, լրացնուել, լրացուել. недостáтокъ понятлúвости въ учéніи добавля́ется прилежáніемъ; -бáвокъ, вка ա. -бáвеченъ, чка նւզ. -бáвочка ի. նւզ. յաւելում, յաւելուած, լրացում. въ добáвокъ ա. Вдобáвокъ; -бáвочный ած. լրացուցիչ. д—ое жáлованье.

Добáлтываться, -болтáться չ. 1, աւելորդ, անտեղի խօսակցութիւնը վերջացնել, պրծնալ. 2, այնքան շաղակրատել, վայրահաչել, ասելը աալ, եր. -берý(сь) ա. Добрáть, ся.

Добивáніе չ. 1, ցցել պրծնելը, անել պրծնելը, լցնել պրծնելը. 2, ջախջախել պրծնելը. 3,* ռմկ. հատացնելը, ծախսել պրծնելը. -бивáть, -бúть ն. 1, ցցել, անել պրծնել. д. свáю; д. хéдникъ աստղերը տալով բաղդը լցնել, լցնել պրծնել. 2, ջարդել, ջախջախել պրծնել. до тогó егó добúли, что онъ упáлъ зáмертво; добéй зáйца приклáдомъ ружья́, чтóбы не бúлся! 3,* ռմկ. «մաշել» պրծնել, ծախսել պրծնել, «հատացնել». дéньги прóжиты: послѣ́днюю копéйку добивáемъ; «я послѣ́дній грошъ свой добúлъ»; -ся I, չ. чегó, до чегó ա, աշխատել, ձգտել, ներել մի բանի հասնելու, մի բան ձեռք բերելու, թենդրել. д. мѣ́ста; д. почестей; բ, (մէկն добúться) մեծա-

մեծ ջանքերով մի բան ստանալ, շահել, ձեռք բերել. какъ съ быкомъ ни биться, а всё молока отъ него не д. (*առած.*). д. толку *բան հասկանալ, *բան շահել.* отъ него не д. слова *նորանից չես կարող խօսք դուրս քաշել, պատասխան ստանալ.* 2, *չէ. ցցուել, անկուել վերջանալ.* сваи добиваются; **-бивка** *է. ցցել, անկել պրծնելը.* **-бивчивый** *ած. ռմկ. ճարպիկ, կպչող ու պոկ չեկող, իւր տածն անող:*

Добиранiе *չ. ճարքող.* -бирать, -брать *ն.* 1, *ճըշտորող անել, մնացածը քաղել, հաւաքել.* 2, *հաւաքել պրծնել.* д. остальные долги; 3, *տըպագր. շարել պրծնել.* д. листъ къ печатанiю; -ся 1, *չ.* до чего *դժուար, կամաց կամաց և կամ զրօսնելով հասնել.* 2, *աշխատել, ջանալ խորամանկութեամբ մի բան ձեռք բերել, խլացնել.* онъ ужъ много выманилъ, а теперь добирается до остального; 3, до кого *աշխատել մէկից վրէժ առնել, մէկին պատժել.* я ужъ доберусь до тебя; 4, *չէ. ճարքող անուել, հաւաքուել.* ягоды въ лѣсу добираются.

Добить (-бью -ютъ), ся *տ.* Добивать, ся.

Доблественный *եկ. սլ.* **-лестный** *ած. սխրագործ, արի, կորովի, առաքինի, վեհապանծ, փառապանծ.* д. вождь; д. воинъ; **-лесть** *է. սխրագործութիւն, կորով, բարձր առաքինութիւն:*

Доблiй *եկ. սլ. տ.* Доблестный.

Добой *ա. Հ--. Կօշկկ. պատիկ, տանից գլուխ-*

Доболтаться *տ.* Добалтываться. [*Նեբի մեխեր:*

Доборанивать, -боронить *ն. ափափել պրծնել, ցաքանել վերջացնել.* -ся *չէ. ափափանուել, ցաքանուել վերջանալ.* последняя пашня доборанивается.

Доборка *է. ճարքող, հաւաքել պրծնելը:*

Доборонить (-ню -нятъ), ся, -ронять, ся *տ.* Доборанивать, ся.

Доборъ *ա.* 1, *հաւաքել պրծնելը, ժողովել վերջացնելը.* д. пошлины, — оброка; д. конченъ; 2, *հաւաքելի կամ հաւաքած բան. ճարքող.* 3, *որս. ընդէն փախած, հեռացած կենդանուն հետապնդելը:* [*փը կարել (հեղուկների մասին):*

Дображивать, -бродить *չ. եփ գալ վերջանալ, ե-*

Добрасыванiе *չ.* 1. *ցորչ անք գցելը, նետելը.* 2, *գցել պրծնելը, նետել վերջացնելը.* **-брасывать**, -бросать, -бросить *ն.* 1, *ցորչ անք գցել, նետել, շպրտել.* д. камень до стѣны; 2, *գցել պրծնել, նետել վերջացնել.* добросать стогъ сѣна *խոտի դէզը բարձել պրծնել (սայլի վերայ ածելով).* -ся *չէ.* 1, *ցորչ անք գցուել, նետուել.* 2, *գցուել, նետուել վերջանալ:*

Добрать (-беру -берутъ), ся *տ.* Добирать, ся.

Добрé *ճ. ռմկ.* 1, *լաւ, բարի.* 2, *խիստ, սաստիկ:*

Добреду *տ.* Добрести. [*ալեկ, յոյժ.* д. старъ.

Добренькiй (-ренекъ -нька, о) *ած. փոքր. լաւ, բարի, ախորժելի, սիրուն:*

Добрести (-бреду -дутъ; *անց.* добрелъ, *հրամ.* добреди) *չ.* до чего 1, *կամաց կամաց գնալով հասնել, ժամանել.* 2, *դժուար քարշ գալով, հազիւ հազ հասնել, ժամանել:* [*բարիք:*

Добрецо *չ. նւզ. և փոքր. ռմկ. կայք, գոյք,*

Добрить (-брею -ютъ) *ածիլել պրծնել, ածիլել վերջացնել.* д. бороду; -ся *անդր. իւր մազերը ածիլել պրծնել, ածիլել վերջացնել:*

Добро *չ.* 1, *բարի բան, բարիք* (*հմմ.* Благо); поминать кого д—омъ *մէկի անունը գոհու-թեամբ, գովեստով յիշել.* это не къ добру *գէ-շանից լաւ բան չի դուրս գալ.* 2, *բարութիւն, բարեգործութիւն.* д. творите ненавидящимъ васъ; 3, *շարժական կայք, գոյք.* сундукъ съ б—омъ *իրեղէններով լիք արկղ.* 4, *դօբրօ (եկ. սլաւ. այբբենի մէջ Д տառի անունը):* Добромъ *ճ. կամովին, իւր յօժար կամքով, ցանկութեամբ.* д. не раздѣлаться съ кѣмъ-либо *չկարողանալ մէկի հետ գործը խաղաղութեամբ վերջացնել.* 5, *ճ. տ.* Добрый.

Доброволецъ, льца *ա.* 1, *ռմկ.* (*ըընդհանուր զինուորագրութիւն*) *վարձկան.* 2, *կամաւոր, իւր յօժար կամքով զինուորագրուած* (*հմմ.* Волонтёръ *և* Вольноопредѣляющiйся); **-вольный** *ած. ազատական, յօժարական, կամաւոր.* д. платёжъ; д—ое соглашенiе; **-вольческiй** *ած. կամաւոր[զինուոր]ին յատուկ:*

Доброгласiе *սկլ. զործծ. տ.* Благогласiе.

Добродить (-жу -бродятъ) *տ.* Дображивать.

Добродушiе *չ. բարեսրտութիւն, բարեմտութիւն, բարեհամբութիւն.* **-душный** *ած.* 1, *բարեհոգի, բարեսիրտ, բարեմիտ, բարի, մեղմ.* 2, *բարեմիտ, միամիտ, պարզամիտ, անմեղ:*

Добродѣй *ա. ռմկ. բարեգործ, բարերար մարդ:*

Добродѣтель *է.* 1, *առաքինութիւն, բարոյական կորով.* нравственная, христiанская д.; три христiанскiя добродѣтели: вѣра, надежда, любовь; 2, *ռմկ. բարեգործութիւն, բարերարութիւն.* онъ не помнитъ моей д—и; **-дѣтельный** *ած. առաքինի.* д. человѣкъ; д—ая жизнь; д. поступокъ.

Доброжелатель *ա.* **-тельница** *է. բարեկամ, բարեացակամ այր, կին.* **-тельный** *ած.* 1, *բարեկամ, բարեացակամ.* 2, *բարեկամական, մտերիմ, մըտերմական.* д—ое отношенiе; д. поступокъ; **-тельство** *չ. բարեկամութիւն, բարեացակամութիւն, բարեսիրութիւն.* благодарю за ваше ко мнѣ д.; **-тельствовать** (-ствую -ютъ) *չ.* кому *մէկին բարիք կամենալ, բարիք ցանկանալ:*

Доброкачественность *է. լաւորակութիւն, լաւութիւն, պատուականութիւն.* д. съѣстныхъ припасовъ; **-венный** *ած. լաւորակ, լաւ, պատուական (մթերքների, ապրանքների մասին).* д—ые товары. [*նեղող.* д—ыя лёгкiя войска.

Доброконный *ած. լաւ, ընտիր երիվարներ ու-*

Добромъ *ճ. տ.* Добро.

Доброправiе *չ. բարեբարոյութիւն, հեզաբարոյութիւն.* **-правный** *ած. բարեբարոյ, հեզաբարոյ, հեզահամբոյր.* д. юноша.

Добропорядочность *է. օրինաւորութիւն, գովելի, համակրելի լինելը.* **-дочный** *ած. օրինաւոր, գովելի, համակրելի:*

Добросать, ся *տ.* Добрасывать, ся.

Добросердечiе, **-сердечность** *է. բարեսրտութիւն.* **-сердечный** *ած. բարեսիրտ, գթառ. փափուկ.* д. человѣкъ.

Добросить (-шу -сятъ), ся *տ.* Добрасывать, ся.

Добросовѣстность *է. բարեխղճութիւն.* **-вѣстный** *ած. բարեխիղճ, արդար, ազնիւ.* д. судья; д. преподаватель; добросовѣстный. аго *ա. Նոր. գիւղական կամ քաղաքական համայնքներից ընտրած իրաւարար, հաշտարար, միջնորդ:*

Доброта *է. բարութիւն* (*հմմ.* *սաորև* доброта).

Добротa *է. լաւութիւն, լաւորակութիւն.* д. сукна; эта ткань не уступаетъ другимъ д—ою; **-тность** *է. լաւութիւն, լաւորակութիւն.* **-тный** *ած.*

լաւ, լաւորակ. ընտիր, պատուական, պինդ, ամուր, գերմացկուն. д—ое сукно́; д—ая матерія.

Доброу́мный ած. բանաստ. մտածմատ, խոհուն, ողջամիտ։

Доброхо́тный 1, ա. Доброжела́тельный; д. чита́тель Ռուս. բարեմիտ ընթերցող (որին գրքի հեղինակը դառնում էր). 2, բարեսէր, յօժարակամ. д. да́тель; доброхо́тно даю́щаго лю́битъ Богъ զտուրս զուարթատտ սիրէ Աստուած (առ Կորնթ. Բ. 9գ). д—ая копе́йка յօժար կամօք տուած, նուիրաբերած կոպէկ, լումայ. **-хо́тство** ա. Доброжела́тельство; **-хо́тствовать** (-ствую -ютъ) кому́ ա. Доброжела́тельствовать кому́; **-хо́тъ, -хо́тка** ա. Доброжела́тель, -ница; доброхо́ты յ. Ռուս. կամաւորներ, կողմնակիցներ, համախոհներ։ [կամ, քաղցրաբարոյ (ձի)։

Доброѣ́зжій ած. ամբաղկին մէջքով, դիմաց-

Добря́ха ա. Добря́чка.

До́брый (-бръ -бра́, о́) ած. 1, բարի, բարեսիրտ, բարեգործ, բարեսէր. свѣтъ не безъ д--ыхъ людей (առած.) онъ ко мнѣ կամ до меня́ о́чень добръ; бу́дьте добры́ բարի եղէք. 2, լաւ, լաւորակ, ընտիր, պիտանի. օգտակար, շահաւէտ (հակդ. дурно́й, худо́й); д—ое вино́; д. конь; мой д. пріятель իմ սիրելի բարեկամս. д. день! բարի օր. բարի աջողում. до́браго утра́! բարի լոյս. до́брая ночь! կամ до́брой но́чи! բարի գիշեր. 3, բարի, անբիծ, անարատ, անպատիր. д—ое имя; д—ая па́мять; д—ая сла́ва; 4, 'լաւ', ամբողջ, ամբողջ բան. երկար, ձիգ. до дере́вни бу́детъ до́брыхъ три версты́; я прожда́лъ д—ые два часа́; 5, օգտակար, շահաւէտ. д. часъ բարեյաջող ժամ, ժամանակ։—Онъ д. ма́лый նա հաշտ, խաղաղ, գուրեկան բնաւորութեան տէր մարդ է. ոչինչ, նա յիմար մարդ չէ. д—ая во́ля բարի, յօժար կամք. на что была́ ва́ша д—ая во́ля; до́брое, аго չ. ա. Добро́ 1; жела́ть кому́ всего́ д—аго; чего́ д—аго? չինի թէ, մի գուցէ. по добру́, по здоро́ву ա. ողջ առողջ, 'առող-առլամաթ'. онъ убра́лся по добру́, по здоро́ву; բ, կարծեմ, հաւանօրէն, քանի դիւրին առ է, քանի հոլդ անցած է։—Добро́ մ. լաւ, բարի. ոչինչ. ամենայն ոչինչ բան է. д. пожа́ловать բարով եկիք, բարով էք եկել, բարի գալուստ. добро́ бы էլի լաւ էր, որ, լաւ կլինէր, որ. ոչինչ, եթէ գոնէ։

Добрѣ́ть, под—, разд—, չ. 1, գէրանալ, չաղանալ, հաստանալ. 2, բարի, սրտբաց դառնալ. մեղմանալ. **-бря́къ, а** ա. **-бря́чка** ի. բարի, բարեսիրտ, սրտբաց այր, կին. փափուկ. թոյլ բնաւորութեան տէր այր, կին. **-брачо́къ, чка́** ա. փաղաք. խիստ բարի, սիրուն անձ։

Добу́диться (-жу́сь -дятся) չ. кого́ հազիւ հազ, դժուար զարթեցնել, արթնացնել. его́ и пушка́ми не добу́дишься.

Добуксиро́вать (-си́рую -ютъ) 1, չ. նաւարարութիւնը վերջացնել. 2, ն. իւր յետեւից քարշելով տանել, տեղ հասցնել (քարշանաւի մասին). -ся սխալ. և չ. քարշանաւից քարշուելով տեղ հասնել, տեղ հասցնուել։

Добунтова́ть (-ту́ю -ютъ) չ. до чего́ ապստամբութեամբ, բանի մինչեւ մի բան առնել, ձեռք բերել, շահել. -ся չ. до чего́ ապստամբութեամբ, խռովարարութեամբ իւր գլխին պատիժ, պատուհաս բերել։

Добура́вливать, -ра́вить (-влю -вятъ) ն. գայլիկոնել, գայլիկոնով, բուրղով ծակել, պրծնել։

Добуре́ніе չ. գայլիկոնելով խորացնելը. մինչ առհման ծակելը, գայլիկոնելը. **-бури́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. գայլիկոնելով խորացնել. մինչ առհման գայլիկոնել, ծակել, կորել. -ся չ. գայլիկոնելով, ծակելով մինչ սահմանի, խորութեան հասնել. добури́лись до мѣ́ла, до воды́, до пла́ста ка́меннаго у́гля. [նել։

Добути́ть (-чу́ -тя́тъ) պատի հիմքը ձգել պրծ-

Добыва́ніе չ. 1, ձեռք բերելը, ճարելը, հայթայթելը. 2, ձեռք ձգելը, բանելը, կալնելը. 3, հանելը, արդիւնագործելը (հանքերը). 4, որսալը. **-быва́тель** ա. **-быва́тельница** ի. ճարող, ստացող, որսացող, արդիւնաբերող այր, կին։

Добыва́ть, -бы́ть 1, ն. что ձեռք բերել, ճարել, հայթայթել, վաստակել, ստանալ. д. себѣ пропита́ніе; д. зо́лото, руду́ ոսկի, հանք հանել (քողերից). добыва́ющая промы́шленность հանքային արդիւնաբերութիւն, հանքարդիւնագործութիւն. 2, ն. кого́ ա, գտնել, ճարել. я тебѣ жену́ добу́ду; բ, Ռուս. փախածին, թաքնուածին բանել, կալնել, ձեռք ձգել. 3, չ. чего́ ջանալ, աշխատել ձեռք բերել, դրամ ձեռք բերել. 4, որսալ. д. звѣ́ря на охо́тѣ; -ся կր. հանուել, ստացուել, արդիւնաբերուել. въ Сиби́ри добыва́ется мно́го зо́лота и серебра́.

Добы́вна ի. ա. Добыва́ніе; **-бывно́й** ած. ճարելու, գտնելու, շահելու. արդիւնաբերող, արդիւնագործող. д—а́я спосо́бность; **-бы́вчивый** ած. հնարամիտ, ճարտար, ճարելու, գտնելու, վաստակելու, արդիւնաբերելու մէջ ճարպիկ, ընդունակ. онъ человѣ́къ д.; **-бы́токъ, тка** ա. 1, ձեռնաջան վաստակ, աշխատանք. получи́ть д. че́стными труда́ми; 2, Ռուս. կայք, գոյք, ստացուածք. **-бы́точный** ա. Добы́чный; **-бы́тчикъ** ա. աշխատաւոր, աշխատող, վաստակող, դատող ձեռք. -(до́)**бы́тый** բյ. ած. ձեռք բերած, աշխատած, վաստակած, դատած։

Добы́ть (-бу́ду -бу́дутъ; անց. до́былъ, добыла́, до́было), ся ա. Добыва́ть, ся.

Добы́ча ի. 1, որս, աւար, կողոպուտ (մեռ. մայր խմառով յանկարծ до́быча); ходи́ть на д—у կամ за д—ею աւարի, կողոպուտի գնալ. во́ры вы́шли на д—у; сдѣ́латься д—ею чего́ կամ кого́-либо մէկին, մի բանի աւար դառնալ. войска́мъ доста́лось въ д—у мно́го съѣ́стныхъ припа́совъ; 2, նոր. շահագործութիւն, արդիւնաբերութիւն. д. рудъ հանքարդիւնաբերութիւն, -նագործութիւն. **-бы́чка** ի. Ուռ. պատիկ, թեթև աւար, որս, կողոպուտ. **-бы́чливый** ած. 1, ընդունակ, յաջողակ աշխատելու, դատելու, վաստակելու կամ որսալու, աւար տանելու, շահելու մէջ. 2, արդիւնաւէտ, շահաւէտ. **-бы́чникъ** ա. շահագործող, արդիւնաբերող. առհ. վաստակաւոր, աշխատաւոր, դատող ձեռք. **-бы́чный** ած. 1, շահագործութեան. արդիւնաբերութեան. 2, արդիւնաւէտ, արդիւնաբեր, շահաւէտ. д. про́мыселъ; **-бычь** ի. գւռկ. ձկան որս, ձկան որ- [սի ժամանակը։

Добью́ ա. Доби́ть.

Добѣга́ть չ. I. добѣга́ть, -бѣжа́ть (-гу́ -жи́шь -гу́тъ) до чего́ վազելով որոշած տեղը հասնել. II, добѣга́ть, ся շատ վազելուց ուժից ընկնել, դլորուել, այնքան վազել, որ. онъ до того́ добѣга́лъ, что свали́лся съ ногъ отъ уста́лости.

Добѣла́ *нк.* 1, *շիկացում, կատարաշիկացում.* раскали́ть желѣ́зо д.; 2, *սպիտակացում, մաքրութիւն.* чёрнаго кобеля́ не вы́моешь д. (*առած.*). *խեկին խոտ, սևին սապոն։*

Добѣ́ливаніе *չ.* *սպիտակացնել պրծնելը. ծեփել պրծնելը.* **-бѣ́ливать, -бѣли́ть** (-бѣлю́ -бѣ́лятъ) *ն.* *սպիտակացնել պրծնել, ծեփել պրծնել.* д. стѣ́ны, поло́тна; **-ся** *չր.* *սպիտակացնուիլ վերջանալ.* холстъ добѣли́лся; **-бѣ́лка** *ի.* *տ.* Добѣ́ливаніе.

Добѣси́ться (-бѣшу́сь -бѣ́сятся) *չ.* *այնքան չարութիւն, չարաճճի բաներ անել, գժութիւններ անել, որ.* дѣ́ти добѣси́лись до ушибу.

Дова́ливаніе *չ.* 1, *կիտել պրծնելը, թեղ անել պրծնելը.* 2, *մինչ կէտ գլորելը.* **-ва́ливать** *ն.* I. **дова́ливать, -вали́ть** (-лю́ -лятъ) 1, *կիտել վերջացնել, թեղ անել պրծնել.* д. ку́чу песку́; 2, до чего *գլորելով տեղ հասցնել, մինչ տեղ գլորել.* д. бревно́ до стѣны́; **-ся** *անդր.* 1, *մինչ կէտ գլորուել, գլորուելով հասնել.* ка́мень довали́лся до стѣны́; 2, *ռմկ.* *մինչ տեղ հազիւ հազ քարշ գալ, քարշ գալով հասնել.* наси́лу довали́лся до́ дому; д. до пи́щи, до питья́ *սկսել ագահաբար ուտել, խմել.* II. **дова́ливать, -валя́ть** во́йлокъ *թաղիք գցել պրծնել.* д. хлѣ́бы *հացը հունցել պրծնել.* **-ся** *չր.* *գցուել վերջանալ (թաղիքի մասին), հունցուել վերջանալ.* **-валя́ть** *տ.* Дова́ливать II; **-валя́ться** *չր.* I. *տ.* Дова́ливаться II; II. *անդր.* *այնքան գէտնաքէն ընկնել, այնքան քարշ գալ, որ.* лѣнтя́й до того́ довали́лся, что не поспѣ́лъ къ уро́ку.

Дова́рённый *ած.* *լաւ եփուած, լաւ խաշուած.* **-ва́риваніе** *չ.* *եփել պրծնելը, կատարելապէս եփելը.* **-ва́ривать, -вари́ть** (-рю́ -рятъ) *ն.* *եփել պրծնել, խաշել պրծնել. լաւ եփել, խաշել.* **-ся** *անդր.* *և չր.* *եփուել պրծնուել.* ку́шанье довари́лось; **-ва́рка** *ի.* *եփել պրծնելը, խաշել պրծնելը, լաւ եփելը, խաշելը։*

Дова́щивать, -вощи́ть *ն.* *մոմել պրծնել, մոմով սրբել պրծնել.* полы́ ужé дова́щиваютъ; **-ся** *չր.* *մոմուել, մոմով սրբուել պրծնուել։*

Доведéніе *չ.* *ցվերջ տանելը, հասցնելը, վերջացնելը.* д. на́чатаго дѣ́ла до концá; **-ведь** *ի.* —да́мка (*տ.* Да́ма 4); пройти́ въ до́веди *հնց.* *պաշտօնի մէջ բարձրանալ, իշխանաւոր դառնալ։*

Довезти́, -вéзть (-везу́ -везу́тъ; *անց.* довёзъ, -злá, ó) **-везти́ся -везти́сь** *տ.* Довози́ть, ся.

Доверну́ть, ся *տ.* Довёртывать, ся.

Довёрстывать, -верстáть *ն.* 1, *համեմատել, համապատասխանեցնել պրծնել.* 2, *տպգր.* *շարած սիւնակները երեսների բաժանել պրծնել։*

Довёртывать, -вертѣ́ть (-чу́ -тятъ), **-верну́ть** *ն.* *պտտել պրծնել, դարձնել, գլորել վերջացնել.* **-ся** I, *չ.* *պտտուելով, պտոյտ գալով, գլորուելով հասնել մինչ կէտ, մինչ սահման.* не довернёшься—бьютъ и перевернёшься—бьютъ (*առած*) *քիչ ես անում, ծեծում են, շատ ես անում, ծեծում են. ՙհաստ ու բարակ մի գին է՚.* 2, *չր.* *պտտուելով, գլորուելով մինչ տեղ հասցնուել։*

Доверша́ть, -верши́ть *ն.* 1, *անել պրծնել, վերջացնել.* д. на́чатое дѣ́ло; д. строéніе цéркви; 2, *վերև, ծայրը, գագաթ հասցնել.* *դէզի գլուխը շինել վերջացնել.* д. стогъ сѣ́на; **-ся** *չր.* *անուել, կատարուել պրծնուել.* **-вершéніе** *չ.* *անել պրծնելը, կատարել պրծնելը, լրացնելը.* въ д. всегó *ի լրումն ամէն բանի.* **-верши́тель** *ա.* **-верши́тельница** *ի.* *մի բան պրծնող, վերջացնող այր, կին.* **-верши́ть** (-шу́ -ша́тъ), **ся** *տ.* Доверша́ть, ся.

Довести́, -вéсть (-веду́ -ду́тъ; *անց.* довёлъ -лá, ó) **-вести́сь** (*անց.* довёлся́ -ела́сь, о́сь) *տ.* Доводи́ть, ся.

Дови́ваніе *չ.* *հիւսել վերջացնելը.* **-вива́ть, -ви́ть** *ն.* *հիւսել, վերջացնել, հիւսել պրծնել.* д. верёвку; **-ся** *չր.* *հիւսուել վերջանալ.* **-ви́вка** *ի.* *հիւսել վերջացնելը։*

Дови́нчивать, -винти́ть (-винчу́ -винтя́тъ) *ն.* 1, *պտուտակել, պտուտակը ներս գցել պրծնել.* 2, *թղթխ.* *վինտը* (*տ.* винтъ 3) *վերջացնել, վինտել պրծնել.* **-ся** *չր.* *պտուտակուել վերջանալ։* [*հիւսած պրծած։*

Дови́тый, -вито́й *ըյ.* *ած.* *հիւսած վերջացրած,*

Дови́ть (-вью́ -вью́тъ), **ся** *տ.* Довива́ть, ся

Довлека́ть, -влéчь (-ку́ -чёшь, -ку́тъ) *ն.* *մէկին քաշելով, հրապուրելով մի բանի հասցնել։*

Довлѣ́ть *չ.* кому́, чему́ *եկ. ու.* 1, *բաւել, բաւական լինել, գոհացնել.* довлѣ́етъ днéви злóба егó *շատ է աւուրն չար իւր* (*Մատթ.* 6_{34}). 2, (*սխալ*) *վայել լինել, վայելել։*

Доводи́ть (-жу́ -дятъ), **-вести́, -вéсть** *ն.* до чего *կամ* къ чему́ *մինչ տեղ տանել, հասցնել.* д. ребёнка дó дому; д. пріѣ́зжаго до гости́ницы; 2, *ցվերջ տանել, հասցնել.* довести́ дѣ́ло до концá; довести́ что до совершéнства *մի բան կատարելութեան հասցնել, կատարելագործել.* 3, *պատճառել, առիթ լինել, քանդուածութեան, թշուառութեան մէջ հասցնել.* довести́ до разорéнія, до поги́бели; д. когó до послѣ́дней крáйности, до отчáянія *մէկին վերջին ծայրայեղութեան, յուսահատութեան հասցնել.* 4, *հասցնել, հաղորդել, տեղեկացնել, զեկուցանել.* довести́ что до чьегó свѣ́дѣнія; **-води́ться, -вести́ся** I, *չ.* *պատահել, յաջողուել.* мнѣ никогдá э́того не доводи́лось ви́дѣть; 2, *անդր.* *բարեկամ, ազգական գալ, համարուել.* онъ мнѣ довóдится родны́мъ племя́нникомъ; 3, *ընկնել, հասնել.* емý довóдится богáтое наслѣ́дство пóслѣ дя́ди; 4, *չր.* до чего *ցվերջ տարուել, հասցնուել.* дѣ́ло довóдится до концá.

Довóдчикъ *ա.* **-вóдчица** *ի.* *գանգատաւոր, մատնիչ, ամբաստանիչ. մեղադրող. վկայ, -ուհի։*

Дóводъ *ա.* I, *պատճառ, փաստ, ապացոյց.* въ дѣ́лѣ представлены я́сные и неоспори́мые дóводы; 2, д о в ó д ъ *հնց* 1, *մատնութիւն, բա[illegible], գանգատ, ամբաստանութիւն, մեղադրանք.* 2, *տ.* Стря́пчество.

Довози́ть *ն.* I. довози́ть (*ներկայ* довожу́ -зятъ), **-везти́, -вéзть,** до чего́, докудá, *տանել, տեղ հասցնել (ձիով, սայլով, նաւով).* д. до гóрода въ коля́скѣ; д. до бéрега на кáтерѣ; II. довози́ть (*ապառնի* довожу́ -зятъ) *կրել վերջացնել.* д. послѣ́дній стогъ сѣ́на; **-ся** *չ.* *խիստ* [illegible] *զութիւն, անձնարձակութիւն,* [illegible] *անել.* **-вéзка** *ի.* *տանելը, տեղ հասցնելը.* [illegible]

Доволáкиваніе *չ.* *մինչ տեղ քարշելը.* [illegible] *տալով տեղ հասցնելը։* **-волáкивать, -волочи́ть,** **-волóчь** *ն.* *քարշել պրծնել. քարշելով* [illegible] *տեղ հասցնել.* онъ доволочи́лъ свою́ нóгу; доволóчь нóги *դժուար, քարշ գալով տեղ* [illegible]

-ся 1, անդր. քարշ գալով, թրև գալով, հազիւ հազ տեղ հասնել. кой-какъ домой доволо́кся; 2, չզ. քարշուելով տեղ հասցնուել, կրուել, տարուել։

Дово́лить (-лю -лятъ), уд—, ն. *հնց.* և *ռմկ.* բաւականաչափ առնել տալ. գոհացնել, բաւականացնել։

Доволочи́ть (-чу́ -ло́чатъ; *անց.* доволо́чилъ, -ла, о) 1, տ. Довола́кивать; 2, ն. տափանել վերջնել, ցաքանել վերջնել. -ся տ. Довола́кивать, ся; **-воло́чь** (-ку́ -ку́тъ; *անց.* -ло́къ -кла́, о́), ся տ. Доволочи́ть, ся.

Дово́льно մ. բաւական, բաւականին, հերիք. д. ли тебѣ́ э́тихъ де́негъ? тамъ д. мно́го люде́й; д.! բաւական է, հերիք է. **-во́льный** ած. 1, кѣмъ, чѣмъ (կամ տանից լրացուցչի) բաւական, գոհ. д. ма́лымъ; д. свое́ю судьбо́ю.

Дово́льствіе չ. 1, տ. Дово́льство 2; 2, սնունդ, պարէն, կենսական պիտոյք, պարուստ. 3, *զոր.* զինուորական պիտոյքներ, մթերքներ. амуни́чное д.; **-во́льство** չ. 1, բաւականութիւն, գոհութիւն. 2, փարթամութիւն, առատութիւն, ունևորութիւն, ընչեղութիւն. **-во́льствованіе** չ. պարենաւորում, հայթայթում, մատակարարում. **-во́льствовать** (-ствую -ютъ), уд—, ն. 1, պարենաւորել, հայթայթել, մատակարարել, տալ. д. во́йско припа́сами; 2, գոհացնել, բաւականացնել. неумѣ́реннаго ни чѣмъ не удово́льствуешь; -ся 1, անդր. և չ. բաւականանալ, գոհանալ. д. небольши́мъ дохо́домъ; 2, չզ. պարենաւորուել. во вре́мя похо́да во́йско дово́льствовалось всѣмъ ну́жнымъ.

Доворова́ться չ. до чего́ այնքան գողութիւն անել, որ [փորձանքի մէջ ընկնել, պատժուել ելն]. доворова́лся до ссы́лки այնքան գողութիւն արաւ, որ աքսորեցին։ [вать, ся.

Дово́щи́ть (-во́щу́ -воща́тъ), ся տ. Дова́щи-

Довра́ться (-вру́сь -вру́тся; *անց.* довра́лся́, -ла́сь, ло́сь) չ. до чего́ անմտութիւնը ծայրայեղութեան հասցնել, այնքան սուտ խօսել, որ. онъ довра́лся до соверше́нной безсмы́слицы.

Довре́ме́нный ած. 1, աշխարհիս ստեղծագործութիւնից առաջ եղող, նախաստեղծական. 2, վաղաժամ, վաղահաս։

Довѣва́ніе չ. 1, քամել վերջնելը, էրնել վերջնելը. 2, փչելով տանելը, տեղ հասցնելը. **-вѣ́ять**, -вѣ́ять ն. 1, քամել վերջնել, էրնել վերջնել. 2, փչելով տանել, տեղ հասցնել. довѣ́йте, вѣ́терки, печа́ль мою́ къ дру́гу; -ся չզ. 1, քամուել, էրնուել վերջանալ. 2, քամուց տարուել, տեղ հասցնուել։

Довѣ́дывать, -вѣ́дать ն. իմանալ, տեղեկանալ, հասու լինել. -ся չ. մանրամասն աշխատել իմանալ, տեղեկանալ, հասու լինել. чего́ не ска́зываютъ, того́ и не довѣ́дывайся.

Довѣ́иваніе տ. Довѣва́ніе (առկայն довѣ́иваніе ... գործածական է). **-вѣ́ивать** տ. Довѣва́ть 1.

Довѣ́ку մ. ցկեանս, միշտ, յաւիտեան։

Довѣ́нчивать, -вѣнча́ть ն. և չ. պսակել վերջնել, ...ութեան հանդէսը վերջացնել։

Довѣ́ренность ի. 1, къ кому́ վստահութիւն, ...։ употреби́ть во зло д.; удосто́ить д—ью; 2, հաւատարմագիր, -մաթուղթ. дать кому́ д. на что; дѣ́йствовать по чьей-либо д—и; **-ренный** 1, եզ. ած. վստահացած, հաւատացած, 'մտա գնացած'. 2, ած. վստահելի, հաւատալի. հաւատարմութեան արժան. д—ое лицо́; довѣ́ренный, аго տ. առևտրական գործերի հաւատարմատար, լիազօր գործակալ։

Довѣри́тель տ. 1, մէկին մի բան հաւատացող, վստահացող, յանձնարարող. 2, *իրւ.* (довѣри́тельница ի.) հաւատարմատու, յանձնարարող (փաստաբանի), գործատէր, -տիրուհի. 3, նա որ հաւատարմութիւն է տալիս. **-ри́тельный** ած. 1, հաւատարմական. д. актъ; 2, մտերմական, մասնաւոր։

Довѣ́рить (-рю -рятъ), ся տ. Довѣря́ть, ся.

Довѣ́ріе չ. къ кому́ տ. Довѣ́ренность 1; имѣ́ть, пита́ть по́лное д. къ кому́; вкра́сться въ чьё-либо д.; употреби́ть во зло д.; **-вѣ́рчивость** ի. դիւրահաւատութիւն, միամտութիւն. **-вѣ́рчивый** ած. դիւրահաւատ, միամիտ, անմեղ, ոչ կասկածոտ. **-вѣря́ть**, -ри́ть ն. что кому́ և չ. 1, հաւատալ, վստահել, վստահանալ, 'մտա գնալ', 'մտա լինել'. 2, հաւատալ, վստահանալով տալ, յանձնել, յայտնել. -ся 1, անդր. հաւատալ, վըստահել, վստահանալ, 'մտա գնալ', 'մտա լինել'. 2, չզ. հաւատացուել, վստահութեամբ յանձնուել, տրուել, յայտնուել։

Довѣ́сить (-шу -сятъ), ся տ. Довѣ́шивать, ся; **-вѣ́сное**, аго и **-вѣсно́е**, о́го չ. — довѣ́сочныя де́ньги (տ. Довѣ́сочный); **-вѣ́сокъ**, ска տ. աւելաքաշ, լրացուցիչ քաշ, ծանրութիւն. въ головѣ́ са́хару нѣтъ пяти́ фунто́въ; на́добенъ къ ней д.; купи́ть мя́со безъ довѣ́ска առանց լրացուցիչ քաշի միս գնել (իբրև լրացուցիչ քաշ մսավաճառները տալիս են ոչ պատուական միս). **-вѣ́сочный** ած. աւելաքաշի, լրացուցիչ քաշի. д—ыя де́ньги դրամ, որ վճարում են ապրանքի քաշի մէջ եղած պակասորդի համար։

Довѣ́съ տ. Довѣ́сокъ.

Довѣ́шать տ. Довѣ́шивать 1; **-шиваніе** չ. 1, կախել վերջնելը. 2, քաշել վերջնելը, կշռել վերջացնելը. 3, քաշի, կշռի պակասորդը լրացնելը. **-шивать** ն. 1, (довѣ́шать) կախել, կախ տալ վերջնել. д. мы́тое бѣльё для просу́шки; 2, (довѣ́сить) քաշել վերջնել, կշռել վերջացնել. оста́лось д. нѣ́сколько това́ровъ; 3, կշռած, քաշած իրի պակասորդը լրացնել. **-шиваться**, **-ситься** 1, անդր. քաշուել, իրեն իրան քաշել, կշռել վերջնել. 2, չզ. քաշուել, կշռուել վերջանալ։

Довѣ́ять (-вѣ́ю -вѣ́ютъ), ся տ. Довѣ́ивать և Довѣва́ть, ся.

Довяза́ть (-жу́ -жутъ), ся տ. Довя́зывать, ся; **-вя́зываніе** չ. 1, կապել վերջնելը. 2, գործել վերջնելը. **-вя́зывать** -вяза́ть ն. 1, կապել վերջնել. д. послѣ́дній снопъ; 2, գործել վերջնել, գործել վերջացնել. д. чуло́къ; -ся չզ. 1, կապուել վերջանալ. това́ры довя́зываются; 2, գործուել վերջանալ чуло́къ довяза́лся.

Дога́вливать, -говѣ́ть 1, ն. պահել, պաշտարանքը լրացնել, վերջացնել, остаётся догове́ть ещё оди́нъ день; 2, ցորչ ժամանակ պահել, պաշխարել։

Догада́ть ն. кого́ մէկին մի միտք ներշնչել, մի բան գլխի գցել. -ся տ. Дога́дываться.

Догади́ть (-жу -дятъ) ն. անհամ, անախորժ բան բանել. փչացնել (մեծ քանակութեամբ)։

Дога́дка ի. 1, կարծիք, ենթադրութիւն, մակաբերութիւն. онъ говори́тъ э́то по одно́й д—ѣ; теря́ться въ д—ахъ о чёмъ-либо եր և է

բանի մասին մտածմունքի, վարանքի, ինչ անելը չիմանալ. 2, ռմկ. սրամտութիւն, հասկացողութիւն, իմացականութիւն, շրջահայեցողութիւն. -гáдливость ի. սրամտութիւն, նրբամտութիւն, շրջահայեցութիւն. -гáдливый ած. սրամիտ, նրբամիտ, մտամուկ, շուտով հասկացող, գլխի ընկնող։

До|гадъ ա. -гадь ի. ռմկ. տ. Догáдка; не въ дóгадъ տանոց մտածելու, տանոց հասկանալու։ -гáдываться, -гадáться չ. о чёмъ հասկանալ, իմանալ, գուշակել, գլխի ընկնել. по прошéдшему д. мóжно и о бýдущемъ; д. по намёку.

До|гарéсса ի. (իտ.) դոժուհի, дожъ-ի կինը։

До|гáръ ա. տ. Догорáніе.

До|гáщивать, -гости́ть չ. ռմկ. հիւրութեան ժամանակը անցկացնել պրծնել, վերջացնել. -ся չ. до чего ռմկ. այնքան հիւր մնալ, որ. догости́лись до тогó, что надоѣли; догости́лись до ссóры.

До|гибáть, -гнýть ն. բոլորովին կամ ցպահանջ, բաց հարկին կացնել, կորացնել. догнýлъ до излóма; -ся էր. բոլորովին կամ ցպահանջ, բաց հարկին կորացնուիլ. կացնուիլ։

Доглáдить (-жу -дять), ся տ. Доглáживать, ся.

До|глáдывать, -глодáть ն. կրծելով ուտել, կրծել պրծնել. собáка доглодáла всѣ кóсти.

До|глáживать, -глáдить ն. յղկել, հարթել պրծնել. д. бѣльё; -ся էր. յղկուիլ, հարթուիլ վերջանալ։

До|глáтывать, ся, -глотáть, ся ն. և չ. բոլորովին կուլ տալ, կլանել. այնքան կուլ տալ, որ. доглотáлся снѣга до тогó, что схвати́лъ кáшель.

Доглодáть (-жý -жутъ) տ. Доглáдывать.

Доглотáть, ся տ. Доглáтывать, ся.

До|глядѣть (-жý -дятъ) չ. և ն. նայելով, դիտելով տեսնել, նկատել, 'բարւոյք տեսնել'. ցվերջ նայել, դիտել, տեսնել. няня не доглядѣла за ребёнкомъ: онъ упáлъ въ прудъ; д. пьéсу.

Дóг|ма ի. (յն.) հիմք, հիմնադիր (դաւանութեան). д. Ри́мскаго прáва; -матизи́ровать (ֆր.) արտայայտել, ուսուցանել յայտնի հիմունքներով, դաւանաբանական ձևով. -мати́змъ ա. փիլ. դաւանականութիւն (ուղղութիւն, որ մարդկային մտքի իմացական կարողութեան չափը չօշափելու հարցերը զգուշանում է. հկռկը. տ. крити́цизмъ); աստ. դաւանական գոյն կրող գիտական միտք. -мáтика ի. եկեղ. դաւանաբանութիւն, քրիստոնէական վարդապետութիւն. -мáтикъ ա. դոգմատիկոս. 1, դաւանական (ոչ քննադատական) հեղինակ (որ որոշ սկզբունքները անքննադատելի, անժխտելի է համարում). 2, եկղ. դաւանաբան. 3, տ. Богорóдиченъ; -мати́стъ տ. Догмáтикъ 1; -мати́ческій ած. դոգմատիկական. 1, դաւանական (ոչ քննադատական). 2, դաւանաբանական. д—ое богослóвіе.

Дóгматъ ա. (յն.) 1, փիլիսոփայական յայտնի հիմունք, սկզբունք, դաւանութիւն։

До|гнáть (-гоню́ -гóнятъ; անց. догнáлъ -лá, о), ся տ. Догоня́ть, ся I.

До|гнивáть, -гни́ть (-гнію́ -iю́тъ) չ. բոլորովին փտել, նեխել, հատել. -гнýть, ся տ. Догибáть, ся.

Дого|вáривать, -вори́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, ասել պրծնել, խօսքը, ասելիքը վերջացնել. пóдняли такóй шумъ, что емý не дáли д.; 2, ռմկ. договори́ть когó մէկի հետ պայմանաւորուել, մէկին վարձել. -ся 1, չ. խօսակցութիւնը կազմելի մարդու, ելք վերայ դարձնել. այնքան խօսել, որ. договори́лись и до негó նորա մասին էլ խօսեցան. д. до я́вныхъ при́знаковъ умопомѣшáтельства при разспрóсахъ экспéрта; тебѣ д. до бѣды́ քու անզգուշութեամբ այնքան պիտի խօսես, որ փորձանքի, խաթարելի մէջ ընկնիս. 3, ռմկ. պայման կապել, պայմանաւորուիլ. д. о мирѣ; д. о цѣнѣ; 4, էր. պայմանաւորուիլ, պայմանով կապուիլ. договáривающійся, -щаяся, -щееся ըյ. ած. պայմանաւորուող, պայման կապող, բանակցող. обѣ д—щіяся стóроны пóслѣ дóлгихъ спóровъ пришли́ наконéцъ къ соглашéнію.

До|говóрный ած. 1, պայմանական, պայմանով որոշած, 'բարշած'. работать по д—ой цѣнѣ; 2, պայմանագրական, պայմանագրին վերաբերող. д—ыя стáтьи; -говóръ ա. պայմանադրութիւն, պայմանագիր, դաշնագիր, դաշնադրութիւն. постанови́ть, заключи́ть д. պայման, դաշն կապել. сдáться на д. ռզմգ. որոշ պայմաններով անձնատուր լինել։

До|говѣ́ть տ. Догáвливать; -годи́ть (-жý -дя́тъ) տ. Догожáть; -годи́ ն. ռմկ. սպասիր, կանխորեղ, նախորեղ, վաղորեղ, օր տալ։

До|гожáть, -годи́ть ն. когó ռմկ. սպասել, ճամբայ պահել։

До|голá ն. մերկութիւն, ցնցոտիութիւն. раздѣ́ть когó д.; вы́стричь когó д.

До|гóнка ի. 1, հետապնդում, հետամուտ լինելը. побѣжáть, брóситься за кѣмъ-либо въ д—у; 2, գտնելը, քաշել պրծնելը (օղի կամ այլ բան). -гóнный ած. հետապնդելու, հետամուտ լինելու. догóнная, ой ի. հետապնդող, հետամուտ եղող մարդիկ, խմբակ. -гóнщикъ ա. հետապնդող, հետամուտ լինող։

До|гóнъ ա. -гóня ի տ. Догóнка 1; со всѣхъ ногъ брóсился за нимъ въ д—ю; -гоня́ть ն. I. догоня́ть (-гоня́ю -ю́тъ — Ներկայ է) -гнáть 1, մէկի յետևից հասնել (նաև փոխբ. մտքով). бѣжáлъ изо всѣхъ силъ, но не могъ егó догнáть; онъ сперва́ лѣни́лся, а потóмъ догнáлъ свои́хъ свéрстниковъ; 2, քաշել պրծնել, գտել, թորել պրծնել. -ся էր. բռնուիլ (հետապնդողներից). II. догоня́ть (гоня́ю -гоня́ютъ—ապառնի) այնքան քշել, որ հոգին դուրս գայ, հալից ընկնի. онъ догоня́лъ свою́ лóшадь до тогó, что онá пáла.

До|горáніе չ. 1, ցվերջ, բոլորովին այրուիլ վերջանալը. 2, հանգչել, մարելը. -горáть, -горѣ́ть (-рю́ -ря́тъ) չ. 1, ցվերջ, խաղաղ այրուիլ, այրուիլ վերջանալ. свѣчá догорáетъ; дровá въ печи́ догорѣ́ли; 2, հանգչել, մարել։

Догости́ть (-щý -стя́тъ), ся տ. Догáщивать, ся.

До|гребáть, -грести́, -грéсть (-гребý -бýтъ; անց. догрёбъ -блá, ó) ն. 1, փոցխել, փոցխով հաւաքել, տրմզել, տրմզով հաւաքել. остаётся немнóго догрести́ сѣна; 2, թիավարելով, նաւակով հասնել, ժամանել. съ трудóмъ догребли́ до бéрега; -гребáться, -грести́ся, -грести́сь 1, չ. փոցխով, փոցխ քաշելով հասնել. 2, էր. փոցխուել, փոցխով հաւաքուիլ, տրմզուիլ։

До|гружáть, -грузи́ть ն. 1, բարձել պրծնել, վերջացնել. 2, բեռ լցնել, բեռան պակաս. պակասորդը լցնել. -ся էր. բարձուիլ վերջանալ, կատարելապէս բարձուիլ. корáбль догру-

жается; -гружённый *բյ. ած. բարձած, բեռնած.* -гружива̀ніе *չ.* 1, *բարձել, բեռնել պրծնելը.* 2, *բեռը լրացնելը.* -гру̀живать, ся, -грузи̇ть, ся *տ.* Догружа́ть, ся; -грузи́ть (-гружу́ -гру́зятъ), ся *տ.* Догружа́ть, ся *և* Догру́живать, ся

Догру́зка *ի. բարձել, բեռնել պրծնելը.* -грузово́е су́дно, -гру́зокъ, зка *ա. մի տեսակ նաւակ, մակոյկ, որոնք մեծ նաւերի բեռը լրացնում են (որովհետև սովոր խորը լայնածաւալ լինելով, չեն կարող ծովի ծանծաղուտ տեղերի մօտ կատարելապէս բարձուել, այդ Թերևս բարձուած ափից հեռանում և ծովի մէջ կանգնում են)։*

Догрунто́вывать, -това́ть (-ту́ю -ютъ) *ն. նկրչ. տափքին ներկը, գեղը տալ պրծնել։*

Догрыза́ть, -гры́зть (-зу́ -зу́тъ; *անց.* догры́зъ, -зла, о) *ն.* 1, *կրծել պրծնել, կրծոտել, ուտել պրծնել.* догры́зъ всѣ орѣ́хи; 2*, *ռմկ. մէկի միսն ուտել, մէկին Թշնամաբար հալածել, պատժել.* онъ таки догры́зъ его *նա նրա հոգին հանեց.*

Догрѣва́ть, -грѣ́ть *ն. ցպահանջ տաքացնել, տաքացնել պրծնել.* -ся *չք. տաքացնուիլ վերջանալ.* ку́шанье догрѣва́ется.

Догу́ливать, -гуля́ть *ն. և չ.* 1, *զբօսանքը, զբօսանքի օրերը անցկացնել, վերջացնել.* д. послѣ́дніе дни пра́здниковъ; 2, до чего́ *այնքան զբօսնել, քէֆի, շուայտուԹեան յետևից ընկնել, որ.* догуля́ть тебѣ́ до бѣды́ *այնքան Թրև պիտի գաս, որ քամբախտուԹեան հանդիպես.* -ся *տ.* Догу́ливать 2.

Догъ *ա.* (*անգլ.*) *դօգ* (*մի տեսակ գամփռ, մեծ. տրջ և կլոր սրունքով*). англі́йскій д.

Додава́ть (-даю́ -даёшь -даю́тъ), -да́ть *ն. լրացնել տալ, վճարել, հատուցանել.* онъ мнѣ мно́го ещё не до́далъ; -ся *չք. լրիվին տրուիլ, հատուցանուիլ, վճարուիլ.* чего́ недоста́нетъ, то по́сле додастся; -да́токъ, тка, -да́точекъ, чка *ա. ռմկ. յաւելում, լրացուցիչ վճար.* -да́точный *ած. յաւելուածական. դեռ հատուելիք.* д—ыя де́ньги; -да́ть (-да́мъ -да́шь -да́стъ -дади́мъ -дади́те -даду́тъ; *անց.* до́далъ -ла́, о), -да́ться (*անց.* додался́ -ла́сь -ло́сь) *տ.* Додава́ть, ся; -да́ча, -да́чка *ի. ռմկ.* 1, *լրիվին հատուցանել, վճարել պրծնելը.* 2, *տ.* Дода́токъ.

Додвига́ть, -дви́нуть *ն. առաջ մղել, բոԹել, հրմշտելով առաջ տանել, տեղ հասցնել.* -ся *չք. առաջ մղուիլ, բոԹուելով, հրմշտուելով առաջ տարուիլ, տեղ հասցնուիլ։*

Додека́эдръ (*յն.*) *տ.* Двѣнадцатигра́нникъ.

Додёргивать *ն.* 1, (додёргать) *փետել պրծնել.* 2, (додёрнуть) *քաշելով, ձիգ տալով տանել, տեղ հասցնել.* додёрни ло́дку до бе́рега; -ся *չք.* 1, *փետուիլ վերջանալ.* 2, *տարուիլ, տեղ հասցնուիլ։*

Додержа́ніе *չ.* 1, *ցորոչ ժամանակ պահելը.* 2, *մի քանի ժամանակ պահելով մշակելը, չինելը.* 3, *ծախսել, մսխել պրծնելը.* держа́ть (-держу́ де́ржатъ), ся *տ.* Доде́рживать, ся; -де́рживаніе *տ.* Додержа́ніе: -де́рживать, -держа́ть *ն.* 1, *ցորոչ ժամանակ պահել, ‚պահ անել‘.* д. рабо́тника до сро́ка: 2, *որոշ պայմանների մէջ պահելով մշակել, չինել. կատարել, վերջացնել* (*գործը*). д. въ мо́чкѣ лёнъ; д. корректу́ру; д. прерва́нный экза́менъ *ընդհատուած քննուԹիւնը առաջ վերջացնել.* 3, *ծախսել, մսխել պրծնել.* д. послѣ́днія де́ньги; -ся *չք.*

1, *ցորոչ ժամանակ պահուիլ.* 2, *պահուելով մշակուիլ, չինուիլ.* 3, *ծախսուիլ, մսխուիլ։*

Додёрнуть, ся *տ.* Додёргивать, ся 2.

Додира́ніе *չ.* 1, *պատառ պատառ, կտոր կտոր անելը, ծուատելը.* 2, *մաշելը.* -дира́ть, -дра́ть *ն.* 1, *պատառոտել, կտոր կտոր անել, ծուէն ծուէն անել, ծուատել.* 2, *մաշել* (*զգեստը, ոտնամանը*). -ся 1, *անցք. ամբոխի միջից առաջ անցնել, անց կենալ.* здѣсь тако́е мно́жество наро́да, что ни до чего́ нельзя́ додра́ться; 2, *կռուել պրծնել, կռիւը վերջացնել.* 3. *չք. պատառոտուիլ, կտոր կտոր անուիլ, ծուատուիլ։*

Доднѐсь *մ. եկ. ու. ցայսօր, ցայժմ։*

Додо́ *ա. անհ. տ.* Дронтъ.

Додо́ру нѣтъ *ռմկ. անցը, ճանապարհ չկայ, անկարելի է անցնել.* на ры́нкѣ додо́ру нѣтъ.

Додра́ть (-деру́ -ру́тъ), ся *տ.* Додира́ть, ся.

Доду́мываться, -ду́маться *չ. մտածելով, խորհելով մի բանի հասնել, մի եզրակացուԹեան յանգել։*

Додѣ́лать, ся *տ.* Додѣ́лывать, ся; -дѣ́лка *ի.* -дѣ́лъ *ա. մշակում, չինելը, գործելը, մշակել պրծնելը.* ко́жи въ д—кѣ; въ д—лѣ оста̀лось немно́го кожъ *քիչ կաշին է մնացել, որ դեռ պիտի գործադրուի.* -дѣ́лываніе *չ. անել, չինել պրծնելը.* -дѣ́лывать, -дѣ́лать *ն. անել, չինել վերջացնել, մի գործ կատարել պրծնել.* д. строе́ніе; -ся *չք. անուիլ, կատարուիլ, չինուիլ վերջանալ.* это строе́ніе нескоро додѣ́лается.

Доѐніе *չ. կԹելը.* -ёный (-до́енъ -на, о) *բյ. ած. կԹած.* д—ая коро́ва.

Дожа́риваніе *չ. տապակել պրծնելը.* -жа́ривать, -жа́рить (-рю -рятъ) *ն. տապակել պրծնել.* д. говя́дину; -ся 1, *չ. և չք. տապակուիլ վերջանալ.* жарко́е дожа̀ривается.

Дожа́тіе *չ.* I. *քամել, մզել պրծնելը.* II. *հնձել պրծնելը.* -жа́тый *բյ. ած.* I. (-жа́тъ -та, о) *մզած, քամած.* д—ое бѣльё; II. (до́жа́тъ -та, о) *հնձած պրծած.* д—ая рожь; -жа́ть, ся I. (дожму́ -у́тъ; *անց.* дожа́лъ, а, о) *տ.* Дожима́ть, ся; II. (дожну́ -у́тъ; *անց.* до́жа́лъ. а, о) *տ.* Дожина́ть, ся.

Дожда́ть (-жду́ -ждёшь -жду́тъ; *անց.* -дожда́лъ -ла́, о́), ся (*անց.* дожда̀лся -жда́ла́сь -жда́ло́сь) *տ.* Дожида́ть, ся.

Дождевино́вые [грибы́], ыхъ *ա. յ. բս.* Lycoperdaceae, *Գայլասունկեր. տոհ. մասն սունկեր* (Gastromycetes); -деви́къ, а́ *ա.* 1, *տ.* Дождевико́вый грибъ; д. - велика̀нъ, Lycoperdon giganteum, *հսկայ գայլասունկը.* 2, *աշնանը պատրաստած և անձրևի տակն ընկնելուց յետոյ Թրծած աղիւս.* 3,—дождево́й червь (*տ.* Дождево́й); 4, *մի տեսակ անԹափանցիկ վերարկու։*

Дождеви́на *ի. անձրևաջրից առաջացած խոնաւուԹիւն, նամուԹիւն, փտողուԹիւն.* -дёвка *ի. Կնդ.* Haematopota pluvialis, *անձրևաճանճ.* -ждево́й *ած. անձրևի, անձրևա—, -անձրևային.* д—а́я вода́; д. пузы́рь; д. зо́нтикъ; д о ж д е в о́ й червь, Lumbricus terrestris, *բատատ կամ երկրամայր[որդ]ը, ‚խմորարուկ‘.* д о ж д е в ы́ я облака́ *ցածր, խիտ, Թուխպ, անձրևաբեր ամպեր.* -де́йка *ի. անձրևապաշտպանակ, որ խաղողակերի տակ դնելով անձրևաջուր են կալնում.* -демѣ́ръ *ա. անձրևաչափ* (*գործիք, որով որոշ ժամանակամիջոցում եկած անձրևի քանակուԹիւնը չափում են*). -дено́сный *ած. սկւ. գործծ. անձրևաբեր.* д—ыя облака́.

Дóж|дикъ ա. *Նւզ.* անձրևուկ, թեթև անձրև. **-дúнка** ի. անձրևի կաթիլ, մի կաթիլ անձրև. наступúла засуха. Ни д—и; **-дúстый** ած. *սկւ. գործ.* անձրևաշատ, անձրևառատ. д. край.

Дож|дúть (-ждю́ -дя́тъ) չ. *սկւ. գործ.* 1, անձրևել, անձրև թափել. дождúтъ (ՙէ՞ՙ) անձրևում, անձրև է գալիս. 2, *ռմկ.* սրսկել. попъ дождúтъ кропúломъ; **-дичекъ, чка** ա. *Նւզ.* թեթև անձրև, անձրևուկ, շաղ. пóслѣ *дóждичка въ четвéргъ 'վաղը', 'մինս անգամ' (այսինքն երբէք). приходúте за полýчкой пóслѣ *д—чка въ четвéргъ; **-дúще** ա. *յւմ.* մեծ, սաստիկ անձրև, տարափ. экой д. пошёлъ!

Дождлúвый ած. անձրևային, անձրևաշատ. д. день; д—ая погóда; д—ое лѣто.

Дож|дь, я́ (յ. дождú, -дéй) անձրև. д. идётъ անձրև է գալիս. укры́ться отъ дождя́; попáсть подъ д. անձրևի տակ ընկնել. м е т е о́ р н ы й д. օդերևութային անձրև. **-девúкъ**, à ա. Дождевúкъ.

До|жёвывать, -жевáть (-жую́ -ю́тъ) ն. և չ. ծամել պրծնել, բոլորովին ծամել, ծամելը վերջացնել:

Дожéчь (-жгý -жжёшь -жгýтъ; *անց.* дожёгъ, -жглá, ó). **ся** տ. Дожигáть, ся.

До|живáніе չ. 1, ապրելը, ապրելով հասնելը (օր. խորին ծերութեան). 2, վերջին օրապահիկը ծախսելը. **-живáть, -жúть** 1, չ. до чегó ցորչ ժամանակ ապրել, ապրելով հասնել. жильцý нáдобно доживáть до срóка ещё два мѣсяца; 2, ապրել, անցկացնել. «онъ доживáлъ свой вѣкъ одинóко»; 3, վերջին օրապահիկը, կարողութիւնը ծախսել, մսխել, 'ուտել':

До|жигáніе չ. ցվերջ այրելը, այրել պրծնելը. **-жигáть, -жéчь** ն. 1, ցվերջ այրել, այրել պրծնել. д. свѣчку; 2, այրելով սպառել. д. послѣдки дровъ; 3, այրել, շինել, պատրաստել պրծնել. дожигáютъ послѣднюю кýчу лѣса на ýголь վերջին փայտակույտը գործելի ('անձող') են դարձնում. **-ся** էր. այրուել վերջանալ:

До|жидáніе չ. սպասելը, սպասելով ժամանակը անցկացնելը. **-жидáть, ся, -ждáть, ся** ն. և չ. սպասել, ճամբայ պահել, սպասելով ժամանակն անցկացնել. я дожидáлъ тебя́ цѣлый часъ; онъ дожидáется, чтобъ за нимъ прислáли; не дожидáйтесь меня́: мнѣ нельзя́ быть у васъ.

Дожúзненныя зáписи *իրւբ.* ժառանգական պայմանագրեր ամուսինների մէջ, որոնցով մէկի մահից յետոյ ժառանգական իրաւունքը անցնում է միւսին:

До|жимáть, -жáть ն. քամել, մզել պրծնել. д. лимóны, мы́тое бѣльё; 2,* նեղել, նեղ տեղը գցել, անհաճութիւն պատճառել. **-ся** էր. քամուել, մզուել վերջանալ. **-жúмка** ի. քամել, մզել պրծնելը:

До|жинáть, -жáть ն. հնձել պրծնել, հունձը վերջացնել. я дожинáю свою́ полосý; **-ся** էր. հնձուել վերջանալ. **-жúнка** ի. տ. Дожúнъ; д о ж и́ н к и, нокъ յ. հնձի վերջին օրը, որը շինականի համար նաև տօն է. **-жúночный** ած. հնձի վերջի. д. снопъ հնձի վերջին խուրձը, որ հընձուորները հնձատիրոջը մատուցանելով հիւրասիրութեան արժանանում են: [նելը:

Дожúнъ ա. հնձել վերջացնելը, հունձը պրծ-

Дó|жúтый (дóжита, -тá, о) էյ. ած. ապրած, անցկացրած. ծախսած. **-жúть** (-живý -вёшь -вýтъ; *անց.* дóжилъ -лá, о) տ. Доживáть.

Дóжи, ней ի. յ. — Дожúнки (տ. Дожúнка).

Дожъ ա. (իտ.) *պտմ.* դոժ (Նախկին Վենետիկի և Գենովայի հանրապետութիւնների պետը, գլուխը). дворéцъ дóжей.

Дóза ի. (ֆր.) մաս, պարունակ, միանգամից ընդունելի դեղի, դարմանի քանակութիւնը. увелúчить дóзу; принять дóзу я́да; лошадúная д. *կտկւ.* խիստ մեծ, շատ գեղաման:

До|замýжній ած. ցամուսնական, ցամուսնութիւն, մինչև ամուսնութիւնն եղած, պատահած, անցկացրած. д—яя жизнь.

Дозвáть (-зовý -вýтъ), **ся** տ. Дозывáть, ся.

Доз|волéніе չ. թոյլտուութիւն, 'դաստար'. мнѣ данó д. ѣхать въ óтпускъ; **-вóленный** էյ. ած. թոյլատրած. **-волúтельность** ի. թոյլատրելի լինելը, թոյլատրելիութիւն. **-волúтельный** ած. 1, թոյլատրող. -տրութեան, -տրական. д—ое свидѣтельство; 2, թոյլատրելի, ներելի. **-волúть, -вóлить** (-лю -ля́тъ) ն. թոյլատրել, թոյլ տալ, իրաւունք տալ. д. отлучúться на врéмя отъ дóлжности; **-ся** էր. թոյլատրուել:

Дозвонúться (-нюсь -ня́тся) ն. և չ. когó կամ до чегó այնքան զանգահարել, որ լսեն. онъ вернýлся пóздно домóй и не могъ д.

Доздѣ ժ. *եկ. սւ.* մինչև այսօր, մինչև հիմա, մինչև այստեղ:

Дозимовáть (-мýю -ю́тъ) չ. до чегó ձմեռը կամ ձմեռուայ մնացած մասը անցկացնել, ձմեռելով հասնել. дозимовáли до Велúкаго постá.

До|знавáть (-знаю́ -ю́тъ), **-знáть** ն. ճշտութեամբ իմանալ, տեղեկանալ, հաւաստիանալ. **-ся** չ. աշխատել իմանալ, հասկանալ, տեղեկանալ. **-знáніе** չ. 1, ճիշտ տեղեկանալը, իմանալը. 2, *իրւբ.* նախօրոք կատարուող քննութիւն, հարցափորձ. произвестú д. на мѣстѣ преступлéнія; **-знáть** (-áю -áютъ; *անց.* дóзналъ -зналá дóзнáло; дóзнали), **ся** տ. Дознавáть, ся.

Дозóрный ած. հսկող, հսկողական. д. обхóдъ; д—ое сýдно; д—ыя кнúги *հնց.* լրտեսական շրջագայութեան մատեաններ, որոնց մէջ մացնում էին մի ընդհանուր աշխարհագրից մինչև միւսը նկատուող անկարգութիւնները և հողային յաւելումները. д о з ó р н ы й, аго ա. շրջագայող հսկող, դէտ:

Дозóрщикъ ա. *հնց.* 1, տ. Досмóтрщикъ; 2, ընդհանուր ժողովրդահամարի հաշուեմատեանները ստուգող պաշտօնեայ, վերստուգիչ:

Дозóръ ա. 1, գիշերային շրջագայութիւն, հըսկում. 2, *ռզմ.* տ. Пáтруль; 3, *հնց.* համեմատութիւն, վերստուգում:

До|зрѣвáніе չ. հասունանալը, հասնելը. д. хлѣба; **-зрѣвáть, -зрѣ́ть** չ. հասունանալ, հասնել. я́блоки ещё не дозрѣ́ли; нары́въ ещё не дозрѣ́лъ; **-зрѣ́лый** ած. (յաճախ не բացս. մասնիկով) հասունացած, հասած. д—ые плоды́.

Дозрѣ́ть (-зрѣ́ю -ю́тъ) տ. Дозрѣвáть.

До|зывáть, -звáть ն. когó կանչել, մօտ կանչել, հրաւիրել (մնացածներին էլ). **-ся** ն. և չ. այնքան ձայն տալ, այնքան կանչել, որ գայ

До|игрáть, ся տ. Доúгрывать, ся; **-úгрываніе** չ. խաղալ պրծնելը, խաղը վերջացնելը. **-úгрывать, -игрáть** ն. խաղալ պրծնել, խաղալ, ածել, վերջացնել. д. пáртію; д. пьéсу на роя́лѣ; **-ся** 1, չ. այնքան խաղալ, այնքան ածել, որ [փորձանքի մէջ ընկնել, անհամութեան հանդիպել եւն]. 2, էր. խաղացուել, ածուել վերջանալ:

Дóйлица ի. ընտանիքը կերակրող կով, կթան:

Дойльникъ м. -льница ի. փայտէ սեօթ, կով, այծ կթելու համար. -льня ի. ակ. գործ. կովեր կթելու տեղ, կթարան. -льщица ի. կանայք կթող կթողուհի։

Доимка ի. Ռմզ. 1, պարտքը տալը. 2, պարտք. -ночка ի. փոքր. տ. Недоимка; за вами есть ещё д.! -мочный ած. պարտքի, պարտքային. д—ыя деньги; д о й м о ч н ы й п р и к а з ъ պարտքերը հաւաքող պաշտօնատուն (17—18 դարերում). -щикъ м. պարտքերը հաւաքող։

Доискать (-ищу -ищутъ), ся м. Доискивать, ся; -исканіе չ. փնտրելով գտնելը (մնացածը). -искивать, -искать ъ. փնտրելով, որոնելով գտնել (մնացածը). я уже отыскалъ многія вещи; теперь доискиваю остальныя; -ся չ. чего պտտելով գտնել. աշխատել, ջանալ մի բան պարզելու, իմանալ, հասու լինել. не доищусь своей шапки; наконецъ я доискался, въ какой книгѣ это написано. [время.

Доисторическій ած. նախապատմական. д—ое

Доить (дою, доятъ) 1, ъ. կթել. д. корову; 2, մէկին կողոպտել, մէկի արիւնը ծծել. 3, չ. կաթ տալ. корова перестала доить(ся); -ся 1, էլ. կթւել. 2, չ. տ. Доить 3.

Дойка ի. կթելը. -ке չ. 1, անասունի տուած կաթը մի օրում ընթացքում. въ дойкѣ два-три удоя մի օրում կովին երկու-երեք անգամ են կթում. 2. վառ, անդրանիկ կաթ. տ. Молозиво; первое д. послѣ отёлки не молоко, а молозиво; -никъ м. բս. Melilotus, կարնգան (մեղրածաղիկ)։

Дойникъ, а м. տ. Дойльникъ, -ница; -ница ի. 1, տ. Дойникъ; 2, գործիք. մեծ պտուկ ա-պակի հալելու համար. -ница ի. կթան, կթ-թեյա, կաթնատու կով. -ничокъ, чка Ռւզ. տ. Дойникъ; -ный ած. կթան, կաթ տուող. д—ая корова հարթամէր, կաթնատու կով. *շանի, օձային աչքերը. онъ смотритъ на него какъ

Дойня տ. Дойльня. [на д—ую корову.

Дойти (-дý -дёшь -дýтъ; անց. дошёлъ -шла, о) տ. Доходить. [ցող կով։

Дойчевая корова խելօք, կթելիս հանգիստ կե-

Дока м. ակ. մի բանի մէջ խիստ հմուտ, ճարտար, տեղեակ, բազմափորձ մարդ. 'լաւ ե-կած' ածն. онъ великій д.

Доказатель, -затéльница ի. ակ. գործ. ցոյց տուող, ապացուցանող. ամբաստանիչ. -зательный ած. ապացուցական, ապացուցիչ. д—ыя слова; -зательство չ. 1, ապացոյց. փաստ. убѣдительное, слабое д.; 2, իրավ. հաւաստարանական եղ-րափակում, ապացուցում. с у д é б н ы я д—а դատական փաստեր, ապացոյցներ։

Доказать (-жу -жутъ), ся м. Доказывать, ся; -зчикъ м. -зчица ի. տ. Доказатель, -ница; -зываніе չ. ապացուցանելը, հաւաստիքելը. -зывать, -зать 1, ъ. ապացուցանել. д. въ судѣ справедливость своего обвиненія; д. кому-либо свою любовь и дружбу на дѣлѣ; 2, չ. на кого մէկին ամբաստանել. մատնել. մէկի վերայ գանգա-տել. на него доказываютъ въ кражѣ; -ся էլ. ապացուցւել. бытіе Творцá доказывается бытіемъ твари.

Доканчиваніе չ. տ. Докалка; -каливать, -калить (-лю -калятъ) ъ. 1, տաքացնելով, շիկացնել պրծնել. 2, որոշ աստիճանի շիկացնել, կարմրացնել.

-ся էլ. շիկացւել. -калка ի. -калъ м. 1, շիկացնել պրծնելը. 2, որոշ աստիճանի շիկացնելը։

Доканываніе չ. 1, կոտրել պրծնելը. ծակո-տել պրծնելը. 2, կարկեմը խոցելը, սպանելը. -калывать, -колóть ъ. 1, կոտրել պրծնել, ջարդել պրծնել. д. дрова; 2, ծակոտել պրծնել. д. начатый узóръ; 3, կարկեմը խոցել, վերջին հարուածը տալ, սպանել. доколоть штыкóмъ; -ся էլ. կոտրւել, ճեղքւել վերջանալ. послѣдняя охапка дровъ докалывается.

Доканчиваніе չ. վերջացնելը, պրծնելը. -канчивать, -кончить ъ. 1, վերջացնել, պրծնել. д. строеніе; 2, Ռմզ. վերջնականապէս հասցնել, վախճանել (մեռցնել, անօրինութիւնը, պայման-ը). -ся 1, անդր. վերջանալ. строеніе доканчивается; 2, էլ. վերջացւել, կոտրւել, ա-նել վերջանալ։

Докапываніе չ. փորել պրծնելը, պեղել պրծ-նելը. -капывать, -копать ъ. փորել պրծնել, պե-ղել պրծնել. д. прудъ, ровъ; -ся չ. до чего փո-րելով, պեղելով գտնել, հասնել մի բանի. д. до воды; д. до клада; *հետազօտելով մինչև վերջը լինել, խելամուտ լինել. д. до сущности дѣла.

Докармливаніе 1, կերակրել, բաւել պրծնելը. 2, կշտացնելը. -кармливать, -кормить ъ. 1, կե-րակրել պրծնել, բաւել պրծնել. 2, կշտացնել. -ся էլ. կերակրւել, լիովին կերակրւել, բաւել։

Докатать, ся տ. Докáтывать, ся.

Докатить (-чý -тятъ) 1, ъ. տ. Докáчивать I; 2, չ. անցել, անցնել, արշաւեսա գնալով, ըն-թանալով հասնել, ծածկել. мы докатили до Москвы въ три дня; -ся տ. Докáчиваться I; -катываніе չ. 1, գլորել պրծնելը. 2, յղկել պրծնելը. -катывать, -катать ъ. 1, գլորել պրծնել. д. бочки; 2, հարթել պրծնել, յղկել պրծնել. д. бѣльё; -ся 1, անդր. до чего գլորւելով մի բանի հաս-նել (հմմ. докáчиваться I); шаръ докатывается на бильярдѣ до лузы; 2, կառքով սլացող արշա-նել, ոռ. докатался на лихачáхъ до того, что остался безъ грошá; 3, էլ. հարթւել, յղկւել. бѣльё докатывается.

Докачать, ся տ. Докáчивать, ся II; -качиваніе չ. չորոշ տեղ գլորելը, գլորելով հասցնելը. -качивать I. (докáчивать, -катить) ъ. չորոշ տեղ գլորել, գլորելով հասցնել. работники докатили бревнó до стѣны; -ся անդր. չորոշ տեղ գլորւել, գլորւելով հասնել. шаръ докатился до забóра; II. (докáчивать, -качáть) ъ. 1, այնքան ճօճել, ոռ. д. на качéляхъ до головокруженія; 2, ջուր քաշել, ջուր հանել պրծնել, վերջացնել. -ся անդր. այնքան ճօճւել, ոռ. докачáлся до тошноты.

Докашиваніе չ. հնձել, հարել պրծնելը. -кашивать, -косить ъ. հնձել պրծնել, հարել պրծ-նել. д. своё пóле; -ся 1, անդր. որոշ հնձել պրծնել. խոտհարքը հարել պրծնել. 2, էլ. հըն-ձւել վերջանալ. հարւել պրծնել։

Докащикъ м. -щица ի. տ. Докáзчикъ, -чица.

Доквасить (-шу -сятъ), ся տ. Доквáшивать, ся; -квасна ի. -квашиваніе չ. թթուեցնել պրծնելը, խմորեցնել վերջացնելը. -квашивать, -квасить ъ. թթուեցնել պրծնել. խմորեցնել վերջացնել. -ся էլ. թթուեցւել, խմորեցւել վերջանալ։

Докетизмъ м. (յն.) երեւութականութիւն. -кеты м. յ. երեւութականներ։

Докидать, ся տ. Докидывать, ся; -кидка ի.

ցցել, նետել պրծնելը. -кидываніе չ. 1, ցարուշ տեղ ցցելը, նետելը. 2, ցցել, նետել պրծնելը. -кидывать ն. 1, (докинуть) ցարուշ տեղ ցցել, նետել. докинуть камень до стѣны; 2, (докидать) ցցել, նետել պրծնել. докидать стогъ сѣна խոտի դէզը սայլի վերայ ածել, բարձել. -ся կր. ցցուիլ վերջանալ, նետուիլ վերջանալ, բարձուիլ վերջանալ. сѣно докидывается въ сѣновалы.

Доки|паніе չ. եփ գալը, եռ գալը. -пáть, -пѣть (-плю -пять) չ. եփ գալ, եռ գալ. -пѣлый ած. եփ եկած, եռ եկած, կէծացած։

До|кисáніе չ. ինչպէս հարկն է թթուիլը, խմորուիլը. -кисáть, -кúснуть (անց. докúсъ -кúсла, о) չ. թթուիլ, խմորուիլ ինչպէս հարկն է. квашня не докúсла; -кúслый ած. բաւ հարկին թթուած, խմորուած. -кись ի. թթուած, խմո- [րուած բան։

Доклáдка ի. դարսել պրծնելը։

Доклáдной ած. 1, զեկոյցի, զեկուցման. д—ая записка իրուք. համառօտ զեկուցագիր. д. день զեկոյցի, զեկուցման օր. д. спúсокъ Տնգ. դատավճռագիր, որ յանձնուած էր արդարացած կողմին. д. холóпъ Տնգ. պատասխանական ճանապարհով ձեռք բերած կամ գնած ճորտ. գնած, տանմի ճորտ. 2, աւելացրած, լրացուցիչ. д—ая поленница дровъ; -дчикъ ա. -дчица ի. զեկուցող, -ցանող այր, կին։

Доклáдъ ա. զեկուցում. զեկոյց. զեկուցագիր, տեղեկութիւն, ծանուցում. приготóвить дѣло къ д—у գործը պատրաստել զեկուցման համար. сдѣлать д. въ учёномъ óбществѣ; къ немý мóжно ходúть безъ д—а նորա մօտ կարելի է գնալ առանց նախօրօք յայտնելու, թոյլտուութիւն հայցելու. -дываніе չ. 1, տ. Доклáдка; 2, աւելացնելը. 3, զեկուցանելը, տեղեկացնելը, ծանուցանելը. -дывать ն. 1. (доклáсть) դարսել պրծնել. д. сажéнь дровъ; заложúли строéніе, но не успѣли егó доклáсть շինութեան հիմքը ձգեցին, բայց չկարողացան շինել (դարսել) վերջացնել. 2, (доложúть) աւելացնել. къ этой сýммѣ нáдобно доложúть ещё нѣсколько тысячъ; 3, (доложúть) զեկուցանել. հաղորդել, յայտնել, ծանուցանել. сегóдня бýдутъ доклáдывать моё дѣло; доложúть о прихóдѣ чинóвника съ бумáгами; 4, (доложúть) ասել. հասկացնել. -дываться 1, կր. (доклáсться և доложúться) ա. դարսուիլ պատուիլ, շինուիլ վերջանալ. наконéцъ строéніе доклáдывается; բ. զեկուցուիլ, ծանուցուիլ. дѣлá доклáдываются по óчереди; 2. ներգր. իր մասին յայտնել, մտնելու, անտեղեկութեան թոյլտուութիւն խնդրել. прямо иттú нельзя, нáдо спервá черезъ лакéя доложúться; 3. ներգր. (доложúться) Տնգ. когó (սեռկ. Տոլ.) մէկից թոյլտուութիւն խնդրել։

Доклáсть (-дý -дýтъ), ся տ. Доклáдывать, ся 1.

До|клёвывать, -клевáть (-клюю -юютъ) ն. կտուցով, կտցահարելով ուտել պրծնել. воробьи доклевáли зёрна и улетѣли.

До|клéивать, -клеúть (-клею -éютъ) ն. կպցնել պրծնել (սոսնձով, շրէշով ևլն)։

Доклúкаться (-каюсь -каются և -клúчусь -клúчутся) տ. Дозвáться.

До|кóвывать, -ковáть (-кую -кую́тъ) ն. կռել պրծնել, դարբնել պրծնել։

Дóковый ած. դօկի, դօկային։

Доковылять չ. ռմկ. յաճախ կանգ առնելով, հանգստանալով քայլ գալ (մնաց. կաղերի և հաշմանդամների մասին)։

Доко|вы́ривать, -вырять ն. փորել, քչփորել [պրծնել։

Доко|лáчиваніе չ. 1. ցցել պրծնելը. 2, խիստ ծեծելը, ջարդելը, ջախջախելը. -лáчивать, -лотúть (-очý -óтятъ) 1, ցցել, խրել, անցկել պրծնել, մխել պրծնել. д. гвоздь до шлáпки; 2, խիստ ծեծել, զանակոծել, ջարդել, ջախջախել. доколотúли егó дó смерти; 3, բոլորովին ջարդփշուր անել. доколотúть посýду; -ся 1, չ. ռմկ. մի բանի հասնել, մի բան ձեռք բերել. 2, կր. ա, ցցուիլ, խրուիլ. բ, խիստ ծեծուիլ, ջախջախուիլ. գ, բոլորովին ջարդփշուր անուիլ։

До|кóлотый բյ. ած. ճեղքած, ճղած, ջարդած. -колóть (-колю -кóлютъ), ся տ. Докáлывать, ся.

До|кóль. -кóлѣ մ. 1, քանի որ. 2, մինչև երբ. 3, ռմկ. մինչև որտեղ, մինչև որ ժամանակ։

Доконáть ն. 1, վերջացնել, ցվերջ, ցվախճան հասցնել. 2, ծայրայեղ տառապանքի հասցնել. բոլորովին հալից գցել. հոգին հանել, սպանել, կործանման անդունդը գլորել. կործանել, փչացնել, մէկի տունը քանդել։

До|кончáльная грáмота վերջնականապէս հաստատած, որքէն ստորագրած խաղաղութեան դաշնագիր. -кончáніе չ. 1, վերջացնելը, աւարտելը. 2, Տնգ. վերջնականապէս հաստատելը, վաւերացնելը (խաղաղութեան դաշնագիրը). -кончáтельная грáмота տ. Докончáльная гр., -кóнчить (-чу -чатъ), ся տ. Докáнчивать, ся.

Докопáть, ся տ. Докáпывать, ся.

Докормúть (-млю́ -мятъ), ся տ. Докáрмливать, ся.

До|косúть (кошý -кóсятъ), ся տ. Докáшивать, ся.

До|кóсъ ա. հնձել, հարել պրծնելը. -кóшенный բյ. ած. հնձած պրծած, հարած պրծած։

До|крáиваніе չ. ձևել պրծնելը. -крáивать -кроúть ն. ձևել պրծնել. д. рубáхи; ся կր. ձևուիլ վերջանալ. плáтье докрáивается.

Докрáсить (-шу -сятъ), ся տ. Докрáшивать, ся.

Докрáска ի. ներկել պրծնելը, գունել պրծնելը, ծեփել պրծնելը։

Дóкрасна մ. ցկարմրութիւն, ցկարմրում, ցշիկնութիւն. накалúть желѣзо д.; натерéть глазъ кулакóмъ д.

До|крáшиваніе չ. ներկել պրծնելը, գունել պրծնելը. ծեփել պրծնելը. -крáшивать, -крáсить ն. ներկել պրծնել, գունել պրծնել. ծեփել պրծնել. д. стѣну; -ся կր. ներկուիլ, գունուիլ, ծեփուիլ վերջանալ. крóвля докрáшивается.

Докричáться (-чýсь -чáтся) 1, ն. այնքան կանչել, այնքան ձայն տալ, որ լսէն. онъ насилу насъ докричáлся; 2, չ. до чегó այնքան աղաղակել, որ փորձանքի, անախորժութեան հանդիպել։

До|крóённый բյ. ած. ձևած պրծած. -кроúть (-крою -крóятъ), ся տ. Докрáивать, ся.

Докропáть ն. ռմկ. հազիւ հազ. մեծ ջանքով վերջացնել մի բան. մի կերպ կարել պրծնել։

Докрошúть (-шý -шатъ) ն. բոլորովին բրդել պրծնել։

До|крутúть (-чý -тятъ), ся տ. Докрýчивать, ся; -крýчиваніе չ. մանել պրծնելը, ոլորել պրծնելը. -крýчивать, -крутúть ն. մանել պրծնել, ոլորել պրծնել. д. нúтки; ся կր. մանուիլ, ոլորուիլ վերջանալ։

До|крываніе չ. ծածկել պրծնելը. -крывáть,

-крыть (-крóю -крóютъ) ն. ծածկել պրծնել. д. крóвлю; -ся կր. ծածկուիլ վերջանալ։

Доксологíя ի. (յն.) եկղ. փառաբանութիւն, գոհաբանութիւն. -манíя ի. (յն.) փառամոլու-թիւն։

Докторáльный ած. (ֆր.) ինքնավստահ, անձ-նապարծ, ուսուցչին, դասատուական վայել. это было скáзано д—ымъ тóномъ; -торáнтскій ած. դոկտորանտի. -торáнтъ ա. (լտ.) դոկտորանտ, դոկտորացու, դոկտորութեան աստիճանի թեկ-նածու. -торскій ած. դոկտորի, -րական. д—ая стéпень; д—ая диссертáція. Дóкторски, по-дóкторски մ. դոկտորաբար, ինչպէս դոկտորին վայել է. -торство չ. ռմկ. դոկտորու-թիւն. -торша ի. ռմկ. 1, կին-բժիշկ, բժշկապե-տուհի. 2, բժշկի, բժշկապետի կինը։

Дóкторъ ա. (յ. доктора́, óвъ) (լտ.) 1, դոկտոր (նա որ համալսարանից կամ ակադեմիայից բարձ-րագոյն ուսումնական աստիճան է ստացել). д. медицúны բժշկապետ. д. философíи, д. бого-слóвія; почётный д. պատուաւոր դոկ-տոր. 2, ռմկ. բժիշկ. домáшній д.

Доктрúна ի. (լտ.) ուսում, վարդապետութիւն, տեսութիւն. -тринéрскій ած. տեսական ուսում-նական. -тринéрство չ. տեսականութիւն, տեսա-կան ուսումնականութիւն. -тринéръ ա. (ֆր.) տե-սական ուսումնական, տեսականութեան թունդ հետեւող, կողմնակից։ [нáдобно намъ иттú?

Докýда մ. ռմկ. մինչև ուր, մինչև որտեղ. д.

Докýка ի. խնդիր, միջնորդութիւն, թախան-ձանք, ուրիշին պատճառած ձանձրութիւն, ան-հանգստութիւն, զլխացաւանք։

Докумéнтальный ած. գրաւոր փաստերի վե-րայ հիմնուած, վաւերագրական, փաստային, հաստատ. -мéнтикъ ա. նւզ. տ. Документъ; -мéнтный, -мéнтовый ած. դոկումէնտի. վաւերա-գրի. -գրական. -мéнтъ ա. (լտ.) դոկումէնտ, վա-ւերագիր, վաւերաթուղթ, պաշտօնական գիր, թուղթ. докумéнты յ. վկայականներ (մկր-տութեան, արտօնագիր, անցաթուղթ եւն). вы-править свой докумéнты; долговы́я д—ы պար-տամուրհակներ. д—ы на прáво торгóвли ա-ռեւտրական արտօնագրեր, իրաւագրեր։

Докýчлый ած. հասած, մեծացած (մաշտա-կաւորներից մասին). д—ая лисúца; -кучéть չ. կատարեալպէս մազակալել, մուշտակաւորուել (կենդանիների մասին). մեծանալ, հասունանալ։

Докупáть I. (докупáть, -купи́ть) ն. պակասը, պակասորդը գնել, գնելով պակասը լրացնել. д. полъ-аршúна сукнá; -купáться կր. գնուիլ, գնուելով լրացնուիլ. II. (докупáть) ն. լողացնել պրծնել. д. ребёнка; -ся անդր. այնքան լողա-նալ, որ փորձանքի, անախորժութեան հանդի-պել. онъ до тогó докупáлся, что схвати́лъ простýду; -купи́ть (-плю́ -кýпятъ) տ. Докупáть I; -кýпка ի. -кýпъ ա. պակասը գնելով լրացնելը։

Докурéніе, -кýриваніе չ. 1, ծխել պրծնելը. 2, գոլել-քաշել պրծնելը (օր. օղին). -кýривать -ку-рúть (-рю́ -рятъ) ն. 1, ծխել պրծնել, ծխելով սպառել. д. трýбку табакý; 2, քաշել պրծնել, թորել պրծնել, թորել պրծնել (օղին). -ся 1, անդր. զադարել ծխելուց, ծուխ արձակելուց. մարել, հանգչել. головня́ докурúлась; 2, այն-քան ծխել, որ[անախորժութեան, ցաւի հան-դիպել]. докурúлся табакý до дурноты́; 3, կր. ծխուիլ վերջանալ. զոլուիլ, քաշուիլ վերջանալ. -кýрка ի. զոլել, քաշել պրծնելը (օղին)։

Докутúть (-кучý -кýтятъ) տ. Докýчивать I; -ся չ. այնքան շուայտութիւն, զեղխութիւն ա-նել, որ [փորձանքի, քամբախութեան հան-դիպել]. докутúлся до бѣды́.

Докучáть չ. комý чѣмъ մէկին մի բանով (խնդիրքներով, թախանձանքով) ձանձրացնել, նեղացնել, անհանգստացնել, մէկի ‘գահլան ա-նել‘։

Докýчивать I. (докýчивать, -кути́ть) 1. չ. այն-քան շուայտութիւն, զեղխութիւն անել, որ. 2, ն. շռայլել, վատնել պրծնել. кýпчики докýчи-ваютъ послѣ́днія свой дéнежки; II. (докýчивать. -кýчить). ն. կիտել պրծնել, հաւաքել, թեզ ա-նել, դիզել պրծնել. рабóтницы докýчиваютъ сѣ́но; -кýчить (кýчу -кýчатъ) I, տ. Докýчивать II; 2, ռմկ. գործծ. ձանձրացնել, զզուեցնել. -кýчливость ի. թախանձողութիւն, ձանձրացում. -кýчливый ած. թախանձող, ձանձրացնող, նե-ղացնող, ‘գահլա տանող‘ (խնդիրքներով, զիմում-ներով). -кýчный ած. 1, տ. Докýчливый; 2, ձան-ձրալի, տխուր. մարդու վերայ տխրութիւն, ձանձրութիւն բերող. д. гость.

Докýшивать, -кýшать ն. ուտել կամ խմել պրծ-նել, ‘անուշ անել‘ պրծնել, վայելել պրծնել. -ся կր. ուտուիլ կամ խմուիլ վերջանալ, ‘անուշ ա-նուիլ‘, վայելուիլ վերջանալ։

Докъ ա. (հոլ.) դոկ. 1, ծովզ. նաւահանգստի մէջ այն տեղը, ուր մտցնում են նաւերը կար-կատելու կամ նոցա ընդջրեայ մասերը զետելու նպատակով (նաւորոց դոկեր ջրոր չոր ա-լով). 2, նաւերը բարձելու կամ նաւերի բեռները վայր առնելու տեղը իր համբարանոցներով։ Дóки յ. մեծ նաւերի շինութեան համար կառուցած շէնքեր, շինութիւններ։

Долáвливать, -лови́ть ն. որսալ պրծնել։

Долáгать ն. աւելացնել, պակասը լրացնել։

Долáзить (-лáжу -лáзятъ) չ. և ն. до чегó այն-քան մագլցել, մինչև որ փորձանքի, անա-խորժութեան հանդիպել. долáзишь ты до бѣды́; 2, ն. մեղրը հաւաքել պրծնել, մեղրը կտրել պրծնել. д. ýлья; -ся չ. տ. Долáзить 1.

Долáмливаніе չ. կոտրել պրծնելը. -лáмливать, -ломи́ть ն. կոտրել պրծնել. д. шестъ. -ся կր. կոտրուիլ վերջանալ

Долáмываніе չ. քանդել պրծնելը. -лáмывать, -ломáть ն. քանդել պրծնել, փլցնել պրծնել. д. бáрку; -ся կր. քանդուիլ վերջանալ, փլցուիլ վերջանալ։

Долбанéцъ, нцá ա. մի կտորից, մի ծառից փո-րած, շինած մակոյկը։

Долбанýть ն. ռմկ. 1, խիստ հարուածել, խիստ հարուածով տեղահան անել. 2,* միանգամից, մի շնչում խմել, ‘զցել‘. д. стакáнчикъ вóдки; 3, տ. Долби́ть 1.

Долбёжа ի. տ. Долбёжъ 1; -бёжна ի. տ. Дол-бёжъ 2 և 3; -бёжный ած. փորելու, կտրելու. -бёжъ, á ա. 1, ծակելը, փորելը. 2, գերանի, տախտակի մէջ փորած ծակ. д. на бревнѣ́; 3, ուսումն. տ. Долбня́ 5.

Дóлбень, -бёнь ի. տ. Долбёжъ 1 և 3.

Дóлбень, бня ա. ռմկ. տ. Долби́ла 2; -би́ла հոգ. 1, ռմկ. կացնահարող. յաճախ կրկնող, ա-սող կամ միևնոյնը սերտող մարդ. 2,* բութ, բթամիտ, յիմար մարդ. -би́лка ի. կարճիկ և

հատիկի գաւր, որով տեսակ կերպ ծակերն են փորում. -біло *ш.* Долото.

Долбить (-блю -бить) *ъ.* 1, (долбнуть, -бануть, выдол—) ծակել, փորել. капли частымъ паденіемъ долбятъ камень; 2, (թալուծներրի մասին) կացահարել. 3, (*տանց* совершен. видъ-*ի*) *յաճախ յիշեցնել, կրկնել. онъ каждый день долбитъ мнѣ свои поученія; 4, (выд—) *ղպրոցկ.* մեքենայաբար անգիր անել, տանից հասկանալու սերտել. я насилу выдолбилъ свой урокъ; -бленіе *չ.* 1, ծակելը, փորելը. 2, կացահարելը. 3, յաճախ կրկնելը, յիշեցնելը. 4, *ղպրոցկ.* անգիր, մեքենայաբար սերտելը. поменьше д—ія грамматики и больше практики; 5, *վիրոժ.* սակերի մէկած մասը հանելը, հեռացնելը, -блёнка *ի.* [սրբի] ծակից փորած, շինած տաշտակ, կոտ դնակի յատակով:

Долбнуть *ш.* Долбить.

Долбня *ի.* 1, թակ, սեպը մխելու թակիչ. 2, կոճղ, որով հողը, խէճը, խճուղին ծեծում հաւասարեցնում են. ցցեր անելու ձեռնաթակ. 3, *ռմզ.* կոճղաձև փայտ, որով նաւերին նովխօրօղում սեղազրծներին զլուխները ճխլճխլում էին. 4, *ա.տաղձգ.* ամենալայն գաւրը. 5*, *ղպրոցկ.* տանից խիստը հասկանալու բերանացի, անգիր սերտելը. долбнёй не возьмёшь.

Долбуха *ш.* Долбня 1; -бушка *Նւզ.* *ш.* Долбуха; -бяжка *ш.* Долбёжка; въ долбяжку *ն. ш.* Вдолбяжку; -бяжъ, а *ш.* գլանաձև ճախարակի բոլորակներից վերայ:

Долгарь, я *ш.* 1, *Հ–ւ.* երկար, գետ եւ չաղացածն, չկտտրած ձողեններ, վառելափայտ. 2, երկար, չկտտրած փայտի կտոր:

Долгій (-логъ -лга, о; *բաղդտ.* և *գերդրկ.* долж̀айшій) երկար, երկայն. д. шесть; д—ая нитка; д. день; д—ая жизнь; д. слогъ; у него языкъ дологъ *ш.* Длинный; у него долги руки *ա,* նա խիղճ չարամիտ, չափաճնի, կամարար է. *բ,* նա գող է. մատուր մաքր չէ. откладывать что-нибудь въ д. ящикъ մի բան յետաձգել, ուշացնել, մի գործ քնացնել. вотъ тебѣ и вся (*ենտ'* рѣчь *կա*) не долга (*գորձ.*) կարճ առած, կարճ կարծիք. это — долгая пѣсня! այդ երկար պատմութիւն է. ѣхать на долгихъ միևնոյն ձիաններով ճանապարհորդել: Долго *ն.* (*բաղդտ.* долѣе, -лѣ, -льше) երկար, երկարօրէն, երկար ժամանակ. д. пустилъ верёвку; *приказалъ д. жить (*գործ.*) մեռաւ, վախճանուեցաւ, ՙչորր տարաւ՚. д. ли до бѣды? մի-թէ հեռու է դժբախտութիւնը, քանդութիւնը. за долго *ш.* Задолго; на долго *ш.* Надолго.

Долгобородый *ш.* Длиннобородый; -говатый *ած.* երկարուուն, փոքր ինչ երկար:

Долговой *ած.* պարտքի, պարտ—. д—ыя деньги; д—ое обязательство պարտաթղթ, պարտամուրհակ. д—ая книга պարտամատեան (պարտականների). д—ое отдѣленіе *կմ* долговое բանտ անճշտապահ, անկարող պարտապաններից համար. посадить въ долговое за неплатёжъ.

Долговолосый *ш.* Длинноволосый; -временность *ի.* երկար ժամանակամիջոց. -временный *ած.* երկարատև. д. трудъ; д—ая война; д. путь երկարատև նաւագնացութիւն. д—ыя укрѣпленія երկարաձիգ պաշարներից համար կանգնեցրած ամրութիւններ. д—ая фортификація *ռզմզ.* *ш.* Фортификація.

Долговѣчность *ի.* երկարատևութիւն, յարատևութիւն. д. человѣческая մարդկային կեանքի յարատևութիւնը. -вѣчный *ած.* երկարամեայ, երկարատև, յարատև:

Долговязый *ած.* *ռմկ.* 1, երկարահասակ, բարձրահասակ և անճոռնի, ՙլոզ լոզ՚. 2, երկար, երկարաձիգ. -гривый *ած.* 1, *բանաստ.* երկարաբաշ, երկարաբաշ. 2, *ռմկ.* *նկտ.* д—ая дура շատ երկար, խելքը կարճ, յիմար կին:

Долгодѣйственный *ած.* *եկ. ա.* երկարամեայ, երկարատև. -дѣйствіе *չ.* 1, երկար կեանք, տարիներ... тость за здравіе и д.; 2, *աշխ.* երկարատև օրեր երկիր հիւսիսային կիսագնդի վերայ. երբ արևակը խեցգետնի մէջ է մտնում. -дѣйствовать (-ствую -ютъ) *չ.* երկար ապրել. -дневный *ած.* երկար, մի քանի օրեր տևող:

Долголѣтіе *չ.* երկար, երկարամեայ կեանք, երկարակեցութիւն. -лѣтній *ած.* երկարամեայ. д—ая служба; д. учёный трудъ; -мѣрный *ած.* 1, երկար, երկայն, երկար չափով. дрова д—ыя.

Долгонекъ, нька, о *ած.* բաւականաչափ երկար, բաւականաչափ երկայն, երկարաւուն:

Долгоногій *ш.* Длинноногій; -ножка *ի.* *կնդ.* Tipula, երկայնոտնաձև մժղուկ մի:

Долгоносики *ш. յ.* *կնդ.* Curculionidae. կնճիթաւոր[բզէզ]ներ. д—къ амбарный, Calandra granaria, երկիր կամ արմատը կնճիթաւորը, ուտիճ կամ մեծոյ. долгоносики *որս.* կարմրափետուր կացարներ. -носый *ած.* երկարքիթ:

[мы заснделись.

Долгонько *ն.* երկար, բաւականին երկար. д.

Долгоперъ *ш.* *կնդ.* Exocoetus volans, թռչող ձուկը. -перый *ած.* երկարափետուր, երկայն փետուրներով. -полый *ш.* Длиннополый.

Долгопятъ *ш.* *կնդ.* Tarsius, կիսակապիկ մի. -пятый *ած.* երկայնագարշապար:

Долгорукій *ած.* 1, երկարաձեռն, երկայնաբազուկ. 2.* ագահ, ընչաքաղց, փառասէր:

Долгосрочный *ած.* երկար ժամանակով, երկարատև. д. отпускъ; д—ыя ссуды; -ствольный *ած.* երկայնաբուն. д—ое дерево; երկայնախողովակ, երկար խողովակով, ՙլուլայով՚. д—ое ружьё.

Долгостебелка *ի.* *Հ–ւ.* ալրաձուկ, փոփուկ և ցիւթլեց խոտը մի երկայն կոթով:

Долгота *ի.* 1, *ռմզ.* երկարութիւն, երկայնութիւն (երկի). 2, *աշխ.* երկայնութեան աստիճան. 3, երկարութիւն, երկարատևութիւն. д. дня; д. сочиненія.

Долготерпѣливость *ի.* երկայնամտութիւն, երկար համբերութիւն. -пѣливый *ած.* երկայնամիտ, երկար համբերող, համբերատար. Господь д—іхъ.

Долготерпѣніе *չ.* երկայնամտութիւն (Աստուծոյ), երկար համբերութիւն, -րութիւն. д. Божье.

Долготный *ած.* փոքր ինչ երկար, երկարաւուն:

Долгоухій *ած.* երկար, երկայն ականջներով. д. кроликъ; -ушка *ի.* երկայն ծակով ամեհ:

Долгохвостикъ *ш.* *կնդ.* Parus caudatus, երկայնագի, երկարապոչ երաշտահաւը. -хвостый *ш.* Длиннохвостый; -шейка *ш.* Горлянка. -шерстный, -шерстый *ш.* Длинношерстный, -стый.

Долгошея *Հ–ր.* երկայնապարանոց մարդ, կամ կար ճիր ունեցող ամե. -язычіе *չ.* *սկւ. գործծ.* *լեզուանիութիւն, բամբասասիրութիւն, շատախօսութիւն. -язычничать *չ.* *սկւ. գործծ.* *լեզուանի լինել, երր լեզուն շաղել. շատախօսել, բամբ-

բառել. -язычный ած. ռմկ. *լեզուանի, շատախօս. բամբասասէր: [հար մարդ, 'լող լող' անի:

Долгу́ля հոգ. ռմկ. երկար հասակով և նի-

Долгуне́цъ, нца́ ա. բս. Linum sativum, եր-կար, երկարամազ կտաւատը: [խաղող մի):

Долгу́нъ. а́ ա. Դօնեան բծապտուկ (ազիատիկ

Долгу́ша ի. 1, կառք, որի փորը շինած է եր-կար ձողերի վերայ. 2, երկար կառք, որի երկու կողմից մարդիկ (6—8 հոգի) նստում են՝ թիկունքները միմեանց դարձրած. 3, լեռնգ. մի տեսակ ասյլ. -гу́шка ա. Долгу́ша 1.

Долгъ ա. (Նախդրվկ. о до́лгѣ, въ долгу́; յ. дол-ги́, о́въ) 1. (միայն եզակի) պարտք, պարտակա-նութիւն, պարտաւորութիւն, պարտիք. испол-ня́ть свой д.; счита́ть свои́мъ д—омъ իւր պար-տականութիւնը համարել. поставля́ть себѣ́ за д. կամ. д—омъ իւրն իրան պարտաւորեցնել. по д—у слу́жбы,"— зва́нія; чу́вство д.; отда́ть кому́-либо послѣ́дній д. մէկի յուղարկաւորութեանը ներկայ գտնուել. христіа́нскій, гражда́нскій д. քրիստոնէի, քաղաքացու պարտքը, պարտակա-նութիւնը. 2, պարտք, փոխառութիւն. дава́ть въ д. պարտք տալ. уплати́ть д.; взыска́ть съ кого́ д. մէկից պարտքը պահանջել, առնել. сло-жи́ть съ кого́ д. մէկին պարտքից ազատել. входи́ть въ д—и պարտքերի մէջ ընկնել, խրուել. онъ въ д—у́, какъ въ шелку́ նա պարտքերով խեղ-դուած է. повѣ́рить въ д. հաւատալով պարտք տալ, 'նիսիա' տալ. влѣзъ въ д—и́ ռմկ. պար-տքերի մէջ խրուեցաւ, թաղուեցաւ. быть по́ уши, по го́рло въ д—а́хъ մինչև ականջները, մինչև վիզը պարտքերի մէջ խաղուած լինել:

Долево́й ած. I (տ. доль) երկար, ըստ երկարու-թեան ձգուող. II. (տ. до́ля) մաս մաս, մի մասը կազմող: д—а́я пла́та.

Долежа́лый ած. երկար պառկած, մնացած, հասունացած. -жа́ть (-жу́ -жа́ть) չ. 1, до чего́ որչափ պառկել, պառկած մնալ, որ անհամբեր-թեան հանդէպել. 2, այնքան ածած, թափուած մնալ, որ հասունանալ (խակ քաղած պտուղնե-րի մասին). -ся տ. Долежа́ть 1.

Долери́товый ած. հրաբխային քարայրի, սկա-լիքի. -ри́тъ ա. Տնբ. հրաբխային բարալտ, սկա-լան; [չել, թաշկինակ մը և է տեղ հասնել:

Долета́ть, -тѣ́ть (-чу́ -тя́ть) չ. ցորչ տեղ թռ-

Долича́йшій ած. բաղդտ. և գերդրկ. տ. До́лгій.

Долича́къ, а́ ա. -ча́нка ի. կես, ծուարկ կա-ցին որով փեթակ են փորում:

Долича́ть, ся, зад—, չ. պարտքերի մէջ ընկ-նել, փոխ առնել, պարտք վերցնել. д. по мело-ча́мъ մանր պարտքեր անել. торго́вля у насъ чи́стая: въ долгъ не отпуска́емъ и са́ми не дол-[жа́емся.

Должёкъ տ. Должо́къ.

Должествова́ть (-ствую́ -ютъ) չ. պարտաւոր, պարտական լինել:

До́лжей ի. 1, երկար անցք, որով փեթակի մէջի տեղերը, անցքը (должь) կայնում են:

[illegible]никъ ա. 1, ատղձգ. որ և է երկար ծառ, [illegible] 2. սայլի լծափայտ (огло́бля); 3, որս. [illegible] թաշկինի ասքը զրած փոկը:

[illegible]ница ի. տ. Долга́рь.

[illegible]жа́ть (-жу́ -жа́ть) ն. кого́ чѣмъ Տնց. մէ-կին մի բանով պարտաւորեցնել. -жи́шки ա. յ. նւզ. նխտ. տ. Долгъ 2; -жни́къ, а́ ա. 1, (дол-жни́ца ի.) ա, պարտապան, նա որ պարտք է վերցրել (հկռկը տ. Заимода́вецъ); собира́ть дол-ги́ съ д—ко́въ; բ. (օրէնլ) տ. Заимода́вецъ; 2, մի տեսակ թելաշար կտաւ. 3, երկարաձև ծածկ. մօտ 1/2-արշին երկարութեամբ քարակ թել, փոկ. 4, ձողիք:

До́лжно շէծղ. (տ. До́лжный) հարկ է, հարկա-ւոր է, պէտք է, պարտ է. д. убѣга́ть сообще́-ства поро́чныхъ людѣ́й; д. быть պէտք է որ, հա-ւանական է որ, հաւանաբար:

Должностно́й ած. 1, պաշտօնական, պաշտօնի, ծառայութեանը վերաբերող. д—о́е лицо́; онъ у́меръ при отправле́ніи свои́хъ д—ыхъ обя́зан-ностей; -жность ի. (յ. до́лжности, -сте́й) 1, պաշ-տօն, ծառայութիւն. состоя́ть въ д—и պաշ-տօնի, ծառայութեան մէջ գտնուել. вступи́ть въ д.; ходи́ть въ* д. պաշտօնի, ծառայութեան գնալ. исправля́ющій д. պաշտօնակատար. 2, Տնց. պարտաւորութիւն, պարտականութիւն:

До́лжный ած. (-женъ և ռմկ. -жёнъ -жна́, о́ և о; յ. до́лжны) 1, հարկաւոր, վայել. воздава́ть ста́ршимъ д—ое почте́ніе; 2, պարտական, պարտաւոր, պարտք ունեցող. онъ мнѣ до́лженъ пя́ть рублѣ́й; вы должны́ быть учти́вы къ да́-мамъ (կմ съ да́мами); до́лжное, аго չ. այն ինչ որ պէտք է, հարկաւոր է, վայել է. онъ тре́буетъ отъ насъ лишь д—аго.

Должо́къ, жка́, -жо́чекъ, чка ա. Նւզ. և փոքր. պարտիկ, չնչին, աննշան պարտք:

Должь ի. փեթակի մէջ անցք, ակօս:

Долива́ніе չ. աւելացնելը, վրան ածելը. -ли-ва́ть, -ли́ть ն. աւելացնել, վրան ածել. -ся էբ. ածուել, աւելացնուել. -ли́вка ի. -ли́въ ա. տ. До-лива́ніе.

Долиза́ть (-жу́ -жутъ), ся տ. Доли́зывать, ся; -лизну́ть տ. Доли́зывать; -ли́зываніе չ. բոլորովին, ցվերջ լիզելը, 'լպստել' վերծնելը. -ли́зывать, -ли-за́ть, -лизну́ть ն. բոլորովին, ցվերջ լիզել, 'լը-պստել' վերծնել. -ся 1, չ. ռմկ. այնքան լիզել, որ անհամբերութեան հանդէպել. 2, էբ. բոլորովին լիզուել վերջանալ:

Долима́нъ ա. (թուրք.) դոլիման. 1, Տնց. թըր-քական երկար կապայ, պարեգօտ. 2, տ. Доло-ма́нъ 1 և 2.

Доли́на ի. I. (доли́на) հովիտ. рѣчна́я, го́рная д. գետահովիտ, լեռնահովիտ. II. (долина́) տ. Длина́; -ли́нистый ած. շատ հովիտներ ունեցող, հովտաշատ. д—ое мѣ́сто; -ли́нка ի. Նւզ. պատիկ հովիտ. -ли́нный ած. հովտի, հովտային. цвѣтъ д.; -ли́нушка ի. փոքր. պատիկ, գեղեցիկ հովիտ:

До́литый, -ли́той բյ. ած. աւելացրած, վրան ա-ծած, լցրած. -ли́ть (-лью́ -лью́тъ; անց. до́лилъ -ла́, о), ся տ. Долива́ть, ся; -ли́ть (лю́ -ля́тъ) ն. յաղթահարել. дрема́ доли́тъ նինջը, քունը յաղ-թահարում է. -ли́ть (лю -лятъ) ն. մաս մաս ա-նել, մասերի բաժանել. -(до́)ли́ться (до́лю́сь, до́-лятся) էբ. մաս մաս անուել, մասերի բաժանուել:

Долихокефа́лы, -цефа́лы ա. յ. (յն.) մարդկ. եր-կայնագլուխներ (երկար գանգեր ունեցող մարդ-կային ցեղ. հկռկը. տ. Брахикефа́лы); -кефа́ль-ный ած. երկայնագլուխի, -խների: [գերձանը:

Доли́чное, аго չ. սուրբ պատկերի զգեստը, հան-

До́лларъ ա. (անգլ.) դոլլար (արծաթէ և ոս-կէ դրամ, գործածական հիւսիսային Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներում և հարաւային Ամերի-կայի հասարակապետութիւններում մէջ):

Долма́нъ տ. Долома́нъ.

Дolови́ть (-влю́ -ло́вятъ) տ. Дола́вливать.

Доло́вый у́лей *պտուկած, ընկած փեթակ։* [ся.

Доложи́ть (-ложу́ -ло́жатъ), **ся** *տ.* Докла́дывать,

Доло́й *Տ. հեռու, ի բաց, բաց, անկցի.* съ глазъ д.! *կորիր, հեռացիր աչքիցս.* д. дикта́тора! д. де́спота! ша́пку д.! *գլխարկը վերցնել.* д. со стола́ э́ти бума́ги! [*վերա։*

Доло́нъ, лка́ *տ. Նւզ. Տնջ. և ռմկ պտտիկ հո-*

Долома́нъ *տ. դոլոման.* 1, *հունգարական նշանազգեստ.* 2, *երկար, շերտ վերարկու կանանց։*

Долома́ть, **ся** *տ.* Дола́мывать, ся.

Доло|ми́товый *ած. դոլոմիտե.* д. пластъ; **-ми́тъ** *տ. Տնք.* dolomite, *դոլոմիտ։*

Доломи́ть (-млю́ -мятъ), **ся** *տ.* Дола́мливать, ся.

Доло́нь 1, *տ.* Ладо́нь; 2, *կալ։*

До|лоти́ть (-лочу́ -ло́тятъ) *ն. սկւ. գործծկ. դրով փորել, ծակել.* **-ло́тный** *ած. դրի.* д—ая рукоя́тка; **-лото́** *չ.* (*յ.* доло́та) *դուր.* **-лотови́дный** *ած. դրաձեւ, դրաձև.* **-лотцо́** *չ. Նւզ. պստիկ դուր.* **-ло́тчатый** *ած. դրաձեւ.* **-ло́ченый** *էյ. ած. դրով ծակած։*

До́лу *Տ. եկ. սւ. ներքև, ներքեւում, գետնի վայր։*

Долъ *տ.* 1, *ստորին մաս, եզր, կողք, տափ.* 2, *Տնջ. սուսերի տափակ երեսի վերայ քաշած ակօսը.* 3, до́лы, о́въ *յ. տ.* Доли́на; по гора́мъ, д. по дола́мъ *լեռներով, հովիտներով։*

Доль *է. Տիւս. երկարութիւն, երկայնութիւն։*

До́льна *է. Նւզ. տ.* До́ля

Дольникъ I. (дольни́къ, а́) 1, *երկար շերտ, ծուէն.* 2, *ձիու մէջքից անցնող փոկը, 'դոյիշը'.* II. (до́льникъ) *տ. փայատէր, բաժնատէր, մաս, փայ ունեցող։*

До|льній, **-льный** *ած. ստորին, ներքև գտնուող. երկրաւոր. հկակը. տ.* Го́рній. [*ժառանգ։*

До́льчатый *ած. բս. կտրատած, մասերի բա-*

До|льше, **-лѣ**, **-лѣе** *տ.* До́лго. [*նեցող այր, կին։*

До́ль|щикъ *տ.* **-щица** *է. մասն, բաժին, փայ ու-*

До|лѣза́ть, **-лѣзть** (-лѣзу -лѣзутъ; *անց.* долѣзъ -зла, о) *մագլցելով բարձրանալ, ելնել, հասնել.* долѣзъ до кре́ста на колоко́льнѣ.

До|лѣ́чиваніе *չ.* 1, *բոլորովին բուժելը, բժշկել տրծնելը.* 2, *անյաջող կերպով բժշկելը.* **-лѣ́чивать**, **-лѣчи́ть** (-лѣчу́ -лѣчатъ) *ն.* 1, *բոլորովին բժշկել, բուժել տրծնել.* 2, *անյաջող կերպով բժշկել, հիւանդի գլխին հէքիմութիւններ անելով վնասել, նորա գլխին փորձանք բերել.* **-ся** 1, *անդր. բուժուել, բժշկուել, առողջանալ տրծնուել.* 2, *կր. բուժուել, բժշկուել վերջանալ։*

не**Долю́бливать** *ն. աստանձնապէս չսիրել, չհաւնել, չհաւանել, շխոկալ։*

До́люшна *է. փոքր. տ.* До́ля 3.

До́ля *է.* 1, *մաս, բաժին.* я получи́лъ на свою до́лю сто́лько-то ты́сячъ рубле́й; итти́ въ до́лю *մէկի հետ ընկերանալ* (*որ և է առևտրական գործում*). пусти́ть, приня́ть кого́ въ до́лю *մէկին ընկերանալ, ընկերացնել.* рабо́тать изъ до́ли *աշխատել, աշխատակցել, աշխատանքից որոշ մասն ունենալով.* льви́ная д. *առիւծու, անարդար բաժին.* 2, *Թւբ. կտորակ, որի համարիչը հաւասար է 1-ին.* 3, до́ли, до́ле́й *յ.* $1/_{96}$ *մսխալ.* 4,* *բաղդ, ճակատագիր.* ви́дно така́я моя́ д.; 5, *սերմի մէջ պտղի սաղմնաթերթը.* сѣмянная

До́ма *Տ. տ.* Домъ. [до́ля.

До|ма́зка *է.* **-ма́зываніе** *չ. քսել տրծնելը.* **-ма́зывать**, **-ма́зать** *ն. քսել տրծնել.* **-ся** 1, *անդր. քսուել տրծնուել, շպարուել տրծնուել.* 2, *կր. քսուել վերջանալ։*

До|ма́лываніе *չ. աղալ տրծնելը.* **-ма́лывать**, **-мо-ло́ть** *ն. աղալ տծնել.* **-ся** *կր. աղացուել վերջանալ։*

До|ма́тываніе *չ.* 1, *փաթաթել տրծնելը.* 2, *վատնել, փչացնել տրծնելը.* **-ма́тывать**, **-мота́ть** *ն.* 1, *փաթաթել տրծնել, կծկել տրծնել.* домота́й клубо́къ ни́токъ; 2, *վատնել տրծնել, ծախսել, փչացնել տրծնել.* онъ дома́тываетъ послѣ́днее имѣ́ніе; **-ся** 1, *անդր. իւր ունեցածը վատնելով անանկանալ.* 2, *կր. փաթաթուել, կծկուել։*

Дома́|хивать, **-хну́ть** *ռմկ.* 1, *ն. ցորչ տեղ ձգել, գցել, շպրտել.* 2. *չ. արագ գալ, շաւով անցնել, գնալ, սլանալ։*

До|ма́чиваніе *չ. թացել, թրջել տրծնելը, թրջել տրծնելը.* **-ма́чивать**, **-мочи́ть** *ն. թացել տրծնել, թրջել տրծնել, թրմել տրծնել.* **-ся** *անդր. և կր. բոլորովին թացուել, թրջուել, թրմուել վերջանալ։*

Дома́шній *ած.* 1, *տնային, ընտանեկան.* д—ія дѣла́, — обстоя́тельства; д—ее воспита́ніе; д. воръ *տանու գող.* д. кру́гъ; д—ія живо́тныя; д—ія пти́цы; распра́виться по д—ему *ընտանեբար վերջացնել.* э́то дѣ́ло д—ее; 2, *տանու, տանը պատրաստած.* д. хлѣ́бъ; д. обѣ́дъ, гру́бое сукно́ д—яго приготовле́нія; д—ія сре́дства; до-ма́шній, яго *տ. ընտանիքի անդամ, տանեցի։*

Дома́шность *է. ռմկ. ընտանեկան տնտեսութիւն, տնային, ընտանեկան գործեր, պատկանելիքներ։*

До|ма́щиваніе *չ. քարել տրծնելը, խճել տրծնելը.* **-ма́щивать**, **-мости́ть** *ն. քարել տրծնել, խճել տրծնել.* д. мостову́ю; **-ся** *կր. խճուել վերջանալ, քարուել վերջանալ։*

Домбра́ *տ.* Домра́.

До|межёвывать, **-межева́ть** (-жу́ю -ютъ) *ն. սահման կարել տրծնել. սահմանը չափել վերջացնել.* **-ся** *կր. չափուել վերջանալ։*

Домеже́нный *ած. վարարած ջրի* (*տ.* меже́нь).

До|мена́ть, **ся**, **-менну́ть**, **ся** *չ. ռմկ. գլխի ընկնել, հասու լինել, խմանալ, հասկանալ։*

Домёкъ *տ. հասկանալու, գլխի ընկնելու կարողութիւն* (*միայն* не *բացս. ձևերին և* въ *նախդիրի հետ*) не въ домёкъ мнѣ э́то *այդ ես չկարողացայ հասկանալ. գլխի ընկնել. տ.* Вдомёкъ.

Домелю́ *տ.* Домоло́ть. [*լոյսի, հովացուցիչ։*

До|менна *է. Նւզ. տ.* До́мница; **-менный** *ած. հա-*

Доме́ны *տ. յ.* (*Ֆր.*) *տէրութեան կամ պետութեան կալուածքներ* (*Արևմտեան Եւրոպայում*)։

До|мерный *ած. դոմրայի, ասիական բալալայ կայի.* д—ыя стру́ны. [Домета́ть I.

Доме́сти (-мету́ -ту́тъ; *անց.* домёлъ -ла́, о́) *տ.*

Доме́стикъ *տ.* I. (*յն.*) 1, (*առաջ*) *եկեղեցում աջակողմեան կամ ձախակողմեան դասի խմբապետը.* 2, (*այժմ*) *երգիչ վանքերում.* д о м е́ с т и к и *տ. յ. բիւզանդական կայսեր թիկնապահները.* в е л и́-к і й д. *զօրավարիկապետ* (*Բիւզանդիայում պալատային զօրքերի պետը*). II. (*անգլ.*) *վճռկ. բամբակէ խիտ և հաստ կտաւ, որից մնացշապիկներ են կարում։*

До|мести́ся (-мету́сь, -ту́тся) *տ.* Домета́[...] **-мета́ть** I. (домета́ть. -мести́) *աւլել, սրբել* [...] *նել.* д. полъ, дворъ; **-ся** *կր. աւլուել.* [...] *վերջանալ.* II. *տ.* Домётывать 2 *և* 3; **-мету́**[...] Домётывать; **-мётываніе** *չ.* 1, *ցորչ տեղ գ*[...], *ձգելը, նետելը.* 2, *գէզել տրծնելը, բարձել տրծնելը.* 3, *կարել տրծնելը.* **-мётывать** *ն.* 1, (до-метну́ть) *ձգել, գցել, նետել ց', մինչև.* д. ка́-мень до стѣны́; 2, (домета́ть) *գէզել տրծնել.*

д. стогъ сѣна; 3, (дометáть) կարել պրծնել (կոճակի ծակերը, զգեստի եզերքը). д. пéтли; -мётываться եր. 1, ձգուել, գցուել, նետուել ց', մինչև. 2, դիզուել, բարձուել վերջանալ. 3, կարուել վերջանալ։

Дóмикъ ա. Նւզ. 1, պստիկ տուն, տնակ. *кáрточные дóмики ա, վատ, խաղաթղթի շինուածքներ. բ, օդում, անհիմն ենթադրութիւններ, հաշիւներ. **-мúна** ա. յւեղ. մի ահագին, վիթխարի տուն. «вонъ, какóй домúна вознеслú».

Доминáнта է. (լտ.) երժ. հինգերորդ տոն, ձայնի աստիճան։

Доминáть, -мять ն. տրորել, կոճորել, ճմռտել պրծնել, տզտզել, ճխլտել պրծնել. д. глúну; **-ся** եր. տրորուել, կոճորուել, ճմռտուել վերջանալ. տզտզուել, ճխլտուել վերջանալ։

Доминикáнецъ, нца ա. 1, Դոմինիկեան միաբանութեան անդամ. 2, Թռչնբ. պստիկ Թռչնիկ ծոպազգիներից հիւսիսային Ամերիկայում. **-кáнскій** ած. Դոմինիկեան։

Доминúровать (-рую -ютъ) չ. (ֆր.) իշխել, գերիշխել. доминúрующее положéніе ռզմ. գերիշխող դրութիւն (Թշնամու վերայ)։

Доминó ա. անհ. (լտ.) դոմինօ. 1, դիմակահանդէսային երկար զգեստ, վերարկու. 2, նա, որ այս զգեստը հագել է. 3, (доминó կմ доминó-лотó) դոմինօ (խաղ մի)։

Домирáть չ. մեղւբ. հանգչել, մարել. «домирáющій, обезмáточившійся ýлей».

Домúшечко չ. փոքր. ռմկ. տնակ. **-мúшко** ա. Նւաստ. ողորմելի տուն. **-мúще** ա. յւեղ. մի ահագին, վիթխարի տուն։

Домкнýть ա. Домыкáть.

Домкрáтъ ա. (հոլ.) հանդբերձանք (снарядъ), որով ծանրութիւններ են բարձրացնում, մեւզ. որով տները բարձրացնելով իջնում (տեղաւորում) են։

Дóмна է. մեծ հնոց, հալոց, որով երկաթի հանածոյից Թուջ են ստանում. **-мница** է. Նւզ. պստիկ հալոց, հնոց, որով հանածոյից երկաթ [են ստանում։

Домнý, -мнýть ա. Домя́ть.

Домоблюститель ա. եկղ. տնտղան, տնտես։

Домовúкъ, á ա. ռմկ. տ. Домовóй.

Домовúна է. ռմկ. կոճղից շինած (փորած) դագաղ, նաւ։

Домовúтость է. տնտեսութիւն, տնտեսասիրութիւն. անխնայութիւն. **-вúтый** ած. տնտեսէր, տնտեսասէր, տնտես. ունեւոր. домовúтые, ыхъ յ. հոգ. փեսայի ծնողները. **-вúще** չ. 1, Նոց. կլքուած, բնակավայր. 2, ռմկ. դագաղ, նաւ.

Домовладúна ա. տուն, գերդաստանի գլուխը, ծնողները. **-владѣлецъ, льца** ա. տան տէր. **-владѣлица** է. տան տիրուհի. **-владѣльческій** ած. տան տիրոջ։

Домовникъ, á ա. **-вница** է. սկւ. զործծկ. ուրիշների բացակայութեան ժամանակ տանը կեցող, տնպահ, տանը նստելու սիրահար այր, կին. **-(в)óдка** չ. 1, տանտիկին. 2, ռմկ. մի և է տարբեր կերակուր պատրաստելու համար հարկանի կանչուած կինարմատ. 3, ա. Домовóдка.

Домовóдчанье չ. տնպահութիւն անելը. **-вóдить** չ. միշտ տանը նստել, տնպահութիւն անելը, տանը պահել. **-вóдство** չ. տնպահութիւն, տնտեսութիւն. տան կառավարութիւնը. **-вóдъ** ա. տան տէր, տնտես, տան կառավարիչ. **-вóдка** է. տանտիրուհի, տանտիկին, տան տիրուհի։

До|мовóй ած. տ. Домóвый; д. рукáвъ փողոցի մեծ խողովակից տանը ջուր մատակարարող խողովակը. домовóй, óго ա. տնային, տնաբնակ ոգի, «փէրի» (ըստ ժողովրդ. հաւատալեաց). домовáя, óй է. կերակուր եփող կինարմատ (գիւղական անունով). **-мóвый** ած. տնային, ընտանեկան, տանու. տանը, տան մօտ գտնուող. д—ая цéрковь, д. священникъ.

Домо|гáтельство չ. 1, Թեկնածութիւն. միտում, ձգտում, նկրտում. 2, Թախանձագին խնդիր. **-гáться** չ. 1, (чегó) Թեկնածել. ձգտել, նկրտել ձեռք բերելու. д. мѣста; 2, Թախանձել։

Домо|дѣланный, -дѣльный ած. տանը շինած, տանը պատրաստած. д—ая колáска, — одéжда; **-дѣльщина** է. տանը շինած, պատրաստած, կտաւ, [կտորիս, տնական իրեր։

Домóй Տ. տ. Домъ.

До|мокáніе չ. բոլորովին Թրջուելը, Թրմուելը. **-мокáть, -мóкнуть** (անց. домóкъ -кла, о) չ. բոլորովին Թրջուել, Թրմուել. я́блоки домокáютъ.

Домóкъ, мкá Նւզ. ա. Дóмикъ; жить своúмъ домкóмъ տնուորել։

Домо|лáчиваніе չ. կա(լ)սել պրծնելը. **-лáчивать, -лотúть** ն. կա(լ)սել պրծնել. **-ся** եր. կա(լ)սուել վերջանալ։

Домóлвить (-влю -вятъ) ն. ասել պրծնել։

До|молотúть (-лочý -лóтятъ), **ся** ա. Домолáчивать, ся; **-молóтка** է. կալը վերջացնելը, կա(լ)սել պրծնելը. **-молóтный** ած. կալավերջի տօնի, ուրախութեան. **-молóтъ** ա. կալավերջին սարքած տօնը, ուրախութիւնը. **-молóть** (-мелю́ -мéлютъ), **ся** ա. Домáлывать, ся.

Домолчáться (-лчýсь -лчáтся) չ. до чегó այնքան լռել, լռութիւն պահպանել, որ անհամբերութեան, անախորժութեան հանդիպել։

Домóлъ ա. աղացած աղուն։

Домопра|вúтель ա. **-вúтельница** է. տան կառավարիչ, -վարչուհի, տանտէր, տանտիկին, տնային գործերի յանձնաձիչ. **-вúтельство, -влéніе** չ. տնավարութիւն. տան կառավարութիւն, տնտեսութիւն, տանտիկնութիւն։

Доморúть (-рю́ -мóрятъ) ն. սովամահ անել. խիստ երկար քաղցած պահել. շատ երկար սպասել տալ։

Домо|рóстокъ, стка ա. տանը մեծացած, ընդոծին, ձեռնասուն. **-рóщенна** Հոք. տանը մեծացած, ձեռնասուն կենդանի. **-рóщенный** ած. 1, տնաբոյծ, տանը ծնած, բուծած (կենդանի). д—ыя ýтки; 2,* հասարակ, ոչ պատուական, ոչ ընտիր, արժան. д—ая мýзыка.

Домо|сúдчивый ած. տնանիստ, որ հակուած է տանը նստելու կամ որը նստատում է տանը նստելու. д—ое занятіе.

Домо|стúть (-щý -стя́тъ), **ся** ա. Домáщивать, ся, **-стка** է. խճել պրծնելը, քարել պրծնելը։

Домо|стрóитель ա. **-стрóительница** է. Նոց. տնտես, -ուհի, տանտէր, տան տիկին. **-стрóительный** ած. տնտեսութեան. **-стрóительство** չ. 1, տնտեսութիւն. 2, աստուածային տնտեսութիւն, նախախնամութիւն. **-стрóй** ա. տնտեսութիւն. տնօրէնութիւն (XVI. դարու յայտնի շարադրութեան վերտառութիւնը)։

Домо|сѣдка է. միշտ տանը նստող, նստակեաց կինարմատ. **-сѣдничать** չ. միշտ տանը նստել, տանից դուրս չգնալ. **-сѣдный** ած. միշտ տանը նստող, նստակեաց. նստակեցութեան. **-сѣдство** չ. միշտ տանը նստելը, մնալու էր, սովորութիւն,

հակում. նստակեցութիւն. **-сѣдъ** ա. միշտ տանը նստող, նստակեաց մարդ. онъ большой д.

Домотать, ся տ. Доматывать, ся.

Домо|тканина ի. տանը գործած կտաւ, հաստ բրդէ քաթան. **-тканный** ած. տանը գործած, պատրաստած. **-устройство** չ. օրինաւոր, պատշաճաւոր տնտեսութիւն. **-хозяинъ** ա. (յ. домохозяева, -зяевъ) 1, (**домохозяйка** ի.) տ. Домовладѣлецъ, -дѣлица; 2, տան տէրը, կառավարիչը։

Домочадецъ, дца ա. տանը սնուցած և դաստիարակուած, ձեռնասուն, ընդոծին. եւ տանու [ծառայ։

Домочекъ, чка նվզ. տ. Домокъ.

До|мочить (-мочу -мочатъ), **ся** տ. Домачивать, ся.

До|мошенничать չ. այնքան սրիկայութիւն, խաբեբայութիւն անել, որ. **-мою** տ. Домыть.

Дом|ра ի. (Թուրք.) հնց. գոմաս, տափական բալալայկա. **-рачей** ա. հմուտ տրքունի գոմահար (XVI. դարում)։

Домудрствовать (-ствую -ютъ) չ. այնքան իմաստակութիւն անել, խելքին զօռ տալ, որ։

До|мучивать, -мучить (-чу -чатъ) այնքան չարչարել, տանջել, որ. հոգին հանել. **-ся** անդր. և չզ. խիստ չարչարուել, տանջուել, նահատակուել։

Домчать (-мчу -мчатъ) ն. արագ տանել, հասցնել. **-ся** անդր. արագ գնալ, սլանալ, տեղ հասնել, սուրալ։ [մի։

Домшкоутъ ա. (Փր.-հոլ.) տափակատակ նաւ

Домъ ա. I. (*նսրբոյկ.* въ домѣ, на дому; յ. домы, овъ և дома, овъ) 1, տուն, բնակարան. звать кого къ себѣ на д. մէկին իր տունը հրաւիրել. принимать у себя на дому իր տանը, բնակարանում ընդունել. царскій д. արքունիք. воспитательный д. ապօրինի զաւակների ընդունելութեան տուն. желтый д. գժատուն, գժանոց, յիմարանոց. въѣзжій д. (գիւղերում) պաշտօնական անձերի իջեւան. Божій д. Աստուծոյ տուն, եկեղեցի. питейный д. խմիչքների կրպակ. д. терпимости տ. Бордакъ; торговый д. վաճառատուն. 2, տուն, ընտանիք, գերդաստան. собраться всѣмъ д—омъ; выдали дочь въ богатый д.; принять зятя къ себѣ въ д.; обзавестись своимъ д—омъ տնաւորուել. 3, տուն, ընտանիք, հարստութիւն, ազգ. Императорскій, Королевскій Д.; Д. Романовыхъ. Дома մ. տանը. онъ всё сидитъ д.; его нѣтъ д.; въ гостяхъ—хорошо, а дома—лучше (առծ.). *у него не все дома նորա խելքը տեղը չէ, նորա խելքը պակաս է։ Домой մ. (դէպի) տուն, հայրենիք, մայրենիք, пойдёмъ д.; солдатъ по выслугѣ лѣтъ отправился домой. II. (պորտուգ.) դօմ (պատուանուն, տիտղոս, որ Պորտուգալիայում նշանաւոր մարդկանց տրւում է)։

До|мываніе չ. լուանալ պրծնելը. **-мывать, -мыть** ն. լուանալ պրծնել. **-ся** 1, անդր. լուացուել պրծնել. 2, չզ. լուացուել վերջանալ։

До|мыкать I. (домыкать) տ. Домыкивать; II. (домыкать, -мкнуть) 1, չ. մօտենալ, կպչել, հպուել. лѣвое крыло роты домкнуло до лѣсу ռոտայի ձախ թեւը մինչև անտառ ձգուեցաւ. 2, փակել, կողպել. домкни замокъ; **-мыкаться** չ. իր տառապալից, թշուառ կեանքը վերջացնել, անցկացնել պրծնել. **-мыкивать, -мыкать** ն. 1, կտաւատի թելերը (թեզանը) անօրացնել, գերձոն չինել. կանեփի մազմզուկները հանել, պատրաստել. 2, մի կերպ ապրել, անցկացնել, վերջացնել. домыкать вѣкъ.

До|мысливать, ся, -мыслить (-шлю -слятъ). **ся** տ. Домышлять, ся; **-мыслъ** ա. եզրակացութիւն, խելամուտ լինելը, հասկանալը. мыслей много, а домысла нѣтъ.

Домытарить (-рю -рятъ), **ся** չ. до чего *ռմկ.* այնքան տառապել, տանջուել, որ. իր ամբողջ կեանքը տառապանքներով, զրկանքներով, չարքաշութեամբ անցկացնել։

Домытиться չ. կաշին (կաշուի գոյնը, մազը) փոխել. ձգել, փետրաթափուել պրծնել։

Домыть (-мою -моютъ), **ся** տ. Домывать, ся.

До|мышленіе չ. մտածելը, խորհելը. **-мышлять,** мыслить ն. *սկւ. գործձ.* մտածել, խորհել. **-ся** չ. մտածելով, խորհելով հասու լինել, գլխի ընկնել, հասկանալ։

До|мѣриваніе չ. չափել պրծնելը. **-мѣривать, -мѣрить** (-рю -рятъ) ն. 1. չափել պրծնել. д. овёсъ; д. холстъ; 2, չափելով պակասը, պակասորդը լրացնել. досыпь ржи, домѣрь до четверти; **-ся** չզ. չափուել վերջանալ. **-мѣрка** ի. **-мѣръ** ա. լրացում (չափի), չափը լրացնելը. **-мѣрять, ся** տ. Домѣривать, ся.

До|мѣсить (-шу -мѣсятъ), **ся** տ. Домѣшивать, ся.

До|мѣчать, -мѣтить (-чу -мѣтятъ) ն. նշանագրել պրծնել. д. бѣльё; **-мѣчиваніе** չ. նշանագրել պրծնելը (ճերմակեղէնը). **-мѣчивать** տ. Домѣчать.

Домѣ|шать, ся տ. Домѣшивать, ся; **-шиваніе** չ. 1, հունցել պրծնելը. 2, շաղախել պրծնելը. **-мѣшивать,** -мѣсить, -мѣшать ն. 1, հունցել պրծնել. домѣсить хлѣбы; 2, շաղախել պրծնել. домѣшать творило извёстки; **-ся** չզ. հունցուել պրծնել, շաղախուել վերջանալ։

Домять (-мну -мнутъ; *անց.* домялъ, -ла, о), **ся** տ. Доминать, ся.

Доначальный ած. *եկղ.* յառաջ քան սկզբնաւորութիւնը։

До|нашиваніе չ. մաշելը. **-нашивать,** -носить ն. 1, կրել պրծնել. д. кучу щебня; 2, ցորոշ ժամանակ կրել. д. младенца въ утробѣ; 3, մաշել պրծնել. д. платье, обувь; **-ся** չզ. 1, կրուել վերջանալ. 2, մաշուել պրծնել (հագնելիքի մասին)։

До|нельзя մ. չ'անկարելիութիւն, ցվերջին, ծայրայեղ աստիճան. онъ глупъ д.; заколачивай гвоздь вплотную, донельзя.

До|несеніе չ. 1, տանելը, կրել[ով հասցնել]ը. 2, զեկուցում, զեկուցագիր (ստորադրեալից բարձրագոյնին). послать д.; **-нести, -несть** (-несу -сутъ; *անց.* донёсъ, -сла, о), **-нестись** տ. Доносить, ся. [ный бассейнъ.

До|нецкій ած. Դոնեց գետի. д. каменноуголь-

Донецъ, нца ա. I. (սովորբ. յ. донцы, овъ) 1, Դոն գետի բնակիչ, Դոնեան զորանահանգի բնակիչ. 2, տ. Донской казакъ: 3, մի տեսակ Դոնեան ձի. II. *ատղձգ.* գործիք մի, որով 45° անկիւններ են կտրում։

Дон|жуанство չ. դոնժուանութիւն, ցոփակեցութիւն, իգամոլութիւն. **-жуанствовать** (-ствую -ютъ) չ. դոնժուանութիւն անել, ցոփակեցութիւն անել. **-жуанъ**=Донъ-Жуанъ (տ. Донъ).

До|низываніе չ. շարել պրծնելը (օր. ուլունքները). **-низывать, -низать** (-нижу -нижутъ) ն. շարել պրծնել (օր. ուլունքները). **-ся** չզ. շարուել վերջանալ։

До|ниманіе չ. հաւաքելը, ժողովելը (պարտքերը). **-нимать, -нять** ն. 1, հաւաքել, ժողովել պրծնել (պարտքի մնացած մասերը, հար-

կը, մարդը). д. недоимку; **2,** *յարձակումներով, ամէն տեսակ միջոցներով հալածել, նեղացնել. *խիստ անհանգիստ անել, հանգստութիւն չտալ.* **-ся** *չ. հուսահատել, ձանձրանալ, քաղցել (աղաչանքներից մասին)։*

Донка *է.* **1**, *մերոնք. գործիք, որով չաղատանքը ջրով լցնում են.* **2**, *Դոնեան ցորեան մի։*

Донкихо́тскій *Դոնքիշոտի, -ական.* **-хо́тство** *չ. դոնքիշոտութիւն.* **-хо́тствовать** (-ствую -ютъ) *չ. դոնքիշոտութիւն անել.* **-шо́тскій** *տ.* Донкихо́тскій; **-шо́тствовать** *Նյզ. տ.* Донкихо́тствовать.

До́нна *է.* (*իտ.*) *դոննա, տիկին, տիրուհի (տիտղոս իտալական բարձրազգի դասակարգի տիկիններին)։*

До́нниковый *ած. կոտնգանի (մեղրածուծի).* д. ко́рень; д. пла́стырь *կոտնգանի արմատից պատրաստած սպեղանի, 'մելիոտ'.* **-никъ** *ա.* **I.** *բս.* Melilotus, *կոտնգան (մեղրածուծ), մեղր հոտաւէտ, սպիտակ կոտնգան* (Mel. albus officinalis) (*սպառնեաց այս անունը կրում են ուրիշ բոյսեր էլ*). **II. 1,** *յատակաշերտ (անմիջապէս վարելահողի տակ գտնուող շերտը, խաւը).* тутъ д. — гли́на, песо́къ, хрящъ; **2,** *գետի յատակին նստած տաղտուկը.* **3,** *յատակակարթ (տանձին տեսակ ձուկ որսալու կարթ, որի կեռը գետի յատակին է իջնում).* **4,** *յատակատախտակ (որից տակառի, տաշտակի ևն յատակները են շինում)։*

До́нный *ած.* **I.** (*տ.* дно) **1,** *յատակի, -կային. յատակի վերայ գտնուող.* д—ыя ры́бы; д—ая у́дочка; до́нная ми́на *գետի. յատակի վերայ. հողի տակ տարած ականը.* **II.** *տ.* До́нниковый; до́нная трава́ *տ.* До́нникъ I.

Доноси́тель *ա.* **-си́тельница** *է.* *տ.* Доно́счикъ, -счица; **-си́тельный** *ակւ. գործծ. տ.* Доно́сный.

Доноси́ть **I.** доноси́ть (-шу́ -но́сятъ—*ապառնի*), **ся** *տ.* Дона́шивать, ся; **II.** доноси́ть (-шу́ -но́сятъ—*ներկայ*), донести́ 1,*ն.* [*մինչածը*] *կրել տանել, տեղ հասցնել.* д. кирпиче́й къ строе́нію; **2,** *ն.* **և** *չ.* о чёмъ *մի բանի մասին *զեկուցանել. հաղորդել, հաղորդագրել, տեղեկացնել. տեղեկագրել.* д. о случи́вшихся происше́ствіяхъ; **3,** д. на кого́-либо въ чёмъ либо *մէկին որ և է բանում ամբաստանել, մեղադրել. մէկի մասին չարախօսել, ամբաստանութիւն, մատնութիւն գրել.* д. на кого́-либо въ злоупотребле́ніи; **-ся**, донести́сь **1,** *անդր. գալ, հասնել.* до меня́ доноси́лось э́хо не́сколькихъ голосо́въ: **2,** *չ. կրուել. գեկուցանուել.* **-сный** *ած. ամբաստանութեան, -նական.* д—ыя статьи.

Доно́сокъ, ска *ա. ռսկ.* **I,** *տ.* Дона́шиваніе; отда́ть ста́рую оде́жду въ д. слугѣ; **2,** *մաշուած. կիսամաշ, թերմաշ ևն.* э́то не но́вое пла́тье, а д.; **3,** *գերեզմանի երկանում արգանդում կրած և իր ժամանակին ծնած մանուկ* (*յանկա* не *բառը. մատնիկի հետ, տ.* Недоно́сокъ).

Доно́счикъ, чка *Նւզ. տ.* Доно́сокъ 3; **-счикъ** *ա.* **-счица** *է. ամբաստանիչ, մատնիչ, չարախօս այր, կին.* доно́счику пе́рвый кнутъ (*առծ.*)

Доно́съ *ա.* **I,** *ամբաստանութիւն, մեղադրութիւն, մատնութիւն.* сдѣ́лать на кого́-либо д.; **2,** *գաղտնի ամբաստանութիւն, չարախօսութիւն, մատնութիւն* (*բանաւոր կամ գրաւոր*)։

Донесе́ніе *ակւ. գործծ. տ.* Донесе́ніе 2; посла́ть д. въ Сена́тъ; **-но́шенный** *բյ. ած.* **1,** *մաշած, մաշուած.* **2,** *կրած* (*արգանդում*). ребёнокъ не доно́шенъ ма́терью.

Донско́й *ած. Դոնի, Դոնեան.* о́бласть во́йска д—о́го; д—іе каза́ки; д—о́е каза́чье во́йско; донско́е (*են-* вино́), о́го *չ. Դոնի զօրանոց հանգում պատրաստուող փրփրուան գինի։*

До́нце *չ. Նւզ.* **1,** *պատիկ տեղի* (*օր. բաժակի*) *յատակը, տակը.* у рю́мки отби́лось д.; **2,** *մանուածքատախտակ.* **3,** *ատղձգ. դրուագատախտակ.* **-чатый** *ած. յատակաւոր, յատակով, յատակ ունեցող։* [шко́утъ).

Донъ *ա. ոհհ.* (*իսպ.* *իտ.* don) *տէր* (*պատուաւոր տիտղոս Իսպանիայում՝ թագաւորներին, Իսպանիայում և Իտալիայում՝ հոգեւորականներին*). Донъ-Жуа́нъ, донъ-Жуа́нъ *Դոն-Ժուան. *կնամոլ, իգամոլ ոմն.* Донъ-Кихо́тъ *Դոն-Քիշոտ. *երազներով, ցնորքներով տարուող զառանցաւոր։*

Донки́нъ *Ն.* (*մաղ.*) *ժամ, մինչև այժմ, մինչև հիմա։*

Доныря́ть, -ныря́ть *չ. խորասուզուել, որոշ խորութեամբ ընկղմուել ջրի մէջ.* д. до дна рѣки́, до уто́пшаго; **-ныря́ться** *չ.* до чего́ -либо *այնչափ խորասուզուել, ջրի մէջ ընկղմուել, որ փորձանքի հանդիպել։*

До́ньшко *չ. Նւզ. պատիկ յատակ, յատակուկ, տակ.* **-нье́, ья́** *չ. հաւ. փայտէ անօթների յատակացու տախտակներ։*

До́нья *է.* (*իսպ.*) *տիրուհի, ազնուական տիկին։*

Доню́хивать, -ню́хать *ն. քաշել, զործ անել տրծնել* (*որոշ քանակութեամբ և կամ ամբողջ քթախոտը*). **-ся** *չ. այնքան* [*քթախոտ*] *քաշել, քիթն առնել, որ.* до того́ доню́хался, что на́чалъ чиха́ть; **հասատութեամբ խմանալ, գտնել։*

Доня́ньчить (-чу -чатъ) *ն. սնուցանել պրծնել, մեծացնել պրծնել (մանկանը).* **-ся** *չ.* съ кѣмъ, до чего́ *մէկին գգուել, մէկի վերայ այնքան զուրգուրալ, որ. մէկին խիստ զգուելով, մէկի վերայ խիստ գուրգուրալով, երես տալ, փչացնել։*

Доня́ть (дойму́ -йму́тъ), **ся** *տ.* Донима́ть, ся.

Дооблачный *ած. բանաստ. բարձր, բարձրագէշ, ամպերին հասնող.* д—ая сосна́.

Дообѣ́дать *տ.* Дообѣ́дывать; **-обѣ́дываніе** *չ. ճաշել պրծնելը. [ընդմիջուած] ճաշը վերջացնելը.* **-обѣ́дывать**, -обѣ́дать *ն. ճաշել պրծնել, [ընդմիջուած] ճաշը վերջացնել։*

Доора́ніе *չ. հերկել վերջացնելը, վարել պրծնելը.* **-ора́нный** *բյ. ած. հերկուած, վարուած վերջացած.* **-ора́ть** (-рю́ -орю́тъ) *տ.* Добрывать; **-ора́ться** (-рю́сь -ру́тся) *չ.* до чего́ *այնքան տաղտկել, բղաւել, որ.* **-о́рывать**, -ора́ть *ն. վարել, հերկել պրծնել. վարել, հերկել մ', մինչև* д. до са́мой межи́.

Дооспри́ть (рю́ -ря́тъ) *ն. սրել պրծնել. այնքան սրել, որ. խիստ սրել.* до того́ доостри́лъ ножъ, что съ бри́твою поспо́ритъ!

Допа́иваніе *չ.* **I.** *ջրել, ջուր տալ պրծնելը. հարբեցնելը.* **II.** *զոդել պրծնելը, կպցնել պրծնելը.* **-паивать I.** (допа́ивать, -по́ить) *ն.* **1,** *ջրել, ջուր տալ պրծնել.* д. теля́тъ; **2,** *այնքան խմեցնել որ, հարբեցնել.* д. до́пьяна; **II.** (допа́ивать, -пая́ть) *ն. զոդել պրծնել, կպցնել պրծնել (մետաղեղէններ մի ուրիշ գիրանալ մետաղով).* **-ся** *չ. զոդուել վերջանալ, կպցնուել պրծնուել.* **-па́йка** *է. տ.* Допа́иваніе II.

Допа́лзываніе *չ.* **1,** *սողալով որոշ կէտի, տարածքի հասնելը.* **2,** *սողալով, ստորաքարշութեամբ ցանկացածը ստանալը, շահելը.* **-па́лзы-**

вать, -ползти́ չ. 1, սողալով որոշ կէտի, տար-կայի հասնել. 2,* սողալով, ստորաքարշութեամբ ցանկացածը ստանալ, շահել, ձեռք բերել։

Допа́ливаніе չ. 1, խանձել պրծնելը (խոզը). 2, վերջացնելը (հրացանաձգութիւնը, թնդանօ-թաձգութիւնը). **-па́ливать, -пали́ть** (-лю́ -ля́тъ) 1, ն. խանձել պրծնել. д. свинью; 2, չ. հրացա-նաձգութիւնը, թնդանօթաձգութիւնը վերջաց-նել. **-ся** 1, չ. *ռմկ.* այնքան շարունակել հրա-ցանաձգութիւնը, թնդանօթաձգութիւնը, որ. допали́лись до того́, что по́роху не ста́ло; 2, էր. խանձուել վերջանալ (մորթած խոզի մասին)։

Допа́лываніе չ. քաղհանել պրծնելը. **-па́лывать, -поло́ть** ն. քաղհանքը պրծնել, քաղհան տալ պրծնել. **-ся** էր. քաղհանուել, քաղհան տրուել վերջանալ. всѣ гряды́ допо́ло́лись.

Допа́риваніе չ. խաշելը. խաշել պրծնելը. **-па́ривать, -па́рить** (-рю -рятъ) ն. խաշել, խաշել պրծնել. д. рѣ́пу; **-ся** 1, անդր. այնքան երկար մնալ գոլորշիների, բաղի մէջ, այնքան քրտնել, տա-քանալ, որ. до того́ допа́рился, что едва́ могъ вы́йти изъ ба́ни. 2, էր. խաշուել։

Допа́рываніе չ. քանդել պրծնելը (կարը). **-па́рывать, -поро́ть** ն. քանդել պրծնել (կարը)։

Допаха́ть (-пашу́ -па́шутъ), **ся** տ. Допа́хивать, ся; **-па́хиваніе** չ. հերկելը, վարել պրծնելը. **-па́хивать, -паха́ть** ն. հերկել, վարել պրծնել. **-ся** էր. հերկուել, վարուել վերջանալ։

Допа́ч|кивать, -кать ն. բոլորովին աղտոտել, կեղտոտել. **-ся** էր. բոլորովին աղտոտուել, կեղտո-[տուել։

Допа́шка ի. հերկելը, վարել պրծնելը։

Допая́ть, ся տ. Допа́ивать, ся II.

Допека́ніе չ. 1, թխելը, թխել պրծնելը. 2, յան-դիմանելը, անարգելը, նախատելը. **-пека́ть, пе́чь** 1, ն. թխել, թխել պրծնել. куха́рка до-пекла́ всѣ пироги́; 2, թխելով սպառել, հա-տացնել. изъ ку́ля допека́ю послѣ́дніе хлѣ́бы; 3, ն. և չ. յաճախ յանդիմանել, անարգել, նա-խատել. նեղացնել, նեղ անել ձգել, 'հոգին հա-նել'. **-ся** էր. թխուել պրծնել. хлѣ́бы уже́ до-пекли́сь.

До́пель|кюмель տ. (գերմ.) մի տեսակ քաղցր անիսոնի օղի համեմունքներով։ [ցոր։

До́пельшнепъ տ. (գերմ.) *Թռչնբ.* մի տեսակ կրա-

Допере́ть (-пру́ -пру́тъ; *անց.* до́перъ, -перла́, о), **ся** տ. Допира́ть, ся; **-пе́ртый** (до́пертъ, -та́, о) բյ. ած. լաւ, բոլորովին փակած։

Допетро́вскій ած. ցՊետրոսեան, Պետրոս Մե-ծից առաջ. д—ія времена́; д—ая Русь.

Допеча́таніе չ. **-печа́тка** ի. **-печа́тываніе** չ. տպե-լը, տպագրել պրծնելը. **-печа́тывать, -печа́-тать** ն. տպել պրծնել, տպագրել պրծնել. **-ся** էր. տպուել, տպագրուել վերջանալ. моя́ кни́га до-печа́тывается.

Допечённый (-ёнъ -ена́, о́) բյ. ած. բոլորովին թխուած վերջացած. 2, հալից ընկած, հոգին բերանը եկած. **-пе́чь** (-пеку́ -печёшь -пеку́тъ; *անց.* допёкъ -кла́, о́) տ. Допека́ть, ся.

Допива́ніе չ. խմելը, խմել պրծնելը. **-пива́ть, -пи́ть** ն. խմել. խմել վերջացնել (մնացածը), դատարկել. д. буты́лку пи́ва; **-ся** 1, չ. անչափ օգելից ըմպելիքներ գործածելով վնասուել, այնքան խմել, որ. онъ допи́лся до бѣ́лой го-ря́чки այնքան խմել է, որ խելքը կորցրել է. *ռմկ.* допи́лся до чо́ртиковъ կմ до зелёнаго змія այնքան խմել է, որ գինու տիկ է դարձել. 2, էր. խմուել վերջանալ, սպառուել. ма́ртов-ское пи́во о́сенью допива́ется.

Допи́ливаніе չ. **-пи́лка** ի. սղոցելը, 'խէրխելը', սղոցել պրծնելը. **-пи́ливать, -пили́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. սղոցել, 'խէրխել', սղոցել, 'խէրխել 'պրծնել։

Допика́ть ն. кого́ до чего́ մէկին այնքան հա-րուածներ տալ, տրորել, որ։

Допира́ть, -пере́ть ն. բոլորովին, լաւ փակել, գոցել (օր. դուռը). допри́ дверь; **-ся** անդր. և էր. բոլորովին փակուել, գոցուել. дверь раз-бу́хла, и отъ того́ не допира́ется.

Допирова́ть (-ру́ю -ютъ) չ. խնջոյքը, խրախճա-նութիւնը, կերուխումը վերջացնել. պրծնել. **-ся** չ. այնքան խնջոյքներ սարքել, կերուխում անել, որ. կերուխումի, խնջոյքների վրայ ծախսեր անելով քայքայուել, սնանկանալ. пирова́лъ о́чень ча́сто и допирова́лся до разоре́нія.

Дописа́ть (-шу́ -пи́шутъ), **ся** տ. Допи́сывать, ся; **-пи́ска** ի. **-пи́сываніе** չ. 1, գրելը, գրել պրծ-նելը. 2, նկարելը. նկարել վերջացնելը. **-пи́сы-вать, -писа́ть** ն. 1, գրել վերջացնել. спѣшу́ д. письмо́; 2, նկարել, նկարել պրծնել. живопи́-сецъ допи́сываетъ карти́ну; **-ся** 1, անդր. այն-քան գրել, որ մի և է փորձանքի, անհամեմատութեան հանդիպել, այնքան գրել մինչև որ. онъ допи-са́лся до поте́ри зрѣ́нія; 2, էր. *ա,* գրուել վեր-ջանալ. *բ,* նկարուել վերջանալ։

Допи́тіе չ. խմելը, դատարկել պրծնելը. **-пито́й, -пи́тый** բյ. ած. խմած պրծած, քամած, դատարկած. **-пи́ть** (-пью́ -пью́тъ; *անց.* допи́лъ, а́, о), **ся** տ. Допива́ть, ся.

Допи́хивать, -ха́ть, -хну́ть ն. հրելով ներս մտցնել, ներս կոխել, ներս խցկել, ներս տանել. **-ся** էր. հրուելով ներս մտցնուել, ներս կո-խուել, ներս խցկուել. ներս տարուել.

Допла́вить (-влю -вятъ), **ся** տ. Допла́вливать, ся; **-пла́вливаніе** չ. հալելը, հալել պրծնելը. **-пла́вливать, -пла́вить** (-влю -вятъ) ն. հալել, հա-լել պրծնել. д. мѣдь; **-ся** էր. հալուել վերջանալ։

Допла́|кать (-пла́чу -пла́чутъ), **-кивать** ն. և չ. լալ, լաց լինելով սպառել (արտասուքը), լացը վերջացնել. այնքան լաց լինել, որ. допла́киваю свои́ послѣ́днія слёзы и бо́льше объ э́томъ не бу́ду пла́кать; **-ся** չ. 1, տ. Допла́кать; бѣ́дная вдова́ допла́калась до чахо́тки; 2, այնքան լաց լինել, որ ցանկացածը ստանալ. наконе́цъ онъ допла́кался до того́, что ему́ да́ли мѣ́сто.

Допла́та ի. 1, վճարում, հատուցում. д. до́лга; 2. յաւելում. յաւելավճար, լրացուցիչ վճար. **-плати́ть** (-чу́ -пла́тятъ), **ся** տ. Допла́чивать, ся; **-пла́тный, -пла́точный** ած. դեռ ևս վճարելի, հա-տուցանելի, հատանելի. д—ыя де́ньги; **-пла́чи-ваніе** չ. 1, վճարելը, հատուցանելը (մնացորդը). **-пла́чивать, -плати́ть** ն. 1, վճարել, հատուցա-նել պրծնել (մնացորդը). 2, կարկատել պրծնել (զգեստը). **-ся** էր. 1, վճարուել. հատուցանուել վերջանալ. 2, կարկատուել վերջանալ. **-плачу́** տ. Доплати́ть; **-пла́чу** տ. Допла́кать.

Доплёвывать, -плева́ть (-плюю́, -плюю́тъ), **-плю́нуть** չ. 1, թքել պրծնել. 2, որոշ տեղ թքել, թուքը գցել, հասցնել։

Доплёскивать, -плеска́ть (-щу́ -плещутъ), **-плес-ну́ть** 1, չ. դադարել ցայտեցնելուց, շաղ տա-լուց, ճղփելուց. 2, ն. ճղփել, շաղ տալ պրծնել (հեղուկը). 3, ն. до чего́ որոշ տեղ հեղուկը ճըղ-փել, ցայտեցնելով, շաղ տալով հասցնել։

Доплескъ ա. ճղփիւն, ալիքի, կոհակի ցայտումը, զարկը. д—и достигаютъ до уступа скалы; **-плеснуть** ա. Доплёскивать.

Доплесть, -плести (-плету -етутъ; *անց.* доплёлъ -ла, о) **-плестися, -плестись** ա. Доплетать, ся.

Доплетаніе չ. հիւսել վերջացնելը. **-плетать,** -плесть, -плести ն. հիւսել վերջացնել. д. кружево; д. косу; **-плетаться,** -плестися, -плестись 1, չ. *հասցնել հաղ. զուռով քարշ գալ, քարշ գալով տեղ հասնել. 2, չր. հիւսուել:

Доплутоваться (-туюсь -ются) չ. այնքան սրիկայութիւն, խաբերայութիւններ անել, որ կորստի մատնուել:

Доплывать, -плыть չ. լողալ ց', մինչև. լողալով հասնել. д. до противоположнаго берега; **-плытіе** չ. լողալով հասնելը. **-плыть** (-плыву -вутъ; *անց.* доплылъ -ла, о) ա. Доплывать.

Доплюнуть ա. Доплёвывать.

Доплясать (пляшу -пляшутъ), **ся** ա. Доплясывать, ся; **-плясываніе** չ. պարելը, կաքաւելը, պարել, կաքաւել վերջացնելը. **-плясывать,** -плясать չ. պարել, կաքաւել վերջացնել, պարը, կաքաւը վերջացնել. **-ся** չ. այնքան պարել, այնքան կաքաւել, որ. до того доплясались, что ноги заболѣли.

Доподлинный ած. ճշմարիտ, ճշգրիտ, իսկական, ոչ մտացածին. д. случай; доподлинно մ. ճիշտ. ստոյգ կերպով, հաստատապէս. я объ этомъ д. знаю.

Допоить (-пою -поятъ) ա. Допаивать I.

Дополаскивать, -лоскать ն. ողողել վերջացնել. д. бѣльё; **-ся** չր. ողողուել վերջանալ:

Доползать 1, (доползать), -лзти (-лзу -лзутъ; *անց.* доползъ -зла, о) ա. Допалзывать; 2, (доползать), **ся** չ. այնքան սողալ որ:

Дополна մ. 1, մինչև լցնելը, լիովին. 2, *ռմկ.* զարդարայօրէն, մանրամասնաբար. **-полненіе** չ. 1, լրացնելը, լրում. въ дополненіе 'ի լրումն. 2, լրացում, յաւելուած. д. къ книгѣ; *քեր.* լրացուցիչ. д. прямое, косвенное; **-полненный** ած. լրացրած. изданіе исправленное и д—ое; **-полнитель** ա. **-полнительница** ի. մի բան լրացնող այր, կին. **-полнительный** ած. լրացուցիչ. д—ая статья; д. платёжъ; дополнительно մ. 'ի լրումն:

Дополнить (-ню -нятъ), **ся** ա. Дополнять, ся; **-полнка** ի. 1, ա. Дополненіе 1; 2, յաւելում, լրացում (մնաց. պակասած, գումարի համար գինու):

Дополночный, -луночный ած. մինչև կէս գիշեր պատահող, կատարուող, տևող:

Дополнять, -полнить լրացնել, աւելացնել. -ся չր. լրացուել, աւելացուել:

Дополоскать (-лощу -лощутъ), **ся** ա. Дополаскивать, ся.

Дополоть (-лю -полютъ; *անց.* дополол -ла, о), **ся** ա. Допалывать, ся; **-лощу** ա. Дополоскать.

Дополуденный ած. ցերեկը պատահող, եղող. տևող. д—ое время.

Дополусмерти մ. կիսամահ, մինչև կիսամահ լինելը. поймавъ вора, избили его д.

Дополучать, -лучить ն. ստանալ (մնացորդը, պակասորդը). **-полученіе** չ. ա. Дополучка; **-получить** (-чу -лучатъ) ա. Дополучать; **-получка** ի. ստանալ վերջնելը (պակասը, մնացորդը):

Допороть (-рю -порютъ) ա. Допарывать.

Допоститься (-щусь -стятся) անդր. 1, պահքը, պասը վերջացնել. 2, խիստ պահեցողութեամբ իւր առողջութեանը վնասել, ուժասպառիլ, հալից ընկնել:

Допотопный ած, 1, ջրհեղեղեան, մինչև ջրհեղեղ եղած, պատահած. д—ая религія եկղ. նահապետների կրօնը Ադամից ցՆոյ. д—ыя животныя անհետ եղած կենդանիներ, որոնց կմախքները գետնի տակ են գտնւում. 2, խիստ հին. 3,* հնատարազ, հնաոճ, փտած, հնացած:

Допотчивать (-чую -чуютъ) ն. 1, հիւրասիրել, մեծարել վերջնել. 2, մինչև անչափ հիւրասիրել, ուտեցնել և խմեցնել. **-ся** անդր. աւելորդ հիւրասիրութիւն վայելել:

Допотѣть չ. քրտնել վերջնել, քրտինքը հանել, այնքան քրտնել, որ. **-пою** ա. Допѣть.

Доппелькюммель ա. Допелькюмель.

Доправа ի. *ռմկ.* 1, ուղղելը, սրբագրել վերջնելը. *պահանջելը, ստանալը, գանձելը (պարտքը, տուգանքը և լն.) 2, պահանջ, պահանջած, ստացած, գանձած բան. **-править** (-влю -вятъ) **ся** ա. Доправлять, ся; **-правна** ի. **-правливаніе** չ. ուղղելը, սրբագրել վերջնելը. *պահանջելը, ստանալը, գանձել վերջնելը (պարտքը, տուգանքը). **-правливать, ся** ա. Доправлять, ся; **-правлять,** -править ն. 1, ուղղել, սրբագրել վերջնել. д. опечатки въ корректурномъ листѣ; 2,* պահանջել, ստանալ, գանձել (տուգանքը, պարտքը և այլն.). д. долгъ; д. съ кого всё, беззаконно имъ взятое; **-ся** չր. 1, ուղղուել, սրբագրուել. 2, պահանջուել, ստացուել, գանձուել. **-правочный** ած. պահանջելի, ստանալի, գանձելի. **-правщикъ** ա. **-правщица** ի. պահանջող, ստացող, գանձող այր, կին:

Допраздничный ած. տօնից առաջ եղող, պատահող. д. гулянка; **-здновать** (-ную -ютъ) ն. և չ. տօնել վերջնել. **-ся** չ. այնքան տօն, ուրախութիւն անել, որ փողերի, անհամութեան հանգչել. допраздновался до того, что ничего въ карманѣ не осталось.

Допрашиваніе չ. հարցուփորձ անելը. **-прашиватель** ա. **-прашивательница** ի. հարցուփորձ անող, հարցուփորձող այր, կին. **-прашивать,** -просить ն. հարցուփորձ անել, հարցուփորձել. д. преступниковъ; д. свидѣтелей; **-ся** 1, չ. հարցուփորձ անելով աշխատել մի բան իմանալ, տեղեկանալ. «они допрашивались, не недовольны ли мы чѣмъ-либо»; 2, ն. և չ. ժամելով, շատ խնդրելով, թախանձելով ստանալ. насилу допросились на ночлегъ; его не допросишься снести на почту письма նորան որքան էլ խնդրես, աղաչես, չի համաձայնուիլ կեն. 2, չր. հարցուփորձուիլ, հարցուփորձի ենթարկուիլ:

Допреже, -прежь մ. *ռմկ.* 1, առաջուց, առաջ, նախորօք, նախ. 2, առաջ, մինչև հիմա, մինչև այժմ:

Допроваживать, -вадить (-важу -вадятъ) ն. *ռմկ.* ճանապարհ դնել, ուղեկցել մինչև նշանակեալ տեղը:

Допродать (-дамъ -дашь -дастъ. -дадимъ -дадутъ) ն. բոլորովին ծախել, վաճառել վերջնել. онъ остаётся здѣсь ещё на день, чтобы д. товаръ.

Допроказничать, -зить (-жу -зятъ) չ. այնչափ չարութիւն, չարաճճիութիւն, խեռութիւն, 'միմոսութիւններ' անել, որ փորձանքի անհամութեան հանդիպել:

Допросецъ, спца ա. *փոքր.* թեթև հարցուփորձ.

-проси́ть (-шу́ -о́сятъ), ся *տ.* Допра́шивать, ся; -про́сный *ած.* հարցափորձի, հարցափորձական. д—ыя статьи կամ д—ые пу́нкты քննիչի կամ դատաւորի առաջարկած հարցերը. -про́счикъ *ա.* 1, (допро́счица *ի.*) *տ.* Допра́шиватель, -тельница; 2, հարցնող, հարց տուող. -про́съ *ա.* հարց ու փորձ (*միւղ.* դատաստանական ճանապարհով). сдѣлать д. уличённому въ кра́жѣ; снять съ престу́пника д.

Допру́живать *չ.* կապել պրծնել (օր. պատնէշը)։

Допры́гать *չ.* դադարել թռչկոտելուց. ցորչ տեղ թռչել, ցատկել. -ся *չ.* այնքան թռչկոտել, որ փորձանքի, անախորժութեան հանդիպել. *д. до бѣды́ արագ, անխոհուն քայլերով (գործերով) դժբաղդութեան մէջ ընկնել. -пры́гивать, -прыгну́ть *չ.* թռչելով, ցատկելով հասնել, թռչել ց', մինչև. съ разбѣ́га допрыгну́лъ до стѣны́.

Допры́скать, ся *տ.* Допры́скивать, ся: -пры́скиваніе *չ.* ցայտեցնելով հասցնելը. ցայտեցնելը, սրսկելը ց', մինչև. -пры́скивать 1, *չ.* (допры́снуть) ցայտելով հասնել մինչև. 2, *ն.* (допры́скать) սրսկել պրծնել. д. бѣльё; -ся *չէ.* սրսկուել վերջանալ։

До́прыски *ա.* *յ.* որ և է կողմից ցայտող կաթիլներ. -пры́снуть, ся *տ.* Допры́скивать, ся.

Допрѣва́ть, -прѣ́ть *չ.* 1, եփուելով, խաշուելով փափկանալ. рѣ́па допрѣва́етъ въ печи́; 2, *քրտինքից խաշուել, տաքանալ, թուլանալ, ուժասպառել. въ жа̀ркой ко́мнатѣ допрѣ́лъ до того́, что весь измо́къ; -прѣ́лый *ած.* լաւ խաշուած, փափկացած։

Допряда́ть, ся *տ.* Допря́дывать, ся; -пря́дка *ի.* մանել պրծնելը. -прядывать I. (допря́дывать, -пряда́ть, -прясть *ն.* մանել պրծնել, նիւթել (գր.) պրծնել. -ся *չէ.* մանուել վերջանալ. II. (допря́дывать, -пря́нуть) *չ.* թռչել, թռչելով հասնել (զօռով, ջանքով)։

До́пряма *մ.* 1, մինչև բոլորովին ուղղելը, դզելը, գրատելը. д. вы́править что-либо; 2, *ճղ.* ճշմարտի, ճշտի, ուղղութեամբ, առանց այլայլութեան։

Допря́нуть *տ.* Допря́дывать II; -пря́сть (-яду́ -ду́тъ; *անց.* допря́лъ -ла, о) *տ.* Допря́дывать I.

Допуска́емость *ի.* թոյլատրելի լինելը, թոյլատրելիութիւն. -пуска́ніе *չ.* 1, թոյլ տալը, թոյլատրելը. 2, ենթադրելը. -пуска́ть, -пусти́ть *ն.* 1, թոյլատրել, թոյլ տալ. д. къ экза́мену թոյլ տալ քննուելու. д. къ исправле́нію до́лжности; онъ допусти́лъ обману́ть себя́ նա թոյլ տուեց, որ իրան խաբեն. д. безпоря́дки թոյլ տալ, որ խառնակութիւններ առաջանան. 2, թոյլ տալ ներս մտնելու. 3, ենթադրել. допу́стимъ, что э́то такъ; но что же изъ э́того слѣ́дуетъ? ենթադրենք, դիցուք թէ այդ այդպէս է եւն. -ся *չէ.* թոյլ տրուել, թոյլատրուել. -пускно́й *ած.* թոյլատրելի, -տրած. д—ые това̀ры.

До́пускъ *ա.* 1, *տ.* Допуска́ніе; 2, *հնստն.* թոյլատրելի տարբերութիւն սովորական չափից. -пусти́тельный *ած.* թոյլատրելի. -пусти́ть (-щу́ -пу́стятъ), ся *տ.* Допуска́ть, ся и Допуща́ть, ся; -пуща́ть, ся *ռմկ.* *տ.* Допуска́ть, ся; -пуще́ніе *չ.* թոյլ տալը, թոյլատրելը. -пу́щенникъ *ա.* եկուոր, օտար հողի վերայ հողատիրոջ թոյլտուութեամբ բնակուած։

Допыта́ть, ся *տ.* Допы́тывать, ся; -пы́тливость *ի.* հետախուզելու, քննելու, իմանալու անձն, ցանկութիւն. -пы́тливый *ած.* որ սիրում է քննել, իմանալ, տեղեկանալ. հարցասէր. -пы́тываніе *չ.* հարց ու փորձ անելը, աշխատելը իմանալ. ему́, ви́димо, о́чень не нра́вилось э́то д.; -пы́тывать, -пыта́ть 1, *չ.* отъ кого́ о чёмъ հարց ու փորձ անելով կամ սպառնալով աշխատել տեղեկանալ, իմանալ, խօսք դուրս քաշել. 2, տանջել պրծնել. 3, հարցափորձ անելով, տանջելով, խոշտանգելով բացել, տեղեկանալ, իմանալ. -ся *տ.* Допы́тывать; съ трудо́мъ допыта́лся, гдѣ онъ укрыва́ется; о чёмъ не ска̀зываютъ, о томъ не допы́тывайся (*առ.*)։

Допью́ *տ.* Допи́ть; -(о́)пьяна *մ.* մինչև հարբելը, գինովնալը. вчера́ напоили меня́ д.

Допѣва́ніе *չ.* երգել պրծնելը. -пѣва́ть, -пѣ́ть (-пою́ -ю́тъ) *ն.* երգել պրծնել. д. пѣ́сню; -ся 1. *չէ.* երգուել վերջանալ. не вся́кая пѣ́сня до конца́ допѣва́ется; 2, до чего́ այնքան երգել, որ. երգել ց', մինչև. д. до хрипоты́, до потѐри го́лоса.

Дорабо́тать, ся *տ.* Дорабо́тывать, ся; -бо́тка *ի.* աշխատանքը վերջացնելը. -бо́тный *ած.* *սկւ. գործ.* ց'աշխատանք, աշխատանքից առաջ եղող. -бо́тываніе *չ.* աշխատանքը վերջացնելը. -бо́тывать, бо́тать *ն.* աշխատանքը վերջացնել, պրծնել. -ся 1, *չ.* այնքան աշխատել, այնքան բանել, որ. онъ дорабо́тался до того́, что слёгъ въ посте́ль; 2, *չէ.* արուել, կատարուել (աշխատանքի մասին)։

Дора́внивать, -ровня́ть *ն.* հարթել, դզել. -ся *չէ.* հարթուել, դզուել։

Дора́да *ի.* *Կնդ.* ոսկէ ծածանը։

Дорадо́ровый *ած.* *սկւ. գործ.* ոսկէ, ոսկեհուռ։

Доразви́тый *բյ.* *ած.* զարգացրած. -разви́ть (-зовью́ -зовью́тъ) *ն.* բոլորովին, կատարելապէս զարգացնել։

Дораста́ніе *չ.* աճելը, մեծանալը. -раста́ть, -расти́ (-сту́ -стёшь -сту́тъ; *անց.* доро́съ -росла́, о́) *չ.* 1. հասակն առնել, աճել, մեծանալ պրծնել. де́рево начина́етъ д.; 2, հասակով. 'բոյով' մէկին հաւասարուել. онъ ещё не доро́съ до своего́ бра́та նա դեռ իր եղբօր պէս 'բոյ' չէ քաշել. -расти́ть (-ращу́ -ра́стятъ), ся *տ.* Дора́щивать, ся.

Дорасхо́довать (-дую -ютъ) *ն.* ծախսել, 'մրսխել' պրծնել։

Дораща́ть, ся *տ.* Дора́щивать, ся; -ра́щиваніе *չ.* մեծացնելը, չափահաս դարձնելը. -ра́щивать, -раща́ть, -расти́ть *ն.* մեծացնել, չափահաս դարձնել. бра̀жку слива́й, не доква́шивай, а дѣ́вушку отдава́й, не дора́щивай (*առ.*) -ся *չէ.* մեծացնուել, չափահաս դարձնուել.

Дорва́ть (-рву́ -рву́тъ), ся *տ.* Дорыва́ть, ся II.

Дордѣ́ть *տ.* Вы́рдѣть.

Доревѣ́ть (-ву́ -ву́тъ) *չ.* *ռմկ.* աղաղակել, ճչալ, լալ, բղաւել պրծնել. այնքան աղաղակել, ճչալ, բղաւել, լալ, ոռնալ, որ։

Дорефо́рменный *ած.* որ և իցէ վերանորոգութիւնից առաջ եղած, եղող. ռուս գիւղացիներին ճորտութիւնից ազատուելուց և դատաստանական վերանորոգութիւնից առաջ. д. быть ру́сскаго простонаро́дья.

Дори́змъ *ա.* (յն.) դորական բարբառի առանձնայատկութիւնը։

Дорисова́ть (-су́ю -ю́тъ), ся *տ.* Дорисо́вывать, ся; -со́вка *ի.* -со́вываніе *չ.* նկարել պրծնելը. -со́вывать, -сова́ть (-су́ю -ю́тъ) *ն.* նկարել պրծնել, նաշխել պրծնել, նկարագրել պրծնել. -ся 1, *չէ.* նկարուել վերջանալ. 2, *дорисова́ться ա-

ցուցամոլութիւն անելով ծաղրի առարկայ դառ-նալ։

Дорическій *ած.* *դորական.* д. діалектъ. [նալ։

Дормёзъ *ա.* (*ֆր.*) *Տնց.* *քնակառք* (*ճանապար-հորդական կառք, որ քնելու յարմարութիւն ունի*)։ [*խորահան նկդակիկ*։

Дорникъ *ա.* (*յն.*) *Եկղ.* 1, *նշխարատուփ.* 2. *նըշ-*

Доровнять, ся *ա.* Доравнивать, ся.

Дорога *ի.* 1, *ճանապարհ, ճամբայ, ուղի.* желѣзная д. *երկաթուղի.* конно-желѣзная д. *ձիուղի.* проложить, провести д—у *ճանապարհ, ուղի անցկացնել.* сбиться съ д—и *ճանապար-հից շեղուել, մոլորուել.* своротить съ д—и *ճա-նապարհից յետ դարձնել.* попасть, выбраться на д—у *ճանապարհը գտնել, ճանապարհ գուրս գալ.* столбовая д. *ճանապարհ, որի ափին վերս-տայոյց սիւնականներ են շարած.* шоссейная д. *խճուղի.* военная д. *պատերազմական ճանա-պարհ, ռազմուղի.* туда ему и д. *Նորա «հարկն է», հարկաւոր չէ ափսոսալ, որ նա գնաց, հե-ռացաւ.* зайти къ кому-либо по д—ѣ *ճանա-պարհին, գնալիս մէկին հանդիպել, այցելել.* не дорога *հարկ չէ, հարկաւոր չէ.* ему запала къ намъ д. *նա մեր տան ճանապարհը մոռացել է, դադարել է մեզ այցելելուց.* *итти прямою дорогою *ուղիղ, ճշմարիտ ճանապարհով ընթա-նալ, առանց խարամանկութեան, նենգութեան վարուել.* *пресѣчь кому д—у *մէկի ճանապար-հը կտրել, մէկին խոչընդոտ հանդիսանալ.* не знай къ намъ д—и *այլ ևս մեզ մօտ ոտք չը դնես, չգաս.* скатертью д! *ճանապարհը բաց է, ուր կուզես, գնա* (*ևս բարի ճանապարհ*). отрѣзать непріятелю д—у *թշնամու ճանապարհը կտրել, փակել, կապել*։ Дорогою *ն.* *կմ* на дорогѣ *ճանապարհին, ճանապարհորդելիս. գնալիս.* 2, *վաճառանի յատակի միջին մա-սը, գանն տանջից սկսած.* 3,* *ճանապար-հորդութիւն, ուղեգնացութիւն.* собираться въ д—у; отдохнуть съ д—и; быть въ д—ѣ *ճանա-պարհորդութեան մէջ գտնուել* 4,* *ճանապարհ, միջոց նպատակին հասնելու.* выбрать надежную дорогу къ исполненію своего намѣренія; 5, *ձկնորսական մեծ թակը, մեկ. որը ծայրին* блесна 1 *ունի, կանկառձկներ որսալու համար*։ Дороги, огъ *յ.* *ռմկ.* *Ցարգգող*։

Дорожки, огъ *ի. յ.* *ռմկ.* *Տնց.* 1, *սափական, շերտաւոր մետաքսէ կերպաս մի.* 2, *շերտեր, նախշեր գիպակեղէնների վերայ* -гильный *ած.* *այս կերպասի.*

Дорого *ն.* *ա.* Дорогой; -роговатый *ած.* *փոքր ինչ թանկ.* -роговизна *ի.* *թանկութիւն.* недородъ хлѣба производитъ во всёмъ д—у; д. книгъ не позволяетъ мнѣ и думать о покупкѣ; -роговщина *ա.* Дороговизна.

Дорогой (дорогъ -га, о; *բաղդատ.* дороже, *գերադր.* дражайшій) 1, *թանկ, թանկագին, մե-ծագին.* д—ія вещи; время дорого: не надобно его терять; 2,* *թանկագին, «ազնիւ», սիրելի, հաճելի.* д. гость, д. другъ; мнѣ дорогъ твой совѣтъ. Дорого *ն.* *թանկ, թանկ գնով.* д. да мило, дёшево да гнило (*առծ.*). онъ *д. платитъ за невоздержность своего языка; -рогонькій (-онекъ -онька, о) *ած.* *փոքր ինչ թանկ.* этотъ товаръ дорогонекъ. Дорогонько, гохонько *ն.* *փոքր ինչ թանկ, թանկ գնով*։

Дорогою *ն.* *ճանապարհին,* *տ.* Дорога.

Дородиться (-жусь -дится) *չ.* 1, *Տնց.* *իր* ծնունդով կամ բնածին ձիրքերով գերազանց, գերադաս հանդիսանալ, առաւելութիւն ունե-նալ. 2, *առատութեամբ բուսնել.* *առատ պտուղ տալ.* хлѣбъ не дородился и потому вздорожалъ *հացը լաւ չեկաւ, ուստի և թանկացաւ*։

Дородность *ի.* *մարմնեղութիւն, «առուգու-թիւն», գէրութիւն.* -дный *ած.* *մարմնեղ, գէր, «առուգ», լիք.* -дство *չ.* 1, *տ.* Дородность; 2, *Տնց.* *քաջութիւն, արիութիւն, կորով*։

Дорожать, взд—, под—, *չ.* *թանկանալ*։

Дороже *բաղդ.* *ած.* *և* *ն.* *աւելի թանկ, թան-կագին.* время всего д.

Дороженый *բյ.* *ած.* *տկոսած, վրան տկոսներ քաշած.* д. тесъ; -роженье *չ.* *թանկ, բարձր գնա-հատութիւն* (*իր ունեցածի*). *ժլատութիւն, խնա-յողութիւն.* -роженье *չ.* *ճանապարհներ, ուղի-ներ անցկացնելը.* -роженька *ի.* *Նւզ.* *պստիկ ճանապարհ, ուղի.* -рожить (-жу -жать), прод—*ն.* *տկոսներ քաշել, տկոսել* (*օր. տախտա-կը*). -ся *յչ.* *տկոսուել, փորուել.* доски, употребляемыя для кровель, дорожатся во всю длину.

Дорожить (-жу -жать), взд—, *չ.* кѣмъ *կմ* чѣмъ-либо 1, *թանկ, բարձր գնահատել.* онъ очень дорожитъ своею работою, своимъ мѣстомъ; 2, *թանկ գնահատել, չվատնել.* всякій долженъ д временемъ; -ся *չ.* 1, *թանկ, բարձր գին պա-հանջել.* 2, чѣмъ *թանկ, բարձր գնահատել*։

Дорожка *ի.* *Նւզ.* 1, *պստիկ ճանապարհ, շա-ւիղ, «կածան».* 2,* *ճանապարհորդութիւն, ուղե-գնացութիւն.* выпить на д—у; 3, *շերտ* (*գուլ-պաների վերայ*). 4, *գործուածքի վերայ տար-բեր գոյնով շերտ.* голубыя д—и по бѣлому полю; 5, *տանիքի տախտակների վերայ քաշած ա-կօսը* (*անձրևաջրի համար*). 6, *տ.* Дорога 5.

Дорожникъ *ա.* 1, *ակօսնաչափ*(?), *հիւսի խա-րարուցը* (*ռանդան*)՝ *տախտակների վերայ ա-կօսներ քաշելու համար. նման գործիք պատ-րաստողների.* 2, *մի տեսակ գուր, որ գործ է ածում նաև ելն խծուծողը.* 3, *ուղեցոյց* (*գիրք*). почтовый д.; 4, *ճանապարհի համար թխած նպարեղէն*։

Дорожничекъ, чка *Նւզ.* *տ.* Дорожникъ 3—4; -жный *ած.* *ճանապարհի, ճանապարհա—, ճա-նապարհորդական.* д—ая пыль; д—ыя записки; д. человѣкъ *ճանապարհորդ, ուղեգնաց.* д—ая коляска *ուղեկառք.* д-ое платье *ճանապար-հորդական զգեստ*։ дорожные, ыхъ *յ.* *ճա-նապարհորդներ, ուղեգնացներ.* -жчатый *ած.* *շեր-տաւոր.* д—ые чулки.

Дорослый *ած.* *սկւ.* *զործծ.* *մեծացած, չափա-հաս.* -растать *տ.* Дорастать.

Дорою *տ.* Дорыть. [*նարկութիւնների մէջ*)։

Дортуаръ *ա.* (*ֆր.*) *ննջարան* (*կրթական հիմ-*

Дорубать, -рубить (-блю -бятъ) *ն.* *կտրել պրծնել, բեկանել պրծնել.* -ся 1, *չ.* *կտրելով հասնել.* 2, *յչ.* *կտրուել վերջանալ.* -рубна *ի.* *կտրել պրծնելը.* -рубливать, ся *տ.* Дорубать, ся; -ругаться *չ.* *ռմկ.* *գադարել հայհոյելուց, հայհոյել պրծնել*։

Дорушать *ն.* *ռմկ.* *կտրել, կտրատել, կտորել.* дорушай этотъ хлѣбъ; -ся *յչ.* *կտրուել, կըտ-րատուել, կտորուել վերջանալ.* -рушивать, -рушить (-шу -шать) -рушать *ն.* *կտորել, կտրտել, կտորել, բեկանել պրծնել.* *բոլորովին քայքա-յել, կործանել*։

Доръ *ա.* 1, *Տնց.* *նոր բացած վարելահող, խամ հող. ազարակատեղ.* 2, *փափուկ փայտից կտրած*

(ճղած) բարակ տախտակ, որ գործադրւում է տանիքների վերայ, տ. Драни́ца; 3, գւռկ. պատի ծեփի տակից կպցրած պարիկ տախտակուկներ, տաշեղներ։

Дорывать I. (дорыва́ть, -ры́ть) ն. փորել պրծնել, պեղել պրծնել. д. коло́дезь; -ся 1, չ. փորելով, պեղելով հասնել. доры́лись до рудно́й жи́лы; д. до кла́да; 2, էր. փորուիլ վերջանալ. я́ма дорыва́ется; II. (дорыва́ть, -рва́ть) ն. քաղել, փետել, պոկոտել. д. траву́; -ся 1, անդր. ռմկ. *до кого́ աշխատել, ձգտել մէկին պատժել, մէկից վրէժ առնել, ատամները մէկի վերայ կրճտեցնել. онъ давно́ до него́ дорыва́ется; д. до чего́ մի բանի վերայ ընկնել. дорва́лся до но́выхъ плодо́въ; 2, էր. քաղուիլ, փետուիլ, պոկոտուիլ վերջանալ. послѣ́днія я́годы дорыва́ются.

Дорыскать (-ры́щу -ры́щутъ и -ры́скаю -аютъ), ся չ. այնքան վազել, վազվզել, մինչև որ յոգնիլ կամ անհամբերութեան հանդիպիլ։

Дорытіе չ. փորել պրծնելը. -ры́ть (-ро́ю -ютъ), ся տ. Дорыва́ть, ся.

Дорѣзать (-рѣ́жу -жутъ), ся, -рѣза́ть (-за́ю -ютъ), ся տ. Дорѣ́зывать, ся.

Дорѣзвиться (-влю́сь -вя́тся) չ. այնքան խաղալ, այնքան խնդալ, որ մրկէ անհամբերութեան հանդիպիլ։

Дорѣзка ի. -рѣзъ տ. -рѣзываніе չ. 1, կտրել պրծնելը, մորթել պրծնելը. -рѣзывать, -рѣза́ть, ն. 1, կտրել, կտրատել, կոտորել պրծնել. д. хлѣбъ; 2, փորագրել պրծնել. д. ландка́рту; 3, մորթել պրծնել (կիսադանակ, կիսամորթ կենդանուն). д. бара́на.

Доса́да ի. նեղութիւն, սրտնեղութիւն, տրտմութիւն, անախորժութիւն, անբաւականութիւն, ձանձրոյթ. сноси́ть терпѣли́во д—ы; причиня́ть кому-либо д—ы; -ди́тель տ. -ди́тельница ի. նեղութիւն, տրտմութիւն, տհաճութիւն, անախորժութիւն, ձանձրոյթ պատճառող այր, կին. -ди́тельность ի. տխրալիութիւն, անախորժելիութիւն. -ди́тельный ած. տխրութիւն, անբաւականութիւն պատճառող, անախորժելի, ձանձրալի. д—ые посту́пки; -ди́тельство չ. սկւ. գործծ. անբաւականութիւն, տհաճութիւն, անախորժ բան։

Досади́ть I. (-сажу́ -садя́тъ) տ. Досажда́ть; II. (-сажу́ -са́дятъ), ся տ. Доса́живать, ся; -са́дка ի. 1, տնկել պրծնելը. 2, տնկելով լրացնելը. -са́дливый ած. 1, տ. Досади́тельный; 2, տհաճ, անբաւական, գրգռուած. -садно́й ած. տնկելու, տնկելի. д—ыя дере́вья; -са́дный ած. սրտմտեցուցիչ, ձանձրալի, անախորժ. д—ыя рѣчи; доса́дно 1, ած. չ. мнѣ д. ես տխուր, տրտում, անբաւական եմ, ես ձանձրութիւն եմ զգում. 2, ն. սրտմտութեամբ, տխրութեամբ, տհաճութեամբ. са́дованіе չ. նեղանալը, վշտանալը, բարկանալը. -са́довать չ. на кого́-либо, на что մէկի, մի բանի վերայ նեղանալ, տրտմիլ, վշտանալ, բարկանալ. д. на подчинённыхъ за ихъ неиспра́вность; -са́дчикъ, -са́дчица տ. Досади́тель, -ница; -сажа́ть տ. Досажда́ть и Доса́живать; -сажда́ть, -сади́ть չ. кому́-либо մէկին ձանձրացնել, տաղտկացնել, նեղացնել, տհաճութիւն, անբաւականութիւն պատճառել, մէկի 'գլուխն տանել', բարկացնել. онъ безпреста́нно досажда́етъ мнѣ свои́ми про́сьбами; -сажде́ніе չ. ձանձրացնելը, տաղտկացնելը, նեղացնելը, տհաճութիւն, անախորժութիւն պատճառելը. -саже́ніе չ. սկւ. գործծ. տ. Доса́дка; -са́живаніе չ. 1, տնկել պրծնելը. 2, տնկելով լրացնելը. -са́живать, -сажа́ть, -сади́ть ն. 1, տնկել պրծնել. д. дере́вья; 2, տնկելով լրացնել. д. гряду.

Доса́ливаніе չ. աղել պրծնելը, աղ անել պրծնելը. -са́ливать, -соли́ть ն. աղել պրծնել, աղ անել պրծնել. д. мя́со; -ся 1, անդր. 'աղ առնել', աղուել պրծնել. мя́со досоли́лось; 2, էր. աղուիլ. աղ դրուիլ վերջանալ. остальна́я ры́ба доса́ливается.

Доса́сываніе չ. ծծելը, ծծել պրծնելը. -са́сывать, -соса́ть ն. ծծել, ծծել պրծնել. *д. тру́бку չիբուխ քաշել. -ся էր. ծծուիլ վերջանալ։

Досбира́ть ն. հաւաքել, ժողովել պրծնել։

Досве́рливаніе չ. գայլիկոնով, 'բուրգուով' ծակել պրծնելը. -ливать, -ли́ть (-лю́ -све́рлятъ) ն. գայլիկոնել պրծնել, գայլիկոնով, 'բուրգուով' ծակել պրծնել, բոլորովին ծակել. -ся էր. գայլիկոնով, 'բուրղուով' բոլորովին ծակուիլ։

Досви́стывать, -свиста́ть (-свищу́ -сви́щешь, սկւ. сви́стишь, -сви́щутъ, սկւ. свиста́ть) սուլել պրծնել, շւացնել պրծնել, դադարել սուլելուց, շւացնելուց. -ся էր. այնքան սուլել, այնքան շւեցնել, որ։

Досе́ль ռմկ. -се́лѣ, -се́лева ռմկ. ն. 1, մինչև այժմ, մինչև հիմա, մինչև այսօր կամ ցայժմ, ցայսօր. досе́лѣ объ э́томъ ничего́ не́ было слы́шно; 2, ռմկ. ցայս վայր, մինչև այստեղ. прочтено́ досе́лѣ.

Досерди́ть (-ржу́ -се́рдятъ) 1, ն. кого́ до чего́ մէկին այնքան բարկացնել, գրգռել, որ. 2, չ. (որ և досерди́ться) այնքան բարկանալ, որ։

Доси́дки տ. յ. օղու, կպրէ տակը, տկնուպրը. -си́денъ, дка տ. ձուից ուշ դուրս եկած ճուտ. -сидѣ́ть (-сижу́ -дя́тъ), ся տ. Доси́живать, ся; -си́женный բյ. ած. ձուից հանած. д. цыплёнокъ; -си́живаніе չ. 1, նստած անցկացնելը (որոշեալ ժամանակը). 2, քաշել, գալ պրծնելը. 3, թուխս գալ պրծնելը. -си́живать, -сидѣ́ть (-жу́ -дя́тъ) 1, նստած անցկացնել (որոշ ժամանակամիջոց). 2, գալ, քաշել պրծնել (օղի). 3, թուխս գալ պրծնել, թուխս գալով ճուտեր հանել. ку́рица досидѣ́ла цыплёнка; -ся 1, չ. սկւ. գործծ. այնքան նստել, որ. онъ до того́ досидѣ́лся въ гостя́хъ, что не зна́ли, какъ его́ вы́проводить; 2, էր. ա, գալուիլ, քաշուիլ. вино́ доси́живается; բ, ձուից հանուիլ, դուրս բերուիլ. цыпля́та доси́живаются; -сижу́ տ. Досидѣ́ть.

Доска́ ի. (յ. до́ски -со́къ) տախտակ (փայտեայ, քարեայ, մետաղեայ). распили́ть бревно́ на д—и; *ста́вить кого́-либо съ кѣмъ на одну́ д—у մի մարդու միւսին հաւասար, համապատիւ համարել. какъ *д. худо́й, высо́хшій խիստ նիհար, վտիտ. до *гробово́й д—й ցմահ. прочита́ть кни́гу отъ д—й до д—й գիրքը ծայրէ ծայր, սկզբից մինչև վերջ կարդալ. вырѣзна́я д. կաղապարային տախտակ. винтова́льная, винторѣ́зная д. պտուտակներ կտրելու տախտակ. про́волочная д. լարաքաշ, նուրթուլ քաշելու տախտակ. кла́сная д. դասարանական գրատախտակ։

Доска́бливаніе չ. քերել պրծնելը. -ска́бливать, -скобли́ть ն. քերել պրծնել. տաշել պրծնել.

-ся 1, չ. այնքան քերել, տաշել որ. 2, կր. քերուիլ, տաշուիլ վերջանալ։

Досказу́ ա. Досказа́ть; -**сказа́ть** (-скажу́ -жутъ), **ся** ա. Доска́зывать. ся; -**ска́зываніе** չ. պատմել վերջնելը. ասել վերջնելը. -**ска́зывать**, -**сказа́ть** ն. պատմել վերջնել, ասել վերջնել. д. ска́зку; -**ся** կր. պատմուիլ. ասուիլ վերջանալ։

Доскака́ть (-чу́ -ска́чутъ) ա. Доска́кивать; -**ся** չ. ռմկ. до чего́ այնքան վազվզել, թռչկոտել, որ փորձանքի, գժպհի պատահարի հանդիպել. ма́льчикъ доскака́лся до того́, что вывихнулъ себѣ но́гу; -**ска́киваніе** չ. թռչկոտելով վազելով հասնելը. -**ска́кивать**, -**скакну́ть**, -**скочи́ть** չ. վազելով, թռչկոտելով, ցատկոտելով հասնել. доскочи́ть до назна́ченной черты́. [տուփ։

До́скаинъ ա. Տնզ. -**нецъ**, **нца** Նւզ. պատիկ արկղ,

Досуча́ть ա. Досучи́ть.

Доскобли́ть (-блю́ -о́блятъ), **ся** ա. Доска́бли-[вать, ся.

Доскона́льный ած. խոկ, խոկական, վաւերական, ճշմարիտ, հարազատ. ճիշտ, ճշգրիտ։ **Доскона́льно** Տ. ճշտիւ, ճիշտ, ճշմարիտ կերպով, հիմնաւորապէս. մանրամասնօրէն, պարզապէսօրէն. д. о чёмъ-либо разспроси́ть.

Доскочи́ть (-чу́ -о́чатъ) ա. Доска́кивать.

Доскреба́ть, -скре́сть ն. քերելով մաքրել. -**ся** 1, չ. այնքան քերել, որ. քերելով հասնել. 2, կր. քերուիլ, քերուելով մաքրուիլ. -**скрёбки** ա. յ. քերածք. -**скребсти́сь** ա. Доскре́сться: -**скрёбывать**, -**скре́сть** (-ебу́ -бу́тъ; անց. доскрёбъ -бла́, б) ն. քերել, *ապտել. -**ся** 1, չ. քերելով հասնել. 2. կր. քերուիլ վերջանալ։

Доскучи́ть չ. զզուելի ձանձրութեամբ անցկացնել։

Досла́ть (-шлю́ -шлю́тъ). **ся** ա. Досыла́ть, ся.

Досла́щивать ն. բոլ հարկին քաղցրացնել, քաղցր դարձնել։

Досло́вный ած. բառացի, բառ առ բառ. д. перево́дъ. Досло́вно Տ. բառացի կերպով, բառ առ բառ. это мѣ́сто досло́вно заи́мствовано у тако́го-то а́втора.

Дослу́живаніе չ. 1, որոշ ժամանակ ծառայել վերջնելը. 2, եկղ. պաշտօնը, պատարագը վերջացնելը. -**слу́живать**, -**служи́ть** (-жу́ -у́жатъ) ն. 1, որոշ ժամանակ ծառայել վերջնել, ծառայել մինչև. д. до пенсіо́на; д. уро́чныя лѣта́; 2, եկղ. պաշտօնը. պատարագը վերջացնել, մատուցանել վերջնել. д. зау́треню; -**ся** 1. չ. до чего́ կամ чего́ ծառայելով հասնել, ստանալ. ձեռք բերել. д. ю больши́хъ чино́въ, д. генера́льскаго чи́на; 2. այնքան ծառայել, որ. 3, կր. մատուցուիլ. обѣ́дня дослу́живается.

Дослу́шать. **ся** ա. Дослу́шивать, ся; -**слу́шиваніе** չ. ցվերջ լսելը, լսել վերջնելը. -**слу́шивать**, -**слу́шать** ն. ցվերջ լսել, լսել վերջնել. д. про́повѣдь; д. дѣла́; д. конце́ртъ; -**ся** կր. լսուիլ, մինչև վերջը լսուիլ. уро́ки дослу́шиваются со внима́ніемъ; -**слы́шать** (-шу -шатъ) ն. պարզ կերպով, ճիշտ կերպով լսել, իմանալ (գրեթէ միշտ не բացս. մասնիկով. օր.) я не дослы́шалъ, что вы мнѣ приказа́ли сдѣ́лать; -**слы́шливый** ած. ռմկ. գործծ. ծանր ականջ, անվրէպ լսելիք ունեցող, լաւ լսող։

Дослѣди́ть (-жу́ -дя́тъ) ա. Дослѣ́живать; -**слѣди́ться** չ. до чего́ քննելով, խորհելով հասու լինել, միջամտութ լինել մի բանի. -**слѣ́дованіе** ա. Дослѣ́дываніе; -**слѣ́довать** (-дую -ютъ), **ся** ա. Дослѣ́дывать, ся; -**слѣ́дываніе** չ. լրացուցիչ քննութիւն, հետախուզութիւն. -**слѣ́дывать**, -**довать** 1, ն. լրացուցիչ քննութիւն կատարել, նորանոր տեղեկութիւններով քննութիւնը լրացնել. 2, հետևել, գնալ, հասնել ց', մինչև. -**ся** կր. բոլորովին քննուիլ, հետախուզուիլ, լրացուիլ. -**слѣ́живать**, -**слѣди́ть** չ. հետքով գնալով հասնել, տեղ հասնել։

Досма́ливать, -**смоли́ть** ն. ձիւթել, կպրել պրծնել. -**ся** կր. ձիւթուիլ, կպրուիլ վերջանալ։

Досма́триваніе չ. 1, ցվերջ նայելը, տեսնելը. 2. հսկում, հսկողութիւն. 3, նկատելը. -**сма́тривать**, -**смотрѣ́ть** ն. և չ. 1, ցվերջ նայել, տեսնել. онъ вы́шелъ изъ теа́тра. не досмотрѣ́въ пье́сы; 2. д. за кѣмъ, за чѣмъ մէկի, մի բանի վերայ հսկել. за молоды́мъ человѣ́комъ на́добно ещё д.; 3, նկատել, տեսնել, ‘բարբառուրդ անել‘. въ э́томъ мѣ́стѣ я не досмотрѣ́лъ опеча́токъ; 4, ստուգել, վաւերացնել. д. това́ры; -**ся** կր. խուզարկուիլ, քննուիլ, ստուգուիլ. весь бага́жъ у новоприбы́вшихъ досма́триваются при переѣ́здѣ за грани́цу.

Досмоле́ніе չ. ձիւթել, կպրել պրծնելը. -**смоли́ть** (-лю́ -ля́тъ), **ся** ա. Досма́ливать, ся.

Досмо́трщикъ ա. վերակացու, վերահսկող, մաք. մաքսատան. -**смо́трщица** ի. 1, վերակացուհի, վերահսկողի կինը. 2, վերահսկողուհի, որ և է բանի վերայ հսկող կինարմատ։

Досмо́тръ ա. հսկողութիւն, վերահսկողութիւն. на э́той тамо́жнѣ д. о́чень стро́гій; -**смотрѣ́ть** (-трю́ -тря́тъ), **ся** ա. Досма́тривать. ся.

Досмѣя́ться (-смѣю́сь -ю́тся) 1, до чего́ այնքան ծիծաղել, խնդալ, որ. д. до слёзъ; 2, դադարել ծիծաղելուց, խնդալուց։

Доснасти́ть (-щу́ -стя́тъ), -**щивать** ն. սարքել պրծնել, պատրաստել, կազմել պրծնել։

Доснова́ть (-ную́ -ю́тъ). -**но́вывать** ն. գործուածքի առէջքը (осно́ва) պատրաստել։

Досова́ть (-сую́ -ю́тъ), -**со́вывать**, -**су́нуть** ն. խցել, խցկել, մի բանի մէջ կոխել պրծնել. բոլորովին, ամբողջէս խցել, խցկել, կոխել. -**ся** կր. խցուիլ, խցկուիլ. բոլորովին կոխուիլ վերջանալ։

Досоздава́ть, -**созда́ть** ն. ստեղծել, բոլորովին շինել, կերտել, յօրինել պրծնել։

Досолённый բյ. ած. աղած, աղ դրած, աղ արած. -**со́ливаніе** ա. Доса́ливаніе; -**со́ливать**, **ся**. -**соли́ть** (-лю́ -со́лятъ), **ся** ա. Доса́ливать, ся; -**со́лъ** ա. ռմկ. գործծ. աղել պրծնելը, աղ անել պրծնելը։

Дососа́ть (-сосу́ -су́тъ), **ся** ա. Доса́сывать, ся.

Досо́хнуть ա. Досыха́ть.

Досочини́ть (-ню́ -ня́тъ), -**сочиня́ть** ն. հնարելով, յօրինելով աւելացնել, լրացնել։

Доспа́ть (-сплю́ -спя́тъ), **ся** ա. Досыпа́ть, ся I.

Доспле́тничаться չ. այնքան բամբասել, շարախօսել. որ։

Доспо́риться (-рю́сь -ря́тся) 1, ռմկ. до чего́ այնքան վիճել, վիճաբանել, որ անհամութեան հանդիպել. 2, չ. վէճը, վիճաբանութիւնը վերջացնել, պրծնել։

Доспра́шивать, -**спроси́ть** (-шу́ -о́сятъ) ն. հարցնել պրծնել. -**ся** չ. чего́ у кого́ հարցնելով, հարցուփորձ անելով մէկից մի բան իմանալ, տեղեկանալ։

Доспѣва́ніе չ. հասնիլը, հասունանալը. -**спѣва́ть**, -**спѣ́ть** 1, չ. հասնիլ, հասունանալ. доспѣва́ютъ хлѣба́ արտերը հասնում են. плоды́ доспѣ́ли;

2, հասնել, վրայ հասնել. 3, Ն. ռմկ. ճարել, գտանել, պատրաստել. 4, որս. доспѣть звѣря գազանի յետևից հասնել, գազանին կալնուլ. 5. Չ. ռմկ. խուճապաւ, շտապ ժողովուել, հաւաքուել. -спѣлость Է. հասունութիւն. -спѣлый ած. հասած, հասունցած. -спѣть ա. Доспѣвать; -спѣться Չ. ռմկ. պատահել. տաշ գալ:

Доспѣхъ ա. (յաճխ. յ. доспѣхи) զինավառութիւն, սպառազինութիւն. -спѣшникъ ա. 1. ակմ. զործծ. զինավառուած մարտիկ, զօրական. 2, ռմկ. զործաւոր, արհեստաւոր, վարպետ. -спѣшный ած. 1, ռմկ. զինավառուած, սպառազինուած. 2, զինավառութեան, սպառազինութեան. 3, ռմկ. կազմ, պատրաստ, պատրաստական. փութաջան:

Досрóчный ած. ցպայմանաժամ, պայմանաժամից առաջ [հատուցուող, տրուող ևլն]. д. взносъ податéй.

Доссóриться (-рюсь -рятся) փոխ. до чегó այնքան վիճել. վիճաբանել. կռուել (խօսքով). որ:

Достава́ніе Չ. ձեռք բերելը. առանալը. գանելը. ճարելը. -ставáть (-стаю́ -ю́тъ). -стáть 1. Չ. հասնել. д. рукóю до потолкá ձեռքը առաստաղին հասցնել. ружьё достаётъ далекó հրացանը հեռու է խփում, հեռու է բռնում. 2. Ն. հանել, առնել, վերցնել. д. кни́гу съ пóлки; 3.* Ն. ձեռք բերել, առնել, գտնել, ճարել, որսալ. э́той вéщи ни за какíя дéньги не достáнешь; мы достáли дéнегъ на достро́йку дóма: 4.* Չ. բաւականանալ, բաւել, հերիք լինել (ենթական սեռկ. հոլովով օր.) э́того запáса достáнетъ намъ на цѣ́лый годъ; не доставáло ещё тогó. чтóбы այդ էր պակաս, օր. -ся Չ. 1, ընկնել, հասնել, բաժին ընկնել, բաժին հասնել. мнѣ достаётся наслѣ́дство пóслѣ дя́ди: емý всё достаётся ни по чёмъ: 2, դիմզ. առնել. емý чáсто достаётся за нерадѣ́ніе; *достáлось емý на орѣ́хи կտկ. նա իւրն առաւ, նա իւր պատիժը առաւ:

Достáвить (-влю -вятъ). ся ա. Доставля́ть. ся: -стáвка Է. 1. բերելը. ուղարկելը. ежеднéвная д. газéтъ нá домъ; 2. մատակարարելը, ճարելը, հայթայթելը. д. съѣстны́хъ припáсовъ. подвóдъ вóйску: -ставлéніе Չ. մատակարարելը, հայթայթելը. ճարելը. -ставля́ть, -стáвить Ն. 1, դրկել, ուղարկել, ճանապարհել, ճամբել. д. товáры въ назнáченное мѣ́сто; 2, մատակարարել. հայթայթել. 3, գտնել. ճարել, տալ. д. комý мѣ́сто: д. себѣ́ слýчай къ обогащéнію: 4. պատճառել, տալ. д. комý удовóльствіе, огорчéніе; я достáвилъ емý возмóжность вы́сказать своё гóре; -ся Էր. ուղարկուել, ճամբուել, ճանապարհուել. -ставщи́къ, á ա. -ставщи́ца Է. բերող, մատակարարող, հայթայթող այր, կին:

Достáивать, -стоя́ть Ն. և Չ. կանգնած մնալ, անցկացնել (որոշ ժամանակ). д. на часáхъ ժամապահութիւնը վերջացնել. д. до концá цéрковную слýжбу ժամերգութիւնը, պատարագը կանգնած. յանկայս զմերջ յսել:

Достакáнъ ա. Достокáнъ II.

Дóсталь Է. ռմկ. 1, մնացորդ, մնացած բաներ, իրեր. «Հրապուր». д. дешéвле продаётся: 2. Ն. д. ել въ д. ա. Вдóсталь: -стальнóй ած. վերջին, մնացած. я издержáлъ д—ыя дéньги.

Достархáнъ ա. (պարսկ.) մեծարանք, հարկեր, հիւրասիրութիւն այլևայլ ըմպելիքներով (բանջարեղէններով, կոնֆէտներով, օշարակներով ևն):

Достáтокъ, тка ա. -точекъ. чка Եւզ. կարողութիւն, ունեւորութիւն, լիութիւն. առատութիւն. «тогдá ученики́ положи́ли. кáждый по достáтку своемý, послáть посóбіе брáтіямъ. живýщимъ въ Іудéѣ» բայց յաշակերտաց անտի՝ որպէս զիարդ կարող որ էր ևլն (Գործք Առաք. 11$_{29}$). имѣ́ть посрéдственный д. միջակ կարողութեան տէր լինել. жить въ д—ткѣ ել д—какъ բարեկեցիկ լինել. человѣ́къ съ д—ткомъ բարեկեցիկ. ունևոր մարդ. -точество Չ. ակմ. զործծ. առատութիւն, բազմութիւն, լիութիւն:

Достáточествовать (-ствую -ютъ) Չ. բարեկեցիկ, ունևոր լինել. ամէն բան առատութեամբ ունենալ. -точно Ն. ա. Достáточный; -точный ած. 1, բարեկեցիկ, ունևոր, հարուստ. д. человѣ́къ; 2, բաւական, բաւարար, զոհացուցիչ. дóводы егó при́знаны д—ыми къ оправдáнію. Достáточно Ն. 1, բաւականաչափ. -կանին. онъ наградѝлъ егó д.: 2, լիովին, լիուլի. առատապէս, փարթամութեամբ. жить д. լիութեամբ, առատութեան մէջ ապրել, յղփալ:

Достáть (-стáну -нутъ), ся ա. Доставáть, ся; -стáча Է. ա. Достáтокъ.

Достегáть, ся ա. Достёгивать, ся; -стёгиваніе Չ. 1, կարել պրծնելը. 2, մայր գցել պրծնելը (կոճակները). -стёгивать, -стегáть Ն. 1, կարել պրծնել (երկու կտորները, որոնց մէջ բամբակ կայ դրած). д. одѣ́яло; 2, մայր գցել պրծնել. д. пýговицы; 3, ծեծել, քշքշել, գանակոծել, մտրակել պրծնել. онъ достегáлъ прутóмъ; -ся Էր. 1, կարուել վերջանալ. 2. մայր գցուել վերջանալ. -стёжка Է. կարել պրծնելը:

Достигáніе Չ. 1, հասնելը, կանխելը. 2, հետապնդելով յետևից հասնելը, բռնելը. 3, հասնելը (նպատակին), առանալը, ձեռք բերելը. 4, հասնելը (օր. խորին ծերութեան). -стигáть, -сти́гнуть (անց. дости́гъ -гла. о), -сти́чь 1, Չ. чегó ել до чегó մի բանի հասնել, մի տեղ կանխել. ժամանել. 2, Ն. հետապնդելով, յետևից ընկնելով հասնել, բռնել, կալնուլ. д. бѣгýщаго; 3.* Չ. чегó հասնել (օր. նպատակին). ձեռք բերել. շահել, առանալ. д. исполнéнія своегó намѣ́ренія: д. высóкихъ чинóвъ, извѣ́стности. слáвы: 4.* [տարիքով] հասնել. д. совершéнныхъ лѣтъ չափահաս դառնալ. д. глубóкой стáрости խորին ծերութեան հասնել. -стигáться Էր. ձեռք բերուել, առացուել, շահուել. отли́чія достигáются заслýгами.

Достижéніе Չ. հասնելը. за д—іемъ преклóннаго вóзраста онъ отказáлся отъ слýжбы: -стижи́мость Է. կարելիութիւն. հնարաւորութիւն մի բանի հասնելու, մի բան ձեռք բերելու. -стижи́мый բյ. ած. կարելի. հնարաւոր. որին հասնել կարելի է. цѣль нáша достижи́ма.

Достилáніе Չ. ա. Дости́лка: -стилáть. -стлáть Ն. ծածկել պրծնել. д. полъ дóсками: -ся Էր. ծածկուել վերջանալ. -сти́лка Է. 1, ծածկելը. 2, ծածկած բան. մի բանի վերայ ձգած, փռած բան, ծածկոց:

Достирáть, ся ա. Дости́рывать. ся; -сти́рка Է. -сти́рываніе Չ. լուանալ պրծնելը. -сти́рывать, -стирáть Ն. լուանալ պրծնել. -ся 1, Չ. լուանալ պրծնուլ, լուանալով մաքրել. бѣльё такóе грязнóе. что не скóро достирáешься; 2, Էր. լուացուել [վերջանալ:

Дости́чь ա. Достигáть.

Достлаемый բյ. ած. ծածկած. -стлáть (-стелю́ -стéлютъ), ся ա. Достилáть, ся.

Достовѣрность ի. վաւերականութիւն, հաւաստիութիւն. -вѣрный ած. վաստահելի, հաւաստի, վաւերական. д. свидѣтель; д—ыя извѣстія. Достовѣрно մ. ճիշտ, ճշմարիտ կերպով, հաւաստապէս, հաւաստեաց։

Достодóлжный ած. արժանաւոր, վայելուչ, պատշաճաւոր, պարտաւորական. д—ая почесть.

Достóинство չ. 1, արժանաւորութիւն, արժանիք, բարեմասնութիւն. человѣкъ не безъ достоинствъ; 2, պատիւ. աստիճան, գիրք. возвести въ княжеское д.; 3, վաստակ, ծառայութիւն. онъ отличёнъ по д—у; 4, արժանապատուութիւն. человѣкъ никогдá не дóлженъ забывáть своё д.; 5, արժէք, արժողութիւն. գին. кредитный билéтъ рублёваго, сторублёваго д—а. -стóинъ, йна, о ա. Достóйный.

Достóить տբմն. սև. գործ. հարկ է, պէտք է, արժան է, վայել է, պատշաճ է։

Достóйный ած. (-стóинъ -стóйна, о; բաղդ. достóйнѣе, -нѣй; գերդր. достóйнѣйшій) 1, արժան, արժանի. постýпокъ д. похвалы́; 2, արժանաւոր. д. чинóвникъ; 3, արժանաւոր, վայելուչ, պատշաճաւոր. Достóйно (բաղդ. достóйнѣе, -нѣй) մ. արժանաւոր կերպով, արժանավայել կերպով. բաւ արժանւոյն. этотъ чинóвникъ д. награждёнъ за усéрдную слýжбу; -стóйнѣе, -стóйнѣй ա. Достóйный, -но; -стóйнѣйшій գերդր. ա. Достóйный.

Достокáнъ ա. 1. Տես. կանաչագոյն տեղին քար, ակնէքար. II. Տես. բաժակ, գաւաթ։

Достопáмятность ի. 1, յաւերժականութիւն, անմոռանալիութիւն. 2, յաւերժայիշատակ, անմոռանալի տարիք, իր. նշանաւոր տարիք, իր. д—и москóвскаго Кремля́; -пáмятный ած. արժանի յիշելու, յիշատակելու, անմոռանալի. достопáмятно-живóй բանաս. յաւերժական յիշելի, յիշատակելի, անմոռանալի. -почтéнный ած. (երկրն նաև գերդրկ. достопочтéннѣйшій) պերճապատիւ, մեծարգոյ.

Достопримѣчáтельность ի. 1, յիշելու, յիշատակելու, ուշադրութեան տանելու արժանիք, արժանաւորութիւն. 2, տանձրն ուշադրութեան արժանի իր, տարիք, նշանաւոր իր, տարիքը. я посмотрѣлъ д—и европéйскихъ столи́цъ; -тельный ած. տեսնելու ուշադրութեան արժանի. տեսնելուսքէ յիշելու, յիշատակելու արժանի։

Достохвáльность ի. 1, արժանափառութիւն, փառաւորութիւն. 2, սև. գործ. ա. Достопáмятность; -хвáльный ած. արժանափառ, վեհապանծ, փառապանծ. д—ое цáрствованіе; д—ые пóдвиги; -уважáемый ած. յարգայարգարժան, մեծարգոյ. -хвáльный ած. գովելի, գովասանելի, պանծալի. д—ыя дѣлá. [կալել։

Достóчна ի. նաւ. պատրի տախտակ, տախտակ.

Достохвáльный ած. արժանայարգ, արժանապատիւ։

Достоянiе չ. 1, կալք, գոյք, սեփականութիւն. 2, ժառանգութիւն, 'վիճակ', բաժին. -стоя́ть (-стою́ -я́тъ) ա. Достáивать.

Достраиваніе չ. խարարելը ('ամենելը') վերջացնելը, ավարտելը, կառուցելը. -страивать. -строить ն. կառուցանել, 'ամենել' վերջանել, ավարտել, կառուցել, վերջացնել. -ся 1, չ. ամբողջ կառուցանել, 'ամենել', ավարտել, եր. 2, կր. կառուցանել, 'ամենալ', ավարտուիլ, կառուցել։

Дострадáть չ. 1, ամբողջ տանջուիլ, չարչարուիլ, տառապիլ, եր. 2, իր տանջանքը, տառապանքը վերջ կրել, տանել։

Дострáиваніе չ. շինել, կերտել, կառուցանել վերջացնելը. -стрáивать, -стрóить ն. 1, շինել, կերտել, կառուցանել վերջացնել. 2, ուղղել վերջացնել (երաժշտական գործիքը). -ся կր. շինուիլ, կերտուիլ, կառուցանուիլ վերջանալ. ուղղուիլ վերջանալ. -стрáчивать, -строчи́ть ն. 1, մեքենայել վերջացնել, կարել վերջացնել. 2, կոշկ. արդուկելով [նամակը] գրել վերջացնել, վերջացնել. լրացնել. дострочи́лъ страни́цу; -ся 1, չ. ամբողջ մեքենայել, կարել, եր. 2, կր. մեքենայուիլ, կարուիլ վերջանալ. գրուիլ վերջանալ։

Достригáть, -стри́чь (-игу́ -ижёшь -игу́тъ; անց. дострйгъ -игла, о) ն. խուզել վերջացնել. -ся կր. խուզուիլ վերջանալ։

Дострогáть, ся ա. Дострáгивать, ся.

Достровáть, ся, -стрóить (-óю -óятъ), ся ա. Дострáивать, ся.

Дострочи́ть (-чý -чáтъ), ся ա. Дострáчивать, ся.

Дострýгивать, ся, -гáть, ся, -живать, ся, -жи́ть (-жý -ýжатъ), ся ա. Дострáгивать, ся.

Дострѣливать, -стрѣли́ть (-лю́ -ѣлятъ) 1, զգել, հարցնել միջին (նետը, գնդակը). 2, սպանել վերջացնել (որսին վիրաւորուած կենդանին). д. подстрѣленнаго звѣря; -стрѣля́ть ն. 1, սպառել, հատացնել (վառօդ ու գնդակը, 'փամփուշտները'). д. патрóны; 2, կոտորել վերջացնել, սպանել վերջացնել (նապաստակ, հրացանով). д. зáйцевъ.

Достряпáть, ся ա. Дострáпывать, ся; -стря́пываніе չ. պատրաստել վերջացնելը (կերակուրը, ճաշը). -стря́пывать, -стря́пать ն. եփել, պատրաստել վերջացնել (ճաշ, կերակուր). я едвá успѣ́ла достря́пать обѣ́дъ, какъ меня́ позвáли на рабóту; -ся կր. եփուիլ, պատրաստուիլ վերջանալ։

Доступáть, -ступи́ть (-плю́ -ýпятъ) 1, սև. գործ. գնալ, քայլել մ', մինչև. 2, ձեռք բերել, շահել, ստանալ. -ступи́ться չ. հասնել, մօտենալ, մերձենալ. здѣсь ни къ чемý нельзя́ д.; -ступлéніе չ. մօտենալը, մերձենալը, հասնելը. -стýпность ի. մատչելիութիւն, հանրամատչելիութիւն. -стýпный ած. 1, մատչելի. 2, հանրամատչելի, չափաւոր, արժան. это продаётся по д—ой цѣнѣ́. [къ министру.

Дóступъ ա. մուտք. онъ имѣ́етъ свобóдный д.

Достучáться (-чýсь -чáтся) չ. ամբողջ բախել, ամբողջ թխկթխկացնել, որ լսեն։

Достывáть, -сты́ть, -сты́нуть չ. բոլորովին սառչել, պաղել, հովանալ վերջանալ։

Досýгъ ա. պարապ, պարապ, ազատ ժամանակ. на д—ѣ կամ на д—ахъ ազատ, պարապ ժամանակ։

Досудить (-жý -сýдятъ) ա. Досýживать; -судиться չ. և ն-էր. ամբողջ դատուիլ, մինչեւ հետ ամբողջ դատ մնալ, եր. до тогó досуди́лись, что всё потеря́ли.

Досýжество չ. -сýжесть ի. ժրութիւն, ճարպկութիւն. -сýживать, -суди́ть ն. Տես. 1, դատական, դատաստանական գործը ցվերջ տանել, հասցնել. 2, Թերի Թողած դատը լրացնել, վերջացնել. -сýжиться, удосýжиться չ. պարապ, ազատ, պարապ ժամանակ գտնել, հանգստանալ. -сýжій ած. 1, պարապ, ազատ, ազատ. д.

часъ; д—іе разговоры դատարկ զրոյցներ. 2, ժիր, կորովի, ճարպիկ, վարպետ. д—ая хозяйка; -сужливость ի. Թեթևութիւն (աշխատանքից), ազատութիւն. -сужливый ած. ոչ միշտ, ոչ սաստիկ զբաղուած, ազատ ժամեր ունեցող. -сужный ած. ազատ, արձակ, պարապ. д—ая пора; д. часъ.

Досунуть, ся տ. Досовывать, ся.

Досуха մ. մինչև բոլորովին չորանալը, ցամաքելը. вытереть мокрый полъ д.

До|сучиваніе չ. մանել վերջացնելը, ոլորել վերջացնելը. -сучивать, -сучить (-чу -сучатъ) ն. մանել վերջացնել, ոլորել վերջացնել. д. нитки; -ся չբ. մանուել, ոլորուել վերջանալ։

Досу|шиваніе չ. չորացնելը, ցամաքեցնել վերջացնելը. -шивать, -шить (-шу -сушатъ) ն. չորացնել, ցամաքեցնել վերջացնել. -ся չբ. չորացնուել, ցամաքեցնուել վերջանալ։ [-(дощ)атый, -щечка.

Дос|чаникъ, -(дос)чатый, -чечка տ. Дощаникъ,

До|считать, ся տ. Досчитывать, ся; -считываніе չ. համարելը, հաշուելը, թուել վերջացնելը. -считывать, -считать ն. համարել, հաշուել, թուել վերջացնել. -ся 1, չ. ճշտիւ համարել, հաշուել, ճիշտ թիւը, համարը գտնել. не д. кого, чего պակաս գտնել, չգտնել (հաշուելիս). я не досчитываюсь десяти рублей ես տասն ռուբլի (հաշուելիս) պակաս եմ գտնում. 2, չբ. համարուել, հաշուել վերջանալ. деньги досчитываются.

До|сылать, -слать ն. 1, ղրկել վերջացնել (մնացածը, պակասը). д. остальныя деньги; д. подписчикамъ запоздавшія книжки журнала; 2, д. зарядъ հրացանի լիցքը տեղ հասցնել. -ся չբ. 1, ղրկուել վերջանալ. 2, տեղ հասցնուել (հրացանի լիցքը մտաւ). -сылка ի. 1, ղրկել վերջացնելը (մնացորդը). 2, տեղ հասցնելը (հրացանի լիցքը)։

До|сыпаніе չ. I. քնել վերջացնելը, քունը կատարելը. II. ածել վերջացնելը, վրան ածելը, աւելացնելը. -сыпанный էյ. ած. ածած վերջած. -сыпать I. (досыпать, -спать) չ. 1, լաւ քնել, քունը կատարել, քնից կշտանալ. 2, որոշ ժամ քնել, քնել մինչև. д. до полдня; -ся չ. խիստ երկար քնել, մրափուել. II. досыпать (-паю -ютъ), -сыпать (-сыплю -плютъ) ն. 1, ածել վերջացնել, թափել վերջացնել. 2, վրան ածել, վրան թափել. ածելով լրացնել. -ся չբ. ածուել, թափուել, վրան ածուել, աւելացնուել. -сыпка ի. վրան ածելը, ածելով, թափելով լրացնելը. д. земляного полотна на желѣзной дорогѣ երկաթուղու հողային շերտի լրացումը։

До|сыта մ. յագ, մինչև յագենալը, կշտանալը. наѣсться и напиться д.; -сытить տ. Досыщать.

До|сыханіе չ. բոլորովին չորանալը, ցամաքելը. -сыхать, -сохнуть չ. բոլորովին չորանալ, ցամաքել։ [алебастръ водою.

До|сыщать, -сытить ն. յագեցնել, կշտացնել. д.

До|сѣваніе չ. 1, սերմանել, ցանել վերջացնելը. 2, մաղել վերջացնելը. -сѣвать, -сѣять ն. 1, ցանել վերջացնել, սերմանել վերջացնել. д. рожь; 2, մաղել վերջացնել. д. муку; -ся չբ. 1, սերմանուել, ցանուել վերջանալ. 2, մաղուել վերջանալ։

Досѣвъ —. տ. Досѣваніе.

До|сѣкать, -сѣчь (-сѣку -сѣчёшь -сѣкутъ; անց. досѣкъ -кла, о) ն. 1, կտրել վերջացնել. կոտորել վերջացնել. д. дрова; 2, փորել, փորագրել վերջացնել. д. надпись на плитѣ; 3, ծեծել, խարազանել, գանակոծել. д. до смерти; -ся չբ. 1, կտրուել, կոտորուել վերջանալ. 2, փորագրուել վերջանալ. 3, խարազանուել։

Досѣять (-сѣю -сѣютъ), ся տ. Досѣвать, ся.

Досю|да, -дова մ. ռմկ. ցայսվայր կամ ցայժմ, մինչև այստեղ, մինչև հիմա, ցայսօր։

Досюльный ած. ռմկ. առաջուայ, նախկին։

Дося|гаемость ի. հասանելիութիւն, մատչելիութիւն, դիւրահասութիւն. -гаемый տ. Доступный; -гать, -гнуть 1, չ. հասնել. 2, ն. հասնել, ձեռք բերել, ստանալ։

Дотаивать 1, ն. (дотаять) բոլորովին հալել, հալել վերջացնել. весь воскъ дотаяли; 2, չ. (дотаять) բոլորովին հալուել, հալչել. лёдъ дотаялъ; -таиваться, -таяться չբ. հալուել վերջանալ. -таить (-таю -ютъ), ся տ. Дотаивать, ся 1.

До|талкивать, -толкать ն. հրել, հրմշտել, բոթել վերջացնել. հրելով, հրմշտելով, բոթելով հասցնել. -ся չ. ամբոխի, խուճապի մէջից զօռով, հազիւ հազ անցնել (սորան նորան հրմշտելով). насилу дотолкался до дверей.

Дотан|цовывать, -цовать (-цую -ютъ) ն. և չ. պարը, կաքաւը վերջացնել, պարել, կաքաւել վերջացնել։

До|тапливаніе չ. 1, հալել վերջացնելը. 2, վառել վերջացնելը (վառարանը). -тапливать, -топить ն. 1, հալել վերջացնել. д. сало; 2, վառել վերջացնել. д. печь; -ся չբ. 1, հալուել վերջանալ. 2, վառուել վերջանալ (վառարանի մասին)։

До|таптывать, -топтать ն. տրորել, կխճորել, ոտնատակ անել վերջացնել. -ся 1, չ. այնքան տրորել, կխճորել, որ. 2, չբ. տրորուել, կխճորուել. ոտնատակ տրուել վերջանալ։

До|таскать, ся տ. Дотаскивать, ся; -таскиваніе չ. 1, մինչև տեղ, մինչև ուրիշ տեղ քարշելը, քարշ տալով տանելը, հասցնելը. 2, մաշելը (շորերը). -таскивать ն. 1, (дотаскать и дотащить) քարշել, քարշելով հանել կամ տանել, հասցնել ց՝, մինչև. д. изъ воды брёвна գերանները քարշելով ջրից դուրս հանել. 2, (дотащить) քարշելով, քարշ տալով տանել, հասցնել, տեղ հասցնել. насилу дотащили его до двора; лошадь насилу дотащила возъ; д. ноги հազիւ հազ քարշ գալով տեղ հասնել. 3, (дотаскать) մաշել (շորը). дотаскалъ свой кафтанъ; -таскиваться 1, անդր. (дотаскаться) այնքան թրև գալ, քամի կուլ տալ, պարապ-սարապ ման գալ, որ. 2, անդր. (дотащиться) քարշ գալով հազիւ հազ հասնել. такъ усталъ, что насилу дотащился до дому; 3, չբ. մաշուել վերջանալ։

Дотація ի. (լտ.) 1, պարգևատրաշխութիւն, շնորհատրաշխութիւն (դրամական կամ հասոյթաբեր հողով, կալուածքով)։

До|тачать, ся տ. Дотачивать, ся I; -тачиваніе չ. I. կարել վերջացնելը. II. սրել վերջացնելը. -тачивать I. (дотачивать, -чать) ն. կարել վերջացնել. д. череды къ сапогамъ; -ся չբ. կարուել վերջանալ. II. (дотачивать, -точить) ն. սրել, յեսանել (գր.) վերջացնել. д. ножи; -ся չբ. սրուել վերջանալ։

Дотащить (-щу -щатъ) տ. Дотаскивать 1 և 2; -ся տ. Дотаскиваться 2.

Дотаять (-таю -ютъ) տ. Дотаивать 2.

До|тверживать, -твердить (-ржу -рдишь -рдятъ) ն. կրկնել, կրկնելով սովորել, բերանացնել. д. урокъ; -ся չբ. սովորուել, բերանացնուել (կրկնուելով)։

До|творять, -творить (-рю -творятъ) ն. 1, բոլորովին, պինդ, ամբողջովին փակել, գոցել. д. дверь;

2, չարաչափել պրծնել. д. тѣсто; -ся ֈr. 1, բաւարարվել, անբաւական փակուել, գոցուել վերջանալ. 2. չարաչափուել վերջանալ։ [մինչեւ

Дотекать, -течь ъ. հասնելով հոսել, հասել ց'.

Дотеребливать, -теребить (-блю -ебятъ) ъ. փետել պրծնել. -ся ֈr. փետուել վերջանալ։

Дотереть (-тру -трёшь -трутъ; անց. дотёръ -тёрла, о), ся ш. Дотирать, ся.

Дотерпливать, -терпѣть (-плю -пятъ) ъ. և չ. ան. գործ. համբերել, տանել մինչեւ երբոր մինչեւ վերջ համբերել է, մինչև որ վերջանայ ։ -терпеться չ. համբերելով, տանելով, տոկալով մի բանի հասնել, մի բան ձեռք բերել. авось до чего-нибудь дотерпимся!

Дотёсывать, -тесать (-шу -тёшутъ) ъ. տաշել պրծնել. д. доску; -ся ֈr. տաշուել վերջանալ։

Дотечь (-теку -течёшь -текутъ; անց. дотёкъ -текла, о) ш. Дотекать.

Дотирать, -тереть ъ. տրորել պրծնել. մաքրել պրծնել. дотирать краску; -ся ֈr. տրորուել վեր-

Дотировать (-рую -ютъ) ш. Тировать. [ջանալ։

Дотискивать, ся ш. Дотискивать, ся; -тискиваніе չ. սեղմել պրծնելը. տպել պրծնելը. -тискивать, -тискать ъ. սեղմել պրծնել. տպագրել, տպել պրծնել. -ся 1, չ. դժուարութեամբ, զօռով անցնել, հասնել. я въ церкви насилу дотискался, чтобы приложиться ко кресту; 2, ֈr. սեղմուել վերջանալ. տպուել վերջանալ. -тиснъ ш. տպել պրծնելը. -тиснуть ъ. տպել պրծնել. надобно д. последнія экземпляры; -ся ֈr. տպուել, վերջանալ։

Доткать (-тку -тчёшь -ткутъ), ся ш. Дотыкать, ся I; -ткнуться ш. Дотыкаться II. 1.

Дотла (անցի ուղիղ՝ до тла) ӡ. բոլորովին, իսպառ, անմնացորդ, մինչև վերջը։

Дотокъ ш. գործել պրծնելը։

Дотолачивать, -толочь (-лочу -очатъ) ъ. ծեծել, կոխոտել, ամբողջովին ծեծել, մանրել պրծնել.

Дотолкать, ся ш. Доталкивать, ся. [նել։

Дотолочённый ԲՏ. -ծ. տրորած, կոխոտած, ամբողջովին մանրած պրծած. -толочить (-чу -лочатъ) ш. Дотолачивать; -толочь (-толку -лчёшь -лкутъ; անց. дотолокъ -лкла, о) բոլորովին մանրել, ջարդել պրծնել. -ся ֈr. բոլորովին մանրուել, ջարդուել վերջանալ։

Дотоль, -толѣ ӡ. մինչև հիմա, մինչև այժմ. մինչև այն ժամանակ. քանի որ, մինչև որ։

Дотонка ӡ. բոլորովին նրբութեամբ, ամէն մանրամասնութիւններով. узнать, изучить что д.

Дотопить (-плю -опятъ), ся ш. Дотапливать, ся.

Дотоптать (-пчу -пчутъ), ся ш. Дотаптывать, ся.

Доторговывать, -торговать (-гую -ютъ) ъ. առեւտուրը վերջացնել. -ся չ. մինչև առեւտուր անել, առեւտուրը շարունակել, որ սնանկութեան հասցնել. д. до банкрутства.

Доторкаться չ. ռմկ. մինչև բախել, թխկթխկացնել, որ լսեն. насилу доторкался.

Доточить (-чу -очать), ся ш. Дотачивать, ся II; -точка ӡ. սրել պրծնելը. -точникъ ш. -точница ӡ. ռմկ. բանիմաց, բանգիտուն, իր գործին հմուտ, վարպետ մարդ, կին. -точный ած. -тошный ռմկ. խիստ հմուտ, բանիմաց, վարպետ։

Дотравливать, -травить (-авлю -авятъ), ъ. 1, թունաւորել պրծնել (մարզաւորելը, դրոշմելը). 2, որսալ պրծնել. дотравили последняго зайца; 3, հալածել պրծնել, նեղել պրծնել (բոլորովին մտատանջանքի վերայ)։

Дотрагиваться ш. Дотрогиваться.

Дотратить (-чу -тать), ся ш. Дотрачивать, ся; -трачиваніе չ. ծախսել պրծնելը, սպառելը. -трачивать, -тратить ъ. ծախսել, ծախսել՝ պրծնել, սպառել (մնացած մասը). д. деньги; д. харчъ; -ся ֈr. ծախսուել վերջանալ, սպառուել։

Дотребовать (-бую -ютъ) ъ. պահանջել (մնացածը, մասնիկը)։

Дотревожить (-жу -жатъ) ъ. до чего մինչեւ յուզել, վրդովեցնել, որ. -ся անդր. մինչեւ յուզուել, վրդովուել, որ անհանգստութեան հանգիստը. онъ до того дотревожился, что слёгъ въ постель.

Дотрепать (-плю -треплютъ), ся ш. Дотрёпывать, ся; -трёпываніе չ. ծեծել պրծնելը, քերել պրծնելը (կտաւը, կանեփը). -трёпывать, -трепать ъ. ծեծել պրծնել, քերել պրծնել (կտաւը, կանեփը). -ся ֈr. ծեծուել, քերուել վերջանալ։

Дотрёпать չ. ռմկ. և նիստ. բոլորը ասել, լափել կամ լակել. -ся չ. ռմկ. և նիստ. տրորուել, 'շաղակրատ լինել' (շատ ասելով կամ խմելով, լափելով կամ լակելով)։

Дотреснуть չ. բոլորովին պատառուել, ճեղքուել, ճաքել։

Дотрогиваніе չ. շօշափելը, դպչելը (մի բանի). -трогиваться, -тронуться չ. до чего դպչել մի բանի, շօշափել մի բան. д. рукой до щеки ребёнка.

Дотрубить (-блю -трубятъ) չ. 1, փողահարել ամենևին. 2, (որ և дотрубиться) մինչեւ անել, որ. пастухъ не могъ д., чтобы весь скотъ собрался հովիւը մինչև որ փչեց, նախիրը չհաւաքուեցաւ։ [ծառայութիւն տքնաւել, բանել։

Дотрудиться (-жусь -дятся) չ. մինչև վերջ, քա-

Дотрунить ш. Трунить.

Дотрусить (-шу -усятъ) ъ. թափել, թափթփել պրծնել, շաղ տալ պրծնել։

Дотуда, -тудова ӡ. ռմկ. մինչև այնտեղ. մինչև այն ժամանակ. д. будетъ версты три.

Дотушать ш. Дотушивать.

Дотушеваніе չ. տուշել պրծնելը. -тушевать (-шую -ютъ). ся ш. Дотушёвывать, ся; -тушёвка ӡ. ш. Дотушеваніе; -тушёвывать, -тушевать ъ. 1, տուշել պրծնել, ստուեր տալ պրծնել. 2, որոշ ստորագրել տուշել, ստուեր տալ. -ся ֈr. տուշուել վերջանալ. որոշ ստորագրութեան տուշուել։

Дотушиваніе չ. հանգցնելը, մարել պրծնելը. -тушивать, -тушить (-шу -ушатъ) ъ. հանգցնել, մարել պրծնել. д. пожаръ; -ся ֈr. հանգցնուել, մարուել վերջանալ։

Дотыканіе չ. I. գործել պրծնելը. II. ցցել, խրել պրծնելը. -тыкать I. (дотыкать, -ткать) ъ. գործել պրծնել. -ся ֈr. գործուել վերջանալ. II. (дотыкать, -тыкать) ъ. ցցել պրծնել, խրել պրծնել. д. колья; -тыкаться 1, անդր. (дотнуться) до кого, до чего մէկին, մի բանի դպչել. մէկին, մի բան շօշափել. 2, ֈr. (дотыкаться) ցցուել, խրուել։

Дотѣснить (-ню -нятъ) ъ. մինչեւ նեղել, ճնշել, որ. -ся չ. [անբոխի մէջից, անձուկ անցքից] հասնել հող, զօռով անցնել. насилу дотѣснился до кассы, чтобы получить билетъ на представленіе.

Дотягаться չ. մինչեւ դատուել, դատել, վէճը շարունակել, որ. дотягался до того, что наконецъ пошёлъ съ сумою մինչեւ դատը շարունակեց, որ ~ հանկարծ, մուրացկանութեան հա-

ատւ. -тáгивать, -тянýть ն. 1, ցամաք մինչ տանել, քաշել առաջ հասցնել. д. сýдно до бéрега. 2,* հասցնել (օր. մինչև նորերի ծախսածը, պաշարածը). д. запáсъ до нóваго привóза; 3, (միայն дотянýть) չ. ապրել, հասնել. онъ óчень плохъ; хорошó éсли дотя́нетъ до зáвтра; 4, ձգձգել, երկարաձգելով ապրել. -ся 1, անդր. դանդաղ կերպով, հազիւ հազ հասնել. мы дотянýлись до прíстани; 2, բաւել, բաւականանալ, հերիք անել. сѣ́но дотянýлось до привóза нóваго.

Дотя́пать ն. մի կերպ, ինչպէս էլ լինի կարգով տաշել, շինել։ [բրբրահանգը վերջացնել։

Доýжинывать, -ýжинать չ. ընթրել պրծնել, ի-

Доýмничать, ся չ. այնքան իմաստակութիւն անել, որ. այնքան խելքին զօռ տալ, որ։

Доучáть -учи́ть ն. 1, սովորել, ուսանել, ուսումնառութիւնը պրծնել. 2, սովորեցնել, ուսուցանել պրծնել (ուրիշին). -ся անդր. տ. Доучáть 1; -учённый էյ ած. ուսած, ուսեալ, կրթուած. -учивание չ. սովորելը, ուսանելը. -ýчивать, ся, -учи́ть (-чý -ýчатъ), ся տ. Доучáть, ся.

Дофилосóфствовать (-вую -ютъ) չ. հեգն. այնքան փիլիսոփայութիւններ անել, խելքին զօռ տալ, որ։ [փրանսիական գահաժառանգը)։

Дофи́нъ ա. (фр.) դոֆէն (վաղեմի տիտղոս

Дохá ի. եղջերուների կամ այծ մորթուց կարած մուշտակ, 'քուրք' (Սիբիրում եւ Ռուսաց կողմերում)։

Дохáживаніе չ. 1, հասնելը (ոտով գնալով, ման գալով). 2, անցկացնելը (գնալ-գալով). 3, կոխելը, շինելը. -хáживать, -ходи́ть չ. և ն. 1, ցամաք մինչ ոտով գնալ, հասնել, ժամանել. мнѣ случáлось не разъ д. до уѣ́зднаго гóрода; 2, մինչև պայմանաժամի լրանալը գնալ, մնալ, շրջել. անցկացնել. емý остаётся д. на рабóту до гóду ещё два мѣ́сяца մինչև տարին լրանալը նա երկու ամիս էլ պէտք է բանի. онá дохáживаетъ послѣ́днее врéмя նա շատով պէտք է պառկի, ծնի. 3, այնքան մանգալ, շրջել, որ փոր-ձանքի հանդիպել. доходи́лъ до тогó, что нóги отказáлись двигáться; доходи́лъ въ сапогáхъ до тогó, что съ ногъ свали́лись այնքան հագաւ կօշիկները, որ [մաշուելով] ոտքերից վայր ընկան. 4, կոխել (խարտաշելով—'ռանդայով' —տաշելով), շինել. д. карни́зы, нали́чники.

Дохвали́ться (-люсь -хвáлятся) до чегó անդր. երան այնքան գովել, գովաբանել, որ։ [որ։

Дохвáстаться չ. до чегó այնքան պարծենալ,

Дохватáть տ. Дохвáтывать 1; -хвати́ть (-чý -хвáтятъ) տ. Дохвáтывать 2; -хвáтывать 1, ն. (дохватáть) ճանկել. մնացածը հանել, ջրից բռնել. д. изъ воды́ послѣ́днія дровá; 2, (дохвати́ть) չ. հասնել. свáя не дохвáтываетъ до матéрика; чегó не дохвáтитъ, пóслѣ прикýпимъ ինչ որ կպակասի, յետոյ կգնենք։

Дохлёбывать, -хлебáть ն. ուտել պրծնել ('հում անելով')։ ·[բանջը շերտել, որ։

Дохлестáть (-хлещý -хлéщутъ) չ. այնքան մտր-

Дохлéцъ, á ա. 1, հոտած, լաշ ձու. 2, մաշուած, հալումաշ եղած, կիսակենդան, հազիւ հազ շունչ քաշող ոմն. 3, սատկած անասուն։

Дохлопотáться (-почýсь -пóчутся) չ. այնքան աշխատել, չարչարուել, տանջուել, որ. до тогó дохлопотáлась, что слеглá въ постéль.

Дóхлый ած. 1, սատկած. 2, թոյլ, խեղճացած. -лятина ի. 1, սատկած կենդանի, լեշ. 2, խեղճացած, հալից ընկած անասուն. -нуть չ. 1. (дóхнуть, под—, над—) սատկել, կոտորուիլ (կենդանիների մասին). въ э́томъ дворѣ́ скотъ всё дóхнетъ; 2, дохнýть (-нý -нёшь -нýтъ) տ. Дыхáть.

Дохóдецъ, дца ա. նւզ. և փոքր. տ. Дохóдъ.

Доходи́ть I. доходи́ть (-хожý -хóдятъ), дойти́ 1, չ. հասնել, ժամանել, մինչ հասնել. пóѣздъ не дошёлъ до стáнціи; пи́сьма дохóдятъ до насъ испрáвно; до меня́ дохóдятъ слýхи; не *дохóдятъ рýки ժամանակ չկայ, այժմ չէ պատահում. дѣ́ло нерѣ́дко доходи́ло до дрáки բանը յաճախ կռուի, տուրուդմփոցի էր հասնում. *дойти́ до отчáянія, изнеможéнія, иступлéнія յուսահատութեան, ուժասպառութեան, մոլեգնութեան հասնել, յանգել. 2, 'հասնուլ', սպառուել, վերջանալ. доходи́тъ запáсъ; овёсъ весь дошёлъ; 3, *հասկանալ, իմանալ լինել, սովորել. онъ до всегó дохóдитъ самъ собóю նա ամէն բան սովորում է ինքնաբերաբար, ինքն իրան. 4, հասնել, հասունանալ. овсы́ дохóдятъ —հասունանում են. тѣ́сто дошлó խմորը հասել է. 5, ն. когó-либо чѣмъ-либо մէկին ձանձրացնել, նեղացնել, մէկի հոգին հանել. донялѝ меня́ э́тими прóсьбами; II. տ. Дохáживать.

Дохóдишко ա. նխտ. (յ. дохóдишки, ковъ) ողորմելի եկամուտ, հասոյթ. -хóдливый ածկ. գործած. տ. Дохóдный 1; -хóдность ի. արդիւնաւէտութիւն, արդիւնաշատութիւն, շահաւէտութիւն. -хóдный ած. 1, արդիւնաբեր, արդիւնաւէտ, արդիւնաշատ, շահաւէտ. д—ое имѣ́ніе, мѣ́сто; 2, ռմկ. հասնող, որ հասնում է (խնդիրքի, աղօթքի մասին). знать, моли́твы нáши къ Бóгу не дохóдны! ինչպէս երևում է, մեր աղօթքները Աստծուն չեն հասնում։

Дохóдъ ա. 1, արդիւնք, եկամուտ, հասոյթ. получáть д. съ дóма; годовóй, чи́стый д.; валовóй д. հում (ոչ զուտ) արդիւնք, որից ծախսերը դուրս չեն հանած. д. ли́чный անձնական աշխատանքի, մշակութեան վարձ. промыслóвый д. գործից, արհեստագործութիւնից գոյացած շահ. госудáрственные д—ы պետական հասոյթներ, հարկ, մաքս, բաժ. 2, վերջ, վախճան. пéрвый часъ въ д—ѣ առաջին ժամը վերջանալու վրայ է. запáсъ ужé въ д—ѣ պաշարն արդէն հատնելու վրայ է։

Дохорохóриться (-рюсь -рятся) չ. այնքան պարծենալ, 'մեծ մեծ բրդել', որ։

Дохохотáться (-чýсь -хóчутся) չ. այնքան ծիծաղել, 'հահա', որ։

Дохрабри́ться (брюсь -брятся) չ. այնքան խիզախել, ճամարտակել, որ։

Дохрáпывать, -пéть (-плю -пятъ) չ. լաւ քնել, քունը կտրել, 'խռմփալ'։

Дохристіáнскій ած. քրիստոնէական, նախաքրիստոնէական. д—ая эпóха; д—ія дрéвности.

Дохъ ա. գւռկ. հանգստանալը, հանգստութիւն։

Доцвѣ́лый ած. ծաղկած, փթթած, ծաղկափթթիթ. -цвѣсти́, -цвѣсть (-тý -тýтъ; անց. доцвѣ́лъ (արտս. доцвёлъ), -лá, ó) տ. Доцвѣтáть; -цвѣтáніе, -цвѣтéніе չ. ծաղկելը, փթթելը. -цвѣтáть, -цвѣсти́, -цвѣсть չ. ծաղկել, փթթել, ծաղկել պրծնել։

Доцéнтскій ած. դոցէնտի. -цéнтъ ա. (լտ.) դոցէնտ (ուսուցիչ բարձրագոյն ուսումնարանում, որ գիտական աստիճան ունի, բայց ոչ պրոֆեսորի կոչում. հմմ. Привáтъ-доцéнтъ).

Доцимасія ի. *գիտ.* հանքափորձութիւն, մետաղափորձութիւն։

Доцѣживать, -цѣдить (-цѣжу́ -цѣдя́ть) 1, քամել (մինչև մնացորդը ամենը)։ 2, ամէն քամել (մինչև մնացորդը). քամել, յետ ամէն քամել (օր. մեղր, ծորը կաթիլ մինչև ամենաքամելով). -ся էր. քամուել վերջանալ, յետ ամէն քամել վերջանալ։

Дочáливать, -чáлить (-лю -лять) չ. մինչ հասնել, ափին հասնել, ափին կապուել։

Дочекáнивать, -чекáнить (-ню -нать) ն. և չ. կոփել վերջացնել (դրամ, մեդալիոն)։

Дочёнка. -чонька ի. *փոքր.* աղջկակ։

Дочерáть, ся, -черáть, ся ա. Дочéркивать, ся; -чéркиваніе չ. 1, խազմելը մինչև. 2, ջնջել մինչև. -чéркивать, -черкну́ть ն. 1, խազմել մինչև. 2, գծելը մինչ ջնջել, ջնջել վերջացնել. -ся էր. 1, խազմուել վերջանալ։

Дочерне́ніе չ. սևացնել, մրոտել վերջացնել. -чéрнивать. -чернить ն. սևացնել, մրոտել վերջացնել։

Дочéрній, а. о ած. դստեր, աղջկայ։

Дочерни́ть (-ню́ -нáть) ա. Дочéрнивать.

Дочéрній ա. Дочéрнинъ.

Дочéрпать ա. Дочéрпывать; -чéрпываніе չ. 1, հանել վերջացնել (հեղուկներ). 2, մինչև ամենը հանել. -чéрпывать, -чéрпать ն. 1, հանել վերջացնել (հեղուկները). 2, մինչ ջրամակարդակը, մինչ ամենը հանել, սպառել (հեղուկները)։

Дочертáть (-рчу́ -чéртать), ся ա. Дочéрчивать, ся; -чéрчиваніе չ. գծել վերջացնելը, նկարել վերջացնելը. -чéрчивать, -чертить ն. գծել վերջացնել, նկարել վերջացնել. նկարը վերջացնել. -ся էր. գծուել, նկարուել վերջանալ։

Дóчерь, и *սեռ. գործ.* ա. Дочь.

Дочесáть (-чешу́ -чéшуть), ся ա. Дочёсывать, ся; -чёска ի. սանտրել վերջացնելը։

Дочéсть (-чту́ -чту́ть; *անց.* дочёлъ -члá, ó), ся ա. Дочи́тывать, ся. [սանտրուել վերջանալ։

Дочёсывать. -чесáть ն. սանտրել վերջացնել. -ся էր.

Дóчечка ի. *փոքր.* ա. Дочь.

Дочи́нивать, -чини́ть (-ню́ -чи́нять) ն. կարկատել վերջացնել. д. кафтáнъ; -ся էր. կարկատուել վերջանալ։

Дочиста́ *մ.* 1, մաքուր, կատարելապէս, մաքուր կերպով. вы́мети полъ д.; 2, բոլորովին, ամբողջ, խոստը, ամէն չթողնելով. егó обокрáли д.: не могли́ распродáть всѣ товáры д.; -чи́стить (-щу -стять). ся ա. Дочищáть. ся.

Дочи́тывать, -читáть, -чéсть ն. 1, կարդալ, ընթերցել վերջացնել. 2, մինչև մեզ, մինչ ամենը կարդալ. ընթերցել. я дочитáлъ эту кни́гу тóлько до второ́й главы́; -чи́тываться 1, (дочитáться) չ. այնքան կարդալ, ընթերցել, որ. я до тогó дочитáлся, что въ глазáхъ зарябíло ես այնքան կարդացի, որ աչքերս սևացին շողալ. 2, (дочитáться, -чéсться) էր. կարդացուել վերջանալ։

Дочи́щивать *սեռ. գործ.* -чищáть, -чи́стить ն. մաքրել, սրբել վերջացնել. -ся էր. մաքրուել, սրբուել վերջանալ։

Дóчка ի. (*երկրն ՆՍ.*) ա. Дочь; -чинъ, а, о ած. դստեր, աղջկայ. -чýрка, -чýрочка, -чýшка *փոքր.* աղջկակ, դստրիկ։

Дочь ի. (*սեռ.* дóчери, յ. дóчери, -рéй) դուստր, աղջիկ. роднáя д. հարազատ դուստր, աղջիկ. д. крёстная սանուհի. д. посажёная հարսանեկան, հանդիպելի (դուստրի, հարսանիքի ժամանակ կնքահայր ամուսնացած, դուստր առաջ բերուած աղջիկ. հնչեր. ա. посажёная мать); пріёмная, назвáная д. որդեգրած, դուստր առաջ բերուած աղջիկ. д. привѣнчанная ամուսնութիւնից, պսակից առաջ ծնուած (նշ անօրինի) դուստր. д. духóвная հոգևոր դուստր, ծոցաբեր դուստր (քահանայի)։

Дошáгивать, -шагну́ть չ. քայլել մ', մինչև, քայլելով հասնել. д. до стѣны́.

Дошали́ться (-лю́сь -ля́тся) չ. այնքան չարութիւն, չարաճճիութիւն անել, որ. дошали́лся до бѣды́.

Дошáривать, -шáрить (-рю -рять) 1, ն. այնքան որոնել, փնտրել, որ ազատը գտնել. 2, չ. շարունակել որոնելուց, փնտրելուց. 3, ն. հետախուզել, քննել վերջացնել։

Дошáриться չ. այնքան քաղաքավարնելով հասնել. *հասնել, ձեռք բերել։

Дошатáть ն. այնքան թափահարել, շարժել, 'ժամ առ', որ. -ся *ձևոց.* այնքան թեք գալ, գըլուխէն ընկնել, որ։

Дошвы́ривать, -швырáть, -швырну́ть ն. ձգել, գցել, շպրտել մ', մինչև. д. кáмень до бéрега.

Дошептáть (-пчу́ -чуть) չ. քչփչալ վերջացնել, քչփչալով, փսփսալով ասել, թելադրել վերջացնել. д. наговóръ; -ся չ. և *ձևոց.* այնքան քչփչալ, այնքան փսփսալ, որ։

Дошивáть, -ши́ть (-шью́ -шью́ть) ն. կարել վերջացնել. -ся էր. կարուել վերջանալ։

Дóшлый ած. 1, *ռմկ.* բանիմաց, կարողամիտ, փորձուած, 'յետ եկած'. 2, հասած, հասուն աճած. д. звѣрь հասած, աչխարհ մաքը փոխած գազան. д—ая бѣлка երկար, ձմեռը ձուլ մուշտակով սկիւռ. д—ая лиси́ца աղուէս, խորամանկ աղուէս, որն աչքի ծակը ավելացած է. д. хлѣбъ ա, լաւ հասած, աղած հացահատիկ. բ, լաւ խմորուած և լաւ թխուած հաց։

Дóшникъ, á ա. Дóщникъ.

Дошнуро́вывать, -шнуровáть (-рýю -ють) ն. կապել վերջացնել. քրկել վերջացնել (օր. սեղմիրանը — корсéтъ).

Дошумéть (-млю́ -ми́шь -мя́ть) չ. այնքան աղմուկ հանել, ժխոր, 'ղալմաղալ' բարձրացնել, որ. пья́ный дошумѣ́лъ до тогó, что егó принуждены́ бы́ли вы́гнать.

Дошу́чивать, ся, -шути́ть (-чу́ -тять), ся չ. այնքան կատակներ, հանաքներ անել, որ անհամութեան հանդիպելի կմ մի բանի հասնել։

Дóщанникъ ա. 1, տախտակ յատակով, կէս կամ ամբողջ տախտակամածով նաւակ. 2, *ստող.* երկկթանի խարտոց, 'ռանդա'. -щанóй ած. տախտակեղէն. д. сарáй; -щанóнъ, ика ա. *Նւզ.* բարակ տախտակներից, տաշեղներից շինած գամբիւղ. -щáнъ ա. դուրսի տախտակներից, տաշեղներից շինած կիր անօթ տափակ յատակով. -щáтый ա. Дощанóй; д. сарáй; д. гóродъ *Տեղ.* տախտակաշէն շարժուն ամրութիւն. д. шпать *Տեղ.* չերտապատ. -щéчка *Նւզ.* ա. Доскá.

Дощи́пывать, -щипáть (-плю́ -пя́ть) ն. փետել վերջացնել. д. стру́чья, — пéрья; -ся էր. փետուել վերջանալ։

Дóщникъ ա. տաշտ, շան, որի մէջ կաշին դաբաղում են. -щóнка ի. *Նսա.* վատ, անպէտք տախտակ։

Дощу́пывать, -щу́пать ն. 1, շօշափել վերջացնել,

2, շօշափելով գտնել. -ся 1, չ. чего́ շօշափելով գտնել. 2, շօշափելով մի բանի հասնել, մի բան զգալ, իմանալ, գտնել. скоти́на такъ откóрмлена, что до рёберъ не дощу́паешься; 3, էր. շօշափուել վերջանալ. շօշափմամբ գտնուել։

Доѣда́ть, -ѣсть ն. 1, ուտել պրծնել. 2,* д. кого́ մէկի միսն ուտել, մէկի հոգին հանել, մէկին խիստ նեղացնել, խաշտանգել։

Доѣ́здить (-зжу -здятъ), ся տ. Доѣзжи́вать, ся.

Доѣзжа́ть, -ѣхать 1, չ. [ձիով. կառքով] գնալ մինչև, հասնել, ժամանել. 2,* кого́ մէկին նեղացնել, մէկի հոգին հանել. մէկին տանջել, չարչարել. -ѣзжа́чій, аго ա. որս. բարակապահ, գամփռապահ, գլխաւոր շնպան. -ѣзживать, -ѣздить 1, ն. և չ. որոշ ժամանակ կառապանութիւն կամ սայլապանութիւն անել[ով անցկացնել]. навóзчику остаётся д. мѣ́сяцъ; 2, յծել, բանեցնել որքան հնարաւոր է. այնքան հեծնել, բանեցնել, որ հոգին հանել, հալից գցել, փչացնել. -ся էր. փչացնուել, հալից գցուել (շատ հեծնելուց, բանեցնելուց). 2, չ. այնքան ձի հեծնել, կառք նստել, ձիով, կառքով ման գալ, գրօսնել, որ. жена́ доѣ́здилась до просту́ды.

Доѣ́сть (-ѣмъ -ѣшь -ѣстъ -ѣди́мъ -ѣди́те -ѣдя́тъ; անց. доѣ́лъ -ла, о) տ. Доѣда́ть.

Доѣ́хать (-ѣду -ѣдешь -ѣдутъ) տ. Доѣзжа́ть.

Дра|ба́нтскій ած. դրաբանտի, թիկնապահի. -ба́нтъ ա. (գերմ.) 1, դրաբանտ, թիկնապահ բարձրաստիճան անձերի, մեւզ. իշխողուրներեի, կայսրների (այժմ միայն Աւստրո-Ունգարիայում) 2, յաղթանդամ, վիթխարի և քաջասիրտ մարդ։

Дра́|га ի. (ֆր.) դրագ, յատակահանոյց գործիք (որով ծովի յատակից կենդանիներ, բոյսեր և կամ յատակային նմուշներ են հանում). -ги́рованіе չ. -гиро́вка ի. դրագելը. -ги́ровать (-рую -ютъ) չ. (ֆր.) դրագել, դրագով (տ. дра́га) ծովի յատակից կենդանիներ, բոյսեր և յատակային շերտեր [հանել։

Дра́гиль տ. Дря́гиль 1.

Драго́й ած. (գեղադր. дража́йшій) եկ. ււ. տ. Дорого́й.

Драго|ма́нскій ած. դրագոմանի, թարգմանի. -ма́нъ ա. (ֆր.) դրագոման, թարգման արևելքում (մեւզ. Կոստանդնուպոլսում և Թիւրքիայում) գործող եւրոպական միսիայի կամ հիւպատոսարանի։

Драго|цѣ́нность ի. 1, թանկագնութիւն, մեծագնութիւն, պատուականութիւն. 2, թանկագին, մեծագին, խիստ պատուական իր, ապրանք. -цѣ́нный ած. 1, թանկագին, մեծագին. д—ыя ве́щи, д—ые ка́мни; 2,* թանկագին, խիստ պատուական, ընտիր. օգտակար, կարևոր. э́то человѣ́къ д.

Дра|гу́нскій ած. դրագունի, -նական, վիշապազօրքի. д—ая ло́шадь, д—іе полки́; -гу́нъ ա. (ֆր.) դրագուն, վիշապազօրքի զօրական (հեծեալ, որ թէ ձիով և թէ հետիոտն կռուել կարող է). драгу́нъ-трава́ բս. Artemisia dracunculus, թարխուն։

Дра|деда́мовый ած. դրադէդամի, -մից. -деда́мъ ա. (ֆր.) մի տեսակ տուտեակ, մահուդ։

Дража́йшій ած. գեղադր. ամէնաթանկագին, խիստ սիրելի, յարգելի, պաշտելի. д—ая полови́на կտկլ. կողակից, կին, ամուսին։

Драже́ չ. անհ. (ֆր.) դրաժէ (շաքարած պտուղներ, նուշ ևլն. և անուշ հեղուկով լցրած մանր կոնֆէտներ)։

Дразне́ніе չ. ծաղրելը, 'անուղ անելը', գրգռելը։

Дразни́лка ի. գռեհիկ ձայն, որով հալած փչրաղը խառն[ելով գա]ում են։

Дразн|и́ла, -ни́ло հաս. ուրիշին ծաղրելու, 'անուղ անելու' սիրահար այր, կին. -ни́ть (-ню́ -нятъ), разд— ն. ծաղրել, 'անուղ անել', գրգռել. -ся փոխադարձաբար ծաղրել, 'անուղ անել', գրգռել։

Дра́на ի. կեղև, բանջարեղեն, ծեծ, ապրուստ-[չունի]։

Дракони́тъ ա. հնգ. կարմիր կօշտ զ'քար (մար-

Дра|ко́никъ ա. բս. Dracaena, վիշապաբոյս. -ко́новскій տ. Драко́новъ II; -ко́новъ, а, о 1, վիշապենու, վիշապա—. драко́нова кровь գեղգ. Sanguis draconis, շաւաշարքեն, եղբօրց արիւն (վիշապենու բնից վազող կարմիր խէժը, որից ատամնափոշի կմ ջնարակ են շինում). д—во де́рево, Dracaena Draco, վիշապենի. II, Դրակոնի, -նեան, *անհնախիստ, դաժանութիւն, անողորմ. *д—вы зако́ны; д—вы тре́бованія.

Драко́нъ ա. (յն.) 1, վիշապ. 2, ճուտակեան մողէս (խլէզ). 3, հիւսիսային համաստեղութեան մի։

Дра́|ка հաս. -ку́нъ, а́ ա -ку́нья ի. տ. Драчу́нъ, -чу́нья.

Дра́ло I. չ. ռմկ. փախուստ. дать, зада́ть дра́ла փախչել, 'պոկ տալ', 'կծիկը գնել'. ճողոպրել. II. հաս. ռմկ. խիստ ճչող, ճեճւացող, բողոքք պոռացող անձ (մեւզ. լաչկան երեխայ)։

Дра́|ма ի. (յն.) 1, դրամա (թատերգութիւն, որի մէջ խաղն ծանրագնութիւն գլխաւոր դեր է խաղում). 2, *դրամա (վերջացող թատերգութեան նման կեանքի դէպք, պատահար, եղեռնագործութիւն). семе́йная д. ընտանեկան դրամա. -матизи́ровать (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) դրամատիկական ձև տալ. -мати́змъ ա. դրամատիկականութիւն, լուրջ, ծանր դրութիւն, վիճակ. -ма́тикъ տ. Драмату́ргъ; -мати́ческій ած. 1, դրամատիկական. д—ое сочине́ніе; д—ая актри́са; д писа́тель; 2. թատրոնական. *д—ая по́за; 3,* լուրջ, սրտառուչ, սրտաճմլիկ, եղեռնական. д—ая исто́рія. Драмати́чески մ. դրամատիկօրէն, դրամայի յատուկ ձևով. -мати́чность ի. դրամատիկականութիւն. -мати́чный ած. դրամատիկական, սրտառուչ, լուրջ. եղեռնական (հմմ. драмати́ческій 3); д. разска́зъ; -мату́ргія ի. (յն.) դրամատուրգիա, դրամայագրութիւն (դրամայի գրութեան և ներկայացման արուեստ. դրամատիկական արուեստի տեսութիւնը). -мату́ргъ ա. (յն.) դրամատուրգ, դրամայագիր, դրամատիկական թատերագիր, -բազբող։

Дра́|нецъ, нца ա. 1, խաշոր սօլօդ (տ. со́лодъ); 2, որս. արջից գզգզուած, քրքրուած մարդ. -ни́на ի. ծուատէն, ամբողջից պոկած, շորթած մաս, կտոր. -ни́ца ի. -ни́чна նւզ. ի. ծառից պոկած, շորթած, փրցնած տաշեղ, որ պատից կպցնում են ծեփելուց առաջ կմ որով տանիքներ են ծածկում. -ни́чный ած. այդպիսի տաշեղներով ծածկուած. д—ая кро́вля.

Дра́|ніе չ. գծլելը, շորթելը, պոկելը, փրցնելը. -нина ի. տ. Дрань́ица.

Дра|нь ի. հաւ. 1, ծառից շորթած, պոկած տաշեղներ. домъ покры́тъ дра́нью; 2, պատառոտած, ծուատած, փչացրած թուղթ կմ գործուածք. въ стопѣ́ мно́го дра́ни; -нье́, ья́ չ. 1, հաւ. տ. Дрань 1; 2, գեռևս չմշակած այծեր, թեփառաք մորթը. 3, ռմկ. ծեծելը, քերելը, քօթակելը. д. ро́згами.

Драпировáніе ч. դրապելը. -пировáть (-рýю -ешь) ն. (Фр.) դրապել. պատատելով, մահուդով պատել, ծածկել, զարդարել (օր. պատերը). վարագուրել, վարագուրապատել. 2, գեղարւ. նկարել (զգեստը). -ся 1, ч. դրապուել, զարդարուել (չորեղէն, լաթեղէն հագնելով այնպէս, որ ծալքեր գոյանան). 2, չ. կեղծ, շինծու, թատրոնական ձև, ձեւք ընդունել. 3, նչ. դրապուել. -пирóвка ի. 1, տ. Драпировáніе; 2, գեղարւ. զգեստ, լաթեղէն (մեւզ նկարած կմ քանդակած պատկերների վերայ). 3, վարագոյր. պատերի պատառամբը, կտաւամբ (փոխանակ թղթելու). -пирóвочный ած. դրապելու. -пирóвщикъ տ. -пирóвщица ի. դրապող այր, կին։

Дрáповый ած. դրապի(ց), մահուդի, -դէ. тóлстое д—ое зúмнее пальтó; -прú ч. անհ. (Фр.) վարագոյր։

Драпъ տ. (Фр.) դրապ (զանազան տեսքի և որակաւորութեան հաստ, խիտ մահուդ)։

Дрáтва ի. ևօշկկ. ձիւթած, կպրած թել, որով տանտածները և այլ կաշեգէնները են կարում. -вовый, -вяной ած. այս թելի։

Драть (дерý -рёшь -рýтъ) ն. 1, (разодр—) պատռել, պատառատել, պատառել, ծուատել. д. суднó; разодрáть бумáгу; 2, (содр—) շերթել, գզել, պոկել, փրցնել. д. лыки; д. дёрнъ; содрáть кóжу съ убúтаго медвѣ́дя—մաշկել. 3, (выдр—, подр—) когó зá волосы, зá уши մէկի մազերից, ականջներից քաշել. 4,* (изодр—) պատառոտել, մաշել (զգեստը, ամանները). давнó ли тебѣ́ сдѣ́ланъ сюртýкъ, а ты ужé егó изодрáлъ; 5,* (содр—) կողոպտել, շերթել, տանել (դրամ, կաշառք), թալանել, 'պլոկել', կողոպտել. *драть съ живóго и мёртваго (шаб.). съ одногó волá двухъ шкуръ не дерýтъ (шаб.). 6, (взодр—) ուռեցնել և ցաւել. сúльно дерётъ рýку; 7, (разодр—) ռմկ. ճաքել, ճեղքել, տրաքտրաքել. отъ сóлнца разодрáло всѣ дóски; 8, ճանկռտել. скóбель не скоблúтъ, а тóлько дерётъ; 9,* (выдр—, отодр—) ծեծել, գանակոծել, խարազանել, քերել. егó отодрáли поря́дочно за шáлости; 10, (задр—) պատառոտել, յօշոտել. медвѣ́дь задрáлъ корóву; 11, փորել, քանդել. քսել, ճանկռտել. 12, (надр—) փրցնել, ճանճռտել. 13, (удр—) փախչել, 'պոկ գալ', 'կծիկը գնել'. дерётъ во всѣ лопáтки; д. крупý երկանքով ձաւար անել. пéрецъ дерётъ ротъ, гóрло պղպեղը բերանը, կոկորդը խանձում է. сухáя лóжка ротъ дерётъ (шаб.) անեղ թիքէն մարդու բուզազան է մնում (առում են, երբ կաշառք չեն տալիս). дерётъ по кóжѣ մարմնի վերայ սարսուռ է գալիս. ребёнокъ дерётъ гóрло, уймú егó երեխան ձայնը գլուխն է գցել. հանգստացրու նորան. д. во всё гóрло ինչքան բարձր, ուժգին, կարողանար պարզակեր, երգել կամ ռռնալ. дерётъ ýши ականջ է ծակում, ականջներ է խլացնում (խիր անհներդակնի երգով կամ խաղով). -ться 1, (подр—) ռմկ. կռուել (միմեանց ծեծել). 2, ч. կռուել, մենամարտել. д. на дуэ́ли մենամարտել. д. на сáбляхъ, на пистолéтахъ սուսերներով, ատրճանակներով ('փշտոններով') մենամարտել. 3, կըռուել, պատերազմել. 4, (продр—) ч. ռմկ. անցնել, ձեռքով ճանապարհ անցնել. кудá ты продрáлся? не пролѣ́зешь; 5, (разодр—) անդր. և նչ. պատռուել, պատառատուել, ծուատուել. մաշուել, գզլուել. прѣ́лый холстъ скóро дерётся փտած քաթանը շուտով է պատառոտում. 6, գըզլուել, քաշուել, պոկուել, փրցնուել. մաշկուել. веснóй лыки легкó дерýтся.

Драхвá, -хвá ի. կնդ. Otis tarda, մեծ արոս (թռչուն). -хвúка ի. արուսի մէգ. -хвúчъ, á տ. որձաի արոս։ [դարանակոն փունտի 1/96 մասը։

Дрáхма ի. (յն.) 1, դահեկան. 2, դեղգ. դե-

Драцéна ի. բս. Dracaena, վիշապարույս.

Драчёвка ի. տ. Драчъ 1; -чіе ч. չհերկած, ընկած հող. -чка ի. 1, կռուասանդը, կռուասանտերը. 2, ռմկ. կռուարար, տուրուգմփոց սիրող կինառմատ. 3, տ. Драчъ 3; -члúвость ի. 1, կըռուարարութիւն, ամբարշտութիւն. 2, սէր, հակում ծեծելու. -члúвый ած. 1, կռուարար, ամբարիշտ. 2, ծեծատէր, ծեծելու, տուրուգմփոցի սիրահար (մեծաւոր). управúтель óчень драчлúвъ; -чýнъ, á տ. -чýнья ի. կռուարար, տուրուգմփոց սիրող այր, կին։

Драчъ տ. 1, երկկոթանի խարտոց, 'ռանդա'։ 2, մեխահան, բեհեահան զործիք մի։

Дребедéнь ի. 1, անճահութիւն, անհեդեգութիւն, յիմարութիւն, բանդագուշանք. 2, յիմար, անմիտ, անհեդեդ, անպէտք բան, իր. «онѣ́ покупáютъ, съ позволéнія сказáть, всяќую д.».

Дребезгá ի. սկւ. գործծ. տ. Дрéбезгъ; -(дрé)безгъ տ. 1, դղրդոց, թխկոց, ճռռոց, ճռնչիւն, զրնգոց. телéга гремúтъ съ д—омъ; 2, (միւզ. յ. дрéбезги) կտորտանքներ, կտորներ (կտրած մամնի). въ дрéбезги տ. Вдрéбезги; -безжáлка ի. սկւ. գործծ. այլ մի (առանց սէսորների—рессóра,—որ գնալիս թխկթխկում է). -безжáлый ած. դղրդոցով, դղրդոցով, բեկբեկուող. д. гóлосъ դղրդոցով ձայն. д. звукъ; -безжáніе ч. դղրդիւն, շաչիւն. -безжáть (-жý -жáтъ) ч. թխկթխկալ, զնգալ, դողալ, դողդողալ, խուլ կերպով զօղանջել. кóлоколъ трéснулъ и сталъ д.; струнá дребезжúтъ սիմը թրթռում է. отъ зáлпа пýшекъ дребезжáтъ окóнныя стёкла; дребезжáщій гóлосъ տ. Дребезжáлый гóлосъ.

Древесúна ի. բնափայտ (ծառերի, թուփերի կլն բունը կազմող ամուր փայտը). -вéсинка ի. փայտի տաշեղ, կտոր, շիւղ, ծեղ. -весúнный ած. բնափայտի, -ային. -вéсница ի. 1, բնափայտաթրթուր. д. úвовая ուռենու բնափայտաթրթուր. 2, կնդ. Hyla arborea, ծառագորտ, ծառասէր գորտ, 'օղագուշակ'. -вéсность ի. ծառայինութիւն, ծառային յատկութիւն, նիւթ. -вéсный ած. 1, ծառի, ծառերի. ծառա—, ծառային. д—ыя порóды բս. ծառաբոյսեր (ծառեր և թուփեր). д—ая тѣнь; д—ые плоды́; д. сокъ; д. ýголь փայտածուխ. д. пéпелъ; д—ая блохá ծառալու. д—ая лягýшка տ. Древéсница 2; -вéснѣть ч. բնափայտանալ, բնափայտ դառնալ, պնդանալ, կարծրանալ (ծառաբոյսերի մասին)։

Дрéвко, а и á ч. 1, կոթ (երկար ձողից շինած). насадúть копьё на д.; полковóе знáмя прибивáется къ дрéвку; 2, վրանաձողի, -նայից, տաղաւարաձողի, -բացից (վրանի, տաղաւարի մէջ կանգնած ձողին, ցիցը)։

Дрéвле ն. եկ. սլ. 1, առաջ, հին ժամանակ. 2, վաղուց, հնուց. -влехранúлище ч. սկւ. գործծ. հնադարան, հնութիւններ պահելու տեղ։ [чéстія.

Дрéвлій ճդ. տ. Дрéвній; лю́ди д—яго благо-

Древне|классическій *ած.* հին դասական. -христіанскій *ած.* հին, նախնի քրիստոնէական. д—ое искусство.

Древникъ *ա.* Կնդ. Hylobius abietis, փրճակեր կմ չոճեայ միջատը։

Древній (*բաղդ.* древнѣе, *գերադր.* древнѣйшій) *ած.* 1, հին, վաղեմի, նախնի. д. міръ; д—яя рукопись; общество любителей д—ей письменности; д—іе языки հին լեզուները (յունարէն և լատիներէն). д—яя исторія հին պատմութիւն, հին գոր. կտկւ.՝ հին բան, անցած, գնացած դէպք. дрѐвніе, нихъ *յ.* *հ.-ի.* հները (հին ազգերը, մեւզ. յոյները և հռոմայեցիք). 2, խորին ծերութեան հասած։

Древность *ի.* 1, հնութիւն, վաղեմութիւն. храмъ, знаменитый д—ью; 2, հին ժամանակ, հին, վաղեմի ժամանակներ. въ глубокой д—и շատ հին ժամանակ. 3,* ծերութիւն, պառավութիւն, պառաւութիւն. дожить до глубокой д—и; 4, (древности *յ.*) հնութիւններ. въ Римѣ много древностей; д—сти доисторическія.

Древо *չ.* (*յ.* древá, древъ և древеса, -весъ) *եկ.* *ակ.* *ա.* Дерево 1 և 2 (որ օրինակներ են տալ շին բերած). д. діанино և д. Сатурново արծաթի և անագի ծառաձևերը բիւրեղացումը (հին քիմիկոսների). д. жизни 1, *բս.* Thuya, ծառ կենաց կմ օտտկահատ նոճի (Չինաստ կմ սոճաբրտ). 2, *կզմխ.* *ա.* Дерево жизни; крéстное д., д. честнóго крестá խաչափայտ։

Древо|видный *ած.* ծառակերպ, ծառաձև, ծառանման. -грызъ *ա.* Կնդ. Hylotoma, ծառակեր միջատ մի. -дѣлъ *ա.* հիւսն, տատղձագործ. -измѣритель, -мѣръ *ա.* Дендромéтръ; -насажденіе *չ.* ծառատնկութիւն,անտառատնկութիւն. -рубный *ած.* բանսա. փայտակտորը, փայտ կտրող. д. топоръ; -рѣзный *ած.* *սկւ.* *գործծ.* փայտ կտրող, փայտ կտրող կմ որող. д—ая пила.

Древо|словіе *չ.* *սկւ.* *գործծ.* *ա.* Дендрологія; -сѣяніе *չ.* *սկւ.* *գործծ.* ծառատնկութիւն (ծառերի սերմերը ցանելը տանելու բացնելու համար). -тóчецъ, чца *ա.* Կնդ. *ա,* Teredo navalis, չաղափուկը. *բ,* Hylesinus, ծառակեր ճճի. *գ,* Cossus ligniperda, ուռենայ փայտաբոր. -ѣдъ *ա.* Կնդ. Xylophagus, ծառակեր|բզէզ|ը։

Дрегъ *ա.* Дрекъ.

Дрезина *ի.* Դրէյզինեան կառքը (քառանիւ, հեծանաւորդ, որ բանում է երկաթուղու գծերի վերայ)։

Дрейфовать (дрéйфую -ютъ) *չ.* (*հոլ.*) *ծովգ.* 1, շեղուիլ, խոտորուիլ (բանած ուղղութիւնից՝ շնորհիւ քամու ազդեցութեան կամ ջրի հոսանքի). 2, (подр—) առաջուբերումը, տատանուիլ (անհատառ խարիսխ ձգած նաւի մասին)։

Дрейфъ *ա.* (*հոլ.*) *ծովգ.* դրէյֆ, առաջբերական անկիւն (նաւի բանած ուղղութեան և նաւի բնթացքի միջի անկիւնը). лечь въ д. միջնայն անցում, դրեէֆ անշարժ մնալ։ [ներ՝ն

Дреколіе *չ.* *հ.-ի.* *եկ.* *ակ.* բրեր, ՝գաւազանակ-

Дрекъ *ա.* (*հոլ.*) *ծովգ.* դրէկ, նաւակախարիսխ (1—4 պոչը ծանրութեամբ)։ Дрéкъ-товъ դրէկապարան։

Дремать (-хаю -лять), -ловать (-лую -ютъ) *ն.* մաթխարել, մաթխարով ծածկել. -ль *ա.* (*հոլ.*) մաթխար (մետաղեղէն ծակոտ պատիկ գդալ, կոն, ՝բարբաշ՝)։

Дрёма *ի.* 1, նիրհում, նինջ. 2, խմբաղիք խուղ մի. 3, մարդկանհնդոյ (որ գառատին են գորցում, որպէս զի նիրհելու մարդը ձեռքերը վեր չ՚ընկնի). 4, խոզը, անմերձենալի, խուլ անդ, խիտ անտառ. д. лѣсная, болóтная; 5, *բս.* Lychnis flos cuculi, կկուի շաղափուլը (գարունառ ծիրու). кошáчья дремá *բս.* Trollius europaeus, ձկի կմ ձկինի։ [նեբ։

Дремý *ի.* *յ.* քուն, նրդիմ, ամուր[ներ, քնորը.

Дремáть *հոր.* նիրհմուլ, քնելու, նիրհելու արբանոր անձ. -маніе *չ.* նիրհել, նինջը. -мáть (-млю -млешь -млютъ), вздремáть, дремнýть *չ.* 1, նիրհել, ննջել, թեթև կարթով քնել. 2,* քնել, անհոգ, անդգոյշ լինել, անհոգ. տեղութեամբ վերաբերուել գործին. -маться, вздр— *չ.* թէև. քունս գալ, քունս տանել. мнѣ что-то дремлется; пойдý спать կարծես քունս տանում է. Կ՚նիրհում եմ քնել. -мнýть *չ.* *սկւ.* *գործծ.* նիրհել, ննջել գլուխը կախ տալ, քուն գնալ, ՝ծուխը քնել՝. -мливость *ի.* նիրհասութիւն. նիրհոտ, ննջկոտ հակում, միտում. -мливый *ած.* նիրհոտ, հակուած նիրհելու, ննջելու. -мликовыя, ыхъ *չ.* *յ.* *բս.* Orchidaceae, Խոլորձազգիներ կմ Խոլորձներ. -мликъ *ա.* *բս.* Orchis morio, հասարակ ձուատակ կմ Խոլոր։

Дре|мóта *ի.* նիրհում, նիրհանք, ննջ, թեթև քուն. -мóтникъ *ա.* *ա.* Дремá 5; -мóтный *ած.* քնած, նիրհած, *մնած, անկենդան. -мýха *ի.* 1, *բս.* Epilobium, ապարդուն. 2, նիրհոտութ, քնոտութիւն. հմմ. Дремýчка.

Дре|мýчесть *ի.* խոտութիւն, թանձրութիւն, թաւութիւն, ՝վայրենութիւն՝ (անտառի). -мýчій *ած.* թաւ, թանձր, խիտ, ՝վայրի՝, գծուար անցանելի. д. лѣсъ թաւ անտառ. -мýчка *ի.* նիրհոտ, ատակ քնափութիւն։

Дренъ *ա.* խիտ, թանձր, թաւ, ՝վայրի՝, գծուար անցանելի անտառ, հին մայրի անտառ։

Дренáжъ *ի.* (*անգլ.*) ծակոտկէն կաւէ խողովակ, որ գետնի տակ թաղում են ջուրը քաշելու համար. -нажный *ած.* անջրդեպման, ջրաքարշ. д—ыя трýбы; д—ыя трýбки միջը. թաղափաքաշ խողովակներ. -нáжъ *ա.* (*ֆր.*) անջրդեպում (հողի, գետնի, որ առաջացնում են որոշ տարածութեան մէջ անցկացնելով ստորերկրեայ կարճներ կամ ջրաքաշ խողովակներ և կամ միջև ատաղձը խոր հորեր փորելով). 2, այս անջրդեպման սիստեմը. 3, *վիրբ.* թարախահանութիւն (խողովակներով). -нированіе *չ.* անջրդեպում, ցամաքեցնելը (գետնը). -нировáть (-нирую -ютъ), прод— *ն.* անջրդեպել, ցամաքեցնել (հողը, գետնը, ստորերկրեայ խրխիներով, ջրաքաշ խողովակներով կամ միջև գետնի ատաղձը խոր փորած հորերով)։

Дресвá *ի.* 1, աղացի խիճ. 2, մանր խիճ (հանածոները). խոշոր աւազ, կոպիճ. -свянъ, á -свянинъ, á *ա.* փուխր, փխրուն, փխրաբեկ բար. -свянность *ի.* փխրութիւն, փխրունութիւն, փխրաբեկութիւն. -свяный *ած.* փուխր, փխրուն, փխրաբեկ. д. кáмень *ա.* Дресвяникъ; -свянáть *չ.* փխրուիլ, քայքայուիլ։

Дрессировáніе *չ.* վարժեցնելը, վարժելը. -ровáть (-рую -ютъ) *ն.* (*ֆր.*) ասպարեցնել, վարժեցնել, վարժեցնել (կենդանիներին, թռչուններին). -рóвка *ի.* *ա.* Дрессированіе; -рóвщикъ *ա.* ասպարեցնող, վարժող, վարժեցնող (կենդանիներին)։

Дрель *ի. ա.* Дрель.

Дрестливецъ, вца *ա.* Дристу́нъ 1, 2; -**сли́вый** *ած.* *Լուծողական, լուծում, փորհարութիւն առաջացնող.* д. бобъ *ա.* Бобъ; 2, *ռմկ. յաճախ լուծող, զանցկ. ցած*։

Дрисне́ *ի. ռմկ. լուծում, փորհարութիւն.* -ста́ть (-щу́ -я́щуть) *չ. ռմկ. փորհարութեամբ տառապել, յաճախ լուծել.* -сту́нъ, а́ 1, *ռմկ.* (дристу́нья *ի.*) *փորհարութեամբ տառապող, յաճախ լուծող մարդ կին.* 2,* *Նկտ. Թոյլ մարդ, 'լոբի'*։

Дріа́да *ի.* (*յն.*) *անտառային յաւերժահարսն*։

Дріа́нка *ի. բս.* Cyclamen, *արջամակ* (*Թաղթ,* [*ւօշ*])։

Дробе́зга *ի. մանր մանր բաներ*։

Дробі́лка *ի. ջարդիչ, փշրիչ, մանրիչ գործիք.* -**би́ло** *չ. Թակ, որով վարսծ հագի կոշտերը (գունդերը) փշրում, մանրացնում են.* -**би́льный** *ած. ջարդող, -գելու, փշրող, -րելու, մանրող, -րելու.* -**би́льщикъ** *ա. լեռզ. հանքահատ, հանքաբեկ մշակ*։

Дроби́на *ի.* 1, (*առմպւ. յ.* д—ны) *մանրացած-գործ, 'առչմակ' հատիկ.* 2, *հաւ. գարեջրի գէտ, մնացորդ.* кормить скотъ д—ою.

Дробно́жекъ, ицá *ա. բս.* Oxalis Acetosella, *հասարակ Թթուաստղ* (*դառնակոնջիկ*)։

Дроби́нка *Նւզ. ա.* Дроби́на 1; -**би́нный** *ած. գարեջրի գիրտի, մնացորդի.* д—ныя зёрна.

Дроби́тель *ա. կտորող, կտոր կտոր, մաս մաս անող.* -**би́ть** (-блю́ -би́шь), разд— 1, *ն. կտորել, կտոր կտոր անել, մաս մաս անել, փշրել, մանրել, բզկել, ջարդել, ջարդուփշուր անել.* д. това́ръ *ապրանքը մաս մաս ծախել.* 2, *չ. Թափել, չչալ.* до́ждикъ дроби́тъ; -**ся** 1, *չ. ջարդուել, փշրուել, բզկուել, մաս մաս լինել.* нѣкоторые ка́мни легко́ дробя́тся; 2, *էր. փշրուել, ջարդել, ջարդուփշուր պրուել.* -**бле́ніе** *չ.* 1. *փշրելը, ջարդելը, կտորելը, մանրելը, ջարդ ու փշուր անելը.* 2, *մաս մաս անելը, մասերի բաժանելը.* -**би́нца** *ի.* 1, *մանրագնդակի* ('*առչմակի*') *պարկ կամ անօԹ.* 2, *բս.* Veronica longifolia, *երկայնատերև բերենիկէ.* 3, *մահիկ, չքնաղիկ* (*ածխհաւ գիտակի*)։

Дро́бность *ի. բաժանելի, մաս մաս անելի լի-նելը.* -**бный** (-бенъ -бна́, о) *ած.* 1, *կտորած, մանրած, մաս մաս արած.* 2, *մանր, հատուածական.* д—ые това́ры *մանրուններ.* д—ое число́ *մաթմ. կոտորակ Թիւ.* д. дождь *չաղ.* -**бни́къ**, а́ *ա.* Дробя́зникъ; -**бови́къ**, а́ *ա. մանրագնդակի* ('*առչմակի*') *հրացան.* -**бо́вница** *ա.* Дробни́ца 1; -**бово́й** *ած. մանրագնդակի* ('*առչմակի*'). д. заря́дъ; -**бовщи́къ**, а́ *ա.* Дроболи́тчикъ; -**боли́тный** *ա. մանրագնդակ* ('*առչմա*') *ածելու, ձուլելու.* -**боли́тня** *ի. մանրագնդակի գործարան, արհեստանոց.* -**боли́тчикъ** *ա. մանրագնդակ* ('*առչմա*') *ածող, պատրաստող*։

Дробь *ի.* 1, *հաւ. կտորտանք, փշրանք, բեկոր-ներ.* въ я́щикѣ со стёклами о́чень мно́го дро́би; 2, *մանրագնդակ* ('*առչմա*'). заряди́ть ружьё дро́бью; 3, *մաթմ. կոտորակ.* пра́вильная д.; сложе́ніе, дѣле́ніе дробе́й; просты́я, десяти́чныя, непреры́вныя дро́би *պարզ, տասնորդական, անվերջ կոտորակներ.* бараба́нная д. *զոպ. զառն Թմբկահարութիւն.* соловьи́ная д. *սոխակի գեղգեղանքը.* -**бя́зникъ** *ա. մաս մաս ծախող առևտրական, մանրավաճառ.* торгова́ть д—омъ.

Дрова́, дровъ *չ. յ. վառելափայտ.* *кто въ лѣсъ, кто по д. (*առած.*) *ամէն մէկը իւր էշն է քշում. մէկն առաւ է գտնել, իսկ միւսն լսում է տանել.* на печи́ по д. поѣ́халъ; -**вени́къ**, а́ *ա.* 1, *լեռնագ., սկւ գործծ. ա.* Дровосѣ́къ 1; 2, *ա.* Дровяни́къ 1; -**ве́цъ** *յ. սեռկ. մի քիչ փայտ.* подки́дывать д. въ ками́нъ; -**ве́шки**, шекъ 1, *յ. ի. գեղջուկի պարզ, հասարակ քշոտիք.* 2, *չ. յ. Նւզ.* (*եզակի*՝ дрове́шко) *վառելափայտ* (*կարճ, կարճ կտորած, կարած*). -**ви́шки**, шекъ *չ. յ. ա.* Дрове́шки 2; -**ви́ща**, ви́щъ *չ. յ. յեւլ. խոշոր վառելափայտ*։

Дро́вни, ей *ի. յ. գիւղական պարզ, բեռնակիր քշոտիկ.* -**вни́шки**, шекъ *ի. յ. վատ, անպիտան քշոտիք*։

Дровона́тъ *ռմկ. և կտկւ. ա.* Адвока́тъ.

Дровоко́лка *ի. փայտ կոտրելու փայտէ Թակ*։

Дровоко́лъ *ա.* 1, *փայտահատ, փայտ կոտրող բանուոր.* 2, *փայտ ճեղքելու կացին.* -**ло́мъ** *ա. Նկտ. կոշտ կոպիտ, բիրտ, կոպիտ հաստ մարդ, անճանաչ մարդ.* -**ло́тка** *ի. Նւզ. փայտահատութիւն* (*դարսելու կամ քչելու համար*)։

Дровоно́сецъ, сца, -**но́съ** *ա. փայտակիր.* -**ру́бна** *ի.* 1, *փայտահատութիւն, փայտ կտրելը.* 2, *փայտանոց* (*փայտ կտրելու և դարսելու տեղ անտառում*). -**ру́бный** *ած. փայտահատ, փայտ կտրելու.* д. топо́ръ; -**ру́бъ** *ա.* 1, *Նւզ. ա.* Дровосѣ́ка 2; 2, *լեռնագ. ա.* Дровосѣ́къ 1; 3, *ա.* Дровору́бка.

Дровосу́шный *ած. փայտ չորացնող, փայտ չորացնելու.* д—ая печь; -**су́шня** *ի. փայտ չորացնող վառարան կամ չենք*։

Дровосѣ́ка *ի.* 1, *կտրելի անտառամաս* (*վառելափայտի համար*). раздѣли́ть лѣсъ на д—и; 2, *փայտ կտրելու, փայտ կոտորելու տեղ.* -**сѣ́къ** *ա.* 1, *փայտահատ, անտառում փայտ, վառելափայտ կտրող.* 2, *կնք.* Cerambyx heros, *կարգէրող[բզէզ]ը.* -**сѣ́чный** *ած. փայտ կտրելու, փայտահատութեան*։

Дровяни́къ, а́ *ա.* 1, *փայտավաճառ.* 2, *վառելափայտատուն, վառելափայտի անտառամաս.* 3, *փայտատուն, փայտանոց, ցախատուն.* -**вяни́ца** *ի.* 1, *փայտակոյտ, կիտած, դարսած, համբարած փայտ*։

Дровя́нка *ի.* 1, *փայտ կտրելու կացին* (*խիստ նեղ բերանով*). 2, *փայտատար, վառելափայտ փոխադրելու նաւակ, նաւ.* -**вяно́й** *ած.* 1, *վառելափայտի.* д. сара́й, — дворъ; 2, *վառելափայտի համար պիտանի, վառելափայտային.* д. лѣсъ.

Дрога́ *ի. միջափայտ, մէջքի փայտ* (*որ սայլի կամ կառքի առջևի և յետևի առանցքները մի-մեանց հետ միացնում է*). у каре́ты д. ло́пнула.

Дро́ги, -гъ *ի. յ. դրոգ.* 1, *քառանիւ, երկար և ցածր սայլ.* 2, *դիակիր, մեռելակիր կառք.* погреба́льныя д. [*ճառ. դեղօրայքի նիւԹեր ծախող*։

Дроги́стъ *ա.* (*ֆր.*) *դեղատնային ապրանքավա*-

Дрогли́вый *ած. դողդոջուն. վախկոտ, երկչոտ.* -гнуть, продр— *չ. դողալ, դողդղալ, մրսել, սարսել.* -(о́)гну́ть *ա.* Дрожа́ть; -**жа́лка** *ի.* 1, Briza media, *բբիզ, դամբրիզուտ.* 2, *մի տեսակ հեղակոն* (*ջրա-ծին, ջրաճճի*). 3, *զսպանակաւոր պարզ զիզար-կի կամ գլխոտ վարդ* (*որը շարժուելու ժամա-նակ դողդողում է*). -**жа́ніе** *չ. դող, դողալը, դող-դողալը.* -**жа́ть** (-жу́ -жа́ть) *չ.* 1, *դողալ, դողդո-ղալ, ցնցուել* (*ցրտից, բարկութիւնից*). *դողդո-նել* (*անեքելիս*). 2, (дро́гнуть) *դողալ, ցնցուել, երերալ, տատանուել.* молоко́ дро́гнуло *կաԹը մերուում, մակարդւում է.* *դողալով, բռնելի*.

вода́ дрóгнула (*վարարած*) *ջուրը պակասեց*. цѣны на хлѣбъ дрóгнули; 3,* *դողալ, սարսել, վախենալ, զարհուրել, սոսկալ, դողդալ* (*գր.*). 4, д. за когó, за что *մէկի, մի բանի համար երկիւղ կրել*. *д. надъ кáждой копéйкой *իւրաքանչիւր կոպէկի վերայ դողալ, խիստ գծուծ կամ խնայող լինել*:

Дрожжевóй *տ*. Дрождянóй; д. завóдъ; -жди, éй *չ. յ. դրոժ, բուսախաշ, խմորիչ*. про однѝ д. не говоря́тъ трóжды (*առծ.*) *մի բան հազար անգամ չեն կրկնել*. -ждякúкъ, á *ա*. 1, *դրոժի, բուսախաշի աման*. 2, *դրոժագործ կամ դրոժավաճառ, բուսախաշագործ, -շավաճառ*. -ждянóй *ած*. *դրոժի, դրոժային. բուսախաշի, խմորիչի*. д. зáпахъ; д. бочёнокъ; д—áя заквáска.

Дрóжечникъ *ա*. 1, *դրոշկագործ*. 2, *դրոշկապան, դրոշկավար*. 3, *դրոշկատուն, դրոշկաների իջևան պահեստ*. -жечный *ած*. *դրոշկայի*. д—ыя колёса.

Дрожáный, -жевóй *տ*. Дрождянóй; -жжи *տ*. Дрóжди.

Дрожжóвникъ *ա*. **բաղխ, անյիշաշար, բարեմիտ* [*ամն*:

Дрожи́на *տ*. Дрогá.

Дрóжка *ի*. *ռմկ*. *տ*. Дрожь.

Дрóжки, жекъ *ի. յ. նւզ*. *դրոշկա* (*թեթև քառանիւ կառք մի*). бѣговыя д. *արշավանքի, ձիարշավի դրոշկա*:

Дрóжма, -жмя *մ*. *խիստ դողալով, սոսկալով, սարսելով*. «всѣ боя́тся его́, на когó гнѣвнымъ óкомъ не взгля́нетъ, всякъ дрóжма дрожи́тъ».

Дрожь *ի*. 1, *դող, սարսուռ. ցնցում, սոսկում, սարսափ, զարզանդ*. меня́ д. берётъ (пронимáетъ) *վրաս սարսուռ, զարզանդ է գալիս, սոսկում, սարսափում եմ*. лихорáдочная д. *դող, տենդ*. 2, *գեղգեղանք* (*ձայնի կամ նուագարանի*). соловéй дрóжью разсыпáется.

Дроздёнокъ, нка *ա*. *պստիկ, մատղաշ կեռնեխ, ճարճիկ*. -здóвый *ած*. *կեռնեխի, ճարճիկի*. д—ое гнѣздó.

Дроздъ, á *ա*. *կնդ*. Turdus, *կեռնեխ, առհ. կեռնեխազգի թռչուն*. большóй сѣрый д., Turdus viscivorus, *սոսնձակեր կեռնեխ*. большóй д.-рябúнникъ, Turdus pilaris, *գիու կեռնեխ*. чёрный д. Turdus merula, *կեռնեխ կամ ճարճիկ*. кáменный д. Turdus saxatilis, *ալպեան ճարճիկ*. пѣвчій д. Turdus musicus, *տարգիկ կամ երգեցիկ կեռնեխ*. водянóй д. Cinclus aquaticus *գետաճարճիկ կամ ջրային կեռնեխ*. -здя́чій, чья, чье *տ*. Дроздóвый.

Дрокъ *ա*. I. *բս*. Genista, *որոճ* (*օրոճ, անկ. ժանեռ եղրերւոր*). II. *ծովգ*. *դրոկ* (*առագաստաքարշ պարան մի*). -ковый *ած*. I. *որոճի* (*օրոճի*). II. *դրոկի*:

Дромадéръ — Одногóрбый верблю́дъ (*տ*. Верблю́дъ.

Дромъ *ա*. *ցախուտ, ջախուտ* (*թանձր անտառամաս, կտրտուած ծառերով, ցախով ծածկուած*). *անտառախորք*:

Дронтъ *ա*. *կնդ*. Didus ineptus, *կարապանմանման թռչուն մի* (*այժմ անհետ եղած*):

Дрóтáръ, я *և* я́ *ա*. (*գերմ.*) *երկաթէ լարեր ծախող, նուրթալավաճառ*:

Дрóтъ *ա*. *հնց*. -тикъ *նւզ*. *տէգ, կարճլիկ կոթով աէգ* (*ձգելու*):

Дрохвá *տ*. Драхвá.

Дрочёна *ի*. -чёнка *նւզ*. 1, *խորտիկ, որ պատրաստում են ձուաներից, կաթից և ալիւրից կամ կարտոֆիլից*. 2, *ամենականի խորտիկ ասորի ձկներից*:

Дрочёный *էյ*. *ած*. *դրդած, գգուած*. -(ó)нокъ, чня *տ*. *ռմկ*. *դրդած, գգուած, աղէկ պահած, փափլիկ երեխայ*. -чи́ть (-чу́ -чáтъ) *ն*. 1, что *բարձրացնել, փչել, ուռցնել*. 2, когó *ռմկ*. *դրդել, գգուել*. д. ребёнка; -ся 1, *անդր*. *ռմկ*. *փափկակեցութեան ընտելանալ, յղփանալ*. 2, *եզ*. *դրդուել, գգուել*:

Дрóчникъ *տ*. Дрокъ I.

Друга́къ, á *ա*. 1, *երկրորդ ածում* (*գարեջրի պատրաստելիս*). 2, *երկրորդ պարսում* (*մեղուների*). 3, *թեղը քամելիս ստացած երկրորդ կարգի հացահարիկ* (*հկռկր. տ*. Первáкъ).

Друга́чъ, á *ա*. 1, *երկրորդ անտակ իր, ապրանք* (*հկռկր. տ*. Перва́чъ); 2, *ծառի վերքին ծայրից* (*վերին կէսից*) *հանած գերանը*:

Другóй *դեր*. 1, *միւս, երկրորդ* д. день, какъ стои́тъ дурнáя погóда; говори́ли о томъ, о другóмъ *դէսից դէնից խօսում էին*. 2, *այլ, ուրիշ, տարբեր*. други́ми словáми *ուրիշ խօսքերով*. это д—ое дѣло *այդ ուրիշ բան է*. это - д. ты *այդ քո երկրորդ եսն է, քո երկրորդ անձնաւորութիւնն է* (*քեզ սաստիկ նման է*):

Другъ *ա*. I. (*յ*. друзья́, зéй, *ակւ*. дрýги, óвъ) 1, *եկղ*. *մերձաւոր*. 2, *բարեկամ, բարեացակամ*. вѣрный д. *հաւատարիմ բարեկամ*. задушéвный, закады́чный д. *կտկւ*. *սրտակից, մտերիմ բարեկամ*. II. *դեր*. *հոր*. *անյփ*. (*յաղուած* другóй *բառից*) *միւս*. д. дрýга *մէկը միւսին, միմեանց*. они́ стóятъ д. дрýга *նոքա միմեանց, իրար արժեն, արժանի են*. д. дрýгу *մէկը միւսին*. угождáютъ д. дрýгу *միմեանց հաճոյանում են, համակամար են լինում*. д. за дрýгомъ *մէկը միւսի յետևից*. вы́шли д. за д—омъ; самъ-другъ *հոր. անհ. խոսնով երկու*. урожáй самъ-другъ *հունձը մէկին* (*միայն*) *երկու տասից* (*մի թաղարից երկու թաղար ստացուեցաւ*):

Дрýжба *ի*. *բարեկամութիւն*. тѣсная д.; сдѣлать комý-либо что-нибудь по д—ѣ *մէկի բարեկամութեան, խաթեր համար մի բան անել*. собáчья д. *խախուտ, նենգ բարեկամութիւն*. води́ть съ кѣмъ д—у *մէկի հետ բարեկամութիւն անել*:

Дружелюби́вый *ած*. *բարեկամասէր*. -лю́біе *չ*. *բարեկամական սէր, մտերմութիւն*. -лю́бничать *չ*. *բարեկամական սէր, մտերմութիւն ցոյց տալ*. -лю́бность *ի*. *բարեկամութիւն, բարեկամական սէր, մտերմութիւն*. -лю́бный *ած*. 1, *բարեկամական կապերով կապուած, մտերիմ*. д—ое семéйство; 2, *բարեկամական, մտերմական*. д—ое письмó. Дружелю́бно *մ*. *բարեկամաբար, մտերմաբար*:

Дрýженцы *ա. յ*. *զորքի առէջքի վերայ այն ա*-[*դը, որ թեւը պակաս է եկել*:

Друже́нье *չ*. 1, *բարեկամանալը. բարեկամացնելը, հաշտեցնելը*. 2, *հիւրասիրելը, մեծարելը* (*հարսանիքում*). -жéнька *հոր*. *փոքր*. *տ*. Дрýжка; -жескій *ած*. *բարեկամական, մտերմական*. Дрýжески *մ*. *բարեկամաբար, մտերմաբար*. д. пожáть комý рýку; д. разстáться; -жественный *ած*. *բարեկամ, -մական, բարեացակամ, մտերիմ, -մական, ճշմարիտ, անկեղծ*. д. договóръ; д—ыя съ нáми держáвы; состоя́ть съ кѣмъ въ д—ыхъ отношéніяхъ; -жество *չ*. *տ*. Дрýжба. -жóчекъ, чка, *փոքր*. *տ*. Дружóчекъ.

Дружи́на *ի*. *գրուժինա*. 1, *ընկերութիւն, մի*-

ընկերութիւն, միաբանութիւն. ловецкая д. ձկնորսական միութիւն, ընկերութիւն. 2, Պմ. նախկին ատեն իշխանի մշտական, թիկնապահ զօրքը, որ բաղկացած էր նորա մանկլաւիկներից). 3, զօրամաս (հեծեալ կամ հետևակ). 4, Չոկատ, պատմական (ռազմական զօրքերի կամ գաւառի). -жинникъ ա. զրուժինայի զինուոր (տ. дружина 2); -жинническій ած. այդ զինուորի. -жинный ած. զրուժինայի:

Дружи́ть (-жу́ -жа́ть) 1, չ. բարեկամ լինել, բարեկամութիւն անել. 2, (подр—, сдр—) ն. բարեկամացնել, հաշտեցնել, ՟բարեշնել՟. они́ до́лго ссо́рились, а мы ихъ подружи́ли; 3, (удр—) кому́ մէկի կամքը, հաճոյքը կատարել, սիրտը շահել. -жи́ться, подр—, сдр— փոխդ. բարեկամանալ, մտերմանալ:

Дружи́ще ա. յեղ. և փղք. սիրելի, թանկագին բարեկամ, մեծ բարեկամ:

Дру́жка 1, հոգ. ընկեր. ՟Թայ՟. Չուխտակ, զոյգ. ամուլ. къ э́той пря́жкѣ не ско́ро приберёшь д—у; другъ д—у մէկը միւսին (հզ.). другъ къ д—ѣ մէկը միւսին (տրկ.). 2, ա. հարսնեկալ (փեսայի սեղանի):

Дружнёхонько ձ. բարեկամաբար, մտերմաբար, համերաշխութեամբ, սիրով:

Дру́жки, ей ի. յ. ամուլ, զոյգ, Չուխտ, միմեանց ընտելացած Չուխտակ կենդանիներ, ՟Թայեր՟.

Дру́жничать չ. սկլ. զործ. հարսնեկալել (փեսայի սեղանի վերայ, տ. дру́жка 2).

Дру́жній ած. բարեկամի. д. го́лосъ; -жный (-женъ -жна́, о) 1, տ. Дру́жественный և Дру́жній; д—ая жи́знь; 2, բարեկամ, մտերիմ, սերտ. я о́чень дружна́ съ его́ жено́й; 3, միաբան, միաձայն, համերաշխ. ներդաշնակ. они́ о́чень дру́жны въ рабо́тѣ; д—ыя пѣ́сни. Д р у́ ж н о ձ. 1, միաձայն, համերաշխութեամբ, ներդաշնակ կերպով. 2, յանկարծ, միահաղոյն:

Дружо́къ, жка́, -жо́чекъ, чка ա. Նւզ. փղք. բարեկամիկ, սիրելի բարեկամ:

Дру́за ի. -зъ ա. Պմ. բիւրեղախումբ:

Друзгъ ա. չորացած ճիւղեր, փայտ, ցախ,

Друзья́ տ. Другъ I. [Չախ:

Друидéсса ի. դրուիդուհի, կելտական քրմուհի. եւ վհուկ. -иди́змъ ա. (Փր.) դրուիդականութիւն. դրուիդների օրէնքը, կրօնը. -иди́ческій ած. դրուիդական д—ое уче́ніе.

Друи́дъ ա. դրուիդ, կելտական քուրմ (նախկին Գաղղիայում և Բրիտանիայում), եւ վհուկ:

Друка́рня ի. Պմ. տպարան. -ка́рь, я́ ա. Պմ. տպարանատէր, տպարանապետ:

Дрючи́на ի. հաստ փայտ, ՟գաւազան՟. -чо́къ, чка́ ա. 1, երկու ծայրին զարծահող հաստ փայտ, ձող. 2, ողորկեմ (կեչու) բարակ ձողը, որից սայլերի տակերը են շինում:

Дрягáлка ի. հաստ գլխով փայտ, ՟գաւազան՟, որով փակեր են սրում:

Дры́гать, -(ы́)гнуть, задры́гать չ. ռմկ. ոտքը թափահարել, շարժել, թափել, թափացնել, ցնցել:

Дры́згать չ. մի բան աղտոտել, կեղտոտել, ճապաղել, ապականել, ՟մուռտոտել՟. -ся չ. въ чёмъ թաւալուել մի բանի (օր. աղբի, կեղտի) մէջ, կեղտոտուել, աղտոտուել, ցեխոտուել. -зго́тня ի. վատ, անմաքուր կերպով պատրաստած կերակուր, խարխիկ. -згу́нъ, а́ ա. աղտեղասէր, աղտոտ, կեղտի մէջ թաւալուող անձ:

Дрыль ի. տ. Дрель.

Дры́хать, -хнуть չ. ռմկ. խռմփալ, խոր քնել. -хня́ ի. ռմկ. քնափութիւն. խռմփոց, երկար, խոր քուն:

Дря́бленькій (-енекъ -енька, о) ած. փոքր ինչ թառամած, թարշամած, անկենդան, մեռած. -блова́тость ի. թեթև թօշնութիւն, թարշամութիւն, անկենդանութիւն. -блова́тый ած. փոքր ինչ թառամած, թարշամած, թօշնած, թոյլ, անկենդան. -блость ի. 1, թօշնութիւն, թարշամութիւն, անկենդանութիւն, թուլութիւն. 2, փխրութիւն. -блый (-бль -бла́, о) ած. 1, թառամած, թարշամած, թօշնած, ՟ճլորած՟, անկենդան, թոյլ. д—ое тѣ́ло; д—ая рѣ́дька; 2, փուխր, փխրուն, պխրտրեկ. д. ка́мень, д—ая земля́; -бнуть չ. թառամել, թարշամել, թօշնել, ՟ճլորել՟. рѣ́па начина́етъ д.

Дряга́ ի. ռմկ. ցնցում, Ջղաձգութիւն. -га́лка ի. թակ, թակիչ. ըռ, մահակ. -га́ніе չ. ցնցում, Ջղաձգութիւն. -га́ть, -гну́ть չ. ցնցել, Ջղաձգել (ոտքը). -ся չ. աքացել. քացի տալ. не подходи́ къ ло́шади, она́ дряга́ется.

Дря́гиль ա. (յ. дря́гили, ей և дрягиля́, е́й) բեռնակիր, մշակ, համալ, համբալ. մնզ. պետական պահեստներից վարձուած բեռ բարձող մշակ. -гильскій ած. բեռնակիր մշակների, համալների, համբալների. -гильша ի. համալի, բեռնակիր մշակի կինը կամ այրին:

Дря́гнуть, ся տ. Дряга́ть, ся; -гота́ ի. ռմկ. ցնցում, Ջղաձգութիւն:

Дря́згъ ա. 1, հւք. ա, աղբ, ՟գիրիլ՟ աղտոտութիւններ, կեղտոտութիւններ. բ, մանր մունրեր, չնչին, աննշան տարբերութիւններ, բաներ. 2,* (յանձ յ. д р я́ з г и) շաղակրատանք, վայրահաչութիւն, բամբասանք, բամբասանքներ, չըն-չին. աննշան հոգսեր: [տակ (թաղթ, լօշ):

Дря́ква ի. բս. Cyclamen europaeum, արջ-

Дря́ненькій ած. մնղմ. վատ, աղբին, ՟զէշ՟. -нова́тый ած. բաւականին վատ, անպէտք, ՟զէշ՟. -нно́й, -нный ած. վատ, անպիտան, գզուելի, ՟զէշ՟. д—о́й това́ръ; д—а́я рабо́та; д—а́я ло́шадь. Д р я н н о́ ձ. վատ, անպիտան, ՟զէշ՟ կերպով. д. срабо́тано; -нность ի. վատութիւն, անպիտանութիւն, ՟զէշութիւն՟. -ню́ха ի. -ню́шка հոգ. փղք. տ. Дрянь; -ни́ца ի. Նխտ. -нцо́ չ. Նխտ. տ. Дрянь.

Дрянь ի. 1, հւք. աղբ, աղտոտութիւններ, կեղտոտութիւններ. вы́киньте всю д. изъ ко́мнатъ; 2,* վատ, անպիտան, աննշան, ՟զէշ՟ բան, իր, ծակ-պակ բան. накупи́ть вся́кой д—и; 3, պատառիկ, փուշ, յիմար մարդեր, խօսքեր, յիմար յիմար բաներ. 4, անպէտք, անպիտան, ՟զէշ՟ մարդ. онъ оказа́лся соверше́нная *д.

Дряпня́ ի. անձրևախառն ձիւն:

Дря́хленькій (-енекъ -енька, о) ած. բաւականին զառամած, ծերացած, հնացած. -хле́цъ, а́ ա. ժամանակից առաջ ծերացած, զառամած, քայքայուած մարդ. -хлость ի. ծերութիւն, զառամութիւն. -хлый (-хлъ -хла́, о) ած. ծերացած, զառամած, հնացած, մաշուած. д. стари́къ; д. домъ; -хлѣ́ть, одр—, -хнуть. одр— չ. ծերանալ, զառամել, ծերութիւնից թուլանալ, յաղթահարուել, մաշուել. онъ начина́етъ д.

Дска ի. (արտս. дцка) եկ. սլ. տախտակ (մնզ. փայտէ տախտակ, որի վերայ սուրբ պատկեր-ներ են նկարում):

Дуали́змъ *м.* 1, *փիլ.* երկուականութիւն, երկուութեան (չարի և բարու սկզբունքների) վարդապետութիւն. 2, *м.* Двойственность.
Дуалисти́ческій *ած.* երկուականական. -лі́сть *м.* երկուականութեան հետեւող, կողմնակից:
Дуба́сить (-шу -сять), отд— *ն.* *ռմկ.* ծեծել, ջարդել, 'քոթակել' (փայտով կամ բռունցքով):
Дуба́съ *м.* 1, *զւռկ.* մի տեսակ առաստաղանաւ, կողմնակալաձեւ նաւակ. 2, կաղնեայ տաշտ. 3, *м.* Долбанёцъ; 4, հայցեկիր նաւ մի տրամադիր Բուգ և Վարյա գետերի վրա.
Ду́бень, бня *м.* կաշի դաբաղելու նիւթ. [բալ:
Дубёнъ, бца́ *м.* 1, *ռմկ.* ճիպոտ, մորճ, բարակ փայտ, գաւազան. 2, *Տնգ.* *м.* Шо́мнолъ; 3, *տնղկ.* *սկւ.* *զործծ.* *м.* Соло́дковый ко́рень.
Ду́бикъ *м.* *Նւզ.* պստիկ, մատղաշ կաղնի, կաղնենի:
Дуби́ло *չ.* *м.* Ду́бень; -би́льный *ած.* կաշի դաբաղելու. д—ое веществó; д. чанъ; б—ая кислотá; -би́льня *ի.* կաշու գործարան. կաշի դաբաղելու գործարան. -би́льщикъ *м.* կաշեգործ, դաբաղ:
Дуби́на *ի.* 1, բիր, մահակ, 'գաւազան', 'կոպալ'. 2,* դդում, ապուշ, բթամիտ, անմտար մարդ. э́такая д.; -би́нища *ի.* *յւժլ.* մի ահագին բիր, մահակ, 'գաւազան'. -би́нка *ի.* *Նւզ.* պստիկ բիր, մահակ, 'գաւազան':
Дуби́нникъ *м.* 1, գերան. 2, *հւ.* բրեր, ձողեր, մահակներ, 'գաւազաններ'. -би́нный *ած.* բրի, մահակի, 'գաւազանի'. д—ая голо́вка; дуби́нно-голо́вый *բանաստ.* հաստագլուխ, դդում, անմտար. -бинова́тый *ած.* *յիմարամիտ, անմտար, 'ապուշ', անտաշ. -би́нечка *ի.* *Նւզ.* պստիկ բիր, մահակ, 'գաւազան'. -би́нушка *ի.* լաւ մահակ, 'գաւազան':
Дуби́ть (-блю́ -би́ть), выд—, прод— *ն.* դաբաղել (կաշին). -ся *չբ.* դաբաղուել. -би́на *ի.* 1, *м.* Дубле́ніе; 2, կաղնենու մակոյկ. -блени́цы *ի.* *յ.* դաբաղած կաշուց կարած թաթմաններ. -бле́ніе *չ.* դաբաղելը (կաշին). -блёнка *ի.* -блёнокъ, нка *м.* դաբաղած կաշեպէն, մեզ կարճլիկ մուշտակ. -блёный *ած.* դաբաղած. д—ыя ко́жи.
Дублéтный *ած.* զուգլէտի, -տայի. -лéть *м.* (*Фр.*) 1, զուգլէտ, կրկին օրինակ, երկօրինակ իրերից իւրաքանչիւրը. д—ы книгъ ձեռնտակ գրքեր. д—ы монéтъ, медáлей ձեռնտակ դրամներ, մեդալներ. 2, երկհատ զոհար, ակն, որի մի հատը սրբեան կեղծ է լինում. 3, երկհարուած, կրկնահարուած (հարուած, որ բիլյարդ խաղացողը տալիս է իւր հակառակորդի գնդակին, նա և տաշ իւր գնդակը գլդնելով բիլիարդի կողքին). 4, *որս.* կրկնակի արձակ (հրացանի աջ և ձախ խողովակներից—'լուլաներից'—միանոց լսանից):
Дублика́тъ *м.* Дуплика́тъ.
Дубло́ *չ.* 1, կաշի դաբաղելու նիւթ. и́вовое, ду́бовое д.; 2, կաշի դաբաղելու հեղուկ.
Дублёнъ *м.* 1, հին սակի (սռսմանական ոսկեծրի), կրկնակի լուիդօր (*օր.* Ֆրանսիայում). 2, *ոպւար.* կրկնաչափ (երկու անգամ չափած) բառ:
Дублёръ *м.* (*Фр.*) 1, *սկւ.* *զործծ.* կրկնակի զօրծումծի նեղքին երեսը, աստառը. 2, տանձնակարգ գնդապետին վերապահած կամ կատարող երկրորդական դերասան. [բեկչի:
Дубля́къ, á *м.* *Կնդ.* Oryctes nasicornis եղջերակիր:
Дубни́на травá *м.* Дубня́къ 2; -бни́къ, á *м.* Дубня́къ 1; -бни́къ, á *м.* 1, պտուկ, կարճահասակ կաղնու անտառ. 2, *բս.* Lythrum salicaria virgatum, արեան խոտ (զործածական կալի զարդերի):
Дубова́тость *ի.* անճաշակութիւն, կոպտութիւն. -вáтый *ած.* 1, *կոշտ, կոպիտ, անճաշակ կերպով շինած, կերտած. 2, *կոշտ, կոպիտ, անտաշ, անճաշակ. д—ые пріёмы.
Дубо́вка *ի.* 1, *м.* Дубро́вка; 2, հաստ և կոնաչ կեղեւով ու տզիտակ մասով մի տեսակ սնկի, 'սմիչ'. -бо́вый *ած.* 1, կաղնու(ց), կաղնենու(ց). д. лѣсъ կաղնու անտառ. д. полъ, д—ая мéбель; 2, *կոշտ, կոպիտ, անտաշ, անճաշակ, անճաշակ. д—ые лáпти *բս.* Lichen islandicus, իսլանդական քարաքոս կամ մամռալոզակ:
Дубо́къ, бкá *Նւզ.* պստիկ, մատղաշ կաղնի, կաղնենի. -бoтóлкъ *м.* *ռմկ.* յիմար, անմտար, բթամիտ մարդ, 'դդում'. -бо́чекъ, чка *Նւզ.* *м.* Дубо́къ.
Дубра́ва *ի.* 1, կաղնուտ, կաղնիներից պատկած. *ման.* լայնատարած ծառերի անտառ. д. Мамрé *աւզ.* կաղնին Մամբրէի. 2, մայրի անտառ, թանձրը, խիտ, գմուարանցանելի, Ֆար անտառ. -бра́вный *ած.* անտառի, անտառային. անտառապատ նախ. -бра́вушка *ի.* *փոքր.* *м.* Дубра́ва; -бро́ва *սկւ.* *զործծ.* *м.* Дубра́ва.
Дубро́вка *ի.* (առմիջական կոչւում են առաջարկութիւնը անտառներում բուսող շատ խոտեր. *օր.*) д. ползу́чая, Aiuga reptans, հանկիստ կամ ծիծեռ. д. паху́чая, Anthoxanthum odoratum, ժմեղխոտ. -бро́вникъ *м.* 1, *բս.* *м.* Дубро́вка; 2, *Կնդ.* Emberiza aureola, ոսկեգոյն գրուխատուկ (Բուչուան Սերինոսներից). -бро́вушка *փոքր.* *м.* Дубро́ва.
Ду́бчикъ *փոքր.* *м.* Дубо́чекъ.
Дубъ *м.* (*Նախդ.* на ду́бѣ և на дубу́, *յ.* ду́бы́, бо́въ) 1, *բս.* Quercus, կաղնի, կաղնենի. вéчно-зелёный կամ кáменный д. Quercus ilex, մշտադալար կամ քարակաղնի. про́бковый д., Quercus suber, խծիծենի կամ փչակաղնի. 2, կաղնու տախտակ, մեզ. տախտակներ. мéбель изъ ду́ба; раскрáсить, раздѣ́лать подъ д. стѣ́ны, двéри պատերը, դռները կաղնու տախտակի գոյնով ներկել, զարդել. 3, ուռենու[ց քանդած, գլխած] կեղև կաշի դաբաղելու. 4, ծառից շինած նաւակ:
Дубьё *չ.* *հւ.* 1, բրեր, մահակներ, 'գաւազաններ'. 2, *Նմա.* *յիմար, անմտար, 'դդում', 'ապուշ' մարդիկ. э́кое д.!
Дува́лка *ի.* փչիչ, փուչ (մարմէ խողովակ, որով ոսկերիչները և ճանճիկները փամփուշտները փչում են):
Дува́ненье *չ.* բաժանում (շահի, աւարի, աւարը). -вáнить (-ню -нять), разд—, *ն.* և *չ.* *ռմկ.* բաժանել (շահը, աւարը, աւարը) дувáнъ д.; -вáнный *ած.* дувáнъ *ի.* -вáнщикъ *м.* աւարի բաժանող, աւարակից, դերը (Զապորոժեան նաւակների Բուլղարիա մէջ). -вáнъ *м.* 1. (*Թաթար.*) 1, բաց, բարձր տեղ. 2, *Տնգ.* ժողով, հաւաքում կազակների աւարը բաժանելու համար. 3, *ռմկ.* բաժանում (շահի, աւարի, աւարի), և աւար, շահ, աւարանք. 4, մաս, որ հանուած են կանանց ձեռքերից. 5, *м.* Дува́нщикъ; II. (дуть բառից), տեղ, խողովակ (հողմափ ասեղի):

Дугá *ի.* (հց. дугу́) 1, *աղեղն.* 2, *ծիրող, կամար,* ‘*Թաղ*’. д. въ сво́дѣ; 3, *կալած, լծակ.* выгнуть дугу́ *կալած ծռել.* согну́ть кого́-либо въ дугу́ *մէկին ծռել.* 4, *եկղ. աղեղն.* дугу́ мою полага́ю во облацѣ *Զաղեղն իմ դնեմ յամպս* (Ծննդոց Թ. 9_{13}). дуго́ю *աղեղնաձև, ծուռ, ծառ, կորացած.* 5,* *սայլ.* подря́дчикъ взялъ по рублю́ съ дуги́; -гова́тый *ած.* *աղեղնաձև, կորացած, ծուռ, կռացող*:

Дугове́рхій *ած.* *ճարտ.* *աղեղնաձև, կամարաձև կատարով.* -говидный *ա.* Дугообра́зный; -гово́й *ած.* 1, *աղեղի, կամարի, կալածոյ.* 2, *աղեղնացու, աղեղներ, կալածներ ծռելու.* д—ые кря́жи; д у г о в о́ е, о́го *չ.* *սայլերի (ձիու, ասիք, որ տանում են բերքաոճնելու սայլից).* -гообра́зный *ած.* *աղեղնաձև, աղեղնակերպ*:

Ду́дá *ի.* 1, *խաղափող.* 2, *հասարակ շախ, սրինգ, պկու.* 3, *երգեհոնի խողովակներից ձայնասփռոց.* 4, *սրտի պտր, կոկոն* (Սիբիրում):

Дуда́нъ, á *ա.* *ա.* Драхва́.

Ду́дкá *հոլ.* *ռմկ.* *շատ խմող, երկար և կամաց կամաց ծծող, խմող.* -да́ть (-дю́ -да́ть) 1, *չ.* *սրինգ ածել.* 2,* *ն.* выд—, *ռմկ.* *մի շնչում խմել,* ‘*գցել*’. *պարպել, կամաց կամաց ծծել, խմել*:

Ду́дка *ի.* 1, *նւզ.* *պատիկ շախ, սրինգ, պկու.* плясáть по чужо́й д—ѣ *ուրիշի ցանկութեան համաձայն վարուել, ուրիշի աստծն անել.* 2, *ստեղծան մի տեսակ գեղկեղանդի.* 3, *լեռնգ. աղցանոցներ մեջը, փորուածք:* Д у́ д к и I. *Ջ. ենց չէ* ‘*ոչ մի*’. II. *յ.* *ա.* *պրոմ, դուդկեան*:

Ду́дникъ *ա.* *ռմկ.* *սրնգածու, պկուածու*:

Ду́дочка *ի.* *նւզ.* *պատիկ սրինգ, շախ, փող, պկու.* пла́тье на не́й сидя́тъ *д—ой *զգեստը նրա վրա խիստ նեղ է գալիս.* -(ду́)до́чникъ *ա.* (*արտս.* ду́до́шни—) 1, *ա.* Ду́дникъ; 2, *բոյսերի փուչ ցողունը, որից փող, պկու են շինում.* 3, *սրինգ, շախ, պկու ածող.* -(ду́)до́чный *ած.* (*արտս.* ду́до́шни—) *սրնգի, շախի, պկուի.* -дча́тый *ած.* *սրնգի, շախի, փողի, պկուի. մէջը ծակ, փուչ*:

Дудáшникъ *ա.* *մորդդինանու վերնագրիտար, մի տեսակ մեղուած շապիկ*:

Ду́жка *ի.* 1, *նւզ.* *պատիկ աղեղ, կամար.* 2, *աղեղ, աղեղնաձև կեռ, կոթ, ականջ.* д. у шпа́ги; д. у ведра́; д. у замка́; 3, *կենդ.* furcula *ծնոտի, կրծոսկր* (*թռչունի*), ‘*հալուշի*’ (*հմմ.* ду́шка 2); -жникъ *ա.* *աղեղնագործ, կալածագործ.* -жный *ած.* 1, *աղեղի, կալածոյ.* д. лѣсъ *փայտ, որից աղեղներ, կալածներ են կտում.* 2, *սրտաներ ա-նող, ծառ ու մառ զծերով ընթացող*:

Дука́тъ *ա.* 1, *դուկատ* (*ոսկէ դրամեան մի*). 2, *գդալութիւն, գդալութեան հող, երկիր*:

Дукъ *ա.* I. (*լտ.*) *հնց.* *դուքս.* II. (*ռնգլ.*) *դուլ* (*մի տեսակ կոշտ, կոպիտ կտաւ, պարուսինի*):

Ду́лейка *ի.* *ատնձի օշարակ* (*ozpq և ատնձից պատրաստած խմիչք մի*). -левóй *ած.* *ատնձի.* д—ая нали́вка *ատնձի օշարակ*:

Ду́ло *չ.* *հրացանի* [*թնդանոթի, ‘լուլայի*’] *բերան.* пу́шечное, ружéйное д. -льный *ած.* *հրացանի բերանի.* д—ая часть *հրետն.* *Թնդանօթի փողից* ...... *մասը* (*բերանից մինչև կէսը*). д—ая покры́шка *ռմկ.* *հրացանի* (*հրացանի, թնդանօթի*) *բերանի կաշէ ծածկոց.* д—ое ружье *բերանից լցնելու հրացան.* д—ые инструме́нты — духовы́е инструме́нты (*տ.* Духово́й).

Ду́льце *չ.* *նւզ.* 1, *պատրանի փամփուշտի նեղ բերանը.* 2, *փողի, սրինգի եւն բերանը, բերան տանելու ծայրը*:

Дульцинéя *ի.* *Դուլցինէա, կատկ.* *սիրուհի, սիրած, պաշտած կին, աղջիկ* (*Դոն-Քիշոտի երևակայական սիրուհու անունով*):

Дульцифинáція *ի.* (*լտ.*) *քաղցրացում, քաղցրացնելը* (*թանգ, կծու նիւթերը*):

Ду́льчатый *ած.* *տանձի նման, տանձաձև*:

Ду́льщикъ *ա.* 1, *փուքս փչող.* 2, *Թնդանօթներ, խողովակներ եւն ծակող, զայլիկնող*:

Ду́ля *ի.* 1, *բս.* Pyrus communis, *տանձի, տանձենի.* 2, *տանձ.* 3,* поднести́ кому́ ду́лю въ носъ *մէկին ծաղրել, մէկի խոզը, տաղնապ-կութիւնը ծաղրով, արհամարհանքով մերժել*:

Ду́ма *ի.* 1, *միտք, մտածմունք, խորհուրդ.* 2, *քաղաքեան տուն, քաղաքավարչութիւն.* д у́ м ы *յ.* *փոքր ռուսական տաղեր և խաղեր, որոնք երգում են փոկրով նուագակցութեամբ.* 3, *գումա, խորհուրդ.* городска́я д. *քաղաքային խորհուրդ, գումա.* д. боя́рская *հնց.* *բոյարներից բաղկացած պետական խորհուրդը ցարի նախագահութեամբ.* -ма́льщикъ *ա.* *կտկլ.* *խոր մտածող, խելքին զոռ տուող մեկ*:

Ду́маніе *չ.* *մտածելը, խորհելը.* -мать *ն.* 1, *մտածել, խորհել.* 2, *մտադիր լինել, ուզել.* онъ ду́маетъ отсю́да удали́ться; 3, *կարծել, ենթադրել.* я ду́маю, что э́тому не быва́ть *ես կարծում եմ, որ այդ անկարելի է.* 4, о чёмъ *մի բանի մասին հոգալ, հոգս քաշել.* онъ ни о чёмъ не ду́маетъ; д. ду́му *տարակուսել, մտածմունքների մէջ ընկնել.* д. съ кѣмъ-либо о чёмъ-либо *մէկի հետ խելք խելքի տալով մի բանի մասին խորհել, մի բան կշռել.* мно́го д. о себѣ *իր մասին մեծ համարում ունենալ, մեծամիտ լի-նել.* -маться, под—, *չ.* *փխն.* *թուալ, երևալ, կարծել.* ему́ такъ ду́мается *նորան այդպէս է թւում.* -мецъ, мца *ա.* 1, *հնց.* *խորհրդատու.* 2, д у́ м ц ы, цевъ *յ.* *քաղաքային խորհրդի* (*գումայի անդամներ, պաշտօնեաներ*):

Ду́мка *ի.* *պատիկ բարձ, բարձիկ, որ ընկելս Թշի տակ են դնում.* 2, *նւզ.* *տ.* Ду́ма 2.

Дункра́тъ *սխ.* *գործծ.* *տ.* Домкра́тъ.

Ду́мный *ած.* 1, *մտախոհ, տարակուսած, մտա-մոլոր.* 2, *գումայի, խորհրդի.* д. человѣкъ *հնց.* *բոյարական գումայի անդամ.* д. дьякъ *հնց.* *պե-տական խորհրդի քարտուղար, ատենադպիր*.

Ду́мскій *ած.* *գումայի, քաղաքային խորհրդի* д—іе поря́дки; д. врачъ; -мушка *ի.* *մեռվ.* *միտք, մտածմունք, խորհուրդ.* -мчивость *ի.* *մտախոհու-թիւն, մտամոլորութիւն, տարակուսանք, երկ-բում, տատանում.* -мчивый *ած.* *մտախոհ, մտա-մոլոր, տարակուսած, երկբուռ, տատանուող.* -мывать *տ.* Ду́мать.

Дунéцъ, нцá *ա.* Дунстъ.

Дуновéніе *չ.* 1, *փչելը, շնչելը, հոսանքին.* 2, *եկ.* *սլ.* *տ.* Дыха́ніе.

Дунстъ *ա.* *հ—ւ.* (*գերմ.*) *վճռկ.* *խիստ մանր ‘սաչ-*

Ду́нуть *տ.* Дуть. [*մա*’, *մանրագնդակ*:

Дупели́ный *ած.* *մեծ կտցարի.* -пель *ա.* (*յ.* ду-пеля́, лéй) *կնդ.* Scolopax major, *մեծ, հաճեմ-*

Дуплéть *տ.* Дублéть. [*յին կտցար*:

Дуплецó *չ.* *պատիկ խոռոչ, փչակ* (*ծառի*):

Дупли́на *ի.* (*ռմ.*) 1, *երկու ....-թիւն, ...թիւն* (*դրամական ....*)

դէմ). 2, *իրւք.* ընդդիմախօսութիւն, տարբերութիւն ամբաստանուողի կողմից։

Ду|пликáтный *ած.* դուպլիկատի. **-пликáторъ** *ա.* բազմապատկիչ գործիք (էլեկտրականութեան). **-пликáтъ** *ա.* (գերմ.) դուպլիկատ, կրկին օրինակ, պատճէն թղթի, գրութեան։

Ду|пли́на *ի.* պատէկ խոռոչ, փչակ (ծառի). **-пли́стый** *ած* 1, մեծախոռոչ, մեծ փչակ ունեցող. д. дубъ; 2, փչակաւոր, փչակներով։

Ду|пли́ть (-плю́ -пля́тъ) *ն.* փորել (ծառի մէջը), խոռոչ, փչակ առաջացնել։

Ду|пло́ *չ.* (*յ.* ду́пла) 1, խոռոչ, փչակ (ծառի). 2, փչակ, ծակ, խոռոչ (ատամի մէջ). **-плова́тость** *ի.* 1, փչակաւորութիւն, խոռոչաւորութիւն. 2, խոռոչանման պատէկ ծակ, անցք. **-плова́тый** *ած.* փչակաւոր, խոռոչաւոր։

Дупле́ть *չ.* ծակուիլ, փչակ տալ. ста́рыя дере́вья сперва́ выгнива́ютъ, а потóмъ дупле́ютъ.

Ду|пля́ *ի.* *տ.* Дупли́на; **-пля́вый** *տ.* Дупли́стый; **-пля́къ, а̀** *ա.* բզէզ. **-пля́нка** *ի.* 1, ուռնկ, թնչուկ (մի թռչնի անուն). 2, լորի ծառից շինած տակառ կամ կոտ գանձի յատակով. 3, կաճղից շինած փեթակ. 4, д у п л я́ н к и, окъ *յ.* *գւռվ.* մի տեսակ բաշմակներ, մաշիկներ. **-пля́стый** *տ.* Дупли́стый.

Ду́|ра *ի.* 1, յիմար, անմիտ կինարմատ. д. бесчётная, набитая, непроходи́мая; оста́вить кого́ въ д—ахъ *ա,* *մի կնոջ խաբել, մոլորեցնել, գլխին 'օյին խաղալ'. *բ,* «дураки» թղթախաղում տարվել, որ տարուի. оста́ться въ д—ахъ ձեռնունայն մնալ, ոչինչ չշահել. 2, խենթ, ապուշ, 'գիժ' կինարմատ. 3, հանդուգն, ծաղրածու կինարմատ. съ д у́ р у *տ.* Сду́ру.

Ду|ракова́тый *ած.* փոքր ինչ յիմար, յիմարամիտ, ապուշ. **-рако́въ, а, о** *ած.* յիմարի, տխմարի, ախմախի։

Дура́къ, а́ *ա.* 1, յիմար, տխմար, ապուշ մարդ. д. бесчётный, набитый, непроходи́мый; д. д—о́мъ խիստ յիմար, յիմարների թագաւոր։ Д у р а к и́, о́въ *յ.* դուրակի (թղթախաղ մի). оста́вить кого́ въ д—ахъ *ա,* *մէկին խաբել, մէկի գլխին 'օյին գալ'. *բ,* դուրակի թղթախաղում մէկին տարվել, որ տարուի. онъ оста́лся въ д—а̀хъ նա խաբուեց, ձեռնունայն մնաց, ոչինչ չշահեց. 2, խեղկատակ, հանդուգն, ծաղրածու, միմոս. 3, *բս.* Cucurbita maxima, շաքարադդում. 4, անմիջուկ կաղամբատունկ. 5, վարունգի և այլ բոյսերի փուչ ծաղիկը. **-ралéй** *տ.* Дура̀къ 1. [քաշել) ք(կ)ուսը,' կապանը'։

Ду|ра́нда *ի.* ձիթի (բնդեղէնի, որից ձէթ են

Ду|рандáсъ *ա.* *ռմկ.* *կտկվ.* *տ.* Дуралéй.

Ду|ра́цкій *ած.* յիմարին վայել, արժանի, յիմար, յիմարական, անմիտ։ Д у р а́ ц к и *մ.* յիմարաբար, իմաստակաբար. онъ всё сдѣлаетъ всегда́ какъ-то по-д.; **-ра́ченіе** *չ.* յիմարացնելը, յիմարի տեղ դնելը, ծաղրելը. **-ра́чество** *չ.* յիմարութիւն, անմտութիւն. խեղկատակութիւն, չարութիւն, անզգաշութիւն. **-рачи́на** *ա.* *տ.* Дурачи́ще.

Ду|ра́чить (-чу -чатъ) *ն.* յիմարացնել, ապուշացնել, յիմարի տեղ դնել, ծաղրել, նշաւակել, 'մասխարա դարձնել'. **-ся** *անդր.* 1, յիմար, անմիտ, անխելք բաներ բանել, յիմարութիւն անել. 2, խեղկատակութիւն, ծաղրածութիւն, միմոսութիւն անել. **-рачи́ще** *ա.* *նկտ.* սաստիկ յիմար, ապուշ մին, յիմարների թագաւոր։

Дура́чливый *ած.* չարաճճի, խեղկատակ, ծաղրածու, 'մասխարայ'։

Дурачóкъ, чка́ 1, *նւզ.* և *մեղմ.* *տ.* Дура́къ 1; охъ ты, мой д.; 2, *տ.* Глузёкъ; 3, *ռմկ.* խելագար, գիժ, խելացնոր, ցնորուած. д у р а ч к и́, óвъ *յ.* *փոքր.* դուրաչկի (թղթախաղ մի). игра́ть въ д.

Ду|рачьё, ья́ *չ.* *հաւ.* յիմարների, ապուշների կաճառ, յիմար, ապուշ մարդիկ. **-ра́шка** *հոգ.* *փոքր.* յիմար, տխմար, ապուշ, իմաստակ. **-ра́шливый** *ռմկ.* *տ.* Дура́чливый; **-ра́шный** *ռմկ.* *տ.* Дуракова́тый; **-ре́ніе, -ре́нье** *չ.* չարութիւն, չարաճճիութիւն, յիմար բաներ անելը, խելառութիւն, խելառ բաներ անելը. **-рень, рня** *ա.* յիմար, տխմար, անխելք մարդ. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) *չ.* 1. չարութիւն, չարաճճիութիւն անել, անհանգիստ լինել. этотъ ма́льчикъ не у́чится, а всё дури́тъ; 2, խելառութիւն, խելառ, ապուշ բաներ անել. 3, *ծովզ.* (Կասպից ծովի վրայ) անկանոն, երբեմն այս, երբեմն այն կողմից փչել. вѣтеръ дури́тъ; **-ри́ща** *ի.* յիմարների թագուհի, խիստ յիմար, ապուշ կինարմատ. д. набитая; **-рій, рья, рье** *նխտ.* *տ.* Ду́ровъ, а, о; д—ья голова́.

Дур|мана́къ *տ.* Дурни́чникъ; **-манова́тый** *ռմկ.* *տ.* Дуракова́тый; **-ма́нить** (-ню -нятъ), од—, *ն.* և *չ.* 1, արջընկոյզով (ժանտաընկոյզով) մէկին թմրեցնել. 2,* յանկարծ, անակընկալ կերպով ապշեցնել, քար կտրեցնել. **-ма́нный** *ած.* արջընկոյզի. **-ма́нъ** *ա.* 1, (առմկաբար կոչւում են շատ թմրեցուցիչ բոյսեր, օր.) Datura Stramonium, արջընկոյզ (ժանտաընկոյզ, փշախնձորի). Hyoscyamus niger, և կմ ապուշ բանջ. Atropa Belladonna մոլի կմ մահացու մորմ (շնախաղող). 2, գլխացաւ. 3,* շշմելը, շշմում. 4, մեծ, բայց ոչ քաղցր խնձոր մի։

Дур|не́нькій *ած.* մի քիչ վատ, անճաշակ, այլանդակ. **-не́хонекъ, -нёшенекъ, нька, о** *ած.* խիստ վատ, անպիտան, անճաշակ. **-ни́ка, -ни́ца** *ի.*, **-ни́къ, а́, -ни́чникъ** *ա.* (*արմտ.*—ни́шн—) առմկօրէն կոչւում են շատ խոտեր։

Дур|но 1, (ду́рно́) *չ.* *սկւ.* *զործծ.* վնաս, չար. 2, (ду́рно) *մ.* *տ.* Дурно́й; **-нова́тый** *ած.* փոքր ինչ վատ, վատաբարոյ, անպիտան. **-ногла́зый** *ած.* չար աչք ունեցող, 'աչքով տուող'։

Дур|но́й (-ренъ -рна́, о) *ած.* վատ, չար, անպիտան, այլանդակ, տգեղ, 'գէշ'. д—а́я привы́чка; д—о́е лицо́; д. глазъ չար աչք. д—а́я болѣ́знь *տ.* Сифили́съ; получи́ть д—о́е воспита́ніе. Д у́ р н о *մ.* վատ, անվայել, անպատշաճ կերպով. одѣва́ться д.; вести́ себя́ д.; не д. վատ չէ. мнѣ вдругъ сдѣ́лалось д. յանկարծ սկսեց գլուխս պտոյտ գալ, սիրտս խառնեց. **-нопья́нъ** *ա.* *ռմկ.* *տ.* Белена̀ и Дурма̀нъ 1; **-нота́** *ի.* 1, վատութիւն, այլանդակութիւն, տգեղութիւն, 'գէշութիւն'. д. лица́; 2, գլխապտոյտ, սրտի խառնում. чу́вствовать д—у́; **-ну́шка** *ի.* տգեղ. 'գէշ' դէմքով կին կմ աղջիկ։

Дур|ны́шка *տ.* Дурну́шка; **-ны́шъ, а̀** *հոգ.* տգեղ. 'գէշ' [դէմքով] մարդ. **-нѣ́ть, под—,** *չ.* տգեղանալ, 'գէշանալ', она́ примѣ́тно дурнѣ́етъ.

Ду́|ровъ, а, о *տ.* Дурако́въ, а, о; эхъ ты, д—а голова́! **-рость** *ի.* յիմարութիւն, անմտութիւն, տխմարութիւն. **-рочка** *մեղմ.* *տ.* Ду́рка.

Ду|ры́нда *ի.* *հոգ.* *ռմկ.* *տ.* Дуралéй и Ду́рища.

Ду|рь *ի.* խելառութիւն, սատանայութիւն, չա-

թափթփել, զռռալ, կոտրել. выбить д. изъ кого մէկին խելքէ բերել (պատժելով, խրատ մէջնեները). -рѣть, од— չ. 1, յիմարանալ, տարաշնալ. 2,* չշմել, տաուշ կտրել, խելքը կորցնել. онъ одурѣлъ отъ рáдости.

Дýтикъ ա. 1, մէջը փուչ մետաղէ կամ ապակէ կը. пýговицы не литыя, а дýтики ոչ թէ տափակ, այլ մէջները փուչ կոճակներ. 2,* լեցած, ուռած, տաւղ ցեկած ան. 3, ուռուցիկ փորով փորուած, բարկացած մարդ. 4, փքուած, հպարտացած, ամբարտաւան մարդ. 5. աղաւնի մի ցեղ (մեծ կտուցով, 'փուչիկով'). 6, ուռած կարգի կաղապար. -тый 1, բյ. ած. փչած, փքած, ուռած լցրած. 2, մէջը փուչ, դատարկ. д—ыя бýсы; д. золотóй браслéтъ; 3,* կեղծ, փուչ, դատարկ. д—ые векселя; 4, չափազանցած, փքուն, փծուն (Տեմ. Раздýтый); д—ая репутáція; -тышъ ա. Дýтикъ 2, 3, 4 և 5.

Дуть (дýю -ють; Հրամ. дуй), дýнуть 1, չ. փչել. вѣтеръ дýетъ; д. на горячее кýшанье; д. губами փուքս փչել. емý *дýютъ въ ýши всякую всячину էլ ինչ ասես, որ չեն տեսած, մէկ պիտանի, թէ նորան մեղ են 'փչում', մեղ են ասցրում. не д. въ усъ ուշադրութիւն չդարձնել. 2, չ, սուլել, 'սլալ'. дуй во всю мочь; 3, ն. խմել տակ քշել. д. въ хвостъ и въ гриву; 4,ն. отд—, под—, взд— ծեծել, թակել, 'քոթակել'. дуй егó хорошéнько! 5, (выд—) ն. խմել շատ խմել. 'գցել'. вотъ, дýетъ вóдку!

Дутьё, ья չ. փչելը. печь съ дутьёмъ Լենդ. փուքսաւոր հնոց. печь безъ дутья Լենդ. բնական քաշով հնոց, ինքնափուքս հնոց:

Дýться (дýюсь -ются) անդր. 1. (разд—), փքուել, ուռչել (օդը ներս ծծելով). 2,* (над—), փոթել, քիթը քաշ անել. тебѣ нé за что на меня д.; 3, փքուել, հպարտանալ, գոռոզանալ. 4,* թղթախաղ խաղալ. «они тепéрь дýются въ кáрты». 5,* (прод—) տանուլ տալ, տարուել (թղթախաղի մէջ):

Дуумвирáтъ ա. (լտ.) երկիշխանութիւն (Հռոմի հին հասարակապետութեան մէջ, որին մի և է զոյգ էր յանձնուած). -вúры ա. յ. (լտ.) երկիշխաններ (Հին Հռոմում երկու պաշտօնեաներ, որոնք կազմում էին дуумвирáть-ը):

Духáнщикъ ա. -хáнщица ի. Կովկ. դուքանչի, խանութպան, -ուհի. -хáнъ ա. Կովկ. 1. դուքան, խանութ, կրպակ. 2, կապալով վերցրած ձկնորսական զարձ:

Духи, овъ ա. յ. անուշահոտ օծանելիք. опрыскáться д—áми, душиться д—áми (տ. Духъ 5—7).

Духобóрецъ, рца ա. (յոքն. յ. д—рцы) դուխոբոր. -բորներ, «Հոգու մարտիկներ» (ռուս հերձուածողներ, որոնք ժխտում են զօրութիւն ունեցող եկեղեցին իր արտաքին ծէսերով, արարողութիւններով և քահանաներով. ժխտում են նաև եկեղեցի, զինուորական ծառայութիւնը եւն. Ընդունում են միայն ներքին եկեղեցի, ներքին համար Քրիստոսը, Քրիստոսը, ժողովն և մարդիկներ են):

Духобóрникъ ա. Духобóрецъ. -бóрническій ած. դուխոբորական. д—ая ерéсь; -бóрный ած. դուխոբորութեան. -бóрство չ. դուխոբորութիւն, դուխոբորական հերձուածութիւն. -бóрствовать (-ствую -ють) չ. դուխոբորութիւն անել, դուխոբոր լինել. -бóрческій ա. Духобóрническій; бóрчество ա. Духобóрство.

Духовéнство չ. հոգևորականութիւն, հոգևորական դասակարգ. հոգևորականներ. въ собрáніи было много д—а; бѣлое д. ամուսնացած, աշխարհիկ հոգևորականութիւն. чёрное д. վանական, կուսակրոն, աբեղայական հոգևորականութիւն:

Духовидецъ, дца ա. -видица ի. ոգետես, երազատես, տեսիլքներ տեսնող այր, կին. -видѣніе չ. ոգետեսութիւն, երազատեսութիւն, բնազանցական տեսիլքներ տեսնելու. даръ д—ія.

Духовитый ած. Ռմկ. խիստ հոտաւէտ, բուրեղ, ասպարի հոտ արձակող:

Духовникъ, á ա. խոստովանահայր. -вноправственный ած. կրօնական-բարոյական, հոգեշահ. д—ое чтéніе; -вность ի. 1. Հնց. հոգևոր, կրօնական հարցեր, խնդիրներ. 2, հոգևոր լինելը, հոգևորութիւն (Հկդը տ. Тѣлéсность); -вноучебный ած. հոգևոր դպրոցական. д—ыя заведéнія հոգևոր ուսումնական հիմնարկութիւններ:

Духóвный ած. 1, հոգևոր, անմարմին. áнгелы—существá д—ыя; 2, հոգևոր (մտաւոր, հոգու, կրօնական). д—ая жáжда մտաւոր, հոգևոր ծարաւ. д. отéцъ ա. Духовникъ; сынъ д., дочь д—ая հոգևոր զաւակ, խոստովանորդի, խոստովանեցողուհի. д—ое родствó հոգևոր խնամութիւն. д—ое завѣщáніе ա. духóвная (տարկ). д—ая грáмота Հնց. ա. Душéвная грáмота; д—ыя книги հոգևոր, կրօնական գրքեր. д—ое чтéніе կրօնական ընթերցանութիւն. жить д—ою жизнью հոգևոր, մտաւոր կեանք վարել. д—ое пѣніе, д—ая мýзыка; духóвная, ой ի. կտակ, կտակագիր. оставить, отказáть комý что-либо по д—ой կտակով մէկին մի բան թողնել. 3, հոգևորական (Հկդը տ. свѣтскій) д. санъ, д—ое звáніе, д—ое лицó; д—ые выходцы Թիֆլիզեան եկած օրինողներ հոգևորականներ. 4, հոգևոր (կրօնական, եկեղեցական). д—ое правительство; д—ая консисторія; д. судъ; служить по д—ому вѣдомству; духóвные, ыхъ ա. յ. Ռմկ. հոգևորականներ. онъ изъ д—ыхъ նա հոգևորական է, հոգևոր դասից է. духóвно ն. 1. հոգևոր, ոչ մարմնաւոր կերպով. 2,* հոգևոր, մտաւոր, խորհրդաւոր կերպով:

Духовóй ած. 1. շնչառութեան, շնչական. д. канáлъ; 2, փչելու, փչամար երգեհոն, ամայ. д—áя мýзыка զինուորական օրկէստր՝ բաղկացած փչելու կամ զարկելու նուագարաններից. д. инструмéнтъ փչելու նուագարան. трýбы, гобóи и флéйты—духовые инструмéнты; 3, որս. յաւ հոտառութիւն ունեցող. д—áя собáка; д. виноградъ մի տեսակ խաղող, հոտաւէտ խաղող, որ հինգ տերևաւորն էլ ողջունում է. д—áя печь, д. шкапъ վառարան. որի մէջ կերակուրներն եփում են ջերմութեամբ (ոչ կրակի, ոչ բոցի) ներգործութեամբ:

Духовскóй ած. Հոգեգալստեան. Պենտեկոստէի. д—áя недѣля; д—áя травá Հոգեգալստեան խոտ (որ Հոգեգալստեան օրը եկեղեցի են տանում):

Духовщина ի. Հ—ւ. ուխտիմանաւորականները առանձին մի տեսակ:

Дýховъ день Հոգեգալստեան (Պենտեկոստէի) երկրորդ օրը (այսպէս «понедѣльникъ св. Духа).

Духовѣдецъ, дца ա. Եկղ. հոգեգէտ, հոգեծանօթ:

Духомѣръ ա. Манометръ.

Духотá ի. 1. տաղտկութիւն, ծանր, խեղդուկ

օդ. առթ. 2, խիստ անտախորժ հոտ, գարշահոտութիւն։

Ду|хотвори́ть (-рю́ -ря́ть) ն. *սկս. գործ.* (հմմ. Одухотворя́ть) ոգեւորել, ոգի, կենդանութիւն տալ, ներշնչել։

Духъ ա. 1. հոգի. д. есть Богъ Հոգի է Աստուած (Յովհ. 4_{24}). Д. Свято́й Սուրբ Հոգի. небе́сные ду́хи *եկղ.* հրեշտակներ, երկնային զօրութիւնք. д. бодръ, плоть же не́мощна հոգին յօժար է, բայց մարմինն տկար (Մատթ. 26_{41}). проро́ки испо́лнены бы́ли ду́ха Бо́жія; нечи́стый, зло́й д. պիղծ, չար (հ)ոգի. преда́ть д. *եկղ.* հոգին փչել, վախճանել, մեռնել. испусти́ть д. հոգին աւանդել. 2, ոգի. д. во́йска, д. зако́новъ; въ ду́хѣ того́ вре́мени, вѣ́ка; д. противорѣ́чія; быть въ дурно́мъ расположе́ніи ду́ха վատ տրամադրութեան լինել. быть въ ду́хѣ, въ весёломъ, хоро́шемъ ду́хѣ լաւ, ուրախ տրամադրութեան լինել. онъ не въ д—ѣ նա տխուր է տրամադրուած. 3, հոգեկան կորով, անվեհերութիւն, արիութիւն. не хвата́етъ, не достаётъ ду́ха չեմ համարձակւում, սիրտ չեմ անում. собра́ться съ д—омъ քաջանալ, արիանալ, սիրտ անել. собери́сь съ ду́хомъ и иди́ защища́ть пра́вое дѣ́ло; прида́ть кому́ ду́ху մէկին սիրտ տալ, ոգի ներշնչել. упа̀докъ д—а վհատութիւն, լքում. подъёмъ д—а արիութիւն, քաջալերում. упа́сть д—омъ վհատուել, լքանալ. 4, (д у́ х и, ду́ховъ և духо́въ յ.) ոգիներ, ուրուականներ. вызыва́ть духо́въ; 5, շունչ, շնչառութիւն. д. коро́токъ; перевести́ д. շունչ քաշել, հանգստանալ. пошёлъ вонъ! чтобъ твоего́ и *д—у тутъ не было գնա կորիր, որ հոտդ կտրուի այստեղից. 6, արտաշնչութիւն, գոլորշի, 'բուղ'. ծուխ. въ ко́мнатахъ такъ хо́лодно, что д. ви́денъ; 7, հոտ, գարշահոտութիւն. тяжёлый д., ви́нный д.; д. цвѣто́въ; д у х и́ *յոգ.* [illegible], քսուքներ. о нёмъ ни слу́ху, ни *ду́ху նրա մասին ոչ մի տեղեկութիւն չկայ. *горѣ́ть ду́хомъ *եկղ.* ջերմ հաւատ ունենալ. быть на духу́ խոստովանել քահանայի առաջ. итти́ на́ д. խոստովանութեան գնալ։ Ду́хомъ մ. մի շնչում, միանգամից, մի ակնթարթում. скака́ть, гнать во весь духъ սուրալ, ամենաարագ քշել։

Душа́ ի. (*Հյց.* ду́шу, *գործիակ.* душо́ю) 1, հոգի. человѣ́къ одарёнъ безсме́ртною душо́ю; положи́ть за кого́-либо д—у մէկի համար իր անձը, կեանքը զոհել. отда́ть Бо́гу д—у հոգին աւանդել. моли́ться за упоко́й д—и́ հոգու հանգստութեան համար աղօթել. д. боли́тъ, изныва́етъ, не на мѣ́стѣ հոգիս տառապում, վշտանում է, հոգիս դուրս է գալիս. д. ушла́ въ пятки́ սիրտս պատռեց (վախից). отъ всей д—и́ հոգով սրտով. забо́титься о спасе́ніи д—и́; благоро́дство д—и́ սրտի ազնուութիւն. отвести́ д—у ազատ շունչ քաշել. 2,* խիղճ, խղճմտանք. я полага́юсь на твою́ д—у; 3, ոգի, եռանդ, զգացմունք, սիրտ. онъ былъ всегда́ душо́ю на̀шихъ бесѣ́дъ; д. о́бщества; правосу́діе есть д. зако́новъ; пѣть съ д—о́й եռանդով երգել. человѣ́къ безъ д—и́ անսիրտ, անզգամ մարդ. д. на распа́шку սիրտը բաց (մարդ). 4, հոգի, մարդ, անձ, *Հյց.* [illegible]. корыстолюби́вая д. շահախնդիր, շահամոլ, ագահ մարդ. не случи́лось ни одно́й д—и́ въ домѣ́ տանը ոչ մի մարդ չպատահեցաւ. на у́лицѣ ни д—и́; р о д о в ы́ я д у́ ш и *Հյց.* ժառանգական կալուածք իր ճորտերով. р е в и́ з с к а я д. *Հյց.* գլխահամարի մէջ գրուած, հարկատու մարդ. д у́ ш и п р о п и с н ы́ я ընդհանուր ազգահամարից ծածկուած բայց թաքուն մարդիկ. д у́ ш и м ё р т в ы я *Հյց.* մի ժողովրդահամարից միւսն մեռած մարդիկ, որոնց տուրքը հարկատուութեան համար կենդանի էին համարւում. *отпусти́ть д—у на покая́ніе մէկին ազատել, ազատութիւն շնորհել. д. моя́! հոգիս, սիրելիս. жить д. въ д—у մի սիրտ, մի հոգի ապրել. съ д—и́ тя́нетъ սիրտս խառնում է. мути́ть д—у յուզում, վրդովեցնում է. лежа́ть на д—ѣ́ ա, խիղճ(ս) տանջում է. բ, հոգու սրտի(ս) վերայ ծանրանում, սիրտ(ս) մաշում է. հոգուս վերայ դարդ է մնացել. вы́ложить передъ кѣмъ всю д—у; откры́ть кому́ свою́ д—у մէկի առաջ իր սիրտը, սիրտն ու հոգին բանալ. д. замира́етъ սիրտ(ս) դողում է. д. замерла́ սիրտը կանգ, ուշաթափուեցաւ, ուշագնաց եղաւ. покриви́ть д—ою անարդարութեան վարուել, խղճի դէմ գնալ. отда́ть на д—у մէկի խղճին յանձնել. бра́ть на́ д—у իր հոգու, սրտի վերայ առնել, իր պատասխանատուութեան ներքոյ առնել. д. гори́тъ սիրտս խիստ փափագում է, անձկում է, տենչում է. въ нёмъ чуть де́ржится д. նա հազիւ շունչ է քաշում, մեռնելու վրայ է. безъ *д—и́ սաստիկ սիրուց, սիրուց զմայլած, խելքը կորցրած. онъ отъ жены́ своей безъ д—и; бѣжа́ть безъ д—и առանց շունչ քաշելու, հեւալով փախչել. преда́ться чему́ д—о́й и тѣ́ломъ հոգով սրտով մի բանի նուիրուել. ни д—о́й, ни тѣ́ломъ не винова́тъ ամենեւին մեղք չունիմ. у ней за д—о́й ни копе́йки ոչ մի կոպէկ հոգեպահուստ չունի. не ча́ять, не слы́шать д—и́ въ комъ մէկին խիստ, անսահման սիրել. душа́ не принима́етъ սիրտս չէ առնում, չէ խնդրում. по д—ѣ́ խիստ հաճելի, զուարճական. э́то мнѣ по д—ѣ́ սրտովս է. онъ мнѣ не по д—ѣ́ նա իմ սրտով չէ գալիս։ [սիրելիս, հոգեակս։

Ду|ша́тка, -ша́точка ի. և *Հայ. անմ.* սիրելիս, [illegible]

Душе|власти́тельный ած. *բանաս.* հոգու վերայ իշխող, հոգին գրաւող, հոգեգրաւ. **-[illegible]ный** ած. հոգեկան [illegible]։

Душе́вность ի. հոգեկան առաքինութիւն. ջերմութիւն. **-вный** ած. 1, հոգու, հոգեկան, հոգեւոր. д—ое спасе́ніе; д—ыя ка́чества; д—ыя болѣ́зни հոգեկան հիւանդութիւններ. 2, սրտանց, սրտալից, անկեղծ, մտերիմ. д. другъ; д—ое жела́ніе; съ д—ымъ приско́рбіемъ ցաւոք սրտի. д—ая гра̀мота *Հյց.* կտակ. д у ш е́ в н о մ. հոգով, հոգով սրտով. уважа́ть кого́ д.

Душево́й ած. գլխա—, մարդագլխի հաշուած. д. надѣ́лъ մարդագլխի հաշուած հողաբաժին. д. обро́къ գլխահարկ։

Душевре́дный ած. հոգուն վնասակար։

Ду́шевый ած. ցնցուղի, անձրեւանման լոգանքի. д—ая ва́нна.

Душегрѣ́ечный ած. душегрѣ́йка-ի։

Душе|грѣ́я ի., **-грѣ́йка, -грѣ́ечка** *նւզ.* մի տեսակ կարճլիկ վերնազգեստ կանանց առանց թեզանիքի, մի տեսակ բաճկոնակ։

Душе|гу́бецъ, -бца ա. մարդասպան. **-губи́тель** ա. **-губи́тельница** ի. հոգեսպան, հոգեկորոյս [illegible]

կին, մարդասպան այր, կին. -губительный *ած.* եկղ. հոգեսպան, հոգեկորոյս. -губица *ի.* մարդասպան կին. -губка *ի.* 1, *տ.* Душегубъ; 2, *թեթեւ*, անկոյսեւ և արագաշարժ մակոյկ, կուր։

Душегубникъ *ակւ. գործծ.* -губница *տ.* Душегубецъ, -губица; -губный *ած.* 1, *տ.* Душегубительный; 2, *բանաս.* սպանող, կործանիչ, կենացուս առող. -губство *չ.* սպանութիւն, մահ. -губствовать (-ствую -ють) *չ.* կոտորել, փչացնել (անձինք մարդկանց). ոճրագործաբար սպանել։

Душегубъ *ա.* (душегубка *ի.*) *տ.* Душегубецъ, -шегубица.

Душёный *տ.* Душоный.

Душенька *ի. նւզ. և փոքր.* 1, հոգի, բարի հոգի. помолиться о чьей д—ѣ; 2, *հոր.* հոգիս, հոգեակ, ջանիգ գուրբան. 3, *հոր. ռմկ.* սիրական, սիրուհի։

Душепагубный *եկղ. տ.* Душегубительный; -полезный *ած.* հոգեշահ. д—ая бесѣда; д—ое наставленіе, чтеніе; -приказчикъ *ա.* -приказчица *ի.* կտակակատար, -տարուհի. -слабый *ած. բանաս.* հոգեպաշտար. -словіе *չ. ակւ. գործծ. տ.* Психологія; -спасительный *ած.* հոգեշահ, հոգւոյ փրկութեանը ծառայող, խրատական. д—ыя книги; д—ая бесѣда; д—ое слово; -убійственный *ած.* հոգեսպան, հոգեկործան. -убійство *չ.* հոգեսպանութիւն. -убійца *հոր.* հոգեսպան, հոգեկորոյս այր, կին. -цѣлительный *ած.* հոգեբոյժ, հոգին բուժող, բժշկող, ապաքինող։

Душечка *ի. և հոր. տ.* Душенька 2.

Душина *ռմկ.* վատ հոտ, գարշահոտութիւն։

Душистый *ած.* հոտաւէտ, անուշահոտ, անուշաբոյր. д. горошекъ *տ.* Горошекъ; д—ыя травы հոտաւէտ խոտեր։

Душить I. душить (-шу́ -шишь -шать). зад—, уд—, *ն.* 1, խեղդել. охотники удушили волка; 2, խեղդել. շունչը կտրել. ду́шить кашель; задушить кого въ своихъ объятіяхъ; 3,* խեղդել, ճնշել, մաշել. его ду́шитъ злоба, тоска; д. кого работой; 4, տապակել, խաշել (առանց ջրով). д. мясо въ духовой печкѣ; 5,* *ռմկ.* չափազանց շատ խմել, 'զգել', 'մնջացնել'. д. водку, пиво; -ся *անդր.* և *չր.* խեղդուել. II. душить (-шу́ -шишь -шать), над— *ն.* օծել, սրսկել (հոտաւէտ իւղերով). -ся *անդր.* օծուել, սրսկուել (հոտաւէտ իւղերով). -шица *ի. բս.* 1, Origanum vulgare, հասարակ խնկածաղիկ, ուսամբար։

Душка *ի.* 1, *նւզ. փոքր.* հոգեակ, սիրելի, պաշտելի էակ. 2, *տ.* Ду́жка 3; 3, *մարդու վզի* առաջին, բոլ կենդանու վզի յետին մասը. 4, *տ.* Ду́жка 2; 5, *տ.* Душица; ду́шки, шекъ *յ.* պզուէսի կամ ստամոքի ճակը մաշկած մուշտակը։

Душки, овъ *ա. յ. բս.* Ocimnm basilicum, շահասպրամ (տճ. ֆէսլէկէն)։

Душникъ, а *ա.* օդանցք (պատի ծակ, անցք պատի մէջ, որով թարմ օդ են թողնում սենեակի մէջ), ջերմանցք (ծակ, անցք վառարանի մէջ, որով ջերմութիւն են բաց թողնում)։

Душница *ի. Ռմկ.* անուշահոտ ծաղիկներ անուն, անօթ. -ничёкъ, чка *ա.* 1, *նւզ.* պատի օդանցք, ջերմանցք (*տ.* душникъ); 2, *տ.* Душница.

Душноватый *ած.* փոքր ինչ տօթային, խեղդուկ ծանր, ճնշող. въ этихъ комнатахъ душноваго այս սենեակներումը օդը բաւականաչափ փչացած է, ծանր է. -шнота *տ.* Духота.

Душный (-шенъ -шна́, о) *ած.* տօթային, ծանր (շնչառութեան համար), խեղդուկ, հեղձուցիչ։

Душокъ, шка́ *ա.* գարշահոտութիւն, փտող, նեխող բանի հոտ. дичь, рыба съ душкомъ; *съ душкомъ հոտած, ծանդոտ, արտաասուր, բմահաճ (մարդ)։

Душонка *ի. Նխտ.* աղբր, անպիտան հոգի. мелкая д. աղբր, ազորմելի, անպիտան մարդ։

Душоный (-шо́нъ -шена́, о́) *բյ. ած.* 1, համեմած. д—ая рыба; 2, հոտաւէտ իւղերով օծած. д. платокъ; 3, տապակած, եփած (փակ անօթի մէջ). д—ая говядина; *հմմ.* Тушо́ный; 4, խեղդած. ակամաստով բռնած. д—ая птица.

Душчатый *ած.* պզուէսի կամ ստամոքի կրծքին, 'գօշիկ' մաշկած (մորթի)։

Душъ *ա.* -шь *ի.* (*յ.* ду́ши, шей) (*ֆր.*) 1, անձրեւոր, ջրցիր գործիք, որոնք պահարանի ձեւով, որի տակ կամ որի մէջ կանգնելով լողանում են. 2, լոգանք վերոյիշեալ գործիքի միջոցով. принять холодную душъ.

Дуэлистъ *ա.* (*ֆր.*) մենամարտութեան սիրահար. -эль *ի.* (*ֆր.*) *տ.* Поединокъ; драться на д—и մենամարտել. вызвать кого на д. մէկին մենամարտութեան հրաւիրել. -эльный *ած.* մենամարտութեան։

Дуэнья *ի.* (*իսպ.*) Իսպանիայում՝ 1, տան աղջիկներանց կամ երիտասարդ կնոջ բարոյականութեան վերայ հսկող կին. 2, պառաւաւոր կին, նամիշտ թագուհու։

Дуэтный *ած.* երկձայն, երկնգանակ երաժշտութեան. -этъ *ա.* (*ֆր.*), -эттино *չ. անհ. նւզ.* երկձայն, երկնգանակ երաժշտութիւն, երգ։

Дхнуть (-ну́ -нёшь -ну́тъ; *անց.* дхнулъ, а, о) *ակւ. գործծ. տ.* Дыхать.

Дщанъ *տ.* Чанъ և Дощанъ.

Дщерь, дщери *ի. Ռմկ.* և *հեգն. տ.* Дочь.

Дыба *ի.* 1, մի տեսակ կանգ, գլան ծանրութիւններ բարձրացնելու. 2, մի տեսակ գործիք տանջանքներու. встать на дыбы (*յ.*) *ա,* (կենդանիների մասին) ծառանալ, ծառս լինել, յետևի ոտների վերայ կանգնել. *բ,* (մարդու մասին) *խիստ կամակորել, յամառութիւն անել։

Дыбить (-блю -бятъ) *ն.* բարձրացնել, կանգնեցնել, ծառացնել. -биться (-блюсь -бятся) 1, *անդր.* ցցուել, բարձրանալ, վերանալ. 2, *չ.* ծառանալ, ծառս ըլլել, բարձրանալ (յետևի ոտքերի վերայ)։

Дыбки, овъ *ա. յ. նւզ.* մանկան առաջին անգամ ոտքի կանգնելը. ребёнокъ сталъ на д.

Дыбомъ *մ.* բարձրացած, ցցուած, ուռած. քրտնած, 'բիզ բիզ կանգնած' (մազերի մասին)։

Дыбочки *նւզ. տ.* Дыбки; -бу́къ, а́ *ա.* անտանելի ճահճուտ տեղ անտառում, մօրատ, 'ճըլկուտ'։

Дылда 1, *հոր. ռմկ.* երկարահասակ, անճոռնի, անհեթեթ, 'լողլող' *ամն.* 2, ձողի։

Дыль *ա.* քառանկիւնի տաշած գերան, որի լայնութիւնը հաստութիւնից երկու անգամ աւելի է։

Дымистый *ած.* ծխաշատ, շատ ծուխ տուող, արձակող. -мить (-млю -мятъ), над—, 1, *ն.* ծխով լցնել, մուխ անել. д. пчёлъ *մեղւք.* մեղուներին ծուխ անել, ծուխ տալով զատել. 2, *չ.* ծուխ անել, ծուխ, մուխ տալ. печь дымитъ; -ся *անդր.* 1, ծխալ, ծուխ, մուխ արձակել. 2, գոլորշի, բուղ արձակել. մէգով, մշուշով, շա-

մանգաղով ծածկուել, պատուել. на столѣ дымятся щи.

Дыми́на ի. 1, խիստ ցանցառ, փափուկ մետաքսէ գլխաշ. ևնդուռ, չղարչ. 2, ապարօշ, խոյր (կանանց). 3, գոլորշիտախտան, Թանձր մէգ, մշուշ, շամանդաղ. -миновый ած. չղարչէ, փափուկ. д—ое пла́тье.

Дымилёнка ի. ծխած մորթուց կարած վերնազգեստ. -миникъ ա. 1, տ. Дымоволо́къ; 2, ծուխ, մուխ ,որ առաջացնում են զաղտնի բնի առաջ տղը և փտած բաներ վառելով). 3, կերկերակոյն ծածկոց:

Ды́мница ի. 1, Նկ. փոյալէ խողովակ, ծխնելոյզ (խրճիթի կտուրի վերայ). 2, բս. տ. Дымя́нка; -мнова́тый ած. փոքր ինչ ծխոտ, ծխալից, ծխախառն:

Ды́мный (-менъ -мна́, о) ած. 1, ծխալից, ծխով լցուած, ծխացող, ծուխ արձակող. 2, մառախլապատ, մառախուղով ծածկուած, մէգով, մշուշով, շամանդաղով ծածկուած. 3, գորշ կապոյտ գոյնով, ծխագոյն. д—ая ша́пка ռմկ. ամառէր, ծխի ամէր. -мовни́къ, а̀ ա. ծխնելոյզ, խողովակ (վառարանի). -мово́й ած. ծխի. д—а́я ко́поть ծխից նստած մուր. д—бе окно́, д—а́я труба́ ծխատար, ծխարաշ պատուհան, խողովակ: Д ы м о в о́ е, ого չ. 1, Նկ. ծխահարկ. 2, իշխանական, օթևանական (իշխանեուս համար վճարած դրամը). -моволо́къ ա. ծխանք (ծակ խրճիթի կտուրի և կամ պատի մէջ, որով ծուխը գուրս է գալիս):

Дымо́вьё, ья և ьё չ. խրճիթ (լոկ կտուրով, առանց ծխնելոյզի). -мога́рная труба́ ծխատար խողովակ. ծխնելոյզ. -моу́ръ ա. ծխացող, փտած ծառ. -мо́къ, мка́ ա. Նվ. պատիկ, Թեթև, բարակ ծուխ, ծխիկ. -мопрово́дъ տ. Дымоволо́къ; -мохо́дъ ա. խողովակ. -мо́чекъ, чка Նվ. տ. Дымо́къ.

Ды́мсель ա. ծով. ծխակալ առագաստ:

Ды́мчатый ած. ծխագոյն, ծխակերպ. д ы м ч а т ы й т о п а́ з ъ Նկ. topaze enfumée, սրնալ կամ սև ապաղինձ:

Дымъ ա. (Ներգոյ. въ дымѣ և въ дыму) 1, ծուխ, մուխ. д. выхо́дитъ сто́лбомъ ծուխը ծառանում, ուղիղ վեր է բարձրանում. д. выхо́дитъ во́локомъ ծուխը գետնի երեսին փռուում, տարածուում է. д. выхо́дитъ коромы́сломъ ծուխը վերև բարձրանալով կիտուում և ապա բոլորից աղեղնաձև քշուում է. нѣтъ *дыма безъ огня́ (առծ.). у нихъ идётъ *д. коромы́сломъ (դարձ.) ա, նորա մեծանից գլուխ են պտտում (կռւում են). բ, նորա խիստ խնդում են, խնդութիւնից զվռւել են. 2, ծխելը, ծխելու, վառելու նիւթ. разложи́ть д.; 3, ծուխ, տուն, խրճիթ, ‘մահալ‘. 4, Նկ. *Նորկատու ծուխ, գլխահարկ, գլուխավորատուն. поду́шныя де́ньги поло́жено бы́ло сбира́ть съ ка́ждаго ды́ма; д. з е м л я н о́ й և կամ -мя́нка ի. բս. Fumaria officinalis, Հասարակ ծխախոտ. -мя́чій ած. ռմկ. գործծ. ծուխ տուող, ծուխ արձակող, ծառաջացնող:

Ды́нникъ ա. 1, սեխերի ածու, ‘բոստան‘. 2, ռմկ. սեխի սիրահար. -нничекъ, чка ա. զգուշի արտու:

Ды́нный ած. սեխի, սեխակերպ, սեխանման. д—ое д е́ р е в о բս. Carica Papaya, Հնդիկ սեխենի. д. ка́ктусъ Melocactus, փշասեխ:

Ды́ня ի. -нька Նվ. բս. Cucumis melo, սեխենի և սեխ, ‘խմեչ‘:

Дыра́ ի. (յ. ды́рья և дыры́, սեռկ. дыръ) ծակ, ծակ տեղ, անցք. заткну́ть д—у́ ա, խցանել, խցել, փակել (օր. ամակարի ծորակը). բ, *պարտքի մի մասը վճարել, մի քիչ պարտքից ԹեԹևանալ. գ, *ամենատեսակ պիտոյքների մի մասը լրացնել. така́я д., что и соба́ка проско́читъ անցքին ծակ, անցք է:

Дыря́вый ած. շատ ծակեր ունեցող, ծակծըկուած, ծակոտկեն. -ви́ть (-рю́ -ря́ть), прод—ն. ծակել, ծակոտել, ծակծկել. -ся -ուել. ծակոտուել, ծակծկուել, մաշուել. чулки́ продыря́вились.

Дыри́ща ի. յոգն. անցքին ծակ, անցք. -ръ ի. Նվ. պատիկ ծակ, անցք, ծակուկ. -ребо́йный ած. ծակող, ծակիչ, ծակելու. -ребо́йня ի. ծակիչ, ծակելու հանգեցրձնք (снаря́дъ); -рева́тый ած. փոքր ինչ ծակծկուած, ծակոտկեն. -рева́нъ, евъ ա. յ. ծակապատշանեք (պատենգառաչնեք, օրինք ակօԹում են խրճիթի պատի մէջ որսծ ծակից). -ре́чка ի. Նվ. տ. Ды́рка; -ре́чатый ած. ծակոտոր, ծակոտկեն. д. узо́ръ, д—ое шитьё.

Дырявить (-влю -вить), прод— ն. ծակել. -ря́вый ած. ծակուած, ծակոտուած, մաշուած. д—ые сапоги́; *д — а я п а́ м я т ь Թոյլ, տկար յիշողութիւն. *д—ая голова́ մոռացկոտ մարդ:

Ды́хало չ. 1, կենդ. շնչափող. 2, օդանցք, անցք, ծակ (օր. կէտ ձկան գլխին). -хальце չ. 1, Նվ. տ. Ды́хало; 2, միջատի փորի կողքերից շնչառութեան ծակեր, անցքեր:

Дыха́ніе չ. 1, շունչ առնելը, շունչ քաշելը, շնչառութիւն. коро́ткое, тяжёлое д.; съ трудо́мъ переводи́ть д.; д. и с к у́ с с т в е н н о е бժ. արհեստական շնչառութիւն. 2, շունչ, կեանք, կենդանութիւն. послѣ́днее д. վերջին շունչը. 3, Եկղ. կենդանի էակ, արարած, շունչ կենդանի. вся́кое д. да хва́литъ Го́спода! 4, շնչելը, փչելը. քամի:

Дыха́тельный ած. շնչառական. д—ое го́рло շնչափող. -ха́ть (-ха́ю -ютъ և дышу́ -шутъ). -хну́ть, дхну́ть, дохну́ть չ. 1, շունչ առնել, շունչ քաշել, շնչել. 2, փչել, շնչել:

Дыхлёцъ, а̀ ա. ռմկ. 1, շնչարգելութեամբ տառապող, ասթմայով. 2, ձուկ մէջ առատ ձկան:

Дыхну́ть տ. Дыха́ть և Дыша́ть; одноа́ д. մեկանգ, Թէ առա եմ առում. -хове́цъ, вца́ ա. շնչահեղձութիւն (ձիու):

Дыша́ть (-шу́ -шишь -шатъ), -хну́ть չ. 1, տ. Дыха́ть; 2,* շնչել, բուրել, արտայայտել. д. мще́ніемъ, зло́бою; д. любо́вью; на ла́данъ *д. մեռնելու վրայ լինել, մերձ 'ի մահ լինել. -ся, ды́шится շնչ. շունչ քաշել. легко́ ды́шится.

Ды́шельный ած. քնդու, լծափայտի, գլխի:

Ды́шло չ. (Ան.) քնդի, լծափայտ. գլխ. -шлово́й, -шловый տ. Ды́шельный.

Дья́волёнокъ, нка ա. և Հոգ. Նվ. (յ. дьяволя́та) դևուկ. -волъ ա. (յ. дья́волы և սեռկ. дьяволя́) 1, տ. Діа́волъ; 2,* դև, ճարպիկ, Ճարպիկ, սատանայ մարդ. за каки́мъ *д—омъ мнѣ итти́ къ нему? Ինչու պէտք է ես գնամ նորա մօտ, Ինչ գործ ունիմ նորա հետ. -вольскій տ. Діа́вольскій; д—ое наважде́ніе դիւային փորձանքութիւն. *д—ая слу́жба դիւային, դժնդակ, ծանր ծառայութիւն: Д ь я́ в о л ь с к и մ. դևի պէս, սատանայաբար, դարձուցիչ կերպով. -вольщина ի. 1, Հոգ. դևեր, չար, դիւր ոգիներ. 2, դիւային, դիւ գործեր, մեղքեր. ёкая д.; что за д.!

Дьяконить (-ню -нить) *ա.* Дьяконствовать; **-коница** *ի. ռմկ. ա.* Діаконица; **-коновна** *ի.* *զեռանեաս դեղձանէ և քաղցր խնձոր մի.* **-коновщина** *ա.* Діаконовщина; **-конскій** *ած.* *սարկաւագի.* **-конство** *չ.* 1, *սարկաւագութիւն.* 2, *հաւ.* *սարկաւագներ.* **-конствовать** (-ствую -ютъ) *չ.* *սարկաւագութիւն անել։*

Дьяконъ *ա.* (*յ.* дьяконы, овъ *և* дьякона, о́въ) *ռմկ. ա.* Діаконъ.

Дьякъ, *ա* *ա.* (*յ.* дьяки, ко́въ) *հնց.* *ատենադպիր. քարտուղար.* д. дворцо́вый *կամ* введённый *արքունի (մեծ իշխանական կամ արքայական) ատենադպիր, քարտուղար.* д. вѣчный *համայնական ժողովի* (вѣче) *քարտուղար, ատենադպիր։*

Дьячо́къ *ա.* Дьячо́къ; **-ческій** *ած.* *ատենադպրի, քարտուղարի։*

Дьячить (-чу -чать) *չ.* 1, *հնց.* *քարտուղարութիւն, ատենադպրութիւն անել.* 2, *տիրացուութիւն անել.* **-чи́ха** *ի.* *տիրացուի կին կամ այրի.* **-чій**, чья, чьё *ած.* *քարտուղարի, ատենադպրի.* **-чо́вскій**, **-чо́въ**, а, о *ած.* *տիրացուի.* **-чо́въ**, чка́ *ա.* *տիրացու, եկեղեցու սպասաւոր։*

Дѣва *ի.* 1, *կոյս, օրիորդ, աղջիկ* (*չամուսնացած, հասակն առած*). старая д. *պառաւած, տանը մնացած օրիորդ.* Пресвята́я Дѣва *Ամենասուրբ Կոյս Մարիամ.* 2, *աստղ.* *Կոյս* (*համաստեղութիւն*)։

Дѣвать, дѣть *ն.* 1, *դնել, խցկել, կոխել մի տեղ, ծածկել, թաքցնել.* куда́ ты дѣва́лъ мою́ кни́гу? 2, *ծախսել, մսխել.* куда́ онъ дѣва́етъ тако́е мно́жество де́негъ? *այդքան փողը նա ինչ է անում, ինչի վրայ է ծախսում.* 3, *պարտկել, երանքից հեռացնել, պատսպարել* (*մի բանից*). вдова́ не зна́етъ, куда́ д. свои́хъ дѣте́й; **-ся** *ներգ.* 1, *հեռանալ, թաքնուել, ‘կորչել’.* не зна́ю, куда́ онъ дѣва́лся? 2, *կորչել, անյայտանալ, չքանալ.* гдѣ дѣва́лись мои́ счёты? 3, *պատսպարուել, պատսպարուել.* я не зналъ, куда́ дѣться отъ жары́.

Дѣвица *ի.* 1, *ա.* Дѣва 1; оста́ться въ д—ахъ *կոյս մնալ, աղջիկ մնալ, մարդու չգնալ.* 2, *հնց.* (*ի՛ Պետրոս Մեծ*) *Թագուհու նաժիշտը, պալատական կին.* д—ы верховыя; **-вическій** *ած.* *կոյսի, կուսական, օրիորդի, -դական.* беречь свою́ д—ую честь; **-вичество** *չ.* *կուսութիւն, օրիորդութիւն, աղջկութիւն, պարկեշտութիւն* (*աղջկայ*)։

Дѣвичій, чья, чье *ած.* *կոյսի, կուսական, օրիորդի, -դական* (*ա.* Дѣвическій); дѣви́чья не́мочь *բժ. ա.* Блѣдность 1, *բ.* дѣви́чьи зо́ри *Արշալոյսի ժամանակ ուշ հնչող գառնաթմբուկ և երեկոյ առաջին.* дѣви́чья краса́ 1, *ամուսնացուն կուսական են մի քանի օրերը.* 2, *ռմկ.* *Նուրբ ժապաւէնի* (*որ զարդարում էին պարտերի վրայ ծիրանի ճիւղեր ժամանակ*). дѣви́чья красота́ *օրիորդի հրաշքի ժպտաւէնը.* **-ви́чникъ** *ա.* (*շրջն.* -ва́шн—) *Հարսանեաց* (*որ պատահի երեկոյին կատարում էին հարսի ընկերուհիները, հարսանիքի երգեր երգելով և հարսից հրաժեշտ առնելով*). **-вичья**, **чьей** *ի.* *աղջիկանոց, աղջիկների, նաժիշտների սենեակ։*

Дѣвка *ի.* 1, *ռմկ. ա.* Дѣви́ца; она́ засидѣ́лась въ д—ахъ *նա պառաւեց, տանը մնաց.* 2, *աղախին, նաժիշտ.* го́рничная, дворова́я д.; 3, *բոզ, պոռնիկ կին կամ օրիորդ.* во́льная д.

Дѣвоматерь *ի.* *եկղ.* *Կուսամայր* (*Աստուածածին*). **-му́ченица** *ի.* *եկղ.* *Նահատակ կոյս։*

Дѣвонька *ի.* *ռմկ.* *աղջիկ, խեղճ, թշուառ աղջիկ.* **-вочка** *ի.* *պստիկ, փոքրամարմին աղջիկ, օրիորդ.* **-вочникъ** *ա.* *ռմկ.* *օրիորդների բարեկամ, օրիորդներից չհեռացող մարդ, օրիորդասէր անձ։*

Дѣвственникъ *ա.* *անարատ, ողջախոհ մարդ.* **-ственница** *ի.* *անարատ կոյս, աղջիկ.* **-ственность** *ի.* 1, *կուսութիւն, անարատութիւն, անբըծութիւն.* 2,* *կուսութիւն, թարմութիւն, ձեռք չշօշափուած լինելը.* **-ственный** *ած.* 1, *կուսական, անարատ. կոյսի, օրիորդի.* 2,* *թարմ, մաքուր, անբիծ.* д. лѣсъ *կուսական անտառ* (*որին դեռ կացինը չէ դիպել*). д—ая по́чва *խամ, երբէք չհերկած հող.* д—ая плева́ *կզմխ.* *կուսական թաղանթ, *կուսութեան կնիք։*

Дѣвство *չ.* 1, *ա.* Дѣвичество; 2,* *կուսութիւն, անարատութիւն.* 3, *ամուրիութիւն.* сохрани́ть д.

Дѣвствованіе *չ.* *կոյս, աղջիկ մնալը.* **-ствовать** (-ствую -ютъ) *չ.* *կոյս, աղջիկ մնալ, չկարգուել, մարդու չգնալ։*

Дѣвушка *ի.* 1, *կոյս, օրիորդ, աղջիկ.* 2, *աղախին, նաժիշտ.* *փաղաքշանքի.* -(ѣ)вушникъ *ա.* *ռմկ.* *աղջկամոլ, կնամոլ, իգամոլ, վաւաշոտ անձ։*

Дѣвча́та, а́тъ *ի.* *հաւ.* *աղջիկներ, օրիորդներ։*

Дѣвчина *ռմկ. ա.* Дѣвка 1; **-вчо́нка** *ի.* *նխտ.* *անպիտան աղջիկ.* **-вчо́ночка** *ի.* *աղջնակ, չար աղջիկ.* **-вчу́рка** *ի.* *փոքր.* *աղջնակ, պստիկ աղջիկ։*

Дѣвье, ья́ *չ.* *հաւ.* *ռմկ.* *աղջիկներ, օրիորդներ։*

Дѣдина *ի.* *հնց.* 1, *ժառանգական իշխանութիւն.* 2, *պապենական ժառանգութիւն, ժառանգական կալուածք.* **-динъ** *ա.* Дѣдовъ.

Дѣдинька *ա.* *փոքր.* *պապիկ, սիրելի պապ.* **-ди́чный** *ած.* *հնց.* *պապից մնացած, պապենական.* д—ыя зе́мли; **-ди́чь** *ա.* *հնց.* *պապենական ժառանգ, պապենական ժառանգութեան տէր։*

Дѣдко *ա.* *ռմկ.* 1, *փոքր.* *պապիկ, սիրելի պապ.* 2, *ա.* Домово́й, о́го; дѣдки *ա. յ.* *սկլ.* *զործծ.* *բս.* Lappa tomentosa, *փշոտ կատուկեր.* **-до́вникъ** *ա.* *բս.* *գաշտային տատասկափուշ, կատուկ.* **-до́вскій** *ած.* *պապի, պապերի, պապական, նախնական.* д—іе обыча́и; д—ія помѣ́стья; д—ія времена́; **-до́вщина** *ի.* *պապական կալուածք, ժառանգութիւն.* онъ живётъ д—ою; **-довъ**, а, о *ած.* *պապի։*

Дѣдушка *ա.* *փոքր.* *պապիկ, սիրելի պապ.* *д. домово́й *տնային ոգի, ‘փերի’* (*ըստ ժողովրդական հաւատալեաց*)։

Дѣдъ *ա.* 1, *պապ, հաւ* (*գր.*). 2, дѣды *յ.* *պապեր, նախահայրեր, նախնիներ.* д. на́ши жи́ли по́просту; двою́родный д. *պապի կամ տատի հարազատ եղբայրը.* бала́ганный д. *բալագանային խեղկատակ, ծաղրածու, միմոս ծերունու հագուստով։*

Дѣдо́вникъ *ա.* Дѣдо́вникъ.

Дѣепи́саніе *չ.* *սկլ.* *զործծ.* *պատմագրութիւն.* **-пи́сатель** *ա.* **-пи́сательница** *ի.* *պատմագիր, պատմագրուհի, պատմագրական հեղինակ։*

Дѣеприча́стіе *չ.* *քերկ.* *բայ-մակբայ* (*բայից զոյացած մակբայ օր.*) лёжа *պառկած,* си́дя *նստած,* получи́въ *ստանալով.* **-прича́стный** *ած.* *բայ մակբայական.* д—ое предложе́ніе.

Дѣеспосо́бность *ի.* *իրւբ.* *գործելու իրաւունք.* **-со́бный** *ած.* *գործելու իրաւունք ունեցող։*

Дѣжа́ *ի.* *հնց.* *տաշտ, տաշտակ, տակառ.* *ա.* Дежа́.

Дѣйственный *пр.* *ակտ. գործ.* ներգործող, ազդող, ազդեցիկ, զօրեղ։

Дѣйствительность *ж.* 1, իրականութիւն, իսկութիւն. это не воображéніе, а д.; 2, իսկութիւն, ճշմարտութիւն, հաստատութիւն, վաւերականութիւն. д. докумéнта, одѣжки; 3, ներգործութիւն, ույժ, զօրութիւն, ազդեցութիւն։

Дѣйствительный *пр.* 1, ազդող, ներգործող, -ծական. ույժ, զօրութիւն ունեցող. д—ое лѣкáрство; д. выстрѣлъ *հրետ.* ներգործական թնդանօթաձգութիւն (*որ լինի իր ազդեցութիւնը գործում է*). 2, ճիշտ, ճշմարիտ, իսկական, վաւերական, հաստատ, ստոյգ. это его д—ыя слова; д—ая слýжба իսկական պաշտօնավարութիւն. д. членъ ներգործական, գործօն անդամ (*որ և է ընկերութեան*. հակ. *ա.* Почётный членъ); д. глагóлъ *քեր.* ներգործական բայ. д—ое обязáтельство իրական. ստոյգ պարտաւորութիւն. д—ое событіе իրական դէպք, պատահար։ Дѣйствѝтельно *մ.* յիրաւի, ճշմարիտ, իրաւ, այո։

Дѣйствіе *չ.* 1, ազդեցութիւն, ներգործութիւն. д. страстéй; д. сóлнца на растéніе; лѣкáрство не оказáло надлежáщаго д—ія դեղը հարկաւոր ազդեցութիւնը չներգործեց. привестѝ что въ д. մի բան 'ի կատար ածել, իրագործել. 2, գործողութիւն, դէպք, պատահմունք. *զինվ.* պատերազմ, կռիւ. воéнныя д—ія պատերազմական գործողութիւններ, շարժումներ. нѣкоторые корабли не могли быть въ д—іи մի քանի նաւեր չկարողացան ծովամարտին մասնակցել. 3, պարտականութիւն, գործ, աշխատանք, գործունէութիւն. տնօրինութիւն, կարգադրութիւն. д—ія и распоряжéнія правительства; 4, *Թատր.* գործողութիւն, արարուած. трагéдія въ пяти д—іяхъ; д—ія раздѣляются на явлéнія.

Дѣйство *չ.* 1, *ա.* Дѣйствіе; 2, *Տնտ. եկղ.* հանդիսաւոր պաշտօն, պաշտամունք (Սուրբ Պատարագ). 3, դրամատիկական հին պիէսա։

Дѣйствованіе *չ.* ներգործութիւն. во Іисýсѣ Христѣ—двѣ вóли и два д—ія Յիսուս Քրիստոսի մէջ կար երկու կամք և երկու ներգործութիւն (բնութիւններ). -ствователь *ա.* -ствовательница *ի.* *ակտ. գործ.* գործակից, գործիչ *այր, կին*. -ствовать (-ствую -ютъ), под—, *չ.* 1, ազդել, ներգործել. на негó ничегó не дѣйствуетъ; краснорѣчіе сильно дѣйствуетъ на сердца слýшателей; 2, վարուել, գործել, ընթանալ. д. на обýмъ, наудáчу առանց երկար մտածելու, անխտրաբար վարուել, գործել. во всёмъ дóлжно д. съ разсуждéніемъ; войскá дѣйствовали съ отличною хрáбростью—պատերազմեցին. 3, անել, կատարել, գործել. порá д.! 4, *Թատր.* խաղալ, կատարել (*որ և է դեր*) дѣйствующій *բ.* *պր.* գործող. д—ая áрмія պատերազմի մէջ գտնուող զօրաբանակ. д—ія лица въ театрáльной пьéсѣ.

Дѣлальщикъ *ռմկ.* *ա.* Дѣлатель; -ланіе *չ.* անելը, գործելը, պատրաստելը, շինելը. -ланность *ի.* արուեստականութիւն, անբնականութիւն. -ланный 1, *բ.* *պր.* արած, կատարած, գործած. 2, *պր.** արհեստական, անբնական, անբնաբերական, կեղծ. -латель *ա.* -лательница *ի.* անող. գործող, կատարող, շինող, պատրաստող *այր, կին*։

Дѣлать, сд—, *չ.* 1, անել, գործել. պատրաստել, շինել. онъ весь день ничегó не дѣлаетъ; д. посýду; д. дополнéнія къ чемý; 2,* անել, д. одолжéніе հաճոյանալ, պատճառել. сдѣлать одолжéніе հաճոյք պատճառել. онъ сдѣлалъ намъ мнóго зла; д. комý упрёки, вы́говоръ, предостережéніе մէկին յանդիմանել, նախազգուշացնել. д. насиліе բռնութիւն գործ դնել. всё это дѣлаетъ емý честь այդ բոլորը նորան պատիւ է բերում. 3, անել, վարուել. что мнѣ съ нимъ д.? сдѣлать большóй конéцъ շատ հեռաւոր. д. когó-либо дуракóмъ մէկին ծաղր ու ծանակի առարկայ շինել, մէկին յիմարի տեղ դնել. нéчего д. ինչ անեմ, Թող ինչ կուզէ լինի. д. подъ себя (*երեխաների և հիւանդների մասին*) 'տակը գնալ', աղտոտել.—Д. задáчи խնդիրներ վճռել. д. ошибку; д. глýпости, пóдлости; д. покýпки իրեր գնել. отъ нéчего д. ձանձրութիւնից, անգործութիւնից ստիպուած. д. сдѣлать поджóгъ հրդեհել, կրակ տալ. -латься 1, *անդ.* դառնալ. д. скупымъ, богáтымъ, стáрымъ, слáбымъ ժլատանալ, հարստանալ, ծերանալ, թուլանալ. сдѣлаться сердитымъ բարկանալ. 2, *փոխ.* վարուել, մէկի հետ իր գործը անենել, վերջացնել. дѣлайся съ нимъ, какъ хóчешь; 3, *կր.* շինուել, գործուել, պատրաստուել, շինուել. изъ дéрева дѣлаются рáзныя вéщи; 4, *չ.* պատահել, լինել. առաջանալ, տեղի գալ, գոյանալ. что у васъ дѣлается дóма? не знáю, что съ нимъ сдѣлалось? съ нéю чáсто дѣлаются óбмороки; въ стѣнѣ дѣлаются трéщины; у меня дѣлается нарывъ на щекѣ.

Дѣлёжка *ի.* *ա.* Дѣлёжъ; -лёжникъ *ա.* -лёжница *ի.* մաս, բաժին, փայ ունեցող այր, կին. -лёжный *պր.* բաժանման։

Дѣлёжъ, á *ա.* բաժանում, բաժանելը. д. сдѣланъ непрáвильно; по д—ý достáлось емý изъ зарабóтанныхъ дéнегъ сто рублéй.

Дѣлéніе *չ.* 1, բաժանում, բաժանելը. д. добы́чи. — наслѣдства; 2, *մաթմ.* բաժանում. д. дробéй -лóмый, -лóнный *բ.* *պր.* բաժանած, մաս մաս արած, փայ արած։

Дѣлéцъ, льцá *ա.* 1, ճարպիկ, գործին հմուտ մարդ. հմուտ օրէնսգէտ. 2,* գործիչ, գործնական, նշանաւոր հասարակաց համար օգտակար մէջ առնելու իրաւունք չունեցող անձ։

Дѣлимость *ի.* 1, բաժանելի լինելը 2, д. чисá *մաթմ.* Թուի անմնացորդ բաժանականութիւն. -лимый *պր.* բաժանելի, որը կարելի է բաժանել. дѣлимое *մաթմ.* բաժանելի։

Дѣлитель *ա.* 1, (дѣлительница *ի.*) *ակտ.* *գործ.* մի բան բաժանող, փայ անող այր, կին. 2, *մաթմ.* բաժանարար. общій, наибóльшій д.; -лительный *պր.* բաժանող, բաժանարար, մաս մաս անող։

Дѣлить (-лю -лишь, дѣлятъ). разд—, *չ.* 1, բաժանել, մաս մաս անել, փայ անել. мы всё дѣлили пополáмъ; *Թւբ.* բաժանել. 2,* հաղորդակից լինել. д. съ кѣмъ-либо рáдость, несчáстіе, печáль մէկի ուրախութեանը, դժբախտութեանը, տխրութեանը մասնակից լինել. д. съ кѣмъ-либо врéмя մէկի հետ ժամանակ անցկացնել. д. съ кѣмъ-либо кровь մէկին իւր ցաւի ընկերը, հերթակից. д. судьбý съ кѣмъ-либо մէկին բաղդակից լինել. что вы мéжду

собо́ю дѣ́лите? **ինչու էք կռւում, ինչ ունէք բաժանելու.** -ли́ться **1,** *փոխ.* (разд—) **բաժանել միմեանց մէջ.** д. чу́вствами **զգացմունքները, խորհուրդները միմեանց հաղորդել. 2,** *չ.* (под—) **ուրիշին տալ, բաժին հանել.** я гото́въ всѣмъ подѣли́ться съ ва́ми **պատրաստ եմ ամէն ինչ ձեզ հետ բաժանել. 3,** *էք.* (разд—) **բաժանուիլ.** два́дцать на пять дѣ́лится безъ оста́тка.

Дѣля́ца *է.* **բանիմաց, հմուտ օրէնսգէտ, գատագէտ կին.** -ля́шко *չ.* (*յ.* дѣля́шки, -шекъ) *նւզ.* **և** *նկատ.* **աչքինչ, չնչին գործ.** ло́вко обдѣ́лывать свои́ д—и; тёмныя дѣля́шки.

Дѣ́ло *չ.* **1, գործ, աշխատանք, պարապմունք, զբաղմունք, պաշտօն.** э́то д. тру́дное; сидѣ́ть за д—омъ **զբաղուած լինել.** д. дѣ́лать **գործ տեսնել.** вое́нное д. **ռազմագիտութիւն.** золоты́хъ дѣлъ ма́стеръ **ոսկերիչ. 2,* գործ, վարմունք, արարմունք.** до́брыя дѣла́; вѣ́ра безъ дѣлъ мертва́; **3, գործ, զբաղ գործառնութիւն, դատական գործ.** пода́ть д. на спра́вку; ходи́ть за дѣла́ми, по дѣла́мъ; тя́жебное д. **դատական գործ.** уголо́вное д. **քրէական գործ. 4,** *ռզմ.* **կռիւ, պատերազմ.** быть въ д—ѣ; полки́ пошли́ въ д. **զօրագնդերը պատերազմի բռնուեցան, ճակատեցան. 5,** *ան.* **գործ.** э́то къ дѣ́лу не отно́сится; онъ д. говори́тъ, его́ слѣ́дуетъ слу́шать; онъ ведётъ съ нимъ дѣла́; **6, զբաղմունք, վիճակ.** ихъ д. бога́тое, а на́ше д. бѣ́дное **նոքա հարուստ են, իսկ մենք աղքատ ենք.** ея́ д. же́нское **նա կնիկարմատ է.** то и д. **անդադար, անընդհատ, միշտ, շարունակ.** онъ то и д. бѣ́гаетъ; за д. **կմ** по дѣло́мъ **'հարկն է', զարմանալի հէնց արժան էր.** въ са́момъ д—ѣ **յիրաւի, ճշմարտի.** ты и въ са́момъ дѣ́лѣ разсерди́лся **զրուցը որ զու բարկացար.** д. въ шля́пѣ **գործը լաւ գնաց, վերջացած է. 7,** д ѣ л а́ *յ.* (**նաւանհանգրոանկրում**) **ապրանքը նաւից հանելու գործիքներ, չենքեր։**

Дѣлосиѣлость *է.* **հմտութիւն, կարող գործելու մէջ.** -лосиѣ́тый *ած.* **գործունեայ, կարողի, ճարպիկ և բանիմաց.** д. человѣ́къ.

Дѣлово́й *ած.* **1, գործունեայ, ճարպիկ, հմուտ գործի մէջ.** д. человѣ́къ **հմուտ, ճարպիկ մարդ.** д. разгово́ръ **գործին վերաբերեալ խօսակցութիւն. 2, պիտանի (գործին).** д. лѣсъ, д—ыя дере́вья **շինութեան փայտ, տախտակ. 3, պաշտօնական, գործնական.** д—а́я бума́га; д—а́я гра́мота *ՏԱց.* **կալքի, սեփականութեան բաժանման գիր, թուղթ։**

Дѣлопроизводи́тель *ա.* **ատենադպիր, քարտուղար.** -во́дственный *ած.* **գործավարութեան, գործառնական.** -во́дство *չ.* **1, գործավարութիւն, գործառնութիւն, ատենակալութիւն. 2, ատենական բաժանմունք։**

Дѣ́лывать, ся *տ.* Дѣ́лать, ся.

Дѣль *է.* **1, կանեփի հաստ թել, որից ուռկան են գործում. 2, ուռական, թոռ. 3, փեթակի մէջ մեղր, ծերպ, որ նեղ առաստաղով խցում են։**

Дѣ́льница *է.* **գիւղին մօտիկ խոտերը.**

Дѣ́льность *է.* **կարող, խելացիութիւն. հաստատութիւն.** -льный *ած.* **1.** (дѣ́ленъ -льна́, о) **1, բանի, աշխատանքի.** д. день **բանի, աշխատանքի, լի օր. 2, հիմնաւոր, լուրջ, կարողի, խելացի. բանաւոր.** онъ говори́тъ д—ое; д—ая мысль; **3, գործունեայ, ձեռնուն, բանիմաց, գործին հմուտ, կարողամիտ.** человѣ́къ зна́ющій и д.; **4, պիտանի, հարկաւոր.** д. лѣсъ; **5,** (**այժմու մէտաղների մասին**) **ուրիշ մետաղներից խառնուրդով գործածելի.** д—ое зо́лото, серебро́; д—ая к н и́ г а, *ծուզ.* **նաւի սպասավորութեան ցուցակագրութիւնը.** д ѣ л ь н о *Տ.* **լրջօրէն, կարողութեամբ, խելացի կերպով.** онъ тебѣ́ д. говори́тъ **նա քեզ խելացի բան է ասում. II.** *ՏԱց.* **բաժանման.** д ѣ л ь н а я **կմ** д ѣ л о в а́ я *ՏԱց.* *տ.* Раздѣ́льная за́пись.

Дѣ́льце *չ.* *նւզ.* **պատիկ, չնչին գործ, բան, զբաղմունք.** -льщикъ *ա.* **կանեփի թելերից ուռկան, թոռ գործող։** [**ճարպիկ, կարողի մարդ։**

Дѣля́га *հոր.* *փղրշ.* **խիստ բանիմաց, ատկուն,**

Дѣля́нка *է.* **1, մաս, բաժին. բաժանում. 2, հողամաս, հողաբաժին, անտառամաս, խոտհարքամաս. 2, ամեր, մահակին մօտիկ գտնուող արգարակ, որի վերայ կտաւատ, կանեփ են ցանում։**

Дѣтва́ *է.* *հաւ.* *մեղբ.* **ձագուկներ (գետ ևս բներերի մէջ). զեռահաս մեղուիկներ։**

Дѣтвера́ *է.* *հաւ.* **երեխաներ, երեխէք, ամբողջ հասակի պատիկներ.** -тёнокъ, нка *տ.* *ուՄկ.* -тёночекъ, чка *փղրշ.* **մանուկ, մանկիկ.** -тёнышъ *տ.* -тёнышекъ, шка *փղրշ.* **1, նորածին ձագուկ, ճուտիկ.** гнѣздо́ пти́чье съ д—ами: **2, ուսուցչ լրջ բան որևէ ջրհոսի յատակի վերայ ջուրը խաղալուն համար։**

Дѣ́ти, те́й *տ.* Дитя́.

Дѣти́на *տ.* **տղայ, երիտասարդ.** д. собо́ю ви́дный, -(ѣ)ти́нецъ, нца *տ.* **1,** *ՏԱց.* **քաղաքի ներքին ամրոցը, միջնաբերդը. 2, աշտ, որի մէջ կուսքը քաշելու ժամանակ հասում է. 3, ձուկ որսալու կթոցի ներքին ձագար։**

Дѣти́нка *տ.* *նւզ.* -ти́нушка *տ.* *փղրշ.* **պատիկ, զեռահաս տղայ, պատանի.** -ти́шки, шекъ *յ.* *հոր.* *փղրշ.* *տ.* Дѣ́ти; -ти́ще *չ.* **որդի, զաւակ (ուստր կմ զաւակը).** развѣ́ я своему́ д—у врагъ?

Дѣ́тка *է.* *հաւ.* *տ.* Дѣтва́; -тки, токъ *չ.* *յ.* *նւզ.* **որդիք, զաւակներ.** -тный *ած.* **որդիներ, զաւակներ ունեցող։**

Дѣтолюби́вый *ած.* *սկւ.* *զործծ.* **որդեսէր, գթոտ (ծնող).** -лю́біе *չ.* *սկւ.* *զործծ.* **որդեսիրութիւն, ծնողական սէր, գութ, գորով։**

Дѣторо́дный *ած.* **ծննդական, ծննդաբեր.** д—ыя ча́сти, д—ые о́рганы; -рожде́ніе *չ.* **որդեծնութիւն.** -убі́йство *չ.* **որդեսպանութիւն.** -убі́йца *հոր.* **որդեսպան հայր կամ մայր։**

Дѣ́точки, чекъ *չ.* *յ.* *նւզ.* **և** *փղրշ.* *տ.* Дѣ́тки.

Дѣ́тскій *ած.* **մանկական, երեխայական, տղայական.** д—ія игру́шки; д. ве́черъ **մանկական երեկոյ.** д. садъ **մանկական պարտէզ.** д. наста́вникъ; д—ая болѣ́знь *տ.* Роди́мчикъ. Д ѣ т с к а я, ой *է.* **մանկանոց, մանկանց սենեակ։** Д ѣ т с к и *Տ.* **մանկաբար, երեխայաբար.** разсужда́ть по-дѣ́тски **երեխայի պէս, երեխայաբար դատել։**

Дѣ́тскость *է.* **1, մանկութիւն, երեխայութիւն. 2,* երեխայութիւն, անզգուշութիւն, թեթևամտութիւն.** -ство *չ.* **մանկութիւն, երեխայութիւն. մանկական հասակ.** вы́йти изъ д—а; впасть въ д.

Дѣ́тушки, шекъ *չ.* *յ.* *փղրշ.* **մանկիկներ, երեխաներ, ճուտիկներ, ճտեր, ձագեր (տճ. հ.)։**

Дѣть (дѣ́ну -нуть; *անց.* дѣлъ, а, о) ся *տ.* Дѣ[вать, ся.]

Дѣтя́та, -тъ *յ.* *սկւ.* *զործծ.* **երեխաներ։** [ва́ть, ся.

Дѣя́ніе *չ.* **1, գործ, գործողութիւն, արարմունք, վարմունք. 2, նախնական հրապարակագործութիւնը նորա պատկերի շուրջը նկարած.** о́бразъ съ

д—емъ կամ д—іями. Дѣя́нія апо́столовъ Գործք Առաքելոց։

Дѣ́ятель ա. **-ятельница** ի. գործող, գործիչ այր, կին. 2, գործօն, այժ, զօրութիւն. **-ятельно** մ. ժրջանութեամբ, աշխուժութեամբ. **-(ѣ)ятельность** ի. 1, գործունէութիւն. 2, գործելու ասպարէզ. **-(ѣ)ятельный** ած. 1, գործունեայ, աշխուն, փոյթեռանդն, ժիր, ժրաջան. д. человѣ́къ; 2, *սկւ. գործ.* փորձնական. գործնական. д—ая хи́мія.

Дѣ́ять (дѣ́ю -ютъ) ն. *եկ. սլ.* 1, անել, գործել. 2,* ցոյց տալ, յայտնել. **-яться** *եկ. սլ.* 1, չէ. անուիլ, գործուիլ, կայացնուիլ. 2, չ. պատահել, լինել, յառաջ գալ։

Дю́же մ. տ. Дю́жій; **-женёгій** ած. *ռմկ.* մկանոտ ամրակազմ. **-жесть** ի. մարմնաւոր այժ, զօրութիւն, կորով։

Дю́жина ի. **-жинка** *նւզ.* (ֆր.) դիւժին, երկոտասնեակ (12 հատ միասին, միակերպ առարկաներ). д. таре́локъ, ноже́й; чёртова д. 13 հատ։

Дю́жинный ած. 1, դիւժինով (ծախուող կամ առնուող). 2,* սովորական, հասարակ, աննշան. онъ не изъ д—ыхъ; не д. тала́нтъ, — писа́тель.

Дю́жій ած. պինդ, ամուր, 'գայիմ', զօրեղ, ուժեղ, թնդակազմ, ամրակազմ. дю́же, дюжо́ մ. *ռմկ.* այժերը լարելով. սաստիկ. խիստ, յոյժ։

Дюжѣ́ть, под—, չ. *ռմկ.* ամրանալ, ուժովանալ, զօրեղանալ։

Дюймо́вникъ ա. քառանկիւնի տաշած և դիւյմների բաժանած բարակ փայտ՝ գերաններ, տախտակներ եւն չափելու. **-мо́вка** ի. 1, մի դիւյմ հաստութեամբ տախտակ. 2, մի դիւյմ երկարութեամբ մեխ, բևեռ. **-мо́вочный** ած. դիւյմանոց (մի դիւյմ հաստութեամբ կմ մի դիւյմ երկարութեամբ). д—ыя до́ски.

Дюймъ ա. (հոլ.) 1, դիւյմ (չափ — 1/12 ֆուտի կամ 1/28 արշինի). 2, *աստղգ.* արեգակի կմ լուսնի տեսանելի տրամագծի 1/12 մասը։

Дюкъ ա. (ֆր.) *սկւ. գործ.* դուքս։

Дюмо́въ, мка́ ա. քամիչ մեքենայ ռռկլրափողով լցրած, որի միջից շարաբաշխիտը անց են կացնում։

Дю́на ի. (գերմ.) գետափնեայ կամ ծովափնեայ աւազէ թումբ, աւազակոյտ. **-нный** ած. այս թմբերի, աւազակոյտի։

Дюше́ссъ ա. (ֆր.) դիւշէս (Ֆրանսիայում մշակւող անձնաբերակ, խոշոր և հիւթալից տանձ)։

Дя́гиль ա. **-гильникъ** ա. **-гляца** ի. *ռմկ.* զամբիւղաւոր բոյս, մեղ խոտ (բռխնի?) (Archangelica officinalis).

Дя́денька ա. *փղքշ.* տ. Дя́дя; **-динъ**, -а, о ած. տ. Дя́дя; **-до́вникъ** ա. Дѣдо́вникъ.

Дя́дька ա. 1, *նկստ.* տ. Дя́дя; 2, մանկանց վերայ հսկող, վերահասու ծառայ. դաստիարակ ծառայ. 3, ատող զինուոր, ենթասպայ, որ նորեկներին վարժեցնում և նոցա վերայ հսկում է. 4, *ռմկ.* փեսայի ծառան, նրա շորերը հագցնողը. 5, (Վոլգայի վերայ) նաւը պարանով քարշող աստիճն մշակը, բուռլակը։

Дя́динъ, а, о ած. հօրեղբօր, մօրեղբօր, քեռու. վերահսկողի, ատող զինուորի, ենթասպայի։

Дя́дюшка ա. 1, *փղքշ.* տ. Дя́дя; 2, տ. Дя́дя 2 և 3; **-дюшкинъ**, а, о ած. հօրեղբօր, մօրեղբօր, քեռու։

Дя́дя ա. 1, հօրեղբայր (д. по отцу́), մօրեղբայր, քեռի (д. по ма́тери). մօրաքրոջ մարդ (փեսայ). 2, *ռմկ.* 'քեռի' (պառակները անուանում են մեծամարդ օտար, հասակաւոր մարդուն). 3, *ռմկ. կատկ.* 'քեռի', 'բիձա' (անուանում են մեծ, բարձրահասակ պատանուն)։

Дя́тель, тла ա. *կնդ.* Picus. փայտփոր, 'ծառակտուցաւոր'. д. зелёный, Picus viridis, կանաչ փայտփոր, 'ծառակտուցաւոր'. д. чёрный, Picus martius, սև փայտփոր, ծառակտուցաւոր։

Дя́тельникъ ա. *բս.* բոյս, առուոյտ. *ռմկ.* առն. աւուայտ. **-тельный** ած. փայտփորի, 'ծառակտուցաւորի'. **-тлина** ի. տ. Дя́тельникъ; **-тлиный** ած. փայտփ. առուոյտի(ց). **-тловина** ա. Дя́тлина; **-тлови́на** ի. փայտփորի փորած փոսը, փչակուկը ծառի բնի մէջ. **-тло́вникъ** ա. Дя́тельникъ; **-тловый** ա. Дя́тельный.

Е.

Е, е, ռուսաց այբբենի վեցերորդ տառը։ Ձայնաւոր է և հնչւում է ինչպէս հայոց է-ն, օր. бре́дить, смерть, шесть. Իսկ երբեմն ենթարկուելով իրանից յետոյ եկող կոշտ հնչիւնի ազդեցութեանը (լեզուի ընդհանուր կանոնին համաձայն) հնչւում է գրեթէ ինչպէս հայոց ե-ն, օր. бредъ, сме́ртный, шесть; երբեմն էլ նոյն իսկ այս պատճառով բոլորովին բարդուելով հրնչւում է йо (ё), շշականներից յետոյ (գրւում կամ հնչւում է) о, օր. ёлка (բայց ель), плётка (բայց плеть). твёрдый (բայց твердь); шовъ, кружо́къ, трущо́ба, жёлудь (*արտս.* жо́лудь), жёлчный (жо́лчн—), жёны և жо́ны.

'Ева, ёва մ. ահա։

'Евана մ. ահա այնտեղ։

Евангелизова́ть (-зу́ю -ютъ) *սկւ. գործ.* աւետարանել. **-ге́ликъ** ա. (լտ.) աւետարանական, բողոքական. տ. Протеста́нтъ; **-гелиста́рій** ա. (լտ.) աւետարան (պատարագի ժամանակի կարդացուող).

Еванкели́стъ ա. (յն.) աւետարանիչ. **-гели́ческій** ած. աւետարանական. е—ое вѣроисповѣда́ніе աւետարանական (բողոքական) դաւանութիւն. **-геліа́рій** տ. Евангелиста́рій.

Ева́нгеліе չ. (յն.) աւետարան. **-гельскій** ած. աւետարանի. е—ое чте́ніе, е—ое уче́ніе, е—ое сло́во; е. зако́нъ; по-ева́нгельски, մ. ըստ աւետարանի վարդապետութեան։

'Евося մ. ահա ահա, ահա թէ ուր։

Евкла́зъ տ. Эвкла́зъ.

'Ено մշ. ահա։

'Евну́хъ ա. (յն.) ներքինի։ 'Евну́ховъ, а, о ած. ներքինու. **-ну́шескій**, **-ну́шій**, шья, шье ած. ներքինու. **-ну́шество** չ. ներքինութիւն. **-нушо́нъ**, шка́ ա. *նւզ.* պատիկ, փոքրիկ ներքինի.

'Ево, ёвона Տ. անմ. ահա թէ ինչ, աՏա թէ ինչ։
Евоный, -ний դեր. ռամկ. նորա, իւր։
Евразіатецъ, тца, -зіатъ ա. եւրոպ-ասիացի (հնդկաստանում եւրոպացու և տեղացու ամուսնութիւնից ծնուած մարդ)։
Евразія է. աշխ. Եւրոպ-Ասիա (Եւրոպան և Ասիան միասին առած)։
Евреечка նւզ. ա. Еврéйка; -рéй ա. հրեայ, եբրայեցի. -рéйна է. հրէուհի, եբրայեցի կին. -рéйскій ած. հրէական, եբրայական. -рéйство չ. հրէականութիւն. 1, հրէական առանձնայատկութիւններ. 2, հաւ. հրեաներ, եբրայեցիներ. -рéйствовать (-ствую -ютъ) չ. հրէաներ հանդիսանալ, հրէութեան շահերը պաշտպանել. еврéйствующія газéты; -рéйчикъ ա. նւզ. և նխտ. փոքրիկ, պստիկ հրեայ, եբրայեցի. -рéюшка ա. նխտ. վատթար հրեայ. հրէուկ. -реофилъ հրէասէր. -реофóбъ ա. հրէատեաց. -рéянка ա. Еврéйка.
Европéецъ, пéйца ա. եւրոպացի. *եւրոպական կրթութիւն ստացած, քաղաքակիրթ մարդ. -пеизáторъ ա. եւրոպացնող. -пеизáція է. -пеизи́рованіе չ. եւրոպացում, եւրոպացնելը. -пеизи́ровать (-рую -ютъ), -пеизовáть (-зýю -ютъ) ն. եւրոպացնել. -пеи́змъ ա. եւրոպականութիւն, եւրոպական կրթութիւն. եւրոպական քաղաքակրթութիւն, դաստիարակութիւն։
Европéйка է. եւրոպուհի, եւրոպացի կին. *եւրոպական կրթութիւն ստացած, քաղաքակիրթ կինարմատ. -пéйничаніе չ. եւրոպական քաղաքակրթութեանը, կենցաղին, կարգուկանոններին հետևելը. -пéйничать չ. եւրոպական քաղաքակրթութեան հետևել. եւրոպացի ձևանալ։
Европéйскій ած. եւրոպական. е. концéртъ եւրոպական *համերգ, եւրոպական մեծ պետութիւնների համերաշխ գործողութիւնը որ և է միջազգային խնդրում. е—ая извѣ́стность, — знамени́тость ա, եւրոպական համբաւ, հռչակ. ը, եւրոպական համբաւ, հռչակ ունեցող մարդ, եւրոպայում անուն ունեցող մարդ. е. чай բս. Veronica officinalis, բժշկական բերենիկէ. -пéйствовать (-ствую -ютъ) չ. եւրոպական քաղաքական և ընկերական կենցաղին հետևել. -пéянка ա. Европéйка. [ստախեան խողովակ։
Евстáхіева трубá կզմխ. Tuba Eustachii, եւս-
Евхари́стія է. հաղորդութիւն, սուրբ հաղորդութեան [խորհրդի] վարդապետութիւնը. -сти́альный, -сти́ческій. -сти́йный ած. սուրբ հաղորդութեան [խորհրդի]. -сті́я է. (յն.) սուրբ հաղորդութիւն, սուրբ հաղորդութեան խորհուրդը։
Евхолóгій, -гіонъ ա. (յն.) եկղ. աղօթագիրք.
Евъ Ձ. թճւհ, փճւհ։ [խորհրդատետր։
Егдá Տ. եկ. ու. երբ։
Егé Ձ. էհէ։
Егермéйстерскій ած. եգերմէյստէրի, -րական. -мéйстеръ ա. (գերմ.) եգերմէյստէր. 1, արքունի որսորդապետ. 2, արքունի պաշտօնեայ երրորդ կարգի։
Егерскій ած. եգերի, եգերական. é—ое ружьё; é. полкъ; -герь (յ. éгери, ей և егеря́, éй) ա. (գերմ.) եգեր. 1, որսորդ (քաղաքներում). 2, հնց. առանձին կարգի ծառայ նախնի կալուածատէրերի. 3, առանձին կարգի հետեւակ, թեթեւաշարժ, գնդացրորդական զինուոր (стрѣлóкъ); 4, սպասաւոր, որսորդի զգեստով (éгерь 1-ի համազգեստով)։
Египетскій ած. 1, եգիպտական, եգիպտացոց, եգիպտոսի. е—ое плéмя հնց. գնչուներ, բոշաներ. е—ія я́звы կամ кáзни եգիպտական պատիժներ, պատուհասներ. 2,* մթաւծ, անկենդան. е—іе бóги, е—ая статýя; 3,* տաժանելի, դժուար, քրտնաթոր. е—ая рабóта.
Египтолóгія է. եգիպտախօսութիւն, -տաբանութիւն, -տագիտութիւն. -птóлогъ ա. եգիպտախօս, -տաբան, -տագէտ. -(и́)птя́нинъ ա. (յ. еги́птяне, -нъ) ա. եգիպտացի. -птя́нка է. եգիպտուհի, եգիպտացի կին. *գնչու, բոշա կին։
Еги́ра ա. Ги́джра.
Еговá ա. Іеговá.
Егозá հոր. չարաճճի, հապիտ, անհանգիստ, անխաղաղ ամն, մեւզ. կինարմատ. -зёнокъ, нка ա. չար, չարաճճի, անհանգիստ երեխայ. -зи́ный ած. անհանգիստ, դէս ու դէն ընկնող. -зи́стый ած. անհանգիստ, դադար չունեցող. *կծու, կարուկ։
Егози́ть (—, -зи́шь -я́тъ), ся 1, խնդալ, չարաճճի բաներ անել, չարունակ դէս ու դէն ընկնել. 2, աշխատել հաճոյանալ, քծնել, շողոքորթել. -зли́вый ած. չարաճճի, անհանգիստ, դադար չունեցող, չարունակ դէս ու դէն ընկնող։
Егóрьевъ день սուրբ Գէորգի տօնը (23-ն ապրիլի և 26-ն նոյեմբերի)։
Едá Տ. եկ. ու. միթէ։
Едвá Տ. հազիւ, հէնց որ. հազիւ հազ, զոռով, դժուարութեամբ. едвá не քիչ էր մնացել որ, համարեա թէ. едвá ли հազիւ թէ, դժուար թէ։
Едéмскій ած. Եդեմի, եդեմական. садъ Е.
Едéмъ ա. Եդեմ։
Едикулъ(ь) ա. Եդիկուլ (եօթնաշտարակեան բերդ Կ. Պոլսում). *բանտ, արգոր, տառապանքների տեղ։
Единéніе չ. միութիւն, միաբանութիւն, միաւորութիւն, կապակցութիւն. -ни́тель ա. միացնող, միաւորող. -ни́тельный ած. միաւորիչ, 'ի մի ձուլող. -ни́тный знакъ հնց. կամ -ни́тная, ой է. քեր. առղադրձութեան նշան, գծիկ. -ни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. միացնել, միաւորել, կապակցել. -ся ան. ր. առանձնանալ, կղզիանալ. единя́щійся էյ. ած. միացող, միանող, միաբանուող. старообря́дцы, е—іеся съ Правосла́вною Греко-Россі́йскою Цéрковью, именýются единовѣ́рцами.
Едини́ца է. 1, միութիւն. մէկ հատ, անհատ. е. мѣ́ры չափի միութիւն. въ Россі́и за е—у вѣ́са принимáется фунтъ; 2, Թւր. և դպրոցկ. միաւոր. постáвить ученикý е—у; получи́ть е—у изъ фи́зики; -ни́чка նւզ. դպրոցկ. ա. Едини́ца 2; -ни́чникъ ա. միշտ միաւորներ ստացող աշակերտ. -ни́чность է. մէկ. մի հատ լինելը, եզակիութիւն. միութիւն. -ни́чный ած. մի, անհատական, մասնաւոր. ռսկու, հատուկ, առանձին, եզական. общéственная и е—ая жизнь; е—ое явлéніе, собы́тіе.
Единобóжіе չ. միաստուածութիւն. -бóжный ած. միաստուածեան. -бóрецъ, рца ա. մենամարտիկ, մենամարտող. -бóрство չ. մենամարտութիւն, մենակռիւ. -бóрствовать (-ствую -ютъ) չ. մենամարտել. -брáчіе չ. 1, իրւբ. միամուսնութիւն, մի անգամ ամուսնացած լինելը (հկռկը ա. Многобрáчіе); 2, միականութիւն, միամարդութիւն. -брáчный ած. 1, մի անգամ ամուսնացած. 2, միակին. -ви́дность է. միակերպութիւն. -ви́дный ած. միակերպ, մի կերպարանք, տեսք ունեցող։
Единовлáствовать (-ствую -ютъ) միապետել. -влáстецъ, тца, -власти́тель ա. -власти́тельница է.

իշխանակալ, -ուհի, միապետ, -ուհի, միահեծան տէր, տիրուհի. **-властіе** չ. միապետութիւն. միահեծան իշխանութիւն. **-властный** ած. 1, միապետական, միահեծան. 2,* բացարձակ. **-воліе** չ. եկղ. միակամութիւն. **-вольникъ** ա. եկղ. Քրիստոսի մէջ մի կամք և մի ներգործութիւն դաւանող։

Едино|временность ի. միաժամանակութիւն. **-временный** ած. 1, միանուագ. е—ая награда, плата; е—ое пособіе; 2, միաժամանակ, միևնոյն ժամին եղող, պատահող, կատարուող. е. разговоръ.

Едино|вѣрецъ, рца ա. 1, հաւատակից, դաւանակից. 2, единовѣрцы յ. հնածէս հերձուածողներ, որոնք միանալով ուղղափառ եկեղեցու հետ, շարունակում են պահպանել իրենց հնաւանդ ծէսերը և ժամասացութիւնը կատարում են հին (չուղղուած) գրքերով (օրինակը տ. единиться բայի տակ). **-вѣріе** չ. 1, հաւատակցութիւն, դաւանակցութիւն. 2, հնածէս հերձուածողների միութիւնը ուղղափառ եկեղեցու հետ (տ. վերև единовѣрцы); **-вѣрка** ի. 1, հաւատակից, դաւանակից կին. 2, ուղղափառ եկեղեցու հետ միացած հնածէս կին, աղջիկ. **-вѣрный** ած. հաւատակից, դաւանակից. **-вѣрство**, **-вѣрчество** չ. ուղղափառ եկեղեցու հետ միացած հնածէսների եկեղեցի (տ. единовѣрцы); **-вѣрческій** ած. ուղղափառ եկեղեցու հետ միացած հնածէսների. е—ая [церковь] հնածէսների միացեալ եկեղեցին. **-вѣръ** ա. Единовѣрецъ.

Едино|главый ած. 1, միագլխանի. гербъ съ изображеніемъ е—аго орла; 2, е—ая церковь միագմբէթ եկեղեցի. **-глагольный** ած. միալեզու, մի լեզուով խօսող. **-гласіе** չ. **-гласность** ի. 1, միաձայնութիւն, միաբանութիւն. 2, երժշ. ներդաշնակութիւն. е—сіе въ пѣніи; **-гласный** ած. 1, միաձայն, միաբերան, միաբան. е—ое рѣшеніе; е—ое избраніе; 2, երժշ. ներդաշնակ։ Единогласно մ. միաձայն, միաբերան։

Едино|державіе չ. միահեծան իշխանութիւն, միապետութիւն. **-державный** ած. միահեծան, ինքնակալական. **-державствовать** (-вую -ютъ) տ. Единовластвовать; **-держецъ**, жца ա. **-держица** ի. ինքնակալ, -ուհի, միապետ, -ուհի։

Едино|душіе չ. միաբանութիւն, համերաշխութիւն. **-душный** ած. մի սիրտ մի հոգի, միահամուռ, միաբան, համերաշխ։ Единодушно մ. համերաշխութեամբ, միաբանութեամբ։

Едино|дѣйствіе չ. միաբան, համերաշխ գործողութիւն, ներգործութիւն. **-дѣйственникъ** ա. Յիսուս Քրիստոսի մէջ մի ներգործութիւն ընդունող։

Единожды մ. եկ. ու. միանգամ։

Едино|женецъ, нца ա. միակին, մի կին ունեցող. **-женство** չ. միակնութիւն **-жёнъ** ա. միակին, մի անգամ ամուսնացած մարդ։

Едино|звучіе չ. **-звучность** ի. միահնչիւնութիւն, համահնչիւնութիւն. **-звучный** ած. միահնչիւն, համահնչիւն. **-земецъ**, мца ա. **-земка** ի. համերկրացի, -ցիուհի. «համշիրակ», -ուհի. **-земный** ած. հայրենակից, երկրակից, մի երկրացի, համշիրակ. **-земство** չ. համշիրակութիւն, երկրակցութիւն։

Едино|имѣнность ի. համանունութիւն. **-имѣнный** ած. համանուն. **-калиберный** ած. միաչափ, միակերպ, միատարող. **-кратный** տ. Однократный; **-кровіе** չ. **-кровность** ի. արիւնակցութիւն, ցեղակցութիւն. **-кровный** ած. արիւնակից, ցեղակից, հարազատ։

Едино|личность ի. 1, պատկանելութիւն. 2, անձնական, անհատական իշխանութիւն. **-личный** ած. անձնական, անձամբ յանձին, անհատական. е—чно մ. անձամբ, անհատական իշխանութեամբ։

Едино|лѣтній ած. միամեայ, մի տարեկան. **-мудріе** չ. եկ. ու. տ. Единомысліе; **-мудрствовать** (-ствую -ютъ) չ. համախոհ, համամիտ լինել. **-мысленникъ** ա. **-мысленница** ի. համախոհ, համամիտ այր, կին. **-мысленный** ած. համախոհ, համամիտ. **-мыслить** (-лю -лятъ) չ. համախոհ, համամիտ լինել. **-мысліе** չ. 1, համախոհութիւն, համամտութիւն. 2, միաբանութիւն, միաձայնութիւն. **-мышленникъ** ա. **-мышленница** ի. համախոհ, համամիտ, կողմնակից այր, կին. **-мышленный** ած. համախոհ, համամիտ, միաբան։

Едино|наслѣдіе չ. միաժառանգութիւն (բստ 1714—31 գոյութիւն ունեցող օրէնքի անշարժ կալքը ծնողներից յետոյ անցնում էր միմիայն մէկ որդուն). **-началіе**, **-начальный** տ. Единовластіе, -стный; **-начальникъ** ա. **-начальница** ի. տ. Единодержецъ, -держица; **-начальство** տ. Единовластіе; **-начальствовать** (-ствую -ютъ) տ. Единовластвовать; **-образить** (— -зишь -зятъ) չ. միակերպել. **-образіе** չ. **-образность** ի. միակերպութիւն, միաձևութիւն. **-образный** ած. միակերպ, միաձև։

Едино|племенникъ ա. **-менница** ի. ազգակից, -կցուհի, ցեղակից, -կցուհի. **-менничество** չ. **-менность** ի. ազգակցութիւն, ցեղակցութիւն. **-менный** ած. ցեղակից, ազգակից. հարևան. **-мен-ство** չ. ազգակցութիւն, ցեղակցութիւն։

Единорогій ած. միեղջիւրանի, միապոզանի։

Единорогъ ա. 1, աճշ. միեղջերու առասպելական կենդանին (տ. Սաղմ. 91_{11}, Յոբ. 39_{9-12}). 2, միեղջիւրանի, միապոզանի առասպելական կենդանի. е. морской կնդ. Monodon monoceros, միաժանի դելֆին, նարվալ. 3, ռզմգ. այս ֆիգուրի պատկերով երկար հրանօթ, թնդանօթ. 4, աստղբ. համաստեղութիւն մի։

Едино|родецъ, дца ա. ազգակից, ցեղակից. **-родность** ի. միածնութիւն [սա 'ի Հօրէ]. е. Сына Божія отъ Отца; **-родный** ած. 1, միածին [սա 'ի Հօրէ]. е. Сынъ Божій; 2, միակ (որդի, դուստր, զաւակ). **-родство** չ. ազգակցութիւն, ցեղակցութիւն, միևնոյն ծագումը։

Едино|сердечный ած. մի սիրտ մի հոգի, սրտակից. **-силіе** չ. միազօրութիւն, միութիւն ույժի, զօրութեան. **-словный** ած. միաբան, միաձայն։

Единость ի. միաբանութիւն, համաձայնութիւն։

Едино|сущіе չ. համագոյութիւն (սուրբ Երրորդութեան). **-сущность** ի. համագոյութիւն, միագոյութիւն. **-сущный** ած. համագոյ, միաէական. е. Отцу եկղ. համագոյ Հօր (Քրիստոս)։

Едино|торжіе չ. տ. Монополія; **-устно** մ. միաբերան, միահամուռ կերպով. **-утробіе** չ. համամայրութիւն, միևնոյն արգանդից (մօրից) ծնուած լինելը. **-утробный** ած. 1, համամայր, միևնոյն արգանդից (մօրից), բայց զանազան հայրերից ծնուած. е—ые братья; е—ыя сестры; 2, հարազատ (քոյր, եղբայր). **-характерный** ած. միատեսակ բնաւորութեան տէր. **-цвѣтный** ած. միագոյն. **-часовый** ած. միաժամ, մի ժամ

տեսք. -чéстный ած. համապատիւ, համայարգ. -язычный ած. միալեզու, միևնոյն լեզուով խօսող։

Едúнственный ած. միակ. е—ое числó քեր. եզակի թիւ. едúнственно մ. միայն, միմիայն. -ство ը. 1, միութիւն, անբաժանութիւն. 2, միապաղաղութիւն։

Едúный ած. մի, միայն, մենակ. միակ. եկ.ու. մի. մէկ. е. Богъ; едúнъ Богъ безъ грѣха (առծ.). е—ая святáя, собóрная и апóстольская цéрковь միմիայն ընդհանրական և առաքելական սուրբ եկեղեցի։

'Еще եկ.ու. 1, շ. զի, որպէս զի. 2, շէշն. որ. е. есть այսինքն, այսինքն է. é. Бóжій день Քրիստոսի օր, ամէն օր։

Ежеблáтый ած. 1, ոզնու նման. 2, կամակոր, յամառ. -вúдный ած. ոզնեկերպ, ոզնանման։

Ежевúка է. բս. ա, Rubus caesius, լորջ մորմենի (մոշի և բեր պտուղը՝ մոշ). բ, Rubus fruticosus, հասարակ մորմենի կամ մորենի (մոշի և բեր պտուղը՝ մոշ). -вúковка է. մորենու պտղից (մոշից) պատրաստած բանջակ կամ օշարակ. -викъ ա. Ежóвникъ; -вúчникъ ա. մորմենու (մոշու) թուփ, թփուտ. -вúчный ած. մորմի (մոշի). е. сокъ; е—ое варéнье.

Ежóвникъ ա. Ежóвникъ; -вый ա. Ежóвый.

Ежегóдна, -гóдница է. Քրիստոսի տարի պտտող բերող բոյս, Քրիստոսի տարի ծնող կենդանի. -гóдникъ ա. միամեայ հանգէս, տարեկան հանդէս. -гóдный, -гóдній ած. Քրիստոսի տարի եղող, պատահող եւն, տարեկան։ Ежегóдно մ. Քրիստոսի տարի։

Ежеголóвка է. -головникъ ա. բս. Sparganium, ոզնեգլուխ։

Ежедневникъ ա. օրագիր, օրաթերթ, ամէնօրեայ հրատարակութիւն. -днéвность է. 1, ամօրեայ, ամօրեական լինելը. 2. ежедневности յ. ամօրեայ, ամօրեական գործեր, բաներ. -днéвный ած. 1, ամէնօրեայ. е—ая газéта, е—ыя записки; 2, ամօրեայ, ամօրեական, հասարակ. е—ая жизнь, е—ое плáтье; ежедневно մ. ամէն օր, Քրիստոսի օր։

'Ежели շ. եթէ, եթէ որ, թէ որ։

Ежелéтній ած. ամէն ամառ եղող, պատահող. ամէնամեայ. ежелѣтне, -но մ. ամէն ամառ, ամէն տարի. -лѣтье շ. տարեկից, տարեգլուխ, տարեկան տօն. -минýтный ած. ամէն րոպէ եղող, պատահող, անընդհատ, մշտական։ [ներ։

Ежемýхи է. յ. կնդ. Tachinae, Թրթռամեն-

Ежемѣсячникъ ա. ամսօրեայ հանդէս, ամսագիր. -мѣсячный ած. ամսօրեայ, միամսեայ. е—ое издáніе; ежемѣсячно մ. ամէն ամիս։

Еженедѣльникъ ա. շաբաթաթերթ. -թաթերթ. -недѣльный ած. շաբաթական. еженедѣльно մ. ամէն շաբաթ. -недѣльщина է. շաբաթական (մշտական) աշխատանք։

Еженóчный, -нóщный ած. ամէն գիշեր պատահող, կրկնուող. еженóчно, еженóщно մ. ամէն գիշեր։ [նեանկ։

Ежерыбъ ա. կնդ. Diodon, ոզնաձուկ կամ ոզ-

Ежесекýндный ած. ամէն վայրկեան եղող, պատահող. ежесекýндно մ. Քրիստոսի, ամէն վայրկեան. -чáсный ած. ամէն ժամ կատարուող, եղող. ежечáсно մ. ամէն ժամ, անընդհատ, անդադար։

Ежикъ ա. 1, Նւզ. պստիկ ոզնի. 2, մի տեսակ գլխարկիկներ պայուսի մէջ. -жúстый ած. ոզնու պէս, ոզնու նման. *շղիչեայով, անդադարելի, կուչ կուչելու. -(ё)жистый ած. ոզնու նման, *կուչ եկած, կծկուած. -(ё)жить (-жу -жать) ն. կկոցել, կուչ ածել, հավաքել (աչքերը), կծկել. -ся ը. կուչ գալ, կծկուել. отъ стýжи собáка ёжится; отъ смѣ́ху глазá ёжатся; *վախենալ, ընկճուել, շփոթուել. քաշուել. *բեր ծախսերը կրճատել, 'պայման ածել'. -жóвина է. 1, ոզնու բուն. 2, ոզնու միս, ոզնենի. 3, ոզնու մորթ. -жóвый ած. 1, ոզնու. е—ыя йглы; 2, խիստ, անագորոյն. держáть когó-либо въ е—ыхъ рукавúцахъ մէկին ճանկերի մէջ հաւասարած պահել, մէկի հետ խստութեամբ վարուել։

"Ежъ, à (յ. ежú, ёй) 1, կնդ. Erinaceus europaeus, ոզնի, 'կուզնի'. 2, морскóй ёжъ, Echinus, ծովոզնի. 3,* զծուծ, կծծի մարդ. смотрéть ежóмъ խիստ բարկացած, խոժոռուած նայել։

"Езъ ա. գետի մէջ ստորած ցանկապատ, ձկնորսական ձկնորսական ցանկապատ։

Езуúтъ ա. Іезуúтъ.

Ей 1. մ. այո, հա, ճիշտ որ. ей Бóгу Աստուած վկայ. ей же ей իրաւ, ճշմարիտ որ. II. ձգ. էյ. III. ա. Онá.

"Ёканье ը. 1, նուազ ճիչ, ճչոց. 2, Թնկալը, զառալը. զաղալը, սարսելը. -кать, -(ё)кнýть ը. 1, Թնկալ, Թրխկալ, զրմփալ, զարկուել. զռալ. 2, զաղալ, սրսփալ, սարսել. սարսափել. сéрдце ёкаетъ, ёкнуло; 3, ա. Икáть.

Екзархáть, -рхъ, -ршескій, -ршій ա. Экзархáть, -рхъ, -ршескій, -ршій. [клезія.

Екклесіáстъ ա. Екклесіáстъ; -клéзія ա. Эк-

Екклесіáрхъ, -клесіáрхъ ա. Экклесіáрхъ; -клесіáстъ, клесіáстъ ա. (յն.) եկկլեսիաստէս, Ժողովող (Հին Կտակարանի խրատական գրքերից մէկը. նա նաև հեղինակը). я, Е., былъ царёмъ надъ Израúлемъ въ Іерусалúмѣ ես, եկկլեսիաստէս եղէ թագաւոր 'ի վերայ Իսրայէլի յԵրուսաղէմ (Ժողովող 1_{12})։

"Екнýть, ся ա. Ёкать, ся.

Ектéнія, -тенія է. (յն.) մաղթանք, որ բարձրաձայն կարդում է քահանան կամ սարկաւագը և որը յանձախ ընդմիջւում է դպիրների կողմից «Տէր ողորմեա»-ով (Гóсподи помúлуй) և «Տուր մեզ Տէր»-ով (подáй Гóсподи).

Елáнка է. Նւզ. 'Թալա', բաց տեղ անտառում. հրապարակ. -нный ած. Թալայի. е—ое сѣно; -нокъ, нка ա. բաց տեղ, 'Թալա' լեառն վերայ. -нщикъ ա. անտառի մէջ (Թալայում) արտ ունեցող գիւղացի. -нь է. 1, բաց, հարթած տեղ (անտառում, լեառն վերայ), տրոտամայր. стогъ стоúтъ на елáни; 2,* 'Թալա' (հերաթափ տեղ գլխի վերայ)։

Елбáнъ, á ա. հրաւնդան գետի կամ լճի ափին. բլուր. дерéвня стоúтъ на е—ѣ; -нчикъ ա. Թումբ ափաստանում։

Елбóйтъ ա. -тикъ Նւզ. երկաթերի կամ քառաթեակ տարանկարտար նաւակ։

'Еле մ. հազիւ, 'անճար', դժուար. éле-éле հազիւ հազ, 'անճար'։

'Елевый ա. Елóвый.

Елéй ա. 1, ձիթենու իւղ. ռահ. բուսական իւղ, ձէթ. разрѣшéніе винá и елéя եկղ. Թոյլտուութիւն, որոչ (պահոց) օրեր գինի և իւղ ճաշակելու. *խնկոյք. е. благодáтный և цѣлúтельный հիւանդների օծման իւղ. е. помáзанія օծութեան իւղ. 2,* շնորհք, հոգեկան կարգ,

զօրութիւն. -лéйность ի. 1, քաղցրութիւն, կնճռոտութիւն, այժ, թափ (քարոզի). 2,* կեղծ զըթառութիւն, զորով. 3,* մեղմութիւն, հեզութիւն, խոնարհութիւն. -лéйный ած. 1, իւղի, ձիթի, օծման իւղի. 2,* մեղմ, փափուկ, հեզ, խոնարհ. 3,* քէփը առեր, քէփովցած, գինովցած։

Елéнецъ, нца ա. I. կնդ. Lucanus cervus, եղջերուաբզէզ. II. բս. Juniperus communis, գի, գիհի։

Елé|ница ի. էգ եղջերու. -ній, ья, ье ած. եղջերուի. еленья трава́ բս. Pastinaca sativa, գազար (վայրի ստեղնին)։

'Еленка նւզ. ա. Ель.

Елéнь եկ. ալ. ա. Олéнь.

Елео|литъ ա. հնք. Olivine, ձիթաքար. -помазáніе չ. I, օծում հանգուցեալ գիշերայլին հրակման ժամանակ. 2, Օծումն հիւանդաց. -священіе չ. վերջին կը հիւանդներ օծման խորհուրդը։

Елéцъ, льца́ ա. I, կնդ. Cyprinus buciscus, բղ…

'Ели չ. գւռկ. ա. 'Еслн. [պիտակ ծածանը։

Ели́ко եկ. ալ. I, ք. որքան, որչափ. елико возмо́жно որքան կարելի է, հնարաւոր է. 2, տէրն. յոյժ. ինչ, ինչ որ։

Елисéйскія поля́ I, (յն.) Եղիսեան (այն երանութեան վայրը, ուր բստ հների հաւատալեաց արդարներին հոգիները կենում էին). *отпрáвиться въ е—ія [поля́] մեռնել, այն աշխարհը գնալ. 2, Պարիզի Champs Elysées չքեղ, պարտիզապատ փողոցը։

''Елка ի. I, ա. Ель; 2, Рождéственская ё. տօնածառ. зажéчь ёлку տօնածառը վառել, զարդել. 3,* գինետուն. 4,* угоди́ть подъ ёлку մեռնել (որովհետև գերեզմանների վերայ եղևնի են անկում)։

''Ел|ній ած. դաւն, դաւնահամ. -ность ի. դաւնութիւն, դառնահամութիւն։

Ело́веньній փոքր. ա. Ело́вый.

Еловéцъ, вца́ ա. հնք. նշան, որ ամրացնում էին տողաւարտի գլխին։ [вá.

Ело́вый ած. եղևնու. е—ое дéрево; е—ыя дро-

Ело|зá հոր. ողորմելի, քսու, քծնող անձ. -(о)зи́ть (-жу -зать) I, սողալ, 'չօչ անել' (երեխայի մասին). քարշ գալ. 2, դազար չգանել, մեջտ գէշ ու գէն ընկնել։

Еломо́къ, мка́ ա. I, մի տեսակ թաղիքէ գըլխարկ, թասակ (գլուզգու). 2, ա. Ермо́лка.

Ело́|ха ի. բս. Alnus, լաստենի. -хъ ա. լաստենու անտառ։

''Елочка ի. I, նւզ. պստիկ եղևնի. 2, Agrimonia Eupatoria, հասարակ երեսնակ. -никъ ա. տօնածառը ծախող. տօնածառավաճառ. -ный [ած. տօնածառի։

Ело́шникъ ա. Ело́хъ.

''Елты́шъ, а և á ա. փայտի կտոր։

''Елу́шка ի. պստիկ, մատղաշ եղևնի։

Елча́ть չ. սկսել դառնանալ։

Елчи́ть (-чу́ -ча́ть), ся չ. դառն համ տալ։

Ел|ша́нникъ ա. լաստենու անտառ. -ша́ный ած. լաստենու(ց)։

''Елъ ա. Նւզակ, կուր. հմմ. Яхъ.

Ель| ի. բս. Pinus Picea, եղևնի. -нико́вый ած. եղևնի ճիւղից. -никъ ա. I, եղևնի անտառ. 2, եղևնիներ, եղևնիների ճիւղեր. -ница ի. ա. 'Ельникъ 1; -ничекъ, чка ա. նւզ. I, պստիկ եղևնի անտառ, պուրակ. 2, պստիկ եղևնի. -ный ա. Ело́вый; -ни́гъ, á, -ня́къ, á ա. մեծածառ, խոշոր և թանձր եղևնու անտառ։

Ема́|нина ի. այծենի, այծի միս կամ մորթ. -ниха, -ну́ха ի. -нъ ա. կնդ. Capra hircus ընտանի այծ։

Емелу́шка ի. կնդ. Bombycilla garula, ամպերզ կամ մետաքսապոչ (թռչուն)։

Емола́ ի. բս. Viscum album, սպիտակ ճարճատ (ճուշ)։ [տող. 2, ժիր, ճարպիկ մարդ։

Емéцъ. мца́ ա. I, կոշտապատ, 'քաթաւ' ա-

'Емка ի. բուռ, ափ։

''Ем|кій ած. (ёмокъ -мка́. о) I, (անօթի, գրպանի մասին) շատ տանող, շատ պարունակող, վերցնող. 2, կծու, թունդ, խիստ, սաստիկ. ё—ая горчи́ца; 3. ժիր, ճարպիկ, ճարտար. 4, թեթև, հեշտ վերցնելու յարմար. ё м к о ք. 1, լայն կերպով. 2, խիստ, սաստիկ, թունդ կերպով. -кость ի. I. լայնածաւալութիւն, շատ տանելու, շատ պարունակելու յատկութիւն ё. сосу́да; 2, ապրուստութիւն։

'Ем|лю, -лешь -лютъ վերցնում եմ (ես, են), առնում եմ (ես, են). -люсь -лешься -лются I, անդր. за что վերցնում եմ, բռնում եմ. за кого́ երաշխաւորում եմ, երաշխաւոր եմ հանդիսանում. я за негó не éмлюсь. 2, նը. վերցնուիլ։ [առել։

'Емля ի. վաշխառութիւն, տոկոսների շահ, վաս-

Емо́нъ, мкá ա. բուռ. բռնեցը։ [կող մաել։

Ему|ра́нина ի. -ра́нчикъ ա. կնդ. Dipus, ցատ-

'Емцы ա. յ. ունելիք, աքցան, 'մաշէ'։

Емша́нъ ա. հնգ. մի տեսակ հոտաւէտ խոտ, որ բռնում էր Ռուսիայի տափաստաններում։

''Ем|щикъ ա. -щица ի. վերցնող, առնող, յանձնառու այր, կին։ [խոսի (բախնի?)։

Енгéликъ ա. բս. (Arch)angelica officinalis.

Ен|дова́ ի. I, պղնձէ կամ ժեշաէ մեծ աման գարեջրի, կվասի, մեղրի և ուրիշ հեղուկների համար. 2, պստիկ կլոր լճակ, որ մի այլ լճակի հետ նեղուցով միանում է. պստիկ գետախորշ. 3, ատենքի շուրջը ակօսներ ջրի հոսման համար. -до́вка ա. Ендовà 1; -до́вка. -до́вочка նւզ. ա. Ендова́.

Енó|тка ի. ջրարջի մորթից պատրաստած մուշտակ. -товый ած. ջրարջի [մորթուց]. е—ая шу́ба; -тъ ա. կնդ. Procyon lotor, ջրարջ, լուացող արջ։

Епа́нта ի. (յն.) վերարկու օրեր. լուանացոյց օրեր (Զատիկական տոմարագրութեան մէջ)։

Епа|нéчка ի. նւզ. I, կանանց մուշտակ, մի տեսակ քաթիբայ. 2, վերարկու մարգկանց, մի տեսակ պատմուճան։

Епа́|нча́ ի. I, երկար և լայն վերարկու, ջրդամիդ, 'եափնջի', աստառակ. жéнская е. ա. Епа̀нечка 1; 2, շարս կողմանի (շարս թափով) սանիր (փայտաշէն). 3, բս. Asarum europaeum, ակիր, պղպեղան (մրատնտակ, կապոյտ). -нчеобрáзный, -нчо́вый ած. ջրդամիդի, եափնջու ձևով. -нчишка նխտ. ա. Епанча́.

Епар|хіа́лка ի. թեմական դպրոցի աշակերտուհի, մեղ. շրջանաւարտ. -хіа́льный ած. թեմական. е. архіерéй, нача́льникъ թեմական եպիսկոպոս, առաջնորդ, е—ое учи́лище թեմական ուսումնարան, դպրոց։

Е|па́рхія ի. (յն.) I, եկղ. թեմ. 2, (համեմատական կայսրութեան մէջ) նահանգ, վիճակ, գաւառ. -па́рхъ ա. (յն.) նահանգապետ, գաւառապետ (епа́рхія 2-ի). -па́ршескій ած. թեմական. հոգևոր. е—ое вѣ́домство թեմական, հոգևոր վար-

շութիւն. е—ая лáвка թեմի մամավաճառու-
Епи́графъ ա. Эпи́графъ. [թեան խանութը։
Епило́гъ ա. Эпило́гъ.
Епископали́змъ — Епископáльная систéма (տ. ստորև). **-скопáльный** ած. եպիսկոպոսական. е—ая систéма եպիսկ. սիստեմ (որի մէջ բարձրագոյն վարչական իշխանութիւնը պատկանում է եպիսկոպոսներին. հմմտ ա. Куріáльная систéма); е—ая áнглійская цéрковь.
Епископáтъ ա. եպիսկոպոսութիւն, -ոսարան, եպիսկոպոսական իշխանութիւն. **-скóпія** ի. 1, եպիսկոպոսական թեմ. եպիսկ. աթոռ. 2, թեմական, եպիսկոպոսանիստ քաղաք կամ իր եկեղեցին. **-скопскій** ած. եպիսկոպոսական. е. санъ, е—ая власть; **-скопство** չ. եպիսկոպոսութիւն, եպիսկոպոսական աստիճան կամ թեմ. **-скопствовать** (-ствую -ютъ) չ. եպիսկոպոսութիւն անել, եպիսկոպոսել. **-скопъ** ա. (յն.) եպիսկոպոս. е. викáрный օգնական եպիսկոպոս։

Епитим... ա. Эпитим... [փորուրարը։
Епитрахи́ль ի. (յն.) փորուրար. **-хи́льный** ած.
Епи́тропъ ա. (յն.) յոյն օրթոդոքս եկեղեցու երեցփոխը. **-трóпствовать** (-ствую -ютъ) երեցփոխութիւն անել։

"Ера 1, ա. ա, խեղգախ, տղի, անվեհեր մարդ, 'բղէթ'. բ, անբարոյական, անառակ, ցոփակեաց մարդ. 2, ի. անառակ, ցոփ, պոռնիկ կին. 3, բս. Betula nana, թզուկ կամ կարճաբերձ սղորենի։

Ерала́шить (-шу -шатъ) չ. 1, յիմար յիմար դուրս տալ. 2, խառնաշփոթել, խառնափնթորել. **-лáшникъ** ա. յիմար, փուչ, դատարկ մարդ. **-лáшничать** չ. թղթխ. երալաշ խաղալ. **-лáшъ** ա. I. 1, խառնաշփոթութիւն, խառնափնթորութիւն. 2, անմիտ, անհեթեթ, անճահ բան. 3* շաքարեղէններ. քաղցրեղէնների խառնուրդ. фунтъ е—у; II. թղթխ. երալաշ (մի տեսակ վիստ)։
Ера́нь ի. բս. ա, Geranium, խորդենի. բ, Pelargonium, պելարգոն (ռմկ. Պ. Պօլսում սարդէլաշիշէկի)։
Ерга́къ, á, -хъ, á ա. երգակ (ձիու մորթից կարած վերարկու, կարճ խալաթ. քուրք). **-чій, -чный** ած. երգակի։
Ергáчъ ա. (թուրք.) 1, այծենուց (այծի մորթից) կարած մուշտակ. 2, ա. Щавéль.
Еремія́да ա. Іеремія́да.
Еренéнить (-ню -нятъ) չ. ծեծել, թակել, խարազանել. **-ся** չ. բարկանալ, գժկամակել, կամակորել. կոտրատուել, քրքրուել։
Ересеводи́тель ա. հերետիկոսութիւն հաստատող կամ տարածող. **-настáвникъ** ա. հերետիկոսների ուսուցիչ. **-начáльникъ** ա. Ересіáрхъ; **-побóрникъ** ա. պաշտպան, ջատագով հերետիկոսութեան. **-учéніе** չ. հերետիկոսութիւն, հերետիկոսական ուսում, վարդապետութիւն. **-учи́тель** ա. հերետիկոսութեան վարդապետ։
Ересіáрхъ ա. (յն.) հերետիկոսապետ։
Ересіологи́ческій ած. հերետիկոսաբանութեան, հերետիկոսախօսութեան. **-лóгія** ի. (յն.) հերետիկոսախօսութիւն, հերետիկոսաբանութիւն. **(о)лóгъ** ա. հերետիկոսախօս, հերետիկոսաբան։
Е́ресь ի. (յն.) 1, հերետիկոսութիւն. հերձուած. 2, ա. Раско́лъ, Сéкта և Толкъ 5; 3,* չար մտադրութիւն. կամկ. *աղանդաւորութիւն, ընդվզում (ակիզբ կարծիքի, հայեացքների դէմ)։

Ерети́къ, а և á ա. 1, հերետիկոս. 2, կախարդ, վհուկ. **-ти́ца** ի. 1, հերետիկոսուհի. 2, կախարդ, վհուկ, 'ջադուբաջ' կին. **-ти́ческій** ած. հերետիկոսական. е—ая вѣра; е—ія мысли: **-ти́чество** չ. հերետիկոսութիւն, հերձուածողութիւն. Հաւ. հերետիկոսներ, հերձուածողներ. **-ти́чествовать** (-ствую ·ютъ) չ. հերետիկոսութիւն անել. **-ти́чка** ի. հերետիկոսուհի, հերետիկոս կին. **-ти́чный** ա. Еретическій. **-тикъ**, á ա. Ерéтикъ; **-(é)тни́ца** ա. Еретица.
"Ерза, -зала ի. համբերութիւն, պադար չունեցող ոմն, որ հանգիստ նստել, հանգիստ մնալ չէ կարող. **-занье** չ. դէս ու դէն ընկնելը, այս կողմ այն կողմ ընկնելը. **(ёр)зáть** չ. դէս ու դէն, այս կողմ այն կողմ ընկնել, մեկնոյն տեղում չկարողանալ հանգիստ նստել. **-ся** չ. 1, ա. "Ерзáть; 2, (շորեղէնի մասին) մաշուիլ։
"Ерзній нá руку յանդուգն, ժպիրհ, պատրաստ ուրիշի վերայ ձեռք բարձրացնելու. **-(ёр)знýть** չ. սլլալ, արագ ընթանալ, գնալ, սլանալ. **-зо́нъ,** зкá ա. քայլ, թռչում. **-зýнъ**, á ա. **-зунóкъ**, нкá, **-зýнчикъ** Նւզ. մանուկ, որ սկսել է 'չօչ անել', սողալ. **-зýнья** ի. ա, անհանգիստ, չար կին. բ, անբարոյական կինարմատ։ [լով։
"Ерзъ Բայ. դէս ու դէն ընկնելով, քաջաուե-
"Ерикъ ա. I. 1, պատիկ նեղուց. վտակ. 2, ալբատիկ լիճ. լճակ, 'գեօլ'. 3, հին, անջրդի գետաբերան. II. եկ. ալ. պատիկ ерь (այսինքն ь)։
Ери́новникъ ա. բս. Altaea officinalis, տուղտ։
"Ерить (—, -ришь -рятъ) չ. հեգալ, մտատանջուել. **-ся** (-рюсь -рятся) չ. բարկանալ, կամակորել, տաքանալ։

Ерихóниться (-нюсь -нятся) ռմկ. կատաղուել, քրքրուել, 'նազ անել', կամակորութիւն անել։
Ерихóнка ի. մի տեսակ արական ձեռի սաղաւարտ. **-нскій** ա. Іерихóнскій.
Ерихóриться (-рюсь -рятся) չ. խիզախել, ճամարտակել. յամառութիւն անել։
Ерлы́къ ա. Ярлы́къ.
Ермолáфія ի. շաղակրատանք, վայրահաչութիւն։
Ермóлка ի. -лочка Նւզ. 1, պատիկ, թեթև, գլխին կպած գլխարկ, արախչին. 2, առհ. վառ, հաստրակ գլխարկ, թասակ։

"Ерникъ (կամ ёрни́къ, а և á) ա. I. բս. ա, կարճաբերձ թփուտ. բ, ольхóвый ёрникъ, Alnus incana. ալիտակ լաստենի. գ. Betula nana, թզուկ կամ կարճաբերձ սղորենի. II. 1, փուչ, անպիտան, լիրբ, ցոփ, բոզ մարդ. 2, գող, աւազակ, սրիկայ, խաբեբայ. 3, կռուարար, ամբարիշտ, փուչ մարդ. **-ничать** չ. 1, լրբութիւն, խելառութիւն, խենթութիւն անել. 2, անբարոյականութիւն, ցոփութիւն անել. 3, սրիկայութիւն, խաբեբայութիւն անել. բամբասել. **-ническій** ած. 1, լիրբ, լկտի, լպիրշ. 2, սրիկայական, խաբեբայական. 3, պակշոտ, ցոփ, վաւաշոտ, ё—ія глазá; **-ничество** չ. 1, անառակութիւն, ցոփութիւն. 2, փչութիւն. դատարկապորտութիւն, արբշռութիւն. 3, խիզախութիւն. **-ничный** ած. թփի, թփուտի։

Ерóдій ա. Դնց. արագիլ. թռչունի անուն։
Ерóкъ, ркá ա. աչքի բիբը։
Еромы́жничать չ. թեթևամտութիւն, ցանցառութիւն անել, ցոփութիւն անել։

Ерофéй ա. 1, բս. Verbascum nigrum, սեւագոյն փղամոր. 2, հատուկս խոտերով համեմած

և նայուած օղի. -фéйничать չ. խմել, հարբեցողութեամբ պարապիլ. -фéичъ ա. Ерофéй 2.

Ерóха 1, ի. Ерофéичъ; 2, ա. չսանտրուած, խճըճուած մազերով մարդ. 3, ա. կռուարար, ամբարիշտ մարդ. -хóриться (-рюсь -рятся) չ. կռուըռտուիլ, քըքըրուիլ, «նազ անել». կամակորութիւն անել. հպարտանալ, փքուիլ։

Ерóшекъ, шка ա. մազերի գզգզոց. -шенье չ. գզելը, գզգզելը, խճճելը. -шить (-шу -шатъ), взъер—, ն. գզել, գզգզել, խճճել, քըքըրել. е. бóроду, голóву; -(ó)шиться չ. 1, (մազերի մասին) խըճճուիլ, քսամնիլ, փշաքաղուիլ. «բիզ բիզ կանգնիլ». 2, (կենդանիների մասին) խրտնիլ, խռովութիւն անել. 3, բարկանալ, դժկամակիլ, կամակորիլ. -шка ի. 1, երկար, խճճուած մազեր. 2, կարճ կտրած (խուզած) մազերով մարդ. խճճուած, գզգզուած մազերով մարդ. 3, ա. Ерофéичъ;

Ерóшки ի. յ. մի տեսակ պարզ ժողովրդական թղթախաղ։

Ерóшливый ած. կռուարար, ամբարիշտ, անկարգ. -шничать ա. Ерофéйничать.

Ерошъ ա. ''Ершъ.

Ерпесить (—, -сишь -сятъ) չ. արագ-արագ խօսել, վրայ տալ. գէս ու գէն ընկնել, շտապել. իրան անհանգիստ պահել։

Ерундá ի. 1, անմիտ, անճահ, անհամ, յիմար անհեղեդ բան, բանդագուշանք. անճոռնի իր, առարկայ. 2, նօսր, անհամ խմելիք. 3, հոլ. թեթեւօլիկ, անխելք, դատարկ մարդ։

Ерундúстъ ա. յիմար, անճահ բաներ գուրս տւող մարդ. -дúотый ած. յիմար, անճահ, դատարկ, փուչ. -дúть (—, -дúшь -дятъ) չ. յիմար, անճահ, անհամ, փուչ բաներ խօսել, վայրահաչել, դուրս տալ. -дúща ի. յւնլ. մեծ, ահագին, ահաւոր անհեթեթութիւն, անճահութիւն, ահաւոր բան։ [տալու համար։

''Ерша ի. ծալած հիւսած կթոց ձուկ որ-

Ершечёнъ, чкá ա. նւզ. ա. ''Ершъ.

Ерунóнъ, нкá ա. (գերմ.) шտղձզ. անկիւնաչափ գործիք (ցոյց է տալիս ուղիղ անկեան կէ-

· Ерусалúмскій ա. Іерусалимскій. [ը):

Ершевáтый ած. 1, կոշտ, կոպիտ. գզգզուած. 2, յամառ, կամակոր, իր ասածի։

Ершечéнъ, чкá (шրтш. ершечóкъ) նւզ. ա. Ёршъ.

''Ершикъ ա. նւզ. ա. ''Ершъ 1, 4, 5.

Ершúотый ած. յամառ, կամակոր. -шúть (-шý -шáтъ) ն. 1. գզգզել, խճճել. е. вóлосы; 2, մի բանի վերայ ողողուն կորուածքներ քաշել. -шúться չ. 1, կամակորել, յամառութիւն անել. «հուզած անել». 2, բարկանալ, զայրանալ, խռոժոտել. -шúшка(о) ա. նխտ. ա. ''Ершъ; -шúще ա. յւնլ. ա. ''Ершъ; -шóвый ած. պերկէսի. е—ая икрá; е р ш ó в ъ г л а з ъ բս. Capsella bursa pastoris. հովուական մախաղ (տարգալի, ծաղպաշար). ушóлъ въ е—ую слободý կտկւ. նա խեղդուեց. -шóкъ, шкá նւզ. ա. Ершъ.

''Ершъ, á ա. 1, կնդ. Acerina cernua, հասարակ պերկէս. 2, բծախնդիր, ոչինչ մարդ, ճամարտակող, փուչ մարդ. стать е—óмъ ա. Ершúться; 3, կարճաւուծ կազքերով մեխ, բեեռ. 4, գարեջրի և օղու խառնուրդ. որով անփորձներին հարբեցնում են. 5, յամառ մարդելու խոզանակ. ершú по тѣлу встáли մարմնիս վերայ սարսուռ եկաւ, փշաքաղուեցայ։

'Ерь ա. I. «ъ» տառի անունը. II. ёрь բս. Iris pseudacorus, ճախճային հիրիկ կամ բաղշատակ (բաշխատակ)։

Ерú չ. ահ. «ы» տառի անունը։

Ерúга, -жни... ա. Ярыга, -жни...

Ерь, я ա. «ь» տառի անունը։

Есаýлецъ, льца ա. ստանիցայի (станица) ատամանի յանձնարարութիւններ կատարող պաշտօնեայ. -ýлушка ա. փոքր. -ýлъ ա. 1, Ռզ. փոխատամանի, կազակների զօրքի ատամանի օգնական. 2, պաշտօնական անձ (նախկին կազակների զօրքի մէջ). 3, ուսզ սպայ, զօրագլուխ (որքի կազակների զօրքի մէջ). -ýльскій ած. եսաուլի. -ýльство չ. եսաուլութիւն. -ýльша ի. եսաուլի կինը։ [թէ որ։

'Если չ. եթէ. éсли бы եթէ որ, եթէ միայն,

Естéственникъ ա. բնագէտ. -ственность ի. բնականութիւն, բնական անհրաժեշտութիւն. պարզութիւն. -ственный (-венъ. կամ -вененъ, -венна. о) ած. բնական. *անհրաժեշտ, անխուսափելի. е—ая наýка, исторíя բնական գիտութիւն, պատմութիւն. е—ая смерть; е. порядокъ կամ ходъ вещéй; е. закóнъ; е. сынъ (ֆր. fils naturel) ամուսնութիւնից դուրս ծնուած զաւակ։ Е с т é с т в е н н о մ. բնականաբար, բնական է. բնական կերպով, եղանակով. весьмá, óчень е. խիստ, շատ բնական է։

Естествó չ. բնութիւն. во Іисýсѣ Христѣ е. Бóжеское и человѣческое соединены нераздѣльно и неслíянно — անբաժան և անշփոթ կերպով։

Естествовѣ́дъ ա. Естествоиспытáтель; -вѣ́дѣніе, -знáніе, -изучéніе չ. բնախօսութիւն, բնական գիտութիւն. -испытáніе չ. բնութեան ուսումնասիրութիւնը, հետազօտութիւնը. -испытáтель ա. испытáтельница ի. բնութիւնը ուսումնասիրող, բնախոյզ, բնագէտ այր, կին. -испытáтельскій ած. բնախուզական. -лю́біе չ. սէր դէպի բնութիւն. -наблюдáтель ա. Естествоиспытáтель; -описáніе չ. բնութեան նկարագրութիւնը։

Естествословецъ, вца ա. Естествослóвъ; -слóвіе եկ. սլ. ա. Естествознáніе; -слóвный ած. բնախօսական. -слóвъ ա. Естествовѣ́дъ.

Есть I. ա. Быть; у меня́ е., у тебя́ е., у негó е. ես ունիմ, դու ունիս, նա ունի կայ. II. ♀ այ. ի. և. ա. կայք, գոյք изъ нѣ́та не выкроишь éсти; III. եկ. սլ. «е» տառի անունը։

'Ефа ի. եբրայական չափ հացահատիկների և հեղուկների (— մօտ 2 վեդրօյի)։

Ефéдра ա. Эфéдра.

Ефéсный ած. սրի, սուսերի կոթի. е—ое украшéніе; -фéсъ ա. (գերմ.) սրի, սուսերի կոթը, որի վերայ թաւամձև շրջան է ամրացրած ձեռների պաշտպանութեան համար։

Ефúмковый ած. Ռզ. թալէրի. հոլանդական դահեկանի. -мокъ, мка ա. Ռզ. ա. Тáлеръ; ևս հոլանդական արծաթէ դահեկան (XVIII. դարում). -мочный ա. Ефúмковый. [ճամ։

Ефóдъ ա. (յն.) шծշ. 1, վակաս. 2, պատմուճա-

Ефрéйторскій -торскій ած. եֆրէյտէրի, -տօրի. е—ое звáніе; -теръ, -торъ ա. (գերմ.) եֆրէյտէր, եֆրէյտօր (քաջ, հմուտ, բանիմաց զինուոր, որ կարող է ենթասպային փոխարինել)։

Ехúдна ի. չար, նենգամիտ, օձ մարդ -дна ի. կնդ. Vipera իժ. *չար, նենգ, *օձ, *իժ մարդ. -дненный, -дненскій ած. չար, նենգ, նենգամիտ, իժի պէս. -дненькій նւզ. ա. Ехúдный; такая

е—ая старушо́нка; -дничанье ը. չարութիւն, նենգութիւնք անելը. -дничать չ. 1, նենգել, օձութիւն անել, կեղծաւորութեամբ գործել, երկդիմի խօսքերով խայթել. 2,* ատել, խածել:

Ехи́дность ի. չարութիւն, չարամտութիւն, չարաբարոյութիւն, նենգութիւն. -дный ած. 1, չար, չարամիտ, չարաբարո, նենգ, նենգամիտ. 2. կեղծաւորական, քսու. -дство ը. ծածուկ, քօղարկեալ նենգութիւն, մաղձ. -дствовать (-ствую -ютъ) ը. նենգել, նենգութիւն անել, չարամտութեամբ խայթել, ծաղրել:

Ещё Տ. 1, կրկին, էլի, դարձեալ. 2, դեռ ես, դեռ, առաւելին. это е. вопро́съ; а ещё դեռ ես, դեռ այն էլ. ещё бы 'ի հարկէ, հարկաւ, անշուշտ. «вы вѣдь знако́мы? — Ещё бы! — сказалъ Вро́нскій». Всё ещё դեռ ես, այնուամենայնիւ, սակայն:

Еѳимо́нъ ա. -мо́ны ա. յ. աղօթք, ժամասացութիւն մեծ պասի առաջին շաբթու օրերը:

Еѳіо́пка ի. եթովպացի կին, մավրուհի. -ѳіо́плянинъ ա. (յ. еѳіо́пляне, -нъ), -ѳіо́плянка ի. եթովպացի այր, կին. -ѳіо́пскій ած. եթովպական. -ѳіо́пъ ա. 1, եթովպացի, մավր, սեւամորթ մարդ. 2,* դեւ, չար ոգի:

Ж.

Ж, ж ռուսաց այբբենի եօթներորդ տառն է: Չչայլին ձայնային (голосово́й) բաղաձայն է, որին համապատասխանում է ժ ձայնը: Ж-ն հնչւում է ինչպէս հայոց ժ տառը:

Жа́ба ի. 1, жа́бы կնդ. Bufonidae, դոդոշներ. жа́ба, Bufo vulgaris, հասարակ գետնադորտ կամ Գլուտանեան դոդոշ. 2, բժ. angina, փողացաւ, փողացաւութիւն. грудна́я ж., ang. pectoralis, սրտախտ, սրտախտութիւն. 3, նխտ. ժանդոտ, անտանելի մարդ. ագահ, մեծատեխ կին. -бёнка ի. նխտ. -бёнокъ, нка ա. նւզ. նխտ. տ. Жа́ба; -бенька փոքր. տ. Жа́ба.

Жабе́рникъ ա. 1, խռիկներով (жа́бры) շնչող քաշող կենդանի. 2, բս. Linaria vulgaris, կըտաւախոտ կմ վայրի կտաւատ. -берный ած. խռիկների: [նուկներից (Ranunculaceae).

Жабёнъ, а́ -бинёцъ, нца́ ա. բոյս մի գորտ-

Жа́бица ի. երկանաքարի բաղկացուցիչ մասերից մինը:

Жа́бочка նւզ. տ. Жа́ба; -бище ը. յեղ. մեծ, գձուծին փողացաւութիւն -бій, бья, бье ած. գորտի, գետնադորտի, դոդոշի. -бка ի. 1, նւզ. ժանդոտ մարդուկ. 2, жа́бки յ. ոսկրոտ ուռեցքներ, խլեր ձիաների ոտների վերայ. -блинъ ա. բս. Potentilla anserina, սագ մատնունի. -бникъ ա. բս. 1, Ranunculus Ficaria, թզարմատ հրանունկ. 2, Potentilla reptans, վերելուկ մատնունի. 3, Stachys silvatica, արեղնախոտ (եղնախոտ) և ուրիշ բոյսեր:

Жа́бница ի. բս. Orobus vernus, գարնանական քրոմ (քուշնայ). -бный ած. փողացաւի, փողացաւային, փողացաւութեան. -бники ա. յ. կնդ. Amphibia, երկակենցաղներ:

Жабо́ ը. անհ. (Փր.) Ֆնց. ժաբօ 1, խապոպիկաձև յօրինուածք, զարդ աղամարդկանց շապկի կրծքի վերայ. 2, սառնձին ձեռ օձիք (воротничо́къ) փողպատով:

Жабови́дный ած. դոդոշանման, գորտանման. -никъ ա. բս. Potentilla reptans, վերելուկ մատնունի. -обра́зный ած. դոդոշի, գորտի կերպարանքով, նմանութեամբ:

Жабо́тъ ա. (Փր.) տ. Жабо́.

Жа́бра ի. 1, բս. ա, Antirrhinum majus, մեծ առիւծաբերան (եղնացուկ). բ, Linaria vulgaris, կտաւախոտ կամ վայրի կտաւատ գ, Onopordon acanthium, կապ կամ տափափուշ. 2, жа́бры, беръ յ. խռիկներ (ջրի մէջ շնչող տանող կենդանիների, օր. ձկների, խեցգետինների, շնչառութեան գործարանները). взять подъ ж. ռմկ. Թեկից բռնել. взять за ж. վզակոթից, բռնադից կամ օձիքից բռնել:

Жабре́й ա. բս. ա, Galeopsis, փշատամ, շան եղինճ. բ, Anthirrhinum majus, մեծ առիւծաբերան (եղնացուկ). գ, Linaria vulgaris, կտաւախոտ կամ վայրի կտաւատ. chrysanthemum leucanthemum, անթեմ (ճերմակ մարգարտածաղիկ) եւն:

Жабри́къ, а́ տ. Жабре́й 1—2; -ристый ած. խռիկաւոր, խռիկներով. ж—ая рыба Թարմ ձուկ. -рови́дный ած. խռիկաձև, խռիկների նըման. -роды́шащій ած. խռիկներով շնչող տանող. ж—ее живо́тное խռիկներով շնչող քաշող կենդանի (օր. ձուկ). -роно́сный ած. խռիկաւոր, խռիկներով:

Жа́буръ ա. բս. Conferva rivularis, առուակի ջրի մուռ. -бячій, чья, чье ած. դոդոշի, գորտի. жа́бячьи конопе́льки, բս. Spiraea ulmaria, մօրական տապերակ:

Жа́вкать, -кнуть չ. 1, ծամել, ծամռել. 2, կամաց կամաց, հանգիստ ուտել:

Жа́воронкина но́жка, բս. Delphinium consolida, դաշտային գելֆինիոն. -ронникъ ա. կնդ. Falco nisus, ճուռակ (շահէն). -ронокъ, нка ա. 1, կնդ. Alauda, արտոյտ, արտուտ, մեղ. մարգաց արտոյտ (Alauda arvensis). 2, արտոյտի, Թռչունի ձեւով Թխած բուլկի. 3, մեծ կարր հաց կամ միս. 4, կտկւ. զինուորի հին գլխարկ. -ро́ноченъ, чка նւզ. տ. Жа́воронокъ; -роночій, чья, чье, -роночный ած. արտոյտի. ж. кормъ; -ро́нчикъ տ. Дербни́къ.

Жа́гра ի. 1, ծառի ուռնկ, աբեթեդի 2, Ֆնց. հրացանի աղօթու ծակի (затра́вка) պատրոյկը պահելու գործիք:

Жадда́й ա. ագահ, աչքածակ 'Թամահքար' մարդ. -да́ніе ը. բուռն, անհուն, ցանկութիւն, փափագ. -да́тель, -да́тельница տ. Жажда́тель, -ница.

Жада́ть չ. ցանկանալ, ուզենալ, տենչալ, փափագել. ագահել, աչքածակութիւն անել. -ся ը. անհամբերութեամբ սպասել:

Жа́дненькій (-днёнекъ -нька, о) ած. մի քիչ ագահ. -днёхонекъ, -днёшенекъ, нька, о ած. խիստ ագահ, աչքածակ, 'Թամահքար'. -дникъ ա. ագահ,

ագահական վարք, ագահութիւն. -дничанье *չ. ագահելը, -հութիւն, ագահականութիւն, 'Թամահքարութիւն'.* -дничать *չ.* 1, *ագահել, չահախնդրութիւն անել, 'Թամահքարութիւն' անել.* 2, *խընայել, գծուծութիւն անել.* -дноватый *ա.* Жáдненькій.

Жáдность *ի.* 1, *ագահութիւն, ագահականութիւն, 'Թամահքարութիւն'.* 2, *խիստ քաղց, ծարաւ.* 3, *խիստ մեծ, բուռն ցանկութիւն, ձգտում, տենչ, փափագ.* -дный (день -днá, о) *ած.* 1, *ագահ, ագահական, 'Թամահքար', անկուշտ, անկշտում.* 2, *քաղցած, ծարաւ.* 3, *խիստ ցանկացող, փափագող. բուռն, ուժգին.* до ж—ой душú, ж—ою душóю *ագահաբար:* Ж á д н о *մ.* 1, *ագահաբար.* 2, *բուռն ցանկութեամբ, տենչով, խիստ փափագելով.* -днѣть *չ. ագահանալ, ագահանալ, 'Թամահքար' դառնալ.* -днюга *հոլ. խիստ ագահ, 'Թամահքար', գծուծ մարդ:*

Жадóбникъ *ա. բս.* Thymus serpyllum, *Թիմ, ղաշտայ ուրց (գամբուռ?):*

Жáжда *ի.* 1, *ծարաւ, ծարաւութիւն.* утолúть ж—у *ծարաւը կոտրել.* томúться ж—ой *ծարաւութիւնից տառապել.* скиóская ж. *անչափ, անյագ ծարաւ.* 2,* *ծարաւ, բուռն տենչ, ցանկութիւն, փափագ, ձգտում, խանդ.* ж. прáвды, дѣятельности, отмщéнія, чтéнія (*կամ* къ прáвдѣ, къ отмщéнію *եւն.*) -даніе *ա.* Жáжда 2; -дáтель *ա.* -дáтельница *ի. մի բանի ծարաւը քաշող, մի բանի խիստ ձգտող, փափագող այր, կին.* -дать (-ду -дутъ) *չ.* 1, *ծարաւել, ծարաւ լինել.* 2,* чегó *խիստ ցանկանալ, փափագել, 'հասրաթ ըլլել'.* -дущій 1, *ած. ծարաւ, մի բանի փափագող, կարօտ.* 2, (*հրբ ժ֊յէ.*) *ծարաւ մարդ.* -дный -ный *ած. ծարաւ. խիստ փափագող.* -довать (-дую -ютъ) *ա.* Жáждать.

Жáка I. *հոլ. կեղեքիչ, ճնշող, հարստահարող այր, կին.* II. *բս.* Artocarpus, *հացածառի:*

Жакéтка *ի.* 1, *ա.* Жакéтъ 1; 2, *մի տեսակ կանանց վերնազգեստ, չըջազգեստ* (кóфта); -кéтъ *ա.* (*ֆր.*) *ժաքէտ.* 1, *աղամարդի կարճիկ, ամբողջական զգեստը.* 2, *մի տեսակ բամբակէ գործուածք:* [*տապակայ կամ Թութակ:*

Жакó *ա.* *անհ. կնդ.* Psittacus erithacus *գորշ*

Жакóбъ *ա.* *անհ. կանեփաթելից յայտնի ոճ ադղմէէ զուուղներով:* [*ւածք մի:*

Жаконéтъ *ա.* (*ֆր.*) *նուրբ բամբակէ գործք.*

Жакъ *ա.* I. *ձուկ որսալու կէող.* II. *ա.* Жáка II.

Жалевóй *ած. ողբ, ողբումենան, արտմութեան.* ж. плачъ; ж—óе плáтье.

Жалéйка *ի.* -лéечка *Նւզ. եղեգնէ փող, սրինգ, պկու.* -лéйщикъ *ա. եղեգնէ փող, պկու ածող:*

Жáленіе *չ. խայթ, խայթում, կծելը, խայթելը:*

Жалéй *ի. եղեգնէ մեծ փող, սրինգ, պկու:*

Жалливá *ի. բս.* Urtica dioica, *մեծ եղինձ.* -ливый *ած. խայթոցով, խայթողական.* -лить (-лю -лятъ) *ն.* 1, *խայթել, կծել.* 2,* *խայթել, սիրտ խոցել, վիրաւորել, խիստ դաղել.* -ся *չ.* 1, *ա.* Жáлить; 2, ж. на когó-нибудь *գանգատուել մէկի վերայ.* ж. комý-нибудь *գանգատուել մէկին.* -лище *չ. յւեւ. մեծ, ահագին խայթոց:*

Жáлкій (-локъ -лкá, о) *ած. ողորմելի, արգահատելի, խղճալի, հէգ, զաճաճ (ան. հյ.):*

Жáлко *ա, ցաւալի է, արգահատելի է.* ж. смотрѣть на негó; мнѣ егó ж. *ես խղճում եմ նորան, ցաւում եմ նորա վերայ.* вамъ дéнегъ ж.? *խնայում էք փողը. ը, մ. ոմկ. ողորմելի, արգահատելի կերպով.* -ковáнье *չ. կարեկցութիւն, վիշտ, Թախիծ.* -ковáтый *ած. բաւականին ողորմելի, արգահատելի.* -ковáть -(ую -ютъ) *չ. կարեկցել, ցաւել, վշտանալ.* -ся *ածր.* 1, на когó *դանդատուել մէկի վերայ.* 2, *ցաւել, կարեկցել.* -конькій *ա.* Жалковáтый; -кость *ի. ողորմելի, արգահատելի գրութիւն, վիճակ.* -кохонькій *ած. խիստ ողորմելի.* ж а л к ó х о н ь к о *մ. խիստ ցաւալի (է):*

Жáло *չ.* 1, *խայԹոց.* пчелúное ж..; *ж. смéрти, нéдуга; ж. сóвѣсти; ж. насмѣшки, клеветы; 2, *ծայր, սայր, բերան (տանդի, դնդակեդի, նըշտեի. կացնի եւն).* 3, *սրութիւն (մաքի, զգացմունքի):*

Жáлоба *ի.* I. (жáлоба) *գանգատ, բողոք, գժգոհութիւն.* нести, принести ж—у на когó-нибудь *մէկի վերայ կամ մէկի դէմ գանգատուել.* II. (жалóба) 1, *ի. ոււզ. ողբ, ողբերութեան գըեսա.* онá въ ж—ѣ; 2, *հոլ. սրտով սիրած, պաշտած անձ.* -лобúтчикъ *ա. խնդրատու, գանգատաւոր.* -(жá)лóбить (—,-бишь -бятъ)*ն. յուզել, ալէկոծել, մորմոքել, զուԹը շարժել.* -лобíться *չ. բողոք, գանգատ, գժգոհութիւն.* -(жá)лóбиться (-блюсь -бятся *և* -блюсь -бятся) *ածր. գանգատուել, գժգոհել.* -(жá)лоблúвый *ած. կարեկից, գԹած, ողորմած.* -лобéнько *մ. ա.* Жáлобно; -лобникъ *ա. լացկան, միշտ գլխին վայ տուող մարդ.* -лобница *ի.* I. *լացկան, միշտ գլխին վայ տուող կին.* II. -(жá)лобнúца *ի. Տնզ. բողոքագիր, գանգատ.* -лобный *ած.* 1, *ողբագին, ողէխարով, ողէկաւոր, ողէխարշ, արտասմեկի.* ж. вóпль, напѣвъ; 2, *գանգատի, բողոքի —.* ж—ая кнúга *բողոքամատեան (որի մէջ բողոքները, անբաւականութիւնները գրուում են):* Ж á л о б н о *մ. ողբագին, ողէխարով կերպով, կողկողագին, լալագին.* -лобчивый *ած. միշտ գանգատուող, անբաւական, լացկան.* -(жá)лобщúкъ *ա.* -(жá)лобщúца *ի. բողոքատուր, գանգատաւոր այր, կին:*

Жáловальная грáмота *ա.* Жáлованная гр.; -лованіе *չ. բաշխում, պարգեւաբաշխութիւն.* ж. чинáми, орденáми; -лованный *ած.* 1, *շնորհած, ընծայած, բաշխած.* 2, *պարգեւատրած, շնորհադրաշխած* (*շնում, շրանչանով*). 3, *պարգեւատրութեան, շնորհարաշխութեան.* ж—ая грáмота *շնորհագիր (Թագաւորի հրովարտակ):*

Жáлованье *չ.* 1, *ռոճիկ, Թոշակ.* двойнóе ж.; ж. производúтся *ռոճիկը տրուում, բաշխուում է.* быть на ж—ньѣ *ռոճիկ ստանալ.* 2, *պարգեւ, ընծայ, շնորհք, պարգեւաբաշխութիւն.* -лованьице *Նւզ.* -лованьишко *Նիւա.* -лованьище *յւեւ. ա.* Жáлованье; -лователь *ա.* -лователница *ի. մէկին շնորհք անող կամ այցելող այր, կին. շնորհատու, այցելու.* -ловать (-лую -ютъ) *ն.* 1, когó, чтó *սիրել, հաւանել, դէպի մէկը, մի բան լաւ արամադրուած, հաճ լինել.* 2, когó чѣмъ, комý что-нибудь *մէկին մի բան բաշխել, տալ, պարգեւել, շնորհել, մէկին մի բանով վարձատրել.* 3, ж. комý *մէկին այցելել, մէկի մօտ շնորհք բերել.* -ся *չ. գանգատուել, բողոքել, գժգոհանալ* [illegible] *յայտնել:*

Жаловúдный *ած. խայԹոցի ձև ունեցող:*

Жалонéрный *ած. ժալոնեորների.* ж офицéръ *ժալոնեորներին կարգով կանգնեցնող սպայ.* -нéрскій *ած. ժալոնեորի.* -нéръ *ա.* (*ֆր.*) *կարգաւորող զինուոր (որ և է տեղում կանգնեցրած*

գինտար, որ ցոյց է տալիս այն գիծը, որի վերայ զօրքը պէտք է գտնուրուի)։

Жалоносный ած. խայթոցաւոր, խայթող ունեցող. ж—ыя пчёлы. [ձողի, բիզ։

Жалонъ ա. (фр.) գետնի մէջ ցցած գծացոյց

Жалообразный, -подобный տ. Жаловидный.

Жалостливость ի. բարեսրտութիւն, գթոտութիւն, ողորմածութիւն. -(жа-)стливый ած. բարեսիրտ, գթոտ, ողորմած, կարեկից, խղճացող. ж. на деньги ժլատ, գծուծ, կծծի. жалостливо մ. խղճալով, գթալով, կարեկցութեամբ. -стный ած. 1, ցաւալի, տխրալի, վշտալի. ողորմելի, արգահատելի. 2, կարեկցական, ցաւակցական. жалостно մ. 1, ցաւելով, վշտանալով, վշտագին. 2, ողորմելի կերպով։

Жалость ի. կարեկցութիւն, ցաւակցութիւն, խղճահարութիւն. վիշտ, Թախիծ, մորմոք. съ ж—ью կարեկցաբար. отъ, съ ж—и ցաւելով, կարեկցելով, 'մեղքը գալուց'։

Жалузи տ. Жалюзи.

Жаль I. ի. 1, տ. Жалость; 2, ադի չար. быть, ходить въ ж—и; II. անհ. ֆոյէ. (տէմշ. նախադասութեան մէջ) 1, ափսոս, ցաւալի է. ж. мнѣ его ցաւում, ափսոսում եմ նորան. мнѣ денегъ не ж. ես փող չեմ խնայում։

Жалбище չ. աւերած, ապականած, քանդած, քարուքանդ արած տեղ։

Жальниковый ած. գերեզմանատան, հանգստարանի. -(жаль)никъ տ. I. գերեզման, շիրիմ (մեծ Թմբով). գերեզմանատուն, հանգստարան. II. (жальникъ տ. -ница ի.) հնձուոր, -ուհի, հունձ անող այր, կին։

Жальный ած. I. (տ. жало) խայթոցի. II. (տ. жаль) ողի, տխուր, արտում, ցաւալի, արգահատելի։

Жальце չ. Նւզ. պստիկ խայթոց։ [մատ։

Жальщица ի. հնձուորուհի, հնձուոր կինար-

Жалѣльщикъ տ. կարեկից, կարեկցող, ցաւակցող, ցաւակից, օրտացաւ մարդ. -лѣніе, -лѣнье չ. 1, խղճալը, կարեկցելը, -կցութիւն, ցաւելը, ցաւակցութիւն. 2, ж. чего-либо մի բան խնայելը։

Жалѣть, пож— I, չ. ցաւել, խղճալ, կարեկցել. ասողել, ափսոսալ. жалѣю о твоей судьбѣ, о твоемъ горѣ; ж. о прежнемъ, о быломъ անցած գնացածի մասին ասողել, դիլին վայ տալ. 2, ն. խնայել. не ж. своей шкуры իր կեանքը չխնայել. не ж. друга; не ж. денегъ для воспитанія дѣтей.

Жалюзи չ. անհ. (фр.) ժալուզի. 1, պատուհանի փեղկեր պատէկ և շարժուն տախտակիկներից, որոնց շարժուելով սենեակը ներսից լուսաւորուում կամ մթնում է. 2, նման տախտակիկներից շինած վարագոյր։

Жамканье չ. 1, ճզմելը, սխմելը. 2, լուածը, մզելը (լուացքը). -кать, -кнуть ն. 1, ճըմ- [illegible] ճզմել. 2, խփել, զարկել. լուանալ, մզել ([illegible]). 4, ծամելով, ծամծմելով, կամաց-կամաց ուտել։

Жандармерія ի. (фр.) հաւ. ժանդարմներ, զօրանի ոստիկաններ. -дарминъ Նւզ. տ. Жандармъ; -дармиха ի. ռմկ. ժանդարմուհի, ժանդարմի (հասարակ զինուորի կամ ենթասպայի) կին. -дармскій ած. ժանդարմի, -մների, զօրանի ոստիկանների. ж. генералъ, — офицеръ; ж—ое вѣдомство; ж. корпусъ ա, ժանդարմների, զօրանի ոստիկանների մարմինը (հաստատուած 1826 Թ.). բ, պետական ոստիկանութեան վարչութիւնը. ж—ія войска ոստիկանական հեծելազօրք (կազմակերպուած 1817 Թ.). -дармствовать (-ствую -ютъ) չ. ոստիկանութիւն անել. *լրտեսել, մատնել։

Жандармчикъ Նւզ. -дармъ տ. (фр.) ժանդարմ, զօրանի, ծածուկ ոստիկան. шефъ ж—овъ զօրանի ոստիկանապետ, *լրտես։

Жанринъ Նւզ. տ. Жанръ 2; -ристъ տ. սեռանկարիչ, արդանկարիչ. -ровый ած. սեռանկարի։

Жанръ տ. (фр.) 1, սեռանկարչութիւն, արդանկարչութիւն (որ նկարում է արդի կեանքը, արդի մարդկանց և ոչ Թէ պատմական անցեալը. բացի զորանից արդի կեանքից մի առարկայ նկարելով, տալիս է մեզ նոյն առարկայի սեռի պատկերը, մինչդեռ պատմական յայտնի անձերի և դէպքերի նկարները բացառձին անհատական բնաւորութիւն ունին). 2, սեռանկար, արդանկար. 3, ձև, եղանակ (գեղարուեստական, օր. երգելու, գրելու)։

Жантильничать չ. կոտրատուել, քըքըրուել, 'նազ անել'. -тильный ած. (фр.) կոտրատուող, քըքըրուող, 'նազ անող'։

Жара ի. (յ. жары, овъ; տ. жаръ) 1, տաքութիւն, բոց, այրու. շոգ. տօթ, տապ եղանակ. ж. стоитъ, спала, свалила; ж. палитъ.

Жаравецъ, вца տ. ջրհորալծակ (ջրհորի մօտ կանգնեցրած լծակ, որով ջրհորից ջուր են հանում)։

Жаравлёнокъ, нка Նւզ. -влёночекъ, чка Նւզ. տ. Жаворонокъ, -роночекъ.

Жаравль, я և я տ. Журавль.

Жаргонный ած. ժարգոնի, տեղական, առանձնայատուկ բարբառի. -гонъ տ. (фр.) I. ժարգոն, բարբառ (տեղական, առանձնայատուկ). еврейскій ж. աղճատուած գերմաներէն, որով խօսում են հրեաները. научный ж. մասնագիտական բառերով և դարձուածքներով խճողուած ոճ, բարբառ. мошенническій ж. սրիկայական, պայմանական բարբառ. II. Տար. Jargon de Ceylon, ցիրկոն։ [արկղ, դարակ։

Жардиньерка ի. (фр.) ծաղիկների զամբիւղ,

Жарево չ. տապակացու, խորովածացու, տապակելու, խորովելու, միս, ձուկ, սունկ են. -ревина ի. միս, ձկան տապակայ, տապակած կարտոֆիլ. -реніе տ. Жаренье; -реный բյ. ած. տապակած, խորոված. жареное, аго չ. տապակայ. понимаетъ, откуда ж—ымъ пахнетъ իր շահը, օգուտը լաւ է հասկանում. -ренье չ. տապակելը, -կում. -ривать տ. Жарить; -рильщикъ տ. -рильщица ի. տապակող այր, կին։

Жарить (-рю -ритъ) ն. 1, տապակել, խորովել. ж. мясо, картофель, грибы; 2, բովել, 'խարկել'. 3, այրել, խորովել, տաշորել (արևի մասին). 4, խիստ վառել, տաքացնել. ж. баню; 5,* ա, մտրակել, ծեծել, քըքըրել, խարազանել. ж. лозою, плетью; բ, խոշտանգել, տանջել, հոգին հանել. գ, ж. пушками արագ-արագ Թնդանօթ ձգել. ж. картечью կարտէչ տեգալ, Թափել. դ, ж. въ шашки—խաղալ. -ся անդր. 1, այրուել, խորովուել, խաշուել. տապակուել. տաքանալ. ж. на солнцѣ, подъ лучами солнца; ж., стоя у плиты и готовя кушанье; 2, տ. Жарить 5 գ։

Жари́ха *ի.* տաքութիւն, տապ. տաք եղանակ, երաշտութիւն. -ри́ща *ի.* խիստ մեծ, բարձր տաքութիւն. տապ, ‘այլու‘. -риа *ի.* *տ.* Жа́ренье.

Жа́ркій (-рокъ -рка́, о) 1, այրող, տապող, տօչորող, կիզիչ. տաք, տաքացած. ж—ое со́лнце; ж—іе лучи́ со́лнца; ж. день; ж. кли́матъ; ж. п о́ я с ъ *աշխ.* այրեցեալ գօտի. 2,* կրակոտ, տաք, վառ, բուռն. ж—ая любо́вь, ж—іе глаза́, ж. поцѣлу́й; ж. споръ, разгово́ръ; ж—ое сраже́ніе մեծ, Թունդ ճակատամարտ. ж а́ р к о *մ.* 1, տաք կերպով, տապով. 2, մեծ կրակով, բռնով. մեծ փափագով, խանդով։

Жарковáтый *ած.* փոքր ինչ տաք, տապ. -рко́е, о́го *չ.* տապակոյ. -рко́нькое, аго *չ.* *փոքր.* տապակոյ, տապակուկ. -ркость *ի.* տաքութիւն, տապ. -рица *ի.* վառարան շաղկամնի, շաղկակաթսայի. -рьё *ի.* 1, տապակելը, եփելը (կերակուրները). 2, ծեծելը, Թակելը, գանակոծելը, խարազանելը. 3, տաք, Թունդ հրացանաձգութիւն, Թնդանօթաձգութիւն, ամբակոծութիւն։

Жаро́[венный *ած.* ածխարանի, կրակարանի. -во́нька *նւզ.* *տ.* Жаро́вня; -вина *ի.* -вянка *նւզ.* Թրծելու ժամանակ կաւէ պտուկի (Թաղարի) մէջ տաշխացած ճեղքուածք. -вникъ *ա.* 1, կրակարան (քիմիական վառարանի մէջ). 2, *տ.* Жаро́вня; -вня *ի.* ածխարան, կրակարան։

Жарово́й *ած.* 1, տաք, տապ, ջերմ, վառ, տաշորող. ж—ые часы́ միջօրէի տապ, կիզիչ ժամերը. ж—ыя дрова́ չոր, մեծ տաքութիւն տըւող վառելափայտ. 2, *տ.* Жаро́вый.

Жаро́вчатый *ած.* հատատարուն. -ро́вый *ած.* հատատարուն, հատո բուն ունեցող, բարձրուղէշ. ж. лѣсъ. [մութիւն։

Жаро́къ, рка́ *ա.* *նւզ.* Թեթև տաքութիւն, ջեր-

Жаро[понижа́ющій *ած.* տաքութիւնը, ջերմութիւնը ցածրացնող, Թեթևացնող, ամոքող. ж. спо́собъ лѣче́нія; -пти́цевъ, а, о *ած.* հրաԹռ- [չունի:

Жаро́ченъ, чка *նւզ.* *տ.* Жаро́къ.

Жар[това́ніе *չ.* հանաք անելը, կատակ անելը. խնդալը. հանաք, կատակ. -това́ть (-ту́ю -ютъ) *չ.* հանաք անել, կատակ անել, զուարճախօսել, զուարճանալ, խնդալ։ [Թիւն։

Жартъ *ա.* (*լեհ.*) կատակ, հանաք. ծաղրածու-

Жару́ха *ի.* տաքութիւն, տապ. երաշտութիւն։

Жаръ, жа́ра *և* жа́ру (*յ.* жары́, о́въ) 1, տաքութիւն, շոգ, տապ, ‘այլու‘ (*տ.* жара́); не́куда дѣва́ться отъ жа́ру! рабо́тать на жару́ շոգ ժամանակ աշխատել, բանել. въ ко́мнатѣ нестерпи́мый ж. Ж а р ы́, овъ *յ.* շոգեր. въ нача́лѣ а́вгуста жары́ ча́сто стоя́тъ нестерпи́мые; *задáть жа́ру ծեծել, նախատել. нагна́ть кому́ жа́ру մէկին վախեցնել, մէկի սիրտը ահ, երկիւղ գցել. 2, տաքութիւն, ջերմութիւն. лихора́дочный ж.; горѣ́ть жа́ромъ *ա*, այրուիլ, տապակուիլ ջերմութիւնից. *բ*, բոցավառուիլ, տաշորուիլ. 3, Թէժ կրակ. чужи́ми рука́ми ж. загреба́ть ինքը մի կողմը կանգնելով ուրիշին մէջ գցել. 4,* բոց, հուր, կրակ, եռանդ. յուզմունք. во́инственный, патріоти́ческій ж.; съ жа́ромъ եռանդով, տաքացած, խանդով, կաԹոգին։

Жаръ-пти́[ца *ի.* հրաԹռչուն (առասպելական Թռչուն բոցավառ փետուրներով). -цынъ, а, о, -чій, чья, чье *ած.* հրաԹռչունի։

Жары́нь *ի.* *տ.* Жара́.

Жас[ми́нникъ *ա.* *բս.* Asperula odorata, մայրամաքօտ, տափրիկ (գետնատափ). -ми́нный, -ми́новый *ած.* յասմիկի. ж—новое ма́сло; -ми́нъ *ա.* *բս.* *ա*, Jasminum, յասմիկ. *բ*, Philadelphus coronarius, սրնգենի, փուլեան (*ռմ.* ֆուլեա):

Жа́[тва *ի.* 1, հունձ (նաև փոխբ. մտքով). 2, հընձի ժամանակ. 3, հասած, հնձելու արտ, ‘մաճիլ‘. 4,* կորուստ, մահ, կոտորած (օր. ժանտախտից, պատերազմից). 5,*շահ, օգուտ. 6,* հարուստ պաշար. -твенница *ի.* հնձի մեքենայ. -твенный *ած.* հնձի. ж—ая пора́; ж—ая маши́на; -твина *ի.* արտ, ‘մաճիլ‘. -тель — -тельница *ի.* հնձուոր, -ուհի. -тельный *տ.* Жа́твенный.

Жа́тіе *չ.* I. սեղմելը, ճմլելը, ճնշելը. II. հընձելը, հարելը։ [հնձելու։

Жа́[тка *ի.* հնձի մեքենայ. -тно́й *ած.* հասած,

Жа[ть *ն.* I. жать (жму, жмутъ; *հրամ.* жми, -те) 1, սեղմել, ճմլել, ճնշել, հիւթ առնել. մզել, քամել. *ж. изъ кого́-нибудь сокъ կամ со́ки մէկի արիւնը քամել, ծծել. ж. кому́ ру́ку մէկի ձեռքը սեղմել. 2, նեղել, յետ մղել. 3,*ճնշել, հարստահարել. -ться (жмусь, -у́тся) *անց.* 1, կուչ գալ, կծկուիլ, սեղմուիլ. հպուիլ. 2,* պաղատանուիլ. 3,* խնայողութիւն, ժլատութիւն անել. ж. надъ де́ньгами; II. жать (жну, жну́тъ; *հրամ.* жни, -те) հնձել (նաև փոխբ. մտքով), հարել. ж. рожь, овёсъ, пшени́цу, ячме́нь; -ся (жнётся, -у́тся) *էր.* հնձուիլ, հարուիլ. пшени́ца жнётся по́слѣ ржи.

Жатьё *չ.* 1, հնձելը, 2, հունձ, հնձած բան։

Жба́[нецъ, нца *ա.* -нка *ի.* *նւզ.* -нище *ա.* *յոլ.* *տ.* Жбанъ. [գին կուժ։

Жба́ний, о́въ *ա.* *յ.* *բս.* Nuphar luteum, գե-

Жба́[но́къ, нка́ *և* нка -(а́)но́чекъ, а́но́чка, -ночка *նւզ.* -нъ *ա.* 1, փայտէ աման խուփով կժասի, գարեջրի կամ մեղրի համար։

Жва́[ка *ի.* 1. ծամած, ծամած կերակուր. 2, *տ.* Жва́чка 1; поте́ря ж—и որոճալու կորուստը (կենդանու հիւանդութիւն). 2, *հոլ.* Թայլ, զառամեալ, հողին հող խօսող մարդ. -канье *չ.* 1, ծամելը, ծամծմելը, որոճալը. 2, ծեծելը, ջարդելը. 3, ծամծմելը (խօսքը). -кать, -кнуть *ն.* *և* *չ.* 1, ծամել, ծամծմել. որոճալ, որոճ անել. 2, ծեծել, Թակել, ջարդել. 3, ծամծմել (խօսքը), անորոշ, անհասկանալի կերպով խօսել. -ся 1, *անց.* ինքն իրան խփել, չմփացնել, շրխկացնել. 2, *փոխբ.* միմեանց խըփել, ծեծել. 3, Թրխկալ, գրմփալ, վայր ընկնել։

Жва[ку́нъ, а́ *ա.* -ку́нья *ի.* Թայլ, երերուող, ատամնաւոր, զանգաղկոտ այր, կին։

Жванъ *ա.* 1, ծամից ստացած խէժ, մաստակ. 2, *տ.* Жва́ка.

Жва́[ло *չ.* վերին ծնօտ, ծամելիք (միջատների). -льный *ած.* ծնօտի, ծամելիքի։

Жва́[ніе *եկղ.* -ченье *չ.* որոճալը, որոճ անելը, ծամելը, ծամծմելը։

Жва́чить (—, -итъ -атъ) *տ.* Жва́кать.

Жва́[чка *ի.* 1, ծամուածք, ծամծմուածք (որոճող կենդանու երկրորդ ստամոքսի մէջ գնդակներ փոխուած կերակուրը, որ որոճողը բերանը բերելով նորից ծամում և դարձ կլլում է). 2, որոճալը, ծամելը, ծամծմելը. 3, *տ.* Жва́ка 2; -чники *ա.* *յ.* որոճող կենդանիներ. -чный *ած.* 1, որոճող, որոճացող. ж—ы я [ж и в о́ т н ы я] *կնդ.* Ruminantia, որոճող[կենդանի]ներ. ж—ыя мы́шцы որոճալու մկանունքներ. 2,* ծամծմած, հնացած, փտած. կոշտ, կոպիտ. անճաշակ. ж—ые взгля́ды.

Жвиръ ա. (լեհ.) խոշոր աւազ։

Жвáкалка ի. -кало չ. ծամող, ծամծմող (մի տեսակ չմշմացնելով). -кать չ. չմշմացնելով ծամել, ծամծմել. կամաց կամաց ծամել, ծամծմել։

Жгáлить (-лю -лять) ն. խայթել. զարկել, խը-[փել։

Жгáло տ. Жáло.

Жгарь I. գաւ. ի. լեհ. երկաթէ քանոցը, հաւաքելու ժամանակ բաժանուած անպէտք մասը. II. գաւ. ա. չար, չարաճճի տղայ։

Жгать (жгу -гýть). -гнуть ն. այրել, վառել։

Жгунъ, á բս. Capsicum annuum, կարմրապղ-պեղ. ամերիկեան տաքդեղ (պղպեղ, ծիծակ)։

Жгутиковый ած. թելի, թելիկի. -тикъ նւզ. ա. Жгутъ. -(у)тить (-чý -тять) ն. ժգուտով զարկել, խփել (աշակերտական խաղալիք). -тованье չ. ժգուտով զարկելը, խփելը. -товáть (-тýю -ютъ) տ. Жгутить; -товый ած. ոլորուն. ж. орнаментъ въ рýкописяхъ; -тообрáзный ած. ժգուտի ձևով, ոլորուն, գալարուն։

Жгутъ, á ա. ժգուտ. 1, դէրկ ոլորած, հիւսած բան (օր. թաշկինակ, թոկ, փոկ ևլն). ж. солóмы, травы́ մի տարին ոլորած ծղոտ, խոտ, որ կամաց կամաց այրուելով լոյս է տալիս. 'կեմլապտեր'. 2, ж г у т ы́ յ. յայանի ձևով ոլորած, հիւսած թելեր նշանագլխատի համար։

Жгýчесть ի. 1, հուր, բոց, կրակ, տապ, 'տալու'. сóлнце палитъ съ ж—ью зéмлю; 2,* հրավառութիւն, սաստկութիւն, թափ։

Жгýчій ած. 1, այրող, տաշարող, կիզող. ж—ie лучи сóлнца; ж—iя слёзы ազէկէզ արտասուքներ. ж—ая влáга օղի. ж—ie глазá վառվռուն աչքեր. 2,* խիստ, սաստիկ, թունդ, սուկայլի. խանդավառ, հրաբորբոք, հրատաշոր. ж. хóлодъ, морóзъ; ж—ая боль; ж. поцѣлýй; ж. вопрóсъ խիստ կարևոր, կենսական խնդիր. 3, բս. ж—ая кропи́ва. ա, Urtica urens, փոքր կամ խայթող եղինճ. բ, Urtica dioica, մեծ եղինճ։

Жгýчка ի.—Жгýчая кропи́ва (տ. վերև)։

Ждáники, овъ ա. յ. սպասուող հիւրերի համար պատրաստած կարկանդակներ. -ніе չ. եկլ. գործած. սպասում, ճամբայ պահելը. -ники, овъ ա. յ. 1, երկար սպասելը, երկարատև ակնկալութիւն. համբերութիւն. 2, տ. Ждáники; -ный ած. սպասուող. ցանկալի, հաճելի, գուրեկան. -ньё, нья́ չ. տ. Ждáніе; -тель ա. -тельница ի. սպասող, ճամբայ պահող այր, կին։

Ждáть (жду -дуть) I, չ. (առանց լրացուցչի) մնալ. սպասել, ճամբայ պահել. 2, ն. когó (հյց. և սեռ.), что (чегó) մէկին, մի բան սպասել, ճամբայ պահել. ակնկալել. յուսալ. тогó и жди վախենալու է, որ. չլինի թէ. тогó и жду, тогó и ждёмъ անհամբեր, մտատանջութեամբ սպասում եմ, սպասում ենք. վախենում եմ, վախենում ենք, որ. -ться, ждётся էր. սպասուել. онъ ждётся сюдá къ прáздникамъ; тебѣ не ждётся դու համբերութիւնդ կորցնում ես։

Же 1, շաղկէ, որ խօսքին յետոյ դրուելով, նորան սաստկութիւն է տալիս. когдá же наконéцъ онъ придётъ? վերջապէս նա երբ պիտի գայ. отвѣчáйте же! դէհ, պատասխանեցէք. тотъ же նոյն ինքն. тамъ же նոյն իսկ տեղում. зáвтра же վաղն և եթ, հէնց վաղը. 2, չ. իսկ, բայց, այլ. և, չէ որ. духъ добръ, плоть же нéмощна — բայց մարմինն տկար (Մատթ. 26,41). есть же злые люди на свѣтѣ! չէ որ չար մարդիկ էլ կան աշխարհիս երեսին։

Жебрáкъ, á ա. (լեհ.) աղքատ, մուրացկան։

Жевáка հոր. մէջտ մի բան ծամող, ծամծմող մարդ. -вáльщикъ ա. ծամող, ծամծմող. -вани́на ի. ծամուածք, որ մայրը կամ դայեակն իւր բերնից տանելով երեխայի բերանն է դնում. -вáніе, -вáнье չ. 1, ծամելը, ծամծմելը. 2,* ծամելը, մանրամասնօրէն մեկնելը, բացատրելը. -вáтель ա. -вáтельница ի. ծամող, ծամծմող այր, կին. -вáтельный ած. ծամելու, ծամծմելու. ж—ыя мы́шцы; -вáть (жую́ -ю́тъ) 1, ծամել, ծամծմել. ж. усы́, бóроду; ж. удилá սանձը, լկամը կրծել (ձիու մասին). 2,* ծամել, հիմնովին ուսումնասիրել. մանրամասնօրէն մեկնել, բացատրել. -ся էր. ծամուել, ծամծմուել։

Жёвка ի. 1, տ. Жвáчка; 2, ծամուածք, ծամած, ծամոած բան. кормить ребёнка ж—ой; -вну́ть տ. Жевáть 1; -вóкъ, вкá ա. -вóчекъ, чка նւզ. ծամած պատառ, 'թիկա'։

Жёвъ ա. տ. Жевáніе; -вывать տ. Жевáть 1.

Жегáнка ի. տաքութիւն, ջերմութիւն, տենդ. -гáвый ած. թեթև կերպով այրող. -гáла ի. բս. Urtica dioica, մեծ եղինճ. -гáлка ի. բս. Urtica urens և Ur. dioica, փոքր կամ խայթող և մեծ եղինճ. -гáло չ. շիկցրած մետաղ, երկաթի ձող մի բան ծակելու։

Жеглó տ. Жегáло; -(ё)глый ած. այրուած, խանձուած. -гунóкъ, нкá ա. подпусти́ть жегункá կրակ տալ, հրդեհել։

Жéзленикъ ա. գաւազանակիր (բարձրաստիճան հոգևորականի). -ный ած. գաւազանի։

Жезлó, á չ. տ. Жезлъ; -зловóй ած. գաւազանի, -նային. -злогадáніе չ. գաւազանագուշակութիւն. -злонóсецъ, сца ա. -злонóсица ի. գաւազանակիր այր, կին։

Жезлъ, á ա. գաւազան. нелюби́маго сы́на лозóю, а люби́маго жезлóмъ (առծ.). 2,* իշխանական գաւազան, գայիսոն. *իշխանութիւն. мáршальскій ж. մարշալական գաւազան. *փառաւորական ձգտումների գաղաթնակէտ. полковóдческій ж.; патріáршій ж.

Желáніе չ. ցանկութիւն, տենչ, փափագ. при всёмъ моёмъ ж—іи չնայելով, որ ես 'ի սրտէ ցանկանում եմ. -лáнный ած. -лáнненькій, փղքր. ցանկալի, բաղձալի, հաճելի, գուրեկան, պաշտելի, թանկագին, 'աղիզ'. ж. гость; ж. по комъ-нибýдь, до когó-нибудь մէկի համար խելակորոյս, խելքից գնացող ամն. -лáньице չ. 1, նւզ. պստիկ ցանկութիւն, փափագ. 2, սէր, հաճութիւն, կարեկցութիւն. -лáтель ա. -лáтельница ի. 1, ցանկացող այր, կին. 2, խնամատար, -ուհի, հովանաւորող այր, կին. -лáтельность ի. ցանկալի լինելը. նպատակայարմարութիւն. -лáтельный ած. ցանկալի, փափագելի. мнѣ желáтельно знать это ինձ ցանկալի է այդ իմանալ։

Желати́на ի. (Փր.) 1, քիմ. կենդանային սոսնձանիւթ (որ ստացւում է կենդանիների մարթից, ջլերից, մկաններից, ոսկորներից. ձկան մարթից ևլն). 2, սովորական սոսինձ (սովորաբար թերթերով ծախուող). -ти́нный, -ти́новый ած. կենդանական սոսնձի(ց), սովորական սոսնձի(ց)։

Желати́нъ ա. տ. Желати́на.

Желáть ն. что и чегó ցանկանալ, փափագել. ж. комý добрá, счáстія. Ж е л á е м ы й, ая, ое տ. Желáнный; -ся չ. դէմք. ցանկանալ. мнѣ же-

лается видѣть его ես ցանկանում եմ նորան տեսնել։

Жел|вановый, **-вакова́тый** ած. խլու, խլխլոտ, ելնդաշտոտ, ելունդներով. **-ваковбразный** ած. խըլաձև, ելնդաձև. **-ва́къ**, а́ ա. 1, խիլ, խոց, ելունդ, կոճիճ, ուռեցք. 2, զւռկ. ձու. 3, բս. Tuber, գետնախնձոր, կոճղէզ (բոյսի ցօղունի ստորերկրեայ հաստացած, խլացած մասը). **-ва́стый** ած. խլոտ, խլխլոտ, խլերով, ելունդներով ծածկուած. **-ва́тый** ած. խլերով, գորտնուկներով ծածկուած. **-вачёкъ**, чка́ Նւզ. տ. Желва́къ; **-вачи́стый** տ. Желва́стый; **-вачи́ще** ա. յւճլ. տ. Желва́къ; **-ва́чный** ած. խլի, խոցի, ելնդի, ուռեցքի։

Жел|ве́цъ, а́ ա. Կնդ. Testudo graeca, յունական կամ ցամաքի կրիայ. **-ви́на** 1, ի. վահան (կրիայի մէջքի). 2, ա. յւճլ. տ. Жёлвь; **-ви́ща** ի. յւճլ. տ. Желва́къ և Жёлвь.

Жё|лвь ի. 1, կրիայ. 2, տ. Желва́къ; 3,* քնար. **-вяно́й** տ. Желвако́вый.

Желе́ չ. անհ. (фр.) ժէլէ. 1, (հարթի տանուզըլխից պատրաստած) դոնձանիւթ. 2, պտուղներ շաքարից չինած (սառեցրած) թեթև կերակուր, ‘դոնդող’։

Желе|за́ ի. (յ. же́лезы, -лёзъ -леза́мъ ևլն) 1, գեղձ, խուլ. ж. зи́мняго сна ձմրան քնի գեղձ, որպիսին ունին ձմեռը քնող կենդանիները, այն խլուրդը, մուկը ևլն. 2, խիլ, խոց, ելունդ. 3, անյայտ, զարմանազարծ խոտի անուն. **-зи́стый** ած. գեղձի, գեղձային, խլի. ж—ая клѣтка, ткань.

Желё|зка Նւզ. տ. Железа́; моло́чная ж.; -(е́)зни́ца ի. 1, գեղձային ուռեցք. 2, անդային անասուններին հիւանդութիւն (քոր), շան քոս. **-зно́й** ած. գեղձի, խլի. ж—а́я трава́ բս. Orobus niger, Գավկասի սև քիմամը. -(е́)зчатый ած. գեղձերի նման, գեղձային. **-за́нка** ի. խլացաւ, գեղձախտ. տ. Золоту́ха.

Желе́йный ած. ժէլէի։

Жёлкнуть չ. դեղնել. Թառամիլ, Թօշնիլ։

Желна́ ի. 1, Կնդ. Picus martius, սև փայտփոր, ծառակտիկ. 2, գծուծ, ժլատ մարդ. 3,* շատակեր, որկրամոլ մարդ. 4, շար լեզուի տէր մարդ. 5, ժառդ, անհերես, պնդերես մարդ, որից ազատուել չէ լինում։ [փղամոլոշ։

Желно́вка ի. բս. Verbascum Thapsus, բուն

Жело|бастый ած. տկոններով, տկոնաձան փորուածքներով. **-би́на** ի. **би́нка** Նւզ. 1, ‘նաւղան‘, տկոն, տկոնաձև փորուածք. 2, գետի հունք. рѣки выступа́ютъ весно́ю изъ свои́хъ желоби́нъ; **-би́стый** ած. տկոններով, տկոնաձև փորուածքներով. ж. сте́бель, стволъ; **-би́ть** (-блю́ -би́тъ) ն. տկոնել, տկոնաձև փորել (փայտը). **-ся** չ. տկոնաձև կուչ գալ, ծռուիլ, գոգաւորուիլ (չորանալուց). **-бова́тый**, **-бо́вый** տ. Жело́бочный.

Жело|бно́й ած. տկոնաձև. **-бня́къ**, а́ ա. գերան, որ պէտք է բաց երկարութեան փորուի, տկոնուի. **-бова́тый** ած. տկոնաձև փորուածքով կամ փորուածքներով. ж—ая черепи́ца; ж—ое зерно́ վարիա, նուազ հացահատիկ. **-бови́дный** ած. տկոնաձև. **-бови́на** ի. **-бови́нка** Նւզ. տ. Желоби́на. **-нка**; **-бо́къ**, бка́ ա. Նւզ. պստիկ տկոն, տկոնաձև նեղ փորուածք. **-бообра́зный** ած. տկոնաձև. **-бо́чекъ**, чка Նւզ. տ. Желобо́къ; **-бочный** ած. տկոնաձև, տկոնաձև փորուածք ունեցող (բոյս). **-бчатый** տ. Желоби́стый.

Жёлобъ ա. (յ. жёлобы կամ желоба́ և կամ жело́бья) տկոն, փորուածք (փայտի կամ երկաթի վերայ քաշած, որի միջով օր. ջուր է հոսում). ‘նաւղան‘, կտրախողովակ (երկաթից, թիթեղից, ժեշտից, որով օր. տանիքի ջուրը հոսում թափւում է)։

Жело|и́нка ի. լռռնզ. գլանաձև փուչ գործիք, որով հանքածոյի անցքը պարպում են. **-но́къ**, нка́ ա. լռռնզ. պստիկ մուրճ, ‘չաքուճ‘։

Жёл|тая, ой ի. ռմկ. անեղ, չերմախտ. **-тенькій** (-те́некъ -е́нька, о) ած. փոքր ինչ դեղին. դեղնաւուն, դեղնագոյն. *անհամաձեւլի, անմիջթարական. ж—ое житьё; **-тёхонекъ**, **-тёшенекъ**, нька, о ած. խիստ, բոլորովին դեղին. **-тизна́** ի. 1, դեղնութիւն. 2, դեղին ներկած տեղ։

Жел|ти́къ, а́ 1, բս. ա, Boletus luteus, աղեղոյն սունկ, Թնչուկ. բ, Medicago falcata, մանգաղաձև առուտոտ; 2, դեղին առաղ. **-тина́** 1, տ. Желтизна́; 2, բս. Helichrysum arenarium, մանրածաղիկ անմեռուկ. **-ти́нница** ի. բս. Anemone ranunculoides, գորտնուկազգի պատ. **-ти́нка** Նւզ. տ. Желтина́; **-ти́нникъ** ա. բս. Rhus, դեղնածառ։

Жел|ти́ть (—, -ти́шь -тя́тъ) ն. դեղին գոյնով ներկել, դեղնացնել. **-ся** չց. դեղին գոյնով ներկուիլ, դեղնացնուիլ. **-ти́ца** ի. ռմկ. անեղ. չերմախտ։

Жел|тно́вый ած. ձուի դեղնուցի(ց). **-тинца** ի. 1, բս. Rhus cotinus, դրախտածառ. 2, տ. Желти́нница.

Желто- (միանում է գոյն նշանակող ածականների հետ, օր.) желто-багро́вый դեղին բոսորագոյն. желто-блѣдный սփրթնած և դեղնագոյն ևլն (տ. Жёлтый).

Желто|бо́кій ած. դեղին կողքերով. **-брю́хій** ած. դեղնափոր, դեղնագոյն փորով։

Жел|това́тость ի. դեղնաւունութիւն, թեթև դեղնութիւն. **-това́ться** (-ту́ется) չ. դեղնին տալ. **-това́тый** ած. դեղնաւուն, դեղնին տուող։

Желто́вка ի. այլեայլ խոտերով, սերմերով և պըտուղներով համեմած օղի, դեղնօղի։

Желто|во́дный ած. դեղնաջուր. **-воло́сый** ած. դեղնահեր. դեղին, դեղձան մազերով. **-гла́въ** ա. բս. ա, Caltha, ցինդ, ոսկէծաղիկ (վարդիճակ) բ, Trollius europaeus, ձգկի կամ ձգկին. **-гла́зна** ի. դեղնաչքուկ (Թռչ.) **-гла́зый** ած. դեղին աչքերով. **-голо́вникъ** ա. բս. ա, տ. Желтогла́въ; բ, Melampyrum arvense, լորըզոխան; **-голо́въ** ա. Желтогла́въ բ. **-голо́вый** ած. դեղնագլուխ. **-гри́вый** ած. դեղնաբաշ. դեղին բաշով. **-гру́дый** ած. դեղին կրծքով. **-ду́шка** ի. Կնդ. Mustela martes, աղնիւ կուզ կմ բուն կզաքիս։

Желто|зёмъ ա. երկրբ. հողի, գետնի դեղին խառ. **-зо́бикъ** ա. Կնդ. Serinus hortulanus, դեղնախածի[Թռչուն]ն. **-кло́сна** ի. դեղնահասկ ցորեան. **-крылый** ած. դեղնաթև **-ку́дрястый** ած. դեղնախոպոպ, դեղնագանգուր։

Желто́къ, тка́ ա. ձուի դեղնուց։

Желто|лёнъ ա. բս. Peucedanum officinale, հասարակ մարգագնձու. **-ли́кій**, **-ли́цый** ած. դեղնադէմ. ж—ли́цая ра́са; **-ло́бый** ած. դեղնաճակատ. **-ло́зникъ** ա. բս. Salix purpurea, կարմիր, վարդագոյն ուռի կմ ուռենի. **-моло́чникъ** ա. բս. Chelidonium majus, մեծ հողմափայտ (խածթեխոտ, ծիծեռնախոտ). **-но́гій** ած. դեղնոտն. **-но́сый** ած. դեղնաքիթ. դեղնացուկ. **-порча́точный** ած. դեղին ձեռնոցներով. **-песча́ный** ած. դեղին

ատամիկ, դեղին ատամի գոյնով. -плóдный пр. դեղնապտուղ. -пýзикъ м. I, Կեն. ա, Pseudopus apus, դեղին, օձանման մողէզ (խլէզ). բ, Emberiza citrinella, ոսկէգոյն դրախտապան (Թռչ.). 2, Կանկ. ոսկի, ոսկէ դրամ. -пýзъ м. Կեն. Coluber trabalis, դեղին օձ (Հարու. Թուպրայում, Պենսարից մինչև Վոլգայ). -пýзый пр. դեղնափոր, դեղին փորով. -рóтый пр. դեղնաբերան. դեղնակտուց. *պղոյ, խակ։

Желтосливникъ м. բս. Armeniaca vulgaris, ծիրանի, ծիրանենի. -сливъ м. ծիրան. -семéнный пр. դեղին ծղոտով, դեղին ցողունով. -стебéльникъ м. բս. Anthoxanthum odoratum.

Желтость ի. դեղնութիւն։ [ծաղկաբույս։

Желтоýжъ пр. դեղնափոր. ж. ужъ Կեն. Tropidonotus natrix ջրի լորտ, լորտու(կ). -фіóль ի. բս. Cheiranthus Cheiri, դեղին շահպրակ կամ ծնծղածաղիկ. -хвóстый пр. դեղնապոչ, դեղին պոչով. -хвóстъ м. Желтостебéльникъ.

Желтоцвѣтка ի. բս. Anemone ranunculoides, գորտնուկագի տես. -цвѣтникъ м. Желтохвостъ; -цвѣтный пр. դեղին գոյնով, ոսկեգոյն. -цвѣтъ м. բս. I, Adonis vernalis, Ադոնիսեան ծաղիկ. 2, Trollius europaeus, ձիւնի կամ ձիւնի. 3. Anthoxanthum odoratum, ծաղկաբույս. 4, Reseda luteola, հոտաբոյլ յաւսուկ (կանչխոտ)։

Желтóчекъ, чка Նւզ. м. Желтóкъ; -чный пр. ձուի դեղնուցի(ց). դեղին, ոսկեգոյն։

Желтýха ի. I, բժ. Icterus, դալուկն, դեղնացու, -ութիւն, դեղնախտ. 2, բս. Leontodon autumnalis, աշնան կաթնուկ և ուրիշ բոյսեր։

Желтýшка ի. I, Կեն. մեծատայծն դեղձանիկ. 2, բս. Linaria vulgaris, կտաւախոտ, վայրի կտաւատ և ուրիշ բոյսեր. -тýшникъ м. I, բս. Chelidonium majus, մեծ հողմածաղիկ (կանթեղխոտ, ծիծեռնախոտ) և ուրիշ բոյսեր. 2, Կեն. Oriolus galbula, դեղին պիրոլ և ուրիշ թռչուններ. -тýшный пр. դեղնացու, դեղնախտի։

Жёлтый (жёлтъ, -тá, о) пр. դեղին, դեղնագոյն. ж. цвѣтъ; ж—ое лицó; жёлтый домъ յիմարանոց, գժանոց, ապուշանոց, խելագարների ապաստարան. жёлтый билéтъ դեղին կացագիր (видъ на жительство), որ տալիս են անբարոյականութեամբ պարապող կանանց և աղջիկներին. ж—ая кувшинка, բս. Nuphar luteum, դեղին կոկոս. ж—ая горячка կամ лихорадка բժ. դեղին տենդ. -тышекъ, шка Նւզ. м. Жёлтышъ; -тышóвый пр. Желточный; -тышъ м. գւռկ. ձուի դեղնուց։

Желтѣть ի. դեղին գոյն. -тѣніе չ. դեղնիլը, դեղնանալը. -тѣть, ся չ. I, դեղնիլ, դեղնանալ. 2, դեղին տալ, դեղին երևալ. -тя́къ, á м. Կեն. ցասուն դեղձենոյն. եւ դեղին բոյս և քար. -тя́нка ի. բս. Reseda luteola, հոտաբոյլ յաւսուկ (կանչխոտ) և ուրիշ բոյսեր. 2, т. Желтýха 1; -тя́нка ի. I, т. Желтяница 1; 2, Желтя́нки յ. դեղին, ցերեկային թիթեռներ։

Желудевáтый пр. կաղինի նման, կաղինի ձևով. -девóй, -дёвый, -дя́ный пр. կաղինի, կաղինից. -дѣстый пр. կաղինով հարուստ, կաղինառատ. -дя́ ի. Նւզ. պստիկ կաղին. -дкови́дный пр. կաղինի ձևով. -(ý)дковый пр. ստամոքսի, ստամոքսային. -дёвый пр. կաղինի(ց)։

Желудникóвый пр. վայրի շագանակենու. ж—ая рóща; -дни́къ, á м. բս. Aesculus hippocastanum, վայրի շագանակենի (ձիակաղին). -дни́чный пр. I, վայրի շագանակենու. 2, ж—ая травá բս. Geranium pratense, մարգաց խորդենի (մեխակ)։

Желудннóй пр. կաղինի. -днякъ, á м. վայրի շագանակի պուրակ, անտառ. -дóвый т. Желудёвый.

Желýдокъ м. I. (желýдокъ, дка) ստամոքս. ж. варить; разстрóйство ж—дка; имѣть ж. գուրս գնալ, բնական կարիքը կատարել. больнóй ужé два дня не имѣлъ ж—дка; II. (желудóкъ, дка և дкá) Նւզ. պստիկ կաղին. -дочекъ, чка Նւզ. պստիկ ստամոքս. желýдочки сéрдца սրտի խորշիկներ. желýдочки мóзга ուղեղի (շորս) խորշեր. -дочный пр. (արտս. -дошн—) ստամոքսի, ստամոքսային. ж—ыя болѣзни; ж—ая боль; ж—ыя жéлезы; *ж—ые интерéсы հացի խնդիր, ստամոքսային շահեր։

Жёлудь м. (յ. жёлуди, -дéй) կաղին. ж.-колокóльчикъ Կեն. Balanus tintinnabulum, ծովակաղին։ [տախոտ, վայրի կտաւատ։

Желунéцъ, нцá м. բս. Linaria vulgaris, կտա-

Желчеви́къ, á м. մաղձոտ մարդ. -чевóй пр. I, լեղու. 2,* մաղձոտ, մելամաղձոտ, բարկացկոտ, չար. -чéніе չ. դեղին գոյնով ներկելը, դեղնացնելը. -чеотдѣлéніе չ. լեղու արտադրութիւն. -чеотдѣлительный пр. լեղի արտադրող. ж—ая дѣятельность пéчени; -чепровóдъ м. Կզմխ. լեղատար խողովակ. -четвóрный пр. լեղի չինող, արտադրող. -чи́къ, á м. լեղու անօթուկ։

Жёлчность ի. մաղձ, մելամաղձոտութիւն, դառնութիւն (սրտի). -чно Տ. т. Жёлчный (սուրբ). -чный пр. I, լեղու, լեղային. ж—ая железá; 2,* մաղձոտ, մելամաղձոտ, չար, չարասիրտ, «հասած». խայթող. ж. темпераментъ; ж—ая усмѣшка; жёлчно Տ. մելամաղձոտութեամբ, չարաբարութեամբ։

Жёлчь ի. (արտս. жолчь) I, Կզմխ. bilis, լեղի. дáли Емý пить ýксуса, смѣшаннаго съ жёлчью—բեդ լեղի խառնեալ (Մատթ. 27_{34}). 2,* մաղձ,*թախծանք, մելամաղձոտութիւն, դառնութիւն, չարութիւն, բարկութիւն, բարկացկոտութիւն. «ибо вѝжу тебя испóлненнаго гóрькой жёлчи и въ узахъ непрáвды—'ի դառնութեան մաղձի և 'ի կնճռան անիրաւութեան (Գործք, 8_{23}); въ нёмъ мнóго жёлчи; 3, բս. Erythraea Centaurium, դեղնալեղի։

Желѣза I. (желѣза, -зъ) չ. յ. 1, կապանքներ, շղթաներ. посадить когó-нибудь въ ж.; 2, Թակարդ (գազաններ բռնելու). II. (железá) т. Железá; -лѣзистый пр. I, երկաթային, երկաթախառն, երկաթի. 2,*երկաթի պէս, ծանր. -лѣзна ի. I, երկաթէ օղակներից շղթայ (շան ճար հագնելու). 2, երկաթի կտոր, թիթեղ. 3, т. Желѣзко 2; 4, ամկ. երկաթուղի։

Желѣзно չ. I, ծայր. ասյր, ույժ (նիզակի և ուրիշ երկաթէ իրերի). 2, խարտոցի լեզուակը (խարտոցի մէջը ամրացրած սուր երկաթը, որը տախտակը տաշում է)։

Желѣзникъ м. I, բս. ա, Verbena, վերբենա կամ պատւենճ. բ, Cytisus biflorus, երկծաղիկ ոլոռը. գ, Verbascum nigrum, սևագոյն փափուկ. դ, Equisetum pratense, դաշտայց ձիաձետ (ձիագի). ե, Euphorbia virgata, ուրթի կաթնուկը. զ, Potentilla argentea, արծաթա-

գոյն մատնումի. 2, ա. Желѣзнякъ 3; -лѣзни́стый ա. Желѣзистый; -(ѣ)зни́ца ի. 1, Կնդ. Clupea alosa, խայտառակ, խենթ տառեխ. 2, բս. Verbena officinalis, անուշահոտ սպառնիճ կամ բուն վերբենան. 3, Կնդ. Cerambyx sutor, քաղիկ[բզէզ]ը։

Желѣзно|доро́жникъ ա. 1, երկաթուղու ընկերութեան անդամ. երկաթուղի անցկացնող. երկաթուղու գծի վերայ ծառայող, պաշտօնեայ. **-доро́жный** ած. երկաթուղու, -գծական. ж—ыя дѣла́; ж—ое сообще́ніе; ж. мостъ; ж—ая ста́нція.

Желѣ́зный ած. 1, երկաթի, երկաթէ. ж—ая крова́ть; ж—ая доро́га երկաթուղի. երկաթուղու կայարան, գնացք. ж—ая руда́; ж. блескъ Հնք. երկաթի փայլուկ. ж. заво́дъ; ж—ыя во́ды երկաթ պարունակող հանքային ջրեր. ж—ыя гу́бы палача́ խարան, որով դահիճը ոճրագործի երեսը խարում էր. *ж. грошъ, *ж—ая копе́йка ծակ գրօշ, յետին աղքատութիւն, չքաւորութիւն. 2,* երկաթէ, խիստ ամուր, ամրապինդ. հաստատակամ, անդրդուելի. զօրեղ, անպարտելի. ж—ое здоро́вье; ж—ая во́ля աններկուն կամք. ж—ая си́ла; ж. человѣ́къ; ж—ое д е́ р е в о բս. Celtis australis, լաստենի (փռանշնի. տճ. չըկըչըկըէչ աղաջը). ж е л ѣ́ з н о е, аго չ. կապանքներ, տուգանք, տուրք, որ մէկի վերայ դանդաղաւորը վճարում էր նորա վերայ դրուած շղթաների համար։

Желѣ|зня́къ, а́ ա. 1, Հնք. տա՛հ. երկաթահանք. кра́сный, бу́рый, хроми́стый ж. և այլն. 2, երկաթավաճառ. 3, կրկնակի թրծած, խիստ ամուր, կարմրագոյն աղիւս. 4, երկաթատար, մի տակներ կրելու նաւ. 5, Կնդ. Clupea caspia, դեառայնի տառեխ. 6, այլեայլ բոյսերի անուն. **-зня́нка** ի. 1, երկաթատար, երկաթակիր նաւ, բարկանաւ. 2, բս. Verbena officinalis, անուշահոտ սպառնիճը կամ բուն վերբենան։

Желѣ́зо չ. երկաթ. куй ж., пока́ горячо́! була́тное, -нее ж. փափուկ, չեռատուոր երկաթ. 2, երկաթէ դէնքեր, զինավառութեան իրեր. 3, երկաթ պարունակող դեղ, դարման։

Желѣзо|вый ած. երկաթագոյն, երկաթակերպ. **-дѣ́лательный, -дѣ́льный** ած. երկաթագործութեան, երկաթ շինելու. **-кова́тельный, -ко́вный** ած. երկաթ կռելու, գործելու. **-плави́ленный, -плави́льный** ած. երկաթահալ, երկաթ հալելու. **-плави́льщикъ** ա. երկաթ հալող, երկաթ հալելու գործարանի բանուոր. **-раско́вочный** ած. երկաթ կռելու, գործելու. **-рѣ́зный** ած. երկաթ կտրող, երկաթ կտրելու. **-содержа́щій** ած. երկաթ պարունակող ж—ія сре́дства; **-цвѣ́тный** ած. երկաթագոյն, երկաթի երանգով։

Же|лѣ́зце չ. Նւզ. 1, պատիկ երկաթի կտոր. 2, երկաթէ ձողակ, փակիչ (դռան). 3, ա. Желѣ́зко 1; **-лѣзѣть, зѣеть** չ. երկաթանալ, երկաթի պէս ժանգոտուել։

Жема́|ненье չ. 'կոտրուիլը', 'ճըռճռուիլը'. քաշուիլը. **-ниться** (-нюсь -нятся) չ. 'կոտրատուիլ', 'ճըռճռուիլ'. քաշուիլ, ամօթխածութիւն անել, ամաչիլ. **-(а́)ни́ха, -ни́ца. -ни́ца** ի. 'կոտրատուող', 'ճըռճռուող', շինծու ձեւերով կինարմատ. քաշուող, ամաչկոտ աղջիկ, կինարմատ. **-ни́чанье** չ. կոտրատուիլը, ճըռճռուիլը, քաշուիլը. **-ни́чать** ա. Жема́ниться.

Жема́нность ի. անբնականութիւն, սեթեւեթանք, արհեստականութիւն. **-ма́нный** ած. 1, կոտրատուող, ճըռճռուող. ամօթխած. 2, շինծու, անբնական, սեթեւեթեալ, արհեստական. ж е м а́ н н о մ. կոտրատուելով, ճըռճռուելով. **-ма́нство** չ. կոտրատուիլը. ճըռճռուիլը. քաշուիլը. անբնական, շինծու ձե, փորձերմունք. *անբնականութիւն, արհեստականութիւն. **-ма́нъ** ա. կոտրատուող, ճըռճռուող, շինծու ձեւերով մարդ։

Жем|чура́ ի. ծիր, կայտառ կինարմատ. **-чу́рить** (-рю -рятъ) չ. դգդատցնել, դուրս տալ, բամբասել։

Же|мо́нъ, мка́ ա. **-мо́чекъ**, чка Նւզ. պատիկ գունդ, ճզմած բան. ճզմածք կարկանդակ։

Жемчугоно́сный ած. մարգարտաբեր. ж—ая пе́рловица կամ перло́вка Կնդ. Margaritana margaritifera, ուտ մարգարտաբեր։

Же́м|чугъ, а և а́ ա. (յ. ж—ги և ж—га́) մարգարիտ. по́ясъ, уни́занный ж—омъ մարգարտայեռ գօտի. бурми́цкій ж. Որմզդեան մարգարիտ (Որմիզդ կղզու և քաղաքի անունով Պարսից ծոցի մօտերում). **-чу́жина** ի. **-чу́жинка** Նւզ. 1, բնական մարգարիտ, մարգարտի հատ. 2,* խիստ թանկագին, յարգի բան. գեղեցկուհի. **-чу́житься** (-жится -жатся) չ. մարգարտանման կաթիլներ արձակել. **-чу́жненькій** ած. մարգարտէ. **-чу́жникъ** 1, մարգարտավաճառ. 2, կանանց մարգարտազարդ պարոշ. 3, բս. Melica մարգարտախոտ. **-чу́жница** ի. 1, Կնդ. Meleagrina margaritifera, մարգարտաբեր կամ բուն զարդակուր. 2, անմնր. մարգարտախտ, մարգարտացու. **-чу́жный** ած. մարգարտի, մարգարտէ, մարգարտազարդ, -ակերպ. ж—ая ло́вля; ж—ое ожере́лье; ж—ая цѣ́на, волна́; ж—ая болѣ́знь ա. Жемчу́жница 2; ж—ая трава́ բս. Lithoapermum officinale, քարասերմիկ (կարմու կրկուտ). ж е м ч у́ ж н о е, аго չ. մարգարտէ զինտ, մանեակ, պարոշ եւն. **-чужо́къ**, жка́ և жку́ 1, Նւզ. ա. Же́мчугъ; 2, ա. Жемчу́жинка.

Жёмъ ա. 1, մամուլ, մզիչ. սեխմիչ գործիք. 2, քուսպ, կուտ, կապան. 3, գծուծ, կծծի մարդ։

Жена́ ի. (Հյց. жену́; յ. жёны կամ жо́ны, -нъ) 1, կին, ամուսին, կողակից. дать кого́ въ ж—у́ կամ въ жо́ны մէկին կնութեան տալ. взять кого́ въ ж—у́ կամ въ жо́ны կամ ж—о́й մէկին կնութեան առնել. 2, Հնց. տա՛հ. կինարմատ։ Же́нинъ, а, о ած. կնոջ, ամուսնու. ж—а сестра́; ж—ы де́ньги.

Же|на́тый ած. ամուսնացած (էրիկ մարդ), կանամբի. онъ жена́тъ на бѣ́дной дѣ́вушкѣ; они́ (էրիկ և կին) уже́ три го́да жена́ты; **-нёнка** Նխտ. **-не́нька** փղքշ. ա. Жена́ 1; **-ни́вать, ся** ա. Жени́ть, ся; **-нинъ**, а, о ած. ա. Жена́.

Же|ниро́вать (-ниру́ю -ютъ) ն. (Ֆր.) նեղացնել. նեղութիւն տալ, ճնշել, ամաչեցնել. ж. себя́ քաշուիլ, ամաչիլ. -ся անդր. քաշուիլ, ամաչիլ։

Же|ни́тель ա. **-ни́тельница** ի. Հեգն. ամուսնութեան միջնորդ, 'մօցիկուլ'. միջի մարդ։

Же|ни́ть (-ню́ -нятъ և -ня́тъ). ожен—, ն. кого́ на комъ-нибудь ամուսնացնել (մարդուն մի աղջկայ, կնոջ հետ. հմմ. выдава́ть за́мужъ за кого́-либо): -ся, пож— անդր. на комъ-нибудь ամուսնանալ (մի կնոջ հետ. հմմ. выходи́ть за́мужъ за кого́); онъ жени́лся на ней не по любви́, а по расчёту; ж. на де́ньгахъ փողի համար ամուսնանալ. **-ни́тьба** ի. ամուսնութիւն (մարդու՝ կնոջ հետ. հմմ. Заму́жество); **-ни́тьбенный** ած. ամուսնութեան։

Женихо́вскій пр. փեսայի, փեսայական. -ниховство ст. փեսայութիւն, նշանուած լինելը. -нихо́вый пр. փեսայի, փեսայական։

Жени́хъ, á ա. փեսայ, փեսացու. նշանած. смотрѣ́ть *ж—о́мъ սիրով, զուարթ աչքով նայել. -нишёлько, а, -нишёнокъ, нка, -нишишко, а ա. Նւզ. և Նխտ. փեսայուկ, աննշան, ողորմելի փեսացու. -нищище, а ա. յւնլ. ահագին, 'հըսկա' փեսացու, նշան գնելու երկաթատարք։

Женишка Նւզ. տ. Жена́; -нишо́къ, шка́, -нишо́чекъ, чка Նւզ. տ. Жени́хъ; -(е́)нище շ. հարճ, սիրուհի. -ина փղքր. սիրելի, պաշտելի կնիկ, ամուսին. -нинъ, а, о; -ниній, яя, ее տ. Же́нинъ.

Женовла́стіе շ. կանացի իշխանութիւն, գլխաւորութիւն. -лю́бецъ, бца ա. -люби́вый пр. կնասէր, իգասէր. -лю́біе շ. կնասիրութիւն, իգասիրութիւն. -лю́бъ ա. կնասէր, իգասէր. -неистовство շ. կնամոլութիւն, իգամոլութիւն. -ненави́стникъ ա. կնատեաց. -ненави́стническій пр. կնատեացութեան. -ненави́стничество շ. կնատեացութիւն. -нра́вный пр. կանանցաբարոյ. -обра́зный пр. կանանցակերպ. -подо́біе շ. բծ. Feminismus, կնանմանում, կնանմանութիւն. -подо́бный տ. Женообра́зный; -поко́рливость, -поко́рность ի. կնոջը, կանանց հպատակուելը, հնազանդուելը. -поко́рливый, -поко́рный пр. կնահնազանդ, կնահպատակ, կնոջը, կանանց հնազանդուող. -убі́йца ի. կնասպան, իւր կնոջը սպանող. -убі́йство շ. կնասպանութիւն. -уго́дливый пр. կնահաճոյ. -уго́дникъ ա. կնահաճոյ մարդ. -упра́вство շ. կանանց իշխանութիւն, կառավարականութիւն, կանացի սանձարձա-[կութիւն։

Жёночка ի. Նւզ. տ. Жена́.

Же́нскій пр. կնոջ, կանանց, կանացի, իգական. ж. крикъ; ж—ое пла́тье; ж—ая гимна́зія իգական վարժարան. ж. полъ կանայք, կանանիք. ж—ая прислу́га աղախիններ, սպասաւորուհիներ. ж. вопро́съ կանանց հարցը. ж. родъ քեր. իգական սեռ. ж—ія болѣ́зни կանանց հիւանդութիւններ. же́нское, аго շ. կնոջ ամսականը, դաշտանը։ Же́нски, по-ж. կանանցաբար, կանանցիօրէն. -ственность ի. կանացիութիւն. կանացի բնաւորութիւն, համեստափայլութիւն, գրաւչութիւն. -ственный (-вененъ -венна, о) пр. կանացի. նուրբ, քնքոյշ, մեղմ. -ство շ. 1, կանայք, կանանիք (գիւղական գերդաստանի). 2, տ. Же́нственность.

Жентильничать տ. Жанти́льничать.

Жёнушка ի. փղքր. կնիկ, սիրելի, պաշտելի կնիկ, ամուսին։

Же́нщина ի. կինարմատ, կին. свѣ́тская ж. աշխարհիկ կին, կինարմատ ж. полу-свѣ́та անառակ, պոռնիկ կին, աղջիկ. ж.-врачъ կին բժիշկ. ж.-писа́тельница կին-հեղինակ։

Женьба́ տ. Жени́тьба.

Жео́да ի. (յն.) դատարկութիւն, խոռոչ հանքի, հանածոյի մէջ։ [ապառակ։

Же́рбій ա. բս. Cirsium arvense, վարսակաձև

Жердево́й пр. ձողերացու. ձողիներ(ց). ж. лѣсъ; ж. забо́ръ; -ди́ле ա. երկար և նիհար, 'լպրկոտ' մարդ. -ди́на ի., -ди́нка, -ди́ночка -ди́нушка Նւզ. երկար ու բարակ ձողի. -ди́стый пр. ձողիաշատ, ձողի շինելու յարմար. -ди́ща ի. յւնլ. մի ահագին ձողի. -ди́ще շ. կարթաւոր ձողի, ծայրին կեռ ունեցող ձողի. -дка ի. Նւզ. տ. Жердь; -дово́й տ. Жерди́стый; -дня́къ, á ա. մատաղաշ, ձողիացու ծառ. -дня́ще շ. կտրած մատաղաշ անտառի տեղը. -до́вникъ ա. 1, մատաղաշ, ձողիացու ծառ. ձողիներ. 2, բս. Spiraea ulmaria, մարգական ասղերակ. -(ё)дочка ի. փղքր. բարակուկ ձողի, ձողակ. մարճ, ճիպոտ. ходи́ть по *ж—ѣ խիստ զգուշութեամբ վարուել, լեզուն իրան պահել, յետ քաշել. пове́сьте пла́тье на ж—у կախեցէք զգեստը ձողից, կախարանից. -(ё)дочный пр. ձողակի, մարճի, ճիպոտի. -дча́тый пр. ձողիներ(ց). ж—ая и́згородь.

Жердь ի. ձողի, բարակ գերան. -ди́й տ. Жерди́ло; -дяно́й, -дя́ный пр. ձողիներ(ց)։

Жеребеёкъ, ейка́ Նւզ. 1, տ. Же́ребей 1 և 5.

Же́ребей, бья ա. (յ. жеребья́, -бьёвъ և же́ребьи) 1, վիճակ, 'շօփ'. броса́ть, мета́ть, кида́ть ж.; 2, վիճակահանութիւն. поступи́ть на слу́жбу по ж—бью վիճակահանութեամբ զինուորագրուել. 3, մասն, բաժին, 'փայ' (վիճակահանութեամբ, շօփ դցելով ընկած). 4, բախտ, ճակատագիր. 5, ևր և է բանի (օր. նուշթալի) մաս, կտոր, փշրանք. կտրածի կտորանքը (արօրի համար). -ребе́йка ի. տ. Жеребеёкъ.

Жеребёнокъ, нка ա. (յ. жеребя́та, -тъ), -ребёночекъ, чка Նւզ. (յ. жеребя́тки, -точки) ձիու քուռակ, մտրուկ. *Նխտկ. ծոյլ, զատարկապորտ տղայ. -ребе́цкій пр. որձ ձիու, մատակահարող ձիու. -ребе́цъ, бца́ ա. 1, որձ ձի, երիվար, մատակահարող ձի, յովատակ, 'այղր', 'էղիր'. 2,* աւայզ, բարձրահասակ մարդ. 3, կնդ. Falco lanarius, բըզատ բազէ. -реби́ться (—, би́тся, -бя́тся) շ. ծնիլ, ցնկնել (մատակ ձիու մասին)։

Же́ребій ա. Же́ребей; -ребо́къ, бка́ ա. I. Նւզ. տ. Же́ребей 5; II. 1, տ. Жере́бчикъ; 2, ձիու քուռակի, մտրուկի կաշի. -ребцо́вый, -ребцо́въ, а, о пр. որձ ձիու, մատակահարող ձիու, յովատակի, այղրի, 'էղիրի'. -ре́бчикъ ա. Նւզ. պոնիկ, մատղաշ որձ ձի, մատակահարող ձի. *мыши́ный ж. իգամոլ, վաւաշոտ ծեր, ծերուկ. -бчи́ще ա. յւնլ. տ. Жеребе́цъ; -рёбый пр. ծանրած (մատակ ձի, էշ կամ ուղտ)։

Жеребьева́ть (-бью́ю -ютъ) ն. վիճակ ձգել, 'շօփ' դցել. -ся փոխ. միմեանց մէջ վիճակ, 'շօփ' դցել. -бьёвка ի. վիճակ հանելը, վիճակ, 'շօփ' դցելը, վիճակահանութիւն. -бьёвщи́къ, á ա. վիճակահանութեանը, 'շօփ' դցելուն մասնակցող. փայատէր. -бьёвщина ի. վիճակահանութիւն, վիճակաձգութիւն (գիւղացիներին զինուորագրելիս). -бьёвый пр. վիճակահանութեան, 'շօփ դցելու', վիճակի, 'շօփի'. ж. спи́сокъ; -бьемета́ніе շ. հնւք. վիճակաձգութիւն (զինուորագրելիս)։

Жеребя́ շ. -ն՛հ. տ. Жеребёнокъ; -бя́тина ի. մտրուկի, ձիու քուռակի միս. -бя́тникъ ա. մսուր, գոմ, 'թաւլայ' մատղաշ ձիաների, մտրուկների. -бя́тница ի. շատ անգամ ցնկնող (ծնող) մատակ ձի. -бя́тня ի. տ. Жеребя́тникъ; -бя́чій, чья, чье пр. մատղաշ ձիու. մտրուկի. որձ ձիու, յովատակի. *իգամոլ, վաւաշոտ. ж—чья поро́да կնդւ. հօգեբարականներ։

Же́регъ ա. կնդ. Hippocampus brevirostris, ձիաձուկ կամ ծովաձի։ [կաձև։

Жерёлко Նւզ. տ. Жерло́; -релно́вый пр. մանն-

Же́рело շ. բերան, բողազ, երախ. -рело́ շ. զուարբերան, զաւի բերանը, բողազը. -ре́льце Նւզ. Жерло́; -ре́льчатый пр. 1, ձագարաձև բերանով. 2, մաննկաձև [սարսի գմբիկ։

Же́ресть ա. բս. Rhamnus catharica, հա-

Же|рёха ի. տ. Жéрёхъ; **-рёховый** ած. ձիաձըկան, ծովաձիու. -(é)рёхъ տ. կնդ. Hippocampus brevirostris, ձիաձուկ, ծովաձի։

Жер|лúна ի. յւճլ. տ. Жерлó; **лúстый** ած. մեծ երախով, լայներախ, մեծ ձագարով, բաղադով.

Жер|лúца ի. մեծ կարթ ձուկ որսալու. **-лúчко, -лúшко** Նւզ. **-лúще** յւճլ. տ. Жерлó.

Жерлó չ. 1, երախ, ձագարաձև բերան, բաղադ. հրացանի խողովակի բերան. հրաբուխի բերան. 2, յորձանուտ. **-ловúна** ի. մեծ երախ, 'բաղադ', ձագար. **-ловúнка** Նւզ. տ. Жерловúна; **-лóвый** ած. երախի, բերանի, ձագարի, բաղադի. -(ёр)лышко Նւզ. տ. Жерлó; **-лáнка** ի. կնդ. Bombinator igneus, արջագորտ, հրագորտ։

Жер|новúкъ, á տ. աւազաքար, որից ջաղացքար կը երկանք են շինում. **-нóвка** ի. 1, նոր երկանքով կը ջաղացով աւազին անցած աղացած ձաւար. 2, жернóвки ի. յ. աշքեր (խեցգետնի). **-нóвникъ** տ. Жерновúкъ; **-нóвный, -новóй** ած. երկանքի, երկանա—, ջաղացքարի. ж. кáмень; **-новóкъ,** вкá տ. 1, Նւզ. պատիկ երկան(ք), ջաղացքար. 2, жерновкú, óвъ յ.—жернóвки (տ. Жернóвка 2); 3, խխունջ, որից զարդեր են շինում. -(ёр)**новцы,** цевъ տ. յ. երկանք, ջաղացի քարեր. **-новщúкъ, á** տ. երկանագործ, երկանք, ջաղացի քարեր կարող արհեստաւոր։

Жёр|новъ տ. (յ. жерновá, óвъ) ջաղացքար. երկանաքար. жерновá мéльницы ջաղացի քարեր. ручные жерновá երկան(ք) (ձեռքի փայտէ). мой ж. измолóлся ուժասպառ եմ եղել, հալից ընկել եմ. ж. точúльный երկանաքարի ձևով սրոցաքար, յեսան. **-ноклюй, -нокóвъ** տ. ջաղացքարեր, երկանքներ կոփող, 'սրող' արհեստաւոր. **-нолóмка, -нолóмня** ի. ջաղացքարերի քարհանք. **-носéнъ** տ. Жерноковъ.

Жёрнъ տ. Жёрновъ. [կանք։

Жёрны (жёрновъ կամ жерёнъ, жернáмъ) եր-

Жернú չ. (յ. жернята) 1,=жернóвки (տ. Жернóвка 2); 2, խածի, կանտաք, 'փուշիկ' (Թուշու-

Жерóнки, óнокъ ի. յ. Նւզ. տ. Жёрны. [նի)։

Жéртва ի. 1, զոհ, զոհաբերութիւն. Божéственная ж. Աստուածային զոհ, պատարագ (Յիսուս Քրիստոս). Божéственная կամ Безкрóвная ж. Յիսուս Քրիստոսի անմահ արիւնն և մարմինը. ж. всесожжéнія ողջակէզ. ж. спасéнія, очищéнія փրկութեան, քաւութեան զոհ. 2,*զոհ, զոհողութիւն. приносúть что-лúбо въ ж—у մի բան զոհել. пасть, погúбнуть ж—ой զոհ գնալ. невúнная ж.; ж. враждыˊ; 3, զւռկ. մատաղ։

Жéрт|венникъ տ. 1, աս. զոհաբերութեան սեղան, զոհարան. բագին (կուռքի). 2, եկղ. պատարագի սեղանը, զոհարանը. **-венный** ած. զոհի, զոհաբերութեան. ж. сосýдъ պատարագի սկիհը. ж—ая травá բս. Phyteuma, ծիթրայ. **-вица** Նւզ. տ. Жéртва; **-вованí(ь)е** չ. զոհելը. զոհաբերութիւն. զոհողութիւն. ж. собóй կամ самогó себя անձնազոհութիւն, ինքնազոհութիւն. **-вователь** տ. **-вовательница** ի. զոհող, զոհաբերող, նուիրատու այր, կին. **-вовать** (-вую -ютъ), пож— ն. что և чѣмъ 1, մի բան զոհել, զոհ բերել. 2,* զոհաբերել, նուիրաբերել, նուիրել, տալ. 3,* [մի բանից յօգուտ մէկի] հրաժարուել, ձեռք քաշել. ж. своúми лúчными вы́годами; ж. собóю կամ своéю жúзнью իրան, իր անձը զոհել, զոհ բերել. -ся էգ. զոհուել։

Жертво|гадáтель տ. զոհագուշակ (զոհի փորոտիքից գուշակութիւն անող քուրմ). **-приносúтель** տ. զոհող, զոհ անող, զոհ բերող. **-приносúтельный** ած. զոհաբերութեան. **-приношé|ні(ь)е** չ. զոհաբերութիւն։

Жéр|твочка Նւզ. տ. Жéртва; **-товка** Նւզ. պզտիկ, թեթև տուրք, նուէր, ողորմութիւն, շնորհք։

Жерýха ի. բս. Nasturtium officinale, հասարակ ջրկոտեմ և ուրիշ Խաչածաղիկներ (Cruciferae).

Жерь տ. I. տ. Жоръ; II. բս. Papaver Rhoeas, դաշտային մեկոնների կամ վայրի կակաչ։

Жесне չ. (Ֆր.) ժէսպէ (բամբակէ զարդարանք, որից շորեր են կարում)։

Жествá ի. 1, գետին, որի տակի խաւը կոշտ է. 2, կոպտքար, խոշոր աւազ։

Жéс|терный ած. ցանկերի, գժնիկի. **-теръ** տ. բս. Rhamnus cathartica, ցանկեր, հասարակ գժնիկ։

Жести|кулúровать (-рую -ютъ) (Ֆր.) չ. ժեստիկուլել, 'շարժարկել' (միտքը արտայայտելու համար այլևայլ շարժումներ անել, մեղ. ձեռքերով). **-нулáція** ի. (Ֆր.) շարժումներ, ձևեր, 'շարժարկանք' (միտքը արտայայտելու համար)։

Жес|тúна ի. **-стúнка** Նւզ. ժեստի կտոր։

Жестúть (-щý -стáтъ) ն. պնդացնել։

Жёс|ткій (жёстокъ -стка́, о) ած. 1, կարծր, պինդ, ամուր. ж—ая доскá; ж—ое мясо; 2, կոշտ, կոշտացած, բիրտ, կոպիտ, խիստ. ж—іе рýки; ж—ія вóлосы, ж—іе усы́; ж—ое слóво; ж. человѣкъ; ж—ая водá կոշտ (կրային աղեր պարունակող) ջուր. ж—ое винó տտիպ, կծող գինի. ж—ая травá բս. Agrimonia Eupatorium, հասարակ երեանուկ։ Жёстко Ս. պինդ, ամուր. կոշտ, կոպիտ, բիրտ կերպով. **-стнуть** չ. պնդանալ, կոշտանալ, կոպտանալ։

Жестко|вáтость ի. թեթև կարծրութիւն, կոշտութիւն, կոպտութիւն, խստութիւն. **-вáтый** ած. փոքր ինչ կարծր, պինդ, ամուր, փոքր ինչ կոշտ, բիրտ, խիստ. **-волóсый** ած. կոշտ, կոշտացած մազերով. **-кóжій** ած. կոշտ, կոպիտ կաշուով։

Жестко|крылый ած. կարծրաթև. жестко-крылыя жýки կնդ. Coleoptera. Կարծրաթևներ կամ Բզէզներ. **-лúственный, -лúстный, -лúстый** ած. կարծրատերև. **-нрáвіе** չ. խստաբարոյութիւն, խստասրտութիւն. **-нрáвный** ած. խստաբարոյ, խստասիրտ, անողորմ, չարաբարոյ։

Жёстконькій ած. բաւականաչափ, կամ քիչ կարծր. պինդ, կոշտ, կոպիտ, բիրտ։

Жесткопёрыя, ыхъ չ. յ. կնդ. Acanthopterygii, Փշաթևեր (ձկներ)։ [տութիւն, խստութիւն։

Жёсткость ի. կարծրութիւն, կոշտութիւն. կոպ-

Жестко|тéлый, -тéльный տ. Жесткокóжій; **-характерный** տ. Жестконрáвный.

Жестóкій (-къ, -кá, о) ած. 1, անգութ, անողորմ, անադորոյն, խստասիրտ, վայրագ. ж. человѣкъ; ж—іе нрáвы; 2, խիստ, սաստիկ, սաստկալի, զարհուրելի. ж—ое зрѣлище; ж—ое сражéніе; ж. морóзъ; ж. удáръ. Жестóко Ս. անգթօրէն, անողորմաբար, վայրագաբար, խստասրտութեամբ. սաստկութեամբ։

Жестоко|выйный եկ. ս. 1, խստապարանոց. «Я вúжу нарóдъ сей, и вотъ, нарóдъ онъ—ж. Տեսի զժողովուրդն զայն, և ահա ժողովուրդ

խստասրտութեան է (Եզր 32,). 2, դաժանաբար, տաժանելի. -нравіе չ. խստաբարոյութիւն, անգթաբարոյութիւն. -нравный ած. խստաբարոյ, անգթաբարոյ, չարաբարոյ, վայրագ։

Жестокосердéчіе ած. խստասրտութիւն. -сердéчный ա. Жестокосердый; -сéрдіе չ. խստասրտութիւն, անգթութիւն. -сéрдный, -сéрдый ած. խստասիրտ, անգութ, անողորմ։

Жестóкость ի. 1, անգթութիւն, անողորմութիւն, անգթաբարոյութիւն, վայրագութիւն. ж. нрáвовъ; ж. убійства անողորմ, զարհուրելի սպանութիւն. 2, խստութիւն, սաստկութիւն. ж. климáта, болѣзни.

Жестосéрдіе, -сéрдый ա. Жестокосéрдіе, -сéрдый; -чáть (-чý -чáть), ожест— ն. խստասիրտ, անգութ, անողորմ դարձնել։

Жéсточь ի. ա. Жестóкость.

Жестъ ա. I. (Ֆր.) շարժում, շարժմունք, շարժուածք (մասն. ձեռքով) որ և է միտք արտայայտելու. дѣлать ж. рукóю, головóй, плечàми; II. ա. Жéстеръ.

· Жесть ի. I. ժեստ (մաքրած և անագով կլեկած երկաթի թերթ). II. ա. Жéстеръ; -тѣть չ. կարծրանալ, պնդանալ. -тяникъ, á ա. ժեշտագործ, ժեշտից իրեր շինող՝ արհեստաւոր. -тяница ա. Жестáнка; -тяничій, чья, чье, -тяничный ած. ժեշտագործի, ժեշտագործութեան։

Жестянка ի. ժեշտից շինած արկղիկ, տուփ, աման, անօթ. ж. для керосина ժեշտէ նաւթաման. -тяный, -тяной ած. ժեշտէ. -тяночка նւզ. ա. Жестáнка; -тяночный ած. ժեշտէ արկղիկի, տուփի, անօթի [մէջ պահուած]. ж—ые консéрвы.

Жетóнный ած. ժէտոնի. -тóнъ ա. (Ֆր.) -тóнчикъ նւզ. ժէտօն. I, փոխգրամ (կլոր մետաղէ նշան, որ խաղի մէջ փոխարինում է դրամը. հմմ. Контрамáрка); 2, 'ի յիշատակ որ և է դէպքի կտրած նշանակ, մէդալ։

Жечь (жгу, жжёшь, жгутъ; հրմ. жги, անց. жёгъ, жгла, о) ն. 1, այրել, կրակ տալ, աճիւնացնել, խորովել. сóлнце жжётъ արևը այրում, տաչորում է. ж. горшки պտուկներ, թաղարներ թրծել. *ծախսել, մսխել. ж. дéньги; 2, վառել. ж. свѣчý, лáмпу, костёръ; *жечь передъ кѣмъ-нибýдь, комý-нибýдь лáдонъ, еиміáмъ մէկի առաջ խունկ ծխել, մէկին շողոքորթել. 3, դաղել, խայթել, կծել, խանձել. кропива жжётъ; пéрецъ жжётъ въ горлѣ; *այրել, խորովել, տանջել. егó жгутъ забóты, сомнѣнія; 4, *կրակ կտրած, մեծ եռանդով անել, գործել. -ся 1, չ. այրուել, վառուել. кропива жжётся եղինջը այրում է, խայթում է. что жжётся այդ խիստ՞թանկ, անմատչելի է. 2, կբ. այրուել, դաղուել։

Жженіе չ. այրելը. այրում, այրոց, խաւ։

Жжéнка ի. -ночка նւզ. 1, ռոմից կամ կոնեակից պատրաստած խմիչք, բմպելիք. 2, այրած շաքար (օր. սոկար, կաւ). -ный բյ. ած. 1, այրած, խանձած. ж—ое дéрево; բոված, խարկած. ж. кофе; թրծած. ж. кирпичъ.

Живáлый ած. շատ ապրած, շատ բան տեսած, փորձառած. -вáть ա. Жить; -венькій ած. փաղ. կենդանի, վառ. живéнько Ս. փաղ. արագօրէն, շուտ, շտապով. -вёхонькій ած. խիստ կենդանի, ողջառողջ, ժիր, կայտառ. Живёхонько Ս. խիստ արագ, շտապ։

Живéцкое дѣло ադամորդու գործ, մարդկային որ և է գործ. -вéцъ, вцá ա. 1, կենդանի (արարած) մարդ. 2, բան, խայծակամ, կենդանի գործ. 3, ձկան խայծ գործածուող կենդանի ձուկ. 4, մօտ միամեայ մատղաշ ճիւղ, ոստ, շիւ. -вёшенькій, -вёшенько ա. Живёхонькій. [խոտ)։

Живика ի. բս. Stachys, արեգախոտ (եղնա-

Живитель ա. -вительница ի. կենդանարար, կենդանութիւն տուող այր, կին. -вительный ած. 1, կենդանարար, կենդանութիւն, ույժ տուող. փրկարար, կազդուրիչ, բուժիչ. 2, կենսունակ. ж—ая травà բս. Senecio vulgaris, գարնան հովեւուհիկ և ուրիշ բոյսեր։

Живить (-влю -вятъ) ն. 1, կենդանացնել. կենդանութիւն, ույժ, զօրութիւն տալ. 2, աղաքինել, բուժել, դարմանել, փրկել. ж. ýдочку կարթը խայծաւորել, խայծը կարթի ծայրին դնել. 3, ռմկ. ճնուցանել, սնունդ տալ. -ся անդր. 1, կենդանանալ, կեանք, ույժ, զօրութիւն ստանալ. 2, ապրել, սնուել. богàтый дивится, чѣмъ гóлый живится (առծ.)։

Живица ի. ծառի ճեղքից կաթից հոսած և պնդացած խէժ. -вна ի. ա. Живéцъ 3.

Живмя Ս. живмя жить մշտապէս, անմեկին [մի տեղ] ապրել, կենալ. живмя съѣсть когó մէկին կենդանի-կենդանի ուտել, կուլ տալ, ոչնչացնել. -вина ի. թարմ միս. -винъ ա. вница ի. ձկնարան, աւազան, ջրկալ (կենդանի ձկների համար). -вность ի. 1, գւռկ. կեանք, կենդանութիւն. 2, ընտանի (պարիկ) կենդանիներ, մնաղ հաւեր, հաւ ու ճիւ. 3, թարմ, կենդանի ձուկ. 4, առհ. պաշար. 5, ж. въ головѣ ոջիլներ։

Живо Ս. 1, կենդանի, վառ կերպով. խօսարկէն. 2, արագ-արագ, շտապ-շտապ, շտապով, շու-

Живоблóтъ ա. բս. Lycium, հաղարջ։ [տով։

Живовидецъ, дца ա. -видица ի. ականատես, կենդանի վկայ այր, կին. -глáзый ած. կենդանի, կրակոտ, վառվռուն աչքերով. -глáсная трубá բարձրաձայն, քաջահնչիւն փող. -глóтство չ. խիստ ագահութիւն, աչքածակութիւն, ուրիշին կեղեքելու, պլոկելու, ուրիշի հաշուով հարստանալու ձգտում, տենչ. -глóтъ ա. կենդանի-կենդանի (ձուկ) կլանող. *խիստ ագահ, աչքածակ մարդ, կեղեքիչ, գրփիչ, հարստահարիչ. -дáвомъ Ս. բանի կերպով, ստիպմամբ, խեղդելով։

Живодéрина ա. անգութ, անողորմ, վայրագ մարդ. -дёрничать չ. 1, անասուններ մաշկելով ապրուիլ. 2,* կեղեքել, հարստահարել, մէկի ապրուստը ծծել (խիստ մեծ տոկոսներ առնելով). -дёрность ի. անգթութիւն, անողորմութիւն, վայրագութիւն. -дёрный ած. 1, անասուններ մաշկելու (՛ջերթելու՛). ж. дворъ. 2, որ արժանի է մաշկուելու, ՛ջերթուելու՛, ж. конь; 3, մաշկած, ՛ջերթած՛. ж—ая шкýра; 4,* կեղեքող, հարստահարող, պլոկող. -дёрня ի. անասուններ մաշկելու, ՛ջերթելու՛ տեղ. -дёрскій ած. անասուններ մաշկողի, ՛ջերթողի՛, *կեղեքչի, հարստահարիչի[ն յատուկ]. -дёрство չ. անասուններ մաշկելու, ՛ջերթելու՛ արհեստ. *կեղեքում, հարստահարութիւն։

Живодёръ ա. 1, սատկած կամ մորթած անասուններ մաշկող, ՛ջերթող՛. 2,* կենդանիներին *՛ջերթող՛, *մաշկող, անգթաբար ծեծող, սպանող. 3,* կեղեքիչ, հարստահարիչ. մարդկանց պլոկող, մարդկանց արիւնը ծծող չարչի, վաշխառու։

Живодня *ի. նվ.* **տ.** Живодъ; -**водиѣй** *ած.* **ձկնորսական**. ж. ловъ **ձկնորսութիւն**, **որի ժամանակ իրիկ իրյծ մանր ձկներ են գնում կարթի վերայ**. -**водрѣвъ** *ա. բս.* Thuja occidentalis et orientalis, **ծառ կենաց կամ ատտակահատ ծառ (Ճաբուկ կամ ատկադրակ)**։

Живодъ *ի.* **կարև իրյծ կարթի ծայրին դրուող մանր, կենդանի ձուկ**. ловить рыбу на ж.

Живодѣйственный, -дѣтельный *ած.* **կենդանագործ, կենդանացուցիչ**։

Живой (-въ -ва, о) *ած.* 1, **կենդանի, շնչաւոր**. находиться *կամ* остаться въ живыхъ **կենդանի մնալ**. быть въ живыхъ **կենդանի լինել**. застать кого въ живыхъ **մէկին կենդանի գտնել**. ж. товаръ **կենդանի ապրանք** (**ոչխարներ, հորթեր, որոնք իրենց ծախուած կամ ծախուող են**). живые цвѣты **բնական, կենդանի ծաղիկներ**. ж. ключъ, родникъ **մշտահոս աղբիւր**. живая изгородь, ж. заборъ **կենդանի, բնական տունկերից շինած ցանկապատ, վանդակապատ**. живая душа *ա, բդ*. **կենդանի մարդ**. ни живъ, ни мёртвъ **ոչ կենդանի և ոչ մեռած է**. 2,* **կենդանի, վառ. միր, աշխոյժ**. ж. человѣкъ; живые глаза; ж. разговоръ; ж—óе воображеніе; ж. умъ; живóс преданіе; живая рѣчь; живая вода *ա,* **խորունկ ջուր, որի վերայ նաւը կանգնած է**. *բ,* **առաւօտեան մէջն բացուած ջուր**. *գ,* **ծանծաղուտ, որ երբեք չէ ցամաքում**. *դ,* **հրաշալի, փրկարար, բուժիչ ջուր**. живыя картины **կենդանի պատկերներ**. живóе серебрó *կամ* живая ртуть **իրա մարուր, գուա սնդիկ**. живóе урóчище, ж. рубéжъ **կենդանի, բնական սահման**. онъ ж. скелéтъ, трупъ **նա կատարեալ կմախք, դիակ է**. ж. отéцъ! **հայրն իսկն է, հօր քթիցն է վայր ընկել** (**հօրը իրա նման է**). ж. инвентарь (**տնտեսութեան մէջ**) **կենդանի ապրանք** (**եզ, գոմէշ եւն**). живóе мѣсто **բնական տեղ, պաշտոն**։ За живóе *մ.* **իրա, խորը խոցելով, վիրաւորելով**. задѣть, задирать, трóгать когó-либо за живóе **մէկին խորը խոցել, իրա վիրաւորել, դարձել**. 3,* **առողջ, անվնաս, 'ողջ'**. живóе мѣсто; 4,* **իրա, սաստիկ. մեծ, կարևոր, նշանաւոր**. живая грусть, обида, боль; ж. интерéсъ; на живую руку **արագ, շտապով, իսուճապով. մի կերպ, անհոգաբար**. живóю рукóй **իրա արագ, իսկոյն**. живая трава *բս.* Sedum Telephium, **Թանթանիկ, գնդակաւոր ախիփոն** (**տավալեգու**)։

Живокóсть *ի. բս. ա,* Delphinium consolida, **դաշտաց գեղեցիկներ** (**անճան՝ դղինճամբի, տճ. *էշրայ չիչէկ*)**. 2, Symphytum officinale, **գոտակ կամ քարխոտ և ուրիշ բոյսեր**։

Живоначáльный *ած.* **կենսապատճառ, կենսատու. կենսաղբյուր**. Ж—ая Трóица; -**нóсный** *ած.* **կենսաբեր, կենսարար, կենսատու, փրկարար**. ж. истóчникъ **փրկարար աղբիւր**. **Կ. Պօլսի մօտ մնացած**. Ж—ая Трóица **տ.** Живоначáльная Т.

Живообрáзно *մ.* **կենդանի, վառ գոյներով**. -**писáніе** *չ.* **կենդանանկարչութիւն, կենդանի, գեղարուեստական նկարագրութիւն**. -**писáтель** *ա.* **կենդանանկար, գեղարուեստագետ**. -**писáть** (-пиcýю -ютъ) *ն.* 1, **նկարել, կենդանագրել**. 2, **կենդանի, վառ գոյներով նկարագրել**. -**ся** (-сýюсь -ются) *անդր. և չէ.* **նկարուել, կենդանագրուել. նկարագրուել**։

Живописецъ, сца *ա.* -**писица** *ի.* 1, **նկարիչ**, -**բչուհի, գեղարուեստագէտ, -գիտուհի**. 2,* **կենդանի նկարիչ, ճարտար նկարագրող, պատմող այր, կին**. -**писная**, ой *ի.* **նկարչարան**. -**писность** *ի.* **գեղ, գեղեցկութիւն, գեղարուեստականութիւն**. -**писный** *ած.* 1, **կենդանագրական, նկարչական**. ж. образъ, ж—ая картина; 2, **գեղարուեստական, գեղարուեստ, գեղեցիկ, գրաւիչ, սքանչելի, գեղարուեստական**. ж—ые виды; ж—ое мѣстоположéніе; ж—ая пóза; ж. язы́къ, слогъ; ж—ое изображéніе. **Живописно** *մ.* **գեղեցիկ, գրաւիչ, գեղարուեստական կերպով, նկարչաբար**։

Живопись *ի.* 1, **կենդանագիր, նկարչութիւն**. 2, **գեղարուեստ, գեղարուեստական նկար**. 3, **գեղանկարչութիւն, նկարչութիւն, գեղարուեստագիտութիւն**. 4, **գեղարուեստական նկարագրութիւն**. ж. слова.

Живопитáніе *չ.* **կերակրում. անվնասութիւն**. -**тáтельный** *ած.* **սննդարար**։

Живоразиманіе, -разсѣченіе *չ.* **տ.** Вивисéкція.

Живорóдность *ի.* **կենդանածնութիւն** (**երբ կենդանին ուղղակի ձագ կամ չերեփուկ է ծնում. հակ. տ.** Яйцерóдность); -**дный** *ած.* 1, *բս.* **ան-** **բի** (**և ոչ թէ ծաղկի**) **արմատը**. 2, ж—ая мýха **Ճանճ**. Sarcophaga carnaria, **բուն մսաճանճ**. -**дящій** *տ.* Живорóдный 1; -**ждéніе** *չ.* 1, **Հնգ. տ.** Живорóдность; 2, *դաւա.-բժ.* **կենդանի ծննդաբերութիւն**. -**ждённый** *ած.* *դաւա.-բժ.* **կենդանի ծնած, կենդանածին**. ж. младéнецъ.

Живорѣзъ *ի.* **կենդանարար, կարալ'ին, գործ'ին**։

Живорыбный *ած.* **կենդանի ձկների**. ж. садóкъ; ж. торгóвецъ; -**рыбня** *ի.* **ձկնապահարան, ձկների տեղ** (**նավակի մէջ**). лóдка съ ж—ей.

Живорѣзъ *ա.* **սրիկայ, ավազակ**։

Жи́вость *ի.* 1, **արագութիւն, հապճեպութիւն**. съ жи́востью **արագ, շտապով. մեծ եռանդով, ոգևորութեամբ**. 2, **կենդանութիւն, աշխոյժ, կորով**. 3, **գեղ, փայլ, հրապոյր**։

Живосѣчéніе *չ.* **տ.** Вивисéкція; -**творéніе** *չ.* **կենդանացնելը, կենդանութիւն տալը**. -**творéцъ**, рца *ա.* **կենդանարար**. -**творимость** *ի.* **կենսատուութիւն**. -**творитель** *ա.* -**творительница** *ի.* **կենդանարար, կեանք, կենդանութիւն, աշխոյժ տուող այր, կին**. -**творительный** *ած.* **կենդանարար, կեանք, կենդանութիւն տուող**. -**творить** (-рю́ -ря́тъ) *ն.* **կենդանացնել, կենդանացնել, կենդանութիւն տալ. ոգի, կենդանութիւն, աշխոյժ ներշնչել**. животворящее дрéво крестá **կենարար Խաչափայտը**. -**ся** *անդր.* **Հգ. կենդանանալ, շնչել, կենդանութիւն ստանալ**. -**твóрность** *ի.* **կենսատու ույժ, զօրութիւն, կենսատուութիւն**. -**твóрный** *ած.* **կենդանարար, կենսատու, կենսական**։

Живóтикъ *ա. նվ.* 1, **փոքրիկ փոր, որովայն**. ж. болить; по ж—у попоязи мурáшки & по ж—у пробѣжи́ть **ջրեր գաղ ընկաւ, գաղ է ընկնում, վրաս սարսուռ եկաւ, սարսուռ է պատում**. надорвáть (со смѣху), надсади́ть ж—и **ծիծաղից մեռնել, թուլանալ**. поджимáть ж—и **ծիծաղից թուլանալ, շատ ծիծաղել, խնդալ**. 2, **կեանք, գոյք**. 3, **բնական կենդանի, չորքոտանի**.

Живóтина *ի.* *յոդ.* -**тинка** *ի. նվ.* **կենդանի, անասուն**. -**тинный** *ած.* **կենդանիների, անասունների**. ж. вы́гонъ; -**тиночка, -тинушка** *նվ.* **տ.**

Животи́на; -ти́шко ҫ. *նւզ.* *նխտ.* 1, տ. Живо́тикъ 1—3; 2, կնանք. -ти́ще ҫ. *խէշ.* 1, անհաղին, խիստ մեծ փոր. 2, մեծ կայք, գոյք, ստացուածք։

Животвори́мость *ի.* կենդանարարութիւն, կենդանութիւն. *անասնականութիւն, անասնաբարոյութիւն. -ме́нный *ած.* 1, կենդանատու, -նական. *անասնական, -նաբարոյ. -нове́дство ҫ. անասնաբուծութիւն, անասնաբուծութիւն։

Живо́тное, аго 1, կենդանի, անասուն. 2,* անասուն, 'հայվան', կոշտ-կոպիտ, անխմար մարդ. зачѣ́мъ ты пуска́ешь къ себѣ́ э́то ж.?

Животнолю́бецъ, бца *ա.* կենդանասէր, անասնասէր. -ноочита́ніе ҫ. կենդանապաշտութիւն։

Живо́тность *ի.* կեանք, կենդանականութիւն. *անասնականութիւն, անասնաբարոյութիւն. ж. звѣ́ря въ человѣ́кѣ отврати́тельна.

Живо́тный *ած.* 1, կենդանիների, անասունների, կենդանական, անասնական. ж—ое ца́рство; ж. міръ; 2, կենդանի, շնչաւոր. 3,* անասնական, -նային, սարքին, շաղփաղփ. ж. ко́рень *բս.* Polygonum bistorta, մանդիկ (մանդակ). ж—ыя ско́рбы, *բս.* Cicuta virosa, մեծ ջրագիծ խեղդաւոր կամ մոլեխինդ։ Живо́тно *մ.* կենդանաբար, կենդանու պէս. անասնաբար։

Животи́къ, тка́ *ա.* *նւզ.* 1, պստիկ փոր, որովայն. 2, պստիկ կենդանի, անասուն. 3, կեանք. 4, պստիկ, չնչին կայք, գոյք, ստացուածք. -толю́бецъ, бца *ա.* -толю́бица *ի.* կեանք, ապրել սիրող այր, կին, վայելչասէր այր, կին. -толюби́вый *ած.* կենսասէր, կեանքի, ապրելու սիրահար. վայելչասէր, աշխարհասէր. -толю́біе ҫ. կենսասիրութիւն. ապրելու սէր, ցանկութիւն, վայելչասիրութիւն. -то́чекъ, чка *նւզ.* տ. Живо́токъ; -то́чный *ած.* կենսաբուղխ, կենսաբաշխ։

Животрепета́ть (-щу́ -е́щутъ) *չ.* կենսալից ըլնել, կեանք, կենդանութիւն փչել. -петный, -пе́щущій *ած.* 1, դողդողացող, թրթռացող, յուզուող. 2, երերուն, անկայուն. ж. у́зелъ դիւրալոյծ, 'բօշ'. հանգոյց. 3, կենսատրոփ, խիստ կենսական. ж. вопро́съ.

Живо́тъ, а́ *ա.* 1, փոր, որովայն. у меня́ ж. боли́тъ; стоя́ть, ходи́ть ж—о́мъ փորը դուրս ցցած կանգնել, ման գալ (ասում են ղրնուորականներըը). ж. подво́дитъ *ա,* փորը կծկւում, կուչ է գալիս. *բ,* փորը 'վեցվեց է անում' (քաղցից). надсади́ть, надорва́ть ж. со смѣ́ху ծիծաղից մեռնել. онъ ж. сорва́лъ կամ надорва́лъ նորա փորն ընկել է. ста́ть безъ ж—а́ ուժասպառվել, հալից ընկնել, թուլանալ. отрости́ть, нагуля́ть себѣ́ ж. փորը հաստացնել, պարարտութիւն անել. пасть на ж. *ռմկ.* երեսնիվայր, ցատկել. понести́ ж—о́мъ (չորքոտանու մասին) թրքել, փթթել. 2,* փորացաւ, փորացաւութիւն, փորի, ստամոքսի ցաւ. жа́ловаться на ж—ы́; хо́чется ж—о́мъ հոգով սրտով ցանկանում (եմ). 3, *եկ.* *սլ.* կեանք. въ сме́рти да въ ж—ѣ́ Богъ во́ленъ մահն ու կեանքը կախուած է Աստծու պատ կամքից. положи́ть ж. կեանքը, անձը զոհել. не щади́ть ж—а́ կեանքը չխնայել. бить, пробира́ть, пуга́ть не на ж., а на́ смерть սոսկալի, անխնայ կերպով ծեծել, *զատափանել, *շշմել. 3, *գւռկ.* (սեռ. յ. живо́ты) կայք, գոյք, ստացուածք. ընտանի կենդանի, չորքոտանի։

Живоу́бійство ҫ. կենդանի ձկնակերութիւն. -ѣдъ *ա.* կենդանի-կենդանի ձուկ ուտող։

Живу́честь *ի.* կենսունակութիւն. յարատեւութիւն. -у́чій *ած.* 1, կենսունակ, կենսական. յարատեւական, մշտական. 2, *բս.* բազմամեայ. ж—ія расте́нія; 3, կենդանի. -у́чка *ի.* *բս.* Ajuga reptans, ճանկխոտ կամ ծծուկ և սպիտ բոյսեր։

Живу́щій *ած.* 1, տ. Живу́чій; 2, *ռմկ.* տ. Живо́й.

Живчико́вый *ած.* բջջային կամ կենդանական սերմի մասին. -чикъ *ա.* 1, տ. Жи́водь; 2, երակի արագ բաբախում. 3, խիստ, աշխույժ ջերմեռանդութիւն. աչքի խաղալը. 4, խիստ կենդանի, աշխոյժ, թեթեւաշարժ մարդ. 5, *բս.* և *կնդ.* տ. Сперматозо́идъ.

Живьё, ья́ ҫ. *հւք.* 1, կենդանիներ, կենդանի էակներ. 2, ընտանի հաւեր, ճուտեր. жи вьё мъ *մ.* 1, կենդանի-կենդանի, կենդանուոյն. ж. взя́ть въ плѣ́нъ, пойма́ть; *ж. съѣ́сть кого́-нибу́дь մէկին կենդանի-կենդանի ուտել, ոչնչացնել. 2, կենդանի, վառ կերպով. ճշմարտութեամբ, երակենդանօրէն. 3, աշխուժութեամբ, խանդավառ, շտապով։

Жи́га *ի.* 1. յիշոց, ստանձնալիք. գան, ծեծ. II. (*ֆր.*) մի տեսակ հին պար, կաքաւ։

Жига́ло *ա.* Жега́ло; -гало́къ, лка́ *ա.* *բս.* Evonymus europaeus, եւրոպական խուրբենի։

Жига́нъ, а́ *ա.* 1, ճարպիկ, 'յետ եկած' սրիկայ, խաբեբայ. 2, աղքատ, կեղտոտ մուրացկան. 3, կալանաւոր. տաժանակիր աշխատանքի դատապարտուած սեփական. -га́нье ҫ. արագ շարժումներ մարմնի։

Жигунёкъ, нька́ *ա.* *բս.* Clematis vitalba, վայրի պատատուկ (մամրիչ, շիբխոս)։

Жидёнокъ, нка *ա.* (յ. жидя́та և жидени́та), -дёночекъ, чка *նւզ.* *նխտ.* հրէայ, հրէուկ, հրէի ձագ, 'լակոտ'։

Жи́денькій (-де́некъ -е́нька, о) *ած.* նօսրաւուն, բաւականին նօսր, ցանցառ, նուազ։

Жиди́ть (—, -ди́шь -дя́тъ) *ն.* նօսրացնել։

Жида́шка *ա.* *նխտ.* վաճառական, անարգ հրէայ։

Жи́дкій (-докъ -дка́, о) *ած.* 1, նօսր, ջրալի. ж. супъ, чай, ко́фе; 2, ցանցառ. ж—іе во́лосы; ж—ая трава́; ж—ая ткань; 3,* նուազ, թոյլ, անկշտան, վատ. ж. го́лосъ նուազ, թոյլ ձայն (հակ. տ. густо́й г.); ж—ая рѣчь թոյլ, անկշտան ոճ. ж. пру́тъ ճկուն ճիպոտ։ Жи́дко *մ.* նօսր, ջրալի. ցանցառ. *նուազ, թոյլ, անկշտան, վատ։

Жидковáтость *ի.* բաւականաչափ նօսրութիւն, ցանցառութիւն. *թուլութիւն, նուազութիւն, վատութիւն. -ва́тый *ած.* բաւականաչափ նօսր, ջրալի, ցանցառ. *թոյլ, նուազ, նիհար, վատ. -воло́сый *ած.* ցանցառ մազերով. -но́стный, -ко́стый *ած.* վատ, թոյլ, նուազ կազմուածքով, նիհար, վտիտ. -мѣ́ръ *ա.* Арео́метръ; -не́гій *ած.* բարակ, թոյլ, նիհար, վտիտ ոտքերով։

Жи́дкостный *ած.* 1, հեղուկային, նօսրացած, ջրալի. 2, վատ, թոյլ, անհաստատ։

Жи́дкость *ի.* 1, հեղուկ, եղուկային մարմին. 2, նօսրութիւն, ցանցառութիւն. *թուլութիւն, նուազութիւն (ձայնի). -ня́нъ, а́ *ա.* ցանցառ անտառ։

Жидова́ *ի.* *հւք.* *նխտ.* հրեաներ, 'ջհուդներ'. -дова́тый *ած.* հրէային, հրէական, հրէի նման. -дови́на *հոր.* *նխտ.* տ. Жидови́нъ 1; -дови́нъ *ա.*

1, հրեայ. 2, *նխտ.* *զզուելի, գձուձ, կծծի, ագահ մարդ. -дóвка *ի.* 1, *նխտ.* հրէուհի. *գձուձ, կծծի, ագահ կինարմատ. 2, жидóвки *յ.* *բս.* Taraxacum officinale, խլածաղիկ, բռւնծաղիկ. -дóвникъ *ա.* *բս.* Tamarix gallica, գալլիական մոշայ. -дóвочка *նւզ.* և *փոքր.* *ա.* Жидóвка; -дóвскій *ած.* 1, *նխտ.* հրէական, հրէային յատուկ. *զզուելի, զարշելի, նողկալի. ж—ая шкóла հրեաների ժողովարան, աղօթարան. ж. шабáшъ հրեաների շաբաթ[օր]ը. 2,* շահախնդրական, շորթական, վաշխառուական. ж—іе процéнты; ж—ая вишня, *բս.* Physalis Alkekengi, յակոբուկ. ж—ая смолá *ա.* Асфáльтъ 1; -дóвство հրեականութիւն. 1, հրեական օրէնքի, ադանդք, սովորութիւններ հետեւողութիւն. 2, *հւք.* *նխտ.* հրեաներ, 'չհուդներ'. -дóвствовать (-ствую -ютъ) *չ.* հրէութիւն անել, հրեօրէն լինել, հրեարար կենալ, վաճառել. éресь жидóвствующихъ *եկղ.* հրեօրէնների աղանդը. -дóвщина *ի.* 1, հրէութիւն, հրեականութիւն, հրեական օրէնք, սովորութիւններ, կենցաղ. *վաշխառութիւն, վաշխառութիւն. 2, *հւք.* հրեաներ, 'չհուդներ'. -довщина *հոլ.* զզուելի, գձուձ, կծծի մարդ։

Жидóкъ, дкá *նւզ.* *ա.* Жидъ.

Жидолюбіе *չ.* հրեասիրութիւն. -мéрка *ի.* ժլատ, գձուձ, կծծի կինարմատ. -мéрничать *չ.* ժլատութիւն, գձուձութիւն անել. -мóръ *ա.* ժլատ, գձուձ, կծծի մարդ. -фóбъ *ա.* հրեատեաց։

Жидóченъ, чка *նւզ.* *ա.* Жидóкъ; -доѣдство *չ.* -доѣдъ *ա.* *ա.* Антисемитизмъ, -семитъ.

Жидъ, á *ա.* 1, հրեայ, եբրայեցի (մեծ մասամբ նխտկ. մտքով). 2,* խիստ գձուձ, կծծի, ժլատ մարդ։

Жидѣть *չ.* նօսրանալ, ցանցառանալ։

Жижа *ի.* նօսր, ջրալի հեղանիւթ, խառնուրդ։

Жижеликъ *ա.* *կնդ.* Triton palustris, ճահճային տրիտոն կամ օձլամանդր։

Жижица *նւզ.* *ա.* Жижа.

Жиздитель *ա.* Зиждитель.

Жизневраждебный *ած.* կեանքի թշնամի, կենսատեաց. -вѣдѣніе *չ.* կենսագիտութիւն, կենցաղագիտութիւն. -дáвецъ, вца, -дáтель *ա.* կենսատու, կեանք տուող. -дáтельный *ած.* կենսատու, կեանք տուող. -дѣятельность *ի.* *կենսխ.* կենսական գործունէութիւն. -любецъ, бца *ա.* կենսասէր, կեանքը սիրող մարդ. -любивый *ած.* կեանքը սիրող, թանկ գնահատող. վայելչասէր. -любіе *չ.* կենսասիրութիւն. սէր եղկար ապրելու։

Жизненность *ի.* կեանք, կենսունակութիւն, կենսականութիւն. կենսական ույժ, զօրութիւն, կորով, կենդանութիւն. -нный *ած.* 1, կեանքի, կենսական. ж. процéссъ; ж—ая сила; ж—ые сóки; ж—ая энéргія; ж—ые припáсы կենսական պիտոյքներ, ապրուստ. ж. вопрóсъ; ж—ая бýря; ж—ое мóре; ж. водоворóтъ փոթորկալից, ալեկոծ կեանք. *էական, ճշմարիտ. ապրող, առօրեայ, սովորական. ж—ая прáвда իրականութիւն. 2, կենսատու, կենարար, կենդանարար. ж—ое дéрево *բս.* Thuja occidentalis, ծառ կենաց կամ ատամնաճառ նոճի (չինական, ամերիկեան)։ [գետի, սիրելի ամձ, էակ։

Жизнёнокъ, нка *ա.* *փոքր.* -ночекъ, чка *նւզ.* հո-

Жизненосный *ած.* կենսաբեր, կեանք, կենդանութիւն կրող, ունեցող. -обильный *ած.* կենսառատ, կենսաշատ. -описáніе *չ.* կենսագրութիւն, վարք. -описáтель *ա.* -описáтельница *ի.* կենսագիր, -գրուհի. -описáтельный *ած.* կենսագրական. -писáтель *ա.* Жизнеописáтель; -плéтущій *ած.* նիւթական, մարմնաւոր. -подáтель *ա.* *եկղ.* կենսատու, կեանք բաշխող. -подáтельный *ած.* կենսատու, կենդանարար. -понимáніе *չ.* հասկացողութիւն կեանքի մասին, կենսական գիտութիւն, փիլիսոփայութիւն. -рáдостность *ի.* կենսուրախութիւն, ուրախութիւն, հրճուանք ապրելու, կեանքը վայելելու. -рáдостный *ած.* կենսուրախ, կեանքը սիրող, վայելող. -разумѣніе *ա.* Жизнепонимáніе; -спосóбность *ա.* Жизненность; ж. новорождённаго *բժ.* կենսունակութիւն նորածին (վաղածին) մանկան. -спосóбный *ած.* կենսունակ, ընդունակ ապրելու, իր զարգութիւնը շարունակելու. -строительство *չ.* շինարարութիւն, տնտեսութիւն, տնտեսութիւն. -твóрный *ա.* Животвóрный; -точáщій, -точивый, -тóчный *ած.* կենսաբուղխ. -хулéніе *չ.* կեանքը հայհոյելը, անարգելը. յոռետեսութիւն։

Жизнеподáвецъ, вца *ա.* -дáвица *ի.* կենսատու, կեանք պարգեւող այր, կին. -дáрный *ած.* կենսատու. -дáтельный *ա.* Жизне... -любецъ *ա.* Жизне...

Жизнь *ի.* 1, կեանք. ýмственная, духóвная ж. մտաւոր, հոգեւոր կեանք. ж. висѣть на волоскѣ կամ на ниткѣ կեանքը մազից է կախուած. посягáть на ж. սպանութեան փորձ անել. покóнчить съ ж—ью անձնասպանութեան դիմել. лишиться կամ *ռմկ.* рѣшиться ж—и կենդանութիւնը զրկուել. положить за когó-нибудь ж. մէկի համար իր կեանքը զոհել. жéртвовать ж., пожéртвовать ж—ью կեանքը զոհել. при ж—и կենդանութեան ժամանակ. бой, борьбá на ж. и смерть կեանքի և մահի պատերազմ, կռիւ. всю ж. կամ во всю ж. կամ за всю ж. ամբողջ կեանքի ընթացքում. кля́сться ж—ью արեւովն երդուել. заплатить ж—ью, отдáть кому-нибудь ж. կեանքը զոհ բերել. *գոյութիւն, էակ. молодáя ж.; ж—и людéй, дѣтéй մարդիկ, երեխաներ. 2, կեցութիւն, ապրուստ. կենցաղ. 3,* կեանք, կենդանութիւն, կենսական ույժ, զօրութիւն։

Жила I. *ի.* (*յ.* жилы և жилья) 1, երակ. 'անօթ'. боевáя ж. *ա.* Артéрія 1; вскрывáть, открывáть, бить ж—у արիւն առնել. въ егó жилахъ течётъ рýсская кровь; вытягивать жилы, тянýться изъ жилъ ջանքին խիստ զօռ տալ. իր ույժերը խիստ լարել. тянýть, вытянуть изъ когó жилы մէկին ամանջել, հալից գցել. 2, ջիղ, ջիլ, «սրով մկանները կպչում են ոսկրին». чувствительныя կամ чýвственныя жилы *կզմխ.* զգացողութեան ջղեր. сухія ж—ы մկանային ջղա ծայրերը. 3, *երկրբ.* *երակ, 'անօթ'. среброносныя ж—ы; II. *հոլ.* ժլատ, գձուձ, կծծի մարդ. խիստ ագահ մարդ, կեղեքիչ, հարստահարիչ, կեղիչ։

Жилéнье *չ.* ջանք, ջանքին զօռ տալը. ж. при испражнéніи զուգը գնալու ժամանակ ջանքին զօռ տալը։

Жилéтецъ, тца *նւզ.* -лéтикъ *նւզ.* -лéтка *ի.* *ա.* Жилéтъ; -лéтникъ *ա.* 1, պճնամոլ, ժիլետամոլ անձ. 2, (жилéтница *ի.*) ժիլետագործ, -ուհի, ժիլէտի գործակ, -ուհի. -лéтный *ած.* ժիլետի. ж. кармáнъ; -лéточка *նւզ.* *ա.* Жилéтка; -лéточный *ած.* ժիլետի. -лéтъ *ա.* (*ֆր.*) ժիլետ (առանձնապէս

իրանը մինչև զուլումից պատառ պատին շարք)։

Жилецкій пр. վարձակալի։

Жилецъ, льца̀ ա. 1, բնակիչ. 2, վարձակալ (որ և է բնակարանում վարձով բնակուող). 3, կենդանակ, կարող ապրելու. не ж. онъ на свѣтѣ նորա կեանքի ժամերը հաշուած են։

Жилистый пр. 1, բազմերակ, բազմաստամար. 2, ջլոտ, ջլուտ, մկանուտ. 3,* ամուր, պինդ, դիմացկուն. -лить (-лю -лятъ) ն. 1, գրգել, պլոկել, ապահովապես կտրտել, քաշքշել, յափշտակել. 2, ժլատութիւն, ընչասիրութիւն անել. -ся ան. ջանքին դեռ ատ, ջանք անել, ոյժերը լարել։

Жилица ի. 1, բնակչուհի. 2, վարձաբնակուհի (որ և է բնակարանում վարձով բնակուող կին, աղջիկ). 3, կենդանակ, կարող ապրելու կին, աղջիկ. не ж. онá на свѣтѣ նորա կեանքի ժամերը հաշուած են. -ли́чка ա. Жили́ца 2. [ла.

Жилишка նուա. ա. Жи́ла; -лища յւեւ. ա. Жи́-

Жили́ще չ. բնակարան, օթևան. բնակավայր. բնակութիւն. *вѣчное ж. հանգիստեան օթևան. *ж. ду́ха մարմին. -ли́щный пр. բնակարանի, բնակութեան։

Жи́лка ի. նւզ. (ա. Жи́ла) 1, երակ, 'ստամար'. въ тебѣ нѣтъ ру́сской ж—и քո երակներում ռուսի արիւն չէ հոսում. 2, գծագրութեան ջիղ, նեարդ. задра́гивать всѣми ж—ами ամբողջ մարմնով դողալ, ցնցուել. попа́сть въ ж—у ամենադիպուած նեարդը շօշափել. задѣ́ть больну́ю ж—у խորը խոցել, ամենազգայուն նեարդին դիպչել. -кова́тость ի. խտատութիւն (ծառի). -кова́тый пр. 1, երակաշատ, շատ 'ստամարներով'. 2, թելաշատ։

Жило́ չ. 1, ա. Жили́ще; 2, չէն, գիւղ. 3, սահմանագրան, շանմարան։

Жилова́тость ի. երակներ, երակային սիստեմ. -ва́тый пр. փոքր ինչ ջլոտ. ջլոտ, ջլուտուն. *յոժառ, կամակոր, իր ասածի։

Жилово́й пр. I. (ա. Жи́ло) բնակավայր անհրաժեշտ. բնակիչներ ունեցող. բնական. II. (ա. Жи́ла) երակի, ջիլի, ջլի։

Жило́й пр. 1. բնակելու, բնակութեան ունեցող. па́хнетъ ж—ы́мъ երևում է, որ բնակութիւն կայ. ж—ые поко́и; 2, մշտաբնակ, ոչ թափառող (թաչուն, կենդանի)։

Жилокры́лыя, ыхъ կնդ. Hymenoptera, Թաղանթաթևներ։

Жи́молость ա. Жи́молость. [զանթաթևներ։

Жилообра́зный пр. երակի, ջլի նման. -ло́чка նւզ. ա. Жи́лка; -ло́чный пр. երակի, ստամարի. -ло́чный пр. երակներով, ստամարներով խճճուած։

Жильё, ья́ (յ. жи́лья) չ. 1, բնակարան, տուն, օթևանք. 2, հ-յ. բնակարաններ, տներ, կացարաններ. 3, բնակութիւն. 4, չէն, գիւղ. 5, յարկ, դատարկած. домъ въ два жилья երկյարկանի տուն։

Жилянчать ա. Жи́лить; -ничество չ. պահանջութիւն, դրամսիրութիւն. ընչասիրութիւն, ժլատութիւն։

Жилокры́лыя насѣко́мыя կնդ. Hymenoptera, Թաղանթաթևներ. -ный пр. 1, երակի, երակային. 'ստամարի'. ж—ая кровь; ж—ое мѣсторожде́ніе; 2, ջլի. նեարդի։

Жильцо́вый пр. վարձակալի։

Жи́льный ա. Жи́листый; -ля́ный пр. մազմզուկներով, թելերով. երակներով, 'ստամարներով'։

Жимо́сть, -жму́ть չ. խայթել, կծել (մեջտանեն-

Жима́ть ա. Жать I (жму, жмутъ)։ [իր մասին)։

Жимоло́стка ի. բս. Lonicera tatarica, Թաթարական ցախակեռաս. -ло́стевыя, ыхъ չ. յ. բս. Lonicereae s. Caprifoliaceae, Ցախակեռասազգիներ կա Այծատերևազգիներ. -ло́стный пр. 1, այծատերևի, ցախակեռասի. Жи́молостныя, ыхъ բս. Caprifoliaceae, Այծատերևազգիներ. 2,* ճկուն. նեհար, վախ, լեղը. -лость ի. 1, жи́молости յ. բս. Lonicera, Ցախակեռաս. жи́молость ա, Lonicera xylosteum, հասարակ ցախակեռաս. բ, Lonicera tatarica, Թաթարական ցախակեռաս. գ, ж. каприфо́ль, Lonicera caprifolium, բուն այծատերևը (բոշխկոծ, ճանճիկ). 2, ատհ. ճկուն, մատաղաշ ծառ, եղէգ, գաւազան. 3,* նեհար, վախ, լեղը մարդ. -ло́стный ա. Жи́молостный.

Жина́ть ա. Жать II (жну, жнутъ) (գործածական է միայն անցեալը և անորոշ եղանակը)։

Жинзи́веръ ա. բս. Malva silvestris, վայրի մոլոշ (ազնիւակ, փիփերթ)։

Жи́нка ի. փոքր. ռուս. ա. Жо́нка.

Жиранде́ль ի. (ֆր.) 1, մոմ, բազմաճիւղ, պատկերազարդ աշտանակ, ճրագակալ. 2, ջահա-

Жира́ть ա. Жрать. [րի վարդ, 'գործապահանակ'։

Жира́фа ի. -ра́фъ ա. կնդ. Camelopardalis giraffa, ընձուղթ կամ ընձուղտ։

Жире́цъ, рца և рца̀ նւզ. ա. Жиръ; -рнёный пр. փոքր ինչ գէր, 'չաղ', մարմնեղ, պարարտ. -(жи́)рни́къ, а և а́ ա. -рничёкъ, чка́ նւզ. խոզի ճարպ. -ро́ватость ի. Թեթև գիրութիւն, պարարտութիւն, չաղութիւն. -рова́тый пр. փոքր ինչ գէր, 'չաղ', մարմնեղ, պարարտ. -розёмъ ա. խիստ պարարտ հող, զետին. -ролѣ́стка ի. բս. Pinguicula vulgaris, ճարպխոտ (Մեջնատերևներ). -ролѣ́стный, -ролѣ́стый пр. պարարտ տերևներով։ [պարարտութիւն. մարմնեղութիւն։

Жи́рность, -нота́ ի. գէրութիւն, 'չաղութիւն',

Жи́рный пр. 1, գէր, 'չաղ', պարարտ. մարմնեղ. ճարպոտ. ж. человѣ́къ, ж—ое лицо́, ж—ое мя́со; ж. обѣ́дъ; ж—ая земля́ պարարտ հող. 2,* առատ, շատ, հարուստ, շահաւէտ. ж—ое мѣ́сто արդիւնաբեր պաշտօն, 'տաք տեղ'. 3, խիտ, թանձր, խիստ։ Жи́рно ն. շատ, պարարտ կերպով. *փառահեղ կերպով, շքեղութեամբ. ж. бу́детъ շատ կլինի. не ж. ли бу́детъ? արդեօք շատ չի լինիլ։

Жирнѣ́ть չ. գէրանալ, չաղանալ, պարարտանալ։

Жирова́ніе չ. կերակ, կենդեղ, պարարտում. -(жи́)рова́ть (-жиру́ю -ю́тъ) 1, պարել. հանգիստ կեանք վարել կամ վայելել. 2, (կենդանիների և Թաչունների մասին) խաղալ, խայտալ, խնդալ. կերակուր, որս որոնել. բազմանալ, աճել. կերակրուել։

Жировидный ա. Жирообра́зный; -рово́й пр. I. բնակելու, բնակիչներ, բնակութիւն ունեցող. II. (ա. жиръ) 1, ճարպի, ճարպային. 2, ամուլ, անպտուղ. ж—ыя яйца չբեղմնաւորուած ձուաներ. ж—а́я ма́тка [у пчёлъ] ամուլ պարամայր. -розёмный, розёмъ ա. Та́льковый, -лькъ.

Жирёкъ, рка́ ա. նւզ. ճաբ, ճարպ։

Жирообра́зный пр. ճարպակերպ, ճարպանման, ճարպի նման. -образова́ніе չ. ճարպ, ճարպի գոյանալը, ճարպակալութիւն. -подо́бный пр. ճարպանման, ճարպանման. -то́пенный пр. ճարպահալ, ճարպահալ. -топле́ніе չ. ճաբ, ճարպ հալելը. -то́пленный, -то́пный пр. ճարպահալ, ճարպահալ։

Жиротóпия ի. իւղ, ճարպ հալելու գործարան. -тóпъ ա. իւղ, ճարպ հալող։

Жирочекъ, чка Նւզ. տ. Жирóкъ.

Жиръ ա. 1, իւղ, ճարպ, ‘ճրագու‘. облитый ж—омъ ճարպոտկալած. իւղոտ գէր, պարարտ. заплыть ж—омъ գէրանալ, ‘չաղանալ‘, ճարպակալել. 2, կայք, գոյք, հարստութիւն. շահ, օգուտ, ակնոյ. бѣси́ться отъ կամ съ жи́ру հարստութենից կատաղել, հպարտանալ. 3, կերակուր. 4, жи́ры, óвъ յ. ա, վարտած գետի ափին ծանծաղ տեղեր, ուր ձկները հաւաքւում են, գազանների կերակրուելու տեղը, կուրանոց։

Жирѣть չ. գէրանալ, չաղանալ, ճարպակալել։

Жисть ի. ռմկ. և գւղ. կեանք, կենցաղ, ապրուստ. ни въ ж., въ ж. не երբէք։

Жи́твенникъ ա. բս. Tamarix gallica, գալլիական մոշայ։

Житéйникъ ա. Ռմկ. վարք սրբոց. -тéйскій ած. առօրեայ կեանքի, կենցաղի[ն վերաբերող]. *աշխարհական, հասարակ, սովորին. ж—ія забóты; ж. бытъ, обихóдъ; ж—ая мýдрость; -тéйскость ի. առօրեայ, աշխարհական, երկրաւոր կեանք[ի խնամոք, բովանդակութիւն]ը. -тéйство չ. կեանք, կենցաղ. -тéйщина տ. Житéйскость.

Жи́тель ա. բնակիչ. деревéнскій կամ сéльскій. городскóй ж.; -тельница ի. բնակչուհի. -тельный, -тельственный ած. բնակութեան, կացութեան. -тельскій ած. բնակչի, -չային. -тельство չ. 1, եկղ. վարք. կեանք. 2, բնակութիւն, բնակութիւնը. посели́ться гдѣ-нибýдь на ж. մի տեղ մշտական բնակութիւն հաստատել. видъ на ж. կացագիր. 3, կեանք, կացութիւն, ապրուստ. 4, բնակարան, տուն. բնակավայր (շէն, գիւղ, քաղաք). -тельствовать (-ствую -ютъ) 1, եկղ. ապրել, կեանք վարել. 2, բնակուիլ, ապրիլ, կենալ (ու և է տեղ)։

Житéцъ, тцá ա. բս. Bromus, բրոմ կամ խրբա-[ցակ։

Жи́течко Նւզ. տ. Жи́то.

Житіé, ія չ. եկղ. վարք, կեանք, կենցաղ. սրբերի վարքագրութիւնը, կենսագրութիւնը. -тійный ած. վարքերի, կեանքերի, կենցաղին վերաբերող։

Жи́тница ի. շտեմարան (հացահատիկների). -тничный ած. շտեմարանի. ж—ое строéніе.

Жи́тный ած. 1, հացի, հացահատիկի. ж. дворъ; 2, հաճարի կամ գարու. ж. хлѣбъ; ж—ая кáша; -тня տ. Жи́тница.

Жи́то չ. 1, արտ, ‘մառիլ‘. 2, չկա(լ)ած հացահատիկ, որայ, ‘հաշան‘. 3, տաճ. հացահատիկ, բնդեղէն, հաճար, ցորեն. -товникъ ա. բս. Phalaris arundinacea փալ'արիս (խառնագեղիներից)։

Житомéлдь ի. բս. Convolvulus arvensis, բուն պատատուկ կամ դաշտայ գետձ (բաղեղնատերև փաթաթուկի)։

Житохранилище չ. տ. Жи́тница; -точный ած. 1, տ. Жи́тничный; 2. տ. Жи́тый.

Жи́тце, -тцó Նւզ. տ. Жи́то.

Жи́тый ած. հարուստ, ունևոր. ж—ые лю́ди Ռմկ. հարուստ, ունևոր քաղաքացիներ, միջին դասակարգ [նովգորոդում.]։

Жить (живý -вýтъ; անց. жилъ -лá, о; հրմ. живи́, -те) չ. 1, ապրել, կենալ, գալ (գր.), կեալ (գր.) тóлько онъ и жилъ նա յանկարծ մեռաւ. жилъ-былъ եղել է չէ եղել. ж. поживáть կամ ж. да поживáть բաղդաւոր, երջանիկ կեանք վարել. приказáлъ дóлго ж. մեռաւ, չարք տարաւ. ж. въ когó-нибудь կամ во что-нибудь մէկի կամ մի բանի համար ապրել. ж. на жáлованье ռոճիկով ապրել. ж. на чужóй счётъ ուրիշի հաշուով ապրել. ж. на большýю нóгу փարթամ կեանք վարել. ж. спустя́ рукавá ձեռքերը ծալած նստել, անհոգ, անփոյթ պահուիլ. ж. бáриномъ, монáхомъ, скрáгой պարոնի, վարդապետի, ժլատի պէս ապրել. ж. съ кѣмъ-нибудь душá въ дýшу կամ душóю въ дýшу մտերմաբար, բարեկամական սիրով կապուած ապրել. онъ живётъ въ пáмяти нарóда նա կենդանի, անմոռաց է. здорóво կամ за здорóво живёшь ո-րանց որ և է պատճառի, շնորհիւ, ինչքա համար. 2, ապրել, բնակուիլ, մնալ. 3, պիտանի լինել, ձեռք տալ։

Житьё, ья́ չ. 1, կեանք, կենցաղ, կացութիւն, ապրուստ. ж—ья́ нѣтъ կամ не стáло отъ негó նորա ձեռքից համբերութիւն, դադար չկայ. 2, տ. Житіé; житьё-бытьё 1, կեանք, կացութիւն, ապրուստ. 2, գոյք, ունեցած-չունեցած, հարստութիւն, ստացուածք։

Житьецó Նւզ. -тьи́шко Նխտ. տ. Житьё.

Жи́ться, живётся, жилóсь դէմ. [комý] ապրել, կենալ. здѣсь всѣмъ хорошó живётся այստեղ բոլորի համար էլ սիրուն է անցնում, բոլորն էլ լաւ են ապրում։

Житнóй ած. հաճարի(ց), ցորենի(ց)։

Жми́нда ի. բս. Blitum, մի տեսակ սազախոտ։

Жму տ. Жать I.

Жмýреніе չ. կկոցելը, կուչ ածելը (աչքերը). -рить (-рю -рятъ) ն. կկոցել, կուչ ածել, խփել (աչքերը). -ся անդր. 1, իր աչքերը կկոցել, կուչ ածել. 2,* (կրակի մասին) թուլանալ, պլպլալ, սկսել մարել։

Жмýрка ի. 1, տ. Жмýреніе; 2, Жмýрки, рокъ յ. աչքակապուկ. игрáть въ ж. աչքակապուկ խաղալ. *միմեանց խաբել, խորամանկել։

Жмы́ха ի. (սովոր. յ. жмы́хи) քուսպ, կուսպ. ‘կոպտան‘. -ховый ած. ք(կ)ուսպի, -պային. ք(կ)ուսպ արտադրող։

Жмыхъ ա. (սովոր. յ. жмыхи́, óвъ) տ. Жмы́ха.

Жневни́къ, á ա. տ. Жни́ва 1; -нéвье տ. Жнивьё; -нéйка ի. Նւզ. հնձի պստիկ մեքենայ։

Жнéцкій ած. հնձուորի. -нéцъ, á ա. հնձւոր, հունձ անող. -нéя ի. 1, տ. Жни́ца; 2, (жнея) հնձի մեքենայ։

Жни́ва ի. 1, հնձած արտի ծղոտ կամ ծղօտատեղ, հնձած արտատեղ. 2, հունձ, հնձի բերք։

Жни́вникъ տ. Жневни́къ; -вный ած. հնձի, հնձած արտի. -вянóй ած. հնձի ժամանակի։

Жнивó չ. 1, տ. Жни́ва 1; 2, հունձ, հնձի ժամանակ. -нивóкъ, вкá Նւզ. տ. Жнивó; -нивьё չ. 1, տ. Жни́ва 1; 2, հունձ (հնձելը և կամ հնձի ժամանակը)։

Жни́твенный ած. հնձի. -(й)твó չ. 1, հնձելու արտ, ‘մառիլ‘. 2, հնձած արտի ծղօտը. 3, հունձ, հնձելը. -тьё, тья́ չ. հունձ։ [արտը

Жни́ца ի. հնձւոր կնիկարմատ. -ще չ. հնձած

Жовіáльный ած. պղերգ խնդական, ամենձա-ձակ։

Жокéй ա. (անգլ.) 1, ձիաւոր, հեծեալ. 2, ձիապան. ж.-клубъ ձիարշաւին մասնակցողների ժողովարանը. -кéйскій ած. 1, ձիաւորի, հեծեալի. 2, ձիապանի. ж. костю́мъ; -кéтъ Ռմկ. տ. Жокéй.

Жокрисъ м. (фր.) պարզամիտ, անմիտ, տխմար մարդ։

Жолдь ի. բս. Galium verum, բուն մածնիկ կամ կաթնամակարդ (մակարդախոտ)։

Жолнерскій ած. ժոլներների. -нёрство չ. հտ․. ժոլներութիւն (ժոլներ լեհական զինուորներ).

Жолнёръ м. 1, (լեհ.) ժոլներ (լեհական զինուոր, զօրական). 2, ж о л н é р ы յ. բս. Oenothera biennis, երկամեայ ցախուտ։

Жёлудь м. Жёлудь.

Жомъ м. Жёмъ.

Жонглёрство չ. աճպարարութիւն (այնպիսի խաղ[ձգել]ով ճարպիկ կերպով խաղալը). *ճարպիկ բռնախաղութիւն, բռնախաղական աչքակապութիւն. -глёръ м. (ֆր.) 1, (միջին դարերում) աշուղ. 2, աճպարար (այնպիսի երեք[ձգել]ով ճարպիկ խաղացող), աչքակապ. -глировать (-рую -ютъ) (ֆր.) աճպարարութիւն անել, *աչքակապութիւն անել։

Жондъ м. (լեհ.) ժոնդ. 1, Լեհաստանում 1863 թ. յեղափոխական կառավարութիւն. 2,* տաճ. ծածուկ, գաղտնի կառավարութիւն։

Жонка ի. I. м. Жёнка; II. м. Джонка.

Жонкиль ի. բս. Narcissus Jonquilia, ճզմանարգիզ (նարնջագոյն գեղին նարկէս). -нильный ած. ճզմարգիզի։

Жопа ի. գռեհկ. յետոյք. *անարգ, բթամիտ, ապուշ մարդ. -ники м. Мужеложникъ.

Жоръ м. խիստ կեր, ուտելու ժամանակ (ձկ[ան]):

Жостеръ, -рный м. Жёстеръ, -рный.

Жральё, ья չ. 1, ուտելը, խժռելը, լափելը. շատակերութիւն, որկրամոլութիւն. 2, м. Жратва; -ратва ի. կեր, կերակուր, ուտելիք (նախատ. մարդոց). -рать (-ру́ -рёшь -рутъ) ն. 1, ագահաբար ուտել, լափել, խժռել. ж. нечего ուտելու ոչինչ չունիմ (չունիս եմ). 2,* այրել, ոչնչացնել, լափել (կրակի մասին). մաշել։

Жребій, ія м. Жеребей 1—4; бросать, класть, кидать, метать ж. վիճակ, 'չօփ' գցել. ж. тянуть վիճակ, 'չօփ' հանել. нѣтъ тебѣ въ сёмъ части и жребія ոչ գոյ քեզ մասն և վիճակ 'ի բանիդ յայդմիկ (Գործք, 8_{21}). быть довольнымъ своимъ жребіемъ իւր վիճակից գոհ լինել։

Жребя չ. (յ. жребята) եկ. ու. м. Жеребя.

Жрецъ, á м. 1, քուրմ. великій ж. քրմապետ. 2,* որ և է մի գաղափարի, կոչման նուիրուած, ծառայող, պաշտօնեայ. ж. науки, искусства.

Жреческій ած. 1, քրմի, քրմերի, քրմական. ж. классъ, ж—ое сословіе; 2,* վեհ, նուիրական. -чество չ. քրմութիւն. -чествовать (-ствую -ютъ) չ. քրմութիւն անել։

Жрица ի. 1, քրմուհի. 2,* որ և է գաղափարի, կոչման նուիրուած կինարմատ. -ческій ած.

Жрѣніе չ. մեհեան, կատարումն [քրմուհիու

Жрущій 1, ած. եկ. ու. զոհող, զոհ մատուցանող. 2, Ռ. ած. ուտող, խժռող։

Жужжалка 1, հոր. м. Жужжало 1; 2, ի. մեծ, առատիկ բզզացող ճանճ. -жало 1, հոր. միշտ բզզող, բզզացող, աղաղակող մարդ. 2, Կնդ. Bombylius, մի տեսակ ճանճանման միջատ. -жаніе, -жанье չ. 1, բզզոց, աղաղակ (միջատների). 2, խուլ ձայն, աղմուկ, շշուկ. վզզոց, զրնգոց. ղօղանջ. ж. вертушки, веретёнъ, стрѣлы, пули.

Жужжать (-жу́ -жатъ) 1, բզզալ, աղաղակել (միջատների մասին). пчела, муха жужжитъ; 2, խուլ ձայն, աղմուկ հանել. վզզալ, զնգզնգալ. զօղանջել. ж. кому-нибудь въ ухо, въ уши, въ ушахъ մէկի ականջին փսփսալ. *մէկին ձանձրացնել, մէկի գլուխը տանել։

Жужу ի. անհ. (ֆր.) շուն, շնիկ, 'ջուջու'։

Жуированіе չ. ուրախութիւն, քէֆ, խրախութիւն անելը. -ровать (-рую -ютъ) չ. (ֆր.) ուրախանալ, խրախութիւն, քէֆ անել. ж. жизнью կեանքը վայելել. -ровка ի. -рство չ. ակն. գործ. ուրախութիւն, խրախութիւն, քէֆ։

Жуиръ м. կեանքը վայելող, խրախճանք, քէֆ սիրող մարդ։ [ծպտուն հանել։

Жукать, -кнуть չ. աղաղակել, 'բզզալ'. ձայն,

Жуковатый ած. բզէզից վնասուած, կրծուած. ж—ая доска -ковина ի. I. խէլ կամ բզէզներից վնասուած, կրծուած տեղ ծառի վերայ. II. (жуковина; յ. жуковинья) թանկագին քարով մատանի. III. կտնկ. м. Жуковъ табакъ; -ковъ [табакъ] ծուխովի [գործարանի] թամբաքու։

Жуковыя, ыхъ չ. յ. Կնդ. Lamellicornia, բաղմաթերթ բաղկուկաւոր[միջատ]ներ. -(у́)кола ի. ռև կով. -колица ի. м. Жуколка 2; -(у́)колка ի. 1, ռև կով. 2, բզէզակերպ գարկի միջատ։

Жукъ, а և á м. 1, жуки Կնդ. Coleoptera, Պատեանաթեւեր կամ բզզեաներ (բզէզներ). ж. косорогъ, Oryctes nasicornis, եղջերբզէզ. ж.-геркулесъ, Dinastes Hercules, Հերակլի բզէզ. ж. олень, Lucanus cervus, եղնաճճի. золотой ж. Cetonia aurata, ոսկի եղնակը. майскій ж. Melolantha vulgaris, ջարեակ, մաբերի բզէզ. водяные жуки, Hydrophilida կամ Palpicornia, ջրբզէզներ. водяной ж., Dytiscus marginalis, ծրաբզէզ կամ ծրով ջրբզէզ. 2, որոնք ձև ունեցող միատողէ զարդ հին ձեռագիրների կազմի վերայ. 3, բզէզի հաղցրած վրնասը, գենը, կրծած տեղը ծառի, առխտակի վերայ. խել. 4,* ռև, թուխ երեխայ։

Жуланъ м. I. 1, Կնդ. Lanius collurio, կարմիր շամփրակ[թռչուն]ը. 2, բս. Thea chinensis, չինական թէյ. II. (жуланъ, á) м. Жуликъ 1.

Жуликоватость ի. հակում, միտում որբեկայութեան, խարդախայութեան. -ватый ած. խարդախ, որբեկայ, որբեկայաբարոյ։

Жуликъ м. 1, քանկահատ, գրպանի գող, 'ջիբգիր', խարդախ, որբեկայ. 2, գւռկ. դանակ. 3, վերջոյի $^1/_{100}$ մասը (խմելիք). ну-ка, подай мнѣ ж—а! -личевъ, чка Նւզ. м. Жуликъ.

Жульё, я́ չ. հտ․. խարդախներ, որբեկաներ, գրպանի գողեր, 'ջիբգիրներ'. -ничать չ. խարդախայութիւն, որբեկայութիւն անել. -ническій ած. խարդախական, որբեկայական. -ничество չ. խարդախայութիւն, որբեկայութիւն։

Жупа ի. Տնց. գիւղ, շէն. գաւառ, շրջան, վիճակ. -панство չ. Տնց. գաւառ, վիճակ (կառավարչական). -панчикъ м. Նւզ. ազնուական բանճկոնակ. -панъ, а և á м. I. գաւառապետ, գաւառապետ, իշխան. II. ազնուական բանճկոն։

Жупелъ, а և -пла м. եկ. ու. այրուող, վառուող ծծումբ կամ ձիւթ. վառօղի ծուխ. *գժոխային չարչարանք, տանջանք. *անհատական բան։

Журавель м. Журавль; -вельно м. Նւզ. м. Журавль; -вельниковыя, ыхъ չ. յ. բս. Gera-

niaceae, խորդենիներ. -вéльникъ ա. Журáвлинникъ; -вéльчикъ, -вéцъ, вцá *Նւզ.* ա. Журáвль; -влёвый ած. կռունկի. -вленникъ ա. *բս.* Geranium L'Herit, խորդենի և նման բոյսեր. -влёнокъ, нка ա. (յ. журавлята, ятъ) կռունկի ձագ, ձագ. -влинъ ա. *փողր.* ա. Журáвль; -влйнка ի. *բս.* Vicia cracca, տերեւն կամ թաշնոց վիկ. -влинникъ ա. *բս.* Geranium pratense, մարգաց խորդենի (մլմլուկ). -влйный ած. կռնկի, խորդի. ж. крикъ; *ж—ыя нóги երկար ոտքեր. *ж—ая шéя երկար վիզ, ճիտ. ж. горóхъ *ա,* ա. Астрагáлъ 1; *բ,* ա. Журавлйнка; *գ,* Orobus vernus, գարնանական քիմամի (քաւշնայ) և ուրիշ բոյսեր. ж. горóшекъ, *բս.* Lathyrus pratensis, դաշտաց քիմամ։

Журавлиха ի. մարի կռունկ։

Журáвль, я ա. 1, *կնդ.* Grus cinerea, կռունկ, հասարակ խորդ. *երկար ոտքերով կմ երկար վզով անձնաւոր մարդ. 2, բարակ ձողի, լծակ ջրհորից կմ գետից ջուր հանելու. 3, *աստղ.* հարաւային համաստեղութիւն մը. -влюшка ա. *Նւզ.* ա. Журáвль; -въ ա. Журáвль.

Журáнъ ա. *բս.* Spiraea ulmaria, կնձնաւոր տերեւ։

Журéнье չ. յանդիմանելը, շշպելը. նկատողութիւն տալը. յորդորելը, խրատելը։

Журйть (-рю -ряшь) ն. յանդիմանել, շշպել, նեղել. նկատողութիւն տալ. յորդորել, խրատել. -ся եր. յանդիմանուիլ, խրատուիլ. -ряйвый ած. չար, ամբաստող, ուրիշին յանդիմանել, նկատողութիւններ տալ սիրող։

Жýрка ի. 1, (կանկի յորջորջումը) կռնկուկ. 2, մարի կռունկ, խորդ։

Журнáлецъ, льца ա. 1, պզտիկ նկատողութիւն յիշատակարանում. 2, թերթիկ, պզտիկ լրագիր. -налйзмъ ա. (ֆր.) օրագրութիւն, լրագրութիւն. -налйстика ի. օրագրութիւն, լրագրութիւն, պարբերական հրատարակութիւններ. -налйстъ ա. (ֆր.) 1, լրագրագիր, լրագրենւ րամ, պարբերական թերթերում գրող. 2, մատենակալ (պաշտօնատան մատեանը պահող). -нáлишка ա. *Նխտ.* թերթուկ, ողորմելի, չնչին թերթ, լրագիր։

Журнáлъ ա. (ֆր.) 1, յիշատակարան, յիշատակագրութիւն, օրագրութիւն, նկատողութիւն յիշատակարանի մէջ. 2, ծառայութեան մատեան (պաշտօնատան). 3, գատեգույգ, անուանացուցակ (աշակերտների). классный ж.; штрафнóй ж. մատեան, որի մէջ գրում են չար, դանցառու աշակերտների անունները. 4, թերթ, պարբերական հրատարակութիւն. լրագիր, օրագիր. -нáльный ած. 1, յիշատակարանի, -րանական. ж—ыя запйски յիշատակարանական[ն փ. րարերոց]. ж—ая часть; ж—ое постановлéніе արձանագրուած վճիռ (պաշտօնատան). 2, պարբերական թերթի, հրատարակութեան, լրագրական. ж—ая статья, полéмика, рецéнзія; -нáльчикъ ա. *Նւզ.* պզտիկ, թերթև թերթ, լրագիր. -нáльщикъ ա. *Նխտ.* ողորմելի լրագրասէր, գձուծ հրատարակիչ։

Журфикснéный ած. ժուռֆիքսի, -քսային, ընդունելութեան օրուայ, երեկոյթի. ж—ое óбщество; -фйксъ ա. (ֆր.) ժուռֆիքս, ընդունելութեան օր, երեկոյթ։

Журчáніе, -чáнье չ. խոխոջ, խշխշոց (ջրի). *հնչիւն, ձայն, մրմունջ. բզզոց. ж. пчёлъ; ж. летящей птицы թռչունի թեւերի ձայներ. ж. словъ, стихóвъ; -чáстый ած. խոխոջացող, խշխշան. -чáть (—, -чйшь -чáтъ) չ. խոխոջել, խշխշալ. ручеёкъ журчйтъ; *հնչել, ասել, մրմնջել, բզզել։

Журьбá ի. 1, թեթև, մեղմ յանդիմանութիւն, նկատողութիւն. 2, տխրութիւն, թախիծ։

Жýря ա. *փողր.* ա. Журáвль. [քել։

Жýстáрить (-рю -ряшь) ն. ուտել, ծամել, ծա-

Жýткій ած. ահ, երկիւղ ազդող. ծանր, հոգեմաշ, սոսկալի, չարաշուք. Жýтко *Մ.* ահաւոր, երկիւղալի, սոսկալի, սարսափ ազդող. -ткость ի. ահ, երկիւղ, երկիւղի զգացում, լռում. -тость ա. Жýткость.

Жуть ի. տխրութիւն, տրտմութիւն, վշտագնութիւն, թախիծ. ահ, երկիւղ, անհանգստութիւն։

Жучёкъ, чкá 1, *Նւզ.* ա. Жукъ; 2, жучкй յ. բօժօժ (ըծատքը). -чикъ ա. Жучёкъ; -(жу)чйна ի. 1, փորած տեղ զերանի, տախտակի մէջ և կմ խէլ. 2, մի տեսակի բզէզ։

Жýчить (-чу -чатъ) ն. նախատել, յանդիմանել, շշպել, նեղել. ծեծել, թակել։

Жучйха ի. էգ բզէզ. -чйще ա. *Մեծ.* մի ահագին բզէզ. -чій, ья, ье ած. բզէզի. -чка ի. 1, սև շուն. 2, թանաքաթաթախ սև տառ (գրած կմ տպած). 3, ա. բանուոր, մշակ։

Жýчно ա. ա. Жýчка 1 և 3. -члйвый ած. խռովարար, չար, ամբաստող։

Жюрй չ. անհ. (ֆր.) 1, երդուեալներ (ձեռք. ֆրանսիական երդուեալները) դատարանը. 2, քննիչ, ժողով (էքսպերտների)։

Жюрисконсультъ *Մնց.* ա. Юрисконсультъ.

З.

З, з, ռուսաց այբբենի ութերորդ տառն է։ Առաջնային ձայնային (голосовóй) բաղաձայն է, որին համապատասխանում է с ձայնատառը։ З-ն հնչւում է ինչպէս հայոց զ-ն։

За նխդ. պահանջում A, *հայցական* և Б, *գործիական հոլով։—A,* за *հայցկ. հոլովով* նշանակում է. 1, (շարժողութիւն ցոյց տալով բայերից յետոյ) *ա,* առարկայի միւս կողմը, յետևը. поéхать зá море ծովի միւս կողմն անցնել. поéхать за границу արտասահման գնալ (երկրի սահմանի միւս կողմն անցնել). брось эту бумáгу за пéчку գցիր այդ թուղթը վառարանի յետևը. сѣсть за столъ սեղան(ի) նստել, մի գործով զբաղուել, մի բանի ձեռք առ-

[illegible]. бра́ться, взя́ться, принима́ться, -ня́ться за де́ло, за рабо́ту, за ремесло́ [illegible]. выходи́ть, вы́йти за́ мужъ за кого́ [illegible]. драть кого́ за́ у́ши, за́ во́лосы [illegible]. взя́ться за ша́пку [illegible]. води́ть кого́-нибу́дь за́ руку [illegible]. 2, [illegible]. ему́ лѣть за́ со́рокъ [illegible] 40 [illegible]. вре́мя за́ три часа́ [illegible] 3 [illegible]. 3, [illegible]. жизнь за царя́; заступа́ться, стоя́ть, страда́ть, ра́доваться, руча́ться, моли́ться за кого́-нибудь; пить за чьё здоро́вье [illegible]. взять за себя́ жену́ [illegible]. фа́кты говоря́тъ за себя́; за и про́тивъ [illegible]. 4, [illegible]. онъ поплати́лся за свою́ неосторо́жность; ни за что́, ни про что́ [illegible]. 5, [illegible]. за что́ купи́лъ, за то и продаю́ [illegible]. о́ко за о́ко и зубъ за зубъ; онъ ѣстъ, рабо́таетъ за двои́хъ [illegible]. 6, [illegible]. за кого́ вы меня́ принима́ете? онъ принима́етъ его́ слова́ за чи́стую моне́ту [illegible]. сдѣла́й э́то за меня́ [illegible]. за мини́стра подписа́лъ това́рищъ мини́стра; приня́ть за гла́вное основа́нie [illegible]. 7, [illegible]. за ту же ночь онъ прiѣ́халъ домо́й [illegible]. обзо́ръ журна́ловъ за янва́рь мѣ́сяцъ 1902 г.; за всё лѣ́то не́ былъ у него́ ни ра́зу; э́того не сдѣ́лаешь за́ день [illegible]. за недѣ́лю до моего́ отъѣ́зда [illegible]. уже́ бы́ло за по́лдень, когда́ меня́ разбуди́ли [illegible]. за мину́ту онъ былъ добръ, а тепе́рь золъ [illegible]. 8, за [illegible] 1, [illegible]. жить за грани́цею [illegible]. за́ го́родомъ [illegible]. 9, [illegible]. слѣ́дуй за мно́ю [illegible]. затвори́й за собо́ю дверь [illegible]. слѣди́ть за кѣмъ-нибудь [illegible]. уха́живать за кѣмъ-ли́бо [illegible]. 3, [illegible]. итти́ на рѣ́ку за водо́ю [illegible]. онъ приходи́лъ за де́ньгами [illegible]. ходи́ть за ка́ждой [illegible]. 4, [illegible]. за обѣ́домъ, за за́втракомъ, за у́жиномъ, за обѣ́дней [illegible]. заста́ть кого́ за рабо́той; 5, [illegible]

[illegible]. за неимѣ́нiемъ де́негъ онъ заложи́лъ свои́ ве́щи — [illegible]. онъ вы́шелъ въ отста́вку за болѣ́знiю; за его́ отсу́тствiемъ засѣда́нiе не состоя́лось — [illegible]. за тѣмъ, что [illegible]. 6, [illegible]. она́ живётъ за купцо́мъ [illegible]. за ва́ми остаётся ещё де́сять рубле́й [illegible] 10 [illegible]. За по́дписью [illegible]. за руко́ю [illegible]. за печа́тью [illegible]. за но́меромъ [illegible]. взять за жено́й при́даное [illegible]. признава́ть за кѣмъ-нибу́дь что-нибу́дь [illegible]. за Бо́гомъ моли́тва, за царёмъ слу́жба не пропада́етъ ([illegible]) [illegible]. за число́мъ [illegible]. 7, [illegible]. за вы́четомъ всѣхъ расхо́довъ вамъ слѣ́дуетъ 100 рубле́й; 8, [illegible]. за добра́ ума́ [illegible]. за утра ([illegible]) [illegible]. Г, что за ([illegible]) [illegible]. что за лю́ди [illegible]. что за бѣда́ [illegible]. что э́то за кни́жка? [illegible]. — N B. За [illegible]. загремѣ́ть, заже́чь ([illegible]. Воз, вз 1).

Зааля́ть, ся [illegible].

Заарендова́нiе, -до́вываніе [illegible]. -до́вывать, -дова́ть (-ду́ю -ютъ) [illegible].

Заарестова́нiе, -сто́вываніе [illegible]. -сто́вывать, -стова́ть (-сту́ю -ютъ) [illegible]. 1, [illegible]. 2, [illegible].

Заарка́нивать, -ка́нить (-ню -нятъ) [illegible]. 1, [illegible]. 2, [illegible].

Заарта́читься [illegible]. Арта́читься.

Заатла́шивать, -сить (-шу -сятъ) [illegible]. 1, [illegible]. 2, [illegible].

Заату́кать [illegible]. «ату его́» [illegible].

Зааха́ть [illegible]. -ся [illegible].

Заба́ва [illegible]. 1, [illegible]. -вить (-влю -вятъ) [illegible]. Забавля́ть; -вле́нье [illegible]. 1, [illegible]. 2, [illegible]. -вля́ть, -вить [illegible]. -вля́ться [illegible]. 1, [illegible]. 2, [illegible]. -вникъ [illegible]. -вница [illegible].

Заба́вно [illegible]. -вность [illegible]. -вный [illegible].

Забагри́ванье [illegible]. багръ-[illegible]

-грывать, -грить (-рю -рятъ) ն. 1, багръ-ով բռնել, որսալ. 2,*ռաճ. որսալ, զրկել, յափշտակել։

Забагровѣть, ся չ. բոսորագոյն դառնալ, կարմրել։ [լանալ, փոքր հասատցնել։

Забайбáчиться (-чусь -чатся) չ. ծուլանալ, յու-

Заблагурить (-рю -рятъ) չ. 1, սկսել զւարճախօսել, հանաքներ, կատակներ անել. 2, զւարճախօսութիւնով մէկին ձանձրացնել. -ся չ. երկար զւարճախօսել, հանաքներ, կատակներ անել։

Забáливанье չ. ցաւելը, հիւանդանալը. -бáливать, -болѣть չ. սկսել ցաւել, հիւանդանալ։

Забалкáнскiй ած. անդրբալկանեան. з—ая Болгáрiя.

Забаллотированiе չ. սեւցնել (քուէարկութեան ժամանակ). -рóвывать, -(и)ровáть (-рую -ютъ & -рýю -ютъ) ն. սեւցնել (քուէարկութեան ժամանակ). -рóвываться կր. սեւցնուել (քուէարկութեան ժամանակ)։

Забáлóванный բյ. ած. խիստ երես տուած, տտանիկ, փչացած. -балóвывать, -баловáть (-бáлую -ютъ) ն. 1, խիստ փայփայել, երես տալ, փչացնել. -баловáться չ. անպիտանութիւն, ստահակութիւն անել. -бáлтыванiе չ. 1, գէս ու գէն ձգելը, շարժելը. 2, գլուխ տանելը, վայրահաչելը. -бáлтывать, -болтáть ն. 1, чѣмъ սկսել այս կողմ այն կողմ ձգել, գէս ու գէն ձգել, շարժել, թրթռացնել. з. ногáми; 2, что խառնել. з. мѣсиво; 3, кого մէկին 'գլուխը տանել', 'դահլան տանել', մէկին ձանձրացնել (վայրահաչութեամբ). 'դուրս տալ', 'զաղալ', շաղակրատել. -ся 1, անդր. ճօճուել, տարուբերուել. 2, պղտորուել (ջրի մասին). 3, գէսուգէն ընկնել. շփոթուել, շշկլուել. 4, 'դուրս տալ', վայրահաչել, շաղակրատել, երկար ու բարակ խօսել։

Забарабáнить (-ню -нятъ) չ. 1, սկսել թմբկահարել, թմբուկ ածել. 2, կըկըալ, կոկալ (սաստիկ կարկուտի մասին). 3,* 'զաղալ', յանդգնաբար վայրահաչել, խօսել. 4,* հաչալ։

Забарáбошить (-шу -атъ) ն. սկսել խառնաշփոթել, խառնափթորել, ամէն բան տակն ու վրայ անել, աղմուկ, շփոթ բարձրացնել։

Забарáхтаться չ. 1, սկսել թփրտալ (թփրտալ, թրթփալ, թրփրտալ), այս ու այն կողմ ընկնել. з. рукáми и ногáми; 2,* յամառել, կամակորութիւն անել, ընդդիմանալ, 'հուջութ անել'։

Забáрствовать (-ствую -ютъ) չ. փարթամ, մեծատան կեանք վարել, ազատութիւն անել։

Забáсить (-шý -сятъ) չ. սկսել ցածր ձայնով խօսել կամ երգել, մռնչալ, 'մամալ'։

Забастóвка ի. գործադուլ, գործը, աշխատանքը դադարեցնելը. -стóвщикъ ա. -стóвщица ի. գործադուլ անող, 'բանթող' այր, կին. -стóвывать, -стовáть (-стýю -ютъ) չ. գործադուլ, 'բանթող' անել, գործը, աշխատանքը դադարեցնել, կանգնեցնել. *խաղը դադարեցնել, ռաճ. մի բան դադարեցնել, խափանել։

Забаюкиванье չ. 1, օրօր ասելով քնացնելը (երեխային). 2,* մէկի 'գլուխը եղելը'. -юкивать, -юкать ն. 1, օրօրելով քնեցնել (երեխային). *քնացնել, հանգստացնել. з. себя мечтáми ցնորքների, յուսախաբութեան անձնատուր լինել. з. сóвѣсть; 2,* մէկի 'գլուխն եղել', կակուղ խօսքերով մէկին հանգստացնել, քնացնել. -юкиваться անդր. чѣмъ *մի բանով իրեն իրան հանգստացնել, յուսադրել։

Забвéнi(ь)е չ. 1, մոռանալը, մոռացման անկում ընկնելը. մոռացում. предавáть, обрекáть [вѣчному] забвéнiю [յաւիտենական] մոռացութեան տալ, մոռացութեան մատնել. приходить въ з. մոռացուել. 2, բժ. Amnesia, մոռացկոտութիւն, յիշողութեան թուլութիւն, խանգարում. 3, ուշագնացութիւն, ուշաթափութիւն. -вéнный ած. 1, մոռացուած. 2.*ազգըմբելի, անշուք, մոռացութեան արժանի. 3, ուշագնաց, ուշաթափուած, նուաղած։

Зáбедры ի. յ. տ. Крупъ II.

Забезпокóиться (-кóюсь -ятся) չ. սկսել անհանգիստ լինել, վրդովուել։

Забезпремѣнно Ś. ռմկ. անպատճառ, անշուշտ։

Забельботáть, -котáть (-чý -óчутъ) չ. անկապ, անճառ, անհասկանալի խօսքեր արտասանել։

Зáберега ի. -берегъ ա. եզրասառ, եզրակողմ (գետի կամ լճի). зáбереги, овъ յ. առաշող և հոյուող եզրակողմ, ափ (գետի կամ լճի)։

Зáбережный ած. գետեզրի, գետափի յետևում գտնուող. -бережье չ. ծովեզերեայ ծանծաղուտը, որ պարբերաբար ջրով ծածկւում, ապա նորից ցամաքում է։

Заберéменить (-ню -нятъ), -менѣть չ. յղ(ի)անալ, բեղմնաւորել. -менѣванiе, -менѣнiе չ. յղ(ի)անալը, բեղմնաւորելը։ [զրոյց անել։

Забесѣдовать (-дую -ютъ) չ. սկսել խօսել,

Забиванiе չ. 1, խցելը, խցկելը, փակելը, կալնուլը. 2, մի բան միւսի մէջ խփելը, զարկելը, ցցելը. з. гвóздя, клина, кола; 3, մահաբեր հարուածներ, ծեծ. -бивáть, -бить (-бью -ютъ) ն. 1, մի բան միւսի մէջ խփել, զարկել, ցցել, խցկել, կոխել. з. гвоздь въ стѣну; з. преступника въ кандалы ոճրագործին շղթայել. з. въ гóлову что-нибудь որ և է մտքար միտք յղանալ. 2, խիստ անխնայ ծեծել, թակել. *з. ножъ, топóръ, косý դանակը, կացինը, գերանդին բթացնել, 'փնջացնել'. 3, ճնշել, ընկճել, չարչրկել, տառապեցնել, մէկի սիրտը, հոգին մաշել, մէկի սիրտը ահ գցել. 4, փակել, ծածկել, գոցել. կալնել, խց(կ)ել. з. óкна дóсками; з. щéли въ деревянной крѣпи; 5, սկսել զարկել, խփել. пýльсъ егó забилъ сто разъ въ минýту; дрожь забила менá դողը ջանս ընկաւ, ինձ ցնցեց. з. въ набáтъ աղմուկ, 'հարայ-հուրայ' բարձրացնել. з. въ ладóши ծափ տալ. часы забили; 6, չ. ցայտել, դուրս ցայտել. ծայթքել. забилъ фонтáнъ, ключъ, родникъ; забила кровь изъ рáны; -ся 1, անդր. ներս սպրդել, մի բանի մէջ մտնել, խրուել, ծածկուել, թաքնուել, թաղուել. 2, յանկարծ սկսել խփել, զարկել, տրոփել. сéрдце, грудь забились; з. ногáми ոտները փռել, թփփալ (թրփալ). 3, կր. ցցուել, զարկուել, մխուել. բթացնուել, 'փնջուել'։

Забивка ի. 1, ցցելը, խրելը, մխելը. 2, խցելը, ծածկելը, գոցելը, կալնելը. լցնելը (մի բանի բերան, ծակ, անցք). 3, խցան, փակ, խծուծ, փական, փայտէ կտոր եւն, որով մի բանի բերան, մի ծակ կալնում են. -бивнóй, -бивочный ած. ցցելու, մխելու. з—ые кóлья; -бивочка նւզ. տ. Забивка 3.

Забижáть, -бидѣть (-жу -дятъ) տ. Обижáть, -дѣть. [փաթաթել (մէկը)

Забинтóвывать, -товáть (-тýю -ютъ) ն. փաթաթ-

Забиранiе չ. 1, վերցնելը, գրաւելը, 'զաւթելը',

լուղանքներ. з. впередъ жалованья առնելիք նախօրօք վերցնելը. 2, բանելը, կալանաւորելը։

Забрать, забрать ъ. 1, վերցնել, գրաւել, ՙգաւ-Թել՚, սեփականացնել, յափշտակել. з. себѣ чужія земли, сокровища; 2, հետն տանել, տանել, վերցնել. 3, գնել, վերցնել (ապրանք, մԹերքներ). з. припасы, провизію въ долгъ, на книжку մթերքներ, պարտքով պարտքով վերցնել. 4, հաւաքել, ձեռք բերել. з. свѣдѣнія, справку; з. въ себѣ կմ къ себѣ духъ շունչ առնել, շունչ քաշել. з. силу կազդուրուել, ուժեղանալ. 5, գրաւել, բանել, տանել. з. [въ участокъ] կալանաւորել. ձերբակալել. з. въ плѣнъ, въ кабалу, въ неволю գերել, ճորտացնել, ստրկացնել. з. кого-нибудь, что-нибудь въ руки, въ лапы ձեռքն, մի բան ձեռք առնել, նուաճել. з. себѣ что-нибудь въ голову, въ башку մի բան մտադրել, з. себѣ много въ голову փքուել, հպարտանալ, մեծամտել. з. волю, власть ամենակալ դառնալ, տիրապետութիւն անել. вино, водка забираетъ его գինին, օղին նորա գլուխն է բռնում. з. за душу, за сердце. за виски, за живое հոգին, սիրտը, գլխամազերը գրաւել, մորմոքել. меня забираетъ дрожь, страхъ, охота Դողս գալիս է բռնում, սարսում եմ, ախորժում եմ. 6, з. что чѣмъ-нибудь մի բան մի բանով փակել, խցանել, գոցել. з. окно досками; 7, ւ. з. куда-нибудь գնալ, բռնանալ, քաշել, Թեքուել դէպի. 8, բանել. желѣзко рубанка тупо, не забираетъ խարտոցի լեզուակը բուԹ է, չէ բանում (չէ տաշում). -раться, забраться ..... чѣмъ-нибудь պարենաւորուել մի բանով, մի բան հետը վերցնել. з. всѣмъ нужнымъ, деньгами, припасами; з. дѣлами գործերով ծանրաբեռնուել. 2, з. куда-нибудь գնալ, մտնել, Թափանցել մի տեղ. з. въ глубь, въ даль, въ самую глушь лѣса; дурь забралась къ тебѣ въ голову յիմարութիւն խենԹացել ես. з. въ засаду դարան դարձնել. з. въ гости հիւր գնալ. 3, ծածուկ մտնել, սպրդել. къ намъ забрались воры; 4, з. на что-нибудь բարձրանալ, ելնել մի բանի վերայ։

Забитіе ւ. 1, խփելը, զարկելը, զարնելը. 2, փակելը, գոցելը, կալելը. з. оконъ досками; -битость ԷԺ. բռնաւութիւն, լքում. -битый Էյ. ած. բռնաւած, լքած, վախեցած. -бить (-бью -бьютъ), ся ա. Забивать, ся.

Заблажка հոլ. կասկարդ, ամբարիշտ, անզգամ. չարաճճի (երեխայ, շուն եւն). -чество ւ. կամակորութիւն, ամբարշտութիւն. -чить (-чу -чать) ւ. կամք ապրել, անզգամութիւն անել. -чливый ած. կամակոր, ամբարիշտ, անզգամ։

Заблаговременно Տ. նախօրօք, վաղօրօք, օր առաջ. -менный ած. նախօրօք եղած, արած, պատրաստած, եղած եւն։

Заблаговѣстить (-щу -стать) ւ. սկսել զանգահարել, զանգակները տալ. з. къ обѣднѣ.

Заблагоразсудить (-жу -дить) ւ. յարմար, պատշաճ համարել կմ գտնել, գտնել. հաճել. -сумняться, дается; -судиться, ится, ятся кому ..... յարմար, պատեհ, հաճոյ Թուալ, Թուել։ [ձևերել։

Заблагоухать ւ. սկսել բուրել, անոյշ հոտ տալ.

Заблажить (-жу -жить) 1, սկսել խենԹութիւն, հիմարութիւն անել. կամակորել, ՙԹղԹղալ՚. սկսել խելագարութիւն անել. 2, բարձր ձայնով ՙբղաւել՚։

Заблеваніе ւ. փսխելը, փսխում. -блевывать, -блевать (-блюю -ютъ) ъ. սկսել փսխել. կեղտոտել, աղտոտել (փսխումով). -ся ւ. փսխումով կեղտոտուել, աղտոտուել։

Заблеклый ած. Թառամած, Թօշնած. -блекнуть ւ. սկսել Թառամել, Թօշնել, խամրել.

Заблеснуть (-блещу -щутъ) ա. Заблестѣть; -блеснить (-ню -нятъ) ъ. փայլուն լուսով, փայլով կուրացնել. -блестѣть (-щу -стятъ) ւ. սկսել փայլել, փայլատակել, պլպլալ։

Заблеять (-блеетъ -блеютъ) սկսել մկկալ, մայել, մկկալ (ոչխարի, այծի մասին)։

Заблистать ա. Заблестѣть.

Заблудить (-жу -дятъ), ся ա. Заблуждать, ся; -дущій, -дшій, -дшійся, -дящій ած. կորած, մոլորած. -ждать, -дить ւ. 1, վարժել, մոլորեցնել, սխալեցնել. з. отъ истины вѣры ճշմարիտ հաւատքից հեռացնել. 2,* զայԹակղել, բռնել (բարոյապէս). -ся ւ. 1, մոլորուել, ճանապարհը կորցնել. 2,* մոլորուել, սխալուել, վրիպել. з. въ чѣмъ-нибудь մի բանի մէջ խաբուել. -жденіе ւ. մոլորութիւն, սխալ, սխալմունք, վրիպում. զայԹակղութիւն. вводить кого-нибудь въ з. մէկին մոլորութեան, սխալանքի մէջ գցել. выводить изъ з—ія մէկին մոլորութիւնից փրկել. впадать въ з. մոլորուել, զայԹակղել. -жденный ած. զայԹակղած, մոլորած։

Забобоны, -нъ Ժ. յ. к -овъ ա. յ. բանսարկութիւն, յիմար, անմիտ, անհեԹ բաներ. նախապաշարմունք, սնոտիապաշտութիւն։

Забоданіе ւ. խոյ խփելը, հարու տալը. -бодать ъ. խփել, հարու տա[լով սպանել կմ խոցոտել]. սկսել խփել, հարու տալ։

Забожить (-жу -жать) ъ. սուտ երդումով մի բան ստանալ, իւրացնել. -ся ւ. սկսել սաստիկ երդուել, երդում ուտել։

Забой ա. -бойка Ժ. 1, լից, խից (բան, իր, որ լցնում են կմ խցկում են մի ծակի մէջ, որով կալնում են մի ծակ, անցք). 2, ջրապատ (գետի մէջ շինած, ձկան որսալու համար). -бойна Ժ. 1, ա. Забойка 1; 2, խորը ու բարձր տեղ։

Забойникъ ա. Шомполъ; -бойный ած. խիտ, սաստիկ, ամ[պերի հորդառատ]. з. дождь; з—ая зима; -боечный ած. բնդահատ Թաղմանելու, ծածկելու. -бойщикъ ա. 1, զարկող, սպանող. 2, հանքահան, հանածոն կտրող և հանող մշակ։ [ніе, -вать, ся.

Заболачиваніе, -лачивать, ся ա. Заболочивание.

Заболонникъ ա. յ. ծառաբեր բզէզներ. -болонь Ժ. բս. Alburnum, վերնաշերտ (ծառի բնի և բնի շերտ, ամփոփուած նորա կեղեւի տակ)։

Заболотить (-чу -тятъ) ա. Заболочивать.

Заболотный ած. ճահճի մյուս կողմում գտնուող. -болоть Ժ. -болотье ւ. ճահճի մյուս կողմում գտնուող տեղ, վայր. -болочиваніе ւ. ճահճանալը, ճահիճ դառնալը. -болочивать, -болотить ъ. ճահիճ դարձնել։

Заболтать, ся ա. Забалтывать, ся; -болтня Ժ. 1, խառնելը, հարելը. 2, խառնած, հարած գեղ, զարմած, հեղուկ. -болтущій ած. փրփրած, իր տիրոջը կորցրած, մոլորուած. з—ая собака.

Заболѣваемость Ժ. հիւանդոտութիւն, հիւանդանալու աստ. -лѣваніе ւ. հիւանդանալը. հիւանդութիւն, ցաւ. -лѣвать, -лѣть (-лѣю -ютъ) ւ. 1, հիւանդանալ, տկարանալ. 2, ա. Забаливать; -лѣть (-литъ -лятъ) ա. Забаливать.

Забомбардировать (-рую -ютъ) ն. [illegible] *з. кого-либо вопросами, письмами.

Заборанивание [illegible]. -ранивать, -ронить (-ню -нять) ն. 1, [illegible]. 2, [illegible]. -раниваться [illegible].

Заборецъ, рца, -рцы [illegible]. Заборъ.

Заборѝстость [illegible]. з. вина; -ристый [illegible]. з. табакъ; з—ая водка; з—ое слово, з—ая пѣсня [illegible].

Заборишко [illegible]. -рище [illegible]. Заборъ.

Заборная [illegible]. -рный [illegible]. 1, [illegible]. з—ая литература [illegible]. з—ая вика [illegible] з. горошекъ [illegible] Vicia sepium, [illegible]. 2, [illegible]. з. ноготь; 3, [illegible]. з—ая книжка [illegible].

Заборонатить ն. [illegible].

Заборо̀ло [illegible].

Заборонить (-ню -нять) [illegible]. Заборанивать; -нование [illegible]. -новать (-ную -ютъ) ն. [illegible].

Заборчикъ [illegible]. Заборъ 1.

Заборщикъ [illegible]. 1, [illegible]. 2, [illegible].

Заборъ [illegible]. 1, [illegible]. 2, [illegible]. з. съѣстныхъ припасовъ, денегъ.

Забота [illegible]. -тить (-чу -тятъ) ն. [illegible]. -ся [illegible]. -тливость [illegible]. -тливо [illegible]. -тливый [illegible]. 1, [illegible]. 2, [illegible].

Заботность [illegible]. -тный [illegible]. Заботливый; -тушка [illegible].

Забочить (-чу -чатъ) 1, [illegible]. 2, [illegible]. -ся [illegible]. Забочить 1.

Забояться (-боюсь -ятся) [illegible].

Забраживать, -бродить [illegible]. 1, [illegible]. 2, [illegible]. 3,* [illegible]. у него вдругъ забродило прошлое; 4, ն. [illegible].

Забраживчать, ся [illegible].

Забранованіе, -брановываніе [illegible]. -брановка [illegible]. -брановщикъ [illegible] (

[illegible]). -брановывать, -брановать (-кую -ютъ) ն. кого, что [illegible].

Забрало [illegible].

Забранивать, -бранить (-ню -нятъ) ն. [illegible]. -ниться [illegible].

Забраніе [illegible]. Забиране. [illegible]

Забранка [illegible]. пригибать [illegible] пригинать з—у кому [illegible].

Забранный [illegible]. з—ыя деньги; з—ыя справки; [illegible]. з. уголь.

Забрачивый [illegible].

Забрасываніе [illegible]. з. грязью чьего добраго имени [illegible]. -брасывать 1. (забрасывать, -бросить) ն. [illegible]. судьба забросила его на чужбину; з. сѣть, удочку [illegible]. з. что чѣмъ-нибудь [illegible]. 2, [illegible]. заброшенный садъ, домъ, человѣкъ; [illegible]. з. науку, пѣніе, живопись; -ся 1, [illegible]. 2, [illegible]. II. (забрасывать, -бросать) ն. 1, кого, что чѣмъ-нибудь [illegible]. з. кого-нибудь цвѣтами, вѣнками [illegible]. з. кого-нибудь словами, вопросами [illegible]. 2, что во что, за что [illegible]. з. руду въ домну. з. книги за шкафъ; -ся 1, [illegible].

Забрать (-беру -рутъ), ся [illegible]. Забирать, ся.

Забредать, -брести, -бресть [illegible]. 1, [illegible]. онъ забрёлъ по колѣно, по горло; 2, [illegible]. **Забредшій**, ая, шее [illegible]. з. гость.

Забредить (-жу -едятъ) [illegible].

Забрезгать, -говать (-гую -ютъ) [illegible].

Забрезживаться, -жить(ся), (-жится) [illegible]. утро, заря, свѣтъ забрезжились.

Забренчать (-чу -чатъ) [illegible].

Забрести, -бресть (-бреду -дутъ) [illegible]. Забредать.

Забрёха [illegible]. -брехать (-ешетъ -шутъ) [illegible].

Забриваніе [illegible]. -бривать, -брить (-брею -ютъ) ն. 1, [illegible]. *з. лобъ. голову [illegible] *забрить [illegible]. з. затылокъ [illegible].

Забродить (-жу дятъ) [illegible].

Заброваніе [illegible]. -бросать

ся *т.* Забрасывать, ся II; -бросить (-шу -сишь), ся *т.* Забрасывать, ся I.

Забросъ *м.* 1, [illegible]. 2, [illegible]. хотя его въ з—ѣ; -брошенность *ж.* Забросъ 2.

Забрызгание -гиваніе *с.* [illegible]. -гивать, -гать 1, *д.* [illegible]. з. грязью [illegible]. з. кровью [illegible]. 2, *с.* (*[illegible]* забрызгать) [illegible]. -ся [illegible]. з. грязью [illegible]. з. кровью [illegible]. -брызнуть, ся *т.* Забрызгать, ся.

Забрыкиваніе *с.* 1, [illegible]. 2, [illegible]. -кивать, кать 1, *с.* [illegible] (*[illegible]*), [illegible]. 2, *д.* [illegible].

Забрюзжать (-зжу́ -зжа́ть) *с.* [illegible].

Забрякать *с.* [illegible].

Забренчать *т.* Забренчать; -бряцать *с.* [illegible].

Забубенить (-ню -нять) *д.* 1, [illegible]. 2, [illegible]. -бу(е)нный *пр.* 1, [illegible]. з—ая голова; з—ая жизнь, молодость; 2, [illegible]. з—ая рѣчь, з—ая пѣсня; -бённость *ж.* 1, [illegible]. 2, [illegible] [illegible].

Забуда *ж.* *раст.* Artemisia vulgaris. [illegible].

Забудлига *м.* [illegible]. -ный *пр.* [illegible] [illegible].

Забулдыхать *с.* [illegible].

Забукивать *д.*, *с.* и *д.* [illegible]. *з. въ арфѣ пѣсню. [illegible].

Забунтовать (-тую -ють), ся *с.* [illegible].

Забурчать (-чу́ -ча́ть) *с.* [illegible], [illegible] з. пѣсню.

Забурлить (-лю́ -ли́ть) *с.* [illegible]. въ нёмъ забурлила кровь.

Забурчать (-чу́ -ча́ть) *с.* [illegible]. забурчитъ въ животѣ [illegible].

Забучить (-чу́ -ча́ть) *т.* Забучивать.

Забухать *с.* 1, [illegible]. 2, (забухать, -бухнуть) [illegible] [illegible].

Забучивать *д.* [illegible].

Забушевать (-шую -ютъ) *с.* [illegible].

Забуянить (-ню -нять) *с.* [illegible].

Забывала *общ.* [illegible]. -бываніе *с.* [illegible]. -бывать, -быть *д.* 1, [illegible]. не з. себя [illegible]. 2, [illegible]. з. лежать, шумѣть, думать [illegible]. -ся *[illegible]*. 1, [illegible]. 2, [illegible]. з. дремотой, сномъ; 3, [illegible]. 4, [illegible]. не извольте з.! 5, *т.* Забывать; 6, *[illegible]*.

Забывчивость *ж.* [illegible]. з. чего-нибудь [illegible]. -чивый *пр.* 1, [illegible]. з. человѣкъ; 2, [illegible]. 3, [illegible]. з—ая лѣнь, истома, нѣга.

Забыдущій *пр.* [illegible]. з—ее зелье.

Забытіе *с.* [illegible]. -бытливый *т.* Забывчивый.

Забыть 1. (забытъ, и *ж.*) [illegible]. больной лежитъ въ забытьи; II. забыть (забуду -дуть) *д.* *т.* Забывать.

Забытьё, ья́ *с.* 1, [illegible]. 2, [illegible]. 3, *т.* Забытіе.

Забѣганіе *с.* з. впередъ 1, [illegible]. 2, [illegible]. -бѣгательство, з. впередъ *т.* Забѣганіе 2.

Забѣгать *с.* [illegible]. *[illegible]. глаза, взглядъ, зрачки забѣгали—[illegible]. *мурашки забѣгали по его тѣлу [illegible]. смѣхъ забѣгалъ по лицу [illegible]. -ся *с.* [illegible].

Забѣгать, -бѣжать *с.* 1, [illegible]. 2, [illegible]. 3, [illegible]. 4,* з. къ кому-либо [illegible]. з. впередъ *ш*, [illegible]. *а*, [illegible]. *q*,*[illegible]. часы забѣгаютъ впередъ; -бѣглый *пр.* [illegible]. з—ая собака; з. человѣкъ.

Забѣгъ *м.* 1, [illegible]. 2, [illegible] [illegible].

Забѣднѣть, -нять *с.* [illegible].

Забѣдствовать (-ствую -ютъ) *с.* [illegible].

Забѣжаніе *с.* [illegible]. -жать (-бѣгу -жишь -гутъ) *т.* Забѣгать; -жный *пр.* 1, [illegible]. 2, з—ая ступень на лѣстницѣ [illegible].

Забѣливаніе չ. սպիտակացնելը, սպիտակ երանգ տալը. -ливать, -лить, -лить (-лю -лить & -лять) ն. սպիտակացնել, սպիտակ գոյն, երանգ տալ. з. окно мѣломъ; з. щи мукой, сметаной; -ливаться, -литься եր. սպիտակացնուիլ։

Забѣлка ի. 1, սպիտակացնելը. сметана, мука, молоко для з—и щей; 2,* զարդ, *ծաղիկ. з. общества, семьи; -лѣть չ. սկսել սպիտակին տալ, սպիտակիլ, երբ սպիտակ գոյնով ապրէշ ապրկանները ճղհուիլ, սրբուիլ. -ся չ. 1, սկսել սպիտակին տալ, սպիտակ երեւալ (հեռուստ). 2, սպիտակիլ. твоя голова уже забѣлѣлась.

Забѣситься (-шусь -сятся) չ. կատաղիլ, սկսել կատաղի, մոլեգին բաներ բանել։

Заваживать ն. I. (заваживать, -вадить, -вожу -дять) հրապուրել, գրաւել. II. (заваживать, -возить) սկսել կրել. կրելով աշխատել, վաստակել. з. ногами подъ столомъ ոտքերը սեղանի տակ զետեղել գալ։

Заважничать չ. սկսել «գոռոզուիլ», «կարեւորիլ», հպարտանալ, գոռոզանալ. -вазживать, -возжать ն. սանձափոկերը (вожжи) սանձին կապել։

Завала ի. Թումբ, հողի բլուրի. -валенка ի. Նւզ. հողաթումբ (փայտաշէն չինութիւնների շուրջը կիտած). -валиваніе չ. ձգելը, ածելը, Թափելը, լցնելը, կալնելը, կապելը, գոցելը. -валивать, -валить ն. 1, յետ գցել. յետ ձգել. з. шапку на затылокъ; 2, լցնել, մի բան ածելով. Թափելով լցնել, ծածկել, փակել, կապել. з. яму, канаву; больницы завалены больными: дорогу завалило (տէհ.) снѣгомъ ճանապարհը ձիւնից կապուել է. 3, з. кого чѣмъ մէկին մի բանով ծանրաբեռնել. онъ заваленъ работой, дѣлами; 4, ձգել, գցել, նետել. գլորել, տապալել. 5, արագ գցել, ընԹանալ, ճեպել. 6, кому-нибудь կմ у кого-нибудь завалило грудь, горло, глотку, уши մէկի կուրծքը, բուկը, կոկորդը, ականջները բռնուել, կապուել է(են). -ся 1, անդ. յետ ընկնել. 2, չուա պալ. կործանուիլ, տապալուիլ, գլորուիլ, վայր ընկնել. телѣга завалилась; стѣна завалилась; исхудалая корова завалилась на ходу; онъ воротился пьянъ, завалился на постелю и спитъ; 3, եր. ածուիլ, Թափուիլ, լցուիլ, ծածկուիլ, փակուիլ, կապուիլ. գոցուիլ. 4, չ. ընկնել, ծածկուիլ, Թաքչել մի տեղում, կորչել. չքանալ. гребень завалился за комодъ; стая куропатокъ завалилась за горку.

Завалина ի. -валинка, -валиночка Նւզ. խրճիթի պատերի շուրջը կիտած հողաԹումբը. -валить (-лю -лять), ся ա. Заваливать, ся; -валка ի. 1, ածելը, ծածկելը, լցնելը, փակելը, կապելը. 2, ծածկուած, փակուած, լցուած լինելը. -валокъ, лка ա. Նստարան։

Завалъ ա. 1, ծանրաբեռնուԹիւն. з. въ дѣлахъ; 2, Թումբ, արգելք, որ պատահական ապարկաններից (փայտից, քարից եւն) կանգնեցնելով կապում են Թշնամու ճանապարհն, որի յետեւում և պատսպարուում են. каменные з—ы; 3, Թափուած ձիւնակոյտ, հիւս, ւսրն. 4, բժ. Նեղ. բանուիլը, կապուիլը. страдать з—ами желудка; з. носа.

Завалъ ի. գւռկ. հնացած, մնացած, փտած ապրանք. -вальня ա. Завалина; -валящій, -валящійся ած. վատ, անպէտք, անպիտան, զէն չըպրոած։

Заваріваніе չ. եփելը. եռ ածելը, զովելը (եր- կուԹը). -варивать, -варить (-рю -варять) ն. 1, քա- նալ եփել з. чай; з. бѣлье լուացքը եռ եփած ջրի մէջ ընկղմել. 2,* з. кашу փորձանքի, խառ- նաշփոթի մէջ ընկնել կմ ուրիշին փորձանքի մէջ գցել. *з. дѣло, сумятицу գործ, վատ, ննենգ գործ բանել, «օյին խաղալ». *з. свадьбу հարսանիք սարքել. 3, կապցնել, եռ ածելով զոդել, կպցնել. мнел. з. желѣзо. з. дамасковые стволы; 4, (բարակ- ների մասին) բարձր հանգելով որսին հետ ածել, հետամուտ լինել. -ся եր. 1, եփուիլ, եռ ածուիլ. 2,* каша заваривается կմ заварится փորձանք- քը, «խառնաշփոթը» սկսուած է. бой, дѣло, ку- терьма заварились մարտը, շփոթը սկսուեցան. 3, пятно заварилось բիծը [խառնած ջրի մէջ եփուելով] անջնջելի է դարձել։

Заварка ի. 1, եփելը, եփելով պատրաստելը. 2, մի անգամ գցելու Թէյ. осталось чаю только на з—у միայն մի անգամ գցելու Թէյ է մնա- ցել. 3, երկաԹի կապցնելը, զոդումը, կայումը. 4, եփած կմ եփելու բան, տարկալ. -варной ած. 1, եփող, եփ տալող. з. чанъ; 2, եփելու, եփ տալու. з—ое хлѣбное тѣсто; -варочка Նւզ. ա. Заварка 2.

Завѣстриваніе չ. սրելը. *սադրելը, գրգռելը. -вастривать ն. 1, սրել. з. колъ; 2,* սրել, սադրել, գրգռել. -ся եր. սրուիլ, *գրգռուիլ, սադրուիլ։

Завгодно Տ. փորր ոււս. ա. Угодно.

Заведеніе չ. 1, շինելը, ստեղծելը, հիմնելը, չէնք, շինուածք, տեղը. з. школъ; 2, տուն, հիմ- նարկուԹիւն, գործարան, ուսումնարան. учебное, торговое, промышленное, богоугодное з—ія; 3, առհ. կարգ, գոյք, սովորուած. 4, հեգն. ա. Бордель; 5. ատորուԹիւն. такого з—ія у насъ нѣту; -веденка ի. Թիֆլիսի «Заведеніе Св. Ни- ны» ուսումնարանի աշակերտուհի. -веденскій ած. [ուսումնական] հիմնարկուԹեան, ուսումնարա- նի, -բանական. з—ое воспитаніе; -веденьице չ. Նւզ. պզտիկ տուն, հիմնարկուԹիւն, գործարան։

Завести (-веду -ведутъ). -вестись ա. Заводить, ся.

Завербованіе, -вербованіе չ. զինուորագրելը. *զա- րկելը. -вербовать, -бовать (-бую -ютъ) ն. 1, զին- ուորագրել, վարձով բանել. 2,* գրաւել, հրապու- րել, իւր կողմը քաշել, հրաւիրել. -ся անդ. զի- նուորագրուիլ, վարձով բանուիլ։

Заверещать (-щу -щатъ) չ. խիստ բարձր ձայ- նով ոռնալ. ճչալ. ճղճղալ։

Завернуть ա. Завертывать.

Завертываніе չ. 1. փաթաթելը (մի բան, մի գործողուԹեան միջում). 2, ռամկ. սկսելն սկսել առաջնորդ. -отывать, -стать ն. 1, что-нибудь за что մի բան միջոցի տեղ, միւսի փոխարէն հանձնել, հաշուի առնել. 2, մնալով։

Завѣртка ի. -вѣрточка Նւզ. 1, փաթաթելը. փա- թաթելու բան, փաթաթան. бумага на з—у; 2. պատառներում մտրակներու կմ հանելու դուռ- ծիք. 3, ծալուածք, ծալուԹիւն. 4, носовая կմ носовная з. քթի խափուք, խաֆուց. храпѣть во всю насосную з—у; -вѣртокъ, тка ա. փաթեթիկ, ծալուած, փաթաթած բան։

Завѣрить ա. 1, ծալելը. փաթաթելը. 2, з а в ѣ р- т ы з. յորձանք, յորձանուտ. -вертываніе չ 1, փա- Թաթելը, պատելը, պարուրելը. ծալելը. 2, ո- լորելը, գալարելը. з. усиковъ; -вертывать -вер- нуть ն. 1, փաթաթել, պատել, պարուրել. ծա-

քել. з. покупку обёрточной бумагой; гусь завёртываетъ голову подъ крыло տաքը գլուխը ծածկում, փնտում, պահում է թևի տակ. завернуть слово. словечко խօք անգամ մի ասել, կարճէ խօսք ասել. 2, ոլորել, դարձը առալ. լամպը պատռտակը էջեցնել (միջնձե մարելը). завернулъ онъ лампу и лёгъ спать; живо́тъ завёртываетъ փորը գալարում, կարտտում է. 3, թեքվել, ծռուել. շեղուելով մի տեղ ծածկուել կամ մէկին այցելել. з. въ переулокъ; заверните къ намъ при свободномъ времени; 4, շորի փեշը, եզրը վեր քաշել հաւաքել. завернуть полу, рубашёнку, штаны; 5, սկսուել, վրայ հասնել (եղանակի մասին). завернулъ морозъ, холодъ; на дворѣ зевернуло եղանակը խստացաւ, ցրտեց. -ся անդր. 1, փաթաթուել, պատուել, պարուրուել. з. въ пледъ; онъ весь въ себя *завернулся նա բոլորովին քաշուել, իրան համար կացել է. 2, ոլորուել, կծկուել. դառյա գալ. 3, յետ դառնալ, վերադառնալ. 4, նչ. փաթաթուել,պատուել, պարուրուել:

Завертѣть ը. 1, հազմ, բանը, բարան, 'զանգաղամի'. 2, յորձանուտ, ջրապտոյտ. -вертѣть (-верчу́ -вертя́тъ), ся ա. Завёрчивать, ся; -вёрчиваніе շ. 1, պտտեցնելը, դառյա տալը. 2, մոլորեցնելը (պտտուտակը). -вёрчивать, -вертѣть ն. что и чѣмъ 1, պտտեցնել, դառյա տծել, դառյա տալ. з. нагайкой; вихрь завертѣлъ сѣно; *գժուեցնել, խելքն տանել, գլխահան անել. 2, մոլորեցնել, ոլորել (պտուտակը). 3, գւակ. ա. Завёртывать 1; -ся շ. 1, սկսել արագութեամբ պտտուել, դառյա գալ. *նաւ. «вотъ теперь завертѣлась жизнь! Да такъ завертѣлась, что голова кругомъ пошла»; 2, ոլորուել. въ головѣ завертѣлось գլուխը դառյա եկաւ, ուշքը կորաւ. въ мозгу, въ глазахъ завертѣлся вихрь կամ зелёныя круги ուղեղիս եկաւ, աչքերը մթնեցին:

Заверши́ть, -вершáть (-шу́ -шáтъ) ն. 1, գլել, (մի բանի ծայրը). з. стогъ դէզի ծայրը սուր վերջացնել (սնձեցնել սահմանելու համար). 2,* լրացնել, վերջացնել, բոլորել, վերջանալ. з. дѣло, разсказъ; -ся 1, նչ. ծածկուել, ձեղունածածկուել. 2,* ը. վերջանալ, վախճանի յանգել, բոլորուել. -верше́ніе *վերջացնելը, բոլորելը. -вершитель ա. մի գործ վերջացնող, բոլորող. -вершительный ած. վերջում գտնուող, վերջացնող:

Завеселиться (-люсь -лятся) ը. սկսել ուրախանալ, խնդալ. -веселять ը. ուրախանալ, խնդալ, ուրախ սիրտ, կենսուրախ ընդունել:

Заве́сновáть (-ную -ютъ) ը. գարնանացնել, գարունը անցկացնել:

Завести́ (-веду́ -ду́тъ), втись ա. Заводить, ся.

Заветшáть ը. հնանալ, մաշուել:

Завечерѣть, ѣетъ. ը. ... երեկոյանալ, մթնել, մութը կոխել. -вечерять ը. երեկոյ անցկացնել: [ձեւ:

Завздорить (-рю -рятъ) ը. սկսել կռուել, վի-

Завздыхáть ը. սկսել հառաչել, հոգոց հանել:

Завзятый ած. 1, քաջ, անվեհեր, անհեկեր, խելառ, անզիջանելի. 2, իսկ, իսկական, բուն. 3, մոլի, մոլեռանդ, թունդ:

Завива́ніе ը. ոլորելը, հիւսելը, խուճակ գանգուրելը. -вивать, -вить ն. 1, ոլորել. հիւսել, խուճակել. з. волосы, кудри, усы; *з. бороду հանելը, գուշակելի ապագայի ապստամբը պարծել. з. горе верёвочкой կամ ремешкомъ ցաւերը մոռանալ,

մոռացեալ, ծաղկազարդութեան մասագիթեան տալ. з. гнѣздо բոյն շինել, բոյն դնել. з. коконъ հիւսել. բոժոժ շինել. -ся 1, անդր. ա, ոլորուել, գալարուել, մի բանի շուրջը փաթաթուել հիւսուել, խուճակ գանգուրել. волосы у него надо лбомъ завились кудрями; хмель завивается вокругъ тычины; բ, բոյն դնել. 2, նչ. ոլորուել, գալարուել, հիւսուել. -вивистый ած. ոլորուող, գալարուող. պտղ պատառոզ. -вивка ի. 1, ոլորելը, խուճակելը. з. кокона հիւսելը. բոժոժ դնելը կամ շինելը. 2, ոլորելը, մի բանի շուրջը փաթաթելը. 3, գանգուր, խուճակ մազեր. -вивной ած. 1, ոլորուող, գալարուող. 2, ոլորելու, հիւսելու համար. з—ыя бумажки ա. Папильотки; -вивъ ա. կախարդութիւն, հմայութիւն, որ անում են կապելով և կախելով հասկի (հասկահմայութիւն) կամ խոտի (խոտահմայութիւն) ծղօտը, ցօղունը:

Завидки, докъ ի. յ. նախանձ. его берутъ возьмутъ з. նա նախանձից բռնուած է, կը բռնուի. -дливость ի. նախանձոտութիւն, յուշագոր, չարակամութիւն. -дливый ած. նախանձոտ, յուշագոր, չարակամ:

Завидный ած. նախանձելի, *լաւ, հրաշալի, գրաւելի: Завидно ն. նախանձելի, *փափագելի կերպով: [ասել):

Завидѣться ը. սկսել երևալ, նշմարուել (հե-

Завидованіе ը. նախանձելը, յուշագելը. -довать (-дую -ютъ) ը. кому, чему մէկին, մի բանի նախանձել, յուշագել. въ этомъ я ему не завидую—այդ բանում, դորա համար. завидующій բյ. ած. 1, նախանձող, չարակամ, յուշագող. 2, կաթողին, կրօտ, խանդագին. -дующій—Завидующій.

Завидывать, -дѣть (-жу -дятъ) ն. հեռուից տեսնել, նշմարել, նկատել. -дѣться ը. հեռուից նշմարուել, երևալ, տեսնուել, նկատուել:

Завизжать (-жу́ -жатъ) ը. սկսել, բարձր աղաղակել, ճռչել. բարձր բղաւել, ճչալ, ճչել, ճրթճրթալ:

Завилецъ, льца́ բս. Chelidonium majus, մեծ հազմափայտ (կանթեղոտ, ծիծեռնախոտ):

Завилять ը. սկսել պոչն դառյա տալ, պորտկել (շան մասին). собака завиляетъ хвостомъ; *з. կամ з. хвостомъ խորամանկութիւն բանեցնել, հնարներ, խորամանկութեան դիմել:

Завиненіе ա. Обвиненіе; -винить (-ню -нятъ) ա. Завинять; -винтить (-чу -тятъ), ся ա. Завинчивать, ся; -винтушка ի. մեխ, գնելու 'չօփ', փայտի կտոր. -винченіе, -винчиваніе ը. պտուտակելը. պտտեցնելով մտցնելը. -винченность ի. պարտականութիւն, մեղաւորութիւն, չխօսկանութիւն. -винчивать, -винтить ն. 1. պտուտակել, պտոյտ տալով մտցնել. լարել, պրկել. *մէկի ուշադրութիւնը լարել, հետաքրքրութիւնը շարժել, գրգռել. -ся նչ. պտուտակուել, պտոյտ տալով մտցնուել. լարուել. II. սկսել վինտ խաղալ:

Завинять, -винить ա. Обвинять, -винить.

Завиральный ած. սուտ, կեղծ, անհիմն, անհեթեթ. *з—ыя идеи սուտ, ցնորական մտքեր, 'ֆանտազիաներ'. -вирать, заврать ը. սկսել սուտ, անհեթեթ, անհամ բաներ դուրս տալ, շաղակրատել. -ся անդր. սուտ մէջ բռնուել. շատ սուտ, անհեթեթ, անհեթեթ բաներ խօսել. -вироха հոր. ստախօս.

[illegible]. -вирýха ի. 1, գւռ. բուք, կամ մրրիկ. 2, խառնակութիւն, շփոթ, անկարգութիւն, աղմուկ։

Завúсимость ի. կախումն, [illegible]. быть у когó въ з--и; -симый ած. կախեալ (մէկից կամ մի բանից), [illegible] (մէկին կամ մի բանի)։

Завúстецъ, стца ա. Завистникъ; -стливость ի. նախանձոտութիւն, [illegible]. -стливый ած. 1, նախանձոտ, նախանձոտ, [illegible]. 2, [illegible]. з. на что-нибудь մի բանի [illegible]. 3, [illegible].

Завúстникъ ա. -стница ի. [illegible]. -стничество չ. նախանձոտութիւն, [illegible]. -стность ի. [illegible]. -(завú)стный, -стной ած. 1, [illegible], 2, [illegible]. 3, գւռ. [illegible]։

Зáвисть ի. նախանձ, [illegible]. лопнýть отъ з—и նախանձից [illegible]. з. къ комý, къ чемý նախանձ մէկին, մի բանի վերայ։

Завúсѣть (-вúшу -сять) չ. 1, отъ когó կամ отъ чегó-нибудь մէկից կամ մի բանից կախումն լինել, կախում ունենալ. счáстье завúситъ не отъ насъ, а отъ Бóга; 2, գւռ. вотъ въ чёмъ дѣло завúситъ [illegible]։

Завитóй, -вúтый ած. [illegible]. -витóкъ, ткá ա. 1, [illegible]. завиткú յ. [illegible], ա. Папильóтки; 2, [illegible]. з. капитéли; [illegible]. 3, [illegible]. բս. Hepatica tribola, [illegible]։

Завитóчекъ, чка ա. նւզ. ա. Завитóкъ.

Завитýха ի. [illegible]. -витýшка ի. 1, ա. Завитóкъ, -тóчекъ; 2, [illegible]։

Завúть (-вью -вьёшь), ся ա. Завивáть, ся.

Завúхриться (-рюсь -рятся) չ. 1, [illegible]. 2,* [illegible]. 3, [illegible].

Завладѣвáть, -владѣ́ть չ. чѣмъ մի բան [illegible]. -владѣ́ніе չ. [illegible]։

Завлекáніе չ. [illegible]. -кáтельность ի. [illegible]. -кáтельный ած. [illegible]։

Завлекáть, -влéчь (-екý -чёшь -кýтъ) ն. [illegible]. з. когó въ заговóръ, въ сообщество, въ шáйку; -ся [illegible]. -влечéніе ա. Завлекáніе.

Завóдецъ, дца -вóдинъ ա. նւզ. [illegible].

[illegible]. -(за)вóдина ա. Завóдъ; -вóдина ի. [illegible] ա. Завóдъ.

Заводúтель ա. 1, [illegible]. 2, [illegible]։

Заводúть (-жý -óдятъ). завестú ն. 1, [illegible] մի տեղ, [illegible]. ѐто завелó бы меня далекó [illegible]. з. когó въ долгú; 2, [illegible]. емý завели рýки назáдъ и связáли крестъ-на-крестъ; з. глазá [illegible]. 3, [illegible] (з. машúну), [illegible] (з. часы), [illegible] (з. сохý), [illegible] (з. ýдочку, нéводъ), з. пружúну [illegible]. з. рѣчь о чёмъ մի բանի [illegible]. з. когó-нибудь [illegible]. 4, [illegible]. з. селéнія, садú; з. у себя собáкъ, котóвъ [illegible]. з. обыкновéніе, привычку, порядокъ, -дки; з. сношéнія, отношéнія съ кѣмъ-либо [illegible]. з. дрýжбу, знакóмство, перепúску съ кѣмъ-либо [illegible]. з. гóлосомъ [illegible]. 5, գւռ. [illegible]. з. пѣ́сню, игрý, пиръ, ссóру, дрáку [illegible]. -дúться, завестúсь 1, չ. [illegible]. часы завóдятся посýточно; 2, [illegible]. насѣкóмые завелúсь; отъ пыли завóдится моль; мéжду нúми завелáсь связь, дрýжба, перепúска; 3, [illegible]. чѣмъ-нибýдь մի բան [illegible]. з. хозяйствомъ [illegible]։

Завóдишко ա. [illegible]. -дище ա. [illegible]

Завóдка ի. I. 1, [illegible]. з. часóвъ; [illegible]. кольцó для з—и въ негó ключéй; II. [illegible]. -дный, -днóй ած. 1, [illegible]. з. садáми и огорóдами; 2, ա. Завóдскій; з—ая лóшадь, з. конь [illegible]. 3, [illegible]. з—ая пружúна часóвъ; з—ыя игрýшки [illegible]. з—ой чѣмъ [illegible]։

Заводовладѣ́лецъ, льца ա. [illegible]. -держáтель, -содержáтель ա. -держáтельница ի. [illegible]։

Завóдскій ած. [illegible]. з—ая лóшадь [illegible]. -дчикъ ա. 1, [illegible]. 2, [illegible]. з. безпорядковъ; з. всемý злý; 2, [illegible]. -дчица ի. [illegible]. з. всѣхъ прокáзъ; з. всемý злý.

Завéдъ ա. 1, [illegible]. заводúть з—и [illegible]. этого въ з—ѣ нѣтъ, не было [illegible]. 2, [illegible]

փոքր գործարան, ՝չարքաշութ՝. 3, բաժնում. кóнскій, кóнный կամ лошади́ный з. ձիաբուծութիւն։ 4, քանակութիւն, թիւ. տպագր. գործոց (1200 օրինակ միանգամից տպագրած գիրք)։

Зáводъ *ի.* I. կարգ, սովորութիւն, գործածութիւն. э́того и въ заводя́хъ нé было; II. 1, խառնող անոք, խորշ (գնար կամ լճի ափին). 2, ջրով լցուած փոս գաշտերում, որ ամառը ցամաքում է։

Заво́дье *չ.* ծանծաղ գետախորշ։

Завоева́ніе *չ.* 1, նուաճելը. նուաճում, գրաւում. 2, նուաճած, գրաւած երկիր, հող. -**воева́тель** *ա.* -**воева́тельница** *ի.* նուաճող, աշխարհակալ այր, կին. -**воева́тельный** *ած.* նուաճողական, աշխարհակալական. -**вое́вываніе** *չ.* նուաճելը, գրաւելը. -**вое́вывать**, -**воева́ть** (-вою́ю -ю́тъ) *ն.* նուաճել. з. странý, óбласть, гóродъ; з. сéрдце, счáстье, симпа́тію; -**ся** *կր.* նուաճուել, գրաւուել։

Завожделе́ть *չ.* ցանկանալ, փափագել, անձկալ։

Завози́ть (-жу́ -во́зятъ), -**везти́**, -**ва́живать** *ն.* 1, [ճանապարհորդելիս, գնալիս] իւր հետ բերել, տանել (կառքով, նաւով), վարել, տնել. отправля́ясь къ своéй дóлжности, онъ завезя́ъ женý къ ея́ отцý; 2, բացմութեամբ բերել, կրել. 3, з. я́корь խորխիսը որոշ տարածութիւն գետում 'ի վեր քաշել, տանել (նաւակով). -**вози́ться**, -**везти́сь** *կր.* 1, բերուել. пи́сьма завóзятся сюда́ по пути́ проéзжими; գետում 'ի վեր քաշուել (խարիսխ, նաւի մասին). 2, անգործութեան. 3, *ուղղ.* սկսել գնը ու գնի բռնելի, շարժուել, ժամ գալ. յուզուել. «ра́зныя сомнѣ́нія завози́лись въ егó душѣ́». 4, *ուղղ.* յապաղել, ՝խուլ անել՝. -**вóзный** *ած.* 1, ուրիշ անկից, երկրից բերած, բերովի. 2, з. я́корь նաւակովդ խարիսխը (որի օգնութեամբ նաւը գետում 'ի վեր են քաշում). з—ая лóдка նաւակ, որ завóзный я́корь-ը գետում 'ի վեր տանելով, ծառայ է գնում. 3, з. база́ръ ուրիշ տեղերից բերած ապրանքներով, մթերքներով լիք, խիստ հարուստ շուկայ. з—ое дѣ́ло ապրանքներ կրելու թուեր ժամանակ, գործ։

Завóзня *ի.* ապրանքատար կամ խարսխատար գետանաւ (ա. Завóзная лóдка) -**вóзчикъ** *ա.* փոխադրող, որ ջրագոյն պաշտ է տարել ապրանք։

Завóзъ *ա.* 1, առատութեամբ կրելը, բերելը. ժամանակուրութ. 2, գետում 'ի վեր տանելը, վարելը, քաշելը (նաւը)։

Завóй *ա.* 1, ոլորելը, հիւսելը. 2, ոլորած, հիւսած բան. ոլոր, գալարուածք։

Заволáкиваніе *չ.* 1, քաշելը. քաշ տալով տանելը. 2, ծածկելը, պատելը. -**лáкивать**, I. **заволáкивать**, -**лóковать** -**лока́ть** -**лóчь** (-локý -чёшь -кýтъ), -**локнýть** *ն.* 1, քաշել, քարշ տալով տանել. 2, ծածկել, պատել, պրոնել. рѣка́ нанóситъ заволáкиваетъ бéрега; óблако, тýча, тумáнъ заволáкиваетъ нéбо, сóлнце, мѣ́сяцъ; сонли́вость заволáкиваетъ егó глаза́ քնաթութիւնը խփում է նորա աչքերը. ՝չալցնել. -**лáкиваться**, -**лóчься**, -**локнýться** ծածկուել, պատուել, պրոնուել. нéбо заволáкивается тýчами; II. (заволáкивать, -лочи́ть) *ն.* 1, մաշել, կեղտոտել (զգեստը). 2, քաշքշել, ձգձգել (գործը)։

Заво́лжье *չ.* անդրվոլգայեան երկիր (Վոլգա գետի միւս ափերը, ձախակողմեան ափերը)։

Заволнова́ть (-нýю -ю́тъ) *ն.* սկսել յուզել, խռովել, ՝ալեկոծել, ալեկոծել. -**ся** *ուղղ.* սկսել ալեկոծուել, յուզուել. заволнова́лось мóре, óзеро; ՝գրգռուել, խռովել, վրդովուել։

Заволокну́ть *ա.* Заволáкивать I; -**волочи́ть** (-чý -óчатъ) *ա.* Заволáкивать II; -**волочи́ться** *ուղղ.* 1, մաշուել. 2, սկսել թրև գալ, քարշ գալ, սիրատիրութիւն, տնտեսականութիւն անել. -**волóчь** (-окý -очёшь -кýть), **ся** *ա.* Заволáкивать, ся I.

Завони́лый *ած.* հոտած, նեխած. -**воня́ть** *չ.* սկսել գարշահոտութիւն արձակել, հոտել, նեխել։

Завопи́ть (-вóплю́ -вóпятъ) *չ.* սկսել լալ, ողբալ, ուժգնութեամբ բարձրացնել. գոռալ, աղաղակել, ոռնալ։

Заворáживаніе *չ.* կախարդելը, հմայելը, գիւթելը. -**ворáживать**, -**ворожи́ть** *ն.* 1, կախարդել, հմայել, գիւթել. 2, դարդարել, պաճուճել։

Заворáчиваніе *չ.* 1, դարձնելը, յետ դարձնելը, հաւաքելը (օր. թևերը). 2, փաթաթելը. 3, շեղուելը, ծռուելը, խոտորուելը. -**рáчивать**, -**роти́ть** *ն.* 1, յետ դարձնել, ընկրկեցնել, յետ մղել. գէպի աջ կամ ձախ թեքել, շեղել, դարձնել. 2, փաթաթել, պատել (մի բանի մէջ). 3, յետ գցել, յետ տանել, յետ քաշել, վեր քաշել, հաւաքել. з. рýки наза́дъ ձեռքերը մէջքին գնել. з. подóлъ, пóлы, рукава́; 4, դարձնել. 5, *չ.* դառնալ, շեղուել, խոտորուել. (ճանապարհից շեղուելով) գնալ, մտնել մի տեղ, այցելութիւն անել. 6, *չ.* ուղղ-մտայն պատրաստ անել. -**ся** *ուղղ.* 1, թեքուել, ծռուել, խոտորուել, դառնալ դէպի աջ կամ ձախ. յետ դառնալ, ընկրկել. 2, պատուել, ոլորուել, գալարուել, կծկուել։

Заворáшивать, -**вороши́ть** *ն.* սկսել շարժել, շուռ տալ (խոտը), կիտել, թեզ դնել (կտատած հացահատիկը). -**ся** *ուղղ.* սկսել շարժուել, շուռ ու մուռ գալ, գնը ու գնի բռնելի։

Заворкова́ть (-кýю -ю́тъ) *չ.* սկսել մնչել (աղաւնիների մասին)։

Завóрóвывать, -**ровáть** (-рýю -ю́тъ) *չ.* 1, սկսել գողութիւն անել, գողանալ։

Заворóтень, тня *ա.* 1, ոլորտ, գալարուածք. 2, լծակ մի բան պատելու համար. 3, կոշտ, կոպիտ, անխոս, ծանծաղամիտ մարդ։

Заворoти́ть (-очý -óтятъ), **ся** *ա.* Заворáчивать, ся; -**рóтный** *ած.* անհասութիւն հասկացող. անհար, հարուստ։

Завóротъ *ա.* 1, *ա.* Заворáчиваніе; 2, ծամծ, ոլորած. կեռացրած տեղ. ոլորտ, պտոյտ. з. вѣ́къ *բժ.* Entropium, աչքի կոպի գալարումը դէպի ներս. 2, յետ դառնալու տեղը. 3, ծալուածք, ծալք (զգեստի, գլխարկի եւն)։

Заворóха *ի.* շփոթ, խառնաշփոթութիւն, յաղմուկը, խառնակութիւն։

Заворóчать *ն.* սկսել պտոյտ տալ, պտտեցնել. -**ся** *ուղղ.* սկսել շատանալու գալ, պտտուել, այս կողմ այն կողմ բռնելի, շարժուել։

Заворошúть (-шý -шáтъ), **ся** *ա.* Заворáшивать, ся; -**шна** *ի.* 1, շարժելը, շուռ տալը, կիտելը. 2, *ռզ.* վէճի, կռուի սկիզբը. շփոթ, յուզմունք, խառնակութիւն։ [մրթմրթալ, տրտնջալ։

Заворча́ть (-чý -ча́тъ) *չ.* սկսել փնթփնթալ,

Завостри́ть (-рю́ -ря́ть), **ся** *ա.* Заостри́ть, ся.

Завра́ть (-врý -ýтъ) *ա.* Завира́ть.

Завре́менно *մ.* *ա.* Заблаговре́менно.

Завсегда́ *մ.* միշտ, ամէն ժամանակ, ամէն անգամ. -**да́тай**, -**да́тель** *ա.* մշտական յաճախորդ, մշտական հիւր, այցելու. -**да́шній** *ած.* մշտական

Завтóрить (-рю -рятъ) *ն.* кому́, чему́ *մէկին ասածը, երգածը կրկնել կամ մէկին, մի բանի ձայն պահել. երկրորդ ձայն երգել։*

Зáвтра *մ.* *վաղը, էգուց։*

Зáвтраканiе *չ.* *նախաճաշելը.* -тракать, поз—, *չ.* *նախաճաշել.* -тракъ *ա.* 1, *նախաճաշ.* 2, зáвтраки *յ.* *կոչվ.* *պատիր, սնունդ յայտնիր, խոստումներ.* кормúть когó з—ами *մէկին սնունդ յայտնելով*

Зáвтрашнiй *ած.* *վաղուան, էգուցուան։* [*խոստել։*

Завшивáть *ա.* Вшивáть.

Завыванiе *չ.* *ոռնալը, ոռնոց, վշշալը, վշշոց.* -вывáть, -вы́ть (-вóю -ютъ) *չ.* *սկսել ոռնալ, վշշալ, ճանճել։*

Завы́никть *ա.* Вы́никть.

Завѣянiе *չ.* 1, *ծածկելը (օր. ձիւնով).* 2, *քշելը, տանելը.* -вѣять, -ять *ն.* 1, *ծածկել, կորցնել (ձիւնի տակ).* дорóгу завѣяло снѣ́гомъ *ձիւնը ճանապարհը ծածկել, կորցրել է.* 2, *քշել տանել, հեռացնել, կորցնել.* бу́ря завѣяла корáбль.

Завѣдомость *ի.* *նախայայտնութիւն, առաջնայայտնութիւն.* -домый *ած.* *նախայայտ, առաջնայայտ, որն առաջն առաջուց, ամէնքին յայտնի է։* Завѣдомо *մ.* *առաջուց յայտնի. առաջուց գիտենալով։*

Завѣдыванiе *չ.* *կառավարութիւն, հսկում.* -дывать (-дываю *և* -дую) *ն.* чѣмъ *վարել, կառավարել, խնամել, հոգալ, հսկել.* з. дóмомъ, хозя́йствомъ, дѣлáми; завѣдующiй чѣмъ *մի բանի կառավարիչ, վարիչ, խնամող, հսկող.* -ся *կր.* *վարուել, հոգացուել, խնամուել։*

Завѣковáть (-кую -ютъ), -вѣкáть *ն.* *ապրել, որոշ ժամանակով ապրուստը անել.* -вѣковáть (-кýю -ютъ) *չ.* *մշտապէս, մշտնջենաւորապէս մնալ, յանել մինչև գլուխը, վերջը մէջ, փակել, ծերանալ, պառաւել։*

Завѣчáть *ն.* *քաղաքել, աւարտել, վերջացնել (յաջողութեամբ).* з. здáнiе, дѣятельность.

Завѣрéнiе *չ.* *հաւատացնելը, վկայելը, հաւատարմացնելը.* -вѣритель *ա.* -вѣрительница *ի.* *վկայող, հաւատացնող, հաւատարմացնող այր, կին.* -вѣрный *ած.* *ճիշտ, ճշմարիտ, ստոյգ, հաւատարիմ, անսուտ։* Завѣ́рно, -ное *մ.* *ճշմարտիւ, հաւատարիմ կերպով.* -вѣрить, -рять (-рю -рятъ) *ն.* когó въ чёмъ *կամ* что *ն.* *վկայել, հաւատացնել, հաւատարմացնել. ընդել.* 2, *պաշտօնապէս (ստորագրութեամբ, կնիքով) վաւերացնել, հաստատել։*

Завѣ́са *ի.* *վարագոյր, 'փարախ'. ծածկոց, քող.* *з. тáйны, молчáнiя, прилúчiя; -вѣсить (-вѣшу -сятъ), ся *ա.* Завѣ́шивать, ся; -вѣсочка *նւզ.* *ա.* Завѣ́са; -(зá)вѣсъ *ա.* *վարագոյր (օր. մահճակալի)։*

Завѣ́тный *ած.* 1, *պատուիրան[ներ]ի.* з—ыя скрижáли (*տապան*) *պատուիրաններ տախտակները.* 2, *ուխտի, ուխտադրութեան, կտակի.* 3, *նուիրական, սուրբ, սրբազան.* 4, *ծածուկ, խորհրդաւոր։*

Завѣ́товать (-тую -ютъ) *ա.* Завѣщáть.

Завѣ́тренничать *չ.* *սկսել զձուլթիւն, թեթևսոլիկութիւն, ցանցառութիւն անել, սկսել աուտոց բանից բանել. սկսել ցոփութիւն անել.* -вѣтреный *ած.* *քամուց պաշտ, ապահով։*

Завѣ́тъ *ա.* 1, *կտակ. պատուէր, պատուիրան, հրահանգ.* умерéть безъ з—а; нрáвственные з—ы; 2, *ուխտ, դաշն, պայման. ուխտադրութիւն, խոստում.* Вéтхiй и Нóвый завѣ́тъ *ամբ.* *Հին և Նոր Ուխտ (Կտակարան).* человѣ́къ стá-рaго з—а *հին, վաղեմի հասկացողութեան տէր մարդ.* въ з—ѣ *կամ* въ з—ахъ нé было, не вó-живалось *չէ եղել, գոյութիւն չէ ունեցել. հմմ.* въ завóдѣ нѣтъ, нé было.

Завѣ́шиванiе *չ.* *ծածկելը (վարագոյրով). քօղարկելը.* -шивать, -сить *ն.* *ծածկել (վարագոյրով), վարագուրել. քօղել.* з. óкна; завѣ́сь плáтье, чтóбы не пыли́лось; -ся *անդր.* *և* *կր.* *ծածկուել (վարագոյրով), քօղուել.* «уйти́ въ пусты́ню, з. отъ жи́зни» *անապատ գնալ (և) կեանքից հեռանալ, մեկուսանալ։*

Завѣщавáть *ա.* Завѣщевáть; -щáнiе *չ.* *կտակ, կտակագիր, հրաման.* -щáтель *ա.* -щáтельница *ի.* *կտակարար, -ուհի.* -щáтельный *ած.* *կտակի. կտակարարութեան.* -щевáть (-щевáю -ютъ), -щáть *ն.* 1, *կտակել, հրամայել.* 2, *պատուիրել.* -ся *կր.* *կտակուել. պատուիրուել։*

Завѣ́ять (-вѣ́ю -ютъ) *ա.* Завѣвáть.

Завядáть, -вя́нуть *չ.* *սկսել թառամել, թօշնել, խամրել, 'ճլորել'.* безъ воды́ цвѣтóкъ мóжетъ з.; мóлодость, красотá *завядáли; отъ такóй безсмы́слицы у меня́ у́ши завя́ли *այդպիսի անհեթեթութիւնից ականջներս խլացան, տաղտկացան։*

Завязáть I. (завязáть, -вя́знуть) *չ.* въ чёмъ, гдѣ *խրուել, թաղուել, խրուած, թաղուած մնալ.* з. въ ти́нѣ, въ болóтѣ, въ грязи́, въ грѣ-хѣ́; кóсточка въ гóрлѣ завя́зла; II. завязáть (-вяжу́ -вя́жутъ) *ա.* Завя́зывать.

Завязи́ть (-яжу́ -язя́тъ) *ն.* что кудá *կամ* гдѣ *մի բանի մէջ խրել, թաղել.* -ся *անդր.* *մի բանի մէջ խրուել, թաղուել, խրուած, թաղուած մնալ։*

Завя́зка *ի.* 1, *կապելը.* *սկսելը, հաստատելը, հիմնելը.* пéрвая з. дру́жбы; з. дрáмы, ромáна *դրամայի, վէպի շարժառիթ.* 2, *կապիչ (թել, փոկ, ժապաւէն, որով մի բան կապում են).* *կապ, հանգոյց.* хлѣ́бная з. *բսկ.* *սերմի, ցանքի հնդուկը (որ սնում են հացահատիկները բողբոջը արմատի մօտ ծալելով և կապ զցելով).* 3, *զժուարութիւն, խոչընդոտութիւն. ձգձգում.* -вя́знуть *ա.* Завязáть I; -вя́зочка *ի.* *նւզ.* *պարզ կապիչ, բարակ թել, փոկ, ժապաւէն.* -вя́зчикъ *ա.* -вя́зчица *ի.* *մի բան կապող, *սկսող, սադրող այր, կին.* з. ссóры.

Завя́зыванiе *չ.* 1, *կապելը.* 2, *սկսելը, սադրելը.* -зывать, -зáть *ն.* 1, *կապել.* з. у́зелъ, узлóмъ *կամ* въ у́зелъ *կապ զցել, հանգոյց շինելով միմեանց կապել.* *կծկել, կծկելով զարդ զարդանել, սարքել.* з. бѣльё въ у́зелъ *լաթերը հաւաքելով բողչի մէջ կապել.* з. комý глазá; з. судьбу́ *կամ* гóлову *բախտը, կեանքը թանձրացնել, փչացնել.* з. комý какóе-нибудь слóво *մէկին մի անորակական, նախատական խօսք ասել.* 2, (*բոյսերի մասին*) *պտուղ տալ.* 3, *սկսել, սադրել, հաստատել.* з. свя́зи, сношéнiя, тяжбу́, разговóръ, перестрѣ́лку, бой; -ся I *կր.* *կապուել, *սկսուել, սադրուել.* 2, *անդր.* *սկսել պտուղ տալ.* 3, *անդր.* *խառնուել, խրուել մի բանի մէջ.* з. въ раздóръ, въ борьбу́; 4, *անդր.* *սկսուել, առաջանալ.* дрáки завязáлись; перестрѣ́лка завязáлась.

Зáвязь *ի.* 1, *ծաղկի, ծառի բողբոջը, կոկոնը.* 2, *կապ, կապոց. խրձի կապը։*

Завáливанiе *չ.* *շրջապատելը (մեծ ծառով, խո-*

պատել). -вя́ливать, -вя́лить (-лю -лятъ) ն. չորացնել. з. дéрево ծառը չորացնել (կլպելով, կեղևը շուրջանակի փրցնելով). -вя́лый ած. թառամած, թօշնած, խամրած, չորացած։

Завя́нуть տ. Завядáть.

Загáвливаться տ. Заговля́ться.

Загадáть, ся տ. Загáдывать, ся.

Загáдить (-жу -дятъ), **ся** տ. Загáживать, ся.

Загáдка ի. հանելուկ, առեղծուած. говорить, болтать з—ами; -гáдливый ած. մտամոլիկ, հանելուկաւոր, առակէր. -гáдочка նւզ. տ. Загáдка.

Загáдочность ի. առեղծուածական լինելը, մթութիւն. առեղծուածական, անհասկանալի, մութ պարագայ, հանգամանք, երևոյթ. -гáдочный ած. առեղծուածական, մութ, անհասկանալի, անմեկնելի. з—ая личность; з. человѣкъ. Загáдочно Ն. առեղծուածօրէն, մթին, անհասկանալի կերպով. -гáдчикъ ա. -гáдчица ի. հանելուկներ, առեղծուածներ առաջարկող այր, կին։

Загáдъ ա. խորհրդածութիւն, շրջահայեցութիւն, մտքի կորով, ճարպկութիւն. -гáдываніе չ. 1, վճակը. 2, գուշակութիւն. -гáдывать, -гадáть ն. 1, մտածել, խորհել. 2, հանելուկ, առեղծուածներ առաջարկել. 3, գուշակել, նախօրօք ասել, իմանալ. з. о комъ, о чёмъ մէկի, մի բանի մասին գուշակութիւն անել. з. по чему́ կամ по чёмъ մի բանի նայելով գուշակութիւն անել. з. на чёмъ կամ на что մի բանի վերայ գուշակութիւն անել. з. на бобáхъ на кáртахъ (կամ на бобы́, на кáрты); -ся 1, կր. գուշակուել. վճռուել. 2, անդր. առաջարկուել, մտամոլորել։

Загáживаніе չ. կեղտոտելը, աղտոտելը. *ապականելը. -живать, -гáдить ն. կեղտոտել, աղտոտել, 'մուտտոտել'. *ապականել, պղծել. -ся կր. աղտոտուել, կեղտոտուել, *ապականուել, պղծուել. 2, անդր. իւր իրան աղտոտել, կեղտոտել։

Загáйкать չ. սկսել հարայ-հուրայ կանչել։

Загалдить (-гáлжу́ -галдя́тъ), -галдѣть (-лжу́ -лдя́тъ) չ. սկսել աղմուկ, 'գալմաղալ' բարձրացնել, աղաղակել։

Загами́ть (-гáмлю -гáмятъ) չ. աղմուկ, 'գալմաղալ' բարձրացնել։

Загáниваніе չ. 1, գոռով, ստիպմամբ ներս քշելը, ներս մտցնելը. 2, քշելով, հալածելով հալից գցելը, ուժասպառ անելը. -гáнивать, I. տ. Загоня́ть; II. (загáнивать, гоня́ть) ն. 1, հալից գցել, ուժասպառ անել (հալածելով, հետամուտ լինելով, քշելով). 2,* շշկլեցնել, շփոթեցնել, շուարեցնել (հարցերով, խօսակցութեամբ եւն). -ся անդր. երկար գնալուց յոգնել, հալից ընկնել։

Загану́ть ն. առեղծուած, հանելուկ առաջարկել։

Загарантировáть (-рую -ютъ) ն. երաշխաւորել, երաշխաւորութեամբ ապահովել։

Загарáть տ. Загорáть; -гáрецъ, рца նւզ. տ. Загáръ; -гáръ ա. 1, այրուելը, խանձուելը, թըխանալը, սևանալը (արեգակի ճառագայթներից). 2, սկիզբը, բռնկում, պայթում. при з—ѣ войны́.

Загасáніе չ. հանգչելը, մարելը. *մեռնելը. -гасáть, -гáснуть չ. հանգչել, մարել. *մեռնել, ոչնչանալ. -гасить (-шу́ -гáсятъ) տ. Загашáть; -гáслый ած. հանգած, մարած. -гáснуть տ. Загасáть; -гáшивать, -гашáть, -гасить ն. հանգցնել, մարել. *ոչնչացնել, կործանել. -ся 1, կր. մարուել, հանգցնուել. 2, չ. մարել, հանգչել. -гашéніе, -гáшиваніе չ. հանգցնելը, մարելը։

Загáщиваніе չ. հիւր գնալը. հիւր մնալը. -гáщивать, -гостить 1, ն. փոխադարձաբար հիւրասիրել, մեծարել. 2, չ. հիւր գնալ. -ся չ. երկար ժամանակ հիւր մնալ, տաղտկալիութիւն վայելել։

Загвáздать ն. կեղտոտել, աղտոտել, ցեխոտել. -ся անդր. կեղտոտուել, աղտոտուել, ցեխոտուել։

Загвáзживаніе չ. մեխելը, գամելը. -гвáзживать, -гвоздить (-зжу́ -здятъ) ն. 1, մեխել, գամել. մեխ խփելով կալնել, փակել, գոցել. 2, խթացնել, փնջացնել. 3, կծու, վիրաւորական խօսք ասել. նախատել, անարգել, խայտառակել. -ся 1, կր. մեխուել, գամուել. 2,* մեխի պէս ցցուել, հաստատուել, նստել. загвоздилась въ головѣ мысль; -гвóздка ի. 1, մեխելը, գամելը. 2, պայտի սեղ, ձողիկ, որ երբեմն մեխ խփում կամ ձիու ոտն կպչում մի բանի մէջ. 3, բանալի խիստ հարուած. 4,* արգելք, խոչընդոտութիւն. անախորժ, գժուար. խանգարիչ բան, պարագայ. գժուար հարց, խնդիր. 5, ակնարկ, կծու, գաղտնի խօսք. -гвóздочка նւզ. տ. Загвóздка.

Загибáніе չ. 1, ծալելը. յետ ծալելը, յետ դարձնելը. վեր քաշելը (թևերը). з. пирогá կարկանդակ շինելը. -гибáть, -гну́ть ն. 1, ծալել, կախցնել (յետ կամ առաջ, այլ կամ ձախ եւն). з. у́голъ кáрты; з. страни́цу кни́ги; з. пáлецъ մատը [գէշի գրիչը] ծալել. з. на пáльцахъ մատներով (մատները ծալելով) համարել, հաշուել, թուել. з. шéю, гóлову внизъ վիզը, գլուխը կախցնել. з. шéю, гóлову назáдъ վիզը, գլուխը բարձրացնել (յետ տանել). з. рукавá թևերը վեր քաշել. з. пирóгъ կարկանդակ շինել, պատրաստել. 2, չ. ծռուել, թեքուել, շեղուել, խոտորուել. 3, ասել, պատասխանել (կոպիտ, խիստ խօսք). з. брáнныя словá նախատական խօսքեր արտասանել. з. цѣ́ну խիստ մեծ գին պահանջել. -ся անդր. 1, թեքուել, ծռուել, ծալուել. 2, ծռուել, շեղուել, խոտորուել։

Загибéнія 1, ի. [ափերը ծալած] կարկանդակ. 2, հոր. ընդուստ, անհնազանդ, խիստ մարդ. -гибнуть չ. կորչել, փչանալ, ոչնչանալ, մեռնել։

Загибъ ա. 1, ծալք, ծալած տեղ. գրքի թերթի ծալած անկիւնը. 2, պտոյտ, կլորուած, կորացած տեղ. 3,* սխալ, թիւրութիւն, պակասութիւն (մոլորութիւն)։

Заги́нуть տ. Заги́бнуть.

Загипсовáть (-сую -ютъ) ն. վիրբ. գամել, կոտրած կամ կարգած անդամի վերայ գամելոյ անշարժ փաթաթան դնել։

Заглáвіе չ. վերնագիր, վերտառութիւն. з. кни́ги, ромáна, статьи́; -глáвный ած. վերնագրի, վերտառութեան. з. листъ երեսի, վերտառութեան թերթ (գրքի, տետրերի եւն). з—ая бу́ква առաջին սկզբի գլխատառ։

Заглáдить (-жу -дятъ), **ся** տ. Заглáживать, ся.

Заглáдывать, -глодáть (-ожу́ -óжутъ) ն. կրծել, *հոգին, սիրտը մաշել, տանջել, ճմլել. -ся անդր. երկար կրծելով ծակել. -глаждáть, ся տ. Заглáживать, ся; -глáживаніе չ. 1, հարթելը, կոկելը. *ջնջելը, ոչնչացնելը. -глáживать, -глáдить ն. 1, հարթել, յղկել, կոկել, ողորկել. з. утюгóмъ смя́тое бѣльё — արդուկել. з. вóлосы, гóлову մազերը, գլուխը հարթ, հաւասար սանտրել. з. морщи́ны խորշոմները ոչնչացնել. з. когó աշխատել մէկին արդարացնել, անմեղ դուրս բերել. 2,* ոչնչացնել. ջնջել. з. слѣдъ; з. грѣхъ,

вину́, оши́бку; -ся չր. հարթուել, յղկուել, կակուել. *քաւուել, ոչնչացնուել։

Заглаза́ մ. 1, մէկի յետեւից, մէկի բացակայութեամբ. въ глаза́хъ ми́лъ, з. посты́лъ (առած.). 2, առանց տեսնելու, առանց տեսած լինելու. հեռուից. 3, ռամկ. լիապէս, խիստ շատ։

Загла́зный ած. 1, մէկի յետեւից, մէկի բացակայութեամբ ասած, արած. з—ыя злорѣ́чія; з—ое имѣ́ніе, хозя́йство անտէր, օտարի թողած կալուածք, անտեսութիւն. 2, աչքից հեռու, խուլ. з—ыя мѣста́.

Загла́тываніе չ. կլանելը, կլլելը. կուլ տալը. -гла́тывать, -глону́ть, -глота́ть ն. կլանել, կուլ տալ, կլլել. -ся չր. կլանուել, կուլ տրուել, կլլուել։

Загло́хлость ի. ամայում, խաթարում. -гло́хлый ած. բարձի թող արած, երեսի վրայ թողած, խաթարուած. վայրենացած, խառնակ, բոլորովին ծածկուած. -гло́хнуть (անց. загло́хнулъ, -ла, о և загло́хъ -хла, о) չ. 1, խառնակուել. քոլակալել. մամռակալել, վայրենանալ. загло́хшій лѣсъ խեղդուած, արեւազուրկ անտառ. 2, լռանալ, կանգ առնել, անձայնանալ, անկենդանանալ. հանգչել, մարել, խեղդուել. 3, աւերուել, ամայանալ, ամայի, անբնակ դառնալ։

Заглу́шистый ած. 1, գաւառական, ուրախ. 2, հեռաւոր, հեռաւոր. -шный ած. 1, հեռաւոր, գաւառական. հեռաւոր, հեռաւոր. -ность ի. հեռաւորութիւն, հեռաւորութիւն։

Заглуша́ть, -глуши́ть (-шу́ -ша́тъ) ն. խեղդել, ընկճել, *ոչնչացնել. онъ такъ вскри́кнулъ, что заглуши́лъ голоса́ всѣхъ; з. въ себѣ́ го́лосъ со́вѣсти; з. боль, трево́жныя предчу́вствія; «ино́е упа́ло въ те́рніе, и вы́росло те́рніе и заглуши́ло его́ — և եկին փուշքն և հեղձուցին զնա (Մատթ. 13₇). «громъ пу́шекъ, стрѣльба́ руже́й и вое́нные кри́ки заглуша́ли у́ши»—թնդանօթներ էին խլացնում. з. ого́нь, самова́ръ, печь — հանգցնել, մարել։

Заглуше́ніе չ. խեղդելը, ընկճելը. *ոչնչացնելը, խլացնելը. -глу́шина ի. որոմն, քոլեր. մոլախոտ խառնուրդ խեղդուած տեղ (արտի մէջ). -глу́шье չ. յետ ընկած, խուլ տեղ, խորք։

Загля́дываніе չ. նայելը, մտիկ տալը (երբեմն, ծածուկ կամ հարեւանցի կերպով). այցելելը. զննելը (ապագան). -гля́дывать, -гляну́ть ն. 1, նայել, մտիկ անել (երբեմն կամ ծածուկ և կամ հարեւանցի կերպով). з. въ глаза́, въ лицо́ աչքերին, երեսին անընդհատ նայել. з. въ кни́гу, въ газе́ты, և журна́лы գիրքը, լրագիրները, օրագրերը մերթ ընդ մերթ, ընդմիջումներով կարդալ. *з. въ ду́шу, въ се́рдце, въ само́го себя́ աշխատել թափանցել հոգու, սրտի, իր ներքին կեանքի մէջ. *з. въ даль հեռու ապագայի մասին մտածել, խորհել. 2, з. къ кому́, во что, на что պատահմամբ, անցնելիս գնալ, այցելել, նայել, տեսնել. 3,*з. кому́ въ карма́нъ մէկի գրպանը կարդալ. з. кому́ въ зу́бы մէկի գումարը ջոկել. -гля́дываться, -гляде́ться անդր. на кого́, на что նայել, մտիկ անել. հետաքրքրութեամբ, բաւականութեամբ, հրճուանքով երկար նայել, մտիկ անել, դիտել։

Загляде́ніе չ. 1, նայելը, մտիկ տալը (երկար, ուշադրութեամբ, հրճուանքով). 2, ուշադրաւ, գողտրիկ, սքանչելիք բան. -гляде́ться (-яжу́сь -дя́тся) տ. Загля́дываться.

Загна́иваніе չ. 1, թարախակալելը, հոտելը, փտելը. 2, բորբոսնելը. -гна́ивать, -гнои́ть ն. 1, թարախակալեցնել. հոտեցնել, նեխեցնել, փտեցնել. 2, բորբոսնեցնել. -ся անդր. սկսել փտել, հոտել, նեխել, թարախակալել։

Загна́ніе չ. 1, ներս քշելը, զոռով ներս մացնելը, ներս կոխելը, 2, հալից գցելը, ուժասպառ անելը (շատ քշելով). 3, жить въ з—іи —жить въ заго́нѣ (տ. Заго́нъ 2); -гна́нность ի. տառապանք, վհատութիւն, լքում. -гна́нный ել. ած. 1, տառապած, հալումաշ եղած, ընկճուած, վհատուած, լքած. 2, շատ քշելուց հալից ընկած, ուժասպառ եղած. з—ая ло́шадь 'քշաքշուած' ձի. 3, խուլ, յետ ընկած, վայրենի. -гна́ть (-гоню́ -го́нять) տ. Загоня́ть, -гоня́ть; -ся տ. Загоня́ться.

Загнётка ի. անթեղանոց (թոնդիրներին փոս անցք վառարանում, ուր կրակն են—'անթեղ են անում'—կրակը և այդտեղով պահում են հետեւեալ օրուայ համար)։

Загнива́ніе չ. փտելը, հոտելը. *բարոյապէս փչանալը, ապականուելը. -гнива́ть, -гнить (-гнію́ -ю́тъ) չ. սկսել փտել, հոտել, նեխել, *բարոյապէս ապականուել, փչանալ, կործանուել. -гні́тіе չ. փտում, հոտում, նեխում, քայքայում։

Загнои́ть (-ою́ -оя́тъ), ся տ. Загна́ивать, ся.

Загнуси́ть (-шу́ -ся́тъ) չ. սկսել զնգզնգալ, խնթխնթալ, քթում խօսել։

Загну́тіе չ. 1, ծալելը, կացնելը. 2. з. пиро́га կարկանդակի շրթունքը, պատրաստելը. -гну́ть, ся տ. Загиба́ть, ся. [ուտելը զգալ]

Загнуша́ться չ. սկսել զարշել, պժգալ, զզ-

Загова́риваніе չ. 1, ասելը, խօսելը, խօսակցութիւն, զրոյց սկսելը. 2, կախարդելը, հմայելը, գիւթելը, թովելը. -ва́ривать, -вори́ть 1, չ. սկսել ասել, խօսել, զրուցել. *հնչել, կենդանանալ, զարթնել, իր ձայնը լսել տալ. мо́лодость, со́вѣсть въ нёмъ заговори́ли; 2, չ. խօսել սովորել, սկսել խօսել. ребёнокъ на́чалъ ходи́ть на тре́тьемъ го́ду и ещё поздне́е того́ загово-ри́лъ; 3, չ. խօսք վայր դնել, զրոյց, խօսակցութիւն սկսել. 4, ն. շատ խօսելով գլուխը տանել, 'գահլա տանել', ձանձրացնել, տաղտկացնել. онъ утоми́лъ и заговори́лъ всѣхъ; 5, ն. խօսքով տանել, խօսքով տանելով մի բան մոռացնել տալ. 6, ն. կախարդել, հմայել, գիւթել, թովել, ամացել. з. кому́ зу́бы խօսք կտրել դնել, աշխատել մէկի գլուխը եղել, մէկին ուրիշ խօսքերով խաբել. -ся անդր. 1, երկար ու բարակ խօսել. խօսքով ընկնել. 2, ցնդաբանել, ցնորաբանել, պէտք խօսել, 'գուրս տալ', զառանցել։

Заговля́ться, -говѣ́ться չ. 1, բարեկենդան անել, ուտիքներ վերջին օրերը ('յետոյ օրերը') անցկացնել[ով պատրաստուել պաս պահելու]. պասից առաջ ուտել խմել. 2,* ծուծկալել. զօգաքել։

Заговори́тель ա. -ри́тельница ի. կախարդ, հմայող. գիւթող այր, կին, վհուկ, 'ջադուգար'.

Заговори́ть (-рю́ -ря́тъ) տ. Загова́ривать; -во́рище ա. նկատ. տ. За́говоръ; -(за́-)во́рный ած. 1, կախարդական, հմայիչ, գիւթիչ. з—ыя слова́; 2. կախարդած, հմայած, գիւթած, թոված։

За́гово́рщикъ ա. -(за́-)во́рщица ի. 1, դաւադիր այր, կին. 2, կախարդ, հմայ, թովիչ, գիւթիչ այր, կին, վհուկ. 'ջադուգար'. ուստ ընկեց 'ճա-

[illegible], ՝չտասած՝. -вóрщивый *ած.* [illegible]։

Загвóръ *ա.* 1, [illegible] ([illegible]). 2, *Տեղ.* [illegible]. 3, [illegible]։

Загвѣ́ньи, -нъ *ի.* *յ.* -гвѣ́нье *չ.* [illegible]. -говѣ́ться *տ.* Заговля́ться.

Загогота́ть (-очу́ -о́чуть) *չ.* 1, [illegible] ([illegible]). 2, [illegible]. 3, [illegible]։

Загогу́лина *ի.* [illegible]. -гогу́ля *ի.* [illegible]։

Заго́дя *ն.* [illegible]։

Заголо́вный *ած.* [illegible]։

Заголо́вокъ, вка *ա.* 1, *տ.* Загла́віе; 2, [illegible]. 3, [illegible]։

Заголоди́ть *չ.* [illegible]։

Заголоси́ть (-ошу́ -о́си́ть) 1, [illegible]. 2, [illegible]։

Загомы́бить (-блю -бить) *ն.* [illegible]. -лубить *չ.* [illegible]։ [illegible]

Загомози́ться (-жу́сь -зи́тся) *չ.* [illegible]։

Загомони́ть (-ню́ -ни́ть) *չ.* [illegible]. -гони́ть (-ню́ -ни́ть) *չ.* [illegible]։

Заго́на *ի.* 1, [illegible]. 2, [illegible]. -го́нный *ած.* [illegible]. з. дворъ ՝[illegible]՝, [illegible]. -го́нщикъ *ա.* -го́нщица *ի.* 1, [illegible]. 2, [illegible]։

Заго́нъ *ա.* 1, [illegible] ([illegible]). 2, [illegible]. 2, [illegible]. жить, расти́, быть въ з—ѣ [illegible]. держа́ть въ з—ѣ [illegible]. 3, *տ.* Варъ II; загна́ть коро́въ, лошаде́й, ове́цъ въ з.; 4, *Տեղ.* [illegible]։

Загоня́ть, -га́нивать, -гна́ть *ն.* 1, кого́ во, на что [illegible]. з. лошаде́й, коро́въ въ заго́нъ; дождь, хо́лодъ загна́ли всѣ́хъ въ ко́мнаты; з. чужу́ю скоти́ну [illegible]. 2, [illegible]. з. ло́шадь подъ собо́ю; з. звѣ́ря [illegible]. з. сквозь строй [illegible]. з. со свѣ́та [illegible]. 3, [illegible]. 4, з. эконо́мію, [illegible]. з. копе́йку [illegible]. -гоня́ться, -гна́ться 1, * էր.* [illegible]. 2, *անց.* [illegible]։

Загорáживаніе *չ.* 1, [illegible]. 2, [illegible] (*օր.* [illegible]). -ра́живать, -роди́ть *ն.* 1, [illegible]. з. дворъ, хлѣвъ; з. о́кна рѣшёткою [illegible]. 2, [illegible]. з. кому́ путь, доро́гу [illegible]. 3, ([illegible] загороди́ть) [illegible]. з. околе́сину вздо́ръ, чепуху́; -ся 1, *էր.* [illegible]. 2, *անց.* [illegible]։

Загорáніе *չ.* 1, [illegible] ([illegible]). 2, [illegible] ([illegible]), [illegible]։

Загорáть, -горѣ́ть *չ.* [illegible] ([illegible]). -ся *չ.* 1, [illegible] ([illegible]). огонь загорáется, загорáлся [illegible]. отъ и́скры сыръ-боръ загорáлся [illegible]. сѣ́но, хлѣбъ загорáются отъ сы́рости [illegible]. з. отъ гнѣ́ва [illegible]. з. стыдо́мъ [illegible]. з. любо́вью [illegible]. да что тебѣ́ загорáлось? ([illegible]) [illegible]. дѣ́ло загори́тся [illegible]. зарá, зарни́ца, звѣздá, свѣтъ загорáются — [illegible]. 2, [illegible]։

Загóрбокъ, бка *ա.* [illegible]։

Загорди́ться (-ржу́сь -ди́тся) -горди́ть *չ.* [illegible]։

Загоревáть (-рю́ю -ю́тъ) *չ.* [illegible]. [illegible]։

Загорлáнить (-ню -нять) *չ.* [illegible]

Зáгорода *ի.* 1, [illegible]. 2, [illegible]։

Загороди́ть (-жу́ -о́дить), ся *տ.* Загорáживать, ся; -горо́дка *ն.* 1, *տ.* Зáгорода; 2, [illegible]։

Загорóдный *ած.* [illegible]. з. домъ; з—ая прогу́лка [illegible]. з—ая у́лица [illegible]. -горо́докъ, дка *ա.* [illegible]. -горо́дочка *ն.* *տ.* Загоро́дка; -городъ *ա.* 1, [illegible]. 2, [illegible]։

Зáгородь *ի.* 1, [illegible]. 2, [illegible]. -(зá)горо́дье *չ.* 1, [illegible]. 2, [illegible] ([illegible]). -горо́жа *ի.* [illegible]. -горожáть, -горожéнье *տ.* Загорáживать, -ваніе.

Загóрокъ, рка *ա.* [illegible]. -гóрный *ած.* [illegible]։

Загóрье չ. տ. Загóрокъ.

Загорѣ́лый ած. 1, արևառ, արևակէզ, այրուած, խանձուած, թխացած (մորթը). з—ое лицó, з—ыя рýки; 2, վառուած, ծխոտած. -горѣ́ніе, -горѣ́ть (-рю́ -ря́тъ), ся տ. Загорáніе, -рáть, ся.

Загорю́ниться (-нюсь -нятся) չ. տարտամուիլ, տխրիլ, տրտմիլ։ [ся.

Загостúть (-гощý -стя́тъ). ся տ. Загáщивать,

Заготáвливаніе չ. նախօրօք պատրաստելը, յարդարելը, հոգալը. -тáвливать, -товля́ть, -тóвить (-тóвлю -вятъ) ն. նախօրօք, վաղածամ պատրաստել, յարդարել, հայթայթել, հոգալ. -ся 1, էր. նախօրօք պատրաստուիլ, յարդարուիլ, հայթայթուիլ, հոգացուիլ. -тóвка ի. 1, նախօրօք պատրաստելը, յարդարելը, հոգալը. 2, պատրաստութիւն, պաշար. з. лѣса փայտի պատրաստութիւն (անտառում փայտ կտրելը և դարսելը). -товлéніе չ. տ. Заготóвка 1; з. въ прокъ պատրաստութիւն, մթերում (նպարեղէնների՝ այնպէս որ երկար ժամանակ դիմանան, չփչանան). -тóвщикъ ա. -тóвщица ի. նախօրօք պատրաստող, հոգացող պարէնաւորող այր, կին։ [կել, խլել։

Заграбáстывать, -з(с)дать ն. գրփել, յափշտա-

Заграбить (-блю -бятъ) ն. զոռով առնել, յափշտակել, կողոպտել, թալանել։

Заграда ի. եկ. ս. 1, պատելը, փակելը, կապելը, խափանելը. *արգելք, խոչընդոտութիւն. 2, ցանկով պատած, 'չափարած' տեղ. 'տղալ'։

Заграждáть, -градúть (-жý -дя́тъ) ն. եկ. ս. տ. Загорáживать; з. дорóгу, путь. переходъ; -ся անդր. կապուիլ, փակուիլ, խափանուիլ, կարկիլ. -граждéніе չ. 1, փակելը, կապելը. 2, ցանկով, վանդակով պատած, կարած տեղ. 3, արգելք, խոչընդոտ, խութ. подвóдныя з—ія.

Заграни́чность ի. արտասահմանից լինելը, արտասահմանային յատկութիւն, կրթութիւն. -нúчный ած. արտասահմանի, -նեան. з. товáръ, з—ое воспитáніе, з—ая поѣздка.

Загрáчить (-чу -чатъ) ն. 1, ուտել, կրծել, լափել, կլանել. 2, (заграчúть) գրփել, խլել, յափշտակել։

Загребáніе չ. 1, հաւաքելը, կիտելը. *գրփելը, յափշտակելը. 2, թիավարելը. -гребáть, -грестú, -грéсть 1, ն. հաւաքել, ժողովել, կիտել (ձեռքով, փոցխով ևն). *з. дéньги лопáтой խիստ մեծ շահ, արդիւնք ստանալ. з. жаръ կրակը կիտել (վառարանում). чужúми рукáми жаръ з. ուրիշի աշխատանքից օգտուիլ, ինքը մի կողմ կանգնելով, ուրիշին մէջ գցել. 2,* ն. գրփել, յափշտակել. 3, չ. թիավարել (նաւը), լողալ (ձըկան մասին) з. ногáми ոտները քարշ տալ, թրև ածել. -гребáться, -грестúся 1, էր. հաւաքուիլ, կիտուիլ. 2, անդր. մի բանի մէջ թաղուիլ, խրուիլ, ծածկուիլ. -гребéніе չ. հաւաքելը, կիտելը, թեղ անելը. *գրփում, յափշտակութիւն. -грé(ё)бистый ած. գրփող, ագահաբար հաւաքող, ագահ. з—ая рукá, лáпа; -гребтúть, ся չ. ռմկ. տխրել, տրտմիլ, վշտանալ. какъ вспомнúшь, такъ на душѣ загребтúтъ.

Загребýщій տ. Загрéбистый -грёбъ ա. 1, տ. Загребáніе 1; з—омъ брать յափշտակել. пить въ з. կամկ. գլուխ թէյ խմել։ [հահալ։

Загреготáть (-очý -óчутъ) չ. փրթկալ, սկսել

Загремѣ́ть (-млю́ -мя́тъ) ն. 1, սկսել գռնգալ, գռնգացնել, թրխկալ, թրխկացնել. 2, դառնալ. որոտալ, թնդալ, դղրդալ. 3,* հռչակուել, անուն հանել. 4, ն. որոտաձայն, որոտընդոստ տալ, որոտացնել։

Загрестú, -грéсть (-гребý -бýтъ; անց. загрёбъ -блá, ó), -грестúсь տ. Загребáть, ся.

Загрúвокъ, вка ա. 1, յետաքաշ, ուս (ձիու քաշի յետևը, մէջքին կից մասը). 2, վզակոթ (մարդու, կենդանիների). 3, չար լեզուով ճահճի մէջ. -грúвочекъ, чка նւզ. տ. Загрúвокъ. [вáть, ся.

Загримировáть (-рýю -ютъ), ся տ. Гримиро-

Загрóбный ած. հանդերձեալ, մահից յետոյ եկող. з—ая жизнь; з. судъ.

Загромáзживаніе չ. լցնելը, բանելը, փակելը, կապելը. -мáзживать, -моздáть, -моздúть (-зжý -здя́тъ) ն. լցնել, բանել, փակել, կապել (անճոռնի բաներ կիտելով, ածելով, թափելով). -ся էր. լցուիլ, բանուիլ, կապուիլ, փակուիլ. -моздéніе տ. Загромáзживаніе.

Загрохотáть (-очý -óчутъ) չ. 1, սկսել թնդալ, որոտալ, դղալ. 2, փրթկալ, սկսել բարձրաձայն ծիծաղել, հահալ։

Загрубáть, -бѣть, -бнýть չ. 1, պնդանալ, կարծրանալ, կոշտանալ. 2, բրտանալ, բթանալ, անզգայ դառնալ. -блый տ. Загрубѣлый.

Загрубѣвáть չ. բթանալ, բրտանալ, բարբարոսպէս ընկնել. -бѣлость ի. կոպտութիւն, բթութիւն, բրտութիւն, անզգայութիւն. -бѣлый ած. 1, պնդացած, կոշտացած, կարծրացած. 2,* բրտացած, բթացած, անզգայ դարձած. -бѣніе չ. բրտութիւն, խստութիւն, կոշտութիւն, կոպտութիւն. -бѣть տ. Загрубáть.

Загружáть, -зúть ն. 1, խիստ շատ, չափից աւելի բեռնել, բարձել. з. лóшадь, сýдно; 2, ընկղմել, սուզել, թաղել (ջրի մէջ). з. капитáлъ դրամագլուխը թաղել (գործի վերայ դնելով). -ся 1, էր. խիստ, չափից դուրս բեռնուիլ, բարձուիլ. 2, անդր. բեռնով լցուիլ. -жéніе չ. խիստ, չափից աւելի բեռնելը, բարձելը, լցնելը։

Загрузúть (-жý -зя́тъ) տ. Загружáть; -зка ի. տ. Загружéніе; -знуть չ. ընկղմուիլ, սուզուիլ, թաղուիլ, խրուիլ. -зокъ, зка ա. ջրի մէջ ընկղմուած իր, առարկայ կամ նաւ. -зѣть տ. Загрýзнуть.

Загрунтовáніе, -тóвка ի. -тóвываніе տ. Грунтовáніе; -тóвывать, ся, -товáть, ся տ. Грунтовáть, ся.

Загрустúть (-щý -стя́тъ) չ. սկսել տխրել, տրտմիլ, կսկծալ, անձկալ. -ся չ. տխրութեան, տրտմութեան անձնատուր լինել։

Загрызá(é)ніе չ. 1, կրծելը, խիստ խածնելը. 2,* մաշելը, տանջելը, տառապեցնելը. -грызáть, -грызть (-зý -зýтъ; անց. загрызъ -зла, о) ն. 1, կրծել, խիստ կծել, խածնել. 2,* սիրտը մաշել, տանջել, տառապեցնել. -ся էր. կրծուիլ, խածնուիլ. մաշուիլ, հալ ու մաշ լինել, տանջուիլ։

Загрязáть, -гря́знуть չ. խրուիլ, թաղուիլ. -грязáться տ. Загрязнúться; -грязнéніе չ. ցեխոտելը, -տուիլը, կեղտոտելը, -տուիլը, փոշոտուիլը. з. пóчвы; з. рѣкú. прýда; -грязня́ть, -грязнúть (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, ցեխոտել, աղտամել, աղտոտել, կեղտոտել, պղծել з. человѣка մարդու անուանարկել, մարդու բարի անունը արատաւորել. 2,* վարակել, ապականել. -ся էր. և անդր. ցեխոտուիլ, կեղտոտուիլ, աղտոտուիլ, փոշոտուիլ։

Загубúть (-блю́ -гýбятъ), -губля́ть ն. փչացնել, կորուսանել (գր.), ոչնչացնել, կործանել և

живать, душу, человѣка; -ся եր. փչացնել, կործանուել։

Загудить (-жу́ -дя́ть), -гу́дывать չ. սկսել երաժշտ չութակի (гудо́къ) վերայ ածել. -гудѣть (-жу́ -дя́ть) չ. սկսել զօզանջել, հնչել, գուալ, թնդալ, գրգռալ [պար ձայնով]։

Загуля́ть չ. սկսել կանչել, աղաղակել (խըռ-

Загу́ливаніе չ. 1, զբօսնելը, քէֆ, կերուխում, զւառճութիւն անելը. զբօսանքի, կե-րուխումի, քէֆի, հարբեցողութեան ժիկերը. 2, բարեկենդանային խրախութիւն, քէֆ (հրնդ-չափերի օրեր սկսած). -гу́ливать, -гуля́ть 1, չ. սկսել զբօսնել, զառախութիւն անել. զբօսանքի, հարբեցողութեան, կերուխումի, ցոփութեան անձնատուր լինել. 2, ն. з. свою бо-ле́знь, своё го́ре քէֆի, զբօսանքի շնորհիւ իւր հիւանդութիւնը, վիշտը մոռացութեան տալ, մոռանալ. -ся չ. 1, խիստ երկար զբօսնել, թրև գալ. 2, զբօսանքի, քէֆի անձնատուր լինելով իրեն իրան մոռանալ։

Загу́лъ ա. խիստ երկար զբօսնելը, թրև գա-լը. զբօսանք, զւառճութիւն. 2, կերու-խում, խրախութիւն, քէֆ, շուայտութիւն, ցո-փութիւն. -гу́льный ած. զբօսանքի, զաւառճու-թեան. քէֆի, խրախութեան, հարբեցո-ղութեան, ցոփութեան. -гуля́ть, ся տ. Загу́ли-вать, ся.

Загуме́нникъ ա. կալատեղ (տեղ, վայր կալի յետևում). -ме́нница ի. կալի յետևում աղբիւր, *աղբատ, չքաւոր, խեղճուկ կինարմատ. -ме́н-ный ած. կալի յետևում գտնուող, կալատեղի. -(гу́)ме́нье չ. կալատեղ, կալի յետևի կողմը, տարածութիւնը։

Загурти́ть (-чу́ -тя́ть), -гу́рчивать ն. գործել, փորագրել (դրամի կողքը, բոլորքը). з. моне́ты.

Загусти́ (-гуду́ -ду́ть; ան. загу́лъ -гула́, о) չ. սկսել զօզանջել, հնչել, թրխկալ, գրմփալ։

Загусте́ніе չ. թանձրանալը, խտանալը։

Загусте́ть չ. թանձրանալ, խտանալ։

Загута́рить, -гуто́рить (-рю -рять) չ. սկսել խօ-սել, ճառել, 'գուրս տալ'. -гуто́рка ի. խօսքի, զրոյցի սկիզբը. խօսելու, ճառելու ձևը, եղա-նակը։

Задабриваніе չ. խաթրն առնելը, իւր կողմը գրաւելը, շահելը (շողոքորթելով, ընծաներով եւն). -да́бривать, -до́бривать, -добра́ть, -до́брить (-до́брю -до́брять) ն. մէկի խաթրն առնել, մէ-կի սիրտը շահել, մէկին իւր կողմը գրաւել (շո-ղոքորթութեամբ, ընծաներով, կաշառքով)։

Задава́ніе չ. 1, տալը, առաջարկելը, առա-ջադրելը. з. те́мы, уро́ковъ; з. ко́рма лошадя́мъ ձիաներին գարի, գարման, խոտ տալը. з. дрож-ке́й գլուխ խառնելը, ածելը։

Задава́ть, -да́ть ն. 1, տալ, պատուիրել, առա-ջարկել, առաջադրել. з. кому́-нибудь вопро́съ, запро́съ, уро́къ, рабо́ту, те́му; 2, տալ, հաս-ցնել, պատճառել. з. кому́-нибудь ба́ню, трёп-ку, встрёпку, та́ску մէկին ծեծել, ջարդել, 'գզգզել', 'քոթակել'. з. кому́-нибудь го́нку մէ-կին յանդիմանել, նախատել, շշպրել. смотри́, я тебѣ зада́мъ! տես, ես քեզ ցոյց կտամ. з. кому́ стра́хъ, стра́ху մէկին ահ, երկիւղ ազդել, մէկի սիրտն ահ, երկիւղ գցել. з. кому́ острастку մէ-կին սպառնալ, մէկին սիրտ ահ, երկիւղ գցել. з. .. մէկին սաստել, սպառնալ, շշպրել.

3, տալ, տրքել, կազմել. з. пиръ, обѣдъ, балъ, попо́йку сва́дьбу; з. то́нъ կամ го́лосъ ա, եր-գելու տոնը, եղանակը ցոյց տալ. թ,* գեղաժա-րել, առաջնորդել, գլխաւոր դեր խաղալ. з. ба́-са բաս ձայնով երգել. з. приме́ръ օրինակ տալ. з. тя́гу 'պոկ տալ', կծիկը դնել. з. боль-шо́й коне́цъ մեծ տարածութիւն անցնել. з. козла́ պարել, քացի տալ. 4, տալ, դնել, ածել, հետը խառնել. з. кормъ дома́шнимъ живо́тнымъ ընտանի անասուններին գարման, խոր տալ. з. снопы́ въ молоти́лку խրձերը կա(լ)սիչի բերա-նը տալ. -дава́ться, -да́ться անդր. 1, յետ, մի կողմ թեքուել, յետ կանել, գէտի յետ գնալ, յետ ընկնել. среди́на стѣны́ задала́сь պատի մէջ տեղը ծռուել, յետ է գնացել. 2, з. (къ) кому́ на рабо́ту, слу́жбу կամ въ рабо́ту, въ ра-бо́тники մէկի մօտ գործի, ծառայութեան մըտ-նել, կանգնել. 3, з. чѣмъ մի բանով զբաղ-ուել, մի բանի նուիրուել, անձնատուր լինել. з. цѣ́лью նպատակ դնել. з. мы́слью մտքում դը-նել, մտադրուել. з. вопро́сомъ հարցի, խնդրի նուիրուել. 4, պատահել, լինել. ужъ ви́дно, тако́й зада́лся несча́стный день! 5, յաջողուել, լաւ, յաջողակ դուրս գալ. блины́ не задали́сь; гра̀мота не всѣ́мъ задаётся գրագիտութիւնը [մածուն չէ, թան չէ] ամէն մարդու բան չէ. 6, եր. տրուել, տրքուել. պատուիրուել. задаётся обѣ́дъ, уро́къ.

Задави́ть (-влю́ -вя́ть), ся տ. Зада́вливать, ся; -давле́ніе չ. 1, ճնշելը, սրխելը, ճզմելը, ճըմ-լելը. 2, խեղդելը. -да́вленность ի. լռում, վհա-տութիւն, սրտաբեկութիւն, յուսահատութիւն, ընկճում. -да́вливать, -дави́ть ն. 1, ճնշել, սրխ-մել. տրորել, ճզմել, ճմլել. сосна́ въ бу́рю по-вали́лась и задави́ла дѣ́вочку; з. капу́сту, огур-цы́ կաղամբը, վարունգները սրխել (տղ գնելիս վերան քար դնելով). 2, խեղդել. з. кого́ верё-вкою; соба́ка задави́ла лиси́цу; *з. му́ху գինի խմել, 'կոնծել'. 3,*խեղդել, ճնշել, ընկճել, ոչըն-չացնել. зло, го́ре, нищета́. рабо́та задави́ли его́; -ся անդր. խեղդուել։

Зада́лбливать, -долби́ть ն. 1, սկսել ծակել, կացահարել[ով սղանել]. 2, սկսել մեքենաբար անգիր, բերանացի սովորել, թութակի նման սերտել։

Зада́ніе չ. տալը. տուած, պատուիրած բանը. պատուէր, յանձնարարութիւն, խնդիր, գաս. -да́н-ность ի. чѣмъ մի բանի անձնատուր լինելը, նուի-րուելը, մի բանով զբաղուելը. з. мы́слью.

Задаре́ніе, -да́риваніе չ. 1, բաշխում, շնորհում (առատապէս). 2, կաշառում, կաշառք, 'քթթան' տալը. -да́ривать, -дари́ть (-рю́ -ря́ть) ն. 1, առա-տապէս բաշխել, շնորհել, լցնել. 2, առատ ընծաներով կաշառել, իւր կողմը գրաւել, 'բե-րանը ցրել', բերանը բան դնել։ [րէ։

Задарма́ ն. ռմկ. զուր, 'ի զուր, ապարդիւն. ձր-

Зада́ромъ ն. 1, ձրիաբար, ձրիապէս, առանց վարձի. 2, համարեա ձրի, չնչին գնով. 3, զուր 'ի զուր, անմեղ տեղ. ապարդիւն կերպով։

Зада́токъ, тка ա. -то́чекъ, чка նւզ. գրաւ, գը-րաւական, առհաւատչեայ (դրամական), 'բէհ'. -да́точный ած. գրաւի, 'բէհի'. з—ыя де́ньги եր-րև գրաւական տուած դրամ, 'բէհ'. з а д а́ - т о ч н ы е ա. յ. գրաւական վերցրած մարդիկ. -да́тчивать, -да́тчить (-чу -чать) ն. ռմկ. գրաւա-կան տալով բռնել, վարձել, պարտաւորեցնել։

Задача *ի.* 1, [illegible] рѣшить з—у; 2, [illegible] жизненная з.; ставить, задать себѣ з—у [illegible] признать своею з—ею; имѣть з—ею [illegible]. 3, [illegible]. 4, [illegible]. 5, *ա.* Дача 3; **-дачить** (-чу -чать), озад—, *ն.* [illegible]. **-дачка** *նւզ.* *ա.* Задача; **-дачный** *ած.* [illegible].

Задвигать *ն.* чѣмъ *և* что [illegible]. **-ся** *չ.* [illegible] въ лицѣ его задвигались всѣ мускулы; **-двигать, -двинуть** *ն.* 1, [illegible]. з. пистолѣтъ за поясъ, кинжалъ въ ножны; 2, [illegible]. эту долину задвигають горы; з. засовами дверь; з. замокъ, задвижку; **-ся** 1, *էր.* [illegible]. 2, *չ.* [illegible].

Задвижечный *ած.* [illegible]. **-движка** *ի.* **-движечка** *նւզ.* [illegible] запирать двери з—ой; з. при леткѣ улья; **-движной** *ած.* [illegible]. з. ящикъ; з—ыя окна, рамы; **-двинуть, ся** *ա.* Задвигать, ся.

Задвоиться (-воюсь -ятся) *չ.* [illegible].

Задворище *չ.* *ա.* Задворокъ; **-дворный** *ած.* [illegible]. з—ые люди; з—ые конюхи; -(за)дворокъ, рка *ա.* -(за)дворье *չ.* 1, [illegible]. 2, задворки *յ.* [illegible].

Задѣвъ *ա.* [illegible].

Задекламировать (-рую -ютъ) *ն.* [illegible].

Задергиваніе *չ.* 1, [illegible]. 2, [illegible]. **-дергивать, -дергать, -дернуть** *ն.* 1, [illegible]. з. лошадь [illegible]. 2, (задергивать, -нуть) [illegible]. з. занавѣсъ [illegible]. з. окно [illegible]. з. кровать занавѣсомъ; сѣрая мгла задернула небо чернымъ крепомъ; **-ся** 1, *ածր.* [illegible]. з. занавѣсомъ [illegible] небо задернулось тучами; 2, *էր.* [illegible].

Задеревенѣлость *ի.* [illegible]. **-вѣнѣлый** *ած.* [illegible]. **-венѣть** *չ.* [illegible].

Задержаніе *չ.* 1, [illegible]. 2, [illegible]. 3, [illegible].

Задержать (-жу -жать) *ա.* Задерживать; **-держиваніе** *ա.* Задержаніе; **-держивательный** *ած.* [illegible]. **-держивать, -держать** *ն.* 1, [illegible]. з. дыханіе, слёзы, [illegible] дождь задержалъ ихъ работу; з. жалованье, плату [illegible]. 2, [illegible]. **-ся** *էր.* 1, [illegible]. 2, [illegible]. не задержись съ отвѣтомъ [illegible]. **-держка** *ի.* 1, [illegible]. 2, [illegible].

Задёрнуть *ա.* Задёргивать. [illegible]

Задернѣть *չ.* [illegible].

Задешёво *մ.* [illegible].

Задира *հոր.* **-дирала** *ա.* [illegible].

Задирайла *հոր.* [illegible].

Задираніе *չ.* 1, [illegible]. 2, [illegible]. **-дирательный** *ած.* [illegible].

Задирать, -драть *ն.* 1, [illegible]. з. морду, хвостъ, ногу; *з. голову *կմ* носъ [illegible]. 2, [illegible]. з. заживо *կմ* за живое [illegible]. 3, [illegible]. **-ся** *ածր.* 1, [illegible]. 2, [illegible]. 3, [illegible]. 4, *չ.* [illegible]. 5, *էր.* [illegible]. **-дирка** *ի.* **-дирочка** *նւզ.* *ա.* Задираніе 2.

Задиристый [illegible] *չ.* [illegible]. **-дирчивость** *ի.* [illegible]. **-дирчивый** *ած.* [illegible]. **-дирщикъ** *ա.* **-дирщица** *ի.* [illegible].

Задистый *ած.* [illegible]. з—ая повозка; [illegible]. з. кучеръ; з—ая баба.

Задичалый *ած.* [illegible]. **-дичать** *չ.* [illegible].

Задичиться (-чусь -чатся) *չ.* [illegible].

Задній *ա.* Задокъ 3; **-дновый** *ած.* [illegible].

Задлить (-длю -лять) чѣмъ *չ.* [illegible]. **-ся** *չ.* [illegible]. консультація задлилась довольно долго.

Заднепроходный *ած.* [illegible]. з—ая (*կմ* прямая) кишка [illegible]. intestinum rectum, [illegible]. -(за)дникъ, а *և* á *ա.* 1, [illegible]. 2, [illegible]. **-дница** *ի.* 1, [illegible]. 2, [illegible].

Задній *ած.* 1, *յետևի, յետին.* з—яя часть тѣла; з—ія ноги; з—ія ворота; ходить *կամ* служить на з—ихъ лапкахъ *սողալ, ստորաքարշութիւն անել, քծնել.* быть безъ з—ихъ ногъ **տանից ոտքերը լինել, յոգնածութիւնից (կամ զինուորութիւնից) պարտասուել.* з. планъ *Նկար.* *երկրորդական, կողմնակի բան, դեծ նկարի մէջ.* **երկրորդական տեղ.* отступить на з. планъ; *заходить, забѣгать куда-нибудь съ з—яго хода *կամ* крыльца *ետևի կողմից մտնել, մտնել, ետևի ճանապարհներով գործել.* з—яя мысль *յետին (ծածուկ, գաղտնի) միտք.* з. умъ *յետին, վերջի խելք, խոհականութիւն.* русскій заднимъ умомъ крѣпокъ (*առ.*) *էրմէնին հալի յետին խելքն է ու լինի.* 2, *դէպի յետ, յետ-յետ գնացող, կորող.* з. ходъ парохода, лодки, поѣзда *ևն.* 3, *յետին (յետոյ, ոչ թէ ժամանակին գրած, նշանակած ևն).* дѣлать что-нибудь з—имъ числомъ *մի որ և է բան յետին թուով կատարել.* помѣтить, надписать бумагу з—имъ числомъ *թղթի վերայ յետին, առաջ կանուխ թիւ նշանակել, քան երևացած է.* съ чортомъ говори, да з—ее слово помни (*առ.*) *շան հետ բարեկամացիր, բայց փայտը ձեռքիցդ վայր չգցես։*

[дабриваніе, -ривать.

Задобреніе, -добривать, -добрить, -добрять *ա.* За-

Задобросовѣститься (-щусь -стятся) *չ.* *խղճմտանքոտել, քաշուել, ամաչել, զծուտրանել։*

Задождить 1, *չ.* *դէմ.* *սկսել անձրևել, շաղել.* 2, *ն.* **անցել, անձրևից, տարափից պէս թաթել.* 3, *ն.* *դէմ.* *հեղեղել, ողողել.* поля задождило

Задоить (-дою -ятъ) *ա.* Задаивать. [вовсе.

Задокъ, дка *ա.* *Նվզ.* 1, *որ և է բանի յետևը, քամակը, յետևի կողմը, յետևի մասը.* з. кресла, дивана, саней, телѣги; *կոնք.* Pelvis, *անչ.* 2, з а д к и, овъ *յ.* *ա.* *կօշիկների յետևի մասը, կրունկները.* *բ.* *սայլի յետևի մասը (յետևի անիւները հետ միասին)։*

Задолбить (-блю -бятъ) *ա.* Задалбливать.

Задолго *մ.* 1, *քիչ առաջ, քիչ վաղ, քիչ կանուխ.* не з. до чего *կամ* передъ чѣмъ *մի բանից քիչ առաջ.* 2, *քիչ հեռու, դեռ ևս չհասած.* ещё з. до водопада *դեռ ևս ջրվէժին չհասած.* 3, *երկար ժամանակ, երկար առաջ։*

Задолжалый *ած.* *պարտքի տակ ընկած, պարտքի մէջ խրուած.* -должаніе *չ.* *ա.* Задолженность; -должать, ся *չ.* 1, *պարտքի տակ ընկնել, պարտքերի մէջ խրուել.* онъ порядочно задолжалъ купцамъ; 2, *փող, պարտք տալ.* -долженность *ի.* *պարտքերի տակ ընկած, պարտքերով ծանրաբեռնուած լինելը։*

Задолжить (-жу -жатъ) *ն.* *պարտքը, բանը անել պահել, ուշացնել.* -житься (-жусь -жатся) *չ.* чѣмъ *մի բան ուշացնել, յապաղեցնել։*

Задолбать *ն.* *յաղթել, յաղթահարել.* *պարտա-*

Задомъ *մ.* *ա.* Задъ. [*սել։*

Задоринка *ի.* -ринка *Նվզ.* *ճեղքուածք, պտռուածք (տախտակի).* **պակաս, խուչընդոտութիւն։*

Задорить (-рю -рятъ), раззад—, *ն.* *գրգռել.* -ся *ան.* *գրգռուել, բորբոքուել.* -ливость *ի.* 1, *կռվասիրութիւն, յանդգնութիւն, կրկնասւթիւն.* 2, *կատաղաբարութիւն, ամբարտաւանութիւն, հայհոյական*բանութիւն.* -ливый *ած.* 1, *կռվասէր, յանդուգն, ժպիրհ, անզգամ, խիստ եռանդոտ, կռվազոտ.* 2, *հոխորտացող, կատաղոտ, ամբարտաւան.* з. человѣкъ; з—ое животное.

Задорненькій *փոքր.* *ա.* Задорный.

Задорность *ա.* Задорливость; -рный *ած.* 1, *խիստ կռվասէր, եռանդոտ, տաքարիւն, խիզախ, յանդուգն, ժպիրհ.* 2, *հոխորտական, կատաղոտ, ամբարտաւան.* 3, *գրգռիչ, յուզիչ, հրապուրիչ, շլացնող, սրտի մէջ խանդ, ջերմ հետաքրքրութիւն, բոց առաջացնող.* *յանդուգն, անքննելի, անզուսպ.* 4, *ընտիր, անզուգական։* З а д о р н о *մ.* 1, *եռանդուն, խանդով, կրակոտ կերպով.* *խիզախաբար, յանդգնաբար, տաքարիւն, ժպիրհաբար.* 2, *զուարճ եղանակով, 'թաշու խաղալիք'։*

Задоръ *ա.* 1, *մոլորւածութիւն, հակառակասիրութիւն, կռուազգուութիւն, ամբարշտութիւն.* 2, *կրակոտութիւն, տաքարիւնութիւն, զայրացոտութիւն, բորբոքութիւն, բոց, եռանդ, խանդ.* вводить въ з. *բանկեցնել, բորբոքել, կատաղեցնել.* войти въ з. *կամ* итти *և* *կամ* зайти въ з., на *կամ* подъ з. *բանկուել, տաքանալ, կրակ կտրել, կատաղել.* 3, *յախուռն խիզախութիւն, յանդգնութիւն, ժպիրհութիւն, անձնապաստանութիւն.* 4, *արիութիւն, կորով.* 5, *գրգռումը, յուզումը, վէճ, կռիւ։*

[хаться.

Задохнуться (-дохся -хлась -хлось) *ա.* Задыхаться.

Задохъ *ա.* 1, *հեղձուցիչ օդ, պարշահոտութիւն.* 2, *անատակի շաղ, ասթ։*

Задочекъ, чка *Նվզ.* *որ և է բանի յետևի մասը, յետևի կողմը, քամակը։*

Задразниваніе *չ.* *ծաղրելը, 'անուն տանելը', ստոտիկ գրգռելը.* -дразнивать, -дразнить (-ню -нятъ *և* -нятъ) *ն.* *խիստ ծաղրել, 'անուն տանել', չափազանց գրգռել, բարկացնել։*

Задраивать, -драить *ն.* *ծովզ.* 1, *խիստ պրկել, ամրացնել, կապել.* з. пушку вдоль судна; 2, *ամրացնել փակել, գոցել, կողպել (օր. նաւի կողք լուսամուտը)։*

Задрапированіе *չ.* *դրապելը.* -ровать (-рую -ютъ) *ն.* *դրապել, ծածկել, պատել (մահուգով, պաստառով, կտաւով ևն).* -ся *ան.* *դրապուել, պատուել, ծածկուել, սրբուն զգեստ հագնել։*

Задрать (-деру -рутъ), ся *ա.* Задирать, ся.

Задребезжать (-зжу -зжатъ) *չ.* 1, *զռզալ, զրնգալ, կերկերալ.* его голосъ задребезжалъ; 2, *զանգ, զողալ.* 3, *ն.* *ածել, նուագել, խաղալ.* з. что-нибудь на балалайкѣ.

Задремать (-млю -лютъ) *չ.* 1, *սկսել նիրհել, ննջել.* 2, *ա.* Задрёмывать; -ся *չ.* *նիրհել, ննջել, քիչ աչքը խուփ անել, քնել.* -дрёмывать, -дремать *չ.* *նիրհել, ննջել։*

Задрепанить (-жу -жать) *ն.* *ստորերկրեայ կարճեր կամ խողովակներ անցկացնել (ջրերը ամփոփելու համար)։*

Задрогнуть *չ.* *ցնցուել, դողալ, սարսել։*

Задрожать (-жу -жатъ) *ն.* *սկսել դողալ.* *դողալ, դողդողալ, սարսել, ցնցուել։*

Задруга *ի.* *համհարթական, մեծ, բազմանդամ և բազմաճիւղ ընտանիք։*

Задружить (-жу -жатъ) 1, *ն.* *մէկի սիրտը շահել, բարեկամանալ, մէկին իր բարեկամը դարձնել.* 2, *չ.* з. кому *մէկին բարեկամանալ, մտերմանալ, միաբանել մեզ.* -дружный *ած.* *վերջապէս սիրելի։*

Задрыгать *չ.* *սկսել ոտք զգել, ցնցել։*

Задрючивать (-жу -жать) *չ.* *ննջել։*

Задрябнуть, -дряблять *չ.* *սկսել քամուել, թառամել, թօշնել, 'կնճռել'։*

Задуваніе չ. 1, փչելը. 2. մարելը, հանգցնելը. -дувать, -дуть 1, փչել, սկսել փչել. *ալտեռալ, բնկնալ. *քաղնը երգել. *Քաւոտ խաղալ. 2, ъ. հանգցնել. մարել. з. свѣчу; -ся lւ. հանգչելու, մարուել. -дувна ի. դոնսы հալոցի փուռն. -дувной ած. 1, փչելու, փառելու. 2, հանգցնելու, մարելու: [(սրինգ. փող):

Задудѣть (-дѣ́ -дя́ть) չ. սկսել փչել, ածել

Задуманіе ч. մտածելը. մտադրելը. -ду́мать ч. սկսել մտածել, մտմտալ. սկսել մտադրել, դիտաւորել. -ся ա. Заду́мываться; -ду́мка ա. Заду́мчивость 1; -ду́мчивость ի. 1, մտահոգութիւն, մտամտանքութիւն, մտամոլորութիւն, տարակուսանք. сидѣть въ з—ѣ; 2, մելամաղձոտութիւն. -ду́мчивый ած. մտամոլոր, մտահոգ, տարակուսած: Заду́мчиво ն. տարակուսանօք, մտամտանօք. -ду́мываніе ч. մտածելը, խորհելը. միտք յղանալը, մտադրելը, հնարելը. -ду́мывать, -ду́мать ъ. մտածել, խորհել, միտք յղանալ, մտադրել, հնարել. 2, մտքումը գնել. отгадай, что я заду́малъ? -ся 1, ъԲր. խորհրդածել, ընկղմուել մտածմունքների մէջ, տարակուսել, խորհել. заду́мавшійся вечеромъ խոհուն, ամփոփ երեկոյ. 2, lւ. մտածուել, խորհուել:

Задура́читься (-чусь -чатся) ъԲր. յիմարութեան, անմտութեան, խենթութեան տալ:

Задури́ть (-рю -ря́тъ) չ. սկսել յիմարութիւն, անմտութիւն, չարութիւն, խենթութիւն անել. -ся չ. խիստ շատ չարութիւն, անկարգութիւն, անմտութիւն անել:

Задурманить (-ню -нить) ъ. շշմեցնել, Թմրեցնել. -ся ъԲր. 1, շշմել, Թմրել. 2, խիստ տարակուսել, մտամոլորուել:

Задурова́ть (-рую -ютъ) ա. Задури́ть.

Заду́ть (-ду́ю -ютъ) ա. Задува́ть.

Задуша́ть, -души́ть (-шу́ -шатъ) ъ. 1, խեղդել, հեղձուցանել (գր). задушенный голосъ խեղդուած (խեղդուող ձայնը) ձայն. 2,* խեղդել, ճնշել, ընկճել. з. свой голосъ, вздохъ. своя чувства; -ся ъԲր. և lւ. խեղդուել. -ду́шбина ի. հոգու հանգստութեան (հանգստեան) -ду́шенный ած. հոգու հանգստութեան. з—ая слу́жба.

Задуше́вность ի. սրտակցութիւն, խիստ մտերմութիւն. -шевный ած. 1, սրտակից, խիստ մտերիմ. з. другъ, пріятель; задуше́вный, аго ա. բարեկամ, մտերիմ. 2, գաղտնի, սրտից բղխող, խիստ մտերմական, սրտի. з—ая мысль, жизнь; з—ое слово. Задуше́вно ն. մտերմաբար, սրտանց, սրտից բղխելով:

Задуше́ніе չ. խեղդելը, -ուելը, հեղձում. -души́ть (шу́ -шать), ся ա. Задуша́ть, ся; -ду́шливость ի. հեղձում, խեղդելը, -ուելը. շնչասպառութիւն. -ду́шливый ած. 1, խեղդող, հեղձուցիչ 2, կարճաշունչ (որի շունչը հեշտութեամբ կտրւում է) -душни́къ, а́ ա. խոնաւ բաղ հանգցնելու, մարելու խոնաւ, խոնաւ:

За́дхлость ի. ապականութիւն, նեխում. -дхлый ած ապականուած, հոտած, նեխած, փչացած:

Задъ ա. 1, ետ և է բանի յետևը, յետևի կողմը. մասը, քամակը, գաւակը. з. во́за, экипа́жа; задъ а́рміи, во́йска զօրաբանակի, զօրքի յետևի շարքերը: За́домъ ն. քամակը դարձրած. стоя́ть, сидѣ́ть, станови́ться з—омъ къ чему քամակը դէպի մի բան դարձրած կանգնել, նստել. 2, յետոյք, որբան (մարդու կամ կենդանիների). 3, зады́ յ. ա, գետի, շենի կամ բանակութեան (մահալի) յետևի մասը. ր, անցած, սովորած, իւրացրած բան. повторя́ть з. անցած, հին դասը կրկնել:

Задымить (-млю́ -мя́ть) չ, 1, սկսել ծխալ ապականել, ծխել. 2,* սկսել գնալ, շատ շուտ կտրել. 3, ա. Задымля́ть; -ся ъԲր. 1, սկսել ծխել, ծուխ արձակել. 2, ա. Задымля́ться.

Задымле́ніе չ. ծխելը, ծխի արձակելը. ծխով սևացնելը. -дымля́ть, -дыми́ть ъ. ծխով սևացնել, ծխոտել, ծխահարել, ծխի հոտ, ծխի համ տալ. -ся 1, ъԲր. ծուխ, գոլորշի արձակել. գոլորշիանալ. 2, lւ. ծխոտուել, սևանալ:

За́дымь ի. ծուխ:

Задыха́ніе չ. ան. շնչհեղձութիւն, շնչարգելութիւն, շնչասպառութիւն. -дыха́тельный ած. շնչհեղձութեան, -ձական. з—ыя движе́нія.

За'дыха́ть չ. սկսել շունչ քաշել, շնչել. -дыха́ться, -дохну́ться չ. 1, շնչասպառուել, շնչահատ լինել, հազիւ հազ շունչ քաշել, շունչը կտրել, հևալ. прибѣжа́ть задыха́ясь; з. отъ волне́нія, отъ ды́ма, отъ жа́ра; 2, հոտել, նեխել, փչանալ. вода́ въ прудѣ́ задо́хлась; молоко́ задо́хлось; хлѣбъ въ зерна́ задо́хся.

Задъ́хъ ա. Задыха́ніе.

Задыша́ніе չ. շունչ քաշել սկսելը. սրտասղմելը. -дыша́ть (-шу́ -ды́шать) չ. սկսել շունչ քաշել, շնչել, սրտասղմել. з. пла́менемъ, огнёмъ բոց, հուր մղել. -ся (-шу́сь -ша́тся) չ. 1, ա. Задохну́ться; 2, ծածկուել, պատուել (սրտասղմած դալարդաց). -ды́шка ի. ան. սաստիկ շնչհեղձութիւն. ա. Задыха́ніе.

Задѣва́ніе չ. դիպչելը, վնասելը. վիրաւորելը. -дѣва́ть, -дѣ́ть ъ. 1, что, за что, обо что, по комъ դիպչել, դիպչելով, կպչելով վնասել, պատռել. кусты́. су́чья задѣва́ютъ за пла́тье и цара́паютъ ру́ки; Пу́шкинъ былъ ра́ненъ въ живо́тъ: пу́ля заде́ла желу́докъ; з. ара́пникомъ по ло́шади հարածքի[մտրակ]ով ձիուն խփել, զարկել. з. объ поро́гъ ного́ю ոտք շեմքին խփել, զարկել. 2,* դիպչել, վիրաւորել, *կպչել*. з. кого́-нибудь; з. чью-либо честь, чьё-либо самолю́біе; з. кого́ за живо́е կամ за́живо ա, մէկի սիրտ խոցել, խիստ վիրաւորել. ր, մէկի հետաքրքրութիւնը գրգռել. -ся lւ. վիրաւորուել, վնասուել:

Задѣ́въ ա. 1, ճանկելը, կպչելը, կախելը (կարթ). 2, ճանկելիք, կախելիք (սար, փայտ, որ կարթը ճանկում, կախում է):

Задѣ́ланіе, -дѣ́лать ա. Задѣ́лываніе, -вать.

За'дѣлить (-лю́ -дѣля́ть) ա. Задѣля́ть; -дѣ́лка ի. ա. Задѣ́ланіе.

Задѣ́лъ ա. փորձ (համեմատ աշխատանքի):

Задѣ́лываніе չ. փակելը, ագելը, կարելը. задѣ́лываніе կամ задѣ́лка по́чты, бандеро́ли փոստը, բանդերոլը փակելը, կարելը ծանրոցը. հենքում հանձնելը. -дѣ́лывать, -дѣ́лать ъ. 1, փակել, ծածկել, գցել, կալնել, կապել, խցել. з. воро́та доска́ми; з. по́чту, бандеро́ль, посы́лку փոստը, բանդերոլը, ամբարները գցել, կապել փաթաթուած ծանրոցը հանձնել. 2, ծածկել, Թաղել, Թաղցնել, խորել (գր.). 3, սկսել աշխատել (մի գործ). 4, բանել, աշխատանքով բանել, աշխատանքով վճարել. -дѣ́лье չ. 1, փորձ

հատուցում (համեմատ աշխատանքի և ոչ թէ ժամանակի). աշխատութիւն. Տնզ. տ. Барщина; 2, գործ, պարապմունք. զբաղմունք. 3, առիթ, շարժառիթ, պատճառանք. закинуть з. պատճառ, առիթ բռնել, 'մահանայ անել':

Задѣльничать չ. Տնզ. ճորտական աշխատանք կատարել, կալուորութիւն անել. -**дѣльный** ած. 1, համեմատ աշխատանքի (և ոչ թէ ժամանակի) որոշող, տրուող. з—ая плата; 2, Տնզ. կալուածատիրոջ համար ճորտական աշխատանք կատարող. з—ые мужики, з—ая деревня; -**дѣлять**, -**дѣлить** ն. առաջուց մաս, բաժին տալ. շահելիս, բաժանելիս զրկել. з. всѣхъ дѣтей для одного.

Задѣну տ. Задѣть; -**дѣть** (-**дѣну** -**нуть**) տ. Задѣвать.

Заеговѣть (-жý -вѣть), ся չ. սկսել չարաճճի բաներ անել, չարութիւն անել, գէշ ու գէն ընթանել, խեղդել:

Заедино ն. միակամ, միաբանութեամբ. дѣйствовать з.

Заѣдать չ. 1, գողալ, սրբել (ոսկի մասին). 2, յետևից խածնել, խածատել (ձիու մասին):

Заёмный ած. փոխառութեան, պարտքի. з—ое письмо պարտաթուղթ, մուրհակ. 'տոմար'. з—ое письмо крѣпостное ճորտական պարտաթուղթ. з—ое учрежденіе, з. банкъ փոխառութեան, վարկի հիմնարկութիւն, բանկ. 2, փոխ առած, փոխ վերցրած, պարտքով վերցրած. з—ыя деньги; 3, ուրիշից վերցրած, ընդօրինակած. -**щикъ** տ. -**щица** ի. փոխ առնող, պարտք վերցնող այր, կին, պարտապան, -ուհի:

Заёмъ, займа տ. 1, փոխառութիւն, փոխ առնելը, պարտք վերցնելը. въ заёмъ, въ займы տ. Взаймы; 2, պարտք, փոխառութիւն:

Заенька Նվ. 1, տ. նապաստակիկ, պատիկ 'նապաստակ'. 2, (заенька և заинька) ի. էգ նապաստակիկ:

Заёрзать 1, ն. սղոցել, քերել, մաշել (շորը). 2, չ. սկսել գէշ ու գէն ընկնել, չկարողանալ հանգիստ նստել. -ся էր. սղոցուել, մաշուել:

Заёршивать, -**ершить** (-шý -шáть) ն. մեխի վերայ ատամներ կտրել, որոնք դարձած են դէպի ետ գլխի կողմը. -ся 1, էր. կտրուել, հանուել (մեխի վերայ ատամներ). 2, անձր. վեր ցցուել. բարձրանալ, քամել. փշաքաղել. 3, անձր. յամառել, կամակորութիւն անել:

Зажадничать չ. սկսել ագահել, ագահութիւն, աչքածակութիւն, 'թամահկարութիւն' անել:

Зажадать (-ду -дуть) չ. 1, սկսել ծարաւել, պապակել. 2,* խիստ, կարօտով ցանկանալ, տենչալ, փափագել:

Зажалить (-лю -лять) ն. շատ, սաստիկ խայթել, վիրաւորել. հալից գցել (խայթելով). з. до смерти; пчёлы зажалили трутней.

Зажареніе, -**риваніе** չ. 1, սաստիկ տապակելը, խորովելը. 2, այրելը, տաչորելը. -**ривать**, -**рить** (-рю -рять) 1, ն. խիստ, սաստիկ տապակել, խորովել. 2, ն. այրել, տաչորել. 3, չ. սկսել մի բան մեծ եռանդով, խանդով անել, գործել. -ся էր. խիստ տապակուել, խորովուել. այրուել, տաչորուել:

Зажатіе չ. I. հնձելը. II. սեղմելը. սխմելը. -**жать** I. зажать (-жмý -мýть), ся տ. Зажимать, ся; II. зажать (-жнý -нýть) ն. սկսել հնձել:

Заждаться (-ждýсь -дётся; անց. заждался, -лась, -ждались) չ. кого, чего երկար, անհամբեր (երբեմն նաև ապարդիւն) սպասել. ձանձրալ սպասելուց յոգնել. վաստակել, ձանձրել, որոնալ:

Зажевать (-жую -юютъ) ն. և չ. սկսել ծամել,

Зажелтить (-чý -тятъ) ն. դեղին ներկով ծածկել, ծեփել, դեղին ներկել. -ся 1, անձր. դեղնանալ, դեղին գունաւորուել 2, էր. դեղին գոյնով ներկուել. -**желтоголовиться** (-влюсь -вится) չ. դեղին գլուխ ստանալ. արձակել. -**желтѣлый** ած. դեղնած, թօշնած. -**желтѣть** չ. սկսել դեղնել -ся չ. սկսել դեղնին տալ. դեղին երևալ:

Заженаниться (-нюсь -нится) չ. սկսել 'կնարարուել', 'քրքրուել', անօթխածութիւն անել:

Зажестикулировать (-рую -ютъ) չ. սկսել այլ և այլ շարժումներ անել (մեզ. ձեռներով միայն արտայայտելու համար):

Зажечь (-жгý -гýтъ) տ. Зажигать; -**жженіе** չ. վառելը, կպցնելը, լուցանելը (զր.). այրելը:

Заживаніе չ. 1. (բանելով, աշխատելով) վճարելը. հատուցանելը. з. долга; 2, բուժուիլը, սպաքինուիլը. առողջանալը. 'սաղանալը'. -**живать**, -**жить** 1, չ. առողջանալ, սպաքինուիլ, բուժուիլ, 'սաղանալ'. *անցնել. մոռացուիլ. рана ужé зажила; до свадьбы заживётъ ծշին. կմոռանայ, կմոռանայ 2, ն. з. чужой вѣкъ շատից գուցը, խիստ երկար ապրել. 3, ն. з. чего մի բան հասնել, մի բան ձեռք բերել. վաստակել. з. славы; 4, ն. վճարել, հատուցանել պարտքը (բանելով, աշխատանքով). 5, ն. աշխատել, վաստակել, գտնել. -ся 1, անձր. սպասածից երկար. շատ ապրել, երկար մնալ. կենալ. 2, էր. վճարուել (պարտքի մասին). -**живленіе** չ. 1, բուժելը, բժշկելը. առողջացնելը. 'սաղացնելը'. 3, (սխալ) տ. Заживаніе 2; -**живлять**, -**живить** (-влю -вятъ) ն. սպաքինել, բժշկել. առողջացնել. 'սաղացնել'. -ся էր. և անձր. սպաքինուիլ. բժշկուիլ. առողջանալ, 'սաղանալ'. -**жинный** ած. 1, բանելով, մշակութեամբ հատուցանելի. վճարելի. з. долгъ; 2, ամրակազմ. պնդակազմ, առողջ. ամուր, հաստատ: **Заживные**, ыхъ տ. յ. գործաւորներ, բանուորներ. з. пластырь սպաքինարար, վէրքերը սպեղանի, 'մհլամ':

Заживо ն. 1. կենդանութեան ժամանակ. 2, կենդանի, կենդանւոյն, կենդանի-կենդանի. з. засыпанный человѣкъ կենդանի թաղած մարդ. 3,—за живóе (տ. Живой 2); -**живъ** տ. 1, պաշար, խոր ճարելը. հաւաքելը. ունևորութիւն. казаки на з—ѣ; 2, տ. Заживаніе 1.

Зажига Հոգ. ասհ. որ և է վառ բանի սկզբնապատճառ, գրգիչ. խռովարար. 2. տ Зажиганіе; -**гальщикъ**, -**гальщица** տ. Зажигатель, -ница; -**ганіе** չ վառելը, կպցնելը (օր. մոմը). -**гатель** տ. (зажигательница ի.) հրդեհարար. հրդեհողի հրձիգ, ուրիշի տուն, կալ են հրակ տուող այր, կին. *գրգռիչ. սադրիչ. -**гательница** ի. 1, տ. Зажигатель: 2, լուցկիներ վառելու իր, տարբեկալ. -**гательство** չ. հրդեհարարութիւն:

Зажигать, зажечь ն. 1, վառել, կպցնել, լուցանել (զր.). з. свѣчи, папиросы, спички, костры: 2, ջէն, այրել, տաչորել. отъ водки въ желудкѣ зажгло; 3,* գրգռել, վառել, բորբոքել, մորմոքել. -ся 1, չ. սկսել վառուել, փայլել, շողշողալ. *վառուել, բորբոքուել. 2, անձր.

ինչն իրան տալիս. (շատ մասին) անձին տալով (տալ կիրակից). 3, չք. փառաւել, կայծանել, լուսանալ (գր.). ночью зажигались костры.

Зажиливаніе ը. սեփականացնելը, իւրացնելը, 'տակովն անելը' (ուրիշի իրը). **-жиливать, -жилить** (-лю -лять) ն. սեփականացնել, իւրացնել, տակովն անել, 'գողանալ' (ուրիշի իրը, գումար, օգուտ քաղելով նորա մոռացկոտութիւնից). **-ся** չք. սեփականացնուել, իւրացնուել, կորչել. **-жилой** ած. 1, Ռմբ. մի անդ երկար ապրող, կեցող. 2, աշխատած, վաստակած, գործած:

Зажиманіе ը. սեղմելը, սխմելը. ճնշելը, փակելը. **-жимать, -жать** ն. ճնշել, սեղմել, սխմել. ամբողջը ծածկել, փակել, կոխել, գոցել, խցել. з. кому ротъ մէկի բերանը փակել, մէկին լռութեան դատապարտել, մէկին բմբերանել, կարկամեցնել. **-ся** 1, չք. ճնշուել, սեղմուել, սխմուել. փակուել. 2, ռմբր. խնայողութեան անել, 'գոյքաթ անել'. ժլատութիւն անել:

Зажимистый ած. 1, խիստ սեխմող, ճնշող, հուպ տուող. 2, խնայող, ժլատ: **Зажимисто** ն. ագահութեամբ, դժուարութեամբ. **-жимка** ի. 1, սեղմելը, սխմելը, ճնշելը. 2, խփան, լեզուակ. 3, *խնայողութիւն, ժլատութիւն. жить съ з—ой: **-жимной** ած. ճնշող, սեղմող, սխմող, փակող. ճնշելի, սեղմելի, փակելի:

Зажинаніе ը. հունձը սկսելը. **-жинать, -жать** ն. սկսել հնձել, հունձը սկսել. **-жинаться** 1, չք. հընձուել. 2, ռմբր. հնձելիս ուրիշի արտը, խոտհարքը ընկնել. не зажинайся въ чужую полосу, въ сообѣду; **-жинка** ի. 1, տ. Зажинаніе; 2, **зажинки** յ. հնձի սկիզբը, հնձի սկսելու տօնը, ուրախութիւնը:

Зажирать, -жрать ն. թաղուել, խրուել (խիստ խորը կպչելով). соха зажираетъ, колеса зажираютъ.

Зажирѣлость ի. գէրութիւն, 'շաղութիւն', պարարտութիւն. **-жирѣлый** ած. գէրացած, 'շաղացած', պարարտացած. **-жирѣніе** ը. գէրանալը, 'շաղանալը', պարարտանալը. **-жирѣть** ը. 1, գէրանալ, 'շաղանալ', պարարտանալ. 2,* հարստանալ, 'տազել':

Зажитіе ը. 1, տ. Заживаніе; 2, տ. Зажиточность; 3, Ռմբ. տ. Зажи́въ 1; **-житникъ** ա. զօրքի համար պաշար, խոտ ճարող, հաւաքող:

Зажитный տ. Зажиточный; **-житой** ած. աշխատած, վաստակած, ստացած: **Зажитое**, ого ը. և **-житокъ**, тка ա. 1, աշխատանք, կայք, գոյք, ունեւորութիւն. 2, գւռվ. վարձ, 'հաք'. **-житочность** ի. ունեւորութիւն, հարստութիւն, ընչաւէտութիւն. **-житочный** ած. ունեւոր, հարուստ, ընչաւէտ. **-житый** տ. Зажитой.

Зажить (-живу -вуть) 1, ը. սկսել ապրել, կեանք վարել. 2, (зажить, ся) տ. Заживать, ся; **-житье** տ. Зажитіе.

Зажмуриваніе ը. կկոցելը, փակելը (աչքերը). **-ривать, -рить** (-рю -рять) ն. կկոցել, փակել, խփել (աչքերը). **-ся** ռմբր. իր աչքերը փակել, կկոցել. խփել. не *зажмуриться չամաչել, չքաշուել. **зажмурясь** մյ. ն. *աչքերը խփելով, վտանգաւութեամբ. **-рной** ն. աչքերը խփած, գո[ցած:]

Зажнивный ած. հնձի. з—ыя пѣсни.

Зажора, -жорина ի. **-жоръ** ա. 1, ստացակապութիւն, կատաղած (տասուցի՝ գետի վերայ). 2, ջրով լցուած և ձիւնով ծածկուած փոս:

Зажрать (-жру -рёть) տ. Зажирать; **-жужжать** (-жжу -ать) ը. սկսել բզզալ, տզզալ. սկսել շառաչել, վզզալ, վշշալ, տզզոց հանել, 'զզզալ':

Зажурить (-рю -рять) ն. խիստ յանդիմանել, նախատել, շշպրել. **-журчать** (-чу -чать) ը. 1, սկսել խշխշալ, խոխոջել, կարկաչել. 2,* քաղցր, զուարթ ձայնով ասել, խօսել, ճչել:

Зазастовать, -стить (-щу -стать) ն. աչքից մի բան ծածկել, մէկի առաջը կապել. лѣсъ заза́стилъ море.

Зазваниваніе ը. 1, զանգահարելը. 2, զանգահարելով կանչելը, ժողովելը. **-званивать, -звонить** 1, ը. սկսել զանգահարել, զանգակը տալ. з. въ колоколъ; 2, կանչել. ժողովել, հաւաքել (զանգահարելով):

Зазвать (-зову -вуть), **ся** տ. Зазывать, ся.

Зазвенѣть (-ню -нять) ը. 1, հնչել, սկսել զանգել, զրնգալ, ճնչել, ճառալ, զօռալ, թըռ-դալ. 2, թրխկալ, գրմփալ, թրխկալով. զրմփալով վայր ընկնել (հնչող առարկայի մասին):

Зазвонистый ած. քաղցրահնչիւն, թնդացող, որոտացող. *խիստ աղմուկ, համբաւաւոր. **-звонить** (-ню -нять), **ся** տ. Зазва́нивать, ся; **-звонный** ած. 1, զանգահարելու, -հարութեան. 2, ամբողջ, զիլ, քաղցրահնչիւն. **зазвонная**, ой ի. խիստ մեծահարուստ աղջիկ, 'շափալախ'. **-звонщикъ** տ. Звонарь; **-звонъ** ա. զանգահարութեան սկիզբը:

Зазвучать (-чу -чать) ը. 1, սկսել զրնգալ, հնչել. չատաշել զօռալ. 2, լսուել, լսելի լինել. 3, թնդալ: [լսել (առարկայի մասին):]

Зазвѣздить (—, -дить) ը. ռմկ. երևալ, փայ[լել:]

Зазвѣрѣть ը. գազանանալ, վայրենանալ:

Заздание, -здать տ. Зазидание, -дать.

Заздорить (-рю -рять) ը. վիճել, կռուել:

Заздравіе ը. 1, բարեմաղթութիւն կենաց բաժակով. կենաց. 2, եկղ. բարեմաղթութեան թերթիկ (որի վերայ նշանակելով կենդանի մարդկանց անունները, նշխարահացի հետ միասին տալիս են պատարագչին. նա պատարագելիս հանելով նշխարահացի որհնած մասը, փոխարինելով մարդկանց առողջութիւն է մաղթում):

Заздравный ած. կենացաբանական, առողջութեան մաղթող. առողջութեան. з. листъ եկղ. (պատարագի մէջ) բարեմաղթութեան թերթ (որի վերայ գրուած մարդկանց համար պատարագիչը բարեմաղթութիւն է անում). з—ая пѣсня կենացաբանական երգ. з. тостъ. крикъ. кубокъ; з—ая просфора բարեմաղթութեան թերթիկի հետ մատուցած նշխարահացը (տ. Заздравіе 2). **заздравное**, аго ը. նշխարի այն մասը, որը պատարագիչը հանում է յարեւտութիւն մի կամ մի քանի մարդկանց:

Зазеленить (-ню -нять) ն. 1, կանաչ ներկել, զարդել. 2, կանաչ խոտի վերայ թաւալելով կեղտոտել. з. рубашку; **-зелень** ի. 1, մամռապատած, ջրի երեսին կանաչին առաջ լօռ, ջրի մուռ, խոտ. 2, կանաչ շերտ (ծառի կեղևի մէջ):

Зазеленѣніе ը. կանաչելը, *զարդարելը, ստաջանալը. **-зеленѣть** ը. սկսել կանաչել, սկսել կանաչ խոտով, տերևով ծածկուել. *զարդարւել, առաջ գալ. **-ся** ը. կանաչել, կանաչով ծածկուել. *հեռուից կանաչին տալ:

Зазиданіе ը. շինելը, կառուցանելը, հիմնելը. **-зидать, -здать** ն. 1, սկսել շինել, կառուցանել, հիմնել. 2, եկղ. քարով, աղիւսով եւն. խցել,

թաղել. փակել, պարփակել (օր. ասուր մատանե-ների). -ся էր. ղեկավել, հեծնուելը

Зазимованіе չ. ձմեռելը, ձմեռը մի տեղ մը-նալը, անցկացնելը. -зимовать (-мую -ють) չ. ձմեռել, ձմեռը մի տեղ մնալ, անցկացնել. -зимокъ, мка ա. և յ. зазимки առաջին ձիւն, ցուրտ. ձմեան առաջին ցրտերը, 'այեադներ':

Зазимье չ. առաջին անգամ եկած ձիւնը. ձմրան առաջին ցրտերը, ձմրան սկիզբը. первое з. հոկտեմբերի 1-ը (որ տօն է լինում):

Зазираніе չ. 1, նայելը, դիտելը, անսելը (ծա-ծուկ). 2, կշտամբանք. ասզատանք, յանդիմա-նութիւն. -зирать, зазрѣть չ. 1, նայել, մտիկ անել. դիտել, զննել, տեսնել. 2, անզոսել, կըշ-տամբել, պարսաւել, քամահել. 3, արթնել, զարթնել, արգելել, չթողտալ (խղճի մասին). -ся անէր. 1, աչալրջութեամբ նայել, դիտել, խորասուզուել մի բանի մէջ. 2. խղճահարուել:

Зазіять չ. բացուել:

Зазмѣиться (-юсь -ятся) չ. 1, օձի պէս գալար-ուել, պտոյտներ անել. 2, բարկանալ, չարանալ:

Зазнавать (-знаю -ютъ), -знать չ. 1, սկսել ճանաչել, ծանօթանալ. я его зазналъ уже старикомъ ես նորա հետ ծանօթութիւն սկսե-ցի, երբ տղան ծեր էր. -ся անէր. 1, հպար-տանալ, գոռոզանալ, փքուել (իր անցեալը, ծագումը մոռանալով). 2, (միայն зазнаться) ծա-նօթանալ, բարեկամանալ:

Зазнаемо Ն. նախօրօք, վաղօրօք գիտենալով:

Зазнайка հոր. հպարտացած, գոռոզացած, ան-բարտաւան մարդ. -знамый ած. հանրածանօթ, յայտնի. -знать, ся ա. Зазнавать, ся.

Зазноба է. 1, տրտմութիւն, վիշտ, մրմուռ, ցրտա-ռած տեղ, եղեռն. 2, բուռն սէր, խանդ, սէր. 3, սիրոյ, առարկայի առարկայ, սիրեցեալ. ռմկ. սիրուհի. 4, անխոհեմութիւն, հոգս, դարդ, ցաւ:

Зазноблять (-блю -бятъ) ա. Зазнобить; -биться անէր. սրտահարուել. -бленіе չ. ստանալը, մրսեց-նելը. -блять. -бить ն. 1, ցրտել. գաղացնել, ատրուստ զգալ. больного зазнобило; 2, մրսեցնել, ստանց-նել. ցրտահար անել. противъ зазнобленныхъ пальцевъ на рукахъ и ногахъ лукъ превосходное средство; 3, սիրահարեցնել, սիրով բորբո-քել, վառել. -бный ած. մրսելուց, ցրտից առա-ջացած. -бушка է. Ռմկ. 1, բուռն սէր, խանդ, սէր. 2, սիրոյ առարկայ, սիրեցեալ, անձկալի, սիրուհի. -бчивость է. փափկութիւն, քնքշու-թիւն. -бчивый ած. 1, մրսող, հեշտութեամբ մրսող, քնքուշ. 2, սիրահարուող. հեշտութեամբ սիրահարուող. 3. սիրոյին. з—ые разговоры.

§ †Зазнобъ ա. ա. Зазноба 1.

Зазолотить (-чу -тятъ) ն. ոսկել ոսկեզօծել, ոսկու կերպով լուսաւորել. солнце зазолотило верхушки горъ; -ся անէր. և էր. ոսկու կերպով լուսաւորուել, փայլել:

Зазорникъ ա. -зорница է. նախատինք, անզգամու-թիւն, խայտառակ այր, կին. -зорность է. պախարա-կելի, նախատինքի վայել ու բանը, կենցաղ. խայ-տառակութիւն. -зорный ած. 1, պախարակելի, նախատելի, ծաղրելի, անզգամելի, կշտամբելի, ամօթալի. з. всё же не есть позорный; 2, ա. Позорный: з—ые дѣти խառնածեփսութիւններ ծը-նուած, ապօրինի զաւակներ:

Зазоръ ա. 1, ամօթանք, նախատինք, անզգամելի, պախարակելի բան. 2, խայտառակութիւն, նա-խատելի բան. 3, պատասխանատութիւն, 'բռնութիւն' (հրապարակ խոզամտիկ—'յարդի'—մէջ' շնորհել գինելի փողոցութեան):

Зазрить (-рю -рятъ), ся ա. Зазрѣть, ся.

Зазрѣніе ա. Зазираніе; -зрѣвать սկ. գործ. ա. Зазирать 3; -зрѣніе չ. 1, ա. Зазираніе 2, безъ з—ія և безъ з—ія совѣсти առանց քաշուելու, առանց խղճահարուելու, առանց ամաչելու. 2, ա. Деликатность; -зрѣть, ся ա. Зазирать, ся.

Зазубоскалить (-лю -лятъ) 1, չ. սկսել ծաղ-րել, ծիծաղել 'գնչուել' մի բանի վերայ. 2, ն. սկսել հեգնելով, նախատել:

Зазубренность է. 1, ատամնաւորութիւն, շատ ատամներ, կտրուած տեղեր ունենալը. 2, Փիզ. ալիք. խորդուբորդութիւն, խորտուբորտութիւն (ցանկերի տեղեր) -зубренный ած. 1, բերանի (ոսյ-րի) վերայ ատամներ, կտրած տեղեր ունեցող (սուր). 2, մակերեւոյթի վերայ կեռ աստմներ ու-նեցող. ատամնաւորած. стальное, з—ое стрѣмя; 3,*բթացած, փչացած, կտրատուած. -зубриваніе չ. 1, կտրտելը, ջարդելը. 2, անգիր, թութա-կերպ. մեքենայօրէն սերտելը. -зубривать, -зубрять, зубрить ն. 1, կտրտել, փչել (օր. դանակի, սրի բերանը). 2,* թութակերպով սերտելով, յարմել (ջրի մակերեւոյթը). 3, մեքենաբար, թու-թակերպ սերտել, անգիր անել. з. урокъ, статью; -зубриваться, -зубриться 1, անէր. և էր. կտր-տուել, ջարդուել, փչուել, փչացուել (դանակի, սրի բերանի մասին). когда ножъ съ твёрдымъ лезвеёмъ зазубривается, то трудно бываетъ его вновь отточить; 3, մեքենաբար սերտելուց բը-թանալ, շշմել. онъ до того зазубрился, что не понимаетъ самыхъ простыхъ вещей.

Зазубрина է. 1, կտրած տեղ, ատամ (սրի, դա-նակի բերանի վերայ). 2, ատամ, ճանկի, ա-տամնաձեւ կեռ, ճանկ (որ և է մետաղէ առար-կայի վերայ). 3, կեռ, կեռասամ. 4,* ճանկիրա-ւորձը, ատը, մէկը. -зубрина Ռմկ. ա. Зазубрина; -зубристый ած. կտրտուած. -зубрить (-зубрю -зубрятъ), ся ա. Зазубривать, ся; -зубря ա. Зазубрина 2; -зубрять ա. Зазубривать.

Зазывала հոր. հրաւիրող, հրաւէր կարդացող, հրապարակող այր, կին. -вала ա. Зазывальщица; -вальщикъ ա. -вальщица է., -ватель ա. -ватель-ница է. Зазывала; -ваніе չ. հրաւիրելը, կանչելը. հրաւիրելով գրաւելը, հրապարակելը. з. покупателей; базарныя з—ія; -вательный ած. կանչելու, հրաւիրելու, գրաւելու, հրապարակելու. -ватна ա. Зазывальщица.

Зазывать, зазвать ն. կանչել, կոչել, հրաւի-րել. կանչելով, ստիպելով իր մօտ քարշել, գրաւել, հրապարակել. з. покупателей; з. обѣдать; -ся էր. կոչուել, կանչուել, հրաւիրու[ելով հրապարակու]ել, գրաւուել. -вный -вной ած. կանչող, հրաւիրող, հրաւէր կարդացող, հրաւիրական. з. крикъ; з. билетъ, списокъ; з—ая пѣсня գիւղական երե-կոյթներին առաջին անգամ երգուող երգ. հր-

Зазывъ ա. հրաւէր, կոչ, կանչ: [րաւիրանք:

Зазѣвать չ. 1, պարզաբերել, բացուել. 2, սկսել յօրանջել. -ся ա. Зазёвываться; -зёвываться (шipiu. -зёвы—), -зѣваться չ. 1, երկար և հե-տաքրքրութեամբ նայել, մտիկ անել. зазѣваться на кого, на что աչալրջութեան զբաղմունք յանել մէկի, մի (մի կարգը) բանի վերայ, բերանը բաց նայել մէկին, մի բանի վերայ. 2, անուշա-

գեր, անհող զանալ. 3, պարապ-սարապ, քամի կուլ տալով մառ գալ, շրջել։

Зазябáть, -зя́бнуть ч. 1, ցրտատար լինել (բույսերի մասին). 2, մրսել, սառչել, սառել պըռ-ակել, զուցամրել. -зя́блый ած. մրսած, ցրտատար, զուցուցած. *մշտահար։

Заигрáніе չ. 1, խաղ սկսելը, խաղալը, խաղ ա-նելը. 2, խաղալը, ածելը. 3,* փայլելը, շողշո-ղալը, պլպլալը. -и́гранность է. հնութիւն, փաւ-ծութիւն (շատ գործածուելուց, խաղալուց, ածե-լուց). з. пьéсы.

Заигрáть, ся ա. Заи́грывать, ся; -и́грыва-ніе չ. մէկի հետ խաղալը, հանաք անելը. մէ-կին գրգռելը, ծաղրելը. խաղ, հանաք, ծաղր. -и́грывать, -игрáть ն. և չ. 1, չ. заи́грывать съ кѣмъ-нибудь ա, մէկի հետ խաղալ. մէկի գլխին խաղեր խաղալ, մէկի հետ հանաքներ անել. մէ-կին ծաղրել. գրգռել. ը, մէկի առաջ քծնել, աշխատել մէկին հաճոյանալ. 2, (միայն заи-грáть) ն. և չ. սկսել խաղալ. սկսել ածել, նուա-գել з. на музыкáльномъ инструмéнтѣ; з. пьé-су, увертю́ру, вальсъ; з. въ мячъ, въ кáрты, въ горѣлки գնդակախաղով, թղթախաղով. զօրեկի խաղալով զբաղուել. з. пáльцами մատների հետ խաղալ. 3, (միայն заигрáть) չ. ծառանալ, ծա-ռըս ըլլել, յետեւ ոտների վերայ բարձրանալ (ձիու մասին). 4, (միայն заигрáть) չ. *փայլել, շողալ, շողշողալ, պլպլալ, պսպղալ. з. огнёмъ, лучáми, серебрóмъ; 5, (միայն заигрáть) չ. բուռըն կերպով յայտնուել, երեւալ, արտայայտուել, զարթնել. ալէկոծուել, յուզուել, թնդալ. моло-дóе винó заигрáло մաճառը սկսեց եփ գալ. 6, ն. з. когó нибудь въ игрѣ մէկին խաղի մէջ առնել. 7, ն. շատ խաղալով մաշել, հնացնել, փչացնել, *համը հանել. заи́гранныя кáрты մա-շուած, ջնջուած խաղաթղթեր. заи́гранная пьéса հնացած, համը գնացած պիէսա. 8, չ. (կոկանի, տերեւի մասին) փթթել, բացուել, բաց-բոլել. -ся չ. խիստ երկար խաղալ (ամէն բան մոռանալով). խիստ երկար խաղալուց յոգնել, շշմել. онъ *заигрáлся до тогó, что... նա իր խաղը (անզգուշութիւնը, յանդգնութիւնը) այն աստիճանի հասցրեց, որ... -и́грышъ ա. 1, ա. За-и́грываніе; 2, բարեկենդանի երեկոյթներ։

Заи́збье չ. խրճիթի յետեւ կողմը, խրճիթի յետեւում գտնուող շինութիւնները։

Заи́ка ա. կակազ, թլւատ. թոթով. -кáніе չ. 1, կակազութիւն. թլւատութիւն, թոթովախօ-սութիւն. 2, ա. Икáніе; -кáться, -кнýться չ. 1, կակազել թոթովել, կմկմալ. 2, կացուել (լեզուի մասին), խօսելիս կանգ առնել, կարկամել, պա-պանձուել. рѣчь заикнýлась խօսքը կանգ ա-ռաւ. 3,* з. о чёмъ մի բանի մասին խօսք վայր գցել, սկսել խօսել, ակնարկել. մի բանի մասին ակնարկութիւն անել. 4,* слѣдъ сталъ заикáться հետքը սկսեց կորչել. -кливость է. ա. Заикáніе: -кливый ած. կակազ, թլւատ, թոթովախօս, կմկմացող։

Заи́ливать, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. տիղմով ծած-կել, պատել, տղմոտել. -ся էջ. տիղմով ծածկուել, տղմոտուել։

Займáніе չ. 1, փոխ առնելը. 2, օրինակ առնե-լը. 3, բռնելը, գրաւելը. -мáтель ա. -мáтельница է. պարտք վերցնող, փոխառու այր, կին։

Занимáть (займу́ -мýтъ և занимáю -ютъ) ն. ճնշ. և զւռկ. 1, փոխ առնել, փոխ վերցնել. 2, վերցնել, օրինակել, ընդօրինակել, սովորել. 3, բռնել (տարածութիւն, տեղ), գրաւել. -ся 1, -ներ. ճնշ. և զւռկ. чѣмъ մի բանով պարապել, զբաղուել. 2, էջ. առնուել, առաջացնուել։

Заи́мка է. 1, գրաւելը, սեպհականացնելը, գրա-ւելը (ազատ, անտէր բան, մնւ. հող). з. лáгеря բանակի համար տեղ գրաւելը, բռնելը. 2, գիւ-ղական հողերից դուրս գրաւած, բացած հող, ագարակ, հողամաս. 3, իջևան, կայարան. 4, գե-տի այն տեղը, ուր ջուրը կանգել, կանգնեցրել են. занимáть з—у գետը կապել, կանգնեցնել. 5, բռնելը, գրաւելը. з. чужóго скотá.

Займи́вость է. փոխադարձութիւն, փոխադարձ պայմանադրութիւն. -ный ած. 1, փոխ առած, պարտք վերցրած. 2, ուրիշից վերցրած, ընդօ-րինակած. сóбственныя и з—ыя мы́сли; 3, փո-խարինութեան պարտքի. 4, փոխադարձ։

Заимообрáзъ ա. ռմկ. պարտք, փոխարինութիւն. -взи́тель ա. պարտապան, պարտք վերցնող. -дá-вецъ, вца ա. -дáвица է. պարտատէր. պարտա-տիրուհի, պարտք տուող այր, կին. -дáвный ած. պարտքի, փոխարինութեան. -дáтель, -дáтельница ա. Заимодáвецъ. -дáвица; -дáтельство չ. փոխա-տուութիւն. -дáтельный ած. փոխ տալու, պարտք տալու. -дáтельство չ. փոխ տալը, պարտք տալը, փոխարինութիւն. -даніе չ. եկ. ու. փոխ, պարտք տալը. -обрáзно Տ. փոխարինաբար. -обрáзный ած. փոխարինութեան, փոխ առած կամ վերցրած. -обрáзъ, въ заимообрáзъ ա. Заимообрáзно; -слó-віе չ. այլաբանութիւն, փոխաբերութիւն։

Заимо́чникъ ա. հող գրաւող, հող 'զաւթող' (ա. Заи́мка 2); -чный ած. (ինքնաբերաբար) գը-րաւած, 'զաւթած'։

Заи́мственный ած. ճնց. փոխ առած, ուրիշից վերցրած, ոչ սեպհական, ոչ ինքնուրոյն։

Заи́мство ճնց. -ствовáніе չ. փոխառութիւն, ու-րիշից փոխ առնելը, վերցնելը, ընդօրինակելը. -ствованный ըչ. ած. փոխ առած. з—ое слóво; з. оборóтъ; -ствовать (-ствую -ютъ) ն. 1, փոխ առնել, պարտք վերցնել. 2, ուրիշից սովորել, վերցնել, փոխ առնել, ընդօրինակել, քաղել. з. отъ когó нрáвы, обы́чаи, манéры; з. изъ га-зéтъ такíя-то подрóбности, свѣдѣнія; -ся ներ. 1, чѣмъ отъ когó, изъ чегó մի բան մէկից, մի բանից վերցնել, փոխ առնել, սովորել. 2, ու-րիշից օգտուել, ընդօրինակել, փոխ առնել, քա-ղել. 3, ռմկ. մը և է (փուչ, վնասակար) բանով զբաղուել, մը և է բանի կպչել. з. винóмъ, кáр-тами; 4, էջ. ուրիշից վերցնուել, ընդօրինակուել, քաղուել։

Заи́мщикъ ա. ճնց. 1, (заи́мщица է.) ա. Заём-щикъ, -щица; 2, գրաւող, 'զաւթող' (ազատ հող)։

Заинде́вѣлый ած. եղեամակալած, եղեամով ծած-կուած, պատուած. -вѣть, ся չ. 1, եղեամակալել, եղեամով ծածկուել, պատուել. 2, ցրտահարել։

Заинтерeсóвывать, -совáть (-сýю -ютъ) ն. հե-տաքրքրել, շահագրգռել. з. пáртію на биллiáр-дѣ սկսել շահով, փողով բիլիարդ խաղալ. -ся ներ. հետաքրքրուել, շահագրգռուել։

Заинтригóвывать, -говáть (-гýю -ютъ) ն. 1, ասպարէզ հետաքրքրել, շահագրգռել (մի բան գը-ռնելով, խնամքով). 2, դաւով փորձանքի. խա-

Зáинька ա. Зáенька. [Թարգմ. մէջ գցել։

Заи́окиваніе չ. ըձնողութիւն, ասորականշա-

թիւն. -скивать, -скáть (-ищу́ -ищутъ) ь. 1, [illegible] ջանալ, աշխատել գտնել, երևան հանել. 2, з. въ комъ, передъ кѣмъ, у кого մէկի [illegible] ընկնել, ստորաքարշութիւն անել, աշխատել մէկին հաճոյանալ, [illegible]. з а и с к и в а ю щ і й բյ. -ծ. [illegible], ստորաքարշ. 3, з. что и чего խնդրել, [illegible]. աշխատել մի բան շահել, ստանալ, վաստակել։

Заискри́ться (-рюсь -рятся) -искрѣть ղ. սկսել կայծեր արձակել, *փայլել, վառուել, շողշողալ։

Зáискъ м. м. Заискиваніе.

Зáйка м. 1, փոքր. նապաստակիկ, -կուկ. 2, [м. Зайчиха.

Зáинько м. м. Зáйка 1.

Займáться ղ. [illegible]։

Зáймище ղ. 1, Նոր. բանած, նշան դրած, գրաւած հողամաս. 2, ընդարձակ [illegible] տեղ, [illegible]. -мищный ած. հող բանելու, գրաւելու։

Зайти (зайду -дутъ) м. Заходить.

Зайчáтина ի. նապաստակի միս. -чáтникъ м. նապաստակների բուն. -чёнокъ м. -чöнокъ, нка м. (յ. зайчáта, -тъ) նապաստակի ձագ, ճուտ։

Зáйчикъ м. 1, Նւզ. м. Зáяцъ; ходить з—омъ [illegible]. 2, [illegible] արտացոլուած [illegible]. 3, [illegible]։

Зайчи́на, -чи́на Նւզ. 1, նապաստակի միս. 2, նապաստակի մորթ, [illegible]. -чи́ха ի. էգ նապաստակ. -чи́шка м. -чи́шко м. [illegible] նապաստակ. *[illegible]. -чи́ще м. [illegible]։

Зáячій м. Зáячій; -чу́къ, á м. 1, բս. Delphinium consolida, [illegible]. 2, բս. Centaurea cyanus, [illegible]. -чу́ха ի. -чу́шка, мокъ ի. յ. м. Зайчу́къ 1.

Закабалéніе, -бáливаніе ղ. [illegible]. -бáливать, -бáлить, -балить (-лю -лятъ) ь. ծառայեցնել, [illegible] (ժամանակով [illegible]), մէկին պարտաւորեցնել. з. себя պարտաւորուել, կապուել, [illegible]. з. свою жизнь իր կեանքը [illegible], իր ազատութիւնը, անկախութիւնը ծախել. з. что [illegible] մի բան [illegible]. -ся 1, [illegible], իր [illegible], անկախութիւնից զրկել. з. гдѣ-нибудь մի տեղ նստել և [illegible] մի տեղ մնալ. 2, կր. [illegible], ծառայ, ստրուկ դառնալ, ազատութիւնից, անկախութիւնից զրկուել։

Закабалúстье ղ. [illegible]։ [illegible]։

Закавкáзскій ած. անդրկովկասեան. -кáзье ղ.

Закадыка м. սրտակից, հարազատ բարեկամ, մտերիմ. -ды́чный ած. սրտակից, մտերիմ, հարազատ. з. другъ, пріятель.

Заказáніе, -казáть (-жу́ -жутъ), ся м. Закáзываніе. -зывать, ся; -кáзецъ зца Նւզ. м. Закáзъ; -кáзка ի. м. Закáзъ; -кáзникъ м. -казни́къ, чкá Նւզ. պահեստի անտառ, անտառամաս (որի մէջ արգելուած է փայտ կտրելը, որս և [illegible]). -кáзный, -казнóй ած. 1, արգելուած. з—ая роща անտառ, պուրակ, որի մէջ փայտ կտրելը արգելուած է. [illegible], պահեստի, [illegible] պուրակ. з. лѣсъ, з—ое мѣсто м. Закáзникъ; з. лугъ մարգագետին, որը արգելուած է արածացնել, 'ղորոխ', 'ղորուխ'. 2, պատուիրած, պատուէրով շինած, պատրաստած, գրած, գործած են. з—ыя сочиненія; з—óе письмо, з—ая корреспонденція [illegible], թղթակցութիւն. з—ая обѣдня, з. молебенъ, з—ая панихида պատուէրով կատարուող պատարագ, մաղթանք, հոգեհանգիստ։

Закáзчикъ м. 1, (закáзчица ի.) պատուիրատու, յանձնարարող. 2, արգելող. 3, Նոր. [illegible]. 4, [illegible]։

Закáзъ м. 1, պատուիրելը, պատուէր, [illegible]. յանձնարարելը, յանձնարարութիւն. 2, [illegible], պատուիրած [illegible]. 3, արգելում, արգելք. 4, պահեստի անտառ, [illegible] (որ փայտ կտրելը արգելուած է). 5, Նոր. [illegible]։

Закáзываніе ղ. պատուիրելը, յանձնարարելը. -зыватель м. Закáзчикъ; -зывать, -зáть ь. 1, արգելել, [illegible]. 2, հրամայել. 3, պատուիրել, յանձնարարել, պատուէր, յանձնարարութիւն անել. 4, արգելել ([illegible]), պահել, 'ղորոխ', 'ղորուխ' անել (м. Закáзникъ и Закáзъ 4).

Закáиваться, -кáяться ղ. [illegible] մի բան չանելու. его такъ выжарили, что впередъ закается онъ шалить — [illegible]. -кáй м. -кáйка ի. [illegible], երդում (մի բան չանելու)։

Закалáть, -клáть ь. [illegible] Նոր. [illegible] (գր.) մորթել, կտրել, [illegible] (м. Закáлывать, -колóть).

Закалéніе м. Закáливаніе; -лённость ի. [illegible]. -лённый բյ. ած. 1, [illegible]. з--ая сталь; 2,* [illegible]. з. въ бояхъ.

Закáливаніе ղ. 1, [illegible]. 2,* [illegible]. постепенное з. тѣла противъ холода и простуды; -ливать, -лить, -лúть (-лю -лятъ) ь. 1, [illegible]. з. хлѣбъ [illegible]. з. кожу [illegible]. з. стеклянныя изделія [illegible]. 2,* [illegible]. з. своё тѣло противъ холода и простуды; -ся 1, կր. [illegible]. 2, [illegible]։

Закáлка ի. 1, [illegible]. 2,* [illegible]։

Закáлочный ած. [illegible]. з—ая жидкость հեղուկ (ջուր, [illegible], իւղ են), որի մէջ [illegible]։

Закáлъ м. 1, [illegible]. 2,* [illegible],

հնադարեանկանմութիւն, կարգ. человѣкъ стараго з—а վաղեմի բնաւորութեան, աշխարհայեացութեան տէր մարդ. 3, հում մաս, տեղ (կերած հացի մէջ). 4, փչացած տեղ (վատ դաբաղած կաշու մէջ)։

Закáлываніе չ. 1, ստանելը (խոցելով), մորթելը. 2, ամրացնելը մի բան (մէջը քորոց, սեպ խրելով). -кáлывать, -колóть ն. 1, ստանել (խոցելով), մորթել, զենել (գր.). 2, քորոցով, սեպով ամրացնել. -ся 1, անդր. իրեն իրան խոցել, մորթել. 2, կր. խոցուել, մորթուել։

Закáльный ած. մխելու, կարծրացնելու։

Закаменѣніе չ. քարացնելը, կարծրացնելը. *Կլատելը. բնկճելը. -менить (-ню -нять) ն. քարացնել, պնդացնել. *Կլատել, չթոյլ տալ ահել, զօրգանալ, բնկճել. -менѣлость ի. քարացած լինելը. *անզգայութիւն, անտարբերութիւն, անգթութիւն, խստասրտութիւն. -менѣлый ած. 1, քարացած, քար դարձած. 2,* անզգայ, անգութ, անտարբեր, անողորմ, խստասիրտ։

Закаменѣть չ. 1, քարանալ, քար կտրել, կարծրանալ, պնդանալ. 2,* անզգալ, անողորմ դառնալ, խստանալ։

Закáнчиваніе չ. աւարտելը, վերջացնելը, բոլորելը, պրծնելը. -кáнчивать, -кóнчить ն. աւարտել, վերջացնել, անել պրծնել, բոլորել. этотъ годъ мы закóнчили óчень вéсело այս տարին մենք խիստ ուրախ բոլորեցինք. -ся 1, չ. աւարտուել, վերջանալ պրծնել. հատնել. 2, կր. աւարտուել. վերջացնուել, բոլորուել։

Закáпаніе չ. 1, կաթեցնել, կաթկթել սկսելը. 2, աղտոտելը, կեղտոտելը (թափթփելով). -кáпать (-паю -ютъ и -плю -лютъ) 1, չ. սկսել կաթկթել, կաթկթել, թափուել. 2, ն. կեղտոտել, աղտոտել (մի բան միւսի վերայ թափթփելով). -ся 1, կր. կաթկթեցնուել, կաթեցնուել. 2, անդր. իր վերայ մի բան կաթեցնելով կեղտոտուել, աղտոտուել։

Закаприйничать չ. սկսել յամառութիւն, կամակորութիւն, խենթութիւն անել. քմահաճանալ։

Закáпчиваніе չ. չորացնելը (ծխով). ծխոտելը, մխոտելը. -кáпчивать, -коптить ն. 1, չորացնել (ծխելով, մուխ տալով). з. окорокá; 2, ծխով, մխով ծածկել, սևել, ծխոտել, մխոտել, մրոտել. 3, չ. սկսել ծխել, ծուխ, մուխ, մուր արձակել. лáмпа закоптила; -ся 1, կր. ծխով, մխով, մրով սևանալ, մրոտուել. 2, անդր. ծխոտուել, մրոտուել։

Закáпываніе չ. խորելը (գր.), թաղելը, թաքցնելը. -кáпывать, -копáть ն. թաղել, խորել (գր.), ծածկել, կոմրդնել. -ся 1, կր. թաղուել, խորուել. 2, անդր. իրեն իրան թաղել, խրուել. *ընկղմուել, խորասուզուել. կորչել, ծածկուել, թաղնուել. *з. въ дѣлáхъ գործերի մէջ ընկղմուել, թաղուել։

Закáркать չ. սկսել կռնչել, կռչալ (ագռաւի մասին). *վատ բան, գժբախտութիւն գուշակել։

Закáрмливаніе չ. խիստ շատ, չափազանց կերակրելը, բռելը. չափազանց մեծ, անսահմանի հիւրընկալութիւն. -кáрмливать, -кормить ն. 1, բռել, լաւ կերակրելով չաղացնել, գիրացնել, պարարտացնել. 2, խիստ շատ ուտեցնել, խիստ շատ ուտեցնելով վնասել. з. мýху մեղուածանձնե. բին կերակրել բնդմիջտաբրութեան համար. -кáрмливаться կր. բռուել. գիրացնուել, չաղացնուել, պարարտացնուել։

Закáрхивать Գործ. ա. Закáпывать.

Закáтаніе չ. ա. Закáтка; -тáть ն. 1. սկսել գլորել, գլորելով պարապուել. отъ нéчего дѣлать онъ закатáлъ шары; 2, ա. Закáтывать II; -ся անդր. 1, սկսել գլորուել. лóшадь закатáлась по пескý; 2, ա. Закáтываться II; -ся չ. զւռկ. մայր մտնել, ծածկուել, թաքնուել. сóлнце закатáлось.

Закáтисто մ. գիլ ձայնով, թունդ, երկարատև եղանակով. -тистый ած. 1, ճոխ, փարթամ. ձիր, ուլափ, խրախտակէր, կայտառ. 2, խիտ, թունդ, գիլ։

Закатить (-чý -кáтятъ), ся ա. Закáтывать, ся I.

Закáтка ի. հարթելը, գգելը, նստեցնելը (գլորելով). -тинкъ ա. տանը գործած, կոշտ փաթաթակ. -тнýть ա. Закáтывать I; -тный ած. 1, մայր մտնող, նուազող. թոյլ. з—ые лучи сóлнца; 2, քէֆասէր, խրախտասէր, չուայտ։

Закáтчивый ած. հեշտութեամբ գլորուող. հեշտութեամբ մայր մտնող։

Закáтъ ա. 1, գլորելը, -րուելը. з. сóлнца, мѣсяца արեգակի, լուսնի մայր մտնելը. онъ приѣхалъ на з—ѣ сóлнца նա եկաւ, ժամանակ արեգակի մայր մտնելու ժամանակ. 2. արևմուտք, *վերջ, վախճան. з. дней կեանքի վերջին օրերը, վախճանը. з. жизни մահ. жизнь егó близится къ з—у; 3, խողովակ, ամնան (որտեղից գնդակախաղի ժամանակ գնդակը (թուղթը) գլորում են);

Закáтываніе չ. I. գլորելը, -րուելը. з. глазъ подъ лобъ բժ. աչքաթեկութիւն. II. ա. Закáтка.

Закáтывать I. (закáтывать, -тить, -тнýть) 1, ն. գլորելով ներս տանել, ներս քշել. з. коляску подъ сарáй; дѣти кудá-то закатили óбручъ — գլորելով տարան կորցրին. з. глазá աչքերը ծռել, թեքել (բիբերը վերին կոպերի տակ գցելով). *ուշաթափուել. 2, չ. գնալ, անցնել, նստարանից շեղուելով մտնել մի տեղ, ազդել. 3, տալ, հասցնել, կպցնել, թխել. з. рéзать խարազանել, գանակոծել. учитель закатилъ емý одинáдцу ուսուցիչը նորան մէտասը թխեց. закатилъ емý хорóшаго лещá նորան մի լաւ 'չափալախ' (ապտակ) տուեց. 4, չ. խմել, 'գցել'. з. за гáлстукъ խիստ խմել, հարբել. 5, ն. և չ. սկսել մեծ նստելով անել, գործել, նուագել. ըշել. ну, закáтывай! դէ՛հ, շուտ, խօսիր (կամ երգիր, բերանդ բաց արա և կամ քշիր, արագ քշեցիր). 6, ն. մեծ հանդէսով սարքել. з. пиръ, обѣдъ; 7, ն. մշակել, գործել. II. (закáтывать, -катáть) ն. 1, սրբել, գգել, նստեցնել (գլորելով). 2, խառնել, շաղախել. հունցել. 3, փաթաթել (մի բանի մէջ). 4, з. вверхъ панталóны, портки տաբատը, փոխանը վեր քաշել. 5, քշել, աքսորել, դատապարտել. з. когó на (կամ въ) кáторгу: -тываться, -титься չ. 1, գլորուելով մի տեղ ընկնել. мячъ закатился за шкафъ; (աչքերի բբերի մասին) յետադարձուել, թեքուել, ծռուել, վերին կոպերի տակ ընկնել. у негó глазá закатились такъ, что видны тóлько бѣлки; 2, (լուսատուների մասին) մայր մտնել, закатилось сóлнце, закатилась лунá; день закатился օրը աւարտուեց. *հանգչել, մարել, խաւարել, չքանալ. дни, вѣкъ, жизнь, счáстіе закатились; 3, ուզւորել, գնալ, փախչել 'կծիկը գնել'. 'դուրս տալ' з. спать պառկել քնելու. з. отъ смѣха կամ смѣхомъ ծիծաղից

թաւալուել. 4, գրաւոնքի, հորրինդաքութեան, ըզ-ծի յետոյ ընկնել. 5, թուլանալ, նուաղել, ու-շաթափուել. -тываться, -таться 1, էր. տրորուել, հարթուել. գլուել. 2, չ. կծկուել. 3, չ. շատ եր-կար ձգձգուել, գրաւնել. երկար գնանք վերայ թաւալուելուց ատմաղապա լինել:

Закачáніе չ. շարժելը, ծած տալը, ճօճելը:

Закачáть 1, չ. чѣмъ и ч. что շարժել, ծած տալ, թափ տալ. з. головóю, ногáми; 2, ս. Закачивать; -ся չ. 1, սկսել շարժուել, ծած գալ, ճօճուել, տարուբերուել, տատանուել, ցնցուել, գօգալ. 2, ս. Закачиваться.

Закачиваніе չ. ճօճելով, օրօրելով քնացնելը. -качивать, -качáть, -качнýть ն. 1, ճօճելով, օրօրելով քնացնել. егó коляска закачáла; з. ребёнка на своихъ рукáхъ կամ въ люлькѣ; 2, ծովը խառնել. գլուխը պտոյտ տալ (շատ ճօճելուց, տարուբերելուց). меня въ морѣ не закачиваетъ, а закачáли меня на качéляхъ; 3, վեր քաշել, սօթտել. з. себѣ рукавá; 4, խըփել, հարուածել -ся 1, անդր. այնքան ճօճուել, որ ծովը խառնէ. я закачался на качéляхъ; 2, կորչել, չքանալ. (արեգակի մասին) մայր մտնել. 3, էր. ճօճուել, օրօրուել:

Закашиваніе չ. հնձելը, հարելը. -кáшивать, -косить ն. I. 1, հնձել, հարել. з. лугá; (սորղէ մասին) ցնցուելով. պաղպաղելով գնալ. 2. հըն-ձելով, հնձուորութեան անելով պարտքը վճարել. 3, իր արտը, խոտհարքը հնձելիս ուրիշի արտը, խոտհարքը ընկնել և հնձել. -ся 1, էր. հնձուել, հարուել. 2, անդր. ս. Вкáшивать, ся; з. въ чужія лугá; II. ծուռ. թեք գնել. ծռել, թեքել. -ся անդր. ծուռ, խէթ նայել. з. глазáми; онъ на меня закосился.

Закашливаться, -шляться չ խիստ երկար, մին-չև շնչհեղձութիւն, շնչասպառութիւն հազալ. -шлять չ. սկսել հազալ:

Закаиваться -яться ս. Закáиваться.

Заквáкать չ. սկսել կռկռալ (գորտի մասին). *կչկչալ, վառ խօսել:

Заквáсить (-шу -сять), ся ս. Заквáшивать, ся.

Заквáска ի. 1, թթուեցնելը, քացախեցնելը, խմորելը. մակարդելը, 'մէրելը'. 2, խմոր (գր.), խաշ. թթխմոր. մակարդ, 'մէրան'. «Царство Небесное подóбно з—ѣ, котóрую жéнщина взя́вши положи́ла въ три мѣры муки́, докóлѣ не вски́сло всё—նման է արքայութիւն երկնից խը-մորոյ ելն (Մատթ. 13,33). 3,* սաղմ, արմատ. գաղափար, հիմք, սերմ. բնոյթ, ոգեւորութիւն. въ этомъ учи́лищѣ дурнáя з. այս դպրոցում վատ ուղղութիւն է տիրում (որը մէկից միւսին անցնում է):

Закáхтать չ. սկսել կչկչալ (ձու ածելուց յե-տոյ), կչկչալ. *սկսել մրթմրթալ, փնթփնթալ, քրթմնջել, տրտնջալ:

Заквашеніе, -шиваніе չ. խմորելը, թթուեցնելը, քացախեցնելը. մակարդելը, 'մէրելը'. -шивать, -сать ն. խմորել. թթուեցնել, քացախեցնել. մա-կարդել, 'մէրել'. з. тѣсто; з. молокó: -ся էր. խը-մորուել. թթուեցնուել, քացախեցնուել. մակար-դուել. 'մէրուել':

Закивáть չ սկսել շարժուել. з. головóй գլու-խը շարժել. թափ տալ, գլխով անել. *սկսել նշաններ անել. з. на когó, на что գլխով անե-լով մէկին, մի բան ցոյց տալ:

Закидáть ն. 1, սկսել գցել, նետել. 2, ս. За-ки́дывать; -ся անդր. 1, նետուել, վրայ պրծնել, ընկնել. 2, ս. Заки́дываться.

Заки́дка ի. 1, գցելը, ձգելը (օր. ուռկանը, կարթը). 2,* закидки յ. անհարկութիւններ, ծուռ խօսքեր. 3, лóшадь съ з—ой գիժ, խենթ, յերձոտ, խրտնող ձի. -дной, -дный ած. 1, ձը-գած, նետած. 2, ձգելի, նետելի. 3, թանոց, կալնող, արգելող. -дочный ած. ձգելու, գցելու. дóнная з—ая ýдочка.

Заки́дъ ա. -ки́дываніе չ. 1, ձգելը, գցելը. նե-տելը. з. ýдочки; з. кáмнями, гря́зью; 2, ար-գելելը, կապելը. 3, լցնելը:

Заки́дывать ն. I. (заки́дывать, -дáть) 1. լըց-նել, կալնող, փակել, կապել. ծածկել. з. я́му, оврáгъ; з. дорóгу; 2, з. когó чѣмъ մէկի վե-րայ մի բան գցել, նետել. տեղալ. з. когó кáм-нями; з. когó словáми, вопрóсами շատ խօսքերով, շատ հարցերով մէկին խեղդել. *з. когó гря́зью մէկի բարի համբաւն արատա-ւորել, մէկի վարկը վայր ձգել, անունը կոտ-րել. -ся էր. լցուել. я́ма заки́дывается землёю; II. (заки́дывать, -нуть) 1, դէն գցել, դէն շպրտել. 2, հեռացնել, տարագրել, տարամերժել. судьбá егó заки́нула на чужби́ну; 3, ձգել, գցել, նետել. з. ýдочку, нéводъ, сѣти կարթը, ուռկա-նը, 'թօռը' (գետ, ծով) գցել, նետել. «Онъ же сказáлъ имъ: заки́ньте сѣть по прáвую стóрону лóдки и поймáете» — արկէք յաջակողմն նաւին զուռկանդ և գտանիցէք (Յովհ. 21,6). з. комý пéтлю, верёвку на шéю; з. слóво, рѣчь, разговóръ խօսք վայր գցել. խօսակցութիւն սկսել. *з. крючóкъ գործը խառնշտորել, խափանել. *з. ýдочку կողմնակի կերպով, նուրբ ակնարկներով հասկացնել. 4, (անցողակի կերպով, բայց արագ անփոփոխութեամբ) տալ, տանել, գցել. з. комý визи́тную кáрточку մէկի մօտ այցետոմսը գցել, թողնել, մէկին այցելել. з. вѣсть լուր. նորու-թիւն հաղորդել. 5, (գործ ածուելով մարմնի, ըն-դհանուր մասերի մասին էլն. թարգմանւում է) անկել, ցցել, բարձրացնել. յետ գցել. վրան գցել էլն. з. гóрдо шéю պատապարար վիզը ցէտը վեր անկել. з. гóлову назáдъ գլուխը յետ գցել. з. нóгу на нóгу մի ոտքը միւսի վերայ գցել. գնել. з. рýки подъ гóлову ձեռքերը գլխի տակ դնել. з. рукóю, ногóю ձեռքը. ոտքը գցել (ցնցել). заки́дывать глазá кудá-нибудь մի և է կողմ նա-յել. з. рукавá назáдъ թևերը 'սօթտել'. յետ քա-շել, վեր քաշել. з. ружьё за плечó հրացանն ու-սին գցել. з. крючóкъ կամ на крючóкъ դուռն կեռը մայր գցել[ով կողպել]. лóшадь заки́нула ձին ծառացաւ, ծառս եղաւ (յետևի ոտքերի վերայ բարձրացաւ). 6, բարձր թող անել, աշխէն գցել, անխնամ թողնել. з. пóле; -дываться, -нуться 1, չ. յետ ընկնել, յետ գլորուել, վայր ընկնել. головá заки́нулась назáдъ; однá рукá заки́нулась на гóлову, другáя упáла на грудь: лóшадь заки́дывается на бѣгý ձին շատ գնելիս խառն է տալիս. 2, էր. գցուել, նետուել. 3, անդր. թաղ-նուել:

Заки́дышъ ա. դէն ձգած լակոտ (շան, կատուի էլն.). -нутіе չ. ձգելը, գցելը, նետելը:

Заки́паніе չ. 1, եռալը, եփ գալը. 2, յուզուելը, ալէկոծուելը. 3,* կատաղելը. մոլեգնելը, յուզ-ուելը. 4,* եռալը, առատանալը, կենդանանալը:

Закипа́ть, -кипѣ́ть (-плю́ -пя́тъ) չ. 1, *սկսել եռ գալ, եռ գալ.* самова́ръ закипѣ́лъ; 2, *յուզուիլ. կատաղիլ. ալէկոծուիլ, փրփրիլ.* мо́ре закипѣ́ло; 3,* *կատաղիլ, մոլեգնիլ, եռալ, յուզուիլ, վառուիլ. մորմոքուիլ,* з. отъ я́рости; з. жа́ждой. благоро́днымъ стремле́ніемъ; закипѣ́ло у него́ на се́рдцѣ, на душѣ́ *նորա սիրտը, հոգին մորմոքուեց.* 4,* *եռալ, եռ գալ, ասպարել, աստակել.* рабо́та, жа́тва закипѣ́ла; бой закипѣ́лъ; закипѣ́ла стра́шная поле́мика; 5,* *կենդանանալ, կետռ, կենդանութիւն ստանալ.* **-кипа́ніе** *ա.* Закипа́ніе.

Закиса́ніе չ. 1, *խմորուիլը, թթուիլը, քացախիլը, մակարդուիլը, 'մէրուիլը'.* 2, *թառամիլը. խամրիլը.* 3,* *ծուլանալը, բթանալը, անտարբեր դառնալը.* **-киса́ть, -ки́снуть** (*անց.* заки́съ. -сла, о) չ. *սկսել խմորուիլ, թթուիլ, քացախիլ, փչանալ.* 2, *թառամիլ, թօշնիլ. խամրիլ. ռմկ.* *բոկոլ մակարդուիլ, 'մէրուիլ'.* 3,* *ծուլանալ, յուլանալ, բթանալ, անտարբեր դառնալ, գէպի ամէն բան հաւէսը կորցնել.* заки́снуть со́ смѣ́ху *ծիծաղից թուլանալ.* **-ки́ска** *ի. ա.* Закиса́ніе.

Заки́съ *ա. խմորում, թթուում, քացախում. մակարդում.* **-кись** *ի.* 1, *ա.* Заки́съ; 2, *քիմ. թեթև թթուում (այլևայլ տարրերի):*

Закича́ться (-чу́сь -ча́тся) չ. *սկսել հպարտանալ. գոռոզանալ, մեծամտիլ, փքուիլ:*

Закиша́ться (-шу́сь -ша́тся), **-киша́ть** (-ши́тъ -ша́тъ) չ. *սկսել գեռալ, վխտալ, շարժուիլ:*

За́кладень, дня *ա. Ռմկ. վարձով բանած բանուոր, մշակ, 'նօքար':*

Закла́дка *ի.* 1, *հիմնադրութիւն, -ձգութիւն, հիմնարկէք.* з. зда́нія, су́дна, хра́ма; *հիմք.* домъ на ка́менной з—ѣ; 2, *գրաւ դնելը.* 3, *լծելը, լծում.* 4, *դնելը.* з. яи́цъ *ձու ածելը. ձու ածելու սկիզբը.* 5, *լցնելը, կալնելը.* 6, *կապ (ձիանների և լծասարքով).* 7, *մի և է առարկայի մէջ դրած բան, նշան (օր. գրքի մէջ դրած ժապաւէն. թղթի կտոր, երեսը չկորցնելու համար).* 8, *փակիչ (դռան). խցան (օր. տակառի).* 9, з. ча́ю *ա.* Зава́рка 2.

Закладна́я, о́й *ի. գրաւ դրած կալուածքի պայմանագիր, պայմանաթուղթ, գրաւագիր, մուրհակ.* име́ніе зало́жено чу́ть-ли не по десяти́ закладны́мъ *կալուածքը գրեթէ տասն անգամ գրաւ է դրած:*

Закла́дникъ *ա. Ռմկ. ճորտացած պարտապան, 'նօքար' (նա որ անկարող լինելով իւր պարտքը վճարել, պարտատիրոջ տանը նօքարութիւն է անում).* **-кла́дничество** չ. *ճորտութիւն, 'նօքարութիւն' (պարտապանի, որը չէ կարողացել իւր պարտքը վճարել):*

Закладно́й *ած.* 1, *հիմքի, հիմնարկութեան.* з—о́й ка́мень, з—а́я доска́ *հիմնարկէքի ժամանակ հիմքի մէջ դրած քարը, տախտակը.* з—а́я ра́ма (око́нная, дверна́я) *դռան, պատուհանի շրջանակ, որ ագուցաներով պատում, ամրացնում են և որից կախում են դռան և պատուհանի փեղկերը.* 2, *գրաւի, գրաւական, գրաւ դրած, գրաւ դնելու.* з—а́я шу́ба *գրաւ դրած մուշտակ.* з—ы́я кни́ги *գրաւատետրեր, գրաւ դրած կալուածքի մատեաններ.* з—а́я крѣ́пость *շարժական, բայց մնաց. անշարժ կայքի գրաւ դնելու պայմանաւորութիւն, պայմանագիր.* з—ы́е листы́ *տպագրութեան դրուագներ (որ հացային, գեմուքի թանկերն և այլք:*

վարկային ընկերութիւններ բաց թողնելով, ծախում են և գործերից գոյացած գումարը երկար ժամանակով փոխ են տալիս հասարակութիւններին, մարզերին՝ նոցա կայքերի գրաւականով: Այսպիսի թղթերը տարին երկու անգամ որոշ քանակութեամբ վիճակահանութեամբ մարում են). з—о́е пра́во *գրաւադրութեան իրաւունք.* 3, *գրազ գալու, 'մասը գալու'.* з. спо́ръ; з. вы́игрышъ *գրազով տարած գումար, շահ.* 4, *մի բանի մէջ դնելու:* [*կայք գրաւ վերցնող*

Закладодержа́тель, -содержа́тель *ա. կալուածք.*

Закла́дчикъ *ա.* **-кла́дчица** *ի.* 1, *կապը, կալուածք գրաւ դնող այր, կին.* 2, *գրաւ առնող, գրաւով փող տուող.* 3, *լծող (ձի, եզներ ելն).* 4, *գրազ եկող.* 5, *Ռմկ. պատանդ.* 6, *Ռմկ. ա.* Закла́дникъ; **-кла́дъ** *ա.* 1, *գրաւ դնելը (շարժական կայքը).* 2, *գրաւ դրած լինելը. պատանդութիւն.* его́ оста́вили въ з—ѣ *նորան պատանդ թողին.* мои́ ве́щи у него́ въ з—ѣ *իմ իրեղէնները նորա մօտ գրաւ են դրած.* 3, *գրաւական.* дава́ть в. з., подъ з. *իրքի գրաւական թողնել, գրաւ դնել.* взять, приня́ть въ з. *իրքի գրաւական ընդունել.* дава́ть де́ньги подъ з. чего́ *մի բանի գրաւականով (մի բան գրաւ վերցնելով) փող տալ.* ручно́й з. *ձեռնագրաւական (որի վերցնողն առարկայի անմիջական սեփականատէրն է դառնում).* *գրաւական, *ռ.* *հաւատաչեայ.* 4, *գրազ, 'մասը'.* би́ться объ з. *գրազ գալ, 'մասը գալ'.* 5, *դնելը (մի տեղ):*

Закла́дыван(ь)е չ. 1, *հիմնելը, հիմնարկելը. հիմք դնելը.* 2, *փակելը գոցելը. կալնելը.* 3, *լծելը.* 4, *գրաւ դնելը:*

Закла́дывать I. (закла́дывать, -кла́сть) *ն. փակել, գոցել, կալնել, խցել, կապել.* э́ту дверь на́до з., а здѣ́сь проби́ть другу́ю; з. доро́гу; **-ся** I, *կր.* *փակուիլ, գոցուիլ, կալնուիլ, խցուիլ, կապուիլ.* 2, *զւռկ.* չ. *սկսել ձու ածել.* ско́ро ку́ры закла́дутся; 3, *անշր. իւրն իրան մի բանով ծածկել, պատել.* II. (закла́дывать. -ложи́ть, *անց.* закла́сть) *ն.* 1. *հիմնել.* з. го́родъ, крѣ́пость, садъ; з. фунда́ментъ *հիմք դնել.* з. садъ *պարտէզ գցել.* з. лѣсосѣ́ку (*կտրելու անտառամասը*) *նշանել.* 2, *դնել, ածել, տալ.* з. яйцо́ *ձու ածել.* з. ло́шади ко́рму, сѣ́на *ձիուն խոտ, խոտ տալ.* заложи́ть банкъ, фарао́нъ *բանկ, փարաւոնեան բանկ դնել, խաղալ.* заложи́ть что-ли́бо въ ду́шу человѣ́ка *մարդու հոգու մէջ մի և է բան անկել.* 3, *խոթել, 'գցել'.* з. за га́лстукъ, за у́хо, въ го́лову *հարքել, 'արարքուիլ'.* 4, *դնել. խրել, կոխել (մի բանի յետև),* з. ру́ки за спи́ну *ձեռքերը քամակին, մէջքին դնել.* з. перо́ за́ ухо; з. но́гу на но́гу *մի ոտքը միւսի վերայ դնել.* 5, *դնել. կոխել, խցկել. ներմուծել (մի բանի մէջ).* въ пасть во́лку заложи́ли па́лку. з. ру́ку въ карма́нъ; з. въ кни́гѣ бума́жкою. ле́нточкою *գրքի մէջ թղթի կտոր, ժապաւէնի դնել[ով նշան անել].* 6. *փակել, կապել (փակիչով).* з. дверь; 7, *լցնել, խնուլ (գր.). խցել, գոցել.* з. у́ши *լսելիքը անկարացնել, փչացնել. ականջները փակել, խցել.* *չլսելու ձեւանալ.* 8, *գրաւ դնել.* з. име́ніе, ве́щи; з. де́ньги *փողը երրորդ անձնաւորութեան տալ, որի հետ պարտատէրը հաշիւներ ունի.* з. въ рабо́тники *'նօքար' տալ (պարտքը վճարելու համար).* з. сло́во *խօսք տալ.* 9, *լծել.* з. тро́йку, дро́жки,

коля́ску; 10, մեղ. բանալ. мнѣ заложи́ло у́ши, го́лову, грудь ականջներս, գլուխս, կուրծքս բռնուած է. -ся А, կր. 1, դրուիլ. 2, [illegible]. 3, [illegible]. 4, [illegible]. 5, անդէմ. 1, з. у кого́-нибудь Ռամ. մէկի մօտ [illegible]. Ռաճ. [illegible]. за му́жа заложу́сь, — никого́ не бою́сь (առած.) [illegible]. 2, զուռ. [illegible] я за него́ закла́дываюсь; 3, [illegible]. 4, [illegible]. 5, [illegible]. соба́ки заложи́лись за за́йцемъ.

За́кладь ж. Закла́дка.

Закла́ніе չ. եկ. ու. 1, [illegible]. վести, влечь на з. [illegible]. «Какъ овца́, ведёнъ былъ Онъ на з.» [illegible] (Եսայի 53₇). 2, [illegible].

Закла́сть (-ду́ -ду́тъ), ся ա. Закла́дывать, ся.

Закла́ть (-колю́ -ко́лютъ) եկ. ու. ա. Заколо́ть; :ибо Ты былъ закла́нъ» [illegible] (Յայտն. Յովհ. 5₉): [illegible]

Закла́цать չ, [illegible].

Заклёвывать, -клева́ть (-клюю́ -ю́тъ) ъ. 1, (նոր կամ մսաքն) [illegible]. 2, [illegible]. 3,* [illegible]. -ся (-клюю́сь -ю́тся) 1, [illegible]. 2, անդէմ. [illegible].

Заклее́ніе, -клее́ваніе չ. [illegible].

Заклее́вать, -клеи́ть (-клею́ -кле́ютъ) ъ. 1, [illegible]. з. о́кна бума́гой; з. пи́сьма; 2,* [illegible]. з. кому́ оплеу́ху; з. ученику́ едини́цу; -ся 1, կր. [illegible]. -клёйка չ. 1, ա. Заклее́ваніе; 2, [illegible].

Заклейме́ніе չ. [illegible]. -клейми́ть (-млю́ -ми́тъ & -ма́тъ) ъ. 1, [illegible]. 2,* з. [позо́ромъ] [illegible]. з. себя́ [illegible]. з. кого́ про́звищемъ [illegible]. заклеймёнъ, -на́, о́ & заклеймлёнъ -млена́, о́ բյ. ած. [illegible]. -ся 1, կր. [illegible]. 2, անդէմ. [illegible]. -клеймле́ніе ա. Заклейме́ніе.

Заклёкнуть չ. 1, [illegible]. 2, [illegible]. 3,* [illegible].

Заклёпа ի. ա. Заклёпъ; -клепа́ніе, -клепа́ть (-плю́ -плютъ) ա. Заклёпываніе, -пывать.

Заклёпка ի. 1, [illegible]. з. ору́дій; 3, [illegible]

[illegible] (օր. [illegible]) [illegible]. Ռաճ. [illegible]

Заклёпный ած. [illegible]. з. мо́лотъ [illegible]. з. болтъ, гвоздь [illegible].

Заклёпщикъ ա. [illegible]. -клёпъ ա. 1, ա. Заклёпываніе; 2, [illegible]. 3, [illegible]. 4, [illegible]. 5, [illegible].

Заклёпываніе չ. 1, [illegible]. 2, [illegible].

Заклёпывать, -клепа́ть ъ. 1, [illegible]. 2, [illegible]. з. въ канда́лы [illegible]. з. желѣ́зомъ [illegible]. 3, [illegible]. з. ору́діе, пу́шку [illegible]. -ся 1, կր. [illegible]. 2,* [illegible].

Заклика́ла, -клика́льна Ռուս. ա. [illegible]. -клика́ніе չ. [illegible]. -клика́ніе չ. 1, [illegible]. з. весны́ [illegible]. 2, [illegible]. -клика́ть (-каю -ютъ & -кли́чу -чутъ) չ. [illegible]. -клика́ть, -кли́кать, -кли́кнуть ъ. 1, (закли́ка́ть) ա. Зазыва́ть; 2, [illegible]. 3, закли́кать [illegible]. 4, Ռուս. [illegible] (вѣче [illegible]). 5, (закли́ка́ть, -кли́кнуть) զուռ. [illegible]. ребёнокъ заплакалъ, но мать его́ стро́го закли́кнула.

Заклина́ніе չ. 1, [illegible]. 2, [illegible]. з. ду́ховъ [illegible]. -клина́тель ա. -клина́тельница ի. 1, [illegible]. 2, [illegible]. -клина́тельный ած. 1, [illegible]. з. гласъ; з—ое сре́дство; з—ое моле́ніе; 2, [illegible].

Заклина́ть, -кля́сть ъ. 1, [illegible]. 2, (ժամ. закли́на́ть) [illegible]. «за-

клинаю Тебя Богомъ живымъ, скажи намъ, Ты ли Христосъ, сынъ Божій» երդմնեցուցանեմ զքեզ յԱստուած կենդանի եւ (Մատթ. 26₆₃). заклинаю тебя всѣмъ, что есть святого на свѣтѣ—скажи мнѣ правду աղաչում, պաղատում եմ քեզ յանուն այն ամենի, ինչ որ սուրբ է աշխարհիս վերայ, ասա՝ ինձ ճշմարտութիւնը. 3, Թաղել, կախարդել, հմայել. з. кладъ գանձը կախարդել, հմայել, անէծք դնել նորա վերայ, որ կցանկանար վերցնել. -ся ւ. երդւել, ուխտել. երդմամբ ուխտել մի բան չանել կամ անել. երդմամբ հաստատել, հաւատարմացնել, հաւատացնել:

Заклокотать (-очу -óчутъ) ւ. 1, սկսել խլխըլալ, կլկլալ. 2,* աղաղակել, բարկացած խօսել. բորբոքուել, բարկանալ. -клохотать (-хочу -хóчутъ) ւ. տ. Заклокотать; 2,* սկսել արագ, ըշտապ խօսել, 'կռկռալ', 'կչկչալ':

Заклубить (—,-бить -бятъ) ն. սկսել բարձրացնել, ծառացնել. вѣтеръ заклубилъ пыль по дорогѣ; -ся ւ. 1, բարձրանալ, ծառանալ, կլոռուել. կատաղուել. дымъ заклубился изъ трубы: 2, կծկուել. 3,* խառնուել, շփոթուել, շաղուել. чёрныя мысли заклубились въ головѣ моей.

Заклинать ւ. գնդակել, կլկլացնել (ոլորակել

Заклюнуть տ. Заклёвывать. [մասին):

Заключать, -чить ն. 1, Ներփակել, մի բանի մէջ դնել, ամփոփել. 2, փակել, բանտարկել, մի բանի մէջ փակել, դնել, գոցել. з. двери դուռը փակել. з. кого въ тюрьму մէկին բանտարկել. з. въ цѣпи, въ оковы շղթայել. з. кого-нибудь въ объятія մէկին գրկել, իր գրկի մէջ սեղմել. з. небо и землю (Աստուա մասին) երկինքն ու երկիրը փակել, անձրև չտալ. заключено было небо три года и шесть мѣсяцевъ, такъ что сдѣлался большой голодъ по всей землѣ փակեցաւն երկինք եւ (Ղուկ. 4₂₅). з. полосу, наборъ տպագր. սիւնակը, շարուածքը կապել. 3, վերջացնել, ավարտել, պրծնել. з. письмо, разговоръ; 4, կապել, կնքել. з. договоръ, миръ, контрактъ. условіе, пари; з. бракъ, партію ամուսնանալ. з. займы փոխառութիւն, պարտք անել. з. траты ծախսեր անել (պայմանագրութիւն). 5, եզրակացնել, հետեւցնել, գուշակել. изъ чего (կամ по чёмъ) вы заключаете, что я шучу? 6, պարունակել, բովանդակել, ամփոփել, գտանել. -чаться 1, անցր. փակուել, ամփոփուել, կղպուել, մեկուսանալ. պարփակուել. з. въ монастырь վանք մտնել. источникъ заключился աղբիւրը կալնուեց, փակուեց. 2, կր. ներփակուել. з. въ тюрьму բանտարկուել, բանտ դրուել. з. въ монастырь վանք,-կուսանոց մտցնուել. 3, կր. կապուել, կնքուել. заключилось перемиріе; 4, ւ. ավարտուել, վերջանալ, պրծնել. ободъ заключился кольцами съ вареньемъ; 5, ւ. պարունակուել, բովանդակուել, գտանուել. 6, ւ. բաղկանալ, կայանալ. всё его состояніе заключается въ двухъ деревушкахъ; въ этомъ и заключается вся суть дѣла; 7, կր. դէմ, եզրակացնուել, հետեւցնուել, գուշակուել:

Заключенецъ, нца տ. բանտարկեալ:

Заключеніе ւ. 1, Ներփակելը, մի բանի մէջ դնելը, գոցելը. 2, կապը, կապելը, հաստատելը. з. договора, мира; з. знакомства; 3, կալանաւորութիւն, բանտարկութիւն, բանտարկեալութիւն, զնդանութիւն. тюремное з.; з. подъ стражу ձերբակալութիւն, կալանաւորում. 4, եզրակացութիւն, եզրափակութիւն. вывести з.; прійти къ з—ію; 5, վերջաւորութիւն (ճառի, շարադրութեան), վերջ, վախճան сказать, сдѣлать что-нибудь въ з. վերջը մի և է բան ասել, անել. 6, նկատողութիւն, կարծիք. բարեհաջողութիւն (պաշտօնական անձի):

Заключенникъ տ. -ключенница ի. բանտարկուած, շղթայուած այր, կին. իրեն համար փակուած, մեկուսացած այր, կին. -ключённый ած. փակ, փակուած, բանտարկուած. կողպուած:

Заключительный ած. 1, վերջնական, վախճանական, վճռական, վերջին. з. экзаменъ; 2, եզրակացութեան անող, արտայայտող, վախճանի յանգող. з—ыя пренія; -ключить (-чу -чатъ), ся տ. Заключать, ся; -клёчка ի. տպագր. շարուածքի վերջնական ամփոփումն և կապումը:

Заклюоть (-яну -утъ), ся տ. Заклинать, ся.

Заклятіе ւ. 1, Երդում, ուխտ, խոստում. я далъ себѣ з. не пить; 2, կախարդանք. արդիւք, նզովք. 3, տ. Заклинаніе 2; -клятый ած. 1, ուխտ. նզովուած, անիծուած. 2, Թունդ, կատաղի, մոլեռանդ. խիստ, հակառակ. з. армянинъ, русскій; з. врагъ անհաշտ, ոխերիմ Թշնամի. 3, дать заклятую երդուել, ուխտել:

Заклянчить (-жу -зять), -зничать 1, ւ. սկսել բանբասել, վատաբանել. 2, ն. з. кого до смерти բանբասանքներով, ամբաստանութիւններով մէկի հոգին հանել:

Закованіе ւ. տ. Заковъ 1 և 2; -ковать (-кую -ютъ) ն. 1, սկսել կոփել, դարբնել. *յիմար, անհաս, անմիտ բաներ գուրս տալ. 2, (заковать, ся) տ. Заковывать, ся; -ковка ի. տ. Заковъ, -кованіе; -ковочный ած. պայտի, պայտելու, Նալբանդի: з. гвоздь; -ковщикъ տ. պայտող, 'Նալբանդ':

Заковъ տ. 1, կապը, շղթայելը. 2, մեխով անելը (ձիուն, պայտելիս). лошадь хромаетъ отъ з—а; 3, գամելը. երկաթեայ պատելը. -ковываніе ւ. 1, կոփելը, դարբնելը. 2, մեխով անելը (ձիուն). -вывать, -ковать ն. 1, կոփել, ծեծել [ամ յետ ծռել], գամել. 2, կապել, շղթայել. з. кого въ кандалы, въ цѣпь, въ желѣзо; 3, (գամը, սամետմանը մասին) սուզցնել, շարացնել, փչացնել. 4, մեխով անել (ձիուն). лошадь заковали — и она охромѣла; 5, [պայտառատութեան անելով] գանձել, աշխատել, վաստակել. з. много денегъ; 6,* կապել, կաշկանդել, կաշկանդել, շղթայել. з. чьё-нибудь вниманіе մէկի ուշադրութիւնը բոլորովին գրաւել, լարել. закованная тишина կատարեալ, անխզելի խաղաղութիւն, անդորրութիւն. заковало память մտքից(ս) ընկել է. -ся Ա, կր. 1, կապուել, ծեծուել. 2, կապուել շղթայուել. Բ, անցր. 1, պայտելիս բանով ընկել. 2,* ամրապէս փոթոթուել, կապուել մի բանի մէջ. 3,* մխուել, գամուել, փակուել, պարփակուել:

Заковыка տ. Заковычка. [գամ, Իրի գամ:

Заковылять ւ. սկսել կաղալ, կաղալով քայլել

Заковыристый -выристый ած. 1, խորհրդաւոր, ծածուկ. 2, դժուարին, դժուարին. 3, սրամիտ, զաւեշտական. -вырять ն. սկսել ըսփորել, չանգռոտել. з. въ носу քիթը ըսփորել:

Заковычка ի. 1, ձեռք. ստորակէտ. з а к о в ы ч к и յ. չակերտներ 2,* խանգարում, արգելք, խոչընդոտութիւն. ձախորդ. 3,* խորամանկութ-

թիւն, կենդանութիւն. 4.* կծու, յանդիմանական ակնարկ։

Заколённый ած. մաքրէ, կաշուէ տակը, յետևու գանակ. -кólье չ. կաշուէ տակի չերտը։

Заколобачивать չ. սկսել կոքէտութիւն անել, 'կոտրատուել', աշխատել գուր գալ. з. съ кѣмъ մէկի հետ խաղեր խաղալ, սիրաբանել անել։

Заколотить (-чу́ -чуть) չ. սկսել կճկճալ, կըրկալ (հաւերի մասին)։

Заколáчиванie չ. 1, մեխելը, գամելը, գոցելը. 2, ցցելը, անկելը. 3, ծեծելով սպանելը, քթանելը. -колáчивать, I. (заколáчивать, -колотить) ն. 1, մեխել, գամել, գոցել, փակել. домъ съ наглухо заколóченными óкнами; з. пýшку թըն զանօթի վառօգանցքը ('պղօթու ծակը') ամրապէս գամել, մեխել. 2, խփել, զարկել[ով ներս մացնել]. ցցել, անկել. з. колъ; 3, ծեծելով սպանել, ջարդ ու փշուր անել. յանկար ծեծելով քթացնել. з. когó въ тартарары մէկին խիստ տանջել, սպանել, մէկի հոգին հանել. -ся չր. 1, մեխուել, գամուել, գոցուել, փակուել. 2, ցցուել, անկուել. II. заколáчивать, -колачить (-чу -чать) ն. ծեծել, կոխել, կոխկռտել, կոլոլել, կոլոլացնել (չէնձակ ձևով)։

Заколáшиванie չ. հաւկ տալը, հաւկ գցելը. -лáшиваться, -лоситься չ. հաւկ գցել, հաւկ տալ, հաւկ արձակել։

Заколдобить չէմ. ա. Заколодить 3.

Заколдованie չ. կախարդութիւն, հմայութիւն, մոգականութիւն, 'շղթայագարութիւն'. -дованность է. կախարդուած, հմայուած, գիւթուած լինելը. -довать (-дую -ютъ) ն. 1, սկսել կախարդութիւն, հմայութիւն, 'շղթայագարութիւն' անել. սկսել գուշակել. 2, (заколдовать, ся) ա. Заколдовывать, ся; -довыванie չ. կախարդելը, հմայելը, գիւթելը. -довывать, -довать ն. կախարդել, հմայել, գիւթել. -ся 1, անդր. ինքն իրան կախարդել, հմայել, գիւթել. 2, չր. կախարդուել, հմայուել, գիւթուել։

Заколебанie չ. փափփելը, ծածանելը, շարժելը, ծաժ տալը. -лебать (-лéблю -ютъ) ն. փափխել, ծածան(եց)նել, շարժել, ծաժ տալ. -ся անդր. 1, սկսել շարժուել, ծաժ գալ, փափփուել. ծածանուել. թնդալ. 2, խախտուել, խախտ գանել. 3,* սկսել կասկածել, վարանել, տատանուել։

Заколéсie Տեղ. ա. Заклáніе. [հուել

Заколодить (-жу -дять) ն. 1, գնել, մի տեղ կախել, խցկել, թաղցնել. 2, չէմ. շղթշղուել, վրայ չգալ, վատ գնալ, խանգարուել, 'սուսուել'. заколодило счáстье բախտը կապուեց. 3, սառցնել, քարը անել։ [ваться.

Заколоситься (-шусь -лосятся) ա. Заколáшиваться.

Заколотить (-чу́ -отать) ն. 1, թխկթխկացնել, բախել, զարկել. з. въ дóску, о зáпертыя стáвни; з. лбомъ о подокóнникъ; 2, (սխալ մասին) սկսել զնգզնգել, կլկլացնել. 3, ա. Заколáчивать; -ся I, անդր. սկսել բախել, զարկել, բաբախել, զարկուել, թրփալ (թրթփալ). сéрдце заколотилось въ груди; з. рукáми и ногáми; 2, ա. Заколáчиваться.

Заколóть (-колю́ -кóлютъ) ն. և չ. չէմ. սկսել ծակել. у меня бокъ (կամ въ бокý) заколóло կողքս ծակեց. -лóться ա. Закáлываться.

Заколтыхать չ. այս կողմ այն կողմ քնկնելով, տատանելով գնալ, քաշ գալ։

Заколóть ա. 1, ցցատար (գետի մէջ՝ ձկան առջը խափանելու համար). ցանկ, 'չափար' (չինուկանի արտի, խառնարքի չուրջը քաշած). 2, մարթիլը. -колывать ն. ցանկապատ չինել, ցանկապատել, ցցապատել, 'չափարել'։

Заколыхать (-хáю -ютъ և -шý -шутъ) ն. 1, սկսել շարժել, ծաժ տալ, ճօճել, փափփել. 2, ա. Заколыхивать; -ся անդր. 1, սկսել շարժուել, ծաժ գալ, ճօճուել, տատանուել, գօղալ, փափփուել. 2, տատանուելով, տատանուելով գնալ, քաշ գալ. -колыхивать, -колыхать, -колыхнуть ն. շարժել, ծաժ տալ, ճօճել, փափփել։

Заколяниться (-нюсь -нятся) չ. I, առաչել (քարակից), չորանալ (տաբատակից). *խրտալ, թանգալ, խրտած, թանգած մնալ։

Закомéльный ա. Закóмлистый.

Закóмкать ն. 1, սկսել ճմռել, 'պղպղել', գնդել. 2, ճմռելով, 'պղպղելով', սխմելով ներս խցկել, ներս կոխել. -ся անդր. գնդուելով ներս խցկուել։

Закóмлистый ած. խիտ հաստ ծայրով, 'պղլով'. з. лѣсъ; з—ое дéрево.

Закомплéктный ած. արտաքոյ կոմպլէկտի, ավելորդական կազմից, թուից, հաշուից դուրս. աւելորդ. комплéктные и з—ые рéкруты.

Закомпостирóвывать, -конвертовать (-тýю -ютъ) ն. ծրարել, ծրարի մէջ ներփակել։

Закóнецъ, нца Ուզ. ա. Закóнъ; -нникъ ա. օրինական (անձ.), օրէնագէտ. «И вотъ, одинъ з. всталъ и, искушáя Егó, сказáлъ» Եւ ահա յարեաւ ոմն օրինական եւ (Ղուկ. 10_{25}). -нница է. 1, օրէնագէտ կին. 2, Ական. օրինաւոր կին, ամուսին. -нический ած. կանոնիկօնին, մնեաուներին, պարեզօտաւորին վերաբերող։

Законнопріобрѣтенный ած. օրինաւոր, օրինական ճանապարհով ձեռք բերած, վաստակած. -рожденность է. օրինաւոր, օրինական ծնունդ. -рожденный ած. օրինաւոր, օրինական ամուսնութիւնից ծնուած։

Закóнность է. օրինականութիւն, օրինաւորութիւն. *կանոնաւորութիւն, արդարութիւն։

Закóнный ած. 1, օրինական, օրինաւոր. з. мужъ, з—ая женá, з—ые дѣти օրինաւոր մարդ (էրիկ), կին, որդիք. сдѣлать что з—имъ путёмъ; вступить въ з. бракъ съ кѣмъ; з—ая часть, дóля օրէնքի համեմատ բաժինը, մասը. 2,* կանոնաւոր, արդար, իրաւացի, ընական, Յիմնարկելի։

Законоблюститель ա. -тельница է. օրէնքի պահապան, օրէնքի վերայ հսկող այր, կին. -тельный ած. օրինապահութեան. -тельство չ. օրինապահութիւն, հսկողութիւն օրէնքի կիրարկութեան վերայ։

Законоборецъ, рца ա. օրէնքին հակառակուող, ընդդէմ գնացող. -бóдить (-вóжу -дять) չ. դիմադրել, գնել, դիմադրութիւնը առանձնել։

Законовѣдецъ, дца, -вѣдникъ, -вѣдъ ա. օրէնագէտ, իրաւագէտ. -вѣдственный ած. օրէնագիտական, իրաւագիտական. -вѣдство, -вѣдѣніе չ. օրէնագիտութիւն, իրաւագիտութիւն։

Законодáвецъ, вца ա. -дáвица է. Տեղ. -дáтель ա. -дáтельница է. օրէնսդիր, օրէնսդիր այր, կին. -дáнный ած. օրինական ճանապարհով տրուած, բաշխուած. -дáтельный ած. օրէնսդրական, օրէնսդրական, -դրութեան. -дáтельскій ած. օրէնսդրի, օրէնսդրի. -дáтельство չ. օրէնսդրութիւն. օրէնսդրութիւն. -дáтельствовать (-ствую

-ютъ) չ. օրէնքներ տալ, սահմանել, օրէնսդրութիւն անել։

Законодéржецъ, жца ա. Законоблюститель; **-знáніе** ա. Законовѣдѣніе; **-знáхарь** ա. *Տեղ.* օրէնքի «Հայրիմ», «Չաաամ» (օրէնքի հետ կամայական խաղեր անող). **-изъясненіе** չ. օրէնսդրութիւն, օրէնքների մեկնութիւն. **-изъясни́тель** ա. օրէնսդրաց, օրէնքները մեկնող, բացատրող. **-изъясни́тельный** ած. օրէնքը մեկնելու, բացատրելու։

Законоискýсникъ ա. հմուտ օրէնսգէտ. **-искýсство** չ. գործնական հմտութիւն օրէնքների մէջ. **-мѣ́рность** ի. օրինականութիւն, օրէնքի համապատասխանութիւն. **-мѣ́рный** ած. օրինական, օրէնքին համապատասխան. **-ненави́стникъ** ա. օրինատեաց. **-обрáзность** ի. օրինականութիւն, օրինաւորութիւն։

Законопáтить (-чу -тить), **ся** ա. Законопáчивать, ся; **-пáтка** ի. **-пáченіе** չ. **-пáчиваніе** չ. խցանելը, կալնելը, խցելը, գոցելը, փակելը. з. мышиныхъ норъ гли́ною; **-пáчивать**, **-пáтить** ն. 1, խծուծով կամ ուրիշ բաներով խցել, գոցել, կալնել մի բանի ծակերը, մի ծակ, ճեղք, ծերպ եւն. у него́ у́ши *законопáчены նորա ականջները բանուել են. 2,* մէկին մի տեղ, անյարմար տեղ խցկել, ծածկել, պահել, փակել. з. кого въ Сиби́рь մէկին Սիբիր քշել, աքսորել, կորցնել. **-ся** 1, ։ր. խծուծուել, խցուել, կալնուել, փակուել, գոցուել. въ егó домѣ óкна законопáчены; 2, ․ատ. փակուել, առանձնանալ, մեկուսանալ. онъ законопáтился նա տան մէջ փակուել, մեկուսել է (կա՛ թէ՛ նա ցրտից վախենալով պատուհանները աւտղել է)։

Законописáтель, **-пи́сецъ**, сца ա. օրէնսդիր. **-полагáть**, **-положи́ть** ն. օրէնք դնել, օրէնք սահմանել, հաստատել, օրինադրել. **-положéніе** չ. օրինադրութիւն, օրէնք կարգելը. սահմանելը. օրէնք, օրէնսդրութիւն. **-положи́тель**, **-положи́тельница**, **-положи́тельный** ա. Законодáтель, -ница, -ный; **-положи́ть** (-жу́ -жáть) ա. Законополагáть; **-полóжникъ**, **-полóжница**, **-полóжничество** ա. Законодáтель, -ница, -ство; **-полóжный** ած. օրինական, օրէնքից սահմանուած. **-прáвильникъ** ա. *Եկղ.* օրէնսգիրք. կանոնագիրք (տարբեր ազգերի և սուրբ հայրերի սահմանադրութիւնների)։

Законопреступлéніе չ. օրինազանցութիւն, օրէնքի խախտումը. **-стýпникъ** ա. **-стýпница** ի. օրինազանց այր, կին. **-стýпническій** ած. օրինազանցութեան, օրինազանցական. **-стýпность** ի. ա. Законопреступлéніе; **-стýпный** ած. օրինազանցութեան, ապօրինի, անկանոն. з—ое дѣло; з. сынъ; **-стýпство** ա. Законопреступлéніе.

Законопродáвецъ, вца ա. օրինավաճառ, կաշառակեր, նա որ կաշառքի համար օրէնքը խախտում է. **-проéктъ** ա. օրինագիծ. **-противникъ** ա. օրէնքի, արդարութեան թշնամի. **-проти́вность** ի. **-проти́вный** ա. Законопреступлéніе, -стýпный; **-слýжитель** ա. 1, օրէնքի ծառայ, պաշտօնեայ. 2, քահանայ. **-совмѣсти́тельный** ած. օրինաւոր, օրինադրեալ միջոցով. **-сообрáзность** ի. օրոշ չափի. օրէնքի. ատեխ համապատասխանութիւն. **-сообрáзный** ած. օրոշ չափի, օրէնքի, ատեխ համապատասխան. **-составитель** ա. **-составительница** ի. օրէնքներ կազմող այր, կին. **-толкóватель**, **-толкóвникъ** ա. օրէնքներ մեկնող, մեկնաբան այր, կին. **-устáвникъ** ա. *Եկղ.* 1, ա. Законодáтель; 2, ա. Законопрáвильникъ.

Законоучéніе չ. 1, կրօնագիտութիւն. 2, օրէնսգիտութիւն. **-учи́тель** ա. կրօն(ա)ուսոյց, կրօնագէտ, կրօնի ուսուցիչ. з. армя́но-григориáнскаго, правослáвнаго исповѣдáнія; **-учи́тельный** ած. կրօնագիտութեան. **-учи́тельскій** ած. կրօն(ա)ուսոյցի. **-учи́тельство** չ. կրօնագիտութիւն, կրօնագիտութեան ուսանողում, ուսուցում։

Законохрани́тель ա. **-храни́тельница** ի. օրէնսպահ, օրէնքի վերայ հսկող այր, կին. **-храни́тельный** ած. օրէնսպահական։

Законскій ած. *ՌՍկ.* ամուսնու, ․նոկան։

Законтрактовáніе չ. պայմանաւորում. **-ктовáть** (-ктýю -ютъ) ա. Законтрактóвывать; **-ктóвка** ի. **-ктóвываніе** չ. ա. Законтрактовáніе; **-ктóвывать**, **-ктовáть** ն. պայմանագրել. պայմանագրութեամբ վարձել, պարտաւորեցնել. պայման կապել. **-ся** ․նրր. և ։ր. պայմանաւորուել, պայմանով, պայմանագրութեամբ կապուել, պարտաւորուել։

Законфузиться, **-ритьcя** (-рюсь -рятся) ․նրր. խցկ, հիւղի մէջ, լեռ ընկած տեղում փակուել, առանձնանալ, մեկուսանալ, մոռացկոտցնել։

Законýрки, рокъ ի. յ. պատիկ խաց, խորշիկ, հիւղ, ողորմելի անկիւն։

Закончáніе չ. *Տեղ.* և *ՌՍկ.* վերջացնելը, աւարտելը, բոլորելը. **-ченность** ի. աւարտում. *կատարելութիւն։

Закóнчить (-чу -чать), **ся** ա. Закáнчивать, ся.

Закóнъ ա. 1, օրէնք. госудáрственные, граждáнскіе, воéнные з—ы; бóжескіе, человѣ́ческіе з—ы; сообрáзно, соглáсно съ з—омъ համաձայն, համապատասխան օրէնքի. по з—у օրէնքով. въ обхóдъ з—у օրէնքի վերայ աչքաթողութեամբ. быть внѣ з—а օրէնքի հովանաւորութիւնից, պաշտպանութիւնից զուրկ գտնուել. для него́ (կամ емý) сегóдня з. не пи́санъ նորա համար այսօր օրէնք չկայ (կարող է անել, ինչ որ կամենայ.) 2, կանոն. з—ы прилíчія, гостепріи́мства, мóды; з—ы игры́, охóты; 3. օրէնք, հաւատ, կրօն. христіáнскій, іудéйскій, магометáнскій з.; воспитáть свои́хъ дѣтéй въ христіáнскомъ з—ѣ; 4, *գւռկ.* ամուսնութիւն, պսակ, ամ․ կրօնական ծէս, պարտաւորութիւն. исполнять з. կինը հետ միաւորութիւն ամուսնանալ. приня́ть з., вступи́ть въ з., поступи́ться въ з., з. испóлнить ամուսնանալ։

Закопáніе չ. թաղելը խորելը (գր.). թաղելը. **-пáть**, **ся** ա. Закáпывать, ся.

Закопéрщикъ ա. 1, վերակացու (բանուորների). 2,* գլխաւոր, պարագլուխ։

Закóпка ի. ա. Закопáніе.

Закопоши́ться (-шýсь -шáтся) չ. սկսել շարժուել, ծով գալ, քչալ. *գործելը, աշխատել։

Закопти́ть (-чý -ти́ть), **ся** ա. Закáпчивать, ся; **-тѣлость** ի. ծխոտում, մրոտում լինելը. **-тѣлый** ած. ծխոտած, մրոտած, մրոտած. **-тѣніе** չ. ծխոտուելը, մրոտուելը, մրոտուելը. **-тѣть** չ. ծխոտուել, ծխոտկել, մրոտուել։

Закопчéніе ա. Закáпчиваніе; **-пчéнный** ած. հեշտութեամբ ծխոտուող, մրոտուող, մրոտուող. || հեշտութեամբ ծխողող. **-пщикъ** ա. ծխող։

Закóпъ ա. *ՌՍկ.* խրամ հողապատնէշով։

Закоры́шиться (-шусь -шатся) ա. Закопоши́ться.

Закора́чивать, -коротить ն. կարճել. կրճատել, յապաղել։

Закоренéніе չ. արմատացնելը, հաստատելը։

Закорени́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. արմատացնել, ունակացնել, հաստատել. -ся անց. արմատ ձգել, խորը արմատներ արձակել. *արմատանալ, ունականալ. հաստատուիլ. -нчивый ած. պնդարմատ, խորը արմատներ արձակած. -нѣлость է. ունակութիւն, սովորութիւն, հնութիւն (սովորութեան, յանկութեան եւ). -нѣлый ած. 1, արմատացած, խոր արմատներ ձգած, ունակացած, հաստատուած, հնացած. з. предразсу́докъ; з—ые грѣхи́; з. нéдугъ. з—ая болѣзнь; 2,* ծայրայեղ, թունդ, աստուծն, մոլի. з. злодѣ́й, разбо́йникъ; з—ое упо́рство.

Закоренѣ́ніе չ. արմատ ձգելը, արմատ հաստատելը. -нѣть ա. Закорени́ться.

Закори́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. 1. սկսել յանդիմանել. խիստ, անխնայ կերպով նախատել, շշպրել. II. կպցնել, կեռ քաշել. փրցնել. -кори́ться (-рю́сь -ря́тся) չ. 1, սկսել երդուել, երդում ուտել. 2, ամօթել. 3, չհնազանդուիլ, չլսել, չ'անսալ։

Закó́рки, рокъ է. յ. թիկնամէջ (ուսերն և մէջքի վերին մասը). сядь ко мнѣ на з., я тебя́ по́ двору покатаю նստիր ուսերիս եկու

Закорми́ть (-млю́ -мя́тъ) ա. Зака́рмливать; -ко́рмка է. -кормлéніе չ. չափազանց բռնելը, խիստ շատ կերակրել[ով գէրացնել]ը. ку́ры отъ з—ія перестáли клáсться; -ко́рмленникъ ա. -ко́рмленница է. խիստ շատ կերակրելուց փճացած այր, կին և կմ արու և էգ կենդանի։

За́коромъ ա. За́кромъ.

Закоробáтиться (-чусь -тятся) չ. 1, սկսել ծռուել, թեքուել, կորանալ. доска́ закоробáтилась; 2,* սկսել 'կատղուիլ', 'քրքրուիլ', հպարտանալ։

Закоро́биться (-блюсь -бятся) անց. 1, սկսել ծռուել, թեքուիլ, կորանալ. 2, վատ զգածուիլ, անախորժութիւն զգալ, դժուարը գալ։

Закоровáвленный ած. կոպտացած, կոշտացած, քրտացած։

Закорово́дить (-о́жу -дятъ) ն. պարոյս ածել, ման ածել. խելքից հանել, գլխահան անել. -ся անց. կապուիլ, ընկերանալ (վատ մարդկանց հետ)։

Закороти́ть (-чу́ -тятъ) ա. Закорáчивать.

Закóрочки նւզ. -ко́ртки, -ко́рточки նւզ. ա. Закóрки; -ко́рточный ած. թիկունքի, ուսերի։

Закорто́мливать, -томля́ть, -томи́ть (-млю́ -мя́тъ) ն. կապալով վերցնել, վարձել։

Закорю́злый ած. 1, կոշտացած, կոպտացած, քրտացած. 'փշաած', 'փշտոտած'. з—ыя отъ рабо́ты ладо́ни, з—ое отъ рабо́ты лицо́; 2,* փըտած, հոտած, լճացած. -рю́знуть չ. 1, պնդանալ, չորանալ, ցամաքիլ, կուչ գալ. 2, խըռուիլ, խըռուած, թաղուած մնալ, հոտիլ. з. въ грѣха́хъ.

Закóрчить (-чу -чатъ) ն. 1, սկսել կուչ ածել, ծռել. з. ро́жи սկսել երեսը ծամածռել, ծամըռել. 2, ճանկել, բռնել. -ся անց. սկսել կըծկուիլ, կուչ գալ (ցնցումից)։

Закорю́ка է. 1, կեռ, ճանկ. 2,* արգելք, խոչընդոտութիւն, խանգարմունք. 3,* խորամանկութիւն, ճարպկութիւն, խաբեբայութիւն։

Закорю́ченіе, -рю́чиваніе չ. կորացնելը, կացնելը, ծալելը (մեզ. դէպի վեր). -рю́чивать, -рю́чить (-чу -чатъ) ն. 1, կացնել, կորացնել, ծալել (մեզ. դէպի վեր). 2, դէճ. արգելել, խոչընդոտ հանդիսանալ, խանգարել. -ся 1, անց. դէպի վեր կանալ, ծալուիլ, կորանալ. 2, չը. կացնուիլ, կորացնուիլ, ծալուիլ (դէպի վեր). -рю́чина ա. Закорю́ка; -рю́чистый ած. 1, շատ կեռեր ունեցող. 2,* խիստ խորամանկ, գծուծ, կծծի, 'յետնկած'. з. дѣлéцъ; -рю́чка է. 1, ա. Закорю́ка; 2, պոչ (գրի, ձեռքի), անհասկանալի գիր, գիծ։

Закоси́ть (-шу́ -сятъ), ся ա. Закáшивать, ся.

Закóсна է. հնձելը, հարելը (գերանդով)։

Закосни́ть (-ню́ -ня́тъ) չ. ուշանալ, յապաղիլ, յամել (գր.) -нѣвáніе ա. Закоснѣ́ніе; -нѣвáть, -нѣть չ. 1, ուշանալ, յապաղիլ, յամել(գր.). 2, з. въ чёмъ ունականալ մի բանի մէջ, յամառութեամբ մնալ, յարատևել որ և է ախտի, մոլութեան մէջ, կանգ առած մնալ, լճանալ, փտիլ, հոտիլ. з. въ невѣ́жествѣ, въ грѣха́хъ, поро́кахъ; закоснѣ́вшая со́вѣсть, жизнь թմրած, մեռած խիղճ, կեանք. -нѣлость է. անկենդանութիւն, մեռելային դրութիւն. վատ ունակութիւն. բթութիւն, կոպտութիւն (վարքուբարքի). з. въ злоупотреблéніяхъ գեղծումներ գործելու վատթար, անուղղայ ունակութիւն. -нѣлый ած. անուղղայ, ախտերի, մոլութիւնների մէջ ունակացած. հնացած, փտած, պապականուած. ծայրայեղ, թունդ, մոլի. з. пья́ница; з—ая ди́кость, з—ое невѣ́жество; з—ое въ преступлéніяхъ сéрдце.

Закоснѣ́ніе չ. 1, ուշանալը, յապաղիլը, յամելը. 2, ունականալը, յամառութեամբ մնալը, յարատևելը (ախտերի, մոլութիւնների մէջ). վատթար ունակութիւն. -нѣть ա. Закоснѣвáть.

Закостенѣ́лость է. 1, ոսկրացած, ոսկրի պէս չորացած, կարծրացած լինելը. 2, ա. Закоснѣ́лость; -стенѣ́лый ած. 1, ոսկրացած, ոսկրի պէս չորացած, պնդացած, կարծրացած. з—ые пáльцы; 2, ա. Закоснѣ́лый. -стенѣ́ніе չ. ա. Закостенѣ́лость; -стенѣ́ть չ. 1, ոսկրանալ, ոսկրի պէս կարծրանալ, չորանալ. ру́ки, но́ги *закостенѣ́ли отъ сту́жи ձեռքերը, ոտքերը ցրտից չորացան, փէտացան. 2,*չորանալ, փէտանալ, անզգայ դառնալ. 3, ա. Закоснѣ́ть; 4, յամառիլ, կամակորիլ, 'քարատուիլ', 'պպին կանգնել'։

Закóсчивый ած. ուրիշի խոտհարքը հնձելու սիրահար. -счикъ ա. նախահնձուոր, առաջին հնձուոր, առաջին խոտհար։

Занóсъ, -са և -су ա. 1, հնձելը, հարելը. ուրիշի արտից, խոտհարքից հնձելը, յափշտակելը. 2, վնաս, զեն (այսպիսով հասցրած)։

Закоу́листый ած. 1, ծուռումուռ, նեղ, խաւարչոտին փողոցներով, ծակուծուկերով. 2, խորտուբորտ, ոլոր մոլոր. -у́локъ, лка ա. -у́лочекъ, чка նւզ. 1, յետ ընկած, մութ, նեղ (կամ ծուռ ու մուռ, երբեմն նաև փակ) փողոց. 2, ծածուկ, մութ տեղ, անկիւն, ծակուծուկ. 3,* ծուռումուռ գիծ, ոլոր-մոլոր պտոյտ. говори́ть з—лками այլեայլ ակնարկներով խօսել, երկդիմի բաներ ասել. -у́лочный ած. *փողոցային, մութ, կասկածելի, անպարկեշտ. з—ыя знако́мства.

Закочевáніе չ թափառելը. -кочевáть (-чу́ю -ютъ) չ. 1, սկսել թափառել. 2, ա. Закочёвывать; -кочёвка է. -кочёвываніе չ. 1, թափառելով հեռանալը. 2, ժամանակաւորապէս կանգ առնելը. 3, գիշերելը, օթագայելը. -кочёвывать, -кочевáть չ. 1, թափառելով մեկնել, հեռանալ. 2,

կանգ առնել, ժամանակաւոր բնակութիւն հաստատել (փոչկատուններին մասին). 3, օթևանել, գիշերել։

Закоченѣлый ած. սառած, ցրտից չորացած, փէտացած. -ченѣть չ. 1, սառչիլ, գուցուսել, չորանալ, փէտանալ. (ցրտից). 2,* քարանալ, անզգալ. դառնալ, մեռնիլ։

Закошéніе տ. Закáшиванie.

Закрадной ած. սողրգած, օտար. -крáдчивый ած. սողրգող, աննկատ կերպով ներս մտնող, ներս սրծող. -крáдываться, -крáсться անդր. 1, աննկատելի կերպով ներս մտնել, ներս սրծնել, սողրգել. 2,* կամաց կամաց, աննկատելի կերպով գոյանալ, առաջանալ. 3, սաստիկ, շատ կողուՅիւն անել. գող դառնալ. онъ совсѣмъ закрáлся. [ակր։

Закрáекъ, айка տ. եզր, ափ, քոլոզը (անտառ-

Закрáиваніе չ. ձևելը. -крáивать, -кроить ն. ձևել։

Закрáина ի. 1, ափ, եզր. з. лѣса, дорóги; 2, գարնանը հալուած ձիւնից, սառուցից գոյացած ջրային շերտ (գետի, լճի ափին). 3, գետի. լճա կի ափին գոյացած բարակ սառուցը. -крáинка ի. 1, Նւզ. տ. Закрáина 1; 2, մարգկանցից, հասարակութիւնից զատուած, անջատուած խմբակ։

Закрáй տ. գուրս պրծած, դուրս ցցուած ծայր, եզր. քոլոզը (օր. երկաթուղու անիւի, որի շնորհիւ անիւը միշտ բելսի վերայով է գլորւում). -крáйка տ. Закрáина 3.

Закрáса ի. զարդ, զարդարանք, իբրև զարդ ծառայող, ուրիշ բանի գեղեցկութիւն, փայլ տուող իր. -крáсить (-шу -сять) ն. 1, սկսել ներկել, գեղել, ծեփել. 2, (закрáсить. ся) տ. Закрáшивать. ся: -крáсна ի. ներկելը, գեղելը, ծեփելը։

Закраснѣлый ած. կարմրած, շառագունած։

Закраснѣть չ. 1, սկսել կարմրել, շառագունել. нéбо закраснѣло: 2, սկսել կարմրին տալ, կարմիր երևալ. -ся չ. 1, սկսել կարմրել, շառագունել. заря на нéбѣ закраснѣлась; 2, հեռուից կարմրին տալ. 3, կարմրել, կարմրատակել (ամօթից, յուզմունքից)։

Закрасовáться (-сýюсь -ются) չ. սկսել փայլել, գեղանի, վսեմ երևալ. յանկարծ երևալով իր գեղեցկութեամբ շլացնել։

Закрáсть (-крадý -крáдýтъ) ն. կողոպտել, յափշտակել. -стьсяя տ. Закрáдываться.

Закрáсчивый ած. գեղանի, գեղ, գեղեցկութիւն, փայլ տուող. з—ая причёска որ և է արտա ծածկող, աչօղող ամպրուածը. -крáсчикъ տ. -крáсчица ի. գեղեցկացնող, արդար, Թերութիւնը ծածկող, աչօղող այր, կին. -крáсъ տ. 1, ներկելը, ծեփելը, գեղելը. 2, տ. Закрáса..

Закрáшеніе, -шиваніе չ. տ. Закáрска.

Закрáшивать I. (закрáшивать, -сить) ն. 1, ներկել, գեղել, ծեփել. з. пятна, полинялыя мѣстá; 2, գեղեցկութիւն, փայլ տալ. գեղեցկութեամբ, փայլով առարկայի արտաքը, պակասաւորութիւնը ծածկել, աչօղել. свѣтскимъ приличіемъ з. душéвные недостáтки; з. товáръ վատ ապրանքին գեղ, փայլ տալ (վրան, երեսին լաւ ապրանք գնելով). -ся 1, անդր. լաւանալ, գեղեցկանալ. 2, չր. գեղուել, ներկուել. II. (закрáшивать. -крошить) ն. բրդել. -ся չր. բրդուել, մանրացնուել։

Закрестить (-щý -éстя́тъ) 1, սկսել խաչ քաշել, խաչակնքել. 2, (закрестить. ся) տ. Закрéщивать. ся; -стовáть (-стýю -ютъ) ն. մի բանի վերայ խաչ քաշել, մի բան խաչաձև գծել. прошéніе бы́ло прочи́тано и закрестóвано; -щéніе, -щиваніе չ. 1, մի բանի վերայ խաչ քաշելը, մի բան խաչաձև գծելը. 2, խաչակնքելը, սեւանեզրելը. -щивать, -стить ն. 1, տ. Закрестовáть; 2, խաչակնքել, սեւանեզրել. 2, մէկին մի անուն, յորջորջում տալ. 3,* закрестить սկսել խիստ շատ օղի կանծել. -ся անդր. սկսել իրեն խրան խաչակնքել, սեւանեզրել, երեսին խաչ քաշել։

Закривить (-влю -вя́ть) 1, չ. սկսել Թիւրել, ծուռ գնալ. *կեղծ, անազնիւ կերպով վարուել. з. душóю կեղծել, քսուԹիւն անել. 2, ն. տ. Закривлять; -ся չ. սկսել ծռուել, ծուռ գնալ. *կեղծել, ծուռ մտքով, հեգնօրէն ասել, խօսել։

Закривлять, -вить ն. ծռել, կորացնել, կոացնել, կեռացնել. з. прóволоку въ крючóкъ; -вля́ться I. (закривля́ться, -ви́ться) 1, անդր. ծռուել, կառանալ, կորանալ. 2, չր. կաւցնուել, կեռացնուել, ծռուել. II. (закривля́ться) չ. սկսել ծամածռութիւններ, խեղկատակութիւններ անել. կոտրտուել, քրքրուել։ [բաներ խօսել։

Закриноблять չ. սկսել սուտ, յիմար, անհամ

Закритиковáть (-кýю -ютъ) ն. խոսել, անխնայ կերպով քննադատել, բանադատել, պարսաւել. -ся չ. քննադատելիս խելքին խիստ զօռ տալ, անհեղեղութեան յանգիլ։

Закричáть (-чý -чáтъ) չ. 1, սկսել աղաղակել, 'բղաւել', բարձր-բարձր խօսել, ասել, կանչել. з. караýлъ զարտուաղ կանչել, օգնութեան կանչել. з. на когó մէկի վերայ գոռալ, բղաւել. 2, ճչել, ճիչ արձակել, ծռւալ, պոռալ. з. во всё гóрло, во всю глóтку սաստիկ գոռալ. з. не своимъ гóлосомъ մոլեգնաբար գոռալ, ծղրտալ. -ся չ. շատ գոռալուց հալից ընկնել, անձայնացա լինել։

Закроéніе չ. ձևելը. -крóецъ, óйца Նւզ. տ. Закрóй I. II; -кроить (-ою -оятъ) ն. 1, սկսել ձևել. 2, տ. Закрáивать.

Закрóй տ. I. 1. ձևելը. 2, ձև. II. 1. ատաղձ. տախտակի կողքին կամ ափին հանած ակօս, փորուածքը. дѣлать полъ съ з—емъ տախտակամած շինել, որի իւրաքանչիւր տախտակի կողքը հանած է (ակօսուած է). крыть доскáми въ з. հոծ, խառպէս տախտակամածել (այնպէս որ սորին տախտակը, որ գրուում է երկու հարևան տախտակների միջերի տակ, չը տեսնուի). 2, պատուհանի փեղկ. 3, ծովզ. այն անկը, ուրկից ծովի ափը նաւի համար անհետանում, անտեսանելի է դառնում. з. нéба երկնքի տեսանելի հորիզոնը. -крóйка ի. տ. Закроéніе; -крóйный ած. ձևելու, ձևի. з—ые нóжницы; з—ая мастерскáя կամ закрóйная, ой ի. ձևարան, հագնելիք ձևելու արհեստանոց. -крóйщикъ տ. -крóйщица ի. ձևող, ձևի վարպետ, -ուհի. -крóйщицная, ой=Закрóйная (տ. Закрóйный); -крóйщичій, чья, чье ած. ձևողի, ձևի վարպետի։

Закрóмина ի. եզր, ափ, ծայր. -кромить (-млю -мя́тъ) ն. եզրափակել, շրջապատել (տախտակներով). з. грядý; -кромный ած. հացարկի. -крóмщикъ տ. շտեմարանապետ, շտեմարանի վերակացու. -кромъ տ. (յ. закромы և закромá) 1, հացարկղ, շտեմարանում բաժանմունք, որից

հացահատիկի համար. хлѣбъ изъ з—а насыпáть въ мѣшки; 2, Հաղացի ալյուր (որը մէջ ածուած են պարկեր)։

Закрошúть (-шý -шáть) ъ. 1, սկսել բրդել, փշրել. 2, ա. Закрáшивать; -ся 1, սկսել բրդուելի, փշրուելի, կոտրատուել. 2, ա. Закрáшиваться; -шéніе ի. 1, բրդելը, փշրելը. 2, բրդուծ։

Закрýта ի. 1, կլոր դարձնելը, բոլորելը. 2, գլխի պտոյտ, պտոյ խաղաւ. головнáя з.

Закруглéніе ՚. 1, կլորելը. 2, ոլորք։

Закруглáть, -глúть (-лю -лáть) ъ. 1, կլոր դարձնել. закруглённое лицó; 2,* բոլորել, ամբողջել, կատարելութիւն, վսեմութիւն տալ. закруглённый періодъ կատարեալ, լրիւ, վսեմ դարձուածք. -ся 1, ան՚՚. կլորանալ, կլոր դառնալ. 2, կլորանալ, բոլորուել. голышъ закругляется водóю.

Закружáть, -жúть (-жý -крýжать) ъ. 1, կլոր, շրջանակն պարձնել (օր. ասեղնակի ծայրը). 2, շրջանակել, շրջանի մէջ առնել. -ся ՚. կլորացնուել, շրջանակն դարձնուել. доскà эта закружится съ обоихъ концóвъ; -жéніе ՚. 1, պտտեցնելը, պտոյտ տալը. 2, պտոյտ գալը, պտտուելը. -живать ъ. պտտեցնել, ճանապարհից շեղել. -жúть (-жý -жáть) 1, ъ. սկսել պտտեցնել, պտոյտ տալ. երկար պտտեցնելով շլշփեցնել. меня закружило գլուխս պտտեց, գլուխս խառնուեց է, գլուխս պտոյտ է գալիս. *з. комý гóлову մէկին գլխուն առնել, մէկի խելքը առնել. 2, ՚. պտտուել, պտոյտ գալ. закружилo въ головѣ գլուխը պտոյտ եկաւ. 3, ՚. սկսել թռչել. թռիչ, կորուսած անձնատուր լինել. 4, ա. Закружáть; -жúться (-жýсь -ужáтся) ՚. սկսել պտոյտ գալ, պտտուել. *շրջուել, շշմել, ուշքը կորցնել. мысли закружились въ головѣ մտքերը շրջուեցան, շփոթուեցան, խառնուեցան. всё закружилось у меня въ глазáхъ, въ головѣ աչքերս շրջուեցան, գլուխս պտոյտ եկաւ. у негó закружилась и заболѣла головá.

Закрýта ի. ոլորած չուան, հաստ ճիպոտներ, որոնցով տրեխոյ բանեն են կապում։

Закрутáсы ա. յ. ծուռումուռ պտոյտներ, ոլորաններ. դարձուածքներ. խզմզուածքներ. *բառեր, անհասկանալի բաներ։

Закрýтень, тня ա. 1, ա. Закрýта; 2, Հրապարակում, յորձանք. 3, բուք, բորան, հողմ, փոթորիկ։

Закрýтина ի. վառ ոլորած, կապ ընկած տեղ (թելի, թոկի մէջ). нитка съ з—ами.

Закрутúть (-чý -крýтять) 1, ъ. что и чѣмъ պտտեցնել, պտոյտ տալ. з. дáломъ խիստ ըլտալել, ահագործել. 2, սկսել պտտուել, պտոյտ գալ, փչել. вьюга закрутила; 3, ա. Закрýчивать; -ся ան՚՚. 1, սկսել պտոյտ գալ, պտտուել, դառնալով փչել (հողմ, բքի մասին). 2, շշմել. շշմած մի այս կէս ու կէն ընկնել, գանգատել. 3, ա. Закрýчиваться.

Закрýтка ի. բեռ կապելու ձող, պտուտան։

Закрутнýть ա. Закрýчивать; -крýть ա. 1, պտտել. ոլորելը, պտտեցնելը. 2, ծակած (ամրացուած). 3, ոլորած տեղ։

Закрýчка ի. գետի մէջ պտտած առաւածի յետևի ամփոփ տեղը. -чáть, ся ա. Закрýчивать, ся.

Закрýчиваніе, -чиваніе ՚. 1, ոլորելը, հիւսելը. 2, փաթաթելը. 3, պրկելը, պինդ կապելը. յետ ծալելը. -чивать, -тúть (-чý -крýтять), -тнуть ъ.

1, ոլորել, հիւսել. з. усы, вискú; з. прядь верёвки; 2, փաթաթել. з. концы возжéй на кулáкъ; 3, պրկել, պինդ կապել, հաստ տալ. з. тюкъ клáпомъ; з. дровá на дрóвняхъ, возъ сѣна на телѣгѣ; з. комý кушакóмъ рýки на спинý; 4, գէպի յետ ածնել, ծալել, կծկել. з. рýку за спинý ձեռքերը քամակին դնել. 5,* ըմ[illegible] հարբել, հարբեցողութեան պարապել. 6, ամեխնել, ճնշել, 'մաշնել', խղճմտութեան շինել, կապմել. -ся A, ան՚՚. 1, ոլորուել, պտտուել, կծկուել. 2, փաթաթուել, փաթուել. 3, ոլորանով գէպի վեր բարձրանալ, թեքուել, ծռուել. Б, է. ոլորուել, հիւսուել, պտտուել. -чúна ա. Закрýча.

Закручúнить (-ню -нить) ъ. տխրեցնել, տրտմեցնել, վշտացնել. -ся ՚. սկսել տխրել, տրտմել, վշտանալ, վշտակցել. -чéнный ան՚. խեղճ, թշուառ, ողորմելի, տրտմահառելի. з—ая головушка.

Закрываніе ՚. 1, փակելը, գոցելը. խփելը. 2, ծածկելը, սքօղելը, թաքցնելը. -вáтель ա. -вáтельница ի. ծածկող, թաքցնող այր, կին. -вáтельство ՚. ծածկելը, թաքցնելը. ծածուկ, գաղտնի պահելը։

Закрывáть, -крыть ъ. 1, փակել, գոցել. խըփել, խուփ անել. з. óкна, дверь; з. чемодáнъ; з. крышку роáля; з. трубý пéчки; засѣдáніе происхóдитъ при закрытыхъ дверяхъ; онá постоянно раскрывáетъ и закрывáетъ вѣеръ, зóнтикъ; з. глазá աչքերը խփել, քնել, *մեռնել. з. глазá ýмершему; з. глазá на что չտեսնել մի բան տեսնել, ներել. закрытое учéбное заведéніе; з. лáвку, магáзинъ խանութը, մագազինը փակել, գոցել. з. засѣдáніе նիստը փակել, ավարտել. з. шкóлу, университéтъ ուսումնարանը, համալսարանը փակել (ծառայութիւնը դադարեցնել կամ խոտ խափանել). 2, ծածկել. սքօղել. з. столъ скáтертью; з. лицó рукáми; з. себя одѣáломъ; зáнавѣсъ закрывáетъ ихъ отъ нáшихъ глазъ; -ся A, ան՚՚. 1, ծածկուել. з. одѣáломъ; 2, փակուել, գոցուել. խըփուել. глазá закрылись навѣки, вѣчнымъ сномъ — մեռաւ. 3, կորչել, չերեւալ, անյայտանալ. Б, է. փակուել, գոցուել, ծածկուել, խփուել։

Закрывáтель Հոգ. ա. Укрывáтель; -крытіе ՚. 1, փակելը, գոցելը, խփելը. 2, չերեւալը, անյայտանալը. 3, թաքստարան, ծածուկ, թաքնուելու տեղ. въ з—тіи ծածուկ, գաղտնի. 4, ծածկելը, թաքցնելը. 5, Հրետ. պաշտպանելու, պատսպարող բան. -крытность ի. ա. Закрытіе 3; -крытный ան՚. ծածկուող, թաքնուող. -крытость ի. ծածկութիւն, ծածուկ, թաքուն լինելը։

Закрыть (-крóю -ють), ся ա. Закрывáть, ся.

Закрышка ի. -крышечка Նվզ. խուփ, խփան, կափարիչ։

Закрѣпа ի. 1, ամրացնելը, ամրապնդելը. 2, կապ, ամրացնող, ամրապնդող բան. 3, վաւերացում. 4, հաստատութիւն. -крѣпúть (-плю -пáть), ся ա. Закрѣплять, ся; -крѣпка Նվզ. ա. Закрѣпа; -крѣпленіе ՚. ամրացնելը, ամրապնդելը. հաստատելը. -крѣплённость ի. կապուած լինելը, կապանք. -крѣплять, -крѣпúть ъ. 1, ամրացնել, ամրապնդել, 'դամբանցնել'. закрѣпи нитку, чтобы шовъ не порóлся թելը կապ դը-

դեր, որպէս զի կարգ չքանդուի. 2, *հաստատել, վաւերացնել. -крѣпечка *նւզ.* *տ.* Закрѣпа.

Закрючиваніе, -чивать, ся, -чить, ся *տ.* Закорючиваніе, чивать, ся; -чина *տ.* Закорючина.

Закрякать *չ.* [սկսել] կանչել (բադի մասին)։

Закряхтѣть (-хчу́ -хтя́ть) *չ.* սկսել տնքալ, տնքտնքալ, խռռալ։ [կչկչալ։

Закудахтать (-хчу -чуть) *չ.* սկսել կչկչալ.

Закуковать (-ку́ю -ю́ть) *չ.* սկսել կկուի պէս կանչել, կկու կանչել։ [ընդը արբել, 'աղաղել'։

Закусить (-кшу -ксять) *ն.* глаза́ սկսել աչ-

Закулисный *ած.* կուլիսների (*տ.* кули́са) յետև պատահող, գաղտնի. *գաղտնի, ծածուկ, Բուքիւն. знать з—ую сторону дѣла.

Закупаніе *չ.* գնելը, առնելը (մեծ քանակու-թեամբ). -купа́ть, -купи́ть (-плю́ -ку́пятъ) *ն.* գնել, առնել (մեծ քանակութեամբ, բոլորը). -ку́пка *է.* գնում, առնում (մեծ քանակութեամբ)։

Закупориваніе *չ.* խցելը, խցանով փակելը. -купоривать, -купорить (-рю -рять) *ն.* խցել, խցանով փակել, կալնել. -купорка *է.* խցելը, խցանով փակելը, կալնելը։

Закупщикъ, а *ա.* -купщица *է.* գնող, առնող (որ և է ապրանք մեծ քանակութեամբ)։

Закупъ *ա.* *տ.* Закупка.

Закуриваніе *չ.* ծխել սկսելը. -куривать, -курить (-рю -рять) *ն.* 1, [սկսել] ծխել. 2, ծխոտել, ծուխ, մուխ տալ, ծխով լցնել։

Закуролесить (-шу -сять) *չ.* սկսել յիմար, անմիտ, չարաճճի բաներ անել, սկսել անզգամ, խելառ բաներ բանել։

Закусать *ն.* խածոտել, կծոտել (գաժհ, զըռ-պանում). -кусить (-шу́ -ку́сать) *տ.* Заку́сывать.

Закуска *է.* -кусочка *նւզ.* 1, նախաճաշիկ. 2, համեղ, պանրի կտոր, թթու են, որ ուտում են մի բանի վրայից (օր. օղի խմելուց յետոյ). -кусываніе *չ.* 1, նախաճաշելը. 2, օղու վերայ մի բան ուտելը. 3, խածնել, կծել սկսելը. -кусывать, -кусить *ն.* 1, նախաճաշել. 2, օղու, գինու եւն վր յ մի բան (հացի, պանրի կտոր, թթու եւն) ուտել. 3, սկսել խածնել, կծել։

Закута *է.* բուն, որջ. մեղ. չորաբուն։

Закутать, ся *տ.* Закутывать, ся.

Закутить (-чу́ -ку́тять) *չ.* սկսել քէֆ անել, զբօսնելը ու կերուխումի անձնատուր լինել։

Закутка *է.* -кутъ *ա.* 1, *տ.* Закута; 2, տաք տեղ, փարախ. -кутываніе *չ.* փաթաթելը. -кутывать, -кутать *ն.* փաթաթել (ցրտից պաշտպա-նելու համար). -ся *անդր.* փաթաթուել (ցրտից պաշտպանուելու համար)։

Закушиваніе *չ.* կերածի կամ խմածի վրայ մի բան ուտելը. -кушивать, -шать *ն.* կերածի կամ խմածի վրայ մի բան ուտել։

Зала *է.* (*ֆր.*) դահլիճ։

Залавировать (-ру́ю -ю́ть) *չ.* սկսել աջ ու ձախ նաւել (հակառակ քամու ժամանակ)։

Залавливаніе *չ.* բռնել, որսալ սկսելը. -лавливать, -ловить *ն.* [սկսել] բռնել, որսալ։

Залавокъ, вка *ա.* 1, արկղ չարժան խփանով (որ մինչեյն ժամանակ իբրև նստարան է ծառայում). 2, *տ.* Прилавокъ.

Залаживать (-жу -дять) *տ.* Залаживать; -живаніе *չ.* 1, կալնելը, խցելը, կարկատելը. 2, երկար, չարաճճի կրկնելը (մինեյն բանը). -живать, -ла́дить *ն.* 1, փակել, գոցել, կալնել, կարկատել. 2, երկար, չարաճճի մինեյն բանը կրկնել։

Залазить (-жу -зать) *չ.* [սկսել] ողողել, մագլ-

Залазать *տ.* Залезать. [ցել։

Заламинировываніе, -рова́ніе *չ.* լաքելը, վերաձև քսելը, լաքելը. -ро́вывать, -рова́ть (-рую -ю́ть) *ն.* լաքել, վերանիշ քսել, լաքել, վեր-նիձել։

Заламываніе *չ.* 1, կոտրելը, ջարդելը. 2, կոտրել, կոտրտել սկսելը. 3, փակելը, կալնելը. 4,* [իրաւ բարձր գին] պահանջելը. -ла́мывать, -ломать *ն.* 1, սկսել կոտրել, կոտրտել, ջարդել. 2, կոտրել, կոտրտել, ջարդել. медвѣдь заломалъ корову արջը կովին գետին տապալեց. з. шапку գլխարկը ծածկել քաշել, ծածկոցին ծռել. ходить, заломя голову հպարտ-հպարտ մա՝ գալ. 3, փակել, կալնել, կտրել. з. дорогу, ворота; 4,* [իրաւ բարձր, մեծ գին] պահանջել. з. большую цѣну; меня заломило *դէմ.* ջանս ջարդուած է։

Заласкиваніе *չ.* յղկելը, ողորկելը, կոկելը. -ласкивать, -лощить *ն.* յղկել, ողորկել, կոկել։

Залаять (-лаю -ють) *չ.* սկսել հաչել. -ся *չ.* խիստ երկար, անընդհատ հաչել։

Залгать (-лгу́ -лжёшь -лгу́ть) *չ.* սկսել ստել, ստախօսել, ստել խօսել. -ся *չ.* խիստ շատ ստել խօսել։

Залегать, -лечь *չ.* 1, մի բանի յետև պառկել, թաքնուել. 2, ընկնել, տեղաւորել, խաթարուել. дорога залегла; земля залегла; 3, բռնուել, կա-պուել, կալնուել. у меня носъ залёгъ; грудь залегла; уши залегли.

Заледенѣть *տ.* Леденѣть.

Залежалость *է.* երկար պառկած, ընկած լինելը. -лежалый *ած.* երկար պառկած, մնացած, հին, փչացած, անպիտանացած (երկար մնա-լուց). з. товаръ; -лёживаться, -лежаться *չ.* 1, երկար [ընկած, պառկած] մնալ, փչանալ (ապրանքի մասին). хорошій товаръ не залежится; 2, երկար պառկել, անկողնում մնալ. з. въ лихорадкѣ.

Залежь *է.* 1, երկար ընկած, պառկած, մնացած բան. 2, տանից վարելու ենթակ, վարը թողած հող. 3, *եռնզ.* շերտ, խաւ (հանածոների)։

Залепетать (-печу́ -пе́чуть) *չ.* սկսել թոթովել։

Залетаніе *չ.* 1, թռչել սկսելը. 2, ներս թռչելը. 3, թռչելով գալը. -летать, -летѣть *չ.* 1, սկսել թռչել. 2, ներս թռչել. 3, թռչելով գալ. 4, բուսնել, ասրուել (հոգնից). -лётный *ած.* հե-ռուից, ուրիշ տեղից [թռչելով] եկած. з—ыя птицы; *з. парень, *з—ая голова յանդուգն, գլխից ձեռք վերցրած անձ։

Залётъ *ա.* 1, թռչել սկսելը. 2, թռչելով գալը. -летѣть (-лечу́ -тять) *տ.* Залетать.

Залечиваніе, -чивать, -чить *տ.* Залачиваніе, -чивать, -чить.

Залечь (-ля́гу -ля́жешь -ля́гуть; *անց.* залёгъ, -гла́, о, -ли́) *տ.* Залегать.

Заливальный *տ.* Заливной; -ливаніе *չ.* 1, հեղեղելը, մարելը (ջրով). 2, ածելը, թափելը. 3, ողողելը, հեղեղելը. -ливать, -лить *ն.* 1, հեղեղել, մարել (ջրով). 2, [մի բանի վերայ ջուր, հե-ղուկներ] ածել, թափել. з. швы, пазы раство-ромъ; 3, ողողել, հեղեղել. эти луга заливаетъ *դէմ.* այս մարգագետիններըը [ջուր, գետեր ջրերը] ողողում են. -ся *անդր.* թրջուել. з. слезами դառն արտասուքներ թափել. з. смѣхомъ բարձր ծիծաղել, 'հահալ'։

*

Заливецъ, вца *նւզ.* *տ.* Заливъ.

Заливка *է.* ածելը, թափելը, ողողելը. լցնելը. з. известью կրով կիր ածելը, կրով ողողելը. -вное, ого *չ.* ‘ողողակ’ (թեթև կերակուր մի). -ливной *ած.* 1, ածելու, թափելու. հոսեցնելու, մաքրելու. з—ая труба կրակ հոսեցնելու խողովակ. 2, [վարար. յորդ ջրերից] ողողուող, հեղեղուող. з—ые луга; 3, ողողած, վերևից հեղանելիք ածած, թափած. з—ая рыба; 4, բարձր, պարզ հնչող. з—ая песня.

Заливъ *ա.* ծոց, խորշ, ծովածոց, ծովախորշ։

Зализываніе *չ.* 1, լիզելը. 2, լիզելով բժշկելը. -зывать, -зать (-жу́ -лижутъ) *ն.* 1, լիզել, լիզելով բուժել, բժշկել (վէրքը)։

Залиховать (-ку́ю -ютъ) *չ.* սկսել հրճուել։

Залить (-лью -льютъ), ся *տ.* Заливать, ся; з. за галстукъ քէֆավանալ, լաւ խմել, կոնծել։

Залихватски *Տ.* ճարպկութեամբ, ‘չախով’, քաջութեամբ, համարձակ կերպով. -хватскій *ած.* քաջ, արի, ճարպիկ, ‘չախով’, համարձակ. -хвачество *չ.* քաջութիւն, արիութիւն, համարձակութիւն, ճարպկութիւն, ‘չախ’. -хвать *ա.* քաջ, արի. ճարպիկ, ‘չախով’, ժիր, համարձակ մարդ։

Заловить (-влю -ловятъ) *տ.* Залавливать.

Заловъ *ա.* ձուկ բռնելը, ձկան որս։

Залогодатель *ա.* -дательница *է.* գրաւատու, ստացողատու այր, կին։

Залогъ *ա.* 1, գրաւ, գրաւական, առհաւ, *առհաւատչեայ. брать подъ з. իբրև գրաւական ընդունել. давать деньги подъ з. գրաւականով փող փոխ տալ. давать деньги подъ з. недвижимаго имѣнія անշարժ կալքի գրաւականով փող փոխ տալ. 2, քերկ. եղանակ, սեռ։

Заложить (-жу́ -ожатъ), ся *տ.* Закладывать, ся; з. фундаментъ հիմք դնել. з. садъ պարտէզ գցել. я заложусь головою за него ես նորա համար գլխովս կ'երաշխաւորեմ. -ложенный *ած.* գրաւ դրած. -ложникъ *ա.* -ложница *է.* պատանդ, -ուհի։

Залой *ա.* հեղեղուած, ողողուած տեղ, կոզմ։

Заломать *տ.* Заламывать; -ломить (-млю -ломятъ), ся *տ.* Заломлять, ся: -ломлять, ся *տ.* Заламывать, ся; -ломный *ած.* թունդ, խիստ շշմեցնող. з—ое пиво; -ломъ *ա.* 1, *տ.* Заламываніе; 2, կոտրած, ծռված տեղ. ոլորտ, պտոյտ

Залопотать *տ.* Забельботать. [(գեաբ)։

Залоснитьсяа (-нюсь -нятся) *հոր.* սկսել փայլել, պսպղալ, պաղպղալ։

Залотошить (-шу́ -шатъ) *չ.* 1, ճղփալ, ճղփիւն արձակել, վշշալ. 2, ծղրտալ, ճչել, ծուալ. «ну, однако. за столъ, господа, за столъ, залоташилъ Голушкинъ»; 3, վայրահաչել, ‘զուրս տալ’։

Залощить (-щу́ -щатъ) *տ.* Залащивать.

Залпъ *ա.* (գերմ.) զալպ (շատ հրացաններից կամ հրանօթներից միահամուռ արձակը). дать з.; выстрѣлить з—омъ; пальба з—ами; стрѣлять з—ами; *выпить з—омъ մի շնչում պարպել, ցամքեցնել։

Залудить (-жу́ -лудатъ), ся *տ.* Залуживать, ся; -луживаніе *չ.* կլայեկելը, ‘կլեկելը’. -луживать, -лудить *ն.* կլայեկել, ‘կլեկել’։

Залупа *է.* կզմխ. թլփատ. -пать, -пить (-плю -лупятъ) *տ.* Залупливать; -пливаніе *չ.* քաշելը, գլխելը (կեղևը). յետ քաշելը, յետ ծալելը. -пливать, -пить *ն.* քաշել, գլխել (կեղևը). յետ քաշել, յետ ծալել (օր անդամի թլփատը)։

Залучать, -чить (-чу́ -чатъ) *ն.* 1, գրաւել, հրապուրել, իւր մօտ քաշել, տանել. «я желала залучить его къ себѣ: онъ, говорятъ, умёнъ»; 2, որսալ. «когда случалось ему залучать зайца или утку, клалъ свою добычу въ ягдташъ, приговаривая: «ну, теперь не уйдёшь».

Залъ *ա.* *տ.* Зала. [բաներ զուրս տալ։

Залыгаться *չ.* ատասիկ սուտ խօսել, շատ սուտ

Залѣзаніе *չ.* մտնելը, զոռով ներս մտնելը. -лѣзать, -лѣзть (-лѣзу -зутъ; *անց.* залѣзъ -зла, о) *չ.* մտնել, զոռով, գժուարութեամբ ներս մըտնել (սողալով)։

Залѣниться (-нюсь -лѣнится) *հոր.* ծուլանալ, ծոյլ, յոյլ, ‘ալարկոտ’ դառնալ, ‘թամբալանալ’։

Залѣпить (-плю -лѣпятъ) *տ.* Залѣплять.

Залѣпка *է.* 1, կպչուելը, գոցելը. 2, ծեփելը. 3, կպցնելու նիւթ, շաղախ, ծեփ. -пливаніе *չ.* *տ.* Залѣпка 1 և 2; -пливать, -плять, -пить *ն.* 1, կպցնել, գոցել, սոսնձել. 2, ծեփել, շինել։

Залѣчиваніе *չ.* բուժելը, բժշկելը. -чивать, -чить (-чу́ -лѣчатъ) *ն.* 1, բուժել, բժշկել, դարմանել. 2, վատ բուժելով, ‘հէքիմութիւններով’ սպանել, մեռցնել։

Залюбезничать *չ.* съ кѣмъ մէկի հետ սիրալիր կերպով վարուել. -любить (-блю -любятъ) *ն.* [սկսել] սիրել, սիրով կապուել. -любоваться (-бу́юсь -ютcя) *չ.* чѣмъ հիանալ, զմայլուել, սքանչանալ մի բանի վերայ. -любопытствовать (-ствую -ютъ) *չ.* [սկսել] հետաքրքրուել։

Залягать *չ.* 1, սկսել աքացել, քացի տալ. 2, աքացով, քացով սպանել։

Замазать (-жу -жутъ), ся *տ.* Замазывать, ся.

Замазка *է.* շաղախ (քսելու, կպցնելու). -зываніе *չ.* 1, քսելը (դեղ, շաղախ). 2, ծեփելը, կպչուելը, գոցելը (շաղախով). 3, աղտոտելը, կեղտոտելը. -зывать, -зать *ն.* 1, քսել (դեղ, շաղախ). 2, ծեփել, կպչուել, գոցել (շաղախով), կպցնել. 3, աղտոտել, կեղտոտել. աղականել. -ся *անդր.* աղտոտուել, կեղտոտուել, աղականուել։ [ներկել։

Замалёвывать, -ловать (-лю́ю -ютъ) *ն.* գեղել,

Замалодушничать *չ.* սկսել վհատուել, լքանել։

Заманиваніе *չ.* գրաւելը, հրապուրելը (խորամանկութեամբ). -нивать, -нить (-ню́ -нятъ) *ն.* հրապուրել, գրաւել (խորամանկութեամբ), պատրել, որսալ. -нка *է.* 1, գրաւելը, հրապուրելը. 2, խայծ, գրաւելու, հրապուրելու միջոց. -нчивость *է.* հրապոյր, գրաւչութիւն. -нчивый *ած.* հրապուրիչ, գրաւիչ, պատրիչ, գայթակղեցնող։

Замарать *տ.* Марать և Замарывать; -ра́ха, -ра́шка *հոր.* *նւզ.* կեղտոտ, աղտեղասէր, անմաքրակենաց անձ, *‘խոզ’։

Замариваніе *չ.* սպանելը, կոտորելը, հալից գցելը. -маривать, -морить *ն.* սպանել, կոտորել, հալից գցել, ուժասպառ անել։

Замарка *է.* 1, աղտոտելը, կեղտոտելը. 2, աղտոտած, կեղտոտած, ապականած տեղ։ [նալ։

Замаршировать (-ру́ю -ютъ) *չ.* սկսել քայլել, գը-

Замарываніе *չ.* կեղտոտելը, աղտոտելը, ապականելը. -рывать, -рать *ն.* կեղտոտել, աղտոտել, ապականել. *անարգել, զրպարտել, անունը կոտրել. -ся *անդր.* աղտոտուել, կեղտոտուել։

Замаскировываніе *չ.* դիմակաւորելը. -ро́вывать, -ровать (-ру́ю -ютъ) *ն.* դիմակաւորել, դիմակով ծածկել. *կեղծել, սքօղել, ‘ծուռ խօսել’. -ся *անդր.* դիմակաւորուել, երեսին դիմակ անել։

Зам|а́сливаніе գ. 1, իւղելը, «եղելը». 2,* կաշառելը. 3, խնայելը. -ма́сливать, -ма́слить (-лю -лять) ն. 1, իւղել, «եղել», Տարպոտել. 2,* «խաբեբի անել», կաշառել. 3, խնայել, պահել. -ся անդր. իւղոտուիլ, Տարպոտուիլ:

Зам|ате(е)рѣ́лость ի. Կիւ, արմատացած սովորութիւն, անուղղելիութիւն. -мате(е)рѣ́лый ած. հնացած. արմատացած, արմատ ու ծառին գնացած, անուղղելի. -мате(е)рѣ́ть գ. հնանալ. արմատանալ, կարծրանալ. անուղղելի. з. въ нечéстіи անօրէնութեան, պղծութեան գտնուել:

Зам|а́тываніе գ. փաթաթելը, պատատելը. -ма́тывать, -мота́ть 1, ն. փաթաթել, պատատել. 2, գ. սկսել շարժել. з. головóю սկսել գլուխը շարժել. 3, գ. շուլլանալ. -ма́тываться անդր. 1, սկսել գէշ ու գէճ ընկնել, գանգաշել. 2, շատ յոգնութիւնից պառկել մէջ խրուել, թաղուել:

Зам|а́хиваніе գ. բարձրացնելը (ձեռքը՝ խփելու). -хивать, -махать գ. чѣмъ սկսել մի բան շարժել, մի բանով շարժում տալ. -хиваться, -хнуть, ся գ. բարձրացնել (ձեռքը, գաւազանը՝ խփելու). -хъ տ. տ. Замáхиваніе.

Зам|а́чиваніе գ. թացելը, թրջելը. -ма́чивать, -мочи́ть ն. թացել, թրջել. *з. усы́, гу́бы ուտելուց խմել. -ся անդր. թրջուիլ:

Зам|а́шистый գ. մեծ, լայն շարժում անող (ձեռքով), *խրոխտ, ամբարտաւան, «մեծ մեծ բռնող». -ма́шка ի. 1, սովորութիւն, վարեցողութիւն (յանձին վատ). у всякой пта́шки свои з—и (առծ.) 2, շարժում. 3, տրու, անպատւաբ կամենքի թափ:

Зам|а́щиваніе գ. սալայատակելը, քարելը, սալայատակել. -ма́щивать, -мости́ть ն. սալայատակել, քարել, սալայատակել:

Зам|а́яться (-ма́юсь -ются) հոլ. գազարել, յագնել, վաստակել. հալից ընկնել:

Замедл|е́ніе, -ливаніе գ. 1, ն. ուշացում, յապաղում. -ливать, -ли́ть, -лить (-лю -лять) 1, ն. ուշացնել, բանը անել, յետաձգել, ձգձգել. 2, գ. ուշանալ, յապաղել, «յետանալ». -литься անդր. մնալ, ուշանալ, «յետանալ» (մի և է տեղ): [պաղել:

Замелька́ть գ. սկսել շաղալ, շողշողալ, պըռ-

Замере́ть (-мру́ -ру́ть, անց. за́меръ -мерла́, о) տ. Замира̀ть. [ւալ:

Замере́щиться (-щусь -щатся) գ. երեւալ, թը-

Зам|ерза́ніе գ. 1, սառչելը, սառոյց կապելը. 2, ցրտահար, ցրտահար լինելը. -мерза́ть, -мёрзнуть գ. 1, սառչել, սառոյց կապել. 2, ցրտահար, ցրտահար լինել. мои ру́ки замёрзли ձեռքերս փէտացան, պաղեցան են. -мёрзлый ած. 1, սառած, սառոյց կապած. 2, ցրտահար, ցրտահար, «ցրտած», փէտացած, պաղացած:

За́мертво գ. անզգայ, անշունչ, մեռածի պէս. -мертвѣ́ніе գ. գիտկ դառնալը, անզգայանալը. -мертвѣ́ть գ. գիտկ դառնալ, անզգայանալ:

Зам|ести́, -мéсть (-мету́ -ту́ть) տ. Заметать I; -мета́ніе գ. 1, ավելը, ավելով հաւաքելը. 2, բերելը. з. слѣдо́въ հետքերը կորցնելը. 3, տ. Замётываніе; -мета́ть ն. I. (замета́ть, -мести́ -ме́сть) 1, ավլել, ավելով կիտել, հաւաքել. 2, [փչելով] բերել, ծածկել, կալնել, կապել. снѣгъ замета́етъ доро́гу; з. слѣды́ հետքերը կորցնել. II. տ. Замётывать; -метну́ть տ. Замётывать; -мётный ած. ձգելու, գցելու. з. нéводъ; -мёть տ. 1, ձգելը, գցելը (ուռկանը). 2, արկանելիք, ծածկոց (պատանելիքի, ցամ). 3, կապելիք կարէ ծածկելը. 4, նիշ, փակէշ (պատանեկանի փակելիքի). 5, ցանց, ուռկան (խոտորեալի ձգած). 6, замѣ́ты յ. ձիւնակոյտ, ձիւնի քէզ. -мётываніе գ. 1, ձգելը (ուռկանը). 2, լցնելը (օր. փոսը) 3, կարելը. -мётывать ն. 1, (замётывать, -мета́ть) լցնել, կալնել (օր. փոսը). з. кого́ слова́ми մէկին խօսքերով ամբաստանել, շփոթեցնել, պաշարել. 2, (замётывать, -мета́ть, -метну́ть) 1, ձգել, գցել (ուռկանը). 3, կարել:

Замечта́ть գ. սկսել երազել, երեւակայական, ցնորական, անիրագործելի մտքերի անձնատուր լինել. -ся գ. երազների, ցնորքների մէջ ընկղմուիլ: [կացնել:

Замига́ть գ. սկսել աչքերը ճպել, քթթել, կը-

Зам|ина́ніе գ. 1, տրորել, կոխոտել սկսելը. 2, ընդհատելը, ընդմիջելը. -мина́ть, -мять ն. 1, ընկճել տրորել (կոխը), կոխոտել, ոտնատակ տալ. 2, ընդհատել, ընդմիջել, խափանել. з. разгово́ръ, дѣ́ло; 3, կածկել, ծածկել, պարտկել. замя́ли дѣ́ло; -ся գ. կանգ առնել (խօսելիս), պապանձուիլ, սկսել կակազել. -ми́нка ի. 1, տ. Замина́ніе; 2, արգելք, խոչընդոտ, խանգարում:

Зам|ира́ніе գ. անզգայանալը, անշնչանալը, ուշաթափուիլը, թուլանալը. նուաղում. з. се́рдца սրտադողութիւն. -мира́ть, -мере́ть գ. 1, անշնչանալ. անզգայանալ, ուշաթափուիլ, թուլանալ, նուաղել. у меня́ се́рдце замира́етъ սիրտս պատառում է կամ սիրտս գնում է. 2, շըջատուիլ, վախճանուիլ: [-ся անդր. հոգնուիլ:

Зам|ирйть, -ри́ть (-рю́ -ря́ть) ն. հաշտեցնել.

Зам|кну́тіе գ. փակելը, կողպելը, գոցելը. -кнутость ի. *կղզիացում, առանձնացում, առանձնութիւն, ամփոփութիւն. -кнутый ած. *փակուած, կղզիացած, առանձնացած, մեկուսացած:

Замкну́ть, ся տ. Замыка̀ть, ся.

Зам|ко́вый ած. 1, (за́мковый) ամրոցի, դղեակի. 2. (замко́вый) կողպէքի:

За|мле́ть տ. Млѣть; -мну́ տ. Замя́ть.

Замоги́льный ած. 1, մահից յետոյ թողած. з—ая па́мять; з—ыя запи́ски; 2. հանդերձեալ, հանդերձեալ կեանքի:

Замо́днничать գ. սկսել մոդայից, նորաձեւութեան հետեւել:

Зам|окáніе գ. թրջուիլը, թացուիլը. -мока́ть, -мо́кнуть գ. 1, թացուիլ, թրջուիլ. 2, խոնաւութիւնից ուտուիլ. -мо́клый բյ. ած. թացուած, թրջուած. ուտած (խոնաւութիւնից):

За́мокъ տ. I. (за́мокъ, мка) 1, ամրոց, դղեակ. возду́шные *за́мки օդային ամրոցներ, ցնորքներ, ցնորական, անիրագործելի մտքեր. 2, պալատ, տուն, ապարանք. II. (замо́къ, мка́) կողպէք. держа́ть подъ з—о́мъ փակած, բանտարկած պահել. запира́ть з—о́мъ կողպէքով կողպել. сложи́ть ру́ки въ з. ձեռքերը ծալել. держа́ть язы́къ за замко́мъ (կամ за зуба́ми) լեզուն քիչ բաց թողնել:

Замо|лáчиваніе գ. կա(լ)սել սկսելը. -ла́чивать, -лоти́ть ն. սկսել կա(լ)սել:

Замо́л|вить (-влю -вятъ) ն. ասել (խօսք, 'ի պաշտպանութիւն). з. слове́чко, сло́вцо за кого́ յօգուտ, 'ի պաշտպանութիւն մէկի բարի խօսք ասել, մէկին պաշտպանել, մէկի համար [illegible] խօսել. -вный ած. յօգուտ, 'ի պաշտպանութիւն մէկի ասած. з—ое сло́во.

Замол|ка́ть, -мо́лкнуть գ. լռել, ձայնը կտրել:

За|молоти́ть (-лочу́ -о́тятъ) տ. Замола́чивать;

-(за́)молоть տ. За́молоть; -моло́ть տ. կալսելն, կա(լ)սելու գին, վարձ։

За́молоть ի. կալ, հացահատիկ կա(լ)սելու, ծեծելու տեղը։ [ձայնը, ծղրտալը կտրել։

Замолча́ніе չ. լռելը. -ча́ть (-чу́ -ча́ть) չ. լռել,

Заморáживаніе չ. սառցնելը, սառեցնելը, պաղեցնելը. -ра́живать, -ро́зить ն. սառցնել, սառեցնել, պաղեցնել. մրսեցնել։

Заморга́ть չ. [սկսել] աչքերը ճպել, ճպճպացնել, թարթափել աչքը։

Замо́реніе չ. հոգնելը, մաշելը, ուժասպառ անելը. -ро́рышъ տ. 1, վատթար, նիհար, քաղցած մարդ կամ անասուն. 2, աղքատ, թշուառ բույս, ամենի. -ри́ть (-рю́ -мо́рять) տ. Мори́ть և Зама́ривать.

Заморо́женіе չ. սառցնելը, սառեցնելը, պաղեցնելը. -моро́зить (-о́жу -ро́зять) տ. Замора́живать; -морозки կամ -морозы տ. յ. աշնան առաջին ցրտերը, 'այծաղները'։ [շատ է զայլիս։

Заморосить չ. դէմ. սկսել շաղել. заморосило

Заморо́чить (-чу -чать) տ. Моро́чить.

Замо́рскій ած. 1, ծովի միւս կողմում գտնւող. *արտասահմանեան. 2, ծովի միւս կողմից բերած, *արտասահմանից բերած, արտասահմանեան. з. това́ръ; з. гость օտարերկրացի, նեղին, պանդուխտ։

Замо́рщиться (-щусь -щатся) անդր. սկսել ճակատը կնճռել, կնճռոտել, խորշոմել, խոժոռուել։

Замо́рышъ տ. Заморёнышъ.

Замо́рье չ. ծովի միւս կողմում գտնւող երկիր, ռմկ. արտասահման։

Замости́ть (-ощу́ -стя́ть) տ. Зама́щивать.

Замо́стье չ. կամուրջի յետևում, միւս կողմում գտնւող տեղ, վայր։

Замота́ть, ся տ. Замáтывать, ся; онъ замота́лъ նա շռայլող, վատնիչ է դարձել. -ты́га տ. վատնող, շռայլ, զեղխ անձ։

Замо́чекъ, чка տ. նւզ. փոքրիկ կողպէք։

Замочи́ть (-чу́ -мо́чать), ся տ. Зама́чивать, ся.

Замо́чникъ տ. փականագործ, կողպէքագործ. -мо́чный ած. կողպէքի, -քայլին։

Замоше́нничать չ. սկսել խարդախութիւններ, որիկայութիւններ անել։

Замоще́ніе չ. քարելը, սալայատակելը (փողոցները). -мощу́ տ. Замости́ть.

Замо́ю տ. Замы́ть; -мру́ տ. Замере́ть.

Замудри́ть (-рю́ -ря́ть). -рствовать (-вую -ютъ) չ. սկսել խելքին զոռ տալ, իմաստուն, հանճարեղ ձևանալ։

Заму́жемъ ʃ. մարդու գնացած, պսակուած. она́ з. за учи́телемъ նա ուսուցչի կին է, ամուսնացած է ուսուցչի հետ. -му́жество չ. ամուսնութիւն (կնոջ). она́ въ з—ѣ նա ամուսնացած, կարգուած է. -му́жняя, ней ի. արամբի (գր.), ամուսնացած. կարգուած, մարդու գնացած կին. -му́жство տ. Заму́жество; -мужъ ʃ. выходи́ть կամ итти́ за кого́ з. մարդու գնալ, պսակուել, կարգուել (մի մարդու հետ). она́ ско́ро вы́йдетъ з. за до́ктора.

Замура́вить (-влю -вятъ) տ. Мура́вить և Замура́вливать; -вливаніе չ. փայլանրկելը, արաստկնրկելը (կաւեղէնը). -вливать, -вить ն. փայլանրկել, ապակենրկել (կաւեղէնը)։

Замурлы́кать, -рова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. պատել, ծածկել, թաղել։

Замурлы́кать չ. սկսել մլաւել, մռլտալ։

Замусо́ливаніе չ. թքոտելը, փնթռտելը, կեղ-տոտելը. -соливать, -солить (-слю -лятъ) ն. թքոտել, փնթռտել, կեղտոտել. -ся անդր. թքոտուել, փնթռտուել, կեղտոտուել։

Замусо́реніе չ. աղբոտելը. -сорить (-рю -рятъ) ն. աղբոտել։

Замути́ть (-мучу́ -тя́ть) ն. պղտորել. *онъ и водо́й не замути́тъ նա խաղաղ, հանդարտ բնաւորութեան տէր մարդ է. -ся անդր. պղտորուել. -мути́ть չ. պղտորուել։ [տատ մարդ։

Замухры́шка հոր. կարճլիկ, անշնորհք և աղ-

Заму́чиваніе չ. տանջելը, չարչարելը, խոշտանգելը. -чивать, -чить (-чу -чать) ն. 1, չարչարել, տանջել, խոշտանգել, լլկել, հոգին հանել, 'սպանել'. з. ло́шадь ѣздо́ю; 2, սպանել, նահատակել. -ся անդր. չարչարուել, տանջուել (աշխատելիս). նահատակուել։ [վանել, 'կորցնել'։

Замчи́ще յնն. միակողքին կողպէկ։

Замча́ть (-чу́ -ча́ть) ն. հեռու քշել, հալածել,

За́мша ի. (գերմ.) եղջերուենի, քարայծենի (եղջերուի կամ քարայծի մշակած մորթը). -ше-вый ած. եղջերուենու, քարայծենուց կարած, պատրաստած]. з—ыя перча́тки; -шенникъ տ. եղջերուենի, քարայծենի պատրաստող. մշակող։

Замши́ть (-шу́ -ша́ть) ն. 1, խոտ տալ. 2, մամռապատել։

Замыва́ніе չ. լուանալ[ով մաքրելը]ը. -мыва́ть, -мы́ть ն. լուանալ, լուանալով մաքրել, հանել (կեղտը, բիծը). -ся անդր. լուացուել։

Замыка́ніе չ. կողպելը. փակելը, կապելը. -мыка́ть, -мкну́ть ն. կողպել. փակել, շղթափակել, պարփակել (թշնամուն). կապել (շարքը, թուղթ). -ся անդր. փակուել. ցամաքել (աղբիւրի մասին)։

Замы́ливаніе չ. օճառելը, սապնելը. -ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. օճառել, սապնել, օշանակել. -ся անդր. օճառուել, սապնուել։

За́мыселъ, сла տ. գիտաւորութիւն, մտադրութիւն, միտում. -мы́слить (-слю -слятъ) տ. Замышля́ть; -мыслова́тость ի. սրամտութիւն, խորամտութիւն. -мыслова́тый ած. սրամիտ, խորամիտ, ճարտարամիտ, իմաստուն, կորովամիտ. -мыслъ տ. За́мыселъ.

Замы́ть (-мо́ю -ютъ) տ. Замыва́ть.

Замыча́ть (-чу́ -ча́ть) չ. սկսել բառաչել, մռնչել. -мы́чка ի. ատհ. խցելու, փակելու, կողպելու բան (բանալի, 'աշար', կողպէք, խըփան. կափարիչ ևլն)։

Замышле́ніе չ. գիտաւորուելը, մտադրուելը. խոկալը, նիւթելը. -шля́ть, слить ն. գիտաւորուել, մտադրուել. խոկալ, նիւթել. з. на կամ про́тивъ кого́ մէկի դէմ շարիք նիւթել։

Замѣ́ливаніе չ. կաւճելը. -ливать, -ли́ть (-лю́ -лятъ) ն. կաւճել, կաւճով սպիտակեցնել։

Замѣ́на ի. 1, տ. Замѣне́ніе; 2, վարձատրութիւն, արիտուր. -мѣне́ніе չ. 1, փոխարինում, -րինելը. 2, հատուցում, վարձատրում. -мѣни́ть (-ню́ -мѣнять) տ. Замѣня́ть; -мѣнъ տ. տ. Замѣна; -мѣня́ть, -мѣни́ть ն. 1, փոխարինել, փոխանակել, փոխել. з. одну́ пови́нность друго́ю; его́ никто́ не мо́жетъ з.; 2, վարձատրել, հատուցանել։

Замѣси́ть (-шу́ -сять) ն. շաղախել, հունցել. -мѣска ի. շաղախելը, շաղախում, հունցելը, հունցում (խմորի)։

Замѣсти́тель տ. փոխանորդ, տեղապահ. -сти́ть (-мѣщу́ -стя́ть) տ. Замѣща́ть; -сто ռմկ. տ. Вмѣ́сто.

Замѣта ի. նշան. -мѣтить (-мѣчу -тятъ) տ. Замѣчать; -мѣтка ի. Նւզ. 1, տ. Замѣта; 2, գրաւոր նկատողութիւն, դիտողութիւն. -мѣтливый ած. ուշադիր, ուշեղ, աչքաբաց. -мѣтный ած. նըկատելի, զգալի, պարզ. աչքի ընկնող. -мѣточка Նւզ. տ. Замѣтка.

Замѣчаніе չ. 1, նկատելը. 2, նկատողութիւն. сдѣлать кому-либо з.

Замѣчательный ած. նշանաւոր, ականաւոր. ուշադրաւ. -мѣчать, -мѣтить ն. 1, նշանել, նշան դնել, նշան անել (օր. ճերմակեղէնի վերայ). 2, նկատել, նշմարել, ուշադրութեան առնել. 'բարաւորդ անել'. 3, նկատել, նկատողութիւն անել։

Замѣшательство չ. 1, անկարգութիւն, խառնաշփոթութիւն. 2, յուզմունք, շփոթ, խառնակութիւն. привести въ з. շփոթեցնել, շուարեցնել. притти въ з. շփոթուել, շուարել, շշկլուել. произвести з. շփոթ, խառնակութիւն առաջացնել։

Замѣшать, ся տ. Замѣшивать, ся և Мѣшать, ся; -шенный էյ. ած. (տ. замѣсить) շաղախած, հունցած. -шиваніе չ. խառնելը. -шивать, -шать ն. 1, խառնել. խառնաշփոթել, խառնափթորել. -ся անդր. խառնուել, խճճուել մի գործի մէջ. онъ замѣшанъ въ этомъ дѣлѣ; *շփոթուել, շըւարել, շշկլուել։

Замѣшкать տ. Мѣшкать և Замѣшкивать; -ся տ. Замѣшкиваться; -киваніе չ. ուշանալը, յապաղելը. -кивать, ся, -кать, ся չ. ուշանալ, յապաղել, յամել (գր.)։

Замѣщать, -стить ն. 1, փոխարինել, փոխանակել. з. кого въ должности; 2, բռնել, նշանակել (տեղի, պաշտօնի համար). эта должность ещё не замѣщена այս պաշտօնը դեռ եւ բըռնուած չէ. -щеніе չ. 1, փոխարինելը, փոխանակելը. 2, նշանակելը (տեղի, պաշտօնի համար)։

Замять (-мну -нутъ), ся տ. Заминать, ся.

Замяукать չ. սկսել մլաւել, մռլտալ։

Занавѣсить (-вѣшу -ѣсятъ), ся տ. Занавѣшивать, ся; -навѣска ի. տ. Занавѣсъ; -навѣсный ած. վարագոյրի. -навѣсочка Նւզ. տ. Занавѣска; -(за)навѣсъ ա. -навѣсь ի. վարագոյր, 'փարդա'. -навѣшиваніе չ. ծածկելը (վարագոյրով), վարագուրելը, վարագոյրը մի բանի առաջ քաշելը. -навѣшивать, -навѣсить ն. что ծածկել (վարագոյրով), վարագուրել, վարագոյրը մի բանի առաջ քաշել. з. мысъ, островъ ծովզ. հրուանդանը, կղզին անցնել. -ся անդր. վարագոյրով, վարագոյրի յետև ծածկուել։

Занапрасно տ. Напрасно. [մաշել։

Занашиваніе չ. մաշելը. -нашивать, -носить ն.

Занé չ. եկ. ուղ. որովհետեւ, նորա համար որ։

Занегодовать (-дую -ютъ) չ. на кого, на что [սկսել] մէկի, մի բանի վերայ նեղանալ, զայրանալ։

Занемогать, -немочь (-могу -можешь -могутъ; անց. занемогъ -гла, о) չ. տկարանալ, հիւանդանալ. -немочься դէմք. տկարանալ. ему занемоглось նա տկարացաւ, հիւանդացաւ։

Занесеніе չ. 1, հասցնելը, տանելը, քշելը. з. снѣгомъ ձիւնով կալնուլը, կապելը, փակելը (ճանապարհը). 2, մտցնելը, ներմուծելը. -нести, -несть (-су -сутъ; անց. занёсъ -сла, о) տ. Заносить II.

Заниманіе չ. 1, բռնելը (տեղ, տարածութիւն). 2, փոխ առնելը, փոխ, պարտք վերցնելը. 3, զբաղեցնելը (օր. օրիորդին, հիւրերին). -нимательность ի. հետաքրքրութիւն, զբաւչութիւն, հրապոյր. -нимательный ած. հետաքրքիր, հետաքրքրաշարժ, ուշադրաւ. -нимать, -нять ն. 1, բռնել (տեղ, տարածութիւն, բնակարան). գրաւել. онъ занимаетъ цѣлую квартиру; войско заняло городъ; вода заняла луга; з. первое мѣсто; з. должность պաշտօն վարել. 2, у кого что փոխ առնել, փոխ, պարտք վերցնել. я занялъ у него деньги на проценты; 3, քաշել, վերցնել, առնել. 4. հետաքրքրել, զբաղեցնել. это занимаетъ его; з. своихъ гостей, свою даму; з. учениковъ աշակերտներին զբաղեցնել, աշակերտների հետ պարապել. -ся չ. պարապել, զբաղուել. з. торговлею, дѣлами; заря занимается այգանում է, լուսանում է. пожаръ занялся съ кухни հրդեհը խոհանոցից սկսուեց։

Заново Տ. ինչպէս նոր. отдѣлать з. նորոգել։

Заногтица ի. եղնգայինի պալար, տառեղ։

Заноза ի. 1, մարմնի մէջ խրուած փուշ, շիւղ, ծեղ. 2, սամի. 3, *վիշտ, Թախիծ, կսկիծ. 4, ժող. կռուարար, ամբարիշտ, չարադրիչ ոմն. -нозистый ած. 1, փշոտ, ծեղոտ. 2, կռուարար, ամբարիշտ. -нозить (-жу -нозятъ) ն. վիրաւորել (ծեղի մխելով). з. ногу; -ся անդր. վիրաւորուել (ծեղով, որ խրուած է ոտքի, ձեռքի կամ մէջ). -нозка ի. բս. Festuca, փեստուկ. շիւղ(ա)խոտ։

Заносить (-шу -носятъ) I. տ. Занашивать; II. (заносить, -нести) 1, բերել (անցնելիս, ճանապարհից Թերուելով). 2, տանել, հասցնել, քշել. корабль занесло бурею на мель նաւը [հողմից քշուելով] ծանծաղուտ ընկաւ. какими это судьбами занесло васъ къ намъ? այդ ինչ խաչն է ձեզ մեզ մօտ բերել. 3, з. что чѣмъ մի բան մի բանով ծածկել, փակել, կալնուլ. з. снѣгомъ ձիւնով ծածկել, կալնուլ. з. иломъ տիղմով ծածկել. з. пескомъ աւազով ծածկել, լցնել. деревья занесло пылью Թուփը, փոշին ծառերը ծածկեց. 4, բարձրացնել. з. руку на кого-либо մէկի վերայ ձեռք բարձրացնել [խփելու նպատակով]. 5, ներս դնել. з. ногу въ стремя; 6, ներմուծել, մտցնել. з. такое-то слово въ словарь; 7, սկսել. -ся անդր. հպարտանալ, փքուել։

Заносный ած. բերովի, ուրիշ տեղից բերած։

Заносчивость ի. հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, ամբարհաւաճութիւն. -чивый ած. 1, հպարտ, ամբարտաւան, ամբարհաւաճ. գռեհ. 2, տաք, տաքարիւն, բարկացկոտ, ցասկոտ։

Заносъ ա. 1, անկերպարան, այլանդակ ստամբակութիւն. 2, Թիփի, բուք, Թիփից բերած, կիտած ձիւն։ [բուն. -ною տ. Заныть.

Заночевать տ. Ночевать; -ночь Տ. գիշերը 'ի

Занумерить տ. Нумерить.

Занумеровать տ. Нумеровать.

Занывать, -ныть չ. սկսել կսկծալ, մղկտալ, ցաւել. сердце занываетъ; -ныривать չ. սկսել սուզուել, խորասուզուել. -ныть (-ною -ютъ) տ. Занывать.

Занѣжиться (-жусь -жатся) անդր. սկսել խաղ ան-

Занѣмѣть տ. Нѣмѣть. [ձր զգել, գգուել։

Занятіе չ. 1, բռնելը (եր և է տեղ, պաշտօն). 2, պարապմունք, զբաղմունք, գործ, 'փէշակ'. учёныя з—ія; у него много з—ій.

Занять (займу -мутъ), ся տ. Занимать, ся.

Заоблачный ած. յերկնամերձ, ամպերից վերև գտնուող. *մաքի, գերազանց հասկանալի, խրթին։

Заобѣденный ած. ճաշի ժամանակ, սեղանի վերայ եղող, պատահող, ճաշուայ։

Заодно́ մ. միասին, միաձայնութ կերպով, միաբանութեամբ. з. съ весной գարնան հետ միասին, միաժամանակ։

Заозёрный ած. անդրլճեան, լճի միւս կողմում գտնուող. -зёрье չ. անդրլճեան, լճի միւս կողմում գտնուող երկիր, կողմ։

Заозорничать չ. սկսել անձնարձակութիւն, անպատկառութիւն, անզգամութիւն անել։

Заора́ть ն. I. (заорю́ -о́рютъ) 1, սկսել վարել, հերկել. 2, ապականել, ցրանել, ապական քաշելով սերմանած հացահատիկը ծածկել. ему́ па́мять заора́ло նորա խելքը թռել է. II. (заору́ -ру́тъ) չ. սկսել աղաղակել, բղաւել։

Заостре́ніе -трива́ніе չ. 1, սրելը, յեսանելը (գր.). 2, սուր կարելը, սրելը (օր. փայտի ծայրը). -трива́ть, -три́ть (-рю́ -ря́тъ), -три́ть ն. 1, սրել, յեսանել (գր.). 2, սրել, սուր կարել (օր. փայտի ծայրը)։ [չել։

Зао́хать չ. սկսել ախ քաշել, ախ ու վախ քա-

Заохо́тить (-хо́чу -тять), ся տ. Заохо́чивать, ся; -хо́чиваніе չ. գրգռելը, խթան տալը. -хо́чивать, -хо́тить ն. кого́ къ чему́ մէկին գրգռել, խթան տալ, մի բանի համար սրտապնդել. -ся ածր. къ чему́ ցանկանալ մի բանի, ախոր-ժել, խակալ։

Зао́чно մ. մէկի բացակայութեան ժամանակ, մէկի բացակայութեամբ. -о́чный ած. մէկի բացակայութեամբ եղող, պատահող, եղած, պատահած. з. пригово́ръ.

Запада́ть չ. 1, (запада́ть) [սկսել] վայր ընկնել. 2, (запада́ть, -па́сть) ա, մի բանի յետև, յետևի կողմը ընկնել. բ, (լուսատուների մասին) մայր մտնել. գ, (գօտիների մասին) գարան մտնել. դ, կոտրուել, փակուել. доро́га запа́ла сне́гомъ; ե, անյայտանալ, չքանալ. дѣ́ло э́то запа́ло այդ գործը մոռացուեցաւ. զ, ընկնել, հալից ընկնել, ամաչացուել, խայթարուել. ему́ запа́ла къ намъ доро́га նա մեր տան ճամբան մոռացել է։

Западе́ніе չ. մի բանի յետև, յետևի կողմը ընկնելը։

Западно́й ած. 1, գարանի, գարանում գտնուող, պահեստի. з—а́я си́ла; 2, ընկնող, որ կարելի է իջեցնել, ներքև թողնել. з. мостъ շարժական կամուրջ։ [страна́; З—ая 'Индія.

За́падный ած. արևմտեան. з. вѣ́теръ; з—ая

Западня́ ի. թակարդ, թակարդ, ծուղակ, ակա-նատ, վարմ. з. на мыше́й; з. на крысъ.

За́падъ ա. 1, արևմուտք. на з. (կամ къ з—у) отъ Герма́ніи лежи́тъ Фра́нція; 2, արևմուտք, արևմտեան կողմ, երկիրներ. жить на З—ѣ, путеше́ствіе на З.

Запа́здываніе չ. ուշանալը, յապաղելը, յամենա-լը (գր.). -па́здывать, -позда́ть չ. ուշանալ, յա-պաղել, յամել (գր.)։ [տերիմ բարեկամ։

Запа́зушный ած. ծոցի. з. карма́нъ; з. другъ մտ-

Запа́иваніе չ. I. կպցնելը, զոդելը, միացնելը, կցցնելը (հալած մետաղով). II. խմեցնելը, հար-բեցնելը. -па́ивать ն. I. (запа́ивать, -пая́ть) ն. կպցնել, զոդել, կցցնել (հալած մետաղով), զո-դել. II. (запа́ивать, -пои́ть) ն. խմեցնել, հար-բեցնել. -па́йка ի. I, տ. Запа́иваніе; II. հալած մետաղ, որով ուրիշ մետաղներ միմեանց հետ կպցնում, զոդում են։

Запа́костить (-кощу -стятъ), -ка́щивать ն. ա-պականել, կեղտոտել, 'մուռտոտել'։

Запа́лзываніе չ. սողալով մտնելը (մի բանի յետև, տակ, ներքև, մէջ). -па́лзывать, -ползáть, -ползти́, -по́лзть չ. սողալով մտնել (մի բանի յետև, տակ, ներքև, մէջ)։

Запа́ливаніе չ. վառելը. -па́ливать I. (запа́ли-вать, -ля́ть, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. վառել. II. (за-па́ливать, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. 1, սկսել գցել, ար-ձակել, արձակել (հրացան, հրանօթ). 2, въ кого́ чѣмъ մէկի վերայ մի բան գցել, մէկին մի բանով խփել, զարկել. -па́лъ ա. 1, վառօդանոց, 'աղգօթու ծակ' (հրանօթի). 2, վառիչ թել. 3, արտախտաւորութիւն (ձիու). ло́шадь съ з—омъ.

Запа́лый ած. ընկած (մի բանի յետև, տակ)։

Запа́льчивость ի. բարկացկոտութիւն, ցասկո-տութիւն. -чивый ած. բարկացկոտ, ցասկոտ, [տաքարիւն։

Запаля́ть, -ли́ть տ. Запа́ливать I.

Запа́мятованіе, -мятовать (-тую -ютъ) տ. За-па́мятываніе, -тывать; -мятываніе չ. մոռանալը, մտքից գցելը. -мятывать, -мятовать ն. մոռանալ, մտքից գցել, մոռացման տալ։

Запа́риваніе չ. բաղ տալը, բղով, գոլորշով եփելը, խաշելը. -па́ривать, -па́рить (-рю -рятъ) ն. 1, բաղ տալ, բղով, գոլորշով տաքացնել, եփել, խաշել. 2, երկար բղի, գոլորշու տակ պահելով փտեցնել. -ся չ. թուլանալ, հալից ընկնել (բա-ղանիքի բղից, գոլորշուց). -па́рка ի. տ. Запа́-риваніе.

Запа́рываніе չ. 1, քանդելը, լուծել սկսելը. 2, ցմահացում մորթելը, խարազանելը, ծեծելը. -па́рывать, -поро́ть ն. 1, սկսել քանդել, լուծել. 2, ցմահացում մորթել, խարազանել, ծեծել. 3, խոցել. 4, з. чепуху́ յիմար-յիմար բաներ դուրս տալ։

Запаса́ніе չ. պարենաւորում, -րելը. -паса́ть, -пасти́ ն. պարենաւորել, պաշար հաւաքել, պա-շար պատրաստել. -па́сецъ, сца ա. Նւզ. քիչ, պստիկ պաշար. -па́сишко ա. Նխտ. աղքատիկ, վատ, վատթար պաշար. -па́сливо մ. պաշարով. -па́сливый ած. պաշարատես, իր ժամանակին պաշար հաւաքող, հոգացող. -пасня́, о́й ի. պա-շարանոց, պաշարի շտեմարան. -пасно́й, -па́сный ած. 1, պահեստի. з—ыя де́ньги; з—ое во́йско; з—ыя ло́шади; 2, պաշարապահ, պաշար պա-հելու. -пасти́ (-су́ -су́тъ; անց. запа́съ -сла́, о́), пасти́сь տ. Запаса́ть, ся. [Запада́ть.

Запа́сть (-паду́ -ду́тъ; անց. запа́лъ -ла, о) տ.

Запа́съ ա. 1, պաշար, պաշարեղէն. купи́ть что про з. կամ въ з. մի բան իբրև պաշար, պա-շարի համար գնել. отложи́ть де́ньги въ з. սև օրուայ համար փող յետ դնել. 2, զօր. պահես-տի զօրք. 3, մթերք, պարէն։

Запаха́ть (-пашу́ -шутъ) տ. Запа́хивать; -па́хи-ваніе չ. 1, ծածկելը (ցանքը), սերմնածածկու-թիւն. 2, զգեստի մի կողմը միւսի վերայ քա-շելը (օր. ցրտի ժամանակ). -па́хивать ն. I. (за-па́хивать, -паха́ть) 1, սկսել վարել, հերկել. 2, ծածկել (ցանքը), ապականել (վարը, ցանքե-րը). II. (запа́хивать, -пахну́ть) զգեստի մի կողմը միւսի վերայ քաշել. կուրծքը, փորը ծածկել (օր. ցրտի ժամանակ, չմրսելու համար). з. ту-лу́пъ, кафта́нъ; III. (запа́хивать, -па́хнуть) չ. ս-կսել բուրել, հոտ արձակել։

За́пахъ *м.* հոտ, բուրմունք։

Запа́чкать, ся *м.* Запа́чкивать, ся; **-киваніе** *չ.* կեղտոտելը, աղտոտելը, 'մուռտոտելը'. **-кивать, -кать** *ъ.* կեղտոտել, աղտոտել, 'մուռտոտել'. **-ся** *անդր.* կեղտոտուել, 'մուռտոտուել'։

Запа́шина *ի.* վարելու, վարի ակերը. ծածկելը, տափանելը (ցանքը). **2,** վարելու հող, հողաքանակն. **-шинкъ** *м.* գիւղու. ակրնասծածկել, քաղանաքրի։

Запашно́й *ած.* մեկ փեղի վերոյ եկող, գցուող

Запая́ть *м.* Запа́ивать I. [(բաճկոն)։

Запека́льный *ած.* թխող, թխելու. з—ая печь; **-пека́ніе** *չ.* թխելը (հացը խմորով պատելով)։

Запека́нка *ի.* հանմանողի, համեմած օղի։

Запека́ть, -пе́чь *ъ.* թխել (նախօրօք խմորի մէջ փաթաթելով, խմորով պատելով). **-пёклый** *բյ. ած.* պնդած, թանձրացած, մակարդած (արիւն)։ [պատել, 'բարդուել', 'թալուել':

Запелена́ть *м.* խանձարուրել, խանձարուրով

Запере́ть (-пру́ -ру́тъ; *անց.* за́перъ -перла, о; *հրմ.* запри́), **ся** *м.* Запира́ть, ся.

Запорха́ть *չ.* թռչել. սկսել ճանկռել, ճանկրոտել (թռչունը)։

Запестри́ть (-рю́ -ря́тъ) *ъ.* սկսել խայտաբղէտել, խայտաբղէտ գարձնել. **-стря́ть** *չ.* սկսել խայտաբղէտ, 'ճապաղուել' երևալ. **-ся** *չ.* հնաւոց խայտաբղէտ, 'ճապաղուել' երևալ։

Запеча́литься (-лю́сь -ля́тся) *անդր.* տխրել. բոկսել տխրել, տրտմել, վշտանալ։

Запеча́таніе *չ.* **1,** կնքելը, 'մոհրելը'. **2,** փակելը, գոցելը. **-ча́тать, ся** *м.* Запеча́тывать, ся; **-чатлѣва́ть, -чатлѣ́ть** *ъ.* **1,** կնքել, 'մոհրել'. **2,** տպաւորել, հաստատել. з. въ се́рдцѣ страхъ Бо́жій; з. что въ па́мяти; **-чатлѣва́ться** *անդր.* տպաւորուել, հաստատուել. **-ча́тываніе** *չ.* **1,** կնքելը, 'մոհրելը'. **2,** փակելը, գոցելը. **-ча́тывать, -ча́тать** *ъ.* **1,** կնքել, 'մոհրել'. **2,** փակել, գոցել։

Запе́чекъ, чка *м.* վառարանի յետևում և պատի մէջ գտնուող նեղ տարածութիւնը. **-пе́чный** *ած.* վառարանի յետևում գտնուող։

Запе́чь (-пеку́ -ку́тъ) *м.* Запека́ть.

Запива́ніе *չ.* վրայից խմելը. **-пива́ть, -пи́ть** *ъ.* **1,** վրայից խմել. з. лѣка́рство водо́ю դեղի, դարմանի վերայից ջուր խմել. **2,** սկսել խմել. **3,** խրատ, տոտրիկ խմել, հարբեցողութիւն անել. **4,** խմելով վատնեցնել, հատատել. з. дѣвку աղջկայ նշանդրէքը խմել, աղջկանը նշան գնել. за́питая дѣвка նշան դրած, 'կարմիրը կապած' աղջիկ. з. го́ре խմելով վիշտը մոռանալ. **-ся** *անդր.* հարբել, հարբեցողութեան ընտելանալ։

Запи́ливаніе *չ.* սղոցել[սկսել]ը. **-пи́ливать, -пили́ть** (-лю́ -ля́тъ) *ъ.* **1.** սկսել սղոցել. **2,** սղոցով նշանել, նշան դնել. **-пи́лка** *ի.* սղոցում, սղոցելը։

Запина́ніе *չ.* կմկմալը, կանգ առնելը. կարկամելը. **-нина́ть, -пя́ть, -пну́ть** *ъ.* **1,** արգելել, խոչընդոտ հանդիսանալ, բանս անել, յետ պահել. **2,** кого́ մէկի առաջ ոտք գնել. **3,** կանգնեցնել. **-ся** *անդր.* կանգ առնել, կմկմալ, կարկամել (խօսելիս). з. за что դարկուել, դիպչել մի բանի. з. за чужо́е կռնել. գողանալ. **-пи́нка** *ի.* **1,** *м.* Запина́ніе; **2,** կարկամում, կմկմոց. говори́ть безъ з—и առանց կանգնելու, առհասարակ կեցայով խօսել։

Запира́ніе *չ.* փակելը, կողպելը. **-пира́тельство** *չ.* ուրանալը, ուրացում,.. ժխտելը, ժխտում.

-пира́ть, -пере́ть *ъ.* **1,** փակել, կողպել. з. замо́къ բանալիքով փակել, կողպել. з. задви́жкою փակիչով կողպել. **2,** չխոստովանել, ուրանալ. неприя́тель за́перъ; **-ся** *անդր.* փակուել, կողպուել. замо́къ не запира́ется; բ, з. въ чёмъ մի բան ուրանալ, ժխտել։

Запи́рка *м.* Задви́жка.

Запирова́ть (-ру́ю -ю́тъ) *չ.* սկսել քէֆ անել, կերուխում, խրախճանութիւն անել։ [ся.

Записа́ть (-пишу́ -пи́шутъ), **ся** *м.* Запи́сывать,

Запи́ска *ի.* **1,** նամակիկ, թղթիկ. **2,** գրութիւն. նկատողութիւն, դիտողութիւն. **3,** з а п и с к и, сокъ *չ.* յիշողութիւններ, 'յուշիկներ':

Записно́й *ած.* **1,** գրելու, նշանելու, գրառելու. з—а́я кни́жка յուշատետր. з. каранда́шъ յուշամատիտ. **2,** յայտնի, բացայայտ. з. карте́жникъ; з. учёный; **-пи́сочка** *նւզ.* *м.* Запи́ска; **-пи́счикъ** *м.* **-пи́счица** *ի.* մի բան գրող, նշանող, նշանակող այր, կին. **-пи́сываніе** *չ.* **1,** գրելը, նշանակելը, նշանելը, գրելը. **2,** գրելը, ներմածելը. з. въ спи́сокъ студе́нтовъ; з. въ протоко́лъ արձանագրութեան մէջ մտցնելը. з. на слу́шаніе ле́кцій դասախօսութիւններին ունկնդիր գրուելը. **-пи́сывать, -писа́ть** *ъ.* **1,** գրել, նշանակել, նշանել, գրառել. з. на чей счётъ մէկի հաշուին գրել. **2,** ներմուծել, մի բանի մէջ մտցնել. з. въ число́ студе́нтовъ ուսանողների թւի մէջ մտցնել. з. на слу́жбу.

За́пись *ի.* **1,** *м.* Запи́сываніе; **2,** գիր, գրութիւն, պայման, պայմանագրութիւն։

Запи́ть (-пью́ -ю́тъ), **ся** *м.* Запива́ть, ся.

Запиха́ть *м.* Запи́хивать; **-пи́хиваніе** *չ.* ներս կոխելը, ներս խցկելը. **-пи́хивать, -пиха́ть, -пихну́ть** *ъ.* ներս կոխել, ներս խցկել. մի բանի ետև կոխել, խցկել. его́ запихну́ли за пе́чку նորան վառարանի յետև կոխեցին։

Запища́ть (-щу́ -ща́тъ) *չ.* [սկսել] ճղճղալ, ճռւալ.

Запла́вать *չ.* [սկսել] լողալ [նաւել, ման գալ։

Заплавля́ть, -пла́вить (-влю -вятъ) *ъ.* հալած բանով լցնել, գոցել. հալելով շինել։

Запла́канный *բյ. ած.* արտասուաթէց, արտասուքներից այրուած, խորասուզած, կարմրած, ուռած. з—ые глаза́; **-пла́кать** (-чу -чутъ) **1,** *չ.* սկսել լալ, լաց լինել. **2,** *ъ.* լալով փչացնել, այրել, խորովել, ուռցնել. з. глаза́.

Запла́та *ի.* **1,** վճարում, հատուցում, վարձ, վճար. **2,** կապերտ, կարկատան. **.пла́танный** *բյ. ած.* կարկատած. **.плати́ть** (-чу́ -пла́тятъ) **1,** *м.* Плати́ть; **2,** *м.* Запла́чивать; **-пла́тка** *ի.* **-пла́точка** *նւզ.* պատիկ կապերտ, կարկատան. **-пла́чиваніе** *չ.* կարկատելը, կարկատան դնելը. **-пла́чивать, -плати́ть** *ъ.* կարկատել, կարկատան դնել։

Заплева́ніе *չ.* թքոտելը. **-плева́ть** (-плюю́ -ю́тъ) *м.* Заплёвывать; **-плёвываніе** *չ.* թքոտելը. **-плёвывать, -плева́ть** *ъ.* թքոտել. разгова́ривая со мно́ю, онъ мнѣ заплева́лъ всё лицо́.

Запласка́ть *չ.* **1,** սկսել ճպել, ջրլողուն ծփալու. **2,** *м.* Запле́скивать; **-плески** *м.* *չ.* ծփանք, ճլփանք, կոհակոխածութիւն, ափերին զարկուող կոհակներ. **-пле́скивать, -плеска́ть, -плесну́ть** *ъ.* **1,** թացել, թրջել. **2,** զարկել, խփել, ալէկոծել. ծփել. ло́дку запле́скиваетъ волна́ми մակոյկը ալէկոծւում է. ло́дку заплесну́ло волно́ю ալիքը մակոյկի մէջ թափուեց։ [вѣть.

Запле́сневѣлый, -невѣть *м.* Заплёсневѣлый, -не-

Запле́сть (-плету́ -ту́тъ), ся տ. Заплета́ть, ся; -плета́ніе չ. հիւսելը, ներհիւսելը. -плета́ть, -пле́сть ն. 1, սկսել հիւսել. 2, հիւսել (գլխի մազերը). 3, з. во что մի բանի մէջ ներհիւսել. з. нога́ми ոտը ոտին տալ, երերալով, տատանուելով գնալ, մաճ գալ. 4, փաթաթել, պատատել։

Заплётка ի. հիւսք [մէջ գրած] ժապաւէն։

Запле́чный ած. ուսի, ուսերի յետևում գտնուող. -пле́чье չ. ուսերի յետևի մասը, կողմը, թիկունքի վերևի մասը։

Запломбирова́ть տ. Пломбирова́ть.

Запло́та ի. պատնէշ, պատուար (ջրի դէմ)։

Заплоти́ть (-чу́ -тя́тъ) ն. պատուար քաշել. [ցանկով պատել։

Заплута́ться տ. Заблуди́ться.

Заплутова́ть (-ту́ю -ютъ) չ. սկսել որկրամոլութիւններ անել, չարաճճի, անզգամ բաներ բանել։

Заплыва́ніе չ. լողալով կամ նաւելով գնալը, անցնելը. з. и́ломъ տղմակալելը. з. жи́ромъ ճարպակալելը. -плыва́ть, -плы́ть չ. 1, լողալով կամ նաւելով գնալ, անցնել. 2, լցուել, ուռչել. з. и́ломъ տղմակալել. з. жи́ромъ ճարպակալել. у него́ лицо́ заплы́ло отёкомъ նորա երեսն ուռել է. ра́на заплыла́ кро́вью վէրքը արիւնակալել է։ [տ. Заплыва́ть.

Заплы́тіе տ. Заплыва́ніе; -плы́ть (-плыву́ -ву́тъ)

Заплѣсневѣлый ած. բորբոսնած. -сневѣть չ. բորբոսնել. -снѣлый, -снѣть տ. Заплѣсневѣлый, -вѣть.

Заплѣшивѣть չ. ճաղատուել, ճաղատ, կնտակ դառնալ, ‘քաչալանալ‘։

Заплю́сье չ. ոտնարմատ, կրունկ, գարշապար։

Запляса́ть (-пляшу́ -я́шутъ) տ. Запля́сывать; -пля́сываніе չ. պարը, կաքաւը սկսելը. -пля́сывать, -пляса́ть չ. պարը, կաքաւը սկսել։

Запну́ть, ся տ. Запина́ть, ся. [գայթելը։

Заповѣда́ніе չ. հրամայելը, պատուիրելը, կար-

Заповѣ́дать տ. Заповѣ́дывать; -повѣдно́й տ. Заповѣ́дный; -повѣ́дность ի. արգելուած լինելը, անձեռնմխելիութիւն. -повѣ́дный ած. արգելուած. -повѣ́дованіе, -повѣ́дываніе տ. Заповѣда́ніе; -повѣ́довать (-дую -ютъ), -повѣ́дывать ն. 1, արգելել. 2, հրամայել, պատուիրել, կարգադրել։

За́повѣдь ի. պատուէր, պատուիրան, պատգամ, հրաման. де́сять з—ей տասն պատուիրաններ։

Запо́длинно մ. ճշմարիտ, -րապէս, իրօք, յիրաւի։

Заподлицо́ մ. հաւասար, հարթ հաւասար (մի օբիէկտի մակերևոյթի հետ)։

Заподо́зрѣть, -рить ն. 1, кого́ въ чёмъ մի բանում մէկի վերայ կասկածել. онъ заподо́зрѣнъ въ кра́жѣ նա գողութեան մէջ կասկածուած է. 2, գլխի ընկնել, հասկանալ, իմանալ։

Заподряди́ть (-ряжу́ -ря́дятъ), -ряжа́ть ն. 1, что մի բանի համար պայման կապել, մի բան կապալով վերցնել. 2, кого́ մէկին վարձել, ‘բռնել‘։

Запо́дчивать (-чую -ютъ) ն. հիւրասիրել (ստիպելով, բռնադատելով)։

Запозда́лый ած. ուշացած, յապաղած. з. гость ուշացած, ուշ եկած հիւր, երկար մնացած, նըստած հիւր. з—ое раска́яніе ուշ, ուշ կատարուած զղջում, ապաշխարք. -позда́ніе, -позда́ть տ. Запа́здываніе, -дывать.

Запо́й ա. արբշութիւն, խիստ հարբեցողութիւն (ժամանակաւոր). пить з—емъ խիստ, անչափ խմել, հարբեցողութեան տալ։ [նել։

Запои́ть (-пою́ -по́ятъ) ն. անժամանակ խմաց-

Запола́скиваніе չ. լուանալ սկսելը. լուանալը. -ла́скивать, -полоска́ть ն. 1, սկսել ողողել, լուանալ. 2, լուանալ [ով մաքրել, սրբել, օր. ճերմակեղէնի կեղտոտ տեղը]։

Заполева́ніе չ. բռնելը, որսալը. -лева́ть (-лю́ю -ютъ) ն. բռնել, որսալ. «вотъ, молъ, мы каку́ю пта́шку заполева́ли!»

Заполза́ніе, -полза́ть տ. Запа́лзываніе, -зывать; -по́лзать, -ползти́ չ. սկսել սողալ, ‘չոչ անել‘. սողալով մտնել, բարձրանալ, ցածրանալ. -ползти́ (-зу́ -зу́тъ; անց. запо́лзъ -зла́, о́) տ. Запа́лзывать. [ցնել, գերի տանել։

Заполони́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. գերել, գերի վեր-

Заполосна́ть, -сну́ть տ. Запола́скивать.

Заполуча́ть, -чи́ть (-чу́ -ча́тъ) ն. նախօրօք ստանալ, ձեռք բերել. -че́ніе չ. ստանալը, ձեռք բերելը (նախօրօք)։

Запо́лье չ. դաշտի յետևում, դաշտի միւս կողմում գտնուող տարածութիւն. -по́льный ած. դաշտի յետևում, դաշտի միւս կողմում գտնուող։

Запомина́ть, -мнить (-ню -ня́тъ) ն. 1, մտքում պահել. յիշել, մտաբերել. 2, (միայն запо́мнить) մոռանալ, մտից գցել, մոռացման տալ։

За́понка ի. -почна Նւզ. կոճակ (շապկի ճտի, կրծքի և թևերի)։

За́понецъ, нца ա. Նւզ. պատիկ գոգնոց, վարտոյք. -(за́)по́нъ ա. [ան. վարտոյք, ծածկոց, օր.] գոգնոց (կանանց), արհեստաւորի կաշէ գոգնոցը. դաւն վարտոյք եւ։

За́понь ի. դեռակալ գերան, գետի վերայ դըրած գերան։

Запора́шиваніе չ. փոշոտելը, թողոտելը, փոշով, ձիւնով, աւազով ծածկելը. -ра́шивать, -роши́ть ն. փոշոտել, թողոտել, փոշով, ձիւնով, աւազով ծածկել. -ся անդր. փոշոտուել, թողոտուել, փոշով, ձիւնով, աւազով ծածկուել։

Запо́рина ի. 1, տ. Запо́ръ 2; 2, անխնայ ծեծ, գան, կոշկոճանք։

Запоро́жецъ, жца ա. զապորոժցի (Դնեպր գետի ջրվէժներից միւս կողմում — за поро́гами — ապրող կազակ) -ро́жный ած. 1, շեմքի (поро́гъ) յետևում գտնուող. 2, ջրվէժների (поро́ги) յետևում գտնուող. -ро́жскій ած. զապորոժցիների. з—ая сѣчь զապորոժցիների սեչը (կենտրոնավայրը, վարչավայրը). -ро́жье չ. Դնեպր գետի ջրվէժների (поро́ги) միւս կողմում գտնուող երկիրը, զապորոժցիների երկիրը։

Запоро́ть (-рю́ -по́рютъ) տ. Запа́рывать.

Запороши́ть (-шу́ -ро́шатъ), ся տ. Запора́шивать, ся.

Запоруча́ть, -чи́ть (-чу́ -ча́тъ) ն. 1, յանձնել, տալ, հաւատալ. պատուիրել. 2, մարդու տալ, նշանել, նշան դնել. -че́ніе չ. գւռկ. տ. Заруче́ніе 2; -чи́ться անդր. 1, վստահել մէկի վերայ, մէկին անձնատուր լինել. 2, մէկին երաշխաւոր կանգնել, մէկի համար երաշխաւորել։ [չել։

Запорха́ть չ. սկսել ճախրել, գէս ու գէն թռչ-

Запо́ръ 1, փակելը, գոցելը, կողպելը. 2, փական, նիգ. две́ри на з—ѣ դուռը փակիչով է փակած. 3, բժ. փորկապութիւն. страда́ть з—омъ; з. въ мочево́мъ пузырѣ́ միզկապութիւն։

Запости́ть (-пощу́ -стя́тъ) չ. սկսել պահել, պաս պահել. -ся չ. երկար պահել, երկար պաս պահել։

Запо́стничать չ. սկսել պահել, պաս պահել։

Запо́тчевать, -тчивать (-чую -ютъ) տ. Запо́дчивать.

Запотѣлый *ած.* քրտնած, քրտնակալած, քրտինքը կոխած. -потѣть *չ.* քրտնել, քրտնակալել, քրտինքը կոխել։

Започивáльный *ած.* քնելու, ննջելու. -чивáльня *է.* 1, ննջարան. 2, շիրիմ. 3, դիտկանոց, մեռելատուն. -чивáть, -чить (-чíю -чíютъ) *չ.* ննջել, քնել, ննջել. մեռնել. -ся *չ.* երկար քնել, քնով ըլլել։

Запошивáніе *չ.* վրայից կարելը (կարը). -шивáть, -шить *ն.* *ղերձկ.* վրայից կարել (կարը). -шивка *է.* 1, վրակար, երկնակի կար. 2, *ա.* Запошиваніе; -шить (-шью -ютъ) *ա.* Запошивáть.

Запоя́саніе *չ.* *ա.* Запоя́ска; -я́сать (-шу -шутъ) *ա.* Запоя́сывать; -я́ска *է.* գոտեւորելը, գոտեւորում. -я́сникъ *ա.* գոտի. -я́сываніе *ա.* Запоясаніе; -ясывáть, -я́сать *ն.* գոտեւորել, գոտի կապել։

Заприва *է.* 1, պատրաստելը. 2, ուղղելը, դրբնալը, տեղը դնելը (գալու ընկած, տեղահան եղած անգամը)։

Заправáла *ա.* ղեկավար, գլխաւոր։

Заправить (-влю -вать), ся *ա.* Заправлять, ся *և* Заправля́ть, ся; -правле́ніе *չ.* -правка *է.* *ա.* Заправа; -правливать. -правля́ть *ն.* 1, պատրաստել, համեմել (կերակուրները). 2, ուղղել, դրբնալ (օր. գալու ընկած, տեղահան եղած անդամը իր տեղը դնելով). 3, чѣмъ մի բանի, մի գործի գլխաւոր, ղեկավար լինել, մի բան մի գործ վարել, կառավարել. -ся *ն.ձ.* 1, *զւսկ.* պարենաւորուիլ. 2, կուշտ ուտել, կշտանալ. գէրանալ, 'չաղանալ'։

Заправскій *ած.* իսկ, ճիշտ, իսկական։

Запрáздновать (-ную -ютъ) *ն.* սկսել տօնել։

Запрáшиваніе *չ.* խիստ մեծ, բարձր գին դնելը, պահանջելը. -прáшивать, -просить *ն.* 1, [ապրանքին] խիստ մեծ, բարձր գին դնել, խիստ մեծ, բարձր գին պահանջել. 2, къ себѣ իր մօտ հրաւիրել. 3, когó о чёмъ մէկին մի բանով գլխել, մէկին մի բանի մասին հարցում անել։ [յետեւում գանուող։

Запрестóльный *ած.* [եկեղեցու] սեղանի, բեմի

Запрéта *է.* *ա.* Запрещéніе; -претúтельный *ած.* արգելող, արգելական. з—ое приказáніе; -претúть (-прещу́ -тáть) *ա.* Запрещáть; -прéтный *ած.* անթոյլատրելի, արգելուած. з. товáръ; з. входъ: Запрéтно *մ.* առանց թոյլտուութեան. -прéть *ա.* *ա.* Запрещéніе.

Запрéчь (-прягу́ -ряжёшь -рягу́тъ; *անց.* запрягъ -глá, ó) *ա.* Запрягáть.

Запрещáть, -претúть *ն.* արգելել. խափանել. з. подъ стрáхомъ наказáнія արգելել, արգելքը խախտողին պատիժ սպառնալով. -прещéніе *չ.* 1, արգելում, արգելք. з. ввóза и вывоза; 2, *իրւ.* գրաւում. наложúть з. на имѣ́ніе կալուածը գրաւել, 'վեր գրել'. снять з. съ имѣ́нія գրաւած, 'վեր գրած' կալուածքը ազատ կացուցանել։

Запримѣ́тить (-чу -тать), -мѣчáть *ն.* նկատել, տեսնել, քննել։ [գրել։

Заприхóдывать *ն.* իրին մասուր գրել, ցուցակը-

Запродавáть (-даю́ -ютъ), -дáть *ն.* պայմանաւորուելով ծախել, վաճառել. -дáжа *է.* ծախում, վաճառում (պայմանաւորուելով). -дáть (-дáмъ -дáшь -дáстъ; -дадúмъ -дúте, -дадýтъ) *ա.* Запродавáть.

Запроки́дываніе *չ.* յետ գցելը, յետ ծալելը. -кúдывать, -кúнуть *ն.* յետ գցել, յետ ծալել. -ся *ն.ձ.* յետ ընկնել, գլուխը յետ գցել, [illegible] վերայ գլորուիլ, ընկնել. сѐю овладáлъ неопреодолúмый припáдокъ смѣшлúвости. Онá запрокúнулась на дивáнѣ и расхохотáлась». [вый.

Запромéтчивость, -вый *ա.* Опромéтчивость, -чи-

Запропастúть (-щу́ -стя́тъ) *ն.* 1, կորցնել. 2, բոլորովին փչացնել, անյայտացնել. -ся *ն.ձ.* կորչել, անյայտանալ, չքանալ։

Запрóсецъ, спа *նւզ.* *ա.* Запрóсъ; -просúть (-шу́ -прóсятъ) *ա.* Запрáшивать; -прóсный *ած.* հարցմունքի. պահանջելի։

Зáпросто *մ.* առանց այլեւայլութեան, առանց երկար բաների։

Запрóсъ *ա.* 1, աւել պահանջելը, աւել գին դնելը. безъ з—а առանց սակարկութեան. 2, հարցում. послáть з. հարցում անել։

Запротúвиться (-влюсь -вятся) *չ.* чему́ *կամ* въ чёмъ [սկսել] ընդդիմանալ, հակառակել, 'հակաճառ անել'. [աղէ, հերու չէ մէկել առջի։

Запрóшлый *ած.* անց անցեալ, երկու տարի ա-

Запру́, -прёшь... -прú *ա.* Заперéть.

Запру́да *է.* 1, կապելը (ջուրը). 2, պատնէշ, ամբարտակ (ջրի դէմ). 3, ապաղան, լճակ։

Запрудúть (-жу́ -дя́тъ) *ա.* Запру́живать; -пру́дный *ած.* 1, կապած, պատնէշած. 2, ապաղանի, լճակի յետեւում գանուող. -пружáть, -пру́живать *ն.* կապել (ջուրը, պատնէշներ կանգնեցնելով)։

Запры́гать *ա.* Запры́гивать 1; -гиваніе *չ.* թռչել, թռչկոտել[սկսել]ը. -гивать *չ.* 1, (запры́гивать, -гать) [սկսել] թռչել, թռչկոտել, 'ծունկծուլ ըլլել'. 2, (запры́гивать, -гнуть) *չ.* кудá, за что մի տեղ, մի բանի յետև, յետևի կողմը թռչել, թռչելով ընկնել։

Запры́скиваніе, -скиваніе *չ.* սրսկելը. -скивать *ն.* 1, (запры́скивать, -скать) [սկսել] սրսկել, ցանել, շաղ տալ. 2, (запры́скивать, -скать, -снуть) սրսկել, վրան շաղ տալ, ցանել, թրջել. -ся *ն.ձ.* սրսկուիլ, ինքն իր վերայ ցանել, շաղ տալ։

Запрѣвáніе *չ.* 1, քրտնելը. 2, ուռչելը (քրտնելուց). -прѣвáть, -прѣ́ть *չ.* 1, [սկսել] քրտնել. 2, ուռչել (քրտնելուց). 3, սկսել նեխել, հոտել. -прѣ́лый *ած.* քրտնած, քրտնակալած. ուռած (քրտնելուց). з—ое сѣ́но թացութիւնից հոտած, բորբոսնած խոտ։

Запрягáніе *չ.* լծելը. -прягáть, -прéчь, -прáчь. լծել. з. лошадéй въ карéту; -прягу́ *ա.* Запрáчь.

Запря́дываніе *չ.* 1, մանել, սկսել [սկսել]ը. 2, մանելով, սկսելով խառնելը (մի բանի մէջ, հետ). -пря́дывать, -прясть *ն.* 1, [սկսել] մանել, սկսել. 2, մանելով, սկսելով խառնել (մի բանի մէջ, հետ)։

Запряжéніе *չ.* լծելը, լծում։

Запря́жка *է.* 1, լծելը, լծելու եղանակը. 2, լծած, գնալու ատյ. 3, լծասարք (ýпряжь).

Запря́сть (-ядý -дýтъ; *անց.* запря́лъ -лá, о) *ա.* Запря́дывать.

Запря́тать (-чу -чутъ; *հրամ.* запря́чь) *ա.* Запря́тывать; -тываніе *չ.* թաքցնելը, ծածկելը. -тывать, -тать *ն.* թաքցնել, ծածկել, պահել (գդ.) *з. когó *ռմկ.* մէկին բանտ գցել. -ся *ն.ձ.* թաքնուիլ, թաք կենալ. кýда онъ запрятался ուր գնաց նա, ուր կորաւ. -чу *ա.* Запрятать.

Запря́чь (-прягу́ -жёшь -гýтъ; *անց.* запря́гъ -глá, ó) *ա.* Запрягáть.

Запугáть *ա.* Запýгивать; -гиваніе *չ.* վախեցը-

ներս, վրան ահ գցելը. -гивать, -гать, -гнуть, -живать, -жать ն. վախեցնել, սարսափեցնել, վրան ահ գցել։

Запусканіе ջ. 1, ներս կոխելը. ներս մղելը, ներս մտնելը (օր. ձեռքը). 2, բաց թող անելը, ազատ գցելը, անխնամ թողնելը (օր. պարտէզը, տունը)։

Запускать, -пущать, -пустить ն. 1, բաց թող անել, ազատ գցել, անտէր, անտիրական, անխնամ թողնել (օր. պարտէզը, տունը). 2, ներս մղել, ներս մտնել (օր. ձեռքը). ներս կոխել, ներս խցկել. з. руку въ карманъ ձեռքը գրպանի մէջ կոխել. *з. руку, лапу во что ձեռքը մի բանի վերայ գնել, մի բան 'գողանալ'. онъ запускаетъ лапы նա գողանում, յափշտակում է, 'տանում է'. онъ глазъ всюду *запускаетъ նա աչքն ամեն տեղ է ածում. 3, з. бороду, ногти մօրուքը, եղունգները երկարացնել, թողնել որ երկարեն, աճեն. -вусканый ած. ներս մղելու, ներս կոխելու, ներս թողնելու. з. бѣгъ մղլաման վազք։

Запускъ ա. 1, ա. Запусканіе; 2, запуски յ. մրցանք. մրցարշաւ. въ з. կամ взапуски մրցմամբ, մրցաւմամբ վազելով. -пустить (-пущу -стять) ա. Запускать.

Запусто Ն. դատարկ, ապարդիւն, զուր տեղը։

Запустѣвать, -стѣть ջ. խաթարել, ամայանալ, փլչփլանալ. -стѣлый ած. ամայացած, խաթարուած. -стѣніе ջ. խաթարելը, ամայանալը. -стѣть ա. Запустѣвать.

Запутать, ся ա. Запутывать, ся; -тчикъ ա. -тчица ի. խառնող, խճճող, խառնշտփթող այր, կին. -тываніе ջ. խառնելը, խճճելը. -тывать, -тать ն. 1, խառնել, խճճել, խառնաշփոթել, խառնշտփթորել. з. кого во что մէկին մի բանի մէջ խառնել, կաշկանդել. 2, կապել, կաշկանդել. -ся անդր. խճճուել. *շփոթուել, շուարել, շշկուել։

Запушать, -шить (-шу -пушать) ն. խու տալ, խուով պատել, ծածկել. з. инеемъ եղեամով ծածկել. з. грядки ածուները փակել, փափկացնել, 'փուխացնել'։

Запущеніе, -щать ա. Запусканіе, -скать; -щенность ի. անտէրութիւն. -щенный ած. անտէր-անտիրական, անխնամ, անխնամ թողած, բաց թող արած, երեսի վերայ ձգած։

Запыланіе ջ. [սկսել] վառուելը, բոցավառուելը։

Запыленіе, -пыливаніе ջ. փոշոտելը, թաթախելը. -пыливать -пылить ն. թաթախել, փոշոտել. -пыливаться անդր. փոշոտուել, թաթախուել. -пылать (-лю -лять) 1, ն. ա. Запыливать; 2, ջ. [սկսել] բոց արձակել, բոց տալ։

Запырнуть, -рять ն. խոտ խեթել, 'հարուած տալ'. -рять և -ряться ջ. սկսել խեթել, եղջերուներով զարկել, 'հարու տալ'։

Запытаніе ա. Запытываніе; -тать ա. Запытывать; -тываніе ջ. 1, տանջելը, սպանելը. 2, հարցաքննութեամբ հանձնարարելը. -тывать, -тать ն. 1, տանջելով սպանել, նահատակել. 2, հարց ու փորձով տանջել, հանձնարարել։

Запыхаться ջ, խիստ հևալ, հաղիւ շունչ քաշել. -хаться հոգ. խիստ հևալ, հաղիւ հազ շունչ քաշել (շատ վազելուց, բարկութիւնից)։

Запыхтѣть (-хчу -хтять) ջ. [սկսել] խրխնջալ, ծանր շունչ քաշել. [սկսել] խշխշալ։

Запѣвала, -пѣвало ա. երգը, նուագը սկսող. -пѣваніе ջ. երգել[սկսել]ը. -пѣвать, -пѣть ն. [սկսել] երգել, երգը սկսել. *з. на девятый гласъ վատ երգել, ճղճղալ. -пѣвъ ա. երգի սկիզբը։

Запѣнниваніе ջ. 1, փրփրեցնելը. 2, փրփրակալեցնելը. -нивать, -нить (-ню -нять) ն. 1, փրփրեցնել (հարելով). 2, փրփրակալեցնել, քափ քրտինք կտրեցնել (քշելով, օր. ձիուն). -ся ջ. փրփրել, փրփրակալել, քափ քրտինք կտրել։

Запѣть (-пою -ютъ) ա. Запѣвать.

Запястье յ. 1, դաստակ. 2, ապարանջան։

Запятая, ой ի. քեր. ստորակէտ։

Запятить (-чу -тять) ա. Запячивать.

Запятки, -токъ ի. յ. 1, կառքի յետևը, յետևի կողմը, ուր նստում կամ կանգնում է ծառան (ակն. եղ. օր «говорили люди, прилаживая сундукъ къ узкой запяткѣ кареты»); 2, *անպատուութիւն, յետին, վերջին տեղ. этотъ человѣкъ стоитъ на *запяткахъ у вліятельныхъ лицъ այս մարդը ազդեցիկ անձերի պաշտօնեայ բանած մօտ է գալիս։

Запятнаніе ջ. բծաւորելը, *արատաւորելը. -нанный ած. բծաւորած, *արատաւորած. з—ая честь; з—ая трава բս. Arum maculatum, բծաւոր նուիկ (նուիճ, կոճղ). -пываніе ա. Запятнаніе; -ывать, -нать ն. բծաւորել. *արատաւորել. -ся անդր. իրեն իրան բծաւորել, արատաւորել։

Запятокъ, тка ա. կօշիկի կրունկը, յետևի մասը։

Заработываніе ջ. աշխատելը, վաստակելը. -батывать, -ботать ն. աշխատել, վաստակել, գտնել. -ся ջ. խիստ շատ աշխատել, աշխատելով հոգնել, ընկնել. -ботна ի. ա. Заработокъ; -ботный ած. աշխատանքի, վաստակի. з—ая плата.

Заработокъ, тка ա. (յ. заработки) աշխատանք, վաստակ, գտածը. -ботываніе, -ботывать, ся ա. Зарабатываніе, -тывать, ся.

Заравниваніе ջ. հարթելը, գցելը. -нивать, -нять ն. հարթել, գցել։

Зарадоваться (-дуюсь -ются) ջ. кому, чему [սկսել] ուրախանալ, խնդալ (մէկի, մի բանի վերայ)։

Заражать -зить ն. վարակել. -ся անդր. վա-[րակուել]։

Зараждать ա. Зарождать.

Зараженіе ջ. վարակելը, -կուիլ։

Зараза ի. 1, վարակիչ թոյն, ներմ. 2, վարակիչ, ատրտփոխիկ հիւանդութիւն, ախտ. чумная з. ժանտախտ. -разительность ի. վարակիչ ոյժ, զօրութիւն, յարակութիւն. -разительный ած. վարակիչ. -разить (-ражу -зять), ся ա. Заражать, ся; -разиха ի. 1, վարակիչ հիւանդութիւն. 2, բս. Orobranche, կաղըներ, ճրագախոտ։

Заразъ Ն. 1, (заразъ) միանգամից. 2, (заразъ) յանկարծ, հանկարծ։

Заранниваніе ջ. վայր գցելը, կորցնելը։

Заранивать, -ронить ն. 1, что куда կամ за что մի բան մի տեղ կամ մի բանի յետև վայր գցել, կորցնել. з. въ сердце грусть սրտի վերայ տխրութիւն, տրտմութիւն բերել։

Заранъ, -ранье Ն. վաղօրօք, նախօրօք, կանխօրօք, 'այն գլխից'։

Зарапортовать (-тую -ютъ) ջ. кому о чёмъ մէկին մի բանի մասին զեկուցանել, ծանուցանել. -ся ջ. վրիպել, իրան ծանօթութեամբ անհեթեթ բաներ դուրս տալ։

Зарастáніе չ. *խոտակալելը, մամռակալելը։*

Зарастáть -ростú չ. 1, *ծածկուել* (*խոտով, մամռով ևն*). з. мóхомъ *մամռակալել*. з. травóю *խոտակալել*. 2, (*վէրքի մասին*) '*սաղմնալ*', *ծածկուել, ապաքինուել։*

Заращéніе, -рáщиваніе չ. 1, *աճեցնելը*. 2, *ապաքինում, սաղմնալը* (*վէրքի*). -рáщивать, -ростúть ն. 1, *աճեցնել. թողնել, որ աճի*. 2, *թողնել, որ պատուի, ապաքինուի, 'սաղմնայ'* (*վէրքը*)։

Зардѣ́ть չ. [*սկսել*] *կարմրել* (*թշերի, պտուղների ևն մասին*). -рдѣ́лый ած. *կարմրած*. -рдѣ́ться չ. *կարմրել. կարմրատակել։*

Заребя́читься (-чусь -чатся) չ. *սկսել երեխայական, տղայական բաներ անել, երեխայ, տղայ դառնալ։*

Зáрево չ. *կարմրութիւն, շող*(*ք*), *ցոլք* (*հրդեհից, հիւսիսափայլից ևն երկնքում առաջացած*)։

Заревѣ́ть (-ревý -вýтъ) չ. [*սկսել*] *բառաչել*. 2, [*սկսել*] *աղաղակել, բղաւել, ճչել, բարձրաձայն լալ, ողբալ, ոռնալ։*

Зарекáніе չ. *ուխտ, երդում, խոստում։*

Зарекáться, -рéчься (-рекýсь -чёшься -кýтся) չ. *ուխտել, երդուել մի բան չանելու։*

Заржáвина ի. *ժանգահար, ժանգոտած տեղ*. -вѣлый ած. *ժանգոտած*. -вѣть չ. *ժանգոտել։*

Заржáть (-жý -жáтъ) չ. *սկսել խրխնջալ, վրնջել։*

Зарúть (-рю -рятъ) ն. 1, когó чѣмъ *կամ* къ чемý *մէկին գրգռել մի բան անելու*. 2, *բորբոքեցնել, կատաղեցնել*. -риться (-рюсь -рятся) անդ. на что *մի բանի աչք դնել, աչք անկել, մի բանի խիստ ցանկանալ, անձկալ, փափագել*. 2, տ. Задóриться.

Зарúца ի. *փայլակ. փայլատակում։*

Заровня́ть տ. Зарáвнивать, -вня́ть.

Зародúть (-рож(д)ý -дя́тъ), ся տ. Зарождáть, ся.

Зарóдокъ, дка տ. Зарóдышъ; -рóдъ ա. 1, տ. Зарóдышъ; 2, *բարդ* (*մեւզ. երկար ձևով դարսած*). -рóдышъ ա. -рóдышекъ, шка *Նւզ*. 1, *սաղմնաւորութիւն, բեղմնաւորութիւն*. 2, *սաղմ*. -рождáть, -родúть ն. *բեղմնաւորել, գոյացնել*. -ся անդ. *ծնուել, գոյանալ*. -рождéніе չ. *գոյանալը, առաջ գալը. սկզբնաւորութիւն։*

Зарóкъ ա. *ուխտ, երդում մի բան չանելու*. «онъ з. себѣ далъ: не сердúться».

Заронúть (-ню́ -ня́тъ) տ. Зарáнивать.

Зароптáть (-пщý -пщутъ) չ. [*սկսել*] *տրտնջալ, քրթմնջել, գժգոհել։*

Зáросль ի. *թփուտ, մացառուտ թփուտ, թփե*[*րով ծածկուած տեղ։*

Заростáніе, -ростáть տ. Зарастáніе, -стáть; -ростú (-ростý -стýтъ; *անց*. зарóсъ -рослá, ó) տ. Зарастáть.

Зартáчиваніе չ. *հերստութիւն*. -чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. *հերստեցնել* (*ձիու, ոխալ վարմունքով*). -ся չ. *հերձոտել։*

Зарубáніе չ. 1, *կտրելը, կտրատելը, կոտորելը*. 2, *ագանելը*. -рубáть, -рубúть ն. 1, [*սկսել*] *կտրել, կտրատել, կոտորել* (*անտառ, փայտ*). 2, *կտրել, նշան դնել*. 3, з. когó *մէկին սպանել* (*կացնով, սուսերով*), *կտոր կտոր անել։*

Зарубéжный ած. *սահմանի, կողմի միւս կողմում գտնուող, սահմանից, կողմերից դուրս*. -бéжье չ. *սահմանի, կողմի միւս կողմում գտնուող, սահմանից, կողմերից դուրս տեղ, երկիր։*

Зарýбина ի. *կտրած տեղ, նշան, քերթ*. -рубú-стый տ. Вы́рубчатый; -рубúть (-блю́ -рýбятъ) տ. Зарубáть և Зарýбливать; *зарубú себѣ́ это нá носъ (*կամ* у себя́ на носý) *թող այդ քեզ խրատ լինի*. -рýбка ի. 1, տ. Зарубáніе; 2, *կտրած տեղ, նշան, քերթ*. -рýбливаніе, -рýбливать տ. Зарубáніе, -бáть.

Заругáніе չ. *հայհոյելը, անարգելը*. -ругáть ն. 1, [*սկսել*] *հայհոյել*. 2, *հայհոյանքներ թափել, խիստ հայհոյել*. -ся 1, չ. *սկսել հայհոյել*. 2, *փոխ. միմեանց հայհոյել, նախատել, անարգել։*

Зарукáвье չ. *ապարանջան։*

Зарумя́ниваться, -ниться (-нюсь -нятся) 1, անդ. *կարմիր ներկուել, գունաւորուել*. 2, չ. *կարմրել, կարմրատակել* (*թշերի մասին*), *կարմրել* (*տապակելի, թխած հացի մասին*)։

Заручáться, -ручúться անդ. 1, *երաշխաւորել, երաշխաւոր հանդիսանալ, 'զաման կանգնել'*. 2, чѣмъ *մի բան ստանալ, ձեռք ձգել*. 3, съ кѣмъ *մէկի հետ համաձայնութիւն կայացնել*. -ручéніе չ. 1, *վաւերացում, հաստատում* (*ստորագրութեամբ*). 2, *կամ* -рýчины ի. յ. *նշանադրութիւն, նշանտուէք*. -ручúтель ա. -ручúтельница ի. *երաշխաւոր, -ուհի*. -ручúться (-чýсь -чатся) տ. Заручáться.

Зарывáніе չ. 1, *փորելը, պեղել*[*սկսել*]*ը*. 2, *թաղելը, հողի տակ ծածկելը*. -рывáть, -рыть ն. 1, [*սկսել*] *փորել, պեղել, քանդել*. 2, *փորելով թաղել, հողի տակ ծածկել, թաղցնել*. -ся անդ. *թաղուել*. з. въ бумáгахъ; з. въ дéньгахъ *մեծ հարստութիւն գիզել, փողի մէջ կորչել։*

Зарыдáніе չ. *բարձրաձայն լալ, ողբալ*[*սկսել*]*ը*. -дáть չ. [*սկսել*] *բարձրաձայն լալ, ողբալ։*

Зарыскáніе չ. *դէս ու դէն վազելը, վազվզելը*. -рыскáть չ. *սկսել դէս ու դէն վազել, վազվզել, շափ գնել*. -ся չ. *խիստ երկար վազել, վազվզել, շափ գնել։*

Зарытіе չ. *թաղելը, հողի տակ ծածկելը*. -рыть (-рóю -ютъ), ся տ. Зарывáть, ся.

Зарычáть (-чý -чáтъ) չ. *սկսել մռնչել, գռալ* (*գազանների մասին*)։

Зарѣ́заніе չ. *մորթելը, խողխողելը*. -рѣ́зать (-рѣжу -жутъ), ся տ. Зарѣ́зывать, ся.

Зарѣзвúться (-влюсь -вятся) չ. 1, *սկսել խնդալ*. 2, *խիստ խնդալ, չարաճճի, անձնարձակ բաներ անել, խենթութիւն, վատնութիւն անել, հերստել։*

Зарѣ́зка ի. *կտրուածք, դանակով կտրած տեղ, նշան*. -рѣ́зъ ա. *կտրած տեղ* (*մորթած կենդանու պարանոցի վերայ*). *емý дéньги до зарѣ́зу нýжны *նորան փողը անհրաժեշտ է, նորա անդը խիստ նեղ է*. -рѣ́зываніе չ. *մորթելը, խողխողելը*. -рѣ́зывать, -рѣ́зать ն. *մորթել. զենուլ* (*գր.*), *խողխողել*. -ся անդ. *ինքն իրան մորթել, իր ճիտը կտրել։*

Зарѣ́чный ած. *գետի միւս կողմում, գետի յետև գտնուող*. -рѣ́чье չ. *գետի միւս կողմում, գետի յետև գտնուող տեղ, կողմ։*

Зарю́мить (-млю -мятъ) չ. *սկսել լալ, լաց լինել, պատրաստուել լալու, լաց լինելու։*

Зарá ի. 1, *արշալոյս* (ýтренняя з.); 2, *վերջալոյս, աղջամուղջ* (вечéрняя з.).

Зарябúть (-блю́ -бя́тъ) չ. *սկսել մթնել, մթնացնել, պղտորել*. у меня́ зарябúло въ глазáхъ *աչքերս մթնում են, շաղւում են։*

Заря́децъ, дца ա. *Նւզ*. *պատրիկ, թնիթի մէջ*

(հրացանի, հրանօթի). -радить (-ряжу́ -ради́шь -дя́тъ) տ. Заряжа́ть; -ря́дный ած. լիցքի, լցնելու (հրանօթի). з. карту́зъ; -ря́дчикъ ա. թնդանօթ լցնող:

Заря́дъ ա. 1, լցնելը (հրացանը, թնդանօթը). 2, լից (հրացանի, թնդանօթի). боево́й, холосто́й з.; разстрѣля́ть всѣ з—ы բոլոր գնդակահրակտուոցը ('փիշենկ-բարութը') սպառել. -ряжа́ніе չ. լցնելը (հրանօթը). з. съ ду́ла, з. съ казённой ча́сти հրացանը առջևից, յետևից լցնելը. -ряжа́ть, -ряди́ть 1, ն. լցնել (հրացանը, թնդանօթը). з. съ ду́ла, съ казённой ча́сти առջևից, յետևից լցնել. 2, շարունակ, անդադար կրկնել, միևնոյն բանն անել (ասել, գրել ևլն). онъ заряди́лъ писа́ть նա շարունակ գրում է. -ряжу́ տ. Заряди́ть.

Заса́да ի. 1, դարան. сдѣ́лать з—у դարան գործել. засѣ́сть въ з—у դարան մտնել. 2, դարան գործած, դարանում պահած զօրամաս:

За|сади́ть (-жу́ -са́дятъ) տ. Заса́живать; -са́дка ի. 1, տնկելը. 2, դարան (որսորդի). -са́дный ած. դարան մտած, դարան գործած. з—ое во́йско; -са́дъ ա. խիլ, ուռենք (մարմնի). -саждéніе չ. 1, տնկելը. 2, տնկած պարտէզ ևլն. -са́живаніе չ. 1, ներս մտցնելը, ներս մխելը. 2, տ. Засаждé-ніе 1; -са́живать, -сади́ть ն. 1, кого́ մէկին նըս-տեցնել. з. за дѣ́ло, за рабо́ту գործի, աշխա-տանքի վերայ դնել, գործ, աշխատանք յանձ-նել. 2, кого́, куда́ մէկին մի տեղ դնել, արգե-լել. з. кого́ въ тюрьму́ մէկին բանտ դնել. 3, ներս մտցնել, ներս մխել, ցցել (օր. բիր հո-ղի մէջ). з. себѣ́ пу́лю въ лобъ իր ճակատը գնդակ քշել. 4, տնկել:

За|са́ливаніе չ. I. խղոտելը, ճարպոտելը, ա-պականելը. II. աղելը, աղ դնելը. -са́ливать ն. I, (заса́ливать -са́лить) խղոտել, ճարպոտել, ա-պականել. -ся կրւ. խղոտուել, ճարպոտուել, ապականուել. II. (заса́ливать -соли́ть) սկսել, աղել. աղել, աղ դնել (ձմեռուայ համար):

Засалютова́ть (-ту́ю -ютъ) չ. սկսել ողջունել, մեծարել (թնդանօթաձգութեամբ ևլն):

Засамово́льничать չ. սկսել կամայականութիւն անել, կամայական բաներ անել:

Засанѣ́нный ած. կօշիկի յատակում կրուող:

За|со́риваніе չ. աղբոտելը. կեղտոտելը, աղ-տոտելը. -со́ривать, -сори́ть ն. աղբոտել. կեղտո-տել, աղտոտել. -ся կրւ. աղբոտուել, աղբո-կոյել. կեղտոտուել, աղտոտուել:

За|са́сываніе չ. 1, ծծելը, իրան քաշելը. 2, ծը-ծելով ուժասպառ անելը. -са́сывать, -соса́ть ն. 1. ծծել, իրան քաշել (օր. մօր ծծից կաթը). 2, ծծելով սպառել, ուժասպառ անել, վնասել:

Заса́хариваніе չ. շաքարելը, շաքարակալեցնե-լը, -կալելը. շաքարով ծածկելը, -կուելը. -хари-вать, -харить (-рю -рятъ) ն. շաքարել, շաքարա-կալեցնել, շաքարով ծածկել. -ся կրւ. շաքա-րուել, շաքարակալել, շաքարով ծածկուել:

За|сва́таніе չ. նշան դնելը, 'ուզելը'. -сва́ты-вать, -сва́тать ն. кого́ за кого́ նշան դնել, 'ու-զել', խօսել (գռ.). -ся կրւ. նշանուել:

Засвербѣ́ть չ. սկսել մարմաջել, քոր գալ:

Засверка́ть չ. սկսել շողշողալ, պսպղալ, փայ-լատակել:

Засвéрливаніе չ. ծակել, գայլիկոնել[սկսել]ը. -ливать, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. [սկսել] ծակել, գայ-լիկոնել:

Засвидѣ́тельствованіе չ. վկայելը, վկայութեամբ հաստատելը, վաւերացնելը. ցոյց տալը. -тельство-вать (-ствую -ютъ) ն. վկայել, վկայութեամբ հաստատել, վաւերացնել. прошу́ з. моё нижа́й-шее почтéніе ва́шей ма́тушкѣ խնդրեմ ձեր մայրիկին առաջ վկայել իմ անձնախոնարհ յար-գանաց հաւաստիքը:

Засвирѣ́пствовать (-ствую -ютъ) չ. սկսել կա-տաղել, վայրագանալ, կատաղի, վայրագ բաներ անել. -рѣпѣ́ть չ. վայրագանալ, 'գազազիլ':

За|свиста́ніе չ. սուլելը. -свиста́ть (-свищу́ -сви́щутъ), -сви́стывать 1, չ. սկսել շուացնել. 2, ն. սուլել (գերանդին):

Засвоево́льничать չ. սկսել կամայականութիւն անել, կամայական, քմահաճ բաներ անել:

За|свѣти́ть (-чу́ -тятъ) տ. Засвѣча́ть; -свѣ-ти́ться տ. Засвѣ́чиваться; -свѣ́тло մ. քանի դեռ լոյս է, լուսով. -свѣтлѣ́ть չ. սկսել պարզուել, լուսանալ. -ся չ. փայլել. -свѣча́ть, -свѣти́ть ն. վառել, լուցանել (ճրագը). -свѣ́чиваніе չ. վա-ռելը (ճրագը, մոմը). -свѣ́чивать, -свѣти́ть տ. Засвѣча̀ть; -свѣ́чиваться, -свѣти́ться չ. սկսել փայլել, պսպղալ:

За|сдава́ться (-сдаю́сь -ю́тся), -сда́ться (-сда́м-ся -сда́шься -сда̀стся -сдади́мся -сдади́тесь -сдаду́тся) կրւ. Թուղթ կամ փող բաժանելիս սխալուել, վրիպել. -сда́ча ի. սխալ բաժանում, բաշխում (խաղաթղթի, դրամի):

За|селéніе չ. բնակեցնելը, բնելը (հողը, երկի-րը). -сели́ть (-лю́ -ля́тъ), ся տ. Засѣля́ть, ся; -сёлокъ, лка ա. 1, պատիկ գիւղ. չէն. 2, պա-տարկ, անմշակ տեղ գիւղի յետևում. -селя́ть, -сели́ть ն. բնակեցնել (մի երկիր, մի կայք հող):

За|сидѣ́лый ած. նստած մնացած. -сидѣ́ть (-си-жу́ -дя́тъ), -си́живать ն. 1, երկար նստելով ձան-ձրացնել, տաղտկացնել. 2, նստած անցկացնել, վճարել. з. долгъ въ тюрьмѣ́ բանտում, բան-տարկութեան մէջ մնալով պարտքը ջնջել. -ся չ. խիստ երկար նստել, նստած մնալ. з. за рабо́тою; з. въ гостя́хъ; з. въ дѣ́вкахъ տանը նստած մնալով պառաւել (օրիորդի մասին):

За|си́ниваніе չ. կապոյտ, 'մաւի' ներկելը. -си́-нивать, -сини́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. կապոյտ, 'մաւի' ներկել. -синѣ́ться չ. կապոյտ, 'մաւի' երևալ, հե-ռուից կապոյտի տալ:

Засія́ть (-сія́ю -ютъ) չ. սկսել փայլել, շողշո-[ղալ, պսպղալ, պլպլալ:

За|ска́бливаніе չ. քերել, տաշել[սկսել]ը. -ска́-бливать, -скобли́ть ն. սկսել քերել, տաշել, քե-րելով ջնջել:

За|скака́ніе տ. Заска́киваніе; -скака́ть (-скачу́ -ска́чутъ) չ. 1, սկսել թռչել. թռչկոտել. 2, պա-լարել, 'չափ գնել'. 3, տ. Заска́кивать; -ска́ки-ваніе չ. թռչելով մի բանի մէջ, մի բանի յետև ընկնելը. -ска́кивать, -скокну́ть, -скочи́ть չ. թըռ-չելով, թռչկոտելով մի բանի մէջ կամ յետև ընկ-նել:

За|скверне́ніе չ. 1, պղծելը. 2, ապականելը, կեղտոտելը. -скверни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, պըղ-ծել. 2, ապականել, աղտոտել, կեղտոտել, 'մուր-տառել'. -скверносло́вить (-влю -вятъ) չ. սկսել պիղծ, զզուելի, զարշելի խօսքեր ասել, արտա-սանել. -скверня́ть տ. Заскверни́ть.

Засквози́ть (-вожу́ -зя́тъ) չ. 1, սկսել փչել (միջից, քամու մասին). 2, սկսել պարզուել, Թա-փանցիկ դառնալ:

Заскобйть (-блю́ -бя́тъ) *տ.* Заскоблять.

Заскоблйть (-блю́ -блятъ) *տ.* Заска́бливать.

Заско||бля́ть, -бить *ն.* 1, *կապերով, կապաններով ամրացնել, կապերի, կապանների մէջ դնել.* 2, *փակագծերի մէջ դնել (խօսքերը)։*

Заскользйть (-скользу́ -зя́тъ) *չ.* *սկսել սլկսւել, սայթաքել, 'սահ տալ'։*

Заско́рбнуть *չ.* *չորանալ, կուչ գալ (կաշու մասին), չորանալ, պնդանալ (հողի մասին)։*

Заскорбе́ть (-блю́ -бя́тъ) *չ.* *սկսել տխրել, տրտմել, վշտանալ։*

Заскоредйть (-жу́ -ро́дятъ) *ն.* *սկսել տափանել, ցաքանել. տափանով, ցաքանով ծածկել։*

Заско||ру́злый *ած.* *կոշտացած, կոպտացած, 'փշտացած'.* з—ыя ру́ки; -ру́знуть (*անց.* заскору́зъ -зла, о) *չ.* *կոշտանալ, կոպտանալ, կուչ գալ, 'փշտանալ'.* «возится, мину́ты не посидитъ.... ра́дуется, что ру́ки покрасне́ли да заскору́зли».

Заскочйть (-скочу́ -ско́чатъ) *տ.* Заска́кивать.

За||скребать *տ.* Заскрёбывать; -скрёбыванiе *չ.* *քերել, քորել, ճանկռտել[սկսել]ը.* -скрёбывать, -скребать, -скре́сть *ն.* *սկսել քերել, քորել, ճանկռտել։* *ճանկռտել։*

Заскрежета́ть (-жещу́ -же́щутъ) *չ.* *սկսել կրճ-*

Заскре́сть (-скребу́ -бу́тъ) *տ.* Заскрёбывать.

Заскрипе́ть (-плю́ -пя́тъ) *չ.* *սկսել ճռալ, ճռճռալ, ճռնչալ (դռան, անիւների մասին)։*

Заскро́мничать *չ.* [*սկսել*] *համեստութիւն բանեցնել։* [*թիւն, զգուշութիւն անել։*

Заскупиться (-плю́сь -пя́тся) *չ.* *սկսել ժլատու-*

Заскуча́ть *չ.* [*սկսել*] *տխրել, ձանձրութիւն զգալ։*

Засла́||ниванiе *չ.* *առաջը դնելը, ծածկելը.* -нивать, ся *տ.* Заслоня́ть, ся. [*հով ուղարկելը։*

Засла́нiе *չ.* 1, *ուղարկելը.* 2, *սխալ ճանապար-*

Засластйть (-слащу́ -стя́тъ) *տ.* Засла́щивать.

Засла́ть (зашлю́ -шлю́тъ) *տ.* Засыла́ть.

Засла́||щиванiе *չ.* *քաղցրացնելը.* -щивать, -стить *ն.* *քաղցրացնել։*

За||слоне́нiе *տ.* Засла́ниванiе; -слонить (-ню́ -ня́тъ), ся *տ.* Заслоня́ть, ся; -сло́нка *ի.* -сло́ночка *նւզ.* *վառարանի, բուխարու խուփ.* -сло́ночный *ած.* *այդ խփի։*

За||сло́нъ *ա.* *տ.* Засло́нка; -слоня́ть, -слонить, -сла́нивать *ն.* *ծածկել.* **հովանաւորել, պաշտպանել.* з. печь щито́мъ *վառարանի առաջ վահանակ դնել.* з. свѣтъ *լոյսը կտրել, լոյսի առաջ կանգնել.* онъ заслонилъ меня *նա իմ առաջը կտրեց, իմ ճանապարհը փակեց, ինձ արգելք հանդիսացաւ.* -слоня́ться *անդր.* 1, чѣмъ отъ чего́ *մի բանով մի բանից ծածկուել, պաշտպանուել.* 2, *սկսել Թափառել, գէս ու գէն ընկնել։*

За||слу́га *ի.* *երախտագիտութեան արժանի գործ, ծառայութիւն, երախտիք.* у него́ есть з—и пере́дъ оте́чествомъ *նա հայրենիքի վերայ երախտիք ունի.* -служе́нiе *չ.* *ծառայելով ձեռք բերելը, մի բանի արժանանալը.* -служённый *ած.* *երախտաւոր, վաստակաւոր, բազմաշխատ.* з. учи́тель; з. профе́ссоръ; -слу́живанiе *տ.* Заслуже́нiе; -слу́живать, -служйть (-жу́ -жатъ) *ն.* *վաստակով, ծառայութեամբ մի բան ձեռք բերել, մի բան վաստակել, մի բանի արժանանալ. մի բանի արժանի լինել.* это не заслу́живаетъ никако́го внима́нiя.

Заслу́||шанiе, -шиванiе *չ.* *լսելը, ականջ դնելը.* -шивать, -шать *ն.* *լսել, ականջ դնել, ունկնդրել.* -ся *չ.* чего́ *մի բան ուշադրութեամբ լսել, լաւում ուշադրութեամբ, մեծ հաճուքով լսել (օր. երգ, նուագ), խելքից գնալ (երգ, նուագ լսելով)։*

Заслы́шать (-слы́шу -шатъ) *ն.* 1, *հեռուից լսել.* 2, *տեղեկանալ.* 3, *իմանալ, զգալ ընկնել։*

Заслѣ||пи́ть (-плю́ -пя́тъ) *տ.* Заслѣпля́ть; -пле́нiе *չ.* *կուրացնելը.* **շլացնելը.* -пля́ть, -пи́ть *ն.* *կուրացնել, 'քոռացնել' (ժամանակաւորապէս).* **շլացնել.* з. о́кна *պատուհանները ծեփել, փակել։*

Заслю́||нивание *չ.* *Թքոտելը.* -нивать, -нить (-ню́ -ня́тъ) *ն.* *Թքոտել, կեղտոտել։*

За||сма́ливанiе *չ.* *ձիւթելը, կպրելը.* -сма́ливать, -смолить *ն.* *ձիւթել, կպրել.* -ся *անդր.* *ձիւթոտուել, կպրոտուել։*

За||сма́ркиванiе *չ.* *խնչելիս կեղտոտելը, խնձոտելը.* -сма́ркивать, -сморка́ть *ն.* *խնչելիս կեղտոտել, խլնքոտել.* -сма́ркиваться *անդր.* *խնչելիս կեղտոտուել, խլնքոտուել, փնթիոտուել։*

За||сма́триванiе *չ.* *ներս նայելը, ներս մտիկ տալը, դիտելը.* -сма́тривать, -смотрѣ́ть *ն.* *ներս նայել, ներս մտիկ անել, դիտել, զննել.* -ся *չ.* на что *երկար, հաճութեամբ նայել, մտիկ անել, մի բան դիտել, զննել։*

За||смоле́нiе. -смолить (-лю́ -ля́тъ), ся *տ.* Засма́ливанiе, -сма́ливать, ся. [-сма́ркивать, ся.

За||сморка́нiе, -сморка́ть, ся *տ.* Засма́ркиванiе,

За||смо́тръ *ա.* *նայելու, դիտելու, զննելու սկիզբը.* -смотрѣ́ть (-рю́ -рятъ), ся *տ.* Засма́тривать, ся.

За||смѣ́ивать, -смѣя́ть (-ѣю́ -ю́тъ) *ն.* *ծաղրել, վրան ծիծաղել.* -смѣя́ться *չ.* [*սկսել*] *ծիծաղել։*

Засноа́ть (-сную́ -ю́тъ), -сно́вывать *ն.* [*գործուածքի առէջքը*] *գործել, գզել։*

Засну||рова́нiе *չ.* *կապելը (Թելով).* -рова́ть (-ру́ю -ю́тъ), ся *տ.* Заснуро́вывать, ся; -ро́вка *ի.* -ро́выванiе *տ.* Заснурова́нiе; -ро́вывать, -рова́ть *ն.* *կապել (Թելով) (օր. սեղմիրանը — корсе́тъ).*

Засну́ть *տ.* Засыпа́ть II.

За||сова́ть (-сую́ -ю́тъ), ся *տ.* Засо́вывать, ся; -со́вецъ, вца *ա.* *նւզ.* -со́вка *ի.* -со́въ *ա.* *փական.* -со́выванiе *չ.* *ներս կոխելը, ներս խցկելը, պահելը.* -со́вывать, -сова́ть, -су́нуть *ն.* 1, *մի բանի յետե կամ մի բանի մէջ դցել, կոխել, խցկել, դնել.* з. ру́ку въ карма́нъ *ձեռքը գրպանի մէջ կոխել.* 2, *կորցնել.* -со́вываться *անդր.* *Թաքնուել, մի տեղ մտնել։*

За||со́ливанiе *տ.* Заса́ливанiе II; -со́ливать, -солить *ն.* [*սկսել*] *աղել, աղ դնել.* -солить (-солю́ -со́лятъ) 1, *տ.* Засо́ливать; 2, *տ.* Заса́ливать II.

Засолодѣ́ть *տ.* Солодѣ́ть.

Засолонѣ́ть *տ.* Солонѣ́ть.

За||со́лъ *ա.* 1, *աղելը, աղ դնելը, աղելու, աղ դնելու եղանակը.* 2, *աղած, աղ դրած պաշար, մթերք.* 3, *աղաջուր.* -со́льный *ած.* *աղելու, աղ դնելու. աղած, աղ դրած։*

Засопѣ́ть (-соплю́ -пя́тъ) *չ.* *սկսել խռխռալ, Թոթովել (քթի միջով), փնչել։*

За||соре́нiе *չ.* *աղբոտելը, աղբոտելով փակելը, կալնուլը.* з. песко́мъ *աւազոտելը, աւազով լցնելը.* з. желу́дка *ստամոքսի աղբոտումը, կեղտոտումը, կալնումը.* -со́риванiе, -со́ривать, ся *տ.* Заса́риванiе. -ривать, ся; -сорить (-рю́ -со́рятъ), ся *տ.* Заса́ривать, ся *և* Засоря́ть, ся; -соря́ть, ся *տ.* Заса́ривать, ся.

За||соса́нiе, -соса́ть (-сосу́ -су́тъ *և* -са́ю -ю́тъ)

տ. Засасываніе, -сывать; -сосъ ա. 1, տ. Засасываніе; 2, ճահճուտ տեղ, մորուտ. 3, սերտ համբոյր, պաչ. цѣловаться въ з. սերտ կերպով, լսելի եղանակով համբուրուել։

Засохлость ի. չորացած, ցամաքած լինելը. -хлый ած. չորացած, ցամաքած. -хнуть տ. Засыхать; -сохшій ած. չորացած, ցամաքած. з. листъ.

Засочить (-чу́ -ча́ть) ն. գաղտ բռնել, հասցնել (հիւթ, խէժ). -ся անդր. սկսել կաթել, կաթկթել, ծորալ։

Заспанный ած. քնաթաթախ, երկար քնելուց յոգնած. з—ые глаза́; -спа́ть (-сплю́ -спя́тъ) ն. 1, քնելով մոռանալ (օր. վիշտը). з. память շատ քնելուց յիմարանալ, տխուր կորչել. з. сонъ տեսած երազը քնի մէջ մոռանալ. 2, քնած ժամանակ 'առակով տալ' ճնշել, սպանել. з. младе́нца; -ся չ. խիստ երկար քնել։

Заспа́ривать տ. Заспо́ривать.

Заспособиться (-влюсь -вятся) -вѣть ն. հարմարանալ, զօրանալ։

Заспо́ривать, -рить (-рю -рятъ) չ. съ кѣмъ о чёмъ [սկսել] մէկի հետ մի բանի մասին վիճել, վիճաբանել, կռուել (գր.)։

Заспѣши́ть (-шу́ -ша́ть) չ. սկսել աճապարել, 'խառնուել', շտապել։ [կռուել, իրար կպչել։

Засо́риться (-рюсь -рятся) չ. սկսել վիճել,

Заста́ва ի. զաստաւ. ուղեկալութիւն (ճանապարհի վերայ տեղ, ուր անցորդների առաջը կարելով, հարց ու փորձ են ենթարկում նոցա, նոցա ապրանքներից որոշ մաքս են վերցնում և այլն)։

Застава́ть, -ста́ть ն. кого́ гдѣ մէկին մի տեղ պատահել, հանդիպել, գտնել. я его́ заста́лъ до́ма. з. кого́ при чёмъ մէկին մի բանի վերայ բռնել, մի բանի վերայ պատահել։

За|ста́вить (-влю -вятъ) տ. Заставля́ть; -ста́вица ի. զարդ. զարդապատկեր գրքի մէջ. -ста́вка ի. մի բանի առաջը կալնելու, մի բանի առաջը կապելու, կարելու բան, փոհանակ. -ставле́ніе, -ста́вливаніе չ. մի բանի առաջը կալնելը, կապելը, կարելը, փակելը. -ста́вливать տ. Заставля́ть 2; -ставля́ть ն. 1, (заставля́ть, -ста́вить) кого́ մէկին ստիպել, հարկադրել, բռնադատել. з. кого́ чита́ть, призна́ться, молча́ть, рабо́тать. 2, (заставля́ть, -ста́вливать, -ста́вить) ա, մի բանի առաջ մի բանով կալնել, կապել, կարել, փակել. բ, բռնել, զբաղել. з. по́лку буты́лками; -ста́вникъ տ. Зало́жникъ; -ста́вный ած. զաստաւի, -ւայի. з. карау́лъ: -ста́вщикъ ա. զաստաւապան, զաստաւապետ։

Заста́въ ա. առաջ դնելու բան, փոհանակ։

За|ста́иваніе չ. 1, երկար կանգնելը, մնալը. 2, ուշանալը, յապաղիլը, 'յետանալը'. -ста́иваться, -стоя́ться չ. 1, երկար կանգնել, մնալ. 2, ուշանալ, յապաղել. 'յետանալ'։

Заста|на́вливаніе, -на́вливать, -становля́ть տ. Заста́вливаніе, -вливать.

За|старѣ́лость ի. հնացած, արմատացած լինելը (օր. հիւանդութեան, սովորութեան, նախապաշարմունքի). -старѣ́лый ած. հնացած, արմատացած, հին, վաղեմի. վաղուցուայ. з. перело́й; з—ая привы́чка; -старѣ́ть, ся չ. հնանալ. արմատանալ։

Заста́ть (-ста́ну -нутъ) տ. Застава́ть.

За|стега́ть ն. 1, սկսել կարել. միջակել (մէջ բան, օր. բամբակ, դրած չորեքէնը). 2, կոշկոճել, խիստ ծեծել, խարազանել։

За|стёгиваніе չ. մայր գցելը, մայր անելը (կոճակները). -стёгивать, -стегну́ть ն. մայր գցել, մայր անել (կոճակները). անդը դնել, անդը գցել (օր. կարթը, կեռը, ծղխնին). -ся անդր. մայր ընկնել. -стёжка ի. -стёжечка նւզ. 1, կոճակ, փական, կապ. 2, կոճակները մայր գցելու բան։

Застелю́ տ. Застла́ть. [չել։

Застена́ть չ. սկսել տնքալ, մնչտնքալ, հառա-

За|стига́ть, -сти́гнуть, -сти́чь ն. յանկարծ վրայ հասնել, բռնել, յանկարծ վրայ տալ։

За|стила́ніе չ. վրան փռելը, վրան քաշելը. ծածկելը. -стила́ть, -стла́ть ն. վրան փռել, վրան քաշել, ծածկել (օր. յատակը գորգով). мнѣ застила́етъ глаза́ աչքերս շաղւում, մթնում են. -ся անդր. ծածկուել, պղտորուել. -сти́лка ի. տ. Застила́ніе.

За́стить (за́щу -стятъ; հրմ. засть) չ. кому́ մէկի առաջ կանգնել, մէկի լոյսը կտրել. ты мнѣ за́стишь: отойди́ отъ окна́.

Засти́чь (-сти́гну -гнутъ; անց. засти́гъ -гла, -о) տ. Застига́ть.

Застла́ть (-стелю́ -ютъ), ся տ. Застила́ть, ся.

За|сто́й ա. 1, կանգ առնելը, անշարժութիւն. з. въ крови́ արիւնի կանգ առնելը. з. въ торго́влѣ կամ торго́вли առեւտրի կանգ առնելը. 2, կայարան (ձկների). 3, հ—ւ. չծախուած, մնացած մթերքներ. -сто́йный ած. կանգ առած, լճացած, 'դոլ կարած'. з—ая вода́.

За|сто́лица ի. հ—ւ. սեղանի նստած բոլոր մարդիկ, սեղանակիցներ. -сто́льникъ ա. սեղանակից, ընդհանուր սեղանին մասնակից. -сто́льное, аго չ. սեղանադին, ճաշագին. -сто́льный ած. սեղանի վերայ եղող, պատահող, ճաշի, ընթրիքի ժամանակ տեղի ունեցող. з—ыя пѣ́сни; з—ая бесѣ́да.

Застона́ть չ. սկսել տնքալ, տնքտնքալ, հառաչել։

Засто́порить (-рю -рятъ) ն. (անգլ.) ծովգ. շոգեմեքենան կանգնեցնել, խափանել։

Застоя́ться տ. Заста́иваться.

Застра́нствовать (-ствую -ютъ) չ. սկսել պանդխտել, թափառել։

За|страхова́ніе չ. ապահովելը (վտանգից), ապահովագրելը. з. жи́зни, пожи́зненныхъ дохо́довъ; з. корабля́; з. отъ огня́; з. отъ несча́стныхъ слу́чаевъ ապահովագրում պատահարներից, դժբախտ դէպքերից. -страхова́тель ա. -страхова́тельница ի. 1, ապահովագրող, մի բան վտանգից ապահովող այր, կին. 2, տ. Застрахо́вщикъ, -вщица; -страхова́ть (-страху́ю -ютъ) տ. Страхова́ть և Застрахо́вывать; -страхо́вка ի. ապահովում, ապահովագրում (վտանգից). -страхо́вщикъ ա. -страхо́вщица ի. (վտանգից) ապահովուած, ապահովագրուած այր, կին. -страхо́вываніе տ. Застрахова́ніе; -страхо́вывать, -страхова́ть ն. ապահովել (վտանգից), ապահովագրել. з. отъ огня́; з. подвижно́й соста́въ отъ слу́чаевъ пожа́ра; -ся անդր. իրեն իրան ապահովել (վտանգից), ապահովագրել։

За|стра́чиваніе չ. դերձկ. կարելը. -стра́чивать, -строчи́ть ն. 1, դերձկ. սկսել կարել, միջակարել. 2, [սկսել] գրել. [ամբողջ թերթը] լցնել։

За|страща́ніе չ. վախեցնելը, սիրտը ահ, երկիւղ գցելը. -страща́ть տ. Страща́ть և Застра́щивать; -стра́щиваніе չ. վախեցնելը, սիրտը ահ, երկիւղ գցելը. -стра́щивать, -страща́ть ն. վախեցնել, սիրտը ահ, երկիւղ գցել.

Застреваніе *չ.* *մի տեղ կանգ առնելը, մնալը.* **-стревать** (-ваю -ютъ), **-стянуть, -стрять** *չ.* *մի տեղ կանգ առնել, մնալ. կորչել, անյայտանալ։*

Застрекотать (-кочу́ -кóчутъ) *չ.* *սկսել կչկչալ, ճռճռալ։* [*կսել խուզել։*

Застригать, -стричь (-ригу́ жёшь -гу́тъ) *ն.* *ըս-*

Застроганіе *չ.* *խարտաշուզել, ամեգա քաշել[ըս-կսելը].* **-строгать** *ն.* 1, [*սկսել*] *խարտաշուզել, ամեգա քաշել, կոկել.* 2, *սրել։*

Застроеніе, -страиваніе *չ.* 1, *շինել, կերտել սկսելը.* 2, *շինութիւններով բանելը, ծածկելը, լցնելը.* 3, *շինութեամբ մի բանի առաջ կտրելը.* **-страивать, -строить** (-рóю -ютъ) *ն.* 1, [*սկսել*] *շինել, կերտել, կառուցանել.* 2, *շինութիւններով լցնել, բանել, ծածկել* (*օր. ամբողջ բակը, ‹հայ-ետթը‹*). 3, *շինութեամբ մի բանի առաջ կտրելը, կալնուլը, կապելը.* **-ся** *անդր.* *իր առնը, շինութիւնը սկսել շինել.* з. отъ сосѣда *իր առնը պատով բաժանել, անջատել հարևանից.* **-стройка** *ի.* 1, *տ.* Застроеніе 2 *և* 3; 2, *մի ուրիշ շինութեան առաջ կանգնեցրած շինութիւն։*

Застрочéніе, -чить (-чу́ -чатъ) *տ.* Застрачиваніе, -чивать.

Застру́гъ *ա.* *տ.* Застроганіе. [*հանել։*

Заструиться (-руюсь -ятся) *չ.* *սկսել ծորալ,*

Застрѣваніе, -стрѣвать, -стрѣть, -стрянуть *տ.* Застреваніе, -стревать, -стрять, -стрянуть.

Застрѣливаніе *չ.* *սպանելը* (*հրացանով, նետով*). **-стрѣливать, -стрѣлить** (-лю́ -лятъ) *ն.* *սպանել* (*հրացանով, նետով*). **-ся** *անդր.* *անձնասպանութիւն գործել* (*ատրճանակով, հրացանով*). **-стрѣльщикъ** *ա.* *հրացանաձգութիւնը սկսող զինուոր.* **-стрѣлять** *չ.* *սկսել արձակել* (*հրացան, ատրճանակ ևն*)։

Застрѣніе, -стрѣть *տ.* Застрѣваніе, -вать.

Застрѣха *ի.* **-стрѣхъ** *ա.* *Ճրտրպ. քիւ.* **-стрѣшина** *ի.* *Նւզ.* *պատէկ քիւ։*

Застрянутіе, -нуть *տ.* Застрѣваніе, -вать.

Застряпаніе *չ.* *տ.* Застряпка; **-пывать, -пать** *ն.* 1, [*սկսել*] *եփել, պատրաստել* (*կերակուրներէն*). 2, *ամանեղէնով կեղտոտել, աղտոտել.* **-пка** *ի.* **-пываніе** *չ.* *եփելու սկիզբը։* [*տ.* Застрѣвать.

Застрять (-ряну -нутъ; *անց.* застрялъ -ла, о)

Застуда *ի.* *մրսում, սառչում.* **սառչելը, ու-ծանալը.* **-студить** (-тужу́ -сту́дятъ), **ся** *տ.* Застуживать, ся; *և* Застужать, ся; **стужать, -студить** *ն.* 1, *մրսեցնել.* 2, *պաղեցնել, հովացնել, սառեցնել.* **-ся** *անդր.* *մրսել.* **-стуженіе, -стуживаніе** *չ.* 1, *մրսեցնելը.* 2, *պաղեցնելը, սառեցնելը.* **-стуживать, ся** *տ.* Застужать, ся. [*ծեծել։*

Застукать *չ.* *սկսել բախել, թխկթխկացնել,*

Заступаніе *չ.* 1, *փոխարինելը.* 2, *պաշտպանելը.* **-ступать, -ступить** (-ступлю -пятъ) *ն.* 1, что *մի բան կոխել, մի բանի վերայ ոտք դնել.* 2, *մի բանի առաջ կանգնել, մի բանի առաջ կտրել.* з. дорогу *ճանապարհը կտրել.* 3, кого, чьё-либо мѣсто *մէկին փոխարինել, մէկի տեղը կանգնել, բռնել.* 4, *պաշտպանել, պաշտպան հանդիսանալ.* **-ся** *չ.* за кого, за что *մէկին, մի բան պաշտպանել, մէկին մի բանի պաշտպան, հովանաւոր հանդիսանալ.* **-ступленіе** *չ.* 1, *պաշտպանելը, -նութիւն.* з. чужихъ правъ; 2, *փակելը, կտրելը* (*ճանապարհը*). **-ступникъ** *ա.* 1, (заступница *ի.*) *պաշտպան, -ուհի, հովանաւոր, -ուհի.* 2, *փոխանորդ, ներկայացուցիչ.* должностной з.; **-ступническій** *ած.* *պաշտպանին, հովա-նաւորին յատուկ.* **-ступничество** *չ.* 1, *պաշտպանութիւն, հովանաւորութիւն.* 2, *մէկին փոխարինելը, մէկի տեղ կանգնելը։*

Застуный *ած.* *բահի.* **-ступъ** *ա.* *բահ։*

Застучать, ся *չ.* *սկսել բախել, թխկթխկացնել, ծեծել, թակել։*

Застываніе *չ.* *սառչելը, պաղելը, հովանալը. անզգայանալը.* **-стывать, -стыть, -стынуть** *չ.* 1, *սառչել, պաղել, հովանալ.* 2, *կանգ առնել, մակարդել.* кровь во мнѣ застыла *արիւնս սառաւ։*

Застыдиться (-жу́сь -дятся) *չ.* [*սկսել*] *ամաչել, ‹քաշուել‹։*

Застылость *ի.* *սառածութիւն, սառած, մակարդած լինելը.* **-стылый** * էյ.* *ած.* *սառած, մակարդած.* **-стынуть, -стыть** (-стыну -нутъ; *անց.* застылъ -ла, о) *տ.* Застывать.

Застѣнивать, -нить (-ню́ нятъ), **-нять** *ն.* 1, *մէկի առաջ կանգնել, լոյսը կտրել, խոչընդոտ հանդի-սանալ.* 2, *Ճնց.* *պաշտպանել, հովանաւորել։*

Застѣнокъ, нка *ա.* *տանջարան* (*որ մարդ-կանց տանջելով, խոշտանգելով հարցափորձի էին ենթարկում*). **-стѣночный** *ած.* *տանջարանի։*

Застѣнчивость *ի.* *ամաչկոտութիւն, ամօթխա-ծութիւն.* **-чивый** *ած.* *ամաչկոտ, ամօթխած.* **Застѣнчиво** *մ.* *ամաչելով, քաշուելով։*

Засудить (-сужу́ -сýдятъ) *ն.* 1, [*սկսել*] *դատել, դատապարտ կարել.* 2, *բոլորովին, վերջնակա-նապէս դատապարտել.* 3, *խոսքը դատապարտել, խիստ դատաստան կարել.* **-ся** *չ.* *դատ, դանդաղ սկսել։*

Засуемудрствовать (-ствую -ютъ) *չ.* *սկսել ի-մաստակութիւն անել, խելքին զօռ տալ։*

Засуетиться (-чу́сь -тятся) *չ.* [*սկսել*] *‹շաղփել‹, գէս ու գէն ընկնել, վազել, վազվզել։*

Засу́нуть, ся *տ.* Засóвывать, ся.

Засусленіе, -сусливаніе *չ.* *թքոտելը, փղձկո-տելը, կեղտոտելը.* **-сусливать, -суслить** (-слю -слятъ) *ն.* *թքոտել, փղձկոտել, կեղտոտել։*

Засуха *ի.* *երաշտութիւն, երաշտ, չորայինու-թիւն։*

Засучать, -чивать, -чить (-чу́ -чатъ) *ն.* 1, *վեր քաշել, քշտել* (*օր. թևերը*). 2, *սկսել մանել, ոլորել* (*թել*). **-ся** *անդր.* *իր թևերը, փեշերը նրան վեր քաշել, քշտել.* **-ченіе, -чиваніе** *չ.* 1, *վեր-քաշելը, քշտելը* (*օր. թևերը*). 2, *մանելը, ոլո-րելը։*

Засушеніе, -сушиваніе *չ.* *չորացնելը, ցամա-քեցնելը.* **-сушивать, -сушить** 1, *սկսել չորաց-նել, ցամաքեցնել.* 2, *բոլորովին, հիմնաւորապէս չորացնել, ցամաքեցնել.* **-сушина, -сушинка** *ի.* 1, *չորացած բանի* (*պանրի, հացի ևն*) *կտոր.* 2, *ընկած, փչացած ապրանք.* **-сушить** (-шу́ -шатъ) *տ.* Засушивать; **-сушка** *ի.* *չորացնելը, ցամաքեցնելը։* [*հաշուի, համարի առնել։*

Засчитывать, -считать *ն.* что *մի բան հաշուել,*

Засыланіе *չ.* *ղրկելը, ուղարկելը* (*հեռաւոր տեղ*). **-сылать, -слать** *ն.* 1, *հեռաւոր տեղ ղրկել, ուղարկել, աքսորել* (*գր.*). 2, *առաջուց ղրկել, մէկի առաջ ղրկել.* 3, *հրամայել, պատուիրել՝ ճանապարհին մի տեղ մանելու, հանգչելու.* **-сылка** *ի.* *տ.* Засыланіе; **-сылочный** *ած.* *ուղարկելու, աքսորելու, դրսորելու.* **-сыльный** *ած.* *ուղարկելի. աքսորելի. ուղարկած, աքսորած։*

Засыпаніе *չ.* 1, (засыпаніе) *լցնելը, ածելը.* 2, (засыпáніе) *ա, լցնելը, կալնուլը. բ, ննջենելը,*

ներհուն. -(за)сыпать I. засыпа́ть, -сыпать (-сы́плю -плютъ) -сыпнуть ն. 1, սկսել ածել, թափել. 2, ածել, թափել, լցնել, կալնուլ. з. ровъ землёю; II. засыпа́ть, -снуть չ. սկսել ննջել, ննջել, քնից յաղթահարուիլ. -сы́пка ի. լցնելը, ածելը, թափելը. -сы́плю տ. Засы́пать; -сыпно́й ած. կալնելու, լցնելու։

За́сыпь ի. լցրած տեղ (որ. փոս)։

За||сыха́ніе չ. չորանալը, ցամաքելը. -сыха́ть, -со́хнуть չ. չորանալ, ցամաքել։

За||сѣва́ніе չ. ցանելը, սերմանելը. -сѣва́ть, -сѣ́ять ն. 1, սկսել ցանել, սերմանել. 2, ցանել, սերմանել (որոշ ժամանակում). 3, з. муку́ ալիւրն [սկսել] մաղել. -сѣвъ ա. ցանելը, սերմանելը. ցանքս, ցանքսի ժամանակ։

За||сѣда́ніе չ. նիստ. з. суда́ դատական նիստ. откры́тое, публи́чное з.; з. при закры́тыхъ двеpя́хъ փակ դռներով նիստ. -сѣда́тель ա. -сѣда́тельница ի. ժողովական. -сѣда́тельскій ած. ժողովականի. -сѣда́ть I. (засѣда́ть) չ. ժողովական լինել, որ և է ժողովի նիստերին մասնակցել. з. въ суда́; II. (засѣда́ть, -сѣсть) չ. 1, դարան մտնել. 2, խրուիլ մնալ, թաղուիլ. *հաստատուիլ. «какъ гвоздь, засѣла мнѣ въ го́лову одна́ мысль».

За||сѣ́ка ի. 1, կտրտած ծառերով ծածկուած (փակուած) տեղ, անտառամաս (որ երբեմն ծառայում է երկրի ամրութիւն թշնամու դէմ). 2, պահոցի, 'զօրօր արած' անտառ. -сѣка́ніе չ. 1, կտրելը, կտրելով նշան անելը. 2, ցմահ խարազանելը, կոշկոճելը. -сѣка́ть, -сѣ́чь ն. 1, կտրել. կտրելով նշան անել, քերթել. 2, սկսել մտրակել, խարազանել. 3, з. кого́ մէկին ցմահ մտրակել, խարազանել, կոշկոճել (մտրակով). 4, (ձիու մասին) պայտով վիրաւորել, ջարդել (ոտքը). -ся անդր. (ձիու մասին) պայտով իր ոտքը վիրաւորել, ջարդել. -сѣкъ ա. շտեմարանարկղ, հացարկղ, առանձին բաժանմունք շտեմարանի մէջ։

Засѣ́сть (-ся́ду -дутъ) տ. Засѣда́ть; з. до́ма շարունակ տանը նստել, նստած անցկացնել. з. за рабо́ту աշխատանքի, բանի նստել, խիստ թունդ աշխատել. з. въ дѣ́вкахъ պառաւիլ, 'տանը մնալ'. з. чьё мѣ́сто մէկի տեղը բռնել (զօռով). з. зе́мли հողեր բռնել. з. кому́ свѣтъ մէկի լոյսը կտրել։

За||сѣ́чка ի. 1, տ. Засѣка́ніе 1; 2, պայտահարութիւն, ձիու ոտի վէրքը պայտից առաջացած վէրք. -сѣ́чный ած. 1, պայտահարութեան. 2, (засѣ́чный) շտեմարանարկղի, հացարկղի։

Засѣ́чь (-сѣку́ -чёшь -ку́тъ; անց. засѣ́къ -кла -ло) տ. Засѣка́ть, ся.

За||сѣ́яніе չ. ցանելը, սերմանելը (հողը). -сѣ́ять (-сѣ́ю -ютъ) տ. Засѣва́ть.

За||ся́ду տ. Засѣ́сть; -ся́дчивый ած. հեշտու թեամբ մնացող, թաղուող, խրուող։

Затавро́ить (-рю́ -ря́тъ) ն. (ло́шадь) խարել, 'դամ դնել' (ձիուն)։

За||тае́ніе, -та́иваніе չ. թաքցնելը, ծածկելը. -та́ивать, -таи́ть (-таю́ -тая́тъ) ն. թաքցնել, ծածկել, զսպել. з. гнѣвъ բարկութիւնը զսպել. з. дыха́ніе շունչը պահել, չոր պահել, երան քաշել. -ся անդր. թաքնուիլ, թաքչ կենալ։

За||та́лкиваніе չ. ներս մղելը, հրնգելով ներս խցկելը. -та́лкивать, -толка́ть, -толкну́ть ն. 1, զարկելով ներս մղել, ներս կոխել, ներս մխել. 2, հրնգելով, բոթելով ներս խցկել, մացնել (որ. ամբոխի մէջ). -ся անդր. ներս խցկուիլ։

Затанцова́ть (-цу́ю -ютъ) չ. սկսել պարել, կաքաւել. -ся չ. տարանալով երկար պարել, պարով ընկել։

За||та́пливаніе չ. 1, վառելը. հալելը. 2, ընկղմելը, խորտասուզելը. 3, հեղեղելը, ողողելը. -та́пливать, -топля́ть, -топи́ть ն. 1, վառել (վառարանը). 2, ընկղմել, խորտասուզել. 3, ողողել, հեղեղել։

За||та́птываніе չ. 1, տրորելը, կոխկրտելը, ոտնատակ անելը. 2, կեղտոտելը, աղտոտելը. -та́птывать, -топта́ть ն. 1, տրորել, կոխկրտել, ոտնատակ տալ. з. въ грязь ցեխի մէջ թաղել. *з. кого́ въ грязь մէկին ցեխը կոխել, անարգել. 2, աղտոտել, կեղտոտել (որ. յատակը՝ տրորելով)։

За||таска́ніе տ. Зата́скиваніе; -таска́ть ն. 1, սկսել քաշել, քարշ տալ, թրև տալ. 2, տ. Зата́скивать I; -ся չ. 1, [սկսել] քարշ գալ, թրև գալ. 2, ցոփութիւն, զեղխութիւն անել. -та́скиваніе չ. 1, մաշելը, կեղտոտելը (շորեղէնը). 2, քարշելով, քաշ տալով տանելը, հեռացնելը. -та́скивать ն. I. (зата́скивать, -таска́ть) ն. 1, մաշել, կեղտոտել. 2, դէս ու դէն քարշ տալով, խրև ածելով հալից գցել. з. кого́ по суда́мъ մէկին դատարանների շեմքերը մաշել տալ, այնքան տանել բերել, որ հոգին դուրս գայ. II. (зата́скивать, -тащи́ть) ն. քարշել տանել, քարշ տալով, թրև տալով տանել, հեռացնել. з. кого́ къ себѣ́ մէկին իր մօտ տանել, իր տունը քաշել։

За||тача́ніе չ. ամրապէս կարելը. -тача́ть ն. 1, ամրապէս կարել սկսել. 2, տ. Зата́чивать I; -та́чивать ն. I. (зата́чивать, -тача́ть) ամրապինդ կարել. II. (зата́чивать, -точи́ть) 1, սկսել զործել, չինել (ճախարակագործի մասին). 2, սրել, սրելով հանել (որ. դանակի բերանի կտորածը). 3, սկսել կրծատել, ուտել. -та́чка ի. տ. Затача́ніе.

За||таще́ніе չ. քարշել տանելը, քարշ տալով, թրև տալով տանելը. -тащи́ть (-щу́ -щатъ) տ. Зата́скивать II.

За||та́яніе չ. հալուիլ, հալչիլ[սկսել]ը. -та́ять (-та́ю -ятъ) չ. [սկսել] հալուիլ, հալչիլ։

За||тверди́ть (-ржу́ -рдя́тъ) տ. Затвѐрживать; -твердѣва́ть, -твердѣ́ть չ. պնդանալ, կարծրանալ, կոշտանալ. -твердѣ́лость ի. պնդութիւն, կարծրութիւն, պնդացած կարծրացած տեղ. -твердѣ́лый ած. պնդացած, կարծրացած, կոշտացած. -твердѣ́ніе չ. պնդանալը, կարծրանալը. պնդացած, կարծրացած լինելը. -твердѣ́ть տ. Затвердѣва́ть; -тверже́ніе, -тве́рживаніе չ. մտքում պատւորելը, բերանացի սովորելը, անգիր անելը. -тве́рживать, -тверди́ть ն. 1, ամրացնել, ամրապնդել. 2, մտքի մէջ պատւորել, անգիր անել, բերանացի սովորել. з. одно́ и то́же միշտ միևնոյն բանը կրկնել։

За||творе́ніе չ. փակելը. -твори́ть (-рю́ -ря́тъ) տ. Затворя́ть; -тво́рка ի. փակիչ, սողնակ։

Затво́р||никъ ա. ճգնաւոր, միայնակեաց. -ница ի. առանձնակեաց, աշխարհից մեկուսացած հեռացած աղջիկ, կինաբնակ. -ническій ած. ճգնաւորական, միայնակեցութեան. з—ая жизнь ճգնաւորական, փակ կեանք. вести́ з—ую жи́знь; затво́рнически մ. ինչպէս վայել է ճգնաւորին, միայնակեացին. -ничество չ. ճգնաւորութիւն, փակ կեանք, կենցաղ. з. жёнъ առանձնակեցութիւն, փակ կեանք կանանց։

За|тво́рочка *ի. Նւզ.* *պատիկ փակիչ.* **-тво́ръ** *ա.* 1, *փակիչ, կալնիչ. կալնող (օր. ջուրը), փակող տախտակ. փեղկ.* 2, *խուց, խցիկ. բանտ.* быть въ з—ѣ *փակուած, բանտարկուած լինել.* итти́ въ з. *աշխարհից, մարդկանցից հեռանալ, քաշուել, մեկուսանալ, առանձնանալ.* **-твори́ть, -твори́ть** *ն. փակել (օր. դուռը, պատուհանը).* **-ся** *անդր. փակուել.* дверь не затворя́ется.

За|тека́ніе *չ. ուռչելը (արիւնով, ջրով եւն լցուելով).* **-тека́ть, -те́чь** *չ. ուռչիլ (արիւնով, ջրով եւն լցուելով).* з. кро́вью *արիւնակալել (աչքերի մասին).* **-тёклость** *ի. ուռեցք, ուռածութիւն.* **-тёклый** *ած. ուռած (արիւնով, ջրով եւն լցուած).* **-тёкъ** *ա. արիւնակալութիւն (մորթի տակ).*

За|темне́ніе *չ. մթնեցնելը, պղտորելը.* **-темни́ть** (-ню́ -ня́тъ) *ա.* Затемня́ть; **-темнѣ́ніе** *չ. մթնելը, պղտորուելը.* **-темнѣ́ть** *չ. սկսել մթնել, մթանալ.* **-темня́ть, -темни́ть** *ն. մթնեցնել, *պղտորել, խճճել.* его́ двусмы́сленные отвѣ́ты затемни́ли дѣ́ло.

За|те́пливаніе *չ. վառելը, լուցանելը.* **-те́пливать, -те́плить** (-плю -плятъ) *ն. վառել, լուցանել (մոմ կամ կանթեղ սուրբ պատկերի առաջ).*

Зате|ребі́ть (-блю́ -ре́бятъ) *ա.* Затере́бливать; **-рёбка** *ի.* **-ребле́ніе, -ре́бливаніе** *չ. գզելը, փետելը. քրքրելը.* **-ре́бливать, -ребі́ть** *ն. սկսել փետել, գզել, գզգզել, քրքրել.*

Затере́ть (-тру́ -тру́тъ; *անց.* затёръ -тёрла, о) *ա.* Затира́ть.

Затер|за́ть, -зывать *ն.* 1, *պատառոտել, յօշոտել (գազանների մասին).* 2, *չարչարել, տանջել.* **-ся** *անդր. չարչարուել, տանջուել.*

За|те́ривать, -теря́ть *ն. կորցնել.* **-ся** *չ. կորչել (վայր ընկնելով կամ ուրիշ պատճառով).* **-теря́ніе** *չ. կորցնելը.* **-теря́ть, ся** *ա.* Зате́ривать, ся.

За|теса́ніе *չ. կտրելով, տաշելով նշան անելը.* **-теса́ть, ся** *ա.* Затёсывать, ся; **-тёсываніе** *չ. կտրելով, տաշելով նշան անելը.* **-тёсывать, -теса́ть** *ն.* 1, *սկսել տաշել.* 2, *տաշելով, կտրելով նշան անել.* **-ся** 1, *չ. ծուռ տաշել.* 2, *անդր. ներս սպրդել, ներս խցկուել.* «одна́ мысль въ го́лову затеса́лась» *գլխիս մի միտք ծագեց.*

Зате́чь (-теку́ -чёшь -ку́тъ; *անց.* затёкъ -кла́, о́) *ա.* Затека́ть. [*ծեծել*

Зати́кать *չ. սկսել բախել. Թրխկթխկացնել,*

За|тира́ніе *չ.* 1, *վրայից քսելը. ջնջելը, քերելը.* **-тира́ть, -тере́ть** *ն.* 1, *վրայից քսել.* 2, *սրբել, մաքրել, կոկել. քերել (ծեփը).* 3, *կեղտոտել, աղտոտել (օր. ալիւրը՝ որ և է բան սրբելիս).* 4, *ներսել, ճնշել (ամբոխի մէջ)* 5, **արգելել, արգելք, խոչընդոտ հանդիսանալ, բռնել.* лёдъ затира́етъ кора́бль *սառուցից նաւը շրջապատուել, կապուել է.* **-ти́рка** *ի.* *ա.* Затира́ніе.

За|ти́скать, ся *ա.* Зати́скивать, ся; **-ти́скиваніе** *չ. ներս մղելը, ներս կոխելը.* **-ти́скивать, -ти́скать, -ти́снуть** *ն.* 1, *ներս մղել, ներս կոխել. ներս խցկել.* 2, *խիստ ճնշել. նեղել (խռնուած ամբոխի մէջ).* **-ся** *անդր. ներս խցկուել, զոռով ներս սպրդել.*

За|тиха́ніе *չ. հանդարտուելը, դադարելը.* **-тиха́ть, -ти́хнуть** *չ. հանդարտուել, դադարել.*

За́|тишь *ի.* 1, *անդորրութիւն, խաղաղութիւն.* 2, *որև* **-ти́шье** *չ. հողմից, քամուց ազատ, ապահով տեղ, անքոյթ տեղ, վայր.*

Зати́ть (-тку́ -тчёшь -тку́тъ) *չ. սկսել գործել, առասյնանկել.*

Зати́нуть, ся *ա.* Затыка́ть, ся; з. кого́ за́ по́ясъ *մէկին տասն անգամ ջերը գնել ու հանել, ճարտարութեամբ մէկին յաղթել, գերազանցել.*

Затли́ться (-лю́сь -ля́тся) *չ.* [*սկսել ծածուկ, անթեղի մէջ*] *վառուել.*

Затлѣ́ть *չ.* [*սկսել*] *հոտել, փտել.* **-ся** *չ.* [*սկսել*] *ծխալ.*

За|тмева́ть, -тми́ть *ն. մթնեցնել, խաւարեցնել.* **-ся** *մթնել, խաւարել.* **-тме́ніе** *չ.* 1, *խաւարում (լուսատուների).* со́лнечное з. *կամ* з. со́лнца; лу́нное з. *կամ* з. луны́; 2, з. ума́ *ցնորում (մտամոլորութիւն).* **-тми́ть** *ա.* Затмева́ть; **-тмѣва́ть, ся** *ա.* Затмева́ть, ся; **-тмѣ́ніе** *ա.* Затме́ніе.

За|тонова́ніе *չ. կանչելը, ձայնելը.* **-тонова́ть** (-ку́ю -ютъ) [*սկսել*] *կանչել, ձայնել (փայտամորեկի մասին).* [*լորտ, պառայտ (գետի).*

Зато́къ *ա.* 1, *գործուածքի վերին ծայրը.* 2, *ն-*

За|толка́ніе *չ. հրնգելը, նեղելը, նեղացնելը (խռնուած ամբոխի մէջ).* **-толка́ть, ся, -толкну́ть, ся** *ա.* Зата́лкивать, ся.

Затолкова́ть (-ку́ю -ютъ) *չ. սկսել մեկնել, բացատրել.* **-ся** *չ. իրեն կորցնել, մոռանալ (խօսելիս, ճառելիս).*

Затоло́чь (-толку́ -лчёшь -лку́тъ; *անց.* зато-ло́къ, -лкла́, о́) *ն.* 1, *ծեծել, լեռւլ (գբ.).* 2, *բակել տրորել, կխճորել, ճզմել.*

За|томи́ть (-млю́ -мя́тъ), **-томля́ть** *ն. ուժասպառել, յոգնեցնել, հալից գցել.* з. сталь *պողպատը մխել, ջրդեղել, կարծրացնել.* **-ся** *անդր. յոգնել, ուժասպառուել, թուլանալ, հալից ընկնել.*

Затону́ть *ա.* Тону́ть.

Зато́нъ *ա. գետածոց, գետախորշ.*

За|топа́ніе *չ. ընկղմուելը, խորտասուզուելը.* **-топа́ть,** I. (затопа́ть, -то́пнуть) *չ.* 1, *ընկղմուել, խորտասուզուել ջրի մէջ.* 2, *ողողուել, հեղեղուել.* II. (зато́пать) *չ. սկսել ոտքերով գետնին խփել. գետինը տրորել.*

За|топи́ть (-топлю́ -то́пятъ) *ա.* Зата́пливать; **-то́пка** *ի. վառելը (վառարանը).* **-топле́ніе** *չ.* 1, *ա.* Зато́пка; 2, *ընկղմելը, խորտասուզելը.* 3, *հեղեղում, ողողում.* **-топля́ть** *ա.* Зата́пливать.

За|топта́ніе *ա.* Зата́птываніе; **-топта́ть** (-пчу́ -то́пчутъ) *ա.* Зата́птывать. [2, *ծոց, խորշ.*

Зато́пъ *ա.* 1, *ողողուած, հեղեղուած տեղ. կողմ.*

Затопы́|риваться, -риться (-рюсь -рятся) *անդր.* [*սկսել*] *ընդդիմանալ, հակառակուել, առանձնանալ.*

Заторгова́ть (-гу́ю -ютъ) *չ. սկսել առեւտրել, առեւտրականութիւն անել.* **-ся** *անդր. խիստ երկար առեւտրել, առեւտրականութիւն անել.* [*ցնծալ.*

Заторжествова́ть (-ву́ю -ютъ) *չ. սկսել հրճուել.*

Затормози́ть (-можу́ -зя́тъ) *ա.* Тормози́ть.

Затормоши́ть (-шу́ -ша́тъ), **ся** *ա.* Тормоши́ть, ся.

За|то́рникъ *ա. շաղախի, զանգուածքի տաշտ.* **-то́рный** *ած.* 1, *խիտ ու խիտ սրմուած, լիք, խառնուած.* 2, *շաղախի, զանգուածքի.*

Заторопи́ть (-плю́ -ро́пятъ) *ն.* 1, *սկսել շտապեցնել.* 2, *շտապեցնելով շփոթեցնել.*

Зато́ръ *ա.* 1, *խռնուում (ամբոխի).* 2, *կիտում, կուտակութիւն (օր. սառցակոյտերի, լաստերի, նաւերի եւն).* 3, *խմոր, շաղախ.* 4, *շաղախ, զանգուածք (որից սպիրտ, կամ գարեջուր են քաշում)* пивно́й з.

Затоснова́ть (-ку́ю -ютъ) *չ. սկսել տխրել, տարամել, վշտանալ.* **-ся** *չ. խիստ տխրել. հոգամաշ լինել.*

Заточáть, -точи́ть *ъ.* 1, *սրածել, սուրացնել, ծայրը սուր շինել (գործիքներ)*. 2, *բանտարկել, բանտում, աքսոր մէջ պահել*. з. въ монастырь *վանք, կուսանոց մտցնել*. -точéніе *չ.* 1, *սրածելը, սուրացնելը*. *բանտարկութիւն, աքսոր*. 2, *սրածարանք, սրածագործ*. -точи́тель *ա.* -точи́тельница *ի.* *սրածող, սուրացնող այր, կին*. -точи́ть (-чу́ -чать) I. *ա.* Заточáть; II. *սկսել սրել, յղկել (գր.)*

Затошни́ть (—, -и́тъ) *ъ.* -ся *չ.* *անձն.* *սկսել խառնել (սրտի մասին)*. меня́ затошни́ло *կամ* мнѣ затошни́лось *սիրտս խառնում է*:

Затрáва *ի.* *որսալը, կանչելը (բարակներին վրան հո՛ս անելով)*. -трави́ть (-влю́ -вять) *ա.* Трави́ть 2 & Затрáвливать; -трáвка *ի.* *հրացանի հրանոթի վառօդանցը (՛աղզօթու ծակը՛)*. -травлéніе, -трáвливаніе *չ.* *որս. բարակներով հետամուտ լինելը. որսալը*. -трáвливать, -трави́ть *ъ.* *որս.* 1, *բարակներին բաց թողնել հո՛ս անել*. 2, *բարակներով հետամուտ լինելով որսալ, կալնել*:

Затрáвочникъ *ա.* *հրետ.* *թնդանոթի վառօդանցքը (՛աղզօթու ծակը՛) մաքրելու ձողիկ*. -вый, -вочный *ած.* 1, *վառօդանցքի (՛աղզօթու ծակի՛)*. з. пóрохъ.

Затрапéзникъ *ա.* 1, *ա.* Затрапéзъ; 2, (затрапéзница *ի.*) *սեղանակից այր, կին*. -трапéзничать *չ.* *սկսել ճաշել, ընթրել*. -трапéзный *ած.* *կոշտակերպաւոր, չերտակտաւ*. -трапéзъ *ա.* *կոշտ, չերտաւոր կտաւ, զորձուածք*:

Затрáта *ի.* *ծախս, մսխ*. на этотъ домъ онъ сдѣлалъ большія з—ы; -трáтить (-áчу -тать) *ա.* Затрáчивать; -трáчиваніе *չ.* *ծախսելը, ծախս, մսխ անելը*. -трáчивать, -трáтить *ъ.* на когó, на что *մէկի, մի բանի վերայ ծախսել, մսխել, ծախսեր անել*:

Затрепетáть (-пещу́ -пéщутъ) *չ.* *սկսել դողալ, գզզզալ*. -ся *չ.* *սկսել թրփահարուել, շարժուել. տատանուել, դողալ*:

Затрепыхáться *չ.* *թրփալ (թրփալ, թրփթալ, թրթփալ), ձայն ու սարք, թևերը ձգել*. «онá (*նա՛ մէջքը կոտրած ձին*) затрепыхáлась на землѣ у егó ногъ, какъ подстрѣленная пти́ца».

Затрещáть (-щу́ -щáть) *չ.* *սկսել ճարճել, ճռճռել, պատռել (ճայթյում, աղմուկ հանելով)*. -трéщина *ի.* *խիստ ապտակ, ՛սիլլայ՛, ՛շափալակ՛. բաղցր սաստիկ հարուած*. дать з—у *մի լաւ հասցնել*:

Затрóгиваніе *չ.* 1, *շօշափելը, շարժելը, դիպչելը*. 2, *ծաղրելը, վիրաւորելը*. -трóгивать, -трóнуть *ъ.* 1, *սկսել շարժել, շօշափել, դիպչել*. 2, *ծաղրել, դզզել, վիրաւորել*:

Затруби́ть (-блю́ -би́ть) *չ.* *սկսել փողհարել, ածել*. *з. о чёмъ *մի բան տարածել, սկսել մի բան աղաղակել, ամէնքին պատմել, յայտնել*:

Затрудне́ніе *չ.* *դժուարութիւն, արգելք, խոչընդոտ*. встрѣчáть з—ія *դժուարութիւններ, խոչընդոտութիւններ հանդիպել*. находи́ться въ з—іи *ա.* Затрудня́ться; -ди́тельность *ի.* *դըժուարութիւն, ծանրութիւն*. -ди́тельный *ած.* *դըժուար, դժուարին, ծանր. անյարմար*. з-ое положéніе: -дня́ть, -дни́ть (-ню́ -ня́ть) *ъ.* что *մի բան դժուարացնել. մի բանի արգելք. խոչընդոտ հանդիսանալ*. -ся *անդր.* *դժուարանալ, տարակուսել*:

Затрýсить (-шу -сять) *չ.* *սկսել վախել, վախենալ, երկչոտել*. -си́ть (-шу́ -си́ть), -шивать *ъ.* *վրան ածել, թափել, շաղ տալ (օր. ալյուր)*, *ծածկել*:

Затрясти́, -ть (-трясу́ -сýтъ; *անց.* затря́съ, слá, ó) *ъ.* 1, *սկսել թափահարել. ժամ տալ*. 2, *թափահարելով ուժից զցել, հարստահարել*. 3,* *վատնել, ծախսել*. мнóго онъ дéнегъ затря́съ на это; -сти́сь *չ.* *դողալ, ցնցուել*:

Затужи́ть (-жу́ -жáть) *չ.* *սկսել թախծել, տխրել, սգալ*:

Затумáниваніе *չ.* *մըգապատելը*. -тумáнивать, -тумáнить (-ню -нять) *ъ.* 1, *մըգապատել, մէգով, մշուշով պատել*. 2,* *մթնեցնել, պղտորել, խճճել*. -ся *չ.* *մըգապատուել, մառախլապատ դառնալ*:

Затупи́ть (-плю́ -пять), ся *ա.* Затупля́ть, ся; -туплéніе *չ.* *բթացնելը*. -тупля́ть, -тупи́ть *ъ.* *բթացնել*. -тупѣ́ть *ա.* Тупѣ́ть.

Затухáніе *չ.* *հանգչելը, մարելը*. -тухáть, -тýхнуть *չ.* 1, *հանգչել, մարել*. 2, *սկսել փչանալ (ձկան, ձուների մասին)*. -тýхлый *ած.* 1, *հանգած, մարած*. 2, *փչացած, ապականուած*:

Затушáть, -ши́ть *ъ.* *հանգցնել, մարել*. -ся *չ.* *հանգչել, մարել*. -шевáть (-шу́ю -ютъ) *ա.* Затушёвывать; -шевáніе, -шёвываніе *չ.* *վերատուշելը. վրայից տուշելը*. -шёвывать, -шевáть *ъ.* *վերատուշել, վրայից տուշել, վերատուշել (նկարը)*:

Затушéніе *չ.* *հանգցնելը, մարելը*. -туши́ть, ся *ա.* Туши́ть, ся.

Зáтхлость *ի.* *հոտածութիւն, նեխածութիւն, փչացում*. -тхлый *ած.* *հոտած, նեխած, փչացած (խոնաւ և խեղդուած օդից)*:

Затыкáніе *չ.* *կալնելը, խցելը, գոցելը*. з. прóбкою *խցանելը*. -тыкáть, -ткнýть *ъ.* *կալնել, խցել, գոցել, փակել*. з. прóбкою *խցանել, խցանով գոցել*. *з. комý глóтку *մէկի բերանը կապել, մէկին լռեցնել, սաստել*. з. зá поясъ *՛ծախսել տանել՛, ասան անգամ ՛ինքը գնել-հանել, յաղթել*:

Заты́локъ, лка *ա.* -лочекъ, чка *նւզ.* *ծոծրակ, ՛ծրծորակը՛*. почёсывать з. *ականջը քորել, դժուարանալ, անտարբերութիւն ցոյց տալ*. -лочный *ած.* *ծոծրակի, ՛ծրծորակի՛*. -льникъ *ա.* *ծոծրակակալ, ծոծրակապատ (սաղաւարտի)*. -льный *ած.* 1, *ա.* Затылочный; 2, *յետևի, քամակի, յետևում, քամակում գտնուող*. з—ое вóйско *յետապահ զօրք*: [*ուղ անգ, վայր*:

Затылье *չ.* *ցանկի, շարքի յետևում գտնի-*

Затычка *ի.* *խցան, փակիչ, կալնիչ*:

Затѣвáніе *չ.* 1, *սկսելը, ձեռնարկելը*. 2,* *որոճալը, հնարելը*. -тѣвáть, -тѣ́ять *ъ.* 1, *սկսել, ձեռնարկել*. 2, *որոճալ, հնարել, նիւթել*. -ся *անձն.* *յղացուել, նիւթուել, պատրաստուել, անուել*. что тамъ затѣвáется *այնտեղ ինչ է որ անում, ինչ բաներ են անում*:

Затѣ́я, ѣй *ի. ջ.* *յղացումը*. *նիւթում, հնարք*. это ли́шнія з—и *զուր ավելորդ բաներ են*. -тѣ́йливость *ի.* *հնարամտութիւն*. -тѣ́йливый *ած.* 1, *հնարամիտ, ճարտարամիտ*. 2, *ծիծաղաշարժ, հնարավարժ*. з—ое дитя́; -тѣ́йникъ *ա.* -тѣ́йница *ի.* *հնարամիտ, նորանոր բաներ գտնելու ընդունակ, ծիծաղաշարժ, ՛մասխարայ՛ այր, կին*. -тѣ́йничать *չ.* *որոճալ, այլ և այլ մտքեր անել, այլ և այլ բաներ նիւթել*. -тѣ́йный *ած.* 1, *պա-*

հանչկոտ, շատ պահանջներ անող. 2, գլխաւմով, նպատակով տրած, տած եղն. з—ое слово խոսքմաց, խորունկ խօսք. -тѣйщикъ ա. -тѣйщица ի. հնարագէտ, խորհմատ այր, կին։

Затѣмъ մ. ապա, գորանից յետոյ, հաւկ ուրեմն, հաւկ յետոյ։

За|тѣнѣніе, -тѣниваніе չ. 1, ստուերաւորելը, մթացնելը. -тѣнивать, -тѣнять, -нить (-ню -нятъ) ն. 1, ստուերաւորել, ստուերապատել, մթացնել. 2, ստուեր տալ։

Затѣ|сненіе չ. սեղմելը, հուպ տալը, ճմլելը. -снять, -снить (-ню -нятъ) ն. սեղմել, սխմել, հուպ տալ, ճմլել. խիստ ճնշել, նեղացնել։

За|тѣя ի. (*սովորբ. յ.*) տ. Затѣи; -тѣять, ся տ. Затѣвать, ся. [վնկալ։

Затявкать ն. սկսել հաջել, կաղկանձել, վընկ-

За|тягиваніе չ. 1, պրկելը, պինդ կապելը. 2, ներս քաշելը, ներս ծծելը (ծխախոտի ծուխը). 3, սկսելը (երգը). 4, ձգձգելը, ուշացնելը (գործը). -тягивать, -тянуть ն. 1, սկսել քա(ր)շել. ձգել. 2, պրկել, պինդ կապել. 3, ներս քաշել, ներս առնել, ներս ծծել (օր. ծխախոտի ծուխը). насосъ хорошо затягиваетъ; 4, սկսել (երգը). 5, ձգձգել, ուշացնել. 6, փխբ. քաշել, հաւաքել, ծածկել, գոցել. затягиваетъ рану վէրքը սպաքինուում է. -ся 1, անդր. կապուել. 2, չ. ծածկուել, գոցուել, սպաքինուել (վէրքի մասին). 3, չ. ձգձգուել, ուշանալ, յետանալ։

За|тяжка ի. 1, տ. Затягиваніе; 2, կապիչ, թել, փոկ (մի բան կապելու, պրկելու). 3, ձգձգում, յապաղում. *արգելք, խոչընդոտութիւն. дѣло пошло на з—у գործը ձգձգուեց, ուշացաւ. -тяжной ած. 1, քաշուող, հաւաքուող, կապուող. քաշած, հաւաքած, կապած. з—ая петля; 2, ձգձգուող, ուշացող, 'ջանջալ'։

Затянуть, ся տ. Затягивать, ся.

Заугольный ած. անկիւնի յետևում գտնուող։

Заулокъ, лка ա. փակ, կողմնակի փողոց։

Зауминичать չ. [սկսել] խելքի գօռ տալ, իմաստակութիւն անել. -ся չ. խելքին խիստ գօռ տալ, իմաստակութիւնը ծայրայեղ աստիճանի հասցնել։

Зау|нывно մ. թախծալից կերպով, վշտագին, տխրութեամբ. -нывность ի. տխրութիւն, տրտմութիւն, վշտագնութիւն. -нывный ած. տխուր, տրտում, վշտագին, թախծալից, աղէխորով։

Заупокойный ած. հոգեհանգստութեան. з—ая молитва; з—ая обѣдня. [տանալ։

Заупорствовать (-ствую -ютъ) չ. յամառել, խըռ-

Заупрямиться (-млюсь -мятся) չ. յամառել, կամակորել, կամակորութիւն անել։

Заура|лье չ. Անդրուրալ[եան երկիր]. -льскій ած. անդրուրալեան։ [գռալ (փորի մասին)։

Заурчать (-рчу -рчатъ) չ. սկսել գռռալ, գռ-

Зау|рядный ած. փոխանակող, փոխարինող, ժամանակաւոր. սովորական. з. писатель միջակ, սովորական գրող. з. человѣкъ շատ սովորական, պարզամիտ մարդ. -рядъ մ. ժամանակ առ ժամանակ, փոխանակաբար. սովորաբար, սովորական կերպով։ [դնգի չուրջը)։

Заусеница ի. քցիմ (պատռուած մորթուկ ե-

За|утра մ. *ռմկ.* վաղը, վաղ առաւօտեան, տ. Завтра; -утренній ած. առաւօտեան ժամերգութեան, պաշտօնի. з—яя служба տ. Заутреня; з—яя молитва առաւօտեան աղօթք. -утреня ի. առաւօտեան ժամերգութիւն, առաւ. պաշտօն։

Зау|тюживаніе չ. արդուկելը. -тюживать, -тюжить (-жу -жатъ) ն. արդուկել, 'ութիւել'։

Зау|чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. 1, что մի բան բերանացի, անգիր սովորել. 2, кого մէկին շատ սովորեցնելով յոգնեցնել, շշմեցնել, ապուշ դարձնել։

За|ушать, -ушить ն. ապտակել, 'սիլլայ' տալ. -ушекъ, шка ա. ականջի արմատին, պարուած մազը. -ушеніе չ. ապտակելը, 'սիլլայ' տալը. -ушина ի. ապտակ, 'սիլլայ'. -ушить (-шу -шатъ) տ. Заушать; -ушица, -ушница ի. ուռեցք ականջազեղձի. -ушный ած. ականջի յետևում գտնուող։

Зафальшивить (-влю -вятъ) չ. սկսել սխալ երգել կամ ածել։ [լիսոփայութիւն(ներ) անել

Зафилософствовать (-ствую -ютъ) չ. սկսել փի-

Зафрантить (-чу -тятъ) չ. սկսել պճնասիրութիւն անել, պճնամոլել։

Зафрах|тованіе չ. վարձելը (նաւը՝ բարձելու նպատակով). -товать (-тую -ютъ) ն. վարձել, բռնել (նաւը՝ բարձելու նպատակով)։

Зафыркать չ. [սկսել] փնչել (ձիու մասին)։

За|хаживаніе չ. այցելելը, մէկի մօտ մտնելը (անցնելիս). -хаживать չ. այցելել, մտնել մէկի մօտ (անցնելիս)։

За|хаивать, -хаять ն. 1, սկսել յանդիմանել. 2, кого մէկին լու շշպրել, ցեխը կոխել, պախարակել. 3, что փնովել, վատաբանել, պարսաւել։

Захандрить (-рю -рятъ) չ. սկսել սևամաղձել, անփարատելի տխրութեան, տրտմութեան անձնատուր լինել։ [կեղծաւորութիւն անել։

Заханжить (-жу -жатъ) չ. սկսել քսութիւն,

За|хапаніе չ. գրփելը, խլելը, յափշտակելը. -хапать տ. Захапывать; -хапываніе տ. Захапаніе; -хапывать, -хапать ն. գրփել, խլել, յափշտակել։

За|харкивать, -харкать 1, չ. սկսել թքել, բերանից թուք, խուխ դուրս թքել. 2, ն. թքոտել, թքով, խուխով կեղտոտել. -ся 1, չ. շարունակ թքել, խխել. 2, անդր. իրեն իրան թքոտել, կեղ-

Захаять տ. Захаивать. [տոտել։

За|хваливаніе չ. շափազանց գովելը, ներբողելը. -хваливать, -хвалить (-лю -лятъ) ն. չափազանց գովել, ներբողել։

Захвастать չ. սկսել պարծենալ, մեծամտել. -ся չ. չափազանցել մեծ մեծ խօսելուց, մեծ մեծ 'բրդելուց', պարծենալուց։

За|хватать ն. 1, սկսել բռնել, ջամփել. 2, յաճախ բռնելով կեղտոտել. -ся չ. 1, աշխատել բռնել, ջամփել. 2, чѣмъ շատ վերցնել։

Захватить (-хвачу -тятъ) տ. Захватывать.

За|хватъ ա. 1, անիրաւաբար առնելը, գրփելը. յափշտակելը. 2, աւարառութիւն, յափշտակութիւն. կողոպուտ. -хватываніе չ. 1, բռնելը. 2, բռնելը, կանգնեցնելը, դադարեցնելը (օր. արիւնը). 3, անիրաւաբար յափշտակելը, կողոպտելը. -хватывать, -хватить ն. 1, բռնել, կալնել, ճանկել (օր. գազին, փախստականին). колесо захватило у него полу անիւը նորա փէշը ճանկեց, բռնեց. простудишься и *захватишь лихорадку կը մրսես և կը դողացնես. 2, բռնել, գրաւել. յափշտակել. զօռով վերցնել. не захватывай чужой земли, а паши свою; непріятель захватилъ обозъ; 3, բռնել, կանգնեցնել, դադարեցնել (օր. արեան հոսումը). у меня духъ захватываетъ

շունչը բանուած, կտրուած է. 4, բանել, վրայ հասնել, վրայ տալ. дождь и бу́ря меня́ за- [хвати́ли.

Захваче́ніе ջ. բանելը, վերցնելը։

Захворáніе ջ. հիւանդանալ, տկարանալ[ըսկսել]ը. -хворáть չ. [սկսել] հիւանդանալ, տկարանալ, հիւանդութիւն, տկարութիւն քաշել։

Захéривать, -рить (-рю -рять) ն. ջնջել, խազել (X տառի ձևով)։

Захилéлый ած. թուլացած, հալից ընկած. -хилéть չ. թուլանալ, հալից ընկնել։ [մաքել։

Захирéть չ. սկսել թուլանալ, չորանալ, ցա-

Захитри́ть (-рю́ -ря́ть) չ. սկսել խորամանկել, խորամանկութիւն անել։ [ծաղել։

Захихи́кать չ. [սկսել] 'փսս փսս անել', ծի-

Захлебáть ն. սկսել ուտել, 'հուռ անել' (հեղուկեղէնը՝ գդալով)։

Захлебну́ть, ся տ. Захлёбывать, ся; -хлёбываніе ջ. վրայից, վրան խմելը. -хлёбывать, -хлебну́ть ն. վրան, վրայից խմել. з. что водо́ю մի բանի վրայից ջուր խմել (օր. դառն համը կտրելու համար). -ся չ. խեղդուել, շնչասպառուել (ագահաբար, անզգոյշ կերպով խմելուց). з. смѣ́хомъ ծիծաղից թուլանալ։

Захлесну́ть տ. Захлёстывать; хлестáть (-хлещу́ -хлéщутъ) ն. ցմահ մտրակել, մտրակելով սպանել. -хлёстка ի. կապ, հանգոյց. -хлёстываніе ջ. 1, մտրակով խփելը. 2, վերևից զարկելը, խփելը, վրան թափուելը. -хлёстывать, -хлесну́ть ն. 1, մտրակով խփել, մտրակել. 2, վերևից զարկել, խփել, վրան թափուել, ատկովն անել. во́лны захлесну́ли ло́дку. [կլտալ։

Захлипáть, -ывать չ. [սկսել] հեկեկալ, հեծ-

Захло́пать չ. [սկսել] խփել, զարկել. սկսել ականջները խլշացնել (իշի մասին), շխկել (մտրակը). з. въ ладо́ши սկսել ծափ տալ. -хло́пка ի. փակիչ, կալնիչ, ծածկիչ. -хло́пнуть, ся տ. Захло́пывать, ся.

Захлопотáть (-почу́ -по́чутъ) չ. սկսել հոգալ, հոգս քաշել. ся չ. խիստ հոգալ, մտատանջուել. խառնուել, շաղուել, գլուխը կորցնել (շատ հոգսերից, շատ գործերից)։

Захло́пываніе ջ. շրխկացնելը, ուժգին, արագագէս փակելը, 'չխ անելը' (օր. պատուհանը). -хло́пывать, -хло́пнуть ն. շրխկացնել, ուժգին, արագագէս փակել, 'չխ անել' (օր. դուռը, պատուհանը), խուփ անել, խփել (օր. մը և է անօթի խուփը). -ся անդր. շրխկալ, ուժգին խփուել, փակուել, 'չխ ըլել' (օր. դռան մասին)։

Захлю́пать, -хлю́стать ն. թացել, ցեխոտել, կեղտոտել (շորերը՝ գնալիս). -ся անդր. թացուել, ցեխոտուել, իր շորերը թացել, ցեխոտել։

Захны́кать չ. սկսել հեկեկալ, հեծկլտալ։

Заходи́ть (-хожу́ -хо́дятъ), зайти́ չ. 1, къ кому́, куда́ մէկի մօտ, մի տեղ մտնել (անցնելիս), այցելել. зайди́те ко мнѣ на мину́тку; 2, հեռու գնալ. մի բանի մէջ, մի բանի խորքերը մտնել. холе́ра зашла́ въ Россі́ю изъ 'Азіи; ссо́ра ихъ зашла́ сли́шкомъ далеко́ и примире́ніе врядъ-ли уже́ возмо́жно; 3, մօտից, մօտովն անց կենալով քամակին ընկնել. з. въ тылъ непрія́телю; 4, о нёмъ зашла́ рѣчь նորա մասին խօսք վայր ընկաւ. -ся չ. չորանալ, փայլանալ, անզգայանալ (օր. ցրտից՝ անդամների մասին)։

Захо́дъ ա. 1, տ. Захожде́ніе; 2, նեղ անցք. -хожде́ніе ջ. 1, մայր մտնելը (լուսատուների). з. со́лнца; 2, Заха́живаніе; -хо́жій ած. 1, հեռու անցից, օտար երկրից եկած. 2, անցնելիս մտած. [տունը, տնտեսութիւնը կառավարել։

Захозя́йничать չ. սկսել տնտեսութիւն անել,

Захолáживаніе ջ. սառեցնելը, պաղեցնելը, հովացնելը. -лáживать, -лоди́ть (-ложу́ -ди́тъ) ն. սառեցնել, պաղեցնել, հովացնել. -лодѣ́ть չ. սառել, պաղել, հովանալ։

Захолу́стье ջ. յետ ընկած, խուլ տեղ, անկիւն։

Захотѣ́ть (-хочу́ -хо́чешь -хотя́тъ) ն. что, чего́ սկսել ուզել, փափագել, ցանկանալ. -ся դէմք. ցանկանալ, փափագել. ему́ захотѣ́лось ѣсть; ему́ захотѣ́лось домо́й.

Захохотáть (-хочу́ -хо́чутъ) չ. սկսել հռհռալ. -ся չ. ծիծաղելուց, հռհռալուց թուլանալ, 'մեռնել'. -хочу́ տ. Захотѣ́ть.

Захрабри́ться (-рю́сь -ря́тся) չ. իր քաջութիւնը ցոյց տալ, սկսել խիզախել, համարձակել։

Захрапѣ́ть (-плю́ -пя́тъ) չ. սկսել խռմփալ, խռռացնել։

Захребе́тникъ ա. 1, 'մսաղաղ ուտող' (անհոգ, անգործակ, անասուն գիւղացի). 2, ձրիակեր, պորտաբոյծ, պնակալէզ. 3, վարձկան մշակ, բանուոր. 4, հացկատակ, պարապ-սարապ թրև եկող։

Захребе́тный ած. 1, լեռներին, լեռնապարի յետևում գտնուող. 2, քամակում գտնուող։

Захрипѣ́ть (-плю́ -пя́тъ) չ. սկսել խռպոտել, խռպոտ ձայն ստանալ։

Захромáть չ. սկսել կաղալ։

Захрустѣ́ть (-щу́ -стя́тъ) չ. սկսել ճրթճրթալ։

Захрю́кать չ. սկսել խռնչել, գնչել (խոզի մասին)։

Захуле́ніе ջ. բասրելը, պարսաւելը. -хули́ть (-хулю́ -ху́лятъ) ն. [սկսել] բասրել, պարսաւել, կշտամբել. 2, բոլորովին բասրել, պարսաւել, կշտամբել։

Захѣ́ривать, -рить տ. Захе́ривать, -рить.

Заца́паніе ջ. գրփելը, յափշտակելը. -ца́пать ն. գրփել, յափշտակել, գուլթել։

Зацара́пать ն. սկսել ճանկել, ճանկռտել։

Заца́рствовать (-ствую -ютъ) չ. սկսել իշխել, թագաւորութիւն անել։

Зацвѣ́лый բյ. ած. բորբոսած. -цвѣсти́, -цвѣ́сть (-цвѣту́ -ту́тъ; անց. зацвѣ́лъ ла, о) Зацвѣта́ть; -цвѣта́ніе ջ. 1, ծաղկելը. 2, բորբոսնելը. -цвѣта́ть, -цвѣсти́, -цвѣ́сть չ. 1, սկսել ծաղկել, փթթել. 2, սկսել բորբոսնել, բորբոսնակալել։

Зацеремо́ниться (-ню́сь -ня́тся) չ. սկսել քաշուել, ամաչկոտութիւն անել։

Зацѣлова́ть (-лу́ю -ю́тъ) ն. առատօրէն, շատ անգամ համբուրել, պաչել, պաչպչորել. -ся անդր. անընդհատ միմեանց համբուրել, պաչել, պաչպչորել։

Зацѣ́па ի. 1, կեռ, ճանկ ևն (որից օր. աննօթի փէշը բռնուած է). 2,* կռուարար մարդ. -цѣпи́ть (-плю́ -цѣ́пятъ), ся տ. Зацѣпля́ть, ся; -цѣ́пка նւզ. տ. Зацѣ́па; -цѣпле́ніе ջ. բռնելը, ճանկելը. -цѣпля́ть, -цѣпи́ть ն. 1, чѣмъ за что մի բանով մի բանից բռնուել. ճանկուել. 2, кого́ մէկին գրգռել, աշխատել կռւի բռնել. մէկի հետ ծանօթանալ, կպչել. -ся անդր. բռնուել, ճանկուել, արգելուել (օր. կեռից, սրինի մէջ ցցած մեխից ևն). -цѣ́пчивый ած. կռուարար, ամբարիշտ. -цѣ́пъ ա. կեռ, կարթ, ճանկ, մեխ, ճիրան, տռամ ևն. տ. Зацѣ́па; з а ц ѣ п ы յ. անասունի մէջին կարիչ[ատամ]ները։

Зача́врѣлый բյ. ած. օդի և լոյսի պակասու-թիւնից թօշնած, աժգոյն. -врѣть չ. չէզ. օդի և լոյսի պակասութիւնից թօշնել, թառամել, թորշոմել, աժգոյն դառնալ։

Зача́внвать չ. նմնմացնել (ուտելիս)։

Зача́ліеніе, -ливаніе չ. կապելը. -ливать, -лить (-лю -лять) ն. за что մի բանից կապել. з. сýдно за свáю նաւը ցցից [պարանով] կապել։

Зачаровáть (-рýю -ютъ) ա. Зачарóвывать: **-рóвываніе** չ. կախարդելը, հմայելը, թովելը **-рóвывать,-ровáть** ն. կախարդել, հմայել, դիւթել, թովել. -родѣйствовать (-ствую -ютъ) չ. սկսել կախարդութիւններ, հմայութիւններ, 'չարութ-ւթիւններ' անել։

Зачасти́ть (-щý -стя́тъ) ա. Зачащáть.

Зачастýю մ. յաճախ, յաճախակի։

Зача́тіе չ. 1, սկիզբ, սկզբնաւորութիւն. 2, յղ-ղութիւն. безсѣменное, непорóчное з. եկղ. ան-սերմն, անարատ յղութիւն. -ча́токъ, тка ա. բո-կիզբ, սկզբնաւորութիւն. սաղմ. -ча́точный ած. սկզբնական, *սաղմնական, նախ. -ча́ть (-чнý -чнýтъ), ся ա. Зачинáть, ся.

Зача́хлость ի. ծիւրութիւն, վտիտութիւն. -чáхлый ած. ծիւրած, քամուած, մաշուած, չո-րացած, թորշոմած. -чáхнуть չ. ծիւրել, քա-մուել, մաշուել, չորանալ, ցամաքել։

Зача́щáть, -сти́ть չ. [սկսել] յաճախ կրկնել, յաճախել. онъ къ намъ зачасти́лъ նա մեզ մօտ յաճախ, շուտ-շուտ է գալիս. дождь зачасти́лъ անձրևը վարարեց։ [հաղորդանալ, գաղտնանալ։

Зачвáниться (-нюсь -нятся) չ. սկսել փքուել,

Зачёрпываніе չ. խագելը, ջնջելը (գրածը). -ни-вать, -нýть ն. խազել, ջնջել (գրածը)։

Зачерне́ніе, -че́рниваніе չ. 1, սևացնելը, սև ներ-կելը. 2, պղտորելը, կեղտոտելը. -чéрнивать, -чер-ни́ть (-ню́ -нятъ) ն. 1, սեւացնել, սև ներկել. 2, պղտորել, կեղտոտել. 3, *սևացնել, ամբաստա-նել. -ся անց. սևանալ, կեղտոտուել. -чернѣлый բյ. ած. սևացած. -чернѣть չ. սկսել սևանալ. -ся չ. հեռուից սևին տալ։

Зачерну́ть ա. Зачёрпывать: -чéрпываніе չ. [ջուր, հեղուկներէն] հանելը. -чéрпывать, -чер-пнýть ն. [ջուր, հեղուկներէն] հանել, քաշել։

Зачерстве́лость ի. չորութիւն, պնդութիւն. բրտութիւն. -ствѣлый ած. չորացած, կարծրա-ցած, պնդացած (հին հացի մասին). բիրտ, բըր-տացած (մարդը ու բարքի մասին). -ствѣть չ. չո-րանալ, կարծրանալ, պնդանալ (թխած հացի մասին). *բրտանալ, կոպտանալ։

Зачерти́ть (-рчý -ртя́тъ) ա. Зачéрчивать; -чéр-чиваніе չ. գծելը, գծանշանելը. -чéрчивать, -чер-ти́ть ն. 1, սկսել նկարել. 2, գծել, գծանշանել, գծով նշան դնել։

Зачеса́ніе չ. յետ սան(ա)րելը (մազերը). -чесáть (-чешý -чéшутъ), ся ա. Зачёсывать, ся.

Зачéсть (-чтý -чтýтъ: *անց.* зачёлъ -члá, ó) ա. Зачитáть I.

Зачёсываніе չ. յետ սան(ա)րելը (մազերը). -чёсывать, -чесáть ն. 1, սկսել սան(ա)րել. սկսել քորել. з. гóлову, заты́локъ. գլուխը, ծոծրակը [անճարութեան, տարակուսանքով] քորել. 2, յետ սան(ա)րել (մազերը). -ся անց. յետ սան(ա)րել (իր մազերը)։

Зачётный ած. 'ի հաշիւ տուած կամ ընդունած։

Зачётъ ա. հաշիւ, հաշւառութիւն. въ з. (կամ взачётъ) жáлованія емý вы́дано сто рублéй 'ի հաշիւ ռոճկի նորան տրուած է 100 ռ.

Зачáврѣть ա. Зачáврѣть.

Зачинáніе չ. 1, սկսելը. 2, սկիզբ, սկզբնաւո-րութիւն. -чинáть, -чáть ն. 1, սկսել, սկիզբ դը-նել. 2, բեղմնաւորուել, յղանալ. -ся չ. սկսել, սկիզբը դնել։

Зачине́ніе, -чи́ниваніе չ. կարկելը, կարկատելը, կոխելը (օր. չորի ծակ տեղը). -чи́нивать, -чини́ть (-ню́ -нятъ), -чинять ն. կարել, կարկատել, կո-խել (օր. չորի ծակ տեղը կամ ոտքին բանի պա-ռուածքը), լցնել (գուլպայի ծակ տեղը). -чи́нка ի. ա. Зачинéніе.

Зачи́нщикъ ա. -чи́нщица ի. մի բան սկսող, ըս-կզբնապատճառ. խռովարար, խռովարար այր, կին. -чи́нъ ա. սկիզբ, սկզբնաւորութիւն։

Зачиня́ть ա. Зачи́нивать. [փակել։

Зачири́кать, -рикáть չ. [սկսել] ծլվլալ, ծըլ-

Зачисле́ніе չ. ընդունելը, հաշուելը, հաշուի մէջ տանելը. з. по áрміи զօրաբանակի մէջ ըն-դունելը. -числя́ть, -числи́ть (-слю -слятъ) ն. հա-շուել, հաշուի, համարի մէջ տանել, ընդունել. з. по áрміи զօրաբանակի մէջ ընդունել. з. въ запáсъ պահեստի մէջ ընդունել. з. на слýжбу պաշտօնի, ծառայութեան մէջ ընդունել. з. въ ополчéніе զաւառքի շարքը գրել։

За́чнето մ. ռմկ. 1, մարդու. 2, կանխիկ դրա-մով, 'նաղդ' փողով։

Зачитáть ն. I. (зачитáть, -чи́тывать, -чéсть) հաշուել, հաշուի առնել, հաշուի մէջ առնել, փոխարէն 'գլուխ գալ'. з. въ уплáту վճար հա-շուել, վճար համարել. з. óтпускъ въ срокъ слýжбы արձակուրդը ծառայութեան ժամանա-կի վերայ հաշուել. -ся չ. սխալ հաշուել, հաշուե-լիս, հաշուի մէջ սխալ անել. II. (зачитáть, -чи́-тывать) ն. 1, սկսել կարդալ, ընթեռնուլ. 2, կար-դալիս կեղտոտել (գիրքը). 3, իւրացնել, չվերա-դարձնել (ուրիշի գիրքը). -ся անց. խիստ եր-կար կարդալ, ընթերցանութեան մէջ ընկղմուել, կարդալիս ամէն բան մոռանալ, 'հաց ուտելը մոռանալ'. -чи́тываніе չ. 1, հաշուելը, հաշուի մէջ առնելը. 2, իւրացնելը, սեփհականացնելը (ու-րիշի գիրքը). -чи́тывать, ся ա. Зачитáть, ся I, II.

Зачихáть չ. սկսել փռնգտալ, 'փռշտալ'. -ся չ. երկար, անդադար փռնգտալ, փռշտալ։

Зачмóкать չ. [սկսել] ճմճմացնել (ուտելիս, [ծծելիս)։

Зачнý ա. Зачáть.

Зачýмить (-млю́ -мятъ), -млять ն. վարակել (ժանտախտով, համաճարակով), ախտաւորել։

Зачýять ա. Почýять.

Зачѣмъ մ. ինչի, ինչու, ինչու համար։

Зашáмнать չ. սկսել թոթովել, պէս խօսել, բա-ռերն անհասկանալի կերպով արտասանել (ատա-մների պակասութեան պատճառով)։

Зашагáть չ. [սկսել] քայլել. մեծ մեծ քայլե-րով գնալ, ման գալ։

Зашáливать, -ли́ть (-лю́ -лятъ) չ. սկսել չա-րութիւն, չարաճճիութիւն անել, սկսել աանձար-ձակութիւն անել. -ся չ. չար, սաստիկ չարու-թիւն, անկարգութիւն անել, չարութիւնից, ան-ձարձակութիւնից չդադարել։

Зашáрить չ. սկսել փնտռել, որոնել (շօշափե-լով)։ [աղմուկ հանել։

Зашáркать չ. սկսել ոտքերով քսքսացնել,

Зашатáть, ся ա. Зашáтывать, ся; -тываніе չ.

շարժել, ‘ժամ տալ‘, թափահարել[սկսել]ը. -тывать, -тать ն. սկսել շարժել, ‘ժամ տալ‘, թափահարել. -ся անդր. սկսել դէս ու դէն ընկնել, երերալ. թափահարուել:

Зашвы́риваніе չ. ձգելը, շպրտելը. -ривать,-рну́ть ն. ձգել, շպրտել. -ра́ніе, -ря́ть, ся տ. Зашвырива́ть, ся.

Зазелене́ніе չ. շարժել կամ շարժուել սկսելը. -вели́ть (-лю́ -ля́ть) ն. սկսել շարժել, ‘ժամ տալ‘. -ся անդր. սկսել շարժուել, ‘ժամ գալ‘:

Заше́екъ. ше́йка տ. 1, վզակոթ. уда́рить по заше́йку վզակոթին տալ. 2, պատրկ ծովածոց, ծովախորշ. -ше́нна ի. անասունի վզակոթ. -шей Տ. (ասվորը. въ за́шей) տ. Ва́шей; -ше́йный ած. վզակոթի, վզի յետևում գտնուող:

Зашелести́ть (-лещу́ -стя́ть) չ. սկսել խշշալ, սօսափիւն արձակել. «толпа́ *зашелести́ла и она́ть зати́хла».

Зашелуди́вать (-вяю -вать) ն. քոսոտել, քասով վարակել. -вѣлый ած. քոսոտած, քասով, քորով վարակուած. -вѣть չ. քոսոտուել, քասով, քորով վարակուել:

Заше́лъ, -шла́, о տ. Зайти́.

Зашенели́ть չ. սկսել թխթխկի պէս, անհամաչափ կերպով խօսել:

Зашептаніе, -шепта́ть (-шепчу́ -ше́пчуть) տ. Заше́птываніе, -тывать; -ше́птываніе չ. թովելը, կախարդելը. -ше́птывать, -шепта́ть 1, չ. սկսել քչփչալ. փսփսալ. 2, ն. թովել, հմայութեամբ կանգնեցնել (օր. արիւնը):

Зашерша́вѣть չ. բսամնել, փշաքաղուել, ‘բիզ բիզ‘ կանգնել:

Зашиба́ніе չ. 1, վնասելը, վիրաւորելը. 2, փող գողելը. -шиба́ть, -шиби́ть ն. 1, հարուածել, վիրաւորել. վնասել. з. но́гу ոտը վնասել, ճմլել. его́ де́ревомъ заши́бло до́ смерти ծառից նա մահացու հարուած է ստացել. его́ заши́бло съ одного́ стака́на մի բաժակ գինուց նա հարբեց. я заши́бъ па́ру у́токъ ես մի ջուխտ բադ սպանեցի. 2, з. копе́йку փող աշխատել. 3, ‘խմել‘, հարբել. дѣло зна́етъ, да зашиба́етъ; -ся անդր. վիրաւորուել, վնասուել. ռմկ. *մեղանչել:

Заши́бка ի. տ. Заши́бъ; -шиби́ть (-блю́ -бя́ть), ся տ. Зашиба́ть, ся; -ши́бъ տ. ջարդուած, ճըմլուած, վնասուած տեղ:

Зашива́ніе չ. կարելը. -шива́ть, -ши́ть ն. կարել, կարկատել. -ши́вка ի. 1, կարելը, կարկատելը. 2, կարած, կարկատած տեղ: [լել:

Заши́кать չ. սկսել սուս (шш) արտաբերել, սուս-

Зашипѣ́ть (-плю́ -пя́ть) չ. սկսել ֆշշալ, (գինու մասին) եռալ, փրփրել, փրփրակալել:

Заши́ть (-шью́ -шью́тъ) տ. Зашива́ть.

Зашлифова́ть (-фу́ю -ютъ) տ. Зашлифо́вывать. -фо́вываніе չ. յղկելը, ողորկելը. -фо́вывать, -фова́ть ն. 1, սկսել յղկել, ողորկել. 2, յղկել, ողորկել, կոկել (քարեղէնը):

Зашмы́гать չ. սկսել մասնաւորութեամբ դէս ու դէն ընկնել, վազվզել: [вать

Зашнурова́ніе, -рова́ть տ. Заснурова́ніе, -ро

Зашнуфова́ть (-гу́ю -ютъ), -го́вывать ն. 1, իւղապատել (նաւապատակի մէջը ծածկելով ու մէջ ջը իւղի կտորներ գնելով). 2,* кого́ մէկին խայթել, ծակը. ‘անաղ‘ անելով գցանել:

Зашпи́ливаніе չ. ամրացնելը (ասեղով, գնդասեղով. -шпи́ливать, -шпи́лить (-лю -лять) ն. ամրացնել (ասեղով, գնդասեղով):

Заштатный ած. շտատից դուրս:

Заштопаніе չ. կարելը, լցնելը (գուլպաների ծակերը). -што́пать տ. Заштопывать; -што́пка ի. -што́пываніе չ. տ. Заштопаніе; -што́пывать, -што́пать ն. կարելով լցնել, կարկատել (օր. գուլպաների ծակերը):

Заштукату́риваніе չ. ծեփելը, սուաղելը, բաթել (պատը). -ту́ривать, -ту́рить (-рю -рять) ն. սուաղել, ծեփել, բաթել (պատերը). -ту́рка ի. 1, տ. Заштукату́реніе; 2, ծեփած տեղ. 3, ծեփ, շաղախ:

Зашумѣ́ть (-млю́ -мя́ть) չ. սկսել աղմուկ հանել, աղմուկ բարձրացնել, խշշալ. вдругъ зашумѣ́ло յանկարծ աղմուկ լսուեց. самова́ръ зашумѣ́лъ ինքնաեռը սկսել է խշշալ. въ уша́хъ зашумѣ́ло ականջներս խշշում են. у него́ отъ вина́ въ головѣ́ зашумѣ́ло գինուն նորա գլուխն է ընկել, գինուց նորա կատարը տաքացել է:

Зашути́ть (-шучу́ -шу́тять) տ. Зашу́чивать; -шу́чиваніе չ. կատակ, հանաք անելը. -шу́чивать, -шути́ть չ. սկսել կատակ(ներ), հանաք(ներ) անել: [տ. Заши́ть.

Зашушу́кать չ. սկսել փսփսալ, քչփչալ. -шью

Защебе́нивать, -бе́нить (-ню -нять) ն. խճով, խճաքարով լցնել. -бе́нка ի. 1, խճով, խճաքարով լցնելը. 2, խճով, խճաքարով լցրած տեղ:

Защебета́ть (-бечу́ -бе́чуть) 1, չ. [սկսել] ծըլվլալ, ճռճռալ (թռչունի մասին). 2, ն. ծլվլացով, ճռռոցով գլուխ տանել, յոգնեցնել:

Защеголя́ть չ. սկսել պճնամոլութիւն անել:

Защекота́ть (-кочу́ -ко́чуть) ն. 1, սկսել խըտտել. 2, խտտել տենելով ապանել, հոգին հանել. 3, չ. սկսել կանչել (կաշաղակի մասին):

Защёлка ի. [ընկնող, ‘տրտռւոց‘] փակիչ. заперѣ́ть дверь з—ою; -щёлкать տ. Защёлкивать 1; -щелкать ն. սկսել քթին խփել, զարկել. -щёлкиваніе չ. I. տրխկացնելը, չրթելը. II. փակելը, զարկելը. -щёлкивать I. (защёлкивать, -щёлкать) չ. чѣмъ սկսել տրխկացնել (լեզուն ատամներին, կամ բութ մատը մի ձեռքերին հպելով), սկսել չրթել (մատերով). սկսել գնդկել, երգել (սոխակի մասին). II. (защёлкивать, -щёлкнуть) ն. [ընկնող, ‘տրտռւոց‘ փակիչով] փակել, զարկել:

Защеми́ть (-млю́ -мя́ть) տ. Щеми́ть, Защёмливать և Защемля́ть; -мле́ніе, -мливаніе չ. կըմշտելը, ճմլելը. -мливать, -ми́ть, -мля́ть ն. կմըշտել, ճմլել, ջարդել. онъ защеми́лъ па́лецъ две́рьми́ կմ въ дверя́хъ դռան արանքում նա իր մատը ճմլեց. защеми́ло въ ногѣ́ ոտքս ծակեց. защеми́ло се́рдце կմ на се́рдцѣ սիրտ(ս) նեղացաւ, խիստ վշտացրեց, ճմլուեց. «но тутъ у І—а защеми́ло на се́рдцѣ».

Защепа́ть (плю -ще́плютъ) ն. սկսել տաշեղներ հանել, ճղքել, կոտրել. -ще́пина ի. չեղ ճեղքուածք, ճղուածք, ճղած, ճեղքած տեղ. -ще́пистый ած. ճեղքուածքներով, ճղուածքներով. -щепи́ть (-плю́ -пя́ть) տ. Защепливать և Защепля́ть; -ще́пка ի. 1, տ. Защепина; 2, կապ, փական (դրքի). -ще́пливаніе չ. ճղելը, ճեղքել[ով հանելը]. -ще́пливать, -щепи́ть, -щепля́ть ն. ճղել, ճեղքել[ով հանել, օր. տաշեղներ կամ խարտաշուքներ՝ տաշեղներ]:

Защёнъ տ. ձիու սանրակի ապջին մասը:

Защёчный ած. այտի (թշի) յետևում գտնուող‘

Защипа́ніе չ. փետել, կծկել, ճմլել սկսելը·

կմշտելը, ճմլթելը. -щипа́ть, ся ա. Защи́пывать. ся I և II; -щи́пка ի. ա. Защипа́ніе և Защи́пъ.

Защи́пъ ա. կմշտած, ճմլած տեղ. -щи́пываніе չ. փետել սկսելը. կմշտել սկսելը. -щи́пывать ն. I. (защи́пывать, -па́ть) 1, սկսել փետել. սկսել կըմշտել, ճմլթել. 2, քըքըրել (կտուցով), խիստ կըծել, խայթել, կցահատելով ստանել, հոգին հանել. -ся անդր. միմեանց կմշտել, ճմլթել, քըքըրել (կտուցով). II. (защи́пывать, -щипа́ть -щипну́ть) հուպ տալ, կմշտել (օր. գամթայի, նռպուքի ափը):

Защи́та ի. պաշտպանութիւն. -ти́тель ա. -ти́тельница ի. պաշտպանող, պաշտպան այր, կին. -ти́тельный ած. պաշտպանողական. з—ая рѣчь; -ти́ть (-щу́ -тя́тъ). ся ա. Защища́ть, ся; -тни́къ ա. -тница ի. պաշտպան այր, կին. -ща́ть, -ти́ть ն. պաշտպանել. з. своё пра́во; з. себя́ зако́нными сре́дствами; -ся անդր. պաշտպանուիլ. -ще́ніе չ. պաշտպանելը, պաշտպանութիւն:

Защу́риваніе չ. հուպ տալը, կուչ ածելը (աչքի կոպերը). կկոցել, խփել (աչքերը). -щу́ривать, -рить ն. հուպ տալ, կուչ ածել (աչքի կոպերը), կկոցել, խփել (աչքերը): [պատիկ ելուզներ:

Заѣ́да ի. բերանի անկիւններում բշտիկներ,

Заѣда́ніе չ. 1, խիստ խածնելը, պատառատելը (շների). 2, վրայից ուտելը. -ѣда́ть, -ѣсть ն. 1, что чѣмъ մի բան միւսի վրայից ուտել. з. го́лодъ մի կերպ քաղցը յագեցնել. 2, յօշոտել, պատառատել (շների մասին). 3,* ուտել, մաշել (թունդ, ուտիչ հեղուկեղէնի մասին). 4, իւրացնել, 'ուտել'. онъ заѣ́лъ у меня́ семь рубле́й; -ся 1, անդր. միմեանց խածատել, կծոտել (շների մասին). 2, չ. լափել, լափելով կշտանալ (գազանների մասին). -ѣде́ніе ա. Заѣда́ніе.

Заѣ́дки, докъ ի. յ. քաղցրեղէններ, քաղցր ըմպարեղէն ել:

Заѣ́ду ա. Заѣ́хать; -ѣ́здить (-ѣ́зжу -ѣ́здятъ) ա. Заѣ́зживать; -ѣ́здъ ա. 1, [ձիով, կառքով] մէկի մօտ մտնելը, իջեւանելը. 2, 'շափ', 'շափ գնելը' (ձիարշաւների ժամանակ), վազ, մրցարշաւ. въ пе́рвый з. пошли́ вороно́й съ сѣ́рымъ; -ѣзжа́ніе չ. 1, ա. Заѣ́здъ 1; -ѣзжа́ть, -ѣ́хать չ. 1, з. къ кому́ [ձի հեծած, կառքով] մէկի մօտ գնալ, մտնել, իջնել (անցնելիս). 2, գնալ, ընթանալ (այս ինչ կողմը). 3, [ձի հեծած, կառքով] մոլորուելով ուրիշ տեղ գնալ, ուրիշ տեղ (օր. ճահճի մէջ, անտառի մէջ) ընկնել. 4, յափշտակել, իւրացնել. з. въ чужо́й карма́нъ ուրիշի գրպանը յափշտակել. -ѣ́зживаніе չ. յաճախ հեծնելով կամ խիստ քշելով հոգին հանելը, ըսպանելը. -ѣ́зживать, -ѣ́здить ն. յաճախ հեծնելով կամ խիստ քշելով հոգին հանել, սպանել (ձիուն). -ѣ́зжій ած. 1, իջեւանելու, իջնելու. з. домъ. з. дворъ իջեւան. 2, եկուոր, ուրիշ տեղից եկած. з. иноземе́цъ.

Заѣ́сть (заѣ́мъ -ѣ́шь -ѣ́стъ; -ѣди́мъ -ѣдя́тъ) ա. Заѣда́ть. [ѣзжа́ть.

Заѣ́хать (-ѣ́ду -дутъ; հրամ. заѣзжа́й) ա. За-

Заэконо́мить (-млю -мятъ), -мничать չ. սկսել խնայել, անտեսել, խնայողութեամբ, անտեսութեամբ ապրել:

Заяви́тель ա. -ви́тельница ի. մի բան յայտնող, յայտարարող, մի բան ցոյց տուող, ներկայացնող այր, կին. -ви́ть (-влю́ -вятъ) ա. Заявля́ть, -вля́ть; -вка ի. -вле́ніе չ. 1, ցոյց տալը, ներկայացնելը. 2, յայտարարութիւն, ազդ. -влива́ніе չ. յայտարարելը. -влива́ть, -вля́ть, -ви́ть ն. 1, յայտնել, յայտարարել. 2, ցոյց տալ, ներկայացնել. з. ве́ксель, тре́бованіе.

Зая́ловѣлая корова ամուլ, 'շոր' կով, կով, որ այլեւս հորթ չէ բերում:

Заясни́ть չ. սկսել պարզուիլ, պայծառանալ. -ся չ. պարզ երեւալ, փայլել:

За́яцъ (արմտ. заецъ), за́йца ա. նապաստակ. Lepus, նապաստակ, 'ալպաստրակ'. гна́ться за двумя́ за́йцами (առծ.) մի ձեռքով երկու ձմերուկ բռնել. забѣга́ть за́йцемъ աշխատել հաճոյանալ, խորամանկութիւն բանեցնել. -ячина ի. 1, նապաստակի միս. 2, նապաստակենի, նապաստակի մորթ. -ячій, чья, чье ած. նապաստակի. з—ья губа́ բժ. շրթնահերձութիւն (վերին շրթունքի հերձուած). з—ья капу́ста կամ трава́ բս. Sedum telephium, թանթրռնիկ կամ գնդաւոր ախլեփիոն (ռոզոլեգու). з. ко́рень, բս. Asarum europaeum, ութեր կամ Ասարիոն (մրուանաակ, կաղմորէ). з—ья кровца́, բս. Hypericum perforatum, հասարակ պտղղակ (որոհուեղ, արեւուկի, խնձորածաղիկ, հիպերիկոն, ռմ. ...). з—ьи ла́пки ա, բս. Trifolium arvense, դաշտի առուոյտ (եռերնուկ, երեքնուկ. ը, խոզաճնդ... քունքերի վերայ կամ աչքերի մօտերը (ծնունդից). з—ья но́жка ա. За́ячьи ла́пки ա. з. холодо́къ, Asparagus officinalis, հասարակ ծնեբեկ. з—ья соль բս. Oxalis Acetosella, հասարակ թթու առուոյտ (գառնակաղնջիկ). -ячинъ ա. բս. Polyporus squamosus, թեփա-

Збру́я, -йный ա. Сбру́я, -йный. [ւոր սնկիկ:

Зва́ніе չ. 1, կանչելը, կոչելը. կոչ, հրաւէր. 2, կոչում, աստիճան, դիրք, դասակարգ. купе́ческое, духо́вное з.; жить по своему́ з—ію.

Зва́ный բյ. ած. հրաւիրուած, կանչուած. з—ые го́сти; з. обѣ́дъ հրաւիրաճաշ, հանդիսաւոր ճաշկերոյթ. -тельный падёжъ քերկ. կոչական հոլով:

Звать (зову́ -вёшь -ву́тъ) ն. 1, կանչել, կոչել, ձայնել. անուանել. з. къ кому́, кого́ на по́мощь մէկին օգնութեան կանչել. какъ тебя́ зову́тъ? անունդ ինչ է. 2, կոչել, հրաւիրել. з. въ го́сти հիւր կանչել: з. къ обѣ́ду, на обѣ́дъ ճաշի հրաւիրել. з. на сва́дьбу հարսանիքի հրաւիրել:

Звено́ չ. (յ. звéнья, ьевъ) 1, օղ, օղակ (շղթայի). 2, առհ. անդամ, մաս (ամբողջի). з. осетри́ны մի կտոր մորէ. -ицо́, -(ё)нышко նւզ. ա. Звено́.

Звенѣ́ть (-ню́ -ня́тъ) չ. ծլնգալ, զրնգալ, հնչել, զօղանջել. звеня́тъ колоко́льчики; о́кна звеня́тъ պատուհանները զօղում են. у меня́ звеня́тъ въ уша́хъ ականջներս խշխշում են:

Звѣнарёвъ, а, о ած. ժամկոչի, մզկոսւ. -на́риха ի. ժամկոչի, մզկոսւ կինը. -на́рь, я́ ա. ժամկոչ, 'մզզոփ'. *շատախօս, շաղակրատող:

Звоне́цъ, нца́ ա. 1, բօժօժ, պատրիկ զանգակ. 2, բս. Rhinanthus, աքլորըրըուկ. з. боло́тный, բս. Campanula patula, խրձնացեալ զանգակիկ:

Звони́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. և չ. զանգահարել. զանգակը տալ. з. къ обѣ́днѣ պատարագի զանգակը տալ. з. на пожа́ръ հրդեհի զանգակը տալ. звоно́къ не звони́тъ զանգակը չէ տալիս, չէ բանում, խափանուած է. 2, о чёмъ ռմկ. մի բան տարփողել, տարածել:

Звонки́ *ա. յ. բս.* Aquilegia vulgaris, *հասարակ արծուամագիլ*:

Зво́нкій *ած.* *արահնչիւն, քաղցրահնչիւն, պարզահնչիւն, զիլ.* з—ая моне́та *հնչիւն դրամ* (*պղինձէ, արծաթէ, ոսկէ*):

Зво́нкость *է.* *քաղցրահնչիւնութիւն, արահնչիւնութիւն, պարզութիւն, թափ ձայնի*:

Звоно́къ, нка́ *ա.* -но́чекъ, чка *նւզ.* *զանգակ.* столо́вый, электри́ческій з.; дать з. *զանգահարել, զանգակը քաշել*:

Звонъ *ա.* *ձայն, հնչիւն, զօղանջիւն, զրնգոց, ծլնգոց.* колоко́льный з.; з. колоколо́въ *զանգահարութիւն.* кра́сный з. *զանգակակախոց.* з. въ уша́хъ *ականջների խշշոց, խշխշոց*:

Звýкнуть *տ.* Звуча́ть; -ково́й *ած.* *ձայնի, հըն-*[*չիւնի*:

Звукомѣ́ръ *ա.* *ֆիզ.* *հնչիւնաչափ.* -подража́ніе *չ.* *հնչիւնային նմանութիւն, հնչիւնարարութիւն.* -подража́тель *ա.* *հնչիւնարար* (*որ վարպետութեամբ այլեայլ կենդանիների ձայները, թռչունների կանչերը, ծիծաղն եւն վերարտադրում է*). -подража́тельный *ած.* *հնչիւնարարութեան*:

Звукъ *ա.* *հնչիւն, ձայն.* согла́сіе звýковъ *ներդաշնակութիւն հնչիւնների*:

Звуча́ніе *չ.* *հնչելը.* -ча́ть (-чý -ча́тъ), -кнуть *չ.* *հնչել.* -чность *է.* *պարզութիւն, քաղցրահնչիւնութիւն, զլութիւն.* з. го́лоса, -чный *ած.* *արահնչիւն, քաղցրահնչիւն, զիլ*:

Звѣзда́ *է.* (*յ.* звѣ́зды *արտս.* звёзды) 1, *աստղ.* неподви́жная, блудя́щая, поля́рная з.; у́тренняя, вечéрняя з.; путевáя з. *ուղեցոյց աստղ.* 2, *աստղ* (*աստղաձև, աստղանման զարդեր, եւն*). 3, *աստղ* (*շքանշան*). 4,* *աստղ, բախտ, արև.* з. моя́ закати́лась *իմ աստղը թեքուել է.* -здáстый *ած.* *աստղաշատ, շատաստղ*:

Звѣзди́ть 1, (—, -зди́тъ) *չ.* *դէմ.* *երևալ* (*աստղերի մասին*), *աստղափայլել, աստղերով ծածկուել.* 2,* (-зжý -здя́тъ) *ն.* *տանեց քաշուելու երեսին տալ* (*ճշմարտութիւնը*). -зди́ца *է.* *եկղ.* *աստղաձև նշխարախափան, նշխարախափ* (*յոյն եկեղեցու*):

Звѣ́здка *է.* *նւզ.* (*արտս.* звёздка) *աստղիկ.* -здный *ած.* (*արտս.* звёзд—) *աստղի, աստղա—, աստղային.* з. блескъ; з—ое нéбо *աստղափայլ երկինք.* -здови́къ, á *ա.* *տ.* 'Астра; -здово́й *ած.* *աստղա—, աստղային*:

Звѣздогля́дъ *ա.* 1, *կնդ.* Uranoscopus, *աստղադէտ* (*ձուկ մի*). 2, *ապուշ, ապուշի պէս նայող, 'ագռաւներ բռնող'.* 3, *կտկլ.* *աստղաբաշխ, աստղագէտ.* -нéсный *ած.* *աստղալից, աստղերով ծածկուած.* -обрáзный, -подóбный *ած.* *աստղաձև, աստղանման.* -поклóнникъ *ա.* *աստղապաշտ.* -цвѣ́тъ *ա.* *տ.* 'Астра; -чётный, -чётство, -чётъ *տ.* Астрологи́ческій, -лóгія, -лóгъ.

Звѣ́здочка *է.* *նւզ.* (*արտս.* звёз—) 1, *աստղիկ.* 2, *աստղիկ, աստղանիշ* (*). 3, *բս.* Stellaria Holostea, *մեծածաղիկ աստղիկ*:

Звѣ́здочникъ *ա.* 1, *Դպր.* *աստղաբաշխ.* 2, *տ.* 'Астра; -дочница *է.* *բս.* Stellaria, *աստղիկ*[*ծաղիկ*]*ը.* -дочный *ած.* *աստղա—, աստղիկի.* з. мохъ, *բս.* Mnium undulatum, *աստղամամուռ.* з—ая травá *բս.* Alchemilla vulgaris, *հասարակ զայլթաթ.* з. цвѣтъ *տ.* Звѣздоцвѣ́тъ; з. кáмень *տ.* Звѣ́здочникъ 1.

Звѣздчáтикъ *ա.* -дчáтка *է.* 1, *կնդ.* Astraea punctifera, *աստղակերպ կորալիոն* 2, *բս.* *տ.* Звѣ́здочница; -дчáтый *ած.* *աստղազարդ*:

Звѣрёкъ, рькá, -рёчокъ, чкá *ա.* *նւզ.* *գազանիկ, պստիկ գազան.* -ри́на *է.* 1, *գազանի միս.* 2, *յւնլ.* *մի ահագին գազան, 'ջանավար'.* -ри́нецъ, нца *ա.* *գազանանոց.* -ри́ный *ած.* *գազանի, գազանային.* з. рёвъ; з. слѣдъ; з. ловъ; з—ая пóдать *հարկ, տուրք, որ վճարում էին գազանների մորթիներով*:

Звѣробóй, -бóйникъ *ա.* *բս.* *ա,* Hypericum perforatum, *հասարակ պատպատուկ* (*արահուճ, արեւուրիկ, խնձոր ծաղիկ, հիպերիկոն, ան. ...*). *բ,* Hysopus officinalis, *զոպա, մըշտրկ.* *գ,* Caltha palustris, *ցինդ, ոսկեծաղիկ* (*վաղինակ*). *դ,* з. кáменный, Polypodium vulgare, *շատատուփ, կճուճ* (*պատպատիճ*). -бóйный *ած.* *հասարակ պատպատուկի.* з—ыя растéнія, Hypericineae, *Հիպերիկոններ*:

Звѣрови́дный *տ.* Звѣрообрáзный.

Звѣрóкъ, ркá *տ.* Звѣрёкъ.

Звѣролóвный *ած.* *գազանորսութեան.* -лóвство *չ.* *գազանորսութիւն.* -лóвъ *ա.* *գազանորս, գազանների որսորդ.* -обрáзный *ած.* 1, *գազանակերպ, գազանատեսք.* 2, *դաժան, վայրագ.* -подóбный *ած.* *գազանանման.* -поклóнникъ *ա.* *կենդա-*[*նապաշտ*:

Звѣрóчекъ, чка *տ.* Звѣрёчекъ.

Звѣ́рскій *ած.* *գազանային, գազանաբարոյ, վայրագ, անագորոյն.* з. постýпокъ; Звѣ́рски *մ.* *գազանաբար, վայրագաբար, անգթութեամբ, անագորոյն կերպով.* -ство *չ.* 1, *գազանային բնութիւն.* 2,* *գազանութիւն, վայրագութիւն, անագորոյնութիւն.* -ствовать (-ствую -ютъ) *չ.* *գազանութիւն, վայրագութիւն անել. գազանաբար, վայրագութեամբ վարուել, գործել*:

Звѣрь *ա.* 1, *գազան, 'ջանավար'.* хи́щные звѣ́ри *յափշտակող կենդանիներ.* пушны́е звѣ́ри *մուշտակաւոր կենդանիներ.* 2,* *գազան, գազանաբարոյ, վայրագ, անագորոյն, անգութ մարդ.* э́то з., а не человѣ́къ.

Звѣрьё, ья́ *չ.* *հաւ.* 1, *վայրենի գազաններ, գիշատիչներ* (*մեծ գայլեր*). 2, *վայրենի գազանների մորթեր*:

Звя́кать, -кнуть 1, *շաչել, զրնգալ, ծլնգալ.* 2, *'գուբը տալ', զառանցել*:

Зга *է.* *մթութիւն, խաւար* (*գործծկ.* не, ни *բառեր. մասնիկներով, օր.*) ни зги не видáть *ոչինչ չէ կարելի տեսնել, այնպէս մութն է, որ մատներդ մարդու աչք կոխես, չի տեսնել.* онъ зги не ви́дитъ *նա կատարեալ կոյր է*:

Зда́ніе *չ.* *շինութիւն, շէնք, տուն*:

Зда́ть (зи́жду -ждешь -ждутъ) *ն.* *հիմնել, շինել, ստեղծել*:

Здви́женье *ռմկ.* *տ.* Воздви́женіе.

Здорóваться (-ваюсь -ются), позд— *անդր.* съ кѣмъ *մէկին բարևել, ողջունել.* мы ужé поздорóвались.

Здоровéнный *ած.* *խիստ առողջ, քաջառողջ, վիթխարի, ուժեղ, առոյգ.* -(ó)веньки́й (-вéнекъ, нька, о) *ած.* *բաւականին առողջ, ողջ առողջ.* -вёхонекъ, -вёшенекъ, нька, о *ած.* *կատարելապէս առողջ*: Здоровёхонько, -вёшенько *մ.* *կատարեալ առողջութեամբ*:

Здорóвиться (—, -вится) *չ.* *դէմ.* *ողջ, առողջ լինել.* сегóдня мнѣ что-то не здорóвится *այսօր փոքր ինչ տկար եմ, քէֆս լաւ չէ.* каковó здорóвится? *քէֆդ* (*քէֆներդ*) *ո՞նց է*:

Здорóво *մ.* 1, *ողջ, առողջ.* з. -ли вы живёте?

դուք առողջ էք. 2, ողջոյն, բարև քեզ, ձեզ. з. брáтцы! з. ребя́та! 3, (здóрово) լաւ, խիստ, դորա դու պատուհասեցիր. за э́то ему́ з. достáнется.

Здо||рóвость է. առողջութիւն, առողջ յատկութիւն, դրութիւն. **-рóвый** ած. 1, առողջ, ողջ առողջ, ‘սաղ‘. бу́дьте здорóвы! ողջ եղէք, ողջ լերուք (առում են հրաժեշտի ժամանակ). 2, առողջակազմ, պնդակազմ, ամրակազմ. 3, առողջարար, փրկարար, փրկաւէտ, օգտակար. з. вóздухъ, кли́матъ; **-рóвье** չ. առողջութիւն, ողջութիւն, ‘սաղութիւն‘. дай Богъ ему́ з—ья! Աստուած նորան կեանք տայ. на з.! անուշ, հալալ (առում են օր. ճաշելիս). ѣшь на з. կեր, ‘հալալ ըլի‘. пить за чьё здорóвье մէկի կենացը խմել. за вáше з.! ձեր կենացը. **-рóвьице** մեղմ. տ. Здорóвье; **-ровѣ́ть**, поз—, չ. առողջանալ, առողջ, քաջառողջ դառնալ. **-ровя́къ**, à ա. խիստ առողջ, խիստ առողջակազմ մարդ:

Здрáвица է. 1, կենաց բաժակ, գաւաթ. 2, կենաց. пить за чью з—у մէկի կենացը խմել:

Здрá||віе չ. ողջութիւն, առողջութիւն. пьёмъ за з. Государя; з. желáемъ! ողջութիւն ենք մաղթում (առում են զինուորները պահներին). **-во** մ. 1, տ. Здорóво; 2,* խոհեմութեամբ, զգօնութեամբ, խելացի, կանոնաւոր կերպով:

Здраво||мы́сліе չ. առողջամտութիւն, առողջ դատողութիւն, հասկացողութիւն, զգօնութիւն, խելացիութիւն. **-мы́слящій** ած. առողջամիտ, ըզգօն, խելացի, ներհուն:

Здрáвствовать (-ствую -ютъ) չ. ողջ լինել, ողջ, առողջ փառօք ապրել: Здрáвствуй, -ствуйте ողջոյն քեզ, ձեզ, ողջ լեր, լերուք:

Здрáвый ած. 1, ողջ, առողջ. 2,* առողջ, խելացի, զգօն. з. разсу́докъ; з—ое сужде́ніе; сдѣлать что вопреки́ з—ому смы́слу լուրջ բանականութեան դէմ մի բան գործել:

Здѣ||сь մ. այստեղ, աստ. **-шній** ած. այստեղի, տեղական:

Зé||бра է. կնդ. Equus Zebra, վագրաձի. **-бровый** ած. վագրաձիու [մորթից]:

Зелéйникъ ա. 1, խոտերով բժշկութիւն անող. 2, խոտաբան, անկարան:

Зе||ленéніе չ. կանաչ գոյնով ներկելը, դեղելը. **-лёненькій** ած. կանաչաւուն **-ленёхонькій, -ленёшенькій** ած. բոլորովին կանաչ, խիստ կանաչ:

Зеле||ни́ка է. բս. Taxus baccata գեղձի կամ կարմրածառ (գենի? մահեկ?) **-ни́стый** ած. գրեթէ կանաչ:

Зеле||ни́ть (-ню́ -ня́тъ), заз—, поз—, ն. կանաչ ներկել, կանաչ դեղել, ծեփել. **-ни́ца** է. բս. ա, Lycopodium complanatum, գետնամուշկ մի. բ, տ. Зелени́ка; **-ни́чка** է. կնդ. Motacilla flava, դեղին խաղտանիկ (տուտրածիկ, խաշնահաւ):

Зе||лённóй ած. կանաչու, կանաչեղէնի. з—ая лáвка; з. ры́нокъ կանաչեղէնի շուկայ. **-лено** մ. կանաչագոյն, կանաչ գոյնի:

Зелено вáтость է. կանաչաւունութիւն. **-вáтый** ած. կանաչաւուն. **-голубóй** ած. կանաչ կապտագոյն. **-жёлтый** ած. կանաչ դեղնագոյն. **-крáсный** ած. կանաչ կարմրագոյն:

Зе||лёность է. կանաչութիւն, կանաչ գոյն. **-ленщи́къ**, á ա. **-ленщи́ца** է. կանաչավաճառ, -ուհի, կանաչեղէն ծախող այր, կին. **-лёный** ած. 1, կանաչ. з. столъ խաղի սեղան. 2, կանաչ, խակ. зéлено говори́ть խակ խակ խօսել. зéлено жить չափաւորութեամբ ապրել, փարթամ կեանք վարել:

Зé||лень է. 1, կանաչ, կանաչութիւն, կանաչ գոյն. 2, կանաչեղէն. огорóдная, полевáя. з.; **-ленѣ́ть**, заз—, поз— չ կանաչանալ, կանաչ դառնալ, կանաչել. **-ся** չ. կանաչին տալ (որոշ հեռաւորութիւնից):

Зé||ліе, -лье չ. 1, բոյս, տունկ, խոտ. огорóдное з. կանաչեղէն. 2, դեղ, դարման. отъ смéрти нѣтъ зéлья մահից ազատուելու դեղ, դարման չկայ. 3, Թունաւոր խոտ. *Թոյն, *դառնութիւն, *չարութիւն. «знáю, что зéлье дѣвка, а люблю́».

Зéльтерская водá զէլտէրեան ջուր:

Земéлька է. պստիկ հող, մի կտոր հող:

Зе||мéльность է. հողատիրութիւն. **-мéльный** ած. հողային, հողատիրական. з—ая крѣ́пость հողատիրական մուրհակ. з. банкъ.

Зéмецъ, мца ա. 1, զէմստվօյի (зéмство) անդամ. 2, հողատէր, կալուածատէր. 3, հողային կապալառու:

Земле||би́тный ած. 1, հող ծեծելու, նստեցնելու. 2, ծեծած, պնդացրած հողից. з—ая стѣнá.

Земле||вáтость է. հողակերպութիւն, հողանմանութիւն. **-вáтый, -ви́дный** ած. հողակերպ, հողային, հողանման. **-владѣ́лецъ**, льца ա. **-владѣ́лица** է. հողատէր, -տիրուհի, կալուածատէր, -տիրուհի (հմմ. Помѣ́щикъ, -щица); **-владѣ́льческій** ած. հողատիրական, կալուածատիրական. **-владѣ́ніе** չ. հողատիրութիւն, կալուածատիրութիւն. **-владѣ́тель, -владѣ́тельница** տ. Землевладѣ́лецъ, -дѣ́лица; **-владѣ́тельный** ած. հողատիրական, կալուածատիրական. **-вóзный** ած. հողակիր, հող կրող. з—ая тáчка; **-вóзчикъ, -вóзъ** ա. հողակիր [մշակ]. **-вѣдѣ́ніе** չ. հողագիտութիւն:

Земле||дѣ́лецъ, льца ա. երկրագործ, հողագործ. ‘ռանչպար‘. **-дѣ́лица** է. երկրագործի կին, գեղջկուհի. **-дѣ́ліе** չ. երկրագործութիւն. հողագործութիւն. **-дѣлъ** տ. Землед̀ѣлецъ; **-дѣ́льничать** չ. երկրագործութիւն, հողագործութիւն անել. **-дѣ́льный** ած. երկրագործութեան, -ծական, հողագործութեան, -ծական. **-дѣ́льческій** ած. երկրագործութեան, -ծական, հողագործութեան, -ծական. з—ія орýдія; з—ая шкóла.

Землекóпный ած. հող փորելու, պեղելու:

Землекóпъ ա. հող փորող, հող պեղող:

Земле||мѣ́ріе չ. հողաչափութիւն, հողաչափական գիտութիւն. **-мѣ́рка** է. կնդ. հողաչափ[թիթեռնիկ]ը. **-мѣ́рный** ած. հողաչափութեան, -փական. з—ое учи́лище; з—ое иску́сство; **-мѣ́рша** է. հողաչափի կինը. **-мѣ́ръ** ա. հողաչափ. **-нóсный** ած. հող կրելու. з. мѣшóкъ.

Земле||описáніе չ. երկրագրութիւն, աշխարհագրութիւն. **-описáтель** ա. երկրագիր, աշխարհագիր. **-описáтельный** ած. երկրագրութեան, -գրական, աշխարհագրութեան, -գրական:

Земленá||шество, -шецъ տ. Землед̀ѣліе, -дѣлецъ.

Землерóйка է. կնդ. Sorex araneus, որձնչակ (նրբակիթ մուկ). з. водянáя, S. jodiens, ջրային մկնչակ:

Землетрясéніе չ. երկրաշարժ, -ժութիւն:

Земле||удобрéніе չ. հողապարարտութիւն, հողը պարարտացնելը, աղբելը, ‘փէյնելը‘. **-удобря́ющій** բյ. ած. հողապարարտ. з—ія срéдства.

Землечерпá||льный, -тельный ած. հողահան, հող դուրս ածող, հող դուրս տուող. з—ая маши́на.

Земли́стый ած. 1, հողակերպ, հողանման. 2, հողային, հողոտ, հող պարունակող։

Зем|ли́ца ի. 1, պստիկ հող, հողի կտոր. 2, մի փոքրիկ երկիր, տէրութիւն. **-ли́шка** ի. նխտ. խօսքում, վատ, անբերրի հող։

Земля́ ի. 1, երկիր, երկրագունդ, աշխարհ. не отъ з—й сей այս աշխարհից չէ. 2, ցամաք (հակադրութեամբ ջրի). 3, երկիր, «հող», տէրութիւն. непріятельская земля́; 4, հող, գետին. невоздѣ́ланная з.; па́хатная з.; гли́нистая з.; насыпна́я з. ածովի հող. онъ упа́лъ на зе́млю նա գետին գլորուեցաւ, գետնի վերայ վայր ընկաւ. 5, հող, կալուածք, «մուլք». казённыя зе́мли: наслѣ́дственная з.; 6, եկ. սլաւ. այբբենի մէջ զ (3) տառը։ բակից։

Земля́къ, а́ ա. «համշիրակ», համերկրացի, երկ-

Земля|ни́ка ի. բս. Fragaria vesca, ելակ, խմորուկ (մորի. բծամորի, գետնաթութ). **-ни́ковка** ի. ելակի (մորու) օշարակ. **-ни́стый** ա. Землянистый; **-ни́чна** նւզ. ա. Земляника; **-ни́чникъ** ա. 1, ելակի (մորու) թփուկ. 2, ելակի օշարակ կամ շարապ. 3, ելակի թաղ, ածու. **-ни́чный** ած. ելակի, ելակային, մորու. з. за́пахъ; з—ое варе́нье.

Зем|ля́нка ի. խրճիթ, հիւղ. **-мяно́й** ած. հողի, հողից, գետնի. з—а́я рабо́та; з—а́я на́сыпь հողակոյտ. з. червь — дождево́й червь (տ. Дождево́й).

Зем|лячёкъ, чка́ ա. մեղմ. հայրենակից, «համշիրակիկ». **-ля́чество** չ. 1, համերկրացիութիւն, համշիրակութիւն. 2, համերկրացիներ, համշիրակներ ընկերութիւն. կապակցութիւն. **-ля́чка** ի. համերկրացուհի, «համշիրակուհի»։

Зе́мно չ. մինչև գետին, մինչև հող։

Земново́дный ած. 1, հողից և ջրից բաղկացած. 2, կնդ. երկակենցաղ (թէ ցամաքի վերայ և թէ ջրում ապրող). з—ое живо́тное երկակենցաղ կենդանի։

Земно́й ած. 1, երկրի. з. шаръ երկրագունդ. з—а́я ось երկրագնդի առանցքը. з. покло́нъ խորին երկրպագութիւն, ծնրադրութիւն. 2, երկրային, երկրաւոր, աշխարհային, աշխարհիկ. з—ыя бла́га: з—а́я жизнь.

Земноро́дный ած. երկրածին, հողածին։

Зе́мскій ած. 1, հողային, կալուածային. з—ія пови́нности; з. сборъ; 2, գաւառային, վիճակային, երկրի. з—ая стра́жа վիճակային պահակախումբ. з—ія учрежде́нія վիճակային տնտեսական-վարչական հիմնարկութիւններ (տ. Зе́мство 2); губе́рнское з—ое собра́ніе նահանգական զէմստվօյի ժողով. уѣ́здное з—ое собра́ніе գաւառային զէմստվօյի ժողով. з—ая шко́ла զէմստվօյի ուսումնարան. з. врачъ զէմստվօյի բժիշկ. з. испра́вникъ գաւառային ոստիկանապետ (այժմ կոչվ. уѣ́здный и.); з—ая да́вность վաղեմականութիւն (տասնամեայ). з. нача́льникъ վիճակապետ (ցեղական ազնուական, որ նահանգապետից ընտրւում, իսկ ներքին գործոց մինիստրից հաստատւում է և ունի գիւղական համայնքների վերայ ընդարձակ դատական, բայց նաև ոստիկանական իրաւունքներ։ Նորան կարելի է անուանել նաև) վիճակային դատաւոր։

Зе́мство չ. 1, հողագործական կալուածատիրական դասակարգեր, ազգաբնակութիւն. 2, զէմստվօ. (Եւրոպական Ռուսիայի 36 նահանգներում հաստատուած նահանգային և գաւառային վարչական հիմնարկութիւններ, որոնք բաղկացած են նահանգի ազնուական դասակարգի, քաղաքների և գիւղական համայնքների ներկայացուցիչներից և հոգում են ազգաբնակութեան տնտեսական կարիքները, մասամբ նաև և ուսումնարական և առողջապահական խնդիրները։ Զէմստվօներ հիմնուեցան 1864թ. յունվ. 1-ին։ Իսկ 1890թ. յունվ. 12-ի հրովարտակը զգալի կերպով սահմանափակում է զէմստվօների իրաւունքները, ազնուական դասակարգին և տէրունական պաշտօնեաներին վարչական գործերում մեծ արտօնութիւններ յատկացներով և նահանգապետների կողմից մեծ հսկողութիւն սահմաններով)։

Зе|ни́тъ ա. (արբ.) աստղը, զէնիթ, գագաթնակէտ, վերին կէտ (բարձրագոյն կէտ երկնքում, որ գտնւում է ուղիղ դիտողի գլխի վերայ. նորա հակառակ կէտը կոչւում է нади́ръ); **-ни́тный** ած. զէնիթի։

Зеоли́тъ ա. հնք. հալաքար։

Зерёнчатый ած. 1, մեծահատիկ. 2, հատիկի նման, հատիկանման։

Зе́р|кало չ. (յ. зеркала́, а́лъ) հայելի. **-(зе́р)ка́льный** ած. 1, հայելու. з. заво́дъ; з—ое стекло́: 2, հայելակերպ. հայելու նման. з—ая пове́рхность воды́; **-кальце** չ. նւզ. պստիկ հայելի. **-(зе́р)ка́льщикъ** ա. հայելագործ։

Зе́рликъ ա. բս. Polypodium fragrans, հոտաւէտ, սիբիրական շատատուի կամ կճուճ (պտապայինճ)։

Зер|ни́стость ի. մեծահատիկութիւն, խոշորահատիկութիւն. **-ни́стый** ած. 1, հատիկաւոր. 2, մեծահատիկ, խոշորահատիկ. з—ая икра́; **-ни́ть** (-ню́ -ни́ть) ն. հրետն. հատիկաւորել (վառօդի շաղախը հատիկներ դարձնել). зернённый по́рохъ.

Зер|но́ չ. (յ. зёрна, зёренъ) հատ, հատիկ. пшени́чное, ячме́нное з.: бурми́тскія зёрна Որմուզեան խոշոր մարգարիտներ. купи́ для куръ з—а́ հաւերի համար կուտ գնիր. **-нови́дный** ած. հատակերպ, հատիկակերպ։

Зер|нови́къ, а́ ա. բս. սերմնարան. **-но́вка** ի. կնդ. Bruchus granarius, սերմնաճճի. **-ново́й** ած. հատիկի, հատիկաւոր. з. хлѣбъ չ'աղացած հացահատիկ. з. червь հացահատիկների որդ։

-Зерно|но́сный ած. հատաբեր. **-обра́зный, -подо́бный** ած. հատակերպ, հատիկակերպ. **-храни́лище** չ. շտեմարան. **-я́дный** ած. հատակեր, հատիկակեր։

Зёрнышко չ. նւզ. պստիկ հատ, հատիկ, սերմիկ։

Зернь ի. 1, հատիկ, հացահատիկ. 2, նարդի (խաղ մի)։

Зерца́ло չ. 1, եկ. սլ. հայելի. 2, զերցալ, օրէնական, դատական հայելի (պետական պաշտօնատան սեղանի վերայ դրած հատուածակողմը (при́зма) արծուով և Պետրոս Մեծի հրովարտակներով)։

Зе|фи́рный ած. զեփիւռի. **-фи́ръ** ա. զեփիւռ։

Зигза́ги ա. յ. (գերմ.) ծուռումուռ, օձապտոյտ գծեր, ոլորաններ, պտոյտներ։

Зиж|де́ніе չ. հիմնելը, շինելը, ստեղծելը. **-ди́тель** ա. **-ди́тельница** ի. հիմնող, հիմնարկու, -կիչ, շինող, ստեղծող այր, կին. **-ди́тельный** ած. ըստեղծիչ, արարչական. з—ая десни́ца; **-ди́ть** (зи́ждится, зи́ждился; սխալ ձևեր_են) ա. Зда́ть.

Зи|мá *ի.* *ձմեռ։* Зимóю *մ.* *ձմեռը.* **-мница** *ի.* 1, *ձմերային տաղաւարան, խրճիթ՝ հիւղ.* 2, *ձըմերան բույն, գնդան։*

Зú|мній *ած.* *ձմեռնային, ձմրան.* з—ее плáтье; з—яя дорóга; з. путь; з—яя квартúра *ձմրանոց.* стать на з—ія квартúры *ձըմրանոց մտնել.* **-мовáльный** *ած.* *ձմրան, ձմեռն անցկացրած* (*բոյսերի, վանդակում պահուող թռչուններին մասին*). **-мовáніе** *չ.* *ձմեռելը, ձըմեռն անցկացնելը.* **-мовáть** (-мýю -ютъ) *չ.* *ձըմեռել, ձմեռն անցկացնել.* онъ знáетъ, гдѣ рáки зимýютъ *նա իր օգուտը լաւ է հասկանում, նա գիտէ, թէ որտեղից շահ անի.* **-мóвка** *ի.* 1, *տ.* Зимовáніе; 2, *տ.* Зимóвьё 1; **-мóвникъ** *ա.* *ձմրան խրճիթ. ձմրան փարախ, ձմրավայր.* **-мóвьё, ья** *և* ья *չ.* 1, *ձմրավայր, ձմրանոցք* (*հա-կակը տ.* Гнѣздóвьё); 2, *հիւղ, խրճիթ հովիւնե-րի համար որսորդների։*

Зимозимéтръ *ա.* (*յն.*) *խմորաչափ, եռալու, խըմորուելու աստիճանը չափելու գործիք։*

Зимолётъ *ա.* *կնդ.* Falco buteo, *մկնարագէ։*

Зú|морóдокъ, дка *ա.* *կնդ.* Alcedo ispida, *ալ-կիոն* (*ծղնի*). **-мóю** *մ.* *տ.* Зимá.

Зимсъ *ա.* (*գերմ.*) *փորուածք, ատախտակի ափին քաշած ակօս, որի մէջ ամրացնում են հարկան տախտակը։* [*լոշ* (*ազնկատակ փիփերթ*)։

Зинзивéй *ա.* *բս.* Malva silvestris, *վայրի մա-*

Зинзýбель *ա.* (*գերմ.*) *նեղ, ակօսաքաշ խարտա-բուք մի* (*'ռանդա'*)։

Зúнька *ի.* *կնդ.* Parus minor, *փոքր երաշ-*

Зúнуть *տ.* Зіять. [*տահաւ։*

Зипýнъ *ա.* (*թուրք.*) **-пунúшко** *ա.* *նվստ.* **-пýничикъ** *նւզ.* *զիպուն* (*մի տեսակ կարճ, բաճկոն չինա-կանի*)։

Зіяніе *չ.* *բերանը բացելը, բաց անելը։*

Зіять (-ю́ю -я́ютъ), зúнуть *չ.* *բերանը, երախը բացել, բաց անել.* зіяющая пасть *բացած, բաց արած բերան, երախ։*

Зла|къ *ա.* *բոյս, խոտ, տունկ. խոտեղէն, կա-նաչեղէն.* **-новый** *ած.* *խոտի, բոյսի, կանաչեղէնի։*

Златáрь *ա.* *եկ.* *սլ.* *ոսկեգործ։*

Злáтикъ *ա.* *կնդ.* Zeus faber, *արեձուկ, հա-*

Злáто *եկ.* *սլ.* *տ.* Зóлото. [*յելաձուկ։*

Злато|вéрхій *տ.* Златоглáвый; **-вúдный** *ած.* *ոսկեկերպ, ոսկենման, ոսկեգոյն.* **-влáсъ** *ա.* *բս.* Chrysocoma, *ոսկէ մազը.* **-влáсый** *ած.* *ոսկեհեր, ոսկեգոյն մազերով.* **-глáвый** *ած.* *ոսկեգմբէթ* (*եկեղեցի, տաճար*). **-зáрный** *ած.* *ոսկեփայլ.* з—ое

Златóй *տ.* Золотóй. [сóлнце.

Злато|кóванный *ած.* *եկ.* *սլ.* *ոսկեկուռ.* **-крылый** *ած.* *ոսկեթև, ոսկէ թևերով.* **-лю́бецъ,** бца *ա.* **-лю́бница** *ի.* **արծաթասէր, փողասէր, ագահ այր, կին.* **-лю́біе** *չ.* **արծաթսիրութիւն, փողասիրու-թիւն. ագահութիւն.* **-нóсный** *ած.* *ոսկեբեր.* з. песóкъ; **-обрáзный** *ած.* *ոսկեկերպ, ոսկետես.* **-рýнный** *ած.* *ոսկեգեղմ.* **-стрýнный** *ած.* *ոսկեար, ոսկէ սիմերով, ոսկելար.* **-ткáнный** *ած.* *ոսկեթել, ոսկեգործ, ոսկեհուռ.* **-ýстный, -ýстый** *ած.* *ոսկե-բերան, խիստ պերճախօս.* **-ýстъ** *ա.* *ոսկեբերան.* Іоáннъ З.; **-цвѣтъ** *ա.* *ոսկեծաղիկ.* **-чешýйный, -че-шýйчатый** *ած.* *ոսկեթեփ։*

Златый *եկ.* *սլ.* *տ.* Золотóй.

Злá|чность *ի.* *խոտաւէտութիւն, խոտաշատու-թիւն.* **-чный** *ած.* *խոտաւէտ, կանաչաւէտ, խո-տաշատ* (*դաշտ, մարգագետին*)։

Злить (злю -ятъ), озл—, обозл—, *ն.* *չարացնել, բարկացնել.* **-ся** *չ.* *չարանալ, բարկանալ։*

Зло 1, *չ.* (*յգ.* *սեռկ.* золъ) *չարիք.* емý на з. *'ի հեճուկս նորա, 'նրա ջգրու'.* платúть добрóмъ за з.; употреблять что во зло *մի բան 'ի չարն գործադրել.* отвратúть з. *չարիքը խափանել.* 2, *մ.* *չարութեամբ, չարասրտութեամբ.* «онъ хóлодно, зло, непріятно, какъ егó отéцъ, усмѣхнýлся».

Злó|ба *չ.* *չարութիւն, ոխ, ոխակալութիւն. քէն.* онъ имѣетъ на меня́ (*կամ* прóтивъ меня́) з—у *նա փոխ դէմ ոխ, քէն ունի.* з. дня *օրուայ չարիք.* **-бивый** *ած.* *յիշաչար, ոխակալ, չարասիրտ.* **-бить** (-блю -бя́тъ), озл— *ն.* *բարկացնել, կատաղեցնել.* **-ся** *չ.* *բարկանալ, զայրանալ։*

Злó|бность *ի.* *չարութիւն, չարասրտութիւն.* **-бный** *ած.* *չար, չարասիրտ, նենգամիտ։* Злóбно *մ.* *չարութեամբ, չարասրտութեամբ։*

Злоб|однéвный *ած.* *օրուայ չարիքը կազմող.* з. вопрóсъ; **-ствовáніе** *չ.* *թշնամանելը, ոխ, քէն պահելը.* **-ствовать** (-ствую -ютъ) *չ.* комý *կամ* прóтивъ когó *մէկին թշնամանել, մէկի դէմ ոխ պահել, քէն ունենալ։*

Зло|вúдный *ած.* *չարադէմ, գարշան դէմքով.* **-вóніе** *չ.* **-вóнность** *ի.* *գարշահոտութիւն.* **-вóнный** *ած.* *գարշահոտ, զզուահոտ։*

Зло|врéдность *ի.* *վնասակարութիւն.* **-врéдный** *ած.* *վնասակար, կորստաբեր.* **-врéдство** *չ.* *վնա-սակարութիւն, վնասաբերութիւն։*

Зловѣщій *չ.* *չարագուշակ.* з—ая птúца.

Зло|дѣй *ա.* **-дѣйка** *ի.* *չարագործ, եղեռնագործ, ոճրագործ այր, կին.* **-дѣйскій** *ած.* *չարագոր-ծութեան, ոճրագործական* з. постýпокъ *ոճ-րագործութիւն։* Злодѣйски *մ.* *չարա-գործին յատուկ եղանակով.* **-дѣйство** *չ.* *չարա-գործութիւն, եղեռնագործութիւն, ոճրագոր-ծութիւն.* **-дѣйствовать** (-ствую -ютъ) *չ.* *չարա-գործութիւն անել, ոճրագործութիւն անել.* **-дѣлатель** *ա.* *չարիք, նիւթող, նենգ, վնասակար չարագործ.* **-дѣя́ніе** *չ.* *չարագործութիւն, ոճրա-գործութիւն.* **-желáніе** *չ.* *չարակամութիւն, չար ցանկութիւն.* **-желáтель** *ա.* **-желáтельница** *ի.* *չա-րակամ, -ուհի.* **-желáтельный** *ած.* *չարակամ, -մու-թեան.* **-желáтельство** *չ.* *չարակամութիւն.* **-же-лáтельствовать** (-ствую -ютъ) *չ.* *չարակամու-թիւն անել, մէկին չարիք, վնաս կամենալ, չա-րիք, վնաս նիւթել։*

Злой (золъ, злá, о) *ած.* *չար, չարասիրտ, չա-րամիտ.* з. человѣ́къ, злáя жéнщина.

Злокáче|ственность *ի.* *ժանտութիւն, չարակա-մութիւն, չարաշար լինելը.* з. болѣ́зни; **-ственный** *ած.* *ժանտ, չարորակ, չարաշար.* з—ая ли-хорáдка.

Зло|ключéніе *չ.* *դժբախտութիւն, դժբախտ դէպք, դժպհի պատահար.* **-кóзненность** *ի.* *նեն-գութիւն.* **-кóзненный** *ած.* *նենգ։*

Зло|мýдріе, -мудровáніе, -мýдрствованіе *չ.* *ի-մաստակութիւն.* **-мýдрствовать** (-ствую -ютъ) *չ.* *իմաստակութիւն անել.* **-мýдрый** *ած.* *իմաստա-կութիւններ անող, զուր խելքին զօռ տուող։*

Зломы́сліе *չ.* *չարամտութիւն, նենգամտու-թիւն։*

Зло|намѣ́ренность *ի.* *չար դիտաւորութիւն, նեն-գամտութիւն.* **-намѣ́ренный** *ած.* *չար դիտաւորու-թիւններ ունեցող կամ տածող, նենգամիտ, չա-*

բանկրոտ. з—ое банкротство. Злонамѣренно *ն.* չար դիտաւորութեամբ։

Злонравіе, -**нравность** *ի.* չարաբարոյութիւն. -**нравный** *ած.* չարաբարոյ։ Злонравно *ն.* չարաբարոյութեամբ։

Злопамятность *ի.* յիշաչարութիւն, ոխակալութիւն. -**памятный** *չ.* յիշաչար, ոխակալ. -**памятство** *չ.* յիշաչարութիւն, ոխակալութիւն. -**памятствовать** (-ствую -ютъ) *չ.* ոխ պահել, ոխալ։

Злополучіе *չ.* դժբախտութիւն, թշուառութիւն. -**получный** *ած.* չարաբախտ, չարաբաստիկ, թշուառ, դժբախտ։ Злополучно *ն.* դժբախտութեամբ։

Злорадный *ած.* չարախինդ, ուրիշի թշուառութեան վերայ խնդացող, ուրախացող. -**радство** *չ.* չարախնդութիւն. -**радствовать** (-ствую -ютъ) *չ.* ուրիշի թշուառութեան վերայ խնդալ, ուրախանալ։

Злорѣчивый *ած.* չարախօս, վատաբան, չարալեզու, բամբասասէր. -**рѣчіе** *չ.* չարախօսութիւն. -**сердіе** *չ.* չարասրտութիւն. -**сердый** *ած.* չարասիրտ։

Злословить (-влю -вять) *ն.* չարախօսել, վատաբանել. -**словіе** *ած.* չարախօսութիւն, ամբաստանութիւն. -**словный** *ած.* չարախօս, չար լեզուի տէր։

Злостный *ած.* չար, չարամիտ, չարասէր, չարախորհուրդ, նենգամիտ. з—ое банкротство. Злостно *ն.* չարամտութեամբ, նենգամտութեամբ։ [չարամտութիւն, նենգութիւն։

Злость *ի.* չարութիւն, չարասրտութիւն, չա-

Злосчастіе *չ.* չարաբաստիկութիւն, թշուառութիւն. -**счастный** *ած.* չարաբաստիկ, թշուառ, թշուառ. з—ая звѣзда թշուառութեան աստղ։

Злотвореніе *ա.* Злотворство; -**творитель** *ա.* -**творительница** *ի.* -**творка** *ի.* չարագործ, ոճրագործ այր, կին. -**творный** *ած.* չարագործ, կորստաբեր, վնասակար. -**творство** *չ.* չարագործութիւն, ոճրագործութիւն։

Злотый, ато *ա.* լեհական փօղին (—15 կոպ.)։

Злоуміе *չ.* չարամտութիւն. անմտութիւն, յիմարութիւն. -**мный** *ած.* չարամիտ. անմիտ, յիմար։

Злоумыслить (-шлю -слать) *ա.* Злоумышлять; -**мышленіе** *չ.* չար դիտաւորութիւն, չարամտութիւն. -**мышленникъ** *ա.* -**мышленница** *ի.* չարամիտ, նենգ, չարախորհուրդ այր, կին. չարագործ. -**мышленность** *ի.* չար դիտաւորութիւն. չար մտադրութիւն. -**мышленный** *ած.* չարամիտ, նենգամիտ։ Злоумышленно *ն.* չարամտութեամբ, նենգութեամբ. -**мышлять,** -**мыслить** *չ.* չարիք նիւթել. з. на чью жизнь մէկի կեանքը խնդրել. աշխատել մէկին փչացնել։

Злоупотребить (-блю -бять) *ա.* Злоупотреблять; -**ребленіе** *չ.* 'ի չար գործ դնել. з. родительской власти; -**реблять,** -**ребить** *ն.* что, чѣмъ մի բան 'ի չար գործ դնել, 'ի չար գործածել։

Злохитреніе *չ.* -**щренность** *ի.* նենգութիւն, նենգամտութիւն, չարամտութիւն, 'մալախանութիւն'. -**щренный** *ած.* նենգ, նենգամիտ, 'մալախանութ', չարահնար. -**щриться** *ան.* նենգել. նենգութիւն, 'մալախանութիւն' անել։

Злочестивый *ած.* ամբարիշտ, անօրէն։ Злочестиво *ն.* ամբարշտութեամբ, անօրէնութեամբ։

Злочестіе *չ.* ամբարշտութիւն, անօրէնութիւն։

Злочиніе *չ.* անկարգութիւն. -**чинный** *ած.* անկարգ։

Злоязычіе *չ.* չար լեզու, վատաբանութիւն, ամբաստանութիւն. -**зычникъ** *ա.* -**зычница** *ի.* չար լեզուի տէր, վատաբանող, զրպարտիչ այր, կին. -**зычный** *ած.* չարալեզու, վատաբանող, զրպարտական, ամբաստանական։

Злюка, -чка *հոր.* չար, չարասիրտ, վայրագ մարդ. -**щій** *ած.* խիստ չար, բարկացկոտ, ցասկոտ, վայրագ։ [видно *ն.* օձի պէս։

Зміевидный *ած.* օձակերպ, օձաձեւ։ Зміе-

Змій, змій *ա.* Змѣй, Змѣя.

Змѣевидный *ած.* օձակերպ, օձաձեւ։

Змѣевикъ, á *ա.* *բս.* *ա,* Gnaphalium dioïcum, երկտուն անմեռուկ. *բ,* Orchis maculata. բծաւոր արձամատ կամ խոլորձ. *գ,* Polygonum bistorta, մանդակ (մանդակ)։ [բաղեղ։

Змѣевникъ *ա.* *բս.* Hedera Helix. հասարակ

Змѣедушникъ *ա.* *բս.* Scorzonera hispanica, սպանիական եղինձ։

Змѣёкъ, йка *ա.* *Նւզ.* օձիկ, օձուկ. -ёнокъ, нка, -ёнышъ *ա.* պատիկ օձ, օձի ձագ. -еносецъ, сца *ա.* *Օձակիր,* *Օձակալ* (համաստեղութիւն):

Змѣй *ա.* 1, օձ, վիշապ. 2, *Թղթէ* օձ, վիշապ (մանկական խաղալիք մի). напиться до зелёнаго змѣя (змія) խիստ հարբել, գինու տիկ կտրել։

Змѣйка *ի.* 1, *Նւզ.* պատիկ օձ. 2, *Թղթէ* օձ 2, *բս.* Briza media, դամբուղխոտ կամ բրիզ։

Змѣиный *ած.* օձի, օձա—, օձային. з—ая трава *ա,* *ա.* Змѣйка 2; *բ,* Veronica. բերենիկէ. *գ,* Stachys silvatica, տերեւախոտ (եղեխոտ)։

Змѣя *ի.* օձ (*հմմ.* змѣй); гремучая з., Crotalus horridus, ահաւոր խարամանի. очковая з., Naia tripudians, ակնոցաւոր կամ Հնդիկ մա-

Знавать (знаю -ютъ) *ա.* Знать. [լի օձ (նայյայ)։

Знаемо *ն.* յայտնի է, յայտներար, յայտնի, հաւատի, պարզ կերպով. -емый *ած.* ծանօթ, յայտնի։

Знай 1, *հրամ.* իմացիր, ճանաչիր, գիտացիր. з. самого себя! 2, *ն.* անդադար, անխափան. онъ того и з. бродитъ նա չարանակ թրև է գալիս։

Знакомецъ, мца *ա.* ծանօթ, ծանօթ մարդ։

Знакомить (-млю -мять). поз—, *ն.* кого съ кѣмъ, съ чѣмъ մէկին ծանօթացնել մի մարդու, մի բանի հետ. -ся *ան.* ծանօթանալ։

Знакомница -комка *ի.* ծանօթ կին, աղջիկ. -комство *չ.* ծանօթութիւն. имѣть съ кѣмъ з.; быть въ з—ѣ съ кѣмъ; шапочное з. հեռաւոր ծանօթութիւն (կոչւում է նորանում, որ ծանօթները պատահելիս միմեանց բարեւում են). -комый *ած.* ծանօթ։

Знакъ *ած.* նշան. з. равенства հաւասարութեան նշան. з. отличія շքանշան, պատուանշան. межевой з. սահմանի, միջասահմանի նշան. въ знакъ 'ի նշան. подать з. рукою, шапкою ձեռքով, գլխարկով նշան տալ, նշան անել. служить з—омъ իբրև նշան ծառայել։

Знаменатель *ա.* *Թւբ.* յայտարար (հակը *ա.* Числитель); общій з.; -нательность *ի.* կարեւորութիւն, կարեւոր նշանակութիւն. -нательный *ած.* 1, կարեւոր, նշանաւոր. 2, նշանակող։

Знаменитость *ի.* 1, նշանաւոր, ականաւոր անձ, անձնաւորութիւն. з—и նշանաւոր անձնաւորութիւններ, մարդիկ. 2, հռչակաւորութիւն. -менитый *ած.* նշանաւոր, ականաւոր. з. человѣкъ. з—ая побѣда.

Знá|меніе *չ.* 1, *նշան, յատկանիշ.* з. креста́, кре́стное з. *խաչի նշանը.* 2, *ընական երևոյթ. նշան, հրաշք.* «родъ лукáвый и прелюбодѣ́йный и́щетъ з—ія; и з. не дáстся емý, крóмѣ з—ія Іóны прорóка» «*Ազգ չար և շնացող՝ նշան խնդրէ» և լն* (*Մատթ.* 12_{39})։

Знá|менникъ *ա.* *դրօշ, կնիք.* **-менный** *ած.* *յատուկ նշաններ ունեցող*։

Знá|мённый *ած.* *դրօշակի.* з—ое дрéвко *դրօշակի կոթ փայտ.* **-менованіе** *չ.* 1, *նշանակելը, օրհնելը.* 2, *նշանակութիւն, իմաստ.* **-менова́ть** (-ну́ю -ютъ), озн—, *ն.* *նշանակել, իմաց տալ.* з. крестóмъ *խաչակնքել.* **-менóсецъ**, сца *ա.* 1, *դրօշակակիր.* 2, *եկղ.* *վարդապետ, ճգնաւոր, սրբամաւոր*։

Знá|менскій *ած.* *Սուրբ կոյսի Երևման.* з—ая цéрковь **-мёнщикъ** *ա.* *դրօշակակիր*։

Зна́мя, мени *չ.* 1, (*յ.* знамёна) *դրօշակ.* призыва́ть подъ знамёна; слу́жба подъ знамёнами; 2, *հնց.* *տիպ, կնիք.* *նշան*։

Зна́ніе *չ.* *գիտութիւն.* з. дѣлъ *հասկացողութիւն, հմտութիւն գործի մէջ*։ [*մ իւն, հաշակ*։

Зна́т|ность *ի.* *վսեմութիւն, մեծ նշանակու-*

Зна́тный *ած.* 1, *նշանաւոր. հռչակաւոր, ականաւոր.* 2, *վսեմ, փառաւոր, հիանալի*։

Знатóкъ, а́ *ա.* *գիտուն, գիտցող, հմուտ.* з. армя́нскаго языка́ *հմուտ հայերէն.* з. лошадéй.

Зна́|ть I, *ն.* (зна́ю -ютъ), узн—, *գիտենալ, իմանալ, հասկանալ. ճանաչել.* зна́ешь-ли гра́моту (*կմ* гра́мотѣ) *կարդալ-գրել գիտե՞ս.* онъ зна́етъ своё дѣло; дать з. *իմաց տալ, տեղեկացնել, իմաց անել.* дать з. кому́ о чёмъ *մէկին մի բան իմաց տալ. տեղեկացնել.* д. себя́ з. *իրան ցոյց տալ.* II. *ի.* *հ—ք.* *նշանաւոր, ազգեցիկ մարդիկ. մեծունք.* имѣ́ть знакóмство съ зна́тью; III. *ն.* *ինչպէս երևում է, հաւանաբար. տարեմ.* з. онъ не придётъ.

Знатьё, ья́ *չ.* *ռմկ.* *գիտութիւն, տեղեկութիւն.* кабы́ з. *եթէ այս գիտենայի*։

Зна́ться, спозна́ться *փոխ.* *միմեանց ճանաչել, միմեանց հետ ծանօթանալ.* онъ съ нимъ з. не хóчетъ.

Зна́|харка *ի.* 1, *վհուկ, կախարդ, «ջադուբազ» կին.* 2, «*հէքիմ*», «*ջառահ*» *կին.* **-харство** *չ.* *վհուկութիւն, կախարդութիւն, «ջադուբազութիւն».* -(а́)ха́рь *ա.* 1, *կախարդ, հմայ, «ջադուբազ».* 2, «*հէքիմ*», «*ջառահ*», *թերուս, կեղծ բժիշկ*։

Значёкъ, чка́ *ա.* *Նւզ.* *պստիկ նշան, նշանակ*։

Зна|че́ніе *չ.* *նշանակութիւն. իմաստ.* э́то не имѣ́етъ никакóго з—ія; **-чи́тельность** *ի.* *նշանաւորութիւն, կարևորութիւն, նշանաւոր, կարևոր լինելը.* **-чи́тельный** *ած.* *նշանաւոր, կարևոր, ականաւոր*։

Зна́|чащій (*և ոխալ՝* -чущій) *էյ.* *ած.* *նշանակող.* **-чить** (-чу -чатъ) *ն.* 1, *նշանակել.* что э́то зна́читъ? *այդ ի՞նչ է նշանակում.* онъ отверну́лся, зна́читъ, разсерди́лся; 2, *նշանակութիւն, ազդեցութիւն ունենալ, կարևորութիւն ունենալ.* э́то мнóго зна́читъ; э́то ничегó не-зна́читъ; онъ при Дворѣ́ мнóго зна́читъ; **-читься** *անդր.* *համարուիլ*։

Значнóвый *ած.* *նշանի*։ [*հմուտ*։

Зна́ющій *էյ.* *ած.* *գիտցող, իմացող, տեղեակ,*

Зно|би́ть (-блю́ -би́тъ), зазн—, *ն.* *սառեցնել, սառեցնել, մրսեցնել, ցրտահար անել.* лихорáдка знóби́тъ егó *նա դողացնում է.* **-ся** *անդր.* *մրսել, սառչել.* **-біи́й** *ած.* *Ցեշտութեամբ մրսող. մրսան*։

Знобь *ի.* *դող, սարսուռ.* з. берётъ *ջանս սարսուռ է ընկել*։

Зной *ա.* *տաքութիւն, շոգ, տապ.* лѣ́тній з.; томя́щій з.; з. сóлнца *կամ* сóлнечный з.

Знóйный *ած.* *խիստ տաք, խիստ տապ, շոգ, կիզիչ այրող խորշակող.* з—ая жара́.

Зо|бáстый, -бáтый *ած.* *մեծ կանարքով, մեծ փուշիկով, մեծախածի*։

Зо|бáть (-блю́ -блютъ *և* зóбаю -ютъ). **-бу́ть** *ն.* 1, *կտցահարել.* 2, *գւռկ.* *ուտել, ագահաբար ուտել. լափել*։ [*թիւն*։

Зобачéнь(і)е (*լեհ.*) до зобачéнь(і)я *ցտեսու-*

Зó|бикъ *ա.* *պստիկ խածի, կանարք, «փուշիկ»* (*թռչուններին*). **-бникъ** *ա.* *բս.* Strumaria, *կըռնարքածաղիկ.* **-бный** *ած.* *կանարքի, խածու, «փուշիկի».* **-бóкъ**, бка́, **-бóчекъ**, чка *ա.* *Նւզ.* *խածեակ, պստիկ կանարք, խածի, «փուշիկ»* (*թռչուններին*)։

Зобъ *ա.* *կանարք, խածի, «փուշիկ»* (*թռչուններին*). з. пóлонъ, а глаза́ голóдны (*առծ.*) *շատ* [*տեսել է, քիչ կերել*։

Зову́ *տ.* Звать.

Зовъ *ա.* *կանչ, կոչ, գոչ. հրաւէր*։

Зо|діака́льный *ած.* *կենդակոյին, զոդիակոսական.* з. свѣтъ; **-діа́къ** *ա.* (*յն.*) *աստղբ.* *զոդիակոս. կենդակ, կենդանակամար*։

Зó|дческій *ած.* *ճարտարապետութեան, -պետական.* **-дчество** *չ.* *ճարտարապետութիւն*։

Зóдчій, аго *ա.* *ճարտարապետ*։

Зоилъ *ա.* *զոիլոս, չար, չարամիտ, նենգամիտ քննադատ, զանազանող, բծախնդիր քննադատ*։

Зо|ла́ *ի.* *մոխիր.* **-лéніе** *չ.* *մոխրելը.* **-ли́стый** *ած.* *մոխրաշատ.* **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) *ն.* *մոխրաջրել* (*լւացքը*). *մոխրաջրով թրմել* (*մորթը*). **-лина** *ի.* 1, *տ.* Золéніе; 2, *Նւզ.* *տ.* Зола́.

Золó|вка *ի.* *տալ, ամուսնաքոյր*։ Золóвкинъ а, о *տալի.* **-вушка** *ի.* *փաղք.* *սիրելի տալ, տալ ջան, սիրելի ամուսնաքոյր*։

Золо|тáрника *ի.* *ոսկերչի արհեստանոցը, ոսկերչանոց.* **-та́рь**, я́ *ա.* 1, *ոսկէզօծող, ոսկերիչ.* 2, *տ.* Говночи́стъ; **-ти́льный** *ած.* *ոսկէզօծելու.* **-ти́льщикъ** *ա.* *ոսկէզօծող, ոսկերիչ.* **-ти́стка** *ի.* *բս.* Helichrysum arenarium, *մանրածաղիկ անմեռուկ.* **-ти́стый** *ած.* *ոսկէփայլ, ոսկէճաճանչ. ոսկէնման.* з—аго цвѣ́та *ոսկեգոյն*։ [*ոսկէջրել*։

Золоти́ть (-лочу́ -тя́тъ), поз—, *ն.* *ոսկեզօծել,*

Золо|тникóвый *ած.* *մսխալի. -լային*։

Золо|тни́къ, а́ *ա.* 1, *մսխալ* (*ռուս. որ. հաւասար է* $^{1}{}_{96}$ *ֆունտի կամ* $^{1}/_{3}$ *լոտի*). 2, *մսխալարար.* **-тни́чный** *տ.* Золотникóвый. [*նուսթայ*։

Золотия́нка *ի.* *ոսկէ կամ ոսկէզօծած նուրբ լար,*

Зóлото *չ.* 1, *ոսկի.* э́то не человѣ́къ, а *з. *դա մէջ թէ մարդ, այլ հրեշտակ է.* 2, *հնգն.* *կոչ կղանք, աղբ*։

Золото|би́тъ *ա.* *ոսկի ծեծող. ոսկու զարդին. ոսկէզործ.* **-волóсникъ** *ա.* **-голóвка** *ի.* *տ.* Златовла́съ; **-иска́ніе** *չ.* *ոսկէխուզութիւն. ոսկէհանութիւն.* **-иска́тель** *ա.* *ոսկէխոյզ, ոսկէհան.* **-иска́тельный** *ած.* *ոսկէխոյզ. ոսկէհան*։

Золотóй I, *ած.* *ոսկու, ոսկէ, ոսկեայ.* з. прі́искъ *ոսկու բով.* з—а́я руда́; з—ыхъ дѣлъ ма́стеръ *ոսկէզործ, ոսկերիչ.* *з—а́я ры́бка *ոսկէ. ոսկէգոյն ձկնիկ.* сули́ть з—ы́я гóры *մեծամեծ բաներ խոստանալ.* **խիստ ազնիւ, պատուելի*

գին. з. человѣкъ; з—ая душа; з—ое сердце; 2, золотой, аго ա. ոսկի, ոսկէ դահեկան։

Золотоносный ած. ոսկեբեր. з. песокъ.

Золотообрѣзный ած. ոսկէկտուր, ոսկեզօծած ափերով. з—ая книга, бумага.

Золотоплющильникъ ա. Золотобитъ; **-щильня** ի. ոսկու ծեծարան, ոսկի դարբնելու տեղ։

Золотопромывальный ած. ոսկու աւազը լուանալու. з—ая доска; з—ая фабрика; **-мывальня** ի. ոսկու աւազը լուանալու տեղ, հիմնարկութիւն. **-мывальщикъ** ա. ոսկու աւազը լուացող. **-мываніе** չ. ոսկու աւազի լուացումը։

Золотопромышленникъ ա. ոսկի արդիւնաբերող. **-шленный** ած. ոսկի արդիւնաբերող. ոսկու արդիւնաբերութեան. з—ая компанія.

Золототысячникъ ա. բս. Erythraea Centaurium, գետնալեղի. **-цвѣтъ** ա. Златоцвѣтъ.

Золотошвей ա. **-швейка** ի. ոսկով կար անող, ոսկէհուռ դիպակեղէն կարող այր, կին. **-швейный** ած. ոսկէկարութեան, ոսկով կարելու, յօրինելու. ոսկէհուռ. **-швейня** ի. ոսկէկարարան, ոսկէկարութեան, ոսկէհուռ դիպակեղէն կարելու արհեստանոց։ [պակներ կարող կին։

Золотошвея ի. ոսկով կար անող, ոսկէհուռ դի-

Золотуха ի. բժ. Scrophula, խլագաւ, խլախտ, գեղձացաւ, գեղձախտ. **-тушный** ած. խլախտաւոր, գեղձախտաւոր։

Золотце, а և à մեղմ. ոսկուկ, ոսկի։

Золоченіе չ. ոսկէզօծելը, ոսկէջրելը։

Золушка ի. ժող. ռս. մոխրիկ, մոխրաթաթաւ, մոխրալուիկ (կոչւում է գերմանական յայտնի ժողովրդական հէքեաթի գլխաւոր անձը)։

Золъ ա. Зло և Злой.

Зольникъ, а ա. 1, մոխրի քունջ, մոխրատեղ, մոխրանոց (աւուր վառարանում). 2, մոխրալուծայթ (մոխրից և կրից պատրաստած լուծոյթ, որի մէջ ընկղմում են գարաղելի կաշին). 3, բս. ա, Anthyllis vulneraria, վիրախոտ (ներքնոտ). բ, Salsola kali, աղնիւ օշան։

Зольный ած. մոխրային, մոխրի. з. ящикъ; з. [щёлокъ.

Зона ի. (յն.) աշխ. գօտի։

Зондированіе չ. զննելը, հետախուզելը. **-ндировать** (-рую -ютъ) ն. զննել, հետախուզել (զննա-[ձողով)։

Зондъ ա. (գերմ.) վիրբ. զննաձող։

Зонтикъ ա. 1, զոնտիկ, հովանոց. 2, բս. umbella. հովանոց. 3, նւզ. ա. Зонтъ; **-тичекъ**, чка նւզ. ա. Зонтикъ 1 և 2; **-тичный** ած. 1, զոնտիկի, հովանոցի. з—ая рукоятка; 2, բս. հովանոցաւոր. з—ыя растенія.

Зонтъ ա. ած. հովանոց, ծածկոյթ, ձեղուն։

Зоографическій ած. կենդանագրական, անասնագրական. **-графія** ի. (յն.) կենդանագրութիւն, անասնագրութիւն. **-(о)графъ** ա. կենդանագիր, անասնագիր։ [նասնապաշտութիւն։

Зоолатрія ի. (յն.) կենդանապաշտութիւն, ա-

Зоолитъ ա. (յն.) կենդանաքար (քարացած կենդանի, որ փորելով գետնի տակից հանում են)։

Зоологическій ած. կենդանաբանական։

Зоологія ի. (յն.) կենդանաբանութիւն, -խօսութիւն. **-логъ** ա. կենդանաբան. **-торапія** ի. (յն.) կենդանաբուժութիւն, անասնաբուժութիւն։

Зоотомическій ած. անասնահերձական։

Зоотомія ի. (յն.) անասնահերձութիւն, անասնադննութիւն, անասնական կազմախօսութիւն. **-томъ** ա. անասնահերձ, անասնային կազմախօս։

Зоофитъ ա. (յն.) կենդանատունկ, կենդանա-[բոյս։

Зоохимія ի. կենդանական քիմիա։

Зоренька նւզ. ա. Заря.

Зорить (-рю -рятъ) ն. թողնել, որ պարզուի (օր. հալած իւղը). թողնել, որ հասունանայ։

Зоркій ած. սուր, սրատես, նրբատես. у него з—іе глаза; **-рко** մ. աչալրջութեամբ. слѣдить з. за кѣмъ; **-ркость** ի. սրութիւն (աչքի), սրատեսութիւն, նրբատեսութիւն։

Зорочекъ, чка ա. Зрачекъ.

Зорька ի. նւզ. արշալոյս[ի սկիզբը]. վերջալոյս[ի սկիզբը]. «сегодня на з—ѣ она скончалась».

Зоря ի. բս. Ligusticum officinale, լեռնակարոս. луговая з. Ranunculus acris, դաժան գորտնուկ։ [(նկարած)։

Зракъ ա. 1, դէմք, երես, տեսք. 2, պատկեր

Зрачекъ, чка ա. [աչքի] բիբ. расширеніе зрачка բբի ընդլայնումն. у него зрачки закатываются նորա աչքերը խաւարում, մարում են, նա մեռնում է. **-чковый** ած. [աչքի] բբի։

Зримый բյ. ած. տեսանելի. **-тель** ա. **-тельница** ի. հանդիսատես, -ուհի, հանդիսական, -ուհի. ականատես վկայ այր, կին. **-тельный** ած. տեսնելու, մտիկ անելու, տեսողութեան. з. нервъ; з—ая труба [հեռա]դիտակ։

Зрѣлище չ. 1, տեսարան, հանդէս. великолѣпное з.; умилительное з. սրտառուչ տեսարան. 2, թատրոնական ներկայացում։

Зрѣлость ի. 1, հասունութիւն (օր. պտուղների, պալարի). 2, հասունութիւն, խոհականութիւն. չափահասութիւն. аттестатъ з—и աւարտման վըկայագիր. **-лый** ած. 1, հասած, հասունացած (օր. պտուղ, պալար). 2, հասած, մեծացած, հասակն առած. 3 լուրջ, ողջամիտ. по з—ому обсужденію, соображенію լրջօրէն կշռելուց յետոյ. Зрѣло մ. լրջօրէն. з. обдумать.

Зрѣніе չ. 1, տեսանելիք, տեսողութիւն. у него плохое з. նա վատ է տեսնում. 2, հասնելը, հասունանալը. մեծանալը, հասակն առնելը։

Зрѣть I. (зрѣю -ютъ), созр—, չ. 1, հասնել (հասնուլ), հասունանալ (պտուղների, պալարի, մօրքի մասին). 2, հասնել, հասակն առնել, մեծանալ, առնանալ. II. (зрю -ятъ), узр—, ն. և չ. տեսնել, մտիկ անել, մտիկ տալ, նայել, 'աչել'։

Зря մ. ռմկ. մի կերպ, ինչպէս լինի, թեթև, հարևանցի կերպով, անհոգութեամբ. զուր։

Зрячій ած. տեսնող, կարող, ընդունակ տեսնելու, նայելու. **-чка** ի. նշանառութեան երկաթուկ (հրացանի, թնդանօթի վերայ)։

Зубарь, я ա. ռողջ. ատամնաւոր խարաբուզ, 'ռանդա'. խորադ. **-бастый** ած. 1, շատատամ, բազմատամ. 2, մեծատամ, երկար և սուր ատամներով. 3,* կատուարար, ամբարիշտ, անիրաւ. онъ *зубастъ նա խիստ լեզուանի, անիրաւ մարդ է, նորա 'հախիցը ոչ ոք չի կարող գալ'. **-батка** ի. կնդ. Anarrhichas lupus ծովագայլ[ձուկ]ը. **-батый** ած. 1, ատամնաւոր. 2, ա. Зубастый.

Зубецъ, бца ա. ատամ (օր. սղոցի, մեքենայի ական, փոցխի, պարուպի, աշտարակի գլխի ևն)։

Зубило չ. զուր (երկաթահատ կմ քարարեկ)։

Зубишко ած. նւզ. ատամիկ, պստիկ ատամ. **-бище** ա. յւել. մեծ, ահագին ատամ։

Зубной ած. ատամի, ատամնա—. з—ая боль; з. врачъ; з. порошокъ.

Зубовидный ած. ատամնաձև, ատամնակերպ. **-дёръ** ա. ատամնահան, ատամ քաշող, հանող։

Зубо́къ, бка́ м. 1, *նւզ.* պստիկ ատամ, ատամիկ. подня́ть кого́ на *зубки́ մէկին ծաղրել, ծաղրի առարկայ շինել, 'մասխարայ գցել'. дари́ть, класть на з. ծննդականին ընծայ, նուէր տալ. позолоти́ть, посеребри́ть з. գալեկին ընծայ, նուէր տալ (երբ որ մանուկը առաջին ատամը հանում է)։

Зубо|лѣче́бный ած. ատամնաբուժութեան. з. кабине́тъ; **-обра́зный** տ. Зубови́дный; **-прорѣзыва́ніе** չ. ատամների դուրս գալը. **-ры́вный** ած. ատամ քաշելու, հանելու։

Зубо|ска́лить (-лю -лять) չ. 1, ատամները կափկափել, 'դնջրտալ'. 2, մէկին ծաղրել, ծիծաղել մէկի վերայ։

Зубо|ска́лъ м. **-ска́лка** ի. ծաղրածու, ուրիշին ծաղրող, ծաղր անող այր, կին. **-ска́льство** չ. ծաղր, ծաղրածութիւն. **-ты́чина** ի. հարուած, ապտակ բերանին, 'շափալախ'. дать кому́ з—у.

Зубе́ченъ, чка м. *նւզ.* պստիկ ատամ, ատամիկ։

Зубо|чи́стка ի. 1, քչփորիկ, ատամնափորիչ (որբաժ լուցկի, փետուրի կոթ եւն ատամը քչփորելու, մաքրելու). 2, ատամնախոզանակ. **-чи́стный** ած. ատամն(ներ) մաքրելու. з. порошо́къ; **-чи́сточка** *նւզ.* տ. Зубочи́стка.

Зубре́ніе չ. 1, ատամներ կտրելը, ատամնաւորելը (օղոցի բերանը). 2, թութակաբար, առանց իմաստը հասկանալու անգիր անելը։

Зубрёнокъ, нка м. ցլավայրու (зубръ) հորթ։

Зу|бри́ла м. թութակաբար, առանց հասկանալու անգիր սերտող. **-бри́ло** տ. Зуби́ло.

Зу́брина տ. Зазу́брина.

Зубри́ть (-брю́ -я́ть), заз—, ն. 1, ատամնաւորել, ատամնաձեւ կտրտել (օր. օղոցի բերանը). 2, փշրել, 'ողալներ' առաջացնել (օր. դանակի բերանի վերայ). 3, թութակաբար, առանց միտքը հասկանալու սերտել, անգիր անել։

Зу|бръ, бръ м. *կնդ.* Bos urus, ցլավայրի։

Зуб|ча́тка ի. 1, *կնդ.* Dentalium, ատամնախեցի. 2, ատամնաւոր անիւ. **-ча́тый** ած. ատամնաւոր, ատամնաձեւ կտրտուած. з. листъ; з—ое колесо́; з—ая ба́шня; **-чикъ** м. *նւզ.* պստիկ ատամ։

Зубъ м. ատամ (յ. зу́бы, о́въ բերանի ատամներ. իսկ зу́бья, бьевъ օղոցի, ատամի, անուի եւն ատամներ. моло́чный з. կաթնատամ. вставно́й з. դնովի, կեղծ ատամ. точи́ть з—ы на кого́ մէկի վերայ ատամները սրել. э́то мнѣ не по зуба́мъ այդ ատամս չի կտրում. положи́ть з—ы на по́лку անօթի մնալ, սոված մնալ. не́чего на з. положи́ть ուտելու ոչինչ չկայ. она́ съ нимъ з. за́ з. նա (կինը) նորա հետ այնպէս է, ինչպէս շունը կատուի հետ. мы на э́томъ з—ы съѣ́ли գործի վերայ մենք մեր ակռաները փորձել ենք. з. на́ з. не попада́етъ ատամները զնզրատում են (ցրտից)։

Зубя́нка ի. *բս.* Dentaria, ատամնաբոյս։

Зу|дъ м. քոր, մարմաջ. **-дѣ́ть** (—, -ди́ть) տէծն. քոր գալ, մարմաջել։

Зуёкъ, йка́ м. *կնդ.* Charadrius, քարադր (թռչուն ճղերարածներից)։

Зуй м. *կնդ.* Tringa, հաստաբերակ կտցար։

Зумфъ м. (գերմ.) *լեռնգ.* ջրահաւաք արկղ, փոս։

Зы|ба́ть (-блю́ -ютъ և սխալ -би́ть (-блю -бятъ), ся) ն. ճօճել, տատանեցնել. **-ся** անդ. ճօճուել.

Зы|бка ի. ճլորք. **-бкій** ած. 1, երերուն, ճօճուն. з—ая по́чва ճահճուտ, ճախճուտ, ճորուտ. 2, ճկուն. з. прутъ; **-бкость**, **-блемость** ի. երերունութիւն, ճօճունութիւն, տատանողութիւն, անհաստատութիւն. зы́блемость сча́стья բախտի փոփոխականութիւնը, անհաստատութիւնը. **-блемый** ած. երերուն, տատանող, անորոշ, անհաստատ. **-бу́честь** տ. Зы́бкость; **-бу́чій** ած. երերուն, տատանող, շարժուն, շարժական։

Зыбь ի. 1, թեթեւ ալեկոծութիւն (հողմից առաջ կամ յետոյ) կամ նման շարժմունք. з. коло́сьевъ արտի ալեկոծութիւնը (քամուց). 2, անհաստատ հող, գետին։

Зы|ча́ть չ. հնչել, զրնգալ, ծլնգալ. **-чность** ի. քաղցրահնչիւնութիւն, ույժ, զօրութիւն, թափ, սաստկութիւն ձայնի։

Зы́чный ած. քաղցրահնչիւն, բարձր, սաստիկ, թափ ունեցող. լու, բարձր արձագանք տուող։

Зѣва́ка հոր. 1, ապուշ, ապուշի պէս նայող ու յորանջող անձ. 2, *անզգոյշ անձ։

Зѣва́ніе չ. 1, յորանջելը, յորանջում. 2, ապուշի պէս, բերանը բաց նայելը, մտիկ տալը. съ з—ія сытъ не бу́дешь.

Зѣ|ва́ть, **-вну́ть** չ. 1, յորանջել, որաշտալ. 2, ապուշի պէս մտիկ տալ. **-ся** տէծն. յորանջել. мнѣ зѣва́ется.

Зѣвни́къ м. *որս.* գայլ, գանգատուանք (շների)։

Зѣ|во́къ, вка́ м. 1, մի անգամ յորանջելը, յորանջում. 2, վրիպում. **-во́та** ի. յորանջկոտութիւն, խիստ, յաճախակի յորանջում. **-ву́нъ**, а м. **-ву́нья** ի. յորանջող, յորանջկոտ այր, կին։

Зѣвъ м. բերան, երախ, բերանի խոռոչ։

Зѣло́ I. չ. զէլօ (*եկ. սլաւ.* այբբենի ութերորդ տառի անունը). II. *մ.* խիստ, չափազանց։

Зѣни́ца ի. տ. Зрачёкъ; бере́чь какъ з—у о́ка իւր աչքի լոյսի պէս պահել, խնամել։

Зю́зникъ м. *բս.* Lycopus, գայլաթաթ։

Зюзю́кать չ. 1, թոթովել, անհասկանալի կերպով խօսել. 2, խմել, հարբել։

Зю́зя հոր. *ռմկ.* 1, հարբած 'մարդ, կին. напи́ться з—ей բոլորովին հարբել. 2, անձրեւից թրջուած, 'մուկ դարձած' մարդ, կին. 3, անպիտան, անարժ անձ։

Зю́й|дъ м. (գերմ.) *ծովգ.* 1, հարաւ. 2, հարաւային քամի, հողմ. **-ве́стъ** м. (գերմ.) 1, հարաւ արեւմուտք. 2, հարաւ արեւմտեան քամի, հողմ. **-о́стъ** м. (գերմ.) 1, հարաւ արեւելք. 2, հարաւ արեւելեան քամի, հողմ։

Зя́|бкій ած. 1, ցրտից վախեցող, հեշտութեամբ մրսող. 2, *որս. անտարբեր. «гла́вный упрёкъ, кото́рый дѣ́лаютъ по́йнтерамъ, состои́тъ въ томъ, что они́ зя́бки и не охо́тно подаю́тъ дичь»;

Зя́бкость ի. մրսողութիւն, սառնութիւն։

Зя́бликъ м. *կնդ.* Fringilla coelebs, սարեկ կամ սերինոս։ [Թռչ. եւն

Зя́блина ի. ցրտահար, ցրտատար ծառ, ճիւղ,

Зя́блица ի. մարի (էգ) սարեկ, սերինոս։

Зя́|блость ի. մրսածութիւն, ցրտահարութիւն, ցրտատարութիւն. **-блый** ած. ցրտատար, ցրտահար, մրսած. **-бнуть** (*անց.* зябъ -бла, о), озя́бн—, прозя́бн—, -зазя́бн—, չ. 1, մրսել. 2, ատոչել, ցրտատար լինել, ցրտահար լինել։

Зя́|тевъ, а, а ած. տ. Зять; **-тёкъ**, **-тька́** м. *նւզ.* և *փղքշ.* փեսայիկ, սիրելի փեսայ. **-тнинъ**, а, о, **-тній** տ. Зя́тьевъ, а, о.

Зя|ть м. (յ. зятья́, зе́й և зятевья́, е́въ) փեսայ։
Зя́тевъ, а, о ած. փեսայի, փեսայի պատկանող. **-тю́шка** м. *փղքշ.* տ. Затёкъ.

И.

И, и, *ձայնաւոր է և հնչւում է ինչպէս հայոց ի տառը*։ И-ն *գրւում է միմիայն բաղաձայններից առաջ, օր.* миръ, извинéніе; *իսկ ձայնաւորից առաջ գրւում է* i, *որ նոյն հնչիւնն ունի, օր.* христіáнинъ, вліяніе. *Այս ընդհանուր կանոնից բացառութիւն է կազմում* міръ *բառը, որ նշանակում է աշխարհ*։ И-ն *գրուելով ձայնաւորից յետոյ, սղւում և դառնում է* й (й съ крáткой, *որը հնչւում է ինչպէս հայոց* յ-*ն բառերի վերջում, օր.* рай, лóвчій). И-ն *կոչւում է նաև* и осьмери́чное, *իսկ* i-ն՝ i десяте́ричное (*եկ. սլաւ.* и-ն *նշանակում է* 8, *իսկ* i-ն՝ 10)։

И *շ.* **1**, *և, ու.* **2**, *նոյն իսկ, մինչև անգամ, էլ, իսկի.* я и не ду́малъ объ э́томъ *դորա վերայ ես իսկի չէի էլ մտածում.* онъ и такъ здорóвъ, и такъ богáтъ *նա առանց այն էլ առողջ է, հարուստ է*։

И́бисъ *—, կնդ.* Tantalus ibis, *եգիպտական արագիլ, քաջահաւ, ցեծ*։

И́бо *շ. որովհետև, զի, քանզի, վասն զի*։

И́ва *ի. բս.* Salix alba, *սպիտակ ուռենի (ուռի).* и́. лóмкая, S. fragilis, *դիւրաբեկ ուռենի (ճաթուռի).* и́. ушáстая, S. aurita, *ականջաւոր ուռի.* и́. вавилóнская *կամ* плаку́чая, S. babylonica, *բաբելոնական կամ վարսաւոր ուռի.* и́ па́льмовая, кóзья, S. capraea, *որձ ուռի*։

Ивá|новскій *—ի.* **1**, *Յովհաննի.* кути́ть во всю и—скую *խիստ կոնծել, քէֆ անել.* орáть на всю и—скую *խիստ բարձր բղաւել, աղաղակել.* скакáть, валя́ть во всю и—ую *խիստ արագ վազել, 'դակ տալ', աղաղակել.* **2**, *Իվանովօյի գիւղի(ց).* и—ское полотнó; **-новъ** -цвѣтъ *ոսկեծաղիկ.* **-нокъ**, нка *—, կնդ.* Alcedo *ալկիոն, ծղնի (թռչուն).* **-нъ-да-Мáрья** *բս.* Melampyrum nemorosum, *վայրի կովցորեան (արջու հատ)*։

И́ве|рень, рня *—.* **1**, *կտոր, բեկոր, փշրանք (օր. քարից թաւած).* **2**, *անտառնի ակամենջի անպաձև ճեղքուածքը (իրրև նշան).* **-решекъ**, шка, **-решóкъ**, шкá *նւզ. պատիկ կտոր, բեկորիկ.* **-рный** *—ի. բեկորի, կտորի, փշրանքի*։

И́в|ина *ի. ուռենու ճիւղ, ոստ, ձողի, թառ.* **-ишеніе** *շ. հ—+. ծառի կոճղի վերայ աճող մի տեսակ ուռեկեր.* **-ка** *ի.* **1**, *նւզ. տ.* Ива; **2**, *բս.* Aiuga reptans, *ճանկխոտ կամ ծծուկ.* **-някъ**, á *—.* **1**, *ուռենու անտառ, մացառ, թփուտ.* **2**, *ուռի փայտ, վառելիք.* **-някóвый** *—ի. ուռենու անտառի, ուռի փայտի.* **-нячёкъ**, чкá *նւզ. տ.* Ивня́къ; **-овый** *—ի. ուռենու(ց)*։

И́вол|га *ի. կնդ.* Oriolus galbula, *դեղձանիկ (երգեցիկ թռչուն).* **գծուծ, կծծի, խորամանկ մարդ.* **-гинъ**, а, о *—ի. դեղձանիկի*։

И́вушка *փաղաք. տ.* И'ва. [*դէգ (ակեր?)*։

Игáръ *—. բս.* Acorus calamus, *խունկեղէգ*

Иг|лá *ի.* **1**, *ասեղ (թէ ծակող և թէ առանց ծակի).* швéйная, вязáльная, чулóчная и.; **2**, *ծայր, կատար.* и. горы́; **3**, *առհ. փուշ, մախաթ (օր. եղևինների). խու.* и. и́нея; **4**, *փուշ, խայթոց (ոզնու և նման կենդանիների).* **-лá-рыба** *ի. կնդ.* Syngnathus acus, *թռաձուկ, ասեղնաձուկ.* **-ли́ный** *—ի. ասեղի.* и—ое ушкó; **-ли́стый** *—ի. ասեղաշատ, փշաշատ, մախաթաշատ.* **-ли́ца** *ի.* **1**, *փայտէ մախաթ, հերիւն, որով թոռ են գործում.* **2**, *բս.* Ruscus aculeatus, *մկնափուշ, փշաւոր մրտենի.* **-ли́шникъ** *—. բս.* Ononis spinosa, *փշոտ եզնարգել (կաղնուտ, իշախոտ).* **-ли́ща** *յնհ. մեծ, ահագին ասեղ, մախաթ.* **-ли́ще** *շ. գւռկ. ասեղների տուփ.* **-ловáніе** *շ. տ.* Акупункту́ра; **-ловáтый** *—ի. փշոտ, մախաթներով.* **-ловáть** (-лу́ю -ютъ) *ն. բժ. ասեղնարուծել*։

Игло|ви́дный *տ.* Иглообрáзный; **-вóй** *—ի. ասեղի.* **-кóжій** *—ի. փշամորթ.* и—ія живóтныя *կնդ.* Echinodermata, *Փշամորթներ.* **обрáзный** *—ի. ասղաձև.* **пёрый** *—ի. փշաթև, փշոտ թևերով.* и—ыя ры́бы *կամ* **-пёрки** *ի. յ. կնդ.* Acanthopteri, *Փշաթևներ.* **-подóбный** *տ.* Иглообрáзный.

Иглáный *տ.* Игли́ный.

Игнорú|рованіе *շ. անգիտանալը, չնկատել դնելը.* **-ровать** (-рую -юутъ) *ն. անգիտանալ, չուզել նկատել, առ ոչինչ համարել, 'այնումը չգցել'*։

И́|го *շ. լուծ. *ստրկութիւն.* сбрóсить съ себя́ и́. *լուծը թօթափել.* **-говщи́къ**, á *տ.* Игонóсецъ; **-говщи́на** *ի.* **1**, *ստրկութիւն, ճորտութիւն.* **2**, *հ—+. ստրուկներ, ճորտեր*։

Игó|лка *ի.* **1**, *նւզ. պատիկ ասեղ, ասեղ.* быть какъ на *и—ахъ *այրուել-փոթոթուել, տանջուել.* пускáть и—и *փրփրել (գինու մասին.)* какъ съ и—и *թափ թազայ, բոլորովին նոր.* плáтье съ и—и; **2**, *բս.* Stipa capillata, *փետրախոտ.* **-лочка** *նւզ. պատիկ ասղուկ.* **-лочникъ**, **-лочница** **1**, *տ.* Игóльщикъ, -щица; **2**, *գւռկ. գծուծ, ժլատ այր, կին.* **-лочный** *—ի. ասղուկի, ասղուկների(ց).* **-льникъ** *—.* **1**, *ասղարան, ասեղների տուփ.* **2**, *փշաւոր մացառ.* **3**, *բս.* Dianthus deltoides, *բրգաձև շահոքրամ.* **-льничекъ**, чка *նւզ. տ.* Игóльникъ 1; **-льный** *տ.* Игли́ный; **-льчатый** *—ի. ասղաձև, ասղակերպ. բս. փշաւոր, մախաթաւոր.* **-льщикъ** *—. ասեղնագործ.* **-льщица** *ի.* **1**, *ասեղնագործ կին.* **2**, *ասեղնագործի կին*։

Игонó|сецъ, сца *—. լծակիր, *ստրուկ, տառապեալ, բազմաչարչար մարդ.* **-сный** *—ի. լծակիր, լուծ կրող, տառապող*։

Игó|ристый *—ի. խաղաւէր.* **-рка** *նւզ. տ.* Игрá; **-рный** *—ի. խաղի, խաղա—.* и. домъ; **-рочка** *նւզ. տ.* Игóрка.

И́го|тка *նւզ.* **-ть** *ի. սանդ, 'հաւանգ'.* **-тный** *—ի. սանդի, 'հաւանգի'*։

Иг|рá *ի.* **1**, *խաղ.* и. въ кáрты *թղթախաղ.* и. въ бáбки *վէգախաղ.* азáртныя и́гры; мнѣ не нрáвится и. э́того актёра, э́того піани́ста; и. словъ *բառախաղութիւն.* **2**, *խաղաթուղթ.* однá и. картъ; **3**, *խաղալու ժամանակ տարածք կամ տանուլ տուածք.* **-рáла** *հ-ր. խաղող, խաղացող այր, կին.* **-рá-**

лище չ. խաղալիք. человѣкъ * и. страстéй; **-рáльный** -ծ. խաղի, խաղալու. и—ыя кáрты, кóсти; **-рáніе** չ. խաղալը, ածելը. **-раный** բյ. -ծ. խաղի ժամանակ գործ ածած, խաղալուց մաշուած. й—ыя кáрты; **-рáть** չ. և ն. խաղալ. и. въ кáрты, въ шáхматы, въ мячикъ, въ кýклы; и. по копéйкѣ, пó двѣ копéйки մի, երկու կոպէկով խաղալ. и. на дéньги փողով խաղալ. румянецъ игрáетъ у ней на щекáхъ; *и. комý въ рýку մէկին խրախուսել, մէկի ‘սրտից ջուր խմել’, и. на скрыпкѣ, на флéйтѣ, на трубѣ, на роялѣ ջութակ, ֆլէյտ, փող, դաշնամուր ածել. и. пѣсню երգ երգել, նուագել. и. трагéдію, комéдію; и. глáвную роль; **-рéцки** ձ. խաղացողին վայել ձևով. **-рéцкій** -ծ. խաղացողի, խաղացողին յատուկ. и—ія улóвки; **-рéцъ**, á -. **1**, ՏՆց. խեղկատակ, միմոս, ծաղրածու, դերասան. **2**, անձային ոգի մի, դև. **-рúвость 1**, չարաճճիութիւն. **2**, կենդանութիւն, ժրութիւն, կայտառութիւն, աշխոյժ. **-рúвый** -ծ. **1**, չարաճճի, ուրախ. и—ое дитя; **2**, կենդանի, ժիր, կայտառ, վառ, վառվռուն, աշխոյժ. и. умъ; и—ое воображéніе; **-рúстый** -ծ. փրփրուն. փրփրացող, փրփրադէզ (խմիչքների մասին). **-рúшка** է. Նվաստ. ողորմելի, դատարկ, անհամ խաղ. **-рúща** է. յեվ. մեծ, ահագին խաղ. **-(úг)рище** չ. ժողովրդական խաղ, համախմբում պարով և երգով. **-рóкъ**, á -. **-рочúха** է. խաղացող, ածող, նուագող այր, կին. խաղամոլ, խաղալու, ածելու սիրահար այր. կին. **-рýнчикъ** Նւզ. **-рýнъ**, á -. **-рýнья** է. չարաճճի, խաղըլկան այր, կին. **-рýшечка** ն-ւ. տ. Игрýшка; **-рýшечникъ** -. խաղալիքներ շինող կամ վաճառող **-рýшечница** է. **1**, խաղալիքներ շինող կամ վաճառող կինարմատ. **2**, խաղալիքների արկղ. **-рýшечный** -ծ. խաղալիքի, -քների. **-рýшка** է. խաղալիք, խաղալու իր. **-рывать** տ. Игрáть.

Игуáна է. կնդ. Iguana tuberculata, հասարակ իգուան, մողէզ, խլէզ։

Игý‖менскій -ծ. վանահայր. **-менство 1**, վանահայրութիւն. մայրապետութիւն. **2**, վանք, կուսանոց. **-менствовать** (-ствую -ютъ) չ. վանահայրութիւն, մայրապետութիւն անել. **-менъ** -. վանահայր. **-менья** է. մայրապետ (կուսանոցի), վանամայր։

Идеа‖лизúровать (-рую -ютъ) ն. իդէալացնել, -լականացնել. **-лúзмъ** -. փիլ. իդէալականութիւն, գաղափարականութիւն (հկռկը տ. Реалúзмъ); **-лúстъ** -. **-лúстка** է. իդէալիստ, գաղափարական այր, կին. **-лъ** -. իդէալ, վեհ, վսեմ գաղափար. **-льность** է. իդէալ, գաղափարական, վերացական լինելը. վեհութիւն, վսեմութիւն. **-льный** -ծ. իդէալական, գաղափարական, վերացական, վեհ, վսեմ, կատարեալ, գերակայական։

И‖дéйный -ծ. գաղափարի, -ների. **-деологúческій** -ծ. գաղափարախօսական. **-деолóгія** է. (յն.) փիլ. գաղափարախօսութիւն. **-деолóгъ** -. գաղափարախօս, -բան. **-дéя** է. (յն.) գաղափար, միտք, հասկացողութիւն. руководящая и. առաջնորդող գաղափար։

Идил‖лúческій -ծ. հովուերգական. **-лія** է. (յն.) հովուերգութիւն (թեթև վիպական բանաստեղծութիւն, որի նիւթը առնուած է գիւղաւորապէս հովիւների, ձկնորսների, շինականների և առհ. գիւղական պարզ կեանքից)։

Ідіóмъ -. **1**, առանձնայատկութիւն (բարբառի)· **2**, բարբառ։

Ідіопа‖тúческій -ծ. բժ. առանձնակրական. **-тія** է. (յն.) բժ. առանձնակրութիւն (առանձին, զատ, որիչ հիւանդութիւն մարմնի որ և է անդամի)։

Ідіосинкрáзія է. (յն.) բժ. բնածին զգացողութիւն, բնածին համակրութիւն կամ հակակրութիւն։

Ідіо‖тúзмъ -. իդիոտիզմ (որ և է լեզուին յատուկ անթարգմանելի դարձուածք, օր. «онъ собáку съѣлъ» կամ թէ հայերէն՝ «ջուր բանը բուրդ է»). **-тка** է. խենթ, թուլամիտ, ապուշ, խօլ աղջիկ, կինարմատ. **-тство** չ. խօլութիւն, խենթութիւն, ապուշութիւն. **-тъ** -. խենթ, թուլամիտ, ապուշ, խօլ մարդ։

Идоло‖поклонéніе չ. կուռքերին երկրպագելը. **-поклóнникъ** -. **-поклóнница** է. կռապաշտ, -ուհի. **-поклóнничать** չ. կռապաշտութիւն անել, կուռքերին երկրպագութիւն տալ, *սոսրանալ, քծնուելով աշխատել հաճոյանալ. **-поклóннческій** -ծ. կռապաշտական **-поклóнничество** չ. կռապաշտութիւն. **-поклóнничествовать**, **-поклóнствовать** (-ствую -ютъ) տ. Идолопоклóнничать; **-поклóнство** չ. կռապաշտութիւն. **-служéніе** չ. կուռքերի պաշտօն, կռապաշտութիւն. **-служúтель** -. **-служúтельница** է. կռապաշտ, -ուհի, կռապարիչ, -րչուհի. **-твóрецъ**, рца -. կուռքեր շինող։

Идо‖лъ -. կուռք. **-льница** է. կռատուն, մեհեան. **-льскій** -ծ. կուռքի, կուռքերի։

Идтú տ. Иттú.

Иджи‖вáть, -вúть, -влять ն. եկ. ս. ծախսել, մսխել. **-вéніе** չ. ծախս, մսխ. „И жилъ Пáвелъ цѣлыхъ два гóда на своёмъ и—іи Եւ եղև զերկեամ մի բովանդակ իւրով վարձու (Գործք, 28_{30}). **-вúть** (-влю-вятъ), **-влять** տ. Иждивáть.

Йже եկ. սլ. **1**, ԴԵր. որ. **2**, չ. եկ. սլաւ այբբենի մէջ и տառի անունը։ [(V) ա**նունը**։

Йжица է. սլաւ այբբենի վերջին տառ։

Избá է. խրճիթ, հիւղ, խուղ. чёрная կամ кýрная и. խրճիթ առանց ծխնելոյզի. бѣлая и. խրճիթ ծխնելոյզ ունեցող վառարանով. крáсная и. մեծ խրճիթ մեծ պատուհանով. сýдная и. ՏՆց. դատարան։

Изба‖вúтель -. **-вúтельница** է. փրկող, թափող, ազատող այր, կին. **-вúтельный** -ծ. փրկող, թափող, ազատող **-вить** (-влю -вятъ), **ся** տ. Избавлять, ся; **-влéніе** չ. **1**, ազատելը, փրկելը, թափելը. **2**, ազատութիւն, փրկութիւն. **-влéнникъ** -. **-влéнница** է. փրկուած, թափուած այր, կին. **-влять**, -вить ն. **1**, ազատել, թափել. избáви Богъ! Աստուած փրկէ, ազատէ. избáвьте меня отъ этого человѣка; и. когó отъ опáсности; и. когó отъ безпокóйства; **2**, գւռկ. պարպել, դատարկել, մաքրել. и. ведрó, кáдку; **-ся** -ւ. тг. отъ когó, чегó մէկից, մի բանից ազատուել, թափուել, պրծնել. и. отъ своихъ кредитóровъ; и. отъ опáсности, отъ наказáнія; **-вýшка** է. խրտուիլակ (օր. թռչուններին խրտնեցնելու համար)։

Избалованіе չ. երես տալը, փայփայելը, երես տալով փչացնելը. **-ловать** (-лу́ю -ютъ) **-лóвывать** ն. փայփայել, երես տալ, երես տալով սանձարձակացնել, փչացնել. **-ся** չզ. երես առնել, փչանալ։

Избё|нка է. Նւզ. Նխտ. աղքատի հիւղ, խրճիթ. **-ночка** է. Նւզ. հիւղիկ, պստիկ խրճիթ։

Избе|регáть, -рéчь (-гу́-жёшь-гу́тъ) ն. խնայել, յետ գցել։

Изби|вáніе չ. 1, սաստկապէս ծեծելը, ջարդելը, ջարդուփշուր անելը. 2, սպանելը, կոտորելը. **-вáть**, -ть ն. 1, սաստկապէս ծեծել, կոշկոճել, ջարդել, ջարդու փշուր անել, կոտրատել. 2, սպանել, կոտորել. 3, շատ խաղալով, ածելով մաշել, փչացնել (երաժշտական գործիքը.) **-ся** չզ. կոտրատուել, ջարդ ու փշուր լինել. մաշուիլ (շորի տաւարի մասին)։

Из|бирáемость է. ընտրելի լինելը. **-бирáніе** չ. ընտրելը, ընտրութիւն, ընտրողութիւն. **-бирáтель** ա. **-бирáтельница** է. ընտրող այր, կին. **-бирáтельный** ած. ընտրողական, ընտրելու, ընտրութեան. и. гóлосъ; и—ое собрáніе, и. комитéтъ; **-бирáтельство** չ. ընտրութիւն, ընտրելը. **-бирáть**, -брáть ն. ընտրել, ջոկել. и. когó въ члéны óбщества; и. воéнное пóприще զինուորական ասպարէզ ընտրել (իբրև պաշտօն). и́бо мнóго звáныхъ, а мáло и́збранныхъ Զի բազումք են կոչեցեալք՝ և սակաւք ընտրեալք (Մատթ. 22_{14})։

Из|би́тіе չ. կոտրատելը, ջարդ ու փշուր անելը. **-би́тость** է. անկենդանութիւն, *անհամութիւն. и. мы́сли; **-би́ть** (изобью́—ю́тъ), **-ся** տ. Избивáть, ся.

Изби́|шка է. Նխտ. աղքատի խրճիթ. հիւղ. **-ща** է. Մեծ. անհարգին խրճիթ, հիւղ։

Избіéніе չ. ջարդ, կոտորած. и. младéнцевъ въ Виѳлеéмѣ; и. армя́нъ въ Константинóполѣ въ 1896 г.

Из|блевáніе չ. դուրս թքելը, որձկալով դուրս ժայթքելը, փսխելը. **-блёвывать, -блевáть** (-блюю́ -ю́тъ) ն. դուրս թքել, դուրս ժայթքել, որձկալով դուրս թափել, փսխել։

И́з|близи, -бли́зка մ. 'ի մօտոյ, մօտիկուց։

Изб|нóй ած. խրճիթի, հիւղի. **-ня́къ**, á ա. տաղձ, շինութեան փայտ (մախաթաւոր ծառից)։

Избо|дáніе չ. հարու տալով, խեթկելով ջարդելը. սպանելը. **-дáть** ն. հարու տալով, խեթկելով ջարդել, սպանել.

Избожи́ться (-жу́сь -жáтся) չզ. խոստ, աստուածակէս երդուել։

Из|бóй ա. տ. Изби́тіе; **-бóина** է. 1, փոր ընկած, փոս գցած տեղ, փոս (օր. ճանապարհի վերայ) 2, ամանի վերայ զարկից գոյացած փոս, խուռոշ. 3, հարուածից կապտած տեղ. **-бóина** է. քուսպ, կուսպ (ձիթաբեր հատիկներից). **-бóйный** ած. ծեծի, ջարդ ու փշուր անելու. и. пáрень տուրուդմփոցի սիրահար. и. товáръ կէս սաղ, կէս ջարդուած ապրանք. **-бóйня** է. ծեծ, կռիւ. **-бóистый** ած. խորտուբորտ, փոս ընկած տեղերով։

Избóрникъ եկղ. տ. Избрáнникъ.

Избо|рáзживаніе չ. ակօսելը, ակօս քաշելը. **-рáзживать, -розди́ть** (-зжу́ -здя́тъ) ն. ակօսել, ակօսներ քաշել. врéмя изборозди́ло егó челó; **-рождённость** է. ակօսուածութիւն։

Избочé|нивать, -нить (-ню -нятъ) ն. ծռել, թեքել. **-ся** չզ. կողքի վերայ թեքուել, ծռուել, յենուել (ձեռքով)։

Из|брáживаніе չ. շրջելը. **-брáживать**, -броди́ть ն. 1, շրջել (օր. մի ամբողջ քաղաք), տակն ու վրայ անել. 2, տրորել, կըխճորել, ատամնատակ տալ (դաշտեր, մարգեր). 3, ուռկանով միանգամից բոլոր ձկները բռնել. 4,*խենթ բաներ բռնել, չարաճճի բաներ անել։

Избрáжничать ն. խմել, խմելով վատնել. **-ся** չզ. հարբեցողութեան անձնատուր լինել, փչանալ։

Из|брáніе չ. ընտրելը, ընտրութիւն. **-брáнникъ** ա. **-брáнница** է. ընտրուած, ջոկուած այր, կին. **-бранно** մ. ընտրութեամբ, ընտրողաբար. **-брáнушка** հոր. փղձ. սիրելի, հոգեակ. **-брáть** (-беру́ -ру́тъ), **ся** տ. Избирáть, ся.

Изброди́ть (-жу́ -дятъ) տ. Избрáживать.

Избры́|зганіе, -згать, ся, -згиваніе, -згивать, ся տ Испры́скаиіе, -скать, ся.

Избу|шёнка, -шечка, -шка է. Նւզ. պստիկ խրճիթ, հիւղիկ։

Избы|вáніе չ. հեռացնելը, ոչնչացնելը. խուսափում. **-вáть**, -ть ն. 1, когó մէկին հեռացնել, ոչնչացնել, մէկից ազատուել. 2, что մի բանից խուսափել. 3, գերազանցել, գերակշռել. расхóдъ избываéтъ дохóдъ; 4, գւռկ. ծախսել, մի բանից զրկուիլ. 5, չ. մնալ, աւելանալ. **-внóй, -вчивый** ած. որը կարելի է հեշտութեամբ հեռացնել, ոչնչացնել։

Избы́|токъ, тка ա. **-точекъ**, чка Նւզ. առատութիւն, լիութիւն. աւելորդ մնացածը, յաւելուած, մնացորդ. у негó во всёмъ и. Նա ամեն բան լիուլի ունի. жить въ и—ткѣ; отъ избы́тка сéрдца устá глагóлютъ 'ի յաւելուածոյ սրտի խօսի բերան (Մատթ. 12_{34}) **-точествіе, -точество, -точествовать** (-ствую -ютъ) տ. Изоби́ліе, -би́ловать; **-точность** է. տ. Избы́токъ; **-точный** ած. առատ, շատ, աւել մնացող։ **-точно** մ. առատապէս. լիովին։

Избы́ть (избу́ду -бу́дутъ) տ. Избывáть.

Из|бѣганіе չ. 1, (-бѣгáніе) խուսափելը, խոյս տալը, խորշելը. 2, (-бѣганіе) շատ ման գալը, շրջելը, վազվզելը. **-бѣгать** 1, (-бѣгáть), **-бѣгнуть, -бѣжáть** (-бѣгу́ -жи́шь -гу́тъ) **-бѣ́чь** (-бѣгу́ -гу́тъ) ն. когó, чегó մէկից, մի բանից խուսափել, խոյս տալ, խորշել, փախչել. и. ссóры: судьбы́ своéй не избѣгнешь; всѣ избѣгáютъ э́того человѣ́ка; 2, (-бѣгать) ն. շրջել, տակն ու վրայ անել. я избѣгалъ весь гóродъ, искáвши егó; **-ся** չզ. շատ վազելուց յոգնել, վաստակել. **-бѣжáніе** տ. Избѣганіе 1; во и. непріятностей անախորժութիւններից, անհամութիւններից խուսափելու համար. **-бѣ́жный** ած. խուսափելի։

И́збѣла մ. սպիտակաւուն, սպիտակին տալով։

Избянóй տ. Избнóй.

Извá|да, -дка է. 1, փայփայելը, երես տալը. 2, սովորութիւն, անկրթութիւն, խեռու-

Թիւն. **-живать, -дить** (-жу -дятъ) ն. փայփայել, երես տալ, փչացնել։

Из‖вáливать, I. (-вáливать, **-валúть** (-лю́ -лятъ) ն. 1, դուրս դցել, դուրս թափել, դուրս ածել. 2, տապալել, գլորել, շուռ տալ. **II.** (-вáливать, **-валять**) ն. գլորելով, թաւալելով, շուռ ու մուռ տալով կեղտոտել, աղտոտել։

Извá‖ра է. **I**, դիրտ, մրուր, տկնուցք (պարեջուր, կվասս քաշելիս). **2**, տաշտ, տաշտակ. **-ре́ніе ,-риваніе** չ. լաւ եփելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. լաւ եփել, այնքան եփել, որ քքքրուի. **-рки**, рковъ —. յ. քափ (եփելու ժամանակ). **-рно́й** —ა. եփած. **-рчивый** —ა. հեշտութեամբ եփուող, քքքրուող։

Изва‖я́ніе չ. **I**, քանդակելը, փորագրելը. **2**, քանդակ, քանդակած պատկեր, անդրի. **-я́ть** ն. քանդակել, քանդակագործել. փորագրել։

Изве‖де́ніе չ. **I**, դուրս հանելը, դուրս բերելը. **2**, ծախսելը, մսխելը. **3**, կործանելը, ոչնչացնելը, ջնջելը. **-дёнышъ** —ა. վիժած (արհեստական միջոցներով)։

Извер‖га́ніе ա. Изверже́ніе 1, 2; **-га́тель** —. **-га́тельница** է. դէն, դուրս գցող, մերժող այր, կին. **-га́тельный** —ა. դէն, դուրս գցող, մերժող. **-га́ть, -гнуть** ն. **I**, ժայթքել. դէն գցել, երբէ անպէտք, անպիտան բան դուրս գցել. огнеды́шащая гора́ изверга́етъ пла́мень; **2**, եկ. ու. վիժել. **3**, եկղ. պաշտօնանկ անել (հոգևորականին). **-(из-)гъ** —. **I**, անպզորդոյն զազան, հրէշ. **2**, եկ. ու. վիժած, վաղածին. **-женецъ**, нца —. պաշտօնանկ, աքսորված, արտրած հոգևորական. **-же́ніе** չ. **I**, դուրս գցելը, դէն գցելը. **2**, պաշտօնանկ անելը (հոգևորականին). **3**, ժայթքում, վիժում (հրաբուխի). **4**, բժ. վիժում, ործկալը, դուրս թափելը, փսխում. ատագնացութիւն. твёрдое и. պինդ ատագնացութիւն, կղկղանք. и. мокро́ты; и. се́мени; и. гно́я ка́шлемъ; и. младе́нца վիժում։

Изверну́ть, ся ա. Извёртывать, ся.

Извёр‖стываніе չ. **I**, ուղղելը, հարթելը. **2**, հաշուելը, բաժանելը. **-стывать, -ста́ть** ն. **I**, ուղղել, հարթել. **2**, հաշուել, բաժանել, դատաւորել։

Извёр‖тъ —. **-тка** է. խուսափում, հընարք. **-тливый** —ა. ճարպիկ, ժիր. **-токъ**, тка —. ոլորտ, պտոյտ (ճանապարհի). **-тываніе** չ. պտոյտ տալով, ոլորելով փչացնելը. **-тывать**, -нуть ն. պտոյտ տալով, ոլորելով փչացնել, քայքայել. **-ся** —ѣтր. **I**, շուռ գալ, տապալուել (օր. նաւակի մասին). **2**, մի կերպ դուրս գալ, ազատուել. и. изъ бѣды́; **3**, մի կերպ կառավարուել, 'եօլա գնալ'. кое-ка́къ и. свои́ми сре́дствами; безъ за́йма ему́ тру́дно бу́детъ и—ну́ться.

Изве́р‖чиваніе չ. գայլիկոնով, բուրղուով ծակելը. **-чивать, -тѣть** (-чу́ -тятъ) ն. գայլիկոնով, բուրղուով ծակել։

Извести́ (-веду́ -ду́тъ; անց. извёлъ -ла́, о). **сь** ա. Изводи́ть, ся.

Из‖вёстка է. կիր, այրած կիր. **-вестко-ва́тый** —ა. կրախառն, կրակերպ. **-вестко́-вый** —ა. կրային, կիր պարունակող. и. ка́мень կրաքար. и. полево́й шпатъ կրաշպատ. **-вестко́вый** —ა. կրից բաղկացած, շինած. **-весткообжига́тельный** —ა. կիր այրելու. и—ая печь; **-вестни́къ**, á —. **I**, կրավաճառ. **2**, կրագործ, կիր այրող. **3**, կրատար մշակ. **-вестный** —ა. կրային, կրի. и́. раство́ръ կրալուծոյթ. **-вестня́къ**, á —. կրաքար. зерни́стый и. մանրահատ կրաքար. пло́тный и. խիտ կրաքար. гру́бый и. խառնամաղ կրաքար. перви́чный и. նախնական կիր. **-вестняко́вый** —ა. կրի, կրաքարի. **-весть** է. կիր. гидравли́ческая и́. ջրաբաշխական կիր. жжёная и́. այրած կամ անշէջ կիր. гашёная и. մարած կիր. е́дкая и́. սուր կիր. хлори́новая и́. քլորակիր։

Из‖ве́сть (-веду́ -ду́тъ) ա. Изводи́ть.

Извет‖ша́ть չ. հնանալ, խախտուել, ուերուել. **-ша́лый** —ა. հնացած, ուերուած։

Изви‖ва́ніе չ. ոլորելը, պտտկաձև հիւսելը. **-ва́ть**, -ви́ть ն. **I**, ոլորել, պտտկաձև հիւսել. **2**. պատել (թելը, կանեփը մի բան հիւսելիս). **-ся** —ѣтր. ոլորուել, գալարուել, ծալուել, ոլորաններ, պտոյտներ անել. змѣя́ извива́ется; тропи́нка, ручéй извива́ется; *и. передъ кѣмъ մէկի առաջ քծնուել, սողալ. **-вина** է. ոլորք, պտոյտ, ծռուածք. **-вистый** —ა. ոլոր մոլոր, պտոյտներով. и—ая доро́га; **-вно́й** —ა. ոլորածոյ, գալարուն, գալարածոյ. **-вка** է. **-въ** —. **I**, ա. Извива́ніе; **2**. ոլորք պտոյտ։

Изви́‖ливаніе չ. ծալելը, ծռելը, կորացնելը. **-ливать**, -лять ն. ծռել, ծալել, կորացնել. и сапоги́ կօշիկները ծռել (մաշ գալիս). **-ся** —ѣтր. ծռուել, ծալուել, կորանալ. **-лина** է. **-линка** ծուռ գիծ, ծալուածք, ոլորք, պտոյտ. рѣка́ дѣлаетъ нѣсколько и—нъ; **-листый** —ა. ծուռումուռ, ծալքերով, ոլորաններով, պտոյտներով, գալարուն, ոլոր-մոլոր. и—ая рѣка́; и—ая тропи́нка **-ля́ть, ся** ա. Изви́ливать, ся.

Изви‖не́ніе չ. ներելը. ներողութիւն, թողութիւն. проси́ть у кого́ извине́ніе; **-ни́тель** —. **-ни́тельница** է. ներող, թողութիւն տուող, արդարացնող այր, կին. **-ни́тельность** է. ներողութիւն, ներելի, թոյլատրելի լինելը. **-ни́тельный** —ა. **I**, ներելի, թողութեան արժանի. **2**, ներող, թողութիւն տուող. и—ое письмо́; **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** ա. Извиня́ть, ся: **-нный** —ა. մեղաւոր, մեղապարտ։

Изви́н‖чиваніе, -че́ніе չ. փչացնելը (պտուտակը). **-чивать, -ти́ть** (-нчу́ -нтя́тъ) ն. **I**, յաճախ գործածելով փչացնել. անպէտք դարձնել (պտուտակը). **2**, մի բան փչացնել, այլանդակել, (վրան շատ ծակեր անելով). **-ся** —ѣтր. փչանալ, անպէտքանալ յաճախ գործածուելուց (պտուտակի մասին)։

Изви́нь է. ա. Алкого́ль.

Изви‖ня́емость ա. Извини́тельность; **-ня́ть**, -ни́ть ն. ներել, թողութիւն տալ. извини́те мою́ нело́вкость; извини́те, я васъ безпокою́; **-ся** —ѣтր. **I**, передъ кѣмъ մէկից ներողութիւն, թողութիւն խնդրել. **2**, մեղանչել։ [ва́ть, ся.

Изви́ть (изовью́ -ю́тъ), **ся** ա. Изви-

Извле‖ка́ніе չ. դուրս քաշելը, հանելը, քաղելը. **-ка́тельный** —ა. դուրս քաշելու, հանելու. **-ка́ть**, -чь ն. դուրս քաշել, դուրս հանել

քաղել, քաղուածք անել. и. кого́ изъ бѣды́ մէկին դժբախտութիւնից, փորձանքից ազատել, թափել. и. пу́лю изъ ра́ны; и. квадра́тный, куби́ческій коре́нь երկրորդ, երրորդ աստիճանի արմատ հանել. и. у кого́ бѣльмо́ изъ гла́за մէկի աչքի հատը կտրելով հանել. и. по́льзу օգուտ քաղել. онъ изъ всего́ извлека́етъ по́льзу; и. изъ а́втора примѣ́ры; **-че́ніе** գ. 1, դուրս քաշելը, դուրս հանելը. и. дохо́довъ изъ чего́ մի բանից արդիւնք ստանալը. и. пу́лю изъ ра́ны; 2, քաղուածք (որ և է գրքից, գործից). и. изъ дѣ́ла, изъ сочине́нія; **-чь** (-ку́ -чёшь -ку́тъ; անց. извлёкъ -кла́, о́; ки́), **ся** տ. Извлека́ть, [ся.

Извнѣ́ մ. դրսից, արտաքուստ։

Из|води́тель ա. **-води́тельница** է. ապանիչ, կործանիչ, կորուստանող այր, կին. **-води́ть** (-жу́ -дятъ), -вести́, -ве́сть ն. 1, դուրս հանել, դուրս տանել. 2, ծախսել, մսխել, վատնել. и. де́ньги; 3, кого́ մէկի սիրտն ու հոգին մաշել, մէկի արևը, կեանքը խաւարեցնել, մէկին սպանել. и. своего́ врага́; 4, ոչնչացնել, ջնջել, կոտորել (որդունքը). 5, կախարդել, հմայել, գիւթել. **-води́ться**, -вести́сь գ. 1, կործանուել, ոչնչանալ, կորչել. цыпля́та извели́сь отъ хо́лода; 2, ուժասպառուել, հալից ընկնել. 3, տանջուել, չարչարուել. **-во́дка** է. տ. Изво́дъ; **-во́докъ**, дка, **-во́дышъ** ա. մատղաշ անասուն, գրաստ. **-во́дъ** ա. 1, դուրս տանելը, դուրս հանելը. գաղթեցնելը. 2, կործանելը, ոչնչացնելը, ջնջելը, փչացնելը. жена́ со́слана за и. му́жа—էրկանը թունաւորելու համար. 3, ծախսելը, մսխելը, վատնելը, սպառելը (պաշարեղէնը). 4, յայտնելը, մատնելը. 5, աղբիւրը ցոյց տալը, ցուցում։

Извоева́ть (-вою́ю -ютъ) ն. աւերել, կործանել (պատերազմելիս)։

Из|вожде́ніе գ. 1, դուրս հանելը, դուրս տանելը. 2, ջնջելը, ոչնչացնելը. 3, ծախսելը, մսխելը, սպառելը. **-вози́ть** (-жу́ -зятъ) ն. մաշել, փչացնել (շատ բանեցնելով). **-во́зить** (-во́жу -зятъ) գ. սայլապանութիւն անել. **-во́зникъ** ա. սայլապան. **-во́зничанье** գ. սայլապանութիւն. **-во́зничать** գ. սայլապանութիւն անել. **-во́зническій, -во́зничій**, чья, чье ած. սայլապանի, -ների. и—чья ло́шадь; **-во́зный** ած. սայլապանութեան, բեռնակրութեան. и. про́мыселъ; **-во́зчикъ** ա. 1, կառապան, սայլապան, սայլորդ. ломово́й и. բեռներ կրող սայլապան 2,, *կառք, սայլ. ѣ́хать на и—ѣ; сѣсть на и—а; слѣзть съ и—а; взять и—а на часы́ ժամով կառք վարձել. **-во́зчичій**, чья, чье ած. կառապանի, սայլապանի, սայլորդի **-во́зъ** ա. սայլապանութիւն, սայլորդութիւն, բեռնակրութիւն, կառապանութիւն։ [**-во́истый** տ. Излу́чистый.

Из|во́й ա. պտոյտ, ոլորտ, ծալուածք.

Изво|ле́ніе գ. կամենալը, հաճելը, հրամելը. **-ли́тельный** ած. բարեհաճ, հաճող, հաւանող, յօժար. **-лить** (-лю -лятъ; հրմ. изво́ль -те), -ля́ть ն. что, на что 1, կամենալ, հաճել, բարեհաճել, հրամել, յօժարել. ба́рыня изво́литъ почива́ть տիկինը, 'աղջիկպարոնը' հանգստանում է. изво́льте войти́ ներս հրամեցէք чего́ изво́лите? ինչ կհրամէք։

Изво|ло́къ ա. թեթև զառիվայր, զառիվայր. **-ло́ка** է. ձգձգում, յապաղում. **-лоче́ніе** գ. դուրս քաշելը, դուրս հանելը. **-ло́чистый** ած. թումբերով, խորտուբորտ. **-лочи́ть** (-чу́ -чатъ) ն. 1, դուրս քաշել, ձգելով դուրս հանել. 2, մաշել, քրքրել. 3, ուշացնել, յապաղեցնել. **-ся** ներգ. 1, մաշուել, քրքրուել. 2, ուժասպառուել, հալից ընկնել (զեղխութեան շնորհիւ). 3, ռմկ. հագնուել. **-ло́чка** է. 1, մաշելը, քրքրելը (օր. շորը). 2, տ. Изволо́ка.

Изво́ль|ничаться գ. կամակոր, քմահաճ դառնալ, սանձարձակութեան ընտելանալ. **-ный** ած. կամայական, ինքնակամ, քմահաճ։

Из|во́нъ ներբ. (սեռկ. հոլ) ռմկ. դուրս, հակառակ. и. пра́вилъ կանոններից դուրս. **-во́нный** ած. դրսի, դրսում. и—ая сторона́ դրսի կողմը։

Изво|ра́чиваніе գ. շրջելը, դարձնելը. **-ра́чивать**, -роти́ть ն. 1, շուռ տալ, դարձնել (հակառակ կողմի վերայ), շրջել. 2, աղճատել, այլանդակել. **-ся** ներգ. 1, դառնալ, շրջել, շուռ գալ. 2, դուրս գալ, ազատուել (նեղութիւնից), իր համար մի ճար գտնել։

Изворова́ться (-ру́юсь -ются) հոր. գողութեանը ընտելանալ, գող դառնալ։

Из|вороти́ть (-чу́ -о́тятъ), **ся** տ. Извора́чивать, ся; **-воро́тливость** է. ճարպկութիւն, ճարտարութիւն, ճարտարամտութիւն, ժրութիւն. **-воро́тливый** ած. ճարպիկ, ճարտար, ճարտարամիտ, ժիր, յաջողակ. **-ро́тный** ած. շուռ տալու, շրջելու. շուռ տուած, շրջած կողմ. **-ро́тъ** ա. 1, դարձնելը, շրջելը. 2, հակառակ, 'թարս' կողմ. на и. հակառակ, 'թարս'. 3, հնարք, միջոց (դժուարութիւնները հարթելու), ելք. 4, պտուտակ, պտտաճանք. 5, գւռկ. վճարում, հատուցում. и. до́лга; **-воро́ть** է. տ. Изворо́тъ; **-воро́чать** ն. 1, խառնափնթորել, տակն ու վրայ անել. 2, ռմկ. ծեծել, ջարդել, 'քօթակել'։

Из|во́рсить (-ршу -сятъ) ն. խաւ տալ, խաւաւորել. и. сукно́; **-ся** գ. քրքրուել, գզգզուել, մաշուել։ [-чичій.

Изво́|щикъ, -щичій տ. Изво́зчикъ,

Из|врачева́ніе, -врачева́ть (-чу́ю -ютъ) տ. Излѣче́ніе, -чи́ть.

Извра|ща́ть, -ти́ть (-щу́ -тя́тъ) ն. 1, յեղաշրջել, աղճատել, այլայլել (խօսքի իմաստը). 2, այլանդակել, փչացնել. духъ па́ртіи извраща́етъ сужде́ніе; **-ще́ніе** գ. յեղաշրջում, աղճատում, այլայլում. и. смы́сла зако́новъ.

Из|вы́къ ա. **-выка́ніе** գ. 1, սովորութիւն, ունակութիւն. 2, վարժութիւն. **-выка́ть, -вы́кнуть** գ. սովորել, ունականալ, վարժուել, ընտելանալ. **-вы́чай** ա. սովորութիւն, սովորոյթ, ծէս։

Извѣ|ва́ніе գ. 1, տանելը, ցրելը. 2, անօգուտ, զուր ծախս. 3, մաքրելը, զտելը (էրնելով). **-ва́ть**, -ять ն. 1, տանել, ցրել. 2, զուր ծախսեր անել, վատնել. 3, քամել, էրնել, մաքրել։

Извѣ|даніе, -дываніе գ. հետախուզութիւն, -խուզելը, քննելը, փորձելը. **-дчикъ** ա. **-дчица** է. հետախուզող այր, կին, լրտես, -ուհի. **-дывать, -дать** ն. հետախուզել, քննել, փորձել, իմանալ։

Извѣковáть (-кýю -ютъ) չ. *իւր կեանքը անցկացնել, վերջացնել։*

Извѣ‖рéніе չ. **1**, *հաւատացնելը, հաւատացնելը.* **2**, *վստահութիւն, հաւատիք.* **-ривáться**, **-рúться** (-рюсь -рятся) կր. **1**, *հաւատքը, վստահութիւնը կորցնել.* онъ извѣрился въ нёмъ *նա նորան այլեւս չէ հաւատում.* **2**, *իւր վարկը, հաւատարմութիւնը կորցնել.* **-рка** է. *կորուստ ա, հաւատքի, վստահութեան. ք, վարկի, հաւատարմութեան։* [шивать, ся.

Извѣсить (-шу -сятъ), **ся** տ. Извѣ-

Извѣ‖стúтель ա. **-стúтельница** է. *տեղեկատու, համբաւաբեր, աւետող, քարոզող այր, կին.* **-стúтельный** ած. *տեղեկացնող, լուր, համբաւ հաղորդող, ծանուցողական.* н—ое письмó; **-стúть** (-щý -стятъ), **ся** տ. Извѣщáть, ся; **-стіе** չ. *համբաւ, լուր, 'խաբար', տեղեկութիւն.* и. о смéрти *մահուան գոյժ.* **-стность** է. **1**, *յայտնի, պարզ լինելը, գիտութիւն, տեղեկութիւն.* довестú до óбщей и—и *'ի գիտութիւն հանրութեան հաղորդել, յայտարարել.* это ещё не приведенó въ и. *այդ դեռեւս պարզուած, որոշուած չէ.* **2**, *հռչակ, անուն.* пріобрѣсть и., достúгнуть и—и *անուն հանել.* **-стный** ած. **1**, *յայտնի.* мнѣ это извѣстно; онъ извѣстенъ цѣлому свѣту своéю чéстностью; **2**, *ճիշտ, հաւաստի, հաստատ.* **3**, *նշանաւոր. ականաւոր, հռչակաւոր.* **4**, *որոշ, մի քանի.* въ и—ыхъ слýчаяхъ.

Извѣ‖тникъ ա. **-тница** է. *մատնիչ, մատնութիւն անող, չարախօս այր, կին.* **-тный** ած. *մատնութեան, չարախօսութեան։*

Извѣт‖ривать, **-рить** (-рю -рятъ) ն. *քամուն ենթարկելով փչացնել, չորացնել.* **-ся** չ. **1**, *քայքայուիլ, փչանալ (քամու ազդեցութիւնից).* **2**, *թեթեւամիտ, թեթեւսոլիկ դառնալ։*

Из‖вѣтчикъ, **-вѣтчица** է. տ. Извѣтникъ, -ница; **-вѣтъ** ա. **1**, *ամբաստանութիւն, չարախօսութիւն, մեղադրութիւն.* **2**, *մատնութիւն.* **3**, *գւռկ. յայտարարութիւն.* **4**, *գւռկ. կախարդում, հմայում։*

Извѣ‖шиваніе չ. *չափելը, կշռելը.* **-шивать**, -сить ն. *չափել, կշռել։*

Извѣ‖щáтель, **-щáтельница**, **-щáтельный** տ. Извѣстúтель, -ница, -ный; **щáть**, -стúть ն. *տեղեկացնել, իմացնել, իմաց տալ, ծանուցանել. հրահանգել. յայտարարել.* я извѣстúлъ егó обо всёмъ; **-ся** կր. *լուր, համբաւ ստանալ.* **-щéніе** չ. **1**, *տեղեկացնելը, ծանուցանելը.* **2**, *տեղեկութիւն, ծանուցում, ազդ, լուր, համբաւ, 'խաբար'.* и. о несчáстномъ слýчаѣ.

Извѣять տ. Извѣвáть.

Из‖вядáніе չ. **1**, *թառամիլը, թօշնիլը, խամրիլը.* **2**, *չորանալը, կուչ գալը.* **-вядáть**, -вя́нуть չ. **1**, *թառամիլ, թարշամիլ, թօշնիլ, խամրիլ.* **2**, *չորանալ, կուչ գալ.* **-вя́лый** ած. *թառամած, թարշամած, թօշնած, խամրած.* **-вя́нуть** տ. Извядáть.

Изгáга տ. Изжóга.

Из‖гáженіе չ. **1**, *կեղտոտելը, աղտոտելը, աղտեղելը.* **2**, *փչացնելը.* **-гáживать**. **гáдить** (-жу -дятъ) ն. **1**, *աղտոտել, աղտեղել, կեղտոտել.* мýхи изгáдили бумáгу; **2**, *փչացնել, եղծանել.* онъ всё дѣло изгáдилъ; **3**, *աչք տալ, հմայել, դիւթել,* **-ся** կր. **1**, *կեղտոտուիլ, աղտոտուիլ.* **2**, *փչանալ.* погóда изгáдилась.

Из‖гáра է. *դալուկ, ժանգ (արմտիքներքի).* **-гарáть**, **-гарѣть** չ. *եկ. ս. այրուիլ, տաչորուիլ.* **-гáрина** է. **-гарь** է. *այրուած, փչացած մետաղէ անօթ. առհ. այրուած, փչացած բան (օր. չափազանց թրծած աղիւս)։*

Из‖гáщивать, -гостúть ն. *իրրեւ հիւր այցելել, շրջել։*

Из‖гибáемость է. *ծռելի, ճալելի լինելը. դիւրաթեքութիւն, ճկունութիւն.* **-гибáніе** չ. *ծռելը, թեքելը, ծալելը, կորացնելը.* **-гибáть**, изогнýть ն. *ծռել, կորացնել, ծալել.* **-ся** կր. *ծռուիլ, կորանալ, ծալուիլ, գալարուիլ.* змѣя́ изгибáется; **-гúбецъ**, бца *նւզ.* տ. Изгúбъ; **-гúбина**, **-гúбинка** *նւզ.* է. *ծռուած, կորացած, ներս պրծած տեղ. ծալք.* **-гúбистый** ած. *ծուռումուռ տեղերով, ոլորաններով.* **2**, *ճարտար, աջողակ.* **-гибнóй** ած. *ընդունակ ծռուելու, ծալուելու.* **-гúбнуть** չ. *կորչիլ, ոչնչանալ, փչանալ.* **-гúбчивость** է. *դիւրաթեքութիւն, դիւրակորութիւն, փափկութիւն.* **-гúбчивый** ած. *դիւրաթեք, դիւրակոր, փափուկ, կակուղ.* **-гúбъ** ա. *ծռուած, ներս պրծած, ներս ընկած տեղ, գոգ, կորութիւն, պտոյտ, ոլորտ. ծալք, ծալուածք.* и—ами *ոլոր մոլոր պտոյտներով.* рѣкá дѣлаетъ и.

Изглá‖дить (-áжу -дятъ), **ся** տ. Изглáживать, ся; **-женіе**, **-живаніе** չ. **1**, *հարթելը. կոկելը, ղզելը, արդուկելը.* **2**, *ջնջելը, ոչնչացնելը.* **-живать**, -дить ն. **1**, *հարթել, կոկել, ղզել, արդուկել.* **2**, *ջնջել, ոչնչացնել. անհետացնել, չքացնել.* и. изъ воспоминáнія; и. печáльное воспоминáніе *տխուր յիշողութիւնը խեղդել, ոչնչացնել.* **-ся** կր. *ջնջուիլ, անհետանալ, չքանալ, մոռացուիլ.* пáмять о нёмъ никогдá не изглáдится *նորա յիշատակը երբէք չի մոռացուիլ.* благодѣя́нія вáши никогдá не изглáдятся изъ моéй пáмяти.

Изгла‖шáть, **-сúть** (-шý -сятъ) ն. *արտասանել, քարոզել, յայտարարել, ազդարարել.* **-шéніе** ն. *արտասանելը, քարոզելը. յայտարարութիւն, ազդարարութիւն։*

Из‖глодáть ն. *կրծոտել, կրծելով լափել (տեղ տեղ կամ բոլորովին).* **-глóдокъ**, дка, **-глóдышъ** ա. *կրծած, կրծոտած իր։*

Из‖гнáиваніе չ. *փտեցնելը, թարախակալեցնելը.* **-гнáивать**, -гноúть ն. *բոլորովին, ամբողջապէս փտեցնել, հոտեցնել, թարախակալեցնել.* **-ся** չ. *բոլորովին փտիլ, հոտիլ, թարախակալիլ։*

Из‖гнáніе չ. *հալածելը, -ծում, վռնտելը, -տում, քշելը, աքսորելը.* **2**, *աքսոր, տարագրելը, -դրութիւն, վտարելը, -րում.* жить въ и—іи; **-гнáнникъ** ա. **-гнáнница** է. *աքսորուած, աքսորական, տարագրուած այր, կին.* **-гнáнническій** ած. *աքսորական, -կաններքի.* и—ая жизнь; **-гнáнничество** չ. *աքսոր, աքսորանք, տարագրութիւն.* **-гнáтель** ա. **-гнáтельница** է. *այր, կին, որը մէկին աքսորել, տարագրել է.* **-гнáть** (-гонió -гóнятъ), **ся** տ. Изгоня́ть, ся.

Из‖гнетáть, **-гнестú**, **-гнéсть** (-етý -тýтъ) ն. *եկ. ս. քամել, մզել, ճզմել։*

Из‖гниваніе չ. *փտելը, հոտելը, նեխելը.*

-гнивать, -гнить չ. փտիլ, հոտիլ, նեխիլ. **-гниль** է. փտած, հոտած, նեխած, բորբոսնած բան. **-гнить** (-гнію -ютъ) ա. Изгнивать; **-гноеніе**, **-гноить** (-ою -оятъ), **ся** ա. Изганиваніе, -вать.

Изго||дить (-жу́ -дятъ), **-жать** ն. առք անկած սպասել. и. время, случай, срокъ; **-диться** չ. գւռ. 1, կատարուիլը, իրականանալը, ճշտուիլը. 2, հնանալը, խախտաւելը:

Из||гой ա. **-гойный** князь կալուածազուրկ, ժառանգական իրաւունքից զուրկ (ռուս) իշխան:

Изго||ловокъ, вка ա. **-ловье** չ. սընար (մահճակալի բարձր ծայրը, որի վերայ հանգչում է գլուխը). գլխի տակ դրած բարձը, չորեքշէնը:

Из||гоненіе չ. հալածելը, -ծում, վարնելը, -ում. **-гонитель** ա. **-гонительница** է. հալածող, վանող, աքսորող այր, կին. **-гонительный** ած. հալածման, աքսորման. **-гонка** է. ա. Изгоненіе; **-гонять**, -гнать ն. 1, դուրս քշել, աքսորել, վանել, հալածել. испанцы изгнали мавровъ; 2, աքսորել, վտարել, տարագրել. и. изъ отечества.

Изго||раживаніе չ. ցանկապատով բաժանելը, բաժան բաժան անելը (տարածութիւն). **-раживать**, -родить ն. 1, ցանկով, ցանկապատով մի որոշ տարածութիւն մասերի բաժանել, մաս մաս անջատել. 2, որոշ տարածութիւն անջատել, բանել (ցանկապատ քաշելով):

Изгорать ա. Изгарать.

Из||горбатить (-чу -тятъ) ն. սապատաձև դարձնել. **-ся**, **-горбатѣть** չ. սապատաձև դառնալ. **-горбить** (-блю -бятъ) ն. կռացնել, կորացնել, սապատաձև դարձնել. и. спину; **-ся** անդ. կռանալ կորանալ, ծռուիլ. **-горбленіе** չ. կռացնելը, ծռելը, կորացնելը:

Изго||рода է. ցանկ, ցանկապատ. **-родить** (-жу́ -одятъ) ա. Изгораживать; **-родка**, **-родочка** նւզ. ա. Изгорода; **-(из)родь** է. ա. Изгорода; живая и. կենդանի [բոյսերից շինած, անկովի] ցանկապատ:

Изгостить (-щу́ -стятъ) ա. Изгащивать.

Изго||тавливаніе չ. պատրաստելը, յարդարելը. **-тавливать**, **-товлять**, **-товить** (влю -вятъ) ն. պատրաստել, յարդարել, շինել, սարքել. **-ся** անդ. պատրաստուիլ. **-товка** է. **-товленіе** չ. ա. Изготавливаніе.

Из||греби, бей է. յ. **-гребье** չ. խծուծ, [փուշ:

Изгружать ա. Выгружать.

Из||грызаніе ա. Изгрызеніе; **-грызать**, **-грызть** (-ызу́ -зутъ; անց. изгрызъ -зла, о) ն. կրծել, կրծոտել, խածնել, խածոտել. **-грызеніе** չ. կրծելը, կրծոտելը, խածնելը, խածոտելը. **-грызокъ**, зка ա. կրծոտած, խածոտած առարկայ:

Из||грязненіе չ. ցեխոտելը, աղտոտելը, կեղտոտելը. **-грязнить**, **ся** ա. Грязнить, ся. [կործանել, փչացնել, ոչնչացնել:

Изгу||блять, **-бить** (-блю -бятъ) ն.

Изгуляться անդ. զբօսանքութեամբ, հարբեցողութեամբ փչանալ, բարոյապէս ընկնիլ:

Издавать (-даю -ютъ; հրամ. издавай), -дать ն. 1, արտադրել, արձակել, առաջացնել, պայթեցնել. и. звукъ, тонъ; и. запахъ; 2, հրատարակել. и. книгу, журналъ; и. законъ, постановленіе; **-ся** 1, անդ. երևալ, յայտնուիլ. հրատարակուիլ. этотъ журналъ издаётся на французскомъ языкѣ.

Издавна ձ. վաղուց, վաղուց 'ի վեր:

Издаива||ніе, **-ть** ա. Выдаиваніе, -вать.

Из||далбливаніе չ. փորելը, ծակելը. **-далбливать**, -долбить ն. փորել, ծակել, ծակոտել, քչփորել:

Из||далека, **-далеча**, **-далече** ձ. հեռուից, հեռու տեղից. онъ пріѣхалъ и.; **-дали** ձ. հեռուից. и. она показалась мнѣ очень хорошенькою.

Из||даніе չ. 1, հրատարակութիւն, տպագրութիւն. и. книги, журнала; великолѣпное и.; книга эта выходитъ вторымъ и—іемъ; 2 հրատարակութիւն. и. закона, манифеста; 3, արձակում, արտադրութիւն. и. звука; **-даньице** նւզ. ա. Изданіе; **-датель** ա. **-дательница** է. հրատարակիչ, -կչուհի. **-дательный** ած. հրատարակութեան, -կչական. **-дательскій** ած. հրատարակչի. **-дать** (-дамъ -дашь -дастъ; -дадимъ -дадите -дадутъ), **ся** ա. Издавать, ся.

Издёр||ганіе, **-гиваніе** չ. քըքրելը, պատռտելը, մաշելը. **-гивать**, **-гать** ն. 1, քըքրել, պատռտել. մաշել (շորը). 2, քաշկռտելով թերել, ծռել. его издёргало նորա մարմինը ցնցուեց:

Издер||жаніе ա. Издерживаніе; **-жать** (-жу́ -жатъ), **ся** ա. Издерживать, ся; **-живаніе** չ. ծախսելը, մսխելը, **-живать**, -жать ն. ծախսել, մսխել, սպառել. онъ издерживаетъ по сто рублей въ мѣсяцъ; я издержалъ всё вино; **-ся** անդ. բոլոր ունեցածը ծախսել, մսխել, սպառել. մեծ ծախսի տակ ընկնիլ. **-жка** է. ծախս, մսխ (սովոր. յ. издержки ծախսեր). судебныя и.; и. на столъ, погребеніе, на починку; и. по дѣлопроизводству, по перевозкѣ; и. при продажѣ имѣнія; вознагражденіе и—жекъ ծախսերի փոխարինումը, հատուցումը. покрывать и. ծախսերը ծածկել:

Изди||раніе չ. պատռտելը, ճղոտելը, ծուատելը. **-рать**, изодрать ն. պատռտել, ճղոտել, ծուատել, պատառ պատառ անել:

Изди||чалый ած. վայրենացած, բրտացած. **-чать** ն. վայրենանալ, բրտանալ:

Из||доеніе ա. Издаиваніе; **-дой** ա. կաթնատուութիւն, կաթից կտրուիլը. наша корова на и—ѣ մեր կովը կաթնատել է, *մենք կով չունինք. **-дойки**, екъ է. յ. կաթից կտրուող կովի վերջին կաթը. **-дойница** է. կաթից կտրուող կով. **-доить** (-дою -доятъ) ա. Издаивать.

Издол||бить (-блю -бятъ), **ся** ա. Издалбливать, ся; **-бленіе** ա. Издалбливаніе.

Издо||хлый ած. 1, սատկած. 2, գւռ. վտիտ, նիհար, վատառողջ. **-хнуть**. ա. Издыхать. [դողալ, ցնցուիլ (ցրտից):

Из||драгивать, -дрогать, дрогнуть չ.

Издревле ձ. հնուց, վաղուց 'ի վեր:

Издро||бленіе չ. կտորելը, կտոր կտոր անելը. **-блять**, **-бить** (-блю -бятъ) ն. գերմակ կտորել, կտոր կտոր անել. **-ся** անդ.

կտոր կտոր լինել. **-бчивый** -ի. դիւրափշուր։

Издро‖гáть ա. Издрáгивать.

Из‖дряблѣть չ. Թառամել, թօշնել, խամրել. *ուժասպառել, ծիւրել. **-дря́хлый** -ի. զառամեալ, ուժասպառուած. **-дряхлѣть**, **-дря́хнуть** չ. զառամել, ուժասպառել։

Изду‖рáчить (-чу -чатъ) ն. ծաղրել, յիմարի տեղ դնել, այպանել. **-рýть** (-рю́ -рýтъ) ն. **1**, փայփայել, երես տալ. **2**, ծաղրել, յիմարի տեղ դնել. **3**, փչացնել։ [ծակոտել, ծակեր անել։

Издырáвить (-влю -вятъ) ն. ծակծկել,

Из‖дыхáніе չ. սատակիլը. боро́ться до послѣ́дняго и—ія վերջին շունչ կռուել. находи́ться при послѣ́днемъ и—іи հոգեվարքի մէջ գտնուիլ. **-дыхáть**, -до́хнуть չ. սատակել։

Из‖дѣвáніе, **-дѣвáтельство** չ. ծաղրելը, նշաւակելը, այպանելը. **-дѣвáться** հ-ք. (чему́, надъ кѣмъ) ծաղրել, նշաւակել, այպանել. **-дѣ́вка** է. ծաղր, ծանակ, նշաւակ, հանաք. **-дѣ́вчивый** -ի. ծաղրասէր, ծաղրել, նշաւակել սիրող։

Из‖дѣлáть, **-лáть** (-лю́ -лятъ) ն. բաժանել (իւղտ). **-дѣ́ліе** չ. **-дѣ́льице** նւզ. գործուածք, ձեռագործ. ապրանք. вя́заныя и—ія, ко́жаныя, шёлковыя и—ія; стальны́я, желѣ́зныя и—ія; **-дѣ́лка** է. **-дѣ́лываніе** չ. գործելը, պատրաստելը. **-дѣ́лывать**, -дѣ́лать ն. գործել, պատրաստել. **-дѣ́лываться** չ. **1**, անգործ լինել. **2**, գործածութիւնից հնանալ, մաշուել, անպիտանանալ. **-дѣ́льный** -ի. ձեռագործի. и—ая плáта աշխատավարձ. **-дѣ́льщина** է. հ—ւ. ձեռագործ ապրանք։

Издѣ́тства մ. մանկութիւնից 'ի վեր։

Изжá‖леніе չ. խայթելը, կծելը. **-лить** (-лю -лятъ) ն. խայթել, կծել։

Изжá‖реніе չ. տապակելը, խորովելը. **-рить** (-рю -рятъ) ն. տապակել, խորովել, բոլորովին տապակել, խորովել։ [жимáть, ся.

Изжáть (изожмý -мýтъ), **ся** ա. Из-

Из‖жевáніе, **-жёвываніе** չ. բոլորովին ծամելը. ծամծմելը, ծաղբելը. **-жёвывать**, **-жевáть** (-жую́ -ю́тъ) ն. բոլորովին ծամել, ծամծմել, ծաղբել։

Изжелта մ. դեղնատոն։

Изжéчь (изожгý, изжжёшь, изожгýтъ; անց. изжо́гъ, изожглá, ó), **ся** ա. Изжигáть, ся.

Из‖живáніе չ. **1**, ապրելը, անցկացնելը (ժամանակ). **2**, ծախսելը, վատնելը (կայքը). **-живáть**, -жи́ть ն. **1**, ապրել, անցկացնել (որոշ ժամանակ). **2**, ծախսել, մսխել, վատնել (ստացուածքը)։

Из‖жигáніе չ. այրելը, հրի ճարակ դարձնելը. **-жигáть**, -жéчь ն. այրել, հրի ճարակ դարձնել, կրակ տալ, կիզել։

Изжидáть ն. սպասել, համբերայ պահել։

Из‖жимáніе, **-жимáть**, **ся** ա. Выжимáніе, -жимáть, ся.

Из‖жи́ть (-живý -вýтъ) ա. Изживáть; **-жо́га** է. այրոցք, այրում. տաշորում, տապ (բողոքի, սրտի, ստամոքսի)։

Иззеле‖нá մ. կանաչաւուն. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. կանաչ բծեր առաջացնել։

Иззно‖би́ть (-блю́ -бя́тъ) ն. սառցնել, ցրտահար անել, փտացնել. **-блéніе** չ. սառցնելը, փտացնելը։

Иззо‖ря́ть, **-ри́ть** (-рю́ -я́тъ) ն. աւերել, քայքայել, ոչնչացնել, կործանել։

Иззу‖бре́ніе չ. կտրտելը, ջարդոտելը. **-бривать**, **-бри́ть** ն. կտրտել, բրդել (սղոցան), շատ տեղեր ջարդոտել։

Из‖зябáніе չ. խիստ մրսիլը, սառչիլը, ցրտահար լինելը. **-зябáть**, **-зя́бнуть** չ. խիստ մրսել, սառչել, չորանալ, փայտանալ. **-зя́блый** -ի. խիստ մրսած, սառած, ցրտած, փայտացած, ցրտահար։

Из‖лáвливаніе չ. հետապնդելով կալնելը, բռնելը. **-лáвливать**, -лови́ть ն. հետապնդելով կալնել, բռնել։

Из‖лагáніе ա. Изложе́ніе; **-лагáтель** ա. **-лагáтельница** է. մեկնող, բացատրող այր, կին, մեկնարան, -ուհի. **-лагáтельный** -ի. մեկնական, բացատրական, մեկնող, բացատրող. **-лагáть**, -ложи́ть ն. մեկնել, բացատրել. նկարագրել. и. подро́бности дѣ́ла; и. трéбованія իր պահանջները ձեւակերպել։

Излá‖дить (-жу -дятъ), **ся** ա. Изла́живать, ся; **-же́ніе** չ. պատրաստելը, շինելը, սարքելը. **-живать**, -дить ն. պատրաստել, շինել, սարքել, կարգաւորել։

Излáзить (-жу -зятъ) ն. մագլցելով ամեն տեղ ելնել, մտնել, ման գալ, խուզարկել։

Излá‖мываніе չ. կոտրելը, կտոր կտոր անելը, ջարդ ու փշուր անելը. **-мывать**, изломи́ть ն. կոտրել, կտոր կտոր անել, ջարդ ու փշուր անել. и. пáлку; **-мываніе** չ. կոտրելով փչացնելը. **-мывать**, изломáть ն. կոտրելով փչացնել. **-ся** -ն-ք. կոտրուիլ, կոտրուելով փչանալ. стулъ изломáлся.

Излег‖кá մ. հեշտութեամբ. Թեթեւ կերպով. **-чáть**, **-чи́ть** (-чý -чáтъ) ն. **1**, հեշտացնել, թեթեւացնել. **2**, մաքրել, կրճատել (անասունին)։

Изле‖жáлость է. փչացում, եղծում. **-жáлый** -ի. փչացած, անպիտանացած (երկար ընկած մնալուց). **-живáться**, **-жáться** (-жýсь -жáтся) չ. **1**, ծուլանալ. յուլանալ, ծուլութեան, 'Թամբալութեան' ընտելանալ. **2**, փչանալ, անպիտանանալ (երկար ընկած մնալուց)։

Изле‖тáніе չ. **1**, դուրս թռչելը. շատ տեղեր թռչելով անցնելը. **-тáть**, -тѣ́ть **1**, չ. դուրս թռչել. **2**, թռչելով շատ տեղեր անցնել։

Излетý‖чиваться, **-читься** (-чусь -чатся) չ. գոլորշիանալ, չքանալ։

Из‖лётъ ա. **1**, ընկնելը, վայր ընկնելը (դցած գնդակի, նետի և այլն). пуля на и—ѣ գնդակը վայր ընկնելու վրայ է. **2**, դուրս թռչելը, պարսելը (մեղուների). **3**, մատմար դատարկուած փեթակ. **-летѣ́ніе**, **-летѣ́ть** (-чý -тя́тъ) ա. Излетáніе, -тáть.

Излеч... ա. Излѣч...

Из‖ливáніе չ. հոսելը, Թափելը, հեղուլը. արտահոսելը. **-ливáть**, -ли́ть ն. Թափել, հոսել, արտահոսել, հեղուլ. Во́лга изливáетъ свой во́ды въ Каспі́йское мо́ре; **2**, *առատապէս տալ, շնորհել, բաշխել. *и. на кого́ ми́лости, благодѣ́янія; и. я́рость, гнѣ́въ, жёлчь на кого́ իր կատաղութիւնը, բարկու-

թիւնը, դաւանութիւնը մէկի վերայ թափել. и. дýшу въ и́скреннихъ разговóрахъ *անկեղծ խոստովանութեանց ժամանակ սիրտը բաց անել.* **-ся** *-չզր. թափուիլ, հոսել։*

Изли|зáніе *չ. լիզելը, լիզելով մաքրելը.* **-зáть** (-жý -ли́жутъ; -лижи́), **ся** *տ.* Изли́зывать, ся; **-зыванie** *տ.* Излизáніе; **-зывать**, -зáть *ն. լիզել, լիզելով մաքրել։*

Изли|неванie *չ. մաշելը, գծելը.* **-невáть** (-ню́ю -ютъ) *ն. մաշել, գծել.* и. листъ, тетрáдь. [*տ.* Изливáніе, -вáть, ся.

Изли́|тіе, -ли́ть (изолью́ -лью́тъ), **ся**

Изли́|шекъ, шка *ա. աւելի մնացած, աւելացած բան.* и. въ чёмъ *մի բանից աւելացածը.* **-шество** *չ. շատութիւն, առատութիւն. աւելորդութիւն.* нáдо избѣгáть и—ва въ словáхъ; всякое и. врéдно; **-шествовать** (-ствую -ютъ) *չ. յղփալ, ամեն բան առատութեամբ ունենալ.* **-шечекъ**, чка *նւզ. տ.* Изли́шекъ; **-шне** *մ. աւելորդ, չափից, պահանջից դուրս.* онъ и. вы́пилъ; **-шній** *ած. աւելորդ, չափից, պահանջից աւելի.* продáть и—ія вéщи; и—яя поспѣ́шность испóртила дѣ́ло; **-шность** *ի. տ.* Изли́шество.

Из|ліяніе *չ. թափելը, -փուիլը, -փում. արտահոսում, -հոսելը, -սիլը, -սում. հեղուլը, -ղում.* и. сéрдца *սրտի զեղում.* и. ми́лости *շնորհաբաշխութիւն.* и. сѣ́мени *բժ. սերմնահոսութիւն, երազախտութիւն.* **-лія́ть, ся** *տ.* Изли́ть, ся.

Изловить (-влю́ -вятъ), **ся** *տ.* Излáвливать, ся.

Изловчи́ться (-чу́сь -чáтся) *հոգ. վարժուիլ, ունակենալ, ունակութիւն ձեռք բերել, ճարպիկ, ճարտար դառնալ։*

Излóгъ *ա. խոռոչ, ձոր, հովիտ։*

Изложéніе *չ. մեկնութիւն, բացատրութիւն.* крáткое, подрóбное и. дѣ́ла; крáткое и. содержáнія кни́ги.

Излóжина *ի. հրացանի կոթը, կոթի ճիտը։*

Изложи́ть (-жý -жатъ), **ся** *տ.* Излагáть, ся.

Из|ломáй *ա.* **1**, *անշնորհք, անզգոյշ, ամէն բան կոտրող մարդ.* **2**, *ուժեղ, տուր ու դմփոցի սիրահար մարդ.* **-ломáніе, -ломáть, ся** *տ.* Изламываніе, -вать, ся; **-ломи́ть** (-млю́ -мятъ), **ся** *տ.* Изламливать, ся; **-ломлéніе, -ломáть, ся** *տ.* Изламливаніе, -вать, ся; **-лóмокъ**, мка *ա.* **-лóмочекъ**, чка *նւզ. կոտրած բան, փշրանք, բեկոր.* **-лóмъ** *ա.* **1**, *տ.* Изломлéніе; **2**, *կոտրած, բեկուած տեղ.* **3**, *ոլորտ, պտոյտ, ծռուածք։*

Излóпаться *չ. տրաքուիլ, տրաքտրաքուիլ։*

Излупи́ться (-плю́сь -пятся) *տ.* Вылупля́ться.

Излý|чина *ի.* **-чинка** *նւզ.* **1**, *պտոյտ, ոլորտ.* **2**, *լոր.* **-чистый** *ած. շատ պտոյտներով, ոլոր մոլոր։*

Из|лы́сина *ի. ճաղատութիւն.* **-лысѣ́ть** *չ. ճաղատ դառնալ, մազերը կորցնել։*

Из|лѣни́ть (-ню́ -лѣ́нятъ) *ն. ծուլացնել, յուլացնել.* **-ся** *-չզր. ծուլանալ, յուլանալ, 'թամբալանալ'.* **-лѣ́нокъ**, нка *ա. ծոյլ, յոյլ, 'ալարկոտ', 'թամբալ' մարդ։* [*սաւ անտուսն։*

Излѣ́токъ, тка *ա. հասակին անց, պա-*

Из|лѣчáть *տ.* Излѣ́чивать; **-лѣчéніе**, **-лѣ́чиваніе** *չ. բժշկելը, բուժելը.* **-лѣ́чивать**, -лѣчáть, -лѣчи́ть *ն. բժշկել, բուժել, ապաքինել.* **-лѣчи́мость** *ի. բուժելի, բժշկելի լինելը.* **-лѣчи́мый** *ած. բուժելի, բժշկելի, ապաքինելի.* **-лѣчи́тель** *ա.* **-лѣчи́тельница** *ի. բուժող, բժշկող, դարմանող այր, կին.* **-лѣчи́ть** (-чý -чатъ), **ся** *տ.* Излѣ́чивать, ся.

Излю|бля́ть, -би́ть (-блю́ -бятъ) *ն. ընտրել, ջոկել (սիրելով, հաւանելով).* **-бчи́вый** *ած. ընտրող, գժուարահաւան։*

Измá|заніе *չ. քսելը, քսելով սպառելը.* **-зать** (-жу -жутъ; -жь), **ся** *տ.* Измáзывать, ся; **-зываніе** *տ.* Измáзаніе; **-зывать**, -мáзать *ն.* **1**, *քսելով սպառել (իւղ, նաւթ, սապոն).* **2**, *աղտոտել, կեղտոտել, ապականել.* **-ся** *-չզր. կեղտոտուիլ, աղտոտուիլ, ապականուիլ։*

Измá|лываніе *չ. աղալ պրծնելը.* **-лывать**, измолóть *ն. աղալ պրծնել։*

Измa|ráніе *չ. կեղտոտելը, ցեխոտելը.* **-рáть, ся** *տ.* Измáрывать, ся; **-рываніе** *տ.* Измараніе; **-рывать**, -рáть *ն. կեղտոտել, աղտոտել, աղտեղել, ցեխոտել.* **-ся** *-չզր. կեղտոտուիլ, ցեխոտուիլ։*

Измá|тываніе *չ.* **1**, *յետ անելը, յետ տալը.* **2**, *վատնելը, շռայլելը.* **-тывать**, -мотáть *ն.* **1**, *յետ անել, յետ տալ, լուծել (կծկածը, փաթաթածը).* **2**, *վատնել, շռայլել.* **-ся** *չ.* **1**, *այս կողմ այն կողմ դանդաչելով ուժից ընկնել.* **2**, *շնորհիւ զեղխութեան տնանկանալ, սնանկանալ։* **3**, *բարոյապէս ընկնել, ապականուիլ։*

Из|мáчиваніе *չ. թրջելը, թրջոտելը.* **-мáчивать**, -мочи́ть *ն. թրջել, թրջոտել.* **-ся** *-չզր. թրջուիլ, ջուր կտրել։*

Из|мáяніе *չ. տանջելը, խոշտանգելը.* **-мáять** *ն. տանջել, խոշտանգել, մաշկել, 'հոգին հանել' (ծանր աշխատանքների միջոցով).* **-ся** *-չզր. չարչարուիլ, տանջուիլ, ուժասպառ լինել։*

Измая́чить (-чу -чатъ) *ն. դատարկ, պարապ սարապ անցկացնել.* и. врéмя, жизнь.

Измé|ливаніе *չ. մանրելը, գերմակացնելը, մանր մանր կտրտելը, կտտրելը, փշրելը.* **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -мéлятъ) *ն. մանրել, գերմակացնել, մանր մանր կտրտել, կտտրել, ջարդել, փշրել.* **-льчáть, ся** *տ.* Измельчи́ть, ся; **-льчéніе** *չ. մանրելը, գերմակացնելը, փշրելը.* **-льчи́ть** (-чý -чáтъ), **ся** *տ.* Измéливать, ся.

Из|мерзáніе *չ. խիստ սառչիլը, պաղիլը.* **-мерзáть, -мёрзнуть** *չ. խիստ սառչիլ, սառուց կտրիլ, պաղիլ.* **-мёрзлый** *ած. սառած, պաղացած, ցրտահար։*

Из|метáніе, -метáть *տ.* Выбрáсываніе, -вать; **-мётъ** *ա.* **1**, *դուրս գցած, դուրս թափած բան.* **2**, *բամբասանք, զրպարտութիւն։*

Из|минáніе *չ. ճմլելը, տրորելը, ճմլելը.* **-минáть**, -мя́ть *ն. ճմլել, տրորել, ճմլել։*

Измирáніе *տ.* Вымирáніе.

Измлáда *մ. եկղ. 'ի մանկութիւնէ։*

Измо|ждáть, -жди́ть *ն. ուժասպառ դարձնել, հալից գցել.* **-ждéніе** *չ. ուժասպառութիւն, թուլացում.* **-жди́ть** (-ждý -ждýтъ)

т. Измождáть; **-ся** *-նդր.* *ուժասպառուիլ, հալից ընկնիլ:*

Измо‖зжáть, -зжи́ть (-зжý -зжáтъ) *ն.* *ջարդ ու փշուր անել, ջարդել, տրորել:*

Из‖мокáть, -мóкнуть *չ.* *բոլորովին թրջուիլ, թացուիլ, ջուր կտրել.* **-мóклый** *-ծ.* *բոլորովին թացուած, թրջուած, ջուր կտրած:*

Измо‖лáчиваніе *չ.* *կա(լ)սելը.* **-лáчивать, -лоти́ть** (-чý -лóтятъ) *ն.* *կա(լ)սել պրծնել.* **-лóтъ** *-.* *կա(լ)սած կալ, հացահատիկ.* **-лóть** (-мелю́ -мéлютъ; -мели́), **ся** *т.* Измáлывать, ся; измолóть**ся** *չ.* **սկսել կմկմալ, սասծը կրկնել.* **-лочéніе** *չ.* *կա(լ)սել պրծնելը:* [դուն, հացահատիկ:

Измóлъ *-.* **1.** *աղալը.* **2,** *աղացած ա-*

Измо‖рáживаніе *չ.* *սառցնելը.* **-рáживать,** -рóзить *ն.* *սառցնել, խիստ պաղեցնել.* **-ся** *-նդր.* *խիստ պաղիլ, սառչիլ:*

Изморíть (-рю́ -рятъ) *ն.* *ուժասպառել, հալից գցել, սպանել, կոտորել:*

Из‖морóзить (-жу -зятъ), **ся** *т.* Изморáживать, ся; **-морозь** *է.* *թեթև եղեամ, սառած գոլորշի, ցօղ.* **-морóзки,** овъ *-.* *յ.* *գինու սառած մնացորդ:* [մարդ կամ անասուն:

Измóрокъ, рка *-.* *հալից, ուժից ընկած*

Изморось *է.* *ձիւնախառն շաղ.* *եղեամ.* пáдаетъ й.

Изморóчить (-чу -чатъ) *ն.* кого́ *մէկին բոլորովին կուրացնել, շլացնել:*

Измóръ *-.* **1,** *ուժասպառութիւն, նքթում.* **2,** *ջնջում, սպառում, ոչնչացնում:*

Измóрье *չ.* *ծովափ, ծովեզր:*

Измо‖тáніе, -тáть, ся *т.* Измáтываніе, -вать, ся.

Измочá‖ливаніе *չ.* *քրքրելը, թելերի բաժանելը.* **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) *ն.* *քրքրել, թելերի բաժանել.* **-ся** *-նդր.* *քրքրուիլ, թելերի բաժանուիլ:* [чивать, ся.

Измочи́ть (-чý -чатъ), **ся** *т.* Измá-

Измошéнничаться *հ-ր.* *սրիկայութեան վարժուիլ, ընտելանալ:*

Измý‖сливать, -слить (-слю -слятъ) *ն.* *թքոտել, փցլնքոտել, լորձունքով կեղտոտել.* **-ся** *-նդր.* *թքոտուիլ, փցլնքոտուիլ, կեղտոտուիլ:*

Измý‖чивать, -чить (-чу -чатъ) *ն.* *չարչարել, տանջել, խոշտանգել. նահատակել. հոգին հանել, հալից գցել.* эта рабóта измýчила меня́; **-ся** *-նդր.* *չարչարուիլ, տանջուիլ, հալից ընկնիլ:*

Из‖мываніе *չ.* *լուանալը.* **-мывáть,** -мыть *ն.* *լաւ լուանալ, լուանալ պրծնել:*

Измызгáть *т.* Мизгáть.

Из‖мыкивать, -мы́кать *ն.* **1,** *ծեծել, կեղևները հանել, գերծել (կտաւը).* **2,** *մաշել.* **3,** *վիշտը, թախիծը կրել պրծնել.* **-ся** *չ.* **1,** *քրքրուիլ.* **2,** *վշտահար լինել, վշտից, դարդից մաշուիլ, հալումաշ ըլիլ:*

Из‖мыливать, -мы́лить (-лю -лятъ) *ն.* *օճառը (սապոնը) սպառել.* **-мы́локъ,** лка *-.* *լուացքից յետոյ մնացած օճառի (սապոնի) կտորը:*

Из‖мы́селъ, сла *-.* *հնարած բան, հնարովի բան.* **-мы́слить** (-слю -слятъ) *т.* Измышлять.

Измы́ть (-мóю -ютъ) *т.* Измывáть.

Измы‖шлéніе *չ.* *հնարելը, նիւթելը, յերիւրելը. հնարած, գտած բան.* **-шлять, -слить** *ն.* *մտածել, հնարել, յերիւրել, նիւթել.* и. зло своймъ врагáмъ.

Из‖мѣ́ливать, -мѣли́ть (-лю́ -лятъ) *ն.* **1,** *կաւճով գրել. խզմզել.* **2,** *կաւիճը սպառել.* **-мѣ́локъ,** лка *-.* *կաւճի կտոր (աւելորդ մնացած):*

Измѣ́‖на *է.* **1,** *դաւաճանութիւն, մատնութիւն, անհաւատարմութիւն.* егó объяви́ли винóвнымъ въ государственной и—ѣ; совершить супрýжескую и—у; **2,** *փոփոխութիւն (մարդի, զգացմունքի).* **-нéніе** *չ.* *փոխելը, փոփոխելը, փոփոխում, -խութիւն.* и. завѣщáнія; мѣсячныя и—ія *լուսնի փոփոխութիւնք.* **-ни́тель** *-.* **-ни́тельница** *է.* *փոխող, փոփոխող այր, կին.* **-ни́ть** (-ню́ -нятъ), **-ся** *т.* Измѣнять, ся; **-нникъ** *-.* **-нница** *է.* *դաւաճան, -ուհի, մատնիչ, 'մուխաննաթ', անհաւատարիմ այր, կին.* **-нничать** *չ.* *դաւաճանել, մատնել.* **-ннически** *ս.* *մատնութեամբ, դաւաճանութեամբ.* **-ннический, -нничій,** ья, ье *-ծ.* *դաւաճանութեան, մատնութեան.* и—ая душá; **-нничество** *չ.* *դաւաճանութիւն, մատնութիւն, անհաւատարմութիւն.* **-нчивость** *է.* *փոփոխականութիւն, փոփոխամտութիւն, անհաստատութիւն.* **-нчивый** *-ծ.* *փոփոխական, փոփոխամիտ, անհաստատ, յեղյեղուկ.* и—ое настроéніе дýха; **-нщикъ, -нщица** *т.* Измѣнникъ, -ница; **-няемость** *է.* *փոփոխելի լինելը, փոփոխականութիւն.* **-няемый** *-ծ.* *փոփոխական, -խելի.* **-ня́ть,** -ни́ть *ն.* **1,** *փոխել, փոփոխել, կերպարանափոխել. փոխարինել. քնել. հօլովել. խոնարհել.* и. свóй óбразъ жи́зни; эта матéрія измѣняетъ свóй цвѣтъ; и. закóнъ; **2,** комý, чемý *մէկին մի բանի դաւաճանել, մատնել, անհաւատարիմ գտնուիլ, 'մուխաննաթութիւն անել'.* и. отéчеству; не и. своемý призвáнію, своймъ убѣждéніямъ; пáмять начинáетъ мнѣ и. *յիշողութիւնս թուլանում, տկարանում է.* счáстіе измѣни́ло мнѣ; и. своемý мýжу; **-ся** *-նդր.* *և չ.* *փոխուիլ, փոփոխուիլ, կերպարանափոխուիլ.* онъ измѣни́лся въ лицѣ; свóйства этого растéнія измѣняются смотря́ по кли́мату; погóда безпрестáнно измѣняется.

Измѣ‖риваніе, -рéніе *չ.* *չափելը, չափը, քանակութիւնն իմանալը.* **-ривать,** -рять *ն.* *չափել, չափը, քանակութիւնն իմանալ.* **-ри́мость** *է.* *չափելի լինելը.* **-ри́мый** *-ծ.* *չափելի.* **-ри́тель** *-.* **1,** *չափող. մի բանի չափը, քանակութիւնն իմացող մարդ.* **2,** *մի բան չափելու գործիք. չափիչ,* **-ри́тельница** *է.* *մի բան չափող կին.* **-ри́тельный** *-ծ.* *չափելու, չափը, քանակութիւնն իմանալու.* **-рить** (-рю -рятъ), **-ря́ть** *т.* Измѣ́ривать.

Из‖мя́клый *-ծ.* *կոկղած, փափկացած (պտուղների մասին).* **-мя́кнуть** *չ,* *կակղիլ, փափկանալ (պտուղների մասին):*

Из‖мя́тіе, -мя́ть (-изомнý -мнýтъ), **ся** *т.* Изминáніе, -нáть, ся.

Изнá‖нка *է.* **-ночка** *նւզ.* *տակի կողմ, ստորին, ներքին կողմ, աստառ (դիպակեցլնի, զգեստի).* надѣть плáтье на и—у *շորը թարս հագնել.* вы́воротить на и—у *շուռ տալ (շրջելնը).* **-ночный** *-ծ.* [դիպակի, շորի] *ստորին երեսի, տակի երեսի, աստառի:*

Изна‖рóкъ ա. մտադրութիւն, դիտաւորութիւն. **-рóчить** (-чу -чатъ) ն. աշխեցնել, յանկարծ վրայ տալ, վրայ ընկնել:

Изна‖ряжáть, -рядúть (-жý -дятъ) զուգել, զարդարել. **-ся** —չզ. զուգուիլ, զարդարուիլ. **-ря́дный** ած. զուգուած, զարդարուած. **-ря́дъ** ա. զուգս, զարդարանք:

Изнасú‖ливаніе, -леніе չ. բռնաբարելը, -բութիւն, բռնադրօսելը, -սութիւն, զօռով առեւանգում, լլկում. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ), **-ловать** (-лую -ютъ) ն. բռնաբարել, բռնադատել, բռնադրօսել, զօռով առեւանգել, լլկել. **-ся** —չզ. իւրն իրան հարկադրել, ստիպել, բռնադրօսել. **-льничать** տ. Изнасúловать.

Изнá‖шиваніе չ. մաշելը (հագնելիքը). **-шивать**. износúть ն. մաշել (հագնելիքը). **-ся** —չզ. մաշուիլ, քրքրուիլ. эта матéрія скóро изнáшивается.

Изнаúниться (-нюсь -нятся) չ. լրբութիւն, աներեսութիւն անել:

Изне‖вóленіе չ. **-вóля** ի. ստիպմունք, հարկադրութիւն, բռնաբարութիւն. **-вóливать, -вóлить** (-лю -лятъ) ն. ստիպել, հարկադրել, բռնադատել, բռնաբարել:

Изневѣ́риться (-рюсь -рятся) չ. 1, անհաւատանալ, հաւատը փոխել. 2, Թշնամու կողմն անցնել:

Изне‖могáніе չ. տկարանալը, թուլանալը, ուժասպառիլը **-могáть**, -мóчь չ. տկարանալ, թուլանալ, ուժասպառիլ. и. отъ устáлости; и. отъ гóлода, жáжды; **-можéніе** չ. տկարութիւն, թուլութիւն, ուժասպառութիւն. **-мóчь** (-могý -мóжешь -мóгутъ; անց. изнемóгъ -глá, ó) տ. Изнемогáть.

Из‖несéніе չ. դուրս տանելը, դուրս հանելը. **-нести́** (-несý -сýтъ; անց. -нёсъ -слá, ó) ն. 1, տ. Износúть 2; 2, մէկին ամբաստանել, ուկացնել. **-нестúсь** չ. դադարիլ ձու ածելուց:

Изнú‖зываніе չ. ուլունքներով զարդարելը, ընդելուզելը. **-зывать, -зáть** ն. 1, ուլունքներով զարդարել, ընդելուզել. 2, բոլոր ուլունքները սպառել:

Изни‖кáніе չ. 1, դուրս գալը, երևալը, յայտնուիլը. 2, չքանալը, գոլորշիանալը. **-кáть, -кнýть** չ. 1, դուրս գալ, երևալ, յայտնուիլ. 2, կործանուիլ, ոչնչանալ, չքանալ, հալուիլ, գոլորշիանալ. и. съ гóря վշտից հալումաշ լինել:

Из‖нимáла հ-ր. չարաճճի, սանձարձակ մարդ. **-нимáніе** չ. 1, հնց. գերելը, շղթայելը. 2, ցնցմունք, ցնցախտ, նուաղկոտութիւն. **-нимáть**, -нять ն. 1, բռնել. գերել, շղթայել. 2, ճնշել, ընկճել, յաղթահարել. егó въ нóвый мѣ́сяцъ изнимáетъ լուսնի ծննդեանը նա նուաղում է:

Изни‖щáніе չ. աղքատանալը, տնանկանալը. **-щáть** չ. բոլորովին աղքատանալ, տնանկանալ, մուրացկան դառնալ:

Изнова մ. նորից, կրկին:

Изно‖влéніе չ. նորոգելը. **-влять, -вúть** (-влю -вятъ) ն. նորոգել, վերստին կանգնել. **-ся** —չզ. նորոգուիլ (հոգեպէս՝ սուրբ հաղորդութիւնն ընդունելով):

Изнóжье չ. 1, մահճակալի ստորին, ոտքերի կողմը. 2, պատուանդան. ոտքի տակ դըրած պատիկ գորգ:

Изнóй ա. տ. Изнываніе.

Изно‖рáвливаніе, -ровлéніе չ. ըսպասելը (պատեհ դէպքի, ժամանակի). նշանադրելը. **-рáвливать, -ровúть** (-влю -вятъ), **-ровлять** ն. 1, սպասել (բարեպատեհ ժամանակի, դէպքի). 2, чѣмъ, во что նշանադրել, նպատակին հասցնել, դիպցնել. 3, когó մէկին վատ բանի ընտելացնել, մէկին երես տալ, փայփայել. **-рóвка** ի. -(и́з-)**ровъ** ա. 1, ճարպկութիւն. 2, ստահակութիւն, կամակորութիւն:

Из‖носúть (-шý -óсятъ) ն. 1, տ. Изнáшивать; 2; դուրս հանել, դուրս տանել, բուսցնել, արտադրել. **-ся** —չզ. 1, տ. Изнáшиваться; 2. լղարիլ, նիհարիլ, փչանալ. **-нóсокъ**, ска ա. **-нóсочекъ**, чка նւզ. մաշած հագնելիք, ոտնաման. **-нóсъ** ա. 1, տանելը, յափշտակելը. и. мёду մեղր գողանալը (օտար մեղուներից). 2, մաշելը (հագնելիքը). носúть плáтье, óбувь до и—су; **-нóшенность** ի. մաշուածութիւն, քայքայում:

Изнóю տ. Изны́ть.

Изну‖рéніе չ. ուժասպառութիւն, հալից գցելը կմ ընկնելը. и. отъ недостáтка пúщи; **-рённость** ի. ուժասպառութիւն, թալկութիւն, մաշում. **-рúтель** ա. **-рúтельница** ի. մէկին ուժասպառ անող, խոշտանգող այր, կին. **-рúтельный** ած. ուժասպառող, մաշող, հոգեմաշ, սրտամաշ, հոգին ու մարմինը քայքայող, մաշող. и—ая рабóта; и—ая лихорáдка, болѣ́знь; **-ря́ть, -рúть** (-рю -рятъ) ն. ուժասպառել, մաշել, քայքայել, հալից գցել. болѣ́знь изнурúла егó; и. плоть постóмъ; **-ся** —չզ. հալուիլ, մաշուիլ, ուժասպառիլ. թալկանալ, նքթիլ, մաշիլ:

Изнутрú մ. ներսից, ներսի կողմից, 'ի ներքուստ:

Из‖нывáніе չ. հալուիլը, մաշուիլը, հալումաշ լինելը. **-нывáть, -ны́ть** (-нóю -ютъ) չ. հալուիլ, մաշուիլ, հալումաշ լինել, տառապիլ. *и. у ногъ своéй возлю́бленной.

Изнѣ́‖женіе տ. Изнѣ́живаніе; **-женность** ի. զգուած ու գրգուած լինելը, փափկասիրութիւն. **-живаніе** չ. զգուելը, գրգելը, փափկասիրութեան ընտելացնելը. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) ն. զգուել, գրգել, փափկասիրութեան ընտելացնել. **-ся** —չզ. փափկասիրութեան ընտելանալ:

Изня́ть տ. Изнимáть.

Изо տ. Изъ.

Изоби‖жáть, -дѣ́ть (-жу -дятъ) ն. վի-[րաւորել:

Изобú‖ліе չ. առատութիւն, շատութիւն, լիութիւն, յորդութիւն, հարստութիւն. имѣ́ть во всёмъ и.; жить въ и—іи; имѣ́ть что либо въ и—іи. **-лованіе** չ. առատութիւն, լիութիւն. **-ловать** (-лую -ютъ) չ. чѣмъ մի բան առատութեամբ, լիուլի ունենալ, մի բանով հարուստ լինել. эта странá изобúлуетъ нефтенóсною землёю; этотъ лѣсъ изобúлуетъ дúчью; **-льничать** չ. փարթամութեամբ, շռայլութեամբ ապրել. **-льный** ած. առատ, լի, յորդ, հարուստ. странá и—ая рыбою, хлѣ́бомъ ձկնաշատ, հացաշատ երկիր. и—ая жáтва.

Изобли‖чáть, -чúть ն. когó въ чёмъ մէկին մի վատ բանի մէջ բռնել. մէկի խարդա-

խութիւնը, կեղծիքն իւր երեսն հանել, մեր-կացնել, ցոյց տալ. и. когó въ обмáнѣ, во лжи *մէկի խաբեբայութիւնը ցոյց տալ, մէկի սուտը բռնել.* **-чéніе** չ. *մէկի խարդախութիւնը, կեղծիքը իւր երեսն հանելը, ցոյց տալը.* и. во лжи *սուտը բռնելը.* **-чи́тель** ա. **-чи́тельница** է. *մէկի խարդախութիւնը, կեղծիքն իւր մերկացնող, երեսն հանող այր, կին.* **-чи́тельный** ած. *մերկացնող, խարդախութիւնը, կեղծիքն երեսն հանող.* **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ) տ. Изобличáть.

Изобра‖жáтель ա. **-жáтельница** է. *նկարագրող, պատկերացնող, ներկայացնող այր, կին.* **-жáть**, -зи́ть ն. *նկարագրել, պատկերացնել, ներկայացնել.* романи́стъ э́тотъ хорошó изобрази́лъ харáктеръ своегó герóя;. э́та карти́на изображáетъ послѣ́дній день Помпéи; **-ся** ն. չ. *արտայայտուիլ, պատկերանալ.* при э́тихъ словáхъ на всѣ́хъ ли́цахъ изобрази́лась рáдость; **-жéніе** չ. **1**, *նկարագրելը, պատկերացնելը, ներկայացնելը. պատկերացում.* и. би́твы; **2**, *նկար, պատկեր.* написáть чьё и. *մէկի պատկերը նկարել, քաշել.* и. святóго крестá; монéта съ и—іемъ королá; э́то зéркало даётъ вѣ́рныя и—ія предмéтовъ; **-зи́тель**, **-зи́тельница** տ. Изображáтель, -ница; **-зи́тельный** ած. *նկարագրող, պատկերացնող, նկարագրական.* **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ), **ся** տ. Изображáть, ся.

Изобрѣ́‖сть (ту́ -ту́тъ; *անց.* изобрѣ́лъ, лá, ó), **ся** տ. Изобрѣтáть, ся; **-тáніе** չ. *ընտրելը, գտնելը.* **-тáтель** ա. **-тáтельница** է. *հնարող, գտնող այր, կին.* **-тáтельность** է. *հնարողութիւն, հնարելու, գտնելու կարողութիւն, ձիրք, շնորհք.* и. умá; **-тáтельный** ած. *հնարող, գտնող.* и. умъ; **-тáть**, -сть ն. *հնարել, գտնել որ և է նոր (մեք. գի-տական) բան.* **-(ѣ)тéніе** չ. *գտած, հնարած բանը, գիւտ։*

Изобу‖чáть, **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ) ն. **1**, когó чему́ *մէկին մի բան սովորեցնել, ուսուցա-նել.* **2**, что *մի բան սովորել։*

Изо‖быкáть, **-бы́кнуть** չ. къ чему́ *մի բանի ընտելանալ, վարժուել.* **-бы́чай** ա. **-бы́чка** է. *սովորութիւն.* **-бы́чливый** ած. **1**, *ճարպիկ, վարժ, բանիմաց.* **2**, *խիստ քաղա-քավարի։*

Изо‖бью́ տ. Избить; **-вью́** տ. Изви́ть.

Изо‖гну́тье, **-гну́ть**, **ся** տ. Изгибá-ніе, -бáть, ся. [пись, -пи́сецъ.

Изогрá‖фія է. (յն.) **-фъ** տ. И'кóно-

Изодрá‖ніе, **-ть** (издеру́ -ру́тъ), **ся** տ. Издирáніе, -рáть, ся.

Изо‖жгу́ տ. Изжéчь; **-жму́** տ. Изжáть.

Изой‖ти́ (-ду́ -ду́тъ; *անց.* изошёлъ -шлá, ó) տ. Исходи́ть.

Изóкъ ա. *հնց.* *յունիս [ամսի հին անունը]։*

Изо‖ли́рованіе չ. *առանձնացնելը, մե-կուսացնելը, կղզիացնելը.* **-лирóванность** է. *կղզիացում.* **-ли́ровать** (-рую -ютъ) ն. (Фр.-գերմ.) *առանձնացնել, մեկուսացնել, կղզի-ացնել.* **-ля́ція** է. *Փրզ.* և *անսնըժ.* տ. Изоли́рованіе; и. больны́хъ зарáзными болѣ́знями живóтныхъ.

Изо‖лью́ տ. Изли́ть; **-млѣ́ть** տ. Млѣ́ть; **-мну́** տ. Измя́ть; **-пью́** տ. Испи́ть.

Изоморф‖и́змъ ա. (յն.) **-ность** է. *քիմ. միակերպութիւն, նոյնակերպութիւն.* **-ный** ած. *քիմ. միակերպ, համակերպ, նոյնակերպ։*

Изо‖рвáніе չ. *պատռելը, պատառելը, պատառոտելը.* **-рвáть** (-рву́ -ву́тъ; -рви́) ն. *պատռել, պատառել, պատառոտել։*

Изоржá‖вѣлый ած. *ժանգոտած.* **-вѣть** չ. *ժանգոտիլ։*

Изору‖ди́ть (-жу́ -дя́тъ), **-жáть** ն. **1**, *շինել, կանգնեցնել.* **2**, *կազմել. զարդա-րել, պատրաստել։*

Изостлáть տ. Изстилáть.

Изостри́ть (-рю́ -ря́тъ), **ся** տ. Изощря́ть, ся.

Изо‖терми́ческій ած. *համաջերմային.* **-тéрмы** է. յ. (յն.) *համաջերմային երկիր-ներ (միենոյն կլիմագծի վերայ երկիրներ, որոնց տարեկան միջին ջերմութեան աստիճա-նը նոյնն է).* **-тéры** է. յ. (յն.) *համամասնա-յին երկիրներ (որոնց ամառուայ միջին ջերմու-թիւնը նոյնն է).* **-хрони́змъ** ա. (յն.) *միա-ժամանակութիւն. հաւասար տեւողութիւն։*

Из‖откý, **-óтканный** տ. Исткáть.

Изо‖щрéніе չ. *սրելը. *կատարելագործելը, ներկուտութիւն տալը.* **-щря́ть**, -стри́ть ն. *սրել, *կատարելագործել, ներկուտութիւն տալ, վարժել, մարզել.* изостри́ть ножъ; изощря́ть умъ, пáмять; [*հալից ընկնիլ, ուժասպառիլ։*

Израбóтаться հ-ր. *շատ աշխատելուց*

Из‖рáвниваніе չ. *հարթելը, հաւասա-րելը, կոկելը.* **-рáвнивать**, -ровня́ть ն. *հարթել, հաւասարեցնել, կոկել։* [*տայյայել։*

Изра‖жáть, **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ) ն. *ար-*

Изра‖зéцъ, зцá ա. *ապակեփայլ աղիւս, առանձին ձևով թրծած շքեղ աղիւս (օր. վառա-րանի երեսի համար).* **-зцóвый** ած. *ապակե-փայլ աղիւսից.* и—ая печь; **-зчáтый** ած. *ապակեփայլ աղիւսէ երեսով.* **-зчи́къ** նւզ. տ. Изразéцъ.

Израи́‖льскій ած. *իսրայէլեան.* **-льтя́нинъ** ա. (յ. израильтя́не, -нъ) *իսրայէլացի.* **-льтя́нка** է. *իսրայէլացի կին։*

Изрази́тельный ած. *զբաղեցնող, -ային, *հրաշալի, սքանչելի։*

Изрá‖ненный ած. *վիրաւորուած, խոցո-տուած.* **-нить** (-ню -нятъ) ն. *վիրաւորել. վէրքեր տալ, խոցոտել։*

Изра‖стáніе չ. *բուսնելը, աճելը, բողբո-ջելը, մեծանալը.* **-стáть**, -сти́ չ. *բուսնիլ, բող-բոջիլ, աճել, մեծանալ.* **-стáніе**, **-стéніе** չ. *բուսնիլը, բողբոջիլը, աճիլը, մեծանալը.* **-сти́** (-сту́ -стя́тъ) տ. Израстáть; **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ) տ. Изращáть.

Израсхó‖дованіе, **-дываніе** չ. *ծախ-սելը, մսխելը.* **-довать** (-дую -ютъ) ն. *ծախսել, մսխել, գործածել։*

Изра‖щáть, -сти́ть ն. *թողնել, բուսցնել, աճեցնել, ընձիւղել.* **-щéніе** չ. *թողնելը, բու-սցնելը, արձակելը։*

Из‖рекáть, -рéчь ն. *ասել, ճառել, ար-տասանել.* **-речéніе** չ. **1**, *ասելը, արտասա-նելը.* **2**, *ասացուածք, խօսք, դարձուածք, նշա-նաբան.* **-рéчь** (-реку́ -чёшь -ку́тъ; *անց.* изрёкъ реклá, ó) տ. Изрекáть.

Из‖риновéніе չ. *դուրս գցելը, արտաք-սելը.* **-ри́нуть** ն. *դուրս գցել, արտաքսել։*

Изри‖сóвывать, -совáть (-сýю -ютъ) ն. *նկարելիս գործածել, սպառել։*

Изровнять ш. Изрáвнивать.

Изронить (-ню́ -нятъ) ն. *պատահարար վայր գցել, կորցնել։*

Изру‖бáніе ւ. *կոտորելը, կտրատելը.* **-бáть, -би́ть** (-блю́ -рýбятъ) ն. *կոտորել, կտրատել, յօշոտել.* и. дéрево на дровá; и. въ куски́ *կտոր կտոր անել.* и. капýсту, говя́дину; и. сáблею *սուսերով կոտորել.* **-бка** է. **-блéніе** ւ. *կոտորելը, կտրտելը, յօշոտելը.* **-бля́ть** ш. Изрубáть; **-бóкъ**, бка ա. *կտրատած, կտոր կտոր արած, յօշոտած բան։*

Изругáть ն. **1,** *հայհոյել, անարգել, անպատուել.* **2,** *դուր գործածել, սպառել։*

Из‖рываніе ւ. **I.** ш. Изорвáніе; **II.** ш. Изры́тіе; **-рывáть** ն. **I.** (-ры́ть) *փորել. քանդել, պեղել.* кроты́ изры́ли мой садъ; **II.** (-орвáть) *պատռել, պատառել, հերձել։*

Изры‖гáніе ւ. *ժայթքելը, դուրս թափելը.* ***ասելը, արտասանելը.* и. богохулéнія; **-гáтель** ա. **-гáтельница** է. *ժայթքող, դուրս թափող. *ասող, արտասանող այր, կին.* и. хулы́; **-гáть, -гнýть** ն. **I,** *ժայթքել, դուրս թափել.* и. огóнь; и. жвáчку *որոճաժը բերանով դուրս հանել.* и. злóбу, гнѣвъ; **2,** **արտասանել, ասել.* и. хулý, богохулéнія.

Изры́‖скивать, -скать ն. *վազել, շրջել, վազելով անցնել.* **-ся** ն-ւր. *շրջմոլիկութեան, դատարկապորտութեան ընտելանալ։*

Из‖ры́тіе ւ. *փորելը, պեղելը, քանդելը.* **-ры́тый** ել. ա. *փորուած, քանդուած.* мѣсто и—ое дождевы́ми потóками; лицó и—ое óспою *ծաղկահար դէմք.* **-ры́ть** (-рóю -ютъ), **ся** ш. Изрывáть, ся.

И́зрѣдка մ. *սակաւ, երբեմն, մերթընդմերթ, ուշ ուշ.* и́. онъ навѣщáетъ меня́.

Изрѣ‖заніе ш. Изрѣ́зываніе; **-зать** (-жу -жутъ; -жь) ш. Изрѣ́зывать; **-зываніе** ւ. *կտրտելը, կտրատելը.* **-зывать**, -зать ն. *կտրտել, կտրատել, յօշոտել։*

Изря‖би́ть (-блю́ -би́тъ) ն. *ծաղկահար դարձնել, ‘չօփուրացնել‘.* **-бѣть** ւ. *‘չօփուրանալ‘, ծաղկահարուիլ։*

Изря́дный ա. **1,** *բաւականին լաւ, կարգին. օրինաւոր.* **2,** *ամենաբեմաբ, գերազանց, հրաշալի։*

Изса‖ди́ть (-жý -дя́тъ; -ди́), **-жáть** ն. *անկատել, շատ, մեծ քանակութեամբ տնկել.* **-живать** ն. *հանելով ուրիշ տեղ անկել, տեղափոխել (տունկը)։*

Из‖сáливаніе ւ. *ճարպոտելը, իւղոտելը.* **-сáливать I.** (**-сáлить** (-лю -лятъ) ն. *իւղոտել, ճարպոտել, կեղտոտել.* **-ся** ն-ւր. *իւղոտուիլ, ճարպոտուիլ, կեղտոտուիլ.* **II.** (-соля́ть, -соли́ть) *աղելու վրայ գործածել, սպառել։*

Изсáсы‖ваніе ւ. *ծծելը, քամելը.* **-вать**, изсосáть ն. *ծծել, քամել։*

Изсвер‖лéніе, -ливаніе ւ. *ծակծկելը (գայլիկոնելով).* **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. *ծակծկել, ծակեր անել (գայլիկոնելով, բուրգուով)։*

Изсѣ́‖живаться, -дѣться (-жýсь -дя́тся) ն-ր. *երկար նստելուց յոգնիլ, վատատել, (Թեւոր մասին) լպրիլ, նեհարիլ։*

И́ссиня մ. *կապտաւուն, կապոյտին տալով։*

Из‖скáбливаніе, -скáбливать, ся, -скобли́ть, ся ш. Выскáбливаніе, -скáбливать, ся, -скобли́ть, ся.

Из‖скáкиваніе, -скáкивать, -скочи́ть ш. Выскáкиваніе, -скáкивать, -скочить.

Изслѣ‖ди́ть (-жý -дя́тъ; -ди́) ш. Вы́слѣдить; **-дованіе, -дываніе** ւ. *հետախուզելը, -գում, հետազոտելը, -տում.* и. и́стины *ճշմարտութեան որոնումը.* учёныя и—ія о чёмъ-либо; **-дователь** ա. **-довательница** է. *խուզարկող, հետախուզող, հետազոտող այր, կին.* **-довать** (-дую -ютъ), **-дывать** ն. *հետախուզել, կրկտել. քննել.* и. причи́ну явлéнія; и. дѣ́ло сáмымъ тщáтельнымъ óбразомъ; и. ли́нію желѣ́зной дорóги.

Изслю‖нивать, -нить (-ню -нятъ) ն. *թքոտել, թքով կեղտոտել.* **-ся** ն-ւր. *իւրն իւրն թքոտել, կեղտոտել։* [сáливать II.

Изсо‖ля́ть, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ш. Из-

Изсори́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. **1,** *աղբոտել, աղտեղութիւններով ծածկել.* **2,** *ծախսել, վատնել։*

Изсо‖сáніе, -сáть (-сосý -сýтъ), **ся** ш. Изсáсываніе, -вать, ся.

Изсó‖хлый ա. *չորացած, ցամաքած, քամուած.* **-хнуть** ш. Изсыхáть.

Из‖стáиваться, -стоя́ться (-стою́сь -я́тся) ւ. *երկար մնալուց համն ու հոտը կորցնել, փչանալ (խմիչքների մասին)։*

И́зстари մ. *հնուց 'ի վեր, վաղուց.* такъ и́. ведётся *այդ վաղուց այդպէս է։*

Из‖стёгивать, -стегáть ն. **1,** *կարել (ընդ Թափ).* **2,** *մաշակել։*

Из‖стилáть, изостлáть, **-стлáть** (-стелю́ -лютъ) ն. *ծածկել, պատել։*

Изстра‖дáніе ւ. **I,** *կրելը, տանելը, (շատ վշտեր, ցաւեր).* **2,** *ամաչապատութիւն (տանջանքներից).* **-дáть** ն. *տանել, կրել (շատ ցաւեր, տանջանքներ).* **-ся** ւ. *տանջուել, նահատակուել, տանջանքներից, չարչարանքներից ընկճուիլ։*

Изстрогáть ն. *խարարուցել, ‘ռանդել‘։*

Изстро‖чéніе ւ. *մկրակելը, սեղնագործելը, կարելը.* **-чи́ть** (-чý -чáтъ) ն. *մըկրակել, սեղնագործել, կարել* [Изстрогáть.

Изстру‖гáть, -жи́ть (-жý -жáтъ) ш.

Изстрѣ‖ливаніе ւ. **I,** *գնդակակոծելը, ամբակոծելը.* **2,** *սպառելը (վառօդը).* **-ливать, -ля́ть** ն. **I,** *գնդակակոծել, ամբակոծել.* **2,** *սպառել (վառօդը)։*

Изсту‖пáть, -пи́ть (-плю́ -пя́тъ) ւ. **I,** *դուրս գալ, դուրս ելնել.* **2,** *կատաղիլ, մոլեգնիլ.* **-плéніе** ւ. *կատաղութիւն, մոլեգնութիւն, խելայեղութիւն.* приходи́ть въ и. ш. Изступáть 2; **-плéнникъ** ա. **-плéнница** է. *կատաղած, մոլեգնած, խելայեղ այր, կին.* **-плённый** ել. ա. *կատաղած, մոլեգնած, կատաղի, մոլեգին, խելայեղ։*

Изсý‖чиваніе, -чéніе ւ. *մանել պրըծնելը, մանելով սպառելը.* **-чивать, -чи́ть** (-чý -чатъ) ն. *մանել պրծնել, մանելով սպառել։*

Изсу‖шáть, -ши́ть (-шý -шатъ) ն. **I,** *բոլորովին չորացնել, ցամաքեցնել, մաշել, քամել.* забóты изсуши́ли егó; **2,** **սիրտն ու հոգին մաշել. այրել փաթաթել.* **-шéніе** ւ. *չորացնելը, ցամաքեցնելը, մաշելը, քամելը։*

Изсчи‖та́ть տ. Изсчи́тывать; **-тыва́ніе** չ. հաշուելը. **-тывать, -та́ть** ն. հաշուել, հաշիւը, համարն իմանալ, դուրս բերել։

Изсы‖ла́ніе, -ла́ть, ся տ. Высыла́ніе, -ла́ть, ся.

Изсы́‖па́ніе, -па́ть, ся տ. Высыпа́ніе, -па́ть, ся I.

Из‖сыха́ніе, -сыха́ть, -со́хнуть տ. Высыха́ніе, -ха́ть.

Изсѣ‖ка́ніе չ. **1**, կտորելը, կտորելով գործածելը, սպառելը. **2**, փորելը, քանդակելը. **3**, քըքրելը։ **-ка́ть**, -чь ն. **1**, կտորել, կտորելով գործածել, սպառել. и. ого́нь կայծեր հանել. **2**, փորագրել, քանդակել, կոփել. **3**, ծեծել, քըքրել. **-ся** չ. պատառ պատառ լինել, քըքրուիլ, (մազերի մասին) բաժան բաժան լինիլ։

Изсѣра մ. գորշգոյն, գորշին տալով, կիսամոխրագոյն։

Изсѣ‖че́ніе չ. **1**. կտորելը, կտորելով սպառելը. **2**, փորագրելը, քանդակելը. **3**, ծեծելը, քըքրելը. **-чь** (-ку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -къ -сѣкла, о; -кі́), **ся** տ. Изсѣка́ть, ся.

Изся‖ка́ніе չ. իսպառ ցամաքելը, չորանալը, կտրիլը. **-ка́ть**, -кнуть չ. իսպառ չորանալ, ցամաքիլ, կտրիլ. отъ жары́ изся́кли всѣ ручьи́; си́лы *изся́кли, онъ умира́етъ ոյժերը սպառուել, քամուել են, նա մեռնում է. **-клый** ած. իսպառ չորացած, ցամաքած, քամուած. **-кнуть** տ. Изсяка́ть.

Изубы́т‖чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. кого́ մէկին վնասել, վնասի, ծախսերի մէջ գցել. **-ся** անդ. վնասուիլ, վնասի, ծախսերի մէջ ընկնիլ. չ. վնաս կրել։

Из‖ува́ть, -у́ть ն. կօշիկները, ոտնամանները հանել. **-ся** անդ. **1**, իր կօշիկները հանել. **2**, զւռկ. պատրաստուիլ։

Изувѣ‖рка ի. մոլեռանդ, մոլեկրօն, կրօնամոլ կինարմատ. **-рный** ած. մոլեռանդ, մոլի, մոլեկրօն, կրօնամոլ. **-рство** չ. մոլեռանդութիւն, մոլեկրօնութիւն, կրօնամոլութիւն, անհամբերողութիւն. **-рствовать** (-ствую -ютъ) չ. մոլեռանդ գտնուիլ, կրօնամոլութիւն, անհամբերողութիւն ցոյց տալ. **-ръ** ա. մոլեռանդ, մոլեկրօն, կրօնամոլ։

Изувѣ‖че́ніе, -чива́ніе չ. խեղելը, հաշմ դարձնելը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. խեղել, հաշմ, հաշմանդամ դարձնել. онъ изби́лъ и изувѣ́чилъ э́того бѣдняка́; **-ся** անդ. ինքն իր մարմինը խեղել, այլանդակել։

Изукра́‖сить (-шу -сятъ; -сь) տ. Изукра́шивать; **-шива́ніе** չ. զուքելը, զարդարելը, պաճուճելը **-шивать**, -сить ն. զուքել. զարդարել, պաճուճել, պճնազարդել. **-ся** անդ. կուքուիլ, զարդարուիլ, պաճուճուիլ. весь го́родъ изукра́сился фла́гами.

Изу‖ми́тельный ած. զարմանալի, ապշեցուցիչ. **-ми́ть** (-млю́ -мя́тъ), **ся** տ. Изумля́ть, ся; **-мле́ніе** չ. զարմանք, ապշութիւն. окаменѣ́ть отъ и—ія զարմանքից քար կտրել. прійти́ въ и. ապուշ կտրիլ. привести́ въ и. տ. Изумля́ть; **-мля́ть**, -ми́ть ն. զարմացնել. ապշեցնել, շուարեցնել. э́то извѣ́стіе изуми́ло меня́; **-ся** չ. **1**, զարմանալ, ապշիլ, ապուշ կտրիլ, շուարիլ. **2**, զւռկ. խելագարուիլ, գժուիլ։

Изумру́‖децъ, дца, **-дикъ** ա. նւզ. պստիկ զմրուխտ. **-дный**, **-довый** ած. զմրուխտի, -ոէ, զմրխտաւոր, -տազարդ. и. пе́рстень; **-дъ** ա. հնք. Smaragde, զմրուխտ։

Изуро́‖дованіе, -дыва́ніе չ. խեղող. բոլորովին այլանդակելը. **-довать** (-дую -ютъ), **-дывать** ն. խեղել, բոլորովին այլանդակել։

Изуро́‖чива́ніе, -че́ніе չ. **1**, փչացնելը, կործանելը. **2**, չարակնելը, աչք տալը, կախարդելը, հմայելը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. **1**, փչացնել, կործանել, այլանդակել. **2**, չարակնել, աչք տալ, հմայել, կախարդել։

Изу́стный ած. բանաւոր, բերանացի. и—ое приказа́ніе; и—ая па́мять բանաւոր կտակ. и—ое преда́ніе բերանէ բերան անցնող [աւանդութիւն։

Изу́ть տ. Изува́ть.

Изу‖ча́ть, -чивать, -чи́ть ն. ուսումնասիրել. и. приро́ду, языки́; хорошо́ и. вопро́съ; **-че́ніе** չ. ուսումնասիրութիւն. и. языко́въ, исто́чниковъ; и. нау́къ; **-чивать. -чи́ть** (-чу́ -у́чатъ) տ. Изуча́ть.

Изу́шный ած. ականջի[ց եկող]. и. гно́й.

Изъ (երկու և աւելի բաղաձայններից առաջ երբեմն **изо**) նխդ. (սեռկ. հոլովով. հայերէն թարգմանւում է բացռկ. հոլովով). 'ի, յ, -ից. онъ изъ дворя́нъ, изъ евре́евъ նա ազնուական, հրեայ է. смотрѣ́ть изъ окна́, выходи́ть изъ дому; дѣ́лать что-нибудь изъ вы́годъ, изъ состраданія մի բան անել շահախնդրութիւնից, կարեկցութիւնից դրդուած. изо дня въ день օրէցօր. изъ чи́стаго зо́лота զուտ ոսկուց. изъ-за ա, մի բանի յետևից. յետևի կողմից. вылѣ́зть изъ-за пе́чки վառարանի յետևից դուրս գալ. вста́ть изъ-за стола́ սեղանից վեր կենալ. возврати́ться изъ-за грани́цы արտասահմանից վերադառնալ. բ, մի բանի, մէկի համար, պատճառով, աղթիւ. изъ-за него́ я попа́лъ въ бѣду́; ссо́риться изъ-за пустяко́въ, изъ-за ничего́; изъ-подъ մի բանի տակից. вы́тащить изъ-подъ стола́ սեղանի տակից դուրս քաշել. мы изъ-подъ Москвы́ մենք Մոսկուայի կողմերցն ենք։

Изъ‖има́ть, -я́ть չ. **1**, եկ. ուլ. բռնել, ոչնչացնել. и. о́чи աչքերը հանել. и. ду́шу հոգին առնել. **2**, վտարանդել, դուրս գցել, 'ի բաց առնուլ. и. изъ употребле́нія գործածութիւնից հանել։

Изъиск... տ. Изыск...

Изъѣ‖да́ніе չ. ուտելը. լափելը, փչացնելը (շատ տեղեր). **-да́ть**, -сть ն. **1**, ուտել. լափել, գիշատել. (ցեցի, ուտիչ հեղուկների մասին) քըքրել, այրել, փչացնել. **2**, *и. кого́ մէկի վերայ միշտ յարձակուիլ, մէկի հոգին հանել, մէկի արիւնը խմել. **-дина** ի. կերած, կրծած կամ այրուած, փչացած տեղ։

Изъѣ‖здить (-зжу -здятъ) ն. **1**, ման գալ, շրջել, ճանապարհորդել (ամէն կողմեր). **2**, շատ հեծնելով փչացնել (կառքը, ձին), գնալ-գալով փչացնել (ճամբան). **-ся** չ. փչանալ, մաշուիլ. **2**, на́дъ кѣмъ մէկի գլխին նստել։

Изъѣ́сть (-ѣмъ -ѣшь -ѣстъ -ѣди́мъ -ѣди́те -ѣдя́тъ; -ѣшь) տ. Изъѣда́ть.

Изъя‖ви́тельный ած. արտայայտող, ցոյց տուող. и—ое наклоне́ніе ըերկ. սահմանական եղանակ. **-ви́ть** (-влю́ -я́вятъ), **ся** տ. Изъявля́ть, ся; **-вле́ніе** չ. արտայայտելը, ցոյց տալը. **-вля́ть**, -ви́ть ն. արտայայտել,

ցույց տալ, վկայել. и. дружбу, уваженіе; и. желаніе; и. покорность; **-ся** *-ներ. արտայայտուել։*

Изъядѣніе *չ.* **1,** *պատառոտելը, յօշոտելը.* **2,** *լափելը.* предать звѣрямъ на и.

Изъяз‖вить(-влю -вйтъ) *ա.*Изъязвлять; **-вленіе** *չ.* **1,** *վէրքեր տալը, խոցոտելը.* **2,** *գետինը ծակծկելը, գետնի մէջ անցքեր առաջացնելը.* **-влять, -вить** (-влю -вятъ) *ն.* **1,** *վէրքերով ծածկել, խոցոտել, վիրաւորել.* **2,** *գետնի մէջ ծակեր, անցքեր առաջացնել։*

Изъя‖нецъ, нца *նւզ.* **-нъ** *—.* **1,** *վնաս, դատ, կորուստ.* ввести въ и. *ա.* Изъянить; **2,** *վնաս, արատ, բիծ, արատաւորութիւն. սակաւութիւն, թերութիւն.* съ и—нцемъ *առանց պակասութեան չէ.* **-нить** (-ню -нятъ), объязъ—*ն.* кого *մէկին վնասել, վնաս, գետն, կորուստ հասցնել.* **-ся** *-ներ. վնասուիլ, վնաս քաշել կամ կրել, կորուստ ունենալ։*

Изъяс‖неніе *չ. բացատրութիւն, մեկնութիւն, պարզաբանութիւն.* **-неньице** *նւզ. ա.* Изъясненіе; **-нитель** *—.* **-нительница** *է. մեկնիչ, մի բան պարզաբանող այր, կին.* **-нительный** *-ծ. բացատրական, մեկնական, գործք պարզող, պարզաբանող,* **-нять** (-ню -нятъ), **-нить** *ն. մեկնել, բացատրել, պարզաբանել.* и. подробно что-либо; **-ся** *-ներ. իր միտքը յայտնել, արտայայտել, բացատրել։*

Изъ‖ятіе *չ.* **1,** *'ի բաց առնելը, հանելը.* н. изъ употребленія *գործածութիւնից հանելը.* **2,** *բացառութիւն.* **-ятый** *ըչ. -ծ. 'ի բաց առեալ, հանած, վերցրած.* и. отъ налоговъ *հարկից, տուրքից ազատ.* **-ять** *ա.* Изъимать.

Изы‖сканіе *չ. հետախուզութիւն, արանում, փնտռում.* для и—ія средствъ *միջոցներ գտնելու համար.* **-сканность** *է.* **1,** * սեթևեթանք, արհեստականութիւն.* **2,** *պատուականութիւն.* **-сканный** *ըչ.-ծ.* **1,** *թխած, սեթևեթած, արհեստական.* **2,** *ընտրած, ջոկած, նուրբ, պատուական.* и—ое выраженіе; и—ыя и рѣдкія блюда; **-скиваніе** *ա.* Изысканіе; **-скивать, -скать** (-щу́ -щутъ) *ն.* **1,** *հետախուզել. (խնամքով) որոնել, փնտռել.* **2,** *ընտրել, ջոկել։* [*եղջերու (չիկերէ*)։

Изюбрь *—. կնդ.* Cervus elaphus, *աղնիւ*

Изю‖мина *է.* **-минка** *նւզ. չամիչ, քիշմիշի հատիկ.* **-мный** *-ծ. չամիչի(ց), քիշմիշի(ց).* **-мъ** *—. (թուրք.) չամիչ, քիշմիշ։*

Изя‖щество *չ.* **-щность** *է. գեղ, գեղեցկութիւն, պատուականութիւն, նրբութիւն.* и. мысли; **-щный** *-ծ. նուրբ, գեղեցիկ, պատուական.* и—ыя искусства *գեղեցիկ արուեստներ, գեղարուեստներ.* и. слогъ; и. вкусъ; и—ыя манеры.

И‖каніе *չ. զկրտալը.* **-кать** (-каю -ютъ *և* нчу́ -чутъ), **-кнуть** *չ. զկրտալ.* **-ся** *չ. ըէն. զկրտալ.* мнѣ икается *ես զկրտում եմ։*

Ико‖на *է. (յն.) կոն, սուրբ պատկեր.* **-никъ** *—.* **1,** *դարակ սուրբ պատկերի.* **2,** *պատկերանկարիչ.* **3,** *պատկերավաճառ։*

Иконо‖борецъ, рца *—.* **-борица** *է. պատկերամարտ, -ուհի.* **-борный, -борственный** *-ծ. պատկերամարտութեան, -ական.* **-борство** *չ. պատկերամարտութիւն.* **-борствовать** (-ствую -ютъ) *չ. պատկերամարտել, պատկերապաշտութիւնը մերժել.* **-борческій** *-ծ. պատկերամարտների.* **-борщина** *է. պատկերամարտութեան աղանդ, հերձուածք.* **-графическій** *-ծ. պատկերագրական.* **-графія** *է. (յն.) պատկերագրութիւն.* **-логическій** *-ծ. պատկերախօսական.* **-логія** *է. (յն.) պատկերախօսութիւն (հին պատկերների, քանդակների բացատրութիւնը).* **-писаніе** *չ. պատկերագրութիւն, պատկերանկարչութիւն.* **-писецъ**, сца *—. պատկերագիր, պատկերանկարիչ.* **-писный** *-ծ. պատկերագրութեան, պատկերանկարչական.* **-(ико́но)пись** *է. պատկերագրութիւն, պատկերանկարչութիւն (սրբերի).* **-поклоненіе** *չ. պատկերապաշտութիւն.* **-поклонникъ** *—.* **-поклонница** *է. պատկերապաշտ, -ուհի.* **-почитаніе** *չ. պատկերապաշտութիւն.* **-стасецъ**, сца, **-стасикъ** *նւզ. ա.* Иконостасъ; **-стасный** *-ծ. պատկերապատի.* **-стасъ** *—. (յն.) պատկերապատ, պատկերակալ կամ պատկերապատճ պատ (եկեղեցու բեմի առաջ)։*

Икор‖ка *նւզ. ա.* Икра 1; **-никъ** *—. ձկնկիթ պատրաստող և վաճառող. ձկնագործ, -վաճառ.* **-ный** *-ծ. ձկնկիթի, ձուկի, 'խիզիլայի'.* и—ое зерно; и—ая лавка.

Икосаэдръ *մաթմ. քսանակողմ, քսանանիստ մարմին, քսանանկիւն։*

Икосъ *ա.* І'косъ.

Ико‖та, -тка *է. զկրտում, զկրտոց.* **-тный** *-ծ. զկրտալու, զկրտման։*

Ик‖ра *է. (աշ. հյց* икру́) **I.** *ձուղ, ձկնկիթ, 'խիզիլայս'.* зернистая, жидкая, мѣшечная и; **II.** *մարդու սրունքի (փաչայի) յետևի կակուղ միսը, թմկը.* судорога въ и—ахъ; **-ристый** *-ծ.* **I.** *ձկնկիթով հարուստ, բազմաձուղ.* **II.** *հաստասրունք, 'հաստափաչայ'.* **-риться** (-рюсь -рятся) *հ-ր. ձու, ձուղ ածել (ձկների մասին).* **-рянйкъ**, á *ա.* Икорникъ; **-рянка** *է. թանձր; ասպրա ձիթ.* **-ряной** *-ծ.* **I.** *ձկնկիթի, ձկնկիթ պահելու.* и. бочёнокъ; **II.** *սրունքի, 'փաչայի'.* и—ая жила. [*բակ կնձնի։*

Илемъ *—. բս.* Ulmus campestris, *հասա-*

Или, иль *չ. կամ.* или—или *կամ—կամ, կամ—կամ թէ, և կամ։*

Илимъ *ա.* И'лемъ.

Или‖стость *է. տղմոտութիւն, տղմաշատութիւն.* **-стый** *-ծ. տղմոտ, տղմաշատ, սևկուոր, բազմասիկ։* [*ցասնեբգութիւնը*)։

Иліада *է. Եղիական (Հոմերի երևելի դիւ-*

Иллюзія *է. (ֆր.) ցնորք, մտապատրանք, մտախաբութիւն։*

Иллюми‖натство *չ. (լտ.) լուսաւորեալների աղանդ, ընկերութիւն (որի անդամները —иллюминаты— իրանց գիւտ կէին համարում բարձրագոյն կրօնական գաղտնիքները).* **-наторъ** *—.* **1,** *հրավառիչ, հրավառութեան գործիք, մեքենայ.* **2,** *նաւի կողքի հաստ ապակէ կլոր պատուհանը.* **-натъ** *—. (լտ.) «լուսաւորեալ» (ա.* Иллюминатство); **-національный** *-ծ. հրավառութեան, -ական.* **-нація** *է. (ֆր.) համընդհանուր հրավառութիւն, ճրագալոյց.* **-новать** (-ную -ютъ) *ն.* **1,** *հրավառել, համընդհանուր հրավառութիւն սարքել.* и. городъ; **2,** *գունանկարել, այլ և այլ գոյներով, երանգներով նկարել, զարդարել.* **3,** *դրօշակներով զարդարել (նաւը).* **-новка** *է. գունանկարում։*

Иллюс‖тра́торъ *ա.* *գրանկարիչ (գրքերի, օրագրերի, ամսագրերի համար նկարներ պատրաստող).* **-тра́ція** *ի.* (*ֆր.*) **1**, *գրանկարչութիւն.* **2**, *գրանկարներ (գրքերում, օրագրերում, ամսագրերում եւն մէջէ մէջ տաոՉ բերած նկարներ).* **-три́ровать** (-рую -ютъ) *ն.* *նկարազարդել, պատկերազարդել, նկարներով, պատկերներով զարդարել (գրքերը, ամսագրերը եւն)։*

И‖лова́тость *ի.* *տղմոտութիւն, սեւկաւէտութիւն.* **-лова́тый** *ած.* *տղմոտ, սեւկաւէտ.* **-лъ** *ա.* *տիղմ, սեւ, 'տիլ'։*

Иль *տ.* И'лй.

Ильи́‖нъ, а, о *ած.* *Եղիայի, Եղիական.* и. день 20 *յուլիսի.* **-нскій** *ած.* *յուլիսի, -սեան.* и—ая пери́на *հնձած արտի թարմ խոզան, ծղոտ.* и—ія жары́; и—ая трава́, *բս.* Parnassia palustris, *մօրական լերդուկ։*

И́лька *ի.* *մի տեսակ ամերիկեան աքիս։*

И́ль‖ма *ի.* *տ.* И'лемъ; **-мня́къ**, а́, **-мо́вникъ** *ա.* *կնձնենու անտառ.* **-мовый** *ած.* *կնձնենու(ց).* и́. листъ; и́. столъ.

И́льный *ած.* *տղմի, տղմային։*

Има́мъ *ա.* (*արբ.*) *իմամ.* **1**, *առհ. մեծ, մեծաւոր, աւագ, առաջնորդ, նախագահ.* **2**, (*մեւգ.* *Թուրքիայում*) *մահմետական համայնքի եւ մզկիթի աւագ սպասաւորանը։*

Имби́рь *տ.* Инби́рь.

Имени́‖нникъ *ա.* **-нничекъ**, чка *նւզ.* **-нница** *ի.* *անուանակոչ, -ուհի, իւր անուանակոչութիւնը տօնող այր, կին.* онъ сего́дня имени́нникъ, она́ сего́дня имени́нница *այսօր նորա (երիտասարդի, աղջկայ) անուանակոչութեան օրն է.* **-нный** *ած.* *անուանակոչութեան օրուայ, տօնի.* и. пиръ, пиро́гъ; **-ны**, -нъ *ի. յ.* *անուանակոչութիւն, -չութեան օր, տօն.* поздравля́ю васъ съ и—ами; справля́ть свои́ и. *իւր անուանակոչութեան տօնը կատարել։* [*կան հոլով։*

Имени́тельный падéжъ *քերկ. ուղղա-*

Имени́‖тость *ի.* *անուանիութիւն, հռչակաւորութիւն.* **-тый** *ած.* *անուանի, մեծանուն, նշանաւոր, ականաւոր, հռչակաւոր.* и. граждани́нъ *առաջին կարգի քաղաքացի (Պատրինէ II-ից 'ի վեր)։* [*նած խղթերը։*

Имёнки, нокъ *ի. յ.* *թղթանենգի նշա-*

И́менно *ս.* *հէնց, իսկապէս, հէնց այդ է որ կայ. մանաւանդ. յատկապէս.* онъ и́. объ васъ говори́лъ мнѣ—*յատկապէս ձեր մասին էր խօսում.* онъ ка́жется со́зданнымъ и́. для э́того—*յատկապէս դրա համար.* а и́. *այսինքն։*

Име‖нно́й *ած.* *անուանական, անունը պարունակող. անձնական.* и. спи́сокъ *անունների ցուցակ, թերթ.* и—а́я а́кція *անձնական բաժնետոմս.* и—а́я доще́чка *անուան տախտակ (օր. դռան վերայ կպցրած).* **-нова́ніе** *չ.* *անուանում, կոչում.* **-нова́ть** (-ну́ю -ютъ), наим—, *ն.* *անուանել, կոչել, յորջորջել.* **-ся** *ներգ.* *անուանուել, կոչուել, յորջորջուել։*

Имерети́нскій *ած.* *Իմերեթի։*

Имита́ція *ի.* (*ֆր.*) *նմանութիւն, նման ընդօրինակութիւն, նմանողութիւն։*

Иммуни‖за́ція *ի.* (*լտ.*) *բժ.* *ապահովում վարակիչ հիւանդութիւնից (օր. ծաղկի պատուաստումով).* **-зи́ровать** (-рую -ютъ) *ն.* *վարակիչ հիւանդութիւնից ապահովել (օր. ծաղկի պատուաստելով)։*

Импе‖ра́торскій *ած.* *կայսեր, կայսերական.* **-ра́торъ** *ա.* **-ратри́ца** *ի.* *կայսր, -ուհի.* **-ріали́змъ** *ա.* (*լտ.*) *կայսրատեղականութիւն, կայսրապետութիւն.* **-ріали́стскій** *կայսրապետական.* и. духъ; **-ріа́лъ** *ա.* (*ֆր.*) **1**, *իմպերիալ (ոսկեան ոսկէ դրամ=10 ռ. 30 կ.).* **2**, *ուղեկառքի վերեւում տեղ ապրանքի կամ մարդկանց համար։* [*ած.* *կայսրութեան։*

Импе́‖рія *ի.* (*լտ.*) *կայսրութիւն.* **-рскій**

Импони́‖ровать (-рую -ютъ) *չ.* кому́ *մէկին շահագրգռել* [по́ртъ.

Импо́ртъ (*լտ.*) *տ.* Вввозъ (*հակառ. տ.* Экс-

Импреса́‖рій, **-ріо** *ա.* *անհ.* (*իտ.*) *ձեռնարկու, նախաձեռնող (մեւգ. թատրոնական, համերգական գործի,* *տ.* Антрепренёръ).

Импрови‖за́торъ *ա.* (*իտ.*) *կենդանի բանաստեղծ, երաժիշտ (որ շարադրում, դաշնակում է ձեռաց, առանց նախապատրաստուելու).* **-за́ція** *ի.* (*լտ.*) **1**, *յանպատրաստից, ձեռաց շարադրելը, դաշնակելը.* **2**, *յանպատրաստից, ձեռաց շարադրած ոտանաւոր, դաշնակած երգ.* **-зиро́ванный** *ըյ. ած.* *յանպատրաստից, ձեռած շարադրած, դաշնակած, կազմած, պատրաստած.* **-зи́ровать** (-рую -ютъ), **-зова́ть** (-зу́ю -ютъ) *ն.* *յանպատրաստից, ձեռաց շարադրել, դաշնակել։*

Иму́‖щественный *ած.* *կալքի, գոյքի.* и—ая за́пись, и. интере́съ; **-щество** *չ.* *կալք, գոյք, ստացուածք.* дви́жимое, недви́жимое и.; госуда́рственное, казённое, церко́вное и.; **-щій** *ած.* *ունեւոր, ստացուածատէր, ընչաւէտ։*

Имѣ́‖ніе *չ.* **1**, *տ.* Иму́щество; **2**, *կալուածք.* родово́е. наслѣ́дственное и.; онъ живётъ всегда́ въ своёмъ и—іи; **-ньице** *նւզ.* **-нишко** *նխտ.* *տ.* Имѣ́ніе; **-ть** *ն.* *ունենալ.* и. мно́го де́негъ; и. съ кѣмъ дѣ́ло; онъ имѣ́лъ пріѣ́хать сего́дня *նա այսօր պէտք է գար.* **-ся** *չ. ներգ.* *լինել, գոլ, գտնուել.* въ э́той ла́вкѣ имѣ́ются вся́кіе това́ры; имѣ́ется на лицо́ *է, կայ, գոյ.* подро́бностей объ э́томъ происше́ствіи не имѣ́ется.

И́‖мя, и́мени (*յ.* имена́ -мёнъ) *չ.* **1**, *անուն.* **հռչակ, համբաւ.* пріобрѣсти́ до́брое и́.; нажи́ть худо́е и́.; назва́ть кого́ по и́мени *մէկի անունը տալ.* и́менемъ, отъ и́мени *յանուն.* умоля́ю васъ и́менемъ наше́й дру́жбы; отъ моего́ и́мени *իմ անունով.* человѣ́къ и́менемъ таки́мъ-то *այս ինչ անունով մարդ.* человѣ́къ съ и́менемъ *անուանի, ականաւոր մարդ.* во и́. *յանուն, անունով.* на и́. *անունով.* онъ купи́лъ имѣ́ніе на и́. жены́; **2**, *քերկ.* *անուն.* и́. существи́тельное *գոյական անուն։* [никъ, -ница...

Имяни́н‖никъ, **-ница**... *տ.* Имени́н-

Имяре́къ *ա.* **1**, *ստորագրութիւն.* **2**, *անուանատեղ (թղթերում մարդկանց անունների համար բաց թողած տեղ)։*

И́мячко *նւզ.* *տ.* И'мя. [*լապէս։*

Ина́‖кій *ած.* *հնց.* *այլ, ուրիշ.* **-ко** *ս.* *այ-*

И́на́че *ս.* *այլապէս, ուրիշ կերպ.* говори́тъ такъ, а ду́маетъ и.; такъ и́ли и. *այս կամ այն կերպով, այսպէս թէ այնպէս։*

Инби́р|ный -ը. կոճապղպեղի. и. запахъ; и—ая трава́ բս. galium boreale, սպիտակ մածնիկ (կարմիր խոտ). **-рь** ա. բս. կոճապղպեղ (Zingiber officinale) և իր արմատը (Rhizoma Zingiberis).

Инвали́|дный -ը. ինվալիդի, -դների. и. домъ; **-дъ** ա. (լտ.) ինվալիդ (ծեր կամ խեղ, ծառայութեան անընդունակ զինուորական). **-ди́ровать** (-рую -ютъ) ն. անաժացնել, նշանակութիւնից զցել։

Инвента́|рь, ря́ ա. (լտ.) ինվենտար. **1**, որ և է հիմնարկութեան, անհատութեան կյն պատկանող բոլոր իրեղէնները, կայքը, գոյքը. хозяйственный, корабе́льный, шко́льный и.; и. имѣ́нія; **2**, կահագիր (այդ իրեղէնների, կայքի, գոյքի ցուցակը). составле́ніе и—я; **-рный** -ը. ինվենտարի, կահագրի։

Инвеститу́ра է. (լտ.) [Միջին դարում] աւետութիւն, բաշխում (կալուածքի, մեղ. հոգևոր պաշտօնի)։ [(խաղնուրդի, մեղ. դեղի)։

Ингредіе́нція է. (լտ.) բաղկացուցիչ մաս

И́ндевѣть, зайн— ն. եղեամակալել, եղեամով ծածկուել, պատուել։

Ин|де́ечка Նվզ. **-де́йка** է. մարի հընդկահաւ. **-де́нчій**, чья, чье -ը. հնդկահաւի, -ւերի. **-де́йскій** пѣту́хъ, հնդ. Meleagris gallopavo, արու հնդկահաւ (ճուլոկ, գոռել)։

Индиви|дуа́льность է. անհատականութիւն. **-дуа́льный** -ը. անհատական, սեփական, առանձնական. **-ду́умъ** ա. (լտ.) անհատ. առանձին անձ, որ մին։

И́ндивѣть ա. И́ндевѣть.

Инди|го ա. (իտ.) լեղակ, կապոյտ ներկ (լեղակատունկից առաջանող). **-гоно́ска** է. բս. Indigofera, լեղակաբոյս. **-гоно́сный** -ը. լեղակաբեր։ [հինգ ամսոյ ժամանակաշրջան։

Инди́ктъ ա. (լտ.) տարեշրջան. տասնու-

Индиффере|нти́змъ ա. (ֆր.) անտարբերութիւն, սառնութիւն. **-тность** է. անտարբեր լինելը, անտարբերութիւն, սառնութիւն. **-тный** -ը. անտարբեր, սառն։

Ин|діецъ, ді́йца ա. Հնդկաստանցի, Հնդկաստանի նախնական բնիկ. **-ді́йскій** -ը. Հնդկաստանի, հնդկական. **-ді́янка** է. հընդկուհի. **-догерма́нскій** հնդկագերմանական. **-доевропе́йскій** -ը. հնդկաեւրոպական։

Индо|ссаме́нтъ ա. (իտ.) փոխանցութիւն, մուրհակի փոխանցում (որ կատարուում է մուրհակի յետևում առանձին մակագրութեամբ). **-сса́нтъ** ա. մուրհակ փոխանցող. **-сса́тъ** ա. ինդոսատ (նա որին մուրհակը փոխանցուած է)։

Индук|ти́вный -ը. ինդուկցիական, մակածական. **-ція** է. (լտ.) մակածութիւն (մասնաւորութեան եզանակ, որով հասնում են ընդհանրութիւններից պատճառներին, հետևանքներից սկզբունքին, մասնաւորից ընդհանուրին. հմկը ա. Деду́кція).

Индульге́нція է. (լտ.) քաւութիւն, թողութիւն, ներում (մեղքերի, որ շնորհում են պապերը կաթոլիկներին)։

Ин|ду́сскій ա. Индійскій; **-ду́съ**, **-дъ** ա. Индіецъ; **-ду́ска** ա. Индіянка.

И́ндѣ Տ. առ և անդ, տեղ տեղ։

Ин|дѣецъ, дѣйца ա. **-дѣянка** է. Ամերիկայի սեւամորթ բուն բնիկ այր, կին. **-дѣечка**, **-дѣйка**, **-дѣнчій** ա. Инде́ечка, -де́йка, -де́нчій; **-дѣйскій** -ը. Ամերիկայի սեւամորթ բուն բնիկների. **-дю́къ**, а́ ա. Инде́йскій пѣту́хъ; **-дю́шка** ա. Инде́йка; **-дючёкъ**, чка́ Նվզ. ա. Индю́къ; **-дю́шечка** Նվզ. ա. Индю́шка.

И́не|й ա. եղեամ. **-ва́тый** -ը. եղեամակալած, եղեամով ծածկուած։

Ине́|ртность է. ա. Инéрція; **-ртный** -ը. յարակայ. **-рція** է. (լտ.) յարակայութիւն (յառկութիւն մարմինների մին նոյն (շարժական կմ անշարժ) դրութեան մէջ մնալու, մինչև որ և է արտաքին ազդեցութեան ենթարկուելը)։

Инжене́|рный -ը. ճարտարագէտի. **-ръ** ա. (ֆր.) ճարտարագէտ։

Инжи́ръ ա. Հ—ւ. Հրւ. Ռուս. [չորացրած] թուզ։ [նուան սկզբնատառերը։

Иниціа́лы ա. յ. (լտ.) անուան և ազգա-

Иниціа|ти́ва է. (լտ.) նախաձեռնութիւն. **-торъ** ա. նախաձեռնող, գործին սկիզբ, ծընունդ տուող, գործը սարքող։

Инквизи́|торскій -ը. ինքվիզիտորական, -տորի. **-торъ** ա. ինքվիզիտոր. **-ціо́нный** -ը. ինքվիզիցիոնական. **-ція** է. (լտ.) ինքվիզիցիա (գաղտնի հոգևոր դատարան, որ կաթոլիկ եկեղեցու դաւանութիւնից խոտորուողներին որոնում և սոսկալի կերպով պատուհասում էր)։

Инко́гнито (լտ.) **1**, Տ. ծածկանուն, գաղտնի կերպով. коро́ль путеше́ствуетъ и.; **2**, չ. ծածկանունութիւն. откры́ть своё и.

Инкру|ста́ція է. դրուագ, նաշխ (սեղանազարդութեան). **-сти́ровать** (-рую -ютъ) ն. դրուագել, դրուագ, նաշխ յօրինել։

Ино|ві́дный -ը. այլակերպ. **-вѣ́рецъ**, рца ա. **-вѣ́рка** է. այլադաւան, այլակրօն այր, կին. **-вѣ́ріе** չ. այլադաւանութիւն, այլակրօնութիւն (պետական դաւանութիւնից տարբեր դաւանանք). **-вѣ́рный** -ը. այլադաւան, այլակրօն. **-вѣ́рческій** -ը. այլադաւանութեան, այլակրօնութեան։ [ընդ մերթ։

Иногда́ Տ. երբեմն, մի մի անգամ, մերթ

Иногоро́|децъ, дца ա. **-дка** է. այլաքաղաքացի, եկուոր այր, կին. **-дный** -ը. այլաքաղաքացի, ուրիշ քաղաքից։

Инозе́|мецъ, мца ա. **-мка** է. այլ երկրացի, օտար երկրացի այր, կին. **-мный** ա. օտար երկրացի։

Ино|зна́чащій -ը. ուրիշ բան նշանակող, փոխաբերական. **-име́нный** -ը. այլանուն։

Ино́й յ—ոյ. ո—ոյ. **1**, ուրիշ, այլ, տարբեր. э́то ино́е дѣ́ло; **2**, որ և է. ина́я хвала́ ху́же бра́ни; не что ино́е, какъ... ոչ այլ ինչ, եթէ ոչ... не кто и., какъ ոչ այլ ոք, եթէ ոչ...

И́но|киня է. միանձնուհի, կոյս. **-къ** ա. միանձնաւոր, կուսակրօն, աբեղայ։

Ино|обра́зный -ը. այլակերպ, այլ տեսք, այլ կերպարանք ունեցող. **-племе́нникъ** ա. **-племе́нница** է. **-ро́децъ**, дца ա. **-ро́дка** է. այլազգի այր, կին. **-племе́нный**, **-племе́нническій**, **-ро́дный** -ը. այլազգի, այլասեռ, օտար, օտարազգի. **-ро́дческій** -ը. օտար (ոչ ռուս). и—ое населе́ніе; **-сказа́ніе** չ. այլաբանութիւն այլախօսութիւն, փոխաբերութիւն. **-сказа́-**

тельность է. այլաբանական միտք, խոսելու եղանակ. **-сказа́тельный** -ծ. այլաբանական, այլախօսական, փոխաբերական. **-стра́нецъ**, нца -. **-стра́нка** է. օտարերկրացի, օտարական, նժդեհ այր, կին, օտար, -ուհի. **-стра́нный** -ծ. օտարերկրեայ. министе́рство иностра́нныхъ дѣлъ արտաքին գործոց մինիստրութիւն. **-стра́нщина** է. ծայրայեղ օտարամոլութիւն. **-сѣменникъ** -. բս. Heterospermum, այլասերմ (բոյս). **-хо́децъ**, дца -. 'եօրդայ' ձի. **-хо́дный** -ծ. 'եօրդայ'. (и́но)**ходь** է. 'եօրդայութիւն' (ձիու). бѣжа́ть и́—ью 'եօրդայ' գնալ. **-цвѣ́тный** -ծ. այլագոյն, այլ գոյնով, այլ երանգով։

И́ноче‖**скій** -ծ. միանձնական, կուսակրօնի, -նական. и́—ое житіё, и́. обѣтъ; **-ство** չ. միանձնութիւն, կուսակրօնութիւն, աբեղայութիւն. **-ствовать** (-ствую -ютъ) չ. միանձնանալ, նեղանձնանալ, կուսակրօնել։

Ино‖**чимъ** եկզ. տ. Па́сынокъ 1; **-язы́чникъ** -. **-зы́чница** է. եկղ. այլալեզու այր, կին. **-язы́чный** -ծ. այլալեզու, օտարախօս։

Инсинуа́ція է. (լտ.) ծածուկ թելադրութիւն, ներշնչում, գրգում, ռաղբանք, բամբասանք, ամբաստանութիւն, քսութիւն։

Инспе́к‖**торскій** -ծ. տեսչի, տեսչական. **-торство** չ. պեսչութիւն. **-торша** է. տեսչի կին. **-торъ** -. (լտ.) տեսուչ. и. городски́хъ учи́лищъ, гимна́зіи; желѣзнодоро́жный, окружно́й и.; **-три́са** է. (ֆր.) տեսչուհի. **-ція** է. 1, տեսչութիւն, հսկողութիւն, վերահսկողութիւն. 2, տեսչական շրջան, վիճակ։

Инста́нція է. (լտ.) 1, իրաւասութեան աստիճան. 2, [դատաստանական կամ վարչական] ատեան. производство дѣ́ла по и—ямъ մի ատենից միւս անցնող գործավարութիւն. вы́сшая и. բարձրագոյն ատեան. апелляціо́нная и. վերաքննիչ ատեան։

Инс‖**тинкти́вный** -ծ. բնատրնկական, բնազդային. и—ая жизнь; **-ти́нктъ** -. (լտ.) բնատրնկտ, ներքին զգացմունք, բնազդում, աւիւն. по и—у բնազդմամբ. и. самосохране́нія.

Инсти‖**ту́тка** է. ինստիտուտուհի, ինստիտուտի աշակերտուհի. **-ту́тскій** -ծ. ինստիտուտի, -տային. **-ту́тъ** -. ինստիտուտ. 1, ուսումնարան, ուսումնական հիմնարկութիւն, ճեմարան. го́рный и., и. благоро́дныхъ дѣви́цъ; 2, առհ. հիմնարկութիւն. и. прися́жныхъ.

Инстру́‖**кторъ** -. (լտ.) ուղղ. վարժապետ, վարպետ, հրահանգող. **-кція** է. (լտ.) հրահանգ. снабди́ть кого́ и—іями մէկին հրահանգներ տալ։

Инстру‖**мента́льный** -ծ. գործիքի, -քային. и—ая му́зыка գործիքի վերայ ածելի երաժշտութիւն (հակառ տ. Вока́льная му́з.); **-ме́нтъ** -. **-ме́нтикъ** եւզ. գործի, գործիք, 'հաշակ'. и—ы хирурги́ческіе, музыка́льные, физи́ческіе, математи́ческіе...

Инсубордина́ція է. (լտ.) ըմբոստութիւն։

Инсур‖**ге́нтъ** -. **-ге́нтка** է. ապստամբ այր, կին. **-ре́кція** է. (լտ.) ապստամբութիւն.

Инте‖**гра́лъ** -. (լտ.) մաթմ. ինտէգրալ ամբողջական մեծութիւն. **-гра́льный** ինտէգրալական. и—ое исчисле́ніе կմ ինտեգրալ числе́ніе հաշիւ անվերջ մեծ քանակութիւնների ... **-гра́ція** է. (լտ.) միւլ. ամբողջացում (հակառ տ. Дезинтегра́ція).

Интел‖**лектуа́льный** -ծ. բանական. մտաւոր, հոգեոր, գիտակից. и—ая жизнь; **-ле́ктъ** -. (լտ.) բանականութիւն. **-лиге́нтный** -ծ. հասկացող, զարգացած, բանիմաց. **-лиге́нтъ** -ծ. հասկացող, զարգացած, բանիմաց մարդ. **-лиге́нція** է. (լտ.) 1, հասկացողութիւն, մտաւոր զարգացում. 2, հ—ծ. հասկացող, զարգացած, բանիմաց դասակարգ, մարդիկ. **-ле́ктъ** -. (լտ.) բանականութիւն։

Интен‖**да́нтство** չ. ինտենդանտութիւն (վարչութիւն, որ զօրքը պարենաւորում է, զօրքին մատակարարում է ամէն տեսակ միթերքներ և պիտոյքներ, բացի զէնքերից և ռազմամթերքից). **-да́нтскій** -ծ. ինտենդանտի, -տային. и. чино́вникъ; и—ое управле́ніе; **-да́нтъ** -. (լտ.) ինտենդանտ (զօրքի մատակարար, զօրքի պարենաւորութեան տեսուչ, վերակացու, պաշտօնեայ)։

Интенси́‖**вность** է. լարուածութիւն. ներքին ույժ, զօրութիւն, թեղունութիւն. **-вный** -ծ. լարուած. ներքին ույժ, զօրութիւն ունեցող, բարգաւաճող, բեղուն. **-фика́ція** է. (լտ.) ներքին բարգաւաճում, բարւոքում, բարելաւում. բեղուն դարձնելը. и. земледѣ́лія, крестья́нскаго хозя́йства այլ և այլ միջոցներով (օր. ընտիր հողագործական մեքենաներով, բնտիր սերմնահատիկներով, բանւոր ուսուցումով և այլն) երկրագործութեան, շինականի տնտեսութեան արդիւնաւէտ, բեղմնաւոր դարձնելը, բարելաւելը։

Интерва́лъ -. (լտ.) միջոց, անջրպետութիւն, հեռաւորութիւն (զօրամասերի մէջ). ընդմիջում, ժամանակամիջոց։

Интер‖**вью** չ. (անգլ.) այցելութիւն (որ օր. լրագրի թղթակիցը անում է բարձրագիր մարդկանց և այլևայլ խնդիրների վերաբերութեամբ իմանում է նոցա կարծիքը, արտահայտութիւնը). **-вьюи́ровать** չ. [վերոյիշեալ նպատակով բարձրագիր անձանց] այցելել։

Интерди́ктъ -. (լտ.) եկղ. արգելում, արգիլք (քահանայագործելու)։

Инте‖**реса́нтъ** -. **-реса́нтка** է. շահող է, շահադիտական, շահամոլ այր, կին. **-ре́сецъ**, сца *հնաւ. տ.* Интере́съ; **-ре́сность** է. շահագրգռութիւն, շահագրգռական, հետաքրքրական լինելը. **-ре́сный** -ծ. 1, հետաքրքրիր, հետաքրքրաշարժ, շահագրգիռ. она́ въ и—омъ положе́ніи նա յղի է, պտղաբեր է. 2, գրաւիչ, հրապուրիչ. **-ресова́ть** (-сую -ютъ), заин—, չ. շահագրգռել, հետաքրքրեցնել. **-ся** չ. кѣмъ, чѣмъ մէկով, մի բանով հետաքրքրուել, շահագրգռուել. она́ интересу́ется э́тимъ молоды́мъ человѣ́комъ; **-ре́съ** -. (ֆր.) 1, հետաքրքրութիւն. շահագրգռութիւն. հետաքրքրաշարժութիւն. возбуди́ть и. հետաքրքրութիւն շարժել. 2, շահ, օգուտ. наблюда́ть свой и—ы իւր շահերը պաշտպանել։

Интер‖медія է. (լտ.) միջախաղ, միջնըրգութիւն (երկու պիեսաների մէջ խաղացուող պատկեր թատերգութիւն). **-нáтъ** ա. (նոր լտ.) փակ հիմնարկութիւն, գիշերօթիկ դպրոց (ուսանողների համար), որի մէջ և աշակերտները ապրում և սնւում են). **-націонáльный** ած. (նոր լտ.) միջազգային, համազգային. и. союзъ рабóчихъ; **-пеллировать** (-рую -ютъ) ն. հարցապնդել, հարցապնդում անել. **-пелля́торъ** ա. հարցապընդող (խորհրդարանում). **-пелляціóнный** ած. հարցապնդման. **-пелля́ція** է. (լտ.) հարցապնդում (որ խորհրդի անդամը որ և է կարևոր գործի վերաբերութեամբ ուղղում է կառավարութեանը և նորանից բացատրութիւն է պահանջում. **-претáція** է. (լտ.) մեկնութիւն, բացատրութիւն. **-претировать** (-рую -ютъ) ն. (ֆր. գերմ.) մեկնել, բացատրել:

Интим‖ность է. մտերմութիւն, մտերմական, սրտանց յարաբերութիւն. **-ный** ած. (ֆր.) մտերմական, սրտանց: [ողջանութիւն:

Интонáція է. (լտ.) ձայնի եղանակ, ա-

Интри‖га է. **1**, բանսարկութիւն, նենգութիւն, քսութիւն. заводи́ть и—и տ. Интриговáть 1; **2**. շահագրգիռ, շահագրգռում (մեդ. սիրահարական). (դրամայի մէջ) մեքենայութիւն. **-гáнъ** ա. (ֆր.) **-гáнка** է. բանսարկու, որոգայթալար, քսու այր, կին. **-говáть** (-гу́ю -ютъ) **1**, չ. բանսարկութիւն, քսութիւն անել, որոգայթներ լարել, նենգել. **2**, ն. когó մէկին խիստ շահագրգռել, մէկի հետաքրքրութիւնը շարժել: [թիւն, նախերգանք:

Интродýкція է. (լտ.) երժ. ներածու-

Интрюмъ ա. ծովգ. նաւի մէջ առողին, յատակային տարածութիւն:

Инфан‖терúстъ ա. հետևակ զօրական, հետևակ զօրքի զինուորական. **-тéрія** է. (ֆր.) հետևակ զօրք:

Ин‖фантúна է. արքայադուստր. **-фáнтъ** ա. (իսպ.) արքայորդի (իսպանական կամ պորտուգալական):

Ин‖фекціóнный ած. վարակիչ. и—ая болѣзнь; **-фéкція** է. (լտ.) վարակում:

Инфильтрáція է. (լտ.) ներս ծծւում, ներս ծծւելը, ներս թափանցելը:

Инфламáція է. (լտ.) բժ. բորբոքում:

Инфлуéнца է. ինֆլուէնցա, խարբխաանք:

Инфузóріи, ій է. յ. կնդ. Infusoria, հեղուկաններ կամ ջրածիններ (հեղուկների մէջ պատահող խիստ մանր որդունք):

Инъéкція է. (լտ.) բժ. սրսկում, ներարկութիւն (դեղի, դարմանի): [գութիւն:

Ипакóй ա. (յն.) եկղ. շարական, օրհներ-

Ипáтка է. կնդ. Alca arctica, հովկայ կամ հիւսիսային թանձրահաւ:

Ипéрбола տ. Гипéрбола.

Ипекакуáна է. բս. Cephaelis ipecacuanha, բազգիլեան մաղձադեղ, փսխեցուցիչ արմատ:

Иподіá‖констово չ. կիսասարկաւագութիւն. **-конъ** ա. (յն.) կիսասարկաւագ:

Ипостáсь է. (յն.) անձ (Սուրբ Երրորդութեան). էութիւն:

Ипо‖тéка է. (յն.) գրաւ, գրաւում (որի ժամանակ գրաւ վերցնողը գրաւի տարրկան չէ սատանում, այլ նորա վերայ միայն իրաւունք է ձեռք բերում). **-тéчный** ած. գրաւի, գրաւման:

Ипоте‖тúческій, **-тúчный** ած. ենթադրական, կասկածելի:

Ипохóн‖дрикъ ա. սևամաղձոտ (հիւանդ). **-дрúческій** ած. սևամաղձութեան. **-дрія** է. (յն.) բժ. Hypochondriasis, հիպոխոնդրիա, սևամաղձութիւն: [գինու

Ирга́ է. բս. Mespilus, զկեռնի, զկեռ.

Ирú‖дій ա. քմբ. Iridium, իրիդիոն. **-довый** ած. իրիդիոնի: [ծանաթաղանթ (աչքի):

Ирисъ ա. **1**, տ. Ирь; **2**, կզմխ. ծիա-

Ирлáн‖децъ, дца ա. **-дка** է. իռլանդացի, -դուհի. **-дскій** ած. իռլանդական:

Ир‖мологій ած. (յն.) եկղ. գիրք, որ պարունակում է եկեղեցական երգերի և շարականների առաջին տները. **-мóсъ** ա. (յն.) եկղ. առաջին տուն, սկիզբ (երգի, շարականի):

Иро‖нúческій ած. հեգնական, ծաղրական. **-нія** է. (յն.) հեգնութիւն, ծաղր:

Ирраціо‖нáльность է. անվերջ, անհաշւելի լինելը. **-нáльный** ած. (լտ.) մաթմ. անվերջ, անհաշւելի, որը չէ կարելի ճշտութեամբ հաշւել, արտայել. и—ая величинá.

Иррегу‖ля́рность է. անկանոնութիւն, խուժադուժութիւն. **-ля́рный** ած. (լտ.) անկանոն, խուժադուժ. и—ыя войскá.

Ирри‖гáторъ ա. (լտ.) ջրիչ, ջրարշխ գործի, մեքենայ. **-гаціóнный** ած. ջրաբաշխական. и—ыя рабóты; **-гáція** է. ջրաբաշխութիւն, արուեստական ոռոգում:

Иръ ա. բս. Acorus calamus, խունկեղէգ (ակիր ?): [զար:

Ирь է. բս. Iris, հիրիկ, թրաշուշան, լալա-

Иска‖жáтель ա. **-жáтельница** է. այլանդակող, աղարտող, յեղաշրջող այր, կին. **-жáть**, -зи́ть ն. այլանդակել, աղարտել, աղաւաղել, աղճատել, յեղաշրջել. и. смыслъ пóдлинника; óспа исказила егó лицó; и. истину; **-жéніе** չ. այլանդակում, աղարտում, աղճատում, աղաւաղում, յեղաշրջում. и. тéкста; **-зúтель**, **-зúтельница** տ. Искажáтель, -ница; **-зúть** (-жу́ -зя́тъ) տ. Искажáть.

Ис‖кáлываніе չ. **1**, ծակոտելը. ծակծըկելը, խոցոտելը. **2**, ճղոտելը, ճեղքոտելը. **-кáлывать**, -колóть ն. **1**, ծակոտել, ծակծըկել, խոցոտել. **2**, ճղոտել, հերձնուլ. **-ся 1**, ներգ. ծակոտուիլ, ծակծկուիլ. **2**, չ. ճղոտուիլ. տրորտրորուիլ:

Искалѣ‖чиваніе չ. խեղելը, հաշմանդամ դարձնելը. **-чивать**, **-чить** (-чу -чатъ) ն. խեղել, հաշմանդամ դարձնել:

Искаля́ниться հոդ. ց՚յոզնութիւն շաղկրատել, ՚դուրս տալ՚:

Искáніе չ. որոնելը, փնտռելը, պտռելը:

Ис‖кáпать ն. եկղ. կաթեցնել, կայլակեցնել. **-капáть**, **-кáпнуть** չ. կաթել, կաթկթել, կայլակել. **-кáпываніе** չ. **1**, փորելը, փոսելը. **2**, փորելով հանելը. **-кáпывать**, -копáть ն. **1**, փորել, բրել, պեղել, փոս կտրել. **2**, փորելով հանել:

Ис‖кáтель ա. **-кáтельница** է. чегó մի բանի հետամուտ, մի բան խնդրող, փընտռող, որոնող այր, կին, խնդրակ. и. клáдовъ;

искáтель, -ница приключéній *արկածախնդիր, -դրուհի.* **-кáтельство** չ. *որոնելը, փնտռելը, խնդրելը. նկրտում, թեկնածութիւն, չար միտում, մտադրութիւն.* **-кáть** ն. (ищý, ищутъ; ищи́) ն. **1,** когó, чегó *և* что *մէկին, մի բան որոնել, փնտռել, խնդրել. ձգտել, նկրտել մի բան անելու կամ ձեռք բերելու. թեկնածել.* и. чéсти, слáвы, удовóльствій, приключéній; когó вы и́щете?—я ищý моегó брáта; чегó вы и́щете?—я и́щу мою шля́пу; онъ и́щетъ вреди́ть мнѣ; **2,** въ комъ *աշխատել մէկի աչքը մտնել, մէկի շնորհքը շահել.* въ нёмъ всѣ и́щутъ; **3,** съ когó *մէկի վերայ գանգատուել:*

Ис‖кáшиваніе չ. **1,** *բթացնելը, 'փնչելը' (հնձելիս).* **2,** *ծռելը, կորացնելը.* **-кáшивать,** -коси́ть ն. **1,** [*հնձելիս*] *բթացնել, 'փրնչել', փչացնել (գերանդին).* **2,** *ծռել, կորացնել.* **3,** *ծռել, շիլ դարձնել.* и. глазá; **-ся** անդր.* на когó *մէկին ծուռ, խէթ նայել:*

Ис‖клёвываніе չ. *կտցահարելով վիրաւորելը. ոչնչացնելը կամ ուտելը.* **-клёвывать, -клевáть** (-клюю́ -ю́тъ) ն. **1,** *կտցահարել, կտուցով վիրաւորել, խոցոտել, սպանել.* **2,** *կտուցով քաղել, ուտել, սպառել:*

Исклю‖чáть, -чи́ть ն. *դուրս գցել, հանել, արձակել.* и. изъ спúска *ցուցակից հանել.* и. когó изъ учи́лища; **исключáя** *բացի, բացառութեամբ.* они всѣ погибли, исключáя одногó; **-чéніе** չ. **1,** *արձակում, -կելը.* и. изъ слýжбы; **2,** *բացառութիւն.* за и—іемъ э́того пýнкта *բացառութեամբ այդ կէտի.* **-чи́тельно** մ. *բացառապէս.* **-чи́тельность** ի. *բացառիկութիւն, բացառիկ լինելը.* **-чи́тельный** ած. *բացառիկ, միակ.* **-чи́ть** (-чý -чáтъ) տ. Исключáть.

Ис‖ковáніе, -ковáть (-кую́ -ю́тъ) տ. Искóвываніе, -вать.

Исковéр‖каніе չ. *ծռմռելը, ծամածռելը, աղաւաղելը, աղճատելը, այլանդակելը. կոտրտելը.* **-кивать, -кать** ն. *ծռմռել. ծամածռել, աղաւաղել, աղճատել, այլանդակել, յեղաշրջել, կոտրտել, փչացնել:*

Исковóй ած. *դատական պահանջի, գանգատի.* и—óе прошéніе *գանգատագիր:*

Искó‖вываніе չ. *կռելը, դարբնելը.* **-вывать,** -вáть ն. **1,** *կռել, դարբնել.* **2,** *կռելիս սպառել (բոլոր երկաթը):*

Исковы́‖риваніе չ. *ծակծկելը, ծակոտելը, քրքրելը.* **-ривать, -ря́ть** ն. *ծակծկել, ծակոտել, քրքրել, փոսեր անել, քանդոտել:*

Ис‖колáчиваніе չ. **1,** *կոտրտելը, ճեղքելը, փչացնելը (ծեծելով).* **2,** *ծեծելը, գամելը.* **-колáчивать,** -колоти́ть ն. **1,** *ծեծելիս կոտրել, կոտրտել, ջարդել, ճեղքել, փչացնել.* **2,** *ծեծել, գամել, թակել:*

Исколеси́ть (-шý -ся́тъ) ն. [*կառքով*] *շրջել, ման գալ.* онъ *исколеси́лъ всю Еврóпу.

Исколоти́ть (-чý -лóтятъ) տ. Искола́чивать; **-колóть** (-лю́ -кóлютъ), **ся** տ. Искáлывать, ся.

Искóмый բյ. ած. *որոնելի, խնդրելի.* **искóмое,** аго չ. *կմ* и—ое числó *որոնելի թիւ, քանակութիւն:*

Иско‖нú մ. *սկզբից ի վեր, վաղուց ի վեր.* **-нный** ած. *խիստ հին, վաղեմի:*

Ископáемый ած. *հանածոյ, բրածոյ.* **Ископáемое,** аго չ. *հանածոյ, բրածոյ, հանք.* цáрство и—ыхъ *հանքային թագաւորութիւն, հանքեր.* **-копáть** տ. Искáпывать.

Ископти́ть (-пчý -птя́тъ) ն. *ծխոտել, մրոտել, մրոտել.* **-ся** անդր. *ծխոտուել, մխալ, ապուել, մրոտուել:*

Иско‖ренéніе չ. *արմատախիլ անելը, արմատաքի հանելը, ջնջելը, ոչնչացնելը.* **-ренúтель** ա. **-ренúтельница** ի. *մի բան արմատախիլ անող, ոչնչացնող, ջնջող այր, կին.* **-реня́ть, -ренúть** (-ню́ -ня́тъ) ն. *արմատախիլ անել, արմատաքի հանել, ջնջել, ոչնչացնել.* и. зло; и. злоупотреблéнія; и. порóки.

Йс‖корка ի. *նւզ. կայծիկ, պստիկ կայծ.* **-корникъ** ա. *հնք. մեծահատ կորունգ:*

Ис‖корóбить (-блю -бятъ) ն. *կորացնել, ծռել, ծամռել.* **-ся** չ. *ծռուել, ծամռուել, կորանալ:*

Йс‖коса մ. *փոքր ինչ թեք, խոտորնակի, շեղ. խէթ, աչքի տակից.* глядѣть и́. на когó *մէկի վերայ խէթ, թշնամաբար նայել.* **-коси́ть** (-шý -кóсятъ *և* -косáтъ) տ. Искáшивать.

Искрá ի. **1,** *կայծ.* и́скры огня́; **алмáзная** и́. *ադամանդի փայլուն փշուր.* испускáть и́—ы տ. Искриться; и́—ы посы́пались изъ глазъ *աչքերից կայծեր թափեցան.* **2,*** *նշան, նշոյլ, հետք.* ни и́—ы прáвды *ճշմարտութեան նշոյլ չկայ.* въ нёмъ нѣтъ и́—ы умá.

Ис‖крáиваніе չ. **1,** *սպառելը (ձեւելիս).* **2,** *ձեւելը.* **-крáивать,** -крои́ть ն. **1,** *ձեւելիս սպառել, գործադրել.* **2,** *ձեւել:* [*կով:*

Йскрасна մ. *կարմրաւուն, կարմրին տա-*

Йскре‖нній ած. *անկեղծ, մտերիմ, մտերմական.* и́. другъ; и́—яя дрýжба; и́—яя благодáрность, молúтва; **и́скренно** մ. *անկեղծ կերպով, սրտանց.* говори́ть, люби́ть и́.; **-нность** ի. *անկեղծութիւն, մտերմութիւն.* и́. чувствъ.

Йскрести́ть (-щý -стя́тъ) ն. **1,** *մի բանի վերայ խաչեր քաշել. մի բան խաչերով ծածկել.* **2,** *ոտնատակ տալ, մաշել (ճանապարհ, տեղ, կողմ):*

Искри‖вúмость ի. *ճկունութիւն, դիւրակորութիւն.* **-вúмый** բյ. ած. *ճկուն, դիւրակոր.* **-вина** ի. *ծուռ գիծ, ծռութիւն, կորութիւն.* **-влéніе** չ. *ծռելը, կորացնելը, կռացնելը. ծռմռելը.* **-вля́ть, -ви́ть** (-влю́ -вя́тъ) ն. **1,** *ծռել, կորացնել, կռացնել, ծալել.* **2,** *ծռմռել, այլանդակել.* **-ся** անդր. *ծռուել, կորանալ, կռանալ, ծալուել:*

Ис‖кри́стый ած. *կայծաշատ. *փայլուն, պլպլան, պսպղուն.* **-кри́ться** (-рюсь -ря́тся) ն. *կայծեր արձակել, *փայլել, պսպղալ, պլպլալ, (ծովի մասին) փայլել:*

Ис‖кроéніе, -крои́ть (-рою́ -я́тъ) տ. Искрáиваніе, -вать. [*տուող, ձգող:*

Искромётный ած. *կայծածիգ, կայծեր*

Искромсáть ն. *կտրտել, կտոր կտոր անել:* [*փչացնել:*

Искропáть ն. *մի կերպ յօրինել, անել,*

Искроши́ть (-шý -óшатъ), **ся** տ. Кроши́ть, ся.

Ис‖крякъ, á *ш.* Наждáкъ; **-крянякъ**, á *—. Տնք.* Oolithe, *ձուաքար։*

Ис‖купáніе *չ.* **1**, *գնելը, փրկելը, Թափելը.* **2**, *քաւելը.* **-купáть, -купи́ть** (-плю -пятъ) *ն.* **1**, *գնել, փրկել, Թափել.* Спаситель искупи́лъ родъ человѣческій своéю крóвью. **2**, *քաւել (մեղքը, յանցանքը).* **-ся** *—նշր. և էր. փրկուել, Թափուել, ազատուել. քաւուել.* грѣхи́ искупáются раскаяніемъ; **-купи́тель** *—.* **-купи́тельница** *է. փրկիչ, ազատիչ, փրկող, ազատող, Թափող այր, կին.* **-купи́тельный** *—ծ. քաւիչ, քաւող.* **-куплéніе** *չ. փրկելը, ազատելը, Թափելը. քաւել, քաւում.* **-куплять, ся** *ш.* Искупáть, ся; **-кýпный** *—ծ. փրկանաց, Թափելու, ազատելու.* **-кýпъ** *—. հնղ. փրկելը, Թափելը, ազատելը.* **2**, *փրկանք, փրկուԹեան գին։*

Искý‖ривать, -ри́ть (-рю -рятъ) *ն.* **1**, *ծխել պրծնել. ծխելով սպառել.* **2**, *ծուխ անելով հալածել, վանել։*

Иску‖сáніе *չ. կծոտելը, խածնոտելը.* **-сáть** *ш.* Искýсывать; **-си́тель** *—.* **-си́тельница** *է. փորձիչ, գայԹակղիչ այր, կին.* **-си́тельный** *—ծ. փորձողական, գայԹակղեցուցիչ, պատրողական.* **-си́ть** (-шý -сятъ), **ся** *ш.* Искушáть, ся.

Искý‖сникъ *—.* **-сница** *է. վարպետ, բանիմաց այր, կին.* **-сно** *։. ճարտարուԹեամբ, վարպետուԹեամբ. ճարպիկ կերպով.* и. вести́ дѣло; **-сность** *է. վարպետուԹիւն, բանիմացուԹիւն, ճարտարուԹիւն.* **-сный** *—ծ.* **1**, *վարպետ, հմուտ, բանիմաց, ճարտար, ներհուն, հասկացող.* и. охóтникъ; и. врачъ; и. въ дѣлáхъ; и. въ наýкахъ; **2**, *փորձնական։*

Искýс‖ственность *է.* **1**, *արուեստականուԹիւն.* **2**, *սեԹեեԹանք, չինծու լինելը.* **-ственный** *—ծ.* **1**, *արուեստական, արհեստական.* и—ые цвѣты́, зýбы; **2**, *հնարովի, չինծու, սեԹեեԹալ.* **-ство** *չ.* **1**, *արուեստ.* изя́щныя и—а *գեղարուեստներ.* и. гóрное, строи́тельное, воéнное *ևն.* **2**, *վարպետուԹիւն, հմտուԹիւն, ճարպկուԹիւն.* и. въ поли́тикѣ, въ плáваніи, въ дѣлáхъ.

Искýсъ *—.* **1**, *փորձելը, քննելը.* **2**, *հնղ. փորձառնչնց (վանքերում).* пробы́ть годъ въ и—ѣ *կամ* подъ и—омъ; **3**, *փորձուԹիւն.* **4**, *փորձ.* и—омъ до всегó дойдёшь; **5**, *փորձառուԹիւն։*

Искý‖сываніе *չ. կծոտելը, խածնոտելը.* **-сывать**, -сáть *ն. կծոտել, խածնոտել։*

Иску‖шáть, -си́ть *ն.* **1**, *գայԹակղեցնել, պատրել, մոլորեցնել.* **2**, *փորձել.* дьяволъ искушáлъ Іисýса Христá въ пусты́нѣ; **-ся** *չ. փորձուել, վարժուել.* **-шéніе** *չ.* **1**, *գայԹակղուԹիւն, պատրանք. փորձանք.* **2**, *փորձելը, փորձ։*

Искъ *—. պահանջ (դատական), գանգատ.* и. такóго-то къ такóму-то *այս ինչ մարդու պահանջն այս ինչ մարդուց.* дéнежный и.; и. о возмѣщéніи убы́тковъ, о вознаграждéніи; подавáть на когó и.; предъяви́ть встрѣ́чный и. *փոխադարձ պահանջ ներկայացնել.* прекрати́ть и.; отказáть комý въ и́скѣ *մէկի [դատական] պահանջը, գանգատը մերժել։*

Ис‖лами́змъ *—. մահմեդականուԹիւն.* **-лáмъ** (*արբ.*) *իսլամ, մահմեդականուԹիւն։*

Ислáн‖децъ, дца *—.* **-дка** *է. իսլանդացի, -դուհի.* **-дскій** *—ծ. իսլանդական.* и. мохъ, *բս.* Cetraria islandica, *իսլանդական քարաքոս կմ մամռալօտ։*

Испаи́ть (-жý -зя́тъ; -зи́) *ն.* [*փայլանդէնը*] *փորել, ակօսել։*

Испáко‖стить (-щу -стятъ) *ն. աղտոտել, աղտեղել, ‘մուտտանել’, փչացնել, պղծել, ապականել.* **-ся** *չ. փչանալ, ապականուել։*

Испá‖нецъ, нца *—.* **-нка** *է. իսպանացի, -նուհի.* **-нскій** *—ծ. իսպանական.* и—ie вѣтры *ш.* Безé.

Ис‖парéніе *չ. գոլորշիացում. ցնդում.* изъ болóта подняли́сь и—ія *ճահճից գոլորշիներ բարձրացան.* и. изъ отхóжей я́мы; **-пáрина** *է. ԹեԹև, մեղմ քրտինք.* **-пари́тельный** *—ծ. ցնդողական, գոլորշիացնող.* **-парять, -пари́ть** (-рю -ря́тъ) *ն. գոլորշիացնել, ցնդեցնել.* **-ся** *չ. գոլորշիանալ, ցնդուել.* э́та жи́дкость вся испари́лась.

Испахáть *ն.* [*բոլորը*] *վարել, հերկել պրծնել.* **-ся** *չ. փչանալ, հալից ընկնել (շատ վարելուց).* лошадёнка испахáлась.

Испáч‖киваніе *չ. աղտոտելը, աղտեղելը, կեղտոտելը.* **-кивать, -кать** *ն. աղտոտել, աղտեղել, կեղտոտել.* **-ся** *—նշր. աղտոտուել, կեղտոտուել, ապականուել։*

Испе‖пелéніе *չ. մոխիր դարձնելը.* **-пеля́ть, -пели́ть** (-лю -ля́тъ) *ն. այրել, մոխիր դարձնել.* **-ся** *չ. այրուել, մոխիր դառնալ.* до половины испепели́вшаяся сигáра.

Йсперва *հնղ. ш.* Сначáла.

Испестри́ть (-рю -ря́тъ), **ся** *ш.* Испещря́ть, ся.

Ис‖печéніе *չ. Թխել պրծնելը.* **-пéчь** (-пекý -печёшь, -пекýтъ; *անց.* испёкъ -пеклá, ó; -пеки́), **ся** *ш.* Печь, ся.

Испе‖щрéніе *չ. գոյնզգոյն զարդարելը, երփներանգելը, խճողելը.* **-щря́ть**, -стри́ть *ն. գոյնզգոյն զարդարել, երփներանգել, խայտաճամուկ, խայտաբղէտ դարձնել. խճողել.* **-ся** *—նշր. երփներանգվել, խայտաբղէտ դառնալ, խճողուել։*

Ис‖пивáніе *չ. խմելը, քամելը, պարպելը.* **-пивáть**, -пи́ть *ն.* **1**, *բոլորը խմել, քամել, պարպել, ցամաքեցնել.* *и. чáшу гóря до дна; **2**, *չ. հարբել, խիստ շատ խմել։*

Испи́‖ливаніе *չ. սղոցել պրծնելը.* **-ливать, -ли́ть** (-лю -пи́лятъ) *ն. սղոցել պրծնել, սպառել (սղոցելով)։*

Испи́‖сываніе *չ.* **1**, *լցնելը (գրելով).* **2**, *փչացնելը, սպառելը (գրելով).* **-сывать, -сáть** *ն.* **1**, *գրել, լցնել (օր. մի ամբողջ ԹերԹ).* **2**, *գործածել, սպառել (գրելով), ըԹացնել, փչացնել (օր. գրչածայրերը).* **-ся** **1**, *—նշր. Թուլանալ, տկարանալ, տաղանդը կորցնել.* э́тотъ áвторъ начинáетъ и.; **2**, *չ. (շատ գրելուց) փչանալ, անպիտանանալ, ըԹանալ (գրչածայրի, քարեգրչի մասին)։*

Ис‖питóй *—ծ. չորացած, ցամաքած, քամուած. լղարած, նիհարած.* и—óе я́блоко; и—óе лицó; **-пи́ть** (изопью́ -ю́тъ), **ся** *ш.* Испивáть, ся.

Ис‖плевáть (-плюю́ -ю́тъ), **-плё-**

вывать ն. **1**, *դուրս թքել, ժայթքել (օր. արիւն).* **2**, *թքատել, կեղտոտել (օր. յատակը)։*

Ис‖плетáть, -плéсть (-плету́ -ту́тъ) ն. [*հիւսելիս*] *գործադրել, սպառել.* **2**, *հիւսել պրծնել, աւարտել։*

Исплечи́ть (-чу́ -ча́тъ) ն. [*ձիու*] *ուսոսկրը խեղել, դուրս գցել. վիրաւորել.* и. нóгу *կմ* **-ся** *չ.* *իր ուսոսկրը խեղել, դուրս գցել, վիրաւորել (ձիու մասին)։*

Исплу‖тáть ն. *շրջել, ման գալ, տեսնել (դէս ու դէն ընկնելով, դանդաչելով).* **-товáться** (-ту́юсь -ютсяı) *հ.* *անզգամութեան, սրիկայութեան ընտելանալ, վատուել, սրիկայ դառնալ։*

Испо‖вѣ́данiе չ. **1**, *խոստովանութիւն, -նութիւն.* **2**, *խոստովանեցնելը, -նում.* **3**, *դաւանութիւն, -նանք.* армя́но-григорiа́нское и.; **-вѣ́датель** ա. **1**, *խոստովանահայր.* **2**, (**-вѣ́дательница** ի.) *ա, իր հաւատքը խոստովանող, դաւանող, և ք, իր մեղքը, մեղաւորութիւնը յանձն առնող, խոստովանող այր, կին. խոստովանորդի, -նադաւար.* **-вѣ́дать, ся** *ա.* Исповѣ́дывать, ся; **-вѣ́дникъ** ա. **-вѣ́дница** ի. **1**, *ա.* Исповѣ́датель, ·ница 2, *բ.* **2**, *խոստովանող, -ուհի, քրիստոնեայ, -նէուհի, որ հաւատքի համար տանջուել, լլկուել է, բայց չէ նահատակուել (օր. Սմբատ Խոստովանող, Աշոտ I-ի հայրը).* **-вѣ́днический** *ա.* *խոստովանողի, -ղական.* **-вѣднóй, -вѣ́дный** *ա.* *խոստովանա—, խոստովանութեան.* и—áя кни́га, рóспись *գիրք, որի մէջ խոստովանութղների [և հաղորդուողների] անունները գրում են.* исповѣ́днoe չ. *խոստովանագին.* исповѣ́днáя, óй ի. *խոստովանարան.* **-вѣ́дывать**, -вѣ́дать ն. **1**, *խոստովանել, դաւանել.* и. христiа́нскую вѣ́ру; и. грѣхи́ свои́ *իր մեղքերը խոստովանել.* **2**, *խոստովանեցնել.* свяще́нникъ его́ исповѣ́далъ и причасти́лъ; **-ся** *չ.* въ чёмъ *մի բան խոստովանել.* и. въ свои́хъ грѣха́хъ; **-(и́с—)вѣдь** ի. **1**, *խոստովանութիւն, -վանք.* итти́ на и́. къ такóму-то свяще́ннику; **2**, *խոստովանութիւն, խոստովանութեան խոր-*

И́сподволь *ա.* И́сподоволь. [*հուրդ։*

Испóдличать ն. *ստորացնել, բարոյապէս փչացնել.* **-ся** *չ.* *ստորանալ, բարոյապէս փչանալ, մարդկային արժանիքը կորցնել։*

Исподлóбья *Տ.* *յօնքերի, ունքերի տակից, խէթ-խէթ։*

Ис‖подникъ ա. **1**, (испóдникъ) *ստորին մաս, տակ.* **2**, (исподни́къ) *ստորև, ներքև, տակին գտնուող իր.* **-подни́ца** ի. **-ни́чка** *նւզ.* **1**, *ներքնազգեստ* (юбка); **2**, *ներքնահիւզ.* **3**, *ա.* Испóдникъ; **-пóднiй** *ա.* *ստորին, ներքին, տակի.* и—ее плáтье *ներքնաշոր.* и—яя сторонá плáтья, кóжи *շորի, կաշու տակի երեսը.* **-подоволь** *Տ.* *կամացկամաց, հետզհետէ, ոչ յանկարծակի, քիչ քիչ.* **-подтишкá** *Տ.* *ծածուկ, տակէտակ, գաղտնի կերպով.* **-пóдъ** ա. **-подóкъ**, дкá *նւզ.* *ինչ որ և է բանի ստորին, ներքևի, տակի կողմը, շորեղէնի աստառի կողմը.* пройти́ и—омъ *տակից անցնել։*

Испокóнъ *Տ.* *սկզբից, վաղուց ի վեր.* это и. вѣ́ка такъ води́лось *այդ վաղուց, տեղծագործութիւնից ի վեր այդպէս է եղել։*

И́спола *Տ.* *կիսու, կէսը մէկին, կէսը միւսին, ՙհրակաշ՚.* брать, отдавáть зéмлю и́.

Исполáть *Տզ.* (*յն.*) *փառք, պատիւ, ողջոյն.* и. тебѣ́! и. вамъ, хрáбрые вóины!

Испо‖ли́нскiй *ա.* *հսկայական, ահեղ, վիթխարի.* **-ли́нъ** ա. *հսկայ, վիթխարի մարդ։*

Испол‖на *Տ.* *լիովին, ամբողջապէս, -ջովին.* отдáть долгъ и́.; **-нéнiе** չ. **1**, *անելը, կատարելը, -րում.* и. дѣлá, закáза, услóвiя; и. желáнiя; и. обя́занностей; **2**, *'ի կատար ածելը, իրագործելը, գործադրելը.* и. приговóра, рѣшéнiя; привéсть въ и. *'ի կատար ածել.* **3**, *ածելը, նուագելը.* и. музыкáльной пьéсы; **-ненный** *բ.* *ա.* **1**, *լըցուած, տոգորուած.* и. чувствъ благодáрности, миролю́бiя; **2**, *ածուած, խաղացած.* концéртъ и. на фортепiáно; **-ни́тель** ա. **-ни́тельница** ի. **1**, *կատարող, ի կատար ածող, գործադիր այր, կին.* и. смéртныхъ приговóровъ; **2**, *ածող, նուագող այր, կին.* **-ни́тельность** ի. *ճշտութիւն, փոյթ.* **-ни́тельный** *ա.* **1**, *կատարողական, կատարող, 'ի կատար ածող, գործադրական.* и. листъ *իրք. կատարողական, գործադրական թերթ.* и—ая власть, поли́цiя; **2**, *ճշտապահ, փոյթեռանդն, ճշտիւ, ուղիղ կատարող.* **-ни́ть, -нить** (-ню -нятъ) ն. **1**, *անել, կատարել.* и. свой долгъ, своё слóво, своё намѣ́ренiе. свою́ роль; и. чьё-либо трéбованiе; **2**, *'ի կատար ածել, իրագործել.* и. приговóръ; **3**, *ածել, նուագել. խաղալ.* и. музыкáльную пьéсу, симфóнiю; оркéстръ испóлнилъ увертю́ру; **-ся** չ. **1**, *լցուել, տոգորուել.* сéрдце его́ испóлнилось рáдости; **2**. *լրանալ, կատարուել.* ему́ испóлнилось двáдцать лѣтъ; предсказáнiе моё испóлнилось. [лосовáнiе, -вáть, ся.

Исполосо‖вáнiе, -вáть, ся *ա.* По-

И́с‖полу, -пóльно *ա.* И́спола; **-пóльный** *կիսու, ՙհրակաշ՚.* и. посѣ́въ.

Испорóть *ա.* Порóть.

Испóр‖тить, ся *ա.* Пóртить, ся: **-ченность** ի. *եղծում, ապականութիւն.* и. прáвовъ; и. вóздуха; **-ченный** *բ.* *ա.* *փչացած, ապականուած.* и—ое воображéнiе; и. мáльчикъ; и—ое мя́со.

Испости́ться (-щу́сь -тя́тся) *հ.* *երկար պաս պահելուց լղարել, ուժասպառուել, հալից ընկնել, քամուել։*

Испрá‖ва ի. **1**, *ա.* Исправлéнiе; **2**. *սարքինութիւն.* зéмская, городскáя и.; **-ви́тель** ա. **-ви́тельница** ի. *ուղղող, ուղղիչ. խրատող, բարելաւող այր, կին.* **-ви́тельный** *ա.* *ուղղիչ, ուղղող, խրատիչ, -տական. բարելաւող.* и. домъ; и—ое наказáнiе *մէկին խրատական նպատակով նշանակուած պատիժը.* **-влéнiе** չ. **1**, *ուղղելը, ուղղում, բարելաւելը, բարելաւութիւն.* и. прáвовъ; и. дорóгъ, мостóвъ; отъ негó нельзя́ ожидáть и—iя *չէ կարելի սպասել, որ նա ուղղուի.* и. календаря́; **2**, *կատարում, գործադրութիւն.* и. дóлжности *պաշտօնավարութիւն.* и. зéмскихъ пови́нностей *գաւառական տուրքերի վճարում.* **-влять, -вить** (-влю -вятъ) ն. **1**, *ուղղել, դրատել. բարելաւել, բարեկարգել.* этого зла нельзя́ и. *այդ*

շտկէլը չէ կարելի հեռացնել. и. ошибки; и. календáрь; и. нрáвы; горбáтаго могила испрáвитъ (առծ.) խեւին՝ խրատ, սեւին ստպառ. **2,** [պաշտօնը] կատարել, վարել. и. дóлжность պաշտօնավարել. исправляющій дóлжность инспéктора, рéктора տեսչի, վերատեսչի պաշտօնակատար. **-ся** ներգ. **1,** ուղղուիլ, ուղղութեան գալ. онъ испрáвился отъ э́того недостáтка; **2,** քատմնել, ‹բիզ բիզ կանգնել› (մազերի մասին). **3,** պատրաստուիլ. и. въ дорóгу ճանապարհուելու համար նախապատրաստութիւններ տեսնել. **-вникъ** ա. խարբարմներէլ (գաւառական ոստիկանապետ). **-вница**, **-вничиха** է. սորա կինը. **-внический**, **-вничій**, чья, чье ած. խարբավնիկի. **-вно** մ. ճշտութեամբ, ճշտապահութեամբ. и. исполня́ть свой обя́занности; **-вность** է. **1,** ուղղութիւն, բարեխղճութիւն. **2,** ճշտութիւն, ճշտապահութիւն. **-вный** ած. **1,** լաւ, օրինակելի, ուղիղ, բարեխիղճ. **2,** ճիշտ, ճշտապահ, փութաջան. и. платéльщикъ.

Испра||жнéніе չ. **1,** դատարկելը, պարպելը. **2,** բնական կարիքը կատարումը. и. нúзомъ ‹դուրս գնալը›. **3,** կղկղանք. гнóйное и.; **-жня́ть**, **-здни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. **1,** պարպել, դատարկել. **2,** չ. թքել. **-ся** ներգ. բնական կարիքը կատարել, ‹դուրս գնալ›:

Ис||прáшиваніе չ. խնդրելը, հայցելը (օր. թոյլտուութիւն), խնդրելով ստանալը. **-прáшивать**, -просить ն. խնդրել, հայցել, խնդրելով ստանալ. и. разрѣшéніе, благословéніе; и. ми́лость; и. мѣ́сто; **-ся** ներգ. խնդրել, աշխատել մի բանից ազատուելու:

Испрó||бованіе չ. փորձելը. ճաշակելը. **-бовать** (-бую -ютъ) ն. փորձել, ճաշակել:

Испровер||гáть, ся տ. Опровергáть, ся; **-гнуть, ся** տ. Опровéргнуть, ся; **-жéніе** տ. Опровержéніе.

Испросить (-шу́ -сятъ), **ся** տ. Испрáшивать, ся.

Испры́||скиваніе չ. ցանելը, սրսկելը, շաղ տալը. **-скать** ն. ցանել, սրսկել, շաղ տալ. **-ся** ներգ. ինքն իրան սրսկել:

Ис||прядáть, -пря́сть ն. բոլորը մանել, մանելով սպառել. **-прядéніе** չ. բոլորը մանելը, մանելով սպառելը. **-пря́сть** (-пряду́ -ду́тъ; անց. испря́лъ -ла, о; -пряди́) տ. Испрядáть.

Ис||пугáніе ն. վախեցնելը, պակուցում. **-пугáть** ն. վախեցնել, (գր.) պակուցանել. **-пугáться**, **-пужáться** չ. վախենալ. **-пу́гъ** ա. վախ, ահ, երկիւղ:

Испу||скáніе չ. արձակելը, դուրս թողնելը. и. лучéй, теплоты́ ճառագայթներ, ջերմութիւն արձակելը. и. мочи́ միզելը. **-скáть**, **-сти́ть** (-щу́ -пу́стятъ) ն. արձակել, թողնել. и. мочу́ միզել. и. лучи́, теплоту́; и. пріятный зáпахъ անոյշ հոտ բուրել. и. крикъ, вопль, стóны, вздохъ; и. послѣ́дній вздохъ, послѣ́днее издыхáніе, духъ, ду́шу — մեռնել:

Испы||тáніе չ. **1,** քննութիւն, հարցաքննութիւն. и. на учёную стéпень; **2,** փորձութիւն, փորձանք, պատիժ, պատուհաս (նախախնամութիւնից ուղարկուած). **3,** քննութիւն, հետախուզութիւն. քիմ. վերլուծութիւն, տարրալուծութիւն, տարրաղաղրութիւն. **4,** կրելը, տանելը (տառապանք, փորձութիւն). **5,** փորձելը. քննելը. փորձ. годъ и—ія; и. паровы́хъ котлóвъ; **-тáтель** ա. **-тáтельница** է. քննիչ, հարցաքննիչ, հետազօտող, հետախոյզ այր, կին. **-тáтельный** ած. քննական, հարցաքննական, իմացական, հետախուզական, փորձնական. и. умъ; и—ая коми́ссія հարցաքննական յանձնաժողով. **-тываніе** տ. Испытáніе; **-тывать**, **-тáть** ն. **1,** քննել, հարցաքննել. հետաքննել, հետախուզել. и. тáинства прирóды; **2,** փորձել. и. свой си́лы; онъ хóчетъ всё и.; и. чью-либо вѣ́рность, чéстность; я испытáлъ э́то на óпытѣ այդ ես փորձով տեսայ. **3,** կրել, տանել, գրմանալ. զգալ. и. бѣ́дствіе, несчáстіе; и. жáлость къ кому́ մէկի վերայ խղճալ, մէկին կարեկցել:

Испят||нáніе չ. բծաւորելը, բծոտելը. **-нáть** ն. բծաւորել, բծոտել, կեղտոտել:

Ис||сóповый զոպայի, մշտիկի. **-сóпъ** ա. բս. Hyssopus officinalis, զոպա կամ մշտիկ:

Ис||таеваніе չ. հալուելը, հալչելը. *հալումաշ լինելը. **-таевáть**, -тáять չ. հալուել, հալչել. *հալումաշ լինել. ուժասպառուել:

Истáпты||ваніе չ. տրորելը, կոխկրտելը, կխճորելը, ոտնատակ անելը. տրորելով կեղտոտելը, փչացնելը. **-вать**, истоптáть ն. տրորել, կոխկռտել, կխճորել, ոտնատակ անել. տրորելով կեղտոտել, ապականել, փչացնել. ծրռել (կօշիկը). *и. чьи порóги մէկի շէմքը մաշել:

Истá||скиваніе չ. **1,** դուրս քարշելը, քարշ տալով դուրս հանելը. **2,** մաշելը, քրքրելը. **-скивать**, **-скáть** ն. **1,** դուրս քարշել, քարշ տալով դուրս հանել. **2,** մաշել, քրքրել (շորեր, ոտնամանը). **-ся** **1.** ներգ. մաշուիլ, քրքրուիլ. **2,*** չ. հալուիլ, մաշուիլ. բարոյապէս ընկնիլ, փչանալ, լրբանալ. **-скýша** հ-ր. ցոփ, շուայտ, լկիրշ այր, կին:

Истá||чиваніе չ. **1,** կոկելը, յղկելը, ողորկելը. **2,** կրծելը, ուտելը. **-чивать** **I.** (истáчивать, -чáть) ն. կարել, մկրտակել, ասեղնագործել. **II.** (истáчивать, -точи́ть) ն. 1, կոկել, յղկել, ողորկել. 2, շատ յղկելով մաշել, փչացնել. 3, կրծոտել, ուտել. փչացնել. дéрево, истóченное червя́ми ճըճիներից կերուած ծառ:

Истáять (-тáю -ютъ) տ. Истаевáть.

Ис||текáніе չ. արտահոսելը, -սում. ծորելը, ծորում. անցնելը. **-текáть**, -тéчь չ. **1,** արտահոսել, դուրս թափուել, ծորալ. (գետի մասին) սկիզբն առնել, բխել. Невá истекáетъ изъ Лáдожскаго óзера; изъ э́того прáвила истекáютъ мнóгія слѣ́дствія այս կանոնից շատ հետեւանքներ են առաջանում. **2,*** լրանալ, վերջանալ, անցնիլ. и. крóвью արիւնաքամ լինել. годъ истёкъ съ тогó врéмени այն ժամանակից մի տարի է անցել. **-тёклый** բյ. ած. արտահոսած, բխած. անցած գնացած, լրացած:

Истеребить (-блю́ -бя́тъ) ն. փետել, քանդել, քաշկռտել, պատռտել, ծուատել, ճղոտել: [тирáть, ся.

Истерéть (изотру́, -ру́тъ), **ся** տ. Истирáть, ся.

Истер||зáніе չ. **1,** պատռտելը, պատռո-

տել, կտոր կտոր անել. **-за́ть** ն. **1**, պատառել, պատառոտել, կտոր կտոր անել, ճղոտել. **2**,* տանջել, խոշտանգել, լլկել. **-ся** ~ոբ. **1**, պատռել, պատառտուել. **2**,* տանջուել, չարչարուել։

Исте́‖рика է. (յն.) բժ. Hysterica, հիստէրիկա, արգանդախտ, մայրախտութիւն. съ нéю сдѣлалась и. նա հիստէրիկայից բռնուեց. **-ри́чный**, **-ри́ческій** ~ծ. հիստէրիկական, մայրախտութեան. и. припáдокъ.

Ис‖те́ря է. **1**, կորուստ, վնաս. **2**, ծախս, ‘մսխ‘. **-теря́ть** ն. **1**, կամաց կամաց կորցնել, մի քանի անգամ կորցնել. **2**, ծախսել, ‘մսխել‘. վատնել, փչացնել. **-ся** ~ոբ. **1**, ծախսերի տակ ընկնել, վնասուել. **2**, շփոթուել, շշկուել, գլուխը կորցնել. онъ истерялся, не зналъ, что отвѣчáть.

Ис‖теса́ніе չ. **1**, տաշելը, չորս կողմից տաշելը. **2**, [տաշելով] մաշելը, բթացնելը. **3**, կըտոր կտոր անելը. **-теса́ть** (-тешу́ -éшутъ), **ся** ա. Истёсывать, ся; **-тёсываніе** ա. Истесáніе; **-тёсывать**, -тесáть ն. **1**, տաշել, չորս կողմից տաշել. **2**, [տաշելով] մաշել, բթացնել. **3**, կտոր կտոր անել։

Исте́цъ ~. իրաւ. դանգատաւոր, դատական պահանջ յայտնող մարդ։

Ис‖тече́ніе չ. **1**, արտահոսում. водяни́стое и. изъ глазъ; и. крóви արիւնհոսութիւն, արիւնքամութիւն. **2**, լրանալը, վերջանալը, անցնելը. по и—іи срóка պայմանաժամի, ‘վադայի‘ անցնելուց յետոյ. **-те́чь** (-теку́ -чёшь -ку́тъ; անց. истёкъ -теклá, ó; -теки́) ա. Истекáть.

Исти́‖на է. ճշմարտութիւն, իսկութիւն. по и́—ѣ ա. Поистинѣ; говори́ть, скрывáть и́—у; **-нно** ՚. ճշմարիտ. и́. говорю́ вамъ ամէն. ամէն ասեմ ձեզ. **-нность** է. ճշմարտութիւն, ստուգութիւն. **-нный** ~ծ. ճշմարիտ, ստոյգ, իսկ. и́. другъ; и́—ое раскáяніе.

Истира́нить (-ню -нять) ն. բռնանալ (մէկի վերայ), տանջել, խոշտանգել, լլկել։

Ис‖тира́ніе չ. **1**, տրորելը, ջարդելը, լեսելը. **2**, [շփելով] մաշելը, բթացնելը, փչացնելը. **-тира́ть**, -терéть ն. **1**, տրորել, ջարդել, փշրել, լեսել (բոլորը). и. въ порошóкъ փոշի դարձնել. **2**, մաշել; բթացնել, փչացնել (շփելով). **-ся** ~ոբ. մաշուել, բթանալ, փչանալ (շփուելով)։

Исти́‖скать ն. **I. (-скивать**, -скать) ն. տրորել, ճմլել, ջարդել. меня́ такъ исти́скали, что бокá боля́тъ; **II. (-скивать**, -скать, -снуть) ն. տպել։

Исти́ца է. դանգատաւոր, դատական պահանջ յայտնող կին։

Ис‖тка́ть (изоткý -тчёшь -ткýтъ) ն. գործել պրծնել, ստայնանկել վերջացնել։ Изо́тканный բյ. ~ծ. գործած, ստայնանկած։

Ис‖тлѣва́ніе չ. այրուելը, փտելը, քայքայուելը. **-тлѣва́ть**, **-тлѣ́ть** չ. այրուել, փտել, հատել, քայքայուել. **-тлѣ́ніе** չ. այրում, հատում, փտում, քայքայում։

Истмі́йскія и́гры պատմ. իսթմեան խաղեր (մրցախաղեր Նախկին Յունաստանում)։

Исто́къ ~. **1**, հոսում. дать водѣ и. թոյլ տալ, որ [կապած] ջուրը հոսի. **2**, սկիզբ, ակն, ակունք, աղբիւր (գետի)։

Истол‖кова́ніе չ. մեկնելը, բացատրելը, լուսաբանելը, պարզելը. **-кова́тель** ~. **-кова́тельница** է. մեկնիչ, բացատրող, պարզաբանող այր, կին. **-ко́вывать**, **-кова́ть** (-кýю -ютъ) ն. մեկնել, բացատրել, պարզաբանել, լուսաբանել։

Истоло́чь, **ся** ա. Толóчь, ся.

Исто́‖ма է. **1**, ա. Истомлéніе; взять гóродъ и—ою քաղաքը առնել սովամահ անելով. **2**, հոբ. ուժասպառում, թուլութիւն, հալից ընկած այր, կին (կս անտառում). **-ми́ть** (-млю́ -мя́тъ), **ся** ա. Истомля́ть, ся; **-мле́ніе** չ. ուժասպառումը, -ռութիւն, թուլութիւն, հալից ընկնելը. խոնջութիւն. **-мля́ть**, -ми́ть ն. ուժասպառել, հալից գցել, ‘քամել‘. ‘հոգին հանել‘, խոնջեցնել, յոգնեցնել. **-ся** ~ոբ. և չ. ուժասպառուել, հալից ընկնել, թուլանալ. տանջուել. տառապել. и. отъ жáжды.

Истонча́ть չ. բարականալ, նրբանալ։

Исто‖пи́ть (-плю́ -óпятъ), **ся** ա. Топи́ть, ся; **-пка** է. **-пле́ніе** չ. վառելը, տաքացնելը. **-пни́къ**, á ~. **-пни́ца** է. վառարանները վառող ծառայ, աղախին. **-пни́чать** չ. վառարաններ վառող լինել. **-пни́чиха** է. վառարանը վառողի կինը. **-пни́чій**, чья, чье ~ծ. վառարանը վառողի։

Истоп‖та́ніе, **-та́ть** (-чу́ -óпчутъ), **ся** ա. Истáптываніе, -вать, ся.

Истор‖га́ніе չ. շորթելը, խլելը, կորզելը. **-га́ть**, **-гнуть** ն. խլել, շորթել, կորզել. и. мечъ изъ рукъ непріятеля; и. изъ поги́бели, изъ опáсности կորստից. վտանգից ազատել, փրկել. и. духъ, дýшу у когó մէկի հոգին հանել, մէկի աչքը խաւարեցնել. и. жизнь կենադուրկ անել. и. слёзы у когó մէկին արտասուեցնել. **-ся** ~ոբ. դուրս պրծնել, ազատուել. **-же́ніе** ա. Исторгáніе.

Исто́‖рико-филологи́ческій ~ծ. պատմական-լեզուաբանական. **-рикъ** ~. (յն.) պատմաբան, պատմագէտ, պատմագիր. **-ри́чески** ՚. պատմաբանօրէն. **-ри́ческій** ~ծ. պատմական. **-рі́йка** է. պատիկ, թեթև պատմութիւն. **-ріогра́фъ** ~. (յն.) պատմագիր. **-рія** է. (յն.) պատմութիւն. всеóбщая ընդ всемíрная и.; церкóвная и., естéственная и.; и. словéсности; священная и. սրբազան պատմութիւն. **2**,* անցք, դէպք, [յաճախ անախորժ] պատահար. съ нимъ приключи́лась забáвная и.; смѣшны́я, гря́зныя и—іи; затѣя́ть и—ію անախորժ, անդուրեկան բան բանալ։

Исто́сть է. ճշտութիւն, ճշգրտութիւն, իսկութիւն, ճշմարտութիւն։

Ис‖точа́ть, -чи́ть ն. **1**, բխել, ցօղել. դուրս թափել. Богъ источáетъ на насъ Свой ми́лости Աստուած առատութեամբ մեզ բաշխում է իր շնորհները. **2**,* ‘մսխել‘, ծախսել, վատնել. **-точе́ніе** չ. **1**, բխելը, ցօղելը, թափելը. **2**, ‘մսխելը‘, ծախսելը, վատնելը. **-то́чина** է. **1**, ջրից քանդուած, ակօսուած տեղ, հեղեղատ. **2**, ճճիից քանդուած, կերած տեղ. **-точи́ть** (-чý -чáть), **ся** ա. Истáчивать II և Источáть.

Исто́чникъ ~. **1**, աղբիւր. э́тотъ и.

никогдá не иcсякáетъ; тёплые, минерáльные и—и *ջերմուկներ*. **2,*** *աղբիւր, ընկերք, պատճառ, արմատ*. я узнáлъ это изъ вѣрнаго и—а; и. всѣхъ золъ.

Исто‖щáлость ի. *ուժասպառութիւն. վտիտութիւն, նիհարութիւն*. **-щáлый** ած. *հալից ընկած, ուժասպառ, քամուած. վտիտ, նիհար*. **-щáніе** չ. *ուժասպառուելը, նիհարանալը, քամուելը*. **-щáть I.** (истощáть) չ. *ուժասպառուել, հալից ընկնել. նիհարել, լղարել, քամուել. Նուազել, նշթիլ (երկար պահեցողութիւնից)*. **II.** (истощáть, -щи́ть) ն. 1, *ուժասպառել, հալից գցել, ջանք, հոգին հանել, [առողջութիւնը] քայքայել*. 2, *սպառել, ծախսել, 'մսխել', վատնել*. войнá истощи́ла общéственную казнý; я истощи́лъ всѣ мои́ срéдства для достижéнія этой цѣли; **-ся I,** չզ. *ուժասպառուել, քամուել, հալից ընկնել*. **2,** չ. *սպառուել, 'հատնուլ', վերջանալ*. срéдства нáши начинáютъ и.; терпѣніе моё истощи́лось; **-щéніе** չ. **I,** *ուժասպառութիւն, [առողջութեան] քայքայում*. и. пóчвы *ուժասպառութիւն, անբերրիութիւն գետնի*. смерть отъ и—ія *մահ ծիւրութիւնից*. **-щи́ть** (-щý -щáтъ), **ся** տ. Истощáть, ся.

Истрá‖та ի. *ծախս, 'մսխ'*. **-чивать, -тить** (-чу -тятъ) ն. *ծախսել, 'մսխել' (խոպառ, բոլորը)*. **-ся** չ. [*ամեն ինչ ծախսեր անելով*] *սնանկանալ, աղքատանալ*:

Истре‖би́тель ա. **-би́тельница** ի. *կործանող, բնաջինջ անող այր, կին*. **-би́тельный** ած. *կործանիչ, աւերիչ, ապականիչ, բնաջնջիչ անող*. **-блéніе** չ. *կործանում, ջնջում*. учини́ли громáдное и. ди́чи [*անտառի, դաշտերի*] *որսը սպառել, 'հատացրել' են*. **-бля́ть, -би́ть** (-блю́ -бя́тъ) ն. *կործանել, բնաջինջ անել, աւերել. արմատախիլ անել*. пожáръ истреби́лъ мнóго лѣсóвъ; и. злоупотреблéнія; врéмя всё истребляéтъ; **-ся** չ. *ոչնչանալ, բնաջինջ լինել. կործանուել*:

Истрé‖бованіе չ. *պահանջում, պահանջ*. **-бовать** (-бую -ютъ) ն. *պահանջել*:

Истрез‖влéніе չ. *զգաստացնելը, հրաժեշտ, թափեցնելը*. **-вля́ть, -ви́ть** (-влю́ -вя́тъ) ն. *զգաստացնել, հրաժեշտ թափեցնել*. **-ся** չ. *ըզգաստանալ, հրաժեշտ թափուել*:

Истрé‖скаться չ. *ճաքել, պայթել, պըռթռթքել, ճեղքուել*. **-скиваніе** չ. *ճաքելը, ճաքճքելը, պայթպթքելը, ճեղքուելը*:

Ис‖трясáть, -трясти́ ն. **I,** *դուրս ածել, դուրս թափել*. **2,** *ծախսել, 'մսխել', վատնել (փող)*. **3,** *ցնցել (ուժլի մասին)*. **-трясéніе** չ. **-тря́ска** ի. **I,** *դուրս ածելը, դուրս թափելը*. **2,** *ցնցելը (ուժլի մասին)*. **-трясти́** (-сý -сýтъ; -си́) տ. Истрясáть; **-тря́счивый** ած. **I,** *հեշտութեամբ դուրս թափուող*. **2,** *հեշտութեամբ ցնցուող*. и—ая повóзка.

Истукáнъ ա. **I,** *կուռք*. говори́ть и—амъ *պատի հետ խօսել*. **2,** *որ և է քանդակած պատկեր, արձան, անդրի*:

Ис‖тупи́ть (-плю́ -тýпятъ), **ся** տ. Иступля́ть, ся; **-туплéніе** չ. *բթացնելը*. **-тупля́ть**, -тупи́ть ն. *բթացնել, 'փնջացնել'*. **-ся** չզ. *բթանալ, 'փնջուել'*:

И́стый ած. *ճշմարիտ, ուղիղ, իսկ, հարազատ, վաւերական*. и́. дурáкъ *կատարեալ յիմար*:

Ис‖ты́киваніе չ. **I,** *ծակոտելը, ծակծկելը*. **2,** *բազմութեամբ ցցելը, ցցոտելը*. **-ты́кивать, -ты́кать** ն. **I,** *ծակծկել, ծակոտել*. **2,** *բազմութեամբ ցցել, ցցոտել, գամել (օր. մեխեր)*:

Истя‖зáніе չ. *տանջելը. լլկելը*. тѣлéсное и.; **-зáтель** ա. **-зáтельница** ի. *տանջիչ, լլկիչ այր, կին*. **-зáтельный** ած. *տանջանքների, տանջելու*. и—ыя орýдія; **-зáть** ն. (*Ներկ.* ·зýю -ютъ, *ապառնի*· -зáю -зáютъ) ն. *տանջել, չարչարել, լլկել*:

Ис‖хáживаніе չ. *շրջելը, ման գալը*. **-хáживать**, -ходи́ть ն. [*ոտով, հետիոտն*] *շրջել, ման գալ*. я весь гóродъ исходи́лъ, искáвши егó; и. лѣсъ, всё пóле.

Исхи‖ти́тель, -ти́тельница, -ти́ть, ся, -щáть, ся տ. Похи...

Исхлё‖стываніе չ. *խարազանելը, խիստ մտրակելը*. **-стывать, -стáть** (-щý -хлéщутъ; -щи́) ն. *խարազանել, խիստ մտրակել, ծեծել, գանակոծել, կոշկոճել*:

Исходáтай‖ствованіе չ. [*միջնորդելով, խնդրելով, թախանձելով*] *ստանալը*. **-ствовать** (-ствую -ютъ) ն. [*միջնորդելով, խնդրելով, թախանձելով*] *ստանալ, ձեռք բերել*. емý исходáтайствовали прощéніе; и. комý нагрáду.

Ис‖ходи́ть I. ն. տ. Исхáживать; **II.** (исходи́ть, изойти́) չ. 1, *դուրս գալ, ելնել. սպառուել*. исходя́щія бумáги *պաշտօնատանից ուրիշ տեղ ուղարկելի, արտածելի թղթերը (հակառ. տ.* Входя́щій); и. крóвью *արիւնաքամ լինել*. 2, *ելնել, օկիզբն առնել, ծագել*. 3, *մեռնել*. онъ изошёлъ; душá изошлá *հոգին ասեց, մեռաւ*. **-хóдище** չ. **I,** տ. Истóкъ 1; **2,** *այն աւեղը, ուր ճանապարհները խաչւում են*. **-хóдный** ած. *սկզբնա—, ծագման*. и—ая тóчка *սկզբնակէտ*. **-хóдъ** ա. **I,** *ելք*. и. израильтя́нъ изъ Еги́пта; и. *կմ* кни́га и—а *Ելից գիրք*. **2,** *վերջ, վախճան*. и. этой болѣзни сомни́теленъ; въ и—ѣ пя́таго (чáса) *հինգերորդ ժամի վերջում*. **3,** *մահ, վախճան*. **-ходя́щій** ած. տ. Исходи́ть II, 1; **-хождéніе** չ. **I,** *անցնելը (ճանապարհ)*. **2,** *ելք*. **3,** *ցնդում, գոլորշիացում*. и. парóвъ; **4,** *սկիզբ, ծագում. ակն*:

Исху‖дáлый ած. *նիհարած, լղարած, 'զարնած'*. и—ое лицó; **-дáніе** չ. *խիստ նիհարելը, լղարելը*. **-дáть, -дѣть** չ. *խիստ նիհարել, լղարել, 'զարնել'*.

Исцарá‖паніе չ. *ճանկռելը, ճանկռոտելը, ճանկռտելը*. **-пать** տ. Исцарáпывать: **-пываніе** տ. Исцарáпаніе; **-пывать**, -пать ն. *ցետել, ճանկռել, ճանկռտել, ճանկռոտել, պռճոկել*. и. лицó ногтя́ми.

Исцѣ‖лéніе չ. *բուժելը, բժշկելը, դարմանելը*. **-ли́тель** ա. **-ли́тельница** ի. *բուժող, բժշկող, դարմանող, բժիշկ (այր, կին)*. **-ля́ть, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. **I,** *բուժել, բժշկել, դարմանել, ապաքինել*. **2,** *սողացնել*. что разби́то, тогó не и.; **-ся** չ. *բժշկուել, բուժուել, ապաքինուել, սողանալ*:

Исчáдіе չ. *որդի, զաւակ (ուստր կամ դուստր). ծնունդ*:

Исчá‖хлый ած. *հիւանդոտ, ծիւրած,*

քամուած, մաշուած, ՙհիւծած՚. **-хнуть** *ա.* Ча́хнуть.

Исче|за́ніе *ւ. չքանալը, անյայտանալը, կորչելը. ծլկուելը, ուկուելը.* **-за́ть, -зну́ть** (*անց.* исче́зъ -зла, о) *ւ. չքանալ, անյայտանալ, կորչել. ծլկուել, ուկուել.* и. изъ ви́ду; э́ти слова́ исче́зли у меня́ изъ па́мяти *այդ խօսքերը մտքիս ընկել են.* онъ исче́зъ въ толпѣ́; **-зновéніе** *ւ. չքանալը, կորչելը։*

Исчёрки|ваніе *ւ.* **1,** *խզմզելը.* **2,** *ջնջելը.* **-вать** *ъ.* **1,** (исчёркивать, -кать) *խզմզել. խաչեր քաշել.* **2,** (исчёркивать, -ка́ть, -кну́ть) *ъ. ջնջել։*

Исче́р|паніе *ւ.* **1,** *հանելը.* **2,** *սպառելը. պարպելը.* **-пать** *ա.* Исче́рпывать; **-пы-ваніе** *ա.* Исче́рпаніе; **-пывать,** -пать, **-пну́ть** *ъ.* **1,** *հանել.* **2,** *քաշել.* **3,** *դատարկել, պարպել, սպառել, վերջացնել.* вопро́съ исче́рпанъ *հարցը վերջացած է։*

Исчер|ти́ть (-чу́ -че́ртятъ; -черти́) *ա.* Исче́рчивать; **-чиваніе** *ւ.* **1.** *նկարել, գծել պրծնելը.* **2,** *սպառելը (նկարելիս, գծելիս).* **-чивать,** -ти́ть *ъ.* **1,** *նկարել, գծել պրծնել, խաչաձեւ գծել, նկարել.* **2,** *գործադրել, սպառել (նկարելով, գծելով, օր. մատիտը)։*

Исчи|сле́ніе *ւ. հաշուելը, հաշուելով իմանալը, հաշուի առնելը. հաշիւ.* и. сро́ковъ слу́жбы; и. вре́мени; **-сли́тель** *ա.* **-сли́тельница** *է. հաշուող, հաշիւ անող այր, կին.* **-сля́ть, -сли́ть** (-лю -ля́тъ) *ъ. հաշուել. հաշիւ անել, համարել.* и. чьй-либо заслу́ги, труды́; и., во что обошла́сь постро́йка *հաշուել, թէ շինութիւնը ինչքան է նստել։*

Исшали́ться (-лю́сь -ля́тся) *ւ. չարանալ, չար, սանձարձակ դառնալ, չարութեան, անկարգութեան ընտելանալ։*

Исша́рить (-рю -рятъ) *ъ. խուզարկել, ամենուրեք անել, խառնափնթորել (մի բանի համար գալով)։*

Исша́р|кать *ա.* Исша́ркивать; **-киваніе** *ւ.* **1,** *տրորելով ճանկռտելը, մաշելը.* **-кивать, -кать** *ъ. տրորելով ճանկռտել, ղջլտել, մաշել (օր. տախտակամածը, կօշիկի ներ-*

Исше́ствіе *ւ. մեկնում, չու։* [*քանը*)։

Ис|шива́ть, -ши́ть (изошью́ -ю́тъ; исше́й) *ъ.* **1,** [*կարելիս*] *գործադրել, սպառել.* **2,** *կարել պրծնել։* [*դռել, թլչուռել։*

Исщепа́ть (-плю́ -плютъ; -пли́) *ъ. ճղ-*

Исщи|па́ть *ա.* Исщи́пывать; **-пываніе** *ւ. բոլորովին փետելը, պոկելը.* **-пывать,** -па́ть *ъ. բոլորովին փետել, պոկել։*

Ита́къ *ւ. և այսպէս. ապա ուրեմն, հետեւապէս.* Вы согла́сны; ита́къ дѣ́ло ко́нчено.

Ита|лія́нецъ, нца *ա.* **-ліа́нка** *է. և* **-лья́нецъ,** нца, **-лья́нка** *իտալացի. -ուհի.* **-ліа́нскій** *և* **-лья́нскій** *ած. իտալիայի, -լական։* [*բաժ։*

Итого́ *ն. բոլորը միասին առած, գումա-*

Ито́гъ *ա. ընդհանուր գումար, քանակութիւն, չափ.* подводи́ть и—и *ընդհանուր գումարը դուրս բերել, հաշուել, իմանալ.* онъ ма́стеръ подводи́ть и—и *հեգն. հաշուի մէջ նա անիրաւ է։*

И́трій *ա. Ձեռ.* Yttrium, *իւտրիոն։*

Итти́ (иду́ -дёшь -ду́тъ; *անց.* шёлъ, шла, о; *հրմ.* иди́) *ւ.* **1,** *գնալ, ընթանալ, անցնել.* иди́те своею доро́гою *շարունակեցէք ձեր ճանապարհը.* и. вслѣ́дъ за кѣ́мъ *մէկի յետևից գնալ.* и. на́ смерть, на поги́бель *դէպի մահ, դէպի կորուստ ընթանալ.* мой часы́ иду́тъ испра́вно *իմ ժամացոյցը ուղիղ է քանում.* рѣчь идётъ о войнѣ́ *խօսքը պատերազմի մասին է.* дѣла́ иду́тъ хорошо́: э́то идётъ какъ по ма́слу *այդ ջրի պէս (խիստ յաջող) է ընթանում.* не ви́дишь, какъ вре́мя идётъ *չես էլ նկատում, թէ ինչպէս է անցնում ժամանակը.* куда́ идётъ э́та доро́га? *ուր է տանում այս ճանապարհը.* **2,** *գալ.* иди́ сюда́! *եկ այստեղ.* отъ него́ за́пахъ идётъ *նորանից հոտ է գալիս.* у меня́ кровь идётъ но́сомъ (и́зъ носу) *քթիցս արիւն է գալիս.* дождь идётъ, снѣгъ идётъ, градъ идётъ *անձրև, ձիւն, կարկուտ է գալիս.* и. пѣ́шкою, королéвою, конём *գնալ ոտքով, թագուհին, ձին գալ (շախմատում).* не идётъ на умъ *միտքս չէ ընկնում, միտքս չէ գալիս.* **3,** и. въ солда́ты, въ мона́хи, въ свяще́нники *զինուոր, վարդապետ, քահանայ դառնալ.* и. въ вое́нную слу́жбу *զինուորական ծառայութեան մէջ մտնել.* и. въ го́сти *հիւր գնալ.* **4,** *գործադրուել, գործ ածուել.* полови́на моего́ дохо́да идётъ на воспита́ніе дѣте́й; на меня́ идётъ пять арши́нъ сукна́ *իմ [զգեստի] վերայ հինգ արշին մահուդ է գնում.* рту́ть идётъ на ра́зныя лѣка́рства; **5,** *լինել, սարքուել, շինուել. կատարուել, անել.* тепе́рь у насъ иду́тъ ра́зныя постро́йки *այժմ մեզ մօտ այլ և այլ շինութիւններ են շինուում.* иду́тъ торги́ на поста́вку муки́ *ալիւր մատակարարելու համար աճուրդ է սկըսուած.* иду́тъ ми́рные перегово́ры; **6,** *ծախուել, ՙքշուել՚.* э́тотъ това́ръ не идётъ; **7,** *տարածուել. ձգուել.* **8,** *սազել, յարմար գալ. վայել լինել.* чёрныя перча́тки не иду́тъ къ э́тому пла́тью; э́то пла́тье вамъ идётъ хорошо́ *այդ շորը ձեզ լաւ է սազում.* э́тотъ приме́ръ не идётъ сюда́ — *յարմար չէ գալիս.* не идётъ тебѣ́ такъ говори́ть *վայել չէ քեզ այդպէս խօսել։*

Ихнéвмонъ *ա.* **1,** *կնդ.* Herpestes ichneumon, *հետահան կամ Փարաւոնի մուկ.* **2,** *կնդ.* Ichneumon persuasorius, *սև հետահանուկ կամ հետահան պիծակ։*

И́хній *ռմկ. ա.* Ихъ.

Ихтіо|за́връ *ա. կնդ. հսկայ ձկնամողէզ, ձկնամոլէզ (անգրջրհեղեղեան).* **-логи́ческій** *ած. ձկնախօսական, բանական.* **-ло́гія** *է.* (*յն.*) *ձկնախօսութիւն, ձկնաբանութիւն.* **-фа́гъ** *ա. յ.* (*յն.*) *ձկնակերներ։*

Ихъ *դեր.* *սեռ.* *-նհ.* *նոցա, նրանց, նորանց.* я ви́дѣлъ ихъ бра́та; всѣ ихъ дѣ́ти больны́.

Ишá|къ, á *ա.* (*թուրք.*) *էշ. ջորի.* **-чій,** чья, чье *ած. իշի. ջորու.* **-чка** *է. էգ էշ. էգ ջորի.* **-чо́нкъ,** чкá *նւզ. ա.* Ишáкъ.

Ишь *ա.* Вишь. [*զամփա։*

Ищéйка *է. փնտրող, որսնող բարակ,*

И́щикъ *ա. որսնող, փնտրող, հետցող։*

I.

I, i ռուսաց այբբենի 10-րդ տառն է։ Զայնաւոր է և հնչւում է ինչպէս հայոց ի-ն։ Տես Н եր. 401։

Іакин‖еовый ած. յակինթի. **-еъ** ա. հնք. Hyacinthe, յակինթ։

Іегова յր. ան. ածշ. Եհովա։

Іезу‖итскій ած. յեզուիտական, -տեան, 'ճիզուիտական, -տեան'. **-итство** չ. եզուիտութիւն, 'ճիզուիտութիւն'. **-итъ** ա. յեզուիտ, Յիսուսեան, 'ճիզուիտ'։

Іерар‖хическій ած. քահանայապետական, նուիրապետական. **-хія** ի. (յն.) քահանայապետութիւն. նուիրապետութիւն. **-хъ** ա. (յն.) քահանայապետ, հովուապետ, նուիրապետ, բարձրաստիճան հոգևորական. **-шескій** ած. քահանայապետական, նուիրապետական. **-шество** չ. քահանայապետութիւն, հովուապետութիւն, նուիրապետութիւն. **-шій** տ. Іерархическій.

Іератическій ած. նուիրական, քրմական, քահանայական գաւակարգի. і—ое письмо (հկաէր տ. демотическій).

Іе‖рей ա. (յն.) երէց, քահանայ. **-рейскій** ած. քահանայական. **-рейство** չ. քահանայութիւն. **-рействовать** (-ствую -ютъ) չ. քահանայագործել։

Іеремiада ի. երեմիական (ողբ)։

Іерихонскій ած. երիքովի. і—ая роза, բս. Anastatica hierochuntica, երիքովի վարդ (ճանկ, թաթիկ)։

Іеро‖глифическій ած. հիերօգլիֆական, -ֆիկական, նուիրագրական. **-глифъ** ա. (յն.) հիերօգլիֆ, նուիրագիր, պատկերագիր (այլ և այլ պատկերներ, որոնցով նախնի եգիպտացիք գրում (քանդակում) էին)։

Іеродiа‖конскій ած. աբեղայական, կուսակրօն սարկաւագի. **-конство** չ. աբեղայութիւն, կուսակրօն սարկաւագութիւն. **-конъ** ա. (յն.) աբեղայ, կուսակրօն սարկաւագ։

Іеромона‖хъ ա. աբեղայ, վարդապետ. **-шескій** ած. աբեղայական, վարդապետական։

Іерусалимскій ած. Երուսաղէմի, -ղէմեան։

Ікосъ ա. օրհներգութիւն (որ երգւում է кондакъ-ից յետոյ)։

Іо‖диновый ած. եօդինի, եօդինական. **-динъ** եօդին. տ. Іодъ; **-дистый** ած. եօդի, յոդի, եօդ պարունակող. **-дный**, **-довый** ած. եօդի, յոդի, յոդական, եօդական. **-дъ** ա. քիմ. եօդ, յոդ (քիմիական պարզ տարր)։

Іокать չ. տրոփել, զարկել. сердце іокаетъ.

Іоническій ած. յոնական։

Іордань ի. Ջրօրհնէքի, խաչը ջուրը գցելու տեղ։

Іота ի. (յն.) յոտ. *ամենաչնչին բան, քանակութիւն։

Ірмо‖логій տ. Ирмологій; **-съ** տ. Ирмосъ.

Іудей‖скій ած. հրէական, եբրայական. **-ство** չ. հրէականութիւն, հրէութիւն։

Іудинъ, а, о ած. Յուդայի, -յական. і—о лобзанiе.

Ію‖ль ա. յուլիս, հին հայոց հրոտից ամիսը. **-льскій** ած. յուլիսի, -սեան։

Ію‖нь ա. յունիս, հին հայոց մարգաց ամիսը. **-ньскій** ած. յունիսի, -սեան։

К.

К, к կոկորդային ձայնատ բաղաձայն է, որին համապատասխանում է г ձայնայինը։ К-ն արտասանւում է ինչպէս հայոց կ-ն։

Ка (ко, тка, тко) ձայնէկ (կցւում է հրամայականին, անձնական դերանուան տրականին և մի քանի տեղական մակբայներին) դէհ. подй-ка сюда եկ մի այստեղ, եկ մի տեսնեմ. послушай-ка, дружище մի լսիր, թանկագին բարեկամ. гдѣ-ка перо? տես մի, ուր է գրիչը. ну-ка (нука) шевелись դէհ, շուտ եկ, շուտ արի։

Кабакъ ա. գինետուն, օղետուն, գքետուն, միկիտանխանայ։

Каба‖ла ի. (յա.) **1**, պայմանագիր, պայմանաթուղթ. **2**, պարտք. հարկ, տուրք. **3**, ճորտագիր, ճորտամուրհակ. **4**, ճորտութիւն, ստրկութիւն. брать въ к—у ծառայագրել, ճորտագրել. **-леніе** չ. ճորտագրութիւն, առհ. ճորտացում, ստրկացում։

Каба‖листика ի. (եբր.) կաբալա, ծածկագիտութիւն, գաղտնագիտութիւն, աւանդագիտութիւն (միջնադարեան հրէական կրօնական փիլիսոփայութիւն, որ Աստուածաշնչի այլաբանական, յաճախ մտացածին, խորհրդաւոր մեկնութիւն էր տալիս, հիմնուելով այլևայլ աւանդութիւնների վերայ). **-листикъ** ա. կաբալիստ, հրէական գաղտնագէտ, ծածկագէտ. **-листическій** ած. հրէական ծածկագիտութեան, գաղտնագիտութեան, աւանդագիտութեան։

Каба‖лить (-лю -лятъ) ն. ծառայագրել, երկար ժամանակով ծառայ, ճորտ վարձել. **-льный** ած. ճորտութեան, ստրկութեան. **-льщикъ** ա. **-льщица** ի. ծառայագրող, ճորտագրող այր, կին։

Кабаля‖ръ, **-рингъ**, **-рникъ** ա. ծովգ. խարսխապարան, խարսխաշղթայ։

Ка‖банина ի. վարազի, կնճի միս. **-банiй**, нья, нье ած. վարազի. **-банный** ած. կոշտի, վեցանկիւն տաշած մեծ քարի, հատաքարի. **-банокъ**, нка նւզ. տ. Кабанъ 2; **-банчикъ** նւզ. տ. Кабанъ 1; **-банъ** ա.

1, վարազ, վայրենի խոզ. 2, վերանկիւն սաշած մեծ քար, հատաքար. կոշտ. 3, հանքատեղ, բով։

Кабар‖гá է. կնդ. Moschus moschiferus, մշկածեամ կմ մշկապորտ այծեամ. **-гиный** ած. մշկայծեամի, մշկապորտ այծեամի։

Кабá‖тчикъ ա. 1, գինեպան, օղեպան. մեկիտան. 2, շարունակ գինետներում ընկած մարդ. **-тчица** է. գինեպանի, օղեպանի կին. **-цкій**, **-чный** ած. գինետան, օղետան. **-чёкъ**, чкá նւզ. ա. Кабáкъ; **-чникъ**, **-чница** ա. Кабáтчикъ, -тчица.

Кáббала (եբր.) ա. Кабалѝстика.

Кáбе‖ль, **-льтовъ** ա. ծովզ. ընդջրեայ պարան, լար. подвóдный телегрáфный к. ընդջրեայ հեռագրաթել. **-льный**, **-льтовый** ած. կարելի, -լային, ընդջրեայ պարանի։

Каби‖нéтецъ, тца նւզ. ա. Кабинéтъ; **-нéтный** ած. կաբինետի, -տային, առանձնասենեակի. **-нéтскій** ած. 1, պաշտօնատան. 2, մինիստրութեան. **-нéтъ** ա. (ֆր.) կաբինետ. 1, առանձնասենեակ. 2, պաշտօնատուն. 3, մինիստրութիւն, «նախարարութիւն» (առհմանադրական տէրութեանց մէջ)։

Каб‖лýкъ, á ա. կրունկ (կօշիկի, հողաթափի). **-лучёкъ**, чкá. **-лучёчекъ**, чка նւզ. կրնկուկ, պստիկ կրունկ. **-лучéчить** ա. Клобучéчить; **-лучѝще** ա. յեղ. ահագին, մեծ կրունկ. стучáть к—ами; **-лýчный** ած. կրնկի, կրունկների. к—ая деревя́шка.

Кáбо‖лка է. ծովզ. ընդջրեայ պարանի թել, լար. **-лковый**, **-лочный** ած. այս թելերի(ց)։

Кабо‖тáжный ած. եզրանաւութեան. к—ое сýдно եզրագնաց նաւ. **-тáжъ** ա. (ֆր.) եզրանաւութիւն (ծովի, լճի ափերով կատարուող նաւագնացութիւն)։

Кабріо‖лéтъ ա. (ֆր.) **-лéтка**, **-лка** է. նւզ. կաբրիօլէտ (խիստ թեթեւաշարժ, երկանիւ, միաձի կառք). **-лéтный** ած. կաբրիօլէտի, -տային։ [ռիկ գունդ, գնդիկ։

Ка‖бýшка է. **-бушекъ**, шка ա. պլու-

Кáбы շ. եթէ, թէ որ։

Кава‖лергáрдскій ած. ընտիր, արտօնեալ հեծեալների. к полкъ ընտիր, որոշ արտօնութիւններ վայելող հեծելագունդ. **-лергáрдъ** ա. (ֆր.) ընտիր, արտօնեալ հեծելագնդի զօրական, զինուոր. **-лерѝстъ** ա. (գերմ.) հեծելազօրքի զինուոր, զօրական, ասպազէն. **-лерѝйскій** ած. հեծելազօրքի, հեծեալների. к—ая атáка, к—ое дѣ́ло հեծելազօրքի գրոհ, պատերազմ. **-лéрія** է. (ֆր.) հեծելազօրք, այրուձի. **-лéрникъ** ա. բս. Passiflor, անուածաղիկ. **-лéрскій** ած. ասպետի, -տական. ասպետական դասի, կարգի. к. óрденъ; к—ая мáнтія; к. прáздникъ; к—ая звѣздá ա, ասպետական աստղ (շքանշան). բ, բս. Aquilegia vulgaris, հասարակ արծուածաղիկ. **-лéрственный** ած. ասպետական. к—ая дáма ասպետուհի. **-лéрство** շ. (խս.) ասպետութիւն, ասպետական աստիճան. **-лéръ** ա. (խս.) 1, ասպետ. 2, կավալէր (կանանց). к—ы танцовáли съ дáмами.

Кавалькáда է. (ֆր.) կավալկադ (ձիաւոր մարդկանց, կանանց խումբ, շքախումբ)։

Кавар‖дáкъ, á ա. **-дачóкъ**, чкá նւզ. 1, շտապով պատրաստած, ոչ ընտիր խորտիկ, սպաս, ապուր, խառնուրդ. 2, (Սիբիրում) ձկնապուր, ձկնային խառնապուր. 3, թանձր, պղտոր գարեջուր. 4.* շփոթ, խառնաշփոթութիւն, խառնափնթորութիւն։

Каватѝна է. (իտ.) կավատինա (օպերային պստիկ քնարական երգ, մեղեդի, որ երբեմն ընդմիջւում է թիւ առեալով)։

Кáвер‖за է. 1, բանսարկութիւն, նենգութիւն, խառնակութիւն. 2, հ-ր. ա. Кáверзникъ, -зница; **-зить** (-жу -зять), ск—, չ. բանսարկութիւն, նենգութիւն անել, խարդախութեամբ գործը խառնել, խափանել. **-зникъ** ա. **-зница** է. բանսարկու, խարդախ, քսու, խառնակիչ այր, կին. **-зничать**, ск—, ա. Кáверзить; **-знический** ած. խառնող, խառնակող, խանգարող, խափանիչ. **-зничество** շ. խառնակութիւն, խառնում, խանգարում, խափանում (գործի). **-зный** ած. նենգ, նենգամիտ, խարդախ, խառնակող։

Кавéрна է. բժ. թարախային պալար, ուեղը (թոքի)։

Кавéтъ ա. (ֆր.) ա. Гóлькéль 1.

Кав‖кáзецъ, зца ա. կովկասցի. **-кáзскій** ած. կովկասեան. К—ія гóры; **-кáзъ** յ-. ա. Կովկաս. жить, быть на К—ѣ; ѣхáть на К. [մեղ հողաթափուկ։

Кавсяќъ ա. կնդ. Julus terrestris, ան-

Кавы́ка է. չակերտ („ “)։

Кавы́ль ա. Ковы́ль. [խոչնդոտ։

Кавы́чка է. 1, չակերտ. 2,* արգելք,

Кагá‖лъ ա. (եբր.) կահալ. 1, հրէական համայնքի ատագների ժողովը. 2, հրէական համայնք. 3,* խուժադուժ, ազմկալից ամբոխ, խուժան. всѣмъ к—омъ բոլորը միասին, ամբողջովին. **-льный** ած. կահալի. к. судъ; кагáльный, аго ա. կահալի նախագահ, ատագագոյն անդամ։ [նային բադ։

Кáго(а)лка է. կնդ. Anas marila, լեռ-

Кадáнсъ ա. (ֆր.) 1, յանգ, յանգում, վերջաւորութիւն (երգի, ոտանաւորի). 2, երաժշտական նշանագիծ. 3, չափ (օր. նաւավարների, որի համաձայն պարում են)։

Када‖стрóвка է. գնահատութիւն (կալուածքի). **-стрóвый** ած. կալուածային գնահատում, գնահատութիւն։

Ка‖дéтскій ած. կադետների, -տական. к. кóрпусъ զինուորական միջնակարգ վարժարան. **-дéтъ** ա. (ֆր.) **-дéтикъ** նւզ. կադետ, զինուորական միջնակարգ վարժարանի աշակերտ։

Ка‖дѝло շ. 1, բուրվառ. 2, բս. Teacrium Chamaepythis, գաղտ, կենարար կմ բան լեանախոտ. **-дѝльникъ** ա. **-дѝльница** է. ա. Кадѝло 1; **-дѝльный** ած. բուրվառի. к—ыя цѣпóчки; **-дѝть** (-жý կմ -ждý -дя́тъ) 1, խնկարկել, խունկ ծխել. 2,* комý-либо մէկի առաջ խունկ ծխել, մէկին շողոքորթել։

Кáдій ա. (արբ.) դադի, մահմեդական դատաւոր (հոգևոր աստիճանով)։

Кáдка է. կճուճ, տակառ, լայն և ցածր կուժ։

Кад‖міевáтый ած. կադմիոն պարունակող. **-міевый** ած. կադմիոնի. **-мій** ա. Cadmium, կադմիոն. **-мійстый**, **-мистый** ա. Кадміевáтый.

Кáдоч‖ка նւզ. ա. Кáдка; **-никъ** ա.

կիսատակառների, կոտերի վարպետ. **-ный** -ի. կիսատակառի, կարճլիկ կոտի:

Ка́д|ра ի. (ֆր.) **1**, կադր (հիմնական, մշտական զանգ կամ զորք, որի շարքերը պատերազմի ժամանակ պահեստի զորքերով լրացնում են). **-дровый** -ի. կադրի, կադրային:

Кадри́|ль ի. (ֆր.) կադրիլ. **1**, պար, կաքաւ մի. **2**, համապատասխան դայլեր (զիմակահանդէսներում). **-льный** -ի. կադրիլի, -լային:

Кадуце́й -. (լտ.) օձապատ գաւազան (Հերմեսի):

Каду́|шечка, -шка նւզ. ա. Ка́дка.

Ка|дыкъ, á -. (լտ.) խոչափողի վերին, զուրս պրծած մասը. **-дычный** -ի. խոչափողի վերին մասի:

Кадь ի. **1**, կոտ. տաշտ. **2**, հացահատիկների չափ (առբերը մեծութեամբ, նայելով տեղին). **3**, հնոցի մեծ փուռը:

Кае́|шка ի. նւզ. **1**, նեղ բոլորը, գրուաց, եզերը, տփ. **2**, կնդ. Lobaria, մի տեսակ ճճի. **-шчатый** -ի. շուրջը քաշած գրուագով, բո-

Каёръ -. չրայդ թոչուն մի: [լորով:

Кажде́ніе չ. խնկարկութիւն:

Каждо|го́дно ՚. ամէն տարի, իւրաքանչիւր տարի. **-дне́вный** -ի իւրաքանչիւր օրուայ, ամօրեայ:

Ка́ждый դեր. իւրաքանչիւր, ամէն մի:

Ка́же|никъ -. **1**, խեղ, հաշմանդամ. **2**, գեռ, մոլեգնեալ. **3**, ամորձատ, ներքինի. **-ница** ի. **1**, խեղ, հաշմանդամ կին. **2**, գեռ, մոլեգնեալ կին: [թուում է, որ:

Кажи́сь (=ка́жется), երեւում է, որ,

Казаки́нъ -. (պրսկ.) կազակին (կարճլիկ պատմուճան, կիսապատմուճան):

Каза́къ, á -. **1**, կազակ, ղազախ. терпи́, к., атама́нъ бу́дешь (առծ.) համբերութիւնը կեանք է. **2**, կնդ. Dytiscus marginalis, ծովաբզէզ, ծով չրբզէզ.

Ка|за́ніе չ. ցոյց տալը. **-за́нка** **1**, հ-ր. սիրուն, պարթեւ մարդ. **2**, ի. սիրուն, վայելուչ, շքեղ իր, առարկայ:

Ка|за́нный -ի. արաղի պղնձի. **-за́нъ** -. (Թուրք.) ղազան, արաղի պղինձ: [վայլին սաղ:

Каза́рка ի. կնդ. Anser Erytropus, ծո-

Каза́р|ма ի. (իտ.) զորանոց. **-менный, -мный** -ի. զորանոցի, -ցային:

Каза́ть (кажу́ -жутъ) ՚. **1**, ցոյց տալ, նշանց տալ. **-ся** -ւ. **1**, երեւալ, թուալ. онъ мнѣ ка́жется че́стнымъ человѣ́комъ; мнѣ ка́жется, что э́то невѣ́рно ինձ թուում է, որ այդ ճիշտ չէ. онъ каза́лся гордъ и самодово́ленъ նա հպարտ եւ ինքնահաւան էր երեւում. **2**, գալ գալ:

Каза́|цкій -ի. կազակների. **-чёкъ**, чка́ նւզ. **1**, պատիկ, գեռահաս կազակ. **2**, կազակական պար, կաքաւ. отка́лывать к—чка́; **3**, կազակի հագուստով ծառայ, սպասաւոր. **4**, որձ ծովացուլ. **-чёнокъ**, нка -. աշխատաւոր պատանի, մեզ. հովիւ. **-чина** **1**, ի. կազակների զօրքը կամ հողը. **2**, -. քաջ, անվեհեր կազակ. **-чить** (-чу -чатъ) չ. ծառայել, ծառայութիւն, ծառայութիւն՛ անել. **-чи́ха** ի. **1**, ամբողջ տարով վարձած բանուորուհի, սպասաւորուհի, ՚գործաւոր՚. **2**, ծովակով. **-чи́шко** -. նվաս. աղքատիկ, անարգ, անպիտան կազակ. **-чій**, чья, чье -ի. կազակների[ց բաղկացած].

к—чье во́йско; к. можевѐлъ, բս. Juniperus sabina, ցրզի, ցիրզ. **-чка** ի. կազակուհի, կազակի կին կամ աղջիկ. **-чо́къ**, чка́ ա. Казачёкъ.

Казеи́нъ -. քիմ. բնապանիր:

Казе|мати́ровать (-рую -ютъ) ՚. ամրոցել. կազէմատներով ամրացնել. **-мати́рованный** -ի. կազէմատի. **-ма́тъ** -. (իտ.) **1**, ամրոցել. կազէմատ (ամրոցների պատնէշների տակ կառուցած կամարակապ շինութիւն). крѣпостны́е к—ы; **2**, ռմկ. բերդ, բանտ, կալանք: [որ:

Казённикъ -. հրացանի յետնի, լեցի մա-

Казе|нноко́штный -ի. արքունի հաշուով ուսանող, ապարող. к. воспи́танникъ, студе́нтъ; **-(ё)нный** -ի. **1**, արքունական գանձարանի, ՚խազինի՚. к—ая пала́та արքունի գանձատուն, ՚խազինարան՚. к—ая печа́ть; **2**,* արքունական, -նի, պետական, պետական. թագաւորական. к—ое иму́щество; к—ыя обро́чныя статьи́; учи́ться на к. счётъ; к—ое учи́лище; **3**, к—ая часть ружья́, пу́шки հրացանի յետնի, լեցի մասը. пу́шки заряжа́ются съ к—ой ча́сти; **-(ё)нщина** ի. **1**, արքունի սեփականութիւն. **2**, հ-+. արքունի պաշտօնեաներ, աստիճանաւորներ. **3**, ձեւականութիւն:

Кази|ми́ровый -ի. կազիմիրէ, կազիմիրից. **-ми́ръ** -. (ֆր.) կազիմիր (բրդէ նուրբ զործուածք մի): [րան, ակմբանոց:

Казино́ չ. (իտ.) ընկերական ժողովա-

Кази́|стость ի. սիրունութիւն, տեսք. **-стый** -ի. սիրուն, գեղեցկատեսիլ, վայելչակէմ, տեսքով:

Каз|на́ ի. **1**, փող, դրամ, (տճ. հյ.) սռակ. у него́ к—ы́ мно́го; **2**, ՚խազինա՚, արքունի գանձատուն, գանձարան. **3**, արքունիք, պետութիւն, պետութիւն. **4**, հրացանի, թնդանօթի յետնի մասը, ուր լցրած է գնդակն ու վառօդը. **-наче́й** -. արքունի գանձապետ, գանձապահ. տահ., գանձապահ. **-наче́йскій** -ի. գանձապետի, -պահի: Казначе́йская, ой ի. գանձապահի սենեակը. **-наче́йство** չ. գանձատուն, -րան. գանձապահութիւն **-наче́йша** ի. գանձապահի կին. **-наче́я** ի. տնտեսուհի, մթանձնուհի:

Каз|ни́тель -. դահիճ, մահուան վճիռն 'ի կատար ածող. **-ни́ть** (-ню́ -нятъ) ՚. **1**, մահուան պատիժ տալ, գլխատել, պատժել. быть казнённымъ պատժուիլ, գլխատուիլ. **2**, եկղ. պատուհասել, խոշտել:

Казно|дѣ́й -. **1**, ծրաչան եւ խնայասէր մարդ. **2**, ճապաուց. **-кра́дство** չ. արքունի գանձարանի կողոպտում, յափշտակութիւն. **-кра́дъ** -. արքունի գանձարանը կողոպտող, յափշտակող, զող պաշտօնեայ **-храни́лище** չ. գանձարան, գանձատուն. **-храни́тель** -. գանձապահ, գանձապետ:

Казнь ի. **1**, մահուան պատիժ, մահ, գլխատում. вести́ кого́ на к. մէկին սպանելու, գլխատելու տանել. приговори́ть къ сме́ртной к—и մահուան դատապարտել. **2**, եկղ. պատուհաս, պատիժ: [(ջոյլամ):

Казуа́ръ -. կնդ. Casuarius, կազուար

Ка|зуи́стика ի. (լտ.) դիպուածական բարոյախօսութիւն (որ, նայելով դիպուածին,

տարբեր կերպով է նայում բարոյական օրէնքի վերայ). **-зуистъ** *ա*. (*լտ*.) *գիպուածական բարոյախօս*. **-зусный** *ած*. *արտասովոր, հազուագիւտ*. **-зусъ** *ա*. (*լտ*.) *ահ*. *դէպք, պատահար*. *արտասովոր, հազուագիւտ դէպք, պատ-*

Каиваться *ա*. Каяться. [*տահար*։

Кайка *է*. *պատիկ նաւ*։

Каймá *է*. (*յ*. ˋкóймы) **1**, *ափ, եզր, բոլորք*. **2**. *եզրազարդ, շրջազրուագ*։

Каймáкъ, á *ա*. (*թաթր*.) *ղայմախ*։

Кайма́нъ *ա*. *կնդ*. Alligator, *ամերիկեան կոկորդիլոս*։

Кай‖мачёкъ, чкá *նւզ*. *ա*. Каймáкъ; **-мáчный** *ած*. *ղայմախի*։

Кай‖мéнный *էյ ած*. *եզրազարդ, շուրջը զարդ, դրուագ յօրինած*. **-мúть** (-мл́ю -мя́тъ), ок—, *ն*. *եզրազարդել, շրջազրուագել, շուրջը, բոլորքը զարդ, դրուագ յօրինել*։

Какадý *ա*. *-ննհ*. *կնդ*. Psittacus cristatus, *կակադու* (*թութակ մի*)։

Какá‖о *ա*. *-ննհ*. *բս*. *ա*. Theobroma Cacao, *Հնդկաստանի կամ հնդիկ նշենի* (*կակաւենի*) *և բ, հնդկանուշ, սորա պտուղը*. **-овникъ** *ա*. **1**, *ա*. Какáо *ա*. **2**, *այն տեղը, ուր կակաւոնիններ են տնկած, կակաւենիների պուրակ*. **-овый** *ած*. *կակաւենու*։ [*հարկաւ, անշուշտ*։

Кáнже *ն*. *ինչպէս չէ, ՚ոնց չէ՚, ՚ի հարկէ*,

Кá‖ко *եկ*. *ու*. **I**. *կեն* (К.) *եկ*. *ուլաւ*. *այբբենի մէջ*. **II**. *ն*. *ինչպէս, որպիսի եղանակով*. **-ковó** *ն*. *ինչպէս, որպիսի եղանակով*. *ոնց*. к. вамъ здѣсь живётся? *ձեզ այստեղ ինչպէս, ոնց էք ապրում*. к. онъ его отдѣлалъ! *տեսար, թէ նա նորան ոնց շշպրեց*. **-ковóй** *յոգն*. *դեր*. *որպիսի*. **-кóвъ**, á, ó *դեր*. *և ած*. *որպիսի, ինչպիսի*. к—ó вáше здорóвье *ձեր առողջութիւնն ինչպէս է, ոնց էք*. к—á тепéрь дорóга *ճանապարհ այժմ ինչ վիճակի մէջ է*. к—въ попъ, таковъ и прихóдъ; **-кóй** *դեր*. *հարց*. *և յոգն*. *ինչպիսի, որպիսի. ինչպիսի, որպիսի. ինչ*. к. дóкторъ васъ лѣчитъ? к—áя мнѣ пóльза отъ этого? *ես ինչ օգուտ ունեմ դորանից*. ахъ, к—óе несчáстіе! *ախ, որպիսի դժբախտութիւն*. **-кóй-то** *դեր*. *-ան-ըղ*. *ոք մին. ոմն, մի ինչ որ*. какóй-то человѣкъ спрáшиваетъ васъ.

Кáкорва *է*. *բս*. Matricaria maritima, *խնձադեղ* (*երիցուկի կամ արգանդախոտի տեսակից*)։

Како‖фоническій *ած*. *աններդաշնակ, դժուարալուր*. **-фóнія** *է*. (*յն*.) *աններդաշնակութիւն, դժուարալուր հնչիւն, ձայն*։

Кáктусъ *ա*. *բս*. Cactus, *կաքի*։

Кáнша *է*. *կկղանդրային լուծույթ* (*շան կկղանդրից և ջրից շինած լուծոյթ, որով կաշի են դարաղում*)։

Кáкъ *ն*. *ինչպէս, որպէս. ինչպէս, որպէս*. какъ тебя́ зовýтъ? *ինչպէս է անունդ*. какъ-то *ինչպէս, զորօրինակ*. какъ бýдто, какъ-бы *իբր թէ, կարծես թէ*. какъ-нибудь *մի կերպ, մի եղանակով*. какъ бы не такъ *ինչպէս չէ, ոնց չէ, ՚քո հօրն ողորմի՚*. какъ разъ *ա, խկոյն, խկոյն և եթ. բ, դիպուկ, հէնց այդ է որ կայ*։

Калам‖бурúстъ *ա*. **-бурúстка** *է*. *արամիտ բառախաղութիւններ հնարող, շատախօս, պատրճախօս այր, կին*. **-бýрный** *ած*. *բառախաղութեան*. **-бýръ** *ա*. (*ֆր*.) *արամիտ, զուարճալի բառախաղութիւն* (*հիմնուած բառերի համահնչիւնութեան, բայց տարբեր նշանակութեանց վերայ*, *օր*. «ничегó не выходи́ло изъ к—а: «бы́ло дѣло до жидá, и я дожидá-лся» (Анна Кар.).

Кала‖мéнковый *ած*. *կալամենկի*. **-мéнокъ**, нка *ա*. **-мя́нка** *է*. (*գերմ*.) *կալամանկ* (*բրդէ գործուածք մի*)։

Каланчá *է*. (*թուրք*.) *հսկման աշտարակ, աշտարակաձև դիտանոց*։

Калá‖чики *ա*. *բս*. Malva rotundifolia, *կատանակ* (*բոլորտերևեան մոլոշ, փիփերթ*). **-чикъ**, **-чишко**, **-чи́ще**, **-чникъ**, **-чница**, **-чный**, **-чня**, **-чъ** *ա*. Колáч...

Кал‖гáнный *ած*. *խոլինջանի, խոլնջանի արմատից*. **-гáнъ** *ա*. *բս*. Maranta galanga, *խոլինջան*. *խոլինջանի տակ, անմառ*։

Ка‖левáніе *չ*. *տկօսելը, տկօսաձև փորելը*. **-левáть** (-лю́ю -ютъ) *ն*. *տկօսել, տկօսաձև փորել* (*փայտեղէնք*). **-лёвка** *է*. **1**, *ա*. Калевáніе; **2**, *տկօսաձև փորող խարաթուղ, ՚ռանդա՚*. **3**, *տկօս, տկօսաձև փորուածք*. **-лёвочный** *ած*. *տկօսի, տկօսաձև փորուածքի*։

Калейдоскóпъ *ա*. (*յն*.) *կալէյդօսկոպ, գեղեցկադիտակ, երփներանգ դիտակ* (*գործիք, որ մինչոյն իրերից բազմաթիւ և բազմազան երանգներով պատկերներ կարող է ցոյց տալ*)։

Календá‖рь, я́ *ա*. (*լտ*.) **-рикъ** *նւզ*. *տոմար. օրացոյց, ամսացոյց, տարեցոյց*. **-рный** *ած*. *տոմարի. օրացոյցի, ամսացոյցի, տարեցոյցի*։ [*սամսուս* (*Նախկին հռովմայեցիների*)։

Калéнды *է*. *յ*. *պատմ*. *ամսագլուխ, ամ-*

Ка‖лéніе *չ*. **1**, *շիկացնելը, կարմրացնելը* (*մետաղը*). **2**, *մխելը, ջրդեղելը* (*մետաղը*). **3**, *բովելը, խարելը* (*ընկոյզ, շագանակ են*). **-лёный** *էյ*. *ած*. **1**, *շիկացրած. կարմրացրած*. к—ое желѣзо; **2**, *մխած, ջրդեղած*. **3**, *բոված, խարած*. к—ые орѣхи.

Калек‖óровый *ած*. *կալինկորի, -կեայ*. **-кóръ** *ա*. *կալինկոր* (*բամբակէ նուրբ կտաւ*)։

Кáли *չ*. *-ննհ*. *քիմ*. *կալի* (*տամձրին տեսակ բուսական աղ*). ѣдкое к. *այրեցական, ուտիչ կալի*. жёлтое синь кáли *արեան գեղին աղ, կալի*. углекúслое к. *ածխաթթուային կալի*։

Ка‖лúберный *ած*. **1**, *բառ չափի, բառ մեծութեան*. **2**, *կալիբերլ երկար զրօշակայլի*. **-лúберъ**, бра *ա*. (*ֆր*.) **1**, *չափ, լայնութիւն, տրամագիծ* (*հրազինի խողովակի*). **2**, *ահ*. *մեծութիւն, չափ, արժանաւորութիւն իրի*. **3**, (*Մոսկուայում*) *մի տեսակ երկար զրօշկա*. **-либровáть** (-рýю -ютъ) *ն*. *հրազինի տրամագիծը չափել, քննել*. **-лúбръ** *ա*. Калúберъ.

Калú‖ло *չ*. *շիկացրած երկաթ*. **-льный** *ած*. **1**, *շիկացնելու, կարմրացնելու*. к. жаръ; к—ая лáмпа; **2**, *մխելու, ջրդեղելու*. **-льня** *է*. **1**, *շիկացնելու, կարմրացնելու*. **2**, *մխելու, ջրդեղելու տեղ*։

Ка‖лúна *է*. *բս*. Viburnum opulus *փշաշնի* (*տճ*. *ղաղղղան աղաջը*) *և իւր պտուղը* (*փշաշնի*). чёрная к., Viburnum lantana, *գերիմասարի*. **-лúнка** *է*. *նւզ*. *ա*. Калúна; **2**, *կնդ*. Cyprinus alburnus, *սպիտակաձուկ*. **-лúнникъ** *ա*. **1**, *փշենու* (*բռնչու*) *թուփ*. **2**, *բռնչի կարկանդակ*. **-лúновка** *է*. *բառ-*

չի օշարակ. **-ли́новый** ած. բաունչի. **-ли́нушка** փղքշ. տ. Кали́на.

Ка́листый ած. կալի պարունակող։

Калита́ է. **1**, քսակ, պարկ. Іоа́ннъ К. Յովհաննէս Քսակաւէր. **2**, կնդ. Bursaria, քսակաւոր ճճի։

Кали́|тка է. **-точка** նւզ. դռնակ (պարտէզի մեծ դռան մէջ). **-точный** ած. դռնակի։

Кали́ть (-лю́ -ля́тъ), раск—, зак—, нак— ն. **1**, շիկցնել, կարմրացնել (երկաթը, պողպատը). **2**, մխել, ջրդեզել (շիկցրած մետաղը). **3**, խարել, բովել (օր. ընկոյզ, շագանակ)։

Ка|лифа́тъ ա. խալիֆայութիւն, ամիրապետութիւն. **-ли́фъ** ա. (արբ.) խալիփայ, ամիրապետ։

Ка́|ліевый ած. կալիոնի. **-лій** ա. քիմ. Kalium կմ Potassium, կալիոն (մետաղ). **-лійный** տ. Ка́ліевый.

Кал|ку́ній, нья, нье ած. հնդկահաւի, հնդուհաւի. **-ку́нка** տ. Индейка; **-ку́никинъ**, а, о ած. մարի հնդկահաւի. **-куно́въ**, а, о ած. արու հնդկահաւի. **-ку́нъ**, а́ տ. Индю́къ.

Калли|графи́ческій ած. գեղագրական, վայելչագրական. **-гра́фія** է. (յն.) գեղագրութիւն, վայելչագրութիւն. **-гра́фъ** ա. (յն.) գեղագիր, վայելչագիր։ [մուկ։

Калмака́лъ ա. զուկ. 'ղալմաղալ', աղ-

Калмыкова́тый ած. ղալմուխակերպ, ղալմուխի նման։ [կղկղանքի կունձ։

Ка́ловый ած. կղկղանքի. к. комо́къ

Ка́ломе́ль է. (յն.) քաղցր սնդիկ։

Калори|ме́трія է. ջերմաչափութիւն. **-ме́тръ** ա. (լտ.) ջերմաչափ, ջերմաքանակաչափ։

Кало́|ша է. (ռամկ. յ. кало́ши) կրկնակօշիկ(ներ). **-шный** ած. կրկնակօշիկի, -կների։

Калу́|жа է. ցեխ, ցեխով լիք տեղ. **-жница** է. բս. Caltha palustris, ցինգ, ոսկեծաղիկ (վաղկենակ)։

Калу́|ферный ած. բալասանախոտի. կանանց անանուխի. **-феръ** ա. բս. Tanacetum balsamita, բալասանախոտ, կանանց անանուխ։

Калчада́нъ տ. Колчеда́нъ.

Калъ ա. կղկղանք, աղբ, ապուտ, քակոր, ծիրտ, 'ծերտ'։

Ка́лывать տ. Коло́ть. [շոր'։

Кальсо́ны ա. յ. (ֆր.) փոխան, 'ստից

Кальци|на́ція է. **-нирова́ніе** չ. քիմ. կրի փոխելը. **-нирова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. (նոր լտ.) այրելով կիր դարձնել, կիր անել։

Ка́льцій ա. քիմ. Calcium, կալկիոն (կրածին?)։

Ка́льщикъ ա. **-щица** է. երկաթ, պողպատ շիկցնող կամ մխող այր, կին։

Калья́ է. ուտխուտայ (վարունգից, բազուկից և մսից) կմ պասուտայ (ձկներից և ձուկլերից) ապուր։

Калья́|нъ ա. (թուրք.) ղալիան, նարգիլէ. **-нный** ած. ղալիանի, նարգիլէյի։

Калѣ́|ка հ-ր. խեղ, հաշմ, հաշմանդամ, 'սախատ'. **-лый** բյ. ած. ընդարմացած, թրմբրած, քար, փայտ կտրած. **-ть** տ. Колѣ́ть; **-чить** (-чу -чатъ) ն. խեղել, հաշմ, հաշմանդամ դարձնել. **-чный** ած. հաշմ, հաշմանդամ, խեղ, 'սախատ'։

Каля́|ка, **-кала** հ-ր. վրուցող, շատախօս, շաղակրատող այր, կին. **-канье** չ. զրոյց, շատախօսութիւն, շաղակրատանք. **-кать**, пок—, **-ся** տէհ. չ. զրուցել, խօսել, շաղակրատել, 'դուրս տալ'. каково́ каля́кается ինչպէս է ընթանում զրոյցը, խօսակցութիւնը. **-ки** է. յ. զրոյց, խօսակցութիւն, շաղակրատանք։

Камари́лья է. (իսպ.) կամարիլիա (միապետին շրջապատող անձնաւորութիւններ, որոնց ազդեցութեամբ և շահերի համեմատ էլ միապետը վարում է իր կառավարութիւնը). дворцо́вая, императо́рская к. [փակաձուկ։

Ка́мбала է. կնդ. Pleuronectes, տա-

Ка|ме́динный ած. խէժից շինած. **-ме́дистый** ած. խիժային, խէժ պարունակող. **-ме́дный** տ. Каме́динный; **-ме́дь** է. Gummi, բուսական խէժ, հոյզ, կռէզ։

Каме́жникъ ա. քարոտ, քար ու գիլով ծածկուած տեղ։ [քար։

Каме́й ա. փորագրած, նաշխած ազնիւ

Камелёкъ, лька́ տ. Ками́нъ.

Камелеопа́рдъ տ. Камелопа́рдъ.

Каме́лія է. **1**, բս. Camellia, կամելիա. япо́нская к., C. japonica, ճապոնի տերևատ (կամօլլեակ). **2**, անառակ կին։

Камелопа́рдъ ա. **1**, կնդ. Camelopardalis giraffa, անպաղթ կմ ընձուղտ. **2**, համաստեղութիւն մի հիւսիսային։

Ка|ме́никъ ա. **ме́ника** է. բս. Rubus saxatilis, ապառաժային մորենի. **-мени́стый** ած. քարոտ, քարաշատ. **-меніе** չ. հ-ք. քարեր, քար ու գիլ. побива́ть к—іемъ քարկոծել. **-менка** է. **1**, բաղանիքի վառարան (ուր աղիւսները կէծացնելով, վրանները ջուր են թափում և գոլորշի բարձրացնում). **2**, առհ. վառարան. **3**, տ. Аурипигме́нтъ; **4**, կնդ. Motacilla oenanthe, սպիտակատուտ սերինոս. **5**, խճուղի. **6**, տ. Каме́никъ; **7**, աղիւսներից սարքած վարմ թռչուններ որսալու համար. **-менникъ** տ. Каме́жникъ; **-менноуго́льный** ած. քարածուխի, -ածխային. **-менный** ած. քարի, քարից, քարէ, քարաշէն. к. мостъ; к. домъ; *к—ое се́рдце անգութ, անագորոյն սիրտ. к—ая болѣ́знь քարախտ, քարի հիւանդութիւն. к. у́голь քարածուխ. к—ое сѣ́мя, բս. Lithospermum officinale, քարասերմիկ (կաքաւ կրկուտ)։

Камено|дѣ́льный ած. քարագործութեան. **-ло́мка** է. բս. Saxifraga, քարբեկ, վիմահերձ (փրփրիճակ, ծնկածաղիկ). **-ло́мный** ած. քարահատութեան, քար կտրելու. **-ло́мня** է. **1**, քարահատութիւն, քար կտրելը, քար հանելը. **2**, քարահանք. **-ло́мщикъ** ա. քարհան, քարհատ. **-ло́мъ** ա. **1**, տ. Каменоло́мщикъ; **2**, տ. Каменоло́мка; **-мета́ніе** չ. քարաձգութիւն. **-ме́тница** է. բարան, քարաձիգ մեքենայ. **-мётъ** ա. քարաձիգ մեքենայ. **-печа́таніе**, **-печа́тникъ**, **-печа́тный**, **-печа́тня** տ. Литогра́фія 1, -фъ, -фи́ческій, -фія 2; **-сѣ́къ**, **-сѣ́чецъ**, чца ա. քարտաշ. **-сѣ́чный** ած. քարտաշութեան. **-тёсецъ**, сца, **-тёсный** տ. Каменосѣ́къ, -сѣ́чный; **-тёсъ** ա. տ. Ка-

менотёсецъ; **-точецъ**, чца *ա.* *քիմ.* Pholas dactylus, *վիմափոր կմ ատրակեաց խեցի։*

Ка́|меньщикъ *ա.* *որմնադիր,* 'կոլատող'. **-менщица** *է.* *որմնադրի կինը.* **-менщичій**, чья, чье *-ծ.* *որմնադրի.* **-мень**, мня (*յ.* ка́мни, ней *և հ.-ի.* каме́нья, ньевъ) *ա.* **1**, *քար.* а́дскій, прижига́тельный к, lapis infernalis, *դժոխաքար, խարիչ քար.* возду́шный к. *օդաքար.* драгоце́нный к. *ան-գին քար.* точи́льный к. *սրոց, յեսան.* жерно́вый к. *ջաղացի քար կմ երկանաքար.* краеуго́льный к. *անկյունաքար.* подво́дный к. *խութ.* к. преткнове́нія, прети́ки *գայթակ-ղութեան քար.* побива́ть ка́мнями *քարկոծել.* какъ к. въ во́ду *հետքը կորած, կատարելա-պէս չքացած, անյայտացած.* **2**, *ապառաժ, լեառ,* (*Սիբ.*) *լեռնաշղթայ.* **-меньe** *ա.* Ка́меніе; **-менѣнье** *չ.* *քարանալը. քարացում.* **-менѣть**, ок—, *չ.* *քարանալ. քար կտրել։*

Ка́мера *է.* (*լտ.*) **1**, *սենեակ.* к. депута́товъ *պատգամաւորների, երեսփոխաններին խոր-հրդարան.* аукціо́нная к. *աճրդասենեակ.* **2**, *ոգմ.* *վառօդանոց* (*թնդանօթի, հրանօթի մէջ*)։ Ка́мера-обску́ра *խաւարասենեակ, մը-թասենեակ, սուսերասենեակ։*

Камера|ли́стика *է.* (*լտ.* cameralia) *կամէրալիստիկա, «սենեկագիտութիւն»* (*որի մէջ մտնում էին քաղաքատնտեսութիւն, գիւղատըն-տեսութիւն, իրաւագիտութիւն, ելեմտից գիտու-թիւն և բնական գիտութիւնների մասերը*). **-ли́стъ** *ա.* (*գերմ.*) *կամէրալիստ.* **1**, *գանձա-պահ, ելեմտից պաշտօնեայ.* **2**, *«սենեկագէտ»,* камерали́стика *ուսած մարդ.* **-льный** *-ծ.* *կամէրալական, «սենեկագիտական».* к. факульте́тъ (*որի մէջ աւանդւում էին քաղաքա-տնտեսութիւն, գիւղատնտեսութիւն, իրաւագի-տութիւն, քիմիա, ֆիզիքական աշխարհագրու-թիւն, արուեստագիտութիւն և ճարտարապե-տութիւն*)։

Камер|ге́рскій *-ծ.* *կամէրհէրի, -րա-կան.* **-ге́ръ** *ա.* (*գերմ.*) *կամէրհէր, սենեկա-պան, սենեկապետ* (*պատուաւոր տիտղոս*). **-ге́рша** *է.* *կամէրհէրի կին.* **-ди́нерскій** *-ծ.* *կամէրդինէրի, -րային.* **-ди́неръ** *ա.* (*գերմ.*) *կամէրդինէր, սենեակի ծառայ, սպասաւոր.* **-ди́нерша** *է.* *կամէրդինէրի կին.* **-лаке́й** *ա.* *սենեակի սպասաւոր.* **-ме́дхенъ** *է.* *-նհ.* (*գերմ.*) *սենեկապանուհի, սենեկի սպասաւո-րուհի, նաժիշտ թագուհու, իշխանազնուհու.* **-(ка́—)ный** *-ծ.* *սենեակի, սենեկային.* **-па́жескій** *-ծ.* *կամէրպաժի.* **-па́жъ** *ա.* (*գերմ.*) *մանկլաւիկների վարժարանի աւագ ուսանող։*

Камерто́|нчикъ *նւզ.* **-нъ** *ա.* (*գերմ.*) *ձայնառու գործիք* (*պատգամաւ*)։

Камер|фра́у *է.* *-նհ.* (*գերմ.*) *ազնուա-կանապետուհի, հանդերձարանապետուհի* (*թագ-ուհու, իշխանադստեր ազնուական, ազնուակ-ան վերայ հսկող նաժիշտ*). **-фре́йлина** *է.* (*գերմ.*) *արքունի օրիորդ.* **-фре́йлинскій** *-ծ.* *արքունի օրիորդի.* **-фурье́рскій** *-ծ.* *կամէրֆուրիէրի.* **-фурье́ръ** *ա.* (*գերմ.*) *կա-մէրֆուրիէր* (*արքունի պաշտօնեայ, որ հսկում է սպասաւորների և սեղանի վերայ*). **-ъю́нгфе́ра** *է.* (*գերմ.*) *նաժիշտ* (*թագուհիների, դշխոյ-ների, կայսրուհիների*). **-ъю́нгферскій** *-ծ.* *այս նաժշտի.* **-ъю́нкерскій** *-ծ.* *կամէրյունկէրի.* **-ъю́нкеръ** *ա.* *կամէրյունկէր* (*պա-տուաւոր տիտղոս*)։

Ка́мешекъ, шка *ա.* *նւզ.* *պստիկ քար, քարի կտոր.* *онъ на ка́мешкѣ роди́лся *նա մերկ, աղքատ է, ոչինչ չունի.* *броса́ть въ чей огоро́дъ ка́мешки *մէկի վերայ, մէ-կի հասցէին ակնարկութիւններ անել։*

Каме́я *է.* (*ֆր.*) *կամէ* (*ազնիւ քար կմ խե-ցի վրան քանդակած պատկերով.* *հմմ.* Ге́мма).

Камзо́|лъ *ա.* (*գերմ.*) **-лецъ**, льца, **-ликъ** *նւզ.* *կարճլիկ չոր, կուստիկ շապիկ վերայից.* **-льный** *-ծ.* *կամզօլի.* **-льчикъ** *նւզ.* *ա.* Камзо́лъ. [*կամզօլ։*

Камы́нъ *ա.* *բս.* Encalypta, *մի տեսակ*

Камила́вка *է.* (*յն.*) *կամիլավկա* (*թէ քահանայական և թէ վարդապետական*)։

Ка|ми́нный *-ծ.* *բուխարու.* **-ми́нъ** *ա.* (*լտ.*)~*քեղ կրակարան, բուխարի։*

Камка́ *ա.* Камча́тка.

Кам|ло́тный, **-ло́товый** *-ծ.* *կամլո-տի(ց).* **-ло́тъ** *ա.* (*ֆր.*) *կամլօտ* (*բրդէ գոր-ծուածք մի*)։

Камне|дробле́ніе *չ.* *վիրբ.* *քարաբե-կութիւն* (*միզայլին փամփուշտի մէջ գտնուող քա-րի ջարդումը*). **-лю́бка** *է.* *բս.* Lithophila, *բս.* *քարասէր.* **-ме́тница** *ա.* Каменоме́тница; **-печа́таніе**, **-печа́тникъ**, **-печа́тный**, **-печа́тня** *ա.* Каменопеча́таніе, -тникъ, -тный, -тня; **-расте́ніе** *չ.* *կորսող'իսն.* **-сверле́ніе** *ա.* Камнедробле́ніе; **-сѣче́ніе** *չ.* *վիրբ.* *քարահատութիւն* (*միզայլին փամփուշտից*). **-то́чецъ** *ա.* Камено́точецъ.

Камни́ще *ա.* *յլեղ.* *ահագին, մեծ քար։*

Ка́|мора *է.* (*լտ.*) **1**, *ակումբ* ('*լոզմի*') *մէջ այն տեղը, ուր ածում են վառօդը.* **2**, *ա.* Ка́мера 2; **-мо́рка** *է.* **-мо́рочка** *նւզ.* *պստիկ սենեակ, սենեկիկ։*

Кампа́нія *է.* (*ֆր.*) **1**, *պատերազմ.* Кры́мская к.; **2**, *արշաւանք, յարձակում.* **3**, *ծովգ.* *ճանապարհորդութիւն մարտանաւով։*

Кампе́|шникъ, **-шъ** *ա.* *բս* Haematoxylon campechianum, *կարմրածառ կամպե-շենի.* **-шный**, **-шевый** *-ծ.* *կարմրածառ կամպեշենու(ց)։*

Ка́мушекъ, шка *ա.* *նւզ.* *պստիկ քար,*

Камфора́ *է.* (*յն.*) *քաֆուր։* [*լաքիկ։*

Камфо́рка *է.* **1**, *կամֆօրկա, կրակա-նոց, կրակ վառելու և կերակուրներ եփելու սարք.* **2**, *ինքնաեռի գլուխ* (*որի վերայ դնում են թէյամանը*)։

Камфо́рный *-ծ.* *քաֆուրի.* к—ое де́рево, Laurus Camphora, *քաֆուրի ծառ. քաֆրենի.* к—ое ма́сло *քաֆուրի իւղ։*

Камфо́ро|чка *նւզ.* *ա.* Камфо́рка; **-чный** *-ծ.* *կամֆօրկայի։*

Камча́|тка *է.* *շերտաւորել դամասկեան կտաւ.* **-тный** *-ծ.* *այս կտաւի.* к—ая салфе́тка; к—ое столо́вое бѣльё.

Ка|мышёвка *է.* *եղեգնեայ փայտ, գա-ւազան.* **-мышёвый** *-ծ.* *եղեգնի, եղեգնեայ, եղեգնէ.* **-мы́шникъ** *ա.* **1**, *եղեգնուտ, խարձ.* **2**, *թռչուն մի.* **-мы́шъ** *ա.* *եղէգ, շամբ,* 'գամիշ', 'շեղ'։

Кана́|ва *է.* **-вка**, **-вочка** *նւզ.* *խան-դակ.* по сторона́мъ шоссе́ нахо́дятся

к—ы. *խնուցու երկու կողմից խանդակներ են քաշած.* к. для осушенія болота.

Канава́|тка է. *կանավատէ գլխի շոր կամ չղթոր.* **-тъ** ա. *կանավատ (մետաքսէ կտոր մի)։*

Ка|на́лецъ, льца *նվզ.* ա. Каналъ; **-нализа́ція** է. (*ֆր.*) *ջրանցքներ շինելը, ջրուղիներ անցկացնելը.* **-нализи́ровать** (-рую -ютъ) ն. *ջրանցքներ շինել, ջրուղիներ անցկացնել.* **-на́лъ** ա. (*ֆր.*) *կանալ.* **1,** *առհ. ջրանցք, ջրուղի, առու.* Ла́дожскій к. *Լադոգեան ջրանցք.* осуша́ющій к. [*ճահիճը*] *ցամաքեցնող առու, ջրուղի.* орасительный к. *ոռոգման ջրանցք.* **2,** *կզմն. խողովակ, անցք.* мочевой *կամ* мочеиспуска́тельный к. *միզանցք.* пищепріёмный к. *որկոր.* **-на́льный** ա. *կանալի. ջրանցքի, ջրուղու. խողովակի։*

Кана́|льскій ա. *սրիկայական, անզգամական, գձուձ.* **-льство** չ. *սրիկայութիւն, անզգամութիւն.* **-лья** հ.-ր. (*իտ.*) *սրիկայ, անզգամ։*

Ка́напе չ. -նհ. *բազմոց. թիկնաթոռ։*

Кана|ре́ечный ա. *դեղձանիկի.* к—ое сѣмя ա. Канаре́йникъ; **-ре́йка** է. **-ре́чка** *նվզ. կնդ.* Fringila canaria, *դեղձանիկ եմ կանարեան սերինոս.* **-ре́йникъ** ա. *բս.* Phalaris canariensis, *փալ'արիկ կմ սերինոսի հատիկ (տե. ⟨—⟩)։*

Кана́|тецъ, тца, **-тикъ** *նվզ.* ա. Кана́тъ; **-тный** ա. *պարանի, չուանի, թոկի, ճոպանի.* к. плясу́нъ *պարանագնաց, ՙլարխաղացՙ.* **-тчикъ** ա. **-тчица** է. *պարանագործ, չուանագործ, թոկագործ, ճոպանագործ այր, կին.* **-тъ** ա. *հաստ թոկ, պարան, չուան, ճոպան, ՙլարխաղՙ։*

Кана́у|совый ա. *կանաուսի, -ով.* **-съ** ա. (*թթր.*) *կանաուս (մետաքսէ գործուածք մի)։*

Кан|ва́ է. *հէնք* **-во́вый** ա. *հէնքի։*

Кандалы́, о́въ ա. յ. (*լեհ.*) *շղթաներ, կապանք, ոտքեր.* посади́ть въ к. *շղթայել.* *тере́ть к. *շղթայուած լինել։* [*առնակ, ջահ։*

Канделя́бръ ա. (*ֆր.*) *բազմաճրագ աշ-*

Кандида́|тка է. *թեկնածու կին.* **-тскій** ա. *թեկնածուի. փոխանորդի, անձնափոխանորդի.* **-тство** չ. **-ту́ра** է. *թեկնածութիւն. փոխանորդութիւն, անձնափոխանորդութիւն.* **-тъ** ա. (*լտ.*) **1,** *թեկնածու, փոխանորդ, անձնափոխանորդ.* к. предводителя дворя́нства; к. на судебную до́лжность; **2,** *կանդիդատ (արդ. առաջին ուսման աստիճանական)։*

Канди́ло չ. *կանթեղ (սուրբ պատկերի առաջ)։*

Канди́те|рская, -рскій, -ръ, -рша ա. Конди́теръ… [nis, *շնատամ։*

Канды́къ ա. *բս.* Erythronium dens ca-

Кане́ку|ла է. *աստղը. Ճնաստղ, Ճնիկ աստղ. ՙպոյլըուզՙ.* **-лы** է. յ. **1,** *ամառնային արձակուրդներ. առհ. արձակուրդներ.* **2,** *ամառնային շոգ օրեր, շնաստղային օրեր.* **-льный, -лярный** ա. **1,** *արձակուրդների.* **2,** *ամառնային շոգ օրերի, շնաստղային օրերի։*

Канитé|ль է. (*ֆր.*) *կանիտէլ (ոսկէ կամ արծաթէ թել).* воротникъ вышитый к—ью; **2,*** *անվերջանալութիւն, ձգձգմանութիւն.* тяну́ть к. *ձգձգել, ծոյլ, յոյլ կերպով անել, գործել.* **-льный** ա. **1,** *կանիտէլից, -ի.* **2,*** *ձգձգուող, ուշանող.* к—ое дѣло;

-льщикъ ա. **-льщица** է. *կանիտէլ պատրաստող այր, կին։*

Канифа́|совый ա. *կանիֆասի(ց), -ով.* **-съ** ա. (*գերմ.*) *կանիֆաս.* **1,** *պարուսին.* **2,** *չերտաւոր բամբակէ գործուածք։*

Кани|фо́лить (-лю -лятъ), нак—, ն. *կոլոֆոնել, կոլոֆոն քսել.* к. смычо́къ; **-фо́ль** է. (*յն.-գերմ.*) *կոլոֆոնեան խէժ, կոլոֆոն (որ քսում են ջութակի աղեղի (ճիպոտի) ձողին).* **-фо́льный** ա. *կոլոֆոնի, կոլոֆոնեան խէժի։*

Каннибa|ли́змъ ա. (*իսպ.*) **1,** *մարդակերութիւն.* **2***, *անգթութիւն, վայրագութիւն, գազանութիւն.* **-лъ** ա. **1,** *մարդակեր.* **2***, *անգործուն, վայրագ գազան։*

Кано|на́да է. (*ֆր.*) *անընդհատ թնդանօթաձգութիւն, ամրաձգութիւն.* **-не́рскій** ա. *թնդանօթաձիգի, ամրաձիգի.* **-не́ръ** ա. (*ֆր.*) *թնդանօթաձիգ, ամրաձիգ զինուոր։*

Канони|за́ція է. (*յն.-լտ.*) *սրբացուցում, սրբերի դասը կարգելը (որ անում է կաթոլիկ եկեղեցին).* **-зи́ровать** (-рую -ютъ) ն. *սրբացնել, սրբերի կարգը դասել (որ անում է կաթոլիկ եկեղեցին).* **-(ба)къ** ա. *կանոնիկոս (կաթոլիկական մայր տաճարի միաբանական ծառայի անդամ)։* [скій, -не́ръ.

Кано|не́рскій, -не́ръ ա. Каноне́р-

Кано|ни́сса է. *կանոնիկոսուհի (կաթոլիկական մայր տաճարում աղբոր և որոշ հասարակ ունեցող կին կամ կոյս.)* **-ни́ческій** ա. *կանոնական. կանոնիկոսական.* **-ни́чество** չ. *կանոնիկոսութիւն.* **-никъ** ա. *երգարան. շարական (օրթոդոքս եկեղեցու).* **-нный** ա. *կանոնի.* **-нъ** ա. (*յն.*) *եկղ. կանոն.* **1,** *եկեղեցական կանոնադրութիւն.* **2,** *հին և նոր կտակարանի կանոնական գրքերը.* ветхозавѣтный к. *հին կտակարանի կանոնը.* новозавѣтный к. *նոր կտակարանի կանոնը.* **3,** *երգ, շարական, առաւօտեան ժամասացութեան երգեր, շարականներ.*

Канта́та է. (*լտ.*) *եկեղեցական երգ, մե-*

Ка́нтикъ *նվզ.* ա. Кантъ. [*ղեդի։*

Канти́на է. (*ֆր.*) *մառանատր վաճառանոց, չուկայ (զորանոցներում, բանտերում, գործարաններում եւն)։*

Канто|ни́рованіе չ. *ժամանակաւոր, անցողակի օթևանում, զետեղում (զօրքի).* **-ни́ровать** (-рую -ютъ) չ. *ռզմգ. ժամանակաւորապէս զետեղուել, տեղաւորուել (զօրքի մասին).* **-ни́стъ** ա. *զինուորագրուած, նորակոչ զինուոր.* **-нъ** ա. (*ֆր.*) **1,** *գաւառ, գաւառակ, վիճակ.* **2,** *կանտոն (Զուիցերական դաշնակցութեան իւրաքանչիւր անկախ գաւառը, նահանգը)։*

Кантъ ա. **I.** (*լտ.*) *օրհներգութիւն.* **II.** (*գերմ.*) *եզր, բոլորք (մեռք գգեստի)։*

Кану́нъ ա. (*յն.*) *նախընթաց օր, երեկոյ.* к. пра́здника *նախատօնակ։*

Кану́|ра է. **-рка, -рочка** *նվզ.* **1,** *նեղլիկ, ցածլիկ, ողորմելի հիւղ, բուն.* **2,** *շնաբուն, շան բուն* (*հմմ.* Конура).

Ка́нуть չ. *անյայտանալ, չքանալ.* онъ то́чно въ во́ду ка́нулъ *նա չքացաւ, նորա ՙհետն ու թոզը չկայՙ։*

Кану́феръ ա. Калу́феръ.

Ка́нфа է. *չինական տաւաւ, կերպաս։*

Канфо́|рка, -рочка ա. Камфо́рка, -рочка.

Канцеля‖ристскій -ծ. պաշտօնէի, ծառայողի, **-ристъ** -ծ. պաշտօնեայ, ատենագրապետ (որ և է պաշտօնատան). **-рія** է. (ֆր.) 1, պաշտօնատուն. 2, հ—ք. պաշտօնեաներ, ատենադպիրներ (պաշտօնատան). **-рное** сѣмя որդան կարմիր (coccus cacti) և իւր ներկը. **-рскій** -ծ. պաշտօնատան. к—ая слýжба; к. чинóвникъ; к. кóрень, բս. Scleranthus annuus, տարեկան կարծրածաղիկ. к—ое сѣмя տ. Канцелярное сѣмя.

Кáнцле‖рскій -ծ. կանցլէրի, -րական. **-ръ** -. (գերմ.) կանցլէր. 1, առաջին մինիստր, «նախարարապետ». государственный к.; 2, ուս շքանշանների պաշտօնատան կառավարիչը:

Канючить (-чу -чатъ) չ. 1, Թախանձագին խնդրել, ժտել, երես վայր բերել, 'գոհլա տանել'. 2, ոռնալ, լալ, ողբալ:

Каолинъ -. կաօլին (ճենապակու կաւ):

Кáпа է. 1, գլխարկ, Թասակ. 2, մի տեսակ խուփ, խփան. 3, հնց. հացահատիկների չափ մի:

Кáпаніе չ. կաԹելը, կաԹկԹելը, կայլակելը:

Кáпаръ -. 1, մկգակած մեծ, լայն գլխարկ կանանց. 2, ձիու գլխին ձգած շոր, փալաս:

Кá‖пать (-паю -ютъ և -плю -ютъ), -пнуть, покáпать 1, չ. կաԹել, կաԹկԹել, կայլակել. потолóкъ сталъ к.; потъ кáпалъ съ егó лицá; ещё годъ кáпнулъ въ вѣчность մի տարի էլ անցաւ. 2, ն. կաԹեցնել, կաԹկԹեցնել, կայլակեցնել:

Капéлла է. (իտ.) երգիչների և երաժիշտների խումբ:

Капелла́‖нство, -нъ տ. Капелянство, -нъ.

Капéль է. 1, կաԹում, կայլակում. отъ дождя́ да подъ к. անձրևից տարափի հանդիպիլ. 2, տաք եղանակ, երբ ձիւնը, սառոյցը հալւում է. на дворѣ к.

Капельди́неръ -. (գերմ.) Թատրոնական ծառայ, սպասաւոր:

Кáпелька է. պստիկ կաԹիլ, կայլակիկ. дáйте мнѣ к—у винá ինձ մի կում գինի տուէք: [պետ, երաժշտական խմբի ղեկավարիչ:

Капельмéйстеръ -. (գերմ.) խմբա-

Капéль‖никъ -. հնք. Stalactite, շԹաքար. **-ный** -ծ. 1, կաԹող, կայլակող. 2, խիստ պստիկ, չնչին:

Капеля́‖нство չ. կապելլանուԹիւն, տընային եկեղեցու քահանայուԹիւն. **-нъ** -. (լտ.) կապելլան (տնային եկեղեցու [կաԹոլիկ] քահանայ): [կապեր (ԹեԹև ծովային նաւ):

Кáперскій -ծ. կապերի. **-ръ** -. (հոլ.)

Капилля́‖рность է. ֆիզ. մազականուԹիւն (ըստ որի հեղուկի մէջ ընկղմած մազական (նեղ) խողովակիկի մէջ հեղուկը աւելի բարձր կամ ցածր է կանգնած, քան Թէ խողովակիկից դուրս). **-рный** -ծ. մազական. к—ая трýбка մազական խողովակիկ:

Капита́‖лецъ, льца -. նւզ. պստիկ դրամագլուխ. **-лиза́ція** է. դրամագլուխ կազմելը. **-лизи́ровать** (-рую -ютъ) ն. դրամագլուխ կազմել, դրամագլխի վերածել. **-ли́стъ** -. (ֆր.) կապիտալիստ, դրամատէր. **-лъ** -. (ֆր.) կապիտալ, մեծ փող, դրամագլուխ. основнóй, запаснóй, оборóтный к; **-льный** -ծ. 1, կապիտալի, դրամագլխի. 2, նշանաւոր, մեծ, մեծածախս, պատուական, հաստատուն. к—ое здáніе, к. домъ; к. трудъ, к—ая рабóта քրտնաԹոր, մեծ, լուրջ գործ, աշխատանք. к—ая глýпость անպատմելի յիմարուԹիւն, մեծ 'ի շուԹիւն':

Капита́‖нскій -ծ. կապիտանի. **-нство** չ. կապիտանուԹիւն. **-нша** է. կապիտանի կին. **-нъ** -. (իտ.) կապիտան. 1, աւագ [illegible] բազլուխ, զօրապետ. 2, նաւապետ:

Капитéль է. (լտ.) ճարտըպ. խոյակ (սիւնի).

Капитули́ровать (-рую -ютъ) չ. ռզմ. անձնատուր լինել (որոշ պայմաններով):

Капитý‖лъ -. (լտ.) պաշտօնատուն ասպետական շքանշանների. **-льскій** -ծ. այս պաշտօնատան:

Капитуля́ція է. (լտ.) 1, ռզմ. [որոշ պայմաններով] անձնատուր լինելը (զօրքի, պաշարուած քաղաքի, բերդի). 2, капитуля́ціи, цій յ. միջազգային դաշնագրուԹիւններ, որ քրիստոնեայ պետուԹիւնները 1535 Թ. սկսած կապել են Թիւրքիայի հետ:

Капишóнъ -. (ֆր.) օձիքի յետևից կարած կնգուղ, գլխի ծածկոց:

Кáпи‖ще չ. մեհեան, կռատուն. **-щный** -ծ. մեհեանի, -նական, կռատան:

Капка́‖нный -ծ. վարմի, Թակարդի. *Թալակի, որոգայԹի. **-нъ** -. վարմ, Թակարդ. *Թալակ, որոգայԹ, դարան:

Каплáкъ -. 1, գլխարկ. 2, ծածկոց (տարանքի). 3, դրամական նուէր նուապետին:

Кáпля, лей է. յ. բժ. կաԹիլներ (կաԹիլ կաԹիլ ընդունելի դեղ, դարման):

Каплý‖нить (-ню -нятъ) ն. կրտել, որձատել, մալել (աքաղաղին). **-ній**, нья, нье -ծ. կրտած՝ այս բոած աքաղաղի. **-нъ** -. 1, կըրտած և բոած աքաղաղ, 'որձակ'. 2, գւռ. տ. Калкýнъ.

Ка‖плю́шка է. նւզ. պստիկ կաԹիլ, կայլակիկ. **-пля** է. կաԹիլ, կայլակ. *какъ двѣ к—и воды միմեանց խիստ նման. нѣсколько кáпель дождя́; это к. воды́ въ мóрѣ այդ խիստ չնչին, աննշան բան է:

Кáпнуть տ. Кáпать.

Капони́ръ -. (ֆր.) ռզմ. խրամապաշտպան ամրուԹիւն: [перъ.

Кáпоръ -. 1, տ. Кáпаръ; 2, տ. Кá-

Капó‖тный -ծ. կապոտի: **-тъ** -. (ֆր.) կապոտ (կանանց զգեստ):

Капрá‖лъ -. (իտ.) կապրալ, ենԹասպայ (տասի). **-льскій** -ծ. կապրալի, -լային. **-льство** չ. կապրալուԹիւն:

Каприз‖никъ -. **-зница** է. կամակոր, քմահաճ, իւր ասածի այր, կին. **-зничать** չ. կամակորուԹիւն, քմահաճուԹիւն անել. **-зный** -ծ. կամակոր, քմահաճ, իր ասածի, կամայական. **-зъ** -. (ֆր.) 1, քմահաճուԹիւն, կամակորուԹիւն, կամայականուԹիւն. 2, արձակ շարադրած երաժշտական պիէս:

Каприфóлій -. բս. այծատերև:

Кáпсýль -. պատոն, 'փատոն' (հրացանի):

Капсю́ля է. (լտ.) 1, զործրնկ. կաւէ պուտուկ, որի մէջ ամաններ են Թրծում. 2, դեղհատ (պատիճ, որի մէջ ամփոփուած է դեղը):

Каптенáрмусъ -. (ֆր.) զինապահ (цейхгáузъ) վերակացու ենԹասպայ:

Капу́|ста *ի. բս.* Brassica, *կաղամբ, ‘քալամ’.* кислая к. *թթու կաղամբ.* кочанная к., B. capitata, *գնդակաղամբ կմ բաւն կաղամբ.* цвѣтная к., B. cauliflora, *ընդակաղամբ (ռմ. ֆուդէ-ֆլէ).* спаржевая к., B. asparagoides, *խաւլակաւն կաղամբ (ռմ. ֆորդ-լոչոն).* собачья к., Mercurialis annuus, *տորհոր կմշպբուկ.* **-стка** *նւզ. ա.* Капу́ста; **-стникъ** *-.* **1**, *կաղամբավաճառ.* **2**, *կաղամբի ճճի.* **3**, *կաղամբանոց.* **-стный** *-ի. կաղամբի, -բային.* **-сточка** *ի. նւզ. պստիկ կաղամբ, կաղամբիկ։*

Капу́тъ *-. (ֆր.) կորուստ, կործանում. մաճ.* задать кому к. *մէկին փչացնել, կործանել.* ему пришёлъ к. *նորա կորուստը մօտ է, ‘նորա ժամը գալու է եկել’։*

Капуци́|нскій *-ի. կապուցիններան, կընդղակիրների.* **-нъ** *-.* **1**, *կապուցիններան վարդապետ, կնգղակիր.* **2**, *կնդ.* Simia capucina, *մօրուօթօտ կապիկ.* **3**, *բս.* Tropaeolum majus, *հնդկատեմ, հնդիկ Չրկոտեմ։*

Капцу́нъ *-. (գեռմ.) սանձ, լկամ (անվարժ, ամեհի ձիու)։* [չու) բնի վերայ։

Капъ *-. կոչտ, կաճղ, ‘խիլ’ ողորենու (կե-*

Ка́пывать, ся *ա.* Копать, ся.

Капю|шо́нъ *-. (ֆր.)* **-шо́нецъ,** нца *նւզ. կնգուղ, վեղար։*

Ка́ра *ի. պատիժ, պատուհաս.* божеская, Божья к.; укрывать преступника отъ к—ы.

Караби|не́ръ *-. ռզմ. ղարաբինաւոր.* **-нный** *-ի. ղարաբինայի.* **-нъ** *-. (իտ.) ղարաբինա (կարճլիկ, լայնափող հրացան)։*

Кара́бкаться, вск—, *չ. մանգլցելով ելնել, բարձրանալ.* к. на дерево, на стѣну.

Кара|ва́й *-.* **1**, *տաշ, ամբողջ հաց.* к. сыра *մի գլուխ պանիր.* **2**, *գաթայ, նազուկ.* **-ва́йка** *ի. կնդ.* Ibis falcinellus, *եւրոպական քաղհաւ կմ ցնց։*

Карава́|нный *-ի. քարվանի.* к. чай *ցամաքով փոխադրած թէյ.* **к а р а в а́ н н ы й,** аго *-. քարվանապետ, քարվանչի.* **-нсара́й** *-. քարվանատուն.* **-нщикъ** *-. քարվանաւոր, քարվանչի.* **-нъ** *-. (պարսկ.) քարվան,* **1**, *ճանապարհորդների, անցորդների խումբ, չարք.* **2**, *նաւախումբ, նաւաշարքեր (Սպիտակում).* **3**, *ռաճ. խումբ. երամ. բազմակիք նաւախումբ։*

Караи́нъ *-. բս.* Salsola kali, *աղնիւ օշան։*

Карагаи́нъ *-. բս.* Anabasis aphylla, *անտերև կալինակն։*

Карага́чъ *-. բս.* Ulmus campestris, *հասարակ կնձնի։*

Карака́тица *ի. կնդ.* Sepia officinalis, *հասարակ կմ մեծ սպի (ոսպէ, լոլ)։*

Кара́|ковый *-ի. մուգ աշխէտ, մուգ մեխակագոյն (ձի).* **-кула** *ի. մուգ աշխէտ ձի, երիվար։*

Кара́ку|ль *-. ոչխարի կմ գառան մորթ.* **-лька** *նւզ.* **-ля** *ի.* **1**, *ծուռ, ծուռտիկ ծառ, ճիւղ.* **2**, *վատ, ծուռիկ գրած տառ։*

Карамбо́|ль *-. (ֆր.)* **1**, *կարմիր գնդակ բիլիարդի.* **2**, *ընդհարում (բիլիարդի գնդակների).* сдѣлать к. *մի հարուածով [գնդեա] երկու գնդակ զարնել.* **-льный** *-ի. բիլիարդի կարմիր գնդակի. բիլիարդի գնդակների ընդհարման։*

Караме́ль *ի. (ֆր.) կարամէլ* (190—220° *տաքացրած շաքարից գոյացած մուգ կարմրագոյն, անձև զանգուածը, որ գործադրուում է այլ և այլ խմիչքների գունաւորելու)։*

Каранги́чъ *-. կնդ.* Trigla hirundo, *ծիծեռնաձուկ։*

Каранда́|шикъ *նւզ. պստիկ մատիտ.* **-шный** *-ի. մատիտի.* **-шъ,** а́ *-.* **1**, *գրաֆիտ (գրչաքար, ուրուաքար).* **2**, *մատիտ։*

Кара́ніе *չ. պատժելը, պատուհասելը. պատիժ, պատուհաս։*

Каранти́|нный *-ի. քարանտինի.* **-нъ** *-. (ֆր.) քարանտին.* **1**, *որոշ ժամանակամիջոց, որ տարափոխիկ հիւանդութիւններով վարակուած երկիրներից եկողները պէտք է զգուշութեան համար անցկացնեն.* **2**, *տեղ, ուր սորա մնում են։* [зикъ, -пузъ.

Кара|пу́зикъ, **-пу́зъ** *ա.* Коропу-

Кара|сёвый *-ի. գետային ծածանի(ց).* **-сикъ** *-. նւզ. ա.* Карась; **-сникъ** *-. [կծկած, փաթթաթած] մետաքս լածող մարդ.* **-сь,** я́ *-. կնդ.* Carassius vulgaris, *ծովային ծածան.* *жирный к. *չաղ պատառ, ‘թիքա’ (հարուստ մարդ, որին պլոկել կարելի է)։*

Кара́те|ль *-.* **-льница** *ի. պատժող, պատուհասող, մարակող այր, կին.* к. общественныхъ нравовъ; **-льный** *-ի. պատժական, -ժելու, խրատելու, պատուհասելու, -սող.* к—ыя мѣры; к. мечъ; к—ая тюрьма.

Кара́тъ *-. կերատ (ադամանդների կշիռ)։*

Кара́ть, пок—, *ъ. պատժել, պատուհասել։*

Карау́|лить (-лю -лятъ) *ъ. (թուրք.) հսկել, ‘ղարաւուլ քաշել’.* к. плѣнника; **-лка** *ի. պստիկ չէնք, ղարաւուլի տեղ, ղարաւուլանոց.* **-лъ** *-. հ-+. (թուրք.) պահնորդախումբ, պահակախումբ.* стоять, быть въ к—ѣ *ղարաւուլ քաշել, հսկել.* закричать к. *օգնութեան կանչել.* ночной к.; почётный к.; взять подъ к. *ձերբակալել.* **-льный** *-ի. պահնորդախմբի.* к. постъ; к. офицеръ; **к — л ь н ы й,** аго *-. ‘ղարաւուլ’, պահապան, ժամապահ.* **к — л ь н а я,** ой *ի. ա.* Караульня; **-льщикъ** *-.* **-льщица** *ի. ղարաւուլ, պահապան այր, կին.* **-льня** *ի. ղարաւուլանոց, պահապանի կայարան։*

Карачу́нъ *ա.* Корочунъ.

Карба́|сный *-ի. կարբասի.* **-съ** *-. կարբաս (4—10 թիակներով նաւ մի)։*

Карба́чъ *-. մտրակ, ‘զամչի’։*

Карбова́нецъ, нца *-. արծաթէ ռուբլի։*

Карбо́|лка, **-ловка** *ի. կարբոլ, ֆենոլ, ֆենանիւթ.* **-ловый** *-ի. կարբոլեան, ֆենանիւթի.* к—ая кислота. [բռված միս։

Карбона́дъ *-. (ֆր.) կող, պատառ. խո-*

Карбона́тъ *-. բնածխատ (ածխածնուտ) աղ։*

Карбу́нкулъ *-. (անգլ.)* **1**, *հնք.* carbunculus, *ազնիւ կամ արեւելեան կարկեհան.* **2**, *բժ. չարաչար ուռեցք, եղունգ, խոց, փառ վէրք, պալար։*

Ка́рбышъ *-. կնդ.* Cricetus frumentarius, *գերմանիկ մուկ կմ համսետեր։*

Ка́рга *ա.* Корга.

Каргáль է. կնդ. Anas tadorna, ռահվիրայ կմ փոռահոտ բադ։

Кáрда է. 1, մի տեսակ սանդերք բուրդ կմ կանեփ գզելու. 2, կոշտ խոզանակ անասունի մէջքը քորելու։

Кардамó|нный -ծ. հլի, հլով պատրաստած. **-нъ** -. բս. Amomum cardamonum, հիլ։

Кардинá|лъ -. (լտ.) 1, կարդինալ, ծիրանաւոր, ծիրանակիր (կաթոլիկ խիստ բարձրաստիճան հոգևորական). 2, կնդ. Fringilla cardinalis, կարմիր սարեկիկ. **-льскій** -ծ. կարդինալի, -լական, -լեան. **-льство** չ. կարդինալութիւն։

Кáрдный -ծ. кáрда սանտերքի. к—ая шерсть սանտերքով գզած բուրդ. к—ая машйна սանտերքային մեքենայ։

Кардó|нъ, нка ա. Картóнъ 2, -нка.

Карé ա. Каррé.

Карé|та է. (իտ.) կարետ, ծածկակառք. **-тишна** է. նխտ. ողորմելի կարետ, ծածկակառք. **-тникъ** -. 1, կարետագործ. 2, կառքանոց, շինութիւն կառքերի համար. **-тница** է. կարետագործի կինը. **-тный** -ծ. կարետի։

Карикатý|ра է. **-рка** նւզ. 1, ծաղրանկար, խեղանկար (մարդու կամ իրի այլանդակ, ծիծաղաշարժ նկարը). представлять въ к—ѣ ծաղրանկարել. 2, ծաղրալի նմանութիւն. **-рйстъ** -. ծաղրանկարիչ. **-рный** -ծ. ծաղրանկարի։ [սիւն։

Каріатйда է. (յն.) կանանցապատկեր

Кáрій -ծ. (ձիու մասին) շագանակագոյն, (աչքերի մասին) թուխ, թխագոյն։

Кáрканье չ. կռչելը, կզզալը, կզկզալը, կզզոց, կզկզոց, կռչիւն (ագռաւի)։

Каркáсъ -. (ֆր.) 1, կմախք. 2, նութուլէ հիմք (օր. գլխարկի, чéпчикъ-ի). 3, ռզմ. հրձիգ ռումբ. 4, բս. Celtis australis, լոտենի (փռշնի, տճ. [illegible])։

Кáр|кать, -кнуть չ. կռչել, կզզալ, կզկզալ, կանչել (ագռաւի մասին)։ [ւանդութիւն։

Каркйнъ -. խլրդենի, խեցգետնային հի-

Кáр|ла հ-ր. թզուկ այր, կին. **-ликъ** -. թզուկ մարդ. **-лица** է. թզուկ կին. **-личекъ**, чка նւզ. պստլիկ թզուկ. **-ло** -. ա. Кáрликъ.

Карлýнъ -. ձկնային սինձ, սոսինձ։

Кармагáлъ ա Калмакáлъ.

Карма|зйнный -ծ. բոսորագոյն մահուդից. **-зйнъ** -. բոսորագոյն, մոյգ կարմրագոյն մահուդ։

Кармá|нецъ, нца -. նւզ. պստիկ գրպան, 'ջեբ'. **-нный** -ծ. գրպանի, 'ջեբի'. к—ые часы́; к—ыя дéньги; **-нчикъ** -. նւզ. պստիկ գրպան, 'ջեբ', գրպանիկ. **-нщикъ** -. գրպանագող, 'ջեբգիր'. **-нъ** -. (թուրք.) գրպան, 'ջեբ'. положйть что въ к. մի բան գրպանը գնել. у негó въ к—ѣ жйдко, пýсто նորա գրպանը պարապ է. у негó тугóй к. նորա գրպանը տռուզ է. к. дырявъ գրպանը ծակ է (շռայլ մարդու մասին). к. трещйтъ թանկ է, ձեռնտու չէ. не по к—у միջոցները չեն ներում. бить когó по к—амъ մէկին պլոկել, թալանել. держй к. (шйре) կտկւ. փեշդ լայն բաց արա (զուր յոյսեր մի տածիր). онъ зá слóвомъ въ к. не полѣзетъ նա շատախօս, վայրահաչ մարդ է. **-шекъ**, шка -. նւզ. պստիկ գրպան, 'ջեբ'։

Кармй|нный -ծ. որդան կարմրի, գեղի, ներկի. **-нъ** -. (ֆր.) որդան կարմրի գեղ, ներկ. կարմրադեղ։

Кáрмливать, ся ա. Кормйть, ся.

Карнавá|лъ -. (իտ.) բուն բարեկենդան, բարեկենդանի ուրախ օրերը արեւմտեան եւրոպայում. **-льный** -ծ. բուն բարեկենդանի, բարեկենդանային։

Карнй|зецъ, зца նւզ. **-зъ** -. (գերմ.) կարնիզ, ցեք, պսակ. ակօսաւոր շրջագրուագ (պատի, առաստաղի, պատուհանի եւն). **-зный** -ծ. կարնիզի։ [նօթ, թնդանօթ։

Каронáда է. հրետն. մի տեսակ հրա-

Карпéтка է. ծայր, կտուց, քիթ, ունք, բերան (անօթի)։

Кáр|пикъ նւզ. **-пъ** -. կնդ. Cyprinus carpio, գետային ծածան (տճ. [illegible]). **-повый** -ծ. գետային ծածանի։

Каррé չ. (ֆր.) ռզմ. կառէ (քառանկիւնու ձեւով ճակատած զօրք)։

Кáрта է. (լտ.) 1, քարտէզ. к. географйческая, астрономйческая, геологйческая, морскáя; эта войнá измѣнйла к—у Еврóпы; 2, խաղաթուղթ, խաղալու թուղթ. колóда картъ մի կապոց թուղթ. игрáть въ к—ы թուղթ խաղալ. игрá въ к—ы թղթախաղ. тасовáть к—ы թուղթը խառնել. сдавáть к—ы թուղթը բաժանել. 3, կերակուրների ցուցակ. обѣдъ по к—ѣ.

Картá|вить (-влю -вятъ) չ. 1, կակազել, կմկմալ. 2,* ծուլութեամբ, յուլութեամբ անել, գործել. **-вленіе** չ. կակազելը, կմկմալը. **-вость** է. կակազութիւն, թլուատութիւն. **-вый** -ծ. կակազ, թլուատ, թոթովախօս։

Картё|жникъ -. **-жница** է. խաղամոլ, թղթամոլ այր, կին. **-жничать** չ. միշտ, մոլութեամբ թուղթ խաղալ. **-жный** -ծ. թղթախաղի, -ղային. **-жъ** -. թղթախաղ (մոլեկան)։

Картéль է. (ֆր.) 1, կարտէլ (ձեռնարկական դաշնադրութիւն ձեռնարկութիւնների մէջ, որով օր. փախստականները յետ են տալիս). 2, մենամարտութեան հրաւէր, կոչ։

Картé|чница է. կարտէչաձիգ կմ արճանակային թնդանօթ. **-чный** -ծ. կարտէչի. к—ая жестянка; к—ая пýля; **-чь** է. (գերմ.) հրետն. կարտէչ (պստիկ գնդակներով, երկաթի, ցինկի կտորներով լցրած գլանաձեւ խողովակ, հրանօթի գնդակ). стрѣлять к—ью.

Картй|на է. **-нка** նւզ. 1, նկար. պատկեր. իւղանկար. 2, նկարագրութիւն (գրաւոր կամ բանաւոր). 3, գեղեցիկ, սքանչելի տեսարան. к—ы прирóды; **-нность** է. գեղ, գեղեցկութիւն. **-нный** -ծ. 1, նկարի, պատկերի. к—ая рáма; к—ая галлерéя; 2, գեղեցկատեսիլ. գեղարուեստական, ակնախտիղ. к. видъ; **-ночка** նւզ. ա. Картйнка.

Картй|шка է. նւզ. խաղաթուղթ. картйшки յ. խաղաթղթեր. игрáть въ к. թուղթ խաղալ։

Картогра|фйческій -ծ. քարտէզագրական. **-фія** է. (յն.) քարտէզագրութիւն,

քարտէզներ նկարելու արուեստը. **-фъ** —. քարտէզագիր, քարտէզներ նկարող։

Картó|нка է. ստուարաթղթից շինած արկղիկ, տուփ. **-нный** —ծ. ստուարաթղթի(ց). **-нщикъ** —. կարտոնագործ. **-нъ** —. 1, կարտոն, ստուարաթուղթ. 2, ա. Картóнка; 3, ուրուագիծ, ուրուանկար (կարտոնի վերայ ձգած)։

Картóфе|лина է. **-линка** նւզ. (գերմ.) կարտոֆիլի հատ. **-ль** —. բս. Solanum tuberosum, կարտոֆիլ (սխալ՝ գետնախնձոր), պատատէս. **-льна** ա. Картóфелина; **-льникъ** —. 1, կարտոֆիլի տերև կամ բոյս. 2, (**-льница** է.) կարտոֆիլի սիրահար կամ կարտոֆիլ ծախող այր, կին. **-льный** —ծ. կարտոֆիլի։

Кáрто|чка է. նւզ. 1, ա. Кáрта; 2, այցքարտ, այցետոմս. **-чникъ** —. խաղաթուղթ պատրաստող. **-чный** —ծ. քարտի, խաղաթղթի։

Картóшка է. ա. Картóфель.

Картý|зецъ, зца, **-зикъ** նւզ. ա. Картýзъ; **-зный** —ծ. կարտուզի. **-зъ**, á —. (հոլ.) կարտուզ. 1, կարտուզ (թեթև գլխարկ մի). 2, հրետն. թնդանօթի, հրանօթի լից (պարկ, մէջը վառօդ լցրած). 3, հեծելազօրի ձախ ուսից կախուած պատրոնատաշ. 4, թղթէ տուփ (օր. թութունի համար)։

Картýшка է. հողմացոյց, հողմացոյց շրջանակ (կողմնացոյցի վերայ)։

Карусé|ль է. (իտ.-ֆր.) կարուսէլ. 1, պատմ. ասպետական արշաւախաղ. 2, չէնք շարժական ձիերով, կառքերով և նաւերով մանուկների զուարճութեան համար. **-льный** —ծ. կարու-[սէլի։

Карýца է. սայլ։

Кáрцеръ —. (լտ.) պատժարան, արգելարան (մեւզ ուսումնարաններում և համալսարաններում)։ [դուած ծառ։

Кáрша է. վարարած գետի հունի մէջ թա-

Карьé|ра է. **-ръ** —. (ֆր.) I. 1, ասպարէզ (ծառայութեան). сдѣлáть к—у պաշտօնի, ծառայութեան մէջ առաջանալ, առաջ գնալ. 2, արշաւ, ընթացք. II. խճարան, քար ջարդելու տեղ. **-ристъ** —. պաշտօնի հետամուտ, փառամոլ անձ։

Кар|ика է. ճեղքուած, ճղուած ծառի բուն. 2, հ-ր. ոտները չռուած, 'ծուատտիկ' այր, կին. **-чить, ся** ա. Корячить, ся.

Касá|ніе չ. շօշափելը, դիպչելը. тóчка к—ія մաթմ. շօշափման կէտ. **-тельно** ։. և ներ. (սեռկ. հոլ.) վերաբերութեամբ, վերաբերմամբ. к. этого дѣла я скажý, что...; **тельность** է. յարաբերութիւն, առընչութիւն. շօշափում. **-тельный** —ծ. շօշափող, շօշափման. к—ая лйнія.

Касá|тикъ —. սիրելի, պաշտելի, պատուելի, աչքի լոյս, թանկագին բարեկամ. **-тка** է. 1, ընտանի ծիծեռնակ. 2, սիրելի, պաշտելի, աչքի լոյս, պատուելի։

Касáться, коснýться չ. чегó, до чегó 1, մի բանի դիպչել, մի բան շօշափել, մի բանի ձեռք տալ. к. головы рукóю; въ рѣчи своéй онъ лóвко коснýлся этого вопрóса; онъ никогдá не касáется чужóго; 2, վերաբերել. это дѣло касáется пýблики; это тебя́ կամ до тебя́ не касáется այդ քեզ չէ վերաբերում։

Кáска է. (ֆր.) սաղաւարտ, կորդակ. пожáрная к. հրդեհաշէջի սաղաւարտ։

Каскá|дный —ծ. պտտիկ, արհեստական ջրվէժի. **-дъ** —. (ֆր.) պտտիկ, արհեստական ջրվէժ։

Кáсо|чка է. պստիկ սաղաւարտ, սաղաւարտիկ. **-чный** —ծ. սաղաւարտիկի։

Кáсса է. (գերմ.) 1, դրամարկղ. сберегáтельная к. խնայողական դրամարկղ. ссýдная к. փոխարինութեան դրամարկղ. 2, դրամարկղատեղ. 3, դրամական կարողութիւն (սր և է անձի)։

Кас|саціóнный —ծ. իրւբ. վճռաբեկ, վճռաջինջ. к. судъ վճռաջինջ ատեան (հեղկը апелляціóнный судъ=վերաքննիչ ատեան) (վերջին խօսքը մեր բառարանում եր. 16 սխալմամբ թարգմանած է «դատարան, որի դէմ բողոքել կարելի է»). **-сáція** է. (լտ.) իրւբ. վճռաբեկութիւն. **-сúровать** (-рую -ютъ) ն. իրւբ բեկանել, ոչնչացնել։

Касси́|рскій —ծ. դրամարկղապահի, գանձապահի. **-ръ** —. **-рша** է. դրամարկղապահ, -ուհի, գանձապահ, -ուհի։

Кáссія է. բս. Cassia, կասսիա (կակղիչ բակենի). к. слабúтельная, стручкóвая, C. fistula, մաքրողական կասսիա։ [га.

Кáссовый —ծ. դրամարկղի. к—ая кни́-

Кáста է. (լտ.) փակ, կղզիացած դասակարգ։

Кастаньéты է. յ. (իսպ.) պատիճաձև փայտէ գործիքներ, որ իսպանական պարի ժամանակ պարողները ձեռքերին չխկչխկացնում են)։

Кастеля́|нскій —ծ. կաստէլանի, -նական. **-нство** չ. կաստէլանութիւն. **-нша** է. կաստէլանուհի (հիւանդանոցում, հանրակեցարանում ճերմակեղէնի վերայ հսկող կինարմատ). **-нъ** —. (լտ.) կաստէլան. 1, իշխանական ապարանքի վերակացու, վերահսկող. 2, կաթոլիկական տաճարի պահապանը։

Кастéтъ —. խաղ մի գլխակոտոր

Ка|сти́ческій, -стовый —ծ. կաստայի, փակ դասակարգի։

Касторúнъ —. (ֆր.) 1, castoreum, կղբաձու. 2, բնակղբի (բրդէ, կիսով չափ բուրդէ և կամ բամբակէ պաստառ)։

Кастó|рка է. գերչակի ձէթ. **-ровый** —ծ. 1, կաստօրի(ց). к—ая шля́па; 2, к—ое мáсло ա. Кастóрка; **-ръ** —. կաստոր (կղբոր, որից գլխարկ են պատրաստում)։

Каст|рáтъ —. ամորձատ, ոքձատած, մալած, կրտած, ներքինի. **-рáція** է. (լտ.) մալում, կրտում, ամորձատում. **-рúровать** (-рую -ютъ) ն. մալել, կրտել, ամորձատել։

Кастрю́|лечка, -лька նւզ. ա. Кастрю́ля; **-льница** է. ամաններ լուացող կինարմատ. **-льный** —ծ. կաստրօլի. **-ля** է. (գերմ.) կաստրօլ (պտտիկ պղնձէ աման կերակուր եփելու), 'չալխանա'։

Катавáсія է. (յն.) 1, եկղ. երգ, շարական, որ աջակողմեան և ձախակողմեան դասերը եկեղեցու մէջ տեղում համախմբուելով երգում են. 2,* խառնաշփոթութիւն, խառնափնթորութիւն, անկարգութիւն։

Катадіóптрика է. (յն.) գիտութիւն լոյսի ճառագայթների բեկման և արտացոլման մասին։

Катакóмбы է. յ. (յն.) կատակոմբեր. 1, հների ստորերկրեայ, քարերի մէջ փորած

գերեզմանները. **2,** *մեւք.* նախնի քրիստոնեանե- րի ստորերկրեայ շիրիմները Հռոմիայում:

Катакýстика է. (յն.) գիտութիւն ձայ- նի անդրադարձման:

Ката|лéпсія է. (յն.) *բժ.* ներդաշնակու- թիւն. **-лептúческій** ած. ներդաշնակու- թեան:

Катáлóгъ ա. (յն.) կատալոգ, այլ և այլ իրերի ցուցակ, ցանկ:

Катá|льщикъ ա. **-льщица** է. [որ. գերան] գլորող, [որ. на конькáхъ] սահող, 'չմշկող', [ճերմակեղէն] հարթող այր, կին. **-ніе** չ. **1,** գլորելը, թաւալելը. **2,** սահելը, քը- րօնելը. к. съ горъ; к. на конькáхъ; **3,** յղ- կելը, հարթելը (ճերմակեղէնը):

Катапетáсма է. (յն.) Նոր կտակ. վա- րագոյր տաճարի: ['մեհյամ':

Катаплáсма է. (յն.) *բժ.* սպեղանի,

Катапýльтъ ա. (լտ.-յն.) *կատապուլտ (նետաձիգ կամ քարաձիգ մեքենայ):

Катарáкта է. (յն.) *բժ.* լուսն, աչքի բիւ- բեղային սայրի պղտորումը:

Катарáктъ ա. (յն.) **1,** մեծ ջրվէժ, սա- հանք (ժայռերի վերայ թափուող). **2,** ա. Ка- тарáкта; **3,** *կնգ.* հասալուսն կմ թռնձ:

Ка|тарáльный ած. խարբուխային, գձի. **-тáръ** ա. (յն.) խարբուխ, գուձ:

Катастрóфа է. (յն.) **1,** սաստնմունք, ահաելի, վարհուրելի դէպք, անցք, պատահար. **2,** անակնկալ դէպք, կէտ (վէպի, դրամայի մէջ):

Ка|тáть -тывать, -тнýть ն. **1,** գլորել, թաւալել. к. брёвна; **2,** [կառքով, ձիով, նաւակով] զբօսեցնել, ման ածել. **3,** չ. սլանալ, ա- րագութեամբ ընթանալ, գնալ. к. во всю ивá- новскую խիստ արագ սլանալ. **4,** ճռճել. к. когó-либо въ крéслахъ; **5,** [լուացքը] հար- թել, յղկել, գլանակել. к. бѣльё; **6,** երկաթից, մետաղից թերթեր քաշել. к. желѣзо; **-тáть- ся 1,** անդր. գլորուել, թաւալուել. дѣти ка- тáются на полý; *к. сó смѣху ծիծաղից թուլանալ. онъ здѣсь какъ сыръ въ мáслѣ катáется այստեղ նորա համար դրախտ է, ա- մէն բան լի ու լի ունի. **2,** չ. [կառքով, ձիով, նաւով, սահնակով] զբօսնել, ման գալ. к. въ каретѣ, на саняхъ, на лóдкѣ; любишь к., люби и сáночки возить (*առծ.*). к. на конькáхъ չմշկել (սառցի վերայ սահանձին, սահնակաձև կօշիկներով (չմուշկներով) սահել, զբօսնել):

Катафáлкъ ա. (ֆր.) **1,** մահարձան (չէնք, որի վերայ դնում են դագաղը). **2,** դագաղատար կառք, մեռելակառք:

Катáшникъ ա. *բս.* Valeriana offici- nalis, բժշկական կատուախոտ կմ ադրատրուկ:

Катего|рúчески մ. վճռականապէս, բա- ցարձակ, կտրական կերպով. **-рúческій** ած. **1,** ստորոգական, դասաւորութեան. **2,** վճռ- ռական, բացարձակ, կտրական, անպայման. к—ія заявлéнія; **-рія** է. (յն.) կատեգորիա. **1,** ստորոգութիւն, դասաւորութիւն, դաս, դա- սակարգ. **2.** դասային, ընհանուր դաղափար, հանկացողութիւն:

Катерúнка է. թակ, թակիչ, ծեծան. բուրդ գզելու աղեղ, 'անեղ':

Кáтеръ ա. **1,** միակայմ առագաստանաւ. **2,** թիակաւոր նաւ կայմերով. **3,** ջարի (որձ իշից և մատակ ձիուց ընկած): [փողաձող:

Катéтеръ ա. (յն.) *վիրբ.* միզահան ձող,

Кáтетъ ա. (յն.) *երկրչփ.* կաթէտ (ուղ- ղանկիւն եռանկիւնու բերքաձեւիր ուղղահայեաց (կարճ) կողմը):

Кате|хизáторъ ա. հաւատի հանգանա- կը ուսուցանող, ուանդող. **-хизáція** է. հարց ու պատասխանով ուսուցում (մեւք. կրօնի). **-хú- зисъ** ա. (յն.) **1,** հաւատի հանգանակի ուսու- ցումը. **2,** *առհ.* հարց ու պատասխանով ուսու- ցում. **-хизúческій** ած. հարց ու պատասխա- նով (ուսանելի, ուսուցանելի. հմմտ. ա. Акроа- матúческій).

Катúть (-чý -тять) **1,** ն. գլորել, թա- ւալել (հմմ. катáть 1); к. бóчку; рѣкá кá- титъ свои вóлны; **2,** չ. [կառքով, ձիով և այլն] ման գալ, զբօսնել. вонъ онъ кáтитъ на лихихъ коняхъ; **-ся** չ. գլորուել. шаръ кáтится; коляска кáтится по дорóгѣ; слё- зы кáтятся изъ егó глазъ; потъ грáдомъ кáтится съ негó քրտինքը նորա երեսից ծըլ- ծըլում է. к. съ горы на сáнкахъ.

Катихиз... ա. Катехиз...

Кáт|ка է. **1,** գլորելը. к. дровъ на тáч- кахъ ձեռնասայլով փայտ կրելը. **2,*** ծեծ, ջան. емý зáдали дóбрую к—у նորան լաւ ծեծե- ցին, 'քօթակեցին'. **-ки,** овъ ա. յ. **1,** չ'երկա- թած անիւներ. **2,** շինական սայլ. **-кій** ած. հեշտութեամբ գլորուող, գիրգլոր. **-кость** է. գիրգլորութիւն, գիրգլնցութիւն. **-нýть, ся** ա. Катáть, ся.

Катó|дный ած. կատօդի, -դային. **-дъ** ա. *Ֆիզ.* կատօդ (բացասական էլեկտրական հո- սանքի ուղին. հմմտ. ա. 'Анодъ).

Катóкъ, ткá ա. **1,** ծանրութիւններ գլո- րելու նիգ. **2,** սառցավայր, սահարան, որի վե- րայ չմուշկներով (на конькáхъ) սահում են. **3,** ճարպիկ սահող, չմշկող. **4,** շէնք (станóкъ), որի վերայ ճերմակեղէնը գլանակում են. **5,** հար- թիչ, գլանակ (ճերմակեղէնը հարթելու):

Като|ликóсъ ա. Каѳоликóсъ; **-ликъ** ա. կաթոլիկ, պապական. **-лицúзмъ** ա. կա- թոլիկ[ական]ութիւն. **-лúческій** ած. կաթո- լիկական. **-лúчество** չ. կաթոլիկութիւն. **-лúчка** է. կաթոլիկուհի, պապական կին, աղջիկ:

Катóп|трика է. (յն.) հայելագիտութիւն, գիտութիւն լոյսի արտացոլման. **-трúческій** ած. հայելագիտութեան, -տական, լոյսի արտա- ցոլման:

Кáтор|га է. **1,** տաժանակիր աշխատան- քի տեղը. տաժանակիր աշխատանք. сослáть на к—у; осудить на вѣчную к—у; здѣсь не житьё, а к. այստեղ կատարեալ գժոխք է. **-жáнъ** ա. **-жáнка** է. **-жникъ** ա. **-жни- ца** է. տաժանակիր աշխատանքի դատապար- տուած ոճրագործ, -ուհի. **-жнúческій** ած. տաժանակիր աշխատանքի դատապարտուած ոճ- րագործի. **-жный** ած. **1,** տաժանակիր աշխա- տանքի. к—ыя рабóты; **кáторжный,** аго ա. Кáторжникъ; **3,*** խիստ ծանր, գը- ժուար, հոգեմաշ, անտանելի:

Катофтáльмъ ա. *հնք.* կատուաչ:

Катó|чекъ, чка *նւզ.* ա. Катóкъ; **-чный** ած. սառցավայրի, սահարանի:

Катръ ա. բս. Serratula tinctoria, արծ-
Катýнъ ա. բս. Gypsophila, ցմախ։ [պայ։
Катý|шка ի. **-шечка** նւզ. ճախարակ,
Катъ ա. գւռկ. դահիճ։ [Թելի կոճ։

Кá|тывать տ. Катáть; **-тышъ** ա. **-тышёкъ**, шкá, **-тышёчекъ**, чка նւզ. գնդած, կլորեցրած խմոր, ցեխի եւն։

Кáузъ ա. կանգնած ջուր, կանգնած ջըրով լցուած տեղ։

Каý|рка ի. (Թաթ.) բաց շագանակագոյն, 'քուրան' ձի. **-рый** ած. բաց շագանակագոյն, 'քուրան'։

Каучý|ковый ած. կաուչուկից, -կէ, լաստիկից, -կէ. **-къ** ա. (Ֆր.) կաուչուկ, լաստիկ։

Кá|фельный ած. շքաղիւսէ. к—ая печь; **-фля** ի. (գերմ.) շքաղիւս (ազնիւ աղիւս հարթ եւ փայլուն երեսով)։

Кафтá|нецъ, нца նւզ. տ. Кафтáнъ; **-нишко** ա. նխտ. ողորմելի, անպիտան կաֆտան. **-нище** ա. յւնլ. ահագին, մեծ կաֆտան. **-нный** ած. կաֆտանի. **-нчикъ** նւզ. տ. Кафтáнъ; **-нъ** ա. (Թուրք.) կաֆտան, արածարգկանց վերնազգեստ, բաճկոն, պատմուճան, կապայ, զարեգօտ. *у негó к. съ подклáдкою նա փող ունի, հարուստ է։

Кахексíя ի. (յն.) բժ. ախտամետութիւն, յուագարութիւն. лихорáдочная, туберкулёзная, сифилитическая к.

Кацавéйка տ. Коцевéйка.

Кацáпъ ա. նխտ. էշ, էշ մարդ, ուանակ (փոքր ռուսները եւ լեհացիք անուանում են մեծ ռուսներին)։ [Թալանչի։

Качáгъ ա. (Թուրք.) ղաչաղ, աւազակ,

Качá|лка ի. **-лочка** նւզ. 1, օրօրոց, օրրան. 2, ճօճաթոռ, ճօճուող բազկաթոռ. 3, ճլօրդ. 4, պտտկարակ. **-лочникъ** ա. 1, օրօրոցներ, ճօճաթոռներ շինող. 2, պտտկարակակիր. **-лочный** ած. օրօրոցի, ճօճաթոռի. ճլօրդի, պտտկարակի. **-льщикъ** ա. ճլօրդցող. к. воды́ ջուր հանող. **-нíе** չ. ճօճելը. օրօրելը. [ջուր] հանելը. к. мáятника ճօճանակի ճօճումը։ [տարակ ծովածիծառ։

Качáрка ի. կնդ. Sterna hirundo, հա-

Ка|чáть, -чнýть ն. 1, դէսուդէն գցել, դէսուդէն շարժել, տարուբերել. к. головóю գլուխը պտոյտ տալ. к. когó մէկին մի քանի անգամ վերև բարձրացնել (պատուելով). 2, օրօրել, ճօճել. вѣтеръ качáетъ дерéвья; к. ребёнка; 3, հանել (ջուր). к. вóду изъ колóдца; 4, գւռկ. տ. Катáть; **-ся** ածր. և չ. 1, դէսուդէն ընկնել, տարուբերուել, օրօրուել. ճօճուել. к. на качéли; корáбль качáется на водѣ; 2, գւռկ. տ. Катáться; **-чéль** ի. **-чéли** ի. յ. ճլօրդ, յանկուրջի. **-чéльный** ած. ճլօրդի, յանկուրջու. **-чéльщикъ** ա. ճլօրդապան։

Кáче|ственный ած. որակական. **-ство** չ. որակութիւն, յատկութիւն։

Кá|чивать տ. Качáть; **-чка** ի. 1, դէսուդէն գցելը, ճօճելը, տարուբերելը. 2. դէսուդէն ընկնելը, տարուբերելը. ճօճում, տարուբերում. заболѣть отъ к—и ծովզ. նաւի ճօճումից, տարուբերելուց հիւանդանալ. **-чкíй** ած. երերուն. երերուող, տատանուող, տարուբերող, ճօճուող, անհաստատ. **-чкость** ի. երերունութիւն, տարուբերում, ճօճում, անհաստատութիւն. **-чнýть, ся** տ. Качáть, ся; **-чý** տ. Катить; **-чýнъ** ա. լծակ (ջրհան մեքենայի). **-чýрна** ի. կնդ. Procellaria, մրրկահաւ։

Качýча ի. (իսպ.) կաչուչա (իսպանական պար, կաքաւ)։

Кá|ша ի. 1, կաշա, ձաւարախիւս, ձաւարից եփած կերակուր, աթերայ. грéчневая к. самá себя́ хвáлитъ (առծ.) ամէն մարդ իր թանին թթու չի ասիլ. съ нимъ к—и не свáришь նորա հետ ոչինչ լաւ բան չես կարող անել. самъ заварúлъ к—у, самъ и расхлёбывай (դարձ.) ինչպէս բրդել ես, այնպէս էլ կեր. 2,* խառնաշփոթութիւն, խառնափթորութիւն. вы́шла к.

Кашалóтъ տ. Кашелóтъ.

Каше|вáрный ած. խորտիկ պատրաստողի, խոհարարի, մրկիտանի. **-вáръ** ա. **-вáрка** ի. բանուորների, ամբողջ ընկերութեան համար խորտիկ պատրաստող այր, կին, խոհարար, -ուհի, մրկիտան, -ուհի։

Кашелóтъ ա. կնդ. Physeter macrocephalus, կաշելոտ, վիշապաձուկ (Կէտազգիներից—Cetacea).

Кáшель, шля ա. հազ. у негó сухóй к.

Кашемú|ровый ած. կաշմիրից, -րէ. **-ръ** ա. կաշմիր (բրդէ գործուածք)։

Кáшивать, ся տ. Косить, ся.

Кá|шица ի. ձաւարէ թանձր սպաս, ապուր. пищевáя к. բժ. կերաթեր, կերաթերայ. **-ка** ի. 1, նւզ տ. Кáша; 2, բս. ա, Trifolium pratense, դաշտի առուոյտ (երեքնուկ, երեքտերեւ). բ, Camelina sativa, ընտանի կամելին. գ, Achillea millefolium, հազարտերեւուկ. դ, Spiraea filipendula, գնդակաւոր ապիրակ. 3, տ. Виньéтка; 4, բժ. թանձրախիւս, խիւսադեղ։

Кашкалдáкъ ա. կնդ. Fulica atra, սև փարփար կամ կերկեր (ճահճային թռչուն մի)։

Кашкарá ի. բս. Rhododendron chrysanthum, դեղին մրտավարդ։

Кáш|ливать տ. Кáшлять; **-лянíе** չ. հազալը. **-лять, -лянуть** չ. հազալ։

Кашнé չ. անհ. (Ֆր.) շալ կամ այլուխ ձըմեռուայ ժամանակ քթին, վիզը եւ բերանի կողմերը ծածկելու։

Кáшный ած. ձաւարախիւսի։

Каш|тáнка ի. կնդ. Hispa միջատ. **-тáнникъ** ա. 1, շագանակենի. 2, շագանակի պուրակ, տեղ, ուր շագանակենիներ են տնկած. **-тáновый** ած. շագանակի. к—ые вóлосы շագանակագոյն մազեր. к—аго цвѣ́та շագանակագոյն. к—ое дéрево տ. Каштáнъ 1; **-тáнъ** ա. բս. Fagus castanea, 1, շագանակենի. 2, շագանակ. таскáть, вынимáть для когó-либо к—ы изъ огня́ մէկի համար աշխատել, զուր քրտինք թափել, 'իշի նահատակութիւն անել'. настоя́щій к., Castanea vesca կամ sativa, ընտանի շագանակենի (շաբալութ, կասկենի, ծ(ղ)ափլի). дúкій к., Aesculus hippocastanum, վայրի շագանակենի (ձիա-

Кащéй տ. Кощéй. [կասկ)։

Каю́|та ի. (գերմ.) **-тка, -точка** նւզ. ծովզ. կայիւտ, նաւասենեակ. **-тный** ած. կայիւտի, նաւասենեակի. **-тъ-компáнія** ի. ծովզ. ապայասենեակ։

Кá|яніе չ. զղջալը, ապաշխարե-

լը. **-яться** (-юсь -ются), пок—, *չէզք.* զղջալ, տրտմալ, ապաշխարել. к. въ своихъ грѣхáхъ; не кáйся рáно встáвши, кáйся рáно женúвшись (*առծ.*)։

Кáѳе‖дра *է.* (*յն.*) **1**, *ամբիոն* (*դասարանում, լսարանում*). **2**, *աթոռ ընմի վերայ՝ բարձրաստիճան հոգևորականի համար.* **3**, *ամբիոն, բեմ եկեղեցում, որից քարոզ են խօսում.* **4**, *եպիսկոպոսական աթոռ, թեմ.* **5**,* *ուսանողելի առարկայ, գիտութիւն.* получúть, занимáть к—у; **-дрáльный** *ած.* *թեմական, մայր.* к. соборъ *մայր եկեղեցի, մայր տաճար*։

Каѳúзма *է.* (*յն.*) *եկղ.* *մաս, բաժանմունք* (*Սաղմոսարանի*)։

Каѳо‖ликóсъ *ա.* *կաթողիկոս.* святѣйшій к. всѣхъ армя́нъ *վեհափառ կաթողիկոս ամենայն հայոց.* **-лúческій** *ած.* *կաթուղիկեայ, ընդհանրական*։

Квáгга *է.* *կնդ.* Equus Quagga, *կուագգա*։

Квадрáнтъ *ա.* (*լտ.*) *երկրչփ.* *շրջանի քառորդ մասը.* **2**, *աստղը.* *աստղերի բարձրութիւնը չափելու գործիք*։

Квадрá‖тецъ, тца *ա.* **-тикъ** *նւզ.* *տ.* Квадрáтъ; **-тный** *ած.* *քառակուսի, չորեքկուսի.* к—ая сáжень *քառակուսի սաժէն.* к—ое числó *թուի երկրորդ աստիճանը, երկրորդ աստիճանի բարձրացրած* (*ալսինքն իւր վերայ բազմապատկած*) *թիւ.* к. кóрень *երկրորդ աստիճանի արմատ.* **-тýра** *է.* (*լտ.*) **1**, *երկրչփ.* *քառակուսիացում, չորեքկուսիացում* (*ուղիղ և ծուռ գծերով շրջափակուած մարմնի կամ մակերևոյթի*). *քառակուսի հաշիւ.* **2**, *աստղը.* *չորրորդադիր.* **-тъ** *ա.* (*լտ.*) **1**, *երկրչփ.* *քառակուսի* (*քառանկիւնի, որի անկիւնները ուղիղ և կողերը հաւասար են*). **2**, *մաթմ.* *թուի երկրորդ աստիճանը, երկրորդ աստիճանի բարձրացրած* (*ալսինքն իւր վերայ բազմապատկած*) *թիւ.* **3**, *չափ, իբրև չափ ընդունուած միութիւն.* **4**, *տպգր.* *քառանկիւնի, քառակուսի* (*որով դատարկ տեղերն կամ տողերը լցնում են*)։

Квадрилліóнъ *ա.* (*ֆր.*) *քառլիոն*։

Квá‖ка *է.* = водянóй быкъ (*տ.* Быкъ 5); **-канье** *չ.* *կարկաչելը.* -*չիւն, կռկռալը, կռկռոց* (*գորտերի*). *կռնչիւն* (*բադերի*). **-кать**, -кнуть *չ.* *կարկաչել, կռկռալ.* *կռնչել*։

Квáке‖ры *ա.* *յ.* *քվակերներ* (*աղանդաւորներ Անգլիայում, որոնք իրենց ըստ Յովհ.* 15₁₅ *բարեկամներ*—Friends—*են կոչում. նոքա ժխտում են պատարագը, եկեղեցու խորհուրդները, քահանայութիւնն, երդումը, զինուորական ծառայութիւնն ևլն. խիստ առաքինի և ողջախոհ են*). **-рскій** *ած.* *քվակերների*։

Квá‖кнуть *տ.* Квáкать; **-кýша** *է.* **-кýшка** *նւզ.* *կարկաչող, կռկռան* (*գորտ*). *կռնչան* (*բադ*). **-кша** *տ.* Древéсница 2.

Квалифи‖кáція *է.* (*նոր լտ.*) *որակումն, ըստ որակութեան, յատկութեան բնորոշումը.* **-цúрованіе** *չ.* *որակելը, ըստ որակութեան, յատկութեան որոշելը, բնորոշելը.* **-цúровать** (-рую -ютъ) *ն.* *որակել, առարկան որոշել, բնորոշել ըստ նորա որակութեան, յատկութիւնների*։

Квáр‖та *է.* (*լտ.*) **1**, *չորրորդ լար, սիմ* (*մի քանի երաժշտական գործիքների*). **2**, *երժ.* *քառորդ* (*ձայնանիշի*). **3**, (*իբրև չափ*) *կէս շտօֆ.* **-тáлъ** *ա.* (*լտ.*) *թաղ* (*քաղաքի*), *քաղաքամաս.* **-тáльный** *ած.* *թաղային, թաղական.* к. надзирáтель; к—льный, аго *ա.* *թաղային ոստիկանական պաշտօնեայ, թաղապետ*։ [ծալ[գիրք]։

Квартáнтъ *ա.* (*լտ.*) *քառածալ, չորեք-*

Квартé‖тный *ած.* *քառաձայն երգի, նուագի.* **-тъ** *ա.* (*իտ.*) **-тецъ**, тца *նւզ.* *քառաձայն երգ, նուագ*։

Квартú‖ра *է.* (*ֆր.*) **1**, *բնակարան.* нанять к—у о пятú кóмнатахъ; въ э́томъ дóмѣ мнóго к—ръ; **-рáнтъ** *ա.* *անկեց, վարձարնակ.* **2**, *զգմ.* *բանակետղ.* глáвная к. *բանակետղի գլխաւոր կէտը, ուր գտնուում է սպարապետն իւր մօտաւորներով.* **-рúшка** *է.* *նխտ.* *աղքատիկ, վատ բնակարան.* **-рúща** *է.* *յւճլ.* *ահագին, մեծ բնակարան.* **-рка** *է.* *նւզ.* *պստիկ բնակարան.* **-рмéйстеръ** *ա.* *զգմ.* *ենթասպայ, որ հոգում է գնդի շարեզէնի, զէնքերի և հրանիւթերի վերայ.* **-рный** *ած.* *բնակարանի.* к. налóгъ, к—ныя дéньги; **-ровáніе** *չ.* *բնակուելը, կենալը.* **-ровáть** (-рýю -ютъ) *չ.* *բնակուել, կենալ.* **-рочка** *է.* *նւզ.* *պստլիկ բնակարան.* **-рьéръ** *ա.* *զգմ.* *բնակարանատէր, -պան* (*նա որ բնակարան պատրաստելու համար զօրքի առջևից ուղարկուում է*)։

Квар‖товáніе *չ.* *մեստղգ.* *զատում, բաժանում* (*ոսկու՝ արծաթից*). **-товáть** (-тýю -ютъ) *ն.* *մետղգ.* *զատել, բաժանել* (*ոսկին արծաթից*)։ [*թուղթ մկրատի*)։

Квартъ *ա.* *Թղթխ.* *քառեակ* (*չորս*

Квá‖рцовый *ած.* *կուարցի.* **-рцъ** *ա.* *հնք.* Quarz, *կուարց* (*որձաքար*)։

Квá‖сецъ, сца *ա.* *բս.* Rumex acetosella, *մանր թրթնջուկ.* **-сúльный** *ած.* *թթուեցնելու, -ցնող, քացախեցնելու, -ցնող.* **-сúть** (-шу -сятъ) *ն.* *թթուեցնել, քացախեցնել.* **-ся** *չ.* **1**, *թթուել, քացախել.* **2**, *գւռկ.* *լալ.* **-сúкъ**, á *ա.* **1**, *կվասագործ, -վաճառ.* **2**, *կվասի աման.* **-сновáтый** *ած.* *փոքր ինչ թթու, կծու.* **-снóй** *ած.* *կվասի.* к—áя кáдка; к—ые подóнки *к. патріóтъ *ծայրայեղ, 'ծակ' հայրենասէր.* **-сность** *է.* *թթուածութիւն, թթուութիւն.* **-снуть** *չ.* *թթուել, կծուել, քացախել, խմորուել.* **-сный** *ած.* *թթու, կծու.* **-сня́** *է.* *կվաս պատրաստելու կամ ծախելու տեղ.* **-совáръ**, **-содѣлъ** *ա.* *կվասագործ.* **-сóкъ**, ска́ *նւզ.* *տ.* Квасъ; **-сомѣръ** *ա.* *խմորաչափ*։ [ներ։

Квáссія *է.* *բս.* Quassia amara, *գաժո-*

Ква‖сцовáть (-цýю -ютъ) *ն.* *պաղլեղաջրի մէջ թաթախել, շբել.* **-сцóвый** *ած.* *պաղլեղի, -ղային, 'շիբի'.* к—ая землякá; **-сцы́**, цóвъ *ա.* *յ.* *հնք.* alun, *պաղլեղ, 'շիբ'*։

Квасъ *ա.* *կվաս, 'թթուաջուր', 'կծուաջուր'* (*խմելիք*)։

Квá‖ша *է.* *խմոր, թթխմոր, խաշ.* **-швать, ся** *տ.* Квáсить, ся; **-шеніе** *չ.* *թթուիլը, խմորուիլը.* **-шня́** *է.* *տաշտ, որի մէջ խմորը խմորեցնում* (*թթուեցնում, քացախեցնում*) *են. խաշամանն*։ [гóлову к.

Квéрху *մ.* *դէպի վեր, վերև.* поднимáть

Квéсторъ *ա.* (*լտ.*) *կվեստոր* (*հին Հռոմէական գանձային պաշտօնեայ*)։

Квú‖нта *է.* (*լտ.*) *ջութակի ամենաբարձր լարը.* **-нтéтъ** *ա.* (*լտ.*) *հնգաձայն երաժշտութիւն, երաժշտական շարադրութիւն.* **-нтэссéнція** *է.* (*լտ.*) **1**, *եթեր, գոյացութիւն.* **2**,

ուղ և ծուծ, խիստ կարևոր, էական մաս, կէտ։

Кви|та́нція է. (ֆր.) ստացագիր, ընկալագիր, անդորրագիր. **-та́ться**, скв—, поскв—, раскв—, ․չզ․ հաշիւները վերջացնել, զբաղուել. я съ нимъ расквита́лся; вы со мно́ю поквита́лись; **-тъ** —. **I.** բս. Cydonia, սերկևլենի. **II.** (квитъ և ռ. кви́ты) (ֆր.) 1, ․ծ. ․նհ. քվիտ, հաւասար, ‘բարէբար‘. мы съ тобо́ю кви́ты մեր հաշիւները վերջացած են, մենք միմեանց հետ այլևս հաշիւ չունենք. 2, ․․յ. —. հաւասարած պարտքի. игра́ть на к.

Кво́|лый ․ծ. **-ленькій** փղքզ. նուրբ, քնքուշ, գգալուն. «и какíе же вы о́ба моло́денькіе да кво́ленькіе».

Кво|хта́ть (-хчу́ -хчутъ) ս. Клохта́ть; **-хту́нья, -хту́ша, -чка** է. Թուխս, Թուխս նստած հաւ։

Ке́|гельный ․ծ. կեգելի. **-глеобра́зный** ․ծ. կեգելաձև. **-гля** է. (գերմ.) կեգել (կարճլիկ և հաստլիկ սիւնեակներ, որ կանգնեցնելով փայտէ գնդակով տապալում են). игра́ въ ке́гли կեգելախաղ։

Ке́|дрикъ նւզ. ս. Кедръ; **-дро́вникъ** —. եղևինների անտառ, պուրակ. **-дро́вка** է. կնդ. garrulus caryocatactes, ճայակերպ Թռչուն մի. **-дро́вый** ․ծ. եղևնու. **-дръ** —. բս. Abies Cedrus, եղևին (մայր Լիբանանու, մայրափայտ)։

Ке|ла́рскій ․ծ. վանքի անտեսի, մառանապետի. **-ла́рство** չ. անտեսութիւն, մառանապետութիւն վանքի. **-ла́рь** —. (յն.) անտես, մառանապետ հայր (վանքերում, մենաստաններում). **-ле́йка** է. խցիկ, պստիկ խուց. **-ле́йникъ** —. (յն.) խուցի սպասաւոր, միաբանի սպասաւոր. **-ле́йница** է. խուցի սպասաւորուհի, միանձնուհու սպասաւորուհին. **-ле́йничій**, ья, ье ․ծ. խուցի սպասաւորի, ծառայի. **-ле́йно** մ. ծածուկ, Թաքուն, գաղտնի կերպով, առանձնապէս. **-ле́йный** ․ծ. **1,** խուցի. к. служи́тель; **2,** գաղտնի, ծածուկ, առանձին։

[—. պատմ. կելտ։

Ке|льті́ческій ․ծ. կելտական. **-льтъ**

Ке́лья —. (յն.) խուց։

Кенгу́ру́ —. ․նհ. կնդ. Halmaturus, ագէվազ կմ կանգուրու։

[կապարիկ։

Кента́връ —. (յն.) առսպ. ձիամարդ, յուշ-

Ке́ньга է. ձմռան կրկնակօշիկներ Թաղի-

Ке́пи չ. ․նհ. կէպի (գլխարկ մի)։ [քից։

Кера́стъ —. կնդ. Cerastes, եղջերաւոր իժ։

Кератúтъ —. հնք. Kératite, եղջերաքար։

Ке́рве|ль —. բս. Anthriscus Cerafolium, կերբելուկ (Ուրոյ? խնդաստեղկ?). **-льный** ․ծ. կերբելուկի(ց)։

Ке́рмесъ —. կնդ. Coccus ilicis, որդան։

Керо|си́нный, -си́новый ․ծ. քարաձիւԹի, քարիւղի, նաւԹի. **-си́нъ** —. քարաձիւԹ, քարիւղ, նաւԹ։

Ке́са|ревъ, а, о, **-рскій** ․ծ. կայսեր, կայսերական. „Возда́йте ке́сарево—Ке́сарю, Бо́жье — Бо́гу“ տուք զկայսեր՝ կայսեր, և զԱստուծոյ՝ Աստուծոյ. **-рь** —. (յն.) պատմ. կայսր։

[անկի բաղրջուկ։

Ке́тмія է. բս. Hibiscus esculentus, ու-

Кефа́ль —. կնդ. Mugil, երկանաձուկ։

Киба́|тка է. (Թաթ.) **-точка** նւզ. **1,** կերբակտ, ծածկաստյլ. **2,** վրան, տաղաւար (խաշնարածների. Թափառականների). **-точный** ․ծ. **1,** կերբակայի, ծածկաստյլի. **2,** խաշնարածի վրանի, տաղաւարի։

Ки|ва́ніе ․ծ. գլխով անելը, ողջունելը. **-ва́ть**, -ву́ть չ. գլխով անել, ողջունել, բարևել։

Ки́ве|рный ․ծ. կիվերի. **-ръ** —. (լեհ.) **-ро́къ**, рка́ նւզ. կիվեր (զինուորական երկար գդակ, փեղոյր)։

Ки|вну́ть ս. Кива́ть; **-во́къ**, вка́ —. շարժում (գլխով), ողջոյն։

Киво́|тецъ, тца նւզ. ս. Киво́тъ; **-тный** ․ծ. սուրբ պատկերների արկղի, պահարանի. **-тъ** —. (յն.) **1,** արկղ, պահարան սուրբ պատկերների. **2,** տապանակ Ուխտի։

Ки|да́ніе չ. ձգելը, նետելը, շպրտելը. **-да́ть**, -нуть ն. **1,** ձգել, նետել, շպրտել. к. жре́бій վիճակ գցել. к. ка́мень въ окно́; меня́ кида́етъ въ дрожь վրաս սարսուռ է գալիս. к. кровь արիւն Թողնել, արիւն առնել. **2,** Թողնել, մի բանից ձեռք վերցնել, ձեռք քաշել. к. слу́жбу; к. му́зыку; **3,** ծախսել, վատնել, մսխել. **-ся** ․չզ. **1,** դէս ու դէն ընկնել, շուռ ու մուռ գալ. больно́й кида́ется; **2,** նետուել, ընկնել. к. въ во́ду; э́то кида́ется въ глаза́ այդ աչքի է ընկնում. **3,** к. на кого́, на что վրայ արձակուել, նետուել, յարձակուել մէկի, մի բանի վրայ. к. на встрѣ́чу непрія́телю; онъ ки́нулся на него́ и на́чалъ его́ бить; кровь кида́ется въ го́лову արիւնը գլուխն է խփում. **4,** ․․․․ միմեանց վերայ ձգել, նետել. к. ша́риками, снѣжка́ми; **-дкій** (-докъ -дка́, о) ․ծ. **1,** դիւրաձիգ, յարմար ձգելու, նետելու. **2,** արագաշարժ, պատրաստ. **3,** ագահ, աչքածակ, ‘Թամահքար‘. **-дкость** է. **1,** դիւրաձգութիւն. **2,** ագահութիւն, աչքածակութիւն, ‘Թամահքարութիւն‘. **-дывать, ся** ս. Кида́ть, ся.

Кизи́|левый ․ծ. հոնի(ց). **-ль** —. **1,** բս. Cornus mas, հոնի, ‘զողալենի‘. **2,** հոն, շում, ‘զողալ‘. **-льникъ** —. հոնիների պուրակ։

[իլենի։

Кизли́нка է. բս. Evonymus, խուրենի,

Кизля́рка է. դղլարի օղի (ճաճայից)։

Кизя́къ —. աղբատձև աԹար (իբրև վառելիք)

Кикимо́ра է. **1,** անային ոգի, սատանածութիւն (սլավոնների). **2,*** հ․ր. տանը նստած անգուլ աշխատասէր։

Ки|ксова́ть (-су́ю -ютъ) չ. սխալ զարկել, վրիպել (բիլիարդի վերայ). **-ксъ** —. (գերմ.) սխալ հարուած, սխալ զարկ (բիլիարդի վերայ). сдѣ́лать к. սխալ զարկել, ‘խարս տալ‘։

Ки|ла́ է. **1,** բժ. աղէԹափութիւն. пупо́чная к. պորտանկութիւն. **2,** կոշտ, խիլ (ծառի). **-ла́вый** ․ծ. **1,** ռ. Кила́стый; **2,** կոշտաշտ, խլխլոտ. **-ла́стый** ․ծ. բժ. աղէԹափ։

Ки|лева́ніе չ. նաւը կողքի վերայ Թեքելը կարկատելու համար. **-лева́ть** (-лю́ю -лю́ютъ) ն. նաւը կողքի վերայ Թեքել կարկատելու համար. **-лево́й** ․ծ. նաւի ողնափայտի. к—ая ка́чка ծովգ. ճօճում ըստ նաւի երկարութեան։

Ки́лечь|ка նւզ. ս. Ки́лька; **-ный** ․ծ. Ռեվալեան տառեխի։

Киловóй -ъ. *աղէթափութեան:*

Кило|грáммъ -. (фр.) *կիլօգրամ, հազարագրամ* (ֆրանսիական չափ=2 ֆունտի և 42 մսխալի). **-мéтръ** -. (фр.) *կիլօմետր, հազարամետր* (ֆրանսիական չափ=0,937 վերստի):

Киль| -. (гол.) *ծովզ. նաւի ողնափայտը.* **-вáтеръ** -. *ծովզ. նաւահետք,* [լեան ատակը:

Кúлька է. *կնդ.* Clupea latulus, *Թեզա-*

Кúль|ная травá *կմ* **-никъ** -. *բս.* Herniaria glabra, *կանաչ փախածաղիկ:*

Кимвá|лъ -. (յն.) *ծնծղայ.* **-льный** -ъ. *ծնծղայի:*

Кинжá|лецъ, льца, **-ликъ** *Նւզ.* *դաշոյն, 'խանչալ'.* **-лище** -. *յւն. մեծ, ահագին դաշոյն.* **-лъ** -. (պրսկ.) *դաշոյն, 'խանչալ'.* **-льный** -ъ. *դաշոյնի, 'խանչալի':* **-льчикъ** *ա.* Кинжáликъ.

Кúно|варный -ъ. *խրուկի.* **-варь** է. *հնք.* cinabre *խրուկ, կինաբարիս, 'գինչարակ':*

Кинóвія է. (յն.) *հանրակեցական վանք, մենաստան:*

Кúнуть, ся *ա.* Кидáть, ся.

Кúпа է. *բեռ, հակ, պատատ.* к. бумáгъ.

Кипарú|сецъ, сца, **-сикъ** *Նւզ.* *ա.* Кипарисъ; **-сникъ** -. *մշտադալար նոճիներ պուրակ.* **-сный**, **-совый** -ъ. *մշտադալար նոճու(ց).* **-съ** -. *բս.* Cypressus sempervirens, *կիպարիս, մշտադալար նոճի:*

Кúпень, пня -. **1**, *եռացող, եփ եկող ջուր.* **2**, *եռացող ջրի փրփուր, քափ:*

Кú|перный -ъ. *շեղանիւս խաչերով.* к—ая ткань; **-перъ** -. (գերմ.) *շեղանիւս խաչերով գործուածք:*

Кú|пка *Նւզ.* *ա.* Кúпа; **-пный**, **-повый** -ъ. *բեռան, հակի, պատատի.* к. товáръ *բեռներով, հակերով ծախուող ապրանք.* **-повязъ** -. *բեռներ, հակեր կապող, պատատող.* **-почка** *Նւզ.* *ա.* Кúпка.

Кип|рéй -. *բս.* Epilobium angustifolium, *նրբատերև ալպուգան.* **-рéйный** -ъ. *նրբատերև ալպուգանի(ց):*

Кипсé(е)къ -. (անգլ.) *շքեղ հրատարակութիւն փորագրութիւններով:*

Кипý|честь է. **1**, *դիւրաեռութիւն, հեշտութեամբ եփ, եռ գալը.* **-чій** -ъ. **1**, *շուտով, հեշտ եռ եկող, եփ եկող.* **2**, *եփուող, եռացող.* **3**,* *կրակոտ, տաքարիւն:*

Ки|пѣлка է. *չմարած կիր.* **-пѣлый** -ъ. *եփուած, եռ եկած.* **-пѣніе** չ. *եփ գալը, եռ գալը, պճպճալը.* **-пѣть** (-плю́ -пя́тъ), ск—, չ. **1**, *եփ գալ, եռալ, եռ գալ, պճպճալ.* работа у него́ *кипи́тъ *նա խիստ արագ, աշխատասէր է գործ անելում.* *к. гнѣвомъ *բարկութիւնից կրակ կտրել.* **2**, *փրփրել, փրփրակալել.* мóре кипи́тъ во врéмя бу́ри; **3**, *վխտալ. դեռալ.* нарóдъ кипи́тъ на плóщади; **-пятúльникъ** -. *եփ ածելու, եռացնելու աման, կաթսայ.* **-пятúльный** -ъ. *եփ ածելու, եռացնելու.* **-пяти́ть** (-чу́ -тя́тъ), ск—, ъ. *եփ ածել, եռացնել.* **-ся** -ъгր. *տաքանալ, կրակ կտրել.* к. въ спóрѣ *վիճելիս տաքանալ.* **-пятóкъ**, ткá -. **-пятóчекъ**, чка *Նւզ.* *եփ եկող, եռացող, պճպճան ջուր.* **-пячéніе** չ. *եփ ածելը, եռացնել.* **-пя́чій** -ъ. *եփ եկող, եռացող. պճպճան:*

Кирá|с(с)а է. (фр.) *կիւրասիրի զրահ, ծոչ, ծոչան* (լանջապահ և թիկնապահ). **-сúрскій** -ъ. *կիւրասիրի, -սիրական.* к. полкъ; **-сúръ** -. (фр.) *կիւրասիր, զրահաւոր ասպազէն, հեծեալ զինուոր.* **-съ** -. *ա.* Кирáс(с)а.

Кириú|лица է. *կմ* **-ловская** áзбука *կիւրեղեան* [*եկղ. սլաւօնական*] *այբբեն:*

Кúрка է. (գերմ.) *բողբոջական եկեղեցի:*

Киркá է. *բահ. փայտատ:*

Кирказóнъ -. *բս.* Aristolochia. *օրոտեղ.* к. змѣúный, *բս.* Aristolochia serpentaria, *վիրգինեան որոտեղ* (*օձաստակ*):

Кúрликъ -. *բս.* Doronicum pardalianches, *վարդաքող* (*Համբարձաղիկներից*—Compositae).

Кú|рочка է. *Նւզ.* *պստիկ բողբոջական եկեղեցի.* **-рóчка** է. *պստիկ բահ, փայտատ.* **-рочный** -ъ. *բողբոջական եկեղեցու.* к—ая у́лица; **-рóчный** -ъ. *բահի, բահա—:*

Кир|пичедѣлецъ, льца -. *աղիւսագործ.* **-пúчикъ** -. *Նւզ.* *պստիկ աղիւս.* **-пúчникъ** -. *աղիւսագործ.* **-пúчный** -ъ. *աղիւսի, աղիւսէ.* к. завóдъ; к—ая печь; к—аго цвѣта *աղիւսագոյն.* **-пúчъ**, á -. *աղիւս, 'ագուռ', 'քերփիչ'.* обжигáть к—й *աղիւսներ թրծել:*

Кúрхшпиль -. (գերմ.) *լուտերական համայնք, եկեղեցական ծուխ, ծխականներ:*

Кисá է. **1**, *քսակ, պարկ, 'քիսա'* (*մեզ կուշէ*). **2**, *գոյք, կարողութիւն:*

Кú|са է. **-санька** *Նւզ.* *կատու, 'փիսօ':*

Ки|сéйка *Նւզ.* *ա.* Кисея́; **-сéйный** -ъ. кисея́ *կտաւի, մարմաշի, մարմաշեայ.* *к—ая бáрышня *թեթևամիտ, թեթևսոլոր աղջիկ:*

Кисé|ль, ля́ -. **-лёкъ**, лька́ *Նւզ.* **1**. *թթուաշ ու թեթև կերակուր.* *дать к—ля́ *մէկի յետևից ծեծով հրուածելով դուրս վռնդել.* ходи́ть за семь вёрстъ к—ля́ ѣсть (առած.) *պտո ուտել, այն էլ թան ու սպաս ուտել.* **2**, *թոյլ, քնած մարդ.* **-льникъ** -. **-льница** է. *կիսելի սիրահար այր, կին.* **2**, *կիսելավաճառ այր, կին.* **3**, *ծոյլ, յոյլ, դանդաղկոտ, քնած այր, կին.* **-льный** -ъ. *կիսելի.* у негó *к—ыя нóги *նա յամրաշարժ, դանդաղոտ է:*

Ки|сéтный -ъ. *թութունի պարկի.* **-сéтъ** -. (թուրք.) *թութունի պարկիկ:*

Кисе́й է. (պարսկ.) *բարակ թափանցիկ գործուածք, կտաւ, մարմաշ:*

Кú|ска *Նւզ.* *ա.* Кúса; **-скисъ** -. Кисъ-кисъ.

Кú|сленькій (-лéнекъ -нька, о) -ъ. *փոքր ինչ թթու, թթուաշ.* **-слéцъ**, á -. *ա.* Кúслица; **-слúть** (-слю́ -ля́тъ) ъ. *թթուեցնել, կծուեցնել.* **-слица** է. *բս.* Oxalis Acetosella, *հասարակ թթուաւելս* (*թթուանջոցի*). **-сличный** -ъ. *հասարակ թթուաւելսի.* **-сло** չ. *թթուութեամբ, թթու կերպով.* **-словáтость** է. *թթուաշութիւն.* **-словáтый** -ъ. *թթուաշ, թթուահամ.* **-сорóдный** -ъ. *թթուածնի, թթուածնային.* **-слорóдъ** -. *թթուածին.* **-слослáдкій** -ъ. *թթուաշ և քաղցրահամ.* **-слость** է. *թթուութիւն.* **-слотá** է. (չ. кислóты) **1**, *թթուութիւն, կծուութիւն.* к. плодóвъ; **2**, [illegible]

на́; **2**, *քիմ.* *թթու*. азо́тная к. *բորակաթթու*. бо́рная к. *բորաթթու*. моло́чная к. *կաթնաթթու*. карбо́ловая к. *կարբոլեան թթու*. **-сло́тность** *է*. *թթուութիւն*. **-сло́тный** *-ծ*. *թթու*, *թթուական*. **-слу́шка** *է*. *վայրի խնձոր և խնձորենի*. **-слый** *-ծ*. *թթու*, *կծու*. к—ое вино́; *к. патріо́тъ '*ծախ*' *հայրենասէր*. к—ое молоко́ *մածուն*. сдѣ́лать *к—ое лицо́ *դժգոհ դէմք ցոյց տալ*. **-слѣ́ть**, зак— *ա*. Ки́снуть; **-сля́тина** *է*. *խիստ թթու*, *խիստ կծու բան* (*օր*. *խմելիք*, *պտուղ*, *միրգ ևլն*). **-снуть**, зак— *չ*. **1**, *թթուիլ*, *թթուանալ*, *կծուիլ*, *կծուանալ*. *քացախիլ*. э́то вино́ ки́снетъ; отъ смѣ́ху *к. *ծիծաղից մեռնիլ*, *թուլանալ*. **2**, *ми *տեղ երկար մնալ*, *փտիլ*, *զուր ժամանակ ծախսել*:

Кистево́й *-ծ*. **1**, *ձեռքի թաթի*. **2**, *փնջի*. **3**, *ողկոյզի*. **4**, *վրձինի*: [*ոչ գնդակ*:

Кисте́нь *-*. *փոկի ծայրից կապած մետա-*

Ки|сти́стый *-ծ*. *ողկոյզաձև*, *ողկոյզներով ծածկուած*. **-стна**, **-сточка** *նզ*. **-сть** *է*. **1**, *ձեռքի թաթ* (*գլխից և մատներ*). **2**, *փունջ*, *կապոց*, *ծոպ*. **3**, *ողկոյզ*, '*հիւթ*', '*կուզ*'. **4**, *վրձին* (*նկարիչի*). владѣ́ть к—ью *ճարպիկ կերպով նկարել*: [*կատուին կանչելիս*):

Кисъ-кисъ *ձղ*. *փիսօ*, *փիսօ* (*առում են*

Ки|та́ецъ, та́йца *-*. *չինացի*. **-та́ечка** *նզ*. *ա*. Кита́йка; **-та́ечникъ** *-*. *նանքինից կարած առաւփան*. **-та́йка** *է*. *նանքին* (*չինական բամբակէ գործուածք*). **-та́йскій** *-ծ*. *չինական*. **-та́йчатый** *-ծ*. *նանքինից շինած*, *պատրաստած*. **-та́янка** *է*. *չինացի կին*:

Ки́тель *-*. (*գերմ*.) *կիտէլ* (*ամառնային բաճկոնակ զինուորականների*, *ուսանողների*):

Кито|видный *-ծ*. *ա*. Китообра́зный; **-вый** *-ծ*. *կէտի*. к. жиръ *ձկան եղ*. к. усъ *կիտոսկր*. **-ло́вный** *-ծ* *կէտորսութեան*. к—ое су́дно; **-ло́вство** *չ*. *կէտորսութիւն*. **-ло́въ** *-*. *կէտորս*. **-обра́зный** *-ծ*. *կէտակերպ*, *կէտաձև*. к—ое живо́тное.

Китъ *-*. (*գերմ*.) *կիրճ և ասնձից պատրաստած շաղախ*, *ծեփ*:

Китъ *-*. *կնդ*. Balaena, *կէտ կամ բալէնա*:

Ки|че́ніе *չ*. *հպարտութիւն*, *ամբարտաւանութիւն*, *գոռոզութիւն*. **-чи́ться** (-чу́сь -чи́тся) *-ծր*. *հպարտանալ*, *ամբարտաւանանալ*, *մեծամտել*. *գոռոզանալ*, *փքուիլ*:

Ки́чка *է*. **1**, *մի տեսակ խոյր*, *գլխի ծածկոց կանանց*. **2**, *գերան* (*նաւի առջևի մասում*). **3**, *ավելուէ ծխնելոյզ* (*ավի գործարաններում*):

Кичли́|вость *է*. *հպարտութիւն*, *ամբարտաւանութիւն*, *գոռոզութիւն*, *մեծամտութիւն*. **-вый** *-ծ*. *հպարտ*, *ամբարտաւան*, *գոռոզ*, *մեծամիտ*:

Ки|ше́чка *նզ* *ա*. Кишка́; **-ше́чный** *-ծ*. *աղիքի*, *աղիքների*, *աղիքային*. **-шка́** *է*. **1**, *աղիք*. двѣнадцатипе́рстная к. *երկոտասանմատնեան աղիք*. за́дняя *կամ* заднепрохо́дная к. *ուղղաղիք*, *նստաղիք*, *ուղղորդ աղիք*. к—бю *շարանով*, '*շէքթայով*'. *онъ изъ кишо́къ лѣ́зетъ *նա կաշուից դուրս է գալիս*, *խիստ չարչարւում է*. **2**, *կաշէ կամ ռետինէ խողովակ ջրհան կամ հրշէջ մեքենայի*:

Кишми́шъ *-*. (*պարս*.) *քիշմիշ*, *չամիչ*:

Кишня́ *ա*. *մեծ բազմութեամբ* (*մեայն* кишѣ́ть *բայի հետ*, *օր*.) ры́ба к. кишѣ́ть.

Кишне́цъ, а́ *-*. *բս*. Coriandrum sativum, *գինձ* (*կորինդ?*):

Ки|шѣ́ніе *չ*. *վխտալը*, *զեռալը*. **-шѣ́ть** (-шу́ -ша́тъ) *չ*. *վխտալ*, *զեռալ*, *շարժուել*:

Кисе́ра *է*. (*յն*.) *կիթառ* (*հնեբր*):

Кі|й *-*. **-ёкъ**, кійка́ *նզ*. *բիլիարդաձող*, *ճառագայթաձող*. **-евый** *-ծ*. *բիլիարդաձողի*, *ճառագայթաձողի*: [*րին* (*սիմինդր*, *մայծ*):

Кі́йкъ *-*. *յ*. *բս*. Zea mays, *եգիպտացո-*

Кіо́скъ *-*. (*թուրք*.) *քէօշք* (*արևելեան ճաշակով շինած շքեղ պավիլիոն*): [во́тъ 1.

Кіо|та *է*. **-тка** *նզ*. **-тъ** *-*. *ա*. Ки-

Кіо́ра *է*. *մեծ մուրճ*, *թոխմախ*:

Кія́нка *է*. **1**, *մեծ մահակ*. **2**, *բաւթ մուրճ քարտաշների*:

Клавикор|дный *-ծ*. *դաշնամուրի*. **-ды** *-*. *յ*. *հնզ*. *ա*. Фортепіа́но.

Кла́|виша *է*. **-вишъ** *-*. **-вишекъ**, шка *նզ*. *մատ*, *ստեղն* (*նուագարանի՝ որին մատներով զարկելով նուագում են*). **-віату́ра** *է*. *ստեղնաշար*, *ստեղնաշար*, *նուագարանի մատ-ների* (кла́вишъ) *շարքը*:

Кладби́|ще *չ*. *գերեզմանոց*, *հանգստարան*. **-(н)щенскій** *-ծ*. *գերեզմանոցի*. *գերեզմանոցի մօտ կամ մէջ գտնուող*. **-щный** *-ծ*. *գերեզմանոցի*:

Кла|дене́цъ, нца́ *-*. мечъ к. *պողպատէ*, *սուր*, *սուսեր ընտիր պողպատից*. **-де́ніе** *չ*. **1**, *ա*. Кла́дка; **2**, *կրտելը*, *մալելը*, *ամորձատելը*. **-де́ный** **1**, *բյ*. *-ծ*. *դրած*, *դարսած*, *շինած* (*պատարան*). **2**, *-ծ*. *կրտած*, *մալած*, *ամորձատած*. к. жеребе́цъ, пѣту́хъ; **-дка** *է*. **1**, *դնում*, *դարսում*, *կիտում*, *շարում*. к. стѣны́ *պատ շինելը*, *կանգնեցնելը*. к. дровъ въ клѣ́тки; к. пе́чи *վառարան շինելը*. к. яи́цъ *ձու ածելը*. **2**, *դարսուածք*, *շարուածք*. **-дова́я**, о́й *է*. *համբարանոց*. **-дово́й** *-ծ*. *մթերքների*, *մթերքներ պահելու*. к. амба́ръ; **-ду́** *ա*. Класть; **-дчикъ** *-*. *դարսող*, *համբարող*. к. дровъ; *պատ զնող*, *որմնադիր*:

Кладъ *-*. [*ծածկած*, *պահած*] *գանձ*. *առհ*. *գանձ*, *հարստութիւն*:

Кла́дывать *ա*. Класть.

Кла|дь *է*. **1**, *բեռ*, *ծանրութիւն*, *ապրանք*. **2**, *մեքենական գեղ*, *դարման ձիերի համար*. **-жа** *է*. **1**, *ա*. Кладе́ніе 1—2; **2**, *բեռ*, *ծանրութիւն*, *ապրանք*: [*ծափահար*:

Клаке́ръ *-*. (*ֆր*.) *վարձուած*, *վարձկան*

Кланъ *-*. (*կելտ*.) *ցեղ*, *տոհմ*, *ազգ*:

Кла́няться, покл—, *չ*. кому́ **1**, *ողջունել*, *բարև տալ*. кла́няйся ему́ отъ меня́; **2**, *երկրպագել*. **3**, *շողոքորթել*, *քծնուել*, *աղաչանքով մէկի առաջ*. **4**, кому́ чѣмъ *մէկին մի բան նուիրել*, *ընծայել*:

Кла́па|нъ *-*. (*գերմ*.) **-не́цъ**, нца, **-нчикъ** *նզ*. *լեզուակ*, *գանակ*. *բացուող և փակուող խփան*, *փական*. к. мѣхо́въ; к. у флейты. [*ղուսրթ* (*լաճվարդ*, *լաժուարդ*):

Клапроти́тъ *-*. *հնք*. Lazulite, *լա-*

Кларне́|тистъ *նզ*. *ա*. Кларне́тъ; **-ти́стъ** *-*. *կլարնէտ*, *նրբաւորինգ ածող*. **-тный** *-ծ*. *կլարնէտի*, *նրբաւորինգի*. **-тъ** *-*. (*գերմ*.) *կլարնէտ*, *նրբաւորինգ*:

Кла́|ссикъ *-*. **1**, *դասական*, *ընտիր*, *դրանշելի հեղինակ կամ գեղարուեստագէտ*. **2**, *դասական* (*յոյն և լատինական*) *լեզուների ու-*

ուսումնասիրող. 3, դասական կրթութեան կազմնակէրպ. **-ссификаторъ** м. (լտ.) դասաւորող, դասակարգող. **-ссификація** ի. (լտ.) դասակարգութիւն, դասաւորում. **-ссифировать**, **-ссифицировать** (-рую -ютъ) ն. դասաւորել, դասակարգել, դասերի բաժանել. **-ссицизмъ** м. (լտ.) 1, կլասիկականութիւն, հնականութիւն հին, դասական հեղինակներ. 2, դասական կրթութիւն, ուսում (որ հիմնուած է հին, այսինքն յոյն և լատին լեզուների և գրականութեան վերայ). **-ссическій** ա. կլասիկական, դասական. *ընտիր, *օրինակելի. **-ссный** ա. դասարանի, -նային. դասատան. к—ая доска; к—ая дама դասարանական դաստիարակչուհի. **-ссъ** м. (լտ.) 1, դաս. раздѣленіе на к—ы դասերի բաժանելը. 2, դասաստիճան, կարգ քաղաքացիական ծառայութեան. 3, դասարան, դասատուն. старшіе, младшіе к—ы; 4, կարգ (երկաթուղու վագոնների). билетъ перваго, втораго, третьяго к—а առաջին, երկրորդ, երրորդ կարգի տոմսակ:

Кла|сть (-ду́ -ду́тъ; *անց.* клалъ -ла, о) ն. 1, դնել, դարսել. к. въ ку́чу կիտել. к. де́ньги въ банкъ; не клади́ ему́ па́льца въ ротъ նորան շատ չհաւատաս. 'շան հետ բարեկամացիր, փայտը ձեռքիդ պահիր'. к. земные поклоны խորունկ երկրպագել, ծունր դնել. к. худу́ю сла́ву на кого́ մէկի անունը արատաւորել. 2, շինել, կառուցանել, կանգնեցնել. к. печь, стѣну; 3, խառնել, ածել. не клади́ пе́рцу въ э́тотъ со́усъ; 4, որև **-сться** ն. ձու ածել, ձու դնել. 5, մալել, կրտել, ամորձատել. к. бара́на, ло́шадь; 6, во что գնահատել. онъ кладётъ свою́ ло́шадь во сто рубле́й; к. на счётахъ համրիչի վերայ գը- [ցել:

Класъ *եկ. ռւ. ա.* Ко́лосъ.

Клева́на 1, հ-ր. կտցահարող, կտուցով քաղող. 2, ի. ծայրը սուր մուրճ:

Кле|ва́ніе ն. 1, կտցահարելը, կտցելը, կտցելով ուտելը. 2, խայծը կծելը. **-ва́ть** ն. (клюю́ -ю́тъ), клю́нуть ն. 1, կտցահարել, կտցել, կտցելով ուտել, կտուցով քաղել. онъ *клю́нулъ мале́нько նա քիչ խմած է. 2, խայծը կծել (ձկների մասին). *клюётъ, такъ не зѣва́й որսը ձեռքիցդ բաց չը թողնես. **-ться** ն-ի-ր. միմեանց կտցահարել, միմեանց հետ կտուցներով կռուել:

Кле́|верный ա. առւոյտի, երեքնուկի. **-веръ** м. *բս.* Trifolium, առւոյտ, կորնկոն, երեքնուկ. бѣлый к., T. repens, մանգլոց առւոյտ. жёлтый կամ за́ячій к., Anthyllis vulneraria, վիրախոտ (ներքնար):

Клеве|та́ ի. բամբասանք, զրպարտութիւն, ամբաստանութիւն, լուտանք, վատաբանութիւն. взвести́ на кого́ к—у́ մէկին վատաբանել, զրպարտել. **-та́ніе** ն. բամբասելը, զրպարտելը, ամբաստանելը, վատաբանելը. **-та́ть** (-щу́ -ве́щутъ) ն. на кого́ մէկին բամբասել, զրպարտել, ամբաստանել, վատաբանել. **-тни́къ**, а́ м. **-тни́ца** ի. բամբասող, զրպարտող, ամբաստանող, վատաբանող, թշնամանող այր, կին. չարախօս. **-тни́чать** ն. բամբասել, վատաբանել, զրպարտել. **-тни́ческій**, **-тни́чій**, ья, ье ա. ամբաստանիչի, թշնամանողի, զրպարտիչների յատուկ:

Клеве́цъ, вца́ м. սուր, արածայր մուրճ [(քարտաշի):

Клевещу́ ա. Клевета́ть.

Кле|вре́тный ա. ընկերի, համախոհի. **-вре́тство** ն. ընկերութիւն, համախոհութիւն. **-вре́тъ** м. (յն.) ընկեր, համախոհ (յանցանքի վատ մտքով): [ների:

Клевцы́ м. յ. տափանի (ցաքանի) ատամ-

Клёвъ м. ա. Клева́ніе 2.

Клег|та́ніе ն. արծուի պէս կանչելը. **-та́ть** (-чу́ -чутъ) ն. արծուի պէս, արծուօրէն կանչել, կռռալ:

Клее|па́тый ա. մածուցիկ, կպչուն. **-ва́рня** ի. սոսնձի գործարան. **-во́й** ա. սոսնձային. **-вщи́къ** м. ձկան սոսինձ պատրաստող. **-ніе** ն. կպցնելը (մածուցիկ նիւթով), սոսնձելը:

Клеё|нка ի. **-ночка** *նւզ.* մոմլաթ. **-ночный** ա. մոմլաթի. **-нчатый** ա. մոմլաթից շինած, պատրաստած:

Кле|и́льный ա. կպցնելու. **-и́льщикъ** м. **-и́льщица** ի. մածանող, սոսնձով իրեր կպցնող այր, կին. **-и́стый** ա. սոսնձաշատ. **-и́ть** (-ю́ -ятъ), скл—, ն. 1, սոսնձել, մածանել, մածուցիկ նիւթով կպցնել. к. би́тую посу́ду կոտրած ամանեղէնը կպցնել. 2,* շինել, սարքել. **-ся** ն. 1, մածուցիկ լինել, կպչել. 2,* շինուել, սարքուել, յաջողուել. что-то не кле́ится; „я принима́лся чита́ть, рабо́тать..., ничего́ не *кле́илось" —ոչինչ չէր գալիս գլուխ:

Клей м. սոսինձ. 'թութխալ', 'ծէրօյ'. пти́чій к. ա, ատղ. բ, *բս.* Ilex aquifolium, չիչխան. Viscum album, ալիրակ ճագոմ (ճուշ). соро́чій к., *բս.* Lichnis flos Cuculi, կկուի շողավարդ (աղաւնու ծիրտ):

Кле́й|ка ի. կպցնելը. **-кій** (клёекъ, клейка́, о) ա. մածուցիկ, սոսնձային, զիրամած. **-кова́тость** ի. թեթև մածուցիկութիւն, սոսնձայնութիւն. **-кова́тый** ա. փոքր ինչ մածուցիկ, սոսնձային. **-кови́на** ի. բուսական սոսինձ, սոսնձանիւթ. **-кость** ի. մածուցիկութիւն, սոսնձայնութիւն, զիրամածութիւն:

Клей|ме́ніе ն. 1, կնքելը, դրոշմելը, 'մըհրելը'. 2, խարելը, 'դամղելը'. **-ми́льщикъ** м. կնքող, 'մհրող'. խարող, 'դամղող'. **-ми́ть** (-млю́ -мя́тъ) ն. 1, կնքել, դրոշմել, 'մհրել' (ապրանքը). 2, խարել, 'դամղել'. к. ло́шадь; **-мо́** ն. 1, կնիք, դրոշմ, 'մուհր'. նշան. заво́дское, тамо́женное к.; 2, խարան, խարած տեղ, 'դամղ'. наложи́ть на кого́ *к. մէկին խայտառակել, անպատուել. *к. позо́ра ամօթի, խայտառակութեան, ծանակութեան կնիք:

Клейно́дъ м. (գերմ.) նշան ազգային իշխանութեան (թագ, գաւազան ևլն):

Кле́йный ա. սոսնձի, սոսնձային. к—ая рабо́та սեղանագործութիւն:

Кле́йсте|рный ա. շաղի, շաղային, շրէշի, շրէշային. **-ръ** м. (գերմ.) շաղ, շրէշ:

Кле́й|щикъ м. **-щица** ի. սոսնձագործ, -ուհի. մածանող, սոսնձող այր, կին:

Кле|кта́ть ա. Клегта́ть; **-(ё)ктъ** м. արծուի ձայն:

Кле|ни́на ի. կտրած թխկի. **-нникъ** м. թխկու անտառ. **-но́вый** ա. թխկու, թխկիների. к—ая ро́ща; **-(ё)нъ** м. *բս.* Acer,

թխկի (Թղկի). нѣмéцкій к., A. pseudoplatanus, լեռնական թխկի, լայնատերևի. обыкновéнный рýсскій к., A. platanoides, սրատերև բծղի (պծղի?)։

Кле|пáло չ. 1, զանգակ. 2, կոչնակ, տախտակ, որի վերայ պահապանները Թխկթխկացնում են. **-пáльный** ած. ծակելու. к. гвоздь; **-пáльщикъ** ա. **-пáльщица** է. ամբաստանիչ, զրպարտիչ այր, կին. **-пáніе** չ. 1, զանգահարելը, Թխկթխկացնելը. 2, ծակելը, սրելը (խփած մետաղով գլուխը). 3, տ. Клеветáніе; **-пáть** (-пáю -ютъ) ն. 1, զանգահարել, կոչնակի վերայ Թխկթխկացնել. ծեծել, զուրզաղել. [խփած մետաղով գլուխը] ծակել, սրել. 2, (клеплю́ -плютъ; -плй) на когó տ. Клеветáть; **-(ё)пка** է. **-(ё)почка** նւզ. 1, տ. Клепáніе; 2, տախտակ, որից փայտէ աման (օր. տակառ) են շինում. дóнная к.

Клéпперъ ա. (գերմ.?) վատ, նիհար ձի։

Клепто|мáнія է. (յն.) գողամոլութիւն. **-мáнъ** ա. գողամոլ։

Клерика|ли́змъ ա. կղերականութիւն, կղերական հաւատկցութիւն. **-лъ** ա. (նոր լտ.) կղերական[հաւատկցութեան կողմնակից]. **-льный** ած. կղերական, կղերականութեան։

Кле|ровáльный ած. զատող, մաքրող, զատելու, մաքրելու. **-ровáніе** չ. մաքրելը, զըտելը, պարզելը. **-ровáть** (-рýю -ютъ) ն. (գերմ.) զատել, մաքրել, պարզել. **-ръ** ա. (գերմ.) մաքրած ոսկրամոխիր։ [կտուց (Թռչ.)։

Клёстъ ա. կնդ. Loxia curvirostra, խաչ-

Клé|тень, тня ա. ծուզ. պարանապահ ծածկոց. **-тновáть** (-ню́ю -ютъ) ն. ծուզ. պարանը պատել, ծածկել։ [մէջ)։

Клёцка է. (լեհ.) խմորագունդ (ապուրի

Клешня́ է. մկրատ, ունելիք (խեցգետնի)։

Клещáкъ, á ա. կնդ. Forficula auricularia, հասարակ ականջամուտ, 'ականջամանուկ'։

Клеще|вúна է. բս. Ricinus, տզրկանեփայտ, գենազերչակ. **-вúнный** ած. տզրկանեփայտի, գենազերչակի։

Клещú, éй ա. յ. աքցան, 'քալփաթին'։

Клé|щикъ ա. 1, նւզ. տ. Клещъ; 2, բս. Arum arisarum, իծային նուռճ (կոնգ). **-щéнецъ**, нца ա. բս. Arum maculatum, բծաւոր նուրկ (նուռճ, կոնգ). **-щъ**, á ա. կնդ. Acarus redivivus, շանաճանճ։

Клейúна է. սոսնձի աման, պուտուկ։

Клéйнеръ ա. (գերմ.) կլեյներ (ետանկեւնի տապաստ նաւի աջերց)։

Клй|каніе չ. կոչելը, կանչելը. **-кать** (-чу -чутъ), **-кивать**, **-кнуть** ն. 1, կանչել, կոչել, գոչել. 2, տարփողել. **-ся** տ. Аýкаться; **-кýша** է. նուազկոտ, ընկեցիկ (ըստ ժողովրդի՝ գեւու) կինարմատ. **-кýшествовать** (-ствую -ютъ) չ. նուազկոտի պէս ճըչել, աղաղակել. **-къ** ա. կոչ, գոչ, ձայն, աղաղակ. рáдостные к—и.

Клй|максъ ա. (յն.) ճրտս. աստիճան. **-мактерúческій** ած. (լտ.) աստիճանական. к. годъ աստիճանական տարի (որի ընթացքում մարդու մարմնի մէջ իբր Թէ դգալի փոփոխութիւններ են առաջանում. այս պատահում է 44—48 տարեկան կնոջ հետ, երբ օր. դաշտանը դադարում է)։

Кли|матúческій ած. կլիմայական. **-матологúческій** ած. կլիմայախօսական. **-матолóгія** է. կլիմայախօսութիւն. **-матъ** ա. (լտ.) կլիմա, 'հաւա'։

Клй|ника է. (յն.) կլինիկ (համալսարանին կից ախտաբժշկական կից բժշկանոց, ուր ուսանողներին փորձնականապէս վարժեցնում են բժշկութեան հէնց հիւանդի անկողնի առաջ). **-нúческій** ած. կլինիկական։

Клй|нишко ա. նւզ. **-нище** ա. յեղ. տ. Клинъ; **-нникъ** ա. բս. կարմիր անմեռուկ. **-новáтый**, **-новúдный** ած. սեպաձև. **-нóкъ**, нкá ա. 1, սայր, սրի բերան. 2, նւզ. տ. Клинъ; **-нообрáзный** ած. սեպաձև. к—ыя письменá սեպաձև գրեր. **-нопись** է. սեպագրութիւն. **-нóчекъ**, чка նւզ. տ. Клинóкъ; **-нцовáть** (-цýю -ютъ) ն. к. стѣну պատի մէջ սեպիկներ ցըցել (սուազելուց առաջ). **-нчатый** տ. Клиновáтый; **-нчикъ** տ. Клúнышекъ; **-нъ** ա. (յ. клúнья, ьевъ) 1, սեպ. вколáчивать, вбивáть, забивáть клúнья սեպեր խփել. кудá ни кинь—всё клинъ ինչ էլ անում ես, ուր էլ դիմում ես, չի յաջողւում. землá не клúномъ сошлáсь աշխարհը հօ չը քանդուեց. дѣло к—омъ сошлóсь գործը խաչընդոտի հանդիպեց. бѣлый свѣтъ не к—омъ сталъ կմ сошёлся աշխարհս շատ մեծ է, շատ ընդարձակ է. 2, շորի մէջ դցած սեպաձև կտոր, կապերտ. 3, (յ. клины́) չերտ հող, միջնակ, անտառ. **-нышекъ**, шка նւզ. տ. Клинъ.

Клúпе|рный ած. կլիպերի. **-ръ** ա. (յն.) կլիպեր (որընթաց վաճառականական նաւ)։

Клй|рикъ ա. կղերիկոս, կղերական, հոգևորական. **-рúческій** ած. կղերիկոսի, հոգևորականի. **-ровóй** ած. կղերի, կղերական, հոգևորական. **-росникъ** տ. Дьячóкъ; **-росный** ած. եկղ. 1, դասի. 2, երգեցիկ խմբի. **-росъ** ա. (յն.) եկղ. 1, դաս. 2, երգեցիկ խումբ. **-рошáнинъ** տ. Клúросникъ; **-рошáнка** է. դպրուհի (կուսանոցում). **-ръ** ա. (յն.) 1, կղեր, հոգևորականութիւն. 2, երգիչներ և եկեղեցու սպասաւորներ։

Клистú|рный ած. կլիստերի, գրեխիկի. **-ръ** ա. (յն.) կլիստիր. 1, գրեխիկ, օճնայ, օճնա-դատարը (հեղուկ, որ Թափում են յետոյքից). 2, սորան ծառայող խողովակը. постáвить к.

Клй|чка է. անուն (կենդանու). к. собáки; **-чъ** ա. 1, կոչ, գոչ, կանչում. 2, տարփողում, հաչակում։

Клишé չ. —նհ. (ֆր.) կլիշէ (տպագրելու համար փորագրած կմ ձուլած պատկեր)։

Кліéнтъ ա. (լտ.) կլիէնտ. 1, հովանաւորեալ. 2, իրւբ. գործատէր, փաստաբանին գործ յանձնող. 3, մուշտարի, յաճախորդ։

Клоáна է. (ֆր.) կոյուղի։

Клобý|къ ա. **-чёкъ**, чкá նւզ. վեղար, կնգուղ. **-чúвать** (-чу -чатъ) ն. сóкола որս. բազէին ուակալ դնել։

Клокáстый ած. խիտ (մազերի մասին)։

Кло|котáніе չ. խլխլալը, եփ գալը, պըճպճալը. **-котáть** (-чý -кóчутъ), вск—, չ. խլխլալ, եփ գալ, պճպճալ. **-котъ** ա. տ. Клокотáніе.

Клонóчина է. բս. Melia azederach,

տղայ գրպանը կմ սուտ մոլաթղենի (տճ. բէ-- բէհ ―ղ―չը)։

Клокъ м. (յ. клóки և клóчья, ьевъ) 1. կտոր, մաս (որ և է բանի). 2, տրցակ, փունջ. բուռ, փաթիլ. шёлъ клóчьями спóрый снѣгъ; к. волóсъ մի փունջ մազեր. к. землѝ մի բուռ հող։

Кло|нéніе չ. թեքելը, կացնելը, ծռելը. **-нѝть** (-ню́ -нятъ), скл—, ն. թեքել, ծռել, կացնել. вѣтеръ клóнитъ дерéвья; меня́ клóнитъ ко сну քունս տանում է. **-ся** ―նչր. և չ. հակուել, թեքուել. կռանալ. *ձգտել, նկրտել. к. къ упáдку անկման մօտենալ. день клóнится къ вéчеру օրը տարաժամում է։

Клó|пикъ նւզ. **-пѝшко** —. նիւտ. **-пѝще** —. յւճլ. տ. Клопъ; **-пóвый**, вья, ье ―ծ. փայտոջլի, 'բաղլնջի'. к. порошóкъ; **-пóвникъ** —. 1, բս. Ledum palustre, լուղանոն (ճահճային Անդրոմէդ) 2, տրզելանոց, կոլանք. **-пъ**, á —. կնդ. Cimex lectularia, հասարակ մլուկ կմ փայտոջիլ, 'բաղլինջ', 'թախթաբիթի'. водяны́е к—ы́, Hydrocorida, ջրամլուկներ. древéсный к., Pentatoma, հնդատ։

Клóунъ —. (անգլ.) կլօուն, ծաղրածու, խեղկատակ, միմոս (ցիրկում)։

Клох|тáніе չ. կռկռալը, կչկչալը (հաւի). **-тáть** (-чу́ -óхчутъ) չ. կռկռալ (ձու ածելիս). կչկչալ, ճուտերին կանչել. **-ту́нья** է. թուխս, թուխս եկած հաւ։

Кло|чёкъ, чкá նւզ. տ. Клокъ; **-чéніе** չ. 1, ծուատելը, քրքրելը, կտոր կտոր անելը. գզգզելը. 2, խառնելը, խճճելը. **-чѝстый** ―ծ. գզգզած, քրքրած, ծուատած. խճճած. **-чить** (-чу -чатъ) ն. 1, ծուատել, կտոր կտոր անել, քրքրել, գզգզել. 2, խառնել, խառնափնթորել, խճճել. **-ся** ―նչր. 1, ծուատուել, քրքրուել, գզգզուել. 2, խառնուել, խճճուել. **-чковáтость** է. ծուէնաւորութիւն, կտորներից, ծուէններից բաղկացած լինելը։ **-чковáтый** ―ծ. ծուէնաւոր, կտորներից, ծուէններից բաղկացած. խառնուած, խճճուած. **-чóкъ**, чкá տ. Клочёкъ; **-чья**, чьевъ յ. տ. Клокъ.

Клу́бень, бня —. կոշտ, կոճղ, 'խիլ' (ծառի)։

Клубѝть (-блю́ -бя́тъ), закл—, ն. ծառացնել, պտոյտ տալով վեր բարձրացնել. կծկել. **-ся** չ. ծառանալ, պտտուելով, օղը մոլոր վեր բարձրանալ. կծկուել. клубя́щійся дымъ.

Клубнѝ|ка է. բս. Fragaria elatior, ընտանի ելակ. **-ковка** է. ընտանի ելակի օշարակ. **-чка** նւզ. տ. Клубнѝка; **-чникъ** —. 1, ընտանի ելակի սիրահար. 2, ընտանի ելակաբոյս. 3, ելակի ածու, ելակ ցանած տեղ. **-чный** ―ծ. ընտանի ելակի(ց)։

Клу́|бный ―ծ. 1, գնդակի, կծիկի. 2, կլուբի, ժողովարանի. **-бóкъ**, бкá —. **-бóчекъ**, чка նւզ. պստիկ կծիկ. պստիկ գունդ. 'քուլայ'. к. нѝтокъ, шёлку; свернýться клубкóмъ կմ въ к. կծկուել. **-бóчникъ** —. բս. Globularia. գնդածաղիկ։

Клубъ —. 1, գունդ, պարոյր, գնդաձև մարմին. 'քուլայ'. дымъ поднимáется клу́бами; 2, կծիկ. свернýться к—омъ կծկուել, կուչ գալ. к. дéрева ծառի տերևախիտ գլուխը. 3, (անգլ.) ա, կլուբ, ժողովարան. англі́йскій, дворя́нскій к. բ, ժողով, ժողովարան քաղաքական կուսակցութեան։

Клу́мба է. (անգլ.) ծաղկանոց, ծաղիկների ածու։

Клык|áстый ―ծ. խոշոր ժանիքներով. **-кóвый** ―ծ. ժանիքի. **-къ**, á —. **-чóкъ**, чкá նւզ. **-чѝще** —. յւճլ. ժանիք, 'ըլեհ' (ըլեղ, սլլի)։

Клѣ|тка է. **-точка** նւզ. 1, վանդակ, լարանոց, արկղոց, գառադեղ. посадѝть птѝчку въ к—у; 2, ներ, անձուկ խցիկ. կզմխ. խորշ. 3, ճաթեղէնի, թղթի վրայ քառանկիւնի նաշխ, նկար. матéрія съ к—ами; 4, կոյտ, դէզ. класть кирпѝчъ въ к—и; к. дровъ; **-точникъ** —. թռչունների համար վանդակ շինող. **-точный** ―ծ. 1, վանդակի. 2, խուցի. խորշաւոր. **-ту́шка** նւզ. տ. Клѣть; **-тчанѝна** է. քառանկիւնի նկարներով զարդուածք, կտոր. **-тчáтка** է. խորշոթաղանթ. ցանցաձև, խորշաւոր թաղանթ. **-тчáтый** ―ծ. քառանկիւնի նաշխերով, նկարներով. к. платóкъ; **-ть** է. տ. Кладовáя.

Клювъ —. կտուց։

Клюзъ —. (գերմ.) ծովգ. նաւի առջին ծակ, անցք, որի միջից անցնում է խարիսխի պարանը։

Клюкá է. կեռ գլխով փայտ, գաւազան։

Клю́|ква է. բս. Vaccinium oxycoccus, լոռամրգի կմ փոխնթահամ հատապտուղ և իր պտուղը. **-квенный** ―ծ. հատապտուղ պտղից. к. квасъ; **-ковка** տ. Клю́ква; **-ковникъ** —. 1, հատապտուղ թուփ. 2, (**-ковница** է.) հատապտղավաճառ, -ուհի։

Клюфтъ —. (գերմ.) լռնզ. խոռոչ, ճեղք։

Клю|чарёвъ, а, о ―ծ. **-чáрскій** ―ծ. փականակալի. **-чáрство** չ. փականակալութիւն. **-чáрь**, я́ —. եկղ. փականակալ. **-чевѝкъ**, á —. բս. Anthirrhinum Orontium, գաշտայ շանբերան. **-чевѝна** է. **-чевѝнка** նւզ. աղբիւրից տաշխացած ճահճուտ, ճահիճ. **-чевóй** ―ծ. 1, բանալու. к—áя борóдка; 2, աղբիւրի. к—áя водá; **-чикъ** նւզ. տ. Ключъ; **-чѝца** է. կզմխ. անրակ. **-чѝчный** ―ծ. անրակի, -կային. **-чѝще** —. յւճլ. տ. Ключъ; **-чникъ** —. **-чница** է. մառանապետ, -ուհի, տան մատակարար, -ուհի. **-чничать** չ. մառանապետ կմ մատակարարի պաշտօն վարել. **-чническій** ―ծ. մառանապետի, մատակարարի. **-чничество** չ. մառանապետութիւն, մատակարարութիւն. **-чъ**, á —. 1, բանալի, 'աչար'. воровскóй, подóбранный к.; к. отъ часóвъ, отъ дверéй ժամացոյցի, դռան բանալի. 2, աղբիւր. бить к—óмъ բխել. 3, ծուռ, կոտրուած գիծ. журавлѝ летя́тъ к—óмъ

Клюю́ տ. Клевáть.

Кляну́ տ. Клясть.

Кля́кса է. (գերմ.) բիծ, կեղտ, մուր (թանաքի, ներկի)։

Кля́нчить (-чу -чатъ) ն. что կամ о чёмъ մուրալ, հայցել, ժտել, աղօթութիւն անել։

Кля́|пецъ, пца **-пикъ** նւզ. տ. Кляпъ; **-пцы́**, óвъ —. յ. թակարդ. *попáсть въ к. թակարդի մէջ ընկնել, փորձանքի, խաթարբին մէջ ընկնել. **-пъ** —. փայտի կտոր (օր. շան ծայրը կապելու, ամրացնելու). բերանի գեղից, գայլ. положѝть собáкѣ к. въ ротъ.

Кля́|сть (-ну́ -ну́тъ) ն. *անիծել, նզովել.* к. свою́ судьбу́; **-ся** -նդր. чѣмъ *մի բանով երդուել, երդում ուտել.* к. не́бомъ и землёю; к. всѣ́ми святы́ми; кляну́сь че́стью! кляну́сь Бо́гомъ! **-тва** է. **1**, *երդում.* дать к—у *երդուել, երդում ուտել.* **2**, *ուխտ, ուխտադրութիւն.* **3**, *անէծք, նզովք.* **-твенно** մ. *երդմամբ.* **-твенный** -ծ. *երդումով տուած, տրուած, հաստատուած.* к—ое обѣща́ніе; к—ое отрече́ніе.

Клятво|наруше́ніе չ. *երդմնազանցութիւն, ուխտադրժութիւն.* **-наруши́тель** -. **-наруши́тельница** է. *երդմնազանց, ուխտադրուժ այր, կին.* **-преступле́ніе**, **-престу́пникъ**, **-престу́пница** տ. Клятвонаруше́ніе, -ши́тель, -ши́тельница; **-престу́пный** -ծ. *երդմնազանց, ուխտադրուժ:*

Кля́у|за է. (լռ.) **1**, *խճճուած, մութ դատական գործ.* **2**, *բամբասանք, բանսարկութիւն, զրպարտութիւն.* **-зить** (-жу -зятъ) չ. *զրպարտել, բամբասել, բանսարկութիւն անել.* **-зникъ** -. **-зница** է. *բամբասող, զրպարտիչ, բանսարկու այր, կին.* **-зничать** տ. Кля́узить; **-зничество** չ. *բամբասանք, բամբասասիրութիւն, զրպարտութիւն, բանսարկութիւն:*

Кля́|ча է. **-чо́нка** նւզ. *վատթար, հաշ[ւեց զցած ձի, 'ալաշա':*

Кня́стеръ -. (հոլ.) *կանաստէր (ընտիր տեսակի թութուն, ծխախոտ):*

Кни́га է. **1**, *գիրք. մատեան.* **2**, *գիրք, դըրուագ.* **3**, *եզմն. հազարթերթիկ (որոճողների երրորդ ստամոքսը):*

Книго|печа́таніе չ. *գրքերի տպագրութիւն, մամուլ.* **-печа́тникъ**, **-печа́тня** տ. Типогра́фъ, -гра́фія; **-прода́вецъ**, вца -. **-прода́вица** է. *գրավաճառ, -ուհի.* **-прода́вческій** -ծ. *գրավաճառի; -ութեան.* **-торго́вецъ**, вца տ. Книгопрода́вецъ; **-торго́вля** է. *գրավաճառութիւն.* **-храни́лище** չ. *գրադարան, մատենադարան.* **-храни́лищный** -ծ. *գրադարանի.* **-храни́тель** -. **-храни́тельница** է. *գրադարանապետ, -ուհի, գրադարանապան, -ուհի:*

Кни|жёнка է. *Նխտ.* *ողորմելի, անպիտան գրքոյկ.* **-жечка** նւզ. տ. Кни́жка; **-жица** նւզ. **-жища** յեւլ. տ. Кни́га; **-жка** է. նւզ. տ. Кни́га; **-жникъ** -. **1**, *Նոր կտ. դպիր.* **2**, (**-жница** է.) *հին գրքեր ծախող այր, կին.* **3**, տ. Книгохрани́лище; **-жный** -ծ. *գրքի, գրքերի, գրա—.* к. мага́зинъ, к—ая торго́вля; к. язы́къ *գրոց լեզու, գրաբարը.* онъ человѣ́къ к. *նա կարդացած, ընթերցասէր մարդ է.* **-жо́нка** տ. Книжёнка.

Кни́зу մ. *դէպի վայր, դէպի ներքև:*

Кни́ксенъ -. (գերմ.?) *խոնարհ յարգանք (որ մատուցանում են օրիորդները և կանայք ծունկը ծալելով).* сдѣ́лать к.

Кнопъ -. (գերմ.) *ծովգ. մի տեսակ հանգոյց պարանի ծայրին:*

Кно́пка է. **1**, *մեխ (գլխով).* **2**, *կոճակ.* к. у электри́ческихъ звонко́въ.

Кну́|тикъ նւզ. **-ти́ще** -. յեւլ. տ. Кнутъ; **-тови́ще** չ. *կնուտի կոթ.* **-тъ** -. (չփեղ) *կնուտ, մտրակ:*

Княги́ня է. *իշխանուհի, իշխանի կին:*

Княже|ни́ка, **-ни́чка** նւզ. **-ни́ца** է. *բս.* Rubus arcticus, *հիւսիսային մորենի կամ մորմենի.* **-ни́чникъ** -. **1**, տ. Княжени́ка; **2**, *մորու օշարակ.* **-ни́чный** -ծ. *հիւսիսային մորենու, մորու:*

Кня|же́ніе չ. **1**, *իշխանութիւն, իշխանական երկիր, հող.* **2**, *իշխանութիւն, իշխելը.* **-жески** մ. *իշխանաբար.* **-же́скій** -ծ. *իշխանական, իշխանի.* **-жество** չ. *իշխանութիւն.* **-жествовать** (-ствую -ютъ), **-жить** (-жу -жатъ) չ. *իշխել.* **-жичъ** -. *իշխանի որդի, իշխանորդի.* **-жій**, жья, жье տ. Кня́жескій; **-жна́** է. *իշխանի դուստր (չ'ամուսնացած), իշխանադուստր.* **-зёкъ**, зька́ -. **1**, նւզ. *իշխանիկ.* **2**, կնդ. Parus coeruleus, *կապոյտ երաշտահաւ.* **3**, *ծրտրք. ծայրագերան:*

Князь -. (յ. князья́ -зе́й -зья́мъ...) **1**, *իշխան (երկրի իշխան, իշխանի տիտղոս կրող ազնուական և կամ կայսերական ընտանիքի արու անդամ).* **2**, *ռմկ. 'թագաւոր', թագակիր փեսայ:*

Ко 1, նխդ. տ. Къ; **2**, մասնիկ տ. Ка.

Коали|ціо́нный -ծ. *համապետական. բազմապետական. համակուսակցական.* к—ое министе́рство *համակուսակցական (բոլոր կուսակցութիւնների ներկայացուցիչներից կազմուած) մինիստրութիւն.* **-ція** է. (լտ.) *համապետական կամ բազմապետական դաշնակցութիւն. համակուսակցական, բոլոր կուսակցութիւններից կազմուած միութիւն:*

Ко|бальти́нъ -. *կամ* **-ба́льтовый** блескъ, ֆնք. cobaltine, *կոբալտին.* **-ба́льтъ** -. ֆնք. cobalt, *կոբալտ:*

Ко|белёвый -ծ. *որձ շան.* **-белёкъ**, лька́ նւզ. տ. Кобе́ль; **-бели́ный** -ծ. *որձ շան.* **-бе́ль**, ля́ -. *որձ շուն, քերծէ.* чёрнаго к—я́ не вы́моешь добѣла́ (առծ.) *սևին սապոն, խևին խրատ, «ոչ դարփլանը իր գէնկը կը փոխէ և ոչ արաբը իր սևութիւնը».* чёрныхъ к—е́й на-бѣ́ло перемыва́ть (դարձւ.) *զուր, ապարդիւն բան բանել, 'ջուր ծեծել', մաղի մէջ ջուր ածել:*

Кобе́|неніе չ. **1**, *ծռելը, ծամռելը.* **2**, *կոտրատուելը, քրքրուելը.* **-нить** (-ню -нятъ) ն. **1**, *ծռել, ծամռել, կոտրել.* **-ся** -նդր. **1**, *ծռուել, ծռմռուել, ծամածռութիւն անել.* **2**, *կոտրատուել, քրքրուել, 'նազ անել'. կամակորութիւն, խեռութիւն անել:*

Ко́бецъ, бца -. կնդ. Falco apivorus, *մեղուակեր բազէ:*

Ко́б|за է. (թուրք.) *քոբուզ (թառ, մի տեսակ փանդիռ, որ գործածական է Փոքր-Ռուսիայում).* **-за́рь**, я́ -. *քոբուզահար:*

Кобу́ра է. *ատրճանակի կաշէ բուն, պատեան:*

Ко́бчикъ նւզ. տ. Ко́бецъ.

Кобъ -. *կոբ (միջակ մեծութեան, ուժեղ ձի, նժոյգ):*

Кобы́зъ -. *մի տեսակ փող, նուագարան:*

Кобы́|ла է. **1**, *մատակ ձի, զամբիկ.* изъ кобы́лъ, да въ кля́чи (առծ.) *ձիուց վայր գալով իշին նստել.* **2**, *նստարան, ատխտակ յանցապարտներին պատժելու համար.* **3**, *գերան ճախարակով, որի վերայով անցնում է խարախապարանը.* **-ли́ца** տ. Кобы́ла 1; **-лій**, лья, лье -ծ. *մատակ ձիու.* **-лка** է. **1**, նւզ.

մատղաշ, գեռահաս, մատակ ձի. **2,** *նուազարանի սիմերի տակ դրած Թամբը.* **3,** *կնդ.* Cicada, *ճպուռ.* **-лочка** *նւզ.* *տ.* Кобылка; **-лушка** *փաղք.* *տ.* Кобыла; **-лятина** *ի. մատակ ձիու միս.* **-лячій,** чья, чье *տ.* Кобылій.

Ковá|ло *չ. Թոխմախ, մեծ կառն դարբնի.* **ль** *—. կռող, դարբին.* **-льный** *—ձ. կռելու, դարբնելու.* **-льня** *ի. դարբնոց.* **-ніе** *չ. կռելը, դարբնելը։*

Ковáр|никъ *—.* **-ница** *ի. նենգ, նենգամիտ այր, կին.* **-но** *ՠ. նենգութեամբ.* **-ность** *ի. նենգութիւն.* **-ный** *—ձ. նենգ, նենգամիտ, խորամանկ.* **-ственный** *—ձ. նենգ, նենգութեան, խորամանկութեան.* **-ство** *չ. նենգութիւն, խորամանկութիւն.* **-ствовать** (-ствую -ютъ) *չ. նենգել, նենգութիւն, խորամանկութիւն անել։*

Ковáть (кую -ютъ) *ն.* **1,** *կռել, դարբնել, ծեծել.* куй желѣзо, покá горячó *երկաԹը տաք տաք կը ծեծեն.* **2,** *պայտել, Նալնել՝ (ձիուն).* **3,** *չ. (ծղրիդի մասին) կանչել, ճռճռացնել։*

Ковéр|канье *չ.* **1,** *ծռելը, ծամռելը, կոտրելը, ճխլելը.* **2,** *ծամածռելը, աղաւաղելը, աղարտելը, աղճատելը.* **-кать,** иск—, *ն.* **1,** *ծռել, ծամռել, կոտրել, ճխլել.* **2,** *ծամածռել, աղաւաղել, աղարտել, աղճատել.* **-ся** *—ներգ. կոտրտուիլ, քչքչուիլ։*

Ковё|рникъ *—.* **-рница** *ի. գորգագործ, -ուհի.* **-рный** *—ձ. գորգի, գորգա—.* **-ръ,** врá *—. գորգ, ՙխալի՚, ՙխալիչայ՚։*

Кó|вка *ի.* *տ.* Кованіе; **-вкій** (-вокъ -вкá, о) *—ձ. կռելի, դարբնելի փափուկ.* **-вкость** *ի. կռելի, դարբնելի լինելը, փափկութիւն (մետաղի)։*

Коврú|га *ի.* **1,** *կլոր հաց.* **2,** *կոտր այսպիսի հացի.* **-жка** *ի.* **-жечка** *նւզ.* **1,** *տ.* Коврига; **2,** *մի տեսակ համեմած կարկանդակ.* **-жный** *—ձ. կլոր հացի ձեւով, կլոր հացի պէս։*

Кóв|рикъ *—. նւզ. գորգիկ, պստիկ գորգ, ՙխալի՚, ՙխալիչայ՚.* **-рóвый** *—ձ. գորգի, գորգա—։*

Ковчé|гъ *—.* **-жецъ,** жца *նւզ.* **1,** *արկղ.* **2,** *ածչ. Նոյեան տապան.* к. завѣта *տապանակ Ուխտի.* **3,** *տ.* Кіотъ; **-жный** *—ձ. արկղի, տապանի, տապանակի։*

Кó|вшикъ *նւզ.* **-вшичекъ,** чка *նւզ.* **-вшище** *—. յւն.* **-вшъ** *—.* **1,** *ջուր հանելու աման կոԹով.* **2,** *շերեփ.* **3,** *ձագար, դոխ.* **4,** *արուեստական խորշ, ծոց։*

Ко|въ *—.* **1,** *տ.* Кованіе; **2,** (*սովորբ. յ.* ковы) *դաւ, դարան, որոգայԹ, Թակարդ. խարդաւանք.* **-вывать** *տ.* Ковать.

Ковы|листый *—ձ. փետրախոտով հարուստ.* **-ль,** ля *—.* **1,** *բս.* Stipa pennata, *փետրախոտ.* **2,** Avena pubescens, *դաշտաց վարսակ։*

Ковыльнýть *տ.* Ковылять.

Ковы́льный *—ձ. փետրախոտի, փետրախոտով ծածկուած.* к—ая земля.

Ковы|ляніе *չ. կաղալը, տոր քայլ տալը.* **-лять,** -льнуть *չ. կաղալ, մի տոր քայլ տալ։*

Ковы|рнýть *տ.* Ковырять; **-рóкъ,** ркá *—.* **-рóчекъ,** чка *նւզ.* **1,** *քչփորելը, քչփորում.* **2,** *քչփորածը, քչփորելով հանածը.*

-рялка *ի. քչփորիչ (օր. չիբուխի).* **-ряніе** *չ. փորելը, քչփորելը.* **-рять,** -рнуть *ն.* **1,** *փորել, քչփորել.* к. въ зубáхъ; к. ногтями *եղունգներով ճանկռտել, պոճոկել (օր. վէրքը).* **2,** к. лапти *արեխներ հիւսել, կարել.* **3,*** *դանդաղ, անշնորհքը կերպով անել, շինել։*

Когдá *ՠ.* **1,** *երբ, երբ որ.* к.-то *երբեմն, մի ժամանակ.* к.-нибудь, к.-либо *երբ և իցէ.* **2,** *չ. երբ որ, եԹէ.* въ случаѣ, к. онъ пріѣдетъ *այն դէպքում, եԹէ նա գայ։*

Когóрта *ի. (լտ.) զօրախումբ։*

Кó|готь, гтя *—. (յ.* кóгти, когтéй) **-готóкъ,** ткá, **-готóчекъ,** чка *նւզ. ճանկ, մագիլ, ճիրան.* держáть когó въ *когтяхъ *մէկին շատ խիստ, ճանկերի մէջ պահել.* **-гтистый** *—ձ. երկար ճիրաններով, երկայնամագիլ։*

Кó|дексъ *—. (լտ.) գիրք, մատեան. օրէնսգիրք.* **-дификáторъ** *—. օրէնսժողով, օրէնքներն 'ի մի ժողովող և խմբագրող.* **-дификáція** *ի. (լտ.) խմբագրութիւն օրէնքների. օրէնքներն 'ի մի հաւաքելն և խմբագրելը։*

Кодó|лъ *—.* **1,** *հնդ.շլԹայ, կապանք.* **2,** *պարան, չուան (մեւք ուռկանի).* **-льный** *—ձ. ուռկանի պարանի, չուանի։*

Кóе-гдѣ *ՠ. տեղ տեղ. մի մի տեղ։*

Кóе-|какóй *դեր. որ և է, մի ինչ որ.* **-какъ** *ՠ. մի կերպ, ինչ որ լինի.* **-кто** *դեր. որ մին.* **-что** *դեր. (սեռ.* кое-чегó, *տրկ.* кое-чемý *և այլն) որ և է ինչ, բան։*

Кó|жа *ի.* **1,** *մորԹ(ի), կաշի.* человѣческая, звѣриная к.; нѣжная к.; изъ к—и лѣзть *կաշուից դուրս գալ, շատ աշխատել.* у него тóлько к. и кóсти *նա կմախքով կերպարանք է.* болѣзнь к—и; ни съ к—и, ни съ рóжи *վատատես, վատ կերպարանքով.* отъ этого морóзъ по к—ѣ подирáетъ *այդ մարդու վերայ դարդանք է բերում.* **2,** *մաշկած կաշի, մշակած (դարպաղած) կաշի.* **3,** *կեղև, ԹաղանԹ, մաշկ (բոյսերի, պտուղների).* к. на пéрсикахъ, на яблокахъ; **-жаный** *—ձ. կաշէ, մաշկեղէն.* **-жевéнный** *—ձ. կաշեգործութեան, խաղախորդութեան.* к. завóдъ; к—ая торгóвля; **-жéвникъ** *—. կաշեգործ, խաղախորդ, ՙդաբաղ՚.* **-жéвница** *ի. կաշեգործի կինը.* **-жéвничать** *չ. կաշեգործութիւն անել, խաղախորդութիւն անել.* **-жéвническій** *—ձ. կաշեգործի, խաղախորդի.* **-жéвничество** *չ. կաշեգործութիւն, խաղախորդութիւն.* **-жéвничиха** *տ.* Кожéвница; **-жéвничій,** чья, чье *տ.* Кожéвническій; **-жéвня** *ի. կաշու գործարան, խաղախորդարան.* **-жемяка** *—. տ.* Кожéвникъ; **-жечка** *նւզ. տ.* Кóжа; **-жеѣдъ** *—. կնդ.* Dermestes, *մորԹեկեր (միջատ).* **-жистый** *—ձ. կաշեկերպ. հաստ կաշւով, ամուր, կարծր, պինդ.* **-жица** *ի. բարակ մաշկ, ԹաղանԹ, փառ.* **-жка** *նւզ. տ.* Кóжа; **-жный** *—ձ. կաշու, մորԹի.* **-жура** *ի.* **-журина,** **-журинка** *նւզ. կեղև, կճեպ. կլեպ. խորխ (օր. օձի).* **-жýристый** *—ձ. հաստ, Թանձր կեղևով ծածկուած.* **-жýрка** *նւզ. տ.* Кожура; **-жýхъ** *—.* **1,** *մուշտակ, ՙքուրք՚ (գիւղացու).* **2,** *մի տեսակ ծխնելոյզ.* **3,** *հովանի չլջապատ։*

Козá *ի.* **1,** *էգ այծ.* вздуть когó, какъ

сидорову к—у մէկին խիստ ծեծել, ջարդել. 2, գաղտնիքի տալ, տալ, տալական։

Коза|кинъ, -къ, -цкій, -чка, -чёнъ *ա.* Каза...

Ко|зелецъ, льцá *—. բս. ա,* Scorzonera humilis, մանրացողուն սիրեկ. *բ,* Anemone Ranunculoides, զորտնուկազգի պուտ. *գ,* Caltha palustris, ցեխդ, ոսկեծաղիկ (վաղենակ). *դ,* Tragopogon, քոշմօրուք. **-зелокъ**, лкá *—.* **1,** *նւզ.* պստիկ այծ, նոխազ. **2,** *կզմխ.* tragus, ականջակիկուն. **-зёлъ**, злá *—.* **1,** *որձ* այծ, քոշ, նոխազ. к. отпущенія *աշ.* հարուցող կամ արձակեալ նոխազ. бить съ козлá ազնիւ և յետեւի ոտներով պարացել. задáть козлá պարացել, քացի տալ. драть к—á *ա,* կերկեռալ, վատ երգել. *բ,* որձկալ, փախել. пустить козлá въ огородъ գայլին գառնապան կարգել. отъ негó, какъ отъ козлá, ни шерсти, ни молокá նորանից ոչ մի օգուտ չկայ. **2,** այծի կաշի, այծենի. **-зельникъ** *—. բս.* Tanacetum vulgare, պաշտպան, մեղուամուշկ. **-зерогъ** *—.* **1,** *կնդ.* Capra ibex, այծքաղ. **2,** *աստղ.* Այծեղջիւր (համաստեղութիւն մի)։

Козетка *է.* (*ֆր.*) զաւակ բազմոց, զրոյցի բազմոց (որի վերայ նստած զրոյց են անում)։

Ко|зій, зья, зье *—>.* այծի. к. сыръ; **-зка** *է.* *նւզ.* այծիկ, այծուկ. **-злёнокъ**, нка *—.* (*յ.* козлята, -ятъ) ուլ, ամիկ (որձ կամ էգ). **-зликъ** *—.* **1,** որձ ուլ. **2,** այծի կաշի (աշակած). **-злина** *է.* այծենի, այծի մարթ, կաշի. **-злиный** *—>.* այծի. к—ая бородá; **-злить** (-лю́ -лятъ) *չ.* այծի պէս մկմկալ, *սխալ երգել. **-злиться**, окоз—, *—>տր.* ծընել (այծի մասին). **-злище** *չ.* *յմն. մեծ,* անհագին այծ (որձ կամ էգ). **-злобородникъ** *—. բս.* Tragopogon pratensis, սինձ (քոշմօրուք). **-зловый** *—>.* այծենուց, այծի մորթուց. к. товаръ, к—ые сапоги; **-злоногій** *—>.* այծոտն, այծի ոտներով. ծուռ, ծուռտիկ ոտներով. **-злородъ** *—. բս.* Spiraea Aruncus, այծմօրուք (?)։

Козлы I. (козлй, óвъ *—. յ.*) սիւնեակներ՝ վերայ ամրացրած գերան, որի վերայ փայտ են սղոցում. **II.** (кóзлы, -зёлъ *է. յ.*) կառքի ուս (ազնիւ կողմից, ուր նստում է կառապանը). садиться на к.; ѣхать на к—ахъ.

Козля|къ, á *—. բս.* Boletus viscidus, խլասունկ. **-тина** *է.* ուլի միս. **-чёкъ**, чкá *ա.* Козлякъ; **-чій**, ья, ье *—>.* ուլի։

Ко|зненный *—>.* նենգ. նենգամիտ, խորամանկ. **-зноде́й** *—.* բանսարկու, որոգայթներ լարող. **-знь** *է.* նենգութիւն, բանսարկութիւն, խարդաւանք. дѣлать кóзни որոգայթներ լարել։

Козодой *—.* *կնդ.* Caprimulgus europaeus, այծկիթ, այծադիտոց (թռչուն է)։

Ко|зонокъ *նւզ.* **-зонъ**, зна *—.* կոճի. игрá въ кóзны կ. ճի խաղալը, վէգախաղ։

Козочка *նւզ. ա.* Козá. [ка.

Козулька *է.* պստիկ օձ, *բժ.* *ա.* Козюль-

Козуля *է.* *կնդ.* Cervus capreolus, այծեամն կամ փոքրիկ այծեամ։

Козыль, лá *—.* կամ к о з ы л ь - т р а в á *բս.* Ambrosia maritima, ամբրոսեան խոտ(?)

Ко|зырёкъ, рькá *—.* **1,** *նւզ. ա.* Козырь; **2,** ճակատի կողմից գլխարկին կարած հովանոցիկ. сдѣлать подъ к. ողջունել. **-зырка** *է.* **1,** կոզըր (յաղթող թուղթ) խաղալը, գալը. **2,** պարծանալը, շշպելը, նախատելը. **-зырнуть** *ա.* Козырять; **-зырный** *—>.* կոզըրի, յաղթող թղթի. **-зырь** *—.* **1,** *թղթխ.* կոզըր (յաղթող թուղթ, յաղթող գոյնի թուղթ). ходить съ к—я կամ съ к—ей յաղթող գոյնի թուղթը գալ, խաղալ. **2,** ձեղուն (օր. սանդուխտների վերևից), պատսպարից չինած ծածկոյթ, հովանոց (օր. պատուհանների աղջկի կողմից). **3,** *կօշկկ.* կօշկի երեսի կաշին. **4,** * երեւելի, վայելչատես մարդ, կարիճ. к. дѣвка ամբարտ, զարմանալի աղջիկ. какимъ к—емъ онъ смóтритъ! նայիր մի նորա խիզախ դէմքին. не ходи к—емъ отъ одного посу́ла տասնից ջրի մի բարեկամար. **-зыряніе** *չ. ա.* Козырка; **-зырять**, -рнуть *չ.* **1,** *թղթխ.* կոզըր (յաղթող թուղթ) գալ, խաղալ. к. съ утрá до вéчера առաւօտից մինչև երեկոյ թուղթ խաղալ. **2,*** պարծենալ, շշպրել, նախատել։

Козю|лька *նւզ.* **-ля** *է.* օձ, *իժ.*

Козя|вка *է.* **-вочка** *նւզ.* **1,** փոքրիկ միջատ, 'բօզոճ', ճճի. **2,** մի տեսակ յեռաբան պապկեզործարաններում։

Кой-гдѣ *ʼ.* մի մի տեղ, տեղ տեղ։

Кóйка *է.* **1,** մահիճ, մահճակալ (նաւի մէջ կամ զորանոցներում). **2,** ձեռնատալյակ (հող, ավիւս եւն կրելու)։ [Кóе-какъ.

Кой-|какóй, -какъ *ա.* Кóе-какóй և

Кой|мá, -мить *ա.* Каймá, -мить; **-мы** *է. յ. ա.* Каймá.

Кóка *է.* *մանկկ.* ձու, հաւկիթ։

Кóканье *չ.* խփելը, զարկելը, չմփացնելը. կոտրելը։

Конáрда *է.* (*ֆր.*) կօկարդ. **1,** մետաղէ թիթեղ գլխարկի ճակատին. **2,** զարդարանք ժապաւէններից։

Кó|кать, -кнуть *չ.* **1,** խփել, զարկել. չմփացնել. կոտրել. **2,** խմել, 'գցել'. **-ся** *—>տր.* ձուաներով 'կրկաի տալ' (Զատկին)։

Кокé|тка *է.* (*ֆր.*) կօքէտուհի, քըրթուզ, մեղմեխ կին (որ աշխատում է այլ և այլ միջոցներով պաշտամաքրկանց դուր գալ). **2,** զգեստի վերևի մասը. **-тливый** *—>.* քըրթուզ, որ աշխատում է դուր գալ, գրաւել, հրապուրել. **-тничаніе** *չ.* կօքէտութիւն անելը. **-тничать** *չ.* (*ֆր.*) կօքէտութիւն անել, քըրթուել, աշխատել դուր գալ, հրապուրել. **-тство** *չ.* կօքէտութիւն, ձգտում դուր գալու պաշտամարգուն, նորան հրապուրելու. **-тствовать** (-ствую -ютъ) *ա.* Кокéтничать. [զարդար։

Кокколитъ *—.* *հնք.* coccolit(h)e, կոկի-

Коклю́шка *է.* (*գերմ.*) **1,** փայտաճաղ (փայտէ կեռ առեղ ժանեակ ('հաշիւ') գործելու). **2,** կատակ, հանաք. խօռակցութիւն, զրոյց. перебирáть к—и զուր տալ. подпустить комý к—у մէկին խաբել (աչքակապութեամբ)։

Коклю́|шный *—>.* կապոյտ հազի. **-шъ** *—.* (*ֆր.*) *բժ.* կապոյտ հազ։

Кóкнуть, ся *ա.* Кóкать, ся.

Кокó|нъ *—.* (*ֆր.*) **-нчикъ** *նւզ.* բոժոժ (մետաքսի). **-нный** *—>.* բոժոժի։

Кокóрникъ *—.* *բս.* *ա,* Aristolochia clematitis, հասարակ զրուանդ (որդնատակ). *բ,*

Dolichos melanophthalmus, դխոր (դղոսկ? ամկ. պղնձիկ, եւ պարտիկ)։ [արկղ, տուփ։

Кокоръ ո. գնդակների, փամփուշտների

Коко́|совый ած. հնդընկուզենու. հնդընկուզի. **-съ** ո. 1, բս. Cocos nucifera, հնդընկուզենի, բնկուզաբեր արմաւենի (գնդարմաւենի, նարգիլակենի?). 2, հնդընկոյզ։

Коко|та́ніе չ. կականչը, կականչ, կչկչալը, կչկչոց. **-та́ть** (-чу́ -ко́чутъ) չ. կականչել, կչկչալ, *բարձր ծիծաղել։

Ко|ко́тка է. (ֆր.) կոկոտուհի (չքեղ, փարթամ, ոչ հրապարակական պոռնիկ կին կամ աղջիկ). **-котýнъ** ո. **-котýнья** է. բարձր ծիծաղող, 'հահաղ' այր, կին. **-ко́тъ** ո. կչկչոց, կչկչոց։ [կել, կտրել, սպանել։

Коко́|шить (-шу -шатъ) չ. խփել, զար-

Коко́|шникъ ո. **-шничекъ**, чка նւզ. կանանց խոյր, պսակ (ռուսական)։

Кок|сова́ніе չ. կոքսումը, կոքսելը (քարածուխը). **-сова́ть** (-сýю -ютъ), окок— ն. (անգլ.) կոքսել (քարածուխի գազերն, մնաց. ծծումբը հանելով коксъ (ածուխ) պատրաստել)։ [մի։

Коксýнъ ո. կնդ. Anas clypeata, բադ

Коксъ ո. (անգլ.) կոքս (քարածուխից պատրաստած ածուխ, որ թէ խիստ մաքուր է և թէ մեծ ջերմութիւն է տալիս. կոքսը պատրաստում են, հանելով քարածուխի գազերն, մնաց. ծծումբը)։ [նաւային խոհարար։

Кокъ ո. 1, գանգուր, փունջ (մազերի). 2,

Кола́чивать ա. Колоти́ть.

Кола́|чикъ նւզ. ա. Кола́чъ; сидѣ́ть к—омъ ծալապատիկ նստել. свернýться к—омъ կծկուել, կուչ գալ. **-чникъ** ո. **-чница** է. կալաչագործ այր, կին. **-чный** ած. կալաչի. **-чня** է. կալաչներ թխելու տեղ. **-чъ**, á ո. կալաչ (ալիւրակ մէջը ծակ հաց), բոկեղ. тёртый *к. խորամանկ, աղուէսաբարոյ 'յետ եկած' մարդ. хо́чешь ѣсть к—й, такъ не спи на печи́ (առծ) ատանց աշխատանքի մի կտոր հաց չես գտնի։

Ко́лба է. (գերմ.) հեղուկներ զտելու պղնձիկ սրուակ. ա. Рето́рта; երկար ճառով լոյն չէ։

Кол|баса́ է. (լեհ.) կալբաս, երշիկ. **-ба́сникъ** ո. **-сница** է. կալբասագործ, -ուհի, կալբասավաճառ, -ուհի. **-ба́сный** ած. կալբասի. **-ба́сня** է. կալբասատուն, կալբաս, երշիկ ծախելու տեղ։

Колдо́|бина է. ջրով լիքը փոս. **-би́стый** ած. ջրով լիք փոսերով ծածկուած. к. путь.

Кол|дова́ніе չ. կախարդելը, հմայելը, դիւթելը. **-дова́ть** (-дýю -ютъ) չ. կախարդութիւն, հմայութիւն անել. **-до́вка** է. կախարդ, հմայող կին, վհուկ, 'չարխարագ'. **-довско́й**, **-довско́й** ած. կախարդութեան, -դական, հըմայութեան, -յող, դիւթութեան, դիւթական. **-довство́** չ. կախարդութիւն, հմայութիւն, դիւթութիւն, վհուկութիւն, 'չաղաւրագութիւն'. **-до́вывать** ա. Колдова́ть; **-дуни́шко** ո. նխտ. **-дуни́ще** ո. յմլ. ա. Колдýнъ; **-дýнникъ** ո. բս. Lycopodium clavatum, հասարակ գետնամամուշկ (հորիզոլ, կանեփուտ, գետնամամուռ). **-дýнъ**, á ո. կախարդ, հմայ, դիւթող, վհուկ, 'չաղաւրագ'. **-дýнья** —. յ. մեկ պատրիկ կախարդնականներ. **-дýньинъ**, а, о ած. կախարդ, 'չաղաւրագ' կնոջ, վհուկի. **-дýнья** է. կախարդ, հմայ, 'չաղաւրագ' կին, վհուկ։

Коле|ба́ніе չ. 1, երերում, ճօճում, տատանում, տարուբերում, *փոփոխութիւն. цѣ́ны на хлѣ́бъ подве́рглись больши́мъ к—іямъ; к—ія ма́ятника; 2,* տարակուսանք, վարանում, անվճռականութիւն. **-ба́тельный** ած. երերան, տարուբերուող, *անվճռական. **-ба́ть** (-лéблю -блютъ և -ба́ю -ютъ), -бнýть, пок—, воск—, ն. 1, շարժել, տատանեցնել, 'ժամ տալ', տարուբերել. вѣ́теръ колéблетъ дерéвья; 2,* վարանեցնել, երկբայեցնել, կասկածի, տարակուսանքի մէջ գցել, վրդովեցնել. **-ся** ներ. և չ. 1, շարժուել, երերալ, տատանուել, տարուբերուել, ալէկոծուել. мо́ре колéблется; 2,* երկբայել, տատանուել, տարակուսել, վարանել. к. въ умѣ́ վարանմունքի, տարակուսանքի մէջ գտնուել. онъ не колéблясь согласи́лся на э́то; **-блемость** է. 1, երերողութիւն, տատանումը. 2,* տարակուսանք, վարանմունք, անվճռականութիւն, փոփոխամտութիւն. **-блемый** բ. ած. շարժած, 'ժամ տուած', խախտուած. **-бливать, ся** ա. Колеба́ть, ся; **-блю** ա. Колеба́ть; **-бнýть, ся** ա. Колеба́ть, ся.

Колей|на ա. Колея́; **-стый** ած. ակօսուած (անիւներից), մաշուած, փչացած. к—ая доро́га.

Колен|ко́рецъ, рца նւզ. **-ко́ришко** ո. նխտ. ա. Коленко́ръ; **-ко́ровый** ած. կօլէնկորից, -րէ. **-ко́ръ** ո. (ֆր.) կօլէնկոր (բամբակէ կտաւ, զործուածք)։

Ко|лера́стый ած. պարզ, մաքուր գոյնով. **-леръ** ո. (լտ.) **-леро́къ**, рка́ նւզ. I. (լտ.) գոյն, երանգ, գոյներ, երանգների խառնուրդ, ատրիճան. II. (գերմ.) անմնրմ. ուղեղային հիւանդութիւն ձիու։

Коле|си́ть (-шý -ся́тъ) չ. 1, շրջել (կառքով). մոլորուել. 2, մի բանի վերայ անհարկութիւն անել. 3, յիմար, անմիտ, անճառ բաներ խօսել. **-си́шко** նխտ **-си́ще** յմլ. ա. Колесо́; **-(ё)сникъ** ո. անուագործ, անիւներ, սայլեր շինող. **-си́ца** է. **-си́чка** նւզ. կառք. торже́ственная, тріумфа́льная к.; **-си́чный** ած կառքի. **-(ё)сный** ած. անուի, սայլի. **-со́** չ. (յ. колёса, -съ): 1, անիւ, 'ակ'. худо́е к. бо́льше скрипи́тъ (առծ) զատարկ կարասը ձայնը բարձր կուտայ. зубча́тое к. ատամնաւոր անիւ. 2, ճախարակ, 'չարխ'. ме́льничное, точи́льное к.; *к. сча́стья; **-сова́ніе** չ. անուաձարելը, 'փեճը'. **-сова́ть** (-сýю -ютъ) ն. անուաձարել, 'փեճ' անել, անիւներով տարրել, պատժել (անիւազործել)։

Колесопрово́|дный ած. բելսերի, երկաթուղիների. **-ды** ո. յ.=ре́льсы (ա. Ре́льсъ).

Коле|сцо́ նւզ. ա. Колесо́; **-(ё)ча́тый** ած. անիւներով, ակներով։

Ко|ле́тный ած. կօլէտի. **-ле́тъ** ո. (ֆր.) կօլէտ, կաշէ բաճկոնակ (ձեռնակ)։

Коле́|чко չ. պատիկ մատանի, օղակ. **-чный** ած. մատանու, օղակի։

Колея́ է. անուի, ակին քաշած ակօս, անուահետք. онъ не въ своё́й к—ѣ́ ...

пáлъ նա իրեն յարմար տեղ չընկաւ, իւր կաշ- ման հանապատասխան տպաւորէց չգտաւ։

Колй 1, ս. երբ. 2, շ. եթէ, եթէ որ, թէ որ։

Колйбри է. -ոհ. կնդ. Trochillus, տրո- քիլոս (թռչնիկ)։ [հացի ծանդիլ)։

Кóливо շ. (յն.) կոլիբրայ, կոլիվայ (հոգե-

Колизéй -. (լտ.) կոլիսէոն (հռոմի պրան- չելի, հոյակապ ամփիթատրոնը, որի աւերակներն այսօր եւ կարելի է տեսնել)։

Кóлика է. խիթ աղիքների, ծակոտն։

Ко|лйкiй -ծ. որ երարդ, որ. -**лйко** ս. եւ. ու. որչափ, որքան։

Коли|ровáнiе շ. անչքապատատատու- թիւն. -**ровáть** (-рýю -ютъ) ն. (գերմ.) պատատատել (աղնիւ բոյսի աչքը հատարակ բոյ- սին). -**рóвка** է. տ. Колировáнiе.

Колйче|ственный -ծ. քանակական. -**ство** շ. քանակութիւն, թիւ, չափ, գումար։

Кóл|ка է. 1, կտտրելը, ճեղքելը (փայտը). 2, ծակելը, խշտելը, խոցելը. -**кiй** -ծ. 1, հեշ- տութեամբ կտտրուող, ճեղքուող, փխրուն, փու- խրը. 2,* խիստ, կծու, վիրաւորական, գաղող. к—iя словá, рѣчи; -**ко** ս. կծու, վիրաւորա- կան եղանակով. -**ковáтость** է. թեթեւ մաղձ, վիրաւորանք. -**ковáтый** -ծ. փոքր ինչ վի- րաւորիչ, կծու. -**кость** է. 1, փխրունութիւն. 2, կծու, վիրաւորական խօսք. говорйть комý к—и.

Коллé|га -. (լտ.) պաշտօնակից, ծառա- յակից. -**гiáльный** -ծ. հաւաքական, ընկերա- կցական. -**гiя** է. (լտ.) հաւաքական հիմնարկու- թիւն, ժողով. -**жскiй** -ծ. կոլլէգիական. к. асéссоръ կոլ. ատեոր (ուղեվարդ գասի ատ- տինանաւոր)։

Колле|ктйвный -ծ. հաւաքական. к—ая нóта; -**кцiя** է. (ֆր.) ժողովածու, հաւաքածու։

Коллйзiя է. (լտ.) ընդհարում, բախում։

Коллóдiумъ -. քիմ. կոլլոդիոն։

Коллóидъ -. քիմ. կոլլոիդ։

Кóло շ. հնց. 1, շրջան. 2, կլոր հաց. 3, անիւ. 4, գիւղական համաժողով. к—омъ и кубарёмъ պառյտներ անել։

Коло|бóкъ, бкá, -**бóчекъ**, чка նւզ. տ. Кóлобъ; -**брóдить** (-жу -дятъ) շ. 1, պարապ սարապ ման գալ, թրև գալ, քարշ գալ. 2, յիմար յիմար, անմիտ, անճահ բաներ խօսել, գուրս տալ. -**брóдъ** -. 1, պարապ սարապ ման եկող, քամի կոլ տուող, զատարկաշրջիկ, թեթևսոլիկ մարդ. -**брожéнiе** շ. 1, պարապ- սարապ շրջելը, թրև գալը. 2, յիմար-յիմար, անճահ բաներ դուրս տալը. -(кó—)**бъ** -. կլ- լոր հաց, բլիթ։

Коло|ворóтъ -. 1, յորձանուտ, ջրա- պտոյտ. 2, պայլիկներն (բուրղուին) նման գոր- ծիք, ծակիչ, շաղափ. -**врáтность** է. 1, շուր- ջանակի պտտուելը, պտոյտ գալը. 2,* փոփոխա- մտութիւն, անհաստատութիւն. -**врáтный** -ծ. 1, շուրջանակի պտոյտ եկող, պտտուող. 2,* փոփոխամիտ, անհաստատ. -**врáтъ** տ. Коловорóтъ; -**вращéнiе** շ. շուրջանակի, շրջանաձև պտոյտ, ընթացք, շարժում։

Колó|да է. 1, կոճղ, ‘րօթուկ‘. чéрезъ пéнь к—у валйть անշնորհք կերպով անել, գործել. 2, գերանից փորած նաւ (զաղաղ), մակոյկ, տաշտ, տաշտակ, մասր և կամ փիթակ. 3, կոճղ, որի մէջ ամրացնում էին ոճրագործի ոտները. нóги ихъ забйлъ въ к—у զատս նոցա պնդեաց ՚ի կոճեղ (Գործք, 16₂₄). 4, колóда картъ մի կապոց խաղաթուղթ. 5,* ան- ճաշնի, ‘լող լող‘ մարդ։

Колó|дезникъ -. ջրհոր փորող. -**дез- ный** -ծ. ջրհորի. к—ая водá; -**дезь**, -**децъ**, дца -. ջրհոր. не плюй въ к., пригодйтся водй напйться (առծ.)։

Колó|дка է. 1, նւզ. տ. Колóда; 2, ԿՕՇԿԿ. ‘զալիբ‘, կաղապար. 3, փայտէ կրունկ. 4, ատոծգ. խարարուզի փայտ. -**дникъ** -. -**дница** է. կոճղակիր այր, կին. կալանաւոր, -ուհի, բանտարկեալ այր, կին. -**днический** -ծ. բանտարկեալի, կալանաւորի, գերու. к о- л о́ д н и ч е с к а я, ой է. կալանք, արգելա- րան, արգելանոց. -**днúчiй**, чья, чье տ. Ко- лóднический; к о л о́ д н и ч ь я, чьей տ. Ко- лóдническая; -**дочка** նւզ. տ. Колóдка; -**дочникъ** -. կօշիկների ‘զալիբներ‘ շինող. կաղապարագործ. -**дочный** -ծ. ‘զալիբի‘, կաղապարի։

Коло|кóленка նւզ. տ. Колокóльня; -**кóленный** -ծ. զանգակատան. -**кóлецъ**, льца նւզ. տ. Кóлоколъ; к. въ гóрлѣ հո- գեվարքի խախուղը. -**кóлишко** -. նւզ. -**ко- лúще** -. յմե. տ. Кóлоколъ; -(кó—)**колъ** -. (յ. колоколá, óвъ) զանգակ. к. въ цéр- ковь сзывáетъ, а самъ въ цéркви не бы- вáетъ (առծ.). к—á лить յիմար յիմար բաներ դուրս տալ, սուտ խօսել. -**кóльникъ** -. զանգակագործ. -**кóльный** -ծ. զանգակի. к. звонъ; -**кóльня** է. զանգակատուն, զան- գակատուն. -**кóльчатый** -ծ. զանգակաձև, զանգակաւոր. к—ые цвѣтй զանգակածաղիկ- ներ. -**кóльчикъ** -. նւզ. 1, տ. Кóлоколъ; 2, к о л о к ó л ь ч и к и յ. բս. ա, Campa- nula, զանգակիկ. բ, Aquilegia vulgaris, հա- սարակ արծուամագիլ. -**кóльщикъ** տ. Ко- локóльникъ; -**кóльщица** է. զանգակագոր- ծի կին։

Колóкъ, лкá -. նւզ. 1, փայտէ պատիկ բիր, մեխ. 2, ջութակի ականջ։

Кóломазь է. սայլի սարքն, նաւթ, իւղ։

Колóменка է. նաւ, մեծ նաւակ։

Коломёнокъ տ. Каламёнокъ.

Коло|низáцiя է. (ֆր.) բնակեցնելը (գաղթականներով). -**низúровать** (-рую -ютъ) ն. բնակեցնել (գաղթականներով), մի երկրում գաղութ հաստատել. -**нúстъ** -. (գերմ.) -**нúстка** է. գաղթական, -ուհի. -**нiáльный** -ծ. ամերիկեան գաղութներից բերած. к—ые товáры; -**нiя** է. (լտ.) գա- ղութ, գաղթականութիւն։

Колó|нна է. (ֆր.) -**нка**, -**ночка** նւզ. 1, սիւն, մեծ, երկար շրասիւն. 2, կոթող, սիւ- նաձև արձան. 3, զգմ. զօրասիւն, զօրաշարք. маршъ к—ами; боевáя, взвóдная к.; 4, նաւաշարք. -**ннáда** է. (ֆր.) սիւնաշարք. -**нновожáтый**, аго -. զգմ. զօրասիւնի ա- ռաջնորդ. -**нный** -ծ. սիւնի, սիւնա—։

Колонóкъ, нкá -. կնդ. Mustela sibi- rica, սիբիրական սամոյր։

Коло|ратýра է. (լտ.) երժ. գեղգեղանք. -**ратýрный** -ծ. գեղգեղաձայն. к—ая пѣ- вúца; գեղգեղանքով. -**рúстъ** -. (ֆր.) երան-

գանկար, -նկարիչ. **-ри́ть** —. (խտ.) երանգաւորում, երփնաւորում։

Коло||**си́стый** -ի. հասկաշատ. **-си́ть-ся** (-шу́сь -си́тся), вы́к—, չ. հասկաւորիլ, հասկ տալ, հասկ արձակել, քշել. **-си́ще** —. յմկ. տ. Ко́лосъ; **-сни́къ**, á —. կրակակալ (վառարանի մէջ). **-сни́ца** է. բս. Stachys sylvatica, արեգախոտ (եղեախոտ). **-сно́й**, -(ко́—)**сный**, **-сово́й** -ի. հասկի, հասկաւոր. **-сови́дный** -ի. հասկաձև, հասկանման. **-со́къ**, ска́ —. **-со́чекъ**, чка նւզ. **1**, տ. Ко́лосъ; **2**, բս. Anthoxanthum, ժահախոտ։

Колосса́ль||**ность** է. խիստ մեծութիւն, վիթխարիութիւն, *ահեղութիւն, հզօրութիւն. **-ный** -ի. խիստ մեծ, վիթխարի. *ահեղ, հզօր։

Коло́ссъ —. (յն.) խիստ մեծ, վիթխարի բան, տաճարայ. *ահեղութիւն, հզօրութիւն, անպարտելի ոյժ, զօրութիւն։

Ко́ло||**съ** —. (յ. коло́сья, сьевъ) հասկ. **-си́нка** է. կնդ. Atherina, հասկաձուկ. **-сяно́й** -ի. հասկի։

Колоти́ло չ. ծեծիչ, թակիչ փայտ. **-ти́ть** (-чу́ -тятъ; -ти́), **-тну́ть** ն. ծեծել, թակել, զարկել. թափ տալ (չորեզներ)։

Коло́тіе չ. **1**, ճեղքում, կոտրում (փայտի). **2**, խոցում, ծակում։

Коло||**то́вка** է. **1**, լուղ հարելու փայտ, խառնիչ. **2**,* չար, լեզուանի կինարմատ. **-ту́шечка** նւզ. **-ту́шка** է. **1**, թակ, ծեծիչ. **-ту́шечный** -ի. թակի, ծեծիչի. **-ты́рка** տ. Колото́вка 2.

Ко||**ло́ть** (-лю́ -лешь -лютъ) **1**, (коло́ть, ка́лывать) ն. ճեղքել, կոտրել, կոտրտել. к. дрова́; к. са́харъ; **2**, (коло́ть, ка́лывать, кольну́ть) ա, միրաւորել, սպանել. խոցոտել, ծակել. к. кого́ була́вкою; к. бара́на ոչխարը մորթել. բ, խրել, խոթել, մխել, թաղել. у меня́ ко́летъ въ боку́ փխշ. կողքս ծակում է. пра́вда глаза́ ко́летъ (առծ). **3**,* վիրաւորել, կծել, կշտամբել. к. кого́ въ глаза́ чѣмъ մի բան մէկի երեսովը տալ, մէկին մի բանի համար յանդիմանել. это ему́ глаза́ ко́летъ այդ նորա աչքի փուշն է. **-ся** չ. **1**, ծակել, կծել, խայթել. ро́за ко́летсч; **2**, փ.խ.փ. միմեանց ծակծկել, խոցոտել. **-лотьба́** է. **1**, խփելը, զարկելը, թափ տալը. **2**, ողորմելի կեանք, պարտաւ. **3**, վէճեր, գժգոհութիւններ. **4**, ճանապարհի տառած ցնցում, աղբը. **-ло́тье** չ. **1**, տ. Коло́тіе; **2**, ծակոծ. տ. Ко́лика; к. въ боку́, въ плечѣ́, въ спинѣ́, въ груди́.

Коло||**фони́тъ** —. Տնք. Colophonite, կոլոփոնիտ (բևեկնաքար?)։

Коло́чекъ, чка նւզ. փայտէ պատիկ բիր, մեխ. какъ сейча́съ съ к—чка снялъ հէնց նոր դալիքից հանած, բոլորովին նոր, թափ թափայ։

Колоче́ніе չ. զարկելը, թակելը, ծեծելը։

Колоше́ніе չ. հասկ գցելը, հասկ քշելը, հասկ տալը։

Колпа́||**къ**, á (թուրք.) —. **-чёкъ**, чка́ նւզ. **1**, գլխարկ, փեղոյր. **2**, խուփ, իփան, կափարիչ (արաղի կաթսայի), ծածկոց. стекля́ный к. փեղոյրաձև ապակի, որով ծածկում են օր. սեննակում դրած ժամացոյցը. ла́мповый к. լուսամփոփ, լուսակալ (տ. Аба-жу́ръ 1); **3**,* թոյլ, յոյլ, ծոյլ, քնած, պարզամիտ մարդ. **-чи́ще** —. յմկ. մեծ, ահագին գլխարկ, փեղոյր. **-чни́къ** —. **1**, (**-чни́ца** է.) փեղոյրագործ, գլխարկագործ կարող կմ ծախող այր, կին. **2**, արտը քաշելու համար վերայ հսկող գործաւոր. **-чный** -ի. փեղոյրի, փեղոյրա—, գլխարկագործի։

Ко́л||**пикъ** —. **-пица** է. կնդ. Platalea, [արու, մարի] դդալաւոր արագիլ. **-пичі́й**, чья, чье -ի. դդալաւոր արագլի։

Кольра́би տ. Кольра́би.

Колту||**нова́тый** -ի. մոլի կնդուծեան նման. **-но́вый** -ի. մոլի կնդուծեան. **-нъ** —. (լեհ.) բժ. Plica polonica, մոլի կնդուծիւն, մոլի հերախտ (որով վարակուածի գլխի մազերը բոլորովին խճճւում, թաղիք են դառնում, գլխի վերայ քոս և որդունք է առաջանում)։

Колу||**па́ніе** չ. քերելը, ճանկռտելը, պեղելը, քչփորելը. **-па́ть**, **-пыва́ть**, **-пну́ть** ն. քերել, ճանկռտել, պեղել, քչփորել. «стоя́лъ лицо́мъ къ стѣнѣ́—и колупа́лъ въ ней но́гтемъ»; **-по́къ**, пка́ —. տ. Колупа́ніе.

Колу́рій —. (յն.) աստղը. ազատ (երկնագնդի երկու մեծագոյն շրջաններից իւրաքանչիւրը)։

Колча́||**нный** -ի. կապարճի, կապարճա—. **-нъ** —. **-нчикъ** նւզ. կապարճ։

Колчеда́нъ —. Տնք. pyrite, հրաքար. желѣ́зный, мѣ́дный, сѣ́рный к.

Колчено́гій -ի. կաղ, 'չոլախ'։

Колъ, á —. (յ. ко́лья, ьевъ) **1**, բիր, ձող(ի), ցից. ко́лья пала́тки վրանի բիրեր. ему́ хоть к. на головѣ́ теши́ ոչինչ բան նորա վերայ չէ ազդում. к—о́мъ засѣ́сть за рабо́ту աշխատանքի վերայ մեխուիլ. това́ръ к—о́мъ сѣлъ ապրանքի վերայ խնդրանք չկայ. у него́ ни к—á, ни двора́ նա բոլորովին մերկ, աղքատ է, ոչինչ չունի. гдѣ онъ к—о́мъ сѣлъ նա մեր կողմ. **2**, ձիու ատամի ժանիքը։

Колыбе́||**ль** է. **-льна**, **-лечка** նւզ. օրօրոց, որորան (եւ փ.խ.բ. Տ.փ.) положи́ть ребёнка въ к.; Флоре́нція была́ к—ью новѣ́йшей живописи; **-льный** -ի. օրօրոցի, որորանի. к—ая пѣ́снь.

Колы́||**га** **1**, է. կունձ, կառք (պզտի, կէս կզակերի). **2**, —. զծուծ, ժլատ մարդ. **-жка** է. **1**, տ. Колы́га 1; **2**, թակի, պարանի մէջ կող, ոլորուածք, զալարուած տեղ. гнуть к—и կարասկ անել։

Колыма́||**га** է. **-жка** նւզ. ծանր, հին, անճռուռի կառք. **-жникъ** —. կառքագործ. **-жница** է. միշտ կառքով ման եկող կինարմատ. **-жный** -ի. колыма́га-ի։

Колы||**ха́ніе** չ. ճօճելը, տարուբերելը, շարժելը. **-ха́ть** (-ха́ю -ха́ютъ և -шу́ -шутъ), **-хну́ть** ն. ճօճել, տարուբերել, շարժել. **-ся** -ւոր. և չ. ճօճուիլ, տարուբերուիլ, շարժուիլ. երերալ, տատանուիլ, տատանել.

Ко́лышекъ, шка նւզ. տ. Колокъ.

Коль տ. Коли́.

Колье́ չ. -ռհ. (ֆր.) մանեակ։

Ко́||**лье́**, лья́ չ. հ—ւ. բրեր, ցցեր. **-лье-во́й** -ի. բրերից շինած, բրերի։

Кольми́, **кольми́-па́че** Տ. առաւել ևս.

Кольну́ть, **ся** տ. Коло́ть, ся.

Кольраби м. սեռ. *բս.* Brassica napus esculenta, *ստեղնի գանգեր։*

Кольце|вой ած. *մատանու, մատանի*—. к. камень *մատանեքար.* **-образный** ած. *մատանաձև, մատանու նման։*

Коль|цо չ. (յ. кольца, лецъ) **1,** *մատանի.* вѣнчальное, обручальное к.; **2,** *օղ, կապ, շրջան (փոյտէ, մետաղէ).* змѣя свернулась к—омъ *օձը շրջանաձև կծկուեց.* к. для ключей; к. около солнца *ծիր, շրջան արեգակի շուրջը.* **-чатый** ած. *մատանիաւոր, օղաւոր.* к—ыя животныя, к—ые черви *կմ* **-чецы** м. յ. *կնդ.* Annulata, *օղակաւոր որդեր.* **-чуга** է. *պատիկ օղակներից շինած զրահ, օղազրահ.* **-чужникъ** м. *օղազրահագործ.* **-чужный** ած. **1,** *օղաւոր, օղակաւոր.* к—ая броня; **2,** *օղազրահի։*

Колѣ|нко չ. *նվզ.* տ. Колѣно 1; **-нный** ած. *ծնկի, ծնկա*—. **-но** չ. (յ. колѣни, ней և колѣна, -нъ) **1,** *ծունկ.* стоять на к—ямъ *ծնկաչոք մնալ.* становиться, стать на к—и *չոքել.* пасть на к—и передъ кѣмъ *մէկի առաջ ծունկ չոքել, մէկի ոտները ընկնել.* поставить кого на к—и *մէկին չորացնել.* **2,** *գալարուածք, պտոյտ, ծնկիեւաձև ծալուածք.* узоръ к—ами; **3,** *կոթ.* к. рычажнаго вала; **4,** *ատրճան (ձայնի), գեղգեղանք, եղանակ.* у соловья девять колѣнъ; **5,** *ազգ, ցեղ, սերունդ.* **6,** (յ. колѣнья, ьевъ) *մաս, օղ, օղակ (շղթայի).* *յօդ, կապ, հանգոյց (ցողունի)։*

Коленопреклo|ненiе չ. *ծունկ չոքելը, ծնրադրութիւն.* **-няться, -няться** (-нюсь -нятся) չ. *ծնկաչոք աղօթել.* **-нный** ած. *ծնկաչոք արած, կատարած, արուած, կատարուած։*

Кол|ѣнце *նվզ.* *յօդ, կապ. հանգոյց.* промежутокъ между к—ами *բս.* *կապամէջ տարածութիւն ցողունի.* к. у стебля; **-нчатый** ած. *կապերով, հանգոյցներով. յօդերով։*

Колѣть, ок— չ. *չորանալ, քար կտրել. փայտանալ (ցրտից). (կենդանիների մասին) սատկել։*

Ко|лю տ. Колоть; **-люка** է. *բս.* Carlina vulgaris, *հասարակ վարդափուշ կմ կարլինա.* **-люченожiй** ած. *փշամորթ.* к—iя животныя, *կնդ.* Echinodermata, *Փշամորթեր.* **-люченерый** ած. *փշաթև.* к—ыя рыбы *կնդ.* Acanthopteri, *Փշաթեւեր.* **-лючесть** է. *փշոտութիւն.* **-лючiй** ած. *կծող, խայթող, ծակող, փշոտ.* **-лючка** է. *ասղ. փուշ, խայթող իր, տատասկ, տատասկափուշ* (Carduus acanthoides), *կանգառ.* **-лючникъ** м. *բս.* Carlina, *կարլինա, վարդափուշ.* **-люшка** է. **1,** *կնդ.* gasterosteus aculeatus, *երեքփշեան ձուկ կամ փշատղիկ.* **2,** *բս.* Eryngium planum, *տափակ երնջնակ կմ երնջնակ.* **-лющiй** ած. *ծակող, խոցող.* рѣжущее и к—ее оружiе; к—ая боль *ծակոցն։*

Коля|да է. **1,** *Ծննդեան տօներ.* **2,** *Ծննդեան տօնին մատ գալիք «Խորհուրդ մեծ».* **-дка** է. **1,** *նվզ.* տ. Коляда; **2,** *հայոց «Խորհուրդ մեծ»-ի նման երգ, որ երգում են Ծննդեան տօներին.* **-дованiе** չ. *«Խորհուրդ մեծ» ման գալը.* **-довать** (-дую -ютъ) չ. *«Խորհուրդ մեծ» ման գալ Ծննդեան տօնի երեկոյին։*

Коля|ска է. **-сочка** *նվզ.* *կառք (ծածկած և ռէսօրներով).* **-сочный** ած. *կառքի.* **-счёнка** է. *նվտ.* *վատ, անպիտան կառք։*

Коман|да է. (ֆր.) **1,** *խումբ, ջոկատ.* военная к. *զօրախումբ, զօրախմբակ.* пожарная к. *հրդեհաշէջներ.* **2,** *հրաման.* по к—ѣ своего начальника; **3,** *հրամանատարութիւն, մեծաւորութիւն.* принять к—у надъ войсками; **-дировать** (-рую -ютъ), отк—, (ֆր.) *պաշտօնական պատուէրով ուղարկել.* **-дировка** է. *ուղարկում, առաքում (պաշտօնական պատուէրով).* **-дирскiй** ած. *հրամանատարի.* **-дирша** է. *հրամանատարի կինը.* **-диръ** м. (ֆր.) *հրամանատար, մեծաւոր.* полковой, батальонный к.; **-дный** ած. *հրամանի.* к—ыя слова; **-дованiе** չ. *հրամայելը, հրամանատարութիւն անելը.* **-довать** (-дую -ютъ) չ. (ֆր.) кѣмъ-либо, чѣмъ-либо **1.** *մէկի, մի բանի վերայ հրամանատարութիւն անել, մէկին, մի բան ղեկավարել, մի բան կարգադրել.* **2,** *հրաման արձակել, հրաման տալ.* к. къ ружью; к. во фронтъ; **3,** (*ամրոցի, բարձրութեան, գիւղի մասին*) *իշխել, տիրապետել.* командующiй 1, ած. *իշխող, տիրապետող (գիւղ, տեղ).* 2, է.-յ. м. *հրամանատար.* к. войсками военнаго округа; **-дорскiй** ած. *հասոյթընկալ ապետի.* **-дорственный** ած. *հասոյթընկալ ապետութեան.* **-дорство** չ. *հասոյթընկալ ապետութիւն.* **-доръ** м. (ֆր.) **1,** (*առաջ*) *հասոյթընկալ ապետ (ապետական կարգի կոչուածքը կրաւորող և վայելող ասպետ).* **2,** (*այժմ*) *բարձրագոյն ասպետ, որ շքանշանը կրում է պարանոցին.* **-дующiй** տ. Командовать.

Кома|рикъ *նվզ.* **-ришко** м. *նվտ.* **-рище** м. *յոխ.* տ. Комаръ; **-рiй,** ья, ье ած. *մժղկի, մժղկային.* **-ръ,** á м. **1,** *մժղուկ.* дѣлать изъ к—á слона *լուից ուղտ շինել.* **2,** *երկաթէ թերթեր ծակատելու մեքենայ.* **3,** *բս.* Agrimonia Eupatoria, *հասարակ երեսնակ*

Комби|нацiя է. (ֆր.) *կոմբինացիա, մատակարգութիւն, մտքերի զուգաւորում (որոշ մտքերի խոհուն կապակցութիւնը միմեանց հետ. որոշ մտքերի կապակցութիւնից հանած եզրակացութիւն, հաշիւ).* **-нировать** (-рую -ютъ) ն. *մատակարգել, հաշուել (մտքերը, հանգամանքները միմեանց հետ կապակցելով)։*

Коме|дiантскiй ած. *կատակերգուի. ծաղրածուի.* **-дiантъ** м. (ֆր.) **-дiантка** է. **1,** *կատակերգու այր, կին.* **-дiя** м. (յն.) **-дiйка** *նվզ.* **1,** *կատակերգութիւն.* кукольная к. *պաճուճապատիկ.* **2,** *կատակ, ծաղրելի դէպք, անցք.* *это кукольная к. *այդ կատարեալ ծաղրածութիւն է։*

Комелёкъ տ. Камелёкъ.

Коме|ль, мля м. *ստորին ծայր, տակ, «որբ» (գերանի, աւելի, խրձի. հնկեր* տ. Волоть 2); **-мый** ած. *ստորին ծայրի, «որբի»։*

Коменда|нтскiй ած. *կոմենդանտի.* к—ое управленiе *ամրոցապահական, զինուոր պահականոցի* (гауптвахта) *վարչութիւնը.* **-нтъ** м. (ֆր.) *կոմէնդանտ, հրամանատար ամրոցի, ամրոցապետ, բերդապետ.* **-нтша** է. *կոմէնդանտի կին։*

Комé|та է. (յն.) **-тка, -точка** *նվզ.* *գիսաւոր, ագեւոր աստղ.* **-тный** ած. *գիսաւոր*

տարդի. **-тогра́фія** է. (յն.) գիսաւոր աստղերի նկարագրութիւն։

Ко|ми́змъ ա. (ֆր.) կոմիզմ (առարկայի ծաղրական կողմը). **-микъ** ա. (ֆր.) **1,** կատակերգու [դերասան]. **2,** կատակերգութիւնների հեղինակ։

Комильфо́|тный ած. (ֆր.) լաւ, ընտիր, բարի, պատշաճաւոր. **-тность** է. ընտիր, բարի լինելը. լաւութիւն, պատշաճաւորութիւն։

Комисса|ріа́тскій ած. կոմիսարիատի. **-ріа́тъ** ա. (ֆր.) կոմիսարիատ (հիմնարկութիւն, որ զօրքը թէ դրամով և թէ մթերքներով պարենաւորում է). **-рскій** ած. կոմիսարի. **-рство** չ. (ֆր.) կոմիսարութիւն **-ръ** ա. կոմիսար. **1,** վարչական պաշտօնեայ, լիազօր. верхо́вный к. վարչապետ. **2,** մատակարար (մթերքների, իրերի ևն)։

Комиссіо|не́рскій ած. կոմիսիոներին, գործակալի. **-не́ръ** ա. (ֆր.) կոմիսիոներ, գործակալ։

Комис|сіо́нный ած. կոմիսիայի, կոմիսիոնական. **-сія** է. (ֆր.) կոմիսիա. **1,** պատուէր, յանձնարարութիւն, ապսպրանք. дать това́ръ на к—ію ապրանքը պահ տալ. получи́ть това́ръ на к—ію ապրանքը պահեստի մէջ ընդունել. **2,** յանձնաժողով, մասնաժողով (որոշ գործի համար ընտրուած կամ նշանակուած). испыта́тельная к.

Комите́|тскій ած. կոմիտէտի. **-тъ** ա. (անգլ.) կոմիտէտ, խորհրդաժողով, խորհուրդ. учёный, революціо́нный, биржево́й к.; к. мини́стровъ.

Коми́|ческій ած. կոմիքական, ծաղրալի, ծիծաղաշարժ, զուարճալի. **-чески** մ. ծաղրալի, ծաղրաշարժ եղանակով։

Ко́м|канье չ. ճմլթելը, ճմռթելը. **-кать,** ск—, ն. ճմլթել, ճմռթել (թուղթ, շորեղէն). գնդել (ձիւն). **-кова́тый** ած. գնդաձև։

Ко́мликъ նւզ. տ. Ко́мель.

Коммен|та́рій ա. (լտ.) մեկնութիւն, մեկնաբանութիւն, բացատրութիւն (շարագրութեան, մութ կէտի). **-та́торъ** ա. մեկնաբան, բացատրող, պարզաբանող. **-ти́рованіе** չ. բացատրելը, մեկնելը. **-ти́ровать** (-рую -ютъ) ն. մեկնել, բացատրել, լուսաբանել, պարզաբանել (շարադրութիւնը, գրուածքի մութ կէտը)։

Комме|рса́нтъ ա. առևտրական, վաճառական, 'սովդաքար'. **-рція** է. (լտ.) առևտուր, վաճառականութիւն. **-рческій** ած. առևտրական, վաճառականական. к. банкъ, к—ое учи́лище.

Комми́ ա. անհ. (ֆր.) գործակալ, պաշտօնեայ, գրագիր (վաճառականի, սեղանաւորի)։

Комму́|на է. (ֆր.) համայնք, համայնակցութիւն (քաղաքական). **-ни́змъ** ա. (նոր լտ.) կօմունիզմ, համայնականութիւն (քաղաքական վարդապետութիւն, որ ձգտում է տէրութեան մէջ օրինական և կայքի ու գոյքի հաւասարութիւն հաստատել, ոչնչացնելով անձնական սեփականութեան իրաւունքը). **-никаціо́нный** ած. հաղորդակցութեան. к—ая ли́нія; **-ника́ція** է. (լտ.) հաղորդակցութիւն. ճանապարհ. **-ни́стъ** ա. (լտ.) համայնական (կոմունիզմի հետևող, կուսակից)։

Коммута́торъ ա. (լտ.) Ֆիզ. հոսանքադարձ գործիք։

Ко́мна|та է. **-тка, -точка** նւզ. սենեակ, 'օթախ'. **-тный** ած. սենեկի, -կային, 'օթախի'. к—ыя расте́нія.

Комо́|дъ ա. (ֆր.) **-децъ,** дца նւզ. կօմոդ, պահարան շարժուն արկղներով. **-дный** ած. կօմոդի. к. я́щикъ.

Комо́къ, мка́ տ. Комъ.

Комо́лый ած. անեղջիւր, անպոզ, առանց եղջիւրների, առանց պոզերի (օր. կով)։

Комо́чекъ, чка նւզ. տ. Комо́къ.

Компа́ктный ած. սխմուած, խտաշար. խտագիր. к—ое изда́ніе.

Компа|не́йскій ած. ընկերութեան, հասարակութեան. **-нія** է. (ֆր.) **1,** ընկերութիւն, հասարակութիւն. **2,** առևտրական, արդիւնաբերական միութիւն, ընկերութիւն. **-ньо́нъ** ա. **-ньо́нка** է. (ֆր.) **1,** զբօսակից, -կցուհի, ընկեր, -ուհի, ուղեկից. -կցուհի (որ վարձով մտել է մէկի մօտ նորան զբօսակցելու, ուղեկցելու ևն). **2,** առևտրական կամ արդիւնաբերական ընկերութեան անդամ այր, կին։

Ко́мпа|съ ա. (լտ.) **-сикъ** նւզ. կողմնացոյց, բևեռացոյց. **-сный** ած. կողմնացոյցի, բևեռացոյցի։

Компен|саціо́нный ած. հաւասարակշռութիւն հաստատող, փոխարէն, փոխանակ նշանակուող. к—ая по́шлина; **-са́ція** է. (լտ.) **1,** Ֆիզ. փոխակշռութիւն. **2,** արիտար, փոխադարձ հատուցում. **-си́ровать** (-рую -ютъ) ն. փոխարէնը տալ, հատուցանել, բերել, լրացնել, փոխարինել. к. недоста́тки чего́ մի բանի պակասութիւնները լրացնել, ծածկել։

Компе|те́нтность է. **1,** վարչական իշխանութիւն, իրաւասութիւն. **2,** ձեռնհասութիւն. **-те́нтный** ած. (լտ.) ձեռնհաս, իրաւասու. **-те́нція** է. (լտ.) իշխանութիւն, իրաւասութիւն, ձեռնհասութիւն. это не въ моє́й к—іи այդ իմ իրաւասութեան տակ չէ։

Компи|ли́рованіе չ. մեքենայական բանաքաղութիւն. **-ли́ровать** (-рую -ютъ) ն. (գերմ.) քաղուածօրէն հաւաքել, յերիւրել, մեքենայօրէն բանաքաղել. **-ля́торъ** ա. (լտ.) այստեղից այնտեղից քաղող, հաւաքող, յերիւրող. բանաքաղ. **-ля́ція** է. (լտ.) քաղուածք, մեքենայական բանաքաղութիւն, յերիւրուածք, այլ և այլ շարադրութիւններից քաղուածօրէն կազմած գիրք, յօդուած։ [ніе.

Компле́ксія է. (լտ.) տ. Тѣлосложе́-

Компле|кта́ція է. (նոր լտ.) ռզմ. զօրալրական վարչութիւն. **-ктный** ած. (ֆր.) **1,** լրիւ, լրացրած, ամբողջ. **2,** կոմպլէկտային, կոմպլէկտի մէջ մտնող (հկռկը տ. Закомпле́ктный); **-ктова́ть** (-ту́ю -ютъ) ն. (լտ.) լրացնել, լիաթիւ դարձնել. **-ктъ** ա. (լտ.) կոմպլէկտ, լիակատար թիւ, կազմ. боево́й к. ռազմակազմ. к. новобра́нцевъ նորակոչների թիւ, կազմ.

Компле́кція տ. Компле́ксія. [ճիւ։

Компликáція է. (լտ.) բարդութիւն. կըն-

Комплиме́нтъ ա. (ֆր.) կոմպլիմէնտ, հաճոյական խօսք։ [թիւն.

Компло́тъ ա. (ֆր.) դաւ, դաւադրու-

Компо|зи́торскій ած. երաժշտագիտ

-зиторъ —. (фр.) **-зиторша** է. երաժշտագիր, -գրուհի, դաշնակող այր, կին. **-зиція** է. (фր.) **1**, կազմութիւն. **2**, երաժշտագրութիւն, դաշնակում, երաժշտական շարադրութիւն. **3**, կերծ, շինծու, արհեստական ակնեղէն, քոնար. **-зиченый** —э. **1**, հաւաքած, -բովի, կազմած, -մակի. **2**, շինծու, արհեստական. к—ые ка́мни; **-ни́ровать** (-рую -ютъ) ъ. երժ. դաշնակել, շարագրել, երաժշտագրել. **-ни́стъ** (գերմ.) **-ни́стка** ա. Композиторъ, -рша; **-нова́ніе** չ. **1**, կարգաւորելը, դասաւորելը. **2**, դաշնակելը, երաժշտագրելը. **-нова́ть** (-ну́ю -ютъ), ск—, ъ. (լտ.) **1**, կարգաւորել, դասաւորել (գեղարուեստական երկը). **2**, ա. Компони́ровать.

Компо́стъ —. (գերմ.) պարարտիչ աղբ, աղբախառնուրդ: [փած մրգ, 'շամշարակ':

Компо́тъ —. (фр.) կոմպոտ, շաքարով ե-

Ком|пре́ссоръ —. սմմիչ, ճնշիչ գործիք. **-пре́ссъ** —. (фр.) կոմպրէս (ջրի, քացախի եւն մէջ թացած փաթթոց, որ դնում են մարմնի ցաւոտ տեղի վերայ՝ ցաւն ամոքելու համար):

Компромети́ровать (-рую -ютъ), ск— ъ. (фр.) խայտառակել, անունը կոտրել, արատաւորել:

Компроми́ссъ —. (фр.) փոխադարձ պայմանագրութիւն, հաշտութիւն, համաձայնութիւն, իրաւախոհութիւն:

Комфо|рта́бельность է. յարմարութիւն (կեանքի). **-рта́бельный** —э. յարմար, հանգստական, զուարթ). **-ртъ** —. (անգլ.) յարմարութիւն, վայելք (կեանքի):

Комъ —. (յ. ко́мья, ьевъ) գունդ, գունձ. к. снѣ́га; к. бѣлья́ ճերմակեղէնի բողչայ. сверну́ть въ к. գնդել. пе́рвый блинъ к—омъ ա. Блинъ; раздробля́ть ко́мья на па́шнѣ. [տուն, պատմնատուն:

Кона́къ —. (թուրք.) ապարանք. վարշա-

Кона́ть, до́к—, ъ. վերջացնել, վերջ, վախճան տալ. ոչնչացնել, ջնջել:

Конве́|нтъ —. (լտ.) **1**, ժողով. **2**, պատմ. կոնվէնտ. ժողով (1792 թ. ֆրանսիական ազգային ժողովը). **-нціо́нный** —э. դաշնագրութեան. **-нція** է. (фр.) դաշնագրութիւն (պետութեանց մէջ):

Конве́рсія է. (գերմ.) փոխփոխում, փոփոխութիւն (պետական պարտքերի, փոխարինութեան, որ կատարուում է օր. տոկոսները նուազեցնելու նպատակով). к. госуда́рственныхъ долго́въ.

Конве́р|тъ —. (фр.) **-тикъ** նւզ. կոնվէրտ, ծրար (նամակի, այլեայլ թղթերի). купи́ мнѣ десято́къ ко́нвертовъ; вложи́ть письмо́ въ к. [ծրարի մէջ դնել(նամակը)]:

Конви́ктъ —. (լտ.) հանրակաշարան (բար-

Кон|воева́ть (-вою́ю -ютъ) ա. Конвои́ровать; **-во́й** —. (фр.) կօնվօյ (պահակախումբ, որ գուշութեան համար մի կառքի պաշտպանում է). **-во́йный** —э. կօնվօյի, պահակախմբի. **-вои́ровать** (-рую -ютъ) ъ. (фр.) ուղեկցել, տանել. **-во́йръ** —. պահակներ, կօնվօյներ:

Конвуль|сі́вно ն. ջղաձգաբար, ցնցուելով. **-сі́вный** —э. ջղաձգութեան, ջղաձգական, ցնցողական. **-сія** է. (լտ.) ջղաձգութիւն, մկանաձգութիւն, ցնցում:

Конгломера́тъ —. ֆր. conglomérat, շեղջաքար (կուտակաքար): [(վանական):

Конгрега́ція է. (լտ.) միաբանութիւն

Конгре́ссъ —. (լտ.) **1**, վեհաժողով, դիւանագիտաժողով (ժողով վեհապետների կամ իրենց լիազօրների՝ քաղաքական կարեւոր խնդիրներ լուծելու համար). **2**, համաժողով (գիտնականների՝ այլեայլ գիտական խնդիրների համար):

Конда́къ —. (յն.) եկղ. համառօտ երգ, օրհներգութիւն 'ի փառս Փրկչի, Աստուածածնի կամ որ և է սրբի:

Конден|са́торъ —. (լտ.) խտացուցիչ մեքենայ. փիզ. ելեկտրահաւաք մեքենայ. **-са́ція** է. (լտ.) խտացնում. խտացում:

Конди́те|рская, ой է. կոնդիտերատուն, քաղցրաւենդ (տուն, խանութ, ուր այլ և այլ շաքարեղէններ, քաղցրեղէններ են պատրաստում և ծախում). **-рскій** —э. կոնդիտերի. **-ръ** —. (լտ.) **-рша** է. կոնդիտեր, -ուհի, քաղցրագործ, -ուհի (այր, կին, որ շաքարեղէններ, քաղցրեղէններ է պատրաստում և ծախում):

Конди́ція է. (фр.) **1**, պայման, պայմանադրութիւն, դաշն. **2**, մասնաւոր դաս. ходи́ть на к—іи մասնաւոր դասեր տալ:

Ко́ндоръ —. կնդ. Sarcoramphus, պատկուճ կամ կոնճ: [ծայրին հարուած:

Кондра́шка է. ռմկ. կաթուած, կաթուա-

Кон|дуи́тный —э. (фр.) վարքի. **-дуи́ты**, овъ —. յ. (фр.) վարքի վկայական:

Конду́кторъ —. (լտ.) կօնդուկտօր. **1**, Փիզ. ելեկտրական (ելեկտրածին մեքենայի մի մասը). **2**, ենթապայ նաւային ճարտարապետների մարմնի. **3**, [երկաթուղու, հանրային կառքերի, վագօնների, տրամվէյների] վարիչ, ծառայ. **4**, տնտեսապետի օգնական:

Ко|небы́къ —. կնդ. Catoblepas gnu, ձիեզներու. **-нёвина** ա. Кони́на; **-нёвій**, вья, вье —э. ձիու, ձիական. **-нево́дство** չ. ձիաբուծութիւն. **-нево́дъ** —. ձիաբոյծ. **-нёвъ**, а, о —э. ձիու, ձիական, ձիային. **-нено́вка** ա. Коняко́вка; **-нёкъ**, конька́ —. **1**, նւզ. ա. Конь; **2**, (սովոր. յ. коньки́) չմուշկ, սառասահնակ (սահնակաձև երկաթէ քօշեր, որ հագնելով սառցի վերայ սահում, 'չմշկում' են). бѣ́гать, ката́ться на конька́хъ 'չմշկել'. **3**, կնդ. gryllus, ծղրիդ. **4**, կնդ. Hippocampus brevirostris, ձիաձուկ կմ ծովաձի. **5**,* ցանկալիք, պաշտելիք. սիրելի, պաշտելի բան, տարփայ. у вся́каго свой к.

Коне́цъ, нца́ —. **1**, վերջ, վախճան. при концѣ́ жи́зни, до конца́ жи́зни մահուան ժամանակ, ցմահ. въ концѣ́ концо́въ վերջ ի վերջոյ. подъ к. վերջը. приходи́ть къ концу́ վերջանալ, սպառուել, հատնել. к. дѣ́лу вѣне́цъ գործի վերջն է գովելի. привести́ дѣ́ло къ концу́ գործն աւարտել. **2**, ծայր. к. шпаги, перá; своди́ть концы́ съ конца́ми ծայրը ծայրին հասցնել (իր ունեցածով մի կերպ կառավարուել, 'ճօլա գնալ'). дѣ́ло съ концо́мъ գործը վերջացած, աւարտած է. конца́ кра́ю не вида́ть վերջ չկայ. по к. па́льцевъ վայր 'ի վերայ. другъ по к. рукъ անվստահելի բարեկամ. хорони́ть концы́, концы́ въ во́ду [վառ] գործը ծածկել, 'կոծ-

կել՝, պտրտկել, քնացնել. **3,** որոշ տարածութիւն, ճանապարհ. одúнъ к. գնալը. два концá գնալ և վերադառնալը։

Конёчекъ, чка նւզ. տ. Конь.

Конé‖чно ս. 'ի հարկէ, հարկաւ, անշուշտ. **-чность** է. **1,** ծայր, եզր, սահման, վախճան. **2,** վերջ, վախճան ունենալը. **-чный** ած. **1,** վերջի, վերջին, վերջը գտնուող. к—ая бýква; *ծայրայեղ. к—ое разорéніе կատարեալ քայքայում. **2,** վերջ ունեցող. к—ое существó.

Кóникъ տ. Кóнникъ 2.

Конúна է. ձիու միս։

Конúческій ած. կոնաձև։

Кóнка է. ձիաքարշ, տրամվէյ։

Конклáвъ ա. (լտ.) **1,** փակարան, ժողովարան (Հռոմում, ուր ծիրանաւորները կատարում են պապի ընտրութիւնը). **2,** այս ծիրանաւորների ժողովը։

Конкордáтъ ա. (լտ.) կօնկորդատ (դաշնադրութիւն, համաձայնութիւն պապի և մարմնաւոր իշխանութեան մէջ)։

Конкубинáтъ ա. (լտ.) հարճակալութիւն, անպսակ կենակցութիւն։ [ձրացեալ։

Конкрéтный ած. (լտ.) կօնկրէտ, թանձ-

Конку‖рéнтъ ա. մրցակից, ախոյեան. **-рéнція** է. (լտ.) մրցում. **-рúровать** (-рую -ютъ) չ. մրցել։

Кóн‖курсный ած. կօնկուրսի, -սային. к. экзáменъ; к—ое сочинéніе; **-курсъ** ա. (լտ.) **1,** կօնկուրս, մրցութիւն (որ և է տեղի, պաշտօնի, մրցանակի համար). сочинéнія, представленныя на к.; **2,** պարտապանի գործերի վերայ կարգած ժամանակաւոր վարչութիւն։

Кóн‖ная, óй է. ձիավաճառանոց, հրապարակ, ուր ձիեր են վաճառում. **-никъ** ա. **1,** ձիաւոր, հեծեալ, ասպազէն. **2,** իշոտնուկ (նստարան գիւղական խրճիթում). **-ница** է. հեծելազօրք։

Конно‖артиллерíйскій ած. հեծեալ հրետանու, ձիաւոր հրետանու. **-гвардéецъ,** дéйца ա. հեծեալ գվարդիական. **-гвардéйскій** ած. հեծեալ գվարդիայի. **-желѣ́зный** ած. ձիաքարշ. к—ая дорóга տ. Кóнка; **-завóдскій** ած. ձիաբուծութեան. **-завóдство** չ. ձիաբուծութիւն. **-завóдчикъ** ա. ձիաբոյծ. **-піонéрный** ած. հեծեալ ռահվիրայի. **-піонéръ** ա. հեծեալ ռահվիրայ (ճամբայ բացող, կամուրջ ձգող, բանակատեղ ամրացնող ևն զօրական)։

Кóнный ած. **1,** ձիու, երիվարի. к. бѣгъ; **2,** ձիաւոր, հեծեալ. к. полкъ; к. караýлъ; к—ая артиллéрія.

Конова́‖лъ ա. ձիաբոյժ, ձիու 'հէքիմ'. 'չառռահ'. **-льный** ած. ձիաբուժութեան, -ժական. **-льскій** ած. ձիաբոյժների. **-льство** չ. ձիաբուժութիւն։

Коновнúкъ, á ա. բս. Trifolium montanum, լեռնային առուոյտ։

Коновó‖децъ, дца ա. ձիաբոյծ. **-дить** (-жу -дятъ) չ. ղեկավար, պարագլուխ, առաջնորդ լինել. [verified visually: խռովարար հանդիսանալ] **-дка** է. **1,** խռովարարուհի. **2,** (Վօլգայի վերայ) մեծ բեռնակիր նաւ, որ քարշում են ձիերը. **-дный** ած. ձիատար, ձիերից քարշուող. к—ая машúна; к—ое сýдно; **-дскій** ած. ձիաբոյծների. **-дственный** ած. ձիաբուծութեան. **-дство** չ. ձիաբուծութիւն. **-дъ** ա. **1,** տ. Коновóдецъ; **2,** խռովարար, մաքեր պղտորող. **3,** ձիերով նաւեր քարշող բանուոր։

Кóно‖вязь է. հ—ք. ծայրերին շուանների ըռնի, որոնցից ձիերին դաշտում կապում են արածելու համար. **-крáдство** չ. ձիագողութիւն. **-крáдъ** ա. ձիագող, ձիերի գող։

Коно‖пáтить (-чу -тятъ), зак—, ն. խծուծել, խծուծով լցնել, կալնել, փակել որ և է բանի արանք, որ և է ծակ, ծերպ, ճեղք. **-пáтка** է. **1,** խծուծելը, խծուծով լցնելը, կալնելը, փակելը. **2,** խծուծիչ երկաթէ գործիք. **-пáтный** ած. խծուծիչ, խծուծելու. **-пáтчикъ** ա. խծուծող. **-пáтчица** է. սորա կինը. **-(кó-)пать** է. վուշ, խծուծ (որ պատրաստւում է կանեփի տանկի մնացորդներից), բամբակ, որոնցով որ և է բանի արանքները լցնում, կալնում են (օր. նաւը կպրաձիւթելիս). **-пáченіе** չ. տ. Конопáтка 1; **-пáчивать** տ. Конопáтить.

Коно‖пéль, пля́ ա. բս. Cannabis sativa, հասարակ կանեփ. индíйскій к., C. indica, հնդկականեփ. дúкій к. Epilobium angustifolium, նրբատերև տպուզան. **-пéлька** նւզ. տ. Коноплá; **-пéльникъ** ա. բս. Eupatorium cannabinum, տապուզանուկ (պատերիոն, երեանակ?) **-пéльный** ած. կանեփի. **-плá** է. տ. Конопéль; **-пля́никъ** ա. կանեփավայր, կանեփ ցանած տեղ, դաշտ, անդ. **-пля́нка** է. **1,** կնդ. Fringilla cannabina, կանեփակեր ճնճղուկ. **2,** բս. Datisca cannabina, դեղին կանեփ. **-пля́ный** տ. Коноплéльный; к—ое мáсло, сѣмя.

Коносамéнтъ ա. ծովգ. ապրանքագիր, նաւի վերայ բարձած ապրանքի ցուցակը։

Консерватú‖вность է. պահպանողականութիւն. **-вный** ած. (նոր լտ.) պահպանողական. **-змъ** ա. պահպանողականութիւն, պահպանողական ձգտում։

Консерватó‖рія է. (նոր լտ.) կօնսերվատօրիա (բարձրագոյն երաժշտական ուսումնարան). **-рскій** ած. կօնսերվատօրիայի։

Консервáторъ ա. (նոր լտ.) **1,** պահպանողական[կուսակցութեան անդամ]. **2,** վերակացու, վերահսկող. к. музéя.

Консéрвы ա. յ. (ֆր.) **1,** աչքապաշտպան ակնոցներ (որ կրում են աչքերի պաշտպանութեան համար). **2,** կօնսերվ (մրգեղէններ և ուտելեղէններ, որ առանձին կերպով պատրաստելով և լցնելով ժեշտէ տուփերի մէջ պահում են)։

Консúліумъ ա. (լտ.) բժ. բժշկական խորհուրդ (ծանր հիւանդութեան պատճառով)։

Конси‖сторiáльный ած. կօնսիստօրիական. **-тóрія** է. (լտ.) կօնսիստօրիա (թեմական հոգևոր ատեան, որին նախագահում է թեմակալ առաջնորդը). **-тóрскій** ած. կօնսիստորի։

Кóнскій ած. ձիու, ձիերի. к—ая сбрýя ձիու լծասարքը. к. завóдъ ձիաբուծութիւն. к. каштáнъ բս. Aesculus hippocastanum, ձիակաղին, վայրի շագանակենի։

Конскри‖пціóнный ած. զինուորագրական. **-пція** է. (լտ.) զինուորագրութիւն

Консолидú|рованный բյ. ‑ծ. **1**, միացրած, 'ի մի գումարած, 'ի մի ձուլած (պետական պարտքերի մասին). **2**, յաստատած (պետական պարտքերի, փոխարինութիւնների մասին). к—ые зáймы; **‑ровать** (‑рую ‑ютъ) ն. (լտ.) **1**, միացնել, 'ի մի գումարել. 'ի մի ձուլել (պետական այլ և այլ փոխառութիւնները, որ անում են օր. պետական բոլոր պարտքերի մէջ միութիւն հաստատելու, այգ պարտքերը յաստատելու կամ անմարելի, մնայուն գործնելու նպատակաւ). **2**, յաստատել (պետական փոխարինութիւնը)։

Консóль է. **1**, (ֆր.) *մրտրզ.* կօնսօլ, ուս (պատի մէջ յօրինած արտաքարկաւ մաս, որի վերայ դնում են օր. սենեակային ժամացոյց, կիսարձան (бюстъ) ևն). **2**, (անգլ.) консóли, ей յ. հաստատուն պարտքեր (պետական)։

Консóрціумъ ‑. (լտ.) միութիւն, կապակցութիւն (առևտրական կամ առևտրական անձերի, բանկերի)։

Консиe|ктúвный ‑ծ. կօնսպէկտային, համառօտ, հակիրճ. к—ая зáпись лéкціи դասախօսութեան համառօտ գրի առնելը. **‑ктъ** ‑. (լտ.) **‑ктикъ** նւզ. կօնսպէկտ (գրքի, շարադրութեան համառօտած բովանդակութիւնը, ամփոփումը)։

Констатú|рованіе չ. ցոյց տալը, հաստատելը. **‑ровать** (‑рую ‑ютъ) ն. (ֆր.) ցոյց տալ, հաստատել (իրի, հանգամանքի գոյութիւնը)։

Консти|туціóнный ‑ծ. սահմանադրական. **‑тýція** է. (լտ.) սահմանադրութիւն։

Констрýкція է. **1**, կազմ, կազմութիւն, դասաւորութիւն. **2**, շինուածք, յօրինուածք։

Кóнсу|лъ ‑.(լտ.)կօնսուլ, հիւպատոս. **1**,հին Հռոմում բարձրագոյն պաշտօնեայ, որ ընտրւում էր ժողովրդից մի տարով և գրէթէ արքայական իրաւունքներ ունէր. **2**, Ֆրանսիայում 1799 թ. հաստատուած կառավարութեան (consulat) 3 անդամներից իւրաքանչիւրը. **3**, պետական գործակալ, որ օտար պետութեան մայր քաղաքում է իւր հայրենակիցների առևտրական շահերը. **‑льскій** ‑ծ. կօնսուլի, հիւպատոսի, ‑ային. **‑льство** չ. **1**, կօնսուլութիւն, հիւպատոսութիւն. **2**, հիւպատոսարան։

Консуль|тáнтъ ‑. (լտ.) բժշկական խորհրդին (консиліумъ) մասնակցող բժիշկ. **‑тáція** է. (լտ.) խորհրդածութիւն. пригласи́ть докторóвъ на к—ію.

Контáрь ‑. 'ղանթար' (կշեռք մի)։

Контенáнсъ ‑. (ֆր) դիրք, կեցուածք. պատշաճութիւն, պատշաճաւորութիւն։

Контингéнтъ ‑. (լտ.) մաս, բաժին, քանակութիւն, թիւ։

Конти|нентáльный ‑ծ. ցամաքային. **‑нéнтъ** ‑. (լտ.) ցամաք։

Контó|ра է. (ֆր.) գրասենեակ, հաշուետուն. бáнкирская к.; к. объявлéній; почтóвая к.; к. нотáріуса; **‑рка** է. (ֆր.) **‑рочка** նւզ. բարձր և թեք գրասեղան. **‑рскій** ‑ծ. գրասենեակի, հաշուետան. **‑рщикъ** ‑. **‑рщица** է. գրասենեակային պաշտօնեայ, գրասենեակում ծառայող այր, կին։

Кóнтра է. (լտ.) հակառակութիւն. быть съ кѣмъ‑нибýдь въ к—ахъ մէկի հետ կռուած լինել, թշնամութեան մէջ գտնուել. у нихъ вы́шла к. նոցա գժտուեցան։

Контрабáн|да է. (ֆր.) **1**, մաքսանենգութիւն. **2**, մաքսանենգութեամբ ներածած ապրանք. **‑дúстъ** ‑. (ֆր.) մաքսանենգ. **‑дный** ‑ծ. մաքսանենգութեան. մաքսանենգութեամբ ներածած, ներածուող, կատարուող. к—ые товáры; к—ая торгóвля.

Контра|басúстъ ‑. կօնտրաբասահար, կոնտրաբասի վերայ ածող. **‑бáсъ** ‑. (ֆր.) կօնտրաբաս (ամենամեծ ջութակը)։

Контрагéнтъ ‑. (լտ.) դաշնադիր։

Контра|ктовáть (‑тýю ‑ютъ), зак— ն. (լտ.) դաշնադրել, պայմանադրել, դաշնադրութեամբ կապել, պարտաւորեցնել. **‑ся** ‑նդր. պայմանաւորուել, կապուել. **‑ктъ** ‑. (լտ.) դաշնադրութիւն, պայմանադրութիւն, պայման։

Контрáль|то չ. ‑նհ. **‑тъ** ‑. (իտ.) կօնտրալտ (ամենացածր իգական ձայն). **‑тóвый** ‑ծ. կօնտրալտեան, ‑տային. к. гóлосъ·

Контра|мáрка է. (ֆր.) կօնտրամարկա, փոխատոմս (նշան, որ տոմսակի փոխանակ ժամանակաւորապէս տրւում է). **‑мúна** է. (ֆր.) ներընդդեմ ական. **‑пýнктъ** ‑. (նոր լտ.) երժ. ձայնակարգութիւն. **‑сигнúровать** (‑рую ‑ютъ) ն. (լտ.) փոխադարձաբար ստորագրել, վաւերացնել։

Контрáстъ ‑. (ֆր.) հակապատկեր, ընդդիմապատկեր, հակադրութիւն։ [գութիւն։

Контрафáкція է. (նոր լտ.) գրանենգ‑

Контри|буціóнный ‑ծ. պատերազմական տուգանքի. **‑бýція** է. (լտ.) պատերազմական տուգանք, հարկ։

Конт|ролёрскій ‑ծ. վերատեսուչի, վերահսկողի. **‑ролёръ** ‑. (ֆր.) վերատեսուչ, վերահսկող. **‑ролúровать** (‑рую ‑ютъ) ն. (ֆր.) վերատեսել, վերահսկել. **‑рóль** ‑. (ֆր.) վերատեսչում, ‑ութիւն, վերահսկում, ‑կողութիւն. **‑рóльный** ‑ծ. վերատեսչի, վերահսկողի. к—ая палáта վերատեսչի տուն։

Контрфóрсъ ‑. (ֆր.) նեցուկ, մոյթ (դիմադիր)։

Контръ|‑адмирáлъ ‑. կօնտր‑ծովակալ (աստիճանով համապատասխանում է ցամաքային զօրքի генерáлъ‑маióръ‑ին). **‑манифестáція** է. (լտ.) հակառակ ցոյց (հրապարակական)։

Кон|тýзить (‑жу ‑зя́тъ), ок—, ն. (լտ.) ճմլել, ջարդել, վիրաւորել. **‑тýзія** է. (լտ.) ճմլուած, ջարդուած տեղ, թեթև վէրք, սկրբթուք (կշտով անցած գնդակից)։

Контý|рный ‑ծ. շրջագծի, ծրի. к. рисýнокъ շրջագծած, ուրուագծած նկար. **‑ръ** ‑. (ֆր.) շրջագիծ, եզերագիծ, շրջապատ, ծիր. տաճ. ուրուագիծ, ուրուանկար։

Конý|ра է. **‑рка, ‑рочка** նւզ. **1**, շնաբուն. **2**,* սորոմելի հիւղ, բուն, որջ։

Кóну|сный ‑ծ. կոնի. **‑совúдный, ‑сообрáзный** ‑ծ. կոնաձև. **‑съ** ‑. (լտ.) կոն, կոնաձև մարմին. усѣчённый к. հատնուած, ծայրատ կոն։

Конфедерáція է. (լտ.) քաղաքական դաշնակցութիւն, նիզակակցութիւն (մի քանի կառ‑ավարութիւնների)։

Конферéнція է. (լտ.) **1**, դիւնգ. խորհուրդ, վեհաժողով (տ. Конгрéссъ 1); **2**, տաճ.

խորհուրդ, խորհրդակցութիւն կարևոր խնդիրների մասին։

Конфе́|та էք. (լտ.) **-тка, -точка** *նւզ.* *կոնֆետ.* **-тный** *-ծ. կոնֆետի.* **-тчикъ** *-.* **-тчица** *էք. կոնֆետագործ, -ուհի, կոնֆետագործ, ուհի։*

Конфигура́ція էք. (լտ.) *կերպարանաւորում, ձևաւորում. արտաքին ձև, կերպարանք։*

Конфиденціа́|льный *-ծ. մտերմական, գաղտնի.* **-льно** *մ. մտերմաբար։*

Конфир|ма́ція էք. (լտ.) **1,** *«դրոշմ» (բողոքական եկեղեցու մէջ հրապարակական խոստովանութիւն, վկայութիւն հաւատքի, դաւանութեան, որով պատանիս (13—15 տարեկան) քրիստոնեան ընդունուելով հասուն հասարակութեան մէջ՝ առաջին անգամ հաղորդուում է).* **2,** *վաւերացում, հաստատում (դատավճռի).* **-мова́ть** (-мýю -ютъ) *ն.* **1,** *նկղ. «դրոշմել», հրապարակաւ խոստովանեցնել հաւատքի, դաւանութեան մէջ, օրհնել և հաղորդել.* **2,** *վաւերացնել, հաստատել։*

Конфис|ка́ція էք. (լտ.) **1,** *գրաւում, արգունիք գրաւելը.* **2,** *բռնելը, գրաւելը (չթոյլատրած գրքերը, ապրանքը).* **-кова́ніе** *չ.* *գրաւելը, բռնելը.* **-кова́ть** (-кýю -ютъ) *ն.* **1,** *արքունիք գրաւել.* **2,** *բռնել, խլել, գրաւել (չթոյլատրած գրքը, ապրանքը)։*

Конфли́ктъ *-.* (լտ.) *ընդհարում, վէճ։*

Конфо́|рка, -рочка *ա.* Канфóра, -рочка.

Конфу́|зить (-жу -зятъ), ск—, *ն.* (ֆր.) *շփոթեցնել, «շշկլեցնել», շուարեցնել, ամաչեցնել.* **-зія** էք. (ֆր.) *շփոթութիւն, շուարում։*

Конфуціа́|нецъ, нца *-.* *Կոնֆուցիուս չինական իմաստունի և կրօնապետի հետևորդ.* **-нство** *չ.* *կոնֆուցիականութիւն, Կոնֆուցիոսի օրէնքը, վարդապետութիւնը։*

Конхиліо|логи́ческій *-ծ. խխունջաբանական.* **-ло́гія** էք. (յն.) *խխունջաբանութիւն, խխունջաբանութիւն։*

Конхо́ида էք. *երկրչփ. կոնքագիծ։*

Концен|тра́ція էք. (լտ.) **-три́рованіе** *չ.* *կենտրոնացնում. խտացնում.* **-три́ровать** (-рую -ютъ) *ն.* *կենտրոնացնել. խտացնել.* **-три́ческій** *-ծ.* (լտ.) *համակենտրոն, -նական։*

Кон|це́птъ *-.* (լտ.) *նախագիծ.* **-це́пція** էք. (լտ.) *ըմբռնում, իւրացնում, հասկացողութիւն։*

Конце|ртá нтъ *-.* **-ртáнтка** էք. *համերգասու, կոնցերտ տուող այր, կին.* **-рти́къ** *նւզ. ա.* Концéртъ; **-ртíно** *չ.* *-նհ.* (իտ.) **1,** *պստիկ համերգ, կոնցերտ.* **2,** *երգեհոն մի.* **-ртíстъ** *-.* **1,** *համերգակից, կոնցերտին մասնակցող.* **2,** *համերգագիր, կոնցերտներ շարադրող.* **-ртный** *-ծ. համերգի, կոնցերտի.* к—ая зáла; **-ртъ** *-.* (ֆր.) **1,** *կոնցերտ, համերգ, նուագահանդէս.* **2,** *մի կամ մի քանի գործիքների համար շարադրած երկ։*

Кон|цессіоне́ръ *-.* (նոր լտ.) *արտօնատէր.* **-це́ссія** էք. (լտ.) [*տուած, զիջած*] *արտօնութիւն, առանձնաշնորհութիւն, մենաշնորհ.* дать комý к—ію на постройку желѣзной дорóги.

Кон|ча́ніе *չ.* *վերջացնելը, աւարտելը, վերջանելը.* **-ча́ть,** -чить, окóнчить *ն.* *վերջացնել, աւարտել, վերջնել.* к. рѣчь, чтéніе, дѣ́ло; онъ кóнчилъ тѣмъ, что женíлся *վերջ ի վերջոյ նա պսակուեց.* **-ся** *չ.* **1,** *վերջանալ, աւարտուել.* обѣ́дня кóнчилась; срокъ его нáйма кончáется; жизнь кончáется смéртью; **2,** (сконч—) *վախճանուել.* онъ кончáется; онъ скончáлся; **-чикъ** *նւզ. ա.* Конéцъ; **-ча́на** էք. *վերջ, վախճան.* **-чать** (-чу -чатъ), **ся** *ա.* Кончáть, ся.

Конъ *-.* **1,** *խաղի տեղ, տարածութիւն. վէգերի (կաճիների) շարք.* **2,** *Թղթխ. նէտծր, դրամը։*

Ко|нь, á *-.* **1,** *ձի, երիվար.* доровóму конќ въ зýбы не смóтрятъ (*առծ.*). морскóй к., Otaria jubata, *ծովային կամ բաշաւոր փոկ.* **2,** *շախմատի ձի.* **-нькú** *ա.* Конёкъ 1; **-нькобѣ́жецъ,** жца *-.* *«չմշկող», սահող.* **-нькóвый** *-ծ.* *«չմուշկի», սահնակի.* к. ремéнь. [*գի*]:

Конья́къ, á *-.* (ֆր.) *կոնեակ (մարկ օ*

Ко́|нюхъ *-.* *ձիապան, ախոռապետ.* **-нюшенка** *նւզ. ա.* Конюшня; **-нюшенный** *-ծ.* *ձիանոցի, ախոռանոցի.* **-нюшій,** шья, шье *-ծ.* *ձիապանի, ախոռապետի.* (*իբրև գոյկ.* *-.*) *ա.* Кóнюхъ; **-нюшня** էք. *ձիանոց, ախոռանոց, գոմ։* [*տանի վերի (ած. է—րդ—)*]:

Ко|няко́вка էք. *բս.* Vicia sativa, *բ*

Коопера|ти́вный *-ծ.* *ընկերակցական, միասին, միաբանութեամբ գործող, ներգործող.* к—ыя учреждéнія; **-ція** էք. (լտ.) *ընկերակցութիւն. միասին, միաբանութեամբ գործելը։*

Коорди|на́ты *-.* *յ.* (լտ.) *երկրչփ. կօորդինատներ, համակարգեալ գծեր.* **-на́ція** էք. (լտ.) *համակարգում, -ութիւն։*

Копа́ էք. **1,** *շեղջ, դէզ, կոյտ.* **2,** *դէզ, «կոպ» (60 խրձից բաղկացած). խոտի դէզ։*

Копа́ловый *-ծ.* *կոպալի.* к—ая кáмедь *կոպալի խէժ։* [*խառնու*:

Копалу́ха էք. *մայր փայտաքաղաքի, ցու*

Копа́лъ *-.* *կոպալ (մի տեսակ խէժ)։*

Ко|па́льный *-ծ.* *փորելու, պեղելու.* **-па́льщикъ** *-.* *փորող, պեղող բանւոր.* **-па́ніе** *չ.* *փորելը, պեղելը, քանդելը.* **-па́тель** *ա.* Копáльщикъ; **-па́ть,** -пнýть *ն.* *փորել, պեղել, քանդել, բրել.* к. зéмлю, я́му; к. колóдезь; к. гря́ды *ածուներ փորել, պատրաստել.* к. въ носý *քիթը քչփորել.* **-ся** *չ.* *դանդաղ շարժուել, մի բանի վերայ շատ «ժամ սպանել».* какъ вы дóлго копáетесь за э́тою рабóтою!

Ко|пе́ечка *նւզ. ա.* Копéйка; **-пе́ечникъ** *-.* **1,** *բս.* Alectorolophus, *աքլորաբիբակ (աքաղաղի կատար).* **2,** *ժլատ, գծուծ, կծծի մարդ.* **-пе́ечный** *-ծ.* *կոպէկանոց.* **-пе́йка** էք. *կոպէկ. կոպէկանոց դրամ.* вашибúть к—у *մի քանի կոպէկ «դաշել», աշխատել։*

Копе|йстскій *-ծ.* *արտագրողի, ընդօրինակողի. գաղափարողի.* **-йстъ** *-.* (լտ.) *արտագրող. ընդօրինակող, գաղափարող։*

Копе́|ика, -ночка *նւզ.* *ա.* Копнá; **-нный** *-ծ.* *բարդերի(ց)։*

Ко|пёрщикъ *-.* (լհ.) *բրեր, ցցեր վարող (տնկող) բանուոր.* **-пёръ,** прá *-.* (լհ.) **1,** *բրեր, ցցեր վարելու (տնկելու) գործիք.* **2,** *բս.* Anethum graveolens, *սամիթ*

Ко́петень, тня *ա.* *բս.* Asarum europaeum, *սթեր կմ ազարիոն (մրուանտակ, կազմորէ)։* [տուփ։
Копи́лка *է.* *գանձանակ, դրամ խնայելու*
Копи|рова́льный *ած.* **1**, *ընդօրինակող, պատճէնը վերցնող.* **2**, *նմանաբերող.* **-рова́ніе** *չ.* **1**, *ընդօրինակելը, գաղափարելը.* **2**, *նմանաբերելը.* **-рова́ть**, ск—, *ն.* (*լտ.*) **1**, *ընդօրինակել, գաղափարել. պատճէնը վերցնել.* **2**, к. кого́ *մէկին նմանաբերել, մէկի 'հանգը', 'զայլգան' անել.* **-ро́вка** *է.* (*լտ.*) **1**, *տ.* Копирова́ніе; **2**, *պլաններ վերցնելու տեղ.* **-ро́вщикъ** *ա.* (*լտ.*) **-ро́вщица** *է.* **1**, *ընդօրինակող, գաղափարող այր, կին.* **2**, *նմանաբերող այր, կին։*
Ко|пи́тель *ա.* **-пи́тельница** *է.* *խնայող, հաւաքող, դիզող այր, կին.* **-пи́ть** (-плю́ -пятъ), ск—, *ն.* *հաւաքել, դիզել, խնայել, յետ դցել (դրամ).* **2**, *-նչչ.* *հաւաքուիլ, կիտուիլ, կուտակուիլ, դիզուիլ։* [пьеви́дный.
Ко|піё *տ.* Копьё; **-піеви́дный** *տ.* Ко-
Ко|піи́стъ *տ.* Копе́йстъ; **-пія** *է.* (*լտ.*) *ընդօրինակութիւն, պատճէն, գաղափարում։*
Ко́п|ка *է.* *փորելը, պեղելը, քանդելը.* **-кій** *ած.* *փուխր, փխրուն, դիւրապեղ.* **-кость** *է.* *փխրունութիւն, դիւրապեղութիւն։*
Копле́ніе *չ.* *հաւաքելը, կիտելը, դիզելը. խնայելը (դրամ)։*
Коп|ка́ *է.* *բարդ, պստիկ դէզ.* *к. воло́съ *մազերի դէզ, խիտ մազեր.* **-ни́ща** *է.* *մեծ, ահագին բարդ։*
Ко|пну́ть, ся *տ.* Копа́ть, ся. [քացի։
Копо́къ *ա.* *հարուած (բահով, թիով).* *ա-*
Ко́по|тній, **-тность** *տ.* Копотли́вый, -тли́вость; **-тли́вость** *է.* *անարիութիւն, դանդաղկոտութիւն, 'ջանջալութիւն'.* **-тли́вый** *ած.* *անարի, թոյլ, դանդաղկոտ, 'ջանջալ'.* копотли́во *մ.* *անարիօրար, դանդաղկոտութեամբ.* **-тный**, **-тно** *տ.* Копотли́вый, -во; **-ту́нъ** *ա.* **-ту́нья** *է.* *անարի, դանդաղկոտ, անշնորհք, թամբալ, 'ջանջալ' այր, կին։* [(ձիւթ, կուպր քաշելու)։
Ко́поть *է.* **1**, *մուխ, մուր.* **2**, *փոս, գուբ*
Копо|ши́ть (-шу́ -ша́тъ), зак—, пок—, *ն.* **1**, *շարժել, 'ժամ տալ'.* **2**, *դանդաղ կերպով անել, գործել.* **-ся** *-նչչ.* *շարժուիլ, 'ժամ գալ'. վխտալ, գեռալ։*
Копро́вый *ած.* *թակի, ցցեր անկելու գործիքի.* к—ая ба́ба *տ.* Копёръ.
Коп|ти́льна *է.* *ռմկ.* *ծխելու սենեակ.* **-ти́льный** *ած.* *ծխելու, ծխոտելու, մխելու, չորացնելու.* **-ти́льня** *է.* *ծխանոց, մխանոց (շինութիւն, խրճիթ, ուր ձուկ, միս եւն մուխ տալով չորացնում են).* **-ти́льщикъ** *ա.* **-ти́льщица** *է.* *ծխող, մխող, ծխոտող, մխոտող, ծխով, մխով ձուկ, միս չորացնող այր, կին.* **-ти́тель** *ա.* **-ти́тельница** *է.* *ծխոտող, մխոտող այր, կին.* к. не́ба *փուչ, պարապ մարդ.* **-ти́ть** (-чу́ -тя́тъ), *ն.* **1**, (закопт—) *ծխոտել, մխոտել.* онъ живётъ, то́лько не́бо копти́тъ *նա բոլորովին անօգուտ մարդ է աշխարհիս երեսին.* **2**, (закопт—) *չ.* *ծխալ, ծուխ, մուխ արձակել.* ла́мпа копти́тъ; **3**, (вы́копт—) *մխել, ծխի, մխի մէջ պահելով չորացնել, ապխտել.* к. ры́бу, окоро́ка́, колбасу́; **-тѣ́лка** *տ.* Копти́льня;
-тѣ́лый *ած.* *ծխոտուած, մխոտուած, սևացած.* **-тѣ́ть** (-чу́ -тя́тъ) *չ.* *ծխոտուիլ, մըխոտուիլ, սևանալ։*
Копули́|ровать (-рую -ютъ) *ն.* *այգեգ.* *պատուաստել.* **-ро́вка** *է.* *պատուաստում։*
Копу́нъ, а́ *ա.* **1**, (**копу́нья** *է.*) *տ.* Копоту́нъ, -нья; **2**, *կնդ.* sphex, *պիծակ մի։*
Копче́|ніе, **-нье** *չ.* *ծխոտելը, մխոտելը. ծուխ, մուխ անելով չորացնելը.* **-(ё)ный** *ած.* **1**, *ծխոտած, մխոտած.* **2**, *ծխած, մխած.* к—ое мя́со. [(սահնակի)։
Копы́лъ, а́ (копы́лья, льевъ *յ.*) *ոտ*
Копы́|тень, тня *տ.* Копы́тникъ; **-тистый** *ած.* *մեծասմբակ, խոշորասմբակ, մեծակճղակ.* **-тище** *յեղ.* *տ.* Копы́то; **-тникъ** *ա.* *բս.* Asarum europaeum, *սթեր կամ ազարիոն (մրուանտակ, կազմորէ).* **-тница** *է.* *սմբակախտ, կճղակախտ.* **-тный** *ած.* *սմբակի, կճղակի.* **-то** *չ.* **-тце** *նւզ.* *սմբակ, կճղակ.* **-тчатый** *ած.* *սմբակաւոր, կճղակաւոր.* к—ыя живо́тныя. [поши́ться.
Копы́шиться (-шусь -шатся) *տ.* Ко-
Копь *է.* *բով.* каменноу́гольная к.
Ко|пьё *չ.* *տէգ, նիզակ, աշտէ, գեղարդ.* бой на ко́пьяхъ *նիզակամարտութիւն.* **-пьеви́дный** *ած.* *նիզակաձև, նիզակակերպ.* **-пьено́сецъ**, сца *ա.* *նիզակակիր, նիզակաւոր.* **-пьеобра́зный** *տ.* Копьеви́дный; **-пьецо́** *նւզ.* *տ.* Копьё; **-пьи́ще** *յեղ.* *տ.* Копьё.
Копѣ́|ечка, **-ечникъ**, **-ечный**, **-йка** *տ.* Копе...
Кора́ *է.* *կեղև, կճեպ, պատեան.* земна́я к. *երկրագնդիս կեղևը։*
Корабе́ль|ный *ած.* *նաւի.* **-щикъ** *ա.* *նաւատէր.* **-щичій**, ья, ье *ած.* *նաւատիրոջ։*
Корабле|круше́ніе *չ.* *նաւաբեկութիւն.* претерпѣ́ть к.; **-нача́льникъ** *ա.* *նաւապետ.* **-пла́ваніе** *չ.* *նաւարկութիւն, նաւագնացութիւն.* **-пла́ватель** *ա.* *նաւորդ, նաւագնաց.* **-пла́вательный** *ած.* *նաւարկութեան, նաւագնացութեան.* **-строе́ніе** *չ.* *նաւաշինութիւն, նաւագործութիւն.* **-строи́тель** *ա.* *նաւակառոյց, նաւագործ.* **-строи́тельный** *ած.* *նաւաշինութեան, նաւագործութեան.* **-хозя́инъ** *ա.* *նաւատէր։*
Ко|ра́бликъ *ա.* *նւզ.* **1**, *պստիկ նաւ.* **2**, *կնդ.* Nautilus, *նաւախեցի.* **-рабли́ще** *ա.* *յեղ.* *ահագին, մեծ նաւ.* **-ра́бль**, я́ *ա.* *նաւ (տասգաստաւոր).* вое́нный, купе́ческій к.; сѣсть на к.; *сжига́ть свои́ корабли́ *իր փայփայած մտքերին մնաս բարև տալ, իր ըղձերից հրաժարուել.* большо́му кораблю́ большо́е плава́ніе (*առծ.*) *հարկս, հարկաւորաց, պատիւս արժանաւորաց։*
Кора|лли́тъ *ա.* (*լտ.*) *կորալ'իոնի մարմարիոն.* **-ллови́дный** *ած.* *կորալ'իոնակերպ, կորալ'իոնաձև.* **-лловый** *ած.* *կորալ'իոնի(ց), մարջանի(ց).* **-ллъ** *ա.* *կորալ'իոն, մարջան.* звѣздчатый к. *աստղակերպ կորալ'իոն։*
Кораль|ки *ա.* *յ.* *կորալ'իոնի, մարջանի մանեակ, շարոց, ուլունք.* **-ко́вый** *ած.* *կորալ'իոնի(ց).* к—ое ожере́лье *կորալ'իոնի (մարջանի) մանեակ։*
Кора́нъ *ա.* (*արբ.*) *ղուրան։* [տանու)։
Корве́тъ *ա.* (*ֆր.*) *կորվէտ (եռակայմ մար-*

Коргá է. (Թուրք.) **1**, ագռաւ. **2**, Corvus cornix, մոխրագոյն ագռաւ. **3**, *ագռաւ, պառաւ, չար կին, վհուկ. **4**, խուԹ. ընդչըրեայ ժայռ։

Кóрда է. [սխոռա]սանձի փոկ։

Корде|балéтъ ա. (ֆր.) Թատր. բալետախումբ, բալետային խումբ. **-батáлія** է. (ֆր.) միջաշարք նաւատորմի. **-гáрдія** է. (ֆր.) պահապանաց։

Кордó|нный ած. **1**, զօրաշղԹայի. **2**, Թելի. **-нъ** ա. (ֆր.) **1**, ռզմգ. զօրաշղԹայ. **2**, Թել։

Корёжить (-жу -жатъ) ն. ծռել, կռացնել, կորացնել. **-ся** ներգ. կծկուել, կուչ գալ։

Коре|нáстый ած. **1**, մեծարմատ, հաստարմատ. **2**, Թիկնաւէտ, կարճլիկ ու հաստլիկ, ամրակազմ, պնդակազմ. **-ни́стый** ած. մեծարմատ, հաստարմատ. **-нни́къ**, á ա. միջնեկ, քեղաձիգ ձի. **-ннóй** ած. **1**, անմատի, արմատային. к. зубъ սեղանատամ, աղօրիք. к. слогъ; **2**,* արմատական, հիմնական, բնիկ. к. жи́тель բուն բնիկ. к—óе преобразовáніе; к· ýксусъ խիստ Թունդ քացախ. к—áя ры́ба խիստ աղած (մեծ) ձուկ. к—áя лóшадь միջնեկ, կառքի մէջ տեղում լծած, քեղաձիգ ձի. **-новáтый** ած. պստիկ արմատներով. **-нщикъ** ա. **-нщица** է. արմատիքներ վաճառող այր, կին. **-(кó-)нь**, рня ա. (յ. кóрни, éй բոյսի, մազի, ատամի արմատներ. և корéнья, ьевъ արմատիքներ) արմատ, ‘տակռի‘, ‘քոք‘. хлѣбъ ещё стои́тъ на корню́ հացը (արտը) դեռ ոտի վերայ է. пускáть кóрни արմատներ ձգել. запускáть кóрни խոր արմատներ ձգել. вы́рвать съ кóрнемъ արմատաքի հանել. исторгáть к. зла չարիքի արմատը կտրել. к. слóва բառի արմատը. квадрáтный, куби́ческій к. մաԹմ. երկրորդ, երրորդ աստիճանի արմատ. извлечéніе корнéй մաԹմ. արմատներ հանելը. питáться корéньями արմատիքներով ապրել. ծանօԹ. кóрень բառը միանալով ածականների հետ, բազմաԹիւ բոյսեր է նշանակում, օր. к. живóтный, солодкóвый ևլն. (տ. իւրաքանչիւրն իւր տեղում)։ [գոյ. **2**, չերեփ։

Корéцъ, рцá ա. **1**, ջաղացի ալիւրի տաշտ,

Коре|шё(ó)къ, шкá ա. **-шё(ó)чекъ**, чка նւզ. **1**, նւզ. տ. Кóрень; **2**, կոԹ (տանկի). **3**, յետևի կողմ, քամակ (գրքի). переплётъ въ корешкѣ գրքի կազմ, որի յետևն (և անկիւնները) կաշուց են. переплести́ въ к. գիրքը կազմել, յետևը կաշի գցելով։

Коржá|вина է. **1**, ժանգ. **2**, երկաԹի կեղևանք. **3**, տտարկայի կոշտ, խորտուբորտ եռեռ. **4**, եղեամ (ծառի վերայ նստած). **-вый** ած. ժանգոտ, ժանգով ծածկուած, խորտուբորտ. **-вѣлый** ած. ժանգոտած, խորտուբորտ երեսով. **-вѣть**, зак—, չ. **1**, ժանգոտել, ժանգակալել, ժանգով ծածկուել. **2**, եղեամով պատուել, ծածկուել. **3**, խորտուբորտ դառնալ։ [մեղ հաղարատուի։

Коржáнъ ա. կնդ. Julus terrestris, ան-

Корзи́|на է. **-нка, -ночка** նւզ. կողով, զամբիւղ. **-ноплетáніе** չ. կողովահիւսուԹիւն, կողովագործուԹիւն. **-нщикъ** ա. **-нщица** է. կողովագործ, -ուհի, կողովավաճառ, -ուհի։

Коридó|рецъ, рца, **-рикъ**, **-рчикъ** նւզ. տ. Коридóръ; **-рный** ած. կորիդորի, միջանցքի. **-ръ** ա· (ֆր.) կորիդոր, միջանցք, նեղանցք, նրբանցք (տան, շինուԹեան մէջ նեղ ու երկար անցք)։

Кори́нка է. (նոր. յն.) կորինԹեան քիշմիշ, չամիչ (գերմակ, սև և անկորիզ)։

Кори́стый ած. **1**, կեղևակերպ, կեղևանման. **2**, հաստափկեղև։

Кори́ть (-рю́ -ря́тъ), ук—, ն. когó въ чёмъ, чѣмъ կամ за что մէկին մի բանի համար յանդիմանել, կշտամբել, նախատել. к. когó благодѣя́ніемъ արած լաւուԹիւնը մէկի երեսով տալ. **-ся** ներգ. զզջալ, տարջալ, փոշմանիլ։

Корифéй ա. (յն.) **1**, (առաջ) խմբապետ. խմբի (хоръ) ղեկավար (ողբերգուԹեանց ժամանակ). **2**.* կոԹող, նշանաւոր գործիչ, գլխաւորական, գերազանցասգէտ ևլն։

Кори́|ца է. կինամոմոն, դարչին. **-чневый** ած. **1**, կինամոմոնի, դարչինի. **2**, կինամոմոնագոյն, դարչինագոյն։

Коріáндръ ա. բս. Coriandrum sativum, գինձ (կորինդ ?)։

Кóр|ка է. **1**, կեղև, կճեպ, կլեպ‘. лимóнная, апельси́нная к.; к. у хлѣба; **2**, զատած ձոյլ արծաԹ։—*Отодрáть на óбѣ к—и լաւ ծեծել. Թակել, ‘գլխել‘. **-ковáтый** ած. կեղևակերպ. **-ковый** ած. **1**, կեղևի, կճեպի, ‘կլեպի‘. **2**, խցանի. **-корѣзный** ած. **1**, կեղև կտրելու. **2**, խցան կտրելու, խցանի վերայ նշան անելու։

Кормá է. խելք, յետևի կողմ (նաւի). брóсить я́корь съ к—ы́; неводнáя к. ուռկանի փորը։

Кор|мёжка է. **-мёжъ** ա. **1**, կերակրում, բռում. поѣхалъ на к—у տար տեղ է գնել. **-ми́лецъ**, льца ա. **1**, հաց տուող, կերակրող. **2**, բարերար. **-ми́лица** է. **1**, բարերարուհի. **2**, դայակ, ծծմայր, ստնտու։

Корми́|ло չ. **-льце** նւզ. նաւի ղեկ. *ղեկ. *к. правлéнія.

Кор|ми́тель ա. **-ми́тельница** է. կերակրող, սնուցանող, բուող այր, կին. **-ми́ть** (-млю́ -мятъ), нак—, ն. **1**, սնուցանել, կերակրել. к. младéнца грýдью մանկանը սնուցանել, կաԹ, ծիծ տալ. к. лошадéй сѣномъ; к. когó изъ сострадáнія, изъ ми́лости; *к. когó зáвтраками սնոտի խոստումներով մէկին չարչարել, խաբել. **2**, կերակրել, բռել, բուծանել. **-ся** ներգ. ապրել, կառավարուիլ, իւր ապրուստը հայԹայԹել. к. свои́ми рукáми, отъ свои́хъ трудóвъ; к. рукодѣліемъ ձեռագործուԹեամբ իւր օրական ապրուստը հայԹայԹել. **-мка** է. կերակրում, բռում. **-млéніе** չ. կերակրելը, սնուցանելը. բռելը. к. скотá; к. грýдью կաԹով սնուցանելը, ծիծ տալը. **-мови́ще** չ. արօտ, արօտավայր, արօտատեղի։

Кор|мовóй ած. **1**. կերակրի, սննդի. բռի. կերակրելու, բռելու (տ. Кормъ); к—ая трáвы; к. горóшекъ; **II.** նաւի յետևի կողմի, խելքի (տ. Кормá); к. пень; к· флагъ; кормовóй ա. տ. Кóрмчій; **-мýшка** է. պարկ աման, պստլիկ տաշտ Թռչուններին կերակրելու. **-мчая** кни́га կանոնագիրք, օրինագիրք ժողովածու (ռուս եկեղեցու). **-мчій**, ìго,

-мщикъ *м.* ղեկավար, ուղղիչ (նաւի). «Вотъ и корабли́, какъ ни велики́ они́ и какъ ни си́льными вѣтрами но́сятся, неболь-ши́мъ рулёмъ направля́ются, куда́ хо́четъ к. — յոր կայս և միտք ուղղչին կամին (Թուղթ Յակովբայ, 3_4)։

Кормъ *м.* **1**, բուտ, խոտ, կեր, ճարակ. подно́жный к. արածելու խոտ. пусти́ть ло-шаде́й на подно́жный к.; посади́ть кого́ на к. մէկին համար մի տաշ տեղ, պաշտօն

Корна́къ *м.* (Фр.) փղավար։ [գտնել։

Корна́ть, ок—, *ъ.* [անշնորհքը կերպով, տեղի քան հարկաւոր է] կտրել, կարճել, խուզել։

Корке|ва́тый *пр.* բազմարմատ. հաստարմատ. **-ви́къ**, а́ *м.* **-ви́на** *ж.* արմատի ամենահաստ մասը. **-ви́ще** *ср.* վերարմատ (բոյսի այն մասը, որ գտնուած է արմատի և բնի կամ ցօղունի միջև). **-во́й** *пр.* **1**, արմատի, արմատային. **2**, արմատից, արմատափոխից. **-но́жка** *ж.* կնդ. Rhizopodon, արմատոտանի. **-пло́дный** *пр.* արմատապտուղ, խլունկաւոր. к—ыя расте́нія խլունկներ, արմատապտուղ բոյսեր (օր. կարտոֆիլ). **-рѣ́зецъ**, зца *м.* **-рѣ́зка** *ж.* **-рѣ́зъ** *м.* արմատներ կտրելու, արմատակտուր գործիք. **-сло́віе** *ср.* բառաքննութիւն, ստուգաբանութիւն. **-сло́вный** *пр.* բառաքննական, ստուգաբանական։

Корне́|тъ *м.* (հս.) **-тикъ** *նւզ.* կոռնէտ. **1**, հեծելազօրքի կրտսեր սպայ. **2**, մի տեսակ փող, 'գուանա'։

Кор|нейдный *пр.* արմատակեր, արմըտիքներ ուտող. **-ни́стый** *пр.* բազմարմատ. քաջարմատ։ [բամվարունգ։

Корнишо́нъ *м.* *բս.* Cornichon, մանր

Корно|у́хій *пр.* կտրած ականջներով, ականջատ. к—ая соба́ка; **-у́шить** (-шу -шать) *ъ.* ականջները կտրել։

Коробе́й|ка *նւզ.* *տ.* Коробья́; **-никъ** *м.* **1**, արկղագործ. **2**, փերեզակ, շրջիկ, շրջիկ մանրավաճառ. **-ный** *пр.* արկղի, արկղիկի։

Коро́бить (-блю -бятъ), ск—, пок—, *ъ.* **1**, ծռել, թեքել, կուացնել, ծալել, կծկել. отъ жа́ру до́ски коро́битъ տաքութիւնից տախտակները ծռւում են. его́ коро́битъ *բեռ.* նա ցնցւում է. **2**,* գաղել, կպչել, դիպչել. **-ся** *անդր.* ծռուել, թեքուել, կամնել, կորանալ, ծալուել. կծկուել, կուչ գալ (կաշուի մասին)։

Коро|би́ще *м.* *յոզ.* *տ.* Ко́робъ; **-бка** *ж.* **1**, արկղ, արկղիկ, տուփ, 'բուն' (փայտէ, ստուարաթղթէ, ժեչաէ և այլն). к. для шля́пы; к. для спи́чекъ; **2**, կողպէքի փորը. замо́къ съ мѣ́дною к—ою; **3**, շրջանակ. око́нная к.; **4**, զգայանակատեղի (ժամացոյցի)։

Коро́бленіе *ср.* **1**, ծռելը, ծալելը, թեքելը, կուացնելը, կորացնելը. կծկելը. **2**,* դաղելը, կպչելը, դիպչելը։

Ко|робово́й *пр.* արկղի, զամբիւղի. к. сводъ *ճրտրգ.* հովանոցաւոր կամար. **-робо́къ**, бка́, **-робо́чекъ**, чка *նւզ.* *տ.* Ко́робъ; **-ро́бочка** *նւզ.* *տ.* Коро́бка; **-ро́бочникъ** *м.* արկղագործ, զամբիւղագործ. արկղիկներ, տուփեր, 'բուններ' շինող. **-ро́бочный** *пр.* արկղի, արկղիկի, տուփի. **-ро́бчатый** *пр.* զամբիւղաձև. к. потоло́къ կամարաձև առաստաղ. **-робъ** *м.* **1**, արկղ, կողով, զամբիւղ, սնդուկ. մեծ տուփ. „и набра́ли оста́вшихся куско́въ двѣна́дцать ко́робовъ по́лныхъ" „եւ բարձին զնշխարս կոտորոցն երկոտասան սակառի լի" (Մատթ. 14_{20}). наболта́ть, наговори́ть съ три к—а անվերջ խօսել, շաղակրատել, դուրս տալ, գլուխ տանել. его́ свело́ к—омъ նա ցնցումներից կուչ եկաւ, նա կծկուեց, ջլակրուեց. **2**, [հիւսած] փոր (սայլի, սահնակի). **-ро́бья** *տ.* Коро́бка 1; наби́ть к—ю իր համար կարողութիւն ձեռք բերել. спусти́ть к—ю իր կարողութիւնը վատնել. ряди́ть к—ю բաժինք պատրաստել (հարսի համար)։

Коро́ва *ж.* կով. какъ сѣдло́ къ к—ѣ ամեններին չէ սազում, սաղ չէ գալիս. до́йная к. կթի կով, *հարստութեան աղբիւր, պղրաստի միջոց. бодли́вой к—ѣ Богъ рогъ не даётъ (առծ.)։

Коро|ва́й *м.* կլոր հաց, կրկենի. **-ва́йный** *пр.* կլոր հացի, կրկենու. **-ва́йчикъ** *նւզ.* **-ва́нище** *յոզ.* *տ.* Корова́й.

Коро|вёнка, -вёночка *ж.* *նխտ.* կովիկ, անպիտան կովուկ. **-вичёнъ**, чка́ *նւզ.* *բս.* Boletus bovinus, կովասունկ. **-вища** *ж.* *յոզ.* տհաճին, միթխարի կով. **-вій**, вья, вье *пр.* կովի, կովա-. коро́вье молоко́; кусо́чекъ съ к. носо́чекъ մեծ, տհաճին կըտոր. к. цвѣтъ, *բս.* Caltha palustris, ցինդ, ուկեծաղիկ (վաղինակ). коро́вья трава́ *բս.* Camelina sativa, բնտանի կամելին. **-вка** *նւզ.* **1**, պստիկ կով. կովիկ. **2**, *բս.* Archangelica officinalis, խմի (բուխնի?). **3**, *բս.* Boletus edulis, ուտելի թնջուկ. **4**, бо́жья к. *կնդ.* Chrysomela, կարծրաթևս տերևամիջատ. **-вникъ** *м.* **1**, գոմ, փարախ, կովանոց. **2**, (**-вница** *ж.*) կովարած, -ուհի, կովապահ, -ուհի. **-вочка, -вушка** *ж.* *փաղ.* կովիկ, կովիկ ջան. **-вья́къ**, а́ *м.* *բս.* Verbascum thapsum, բուն փղամոս. **-вя́къ**, а́ *м.* *բս.* Atropa belladonna, մոլի կամ մահացու մորմ (շնխաղող)։

Корона́тица *ж.* *կնդ.* Sepia officinalis, հասարակ կամ մեծ սպի (սիպէ, լոդ)։

Ко|роле́ва *ж.* թագուհի. գլխայ. **-роле́вичъ** *м.* արքայորդի, թագաւորի որդի. **-роле́вна** *ж.* արքայադուստր, թագաւորի աղջիկ. **-роле́вски** *նկ.* արքայաբար. **-роле́вскій** *пр.* թագաւորի, -բական, արքայի, -յական. **-роле́вство** *ср.* թագաւորութիւն. **-ролёкъ**, лька́ *м.* **-ролёчекъ**, чка *նւզ.* **1**, թագաւորուկ, աննշան թագաւոր. **2**, *կնդ.* Motacilla regulus, ցախսարեակ. **3**, մարուր, զատծ ձոյլ մետաղ. **4**, կարմիր միջուկով նարինջ. **-рольки́** *տ.* Корольки́; **-ро́ль**, я́ *м.* թագաւոր, արքայ (коро́ль կոչւում են արևմտեան, նաև զորի թագաւորները. խսկ արևելքի, հին դարի թագաւորները, ինչպէս և ռուսաց թագաւորը, կոչւում են царь); **-рольков́ый** *пр.* **1**, թագաւորուկի. ցախսարեակի. **2**, *տ.* Королько́вый.

Коромы́|сло *ср.* **-слецо** *նւզ.* **1**, լծակ, կոթ. **2**, ջուր կրելու, դոյլակիր լծակ. *тамъ дымъ к—омъ այնտեղ դժբաղդութիւն է. **3**, *կնդ.* Libellula, շերեփակոթ (միջատ)։

Коро́|на *ж.* *թագ.* պսակ. **-націо́нный** *пр.* թագադրութեան. к—ыя пра́здества; **-на́ція** *ж.* թագադրութիւն. **-нка** *նւզ.* *տ.*

Корóна; **-нный** -*ձ*. *պետական, ամբուն-ական, թագաւորական*. находи́ться на к—ой слу́жбѣ; **-нова́ніе** *չ. ա.* Коронáція; **-но-ва́ть**, отк—, *ն.* (*լա.*) *թագադրել, թագով պը-սակել, թագաւորեցնել*. **-ся** -*նդր. թագադրուիլ, թագաւորիլ*։

Коро||пу́зикъ *նւզ.* **-пу́зъ** -. **1**, *կարճ-լիկ ու հաստափոր ոմն.* **2**, *կնդ.* Hister, *բզէզ մի*։

Коро́||ста *է.* **1**, *բու, քոր.* **2**, *բու. ա*, Hyoscyamus niger, *սև կմ աղուաշ բանդ. բ, որ և* **-ста́викъ** -. *բս.* Scabiosa, *քոսքոսուկ, քոսաբոյս։ (այրեծաղիկ?)* [*հաւ մի*։

Коростéль -. *կնդ.* Rallus crex, *ջրա-*

Коро́стовникъ -. *ա.* Коро́ста 2, *բ*։

Коро́||стовый -*ձ*. *քոսոտ, քորոտ*. **-сто-вѣть, -стѣть** *չ. քոսոտիլ, քորոտիլ*։

Коро||тáть, ск—, ук—, *ն. կրճատել, յապաւել, անցկացնել (ժամանակը)*. **-тенькій** -*ձ. նւզ. կարճլիկ*. **-тёхонекъ**, нька, о -*ձ. խիստ կարճ*. **-тизнá** *է. կարճութիւն*. **-тѣть** (-чу́ -тя́ть), ук—, *ն. կարճել, կարճեցնել*. **-ткій** -*ձ*. **1**, *կարճ.* к—іе во́лосы; к—ое плáтье; к. срокъ; жизнь человѣ́ка корот-кá; к. отвѣ́тъ *կարճ, համառօտ պատասխան.* **2,*** *մօտիկ, մտերիմ.* к. прія́тель, знакóмый; быть съ кѣмъ на к—ой ногѣ́ *մէկին մօտ, մտերիմ լինել*. они́ óчень к—тки́ мéжду собóю; **-ткó** *ս.* **1**, *կարճ, համառօտ կերպով.* к. и я́сно; **2**, *'ի մօտուստ, մօտիկ.* я к. егó знáю; **-ткова́тость** *է. կարճլիկութիւն.* **-ткова́тый** -*ձ. կարճլիկ.* **-ткогри́вый** -*ձ. կարճլիկ բաշով, կարճաբաշ.* **-ткокры́-лый** -*ձ. կարճաթև.* **-тконо́гій** -*ձ. կարճ ոտներով, կարճոտն.* **-ткость** *է.* **1**, *կարճու-թիւն, համառօտութիւն.* **2,*** *մօտիկութիւն, մը-տերմութիւն.* не допускáть до к—и *հեռու պահել, երես չտալ.* **-тхвóстый** -*ձ. կարճապոչ, կարճատուտ, կարճ պոչով.* **-тко-шéрстый** -*ձ. կարճամազ, կարճ մազերով.* **-ткошéя** *հ-ր.* **1**, *կարճապարանոց, կարճա-վիզ այր, կին.* **2**, *կնդ.* Buprestis, *չքեղ ճճի.* **-ты́шка** *է.* **1**, *կարճ, կարճլիկ իր, օր. չոր.* **2**, *հ-ր. կարճ, կարճահասակ երեխայ. կարճլիկ և հաստլիկ մարդ.* **-ты́шки** *է. յ. որս. բաղէի ոտի փոկեր.* **-ты́шъ** -. *կարճլիկ տղայ, մարդ.* **-че** -*ձ. և ս. բղդտ. աւելի կարճ.* к. всегó *ամենակարճ կերպով, ամէնից կարճ.* к. сказáть *մէով բանիւ, կարճ ասեմ, կարճ կապեմ*։

Ко́ро||чка *նւզ. ա.* Ко́рка; **-чный** -*ձ. կեղևի(ց).* к—ое серебрó *լեռնգ. զտած, բնտիր արծաթ*։

Корочу́нъ, á -. *կորուստ, մահ, ապականութիւն.* задáть комý к., к—á *մէկին բոպանել.* пришёлъ емý к. *նորա վերջին ժամը հասել է*։

Короѣ́дъ -. *կնդ.* Bostrichus, *կեղևակեր, քանդակագործ ճճի*։

Ко́р||пійный -*ձ. կտաւաթելերի.* **-пія** *է.* (*գերմ.*) *պրոն, հին կտաւից քաշած, հանած թելեր, որոնք վէրքերի վերայ են դնում*։

Корпо||рати́вный -*ձ. ընկերական, միաբանական.* **-рáція** *է.* (*լա.*) *կորպորացիա, ընկերութիւն, միաբանութիւն*։

Корпулéнція *է.* (*լա.*) *մարմնեղութիւն, գէրութիւն, պարարտութիւն, 'չաղութիւն'*։

Ко́рпу||сикъ *նւզ. ա.* Ко́рпусъ; **-сный** -*ձ. կորպուսի.* **-съ** -. (*լա.*) **1**, *մարմին.* дипломати́ческій к.; армéйскій к. *զօրամարմին (ընդհանուր զօրաբանակի մի մասը, որ կառավարւում է առանձին հրամանատարով և ճակատ մտնել կարող է. Ռուսիայում զօրամարմինը բաղկացած է 47,150 մարդից և 10,500 ձիուց).* **2**, *մարդկային մարմին.* **3**, *միջնակարգ զինուորական վարժարան.* кадéтскій к.; **4**, *մեծ, տանձնագիր շինութիւն. շինութեան մի-ջին, գլխաւոր մասը, իրանը.* **5**, *տպգր. կորպուս (տպագրական գիր).* **6**, *ժամացոյցի անիւները և այլ մասերի բունը, պատեանը*։

Кор||пѣ́ніе *չ. դրնութիւն, ձեզուլ աշխատանք.* **-пѣть** (-плю́ -пя́ть) *չ.* надъ чѣмъ *դրնել, մի բանի վերայ ձեզուլ, ձեզակոր աշխատել, ճրգ թափել*։

Корре||ктáвъ -. (*ֆր.*) *ուղղիչ միջոց.* **-ктно** *ս. ուղղութեամբ, ճշտութեամբ. անաղարտ կերպով.* **-ктный** -*ձ. ճիշտ, ուղիղ, ճշտապահ. անաղարտ, անբասիր, անթերի.* к—ое поведéніе; **-кторскій** -*ձ. սրբագրիչի.* **-кторъ** -. (*լա.*) *սրբագրող, -գրիչ.* **-ктýра** *է.* (*լա.*) **-ктýрка** *նւզ.* **1**, *սրբագրութիւն.* держáть к—у *սրբագրել.* **2**, *սրբագրութեան թերթ.* **-ктýрный** -*ձ. սրբագրութեան.* к. листъ.

Корреспон||дéнтъ -. (*լա.*) **1**, *թղթակից, աշխատակից.* членъ-к. *թղթակից, աշխատակից անդամ (օր. ակադէմիայի).* **2**, *մէկի հետ նամակագրութիւն ունեցող.* **-дéнція** *է.* (*լա.*) *թղթակցութիւն, նամակագրութիւն.* **-ди́-ровать** (-рую -ютъ) *չ.* (*գերմ.*) *թղթակցել*։

Корридо́||рецъ, -рикъ, -рчикъ, -ръ *ա.* Коридо́рецъ, -рикъ, -рчикъ, -ръ.

Корсá||жъ -. (*ֆր.*) *կորսաժ (կանանց զգեստ ուսերից ցցօտկանոց).* **-жница** *է. կորսաժագործ կինարմատ*։ [*տեսակ աղուէս*։

Корсáкъ, á -. *կնդ.* Canis corsac, *մի*

Кор||сáрскій -*ձ. հէնի, ծովահէնի, ծովային աւազակի.* **-сáръ** -. (*իտ.*) *հէն, ծովահէն, ծովային աւազակ*։

Кор||сéтецъ, тца, **-сéтикъ** *նւզ. ա.* Корсéтъ; **-сéтный** -*ձ. կորսետի. -տային, սեղմիրանի.* **-сéтъ** -. (*ֆր.*) *կորսետ, սեղմիրան*։ [*հանդէս, չքաղնացք*։

Кортéжъ, á -. (*ֆր.*) *հանդիսաւոր գը-*

Ко́ртикъ -. *կարճլիկ սուսեր*։

Корто||мá *է. կապալ. կապալագին.* брать изъ к—ы́, въ к—ý *կմ* **-мáть** (-млю́ -мя́ть) *ն. կապալով վերցնել*։

Ко́рточки, чекъ *է. յ. ծալապատիկ ոտքած ոտքեր.* сидѣ́ть, присѣ́сть на к—ахъ *ծալապատիկ նստել*։

Корýндъ -. *հնք.* corindon, *կորունդ*։

Ко́рча *է. ջղաձգութիւն, ջղակծկումն, ցնցմունք, գալարում*։

Корчá||га *է.* **-жка** *նւզ. կաւէ պուտ. թաղար, 'քրեղան'.* **-жный** -*ձ. պուտի, պուտկային, թաղարի, -բային*։

Кор||чевáні(ь)е *չ. ձիգ տալով հանելը, արմատախիլ անելը.* **-чевáть** (-чýю -ютъ), вык—, *ն. ձիգ տալով հանել (ծառերի արմատները), արմատախիլ անել, արմատքը հանել.* **-чевóй** -*ձ. ջղաձգութեան, ջղակծկումնեան, ցնցմունքի*։

Корчéм|никъ м. **-ница** ի. ծածուկ, արգելուած խմիչքներբ պանդակապան, -ուհի. օղեննոց, ծածուկ օղի ծախող այր, կին. **-ничать** չ. արգելուած խմիչքների պանդոկ պահել. օղեննոցութիւն անել, ծածուկ օղի ծախել. **-ническій** ->. ծածուկ խմիչքների պանդոկապանի. **-ничество** չ. արգելուած խմիչքների պանդոկապանութիւն. օղեննոցութիւն, օղու ծածուկ առեւտուր. **-ный** ->. **1**, ծածուկ գինետան, պանդոկի. **2**, ծածուկ, գաղտնի, արգելուած (օղու մասին). **-ство** ա. Корчéмничество; **-ствовать** (-ствую -ютъ) ա. Корчéмничать.

Кóр|ченіе չ. գելելը, կծկելը, կուչ ածելը. ծամածելը, այլանդակելը (երեսը). **-чить** (-чу -чатъ), ск—, ъ. **1**, կծկել, կուչ ածել, գելել, ծամածել, այլանդակել. к. лицó, рóжу; **2**, ձևանալ. անշնորհք կերպով նմանաբերել, 'հանդը', 'զոյղան' անել. онъ кóрчитъ изъ себя бáрина նա պայ է ձևանում. к. гримáсу դիմածռութիւն անել. **-ся** ->ղր. կծկուել, կուչ գալ, գելուել (ջղաձգութիւնից):

Корч|мá ի. պանդոկ, գինետուն, օղետուն. **-мáрь**, я́ —. **-мáрка** ի. պանդոկապան, -ուհի:

Кор|шýній, нья, нье ->. ցինի, ուրուրի. к—ье гнѣздó; **-шýнъ** —. կնդ. Falco milvus, ցին, ուրուր (տե. -րն-չ-):

Коры́|стникъ —. **-стница** ի. շահամոլ, շահախնդիր այր, կին. **-стный** ->. **1**, շահամոլ, շահախնդիր, ագահ. **2**, շահաւէտ, արդիւնաւէտ. **-стоваться** (-ствуюсь -ются) չ. чѣмъ մի բանից շահ, օգուտ խնդրել. **-столюбецъ**, бца **-столюбица** ա. Корыстникъ, -ница; **-столюбивый** ->. շահասէր, շահամոլ, ագահ. **-столюбіе** չ. շահասիրութիւն, շահամոլութիւն, ագահութիւն. **-сть** ի. **1**, շահասիրութիւն, շահամոլութիւն, ագահութիւն, ընչաքաղցութիւն. **2**, շահ, օգուտ. изъ к—и շահից դրդուած. мнóго-ли въ э́томъ к—и ինչ շահ, ինչ օգուտ դորանից:

Коры́|течко չ. նւզ. պստիկ տաշտ, տաշտակ. **-тище** չ. յաւլ. մի ահագին տաշտ. **-тникъ** —. տաշտագործ. **-тный** ->. տաշտի. **-то** չ. **-тце** նւզ. տաշտ, նաւ (մի գերանից փորած):

Корь ի. բժ. morbilli, կարմրուկ:

Корю́|ха ի. **-шка** նւզ. կնդ. Salmo eperlanus, հասարակ սաղ'մոն:

Коря́|вость ի. չորացած, ցամաքած լինելը. կոշտաշտութիւն, 'խլխլոտութիւն'. **-вый** ->. **1**, չորացած, ցամաքած, պինդ, կծկուած, կուչ եկած (որ. կաշի). **2**, ծաղկահար. 'չոփուր', ծռված. **3**, կոշտաշտ, խլխլոտ, շատ կոշտեր, կճղեր, 'խլեր' ունեցող. к. дубъ.

Коря́га ի. հեղեղից քշուած և ջրի հունի մեջ խրուած ծիրացոր ծառ:

Коря́ка հ-ր. **1**, յամառ, կամակոր, իր ասածի մարդ. **2**, առատարած, յանդուգն մարդ:

Коряно́й ->. կեղեվի(ց), կճեպի(ց):

Ко|ря́чить (-чу -чатъ) ъ. կորացնել, տարածել. **-ся** ->ղր. կորանալ, ծռուել, տարածուել. **-ря́чка** ի. յայն բռնած քայլ. ходи́ть на к—ахъ 'չարս ոտով վաղել', ձեռնուտով փորել, խիստ շտապել, անձապնել:

Ко|сá ի. **1**, գիսանդի. нашла́ к. на кáмень իհնց իրան համապատասխան մարդն է, որ գտել է. **2**, հիւս, հիւսած մազեր. **3**, ափից սկսուող երկար և նեղ լեզուակ. **-сáрный** ->. косáрь-ի. **-сáрь**, я́ —. **1**, գերանդաւոր, գերանդի քաշող, խոտհար. **2**, մեծ, արմատներն են կտրտելու դանակ:

Косáтникъ —. բս. ա, Acorus calamus, խունկեղէգ (ակիր ?). բ, Iris pseudacorus, ճահճային հիրիկ կամ բաղշաակ (բաշխոտակ). **2**, ծիծեռնաքար. **3**, ա. Касáтикъ.

Косá|тка ի. **1**, ա. Касáтка; **2**, կնդ. Delphinus orca, արդելփին կմ խոյադելփին. **-тникъ** ա. Косáтикъ; **-точка** նւզ. ա. Косáтка; **-тый** ->. խոպոպիկաւոր:

Косáчъ, á —. կնդ Tetrao tetrix, մայրեհաւ կամ պստիկ մարեկ:

Кóсве|нность ի. չեղութիւն, թեքութիւն, ծռութիւն, խոտորնակութիւն, թիւրութիւն. **-нный** ->. **1**, չեղ, թեք, ծուռ, խոտորնակի, թիւր, արտուղի. к—ое направлéніе; **2**, անուղղակի, կողմնակի. к. намёкъ; к. налóгъ; к. падéжъ քեր. ոչ ուղղական հոլով (իւրաքանչիւր հոլով բացի ուղղականից և կոչականից):

Косéкансъ —. (մտ.) մաթմ. կոսէկանս:

Ко|сéцъ, сцá ա. Косáрь; **-сúлка** ի. խոտհար, հնձի մեքենայ:

Косинá ի. ա. Кóсость և Косы́нка.

Кóсинусъ —. (մտ.) մաթմ. կոսինուս:

Ко|си́ть (-шý -сятъ), ск—, ъ. հնձել, հարել, 'վայր ածել'. **-ся** **1**,(-шýсь -сятся) ի. հնձուել, հարուել, 'վայր ընկնել'. **2**, (-шýсь -сятся) չ. на когó մէկին խէթ, թշնամաբար նայել: [сá 2.

Коси́|ца, **-чка** նւզ. **-ще** ի. յաւլ. ա. Ко-

Кос|мá ի. գէս, փունջ (մազերի կամ բրդի). к о с м ы́ յ. բաշ. растрепáть комý к—ы մէկի մազերը գզգզել. **-мáтость** ի. բրդոտութիւն, թաւամազութիւն, գիսաւորութիւն **-мáтый** ->. բրդոտ, գիսաւոր, թաւամազ. **-мáтѣть** չ. բրդոտել, մազակալել, գիսաւորել, գէս, երկար մազ արձակել. **-мáчъ**, á —. գզգզուած մազերով մարդ:

Космé|тика ի. (фр.-յն.) կոսմետիկա. **1**, մարդու մարմնին գեղ, փայլ տալու արուեստը, 'սիրունարարութիւն'. **2**, այս նպատակին ծառայող դեղեր, նիւթեր. **-тáческій** ->. կոսմետիկական, 'սիրունարարութեան':

Космáческій ->. (յն.) երկրագնդի, աշխարհի, -հային:

Космо|гонáческій ->. աշխարհածնական. **-гóнія** ի. (յն.) աշխարհածնութիւն, վարդապետութիւն աշխարհիս գոյացման մասին). **-графáческій** ->. տիեզերագրական. **-грáфія** ի. (յն.) տիեզերագրութիւն. **-грáфъ** —. (յն.) տիեզերագիր. **-логáческій** ->. տիեզերախօսական. **-лóгія** ի. (յն.) տիեզերախօսութիւն. **-лóгъ** —. տիեզերախօս. **-политáзмъ** —. աշխարհաքաղաքացիութիւն. **-политáческій** ->. աշխարհաքաղաքացիութեան. **-полáтъ** —. (յն.) [համ]աշխարհաքաղաքացի. **-рáма** ի. (յն.) տիեզերապատկեր, աշխարհապատկեր (որոնք շնորհիւ խոշորացոյց ապակիների՝ նայողին երեւում են բնական մեծութեամբ):

Кóсмосъ —. (յն.) տիեզերք, աշխարհ:

Коснительный *ш.* Медлительный.

Косвой *-ծ.* *գերանդու.* к. молотокъ.

Косность *է.* *անշարժութիւն։*

Косноязы‖чить (-чу -чать) *չ.* *թոթովել, կակազել.* **-чiе** *չ.* **-чность** *է.* *թլուատութիւն, թոթովախօսութիւն.* **-чный** *-ծ.* *թլուատ, թոթով, -ախօս, կակազ.* к—чно *ն.* *կակազելով։*

Коснуться *ш.* Касаться.

Кос‖ный *-ծ.* **1,** *հիւսի.* к—ая лента; **2,** *անշարժ.* **-нѣнiе** *չ.* *յամառելը, յամառութեամբ մնալը.* **-нѣть** *չ.* въ чёмъ *յամառել, յամառութեամբ մնալ մի բանի մէջ.* к. въ порокахъ; к. въ предразсудкахъ, въ невѣжествѣ.

Косо‖ *ն.* *թեք, շեղ կերպով.* рѣзать, кроить к.; смотрѣть на кого к. *մէկի վերայ խէթ, թշնամաբար նայել.* **-бокiй** *-ծ.* *շեղակող։*

Косова‖тость *է.* **1,** *թեթև թեքութիւն, շեղութիւն.* **2,** *թեթև շլութիւն.* **-тый** *-ծ.* **1,** *փոքր ինչ թեք.* *շեղ.* **2,** *փոքր ինչ շիլ։* [*կեթ։*

Косовище *չ.* *գերանդու կմ մանգաղի*

Косоворотка *է.* *շեղ շապիկ (ռուսական շապիկ կուրծքը շեղ կարած)։*

Косо‖глазiе *չ.* *շլութիւն (աչքի).* **-глазый** *-ծ.* *շիլ, շիլ աչքերով, շլակն.* **-гористый** *-ծ.* *զառիվայրերով.* **-горный** *-ծ.* *զառիվայրի վերայ.* **-горъ** *-.* **-горчикъ** *նւզ.* *զառիվայր։*

Косо‖й *-ծ.* **1,** *թեք, շեղ, ծուռ.* **2,** *շիլ.* к. взглядъ *խէթ,* **թշնամական հայեացք.* **-лапость** *է.* *ծռւթիւն, ծռւտիկութիւն (ոտների կմ ձեռների).* **-лапый** *-ծ.* *ծուռ ոտներով կմ ձեռներով.* **-ногiй** *-ծ.* *ծուռ ոտներով.* **-окiй** *ш.* Косоглазый. [*քած ժապաւէն։*

Косоплё‖тина, -тка *է.* *հիւսի մէջ դը-*

Косорукiй *-ծ.* *ծուռ ձեռներով։*

Косость *է.* **1,** *թեքութիւն, շեղութիւն, խոտորնակութիւն, թիւրութիւն.* **2,** *շլութիւն։*

Косоуголь‖никъ *-.* *շեղանկիւն պատկեր.* *շեղանկիւն քառանկիւնի.* **-ный** *-ծ.* *շեղանկիւն։*

Костё‖лъ *-.* (*լեհ.*) *կաթոլիկական եկեղեցի, 'ժամ'.* **-льный** *-ծ.* *կաթոլիկական եկեղեցու, 'ժամի'։* [*խանձի*

Костенецъ, нца *-.* *բս.* Holosteum,

Косте‖нить (-ню -нять), ок—, *ն.* *ոսկրացնել, ոսկրացնել.* **-нѣнiе** *չ.* **1,** *ոսկրանալը.* **2,** *փայտ կտրելը, սառչելը.* *ընդարմանալը.* **-нѣть**, ок—, *չ.* **1,** *ոսկրանալ, ոսկոր դառնալ.* **2,** *քար կտրել, փայտ կտրել, սառչել, ընդարմանալ.* **-обжиганiе** *չ.* *արւեստգ.* *ոսկրայրութիւն։*

Костёръ, стра *-.* **1,** *փայտակոյտ, խարոյկ.* взвалить кого на к. *մէկին խարոյկ բարձրացնել.* **2,** *կրակ (օր. զօրաբանակում վառած)։* [*խրտցակ։*

Костерь, я *-.* *բս.* Bromus, *բրոմ կամ*

Ко‖стесловiе *չ.* *ш.* Остеологiя; **-стистый** *-ծ.* *ոսկրաշատ.* *ոսկրոտ։*

Костить (-щу -стять) *ն.* **1,** *կեղտոտել, պախկանել.* **2,** кого *մէկին հայհոյել, անարգել։*

Ко‖стище *չ.* *յնել.* *անհագին ոսկոր* **-стка** *նւզ.* *ոսկրիկ, պատիկ ոսկոր.* **-стлявый** *-ծ.* *ոսկրոտ, ջլոտ.* **-стлявость** *է.* *նիհարութիւն, վտիտութիւն, լղարութիւն.* **-стлявый** *-ծ.* *նիհարած, լղարած, կմախք դարձած, կաշին ոսկրին կպած.* **-столомъ** *-.* **1,** *բժ.* *ոսկրացաւ.* **2,** *ոսկրաբեկ գործիք (որ գործ են ածում ոսկրներից ասեղնձ հանելու).* **-стоправный** *-ծ.* *խախտուած ոսկորն ուղղելու, ոսկրաբուժութեան.* **-стоправъ** *-.* *ոսկրաբոյժ, խախտուած կամ մնասւած ոսկորն ուղղող, 'ձնիչի'.* **-сточка** *է.* *նւզ.* **1,** *ոսկրիկ, ոսկրուկ.* *разобрать кого по к—чкамъ *մէկին խստիւ խուզարկել.* **2,** *կորիզ (մի քանի պտուղների պտուղների).* **-стоѣда, -стоѣдица** *է.* *բժ.* Caries, *ոսկրակեր, ոսկրափտութիւն։* [стрика; **3,** *հ-ր.* *անտանելի մարդ։*

Костра *է.* **1,** *ш.* Костерь; **2,** *ш.* Ко-

Кострецъ, а *-.* **1,** *կզմխ.* *սրբոսկր.* **2,** *յետևի անզամ, յետևի մաս (մարթած անասունի).* **3,** *ш.* Костерь.

Костри‖ка *է.* *ունգ, կեղևանք (կտաւատի, կանեփի).* **-коватый** *-ծ.* *ունգաշատ։*

Кострю‖лька,-ля *ш.* Кастрюлька,-ля.

Кос‖тылёкъ, лька *նւզ.* **-тылище** *յնել.* **-тыль**, я *-.* **1,** *անթացուպ (ցուպ գլխին հորիզոնական ուղղութեամբ ամրացրած փայտով, որ պառաւէտները կռնատակ տանելով շրջում են).* ходить на к—яхъ; **2,** *ոռս ձևով մեխ, բևեռ.* **-тыльникъ** *-.* *անթացուպեր շինող.* **-тыльный** *-ծ.* *անթացուպի.* **-тылять**, нак—, **1,** *ն.* *ծեծել, թակել.* **2,** *չ.* *անթացուպերով ման գալ։*

Кость *է.* **1,** *ոսկ(ո)ր.* *ձկան փուշ, քիստ.* слоновая к. *փղոսկր.* боль въ костяхъ *ոսկրացաւութիւն.* положить кости свои, лечь костьми *պատերազմի դաշտում ընկնել.* волочить кости свои *մի կերպ քարշ գալ, ցաւագար լինել.* играть въ кости *վէգ (կոճ) խաղալ.* языкъ безъ костей, куда хочешь, туда воротишь (*առծ.*) *թէև կարծր կը պարտաւ, լեզուի կծածը չի պարտաւ.* **2,** ** ցեղ, ազգ.* русская к. тепло любить.

Костю‖мёръ *-.* (*ֆր.*) *թատրոնական զգեստ.* **-микъ** *նւզ.* *ш.* Костюмъ; **-мированный** *-ծ.* *կոստիւմաւորած.* к. балъ, вечеръ; **-мировать** (-рую -ютъ) *ն.* *կոստիւմաւորել, տառնձին տարազի զգեստով զարդարել.* **-ся** *-ն.-ր.* *կոստիւմաւորուել, առանձին տարազի զգեստով զուգուել, զարդարուել.* **-мировка** *է.* **1,** *կոստիւմաւորում, առանձին տարազի զգեստով զուգելը, զարդարելը.* **2,** *զգեստ, շոր.* **-мъ** *-.* (*ֆր.*) *կոստիւմ, զգեստ, շոր։*

Костякъ, а *-.* *ոսկրատիք, կմախք։*

Костя‖нецъ, нца *-.* *բս.* Stellaria holostea, *մեծածաղիկ աստղիկ.* **-ника** *է.* *բս.* Rubus saxatilis, *քարային մորենի (մոշ) և իր պտուղը (մորմ, մոշ).* **-ничникъ** *-.* *քարային մորենու (մոշու) թուփ.* **-ничный** *-ծ.* *քարային մորմից (մոշից)։*

Костя‖ной *-ծ.* **1,** *ոսկրի, ոսկրէ, ոսկրից.* к. ножъ; к—ая мука; **2,** *կարծրացած (պտուղ).* **-шка** *է.* *ոսկրէ կոճակ։*

Косуля *է.* **1,** *կնդ.* *այծեամ.* **2,** [*փայտէ*] *արոր, 'շութ'.* **3,** *մի կտոր հաց։*

Косушка *է.* *քառորդ չափ* ($^1/_{20}$ *վեդրոյի*)

Косъ *հնգ.* *ш.* Скворецъ.

Косы *է.* *յ.* *ողեզաձև փետուրներ (լոփի) ողղի և ուրիշ թռչունների պոչի, պոչ)։*

Косы|нка ḟ. **-ночка** *նւզ.* *թաշկինակ, գըլխաշոր (նաանկինն).* **-ночный** *-ծ.* *այս աղ-*

Кось ḟ. *ա.* Кóсость. [*լուխի, գլխաշորի:*

Ко|сьба́ ḟ. *հնձելը, հարելը (խոտը), ՙվայր տալը՚.* **-сьё**, ьá *ա.* Косовище.

Косѣ́ть *չ.* **1,** *ծռուիլ. թեքուիլ.* **2,** *շլանալ, աչքով չիլ նայիլ.*

Ко|сякъ, á *-.* **-сячёкъ**, чкá *նւզ.* **1,** *դռան կամ պատուհանի շրջանակ* (рáма) (*որը ներսի կողմից շեղ կերպով տաշած է*). **2,** *շեղ կերպով տաշած սղոցւ.* **3,** *սիւն (դռան, պատուհանի).* **4,** *հեզամեա (անուի հեցի (շրջանակի) բաղադրիչեր կտորը).* **5,** *մասամբ ձիերի երամակ յոժարակով (՚այրը՚) հանդերձ.* **6,** *տարմ, խումբ (ձկներ, փոկերի).* к. тюлéней.

Косяно́й *ա.* Кóсный 1.

Кося́|чникъ *-.* *ձիարած, ձիապան.* **-чный** *-ծ.* косякъ-ի. к. жеребéцъ *յովատակ, մասամբ ձի, ՙայրը՚.* **-щатый** *-ծ.* *շրջանակաւոր, սիւնաւոր (պատուհան).* к—ое колесó *անիւ, որի հեցը (շրջանակը) մի քանի կտորներից է բաղկացած:* [*տանգէնս:*

Котáнгенсъ *-.* (*նոր լտ.*) *մաթմ. կո-*

Ко|телóкъ, лкá, **-телóчекъ**, чка *նւզ.* **-тёлъ**, тлá *-.* *կաթսայ, սան, ՙխալկին՚, ՙղազան՚, ՙզզինձ՚.* паровóй к. *շոգեսան, շոգեկաթսայ.* **-тéльникъ** *-.* *կաթսայագործ.* **-тéльничать** *չ.* *կաթսայագործութիւն անել.* **-тéльничій**, ья, ье *-ծ.* *կաթսայագործի.* **-тéльный** *-ծ.* *կաթսայի, կաթսայա—, սանի.* к—ое желѣ́зо; к—ая мастерскáя *կամ* котéльная, ой ḟ. *կաթսաների արհեստանոց:*

Котё|нокъ, нка *-.* (*յ.* котя́та, -тъ), **-ночекъ**, чка *նւզ.* *կատուի ձագ, ՙդոխ՚:*

Котéрія ḟ. (*ֆր.*) *ընկերութիւն, կուսակցութիւն, համախոհութիւն* (*մեղ. նեղ կուսակցական ոգով տոգորուած*):

Кóти|ковый *-ծ.* **1,** *ծովարջի մորթից կարած, պատրաստած.* **-къ** *-.* **1,** *նւզ. պատիկ կատու.* **2,** *կնղ.* Otaria ursina, *ծովարջ.* **3,** *ծովարջենի, ծովարջի մորթ:* [*պար, խնդապար:*

Котильóнъ *-.* (*ֆր.*) *կոտիլիոն, վերջա-*

Коти|ровáніе *չ. ա.* Котирóвка; **-ровáть** (-рýю -ютъ) *ն.* (*ֆր.*) [*օր. արժեթղթերի*] *շրջանառութիւնը թոյլատրել, նշանակել.* **-рóвка** ḟ. [*օր. արժեթղթերի*] *շրջանառութեան թոյլատրումը, նշանակումը:*

Ко|ти́ться (-чýсь -ти́тся), ок—, *չ.* *լակոտներ ձգել, վայր տալ, ծնել (կատուի և ուրիշ կենդանիների մասին).* **-ти́ще** *-.* *յաճ. մեծ, ահագին կատու:*

Котлé|та ḟ. (*ֆր.*) **-тка** *նւզ.* **-ти́ще** ḟ. *յաճ. կոտլէտ.* **-тный** *-ծ.* *կոտլէտների, կոտլէտի.* **-точка** *նւզ. ա.* Котлéтка.

Кот|ли́ще *-.* *յաճ. ահագին կաթսայ, սան, ՙխալկին՚.* **-лови́на** ḟ. **-лови́нка**, **-лови́ночка** *նւզ.* **1,** *կլոր և խոր փոս.* **2,** *խորունկ ձոր, հովիտ:*

Кото|вíкъ, á *-.* *բս.* Nepeta cataria, *կատուի անանուխ.* **-вникъ** *-.* *ա.* Бýдрá *ա:*

Кото|мá ḟ. **-мка**, **-мочка** *նւզ.* *մախաղ, ՙգեղդա՚.* **-мочный** *-ծ.* *մախաղի, ՙգեղդայի՚:*

Котóрый *դեր.* *հարց.* *և յար.* *ո՞ր, որը.* *որ, որը.* к. часъ? *ժամի քանիսն է.* это человѣ́къ, за котóраго я ручáюсь.

Котýрнъ *-.* (*յն.*) *կոթուրն* (*մի տեսակ կօշիկ հներին, մեծ, երբեմն փայտէ խիտ բարձր ներբանով*): [*երկկայմ նաւ մի*):

Кóттеръ *-.* *ծովզ.* *կուտեր* (*միակայմ կամ*

Котъ, á *-.* *կատու.* морскóй к. *կնղ.* Phoca ursina, *ծովարջ:*

Коты́, óвъ *-.* *յ.* **1,** *մի տեսակ* [*գեղջկական*] *տնանաններ.* **2,** *կանանց տնանաններ.* **3,** *կրկնակօշիկներ:*

Котя́чій, чья, чье *-ծ.* *կատուի ձագի,*

Кóузъ *ա.* Кáузъ. [*ձագի:*

Коу́|рка, **-рый** *ա.* Каýрка, -рый.

Кóушъ *-.* *ծովզ.* *երկաթէ օղակ:*

Кó|фе *-.* *-նհ.* **-фей** *-.* (*արբ.*) *սուրճ, խահուէ (թէ սերմ և թէ ըմպելիքը).* **-фéйникъ** *-.* **1,** *սրճաման, խահուէ պատրաստելու աման.* **2,** *սրճի սիրահար.* **-фéйница** ḟ. **1,** *սուրճ պահելու անօթ.* **2,** *սրճի սիրահար կինարմատ.* **-фéйничекъ**, чка *նւզ.* *ա.* Кофéйникъ; **-феи́нъ** *-.* (coffeïn) *բնակոփ* (*նիւթ, որ գտնուում է խահուէի հատիկների մէջ*). **-фéйный** *-ծ.* *խահուէի, սրճի.* к. зáпахъ; к—ое дéрево, *բս.* Coffea arabica, *կոֆենի, խահուէի ծառ.* плáтье к—аго цвѣ́та *սրճագոյն շոր.* **-фéйня** ḟ. *սրճարան, սրճանոց.* **-фешантáнъ** *-.* (*ֆր.*) *երգեցիկ սրճարան.* **-фешéнкъ** *-.* (*գերմ.*) *աղքատի սրճապետ:*

Кóф|та ḟ. (*շվեդ.*) **-точка** *նւզ.* *կոֆտա* (*կանանց բաճկոնակ*). **-точный** *-ծ.* *կոֆտայի:*

Коцевéйка ḟ. *թիկնոց (կանանց):*

Ко|чáниться (-нюсь -нятся) *չ.* *գլուխ քշել, գլուխ բռնել.* капýста началá к.; **-чáнный** *-ծ.* *կաղամբի գլխի(ց).* *գլուխ քըշած (կաղամբը).* **-чáнъ** *-.* *կաղամբի գլուխ, մի գլուխ կաղամբ, ՙքալամ՚:*

Ко|чевáніе *չ.* *թափառելը, ՙքոչելը՚.* *թափառական, խաշնարածական կեանք վարելը.* **-чевáть** (-чýю -ютъ) *չ.* *թափառել, ՙքոչել՚.* *թափառական, խաշնարածական կեանք վարել.* кочýющій (*իբրև -ծ.*) *թափառական, վրանաբնակ, վաչկատուն, ՙթարաքամա՚.* к—іе нарóды; **-чеви́ще** *չ.* *խաշնարածների արօտատեղեր, սարեր.* **-чёвка** ḟ. *ա.* Кочевáніе; **-чёвный** *-ծ.* **1,** *ՙքոչատեղի՚.* **2,** *թափառման, ՙքոչի՚.* **-чевóй** *-ծ.* *վաչկատուն, թափառականաց, խաշնարած.* к. нарóдъ.

Кочевря́|га *հ-ր.* *մեծամիտ, ճամարտակող, ՙմեծ մեծ բրդող՚ այր, կին.* **-житься** (-жусь -жатся) *չ.* *փքուիլ, ճամարտակել, մեծ մեծ խօսել, մեծ մեծ ՙբրդել՚:*

Кочéвьё, ья *և* ьё *չ.* **1,** *խաշնարածների արօտատեղեր, ՙսարեր՚.* **2,** *ա.* Кочевáніе.

Кочегáръ *-.* *հնոցպան, վառարանները վառող (գործարաններում կամ շոգենաւերի վերայ):*

Коче|дыкъ, á *-.* **-дычёкъ**, чкá *նւզ.* *հերիւն, մախաթ, ՙբիզ՚ (տրեխներ կարելու):*

Кóчень, чня *ա.* Кочáнъ.

Кочекѣ́ть, окоч—, *չ.* *ընդարմանալ, քարանալ, փայտանալ, քար, փայտ կտրել, սառչիլ:*

Коче|рга́ ḟ. **-рёжка** *նւզ.* *կրակի խառնիչ.* **-чёжный** *-ծ.* *կրակի խառնիչի:*

Кочеры́|га ḟ. **-жка**, **-жечка** *նւզ.* *կաղամբի սիրտ, բուն, ցօղուն.* **-жный** *-ծ.* *կաղամբի բնի, ցօղունի:*

Кóче‖тъ м. **-тóкъ**, ткá *նւզ.* **1**, *աքաղաղ, աքլոր, 'որձակ'.* **2**, *Թիակակալ (նաւակի ափին ամրացրած փայտ, որին Թիակը յե նում են նաւավարելիս)։* [*գլուխ*։

Кочешóкъ, шкá *նւզ. պստիկ կաղամբի*

Кóч‖ка ի. **1**, *խոտով կամ մամռով ծածկուած Թումբ (մեւզ ճահճուտի մէջ).* **2**, *ընկած և մամռակալած ծառի բուն.* **-кáрникъ** м. *մամռակալած ու խոտակալած Թմբերով ծածկուած տեղ, ճահճուտ.* **-ковáтый** ա. *Թմբերով ծածկուած, խորտուբորտ*։

Кочý‖ю, -ющій ա. Кочевáть.

Кошá‖тникъ м. *կատուների մորԹեր գնող առևտրական, փերեզակ.* **-чій**, чья, чье ա. *կատուի. կատուա—.* к—чья дремá, *բս.* Trollius europaeus, *ձղկի կմ ձղկին.* к—ьи лáпти, *բս.* Gnaphalium dioïcum, *երկտուն անմեռուկ.* к—ья мя́та ա. Котóвникъ; к—ья петрýшка, *բս.* Cicuta virosa, *մեծ ջրային խնդամոլի կմ մոլախինդ.* к—ья травá, к. кóрень, *բս.* Valeriana officinalis, *բժշկական կատուախոտ կմ ադրաղրուկ*։

Кошевóй ա. *կազակների բանակի*։ Кошевóй, óго м. *կազակների բանակապետը*։

Коше‖лёкъ, лькá м. **-лёчекъ**, чка *նւզ.* **1**, *քսակ, դրամապանակ.* **2**, *բս.* Capsella bursa pastoris, *հովուական մաղախ (տարգալի, ծաղպաշար).* **-лёчникъ** м. **-лёчница** ի. *քսակագործ այր, կին.* **-лёчный** ա. *քսակի, դրամապանակի.* **-лишко** м. *նվստ. վատ, անպիտան քսակ.* **-лище** м. *յեղ. ահագին, մեծ քսակ.* **-ль**, ля́ м. **1**, *տաշեղներից, ծառերի կեղևներից հիւսած զամբիւղ, կողով.* **2**, *քսակ, 'քիսա'.* **3**, *մաղախ, պարկ.* **-лькóвый** ա. *քսակի, դրամապանակի.* **-льный** ա. *կողովի. մաղախի, պարկի*։

Коше‖ни́левый ա. *կարմրաղեղի, -ղից.* **-ни́ль** ի. **1**, *կնդ.* Coccus, *որդան կարմիր.* **2**, [*ստրանից ստացուող*] *կարմրաղեղ* (Carmine); **-ни́льникъ** м. *բս.* Scleranthus annuus, *տարեկոր կարծրածաղիկ.* **-ни́льный** ա. Кошени́левый.

Ко‖шени́на ի. *հնձած, հարած հացահատիկ կամ խոտ.* **-шéніе** չ. *հնձելը, հարելը, 'վայր տալը'* (*խոտը*)։

Кó‖шечій, чья, чье ա. Кошáчій; **-шка** ի. **-шечка** *նւզ.* **1**, *կնդ. կատու (Թէ վայրենի—*Felis catus—, *և Թէ ընտանի—*F. domestica); к. мяукáетъ *կատուն մլաւում է.* чёрная к мéжду ни́ми пробѣжáла *նոքա կռուեցին, տարաձայնուել են.* к—и грызýтся, мы́шкамъ привóлье (раздóлье) (*առծ.*) *շները կռուեցան, ճամբորդի բանն աջողուեց.* **2**, *մի տեսակ նաւախարիսխ.* **3**, *մի տեսակ բազմաճիւղ մտրակ.* **4**, *բս.* Agrimonia eupatoria, *հասարակ երեսնակ*։ [*խարի բրդից*.

Кошмá ի. *մի տեսակ բարակ Թաղիք ոչ-*

Кошмáръ м. (*ֆր.*) *երազական տագնապ, ճիւաղ. *առհ. տագնապ, ճնշող ճիւաղ, հոգեմաշ, տագնապալից բան*։ [*իր ծախսով*։

Коштъ м. (*գերմ.*) *ծախս.* на свой к.

Кощéй м. **1**, *կոշչէյ (առասպելական էակ, Թերևս ձմրան սառնամանիքի անձնաւորումը).* **2**, *խիստ լղար, չորացած, քամուած մարդ.* **3**, *խիստ ժլատ, գծուծ, կծծի մարդ*։

Кощý‖нникъ м. **-нница** ի. *պղծաշուրԹն, կրօնական ծէսերն և սրբուԹիւնները ծաղրող այր, կին.* **-нскій** ա. *պիղծ, նաղկալի.* **-нственный** ա. *պիղծ, սրբապիղծ, նողկալի.* **-нство** չ. *պղծուԹիւն, սրբապղծուԹիւն, ծաղր սրբուԹեան, կրօնի դէմ.* **-нствовать** (-ствую -ютъ) չ. *պղծուԹիւն գործել, կրօնն և սրբուԹիւնները ծաղրել.* **-нъ** м Кощýнникъ.

Коэф(ф)иціéнтъ м. (*նոր լտ.*) *մաԹմ. գործակից*։ [*գեղջին*)։

Краб(б)ъ м. *կարճոտի ասնաւոր (խեց-*

Крáв‖ческій ա. *մատուցակի.* **-чество** չ. *մատուցակուԹիւն.* **-чій** м. *մատուցակ*։

Крáги м. *յ. մի տեսակ կաշէ պաճճաններ, սռնապաններ, որ հագնում են ձի հեծնելիս.* ѣздить верхóмъ въ крáгахъ.

Крагштéйнъ м. (*գերմ.*) *ճրտրպ. քարէ կոնսոլ, տե* (ա. Консóль 1).

Крá‖деное, аго չ. *գողունի բան.* к. въ прокъ нейдётъ (*առծ.*). **-деный** բյ. ա. *գողացած, գողունի.* **-дýнъ**, á м. **-дýнья** ի. *գող այր, կին.* **-дывать, ся** ա. Красть, ся.

Кра‖евóй ա. *ծայրի, եզրի, ափի* [*վերայ գտնուող*]. к. кáмень; **-еградіе** չ. *ևփ. ալամբրոց.* **-ёкъ**, йкá *նւզ.* ա. Край; **-естишіе** չ. ա. Акрости́хъ; **-еугóльный** ա. *անկիւնի, անկիւնա—.* к. кáмень *անկիւնաքար, վէմ, գլուխ անկեան.* **հիմք, հիմնաքար.* **-ёчекъ**, чка, **-ешекъ**, шка *նւզ.* ա. Край.

Крáжа ի. *գողուԹիւն, յափշտակուԹիւն.* совершúть к—у *գողանալ.* к. со взлóмомъ *գողուԹիւն խորտակմամբ*։

Край м. (*յ.* края́) **1**, *ծայր, եզր, ափ, բոլորք.* **վերջ.* к. лѣса; к. хлѣба; течь черезъ к. *ափից Թափուել.* на краю́ поги́бели *կործանման շէմքի վերայ.* на краю́ свѣта *աշխարհիս ծայրին.* онъ живётъ на краю́ гóрода; края́ рáны; **2**, *երկիր, հող, աշխարհ.* роднóй к. *ծննդավայր, մայրենիք, հայրենիք.* отпрáвиться въ чужíе края́; путешéствовать по чужи́мъ края́мъ.

Крáивать ա. Крои́ть.

Крáй‖не *\$. վերին աստիճանի, խիստ, չափազանց, ծայրայեղ.* к. нýжное дѣло; **-ній** ա. **1**, *ծայրի, ծայրին գտնուող.* к. домъ въ ýлицѣ; **2**, *ծայրայեղ, արտաքոյ կարգի.* к—яя бѣ́дность; к—ее срéдство; к—яя цѣнá *վերջնական գին.* к—яя плоть *կմխ. Թլփատ.* по к—ей мѣ́рѣ *գէԹ, գոնեայ, առնուազն.* въ к—емъ слýчаѣ *ծայրայեղ դէպքում, նեղն ընկած տեղը.* **-ность** ի. **1**, *ծայրայեղուԹիւն, չափազանցուԹիւն.* вдавáться въ к—и *ծայրայեղուԹեանց մէջ ընկնել.* онъ до к—и гордъ *նա չափազանց հպարտ է.* онá до к—и ревни́ва *նա խիստ մախանքոտ է.* **2**, *ծայրայեղ չքաւորուԹիւն, կարօտուԹիւն.* к. довелá егó до э́того; пособи́ть комý въ к—и; **-чикъ** *նւզ.* ա. Край.

Крá‖канье, -кать ա. Кáрканье, -кать.

Краковя́къ, á м. *կրակովեան պար (լեհական ազգային պար)*։

Крá‖ля ի. **-лечка** *նւզ.* **1**, *Թղթխ. Թագուհի, տիկին.* **2**, *տեսքով, սիրուն կինարմատ.* какáя к.!

Крамбáлъ ա. Кранбáлкъ.

Крамбóль ա. Карамбóль.

Крамó|ла ի. խռովութիւն, յուզմունք, շփոթ, ապստամբութիւն. **-льникъ** ա. **-льница** ի. խռովարար, շփոթարար, ապստամբ, մտքեր պղտորող այր, կին. **-льничать** չ. (ռմ.) խռովութիւն, դաւ սարքել, ապստամբուել, մտքեր պղտորել. **-льническій** ած. խռովարարների, ապստամբների. **-льничество** չ. խռովարարութիւն, շփոթ, ապստամբութիւն. **-льничій**, чья, чье ած. խռովարարին, ապստամբին յատուկ. **-льный** ած. խռովութեան, շփոթի, յուզմունքի, ապստամբութեան. **-льство** տ. Крамóльничество; **-льствовать** (-ствую -ютъ) տ. Крамóльничать.

Кракбáлкъ ա. ծովգ. խարսխագերան։

Краніо|логи́ческій ած. գանգախօսութեան. **-лóгія** ի. (յն.) գանգախօսութիւն. **-мéтрія** ի. (յն.) գանգաչափութիւն։

Крá|нный ած. ծորակի. **-нъ** ա. (գերմ.) 1, ծորակ. 2, ծանրութիւններ բարձրացնելու և իջեցնելու մեքենայ։

Крá|паніе չ. 1, կաթկթելը, կայլակելը. 2, կաթկթելով ներկելը. **-пать**, нак—, 1, չ. կաթկթել, կայլակել. 2, ն. կաթկթելով ներկել, [բծաւորել։

Крапи́ва... տ. Кропи́ва...

Крá|пина ի. **-пинка, -ночка** նւզ. 1, կաթիլ, կայլակ. 2, բիծ, պիսակ. **-плéніе** տ. Крáпаніе; **-пленый** ած. բծերով, պիսակներով. к—ыя кáрты նշանած խաղաթղթեր. **-повый** ած. վայրի տորոնի. к—ое вещество́; **-пъ** ա. 1, բծաւոր ներկ, նկար (օր. խաղաթղթի. գլխի կազմի երեսին). 2, բս. Rubia tinctorum, վայրի տորոն։

Кра|сá ի. գեղ, գեղեցկութիւն, զարդ, զարդարանք, պաճուճանք. **-сáвецъ**, вца ա. գեղեցիկ, սիրուն տղամարդ. **-сáвица** ի. 1, գեղեցկուհի, խիստ գեղեցիկ, սիրուն աղջիկ կամ կինարմատ. 2, բս. Atropa belladonna, մոլի կամ մահացու մորմ (շնախաղող). к. въ зéлени, բս. Nigella damascena, Դամասկոսի սոնիճ. ночнáя к., Hesperis matronalis, գիշերաշուրճ[ծաղիկ]. **-сáвочка** նւզ. **-сáвка** (երբեմն նխտ.) տ. Красáвица 1; **-сáвщикъ** փղքշ. տ. Красáвецъ; **-си́венькій** ած. սիրունիկ, (ան. հյ) աղուոր. **-си́вость** ի. սիրունութիւն, գեղեցկութիւն. **-си́вый** ած. սիրուն, գեղեցիկ, (ան. հյ) աղուոր։

Кра|си́льникъ ա. **-си́льница** ի. ներկարար, -ուհի. **-си́льничій**, чья, чье ած. ներկարարի, -րութեան. **-си́льный** ած. ներկի, գեղի, ներկելու, գեղելու. к. кóрень տ. Крапъ 2; к—ое искýсство ներկարարութիւն. красильная, ой ի. **-си́льня** ի. ներկարան, ներկատուն. **-си́льщикъ** ա. **-си́льщица** ի. ներկարար, -ուհի. ներկ, գեղ քսող այր, կին. **-си́ть** (-шу -сятъ), окр—, вы́кр— ն. 1, ներկել, գեղել. к. сукнó, плáтье; 2, գեղ քսել, ներկ քսել, նկարել, ծեփել, (գր.) բռել. к. домъ; к. стѣны; 3,* զարդարել, պաճուճել, գեղ, զարդարանք լինել. не домъ хозяина крáситъ, а хозяинъ домъ; **-ся** 1, -ներգ. գեղուիլ, զարդարուիլ, պաճուճուիլ. **-ска** ի. 1, ներկ, գեղ, ծեփ. մուր (տըպագրական թանաք). мáсляныя к—и իւղաներկեր. 2, կարմրութիւն, երեսի կարմիր գոյն, երանգ. к. показáлась у нея на лицѣ նա կարմրատակեց. вогнáть, приводи́ть когó въ к—у մէկին կարմրեցնել, ամաչեցնել, խայտառակել. **-скотёрный** ած. գեղ, ներկ տրորող. **-скотёръ** ա. գեղ, ներկ տրորող, պատրաստող։

Крá|сненькій ած. կարմրագոյն, կարմրաւուն. **-снёхонекъ**, нька, о ած. խիստ կարմիր. **-снинá** ի. կարմրութիւն, կարմիր բիծ. **-снó** մ. 1, կարմիր, կարմրութեամբ. 2, պայծառ, գեղեցիկ. на дворѣ к. դուրսը գեղեցիկ եղանակ է. 3, պերճախօսութեամբ, ճարտարութեամբ, գրաւիչ կերպով. к. говори́ть; к. писáть գեղեցիկ գրել։

Красно|бáй ա. **-бáйка** ի. ճոռոմախօս, ճամարտակող այր, կին. **-бáйство** չ. ճոռոմախօսութիւն, ճամարտակութիւն. **-борóдка** ի. կնդ. Mulus barbatus, արքայաձուկ կմ մօրուաձուկ. **-брóвъ** ա. կնդ. Phoenicopterus roseus, շառագոյն կարմրաթև (սագ). **-бýрый** ած. գորշ կարմիր. **-вáтость** ի. կարմրաւունութիւն, թեթև կարմրութիւն. **-вáтый** ած. կարմրաւուն, թեթև կարմիր. **-голóвникъ** ա. բս. Sanguisorba officinalis, արիւնխմիկ (սևատեսուկ?). **-гýбый** ած. կարմրաշուրթն. **-гýзка** ի. կնդ. Picus martius, փայտփոր, ծառկտրիկ (ծառակտուտ). **-дерéвецъ**, вца, **-дерéвщикъ** ա. ճարտար սեղանագործ. **-жёлтый** ած. կարմիր դեղնաւուն. **-кóжій** ած. կարմրամորթ. к—ія племенá; **-крылъ** ա. կնդ. Phoenicopterus roseus, շառագոյն կարմրաթև (սագ). **-ли́цый** ած. կարմրատես, կարմիր երեսով. **-пёрый** ած. կարմրափետուր. **-пи́сецъ**, сца ա. գեղագիր, վայելչագիր. **-пузы́рникъ** ա. բս. Celastrus, ծառասպան, ծառախեղդուկ (մի տեսակ իլենի). **-рóжій** ած. կարմիր երեսով, կարմիր կերպարանքով. **-ры́бица** տ. Красноборóдка; **-рѣчи́во** մ. պերճախօսութեամբ. **-рѣчи́вый** ած. պերճախօս. **-рѣчіе** չ. պերճախօսութիւն. искýсство к—ія ճարտասանութիւն։

Кра|снотá ի. կարմրութիւն, կարմիր գոյն. **-снощёкій** ած. կարմրաթուշիկ, կարմիր թշերով, այտերով. **-снýха** ի. բժ. rubeola, մի տեսակ կարմրուկ, ‘հարսանիք’, ‘վարդի ծոց’. **-сный** ած. 1, (բաղդտ. краснѣе) կարմիր. к—ое винó; к. цвѣтъ; к—ое дéрево, Taxus baccata, գեղձի կմ կարմրածառ (գենի? մահեկ?). к. կամ хвóйный лѣсъ կոնաբեր փայտ, կոնաբեր ծառերի անտառ. к. звѣрь մուշտակաւոր կենդանի (արջ, գայլ, աղուէս ևլն.). к. товáръ գազով (արշինով) ծախուող ապրանք. к—ая строкá վերտառութիւն. նոր տող. к—ая гóрка յետ պասէքեան շաբաթ (Զատկին հետևող եօթնեակը). к—ая ры́ба հ—ր. կրճիկաւոր խոշոր ձկներ. 2, (բաղդտ. крáше) գեղեցիկ, չքնաղ. к. день պայծառ օր. к—ые дни երջանիկ օրեր. к—ая дѣви́ца գեղեցիկ, հիանալի օրիորդ. к—ое сóлнышко ճաճանչափայլ արեգակ. к—ая цѣнá մեծ, բարձր գին. к—ое словцó սուր, սրամիտ խօսք. к. ýголъ кóмнаты սենեակի պատուաւոր անկիւնը (սուրբ պատկերով). долгъ платежóмъ крáсенъ (առծ.) առ ու տուր, ոչ առ ու կուլ. 3,* թունդ, ծայրայեղ (ազատամիտ, յեղափոխական, արմատական ևլն). **-снѣе** տ. Крáсный 1; **-снѣть**, покр—,

չ. **1**, *կարմրիլ, շառագունիլ*. нéбо краснѣетъ; **2**, *կարմրիլ, կարմրատակիլ*. к. отъ стыдá; лжётъ, не краснѣ́я; **-ся** չ. *կարմրին տալ (հեռուից)*:

Красовáться (-сýюсь -ются) չ. **1**, *փայլել, աչքի ընկնել*. поля́ красýются свои́ми цвѣтáми; **2**, *պարծենալ, ինքնապարծիլ, սնապարծիլ, ցուցամոլութիւն անել*:

Красóля ի. *բս*. Tropaeolum majus, *հնդկական կմ հնդիկ ջրկոտեմ*:

Кра|сотá ի. *գեղեցկութիւն, գեղ, սիրունութիւն*. **-сóтка** ի. **-сóточка** *Նւզ*. *գեղեցիկ, գեղանի կինարմատ, գեղեցկուհի*:

Красо|ýля, -вýля ի. *բաժակ (որից վանքերում վարդապետները գինի են խմում)*:

Крáсочный -ծ. *ներկի, գեղի*. к р á с о ч н а я, ой ի. *ներկարան*:

Кра|сть (-дý -дýтъ), укр—, покр—, ն. *գողանալ, յափշտակել*. **-сться** (-дýсь -дýтся), подк—, прокр—, չ. *ծածուկ, աննկատելի կերպով սպրդել, ներս պրծնել*:

Крáтеръ ա. *խառնարան (հրաբուխի բերան, 'բողազ')*:

Крá|ткій (-токъ, -ткá, о) -ծ. *կարճ, կարճառօտ, համառօտ*. к р á т к а я, ой ի. *կարճութեան, սղութեան նշանը* (◡). и съ крáткой *քերկ. սղուած* и (й); к—ое описáніе; к. путь; к—ая рѣчь; **-тко** ։. *կարճ, համառօտ կերպով*. **-тковрéменность** ի. *կարճատեւութիւն, կարճօրութիւն*. **-тковрéменный** -ծ. *կարճատեւ, կարճօրեայ*. рáдость егó былá к—нна; **-ткожи́зненный** -ծ. *կարճակեաց*. **-ткосрóчный** -ծ. *կարճ պայմանաժամով*. **-ткость** ի. **1**, *կարճութիւն, կարճատեւութիւն*. **2**, *կարճութիւն, համառօտութիւն, յապաւում*: [к—ое числó.

Крáтный -ծ. *մաթմ. բազմապատիկ*.

Крахáль ա. Крохáль.

Крахмá|леніе չ. *կրախմալելը, նշաելը*. **-листый** -ծ. *կրախմալակերպ, օսլայակերպ*. **-лить** (-лю -лятъ), накр— ն. (*լեհ.*) *կրախմալել, օսլայել, նշաել*. **-лъ** ա. (*լեհ.*) *կրախմալ, նշաայ (նշայ, նշաստակ), օսլայ*. **-льный** -ծ. **1**, *կրախմալի. նշաայի, օսլայի*. к. сáхаръ; к—ая фáбрика; **2**, *կրախմալած, օսլայած*. к—ая сорóчка; **-льщикъ** ա. **-льщица** ի. **1**, *կրախմալ հանող այր, կին*. **2**, *կրախմալող, ճերմակեղէն օսլայող այր, կին*:

Крáше ա. Крáсный 2.

Кра|шени́на ի. **-шени́нка** *Նւզ*. *ներկած քաթան, կտաւ*. **-шени́нникъ** ա. *ներկած կտաւից կարած սաաֆան (ռուս կնոջ ազգային երկար վերնազգեստ առանց թեւերի)*. **-шени́нный** -ծ. *ներկած քաթանից կարած*. **-шеніе** չ. *ներկելը, գեղելը*. **-шивать, ся** ա. Крáсить, ся. [*ափ, եզր (հացի)*:

Краю|ха ի. **-шка, -шечка** *Նւզ*. *ծայր*,

Креатýра ի. (*լտ.*) *արարած*. **կործիք*:

Креди|ти́вный -ծ. *լիազօրութեան, վաւերացման*. к—ая грáмота *կմ* **-ти́въ** ա. (*նոր լտ.*) *լիազօրութեան գիր, վաւերաթուղթ (դեսպանների, որով նրա օտար պետութիւնին ներկայանում են)*. **-тный** -ծ. *վարկի, վարկային*. к. билéтъ *թղթադրամ*. к—ое óбщество, учреждéніе *վարկի, վարկային ընկերութիւն, հիմնարկութիւն*. **-товáніе** չ. *փոխ տալը, պարտք տալը*. **-товáть** (-тýю -ютъ) ն. (*լտ.*) *փոխ տալ, պարտք տալ (հաւատալով, վստահելով մէկին վերայ)*. **-ся** -Նտր. *փոխ առնել, պարտք վերցնել*. **-тóрка** ի. *փոխատու, փոխ, պարտք տուող կինարմատ*. **-торскій** -ծ. *փոխատուի*. **-(й)тóръ** ա. (*լտ.*) *փոխ, պարտք տուող, փոխատու*. **-тоспосóбность** ի. *վարկ, վարկ ունենալը (պարտք, փոխատուութիւն անելու)*. **-тоспосóбный** -ծ. *վարկ ունեցող (պարտք, փոխատուութիւն անելու)*:

Креди́тъ ա. (*լտ.*) **1**, *վարկ, յարգ, վստահութիւն (պարտքի, փոխառութեան)*. имѣть к. *վարկ ունենալ (փոխառութիւն անելու)*. окáзывать, дѣлать комý к. *մէկի վերայ վստահանալով պարտք տալ, փոխ տալ*. взаи́мный к. *փոխադարձ վարկ*. потéря к—а; **2**, *պարտքի բաց թողնում (վստահութեան վերայ հիմնուած)*. **3**, (крéдитъ) *վճռկ. և հշւպ. կրէդիտ, ստացացուցակ (հաշուեմատեանում երեսը, որի վերայ նշանակուած են փոխատուները անունները, առհ. պարտքերը, ապացուցները. հեկեր ա.* Дéбетъ).

Крей|серовáніе չ. *յածելը, յածանութիւն*. **-серовáть** (-рýю -ютъ) չ. *յածել, ամէն կողմը շրջել (մարտանաւերի մասին)*. **-серóвка** ի. **-серство** չ. ա. Крейсеровáніе; **-серъ** ա. (*գերմ.*) *յածանաւ (մարտանաւ)*:

Крéйцеръ ա. (*գերմ.*) *կրէյցէր (աւստրիական պատիկ դրամ, արժողութեամբ կոպէկից պակաս)*: [*արտակարգ մառ ամրոցի*:

Кремальéръ ա. *ամրոցկ*. (*ֆր.*) *պատիկ*

Кремат́орій ա. (*լտ.*) *դիակիզարան*:

Кре|мéнь, мня́ ա. *հնք*. Silex pyromachus, **-мешёкъ**, шкá *Նւզ*. *կայծքար, զայլախազ*. высѣкáть огóнь кремнёмъ *հուրհանով կրակ հանել*:

Кре|млёвскій -ծ. *կանմլի. միջնաբերդի*. **-млёвый** -ծ. *կանմլի մէջ մանող*. **-мль**, ля́ ա. **1**, *կանմլ (Մոսկվայի երեւելի միջնաբերդը, բազաքաբերդը)*. **2**, *առհ. քաղաքաբերդ, ամրոց, միջնաբերդ*:

Крем|невáтый -ծ. *կայծքարի, զայլախազի նման*. **-нёвый** -ծ. *կայծքարի, զայլախազի*. **-незёмъ** ա. *կայծքարի (զայլախազի) հետ խառն հող*. **-нени́слый** -ծ. *քիմ. խոճաթթուային*. к—ая соль *կայծաղաղատ, խոճաթթուաւ աղ*. **-ни́стый** -ծ. *կայծքար, զայլախազ պարունակող*. **-ни́шко** ա. *Նիտ*. ա. Кремéнь; **-ній** ա. *քիմ*. silicium, *սիլիկոն (որ թթուածնի հետ միանալով կազմում է խճաթթուն (ընակայծքարը)*. **-ня́къ**, á ա. *կայծքար, զայլախազ*:

Кремортáртаръ ա. *մաքրած գինեքար*:

Кремъ ա. (*ֆր.*) **1**, *հարած սերուցք, սեր*. **2**, *կրէմ (սերուցքից, ձուից, շոքոլադից եւն պատրաստած թեթեւ և անոյշ կերակուր)*:

Крен|говáніе չ. *կողքի վերայ թեքելը (նաւը)*. **-говáть** (-гýю -ютъ) ն. *կողքի վերայ թեքել, ծռել (նաւը)*:

Крéн|дель ա. (*գերմ.*) **-делёкъ, лькá** *Նւզ*. *կրենդել (քաղցր հաց, բոկեղ մի)*. **-дельный** -ծ. *կրենդելի*. **-дельщикъ** ա. **-дельщица** ի. *կրենդել պատրաստող, -ուհի, կրենդելավաճառ, -ուհի*: [*մատ, պատմ*

Крéнзель ա. (*գերմ.*) *պտտկէճաա ա*

Кре|ни́ть (-ню́ -ня́тъ), накр—, ն. *ծովգ.* *նաւը կողքի վերայ թեքել, ծռել (քամու ազդեցութեամբ կամ մի կողմից աւելի բարձելով).* **-ся** *-ն*տր. *կողքի վերայ պառկել կամ ընկնել.* **-нъ** *-.* *կողք, ծփ (նաւի). նաւը կողքի վերայ թեքելը։*

Креозо́тъ -. (յն.) *քիմ.* *մուտպահ (փայտածխութիւնից հանած գոյացութիւն)։*

Крео́|лъ -. (ֆր.) **-лка** է. *կրէօլ, -ուհի (եւրոպացի ծնողներից, բայց եւրոպայից դուրս, գաղութում ծնուած այր, կին)։*

Кре́повый -ծ. *կրէպի[ց շինած, պատրաստած]։* [*ծուածք մի*)։

Крепо́нъ -. (ֆր.) *կրէպոն (բրդէ գործ-*

Крепъ -. (ֆր.) *կրէպ (մետաքսէ կամ բրդէ նուրբ, թափանցիկ ղործուածք, սուգու)։*

Кре|са́ло չ. *հուրհան, ՙուրհանգ՚ (ծայրը պողպատէ ձող, որով կայծքարին զարկելով կրակ են հանում).* **-са́ть** (-шу́ -шутъ) ն. *հուրհանով կայծ հանել։*

Кре́|сельный -ծ. *բազկաթոռի.* **-сло** չ. (յ. кре́сла, -селъ) *բազկաթոռ.* игра́ть пе́редъ пусты́ми к—ами *թատր.* *դատարկ թատրոնում խաղալ։*

Крессъ -. *բս.* Lepidium sativum, *կոտեմ.* луговой к., Cardamine pratensis, *դաշտայ կոտեմ (քարուէ)։*

Кресте́цъ, стца́ -. **1**, *գաւակ.* **2**, *պըռտիկ բարդ (13, 17 կամ 20 խրձից)։*

Кре́|стикъ *նւզ.* *տ.* Крестъ; шить к—омъ *խաչակարել, անհարթ կարել, մգդակել (հկոկը տ.* шить гла́дью); **-сти́льница** է. *աւազան, մկրտարան.* **-сти́льный** -ծ. *մկրտութեան.* **-сти́нный** -ծ. *մկրտութեան, կնունքի, կնքաւուէրի.* **-сти́ны** է. յ. **1**, *մկրտութիւն.* **2**, *կնունք, կնքաւուէր.* **-сти́тель** -. *մկրտիչ.* Іоа́ннъ к. *Յովհաննէս Մկրտիչ.* **-сти́ть** (-щу́ -стятъ) ն. **1**, (окр—) *մկրտել, կնքել.* **2**, (окр—) *կնքահայր լինել, կնքահայրութիւն անել.* я крещу́ сего́дня ребёнка у моего́ това́рища; **3**, (перекр—) *օրհնել, խաչակնքել, սեռանշել.* **4**, (искр—, закр—) *խաչեր քաշել, խաչեր նկարել, խզմզել.* **-ся** *-ն*տր. **1**, *իր երեսին խաչ քաշել, խաչ հանել, երեսն խաչակնքել, սեռանշել.* **2**, *մկրտուել, մկրտութեան խորհուրդն ընդունել.* **-стникъ** -. **-стница** է. [*կնքած, մկրտած*] *սան, սանուհի.* **-стный** -ծ. **1**, (*սովոր. արտս.* крё́стный) *մկրտութեան, կնունքի,* к. сынъ *տ.* Кре́стникъ; к—ая дочь *տ.* Кре́стница; к. оте́цъ *կնքահայր, սանահայր, ՙքաւոր՚.* к—ая мать *կնքամայր, սանամայր.* **2**, *խաչի.* кре́стное цѣлова́ніе; кре́стное де́рево *խաչափայտ.* к. ходъ *թափօր.* осѣни́ть себя́ к—ымъ зна́менемъ *երեսին խաչ քաշել։*

Кресто|ви́дный -ծ. *խաչաձև, խաչակերպ.* **-викъ** -. **1**, *խաչաւոր սարդ (Կետրոն Մեծի ժամանակ).* **-вка** է. **1**, *գիշերային թիթեռ.* **2**, *բս.* Crucianella, *խաչատերեւիկ.* **-вникъ** -. *բս.* Senecio, *խաչարբոյս, պարման ալեհր.* **-водруже́ніе** չ. *խաչվերաց, խաչի անկումը, կանգնեցնումը։*

Кресто́вый -ծ. *խաչի.* *մկրտութեան.* к. братъ *խաչաւոր եղբայր (որ իւր վզի խաչն ուրիշի հետ փոխել է).* к. похо́дъ *խաչակրաց արշաւանք։*

Кресто|но́сецъ, сца -. *խաչակիր.* **-но́сный** -ծ. *խաչակրութեան, խաչակիր.* **-ноше́ніе** չ. *խաչակրութիւն.* **-обра́зность** է. *խաչակերպութիւն.* **-обра́зный** -ծ. *խաչակերպ.* **-покло́нникъ** -. **-покло́нница** է. *խաչապաշտ, -ուհի, քրիստոնեայ, -նէուհի.* **-покло́нный** -ծ. *խաչապաշտութեան.* к—ая недѣ́ля *մեծ պասի երրորդ շաբաթը.* **-престу́пникъ** -. *երդմնազանց, ուխտազանց, ուխտադրուժ.* **-престу́пный** -ծ. *երդմնազանցութեան, ուխտազանցութեան, ուխտադրժութեան։*

Крестцо́вый -ծ. *գաւակի, գաւակա—.* к—ая кость *կզմխ.* *գաւակոսկր։*

Кре|стча́тый -ծ. *խաչաձև, խաչերով ծածկուած.* **-стцы́** -. յ. *գաւակափակեր (տ.* до́льникъ I, 2); **-стъ**, а́ -. **1**, *խաչ.* водрузи́ть к. *խաչ կանգնեցնել, տնկել.* воздви́женіе креста́ *եկղ.* *Խաչվերաց.* к. на́ к. *խաչած, խաչաձև.* приложи́ться къ к—у́ *խաչը համբուրել.* осѣни́ть себя́ к—о́мъ *երեսին խաչ քաշել.* *цѣлова́ть к. *խաչով-աւետարանով երդուել.* лежа́ть подъ к—о́мъ *գերեզմանում հանգչիլ.* отъ него́ ни к—о́мъ, ни пестóмъ не отдѣ́лаешься *նա այդ պէս կըպել է, էլ ազատուել չի լինում.* **2**, [*խաչաձև*] *շքանշան.* получи́ть к.; онъ получи́лъ влади́мирскій к. **3**,* *լուծ.* ка́ждый несётъ свой к.

Крестья́|нинъ -. (յ. крестья́не, -нъ) *գիւղացի, գեղջուկ, գիւղական, շինական.* **-нка** է. *գեղջկուհի, գիւղացի կին, աղջիկ.* **-нскій** -ծ. *գիւղացու, գիւղական.* **-нство** չ. **1**, *գիւղացիութիւն, գիւղացու վիճակ, կոչում.* **2**, *հ—ք.* *գիւղացիք, գիւղական դասակարգ։*

Кресъ *տ.* Крессъ.

Кре|тини́змъ -. *կրետինիզմ (հիւանդութիւն, որով բռնուածը թէ մարմնով և թէ հոգեպէս միանգամայն այլանդակուած է).* **-ти́нъ** -. **-ти́нка** է. *կրետին, մարմնով և հոգեպէս այլանդակուած այր, կին.* *ապուշ։*

Крето́нъ -. (ֆր.?) *կրետոն (մի տեսակ կտոր, դիպակ)։* [*տակին հաւաքուած*)։

Кре́|ца է. **-цы** է. յ. *կղկղանք (հալոցի*

Кре|ча́тій, **-ча́чій**, чья, чье -ծ. *ճախրուկի, շրջիկ բազէի.* **-четникъ** -. *բազէպան, բազէավարժ.* **-четъ** -. *կնդ.* Falco gyrofalco, *ճախրուկ, շրջիկ բազէ (կեռբազէ ?)։*

Кре|ща́ть, ся *տ.* Крести́ть, ся; **-ще́ніе** չ. **1**, *մկրտութիւն (մկրտութեան խորհուրդ).* **2**, (*Ծնունդ և*) *Մկրտութիւն Յիսուսի Քրիստոսի, Ջրօրհնէք, Աստուածյայտնութեան տօն (յունվ. 6-ին).* **-ще́нскій** -ծ. (*Ծննդեան և*) *Մկրտութեան տօնի, Աստուածյայտնութեան տօնի, Ջրօրհնէքի.* к—ая вода́; к—іе моро́зы; к. соче́льникъ *Ջրօրհնէքի ճրագալոյց.* **-щу́** *տ.* Крести́ть.

Кри́|вда է. *կեղծիք, սուտ, անարդար բան, անարդարութիւն.* **-венькій** -ծ. *ծուռ, ծուռտիկ.* **-ве́цъ**, вца́ *տ.* Криво́къ; **-визна́** է. *կորութիւն, ծռութիւն, ծուռտիկութիւն.* **-ви́ть** (-влю́ -вя́тъ), покр—, скр— ն. *կորացնել, ծռել, թիւրել.* к. душо́ю *կեղծաւորութիւն, քսութիւն անել.* **-ся** *-ն*տր. *կորանալ, կռանալ, ծռուել.* **-вле́ніе** չ. *կորացնելը, ծռելը.* **-вля́нка** *հ-ք.* *ծամածռութիւններ անող, զէմ-*

քը ծամածռող այր, կին. **-вля́льщикъ** *ա.* **-вля́льщица** *է. կոտրտուող, քրքրուող, ծամածռութիւններ անող այր, կին.* **-вля́ніе** *չ. կոտրտուիլը, քրքրուիլը. ծամածռութիւն անելը.* **-вля́ться** *ներ. կոտրտուիլ, քրքրուիլ, ծամածռութիւն անել.* **-вля́ющійся** *ած. ծամածռութիւններ անող, կոտրտուող, քրքրուող։*

Кри́во *մ. ծուռ [կերպով], շեղ կերպով.* писа́ть к.; поста́вить что к.; *суди́ть к. *սխալ, անարդար, ապօրինակ կերպով դատել։*

Криво‖бо́кій *ած. ծուռ, կոր կողքերով.* **-бо́кость** *է. ծուռ կողքեր ունենալը.* **-ва́тость** *է. թեթև ծռութիւն, կորութիւն.* **-ва́тый** *ած. փոքր ինչ ծուռ, կոր, թեք, շեղ.* **-гла́зый** *ած.* **1**, *շիլ աչքերով.* **2**, *միականի.* **-гу́бый** *ած. ծուռ, ծուռտիկ շրթունքներով, պռօշներով.* **-до́нный** *ած. ծուռ, թեք, կոր յատակով.* **-ду́шество, -ду́шіе** *չ. քսութիւն, կեղծաւորութիւն, նենգութիւն, անխղճութիւն.* **-ду́шникъ** *ա.* **-ду́шница** *է. կեղծ, քսու, նենգ, անարդար, անխիղճ այր, կին.* **-ду́шничать** *չ. քսութիւն անել, կեղծութիւն, նենգութիւն, անարդարութիւն անել.* **-ду́шный** *ած. կեղծ, քսու, նենգ, անարդար, անխիղճ.* **-зу́бъ** *ա. կնդ. ատամնաձուկ.* **-зу́бый** *ած. ծուռ, թեք ատամներով։*

Кри‖во́й *ած.* **1**, *ծուռ, թեք, շեղ.* к—а́я ли́нія; к—ы́я но́ги; **2**, *միաչքանի, մի աչքով (միւս աչքը կոյր).* к—а́я ло́шадь; **3**,* *կեղծ, քսու. սխալ. անարդար.* к. судъ *անարդար, անիրաւ դատաստան.* к—а́я душа́ *կեղծ, քսու, նենգ, անխիղճ մարդ.* к. толкъ *սխալ մեկնութիւն։*

Кри‖во́къ, вка́ *ա. կնդ.* Haematopus ostralegus, *ծովային կաչաղակ։*

Криво‖ла́пый *ած. ծուռ թաթերով, ծուռ ոտներով.* **-лине́йный** *ած. ծուռ գծերով, կորագիծ.* **-но́гій** *ած. ծուռ ոտներով.* **-но́сикъ** *ա. կնդ.* Recurvirostra avocetta, *թռակտուց.* **-но́сый** *ած. ծուռ քթով, թիւրաքիթ.* **-ро́тый** *ած. ծուռ, ծռուած բերանով։*

Кри́во‖сть *է. ծռութիւն, ծուռտիկութիւն. կորութիւն.* **-су́діе** *չ. անարդար, անիրաւ դատաստան, դատավճիռ, դատակնիք.* **-су́дъ** *ա.* **1**, *անարդար, անիրաւ դատաւոր.* **2**, *տ.* Кривосу́діе; **-та́** *է.* **1**, *տ.* Кри́вда *և* Кри́вость; **2**, *միականիութիւն.* **-то́лкъ** *ա.* **1**, *կեղծ մեկնիչ.* **2**, *կեղծ, սխալ, թիւր մեկնութիւն, բացատրութիւն, սխալ, թիւր, մոլար դատողութիւն.* **-ше́йный** *ած. ծուռ պարանոցով, վզով.* **-ше́я** *հոր. ծուռ պարանոցով մարդ։*

Кри‖ву́лина, -ву́ля *է. ծուռ, ծուռտիկ իր.* **-ви́ть**, окр— *չ.* **1**, *ծռել, ծուռտիկանալ, կորանալ.* **2**, *միականի դառնալ, մի աչքը կորցնել։*

Кри́зисъ *ա. (յն.) ճգնաժամ, տագնապ։*

Кри́‖кивать *տ.* Крича́ть; **-кли́вость** *է. կռուասիրութիւն, ճղճղանութիւն.* **-кли́вый** *ած. կռուասէր, ճղճղացող, միշտ բղաւող, ճիճւացող.* к. ребёнокъ; **-кнуть** *տ.* Крича́ть; **-кса** *հոր. կռուասէր, ճղճղացող, ճիճըւացող, ճչող մարդ.* **-ку́нъ**, а́ *ա.* **-ку́нья** *է.* **-ку́ша** *հոր. կռուասէր, ճղճղացող, ճիճւացող, աղմկասէր այր, կին.* **-къ** *ա. աղաղակ, ճիչ, 'բղաւոց'։*

Крими‖нали́стъ *ա. (լտ.) ոճրագէտ, ոճրային օրէնսգէտ.* **-на́льность** *է. ոճրականութիւն, ոճրագործութիւն.* **-на́льный** *ած. ոճրագործական, ոճրային։*

Кри́нка *է. կաւէ պուտուկ, թաղար, 'քրե- [գան'։*

Кринолі́нъ *ա. (ֆր.)* **1**, *ձարկատու (ձարից գործած կտաւ).* **2**, *ձարկտաւէ ներքնազգեստ (կանանց).* **3**, *կրինօլին (մի տեսակ ռազնելիք, որ շորերի տակից գիր կանգնելով, կանացի զգեստաւորութեանն ուռուցիկ ձև էր տալիս։ Կրինօլինը այժմ մօդայից ընկած է)։*

Кри́нo‖чка *նւզ տ.* Кри́нка; **-чный** *ած. կաւէ պուտուկի. թաղարի, 'քրեղանի'։*

Кринъ *ա. բս.* Lilium candidum, *սպիտակ շուշան։*

Крипто‖гра́фія *է. (յն.) գաղտնագրութիւն (պայմանական նշաններով գրութիւն).* **-гра́фъ** *ա. (յն.) գաղտնագիր (գաղտնի, պայմանական նշաններով գրող)։*

Кристалли‖за́ція *է. (լտ.) բիւրեղացում.* **-зирова́ніе** *չ. բիւրեղացնելը.* **-зирова́ть** (-ру́ю -ютъ), окр— *ն. բիւրեղացնել.* **-ся** *ներ. բիւրեղանալ.* **-зиро́вка** *է. տ.* Кристаллизирова́ніе; **-зова́ніе, -зова́ть, ся** *տ.* Кристаллизирова́ніе, -ва́ть, ся; **-ческій** *ած.* **1**, *բիւրեղացեալ.* **2**, *բիւրեղային։*

Кристалло‖ва́ніе, -ва́ть (-лу́ю -ютъ), окр—, **ся** *տ.* Кристаллизирова́ніе, -ва́ть, ся; **-ви́дный** *ած. բիւրեղաձև. բիւրեղակերպ.* **-графи́ческій** *ած. բիւրեղագրական.* **-гра́фія** *է. (յն.) բիւրեղագրութիւն.* **-гра́фъ** *ա. (յն.) բիւրեղագիր։*

Криста́л‖лъ *ա. (լտ.) բիւրեղ.* **-льный** *ած. բիւրեղի։*

Крите́‖рій, -ріумъ *ա. (յն.) յայտանիշան (իրի որոշիչ, ծանուցիչ նշանը)։*

Кри́‖тика *է. քննադատութիւն, բանադատութիւն, գրախօսութիւն.* **-тикова́ть** (-ку́ю -ютъ), окр—, *ն.* **1**, *քննադատել, բանադատել, գրախօսել.* **2**, *դատափետել, պախարակել.* **-тикъ** *ա.* **1**, *քննադատ, բանադատ, գրախօս.* **2**, *դատափետող.* **-тици́змъ** *ա. փիլ. քննականութիւն (հակոտ. տ.* Догмати́змъ); *ռւհ. քննասիրութիւն.* **-ти́ческій** *ած.* **1**, *քննադատական, բանադատական.* к. умъ; к—ія изслѣ́дованія; **2**, *դատափետիչ.* **3**, *նեղ, դժուարին, վտանգաւոր, սպառնական.* к—ое положе́ніе; к—ія обстоя́тельства.

Кри‖ча́ніе *չ. աղաղակելը, 'բղաւելը', ճչելը, գոռալը, պոռալը.* **-ча́ть** (-чу́ -ча́тъ) *չ. աղաղակել, գոռալ, պոռալ, 'բղաւել', ճչել, ծղրտալ. վիճել, աղմուկ բարձրացնել, հայհոյել.* к. изо всей си́лы; к. на кого́ *մէկի վերայ բղաւել.* к. карау́лъ *օգնութեան կանչել։*

Крова‖вико́вый *ած. կարմրաքարի. արիւնաքարի.* **-ви́къ**, а́ *ա. հնք.* Hématite, *արիւնաքար, կարմրաքար.* **-ви́ть** (-влю -вя́тъ), окр—, *ն.* **1**, *արիւնլուիկ անել, արիւնաշաղախ անել, վիրաւորել.* **-ся** *ներ. արիւնլուիկ լինիլ, վիրաւորուիլ.* **-вле́ніе** *չ. արիւնլուիկ անելը. վիրաւորելը.* **-вы́й** *ած. արիւնոտ, արիւնալից, արիւնահեղ, արիւնաթաթաւ.* к—ая

расправа; к—ое сраженіе; **-вѣть**, окр— չ. արիւնակալել, արիւնով լցուիլ։

Крова́|тища(е) ի. յւել. **-тка** նւզ. տ. Крова́ть; **-тный** ած. մահճակալի, անկողնակալի. **-точка** նւզ. տ. Крова́тка; **-тушка** փաղք. տ. Крова́ть; **-ть** ի. մահճակալ, անկողնակալ։

Кро́вель|ка նւզ. տ. Кро́вля; **-ный** ած. տանիքի, յարկի, ձեղունի. **-щикъ** ա. յարկաշէն, ձեղունագործ, տանիքներ շինող։

Кро|вени́ть (-ню́ -ня́тъ), **ся**, окр—, տ. Крова́вить, ся; **-венóсный** ած. արիւնատար. к—ые сосу́ды; **-ви́нка** ի. արեան կաթիլ, կայլակ, **-ви́стый** ած. արիւնաշատ։

Кро́вля ի. տանիք, ձեղուն, յարկ, ‘կտուր‘, տամալի. к. течётъ.

Кро́в|ность ի. արիւնակցութիւն. **-ный** ած. **1**, արիւնակից. к—ое родство́; **2**, տոհմիկ. к—ая ло́шадь; к—ая нужда́ խիստ զտան չքաւորութիւն, կարօտութիւն. к—ая оби́да խիստ ծանր վիրաւորանք։

Крово|доéніе չ. արիւնկթութիւն (երբ հիւանդ կովն արիւնախառն կաթ է տալիս). **-жа́дничать** չ. արիւնռչաւութիւն անել, արեան ծարաւութիւն ցոյց տալ. **-жа́дность** ի. արիւնռչաւութիւն, արիւնարբութիւն, ‘արիւնկերութիւն‘, արեան ծարաւ, վայրագութիւն. **-жа́дный** ած. արեան ծարաւ, արիւնարբու, արիւնռուշտ, ‘արենկեր‘, վայրագ. **-изліяніе** չ. արիւնհոսութիւն. **-мсти́тель** ա. **-мсти́тельница** ի. արիւնառու, արեան վրէժ խնդրող այր, կին. **-мсти́тельный** ած. արիւնառու, արեան վրէժխնդիր. **-мщéніе** չ. արեան վրէժխնդրութիւն. **-нóсный** տ. Кровенóсный; **-обращéніе** չ. արեան շրջանառութիւն. **-очищéніе** չ. արեան մաքրում. **-пíйство** չ. արիւնարբութիւն, արիւնռչաւութիւն. **-пíйца** հ-ր. արիւնարբու, արիւնախանձ, արիւնռուշտ մարդ. **-подтёкъ** ա. արիւնակալած տեղ. **-пролúтіе** չ. արիւնհեղութիւն. **-пролúтный** ած. արիւնահեղ. **-пуска́ніе** չ. արիւն թողնելը, արիւնառութիւն. **-пуска́тель** ա. արիւն թողնող, արիւն առնող. **-пуска́тельный** ած. արիւն առնելու, արիւն թողնելու. **-смѣси́тель** ա. **-смѣси́тельница** ի. արիւնապիղծ, մծղնէ, ազգապիղծ այր, կին. **-смѣшéніе** չ. արիւնապղծութիւն, ազգապղծութիւն, մծղնէութիւն (պղծելն յարաբերութիւն արիւնակից անձերի մէջ). **-со́ска** ի. կնդ. Hippobosca equina, ձիու ոջլաճանճ. **-со́сный** ած. արիւն ծծող, արիւն քաշող, արիւնաքամ. к—ая ба́нка արիւն քաշող պուլիկ. **-со́съ** ա. **1**, արիւն ծծող, արիւն քամող. **2**, կնդ. Phyllostoma, վամպիր (տերևաքիթ չղջիկ մի). **-творéніе** չ. արիւնարարութիւն, արիւն գոյացնելը. **-течéніе** չ. արիւնհոսութիւն. остана́вливаніе к—ія արիւնհոսութիւնը կանգնեցնելը, կտրելը. **-точи́вый** ած. արիւնհոսութեամբ տառապող. **-точи́ть** (-чу́ -ча́тъ) չ. արիւն հոսել, արիւն արձակել. **-ха́рканье** չ. արիւն թքելը. **-хлёбка** ի. բս. Sanguisorba officinalis, արիւնխմիկ (սկտտեսուկ?). **-цвѣ́тъ**, **-цвѣ́тникъ** ա. բս. Haemanthus, արիւնածաղիկ. **-чисти́тельный** ած. արիւն մաքրող, զտող. **-я́дный** ած. արիւնակեր, արիւնով կերակրուող։

Кровъ ա. **1**, տ. Кро́вля; **2**, տուն, յարկ. «Го́споди! я не досто́инъ, чтобы Ты вошёлъ подъ к. мой»—Տէր, չեմ բաւական եթէ ընդ յարկաւ իմով մտցես (Մատթ. 8_8). **3**,* պաշտպանութիւն, հովանաւորութիւն։

Кровь ի. (Ներգոյակ. въ крови́) արիւն. истека́ть, истéчь кро́вью արիւնաքամ լինել. проли́ть кровь за отéчество; вы́сѣчь կմ избúть кого́ до́ крови մէկին արիւնլուիկ անել. у него́ и́зъ носу к. идётъ կամ течётъ; она́ бѣла́ и румя́на какъ к. съ молоко́мъ նա ձիւնի ու արեան գոյն ունի. у меня́ сéрдце кро́вью облива́ется սիրտս արիւնլուիկ է լինում, այրւում, փոթոթւում է. э́то у него́ въ к—и́ այդ նորա արեան մէջ կայ. пусти́ть к. արիւն թողնել, արիւն առնել. **2**,* տոհմ, զարմ, ցեղ, ազգ. происходи́ть отъ кня́жеской кро́ви.

Кровя|ни́стый ած. արիւնային, արիւն պարունակող. **-но́й** ած. **1**, արիւնից, արիւնից շինած, պատրաստած. к—а́я колбаса́; **2**, տ. Кровяни́стый; к. ша́рикъ.

Кро|éніе չ. **-йка** ի. ձևելը. **-и́льный** ած. ձևի, ձևելու. **-и́льщикъ** ա. **-и́льщица** ի. ձևող այր, կին. **-и́тель** տ. Кро́йльщикъ; **-и́ть** (-ю́ -я́тъ), вы́кр—, скр— ն. ձևել (շորեղէնը). **-йщикъ**, **-йщица** տ. Кройльщикъ, -щица.

Крокéтъ ա. (անգլ.) կրօքէտ (խաղ փայտէ գնդակներով և մուրճերով)։

Крокú չ. -ն-հ. ուրուանկար, ձեռաց քաշած նկար (օր. որ և է տեղի)։

Крокоди́лъ ա. կնդ. Crocodilus, կոկորդիլոս, տրտես, խիթ. америка́нскій к., կնդ. Alligator, ամերիկեան կոկորդիլոս։

Кро́кусъ ա. բս. Carthamus tinctorius, ասպուրակ կմ ասպուր։

Кро́|ликовый ած. ճագարի. **-ликъ** ա. կնդ. Lepus cuniculus, ճագար. **-личій**, чья, чье տ. Кро́ликовый.

Кро|ма́ ի. **1**, մի կտոր հաց. կտրած հացի կէս. **2**, տ. Краю́ха; **-мка** ի. **1**, նւզ. տ. Крома́; **2**, ափ, եզերք, բոլորք (դիպակի). ափ, եզր (օր. սղոցած տախտակի). **-мочка** նւզ. տ. Кро́мка; **-мочный** ած. դիպակի եզերքի, բոլորքի։

Кром|са́ніе չ. կտրտելը, կտրատելը, կըտոր կտոր անելը. **-са́ть**, искр—, накр—, раскр—, ն. կտրտել, կտրատել, կտոր կտոր անել։

Кро́мѣ նխ. (սեռկ. հոլ.) բացի, զատ, թարց, թանց. они́ поги́бли всѣ, к. одного́—բացի մէկից. к. того́ բացի դորանից։

Кромѣ́шный ած. վերջին, ծայրայեղ, խորին, զարհուրելի. мракъ к.

Кро́|на ի. **1**, գագաթ (ծառի). **2**, ադամանդի վերևի թրաշած կողմը. **-нверкъ** ա. (զերմ.) ամրոցև. թագաձև ամրութիւն. **-нный** ած. մեծագագաթ, թանձրագագաթ (ծառ). **-нштéйнъ** տ. Крагштéйнъ.

Кро|па́ніе չ. անշնորհք կերպով անելը, գործելը, աշխատելը. **-па́тель** ա. **-па́тельница** ի. **1**, անշնորհք աշխատաւոր, գործաւոր. **2**, վատ, անշնորհք հեղինակ, թուղթ մըրոտող գրչակ. **-па́ть**, скр—, накр—, ն.

վառ, անշնորհք կերպով անել, զարծել. к. стихи́ ոտանաւորներ ծխել։
Крапи́|ва է. Նւզ. բս. Urtica, եղինճ, 'բանջար'. жгу́чая к., U. urens, փոքր կմ խայթող եղինճ. проста́я к., U. dioica, մեծ եղինճ. **-вистый** -ծ. եղինճաշատ. **-вище** է. յնւ. մեծ, անհագին եղինճ. **-вка** է. Նւզ. պստիկ եղինճ. **-вникъ** -. կնդ. Motacilla troglodites, ցախսարեակ. **-вница** է. բժ. եղինճային, այրիչ տենդ. **-вный** -ծ. եղինճի. к—ая лихора́дка ա. Кропи́вница; к—ое се́мя Նխատ. ոստինկանակն պաշտօնեայ. к—ое де́рево, բս. Celtis australis, լառենի (փռշնի) (ան. չեխնեւելէ —գ—չէ)։
Кро|пи́ло չ. **1**, մշտիկ, սրսկիչ, ցանիչ (օրհնած ջրի). **2**, բս. ա, Melilotus officinalis, հասարակ կորնգան (մեղրածուծ). բ, Spiraea Filipendula, գնդակաւոր առպերակ. **-пи́льница** է. օրհնած ջրի աման, առազան. **-пи́льный** -ծ. օրհնած ջրի ամանի, առազանի. **-пи́льце** Նւզ. ա. Кропи́ло 1; **-пи́ть** (-плю́ -пи́ть), окр—, Ն. սրսկել, ցօղել, թացել, վրան ջուր ցանել, ջուր շաղ տալ. к. кого́ свято́ю водо́ю; **-ся** -Նդբ. իր վերայ ջուր ցանել, ջուր շաղ տալ, սրսկուիլ։
Кро́п|кій -ծ. փուխր, փխրուն. **-кость** է. փխրութիւն, փխրունութիւն։
Кропле́ніе չ. սրսկելը, ցօղելը, վրան ջուր ցանելը, ջուր շաղ տալը։
Кро|пота́ть (-чу́ -о́чуть) չ. **1**, աշխատել, հոգս քաշել, չարչարուիլ. **2**, տրտնջալ, փնթփնթալ, գժգոհել. **-поткій** ա. Кропотли́вый; **-потко, -потли́во** Տ. **1**, հոգսով, խնամքով, ուշադրութեամբ. **2**, տրտնջալով գժգոհութեամբ. **-потли́вость** է. **1**, ջանք, հոգացողութիւն, խնամք, ուշադրութիւն. **2**, տրտունջ, քրթմնջիւն, գժգոհութիւն. **-потли́вый** -ծ. **1**, ծանր, դժուար, հոգեմաշ. к—ая рабо́та; **2**, տրտնջող, փնթփնթացող, մրթմրթացող, գժգոհ. **-потýнъ** -. **-потýнья** է. **1**, հոգացող, սրտացաւ այր, կին. **2**, տրտնջող, փնթփնթացող, գժգոհ այր, կին. **-поть** -. տրտունջ, գժգոհութիւն, փնթփնթոց. **-пта́ть** (-пчу́ -пчуть) ա. Кропота́ть.
Кропъ -. **1**, բս. Anethum graveolens, սամիթ. к. морско́й, բս. Crithmum maritimum, հոտոմ սամիթ, 'ռաղիան'։
Кро́сно չ. (յ. кро́сна կմ кро́сны, -сенъ) **1**, ոստայնանկի դազգահ. **2**, կտաւ, քաթան։
Крота́лы, -лъ է. յ. (յն.) կոչնածնծղայ, պարածնծղայ։ [Նւզ. ա. Кротъ.
Кро|тёнокъ, нка -. խլրդի ձագ. **-тикъ**
Кро|ти́ть (-чу́ -ти́ть), укр—, Ն. ընտելել, խոնարհ, հեզ, հնազանդ դարձնել. **-ся** **1**, -Նդբ. խոնարհանալ, հեզանալ, խրատուիլ. **-ткій** -ծ. խոնարհ, հեզ, հեզաբարոյ, հնազանդ, մեղմ. **-тко** Տ. խոնարհութեամբ, հեզութեամբ, մեղմութեամբ. обходи́ться к. съ побѣждёнными.
Кротко|ду́шіе չ. խոնարհամտութիւն, հեզութիւն, հնազանդութիւն, մեղմութիւն. **-ду́шный** -ծ. խոնարհ, հեզ, հեզաբարոյ, մեղմ, համբերատար. **-нра́віе** չ. քաղցրաբարոյութիւն, խոնարհութիւն, հեզութիւն. **-нра́вный** -ծ. բարեբարոյ, հեզաբարոյ, խոնարհ։
Кротó|вникъ -. բս. Glechoma hederacea, բաղեղնակերպ ծնթորին. **-вина** խլրդի բուն. **-вій**, вья, вье -ծ. խլրդի. к- нора́; **-ло́вка** է. թակարդ, վարմ (խլրդ բռնելու)։ [խլրդորսութիւն
Кро́тость է. մեղմութիւն, հեզութիւն,
Кротъ -. կնդ. Talpa europea, խլուրդ։
Кроха́ է. **1**, կտոր, փշուր, փշրանք. к. хлѣ́ба; **2**, փշրանք, մնացորդ. *онъ живётъ ста́рыми к—а́ми նա իւր աղքատիկ խնայողութեամբ է ապրում։
Кроха́ль -. կնդ. Mergus merganser, ողողակ սագ։
Крохо|бо́рникъ ա. Крохобо́ръ; **-бо́рничать** չ. ուրիշների փշրանքները հաւաքել. **-бо́ръ** -. **-бо́рка** է. ուրիշների փշրանքները հաւաքող, գծուծ, կծծի այր, կին։
Кро́|хотка է. **1**, խիստ պստիկ, մանր բան. **2**, պստիկ քանակութիւն. **-хотный** -ծ. խիստ պստիկ, մանր. **-шево** չ. բրդած, մանրած բան, բրդոյ. **-ше́ніе** չ. բրդելը, մանրելը. կտրտելը, կոտրելը. **-шечка** Նւզ. **1**, ա. Кро́шка; **2**, к р о́ ш е ч к у Տ. քիչ, մի քիչ. да́йте мнѣ к. вина́; недостаётъ к.; **-шечный** -ծ. խիստ պստիկ, չնչին. *'պզտոր' սիրուն. **-ши́ть** (-шу́ -ша́ть), покр—, накр—, искр— Ն. բրդել, փշրել, մանրել (օր. հաց). կոտրել, կտրտել (օր. միս). **-ся** -Նդբ. փշրուիլ, բրդուիլ, մանրուիլ. կոտրուիլ։ [բծեղ։
Кро́шица է. կնդ. Salmo fario, բաւ ձու-
Кро́шка է. Նւզ. **1**, ա. Кроха́; „и жела́лъ напита́ться к—ами, па́дающими со стола́ богача́" „եւ ցանկայր լնուլ ղորտով իր 'ի փշրանացն եւն" (Ղուկ, 16₂₁). не имѣ́ть ни *к—и здра́ваго смы́сла բնաւ նշոյլ չունենալ. **2**,* Հոր. սիրելի, պաշտելի երեխայ, զաւակ, մանկիկ. О, мой сла́вный к., дорого́е моё сокро́вище!
Кроши́ня է. ատաղձից հիւսած կողով։
Кро́ю ա. Крыть.
Круг|ле́нькій -ծ. կլորիկ, կլորիկի, կլորաւուն. **-ле́нько** Տ. մեղմ. ա. Кругло́; **-лёхонекъ**, нька, о, **-лёшенекъ**, нька, о -ծ. միանգամայն, կատարելապէս կլոր. **-ли-на́** է. կլորութիւն. **-ли́ть** (-лю́ -ли́ть), скр—, окр— Ն. կլորեցնել, կլոր դարձնել. **-(у́г)ло́** Տ. կլոր կերպով, շրջանաձև. **-лова́тость** է. կլորաւունութիւն. **-лова́тый** -ծ. կլորաւուն. **-ло́лицый** -ծ. կլորերես. **-ло-продолгова́тый** -ծ. ձուաձև. **-лость**, **-лота́** է. կլորութիւն. **-лый** -ծ. կլոր, բոլորակ. к. столъ; к. годъ բոլոր տարի, տարին տասներկու ամիս. к. дура́къ կատարեալ յիմար, ապուշ, դդում. к—ая пору́ка համերաշխ, համերաշխ երաշխաւորութիւն. к. сирота́ անհայր անմայր որբ. **-лы́шъ**, а́ -. **1**, կլոր բան, իր. **2**, կլոր քար, 'ճալաքար'. **-ля́ть**, покр—, չ. կլորուիլ, կլորանալ, բոլորակվիլ. **-ля́къ**, а́ ա. Круглы́шъ; **-ля́шка** է. Նւզ. պստիկ, կլոր բան, իր. ове́чья к. ոչխարի կղ-
կիր. **-ля́шъ**, а́ ա. Круглы́шъ.
Круго|вёртка է. կնդ. Rotifer, անիւաձևի. **-ви́дный** -ծ. շրջանաձև. **-во́й** -ծ. շրջանաձև, կլոր ձևով. к—о́е движе́ніе, обраще́ніе; к—о́е путеше́ствіе շրջանային չուրջանակի կատարուող ճանապարհորդութիւն. к—а́я пору́ка համերաշխ, համերաշխական ձև-

բոլորտութիւն. к—ая чаша ընդհանուր կենաց բաժակ (որից բոլոր սերնդակիցները էլ խմում են). **-ворóтъ** —. շրջան, շրջանառութիւն. **-вращáтельный** -ի. շրջան անող. к—ое движéніе; **-вращéніе** տ. Крутообращéніе; **-зóръ** —. հորիզոն. *к. человѣ́ческихъ познáній расширяется съ кáждымъ днёмъ; -(ó)**мъ** ʿ. **1**, շուրջը, բոլորը, շուրջանակի. обойти́ гóродъ к.; **2**, բոլորովին, բոլորն, егó к. обокрáли; -(крý-)**мъ** ʿ. շրջանաձև. у меня́ стóлько дѣ́лъ, что головá идётъ к.—որ գլուխս պտոյտ է գալիս. **-обрáзный** -ի. շրջանաձև. **-обращéніе** ։. շրջանառութիւն. **-свѣ́тный** -ի. աշխարհի շուրջը կատարուող. к—ое путешéствіе.

Кругъ —. **1**, շրջան, շրջագիծ, բոլորագիծ. начерти́ть к.; сдѣ́лать к. շրջան անել. **2**,* շրջան, ընկերութիւն. жить въ домáшнемъ, въ семéйномъ к—ý; к. дѣ́ятельности գործունէութեան շրջան, ասպարէզ. **3**, ծիր, ռաh. կլոր բան (օր. մեղրի հաց, տափակ պանիր գլուխ եւն). **4**, անկողը ճանապարհ, արտաքի, ծուռ ճամբայ. дѣ́лать к.; здѣ́сь большóй к.

Кружáло ։. կիսաշրջան (օր. կամարների). к. свóда կամարակապ կիսաշրջան (որով կամար (թաղ) են կապում)։

Кру|жевни́къ, á **1**, (**-жевни́ца** է.) հոլակագործ, -վաճառ, ժանեկագործ, -վաճառ ող. կին. **2**, տ. Крыжóвникъ; **-жевнóй** -ի. ժանեկեղ, 'հոլիկոյից' (շինած, պատրաստած). **-жевный** -ի. ժանեկի, 'հոլիկոյի'. **-жево** ։. (յ. кружевá, -жёвъ) **-жевцó** նւզ. ժանեակ, 'հոլիկ'։

Кру|жéніе ։. **1**, պտտեցնելը, պտոյտ տալը. **2**, պտտուիլը, պտոյտ գալը. к. головы́ գլխապտոյտ. **-жéчекъ**, чка նւզ. տ. Кружóкъ; **-жечка** նւզ. տ. Крýжка; **-жечный** -ի. գաւաթի. к—ое пи́во գաւաթով վաճառուող գարեջուր. **-жи́ть** (-жý -жатъ) **1**, ՚. պտոյտ տալ, պտոյտ ածել, պտտեցնել. онá крýжитъ гóловы молоды́мъ лю́дямъ նա (աղջիկը իւր գեղեցկութեամբ) երիտասարդներին գժւեցնում է. у меня́ начинáетъ гóлову к.; **2**, ։. պտոյտ գալ, պտոյտներ անել. я мнóго кружи́лъ, прéжде чѣ́мъ доѣ́халъ до васъ; **-ся** -ներ. պտտուիլ, պտոյտ գալ. պտոյտներ անել[ով թափիլ, պարել եւն]. к. въ вáльсѣ; у меня́ головá крýжится; **-жи́ще** յեկ. **1**, է. անհագին, մեծ գաւաթ. **2**, —. ահագին, մեծ, շրջան. **-жка** է. **1**, ունկաւոր գաւաթ. продавáть винó, пи́во, квасъ к—ами; **2**, խոյակի հեան ապրը, գանձանակի տուփ. **-жкóвый** -ի. շրջանային. **-жóкъ**, жкá —. **1**, շրջան, պարի շրջան. **2**,* շրջան, ընկերութիւն. ընկերական ժողովարան. **3**, կլոր, շրջանաձև, տափակ իր, իրեղէն. к. подъ блю́до на столъ; **-жóчекъ**, чка նւզ. տ. Кружóкъ; **-жóчный** տ. Кружкóвый.

Кру|пá է. հ-+. **1**, ձաւար. грéчневая, перлóвая, мáнная к.; **2**, մանրամաղ կարկուտ, 'փոլոլ'. идётъ к.; **-пи́на** է. **-пи́нка** նւզ. ձաւարի հատիկ. к р у п и́ н к и յ. կուտ. **-пи́ца** է. հատիկ, պատիկ բան. **-пи́чатый** -ի. ամենալաւ ցորենի ձաւարից կամ ալիւրից պատրաստած. к. колáчъ; к—ая мукá ամենալաւ ցորենի ալիւր, նաշիհ. к. мёдъ ընտիր հատամեղր. **-пка** նւզ. տ. Крупá.

Крý|пненькій -ի. նւզ. բաւականին մեծ, խոշոր. **-пно** ʿ. խոշոր. эта мéльница мéлетъ к.; *говори́ть к. բարկութեամբ խօսել. **-пновáтый** -ի. խոշորաւուն. **-пноволóкный** -ի. խոշոր թելերով, խոշոր մազմզուկներով. **-пнозерни́стый** -ի. խոշոր հատիկներով, մեծահատ. **-пность** է. խոշորութիւն. **-пный** -ի. մեծահատ, խոշոր. к. горóхъ; к. жéмчугъ; к—ыя дéньги մեծ փող, մեծ դրամներ. к. скотъ; к. лѣ́съ մեծածառ անտառ. **-пѣ́ніе**, **-пѣ́нье** ։. խոշորանալը. **-пѣ́ть**, покр—, ։. խոշորանալ. **-пя́къ**, á —. մեծ, խոշոր իր, տարեկայ։

Крупóзный -ի. բժ. թաղանթակապային (տ. Крупъ I).

Крупчá|тка է. **1**, երկանք, ձաւարաղաց, ձաւարի աղացք աղօրիք. **2**, ցորենի 'շարմաղ' ալիւր, նաշիհ. **-тникъ** —. ձաւարաղացի տէր. **-тный** -ի. ձաւարաղացի. ձաւարաղաց. **-тый** -ի. ձաւարակերպ, ձաւարի նման։

Крупъ —. **I.** (անգլ.) բժ. թաղանթապատ, թաղանթացաւ, պրկոյդխեղդ, հաւաժշնուկ (բռնացաւ, որ պատահում է 2—7 տարեկան մանուկներին, մեռ մանչերի հետ). **II.** գաւակ, 'թալը' (ձիու). везти́ за собóй когó-либо на крупѣ́ лóшади. [բռատած. к—ая кáша.

Крупянóй -ի. ձաւարի, ձաւարից պատ-

Кру|тéнокъ, нька, о -ի. բաւականաշափ զորած, պրկած. *բաւականաշափ խիստ. **-тень**, тня —. **1**, հողմ, փոթորիկ, բուք, 'Բ ի-փի'. **2**, ջրապտոյտ, յորձանք. **-тéнькій** նւզ. տ. Крутóй; **-тéнько** տ. Крýто; **-тизнá** է. զառիվայր, սեպ, 'տորփ' տեղ։

Кру|тáло ։. ոլորիչ, թել հիւսելու գործիք. **-тáльня** է. թոկեր հիւսելու գործարան. **-ти́ть** (-чý -тятъ), скр—, ՚. **1**, ոլորել, հիւսել. к. верёвку; к. ни́тки թել մանել. вѣ́теръ крýтитъ пыль քամին ծառացնում է փոշին. **2**, պրկել, գիլ քաշելով կապել. **3**, շտապեցնել. не крути́, дай срокъ; **-ся** -ներ. ոլորուիլ, պտտուիլ, պտոյտ գալ. **-то** ʿ. **1**, պիրկ, ամուր, գիլ [կերպով]. верёвка свитá к.; постáвить лѣ́стницу к. խիստ 'զիլթ', գիր կերպով վերելակը կանգնեցնել. **2**, թանձր[պէս]. кáша сваренá к.; **3**, խստութեամբ, խիստ կերպով. поступáть съ кѣ́мъ к.; посоли́ть к. խիստ, սաստկապէս աղել. **-тобéрегій** -ի. սեպ, ժայռոտ ափերով. **-тóй** -ի. **1**, պիրկ, գիլ կերպով ոլորած, հիւսած. к—ая верёвка; к—ая ни́тка; **2**, ժայռոտ, սեպ, 'տորփ', *ահաւոր, սարսափելի. к—ая горá; к. бéрегъ; к. поворóтъ յանկարծական, խիստ դարձ, պտոյտ (կառքի). **3**, թանձր, խիտ, պինդ. свари́ть въ к—ую (вкрутýю) պինդ եփել (ձուանեւր). к—ая кáша; к—ыя я́йца; **4**, խիստ, բիրտ, դաժան. к. человѣ́къ; к. харáктеръ; к. морóзъ; **-тость** է. **1**, սեպութիւն, 'տորփութիւն'. *ահաւորութիւն. **2**, խստութիւն, զառնաշնչութիւն. **3**,* խստութիւն, բրտութիւն, վայրագութիւն. **-тоя́ръ** —. ահաւոր, սարսափելի ժայռոտ, 'տորփ' ափ, եզր (գետի, ծովի). **-тоя́рный** -ի. **1**, ահաւոր, սարսափելի ժայռոտ, 'տորփ' ափերով. **2**, բար-

կայկոտ, կառապր. **-ть** է. ա. Крутизна́; **-тѣть** չ. **1**, Թանձրանալ, խտանալ, պնդանալ. **2**, խտանալ։

Крухъ ա. կոշտ (օր. հողի), կտոր, գունդ.

Кру́ча ա. Крутизна́. [պատառ։

Кру́че ն. բաղդատ. **1**, աւելի դիւ, պիրկ կերպով ոլորած. **2**, աւելի անհոգի, աւելի ժայռոտ. **3**, աւելի խիստ կերպով։

Кру‖че́ніе չ. ոլորելը, հիւսելը. **-чёный** ած. ոլորած, մանած։

Кру‖чи́на է. տխրութիւն, տրտմութիւն, վիշտ, Թախիծ. **-чи́нить** (-ню -нятъ) ն. **1**, տխրեցնել, տրտմեցնել, վշտացնել, կսկծեցնել. **-ся** -ներ. о чёмъ մի բանի վերայ տխրել, վշտանալ, կսկծալ. **-чи́нный** ած. **1**, տխուր, տրտում, տխրամած, վշտագնած. **2**, վիշտ, Թախիծ պատճառող. **-чу́** ա. Крутить; **-чь** ա. Кру́ча.

Круше́ніе չ. **1**, խորտակում. к. поѣзда երկաթուղու գնացքի խորտակումը. к. корабля ա. Кораблекруше́ніе; **2**, սրտի փղձկում, ծանր, հոգեմաշ վիշտ, մորմոք։

Круши́‖на է. բս. Rhamnus frangula, բեկանենի, մամխի. մամուխ. колючая կմ слабительная к., Rh. catharica, ցանկրի կմ հատարակ դժնիկ. **-нный** ած. բեկանենու, մամխու. **-новый** ած. բեկանենուց (շինած)։

Круши́ть (-шу́ -шатъ), сокр—, ն. **1**, խորտակել, կործանել. **2**, վշտացնել, կսկծեցնել. **-ся** -ներ. վշտանալ, փղձկել։

Крыва́ть, ся ա. Крыть, ся.

Крыжо́‖вниковка է. հաղարջի օշարակ. **-вниковый** ած. հաղարջի(ց). **-вникъ** ա. **1**, բս. Ribes grossullaria, փշալից հաղարջենի (կոկռոշ). **2**, հաղարջ, հաղարջենու հատապտուղ (ягода).

Кры‖ла́стый ած. մեծ Թեերով. **-ла́тикъ** ա. կնդ. Strombus, Թեւաւոր խխունջ. **-ла́тка** է. **1**, բս. Samara, Թեւապտուղ. **2**, ա. Крыла́тикъ; **-ла́тый** ած. Թեւաւոր. **-ла́тѣть**, окр—, չ. Թեւաւորուել, Թեեր ստանալ։

Кры‖ле́чко նւզ. ա. Крыльцо́; **-ле́чный** ած. տան առջև կախած ծածկոցի. **-лище** ա. Кры́лышко; **-лище** չ. յոգն. մեծ, ահագին Թև. **-ло́** չ. Թև (Թռչունի, միջատի, քամու աղօրիքի, զօրքի, նաւատորմի, որ և է շինութեան եւն). крылья, -львъ յ. (նաև крыла, -лъ) Թեեր. орёлъ распустилъ свои крылья արծիւն իր Թեերը պարզեց. опустить к. Թեերը կախել, *վհատուել. подрѣзать, подвязать кому к. մէկի Թեերը կտրել, մէկի ձեռքերը կապել, կաշկանդել. մէկին պղծեցնութիւնից, իշխանութիւնից զրկել. *подъ сѣнью его крылъ նորա հովանաւորութեան տակ. к. отъ грязи ցեխակալ Թև (կառքի)։

Крыло‖ви́дный ած. ա. Крылообра́зный; **-но́гій** ած. Թեւոտայ. к—ія живо́тныя, կնդ. Pteropoda, Թեւոտեաններ. **-обра́зный** ած. Թեւակերպ, Թեւաձեւ։

Кры́‖лосъ, -лоша́нинъ ռմկ. ա. Клиросъ, -роша́нинъ.

Кры́‖лышко չ. **1**, նւզ. ա. Крыло́; **2**, հաւի Թևի (ծիրի) վերայ գանուող երկու մանր փետուրներ. **-льный** ած. Թևի. к—ое перо Թևի փետուր. **-льце** չ. (մնւզ յ. крыльца, лецъ) Թիակներ (կենդանիների). **-льцевый** ած. Թիակի։

Крыль‖цо́ չ. սանդուխ(ք) (յարկաւոր). переднее կմ красное к. նախամուտքի սանդուխ(ք). заднее к. յետամուտքի սանդուխ(ք). *зайти съ задняго к—а́ տան յետևի մուտքից ներս մտնել, աշխատել ընծաներով մէկի սիրտն մտնել. **-льцо́вый** ած. մուտքի սանդուխ(ք)ի։

Кры́‖нка, -ночный ա. Кри́нка, -ночный.

Кры́‖са է. կնդ. Mus rattus, մեծ ընտանի մուկ, 'տանէտ', 'պուպօլի'. большая, рыжая к., Mus decumanus, չիկամուկ կմ Թափառամուկ. **-сёнокъ**, нка ա. մեծ ընտանի մկան ձագ. **-ситься** (-шусь -сятся), окр—, չ. բորբոքել, չորանալ, դալկանալ. **-сище** է. յոգն. ա. Кры́са; **-сій**, сья, сье ած. ընտանի մեծ մկան. 'տանէտի', 'պուպօլու'. **-соло́вка** է. մեծ մկան Թակարդ։

Кры́‖тіе չ. ծածկելը. **-тый** ած. ծածկած, ծածկոցով. **-ть** (кро́ю -ютъ; крой) ն. **1**, (покр , закр—, накр—) ծածկել. կոխել, փակել, գոցել. к. домъ соломо́ю, черепи́цею; к. шу́бу մուշտակին երես քաշել. к. птицъ վարմով Թռչուններ որսալ. к. кра́скою ներկել, դեղ քսել. **2**, (укр—, скр—) ծածկել, Թագցնել (օր. իր կործքը, սալրկ մարդկանց). **-ся** **1**, -ներ. отъ кого́, отъ чего́ մէկից, մի բանից խուսափել, ծածկուել, Թաքնուել. онъ отъ меня́ кро́ется; въ слова́хъ его́ кро́ется лесть; тутъ что-то кро́ется այստեղ մի ինչ որ գաղտնիք կայ.

-ша է. տանիք, յարկ, ձեղուն. **-шечка** է. նւզ. **1**, պստիկ տանիք, յարկ, ձեղուն. **2**, պստիկ խուփ, խփան, կափարիչ. **-шечный** ած. տանիքի, յարկի, ձեղունի. **-шка** է. **1**, նւզ. ա. Кры́ша; **2**, խուփ, խփան, կափարիչ. ա(ս)րեկ։

Крѣ‖пи́тельный ած. կազդուրիչ, պնդ. զօրութիւն տուող. к—ыя капли; к—ая свѣжесть утра́; **-пи́ть** (-плю́ -пя́тъ) ն. **1**, (ук—, закр—, прикр—) ամրացնել, պնդեցնել, 'զայիմացնել'. **2**, (подкр—) կազդուրել. **3**, (скр—) հաստատել, վաւերացնել. **-ся** **1**, -ներ. հաստատ, անդրդուելի մնալ. քաջալերուել, խրախուսուել. к. ду́хомъ ոգի առնել. сперва́ она́ крѣпи́лась, пото́мъ го́рько заплакала առաջ նա արտասուքները զսպում էր եւն. **-пкій** (-покъ -пка́, о; բաղդատ. крѣпче; գերադր. крѣпча́йшій) ած. **1**, պինդ, ամուր, կարծր, զօրեղ, հաստատուն, 'ղայիմ'. անձեղ, զօրեղ. к. сонъ խոր քուն. к. ду́хомъ անդրդողող, անդրդուելի. к—ое здоро́вье; *к—ое сло́во խիստ, կծու խօսք. ру́сскій за́днимъ умо́мъ крѣ́покъ (առած.) [illegible] հայը յետին խելքն խմ լինի. **2**, թունդ, Թանձր. к. ко́фе, напи́токъ; к—іе напи́тки [illegible] ըմպելիքներ. к. таба́къ; к. моро́зъ [illegible] նող, կապտեցնող ցուրտ. к. вѣтеръ Թունդ, խիստ քամի. **-пко** ն. խիստ, ամուր, [illegible] [կերպով], հաստատ. уда́рить к.; [illegible] жи́те ему́ ру́ки к.; онъ к. стои́тъ на своёмъ; спать к. խոր քնով քնել. соли́ть к.; **-пкова́тость** է. Թեթև ամրութիւն, [illegible], կարծրութիւն. **2**, Թեթև [illegible], Թնդութիւն. **-пкова́тый** ած. **1**, [illegible]

ամուր, պինդ, կարծր. 2, փոքր ինչ բարկ, թունդ. **-пкоголо́вый** ած. հաստագլուխ, բըթամիտ, տխմար. **-пколо́бый** ած. 1, բթամիտ. 2, անամօթ, լպիրշ. **-пконе́рвный** ած. ամուր ներվերով. **-пконо́гій** ած. ամուր, չդողդող ոտների տէր. **-у́здый** ած. հաստաբերան, քաջերախ (ձի). **-пле́ніе** չ. ամրացնելը, պնդացնելը. **-пнуть**, окр—, չ. 1, ամրանալ, պնդանալ, կազդուրուիլ. 2, թնդանալ, բարկ դառնալ։

Крѣпо|стни́къ, á ա. **-стни́ца** ի. ճորտութեան կողմնակից, պաշտպան այր, կին. **-стни́ческій** ած. ճորտութեան պաշտպաններ. **-стни́чество** չ. ճորտութիւն, ճորտութեան կողմնակցութիւն, կուսակցութիւն. **-стно́й** ած. 1, ամրութեան, ամրոցի, բերդի. к. валъ; к—ая стѣна́; к—ыя укрѣпле́нія; 2, (յանձն իրրև ..) ճորտ. к—ые люди ճորտեր. к—ое состоя́ніе ճորտութիւն. 3, գնելու, առնելու. к. актъ ստացուածագիր։

Крѣ|постца́ ի. նւզ. 1, տ. Крѣпость; 2, գծուծութիւն, կծծիութիւն. **-пость** ի. 1, ամրութիւն, ամրոց, բերդ. 2, թնդութիւն, բարկութիւն, զօրութիւն, ույժ. к. вина́; պնդութիւն, կարծրութիւն. к. здоро́вья, мышцъ; к. ду́ха քաջասրտութիւն, արիութիւն, անյողդողդութիւն. 3, գիր, թուղթ, մուրհակ (անշարժ կալուածքների). ку́пчая к. գնման թուղթ, մուրհակ. соверши́ть ку́пчую крѣ́пость на домъ տան գնման մուրհակը կազմել. **-пча́йшій** տ. Крѣпкій; **-пча́ть** չ. ամրանալ, պնդանալ. խստանալ. սաստկանալ (հողմի մասին). **-пче** տ. Крѣпкій; **-пы́шъ**, á ա. ամրակազմ, առողջ տղամարդ. **-пь** ի. 1, ամրութիւն, պնդութիւն, կարծրութիւն. դիմացկունութիւն. 2, ամրացրած տեղ. 3, անանցանելի տեղեր (անտառ, ճահճուտ). 4, լսռնգ. ամրացուցիչ չէնք, միլեր.

Крю́йсель ա. (հոլ.) նաւի խելքին առնանաւակ կայմը։ [վառօդանոց։

Крю́йтка́мера ի. ծովգ. վառօդավայր,

Крю|кова́тый ած. կարթաձև, կեռ. **-ково́й** ած. 1, կարթի, կարթաձև. к—ыя но́ты տ. Крюкъ 2; **-къ**, á ա. 1, (յ. крю́чья, чьевъ) ճանկ, 'չանգալ', կեռ. двернóй, пожа́рный, сцѣпнóй к.; *гнуть когó въ к. մէկին նեղ տեղը դցել, խիստ նեղացնել. 2, крюки́, óвъ յ. եկեղեցական նոտաներ, ձայնանիշներ. пѣть по к—áмъ; 3, երկար, աւելորդ ճանապարհ, պտոյտ. по э́той дорóгѣ большóй к. այդ ճանապարհով աւելորդ տարածութիւն պէտք է անցնել, աւելորդ պտոյտ պէտք է անել. **-чёкъ**, чкá ա. 1, նւզ. տ. Крюкъ; 2, ճարպիկ գործիչ, հնարիմաց, խարդախ մարդ. **-чечекъ**, чка նւզ. տ. Крючёкъ 1; **-че́чникъ** ա. 1, կարթագործ. 2, բս. Carlina, վարազափուշ, կարլինա. **-чить** (-чу -чатъ), скр—, ն. 1, կորացնել, կռացնել, կեռացնել. 2, (հիւանդութեան, վշտի մասին) մաշել, նեղացնել, տառապեցնել. ра́дость прями́тъ, кручи́на крю́читъ; 3, կարթով բանել, որսալ. **-ся** 1, ներգ. կարթի ձևով կորանալ, կռանալ, կեռանալ. **-чи́ще** ա. յւնլ. տ. Крюкъ; **-чкова́тый** ած. 1, շատ ճանկերով, կեռերով, ճանկոտ. 2, ճանկաձև, կռացրած, կեռացրած.

3, անհաշտ, խարդախ, նենգամիտ. խճճուած, խառնուած, կնճռոտ։

Крючкотво́|рецъ, рца ա. խարդախ, բանսարկու մարդ. **-рство** չ. խարդախութիւն. խարդաւանք. **-рствовать** (-ствую -ютъ) չ. խարդաւանել, նենգութիւն, խարդախութիւն անել։

Крю́|чникъ ա. չանգալով, կեռով ծանրութիւններ քարշող, կրող. **-чо́къ**, чкá, **-чо́чекъ**, чка տ. Крючёкъ, -чечекъ.

Кряду́ մ. կարգով, միմեանց յետևից։

Кря|жеви́на ի. կաշտաշատ, 'խլխլոտ' կոճղ. **-жъ** ա. **-жикъ** նւզ. **-жище** ա. յւնլ. 1, լեռնաշղթայ, լեռնագօտի, լեռնապար. побо́чный к. горъ; 2, թանձր, հաստ խաւ, չերտ միատեսակ իրի. 3, գերան, կոճղ. к. пчёлъ անտառում ծառ, որի մէջ մեղուները բուն են դրել. 4, կարճլիկ և պնդակազմ մարդ։

Кря́|канье չ. կռնչիւն (բադի). **-кать**, -кнуть չ. կռնչել (բադի մասին). **-ква** տ. Крякýша; **-кнуть** տ. Кря́кать; **-ку́ша** ի. բադ։

Кряхтѣ́ть (-хчу́ -тя́тъ; ти́) չ. հեծել, հեւալ, հառաչել, տնքալ, տնքտնքալ, հոգոց հանել։

Ксёндзъ ա. (լեհ.) կաթոլիկ քահանայ։

Кси եկ. սլ. այբբենի մէջ 41-րդ տառի անունը։

Ксило|гра́фія ի. (յն.) փայտագրութիւն (փայտ փորագրելու արուեստը). **-графи́ческій** ած. փայտագրութեան։

Кста́ти մ. 'ի դէպ, պատեհ, յարմար ժամանակ, 'ի դէպ ժամու. не кста́ти бы́ло упомина́ть объ э́томъ; э́то ска́зано к.; вы пришли́ к.

Ктй|торскій ած. երեցփոխի. **-торство** չ. երեցփոխութիւն. **-торъ** ա. (յն.) երեցփոխ։

Кто (արտս. **хто**; когó, комý, кѣмъ, о кóмъ) դերն. հարցչ. և յարբ. ով. ով, որ. кто тамъ? к. идётъ? блажéнъ, к. вѣ́руетъ; тотъ, к. նա որ. к. говори́тъ, к. поётъ մինը խօսում, միւսը երգում է. кто-то, кто-нибу́дь, ктó-либо, кто ни есть ոմն, ով մին. кто-то пришёлъ; к. бы то ни́ былъ ով էլ որ լինէր։

Ктырь ա. կնդ. Asilus, յափշտակիչ ճանճ։

Ку|барёкъ, рькá, **-ба́рикъ** նւզ. տ. Куба́рь; **-барёмъ** մ. տ. Куба́рь; **-ба́рить** (-рю -рятъ) չ. հանաք, ծաղրածութիւն անել, յիմարութիւններ, չարաճճիութիւններ անել. **-ся** ներգ. թաւալ գլոր գալ, 'կլխկոնձի տալ'. **-ба́рка** ի. տ. Куба́рь 2; **-ба́рь**, я́ ա. 1, տրօվբիւզ, 'հօլ', չռնչան. кубарёмъ մ. գլխիվայր, 'կլխկոնձի', 'կլափպօզի տալով'. скати́ться по лѣ́стницѣ к. սանդուխտներից 'կլխկոնձի', 'կլափպօզի տալ'. 2, կնդ. Turbo խխունջը։ [պղպեղ։

Кубе́ба ի. բս. Piper Cubeba, հնդկա-

Ку́|бикъ նւզ. տ. Кубъ; **-би́ческій** ած. 1, խորանարդ. խորանարդային. к—ая мѣ́ра; к—ая са́жень; 2, к. кóрень մաթմ. երրորդ աստիճանի արմատ. **-би́чный** տ. Куби́ческій.

Ку́бовый ած. 1, օղի քաշելու կաթսայի, տրագի պղնձի. 2, լեղակի. к—ая кра́ска.

Кýбокъ, бка ա. գաւաթ, բաժակ, սկա-

Кýбрикъ ա. ծովգ. կեղծ կամուրջ։ [հակ։

Кубýра ա. Кобýра.

Кубъ ա. 1, երկրչփ. վեցկողմանի մար-մին, խորանարդ. 2, մաթմ. երրորդ աստիճան (տուած քանակութեան). возвышáть въ к. երրորդ աստիճանի բարձրացնել. 3, արաղի պը-ղինձ, թորարան. ցքահան գործի. 4, բս. Indigo, լեղակարայս։

Кубы́|шечка նւզ. ա. Кубы́шка; **шечки** է. յ. բս. Nymphaea lutea, դեղին հար-սնմատ կամ կոկոռ. **-шечный** ած. кубы́ш-ка-ի[ն վերաբերեալ]. **-шка** է. 1, նեղ ճառվ և մեծ փորով աման, անօթ. 2, դրամ հաւա-քելու արկղիկ. набúть к—у; 3, կնդ. Holothuria, ծովագլան (ճճի). **-шкообрáзный** ած. ծովագլանի ձևով։

Кувáлда է. 1, մնգան. 2, մեծ մուրճ, թախմախ. 3, հ-ր. անճոռնի, անտաշ, յոյլ, ան-շնորհք մարդ։

Кувéртъ ա. (ֆր.) 1, ա. Конвéртъ; 2, սփռոց, ծածկոց (սեղանի)։

\ **Кув|шúнецъ**, нца նւզ. **-шúнище** ա. յւեղ. ա. Кувшúнъ; **-шúнка** է. բս. Nymphaea, հարսնմատ. бѣ́лая к., N. alba, սպիտակ հար-սնմատ (կոկոռ, շուշան 'ի գետեզր). **-шúнный** ած. կուժի, սափորի. **-шúнокъ**, нка ա. **-шúнцы** ա. յ. **-шúнчики** ա. յ. ա. Кубы́шечки; **-шúнчикъ** նւզ. ա. Кувшúнъ; **-шúнъ** ա. [նեղ ճառվ ու լայն փորով ունկա-ւոր] կուժ, սափոր, 'գաւ'. повáдился к. пó воду ходúть, тамъ емý и гóлову сло-жúть (առծ.)։

Кувы́|рканье չ. թաւալելը, գլորելը. **-ркать, -ркнуть** ն. թաւալել, գլորել, թա-ւալ գլոր բերել (գլխի վերայ). **-ся** ներ. գլխի վերայ թաւալ գլոր գալ, 'կլխկոնձի տալ', 'կլտի-պօզի տալ'. **-ркъ** չզ. գլխիվայր, 'կլխկոնձի', 'կլտիպօզի տալով'. **-рнýть, ся** ա. Кувы́ркнуть, ся; **-рóкъ**, рка ա. գլխի վերայ թաւալ գլոր գալը, 'կլխկոնձի', 'կլտիպօզի տալը'։

Кугуáръ ա. կնդ. Felis concolor, կու-գուար (պումա, Ամերիկայի կատուատիւծ)։

Кудá չ. ուր, դէպի ուր. ուր, դէպի ուր. к. идёшь? я знáю к. онъ пошёлъ; кудá бы ուր էլ. кудá бы вы не уѣ́хали, я васъ вездѣ́ найдý; к. вамъ съ вáшимъ здо-рóвьемъ служúть? ձեր առողջութիւնը ձեզ թոյլ չի տալիս ծառայելու. кудá-нибýдь, кудá ни есть, кудá-лúбо որ և է տեղ. к. какъ ինչպէ՞ս, լաւ, խիստ։

Кудáх|танiе չ. կոկռալը, կչկչալը. կըռ-կռոց, կչկչոց. *տարփողելը. **-тать** չ. կակռալ, կչկչալ (հաւի մասին, ձու ածելուց յետոյ). *տար-փողել։

Кудé|ль է. **-лька** է. թեղան, թելացու (կանեփի, կտաւի). **-льный** ած. կտաւի կամ կանեփի թեղանի(ց)։

Кудéрь, дря ա. ա. Кудря́.

Кудé|сить (-шу -сятъ), нак—, ն. 1, կախարդութիւն, հմայութիւն, վհուկութիւն ա-նել. 2, ծաղրածութիւն, միմոսութիւններ անել. **-сникъ** ա. **-сница** է. կախարդ, հմայ, վը-հուկ այր, կին, 'ջադուբազ' **-сничать** ա. Ку-дéсить; **-сничество** չ. կախարդութիւն, հմայութիւն, վհուկութիւն, 'ջադուբազութիւն'։

Ку|древатость է. 1, թեթև խուճուճա-թիւն. 2, սեթևեթանք (ոճի). **-древáтый** ած. 1, թեթև խուճուճ, գանգ. 2, սեթևեթեալ (ոճ, գիր). **-дря́** (մեզ. յ. кýдри, ей) 1, գան-գուր, խոպոպիք, խուճուճ, գանգ մազեր. 2, բս. Agrimonia Eupatoria, հասարակ երնջնակ. **-дря́вецъ**, вца ա. բս. Chenopodium botrys, մածուցիկ տապախոտ. **-дря́вить** (-влю -вятъ) ն. ոլորել, խուճուճ, գանգ գործել (մազերը). **-дря́вка** է. բս. Fritillaria imperialis, բուն արքայածաղիկ. **-дря́во** չ. 1, խո-պոպիկներով. 2, պաչերով, սեթևեթանքով. 3, ճիւղերով. **-дря́вость** է. խուճուճութիւն, գան-գութիւն (մազերի). **-дря́вый** ած. 1, խուճուճ, գանգ. к—ые вóлосы нéгровъ; 2, ճիւղաւո-րեալ, բազմաճիւղ. 3, պաչաւոր, սեթևեթեալ (գիր, ոճ). **-дря́вѣть** չ. 1, խուճուճ, գանգ դառնալ. 2, ճիւղաւորուիլ, ճիւղեր քշել. **-дря́ш-ка** հ-ր. գանգրահեր, խուճուճ, գանգ մազերով այր, կին։

Куз|нéцкiй ած. դարբնի. **-нéцъ**, á ա. դարբին. **-нéческiй** ա. Кузнéцкiй; **-нé-чество** չ. դարբնութիւն. **-нéчикъ** ա. կնգ. Gryllus, ծղրիդ. **-нечúха** է. դարբնի կին. **-нéчiй** ա. Кузнéцкiй; **-нéчный** ած. դարբ-նի. к. мѣхъ դարբնի փուքս. **-ница** է. դարբ-նոց. **-ничный** ած. դարբնոցի. **-ня** ա. Кýзница.

Ку|зовéнька է. թեթև կողով, ձեռնա-կողով. **-зовúще** ա. յւեղ. ա. Кýзовъ; **-зов-ный** ած. 1, կողովի, զամբիւղի. 2, կառքի, սայլի փորի. **-зовóкъ**, вкá 1, նւզ. ա. Кý-зовъ; 2, կնդ. մի տեսակ ձուկ (Ostracion) և խեցի (Calceola); **-зовóчекъ**, чка նւզ. ա. Кузовóкъ; **-зовъ** ա. (յ. кýзовья) 1, կողով, զամբիւղ. տուփ. 2, փոխ. карéтный, телѣ́ж-ный, корабéльный к. ծածկակառքի, սայլի, նաւի փոր. **-зовьё** չ. ծառից կախած փեթակ։

Куйбáб(в)ка է. բս. Taraxacum officinale, խլածաղիկ, բռնցածաղիկ։

Кýка է. տղայք. մամուլի նիգ, ձող, կոթ։

Кукарé|кать չ. (աքաղաղի մասին) ծուղ-րուղու կանչել. **-ку** չզ. ծուղրուղու (աքաղաղի կանչը)։

Кýкишъ ա. յանդիմանական նշանակով գուրս ցցած բութ մատը կամ ցուցամատը. по-кáзывать к. նախատել. покáзывать к. изъ кармáна (въ кармáнѣ) ծածկաբար, յետևից սպառնալ։

Кýкла է. 1, պաճուճապատանք, տիկնիկ, տիկին. игрáть въ к—ы; 2, սիրուն, զու-քուած և զարդարուած կինարմատ։

Куковáть (-кýю -ютъ) չ. կկու կանչել, կկուի պէս կանչել. кукýшка кукýетъ կկուն կանչում է։

Кýколка է. 1, նւզ. ա. Кýкла; 2, հարս-նեակ. к. шелковúчнаго червя́; к. пчелы́.

Кýколь ա. 1, բս. Lolium temulentum, թմրեցուցիչ կմ թունաւոր որոմ, 'գիգոլ'։

Кýколь|никъ ա. **-ница** է. պաճու-ճապատանքներ շինող այր, կին. **-ный** ած. պա-ճուճապատանքի. к—ая комéдiя կատարեալ ծաղրածութիւն, միմոսութիւն։

Кýксить (-шу -сятъ) ն. глазá ձեռնե-րով աչքերը տրորել, ճմրթել. **-ся** 1, ներ. իւր արտասուալից աչքերը ձեռներով տրորել

ծեբթել. **2,** չ. փչաքաղած փետուրներով բնում նստել (Թռչունի մասին). *խոժոռուել, վատ տրամադրուած լինել։

Куку́ль —. կնգուղ (վարդապետական)։

Кукуру́за է. բս. Zea Mayz, եգիպտացորեն (սիմինդր, մայծ)։

Куку́|шечій, чья, чье —ծ. կկուի. **-шка** է. կնդ. Cuculus canorus, հասարակ կկու. **-шкинъ**, а, о —ծ. կկուի, կկուա—. к—ы слёзки կմ слёзы բս. ձուատակ կմ խոլորձ (մեծ. լայնատերև խոլորձ (Orchis latifolia).

Ку́кша է. կնդ. Garrulus, ճայ։

Кула́|къ, á —. **1,** բռունցք, կռուփ. *свистáть въ к. մերկ, ակլոր, աղքատ լինել. **2,** կոթ (օր. ճախարակի). к. въ мéльницѣ ջրաղացի չախչախը. **3,** մեծ մուրճ, Թոխմախ. **4,** գետի ափին անկած կարճլիկ ցից, որից նաւերը կապում են. **5,*** փերեզակ, չարչի. վաշխառու, կեղեքիչ. к—й обирáютъ нарóдъ; **6,** գծուծ, ժլատ մարդ. **-чи́ще** —. յոխ. տ. Кулáкъ; **-чки** —. յ. բռնցքակռիւ, մուշտակռիւ. би́ться на к—ахъ մուշտակռիւ տալ. **-чный** —ծ. բռնցքի. к.бой բռնցքակռիւ, մուշտակռիւ. к—ое прáво անիրաւութիւն, բռնութիւն. **-чёкъ**, чкá —. **1,** նւզ. տ. Кулáкъ; **2,** խոզանակ կապողները [կանչել։

Кулды́кать չ. հնդկահաւի պէս կակալ,

Кулебя́|ка է. **-чище** է. յոխ. **-чка** նւզ. խմորից և ձկնից պատրաստած երկար կարկանդակ (пирóгъ).

Ку|ле́вóй —ծ. **1,** պարկի, ջուալի. к—áя мукá; **2,** պարկով, ջուալով ծախուող. к—áя продáжа; **-лёкъ**, лька —. **-лёчекъ**, чка նւզ. պստիկ պարկ, պստիկ ‘ջուալ’. попáсть изъ кулькá въ рогóжку ձիուց իջնելով իշին նստել. **-лёчный** —ծ. պստիկ ջուալի, պարկիկի։

Кули́га է. **1,** խառ հող. նոր բացած հող. **2,** կնդ. Scolopax foedoa, մի տեսակ կտցար։

Кули|кáніе չ. խմել, հարբել, արբշռութիւն. **-кáть**, **-кнуть** չ. խմել, հարբել, ‘արաքուել’, արբշռութիւն անել։

Кули́къ, á —. կնդ. Scolopax, կտցար. вся́кій к. своё болóто хвáлитъ ամէն մարդ իւր Թանին թԹու չի ասել։

Кулинáрный —ծ. խոհարարութեան, խոհանոցի, -ցային. к—ое искýсство.

Кули́|са է. (ֆր.) **1,** Թատր. կուլիս, «կողմնակ» (Թատրոնական դէկորացիայի կողմերը, կողմերի շարժուն պատերը). **2,** ակօս, ակօսաձև փորուածք, որի մէջ դրած բանը գնում գալիս է. **-сный** —ծ. կուլիսի, -սային։

Куличёкъ, чкá նւզ. տ. Кули́къ.

Кули́|чикъ նւզ. **-чище** —. յոխ. տ. Кули́къ. [ների։

Кули́чій, чья, чье —ծ. կտցարի, կտցար-

Ку|ли́чный —ծ. կուլիչի, -չային. **-ли́чъ**, á —. կուլիչ (Զատկական բնտիր հաց)։

Кули́ще —. յոխ. տ. Куль.

Кулуáръ —. (ֆր.) կուլուար (նրբանցք Թատրոնում, պզդային ժողովարաններում են)։

Куль, лá —. պարկ, ‘ջուալ’ (իբրև չափ մօտ 10 փութ)։

Кульбáба տ. Куйбáбка.

Кульми|націóнный —ծ. անցակէտի, -տային, բարձրակէտի, -տային. *ամենաբարձր, ծայրայեղ. к—ая тóчка; **-нáція** է. (լտ.) աստղբ. **1,** անցակէտ (աստղի միջօրէից անցնելու կէտը). **2,** բարձրակէտ (լուսատուի բարձրագոյն կէտը հորիզոնի վերայ)։

Культепá հ-ր. եղնգատ, եղունգները կտրատուած այր, կին։

Культи|вáторъ —. գիւղտ. բազմախոփանի արօր. **-ви́рованіе** չ. մշակելը, գործելը. **-ви́ровать** (-рую -ютъ) ն. մշակել, գործել։

Культý|ра է. **1,** մշակում, մշակութիւն. **2,** քաղաքակրթութիւն, լուսաւորութիւն, զարգացում (մարդկային ազգի. հմմ. Цивилизáція); **-рный** —ծ. **1,** մշակութեան, մշակելու. **2,** քաղաքակրթական, կրթութեան, լուսաւորութեան, զարգացման. քաղաքակիրթ. к—ая держáва; **-ртрéгеръ** —. (գերմ.) կրթութիւն, քաղաքակրթութիւն, լուսաւորութիւն տարածող։

Культъ —. (լտ.) աստուածպաշտութիւն, աստուածպաշտական ծէս, ծիսակատարութիւն. публи́чный к.

Куль|тя́вый —ծ. խեղ ոտներով կմ ձեռներով. **-тя́пка** է. խեղութիւն, մասնատութիւն, եղնգատութիւն (ձեռի կմ ոտի)։

Ку|мá է. սանամայր, ‘քաւոր կին‘. **-манёкъ**, нька նւզ. տ. Кумъ.

Кума|ни́ка, **-ни́ха** է. մորմ, մոշ. **-ни́чникъ** —. բս. Rubus caesius, լուրջ մորմեներ, մոշի. **-ни́чный** —ծ. մորմի(ց), մոշի(ց)։

Кумá|чникъ —. սարաֆան (сарафáнъ) կումաշ բամբակէ գործուածքից. **-чный** —ծ. կումաշի(ց). **-чъ**, á —. կումաշ (բամբակէ կարմիր գործուածք)։

Куми́нъ, а, о —ծ. սանամօր։

Куми́|рище —. յոխ. տ. Куми́ръ; **-рный** —ծ. կռքերի, կռքի. **-рня** է. կռատուն, մեհեան. **-родѣ́латель** —. կռաշէն, կռքեր շինող. **-ропоклонéніе**, **-рослужéніе** չ. կռապաշտութիւն. **-рскій** —ծ. կռքի, կռքերի. **-ръ** —. (ֆինն.) կուռք. *կուռք, պաշտելի էակ. поклоня́ться к—амъ; э́то дитя́ к. своéй мáтери.

Ку|ми́ться (-млюсь -мя́тся), пок—, —ներ. սանահայր կմ սանամայր դառնալ. ռմհ. ծանօթանալ, բարեկամանալ. **-мовско́й** —ծ. սանահօր, սանահայրական. **-мовство́** չ. սանահայրութիւն, կնքահայրութիւն. *ռմհ. խնամէական(?)ութիւն. путёмъ к—á всегó дости́чь мóжно; **-му́шка** է. փաղ. սիրելի, յարգելի սանամայր. **-мъ** —. (յ. кумовья́, вéй) —. սանահայր, կնքահայր, ‘քաւոր‘։

Кумы́|сный, **-совый** —ծ. կումիսի. **-съ** —. (Թաթր.) կումիս (ձիու կաթ տանձին եղանակով պատրաստած)։

Куна́ տ. Куни́ца.

Куна́|къ, á —. (Թուրք.) կոմկ. ղոնաղ, հիւր. **-цкая**, ой է. ղոնախանոց, հիւրատնեակ. **-чій**, чья, чье —ծ. ղոնախի, հիւրի։

Кунжý|тный —ծ. քունջութի. к—ое мáсло շիրքախ, քունջութի ձէթ. **-тъ** — բս. Sesamum, քունջութ (շուշմայ, ամ ———)։

Ку|ни́ца է. կնդ. Mustela, կզաքիս. к. кáменная, гóрская, M. foina, հասարակ կուզ. к. лѣсна́я, M. martes, ազնիւ կուզ կմ բուն կզաքիս. **-ній**, нья, нье —ծ. կզաքիսի։

Кункта́торъ —. (լա.) դանդաղկոտ, յամրաշարժ, ‘թամբալ‘ մարդ։

Кунстка́мера է. (գերմ.) թանգարան հազուագիւտ և մեծագին իրերի)։

Ку́нту‖шный —ծ. կունտուշի. **-шъ** —. (լեհ.) մի տեսակ վերնազգեստ լեհերի և փոքր ռուսների (թէ կանանց և թէ տղամարդկանց)։

Кунчу́къ տ. Кунжу́тъ. [թիւն, չեղչ։

Ку́па է. բազմութիւն, կոյտ, կուտակու-

Купа́вка տ. Кувши́нка.

Купа́‖ло չ. բս. Ranunculus acris, դաժան գորտնուկ. **-льница** է. **1**, տ. Купа́ло; **2**, բս. Trollius europaeus, ձղկի (ձղկին)։

Ку|па́льный —ծ. լողանալու, լողանքի. **-па́льня** է. լողարան, լողանալու տուն, տեղ. **-па́ніе** չ. լողացնելը. լողանալը. լողանք. **-па́ть**, отк—, ն. լողացնել. **-ся** —նչր. լողանալ։

Купе́ չ. (ֆր.) —նհ. կուպէ (առանձին տեղ, բաժանմունք երկաթուղու վագոնում)։

Купелирова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. մաքրել, զտել (ոսկին, արծաթը). ոսկու, արծաթի որակը որոշել։

Ку‖пе́ль է. մկրտութեան աւազան. **-пе́льный** —ծ. մկրտութեան աւազանի. к—ая вода́.

Купеля́ція է. (լա.) քիմ. մաքրելը, զըտելը (ոսկին, արծաթը). ոսկու, արծաթի որակի որոշումը։

Купе́на է. բս. Convallaria polygonatum, Սողոմոնի կնիքը (շուշան մի)։

Ку‖пе́цкій տ. Купе́ческій; **-пе́цъ**, пца́ —. **1**, առևտրական, վաճառական. **2**, ատնող, գնորդ, ‘մուշտարի‘. **-пе́ческій** —ծ. առևտրականի, -կանական, վաճառականական. к—ое су́дно; **-пе́ческій** —ծ. առևտրականութեան, վաճառականութեան. **-пе́чество** չ. վաճառականութիւն, վաճառականական դասակարգ. **-пе́чествовать** (-ствую -ютъ) չ. առուտուր, վաճառականութիւն անել։

Купидо́нчикъ —. սէր, սիրոյ աստուած, սիրական, սիրուհի. „когда́ ему́ случа́лось встрѣ́тить к—а, то-есть хоро́шенькую мѣща́ночку...“.

Купи́ть (-плю́ -пятъ) ն. գնել, առնել (несов. видъ-ն է покупа́ть); к. что съ молотка́, на аукціо́нѣ մի բան աճուրդի ժամանակ գնել. за что купи́лъ, за то и продаю́; к. что у кого́ մէկից մի բան գնել։

Купле́тъ —. (ֆր.) **1**, տուն (երգի, տաղի). **2**, թատր. կուպլէտ (պատիկ երգ. սրախ, ծիծաղաշարժ վերջաւորութեամբ)։

Ку́пля է. **1**, առուտուր, վաճառականութիւն. **2**, գնելը, առնելը. к. и прода́жа.

Ку́п‖но Տ. եկ. սլ. միասին, ’ի միասին, հանրութեամբ. **-ный** —ծ. միասին, միացած։

Ку́‖полецъ, льца, **-поло́къ**, лька́ նւզ. տ. Ку́полъ; **-полъ** —. (յ. купола́) (ֆր.) գմբէթ (եկեղեցու), կաթուղիկէ. **-польный** —ծ. գմբէթի, կաթուղիկէի։

Купо́нъ —. (ֆր.) կտրօն (խաղատոմսի կամ տոկոսաբեր թղթի). отрѣ́зать к.; сро́чные к—ы մարուող կտրօններ։

Ку́по‖рить (-рю -рятъ), зак—, (անգլ.) ն. ամբարչէս խցել, փակել, գոցել (շիշը, տակառ ևն). **-рный** —ծ. խցելու, փակելու։

Купо‖ро́сный —ծ. արջասպի, -պային. **-ро́съ** —. (գերմ.) արջասպ. мѣ́дный к. պղնձի արջասպ, պղնձարջասպ. бѣ́лый կմ ци́нковый к. ճերմակ կմ ցինկարջասպ. желѣ́зный к. երկաթի արջասպ։

Ку́‖порщикъ տ. Ку́поръ 3; **-порскій** —ծ. **1**, տակառագործի. **2**, շշեր խցողի. **-поръ** —. (անգլ.) **1**, շշերի խցանները հանելու գործիք. խցանահան. **2**, տ. Бо́нда́рь; **3**, նա որ շշերը խցում կամ շշերի խցանները հանում է։

Купферни́ккель —. հնք. պղնձանիկել։

Ку́п‖чая, ей է. [անշարժ կալուածքի] գընման թուղթ, մուրհակ, պայմանագիր. **-чикъ** փոքր. տ. Купе́цъ; **-чи́на** —. յեղ. առևտրական, վաճառական, փերեզակ. **-чи́ха** է. **1**, վաճառականի, առևտրականի կինտրմա. **2**, վաճառականի կին. **-чі́й**, чья, чье —ծ. գնելու, առնելու. к—ая крѣ́пость [կալուածքի] գնման թուղթ, մուրհակ։

Ку́пыръ —. բս. Angelica officinalis. խմի (բոխնի?)։ [տային կաղանչան։

Ку́ра́ է. բս. Euphorbia segetalis, դաշ-

Ку́ра է. մարի հա. это к—амъ на́ смѣхъ զորս վերայ եփած հաւը կ'ծիծաղի։

Кура́жъ —. (ֆր.) քաջութիւն, արիութիւն, խիզախութիւն, ճամարտակութիւն։

Куралѣ́сить տ. Куролѣ́сить.

Кура́‖нтикъ նւզ. տ. Кура́нтъ; **-нтный**, **-нтовый** —ծ. ստնդիտորի, ծեծանի. **-нтъ** —. (ֆր.) քարէ պատիկ ծեծան, սանդիտոր դեղեր տրորելու համար. **-нты** —. յ. ժամացոյցի մեքենական մասերը, կոչմը. այդ մասերի միանուագ խաղը. „натя́нутая струна́ соскочи́ла, и зашумѣ́ли часы́, и заигра́ли к.“.

Кура́‖торскій —ծ. հոգաբարձուի, խնամակալի. **-торство** չ. հոգաբարձութիւն, խնամակալութիւն. **-торъ** —. (լա.) անկարող պարտապանի կայքի վերայ նշանակուած հոգաբարձու, խնամակալ։ [կում (ձիու)։

Курбе́тъ —. (ֆր.) կոր, աղեղնաձև ցատ-

Кур‖га́нчикъ նւզ. տ. Курга́нъ; **-га́нщикъ** —. թմբեր փորող. պեղող. **-га́нъ** —. թումբ, բլուր (ածովի հողից), գերեզմանաթումբ։

Кур‖гу́зить (-жу -зятъ), ок—, ն. կարճել, կարճացնել, կարել. **-ся** —նչր. գրգռուիլ. փքուիլ. **-гу́зый** —ծ. կարճ պոչով, պոչատ. կարճած, կարճեցրած։

Кур‖дюко́вый տ. Курдю́цкій; **-дю́къ** —. դմակ. **-дю́цкій**, **-дю́чный** —ծ. դմակաւոր. к—ая овца́.

Ку́‖рево չ. **1**, ծխելիք, խնկեղէն. **2**, ծուխ, մուխ. **3**, ռմկ. թութուն, թամբաքու։

Курега́ է. վայրի ծիրանի, -ններ։

Ку‖ре́ніе չ. **1**, ծխելը. **2**, քաշելը, թորե-

Куре́нный —ծ. куре́нь-ի։ [լը (օղի)։

Курёнокъ, нка —. ճուտ, ճուտիկ, տ. Цыплёнокъ.

Ку‖ренщи́къ, а́ —. (թաթր.) կուրէնի (куре́нь) բնակիչ, խրճիթաբնակ. **-ре́нь**, я́ —. (թաթր.) **1**, կուրէն (կօզակների գիւղ, շէն). **2**, խրճիթ, հիւղ։

Ку́ривать տ. Кури́ть.

Кури́ла —. գրուատէր ոմն։

Кури́‖ленка նւզ. տ. Кури́льница; **-лка 1**, նւզ. տ. Кури́ла; **2**, վառած չխէղ,

'չօփ' և խաղ զարանով. **-льница** ի. խնկաման, խունկ և նման բաներ ծխելու աման. **-льный** -ծ. ծխելու։

Куриный -ծ. հաւի, հաւերի. к—ая пáмять վատ, թոյլ յիշողութիւն. обладáть к—ою *пáмятью վատ յիշողութեան տէր լինել, մոռացկոտ լինել. к—ая слѣпотá բժ. հաւկուրութիւն։

Ку|рйтель -. ծխող, ծխելու սիրահար մրդ. **-рйтельница** ի. 1, ծխող, ծխելու սիրահար կինարմատ. 2, ա. Курильница; **-рйтельный** -ծ. ծխելու. к—ая трýбка ծխամորճ, չիբուխ. **-рйть** (-рю -рятъ) ն. 1, ծխել, քաշել. к. папирóску, сигарéтку; 2, ծխել (խունկ և այլ անուշահոտութիւններ). 3, քաշել. թորել. к. винó օղի քաշել. 4, չ. ռմկ. խմել, քէֆ անել, խոլ ախտանալ. **-ся** 1, -ն. ծխել, ծուխ, մուխ արձակել. дровá кýрятся.

Кý|рица ի. (յ. кýры) մարի հաւ. *слѣпáя к. հաւկոյր, կարճատես մրդ. *мóкрая к. թրջուած, աղարմելի մարդ։

Курiáльный -ծ. պապական-դիւանական. к—ая системá պապական-դիւանական սիստեմ, որի մէջ պապը միապետական իշխանութեամբ ամէն բան կարգադրում, տնօրինում է (հկնկը ա. Епископáльная си-[стéма).

Кýрiй, ья, ье ա. Куриный.

Курió|зный -ծ. զարմանալի, նորանշան. **-зъ** -. (ֆր.) զարմանալի, նորանշան դէպք, բան, պատահար։

Кýрiя ի. (լտ.) պապի դիւանը, ատեանը, որ պապն միապետական իշխանութեամբ ամէն բան կարգադրում, տնօրինում է։

Кýрка ի. նւզ. հաւուկ, պստիկ հաւ։

Курковый -ծ. չախմախի շնիկի։

Кýрку|ма ի. (լտ.) դեղին կոճապղպեղ. **-мовый** -ծ. դեղին կոճապղպեղի(ց)։

Курлýкъ -. բս. Polygonum tataricum, տատերկ ցորեն։

Курлы|канiе չ. կռունկի կանչիւն, ձայն. **-кать, -кнуть** չ. կանչել, կանչել։

Курмá ի. բս. Diospyros ebenum, կարծրափայտ եբենոս։

Кýрникъ ա. Курáтникъ.

Курнóй -ծ. ծխոտած, ծխից, մխից սեւացած. к—áя избá ծխոտ, առանց ծխնելոյզի խրճիթ։ [մտտ. **-сый** -ծ. քթատ, 'պաճոյ'։

Курнó|ска ի. քթատ, 'պաճոյ' կինար-

Кýрный -ծ. 1, արադ քաշելու. 2, ա. Курнóй.

Курóвникъ -. ա. Курá.

Курóкъ, рка -. հրացանի չախմախի շնիկը. взвести к. շնիկը քաշել, բարձրացնել. взвести к. на пéрвый взводъ շնիկը ներքի առջ քաշել. к. на пéрвомъ взвóдѣ շնիկը ներքի առի վերայ է. к. на вторóмъ взвóдѣ շնիկը վերի առի վերայ է. спустить к. հրացանը արձակել, 'գցել', արտադրմնել։

Куро|лéсить (-шу -сятъ), нак—, յիմար, անմիտ, չարաճճի բաներ անել, անզգամութիւն, խեռութիւն, սանձարձակութիւն անել. **-лéсникъ** -. **-лéсница** ի. չարաճճի, չար, խեռ, անզգամ այր, կին. **-лéсничать** ա. Куролéсить; **-лéсъ** ա. Куролéсникъ.

Куропá|тка ի. **-точка** նւզ. կնդ. Perdrix cinerea, մոխրագոյն կմ հասարակ կաքաւ. алпійская бѣлая к., Lagopus alpinus, ձեան հաւ կմ դշխոյահաւ. самéцъ к—и արու կաքաւ (մոխրագոյն). **-чій**, чья, чье -ծ. մոխրագոյն կմ հասարակ կաքաւի։

Курóртъ -. (գերմ.) կուրօրտ, առողջութեան ամառանոց, ջերմուկ։

Куро|слѣпникъ -. բս. Cornus sanguinea, խատտփայտ դաժարան (դաժարս ?). **-слѣпъ** -. բս. Anagallis, աքլուկխոտ (ծիծառնեկ ?)։

Куроцáпъ -. 1, հաւաղող, հաւերի գող. 2, կնդ. Astur palumbarius, ապեր։

Кýро|чка ի. նւզ. հաւիկ. հաւուկ, վառեակ. болóтная к., Gallinula chloropus, շամբահաւ։

Кý|рочки, чекъ ի. յ. բս. Papaver rhoeas, դաշտայ մեկոնեոն կմ վայրի կակաչ։

Кур|сйвный -ծ. նօտրագրի. **-сйвъ** -. (գերմ.) տպգր. նօտրագիր։

Кур|сйровать (-рую -ютъ) չ. (գերմ.) շրջանառութեան մէջ գտնուել, շրջել. **-совóй** -ծ. կուրսի, կուրսային. **-съ** -. (ֆր.) 1, կուրս (դրամի, արժեթղթերի սակարանական գինը, արժէքը). 2, դասընթացք. онъ окóнчилъ университéтскій к.; к. матемáтики; 3, ընթացք, ուղղութիւն. к. корабля; *стáрый, *нóвый к. հին, նոր ուղղութիւն (օր. քաղաքական)։ [(աշխուժքում)։

Куртáгъ -. (գերմ.) ընդունելութեան օր

Куртá|жный -ծ. միջնորդավարձի. **-жъ** -. (ֆր.) միջնորդավարձ, վարձ, վարձատրութիւն, որ տալիս են միջնորդին։

Курти|зáнъ -. (ֆր.) պալատական, դըրանիկ. տափաւոր. **-зáнка** ի. փարթամ պառփաւոր կին, անառակ կին։

Куртй|на ի. (ֆր.) **-нка** նւզ. 1, ամրոցկ. միջապատնէշ, պատնէշի միջին մասը. 2, թատր. բեմի յետևի մասը ծածկող պատկեր, դէկորացիա. 3, ածու, մրջնակ։

Кýр|тка ի. (թուրք.) **-точка** նւզ. կուտակ (կարճլիկ շոր աղամարդկանց). охóтничья к.

Курфюр|стина ի. կուրֆիւրստուհի, կիւրֆիւրստի կին. **-рстскій** -ծ. կուրֆիւրստի, -տական. **-рстъ** -. (գերմ.) պատմ. կուրֆիւրստ, ընտրող իշխան (նախկին գերմանական պետութեան մէջ մեծ իշխան, որ թագաւորի ընտրութեան մէջ ձայն ունէր). **-ршескій** ա. Курфирстскій; **-ршество** չ. կուրֆիւրստութիւն. կուրֆիւրստի երկիրը։

Кур|чáвиться (-влюсь -вятся) չ. խուճուճ մազեր ստանալ. խուճուճ, գանգուր դառնալ (մազերի մասին). **-чáвка** ի. 1, խուճուճ, գանգուր մազերով, գանգրահեր կին. **-чáвость** ի. խուճուճութիւն, գանգրութիւն (մազերի). **-чáвый** -ծ. խուճուճ, գանգուր, գանգուր. **-чáвѣть** չ. խուճուճ, գանգուր մազեր քշել, խուճուճ, գանգուր դառնալ (մազերի մասին). **-чевáтый** -ծ. փոքր ինչ խուճուճ, գանգուր, գանգուր։

Курчё|нка ի. նւտ. վատ, անպիտան հաւ. **-нокъ**, нка -. ճուտ։

Кýры стрóить жéнщинѣ կնոջ յետևից ընկնել, կնոջը հրապոյրներ ցոյց տալ։

Курьё|зный, -зъ ա. Курióзный, -зъ.

Курьé|рскій -ծ. սուրհանդակի. к—ія лóшади սուրհանդակաձիեր. к. пóѣздъ երկաթ.

ճեպընթաց գնացք. **-рство** չ. սուրհանդակութիւն. **-ръ** –. (ֆր.) սուրհանդակ, պընդացեսպան։

Куря|тина է. **-тинка** նւզ. հաւի միս. **-тникъ** –. 1, հաւանոց, հաւատուն, հաւաբուն. 2, հաւավաճառ. 3, հաւագող, հաւերի գող. 4, սակս, 'ձէրայ'. 5, բս. Galeopsis, շընաեղինճ. к. вонючій. Galeobdolon luteum, ոսկեգոյն եղնճմայր. **-тница** է. հաւագող, հաւեր գողանող, խեղդող (աղուէս, շախալ, շուն). **-тный** –ծ. հաւերի, հաւա—. к. рядъ հաւավաճառանոց. **-тня** է. տ. Курятникъ 1; **-чій**, чья, чье –ծ. տ. Куриный.

Ку|сака 1, հ-ր. կծող, կծատող, խածնող կենդանի. 2, կնղ. Mordella խածնող միջատը. **-саніе** չ. 1, խածնելը, կծելը. 2, խայթելը. **-сать** ն. 1, խածնել, կծել. эта собака кусаетъ прохожихъ; перецъ *кусаетъ языкъ; 2, խայթել. блохи, мухи кусаютъ; **-ся** 1, փ-խբ. միմեանց խածնել, կծել, կծոտել, միմեանց խայթել. կռուիլ, 'իրար ոսխ կրծել'. 2, կծել, կծելու, խածնելու սովորութիւն ունենալ. эта собака кусается; 3,* խիստ թանկ լինել. товаръ этотъ кусается.

Ку|сище –. մեծ, տհագին պատառ, կըտոր. **-сковый** –ծ. կտորներից բաղկացած. **-совой** –ծ կտորներով. к—ая торговля ամբողջ կտորներով (ոչ գազով, ոչ արշինով) առեւտուր. к—ая икра, рыба խիտ ընտիր, արքայական սեղանի ձկնկիթ, ձուկ. **-сокъ**, ска –. **-сочекъ**, чка նւզ. 1, կտոր, պատառ. к. хлѣба; к. холста; отрѣзать к. говядины; 2, (դիպակեղէնի մասին) կտոր, մի ամբողջ կտոր։

Ку|старникъ –. 1, թփուտ, մացառ, թփերով ծածկուած տեղ. мѣсто, покрытое к—омъ; 2, թուփ. 3, տ. Кустарь; **-старничекъ**, чка նւզ. թփուտ. թուփ. **-старничать** չ. տնայնագործութեամբ պարապել. **-старничество** չ. տնայնագործութիւն. **-старный** –ծ. տնայնագործ, տնայնագործութեան. к. промыселъ, к—ое производство; к—ое издѣліе; **-старь**, я –. (ըստ ոմանց кустъ, իսկ ըստ ոմանց էլ գերմ. Künstler բառից) տնայնագործ. **-стикъ** նւզ. տ. Кустъ; **-стистость** է. թփաշատութիւն. **-стистый** –ծ. թփոտ, թփաշատ, թփերով ծածկուած. **-ститься** (-щусь -стятся) չ. թփոտիլ, թփակալել, թփերով ծածկուիլ. **-стишко** –. նվստ. վատ, անպիտան թուփ. **-стище** –. յւել. մեծ, տհագին թուփ. **-стовой** –ծ. թփի, թփային. **-стокъ**, стка, **-сточекъ**, чка նւզ. **-стъ**, а –. թուփ։

Кусъ –. կտոր, պատառ. царскій к. ընծայ, 'փէշքաշ' արքայական սեղանին (ուրալցիներից)։

Кусывать, ся տ. Кусать, ся.

Кутаніе չ. փաթաթելը, պատատելը։

Кута|сикъ նւզ. **-съ** –. (թուրք.) թել ծոպերով։

Ку|тать ն. փաթաթել, պատատել (ցրտից պաշտպանելու համար). вы слишкомъ кутаете вашихъ дѣтей դուք ձեր որդոց խիստ տաք էք հագցնում. **-ся** –նտր. մի բանի մէջ փաթաթուիլ. տաք հագնուիլ. к. одѣяломъ; онъ любитъ к.; **-тафья** է. վատ հագնուած, քնձռոտ կինարմատ։ [քէֆ։

Кутёжъ –. կերուխում, խրախութիւն,

Кутей|никъ –. 1, նվստ. տիրացու, 'ջէլէփ ուտող'. 2, կտկւ. դպրոցական, հոգևոր դպրոցի աշակերտ. **-ный** –ծ. հոգեհացի բրնձի. ձաւարի (кутья).

Кутерь|ма է. շփոթ, խառնակութիւն, խառնաշփոթութիւն. произвести въ домѣ к—у տունը տակնուվրայ անել։

Ку|тила –. քէնծող, հարբեցող, կերուխում սիրող, տրբշիկ ամն. **-тить** (-чу -тятъ), пок—, չ. քէնծել, կերուխումի, քէֆի, զեղխութեան անձնատուր լինել։

Кутія տ. Кутья. [զործուածք։

Кутня է. բուխարական կիսամետաքսէ

Кутокъ, тка –. անկիւն, քունջ (աչքի)։

Кутора է. կնղ. Sorex, սրնչակ (ներքիթ մուկ)։

Кутра է. բս. Apocynum, շնամեռուկ։

Куттеръ տ. Коттеръ. [дить въ к—у.

Кутузка է. ռմկ. բանտ, կալանք. поса-

Кутъ –. գիւղական խրճիթի անկիւն, պուճախ։

Кутывать, ся տ. Кутать, ся.

Кутька –. հարբեցող, տրբշիկ, կերուխումի սիրահար, զեղխ ամն։

Кутья է. (յն.) 'ի յիշատակ ննջեցելոց մեղրով և չամիչով պատրաստած բրինձ կամ ձաւար։

Куха|рить (-рю -рятъ) չ. խոհարարութիւն անել, կերակուրներ պատրաստել. **-рка** է. խոհարարուհի. **-ричать** տ. Кухарить; **-рочка** փոքր. տ. Кухарка.

Кух|мейстерскій –ծ. խոհարարապետի, -տուհու. խոհարարապետութեան. Кухмейстерская, ой է. արքունիքին ճաշարան. **-мейстерство** չ. խոհարարապետութիւն. **-мейстерша** է. խոհարարապետուհի. **-мейстеръ** –. (գերմ.) խոհարարապետ. **-мистерскій, -мистерша, -мистеръ** տ. Кухмейстерскій, -стерша, -стеръ; **-нишка** է. նվստ. ողորմելի, անպիտան խոհանոց. **-нище** է. յւել. մեծ խոհանոց. **-ня** է. (գերմ.) խոհանոց. **-онка** է. նւզ. պստիկ խոհանոց. **-онный** –ծ. խոհանոցի, -ցապատկան. к—ая посуда.

Куцый –ծ. կարճլիկ պոչով, կարճլիկ պոչով. պոչատ. *նուազ, կարճլիկ։

Ку|ча է. 1, կոյտ, շեղջ, դէզ. к. яблокъ, каменьевъ; к. хворосту; к. досокъ, кирпичу; у меня к. дѣлъ ես գործերի մէջ թաղուած եմ. к—ами կոյտ կոյտ, զանգվածով, բազմութեամբ. 2, բազմութիւն, ամբոխ. к. людей, дѣтей, народа; **-чевой** –ծ. կիտուած, խմբուած. к—ыя облака.

Кучеляба է. բս. Strychnos nux vomica, ժանտընկոյզ։

Ку|черёнокъ, нка –. մանուկ կառապան. **-черишко** –. նվստ. ողորմելի կառապան. **-черской** –ծ. կառապանի, կառապանի. кучерская, ой է. կառապանների սենեակ կառապանների. **-черъ** –. (գերմ.) կառապան, կառավար։

Ку|чечка նւզ. տ. Кучка; **-чить** (-чу

-чать), ск—, ն. կիտել, կուտակել, դիզել. **-чище** է. յւնլ. **-чка** նւզ. ա. Кýча.

Кучшéрка է. բս. Sium sissarum, ջրի կարոս (ջրալախուր, քեզ ?)

Кýша է. կնդ. Zygaena malleus, գլուխ կամ ուռնաձուկ:

Кушáкъ, á —. գօտի, գօտիկ, ‘քամար‘:

Кý‖шаніе ւ. ուտելը, ‘անուշ անելը‘. **-шанье** ւ. ուտելիք, կերակուր. к. готóво; **-шать**, ск—, ն. ուտել. խմել. ուտել և խըմել, ‘անուշ անել‘. к. варéнье; к. винó; к. чай.

Куша‖чёкъ, чкá նւզ. **-чишко** —. նխտ. ա. Кушáкъ; **-чище** —. յւնլ. մեծ, ահագին գօտի. **-чный** -ծ. գօտու, գօտիկի. **-чóкъ**, чкá ա. Кушачёкъ.

Кушéтка է. (ֆր.) թիկնարան:

Кýш‖нерство ւ. մարթեզործութիւն, մուշտակագործութիւն. **-нерскій** -ծ. մորթեգործութեան, մուշտակագործութեան. **-неръ** —. (լեհ.) մորթեգործ, մուշտակագործ:

Кýшуръ —. բս. Scirpus, պրտու, կնիւն:

Кушъ —. (ֆր.) եկած, վայր դրած քանակութիւն (խաղի մէջ):

Кý‖ща է. **-щица** նւզ. եկղ. տաղաւար, վրան, խորան. „éсли хóчешь, сдѣлаемъ здѣсь три кýщи: Тебѣ однý, и Моисéю однý и однý Илíи“ — եթէ կամիցիս, արասցուք երիս տաղաւարս աստ (Մատթ. 17,). **-щникъ** —. տաղաւարահաց, -բնակ, վրանաբնակ:

Кую ա. Ковáть.

Къ (երկու բաղաձայններից առաջ երբեմն **ко**) նխդ. (տրակ. հոլ.) դէպի, ՚ի, ց, մօտ. (իսկ երբեմն էլ հայերէն ամենեին չէ թարգմանւում). пришлúте егó ко мнѣ ղրկեցէք նորան ինձ մօտ. обратиться къ комý մէկին դառնալ, դիմել. корáбль пошёлъ ко дну նաւը յատակ իջաւ. къ стыдý моемý я дóлженъ въ этомъ сознáться ամաչելով ես ստիպուած եմ այդ խոստովանել:

Кювéтъ —. ամրոցկ. պատիկ խրամ, փոս:

Л.

Л, л ռուսաց այբբենի տասնևերկու երորդ տառն է: Բաղաձայն է և հնչւում է ինչպէս հայոց լ-ն:

Лабá‖зникъ նւզ. ա. Лабáзъ; **-зникъ** —. 1, ալիւրավաճառ, նպարավաճառ. 2, բս. Spiraea ulmaria, մօրական աապիրակ. **-зница** է. 1, ալիւրավաճառի կին. 2, ալիւրավաճառուհի. **-зный** -ծ. ալիւրանոցի, շտեմարանի. **-зня** է. **-зъ** —. 1, ալիւրանոց, նպարատուն (ուր ալիւր, ձաւար են ծախում). 2, շտեմարան:

Лабар‖дáнный -ծ. աղած ձողաձկան. **-дáнъ** —. աղած ձողաձուկ:

Лабирú‖нтовый -ծ. լաբիւրինթոսի, -թոսական. **-нтъ** —. (յն.) լաբիւրինթոս, բաւիղ. անելք տեղ. л. въ слуховóй кóсти կզմխ. ականջի ներքին խորշը, բաւիղը:

Лабо‖рáнтъ —. (լտ.) 1, աշխատաւոր, օգնող, փորձեր (քիմիական աշխատանոցի). 2, անդրանիկ օգնական (դեղատներում). **-раторúстъ** —. (լտ.) գործաւոր (հրետանիական աշխատանոցի). **-ратóрія** է. (լտ.) աշխատանոց (տեղ, տուն, ուր այլևայլ քիմիական փորձեր, փորձառութիւններ են անում (химичеcкая л.), ռազմանիւթեր են պատրաստում (воéнно-похóдная л.), պահեստի դեղեր են պատրաստում (аптéчная л.) եւն. **-ратóрный** -ծ. (լտ.) աշխատանոցի. **-рáторскій** -ծ. աշխատաւորի. **-рáторъ** ա. Лаборáнтъ.

Лабрадóръ —. հնք. Labrador, կրի մեղեղաթ (լաբրադորաքար):

Лáва է. (իտլ.) 1, լաւա, հրաբղխուր (հրաբխից մայթքւող հեղանիւթ). 2, նստարան:

Лавáн‖да է. բս. Lavandula spica, իտալական փաղանգամուշկ (գերմանական նարդոս). **-довый** -ծ. իտալական փաղանգամուշկի (գերմանական նարդոսի):

Лавдáнъ —. բժ. ափիոնից հանած դեղահիւթ:

Лавú‖на է. ձեան հիւս, լեռներից գլորուած ձիւնակոյտ. **-нный** -ծ. ձեան հիւսի:

Лавирúнеъ ա. Лабирúнтъ.

Лави‖ровáніе ւ. հակառակ քամու ժամանակ աջ ու ահեակ նաւելը. *յաճախ միտքը փոխելը. полúтика л—ія անհաստատ, փոփոխական քաղաքականութիւն. **-ровáть** (-рýю -ютъ) ւ. հակառակ քամու ժամանակ աջ ու ահեակ նաւել. *յաճախ միտքը փոխել. **-рóвка** է. ա. Лавировáніе.

Лáв‖ка է. **-вочка** նւզ. 1, երկար նըստարան. сѣсть на л—у; 2, կրպակ, խանութ, դուքան. имѣть л—у; **-вочникъ** —. խանութպան, դուքանչի. **-вочница** է. խանութպանի կին. **-вочный** -ծ. խանութի, կրպակի, դուքանի:

Лáвра է. 1, ռուսական առաջնակարգ, մայր վանք, մենաստան. 2, լեզակի ամենաընտիր տեսակը:

Лаврови́ш‖невый -ծ. ծուաղենու. **-ня** է. բս. Prunus laurocerasus, ծուաղենի (բալասարդ, դափնակեռաս):

Ла‖врóвый -ծ. աղնիւ դափնու, դափնէ. л. листъ; л. вѣнéцъ; л—ая вúшня ա. Лаврови́шня: л—ое дéрево ա. Лавръ; л—ая рóза, բս. Nerium oleander, ճփնի (վարդասարդ, դափնեվարդ):

Лáврскій -ծ. лавра առաջնակարգ վանքի:

Ла‖врýша է. բս. Daphne, տերևատ (կարճաբերձ դափնեակ, գոճմակ). **-връ** —. բս. Laurus nobilis, ազնիւ դափնի (կասլա? սարդենի, շոր!):

Лавчёнка է. նխտ. ողորմելի, անպէտք կրպակ, խանութ:

Лá‖герный -ծ. բանակի, զօրաբանակի.

-герь м. (զինվ.) բանակ, զօրաբանակ. расположиться л—емъ բանակ ձգել, բանակ դընել. снять л. բանակը վերցնել։

Ла|гу́на է. (իտ.) **1**, ծովակծակ, ծովից անջատուած լճակ. **2**, կորալիոններից գոյացած կղզեակի մէջի լճակը. **3**, հրաբուխից առաջացած լճակ. **-гу́нка** է. (յն.) տակառիկ, պտուկ կոտ, փայտէ աման, դոյլ. **-гу́нный** ած. **I.** (ծովից անջատուած կամ կորալիոնների մէջ գտնուող և կամ հրաբուխից առաջացած) լճակի, ծովալըճակի. **II.** տակառիկի, փայտէ ամանի, կոտի, դոյլի. **-гу́ночка** է. նւզ. **-гу́нчикъ** նւզ. **-гу́нъ** м. (հտ. կմ յն.) տ. Лагу́нка.

Лагъ м. (գնրմ.) **1**, նաւի ընթացքի արագութիւնը չափելու գործիք. **2**, նաւի մի կողմից չարած թնդանօթները. залпъ (пальба́, вы́стрѣлъ) ла́гомъ միանգամից նաւի մի կողմում չարած թնդանօթների արձակումը։

Ла́да|нка է. **1**, խունկ ծխելու աման, բուրվառ. **2**, յուռութ, թալիսման. **-нникъ** м. բս. Cistus ladaniferus, խնկաբեր կիստավարդ. **-нница** է. **1**, խունկ ծխելու աման, բուրվառ. **2**, բս. Valeriana officinalis, բըժըշկական կատուախոտ կմ աղբուղբուկ. **-нный** ած. խնկի, խնկային. **-нъ** м. (յն.) խունկ. *онъ на л. дышитъ նորա մահը մօտ է։

Ладе́й|на է. նւզ. կուր, նաւակ, մակոյկ. **-ный** ած. կուրի, նաւակի, մակոյկի. **-щикъ** м. կուրի, նաւակի տէր. կուրի ղեկավարող, նաւակավար։

Ла́|дить (-жу -дять) ն. **1**, (при л—) յարմարեցնել, յարդարել. **2**, չ. (пол—) հաշտ, համերաշխ կերպով ապրել, կենալ. онъ со всѣми ла́дитъ; она́ не ла́дитъ съ му́жемъ; **3**, (нал—) սարքել (՚բաժշտական գործիքը). **4**, (ул—) կազմել, պատրաստել, շինել, յարդարել. կարկատել. **-ся**, сл—, **1**, ներգ. պատրաստուիլ, կազմուիլ. սարքուիլ. дѣ́ло э́то не ла́дится այդ գործը կարգի չի ընկնում, չի յաջողւում. **2**, փխդ. հաշտուիլ, համաձայնուիլ։

Ладiя́ տ. Ладья́.

Ла́|денькiй մեղմ. տ. Ла́дный; **-дно** մ. **1**, հաշտ, համերաշխ կերպով. жить д. съ сосѣ́домъ; **2**, լաւ, բարի. յաջող կերպով. дѣ́ло идётъ л.; л.! լաւ, բարի. скри́пка настро́ена л. ջութակը լաւ է սարքած. **-дный** ած. **1**, լաւ, յարմար, պիտանի. **2**, ներդաշնակ, միմեանց համապատասխանող։

Ла́донка է. (յն.) **1**, տ. Кури́льница; **2**, մէջը խունկ լցրած կամ որ և է մասունք դըրած պարկուկ, որ խաչի հետ կրում են վզին։

Ладо́нка նւզ. տ. Ладо́нь.

Ла́донница է. (յն.) խնկաման, խնկաման։

Ладо́нный ած. դրնդի։ [տուփ։

Ла́донъ տ. Ла́данъ.

Ладо́|нь է. **-ша** է. (սովորբ. յ. ладо́ши) **-шка** նւզ. ափ, ձեռքի մէջը. у него́ се́рдце на ладо́шкѣ նա սիրտը բաց, անկեղծ մարդ է, ինչ մտածում է, այն էլ պարզ ասում է. бить въ ладо́ши ծափ տալ. съ э́той колоко́льни го́родъ ви́денъ какъ на ладо́ни.

Ладу́нка է. **1**, պատրոնտաշ (հեծելազորքի). **2**, արկղիկ կօշկակարական այլևայլ գործիքներով։

Ладъ м. **1**, հաշտութիւն, համերաշխութիւն, միաբանութիւն. ме́жду ни́ми нѣтъ ла́ду; они́ живу́тъ въ ладу́; **2**, ձայնալ, յատակը, յատակի ստեղնակը. **3**, ներդաշնակութիւն (երգի, խաղի մէջ). они́ пою́тъ не въ ладъ; дѣ́ло на ладъ не идётъ գործն առաջ չէ գնում. **4**, ջութակի, թառի կոթի կոճը. лады́ յ. ջութակի, թառի կոթ։

Лады́|шка է. **-шечка** նւզ. պապղպուճ. խիստ մնած (չորցած) գործքը, որով երկաթէ տախտակների մէջ պատուտակուար ծակեր են կորում։

Ла|дьеви́дный, **-дьеобра́зный** ած. մեծ կուրի, նաւակի նման. **-дья́** է. մեծ կուր. նաւակ։

Ла́|женiе չ. **I.** մաքլցելը, մաքլցելով ելնելը կմ իջնելը. **II.** սարքելը, յարմարելը, յարդարելը. **-живать, ся** տ. Ла́дить ся.

Ла́|жный ած. յաւելման. л—ыя де́ньги կմ **-жъ** м. յաւելում (արժէքից ավելի), դրամի գին։

Лазаре́|тный ած. լազարէթի, հիւանդանոցի. **-тъ** м. լազարէթ, հիւանդանոց. подвижно́й, вое́нно-похо́дный л.

Ла́|зать տ. Ла́зить; **-зе́й** է. **-зе́йка**, **зе́ечка** նւզ. ներս սողալու նեղ ծակ, անցք. *мы оста́вимъ себѣ́ л—у, что́бы вы́браться изъ бѣды́; **-зить** (-жу -зять) չ. **1**, մաքլցել, մաքլցելով ելնել կամ իջնել. **-зка** է. մաքլցելը, մաքլցելով ելնելը կամ իջնելը. **-зня** է. չարժում սանդուխ(ս), ՙսողդիման՚ (մի տախտակից, ծակերով)։

Лазо́|ревка է. կնդ. Parus coeruleus. կապոյտ երաշտահաւ. **-ревый** ած. կապոյտ, երկնագոյն։

Лазуля́тъ м. հնք. Lazulite, լազուրիթ (լաճվարտ, լաժուարտ)։ [րահար այլ, կին։

Лазу́|нъ, á м. **-нья** է. մաքլցելու սի-

Лазу́|ревка, **-ревый** տ. Лазо́ревка, -ревый; **-рикъ** м. հնք. Lapis lazuli, տ. Лазули́тъ; **-рь** է. (գնրմ.) **1**, կապոյտ երկինքի գոյնը. **2**, կապոյտ դեղ, ներկ. берли́нская կմ пру́сская л. պրուսական կապոյտ։

Лазу́т|ничать չ. լրտեսութիւն անել. **-ничество** չ. լրտեսութիւն. **-чество** չ. լրտեսութիւն. **-чикъ** м. **-чица** է. լրտես

Лазъ м. սողանցք։ [այր, կին։

Ла́зывать տ. Ла́зать.

Лай м. հաչոց, հաչիւն։

Ла́йба է. մեծ նաւակ, նաւ։

Ла́й|ка է. շան կաշի (դաբաղած). **-ковый** ած. դաբաղած շան կաշուց. л—ыя пер[ча́тки.

Лака́ть տ. Лока́ть.

Ла|ке́й м. լաքէյ, սպասաւոր, *քծնող. ծառայամիտ մարդ. **-ке́йничать** չ. у кого́ մէկին սորկաբար ծառայել. *մէկի առաջ քըծնուիլ, ստորաքարշութիւն անել. **-ке́йскiй** ած. լաքէյի, -յական, սպասաւորի. лаке́йская, ой է. սպասաւորանոց, լաքէյների սենեակ, ՙօթախ՚. **-ке́йство** չ. լաքէյութիւն. *ստորաքարշութիւն, ծառայամտութիւն. **-ке́й|чикъ** նւզ. **-ке́йшно** նխտ. տ. Лаке́й.

Лаки|рова́льный ած. փայլեցնելու, լաքելու. **-рова́льщикъ** տ. Лакиро́вщикъ; **-рова́нiе** չ. փայլեցնելը, լաքելը. **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ), нал—, ն. (արհ.) փայլեցնել, լաքել. փայլեցնել, պլպլեցնել. **-ро́вка** է. (արհ.) **1**, տ. Лакирова́нiе; **2**,

բանի վերայ քսած լաքայ, վեռնիճ. **-рóвщикъ** ա. վեռնիճող, լաքայող։

Лáкму|совый ած. քոսերից (ծառաքոսերից) ստացուող կապոյտ ներկի, գեղի, դոճի. л. лишáй, բս. Rocella tinctoria, բուն ռոկեզ (քոսերից—Lichenes); **-съ** ա. մի քանի քոսերից (ծառաքոսերից—Lichenes) ստացուող կապոյտ լաքայ, գոճ, վեռնիճ։

Ла|ковщи́къ, á ա. լաքայագործ, լաքայ, վեռնիճ պատրաստող. **-ковый** ած. 1, լաքայի, վեռնիճի. 2, լաքայած, լաքայ, վեռնիճ քսած։

Лáко|мецъ, мца ա. քաղցրեղէնի, անուշեղէնի սիրահար. **-мить** (-млю -мятъ), нал—, ն. кого́ մէկին քաղցրեղէն ուտեցնել, քաղցր, անուշ բաներով կերակրել. **-ся** ներգ. քաղցր, անուշ բաներ ուտել, բերանը քաղցրացնել. **-мка** հ-ր. քաղցրեղէնի, անուշեղէնի սիրահար. **-мство** չ. քաղցրեղէն, անուշեղէն. **-мый** ած. 1, քաղցր, անոյշ, համեղ, քմայաբար. л. кусо́чекъ; 2, քաղցրեղէնի, անուշեղէնի սիրահար. *л. до чего́ մի բանի տենչող, փափագող. онъ *ла́комъ до де́негъ նա փողասէր, արծաթասէր է։

Лако|ни́змъ ա. լակոնականութիւն, լակոնական ոճ (համառօտ, պարզ և ազդու արտայայտութիւն մտքի, գաղափարի). **-ни́чески** մ. լակոնական եղանակով, կարճ և ազդու եղանակով. **-ни́ческій** ած. (յն.) լակոնական, համառօտ, պարզ և ազդու, իմաստալից։

Лак|ри́ца է. մատուտակի (քաղցր բիանի) խտացած հիւթ. **-ри́чникъ** ա. բս. Glycyrrhiza glabra, հասարակ մատուտակ (մարուխ). **-ри́чный** ած. մատուտակի արմատից պատրաստած. л—ыя ка́пли.

Лактомéтръ ա. (յն.-լտ.) կաթնաչափ (կաթի, արժանի որակութիւնը չափելու գոր-

Лакъ ա. (պրոկ.) լաքայ, վեռնիճ։ [ծիք)։

Лá|ловый ած. սուտակի. **-лъ** ա. սուտակ (rubin).

Лáма 1, է. կնդ. Auchenia lama, լամա կմ ուղտայծ. 2, ա. լամա (քահանայ, քուրմ տիբեթական, մոնղոլական և գալմուխական)։

Ламентáція է. (լտ.) ողբ, սուգ, շիւան, վայնասուն։

Лáм|па է. (ֆր.) լամպ(ա). **-пáда** է. (յն.) **-пáдка, -пáдочка** նւզ. ճրագ, կանթեղ. **-пáдный** ած. ճրագի, կանթեղի. **-пáдчикъ** ա. 1, ճրագագործ, կանթեղագործ. 2, եկղ. ժամակոչ, լուսարար (պատարագի ժամանակ)։

Лампáсъ ա. (գերմ.) անդրավարտիքի երկարութեամբ կարած լայն ժապաւէն, շերտ։

Лáм|повщикъ ա. 1, լամպագործ, լամպավաճառ. 2, լամպաներ վառող, մաքրող. **-повый** ած. լամպի. **-почка** նւզ. տ. Лáмпа.

Лáмывать, ся տ. Ломáть, ся.

Ланд|графи́ня է. լանդգրաֆի կին. **-грáфскій** ած. լանդգրաֆի. **-грáфство** չ. լանդգրաֆութիւն, իշխանութիւն, գաւառակալութիւն. **-грáфъ** ա. (գերմ.) լանդգրաֆ, իշխան, գաւառակալ (միջնադարեան). **-кáрта** է. (գերմ.) աշխարհագրական քարտէզ, աշխարհա-

Ландó չ. -նհ. (գերմ.) լանդօ (կառք)։ [ցոյց։

Ланд|рáтъ ա. (գերմ.) լանդռատ. 1, ստորին կարգի ոստիկանական պաշտօնեայ կամ ռուսական վարչութիւն (Պրուսիայում և ուրիշ տեղեր). 2, գաւառական ժողով (օր. Բաւարիայում). **-тáгъ** ա. (գերմ.) 1, պատմ. պրուսական ազգային ժողովը. 2, գաւառային երեսփոխանական ժողով (օր. Աւստրիայում). գաւառային ազնուականների ժողով. **-шáфтикъ** նւզ. տ. Ландшáфтъ; **-шáфтный** ած. 1, դաշտանկարչական, -չութեան. л. живопи́сецъ դաշտանկար(իչ). 2, դաշտավայրական. **-шáфтъ** ա. (գերմ.) 1, նկրչ. դաշտանկարչութիւն. 2, տեսարան (տեղի). դաշտավայրեր, արձակավայրեր։

Лáнды|шевый ած. հովտաշուշանի. **-шъ** ա. բս. Convallaria majalis, շուշան հովտաց կամ հովտաշուշան։

Лани́|та է. ծնօտ, այտ, թուշ. **-тный** ած. ծնօտի, այտի, թշի։

Ланцé|тикъ նւզ. տ. Ланцéтъ; **-тный** ած. նշդարի. **-тообрáзный** ած. նշդարաձև. **-тъ** ա. (գերմ.) նշդար։

Лань է. էգ եղջերու, եղն։

Лá|па է. 1, թաթ. медвѣ́жья л. արջի թաթ (նաև բոյսի անուն). *загрёбистая л. ագահ, ընչաքաղց մարդ. 2, ճանկ, ճիրան (թռչունի). 3,* նխտ. ձեռք. 4, կեռ, չանգ, չանգալ. желѣ́зная л.; я́корная л.; **-пи́ща** է. յւնլ. մեծ, ահագին թաթ, *ձեռք. **-пка** է. 1, նւզ. թաթիկ. ходи́ть на зáднихъ л—ахъ յետի ոտների վերայ ման գալ, *քծնուել, շողոքորթել. 2, ոսկերչի լայն, տափակ վրձինը. лáпки յ. ա, մի տեսակ ձմրան ոտնամաններ (Կամչատկայում). բ, гуся́чьи л. բս. Potentilla anserina, սագ մատնունի։

Лáпо|тникъ ա. **-тница** է. 1, տրեխագործ, -ուհի. 2, տրեխաւոր, գեղջուկ այր, կին. **-тный** ած. տրեխների, տրեխի. **-ть**, птя ա. տրեխ, կոխոնչ. *переобу́лся изъ сапогóвъ въ лáпти ձիուց վայր գալով իշին նստեց, խիստ աղքատացաւ. մուրացկան դարձաւ։ [ականջներով։

Лапоу́хій ած. կախ ընկած, քաշ ընկած

Лáпочка նւզ. 1, տ. Лáпка; 2, տ. Лáпушка. [թակ (գւսկ.)։

Лаптá է. գնդախաղ, 'բութի խաղալը', ոե-

Лапти́ще ա. յւնլ. մեծ, ահագին տրեխ, կոխոնչ։ [пухá, -пу́хъ, -пу́шникъ.

Ла|пухá, -пу́хъ, -пу́шникъ տ. Ло-

Лáпушка է. 1, սիրելի, դաշտելի, հոգեակ (սուտ են կանանց). 2, բս. Trifolium pratense, դաշտի առույտ (երեքնուկ, երեքտերևի)։ [(հզօրի, աղպատ)։

Лапчáтка է. բս. Potentilla, մատնունի

Лáпчатый ած. 1, թաթաւոր, թաթեր ունեցող. ճիրանաւոր. 2, թաթակերպ, թաթի նման։

Лап|шá է. խմորաթելեր, խմորուկներ, որոնցից ապուր են պատրաստում. դդմաճ. **-шé(ó)вый** ած. խմորաթելերի(ց), դդմաճի(ց). л. супъ.

Ла|ревóй ած. արկղիկի. **-рéцъ**, рцá ա. արկղ, արկղիկ փոկանոով, 'դութի'։ **-рéчникъ** ա. արկղագործ. **-рéчный** ած. արկղի, արկղիկի, 'դութու'. л. замóкъ.

Лари|нгоскопи́ческій ած. խռչափողադիտական. л—ія изслѣ́дованія; **-нгоскóпъ** ա. (յն.) բժ. խռչափողադիտակ.

-(ла́—)нгсъ **-.** (յն.) խռչափողի վերին մաս, կատիկ։

Ла||ри́ще **-.** յեզ. ա. Ларь; **-рчикъ** նւզ. **-рчи́шко** **-.** նխտ. ա. Ларе́цъ.

Ла́ры **-.** յ. դիցբ. տնային դիք, տատուածներ։

Ларь, ря́ **-. 1,** մեծ արկղ. տաշտ. (ջաղացի ալիւրի) տաշտ. ջրի նաւ. **2,** գւռկ. նաշ. դագաղ։

Ла́||са, -сина, -синка նւզ. երկար բեծ, կեղտոտած տեղ. **-сить** (-шу -сятъ), зал—, ъ. բծաւորել, կեղտոտել։

Ла́сица ա. Ла́ска 2.

Ла́||ска է. **1,** փայփայմունք, փայփայանք, փաղաքշանք, գգուանք, սիրալիրութիւն. осыпать кого́ л—ами մէկին խիստ փայփայել, խիստ մեծ սիրալիրութիւն ցոյց տալ. **2,** կնդ. Mustela, աքիս. **-ска́ніе** չ. փայփայելը, փաղաքշելը, գգուելը. **-ска́тель** **-.** **-ска́тельница** է. փայփայող, շողոքորթող, այր, կին. **-ска́тельный** **-ծ.** փաղաքշական, փայփայիչ. **-ска́тельство** չ. շողոքորթելը, -թութիւն. **-ска́тельствовать** (-ствую -ютъ) չ. շողոքորթել. **-ска́ть**, обл—, ъ. փայփայել, փաղաքշել, գգուել. л. ребёнка; **-ся** -ъ-դր. о́коло кого́, къ кому́ մէկի վերայ գուրգուրալ, մէկի գլխովը պտոյտ գալ, աշխատել մէկի աչքը մտնել. соба́ка ласка́ется къ своему́ хозя́ину շունը քծնում է իւր տիրոջ առաջ. **-сковость** է. քաղցրաբարութիւն, սէր, բարեբարոյութիւն. **-сковый** **-ծ.** քաղցրաբարի, բարեհամբոյր, բարեբարոյ, սիրալիր, շողոմ, շողոմքոր. л—ое обраще́ніе; л—ое сло́во; л—ое те́ля двухъ ма́токъ сосётъ (առծ.) շողոմքոր զառը երկու մայր է ծծում։

Ла́ссо չ. -ъհ. լասսօ (Հարաւային Ամերիկայում ճոպան, 'քեամանդ', որով ձիեր և ցուլեր են բռնում). мета́ть л.

Ла́сочка նւզ. ա. Ла́ска 2.

Ла́||стить (-щу -стятъ) ъ. խցել, կալնել, զոցել (նաւի ծակերը՝ կպրաձիւթելիս). **2,** փաղաքշել. շողոքորթել. **-ся** ա. Ласка́ться.

Ла́сто||вица է. **1,** բս. Chelidonium majus, մեծ հողմափայտ (կանթեղխոտ, ծիծեռնախոտ). **2,** ա. Ла́стовка; **-вичный** **-ծ.** մեծ հողմափայտի. **-вка** է. քառանկիւնի կտոր, կապերտ (շապկի մէջ)։

Ла́стовый **-ծ.** բեռնակիր, ապրանքատար. л—ое су́дно ապրանքակիր, բեռնակիր նաւ, փոխադրանաւ։

Ластоно́гій **-ծ.** մաշկոտն. л—ія живо́тныя կնդ. Pinnipedia, տանուտանք։

Ла́сточ||ка է. կնդ. Hirundo, ծիծեռնակ, ծիծառ. Sterna hirundo, ծովածիծառ. одна́ л. весны́ не де́лаетъ (առծ.) մի ծաղկով գարունը չի լինիլ. **-ный** **-ծ.** ծիծեռնակի։

Ла́стушка է. փղքշ. սիրելի, պաշտելի, հոգեակ, աչքի լոյս (առում են կանանց)։

Ластъ **-.** (գերմ.) լաստ. **1,** հացահատիկների չափ=12 չետվերտի. **2,** նաւային չափ, քաշ=120 պուդի։ [նաւուններին]։

Ла́сты **-.** յ. թաթեր, ատամներ (կաթ-

Лататáхъ մջ. էհէ, տես մի է։

Лата́ть, отл—, ъ. կարկատել։

Ла́тина է. կաւար, երկար և տափակ փայտ, տախտակ։

Лати||ни́змъ **-.** լատինաբանութիւն.

-ни́стъ **-.** լատինաբան, լատինագէտ. **-нскій** **-.** լատին, -նական. л. язы́къ.

Ла́||тка է. կարկատան (շորի վերայ դրած). это пла́тье всё въ л—ахъ.

Ла́т||никъ **-.** զրահակիր, զրահաւորուած. **-ный** **-ծ.** զրահի, զրահային։

Ла́точка նւզ. ա. Ла́тка. [ավքի։

Латри́га հ-ր. ցոփ, փուչ, անզգամ մարդ.

Лату́къ **-.** բս. Lactuca sativa, պարտիզաց աղցան. ди́кій л., Lactuca scariola, վայրի հազար։

Лату́||нный **-ծ.** արոյրի. **-нь** է. Տեր. Laiton, արոյր։

Ла́ты է. յ. զրահ, ճօշ։

Латы́нь է. (ֆր.) լատիներէն, լատին լեզու. *потеря́ть свою́ л. գլուխը կորցնել. по-латы́ни *. լատիներէն։

Ла́унъ-те́ннисъ **-.** (անգլ.) լաօն թէնիս, դաշտագնդակախաղ։

Лафа́ է. ռմկ. յաջողում, բաղդ. օգուտ, շահ. ему́ жить тутъ л. նորա համար օգտակար է այստեղ ապրելը։

Лафе́||тный **-ծ.** լաֆէտի. л—ая поду́шка; **-тъ** **-.** (գերմ.) լաֆէտ, հրանօթակալ, թնդանօթակալ (սայլակ, անիւներ վերայ հաստատուած չէնք, որի վերայ դրած է հրանօթը խողովակը)։ [զինի]։

Лафи́тъ **-.** լաֆիտ (Բորդոյեան կարմիր

Лаха́||нище է. յեզ. **-нка** նւզ. ա. Лаха́нь; **-нный, -ночный** **-ծ.** կոնքի, տաշտակի. **-ночка** նւզ. ա. Лаха́нка; **-нь** է. կոնք, տաշտակ. փայտէ աման։

Ла́хта է. պտտիկ ծովածոց, ծովախորշ։

Ла́цканъ **-.** (գերմ.) սերթուկի կամ երշանազգեստի ծալած մասը կրծքի վերայ. мунди́ръ съ кра́сными л—а́ми.

Лачу́||га է. **-жка** նւզ. խեղ, աղքատիկ հիւղ, խուղ. **-жный** **-ծ.** հիւղի, խղի։

Ла́||яніе չ. հաչոց, հաչիւն. **-ять** (-ю -ютъ; -й) չ. հաչել. соба́ка ла́етъ на воро́въ, на прохо́жаго, на все́хъ.

Л||бина է. ճակատ. **-би́ще** **-.** յեզ. մեծ, լայն ճակատ. **-бо́вый** **-ծ.** ճակատի. л—ая кость.

Л||га́ніе չ. ստելը, սուտ խօսելը, կեղծելը. **-ганьё**, ья́ չ. **1,** ա. Лга́ніе; **2,** սուտ. սուտ խօսքեր. **-га́ть** (-гу́ -жёшь -гу́тъ; -ги́) չ. ստել, սուտ խօսել, կեղծել. лжёшь, такъ лги, то́лько задо́въ не забыва́й ստախօսը պէտք է լաւ յիշողութիւն ունենայ. **-гуни́шка** **-.** նւզ. **-гуни́ще** **-.** յեզ **-гу́нъ**, а́ **-.** **-гу́нья** է. ստախօս այր, կին։

Лебеда́ է. բս. Atriplex, թույլ. садо́вая, кра́сная л., A. hortense, պարտէզի թույլ (թաղթ, հոտաւետանխ). мексика́нская л., Chenopodium ambrosioides, Ամբրոսեան օղկուզուկ։

Ле||беди́ный **-ծ.** կարապի. л—ое пе́ніе; л—ая пе́снь; **-бёдка** է. **-бёдочка** նւզ. **1.** մարի կարապ. **2,** սիրելի, հոգեակ, աչքի լոյս (առում են կանանց). **-бёдушка** փղքշ. ա. Лебёдка 2; **-бедь 1,** (սեռկ. ле́бедя) **-.** կնդ. Cygnus, կարապ (պար, ձկնկուլ). желтоно́гій л., C. musicus, դեղնոտնեան կարապ. **2,** համաստեղութիւն մի. **3,** (սեռկ. ле́беди) է. մարի կարապ։

Лебе|зи́ть (-жу́ -зя́ть) *քծնել, շողոքորթութիւն անել, պատրաստակամութիւն ցոյց տալ ամէն տեսակ ծառայութիւն մատուցանելու*։

Лебя́жій, ья, ье *տ*. Лебеди́ный.

Лева́|да *է*. (*յն*.) **-дка, -дочка** *նւզ*. *ցանկով պատած, շրջապատած արօտատեղ, մարգագետին*։

Леванти́|нный *-ի*. *լեվանտինի*. л—ая фа́брика; **-новый** *-ի*. *լեվանտինից պատրաստած*. л—ое пла́тье; **-нъ** *-*. (*իտ*.) *լեվանտին* (*մետաքսէ կերպաս*)։ [*րևելեան*։

Лева́нтскій *-ի*. (*իտ*.) *լեվանտեան, ա-*

Леве́ *չ*. *-ՆՀ*. *Թղթխ*. (*բարձրացոյն Թղթով*

Ле́викъ *նւզ*. *տ*. Левъ. [*անունը*) *ձեռք*։

Леви́|тскій *-ի*. *ղեւտական, ղեւտացւոց*. **-тъ** *-*. **1**, *ղեւտացի, ղեւտական քահանայ*. **2**, *Ղեւտական* (*Մովսէսի գ. գիրքը*)։

Левіафа́нъ *-*. *աճշ*. *լեւիաթան* (*Ցովբի գրքում յիշած կենդանի*)։

Лев|ка́сить (-шу -сятъ; -сь) *ն*. *լեւկասել, լեկաս քսել*. **-ка́съ** *-*. *ՆԿՐՉԿ*. *լեկաս, նախաղեղ, յատակաղեղ* (*կաւճից և սոսնձից պատրաստած ղեղ, շաղախ, որ քսում են նկարելի տախտակի յատակին*)։

Левко́|й *-*. *բս*. *ա*, Cheiranthus Cheiri, *գեղին շահպրակ կամ մեխակածաղիկ* (*տճ. չեհէյ*). *բ*, Matthiola annua *և* incana *ամառնային և ձմեռնային շահպրակ*. **-йный** *-ի*. *շահպրակի*։

Левре́|тка *է*. (*ֆր*.) **-точка** *նւզ*. *սեռնակի շուն, քերծէ*։

Левъ, льва́ *-*. *կնդ*. Felis leo, *առիւծ*. л. рыка́етъ *կամ* рычи́тъ *առիւծը մռնչում է*. морско́й л., Otaria iubata, *ծովառիւծ կամ բաշևոր փոկ*. **2**, *աստղ*. *Առիւծ*. **3**,* *առիւծ, ամեհի, զօրեղ մարդ*։

Лега́вая соба́ка *տ*. Ляга́вая соба́ка.

Лега|лиза́ція *է*. (*լտ*.) *օրինական, վաւերական վաւերացում*. **-льность** *է*. *օրինականութիւն, օրինաւորութիւն*. **-льный** *-ի*. *օրինական, օրինաւոր*։

Лега́|тство *չ*. *պատուիրակութիւն, դեսպանութիւն*. **-тъ** *-*. (*լտ*.) *պատուիրակ, դեսպան* (*Հռոմի պապի*)։

Лега|ціо́нный *-ի*. *դաւառական, նահանգական*. **-ція** *է*. (*լտ*.) *նահանգ, գաւառ* (*նախկին եկեղեցական* (*պապական*) *պետութեան*)։

Ле́гель *-*. *գերան առնելու տակ*։

Леге́н|да *է*. (*լտ*.) *հրաշապատում*. **-да́рный** *-ի*. *հրաշապատմական*։

Легитими́стъ *-*. (*նոր լտ*.) *օրինական* (*աթոռային*) *տան, հարստութեան կողմնակից*։

Легіо́|нный *-ի*. *լեգէոնի, լեգէոնական*. **-нъ** *-*. (*լտ*.) *լեգէոն*. почётный л. *պատուաւոր լեգէոն* (*ֆրանսիական շքանշան*). **անհամար բազմութիւն*։

Лёгкій *-ի*. (*արտս*. лёхкій) *թեթև*. л—ое тѣло; во́здухъ ле́гче воды́; л—ая пи́ща; л. сонъ; л—ая ра́на; л—ая кавале́рія; **2**, *հեշտ, դիւրին*. л—ая рабо́та; л—ое дѣ́ло; съ л—ой руки́ *յաջող, պատեհ, աջող ժամանակ*. лёгокъ на поми́нѣ (*առծ*.) *անունը տուր, խալիչէն* (*գորգը*) *գցիր* (*հէնց որ անունը տալիս են, ինքն յայտնում է*)։

Лёгкія, ихъ (*արտս*. лёхкія) *թոքեր*. воспале́ніе л—ихъ *թոքերի բորբոքում, թոքատապ*։

Легко́ *չ*. (*բաղդտ*. ле́гче=*աւելի հեշտ, աւելի կամաց, ծանր*) *թեթև, հեշտ, դիւրին* [*կերպով*]. *հեշտութեամբ*. л. ра́неный; онъ л. одѣтъ; л. сказа́ть *հեշտ է ասել*. въ э́той ко́мнатѣ л. помѣща́ется де́сять человѣ́къ; отъ э́того не ле́гче.

Легко|ва́тость *է*. (*արտս*. лех—) *բաւականին թեթևութիւն, հեշտութիւն, դիւրինութիւն*. **-ва́тый** *-ի*. *բաւականին թեթև, հեշտ, դիւրին*. **-во́й** *-ի*. *թեթև բաներ կրելու*. легково́й, о́го *կամ* л. изво́зчикъ *թեթև կառքի կառապան* (*քաղաքներում*). **-вѣ́ріе** *չ*. **-вѣ́рность** *է*. *դիւրահաւանութիւն*. **-вѣ́рный** *-ի*. *դիւրահաւան*. **-вѣ́ръ** *-*. *դիւրահաւան, հեշտութեամբ ամէն բանի հաւատացող անձ*. **-вѣ́сный** *-ի*. *թեթևակշիռ, թեթև քաշով, թեթև, ոչ ծանր*. л—ая моне́та. [кія.

Лёгкое, аго *չ*. (*արտս*. лёх—) *տ*. Лёг-

Легко|ко́нный *-ի*. (*արտս*. лёх—) *թեթևաշարժ հեծելազօրքի*. **-мы́сленность** *է*. *թեթևամտութիւն*. **-мы́сленный** *-ի*. *թեթևամիտ, թեթևսօլիկ*. **-мы́сліе** *չ*. *թեթև միտք, թեթևամտութիւն, թեթևսօլիկութիւն*. онъ чрезвыча́йно повреди́лъ себѣ́ свои́мъ л—іемъ; **-но́гій** *-ի*. *արագոտն, թեթև ոտի տէր*. **-пла́вкій** *-ի*. *հեշտութեամբ հալուող, դիւրահալ*. л—ія ру́ды; **-пла́вкость** *է*. *դիւրահալութիւն*։

Лё|гкость *է*. (*արտս*. лёх—) **1**, *թեթևութիւն*. л. во́здуха; **2**, *հեշտութիւն, դիւրինութիւն*. л. рабо́ты; л. болѣ́зни; **-го́нькій** *-ի*. **1**, *բաւականին թեթև*. **2**, *բաւականին հեշտ, դիւրին*. **-го́нько** *չ*. *բաւականին թեթև կերպով, հեշտութեամբ*. постуча́ть въ две́рь л.; ямщи́къ, поѣзжа́й л.!—*կամաց քշիր*. **-го́хонекъ**, нька, о *-ի*. *խիստ թեթև, խիստ հեշտ, դիւրին*։

Лёго́ч|ница *է*. *բս*. Pulmonaria, *թոքախոտ*. **-но-жа́берный** *-ի*. *կնդ*. *թոքախռիկ*. **-ный** *-ի*. *թոքի, թոքերի, թոքային*. л—ая чахо́тка. [*նիր*։

Легуми́нъ *-*. *քիմ*. *բաւական ընդեղ-*

Лег|ча́ть, пол—, *չ*. *թեթևանալ, նուազիլ*. **-че** *չ*. *բաղդտ*. *տ*. Легко́; **-че́ніе** *չ*. *կրճատել, մաքրել, ամորձատել*. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ), обл—, *ն*. **1**, *թեթևացնել*. **2**, *հեշտացնել, դիւրին դարձնել, մեղմացնել*. **3**, *կրճել, մաքրել, ամորձատել* (*անասուններին*)։ [*մեկից*։

Леда́щій *-ի*. (*ֆր*.) *վատ, անպիտան, ողորմ-*

Леде|не́цъ, нца́ *-*. *սառ շաքար, սառնաշաքար, վանաշաքար*. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), ол—, *ն*. *սառեցնել, սառից դարձնել*. **-нцо́вый** *-ի*. *սառ շաքարի, վանաշաքարի*. **-нчикъ** *նւզ*. *տ*. Леденéцъ; **-нѣ́ть**, олед—, залед—, *չ*. **1**, *սառչիլ, սառից կտրիլ*. **2**, *ցրտից սառչել, փայտանալ, քարանալ, ընդարմանալ*. **-ня́щій** *-ի*. *սառցային, սառուցեալ*։

Ледéшникъ *-*. *կնդ*. Alcedo ispida, *ալ-*

Ле́ди *տ*. Ле́ди. [*կին կամ ծղնի*։

Ле|ди́на *տ*. Льди́на; **-дниковый** *-ի*. *երկրբ*. *սառցային*. л. пері́одъ; **-дникъ** *-*. **-дниче́къ**, чка *նւզ*. **1**, *սառցարան* (*նկուղ կամ սառից պահելու տեղ*). **2**, *տ*. Глéтчеръ.

Ледо|ви́тый *-ի*. *սառած, սառուցեալ,*

սառցապատ. л—ое мóре; **-вщи́къ**, á —. սառցակոտոր, սառույց կտրող և նկուղներում պահող. **-дѣлательный** —ծ. սառույց շինող, սառույց պատրաստող. л. снаря́дъ; **-ко́лъ** —. **1**, տ. Ледовщи́къ; **2**, սառցաբեկ նաւ. **-ко́льный** —ծ. սառույց կտրելու. **-ко́льня** է. սառույց կտրելու տեղ. **-ко́льщикъ** տ. Ледовщи́къ.

Ледо́къ, дка́ տ. Лёдъ.

Ледо||рѣ́зный —ծ. սառցաբեկ, սառցակոտոր. л. пароxо́дъ; **-рѣ́зъ** —. **1**, տ. Ледоко́лъ; **2**, սառցակոտոր շէնք (օր. կամրջի). **-ста́въ** —. ջրի երեսին քշուող սառցակտորների կանգ առնելը. **-хо́дъ** —. սառցահոսանքի ժամանակ (երբ սառույցը գետով քշւում է)։

Ле||до́чекъ, чка նւզ. տ. Ледо́къ; **-(ё)дъ**, льда́ սառույց. ката́ться по́ льду на конька́хъ սառույցի վերայ չմշկել. **-дя́нка** է. **-дя́ночка** նւզ. **1**, տ. Арнау́тка 2; **2**, սառույցի մեծ կտոր, դրան լեռներից գլորելու. **-дяно́й** —ծ. սառցային, սառցի. л—а́я глы́ба.

Ле́еръ —. ծովզ. առագաստապարան։

Ле́е||чка նւզ. տ. Ле́йка; **-чный** —ծ. ցնցուղի։

Ле||жа́лый —ծ. **1**, երկար նստած, մնացած (օր. գինի). երկար մնալուց հասունացած. л—ые плоды́; **2**, երկար ընկած մնալուց փըչացած. л—ые това́ры; **-жа́ніе** ՚. պառկելը, ընկողմանելը, պառկած, ընկած մնալը. л. на спинѣ́ մէջքի վերայ պառկելը. **-жа́нка** է. **жа́ночка** նւզ. **1**, ցածրադիր, երկարաւուն վառարան, որի վերայ պառկում և տաքանում են. **2**, կնդ. Scolopax rusticola, վայրի կացար կամ ձիւական թռչուն. **-жа́ночный** —ծ. лежа́нка-ի. **-жа́ть** (-жу́ -жа́тъ), пол—, прол— ՚. **1**, պառկել, ընկողմանել, պառկած, ընկած մնալ, հանգստանալ. л. въ посте́ли, на дива́нѣ; ужé двѣ недѣ́ли, какъ онъ лежи́тъ; онъ лежи́тъ въ моги́лѣ; **2**, գըտնուել. э́та страна́ лежи́тъ на восто́кѣ այդ երկիրն արևելքում է գտնւում. го́родъ лежи́тъ на возвыше́ніи; потоло́къ лежи́тъ на ба́лкахъ; кора́бль лежи́тъ на дре́йфѣ; кни́га лежи́тъ на столѣ́; на э́томъ имѣ́ніи лежи́тъ сто ты́сячъ рубле́й до́лгу այդ կալուածքը հարիւր հազար ռուբլի պարտքի տակ է. э́то лежи́тъ на мое́й со́вѣсти դորա համար խիղճս ինձ տանջում է. э́то лежи́тъ на мое́й обя́занности այդ իմ պարտականութիւնն է. **-жа́чій** բյ. —ծ. պառկած, ընկած. л—аго не бьютъ (առծ.) յաղթուածին չեն ջախջախում. **-жа́чка** է. **1**, պառկելը, պառկած լինելը. въ л—у ամբողջ երկարութեամբ պառկած, ձգուած. **2**, բս. Veronica officinalis, բժշկական բերենիկէ. **-жебо́ка** հ-ր. **-жебо́къ** —. ծոյլ, 'ալարկոտ', 'թամբալ', ձրիակեր ամն. **-жень**, жня —. **1**, ճրտրպ. հիմքի գերան. **2**, դիզի, բարդի հիմքը. **3**, տ. Лежебо́къ; **4**, (վառօդի ջաղացներում) թուջէ շէնք. շինուածք. **-(ё)жка** է. **1**, պառկում. уста́ть въ л—у խիստ, չափազանց յոգնել. л. его́ одолѣ́ла նա պառկած է, տեղից շարժուել չէ կարող. **2**, տեղ, բուն. л. тюле́ней; **-(ё)жмя** ՚. պառկած. лёжмя лежа́ть առանց շարժուելու, անշարժ պառկել, պառկած մնալ։

Лез||вее́, ея́, **-віе** ՚. սայր, բերան (սուսերի, դանակի ևլն). «доста́лъ англі́йскій но́жикъ, ощу́палъ остріё лéзвія».

Лезги́||нецъ, нца —. լեզգի. **-нка** է. **1**, լեզգուհի. **2**, լեզգինկա (կովկասեան պար, կաքաւ). **-нскій** —ծ. լեզգիական։

Лей տ. Лить.

Лейбъ||-гварде́ецъ, де́йца —. թիկնապահ[զօրքի զօրական]. **-гварде́йскій** —ծ. թիկնապահ զօրքի. **-гва́рдія** է. (գերմ.-ֆր.) թիկնապահ զօրք. **-гренаде́рскій** —ծ. **1**, թիկնապահ գրենադերեան. **2**, թիկնապահ գրենադերների[ց բաղկացած]. л. полкъ; **-гренаде́ръ** —. (գերմ.-ֆր.) թիկնապահ գրենադեր (զինուոր). **-гуса́рскій** —ծ. թիկնապահ հուսարների[ց բաղկացած]. **-гуса́ръ** —. (գերմ.-ֆր.) թիկնապահ հուսար[ների գնդի զինուոր]. **-драгу́нскій** —ծ. (գերմ.-ֆր.) թիկնապահ վիշապագնդի[ց բաղկացած]. **-драгу́нъ** —. թիկնապահ վիշապագնդի զինուոր. **-е́герскій** —ծ. թիկնապահ, որսորդ եգերների[ց բաղկացած]. **-е́герь** —. (գերմ.) թիկնապահ, որսորդ եգեր (е́герь); **-кираси́рскій** —ծ. թիկնապահ կիւրասիրների[ց բաղկացած]. **-кираси́ръ** —. (գերմ.-ֆր.) թիկնապահ կիւրասիր (զրահակիր հեծեալ). **-ме́дикъ** —. (գերմ.-լտ.) արքունի, անձնական բժիշկ. **-эскадро́нъ** —. զօրագնդի առաջին, ընտիր ջոկատ։

Ле́йденская ба́нка Ֆիզ. Լէյդենեան շիշ։

Ле́йка է. **1**, ցնցուղ, որով ածուները ջըրում են. **2**, թի, որով ջուրը նաւից դէն են ածում։

Лейтена́||нтскій —ծ. լէյտենանտի, -տական. **-нтша** է. լէյտենանտի կին. **-нтъ** —. (ֆր.) լէյտենանտ (ծովային սպայ)։

Лека́||ло ՚. կաղապար, տարազ, տիպար. **-льный** —ծ. կաղապարի, տարազի, տիպարի։

Лекар... տ. Лѣкар...

Лексико||графи́ческій —ծ. բառարանագրութեան, -գրական. **-гра́фія** է. (յն.) բառարանագրութիւն. **-гра́фъ** —. բառարանագիր. **-логи́ческій** —ծ. լեզուախօսական. **-ло́гія** է. լեզուախօսութիւն. **-ло́гъ** —. (յն.) լեզուախօս (հետազօտող լեզուի կազմի, ծագման)։

Лекси||ко́нный —ծ. լեքսիկոնի, բառարանի. **-ко́нъ** —. (յն.) **-ко́нчикъ** նւզ. լեքսիկոն, բառարան. **-ческій** —ծ. (յն.) բառերի, բառական, բառային։

Ле́к||торскій —ծ. լեկտորի. **-торъ** —. լեկտոր. **1**, որև է նոր լեզուի ուսուցիչ համալսարանում. **2**, ընթերցող, ուրիշի առաջ գրքեր կարդացող. **-ція** է. (լտ.) դասախօսութիւն. ходи́ть на ле́кціи դասախօսութիւններ յաճախել. слу́шать ле́кціи.

Ле́лекъ տ. Козодо́й.

Ле||лѣ́яніе ՚. գգուելը, գրգելը, փայփայելը. **-лѣ́янный** բյ. —ծ. գգուած, գրգած, փայփայած. **-лѣ́ять** (-лѣ́ю -ютъ), взл—, ՚. գգուել, գրգել, փայփայել, փաղաքշել. *л. надéжду յոյս տածել։

Леме́(ё)хъ —. խոփ։

Ле́мма է. (յն.) մաթմ. և տրմբ. լեմմա (նախօրօք ապացուցուած նախադասութիւն, որ հետևեալին իբրև հիմք է ծառայում)։

Лемниска́та է. երկրչփ. ութաձև կոր գիծ (8-ի ձևով)։

Лéмуръ —. *կնդ.* Lemur Catta, *մակի (ագանատեսակ)*։

Лé|нникъ —. **1**, *վատոյ, աւատական իշխան.* **2**, *բս.* Linaria vulgaris, *կտաւատ, վայրի կտաւատ.* **-нный** —. *աւատականու-թեան, աւատական[իշխանութեան]*. л—ая грáмота *աւատագիր.* л—ое имѣ́ніе *աւատական կալուածք.* л—ое отношéніе *աւատական յարաբերութիւն, վասալի և իր տիրոջ* (сеньёръ) *յարաբերութիւնք.* л—ая пóдать *աւատական հարկ, տուրք.* **-нóкъ**, нкá —. **-нóчекъ**, чка *նւզ.* **1**, *տ.* Ленъ; **2**, *տ.* Лéнникъ 2.

Лéн|та է. **-точка** *նւզ. ժապաւէն, երիզ.* óрденская л. *շքանշանային ժապաւէն.* рѣкá течётъ л—ою *գետը օձապտոյտներ է անում.* **-точникъ** —. **-точница** է. *ժապաւէնա-գործ, ժապաւէնավաճառ այր, կին.* **-точный** —. *ժապաւէնաձև, երիզաձև*։

Лéнчикъ —. (*յետ.*) *թամբակամար*։

Ленъ —. (*գեր.*) *աւատական իշխանու-թիւն, իրաւունք (իշխանութիւն, իրաւունք, որով միջնադարեան վասալը ժառանգաբար տիրում էր իր տիրոջից*—сеньёръ—*ստացած հողին, կալուածքին, տարեկան նորան որոշ տուրք վճա-րելով և որոշ ծառայութիւններ մատուցանելով*)։

Лёнъ, льнá —. *բս.* Linum, *կտաւատ.* дикій л., Linaria vulgaris, *կտաւատ կամ վայրի կտաւատ.* намя́ть комý л., бить ко-гó пó льну *մէկի վզակոթին տալ, հարուածել*։

Лео|пáрдовый —. *Աֆրիկէի ընձառիւ-ծի.* **-пáрдъ** —. *կնդ.* Felis leopardus, *Աֆ-րիկէի ընձառիւծ*։

Ле|пестко́вый —. *ծաղկաթերթի, ծաղ-կաթերթի.* **-пестóкъ**, тка́, **-пестóчекъ**, чка *նւզ. տ.* Лéпесть; **-пестóчница** է. *բս.* Marchantia, *ադբերաց լերդիկ (լերդամա-մուռ, մարքանցիա).* **-пестъ** —. **1**, *փալաս, կտտոր.* **2**, *բս.* Petalum, *ծաղկաթերթ, ծաղ-կաթերթ.* **-пéсчатый** —. *ծաղկաթերթնե-րից բաղկացած*։

Лепе|тáніе ւ. *թոթովելը, թոթովում, թոթովանք.* **-тáть** (-чý -чутъ; -чи́), зал—, ւ. *թոթովել.* **-тýнъ**, á —. **-тýнья** է. *թո-թովախօս, թոթովող մարդ, աղջիկ.* -(лéпе)**тъ** —. *տ.* Лепетáніе.

Ле|пёха է. **1**, *լաւաշ, լօշ.* **2**,* *գէր, մարմ-նեղ կնիկ.* **-пёшка**, **-пёшечка** *նւզ.* **1**, *տ.* Лепёха; **2**, *առհ. որ և է կակուղ բանից շինած լաւաշ.* **-пёшникъ** —. *բս.* Iris pseudacorus, *ճահճային հիրիկ կամ բաղշաակ (բախշ-ակ)*։ [dron, *թեփածառ*։

Лепидодéндронъ —. *բս.* Lepidoden-

Лепидоли́тъ —. *հնք.* Lépidolithe, *թե-փաքար (լիթիոնի փայլար)*։

Лепрó|зный —. (*լտ.*) *բորոտ.* **-зóрій**, ія —. (*լտ.*) *բորոտանոց*։

Лéп|тá է. (*յն.*) **-точка** *նւզ.* **1**, *լումայ.* «однá бѣ́дная вдовá положи́ла двѣ лéп-ты́, чтó составля́етъ кодрáнтъ»—*այրի եր-կուս լումայս, որ է նաքարակիտ մի* (*Մարկ.* 12_{42}). **2**,* *լումայ, օժանդակութիւն բառ. կարողու-*

Ле|cá, -ска է. *կարթէ թել*։ [*թեան*։

Лё|скать, -снуть ւ. **1**, *շռայել (մարա-կը).* **2**, *նոյնպիսի ձայն հանել լեզուի և աստմ-ների միջոցաւ* (*'աք'հ' անել*). **3**, *ճռճռացնել, խաղի պէս ծամել.* **4**, ւ. *խփել, զարկել*։

Лé|стно ն. *հաճելի, գուրեկան.* **-стный** —. *գովասանական, հաճելի. հրապուրիչ, գրա-ւիչ.* **-сть** է. *շողոքորթութիւն. պատրանք, հրապուրանք*։

Лéстовка *տ.* Лѣ́стовка.

Лéта է. **1**, *առսպ.* *Լեթա (մոռացութեան գետ).* **2**,* *մոռացութիւն*։

Летáні(ь)е ւ. *թռչելը*։

Летар|ги́ческій —. *լեթարգիական, քնափութեան.* **-гія** է. (*յն.*) *լեթարգիա, քնա-փութիւն, քնամոլութիւն*։

Ле|тáть, взл—, обл , ւ. *թռչել, ճախ-րել (դէս ու դէն, առանց որոշ ուղղութեան).* пти́ца летáетъ *թռչունը* [*օդի մէջ դէս ու դէն*] *թռչում է* (*հմմ.* Летѣ́ть); **-тóкъ**, тка́ —. *մեղւ. արկանոց (փեթակի անցքը, որից մե-ղուները անց ու դարձ են անում).* **-тýнъ**, а —. **-тýнья** է. *թռչող, ճեպընթաց այր, կին.* **-тýчесть** է. *ցնդողութիւն, ցնդականու-թիւն.* **-тýчій** —. **1**, *թռչող*, **թռուցիկ*, **ա-րագաշարժ, արագընթաց, ճեպընթաց.* л. от-ря́дъ; л—ая мышь *չղջիկ.* л. олéнь *կնդ.* Lucanus cervus, *եղնաճճի.* л—ая ры́ба, *կնդ.* Trigla hirundo, *ծիծեռնաձուկ* (*աճ.* [illegible]). **2**, *ցնդուող, ցնդական.* л—ее мáсло; **-тýчка** է. *բս.* pappus, *պապ, եղերք (բամակի).* -(лё)**тъ** —. *տ.* Летáніе և Летѣ́ніе; на ле-тý *թռչելիս, թռչելու ժամանակ.* стрѣля́ть по пти́цѣ на летý; лётомъ *թռչելով, արագ.* **тѣ́ні(ь)е** ւ *թռչելը* (*որոշ ուղղութեամբ*). **-тѣ́ть** (-чý -тя́тъ), пол—, ւ. *թռչել* (*որոշ ուղղութեամբ*), *սլանալ.* пти́ца лети́тъ *թռչ-չունը թռչում է* (*որոշ ուղղութեամբ, հմմ.* Ле-тáть); стрѣлá лети́тъ; орёлъ лети́тъ вы-сóкó; **-тя́га** է. **1**, *թռչող սկիւռ.* **2**, *թռչող*

Лехá *տ.* Лѣхá. [*ձուկ*։

Ле|чбá,-чéбникъ,-чéбница,-чéб-ный, -чéніе, -чи́тель, -чи́тельница, -чи́тельный, -чи́ть, ся *տ.* Лѣчбá, -чéб-никъ *ևն.* **-чý** *տ.* Летѣ́ть և Лечи́ть; **-чý-ха** *տ.* Лѣ́чуха.

Лечь (*ապառն.* ля́гу, ля́жешь, ля́гутъ; *հրամ.* ляг, ля́гте) *տ.* Ложи́ться.

Леши́ть *տ.* Лѣши́ть.

Лéща *տ.* Лещи́на.

Ле|щáдка *նւզ.* *տ.* Лéщадь; **-щáд-никъ** —. *սալքարը.* **-щáдный** —. *սալի, սալային.* **-щадь** է. *սալ.* мощéніе лéщадью [*սալելը*։

Ле|щёвый *տ.* Лещóвый.

Лéщедь է. *պաղպաղ, պաղպկեթ* (*պար-տիզպանական գործիք*)։

Лéщикъ *նւզ.* *տ.* Лещъ.

Ле|щи́на է. *բս.* Corylus avellana, *ըն-տանի կաղնի* (*տխիլ*). **-щи́нникъ** —. *տխլու թուփ.* **-щи́нный** —. *ընտանի կաղնու, տը-խլու.* л—ые орѣ́хи *ընտանի կաղիններ (տը-խիլներ)*։

Ле|щóвый —. *բրամի, բրամ ձկան.* л—ое мя́со; **-щъ**, á —. **1**, *կնդ.* Cyprinus brama, *բրամ (ձուկ ծածանններից*—Cyprinoi-dei); **2**, *հարուած, ապտակ, 'սիլլայ'.* дать ле-щá *վայր ընկնել, փռուել (գետնի վերայ).* дать комý лещá *մէկին ապտակ տալ*։

Лже|акáція է. *բս.* Robinia pseudo-acacia, *փուշկեղև (սխալ՝ կակիայ, ակացիա).* **-апóстолъ** —. *կեղծ, սուտ առաքեալ.* **-апó-**

стольскій ած. կեղծ առաքելալի, -լական. **-апо́стольство** չ. կեղծ առաքելութիւն. **-моня́хъ** ա. կեղծ վարդապետ. **-мудре́цъ**, á ա. իմաստակ, սոփեստ, կեղծ, սուտ իմաստուն. **-му́дро** մ. սոփեստաբար. **-му́дрость** ի. սոփեստութիւն, իմաստակութիւն. **-му́дрствовать** (-ствую -ютъ) չ. սոփեստութիւն անել. **-му́дрый** ած. սոփեստական. **-о́сина** ի. բս. Populus tremuloides, բարդի կամ դողդոջուն կաղամախի. **-патріа́рхъ** ա. կեղծ պատրիարք, կեղծ, սուտ հայրապետ. **-прися́га** ի. սուտ, կեղծ երդում. **-пропове́дникъ** ա. կեղծ քարոզիչ. **-проро́къ** ա. կեղծ, սուտ մարգարէ. **-проро́чество** չ. կեղծ, սուտ մարգարէութիւն. **-проро́чествовать** (-ствую -ютъ) չ. սուտ մարգարէանալ. **-свиде́тель** ա. **-свиде́тельница** ի. կեղծ, սուտ վկայ այր, կին. **-свиде́тельство** չ. կեղծ, սուտ վկայութիւն. **-свиде́тельствовать** (-ствую -ютъ) չ. կեղծ, սուտ վկայութիւն տալ. **-у́мствованіе** տ. Лжему́дрствованіе; **-уче́ніе** չ. սուտ, պատիր վարդապետութիւն. **-учи́тель** ա. **-учи́тельница** ի. կեղծ, սուտ վարդապետ, -ուհի, կեղծ քարոզիչ, -չուհի։

Лжецъ, ца́ ա. ստախօս, ստասաց։

Лжи́‖во մ. սուտ, ստութեամբ, խաբէութեամբ. **-вость** ի. ստախօսութիւն, ստութիւն. **-вый** ած. ստախօս. սուտ, կեղծ, պատիր. л. человѣ́къ; л—ое обѣща́ніе; л. хоть пра́вду ска́жетъ, никто́ не повѣ́ритъ (առ.) ստի տունը կրակ ընկաւ, ոչ ոք չհաւատաց։

Лжи́ца ի. եկղ. հաղորդութեան դգալ (որով օրթոդոքսներին սուրբ հաղորդութիւնը մատուցանում են)։

Ли (կրճատուած **ль**) չ. արդեօք. вы ли э́то сказа́ли? че́стный ли онъ человѣ́къ? лю́бите ли вы му́зыку?

Либера‖ли́змъ ա. ազատամտութիւն. **-лъ** ա. (լտ.) ազատամիտ. **-льни́чанье** չ. ազատամտութիւն անելը. **-льни́чать** չ. ազատամտութիւն անել. **-льность** ի. ազատամըտութիւն. **-льный** ած. ազատամիտ։

Ли́бо 1, չ. կամ. ли́бо—ли́бо կամ—և կամ. л. побѣди́ть, л. умере́ть; 2, մասնիկ որ և է. кто́-либо որ և է մէկը, ոք մին. гдѣ́-либо որ և է տեղ. когда́-либо երբ և իցէ։

Либра́ція ի. (լտ.) աստղբ. կարծեցեալ ճօճում (լուսնի)։

Либре́тто չ. անհ. (իտ.) լիբրետո (գըրքոյկ, որ պարունակում է օպերայի կամ բալէտի բովանդակութիւնը կամ բացատրութիւնը)։

Лива́нъ եկղ. տ. Ла́данъ.

Ли́вень, вня ա. տարափ, հեղեղ։

Ли́веръ ա. 1, մօրթած անասունի 'ջիգեարը' (լերդ ու թոքը խոշափողի հետ միասին). 2, հեղուկներ վերածելու թեթև մեքենայ։

Ли́вмя մ. չռռալով, չաչռալով, հեղեղի պէս, խիստ յորդ կերպով. до́ждь л. льётъ.

Лив‖ре́йный ած. լիվրէի. **-ре́я** ի. (ֆր.) լիվրէ (սպասաւորական զգեստ, համազգեստ)։

Ли́га ի. (ֆր.) դաշն, դաշնադրութիւն։

Лигату́‖ра ի. (նոր լտ.) 1, ազնիւ մետաղների ձուլումը, խառնումը հասարակ մետաղների հետ. 2, երակակապ (մետաքսէ թել, որով երակը կապում են). **-рный** ած. խառնած, 'ի միասին ձուլած (մետաղներ)։

Лиги́стъ ա. (ֆր.) դաշնակից։

Лигни́тъ ա. հնք. Lignite, փայտաքար (փայտածուխ, գորշածուխ)։

Лидди́тъ ա. լիդիտ. տ. Мелини́тъ.

Ли́деръ ա. (անգլ.) 1, պարագլուխ, գլխավոր. л. либера́льной па́ртіи.

Ли‖за́ні(ь)е չ. լիզելը. **-за́ть** (-жу́ -жутъ; -жи́), **-зну́ть**, сл—, ն. լիզել. **-ся** 1, անդր. իրար իրան լիզել. 2, փ-խտ. միմեանց լիզել. **-зоблю́дъ** տ. Блюдоли́зъ; **-зу́нъ**, á ա. **-зу́нья** ի. լիզելու սիրահար այր, կին. **-зывать, ся** տ. Лиза́ть, ся.

Ликви‖даціо́нный ած. լիքուիդացիայի, -ցիական. **-да́ція** ի. (նոր լտ.) վճռկ. լիքուիդացիա (առևտրական հաշիւների մաքրումը և գործի դադարեցնումը). **-ди́ровать** (-рую -ютъ) ն. առևտրական հաշիւները մաքրել և գործը դադարեցնել։

Ликё‖рный ած. լիքեօրի, լիքեօրային. л—ыя, сла́дкія ви́на; **-ръ** ա. (ֆր.) լիքեօր (քաղցր օշարակ, ոգելից ըմպելիք)։

Лики́нъ ա. լիքին (ներքին մաքս Չինաստանում). взима́ть л.

Ли‖кова́ні(ь)е չ. հրճուելը, հրճուանք, ցնծալը, ցնծութիւն. **-кова́тель** ա. **-кова́тельница** ի. հրճուող, յաղթանակող այր, կին. **-кова́ть** (-ку́ю -ютъ) չ. հրճուել, ցնծալ, յաղթանակել։

Ли́кто‖рскій ած. լիկտորի, -րական. **-ръ** ա. (լտ.) պատմ. լիկտոր (հռոմէական պետական անձի սպասաւոր, ծառայ, հրամանակատար)։

Ликъ ա. 1, դէմք, երես, պատկեր, 'սուրաթ'. Богъ отвраща́етъ свой л. отъ грѣ́шника; 2, դաս, կաճառ սրբոց. 3, կղեր, կղերական դաս։

Ли‖ле́йный ած. շուշանի. л. за́пахъ; л. цвѣтъ лица́; **-ле́я** տ. Ли́лія.

Лили́къ ա. սուզակ (թռչուն)։

Ли‖ліеви́дный, -ліеобра́зный ած. շուշանի նման. **-ліечка, -лі́йка, -лія** ի. բս. Lilium, շուշան. бѣ́лая л., L. candidum, սպիտակ շուշան. кра́сная, о́гненная л., L. bulbiferum, հրաշուշան. пёстрая, туре́цкая, чалмови́дная ли́лья, L. Martagon, լեռնաշուշան. полева́я ли́лія, Fritillaria imperialis, բուն արքայածաղիկ։ [գուկ այր, կին։

Лиллипу́‖тъ ա. **-тка** ի. լիլիպուտ, թըզ[nbsp]

Ли‖ло́вый ած. բաց մանիշակագոյն. **-ло́вѣть**, пол—, չ. բաց մանիշակագոյն դառնալ։

Лило́къ տ. Козодо́й.

Лима́‖нчикъ նւզ. **-нъ** ա. (թուրք.) լայն, ճահճային գետաբերան. ծովախորշ (Սև ծովում)։

Лимона́‖дный ած. լիմոնադի. **-дчикъ** ա. **-дчица** ի. լիմոնադ պատրաստող կամ ծախող այր, կին. **-дъ** ա. (ֆր.) լիմոնադ։

Лимо́‖нный ած. կիտրոնի. **-нчикъ** նւզ. **-нъ** ա. (գերմ.) կիտրոնի. կիտրոն. не свины́мъ ры́ломъ л—ы ню́хать (առ.) էշն ինչ գիտէ, թէ նուշն ինչ է։

Ли́м‖фа ի. (լտ.) աւիշ. **-фати́ческій** ած. աւշային л—іе сосу́ды.

Лингви́‖стика ի. (գերմ.) համեմատական լեզուագիտութիւն. **-сти́ческій** ած. հա-

մեմատական լեզուագիտութեան. **-стъ** ա. (գերմ.) համեմատական լեզուագէտ։

Ли|неваніе(ье) չ. տողելը, գծելը, խազելը. **-невать** (-ню́ю -ютъ), нал—, ն. տողել, գծել, խազել. **-нéечка** նւզ. **-нéйка** է. 1, քանոն. 2, քանոնի օգնութեամբ քաշած գիծ, տող. 3, կապը մի. **-нéйный** ած. 1, տողի, գծի. տողային, գծային. л—ыя мѣ́ры (կամ мѣ́ры длины́) գծային կամ երկարութեան չափեր. л—ыя войска́ մշտական, կազմ պատրաստ զօրքեր. **-нéйчатый** ած. շերտաւոր։

Линёкъ, нька́ ա. ծովգ. չուանեայ խարազան նաւաստիներին պատժելու։

Ли́|нiечка, -нiйка նւզ. տ. Ли́нiя; **-нiя** է. (լտ.) 1, գիծ, տող, խազ. прямáя, кривáя, параллéльная, перпендикулярная, отвѣ́сная л.; восходя́щая, нисходя́щая л. родства́ բարձրացող, իջնող ազգակցական գիծ. л. вѣ́тра ծովգ. հողմագիծ. желѣзнодорóжная л. երկաթուղու գիծ. *емý нѣтъ ли́нiи, не вы́шла ли́нiя նա բաղդ չունի, դժբաղդ է. 2, զինւորի տասներկուերորդական մասը. 3, ամրութեանց գիծ, ամրոցների շղթայ աէրութեան սահմանագլխի վերայ. оборони́тельная л.; тамóженная л. մաքսային գիծ. 4, զօրագիծ, ռազմագիծ. вóйско расположенó бы́ло въ три ли́нiи; пострóить корабли́ въ боевýю ли́нiю.

Линóвище չ. խորխ, շապիկ (օր. օձի)։

Лимóнъ ա. (ֆր.) լիմոն (նուռը, սպիտակ և ցանցառ կասուէ զարծումծք)։

Линь ա. 1, կնդ. Cyprinus tinca, տինկա (ձուկն մի). 2, ծովգ. բարակ թոկ, պարան։

Ли́нька է. փետրափոխութիւն, փետրաթափութիւն թռչուններին։

Ли|ню́честь է. խունացողութիւն, խունանալու յատկութիւն. **-ню́чiй** ած. խունացող, գոյնը գցող, կորցնող. **-ню́чка** է. խունացող, գոյնը գցող կտոր, դիպակեղէն. **-ня́лый** ած. 1, խունացած, գոյնը կորցրած. 2, բուրդը տուած, փետուրը թափած. **-ня́нiе** չ. 1, խունանալը, գոյնը ձգելը. 2, բուրդը տալը, փետուրը թափելը. л. шелкови́чныхъ червéй շերամի որդի խարխաթափութիւնը. **-ня́ть**, вы́л—, пол—, сл—, չ. 1, խունանալ, գոյնը ձգել, կորցնել. я́ркiе цвѣтá скóро линя́ютъ; 2, բուրդը տալ, փետուրները թափել, փոխել. խորխը գցել. волкъ и кáждый годъ линя́етъ, да обы́чаи не мѣня́етъ (առծ.)։

Ли́|па է. բս. Tilia, թմբի (լորի, կակղի, տճ. օխլամուր). **-пецъ**, пца ա. 1, թմբենու (լորու) մեղր. 2, սորանից պատրաստած խմիչք. **-пка** նւզ. տ. Ли́па; *обдирáть, облупи́ть когó какъ л—у մէկին լաւ պլոկել, թալանել։

Ли́п|кiй ած. մածուցիկ, կպչուն, կպուկ. л. плáстырь; **-кость** է. դիւրամածութիւն. մածուցիկութիւն. **-нуть**, прил—, չ. къ чемý մի բանի կպչել. смолá ли́пнетъ къ рукáмъ; плáстырь прили́пъ къ кóжѣ.

Ли|пня́къ, á ա. **-пнячёкъ**, чкá նւզ. թմբենիների, լորենիների անտառ. **-повица** է. զարնանը թմբենուց (լորուց) կաթող խէժ. **-повый** ած. թմբենու, լորու. л—ая корá; **-почка** նւզ. տ. Ли́пка.

Липý|честь, -чiй տ. Ли́пкость, -кiй.

Ли́|ра է. (յն.) 1, քնար. 2, ստաղը. Քնար (համաստեղութիւն մի հիւսիսում). 3, կնդ. Menura, քնարաստուն (թռչուն, որի տուտը քնարի ձև ունի). **-рáнъ** ա. բս. Liriodendron tulipifera, կակաչ մի. **-ри́змъ** ա. քնարերգական թախիծ. **-рика** է. քնարերգութիւն. **-рикъ** ա. (յն.) քնարերգու, քնարերգական բանաստեղծ կամ հեղինակ. **-ри́ческiй** ած. քնարական, քնարերգական, -գութեան. л—ая поэ́зiя; **-рный** ած. քնարի. л. звукъ; л—ая струнá; **-рообрáзный, -роподóбный** ած. քնարաձև։

Ли|сá է. **-санька** նւզ. 1, աղուէս, *աղուեսաբարոյ անձ. лисý пѣть, подпускáть лисý քծնուել, շողոքորթել. лисóй пройти́ խորամանկութիւն բանեցնել։

Ли́сель ա. ծովգ. առագաստ (նաւի այն կողմում, ուրկից փչում է քամին)։

Ли|сёнокъ, нка ա. (յ. лися́та, -тъ) **-сёночекъ**, чка նւզ. աղուեսուկ, աղուեսի ձագ։

Лисировáть (-рýю -ютъ), зал—, ն. թեթև գծերով վերանկարելով պատկերի մէջ ներդաշնակութիւն հաստատել։

Ли|си́ца է. 1, տ. Лисá; 2, պատիկ համաստեղութիւն հիւսիսային. **-си́чiй**, чья, чье տ. Ли́сiй; **-си́чка** նւզ. տ. Лиси́ца; **-си́ще** է. յոփլ. տ. Лисá; **-сiй**, сья, сье ած. աղուեսի, աղուեսա—. л. хвостъ տ. Лисохвóстъ; **-ска, -сочка** նւզ. տ. Лисá; **-сохвóстъ** ա. բս. Alopecurus, աղուեսագի. луговóй л., A. pratensis, դաշտային աղուեսագի։

Ли|ствá է. հ—ք. սաղարթ, տերևներ. **-ственница** է. բս. Pinus larix, խիժոտ փիճի. **-ственничный** ած. խիժոտ փիճու(ց). **-ственный** ած. 1, սաղարթի, տերևի. 2, բս. սաղարթաւոր, տերևաւոր (հակը տ. хвóйный); л. лѣсъ; л—ое дéрево; **-ственѣть**, об—, չ. տերևակալել, տերևով ծածկուել. **-стикъ** նւզ. **-стичекъ**, чка նւզ. **-сти́ще** ա. յոփլ. տ. Листъ; **-стiе** չ. հ—ք. տ. Листвá; **-стный** տ. Ли́ственный; **-стоби́тъ** ա. թիթեղագործ. **-стобóйня** է. թիթեղներ շինելու գործարան. **-ствáтый** ած. թերթաձև. **-стовёртка** է. կնդ. Tortrix, գալարող թիթեռ. я́блочная л., Carpocapsa pomponella, խնձորաթիթեռ. **-стови́дный** ած. թերթակերպ, թերթաձև, թերթերով. **-стовóй** ած. 1, տերևի. տերևային. 2, թերթաւոր, թերթերից բաղկացած, л—ое зóлото; л—ое желѣ́зо; л—áя мѣдь; л. табáкъ; **-стогры́зъ** ա. տերևակեր (թրթուր, միջատ). **-стóкъ**, ткá ա. նւզ. 1, տերևուկ, տերևիկ. 2, թերթիկ. еженедѣ́льный л. շաբաթաթերթ. **-стообрáзный** ած. թերթաձև, թերթակերպ. **-стопадéнiе** չ. տերևաթափութիւն (աշնանը). **-стопáдъ** ա. 1, տերևաթափութիւն, տերևաթափութեան ժամանակ. 2,* հնգ. նոյեմբեր. **-стосóсъ** ա. կնդ. Chermes, եղևնու ոջիլ. **-стоцвѣ́тъ** ա. բս. Phyllanthus, եմլիկ (կաղանչաազգիներից—Euphorbiaceae); **-стóчекъ**, чка նւզ. տ. Листóкъ; **-стóчный** ած. թերթի, թերթիկի. **-стоѣ́дъ** ա. կնդ. Chrysomela, պերևամիջատ, տերևակեր միջատ. **-стоѣ́дный** ած. տերևակեր. **-стъ**, á ա. 1, (յ. ли́стья, ьевъ)

տերև (ծառի, բույսի). листья опадаютъ; 2, (,. листы, овъ) թերթ (թղթի, մետաղի). л. бумаги; печатный л. տպագրական թերթ. запохвальный л. գովասանական թերթ. заглавный л. խորագիր. исполнительный л. կատարողական թերթ. купить сочиненіе въ л—ахъ անկազմ երկ, շարադրութիւն գնել. железный, медный л. երկաթի, պղնձի թերթ, թիթեղ:

Лита́||вра է. (արբ.) մի տեսակ ծնծղայ. бить въ л—ы ծնծղայ ածել. **-врщикъ** —. ծնծղահար, ծնծղայ ածող. **-врщичій**, ья, ье —ծ. ծնծղահարի:

Лита́нія է. (յն.) լիտանիա, աղօթք, աղերս (որ երգւում կամ ասւում է կաթոլիկ եկեղեցում):

Литей||ный —ծ. ձուլելու, ածելու. л. заводъ; л—ое заведеніе ձուլարան. л—ое искусство; литейная, ой է. ձուլարան. **-щикъ** —. ձուլող. **-щичій**, чья, чье —ծ. ձուլողի, ձուլողների:

Лите||ра է. (լտ.) տառ. **-ра́льный** —ծ. տառացի, տառական, ճիշտ. **-ра́торскій** —ծ. գրականի, հեղինակի. **-ра́торъ** —. (լտ.) **-ра́торша** է. գրականագէտ, -գիտուհի, հեղինակ այր, կին. **-рату́ра** է. (ֆր.) գրականութիւն, դպրութիւն. исторія л—ы; изящная л. գեղեցիկ դպրութիւն. **-рату́рный** —ծ. գրական, գրականական, գրականութեան. л—ые труды.

Ли́терный —. վրան տառ նշանակած. л—ая ложа թատր. անհամար, առանց համարի օթեակ:

Ли́тіе ջ. ածելը, թափելը. ձուլելը:

Ли́тій —. Տնք. lithium, լիթիոն:

Литія́ է. (յն.) 1, օրհնողքը եկեղեցու գաւթում կատարուող կարգ, մաղթանք. 2, յիշումն, յիշատակում ննջեցեալի:

Ли́тки է. յ. ռ. Могарычъ.

Литни́къ —. մետղգ. 1, ծակ, անցք (կաղապարի). 2, անցք, գնացք (մետաղն ածելու):

Литогра||фирова́ні(ь)е ջ. վիմագրելը. **-фирова́ть** (-рую -ютъ), нал—, ъ. վիմագրել. **-фи́ческій** —ծ. վիմագրական, -գրութեան. **-фія** է. (յն.) 1, վիմագրութիւն, վիմագրութեան արուեստ. 2, վիմագրարան, վիմագրութեան գործարան. **-фъ** —. (յն.) վիմագիր, վիմագրող:

Лито́й 1, —ծ. ձուլած, ձուլածոյ. ածած, թափած. л—ая сталь; 2, է-յի. —. մետաղից ձուլած, ձուլածոյ պատուանդան:

Лито||логи́ческій —ծ. քարաբանական, քարագիտական. **-ло́гія** է. (յն.) քարաբանութիւն, քարախօսութիւն, քարագիտութիւն. **-ло́гъ** —. քարաբան, քարախօս, քարագէտ:

Лито́нья է. որոճող կենդանիների երրորդ ստամոքսը:

Лито||то́мъ —. (յն.) վիրբ. քարահատ, քարահատութեան դանակ. **-три́псія**, **-три́пія** է. (յն.) վիրբ. քարաբեկութիւն, քարահերձութիւն. **-три́торъ** —. վիրբ. քարաբեկ, քարակոտոր. **-фи́тъ** —. (յն.) քարաբոյս, քարացած բոյս. **-хроми́ческій** —ծ. խղաներկ վիմագրութեան. **-хро́мія** է. խղաներկ վիմագրութիւն:

Лит||рова́ніе ջ. մաքրելը, զտելը. **-рова́ть** (-рую -ютъ) ъ. (յն.) մաքրել, զտել (ծծումբը, կալիոնը):

Ли́тръ —. (ֆր.) լիտր (չափ, որ=1/12 վեդրոյի):

Литур||ги́ческій, **-гі́йный** —ծ. պատարագի. **-(у́р)гія** է. (յն.) պատարագ:

Лить (лью, льютъ; հրամ. лей), выл—, нал—, обл—, отл—, прол—, сл—, ъ. 1, ածել, թափել (հեղուկը). л. воду на руки, на полъ, на землю; л. слёзы, л. кровь արտասուք, արիւն թափել. 2, ձուլել. лить орудіе, пушку, колокола; л. свечи մոմ ածել. 3, ջ. հոսել, թափուել. какъ изъ ведра льётъ անձրևը չառում է. у него потъ льётъ съ лица կամ съ него льётъ потъ; **-тьё** ջ. ածելը, ձուլելը. л. металла; **-ться** 1, —ւ. հոսել, թափուել, ծորալ, չառալ. вода льется изъ бочки; кровь лилась рекою արիւնը գետի պէս հոսում էր:

Лифлян||децъ, дца —. **-дка** է. լիֆլանդացի, -ցուհի. **-дскій** —ծ. լիֆլանդական:

Ли́||фный —ծ. լիֆի. **-фъ** —. (հոլ.) լիֆ, «ճուճիկ» (կնոջ զգեստի վերևի մասը՝ գօտկատեղից սկսած):

Лиха́чъ, а —. 1, կտրիճ, խիզախ ձի. 2, ժիր, արագաշարժ կառապան, *արագընթաց գեղեցիկ կառք:

Ли́||хва է. 1, աւելորդ, աւելցած բան. воздать съ л—ою լիովին հատուցանել. 2, վաշխ, վաշխառութիւն, վաշխառուական տոկոսներ. **-хвенный** —ծ. չափազանց, շատ բարձր, մեծ. л—ые проценты վաշխառուական տոկոսներ:

Ли́||хо 1, ջ. չարիք, չար բան. не поминайте меня лихомъ ինձ չ'անիծէք, վատ «նամարը» չանուանէք. 2, ։. ժիր, ճարպիկ կերպով. անվեհեր կերպով. онъ л. исполнилъ это порученіе; онъ л. танцуетъ мазурку.

Лиходате||ль —. **-льница** է. կաշառող այր, կին. **-льство** ջ. կաշառք տալը, կաշառելը, -ումն:

Ли||ходе́й —. **-ходе́йка** է. չարագործ, մնասակար այր, կին. **-ходе́йный** —ծ. չար, թշնամական. **-ходе́йскій** —ծ. թշնամական, չարամիտ. **-ходе́йство** ջ. չարագործութիւն, նենգութիւն. **-ходе́йствовать** (-ствую -ютъ) ջ. չարագործութիւն անել, նենգել, մնասել. **-ходе́яніе** ռ. Лиходейство; **-хо́й** 1, է-յի. —. չար. չար ոգի, սատանայ. 2, —ծ անվեհեր, խիզախ. ճարպիկ, ժիր. л. ездокъ; л. малый քաջ, կտրիճ տղայ:

Лихой||мецъ, мца —. կաշառակեր. *վաշխառու, կեղեքիչ, արիւն ծծող. **-мный**, **-мственный** —ծ. կաշառակերութեան, զեղծարարութեան. վաշխառուական. **-мство** ջ. կաշառակերութիւն, զեղծարարութիւն, վաշխառութիւն. его подозреваютъ въ л—е; **-мствовать** (-ствую -ютъ) ջ. կաշառք վերցնել, կաշառք ուտել, զեղծարարութիւն անել. **-мщикъ** —. **-мщица** է. կաշառակեր, *վաշխառու, կեղեքիչ այր, կին:

Лихо||ма́нка է. 1, խարխափ, անդադար կին. 2, ռմկ. տենդ, ջերմախտ (ընդմիջուող):

Лихора́||дить (-жу -дятъ) ջ. 1, կոյր մէկին վատ, չար բան կամենալ. 3, տենդել,

տաքութիւն տալ. **-дка** է. տենդ, տաքութիւն, ջերմախտ, դող. перемежа́ющаяся л. ընդմիջուող տենդ. **-дочный** -ծ. տենդային. л. жаръ; л. озно́бъ; л. пульсъ; *л—ая дѣя́тельность տենդային գործունէութիւն. о́сень есть са́мое л—ое вре́мя.

Ли́|хость, -хота́ է. **1**, ննգութիւն, չարութիւն, դժուարութիւն. 'նամարդութիւն'. **2**, խիզախութիւն, անվեհերութիւն, ժպիրհութիւն, յանդգնութիւն:

Ли́хтеръ —. (գերմ.) ծովզ. բեռնաթափ կմ բեռնառու նաւակ (որ գործ է ածուում մեծ նաւը թարձելիս կմ մեծ նաւի բեռը վեր առնելիս):

Ли|цё ш. Лицо́; **-цева́ть** (-цу́ю -ютъ) ն. **1**, իրին գեղեցիկ տեսք տալ. իրի երեսը կոկել, պաճուճել. **2**, շուռ տալ (շորը). **-цево́й** -ծ. **1**, երեսի, դէմքի. л—а́я кость; л—бе полоте́нце; **2**, երեսի, արտաքին, վերին, վերի երեսի. л—а́я сторона́ матеріи; л—а́я сторона́ до́ма; л—а́я сторона́ моне́ты; **-цедѣ́й** —. **-цедѣ́йка** է. **1**, զերասան, -ուհի, դուսան. **2**, կեղծաւոր, քսու այր, կին. **-цедѣ́йный** -ծ. դերասանական. սուտ, կեղծ, քսու. **-цедѣ́йственный** -ծ. **1**, դերասանութեան, թատերական. **2**, կեղծաւորութեան, քսութեան. **-цедѣ́йствіе** չ. **1**, խաղ, ներկայացում, խաղալը, ներկայացնելը (թատրոնում). **2**, ձևանալը, կեղծաւորութիւն. **-цедѣ́йствовать** (-ствую -ютъ) չ. **1**, խաղալ, ներկայացնել (թատրոնում). **2**, ձևանալ, կեղծաւորել. **-цезри́тельный** -ծ. տեսութեան. **цезрѣ́ніе** չ. տեսութիւն. անձնական ներկայութիւն. наслажда́ться чьимъ-либо л—іемъ; блаже́нство состои́тъ въ л—іи Бо́га; **-цезрѣ́ть** ն. երես առ երես տեսնել:

Ли|це́й —. (յն.-լտ.) լիցէում (բարձր ուսումնարան). **-це́йскій** -ծ. լիցէումի. **-це́йстъ** —. լիցէումի ուսանող, սան:

Лицемѣ́|рить (-рю -рятъ) չ. կեղծաւորել, կեղծաւորութիւն, քսութիւն անել. բարեպաշտ, հեզ ձևանալ. **-ріе** չ. ш. Лицемѣ́рность; **-рка** է. կեղծաւոր, երեսպաշտ կին, կեղծ բարեպաշտուհի. **-рность** է. կեղծաւորութիւն, քսութիւն. երեսպաշտութիւն. **-рный** -ծ. բարեպաշտ, հեզ ձևացող, կեղծաւոր, քսու, երեսպաշտ. **-рство** ш. Лицемѣ́ріе; **-рствовать** (ствую -ютъ) ш. Лицемѣ́рить; **-ръ** —. կեղծաւոր, երեսպաշտ, ակնառու, կեղծ բարեպաշտ, քսու մարդ:

Лицен|ціа́тскій -ծ. լիցէնցիատի, -տական. **-ціа́тъ** —. (լտ.) լիցէնցիատ (դասախօսելու ցէնզ ունեցող ատտուածարան):

Лице|очерта́ніе չ. գիմագրութիւն, դէմքի ընդրչ գծերը. **-пріё́мный** -ծ. կուսակցական, կողմնապահ. **-прія́тіе** չ. աչառութիւն, մարդահաճութիւն, մարդելուզութիւն. судъ безъ л—ія անաչառ դատաստան. **-прія́тный** -ծ. աչառու, մարդահաճ, մարդելոյզ. **-прія́тствовать** (-ствую -ютъ) չ. աչառութիւն, մարդահաճութիւն անել, կողմնապահութիւն անել:

Ли|цо́ չ. **1**, երես, դէմք, 'սփաթ', 'սուրաթ'. поста́вить вино́вcovнаго и свидѣ́телей лицо́мъ къ лицу́, съ лица́ на л. դէմ յանդիման, երես առ երես կանգնեցնել. на нёмъ лица́ нѣтъ նորան չեն կարող ճանաչել, նա տարափելի փոխուել (հալուել, մաշուել) է. исчє́знуть съ лица́ земли́ աշխարհիս երեսից անյայտանալ, չքանալ. уда́рить лицо́мъ въ грязь խայտառակուել. на лицо́ ш. Налицо́; обвиня́емый имѣ́етъ обвини́телей на лицо́ մեղադրուողի դէմ երես առ երես կանգնած են մեղադրողները. всѣ чле́ны собра́нія бы́ли н. ժողովի բոլոր անդամներն էլ ներկայ էին. **2**, անձ, անձնաւորութիւն. ва́жное, зна́тное л.; духо́вное л., л. духо́вного зва́нія կրօնաւոր. дѣ́йствующія ли́ца գործող անձինք. правосу́діе не должно́ смотрѣ́ть на ли́ца; **3**, արտաքին, վերին (լաւ), աջնի երես, կողմ. вотъ л. матеріи, и тутъ ея́ изна́нка; э́то пла́тье вамъ къ лицу́ այդ շորը ձեզ սազ է գալիս. **-цо́вка** է. **1**, կոկելը. **2**, կոկիչ գործի մի. **-чико** նւզ. պատկիկ երես, դէմք, 'սփաթ', 'սուրաթ'. хоро́шенькое л.; л—омъ бѣле́некъ, да душо́й черне́некъ (առծ.) սփաթը սպիտակ, հոգին սև:

Личи́|на է. **1**, դիմակ, *պատրուակ. сорва́ть съ кого́ л—у մէկի դիմակը պծել, պոկել. подъ л—ою добродѣ́тели առաքինութեան պատրուակով. **2**, կողպէքի մետաղէ վահանակը, որի մէջ է բանալու անցքը. **-нка** է. **1**, նւզ. ш. Личи́на 2; **2**, կնդ. երկել, թրթուր. **-нковый** -ծ. **1**, թրթուրի. **2**, կողպէքի վահանակի, բանալու ծակի. **-нный** -ծ. դիմակի. **-ночка** նւզ. ш. Личи́нка.

Ли|чи́шко նխտ. **-чи́ще** յեն. ш. Лицо́; **-чно** Տ. անձամբ. онъ л. оскорби́лъ меня́; л. яви́ться къ суду́; **-чно́й** -ծ. դէմքի, երեսի. л. му́скулъ, лично́е покрыва́ло; **-чность** է. **1**, անձնաւորութիւն. дѣ́ло не въ л—и, а въ нали́чности անձնաւորութեան բան չէ, կանխիկ (նաղդ) դրամի բան է. что э́то за л.? դա ո՞վ է, ինչ արժ՞ է. удостовѣ́рить л.; **2**, անձնական վիրաւորանք, անձնաւորութեանը դիպչելը. прошу́ безъ л—ей խնդրեմ անձնաւորութիւնը մի կողմ թողնել, առանց անձնաւորութեան դիպչելու. **-чный** -ծ. անձնական. л—ая оби́да անձնական վիրաւորանք. л—ая отвѣ́тственность անձնական պատասխանատուութիւն. л. дворяни́нъ.

Ли|ша́вость է. քոսոտութիւն. **-ша́вый**, **-шаева́тый** -ծ. քոսոտ, որքինոտ. **-шаеви́дный** -ծ. քոսակերպ, քոսի նման. **-шаё́къ**, шайка́ նւզ. **-ша́й**, а́ —. **1**, բս. Lichen քոս, (ծառալոռ). исла́ндскій л., Lichen islandicus, իսլանդական քարաքոս կամ մամալոռ. **2**, քոս, որքին. **-ша́йникъ** ш. Лиша́й 1; **-ша́йстый** -ծ. քոսոտ, քոսաչատ, բազմորքին. **-ша́йный** քոսի, որքինի, քոսոտ, որքինոտ:

Ли|ша́ть, -ши́ть ն. кого́ чего́ զրկել մէկին մի բանից. л. кого́-либо чино́въ и дворя́нства; л. кого́ наслѣ́дства, куска́ хлѣ́ба, свобо́ды; л кого́ престо́ла; л. кого́ жи́зни մէկին կենազրկել անել. **-ся** чего́ **1**, -ն. զրկուել մի բանից. л. всего́ состоя́нія, пра́ва, жи́зни ամբողջ կարողութիւնից զրկուել, իրաւազուրկ դառնալ, կենազուրկ լինել. л. чувствъ զիտակցութիւնը կորցնել, թուլանալ, նուաղել:

Ли́|шекъ, шка —. առատութիւն, շատութիւն, լիութիւն:

Лише́ніе չ. **1**, զրկելը. զրկուելը. л. зрѣ́нія, ума́; л. всѣхъ правъ состоя́нія, до́лж-

ности; **2,** *զրկանք.* онъ испыта́лъ въ жи́зни мно́го л—ій.

Ли́шеченъ, чка *Նւզ. տ.* Ли́шекъ.

Ли|ши́тель *ա.* **-ши́тельница** *զրկող, յափշտակող, զրկող, կեղեքող այր, կին.* **-ши́тельный** *ած.* *զրկողական, զրկանքի.* **-ши́ть** (-шу́, ша́ть), **ся** *տ.* Лиша́ть, ся.

Ли́ш|не *մ. աւելորդ, աւելի քան հարկաւոր է. զուր.* **-ній** *ած. աւելորդ. զուր։* Ли́шнее, яго *չ. աւելորդ, աւել բան.* имѣ́ть необходи́мое и да́же л.; л—ія издéржки; л—ія слова́; онъ здѣсь л. *նա այստեղ աւելորդ մարդ է։*

Лишь *մ.* **1,** *միայն.* здѣсь л. одно́ срéдство *այստեղ միայն մի միջոց, մի հնարք կայ.* **2,** л. *կամ* л. то́лько *հազիւ, հէնց որ.* л. то́лько я вы́шелъ и́зъ дому, какъ пошёлъ дождь; лишь бы *միայն թէ.* лишь бы получи́ть своё. [*տալ*)։

Ліа́на *է.* *լիանա (արևադարձային պատատ-*

Лія́|ло *տ.* Лья́ло; **-льный** *ած. ձուլելու, ձուլման, ս ձելու.* **-ніе** *չ. ածելը, ձուլելը։*

Лоба́нчикъ *ա. ռմկ. օտարերկրեայ (մանր. ֆրանսիական) ոսկի, ոսկէ դրամ (պատկերով).*

Лоба́стый *ած. լայն, մեծ ճակատով։*

Лобза́нъ, а́ *ա. մեծ ազնուոր սորոց, մեծ ազնուոր սորոցելու գործիք։*

Лоб|за́ніе *չ. համբուրելը, 'պաչելը'. համբոյր, պաչ, պագ.* Іу́дино л. *Յուդայի, -դայական համբոյր.* **-за́ть** *ն. համբուրել, 'պաչել', պագնել.* **-ся** *փ-խ. համբուրուել, միմեանց համբուրել, պաչել։*

Ло́|бикъ *Նւզ.* **-би́ще** *ա. յոել. տ.* Лобъ.

Лобко́вый *ած. ցայլից.* л—ая кость *ցայլից ոսկր։*

Ло́|бный *ած. ճակատի, -տային.* л—ое мѣ́сто *ա, բարձր տեղ. բ, պատժատեղ, գլխատման տեղ. ածշ. կառափնատեղի.* **-бови́на** *տ.* Лби́на; **-бово́й** *ած. ճակատի, -տային.* **-бо́къ**, бка́ *ա.* **-бо́чекъ**, чка *Նւզ.* **1,** *պստիկ, նեղ ճակատ.* **2,** *կզմխ. սատղիկեան սար, ցայլից բլուր.* **-ботря́съ** *ա. յիմար, տխմար, փուչ, ծրյիբի՛ ամն։* **-бъ**, лба *ա. ճակատ.* уда́рить себя́ по́ лбу; всади́ть себѣ́ пу́лю въ л. *ճակատը գնդակ քշել.* у него́ *мѣ́дный л. *նորա երեսը ղամքի կաշուց է, նա ժպիրհ, աներես մարդ է.* тамъ такъ темно́, что л. разобьёшь *այնտեղ այնպէս մութն է, որ մատները մարդու աչք կոխես, չի տեսնել։*

Лобы|за́ніе *չ. համբուրելը, 'պաչելը', պագելը.* **-за́ть** *ն. համբուրել, 'պաչել', պագել.* **-ся** *փ-խ. համբուրուել, միմեանց պաչել, պագել։*

Ловела́съ *ա. լօվելաս, կնոտս, իգամոլ, կնահաճ (սիրալիր վարմունքով և դուրեկան տեսքով իգական սեռին գայթակղեցնող ամն)։*

Ло|вéцкій *ած. որսի, որսալու, որսորդութեան.* л—ая дружи́на *ձկնորսական միութիւն.* **вéцъ**, вца́ *ա. որսող, որսորդ (ձկնորս, թռչնորս).* **-ви́льный**, **-ви́тельный** *ած. որսալու, որսալու համար.* **-ви́тель** *ա.* **-ви́тельница** *է. որսացող այր, կին.* **-ви́ть** (-влю́ -вять), изл—, сл—, *ն. բռնել, ձերբակալել. որսալ.* л. ры́бу; въ му́тной водѣ́ ры́бу л.; л. воро́въ; э́та ко́шка хорошо́ ло́витъ мыше́й; я вамъ бро́шу э́то, лови́те—*բռնեցէք.* л. удо́бный слу́чай *յարմար դէպքից օգտուել.* л. кого́ въ чёмъ *մէկին մի բանի մէջ, մի վատ բան անելիս բռնել.*

Ло́|вкій *ած.* **1,** *ճարպիկ, ճարտար, ժիր, ա-ջողակ.* л. танцо́ръ; **2,** *յարմար (բռնեցնելու).* **-вко** *մ. ճարպիկ կերպով, ճարտարութեամբ, վարպետութեամբ.* л. танцова́ть; онъ л. вы́путался изъ бѣды́; **-вкость** *է. ճարպկութիւն, ճարտարութիւն, ժրութիւն, աջողակութիւն։*

Ло|влéніе *չ. բռնելը, որսալը.* **-влю́** *տ.* Лови́ть; **-вля** *է. որսալը, բռնելը. որս.* ры́бная ло́вля; звѣ́риная л.; л. волко́въ; **-вýшка** *է.* **-вýшечка** *Նւզ. թակարդ, 'ծուղակ', ականատ. * թալակ.* л. для хи́щныхъ живо́тныхъ, для крысъ; л. на мыше́й, на пти́цъ, на лиси́цъ; поста́вить л—у.

Ло́|вче *մ. աւելի ճարպիկ կերպով, աւելի մեծ ճարտարութեամբ.* **-вчи́вый** *ած. բռնելու մէջ ճարպիկ, վարժ.* **-вчій** **1,** *ած. որսացող, որսի ընտելացած, վարժեցրած.* л—ая соба́ка; л—ія пти́цы; **2,** *գ-յ. ա. բարձրապետ, որսի շների վերակացու, շնպետ, շնապան.*

Ловъ *ա. տ.* Ло́вля.

Логари|ѳми́ческій *ած. լոգարիթմական, լոգարիթմների.* **-ѳмъ** *ա.* (*յն.*) *մաթմ. լոգարիթմ։*

Ло́|гика *է.* (*յն.*) *տրամաբանութիւն.* **-гикъ** *ա. տրամաբան.* **-ги́стика** *տ.* 'Алгебра; **-ги́чески** *մ. տրամաբանօրէն.* **-ги́ческій**, **-ги́чный** *ած. տրամաբանական։*

Лого|ви́на *է.* **-ви́нка** *Նւզ. հովիտ, լայնանիստ ձոր, խոռոչ, գոգ։*

Ло́го|вище, **-во** *չ. բուն, որջ, բոյն. մորի, խշտի (գազանների).* ли́сье, медвѣ́жье, во́лчье л.; л. дичи́ны, за́йца.

Ло́говый *ած. հովտի, ձորի։*

Логогри́фъ *ա.* (*յն.*) *բառական կամ տառական առեղծուած (բառ, որ իւր նշանակութիւնը փոխում է, երբ տեղափոխում կամ ջնջում են նորա մի քանի տառերը)։*

Логъ *ա. տ.* Логови́на. [*տափ ամն։*

Ло́дарь *ա. անգգամ, ծոյլ, լկտի, հացկե-*

Ло́|дка *է.* **-дочка** *Նւզ. նաւակ, մակոյկ, (զր.) կուր.* **-дочникъ** *ա. նաւակավար, մակոյկավար.* **-дочный** *ած. նաւակի, մակոյկի կուրի.* **-дчё(о́)нка** *է. նխատ. ողորմելի, անպիտան նաւակ, մակոյկ, կուր։*

Лоды́|га *է.* **-жка** *Նւզ. կոճ (ոտի).* **-жечный**, **-жный** *ած. կոճի, կոճերի։*

Ло́дырь *տ.* Ло́дарь.

Ло́жа *է.* (*ֆր.*) **1,** *թատր. օթեակ.* масо́нская л. *մասոնական ժողովարան.* **2,** *հրացանի սղոյց, 'դոնդաղ'.*

Лож|би́на, **-би́нка** *տ.* Логови́на, -нка; **-бинова́тый**, **-би́стый** *ած. ձորաշատ։*

Ло́|же *չ. անկողին, մահիճ.* бра́чное, супру́жеское л.; л. рѣки́ *գետի հուներ, ատ-տր.* цвѣто́чное л. *բս.* Receptaculum, *պտղակալ, ընդունարան.* **-жево́й** *ած. հրացանի սղոյցի, 'դոնդաղի'.* **-жéвье** *չ. գետի մէջ խորունկ տեղ, ուր ձկները հաւաքուած ձմեռում են։*

Ложёнъ, жка́ *ա.* **1,** *Նւզ. տ.* Логъ; **2** *փորուածք, տեղ (քարի վերայ քաշած)։*

Ложемéнтъ *ա.* (*ֆր.*) *ամրոցկ. ձեռագ շինած ամրութիւն, ամրացրած տեղ։*

Ложесна́ է. *արգանդ. արգանդամերք.* „Святи́ мнѣ ка́ждаго первенца́, разверза́ющаго всякія л." *Սրբեա զիս ինձ զամենայն անդրանիկ նախածին, որ բանայ զամենայն արգանդ* (*Ելք*, 13₂)։

Ло́же|чка է. **1**, *նւզ. տ.* Ло́жка; **2**, *սրտի գդալ.* **-чникъ** ‑. **1**, *գդալագործ, դգալագործ.* **2**, *բս.* Cochlearia *գդալախոտ.* **-чница** է. *հակայց (արծաթեգործի).* **-чный** ‑ծ. *գդալի, դգալի.* л—ая трава́ *տ.* Ло́жечникъ 2.

Ложи́ться (-жу́сь -жа́тся), лечь չ. *պառկիլ, ընկողմանիլ.* л. въ посте́ль, л. спать *անկողին մտնել, քնել.* онъ ложи́тся въ де́сять часо́въ *նա քնում է ժամի 10-ին.* пыль ложи́тся на ме́бель *Թօզը, փոշին նստում է կահկարասիքի վերայ.* тума́нъ лёгъ на доли́ну *մէգը պատեց հովիտը.* е́сли дождь продо́лжится, хлѣбъ ля́жетъ (*կամ* пова́лится) *եթէ անձրեւը շարունակուի, արտը չուտ կուգայ։*

Ло́ж|на է. *գդալ, դգալ.* столо́вая, ча́йная л.; суха́я л. ротъ дерётъ (*առծ.*) *տ.* Драть; **-кова́дный** ‑ծ. *գդալաձեւ, -լաձև, գդալի նման.* **-комо́й** ‑. **-комо́йка** է. *գդալներ, ամաններ լուացող այր, կին.* **-комо́йный** ‑ծ. *գդալներ, ամաններ լուանալու.* **комо́йня** է. *գդալ, աման լուանալու սենեակ։*

Ложко́мъ Տ. *բառ երկարութեան.* класть кирпичи́ л.

Ло́ж|но Տ. *սուտ, կեղծ, պատիր կերպով.* **-ность** է. **1**, *ստութիւն, կեղծութիւն.* **2**, *սխալ, մոլորութիւն.* **-ный** ‑ծ. **1**, *սուտ, կեղծ, պատիր.* обнадёживать кого́ л—ыми обѣща́ніями; **2**, *սխալ, մոլար.* л—ое мнѣ́ніе; л—ое уче́ніе, заключе́ніе; л. вы́водъ.

Ло|жо́къ, жка́ ‑. **1**, *նւզ. տ.* Логъ; **2**, *փորուածք, պիօս.* **-жчатый** *տ.* Ложкови́дный.

Ложь, лжи (*գործիակ.* ло́жью) է. *սուտ, ստութիւն.* э́то я́вная л.; изобличи́ть кого́ во лжи *մէկի սուտը բռնել։*

Ло|за́ է. **1**, *ուռ, ճիւղ, շիւղ.* виногра́дная л. *որթ, խաղողի վազ.* убира́ть отрѣ́занныя виногра́дныя ло́зы *ծայլամը հաւաքել.* **2**, *ճիպոտ, վարդ. մաճ.* **3**, *ուռի, ուռենի.* **-зи́на, зи́ще** է. *յաւել. տ.* Лоза́; **-зня́къ**, а́ *տ.* Лозня́къ; **-зный** ‑ծ. *որթի, վազի.* **-зня́къ**, а́ *տ.* Ивня́къ 1; **-зочка** *նւզ. տ.* Лоза́. [*մանկական խօսք։*

Ло́зунгъ (*գերմ.*) *ազմ.պայմանաբան, պայ-*

Лойко|логи́ческій ‑ծ. *վարակիչ հիւանդութեանց ուսման, վարդապետութեան* **-ло́гія** է. (*յն.*) *ուսում, վարդապետութիւն վարակիչ հիւանդութեանց։*

Лока|лиза́ція է. (*լտ.*) *սահմանափակում, մեկուսացնում (որոշ տեղի վերայ).* **-лизи́ровать** (-рую, -ютъ), **-лизова́ть** (-зу́ю -ютъ) Ն. (*լտ.*) *որոշ տեղի, տարածութեան վրայ, որոշ տեղում սահմանափակել, տանձնացնել, մեկուսացնել.* л. пожа́ръ; **-льный** ‑ծ. (*գերմ.*) *տեղական, տեղայինի։*

Ло|ка́ніе չ. *լակելը, լափելը.* **-ка́ть**, **-кну́ть** Ն. *լակել, լափել.* „И сказа́лъ Госпо́дь Гедео́ну: кто бу́детъ лока́ть во́ду языко́мъ свои́мъ, какъ лока́етъ пёсъ, того́ ставь осо́бо"—*ամենայն որ լափիցէ լեզուաւ իւրով 'ի ջրոյ անտի իբրև զշուն եւ* (*Դատաւորք*, 7₅).

Локо|моби́ль ‑. (*ֆր.*) *շոգեմեքենայ, որ ուրիշ մեքենաներ է շարժում.* **-моти́въ** ‑. (*ֆր.*) *վայրաշարժ, շոգեգնաց։*

Ло́конъ ‑. (*գերմ.*) *խոպոպիք, խուճուճ մազերի հիւս.* во́лосы завиты́е л—ами.

Ло|котни́къ, а́ ‑. *արմնկի նեցուկ, արմըն կակալ (բազկաթոռի).* **-котно́й** ‑ծ. *արմնկի, արմնկային, կանգունի.* **-кото́къ**, тка́, **-кото́чекъ**, чка *նւզ.* **-коть**, ктя ‑. **1**, *արմու(ն)կ.* близо́къ локото́къ, да не уку́сишь (*առծ.*). толкну́ть, подтолкну́ть кого́ ло́ктемъ; на локтя́хъ гла́зки глядя́тъ *թե քերը պատառուել, արմու(ն)կները երևում են.* **2**, *կանգուն (արմունկից ցթաթը).* **3**, *չափ մի։*

Локсодро́мія է. (*յն.*) *ծովգ. շեղընթացութիւն (շեղընթաց նաւի քաշած գիծը, որ բոլոր միջօրեականները միևոյն անկեան տակ կտրում է)։*

Ло|ктево́й *տ.* Локотно́й; **-кти́ще** ‑. *յաւել. տ.* Ло́коть.

Ло́|маная, ой է. *երկ.* *կոր նշան, կորճ.* **-ма́ніе** չ. **1**, *կոտրելը, կոտորելը, ջարդելը.* **2**, *քանդելը, քակելը, խորտակելը.* **-маный** ‑ծ. *կոտրած, ջարդած.* л—ая посу́да; л—ая ли́нія *երկրչփ. կոտրուած, բեկբեկուած գիծ.* *л. человѣ́къ *քաղմաշարշար, շատ տառապած մարդ.* э́то л—аго гроша́ не сто́итъ *այդ մի բանի պէտք չէ, ոչինչ արժէք չունի.* **-ма́ть** Ն. **1**, (разл—, сл—) *կոտրել, կորտել. բեկանել, կոտրել, ջարդել.* л. ба́рку на дрова́ *բեռնակիր բարկանաւը կոտրել վառելափայտ դարձնել.* онъ всё лома́етъ *նա ամէն բան ջարդ ու փշուր է անում.* л. надъ чѣмъ го́лову *մի բանի վրայ գլուխ տրաքացնել.* онъ * лома́етъ по-францу́зски *նա ֆրանսերէն կոտրտում է.* меня́ *лома́етъ лихора́дка *ջերմախտը ջանս հանում է.* **2**, *քանդել, քակել, խորտակել.* л. домъ *հնացած տունը քանդել.* л. дверь, сунду́къ; л. ста́рые поря́дки *հին կարգերը խախտել, ոչնչացնել.* **3**, (выл—) *կոտրելով հանել, վերցնել, ձեռք բերել.* **-ся**, сл—, **1**, *-ծ-*. *կոտրուիլ, կոտրտուիլ, ջարդուիլ.* **2**, *կոտրտուիլ. քըրքուիլ, ծեքծեքուիլ։*

Ломба́|рдскій ‑ծ. *լոմբարդի, -դային.* **-рдный** ‑ծ. *լոմբարդի, լոմբարդում ծառայող.* л. казначе́й; **-рдъ** ‑. (*ֆր.*) *լոմբարդ (փոխատու հիմնարկութիւն, որ շարժական կայք, իրեր գրաւ վերցնելով փող է փոխ տալիս)։*

Ло́мбе|рный ‑ծ. *լոմբէր թղթախաղի.* л. столъ; **-ръ** ‑. (*ֆր.*) *լոմբէր (վաղեմի թղթախաղ)։*

Ло|мнка́мень, мня ‑. *բս.* Saxifraga, *քարբեկ, վիմահերձ (փրփրճակ, ծնկածաղիկ).* **-ми́ть** (-млю -мятъ), сл—, перел—, обл— Ն. **1**, *կոտրել, փշրել, խորտակել, լուծել, քանդել, քակել.* л. цѣ́ну *խիստ բարձր, թանկ գին դնել.* **2**, *-ծ-*. *կոտրել, ցաւեցնել (ոսկորները).* ко́сти ло́митъ *ոսկորներս կոտրտում են.* **3**, չ. *խուժել, առաջ մղուիլ.* онъ ло́митъ пря́мо въ ко́мнату; ло́момъ ломи́ть *կատաղութեամբ առաջ մղուիլ.* **-ся** չ. **1**, *կոտրուիլ, փշրուիլ, խորտակուիլ.* де́рево ло́мится подъ тя́жестью плодо́въ; **2**, (вл—) *ներս խուժել, ներս թափուիլ.* *ներս պրծնել.* ученики́ по утра́мъ ло́мятся въ шко́лы. **-мка** է. **1**, *կոտրելը, կը-*

տրորուելը, կոտրելը. կոտրելը, բեկանելը, ջարդելը. **2**, *խառնաշփոթութիւն, խառնափնթորութիւն.* въ домѣ страшная л.; **3**, * *փոփոխութիւն.* теперь во всёмъ идётъ л. *այժմ ամէն բան փոփոխուում է.* **-мкій** (-мокъ -мка, ó) *-ծ. փուխր, փխրուն, դիւրաբեկ, գիւրափշուր.* **-мкость** *է. փխրունութիւն, դիւրաբեկութիւն.* **-мленіе** *չ. կոտրելը, փշրելը, խորտակելը, ջարդելը.* **-мливый** *-ծ. կոտրատող, ջարդող.* л. человѣкъ; **-млю** *տ.* Ломить.

Ло‖мовикъ, á *-. I, բեռներ կրող ձի, սայլաձի.* **2**, *բեռնակիր, սայլապան, սայլորդ.* **-мовой** *-ծ.* **I**, *կոտրելու, կոտրող, ջարդող, փշրող.* **2**, *ծանր, դժուար, տանջալից.* л—ая работа; л—ая дорога *վատ, փչացած, խաթարուած ճանապարհ.* л. извозчикъ *բեռնակիր սայլապան.* л—ая лошадь *տ.* Ломовикъ.

Ломоносъ *-. բս.* Clematis vitalba, *վայրի պատատուկ (մամրիչ, շիրխոտ)։*

Ломо‖та *է. ոսկորների կոտրատոց, ցաւ, ոսկրացաւ.* л. въ суставахъ *յօդացաւ.* **-тный** *-ծ. ոսկորների կոտրատոցի, ցաւի, ոսկրացաւի, յօդացաւի.*

Ло‖мотокъ, тка *-.* **-моточекъ**, чка *նւզ. պատիկ պատառ, պատառիկ (հացի).* **-моть**, мтя *-. պատառ (հացի).* **-мтикъ** *նւզ.* **-мтище** *-. յմլ. տ.* Ломоть; **-мщикъ** *-. քարահանքի, ածխահանքի բանւոր, քարահան, ածխահան.* **-мщичій**, чья, чье *-ծ. քարահանի, ածխահանի.* **-мъ** *-.* **I**, *տ.* Ломаніе *և* Ломленіе; **2**, *կոտրտուած, ջարդ ու փշուր արած իրեր.* отдать лошадь въ л. *ձին լծելու տալ.* лошадь ходитъ въ лому *ձին բարձած սայլը քաշում է.* **3**, *քանդից առաջացած, ջարդ ու փշուր եղած ծառեր, ցախ.* **4**, *լոմ, երկաթէ նիգ.* лапчатый, остроконечный, пожарный л.; **5**, *տ.* Ломота.

Лонги‖метрическій *-ծ. երկայնաչափական, -չափութեան.* **-метрія** *է. (յն.) Երկրչփ. երկայնաչափութիւն։*

Лонлакей *-. (գերմ.) վարձու (օրով կամ մի քանի ժամով վարձած) սպասաւոր։*

Лоно *չ. գոգ. ծոց, գիրկ.* л. Авраамово, л. Авраама *գոգն Աբրահամու.* на лонѣ природы *բնութեան գրկում.* въ лонѣ церкви *եկեղեցու գրկում։*

Лопаніе *չ.* **I**, *տրաքուելը, պատռուելը, պայթելը, բուելը. ճաթ լինելը.* **2**, * *տրաքուելը, շատ, ագահաբար ուտելը։*

Ло‖пастный *-ծ.* **I**, *թիու.* **2**, *բս. կտրտուած.* **-пасть** *է.* **I**, *թի.* **2**, *թիու տափակ և լայն բերանը, թիակի բերանը.* **4**, *թև* (*օր չարխի*). **5**, *կապ (խոյրի)։*

Лопа‖та *է. թի.* онъ деньгу л—ами загребастъ *նա փողի պարկ է.* (ло—) **тень**, тня *-. պայիկոն, 'բուրդու', գչիր.* **-тка** *է. նւզ.* **I**, *պատիկ թի, թիակ.* **2**, *կզմն. թիակ.* гнать во всѣ л—и *խիստ արագ քշել.* **3**, *խակ, կանաչ ոլոռեայ պատիճ.* **4**, *Ճարտր. ուսն (քառանկիւնի և տափակ)։* **-тникъ** *-. թիատր, թիով հող քանդող, դուրս անող մշակ.* **-тный** *-ծ. թիու.* **-точка** *նւզ. տ.* Лопатка; **-точный** *տ.* Лопатный.

Ло‖пать, **-пнуть I**, *չ. տրաքուել, պայթել, ճաթ լինել, ճեղքուել. պատռուել, բուել.* терпѣніе *лопнетъ *մարդու համբերութիւնը* *համում է.* чирей лопнулъ; бомба уже лопнула; котёлъ на пароходѣ лопнулъ; л. отъ гнѣва; **2**, *ъ. ռմկ.* * *տրաքուել, ագահաբար ուտել, լափել.* **3**, *ъ. գռմկ. անխնայ ծեծել, խարազանել.* **-ся** *չ. տ.* Лопать, -пнуть I.

Лопо‖таніе *չ. ապմկելը, ապմուկ հանելը, վայրահաչելը, շարունակ դուրս տալը.* **-тать** (-чу -очуть) *չ. ապմկել, ապմուկ հանել. վայրահաչել, շարունակ դուրս տալ։*

Ло‖поть *է. Սիբիր. շոր, շորեղէն, հագնելիք, ձորձ.* пить л.; **-потьё**, ья *չ. ռմկ. փնթնոցնոտ, ձորձ, կիսամաշ, թերմաշ շորեղէն։*

Ло‖пуха *է. մարմնի վերայ կարմիր գոյն տուած ուռ.* **-пухъ**, **-пушникъ** *-. բս.* Lappa, *կատուկ։*

Лордъ *-. (անգլ.) լորդ։*

Лоретка *է. (ֆր.) լօրէտուհի* (*տ.* Котка.

Лор‖нетецъ, тца *նւզ. տ.* Лорнетъ; **-нетный** *-ծ. լօռնետի.* **-нетъ** *-.* **-нетка** *է. նւզ.* (фр.) *լօռնէտ (ձողակի և կոթուոր ակնոց, դիտակ).* **-нировать** (-рую -ютъ) *ъ. լօռնէտով նայել, դիտել։*

Ло‖сикъ *նւզ. տ.* Лось; **-сина** *է. որմզդեղնի դարբաղած կաշի.* лосины *յ. այս կաշուց կարած անդրավարտիք, մանկ. ձիաւորների համար.* **-синный** *-ծ. որմզդեղնի (էշայծեամի) կաշուց.* **-сій**, сья, сье *-ծ. որմզդեղնի, էշայծեամի։*

Ло‖склый, **-сковой** *-ծ. փայլուն, պըլպըլան, պաղղան, փաղփաղուն.* **-скнуть** *տ.* Лосниться.

Лос‖кутикъ *նւզ. տ.* Лоскутъ; **-кутникъ** *-.* **I**, *կապերտավաճառ, քուրջավաճառ, փալասավաճառ, լաթի, թղթի եւն կտորներ, ցնցոտիներ հաւաքող և ծախող.* **2**, *ցնցոտիներ հագած մարդ.* **-кутница** *է.* **I**, *քուրջավաճառ, փալասավաճառ կին.* **2**, *ցնցոտիներով, կըն- տուած շորերով կինարմատ.* **3**, *բս.* Centaurea cyanus, *տերեփուկ կամ նաշա.* **-кутный** *-ծ. քուրջերի, փալաս փալուսի, ցնցոտիների.* **-кутокъ**, тка, **-куточекъ**, чка *նւզ. տ.* Лоскутъ; **-куточный** *-ծ. քուրջի, քուրջեղէնի, փալաս փալուսի.* **-кутъ** *-. կապերտ, քուրջ, ծուէններ, լաթի, թղթի կտոր, փալաս, ցնցոտի.* лоскутъ земли *մի կտոր, մի մրջնակ հող.* **-кутье** *չ. հ-ւ. քուրջեր, լաթի, թղթի կտորտանք, փալաս փալուսը։*

Лос‖къ *-. փայլ.* внѣшній л.; наводить л. *փայլեցնել, վեռնիճ (լաքր) քսել, պըլպըլեցնել.* сапоги съ л—омъ *պըլպըլան ճտքաւոր կօշիկներ.* * положить въ л. *սատակ ծեծել, ջարդել.* лежать л—омъ *ինչպէս մեռած, անզգայ երկարած պառկել.* **-нистость** *է. փայլունութիւն, փայլ.* **-нистый** *տ.* Лосклый; **-ниться** (-нюсь -нятся) *չ. փայլել, պըլպըլալ, պըլպըլալ, շողալ.* **-нѣть** *չ. սկսել փայլել, պըլպըլալ, պսպղալ, շողալ, շողշողալ.* **-нящійся** *է-ծ. տ.* Лоснистый.

Ло‖сосина *է. սաղմոնի (լոսոսի, օրագուլի) միս.* **-сосій**, сья, сье *-ծ. սաղմոնի, լոսոսի, օրագուլի.* **-сосокъ**, ска *նւզ.* **-сось**, **-сосъ** *-. կնդ.* Salmo salar, *սաղմոն կամ լոսոսի, օրագուլ (տճ. սալմոն բալըղը).*

Лось *-. կնդ.* Cervus alces, *որմզդեղն* (*էշայծեամ?*)

Лоте‖рейный *-ծ. վիճակախաղի, -վա-*

թեատ. л. билéтъ; **-рéя** *ի.* (*ֆր.*) *վիճակախաղ, -ութիւն.* выиграть въ л—ю *վիճակախաղում տանել, շահել։*

Лотко́вый *տ.* Лото́чный.

Лото́ *չ.* *-նհ.* (*իտ.*) *լոտօ* (*խաղ մը*)։

Ло|тово́й, -товый *-ծ.* **1,** *լօտի.* **2,** *խարաշափի։*

Ло|то́къ, ткá *-.* **-то́чекъ,** чка *նւզ.* **1,** *թարախ. ‘խոնչայ‘.* **2,** *ալիւրի շերեփ։*

Лото|хá *հ-ր.* *շատախօս, շաղակրատող մարդ. անպարկեշտ մարդ.*

Лото́чный *-ծ.* *թարախի. շերեփի։*

Лото|ши́ть (-шу́ -ша́тъ) *չ.* **1,** *ճգնել, փչել.* **2,** *ճչել, ծղրտալ.* **3,** *շաղակրատել, վայրահաչել, ‘կչկչալ‘, դուրս տալ.* **-ся** *չ. շտապել, անձկալրել, ‘խառնուել‘։*

Лотры́га *պարապ-սարապ թրև եկող, դատարկ, փուչ մարդ։*

Лотъ *-.* (*գերմ.*) **1,** *լոտ* (*քաշ, որ հաւասար է 3 մսխալի*). **2,** *խարաշափ* (*կապարէ գունդ, որ պարանից կապած ջրի մէջ ընկղմելով, սորա խորութիւնը չափում են*). глубина́ въ рѣка́хъ и моря́хъ вымѣ́ривается ло́томъ; **3,** *բս.* Lotus corniculatus, *եղջերատաւոյտ, վայրի տաւոյտ*)։

Лоха́|нища, -нка, -нный, -ночка, -ночный, -нь *տ.* Лаха́нище...

Лох|ма́тый *-ծ.* *փրչոտ. գզգզուած, խռնճճուած մազերով ծածկուած։*

Лохмо́|тникъ *-.* **тница** *ի.* *պատռտուած շորերով, ցնցոտիներով այր, կին.* **-тье** *չ.* *ցնցոտիներ, հին, մաշուած հորձ, քուրջ, փալաս.* ходи́ть въ л—ьяхъ *գզլուած շորերով ման գալ.* пла́тье всё въ л—ьяхъ.

Ло|хови́на *ի.* *լղարած սաղմոնի* (*լոսդու*) *միս.* **-ховóй** *-ծ.* *սաղմոնի մսի։*

Лохъ, á *-.* **1,** *բս.* Eleagnus, *ձիթամայրի, փշատի, փշատենի.* **2,** *բս.* Salix babylonica, *վարսաւոր կամ բաբելոնական ուռի.* **3,** *լղարած սաղման, լօսղի, օրագուլ* (Ло́сось).

Ло́|ція *ի.* (*հոլ.*) *նաւավարութեան, -բական գիտութիւն, արուեստ.* **-цма́нскій** *-ծ.* *լոցմանի.* **-цманство** *չ.* *լոցմանութիւն.* **-цманша** *ի.* *լոցմանի կին.* **-цманъ** *-.* (*հոլ.*) *լոցման* (*ուղեցոյց, խիստ ներհուն նաւավար*)։

Лоша|дёнка *ի.* **-дёночка** *նւաս.* *աղքատիկ ձի, ձիուկ.* **-ди́ный** *-ծ.* *ձիու, ձիական.* **-ди́ща** *ի.* *յոխ.* **-дка, -дочка** *նւզ.* **-душка** *փաղբ.* **-(ло́-) дь** *ի.* (*չ.* ло́шади, де́й, дя́мъ...) *կնդ.* Equus caballus *ձի, երիվար.* боева́я л. *պատերազմական ձի, երիվար, նժոյգ.* вороная, гнѣда́я л. *սև, աշխէտ ձի.* коренна́я л. *կառքի մէջ տեղից լծած ձի.* пристяжна́я л. *կառքի կողքից լծած ձի.* упряжна́я л. *լծելու, լծկան ձի.* л. ржётъ *ձին խրխնջում է։*

Лоша|ко́въ, а, о *-ծ.* *ջորու, ջորի—.* л о ш а к о́ в о у́хо, Symphytum officinale. *գոտեկ կմ քարխոտ.* **-къ,** á *-.* **-чёкъ,** чка́ *նւզ.* **-чиха** *ի.* *կնդ.* Equus mulus, [*որձ, էգ*] *ջորի, իշակէզ.* **-чій,** чья, чье *-ծ.* *ջորու, ջորիների։*

Ло|ще́ніе *չ.* *փայլեցնելը, պաղղեցնելը, կոկելը, ողորկելը.* **-щёнка** *ի.* *մոմլաթ, փայլ, ողորկութիւն տուած գործուածք.* **-щи́лка** *ի.* **-щи́ло** *չ.* *փայլ, ողորկութիւն տուող գործիք, կոկիչ, արծնիչ.* **-щи́льникъ** *-.* **щи́льница** *ի.* *այր և այլ տարրեկներ կոկող, ողորկող*

այր, կին. **-щи́льный** *-ծ.* *կոկելու, ողորկելու, փայլ, փայլունութիւն տալու.* л—ая щётка; **щи́льня** *ի.* *ողորկարան, կոկարան։*

Лощи́|на, -нка, нова́тый *տ.* Лож-би́на, -нка, -нова́тый; **-ночка** *նւզ.* *տ.* Лощи́нка.

Ло|щи́ть (-щу́ -ща́тъ) *ն.* **1,** (нал—) *կոկել, ողորկել. փայլ, փայլունութիւն տալ, պըլպըլացնել, պօպղեցնել.* **2,** *ծեծել.* л. бѣльё; **3,** *չ.* *ճախրել, սաւառնել* (*թևերը պարզած, բայց առանց թևահարութեան*). пти́ца лощи́тъ.

Лу|бово́й *-ծ.* *լուբի.* **-бо́къ,** бка́, **-бо́чекъ,** чка *նւզ.* *տ.* Лубъ; обвя́зывать но́гу лубка́ми *վիրբ.* *ոտք վիրահատատ տախտակով կապել.* **-бо́чный** *-ծ.* **1,** *լուբի.* **2,** **կոշտ, կոպիտ, մի կերպ արած, պատրաստած, թխած.* л—ое изда́ніе *ժողովրդական, արժանագին, անհամ, անճաշակ հրատարակութիւն.* л. изда́тель *այսպիսի գրքերի հրատարակիչ.* **-боѣ́дъ** *-.* *կնդ.* Hylesinus, *թաղանթակեր* (*միջատ*). **-бъ** *-.* **1,** *լուբ* (*մի քանի ծառերի կեղևները, որոնցից այն այլ իրեղէններ են հիւսում*) **2,** *կեղևի սարքին, տակի շերտը, կեղևաթաղանթ.* **-бя́нка** *ի.* *լուբից շինած կողով, ‘ զամբիւղ, տուփ, տաշտ.* **-бяно́й** *-ծ.* *լուբից շինած, պատրաստած.* л—ые глаза́ *պղուշ և ժպիրհ աչքեր.* **-бянѣ́ть** *չ* *կարծրանալ, պնդանալ, կոշտանալ*

Лу́|га *ի.* *կեմք.* *պաղլեղային լուծոյթ* (раство́ръ квасцо́въ) *կաշին ներկելու.* **-(лу)га́** *ր.* *չ.* *տ.* Лугъ.

Лу|гови́къ, á *-.* *բս.* Aira, *խոտաբոյս մի.* **-гови́на** *ի.* **-гови́нка** *նւզ.* **1,** *կորդ, խամ հող.* **2,** *պստիկ մարգագետին.* **-гови́ца, -го́вка** *ի.* *կնդ.* Vanellus cristatus, *եղտերիկ* (*կիւկիւ*). **-гово́дство** *չ.* *մարգագործութիւն* (*մարգագետինների պարարտացնելը, աղբելը, ‘փէյինելը‘*). **-гово́й** *-ծ.* *մարգագետնի, մարգային.* л. цвѣто́къ; **-гъ** *-.* (*չ.* луга́, о́въ) *մարգ, մարգագետին.* ло́шади пасу́тся на лугу́; гуля́ть по́ лугу; кана́лы для ороше́нія луго́въ.

Луда́ *ի.* **1.** *ծովեզրեայ, գետեզրեայ երկար խութ.* **2,** *շլացուցիչ, աչք ծակող փայլ.* **շլացում, խաբեբայութիւն, աչքակապութիւն.* луду́ пуска́ть, *աչքակապութիւն անել։*

Лу|ди́льный *-ծ.* *անագելու, կլայեկելու, կեեկելու.* л у д и́ л ь н а я, ой *ի.* *կլայեկարան, ամաններ կլայեկելու տուն, արհեստանոց.* **-ди́льщикъ** *-.* *կլայեկիչ, ամաններ անագող, կեեկող.* **-ди́ть** (-жу́ -дятъ), выл— *ն.* **1,** *անագել, կլայեկել, կեեկել.* л. посу́ду; **2,** *որիկայութիւն, աչքակապութիւն անել։*

Лу́жа *ի.* *անձրևաջրով լցուած փոս, ‘գէօլ‘։*

Лужа́й|ка *ի.* *պստիկ մարգագետին անտառի մէջ, ‘թալա‘.* **-никъ** *-.* *բս.* Limosella aquatica, *ճահճախոտ։* [чекъ.

Лу|жёкъ, -жёчекъ *տ.* Лужо́къ, -жо́

Лу|же́ніе *չ.* *անագելը, կլայեկելը, կեեկելը.* **-жёный** *-ծ.* *անագած, կլայեկած, կեեկած.* **-жива́ть** *տ.* Луди́ть.

Лу́|жица *նւզ.* **-жи́ще** *ի.* *յոխ.* *տ.* Лу́-жа; **-жный** *-ծ.* **1,** *ջրի փոսի, ‘գէօլի‘.* **2,** *եզ. ու.* *մարգի, մարգագետնի.* **-жо́къ,** жка́, **-жо́чекъ,** чка *նւզ.* *տ.* Лугъ. [*լիճակի*)։

Лу́за *ի.* *պարկ, պարկուկ, ‘քիսայ‘* (*բի-*

Лузга́ ի. **1**, կտր. **2**, ձկնապուր։

Лузгъ ա. կզմն. տկնանկիւն, արտաւանունքների անկիւն։

Луидо́ръ ա. (ֆր.) լուիդոր (ոսկէ դրամ)։

Лука́ ի. **1**, ծուռ, ծռածիկ տեղ. ոլորա, պտոյտ (գետակի). **2**, Թամբի կեռ գլուխը, առջևի մասը (пере́дняя л.), կամ յետևի մասը (за́дняя л.); ухва́титься за луку́ сѣдла́.

Лука́|вецъ, вца ա. խորամանկ, նենգ, խարդախ մարդ. **-вить** (-влю -вятъ), сл—, չ. խորամանկութիւն բանեցնել, նենգել, խարդախութիւն անել. л. съ кѣмъ մէկի հետ նենգութեամբ, խարդախութեամբ վարուել, մէկին նենգել. **-вица**, **-вка** ի. խորամանկ, նենգ, խարդախ կին. **-во** ձ. խորամանկութեամբ, նենգութեամբ. **-ство** չ. խորամանկութիւն, նենգութիւն, խարդախութիւն. **-вый** ած. խորամանկ, նենգ, խարդախ։

Лу|ка́ть, -кну́ть Ն. ձգել, նետել, արձակել (նետ, քար). **-ся** փ-ե-ր. միմեանց վերայ, միմեանց դէմ քարեր նետել, ձգել, արձակել։

Лукова́|тость ի. ծռութիւն, ծռածուռութիւն. **-тый** ած. ծուռ, կեռ, ծռածուռ, ոլոր մոլոր։

Лу́|ковица ի. **1**, կոճղէզ, սոխի արմատ, գլուխ. **2**, սոխակերպ բոյս. **-ковицеви́дный** ած. սոխաձև. **-ковиценосный** ած. բս. սոխաբեր. **-ковичный** ած. սոխի, սոխից, սոխա—. л—ыя расте́нія; **-ковка** ա. Лу́ковица; **-ко́вчатый** ա. Луковицеви́дный; **-ковый** ած. սոխի, սոխա—։

Лукомо́рье չ. ծովափ, ծովեզր։

Луконо́сецъ, сца ա. աղեղնակիր։

Луко́|шечко Նւզ. **-шко** չ. ծառի (օր. կեղևը) կեղևից կամ տաշեղներից շինած աման, կող. **-шечный** ած. այսպիսի կողի։

Лукъ ա. **1**. աղեղ. стрѣля́ть изъ лу́ка; натя́гивать л. աղեղը լարել. **II**. բս. Allium сера, հասարակ սոխ. голо́вка лу́ку, пучо́къ лу́ку; ка́менный л., A. fistulosum, ձմերուկն սոխ. ме́лкій, ди́кій л., A. schoenoprasum, սոխուկ կմ սիզախոտ. нѣме́цкій л. A. ascalonicum, ասկալոնեան սխտորուկ (տե. հեշտանի —ուտ)։

Лумпъ (անգլ.) լումպ (մի տեսակ շաքար)։

Лу|на́ ի. (լտ.) լուսին, լուսնեակ. пе́рвая, послѣ́дняя че́тверть луны́ առաջին, վերջին քառորդ լուսնի. по́лная л. լրումն լուսնի, լրալուսին. затмѣ́ніе луны́ լուսնի խաւարումը. **-на́ -ры́ба** կնդ. լուսնաձուկ. **-на́тизмъ** ա. լուսնոտութիւն, գիշերաշրջիկութիւն. **-на́тикъ** ա. լուսնոտ, գիշերաշրջիկ. же́нщина л. լուսնոտ, գիշերաշրջիկ կին. **-нати́ческій** ած. լուսնոտ, գիշերաշրջիկ։

Лу́|нка ի. **1**, փոսիկ, պստիկ և կլոր ծակ. փոս, խոռոչ (ատամի, ոսկրի). **-нникъ** ա. **1**, բս. Lunaria, մահիկ. **3**, փոսիկ (лу́нка) կտրելու բիր, ձող. **-нный** ած. լուսնի, լուսնական. л. свѣтъ; л—ое затмѣ́ніе; л—ая ночь լուսնեակ գիշեր. л. мѣсяцъ, годъ լուսնական ամիս, տարի. л—ая трава́ ա. Лу́нникъ 1; **-ночка** Նւզ. ա. Лу́нка; **-ночный** ած. փոսիկի։

Лунь ա. կնդ. Falco tinnunculus, մկնաբազէ. онъ бѣлъ, сѣдъ какъ л. նորա մազերը (ալեհերը) ձիւնի պէս սպիտակ են։

Лу́па ի. (ֆր.) ոսպնեակ խոշորացոյց։

Лупе́жникъ ա. հ-ե. կեղևները քաշող, կլպած գերաններ։

Лупи́нъ ա. բս. Lupinus, եգիպտացորեն։

Лу|пи́ть (плю́ -пятъ) Ն. **1**, (обл—) կլպել, կեղևը քաշել, հանել. л. де́рево; л. карто́фель; **2***, (сл—) съ кого́-либо մէկին պլոկել, Թալանել, կողոպտել, քերԹել (մեծ գին առնելով). онъ лу́питъ съ него́ мно́го де́негъ; л. глаза́ աչքերը չռել, աչքերը չռած, սեւեռած նայել, մեկի անել. **3**, ռմկ. ծեծել, Թակել, քաԹակել. **-ся**, (обл—) Նփր. **1**, տրաքուել, տրաքտրաքել, ճաքել, ճաքճքել, պատառուել. **2**, ձուից դուրս գալ. цыпля́та лу́пятся; **-пле́ніе** չ. կլպելը, կեղևը քաշելը, հանելը. **-плива́ть, ся** ա. Лупи́ть, ся; **-погла́зый** ա. Пучегла́зый.

Лу|ска́ ի. **-скъ** ա. կեղև, կճեպ, պատեան, պատիճ (պտուղների և սերմերի). յարդ, ,գարմահ‘: [աամ ոաց մի

Лу|то́къ, тка́ ա. կնդ. Mergus, ոզոզա

Лу|то́ха ի. **-то́шка** Նւզ. կեղեւծ, ‘կլպած‘ մատղաշ Թմբի, Թմբենի (լորի)։

Лу|чеви́дный ա. Лучеобра́зный; **-чёвка** ի. բս. Radiola, ճառագայԹաբոյս. **-чевой** ած. ճառագայԹի, ճառագայԹա—, ճաճանչի, -չա—. л—а́я кость կզմն. ճաճանչոսկր. **-чеза́рность** ի ճաճանչ, -չափայլութիւն. **-чеза́рный** ած. ճաճանչաւոր, ճաճանչափայլ, ճառագայԹափայլ, լուսափայլ. **-чеиспуска́ніе** չ. ճառագայԹներ արձակելը։ [գլուխ

Лу́ченъ, чка Նւզ. պստիկ սոխ, սոխի

Лу|чёкъ, чка́ ա. Лучо́къ. **-чемѣ́ръ** ա. Радіоме́тръ.

Лу|че́ніе չ. ձուկը[ի — лучи́на— լոյս]ով ձուկ որսալը։

Луче|обра́зный ած. ճառագայԹաձև, -Թակերպ, -Թանման. **-преломле́ніе** չ. ճառագայԹաբեկութիւն։

Лу|чи́на, **-чи́нка** Նւզ. տաշեղ, մաշխ. **-чи́нный** ած. տաշեղի(ց), մաշխի(ց) **-чи́ночка**, **-чи́нушка** Նւզ. ա. Лучи́нка; **-чи́стый** ած. ճառագայԹափայլ, բազմաճառագայԹ, ճաճանչաւոր. л—ыя живо́тныя, կեդ. Radiata, ճառագայԹաձև կենդանիներ. л. ка́мень, հնք. նշուլաքար. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ) Ն. ры́бу մաշխի[ի —лучи́на— լոյս]ով ձուկ որսալ։

Лу|чно́й ած. **I**. աղեղի. л. чахо́лъ; **II**. սոխի։

Лучня́къ, а́ ա. հնք. actinote, ճաճանչաքար։

Лучо́къ, чка́ ա. Նւզ. պստիկ աղեղ, ադիբնիկ. шерстобо́йтный л. Թաղիք գզելու աղեղ, ‘անեղ‘:

Лу́ч|ше I, ձ. բաղդտ. (ա. хорошо́) աւելի լաւ, լաւագոյն. онъ тепе́рь поётъ л., чѣмъ пѣлъ пре́жде; всего́ л. никому́ не говори́ть объ э́томъ ամէնից լաւն այն է, որ եթե. тѣмъ л. առաւել լաւ. **2**, ած. բաղդտ. (ա. хоро́шъ) աւելի լաւ. ва́ша ло́шадь хороша́, но моя́ лу́чше; у него́ три́ до́чери, одна́ друго́й л.; **-шій** ած. բաղդտ. (ա. хоро́шій) աւելի լաւ, լաւագոյն. да́йте мнѣ л—аго вина́; са́мое л—ее ամենալաւ բան. э́то са́мое л—ее, что вы мо́жете сдѣ́лать.

Лучъ, а́ ա. ճառագայԹ. со́лнечный л.; л. свѣ́та

Лу|щéніе չ. կեղևելը. **-щи́ть** (-щу́ -щáтъ) ն. կեղևել, փռճոկել. **-ся** -նէր. կեղևուիլ, փռճոկուիլ. лущёный горóхъ; л—ые бобы́.

Лы́|ка, -кина ի. 1, հիւս. Ռուս. ճահճուտ, ճախնուտ, լճացած տեղ. 2, խիտ անտառ ճահճուտում:

Лы́жа|а ի. կառուցատր ձեան չմուշկ, քօշ, դահուկ. навострить л—и կծիկը գնել, ‘պոկ տալ‘, արագ փախչել. **-никъ** ա. դահուկներով, չմուշկներով, ձեան քօշերով մարդ. **-ница** ի. չմուշկների թողած հետք. **-ный** ած. չմուշկների, ձեան քօշերի, դահուկների:

Лызну́ть չ. փախչիլ, ճողոպրիլ, ‘կծիկլ գնել‘, ‘պոկ տալ‘:

Лы́|ко չ. 1, մատղաշ ծառից (լորուց, ուռենուց) քաշած կեղև, ‘կեպ‘. и́вовыя лы́ки; во́лчье л. բս. Daphne mezereum, անբեկատ (կարճաբերձ գափնեակ, գոճմակ). *онъ лы́ка не вя́жетъ նա բոլորովին հարբել, գինու տէկ է դարձել. и лы́комъ шитъ, да мужъ ինչ էլ լինի էրիկս է. **-ковый** ած. лы́ко -ի(ց):

Лы́ндать չ. պարապ-սարապ թրև գալ, թափառել, քամի կուլ տալ:

Лы|са́стый ած. սատրիկ ճաղատ, կունտ, հերաթափ. **-сина** ի. **-синка** նւզ. 1, ճաղատութիւն, հերաթափութիւն. до л—ны до́жилъ, а ума́ не нажи́лъ (առած.). 2, սպիտակ բիծ, խալ (ձի կառքի վերայ):

Лы́ска ի. տ. Лысу́ха.

Лы|су́нъ ա. միամեայ փոկ, ծովաշուն. **-су́ха** ի. կնդ. Fulica atra, սև փարփար կամ կերկեր. **-су́хинъ**, а, о ած. սև փարփարի, կերկերի:

Лы́|сый ած. ճաղատ, կունտ, կնտակ, անհեր. л—аго бѣ́са получи́ть ոչինչ շստանալ, ձեռնունայն մնալ. **-сѣть**, обл—, չ. կնտանալ, ճաղատ դառնալ, գլխի մազերը թափել:

Лы́тка ի. ռմկ. ազդր, ‘ճուռ‘:

Лы́|чко, -чный տ. Лы́ко, -ковый.

Ль տ. Ли.

Льв|ёнокъ, нка ա. առիւծի կորիւն, առիւծակորիւն. **-виноу́стъ** ա. բս. Anthirrhinum, առիւծաբերան (եղնացունկ). **-виноху́остъ** ա. բս. Leonurus, առիւծագի. **-ви́ный** ած. առիւծի, առիւծային. л—ая до́ля առիւծաբաժին (մեծ, անիրաւարար ստացած մաս, բաժին). забра́ть себѣ́ л-ую до́лю; л. зубъ բս. Leontodon taraxacum, կաթնանջուր (խատուտ, խատուտիկ, կաթնուկ ?) л—ая ла́па կամ л—ое копы́то բս. Alchemilla vulgaris, հասարակ գայլաթաթ. **-ви́ца** ի. մատակ, էգ առիւծ. **-ви́ще** ա. յոզլ. մեծ, ահագին առիւծ. **-вообра́зный** ած. առիւծակերպ:

Льго́|та ի. 1, արտօնութիւն, առանձնաշնորհում. 2, ազատում (հարկից, տուրքից). **-тить** (-чу -тятъ) ն. 1, արտօնութիւն, առանձնաշնորհում տալ, օրս. պարգևել. 2, թողնել, ազատել (հարկից, տուրքից). **-тный** ած. 1, արտօնութեան. արտօնատր. л—ая гра́мота առանձնաշնորհումների թուղթ. л—ые дни վճռկ.=граціо́зные дни (տ. Граціо́зный); 2, ազատ (հարկից, տուրքից:)

Льди́|на ի. **-нка, -ночка** նւզ. **-нище** ի. յոզլ. սառոյցի կտոր, կտոր. **-стый** ած. սառոյցաշատ.

Льзя չ. գէմղ. կարելի է, մարիթ է. հակոտ. [(տ. Нельзя́).

Льнётъ տ. Льну́ть.

Ль|ни́ца ի. կտաւէ շոր. **-нопряди́льный** ած. կտաւ մանելու. л—ая маши́на; **-нопряди́льня** ի. կտաւ մանելու գործարան:

Льнуть, прильну́ть չ. къ кому́, къ чему́ մէկի[օձերի]ց, մի բանից կպչել. „онъ льнётъ къ зна́тнымъ да къ бога́тымъ“.

Льня|ни́ще չ. կտաւատի տեղ, հող. **-нка** ի. բս. Linaria, կտաւախոտ կամ վայրի կտաւատ. **-но́й** ած. կտաւատի(ց). л—ое сѣ́мя; л—ое ма́сло; л—ое полотно́; **-нопряди́льный, -нопряди́льня** տ. Льнопряди́льный, -ня.

Ль|сте́цъ, а́ ա. **-сти́ца** ի. **-сти́вецъ**, вца ա. **-сти́вица** ի. շողոքորթող, քծնող, քսու այր, կին. **-сти́во** ն. շողոքորթութեամբ. քծնելով. **-сти́вость** ի. շողոքորթութիւն, քսութիւն, կեղծաւորութիւն. **-сти́вый** ած. շողոքորթական, քծնող, քսու. л—ыя слова́, л—ая рѣчь; **-сти́тель, -сти́тельница** տ. Льсте́цъ, -сти́ца; **-сти́тельный** տ. Льсти́вый; **-стить** (льщу— стятъ), польщ—, չ. кому́ մէկին շողոքորթել. чему́ մի բանի շոյել. э́то льсти́тъ его́ самолю́бію; **-ся** -նէր. յուսալ, յոյս տածել, ինքն իրան շոյել. онъ льсти́тся получи́ть э́то мѣ́сто; **-ще́ні(ь)е** չ. շողոքորթելը, շոյելը. շողոքորթութիւն. **-щу** տ. Льстить.

Ль|ю տ. Лить; **-я́ло** չ. գարիճակ, կաղապար (մի բան ձուլելու ածելու):

Лѣ|визна́ ի. ձախ, ‘թարս‘, հակառակ կողմ. **-ви́ца** ի. եկ. սլ. ձախ. ձախ ձեռք. **-во** ն. տ. Влѣ́во, Влѣвѣ́, Налѣ́во, և Слѣ́ва; **-вша́** հ-ր. ձախլիկ [մարդ], ահեկագործ. **-вша́къ**, а́ ա. տ. Лѣвша́; **-вый** ած. ձախ, ահեակ. л—ая рука́

Лѣ|зть (-зу -зутъ) չ. 1. (вл—) մագլցելով ելնել, բարձրանալ. л. на де́рево, на кро́влю; л. изъ я́мы փոսից դուրս գալ. 2, (сл—) իջնել, ներքև գալ. л. въ я́му; л. съ кры́ши, съ де́рева; 3, մտնել. сапоги́ у́зки, не лѣ́зутъ на́ ногу; шля́па не лѣ́зетъ на́ го́лову; къ нему́ вся́кій лѣ́зетъ; онъ всю́ду лѣ́зетъ նա ամէն տեղ ներս է պրծնում. ему́ ничего́ не лѣ́зетъ въ го́лову նա ոչինչ չէ կարողանում հասկանալ. онъ изъ ко́жи лѣ́зетъ ա, նա կատաղած, ‘գազազած‘ է. բ, նա կաշուից դուրս է գալիս, սաստիկ աշխատում, չարչարւում է. л. кому́ въ глаза́ մէկին ձանձրացնել, մէկի ‘գահլան տանել‘. 4, (вы́л—) ընկնել. թափուիլ, ‘վայր գալ‘ (մազերի մասին). у меня́ по́слѣ болѣ́зни во́лосы лѣ́зутъ; мѣ́хъ на шу́бѣ лѣ́зетъ.

Лѣ|кари́шка ա. նկստ. ողորմելի, անպիտան հէքիմ, ջառահ. **-ка́рка** ի. կին բժիշկ. **-ка́рскій** ած. բժշկի, բժշկային. л—ія предписа́нія; **-ка́рственный** ած. դեղի, դարմանի, բուժիչ, բժշկական. л—ыя тра́вы; **-ка́рство** չ. դեղ. դարման. л. отъ лихора́дки դեղ, դարման տենդի (դէմ). отъ сме́рти нѣтъ л—а (առծ.) մահի դէմ դեղ, դարման չկայ. (ѣ) **-карство** չ. բժշկութիւն, բժշկական արուեստ, կոչում. **-ка́рша** ի. բժշկի կին. **-карь** ա. (ս. лѣкаря́, е́й) բժիշկ, ‘հէքիմ‘, ‘ջառահ‘:

Лѣ|нивенькій -ն. փոքր ինչ ծոյլ, հեղգ, 'ալարկոտ'. **-нивецъ**, вца —. **1**, (**-нивица** է.) ծոյլ, հեղգ, 'ալարկոտ' այր, կին. **2**, կնդ. Bradypus, յամրոտկ, յամրաքնոց (մյ, ծոյլ). **-ниво** ։. ծուլութեամբ. ծուլանալով. **-нивость** է. ծուլութիւն, հեղգութիւն. 'ալարկոտութիւն'. **-нивство** է. մշտական ծուլութիւն, 'ալարկոտութիւն'. **-нивчикъ** ա. Лѣнивецъ; **-нивый** -ն. ծոյլ, հեղգ, 'ալարկոտ'. դանդաղ, յամր, 'թամբալ'. л—ыя щи թարմ կաղամբից պատրաստած ըշշի (ապուր). **-ниться** (-нюсь нятся), изл—, ։. ծուլանալ. 'յուլանալ', պղերգութիւն անել. դատարկ կեանքի ընտելանալ, ոչինչ չանել. **-ностный** -ն. ծոյլ, յոյլ, 'թամբալ'. **-ность** է. ծուլութիւն, հեղգութիւն, 'ալարկոտութիւն'. л. наводить на бѣдность (առծ.) **-нтяй**; **-нтяйка** ա. Лѣнивецъ, -вица; **-нь 1**, է. ծուլութիւն, յուլութիւն 'թամբալութիւն', 'ալարկոտութիւն'. **2**, ։. мнѣ, тебѣ, ему... лѣнь իմ, քո, նորա... 'ալարկ' գալիս է. ему л. работать, писать.

Лѣ|пильщикъ —. **-пильщица** է. կաւից, գաճից եւն այլեայլ պատկերներ կաղապարող այր, կին. **-пить** (плю -пятъ) ն. **1**, (сл—) կպցնել, թխել. **2**, (вылъ—) կաղապարել, ծեփելով շինել, յօրինել (այլեայլ առարկաներ կաւից, գաճից եւն.). **-ся**, (сл—) -ն... կպչել. **-пка** է. ա. Лѣпленіе; **-пкій** -ն. մածուցիկ, հեշտութեամբ կպչող **-пкость** է. մածուցիկութիւն. **-пленіе** ։. **1**, կպցնելը, թխելը. **2**, կաղապարելը. շինելը, յօրինելը. **-пной** -ն. կաղապարող, -րելու. л—ое искусство, л—ая глина; կաղապարած, ծեփելով շինած, յօրինած. л—ая работа; **-пщикъ**, á, **-пщица** ա. Лѣпильщикъ, -щица.

Лѣса́ 1, է. ա. Леса; **2**, лѣса́, —. յ. ա, շէնք, վերելակ (տախտակներից, ձողերից շինած). բ, փայտ, ծառեր։

Лѣсенка է. նւզ. պարզ սանդուխ(ա). л. для попугая.

Лѣ|сина է. ծառի բուն. **-систость** է. անտառաշատութիւն. **-систый** -ն. անտառաշատ. л—ыя горы; **-сишко** —. նխտ. ազգր. մեծի, անպիտան անտառ, 'մէշայ'. **-сище** —. յեշ. մեծ, ահագին անտառ, 'մէշայ', մայրի անտառ. **-сникъ** —. **1**, անտառապահ. **2**, փայտավաճառ, տախտակավաճառ. **-сничество** ։. անտառապետութիւն. **-сничій**, аго —. անտառապետ. **-сной** -ն. անտառի, -ային, 'մէշու', 'մէշայի'. л—ые плоды; л—ое яблоко; **-совать** (-сую -ютъ) ։. (արեւմ. Ռուս., Սիբ.) անտառներում մնալ, օթեւանել (մեղ. որսորդական նպատակաւ). անտառներում որսալ։

Лѣсо|водецъ, дца —. անտառ ագող, անտառաշէն. **-водный** -ն. անտառ ացելու, անտառաշինութեան. **-водственный** -ն. անտառաշինութեան, անտառատնկութեան. **-водство** ։. **1**, անտառատնկութիւն, -տնկութիւն, -շինութիւն. **2**, անտառատնկութեան, -շինութեան գիտութիւն. **-водъ** ա. Лѣсоводецъ; **-вой** -ն. անտառային, անտառից բաղկացած. **-изобильный** -ն. **-вщикъ**, á —. անտառապահ. **-изобильный** -ն. անտառաշատ, անտառներով հարուստ, փայտաշատ. **-истребленіе** ։. անտառները կտրելը, ջնջելը, ոչնչացնելը։

Лѣ|со́къ, ска́ —. նւզ. պարզի անտառ, 'մէշայ', անտառիկ, անտառակ։

Лѣсо|мѣръ —. տախտակաչափ (գործիք որով տախտակների հաստութիւնը չափում են). **-насажденіе** ։. անտառատնկութիւն. **-обильный** ա. Лѣсоизобильный; **-охранительный** -ն. անտառապահական. **-пильный** -ն. փայտ, տախտակ սղցելու. л. заводъ; **-пильня** է. փայտի, տախտակի սղոցարան. **-промышленникъ** —. փայտ, տախտակ շահագործող. տախտակավաճառ. **-промышленный** -ն. տախտակավաճառութեան. **-разведеніе** ։. անտառատնկութիւն, անտառաբուծութիւն. **-сѣка** է. **-сѣкъ** —. կտրելու անտառամաս, -տարածքի. лѣсъ раздѣлённый на л—и для вырубки; **-сѣчный** -ն. կտրելու անտառամասի, -տարածքի. **-хозяинъ** —. անտառատէր, տախտակատէր. **-хозяйственный** -ն. անտառատնտեսութեան, անտառապահութեան. **-хозяйство** ։. անտառատնտեսութիւն, անտառապահութիւն։

Лѣсочекъ, чка ա. Лѣсокъ.

Лѣст|ница սկւ.գործծ. **-ница** է. սանդուխ(ա). всходить, сходить по л—ѣ; приставить л—у къ стѣнѣ շարժական սանդուխ(ա)ը ('նարդիվան') պատին հպել. **-ничный** -ն. սանդուխ(ա)ի։

Лѣстовка է. կոչէ աէրոգործիս (մեղ. հնահաւատների)։

Лѣсъ —. (նորգոյն. въ лѣсу́; յ. лѣса́, о́въ) **1**, անտառ, 'մէշայ', 'մէշի'. л. лиственный, хвойный, дѣвственный, первобытный; чѣмъ дальше въ лѣсъ, тѣмъ больше дровъ (առծ.) առջը քանի խանես, հառ ... կոր. кто въ л., кто по дрова́ (առծ.) մեկն ... է գանձ, ... մյուսը ... է ... **2**, փայտ. տախտակ, շինութեան փայտ. домостроительный, корабельный, строевой л.; сплавлять, гнать л. [լաստերով] փայտ քշել։

Лѣ|то́ ։. յ. ա. Лѣто 2; **-тній** -ն. **1**, ամառուայ, ամառնային. л—ее платье; л—ее время; **2**, տար, շրջ. **-то** ։. **1**, ամառ. въ прошедшемъ лѣтѣ, прошедшимъ лѣтомъ անցեալ ամառ։ Лѣтомъ ։. ամառը, ամառ ժամանակ. **2**, տարի, ամ. թուական. Лѣта ։. յ. տարիք. հասակ. въ лѣто отъ сотворенія міра աշխարհի ստեղծագործութեան տարին. ему сколько лѣтъ? նա քանի տարեկան է. войти въ лѣта չափահաս դառնալ. онъ среднихъ лѣтъ նա միջին հասակի այր է. въ цвѣтѣ лѣтъ, въ цвѣтущихъ лѣтахъ ծաղիկ հասակում. ему сорокъ лѣтъ (отъ роду) նա քառասուն տարեկան է. онъ уже въ лѣтахъ նորա հասակն առջէն անց է. на старости лѣтъ ծերութեան հասակում. преклонныя лѣта́ զառամութիւն, զառամեալ հասակ. въ ваши лѣта́ ձեր հասակում. **-товать** (-тую -ютъ), зал—, прол—, ։. ամ եւ է ամ ամառն անցկացնել **-товище** ։. **-товка** է. **-товье** ։. 'ամր', ամառնային, ամառն անցկացնելու տեղ (խաշնարածների). въ сентябрѣ киргизы находятся ещё на л—кахъ; **-то-лѣтенски** ։. ամբողջ ամառը. **-тописаніе** է. ա. Лѣтопись; **-тописатель**, **-тописецъ**, сца —. տարեգիր. **-тописный** -ն. տարեգրութեան. **-топись** է. տարեգրութիւն.

թիւն. **-торосль** է. մի տարեկան ոստ, շիւղ. **-тосчислéні(ь)е** չ. ժամանակագրութիւն. **-тосчислитель** —. ժամանակագիր. **-тосчислительный** —ի. ժամանակագրական. **-тось** ։. անցած ամառ, անցած տարի, հերու. **-тошній** —ի. հերուայ, անցեալ տարուայ, անցեալ ամառուայ։

Лѣха է. ածու, մրջնակ։

Лѣч|ба է. բժշկելը, բուժելը, ապաքինելը. **-чебникъ** —. բժշկարան (գիրք). **-чебница** է. հիւանդանոց, բուժանոց. **-чебный** —ի. բուժելու, բժշկելու, բժշկական. **-чéніе** չ. բժշկելը, բուժելը, ապաքինելը. **-чивать** տ. Лѣчить; **-читель** —. **-чительница** է. բժիշկ, բժշկող, բուժող, ապաքինող այր, կին. **чительный** —ի. բուժիչ, բժշկական, դեղի, դարմանի. **-чить** (-чу́ -чатъ), вылъ—, изл— ն. բժշկել, բուժել, ապաքինել, դարմանել, առողջացնել. онъ лѣчилъ его отъ лихорадки; **-ся** —ն.ր. բժշկուիլ, բուժուիլ. ապաքինուիլ. онъ лѣчится у доктора N.

Лѣчуха է. բս. Medicago, առուոյտ կամ կատուոյտ տաւուար։ [նախկինների բաժանել (հողը)։

Лѣшать (-шу́ -шатъ) ն. ոճունների, մրջ-

Лѣшій, аго —. անտառի, -առյին ոգի։

Лёди է. —նհ. (անզլ.) տիկին։

Лю|ба է. սիրելի, սիրուհի. **-бава**, **-бавочка**, **-бавушка** է. փաղ. սիրելիս, սիրուհիս. **-баша**, **-башка** նւզ. տ. Любава; **-бвеобильный** —ի. սիրաշատ, սիրառատ. **-безникъ** —. սիրալիր, շողոմքոր մարդ. **-безничаніе(ье)** չ. սիրալիր բաներ ասելը. **-безничать** չ. սիրալիր կերպով վարուիլ. սիրալիր բաներ ասել կամ անել. онъ всегда любезничаетъ съ дамами; **-безно** ։. սիրալիր կերպով. **-безность** է. սիրալիրութիւն, սիրալիր բան, շնորհք. оказать кому тысячу л—ей; **безный** —ի. **1**, սիրելի, թանկագին. л. другъ; **2**, սիրալիր, քաղցրաբարոյ. это очень л—ая женщина; будьте л—зны սիրալիր եղէք. **-бимецъ**, мца —. **-бимица** է. սիրելի, սիրուած այր, կին. быть чьимъ л—мцомъ; **-бимчикъ** տ. Любимецъ; **-бимый** —ի. սիրելի, սիրուած. это моё л—ое блюдо; государь л. своими подданными; **-битель** —. **-бительница** է. սիրող, մի բանի սիրահար այր, կին. л. живописи; общество л—ей музыки, пѣнія; **-бительный** —ի. բարեկամական, բարեմիտ. **-бительскій** —ի. սիրողների. л. спектакль; **-бить** (-блю́ -бятъ; -би): возл—, пол— ն. սիրել. онъ любитъ работать; л. ближняго, свою семью, своихъ дѣтей; л. другъ друга; любишь кататься, люби и саночки возить (առծ.)

Лю|бо ։. հաճելի, ախորժելի, դուրեկան (է). л. смотрѣть на это; л. смотрѣть, какъ онъ танцуетъ; **-боваться** (-буюсь -ются), нал— չ. чѣмъ, на что հաճութեամբ նայիլ մի բանի, մի բանով հիանալ, զմայլիլ, սքանչանալ. л. природою, красивою женщиною; я не могу налюбоваться на ея красоту ես չեմ կարողանում դադարել, ես չեմ կշտանում նորա գեղեցկութեամբ սքանչանալուց։

Любовй|ка է. **-нка** նւզ. մեր տանից հարցի։

Лю|бовишка նւզ. տ. Любовь; **-бовникъ** —. սիրական, տարփածու. **-бовница** է. սիրուհի. **-бовничій**, чья, чье —ի. սիրականի. **-бовно** ։. սիրով, համերաշխութեամբ. жить л. со всѣми; **-бовность** է. սէր, համերաշխութիւն, մտերմութիւն. **-бовный** —ի. սիրոյ, սիրային, սիրալիր. համերաշխ, խաղաղ. л. взглядъ, л—ое письмо; л—ая связь; **-бовь**, бви (գործիակ. любовью) է. **1**, սէր. л. къ Богу, къ ближнему, къ отечеству, къ родителямъ, къ наукамъ; жениться по любви; открыться кому въ любви մէկին իր սէրը խոստովանել. заниматься чѣмъ съ л—вью; **2**, (սեռ. Любови) յ.տ. —ն. Լիւբով. пошли письмо къ Любови Петровнѣ.

Любо|дѣй —. **-дѣйка** է. անհաւատարիմ, շնացող, պոռնիկ այր, կին. **-дѣйный**, **-ственный** —ի. պոռնկական, պոռնկութեան, շնութեան. **-дѣйство** չ. պոռնկութիւն, շնութիւն. **-дѣйствовать** (-ствую -ютъ) չ. պոռնկութիւն անել, շնանալ, անհաւատարմութիւն անել. **-дѣяніе** չ. շնութիւն, պոռնկութիւն. **дѣять** (-дѣю -ютъ) տ. Любодѣйствовать.

Любозна|ніе չ. **-тельность** է. հետաքրքրութիւն, ուսման, գիտութեան սէր, ծարաւ. **-тельный** —ի. հետաքրքիր, ուշիմ, ուսումնասէր։

Любой —ի. ախորժելի, հաճելի, դուրեկան. онъ намъ любъ նա մեզ հաճելի, ախորժելի է, նա մեզ դուր է գալիս. вотъ разныя матеріи, выбирайте любую ահա զանազան կտորներ, ընտրեցէք որն որ հաճելի է. надо платить долгъ, или итти въ тюрьму: выбирайте любое

Любомудр|іе չ. իմաստասիրութիւն. **-ствовать** (-ствую -ютъ) չ. իմաստասէր հանդիսանալ, իմաստասիրել։

Любо|началіе չ. իշխանասիրութիւն, փառամոլութիւն։

Любопыт|ность է. հետաքրքրութիւն. **-ный** —ի. հետաքրքիր. **-ство** չ. հետաքրքրութիւն. **-ствовать** (-ствую -ють) չ. հետաքրքրուել (իմանալու, տեսնելու մի բան)։

Любостра|стіе է. վաւաշոտութիւն, հեշտասիրութիւն, ցանկասիրութիւն. **-стный** —ի. վաւաշոտ, հեշտասէր, ցանկասէր։

Любостя|жаніе չ. ագահութիւն, շահախնդրութիւն, շահամոլութիւն. **-жатель** —. **-жательница** է. ագահ, շահախնդիր՝ շահամոլ այր կին. **-жательность** շահախնդրութիւն, շահամոլութիւն. **-жательный** —ի. շահախնդիր, շահամոլ, ագահ. ‹աչքածակ›, ‹թամահքեար›։

Любушка է. **1**, սիրելի, պաշտելի, հոգեակ (սաստ են կանանց). **2**, նւզ. տ. Любовь 2.

Люгеръ —. (ծովմ.) լուգեր (երկակայմ կամ եռակայմ նաւ մի)։

Лю|ди 1, (люди -дей -дямъ -дьми, о людяхъ) —. —ն.յ. մարդիկ. молодые л. երիտասարդներ, պատանիներ. выходить въ л. մարդ դառնալ. выводить въ л. մարդ շինել, մարդ դարձնել. учёные, умные л.; онъ не умѣетъ обращаться съ людьми; **2**, —ն. Լ, լիւն (եկ. սլաւ. այբբենի մէջ). **-дишки**, шекъ —. յ. նւաստ. աղքատներ, չնչին մարդիկ.

-дность է. *մարդաշատութիւն, բազմամարդութիւն.* **-дный** ած. *մարդաշատ, բազմամարդ.* **-доубійца** ա. *մարդասպան.* **-доѣдка** է. *մարդակեր կին.* **-доѣдство** չ. *մարդակերութիւն.* **-доѣдъ** ա. **1**, *մարդակեր.* *հրէշ. **2**, *կնդ.* Squalus, *շնաձուկ.* **-дская** տ. Людской; **-дскій** ած. *մարդավայել.* **людски** մ. *մարդավայել կերպով.* **-дской** ած. *մարդկանց, մարդկային.* родъ л.; л—іе предразсýдки; **людская**, ой է. *սպասաւորների, ծառաների սենեակ.* **-дскость** է. *մարդասիրութիւն, մարդավարութիւն.* **-дъ** ա. հ—վ. *ժողովուրդ. մարդիկ.* торгóвый, рабóчій людъ *առեւտրականներ, բանուորներ։*

Люкъ ա. (հոլ.) *իջանելիք* (*նաւի խորշն իջնելու քառանկիւն ծակ. նկուղն իջնելու ծակ,*

Люлечка նւզ. տ. Люлька. [*անցք*)։

Люли մկ. *լէ լէ. լօ լօ։*

Лю|лька է. **1**, *օրօրոց.* **2**, *չիբուխ.* **-люканье** չ. *օրօր ասելը.* **-люкать**, ул— չ. *օրօր ասել։* [*տիկ բաց ամբողջութիւն*)։

Люнéтъ ա. (Фр.) *ամրոցի. լիւնէտ* (*պըր-*

Люстра է. (Фр.) *ջահ։*

Люстрá|торъ ա. (լտ.) *վերստուգիչ* (*կապալագնի*). **-ціóнный** ած. *վերստուգութեան, վերստուգելու, -գող.* л. комитéтъ; **-ція** է. (լտ.) *վերստուգութիւն* (*կապալով առած կալուածքի արդիւնքների, կապալագնի*)։

Люстри|новый ած. *լիւստրինի(ց).* **-нъ** ա. (Фр.) *լիւստրին* (*բրդէ նուրբ և փայլուն գործուածք մի*)։ [*ծուածքին փայլ տալ։*

Люстрировать (-рую, ютъ) ն. *գոր-*

Люте|нный ած. *վնի, գավինի.* **-нщикъ** ա. *վնագործ, գավինագործ։*

Лютерá|нинъ ա. (յ. лютерáне, -нъ), **-нка** է. *լութերական, բողոքական այր, կին.* **-нскій** ած. *լութերական, բողոքական.* **-нство** չ. *բողոքականութիւն, լութերականութիւն։*

Лютикъ ա. *բս.* ա, Aconitum Lycoctonum, *գեղին ակոնիտոն* (*ընձախոտ*). բ, Ranunculus acris, *դաժան գորտնուկ։*

Лют|нúстъ ա. **-нúстка** է. *վնահար, վնի վերայ ածող այր. կին.* **-ня** է. (Фр.) *ջնար, վին, գավին.* игрáть на лютнѣ.

Лю|то մ. *անագորոյն, անգութ կերպով, վայրագաբար.* **-тость** է. *անագորոյնութիւն, վայրագութիւն.* **-тый** ած. *անագորոյն, վայրագ, դաժան.* л. звѣрь; л—ая стýжа, зимá *անտանելի, զարհուրելի սառնամանիք, ձմեռ.* **-тѣть** չ. *վայրագութիւն անել, անգութ, անագորոյն բաներ անել։* [*պատառ կմ կապոյտ առուոյտ։*

Люцéрна է. *բս.* Medicago sativa, *առ-*

Лючный ած. *իջանելիքի* (տ. Люкъ).

Люшеньки մկ. տ. Люли.

Лягáвая собáка է. *կնդ.* Canis avicularius, *հաւորսակ* (*շուն*)։

Ля|гáніе չ. *աքացելը, քացի տալը, անկուշելը.* **-гáть -гнýть -гáться** չ. *աքացել, քացի տալ, անկուշել, կիցս հանել.* эта лóшадь лягáется.

Лягва է. *կնդ.* Lophius piscatorius, *բուն գորտաձուկ։*

Ля|гли́вый ած. *աքացող, քացի տւող* '*քացկան*' **-гнýть** տ. Лягáть.

Лягу տ. Лечь.

Лягý|ха է. *ռմկ. գորտ.* **-шачій** տ. Лягýшечій; **-шёнокъ**, нка ա. *գորտի ձագ. շերեփուկ, 'գորտան գզէլ'.* **-шечій**, чья, чье ած. *գորտի, գորտան.* **-шечка** նւզ. *պստիկ գորտ, գորտիկ.* **-шечникъ** ա. *բս.* Hydrocharis, *սանտրուկ.* **-шка** է. *կնդ.* Rana, *գորտ.* л. квáкаетъ *գորտը կռկռում է.* л. травянáя, R. temporaria, *Թխագոյն Չրագորտ.* л. зелёная, древéсная, Hyla arborea, *ծառագորտ կմ ծառոստէր գորտ.* **-шкообрáзный** ած. *գորտանման, գորտակերպ.* **-шникъ** ա. **1**, *բս.* ա, Ranunculus, *գորտնուկ.* **2**, տ. Лягýшечникъ.

Ляда է. **1**, *մատղաշ անտառ, Թփուտ.* **2**, *կորդ, խամ հող։*

Лядáщій տ. Ледáщій.

Ляд|вѣйный ած. *ազդրի.* **-венецъ**, нца ա. *բս.* Lotus corniculatus, *եղջերառուոյտ* (*վայրի առուոյտ*). **-вея** է. *ազդր, բարձ, զիստ, 'անդամ'։*

Лядеиѣть չ. **1**, *մատղաշ ծառերով ծածկուիլ.* **2**, *գւռկ. խաթարուիլ, ոչնչանալ, չքանալ։*

Лядá|на տ. Лядá; **-нный** ած. лядáна -ի։

Ляду|нка է. **-ночка** նւզ. (զերմ.) *հեծեալի պատրոնտաշ.* **-ночный** ած. *պատրոնտաշի։*

Лядъ ա. *քամբախտութիւն, ձախորդութիւն։*

Ля|жечка նւզ. տ. Ля́жка; **-жечный** ած. *ազդրի, զստի, 'անդամի'.* **-жка** է. *ազդր, զիստ, 'անդամ'։*

Лязгъ ա. *զրնգոց* (*օր զերանգու*), *շաչիւն։*

Ля́кв է. *դակուցիչ դատկեր, խրտուիլակ։*

Ля|мка է. *փոկ, 'դաշիչ'* (*ուսի վերայից, այլ և այլ բաներ կրելու*). *тянуть л—у *ծանր, տաժանելի աշխատանք կատարել.* *солдáтская л. *զինուորի ծառայութիւն.* **-мочникъ** տ. Бурлáкъ 1; **-мочный** ած. *ուսի փոկի, 'դայիչի'։*

Ля|пать, -пнуть ն. **1**, *'շրմփացնել', շրխկացնել, բաց Թաթով զարկել.* онъ ляпнулъ егó по щекѣ; **2**, (вл—, сл—) *անշնորհք կերպով անել, շինել, Թխել.* онъ сляпалъ это дѣло; **3**, *(միայն ляпнуть) *բերնից անպատեհ, անտեղի խօսք դուրս Թողնել, ասել.* л. словéчко; **-пнуться** ներ. **1**, *վայր ընկնել. 'շրմփալ'. շրխկալ, վնասուիլ.* **2**, տ. Ля́пнуть 3.

Ляпи|съ ա. *քմ.* Lapis infernalis, *դժոխաքար, խարիչ քար.* **-съ -лазýл(р)и** ա. անհ. *հնք.* Lapis lazuli, *լաժուարթ* (*լաճվարդ, լաժուարտ*)։

Ля́скать չ. **1**, *շաղել* (*մարդակով*). **2**, *կափկափել, շխշխկացնել* (*ատամները*)։

Ля́сы է. յ. **1**, *կատակներ, հանաքներ. սուտ, զուարճալի պատմութիւններ.* точить л. *սուտս բաներ պատմել.* **2**, *նենգ. խարամանք, շողոքորթական խօսքեր։*

Ляхъ ա. *նխտ. լեհացի։*

M.

М, м ռուսաց այբբենի 13-րդ տառն է. շրթնային բաղաձայն է և հնչւում է ինչպէս հայոց մ-ն։

Мавзолéй ա. (լտ.) հոյակապ շիրիմ, դամբարան։

Мавритá|нинъ ա. (յ. мавритáне, -нъ), **-нка** ի. մավրիտանցի, -տանուհի. **-нскій** ած. մավրիտանեան, -նական։

Мавpóтъ ա. բս. Cytisus hirsutus, ոլոռ մի (Թիթեռնածաղիկներից—Papilionaceae).

Магазú|нный ած. մագազինի. м—ая вывѣска; **-нщикъ** ա. **-нщица** ի. մագազինի տէր, տիրուհի. **-нъ** ա. (ֆր.) 1, պահեստատուն, պահեստարան, համբարանոց, մթերանոց. 2. մագազին, շքեղ խանութ, կրպակ. книжный м. գրախանութ։

Магары́|чникъ, -чъ տ. Могорычъ...

Мáгикъ ա. (յն.) 1, մոգ, կախարդ, վհուկ. 2, ձեռնածու, նա որ հրապարակաւ ձեռնածութիւններ, աչքակապութիւններ (фóкусъ) է անում։

Магистрáль ի. (լտ.) գլխաւոր երկաթուղային գիծ (ծրագրած կամ որն արդէն շինւում է)։

Магúсте|рскій ած. մագիստրական. **-рство** չ. մագիստրութիւն, մագիստրական աստիճան։

Магистрá|тскій ած. մագիստրատի, մագիստրատութեան. **-тýра** ի. **-тъ** ա. (լտ.) քաղաքային դատական ատեան (ատեանականներից բաղկացած)։

Магúстръ ա. (լտ.) մագիստրոս (գիտնական, որ ստացել է մագիստրութեան աստիճան)։

Ма|гúческій ած. մոգական, կախարդական. **-гія** ի. (յն.) մոգութիւն, կախարդութիւն, վհուկութիւն։

Магнá|тскій ած. մագնատի, -տական, մեծամեծների, աւագանու. **-тъ** ա. (լտ.) մագնատ, մեծ, իշխան, աւագանի։

Магнé|зистый ած. մագնէզիական, դառնեհ հողի(ց). **-зія** ի. (լտ.) մագնէզիա (դառնեհ հող)։

Магне|тизёрскій ած. մագնիսացնողի. **-тизёрство** չ. մագնիսացնում. **-тизёръ** ա. (ֆր.) մագնիսացնող. **-тизи́рованіе** չ. մագնիսացնելը. **-тизировáть** (-зирýю -ютъ), нам—, (ֆր.) բ. 1, մագնիսացնել, մագնիսի զօրութիւն, յատկութիւն տալ. 2, քնացնել, մագնիսական քնի մէջ ընկղմել. **-ти́змъ** ա. 1, մագնիսականութիւն, մագնիսական ոյժ, ձգողութիւն. 2, կենդանական մագնիսականութիւն, մարմնի մագնիսական ոյժ, զօրութիւն. животный м.; **-ти́ческій** ած. մագնիսական. м. сонъ; м—ое лѣченіе մագնիսաբուժութիւն։

Магни́|тецъ, тца ա. նւզ. պստիկ մագնիս, պողպատ. **-тить** (-чу тятъ), нам—, բ. մագնիսացնել. **-тный** ած. մագնիսի, -տական, -տային. м—ая сила; м—ая стрѣлка, полосá; **-тъ** ա. (լտ.) մագնիս, պողպատ. **-чéні(ь)е** չ. (լտ.) մագնիսացնելը։

Мáгній ա. հնք. Magnésium, մագնէզիոն։

Магнóлія ի. բս. Magnolia, կղբի։

Магометá|нинъ ա. (յ. -тáне, -нъ) մահմետական. **-нка** ի. մահմետական կին. **-нскій** ած. մահմետական. м—ая религія; **-нство** չ. մահմետականութիւն։

Магъ (յն.). տ. Мáгикъ.

Мадéра ի. Մադերայի գինի։

Мадóнна ի. (իտ.) Տիրամօր պատկերը Յիսուս մանկան հետ միասին։

Мадрепо|ри́тъ (ֆր.) քարացած մադրեպոր. **-ровый** ած. մադրէպորական. **-ръ** ա. կնդ. Madrepora, ծառաքուստ կամ մադրէպոր.

Мадригáлъ ա. (ֆր.) պստիկ սիրակատակային բանաստեղծութիւն։

Мадья́|рскій ած. մաջառական, հունգարական. м. языкъ; **-ръ** ա. մաջառ, հունգարացի։

Мае|рáновый ած. մարեմի, մարեմ խոտի(ց). **-рáнъ** տ. Мажáнъ.

Маэ́стро տ. Маэ́стро.

Маéтность ի. գւռկ. կալուածք, հող։

Мажáнъ ա. բս. Origanum Maiorana, մարեմ, մարեմխոտ (Երակլեան զուիրակ, սուսամբար, խնկածաղիկ, խնկողկուզիկ, մակերան)։

Мажó|рный ած. մեծագոյն եղանակի կամ երգաձայնի. **-ръ** ա. (ֆր.) երժ. մեծագոյն եղանակ կամ երգաձայն։

Ма|зани́на, -заница ի. 1, տ. Мáзанка; 2, իւղելը, օծելը, նկարելը, ծեփելը. **-зані(ь)е** չ. իւղելը, օծելը, ձիւթելը, ծեփելը. **-занка** ի. ներսից և դրսից կաւով ծեփած հիւղ, խրճիթ. **-заночный** ած. այսպիսի խրճիթի, հիւղի. **-заный** ած. իւղած, օծած, ձիւթած. **-зать** (-жу -жутъ; -жь), -знýть, см—, вым— բ. 1, (դեղ, իւղ) քսել, իւղել, օծել, նաւթել, ձիւթել. դեղել, ներկել, ծեփել. м. опухоль мáзью; м. колёса дёгтемъ; м. сапоги́ сáломъ; 2, վատ նկարել, կեղտոտել, ապականել. *м. когó по губáмъ մէկի գլուխը եղել, մէկին սուտ խոստումներով խաբել. **-ся 1**, չէզ. օծուել, քսուել. м. помáдою; *м. къ комý մէկին ‘քսուել‘, աշխատել մէկին դուր գալ։

Маздеи́змъ ա. (պրսկ). մազդեզականութիւն, մազդեզական կրօն։

Мáзикъ նւզ. տ. Мазъ.

Ма|зи́лка 1, հ-չ. նկտ. վատ նկարիչ. 2, ի. սայլի նաւթամանի գդալ, եղ քսելու խոզանակ. **-зи́льный** ած. իւղ քսելու, օծելու, ներկելու, դեղելու, ծեփելու. м—ая кисть; **-зи́льщикъ** ա. իւղող, նաւթող, օծող, ձիւթ, դեղ քսող, ծեփող. **-зи́льщичій**, чья, чье ած. իւղողի, նաւթողի, ծեփողի, ձիւթ, դեղ քսողի. **-зка** ի. տ. Мáзаніе; **-зница** ի. ձիւթաման, սապնաման. **-знýть, ся** տ. Мáзать, ся; **-зня́** տ. Мазани́на; **-зýнъ, á** ա.

-зу́нья ի. **1**, *տ.* Мази́лка 1; **2**, *կեղտոտող, աղտոտող, ամէն բան ապականող այր, կին.* **-зу́ра** *հոբ. անմաքրակեաց, աղտեղալի, կեղտոտ, ապականութեան մէջ թաղուած այր, կին։*

Мазу́рикъ *ա. (լեհ.) սրիկայ, քաղկահատ. ՚ջիբգիր՚. *թալանող, պլոկող.*

Мазу||ри́стъ *ա.* **-ри́стка** ի. *լաւ մազուրկա պարող այր, կին.* **-рка** ի. *(լեհ.) մազուրկա (լեհական ազգային պար, կաքաւ).* **-рочный** *ած. մազուրկայի.*

Мазу́тъ *ա. մազութ (նաւթի ակնուցք, խայծղանուտ զանգուած)։*

Мазъ *ա.* **1**, *մի տեսակ ձող բիլիարդի* (кій); **2**, *թղթխ. գրամ, գումար, որ գալիս են արդէն դրած գումարի վերայ (բանկ խաղում).* держу́ пять рублéй мáзу.

Мáзывать, ся *տ.* Мáзать, ся.

Мазь ի. **1**, *օծանելիք, իւղ, որով օծում են, դեղ.* м. невиди́мка *օծանելիք, որ մարդուն անտեսանելի է դարձնում (ըստ հէքեաթների).* это дѣло на мазѝ *գործը լաւ է գնում.* **2**, *սայլի սռնին (առանցքը) օծելու իւղ, նաւթ։*

Мáнна *տ.* Ледоко́льня.

Май *ա. (լտ.) մայիս, հին հայոց մարերի* [ամիսը։

Майда́нъ *ա. (արբ.)* **1**, *մայդան, հրապարակ, շուկայ.* **2**, *գործարան (անտառում, օր. ձիւթ քաշելու գործարան)։*

Мáй||ка ի. **1**. *կնդ.* Melolontha vulgaris, *ջորեակ.* **2**, *կնդ.* Meloë proscarabeus, *իւղաճճի կմ մայիսի որդ.* **-никъ** *ա. բս.* Majanthemum, *մարերի ծաղիկ (մայանթեմ)։*

Майонéзъ *ա. (ֆր.) մայոնէզ (մի տեսակ թանձր* со́усъ, *գործածական ձկնեղէնի և մսեղէնի հետ. այս* со́усъ-*ով պատրաստած ձկնեղէն կամ մսեղէն կերակուրք)։*

Майо́||рскій *ած. մայորի.* м. чинъ; **-рство** *չ. մայորութիւն.* **-рша** ի. *մայորի կին, մայորուհի.* **-ръ** *ա. (ֆր.) մայոր (առաջին աստիճան շտաբ-սպայի)։*

Мáйскій *ած. մայիսեան.* м—іе цвѣты́; м. жукъ *տ.* Мáйка 1.

Мáи||съ *ա. բս.* Zea Mays, *եգիպտացորեան (սիմինտր. մայծ).* **-совый** *ած. եգիպտացորենի, սիմինտրի։* [նկարած կաւէ֊աման։

Маіоли́ка ի. *(իտ.) ողորկած և գոյնզգոյն*

Маіорáнъ *տ.* Мажáнъ.

Маіорá||тный, -тскій *ած. անդրանկութեան իրաւունքի.* м. наслѣдникъ *անդրանկութեան իրաւունքով կարգուած ժառանգ.* м—ое имѣніе *տ.* Маіорáтъ, -тство 2; **-тство** *չ.* **-тъ** *ա. (լտ.)* **1**, *անդրանկութեան իրաւունք (տան, ցեղի աւագ անդամի իրաւունքը անշարժ կայքը ժառանգելու),* **2**, *(վերոյիշեալ իրաւունքով ժառանգուող անշարժ կալուածք) անդրանկութեան կալուածք։*

Маіо́||рскій, -рство, -рша, -ръ *տ.* Майо́рскій, -ство...

Макадáмъ *ա.* **1**, *մակադամ, փողոցի քարբում, խճում (Մակ Ադամի սիստեմով).* **2**, *փողոցի, փողոցային ցեխ։*

Ма||кáльный *ած. թաթախելու.* **-кáніе** *չ. թաթախելը։*

Макáо *չ. մակաօ (մի տեսակ թղթախաղ)։*

Макаро́||нный *ած. մակարոնու, գզմաճի.* м. супъ; **-нщикъ** *ա.* **-нщица** ի. *մակարոնիագործ, -ուհի, մակարոնիավաճառ, -ուհի.* **-ны** *ա. յ. (իտ.) մակարոնի, գզմաճ։* **-нъ** *ա. (ֆր.) մակարոն (նշէ կարկանդակ մի).*

Ма||кáть, -кну́ть *ն.* **1**, *թաթախել.* м. перо́ въ черни́ла; **2**, [*մամ*] *քաշել։*

Македо́||нецъ, нца *ա. մակեդոնացի.* **-нскій** *ած. մակեդոնական.* **-нянинъ** *տ.* Македо́нецъ; **-нянка** ի. *մակեդոնուհի։*

Мáки *ա. -նհ. կնդ.* Lemur Catta, *մակի (պոչաւոր կապիկ մի)։*

Мáкивать *տ.* Макáть.

Макіавели́||змъ *ա. մաքիավելականութիւն, *նենգամիտ, նպատակին ամէն տեսակ բարոյական սկզբունքներ զոհող քաղաքականութիւն.* **-ческій** *ած. մաքիավելական։*

Маклá||къ *ա. միջնորդ, միջի մարդ. ՚գալալ՚, չարչի. անզգամ, սրիկայ.* **-ческій** *ա. չարչիական, վաշխառուական, ստոր շահագիտական.* м—ія соображе́нія; **-чество** *չ. միջնորդութիւն, միջի մարդութիւն.* **-чить** (-чу -чатъ) *չ. միջնորդել (խաբելով, վաշխառութիւն անելով). վաշխառութիւն անել։*

Мáкле||рить (-рю, -рятъ), см—, *չ. մակլերութիւն անել. մակլերական պաշտօն անել.* **-рскій** *ած. մակլերի.* **-рство** *չ. մակլերութիւն* **-рствовать** (ствую, -ютъ) *չ. մակլերութիւն անել.* **-ръ** *ա. (գերմ.) մակլեր, միջի մարդ, միջնորդ (վաճառականներից ընտրած անձ, որ վկայում, վաւերացնում է այլ և այլ պայմանագրեր)։*

Макну́ть, ся *տ.* Макáть, ся.

Мáко||вица ի. **1**, *խաշխաշի գլուխ.* **2**, *վերևի մաս, գլուխ, գագաթ, կատար, ծայր.* **-вичный** *ած. խաշխաշի.* м—ая голо́вка; **-вка** *տ.* Мáковица; **-викъ** *ա.* **-виченъ, чка** *նւզ. խաշխաշի կարկանդակ.* **-вочка** *նւզ. տ.* Мáковка; **-вый** *ած. խաշխաշի, խաշխաշից։* [թիւնիկ (աճ. ---ի---ր---)։

Макре́ль ի. *կնդ* scomber scombrus,

Ма||ксимáльный *ած. ամենամեծ, ամենաբարձր, ծայրագոյն, ծայրայեղ.* м. тари́фъ; **ксимумъ** *ա. (լտ.) ամենաշատը, ամենաբարձր, ծայրայեղ գին, աստիճան, պահանջ (հկռկը տ.* Ми́нимумъ).

Макулату́||ра ի. *(լտ.) մակուլատուրա (տպագրական կեղտոտ, փչացրած թերթ). ահհ. կեղտոտ, անպէտք թուղթ.* **-рный** *ած. մակուլատուրական.* м. листъ; м—ая бумáга.

Ма||ку́ша ի. **-ку́шка, -ку́шечка** *նւզ. գագաթ (մարդու). պսակ, կատար, գլուխ (ծառի).* держáть у́шки на маку́шкѣ *ուշքը վրան պահել, ուշադրութեամբ հետևել, զննել։*

Макъ *ա. բս.* Papaver somniferum, *ընտաբեր խաշխաշ (մեկոնիոն, մեկոն).* ди́кій м. Papaver rhoeas, *դաշտաց մեկոնիոն կմ վայրի կակաչ։* [գինի։

Малá||га ի. **-жка** *նւզ. (իսպ.) Մալագայի*

Малáйскій языкъ *մալայերէն։*

Малахá||й *ա.* **-йчикъ** *նւզ. մի տեսակ փափախ.*

Малахи́||товый *ած. դահանակի, -կային, -նակէ.* м—ая пéпельница; **-тъ** *ա. ֆնց.* malachite, *դահանակ (մոլոշքար, մալաքիտ)։*

Ма||левáльный *ած.* [*վատ*] *նկարելու.* **-левáніе** [*վատ*] *նկարելը, ներկելը, ծեփելը.* **-левáть** (-лю́ю -ютъ), нам— *ն.* [*վատ, անմաքուր կերպով*] *նկարել, ծեփել, գծել.*

-ся չզ. իր երեսը, մարմինը ներկել, դեղ քսել. **-лёвка** է. տ. Малеванie.

Má|ленькій ած. նւզ. պստիկ, փոքրիկ, ‘պուճուր‘. м. да удаленькій պստիկ ու ճստիկ. **-лéнько** մ. փոքր ինչ, մի փոքր. **-лёхонькій** ած. խիստ, սաստիկ փոքրիկ, պստլիկ. **-лéцъ**, льца ա. Мальчикъ; **-лёшенькій** տ. Малёхонькій; **-лизнá** է. պստիկ, չնչին, աննշան բան։

Малú|на է. բս. Rubus idaeus, մորենի և իր պտուղը (մոր, մոռ). глухáя, голубáя м. Rubus caesius, լուրջ մորենի և իր պը տուղը. **-нникъ** ա. մորենու բազմութիւն. **-нный** ած. մորի, մորից, մոռի, -ուից **-новка** է. 1, կնդ. Sylvia hortensis, շիկահաւ կամ գորշ մորեկան. 2, մորի (մոռի) օշարակ. **-новый** ած. մորագոյն, մոռագոյն, կարմիր։

Мáлить (-лю -лятъ), ум—, բ. 1, փոքրացնել, նւազեցնել. 2, ստորացնել, նւաստացնել, **-ся** չզ. 1, փոքրանալ, նւազիլ. 2, նւաստանալ, նսեմանալ։

Мáлка է. անկիւնաչափ (ատաղձագործի)։

Мáло մ. քիչ, փոքր. слишкомъ м. շատ, չափազանց քիչ. этого м. այդ քիչ է. однихъ словъ м.: нужно дѣйствовать լոկ խօսքերը բաւական չեն, պէտք է գործել. м. тогó, что онъ глупъ, но онъ ещё и золъ բաւական չէ, որ նա յիմար է եւ. м. ли чегó тутъ нѣтъ էլ ինչ ասես, որ այստեղ չկայ. м.-ли что можетъ случúться էլ ինչ ասես, որ չէ կարող պատահել. ամէն բան կարող է պատահել. М á л о - м á л ь с к и մ. գոնեա մի քիչ, Мало-по-мáлу մ. քիչ քիչ, փոքր առ փոքր, կամաց կամաց.

Мало|берцóвый ած. պստիկ ոլոքի. **-вáжность** է. անկարեւորութիւն, չնչին նշանակութիւն, նսեմութիւն. **-вáжный** ած. չընչին, փանաքի, անկարեւոր, նսեմ. **-вáтость** է. փոքրաւունութիւն, քչութիւն. **-вáтый** ած. փոքրաւուն, քիչ. **-вúдный** ած. փոքրատես. **-влáстный** ած. չնչին իշխանութեան, չնչին ազդեցութեան տէր. **-вóдi(ь)е** չ. **-вóдность** է. սակաւաջրութիւն, ջրի պակասութիւն. **-вóдный** ած. սակաւաջուր. **-волóсый** ած. սակաւահեր, ցանցառ մազերով. **-воспúтанный** ած. թերակիրթ. **-врéдность** է. սակաւավնասութիւն. **-врéдный** ած. սակաւավնաս. **-врéменность** է. կարճատեւութիւն. **-врéменный** ած. կարճատեւ. **-вы́годность** է. սակաւարդիւնութիւն. **-вѣ́рie** չ. թերահաւատութիւն. **-вѣ́рный** ած. թերահաւատ. **-вѣ́ръ** ա. **-вѣ́рка** է. թերահաւատ այր, կին. **-вѣ́сный** ած. սակաւակշիռ, սակաւարժէք. **-вѣ́сность** է. սակաւակշռութիւն. **-вѣ́твенный** ած. սակաւաճիւղ, սակաւ ոստեր ունեցող. **-вѣ́трie** չ. սակաւահողմութիւն, քամու, հողմի թուլութիւն, նւաղութիւն. **-вѣ́чность** է. անյարատեւութիւն. **-вѣ́чный** ած. անյարատեւ. **-глáзый** ած. պստիկ աչքերով. **-глáсie** չ. տկար, նւաղ ձայն. **-глáсность** է. 1, սակաւ հռչակուած, տարածուած լինելը. 2, տ. Малогласie; **-глáсный** ած. 1, նւաղաձայն, նւաղ. թոյլ, տկար ձայնով. 2, սակաւածանօթ, սակաւ հռչակուած. **-гóдность** է. սակաւ պիտանաւորութիւն. **-гóдный** ած. սակաւ պիտանի. **-голóвый** ած. պստիկ գլխով. **-грáмотность** է. նւաղ գրագիտութիւն. **-грáмотный** ած. թոյլ գրագէտ, զոռով կարդացող. **-дáрный**, **-даровúтый** ած. սակաւաձիր, սակաւաշնորհ. **-дóждie** չ. անձրեւապակասութիւն, երաշտութիւն. **доxóдный** ած. սակաւարդիւն, քիչ արդիւնք տւող. **-дýшество** չ. փոքրոգութիւն, թուլամորթութիւն. **-дýшествовать** (-ствую -ютъ) չ. փոքրոգութիւն անել, վհատուիլ. **-дýшie** տ. Малодушество; **-дýшничать** տ. Малодушествовать; **-дýшно** մ. փոքրոգութեամբ, թուլամորթութեամբ. **-дýшный** ած. փոքրոգի, թուլամորթ, շուտով վհատւող. **-дѣ́льность** է. հեշտութիւն, դիւրութիւն. **-дѣ́льный** ած. հեշտ, դիւրին. **-забóтливость** է. անհոգութիւն. **-забóтливый** ած. անհոգ. **-заработный** ած. սակաւաշահ. **-земéлье** չ. **-земéльность** չ. սակաւահողութիւն. **-земéльный** ած. սակաւահող. **-зёрный** ած. 1, սակաւահատիկ, քիչ հատիկներ ունեցող. 2, փոքր, նւաղ հատիկներ ունեցող. **-значáщiй** ած. չնչին նշանակութիւն ունեցող, անկարեւոր. **-значúтельность** է. անկարեւորութիւն. **-значúтельный** տ. Малозначащiй; **-извѣ́стность** է. սակաւածանօթութիւն. **-извѣ́стный** ած. սակաւածանօթ. **-имýщiй** ած. սակաւաստացւածապակաս, -ծանւաղ. **-искýсность** է. սակաւ հմտութիւն. **-искýсный** ած. սակաւ հմուտ. անհմուտ. **-калúберный** ած. պստիկ, փոքր տրամագծով. **корúстный** ած. սակաւաշահ, չնչին արդիւնք բերող. **-крóвie** չ. սակաւարիւնութիւն, արեան պակասութիւն. **-крóвность** է. սակաւարիւնութիւն. **-крóвный** ած. սակաւարիւն, արեան պակաս. **-лѣсúстый** ած. սակաւանտառ, անտառներով աղքատ, **-лѣ́сi(ь)е** չ. անտառների պակասութիւն, սակաւութիւն. **-лѣ́сный** տ. Малолѣсистый; **-лѣ́тie** չ. տ. Малолѣтство; **-лѣ́тнiй** չ. անչափահաս, դեռահաս. **-лѣ́тность** է. տ. Малолѣтство; **-лѣ́токъ**, тка ա. անչափահաս (14 տարեկանից փոքր). **-лѣ́тство** չ. անչափահասութիւն. **-лю́дie** չ. **-лю́дность** է. տ. Малолюдство; **-лю́дный** ած. սակաւամարդ քչւոր, (գր.) գաճաճ. **-мáльски** մ. տ. Мáло; **-мóчie** տ. Маломóщie; **-мóчность** տ. Маломóщность; **-мóчный** տ. Маломóщный; **-мóщie** չ. **-мóщность** է. թուլութիւն, անզօրութիւն, անկարողութիւն. **-мóщный** ած. թոյլ, անզօր, անկարող, տկար. **-мýчный** ած. սակաւալիւր, քիչ ալիւր տւող. **-мѣ́рность** է. պակասաչափութիւն, չափի, քաշի պակասութիւն։ **-мѣ́рный** ած. պակասաչափ, պակաս չափ. քաշ ունեցող. **-мѣ́рокъ**, рка ա. չափապակաս, փոքր բան. **-населённость** է. սակաւաբնակչութիւն. **-населённый** ած. սակաւաբնակ. **-óкiй** տ. Малоглáзый; **-óпытность** է. նւաղ փորձառութիւն. **-óпытный** ած. նւաղ փորձառու, անփորձ, միամիտ. **-плéчiй** ած. պստիկ, նւաղ ուսերով. **-плóдie** չ. **-плóдность** է. պտուղների, մրգի պակասութիւն. **-плóдный** ած. քիչ պըտուղ տւող, սակաւապտուղ. **-по -мáлу** մ. տ. Мáло; **-помѣ́стный** ած. պստիկ հողի, կալուածքի տէր. **-прúбыльность** է. սակաւարդիւնութիւն. **-прúбыльный** ած. սակա-

տարքին, ատկատաշահ. **-прибыточность** է. ատկատարգինութիւն, անշահաւէտութիւն. **-прибыточный** -ծ. ատկատարգին, ատկատաշահ, անշահ, անշահաւէտ. **-разсудительность** է. յրջութեան, յրջաժտութեան պակասութիւն. **-разсудительный** -ծ. նուազ յրջամիտ, նուազ շրջահայեաց. **-разсудливость, -разсудливый, -разсудность' -разсудный** ա. Малоразсудительность, -ный; **-рачительность** է. անհոգութիւն, անատորրերութիւն. **-рачительный** -ծ. ատկաւ հոգս, խնամք տանող, անհոգ. **-рогій** -ծ. փոքր, պատիկ եղջիւրներով. **-родный** -ծ. կարճահասակ ատհմի, ցեղի. **-рослость** է. կարճահասակութիւն. **-рослый** -ծ. կարճահասակ. **-росность** է. ատկատպցողութիւն, ցօղի, շաղի պակասութիւն, նուազութիւն. **-росный** -ծ. ատկատացօղ, ատկաւ ցօղ, շաղ ունեցող. **-россійскій** -ծ. փոքր ռուսական. **-россіянинъ** (յ. м— ссіяне, -нъ) -. փոքր ռուս. **-россіянка** է. փոքր ռուս կին, փոքր ռուսհի. **-россъ** ա. Малороссіянинъ. **-рукій** -ծ. պատիկ ձեռքերով. **-рыбный** -ծ. ատկաւաձուկ. **-рыбье** չ. ձկան պակասութիւն, ատկաւութիւն. **-свѣдущій** -ծ. ատկաւ հմուտ, ատկաւ, նուազ գիտուն. ոչ բանիբուն, ոչ իրազեկ. **-свѣтлость** է. լոյսի պակասութիւն **-свѣтлый** -ծ. լուսապակաս, մթագնած. **-сговорчивость** է. կամակորութիւն. **-сговорчивый** -ծ. կամակոր, իւր տածքի. **-семейкость** է. ընտանիքի քչութիւն. **-семейный** -ծ. պատիկ, ատկաւանդամ ընտանիքի, զերդաստանի տէր. **-силіе** չ. **-сильность** է. թուլութիւն, ույժի, զօրութեան նուազութիւն. **-сильный** -ծ. թոյլ, անզօր. **-сложность** է. **1**, ատկատաժանկութիւն. **2**, պարզութիւն. **-сложный** -ծ. **1**, ատկատաժանկ. **2**, պարզ. **-смысленность** է. թուլամտութիւն, տկարամտութիւն. **-смысленный** -ծ. թուլամիտ, տկարամիտ. **-смѣтливость** է. անշրջահայեցողութիւն, անուշիմութիւն. **-смѣтливый** -ծ. անշրջահայեաց, ոչ ուշիմ, ոչ մամաուկ. **-снѣжность** է. ատկաւաձիւնութիւն, ձիւնի ատկաւութիւն, նուազութիւն. **-снѣжный** -ծ. ատկաւաձիւն. **-сольность** է. ատկաւաղութիւն. **-сольный** -ծ. ատկատաղ. **-составность** է. պարզութիւն (կազմի). **-составный** -ծ. պարզ, ոչ բարդ. **-сочность** է. ատկատահիւթութիւն. **-сочный** -ծ. ատկատահիւթ. **-способность** է. նուազ ընդունակութիւն. **-способный** -ծ. նուազ ընդունակ, սակաւ ընդունակութեան տէր. **-стоимость** է. ատկատագնութիւն, չնչին գին, արժէք, արժողութիւն. **-стоящій** -ծ. ատկատագին, ատկաւ ժէք:

Малость է. **1**, փոքրութիւն, նուազութիւն, քչութիւն, ատկաւութիւն. **2**, ոչնչութիւն, ոչինչ, չնչին, փանաքի բան. всякая м. его сердитъ.

Мало|умie չ. **-умность** է. թանձրամտութիւն, խօլութիւն, խօթամտութիւն, 'շաշութիւն'. **-умный** -ծ. թանձրամիտ, խօթամիտ, խօլ, 'շաշ'. **-употребительность** է. ատկաւ գործածական լինելը. **-употребительный** -ծ. ատկաւ գործածական. **-цѣнность** է. արժանութիւն, չնչին գին, արժողութիւն. **-цѣнный** -ծ. ատկատագին, արժան. **-чиновность** է. նուազ աստիճանաւորութիւն. **-чиновный** -ծ. ստորին, նուազ աստիճանի տէր. **-численность** է. ատկաւաթուութիւն, քչաւորութիւն. **-численный** -ծ. ատկատաթիւ, քչաւոր. **-чувствительный** -ծ. անզգայ. м—ые вѣсы սխալ կշեռք. **-ѣзженный** ել. -ծ. **1**, քիչ բանած, լաւ չնստած. м—ая дорога; **2**, քիչ բանեցրած, քիչ գործածած. м. экипажъ.

Малчивать ա. Молчать.

Малъ -мала -меньше չ. մինչ միւսից փոքր. у него пятеро дѣтей, м.

Малывать ա. Молоть.

Ма|лый (малъ, ла, о; բաղդ. меньшiй, меньше; գերդրկ. малѣйшiй) -ծ. փոքր, պատիկ (կարճ, ցած, քիչ, նուազ, կրտսեր). -малъ -мала -меньше ա. վերև. въ м—онъ видѣ փոքր, նուազ ձևով. съ м—ыхъ лѣтъ փոքրութիւնից, մանկութիւնից 'ի վեր. безъ малаго пять аршинъ հինգ արշինից քիչ պակաս. м. бояринъ (հարստիկքում) հարուստ ուղեկից. м. пропой, м—ая попойка կերուխում, որ ատքրում է հարսնախօսը. м—ое смотрѣнie, м—ыя смотрины հարսնախօսութիւն, նշանտուքութիւն, նշանադրէք. **2**, գոյկ. —. ջահել, պատանի, երիտասարդ. онъ добрый, славный м. նա լաւ, պատուական մարդ է. онъ м. не промахъ նա իւր գործը հասկացող մարդ է. малое, аго չ. քիչ. քիչ բան. онъ довольствуется малымъ. **-лышъ**, ա —. **1**, կարճլիկ, կարճահասակ մարդ. **2**, փոքրիկ, մանուկ, տղայ, անչափահաս:

Мальва է. բս. Malva, մոլոշ (աղջկատակ, փիփերթ, բաղրջուկ):

Мальпостъ —. (ֆր.) փոստային կառք:

Мальта է. հնք. malthe, կպրաձիւթ:

Мальтретировать (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) վատ վարուել (մէկի հետ), արհամարհան քով վերաբերուել մէկին, զէպի մէկը:

Маль|чикъ —. **1**, երեխայ, տղայ. она родила м—а; **2**, տղայ, ծառայ, աշակերտ (արհեստաւորի, վաճառականի). м. съ пальчикъ մի մատն երեխայ. **-чишество** չ. երեխայութիւն, տղայութիւն, խակութիւն. „Рудинъ.. упрекалъ себя въ м—ѣ"; **-чишка** —. նիստ. վատ, անպիտան տղայ. ռամ. տղայ, երեխայ. негодный, дерзкiй м.; **-чуга, -чуганъ** —. տղայ, երեխայ:

Ма|лѣйшiй -ծ. գերդրկ. (տ. Малый) ամենափոքր, ամենապատիկ, ամենաչնչին. **-лѣть**, пом—, չ. փոքրանալ, նուազել, քչանալ, պակասել. вода малѣетъ ջուրը բարակում է. **-люсенькiй** -ծ. պատիկ. **-лютка** հ-ր. **-люточка** նւզ. մանուկ, մանկիկ:

Малюю ա. Малевать.

Малявка է. (յանխ. հ—ւ.) պատիկ ձկներ, ձկնիկներ. ձկան ճուտեր:

Маля|рить (-рю -рятъ) ա. Малярничать; **-рюшко** —. նիստ. ա. Маляръ.

Малярiя է. (իտ.). բժ. մալարիա, գաղճքուք, ճահճային տենդ:

Маля|рничать չ. պատաժեփութեամբ, պատանկարչութեամբ պարապել. **-рный** -ծ. պատաժեփի, պատանկարչի. **-рскiй** -ծ. պատանկարչին յատուկ. **-рство** չ. պատանկարչութիւն, պատածեփութիւն. **-ръ** —. (գերմ.)

1, պատանեկ, պատանեկարիչ. 2, (Պետերբուրգում) պատերը ճղճող։

Máма է. 1, մայր, մայրիկ. 2, ստնտու։

Мамелю́къ ա. մամալուկ։

Ма|ма́ша, -менька է. փղքշ. մայրիկ, սիրելի մայրիկ. ма́менькинъ, а, о ած. մոր, մայրիկի. м. сынóкъ. [շուհի։

Мамзе́ль է. 1, օրիորդ, 2, գաստիարակ-

Má|мкинъ, а, о ա. Máменькинъ, а, о; **-мка** է. դայեակ, ստնտու. Мáмкинъ, а, о, ած. դայեակի, ստնտուի։

Мамóна է. (արմ.) մամոնայ. не мóжете служи́ть Бóгу и м—ѣ (Մատթ. 6_{24})։

Máмон|тъ ա. (Թաւր.) մամոնտ (վիթխարի պեղածոյ փիղ) **-товый** ած. մամոնտի։

Máмочка ա. Máменька.

Маму́ль է. վայրենի կատու մի։

Маму́|ра է. հիւսիսային մորենի (Rubus arcticus) և իւր պտուղը (մոր, մոռ). **-ровый** ած. հիւսիսային մորի(ց), մոռի(ց). м—ая наливка.

Ма́му|шка փղքշ. ա. Мáмка.

Манá է. հրապուրանք, խայծ. ցնորք, մոլորանք։

Мандари́|нскій ած. մանդարինի. **-нъ** ա. (Ճնգկ.) մանդարին (չինական պետական պաշտօնեայ)։ [նուագարան մի)։

Мандоли́на է. (ֆր.) մանդոլին (լարաւոր

Мандрагó|ра է. **-ръ** ա. բս. Mandragora officinarum, մանդրագոր (մարդախոտ)։

Ма|невpи́ровать (-рую -ютъ) չ. (ֆր.) շարժել, ճարտարութեամբ խաղացնել (զօրքը, նաւը, նաւատորմը). *խաղ խաղալ, ճարպիկ խաղ, շարժումներ անել. **-нёвръ** ա. (ֆր.) 1, խաղ, շարժում. 2, манёвры յ. ռազմափորձեր, զօրախաղեր. быть на м—ахъ.

Мане́|женье չ. սովորեցնելը, վարժելը (խամ ձիուն). **-жить** (-жу -жатъ) ն. սովորեցնել, վարժել (խամ ձիուն). **-ся** ածր. կոտրատուիլ, քքքրուիլ. **-жно** մ. կոտրատուելով, քքքրուելով. **-жность** է. կոտրատուիլը, քքքրուիլը. անբնականութիւն. **-жный** ած. 1, հեծելարանի. 2, սովորեցրած (ձի). 3, կոտրատուող, քքքրուող, սեթևեթեալ. **-жъ** ա. (ֆր.) հեծելարան (շինութիւն, որի մէջ խամ ձիերին վարժեցնում են)։

Манеке́нъ ա. (ֆր.) մանէքէն (զսպանակաւոր, շարժուն անդամներով պաճուճապատանք)։

Мане́ні(ь)е չ. 1, կանչելը (ձեռքով անելով, գլխով անելով). 2, հրապուրելը, -րում. 3, յուսադրութիւն։

Мане́|ра է. (ֆր.) ձև, եղանակ, շարժումը, վերաբերմունք, սովորութիւն. у э́того человѣ́ка изя́щныя м—ы; **-ристый** ա. Мане́рный; **-рить** (-рю -рятъ) չ. **-риться** (-рюсь -рятся) ածր. կոտրատուիլ, քքքրուիլ, կեղծ, շինծու ձևեր, շարժումներ անել։ [մանր։

Мане́рка է. (լեհ.) զինուորի ժեշտէ ջրա-

Мане́|рничать չ. պչրել, ծեքծեքել, կոտրատուիլ, քքքրուիլ. **-рно** մ. ծեքծեքելով, կոտրատուելով. **-рный** ած. սեթևեթեալ, արուեստական, շինծու, անբնական։

Мане́ро|чка ա. Мане́рка; **-чный** ած. манерка-ի։

Мане́ръ ա. (ֆր.) ձև, կերպարանք (հմմ. манéра); онъ живётъ на м. ту́рокъ նա թուրքի պէս, 'թրքավարի' է ապրում. э́тотъ убóръ сдѣ́ланъ на м. чалмы́.

Манже́|та է. (ֆր.) մանժէտ, դաստակապատ, -կակալ (օսլայած) **-тка** (ֆր). 1, նւզ. ա. Манже́та; 2, բս. Alchémilla vulgaris, հասարակ գայլաթաթ. **-тникъ** ա. **-тница** է. մանժէտագործ այր, կին. **-тный, -точный** ած. մանժէտների։

Ма́нивать ա. Мани́ть.

Мани́ловщина է. մանիլօվականութիւն։

Манипу|ли́ровать (-рую -ютъ) չ. ձեռքով անել, կատարել. *ձեռնածութիւն անել. **-ля́торъ** ձեռքով անող, կատարող. *ձեռնածու. **-ля́ція** է. (լտ.) ձեռնավարութիւն, ձեռնախաղութիւն. *ձեռնածութիւն, աչքակապութիւն։

Мани́ть (-ню́ -нятъ), пом—, ն. 1, նշանացի կերպով (ձեռքով անելով, գլխով անելով) կանչել. 2, հրապուրել, գրաւել. хорóшая погóда ма́нитъ на прогу́лку; 3, յուսադրել. м. когó пусты́ми обѣща́ніями.

Мани|феста́ція է. (լտ.) հրապարակական ցոյց, արտայայտութիւն (կարծիքի, անբաւականութեան). **-фе́стъ** ա. (լտ.) մանիֆէստ (արքայական հրաման, հրովարտակ, ծանուցում որևէ կարևոր դէպքի աաթիւ). м. по слу́чаю заключе́нія ми́ра; подвести́ когó подъ ми́лостивый м. մէկի վերայ ողորմած հրովարտակի շնորհքը տարածել։

Мани́|шечка նւզ. ա. Мани́шка; **-шечный** ած. կրծկալի. **-шка** է. (իտ.) կրծկալ (օսլայած)։

Ма́ніе չ. հրամայական նշան (ձեռքով)։

Ма́нія է. (յն.) զաղտաում, մոլեգնութիւն, մտամոլութիւն։

Мании́ровать (-рую -ютъ) չ. (ֆր.) բաց թողնել, զլանալ (յաճախելու, անելու, տեսնելու, լսելու եւն)։

Ма́н|на է. (եբր.) 1, մանանայ. м. небе́сная; 2, մաննա, զազպեն (զազպենաբեր հացուց—Fraxinus Ornus—վազեցրած զորշ շաքարալից հիւթը). **-никъ** ա. բս. Glyceria fluitans, մաննախոտ, բազախոտ. **-ный** ած. մաննախոտի. м—ая крупа́ մաննախոտի հատ։

Мвовéніе ա. Ма́ніе; по м—ію руки́ ձեռքի շարժումով, նշանով։ [չափ (գործիք)։

Маноме́тръ ա. (յն.) լծռնգ. օդախտա-

Манса́|рда է. **-рдъ** ա. (ֆր.) մանսարդեան կացարան, ընդյարկեայ սենեակ։

Манти́|лійка, -лійца նւզ. ա. Манти́лья; **-льница** է. պճնամոլ, պճնուած, զուքուած զարդարուած կինարմատ. **-лья** է. (իսպ.) կարճլիկ և թեթև վերնազգեստ, շրջազգեստ կանանց, կողոր։

Ма́|нтія է. (լտ.) փառահեղ պատմուճան, քղամիդ (եպիսկոպոսական, իշխանական). **-нтó** չ. ածհ. (ֆր.) **-нтóнъ** ա. երկար վերնազգեստ կանանց։

Мануcкри́|птный ած. ձեռագրի, ձեռագիրներին. **-птъ** ա. (լտ.) ձեռագիր։

Мануфакту́|ра է. (լտ.) ձեռագործարան, արդիւնաբերական գործարան. **-ри́стика** է. ձեռագործագիտութիւն, ձեռագործարանական արուեստ. **ри́стъ** ա. (գերմ.) ձեռագործարանատէր, ձեռագործ իրեր արդիւնաբերող. **-рный**

-ժ. ձեռագործարանի, -նական. м—ые товáры.

Манчéстеръ -. մէնչէստրեան թաւիշ, բամբակաթաւիշ։

Маншéта ш. Манжéта.

Марáзмъ -. (լտ.) բժ. մարազմ, հիւծումն, ճլէրքախտ (հիւանդութիւն, որի հետևանքն է ծայրայեղ ուժասպառութիւն)։

Марáлъ կնդ. Cervus elaphus, ազնիւ եղջերու (չիկերէ)։

Марá‖льщикъ -. **-льщица** է. աղտոտող, կեղտոտող այր կին, խզմզող, վատ գրող, չարագրող, այր, կին, գրչակ. **-нi(ь)е** չ. **1**, կեղտոտելը. աղտոտելը. **2**, խզմզելը, վատ գրելը, չարադրելը. **3**, ջնջելը. **4**, բամբասելը, սևացնելը, մէկի անունը բծաւորելը։

Мараскúнъ -. (իտ.) մարասքին (բալից քաշած ըմպելիք, լիքեօր)։

Ма‖рáтель, -рáтельница ш. Марáльщикъ, -щица; **-рáть**, -рнýть ъ. **1**, աղտոտել, կեղտոտել. м. плáтье грязью; напрáсно м. бумáгу զուր թուղթ մրոտել. *м. рýки կեղտոտ բան բանել. не хочý м. рукъ չեմ ուզում յանձն առնել, չեմ ուզում ձեռք տալ. **2**, (нам—) խզմզել, վատ գրել, թխել. վատ նկարել, նկարագրել, չարագրել. м. стихи; **3**, ջնջել, հանել (օր. ձեռագրից). **4**, *(зам—) ամբաստանել, բամբասել, վարկը գցել, բարի անունը կտրել, սևացնել. м. чьё имя, чью репутáцiю; **-ся** -ետր. աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ, մրոտուիլ. бѣлыя матéрiи скóро марáются.

Мáр‖ганецъ, нца -. հնք. Manganèse, մանգան. **-ганцевáтый** -ժ. քիչ մանգան պարունակող. **-гáнцевистый** -ժ. մանգանի դքսիդ ունեցող. **-гáнцевый** -ժ. **1**, մանգանի. **2**, մանգանային, մանգան պարունակող։

Маргарú‖нъ -. **1**, քիմ. մարգարին, ճարպանիւթ. **2**, մարգարին (արհեստական իւղ). **-новый** -ժ. մարգարինի, -նա—. м—ая кислотá; м—ое мáсло ш. Маргарúнъ 2.

Маргарú‖тка է. **-точка** նւզ. բս. Bellis perennis, անթառամ ծաղիկ (ղատկածաղիկ)։

Мáрево չ. ш. Мирáжъ.

Марé‖на է. բս. Rubia tinctorum, վայրի տորոն. **-нный** -ժ. վայրի տորոնի. **-новый** -ժ. վայրի տորոնի, վայրի տորոնով ներկած։

Маржáнъ -. Սիբ. մարջան, կորալիոն, բուստ։

Мáривать ш. Морúть.

Маринáдъ -. (ֆր.) բանուածք, քացախաթթու։

Маринúстъ -. ծովանկարիչ։

Мари‖новáнi(ь)е չ. քացախելը և համեմելը, բանուածք պատրաստելը. **-новáть** (-нýю -ютъ) ъ. (ֆր.) քացախել և համեմել, բանուածք պատրաստել. **-нóвка** է. ш. Маринованiе; **-нóвочный** -ժ. քացախելու և համեմելու. **-нóвщикъ** -. **-нóвщица** է. այլ և այլ մթերքներ քացախող և համեմող, բանուածք պատրաստող այր, կին։

Марiúнскiй -ժ. Մարիամեան. М. каналъ.

Марiонéтка է. (իտ.) լարաւոր պաճուճապատանք (թատրոնական)։

Мáрка է. **I.** ш. Марáнi(ь)е; **II.** (ֆր.) նշան. почтóвая м. նամականիշ, պոստային մարկա. **III.** (գերմ.) մարկ (արծաթէ դրամ մօտ 40 կոպ. արժողութեամբ)։

Марказú‖товый -ժ. մարկասիտի, -տէ, -տից. **-тъ** -. հնք. marcassite, մարկասիտ («որ լուսաքար, ժանեկաւոր լուսաքար, արջառաքի հրաքար ալ կ'ըսուի»)։

Маркгра‖фúня է. մարկգրաֆուհի, մարկգրաֆի կին, բդեշխուհի. **-фскiй** -ժ. մարկգրաֆի, բդեշխի. **-фство** չ. մարգրաֆութիւն. **-фъ** -. (գերմ.) մարկգրաֆ, բդեշխ։

Маркё‖рскiй -ժ. մարքեօրի, -րական. **-ръ** -. (ֆր.) մարքեօր (ծառայ, որ բիլիարդի խաղի հաշիւը նշանակում և պահում է)։

Маркú‖за է. մարքիզուհի. մարքիզի կին. **-зáтъ** -. մարքիզութիւն. **-зъ** -. (ֆր.) մարքիզ (ժառանգական տիտղոս մի քանի պետութեանց մէջ)։

Маркúзы -. յ. (ֆր.) արեւոցներ (պատուհանի վերևից (դրսի կողմից) կախած կտաւէ ծածկոցներ)։

Маркúровать (-рую -ютъ) ъ. (ֆր). նշանակել (խաղալիս)։

Маркитá‖нтка է. խահավաճառուհի. **-нтскiй** -ժ. խահավաճառի. **-нтство** չ. խահավաճառութիւն, մթերքների առուտուր (զօրաբանակում). **-нтъ** -. (գերմ.) խահավաճառ նպարավաճառ, մթերավաճառ (զօրաբանակում)։

Мáр‖кiй -ժ. շուտով կեղտոտուող, աղտոտուող. бѣлое сукнó мáрко; **-кость** է. շուտով կեղտոտուելու յատկութիւն, աղտոտութիւն։

Маркшéйде‖рскiй -ժ. մարկշէյդէրի. **-ръ** -. (գերմ.) մարկշէյդէր. **1**, լեռնային ստորերկրեայ փոխանորդ կարգի. **2**, սահմանաչափ, հողաչափ։

Мáрлинь -. (գերմ.) ծովգ. երկճիւղ առասան։

Мáрля է. (ֆր.) մառլի (նիհար նուրբ, ցանցառ բամբակէ գործուածք)։

Мармелáдъ -. (ֆր.) մարմելադ (թանձր մրգահիւթ շաքարով)։

Мар‖морáцiя է. (գերմ.) մարմարիոնացումն. **-моръ** ш. Мрáморъ.

Марнýть, ся ш. Марáть, ся.

Маро‖дёрскiй -ժ. մարօդեօրի. **-дёрство** չ. մարօդեօրութիւն, կողոպտում, կողոպտում, յափշտակութիւն. **-дёрствовать** (-ствую -ютъ) չ. մարօդեօրութիւն անել, կողոպտել, թալանել. **-дёръ** -. (ֆր.) մարօդեօր (զինուոր, որ զօրքից բաժանուել է կողոպտելու նպատակով)։

Мáро‖чка է. նւզ. **1**, պստիկ մարկա, նշան. **2**, մարկ (դրամ). **-чный** -ժ. մարկա նշանի. մարկ դրամի։

Мáрса -рéя է. ծովգ. թակաղաղի առագաստակալ։

Марсельéза է. (ֆր.) մարսէլիէզ (ֆրանսիական ազգային օրհներգ, քայլերգ)։

Мá‖рсовый -ժ. Արէսի, *պատերազմի, -մական. м—ое пóле զինավարժութեան դաշտ (զինուորների համար.) **-рсъ** -. **I.**; (լտ.) **1**, Արէս, Հրատ (մոլորակ). 2, դիցբ. Արէս (պատերազմի աստուած). **II.** (հոլ.) ծովգ. կայմի թակաղաղ։

Мáр‖товскiй -ժ. մարտի, մարտ ամսի. м—ое пúво; **-тъ** -. (լտ.) մարտ, հին հայոց արեգ ամիսը։

Мартынóнъ, нка և нкá -. կնդ. Alcedo, ալ'կիոն (ծղնի)։

Марты‖шка է. (ֆր.) **-шечка** նւզ. **1**, կնդ. Cercopithecus, կանաչ կզակապիկ. **2**, կնդ. sterna ծովածիծառ։

Марушка *ի. քիծ, աղտոտուած, կեղտոտուած տեղ։*

Марципанъ *ա.* (*լտ.*) *նշից և շաքարից պատրաստած կօնֆէկտ, քաղցր հաց, կարկանդակ։*

Марціа|лизмъ *ա.* (*լտ.*) *պատերազմական ոգի, ռազմամոլութիւն.* **-льный** *ած.* **1,** *պատերազմական, պատերազմասէր, ռազմամոլ.* **2,** *երկաթաշատ, երկաթային.* м—ыя воды.

Марша|лъ *ա.* (*գերմ.*) *մարշալ, արքունի արարողապետ.* **-льскій** *ած. մարշալի, արքունի արարողապետի.* **-льство** *չ. մարշալութիւն, արքունի արարողապետութիւն։*

Маршанція *ի. բս.* Marchantia, *աղբերաց լերդուկ* (*լերդամամուռ, մարքանցիա*)։

Мар|шированіе *չ. չափաւոր քայլում։* **-шировать** (-рую -ютъ) *չ. գնալ, քայլել* (*չափաւոր քայլերով*). **-шировка** *ի. տ.* Маршированіе; **-шрутъ** *ա.* (*ֆր.*) *մարշրուտ* (*նախորօք որոշուած ճանապարհ զօրքի և կամ պաշտօնեաների համար*). **-шъ** *ա.* (*ֆր.*) **1,** *քայլուածք, չու* (*զօրքի*). **2,** *քայլերգ, չուերգ։*

Марывать *տ.* Марать.

Марь *ի. բս.* Chenopodium, *սագախոտ։*

Марьинъ, а. о, *ած. Մարիամի, -մեան.* м. башмачокъ *բս.* Cypripedium calceolus, *մուգածաղիկ։*

Марьонетка *տ.* Маріонетка.

Марьяжъ *ա.* (*ֆր.*) *մարիաժ* (*թղթախաղ մի*)։

Марьянникъ *ա. բս.* Melampyrum, *կովցորեան, լորցորեան.* м. дубравный, M. nemorosum, *վայրի, անտառային կովցորեան* (*արջու հաս*)։

Масака *ի. մուգ կարմիր գոյն.* „на графинѣ должно было быть м. бархатное платье“—*մուգ կարմրագոյն թաւշէ շոր։*

Маскотъ *ա.* (*ֆր.*) *դեղնաններկ, կապարաքար։*

Мас|ка *ի.* (*ֆր.*) *դիմակ. *պատրուակ, կեղծաւորութիւն.* сорвать съ кого м—у *մէկի դիմակը գցել, քանդել.* **-карадный** *ած. դիմակահանդէսի.* **-карадъ** *ած. դիմակահանդէս.* **-кированіе** *չ.* **1,** *դիմակաւորելը.* **2,** *ծածկելը, թաքցնելը, քօղելը, կեղծաւորուելը.* **-кировать** (-рую -ютъ), зам—, *ն.* **1,** *դիմակաւորել, դիմակ հագցնել.* **2,** *ծածկել, թաքցնել, քօղել, պարտկել, կոծկել. կեղծաւորուել.* **-ся** **1,** *ներգ. դիմակաւորուել, դիմակ առնել.* **-кировка** *ի. տ.* Маскированіе.

Масле|ная, ой *ի. տ.* Масленица; **-никъ** *ա.* **1,** *բս.* Boletus granulatus, *իւղասունկ, իւղաթնջուկ.* **2,** *խնոցի.* **-нистый** *ած. իւղոտ, իւղալի, եղոտ, եղալի, ձիթոտ.* **-ница** *ի. բարեկենդան, բարեկենդանի շաբաթը.* ему не житьё, а м. *նա եղ ու մեղրի մէջ լողում է.* **-ничный** *ած. բարեկենդանի, -նային։*

Мас|леніе *չ. իւղելը, իւղ, ձէթ քսելը, օծելը.* **-ленка** *ի. իւղաման, կարագաման.* **-лен(н)ость** *ի. իւղոտութիւն, ճարպոտութիւն.* **-леный** *ած.* **1,** *իւղոտ, ճարպոտ, ձիթոտ.* м—ыя руки; м—ое пятно *իւղից կամ ձէթից առաջացած բիծ.* **2,** *իւղի. ձէթի. իւղով կամ ձէթով պատրաստած,* м. бочёнокъ; м—ая каша; м—ыя краски *իւղաներկեր.* **-ливать** *տ.* Маслить; **-лина** *ի. բս.* Olea europaea, *ազնիւ ձիթենի.* дикая м. *յունապենի.* **-лина** *ի. ձիթապտուղ, զէյթուն.* **-линный** *ած. ազնիւ ձիթենու.* **-линый** *ած. ձիթապտղի, զէյթունի.* **-листый** *տ.* Масленистый; **-лить** (-лю -лятъ), нам—, *ն.* **1,** *իւղել, իւղ քսել. կարագել, կարագ քսել.* **2,** *ձիթել, ձէթ քսել, օծել.* **-лице** *նւզ. տ.* Масло; **-личный** *ած. ազնիւ ձիթենու.* м—ая вѣтвь; м. садъ; м—ое дерево *տ.* Маслина.

Масло *չ.* **1,** *իւղ, կարագ,* (*գր.*) *կոգի.* коровье м.; сливочное м. *սերի, ազնիւ կարագ.* какъ по маслу *տանից արգելքի, յաջող կերպով.* *подливать м—а въ огонь *կռիւը, վէճը բորբոքել.* **2,** *բուսական իւղ, ձէթ.* масличное *կմ* оливковое м. *զէյթունի ձէթ.* деревянное, растительное м. *բուսական իւղ. ծառիւղ, ձէթ.* льняное, конопляное м. *կտաւատի, կանեփի ձէթ, իւղ.* постное м. *ձէթ, բուսական իւղ.* ароматическія, бальзамныя масла *հոտաւէտ, բալասանային իւղեր.* **3,** *հանքային իւղ.* горное *կամ* каменное м. *քարիւղ.* дегтярное м. *ձիւթ.* ламповое м. *լամպի իւղ. նաւթ։*

Масло|бой *տ.* Маслобойщикъ; **-бойка** *ի. խնոցի.* **-бойничать** *չ.* **1,** *լնդել, խնոցի հարել, իւղ պատրաստել.* **2,** *ձէթ քաշել, ձէթ պատրաստել.* **-бойный** *ած.* **1,** *իւղ, կարագ պատրաստելու.* **2,** *ձէթ քաշելու, ձէթ պատրաստելու.* **-бойня** *ի.* **1,** *իւղ, կարագ պատրաստելու տեղ, գործարան.* **2,** *ձիթահանք.* **-бойщикъ** *ա.* **-бойщица** *ի.* **1,** *խնոցի հարող, իւղարար այր, կին.* **2,** *ձիթահան, ձէթ հանող այր, կին.* **-бойщичій**, чья, чье *ած.* **1,** *իւղարարի.* **2,** *ձիթահանի.* **-дѣлательный** *ած.* **1,** *իւղագործութեան.* **2,** *ձիթագործութեան.* **-дѣльня** *ի. իւղագործարան.* **-продавецъ**, вца *ա.* **1,** *իւղավաճառ.* **2,** *ձիթավաճառ.* **-родный** *ած. քիմ. ձիթածին.* м. газъ; **-солъ** *ա.* **-солка** *ի. իւղը, կարագը լուացող և աղող այր, կին.* **-сольня** *ի. իւղ, կարագ աղելու տեղ։*

Масля|никъ *տ.* Масленикъ; **-нистый** *տ.* Масленистый; **-ница** *տ.* Масленица; **-(я)нка** *ի. կնդ.* Meloё proscarabeus, *իւղաճճի կմ մայիսի որդ.* **-ность** *ի. իւղոտութիւն, ձիթոտութիւն.* **-ный** *տ.* Масленый; м—ыя сѣмена *մանր, գերմակ սերմեր, որոնցից ձէթ են քաշում* (*հմմտ.* грызовыя сѣм., *տ.* Грызовой).

Масо|нскій *ած. մասոնութեան, մասոնական.* м—ая ложа; **-нство** *չ. մասոնութիւն.* **-нъ** *ա.* (*ֆր.*) *մասոն* (*անդամ գաղտնի ընկերութեան, որ ունի իւր խորհրդաւոր ծէսերն ու արարողութիւններն և ձգտում է բարոյական կատարելութեան հասնել*)։

Масса *ի.* (*լտ.*) **1,** *մարմին, նիւթ.* **2,** *մասսա, բազմութիւն, շատութիւն, կոյտ, շեղջ.* м. народу, м. денегъ; **3,** *գանգուած, շաղախ։*

Массив|но *մ. հոծութեամբ, հոծ կերպով.* **-ность** *ի. հոծութիւն. վիթխարիութիւն.* **-ный** *ած.* (*լտ.*) *հոծ, ծանր, ծանրաքաշ, մեծադանակ, վիթխարի. կուռ, ձոյլ։*

Массовый *ած. մասսային, բազմութեամբ եղող, կատարուող։*

Мас|такъ *ա.* (*գերմ. աղճատ.*) *վարպետ, ճարպիկ մի, 'ուստա մարդ'.* **-тачить** (-чу

-чать), **-терить** (-терю́ -ря́тъ), см—, բ. վարպետել, վարպետութեամբ, ճարպկութեամբ անել, շինել, գլուխ բերել. **-терица** ի. վարպետուհի. *ճարպիկ, ճարտար, բանիմաց կինարմատ. **-терúшко** ա. նուաս. **рúще** ա. յաւել. տ. Мáстеръ; **-теровáтость** ի. բաւականաչափ վարպետութիւն, ճարտարութիւն. **-теровáтый** ած. բաւականաչափ վարպետ, ճարպիկ, ճարտար, 'ուստա'. **-теровóй**, óго ա. արհեստաւոր, 'փէշտաքար'. **-терскáя**, óй ի. արհեստանոց, արուեստանոց. **-терскú** մ. վարպետօրէն, վարպետութեամբ, ճարտարութեամբ. это сдѣлана м.; онъ поётъ м.; **-терскóй** ած. վարպետի, վարպետային, վարպետի ձեռքի. м—áя рабóта; м—ое произведéніе; **-терствó** չ. 1, վարպետութիւն, ճարտարութիւն, կատարելութիւն. 2, արհեստ, արուեստ, 'փէշակ', 'փէշտաքարութիւն'. учиться м—ý; столя́рное м. սեղանագործութիւն, ատաղձագործութիւն. часовóе м. ժամագործութիւն, 'սահաթսազութիւն'. **-теръ** ա. (յ. мастерá, óвъ) (գերմ.) 1, վարպետ, ուսեալ արհեստաւոր, 'փէշտաքար'. м. золоты́хъ дѣлъ ոսկերիչ. оружéйный м. զինագործ. сапóжный м. կօշկակար. сѣдéльный м. թամբագործ. портя́жный м. դերձակ. 2, *վարպետ, ճարպիկ, ճարտար, բանիմաց, ներհուն ոմն, 'ուստա մարդ'. онъ на всё м. կամ на всѣ рýки онъ м. ամէն բան նորա ձեռքից գալիս է. онъ м. своегó дѣла նա իւր գործը քաջ հասկանում է. онъ м. лгать նա սուտ խօսելու մէջ վարպետ է. по рабóтѣ и м—а знать գործից ճանաչում են վարպետին. на грѣхъ м—а нѣтъ ոչ ոք անմեղանչական, անսխալական չէ։

Мастú|ка ի. մաստաքէ, կէւ. **-новый** տ. Мастúчный.

Мастú|тость ի. յարգարժանութիւն, պատուարժանութիւն (հասակի). **-тый** ած. [ծեր և] յարգարժան, պատուարժան. м. стáрецъ, м—ая стáрость.

Мастúчный ած. մաստաքէի. м—ое дéрево բս. Pistacia lentiscus, Քիոսեան բեւեկնի, հերձի։ [կաժանի։

Мастодóнтъ ա. կնդ. Mastodon, պլո-

Масть ի. 1, գոյն, երանգ (մազերի). двѣ лóшади однóй м—и նոյն գոյնի երկու ձի. люди *однóй м—и մի գոյնի, մի բնաւորութեան մարդիկ. м. къ м—и подбирáется նըմանը սիրում է նմանին. 2, թղթխ. գոյն, տեսակ. кáрты однóй м—и. 3, քալուան, օծանելիք, նարգոսեան իւղ։

Масштá|бный ած. մասշտաբի. **-бъ** ա. (գերմ.) մասշտաբ (չափ)։ [երեսներին)։

Мáтежъ ա. դեղնագոյն բծեր (յղի կանանց

Матемá|тика ի. (յն.) մաթեմատիկա. **-тикъ** ա. մաթեմատիկոս. **-тúчески** մ. մաթեմատիկաբար. **-тúческій** ած. մաթեմատիկական։

Матереубíй|ство չ. մայրասպանութիւն. **-ца** հ-ր. մայրասպան։

Матерúкъ, á ա. 1, ցամաք, գետին, մայր հող. 2, ցամաք, ցամաքային հող, երկիր (ջրից շրջապատուած)։

Матерúнка ի. բս. Origanum vulgare, հասարակ մարեմխոտ (սուսամբար, խնկածաղիկ, խնկողկուզիկ, մակերան)։

Матерú|нски մ. մայրաբար, մօր պէս. **-нскій** ած. մայրական, մօր. м—ая любóвь; **-нство** չ. մայրութիւն -(мá—)**нъ**, а, о ած. մօր, մօր նման։

Матеріа|лúзмъ ա. փիլ. նիւթապաշտութիւն, նիւթակրօնութիւն. **-листúческій** ած. նիւթապաշտական, նիւթակրօնութեան. **-лúстъ** ա. (լտ.) 1, նիւթապաշտ, նիւթակրօն. 2, հում նիւթեր, գեզօրայք ծախուց. **-лъ** ա. (լտ.) նիւթ, 'մատալայ'. фасóнъ плáтья стóитъ дорóже м—а; лёнъ и пенькá суть м., изъ котóраго приготовля́ютъ полóтна; м. для пострóйки дóма; онъ собирáетъ м. для своéй истóріи; **-льность** ի. նիւթականութիւն, նիւթեղէնութիւն. **-льно** մ. նիւթականօրէն. **-льный** ած. նիւթական, մարմնաւոր։

Матé|рійца ի. նւզ. տ. Матéрія 3; **-рія** ի. (լտ.) 1, նիւթ, նիւթականութիւն. торжествó дýха надъ м—іей; это сухáя м. այդ չոր ու ցամաք առարկայ է. 2, բժ. թարախ, շարաւ, ժահր. изъ рáны шло мнóго м—іи; 3, գործուածք, կտոր, ճոթ, կերպաս. шёлковая, шерстянáя м.

Мáте|рникъ բս. Petasites, հազի գեղ. **-ринъ**, а, о տ. Мáтеринъ; **-рній** տ. Матерúнскій; м—яя грудь; **-ность** տ. Матерщúна; **-ный** ած. 1, անվայել, անպատեհ. м—ыя словá ուրիշի մօր հասցէին ուղղուած հայհոյական խօսքեր. 2, м. лёнъ կամ **-нá** ի. բարձրաբերձ կտաւատ։

Ма|терóй ած. 1, որբուկի հասած, չափահաս. м—ые гóды հասունութեան տարիներ. 2, վիթխարի, բարձրահասակ, հաստ, յաղթանդամ. 3, պինդ, կարծր. м—áя землá. Матерáя вдовá որբուկներով մնացած այրի կին. **-тёрость** ի. 1, որբուկը, չափահասութիւն. 2, վիթխարիութիւն, գէրութիւն, հաստութիւն։

Мáтерство չ. մայրութիւն։ [բան։

Матéрчатый ած. ճոթից, կտորից կա-

Матерщúна ի. հ-ժ. աստակի, գզուիլ հայհոյանքներ, նախատական խօսքեր (ուրիշի մօր հասցէին)։

Ма|тёрый տ. Матерóй.

Мáтерь ի. եկ. ոլ. մայր։

Матерѣть, пом— չ. 1, չափահաս դառնալ, որբուկի հասնել. ծերանալ, պառաւել. 2, մեծանալ, հաստ քշել, զօրանալ, երկարանալ. 3, կարծրանալ, պնդանալ. *ախտանալ, սխալ ծանրաբեռնուել։

Мáти|ца ի. առաստաղի գերան. *сидѣть подъ м—ею իրիկ միջնորդ հարսնախօսել. **-чный** ած. мáтица առաստաղապահ գերանի։

Мáт|ка ի. 1, ռմկ. մայր, 'մէր'. сказáть м—у прáвду առանց քաշուելու ճշմարտութիւնն ասել. 2, էգ կենդանի. пчели́ная м. պարսմայր. 3, կզմխ. մայրական արգանդ, զաւակատուն. бѣшенство м—и տ. Нимфомáнія; **-кинъ** տ. Мáтеринъ.

Матня́ ի. ուսկան, 'թօռ'։

Мáтовый ած. (գերմ.) անփայլ, փայլատ, շղկած, կաթնագոյն։

Маторѣть տ. Матерѣть.

Мáто|чка ի. նւզ. դեռահաս, ջահէլ մայր, կին. էգ մատղաշ կենդանի. ջահէլ պարսմայր. **-чникъ** ա. 1, պարսմօր բունը. 2, բս. Me-

lissa officinalis, *Թուրինջ խոտ կմ պատրինջ*. **-чница** ի. *բս.* Matricaria Chamomilla, *երիցուկ կմ արգանդախոտ*. **-чный** ած. *մայրական արգանդի, արգանդային*. м—ое влагáлище; м—ое отвéрстіе; м—ое кровотечéніе; м—ая болѣзнь տ. Истéрика; м—ая травá տ. Мáточница.

Матрá|сный, -съ տ. Матрáцный, -цъ; **-цникъ** ա. *մատրասագործ*. **-цный** ած. *մատրացի, -ցային*. **-цъ** ա. (*գերմ.*) *մատրաց (խոտից, մազից կլն պատրաստած ներքնակ)*։

Матрикy|ла ի. **-лъ** ա. (*լտ.*) **1**, *ցուցակ, մատեան ազնուական տոհմերի*. вносить въ м—лъ *ցուցակագրել*. **2**, *ընդունելութեան, դաստիարակութիւնների վկայական*։ [*նական*։

Матримоніáльный ած. (*լտ.*) *ամուս-*

Матрица ի. (*լտ.*) *տպգր. մայր (տառի ձուլած նախատիպը)*։

Матрóна ի. (*լտ.*) *ազնիւ տիկին, բամբիշ*։

Матрó|сна ի. *նաւաստու կին*. **-сскій** ած. *նաւաստու, նաւազի*. **-съ** ա. (*գերմ.*) **1**, *ծովային, նաւաստեայի զինուոր*. **2**, *նաւաստի, նաւազ*։

Мáтуш|ка ի. *փղքր. մայրիկ(ս), սիրելի մայրիկ*. **-кинъ**, а, о ած. *մօր*. *м. сынóкъ *մօր «փայ» որդի, մօր փայփայած, գգուած ու շլքած զաւակը*։

Матъ ա. **1**. *փայլատութիւն*. **2**, *մատ (շախմատի)*. сдѣлать шахъ и м.; **ծայրայեղ կարօտութիւն, չքաւորութիւն*. дóжили до мату́, что ни хлѣба (винá), ни табаку́; кричáть благи́мъ (*կմ* недаровы́мъ) м—омъ *բոլոր ոյժով աղաղակել*. скакáть лихи́мъ м—омъ *խիստ ուժգին չափ գնել*. **3**, *սանդուխ(տ)ների գորգ. Թելերից հիւսած պստիկ գորգ՝ ոտները սրբելու համար*։

Мáтывать, ся տ. Мотáть, ся.

Мать| ի. (*սեռկ.* мáтери; *յ.* мáтери, -рéй) **1**, *մայր, «մէր»*. крёстная м. *սանամայր*. молóчная м. *«կաթնամայր»*. назвáнная м. *հոգեմայր*. посажённая м. *հարսանեմայր, հարսնամայր (կին, որ պսակւող օրիորդին մայր է կանգնել)*. **2**, *մայրապետ (կուսանոցի)*. **-и-** **-мáчиха** ի. *բս.* Tussilago farfara, *հազի դեղ (խոճիկ, խոճկորիկ, տատրակ)*։

Маý|нный ած. *բժշկական կատուախոտի, ադրուագրուկի*. **-нъ** ա. *բս.* Valeriana officinalis, *բժշկական կատուախոտ կմ ադրուագրուկ*։

Ма|хáлецъ, льца ա. *կնդ.* Pterophorus, *փետրաւոր մանրաթիթեռ*. **-хáлка** ի. *ճանճեր քշելու գործիք, իր*. **-хáло** չ. *հովհար, հողմահար*. **-хáльный** ած. **1**, *հողմահարելու*. **2**, *նշան տալու, նշան տուող, նշանատու*։ Махáльный, аго ա. *ռզմգ. նշան տուող զօրական. առաջընթաց, նշան տուող (հրդեհաշէջների)*. **хáльце** *նւզ.* տ. Махáло; **-хáльщикъ** ա. *նշան տուող, նշան տնող*. **-хáльщичій**, ья, ье ած. *նշան տուողի*. **-хáніе** չ. *շարժելը, շարժում անելը*. м. рукóю; шля́пою *ձեռքով, գլխարկով նշան տալը*. **-хáть** (-хáю -ютъ *և* -шу́, мáшутъ), **-хивать**, -хну́ть, нам—, չ. **1**, *օդի մէջ դէս ու դէն շարժել, ճօճել, թափահարել. պտտեցնել, պտոյտ տալ (օդին)*. пти́ца мáшетъ кры́льями; м. опахáломъ *հողմահարել, հովհարել*. **2**, *նշան տալ, նշան անել*. махну́ть рукóю на когó *մէկից ձեռք քաշել, մէկից յոյսը կտրել*. м. рукóю *ձեռքով, ձեռքի շարժումով նշան տալ, նշան անել*. махни́ ему́, чтóбы останови́лся; м. платкóмъ *Թաշկինակը փողփողելով նշան տալ*. **3**, *շտապով գնալ. առաջանալ, անել, գործել*. **-ся** **1**, ‑*նդր. հովհարուել, հողմահարուել*. **2**, չ. *ծածանուել, փողփողուել*. кýдри мáшутся *գանգուր մազերը փողփողւում են (քամուց)*։

Махи́на ի. (*լտ.*) **1**, *վիթխարի, ահռելի բան*. **2**, տ. Маши́на.

Махинáція ի. (*լտ.*) *նենգութիւն, նենգ, նենգամիտ գործ, խարդաւանք*։

Ма|хну́ть, ся տ. Махáть, ся; онъ махну́лъ въ Пи́теръ *նա Պետերբուրգ թռաւ (գնաց)*. онъ махну́лъ на негó, на э́то дѣло рукóю *նա նորանից, այդ գործից ձեռք քաշեց, ձեռք վերցրեց, յոյսը կտրեց*։

Ма|ховóй ած. *շարժուն, գնայուն. շարժելու, թափահարելու, թեահարելու*. м—ы́я пéрья *թևի, թռչելու փետուրներ*. *м. пáрень *որիկայ, «լածիրակ»*. **-хомъ** *ն.* տ. Махъ.

Мáхонькій ած. *ռմկ. խիստ պստիկ*։

Махó|рка ի. *մախօրկա (ստորին տեսակ Թութուն)*. **-рковый, -рскій** ած. *մախօրկայ*։

Махрóвый ած. *կեղծ*. м—ые цвѣты́ ⁜ *м. дурáкъ, болвáнъ *յիմարների Թագաւոր*։

Махъ ա. **1**, *շարժում, Թեահարում, Թափահարում, հարուած, պտոյտ (օդի մէջ)*. мáхомъ *ն. մի հարուածով, միանգամից. իսկոյն, մի ակնԹարԹում*. **2**, *Թև քամու ջաղացի*. **3**, *սխալ, վրիպում*. дать мáху *սխալուել, վրիպել*. сдѣлать что на м. *մի բան վայրիվերոյ անել*,

Мáца ի. *տպգր. Թանաքիչ*։ [*շինել, Թխել*։

Мáцца ի. *բաղարջ (հրէական)*։

Мацóни չ. ‑*նհ. կովկ. մածուն*։

Мá|чеха, -чиха ի. *խորԹ մայր, մօրու*. **-чехинъ, -чихинъ**, а, о ած. *խորԹ մօր*։

Мáчивать, ся տ. Мочи́ть, ся.

Мáч||та ի. (*գերմ.*) *կայմ*. **-тови́къ**, á ա. *կայմափայտ, կայմի գերան*. **-тóвникъ** ա. *կայմացու գերան, փայտ*. **-товóй** ած. **1**, *կայմի, կայմապատկան*. **2**, *կայմացու*. **-товщи́къ**, á ա. *կայմագործ*. -(мáч)**тóвый** տ. Мачтовóй.

Маши́||на ի. (*գերմ.*) *մեքենայ*. жáтвенная, паровáя, швéйная, электри́ческая… м. *հնձի մեքենայ, շոգեմեքենայ, կարի, ելեկտրական... մեքենայ*. привести́ м—у въ дѣйствіе *մեքենան բան գցել*. **-нáльно** *ն. մեքենայաբար, -յօրէն*. **-нáльный** ած. *մեքենայական, անգիտակցական, ակամայ*. **-ни́стъ** ա. **1**, *մեքենագործ*. **2**, *մեքենավար*. **-нка** *նւզ.* տ. Маши́на; **-нный** ած. **1**, *մեքենայի*. м—ое колесó; **2**, *մեքենագործ, մեքենայական, մեքենայով շինած, յօրինած*. м—ая рабóта.

Маши́||сто *ն. լայն տարածելով, բացելով*. **-стый** ած. **1**, *լայն տարածող, բացող*. **2**, *ճոխ, փարԹամ, շռայլ*։

Машóкъ, шкá *նւզ.* տ. Махъ. [-бъ.

Маштá||бный, -бъ տ. Масштáбный,

Машу́ տ Махáть.

Мáщивать տ. Мости́ть.

Маэ́стро ա. ‑*նհ.* (*իտ.*) *երաժշտապետ*։

Мая́къ, á ա. **1**, *փարոս*. **2**, *նշանատու*

աշտարակ, առհ. որ և է նպատակով կանգնեցրած նշան։

Мая́льница է. բս. Oscillaria, ծփամուռ, ճօճամուռ (Լօռերից—Algae)։

Ма́яніе չ. վաստակում, նահատակութիւն, ուժասպառութիւն։

Ма́ятни|къ ա. ճօճանակ (պատի ժամացոյցի). **-чій**, чья, чье ած. ճօճանակի, -կային։

Ма́ять (ма́ю -ютъ), изм—, зам—, см—, **1**, հալումաշ անել, հալից գցել, տառապեցնել. **-ся** ն.չ.ր. շատ աշխատել, վաստակել, տառապել, հալումաշ լինել, ուժասպառել, նահատակուել։

Мая́чить (-чу -чать), пром—, չ. ռմկ. գժուարութեամբ, տառապանքներով ապրել. մի կերպ կառավարուել, 'եօլա գնալ'։

Ма́ячный ած. փարոսի, փարոսային։

Мг|ла է. մառախուղ. **-ли́стый** ած. մառախլապատ։

Мгнове́|ні(ь)е չ. ակնթարթ, քթիթ, վայրկեան. въ одно́ м. изъ глазъ пропа́лъ; **-нно** մ. մի ակնթարթում, վայրկենաբար. **-нность** է. յանկարծութիւն, յանկարծակիութիւն. **-нный** ած. ակնթարթային, վայրկենական, խիստ կարճատև։

Меа́н|дра է. **-дръ** ա. ճրտրք. մէանդր (մի տեսակ զարդ, գրուագ)։

Ме́|бель է. (ֆր.) կահ կարասիք, կահաւորութիւն. установка м— и.; **-бельный** ած. կահ կարասիքի, կահաւորութեան. м. магази́нъ; **-бельщикъ** ա. **-бельщица** է. կահ կարասիք պատրաստող կմ ծախող այր, կին. **-бельщичій**, ья, ье ած. կահ կարասիք պատրաստողի կմ վաճառողի. **-блировáні(ь)е** չ. կահաւորելը. **-блировáть** (-рую -ютъ), обм— ն. կահաւորել. меблиро́ванныя ко́мнаты· **-блиро́вка** է. կահաւորում. **-блиро́вщикъ** ա. **-блиро́вщица** է. կահաւորիչ, տուն տեղ կահաւորող այր, կին։

Мегатéрій ա. կնդ. Bradypus giganteus, հսկայ յամրուկ, ծոյլ։

Мегéра է. *Մեգերա, *չար, չարասիրտ, չարախորհուրդ կին։

Меда́|ль է. (ֆր.) մեդալ. **-льёръ** ա. մեդալներ կտրող, մեդալագործ. **-лька** նւզ. տ. Меда́ль; **-льный** ած. մեդալի. **-льо́нный** ած. մեդալիոնի. **-льо́нчикъ** նւզ. տ. Медальо́нъ; **-льо́нъ** ա. (ֆր.) **1**, մեդալիոն, մեծ մեդալ. **2**, կլոր կմ ձուաձև տուփ, որ կրում են վզին։

Медвѣ́|дина է. արջի միս. **-дица** է. **1**, էգ արջ. **2**, աստղբ. Արջ (համաստեղութիւն). Больша́я, Ма́лая м.; **-дище** ա. յեղ. մեծ, ահագին արջ. **-дка** է. **1**, աստղձգ. մեծ խարաբուզ, 'ռանդա'. **2**, կարճանիւ սայլ մի. **3**, տ. Медвѣ́докъ; **-докъ**, дка ա. կնդ. Gryllus gryllotalpa, խլրդածղրիդ (ամբուսածղրիդ). **-дь** ա. **1**, կնդ. Ursus, արջ. м. губа́стый, U. labiatus, շրթնարջ. м. бѣ́лый, ледови́тый, поля́рный, U. maritimus, սպիտակ կամ բևեռային արջ. дѣ́ло не м., въ лѣ́съ не уйдётъ (առծ.) գործը ձեռքիցդ չի փախչում, էգուց էլ կարելի է անել. не уби́въ м—я, шку́ры не продава́й (առծ.) առանց ջրի մի բոբիկանար, առաջ արջին սպանիր, ապա կաշին ծախիր. съ м—емъ дружи́сь, а за топо́ръ держи́сь շան հետ բարեկամացիր, փայտը ձեռքիցդ վայր մի գցիր. **2**, սուրճ ռօմով. **-жáтина** է. արջի միս. **-жáтникъ** ա. արջավար, արջ պար ածող. **-жёнокъ**, нка (յ. медвѣжáта, -тъ) ա. արջի ձագ. քոթոթ, թոժիկ. **-жина** տ. Медвѣжáтина; **-жій**, ья, ье ած. արջի. м. жиръ; м—ья шу́ба; м—ья услу́га վնասակար ծառայութիւն, օգնութիւն. м—ье у́хо, Verbascum thapsus, բուն փղամոռ. м—ье ушко́ բս. Primula auricula, արջականջ. м—ья ла́па արջի թաթ (բոյս)։

Медвя́ный ած. մեղրի, մեղրային, բնչպէս մեղր. м—ая роса́ մեղրացօղ (անկեների վերայ մակարոյծներից նստած)։

Меделя́н|ка է. մեդիոլանեան տոհմիկ շուն. **-скій** ած. մեդիոլանեան շան. м—ая соба́ка տ. Меделя́нка.

Ме|дикамéнтъ ա. (լտ.) դեղ, դարման, դեղորայք. **-дикъ** ա. (լտ.) բժիշկ։

Меди́стый ած. մեղրաշատ։

Медици́|на է. բժշկ(ական)ութիւն. **-нскій** ած. բժշկութեան, բժշկ(ական)ութեան։

Медіу|ми́ческій ած. մեդիումական. медіу́мъ-ով եղող, կատարուող. м—ія явлéнія; **-(мé—)мъ** ա. (լտ.) մեդիում, միջնորդ (բառ ոգեհարցութեան — спирити́змъ—ետ, որ միջնորդ է հանդիսանում մարդկանց և ոգիների մէջ)։

Мéд|лéніе չ. յապաղում. **-ленно** մ. դանդաղ կերպով. эти дéревья расту́тъ м.; **-ленность** է. դանդաղութիւն. ռմկ. ձգձգում. мнѣ надоѣ́ла его́ м.; **-ленный** ած. դանդաղ. м—ое движéніе; м—ое пищеварéніе; **-ли́тель** ա. **-ли́тельница** է. դանդաղկոտ, ուշացող, ձգձգող այր, կին. **-ли́тельность** է. դանդաղկոտութիւն. **-ли́тельный** ած. դանդաղկոտ. **-лить** (-лю -лятъ), пом—, չ. ուշանալ, յապաղել, ուշացնել. онъ мéдлитъ прихо́домъ նա ուշանում է, չէ գալիս. торопи́тесь! какъ вы мéдлите; не мéдля անյապաղ։

Медля́къ, á ա. կնդ. Blaps mortisaga, մահագուշակ կմ մեռելաճճի։

Медо|варéніе չ. մեղր եփելը. **-вáренный** ած. մեղր եփելու. м. заво́дъ; **-вáрка** է. մեղր եփող կինարմատ.' **-вáрный** ած. մեղր եփելու գործարանի. **-вáрня** է. մեղր եփելու գործարան. **-вáрскій** ած. մեղր եփողի. **-вáръ** ա. մեղր եփող. **-вáтый** ած. մեղրահամ. **-ви́къ**, á ա. **1**, մեղրահաց, մեղրով պատրաստած քաղցր հացեղէն. **2**, բս. nectarium, մեղրոց, մեղրի անօթ. **-вка** է. բս. Melissa officinalis, թուրինջ խոտ կմ պատրինջ. **-вникъ** տ. Медови́къ 2; **-во́й** ած. մեղրի, մեղրից. **-вщи́къ**, á ա. մեղրավաճառ. **-вый** ած. մեղրի, մեղրա—. м. мѣ́сяцъ մեղրամիս, մեղրալուսին. м. кáмень հնք. մեղրաքար, կաող. **-добывáні(ь)е** չ. մեղր կտրելը. **-(-дó)къ**, дкá **1**, նւզ. տ. Мёдъ; **2**, մէղօկ (ֆրանսիական կարմիր գինի). **-ли́стникъ** ա. բս. Melittis melissophyllum, մեղրուկ կմ մեղրախոտ. **-нóсный** ած. **1**, մեղրաբեր. **2**, մեղր պարունակող. **-со́съ** ա. կնդ. Trochilus, մեղրածուծ (թռչնիկ). **-творéніе** չ. մեղրացում. **-точи́вость** է. մեղրահոսութիւն. *քաղցրութիւն. **-точи́вый** ած. մեղրահոս. *քաղցր, գրաւիչ. м—ыя слова́; м—ые уста́; **-цвѣ́тъ** ա. բս.

Melianthus, մեղրածաղիկ. **-ѣдна** է. կնդ. Gulo melliovorus, մեղրակեր կուղեւ

Медуза է. կնդ. Medusa, ծովամայր. м. свѣтящаяся, Pelagia noctiluca, գիշերլուսիկ ծով.

Меду|ница է. բս. Pulmonaria officinalis, հասարակ թոքախոտ. **-ничникъ** ա. բս. Spiraea Ulmaria, մօրական ապլերակ. **-нка** է. բս. Medicago sativa, առվույտ կամ կապույտ առվույտ: [տամ խմիչք, մեղրաջուր:

Мёдъ ա. **1**, մեղր. **2**, մեղրից պատրաստ-

Межа է. **1**, սահման, կալվոր. **2**, միջասահման, 'երդանդ' (երկու հողերի մէջ գտնուող անջրպետը):

Межгó|рный ա. լեռների մէջ ընկած. **-рье** չ. լեռնամէջ, լեռների միջի տարածութիւնը: [ձայնարկութիւն:

Междометіе չ. քրկ. միջարկութիւն,

Междо|мѣсячіе չ. լուսնամէջ (ժամանակ, երբ լուսինն անտեսանելի է). **-рѣчіе** չ. գետամէջ (երկու գետերի մէջ գտնուող տարածութիւն). **-узліе** չ. բս. հանգոյցամէջ (ցողունի հանգոյցների միջի տարածութիւնը):

Междоусó|бица է. **-біе** չ. ներքին, քաղաքացիական պատերազմ, երկպառակութիւն. **-бный** ա. ներքին, քաղաքացիական պատերազմի, երկպառակութեան. **-бство** ա. Междоусóбіе; **-бствовать** (-ствую -ютъ) ներքին, քաղաքացիական պատերազմ մղել, երկպառակել:

Мéжду նխդր. **1**, գործիակ. հոլովով (երբ ցոյց է տալիս երկուսի միջև գտնուելը, լինելը, մնալը) մէջ, միջև, արանքում. гóродъ лежи́тъ мéжду рѣкóю и óзеромъ; жить мéжду дóбрыми людьми́; мéжду нáми будь скáзано խօսքը մեր մէջ մնայ. мéжду прóчимъ 'ի միջի այլոց. **2**, սեռկ. հոլովով (երբ ցոյց է տալիս երկուսի միջով անցնելը, ընթանալը, ուրեմն շարժում) միջով, միջից, արանքից. мéжду горъ течётъ рѣчка լեռների միջով գետակ է հոսում. дорóга извивáется м. горъ; мéжду тѣмъ այն ինչ, միւնչդեռ. мы забавляемся, а мéжду тѣмъ ночь настаётъ.

Между|брóвіе չ. յօնքամէջ, յօնքերի միջի տարածութիւնը. **-врéменіе** չ. ժամանակամիջոց. **-гóрье** ա. Межгóрье; **-гóрный** ա. Межгóрный; **-дѣйствіе** չ. միջագործ (ժամանակամիջոց երկու գործողութեանց մէջ). միջանկեալ գործողութիւն. **-дѣліе** չ. պարապ, պրձակ ժամ, ժամանակ, դադար. **-кóстный** ա. ոսկորների մէջ, արանքում գտնուող. **-мýскульный -мышечный** ա. մկանների մէջ, արանքում գտնուող. **-нарóдный** ա. միջազգային. **-начáліе** չ. անտէրութիւն. **-рёберный** ա. կողերի մէջ, արանքում գտնուող. **-стóлбіе** չ. սիւնամէջ (երկու սիւների մէջ գտնուող տարածութիւն). **-стрóчіе** չ. տողամէջ, տողանցք. **-стрóчный** ա. տողամէջ, տողերի մէջ գտնուող. **-цáрствіе** չ. անթագաւորութիւն, անիշխանութիւն:

Ме|жевáльный ա. սահմանաչափութեան. **-жевáніе** չ. սահմանաչափում, -փութիւն. **-жевáть** (-жýю -ютъ) ն. սահման կտրել, սահմանը չափել, որոշել. **-ся** ն. սահմանուել, սահմանափակուել. **-жёвка** է. ա. Межевáніе; **-жевóй** ա. **1**, սահմանի, -նային. м. знакъ; **2**, սահմանաչափութեան. **-жевщи́къ**, á ա. սահմանաչափ, սահման կտրող. հողաչափ **-жевщи́чій**, ья, ье ա. սահմանաչափի, հողաչափի:

Межéнь է. մէջ, մէջ տեղը. м. лѣта ամառնամէջ. м. сóлнца հասարակած (որ օրն ու գիշերը հաւասար են). м. воды́ ջրի ամենացածր բարձրութիւնը (վարարումից յետոյ):

Меже|ýмокъ, мка ա. **1**, միջակ մարդ, խր. человѣкъ м. միջակ խելքի տէր կամ միջահասակ մարդ. товáръ м. միջակ, միջակ տեսակի ապրանք. **2**, խառնածին կենդանի:

Межи́на է. երկու տների արանքում գտնուած տարածութիւն, անջրպետ:

Меж|колѣніе ա. Междоýзліе; **-кóстный** ա. Междукóстный.

Ме|жни́къ, á ա. միջնակ, 'երդանդ' (երկու արտերի միջև). **-жный** ա. Межевóй; **-жъ** նխդր. (չպատուած) ա. Мéжду.

Мезони́|нъ, -нный ա. Мезони...

Мез|гá է. փափուկ, կակուղ նիւթ. **-гóвый** ա. փափուկ, կակուղ:

Мез|дрá է. **1**, մորթի տակի երեսը. **2**, այդ երեսի վրայ գտնուող փառը, աւելորդ միսը. сдирáть м—ý съ кóжи; **3**, ա. Бри́тва 2; **-дрéніе** չ. մորթի տակ գտնուող աւելորդ միսը, փառը քերելը, մաքրելը. **-дри́на** ա. Мездрá; **-дри́нный** ա. **1**, փառի, փառային. м—ая сторонá шкýры; **2**, փառից շինած, պատրաստած. м. клей; **-дри́ть** (-рю́ -рáтъ) ն. կշեզ. մորթի տակ կպած աւելորդ մսերը, փառերը քերել, մաքրել:

Мезони́|нный ա. մեզոնինի. **-нчикъ** ա. նւզ. պատիկ մեզոնին, կիսայարկեան սենեակ. **-нъ** ա. (իտ.) մեզոնին. **1**, կիսայարկեան սենեակ. **2**, կիսայարկ. ա. Антресóль.]թաղրել:

Мекáть ն. ռմկ. մտածել, խորհել, են-

Мекóній ա. բժ. նորածին մանկան առաջին կղկղանքը: [(սևաքար):

Мелани́тъ ա. հնք. mélanite, մելանիտ

Меланхó|ликъ ա. (յն.) մելամաղձոտ, սևամաղձոտ մարդ. **-ли́ческій** ա. մելամաղձոտի, սևամաղձոտի. **-лія** է. (յն.) մելամաղձոտութիւն, սևամաղձոտութիւն:

Мéлево ա. Мéливо.

Меледá է. **1**, երկար ժամանակ պահան ջող աշխատանք. մշակման միտկերպութիւն. м—ý меледи́ть միշտ միևնոյն բանն անել. **2**, մի տեսակ խաղ:

Мéленка է. նւզ. պատիկ ջաղաց:

Мéлекъ ա. **1**, երկանքի կոթ. **2**, սանդրակու, ծիծառ, որով թութունը սանդի մէջ արքում են:

Мé|ленькій, -ленько մնղմ. ա. Мéлкій, -ко; **-лёхóнекъ**, нька, о ա. խիստ մանր, խիստ գեղմակ:

Мéливо չ. աղուն, աղալու հատիկ:

Мелкотá ա. Мéлкость.

Мелилó|тный ա. հասարակ կորնկանի (մեղրածուծի). **-тъ** ա. բս. Melilotus officinalis, հասարակ կորնկան (մեղրածուծ):

Мели́нá է. մեծ, ընդարձակ ծանծաղուտ:

Мелини́тъ ա. մելինիտ (պայթուցիկ նիւթ, որով լցնում են պայթելի ռումբերն և նաւերը):

Мели́сса բս. ա. Медóвка.

Ме||лить (-лю -лятъ), изм—, разм—, ն. մանրել, գերմակացնել, աղալ, աղացել.

Меліоративный ած. (լտ.) հողի, գետնի բարելաւման, հողը, գետինը բարելաւելու. м—ыя работы; м—ыя ссуды.

Мел||кій (-локъ -лка, о) ած. **1**, մանր, գերմակ. м. песокъ; мелкая печать մանր տպ. м. сахаръ շաքարի փոշի. м. скотъ պզտիկ, գերմակ չորքոտանիներ. м—ія стихотворенія; м. кредитъ; м—іе долги; м—ія деньги մանր մունր փող, 'խուրդա մուրդա'. м—ое дворянство ստորին ազնուականութիւն. м. дождь շաղ. **2**, ծանծաղ, 'երես', բարակ (գետ), տափակ, ոչ խորունկ (ափսէ), **-ко** մ. մանր, գերմակ, մանր, մունր:

Мелко||бородый ած. մանրակօս. **-ватость** ի. գերմակաւունութիւն, մանրաւունութիւն. **-ватый** ած. մանրաւուն, գերմակաւուն. **-водіе** չ. ծանծաղ. բարակ ջուր, ծանծաղուտ. **-водность** ի. սակաւաջրութիւն, ծանծաղութիւն. **-водный** ած. սակաւաջուր, բարակ, ծանծաղ. **-донный** ած. տափակ (ոչ խորունկ) յատակով. **-зернистый** ած. մանրահատիկ, գերմակ հատիկներով. **-зубка** ի. մանրատամ, գերմակ ատամներով սղոց. **-зубчатый**, **-зубый** ած. մանրատամ, գերմակ ատամներով. **-лиственный** ած. մանրատերև. **-лѣсокъ**, ска ա. **-лѣсье** չ. մանրածառ, մացառուտ անտառ. **-пёрый** ած. մանրափետուր. **-помѣстность** ի. սակաւահողութիւն, սակաւութիւն (հողի, կալուածքի). **-помѣстный** ած. սակաւահող. սակառակալուած. м. дворянинъ; **-прядный** ած. բարակ թելերով. **-слойный** ած. բարակ թելերով. (мел—)**сть**, **-та** ի. **1**, մանրութիւն, գերմակութիւն. **2**, ծանծաղութիւն. **-травный**, **-травчатый** ած. կարճ խոտով (մարգ). **-шёрстый** ած. բարակ, նուրբ բրդով:

Мело||дически մ. ներդաշնակութեամբ, -կարար. **-дическій** ած. ներդաշնակ, քաղցրալուր. **-дія** ի. (յն.) երժ. եղանակ. **-драма** ի. (յն.) մելոդրամա (դրամա, որի մի քանի կըտորները երգախառն են). **-драматическій** ած. **1**, մելոդրամատիկական, մելոդրամայի ձեւով. **2**, լացկան, լալկան:

Мелома||нія ի. (յն.) երգամոլութիւն, նուագամոլութիւն, չափազանց սեծ սէր դէպի երաշժտութիւնը. **-нъ** ա. (յն.) երգամոլ, երաժըշտամոլ, նուագամոլ:

Мело||чникъ, а ա. **-чница** ի. **1**, մանրավաճառ, -ուհի. **2**, մանրակրկիտ, գծուծ այր, կին. **-чной** ած. մանր մունր, չնչին, աննշան. м. человѣкъ մանրակրկիտ, գծուծ, մանր մունր բաների յետեւից ընկած մարդ. м—ая лавка մանրոնների խանութ. м—ая продажа, торговля մանրոնավաճառութիւն. м. торговецъ մանրավաճառ, չարչի, փերեզակ. **-(ме-)чность** ի. գծուծութիւն, կծծիութիւն, մանրակրկտութիւն. **-(ме-)чь** ի. հ—ք. **1**, չնչին, աննշան, մանր մունր բաներ. входить во всѣ м—и բոլոր մանրամասնութեանց մէջ մտնել. **2**, մանր մունր դրամ. 'խուրդամուրդա'. у меня всё крупныя деньги, нѣтъ ли у васъ м—и?

Мелузга տ. Мелюзга.

Мёлъ, ла, о տ. Мести.

Мель ի. ծանծաղուտ, աւազուտ. песчаная м. въ рѣкѣ; сѣсть, стать на м. ծանծաղուտի մէջ խրուել. снять съ мели ծանծաղուտից հանել, դուրս բերել (նաւը). сойти съ м—и ծանծաղուտից դուրս գալ:

Мель||каніе չ. փայլելը, շողալը. յանկարծ փայլելն և անյայտանալը: **-кать**, **-кнуть** չ. փայլել, շողալ. յանկարծ փայլել, պազզալ, շողալ և անյայտանալ. молнія мелкаетъ փայլակը փայլատակում է. вдругъ мелькнулъ передъ нами огонёкъ; онъ мелькнулъ и исчезъ նա յանկարծ երևաց և անյայտացաւ. **-комъ** մ. **1**, խիստ արագութեամբ, հապճեպով, խուճապաւ, անճապարանօք. я проѣхалъ м., **2**, անցողակի, հարևանցի կերպով. я видѣлъ его только м.; я только м. коснулся этого дѣла.

Мель||никъ ա. ջ(ր)աղացպան. **-ница** ի. ջ(ր)աղաց, աղօրիք. водяная м. ջրաղաց. вѣтреная м. քամաղաց, քամու ջաղաց. ручная м. երկանք. **-ническій** ած. ջ(ր)աղացպանի. **-ничиха** ի. ջ(ր)աղացպանի կին. **-ничій**, ья, ье ած. ջ(ր)աղացպանի. **-ничный** ած. ջ(ր)աղացի, աղօրիքի:

Мельхіоръ ա. մելքիօր, նոր արծաթ:

Мель||чать չ. **1**, մանրանալ, գերմականալ. **2**, նուազիլ, այլասերուիլ, ոչնչանալ. **-чайшій** ած. գերդ. ամենամանր, ամենագերմակ. **-че** ած. և մ. **1**, աւելի մանր, աւելի գերմակ. **2**, աւելի ծանծաղ. **-чить** (-чу -чатъ) ն. մանրել, մանրացնել, գերմակացնել, տրորել, ջարդել:

Мелѣть, обм—, չ. **1**, ծանծաղանալ, բարակիլ (ջրի մասին). **2**, աւազակալիլ:

Мелю տ. Молоть.

Мелюзга ի. հ—ք. **1**, մանր մունր բաներ. **2**, պստիկ երեխաներ. **3**, 'փիչխուլ', պստիկ ձկներ, ձկնիկներ: [քար]:

Мелюсъ ա. մելիս (սպիտակ շաքար).

Ме||морандумъ ա. (լտ.) դիպլոմատիկական յիշատակագիր, յայտագիր. **-моріалъ** ա. (լտ.) վճռկ. հաշուապահական գիրք, մատեան. **-морія** ի. (լտ.) յուշագիր. **-муары** ի. յ. (ֆր.) յիշողութիւններ, 'յուշիկներ':

Менажерія ի. (ֆր.) կենդանական պարտէզ. կենդանանոց, անասնանոց, գազանանոց (մեւռ. շրջուն):

Менау||ра ի. (լտ.) **1**, դեղգ. չափ հեղուկների. **2**, ուսանողական թեթև մենամարտութիւն. **-рка** նւզ. տ. Мензура 1.

Менструація ի. (լտ.) դաշտան, աշխարհ, ամսական (կնոջ):

Менсура տ. Мензура.

Мен||тения ի. հնց. պստիկ վերարկու. **-тикъ** տ. Доломанъ 1.

Менторъ ա. (լտ.) Մենտոր, դաստիարակ, ուղեցոյց, ուսուցիչ:

Менуэтъ ա. (ֆր.) մենուէտ (վաղեմի պար, կաքաւ ֆրանսիական):

Мень||шакъ а, ա. ռմկ. կրտսեր որդի կամ եղբայր. **-ше** ած. և մ. բաղդտ. աւելի քիչ, աւելի նուազ. աւելի փոքր. м. всего ամենից քիչ. ամենից փոքր. онъ м. всѣхъ նա ամենից փոքր է, կրտսեր է: Меньшее, аго չ. քիչ. նուազ բան. самое м.; что вы можете сдѣлать... **-шинство** չ. փոքրամասնութիւն. **-шій** ած. բաղդտ. փոքրագոյն, նուազագոյն. изъ двухъ золъ выбирай м—ее (առծ.).

по ме́ньшей мѣ́рѣ *ամենաքիչը*. **-шо́й** *-ծ. փոքր, կրտսեր.* *м. братъ *մարդուս խեղճ եղբայրը, մերձաւորը.* пожéртвовать жи́знью для м—óго бра́та.

Ме́ньше *ս.* Ме́ньше; тѣмъ не м. *այնուամենայնիւ, չնայելով դորան.* бо́лѣе и́ли м. *շատ թէ քիչ.* онъ купи́лъ м. цѣ́нную ры́бу—*աւելի աժան արժէքի ձուկ։* [րտիկաթերթ։

Меню́ *չ. անհ. (ֆր.) խորտիկացուցակ, խո-*

Мерге|лева́тый *-ծ. մերգելաշատ, -լախառն.* **-ли́ровать** (-рую -ютъ) *ն. մերգելել, մերգելով պարարտացնել (հողը).* **-(мé—)ль** *ա. (գերմ.) մերգել (կրախառն և կաւային հող, որով դաշտերը պարարտացնում են).* удобре́ніе м—емъ; **-(мé—)льный** *-ծ. մերգելի։*

Мерё|жа *ի.* **-жка** *նւզ. մի տեսակ ուռկան, 'ձոռ', ձուկ որսալու քթոց.* **-жный** *-ծ. ուռկանի, 'թոռի', ձուկ որսալու քթոցի։*

Мерено́къ, нка́ *ս.* Мéринъ.

Мере́ть (мру, мрёшь, мрутъ), ум—, *չ. մեռնել, կոտորուել։*

Мере́щиться (-щусь -щатся), пом—, *չ.* **1**, *երեւալ (հեռուից, աղօտ կերպով).* **2**, *երեւալ, թուալ (երազում).* э́то мнѣ во снѣ мере́щилось.

Мерéй *ի. խորտուբորտ տեղ կաշուի վերայ։*

Мер|за́вецъ, вца *ա.* **-за́вица, -за́вка** *ի. պիղծ, գարշելի, նողկալի, զզուելի այր, կին.* **-за́тельный** *-ծ. պիղծ, գարշելի, նողկալի, զզուելի.* **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ), ом—, **1**, *չ.* кому́ *մէկին զզուեցնել.* **2**, *չ.* кѣмъ, чѣмъ *մէկից, մի բանից զզուել, գարշել, նողկալ.* **3**, *ն.* что *մի բան զզուելի, գարշելի, նողկալի դարձնել.* **-зкій** (-зокъ -зка́, о) *-ծ. պիղծ, գարշելի, զազրալի, զզուելի, նողկալի, 'գէշ'.* **-зко** *ս. զզուելի, գարշելի կերպով, սոսկութեամբ։*

Мер|злова́тый *-ծ. բաւականաչափ սառած.* **-(мёр)злость** *ի. սառած լինելը.* **-(мёр)злый** *-ծ.* **1**, *սառած.* **2**, *սառ, սառնասիրտ.* онъ тако́й м. *նա սառ մարդ է.* **-зля́къ**, а́ *ա.* **1**, *սառ, սառնասիրտ մարդ.* **-зля́тина** *ի. սառած, ցրտահար միթերքներ, ուտելեղէններ.* **-(мёр)знуть**, зам—, *չ. սառչել.* рѣка́ замёрзла.

Ме́р|зостно *ս.* Ме́рзко; **-зостный** *ս.* Ме́рзкій; **-зость** *ի. պղծութիւն, նողկանք, նողկալիութիւն, գարշանք, զազրանք.* м. запустѣ́нія *պղծութիւն աւերածոյն (Դանիէլ, 9_{27}).* **-зѣні(ь)е** *չ. գարշելը, -շանք. զզուելը, զըզուանք, նողկալը, -կանք* **-зѣть**, ом—, *չ. գարշելի, զզուելի, նողկալի դառնալ։*

Мери|діа́нъ *ա. (լտ.) աշխ. միջօրէական.* земно́й м.; **-діона́льный** *-ծ. կէսօրեայ, միջօրէական.* м—ая высота́.

Мерино́|совый *-ծ.* **1**, *մերինոսի.* м—ая шерсть; **-съ** *ա. (իսպ.) մերինոս (ոչխար)։*

Ме́ринъ *ա. կրտած, մալած ձի, եբիվար.* врётъ какъ си́вый м. *ռմկ. սաստիկ սուտ է խօսում։* [ռեւտրականութեան։

Меркант́льный *-ծ. առեւտրական, ա-*

Ме́ркнуть, пом—, *չ. մթագնիլ, մթնել, խաւարել, աղօտանալ, աղջամուղջով պատուել.* *глаза́ его́ ме́ркнутъ *նորա աչքերը աղօտանում, կուրանում են,* **նա մեռնում է, նորա աչքերը մարում են.* вся́кая друга́я сла́ва *мéркнетъ пéредъ его́ сла́вою.

Мерку|ріа́льный *-ծ. սնդիկի, սնդիկային.* м—ыя лѣка́рства; **-рій** *ա. (լտ.)* **1**, *սնդիկ.* **2**, *աստղ. Հերմէս, Տիւր (մոլորակ)։*

Мерлу́|ха *ի. գառան մորթ.* **-шечій**, ья, ье, **-шій**, ья, ье *-ծ. գառան մորթից.* **-шка** *նւզ. ս.* Мерлу́ха; **-щатый** *ս.* Мерлу́шечій.

Ме́рт||венность *ի. մահացութիւն, մեռածութիւն, անկենդանութիւն.* **-венный** *-ծ.* **1**, *մեռելային, անկենդան.* м—ая блѣ́дность; **2**, *մեռած, մահացած.* **-ве́цки** *ս. ինչպէս մեռած, մեռածի պէս.* м. пьянъ *սաստիկ հարբած, գինուց անզգայ դարձած(է).* **-ве́цкій** *-ծ. մեռելային, անզգայ, անկենդան.* **-ве́цъ**, а́ *ա. մեռած մարդ, հանգուցեալ.* э́тотъ человѣ́къ имѣ́етъ видъ м—а́; онъ бои́тся м—о́въ; **-вечи́на** *ի. դէշ, 'լէշ', շաղիղ.* **-вечи́нный** *-ծ. դիշի, շաղիղի, 'լէշի'.* **-ви́тельность** *ի. մահացու, մահաբեր լինելը.* **-ви́тельный** *-ծ. մահացու, մահաբեր.* **-ви́ть** (-щвлю́ -вя́тъ) ум—, *ն. սպանել.* **-во́** *ս. ս.* Мертве́цки; **-ворождённый** *-ծ. մեռած ծնուած, մեռելածին.* **-(мёрт)вость** *ի.* **1**, *մեռածութիւն.* **2**, *անկենդանութիւն, անզգայութիւն.* **-вый** *-ծ. մեռած.* **անկենդան, մեռելային.* мёртвый, аго *ա.*, -вая, ой *ի. մեռեալ, հանգուցեալ.* м—ое тѣ́ло; погреба́ть м—аго; *спать м—ымъ сномъ *մեռածի պէս քնել.* *пить м—ую ча́шу *սաստիկ խմել, 'արբենալ'.* м. цвѣтъ лица́ *երեսի անկենդան, մեռելային գոյն.* м- ые языки́ *մեռած լեզուներ.* м—ая тишина́ *մեռելային անդորրութիւն.* м. капита́лъ *մեռած դրամագլուխ.* М—ое мо́ре *Մեռեալ ծով.* **-вѣ́ніе** *չ. մեռնելը, անկենդանանալը, անզգայանալը.* **-вѣ́ть**, ом—, пом—, *չ. մեռնել, անկենդանանալ, անզգայանալ, ընդարմանալ. դիակի պէս սփրթնել.* у меня́ нога́ омертвѣ́ла *ոտս թմրել, ընդարմացել է։*

Мерца́||ніе *չ. առկայծելը, շողշողալը, պլպլալը. շողշողիւն.* м. звѣздъ; **-тельный** *-ծ. շողշողացող.* **-ть** *չ. առկայծել, շողշողալ, պլպլալ.* свѣтъ мерца́етъ.

Меръ *ա. (ֆր.) մէռ, քաղաքապետ, շահապ։*

Месмери́змъ *ա. մեսմերականութիւն (կենդանական մագնիսականութիւն)։*

Ме́сса *ի. (լտ.) պատարագ (կաթոլիկական)։*

Мес|сі́инъ, а, о *-ծ. Մեսսիական.* **-сія** *ա. (եբր.) Մեսսիա, Օծեալ։*

Ме|сти́ *ս.* Месть II.

Месть *ի. վրէժխնդրութիւն, քինախնդրութիւն.* жела́ніе м—и.

Ме|сть, -сти́ (-ту́ -ту́тъ; *անց.* мёлъ -ла, о), -та́ть *ն. աւլել, աւլով կամ խոզանակով սրբել, մաքրել.* но́вая метла́ чи́сто метётъ (*առծ.*). на дворѣ́ метётъ (*դէմ.*) *դուրսը բուք, 'թիփի' է։*

Метал|ли́ческій *-ծ. մետաղի, -ղային.* **-лови́дный** *-ծ. մետաղակերպ, -ձև.* **-ловый** *ս.* Металли́ческій; **-логра́фія** *ի. մետաղագրութիւն.* **-ло́иды** *ա. յ. Ֆր.* métalloïdes, *մետաղակերպեր.* **-лоно́сный** *-ծ. մետաղաբեր.* **-лоплави́льный** *-ծ. մետաղներ հալելու.* **-лурги́ческій** *-ծ. մետաղագործական, քրայագործական.* **-лу́ргія** *ի. (յն.)*

մետաղագործութիւն, քրայագործութիւն (*մետաղները հանելու և մշակելու գիտութիւնը*). **-лу́ргъ** —. *մետաղագործ, քրայագործ*. **-лъ** —. (յն.) *մետաղ*. благоро́дный, дорого́й, просто́й м.

Метамерфо́за է. (յն.) *կերպարանափոխութիւն, փոխակերպութիւն*: [*թիւն*:

Метампсихо́за է. (յն.) *հոգեփոխութ-*

Ме‖та́ніе չ. *ձգելը* (*ցգելը*), *արձակելը* (*ռումբ, քար, նետ*). м. икры́ *ձկնկիթ գնելը*. м. ружьёмъ *հրացանով վարժութիւն, շարժումներ*. м. жре́бія *վիճակ ձգելը*. **-та́тель** —. *ձգող, արձակող, նետող*. **-та́тельный** —>. *ձգելու, արձակելու. ձգող, արձակող*. м снаря́дъ; м—ое копьё; м—ая маши́на *քարաձիգ մեքենայ*. **-та́ть** (-чу́ -чешь -чутъ և -та́ю -ютъ), -(мё)тывать, -тну́ть ն. **1**, *ձգել, ցգել, արձակել, նետել* (*ռումբ, քար, նետեր ևն*). Везу́вій ме́четъ пла́мень; м. жре́бій *վիճակ ցգել*. м. и́скры *կայծեր արձակել*. м. банкъ *բանկ բանել*. м. пе́тли *ղօրձկ. կոճկածակները կարել*. м. паръ *հողը ցել անել*. м. ружьёмъ *հրացանով վարժութիւններ անել*. м. кровь *արիւն առնել*. **2**, (*մի քանի կենդանիների մասին*) *ցգել* (*ծնել*), *'վայր տալ'*. ко́шки ме́чутъ котя́тъ; су́ки ме́чутъ щеня́тъ; ры́ба ме́четъ икру́ *ձուկը ձու է ածում*. **-ся I**, —>ու. м. на кого́ *յարձակուել, վրայ ընկնել*. м. въ глаза́ *աչքի ընկնել*. **2**, է-է-ու. *միմեանց վրայ, միմեանց դէմ արձակել, նետել, շպրտել, ցգել*. мальчи́шки ме́чутся снѣжка́ми *երեխաները ձիւնագնդով են խաղում*:

Метафи́‖зика է. (յն.) *մետաֆիզիքա, բնազանցական փիլիսոփայութիւն, բնազանցութիւն*. **-зикъ** —. *մետաֆիզիկոս, բնազանցագէտ*. **-зи́ческій** —>. *մետաֆիզիքական, բնազանցական*:

Мета́фо‖ра է. (յն.) *այլաբանութիւն, այլաբերութիւն, փոխաբերութիւն*. **-ри́чески** ն. *այլաբերաբար, փոխաբերաբար*. **-ри́ческій** —>. *այլաբանական, այլաբերական, փոխաբերական*.

Мете́лица ա. Мете́ль. [*կան*:

Метё‖лка է. **1**, *նւզ. պատիկ ավել* (*շորերի փոշին սրբելու*). чи́стить пла́тье м—ою; **2**, *բս.* Panicula, *յուրան*. **-лкообра́зный** —>. *յուրանաձև*. **-лочка** *նւզ.* ա. Метёлка.

Мете́‖ль է. *ձիւնախառն հողմ, բուք, 'թիփի'*. м—ью занесло́ доро́гу *ձեան բուքը ճանապարհը կալել, կապել է*. **-льный** —>. **1**, *ձիւնախառն բուքի, 'թիփու'*. **2**, *ավլի*. **-льщикъ** —. **-льщица** է. **1**, *ավլող, ավել քաշող այր, կին*. **2**, *ավլագործ, ավլներ պատրաստող կամ ծախող այր, կին*. **-ніе** չ. *ավլելը, ավել քաշելը*:

Метео‖ри́ческій, -рный —>. *օդերեւութական, մէտէօրական*. **-рографи́ческій** —>. *օդերևութագրական*. **-рогра́фія** է. (յն.) *օդերևութագրութիւն, մէտէօրագրութիւն*. **-рогра́фъ** —. (յն.) *օդերևութագիր, մէտէօրագիր* (*գործիք*). **-роли́ты** —. յ. (յն.) *մէտէօրաքարեր, օդաքարեր, երկնաքարեր*. **-рологи́ческій** —>. *օդերևութաբանական, մէտէօրաբանական*. **-роло́гія** է. (յն.) *օդերևութաբանութիւն, մէտէօրաբանութիւն*. **-роло́гъ** —. (յն.) *օդերևութաբան, -թախոս, մէտէօրաբան*. **-роскопъ** —. (յն.) *մէտէօր, օդերևոյթ, մթնոլորտային երևոյթ*:

Мёт‖кій —>. *աչողակ, ճարտար, նպատակին ուղիղ դիպցնող*. **-кость** է. *աչողակութիւն, ճարտարութիւն* (*ձգելու, նետելու մէջ*):

Мет‖ла́ է. **-лица** *նւզ. ավել* (*ավլ*). **-ли́шка** է. *նւստ. ողորմելի, անպիտան ավել*. **-ли́ще** է. *յեղ. մեծ, անհագին ավել*. **-лови́ще** չ. *ավլի կոթ*. **-лообра́зный** —>. *ավլանմ-*.

Метну́ть, ся ա. Мета́ть, ся. [*ման*:

Мето́‖да է. (յն.) *մեթոդ, ձև, եղանակ* (*մտաց. ուսուցման*). **-дика** է. *մեթոդիկա* (*մանկավարժութեան մի մասը, որ զբաղւում է ուսանելի առանձին առարկաների ուսուցման եղանակով*). **-ди́чески** ն. *մեթոդով, առաջճամբարար, որոշ եղանակով*. **-ди́ческій** —>. *մեթոդական, կանոնաւոր, առաջնաբարար եղան. կարգաւորված*. -(ме́—)дъ —. ա. Мето́да; м. изложе́нія.

Метони‖ми́ческій —>. *փոխանունական*. **-мія** է. (յն.) *Մրտս. փոխանունութիւն, անուանափոխութիւն*: [*պաժ, գրաշարական*:

Метранпа́жъ —.(ֆր.) *տպգր. մէտրանպաժ*

Метрдоте́‖ль —. (ֆր.) *հիւրանոցապետ*. **-льскій** —>. *հիւրանոցապետի*:

Метре́сса է. (ֆր.) *սիրուհի*:

Ме́т‖рика է. (յն). **1**, *մետրիկա* (*մատեան ծորածինների և մահացածների*). *տաղաչափութիւն*. **2**, *մետրիկական, ծննդական* (*ծննդեան և մկրտութեան վկայական*). **-ри́ческій** —>. **1**, *տաղաչափական, չափական. ոտ, չափ ունեցող*. м. перево́дъ; **2**, *մետրի, մետրական*. м—ая систе́ма; **3**, *ծննդեան և մկրտութեան*. м—ое свидѣ́тельство *ծննդական, ծննդեան և մկրտութեան վկայական*):

Метро‖логи́ческій —>. *չափաբանական, կշռաբանական, քաշաբանական*. **-ло́гія** է. (յն) *չափաբանութիւն, կշռաբանութիւն, քաշաբանութիւն*. **-но́мъ** —. (յն.) *երժ. ամանաչափ*: [*հանիստ, աթոռանիստ քաղաք*:

Метропо́лія է. (յն.) *մայրաքաղաք, գա-*

Ме́тръ —. (յն.) *մետր* (*ֆրանսիական չափ երկարութեան*). кубі́ческій м. [*բառա-*

Мету́ ա Мести́. [*նարդ մետր*:

Ме́тчикъ —. **1**, *պտուտակաձև գայլիկոն*. **2**, *թղթխ* ա. Банкёръ.

Мётывать, ся ա. Мета́ть, ся.

Мефи‖ті́змъ —. (լտ.) *հեղձուցիչ, օդահեղձութիւն*. **-ті́съ** —. (լտ.) *վատ, ապականուած, անշնչելի օդ*. **-ті́ческій** —>. *ժանտահոտ, գարշահոտ, խեղդուկ, ապականուած* (*օդ*):

Меха‖ни́змъ —. *մեխանիզմ, մեքենական կազմ*. **-ника** է. (յն.) *մեքենագիտութիւն, մեքենարանութիւն*. **-никъ** —. *մեքենագէտ, մեքենարան*. **-ни́чески** ն. **1**, *մեքենայօրէն*. **2**, *մեքենաբար, ինքնաբերաբար*. **-ни́ческій** —>. **1**, *մեքենագիտական, մեքենագիտութեան*. **2**, **մեքենական, ինքնաբերական*:

Мецена́тъ —. (լտ.) *Մեկենաս* (*հովանաւոր, պաշտպան գիտնականների, բանաստեղծների և արուեստագէտների*):

Мече‖ви́дный —>. *սրաձեւ, սրաձև*. **-во́й** —>. *սրի*. **-но́сецъ**, сца —. **1**, *հնք. սրակիր, սուսերակիր զինուոր, զօրական*. **2**, *սուսերակիր ասպետ* (*Լիվոնեան կարգի*). **-нос-**

-ный ած. սրակիր, սուսերակիր. **-обра́зный** տ. Мечеви́дный.

Ме|чётный ած. մզկիթի, մզկիթային. **-чёть** է. (արբ.) մզկիթ։

Мечехво́стъ ա. կնդ. Limulus molluscus, ծովային կամ մոլուկկեան խեցգետին։

Мé|чикъ ա. 1, նւզ. պստիկ սուր, սուսեր. 2, բս. Gladiolus, թրաշուշան. **-чный** ած. սրի. м—ое сѣче́ніе.

Меч|та́ է. ցնորք, երազ, երազական միտք, ցանկութիւն, մտք. пусты́я мечты́ փուչ մտքեր, երազներ. предава́ться мечта́мъ ցնորքների անձնատուր լինել. **-та́ніе** չ. երազելը. **-та́тель** ա. **-та́тельница** է. երազող, ցնորամիտ, երազներով, ցնորքներով ապրող, օդային ամրոցներ շինող այր, կին. **-та́тельность** է. 1, ցնորք, ցնորամտութիւն, երազամոլութիւն. 2, իմաստակութիւն, մեծամտութիւն, անձնապաստանութիւն. **-та́тельный** ած. 1, ցնորական. երեւակայող, երազող, մտախաբ, օդային ամրոցներ շինող. 2, մեծամիտ, իմաստակ. անձնապաստան. **-та́ть** չ. երազել, երեւակայել, ցնորքների, ցնորական, անիրագործելի մտքերի անձնատուր լինել, օդային ամրոցներ շինել. онъ мно́го мечта́етъ о себѣ́ նա իրան շատ մեծ մարդ է երեւակայում. онъ мечта́етъ о себѣ́, что́ весьма́ учёнъ նա երեւակայում է, թէ ինքը մեծ ուսումնական է. **-ся** անդ. դէմ. երեւալ, թուալ. ему́ мечта́ется, что онъ большо́й знато́къ въ му́зыкѣ նա երեւակայում է, թէ ինքը մեծ երաժշտագէտ է։

Мечу́ տ. Мета́ть.

Мечъ, а́ ա. 1, սուր. преда́ть всё огню́ и мечу́; м. Дамо́кла Դամոկլեան սուր. 2, м е ч ъ—ры́ба կնդ. Xiphias gladius, քսիփիէ, թրաձուկ (տճ. [illegible])։

Мз|да́ է. 1, վարձ, վարձատրութիւն, հատուցում. 2, շահ, օգուտ։

Мздо|воздая́ніе չ. վարձատրութիւն, հատուցում. **-да́тель** ա. վարձատրող, վարձահատոյց. **-и́мецъ**, мца ա. կաշառակեր, կեղեքիչ. **-и́мный** ած. կաշառակեր, կաշառելի. **-и́мство** չ. կաշառակերութիւն. **-и́мствовать** (-вую -ютъ) չ. կաշառք ուտել, կաշառք վերցնել, կեղեքել. **-и́мческій** տ. Мздои́мный; **-лю́бецъ**, бца ա. շահասէր, շահախնդիր, ագահ մարդ. **-люби́вый** ած. շահասէր, շահախնդիր, ագահ։

Ми|га́ніе չ. 1, աչքերը քթթելը, արագ ճպելը. բացելն ու խփելը. 2, աչքով անելը. **-га́ть, -гну́ть** չ. 1, աչքերը քթթել, արագ ճպել, բաց ու խուփ անել, կկոցել. 2, աչքով անել, աչքով նշան տալ. онъ мнѣ мигну́лъ; **-гово́й** ած. ակնթարթային, վայրկենական. **-гомъ** ն. մի ակնթարթում, վայրկենաբար։

Мигра́ція է. (լտ.) գաղթում։

Мигре́|нь, -на է. (յն.) բժ. անգար, կիսագլխացաւ (ցաւ գլխի կէսի)։

Ми|гу́нъ, а́ ա. **-гу́нья** է. ա, աչքերը ճպող, ստէպ ստէպ աչքերը բաց ու խուփ անող, կկոցող և բ. ստէպ ստէպ աչքով անող այր, կին. **-гъ** ա. ակնթարթ, վայրկեան. въ оди́нъ м. կամ ми́гомъ մի ակնթարթում։

Мизантро|пи́ческій ած. մարդատեաց. **-пія** է. (յն.) մարդատեացութիւն. **-пъ** ա. **-пка** է. մարդատեաց այր, կին։

Мизги́рь, я́ ա. 1, գւռկ. տճ. սարդ. 2, կնդ. Lycosa tarantula, փողիժ կամ մոր։

Мизе́|рно ն. ողորմելի, արգահատելի կերպով. աղքատութեամբ, թշուառութեամբ. **-рность** է. ողորմելիութիւն, աղքատութիւն. **-рный** ած. ողորմելի, արգահատելի, թշուառ, ոչինչ, չնչին, աղքատիկ. м—ое жа́лованье; **-ръ** ա. (ֆր.) թղթխ. անյաջողութիւն, չզալը (թղթի)։ [կոյթ։

Мизи́|нецъ, нца ա. **-нчикъ** նւզ. ճկ-

Микадо́ ա. անհ. («բարձր դուռ») միկադո (ճապոնացոց կայսր)։

Миколо́|гія է. (յն.) սունկախօսութիւն, սունկաբանութիւն. **-гъ** ա. (յն.) սունկախօս, սունկաբան։ [մանրէներ։

Микро́бы ա. յ. (յն.) բժ. միկրոբներ,

Микро|ко́смъ ա. (յն.) փոքրիկ աշխարհ. **-метри́ческій** ած. մանրաչափական. **-ме́тръ** ա. (յն.) մանրաչափ. **-ско́пецъ**, пца տ. Микроско́пъ; **-скопи́ческій**, **-ско́пный** ած. մանրադիտական. **-ско́пъ** ա. (յն.) մանրադիտակ (մանր բաները դիտելու գործիք, ուստի և խ ո շ ո ր ա ց ո յ ց)։

Миксту́|ра է. **-рка** նւզ. (լտ.) դեղգ. խառնադեղ, խառնահեղուկ. **-рный** ած. խառնադեղի, խառնահեղուկի։

Микъ ծովգ. ջրհանի լծակ։

Ми|ла́шка հ-ր. սիրելի, շնորհալի աղայ, աղջիկ, հոգեակ. **-ленькій** փղքց. տ. Ми́лый; **-(и́)ле́нько** ն. նւղմ. տ. Ми́ло; **лёхонекъ**, нька, о ած. խիստ սիրելի, սիրալիր։

Милитари́змъ ա. (նոր լտ.) միլիտարիզմ, զօրամոլութիւն, զինապետութիւն (պետութեան մէջ զինուորական դասակարգի և զինուորական ոգու գերակշռութիւնը)։

Мили|ціоне́ръ ա. զուգազական, զու-գազի զինուոր. **-ціо́нный** ած. միլիցիայի, զուգազի. **-ція** է. (լտ.) միլիցիա, զուգազ (ժամանակաւոր, հապճեպ կազմած զօրք)։

Миллиме́тръ ա. (ֆր.) միլիմետր, հազարերորդամետր (չափ=$^{1}/_{1000}$ մետրի)։ [միլիոն)։

Милліа́рдъ ա. (ֆր.) միլիարդ (հազար

Милліо|не́рскій ած. միլիոնների. միլիոնատէրի. **-не́ръ** ա. (ֆր.) **-не́рша** է. միլիոներ, -ուհի, միլիոնատէր, -տիրուհի. **-нный** ած. միլիոնական, միլիոնաւոր. **-нчикъ** ա. նւզ. մի թեթև միլիոն. **-нщикъ**, **-нщица** տ. Милліоне́ръ, -не́рша; **-нъ** ա (ֆր.) մի- [լիոն։

Милліа́рдъ տ. Милліа́рдъ.

Ми́|ло ն. սիրով, հաճութեամբ, սիրալիր կերպով. онъ при́нялъ насъ о́чень м.; **-лова́ні(ь)е** չ. փայփայում, փաղաքշում, ողջագուրում. **-лова́тель** ա. ողորմացող, ողորմութիւն, շնորհք ցոյց տուող, ներող. **-лова́ть** (-лу́ю -ютъ) ն. փայփայել, փաղաքշել, շոյել, ողջագուրել. **-ся** 1, փ-խդբ. միմեանց փայփայել, փաղաքշել, շոյել, ողջագուրուել. **-(ми́)лова́ть** (-лую -ютъ), пом—, ն. ներել, ողորմել, թողութիւն անել, թողութիւն տալ։

Милови́|дность է. դուրեկան տեսք, դէմք, արտաքին. **-дный** ած. դուրեկան տեսքով, դէմքով, արտաքինով։

Мило́рдъ ա. (անգլ.) միլորդ, ողորմած տէր. *մեծատուն.

Милосе́р|діе չ. գթասրտութիւն, ողորմածութիւն. сёстры м—ія գթութեան քոյրեր.

-дный, -дно *ա.* Милосéрдый, -до; **-дс** *Տ. գթալով, ողորմալով, գթութեամբ.* **-дованіе** *ւ. գթալը, ողորմալը.* **-довать**, пом—, **-дствовать** (-ствую -ютъ) *ւ. գթալ, ողորմել, խղճալ.* **-дый** *-ծ. գթասիրտ, գթած, ողորմած.* Богъ милосéрдъ; м. государь, судья.

Ми́лости|вецъ, вца *-. -вица* *Է. բարերար, -ուհի.* **-во** *Տ. ողորմածաբար, գթով.* **-вый** *-ծ.* **1**, *ողորմած, գթած.* м. государь! *ողորմած տէր.* м—ая госудáрыня *ողորմած տիկին, օրիորդ.* **2**, *մարդասէր, մարդասիրական, հաճոյական.* м—ыя слова; брóсить на когó м. взглядъ.

Ми́лосты|нникъ *-.* **1**, *ողորմութիւն տուող.* **2**, *ողորմութիւն խնդրող.* **-нный** *-ծ. ողորմութեան.* **-ня** *Է.* **-нька** *Նվզ. ողորմութիւն, յօժարակամ տուրք, 'վարձք'.* подáть м—ю *ողորմութիւն տալ,* *անել.* жить м—ею.

Ми́лость *Է.* **1**, *ողորմութիւն, շնորհք, գթութիւն, բարերարութիւն, հաճութիւն.* монáршая м. *կայսերական, վեհապետական ողորմութիւն.* осыпать когó м—ями *մէկին շատ շնորհներ ցոյց տալ.* просить м—и *ողորմութիւն հայցել.* быть у когó въ м—и *մէկի շնորհքը վայելել.* войти, попáсть въ чью м. *մէկի շնորհքը, հաճութիւնը գրաւել.* что угóдно вáшей м—и? *ինչ էք բարեհաճում, ողորմած տէր.* сдѣлайте м. *բարի եղէք, համեցէք.* м—и прóсимъ *համեցէք, խոնարհաբար խնդրում եմ.* по Бóжьей м—и *Աստուծոյ ողորմութեամբ.* Бóжьею м—ію *շնորհօքն Աստուծոյ* (*հրովարտակներէ սկզբում*). **2**, *կարեկցութիւն.* дѣлать что изъ м—и *մի բան անել կարեկցութիւնից դրդուած, կարեկցելով.* **3**, *դիջում, զիջողութիւն:*

Ми́лоть *եկ. ur. ուխտաւորի մորթ, լաշկաշաշէ:*

Ми́|лочка, -лýша *Է.* **-лýшка** *Նվզ. սիրելի, պաշտելի, հոգեակ.* **-лый** (-лъ, -лá, о) *-ծ. սիրելի, պաշտելի, պատուելի, սիրալիր, գուրեկան, սիրուն, խորամանկ,* (*ան. հ.*) *ազնիւ.* мóй м. другъ; м—ая улыбка; м—ое дитя; онá óчень милá; онъ милъ со всѣми; м—ыя манéры.

Ми́|льный *-ծ. մղոնի.* м. столбъ.

Милѣть *ւ. սիրալիր, սիրելի, հաճելի, դառ-*

Ми́ля *Է.* (*ֆր.*) *մղոն.* [*ըեկան դառնալ:*

Ми́|мика *Է.* (*յն.*) *միմիկա* (*դէմքով և այլ շարժումներով մարդու, զգացումներ արտայայտելու արուեստ*). **-микъ** *-. միմիկոս, միմիկայի մէջ վարպետ մէն.* **-мическій** *-ծ. միմիկական, միմիկայի.*

Ми́мо *Տ. և Նխդ.* (*սեռկ. հոլ.*) *մօտով, կողքով.* онъ выстрѣлилъ м. *նա նշանին չդիպցրեց.* я дýмалъ, что онъ заѣдетъ ко мнѣ, а онъ проѣхалъ м.—*իսկ նա տանից անցկացաւ.* онъ прошёлъ м. моегó дóма.

Мимóза *Է. բս.* Mimosa pudica, *պատկառուկ.*

Мимо|лётный *-ծ. շուտանցիկ, փութանցիկ, վաղանցիկ.* **-хóдомъ** *Տ.* **1**, *մօտով, կողքով անցնելիս, ճանապարհին.* онъ зашёлъ ко мнѣ м.; **2**, *հարևանցի կերպով, 'ի միջի այլոց.* я замѣчу м.; **-ѣздомъ** *Տ. մօտով, կողքով անցնելիս* (*ոչ ոտով, այլ ձիով, կառքով*).

-ѣзжій *-ծ. մօտով, կողքով անցնող* (*ոչ ոտով, այլ ձիով, կառքով*):

Ми́на *Է.* **I**, (*ֆր.*) *ական, հաղմա, 'լաղմա'.* заклáдывать мину *ական դնել.* подвести м—у *ական կարել.* заряжáть мину *ականատեղը լցնել.* взорвáть мину *ականը պայթեցնել, 'լաղմա տալ'.* **II**, (*գերմ.*) *դէմք, կերպարանք, դէմքի արտայայտութիւն.* сдѣлать недовóльную мину *տհաճական, տհաճ դէմք ցոյց տալ:*

Минарé|тный *-ծ. մինարէ(ա)ի.* **-тъ** *-.* (*արբ.*) *մինարէ, -րէա* (*մզկիթի աշտարակ*):

Минáть, ся *ա.* Мять, ся.

Минда|левидный *-ծ. նշաձևերգ.* **-лина** *Է.* **-линка** *Նվզ. նշի միջուկ.* **-ль**, *ä* *-.* **1**, *բս.* Amygdalus communis, *նշենի, նուշ.* **2**, *նուշ.* слáдкій, гóрькій м.; **-льникъ** *-. նշենի, նուշ.* **-льный** *-ծ.* **1**, *նշի, նշից.* м. кáмень, *հնք.* Amygdaloïde, *նշաքար.* **2**. ******քաղցր.* м—ая улыбка.

Минера|лизáція *Է.* (*ֆր.*) *դնդացնելը, քարացնելը, հանածոյ դարձնելը.* **-лизировать** (-рую -ютъ) *ъ. դնդացնել, քարացնել, հանածոյ դարձնել.* **-логическій** *-ծ. հանքաբանական.* **-лóгія** *Է.* (*ֆր.*) *հանքաբանութիւն.* **-лóгъ** *-.* (*ֆր.*) *հանքաբան.* **-лýргія** *Է.* (*ֆր.*) *հանքագործութիւն, հանքագործական գիտութիւն.* **-лýргъ** *-.* (*ֆր.*) *հանքագործ.* **-лъ** *-. հանք, հանածոյ, 'մաձան'.* **-льный** *-ծ. հանքային. հանքերի, հանածոների.* м—ое мáсло *քարաձէթ, նաւթ.* м—ыя вóды *հանքային ջրեր, ջերմուկներ.*

Ми|нéрный *-ծ. ականահատի, -ային.* **-нёръ** *-.* (*ֆր.*) *ականահատ զինուոր.*

Минéя *Է.* (*յն.*) *եկղ. խաչհրգատետր, պատարագամատոյց. ճառընտիր.* м.-четья *Յայսմաւուրք.*

Ми|нимáльный *-ծ. ամենափոքր, ամենաքիչ.* **-нимумъ** *-.* (*լտ.*) *ամենափոքր, ամենաքիչ. քանակութիւն, գին, սահման, պահանջ* (*հակառ ա.* Мáксимумъ):

Мини|стéрскій *-ծ. մինիստրական. -տրի, «նախարարի, -րարական».* м. циркуля́ръ, м—ія шкóлы; **-стéрство** *ւ. մինիստրութիւն, «նախարարութիւն».* м. внýтреннихъ дѣлъ, инострáнныхъ дѣлъ *եւ.* воéнное м. *զինուորական մինիստրութիւն.* **-стръ** *-.* (*լտ.*) *մինիստր, «նախարար».* м. юстиціи *արդարադատութեան մինիստր:*

Миніá|торъ *-.* (*լտ.*) *մանրանկարիչ, նկարչիկ.* **-тюра** *Է.* (*ֆր.*) *մանրանկար, նկարչիկ.* **-тюри́стъ** *ա.* Миніáторъ; **-тюрный** *-ծ.* **1**, *մանրանկարչական, -չութեան.* м. живописецъ *ա.* Миніáторъ; **2**, *մանր, պստիկ.*

Миннезéнгеры *-. յ.* (*գերմ.*) *մինեզինգերներ* (12 *և* 13 *դարերի գերմանական քնարերգուներ*):

Ми́нный *-ծ. ականի, 'նաղմայի', 'լաղմայի'.* м. подкóпъ *կմ* м—ая галерéя *ականի անցք.* м. входъ *ականամուտք:*

Ми|новáні(ь)е *ւ. մօտով, կողքով անցնելը, տալ անց կենալը. անցնելը, անցնել գնալը, անցնել պրծնելը.* по м—іи всѣхъ напáстей *երբ բոլոր չարիքները կանցնեն.* **-новáть** (-нýю -ютъ), -нуть **I**, *ъ. կողքովը, մօ-*

ամպը անցնել, առլ անցկենալ, խուսափել (օր. խուլթերից, ծանծաղուտներից). „Если возможно, да минуетъ меня чаша сія!“ *եթէ հնար է, անցցէ բաժակս այս յինէն (Մատթ. 26₃₉).* чему быть, того не м. (*առծ.*) двумъ смертямъ не бывать, а одной не м—вать (*առծ.*) **2,** *չ. անցնել, անց կենալ.* зима ещё не миновала; ему минуло двадцать лѣтъ; срокъ векселю минулъ *մուրհակի պայմանաժամն, ‘վադէն‘ անցել է.* гроза миновала. *անցնել գնալ, անց կենալ, վերջանալ.* миновала моя молодость.

Мино|га *է.* **-жка** *նւզ. կնդ.* Petromyzon, *քարադիտց, քարալէզ (ձուկ).* рѣчная м., P. fluviatilis, *գետի քարադիտց.* морская м., P. marinus, *ծովի քարադիտց։*

Миноноска *է. ռզմ. ականակիր (նաւակ)։*

Миноръ *—. (ֆր.) երժ. մեղմ, թախծալի ձան, եղանակ.* [*Մեննովայ ցուլ։*

Минотавръ *—. (յն.) դիցբ. մարդացուլ,*

Минувшій *—ծ. անցած, անցեալ, անցած գնացած.* м—іе дни.

Минусъ *—. մաթեմ. (լտ.) մինուս (հանման նշան, բացասական քանակութեան նշան)։*

Мину|та *է. (լտ.)* **-тка** *նւզ* **1,** *րոպէ.* пять минутъ десятаго *իննից հինգ րոպէ անց.* зайди ко мнѣ на м—у; чтобы это сію м—у было сдѣлано; съ м—ы на м—у *րոպէ առ րոպէ.* наступила роковая м. *օրհասական րոպէն հասաւ.* **2,** *աստիճանամաս (աստիճանի ¹/₆₀ մասը).* **-тникъ** *—. րոպէացոյց (ժամացոյցի սլաք).* **-тный** *—ծ.* **1,** *րոպէի, րոպէա—.* м—ая стрѣлка; **2,** *րոպէական, ակընթարթային.* м—ое дѣло; м—ое удовольствіе; **-точка** *նւզ. տ.* Минутка.

Минуть *տ.* Миновать [*փորձ։*

Минцпробиреръ *—. (գերմ.) դրամա-*

Мира|жный *—ծ. միրաժի, -ժային, օդացոլութեան.* **-жъ** *—. (ֆր.) միրաժ, օդացոլութիւն (ծովի վերայ կամ անապատներում հեռաւոր առարկաների հակառակ պատկերացումը, որ առաջանում է շնորհիւ օդային խաւերի տարբեր խտութեան)։*

Мирво|леніе *չ. ներողամտութիւն, ներում.* **-лить** (-лю -лятъ) *չ. ումն.* кому *դէպի մէկը ներողամիտ լինել. մէկին ներողամտութեամբ վերաբերուել, ներել.* начальникъ не долженъ м. своимъ подчинённымъ.

Мирені(ь)е *չ. հաշտարարութիւն. հաշտութիւն։*

Мири|ка *բս.* Myrica, *մոմարեր մուրտ։*

Ми|ритель *—.* **-рительница** *է. հաշտարար, խաղաղարար այր, կին.* **-рительный** *—ծ. հաշտեցնող, խաղաղացնող.* **-рить** (-рю -рятъ), пом—, *ն. հաշտեցնել, խաղաղացնել, ‘բարիշեցնել‘.* они готовы были драться, но ихъ помирили; **-ся** *—նդր. և փոխդ. հաշտուել, խաղաղուել, ‘բարիշել‘.* м. съ обстоятельствами; если они не помирятся, они разорятся.

Миріа|да *է. (յն.)* **1,** *բիւր (10,000).* **2,** **անթիւ բազմութիւն, անչափ շատութիւն.* **-дный** *—ծ. բիւրաւոր. *անթիւ, անհամար, անչափ.*

Мирница *է. (յն.) մեռոնաման։*

Мир|но *ն. հաշտութեամբ, խաղաղութեամբ, հանգիստ կերպով.* жить м.; **-ный** *—ծ.* **1,** *հաշտութեան, խաղաղութեան.* м—ое время; вести м—ые переговоры; м. договоръ; **2,** *խաղաղ, հանգիստ, անդորր, անվրդով.* м—ая жизнь; м—ые жители. **3,** *մեռոնի.* м. сосудъ *տ.* Мирница.

Ми|ро *չ. (յն.) մեռոն, օծութեան իւղ.* **-рованіе** *չ. մեռոնով օծելը.* **-вареніе** *չ. մեռոն եփելը, պատրաստելը.* **-варный** *—ծ. մեռոն եփելու, պատրաստելու.* **-варъ** *—. մեռոն եփող, պատրաստող։*

Мировой *—ծ. հաշտութեան, խաղաղութեան.* м. судья *կամ* мировой, ого *—. հաշտարար դատաւոր.* м. судъ *հաշտարար ատեան.* м. посредникъ *հաշտարար միջնորդ.* Мировая, ой *է. կամ* м—ая сдѣлка *հաշտութեան դաշն, համաձայնութիւն.* дѣлать м—ую *կամ* итти на м—ую *հաշտուել, ‘բարիշել‘։*

Миропо|ніе *չ. մեռոնահոտ, բուրմունք մեռոնի.* **-нный** *—ծ. մեռոնահոտ, մեռոնաբոյր։*

Миро|вщикъ, á **-вщица** *տ.* Миритель, -ница; **-давецъ**, вца, **датель** *—. խաղաղատու, խաղաղութիւն շնորհող, պարգևող.* **-любецъ**, бца *—. խաղաղասէր.* **-любиво** *ն. խաղաղասիրութեամբ.* **-любивость** *է. խաղաղասիրութիւն.* **-любивый** *—ծ. խաղաղասէր.* **-любіе** *չ. խաղաղասիրութիւն.* **-любно, -любность, -любный** *տ.* Миролюбиво, -вость, -вый; **-нарушитель** *—.* **-нарушительница** *է. խաղաղութիւնը վրդովող, կռուարար, ամբարիշտ այր, կին.* **-нарушительный** *—ծ. խաղաղութեան վրդովման.* **-носецъ**, сца *—. խաղաղաբեր, խաղաղութեան աւետաբեր.* **-носица** *է.* **1,** *խաղաղաբեր կին.* **II,** *եկղ. իւղաբեր (կանայք, որոնք օծեցին Յիսուս Քրիստոսի մարմինը).* недѣля м—цъ *կամ* **-носицкая**, ой *է. Զատկի երկրորդ շաբաթը.* **-носный** *—ծ.* **1,** *խաղաղաբեր.* **2,** *իւղաբեր։*

Миро|нчикъ *նւզ.* **-нъ** *կնդ.* Cyprinus barbus, *կարմրաձուկ կամ գետի աղբայաձուկ.*

Миро|помазаніе *չ.* **1,** *եկղ. դրոշմ.* **2,** *օծում, օծութիւն.* **-помазанникъ** *—.* **-помазанница** *է. օծեալ թագաւոր, թագուհի, վեհապետ, -ուհի.* **-помазовать** (-вую -ютъ), **-помазать, -помазывать** *ն. օծման իւղով օծել, դրոշմել.* **-продавецъ**, вца *—.* **-продавица** *է. օծման իւղ ծախող այր, կին։*

Миротво|рецъ, рцá *—. խաղաղարար.* **-рный** *—ծ. հաշտարար, խաղաղարար.* **-рство** *չ. խաղաղարարութիւն.* **-рствовать** (-вую -ютъ) *չ. խաղաղութիւն հաստատել.* **-рческій** *—ծ. խաղաղարարի, -րարութեան։*

Миро|точецъ, чца *—.* **-точица** *է. մեռոնածոր սուրբ, սրբուհի.* **-точивый** *—ծ. մեռոնածոր, իւղահոտ, անուշահոտ.* **-уханный** *—ծ. մեռոնահոտ, մեռոնաբոյր, անուշահոտ, անուշաբոյր.* **-хранительный** сосудъ *մեռոնաման.* [*մով խէժ մի)։*

Мирра *է. զմուռս (անուշահոտ և լեղու հա-*

Мир|товый *—ծ. մրտենու, մրտու.* м—ая роща; **-тъ** *—.* **-та** *է. բս.* Myrtus communis, *հասարակ մրտենի կամ մրտի։*

Миръ *—.* **1,** *խաղաղութիւն, հաշտութիւն, հանգիստ, հանգստութիւն.* жить, быть съ кѣмъ въ мирѣ; кончать что м—омъ *մի բան*

հաշտութեան վերջացնել. заключеніе міра խաղաղութեան կապելը. м. праху твоему! հանգիստ ոսկերաց. **2**, *բս.* Chenopodium bothrys, *սագաթաթ մի:*

Ми|са; **-ска**, **-сочка** *նւզ.* **1**, *ռւսպի, սպասի աման, ռւսպանոց, ապսպանոց.* **-сочный** *-ծ.* *ռւսպանոցի, ապսպանոցի:*

Мис|сіонерка *է.* *միսիոնարուհի, հաւատատարած կին, քարոզիչ.* **-сіонерскій** *-ծ.* *միսիոնէրի, -րական, առաքելական.* **-сіонеръ** *-.* (*ֆր.*) *միսիոնէր, քարոզիչ (հոգևորական, որ ուղարկուած է կմ հեթանոսների և կմ այլադաւան քրիստոնեաների մէջ նոցա դարձի բերելու).* **-сія** *է.* (*լտ.*) **1**, *միսսիա, պատգամաւորութիւն, դեսպանութիւն. *կոչում, պարտականութիւն.* **2**, *հ—ւ. միսիոնէրներ (հեթանոսների կմ այլադաւանների մօտ ուղարկուած քարոզիչներ):*

Миссъ *է.* *-ն.* (*անգլ.*) *օրիորդ:*

Мистеръ *-.* (*անգլ.*) *տէր, պարոն:*

Мистерія *է.* (*յն.*) **1**, *խորհուրդ.* **2**, *հոգևոր թատերախաղ:*

Мисти|ка *է.* (*յն.*) *միստիկա, խորհրդապաշտութիւն, ծածկագիտութիւն, գաղտնագիտութիւն.* **-къ** *-.* (*յն.*) *միստիկոս, խորհրդագէտ, ծածկագէտ, գաղտնագէտ.* **-фикаторъ** *-.* *խաբող, ծաղրող, մէկին գլխին խաղ խաղացող.* **-фикація** *է.* *խաբեբայութիւն, խաղ, ծաղր.* **-фицировать** (-рую -ютъ) *ն.* *խաբել, ծաղրել, խաղ խաղալ.* **-цизмъ** *-.* *ա.* Мистика; **-(й)чески** *մ.* *խորհրդաւոր կերպով.* **-(й)ческій** *-ծ.* *միստիկական, ծածուկ, գաղտնի, խորհրդաւոր, մութ, մթին:* [*բականն ժողով:*

Митингъ *-.* (*անգլ.*) *միթինգ, հրապարակական ժողով:*

Митка|левый, **-ляный**, **-льный** *-ծ.* *միտկալի, միտկալէ, -լեց.* **-ль**, *й* *-.* (*պարս.*) *միտկալ (բամբակէ կտոր մի).*

Митра *է.* (*յն.*) *միթր, եպիսկոպոսական թագ, խոյր:*

Митральеза *է.* *միտրալյեզա, հրաման, գնդացիր (արագաձիգ թնդանօթ բազմաթիւ աորճանակային խողովակներով).*

Митропо|литскій *-ծ.* *մետրոպոլիտական.* **-литство** *չ.* *մետրոպոլիտութիւն.* **-литъ** *-.* (*յն.*) *մետրոպոլիտ (մայրաքաղաքի արքեպիսկոպոս, արհի, որ իր իրաւասութեան տակ ունի եպիսկոպոսներ ունի).* **-личій**, ья, ье *ա.* Митрополитскій; **-лія** *է.* *մետրոպոլիտութիւն:*

Михрютка *հ-ր.* *անտաշ, անճոռնի ամն:*

Мичма|нскій *-ծ.* *միչմանի.* **-нство** *չ.* *միչմանութիւն.* **-нъ** *-.* (*անգլ.*) *միչման (առաջին սպայական աստիճան նաւատորմում):*

Мише|нный *-ծ.* *նշանի, նշանառութեան.* **-нь** *է.* (*թուրք.*) *նշան (նշանառութեան, հրացանաձգութեան):*

Мишка *-.* *ռմկ.* *արջ, արջուկ:*

Мишу|ра *է.* **1**, *պղնձէ կամ անպէտ թել, նուրբ.* **2**, * *խաբուսիկ, արտաքին փայլ, 'գիր պիտի բան'.* **-рный** *-ծ.* *պղնձէ կմ անպէտ թելից, նուրբից:*

Ми|оическій *-ծ.* *միութական, աշապելական.* **-еологическій** *-ծ.* *դիցաբանական, առասպելական.* **-еологія** *է.* (*յն.*) *դիցաբանութիւն.* **-еологъ** *-.* *դիցաբան, առասպելաբան.* **-еъ** *-.* (*յն.*) **1** *միթոս, առասպել.* **2**, *առասպելական, մտացածին մարդ, անձ:*

Міазма *է.* (*յն.*) *բժ.* *միազմա, ժահահոտութիւն.* **-матическій** *-ծ.* *միազմային, ժահահոտութեան, վարակիչ նիւթի:*

Міоло|гическій *-ծ.* *մկնակենդանական.* **-гія** *է.* (*յն.*) *կզմխ.* *մկնակենդանութիւն, մկանաբանութիւն:* [*թիւն:*

Міопія *է.* (*յն.*) *ծայրային կարճատեսութիւն.*

Міро|бытіе *չ.* **1**, *աշխարհաստեղծութիւն.* **2**, *աշխարհագոյութիւն.* **-бытный** *-ծ.* *աշխարհաստեղծութեան, -գոյութեան.* **-вой** *-ծ.* *աշխարհա—, համաշխարհային, տիեզերական.* м—ое событіе; **-державіе** *չ.* *աշխարհակալութիւն, տիեզերակալութիւն.* **-державный** *-ծ.* *աշխարհակալական, -լութեան.* **-держецъ**, жца *-.* **1**, *աշխարհակալ.* **2**, *աշխարհի, տիեզերքի տէր (Աստուած).* **-зданіе** *չ.* **1**. *աշխարհաստեղծութիւն.* **2**, *աշխարհաշէնք.* **-зданный** *-ծ.* *աշխարհաստեղծութեան.* **-здитель** *-.* *աշխարհաստեղծ, աշխարհի ստեղծողը.* **-любецъ**, бца *-.* *աշխարհասէր.* **-описані(ь)е** *չ.* *տիեզերագրութիւն.* **-описатель** *-.* *տիեզերագիր.* **-правитель** *-.* *աշխարհակալ.* **-созданіе** *ա.* Мірозданіе; **-созерцаніе** *չ.* *աշխարհայեցողութիւն.* **-сотвореніе** *ա.* Мірозданіе; **-ѣдъ** *-.* **1**, *որկրամոլ, ընչաքաղց.* **2**, *աշխարհակեր, գիւղական ժողովրդի հաշւով ապրող կմ հարստացող անձ:*

Мі|рской *-ծ.* **1**, *աշխարհային, ունայն, փուչ.* м—ія суеты; **2**, *ընդհանուր մարդկային, սովորական.* м—ія дѣла; **3**, *հասարակական, համայնական, գիւղական հասարակութեան, համայնքի.* м. голова; м—ая сходка; м. приговоръ; м—ія дѣла; м—ое имущество; **-ръ** *-.* **1**, *աշխարհ, տիեզերք.* Богъ создалъ м.; отъ сотворенія міра; **2**, *աշխարհ, մարդիկ, մարդկութիւն.* христіанскій, магометанскій м.; **3**, *գիւղական համայնք, հասարակութիւն.* сельскій м.; пустить по міру *անանկացնել, մուրացկան ուղարկել.* ходить по міру *աղքատութիւն, մուրացկանութիւն անել.* правда по міру ходитъ (*առծ.*) *ճշմարտութիւնը ամէն տեղ հալածուում է.* **-ряникъ** *-* (*յ.* міряне, -нъ) **1**, (**-рянка** *է.*) *աշխարհական (ոչ հոգևորական) այր, կին.* **2**, *գիւղական, գիւղացի, գեղջուկ, շինական:*

Мла|денецъ, нца *-.* *մանուկ, երեխայ* (7 *տարեկանից փոքր*). грудной м.; утробный м.; избіеніе м—нцевъ *աւետար.* *մանուկների կոտորումը.* **-денческій** *-ծ.* *մանկական, երեխայական.* **-денчество** *չ.* *մանկութիւն, երեխայութիւն* (*հասակ ց'7-րդ տարի*). **-денчествовать** (-вую -ютъ) *չ.* *մանուկ, տղայ լինել, մանկական, տղայական հասակում գտնուել.* **-денчица** *է.* *բս.* Ophrys, *շանձուկ.* **-дой** *ա.* Молодой; **-дость** *ա.* Молодость; **-доуміе** *չ.* *մանկամտութիւն, տղայամտութիւն, խակութիւն.* **-доумный** *-ծ.* *մանկամիտ, տղայամիտ, խակ.* **-дшій** *-ծ.* *բաղդ.* *և գերդր.* *կրտսեր, ամենափոքր.* м. братъ; это м. изъ его сыновей; онъ м. капитанъ въ полку; м—іе кла: сы гимназіи *վարժարանի ստորին դասարանները.* Плиній м.; **-дый** *ա.* Молодой.

Мле|ко *եկ.* *սլ.* *ա.* Молоко; **-копитаемый** *-ծ.* *կաթնակերպ, կաթնասնամ.* **-когонный** *-ծ* *բժ.* *կաթնաբեր, կաթ քշող,*

արտադրող. **-конóсный** ած. կաթնաբեր, կաթնատ. **-кообрáзный** տ. Млековидный; **-копитáющій** ած. կաթնատու, իր ձագին կաթով սնուցանող. м—ія живóтныя կնդ. Mammalia, Կաթնասուն[կենդանի]ներ. **-коподóбный** տ. Млековидный; **-чный** տ. Молóчный; м. путь աստղբ. ծիր կաթին, յարդգող, 'գարմանագողի ճամբայ':

Млѣ|ніе չ. ուշաթափութիւն, քարանալը, քար կտրիլը, պապշիլը, թալկանալը, նուաղիլը. **-ть**, обом—, изом—, зам—, չ. քարանալ, քար կտրիլ, պապշիլ, նուաղիլ, ուշագնաց լինել, ուշաթափուիլ. թալկանալ. любóвью сéрдце млѣетъ սիրտը սիրուց մարմրում, տաշորում է. м. отъ рáдости ուրախութիւնից խելքը գնալ:

Мнемó|ника է. (յն.) «յուշագիտութիւն», յիշողութիւնը սրելու արուեստ. **-ни́ческій** ած. այս արուեստի, «յուշագիտական»:

Мни́|мо մ. կարծեօք, երեւակայութեամբ, -յարար. **-мый** ած. կարծեցեալ, երեւակայական, կեղծ. м. больнóй; м—ая смерть; м. учёный; **-тельность** է. կասկածոտութիւն, անվստահութիւն. **-тельный** ած. կասկածոտ, անվստահ. **-ть** (мню, мнятъ) չ. կարծել, (գր.) վարկանել, (ռճ. հ.) սեպել, համարել. **-ся** անդր. դէմ. թուալ երեւալ:

Мнó|гій ած. շատ, (գր.) բազում. во м—ихъ слýчаяхъ շատ դէպքերում. м—іе не раздѣляютъ этого мнѣнія; м—аго пожелáешь, мáлое потеряешь (առծ.) լաւագոյներն անյագ անեն՝ բառնայ լաւն առ 'ի մէնջ. онъ во м—омъ превосхóдитъ своегó брáта; я во м—омъ несоглáсенъ съ вáми; **-го** մ. շատ м. ѣсть, пить, говори́ть; онъ мнѣ надѣлалъ м. непріятностей.

Многобóж|іе չ. բազմաստուածութիւն. **-никъ** ա. **-ница** է. բազմաստուած այր, կին. **-ничій**, ья, ье ած. բազմաստուած[ներ]ի. **-ный** ած. բազմաստուած, -տուածեան:

Многоболѣзнен|ность է. ախտաշատութիւն. **ный** ած. ախտաշատ, շատ, բազմազգի հիւանդութիւններով տառապող:

Много|брáчіе չ. բազմամուսնութիւն, յաճախակի ամուսնութիւն (հկհր տ. Единобрáчіе 1); **-брáчный** ած. յաճախ, շատ անգամ ամուսնացած, կարգուած. **-влáска** է. բս. Polytricum, ցանցմամուռ կամ կախարդաց մամուռ. **-влáстіе** չ. բազմիշխանութիւն. **-вóдіе** չ. ջրառատութիւն. **-вóдный** ած. ջրառատ, ջրաշատ, ջրալէտ. **-вѣтви́стый** ած. բազմաճիւղ, բազմոստ. **-глáвый** ած. բազմագլուխ, բազմագագաթ. բազմագմբէթ. **-глагóланіе** չ. շատախօսութիւն. **-глагóливый** ած. շատախօս **-глáсный** ած. բազմաձայն. **-голóвый** ած. բազմագլուխ. **-грáнникъ** երկրչփ. բազմանիստ. **-грáнный** ած. բազմաթրաշ. **-грѣшный** ած. բազմամեղ. **-держáвіе** չ. բազմիշխանութիւն. **-днéвность** է. երկար ժամանակ. երկար տեւողութիւն. **-днéвный** ած. բազմօրեայ, երկարատեւ. **-дѣтный** ած. բազմածին, շատ երեխաների տէր. **-жéнецъ**, нца, և **-жённый**, аго ա. բազմակին. **-жéнство** չ. բազմակնութիւն. **-забóтливость** է. բազմաքիմի հոգացողութիւն. **-забóтливый** ած. բազմահոգս. **-звѣздный** ած. աստղ. звёзд—) բազմաստղ. **-земéльность** է. շատահողութիւն, հողաշատութիւն, **-земéльный** ած. շատահող, հողաշատ:

Многознаменáтель|ность է. բազմանշանակութիւն, մեծ նշանակութիւն, կարեւորութիւն, ծանրակշռութիւն. **-ный** ած. բազմանշանակ, բազմիմաստ, ծանրակշիռ:

Много|значáщій ած. բազմանշանակ, մեծ նշանակութիւն, կարեւորութիւն ունեցող. **-значи́тельность** ած. բազմանշանակութիւն. **-значи́тельный** ած. բազմանշանակ. **-копы́тный** ած. կճղահերձ. м—ыя живóтныя, Կճղահերձներ. **-крáтно** մ. շատ անգամ, բազմիցս, յաճախակի. **-крáтность** է. յաճախակիութիւն. **крáтный** ած. յաճախակի, յաճախ, շատ անգամ եղող. կրկնուող. м. видъ տ. Видъ 7; **-лепéстный** ած. բս. բազմաթերթ ծաղկով. **-ли́ственный** ած. բազմատերեւ, բազմասաղարթ. **-лѣсіе** չ. անտառաշատութիւն **-лѣсный** ած. անտառաշատ. **-лѣтіе** չ. 1, երկարակեցութիւն. 2, մաղթանք արեւշատութեան. **-лѣтній** ած. երկարամեայ, բազմամեայ. **-лѣтность** է. երկարատեւութիւն. **-лѣтство** տ. Многолѣтіе; **-лѣтствовать** (-ствую -ютъ) չ. երկար, ձիգ տարիներ ապրել. **-лю́діе** չ. բազմամարդութիւն, մեծ ազգաբնակչութիւն. մեծ բազմութիւն. **-лю́дность** է. խտութիւն (ազգաբնակութեան), մարդաշատութիւն. **-лю́дный** ած. բազմամարդ, մարդաշատ. м—ая странá; **-лю́дство** տ. Многолю́діе; **-мóщность** է. քաջազօրութիւն, մեծ ոյժ, զօրեղութիւն. **-мóщный** ած. քաջազօր, խիստ յաղթ, ուժեղ, զօրեղ. **-мýжіе** չ. բազմամարդութիւն (օր. Հնդկաստանում) **-мýжняя**, ей է. բազմամարդ (օր. Հնդկացի կին). **-мятéжный** ած. խիստ անհանգիստ, բազմախռով. **-начáліе**, **-начáльство** չ. բազմիշխանութիւն. **-нóгій** ած. բազմոտն, բազմոտանի. **-нóгъ** ա. կնդ. Julus, հազարոտնուկ. **-нóжка** է. բս. Polypodium, շատոտնուկ կամ կճուճ (պտտաբոյս):

Многóнько մ. մնղմ. բաւականաչափ. շատ, չափից աւել, առատապէս:

Много|оби́льный ած. խիստ առատ, հարուստ. **-обрáзить** (-жу -зятъ) ն. բազմադիմի դարձնել, պէս պէս կերպարանել. **-обрáзіе** չ. **-обрáзность** է. բազմադիմութիւն. **-обрáзный** ած. բազմադիմի, բազմակերպ. **-объя́тность** է. լայնածաւալութիւն, մեծ ծաւալ. **-объя́тный** ած. լայնածաւալ, մեծածաւալ. **-озёрный** ած. բազմալիճ, լճաշատ. **-племéнный** ած. բազմասերունդ. **-плóдіе** չ. մրգաշատութիւն, մրգերի, պտուղների առատութիւն. **-плóдность** է. մրգաշատութիւն, պտղաշատութիւն. **-плóдный** ած. բազմապտուղ, մրգաշատ, պտղաշատ. **-пóльный** ած. գիւղտ. բազմացան (երբ շատ տեսակ բաներ են ցանում, տեղերը ամէն տարի փոփոխելով). м—ое хозя́йство; **-раздѣльный** ած. բազմաճիւղ. **-разли́чіе** չ. բազմազանութիւն, բազմակերպութիւն. **-разли́чный** ած. բազմազան, բազմակերպ. **-рóгій** ած. բազմեղջիւր, շատ 'պոզերով'. **-рѣчи́во** մ. ճոռոմաբանութեամբ. **-рѣчи́вость** է. ճոռոմաբանութիւն, երկայնաբանութիւն. **-рѣчи́вый** ած. ճոռոմաբան, երկայնաբան, երկար ու բարակ

խօսող. **-рѣчіе** չ. *ա.* Многорѣчи́вость; **-свѣдущій** -ծ. *բազմահմուտ, շատագէտ.* **-семе́йный** -ծ. *բազմանդամ, մեծ ընտանիքի տէր.* **-ско́рбный** -ծ. *բազմավիշտ.* **-сло́віе** *ա.* Многорѣчіе; м. утомляетъ читателя; **-сло́вность, -сло́вный** *ա.* Многорѣчи́вость, -вый; **-сло́жность** է. **1,** *բազմավանկութիւն.* **2,** *խիստ բարդութիւն.* **-сло́жный** -ծ. **1,** *բազմավանկ.* **2,** *խիստ բարդ.* **-снѣ́жность** է. *ձիւնաշատութիւն.* **-снѣ́жный** -ծ. *ձիւնաշատ, ձիւնառատ.* **-соста́вность** է. *բարդութիւն, բարդ կազմ.* **-соста́вный** -ծ. *բարդ. բարդ կազմութիւն ունեցող.* **-со́чность** է. *հիւթառատութիւն.* **-со́чный** -ծ. *հիւթառատ, հիւթաշատ.* **-створча́тый** -ծ. *բազմապատեան* (*խեցեմորթ*). **-стебе́льный** -ծ. *բս. բազմացօղուն.* **-сторо́нникъ** *ա.* Многоуго́льникъ; **-сторо́нній** -ծ. *բազմակողմանի.* онъ обладаетъ м—ими позна́ніями; **-сторо́нность** է. *բազմակողմանիութիւն.* **-сторо́нный** -ծ. *շատ կողմեր ունեցող, բազմակողմանի* (*պատկեր*). **-страда́лецъ,** льца -. **-страда́лица** է. *բազմաչարչար այր, կին.* **-страда́льный** -ծ. *բազմաչարչար.* **-стру́нный** -ծ. *բազմալար, բազմաղի.* **-стручко́вый** -ծ. *բազմապատիճ.* **-то́мность** է. *բազմահատորութիւն.* **-то́мный** -ծ. *բազմահատոր.* **-то́чіе** չ. *քերկ. բազմակէտ.* **-тру́діе** չ. *ծանր, հոգեմաշ աշխատանք.* **-тру́дность** է. *խիստ դժուար լինելը, մեծ դժուարութիւն.* **-тру́дный** -ծ. *խիստ դժուար, ծանր.* **-уважа́емый** -ծ. *մեծապատիւ, մեծարգոյ.* **-уго́льникъ** -. *բազմանկիւնի.* **-уго́льность** է. *բազմանկիւնութիւն.* **-уго́льный** -ծ. *բազմանկիւն։*

Много́хонько *ս. խիստ շատ։*

Много‖**цвѣ́тность** է. **1,** *բազմերանգութիւն. գոյնզգունութիւն.* **2,** *ծաղկաշատութիւն.* **цвѣ́тный** -ծ. **1,** *բազմերանգ, գոյնզգոյն.* **2,** *ծաղկաշատ.* **цѣ́нность** է. *մեծագնութիւն, մեծ գին, մեծ արժէք.* **цѣ́нный** -ծ. *մեծագին.* **-ча́діе** չ. *երեխայաշատութիւն, մեծ, բազմածին ընտանիք.* **-ча́дный** -ծ. *երեխայաշատ.* **-чи́сленно** *ս. մեծ բազմութեամբ.* **-чи́сленность** է. *մեծ թիւ, բազմութիւն.* **-чи́сленный** -ծ. *բազմաթիւ.* **-члѐнный** -ծ. *բազմանդամ.* **-чле́нъ** -. *մաթեմ. բազմանդամ* [*քանակութիւն*]. **-язы́чный** -ծ. *բազմալեզու, -ղուեան։*

Мно́же‖**ственность** է. *շատութիւն, յոգնակիութիւն.* **-ственный** -ծ. *շատ, յոգնակի, -կան.* м—ое число́ *քերկ. յոգնակի թիւ.* **-ство** չ. *շատութիւն, բազմութիւն, մեծ քանակութիւն.* м. дѣлъ, причи́нъ, мы́слей; во м—ѣ *մեծ բազմութեամբ.* у него́ безчи́сленное м. враго́въ.

Мно́‖**жимость** է. *բազմապատկելիութիւն.* **-жимый** -ծ. *բազմապատկելի.* м—ое число́ *կմ* мно́жимое, аго չ. *թւր. բազմապատկելի.* **-житель** -. *թւաբ. բազմապատկիչ.* **-жить** (-жу -жатъ), умн—, помн—, *ն. բազմապատկել, բազմացնել, շատացնել.* **-ся** *-ներ. բազմապատկուիլ, բազմանալ, շատանալ։*

Мну *ա.* Мять.

Мнѣ *ա.* Я.

Мнѣ́ніе չ. *կարծիք. համարում.* обще́ственное м.; по моему́ м—ію *իմ կարծիքով, ըստ իմ կարծեաց.* имѣть о комъ хоро́шее м.; я того́ м—ія, что... *ես այն կարծիքի եմ, որ...* раздѣля́ть чьё-либо м. *մէկին համակարծիք լինել։*

Мобилиз‖**а́ція** է. (*ֆր.*) *զօրք. մոբիլիզացիա* (*զօրքը, զօրաբանակը պատերազմական ոտք վերայ դնելը, կազմել պատրաստելը արշաւանքի համար*). **-зи́ровать** (-рую -ють) *ն.* (*ֆր.*) *զօր. զօրքը պատրաստել, պատերազմական ոտք վերայ դնել* (*արշաւելու համար*)։

Могары́‖**чникъ, -чъ** *ա.* Могорыч...

Могика́не, -нъ -. *յ. մոհիկաններ. *վերջին ներկայացուցիչներ։*

Моги́‖**ла** է. **-лка** *նւզ. գերեզման.* вы́рыть м—у; опусти́ть гробъ въ м—у; сойти́ въ моги́лу *գերեզման մտնել, մեռնել.* свесть кого́ въ м—у *մէկին գերեզման իջեցնել, մէկի կեանքը մաշել.* **-локопа́ніе** չ. *գերեզմանահատութիւն.* **-локопа́тель** -. *գերեզման փորող, գերեզմանահատ.* **-льникъ** -. Моги-локопа́тель; **-льница** է. *բս.* Vinca minor, *կուսածաղիկ կմ յաւերժաչ ծաղիկ* (*գեառնադաքին?*). **-льный** -ծ. *գերեզմանի, -նային.* м. ка́мень; м—ая тишина́; **-льщикъ** *ա.* Могилокопа́тель; **-льщичій,** ья, ье -ծ. *գերեզմանահատի.* **-ля́къ,** а́ -. *կնդ.* Necrophorus, *մեռելաթաղ* (*միջատ*)։

Могоры́‖**чникъ** -. *մազարիչ վերցնող, ընդունող.* **-чный** -ծ. *մազարիչի.* **-чъ,** а́ -. (*արբ.*) *մազարիչ* (*որևէ առևտրական պայմանադրութիւնից յետոյ ապրած հիւրասիրութիւն, խնջոյք*) *'ձէվէվէթելիք'*։

Могота́ է. *ույժ, զօրութիւն, կարողութիւն.* это мнѣ не въ м—у́ *այդ իմ ույժից, կարողութիւնից վեր է։*

Могу́‖**честь** է. *զօրեղութիւն, հզօրութիւն.* **-чій** -ծ. *զօրեղ, հզօր, կարող, ուժեղ, քաջազօր.* **-чникъ** -. *բս.* Potentilla, *մատնունի* (*հզօրի, ոտքատ*). серебряный м. P. argentea, *արծաթագոյն մատնունի.* гуси́ный м., P. anserina, *սագ մատնունի.* **-щественно** *ս. զօրեղութեամբ, հզօրութեամբ.* **-щественность** է. *զօրեղութիւն, հզօրութիւն.* **-щественный** -ծ. *զօրեղ, հզօր.* **-щество** չ. **1,** *ույժ, զօրութիւն, 'զուաթ'.* **2,** *զօրեղութիւն, հզօրութիւն.* **-щій** *ա.* Могу́чій.

Мо́да է. (*ֆր.*) *մօդա, նորաձևութիւն.* тепе́рь это въ мо́дѣ; это вы́шло изъ мо́ды; одѣва́ться по мо́дѣ; она́ ввела́ въ мо́ду этотъ убо́ръ *նա այդ զուգքը մօդա դարձրեց։*

Моде́‖**ль** է. **-лка** *նւզ.* (*ֆր.*) *կաղապար, պարենակ.* м. корабля́; снять м.; **-льный** -ծ. *կաղապարի.* **-льщикъ** -. **-льщица** է. *կաղապարագործ այր, կին։*

Модильо́нъ -. (*ֆր.*) *ճրտրպ. պատի ուս, կոնսօլ* (консо́ль 1).

Моди́стка է. *մօդիստուհի* (*կանանց զարդեր ըստ նորաձևութեան պատրաստող կմ ծախող*)։

Модифика́ція է. (*լտ.*) *փոփոխում, փոփոխութիւն։*

Мо́д‖**никъ** -. **-ница** է. *նորաձևութեան գերի, պճնամոլ այր, կին.* **-ничанье** չ. *մօդային հետևելը.* **-ничать** չ. (*ֆր.*) *մօդային, նորաձևութեան հետևել.* **-ность** է. *մօդայականութիւն.* **-ный** -ծ. *մօդայի, մօդայական,*

նորաձև, -ութեան. онъ человѣкъ м.; м. магазинъ, м—ое платье.

Модулировать (-рую -ютъ) չ. (լտ.) երժ. ձայնը բարձրացնել ու իջեցնել, գեղգեղել։

Мо|дуль —. (լտ.) մաթմ. մեյր բաղմապատկիչ. **-дуль** ի. (լտ.) ճարտրպ. կիսատկտուր, կիսաշափ (սինի ստորին տրամագծի)։ [դանդ։

Модуляція ի. (լտ.) երժ. ելևէջ, գեղգեղ.

Можжевѣ|лина ի. **-линка** նւզ. **1,** գիհու սոա, ճիւղ. **2,** գիհու պտուղ. **-ловый** —. գիհու, ցրգու. **-льникъ** —. բս. Juniperus communis, գի կմ գիհի. казáцкій, казáчій, донскóй м. J. sabina, ցիրգ կմ ցրդի. **-льничекъ**, чка նւզ. ա. Можжевéльникъ; **-льный** ա. Можжевéловый.

Мож|жýха ի. **-жýшникъ** —. **1,** գիհու շարացրած պտուղ. **2.** բս. Physalis alkekengi, յակարուկ.

Мóжно ﾐ. կարելի է, (գր.) մարթ է. какъ м. скорѣе որքան կարելի է շուտով։

Моза|йка ի. (յն.) մոզաիկա, միւսիոն. **1,** գոյնզգոյն քարերի կմ փայտերի կտորներից նրկարներ յօրինելու արուեստ. **2,** այս եղանակով յօրինած նկար. **-йстъ** —. (ֆր.) մոզաիստ (նկարիչ). **-йческій**, **-йчный** —. մոզաիկական, միւսիոնական. м—ская картина.

Мозгá —. յ. ա. Мозгъ 2. բ։

Моз|гловáтый —. փոքր ինչ փտած, հոտած, խախուտ. **-глость** ի. հիւանդոտութիւն, խախուտութիւն, փտածութիւն, թուլութիւն. **-глый** —. փտած, հոտած, խախուտ, հիւանդոտ. **-гливáтость** ի. թեթև թուլութիւն, հիւանդոտութիւն. **-гливáтый** —. մեղմ. փոքր ինչ թոյլ, նուաղ, հիւանդոտ. **-гливость** ի. թուլութիւն, նուաղութիւն, հիւանդոտութիւն. **-гливый** —. թոյլ, նուաղ, հիւանդոտ, վատառողջ. **-гля́къ**, á —. թոյլ, նուաղ, հիւանդոտ, վատառողջ մարդ. **-гля́тина** ի. ամկ. հոտած, փչացած մրգեղէն. **-гнуть**, пром— չ. **1,** փտել, փչանալ. **2,** լղարել, նիհարել, մաշուել, թուլանալ։

Мозго|вáтый —. փոքր ինչ ուղեղային, ուղեղ պարունակող. **-вúкъ**, á —. կնդ. Coenurus cerebralis, ուղեղի որդ, ըղեղորդ. **-(ó)вúна** ի. ուղեղ (ոսկորների), ծուծ. **-вóй** —. ուղեղի, ուղեղային. **-лóмный** —. **1,** ըղուղը հաղեցնող, ըղուղ տարաբեցնող. խիստ ըղձուալ. **2,** շշմեցնող, շշմեցուցիչ։

Мозгъ — **1,** ուղեղ. головнóй м.; спиннóй, хребтóвый, позвонóчный м.; *խելք, բանականութիւն. у негó не стáло мóзгу на это дѣло; лобъ ширóкъ, да м—у мáло (առծ.) **2,** мозгú, óвъ յ. ուղեղ (անասունի ուղեղից պատրաստած կերակուր). **-жечóкъ**, чкá —. կզմխ. պզտիկ ուղեղ (ծոծրակուղեղը մէջ)։

Мозжúть (-зжý -жáтъ) ն. ջախջախել, ջարդել, ջարդ ու փշուր անել. դէմ. у меня́ мозжúтъ гóлову գլուխս արաբուում է։

Мо|золевáтый —. կոշտի նման, կոշտաձև. **-зóлина** ի. կոշտաւոր, փապարածի տեղ. **-зóлистость** ի. **1,** կոշտաշատութիւն. **2,** կոշտակերպութիւն, կոշտաձևութիւն. **-зóлистый** —. **1,** կոշտաշատ, կոշտերով ծածկուած, 'փշատած'. **2,** կոշտանման, կոշտակերպ. **-зóлить** (-лю -лятъ), намъ—, ն. կոշտեր առաջացնել (օր. ոտքի վերայ). *м. языкъ յիմար բաներ դուրս տալ, վայրահաչել. это мнѣ глазá мозóлитъ այդ իմ աչքի փուշն է, այդ ինձ առելի է. **-зóль** ի. կոշտ, փապարած, հարածք. имѣть м—и на ногáхъ; срѣзать м. կոշտը կտրել. рабóтою я натёръ себѣ м—и на рукáхъ շատ աշխատելուց ձեռներս փշատած են. *м—ями наживáть чтó մի բան դառն քրտինքով, արիւն քրտինքով ձեռք բերել, շահել. **-зóльный** —. **1,** կոշտի, կոշտային, փապարածի. м. плáстырь; **2,** *դժուար, ծանր. м—ая рабóта; м—ыя дéньги դառն քրտինքով, արիւն քրտինքով աշխատած փող։

Мой, моя́, моё դէր. -ստց. իմ. по мóему քստ իս. по моемý мнѣнію քստ իմ կարծեաց, իմ կարծիքով։ [լացքի տեղ։

Мóйка ի. **1,** լուանալը, լուացք անելը. **2,** լը-

Моисéевъ, а, о —. Մովսէսի, -սական. м. закóнъ.

Мóкка ի. Մէքքէյի սուրճ (խիստ ընտիր)։

Моклóкъ —. դուրս պրծած, դուրս ցցուած ոսկր (մուղ. աղդրի)։

Мó|клый —. թրջուած, թացուած, թամկացած. **-кнуть**, пром—, չ. թրջուել, թացուել, թամկանալ. нáдо чтóбы эти огурцы́ мóкли въ ýксусѣ.

Мокóй —. կնդ. շանաձուկ։

Мóкредь ի. **1,** անձրևային ժամանակ. **2,** խոնաւութիւն, նամութիւն։

Мóк|ренькій —. փոքր ինչ թաց, ատմուկ, խոնաւ, նամ. **-ренько** ﾐ. փոքր ինչ թաց, խոնաւ, նամ. **-рёхонекъ**, нька, о —. խիստ թաց, խիստ խոնաւ, խիստ նամ, չուր կտրած. **-рéцъ**, á —. անսնրժ. խոնաւախտութիւն. **-рúца** ի. **1,** կնդ. Oniscus asellus, հասարակ նեպուկ (գլորուկ ճճի, գիջաճճի). **2,** բս. Stellaria media, կաքկաւոր աստղիկ. **-рúчка** նւզ. ա. Мокрица; **-рúчный** —. **1,** նեպուկի, գիջաճճու. **2,** կաքկաւոր աստղիկի. -(мóк)рó ﾐ. թացութեամբ, խոնաւութեամբ. **-ровáтый** —. թացաւուն, խոնաւաւուն, նամաւուն. **-роволóсый** —. թաց, թրջուած մազերով. **-ронóгій** —. թաց ոտներով. **-рость** ի. թացութիւն, խոնաւութիւն, ատմկութիւն, նամութիւն. **-ротá** ի. թացութիւն, խոնաւութիւն, նամութիւն. թաց, խոնաւ տեղ. **-рóта**, **-рóтина** ի. մաղաս, բլղամ, խուխ. **-рóтистый** —. մաղասոտ, մաղասաշատ. **-рóтный** —. մաղասի, խխի, բլղամի. **-ротогóнный** —. մաղաս հանող. **-рый** (мокръ, -крá, ó) —. թաց, թրջուած, խոնաւ, նամ. какъ м—ая кýрица թռչունի թրջուած, ջուր կտրած, լփլփան. бѣльё хýдо высохло; онó ещё мокрó; **-рѣть** չ. խոնաւանալ, նամանալ։

Мóкса ի. (լտ.) վիրբ. խարիչ նիւթ։

Мóкскій кóфе ա. Мóкка.

Молáчивать ա. Молотúть.

Мол|вá ի. լուր, համբաւ. о нёмъ идётъ худáя м. նորա մասին վատ բան է լսուում. м. всё преувели́чиваетъ; **-вить** (-влю -вятъ) ն. ասել, արտասանել։

Молé|бенный —. մոլէբէնի, մաղթանքի. **-бенъ**, бна —. մոլէբէն, մաղթանք. благодáрственный м.; отслужить, пѣть м. մաղթանք կատարել. **-бный** ա. Молéбенный; **-бствіе** չ. ընդհանուր մաղթանք. м. за по-

бѣду надъ врагáми; м. о ниспослáніи дождя́; **-бствовать** (-вую -ютъ) չ. *մաղթանք կատարել։*

Молé|кула ի. (լա.) *մոլէկիւլ (ամենափոքր մասնիկներ, որանց որէէ մարմին բաժանուում է, առանց իւր քիմիական բաղադրութիւնը փոխելու)*. **-кулярный** ած. *մոլէկուլային։*

Молé|льня ի. 1, *աղօթարան*. 2, *աղօթատուն, աղօթավայր (հերձուածողների)*. **-льщикъ** ա. **-льщица** ի. *աղօթող, ուխտաւոր այր, կին*. **-ніе** չ. *աղօթելը, աղաչելը, պաղատելը*. **-нная**, ой տ. Молéльня. [*տեղ*։

Молетóчи|на ի. **-нка** *նւզ. ցեցակեր*

Мóли ա. անհ. (լա.) *բս.* Moly, *մօլի (երեւելի հմայական խոտ նախկին հելլէնների, որ մի տեսակ սոխ կամ խոտոր է համարուում—*Allium nigrum).

Молибдé|новый ած. *արճիճային*. м—ая кислотá; **-нъ** ա. *հնք*. Molybdène, *արճիճ։*

Молúт|ва ի. *աղօթք*. м. Госпóдня *Տէրունական աղօթք, Հայր մեր*. ýтренняя м.; возсылáть къ Бóгу м—ы; совершáть м—у, стоя́ть на м—ѣ *աղօթել*. давáть м—у *ծընընդկանի տանն աղօթք կատարել*. брать м—у *տաճարն անգամ եկեղեցի գնալ (ծննդկանի մասին)*. за Бóгомъ м., за царёмъ слýжба не пропадáетъ (*առծ.*) **-венникъ** ա. *աղօթագիրք*. **-венный** ած. *աղօթելու, աղօթա—*. м. храмъ; м. домъ տ. Молéнная; **-вослóвить** (-влю -вятъ) չ. *աղօթել*. **-вослóвіе** չ. *աղօթելը, փառաբանելը*. **-вослóвъ** տ. Молúтвенникъ.

Мо|лúтельный ած. *խնդրա—, խնդրող, խնդրելու*. м—ое письмó; **-лúть** (-лю́ -лятъ) ն. *Թախանձագին խնդրել, աղերսել, աղաչել, պաղատել, հայցել*. м. Бóга о здрáвіи; на зло моля́щаго Богъ не слýшаетъ; **-ся**, пом—, չ. *աղօթել*. м. усéрдно Бóгу; м. за упокóй души́, за усóпшихъ; кто въ мóрѣ не бывáлъ, тотъ Бóгу не моли́лся (*առծ.*) *վտանգի ժամանակ մարդ աղօթել է սովորում։*

Мóлка ի. 1, տ. Молóтье; 2, *բս.* Potentilla argentea, *արծաթագոյն մատնունի։*

Мóл|кнуть, см—, չ. *լռել, լուռ կենալ, ‘ձայն անել’*. **-комъ** ն. *լռելեայն, ծածուկ, սուսուփուս։*

Моллю́ски ա. յ. *կնդ*. Mollusca, *Կակղամորթեր կամ Փափկամարմիններ։*

Мóл|ненный ած. *փայլակի. կայծակի, շանթի*. **-невúдный** ած. *կայծակնակերպ*. **-ніевéржецъ**, жца ա. *ամպրոպաձիգ, կայծակընկէց, շանթաձիգ*. **-ніенóсный** ած. *ամպրոպաբեր*. м. взглядъ *բարկացայտ հայեացք*. **-нія** ի. *փայլակ, կայծակ, շանթ*. м. блистáетъ, сверкáетъ *փայլակը փայլում է*. м. удáрила *կայծակը, շանթը խփեց, զարկեց*. съ быстратóю м—іи *կայծակի արագութեամբ։*

Моло|дáйка ի. *մանկամարդ, դեռահաս առնակին, տիկին*. **-дёжь** ի. հ—ք. *երիտասարդութիւն*. **-(ó)денькій** ած. *ջահել, դեռահաս*. **-дёхонекъ**, нька, о ած. *սաստիկ ջահել*. **-дéцки** ն. *քաջաբար, կորովութեամբ*. **-дéцкій** ած. *քաջ, արի, կորովի*. **-дéцъ**, дцá ա. 1, *պարթեւ, վայելչատես երիտասարդ*. 2, *քաջ, արի, կորովի, ‘ղօչաղ’ մարդ, կտրիճ*. онъ вёлъ себя́ м—дцóмъ *նա քաջաբար վարուեց*. молодéцъ! *ապրիս, ղօչաղ, ‘բարաքեալլա’, ‘մաշալլա’*. **-(мó—)децъ**, дца ա. (*հէքեաթներում և երգերում*) *հերոս, դիւցազն, ախպահայ*. **-дéцкій** տ. Молодéцкій; **-дéчество** չ. *քաջութիւն, արիութիւն, ‘ղօչաղութիւն’, կորով, խիզախութիւն*. **-дéчествовать** (-вую -ютъ) չ. *քաջութիւն, արիութիւն ցոյց տալ, ‘ղօչաղութիւն’ անել*. **-дúкъ**, á ա. *նորալուսին, նոր լուսին*. **-дúло** չ. **-дúльникъ** ա. *բս.* Sedum telephium, *Թանթանիկ կամ գնգաւոր անլեփոն (սագալեզու)*. **-дúть** (-жý -дятъ) ն. *ջահէլացնել, երիտասարդացնել*. **-ся** ան—ք. 1, *ջահէլանալ, երիտասարդանալ*. 2, *ջահէլ, երիտասարդ ձեւանալ*. **-дúца**, -(ó)дка տ. Молодáйка; **-дня́къ**, á ա. 1, *մատղաշ, դեռաբոյս անտառ*. 2, *մատղաշ, դեռաբոյս տունկ*. **-довáтый** ած. *ոչ այնքան ջահէլ, ոչ այնքան երիտասարդ*. **-дóй** (мóлодъ -дá, мóлодо) *ջահէլ, նորատի, դեռահաս, երիտասարդ*. м. человѣкъ *երիտասարդ*. м—áя жéнщина *երիտասարդ, ջահէլ կին*. м. мѣсяцъ *նորալուսին, նոր լուսին*. м. лѣсъ *դեռաբոյս, մատղաշ անտառ*. м—бе винó *մաճառ*. онъ ещё мóлодъ; онá ещё молодá; молодóй, óго ա. *նորապսակ, նորափեսայ*. молодáя, óй ի. *նորահարսն*. **-(мó—)дость** ի. *ջահէլութիւն, երիտասարդութիւն*. м. не безъ глýпости, стáрость не безъ дýрости (*առծ.*). м. не вѣчно дли́тся; **-дýха** ի. *դեռահաս, երիտասարդ կնամարդ*. **-дýшка** *նւզ.* տ. Молóдка; **-довáтость** ի. 1, *վայելուչ, պարթեւ տեսք, արտաքին*. 2, *կորով, քաջութիւն, արիութիւն, ժրութիւն, ‘ղօչաղութիւն’*. **-дцевáтый** ած. 1, *վայելչատես, վայելչակազմ, վայելչակերպ*. 2, *քաջ, արի, կորովի, ժիր, ‘ղօչաղ’*. **-дчúкъ** ա. 1, *նւզ.* տ. Молодéцъ; 2, *պճնամոլ, կոտրտուող երիտասարդ*. **-дчúна** *յեղ.* տ. Молодéцъ; **-дѣ́ть**, пом—, չ. *ջահէլանալ, երիտասարդանալ*. **-дя́къ**, á ա. *պատրիկ ընտանի անասուն, մնւզ. ձի, մորուկ*. **-жáвить** (-влю -вятъ), пом—, տ. Молодúть; **-жáвость** ի. *ջահէլ, երիտասարդ տեսք, արտաքին*. **-жáвый** ած. *ջահէլ, երիտասարդ տեսքով, դէմքով*. **-жáвѣть**, пом—, *ջահէլանալ, երիտասարդանալ*. **-(ó)же** ած. *բաղդատ. աւելի ջահէլ, աւելի երիտասարդ*. м. всѣхъ *ամէնից ջահէլ, ամէնից փոքր, կրտսեր*. **-жевáтость** ի. *թեթեւ ջահէլութիւն, երիտասարդութիւն*. **-жевáтый** ած. *ջահէլանման, երիտասարդանման։*

Молó|зево, **-зиво** չ. *դալ, առաջին կաթ (թէ ծննդկանի և թէ նորածին կովի)։*

Молокá|нка ի. *մոլականուհի*. **-нскій** ած. *մոլականների, մոլականական*. м. толкъ; **-нщина** ի. *մոլականների աղանդը*. **-нъ** ա. *մոլական (ռուս աղանդաւոր, հերձուածող, որ պասօրերը կաթն է ուտում. չէ ուտում մսեղէն, ժխտում է առհ. արարողութիւնը, օրթոդոքս եկեղեցու ծէսերն և խորհուրդները, քահանայութիւնը, սրբերի բարեխօսութիւնը)։*

Молó|ки, -къ չ. յ. *ձկնակաթ (կաթնանման հեղուկ արու ձկների)*. **-кó** չ. 1, *կաթ*. корóвье, овéчье м.; парнóе м. *նոր կթած կաթ*. кúслое м. *մածուն*. груднóе м. *ծծի կաթ*. м. на губáхъ ещё не обсóхло *կաթը դեռ շրթունքին է (դեռ կաթի հոտ է գալիս)*. бѣ́сово, вóлчье м. *բս.*

Euphorbia, *կաթնուկ*. птичье м., *բս.* Ornithogalum, *թռչնակաթն*. **2**, *կաթնամոր նեղուկ, հիւթ.* **-косóсъ** *ա.* *նոր. խակ տղայ, նորահաս.* м., тебѣ-ли учить насъ стариковъ?

Моло|тáлка *ի. կալ(լ)ոփ, կալ(լ)ոելու մեքենայ.* **-тáло** *չ. ծեծանի* (цѣпъ) *գուփ.* **-тáльный** *ած. ծեծելու, կալ(լ)ոելու.* **-тáльня** *ի.* **1**, *կալ(լ)ոփ, կալ(լ)ոելու մեքենայ.* **2**, *հացահատիկ ծեծելու, կալ(լ)ոելու տեղ.* **-тáльщикъ** *ա.* **-тáльщица** *ի. հացահատիկ ծեծող, (կալ(լ)-ոող այր, կին.* **-тúть** (-чý -óтятъ), см—, *ն. կալ(լ)ոել, ծեծել (հացահատիկը), կալ անել։*

Моло|тковый *ա.* Молотовой; **-тобóецъ**, бóйца, **-тобóй** *ա. մուրճ խփող.* **-товúще** *չ. մուրճի կոթ.* **-тóвой** *ած. մուրճի, -ճային, կռանի, 'չաքուճի'.* **-тóкъ**, тка, **-тóчекъ**, чка *նւզ. մուրճ, պստիկ մուրճ, ուռ, կռան, 'չաքուճ'.* *купить съ молоткá *աճուրդի ժամանակ գնել.* продавáть съ молоткá *աճուրդ հանել, աճուրդով ծախել.* м о л о т ó к ъ - р ы́ б а *կնդ.* Zygaena malleus, *գեղ կմ ուռաձուկ.* **-тóчникъ** *ա.* **1**, *բս.* Aira, *պրտու.* **2**, *կնդ.* Malleus vulgaris, *կառնախեցի կմ ուռնաձև կոթ.* **-тóчный** *ա.* Молотковый; **-(мó—)тъ** *ա. մուրճ, կռան, ուռ, 'չաքուճ'.* ручной м. *ձեռնամուրճ.* лучше быть м—омъ чѣмъ наковальней (*առծ.*)։

Молóть (мелю́ -лешь -ютъ), изм—, см—, *ն.* **1**, *աղալ.* м. рожь; м кóфе; **2**, *'ղուրու տալ', վայրահաչել, շաղակրատել.* м. вздоръ, врáки *անմիտ, յիմար բաներ դուրս տալ, վայրահաչել.* онъ всё своё мéлетъ *նա էլի իր 'էշն է քշում'*։

Молотьбá *ի.* **1**, *կալ(լ)ոելը, ծեծելը (հացահատիկը).* **2**, *կալոց, կալերի ժամանակամիջ.* [*Ջոցը*։

Молóтье *չ. աղալը*։

Молóхъ *ա. յատ. ան. Մոլ՛աք կամ Մել՛քոմ* (*տ.* Երեմիա 32_{35} և Թագաւորութեանց Դ, 23_{10}). *'կուռք'*։

Моло|чáй *ա.* **1**, Chelidonium majus, *մեծ հողմափայտ (կանթեղխոտ, ծիծեռնախոտ).* **2**, *բս.* Euphorbia, *կաթնուկ կմ ափարրի.* **-чáйникъ** *ա.* **1**, *բս.* Tragopogon, *այծմ (քօշմօրուք).* **-чáйныя** растéнія *բս.* Euphorbiaceae, *Կաթնուկանմանքները կմ Աչփարրայինք*։

Молочéніе *չ. տ.* Молотьбá.

Молóчникъ *ա. բս. սակամանի, թարթ*։

Моло|чистый *ած. կաթնառատ.* **-чкó** *նւզ. տ.* Молокó; **-чная**, ой *ի. կաթնատուն.* **-чникъ** *ա.* **1**, *կաթնաման.* **2**, *կաթնավաճառ.* **3**, *բս.* Agaricus virgineus, *կուսական ազարիկոն.* **-чница** *ի.* **1**, *կաթնավաճառուհի.* **2**, *բժ.* Aphtae, *անկացու, անկախտութիւն (մանկանց).* **-чниченъ**, чка *ա. նւզ. պստիկ կաթնաման.* **-чность** *ի. կաթնատութիւն, կաթնաշատութիւն.* **-чный** *ած. կաթի, կաթից, կաթ(ն)ա—, կաթնանման.* м. цвѣтъ *կաթի գոյն.* м—ая кáша *կաթնաշիլա.* м. супъ *կաթնապուր.* м. зубъ *կաթնատամ.* м. телёнокъ *կաթնակեր, կաթով սնուած հորթ.* м. поросёнокъ *կաթնակեր խոճկոր, 'ղօճի'.* м. братъ *կաթնեղբայր.* м—ая лихорáдка *կաթնատենդ (ծննդկանի)* м о л ó ч н а я, ой *ի. կաթնատուն. կաթնարան.* **-чня** *ի. կաթնարան, կաթի վաճառարան*։

Мол|чалúво *ն. լռութեամբ.* м. снести обúду; **-чалúвость** *ի. լռութիւն, լռասիրութիւն.* **-чалúвый** *ած. լուռ, լռակեր. ծածկամիտ.* **-чáльникъ** *ա. լռակեաց (միայնակեաց, որ լռութեան երդում է առել).* *լռօքէր. **-чáніе** *չ. լռելը, լռութիւն.* глубóкое, гробовóе м.; пройтú что м—іемъ *մի բան լռութեամբ անցնել.* м. знакъ соглáсія *լռութիւնը համաձայնութեան նշան է.* **-чáнка** *ի. լռախաղ (որի ժամանակ ընդհանուր լռութիւն է տիրում).* игрáть въ м—у; **-чáть** (-чý -áтъ), пом—, см—, зам—, *չ. լռել, չխօսել. ոանել, ռռկալ.* упóрно м.; застáвить м. *լռութեան դատապարտել, լռութեան մատնել, լռեցնել.* м.! *լռել, լռիր, լռեցէք, սուս.* м о́ л ч а *լռութեամբ.* дѣ́лать что м.; **-чкóмъ** *ն. լռելեայն, ծածուկ, թաքուն*։

Моль І. *ն.-ն. գէհ, իբր թէ, ասում է, ասում են.* **ІІ.** *ֆ.-յ. ա. քարէ պատնէշ (նաւահանգստի մուտքում)*։

Моль І. (моль,-ли) *կնդ.* Tinea, *ցեց.* въ э́томъ сукнѣ́ завелáсь м.; хлѣ́бная м., T. granella, *ցորենի ցեց կմ որդ.* шу́бная м., T. pellionella, *մուշտակակեր ցեց.* **ІІ.** (мол, -ля) *ա.* (*եռ.*) *երժ. փոքրացոյն եղանակ, ձայն, թախծալի, խաղաղ, մեղմ տոն, եղանակ, ձայն*։

Мольбá *ի. աղօթք, աղերս, աղաչանք, պաղատանք.* Богъ услы́шалъ мой м—ы́.

Мóльбертъ *ա.* (*գեղմ.*) *նկարչապատկալ, նկարիչների 'ղաղղանը'*։ [*աղերսելու տեղ*։

Мольбúще *չ. աղերսարան, աղօթելու,*

Мóльный *ած.* **І.** *ցեցի, ցեցային, ցեցա*— (*տ.* Моль I); **ІІ.** *փափուկ, մեղմ, թախծալի* (*տ.* Моль II). м. тонъ.

Момен|тáльно *ն. վայրկենապէս.* **-тáльный** *ած. վայրկենական, ակնթարթային.* м—ая фотогрáфія; **-тъ** *ա.* (*լտ.*) *վայրկեան, ակնթարթ. մաքենգ. չարժման կէտ*։

Монáда *ի.* (*յն.*) **1**, *փիլ. մանադ, միութիւն, մենատարրութիւն, մենատարր, մենատարրական գոյութիւն.* **2**, *կնդ.* Monas Termo, *մեկնակ, մանադ*։

Монá|рхиня *ի. միապետուհի, միահեծան դշխոյ, կայսրուհի.* **-рхúчески** *ն. միապետաբար.* **-рхúческій** *ած. միապետական. միապետաբար.* **-рхія** *ի.* (*յն.*) *միապետութիւն.* **-рхъ** *ա.* (*յն.*) *միապետ, միահեծան թագաւոր, կայսր.* **-ршески** *ն. միապետաբար, միապետին յատուկ ձևով.* **-ршескій**, **-ршій** *ած. միապետի, -տական, թագաւորի, -րական, կայսեր, -սրական.* м—кая мúлость.

Монасты|рёкъ, -рькá *ա. պստիկ վանք, կուսանոց, մենաստան.* **-рка** *ի. վանակեաց, կուսանոցում ապրող աղջիկ, կին.* **-рскій** *ած. վանքի, կուսանոցի, մենաստանի.* м—ая огрáда; **-рщина** *ի. վանքապատկան կալուածք.* **-рь**, я́ *ա.* (*յն.*) *վանք, մենաստան. կուսանոց.* мужскóй, жéнскій, дѣвúчій м.; въ чужóй м. съ своúмъ устáвомъ не хóдятъ (*առծ.*) *չէ կարելի մարդու գաղում նաւել և մորուքը փետել*։

Монá|хиня *ի. կոյս, ուխտեալ միանձնուհի.* **-хъ** *ա.* (*յն.*) *կուսակրօն, վարդապետ, միայնակեաց, միանձնաւոր.* пойтú въ м—и *վարդապետ դառնալ, վարդապետ ձեռնադրուել.* не всякъ м., на комъ клобу́къ (*առծ.*). **-шенка** *ի.* **1**, *նւզ. տ.* Монáхиня; **2**, *ծիսադող, աննուշահոտութիւն տարածող լաչտերիկ.* **-ше-**

ски ՚. *վարդապետաբար, կուսակրօնի, վարդապետի պէս.* **-шескій** -ծ. *կուսակրօնի, վարդապետի, -ական.* м—ое одѣяніе; м. обѣтъ; **-шество** չ. *կուսակրօնութիւն, միանձնաւորութիւն, վարդապետութիւն.* постричься въ м. *վարդապետ դառնալ.* **-шествовать** (-вую -ютъ) չ. *կրօնաւորել, կրօնաւոր, վարդապետական կեանք վարել.* монашествующій -ծ. *կուսակրօն.* м—ая братія *վանական միաբանութիւն։*

Монгó‖лка է. *մոնղոլուհի.* **-лъ** -. *մոնղոլ.* **-льскій** -ծ. *մոնղոլական.* м—ое иго.

Монé‖та է. (*լտ.*) *մանէթ (մետաղէ). դրամ, դահեկան.* звóнкая м. *հնչուն դրամ, դահեկան.* золотáя м. *ոսկէ դրամ.* мéлкая м. *մանր դրամ.* ходячая м. *շրջուն դրամ.* *при-нять что за чистую м—у *մի բան հալած իւղի տեղ ընդունել.* **-тишка** է. *Նխտ. վատ, անպիտան դահեկան.* **-тка** է. *Նւզ. պատիկ [մետաղէ] մանէթ, դրամ, դահեկան.* **-тный** -ծ. *դրամա—, դրամային, դրամի, -մական.* м. дворъ *դրամ կտրելու տուն, «փողերանոց».* м—ое дѣло *դրամահատութիւն.* **-тчикъ** -. *դրամագործ, դրամահատ, դրամ կտրող, շինող.* фальшивый м. *դրամանենգ.* **-тчичій**, ья, ье -ծ. *դրամագործի, դրամ կտրողի.*

Монй‖стный -ծ. *մանեկի, -կային, -կաւոր.* **-сто** չ. *փոքր ոսկու. մանեակ, ՙնիշանոց՚։*

Мониторъ -. (*անգլ.-լտ.*) *ծովգ. մոնիտոր (մի տեսակ զրահաւոր նաւ, զրահաւորակ—* броненосецъ).

Моно‖гáмія է. (*յն.*) *միակնութիւն.* **-грамма** է. (*յն.*) *մենագիր (անուան և ազգանուան կամ տիտղոսի սկզբնատառերը միասին դրած).* **-графическій** -ծ. *մենագրական.* **-графія** է. (*յն.*) *մենագրութիւն (ճեմե և չարադրութիւն գիտութեան որևէ ճիւղի մասին)։*

Монóкль -. (*ֆր.*) *միադիտակ, դիտակ մի աչքի համար։*

Моно‖литъ -. (*յն.*) *միաքար իր (սիւն, կոթող և այլն).* **-логическій** -ծ. *մենախօսական.* **-(ó)лóгъ** -. (*յն.*) *Թատր. մենախօսութիւն (հմմտ. տ.* Діалогъ); **-мáхъ** -. (*յն.*) *մոնոմախոս.* Владиміръ М.; **-полизировать**(-рую -ютъ) ն. *մենավաճառութեան առարկայ դարձնել.* **-полистъ** -. *մենավաճառ.* **-полія** է. (*յն.*) *մենավաճառութիւն.* **-теизмъ** -. (*յն.*) *միաստուածութիւն.* **-тóнно** ՚. *միակերպ.* **-тóнность** է. *միատոնութիւն, միակերպութիւն, միօրինակութիւն.* **-тóнный** -ծ. *միատոն, միակերպ, միօրինակ.* **-хóрдъ** -. (*յն.*) *միալար, միաղի (նուագարան)։*

Монумен‖тáльный -ծ. **1**, *յուշարձանի.* **2**, *փառաւոր, փառահեղ, նշանաւոր.* **-тный** -ծ. *յուշարձանի.* **-тщикъ** -. *յուշարձանագործ, առապանագործ.* **-тъ** -. (*լտ.*) *յուշարձան, առապան։*

Моп‖съ -. (*անգլ.*) **-сикъ** *Նւզ. մոպս (առնմնէկ շան մի)։*

Морáживать, ся *տ.* Морóзить, ся.

Мора‖листъ -. *բարոյագէտ, բարոյախօս.* **-ль** է. (*լտ.*) *բարոյագիտութիւն, բարոյախօսութիւն.* **-льно** ՚. *բարոյապէս.* **-льный** -ծ. *բարոյական։*

Морганатическій бракъ *տարապայման ամուսնութիւն (երբ օր. իշխանն ամուսնանում է անհամ, հասարակ կնոջ կամ օրիորդի հետ)։*

Мор‖гáніе չ. *յաճախակի ճպում աչքերի.* **-гáть, -гнуть** չ. *յաճախակի ճպել, քթթախուփ անել (աչքը).* **-гунъ**, á -. **-гунья** է. *աչքերը յաճախակի ճպող այր, կին։*

Мóр‖да է. **1**, *դունչ, ՙդունչ՚ (անասունների), ռնգ, երախ, մռութ.* собачья, бычачья м.; бить по м—ѣ *ռնգը ջարդել.* **2**, рыболóвная м. *ձկնորսական քթոց.* **-дáстый** -ծ. *հաստերախ, հաստ, մեծ դնչով, մեծացունկ.* **-дáшка** է. *մեծացունկ, մեծ դնչով շուն.* **-дашка** է. *Նխտ. անպիտան, զզուելի դունչ, երախ, ռնգ.* **-дка** *Նւզ. տ.* Мóрда; **-добитіе** չ. *քթթուպատուց ջարդելը.* **-дóвникъ** -. *բս. ա,* Aconitum lycoctonum, *գեղին աղուէսասպան կամ ընձախոտ (բէշ). բ,* Hyoscyamus niger. *սև կամ աղուաշ բանգ.* **-дочка** է. *Նւզ.* **1**, *պստիկ դունչ, երախ, ռնգ (անասունների).* **2**, *փղշ. դուրալի, դուրեկան տեսք, կերպարանք.* онá взялá м—ою *նա աչքի ընկաւ իր գեղեցիկ դէմքով։*

Мóре չ. *ծով.* Средизéмное м. *Միջերկրական ծով.* открытое м. *բաց ծով.* зá м *դէպի տարաշխարհ.* ѣхать, плыть мóремъ *ծովով գնալ, նաւել.* сидѣть ý моря и ждать погоды *յամառ. պատեհ դէպքի սպասել։*

Морé‖ль է. **-лька** *Նւզ.* **1**, *մի տեսակ սև բալ.* **2**, *բս.* Armeniaca vulgaris, *ծիրանի, ծիրաններ։*

Морéніе չ. **1**, *սպանելը, նահատակելը.* **2**, *տանջելը, չարչարելը, տառապեցնելը։*

Море‖плáваніе չ. *ծովագնացութիւն, նաւագնացութիւն.* **-плáватель** -. **-плáвательница** է. *ծովագնաց այր, կին, նաւորդ, -ուհի.* **-плáвательный** *ծովագնացութեան.* **-хóдецъ**, дца, **-хóдный**, **хóдство** *տ.* Мореплáватель, -вательный, -ваніе.

Мор‖жóвина է. *ծովացուլի միս.* **-жóвка** է. *ծովացուլ որսալու հրացան.* **-жóвый** -ծ. *ծովացուլի.* м. зубъ; **-жъ**, á -. *կնդ.* Trichecus rosmarus, *ծովացուլ։*

Морй‖сто ՚. *ափից, եզրից հեռու.* **-стый** -ծ. *ափից, եզրից հեռու գտնուող։*

Морить (-рю -рятъ), зам—, пом—, ум— ն. **1**, *սպանել.* м. гóлодомъ *սովամահ, սովալլուկ անել.* *м. сó смѣху *ծիծաղեցնելով սպանել.* **2**, *տանջել, չարչարել, լքել, նեղել, տառապեցնել.* **3**, м. известь *կիր մարել, հանգցնել։*

Моркó‖вина է. *ստեպղինի (գազարի) մի բրին, կանաչ մասը.* **-вка** *Նւզ. տ.* Моркóвь; **-вникъ** -. *տ.* Моркóвина; **-вный** -ծ. *ստեպղինի, գազարի.* **-вь** է. *բս.* Daucus Carota, *ստեպղին, գազար (բուրջանուրի)։*

Моркó‖тно ՚ծ՚. *տխուր, տրտում լինել, անհանգստանալ.* мнѣ м.; **-тный** -ծ. *տխուր, տրտում, անհանգիստ։*

Моровóй -ծ. *մահաբեր, մահի, մահա—, ժանտախտի, մահտարաժամի, -մային.* м—ое повѣтріе *ժանտախտ.* м—áя язва *ժանտախտային հիւանդութիւն, ժանտախտ, մահտարաժամ.* м. годъ *ժանտախտային տարի։*

Мóровый -ծ. моръ *ոսկեթել կամ արծաթաթել կտորից։*

Морó‖женикъ -. *պաղպաղակագործ, -կա-*

փանկա. **-женица** է. պաղպաղակի տուփ, անօթ. **-женіе** չ. սառցնելը, պաղեցնելը. **-женое**, аго չ. պաղպաղակ. **-зецъ**, зца *նւզ.* թեթև ցուրտ, 'այեալ'. **-зить** (-жу -зять), зам—, ն. **1**, սառցնել, պաղեցնել. ւէ՞ղ. на дворѣ морóзитъ դուրսը ցուրտ է. **2**, ցրտատար անել. **-ся 1**, -ն՞ւր. սառչել, փէտանալ. **-зникъ** —. բս. Helleborus niger, եղերդրա կմ վրացի կոճղ. **-зно** ւէ՞ղ. ցուրտ է. **-зный** -ծ. ցուրտ, սառնամանիքային. **-зъ** —. ցուրտ, ցրտութիւն, սառնամանիք. вчерá было дéсять грáдусовъ м—а; м. по кóжѣ пробѣжáлъ սարսուռ զգացի, ջանս սարսուռ ընկաւ. м. мнѣ по кóжѣ подирáетъ վրաս սարսուռ է գալիս, ջանս դող է ընկնում:

Мороковáть (-кýю -ютъ) ն. что մի բանի հորկանցի կերպով զբաղնել, հասկանալ, մի բանի անդեակ լինել. онъ по-нѣмéцки морокýетъ նա գերմաներէն կարդում է:

Моросúть (-шý -сятъ) չ. (յանհ. ւէ՞ղ.) շաղել. моросúтъ мéлкій дождь; на дворѣ моросúтъ դուրսը շաղ է գալիս, շաղում է:

Морó||ченіе չ. խորամանկութեամբ խաբելը, աչքերին թոզ փչելը. **-чить** (-чу -чатъ), зам—, ն. խորամանկութեամբ խաբել, աչքերը կապել, աչքերին թող փչել. когó вы морóчите? ում էք խաբում:

Морó||шка է. ճախճնային մորենու պտուղ, ճախճնային մոր, մոչ. **-шникъ** բս. Rubus chamaemorus, ճախճնային մորենի (մոչի, մորի):

Морскóй -ծ. ծովային, ծովի, ծովա—. м—áя водá, м—áя рыба, м—óе дно; м—óе сражéніе: м—áя болѣзнь; м--áя соль ծովի աղ. м—áя держáва ծովային պետութիւն:

Мóр||совый -ծ. մրգահիւթի, պտղահիւթի. **-съ** —. (գերմ.) մզած, քամած հիւթ (մրգի կմ պտղի):

Мортú||ра է. (ֆր.) **-рка** *նւզ.* 'թամբուրայ' (ամրաձիգ թնդանօթ). **-рный** -ծ. 'թամբուրայի':

[ընափիքան:

Мор||фúнъ, -фій —. (յն.) մորֆին,

Мор||щевáтость ա. Морщиновáтость; **-щевáтый** ա. Морщиновáтый; **-щеніе** չ. խորշոմելը, -մոլելը, կնճռելը, -ռուելը. **-щúна** է. **1**, խորշոմ, կնճիռ (ճակատի, մարմնի). **2**, փոթ, ծալք (շորի). м. на плáтьѣ; **-щúнистый** -ծ. **1**, խորշոմուած, կնճռոտած, խորշոմոտ. խորշոմներով ծածկուած. **2**, ծալքոտ, փոթոտած. **-щúнка** է *նւզ.* **1**, պստիկ, թեթև խորշոմ. ни однóй м—и на лицѣ; **2**, պստիկ փոթ, ծալք. **-щúнный** -ծ. խորշոմի, -մային. ծալքի, -քային, կնճռի. **-щиновáтость** է. թեթև խորշոմածութիւն, կնճռոտութիւն, ծալքոտութիւն. **-щиновáтый** -ծ. մեղմ. թեթև խորշոմուած, կնճռուած, թեթև խորշոմներով, ծալքերով. **-щúночка** *նւզ.* ա. Морщúнка; **-щить** (-щу -щатъ), см—, խորշոմել, կնճռել. **-ся** -ն՞ւր. խորշոմուել, ճակատը կնճռել, խոժոռուել. ծալքեր տալ, փոթոտուել:

Моръ —. **1**. մահ, ժանտամահ, ժանտախտ, մահտարաժամ, համաճարակ. **II**. (моръ, á) —. (ֆր.) մոր (ոսկեթել և արծաթաթել կտոր մի): Курúный м. բս. Stellaria media, կանկչուր ստողեղ:

Мó||рюшко փղշ. ա. Мóре; **-рякъ**, á —. **1**, ծովային զինուոր, ծովային զինուորական. **2**, ա. Мореплáватель; **-ряна** է. ռմկ. ծովային քամի, հողմ:

Мó||сечій, ья, ье. -ծ. մոսս[չնիկ]ի **-сечка** *նւզ.* ա. Мóська.

Москáль, á —. *նխտկ.* մոսկովցի, ռուս:

Моска||тáльный, -тáльщикъ ա. Москo...

Моск||вúчъ, á —. **-вúчка** է. մոսկովցի այր, կին: [կիրներ):

Москúтъ —. (խող.) մածակ (տար եր-

Моско||тáльный -ծ. դեղատանային ապրանքների, դեղորայից. м—ая лáвка; м—ые товáры դեղորայք. **-тáльщикъ** —. դեղորայք ծախող. -(мóс—)ть է. (արք.) դեղատանային ապրանքներ, դեղորայք: [ւի, թեի):

Мослóкъ, á —. խաշ, յօդ (թաչունի եի-

Мосóлъ, слá —. մեծ, կլոր ոսկոր, ոսկրածայր:

Мó||стикъ —. *նւզ.* պստիկ կամուրջ. **-стúльный** -ծ. քարելու, խճելու. м. кáмень; **-стúльщикъ** —. փողոցներ, ճանապարհներ քարող, խճող, շինող: **-стúть** (-щý -стáтъ), вым—, ն. քարել, խճել, խճողել, շինել (փողոցները, ճանապարհները). м. ýлицу булыжникомъ; м. доскáми տախտակել. м. лéщадью սալել. **-ся** -ն՞ւր. **1**, քարել, շինել (իր մասը). **2**, բարձրանալ, վերանալ (վերելակներով). **-стúшко** —. *նխտ.* անպիտան, ողորմելի, խախուտ կամուրջ, կամրջուկ. **-стúще** —. *յւռ.* ահագին, մեծ կամուրջ. **-сткú**, óвъ —. յ. **1**, գետակի, ցեխոտ անցքի վերայով դցած գերան, ձողիներ՝ անցնելու համար. **2**, տախտակէ ժամանակաւոր մայթ (շինութեան. երկարութեամբ). **3**, վերելակներ. **-стовáя**, óй է. քարած, խճած փողոց, ճանապարհ. гранúть м—ýю հեգն. փողոցներըը մաշել, չափչփել, թրև գալ. **-стовúна** է. իւրև կամուրջ դցած գերան. **-стовóе**, óго չ. ա. Мостовщúна; **-стовщúкъ**, á —. **1**, կամրջագործ, կամուրջներ շինող. **2**, կամրջապան. **-стовщúна** է. կամրջադրամ. **-стовщúчій**, ья, ье -ծ. **1**, կամրջագործի. **2**, կամրջապանի. **-стóкъ**, сткá, **-стóчекъ**, чка *նւզ.* **-стъ**, а և á —. կամուրջ 'կամրմուճ'. висячій, временнóй, подъёмный, понтóнный, áрочный м.; наводúть м. կամուրջ ձգել. снять м. կամուրջը քանդել, քակել. ѣхать пó мосту կամրջի վերայով անցնել:

Мóсь||ка է. քած մասս. мóськинъ, а, о -ծ. մասսի: [ւէր:

Моськáке —. -ն՞հ. (լհ՞.) տէր, ողորմած

Мо||тáльница է. ա. Мотовúло; **-тáльный** -ծ. փաթաթելու, պատելու (վիլակի, կարժառի վերայ). **-тáльщикъ** —. **-тáльщица** է. թելը վիլակի, կարժառի վերայ փաթաթող այր, կին. **-тáльщичій**, ья, ье -ծ. վիլակի վերայ փաթաթողի. **-тáніе** չ. **1**, փաթաթելը, պատելը (վիլակի, կարժառի վերայ). **2**, շարժելը, պտոյտ տալը (գլուխը). **3**, վատնելը, փչացնելը. **-тáть**, -тнýть ն. **1**, (см—) փաթաթել, պատել (վիլակի, կարժառի վերայ). м. нúтки; **2**, (пром—) վատնել, 'մրախել', փչացնել. онъ былъ бы богáтъ, éсли бы не мотáлъ; **3**, շարժել, պտոյտ տալ, թափ տալ (գլուխը). **-ся 1**, -ն՞ւր. ճօճուել, դէս ու

դէն ընկնել. պարապ-սարապ թրև գալ, թափառել. м. по свѣту.

Мотивировать (-рую- ютъ) ն. (ֆր. գերմ.) պատճառաբանել, փաստաբանել. **-въ** (ֆր.) ա. **1**, պատճառ, շարժառիթ. **2**, երժ. եղանակ։

Мо‖тýшка ա. նւզ. **-тýще** ա. յնւլ. ա. Мотъ; **-тнýть** ա. Мотать; **-тня́** ա. Матня; **-товáто** մ. փոքր ինչ շռայլ կերպով. **-товáтость** ի. վատնողութիւն, շռայլողութիւն. **-товáтный** ած. վատնող, շռայլող. **-товú-ло** չ. **-товúльце** նւզ. վիլակ, կարժաա. **-тóвка** ի. **-тóвочка** նւզ. շռայլ, զեղխ, վատնող կին. **-товскíй** ս. շռայլարար, շռայլութեամբ, զեղխութեամբ. **-товскóй** ած. շռայլ, զեղխ, վատնիչ. **-товствó** չ. շռայլութիւն, զեղխութիւն, վատնողութիւն. **-тóкъ**, ткá ա. **-тóчекъ**, чка նւզ. ա. Мотъ 1; **-тýшка** ի. **-тýшечка** նւզ. կարժ. թելի կոճ վրան փաթաթած թելով. **-тъ** ա. **1**, կարժ (վիլակի վրայ փաթաթած, ոչ կծկած՝ թել). **2**, շռայլ, զեղխ մարդ, վատնիչ։ [՛զաղմա՛։

Моты‖га, -ка ի. բրիչ, թոռխ, փայտատ,

Моты‖лёкъ, лька́, **-лёчекъ**, чка նւզ. ա. թիթեռ, թիթեռնիկ, 'պլպլանք'. **-ль**, á ա. **1**, ա. Мотылёкъ; **2**, կոթ, բանելու տեղ. **-лькóвый** ած. թիթեռի, թիթեռնիկի. м—ыя растéнія բս. Papilionaceae, թիթեռնածաղիկներ։

Мóха ի. կնդ. Thrips, մժեղ, մանակ։

Мох‖нá ի. **1**, փունջ, բուռ (փետուրների, բրդի, մազի). **2**, բս. Potentilla reptans, մազկցող մատնունի. **-нáтиться** (-чусь -тятся) ած. բրդոտել. **-нáтка** ի. բրդոտ, թաւ, փրչոտ կենդանի, միջատ, փետրաշատ թռչուն. **нáтость** ի. բրդոտութիւն, մազոտութիւն, թաւութիւն, փրչոտութիւն. **-нáточка** նւզ. ա. Мохнатка; **-нáтый** ած. բրդոտ, մազոտ, փրչոտ, թաւ. ‖м. гóлубь փետրակալած ոտներով աղաւնի. **-нáтѣть**, зам—, обм—, չ. բրդոտել, մազոտել, թաւամազել, բրդի, մազերի մէջ կորչել. **-натонóгій** ած. թաւոտն, մազոտ, բրդոտ կամ փետրոտ ոտներով. **-натонóжка** ի. թաւոտն, փետրոտ, փետուրներով ծածկուած ոտներով թռչուն։

Мохо‖вáтость ած. թեթև մամռոտութիւն. **-вáтый** ած. թեթև մամռակալած. **-вáя**, óй ի. բս. Aiuga reptans, ճանկխոտ կամ ծըծուկ. **-вúдный** ած. մամռանման, -ռակերպ. **-вúкъ**, á ա. բս. Boletus bovinus, կովաթռնչուկ, կովասունկ. **-вúна** ի. մամռակալած, մամռով ծածկուած տեղ. **-вичóкъ**, чкá նւզ. ա. Моховикъ; **-вúще** չ. մամռակալած ճահճուտ, ճահճային տեղ. **-вóй** ած. մամռի, -ռից, մամառ—. **-образный** ա. Моховидный.

Мо‖хорóкъ, ркá նւզ. **-хóръ**, хрá ա. **1**, թել, թելիկ (օր. ծոպի, փնջի). **2**, բս. ծաղկատերև, ծաղկաթերթ. **-хрá** ի. ա. Мохóръ; **-хровáтость** ի. **1**, թեթև ծոպաւորութիւն. **2**, զեռափթթութիւն. **-хровáтый** ած. **1**, թեթև ծոպաւորուած, բոլորուած. **2**, զեռափըթիթ (ծաղիկ). **-хрóвый** ած. **1**, ծոպաւոր. **2**, զեռափթիթ (ծաղիկ). **-хрóвѣть** չ. ծոպաւորուել. (ծաղիկների մասին) լցուել, փթթիլ։

Мохъ ա. (սեռկ. мха և мóха) **1**, բս. Muscus sphagnum, մամուռ, լօռ. водяной м., Conferva rivularis, առուակի ջրիմուռ. исландскій м., Cetraria islandica, իսլանդական քարքոսն կմ մամուռ. деревянный, земляной, змѣиный м., Lycopodinm clavatum, հասարակ գետնամամուռ (հորթալ, կանաչիթոտ, գետնամամուռ). желѣзный, красный м., Polytrichum commune, ցանցամամուռ կմ կախարդաց մամուռ. звѣздчатый м., Mnium undulatum, վէտվէտ մնիոն կմ աստղամամուռ. хепесткóвый м., Marchantia polymorpha, աքրերաց լերդուկ (լերդամամուռ, մարքանցիա). лѣснóй, олéній м., Cladonia rangiferina, եղնալօռ կմ կլադոնիայ. швéдскій м., Lecanora tartarea, ծախքոս կամ բուն ծառալօռ. **2**, մամռակալած ճահիճ, ճախնուտ։

Моціóнъ ա. (լտ.) մարմնամարզութիւն, շարժողութիւն առողջապահական նպատակով. прогуливаться для м—а.

Мочá ի. մէզ, 'շեռ', 'ջրվէժ', 'ցէխ'։

Мочá‖гъ ա. **-жúна**, **-жúнка** ա. Мочежи́на, -жи́нка.

Мочá‖лина ի. **-линка** նւզ. կեղևաթել, մոչալկայի թել. **-лить** (-лю -лятъ), изм—, разм—, ն. թելերի բաժանել (թմբու կեղևը), մոչալկա շինել. **-лка** ի. **-ло** չ. կեղևաթելեր (թմբու, լոռու). **-льный** ած. կեղևաթելերի, մոչալկայի. **-льце** նւզ. ա. Мочáло.

Моче‖вúна ի. քիմ. միզանիւթ. **-вúнный** ած. միզանիւթի. **-вóй** ած. միզի, միզային. м. канáлъ միզանցք. **-гóнный** ած. մէզ քշող. м—ыя срéдства; **-гóнъ** ա. բս. Melittis Melissophyllum, մեղրուկ կմ մեղուախոտ։

Мочéжи‖на ի **-нка** նւզ. խոնաւ, ջրակալած տեղ, վայր, ճահճուտ, ճկնուտ։

Моче‖изнурéніе չ. բժ. diabétes, ախտամիզութիւն. сахáрное м. շաքարամիզութիւն. **-изнурúтельный** ած. ախտամիզութեան. **-испускáніе** չ. միզում. **-испускáтельный** ած. մէզ թողնելու. м. канáлъ միզանցք. **-кúслый** ած. քիմ. միզաթթուային. м—ая соль. [կակղացնելը.

Мочéніе չ. թացելը, թրջելը, թրմելը,

Мочено́сный ած. միզատար։

Мочёный ը. ած. թրջած, թացած, թրմած, կակղացրած։

Моче‖пузы́рный ած. միզափամփուշտի, -տային. м—ая артéрія; **-рѣзъ** ա. **-ѣзь** ի. բժ. Nephrytis, երիկամունքացաւ, երիկամունաբորբութիւն. **-тóчникъ** ա. կմխ. ureter, միզատար խողովակ (երիկամունքներից դէպի միզային փամփուշտ). **-тóчный** ած. միզահոսութեան։

Мóчечный ած. թելոտ, թելաշատ։

Мо‖чúло չ. կտաւատը թրջելու տեղ. **-чúльный** ած. թրջելու, թրմելու, կակղացնելու. м. чанъ տաշտակ, որի մէջ մի բան թրջում, կակղացնում են. **-чúльня** ի. տեղ, ուր զանազան բաներ թրմում, թրջում են. **-чúть** (-чу́ -чатъ), см—, нам—, вым— ն. թրջել, թացել, թաց անել. дождь мóчитъ зéмлю; м. я́блоки, лёнъ—թրմել, կակղացնել. **-ся** **1**, չ. միզել, 'շռել'. 'ցէխել'. **2**, ած. ինքն իրեն թացել, թրջել. **-чка** ի. **1**, թրջելը, թրմելը, կակղացնելը. быть въ м—ѣ թրմուել, կակղանալ (ջրի մէջ). **2**, թրջոց. **3**, բս. Fibra, մազ, թել, թեղան. **4**, ականջ. ушная м. ականջի

բլիթակ, խխունջաձև մաս. **-чковáтый** *ած. թելոտ, թելաշատ*. м. кóрень.

I. **Мочь,** *ի. ույժ, զօրութիւն, կարողութիւն*. это мнѣ не въ м. *այդ իմ ույժից վեր է*. что есть мóчи, изо всей мóчи, во всю м. *բոլոր ույժով*. нѣтъ мóчи *հալ, ՙհարաքաթ՚ չկայ*։

II. **Мочь** (могу́ -жешь -гутъ), смочь *չ. կարել, կարենալ, կարողանալ, զօրել*. вотъ всё, что я могу́ для васъ сдѣлать; быть не мóжетъ *անկարելի բան է*. мóжетъ быть *կարելի է, թերևս*. **-ся** *չ. դէմ. կարենալ*. мнѣ не мóжется *քէփս լաւ չէ, տկար եմ*. ху́до мóжется, нездорóвится *ողջնչ չեմ կարողանում անել, տկար եմ*.

Мошёнка *ի. 1, նւզ. պարկիկ, պստիկ պարկ, տոպրակ, քսակ. 2, բժ. ձուսկալ. 3, բս.* Capsella bursa pastoris, *հովուական մաղախ (տարգալի, ծաապոչար)*։

Мошéн|никъ *ա.* **-ница** *ի. սւազակ, որիկայ, խարեբայ, այր կին*. **-ничать,** см—, *չ. գողութիւն, աւազակութիւն, սրիկայութիւն անել*. **-нически** *մ. սրիկայաբար, աւազակաբար*. **-ническій** *ած. սրիկայական, աւազակային, խաբեբայական*. **-ничество** *չ. սրիկայութիւն, գողութիւն, աւազակութիւն*։

Мошё|ночка *ի. նւզ. պարկուկ, պստիկ քսակ*. **-ночный** *ած. պարկուկի, քսակիկի*։

Мóш|ка *ի. նւզ. 1, մժղուկ (տ. Мóха); 2, բս.* Colutea, *պայթակենի*. **-карá** *ի. հ—ք. մժղուկներ, մնծակներ*. **-кáрный** *ած. մըժղուկների, մնծակների*։

Мошнá *ի. քսակ, դրամապանակ, ՙքիսայ՚*. хоть м. пустá, да душá чистá (*առծ.*)։

Мошни́къ á *ա. 1, կնդ.* Tetrao urogallus, *մեծ փայտամարեկ կմ ցախաքլոր. 2, տ.* Мóшка 2.

Мошó|нка *տ.* Мошёнка; **-ночка** *նւզ. տ.* Мошнá; **-ночный** *ած. ձուսկալի*։

Мощéніе *չ. քարելը, սալելը, խճելը (փողոցը, ճամբան), սալայատակելը*։

Мо|щехрани́лище *չ. նշխարների տուփ*. **-щи,** éй *ի. յ. նշխարներ, մասունք, ոսկորներ (սրբերի)*։

Мó|щно *մ. հզօրութեամբ*. **-щность** *ի. հզօրութիւն, զօրեղութիւն, ուժեղութիւն*. **-щный** *ած. հզօր, զօրեղ, ուժեղ, կարող, քաջազօր*։

Мощу́ *տ.* Мости́ть.

Мощь *ի. հզօրութիւն, զօրեղութիւն, ուժեղութիւն, ույժ, զօրութիւն*։

Мóю *տ.* Мыть.

Мравол́евъ, львá *ա. կնդ.* Myrmecoleon formicarius, *մրջնառիւծ*։

Мразь *տ.* Мéрзость.

Мра|кобѣ́сіе, -колю́біе *չ. խաւարամոլութիւն, խաւարապաշտութիւն*. **-къ** *ա. խաւար, մթութիւն, մառախուղ*. м. невѣ́дѣнія *տգիտութեան խաւար*. ночнóй м.; чáда мрáка *խաւարի որդիք*։

Мрáмо|рникъ *ա. 1, մարմարախնագործ. 2, մարմարինավաճառ*. **-рный** *ած. մարմարինէ, -նից, -նէ. մարմարինակերպ*. **-рщикъ** *տ.* Мрáморникъ; **-ръ** *ա. (լտ.) մարմարին*.

Мра|чи́ть (-чу́ -чáтъ), пом—, *ն. խաւարեցնել, մթնեցնել*. **-чно** *մ. մռայլ, մռայլադէմ, դժգոհ դէմքով*. онъ смóтритъ м.; **-чность** *ի. 1, խաւար, մթութիւն. 2, մռայլութիւն, դժգոհութիւն*. **-чный** *ած. 1, խաւար, մթին*. м. лѣсъ; м—ая тюрьмá; **2,** **մռայլ, տխուր, դժգոհ*. м—ое лицó; м—ыя мы́сли; **-чи́ть,** помр—, *չ. խաւարել, մթագնել, տխրել, տրտմիլ*։

Мрéж|а, -ный *տ.* Мерёжа, -жный.

Мру́ *տ.* Мерéть.

Мсти́|тель *ա.* **-тельница** *ի. վրիժառու, քինախնդիր այր, կին*. **-тельность** *ի. քինախնդրութիւն, վրէժխնդրութիւն*. **-тельный** *ած. վրէժխնդիր, քինախնդիր*. **-ть** (мщу, мстятъ), отом—, *չ.* кому́ *մէկից քինախնդիր լինել, մէկից վրէժ առնել, վրէժ լուծել*. м. за обиду; м. своимъ врагáмъ.

Муд|рёненькій *ած. բաւական դըժուարիմաց, բարդ*. **-ренó** 1, *մ. ճարտարութեամբ*. это сдѣлано м.; **2,** *դէմզ. դժուար է. զարմանալի է*. м. на всѣхъ угоди́ть; это для меня́ слишкомъ м.; пóслѣ этого не м., что онъ разори́лся *դորանից յետոյ զարմանալի չէ եղն*. **-ренова́тый** *ած. բաւականին դժուար, դժուարիմաց, բարդ*. **-рёный** *ած. 1, դժուար, դժուարիմաց, բարդ*. дѣло м—ое; тутъ ничегó нѣтъ м—аго; **2,** *ճարտար, ճարտարամիտ, ներհուն, իմաստուն*. у́тро вéчера мудренѣе (*առծ.*) *առաւօտուայ չար իրիկուայ խէրից լաւ է*. **3,** *զարմանալի, տարօրինակ*. м. человѣкъ; что тутъ м—аго? **-рéцъ,** á *ա. իմաստուն, իմաստասէր*. грéческіе м—ы́; **-ри́тель** *ա. խելքին զօռ տուող մեն, իմաստակ*. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ), см—, *չ. հնարել, ճարտարել. խելքին զօռ տալ, իմաստակութիւն անել*. **-ро** *մ. իմաստութեամբ*. **-рó** *մ. ճարտարութեամբ, դժուարութեամբ*. **-рова́тый** *ած. իմաստանակերպ*. **-ролю́біе** *տ.* Любому́дріе; **-рость** *ի. 1, իմաստութիւն, խելօքութիւն, զգօնութիւն*. м. Сокрáта; **2,** *դժուարութիւն*. тутъ нѣтъ никакóй м—и; **-рствовать** (-вую -ютъ) *չ. փիլիսոփայութիւն անել, խելքին զօռ տալ*. **-рый** *ած. իմաստուն, խելօք, զգօն*։

Му|жáть, возм—, *չ. առնանալ, առնական հասակն առնել*. мужáющіе ю́ноши; **-ся** *ներգ. քաջանալ, արիանալ, զօրանալ*. мужáйся! мужáйтесь! **-желóжецъ,** жца, **-желóжникъ** *ա. արուագէտ*. **-желóжство** *չ. արուագիտութիւն*. **-женеи́стовство** *չ. առնամոլութիւն*. **-женёкъ,** нька́ *ա. փոքր. ՙփիրեկի այր, էրիկ*. **-жески** *մ. առնաբար, տղամարդի պէս*. **-жескій** *ած. արական, առնական*. м. полъ *արական սեռ*. ребёнокъ м—аго пóла; м. гóлосъ *արական ձայն*. м. родъ *քեր. արակ. սեռ*. м. вóзрастъ *առնական հասակ*. **-жественно** *մ. քաջութեամբ, արիութեամբ*. **-жественность** *ի. 1, քաջութիւն, արիութիւն, անվեհերութիւն, առնական կորով, սրտոտութիւն. 2, պարթևութիւն, վայելչակազմութիւն*. **-жественный** *ած. 1, քաջ, արի, սրտոտ, կորովի, անվեհեր. 2, առնական, պարթև, անձնեայ, վայելչակազմ*. м. видъ; **-жество** *չ. 1, առնական հասակ*. прійти́ въ м. *առնանալ, առնական հասակի հասնել*. бородá — при́знакъ м—а; **2,** *քաջութիւն, արիութիւն, անվեհերութիւն, սրտոտութիւն, կորով*. соединя́ть м. съ благоразу́міемъ; **-жеубíйство** *չ. մարդսպ, էրկան*

սպանութիւն. **-жубійца** է. կին, որ սպանել է իր մարդուն, էրկանը, ամուսնասպան կին։

Мужи‖коватo ². գռեհկաբար. **-ковáтость** է. գռեհկութիւն, անտաշութիւն, բրտութիւն, անճոռնիութիւն. **-ковáтый** -ի. գռեհիկ, կոշտ կոպիտ, անտաշ. անճոռնի. **-къ**, á -. **1**, մուժիկ, (ռուս) գիւղացի, գեղջուկ, շինական. **2**, *գռեհիկ, կոշտ, կոպիտ, բիրտ, անտաշ, անճոռնի մէն. **-цкій** -ի. **1**, գիւղացու, շինականի. м. кафтáнъ; **2**, գռեհիկ, գռեհկական, անճոռնի. м—ія ухвáтки; **-чёнъ**, чкá, **-чёнко** -. Նվատ. ողորմելի գեղջուկ, շինական. **-чество** ւ. ա. Мужиковáтость; **-чи́на** -. ոմն. անշնորհ, 'հէյվարա', 'հայտ' մարդ. **-чи́шка** ա. Мужичёнко; **-чи́ще** -. յենլ. ա. Мужичи́на; **-чій**, ья, ье ա. Мужи́цкій; **-чка** է. **1**, գեղջկուհի. **2**, *գռեհիկ, կոշտ կոպիտ, անտաշ կինարմատ. **-чóкъ**, чкá ա. Мужичёкъ; **-чьё** ւ. հ-ւ. Նվատ. գիւղացիք, խառնաղանջ մարդիկ։ [գռեհիկ մարդ։

Мужлáнъ -. ոմն. գռեհիկ գիւղացի,

Мýж‖нинъ, а, о **-жній** -ի. մարդու, ամուսնու, 'էրկան'. м. братъ տագր. м—ны дéньги; **-жскóй** -ի. տղամարդկանց. м—óе плáтье; м. портнóй; м—áя гимнáзія արական վարժարան. **-жчи́на** -. **-жчи́нка** Նվզ. տղամարդ, (գր.) այր. **-жчи́нскій** ա. Мужскóй; **-жъ** -. **1**, (յ. мýжи, éй) մարդ, տղամարդ, (գր.) այր. государственный м. величáйшіе мýжи дрéвности; **2**, (յ. мужья́, éй և -ьёвъ) ամուսին, 'էրիկ'. ревни́вый м.; выходи́ть зáмужъ մարդու գնալ. выдавáть зáмужъ մարդու տալ. быть зáмужемъ մարդու գնացած, կարգուած, ամուսնական լինել։

Мýза է. (յն.) **1**, դիցը. մուսա. **2**, ա. Банáнъ.

Му‖зéй, **-зéумъ** -. (լտ.) թանգարան. **-зéйный** -ի. թանգարանի, -նային, -նական։

Мýзы‖ка է. (յն.) մուզիկա, երաժշտութիւն, նուագածութիւն. воéнная м., вокáльная, инструментáльная м.; знать м—у; положи́ть стихи́ на м—у ոտանաւորները ձայնագրել. **-кáльно** ². համաձայն երաժշտական կանոնների. **-кáльность** է. երաժշտականութիւն, երաժշտասիրութիւն. **-кáльный** -ի. երաժշտութեան, երաժշտային, -տական, նուագածութեան. м. инструмéнтъ; м. вéчеръ; м—ыя даровáнія; **-кáнтикъ** Նվզ. **-кáнтишко** -. Նվատ. ա. Музыкáнтъ; **-кáнтскій** -ի. երաժշտապետի. **-кáнтъ** -. **-кáнтша** է. **1**, ածող, նուագող այր, կին. **2**, երաժշտագէտ, -գիտուհի.

I. **Мукá** է. **1**, ալիւր. **2**, լեռնգ. փոշի, թոզ։

II. **Мýка** է. տանջանք, չարչարանք, տառապանք, նահատակութիւն. мýки áда; мýки при родáхъ.

Муко‖мóлъ -. **1**, ա. Мéльникъ; **2**, աղալը, ալիւր պատրաստելը. **-мóльный** -ի. աղացող. **-мóльня** է. ջաղաց, աղօրիք. **-сéй** -. ալիւր մաղող, ալիւրամաղ. **-сéйный** -ի. ալիւր մաղելու. **-сéйня** է. ալիւր մաղելու տեղ. **-сéя** է. ալիւր մաղող, ալիւրամաղ կին։

Муксýнъ, á -. կնդ. Salmo muxun, մուքսուն (սաղման մի)։

Мулá‖тка է. մուլատուհի. **-тскій** -ի. մուլատի, -տական. **-тъ** -. (սրբ.) մուլատ (սեւամորթից—խափշիկից—և սպիտակամորթից ծընուած մարդ)։ [ջորի։

Му‖лёнокъ, нка մատղաշ, դեռահաս

Муллá -. (արբ.) մոլլայ։

Мулъ -. կնդ. Eqnus mulus, ջորի, իշաձի։

Мультипликáторъ -. (լտ.) Ֆիզ. և մաթմ. բազմապատկիչ.

Мý‖міевый, **-мійный** -ի. մումիայի, մոմակի. **-мія** է. (արբ.) **1**, մումիա, մոմակ (եգիպտական զմռսուած դիակներ, որոնք անապական մնացել են մինչև մեր օրերը). **2**, զարշ կարմիր ներկ, գեղ մի։

Мунди́‖рикъ Նվզ. **-ришко** -. Նվատ. **-рище** -. յենլ. ա. Мунди́ръ; **-рный** -ի. համազգեստի, -ային, նշանազգեստի, -ային. **-ровáть** (-рýю, -ютъ), обм—, ². (գերմ.) համազգեստաւորել, նշանազգեստաւորել (զինուորներին). **-ся** -ւրւ. իր համար համազգեստ, նշանազգեստ գնել, համազգեստաւորուել. **-рóвка** է. համազգեստաւորելը, -րում, նշանազգեստաւորելը, -րում. **-рчикъ** Նվզ. **-ръ** -. (գերմ.) համազգեստ, նշանազգեստ. отстáвка съ м—омъ; картóфель въ *м—ѣ խաշած կամ եփած, բայց չկլպած կարտոֆիլ։

Мýнд‖кохъ -. (գերմ.) արքունի խոհարարապետ. **-шенкъ** -. (գերմ.) արքունի մատռուակ, մատռուակ. **-штýкъ**, á -. (գերմ.) **1**, մի տեսակ սանձ, լկամ ձիերի. **2**, ծայր, բերան (փողի, սրնգի, պապիրոսի եւն). **3**, ծխամորճ. **-штýчить** (-чу -чатъ) ². лóшадь սանձը, լկամը ձիու բերանը դնել.

Муниципа‖литетъ -. (լտ.) քաղաքային վարչութիւն, «քաղաքապատասխանութիւն», քաղաքային ժողով, խորհուրդ. **-льный** -ի. քաղաքավարչական, քաղաքային, «քաղաքապատասխանական»։

I. **Мурáва** է. (սրսկ.) ապակեներկ, ապակեզօծ, ապակեջրուս, փայլեր։

II. **Муравá** է. կանաչ, դալարի, դալարիք։

Мура‖вéй, вья́ -. կնդ. Formica, մրջիւն. **-вéйникъ** -. մրջիւնանոց, մրջիւնաբուն. **-вéйный** ա. Муравьи́ный.

Мурá‖вить (-влю -вятъ), пом—, ². (սրսկ.) փայլեցնել, -լադրել, ապակեներկել, -կեզօծել (կաւեղէնը). **-вка** է. **1**, Նվզ. ա. Муравá II; **2**, սրև **-вленіе** ւ. փայլեցնելը, -լադրելը, ապակեներկելը, -կեզօծելը. **-вчатый** -ի. **1**, կանաչազեղ, դալարազեղ. **II**, փայլաներկ, ապակեներկ. **-вщикъ** -. կաւեղէն փայլեցնող, ապակեներկող։

Мура‖вьеѣдъ -. կնդ. Myrmecophaga, մրջնաքաղ, մրջնակեր. **-вьи́ный** -ի. մրջիւնների, մրջնային, մրջնա—. м—ыя я́йца, м—ая кýча; **-вьи́стый** -ի. մրջիւնաշատ. **-шекъ**, шка Նվզ. ա. Мурáшъ; **-шка** է. Նվզ. պըստիկ մրջիւն, մրջիւնիկ. по мнѣ слóвно м—и бѣгаютъ վրաս սարսուռ, դողդոջ է գալիս. **-шъ**, á -. մանր, գերմակ մրջիւն, 'մրջմնջ'։

Мурéна է. կնդ. Muraena helena, մուրենա կամ փողոց (ձուկ)։

Мурзá -. թաթարական իշխան. (եւ Նվատ.) թաթար, թուրք։

Мурлó ւ. ոմն. երես, 'ռեխ'. экое м. այ քննոտ ռեխ։

Мурлы‖ка -. մլաւող (կատու). **-каніе** ւ. **1**, մլաւելը, մլաւոց. **2**, մռմռալը, մռմռոց.

-кать (-чу- чать), **-кнуть** գ. **1**, (կատուի մասին) մլաւել, մռլտալ, 'մռռու մռռու' անել. **2.** մաժալ։

Мурý|гій -ծ. մուր շաղախակաղոյն։

Мур|чáнье գ. բայեր (արջի), մաժալը, մռնչալը. **-чáть** (-чý -чáть), пром—, գ. բայել (արջի մասին), մաժալ. մռնչել։

Муръ -. ապակարուտ, փայլաններկ։

Мусá|тикъ նվ. ա. Мусáтъ; **-тить** (-чу -тять), нам—, ծ. սրել, (գր.) յեսանել (մաւսաա սրացով)․ **-тишко** -. նվաստ. ա. Мусáтъ; **-тный** -ծ. մաւսատի. **-тъ** -. (լեհ.) մաւսատ, պողպատէ սրոց. **-чéніе** գ. սրելը, յեսանելը (մաւսատով)։

Мусíровать ա. Муссíровать.

Мусія ա. Мозáика. [բանաւոր գինի)։

Мускатéль -. (լա.) մուսկատել' (քաղց-

Мускá|тникъ -. բս. Myristica moschata, մշկենկոյզ. **-тница** է. բս. Adoxa moschatellina, հոտաւոր մշկենի. **-тный** -ծ. մուսկատի. մուսկատել' գինու [խաղող)։

Мускáтъ -. (լա.) մուսկատ (մի տեսակ

Мус|кулатýра է. (լա.) մկաններ, մկանային կազմ. **-кулéзный, -кулйстый** -ծ. մկանոտ, մեծ մկաններով. **-кулоBáтый** -ծ. բաւականին մկանոտ, մկանաշատ. **-кулъ** -. (լա.) մկան, մկնակ. **-кульный** -ծ. մկանի, մկանների, մկնակի, մկնակների։

Мýску|сный, -совый -ծ. մշկի, մշկ—. м—вая крыса կնդ. Myogale moschata, մուշտակաքիս սրնչակ. **-съ** -. մուշկ (արու մշկայծեամի պորտի յետեւում գտնուող քսակի արտադրած եղած և սաստիկ հոտաւէտ հիւթը)։

Муслéніе գ. թքոտելը, փշկրոտելը, կեղտոտելը։ [вый, -лйнъ.

Мус|лйновый, -лйнъ ա. Мусслйно-

Мý|слить (-лю -лятъ), зам—, ծ. թքոտել, փշրոտել, աղտոտել. **-ся** -ծդ. փշրոտուել, իրեն իրան թքոտել, աղտոտել. **-слáкъ,** á -. **-слячка** է. փշկրոտ, աղտեղոտէր, անմաքուր այր, կին. **-сóлить** ա. Мýслить.

Мусóнъ ա. Муссóнъ.

Мýсо|ра է. (յն.) կաւի և ծեծած ածուխի խառնուրդ, գանգուած (հնոցները սուաղելու համար). **-рить** (-рю -рятъ), зам—, աղբոտել. դէս ու դէն աղբ, հող, քարու գել թափթփել. **-рный** -ծ. աղբի, աղբա—, քար ու գլխ. м—ая яма; **-рщикъ** -. աղբահան, աղբատար, 'չոփչի'. **-ръ** -. աղբ, փուր մաք (քարերից, աղիւսներից եւն կտաւուծք)։

Муссй|рованіе գ. չափազանցնելը. **-ровать** (-рую -ютъ) ծ. չափազանցնել, գրուատել։

Мусслй|новый -ծ. մուսլինի, -ից, մարմաշէ. **-нъ** -. (фр.) մուսլին, «մնկլին», «մարմաշ» (բարակ, թեթև, խիտ նուրբ բամբակէ գործուածք)։

Муссó|нный -ծ. մուսոնի. **-нъ** -. (фр.) մուսոն (պարբերական հովեր Հնդկական ովկիանոսում)։ [ըից մայծ հեղուկ, 'գետաշուր'։

Мусть -. (գերմ.) խակ խաղողից կմ մրգե-

Мусульмá|нинъ -. (յ. м—не, -нъ), **-нка** է. մահմեդական, -ուհի. **-ниться** (-нюсь -нятся) -ծդ. մահմեդականանալ. **-нскій** -ծ. մահմեդական. **-нство** գ. մահմեդականութիւն։

Му|тáть (-чý -тятъ), зам—, пом—, см—, ծ. **1**, պղտորել (ջուրը), խառնել. мутйтъ въ глазáхъ դէմ. աչքերս շաղուում են, մթնում են. **2**, դէմ. սիրտը խառնել. менй стáло м. սիրտս սկսեց խառնել. мутйть на душѣ, нá сердцѣ, менй мутйтъ սիրտս խառնում է. **3**, *մէկի միտքը, սիրտը վրդովել, մէկին աղաբել, գրգռել, յուզել. м. нарóдъ; м. дýхъ; **-ся** **I**, -ծդ. պղտորուել, *յուզուել, խռովել. винó мутйтся; глазá мутятся աչքերս մթնում են. нарóдъ мутйтся ժողովուրդը յուզուում է. **-тноватость** է. թեթև պղտորութիւն. **-тноватый** -ծ. քիչ պղտոր. **-тновóдный** -ծ. պղտոր ջրով, պղտորաջուր. **-тноглáзый** -ծ. պղտոր, շաղուած աչքերով. **-тность** է. պղտորութիւն. աղօտութիւն. **-тный** -ծ. պղտոր. նաև, աղօտ. въ м—ой водѣ рыбу ловйть; **-тнѣть,** пом—, գ. պղտորուել. **-тóвка** է. **-тóвочка** նվ. **1**, խառնիչ (հեղուկների). мѣшáть м—ою; **2**, 'շառ-փոս, վայրահաչ կենարմատ. **-ть** է. **1**, պղտոր հեղուկ, պղտորութիւն, պղտոր աեղ ջրի մէջ. **2**, м. на глазý բժ. nephelium, աչքի փառ։

Мýфе|ль -. (գերմ.) փորձալին վառարան, հալոց. հնոց. **-льный** -ծ. այսպիսի վառարանի, հնոցի։ [ուշիար, արաբկ։

Муфлóнъ -. (фр.) մի տեսակ վայրի

Мýфта է. (գերմ.) ձեռնամուշտակ (գլանաձև). **2**, մեքենգ. ուրա ձևով յօդեած միացումի խողովակ. бýферная, винтовáя, соедини́тельная м. [ատե ձեռնամուշտակ։

Мýфтишка է. նվաստ. ողորմելի, անպի-

Мýфтій -. (արբ.) մուֆթի (մահմեդական օրէնսգէտ, դաւաճանագէտ, «դենդետ»)։

Мýфто|чка է. պստիկ ձեռնամուշտակ. **-чный** -ծ. ձեռնամուշտակային։

Мýха է. **I**, կնդ. Musca. ճանճ. мýхи жужжáтъ ճանճերը բզզում են. золотйстая м., M. Caesar. ոսկեճանճ. сйняя, мясня́я м., Sarcophaga carnaria. բուն մսաճանճ. шпáнская м.. Cantharis vesicatoria, խարանաճանճ կմ Սպանական եզնակ. *убйть мýху հարբել. у неё мýхи въ носý նորա գլխում յաղպեներ կան. дѣлать изъ мýхи слонá լուից ուղտ շինել. **2**, ոճկ. ճանճ, մեղրաճանճ, մեղու։

Мухаммедá|нинъ, -нскій, -нство ա. Магометáнинъ, -нскій, -нство.

Мухо|гóнка է. ճանճ քշելու ակլանման իր. **-лóвка** է. **I**, կնդ. Muscicapa, ճանճորս (թռչնիկ). **2**, բս. Camelina sativa, բնասնի կամելին. **3**, ճանճակալ, ճանճերի ակլանոտ. **-лóвный** -ծ. ճանճորս, ճանճեր բռնելու, ճանճեր որսալու. **-лóвъ** -. ճանճորս, ճանճեր բռնող. **-мóрный** -ծ. կարմիր ճանճասպան սունկի[ց պատրաստած]. **-мóръ** բս. Agaricus musicarius, կարմիր ճանճասպան սունկ. **мóрье** բս. Asparagus, ծնեբեկ, 'ծնէփակ'։

Мухóртный -ծ. **I**, թոյլ, նուազ, վատ, կարճահասակ. **2**, (ձիաների մասին) ա. Гнѣдóй.

Мухоя́|ровый -ծ. մուխօեարէ, -րից. **-ръ** -. (իտ.) մուխօեար (բրդախառն և մետաքսախառն բամբակէ գործուածք)։

Мý|чать, ся ա. Мýчить, ся; **-ченикъ** -. **-ченица** է. նահատակ, -ուհի, մարտիրոս, ուհի, վկայ, -ուհի. **-ченичекъ** -. եկղ. երգ. օրհներգութիւն 'ի փառս նահատակների. **-че-**

-ническій -ð. նահատակութեան, մարտիրոսական. м. вѣнéцъ, умерéть м—ою смéртью; **-ченичество** չ. նահատակութիւն, մարտիրոսութիւն. **-чéніе** չ. տանջանք, չարչարանք. м—ія рéвности; м. съ нимъ, да и тóлько նա մարդու հոգի է հանում. онъ перенёсъ жестóкія м—ія во врéмя э́той операціи; **-(мý)ченіе** չ. չարչարելը, տանջելը, ըկելը. **-чивать** ո. Мýчить; **-чи́тель** ‒. **-чи́тельница** է. չարչարող, տանջող. ըկիչ այր, կին. **-чи́тельность** է. չարչարանքներով, տանջանքներով ըլ ըլնելը. **-чи́тельный** -ð. չարչարող, տանջող, տառապեցնող. м—ая болѣзнь ծանր, մեծ տառապանքներ պատճառող հիւանդութիւն. м—ая боль սոսկալի ցաւ. онъ постоя́нно нахóдится въ м—омъ безпокóйствѣ; **-чи́тельски** ꞉. անգթօրէն, անողորմ եղանակով. **-чи́тельскій** -ð. անգութ, անպզորոյն, անողորմ, վայրագ. **-чи́тельство** չ. անգթութիւն, անպզորոյն վարմունք, անողորմութիւն. վայրագութիւն. **-чи́тельствовать** (-вую -ютъ) չ. անգթօրէն, վայրագաբար վարուել, գործել. **-чи́ть** (-чу -чатъ), зам—, изм—, ն. տանջել, չարչարել, խոշտանգել, նահատակել, ըկել. егó такъ мýчили, что онъ ýмеръ; меня́ мýчитъ подáгра; м. живóтныхъ; сóвѣсть егó мýчить; **-ся I**, -ն. չ. չարչարուիլ, տանջուիլ. не слѣ́дуетъ м. изъ-за пустякóвъ; м. жáждой; м. родáми; м. надъ чѣмъ մի բանի վերայ չարչարուիլ, տանջուիլ, գլուխ արդարցնել. я дóлго мýчился надъ разрѣшéніемъ э́той задáчи; м. съ кѣмъ մէկի[ն մի բան հասկացնելու]. համար չարչարուիլ, տանջուիլ։

Му|чи́ца, -чка նւզ. ո. Мукá; **-чни́къ**, á ‒. ալիւրավաճառ. **-чни́стый** -ð. ալիւրային, ալիւրաշատ. **-чни́ть** (-ню -ня́тъ), зам—, ն. ալիւրոտել. **-ся** -ն. չ. ալիւրոտուիլ. **-чнóй** -ð. **I**, ալիւրի, ալիւրա—. м. торгóвецъ, м—áя лáвка, м. лабáзъ; **2**, ալիւրային, ալիւրոտ. **-чу́** ո. Мýчить; **-чу́** ո. Мутúть.

Му|шиный, -шій, ья, ье -ð. ճանճի, ճանճային, ճանճա—. **-шка** է. **I**, նւզ. ճանճիկ. **2**, ըծ. ասեղանի, մեխակ. **3**, բիծ, խալ (ճակատի վերայ)։

Мушкатéль ո. Мускатéль.

Мушке|тéрскій -ð. մուսկէտակիրների, -կիր. м. полкъ; **-тёръ** ‒. (ֆր.) մուսկէտակիր, պատրուգաւոր հրացանակիր. **-тный** -ð. մուսկէտ [հրացան]ի м. выстрѣлъ; **-тóнъ** ‒. (ֆր.) մուսկէտոն (կարճափող հրացան). **-тъ** ‒. (ֆր.) մուսկէտ (պատրուգաւոր հրացան)։

Мушмулá է. բս. Mespilus germanica, զկեռ, զկռենի. զկեռ։

Муштáбель ‒. (լեհ.) յենաձողիկ (որի վերայ նկարիչ ձեռքը յենում է)։

Муш|трованіе չ. խիստ, խստութեամբ ուսուցանելը, վարժելը, հրահանգելը. **-троватъ** (-трую -ютъ), отм—, ն. ուսուցանել, կրթել, վարժել, հրահանգել (խստիւ, խստութեամբ). **-трóвка** է. ո. Муштровáніе.

Муштýкъ ո. Мундштýкъ. [սիկ' (չիբ)։

Мýшчатый -ð. պիսակաւոր, 'պտպտու-

Мущи́на ո. Мужчи́на.

Муэдзи́нъ ‒. (արբ.) մուէձին, աղօթքի կանչող (մզկիթներում)։

Мхо|вáтый -ð. մամռոտ, բեթի մամռակալած. **-вый** -ð. մամռի, մամռա—, մամռից. м—ая конопáтка; м. зáпахъ; **-звѣ́здникъ** (արտ. звёзд—) ‒. բս. Mnium palustre, աստղամամուռ. **-обрáзный** -ð. մամռանման, մամռանման։

Мчá|ніе չ. արագութեամբ տանելը, վարելը, սլացելը. **-ть** (мчу -чатъ), ум—, пом—. ն. արագութեամբ տանել, վարել, թռցնել, սլացնել. лóшади мчатъ карéту: **-ся** -ն. չ. արագագէս ռտնել, ընթանալ, սլանալ. лóшади мчáтся во весь духъ; мы сѣ́ли въ карéту и помчáлись во весь духъ; онъ помчáлся стрѣлóю նա նետի պէս սլացաւ։

М|шáница է. մեղուամամուռ. **-шáный** ո. Моховóй; **-шéніе** չ. մամռով խցելը, գոցելը, կալնելը. **-шина** է. **-ши́нка** նւզ. մամռաշատ, մամռակալած տեղ. **-ши́стый** -ð. մամռակալած, մամռոտ, մամռաշատ. **-ши́ть** (мшу, мшатъ) ն. մամռով խցել, գոցել, կալնել. **-ся** չ. բուրդ տալ, քրքրուել. э́та матéрія начинáетъ мши́ться.

М|щéніе չ. վրէժխնդիր, քինախնդիր լինելը. քէն, վրէժ, վրիժառութիւն. дыши́ть м—іемъ բուռն վրէժխնդրութեամբ լցուած լինել. **-щу** ո. Мстить.

Мы (насъ, намъ, нáми о насъ) դեր. -նչ. ,. մենք. мы съ вáми ես և դուք։

Мывáть ո. Мыть, мóю.

Мы́|за է. գաւառակքրս, ագարակ։

Мы́з|ганіе չ. Թրև գալը, դէսուդէն ընկնելը. **-гать** չ. Թրև գալ, դէսուդէն ընկնել։

Мы́|зникъ ‒. **-зница** է. գաստակերտատէր, -տիրուհի, ագարակատէր, -տիրուհի. **-зный** -ð. գաստակերտի, -տային, ագարակի, -կային. м—ыя зéмли.

Мы́|калка է. **I**, սանր (կանեփի). **2**, շրջմոլիկ կինարմատ. **-каница** է. **I**, ո. Мы́кала; **2**, հ.‒. շրջմոլիկներ. **-каніе** չ. սանտրելը, մաքրելը, պատրաստելը (կտաւ). **-кать** (-каю -ютъ и мычу -чутъ), перем—, пом—, սանտրել, մաքրել, պատրաստել (կտաւ). **2, փետել**, քաշել (բուրդ). **3**, կարօտութիւն քաշել, կարօտութեան, չքաւորութեան մէջ ապրել. м. гóре տառապել, վիշտ, աղէտ կրել. **4**, չ. Թրև գալ, Թափառել. м. пó свѣту աշխարհի երեսով կապանքվել, տառապել. **-ся** -ն. չ. **I**, ո. Мы́кать 3 և 4; **2**, չ. во что մի բանի մէջ ընկնել, խառնուիլ։

Мыкáзъ ‒. կնդ. Salmonis species, մի տեսակ սաղմոն, լսողի։

Мыкъ ‒. բառա(ն)չող։

Мы́|леніе չ. օճառելը, օշանակելը. սապոնելը. **-ленка** է. օճառի, սապնի տուփ. **-листый** -ð. փրփրաշատ. **-лить** (-лю -лятъ), нам—, ն. օճառել, սապնել, օշանակել. *м. комý гóлову մէկին յանդիմանել, շշպել, 'նախել', 'կոթել'. *м. шéю վզակոթին տալ. **-ся**, взм—, **I**, -ն. չ. փրփրել, փրփրակալել. **-лише** нւզ. ո. Мы́ло; **-лкій** -ð. փրփրաշատ, սապոնի փրփրող, փրփրակալող. **-лкость** է. փրփրաշատութիւն. **-ло** չ. **I**, օճառ, օշանակ, սապոն. ихъ какъ *м—омъ взя́ло նրա վեր կացան ու փախան գնացին. **2**, փրփուր. лóшадь вся въ мы́лѣ ձին ամբողջապէս փրփուրի մէջ կորել է, քափ քրտինք է կորել. **-ловарé-**

нiе *ւ. օճառ, օշառակ, սապոն եփելը, օճառագործութիւն.* **ловáрка** *է. օճառ, սապոն եփող կին.* **-ловáрничать** *ւ. օճառ, օշառակ, սապոն եփել.* **-ловáрный** *-ծ. օճառ, սապոն եփելու.* **-ловáрня** *է. օճառ, սապոն եփելու գործարան.* **-ловáрскiй, -ловáрство** *ա.* Мыловáрный, -рéнiе; **-ловáръ** *-. օճառ, սապոն եփող.* **-ловáтый** *-ծ. քիչ փրփրոտ, փրփրած.* **-ловúдный** *-ծ. օճառի, սապոնի նման, սապոնանման, օճառանման, օճառակերպ.* **-лóвка** *է. Տնր.* Talcum, *տալկ.* **-лóвникъ** *-. բս.* Sapindus, *օճառածառ, սապոնածառ.* **-ложúръ** *-. դէշի (կէշի) ճարպ, ճրագու.* **-льникъ** *-. բս.* Saponaria officinalis, *հասարակ օճառի (օճառխոտ, աւշնան, տճ. չէօյէն).* **-льница** *է. օճառարան. սապնարան.* **-льный** *-ծ.* **1**, *օճառի, սապնի, օճառա— , օշառակի, -կային.* м—ая водá; м. пузы́рь *սապնի փամփուշտ.* м. кáмень *ա.* Мылякъ; м—ая травá *ա,* Salsola kali, *աղնիւ օշան. բ, ա.* Мы́льникъ; **2**, *լուանալու.* **-льня́нка** *է. ա.* Мы́льникъ; **-льце** *Նւզ. ա.* Мы́ло; **-льщикъ** *-.* **-льщица** *է. լողացնող, լուանող այր, կին.* **-ля́къ**, á *-. Տնր.* stéatite, *ճարպաքար.* **-ля́нка** *է. ա.* Мы́льникъ.

Мы́|сецъ, сца *-.* **-сикъ** *Նւզ. հրուանդան։*

Мы́|сленно *Յ. մտաւոր կերպով, մտքով, մտքի մէջ.* молúться, грѣшúть м.; я м. присýтствовалъ на ѣтомъ прáздникѣ; **-сленность** *է. մտաւոր, մտացի լինելը.* **-сленный** *-ծ. մտաւոր, մտացի.* **-слéте** *ւ. -Նհ. մին (եկ. սլ. այբբենի* М. *տառը).* *онъ пúшетъ м. *նա (հարբած) երերում, տատանուելով է գնում.* **-слúтель** *-.* **-слúтельница** *է. մտածող այր, կին.* **-слúтельность** *է. մտքի, մտածողութեան կարողութիւն.* **-слúтельный** *-ծ. մտածելու, մտածման.* м—ая способность; **-слúть** (-слю -слятъ) *ւ. մտածել, խորհել.* онъ мы́слитъ отсюда удалúться; онъ нимáло не мы́слитъ о своúхъ дѣтяхъ; м. зло на когó *մէկի դէմ չարիք նիւթել.* **-ся** *ւ-Նւ. թուալ, երեւալ.* **-сль** *է. միտք, իմաստ, գաղափար, խոհ, խորհուրդ.* глáвная м. сочинéнiя; я сказáлъ ѣто безъ всякой зáдней м— и *ես այդ առանց որեւէ յետին մտքի.* онъ хорошó выражáетъ свои мы́сли; быть съ кѣмъ однѣхъ м—ей *մէկին համամիտ, համակարծիք լինել.* **-слящiй** *ւ. -ծ. մտածող, խորհող։*

Мысóкъ, скá, **-сóчекъ**, чка *Նւզ.* **-съ** *-. հրուանդան.* м. Дóброй Надéжды *աշխ. գլուխ Բարեյուսոյ։*

Мытá|рить (-рю -рятъ) *ւ.* **1**, *մաքսաւորութիւն անել.* **2**, *մի կերպ քարշ գալ, 'եօլա գնալ'.* **-ся** *ւ.* **1**, *տառապանքներով, չարչարանքով ապրել, մի կերպ քարշ գալ, 'եօլա գնալ'.* **2**, надъ кѣмъ *մէկին ծաղրել, մէկի վերայ խնդալ.* **-рный** *-ծ.* **1**, *սուտ, կեղծ, կեղծաւորական, մաքսաւորական.* **-рскiй** *-ծ. մաքսաւորական.* **-рство** *ւ.* **1**, *մաքսատուն. մաքսաւորութիւն.* **2**, *խարդախութիւն, կեղծիք.* **3**, * *յ. չարչարանքներ, տառապանքներ. դրութիւններ հոգու՝ մարդու մահից յետոյ.* пройти сквóзь всѣ м—а *ամէն փորձանքներ կրել.* **-рь**, я́ *-.* **1**, *մաքսաւոր, հարկահան.* **2**, * *խորամանկ, խարդախ մարդ։*

Мы|ти́ться (-чýсь -тя́тся) *ւ. (անասունների մասին)* **1**, *լուծել.* **2**, *բուրդը թափել, մազը գցել. փետուրը թափել. գցել, թափել.* **-ть** *-.* **1**, *մաքս, բաժ.* **2**, *անսնրժ. լուծում, որովայնալուծութիւն.* **3**, *բուրդը թափելը, ձգելը.* **4**, *որ և* **-ть** *է. փետրաթափութիւն, փետրափոխութիւն.* сóколъ въ мытý; быть въ мы́тяхъ.

Мы|ть (мóю -ютъ) *Ն. լուանալ* *м. комý гóлову *մէկին յանդիմանել, շշպրել, նեղել, 'կաթել'.* рукá рýку мóетъ (*առծ.*) *ձեռքը ձեռք է լուանում, իսկ ձեռքը՝ երես.* **-ся** *-Նւլ. լուացուել.* **-тьё**, ья́ *ւ. լուանալը։*

Мы|чáнiе *ւ. բառա(ռ)չելը, -չող.* **-чáть** (-чý -чáтъ) *ւ. բառա(ռ)չել։*

Мы́|чка *է. կտաւի խուրձ, կապոց մանելու համար.* **-чу** *ա.* Мы́кать; **-чý** *ա.* Мычáть.

Мы|шáчiй, ья, ье *-ծ. մկան, մկնային.* **-шелóвка** *է. մկան ծուղակ, թակարդ. մկնորսարան.* **-шелóвный** *-ծ. մուկ բռնելու, մկնորսութեան.* **шелóвъ** *-.* **1**, *մկնորս, մուկ բռնող.* **2**, *Կնդ.* Buteo vulgaris, *մկնորս կամ մորական ճուռակ.* **-шёнокъ**, нка *-. մըկան ձագ, մուկիկ։*

Мы́шечный *-ծ. մկանի, մկանային, մըկնակի, մկնակներու.* м—ая систéма.

Мы|ши́ный, **-ши́й**, ья, ье *ա.* Мышáчiй; м. горóхъ, Vicia cracca, *արտի՝ կամ թռչունների վիկ.* **-шка** **I.** *Նւզ. ա.* Мышь; **II.** 1, *մկան, մկնակ.* 2, *կռնատակ, անթատակ.* держáть шля́пу подъ м—ою (подъ м—ами) *գլխարկը կռնատակին պահել։* [*տալ։*

Мышлéнiе *ւ. մտածելը, խորհելը, դատելը։*

Мы́шца *է.* **1**, *մկան, մկնակ.* **2**, *եկ. սլ. բազուկ, ձեռք, զօրութիւն։*

Мышь *է. Կնդ.* Mus, *մուկ.* подпóльная *կամ* домáшняя м., Mus musculus, *տան մուկ.* полевáя м., M. agrarius, *դաշտային մուկ.* фараóнова м., Herpestes ichneumon, *հնդկահան կամ Փարաւոնի մուկ.* летýчая м., Vespertilio, *չղջիկ.* худá та м., котóрая однý лазéйку знáетъ (*առծ.*)։

Мышья|кóвисто-ки́слый *-ծ. քիմ. զառնկաթթու, մկնդեղ պարունակող.* **-ковáтый**, **-кови́стый** *-ծ. զառնկաթթուային, մկնդեղոտ, մկնդեղախառն.* **-кóво-ки́слый** *-ծ. քիմ. զառնկաթթուային.* **-кóвый** *-ծ. զառնիկի, սպիտակ զառնիկի, մկնդեղի.* м. зáпахъ; м—ая кислотá *զառնկաթթու.* **-къ**, á *-.* **1**, *Տնր.* arsenic, *զառիկ.* **2**, Arsenicum, *ճերմակ զառիկ. զառնկաթթու, մկնդեղ.* **-чный** *ա.* Мышьякóвый.

Мѣ|диплави́льный *-ծ. պղինձ հալող, պղինձ հալելու.* м. завóдъ; **-диплави́льщикъ** *-. պղինձ հալող.* **-диплавлéнiе** *ւ. պղինձ հալելը.* **-дистый** *-ծ.* **1**, *պղնձակերպ, պղնձանման.* **2**, *պղնձային, պղնձախառն.* **-дникъ** *-. պղնձագործ.* **-дническiй** *-ծ. պղնձագործի.* **-дничество** *ւ. պղնձագործութիւն.* **-днооплави́льный** *ա.* Мѣдиплави́льный; **-дноцвѣ́тный** *-ծ. պղնձագոյն.* **-дный** *-ծ. պղնձի, պղնձէ, պղնձից.* м—ыя дéньги; м—ая посýда; м—ая рудá; м. рудни́къ; *м. лобъ *երեսը պինդ, անամօթ անձ.* **-дь** *է.* **1**, *Տնր.* Cuprum, Aes cyprium, *պղինձ.* м. крáсная, жёлтая; **2**, *պղնձէ դրամ.* **3**, *հ-+. պղնձէ ամաններ, պղնձէ իրեր.* **-дя́нистый**

ած. պղնձաշատ. **-дяница** է. կնդ. Anguis fragilis, սղոցկուկ, կուրօձ. **-дянка** է. կնդ. ա, Pelias chersea, պղնձօձ. բ, Buprestis, շքեղ կողակէզ (միջատ). **-дяный** ա. Мѣдный.

Мѣ|леніе չ. կաւճելը, կաւիճ քսելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ), нам—, пом—, ն. կաւճել, կաւիճ քսել. **-ся** անդր. կաւճոտուիլ, կաւճով ծածկուիլ. **-ловатый** ած. կաւճախառն. **-ловидный** ած. կաւճակերպ, կաւճանման. **-ловой** ած. կաւճի, կաւճային, կաւճոտ. **-локъ**, лка́ նւզ. կաւիճ, կաւճի կտոր. *играть на мѣлокъ պարտքով [թուղթ] խաղալ. **-лъ** ա. Տնք Creta, կաւիճ։

Мѣ|на է. փոխելը, փոխարկելը, փոխում, փոխանակութիւն. **-нивать** ա. Мѣнять; **-новой** ած. փոխարկութեան, փոխարէնը վերցնող, առնող. м—ая торговля փոխավաճառութիւն. **-новщикъ**, а́ ա. **-новщица** է. փոխանակող, փոխառևտրական, -ուհի, հատավաճառ, -ուհի. **-новщичій**, ья, ье ած. փոխառևտրականի, -կանական. **-ня́ла** ա. հատավաճառ, դրամափոխ, 'զառափ'. **-ня́льный** ած. հատավաճառութեան, դրամափոխութեան. м—ая лавка; **-ня́льщикъ, -ня́льщица** ա. Мѣновщикъ, -вщица; **-ня́ніе** չ. 1, փոխելը, փոխարկելը. 2, դրամը մանրելը, դրամափոխութիւն. **-ня́ть** ն. 1, փոխել, փոխարկել, м. бѣльё; м. религію, мѣсто; м. свой образъ жизни; м. свой мнѣнія; м. товаръ на товаръ ապրանքն ապրանքի հետ փոխել. 2, մանրել (դրամը), 'խուրդա անել'. м. ассигнаціи на серебро թղթադրամը արծաթի փոխել. **-ся**, пом—, անդր. փոխուիլ, փոփոխուիլ. моды мѣняются; м. въ лицѣ; м. взглядами, словами հայեացքների, խօսքերի փոխանակութիւն ունենալ։

Мѣ|ра է. 1, չափ, քանակութիւն. *какою м—ою мѣришь, такою и тебѣ отмѣрится; въ этихъ стихахъ нѣтъ м—ы; питейная, хлѣбная м.; сверхъ мѣры չափից դուրս, չափազանց. въ мѣру չափով, ըստ չափու, ըստ պահանջի. это не въ мѣру այդ չափին համապատասխան չէ, (շորերի մասին) լաւ չէ նստում, չէ սազում. наблюдать мѣру въ пищѣ; по крайней мѣрѣ գոնեա, ամենաքիչը, առնուազը. всему есть мѣра ամէն բան չափ ու սահման ունի. превышать мѣру չափից անցնել. по м—ѣ возможности որչափ կարելի է. 2, միջոց. побудительная м. ստիպողական միջոց. предварительная м. նախազգուշական, ժամանակաւոր միջոց, կարգադրութիւն. принять мѣры միջոցներ ձեռք առնել. **-ривать, ся** ա. Мѣрить, ся; **-рило** չ. չափ, չափիչ. **-рильный** ա. Мѣрительный; **-ритель** ա. չափող. **-рительный** ած. չափելու, չափը, քանակութիւնն իմանալու. **-рить** (-рю -рятъ), см—, изм—, ն. չափել. м. поле; м. хлѣбъ; м. аршиномъ, ведромъ; м. на свой аршинъ իր վրայ դնել. **-ся** անդր. съ кѣмъ մէկի հետ չափուիլ, մէկի հետ իր ոյժը, կարողութիւնը չափել. **-рка** է. չափ, չափիչ. всё ставить подъ одну мѣрку; снимать съ кого м—у մէկի [շորի, կօշկի ևն] չափը վերցնել, մէկի վերայ շոր, կօշիկ ևն ձևել. **-рно** մ. չափով. **-рность** չ. չափաւորութիւն. **-рный** ած. չափաւոր, որոշ չափով. м—ая рыба համապատասխան մեծութեամբ ձուկ. м—ая бутылка չափաշիշ. м—ыми шагами չափաւոր քայլերով. **-ропріятіе** չ. միջոց. строгія м—ія; **-рочка** նւզ. ա. Мѣрка; **-рщикъ** ա. չափող. **-ряльщикъ** ա. **-ряльщица** է. չափող. **-ряніе** չ. չափելը. **-ритель** ա. Мѣрщикъ; **-рять** (-ряю -ютъ), **ся** ա. Мѣрить, ся.

Мѣ|сивный ած. խառնարար. **-сиво** չ. **-сивцо** նւզ. խառնուրդ, խառնարդ, խառըն կեր (հաւերի և անասունների). **-силка** է. հունցելու թիակ. **-сильный** ած. հունցելու. **-сильщикъ** ա. **-сильщица** է. հունցող այր, կին. **-сить** (-шу́ -сятъ), зам—, разм—, см—, ն. 1, հունցել, շաղախել (խմորը). 2, տրորել, ճմռել, թրել, կոխել (կաւ). м. грязь ցեխոտ ճանապարհով ման գալ. **-ска** է. 1, հունցելը, շաղախելը. 2, ճմռելը, տրորելը, կոխելը։

Мѣ|стечко չ. 1, նւզ. պստիկ տեղ. доходное, тёпленькое м. արդիւնաբեր, տաք տեղ. 2, տեղ, ագարակ, դաստակերտ, աւան. **-стить** (-щу́ -стятъ), пом—, ն. տեղ տալ, տեղաւորել, զետեղել, պարունակել. **-ся** անդր. տեղաւորուիլ, զետեղուիլ. **-стничаться** չ. տեղրանկութեան, առաջնակարգութեան համար մրցել. **-стишко** նխտ. ա. Мѣсто; **-стничество** չ. 1, բարձր ու պատուի, առաջնութեան իրաւունք. 2, բարձր ու պատուի պայքար, մրցութիւն (նախնի ռուս ազնուականների). **-стность** է. տեղ, վայր, դիրք. **-стный** ած. տեղական, տեղային. м. судъ, м—ые законы; м—ыя войска; м—ое вино; **-сто** չ. 1, տեղ, վայր, կողմ, տարածութիւն. гористое, ровное м.; отхожее м. արտաքնոց. святыя мѣста ուխտատեղեր, նուիրական վայրեր. это не у мѣста այդ անտեղի, անհամ է. вы найдёте его въ такомъ-то м—ѣ; въ которомъ м—ѣ чувствуете вы боль? быть убитымъ на м—ѣ տեղն ու տեղը սպանուել. я бы не желалъ быть на его м—ѣ; это самое трудное м. въ концертѣ; м. свиданія; дать кому м. մէկին տեղ տալ. не сходя съ м—а տեղից չշարժուելով. 2, տեղ, պաշտօն, ծառայութիւն. искать м—а; доходное м. արդիւնաւոր տեղ. судебное м. դատաստանատուն, ատեան. присутственное м. պետական պաշտօնատուն, ատեան. онъ безъ мѣста, не у мѣста նա առանց տեղի, առանց պաշտօնի է. онъ не на своёмъ м—ѣ նա իր տեղին, պաշտօնին անարժան է. мѣстами մ. տեղ տեղ. градъ былъ только мѣстами.

Мѣсто|блюститель ա. տեղապահ, տեղակալ, փոխանորդ. **-жительство** չ. բնակութեան տեղ, բնակավայր. **-именіе** չ. քերկ. դերանուն. **-нахожденіе** չ. տեղ (հանածոյի), հանքատեղ. **-описаніе** չ. տեղագրութիւն. **-описательный** ած. տեղագրական. **-положеніе** չ. տեղադրութիւն. м. лагеря; **-пребываніе** չ. բնակութեան, կացութեան տեղ. **-рожденіе** չ. 1, ծննդավայր. 2, հանքատեղ, հանք, բոյն։

Мѣ|сяцесловный ած. ամսացոյցի, օրացոյցի. **-сяцесловъ** ա. ամսացոյց, օրացոյց. **-сяцъ** ա. 1, լուսին, լուսնեակ. новый, молодой, полный м.; медовый м. մեղրալուսին. 2, ամիս. разъ въ м. ամիսը մի անգամ.

ка́ждый м. *ամէն ամիս.* **-сячина** *է. ամսա-պաշար, ամսական պարէն.* **-сячно** *Ֆէւ. լու-սինը փայլում է.* на дворѣ м.; **-сячное,** аго *չ. ամսական, դաշտան* (*կնոջ, աղջկայ*). **-сячный** *ած.* **1,** *լուսնի, լուսնա—.* м. свѣтъ; м—ая ночь *լուսնեակ գիշեր.* **2,** *ամսա—, ամսի, ամ-սական.* м—ое жа́лованіе; м. срокъ; м—ое очище́ніе *տ.* Мѣ́сячное; м—ая трава́ *բս.* Campanula sibirica, *սիբիրական զանգակիկ։*

Мѣ|тá *է.* **1,** *Թիրախ, նշան.* **2,** *նպատակ, դիտաւորութիւն.* **-тить** (-чу -тятъ) *չ.* **1,** что *մի բանի վերայ նշան դնել.* м. бѣльё; **2,** во что *մի բանի նշան դնել.* м. медвѣ́дю въ го́лову; м. въ цѣль; *м. во, на кого́, что *մէկին, մի բանի աչք անկել.* онъ мѣ́титъ въ генера́лы *նա նկրտում է գեներալ դառնալ.* онъ мѣ́титъ на э́ту до́лжность; **2,** на кого́ *մէկին ակնարկել, մէկի վերայ ակնարկութիւն անել.* говоря́ э́то, онъ мѣ́тилъ на извѣ́стное лицо́; **-тка** *է.* **1,** *նշան, նիշ* (*մի բանի վերայ դրած, յօրինած*). наложе́ніе мѣ́токъ; **2,** *տ.* Мѣ́ченіе; **-ткій** (-токъ -тка, о) *ած. քաջ նշանառու, անվրէպ նշանառու.* онъ м. стрѣло́къ; м—ое ружьё *խիստ ուղիղ դիպցնող հրացան.* **-тко** *Ֆ. ճշտութեամբ, անվրէպ, առանց վրիպելու.* стрѣля́ть м.; **-ткость** *է. հմտութիւն նշանառութեան մէջ, քաջ նշանառութիւն.* **-точка** *նւզ. տ.* Мѣтка 1; **-точникъ** *ա.* **-точница** *է. նշաններ դնող, նշաններ յօրինող* (*օր. ճերմակեղէնի վերայ*) *այր, կին.* **-точный** *ած. նշան դնելու, նշան յօրինելու, նշանագրութեան.* м—ыя черни́ла.

Мѣ|ховóй *ած.* **1,** *մուշտակի*(*ց*), *մուշտակա—.* м. воротни́къ *մուշտակէ օձիք.* м—ая ша́пка *մուշտակէ գլխարկ.* м. това́ръ *մուշտակեղէն.* **2,** *փուքսի.* **-ховщи́къ,** а́ *ա.* **-ховщи́ца** *է.* **1.** *մուշտակավաճառ, մորթեղէններ ծախող այր, կին.* **2,** *մուշտակներ կարող, 'քուրքչի' այր, կին. ակպարծ.* **-ховщи́чій,** ья, ье *ած. մուշտակավաճառի. 'քուրքչու'.* **-хъ** *ա.* **1,** (*յ.* мѣха́, о́въ) *մուշտակ, մորթ*(*ի*). ли́сій, со-бо́лій, бобро́вый м.; торгова́ть м—а́ми; **2,** (*յ.* мѣхи́, о́въ) *տիկ հանած մորթ, տիկ, տիկ-ճոր.* кузне́чный м. *դարբնի փուքս.* разду-ва́льный, раздува́тельный, ручно́й м. *փուքս, ձեռնափուքս։*

Мѣ|ченіе *չ.* **1,** *նշան դնելը* (*օր. ճերմակեղէնի վերայ*). **2,** *նշանառութիւն, նշան դնելը* (*հրացանաձգութեան ժամանակ*). **-ченый** *ած. նշանած, նշան դրած.* м—ыя ка́рты.

Мѣ|шáлка *է. խառնիչ, խառնելու փայտ, գործիք.* **-шани́на** *է. խառնած բան, խառ-նուրդ.* **-шáніе** *չ. խառնելը.* м. дровъ въ пе́чкѣ; **-шáть,** зам—, см—, перем—, ном—, *չ.* **1,** *խառնել.* м. ка́рты; м. цеме́нтъ въ твори́лѣ; м. дрова́ въ пе́чкѣ; м. вино́ съ водо́ю; **3,** *շփոթել* (*երկու միմեանց հետ*). **3,** *չ.* кому́ *մէկին խանգարել.* **-ся** **1,** *ներգ. խառնուել, շփոթուել.* м. въ слова́хъ; ма́сло не мѣша́ется съ водо́ю; **2,** *ներգ.* (вмѣ-ша́ться) *մի բանի մէջ խառնուել, մի բանի մի-ջամտել.* м. въ чужі́я дѣла́; **3,** *չ. ցնորուել, զժուել.* м. въ умѣ́ *խելքը կորցնել։*

Мѣшéніе *չ. շաղախելը, տրորելը, կոխելը։*

Мѣ|шéтчатый *ած. պարկաձև.* **-шё-чекъ,** чка *տ.* Мѣшо́чекъ; **-шéчникъ** *ա. պարկագործ, պարկավաճառ.* **-шё́чный** *ած. պարկի. ջուալի.* м—ая мука́.

Мѣшивать *տ.* Мѣси́ть *և* Мѣшивать.

Мѣш|каніе *չ. յապաղելը, ուշանալը, յա-մելը, յապաղում.* **-кать,** зам—, пром—, *չ. յապաղել, ուշանալ,* (*գր.*) *յամել։*

Мѣшковá|тость *է.* **1,** *անհամ լայնու-թիւն, պարկանմանութիւն* (*զգեստի*). **2,** *դան-դաղութիւն, անարիութիւն, 'թամբալութիւն'.* **-тый** *ած.* **1,** (*զգեստի մասին*) *անհամ լայն, պարկանման.* **2,** (*մարդու մասին*) *դանդաղ, անա-րի, 'թամբալ'։*

Мѣшкови́на *է. հաստ կտաւ, որից պար-կեր են կարում, պարկացու կտաւ։*

Мѣшкот|но *Ֆ. դանդաղութեամբ.* **-ность** *է. դանդաղութիւն, դանդաղկոտութիւն.* **-ный** *ած. դանդաղ, դանդաղկոտ, 'ջանջալ'։*

Мѣ|шóкъ, шка́ *ա.* **-шóчекъ,** чка *նւզ.* **1,** *պարկ, 'ջուալ'.* ши́ла въ мѣшкѣ́ не утаи́шь (*առծ.*). на нёмъ пла́тье сиди́тъ *мѣш-ко́мъ *նորա շորը շատ լայն, պարկանման է.* **2,** *կախուղ մորճերից հիւսած քթոց.* **3,** * *անճռնի, անշնորհք մարդ.* э́то настоя́щій м—о́къ.

Мѣща|ни́нъ *ա.* (*յ.* мѣща́не, -нъ), **-нка́** *է. մեշչան, -ուհի* (*մէջ գիւղիական, ստորին դասի քաղաքացի այր, կին*). **-нскій** *ած. մեշչանի, -նական.* **-нство** *չ. մեշչանութիւն, մեշչաններ։*

Мя́|гкій (-гокъ -гка́, о) *ած.* (*արտս.* мя́хк—) **1,** *փափուկ, կակուղ.* м—ая посте́ль; м—ая говя́дина; м—іе во́лосы; м—ое же-лѣ́зо; **2,** * *փափուկ, մեղմ, դիւրահամբոյր.* м. человѣ́къ, м—ое се́рдце; **-гко** *Ֆ. մեղմաբար։*

Мягко|вáтость *չ. թեթև փափկութիւն, կակղութիւն,* *մեղմութիւն.* **-вáтый** *ած. փափ-կուոն, բաւականին փափուկ, կակուղ.* **-кóжій** *ած. կնդ. փափկամորթ, կակղամորթ.* **-нрáвіе** *չ. քաղցրաբարոյութիւն.* **-нрáвный** *ած. քաղ-ցրաբարոյ, հեզաբարոյ.* -(о́)**нько** *մնղմ. տ.* Мя́гко; **-пёрыя** ры́бы, *կնդ.* Anacanthini, *Կակղաթեւեր.* **-сердéчно** *Ֆ. բարեսրտութեամբ, կարեկցաբար.* **-сердéчный** *ած. բարեսիրտ, փափկասիրտ, կարեկից սրտով, նուրբ զգացում-ներով.* **-сéрдіе** *չ. բարեսրտութիւն, մեղմ, կարեկից սիրտ ունենալը.* **-сéрдость** *է. տ.* Мягкосе́рдіе; **-сéрдый** *տ.* Мягкосерде́ч-ный.

Мя́гкость *է. փափկութիւն, կակղութիւն.* * *մեղմութիւն.* м. нра́ва *հեզահամբոյրութիւն։*

Мягко|тѣ́лость *է. կակղամորթութիւն. փափուկ, նուրբ մորթ.* **-тѣ́лъ** *ա. կնդ.* Mollus-cus, *կակղամորթ.* **-тѣ́лый** *ած. փափկամար-մին, կակղամարմին, փափկամորթ, փափուկ կա-շով. կակղամիս* (*պտուղ*), м—ыя живо́тныя *կնդ.* Mollusca, *Կակղամորթներ կմ Թուլատարր-ներ.* **-шéрстный,** **-шéрстый** *ած. փա-փուկ, կակուղ բրդով։*

Мя́г|че *ած. և Ֆ. բաղդտ. աւելի փափուկ, աւելի մեղմ.* **-чéніе** *չ. փափկացնելը, կակղաց-նելը.* **-чи́тельность** *փափկացնող, կակղաց-նող յատկութիւն.* **-чи́тельный** *ած. փափ-կացնող, -ցուցիչ, կակղացնող, -ցուցիչ.* м. пла́-стырь; **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ), вы́м—, см—, *չ. փափկացնել, կակղացնել.* **-ся** *ներգ. փափկա-նալ, կակղանալ. գիջել.* **-чѣ́ть,** пом—, *չ. փափ-կանալ, կակղանալ։*

Мяз|rá, -róвый *տ.* Мезrá, -róвый; **-дрá, -дрить** *տ.* Мездрá, -дрить.

Мя|кúна *է. յարգ, յարդի մղեղ.* **-кúнникъ** *ա.* **-кúнница** *է. յարդի կլապան, մարագ.* **-кúнный** *ած. մղեղի, յարդի.* **-кишекъ,** шка *նւզ.* **-кишъ** *ա. նացի փափուկ մասը։*

Мя́|клость *է. փափկութիւն. կակղութիւն.* **-клый** *ած. փափուկ, փափկացած, կակուղ, կակղացած.* **-кнуть** отм—, разм—, см—, *չ. փափկանալ, կակղանալ.* **-конькій** *ած. մնղմ. փափլիկ.* **-котный** *ած. կակուղ, փափուկ. կենդ. կակղամորթ.* **-коть** *է. որ և է բանի փափուկ մաս.* м. спины; *պտուղի միսը.* **-кóхонькій** *ած. խիստ փափուկ, խիստ կակուղ։*

Мя́|лица, -лка *է.* **-ло** *չ. կտաւատը ծեծելու գործիք, ծեծան.* **-льный** *ած. ծեծող, ջրջրող, տրորող.* **-льня** *է. որ և է բան ծեծելու, ջրջրելու, տրորելու տեղ.* **-льщикъ** *ա.* **-льщица** *է. մի բան (օր. կտաւատ) ծեծող, ջրջրող այր, կին։*

Мя́м|леніе *չ.* **1,** *ծամը, կամաց ծամելը.* **2,** *ծամելը, ծամծմելը (խօսքը).* **-лить** (-лю -лятъ) *չ.* **1,** *ծամը, կամաց ծամել.* **2,** *ծամել, ծամծըմել (խօսքը), դանդաղ կերպով ասել, խօսել, գործել.* **-ля** *հ-ր. դանդաղկոտ, ծոյլ, 'Թամբալ', ալարկոտ այր, կին։*

Мя|сúстость *է. մսոտութիւն, մարմնեղութիւն, մսաշատութիւն.* **-сúстый** *ած. մսոտ, մսեղ, մարմնեղ.* **-сúшко** *չ. նխտ. վատ, անպիտան միս.* **-сúще** *չ. յեռլ. ահագին, մեծ միս, մսի կտոր.* **-снúкъ,** *á ա. մսավաճառ, 'ղասաբ'.* **-снúческій** *տ.* Мяснúчій; **-снúчество** *չ. մսավաճառութիւն, 'ղասաբութիւն'.* **-снúчиха** *է. մսավաճառի, 'ղասաբի' կին.* **-снúчій,** ья, ье *ած. մսավաճառի, 'ղասաբի'.* **-снóй** *ած. մսի, մսային.* м—ыя чáсти тѣла; м—áя пúща *կմ* м я с н ó е, óго *չ. մսեղէն, մսէ կերակուր.* м—áя лáвка; м. цвѣтъ *մսի գոյն.* **-со** *չ. միս.* бѣлое м. *հորթի կմ հաւի միս.* дúкое м. *աւելորդ միս.* ни рыба, ни м. *ոչ այս է և ոչ այն.* **-совúдный** *ած. մսակերպ, մսանման, մսատես։*

Мясо|пýстіе *չ. տ.* Мясопýстъ; **-пýстный** *ած. մսապաս.* м—ая недѣля *մսապաս շաբաթ (մեծ պասի նախորդ շաբաթը, երբ միս ուտելը արգելուած է).* **-пýстъ** *ա. եկղ. մսի պաս, մսի պահեցողութիւն. Նաւակատիք.* **-ѣдéніе** *չ. մսակերութիւն, միս ուտելը.* **-ѣдный** *ած.* **1,** *միս ուտելու, մսակերութեան.* м—ая недѣля; **2,** *մսակեր.* м—ыя живóтныя; **-ѣдъ** *ա. եկղ.* **-ядéніе** *չ.* **-ястіе** *չ. մսի ուտիք, ժամանակ, երբ միս ուտելը արգելուած չէ։*

Мястú (-тý -тёшь -тýтъ) *ն. յուզել, խըռովեցնել.* стрáсти мятýтъ дýшу; **-ся** *ներբ.* **1,** *յուզուիլ, խռով(ու)իլ.* „...мятýтся язычники" *Զմէ խռովեցան հեթանոսք (Գործք Առաք. 4_{25}).* **2,** *չ. դէս ու գէն ընկնիլ, ցրուիլ. ցիրուցան լինել.* хлóпья мятýтся *ձիւնի փաթիլները Թափթփում են.* всё въ ýжасѣ мятётся.

Мяцó *նւզ. տ.* Мя́со.

Мя́та *է. բս.* Mentha, *անանուխ.* пéречная *կամ* англíйская м., M. piperita, *պղպեղահամ անանուխ.* кудря́вая, курчáвая м. M. crispa, *գանգրաւոր անանուխ։*

Мятé|жество *չ. խռովարարութիւն.* **-жливость** *է. խռովասիրութիւն, հակառակասիրութիւն.* **-жливый** *ած. խռովասէր, հակառակասէր, ամբարիշտ.* **-жникъ** *ա.* **-жница** *է. ապստամբ, -ուհի, խռովարար, -ուհի.* **-жничать** *չ. ապստամբուիլ, խռովութիւն յարուցանել.* **-жническій** *ած. խռովարարութեան, ապստամբական.* **-жничество** *չ. խռովարարութիւն, ապստամբողութիւն.* **-жничій,** ья, ье *տ.* Мятéжническій; **-жный** *ած. խռովութեան, ապստամբութեան.* м. духъ; м—ая толпá *խռովուած, յուզուած ամբոխ.* м—ое врéмя *խռովայոյզ ժամանակ.* **-жъ,** *á ա. ապստամբութիւն, խռովութիւն, շփոթ.* м я т е ж и́ *յ. խռովութիւններ, շփոթութիւններ։*

Мятé|листый *ած. ջրային, ջրի, 'Թիփու'.* **-лица -ль** *է. ձիւնախառն հողմ, բուք, 'Թիփի'.* **-льный** *ած. ջրի, 'Թիփու'։*

Мя́тіе *չ.* **1,** *ծեծելը, ջրջրելը (կտաւատը).* **2,** *ճմլելը. տրորելը, կոխելը, շաղախելը (հողը)։*

Мят|лúка *բս.* Poa prataensis, *հասարակ դաշտախոտ.* **-ликовыя** растéнія, *ազբխոտներ։*

[м. зáпахъ.

Мя́тный *ած. անանուխի, -խային.* м. чай;

Мятý *տ.* Мястú.

Мя|ть (мну, мнутъ), см—, *ն.* **1,** *ջրջրել, ծեծել (կտաւատը).* **2,** *ճմլտել, ճմռթկել.* м. постéль; не мнúте плáтья; **3,** *ճմլել, տրորել, կլոճորել, ոտնատակ տալ, ճմռել, կոխել.* м. ногáми глúну; скотúна мнётъ травý; **-ся** **1,** *ներբ. շփոթուիլ, շշկլուիլ, վախուորուիլ.* **2,** *չ. տատանուիլ.* дóлго мя́лся, но наконéцъ согласúлся; **-тьё,** ья́, *տ.* Мя́тіе; м. глúны ногáми.

Мяý|канье *չ. մլաւելը, մլաւիւն, մլաւոց (կատուի).* **-кать, -кнуть** *չ. մլաւել.* **-чить** (-чу -чатъ) *տ.* Мяýкать.

Мяхýнка *է. բս.* Physalis Alkekengi, *յակոբուկ։*

Мя|чевóй *ած. գնդակի, գնդա—, գնդակա—.* м—áя игрá; **-чикъ** *նւզ.* **-чúшко** *ա. նխտ.* **-чúще** *ա. յեռլ.* **-чъ,** *á ա. գնդակ, 'թուփ'.* игрá въ м. *գնդակախաղ, 'թուփթախաղ'։*

Мv|рница *տ.* Мúрница; **-рный** *տ.* Мúрный 3; **-ро** *տ.* Мúро.

Мvровар... *տ.* Мúровар...

Мvронос... *տ.* Миронос...

Мvропомаз... *տ.* Миропомаз...

Мvроточ... *տ.* Мироточ...

Мvрохранúтельный *տ.* Мирох...

Н.

Н, н *ռուսաց այբբենի տասն և չորսերորդ տառն է և հնչւում է ինչպէս հայոց Ն-ն։*

На **і,** *նխդ. պահանջում է հայցական և ներգոյական հոլով։* **А,** на *հայցական հոլովով նշանակում է.* 1, *(շարժողութիւն ցոյց տալով բայերից յետոյ (դէպի ուր. դէպի՝ վրայ)*

վերայ, գէպի, 'ի, յ. сѣсть на стулъ աթոռի վերայ նստել. лечь на постéль անկողնի վերայ պառկել. выйти на ýлицу փողոց դուրս գալ. звать на свáдьбу հարսանիքի հրաւիրել. иттѝ на слýжбу ծառայութեան, պաշտօնի գնալ. взять что на себя մի բան իւր վերայ առնել. взлѣзть нá стѣну պատի վերայ բարձրանալ. повѣсить сáблю нá стѣну սուսերը պատից կախել. брóситься комý на шéю մէկի վզովն ընկնել. отвѣчáть на письмó նամակին պատասխանել. 2, ցոյց է տալիս ժամանակ, տեւողութիւն, օր. на слѣдующій день հետեւեալ օրը. нá два гóда երկու տարով. 3, ցոյց է տալիս գին, արժողութիւն, չափ, օր. закупѝть хлѣба нá пять рублéй հինգ ռուբլու հաց գնել. на цѣлый пáлецъ шѝре մի ամբողջ մատնաչափ լայն. покупáть на вѣсъ քաշով առնել, գնել. игрáть на дéньги փողով խաղալ. 4, համար, յօգուտ, 'ի նպաստ. рабóтать на помѣщика; завѣщáть своё имýщество на нѝщихъ, на цéрковь իւր ստացուածքը կտակել յօգուտ աղքատների, եկեղեցուն. на что тебѣ ѳто? на зло емý 'ի հեճուկս նորա, նորան հակառակ. Б, на նախդրական հոլովով ցոյց է տալիս. տեղ (ուր, որտեղ, ինչ բանի վերայ), ժամ, ժամանակ (երբ, ինչ ժամանակ, օր.) сидѣть на стýлѣ աթոռի վերայ նստել (նստած լինել). быть на свáдьбѣ հարսանիքում լինել, գտնուել. со слезáми на глазáхъ արտասուքը աչքերին. купѝть что на рынкѣ շուկայում մի բան գնել. писáть на бумáгѣ թղթի վերայ գրել. быть на слýжбѣ ծառայութեան մէջ լինել. быть на рабóтѣ գործի, աշխատանքի վերայ լինել. нестѝ ребёнка на рукáхъ երեխային ձեռքերի վերայ կրել. женѝться на вдовѣ այրու հետ ամուսնանալ. на стáрости лѣтъ ծերութեան ժամանակ. на ѳтой, на бýдущей недѣлѣ այս, եկող շաբաթ. на дняхъ օրերս, այս մի երկու օրուայ մէջ. II. ձգ. առհա, ահա, առ քեզ. на, возьмѝ! нá, ѳто тебѣ на вóдку; вотъ тебѣ на! առհա թէ ինչ, 'այ քեզ օյին':

—NB. **На** միանալով բայերի հետ 'ի միջի այլոց նշանակում է. 1, գործողութիւն մի բանի վերեւից, մի բանի վերայ, օր. наклеѝть վրան կպցնել. наступѝть на что մի բան կոխել, մի բանի վերայ ոտք դնել. 2, գործողութեան սաստկութիւն. набросáть մեծ քանակութեամբ գցել, կիտել. навалѝть մեծ քանակութեամբ ածել, թափել, կիտել. 3, (-ся վերջացող բայերի հետ) գործողութեան լիակատարութիւն, օր. насмотрѣться ցյագ նայել, այնքան նայել, որ մարգ կշտանայ. нагуля́ться ցյագ, ցյօգնութիւն զբօսնել:

На|алты́нничать տ. Алты́нничать; **-арка́нить** տ. Аркáнить; **-а́хаться** հոր. շատ ախ քաշել, շատ ախ ու վախ քաշել, հառաչել:

Наба́|вить (-влю -вять), **ся** տ. Набавля́ть, ся; **-вка** է. **-вле́ніе, -вливаніе** ։. **1**, աւելացնելը, վրան դնելը. **2**, յաւելում. **-вливать, -вля́ть**, -бáвить ն. աւելացնել, վրան դնել. **-вочка** է. պստիկ յաւելում. **-вочный** ած. յաւելման. н—ыя дéньги յաւելագումար:

Наба́г|реніе, -риваніе ։. բագորով շատ ձուկ որսալը. **-ривать, -ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. բագորով (багóръ) շատ ձուկ որսալ:

Набалагу́рить (-рю -рятъ) ։. շատ դուարճալի, սրախ բաներ պատմել, շատ կատակներ, հանաքներ անել:

Набаламу́|ченіе, -чиваніе ։. շփոթեցնելը, շուարեցնելը, խառնաշփոթելը, -փխտորելը. **-чивать, -тить** (-чу -тятъ) ն. պղտորել, անհիմն խօսքերով խռովեցնել, շփոթեցնել, շուարեցնել, խառնաշփոթել, խառնափթորել:

Набалда́|чникъ ա. **-чничекъ**, чка նւզ. **-шникъ** ա. **-шничекъ**, чка նւզ. ձեռնափայտի, գաւազանի գլուխ, գլխի կերտուածք:

Набалова́ть (-лу́ю -ютъ), **ся** տ. Нашалѝть, ся.

Наба́лты|ваніе ։. **1**, յիմարաբար, անհաճ կերպով խօսելը, 'դուրս տալը', շաղակրատելը. **2**, խառնելը, հարելը. **3**, չարախօսելը. **-вать**, наболтáть ն. **1**, յիմարաբար, անհաճ կերպով խօսել, 'դուրս տալ', շաղակրատել. **2**, մի բան հեղուկի (օր. ձուաները կաթի) հետ խառնելով հարել. **3**, на когó մէկի վերայ չարախօսել:

Набальза|миро́ва́ніе, -миро́ва́ть, ся տ. Бальзамѝровáніе, -мѝровáть, ся; **-миро́вываніе, миро́вывать, ся** տ. Набальзамѝровáніе, -мѝровáть, ся.

На|ба́ля́сничать ։. շատ հանաքներ անել, շատ զուարճալի բաներ պատմել. **-бараба́нить** (-ню -нятъ) ն. երկար, շատ թմբկահարել. **-бара́хтаться** տ. Барáхтаться; **-ба́рышничать** ։. շահագիտութեամբ, շահչիութեամբ հարստանալ, հարստութիւն դիզել:

Наба́|тить (-чу -тятъ) ։. նաբաթ տալ, զանգակ տալով, փող հնչելով ժողովրդին հաւաքել, կուտել. **-тный** ած. նաբաթի. н. кóлоколъ; о. ударъ; **-тчикъ** ա. նաբաթ խփող. **-тъ** ա. (տճկ.) նաբաթ (զանգահարութիւն, փողհարութիւն են, որ ժողովրդին ահ և է կարևոր դէպքի առթիւ հաւաքում է). бить, удáрить въ н. նաբաթ տալ:

Набедёрникъ տ. Чапрáкъ.

Набе́дренникъ ա. բարձապան, կոնքեր (քառանկիւնի զենջակ քահանայապետական զգեստաւորութեան):

Набез|дѣ́льничать ։. շատ փչութիւններ, անզգամութիւններ, սրիկայութիւններ անել. **-зако́нничать** ։. շատ անօրէն, անիրաւ բաներ բանել:

Набекре́нь մ. թեք, շեղ (գլխարկի մասին). заломѝть шáпку на б. գլխարկը շեղ դնել:

На́бере|жная, ой է. գետափեայ կամ ծովափեայ փողոց. **-жный** ած. գետափեայ, ծովափեայ:

Набесѣ́доваться (-дуюсь -ются) ։. երկար զրոյց անել, խօսել:

Наби|ва́льщикъ ա. **-ва́льщица** է. նախշնակ և նման բաներ լցնող այր, կին. **-ва́ніе** ։. **1**, լցնելը (օր. նկրշնակ, կենդանիների մորթ). **2**, նախշելը, դաջելը (կտաւեղէն են). **3**, շրջանակելը (տակառը). **-ва́тель, -ва́тельница** տ. Набивáльщикъ, -льщица; **-ва́ть**, -(й)ть ն. **1**, խփել, զարկել, ցցել, անկել (մեծ քանակութեամբ). н. сваи; набѝть гвоздéй въ стѣну պատի մէջ շատ մեխեր խփել. н. вóйлокомъ թաղիքով պատել. н. óбручи

на бочку *տակառի վերայ շրջաններ քշել, զարկել*. н. шины на колёса; **2,** *լցնել*. н. матрацъ волосомъ, н. трубку табакомъ *չիբուխը թութունով լցնել*. н. погребъ льдомъ; н. карманъ, брюхо; вѣтеръ набиваетъ снѣгъ въ сѣни; *н. себѣ чѣмъ голову *մի բան մտապահել, գիտակցել մի բան անել*. *н. кому въ уши *մէկի ականջները խլացնել, 'գլուխը տանել'*. *ребёнку набили голову безполезными правилами; **3,** *նաշխել, դաջել, նաշխ յօրինել*. н. ситецъ; **4,** *մեծ քանակութեամբ մորթել, մորթոտել, սպանել, կոտորել*. мясники набили много скота; охотникъ набилъ много дичи; **5,** *հարել, ճմլել*. сѣдло набило спину у лошади; н. оскомину *ատամ առնել (խակ մրգեր ուտելուց)*. н. цѣну *գինը բարձրացնել*. *н. руку *ձեռքը վարժել*. **-ся** *-ն. ч.* **1,** *մէկի վզին կպչել, մէկին խնդիրքներով, առաջարկութիւններով ձանձրացնել*. н. на непріятность *անախորժութեանց հանդիպել*. **2,** *կիտուել, մեծ բազմութեամբ հաւաքուել*. народу набивается въ церковь гибель *անհամար բազմութիւն է հաւաքուած եկեղեցի*. въ сѣняхъ набилось много снѣгу; **-вка** *է. ж.* Набиваніе; **-вной** *-ն.* **1,** *մի բանի վրայ քշած, զարկած (շրջանակ)*. н—ая цѣна *խիստ բարձրացրած գին*. **2,** *լցրած*. **3,** *նաշխ յօրինելու, դաջելու*. н—ая краска; н. узоръ [*օր. կտաւեղէնի վերայ*] *յօրինած նաշխ*. **3,** *խփելու, զարկելու, ցցելու*:

Наби|раніе *չ.* **1,** *հաւաքելը, ժողովելը*. **2,** *ծծելը, իր մէջ քաշելը*. **3,** *տպագր. շարելը*. **-ратель** *-*. **-рательница** *է. հաւաքող, ժողովող այր, կին*. **-рать,** набрать *ն.* **1,** *հաւաքել, ժողովել*. я много набралъ грибовъ; н. въ долгъ *պարտք վերցնել*. н. рекрутъ, войско; н. подписчиковъ; **2,** *ծծել, իր մէջ քաշել*. **3,** *տպագր. շարել*. н. газетный листъ; **-ся 1,** *-ն. ч. հաւաքուել, ժողովուել, կիտուել*. гости набираются; вода набирается въ яму; **2,** *չ.* чего *մի բան ստանալ, մի բան իւրացնել*. н. ума разума *խելքի գալ, խելօքանալ, զգաստանալ*. н. дурныхъ привычекъ; отъ кого онъ набрался такихъ идей? н. смѣлости *ժպիրհ դառնալ, յանդգնել*. **-рка** *է. ж.* Набираніе.

На|битіе *չ. լցնելը*. **-бить** (-бью -ютъ; -бей), **ся** *ж.* Набивать, ся; **-битый** *բ. -ն. լցրած. քշած*. н. обручъ *մի բանի (օր. տակառի) վերայ քշած, զարկած շրջանակ*. *н. дуракъ *յիմարների թագաւոր*. **-блеваніе, -блевать** *ж.* Блеваніе, -вать; **-блеять** Блеять.

Набле|ваніе *չ. կեղտոտելը*. **-блевать** (-блюю -ютъ) *չ. բալորովին կեղտոտել (փսխելով)*:

Наблю|датель *-*. **-дательница** *է. դէտ, դիտող, զննող, 'տնտղող', հսկող այր, կին*. **-дательность** *է. դիտելու, զննելու կարողութիւն. ուշադրութիւն*. **-дательный** *-ն.* **1,** *դիտող, զննող, 'տնտղող', դէտ, ուշադիր*. н. умъ; **2,** *դիտելու, զննելու, հսկելու*. н. постъ; н—ая цѣпь; **-дать,** -сти *ն.* **1,** *դիտել, զննել, 'տնտղել'*. н. природу, теченіе свѣтилъ небесныхъ; **2,** *պահել, պահպանել*. н. постъ *պաս պահել*. н. мѣру *չափ պահել* о. законъ, правосудіе; **3,** за кѣмъ, за чѣмъ *մէկի, մի բանի վերայ հսկել*. н. за дѣтьми, за порядкомъ, за работами; **-деніе** *չ.* **1,** *դիտելը, զննելը, 'տնտղելը', հսկելը*. *պահելը*. **2,** *դիտողութիւն, զննութիւն, հսկողութիւն*. астрономическія н—ія. [*խուփ*:

Наблюдникъ *-. սպասատեղի խուփ*,

Наблюсти (-ду -дутъ) *ж.* Наблюдать.

Набобъ *-.* (*որբ.*) *նաբաբ (կառավարի հնդկաստանի մահմեդական իշխաններում*. *Նա որ Հնդկաստանից մեծ հարստութիւններով վերադարձել է*):

Набога|щать, -тить (-щу -тятъ) *ն. հարստացնել, հարուստ դարձնել*. **-ся** *-ն. ч. հարստանալ*. **-щеніе** *չ. հարստացնելը, հարստանալը*:

Набоечка *նւզ. ж.* Набойка.

Набо|жество *չ. ж.* Набожность.

Набожиться (-жусь -жатся) *չ. շատ երդւել, ստապատչէ երդուել*:

Набож|ничаніе *չ. բարեպաշտ ձեւանալը*. **-ничать** *չ. բարեպաշտ ձեւանալ*. **-ничество** *ж.* Набожничаніе; **-но** *մ. բարեպաշտութեամբ*. **-ность** *է. բարեպաշտութիւն, կրօնասիրութիւն*. **-ный** *-ն. բարեպաշտ, կրօնասէր, աղօթասէր, պաշտօնասէր*:

Набой *-. մակոյկի կողքին զարկած տախտակ*. **-йка** *է.* **1,** *լցրած բան*. **2,** *ի՞նչ, ալ՝ ինչով որ մի բան լցնում են*. **3,** *չիթ, չթեղէն*. **-йникъ** *-.* [*օր. գնդակը մղելու*] *ձող, ճիպոտ*. **-йный** *-ն.* набой *-ի*. **-йчатый** *-ն. նաշխաւոր, նաշխ անեցող*. н—ое платье *չիթ (չթեայ) շոր*. **-йщикъ** *-*. **-йщица** *է. ա, նկարչականներ լցնող, բ, կտաւեղէն նաշխող, դաջող այր, կին*. **-йщичій,** ья, ье *-ն. նկարչականներ լցնողի. կտաւեղէն նաշխողի*: [*զանելու*:

Набокій *-ն. կողքի վերայ թեքուած, շեղ*.

Наболотный *-ն. ճահճային, ճահճուտի*:

Наболта|ніе *չ. խառնելը, հարելը*. **-ть** *ж.* Набалтывать.

Наболь|шая, шей *է.* **-шій,** аго *-. ամենամեծ, աւագ, գլխաւոր, մեծաւոր*. „я осиротѣлъ рано и не имѣлъ надъ собою набольшаго“.

Набол|ѣвшій, -лый *բ. -ն. խիստ զգայուն, գերզգայիկ, հիւանդոտ*. **-ніе** *չ. խիստ հիւանդանալը, զգայուն, գերզգայիկ դառնալը*. **-ть** *չ.* **1,** *ցաւել*. палецъ наболѣлъ; **2,** *սիրտը ցաւելուց մաշուել, զգայուն դառնալ*. сердце наболѣло отъ горести.

Наборазжи|ваніе *չ. շատ ակօսներ քաշելը*. **-вать,** набороздить *ն. շատ ակօսներ քաշել*:

Набо|ристый *-ն.* **1,** *բազմածալ, ծալքաւոր*. **2,** *շատ բովանդակող, ծծող*. **-рка** *է.* **1,** *տպագր. գրաշարութիւն*. **2,** *ատաղձ. գրուագ*. **-рная,** ой *է. գրաշարանոց*. **-рный** *-ն. գրաշարական, -ութեան*. н—ая доска; **2,** *գրուագած, զանազան մասերից յօրինած*. н. полъ, н. паркетъ. [разживать.

Набороздить (-зжу -здятъ) *ж.* Набо-

Набор|онить (-ню -нятъ), **-нова-** (-ную -ютъ) *ն. որոշ տարածութիւն ... նել, ցաքանել պրծնել*:

Набо|рщикъ *-.* **1,** *գրաշար*. **2,** *զ... բաղրող, զինուորներ կամ ուհ. մարզիկ ... րող*. **-рщица** *է.* **1,** *գրաշարուհի*. **2,** *... կմ զինուորագրողի կին*. **-рщичій,** ья, ...

գրաշարի. գինուորագրողի. **-ръ** ա. **1,** ա. Набираніе; **2,** գինուորագրութիւն. н. рекрутъ; **3,** տպագր. գրաշարութիւն. շարուածք. оттискъ съ н—а շարուածքի հանուածը, տպածը. **4,** կուտակութիւն. н. фразъ, словъ; **5,** շարք, ծառայածու. полный н. инструментовъ для какого-либо дѣла.

На|браживать, -брести, -бресть չ. на кого, на что պատահմամբ (գնալիս) մէկին, մի բանի հանդիպել. охотникъ набрёлъ въ лѣсу на медвѣдя; **-браковать** (-кую -ютъ) ն. յու ընտրել, ջոկել. **-браниться** (-нюсь -нятся) չ. սաստիկ, շատ հայհոյել. **-браніе** ա. Набираніе.

Набрасы|ваніе չ. ձգելը, նետելը. н. тѣни ստուերագծելը. **-ватель** ա. **-ватель-ница** է. մի բան ձգող, նետող այր, կին. **-вать** ն. **I.** (набросать) 1, մեծ քանակութեամբ ձգել, գցել, նետել, ածել, կիտել, դիզել. 2, շտապով ստուերագծել, ուրուագծել. н. карандашомъ проектъ орнамента; *наскоро н. на бумагѣ свои мысли շտապով իւր մտքերը գրի առնել, ուրուագրել. *онъ только набросалъ эту поэму նա միայն ուրուագծել է այդ պօէման. **II.** (набросить) արագ, շտապով ձգել, գցել, նետել. н. на себя плащъ պատմուճանը ուսերին գցել, հագնել. н. на кого тѣнь, подозрѣніе մէկի վերայ ստուեր, կասկած ձգել. **-ся** ներ. на кого, на что մէկի, մի բանի վերայ ընկնել, նետուել, յարձակուել. собаки набросились на зайца; н. на фрукты մրգերի վրայ ընկնել, ագահաբար ուտել։

На|брать (-беру -рутъ; -бери), **ся** ա. Набирать, ся; **-бреденіе** չ. պատահաբար (գնալիս) հանդիպելը. **-бредить** (-жу -дятъ) ն. զառանցել. ‘դել առել‘. **-брести**, **-бресть** (-еду -дутъ) ա. Набраживать.

На|бритвенникъ ա. ածելու պատեան, տուփ, ‘բուն‘. **-брить** (-брею -ютъ; -брей) ն. **I,** ածելել, սափրել. **2,** ածելի քաշելով զատել, աշխատել, վաստակել։

Набро|дить (-жу -одятъ), -бресть չ. **I,** մեծ բազմութեամբ հաւաքուել, կիտուել, խմբուել. **2,** պատահմամբ (գնալիս) հանդիպել. **-ся** չ. երկար ման գալուց դադրել, վաստակել, ‘բէ-զարել‘. **-дный** ած. զանազան տեղերից ժողովուած, ‘ալով հաւաքած‘: н—ые люди; **-дъ** ա. **I,** մեծ բազմութեամբ հաւաքուիլը, կիտուիլը. **2,** պատահմամբ հանդիպելը. **3,** խառնամուռ ամբոխ, ‘ալով հաւաքած‘ մարդիկ։

Набронз|ировать, ся, -зовать, ся ա. Бронзировать, ся, -зовать, ся.

Набро|саніе չ. մի բանի վերայ, ձգելը, նետելը. **-сать, ся, -сить** (-шу -сятъ), **ся** ա. Набрасывать, ся; **-сокъ**, ска ա. ուրուագիծ, շրջագիծ, ստուերագիծ. предварительный н. сочиненія շարադրութեան նախագիծը. это лишь н.; **-шеніе** չ. դէն ձգելը, դէն գցելը, դէն շպրտելը։

Набрусникъ ա. սրոցարան, սրոցի, յեսանի պատեան, բուն։

Набры|зганіе, -згиваніе չ. սրսկելը, թափելը, ցայտեցնելը, ցանելը մի բանի վերայ. **-згивать, -згать** ն. մի բանի վերայ սրսկել, թափել, ցանել, շաղ տալ, ցայտեցնել։

Набрюз|жаніе, -жать ա. Брюзжаніе, -жать; **-ся** չ. դադարել քրթմնջելուց, փնթփնթալուց, տրտնջալուց։

Набрюшникъ ա. փորի կապիչ, փորկապ։

Набунтовать (-тую -ютъ) չ. խռովել, ապստամբուել. **-ся** չ. ցոյց, ցոյցնութիւն արած է խռովութեան մասնակցել։

На|буравить (-влю -вятъ) ն. շատ անցքեր գայլիկոնել, գայլիկոնով ծակել. **-ся** չ. ցոյցնութիւն գայլիկոնել, ծակել. **-бурять** (рю -рятъ) ն. գայլիկոնել, ծակել (շատ ապառաժոտ տեղեր, գետինը)։

Набу|хать, ся ա. Бухать, ся; **-хлость** է. ուռածութիւն. **-хлый** ած. ուռած, փքուած. **-хнуть** ա. Бухнуть II

Набу|тить (-чу -тятъ) ա. Набучивать; **-бученіе** չ. պատի հիմքը պատրաստելը. **-чивать**, -тить ն. պատի հիմքը պատրաստել։

На|бушевать (-шую -ютъ) չ. **I,** մեծ, կատաղի աղմուկ բարձրացնել. **-ся** չ. ‘նստիլ‘, կատաղութիւնից դադարել. **-буянить** (-ню -нятъ) չ. աղմուկ, կռիւ, ‘դալմաղալ‘ բարձրացնել, անկարգութիւն անել։

Набѣ|ганіе չ. **I,** [վազելիս, ընթանալիս] յանկարծ պատահիլը, հանդիպիլը. **2,** ամէն կողմից գալը, հաւաքուիլը, խմբուիլը. **-гать**, -жать չ **I,** на что [վազելիս, ընթանալիս] յանկարծ պատահել, հանդիպել մի բանի. лодка набѣжала на камень նաւակը քարին դիպաւ, քարի վրայ նստեց. **2,** на кого մէկի յանկարծ հասնել. собаки набѣжали на зайца; **3,** ամէն կողմից վազելով հաւաքուել, խմբուել. **-(ѣ)гать** չ. **I,** վազելով մրսել, պարտանալ, **2,** ա. Набѣгивать; **-ся** չ. շատ վազելուց, դէս ու դէն վազվզելուց դադարել, հոգնել ընկնել. **-гиваніе** չ. խառն ձուն վարժեցնելը. **-гивать**, -гать ն. խառն ձուն վարժեցնել, սովորեցնել. **-бѣглый** ած. միասին հաւաքուած, խմբուած, խառնուած. **-гъ** ա. **I,** զարկ, զարկ տալը. н. вѣтра; **2,** յարձակում, ասպատակութիւն. непріятельскій, разбойническій н.; татары дѣлали н—и на Польшу; пираты производятъ н—и на берега.

На|бѣдокурить ա. Бѣдокурить.

Набѣ|жаніе, -жать ա. Набѣганіе, -гать; **-жка** է. ա. Набѣгиваніе.

Набѣ|леніе, -ливаніе չ. սպիտակեցնելը, սպիտակ ծեփելը, սպիտակ շպարելը. **-ливать, -лить** (-лю -бѣлятъ) ն. **I,** սպիտակեցնել, սպիտակ ծեփել. **2,** սպիտակ շպարել, ներկել. **-ся** ներ. սպիտակ շպարուել, մարմնին սպիտակ շպար քսել. **-ло** ։. մաքուր, յստակ. переписать н. մաքուր, յստակ արտագրել։

Набѣ|ситься (-шусь -сятся) **-сноваться** (-нуюсь -ются) ներ. խիստ կատաղել, խիստ, սաստիկ կատաղի, մոլեգին բաներ բանել։ [սակ փրփրուկ (ձուկ)։

Навага է. կով. Cadus callarius, մի տե-

Нава|дить (-жу -дятъ) ա Наваждать; **-дникъ** ա. **-дница** է. **I,** շարախօս, -ուհի. **2.** ստորիչ, գայթակղիչ, փորձիչ այր, կին. **-ждать**, -дить ն. **I,** շարախօսել, ամբաստանել. **2,** кого на что մէկին սադրել, ‘դրել‘ մի բան անելու. մէկին գայթակղեցնել, մոլորեցնել. меня наваждаетъ (դէւ.) սատանան առաջս է մտել. **-жденіе** չ. **I,** սադրանք, փորձութիւն, գայթակղութիւն. дьявольское н.; **2,**

ցնորք, մտախարութիւն, մտապատրանք. **3,** չարախօսութիւն, ամբաստանութիւն։

На‖вáживаніе չ. մեծ քանակութեամբ կրելը, կրելը. **-вáживать,** -возить, -везтú **1,** ն. մեծ քանակութեամբ կրել, բերել, կրելով կրել. на базáръ навезли овсá и сѣна; **2,** չ. на что գնալիս, ընթանալիս մի բանի դիպչիլ, մի բանի վրայ ընկնիլ. на кáмень.

Навáжій, ья, ье ած. навáга ձկան։

Навá‖ксить տ. Вáксить և Навáкшивать; **-кшеніе, -кшиваніе** չ. վաքսելը, ներկելը (կօշիկները). **-кшивать** տ. Вáксить.

Навалáндаться չ. **1,** երկար, շատ թափառել, թրև գալ. **2,** съ кѣмъ, съ чѣмъ մէկի համար, մի բանի վերայ չարչարուիլ։

Нава‖лéніе, -ливаніе չ. հաւաքելը, կիտելը, դիզելը.. **-ливать, -лúть 1,** ն. մեծ քանակութեամբ ածել, հաւաքել, կիտել, դիզել, կուտակել. н. снопóвъ на токъ; н. кýчу солóмы; н. дровъ на телѣгу սայլը փայտով բարձել. на негó навалили трýдную должность նրա վզին մեծ բեռ են դրել. **2,** ն. տանել, վարել, քշել. **3,** չ. կիտուիլ, հաւաքուիլ, խռնուիլ. нарóду прóпасть навалило անհամար, անթիւ բազմութիւն հաւաքուեց. **-ся 1,** ածգր. թափուիլ, կիտուիլ. въ колóдезь навалилось мнóго землú; **2,** վրայ ընկնիլ, վրայ պրծնել. съ голодýхи на хлѣбъ н.; на негó всѣ навалились; н. на слѣдъ звѣря որսկենդանու հետքը նշմարել, գտնել. **3,** յենուիլ. не навáливайтесь на меня; **-лúть** (-лю -лятъ), **ся** տ. Валúть, ся և Навáливать, ся; **-лка** է. **1,** հաւաքելը, կիտելը, թեղ անելը. կոյտ, շեղջ, թեղ. **2,** պատահմամբ ձեռք բերած բրել. **-лочка** է. նւզ. պստիկ կոյտ, շեղջ, թեղ. **-лъ** ա. **1,** տ. Навáлка; **2,** կիտուածք, դէզ, միասին ածած խառնափնթոր բաներ. **-льный** ած. կիտած, կուտակած, թեղ տրած, հաւաքած. н—ая землá տիղմ, տղմահող. н. долгъ ակամայ (ուրիշի փոխարէն յանձն առած) պարտք։

Навальсировáться (-рýюсь -ются) ածգր. խիստ երկար վալ'սել, վալ'ս պարել.

Навá‖льщикъ ա. **-льщица** է. բարձող, բեռնող այր, կին։

Нава‖ля́кіе չ. **1,** միմեանց վերայ ձգելը, ածելը, թափելը, կիտելը (մեծ քանակութեամբ). **2,** շտապով, մի կերպ անելը, շինելը, խզմզելը. **-ля́ть** ն. **1,** միմեանց վերայ ձգել, նետել, թափել, թափթփել, կիտել. **2,** շտապով, մի կերպ անել, շինել, խզմզել. **3,** գլորելով, թաւալելով շինել, պատրաստել. **-ся** ածգր. երկար ժամանակ շատ ու մուռ գալ, թաւալուիլ, այս կողքի, այն կողքի վերայ ընկնիլ (անկողնում)։

На‖вáра է. **1,** եփուող կերակուրի քափ, կեղտոտ փրփուր. **2,** լափ (շների)։

Наварáксать տ. Варáксать.

Навá‖риваніе չ. **1,** եփելը, պատրաստելը. **2,** զօդելը, եռացնելով կպցնելը. **-ривать, -рúть** (-рю -рятъ) ն. **1,** եփել, պատրաստել (մեծ քանակութեամբ). **2,** զօդել, եռացնելով միմեանց հետ կպցնել. н. желѣзо, сталь; **-рка** է. **1,** տ. Навáриваніе; **2,** զօդուածք. երկաթէ իրին եռացմամբ կպցրած բան. **-рнóй** ած. զօդած, կպցրած. **-рный** ած. **1,** ճնդարար (պարունի մասին). не жúрны щи, да навáрны; **2,** տ. Наварнóй; **-ръ** ա. **1,** տ. Навáриваніе; **2,** տ. Навáра 1; **3,** տ. Навáрка 2; **4,** բուլիօն, 'մսաջուր', 'խաշու'։

Навáстри‖ваніе չ. սրելը, յեստնելը. **-вать,** навострúть ն. **1,** սրել, յեստնել. н. ножъ; **2,** * կրթել, հրահանգել. н. кулакú կռուի պատրաստուիլ. н. рýку ձեռքը վարժեցնել, հրահանգել. н. ýши ականջները սրել. н. лы́жи 'կծիկը դնել', 'պոկ տալ'. **-ся** ածգր. վարժուիլ, հրահանգուիլ։

Навáщи‖ваніе տ. Вощéніе; **-ватель** ա. **-вательница** է. մոմող, մոմ քսող այր, կին. **-вать** տ. Вощúть.]

Наве‖дéніе չ. **1,** տալը, քսելը (գոյն, ներկ). **2,** քաշելը, ձգելը (կամուրջ). **3,** ուղղելը (թնդանօթը, հեռադիտակը). **4,** справóкъ տեղեկութիւններ հաւաքելը. **5,** փիլ. եզրակացութիւն, մակածութիւն. **-дý** տ. Навестú.

Наве‖зéніе չ. կրելը, բերելը, (սայլով, գրաստով). **-зтú** (-зý -зýтъ), **ся, сь** տ. Навозúть, ся և Навáживать, ся.

Навер‖бовáть, -бóвывать տ. Вербовáть.

Навер‖гáніе չ. ձգելը, նետելը, ածելը, թափելը (մի բանի վերայ). **-гáть, -гнуть** ն. ձգել, նետել, ածել, թափել (մի բանի վերայ). **-жéніе** տ. Навергáніе.

Навернýть, (**ся**) **1,** տ. Навёртывать, ся; **2,** что на что մի բան միւսին դիպցնել, միւսին զարկել. держú правѣе, а то навернёшь на пень; э́то на то же навернётъ այդ միևնոյն բանն է դուրս գալիս։

На‖верстáніе չ. վերադարձնելը, յետ ըստանալը, փոխարինելը. **-вёрстывать, -верстáть** ն. վերադարձնել (վնասը, կորուստը), յետ ստանալ, փոխարինել. н. потéрянное врéмя կորցրած ժամանակը աշխատելով վերադարձնել։

Навёртка է. **1,** փաթաթելը, կծկելը. **2,** մայր պտուտակ. **3,** կնդ. մի տեսակ խեցեմորթ։

Навертопрá‖шить, -шивать տ. Вертопрáшить, -шивать.

На‖вёртываніе չ. փաթաթելը, կծկելը. **-вёртывать** -вертѣть, -вернýть ն. փաթաթել, պատատել, կծկել. **-вёртываться,** -вернýться **1,** ածգր. փաթաթուիլ, պատատուիլ, կծկուիլ. **2,** չ. երևալ, յայտնուիլ, անակնկալ կերպով պատահել, գալ, հանդիպել. покупáтели навёртываются մուշտարիները գալիս, հաւաքուում են. навернýлся гость յանկարծակի մի հիւր եկաւ, յայտնուեց. слёзы навернýлись на егó глазáхъ; **-вертѣть** (-рчý -тятъ) տ. Навёртывать և Навéрчивать; **-ся** ածգր. երկար ժամանակ պտտուիլ, պտոյտ գալ։

На‖верхý մ. վերև, վերևում. онъ живётъ н.; **-вéрхъ** մ. վերև. пойдёмте н.

Навéр‖чиваніе չ. ծակելը, գայլիկոնելը, 'բուրղուելը'. **-чивать,** -тѣть ն. ծակել, գայլիկոնել, 'բուրղուել'։

Навеселúть (-лю -лятъ) ն. ուրախացնել, զուարճացնել. **-ся** ածգր. երկար, լաւ ուրախանալ, զուարճանալ։

Нáвеселѣ մ. ուրախ, զուարթ, լաւ 'գցած', խմած, 'կատարը տաք', 'քէֆը քօք'։

Навестú (-ведý -дýтъ; անց. -вёлъ -велá, ó; հրմ. -дú), **ся** տ. Наводúть, ся.

Навечéріе չ. նախատօնակ. н. Рожде-

ства́ Христо́ва *Ծննդեան հրաշալեաց, Թաթաւում, խուճապ:*

На́взничь *Տ. մէջքի վերայ, երեսը դէպի վեր.* упа́сть н. *մէջքի վերայ վայր ընկնել, փռուել* (*Հակը ա.* Ницъ *և* Ничко́мъ).

Навзры́дъ *Տ. հեկեկալով, հեծկլտալով.* пла́кать н. [*մանով.* купи́ть арбу́зъ н.

Навзрѣ́зъ *Տ. կտրելու և տեսնելու պայ-*

Навзря́чь *Տ. տեսնելով, նայելով, մտիկ տալով.* н. стрѣля́ть *տեսնելով նշան դնելու, լավ նայելով հրացան արձակել:*

На|вива́льный *-ծ. փաթաթելու, կծկելու.* **-вива́льня** *է. փիլակ, կարժառ.* **-вива́льщикъ** *-.* **-вива́льщица** *է. փաթաթող, կծկող այր, կին.* **-вива́ніе** *չ.* **1.** *փաթաթելը, կծկելը.* **2,** *ոլորելը, ոլորելով հիւսելը.* **-вива́ть,** -ви́ть *ъ.* **1,** *փաթաթել, պատատել, կծկել.* н. шёлкъ на мотýшку; **2,** *ոլորել, հիւսել.* **3,** возъ сѣ́на, телѣ́гу сѣ́номъ *սայլը խոտով բարձել, սայլի վերայ խոտ բարձել.* **-ви́вка** *է.* **1,** *փաթաթելը, կծկելը.* **2,** *մի բանի վերայ փաթաթածը, կծկածը.* **3,** *հիւսած, ոլորած բան.* **-вивно́й** *-ծ.* **1,** *փաթաթելու, կծկելու.* **2,** *փաթաթած, կծկած.* **-ви́въ** *-. ա.* Нави́вка 1.

Навига|ціо́нный *-ծ.* **1,** *նաւագնացութեան, նաւարկութեան.* **2,** *նաւավարութեան.* **-ція** *է.* (*լա*). **1,** *նաւագնացութիւն, նաւարկութիւն.* **2,** *նաւավարութիւն, նաւավարական գիտութիւն:*

Навида́ться *չ.* чего́ *մի բանի նայելուց կշտանալ, մի բանի ց'յագ նայել, մտիկ տալ:*

Навизжа́ть (-зжу́ -жа́тъ) *ъ. շատ ա-նալ, ճղճղալ, ճչել, ճռճռալ.* н. ýши *մարդու ականջները խլացնել.* **-ся** *չ. անընդհատ, երկար ճչալ, փնչալ, ճղճղալ, ճչել, ճռճռալ:*

Навин|ти́ть (-чу́ -ти́тъ), **ся** *ա.* Нави́нчивать, ся; **-че́ніе, -чива́ніе** *չ. ամրացնելը, անցկացնելը* (*պտուտակի վերայ*). **2,** *ծակելը* (*պտուտակով*). **-чива́ть,** -ти́ть *ъ.* **1,** *ամրացնել, անցկացնել* (*պտուտակի վերայ*). **2,** *ծակել* (*պտուտակով*):

На|вира́ть, -вра́ть *ъ. շատ սուտ բաներ ասել, պատմել.* н. мно́го вздо́ру; н. на кого́ *մէկին ամբաստանել, զրպարտել.* **ся** *-ъгг. շատ-փաղանց շատ սուտ խօսել:*

На|виса́ніе *չ. կախուիլը, Թեքուիլը, ծռուիլը, Թեքութիւն* (*պատի*). **-са́ть** -ви́снуть *չ. Թեքուիլ, չեղուիլ, ծռուիլ, առաջակարկառիլ* (*պատի մասին*). скала́ нави́сла надъ мо́ремъ *ժայռը ծովի վերայ քիւ է կազմել.* облака́ нави́сли въ во́здухѣ *ամպերը կիտուել են երկընքում.* **-ви́слость** *է. կախութիւն.* **-ви́слый** *-ծ. Թեքուած, կախուած, կախ ընկած, առաջակարկառ* (*օր. պատ, ժայռ*). н—ыя бро́ви *Թանձր, խիտ յօնքեր, 'ունքեր'.* **-ви́снуть** *ա.* Нависа́ть; **-ви́съ** *է. քիւ, կախ ընկած բան, մաս.* **-висѣ́ть** (-шý -ся́тъ) *չ. կարճ ժամանակ կախուիլ, կախուած, կախ ընկած մնալ.* не мно́го шу́ба нави́сла, ýкрали *մուշտակն երկար ժամանակ չմնաց կախուած,* (*որովհետև*) *գողացան.* **-ся** *-ъгг. բաւական երկար կախուած, կախ ընկած մնալ:*

На|ви́тіе *ա.* Навива́ніе; **-(на́—) вить** *է. ա.* Нави́вка 2; **-ви́ть** (-вью́ -вью́тъ; -ве́й) *ա.* Навива́ть.

Навла́|женіе, -жива́ніе *չ. Թացելը, Թրջելը, Թրմելը.* **-жива́ть, -жить** (-жу -жа́ть) *ъ. Թացել, Թրջել, տամկացնել, Թրմել:*

На|влека́ніе *ա.* Навлече́ніе, **-влека́тель** *-.* **-влека́тельница** *է. պատճառ. իր գլխին չարիք, փորձանք եւն բերող այր, կին.* **-влека́ть,** -вле́чь *ъ. իր գլխին մի վատ բան, փորձանք բերել, վատ բանի ենթարկուել.* н. на себя́ гнѣвъ Бо́жій *Աստուծոյ բարկութեանն արժանանալ.* э́тотъ посту́покъ навлёкъ на него́ всеóбщее презрѣ́ніе *այդ արարմունքը նրան ընդհանուր արհամարհանք բերեց.* н. на себя́ стыдъ и позóръ *ամօթի և ծաղրանաց ենթարկուել.* н. на себя́ насмѣ́шки *ծաղրի ենթարկուել.* **-влече́ніе** *չ. իր գլխին մի վատ բան, փորձանք եւն բերելը.* **-вле́чь** (-влекý -чёшь -кýтъ) *ա.* Навлека́ть.

На|води́ть (-ожý -óдятъ), -вести́ *ъ.* **1,** *տանել,* (*գր.*) *ածել, վարել, բերել.* онъ навёлъ ихъ на заса́ду *նա նոցա դարանի մէջ գցեց.* н. на слѣдъ *հետքը ցոյց տալ, տանել կանգնեցնել հետքի վերայ.* н. кого́-то на таку́ю мысль *մէկի մէջ այս ինչ միտքը յղացնել, մէկին այս ինչ մտքի բերել.* **2,** на кого́ что *մէկի վերայ մի բան *ձգել, մէկին մի բան պատճառել.* н. на кого́ страхъ *մէկի վերայ ահ, երկիւղ ձգել.* н. на кого́ ску́ку *մէկին ձանձրութիւն պատճառել.* н. тоску́, грусть на се́рдце *մէկի սրտին Թախիծ, տրտմութիւն պատճառել.* э́то наво́дитъ на меня́ сонъ *այդ ինձ վերայ քուն է բերում.* н. на кого́ подозрѣ́ніе *մէկի վերայ կասկած ձգել.* **3.** *մեծ քանակութեամբ բերել, հաւաքել.* онъ навёлъ ко мнѣ гостéй; **4,** *ուղղել* (*հրացանը, դիտակը*). **5,** *մի բանի վերայ մի բան քաշել, քսել, մի բանով ծածկել, մի բանի գոյն, փայլ եւն տալ.* н. во́рсу на сукнó *մահուդին խաւ տալ.* н. лакъ *լաքը* (*վեռնիկ*) *քսել.* н. лоскъ на что *մի բանի փայլ, ողորկութիւն տալ.* н. мостъ *կամուրջ քաշել, կամուրջ գցել.* н. спра́вку о комъ-либо, о чёмъ *մէկի, մի բանի մասին տեղեկութիւն հաւաքել.* н. свои́ убы́тки *իր վնասները փոխարինել, իր վնասների փոխարէնը յետ ստանալ.* **-во́дка** *է. ա.* Наведе́ніе; н. мо́ста *կամուրջ քաշելը, կամուրջ ձգելը:*

Наво|дне́ніе *չ.* **1,** *հեղեղելը, ողողելը.* **2,** *հեղեղ, ողող.* **-дни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** *ա.* Наводня́ть, ся.

Наво́дный *-ծ. քաշելու, ձգելու.* н. мостъ *շարժական կամուրջ* (*որ կարելի է քաշել, ապա վերցնել*):

Навод|ня́ть, -ни́ть *ъ.* **1,** *հեղեղել, ողողել.* рѣка́ наводни́ла поля́; **2,** * *հեղեղել, լցնել.* несмѣ́тная толпа́ наводни́ла равни́ну.

Наво́|дчикъ *-. տանող, քաշող.* н. мо́ста *կամուրջ քաշող.* н. ла́ка *լաքը քսող.* н. орýдія *զօր. հրանօթը նշանին ուղղող.* **-дчица** *է. ներկ, գոյն եւն տւող կինարմատ.* **-дъ** *-. ա.* Наведе́ніе.

Навожде́ніе *չ. փորձութիւն, գայթակղութիւն, չար հրապուրանք.* бѣсóвское, дьявóльское, дéмонское н. (*հմմ.* Наважде́ніе).

I. **Наво́зить I,** (-вóжу -зятъ), ун—, *ъ.* [*հողը*] *պարարտացնել, աղբել, 'փէյինել':*

II. **Наво|зи́ть** (-жý -зятъ) *ա.* Нава́живать; **-ся** *-ъгг.* **1,** *չափից դուրս խնդալ, չա-*

բաճճիութիւն, սանձարձակութիւն անել. **2**, съ кѣмъ մէկի համար չարչարուիլ։

Навóз|ка է. մեծ քանակութեամբ կրելը, բերելը, կիտելը։

Навó|зникъ ա. **1**, Թրքակեր, աղբար, ապուտ. Թրիք կրող. **2**, կնդ. Geotrupes stercorarius, կոյագնդիկ. **3**, ապուտած, Թրքով պարարած, աղբած հող. **-зный** ած. **1**, անասունի աղբի, Թրքի, ապուտի, 'փէյինի'. н—зая кýча, жи́жа; н. жукъ տ. Навóзникъ 2; **2**, այլ և այլ տեղերից բերած, կրած, կիտած. **-зня** է. Թրքանոց, ապուտանոց, աղբարանոց. **-зъ** ա. **1**, անասունի աղբ, Թրիք, ապուտ, աղբար. **2**, տ. Навезéніе.

На|вóй ա. ոստայնանկի (ջուլհակի) դազգահի գլանը, որի վերայ փաթաթւում է առէջքը (оснóва); **-вóйникъ** ա. որ և է բան փաթաթելու փայտ. **-вóйничекъ**, чка ա. Նւզ. բս. Convolvulus, պատատուկ. **-вóйня** է. ճախարակի գլանը (валъ у вóрота), որի վերայ Թոկը փաթաթւում է։

Наво|лáкиваніе չ. **1**, մեծ քանակութեամբ կրելը, կիտելը (քարշ տալով). **2**, ծածկելը, քօղելը. **-лáкивать**, -лочи́ть, -лóчь ն. **1**, մեծ քանակութեամբ կրել, բերել, կիտել, (քարշ տալով). **2**. ծածկել, քօղել. нá небѣ наволокло́ երկինքն ամպել, ամպերով ծածկուել է. -(нá—)**лока** է. երես (բարձի, լհէքի եւն). подýшечныя н—и; -(нá)**локъ** ա. գետափեայ դաշտ, որ գետի վարարած ժամանակ հեղեղւում է. **-лочи́ть** (-чý -óчатъ) տ. Наволáкивать, և Волочи́ть; -(нá—)**лочка** Նւզ. տ. Нáволока; -(нá-)**лочный** ած. բարձի, 'լհէքի' եւն երեսի. **-лóчный** ած. ծածկելու, ծածկուող, քօղուող. н- ыя сѣ́ти Թռչուններ որսալու վարմ. н. илъ հեղեղից բերած տիղմ. н—ыя озёра հեղեղից գոյացած լճեր. **-лóчь** (-локý -чёшь -кýтъ; անց. -лóкъ -клá, ó) տ. Наволáкивать

На|вони́ть չ. գարշահոտութիւն արձակել։

Навопи́ть (-плю́ -пя́тъ) չ. խիստ բարձր աղաղակել, գոռալ, խիստ բարձր ողբալ, վայնասուն, սուգ ու շիւան բարձրացնել. **-ся** չ. ց'յօգնութիւն աղաղակել գոռալ, ոռնալ. աղաղակելուց յոգնիլ, դադարել։

Наво|ра́живаніе չ. **1**. կախարդութիւն, անելը, գուշակելը. **2**, կախարդելը, հմայելը. **-ра́живать**, -рожи́ть ն. **1**, կախարդութիւն անել, գուշակել. **2**, կախարդել, հմայել. **3**, կախարդութիւն, հմայութիւն անելով աշխատել, 'դաւդել', վաստակել, հարստանալ։

Наво|ра́чиваніе չ. տ. ստորև բայը. **-ра́чивать**, -роти́ть ն. **1**, դարձնելով տապալեցնել, բարձրացնել. **2**, միմեանց վերայ ածել, կիտել, դիզել. **3**, մի բանի դիպցնել, մի բանի վերայ գցել (դարձնելիս)։

Наворова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. գողանալ, գողանալով դիզել, կիտել։

Навоpo|жéніе, -жи́ть (жý -жáтъ) տ. Навора́живаніе, -живать.

Навороти́ть (чý -тятъ), **ся** տ. Навора́чивать, ся.

Навóрсить տ. Вóрсить.

Наворча́ть (-чý -ча́тъ) տ. Ворча́ть; **-ся** չ. ց'յօգնութիւն քրթմնջել, փնթփնթալ։

Навоскова́ть (-кýю -ютъ) ն. մոմել, մոմով պատել, մոմով շփել, մոմ քսել։

Наво|стрéніе չ. սրելը, յեսանելը. **-стри́ть** (-рю́ -я́тъ) տ. Нава́стривать.

Наво|щéніе, -щи́ть (-щý -щáтъ) տ. Нава́щиваніе, -вать.

На|вра́ть (-врý -рýтъ) տ. Врать և Навира́ть; **-ся 1**, ներգ. շատ սուտ բաներ պատմել։

Навреди́ть (-жý -дя́тъ) ն. շատ, ստորին վնասել, մեծ վնաս հասցնել։ [դժուար Թէ։

Навря́дъ, н. ли Տ. հազիւ, հազիւ Թէ,

Навсегдá Տ. ընդմիշտ, յաւիտեան. разъ н. մի անգամ ընդմիշտ։

Нáвскáчь տ. Вскачь.

Навстрѣ́чу Տ. ընդառաջ. итти́ комý н. մէկին ընդառաջել։

Навы́воротъ Տ. տակառը դէպի վեր, հակառակ, 'Թարս'. надѣ́ть шýбу н.; онъ всё дѣ́лаетъ н. ամէն բան նա Թարս է անում, ամէն բանի մէջ Թարսուել է։

Навы́йникъ ա. վզպատեան, վզկապ։

Навы|кáніе չ. սովորելը, ընտելանալը, վարժուիլը. **-кáть, -кнуть** չ. սովորել, վարժուիլ, ընտելանալ, ունակութիւն, հմտութիւն ձեռք բերել. **-клый** ած. սովորած, վարժուած, քաջավարժ. **-кнуть** տ Навыка́ть; -(нá-)**къ** ա. ունակութիւն վարժութեամբ ձեռք բերած հմտութիւն. имѣ́ть н. въ закóнахъ օրէնքներին հմուտ լինել։

Навы́летъ Տ. ընդԹափ, մի կողմից զարկած և միւս կողմից դուրս ելած. онъ рáненъ въ грудь н. գնդակը նորա կրծքից անցել է։

На|вы́носъ Տ. բաց Թողնելու, մաս մաս ծախելու պայմանով։

Навы́рѣзъ Տ. ցանկացած տեղը, կարելու պայմանով (օր. միս գնելիս). *кáждое слóво н. ամէն մի խօսքը չափած ու կշռած է։

Навы́ться (-вóюсь -ются) չ. երկար ոռնալ, կաղկանձել, լալ։ [вы́клый.

Навы́|чка է. տ. Нáвыкъ; **-чный** տ. На-

Навью́|чéніе, -чиваніе չ. բարձելը, բեռնելը (գրաստը). **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. բարձել, բեռնել, բեռնաւորել (գրաստը). **-ся** ներգ. բեռնուիլ, բեռնաւորուիլ. **-чка** է. տ. Навью́ченіе.

На|вѣва́ніе չ. բերելը, կիտելը, հաւաքելը (փչելով). **-вѣва́тель** ա. **-вѣва́тельница** է. բերող (փչելով), գցող այր, կին. **-вѣва́ть**, -вѣ́ять ն. բերել, հաւաքել, կիտել (փչելով). вѣ́теръ навѣ́ялъ снѣ́жные сугрóбы; вѣтерóкъ навѣва́етъ прохла́ду; э́та мýзыка *навѣ́яла на меня́ грусть այդ երաժշտութիւնը ինձ վերայ տխրութիւն բերեց, ձգեց։

Навѣ́|даніе, -дать, ся տ. Навѣ́дываніе, -дывать, ся; **-дываніе** չ. տեղեկանալը, հարցնելը, իմանալը. **-дывать, -дать** ն. այցելել. **-ся** չ. о чёмъ մի բանի մասին հարցնել, տեղեկանալ. навѣ́дайтесь о моёмъ дѣ́лѣ у секретаря́.

На|вѣ́иваніе չ. մեծ քանակութեամբ քամելը, էրնելը. **-вѣ́ивать** -вѣ́ять ն. մեծ քանակութեամբ քամել, էրնել (հացահատիկ)։

На|вѣ́ки, -вѣ́къ Տ. ընդմիշտ, յաւիտեան. разстá́ться съ кѣмъ н.

Навѣ́р|но, -ное Տ. անշուշտ, անկասկած, հաստատապէս. н. сказа́ть не могý; я н. придý; **-ня́къ, -някá, -нýю** Տ. անշուշտ,

ամփոփված, ամէնքէրայ, առանց վրիպելու, հաւաստիապէս. я прійду́ н—яка́.

Навѣ́|сецъ, сца նւզ. տ. Навѣ́съ; **-сить** (-шу -сятъ), **ся** տ. Навѣ́шивать, ся; **-сна** ի. 1, տ. Навѣ́шеніе; 2, քաշ. միանգամից քաշած, կշռած ապրանք. 3, ծղխնի (дверна́я пе́тля); **-сный** ած. 1, կախուող, կախած. 2, ծածկոցի, ծածկոյթի, յարկի. 3, թեք, շեղ, խոտորնակ:

Навѣсти́ть (-щу́ -стя́тъ) տ. Навѣща́ть.

Навѣ́съ ա. 1, ժամանակաւորապէս շինած յարկ, ծածկոյթ, ծածկոց, հովանոց. обши́рный н., родъ сара́я; н. для хране́нія гребны́хъ судо́въ; н. для телѣ́гъ; 2, ամպհովանի (օր. գահի վերայ յօրինած). 3, քիւ (օր. ժայռի). թեք, շեղ ծածկոց, ծածկոյթ:

Навѣ́|тки, токъ ի. յ. [կողմնակի, խուլ] ակնարկութիւն. ко́шку бьютъ, а невѣ́сткѣ н. даю́тъ (առծ.) կուժ քեզ ասեմ, կալայ դու իմացիր. **-тливый** ած. չարախորհուրդ, բամբասասէր, չար լեզուի տէր. **-тникъ** ա. **-тница** ի. ամբաստանող, չարախօս, զրպարտիչ, նենգ, չարամիտ այր, կին. **-тничать** չ. բամբասել, ամբաստանել. չարախօսել, զրպարտել. **-тническій**, **-тничій**, ья ье ած. ամբաստանողական, չարախօսութեան. **-тный** ած. նենգ, չարամիտ, ամբաստանութեան:

Навѣ́тренный ած. քամուն դարձած. н—ая сторона́.

Навѣ́|тчикъ, **-тчица** տ. Навѣ́тникъ, -тница; **-тъ** ա. ամբաստանութիւն, չարախօսութիւն, զրպարտութիւն, նենգութիւն:

Навѣ́чно մ. ընդմիշտ, յաւիտեան:

Навѣ́|шаніе տ. Навѣ́шеніе; **-шать** տ. Навѣ́шивать; **-шеніе**, **-шиваніе** չ. կախելը, կախ տալը. **-шивать**, -шать, -сить ն. 1. կախել (навѣ́шать = բազմութեամբ կախել, կախոտել). н картины на́ стѣ́ны պատկերները պատերից կախել. 2, կախել, ամրացնել. н. дверь դուռը ծղխնիների վերայ ամրացնել:

Навѣ́|щаніе չ. այցելում, այցելութիւն. **-ща́тель** ա. **-ща́тельница** ի. այցելու, այցելութիւն անող այր, կին. **-ща́ть**, -сти́ть ն. այցելել, տեսութեան գնալ. навѣща́йте насъ поча́ще; **-щу́** տ. Навѣсти́ть. [-ва́ть, ся.

Навѣ́|яніе -ять, ся տ. Навѣва́ніе,

Навя|за́ніе չ. 1, կպչելը (մի բանից). 2, կապելը. **-за́ть 1**, (-знуть) չ. կպչել, մնալ. мя́со навя́зло въ зуба́хъ ատամների արանքներում միս մնաց. 2, տ. Навя́зывать; -(на́-)**зень**, зня ա. ծեծանի (цѣпъ) հաստ ծայրը. **-зка** ի. 1, կապելը. 2, մի բանից կապած, մի բանի վերայ հիւսած, գործած, դրած, կցած բան, կապ. **-зно́й** ած. կապած, գործած, հիւսած, աւելացրած (մի բանի վերայ). **-знуть** տ. Навяза́ть 1; **-зчивость** ի. անհրեսութիւն. **-зчивый** ած. անհրես, 'գահլա տանող'. **-зываніе** չ. 1, կապելը. 2, մեծ քանակութեամբ գործելը (օր. գուլպաներ). 3, բանի կերպով ընդունել տալը. **-зывать**, -за́ть ն. 1, կապել. н. ле́нту на шля́пу; н. стру́ны на скри́пку; н. мно́го снопо́въ; 2, մեծ քանակութեամբ գործել (օր. գուլպաներ). она́ навяза́ла чулко́въ для дѣте́й; 3, на кого́, кому́ что զոռով մի բան մէկի վզից կապել, մէկին ընդունել տալ. мнѣ навяза́ли прескучное дѣ́ло; мнѣ навяза́ли на ше́ю но́выя хло́поты; н. кому́ свою́ дру́жбу, своё мнѣ́ніе; **-ся 1**, անդր. անհրեսութիւն անել, անհրեսութեամբ մարդու վզից կպչել. н. на знако́мство անհրեսութեամբ աշխատել ծանօթանալ. она ко всѣмъ навя́зывается; -(на́—)**зь** ի. տ. Навя́зка 2.

Навя́|ливаніе չ. մեծ քանակութեամբ չորացնելը (ձուկ). **-ливать**, **-лить** (-лю -лятъ) ն. մեծ քանակութեամբ չորացնել (ձուկ):

Нага́дить տ. Га́дить 4.

Нага́|ечка նւզ. **-йка** ի. կարճլիկ մտրակ:

Нага́лище չ. հրացանի 'բուն', պատեան:

Нага́ни|ваніе չ. յետևից հասնելը. **-вать**, **ся** տ. Нагоня́ть, ся.

Нага́|рный ած. нага́ръ-ի. **-ръ** ա. 1, պատրոյգի այրուած ծայր. на свѣчѣ́ н.; 2, լեռնգ. եղկղանք (մետաղի)

Нага́|чивать, -(а́)ти́ть (-а́чу́ -а́тя́тъ) ն. ցախով, հողով եւն ճանապարհ անցկացնել, ճանապարհ շինել (ճահճուտի վերայով):

На́гель ա. (գերմ.) փայտէ մեխ, ձողիկ (նաւաշինութեան մէջ գործածական):

На|гиба́ніе չ. կռացնելը, կորացնելը. **-гиба́ть**, -гну́ть ն. 1, կռացնել, կորացնել. թեքել. вѣтеръ нагиба́етъ верху́шку э́того де́рева; н. го́лову գլուխը կորացնել, քաշ ածել. 2, մեծ քանակութեամբ կռացնել, պատրաստել (աղեղներ եւն). **-ся 1**, անդր. կռանալ. н—у́ться, что́бы подня́ть что-нибу́дь; стѣна́ нагну́лась въ э́ту сто́рону պատը դէպի այդ կողմն է թեքուել. **-ги́бка** ի. տ Нагиба́ніе; **-гибно́й** ած. 1, կռացնելու, կորացնելու. 2, կռացրած, կորացրած. **-ги́бъ** ա. 1, կորութիւն, կեռ. կռացրած, կորացրած տեղ:

Наги́|шка հոգ. **-шъ**, а́ ա. մերկ, տկլոր, *աղքատ ամն. **-шо́мъ** մ. բոլորովին մերկ, տկլոր. ходи́ть н.

Нагла́|дить (-жу -дятъ) տ. Нагла́живать, ся; **-живаніе** չ. 1, մեծ քանակութեամբ յղկելը, ողորկելը, արդուկելը. 2, փայլ տալը, պսպղացնելը. **живать**, -дить չ. 1, մեծ քանակութեամբ յղկել, ողորկել, արդուկել. 2, փայլ տալ, պսպղացնել:

Нагля́|зникъ ա. (սովոր. յ. н—ки) աչապանակ (թէ մարդու և թէ խրտնող ձիաների). **-зный** ած. 1, աչքը պահող, պաշտպանող. 2, ակնյայտնի, աչկարայ. **-зѣ́ться** չ. ց'յագ նայել. դադարել ապուշի պէս նայելուց:

На|гле́цки մ. լրբաբար, լկտիաբար. **-гле́цъ**, ца́ ա. լկտի, լիրբ, լպիրշ մարդ. **-гло** մ. լրբաբար, լպիրշ կերպով, անամօթաբար. н. смотрѣ́ть на кого́.

Наглода́ть (-ожу́ -о́жутъ) ն. շատ, երկար կրծել, կրծոտել. **-ся** չ. երկար կրծել, կրծելով ուտել, լափել:

На́глость ի. լկտիութիւն, լրբութիւն, լպրշութիւն, անամօթութիւն:

Наглота́ть ն. ագահաբար կլլել, կլանել, լափել. **-ся** չ. շատ, մեծ քանակութեամբ կլլել, կլանել, ջուր տալ (թոք). շատ ուտել, խմել, 'տրաքուիլ':

На́глухо մ. օդափակ կերպով, այնպէս, որ օդը չանցնի, ամրապէս, սաստկապէս. заби́ть окно́ н.

На́глый ած. լկտի, լիրբ, լպիրշ:

Нагля́|дка ի. ուշիմութիւն, ուշեղութիւն,

ընդունակութիւն, ձիրք լավ նայելով սովորելու. **-дно** *մ. պարզ, հասկանալի կերպով.* **-дный** *ած. պարզ, իմանալի, հասկանալի.* н—ое обученіе *պարզ, հասկանալի ուսուցում.* **-дѣться** (-яжу́сь -ля́тся) *ներգ.* **1**, на кого́, на что́ *մի բանի ց'յագ նայել, մտիկ անել.* я не могу́ н. на него́ *մըրան էլ նարան նայում եմ, չեմ կշտանում.* не могу́ н. на ея́ красоту́; **2**, *նայելով սովորել, ուսանել.* гдѣ наглядѣлся ты переплета́ть?

Нагна́и|ваніе *չ.* **1**, *փտեցնելը, թարախակալեցնելը.* **2**, *փտում, շարաւոտում, թարախակալում.* **-вать**, нагнои́ть *ն. շարաւոտել, թարախակալեցնել, փտեցնել.* **-ся** **1**, *ներգ. փտել, թարախակալել, շարաւոտել։*

На|гна́ніе *չ.* **1**, *փախչողի յետևից հասնելը.* **5**, *մի տեղ քշելը, հաւաքելը.* **-гна́ть, ся** *տ.* Нагоня́ть, ся.

Нагне́|сть (-ту́ -ту́тъ) *տ.* Нагнета́ть; **-та́ніе** *չ. սեղմելը, սխմելը, ճզմելը.* **та́тельный** *ած. սեղմիչ, սխմիչ, ճնշող.* **-та́ть**, -(е́)сть *ն. սեղմել, սխմել, ճզմել, ջարդել.* **-те́ніе** *տ.* Нагнета́ніе; **-(ё)тъ** *ա. սղմում. սխմում, ճնշում, ճզմում։*

На|гнива́ніе *չ. փտիլը, հոտիլը.* **-гнива́ть** -гни́ть *չ. փտիլ, հոտիլ, ապականուիլ.* **гни́тіе** *տ.* Нагнива́ніе; **-гни́ть** (-гнію́ -ю́тъ) *տ.* Нагнива́ть; **-гное́ніе** *չ. փտում. շարաւոտում, թարախակալում.* **-гнои́ть** (-гною́ -я́тъ), **ся** *տ.* Нагна́ивать, ся.

На|гну́тіе *չ. ծռելը, կռացնելը, կորացնելը.* **-гну́ть, ся** *տ.* Нагиба́ть, ся.

Наго|ва́риваніе *չ.* **1**, *շատ խօսելը, զըրուցելը.* **2**, *զրպարտելը, չարախօսելը, ամբաստանելը.* **3**, *հմայելը, դիւթելը, կախարդելը.* **-ва́ривать**, **-вори́ть** (-рю́ -ря́тъ) *ն.* **1**, *խօսել, ասել, պատմել, ճառել (շատ բան).* н. новосте́й *շատ նորութիւններ պատմել.* н. кому́ гру́бостей *մէկին շատ կոպիտ խօսքեր ասել.* **2**, на кого́ *մէկին զրպարտել, ամբաստանել, մէկի մասին չարախօսել.* н. на неви́ннаго; **3**, *հմայել, դիւթել, կախարդել.* **-ся** **1**, *չ. ասել (բոլորը), անվերջ խօսել, 'դադուացնել'.* они́ не наговоря́тся *նոցա խօսակցութեանը վերջ չէ լինելու.* **2**, *ներգ. ակնարկութիւններով մէկի օձիքից, 'ետևից' կպչիլ.* н. къ кому́ на обѣдъ *մէկին այն տեսակ ակնարկութիւններ անել, որ նա ստիպուի ճաշի հրաւիրել.* **-во́рка** *է. տ.* Наговóръ; **-во́рный** *ած.* **1**, *զրպարտութեան, ամբաստանութեան, մեղադրական.* н—ыя рѣчи; **2**, *հմայած, կախարդած, դիւթած.* **-во́рщикъ** *ա.* **-во́рщица** *է.* **1**, *զրպարտիչ, մեղադրիչ. ամբաստանիչ, չարախօս այր. կին.* **2**, *կախարդ, -ուհի, հմայ, հմայող, վհուկ, 'ջադուգար'.* **-во́ръ** *ա.* **1**, *զրպարտութիւն, մեղադրութիւն, ամբաստանութիւն.* **2**, *կախարդութիւն, հմայութիւն. կախարդում, հմայում։*

Наго́й (нагъ -га́, о́) *ած. մերկ, տկլոր, լերկ.* раздѣ́ться до́ нага *տկլորուիլ, մերկանալ.* н—о́е тѣло; н—а́я степь *լերկ, ամայի անապատ։*

Наголо́ *մ.* **1**. *մերկացրած.* мечъ н. *պատեանից հանած սուր.* **2**, *բոլորովին, իսպառ, սպառ սպուռ.* село́ вы́горѣло н.; всѣ тутъ н. во́ры.

Наголода́ться *ներգ. երկար ժամանակ քաղցել, անօթի մնալ, սոված մնալ, սովալլուկ լինել։*

Наго́льный *ած. առանց երեսի.* н. тулу́пъ *քուրք.* *н. плутъ *լկտի, լրբէշ սրիկայ։*

Наго́|нка *է.* **1**, *յետևից հասնելը.* **2**, *հալածելը, զարկելը, անցկացնելը (շրջանակը՝ առկայի վերայ).* **3**, *տ.* Нагоня́й; **-нный** *ած. ջրով քշած (փայտ, լաստ). քշած, հաւաքած (ասուր, ապրանք).* **-нъ** *ա.* **1**, *տ.* Наго́нка; пусти́ться въ н. за кѣмъ *մէկի յետևից ընկնել, մէկին հետապնդել.* **2**, *քշելը, հաւաքելը, ժողովելը.* **-ня́й** *ա. յանդիմանութիւն.* зада́ть кому́ н. *մէկին յանդիմանել, շշպրել, 'ներկել'.* вамъ сдѣлали хоро́шій н.; **-ня́ть**, нагна́ть *ն.* **1**, *յետևից հասնել.* н. непріятеля; соба́ка нагна́ла за́йца; э́тотъ учени́къ нагна́лъ све́рстниковъ въ уче́ніи; **2**, *մեծ քանակութեամբ քշել, հաւաքել, ժողովել.* нагна́ли толпу́ наро́да; вѣтеръ нагна́лъ ту́чи; **3***, *պատճառել, առթել, վրան ձգել.* н. на кого́ ску́ку, тоску́; н. сонъ; **4**, *հալածել, զարկել, քշել, անցկացնել (շրջանակներ, կապեր՝ տակառների վերայ).* **5**, *որոշ քանակութեամբ քաշել, թորել (օղի).* на э́томъ заво́дѣ нагна́ли бо́лѣе ты́сячи вёдеръ вина́; **-ся** **1**, *ներգ. ց'յագնութիւն, ց'ուժասպառութիւն յետևից ընկնել, հետապնդել։*

Наго|ра́живаніе *չ. միմեանց վերայ կիտելը, դիզելը.* **-ра́живать**, -роди́ть *ն.* **1**, *միմեանց վերայ կիտել, դիզել.* **2**, *միջնապատերով մի քանի մասերի բաժանել (օր. շինութիւնը).* **3***, *յիմար, անճոռնի բաներ 'դուրս տալ', ասել, գրել.* н. вздо́ру, ди́чи, чепухи́, нелѣпосте́й; чего́ то́лько онъ тутъ не нагороди́лъ!

Наго|ра́ніе *չ.* **1**, *շիկնալը, կէծանալը.* **2**, *այրուիլը, այրուելով քայքայուիլը.* **-ра́ть**, -рѣ́ть *չ.* **1**, *շիկնիլ, կարմրիլ.* **2**, *այրուիլ, մրով ծածկուիլ.* свѣ́чка нагорѣ́ла *լապտերի պատրոյգը սև պոչ է արձակել.* въ го́рлѣ *наго-ра́етъ *բերանը այրւում, ցամաքում է։*

Наго́рбить (-блю -бятъ) *ն. ծռել, կորացնել։*

Наго́|ріе *չ. սարաւանդ, սարահարթ, լեռնահարթ.* **-рный** *ած.* **1**, *լերան վերայ գտնուող.* н—ые жи́тели *լեռնաբնակներ.* н. лѣсъ, н—ая фло́ра; н—ая про́повѣдь *լերան քարոզը (տ. Մատթ. 5₁).* **2**, *լեռնային, լեռնոտ, բարձր.* н—ая сторона́ Во́лги.

Нагоро|ди́ть (-жу́ -о́дятъ), **ся** *տ.* Нагора́живать, ся; **-же́ніе** *տ.* Нагора́живаніе.

Наго́рье *տ.* Наго́ріе.

Нагорѣ́|лый *ած. այրուած, այրուելով պոչ արձակած (պատրոյգի մասին).* н—ая свѣча́; **-ніе** *չ. այրուիլը.* **-ть** *տ.* Нагора́ть.

Нагости́ться (-щу́сь -стя́тся) *ներգ.* у кого́ *մէկի մօտ շատ երկար հիւր մնալ։*

На́|гость *է. տ.* Нагота́; **-госѣмéнный** *ած. մերկասերմ.* н—ыя расте́нія, *բս.* Gymnospermae, *մերկասերմեր.* **-гота́** *է. մերկութիւն, տկլորութիւն, *աղքատութիւն, զրան չքաւորութիւն, կարօտութիւն։*

Наго|та́вливаніе *չ. մեծ քանակութեամբ պատրաստելը.* **-та́вливать** *տ.* Наготовля́ть; **-то́вить** (-влю -вятъ) *տ.* Наготовля́ть; **-ся** *չ. շատ, բաւականաչափ տալ,*

մատակարարել. на него́ не наготовишься де́негъ նորան ծախսն էլ փող տար, էլի չի կըշտանայ. **-товле́ніе** տ. Нагота́вливаніе; **-товля́ть**, -то́вить, -та́вливать ն. մեծ քանակութեամբ պատրաստել. н. кирпича́ для постро́йки; **-то́въ** ս. պատրաստ, կազմ պատրաստ. быть н. պատրաստ լինել։

Наго|тѣ́ть չ. մերկանալ, ակլորուիլ, խիստ աղքատանալ, մուրացկան դառնալ։

Награ́|бить (-блю -бятъ) ն. **1**, մեծ քանակութեամբ փոցխել, արմղել, փոցխով, արմղով հաւաքել. **2**, մեծ քանակութեամբ գրփել, յափշտակել. **-ся** չ. բաւականաչափ գրփել, կողոպտել, յափշտակել. **-бленіе** չ. գրփում, կողոպտում, յափշտակութիւն։

Награвирова́ть տ. Гравирова́ть.

Награ́|да ի. հատուցում, տրիտուր, վարձատրութիւն, պարգև. де́нежная н.; въ н—у за свою́ слу́жбу онъ получи́лъ одни́ оскорбле́нія; **-ди́тель** ա. **-ди́тельница** ի. վարձատրող, պարգևատրող այր, կին. **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ) տ. Награжда́ть; **-дный** ած. հատուցման, վարձատրութեան. н—ыя [де́ньги] դրամական վարձատրութիւն, օժանդակութիւն. **-жда́ть**, -ди́ть ն. **1**, վարձատրել, հատուցում անել. н. заслу́ги; есть Богъ, кото́рый награжда́етъ и наказу́етъ; его́ хорошо́ награди́ли за его́ заслу́ги; **2**, кого́ чѣмъ մէկին մի բան տալ, բաշխել, ընծայել, պարգևել. оте́цъ награди́лъ свою́ дочь капита́ломъ; Богъ награди́лъ его́ крѣ́пкимъ здоро́вьемъ; **-жде́ніе** չ. **1**, վարձատրելը, հատուցանելը, բաշխելը. **2**, տ. Нарга́да. [կութեամբ թր(լ)աշել։

Награни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. որոշ քանա-

Награ|фи́тить, -фи́ть, -фова́ть տ. Графи́тить, -фи́ть, -фова́ть.

Нагре|ба́льщикъ ա. հաւաքող, կիտող, համբարող. **-ба́ніе** չ. հաւաքելը, կիտելը, համբարելը. **-ба́ть**, -сти́ ն. հաւաքել, կիտել, համբարել. **-(ё)бщикъ** տ. Нагреба́льщикъ.

Нагре́зить (-жу -зятъ) ն. **1**, զառանցել, 'գուրս տալ' (քնի մէջ). **2**, երազել, երևակայել. **-ся** չ. անչափ. անթիւ բաներ երազել։

Нагрести́ (-бу́ -бу́тъ; *անց.* нагрёбъ -бла́, б) տ. Нагреба́ть.

Нагромо|жда́ть տ. Нагромозжа́ть; **-жде́ніе** տ. Нагромозже́ніе; **-зди́ть** տ. Громозди́ть; **-зже́ніе** տ. Громозже́ніе.

Нагру|би́ть տ. Груби́ть; **бія́нить** տ. Грубія́нить; **-блый** ած. կոշտացած, կոպտացած, բրտացած։

Нагру́д|никъ ա. կրծկալ, կրծապան, -ակ. լանջապանակ. дѣтскій н. մանկական լանջապանակ (մաքրութեան համար). **-ный** ած. կրծքի. կրծքի վերայ կրուող. н. щитъ կրծապանակ. н—ое покрыва́ло у мона́хинь.

Нагру|жа́ть, -зи́ть ն. բարձել, բեռնաւորել (նաւը, սայլը). н. су́дно това́рами, балла́стомъ; **-ся 1**, անդր. բեռնաւորուիլ. су́дно нагружа́ется; **-же́ніе** չ. տ. Нагру́зка 1; **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ), **ся** տ. Нагружа́ть, ся; **-зка** ի. **1**, բարձելը, բեռնելը, բեռնաւորելը. мѣ́сто н—и; смотрѣ́ть за н—ою су́дна; н. во́йскъ զօրքը նաւ հանելը. **2**, բեռ. **-зчикъ** ա. բեռնող, բարձող։ [ва́ніе, -ва́ть, ся.

Нагрунтова́|ніе, -ть, ся տ. Грунто-

Нагрусти́ть (-щу́ -стя́тъ), **ся** չ. շատ, երկար տխրել, տրտմել, տխրութիւնից, վշտից մաշուիլ։

Нагры|за́ть, -зть (-зу́ -у́тъ) ն. կրծել, կրծոտել, կտրտել (ատամներով, օր. ընկոյզները)։

Нагрѣ|ва́льникъ ա. մի բան տաքացնելու իր, գործիք. **-ва́льный** ած. տաքացնելու, -ցնող. н—ая си́ла, н. ка́мень, н—ыя сре́дства; **-ва́льщикъ** ա. **ва́льщица** ի. որ և է բան տաքացնող այր, կին. **-ва́ніе** չ. տաքացնելը. **-ва́ть**, (-ѣ)ть ն. տաքացնել. э́та печь ху́до нагрѣва́етъ ко́мнату; н. себѣ́ плеча́ աշխատելուց յոգնիլ, հալից ընկնիլ. *н. бока́ կողքերը լաւ հարել, ջարդել, լաւ ծեծել. *н. себѣ́ ру́ки լաւ շահուիլ, 'խէրուիլ' (ապօրինի ճանապարհով). онъ нигдѣ́ мѣ́ста не нагрѣ́етъ նա ոչ մի տեղ երկար չէ մնում, 'եօլա չէ գնում'. **-ся** անդր. տաքանալ. ко́мната нагрѣва́ется; **-въ** ա. **-тіе** չ. տ. Нагрѣва́ніе; **-(ѣ)ть** (-грѣ́ю -ютъ), **ся** տ. Нагрѣва́ть, ся.

Нагрѣши́ть (-шу́ -ша́тъ) չ. սաստիկ մեղանչել, շատ յանցանքներ գործել։

Нагряз|не́ніе չ. աղտոտելը, կեղտոտելը, ապականելը. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. աղտոտել, կեղտոտել, ապականել։

Нагря́нуть չ. յանկարծ գալ, թափուիլ, վրայ տալ. ко мнѣ́ нагря́нули го́сти; нагря́нула бѣда́ դժբախտութիւն պատահեց.

Нагу́б|никъ ա. երախակալ. **-ный** ած. շրթունքի վերայ գտնուող.

Нагу́|лъ ա. գէրանալը, պարարտանալը, 'չաղանալը' (անասունի). **-ля́ть** ն. **1**, շատ զբօսնելով, դէս ու դէն ընկնելով ստանալ, ձեռք բերել. н. себѣ́ на́сморкъ այնքան դէս ու դէն ընկնել, որ խարբուխ ստանալ. **2**, պարարտացնել, գէրացնել (անասունին). **-ся** չ. երկար, ց՚յագ ման գալ, զբօսնել. ещё не нагуля́лся? զբօսնելուց դեռ չես կշտացել։

На|дава́ть (-даю́ -ю́тъ; -дава́й) ն. շատ, առատութեամբ տալ, յանձնել. н. кому́ пода́рковъ; н. кому́ поруче́ній.

Нада|ви́ть (-влю́ -вятъ) տ. Нада́вливать; **-вле́ніе, -влива́ніе** չ. **1**, քամելը, մզելը. **2**, ճնշելը, սխմելը, ճզմելը, ճմլելը. **-влива́ть**, -дави́ть, **-вля́ть** ն. **1**, մեծ քանակութեամբ քամել, մզել, հանել. **2**, ճնշել, սխմել, ճմլել, ճզմել, ջարդել։ [ն. կթել։

Нада́и|ва́ніе չ. կթելը. **-ва́ть**, надои́ть

Нада́лбли|ва́ніе չ. ծակելը, փորելը. **-ва́ть**, надолби́ть ն. ծակել, փորել։

Надари́ть (-рю́ -рятъ) ն. кому́ чего́, что կամ кого́ чѣмъ մէկին մի բան առատապէս տալ, բաշխել, ընծայել, մէկին շատ ընծաներ տալ, շատ բաներ ընծայել։

Надба́|вить (-влю -вятъ) տ. Надбавля́ть; **-вка** ի. **-вле́ніе** չ. **1**, աւելացնելը, վրան դնելը. **2**, յաւելում, աւելացրած բան. **-влива́ніе** չ. աւելացնելը, վրան դնելը. **-влива́ть** տ. Надбавля́ть; **-вля́тель** ա. **-вля́тельница** ի. աւելացնող, վրան դնող այր, կին. **-вля́ть**, -вить ն. աւելացնել, վրան դնել. н. на това́ръ ապրանքի գինը բարձրացնել. н. цѣ́ну на торга́хъ; **-вокъ**, вка ա. տ. Надба́вка; **-вочка** *նւզ.* տ. Надба́вка; **-вочный** ած. աւելացրած, վրան դրած. н—ыя де́ньги.

Над|биваніе ս. ճնշելը, ճաքեցնելը. **-бивáть**, -бить ն. ճնշել, ճաքեցնել. **-бúтіе** ս. ճնշելը, ճաքեցնելը. **-бúть** (-обью -бьютъ; -бéй) ա. Надбивáть.

Надбрáсы|ваніе ս. վրան ձգելը, վրան նետելը. ածելը. **-вать**, надбрóсить ն. վրան ձգել, վրան ածել. վրան նետել, վրան աւելացնել: [նուող:

Надбрóвный -ծ. յօնքերի վերայ գըտ-

Надбрóсить (-шу -сятъ) ա. Надбрáсывать.

Надбрю|шіе ս. փորի, որովայնի վերին մասը. **-шный** -ծ. փորի, որովայնի վերայ գըտնուող:

Надбурá|вить (-влю -вятъ) ա. Надбурáвливать; **-вленіе, -вливаніе** ս. ոչ խորունկ գայլիկոնելը, ծակելը. **-вливать**, -вить ն. ոչ խորունկ գայլիկոնել, ծակել (գայլիկոնով, 'բուրղուով'):

Надви|гáніе ս. քաշելով, հրելով մի բանի վերայ ձգելը. **-гáть**, -нуть ն. հրելով, 'քաշելով', հրելով մի բանի վերայ ձգել, նետել. н. шáпку на глазá, на брóви գլխարկն աչքերը, յօնքերը դցել, իջեցնել. **-ся** -նուլ. մօտենալ, մերձենալ (վտանգի, պատահարի բանի մասին). надвигáющееся бѣ́дствіе; **-гиваніе** ս. մեծ քանակութեամբ շարժելը, առաջ տանելը. **-гивать, -гать** ն. մեծ քանակութեամբ շարժել, առաջ տանել, առաջ մղել. **-нуть** ա. Надвигáть.

Надвóдный -ծ. ջրի վերայ, ջրից դուրս գտնուող. н—ая часть сýдна.

Нáдвое ս. **1**, կէս, երկու մաս. дѣлúть н. երկու մասի բաժանել. **2**, երկմիտ, երկմտաբար, անորոշ:

Надвó|рный -ծ. **1**, բակի, բակում գտնուող. н—ое строéніе; **2**, արքունական, արքունի. н. совѣ́тникъ արքունի խորհրդական. **-рье** ս. առն բակի կողմը. войтú съ н—ья բակի կողմից ներս մտնել:

Надвы|сить (-шу -сятъ), **-шáть** ն. բարձրացնել (գինը). **-шéніе** ս. բարձրացնելը:

Надвя|зáть (-жý -жутъ), **ся** ա. Надвязывать, ся; **-зываніе** ս. վրան, վրայից գործելը, գործելով աւելացնելը. **-зывать**, -зáть ն. [օր. գուլպայի] վրան, վրայից գործել, գործելով աւելացնել, կցել:

Надгибá|ніе ս. փոքր ինչ կռացնելը, կորացնելը, ծռելը. **-ть**, надогнýть ն. փոքր ինչ կռացնել, կորացնել, ծռել:

Надглá|дчикъ -. **-дчица** ի. հսկող, վերահսկող այր, կին, դէտ, դիտուհի. **-дываніе** ս. հսկելը, վերահսկելը. **-дывать, -дѣ́ть** (-жý -дя́тъ) ս. надъ кѣмъ, надъ чѣмъ, за кѣмъ, за чѣмъ մէկին, մի բանի հսկել, վերահսկել, մէկին, մի բան դիտել:

Надгортá|нникъ -. կզմ/ն. epiglotis, մակալեզու (խռչափողային, կառիկի լեզուակ). **-нный** -ծ. կոկորդի, բկի վերայ գտնուող:

Над|грóбный -ծ. **1**, գերեզմանի, -մանային, շիրմի. н. кáмень գերեզմանաքար. н—ая нáдпись; **2**, թաղման. н—ое слóво, н—ая рѣ́чь դամբանական. **-грýдный** -ծ. կրծքի վերայ գտնուող:

Надгры|зáніе ս. վերևից, երեսից կրծելը. **-зáть**, -(ы́)зть ն. վերևից, երեսից կրծել, սկսել կրծել. **-зéніе** ս. վերևից կրծելը, կրծոտելը. **-(ы́)зть** (-зý -зýтъ) ա. Надгрызáть.

Над|даваніе ս. աւելացնելը. աւել տալը. **-давáть** -дáть ն. **1**, աւելացնել. зáяцъ наддалъ бѣ́гу նապաստակը սկսեց աւելի արագ վազել. **2**, աւել տալ:

Наддáлбли|ваніе ս. փորել, ծակել սկսելը. **-вать**, наддолбúть ն. սկսել փորել, ծակել:

Наддá|токъ, тка -. **-точекъ**, чка Նւզ. յաւելուած. **-точный** -ծ. յաւելման. աւելացրած. **-тчикъ** -. **-тчица** ի. անուրդի, սակարկութեան ժամանակ աւել տուող այր, կին. **-(á)ть** (-дáмъ -дáшь -дáстъ; -дадúмъ -дúте -дýтъ) ա. Наддавáть; **-ча** ի. **1**, ա. Наддавáніе; **2**, ա. Наддáтокъ.

Наддвéрный -ծ. դրանդի, դռան, շեմի վերևում գտնուող. н—ое украшéніе.

Над|дирáніе ս. մի փոքր պատռելը, պատռել սկսելը. **-дирáть**, -дрáть, -одрáть ն. սկսել պատռել, մի փոքր պատռել. **-дúрка** ի. ա. Наддирáніе. [бливать.

Наддолбúть (-блю -бя́тъ) ա. Наддáл-

Наддрá|ніе, -ть ա. Наддирáніе, -рáть.

Наддѣ́|лать ա. Наддѣ́лывать; **-лка** ի. **1**, աւելացնելը, կցելը, դնելը. **2**, աւելացրած, կցած, դրած բան. **-лывать**, -лать ն. աւելացնել (արածին), վրան դնել, կցել:

На|дёжа ռմկ. **-дéжда** ի. յոյս. онъ подаётъ большія н—ды; льстить себя н—ою յոյս տածել, յուսալ. возложúть н—у на Бóга; нѣ́тъ н—ы на спасéніе փրկութեան յոյս չկայ. **-дéждишка** Նիստ. ա. Надéжда; **-дéжно** ս. հաստատապէս, վստահութեամբ. **-дéжность** ի. յուսալիութիւն, վստահելիութիւն, հաստատութիւն. **-дéжный** -ծ. **1**, յուսալի, վստահելի, հաստատ. н. человѣ́къ; н—ое срéдство; погóда не надéжна; **2**, յուսացող, յոյս տածող:

На|дёргать ա. Надёргивать; **-дёргиваніе** ս. **1**, փետելը, 'պոկոտելը' (մեծ քանակութեամբ). **2**, հագցնելը. **-дёргивать** ն. **1**, (-дёргать) մեծ քանակութեամբ փետել, 'պոկոտել'. **2**, (-дёрнуть) շտապով հագցնել, ծածկել:

Надержáть ն. (գործածվ много, немнóго, дóлго, недóлго մակբայների հետ) պահել. этого недóлго надéржишь.

Надёрнуть ա. Надёргивать 2.

Над|жéчь (-ожгý -жжёшь -жгýтъ; անց. наджёгъ -дожглá -жглó), **ся** ա. Наджигáть, ся; **-жигáніе** ս. վառելը, 'կպցնելը'. **-жигáть**, -жéчь ն. վառել, 'կպցնել' (երեսից). **-жóгъ** -. **1**, ա. Наджигáніе; **2**, վառած, այրած տեղ:

Надзвѣ́здный -ծ. (արտս. -звёзд—) աստղերի վերայ, աստղերից վերև գտնուող. н—ая высь; н. сводъ երկնակամար:

Надзéмный -ծ. հողի, երկրի մակերեւոյթի վերայ (երեսին) գտնուող:

Над|зирáніе ս. հսկելը, վերահսկելը. **-зирáтелишко** -. Նիստ. **-зирáтель** -. վերահսկող, վերակացու. квартáльный н. թաղական ոստիկան. глáвный н.; **-зирáтельница** ի. վերահսկող, վերակացու կին. **-зирáтельскій** -ծ. վերահսկողի, վերակացուի.

н—ая должность; **-зирательство** չ. վերակացուութիւն, վերահսկողութիւն. **-зирательша** ի. վերակացուի կին: **-зирать** չ. надъ чѣмъ կամ за чѣмъ մէկին, մի բանի հսկել, մէկին, մի բանի վերահսկել. **-зорщикъ** ա. **-зорщица** ի. ժամանակաւոր վերակացու, վերահսկող այր, կին. **-зоръ** ա. հսկում, հսկողութիւն, վերահսկողութիւն. быть подъ н—омъ полиціи; имѣть н. за библіотекой գրադարանին հսկել. имѣть строгій н. надъ кѣмъ մէկին խստիւ հսկել, մէկի վերայ խիստ հսկողութիւն ունենալ:

Надивить (-влю -вятъ) ն. զարմացնել, 'արմացնել' (ռամկական) **-ся** չ. чему մի բանի վերայ շատ զարմանալ, մի բանով երկար, շատ զմայլանալ. не могу н. вашему искусству չեմ կարողանում դադարել ձեր վարպետութեամբ զմայլանալուց:

На|дираніе չ. երկար, շատ փետելը, ճանկռտելը, պոկռտելը. **-дирать**, -драть ն. երկար, մեծ քանակութեամբ փետել, ճանկռտել, պոկռտել, գզզել. н. ворсу на суккѣ; н. дёрнъ շատ ճիմեր հանել, կտրել. н. ногу, руку ոտքը, ձեռքը ճանկռտել. н. кому уши մէկի ականջներից լաւ քաշել. н. чубъ մազերից քաշել:

Надиръ ա. (արբ). աստղբ. նադիր, ներքին կէտ (հակը. տ. Зенитъ).

Надкалы|ваніе չ. երեսանց ծակելը, ծակծկելը. **-вать**, надколоть ն. երեսանց ծակել, ծակծկել: [աւելացնել:

Надки|дывать, -нуть ն. վրան ձգել,

Надкла|дка ի. **-дываніе** չ. վրան դնելը, վրան դարսելը. **-дывать, -сть** (-ду -дутъ) ն. վրան դնել, վրան դարսել:

Надко|лоть (-лю -лютъ) տ. Надкалывать; **-лъ** ա. ճեղք, ճեղքուածք, ծերպ:

Надколѣнный ած. ծնկից վեր, ծնկից վերև գտնուող:

Надкостный ած. ոսկրի վերայ գտնուող. н—ая плева կզմխ. ոսկրաթաղանթ:

Надкры|лье չ. թևապատեակ (միջատների). **-льный** ած. թևերի վերայ գտնուող:

Надку|сить (-шу -сятъ) տ. Надкусывать; **-сываніе** չ. վերևից, երեսանց կծելը, խածնելը. **-сывать**, -сить ն. վերևից, երեսանց կծել, խածնել:

Над|ламливаніе չ. թեթև կերպով կոտրելը, ծռելը. **-ламливать**, -ломить ն. թեթև կերպով, կիսով չափ կոտրել, ընկճել, ծռել. *н. здоровье առողջութիւնը քայքայել. его здоровье надломлено; **-ламываніе, -ламывать** տ. Надламливаніе, -мливать.

Надле|жать չ. դէմք. հարկ, հարկաւոր լինել, պարտ ու պատշաճ լինել, արժան լինել, վայել լինել. надлежитъ повиноваться родителямъ; ему надлежало подумать объ этомъ; **-жащій** բյ. ած. 1, ձեռնհաս. 2, հարկաւոր, վայել, պարտ ու պատշաճ, պատշաճաւոր. оказывать кому н—ее почтеніе; н—имъ образомъ; принять н—ія мѣры հարկաւոր, պարտ ու պատշաճ միջոցներ ձեռք առնել:

Надло|бный ած. ճակատի վերայ գտնուող. **-бье** չ. ճակատի վերևի մասը:

Надло|мать տ. Надламывать; **-мить** (-млю -мятъ) տ. Надламливать; **-мка** ի. **-мленіе** տ. Надламливаніе; **-(о)мъ** ա. կոտրուածք, կոտրած, ընկած, թեքած տեղ:

Надлопаточный ած. կզմխ. թիակի վերայ գտնուող. н—ая артерія.

Над|мевать (-ваю -ваютъ), -мить ն. հպարտացնել, գոռոզացնել. **-ся** անդր. հպարտանալ, գոռոզանալ, փքուիլ. պարծենալ. **-меніе** չ. հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, գոռոզութիւն. **-менно** մ. հպարտութեամբ, ամբարտաւանութեամբ, գոռոզաբար. **-менность** ի. տ. Надменіе; **-менный** ած. հպարտ, ամբարտաւան, ամբարհաւաճ, գոռոզ. **-мить, ся** տ. Надмевать, ся.

Надмогильный տ. Надгробный.

Надмѣру մ. չափազանց, չափից դուրս, անչափ. онъ н. спесивъ.

I. **Надо** նխդ. տ. Надъ.

II. **Надо** դէմք. հարկ է, հարկաւոր է, պէտք է (հմմ. Надобно); мнѣ н. ինձ հարկաւոր է, պէտք է. что вамъ н. ի՞նչ էք ուզում. не н. հարկաւոր չէ, պէտք չէ. не н. ли вамъ это? այդ ձեզ հարկաւոր չէ՞:—Нѣтъ, не н.

Надоб|но մ. հարկ է, հարկաւոր է, պէտք է. мнѣ н. итти ես պէտք է գնամ. что тебѣ н. ի՞նչ ես ուզում. такъ ему и н. նորա հախն է: **-ность** ի. կարիք, կարևորութիւն, հարկաւորութիւն, պահանջ. нѣтъ н—и; я въ этомъ не имѣю н—и կամ мнѣ въ этомъ нѣтъ н—и; въ случаѣ н—и եթէ կարիք զգացուի. **-ный** ած. հարկաւոր, կարևոր, անհրաժեշտ, պիտանի. это человѣкъ н.

Надогнуть, ся տ. Надгибать, ся.

Надо|драніе, -драть տ. Наддираніе, -дирать.

На|доеніе չ. կթելը (որոշ քանակութեամբ). **-доить** (-дою -ятъ) տ. Надаивать.

Надожгу տ. Наджечь. [թափել:

Надождить ն. անձրև տեղալ, անձրև

Надоку|чать, -чить (-чу -чатъ) չ. кому մէկին ձանձրացնել, մէկի 'գլուխը տանել'. онъ мнѣ надокучаетъ каждый день.

Надолбить (-блю -бятъ) ն. 1, տ. Надалбливать; 2, кому что մէկին մի բան զոռով, հազիւ հազ հասկացնել:

Надолго մ. երկար ժամանակ[ով]. это не н. այդ երկարատև չէ լինելու: [доумить.

Надоразумить (-млю -мятъ) տ. На-

Надо|рваніе չ. 1, փոքր ինչ պատռելը, ճղելը. 2, ջանքն զօր տալը, վնասելը. **-рвать** (-рву -рвутъ), **ся** տ. Надрывать, ся.

Надорожный ած. ճանապարհի, պողոտայի վերայ գտնուող:

Надоса|ждать, -дить (-жу -дятъ) չ. кому մէկին ձանձրացնել, տաղտկացնել, բարկացնել. նեղացնել, վշտացնել:

Надоу|мленіе, -мливаніе չ. խրատելը, հրահանգելը. **-мливать, -мить** (-млю -мятъ) ն. кого մէկին մի բան հասկացնել, հրահանգել, խրատել. онъ меня надоумилъ сдѣлать это; **-ся** անդր. հասկանալ, իմանալ:

Надо|ѣдала հոր. ձանձրացնող, տաղտկացնող, 'գլուխ տանող' մն. **-ѣданіе** չ. ձանձրացնելը, տաղտկացնելը. **-ѣдать, -ѣсть** (-ѣмъ -ѣшь և լն) չ. кому մէկին ձանձրացնել, տաղտկացնել, մէկի 'գլուխը տանել'. мнѣ это надоѣло; она мнѣ надоѣла своими прось-

бами; надоѣла мнѣ жизнь *կեանքից ձանձրացել եմ.* онъ всѣмъ надоѣлъ; **-ѣдливость** ի. *ձանձրալիութիւն, տաղտկալիութիւն.* **-ѣдливый** ած. *ձանձրալի, տաղտկալի:*

Надпѣстиковый ած. *բս. կնիքի (իգայի, վարսանդի?) վերայ գտնուող:*

Надпи́|ливаніе չ. *փոքր ինչ, երեսանց սղոցելը.* **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. *փոքր ինչ, երեսանց սղոցել.* **-лка** ի. **1,** տ. Надпи́ливаніе; **2,** *թեթեւ, ոչ խոր սղոցած տեղ:*

Надпи|са́ніе չ. *վրան գրելը.* **-са́тель,** ա. **-са́тельница** ի. **-счикъ** ա. **-счица** ի. *մի բանի վրայ գրող, մակագրող այր, կին.* **-са́ть** (-шу́ -шутъ) տ. Надпи́сывать; **-сываніе** չ. *վրան գրելը, մակագրելը.* **-сывать,** -са́ть ն. **1,** *վրան գրել, մակագրել.* н. письмо́ *նամակի վերայ հասցէն գրել.* **-(на́д—)сь** ի. **1,** *վերնագիր, վերատառութիւն, խորագիր. հասցէ.* надгро́бная н. *տապանագիր.* на э́томъ па́мятникѣ есть нѣ́сколько н—ей; **2,** *մակագրութիւն.* н. на оборо́тѣ ве́кселя; возврати́ть проше́ніе съ н—ью; **-сна** ի. *վերնագիր, վերտառութիւն, խորագիր:*

Надподва́льный ած. *նկուղի, ներքնատան վերայ գտնուող:*

Над|по́чечный ած. *երիկամունքներից, 'պոլաճիկներից' վերև գտնուող, երիկամունքների, 'պոլաճիկների' վերայ.* **-престо́льный** ած. *սեղանի, բեմի վրայ գտնուող:*

Надра́менiе չ. *եկղ. եմիփորոն:*

Надра́нiе տ. Надира́нiе.

Надра|ста́нiе չ. *վերայից աճելը.* **-ста́ть, -сти́** (-сту́ -сту́тъ) չ. *վերևից, վերայից, երեսից աճել, մեծանալ, բունիլ:*

Надра́ть (-деру́ -ру́тъ) տ. Надира́ть.

Над|ро́стокъ, стка ա. *վերաճում, մի բանի վերևից աճած բան:*

Надру|ба́нiе չ. *կտրել սկսելը. վերևից, երեսից կտրելը, նշան անելը.* **-ба́ть, -би́ть** (-блю́ -бя́тъ) ն. **1,** *սկսել կտրել, վերևից, երեսից կտրել, նշան անել.* **2,** *շինել (վերևից), բարձրացնել.* **-бка** ի. **1,** տ. Надруба́нiе; **2,** *կտրուածք, կտրած տեղ, մաս, նշան.* **3,** *վերևից դրած, շինած, յօրինած մաս (օր. գերաններ).* **-бле́нiе** տ. Надруба́нiе; **-(у́)бъ** ա. տ. Надру́бка 2 և 3.

Надруга́|тельство չ. *անարգանք, նշաւակում, անպատուութիւն.* **-ться** չ. надъ кѣмъ *մէկին անարգել, նշաւակել, անպատուել:*

Над|рыва́нiе չ. **I.** *փորել սկսելը.* **II.** *ճըղելը, պատռելը.* **-рыва́ть** ն. **I.** (-ры́ть) *սկսել փորել, պեղել.* **II.** (-орва́ть) 1, *թեթեւ կերպով պատռել, ճղել (օր. փայտի կտոր, թուղթ).* 2, *ջանքին զոռ տալով, ծանր բան վերցնելով պորտաթափ անել, պորտը գցել.* поднима́я эту тя́жесть, онъ надорва́лъ себя́ *կամ* себѣ́ живо́тъ; н. ло́шадь *ձիուն հալից գցել, սպանել (քշելով).* н. живо́тики *ծիծաղից մեռնել, թուլանալ.* **ся** ան. **1,** *ջանքին զոռ տալով, ծանր բաներ վերցնելով պորտաթափ լինել, պորտը գցել, իրան վնասել.* н. со́ смѣху *ծիծաղից մեռնել, թուլանալ.* н., чтобы привле́чь кого́ *ամէն ջանք գործ դնել, մեռնել-կտրել մէկին գրաւելու համար.* отъ тя́жести во́за ло́шадь надорва́лась; у меня́ се́рдце *надрыва́ется отъ жа́лости *կարեկցութիւնից սիրտս ճմլւում* է. **2,** *կտրուելու, խզուելու մօտ լինել (օր. թելի մասին).* **-ры́вистый, -ры́вчатый** ած. *հեշտութեամբ պորտաթափուող, փչանող (ձի).* **-ры́въ** ա. **1,** *կտրուած, խզուած, պատռուած տեղ.* **2,** *պորտաթափութիւն:*

Надры́хнуться չ. *լաւ քնել, 'խամփալ', քունը կտրել:*

Надрѣ|за́нiе չ. *կտրել սկսելը, երեսանց կտրելը.* **-за́ть** (-жу -жутъ) տ. Надрѣ́зывать; **-зъ** ա. *երեսանց կտրած տեղ.* **-зыва́нiе** չ. *կտրել սկսելը, երեսանց կտրելը.* **-рѣ́зывать,** -за́ть ն. *սկսել կտրել, երեսանց կտրել:*

Надса́|да ի. *ջանքին զոռ տալը. ջանքին զոռ տալով հասցրած վնաս, պորտաթափութիւն.* смѣя́ться до н—ы *ծիծաղից թուլանալ, 'մեռնել'.* **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ), **ся** տ. Надса́живать, ся; **-дливый** տ. Надры́вчивый; **-дно** չ. *տէհչ. դժուար, ուժակտուր, պատճիչ է.* **-дный** ած. *ծանր, դժուար, ուժակտուր, պորտաթափութիւն պատճառող.* **-дъ** ա. տ. Надса́да; **ждать, ся, -жа́ть, ся 1,** տ. Надрыва́ть, ся II. 2; надса́женный конь, надло́мленный лукъ, да замирённый другъ всегда́ ненадёжны; **2,** *վրան անկել, վրան դնել.* **-жде́нiе** չ. **1,** *պորտաթափութիւն, ջանքին զոռ տալը.* **2,** *վրան դնելը, վրան, վրայից անկելը.* **-жива́нiе** տ. Надсажде́нiе; **-жива́ть, ся** տ. Надсажда́ть, ся.

Надсвер|ле́нiе. -лива́нiе չ. *ծակել, գայլիկոնել սկսելը.* **-лива́ть,** -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. *սկսել ծակել, գայլիկոնել, 'բուրղուել', երեսանց ծակել, գայլիկոնել, 'բուրղուել':*

Над|смáтриванiе չ. *նայելը, դիտելը, հսկելը.* **-смáтривать,** -смотрѣ́ть ն. за кѣмъ, за чѣмъ *կամ* надъ кѣмъ, надъ чѣмъ *նայել, հսկել մէկի, մի բանի վերայ, դիտել.* н. за рабо́тами; надъ дѣтьми́; **-смо́трщикъ** ա. **-смо́трщица** ի. *նայող, հսկող, վերակացու այր, կին.* н. надъ рабо́чими; **-смо́трщичiй,** ья, ье ած. *հսկողի, վերակացուի, -ցուական.* н—ья до́лжность; **-смо́тръ** ա. *հսկողութիւն, հսկում.* **-смотрѣ́нiе, -смотрѣ́ть** տ. Надсмáтриванiе, -смáтривать.

Надста́|вить (-влю -вятъ) տ. Надставля́ть; **-вка** ի. **1,** *վրան դնելը, կարելը.* **2,** *վրան դրած, կարած իր, բան.* **-вля́ть,** -вить ն. *վրան դնել. վրան կարել, կցել.* н. рукава́ [շորի] *թևքերը կարել, կցել.* **-вно́й** ած. *վրան դրած, վրան ձգած, կարած, կցած.* **-во́чка** նվ. տ. Надста́вка 2.

Над|стра́иванiе չ. *մակաշինելը, վրան, վրայից շինելը, աւելացնելը.* **-стра́ивать,** -стро́ить ն. *մակաշինել, վրան, վրայից շինել, աւելացնել.* домъ; **-стро́ечка** նվ. տ. Надстро́йка; **-стро́ивать, -стро́ить** (-ро́ю -ятъ) տ. Надстра́ивать; **-стро́йка** ի. **1,** տ. Надстра́иванiе; н. стѣны́; **2,** *մակաշինութիւն, [շինութեան] վրան շինած, աւելացրած մաս.* н. на гре́бнѣ кры́ши;] **-стро́чный** ած. *տողից վերև գտնուող.* н. перево́дъ *տողամէջ թարգմանութիւն (տողի վերեւում արած թարգմանութիւն):*

Над|сыпа́нiе չ. *վերայից ցանելը, թափելը, շաղ տալը.* **-сыпа́ть** (*ներկ.* -па́ю -ютъ), **-сы́пать** (*ապռն.* -плю -плютъ) ն. *վրայից*

ցանել, Թափել, շաղ տալ, աւելացնել. **-сы́пка** ի. 1, տ. Надсыпа́ніе; 2, վրայից ցանածը, շաղ տուածը, աւելացրածը. **-сыпно́й** ա. վրայից ցանած, շաղ տուած, աւելացրած:

Над|сѣда́ть, -сѣсть չ. նստել, ցածրանալ (օր. շինութեան, ճանապարհի մասին). **-ся** չ. կտրուիլ, խզուիլ (գիլ քաշուելուց). տրաքուիլ, պատառուիլ, ճեղքուիլ. գորտաԹափուիլ. н. со́ смѣху ծիծաղից Թուլանալ, 'մեռնիլ'. **-сѣдъ** ա. 1, նստիլը, ցածրանալը. 2, կտրուիլը, խզուիլը, տրաքուիլը, պատառուիլը. смѣя́ться до н—у ծիծաղից Թուլանալ. охри́пнуть съ н-у խեխտ բարձր աղաղակելուց խռպոտ դառնալ:

Над|сѣка́ніе չ. վերևից, երեսանց կտրելը. **-сѣка́ть**,- сѣчь ն. վերևից, երեսանց կտրել, նշան անել. **-сѣку́** տ. Надсѣ́чь; **-сѣсть** (-ся́ду -дешь -дуть), ся տ. Надсѣда́ть, ся; **-сѣче́ніе** տ. Надсѣка́ніе; **-сѣчка** ի. 1, տ. Надсѣка́ніе; 2, կտրուածք, երեսանց կտրած, նշան արած տեղ. **-сѣчь** (-сѣку́ -чёшь -ку́ть; հրմ. -сѣки́) տ. Надсѣка́ть.

Надтре́|скаться, **-снуть** չ. երեսից ճաքել, ճաքճքել, ճաքռտել:

Наду|ва́ла հ-ր. **-ва́льщикъ** ա. **-ва́льщица** ի. խաբող, խաբեբայ այր, կին. **-ва́ніе** չ. 1, փչելը, փչելով լցնելը. 2, խաբելը, խաբեբայութիւն. **-ва́ть**, -(у́ть) ն. 1, փչել, փչելով լցնել, ուռցնել. вѣ́теръ надува́етъ паруса́; н. пузы́рь; 2, փչելով բերել, հաւաքել, կիտել, Թափել. вѣ́тромъ наду́ло мно́го снѣ́гу; мнѣ́ наду́ло спи́ну մէջքս, քամակս միջանցիկ քամին (сквозня́къ) մրսեցրեց. 3, խաբել. онъ его́ изря́дно наду́лъ; **-ся** 1, անդր. փքուիլ, օդով լցուիլ. ուռչիլ. паруса́ надува́ются; *наду́лся какъ инде́йскій пѣту́хъ խիստ հպարտացել է, էլ հետը խօսել չէ լինում. н. какъ мышь на крупу́ սաստիկ խռոուիլ. 2, անդր. на кого́, на что փքուիլ, 'մռութը քաշ անել', բարկանալ, նեղանալ, 'խռովիլ'. я сказа́лъ ему́ пра́вду, а онъ наду́лся.

Наду́|мываться, **-маться** չ. խորհելով, մտածելով վճռել, որոշել. наконе́цъ наду́мался ѣ́хать.

Наду|ра́читься (-чусь -чатся) չ. շատ յիմարութիւններ, խեղկատակութիւններ անել. զատարկել յիմարութիւններ, անմտութիւններ անելուց. **-ри́ть** (-рю́ -рятъ) չ. շատ յիմար, անմիտ, խելառ, չարաճճի բաներ անել:

Наду́|то մ. հպարտութեամբ, ամբարտաւանութեամբ. **тость** ի. փքուած լինելը, հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, գոռոզութիւն. **-тый** բյ. ա. 1, փչած. н. пузы́рь; 2, փքուած, ամբարտաւան, հպարտ, գոռոզ. н. человѣ́къ, н. слогъ; **-(ду́)ть** (-ду́ю -ютъ), **ся** տ. Надува́ть. ся; н. кому́ бока́ մէկի կողքերը ջարդել:

Наду|ша́ть, -ши́ть ն. 1, խեղդել, խեղդոտել. лиса́ надуши́ла съ дю́жину куръ; 2, անուշահոտութիւններով ծածկել, լցնել. **-ся** անդր. անուշահոտ իւղերով օծուիլ. **-ше́ніе** չ. անուշահոտութիւններով ծածկելը, լցնելը. **-ши́ть** (-шу́ -шатъ), **ся** տ. Надуша́ть, ся.

Надъ նխդ. (երկու բաղաձայններից առաջ երբեմն на́до, օր. надо мно́ю իմ վերայ). վերայ, վրայ, վրան: Գործածւում է 1, գործիական (անշարժութիւն ցոյց տուող բայերից յետոյ), 2, հայցական (շարժողութիւն ցոյց տուող բայերից յետոյ) հոլով. օր. надъ це́рковью возвыша́ются купола́ եկեղեցու վրայ (վրայից) բարձրանում են գմբէԹները. надъ селе́ніемъ но́сятся ту́чи գիւղի վերայ ամպեր են կանգնած. труди́ться надъ сочине́ніемъ շարադրութեան վերայ աշխատել. подыми́ шаръ надъ себя́ գունդը գլխիցդ վեր(և) բարձրացրու: N. B. Բառերի հետ միանալով 'ի մէջի այլոց ցոյց է տալիս 1, գործողութիւն, լինելութիւն տարեկայի վերայ, օր. надписа́ть վրան գրել. 2, գործողութեան սկիզբը, օր. надрѣ́зывать սկսել կտրել:

Надыы|ми́ть (-млю́ -ми́тъ) տ. Надымля́ть; **-мле́ніе** չ. ծխոտելը. ծխով լցնելը. **-мля́ть** -ми́ть ն. 1, ծխոտել, ծուխ տարածել. 2, ծխով լցնել:

Надыша́ть (-шу́ -шатъ) ն. փչելով, բերանի գոլորշով տաքացնել. **-ся** չ. բաւական չափ շնչել, ներս շնչել, կուլ տալ. онъ не мо́жетъ е́ю *надыша́ться նա նրբան նայում է նրան, չէ կարողանում կշտանալ:

Надѣ|ва́ніе չ. հագնելը (շորը, ոտնամանը, ձեռնոցները), ծածկելը (գլխարկը). **-ва́ть**, -(ѣ́)ть ն. հագնել, զգենուլ. н. руба́шку, фракъ, пла́тье, перча́тки; н. га́лстукъ փողպատը կապել. н. шля́пу գլխարկը ծածկել. н. пе́рстень на па́лецъ մատանին մատը դնել:

Надѣла|ніе չ. մեծ քանակութեամբ շինելը, պատրաստելը. **-ть** ն. чего́ 1, մեծ քանակութեամբ շինել, պատրաստել. н. игру́шекъ, конфе́тъ; н. глу́постей; онъ надѣ́лалъ мно́го оши́бокъ; 2, պատճառել, տալ. н. кому́ хлопо́тъ, непрія́тностей; н. шу́му աղմուկ հանել, աղմուկ բարձրացնել. 3, վրայից դնել, կցել, կցցնել, յօրինել:

Надѣ|ле́ніе չ. տալը, պարգևելը. բաշխելը. պարգևելը. **-ли́ть** (-лю́- лятъ) տ. Надѣля́ть; **-лъ** ա. 1, մաս, բաժին, 'փայ'. 2, նադել, հողաբաժին (ազատութիւնից գիւղացիներին տուած). крестья́нскій н.; **-льный** ա. 1, հողաբաժնային, նադելի. н—ая земля́ իբրև բաժին գիւղացիներին յանձնած հող. 2, վրայից դրած, կցրած, յօրինած. **-ля́ть**, -ли́ть ն. кого́ чѣмъ մէկին մի բան տալ, բաշխել, պարգևել, մէկին մի բանից մաս հանել. н. чѣмъ нибу́дь и бѣ́дныхъ աղքատներին էլ մի բան տալ. Богъ надѣли́лъ его́ всѣ́ми земны́ми бла́гами; приро́да надѣли́ла его́ разнообра́зными спосо́бностями բնութիւնից նա օժտուած է բազմազան ընդունակութիւններով, ձիրքերով. со́лнце надѣля́етъ всѣхъ свои́мъ свѣ́томъ արեգակն իւր լոյսը բաշխում (կմ մատակարարում) է բոլորին:

Надѣ́ть (-дѣ́ну -нутъ; հրմ. -дѣ́нь -дѣ́ньте) տ. Надѣва́ть.

На|дѣ́яніе չ. յուսալը. յոյս, ակնկալութիւն. **-дѣ́янность** ի. վստահութիւն, հաւատալը. **-дѣ́яться** (-дѣ́юсь -ются), пон—, չ. на кого́, на что մէկի, մի բանի վերայ յուսալ, յոյս ունենալ, յոյս դնել. на него́ нельзя́ н.; н. на Бо́га; я понадѣ́ялся на его́ обѣща́ніе, а онъ ничего́ не сдѣ́лалъ; надѣ́юсь, что вы зайдёте къ намъ; онъ надѣ́ется получи́ть наслѣ́дство.

Наедине́ մ. առանձին, միայնակ. говори́ть съ кѣмъ н.; оста́ться съ кѣмъ н.

Наё́житься (-жусь -жатся) չ. 1, սեղ-

մաել, կուշ գալ (գրտիը). 2, կնճռոտել, խաժռաւել, յօնքերը կիտել, բարկանալ։

На|ёмка է. ա. Наёмъ 1; **-ёмникъ** -. **-ёмница** է. վարձկան, -ուհի, 'նօքար', 'գարակալ'. **-ёмническій** -ծ. վարձկանի. н—ая плáта; **-ёмничество** չ. վարձկանութիւն. **-ёмничій**, ья, ье ա. Наёмническій; **ёмный** -ծ. 1, վարձովի, վարձուող, վարձած. жить въ н—ой квартúрѣ; н—ая карéта; 2, վարձկան, վարձով ծառայող. н—ыя войскá; н. слугá; **-ёмщикъ** -. **-ёмщица** է. վարձող, վարձով բնակող այր, կին. **ёмщичій**, ья, ье -ծ. վարձողի. **-ёмъ**, наймá -. (եւ յ. наймы) 1, վարձելը, վարձով բռնելը. н. корабля́; 2, վարձ, վարձադրին. платúть за н. վարձը, 'քրեհը' տալ, վճարել. отдавáть въ н. վարձով տալ. брать, взять въ н. վարձով վերցնել. ходúть по наймáмъ, жить по наймý իրիկ վարձկան ծառայել, 'նօքարութիւն' անել։

Нажáловать (-лую -ютъ) ъ. 1, чегó комý մէկին շատ բաներ բաշխել, պատատրել վարձատրել. 2, когó во что պաշտօնի մէջ բարձրացնել, առաջացնել. **-ся** (лýюсь -ются) չ. на когó մէկի վերայ սաստիկ գանգատուել։

Нажá|ривать, **-рить** (-рю -рятъ) ъ. 1, մեծ քանակութեամբ տապակել, խորովել. н. дúчи; 2, սաստիկ վառել (վառարանը), տաքացնել. 3, բարձր, մեծ եռանդով, խանդով խաղալ, ածել. н. на скрúпкѣ.

На|жáтіе չ. I. սեղմում, սխմում, ճնշում, 'հուպ տալը', մզելը. II. հնձելը. **-жáть** ъ. I. (-жмý -жмýтъ, -жмú) ա. Нажимáть; II. (-жнý -жнýтъ -жнú) ա. Нажинáть.

Нажгý ա. Нажéчь.

Нажде|кóвый -ծ. զմռնիտի, -ուէ. н. порошóкъ; **-къ**, á -. հնք. émeri(l) զմռնիտ, զմռնիտեան քար (որի փոշով ապակիներ և մետաղներ են յղկում). **-чный** ա. Наждакóвый.

Наждáть (-ждý -дýтъ), **ся** ա. Нажидáть, ся.

На|жевáть (-жую -ютъ), **ся** ա. Нажёвывать, ся; **-жёвываніе** չ. ծամելը, ծամելը. **-жёвывать**, -жевáть ъ. ծամել, ծամել (որոշ քանակութեամբ). **-ся** չ. երկար, երկար ու բաւակ ծամել, ծամծմել, ծամել։

Нажелобúть (-блю́ -бя́тъ) ъ. ակօսել, ակօսաձև փորել։

Нажéчь (-жгý -жжёшь -жгýтъ; անց. -жёгъ -жглá. ó), **ся** ա. Нажигáть, ся.

На|жúва է. 1, շահ, օգուտ, դիզում, 'խէր'. 2, խայծ (կարթի), հրապուրանք. надѣвáть н—у խայծը կարթի ծայրին դնել. **-живá-ніе** **-живáтельство** չ. աշխատելը, 'դազելը', շահելը. **-живáть**, -жúть ъ. ձեռք բերել, շահել, աշխատել, 'դազել', վաստակել. н. мнóго дéнегъ; онъ чéстно нажúлъ своё состоя́ніе; н. богáтство; какъ нáжито, такъ и прóжито (առծ.) քամու բերածը քամին էլ կը տանի. н. себѣ́ врагóвъ թշնամիներ շահել. н. худýю слáву իր անունը կոտրել, իր վարկը ձգել. н. долгú պարտքի տակ ընկնել. н. бѣдý, гóре քամբախտութեան, ցաւի մէջ ընկնել. **-ся** չ. 1, հարստանալ, շահուել, 'խէրուել'. чужúмъ добрóмъ не наживёшься (առծ.). отъ э́того подря́да мóжно н.; онъ нажúлся на э́томъ мѣ́стѣ այդ տեղը (պաշտօնը) նորան հարստացրեց. 2, որ և է տեղ երկար մնալ, կենալ. երկար ապրել. онъ тяжёлаго нрáва, у негó дóлго не наживёшься.

Нажи|влúть (-влю́ -вя́тъ), **ся** ա. Наживля́ть, ся; **-вка** եզ. ա. Нажúва; **вля́ть**, -вúть ъ. 1, հարստացնել, փարթամացնել. 2, խայծաւորել, խայծը (нажúва) կարթի ծայրին դնել. н. удý; 3, ղորձկ. ձեռաց կարել, շուլալել. **-ся** -նդք. հարստանալ. **-нóй** -ծ. 1, 'դազած', աշխատած, վաստակած. н—ы́я дéньги; 2, ստացելի, վաստակելի. дéньги вещь н—áя; 3, շահուէտ, արդիւնաւէտ. н. прóмыселъ; 4, որ և **-вный** -ծ. խայծի, խայծա—. н. червячóкъ իբրև խայծ ծառայող ճճի։

Нажи|гáніе չ. 1, կարմրացնելը, շիկացնելը. 2, խարան դնելը, խարելը, արծնելը. **-гáть**, нажéчь ъ. 1, կարմրացնել, շիկացնել. խիստ վառել, տաքացնել. 2, խարել. խարան դնել, արծնել. **-ся** -նդք. խիստ տաքանալ, կարմրել (կրակից)։

На|жидáть, -ждáть ъ. чегó մի բանի (օր. ապրանք) սպասել. **-ся** չ. շատ, երկար սպասել, ճամբայ պահել։

Нажúлиться (-люсь -лятся) -նդք. իր ուժերը լարել, ջանքին զօռ տալ. такъ нажúлился, что глазá нá лобъ вы́лѣзли.

На|жимáніе չ. 1, սեղմելը, սխմելը, ճնշելը. 2, մզելը, քամելը. **-жимáтельный** -ծ. սեղմիչ, սեղմող, ճնշող. քամիչ, քամելու. **-жимáть**, -жáть ъ. 1, սեղմել, սխմել. ճնշել. 'հուպ տալ'. ногý нажáло сапогóмъ; 2, մզել, քամել, ճզմել. **-жúмка** է. սեղմում, ճնշում, 'հուպ տալը'. **-жúмный** ա. Нажимáтельный; **-жúмъ** -. 1, ա. Нажимáніе; 2, սեղմիչ, սխմիչ գործիք, մամուլ։

На|жинáть, -жáть ъ. հնձել, 'վայր տալ'. հարել (որոշ քանակութեամբ). **-жúнистый** -ծ. հարուստ հունձ տուող. **-жúнный** -ծ. հնձի. **-жúнъ** -. հունձ, հնձի քանակութիւն։

На|жирáться, -жрáться չ. պառհարար ուտել, լափել, 'որպրուել'։

На|жúтокъ, тка -. աշխատանք, վաստակ, 'դազում', կալք, գոյք. **-жúточный** -ծ. շահուէտ, օգտաւէտ, արդիւնաւէտ. **-жúть** (-живý -вýтъ), **ся** ա. Наживáть, ся; **-жмý** ա. Нажáть I; **-жнý** ա. Нажáть II; **-жрáться** ա. Нажирáться.

Нажужжáть չ. երկար բզզալ, պզզալ. *երկար զզզալ, 'գանգատ տանել'. н. ýши ականջները խլացնել. **-ся** չ. երկար բզզալ, պզզալ. զզզալուց ազզալուց, բզզալուց.

Назáвтра ն. վաղը, վաղուայ համար։

На|зáдъ ն. յետ, յետև, յետևում. остáться н. յետ մնալ. часы́ н. ժամացոյցը յետ է մնում. онъ остáлся далёко н.; **-зáдь** ն. յետ, դէպի յետ, յետ-յետ. иттú, пя́титься н.; сдѣ́лать шагъ н.; попя́тить лóшадь н.; взять своё слóво н.; два дня томý н. առաջանց երկու օր առաջ. получúть н.

На|звáнивать, -звонúть ъ. մի բանի ժամմանակ զանգահարել. երկար զանգահարելով ձանձրացնել. **-ся** չ. շատ երկար, ց'յագնութիւն զանգահարել։

На|звáніе չ. 1, կոչելը, անուանելը. 2, կոչում, անուն, յորջորջում. э́то постýпокъ, для н—ія котóраго нѣ́тъ словъ; заслужúть

н. великаго; **-званьице** *նվ.* *տ.* Названіе; **-звать** (-зову́ -ву́тъ), **ся** *տ.* Называть, ся.

Назвонить (-ню́ -ня́тъ), **ся** *տ.* Названивать, ся.

На|зёмный *ած.* *աղբի, ապաւառի, ‘փէյինի‘.* **-зёмъ** *ա.* *աղբ, ապաւառ, ‘փէյին‘ (հողը պարարտացնելու)։*

На́земь *մ.* *գետին, գետնի վերայ, ’ի վայր։*

Назн|даніе *չ.* **1,** *խրատելը, հրահանգելը.* **2,** *խրատ, հրահանգ.* н. духо́вное; **-да́тель** *ա.* **-да́тельница** *ի.* *խրատող, հրահանգող այր, կին.* **-да́тельный** *ած.* *խրատիչ, -տական, հրահանգիչ.* **-да́ть** *ն.* *խրատել, հրահանգել.* **-си** *ներգ.* *հրահանգուիլ։*

Назло́ *մ.* *’ի հեճուկս, [մէկի] ջղրու, մէկին բարկացնելու համար։*

Назна|ча́тель *ա.* **-ча́тельница** *ի.* *նշանակող այր, կին.* **-ча́ть -чить** (-чу -ча́тъ) *ն.* *նշանակել, որոշել.* н. засѣда́ніе; н. срокъ *պայմանաժամ, ‘վադա‘ նշանակել.* откры́тіе теа́тра назна́чено на пя́тое декабря́; н. кому́ пе́нсію изъ казны́; н. кого́ наслѣдникомъ, опеку́номъ *մէկին ժառանգ, հոգաբարձու նշանակել.* н. де́ньги на поку́пку до́ма; н. кого́ въ до́лжность *մէկին պաշտօն տալ.* **-че́ніе** *չ.* **1,** *նշանակելը, որոշելը.* н. цѣны́; н. су́ммы на нѣкоторыя издѣ́ржки; **2,** *նշանակում, պաշտօն, տեղ.* получи́ть но́вое н.; прибы́ть на мѣ́сто своего́ н—ія *իր պաշտօնավայրը հասնել.* доста́вить письмо́ по н—ію *նամակը հասցնել ուր հարկն է.* **3,** *կոչում.* немно́гіе изъ журнали́стовъ понима́ютъ своё н.: просвѣща́ть обще́ственное мнѣ́ніе.

На|знобить (-блю́ -бя́тъ) *ն.* *մրսեցնել, սառեցնել, պաղեցնել.* **-ся** *ներգ.* *մրսիլ, սառչիլ.* **-зову́** *տ.* Назва́ть.

Назо́йли|во *մ.* *անհրեւութեամբ, անհրեւութիւն անելով, ‘զահլա տանելով‘.* **-вость** *ի.* *անհրեւութիւն, պնդերեսութիւն.* **-вый** *ած.* *աներես, ‘զահլա-տանող‘, պնդերես, երեսը պինդ.* н. человѣ́къ.

На|зрѣва́ніе *չ.* *բժ.* *հասունալը, հասունանալը (օր. պալարի).* **-зрѣва́ть**, -зрѣ́ть *չ.* *հասնել, հասունանալ (օր. պտուղ, պալարի մասին).* **-зрѣ́лый** *ած.* *հասունացած (պալար).* **-зрѣ́ніе** *տ.* Назрѣва́ніе; **-зрѣ́ть** (-зрѣ́ю -ютъ) *տ.* Назрѣва́ть.

Назу́|бица *ի.* *ասեղով մի լեզերքի վերայ.* **-бокъ**, бка *ա.* *խարտոց, գործի սղոցի ատամներ կարելու կամ սրելու.* **-брива́ть**, **-бри́ть** (-рю -ря́тъ) *ն.* **1,** *ատամներ կարել (օր. անուի վերայ).* **2,** *կարդալ, ոզալներ առաջ-ացնել։*

На|зыва́ніе *չ.* **1,** *անուանելը, կոչելը, կանչելը.* **2,** *կանչելը, հրաւիրելը (շատերին).* **-зыва́ть**, -зва́ть *ն.* **1,** *անուանել, կոչել, յորջորջել, կանչել, (գր.) կարդալ.* н. кого́-либо по и́мени *մէկի անունը տալ.* при крещéніи его́ назва́ли Па́вломъ; н. кого́ либо хоро́шимъ, дурны́мъ человѣ́комъ *մէկին լաւ, վատ մարդ անուանել (համարել).* какъ называ́ютъ э́то расте́ніе? **2,** *կանչել, հաւաքել, հրաւիրել (շատերին).* н. госте́й на имени́ны; **-ся** *ներգ.* **1,** *անուանուիլ, կոչուիլ.* какъ э́то называ́ется? **2,** *անհրեւութիւն անել, զոռով գալ, ներս մտնել.* н. на обѣ́дъ; **-зы́вчивый** *ած.* *անհրեւ, զոռով վրայ ընկնող, ‘զահլա տանող‘.* **-зывъ** *ա.* *կանչելը, հրաւիրելը (շատերին)։*

Назѣва́ться *չ.* *խիստ երկար, առատ յօրանջել, որոշալ։*

На|зюзиться (-жусь -зятся), **-зюзю́-каться** *չ.* *ռմկ.* *լաւ խմել, հարբել, ‘կատարը տաքացնել‘. ‘տրաքուիլ‘։*

Назя́бнуть *չ.* *սառչիլ.* **-ся** *չ.* *երկար, լաւ սառչիլ, ցրտից տառապիլ։*

Наи-(*նախադրութիւն, որով կազմւում է ածականի և մակբայի գերադրականը*). *ամենէ, խիստ, յոյժ, ամենա—.* наибо́льшій *ամենամեծ.* наилегча́йшій *ամենահեշտ, ամենադիւրին.* наича́ще *ամէնից յաճախ։*

Наибо́лѣе *մ.* *ամէնից շատ, ամէնից աւել, առաւել.* что н. меня́ се́рдитъ, такъ э́то его́ хвастовство́; н. люби́мыя же́нщины; вы должны́ н. забо́титься объ э́томъ дѣ́лѣ.

Наи́|бство *չ.* *Նաիբութիւն.* **-бъ** *ա.* (*արբ.*) *նաիբ (մահմետական ատեան Կովկասում)։*

Наи́в|ничать *չ.* *անմեղ, պարզամիտ ձեւանալ.* **-но** *մ.* *անմեղ կերպով, պարզամտութեամբ.* **-ность** *ի.* *անմեղութիւն, պարզամտութիւն.* **-ный** *ած.* *անմեղ, պարզամիտ, անկեղծ։*

На|и́грываніе *չ.* *խաղալը, ածելը (օր. ջութակ).* **-и́грывать** *ն.* **1,** (**-игра́ть**) *ն.* *խաղալով, ածելով շահել, վաստակել, ‘դատել‘.* **2,** *խաղալ, ածել, նուագել.* **ся** *չ.* *երկար խաղալ, զուարճանալ, խնդալ։* [*ապօրինի զաւակ։*

Найдёнышъ *ա.* *ընկեցիկ, գտնուած տղայ,*

Наизво́зничать *չ.* *սայլապանութիւն անելով վաստակել, աշխատել, ‘դազել‘։*

Наи́звороть *մ.* **1,** *հակառակ, ‘Թարս‘.* **2,** *ծուռ, Թիւր, այլանդակ կերպով (օր. մի բան մեկնել)։* [*նելու մօտ(է).* пу́ля н.

Наизлё|тъ -тѣ *մ.* *ընկնելու վրայ(է), ընկ-*

Наизна́нку *մ.* *աստառի վերայ, աստառի կողմը, հակառակ, ‘Թարս‘.* надѣ́ть пла́тье н.

Наизу́|стный *ած.* *բերանացի, անգիր.* н—ое уче́ніе *բերանացի ուսում, սերտում.* **-сть** *մ.* *բերանացի, անգիր.* учи́ться н.; говори́ть н.; учи́ть стихи́ н.

Наилу́ч|ше *մ.* *գերդրկ.* *ամենալաւ, ամենայարմարիր կերպով.* н. сдѣ́ланныя ве́щи; сдѣ́лай н.; **-шій** *ած.* *գերդրկ.* *ամենալաւ, ամենաընտիր.* н—имъ о́бразомъ.

Наиме|нова́ніе *չ.* **1,** *տ.* Наимено́вываніе; **2,** *անուն, կոչում, յորջորջում.* дать н. чему́: **-нова́ть** (-ну́ю -ютъ), **ся** *տ.* Наимено́вывать, ся; **-но́вываніе** *չ.* *անուանելը, կոչելը.* **-но́вывать, ся** *տ.* Именова́ть, ся.

Наиме́|ньшій *ած.* *գերդրկ.* *ամենափոքր.* **-нѣе** *մ.* *ամենից քիչ, որքան հնարաւոր է քիչ, սակաւ.* дѣ́лайте н. оши́бокъ; э́то мнѣ н. нра́вится.

Наймы́ *տ.* Наёмъ. [*աւելապէս։*

Наипа́че *մ.* *մանաւանդ, նամանաւանդ, ա-*

Наи|ска́ть (-щу́ -щутъ), **-скивать** *ն.* *որոնելով գտնել, հաւաքել.* **-ся** *ներգ.* *երկար որոնել, փնտռել։*

Наискорѣ́|е *մ.* *գերդրկ.* *ամէնից արագ, որքան կարելի է արագ.* **-йшій** *ած.* *գերդրկ.* *ամենաարագ, ամենաշտապ։*

Наиско|со́къ, -(на́—)**сь** *մ.* *Թեք, շեղ կերպով.* кро́йть матéрію н.

Найтіе չ. **1**, *ինչուամ, գալուստ* (Ս. Հոգու). **2**, *ուխին, բերում*. „я засыпа́лъ иногда́ подъ н—іемъ нея́сныхъ думъ и мечта́ній".

Най|ти́ (-ду́ -ду́тъ; *անց.* -шёлъ -шла́, ó), **сь** տ. Находи́ть, ся.

Най|то́вить (-влю -вятъ), обн—, ն. *ծովգ. կապանել, պարանով կապել, պնդել.* **-тъ** ա. *ծովգ. գանհակապարան*։

Нака|ди́ть (-жу́ -ди́тъ) չ. *մեծ քանակութեամբ, շատ ծխել (խունկ).* **-жу́** տ. Накади́ть և Наказа́ть.

Нака|за́ніе չ. **1**, տ. Нака́зываніе; **2**, *պատիժ, պատուհաս.* н. за просту́покъ; тѣле́сное н. *մարմնական պատիժ, ծեծ.* это Бо́жеское н.; подве́ргнуть кого́ н—ію; въ н. *'ի պատիժ, իբրև պատիժ.* **-за́тельный** -ձ. *պատժողական, պատուհասողական.* **-за́ть** (-жу́ -жутъ), **ся** տ. Нака́зывать, ся; **-зно́й** -ձ. *հրաման, պատուէր, հրահանգ պարունակող.* **-зъ** ա. *հրաման, պատուէր, հրահանգ.* **-зываніе** չ. *պատժելը, պատուհասելը.* **-зывать**, -за́ть ն. **1**, кого́ *մէկին պատժել, պատուհասել.* н. кого́ за просту́покъ; н. ро́згами *խարազանել, ծեծել.* кто лю́битъ, тотъ и наказу́етъ (*առծ.*) *որ սիրէ, խրատէ.* **2**, кому́ что́, кого́ чѣмъ *մէկին մի բան հրամայել, պատուիրել, մէկին մի բանի մասին հրահանգ տալ. մէկին սաստել.* я нака́зывалъ мои́мъ людя́мъ слу́шаться васъ.

Нака|ле́ніе, -ливаніе չ. *շիկացնելը, կարմրացնելը.* **-ливать**, -ля́ть, **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. *շիկացնել, կարմրացնել, 'պօղացնել'.* н. до́ бѣла *սպիտակ դարձնել.* **-лка** ի. տ. Накале́ніе; **-лъ** ա. **1**, տ. Нака́лка; **2**, *տաքաշիկութիւն, 'պօղութիւն'.* кра́сный, бѣ́лый н.

На|ка́лываніе չ. **1**, *ծակելը, ծակծկելը, ծակոտելը.* **2**, *ամրացնելը (ասեղով, քորոցով).* **3**, *որոշ քանակութեամբ ջարդելը, կոտրելը.* **4**, *ջարդելը.* **-ка́лывать**, -коло́ть ն. **1**, *ծակել, ծակծկել, ծակոտել.* н. дыръ на бума́гѣ *թղթի վերայ ծակեր անել.* **2**, *ամրացնել (ասեղներով, գնդասեղներով).* н. цвѣты́ на че́пчикъ; н. ба́бочекъ на бума́гу: **3**, *ջարդել. կոտորել.* н. дровъ *շատ փայտ կոտորել.* н. са́хару; **4**, *կոտորել, մորթել, մորթոտել.* н. куръ и гусе́й; **-ся** -նդր. *սուր բանի դիպչելով վիրաւորուիլ, մխասուիլ, ծակուիլ.* н. на гво́здь.

Накаля́кать ն. *շատ, դանդաղ բաներ պատմել, զրուցել, 'դուրս տալ'.* **-ся** չ. *երկար ու բարակ պատմել. 'դուրս տալ', վայրահաչել*։

Накаля́ть տ. Нака́ливать.

***Наканифо́лить** տ. Канифо́лить.

Накану́нѣ մ. (*ին.*) *նախօրէքին. իրիկնամուտին, իրիկնապահին.* н. сва́дьбы; это случи́лось н. Рождества́ *այդ պատահեց Քրիստոսի ծննդեան երեկոյին*։

Нака́па|ніе չ. *բազմութեամբ կաթեցնելը, կաթկթեցնելը, թափելը, թափթփելը.* **-ть**, **ся** տ. Нака́пывать, ся.

На|ка́пливаніе չ. *հաւաքելը, կիտելը.* **-ка́пливать**, -копля́ть, -копи́ть ն. *հաւաքել. կիտել, դիզել*։

Нака́пчива|ніе չ. **1**, *ծխոտելը.* **2**, *ապխտելը.* **-ть**, накопти́ть ն. **1**, *ծխոտել, մրոտել.* **2**, *որոշ քանակութեամբ մխել, չորացնել*։

Нака́|пываніе չ. **1**. *բազմութեամբ կաթեցնելը, կաթկթեցնելը, թափթփելը.* **II.** *մեծ քանակութեամբ փորելը, քանդելը.* **-пывать I.** (-ка́пать) ն. *մեծ քանակութեամբ կաթեցնել, կաթկթեցնել, թափել, թափթփել.* **II.** (-копа́ть) ն. *մեծ քանակութեամբ փորել, պեղել, քանդել. հանել, հանոտել.* накопа́ли мно́го карто́фелю; **-пь** ի. *կայլակաքար, շթաքար*։

Нака́ркать ն. *կռչելով, կղզալով գժբաղդութիւն յայտնել, յայտարարել.* **-ся** չ. *երկար, սաստիկ կռչել, կղզալ*։

Нака́рмлива|ніе չ. *կշտացնելը, յագեցնելը. բաւելը.* **-ть**, накорми́ть ն. *կերակրել, կշտացնել, յագեցնել. բաւել.* н. пу́тника *ճանապարհորդին հաց տալ.* н. гру́дью *ծիծ տալ, կաթ ջամբել*։

Нака|та́ть ն. **1**, кого́ *մէկին երկար ման ածել (կառքով, նաւով).* **2**, տ. Нака́тывать; **ся** -նդր. *երկար մանգալ, զբօսնել (կառքով, նաւով.)* **-тина** ի. *գերան.* **-ти́ть** (-чу́ -ти́тъ), **ся** տ. Нака́чивать, ся I; **-тка** ի. **1**. տ. Нака́тываніе; **2**, *տախտակ, փայտ, որի վերայ գործուածք, գեղակերտէն են փաթաթում.* **-тникъ** ա. *տախտակ կամ գերան (յատակի կամ առաստաղի).* **-тный** -ձ. н. потоло́къ տ. Нака́тъ 2; **-тъ** ա. **1**, տ. Нака́тка 1; **2**, *գերաններից շինած առաստաղ, 'օչոզ'.* **-тываніе** չ. *գլորելը.* **-тывать**, -та́ть ն. **1**, *գլորել, թաւալել, գլորելով, 'թօձանելով' տանել, բարդրացնել, ինչեցնել.* **2**, *հարթել, ողորկել (ճերմակեղէնը).* **-ча́ть**, **ся** տ. Нака́чивать, ся; **-ча́ться** -նդր. *երկար ճօճուիլ, օրօրուիլ, ճլօրդ քշկնիլ.* **-чиваніе** չ. **1**, *ճօճելը. ճլօրդ գցելը.* **2**, *լցնելը (ջրհան մեքենայով).* **-чивать** ն. **1**. (-ти́ть) ն. *մեծ քանակութեամբ գլորել, թաւալել, գլորելով, 'թօձանելով' բերել, բարձրացնել, ինչեցնել.* **ся I**, -նդր. *գլորուելով դիպչել, մի բանի հանդիպել.* **II.** (-ча́ть) ն. *ջրհան մեքենայով* (насо́съ) *լցնել.* *н. кого́ *մէկին հարբեցնել.* ***-ся** -նդր. *խմել. հարբել*։

Нака́шива|ніе չ. *բազմութեամբ հնձելը. հարելը.* **-ть**, накоси́ть ն. *բազմութեամբ հնձել, հարել*։

Наква́|сить (-шу -ся́тъ) տ. Наква́шивать; **-шиваніе** չ. **1**, *մեծ քանակութեամբ թթու դնելը, խմոր պատրաստելը.* **2**, *բոլորովին թթուեցնելը.* **-шивать**, -сить ն. **1**, *մեծ քանակութեամբ թթու դնել, խմոր պատրաստել.* **2**, *բոլորովին թթուեցնել, քացախեցնել*։

Наки|да́ніе չ. *ածելը, կիտելը.* **-да́ть** տ. Наки́дывать; **-дка** ի. **1**, *ածելը, կիտելը, դիզելը.* **2**, *վրան առնելը. վրան, ուսերին ձգելը.* носи́ть шу́бу въ н—у *մուշտակը ուսերին գցած (և ոչ թէ հագած) ման գալ.* **3**, *անթեւ շոր, վերարկու, շրջազգեստ.* **-дно́й** -ձ. **1**, *ածելու, կիտելու. ածած, կիտած.* **2**, *վրան առնելու, վրան, ուսերին ձգելու.* **-дываніе** չ. *ածելը, կիտելը, դիզելը.* **-дывать I.** (-да́ть) ն. *ածել, թափել, կիտել, դիզել, կուտակել.* н. ку́чу земли́; накида́ли въ ко́мнату вся́каго хла́му; **II.** (**-нуть**) ն. 1, *աւելացնել. վրան դնել.* наки́нь ещё ру́бликъ *մի մանէթ էլ աւելացրու.* купцы́ на чай наки́нули *առեւտրականները թէյի գինը աւելացրել են.* 2, *վրան ձգել, վրան, ուսերի վրայ առնել, ուսերին ձգել.* н. на себя́ плащъ; **-ся** -նդր. на кого́, на

что́ *մէկի, մի բանի վերայ յարձակուիլ, վրայ ընկնիլ, վրայ պրծնուլ.* соба́ки наки́нулись на прохо́жаго.

Наки|па́ніе *ը. եփուելիս նստիլը, տաշտանալը (քափի, 'քօփուկի')*. **-па́ть, -пѣ́ть** *ը. եփուելիս, եռալիս տաշտանալ, կանգնիլ, կիտուիլ, նստիլ (քափի, 'քօփուկի' մասին).* *онъ изли́лъ всё, что накипѣ́ло у него́ на се́рдцѣ *նա իր սրտի բոլոր մաղձը թափեց.* **-(на́—)пь** *է. փրփուր, 'քափ, 'քօփուկ' (եփելիս տաշտացած). ամանի յատակին նստած տկնուցք (եփելուց).* **-пѣ́лый** *-ծ. եփուելուց, եռալուց տաշ եկած, նստած.* **-пѣ́ніе, -пѣ́ть** (-плю́ -пя́тъ) *տ.* Накипа́ніе, -па́ть; **-пяти́ть** (-чу́ -тя́тъ) *ն. մեծ քանակութեամբ եփել, պատրաստել։*

Наки|са́ніе *ը. թթուիլը, քացախիլը, կըծուիլը.* **-са́ть, -снуть** *ը. թթուիլ, կծուիլ, քացախիլ.* **-слый** *-ծ. թթուած, կծուած, քացախած.* **-(на́—)сь** *է. թթուելուց, կծուելուց ամանի յատակին կամ պատերին նստած նիւթ։*

Накла́|децъ, дца *նւզ. տ.* Накла́дъ; **-дка** *է.* **1,** *դնելը, դարսելը, բարձելը. վրան դըրնելը.* пить чай въ н—у *գդալի մէջ խմել.* **2,** *վրան դրած, դարսած բան, վերադրութիւն.* **-дна́я,** ой *է. ապրանքագիր, բեռնագիր (ճանապարհած ապրանքների, բեռան ցուցակը).* **-дно** *ś. վնասով, զենով. թանկութեամբ.* **-дно́й** *-ծ.* **1,** *վրան դնելու.* **2,** *վրան դրած, դնովի, *կեղծ.* н—ые усы́, во́лосы *կեղծ բեխեր, ծամեր.* н—ое де́рево *սեղնզ. դրուագափայտ.* н—а́я рабо́та *սեղնզ. դրուագով գործ.* **-дность** *է. վնաս, վնասակարութիւն.* н. конкуре́нціи; **-дный** *-ծ. ոչ ձեռնտու, ոչ շահաւէտ, թանկ նստող, վնասակար.* **-дочный** *տ.* Наклaднóй; **-ду́** *տ.* Накла́сть; **-дчикъ** *—. վրան դնող.* **-дъ** *—. վնաս, զեն, կորուստ.* остава́ться въ н—ѣ *վնաս տեսնել, վնաս կրել.* продава́ть съ н—омъ *վնասով ծախել.* **-дывальный** *-ծ. վրան դնելու, բարձելու.* **-дываніе** *ը. վրան դնելը, կոխելը. բարձելը.* н. штéмпеля на ма́рки во избѣжа́ніе втори́чнаго употребле́нія ихъ; **-дыватель** *—.* **-дывательница** *է. վրան դնող, կոխող այր, կին. դարսող, բարձող այր, կին.* **дывать I,** (-да́ть, -сть) *ն.* 1, *սրուշ կամ մեծ քանակութեամբ դնել, վերան դնել, բարձել, դարսել.* н. тя́жесть на́ лошадь; н. бума́гъ на сто́лъ *սեղանի վերայ թղթեր կիտել.* н. дровъ въ пе́чку; 2, *սրուշ կամ մեծ քանակութեամբ ձու ածել.* **2,** (налага́ть, -ложи́ть) *դնել.* н. са́хару въ са́харницу *շաքարը շաքարամանն ածել.* н. возъ дровъ *սայլը փայտով բեռնել.* н. по́дати *հարկեր դնել, նշանակել.* н. по́шлину на вино́; н. цѣ́ну на това́ры; н. штрафъ *տուգանք նշանակել.* н. на престу́пника око́вы *ոճրագործին շղթայել.* э́то налага́етъ на васъ большу́ю отвѣ́тственность; н. на кого́ эпити́мію; н. на кого́ тру́дную рабо́ту *մէկի վզին ծանր աշխատանք դնել.* н. штéмпель *կնիք դնել, կնքել.* н. клеймо́ *'մհրել', խարան դնել.* н. зо́лото, серебро́ на де́рево *փայտը ոսկով, արծաթով դրուագել.* н. на себя́ ру́ку *անձնասպանութիւն գործել.* н. ру́ку на кого́ *մէկին նեղացնել, ճնշել, խոչընդոտել.* н. на кого́ аре́стъ *մէկին կալանաւորել.* н. на кого́ опа́лу *մէկին նզովել, տարագրել.* н. тру́бку *չիբուխը լցնել։*

Накланя́ться *ը.* кому́ *մէկի առջեւն ընկնել, մէկին աղաչել, պաղատել։* [вать I.

Накла́сть (-кладу́ -ду́тъ) *տ.* Наклáды-

На|клева́ніе *տ.* Наклёвываніе; **-клева́ть** (-клюю́ -ю́тъ), **ся** *տ.* Наклёвывать, ся.

Наклеве|та́ніе *ը. ամբաստանելը, զրպարտելը.* **-та́ть** (-вещу́ -ве́щутъ) *ն.* на кого́ *մէկին ամբաստանել, զրպարտել։*

Наклё|въ *—.* **1,** *տ.* Наклёвываніе; **2,** *ձուի այն տեղը, ուր ճուտը ծակել է.* **-выва́ніе** *ը. ձուն ծակելը (ճուտի մասին). կծելը (խայծը).* **-выва́ть** *ն.* **1,** (-ва́ть) *կտցով հաւաքել, ուտել (սրուշ քանակութեամբ).* **2,** (наклю́нуть) *ն, ձուն ծակել (ձուի մէջ գտնուող ճուտի մասին).* **-выва́ться I,** *ը. ուտել, կշտանալ (թռչունի մասին).* **2,** (наклю́нуться) *—ւր. ձուից դուրս գալ (ճուտի մասին).* *ему наклёвывается хоро́шее мѣ́сто *նորա համար լաւ տեղ է բացւում։*

На|кле́еніе *տ.* Накле́иваніе. **-кле́ечка** *տ.* Накле́йка; **-кле́иваніе** *ը. սոսնձելը, կպցնելը (սոսնձով և նման նիւթերով).* **-кле́ивать, -кле́ить** (-кле́ю -е́ютъ) *ն. մի բանի վերայ կպցնել (սոսնձով ևլն).* н. ярлыки́; н. кому́ носъ *մէկին մերժել, բացասել, մերժողական, բացասական պատասխան տալ.* **-кле́йка** *է. տ.* Накле́иваніе; **2,** *սոսնձով և նման նիւթերով մի բանի վերայ կըպցրած մաս, բան.* **-клейно́й** *-ծ. վրայից դընելու, կպցնելու.* н—а́я рабо́та *դրուագագործութիւն, դրուագային գործ.* **-кле́йщикъ** *—.* **-кле́йщица** *է. մի բան միւսի վերայ սոսնձով կպցնող, սոսնձող այր, կին։*

На|клепа́ть (-плю́ -е́плютъ) *տ.* Наклёпывать; **-клёпка** *է.* **1,** *կպցնելը, յօդելը (հալելով).* **2,** *հալելով կպցրած, յօդնած մաս, տեղ.* **-клёпный** *-ծ. հալելով կպցնելու, յօդնելու.* **-клёпъ** *—.* **1,** *տ.* Наклёпка; **2,** *ամբաստանութիւն, զրպարտութիւն, զրպարտութիւն.* **-клёпывать,** -клепа́ть *ն.* **1,** *հալելով կպցնել, յօդնել (երկաթի, պղնձի են կտոր).* **2,** на кого́ *մէկին զրպարտել, ամբաստանել, զրպարտել։*

Накли|ка́ніе *ը. կանչելը, մօտ կանչելը (շատերին).* **-ка́ть** (*ներկ.* -ка́ю -ютъ), **-(и́)кать** (*ապառ.* -и́чу -чутъ) *ն.* **1,** *կանչել, ձայնել, մօտ կանչել, հաւաքել (շատերին).* **2,** на себя́ *իր գլխին բերել.* н. на себя́ бѣду́, несча́стіе *ինքն իր գլխին փորձանք, թշուառութիւն բերել։*

Наклобу́|чивать, -чить (-чу -чатъ) *ն. գլխարկը, թասակը յոնքերն իջեցնել.* **-чка** *է.* **1,** *գլխարկը, թասակը յոնքերն իջեցնելը.* **2,** **դարկ, հարուած (գլխին).* **3,** **յանդիմանութիւն, կծու, կսկծալի խօսք։*

Накло|не́ніе *ը.* **1,** *թեքելը, թեքում, խոնարհեցնելը, խոնարհում.* н. на́ бокъ *կողքի վերայ թեքելը.* н. головы́ *գլուխը խոնարհեցնելը, քաշ անելը.* н. магни́тной стрѣлки *մագնիսական սլաքի թեքումը.* **2,** *քեր. եղանակ, ձև.* изъяви́тельное, сослага́тельное... н.; **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** *տ.* Наклоня́ть, ся; **-нка** *է. տ.* Наклоне́ніе 1; **-нно** *ś. թեք,*

շեղ կերպով. **-нность** է. **1**, *միտում. հակում, սէր, տրամադրութիւն.* личная н.; хорошія, дурныя н—и; **2**, *թեքութիւն, շեղութիւն, շեղանկիւնութիւն.* **-нный** ա. **1**, *շեղ, թեք, շեղանկիւն.* н—ая плоскость; **2**, *къ чему *մէտ, գէպի մի բան հակուած, տրամադրուած.* **-нъ** ո. **1**, տ. Наклонность; **2**, *թեք հովանոց, ծածկ, ձեղուն (օր. սանդուխքի, կառքի)* **-нять**, -нить ն. *թեքել, կռացնել, ծռել, խոնարհեցնել.* н. голову *գլուխը խոնարհեցնել, քաշ տալ.* н. корабль на́ бокъ; **-ся** —դր. *թեքուել, շեղուել, կռանալ, խոնարհել.* н. къ кому́ на́ ухо; наклонитесь, я хочу́ поправить вашу причёску; н., чтобы поднять платокъ; стѣна́ наклонилась на эту сторону.

Наклюкаться տ. Назюзюкаться.

Наклюнуть, ся տ. Наклёвывать, ся 2.

Накля́у|зить (-жу зятъ), **-зничать** չ. *բամբասել, ամբաստանել, վատաբանել։*

На́|коваленка է. *նւզ.* *պստիկ զնդան.* ручная н. *ձեռնազնդան.* н. для отбиванія косъ; **-коваленный** ա. *զնդանի, զնդանա—.* **-ковальня** է. *զնդան.* лучше быть молотомъ, чѣмъ н—ею; **-ковать** (-кую -ютъ) տ. Наковывать; **-ковка** է. **-ковываніе** չ. *դարբնելը, կռելը.* **-ковывать**,- ковать ն. *դարբնել, կռել.* **-ся** չ. *շատ, երկար դարբնել, դադարել դարբնելուց, կռելուց։*

Наковы́|ривать, -рять ն. **1**, *փորելով, քչփորելով հանել, բաժանել.* н. рану *վէրքը պրծոկել.* н. червей *փորելով ճճիներ հանել.* **2**, *կրկնակի հիւսել, պատրաստել (առնամանի ներբանը), զարդարել (առնամանի առջևի մասը)։*

Накожный ա. *կաշուի, մորթի վերայ գտնուող.* н—ыя болѣзни.

На|кола́чи|ваніе չ. **1**, *մեծ քանակութեամբ խփելը, ցցելը (օր. մեխեր).* **2**, *զարկելը, քշելը, հագցնելը (տակառին շրջանակներ).* **-вать**, наколотить ն. **1**, *մեծ քանակութեամբ խփել, ցցել.* н. гвоздей въ стѣну; **2**, *վերայից զարկել, քշել, հագցնել (օր. տակառին շրջանակներ).* н. кому́ бока́ *մէկի կողքերը ջարդել, մէկին լաւ ‘ծեծել‘.* н. обручи на бочку; копѣйку не вдругъ наколотишь *միանգամից հարստանալ չէ կարելի.* н. цѣну *գինը բարձրացնել։*

Накол|дова́ніе տ. Наколдовываніе; **-довать** (-дую -ютъ) տ. Наколдовывать; **-довываніе** չ. *կախարդելը, հմայելը, դիւթելը.* **-довывать, -довать** ն. **1**, *կախարդել, հմայել. դիւթել.* **2**, *կախարդութիւն, վհուկութիւն անելով աշխատել, ‘դադել‘, վաստակել։* [*գարդ։*

На|ко́лка է. *կանանց խոյր, ապարօշ, գլխի*

Наколобро́|дить (-жу -дятъ) **1**, չ. *երկար, շատ թափառել, թրև գալ.* **2**, ն. *շատ յիմար յիմար բաներ դուրս տալ, վայրահաչել։*

Наколочка *նւզ.* տ. Наколка.

На|колотить (-чу́ -тятъ) տ. Наколачивать. [калывать, ся.

Наколо́ть (-колю́ -ко́лютъ), **ся** տ. На-

Наколу́|пывать, -пать ն. *փորելով, քչփորելով հանել, մաքրել։*

Наколѣ|нникъ, -нокъ, нка ո. *ծնկապանակ (զրահի), ծունկ, ծնկատեղ (կօշկի ճառի)։*

Наком̂кать ն. *ճխլտելով, ճմռթելով դարսել.* н. бѣлья въ чемоданъ *ճերմակեղէնը ճխլտելով պայուսակի մէջ կոխել։*

Наконецъ մ. *վերջապէս, վերջ 'ի վերջոյ։*

Наконе́ч|никъ ո. **-ничекъ**, чка *նւզ.* *ծայրապանակ (երկէ բանի ծայրին յօրինած կամ հագցրած մետաղէ իր).* желѣзный н. на сваѣ *ցցի ծայրին հագցրած երկաթը.* н. у трости *գաւազանի ծայրին քշած երկաթը։*

На|копа́ніе չ. *մեծ քանակութեամբ փորելը, քանդելը, հանելը.* **-копа́ть** տ. Нака́пывать II.

Нако|пи́ть (-плю́ -ко́пятъ), **ся** տ. Накоплять, ся; **-пле́ніе** չ. *հաւաքելը, ժողվելը, կիտելը, -ուելը.* н. воды *ջրի կանգ առնելը, հաւաքումը.* н. дѣлъ *գործերի կուտակում.* н. капиталовъ, товаровъ; **-пля́ть**, -пи́ть ն. *հաւաքել, կիտել. դիզել.* н. де́негъ; н. дѣлъ; н. доказательства; **-ся** —դր. *հաւաքուել, կիտուել, դիզուել.* барыши́, проце́нты накопляются.

Накоп|ти́ть (-пчу́ -тя́тъ) տ. Нака́пчивать; **-тѣлость** է. *ծխոտութիւն, մրոտութիւն.* **-тѣлый** ա. *ծխոտած, մրոտուած.* **-тѣть** (пчу́ -тя́тъ) չ. *ծխոտուել, մրոտուել։*

Накор|ми́ть (-млю́ -ко́рмятъ) տ. Нака́рмливать; **-мле́ніе** չ. *կերակրելը, կշտացնելը, բտելը։* [вать.

Накоси́ть (-кошу́ -о́сятъ) տ. Нака́ши-

Нако́|стница է. *կոճիկաւոր կօշտ կամ ուռեցք ձիու ոտի վերայ.* **-стокъ**, стка ո. *ուռեցք (աճած) ոսկոր, ոսկրի կոշտ։*

Накостылять տ. Костылять.

На́нось մ. *շեղ, թեք, խոտորնակի կերպով։*

Нако|ше́ніе տ. Нака́шиваніе; **-шу́** տ. Накосить.

Накра́ды|ваніе չ. *գողանալը, գողութեամբ շահելը, ձեռք բերելը.* **-вать**, накрасть ն. *գողանալ, գողանալով հաւաքել, կիտել, ձեռք բերել։*

Накра́и|ваніе չ. *որոշ քանակութեամբ ձևելը.* **-вать**, накрои́ть ն. *որոշ քանակութեամբ ձևել (շորեղէն)։*

Накра|па́ніе չ. *շղալը, կաթկթելը (անձրևի).* **-па́ть** տ. Накра́пывать; **-пка** է. **1**, *պիսակաւորելը, սրսկելով շինելը, յօրինելը (օր. մարմարիոնի գոյնով).* **2**, *որև* **-пываніе** չ. *շղալը, կաթկթելը.* **-пывать**, -пать **I**, չ. *շղալ, կաթկթել (անձրևի մասին).* дождь накрапываетъ; **2**, *պիսակաւորել, պիսակաւոր (օր. մարմարիոնի գոյնով) ներկել, յօրինել։*

На|кра́сить (-шу -сятъ) տ. Накра́шивать I; **-краснѣться** չ. *երկար, առատ կարմրել, կարմրատակել.* **-красова́ться** (-су́юсь -ются) չ. *երկար, զ'յոզ պերճամոլութիւն անել, իրան ցոյց տալ. դադարել պերճամոլութիւնից, իրան ցոյց տալուց.* **-кра́сть** (-краду́ -ду́тъ) տ. Накра́дывать.

Накрахма́|леніе, -ливаніе չ. *որոշ քանակութեամբ կրախմալելը, օսլայելը.* **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. *որոշ քանակութեամբ կրախմալել, օսլայել, նշաել։*

На|кра́шеніе, -кра́шиваніе չ. *որոշ քանակութեամբ ներկելը, գեղելը.* **-кра́шивать I.** (-кра́сить) ն. *որոշ քանակութեամբ ներկել, գեղել.* **II.** (-кроши́ть) ն. *որոշ քանակութեամբ բրդել, մանրել։*

Накреме́нникъ ա. գայլախազապահ, հրբացանի շախմախի բուն, պատեան։

Накре́|ниваніе չ. կողքի վերայ ծռելը, թեքելը. **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. ծովգ. կողքի վերայ թեքել, ծռել, պառկեցնել (նաւը). **-ся** կր. կողքի վերայ ծռուել, թեքուել, պառկել։ [չափն։

На́кресть մ. խաչմէրուկ, խաչուած, խա-

Накри|ви́ть (-влю́ -вя́тъ), **ся** տ. Накривля́ть, ся; **-вле́ніе** չ. կողքի վերայ թեքելը, ծռելը. **-вля́ть**, -ви́ть ն. կողքի վերայ ծռել, թեքել. **-ся** կր. **1**, կռանալ, թեքուել. **2**, շատ, սաստիկ ծամածռութիւններ անել, կոտրատուել, քրքրուել։

Накрича́ть (-чу́ -ча́тъ) չ. երկար, սաստիկ աղաղակել, 'բղաւել', ճիճալ. **-ся** չ. ց'յագ-նութիւն աղաղակել, 'բղաւել', ճիճալ։

Накро|е́ніе, -и́ть (-ю́ -я́тъ) տ. Накра́иваніе, -ивать.

Накромса́ть տ. Кромса́ть.

Накропа́ть ն. **1**, վատ անել, շինել, գործել, փչացնել. **2**, թխել (ոտանաւորներ)։

Накропи́ть (-плю́ -пя́тъ) ն. սրսկել, վրան ջուր, հեղուկ ցանել։

На|кроши́ть, ся տ. Кроши́ть, ся; **-крою́** տ. Накрои́ть; **-кро́ю** տ. Накры́ть.

Накружи́ться (-жу́сь -жатся) չ. շատ, երկար պտտուիլ (պարել)։

Накру|ти́ть (-чу́ -тятъ), **ся** տ. Накру́чивать, ся; **-че́ніе, -чиваніе** չ. ոլորելը. փաթաթելը. **-чивать**, -ти́ть ն. **1**, ոլորել. փաթաթել (որոշ քանակութեամբ). **2**, սաստիկ բարձել (սայլը). **-ся** տ. Накружи́ться.

Накручи́ниться (-нюсь -нятся) չ. երկար տխրել, տրտմիլ, տխրութիւնից, տրտմութիւնից հալ ու մաշ լինել։

На|крыва́ніе չ. ծածկելը. **-крыва́ть**, -кры́ть ն. **1**, ծածկել. н. ми́ску кры́шкою; н. го́лову шля́пою; н. столъ կմ на столъ սեղանը, 'սուփրէն' գցել. н. го́лову գլխարկը ծածկել. **2**, кого́ յանկարծ մէկի վրայ ընկնել, մէկին բռնել մի բան անելիս, մի բանի վերայ. въ проше́дшую ночь поли́ція накры́ла ша́йку воро́въ; **3**, кого́ ռմկ. մէկին ծախսի տակ գցել, մէկին պոկել. его́ здо́рово накры́ли това́рищи; **-ся** կր. ծածկուիլ, իրեն մի բանով ծածկել. пожа́луйста, накро́йтесь խնդրեմ, գլխարկներդ ծածկէք. **-крывно́й** ած. ծածկելու. **-кры́тіе, -кры́ть** (-кро́ю ютъ; -кро́й), **ся** տ. Накрыва́ніе, -ва́ть, .; **-кры́шка** ի. **1**, տ. Накрыва́ніе; **2**, թուփ, խփան, կափարիչ։

На́крѣпко մ. **1**, խիստ պինդ, ամուր կերպով, ընդապէս. привяза́ть н.; ра́ма вста́влена н.; **2**, խստիւ, սաստկապէս. э́то запрещено́ н.

Накто́у|зный ած. կողմնացուցարանի. **-съ** ա. (հոլ.) կողմնացուցարան (նաւի վերայ ապակեծածք տեղ, ուր դրած է կոմնացոյցը)։

Накувы́ркаться կր. ց'յագ, ց'յագնութիւն գլխի վերայ թաւալ գլոր գալ, 'կլխկոնձի տալ', 'կլափլօզի տալ'։

Накуде́сить տ. Куде́сить.

Накулика́ться չ տ. Кулика́ть.

Наку|па́ніе չ. մեծ քանակութեամբ գնելը. **-па́ть, -пи́ть** (-плю́ -пятъ) ն. чего́ մի բանից մեծ քանակութեամբ գնել, 'առնել'. **-па́ться** չ. երկար, լաւ լողանալ. **-пка** ի. **1**, տ. Накупа́ніе; **2**, գնած, 'առած' բաներ։

Наку|ре́ніе, -риваніе չ. **1**, բազմութեամբ ծխելը. **2**, բազմութեամբ քաշելը (օղի). **-ривать, -ри́ть** (рю́ -рятъ) ն. **1**, բազմութեամբ ծխել. **2**, բազմութեամբ քաշել, թորել (օղի, ձիւթ). **-ся** կր. **1**, շատ, ց'յագ ծխել. **2**, մեծ քանակութեամբ թորուիլ, քաշուիլ։

Накуроле́сить (-ле́шу -е́сятъ) տ. Напрока́зить.

На|куси́ть (-кушу́ -у́сятъ) տ. Наку́сывать; **-ку́съ** ա. խածնած, կծած տեղ, հետք. **-ку́сывать**, -куси́ть ն. խածնել, խածնոտել, կծել, կծոտել, կծելով պոկել, գզել։

Наку́|тать տ. Наку́тывать.

Накути́ть (-чу́ -тя́тъ) չ. շատ յիմարութիւններ, անկարգ բաներ, գժութիւններ անել։

Наку́|тываніе չ. սաստիկ, բազմաթիւ շորերի մէջ փաթաթելը. **-тывать**, -тать ն. սաստիկ, բազմաթիւ շորերի մէջ փաթաթել. **-ся 1**, կր. սաստիկ, բազմաթիւ շորերի մէջ փաթաթուիլ, կոլչիլ։

Наку́шаться չ. ց'յագ ուտել, լաւ կշտանալ, 'տկլիլ'։

На|ла́вливаніе չ. որոշ քանակութեամբ բռնելը, որսալը. **-ла́вливать**, -лови́ть ն. որոշ քանակութեամբ բռնել, որսալ (ձուկ, թռչուն). **-ся** չ. երկար ձուկ, թռչուն որսալով զուարճանալ]։

На|лага́ніе չ. դնելը, վրան դնելը. **-лага́ть** տ. Накла́дывать 2.

Нала́|дить (-жу -дятъ) տ. Нала́живать; **-дъ** մ. պատշաճաւոր կերպով, լաւ. **-живаніе** չ. **1**, սարքելը, կարգելը, երգելը. **2**, կարգաւորելը. **-живать**, -дить ն. **1**, սարքել, կարկնել, երգել. н. своё միշտ միենոյն բանը կրկնել. **2**, նորոգել, կարգաւորել, սարքել, կարգի դնել, սարք ու կարգի գցել. н. дѣло; н. гита́ру; маши́на испо́рчена, ну́жно её н. **3**, հրահանգել, սովորեցնել. его́ нала́дили, какъ и что говори́ть; **-жу** տ. Нала́дить.

Налаки|рова́ніе չ. **-ро́вка** ի. **-ро́вываніе, -ро́вывать, -рова́ть** տ. Лакирова́ніе; -рова́ть.

Нала́комиться (-млюсь -мятся) չ. ց'յագ քաղցրեղէններ, անուշեղէններ ուտել։

Нала́мы|ваніе չ. **1**, որոշ քանակութեամբ կտրելը, կտրտելը, գզլտելը, պոկոտելը. **-вать**, -наломать ն. որոշ քանակութեամբ կտրել, կըտրրտել, գզլտել, պոկոտել, ջարդոտել. н. су́чьевъ.

На|ла́щивать, -лощи́ть ն. յղկել, ողորկել, պայպառցնել, պլպլացնել։

Налга́ть (-лгу́ -лжёшь -лгу́тъ) չ. **1**, սուտ խօսել, ստախօսել. **2**, на кого́ մէկին ամբաստանել, զրպարտել. **-ся** չ. սաստիկ ստախօսել, շատ սուտ բաներ ասել։

На|лега́ніе չ. վրայից ճնշելը, սեղմելը, զօռ տալը. **-лега́ть**, -ле́чь չ. **1**, վրայից ճընշել, սեղմել, զօռ տալ. *շեշտել. н. на рыча́гъ; вы сли́шкомъ налега́ете на перо́; „стари́къ осо́бенно налега́лъ на э́то“ ծերունին առանձնապէս այդ էր շեշտում. **2**, на кого́ մէկին ճնշել. խեղդել, հարկադրել. **3**, տքնիլ, ճգնիլ, աշխատել, ոյժերը լարել։

Налегкѣ́ մ. թեթև, առանց աւելորդ բեռի. пусти́ться въ доро́гу н.

Наледенѣ|лый -ѳ. սառցապատ. **-ть** չ. սառցով պատուիլ, սառցակալիլ։

Нале|жа́ть (-жу́ -жа́тъ) ա. Налёживать; **-ся** չ. երկար, ցʼյագնութիւն պառկիլ, ընկողմանիլ, պառկած մնալ. **-(ё)живать**, -жа́ть ն. երկար պառկելով կողքը, ոտքը, ձեռքը եւն թմրեցնել, անզգայ դարձնել. н. себѣ про́лежни այնքան պառկիլ, որ կողքերը մաշուին, վիրաւորուին. на жёсткомъ матра́цѣ не до́лго належи́шь կարծր ներքնակի վրայ երկար չէ կարելի պառկիլ։ [բայ զանուաց։

Налепе́стный -ѳ. բս. ծաղկաթերթի վե.

На|лета́ніе չ. վրայ թռչիլը. մօտ թռչիլը, թռչելով գալը. **-лета́ть**, -летѣть չ. 1, վրայ թռչել, թռչելով վրայ տալ, վրայ պըրծնուլ, վրայ ընկնիլ, յարձակուիլ. ту́чка налетѣла; со́колъ налета́етъ на голубе́й; непрія́тель налетѣлъ на нашъ отря́дъ; 2, բազմութեամբ, առաւմովին թռչելով գալ, հաւաքուիլ. ско́ро налетя́тъ журавли́; стя́я граче́й налетѣла на́ поле; 3, (փոշու մասին) նստիլ. налетѣло мно́го пыли; **-лётный** -ѳ. թռչելով եկող, եկած. н—ыя пти́цы; **-лету́** ն. թռչելիս, թռչելու ժամանակ. убить пти́цу н.; пойма́ть мячъ н.; **-лётъ** ա. 1, ա. Налета́ніе; ве́шній н. թռչուններին գարնան գալուստը. съ н—у թռչելիս. побыва́ть гдѣ н—омъ անցողակի կերպով մի տեղ մնալ. 2, անակնկալ, արագ յարձակում, յանկարծ վրայ տալը. взять н—омъ վրայ տալով վերցնել. 3, որ և է բանի երեսին գոյացած շերտ (օր. վէրքի երեսին գոյացած փառ). **-летѣлый** ա. Налётный; **-летѣніе** չ. մօտ թռչիլը, թռչելով գալը. **-летѣть** (-чу́ -тя́тъ) ա. Налета́ть.

Налéчь (-ля́гу -ля́жешь -ля́гутъ) ա. Налега́ть.

На|лива́ніе չ. ածելը, թափելը. **-лива́ть**, -ли́ть ն. 1, ածել, թափել, [ածելով] լցնել. н. вина́ въ стака́нъ բաժակի մէջ գինի ածել. н. стака́нъ вино́мъ բաժակը գինով լցնել. н. на́ полъ черни́лъ յատակի վրայ թանաք թափել. 2, ածել, 'թափել', ձուլել. н. пу́шекъ; н. свѣче́й մոմ ածել. **-ся** ~եր. 1, լցուիլ. жи́лы налива́ются кро́вью; глаза́ налили́сь кро́вью; вода́ налива́ется въ ло́дку; 2, լցուիլ, ատոքանալ, ուռճանալ, տոգիլ (հատկի մասին). рожь налива́ется; 3, հասնել, հասունանալ (մրգի, վէրքի մասին). о́спа налива́ется; **-ли́вецъ**, вца նշ. ա. Нали́въ; **-ли́вка** է. 1, ա. Налива́ніе; 2, նալիվկա, «ածուածք» (պտուղների վրայ թափած ու երկար պահած օղի). **-ли́вникъ** ա. կնդ. Infusorium, հեղական կամ ջրածին. **-ливно́й** -ѳ. 1, (մրգերի մասին) լաւ հասած, հիւթալից, բիւրեղանման. 2, н—ое колесо́ մեքնգ. ջրաղնաց (վերևից թափուող ջրով բանող) անիւ. **-ливня́къ** ա. Нали́вникъ; **-ли́вочка** նշ. ա. Нали́вка; **-ли́вочный** -ѳ. թափելու, հեղական. н—ое живо́тное ա. Нали́вникъ; **-ли́вчатый** ա. Наливно́й; **-ли́въ** ա. 1, հասունանալը, լցուիլը, պտուղների, հատիկների լցուելու, ատոքանալու ժամանակը. 2, հիւթ (որով պտուղները լցւում են). կաթ (որով հատիկները լցւում են). 3, անասնբժ. երակային ընդլայնում (որ պատահում է ձիու հետ)։

Нали́|зывать, -за́ть (-жу́ -жутъ) ն. կամաց կամաց լիզել, ոտել. **-ся** չ. 1, լաւ լիզել, ուտել. 2, խմել, հարբել, 'տրաքուիլ'։

На|ли́мецъ, мца նշ. ա. Нали́мъ; **-ли́мій**, ья, ье -ѳ. գզէլի. **-ли́мъ** ա. կնդ. Lota vulgaris կամ fluviatilis, ծովային կամ գետային գզէլ (ձուկ մի). уха́ изъ н—овъ.

Нали|нева́ть (-ню́ю -ю́тъ) ա. Налинёвывать; **-нёвка** է. **-нёвываніе** չ. ա. Линева́ніе; **-нёвывать** ա. Линева́ть.

Нали|па́ніе չ. կպչելը, նստելը. **-па́ть**, -пнуть չ. կպչել, մի բանի վրայ նստել (ձիւնի, փոշու, մրի մասին). **-плый** -ѳ. կպած, նստած. **-пнуть** ա. Налипа́ть.

На|ли́тіе չ. ածելը, թափելը։

Налитографирова́ть ա. Литографи́ровать. [Налива́ть, ся.

Нали́ть (-лью́ -льютъ; -ле́й), **ся** ա.

На|лицо́ ն. պատրաստ, ներկայ. նմմ. на лицо́ (ա. Лицо́); **-ли́чіе** չ. ա. Нали́чность; **-ли́чникъ** ա. **-ли́чничекъ**, чка նշ. 1, շրջանակ, դրուագ (դրան, պատուհանի). 2, երեսի ծածկոց, դիմակ. 3, բանալու ծակի ծածկոց վահանակը. **-ли́чность** է. պատրաստ, պատրաստի բան, մնաց. կանխիկ, 'նաղդ' փող, դրամ. въ н—и имѣется ты́сяча рубле́й կանխիկ հազար րուբլի կայ. **-ли́чный** -ѳ. 1, դրսի, երեսի, առջևի. н—ая сторона́ до́ма; 2, ներկայ, պատրաստ, պատրաստական. н. соста́въ во́йска զօրքի անձնական կամ իրական կազմ. онъ имѣетъ сто ты́сячъ рубле́й н—ыми де́ньгами նա հարիւր հազար կանխիկ, 'նաղդ' փող ունի։

Нало́|бникъ ա. 1, ճակատոց, ճակատանոց, (զարդ, որ կրում են ճակատի վերայ). 2, ճակատափակ (ձիու սանձի). **-бный** -ѳ. ճակատի, ճակատի վերայ գտնուող. н—ая морщи́на; **-бо́къ**, бка ա. Нало́бникъ.

Налобыза́ться չ. շատ, երկար համբուրել, 'պաչպչուըել', 'պաչպչել'։

Нало|ви́ть (-влю́ -вятъ), **ся** ա. Нала́вливать, ся; **-вле́ніе** չ. բազմութեամբ բռնելը, որսալը. **-въ** ա. որս (ձկան), որսած, բռնած ձկան քանակութիւն։

Нало́гъ ա. հարկ, տուրք. госуда́рственный н.; прямо́й, ко́свенный н.; кварти́рный н.; н. на съѣстны́е припа́сы; обще́ственные н—и; плати́ть по́дати, н—и.

На|ло́ецъ, ло́йца նշ. ա. Нало́й.

На|ложе́ніе ա. Налага́ніе; н. пода-те́й, по́шлинъ; **-ло́женный** է, -ѳ. վրան դրած, վերադիր. н. платёжъ վերադիր վճար. **-ложи́ть** (-жу́ -жа́тъ) ա. Накла́дывать 2.

Нало́жни|ца է. հարճ. **-ческій** -ѳ. հարճի, հարճային. **-чество** չ. հարճութիւն. **-чій**, ья, ье -ѳ. հարճի[ն յատուկ]։

На|ло́й ա. Анало́й; **-ло́йный** -ѳ. գըր- [քակալի.

Налока́ться չ. ցʼյագ լակել։

Нало|ма́ніе չ. որոշ քանակութեամբ կոտրտելը, պակտելը, ջարդոտելը. **-ма́ть** ա. Нала́мывать; **-ми́ть** ա. Надломи́ть; **-мъ** ա. Надло́мъ. [բակել։

Нало́паться չ. խիստ շատ ուտել, 'տրա-

На|лоще́ніе չ. յղկելը, ողորկելը. պայծառացնելը, փայլեցնելը. **-лощи́ть** (-щу́ -щатъ) ա. Нала́щивать.

На|лудить (-жу́ -дятъ) ն. որոշ քանակութեամբ անագել, կլայեկել, 'կլեկել'։

Налупить (-плю́ -пятъ) ն. կլպել, կեղեւով պատրաստել։

Налучать (-чу́ -ча́тъ) ն. մարխի (лучина) լոյսով շատ ձուկ որսալ։

Налу́|щиваніе ց. փճճկել[ով մաքրել]ը. **-щивать, -щи́ть** (-щу́ -ща́тъ) ն. փճճկել, փճճկելով մաքրել։

Нальну́ть (-ну́ -ну́тъ) ա. Налипа́ть.

Нальсти́ть (-льщу́ -льстя́тъ) ց. кому́ մէկին խիստ շողոքորթել, շոյել։

Налѣ́во մ. ձախ կողմ. поворотить н.

Налѣ|за́ть, -зть (-зу -зутъ) ց. **1,** որ և է բանի վերայ, որ և է տեղ ելնել, բարձրանալ (սողալով). **2,** բազմութեամբ ներս մտնել, ներս թափուել (սողալով)։

Налѣ|пи́ть (-плю́ -пятъ) ա. Налѣплявать և Налѣплять; **-пка** է. **1,** ա. Налѣпле́ніе; **2,** վերեկից, վրան կպցրած բան. **-пле́ніе, -пливаніе** ց. որ և է բանի վրան, վրայից կպցնելը, սոսնձելը. **-пливать,** -пить, **-пля́ть** ն. որ և է բանի վրան, վրայից կպցնել, սոսնձել. **-пно́й** -ծ. վրան կպցրած. **-покъ,** пка -. ա. Налѣпка 2.

Налюбова́ться ա. Любова́ться.

Наля́гу ա. Налечь.

Наля́па|ніе ց. անշնորհք կերպով շինելը, անելը, թխելը. **-ть** ն. **1,** անշնորհք կերպով, մի կերպ շինել, անել, թխել. **2,** շատ դնել, շատ քսել. она́ наля́пала себѣ́ бѣлилъ նա երեսին երկու մատ հաստութեամբ շպար է քսել։

Намагнетизи́ровать ա. Магнетизи́ровать.

Намагни́|ченіе, -чиваніе ա. Магничéніе; **-чивать, -тить** ա. Магни́тить.

Нама́|жу ա. Нама́зать; **-заніе** ց. իւղ, նաւթ եւն քսելը, օծելը. **-зать** (-жу -жутъ), **ся** ա. Нама́зывать, ся; **-зка** է. ա. Нама́заніе.

Нама́|зный -ծ. նամազի. **-зъ** -. (պրս.) նամազ (աղօթք, որ մահմետականք պարտաւոր է օրէնք հինգ անգամ կատարել). твори́ть н. նամազ անել։

Нама́|зываніе ա. Нама́заніе; **-зывать,** -зать ն. իւղ, նաւթ եւն քսել, օծել. н. ко́жу са́ломъ; н. о́пухоль ма́зью ուռեցքին, պալարին դեղ քսել. н. что́-либо дёгтемъ; н. ма́сломъ хлѣ́бъ հացին իւղ քսել. **ся** -ռղ. իրան մի բան (իւղ, խէժ եւն) քսել, օծուել. дре́вніе борцы́ нама́зывались ма́сломъ.

Нама́|кивать, -ка́ть ն. մեծ քանակութեամբ թաթախել մի բանի մէջ, մի բան ծծել տալ, [մամ] քաշել։

Нама|левáніе, -лёвываніе ա. Малевáніе; **-лёвывать, ся, -левáть, ся** ա. Малевáть, ся.

На|ма́лывать. -моло́ть ն. **1,** աղալ պրծնել (որոշ քանակութեամբ). **2,** յիմար յիմար զրոյց տալ. յիմար յիմար բաներ խօսել։

Нама́|ниваніе ց. մեծ քանակութեամբ գրաւելը. **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -нятъ) ն. մեծ քանակութեամբ հրապուրել, գրաւել, կանչել, իրան քաշել։

Нама|ра́ніе ց. կեղտոտելը, խզմզելը, վատ գրելը կամ նկարելը. **-ра́ть, ся** ա. Намáрывать; ся; **-рываніе** ա. Намарáніе; **-рывать, ся** ա. Марáть, ся.

Нама́|сливаніе ց. եղելը, ձիթելը. **-сливать, -слить** (-лю -лятъ) ն. եղել, ձիթել. **-ся** -ռղ. իւղով, ձիթով օծուել։

Намасти́ть (-щу́ -стя́тъ) ա. Намащáть.

На|ма́тываніе ց. վրան փաթաթելը. н. въ клубки́ կծկելը. **-ма́тывать,** -мотáть ն. վրան փաթաթել. н. на катушку թելը կոճի վերայ փաթաթել. *себѣ́ на́ усъ չմոռանալ, մտ պահել. н. въ клубо́къ կծկել. н. долго́въ շատ պարտքեր անել։

Намахáться ց. շատ թափահարելուց դադարել, յոգնել։

Намá́чи|ваніе ց. թրջելը, թրջելը. **-вать,** намочи́ть ն. **1,** թրջել, ջրի մէջ կոխել. н. бѣльё въ водѣ́; **2,** թրջոց դնել, թրջել, պատրաստել։ [քսել։

Нама|щáть, -сти́ть ն. բալասան, խէժ

Намáщи|ваніе ց. քարելը, մայթելը, սալայատակելը (փողոցը), տախտակելը (յատակը). **-вать,** намости́ть ն. քարել, մայթել, սալայատակել, սալարկել (փողոցը). տախտակել (յատակը)։ [երկու օր տամ։

Намé|дни, -днесь մ. ռմկ. քիչ առաջ, մի

Наме|жевáніе ց. չափելը, չափ, սահման կարելը (հողին). **-жёвывать, -жевáть** (-жу́ю -ютъ) ն. չափել, բաժանել, չափ, սահման կարել (հողին)։

Наме|кáніе ց. ակնարկելը, ակնարկութիւն. **-кáть, -кну́ть** ն. ակնարկել, ակնարկութիւն անել. հասկացնել. я намекáлъ ему́ о томъ, что имъ недово́льны; говоря́ таки́мъ о́бразомъ, онъ намекáлъ на нрáвы своего́ врéмени; **-(ё)къ** -. ակնարկ, ակնարկութիւն. то́нкій н.; у́мному намёкъ, глу́пому толчо́къ (առծ.) խմացողին մին, չխմացողին հազար։

На́мелко մ. խիստ մանր, խիստ զերման։

На|мерзáніе ց. սառչելը. **-мерзáть, -мёрзнуть** ց. սառչել, սառից կարել. на стёклахъ намёрзло мно́го льда պատուհանի ապակիներին վերայ շատ սառից է հաւաքուել. **-мёрзлый** -ծ. սառած, սառցածածկ. **-мёрзнуть** ա. Намерзáть; **-ся** -ռղ. երկար, սաստիկ սառչել։

Наме|стú (-ту́ -ту́тъ; անց. намёлъ -мелá. ó) ա. Наметáть; **-тáніе** ց. **1,** հաւաքելը, կիտելը (աւլով). **2,** բերելը. կիտելը (քամու մաւրին). **3,** ա. Намётываніе; **-тáть I.** (-сти́) ն. 1, աւլել, աւլելով հաւաքել, կիտել. 2, բերել, հաւաքել (քամու մասին). **II.** (-мечу́ -мéчутъ; և -тáю -ютъ), **ся** ա. Намётывать, ся; **-тéльникъ** -. ձողաւոր (վարպաշարժի). **-тéніе** ա. Наметáніе 1 և 2; **-(ё)тка** է. **1,** ա. Намётываніе; **2,** կիսաշապիկ մի կանանց, որ կրում են բան շապկի վերայից. **3,** կարկատ, կարկատան. **-(ё)тный** -ծ. վրան ածած, ձգած, դցած, նետած. **-(ё)тъ** -. **1,** ա. Намётываніе; **2,** ծածկ, ծածկոց, հովանոց, н. надъ палáткою; **3,** մեծ, ընդարձակ վրան. **4,** թաշկինակ (ձանց, վարժ մի. **5,** աւլած կիտած աղբ, քամուց կիտած ձիւն եւն. **-(ё)тываніе** ց. ածելը, կիտելը, դիզելը. **2,** ռերձկ. չուլալելը. **-(ё)тывать,** -тáть ն. **1,** բազմութեամբ ա-

ծել, Թափել, կիտել, դիզել. **2,** *դարձկ.* չուլալել, ձևաց, ժամանակավորապէս կարել. **-ся** չ. վարժուիլ, մի գործի մէջ վարժութիւն ձեռք բերել, ճարտար դառնալ։

Намечта́ться չ. շատ, երկար երազել, երազներին, ցնորքներին անձնատուր լինել։

На|мина́ніе չ. **1,** ճմռտելը, ճմռտելով պատրաստելը. **2,** ճմլելը, ջարդելը. **-мина́ть,** -мя́ть ն. **1,** ճմռտել. շաղախել, ճմռտելով, շաղախելով պատրաստել (որոշ քանակութեամբ). **2,** ճմլել, ջարդել (օր. ոտք). *ему́ поря́дкомъ намя́ли бока́ նորա կողքերը լաւ լաղաթին ջարդեցին. **-ми́нка** է. **1,** ա. Наминаніе; **2,** ճըմլուածք, ջարդուածք, ճմլած, ջարդած տեղ. Թաթախոտ պալար, ուռեցք. н. въ копы́тѣ у ло́[шади.

Нами́сто *ռմկ.* ա. Монисто.

Наму́ ա. Намять.

Намозо́|леніе, -ливаніе չ. կոշտեր առաջացնելը, 'փչոտելը'. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. կոշտեր (мозо́ль) առաջացնել, 'փչոտել'. *н. глаза́ չարունակ մարդու աչքի երևալով 'գանկա տանել', ձանձրացնել։

Намо|ка́ть, -кнуть չ. Թացուիլ, Թրջուիլ, ջրակալել. ատմկանալ. **-клый** ‑ձ. Թացուած, Թրջուած, ատմկացած, ջրակալած. **-кнуть** ա. Намока́ть.

Намо|ла́чиваніе չ. որոշ քանակութեամբ կա(լ)սելը. **-ла́чивать,** -лоти́ть ն. որոշ քանակութեամբ կա(լ)սել. **-ло́ть** ‑. որոշ ժամանակամիջոցում կա(լ)սուած հացահատիկ։

Намоло́ть (мелю́ -е́лютъ; -мели́) ա. Нама́лывать.

Намолоче́ніе ա. Намола́чиваніе.

Намолча́ться (-чу́сь -ча́тся) չ. երկար լռել, լուռ մնալ։

Намо́лъ ‑. աղած ալիւր, հացահատիկ:

Намо|ра́живаніе չ. սառեցնելով պատրաստելը. **-ра́живать,** -ро́зить ն. սառեցնելով պատրաստել։

Намо́р|дникъ ‑. երախակալ, երախակալ (շների). надѣва́ть н-; соба́ка съ н—омъ; **-дный** ‑ձ. երախի, դնչի վերայ գտնուող։

Намо|роже́ніе ա. Намора́живаніе; **-ро́зить** (-жу -зятъ) ա. Намора́живать.

Намо́р|щеніе -щиваніе չ. կնճռելը, խորշոմելը (ճակատը). **-щивать, -щить** (-щу -щатъ) ն. կնճռել, խորշոմել (ճակատը). **-ся** ‑նք. կնճռել, կնճռոտել (ճակատը), կիտել (յօնքերը), խոժոռուիլ։ [вать.

Намости́ть (щу́ -стя́тъ) ա. Нама́щи-

Намо|та́ніе, -та́ть ա. Нама́тываніе, -вать; **-тчикъ** ‑. **-тчица** է. (ни́токъ) Թել կծկող այր, կին։

Намо|че́ніе չ. Թրջելը, Թացելը, կակղացնելը. **-чи́ть** (-чу́ чатъ) ա. Нама́чивать.

Намоше́нничать, -ся չ. շատ, բազմաթիւ սրիկայութիւններ, խաբեբայութիւններ անել։ [ա. Намости́ть.

Намо|ще́ніе ա. Нама́шиваніе; **-щу́**

Наму́д|ри́ть (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** ն. **1,** кого́ մէկին զգաստացնել, սովորեցնել, մէկին գըլխին խելք դնել. **2,** что մի բան մտածել, հնարել։

Наму́|сливать, -слить (-лю -лятъ) ն. Թքոտել, փնթռոտել, աղտոտել. **-слиться** ‑նք. Թքոտուիլ, փնթռոտուիլ, աղտոտուիլ։

Наму|ча́ть, -ти́ть (-чу́ -тя́тъ) ն. **1,** տանջել. **2,** на кого́ մէկին ամբաստանել, սևացնել։ [կար չարչարուիլ. տանջուիլ։

Наму́читься (-чусь -чатся) ‑նք. եր-

На|мча́ніе չ. գլորելը, տանելը (արագութեամբ տանելիս). բերելը, տանելը (կառքով). **-мча́ть** (-мчу́ -мча́тъ) ն. արագ տանելով, Թռցնելով գլորել, տանել. **-ся** ‑նք. արագ վազելով, սուրալով գլորել, տանուիլ։

На|мыва́ніе չ. **1,** որոշ քանակութեամբ լուանալը, պատրաստելը. **2,** բերելը, կիտելը (ջրով). **-мыва́ть,** ·мы́ть ն. **1,** որոշ քանակութեամբ լուանալ, պատրաստել. н. бѣлья́; *н. кому́ го́лову մէկին ներկել, 'կաթել', շշպրել. **2,** (ջրի մասին) բերել, կիտել. тече́ніемъ намыва́етъ о́стровъ ջրի հոսանքից կղզի է գոյանում. **-мывно́й** ‑ձ. ողողային, ջրի բերած արգասիքից գոյացած. н. сой; н—а́я по́чва; **-мы́въ** ‑. **1,** լուանալը, պատրաստելը. **2,** ողողելը։

Намы́каться չ. շատ, երկար Թափառել, աշխարհիս չարս կողմերը ընկնել. н. го́ря շատ տառապանքներ կրել։

Намѣ|леніе, -ливаніе չ. սապնելը, օճառելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. սապնել, օճառել. *н. кому́ го́лову մէկին 'կաթել', յանդիմանել, շշպրել, ներկել. н. кому́ ше́ю մէկի վզակոթին տալ, մէկին 'քօթակել'. **-ся** ‑նք. սապնուել, օճառուիլ։

На|мы́тіе ա. Намыва́ніе; **-мы́ть** (-мо́ю -ютъ; -мо́й) ա. Намыва́ть.

Намѣ|ле́ніе, -ливаніе չ. կաւճելը. **-ливать, -ля́ть** (-лю́ -лятъ) ն. կաւճել, կաւճոտել, կաւճով գծել. **-ся** ‑նք. կաւճոտուիլ. **-лка** է. ա. Намѣле́ніе.

Намѣ|ниваніе չ. փոխելը. **-нивать, -ня́ть** ն. փոխել (մի բան միւսի հետ), փոխելով ստանալ, ձեռք բերել։

Намѣ|рева́ться, вознамѣ́риться չ. մտադրուիլ, դիտաւորուիլ, մտադիր լինել. я намѣрева́юсь за́втра вы́ѣхать; **-ре́ніе** չ. մըտադրութիւն, դիտաւորութիւն. имѣть н.; я сдѣ́лалъ э́то съ хоро́шимъ н—іемъ; расходи́ться съ кѣмъ въ н—іяхъ մէկի հետ տարաձայնել. возымѣ́ть н. դիտաւորուիլ։

Намѣ́|риваніе չ. չափելը (որոշ քանակութեամբ). **-ривать, -рить** (-рю -рятъ), -рять ն. չափել (որոշ քանակութեամբ). **-ря́ніе** ա. Намѣ́риваніе; **-ря́ть** ա. Намѣривать. [вать.

Намѣси́ть (-шу́ -сятъ) ա. Намѣши-

Намѣ́ст|никъ ‑. **1,** տեղապահ, տեղակալ. **2,** փոխարքայ, կուսակալ. **3,** փոխ վանահայր. **-ница** է. փոխ մայրապետ, մայրապետի օգնականուհի. **-нически́й** ‑ձ. տեղապահի. փոխարքայի, կուսակալի. **-ничество** չ. **1,** տեղապահութիւն, տեղակալութիւն. **2,** փոխարքայութիւն, կուսակալութիւն. **-ничій,** ья, ье ա. Намѣ́стническій.

Намѣ́сто ա. Вмѣ́сто.

Намѣ|тить (-чу -тятъ) ա. Намѣча́ть; **-тка** է. **1,** ա. Намѣча́ніе; **2,** նշան. **-точка** նւզ. ա. Намѣтка 2; **-ча́ніе** չ. նշան դնելը, նշանակելը. **-ча́ть,** -тить ն. **1,** նշան դնել (օր. ճերմակեղէնի վերայ), նշանակել. онъ намѣ́тилъ э́то мѣсто каранда́шо́мъ; н., обозна́чить чертою на землѣ бу́дущую алле́ю; онъ намѣ́тилъ себѣ э́ту цѣль նա այդ նպատ

նպատակ է դրել. 2, во что մի բանի նշան դնել. **-чиваніе** տ. Намѣча́ніе; **-чивать,** տ. Намѣ́тить.

Намѣ|шáніе չ. խառնելը (մի բանի հետ, մէջ). **-шáть** տ. Намѣшивать 1; **-шéніе** չ. առուշ քանակութեամբ շաղախելը, հունցելը. **-шиваніе,** տ. Намѣшáніе; **-шивать** ն. 1, (-шáть) խառնել, զանգել (մի բանի հետ). 2, (-сúть) առուշ քանակութեամբ շաղախել, հունցել, պատրաստել։

Намя|кáть, -кнýть չ. կակղիլ, փափկանալ. **-клый** ած. կակղացած, փափկացած. **-кнýть** տ. Намякáть.

На|мятіе տ. Наминáніе; **-мять** (-мнý -мнýтъ) տ. Наминáть; н. комý бокá մէկի կողքերը ջարդել, մէկին լաւ ծեծել. н. комý шéю մէկի վզակոթին տալ, մէկի շինքը կոտրել։

Нанáши|ваніе չ. մեծ քանակութեամբ բերելը, կրելը, հաւաքելը. **-вать,** наносúть ն. մեծ քանակութեամբ բերել, հաւաքել, կրել։

На|несéніе չ. 1, բերելը, կրելը, հաւաքելը. 2, հասցնելը, պատճառելը. н. обúды, оскорблéнія; н. ранъ վէրքեր տալը. **-нестú,** **-нéсть** (-сý -сýтъ) տ. Наносúть.

Нани|зáніе չ. շարելը (մեծ քանակութեամբ). **-зáть** (-жý -жутъ) տ. Нанúзывать; **-зка** է. 1, տ. Нанизáніе; 2, շարած բան. жемчýжная н.; **-зываніе** տ. Нанизáніе; **-зывать,** -зáть ն. մեծ քանակութեամբ շարել, յեռուլ (օր. ուլունք, սունկ, ձուկ ևլն). **-(нá—)зь** է. տ. Нанúзка 2.

На|ниманіе չ. վարձելը, 'բռնելը'. **-нимáть,** -нять ն. վարձել, 'բռնել'. н. квартúру, кóмнату; н. прислýгу, рабóтниковъ; **-ся** չքր. վարձուիլ, ծառայութեան, գործի մէջ մանել. онъ нанялся ко мнѣ въ прикáзчики.

Нáн|ка է. նանկին (բամբակէ գործուածք մի). **-ковый** ած. նանկինից։

Нáново մ. նորից, վերստին։

На|носúть (шý -нóсятъ), -нестú ն. 1, բերել, հաւաքել (տ. Нанáшивать); вѣтеръ нанёсъ կմ դէ՞չ. вѣтромъ нанеслó мнóго снѣгу քամին շատ ձիւն է բերել, շատ ձիւն է կիտել. эта рѣкá наносúтъ мнóго пескý; онъ нанёсъ дѣтямъ рáзнаго лáкомства; 3, տալ, հասցնել, պատճառել, առթել. н. комý обúду; н. комý убы́тки, ущéрбъ; н. поражéніе непріятелю թշնամուն ջարդ տալ. н. комý побóи; н. смертéльный удáръ; н. безчéстіе; 4, մեծ քանակութեամբ ածել, դրնել (ձու). кýрица нанеслá мнóго яúцъ; 5, արագ ընթանալով տանել, մի բանի վերայ զցել. корáбль нанеслó нá мель (դէ՞չ.) նաւը ծանծաղուտ ընկաւ. **-ся** 1, չքր, վազելիս, ընթանալիս մի բանի դիպչել, մի բանի վերայ նստել. сýдно нанеслóсь нá мель; **-нóска** է. տ. Наношéніе; **-нóсникъ** ա. ջրից ափ նետած գերան, փայտ. **-нóсный** ած. բերովի. н. несóкъ գետից բերած աւազ. н. лѣсъ ջրից բերած փայտ. н—ая земля́ ջրաբեր հող, տիղմ. н—ая пóчва տղմային հող, գետին. н—ая болѣзнь բերովի. ուրիշ տեղից եկած. տարափոխիկ հիւանդութիւն. **-нóсъ** ա. 1, կիտուածք, շեղջ (քամուց գոյացած). 2, երկոր. ողողեալ խու. **-нóсье** չ. քթափոկ (ձիու սանձի). **-ношéніе** չ. բերելը, կրելը, հաւաքելը։

Нанырáться չ. երկար սուզուիլ, ընկղմուիլ։ [ինքն իրան զզուել, զզվել։

На|нѣ́житься (-жусь -жатся) չքր.

Нанюхаться չքր. 1, խիստ շատ քաշել (քթախոտ). 2, երկար հոտոտել, հոտ առնուլ։

Нанáньчиться (-чусь -чатся) չ. երկար չարչարուել (երեխային խնամելիս)։

На|тáтіе չ. վարձելը, 'բռնելը'. **-нять** (наймý -мýтъ), **ся** տ. Нанимáть, ся.

Наоборóтъ մ. 1, ընդհակառակն. есть лю́ди, которы́хъ нарýжность привлекáетъ, а харáктеръ оттáлкиваетъ, и н.; 2, տ. Навы́воротъ.

Наобýмъ մ. ինչպէս էլ լինի, առանց երկար մտածելու, վայրիվերոյ. судúть о комъ н.; говорúть, отвѣчáть н.

На|орáніе չ. վարելը, հերկելը. **-орáть** 1, ն. տ. Напáхивать; 2, չ. խիստ բարձր աղաղակել, 'բղաւել', գոռալ, ճչել. **-ся** չ. երկար աղաղակել, գոռալ, 'բղաւել'։

Наос|треніе տ. Навострéніе; **-трять,** **ся,** **-трúть** (-рю́ -рятъ), **ся** տ. Навáстривать, ся. [պով։

Нáоткось մ. թեք, շեղ, խոտորնակի կերպով։

Нáотмашь մ. մեծ շարժումով, ստորեւ յետ տանելով (ձեռքը). крестúться н.; удáрить н. ձեռքի երեսով (թարս) զարկել։

Наотрѣ́зъ մ. վճռականապէս, վճռաբար, կտրական կերպով. онъ емý отказáлъ н.

Наóхаться չ. երկար ախ ու վախ քաշել, հառաչել։ [ց'յագ որսալ, որսի մամ գալ։

Наохóтиться (-чусь -тятся) չ. երկար,

Наóхрить տ. 'Охрить.

На|пáданіе չ. վայր ընկնելը, վայր գլորուելը (մեծ քանակութեամբ). **-падáтель** ա. **-падáтельница** է. յարձակուող, յարձակում գործող այր, կին. **-падáтельный** ած. յարձակողական. **-пáдать** տ. Напáдывать; **-падáть,** -пáсть չ. на когó, на что́ 1, մէկի, մի բանի վերայ յարձակուիլ, յարձակում գործել, վրայ ընկնել, վրայ տրձնուլ. н. на непріятеля; 2, յարձակուիլ, նեղացնել. всѣ на негó нападáютъ; сонъ *напáлъ на негó նորա վերայ քուն ընկաւ. на меня́ напáла лѣнь; 3, պատահարար գտնել. онъ напáлъ на слѣдъ; н. на счастлúвую мысль աջող միտք յղանալ. **-падéніе** չ. յարձակում. внезáпное н.; несправедлúвое н.; *отразúть н. յարձակումը յետ մղել. **-пáдки** ա. յ. (սեռկ. -дковъ; աւելի ուղիղ -докъ) հալածանք, խոշտանգում, հարստահարութիւն, ճնշում. журнáльные н.; **-пáдчивость** է հալածելու, ճնշելու հակում. **-пáдчивый** ած. յաճախ հալածող, ճնշող, նեղացնող. **-пáдчикъ** ա. **-пáдчица** է. հալածող, ճնշող, խոշտանգիչ, նեղիչ այր, կին. **-пáдывать,** -пáдать, -пáсть չ. բազմութեամբ ընկնել, վայր ընկնել, թափուիլ. въ стакáнъ напáдали мýхи; нóчью напáдало мнóго снѣ́гу.

На|пáиваніе չ. I. վրայից զոդելը, կպցնելը (հալած մետաղով). II. ջրելը, խմեցնելը, արբուցանելը. **-пáивать** ն. I. (-паять) վրայից զոդել, կպցնել (հալած մետաղով), մեծ քանակութեամբ պատրաստել (զոդելով). II. (-пойть) 1, ջրել, խմեցնել. онъ напойлъ меня́ отлúчнымъ чáемъ; н. лошадéй ձիերին ջրել,

ջուր տալ. 2, խմեցնել, հարբեցնել. н. когó дó-пьяна; **-пáйка** ի. **1.** վրայից զօդելը, զօդելով կպցնելը. **2,** զօդելով վրայից կպցրած մետաղի կտոր։

Напáко|стить տ. Пáкостить; **-стничать** տ. Пáкостничать; **-щеніе** չ. կեղտոտելը, ապականելը, ‘մուռտռտելը’։

Напáлзы|ваніе չ. **1**, սողալով վեր բարձրանալը. **2,** սողալով բազմութեամբ գալը, մըտնելը, հաւաքուելը. **-вать**, наползáть, наползти́ չ. **1**, на что սողալով մի բանի վերայ ելնել, բարձրանալ. **2,** սողալով բազմութեամբ գալ, մտնել, հաւաքուել։ [մատը։

Напáлокъ, лка ա. թաթպանի բութա-

Напáлый ած. վրայից ընկած, թափուած (բազմութեամբ)։

Напáмя|тованіе, -товать (-тую -ютъ) տ. Напоминáніе, -нáть; **-тываніе, -тывать** տ. Напоминáніе, -нáть.

Напá|ренный ած. եփելու, խաշելու. բուղ տալու. **-реніе, -риваніе** չ **1,** եփելը, պատրաստելը, խաշելը. **2,** բուղ տալը, լողացնելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. **1**, чегó եփել, պատրաստել, խաշել. **2**, когó մէկին բուղ տալ, ռուսական բաղնիքում լողացնել. **3**, спи́ну մէջքը ‘տաքացնել’, ծեծել, ջարդել. **-ся** նփր. երկար լողանալ (ռուսական բաղանիքում)։

Напá|рье չ. **-рьице** նւզ. գայլիկոն, ‘բուրղու’, փորիչ գործի։

Напа|сáть, -сти́ ն. **1**, պաշար պատրաստել, ‘թադարիկը տեսնել’. **2,** արածացնել, գէրացնել. **-сáться** նփր **1**, արածելով գէրանալ, չաղանալ. **2**, պարենաւորուիլ. **-сти́сь** նփր. տալ, մատակարարել. на негó не напасёшься дéнегъ նորան որքան էլ փող տաս, չի կշտանայ. на негó не напасёшься плáтья նորան շոր չի դիմանում. **-сéніе** չ. պաշար տեսնելը. պաշար պատրաստելը. **-сти́** (-сý -сýтъ), **ся** տ. Напасáть, ся. (ձախորդութիւն։

I. **На|пáсть** ի. քամբախտութիւն, չարիք,

II. **Напáсть** (-падý -дýтъ) տ. Нападáть և Напáдывать.

Напáсы|ваніе տ. Напасéніе; **-вать, ся** տ. Напасáть, ся.

Напа|xáніе վարելը, հերկելը (որոշ քանակութեամբ). **-хáть** (-шý -шутъ) տ. Напáхивàть; **-хиваніе** տ. Напахáніе; **-хивать**, -хáть ն. որոշ քանակութեամբ վարել, հերկել։ [պատրաստել։

Напáхтать ն. мáсла շատ իւղ հարել,

Напáч|каніе չ. աղտոտելը, կեղտոտելը. **-кать** ն. աղտոտել, կեղտոտել, ‘մուռտռտել’։

Напа|я́ніе տ. Напáиваніе I; **-я́ть** տ. Напáивать I. [թխել, պատրաստել։

На|пекáть, -пéчь ն. որոշ քանակութեամբ

Напере6óй տ. Наперерывъ.

Напе|реди́ մ. յետոյ, ապագայում. это дѣло ещё н. այդ գործը ապագայի բան է. **-рёдъ** մ. առաջ, առաջուց. я наперёдъ это зналъ; я н. егó вышелъ изъ собрáнія ես նորանից առաջ դուրս եկայ ժողովից։

Наперекóръ մ. հակառակ, ընդդէմ. ’ի հեճուկս, ‘ջիգու’. итти́ н. комý մէկին հակառակ գնալ, վարուիլ. н. судьбѣ հակառակ բաղդի։

Наперерывъ մ. մրցելով, մրցմամբ, ‘իրար գլուխ պատռելով’. eió всѣ н. желáютъ ви́дѣть у себя́ նորան իրար ձեռքից խլում են. всѣ н. желáютъ прочéсть этотъ ромáнъ.

Наперéть (-прý -прýтъ) տ. Напирáть.

Наперехвáтъ տ. Наперерывъ.

Напéр|сникъ ա. **1**, կրծքի զարդ, զարդարանք, լանջապանակ. **2,** (**-сница** ի.) բարեկամ, -ուհի, մտերիմ, մտերմուհի. **-сническій, -сничій**, ья, ье ած. բարեկամի, մտերմի[ն յատուկ]. **-сный** ած. կրծքի վերայ կըրելի. н. крестъ.

Напёр|стникъ ա. **-стничекъ**, чка նւզ. ճկութի մատնոց. **-стокъ**, тка ա. **-сточекъ**, чка նւզ. մատնոց. **-сточникъ** ա. մատնոցագործ. **-сточный** ած. մատնոցի. н—ая травá տ. Наперстя́нка I; **-стя́нка** ի. **1**, բս. Digitalis lutea, դեղին մատնետունկ (մատնոցակ). крáсная н., D. purpurea, ծիրանեգոյն մատնետունկ (մատնոցակ). **2,** մատնետունկի նիւթ, ընամատնի „больнóму были даны кáпли н—и“.

Напе|стрéніе չ. խիստ խայտաճամուկ, խայտաբղէտ դարձնելը **-стри́ть** (-щрю́ -стря́тъ) տ. Напещря́ть.

Напечá|таніе չ. տպելը, տպագրելը. н. въ газéтахъ объявлéнія; **-тать** տ. Печáтать.

Напеча|тлѣвáть, -тлѣть ն. что въ комъ մէկի սրտի, մտքի մէջ մի բան տպաւորել, հաստատել. н. въ сéрдцѣ стрáхъ Бóжій; **-тлѣніе** չ. տպաւորելը, տպաւորում. **-тлѣть** տ. Напечатлѣвáть.

На|печéніе չ. որոշ քանակութեամբ թըխելը, պատրաստելը. **-пéчь** (-пекý -чёшь -кýтъ· անց. напёкъ -клá, ó) տ. Напекáть.

Напе|щрéніе տ. Напестрéніе; **-щря́ть**, ·стри́ть ն. խիստ խայտաճամուկ, խայտաբղէտ դարձնել։

На|пивáть, -пи́ть ն. խմելով ձեռք բերել, ստանալ. **-ся** չ. **1**, чегó բաւական խմել, կշտանալ. н. воды́; лóшади напи́лись; **2,** խմել, ընդունել. я напи́лся чáю; **3,** խմել. հարբել. н. дó-пьяна; н. пья́нымъ.

Напи|лéніе, -ливаніе չ. որոշ քանակութեամբ սղոցելը, սղոցելով պատրաստելը. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. որոշ քանակութեամբ սղոցել, պատրաստել. **-локъ**, лка ա. **-лочекъ**, чка նւզ. խարտոց. **-лочный** ած. խարտոցի։

На|пинáться, -пнýться նփր. на что մի բանի դիպչիլ. զարկուիլ. բախիլ, մի բանի վրայ ընկնիլ. սայթքել, ‘սոթ տալ’։

На|пирáніе չ. ճնշելը. **-пирáть**, -перéть ն. на что **1**, կատաղութեամբ բախել, ճնշել. лёдъ напирáетъ на мостъ սառուցը կամուրջը բախում է. **2,** ստիպել, ծանրապէս ճնշել, սեղմել, նեղել. непріятель си́льно напирáлъ на насъ; онъ напирáетъ на этотъ слýчай նա այդ դէպքին մեծ նշանակութիւն է տալիս, նա այդ դէպքը շեշտում է։

Напи|сáніе չ. գրելը. **-сáть, ся** տ. Писáть, ся.

На|питáніе չ. կշտացնելը, յագեցնելը. ծծել տալը. **-питáть, ся** տ. Напи́тывать, ся; **-пи́токъ**, тка ա. **-пи́точекъ**, чка նւզ. խմիչք, խմելիք, ըմպելիք. обыкновéнный егó н., это водá; крѣпкіе, горячіе н—тки;

-пи́точный ած. խմիչքի, խմիչքներէ, խմելիքի, ըմպելիքի. **-пи́тываніе** չ. կշտացնելը, յագեցնելը. ծծել տալը. **-пи́тывать**, -питáть ն. 1, կերակրել, կշտացնել, յագեցնել. н. котёлъ շոգեկաթսան լցնել. 2, ծծեցնել, թողնել որ ծծէ, իւր մէջ քաշէ. н. компрéссъ ýксусомъ; **-ся** անդր. կշտանալ, յագենալ. ծծել. իւր մէջ քաշել. вáше плáтье напитáлось сѣ́рнымъ зáпахомъ; **-пи́ть** (-пью́ -пью́тъ), **ся** տ. Напивáть, ся.

На|пихáніе չ. լցնելը, առգեցնելը. **-пихáть** տ. Напи́хивать; **-пи́хиваніе** տ. Напихáніе; **-пи́хивать, -пихáть, -пихну́ть** ն. լցնել, մեծ քանակութեամբ մի բանի մէջ ածել, կոխել։

На|пи́чкать ն. բոլորովին, սաստիկ լցնել (մէջը կոխելով), առգեցնել. **-ся** անդր. սաստիկ, շատ ուտել, 'տկռիլ'. **-пишу́** տ. Написáть.

Напла́|вить (-влю -вятъ), **ся** տ. Наплáвливать, ся; **-вленіе, -вливаніе** չ. 1, քշելը (գետով փայտ). 2, որոշ քանակութեամբ հալելը, պատրաստելը. **-вливать**, -вить ն. 1, քշել (գետով փայտ). 2, որոշ քանակութեամբ հալել, պատրաստել (մետաղեղէն). **-вно́й** ած. լողացող, լողուն. н. мостъ լողուն լաստակամուրջ. н—áя земля́ ջրից բերած հող, ալմահող. **-во́къ**, вкá ա. լողուն, ջրի երեսին լողացող բան (օր. կարթից կախած փայտի կտոր, խցան). **-въ** ա. 1, ինքնաբերաբար լողալը, ընթանալը (թիակաւոր նաւի). итти́ н—омъ առանց թիավարութեան ընթանալ. 2, լողուն, լողան, ջրի երեսին լողացող բան (ուռկանից կախած)։

Напла́кать (-чу -чутъ) ն. глазá շատ լալով աչքերը փչացնել. н. себѣ́ болѣ́знь լաց լինելուց հիւանդանալ. **ся** չ. երկար լալ, լաց լինել, արտասուել։

Напла́|стáніе չ. շերտ շերտ կտրտելը. **-(á)стáть** ն. շերտ շերտ կտրտել. **-стовáніе, -сто́вываніе** չ. շերտ շերտ դարսելը. **-сто́вывать, -стовáть** (-тýю -ютъ) ն. շերտ շերտ դարսել, կիտել։

На|плевáніе չ. երկար, շատ թքելը. **-плёвывать, -плевáть** (-плюю́ -ю́тъ) ն. շատ, շատ անգամ թքել, թքոտել. *н. мнѣ на э́то թքել եմ դորա վերայ. н. на твои́ угрóзы;

Наплёкій ած. խայտաբղէտ, 'չալ' ճիւերով կամ ճիւով (թռչուն). н. гóлубь.

Напле|скáніе չ. վրան ցայտեցնելը, թափելը. **-скáть** (-щý -щутъ), **ся** տ. Наплéскивать, ся; **-(нá—)ски** ա. յ. կոհակի ցայտունները, ճղփիւնները. **-скиваніе** տ. Наплескáніе; **-скивать** -скáть ն. վրան ցայտեցնել, թափել. не наплещи́ нá полъ յատակը մի թափիր. **-ся** անդր. ինք իրան լաւ թրջել, թացել. 2, չ. ճղփելուց դադարիլ. ры́ба не наплéщется ձուկը ճղփելուց, 'խլպտալուց' չէ դադարում. **-(нá—)скъ** ա. տ. Наплескáніе.

На|плетáть, -плéсть (-плетý -тýтъ) ն. 1, որոշ քանակութեամբ հիւսել, ոլորել, պատրաստել. 2, 'դուրս տալ', շաղակրատել, վայրահաչել. **-плетéніе** չ. որոշ քանակութեամբ հիւսելը, ոլորելը, պատրաստելը։

Напле́|чіе չ. **-чки** ա. յ. **-чникъ** ա. 1, ուսապանակ, ուսի զարդ. 2, զգեստի ուսը, ուսի մասը. **-чный** ած. ուսի, ուսա—։

Наплоди́ть (-жý -дя́тъ) ն. բուծանել, բազմացնել (կենդանիներ). **-ся** անդր. բազմանալ, շատանալ։

Наплута́ться չ. երկար, ց'յոգնութիւն թրև գալ, դէսուդէն շրջել։

Наплутовáть (-тýю -ютъ) 1, չ. շատ, բազմաթիւ սրիկայութիւններ, անզգամութիւններ անել. 2, ն. սրիկայութիւններով շահել, վաստակել, 'դադել'. онъ наплутовáлъ цѣ́лое состоя́ніе; **-ся** չ. երկար ժամանակ սրիկայութիւններ, անզգամութիւններ, փչութիւններ անել։

На|плываніе չ. 1, լողալով դիպչելը. 2, լողալով գալը, հաւաքուիլը, կիտուիլը. **-плывáть**, -плы́ть չ. 1, լողալով դիպչելը, հանդիպելը. купáясь, я наплы́лъ на кáмень; сýдно наплы́ло нá мель; 2, լողալով գալ, հաւաքուիլ, կիտուիլ. отъ проливнóго дождя́ наплы́ло мнóго и́лу въ колóдецъ; **-плывнóй** ած. ջրից բերուած. **-плы́въ** ա. 1, որ և է տեղ (օր. ջրհորի մէջ) հոսած, կիտուած տիղմ, ցեխ. 2, կոշտ, կոճղ, 'փիլ' (ծառի). 3, *հեղեղ. н. иностранцевъ; 4, ա. Наплывáніе; **-плы́вь** ի. տ. Наплы́въ 1; **-плыло́й** տ. Наплывнóй; **-плы́тіе** տ. Наплывáніе; **-плы́ть** (-плывý -вýтъ) տ. Наплывáть.

Наплѣсневѣ́лый ած. բորբոսնած։

На|плясáть (шý ·шутъ) ն. 1, պարելով, կաքաւելով ձեռք բերել, ստանալ (որ և է ցաւ). 2, պարելով աշխատել, վաստակել, 'դադել'. ձեռք բերել. **-ся** չ. երկար, ց'յագ պարել, կաքաւել. *онъ у меня́ напля́шется ես նորա կարմիրը կը կապեմ։

Напну́ться տ. Напинáться.

Наповáлъ մ. 1, գլխատապատ, տեղն ու տեղը. убить н.; 2, բոլորին առանց բացառութեան. онъ ругáетъ всѣхъ н.

Напогáнить (-ню -нятъ) ն. ապականել, կեղտոտել, 'մուրտառել'։

Напогрé|бица, -бница ի. առաստաղ, 'օջորք' (նկուղատան)։

Наподдавáть (-даю́ -ю́тъ) ն. пáру (ռուսական բաղնիքում) բուղը, գոլորշին շատացնել։

Наподóбіе մ. որ և է բանի նման, որ և է բանի նմանութեամբ։

Наподря́дъ մ. 1, համաձայն պայմանի. взять, рабóтать н.; 2, բոլորն էլ, առանց բացառութեան. у неió дѣ́ти, какъ н., всѣ ры́жія.

Наподхвáтъ տ. Нарасхвáтъ

На|поéніе չ. խմեցնելը, արբուցանելը, ջրելը. **-пои́ть** (-пою́ -я́тъ) տ. Напáивать II; **-пóй** ա. 1, տ. Напоéніе; 2, խմիչք, ըմպելիք (մնւղ. խմելու դեղ կամ թոյն)։

Напокáзъ մ. 'ի ցոյց. выставля́ться н. իրան ցոյց տալ. *выставля́ть н. свою́ добродѣ́тель, свою́ чéстность.

Наполеондóръ ա. (ֆր.) Նապոլէոնեան ոսկի (20 ֆրանկանոց ֆրանսիական դրամ)։

Напол|зáніе չ. սողալով գալը, հաւաքուիլը. **-зáть, -зти́** (-зý -зýтъ; -зи́) տ. Напáлзывать.

Наполировáть տ. Полировáть.

Напол|нéніе չ. լցնելը. **-ня́ть, -нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. լցնել. н. бóчку водóю; н. кóмнату ды́момъ; иностра́нцы наполня́ютъ гóродъ; н. сочинéніе при-

мѣчаніями; это извѣстіе наполнило радостію моё сердце; **-ся** *-ն.բ.բ. լցուիլ.* зала наполнилась гостями; серце наполнилось надеждою.

Наполовину *ձ. կէսով չափ, կէսը.* это н. сдѣлано; платье н. бѣлое и н. чёрное.

Наполоть (-лю -лютъ) *ն. մեծ քանակութեամբ փետել, քաղհանել:*

Напо́лье *չ. ընդարձակ, լայնածաւալ դաշտեր, մարգագետիններ, անդաստաններ.* **-льный** *դաշտերի, անդաստանների. դաշտում, անդաստանում գտնուող:*

Напома́||дить (-жу -дятъ), **ся** *ա.* Напомаживать, ся; **-женіе, -живаніе** *չ. պոմադելը.* **-живать**, -дить *ն. պոմադել, պոմադ* (помада) *քսել, օծել.* **-ся** *-ն.բ.բ. պոմադուել, պոմադով օծուել:*

Напо||минаніе *չ. յիշելը. յիշեցնելը, յորդորելը.* **-минатель** *-.* **-минательница** *է. յիշեցնող, յուշարար այր, կին.* **-минательный** *-ձ. յիշեցնող, յուշ անող. յորդորող, յորդոր կարդացող.* **-минать** -мянуть, -мнить *ն.* **1**, что, кого *մի բան, մէկին յիշել, մտաբերել.* **2.** кому о чёмъ, что *մէկին մի բան յիշեցնել, յուշ անել.* н. должнику объ уплатѣ долга; эти мѣста напоминаютъ мнѣ мою молодость; **-миновеніе** *ա.* Напоминаніе; **-мнить** (-ню -нятъ), **-мянуть**, *ա.* Напоминать.

Напо||рашивать, -рошить *ն. վրան փոշի ցանել, փոշով ծածկել.* **-ся** *-ն.բ.բ. փոշով ծածկուիլ:*

Напо́||рливость *է. խիստ մեծ ճնշում. բախում, սաստիկ թափ.* **-рливый** *-ձ. մեծաստատ, մեծ թափով, խիստ ճնշող, բախող. խիզախ, համարձակ.* **-рный** *-ձ. ճնշող, բախող. ճնշման, բախման:*

Напорожнѣ *ձ. պարապ, դատարկ:*

Напортить (-рчу -ртятъ) *ն. մեծ քանակութեամբ փչացնել, եղծանել:*

Напоръ *-.* **1**, *ճնշում, ճնշող, բախող ոյժ, զօրութիւն, թափ.* н—омъ воды прорвало плотину; н. волнъ; **2**, *յարձակում, գրոհ, զօրոյթ.* гренадеры отразили н. непріятеля.

Напо||слѣдокъ *ձ. վերջը, հուսկ յետոյ, հուսկ ուրեմն, վերջապէս.* **-слѣдяхъ** *ձ. վերջը, վերջերքը, վերջին անգամ:*

Напо||тѣлый *-ձ. քրտնած, թաց.* **-тѣть** *չ. քրտնել, թացուիլ.* **-ся** *չ. երկար, սաստիկ քրտնել, քրտինքը կոխել:*

Напра́||вить (-влю -вятъ), **ся** *ա.* Направлять, ся; **-вка** *է. սրելը* (*ածելին*). **-вле́ніе** *չ.* **1**, *ա.* Направка; **2**, *ուղղութիւն. ընթացք.* вѣтеръ перемѣнилъ н.; по н—ію къ городу *քաղաքի ուղղութեամբ.* дурное, вредное н. такого-то журнала; исходить городъ во всѣхъ н—іяхъ; **-вливаніе** *չ. ա.* Направка; **-вливать, -влять**, -вить *ն.* **1**, *ուղղել.* всѣ его дѣйствія направлены къ одной цѣли; куда направляете путь? *դէպի որ կողմն էք գնում.* **2**, *առաջնորդել, ղեկավարել.* н. кого на путь истины; **3.** *սրել, յեսանել.* н. бритву; **-ся** *-ն.բ.բ. ուղղուիլ, ուրոյն ուղղութիւն բռնել, որոշ ուղղութեամբ ընթանալ.* мы направились къ порту; **-вляющая**, ей *է. երկրչի. ուղղութեան գիծ:*

Напра́во *ձ. դէպի աջ:*

Напра́||слина *է. զրպարտութիւն, զուր ամբաստանութիւն.* взвести н—у на кого *մէկին զրպարտել, զուր ամբաստանել.* **-сно** *ձ.* **1**, *'ի զուր, զուր տեղը, վայրապար.* я н. надѣялся; **2**, *զուր, անարդարացի կերպով.* его н. наказали; **-сный** *-ձ.* **1**, *զուր, պարապին, ընդունայն, դատարկ.* н. трудъ; н—ыя хлопоты; **2**, *անարդար, -րացի.* н—ое обвиненіе; н—ое наказаніе.

Напра́ши||ваніе *չ. մուրալը, խնդրելով, ուզելով հաւաքելը.* **-вать**, напросить *ն. մուրալ, խնդրելով, ուզելով հաւաքել, կերել, գեղել.* **-ся** *-ն.բ.բ. ինք իրան զօռով դիմել, խնդրել. 'զահլա տանել', անընդհատ խնդիրներով, գիմումներով ձանձրացնել.* онъ самъ напросился на эту работу; онъ напросился ко мнѣ въ деревню; н. на обѣдъ *աշխատել ճաշի հրաւիրուիլ.* онъ напрашивается на непріятности, на ссору *նա ձգտում է անհամութիւններ անել, կռիւ սարքել:*

На||пре́дни *ձ. ռմկ. յետոյ, ապագայում.* **-пре́дь** *ձ. ռմկ. առաջուց, նախօրօք:*

Напресто́||ліе *չ. սկղ. ա.* Антиминсъ; **-льный** *-ձ. սեղանի, բեմի վերայ գտնուող:*

На||прикла́дъ *ռմկ.* **-примѣръ** *ձ. օրինակ, զոր օրինակ:*

Напрока́||зить (-жу -зятъ), **-зничать** *չ. շատ խեղկատ, չարաճճի բաներ բանել, յիմար, զեծ բաներ անել.* онъ опять напрокавилъ.

Напрока́тъ *ձ. վարձով, վարձու.* взять мебель н.; дать платье н. [*լով, կարելով:*

Напрола́зъ *ձ. մինչեւ աւլով անցկենա-*

Напролётъ *ձ. մինչեւ աւլով անցկենալով.* пуля прошла н. *գնդակը առեւ մինչեւ անցկացաւ.* они протанцовали всю ночь н. *նորա ամբողջ գիշերն անընդհատ պարեցին.*

Напроло́мъ *ձ. ուղղակի, չեշտակի, զօռով, բանի կերպով.* пройти н. ряды непріятельскіе; *лѣзть н., не соображаясь съ обстоятельствами *զօռով, բանի կերպով գործել, հանգամանքներին չ'յարմարուելով:*

Напропалу́ю *ձ. յաստհասաւթեամբ, յախուռն կերպով.* онъ играетъ въ карты н. *նա այնպէս է թուղթ խաղում, որ պէտք փչանայ.* онъ мотаетъ н. *նա յախուռն կերպով ունեցածը վատնում է:*

Напроро́чить (чу -атъ) *ն. մարգարէանալ, նախագուշակել:*

Напро||си́ть (-шу -осятъ), **ся** *ա.* Напрашивать, ся; **-сливость** *է. անհրաւութիւն, 'զահլա տանելը'.* **-сливый** *-ձ. անհրաւ, 'զահլա տանող', ձանձրացնող:*

Напро́тивъ **1.** *ն.բ.բ.* (*սեռ. հոլ.*) *դէմ, դէմ ու դէմ, դէմ յանդիման, դիմաց, հանդէպ.* н. церкви; онъ живётъ н. моихъ оковъ; **2**, *չ. այլ, բայց.* **3**, *ձ. ընդհակառակն.* трудъ укрѣпляетъ тѣло, а праздность н. разслабляетъ его.

Напру́||женіе, -живаніе *չ. լարելը* (*լցնելով*) **-живать, -жить** (-жу -жатъ) *ն. խիստ լարել* (*օր. մկանները*), *խիստ լարելով լցնել.* кровь напружила жилы *արիւն երակները լցրել, ուռցրել է.* **-ся** *-ն.բ.բ. ինքն իրան խիստ լարել, ուռչել:*

Напры́||гать *ն. թռչելով* (*թռչելուց*) *մի*

բան շահել, ստանալ. **-ся** չ. երկար, ց'յոգնութիւն թռչկոտել. **-гивать, -гнуть** չ. на что, во что թռչելով մի բանի վերայ կամ մէջ ընկնել, մի բանի զարկել. н. на ка́мень.

Напры|сканіе, -скиваніе չ. թացելը, թրջելը (սրսկելով). **-скивать, -скать** (-скаю -ютъ и -ыщу -щутъ) ն. թացել, թրջել (սրսկելով), սրսկել, ցանել, շաղ տալ. н. духа́ми; **-ся** -ն-ը. ինքն իրան թացել, սրսկել. -(на́—)**скъ** -. **1,** ա. Напры́сканіе; **2,** բերն.

Напрѣ|ва́ть, -(прѣ́)ть չ. **1,** եփուելով կաշել, նստել. **2,** որոշ քանակութեամբ փտել, հասել, նեխել. **-лый** -ծ. **1,** եփուելուց կպած, նստած. **2.** փտած, հասած. -(на́—)**лъ** է. քափ, եփուող հեղուկեղէնի կեղը. **-ть** ա. Напрѣва́ть.

Напря|га́ніе չ. լարելը, ջիլ քաշելը. **-га́ть,** -(я́)чь ն. լարել. н. си́лы; ջիլ քաշել, պրկել։

На|пряда́ть, -прясть ն. որոշ քանակութեամբ մանել, (զր.) նիւթել. **-прядéніе** չ. որոշ քանակութեամբ մանելը, (զր.) նիւթելը։

Напря|же́ніе չ. լարելը, լարում. н. ума́; պրկում, ջիլ քաշելը. **-жённость** է. լարուած լինելը, լարուածութիւն, լարւած դրութիւն։

Напря́жить ն. անգործած.տաշտակել, եփել։

Напря|мі́къ, -мки́ մ. ուղղակի, յայտնապէս, պարզ երեսին, անկեղծօրէն, առանց քաշուելու. объяви́ть н.; я сказа́лъ э́то ему́ н., безъ обиняко́въ.

Напря́сть (-яду́ -дутъ; անց. -я́лъ, ла́, о́; -ди́) ա. Напряда́ть.

Напря|та́ніе, -тыва́ніе չ. մեծ քանակութեամբ թաքցնելը, պահելը, ծածկելը. **-тыва́ть, -та́ть** (-я́чу -чутъ) ն. մեծ քանակութեամբ թաքցնել, պահել, ծածկել։

Напря́чь (-ягу́ -яжёшь -гу́тъ; անց. -я́гъ, гла́, о́, -ги́) ա. Напряга́ть.

Напу|га́ніе, -гива́ніе չ. վախեցնելը. **-гива́ть, -га́ть** ն. վախեցնել, վրան տալ, երկիւղ ազդել, (զր.) պակուցանել. **-ся** չ. վախենալ։

Напу́д|реніе, -рива́ніе չ. շպարելը, շպար, գեղ քսելը. **-рива́ть, -рить** (-рю -рятъ) ն. շպարել, շպար, գեղ քսել. *н. кому́ го́лову մէկին շշմեցնել, նեղել, 'կաթել'. **-ся** -ն-ը. շպարուել, քսուել։

Напу|ска́ніе չ. բազմութեամբ թողնելը, ներս թողնելը. **-ска́ть** -сти́ть ն. **1,** բազմութեամբ ներս թողնել. н. жильцо́въ въ свой домъ; н. ды́му въ ко́мнату; **2,** բաց թողնել, արձակել, հե՛ս տալ. н. соба́къ на звѣ́ря; **3,** տծել, թափել. н. воды́ въ фонта́нъ; **4** պատճառել. н. на кого́ стра́хъ մէկի վերայ ահ, երկիւղ ազդել. н. на себя́ ду́рь ա, յիմար, խելառ բաներ բանել. բ, յիմար, չհասկացող ձեւանալ, չ'իմանալ գնել. **-ся** -ն-ը. на кого́, на что մէկի, մի բանի վերայ յարձակուել, ընկնել. всѣ напуска́ются на него́; н. на пло́дъ պտուղներու մրգի վերայ ընկնել, պատահարը ունել. **-скно́й** -ծ. **1,** ներս թողած, բաց թողած. **2,** ներս թողնելի. բաց թողնելի, արձակելի. **3,** *անբնական, կեղծ, խաբուսիկ, ամբիճ. -(на́—)**скъ** -. **1,** ներս թողնելը. **2,** արձակելը, հե՛ս տալը (շներին). **3,** խիստ յանդիմանութիւն (բերանացի). **4,** ծալք. голени́ща съ н—омъ ծալքաւոր կօշիկների ճիտք. **-сти́ть** (-щу́ -пу́стятъ), **ся** ա. Напуска́ть, ся.

Напу́|та́ніе չ. խճճելը, խառնափնթորելը. **-тать, ся** ա. Напу́тывать, ся.

На|путіе չ. ճանապարհորդական իրեր, պիտոյքներ. **-пу́тственный** -ծ. ճանապարհորդութեան. ուղեւորութեան. н—ая моли́тва բարի երթ մաղթող աղօթք. **-пу́тствіе** չ. **1,** ճանապարհորդին պարենաւորելը, հարկաւոր բաներ տալը. **2,** վերջին թոշակ, սուրբ հաղորդութիւն. **-пу́тствованіе** ա. Напу́тствіе 1; **-пу́тствовать** (-ствую -ютъ) ն. **1,** ճանապարհորդին պարենաւորել, ճանապարհորդի պիտոյքները հոգալ. н. кого́ жела́ніемъ сча-стли́ваго пути́ մէկին բարի ճանապարհ մաղթել. **2,** [մեռնողին] հաղորդել, վերջին թոշակը տալ։

Напу́|тываніе չ. խճճելը, խառնափնթորելը. **-тывать,** -тать ն. **1,** սատակ խճճել, խառնափնթորել. **2,** աղեղգփեղց խօսել, զուրս տալ, վայրահաջել, շաղակրատել։

Напу|ха́ніе չ. ուռչելը. **-ха́ть,** -хнуть չ. ուռչել, (զր.) այտնուլ. **-хлость** է. ուռածութիւն, ուռեցք. **-хлый** է.,-ծ. ուռած. **-хнуть** ա. Напуха́ть.

Напу́|ченіе, -чиваніе չ. ուռցնելը, փքելը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. փքել, ուռցնել. что глаза́ напу́чилъ ինչ ես աչքերդ չռել. **-ся** -ն-ը. ուռչել, փքուել [նեղ]։

Напу|ще́ніе չ. բազմութեամբ ներս թող-

Напы|ле́ніе, -лива́ніе չ. փոշոտելը, թաղոտելը. **-лива́ть, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. փոշի, թոզ բարձրացնել. փոշոտել, թաղոտել. *աչքերին թոզ փչել, խաբերայութիւն անել. **-ся** -ն-ը. փոշոտուել, թաղոտուել։

Напы|ща́ть ն. հպարտացնել, գոռոզացնել, մեծամտեցնել. **-ся** -ն-ը. հպարտանալ, գոռոզանալ, մեծամտել. **-ще́ніе** չ. հպարտացնելը, -տանալը, մեծամտեցնելը. -մտելը. **-щенно** մ. հպարտաբար, ամբարտաւանութեամբ. **-щенность** է. հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, փքուածութիւն. **-щенный** -ծ. հպարտ, ամբարտաւան, փքուած։

На|пѣва́ніе չ. երգելը. **-пѣва́ть,** -пѣть ն. **1,** երգել (մի և է եղանակ). н. а́рію; **2,** կէս ձայնով երգել. **3,** շարունակ կրկնել, անել. онъ давно́ мнѣ напѣва́етъ э́то կամ про э́то; **4,** երգելով շահել, աշխատել, 'գտնել'. **5,** на кого́ մէկին ամբաստանել, զրպարտել, մէկի մասին չարախօսել. **-ся** -ն-ը. երկար, ց'յագ երգել. **-пѣвный** -ծ. երգի, եղանակի. երգող, երգեցիկ. **-пѣвъ** -. եղանակ. н. говорко́мъ թէր ասելու

Напѣ|ниваніе չ. փրփրեցնելը. **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. փրփրեցնել. **-ся** -ն-ը. փրփրել, փրփրակալել։ [вать, ся.

Напѣ́ть (-пою́ -ютъ), **ся** ա. Напѣ-

Напя́|леніе չ. քաշելով, պրկելով, զոռով հագցնելը. **-ливальщикъ, -льщикъ** -. **-ливальщица, -ливаніе** ա. Напя́леніе; **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. քաշելով, պրկելով, զոռով հագցնել կամ հագնել (օր. նեղ շոր). н. на пя́льцы չրջանակի վերայ պրկել. я не могу́ н. на себя́ э́то пла́тье.

Напя́|тить (-чу -тятъ), **ся** ա. Напя́чивать, ся; **-ченіе, -чиваніе** չ. հրելով, բոթելով, խթելով վրան ձգելը. մի բանի դիպցնելը. **-чивать,** -тить ն. на что հրելով, բոթելով, խթելով, հրնդելով մի բանի վրայ ձգ-

գել, մի բանի գիպցնել. **-ся** -ներ. на что մի բանի վերայ ընկնել, գլորուել։

Нара|бáтывать, -бóтать ն. 1, որոշ քանակութեամբ գործել, մշակել, պատրաստել. н. плáтья, óбуви на продáжу; 2, աշխատել, վաստակել, 'դադել'. онъ нарабáтываетъ дéнегъ, скóлько нýжно на содержáніе емý съ семéйствомъ; **-ся** -ներ. երկար, շատ, ց'յոգնութիւն աշխատել, հալից ընկնել. **-бóтаніе** չ. 1, որոշ քանակութեամբ գործելը, մշակելը. 2, աշխատելը, 'դադելը', վաստակելը. **-бóтать, ся, -рабóтывать, ся** տ. Нарабáтывать, ся.

Наравнѣ́ մ. հաւասար, համահաւասար կերպով. онъ идётъ н. съ прóчими; я получáю жáлованье н. съ прóчими.

Нарáдовать (-дую -ютъ) ն. մեծապէս խնդացնել, ուրախացնել. **-ся** չ. чемý, на что մի բանի վերայ խիստ ուրախանալ, խնդալ։

Нарá|менный տ. Нарáмный; **-мникъ** ա. 1, եմիփորոն, ուսանոց, ուսապանակ եպիսկոպոսի. 2, ածշ. պատմուճան (քահանայապետի). **-мный** ած. ուսի, ուսա—, ուսի վերայ դրուող։

Нарóни|ваніе չ. մեծ քանակութեամբ վայր թափելը, շաղ տալը, կորցնելը. **-вать**, наронять ն. чегó մի բան մեծ քանակութեամբ շաղ տալ, վայր թափել, կորցնել։

Нараспáшку մ. կոճակները բաց թողած, բաց արած, արձակած. онъ хóдитъ въ сюртукѣ́ н.; *у негó душá н. նա անկեղծ, պարզասիրտ մարդ է։ [երկարացնելով։

Нараспѣ́въ մ. իբր խօսքերը երկնելով,

Нара|стáніе չ. 1, վերայից աճելը, բուսնելը. 2, աճելը, աւելանալը, շատանալը. **-стáть**, нарости́ չ. 1, մի բանի վերայից, վերեւից աճել, բուսնել. на кáмняхъ нарослó мнóго мóху; въ рáнѣ нарастáетъ дíкое мясо; 2, աճել, աւելանալ, շատանալ, կիտուել. на нёмъ нарослó мнóго дóлгу; на капитáлъ нарослú большíе процéнты; **-сти́ть** (-щý -стя́тъ) տ. Наращáть.

Нарасхвáтъ մ. խլելով արագ, մրցմամբ. произведéнія этой фáбрики продаю́тся н. այդ գործարանի արտադրած ապրանքները մարդիկ միմեանց ձեռքից խլում են։

Нара|щáть, -сти́ть ն. բուցնել, բուծանել (բոյսեր). **-щéніе, -щиваніе** չ. բուցնելը, բուծանելը (տունկեր). **-щивать** տ. Наращáть.

Нарвáлъ ա. կնդ. Monodon monocerus, միաժանի, նարվալ (ձուկ մի)։

На|рвáніе չ. քաղելը, 'պոկոտելը'. **-рвáть** (-рвý -вýтъ) տ. Нарывáть I; **-ся** -ներ. 1, բռնութեամբ, լրբաբար ներս խուժել, ներս պրծնել. 2, на что մի անախորժ բանի հանդիպել, 'խաթաբալի' մէջ ընկնել. н. на скандáлъ.

Нá|рдный, -рдовый ած. բուն փաղանգամուշկի, նարդոսի. **-рдъ** ա. բս Nardostachys iatamansi, բուն փաղանգամուշկ, նարդոս։

На|рдѣвáніе չ. հասունանալը (պտուղի կամ պալարի). **-рдѣвáть**, -рдѣть չ. հասունանալ, հասնել (պտուղների կամ պալարների մասին). **-рдѣлость** է. հասունութիւն. **-рдѣлый** էյ. ած. հասած, հասունացած. **-рдѣніе** չ. հասնելը, հասունանալը. **-рдѣть** տ. Нардѣвáть.

На|реканіе չ. 1, անուանելը, անուն տալը. 2, կշտամբելը, ·բանը, պախարակելը. -կամ. подáть пóводъ къ н—ію վատ խօսելու, կշտամբելու առիթ տալ. **-рекáть**, -рéчь ն. 1, когó մէկին անուանել, անուն տալ, անուն դնել (օր. մկրտութեան ժամանակ). 2, когó въ чёмъ, что на когó մէկին մի բանի համար կշտամբել, մեղադրել. **-ся** -ներ. անուանուել, կոչուել. **-речéніе** չ. անուանելը, անուանում. անուն տալը, դնելը. **-речённый** էյ. ած. 1, անուանած. 2, նշանակած. 3, ընտրած, նշանած (օր. հարս, փեսայ). **-рéчь** (-рекý -речёшь -рекýтъ; անց. нарёкъ -реклá, ó), **ся** տ. Нарекáть, ся.

Нари́нуться -ներ. մէկին վրայ պրծնել, մէկի վերայ յարձակուել, ընկնել։

Нари|совáніе չ. նկարելը, պատրաստելը (նկարներ). **-совáть** (сýю -ютъ) տ. Нарисóвывать; **-сóвка** է. **-сóвываніе** տ. Нарисовáніе; **-сóвывать**, -совáть ն. նկարել, որոշ քանակութեամբ պատրաստել (նկարներ)։

Нари|цáніе չ. անուանում, անուն տալը, դնելը. **-цáтельный** ած. անուանական. эти áкціи продаю́тся по н—ой цѣнѣ́; н—ое и́мя քեր. հասարակ անուն. **-цáть** ն. անուանել, կոչել, անուն տալ, դնել.

Нарко|тизи́рованіе չ. թմրեցնելը, անզգայ դարձնելը. **-тизи́ровать** (-рую -ютъ) ն. թմրեցնել, անզգայ դարձնել. **-кóзъ** ա. (յն.) անզգայութիւն, թմրութիւն (որ առաջանում է օր. քլորոֆորմ ընդունելուց յետոյ). **-ти́змъ** ա. (նոր-յն.) շշմեցուցիչ, թմրեցուցիչ ույժ, զօրութիւն. **-ти́къ** ա. (նոր-յն.) նարկոտին, թմրիչ, շշմեցուցիչ նիւթ (օպիումի). **-ти́ческій** ած. շշմեցնող, թմրեցնող։

Наро|ви́ть, -влéніе տ. Норови́ть, -влéніе.

Нарóдецъ, дца նւզ. տ. Нарóдъ.

Народи́ть (-рожý -дя́тъ) տ. Нарождáть.

Нарó|дникъ ա. ժողովրդասէր, ժողովրդի պաշտպան, ջատագով. **-днический** ած. ժողովրդասիրական. **-дничество** չ. ժողովրդասիրութիւն. **-дно** մ. մարդաշատ, բազմամարդ. հրապարակաւ, աշխարհի առաջ. **-дность** է. ազգայնութիւն, ազգութիւն, ժողովուրդ. **-дный** ած. 1, ազգային, ազգի. н—ая честь; н—ое имýщество; 2, ժողովրդի. ժողովրդական. н—ыя пѣ́сни; н. бытъ ժողովրդի կենցաղ, վարք ու բարք, նիստ ու կաց. н—ая бѣдá; н—ые предразсýдки; 3, հասարակական. н—ое гуля́ніе.

Народо|влáстіе չ. ժողովրդապետութիւն. **-влáстный** ած. ժողովրդապետական. **-вѣ́дѣніе** չ. ժողովրդագիտութիւն. музéй н—ія; **-держáвіе** չ. ժողովրդապետութիւն, ռամկապետութիւն, ռամկավարութիւն. **-держáвный** ած. ժողովրդապետական, ռամկապետական, ռամկավարական. **-лю́бецъ**, бца ա. ժողովրդասէր, ժողովրդի բարեկամ. **-населéніе** չ. ազգաբնակութիւն. рѣ́дкое н.; **-начáльникъ** ա. ժողովրդապետ. **-правлéніе** տ. Народодержáвіе; **-счислéніе** չ. ազգահամար, ժողովրդահամար։

Нарóдъ ա. 1, ժողովուրդ, ազգ. сѣвер-

ные, восто́чные н—ы; поработи́ть н-; **2**, *հասարակութիւն, ամբոխ, բազմութիւն*. на э́томъ ба́лѣ бы́ло мно́го н—у; собрало́сь мно́го н—у; гласъ н—а —гласъ Бо́жій (*առծ.*) *ձայն բազմաց, ձայն Աստուծոյ։*

Наро|жда́ть, -ди́ть ն. *ծնել, գոյացնել* (*մեծ բազմութեամբ*). она́ народи́ла мно́го дѣте́й; **-ся** *ն. չք. մեծ քանակութեամբ ծնուել, գոյանալ.* у нихъ народи́лось мно́го дѣте́й; народи́лось мно́го хлѣ́ба, плодо́въ *առատ հունձ եղաւ, առատ միրգ եղաւ.* **-жде́ніе** չ. *ծնելը, ծնունդ, գոյացում.* н. мѣ́сяца *ծնունդ լուսնի.* **-ждённый** բյ. ած. *ծնուած, գոյացած. նորածին։*

Наро́|къ ա. *պայմանաժամ, 'վադա'.* **-комъ** մ. *դիտմամբ. դիտաւորութեամբ.* не н. *ոչ դիտաւորութիւմբ, պատահմամբ։*

Нарони́ть տ. Нара́нивать.

Наро́|слый ած. **1**, *վերարոյս. վերևից աճած, բուսած.* **2**, *աճած, վրան աւելացած, վրան եկած.* (-на́—)**сль** ի. *աճում, աւելում. կոշտ, 'խիլ'* (*ծառի*)։

Наро|ста́ніе, -ста́ть տ. Нараста́ніе, -ста́ть; **-(на́—)стень**, тня ա. *լաստենու* [*բնի վերայ աճող*] *սունկ.* **-сти́** տ. Нараста́ть; **-сти́ть** տ. Нарасти́ть; **-стокъ**, тка ա. *աւելորդ միս. կոշտ, 'խիլ'.* **-(на́ро́)стъ I**, (на́ростъ) *կոշտ, 'խիլ', հանգոյց* (*ծառի*). **2**, (наро́стъ) *աւել միս, ուռեցք, պալար, 'խիլ'* (*մարմնի*). **3**, *ձուածիլ* (*ձուի դեղնուցն սպիտակուցի հետ կապուող խիժով*)։

На|ро́чи́то մ. **1**, *դիտմամբ, կերպով, առանձին. 2*, տ. Наро́чно; **-ро́чи́тый** ած. **1**, *ընտիր, նշանաւոր, երևելի. գլխաւոր.* **2**, տ. Наро́чный; **-ро́чно** մ. *դիտմամբ, դիտաւորութեամբ.* онъ э́то н. сдѣ́лалъ; н. по́сланный տ. Наро́чный, аго; **ро́чный** ած. *դիտաւորուած, դիտմամբ, դիտաւորութեամբ անուող, արած, կատարուող, կատարուած.* н—ое посѣще́ніе *դիտաւորութեամբ արած այցելութիւն.* на ро́чный, аго ա. *սուրհանդակ, յատուկ գործով ղրկած պատգամաւոր.* письмо́ по́слано съ н—ымъ.

На́р|та ի. *Սիբ. սահնակ, 'քրշակ', որին շուներ են լծում, «շնասահնակ», «շնաքրշակ».* **-тенный** ած. *այս սահնակի։*

Нарту́|тить (-чу -тятъ) տ. Нарту́чивать; **-ченіе -чиваніе** չ. *սնդիկով պատելը.* **-чивать**, -тить ն. *սնդիկով պատել, ծածկել.* **-чка** ի. տ. Нарту́ченіе.

Нару|ба́ніе չ. **1**, *կտրելը, կոտորելը* (*որոշ քանակութեամբ*). **2**, *կոտորելով, կտրատելով պատրաստելը* (*որոշ քանակութեամբ*). **3**, *վրայից կտրելը, քերթելը, նշան անելը.* **-ба́ть, -би́ть** (-блю́ -ру́бятъ) ն. **1**, *կտրել, կտրատել. կոտորել* (*որոշ քանակութեամբ, օր. անտառում փայտ*). **2**, *կտրատել, կոտորել* (*որոշ քանակութեամբ*). н. капу́сты; **3**, *վրայից կտրել, կտրելով նշան անել, քերթել.* н. на дере́вьяхъ зна́ки; **-бка** ի. **1**, տ. Нарубаніе; **2**, *կտրուածք, ծառի, գերանի եւն վերայ կտրած տեղ, նշան.* **-бле́ніе, -бливаніе** տ. Нарубаніе; **-бливать** տ. Наруби́ть; **-бно́й** ած. *վրան, վրայից կտրած, քերթած, նշան արած.* **-бъ** ա. տ. Нару́бка.

Нару|га́тельство չ. *հայհոյելը, անարգելը, նախատելը.* **-га́ться** չ. надъ кѣмъ *մէկին ծաղրել, նշաւակել, ծանակել, նախատել։*

Нару́|жи մ. *արտաքուստ, դրսեւից, դրսից, դուրսը.* **-жно** մ. *արտաքուստ, արտաքինին, արտաքին տեսքին նայելով.* онъ то́лько н. добродѣ́теленъ; **-жность** ի. **1**, *դուրս, արտաքին կողմ, երես* (*շինութեան*). **2**, *արտաքինը, արտաքին տեսք, կերպարանք.* н. обма́нчива; суди́ть по н—и *արտաքինին նայելով դատել.* **-жный** ած. *արտաքին, դրսի, դրսեւի.* н. видъ; н. видъ обма́нчивъ; н—ыя украше́нія дворца́; **-жу** մ. *դէպի դուրս, դրսի կողմը.* плу́тни его́ вы́шли н. *նորա սրիկայութիւնները յայտնուեցան, երեւան եկան.* дверь отпира́ется н. *դուռը դէպի դուրս է բացւում։*

Нару|ка́вникъ ա. *բազպան, թեզապան, թեզակալ* (*կոշտ կտորից կամ կաշէ*)։

На́руку մ. *յարմար, ձեռնտու։*

Наруми́|неніе, -ниваніе չ. *կարմիր դեղ քսելը, կարմիր շպարելը.* **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. *կարմիր ներկել, ներկել, կարմիր շպարել.* **-ся** ն. չք. *կարմիր շպարուել, երեսին կարմիր դեղ, շպար քսել։*

На́ручни ա. յ. *կալանաւորի ձեռքերին դրած կապանքներ, շղթաներ։*

Нару|ша́ть, -шить ն. *խանգարել, վրդովել* (*օր. մէկի հեղեկան անդորրութիւնը, կարգերը*), *լուծել, խախտել, դրժանել* (*օր. օրէնքը, դաշնագիրը*). н. прися́гу *երդմնազանց դառնալ.* н. долгъ *պարտազանց դառնալ.* н. миръ *խաղաղութիւնը վրդովել.* н. обще́ственную тишину́, обще́ственный поря́докъ *հասարակական անդորրութիւնը, կարգը վրդովել.* **-ше́ніе** չ. *խանգարում, վրդովում* (*խաղաղութեան, հանգստութեան*), *լուծում, խախտում* (*օր. դաշնագրի*). н. прися́ги *երդմնազանցութիւն.* н. ми́ра *խաղաղութեան վրդովում.* н. зако́новъ *օրինազանցութիւն, օրէնքների խախտում.* н. обще́ственной тишины́ *հասարակական անդորրութեան վրդովում.* **-ши́тель** ա. **-ши́тельница** ի. *խանգարիչ, վրդովիչ, վրդովարար այր, կին.* н. споко́йствія, зако́на; **-ши́тельный** ած. *խանգարող, վրդովող.* **-шить** (-шу -шатъ) տ. Наруша́ть.

Нар|ци́ссовый ած. *նարկէսի.* **-ци́ссъ** ա. բս. Narcissus, *նարկէս, 'նարգիզ'*։

На́ры ի. յ. *մի տեսակ տախտ.* лежа́ть, сидѣ́ть на н—ахъ.

На|рыва́ніе չ. **I**, *քաղելը. 'պոկոտելը'*, (*մեծ քանակութեամբ*). **2**, *քաշելը, հանելը* (*թարախը*). **3**, *թարախակալելը.* **-рыва́ть I.** (-рва́ть) ն. 1, *քաղել, 'պոկոտել'* (*մեծ քանակութեամբ*). н. цвѣто́къ; 2, *փտեցնել, թարախակալեցնել* (*սպեղանու, 'մհլամի' մասին*). **3**, չ. *հասնել, փտիլ, թարախակալիլ.* чи́рей нарыва́етъ; **II**. (-ры́ть) ն. *փորել, բանդել* (*մեծ քանակութեամբ*). **-рывно́й** ած. *թարախակալեցնող, փտեցնող, թարախաքաշ, -խահան.* н. пла́стырь; **-ры́вный** ած. *պալարի, ուռեցքի.* н—ая боль *սաստիկ, ոստկալի ցաւ.* **-ры́вчатый** ած. **1**, *պալարաշատ, խոցաշատ, պալարներով, խոցերով ծածկուած.* **2**, *պալարակերպ, պալարի, խոցի նման.* **-ры́въ** ա. *պալար, խոց, ուռեցք* (*թարախակալող, շարաւոտ*)։

Нарыда́ться չ. *խիստ շատ, խիստ երկար ողբալ, հեկեկալ, հեծկլտալ։* [*պահ կաղով։*

Нары́льникъ ա. *երախակալ, երախա-*

Нарыскаться չ. ցնյալ, ցնյալնութիւն վազել, վազվզել, 'շատ գնել'։

На|рытіе չ. փորելը, քանդելը (մեծ քանակութեամբ). **-рыть** (-рóю -ютъ; հրամ. -рóй) ա. Нарывáть II.

Нары|хлéніе չ. փորելը, պեղելը, փափկացնելը, 'փուխփուխացնելը'. **-хлить**, (-лю -лятъ) **-хлять**ъ. փորել, պեղել, փափկացնել, 'փուխփուխացնել' (մասամբ)։

Нарѣдкость ն. ռմկ. սակաւ։

На|рѣзаніе չ. **1**, մեծ քանակութեամբ կտրելը, կտրտելը, կատորելը. **2**, կտրտելը, քերթելը. **-рѣзать** (-рѣжу -жутъ). **ся** ա. Нарѣзывать, ся.

Нарѣзвиться (-влюсь -вятся) ->ւ. խիստ խնդալ, սանձարձակ կերպով խնդալ, հրճուել։

Нарѣ|зка է. **1**, ա. Нарѣзаніе; **2**, ծակել, գծերանի նև վերայ կտրած նշան, քարթ, քարթած տեղ. **3**, չափելը, կտրելը. **4**, կրտրուածք, կտրած տեղ. винтовáя н.; **5**, գտած, բաժանած հող, կտոր հող. **-зной** ->. **1**, քարթի, կտրուածքի. **2**, կտրող, քարթող, կրտրուածք, քարթ անող. **-зъ** –. ա. Нарѣзка; **-зываніе** ա. Нарѣзáніе; **-зывать**, -зать ъ. **1**, մեծ քանակութեամբ կտրել, կտրտել, կոտորել. н. хлѣба; н. ветчины; **2**, կտրել (օր. նշան գերանի վերայ), քարթել. н. зубцы на колесѣ; н. винтъ պտուտակ կտրել կամ քաշել. *ты у меня на бíркѣ нарѣзанъ են քեզ հետ հաշիւ ունիմ. **-ся** ->ւ. **1**, մի բանի դիպչիլ. **2**, խիստ խմել, հարբել. (нá—)**зь** է. փորագրութիւն, դրուագ։

Нарѣчіе չ. **1**, քեռկ. մակբայ. **2**, բարբառ։

Нарюмиться (-млюсь -мятся) չ. երկար, շատ լալ, լաց լինել։

На|рядить (-ряжу -дятъ), **ся** ա. Наряжáть, ся; **-рядливость** է. պճնասիրութիւն. **-рядливый** ->. պճնասէր. **-рядность** է. շուք, փառքնամութիւն. **-рядный** ->. **1**, նշանակած (մի բան անելու, կատարելու). **2**, գեղեցիկ, շքեղ, զարդարուն, սիրուն. **3**, պճնուած, պաճուճուած. **4**, нарядъ-ի։

Наряду ն. միակերպ, հաւասար կերպով. նոյն կարգում, նոյն դրութեան մէջ։

Наря|дчикъ –. բանուորների վերակացու, աշխատանքը բանուորների մէջ բաժանող. **-дчица** է. **1**, բանուորուհիների վերակացուհին. **2**, գռեհ. պճնասէր, պճնամոլ կին. **-дъ** –. **1**, ա. Наряжáніе; **2**, հրաման, կարգադրութիւն. նշանակում, բաժանում (աշխատանքի, բանուորների). **3**, խումբ (որոշ գործ կատարելու համար նշանակուած). полицéйскій н.; **4**, զգեստ, զարդարանք, շքեղ փառքնամ, սիրուն շոր, հագուստ. бáльный н.; брáчный н.; въ пóлномъ н—ѣ կատարելապէս պճնուած, զուգուած, զարդարուած. любить н—ы պճնասէր լինել. н. возвышáетъ красоту; накупить н—овъ այլ և այլ պաճուճանքներ, զարդի բաներ գնել. **5**, ցուցակ. н. блюдъ խորտիկացուցակ. **6**, լցնում, լից (հրացանի). **-жáніе** չ. **1**, պճնելը, պաճուճելը. **2**, կարգադրելը, նշանակելը, կարգում, նշանակում. **-жáть**, -дить ъ. **1**, նշանակել (գործի համար). н. слѣдствіе о пожáрѣ հրդեհի համար քննութիւն նշանակել. н. карауль, н. людéй въ карауль պահակ, -պաններ նշանակել. н. людéй на рабóту մարդկանց գործի վերայ դնել. **2**, պճնել, պաճուճել, զարդել, զարդարել. н. невѣсту къ вѣнцу; **-ся** ->ւ. զուգուիլ, զարդարուիլ, պճնուիլ, պաճուճուիլ. онá любитъ н.; **-жéніе** ա. Наряжáніе.

Наса|дитель –. **-дительница** է. տնկող, *հաստատող, 'մացնող այլ, կին. н. обычаевъ; **-дить** (-сажу -сáдишь -сáдятъ) ա. Насаждáть և Насáживать; **-два** է. **1**, արմատ, տնկելը. **2**, դնելը (մի բանի վերայ). **3**, վրան դրած բան, գրաւազ. **-дной** ->. դնովի, մի բանի վերայ դնելու. н—ая трубá; **-докъ**, дка –. **1**, փողից դրած բան. **2**, անուագ (օր. կերակուր եփելու ամանի մէջ նստած). **3**, որս. փողի բերան, ծայր. **-дочка** նւզ. ա. Насáдка; **-жáть** ա. Насáживать; **-ждáть**, -дить ъ. **1**, տնկել (սերմը կամ տունկը). п. виногрáдъ; այգի, 'բաղ' գցել. **2**, *տնկել, հաստատել, տարածել. н. вѣру; н. наýки и искýсства; **-ждéніе** չ. **1**, տնկելը. **2**, *տնկելը, տարածելը, հաստատելը. **3**, տունկ, տնկած բան. **-живаніе** չ. տնկելը. դնելը, տեղաւորելը (մի բանի վերին). **-живать**, -жáть, -дить ъ. տնկել (մեծ քանակութեամբ), իրար վրայ դնել, տարածել. н. сноны խոշորը միմեանց վրայ դնել, դարսել. н. куръ հաւեր թուխս դնել. **2**, գրնել, բնակեցնել, տեղաւորել, գետեղել (շատերին). н. людéй въ лóдку; н. рыбы въ садóкъ ավազանի մէջ շատ ձկներ ածել. **3**, ծայրին, գլխին դնել, հագցնել, անցկացնել. н. топóръ на топорище կացինը կոթել. н. чéренъ на ножъ; **4**, գռեհ. կարել, գցել (վրան, վրայից)։

На|сáленіе չ. **1**, քսելը (ճեղ, ճարպ, խոզ եւն), իւղելը, ճարպելը, ճրագելը. **сáливаніе** չ. **1**, ա. Насáленіе; **II**, աղելը, աղ դնելը. **-сáливать** ъ. **I**. (-сáлить) (-лю -лятъ) քսել (իւղ, ճարպ, խոզ եւն), իւղել, ճարպել, ճրագել. **II**. (-солить) 1. աղել, աղ դնել (մեծ քանակութեամբ). 2, *комý մէկին անախորժութիւն պատճառել, նեղացնել, վշտացնել, 'գաղել', վնասել։

Насóри|ваніе չ. աղբոտելը. **-вать**, насорить ъ. աղտոտել, աղբով, 'զիբիլով' լցնել, կեղտոտել։

Насáсы|ваніе չ. ծծելը, քաշելը. **-вать**, насосáть ъ. ծծել, ծծելով քաշել. **-ся** ->ւ. ցնյալ ծծել, ծծելով կշտանալ, 'տկլիլ'. пьявка насосáлась; ռմկ. հարբել, 'արբշիլ'.

Насáха|риваніе չ. շաքարելը. **-ривать**, **-рить** (-рю -рятъ) **1**, ъ. շաքարել. **2**, չ. н. комý մէկին նեղացնել, անախորժութիւն, անհամութիւն պատճառել։

Насби|рáніе չ. հաւաքելը, ժողովելը (մեծ քանակութեամբ). **-рáть** ъ. հաւաքել, ժողովել (մեծ քանակութեամբ)։

Насвер|лéніе, **-ливаніе** չ. գայլիկոնելը, ծակելը ('բուրղով'). **-ливать**, **-лить** (-лю -лятъ) ъ. գայլիկոնել, ծակել (բուրղով).

Насви|стáть (щý -йщутъ) ա. Насвúстывать; -(нá—)**стъ** –. շուաց, շչիւն. **-стываніе** չ. շուացնելը, շուացնելով ածելը. **-стывать**, -стáть ъ. **1**, շուալ, մի բանի ժամանակ շուացնել. н. комý ýши շուացնելով մէկի ականջը տանել, ականջները խլացնել. **2**, շուացնել, շուացնելով երգել, նուագել. **-стѣть** (-щý -стятъ) ա. Насвúстывать.

На|сдава́ніе ч. որոշ քանակութեամբ տալը (խաղաթուղթ). **-сдава́ть** (-даю -ютъ) **-сда́ть** (-сда́мъ -сда́шь...) որոշ քանակութեամբ տալ, բաշխել (խաղաթուղթ)։

Насе|ле́ніе ч. **1,** բնակեցնելը. **2,** բնակութիւն, ազգաբնակութիւն. **лённость** է. խտութիւն ազգաբնակութեան. **-ля́тель** ա. **-ля́тельница** է. **1,** բնակեցնող, բնակութիւն հաստատող այր, կին. **2,** բնակիչ, -կչուհի. **-ля́ть** (-ля́ю -ля́тъ) ա. Населя́ть; **-(ё)ло́къ,** лка ա. նորաշէն, նոր հիմնած գիւղ, բնակութիւն. **-ли́ть** -ли́ть ն. **1,** բնակեցնել. н. островъ выходцами; **2,** բնակուել. наро́ды, населяющіе Сиби́рь.

Насерде́чникъ ա. պալար, ուռեցք (եղջերուաց անասնոց սրտի մօտ)։

Наси́|дка է. **1,** թուխս զալը. **2.** քաշելը, թորելը (օղի). **-дъ** ա. **1,** ածղ (ձուի). **2,** ա. Наси́дка; **-дѣ́ніе** ч. ա. Наси́дка; **-дѣ́ть** (-жу́ -дя́тъ) ա. Наси́живать; **-дѣ́ться** ч. երկար նստել (պարապելու, բանտում). онъ насидѣ́лся въ тюрьмѣ́ за долги́; н. въ дѣ́вкахъ պառաւել, տանը մնալ, մարդու չ'գնալ. **-живаніе** ч. ա. Наси́дка; **-живать,** -дѣ́ть ն. **1,** թուխս զալ. ку́рица насидѣ́ла два́дцать яи́цъ հաւը քսան ձուի վերայ թուխս է եկել. это наси́женныя я́йца այդ հին ձու է. **2,** քաշել, թորել (օղի, ձիւթ). **3,** մի տեղ երկար մնալով, նստելով ստանալ, ձեռք բերել. отъ сидя́чей жи́зни ча́сто наси́живаютъ болѣ́зни.

Наси́|ливаніе ч. **1,** այծերը լծելը, ջանալը. **2,** բռնութիւն բանեցնելը. **-ливаться, -ли́ться** (-люсь -лятся) ...տր. իր այծերը լարել, ջանքին զօռ տալ, աշխատել. **-ліе** ч. բռնութիւն, բռնադատութիւն, լլկանք. употреби́ть н.; физи́ческое н. բռնաբարում. **-лова́ніе** ч. բռնադատելը, -տում, բռնաբարելը, -ում. **-лова́ть** (-лую -ютъ) ն. բռնադատել, բռնաբարել, բռնանալ, բռնութիւն զործ դնել. **-лу** Տ. զօռով, հազիւ հազ. онъ такъ слабъ, что н. хо́дитъ; н. я ко́нчилъ э́то дѣ́ло; **-льникъ** ա. բռնացող, բռնադատող, հարստահարիչ. **-льничать,** изн—, ն. բռնադատել, բռնաբարել, բանի կերպով առնել. **-льно** Տ. զօռով, բռնութեամբ. онъ н. вошёлъ въ мо́й домъ; **-льный** -ծ. բռնի. **-льственно** ա. Наси́льно; **-льственный** ա. Наси́льный, н—ыя сре́дства; **-льство** ա. Наси́ліе; **-льствованіе** ա. Наси́лованіе; **-льствовать** ա. Наси́ловать.

Наси|не́ніе, -нива́ніе ч. լեղակոտելը (լուացքը). **-нива́ть, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. լեղակոտել (լուացքը)։

Наска́бли|ваніе ч. **1,** քերելը. **2,** տաշելը, խարտելը. **-вать,** наскобли́ть ն. **1,** քերել (որոշ քանակութեամբ). н. сы́ру պանրից քերել. **2,** խարտել, խարտելով (՚ամբողջով՚) տաշել (որոշ քանակութեամբ)։

Наска|за́ніе ч. **1,** տալը, պատմելը (շատ բան). **2,** վստահելը. **-за́ть** (-жу́ -ска́жутъ) ա. Наска́зывать; **-зъ** ա. վստահութիւն, ամբաստանութիւն. **зываніе** ա. Наска́за́ніе; **-зывать,** -за́ть ն. **1,** տալ, պատմել. н. новосте́й; разгоряча́сь, насказа́лъ мно́го ли́шняго; **2,** на кого́ մէկին վստահել, բամբասել, մէկի վերայ վատ խօսել, չարախօսել. н. кому́ на кого́ մէկի մօտ մի մարդու վատաբանել, ամբաստանել։

На|скака́ніе ч. թռչկոտելը, թռչկոտելով մի բանի վերայ ընկնելը. **-скака́ть** (-чу́ -чутъ) ա. Наска́кивать; **-ся** ч. յ'յոզնութիւն, յ'յագ թռչկոտել. **-ска́киваніе** ա. Наскака́ніе; **-ска́кивать,** -скака́ть, -скокну́ть, -скочи́ть ч. **1,** արագ, թռչկոտելով գալ. **2,** на что, на кого́ թռչկոտելով, յանկարծելով արշաւել, մէկին, մի բանի վրայ ընկնել, զիջչել. онъ наскочи́лъ на меня́ съ угро́зами նա սպառնալով ինձ վրայ արձաւ։ [կնզատել, ասպատակել։

Насверни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. ապառնել.

Наскво́зь Տ. միջից, միջով, չնչատկի միջից, ընդ թափ. проколо́ть н.; ви́дно н. միւս երեսից երևում է, թափանցիկ է։

Наскита́ться ч. երկար թափառել, դէս ու դէն ընկնել։ [մինհանց յետևից]։

Насклони́ть ն. հոլովել (մի քանի խօսք

Наско|бле́ніе ա. Наска́бливаніе; **-бли́ть** (-блю́ -я́тъ) ա. Наска́бливать.

Наско́къ ա. **1,** թռչելը, վրայ թռչելը, վրայ արձնալը. յանկարծակի յարձակում. **2,** յանդուգն մարդ։

Наско́лько Տ. որքան, որչափ. ինչքան, ինչչափ. н. я люблю́ свобо́ду, насто́лько же ненави́жу своево́ліе. [ազ։

На́скоро Տ. շտապով, արագութեամբ, ձե-

Наско|че́ніе ч. ա. Наско́къ 1; **-чи́ть** (чу́ -чатъ) ա. Наска́кивать.

На|скреба́ніе ч. քերելը, քերելով կիտելը. **-скреба́ть,** -скре́сть, -скрести́ ն. քերել, քերելով կիտել. հաւաքել. **-скребе́ніе** ա. Наскреба́ніе.

Наскрипѣ́ть (-плю́ -пя́тъ) ч. ճռալ, ճռճռալ, ճռչել (օր. զամ մարին). **-ся** ч. երկար, շատ ճռալ, ճռճռալ, ճռչել։

На|скуча́ть, -ску́чить ն. кому́ чѣ́мъ մէկին մի բանով ձանձրացնել, տաղտկացնել, մէկի ՚զահլան տանել՚. э́то мнѣ́ наску́чило; наску́чилъ онъ мнѣ́ свои́ми про́сьбами; **-ску́чиваніе** ч. ձանձրացնելը, տաղտկացնելը. **-ску́чивать, -ску́чить** (-чу -чатъ) ա. Наскуча́ть.

Насла|жда́ть (-жу́ -дя́тъ), **-жда́ть** ն. զուարճացնել, հրճուեցնել. **-жда́ться** ...տր. чѣ́мъ մի բանով զուարճանալ, հրճուել, մի բանից մեծ վայելք, մեծ բաւականութիւն ստանալ. մի բան վայելել. н. созерца́ніемъ приро́ды; н. жи́знью, удово́льствіями; н. му́зыкою; **-жде́ніе** ч. վայելք, բաւականութիւն, զուարճութիւն. հրճուանք. съ н—іемъ смотрю́ на неё; пить, ѣсть съ н—іемъ; н—ія любви́; како́е высо́кое н. почерпа́ешь въ доброде́тели!

На|сла́ниваніе ч. խաւ խաւ, շերտ շերտ դարսելը կամ բաժանելը. **-сла́нивать** -слои́ть ն. խաւ խաւ, շերտ շերտ դարսել կամ բաժանել. **-ся** ...տր. շերտ շերտ, խաւ խաւ նստել, գոյանալ, դարսուել։

Насла́ніе ч. **1,** դրկելը, ուղարկելը (մեծ քանակութեամբ). **2,** թամբախութիւն, ձախորդութիւն։ [щивать.

Насласти́ть (-щу́ -стя́тъ) ա. Насла́-

Насла́ть (-шлю́ -ютъ; -шли́) ա. Насыла́ть.

Насла|щéніе, -щивáніе չ. քաղցրացնելը. **-щивать**, сти́ть ն. քաղցրացնել։

Насло|éніе չ. շերտ շերտ, խաւ խաւ նստիլը, դարսուելը, սառչանալը. **-йть** (-ю -йть), **ся** տ. Наслáивать, ся.

Наслонйться 1, անդր. յենուիլ. **2**, չ. երկար թեք գալ, պարապ-սարապ թափառել, փչութիւններ անել։

Нáслудъ ա. սառոյթեան ժամանակ սառցի երեսին կանգնած ջուր։

Наслу́|живать, -жи́ть (-жу́ -жать) չ. **1**, մի քանի ժամանակ ծառայել. эта карéта не прочнá, недóлго наслу́житъ—երկար չի դիմանայ. **2**, ծառայելով ստանալ, ձեռք բերել. **-ся** չ. երկար ծառայել.

Наслу́|шиваться, -шаться ն. чегó **1**, շատ բան լսել, լսելով սովորել. дѣ́ти чáсто отъ ня́некъ наслу́шиваются непристóйныхъ словъ; бы́вши въ гóродѣ, я наслу́шался тамъ рáзныхъ новостéй; **2**, երկար ց'յագ լսել. онъ поётъ такъ хорошó, что я не могу́ довóльно н. егó նա այնպէս լաւ է երգում, որ ես որքան էլ լսում եմ, չեմ կշտանում։

Наслы́|шаться չ. շատ բան, շատ բաներ լսել. я мнóго хорóшаго о васъ наслы́шался; **-шка** ի. **1**, լսողութիւն. пѣть по н—ѣ լսողութեամբ երգել. **2**, առէկօսէ, առէկօսէներ. это онъ знáетъ тóлько по по н—ѣ.

Наслѣди́ть (-жу́ -дя́тъ) **1**, չ. հետք թողնել. **2**, ն. հետքը գտնել, հետքի վրայ ընկնել, հետքով փնտռել։

Наслѣ|діе չ. ժառանգութիւն. отцóвское н.; н. престóла գահաժառանգութիւն. **-дникъ** ա. **-дница** ի. ժառանգ, ժառանգորդ ուստր, դուստր, այր, կին. н—къ престóла գահաժառանգ, թագաժառանգ. н—къ всегó иму́щества բոլոր կայքի ժառանգը. **-дническій, -дничій**, ья, ье ած. ժառանգի, ժառանգորդի. **-дный** ած. ժառանգական, ժառանգութեան իրաւունք ունեցող. н. принцъ թագաժառանգ գահաժառանգ. **-довáніе** չ. ժառանգելը. н. престóла գահ ժառանգելը, գահաժառանգութիւն. прáво н—ія ժառանգութեան իրաւունք. **-довать** (-дую -ютъ) ն. ժառանգել. п. престóлъ; н. цáрство небéсное; н. отцóвское имѣ́ніе; **-дственно** մ. ժառանգաբար. **-дственность** ի. ժառանգականութիւն. **-дственный** ած. ժառանգական, ժառանգած, ժառանգաբար անցած կամ անցնող. н—ая нéнависть; н—ая болѣ́знь; н—ое имѣ́ніе; н—ыя добродѣ́тели; **-дство** չ. ժառանգութիւն. получи́ть н.; лиши́ть н—а; притязáніе на н. ժառանգութեան թեկնածութիւն, պահանջ. **-дствованіе** տ. Наслѣ́дованіе.

Наслю́|ниваніе չ. թքոտելը, կեղտոտելը. **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. թքոտել. փսխքոտել, աղտոտել, կեղտոտել. **-ся** անդր. ինքն իրան թքոտել, փսխքոտել, կեղտոտել։

Насмáли|ваніе չ. ձիւթելը, կպրելը. **-вать**, насмоли́ть ն. ձիւթել, կպրել։

Насмáтри|ваніе չ. նայելը, դիտելը. նայելով ընտելանալը. **-вать**, насмотрѣ́ть ն. նայել, դիտել. **-ся** չ. **1**, на что նայելով ընտելանալ մի բանի, փորձուիլ. **2**, чегó մի բանի նայելուց կշտանալ։

Нáсмерть մ. **1**, մահացու կերպով. մահու չափ. **2**, սաստկապէս, չափազանց. онъ пьётъ н.

Насмо|лéніе չ. ձիւթելը. կպրելը. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) տ. Насмáливать.

Насмо|ркáть ն. խնչել (շատ). **-(нá-)ркъ** ա. խուրրուխ, հարբուխ, զուկմ. страдáть н—омъ; у меня́ н.

Насмот|рѣ́ніе տ. Насмáтриваніе; **-рѣ́ть, ся** տ. Насмáтривать, ся.

Насмѣ|хáніе չ. ծաղրելը, նշաւակելը, վրան ծիծաղելը. **-хáтельный** ած. ծիծաղելի, ծաղրալի. **-хáтельство** չ. ծաղր, նշաւակում, վրան ծիծաղելը. **-хáться, -я́ться** չ. надъ кѣмъ, надъ чѣмъ մէկի, մի բանի վերայ ծիծաղել, մէկին, մի բան ծաղրել, նշաւակել, 'մասխարա գցել'. онъ насмѣхáется надо всѣмъ и надо всѣми; **-(нá—)хъ** մ. ծաղրելու, ծիծաղելու համար. ծաղրելով, ծիծաղելով, նշաւակելով. **-ши́ть** (-шу́ -шáтъ) ն. ծիծաղեցնել, ծիծաղ շարժել. онъ насмѣши́лъ насъ свои́ми анекдóтами; **-шка** ի. ծաղր, ծանակ, նշաւակում. тóнкая, злáя н.; это н. надъ и́стиною; **-шливость** ի. ծաղրասիրութիւն, ծաղրելու, նշաւակելու սէր, հակում. **-шливый** ած. **1**, ծաղրասէր. **2**, ծաղրալի, ծաղրական, նշաւակող. н—ая улы́бка; н. тонъ; н. видъ, взглядъ; **-шникъ** ա. **-шница** ի. ծաղրածու, ծաղր անող, նշաւակող այր, կին. խեղկատակ. **-шничаніе** չ. ծաղրելը. ծիծաղելը, նշաւակելը. **-шничать** չ. յաճախ ծաղրել, վրան ծիծաղել, նշաւակել. **-шнически** մ. ծաղրելով, նշաւակելով. **-шническій** ած. ծաղրական, նշաւակող. **-шничество** չ. ծաղրասիրութիւն, ծաղրածութիւն, հակում ծաղրելու, նշաւակելու. **-я́ніе** տ. Насмѣхáніе; **-я́тельный** տ. Насмѣхáтельный; **-я́ться** (-ю́сь -ю́тся) չ. **1**, տ. Насмѣхáться; **2**, ծիծաղից թուլանալ, շատ ծիծաղել, խնդալ։

Наснóсѣ մ. ռմկ. ազատուելուն, ծննդեան մօտ. онá н. նա (յղի կինը) մօտ է ազատուելուն. շուտով պիտի ազատուի։

Наснѣжи́ть (-жу́ -жáтъ) չ. ձիւնի հետք թողնել. н. въ кóмнатѣ.

Насобáчиться (-чусь -чатся) չ. **1**, ց'յագ, ց'յագնութիւն կռուիլ. **2**, խիստ վարժուիլ, փորձառութիւն ձեռք բերել։

Насо|бирáть, -брáть (-беру́ -ру́тъ; -ери́) ն. հաւաքել, ժողովել (մեծ քանակութեամբ)։

На|совáніе չ. ներս կոխելը, ներս խցկելը. լցնելը. **-совáть** (-сую -ютъ) տ. Насóвывать I; **-ся** անդր. բազմութեամբ ներս խուժել, ներս խցկուիլ. **-сóвка** ի. **1**, տ. Насовáніе; **2**, ներս կոխած, ներս խցկած բան, իր. **-сóвываніе** տ. Насовáніе; **-сóвывать** ն. **I.** (-совáть) ներս կոխել, ներս խցկել (մեծ քանակութեամբ). н. орѣ́ховъ въ кармáнъ գրպանը ընկոյզներով լցնել. **II.** (-су́нуть) 1, մի բանի վրայ գցել, գլորել. онъ насу́нулъ меня́ на ту́мбу; 2, արագ, շտապով հագնել (օր. կօշիկները). **-ся** անդր. на когó, на что մէկի, մի բանի վրայ ընկնել, գլորուիլ։

Насовѣ́|товать (-тую -ютъ), **-тывать** ն. շատ խորհուրդներ տալ։

Насо|лéніе չ. աղելը, աղ գնելը (մեծ քանակութեամբ). **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) տ. Насáливать II; **-лъ** ա. **1**, տ. Насолéніе; **2**,

աղ գրած, աղ արած պաշարեղէն. **-льный** -ած. աղելու. աղած, աղ գրած պաշարեղէնի։

Насо|рéніе չ. աղբոտելը, կեղտոտելը. **-рúть** (-рю́-ря́тъ) տ. Насáривать.

Насо|cáніе տ. Насáсываніе; **-сáть** տ. Насáсывать; **-сецъ**, сца ա. նւզ. **-сикъ** նւզ. տ. Насóсъ; **-сный** -ած. насóсъ-ի. **-съ** ա. ջրհան (հեղուկահան, օդահան ելն) գործիք, մղիչ. ‘ռամբու‘. воздýшный н. օդահան գործիք. пожáрный կամ заливнóй н. հրդեհաշէջ մղիչ. груднóй, молóчный н. կաթնահան գործիք (ծնծղկանի ստինքի)։

Насó|хлость ի. մի բանի վերայ չորացած լինելը. **-хлый** ի. -ած. մի բանի վերայ չորացած. **-хнуть** տ. Насыхáть.

Насuáть, ся տ. Насыпáть, ся II.

Нáспѣхъ մ. փութանակի, խուճապաւ, շտապաւ։

Насра|мúть (-млю́ -мя́тъ) ն. խայտառակել. **-ся** -ներ. խայտառակուիլ. **-млéніе** չ. խայտառակում, խայտառակութիւն։

На|ставáніе չ. մօտենալը, մերձենալը, գալը, հասնելը. **-ставáть** (-стаю́ -ю́тъ), -стáть չ. մօտենալ, մերձենալ, գալ, հասնել (տօների, եղանակների, ժամանակի մասին). настаётъ веснá; настáли прáздники; настáла минýта малчáнія.

Наста|вúтель, -вúтельница ա. Настáвникъ, -вница; **-вúтельный** -ած. կրթիչ, հրահանգիչ, կրթական, խրատական. **-вить** (-влю -вить) տ. Настáвливать, -влять; **-вка** ի. 1, վրան դնելը, աւելացնելը, վրայից կցելը. 2, վրան դրած, աւելացրած, կցած բան. կցուածք, կարկատան. բնբկ. վերադիր. **-влé-ніе** չ. 1, տ. Настáвка 1; 2, խրատ, հրահանգ, դաս. н. о спóсобѣ употреблéнія чегó лúбо; я не нуждáюсь въ вáшихъ н—іяхъ; **-вли-ваніе** չ. 1, դնելը, դարսելը (մեծ քանակութեամբ). 2, վրայից դնելը, կցելը, կցցնելը, աւելացնելը. **-вливать**, -вить, -влять ն. 1, դնել, դարսել (մեծ քանակութեամբ). н. посýды въ шкапъ; н. кýшаній на столъ; 2, վրայից դնել, կցել, աւելացնել, կցցնել. н. рукавá; 3, ուղղել, դարձնել (դէպի նպատակակէտը). н. зрúтельную трубý, пýшку; **-влять**, -вить ն. 1, տ. Настáвливать; 2, հրահանգել, դաստիարակել, կրթել, խրատել, առաջնորդել. н. на что մի բան սովորեցնել, մի բանի մէջ կրթել, հրահանգել. н. на дóброе դէպի բարին առաջնորդել. н. когó на путь добродѣтели մէկին առաքինութեան ճանապարհը ուսուցանել. **-вникъ** ա. դաստիարակ, դեկավար, ուսուցիչ. домáшній, клáссный н.; **-вница** ի. դաստիարակչուհի, դեկավարուհի. **-вническій** -ած. դաստիարակի, ուսուցչի. **-вничество** չ. դաստիարակչութիւն, ուսուցչութիւն. **-вничій**, ья, ье տ. Настáвническій; **-внóй** -ած. 1, վրայից գցած, դրած, կցած, կցցրած. 2, վրայից դնելու, կցելու, կցցնելու. **-вочка** նւզ. տ. Настáвка 2; **-вочный** -ած. 1, վրան դրած, կցած, կցցրած. 2, կցուածքի, կարկատանի. **-въ** ա. հրետն. տ. Діóптръ 2.

Настáи|ваніе չ. 1, պնդելը, պնդում. 2, նստեցնելը (հեղուկեղէնը որ և է նիւթի վերայ). **-вать**, настоя́ть 1, ն. նստեցնել (հեղուկեղէնը որ և է նիւթի վերայ). н. винó трáвами օղին խոտերի վերայ նստեցնել (և այսպիսով նորան խոտերի զօրութիւնը, եռանդը, համը հաղորդել). н. вóдку лѣкáрственными трáвами; 2, չ. на чёмъ մի բան պնդել, չեշտել, յամառութեամբ պահանջել. онъ настáиваетъ на своёмъ трéбованіи; **-ся** -ներ. 1, լաւ նստիլ (օր. օղու մասին), լաւ դուրս տալ (թէյի մասին). чай ужé настоя́лся; 2, երկար կանգնած մնալով յոգնել, ձանձրանալ. въ ожидáніи крéстнаго хóда, мы настоя́лись на ýлицѣ.

Наста|нáвливаніе չ. դնելը, շարելը (բազմութեամբ). **-нáвливать**, -новúть ն. դնել, շարել (բազմութեամբ)։

Настáніе չ. մօտենալը, մերձենալը, հասնելը (օր. գարնան)։

Настано|вúть (-влю́ -нóвятъ) տ. Настанáвливать; **-влéніе** չ. դնելը, շարելը (բազմութեամբ)։

Настáть (-стáну -нутъ) տ. Наставáть.

Настёги|ваніе չ. 1, մկրտելը. 2, ծեծելը, ձաղկելը. **-вать**, настегáть ն. 1, մկրտել (բազմութեամբ). 2, տ. Намётывать; 3, սաստիկ ծեծել, թակել, խարազանել, ձաղկել։

Нáстежь մ. բոլորովին բաց, բացուած (դռների մասին). отворúть дверь н. դուռը բոլորովին բացել։

Настелю́ տ. Настлáть.

На|стигáніе չ. յետևից հասնելը. **-стигáть, -стúгнуть**, -стúчь ն. յետևից հասնել. какъ онъ скóро ни бѣжáлъ, я настúгнулъ егó; ночь настúгла егó գիշերը նրան հասաւ, վրայ հասաւ. **-стижéніе** տ. Настигáніе.

Насти|лáніе չ. ծածկելը (օր. յատակը տախտակներով). **-лáть**, настлáть ն. ծածկել н. потолóкъ առաստաղը տախտակել, տախտակներով ծածկել. н. полъ յատակը տախտակել. **-лка** ի. 1, ծածկելը, տախտակելը. н. потолкá, пóла; 2, որ և է բանի վերայ գցած կամ քաշած իր (տախտակ, ծածկոց, սփռոց ելն). **-лочный** -ած. որ և է բանի վերայից ձգելու, քաշելու. н—ыя дóски յատակ գցելու տախտակներ. **-льщикъ** ա. 1, յատակ տախտակող, շինող. 2, մահուճը փառող (մահուճի գործարանում)։

Насти|рáніе չ. լուանալը (որոշ քանակութեամբ). **-рáть** ն. լուանալ, լուանալով պատրաստել (որոշ քանակութեամբ). **-ся** չ. ց՚յոգնութիւն լուանալ, լուացք անել։

Настúчь (-стигý -жёшь -гýтъ; -гú) տ. Настигáть.

На|стлáніе տ. Настилáніе; **-стлáть** (-стелю́ -стéлютъ) տ. Настилáть.

На|стóечный -ած. (օր. օղին) նստեցնելու, համեմելու. н—ыя трáвы; **-стóй** ա. **стóйка** ի. որ և է նիւթի վերայ նստեցրած խմելիք (օր. օղի), օշարակ. **-стóйковый** տ. Настóечный.

Настóйчи|во մ. պնդելով, հաստատապէս, հաստատամտութեամբ, եռանդագին. **-вость** ի. հաստատակամութիւն, պնդողութիւն. **-вый** -ած. հաստատ, հաստատակամ. պնդող, եռանդուն։

Настóлько մ. նոյնքան, նոյնչափ։

Настóльный -ած. սեղանի, սեղանի համար նշանակուած. н—ая кнúга.

Насто|рáживаніе չ. դնելը. սարքելը (թակարդ, վարմ, ականատ). **-рáживать**, -ро-

жи́ть ն. դնել, սրել (թակարդ, վարմ, ական-ջ). н. западню; *н. у́ши ականջները սր-րել. н. стра́жу вокру́гъ ста́на բանակի շուր-ջը պահնորդներ կարգել. **-ся** -ն. չէզ. ականջնե-րը սրել, ուշադրութեամբ լսել. **-стороже́ніе** տ. Насторáживаніе; **-сторожи́ть** (-жу́ -жа́ть) տ. Насторáживать; **-сторожѣ** մ., быть н. հսկել. [Թիւն, եռանդ:

Настоя́ніе չ. պնդում, հաստատակամու-

Насто|я́тель -. **1**, տաճ. աւագ, նախան-դամ. **2**, վանահայր. **3**, աւագ քահանայ. **-я́тель-ница** ի. **1**, տաճ. աւագ, նախանդամ կին. **2**, մայրապետ, վանամայր. **-я́тельно** մ. եռան-դագին, թախանձագին, -նձանօք. **-я́тель-ность** ի. անհրաժեշտութիւն. **-я́тельный** -ած. **1**, թախանձագին. н—ыя про́сьбы; **2**, անհրաժեշտ, ստիպողական. ծայրայեղ. н—ая, кра́йняя нужда́; **-я́тельскій** -ած. վանահօր, աւագի[ն յատուկ]. **-я́тельство** չ. **1**, վերա-հըսկողութիւն. **2**, վանահայրութիւն. մայրապե-տութիւն. **-я́ть 1**, (*նորկ* -ю́ -я́тъ) չ. մօտե-նալ, մերձենալ. մօտակայ լինել. настоя́ть опа́сность; настоя́ть на́добность մեծ կա-րիք կայ. **2**, (*ապռն*. -ю́ -я́тъ), **ся** տ. На-ста́ивать, ся; **-я́щій** -ած. **1**, ներկայ, առա-ջիկայ, այժմեան. н. слу́чай; н—ее вре́мя *ք-րկ*. ներկայ ժամանակ. **2**, ճշմարիտ, իսկական, բուն, հարազատ. н. алма́зъ; вотъ н—ая при-чи́на его́ разоре́нія.

Настра́и|ваніе չ. **1**, սարքելը (երա-ժըշտական գործիքը). **2**, շինելը, կերտելը (մեծ քանակութեամբ). **-вать**, настро́ить ն. **1**, շինել, կերտել, կառուցանել (մեծ քանակու-թեամբ). **2**, սարքել (նուագարանը, երաժշտա-կան գործիքը). **3**, տրամադրել, դրդել, սադրել, 'սրել'. сосѣ́да моего́ настро́или нача́ть со мно́ю дѣ́ло.

Настра́чи|ваніе չ. **1**, կարելը, մկգա-կելը. **2**, գրելը, յօրինելը. **-вать**, настрочи́ть ն. **1**, կարել, մկգակել (որոշ քանակութեամբ). *н. кому́ спи́ну մէկի մէջքը ջարդել. **2**, գրել, յօրինել. н. кому́ письмо́; н. про́сьбу խընդ-րագիր գրել, պատրաստել:

Настраши́ть (-шу́ -ша́ть) ն. кого́ մէ-կին վախեցնել, մէկի սիրտը ահ, երկիւղ գցել:

Настра|ща́ніе չ. վախեցնելը, ահաբեկե-լը. **-ща́ть** ն. վախեցնել, ահաբեկել, սիրտը ահ, երկիւղ գցել:

Настри|га́ніе չ. խուզելը (մեծ քանա-կութեամբ). **-га́ть**, -(и́)чь, **-гну́ть** ն. խուզել (բազմութեամբ). խուզելով պատրաստել. **-гу́** տ. Настри́чь; **-же́ніе** չ. **-жка** ի. տ. Настри-га́ніе; **-(и́)чь** (-гу́ -жёшь -гу́тъ; *անց*. -и́гъ -гла. о) տ. Настрига́ть.

Настро|га́ніе չ. խորտորուգելը, 'ռանդե-լը'. **-га́ть** ն. խորտորուգել, 'ռանդել'[ով պատ-րաստել մեծ քանակութեամբ]:

На́строго մ. շատ խիստ, խստիւ, խստու-թեամբ, стро́го н. չափազանց խիստ կերպով, խստութեամբ:

На|строе́ніе չ. **1**, տ. Настра́иваніе; **2**, տրամադրութիւն, 'քէֆ'. онъ въ хоро́шемъ н—іи նա լաւ է տրամադրուած. **-стро́й** -. տ. Настро́йка; **-стро́иваніе**, **-стро́ивать** տ. Настра́иваніе, -вать; **-стро́йка** ի. սար-քում, սարքելը (նուագարանը, երաժշտական գոր-ծիքը). **-стро́ить** (-о́ю -о́ятъ) տ. Настро́-ивать; **-стро́йщикъ** -. **-стро́йщица** ի. [նուագարան. երաժշտական գործիք] սարքող այր, կին:

Настро|че́ніе, -чиваніе, -чивать, -чи́ть (-чу́- чать) տ. Настра́чиваніе, -чи-вать.

Настру|га́ніе տ. Настрога́ніе; **-га́ть** տ. Настру́гивать; **-гиваніе, -гивать**, -га́ть տ. Настрога́ніе, -га́ть; **-(на́—)гъ** -. տաճ. քերիչ, յղկիչ, խորտորուգ, 'ռանդա'. **-же́-ніе** չ. տաշեղներով լցնելը, տաշեղներ թափելը, թափթփելը. **-жи́ть** (-жу́ -жатъ) ն. տաշեղ-ներով լցնել. ծածկել, աղբոտել (խորտորուգելիս, 'ռանդա' քաշելիս):

Настрѣ|ливаніе չ. սպան[ան]ելը, մեծ քանակութեամբ սպանելը, որսալը (հրացանով, նետով). **-ливать**, -ля́ть ն. սպան[ան]ել, մեծ քանակութեամբ սպանել, որսալ (հրացանով). н. мно́го ди́чи; **-ле́ніе** տ. Настрѣ́ливаніе; **-ля́ть** տ. Настрѣ́ливать.

Настря́|паніе չ. եփելը, պատրաստելը (շատ կերակուրներ). **-пать** տ. Настря́пы-вать; **-пываніе** տ. Настря́паніе; **-пы-вать**, -пать ն. եփել, պատրաստել (կերակուր-ներ (մեծ քանակութեամբ):

Насту|ди́ть (-жу́ дя́тъ), **-жа́ть** ն. ցրտեցնել, լաւ սառեցնել (սենեակը), պաղեցնել, հովացնել (թէյը). **-ся** -ն. չէզ. լաւ, կարգին հո-վանալ, պաղել. **-же́ніе, -живаніе** չ. պա-ղեցնելը. **-живать, ся** տ. Настужа́ть, ся.

Насту|па́ніе չ. **1**, на что մի բան կոխե-լը. **2**, մօտենալը, մերձենալը. н. на непрія́-теля թշնամու դէմ գուրս գալը, յարձակուելը. **-па́тель** -. **-па́тельница** ի. յարձա-կուող, յարձակում անող, յարձակում գոր-ծող այր, կին. **-па́тельно** մ. յարձակողաբար. յարձակուելով. дѣ́йствовать н.; **-па́тель-ный** -ած. յարձակողական. н. о́бразъ войны́, н—ое дѣ́йствіе յարձակողական գործողու-թիւն. н. сою́зъ յարձակողական դաշն. **-па́ть**, **-пи́ть** (-плю́ -у́пятъ) չ. **1**, на что մի բան կոխել. н. кому́ на́ ногу մէկի ոտք կոխել. н. ко́шкѣ на хвостъ; **2**, մօտենալ, մերձենալ. հասնել, թևակոխել. наступи́ла зима́; срокъ упла́ты ве́кселя наступи́лъ; ему́ насту-пи́лъ деся́тый годъ; моро́зы наступи́ли սառնամանիքները հասան. **3**, մօտենալ, յարձա-կուել, յարձակում գործել. н. на непрія́теля; непрія́тель наступа́етъ; н. кому́ на го́рло մէկին խեղդել. заимода́вцы наступа́ютъ на него́ պարտատէրերը նորան խեղդում են. **-пле́ніе** չ. **1**, մօտենալը, մերձենալը, հասնե-լը. при н—іи опа́сности; н. сро́ка պայմա-նաժամի հասնելը, լրանալը. **2**, թշնամական յարձակում, -կմունք. перейти́ въ н. յարձա-կողականին անցնել, սկսել յարձակուիլ:

Насту́пчи|вость ի. ժպրհութիւն, խը-րոխտութիւն, յախուռնութիւն. **-вый** -ած. ժպիրհ, խրոխտ, յախուռն:

На́ступъ -. յարձակում, -կմունք. итти́ н—омъ на непрія́теля.

Насту́р|цій -. **-ція** ի. բս. Tropaeolum maius, հնդկական կամ հնդիկ ջրկոտեմ:

Настъ -. գւռկ. ձմռան հալուած, ապա նորից սառած ձիւն, ձիւնի շերտ:

На|стыва́нiе ւ. **1**, սառչիլը, պաղիլը. **2**, սառչիլը. սառած կարելը. **3**, մի բանի վերայ սառչիլը. **-стыва́ть**, -сты́ть, -сты́нуть ւ. **1**, սառչիլ, պաղիլ, ցրտանալ, հովանալ (օր. ոսկոռների մասին). **2**, սառչիլ, պնդանալ, սառուց կարիլ. **3**, մի բանի վերայ սառչիլ. **4**, տէղ. սառչիլ. на дворѣ настыва́етъ; **-сты́лый** բյ. -ծ. **1**, սառած, պաղած. ցրտացած. **2**, վրայից, վրան սառած. **-сты́ль** է. **1**, սառցաշերտ ազբիւրների վերայ. **2**, ձիերի երեսին գոյացած ճեղքերը (ռուսաց ուղղագրութեամբ հաշուում է настъ); **-сты́ну** տ. Насты́нуть և Насты́ть; **-сты́ть** (-сты́ну -нутъ) տ. Настыва́ть. [գանուող]։

Насте́нный -ծ. պատի, պատային [վերայ

Насуди́ться (-сужу́сь -су́дятся) ւ. երկար դատ վարել, դատ, դանդաղ մղել։

Насу|ле́нiе ւ. շատ բաներ խոստանալը. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ե. շատ բաներ խոստանալ, շատ խոստումներ անել։

Насу́нуть տ. Насо́вывать II.

Насу́|пить (-плю -пятъ), **ся** տ. Насу́пливать, ся; **-пле́нiе** ւ. կիտելը (յոնքերը), կնճռելը (երեսը). **-пле́нность** է. կնճռոտութիւն. **-плива́нiе** տ. Насу́пленiе; **-плива́ть**, -пить ե. կիտել (յոնքերը), կընճռել (ճակատը). **-ся** -ն՟ր. կիտել (յոնքերը), կնճռել (ճակատը), խոժոռուիլ. не́бо насу́пилось կամ на не́бѣ насу́пилось երկինքը թուխպով պատուեց, ամպակալեց։

Насу́противъ ։. դիմաց, դէմ յանդիման, հանդէպ, դիմացի կողմում, միւս կողմում։

Насу́|слиknown-ваться, **-сли́ться** (-слю́сь -сля́тся) -ն՟ր. ռմկ. հարբել, 'խմել', 'դցել'։

На́|сухо ։. բոլորովին չոր, ցամաք. -вы́пить н. բոլորովին քամել, մինչև վերջին կաթիլը խմել։

Насу́|чивать, **-чи́ть** (-чу́ -чатъ) ե. ոլորել, մանել (մեծ քանակութեամբ)։

Насу|ше́нiе, **-шива́нiе** ւ. բազմութեամբ չորացնելը, չորացնելով պատրաստելը. **-шива́ть**, **-ши́ть** (-сушу́ -шатъ) ե. բազմութեամբ չորացնել, չորացնելով պատրաստել. **-шка** է. տ. Насуше́нiе.

Насу́щный -ծ. կենսական, կեանքի, ապրուստի համար անհրաժեշտ, առօրեայ. хлѣбъ нашъ н. дай намъ сей день զհաց մեր հանապազորդ տուր մեզ այսօր (Մատթ. 6_{11}). забо́та о насу́щномъ օրական պարէնի հոգսը։

Насче́тъ ։. և ն՟ր. (սեռկ. հոլ) մասին, վերաբերմամբ, ինչ վերաբերում է. н. э́того вы не безпоко́йтесь.

Насчи|та́ть տ. Насчи́тывать; **-тыва́нiе** ւ. հաշուելը, համարելը. **-тыва́ть**, -та́ть ե. հաշուել, համարել, թուել։

На|сыла́нiе ւ. ղրկելը, ուղարկելը (մեծ քանակութեամբ). **-сыла́ть**, сла́ть ե. **1**, ղրկել, ուղարկել, առաքել (մեծ քանակութեամբ). прiя́тель насла́лъ мнѣ къ пра́зднику гостинцевъ; Богъ насыла́етъ бѣ́дствiя для на́шего исправле́нiя; **2**, на кого́ что մէկի վերայ, մէկի վրան մի բան գցել. **-сы́лка** է. **1**, տ. Насыла́нiе; **2**, ղրկած բան. **-сы́лковый**, **-сы́лочный**, **-сы́льный** -ծ. ուղարկելի, ղրկելի։

На|сыпа́нiе ւ. ածելը, թափելը (մի բանի վերայ). շաղ տալը. **-сыпа́ть I.** (насы́па́ть, -сы́пать) ե. ածել, թափել, շաղ տալ, ցանել (մի բանի վերայ). н. песку́ на бума́гу; н. въ закромъ ржи հացարկղի մէջ հաճար ածել. **II.** (насыпа́ть, -спа́ть) ե. շատ քնելով սատանալ, ձեռք բերել. н. головну́ю боль; лю́ди спя́тъ, да и насыпа́ютъ сча́стье մարդիկ երբեմն քնելով եւ բաղդի են հանդիպում. **ся** ւ. ցյաց քնել. քունը լաւ կառրել. **-сыпка** է. **1**, տ. Насыпа́нiе; **2**, մրանդամից ածած, թափած բան (հացահատիկ եւն). **-сыпно́й** -ծ. ածովի, ածած, թափած, ցանած. շաղ տուած н- а́я земля́ ածովի հող. **-сы́пъ** -. ջաղացի առու (որի մէջ ածում են ադումը). **-сы́пь** է. **1**, ածովի հողից, քարից եւն շինած թումբ, բլուր, բարձրութիւն. земляна́я н. հողաբլուր. моги́льная н. գերեզմանաթմբիկ. **2**, ուկէ կամ արծաթէ մանրիկ կերպարք վերայ։

На|сыти́тельный -ծ. յագ՟ցուցիչ. կըշտացնող, սննդարար. **-сы́тить** (-сы́щу -тятъ), **ся** տ. Насыща́ть, ся.

Насы|ха́нiе ւ. չորանալով մի բանից կպչելը, մի բանի վերայ մնալը. **-ха́ть**, насо́хнуть ւ. չորանալով մի բանից կպչել, մի բանի վերայ մնալ. **-ся** ւ. լաւ չորանալ, ցամաքել (օր. լուացքի, ճերմակեղէնի մասին). **-шка** է. **1**, տ. Насыха́нiе; **2**, մի բանի վերայ չորացած, կպած բան. **3**, տ. Насуше́нiе.

Насы|ща́ть, -тить ե. **1**, կշտացնել, յագեցնել. *բաւարարութիւն տալ. н. мще́нiе վրէժխնդրութեանը յագեցում տալ. **2**, քիմ. յագեցնել, կշտացնել. н. во́ду со́лью; **-ся** -ն՟ր. կշտանալ, յագենալ. *բաւարարութիւն ստանալ. **-ще́нiе** ւ. կշտացնելը, յագեցնելը. *կշտանալը, բաւարարութիւն ստանալը. **-ще́нность** է. յագեցում. **-ще́нный** բյ.-ծ. քիմ. կշտացած, յագեցած. **-щу́** տ. Насы́тить.

На|сѣва́нiе ւ. **1**, ցանելը (որոշ քանակութեամբ). **2**, մաղելը (որոշ քանակութեամբ). **-сѣва́ть**, -сѣ́ять ե. **1**, ցանել (որոշ քանակութեամբ). **2**, մաղել (որոշ քանակութեամբ). **-сѣвно́й**, **-сѣ́вный** -ծ. ցանելու. **-сѣ́въ** -. ցանքս։

На|сѣда́нiе ւ. մի բանի վերայ նստելը (փոշու, թռչի մասին). **-сѣда́ть**, сѣсть ւ. **1**, մի բանի վերայ նստել (թռչի, փոշու մասին). **2**, մեծ բազմութեամբ նստել. բազմել (օր. նաւակի մէջ). **3**, ճնշել, նեղել, նեղացնել. непрiя́тель си́льно насѣда́етъ; **4**, կարգուիլ, պաշտօնի մէջ մտնել, պաշտօն ստանձնել. насѣ́лъ но́вый нача́льникъ; **-сѣ́дка** է. թուխս, թուխս նստած հաւ. **-сѣ́довать** (-дую -ютъ) ւ. ձուաների վերայ նստել (թռչի մասին). **-сѣ́дъ** -. **1**, մի բանի վերայ կամ տակին նստած բան (օր. սեր, «բաժան, աման տակինը). **2**, տ. Насидъ 1; яйцо́ съ н—омъ բեղմնաւորուած ձու։

Насѣ́|ва́нiе, **-ва́ть** տ. Насѣва́нiе, -ва́ть.

На|сѣ́ка է. **1**, կտրած, քարթած տեղ, նրշան. **2**, ջաղացքարը այնելու (կոփելու) մուրճ. **-сѣка́льный** -ծ. կտրելու, կոփելու, նշան անելու. **-сѣка́льщикъ** -. կտրող, քարթող, նշան անող մարդ. (ջաղացքարը) կոփող, արող մարդ. **-сѣка́нiе** ւ. **1**, կտրելը, կտրտելը, կտրտելը. **2**, կտրելով նշան անելը, քարթելը. **3**, կոփելը, 'սրելը'. н. жерново́въ; **-сѣка́ть**,

-сѣчь ʼ. 1, կտրել, կտրտել, կոտորել (որոշ քանակութեամբ). 2, քարթել, կտրելով նշան անել. 3, կոփել, 'սրել'. н. жёрновъ; н. лошадь ձիուն մարակել։

Насѣкó|мое, аго չ. միջատ. порошóкъ отъ насѣкóмыхъ միջատաջինջ փոշի. жёсткокрылыя н—ыя, Coleoptera, Կարծրաթեւք կամ Բզէզներ. чешуекрылыя н—ыя, Lepidoptera, Թեփաթեւք կամ Թիթեռներ. перепончатокрылыя н—ыя, Hymenoptera, Թաղանթաթեւք. двукрылыя н—ыя, Diptera, Երկթեւեաններ. сѣтчатокрылыя н—ыя, Neuroptera, Ցանցաթեւք. прямокрылыя н—ыя, Orthoptera, Ուղղաթեւք. полужёсткокрылыя н—ыя, Hemiptera, Կիսաթեւք կամ Մլուկներ. **-моядный** -ð. միջատակեր։

Насѣкý ш. Насѣчь.

Насѣлый -ð. մի բանի վերայ նստած (փոշի, թող, կեղտ)։

Насѣ|ривать, **-рить** (-рю -рятъ) ʼ. ծծմբել, ծծմբով պատել, ծածկել։

На|сѣстка ℓ. **-сѣстокъ**, тка -. նստ. **-сѣсть** -. **-сѣсть** ℓ. թառ (հաւանոցում աղքած ձողի, որի վերայ հաւերը 'թառ են լինում'). **-сѣсть** (-сяду -дутъ; անց. насѣлъ -ла, о; հրմ. -сядь) ш. Насѣдать.

На|сѣчéніе ш. Насѣкáніе; **-сѣчка** ℓ. 1, ш. Насѣкáніе; 2, կտրած, նշան արած, քարթած տեղ. н. на жёрновѣ երկանաքարի կամ ջաղացաքարի վրայ կտրած փորիկը. 3, միքք. կտրած, ճղած տեղ. **-сѣчникъ** -. տապակին յղկելու գործիք. **-сѣчный** -ð. կտրած, քարթած. **-сѣчь** (-сѣку -чёшь -кýтъ; անց. -сѣкъ, -кла, о) ш. Насѣкáть.

Насѣ|яніе, **-ять** (-ю ютъ) ш. Насѣваніе, -вáть.

Насяду ш. Насѣсть.

Натá|иваніе չ. հալելը. հալչելը (որոշ քանակութեամբ). **-ивать**, -ять I, չ. չէզ. հալուել, հալչել (որոշ քանակութեամբ). 2, ʼ. հալեցնել, հալել (որոշ քանակութեամբ)։

На|тáлкиваніе չ. ձգելը, դիպցնելը (մի բանի). **-тáлкивать I.** (-толкáть,-толкнýть) ʼ. когó на что մէկին մի բանի վերայ ձգել, մի բանի դիպցնել. *онъ натолкнýлъ меня на мысль сдѣлать это նա ինձ մէջ միտք յղացրեց այդ անելու. **-ся** -ʼʌ. 1, մի բանի դիպչել, մի բանի զարկուել. 2, մի անժամանակ թափառել, դէս ու դէն ընկնել. 3, կրթուել (մարդկանց հետ շփուելով). **II.** (-толкáть) ʼ. 1, հրըընդել, 'բոթել', զարկել, հարուած տալ. н. комý бокá մէկի կողքերը ջարդել, կողքերին հարուածներ տալ. 2, что во что մի բան միւսի մէջ բազմութեամբ կոխել, խցկել, լցնել. **-ся** -ʼʌ. ներս խցկուել, ներս կոխուել։

Натáпли|ваніе չ. 1, վառելը, տաքացնելը (սաստիկ). 2, հալելը (մեծ քանակութեամբ). **-вать**, натопить ʼ. 1, սաստիկ վառել, տաքացնել. 2, հալել (մեծ քանակութեամբ)։

Натáпты|ваніе չ. տրորելը, կեխտորելը, կեղտոտելը. **-вать**, натоптáть ʼ. տրորել, կեխտորել, ոտնատակ անել, կեղտոտել (ոտ. յատակը)։

На|тáривать, -торить ʼ. սովորեցնել, վարժեցնել։

Ната|скáніе չ. 1, կրելը. հաւաքելը (որոշ քանակութեամբ). **-скáть, ся** ш. Натáскивать, ся; **-скиваніе** ш. Натаскáніе; **-скивать**, -скáть, -щить ʼ. 1, կրել, բերել, հաւաքել (որոշ քանակութեամբ). 2, վրան գցել, հագնել. н. на себя одѣяло վերմակը վրան քաշել, վերմակով ծածկուել. 3, (ատամ natащить-ի) որսին ընտելացնել (բարակներին). **-ся** -ʼʌ. ց'յաղթութեան թեք գալ, թափառել։

Натáчи|ваніе չ. 1, սրելը. 2, սրելով պատրաստելը (որոշ քանակութեամբ). 3, ճախարակելը (որոշ քանակութեամբ). **-вать**, наточить ʼ. 1, սրել. 2, սրելով պատրաստել (որոշ քանակութեամբ). 3, ճախարակել (որոշ քանակութեամբ)։

Натащить (-щý -щатъ), **ся** ш. Натáскивать, ся.

Натá|яніе, **-ять** (-ю -ютъ) ш. Натáиваніе, -тáивать.

Натве|рдить (-ржý -рдятъ) ш. Натвéрживать; **-ржéніе**, **-рживаніе** չ. 1, պաշարելը. 2, սերտելը, անգիր անելը. **-рживать**, -рдить ʼ. 1, պաշարել. 2, սերտել, անգիր անել։

Натво|рить (-рю -рятъ), **-рять** ʼ. 1, որոշ քանակութեամբ անել (խմոր), շաղախել, պատրաստել (ամբ ու կիր). 2, անել, գործել (վատ բաներ). н. пакостей շատ վատթար բաներ անել։

На|теканіе չ. ներս հոսելը, հաւաքուելը մի տեղում. **-текать**, -течь չ. 1, ներս հոսել, հաւաքուել մի տեղում. водá натекáетъ въ лóдку ջուրը լցւում է մակոյկի մէջ. н. крóвью արիւնակալել. 2, հաւաքուել, կիտուել, դիզուել. натеклй тýчи; **-тёклый** -ð. ներս հոսած, հաւաքուած, կիտուած. **-текý** ш. Натéчь; **-тёкъ** -. 1, ш. Натекáніе; 2, ներհոսութիւն, ներս հոսած, ներս ծծուած բան. 3, Տեր. Stalectite, չթաքար։

Нате|ребить (-блю -ебятъ) ш. Натерéбливать; **-реблéніе**, **-рéбливаніе** չ. փետելը, փետտելը (որոշ քանակութեամբ). **-рéбливать**, -ребить ʼ. փետել, փետտել (որոշ քանակութեամբ). н. комý чубъ մէկի մազերը լաւ քաշել, քաշքշել, զզզել. н. комý бокá մէկի կողքերը ջարդել, մէկին լաւ ծեծել։

Натерéть (-трý -трýтъ; անց. натёръ -тёрла, о), **ся** ш. Натирáть, ся.

Натерпѣться (-плюсь -тéрпятся) չ. երկար համբերել, դիմանալ։

Натерять ʼ. чегó շատ բաներ կորցնել (կամաց կամաց)։

На|тесáніе չ. տաշելը, պատրաստելը. **-тесáть** (-тешý тéшутъ), **ся** ш. Натёсывать, ся; **-тёска** ℓ. ш. Натесáніе; **-тёсываніе** ш. Натесáніе; **-тёсывать**, -тесáть ʼ. տաշել, շինել, պատրաստել (որոշ քանակութեամբ). **-ся** -ʼʌ. 1, բազմութեամբ ներս խուժել, ներս պրծնել. 2, на когó, на что մէկին, մի բանի դիպչել, մէկի, մի բանի վրայ ընկնել։

На|течéніе չ. ներս հոսելը, ներս թափուելը. **-тёчка** ℓ. ш. Натёкъ; **-тéчь** (-текý -чёшь -кýтъ; անց. -тёкъ -клá, ó) ш. Натекáть.

На|тирáніе չ 1, քսելը, շփելը, 'մերսելը'. 2, տրորելը, պատրաստելը. **-тирáть**, -терéть ʼ. 1, քսել, շփել, 'մերսել'. քսելով, շփելով յղկել, կոկել, ողորկել. н. полы вóскомъ; н. óпухоль мáзью պալարին դեղ քսել. 2, ծեծել, ջարդել, մանրացնել, լսել, պատրաստել. н. крáсокъ; н. хрѣну; 3, շփելով ջարդել, ճմլել, վիրաւորել. сапогóмъ натёрло ногу; **-ся** -ʼʌ 1,

ներս իրան մի բան քսել, մի բանով շփել. **2**, *վարժուել, փորձուել. **-тúрка** ի. տ. Натирáніе.

Натú|сканіе չ. **1**, ներս կոխելը, ներս խրցնելը (մեծ քանակութեամբ). լցնելը. **2**, սեղմելը, սխմելը. **-скать, ся** տ. Натúскивать, ся; **-скиваніе** տ. Натúсканіе; **-скивать**, -скать, -снуть ն. **1**, ներս կոխել, ներս խցկել. **2**, սեղմել, սխմել, հաւք տալ. մզել. **3**, լցնել (բոլորովին, օր. պայուսակը). **-ся** ներգ. **1**, բազմութեամբ ներս խուժել, խռնուել. **2**, խիստ շատ ուտել. 'ծեծուել'. -(нá—)скъ ա. **1**, [որ և է բանի վերայ տպած] նկար, պատկեր. **2**, բուռն ճնշում, ոյժ, թափ (օր. վարարած ջրի). բուռն գրոհ, գրոհ, յարձակում (թշնամու)։

Нати|сне́ніе չ. տպելը. **-сня́ть** (-ню́ -ня́тъ). **-сня́ть** ն. տպել (նկար, պատկեր), դրոշմել։

Натúснуть, ся տ. Натúскивать, ся.

На|тка́ніе չ. առատ գործելը, գործելը (որոշ քանակութեամբ). **-тка́ть** (-ткý -тчёшь -ткýтъ) ն. առատ գործել, գործել (որոշ քանակութեամբ)։

Натκнýть, ся տ. Натыкáть, ся.

Натол|ка́ніе չ. ներս մղելը, ներս կոխելը. **-ка́ть** տ. Натáлкивать; **-ся** չ. **1**, մի քանի ժամանակ պտոյտ, աստից գործի ման գալ, թափառել, թրև գալ. **2**, մարդկանց հետ շփուելով փորձուել, վարժուել. **-кнýть** տ. Натáлкивать I.

Натол|кова́ніе չ. շարունակ կրկնելը, պատուիրելը. հասկացնելը. **-кова́ть** (-кýю -ютъ) տ. Натолкóвывать; **-ся** չ. съ кѣмъ-либо որ և է մէկի հետ երկար զրոյց անել, 'գափ անել', խօսել. **-кóвываніе** չ. շարունակ կրկնելը, պատուիրելը. հասկացնելը. **-кóвывать**, -кова́ть ն. շարունակ կրկնել, պատուիրել, հասկացնել. գլխի գցել։

Нато|лоче́ніе չ. տրորելը, ծեծելը, ջարդելը, ճմլելը. **-лóчь** (-лкý -лчёшь -лкýтъ; անց. натолóкъ -лклá, ó) ն. տրորել, ծեծել, ջարդել, լեսել, ճմլել (որոշ քանակութեամբ)։

Натоми́ть (-млю́ -мя́тъ) ն. յոգնեցնել, հալից գցել. երկար չարչարել, տառապեցնել. **-ся** ներգ. խիստ յոգնել, վաստակել. երկար չարչարուել, տառապել։

Нато|пи́ть (-плю́ -тóпятъ) տ. Натáпливать; **-пка** ի. **-пле́ніе** չ. տ. Натáпливаніе.

Нато|пта́ніе չ. տրորելը, կոխոտելը, կեղտոտելը (ոտներով). **-пта́ть** (-пчý -тóпчутъ; -пчи́) տ. Натáптывать.

Натопы́|риваніе չ. փշաքաղեցնելը; 'բիզ բիզ' կանգնեցնելը (մազերը, փետուրները). չռելը (մատները). **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. **1**, բացել. փշաքաղեցնել, 'բիզ բիզ կանգնեցնել' (մազերը, փետուրները, օր. ինչպէս երբեմն կատուն կամ սիրամարգն է անում). չռել (մատները). **-ся** ներգ. բացուել. փշաքաղուել, մազերը, բուրդը, փետուրները 'բիզ բիզ' կանգնեցնել։

Натор|гова́ть (-гýю -ютъ) տ. Наторгóвывать; **-ся** չ. երկար ժամանակ առուտուր, վաճառականութիւն անել. **-гóвывать**, гова́ть ն. աշխատել, վաստակել (առուտուր անելով)։

Нато|ри́ть (-рю́ -ря́тъ) տ. Натáри-вать; **-рѣ́лость** ի. ունակութիւն, վարժութիւն. **-рѣ́лый** ած. ունակացած, ունակութիւն ձեռք բերած, վարժուած. **-рѣ́ть** չ. մի բանի մէջ վարժուել, ունականալ, ունակութիւն ձեռք բերել։

Нато|че́ніе չ. **1**, սրելը, յեսանելը (որոշ քանակութեամբ). **2**, ճախարակելը, շինելը (որոշ քանակութեամբ). **-чи́ть** (-чý -ча́тъ) տ. Натáчивать; **-чка** ի. տ. Наточе́ніе.

Натоща́къ մ. անօթի, անօթի փորով, անսուազ. приня́ть лѣкáрство н.

Натра|ви́ть (-влю́ -трáвятъ) տ. Натрáвливать; **-вка** ի. **-вливаніе** չ. **1**, կալնելը. բռնելը, որսալը (մեծ քանակութեամբ). **2**, հր՛ս անելը (շներին). գրգռելը, սադրելը, 'ըշ-ըշելը'. **-вливать**, -вить ն. **1**, կալնել, բռնել. որսալ (բարակներով, մեծ քանակութեամբ). **2**, հը՛ս անել (շներին). *գրգռել, սադրել, 'ըշ-ըշել'։

Натрепа́ть (плю́ -тре́плютъ) ն. **1**, որոշ քանակութեամբ ծեծել, քրքրել (կտաւատ). **2**, լաւ քրքրել, գզգզել [‘տրտքուել’, ‘ակոսել’։

Натре́скаться չ. խիստ շատ ուտել,

Натре́снуть չ. ճաքել, ճաքճքել (երեսից)։

Натреща́ть չ. **1**, երկար ճարճատել, ճարճատելով ձանձրացնել. **2**, շաղակրատել, վայրահաջել, 'դուրս տալ'. **-ся** չ. երկար շաղակրատել. վայրահաջել, 'դուրս տալ'։

На́т|рій ա. քիմ. Natrium, նատրիոն. **-ровый** ած. նատրիոն պարունակող։

Натрý տ. Натере́ть.

Натру|би́ть (-блю́ -ýбятъ) ն. **1**, երկար ածել (փող). ածելով ձանձրացնել. н. комý ýши մէկի ականջները խլացնել, մէկի գլուխը տանել. **2**, մեծ աղմուկ հանել, 'դայմադայ' բարձրացնել. **-бный** ած. փողի վերայ գանուող։

Натруси́ть (-шý -ся́тъ) ն. ածել, թափել, սփռել (օր. հացահատիկը). **-ся** ներգ. թափուել, վայր թափուել։

Натрýситься (-шусь -сятся) չ. երկար վախենալ, ահուդողի մէջ գտնուել, երկիւղ կրել։

Натрýска ի. **1**, ածելը, թափելը, շաղ տալը, ցրելը. **2**, վառօդաման. 'գաքքա'։

Натръ ա. հնք. Natron, նատրոն (հայ բորակ. սոդա)։

Натря|са́ніе չ. **1**, թափահարելով ածելը. թափելը. **2**, թափահարելով յոգնեցնելը. **-са́ть**, -сти́ ն. **1**, թափահարելով ածել, թափել. **2**, թափահարել, թափահարելով յոգնեցնել (օր. սայլի մասին). **-се́ніе** չ. **-ска** ի. տ. Натрясáніе; **-сти́** (-сý -сýтъ; անց. -съ -слá, ó), տ. Натрясáть; **-сти́сь** չ. երկար, բաւականին դողալ, դողդղալ, ցնցուել. н. на морóзѣ; **-сываніе** տ. Натрясáніе; **-сывать** տ. Натрясáть.

Натý|га ի. **1**, մեծ ջանք, ոյժերի սաստիկ լարում. учи́ться съ н—ою խիստ դժուարութեամբ սովորել. **2**, ջանին զօռ տալը (ընական կարիքը կատարելիս). отъ н—и живóтъ заболѣ́лъ; **-же́ніе, -живаніе** չ. **1**, ոյժերի լարում. ջանին զօռ տալը. **2**, խիստ պրկում. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) ն. **1**, խիստ լարել (ոյժերը). ջանին զօռ տալ. **2**, խիստ պրկել, պիրկ քաշել (պարանը). **-ся** ներգ. ոյժերը խիստ լարել, մեծ ջանքեր անել. ջանին խիստ զօռ տալ. **-жи́ться** (-жýсь -жатся) չ. եր-

կար վշտանալ, ախ ու վախ քաշել, տրտմիլ. **-жливый, -жный** ած. ծանր, հալումաշ անող, դժուարին. ճնշիչ (աշխատանքի մասին)։

Натузи́ть (-жу́ -зя́тъ) ն. լաւ «հարել», քրքրել, բռունցքներով ծեծել։

Натума́нить (-ню -ня́т) ն. միգապատել, մթնեցնել. մսխ. անհասկանալի կերպով խօսել, ճամարտակել։

Нату́||ра է. (լտ.) բնութիւն. բնաւորութիւն. привы́чка втора́я н. (առծ.). э́та фигу́ра изобража́етъ его́ въ н—ѣ այդ պատկերը նրան ներկայացնում է բնական մեծութեամբ. **-рою** մ. բնեղէնով. получи́ть продово́льствіе де́ньгами, и́ли н—ою; **-рализа́ція** է. (լտ.) քաղաքացիացում, օտար ալէրութեան հպատակութիւնն և քաղաքացիական իրաւունքներն ընդունելը. **-рали́змъ** ա. (լտ.) 1, բնապաշտութիւն, բնակրօնութիւն. 2, բնամոլութիւն (գեղարուեստական կամ բանաստեղծական ուղղութիւն, որ կոյրգնուրայն բնդօրինակում է բնութիւնն և միանգամայն հեռի է գաղափարականութիւնից). **-рали́стъ** ա. 1, բնապաշտ, բնամոլ. 2, տ. Естествоиспыта́тель; **-ра́льно** մ. բնականաբար, 'ի հարկէ, անշուշտ. **-ра́льный** ած. 1, բնական (ոչ արհեստական, ոչ շինծու). н—ое вино́; н—ые во́лосы; въ игрѣ́ э́того актёра ма́ло н—аго; 2, բնական, բնապաշտական, բնակրօնութեան. н—ая филосо́фія; **-рный** классъ նկրչ. կաղապարանկարչութեան դասատուն. **-рщикъ** ա. **-рщица** է. կենդանի կաղապար, օրինակ (այր, կին, որ նկարչին ծառայում է իբրև օրինակ, կաղապար). быть н—комъ, н—цею.

Нату||шева́ніе չ. տ. Натушёвка; **-шева́ть** (-шу́ю -ютъ) տ. Натушёвывать; **-шёвка** է. **-шёвываніе** չ. 1, տուշելը, տուշով նկարելը. 2, ստուեր տալը, ստուերաւորելը. **-шёвывать**, -шева́ть ն. 1, տուշել, տուշով գծել, նկարել. 2, ստուեր տալ, ստուերաւորել (նկարը)։

На||тыка́ніе չ. 1, անկելը, ցցելը, խրելը (մեծ քանակութեամբ). խցկելը, կոխելը (մեծ քանակութեամբ). 2, մի բանի ծայրին դնելը, անկելը. 3, հրելը, բոթելը, հրնդելը. **-тыка́ть** I. (натыка́ть, -ты́кать (-чу -чутъ) ն. 1, տնկել, խցել, ցցել (մեծ քանակութեամբ, օր. կոճղներ). 2, ներս խցկել, ներս կոխել, կոխոտել, զոցել, խցել. 3, ծակոտել, ծակծկել. н. говя́дину սաւարի միսը ծակծկել, քրքրել լաւ տապակելու համար. 4, հարուածել, հարուած տալ. н. кому́ зу́бы, бока́ մէկի ատամները, կողքերը ջարդել. II. (натыка́ть, -кну́ть) ն. 1, что на что մի բան միւսի ծայրին դնել, հագցնել, խրել. н. ба́бочекъ на була́вку; н. за́ступъ на чёренъ; 2, հրել, հրնդել, «բոթել», հետքի վերայ դցել **-ся** ներգ. на кого́, на что մէկի, մի բանի վերայ ընկնել, մէկին մի բանի դիպչել, հանդիպել, ընդհարուել. н. на ка́мень; н. на заса́ду դարանի մէջ ընկնել. на́ши ула́ны наткну́лись на непрія́теля.

Натѣ́льный ած. մերկ մարմնի վերայ դրւանուող, հանգչող. н. крестъ.

Натѣсни́ться (-ню́сь -ня́тся) չ. ներս պրծնել, մի տեղ բազմութեամբ հաւաքուել, կիտուել։

Натѣ́шить (-шу -шатъ) ն кого́ чѣмъ մէկին մի բանով խնդացնել, զուարճացնել. **-ся** 1, ներգ. երկար խնդալ, զուարճանալ. 2, надъ кѣмъ մէկին ծաղրել, նշաւակել։

Натя́||гиваніе չ. լարելը (աղեղը). լարելը, պրկելը (սիմերը). **-гивать**, **-ну́ть** ն. 1, լարել (աղեղը), լարել, պրկել (սիմերը), պրկել, պիրկ, գիլ քաշել (պարանը) н. пружи́ну զսպանակը լարել. *ձ. дѣло կուտակցարար գտնել. 2, զոռով, հագիւ հազ հագնել (նեղ շորը, ձեռնոցները, տանամաները). 3, զարկել, հագցնել, անցկացնել. н. ши́ну на колесо́; **-ся** ներգ. խմել, հարբել, կոնծել. **-гъ** ա. լարիչ, պրկիչ գործիք, ասկատի շրջանակներ ը հագցնելու, անցկացնելու գործիք. **-жечка** նւզ. **-жка** է. 1. տ. Натя́гиваніе; сапоги́ въ натя́жку նեղ կօշիկներ. 2, տղշփ. թարմատար, անլորդ խօսք. 3, իրւք. օրինական յեղաշրջում. 4, անճշտութիւն, անհիմն պնդում. 5, մեծ դժուարութիւն. съ н—ою концы́ своди́ зոռով ծայրը ծայրին հասցրին. **-жно́й** ած. լարիչ, պրկիչ. **-ну́тость** է. լարուածութիւն, *սառնութիւն. н. отноше́ній; **-ну́тый** բ,. ած. գիլ քաշած, պրկած, լարած. *լարուած, սառն, ուծացած. н—ыя отноше́нія; **-ну́ть, ся** տ. Натя́гивать, ся.

Науга́дъ մ. անխորհրդաբար, բախտի բերմամբ, պատահմունքի վերայ յուսալով։

Науго́||локъ, лка, **-льникъ** ա. 1, ուղղանկիւնագիծ, (ուղիղ անկիւններ գծելու) գործիք. 2, անկիւնակալ (ուղղանկիւն երկաթ, որ զարկում են օր. պատուհանի շրջանակի անկիւններին). **-льничекъ**, чка նւզ. տ. Науго́льникъ; **-льный** ած. անկիւնային, անկիւնում գտնուող. н. домъ.

Науда́чу մ. կոյրգնուրայն, յոյսը բաղդէ, յաջողութեան վրայ դնելով.

Нау||ди́ть (-жу́ -дя́тъ) ն. բազմութեամբ որսալ, բռնել (կարթով ձուկ). **-женіе** չ. բազմութեամբ որսալը, բռնելը (կարթով ձուկ)։

Нау́ка է. 1, գիտութիւն, ուսում. Акаде́мія нау́къ; изуча́ть н—и; 2, արհեստ, «փէշակ». отда́ть ма́льчика въ н—у; 3, խրատ. впере́дъ тебѣ́ н. այդ թող քեզ խրատ լինի։

Нау||сти́тель ա. **-сти́тельница** է. դրդիչ, սադրիչ, չարախօս այր, կին. **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ) տ. Науща́ть.

Нау́ськать, -кивать ն. հր՛ս անել, *գրգռել, սադրել, «սրել» „Но́вое Вре́мя“ ча́сто нау́ськиваетъ свои́хъ чита́телей про́тивъ иноро́дцевъ.

Наутёкъ մ. վազելով, փախչելով. пусти́ться н. «կծիկը դնել», «պոկ տալ», փախչել։

Нау́||тріе, -тро մ. առաւօտեան, հետևեալ օրը։

Нау||ча́ть, -чи́ть ն. սովորեցնել, ուսուցանել, հրահանգել. онъ научи́лъ меня́ столя́рному ремеслу́; научи́те меня́, какъ поступи́ть въ э́томъ слу́чаѣ; **-ся** ներգ. чему́ մի բան սովորել. **-че́ніе** չ. սովորեցնելը, ուսուցանելը, հրահանգելը. **-чи́ть** (-чу́ -чатъ), **ся** տ. Науча́ть, ся; **-чный** ած. գիտական, գիտնական. н—ое образова́ніе, н. интере́съ.

Нау́ш||никъ ա. 1, լրտես, չարախօս, «խաբարբզան». 2, ունկապանակ, ականջապանակ (որ ականջները ցրտից պաշտպանում է). **-ница** է. լրտես, չարախօս «խաբարբզան» կին.

-ничаніе ա. լրտեսութիւն անել, չարախօսել. **-ничать** չ. լրտեսութիւն անել, չարախօսել, 'խարարրդանութիւն' անել. **-ничество** ա. լրտեսութիւն, չարախօսութիւն, 'խարարրդանութիւն'. **-ный** ած. ականջի (վերայ դանուող), ականջը ծածկելու, ունկալան։

Нау|щáть, -стúть ն. ատգրել, դրդել, 'սրբել' (մի վատ բան անելու, ուրիշին վնասելու). **-щéніе** ա. ատգրանք, դրդում, վատ, չարամիտ խրատ, 'սրբել'։

Нафáб|риваніе ա. սև գեղով ներկելը (բեխերը, մօրուքը). **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. սև գեղով ներկել, սևացնել (բեխերը, մօրուքը)։

Нафарши|ровáть (-рýю -ютъ), **-рóвывать** ն. ֆարշել, լցնել (օր. մորթած հաւի, դդմանու փորը խմորեղէնով և այլ նիւթերով). **-ся** ձեռ. շատ քաղցը, համեղ բաներ ուտել։

Нáфі|та է. (յն.) նաւթ, քարիւղ, գետնի իւղ. **-талúнъ** ա. (նոր լա.) նաֆթալին (քարածուխից ստացուող ածխածնային և ջրածնային պինդ պատրաստութիւն, որ այլ և այլ գործածութիւն ունի). **-талúновый** ած. նաֆթալինի։

Нафуфы ն. ձրի կերպով, 'մուֆթա'. տաանց յետ դարձնելու, խարերայական դրաւորութեամբ. взять н. փոխ առնել, խաբել։

Нахá|лка է. լիրբ, ժպիրհ, անդգամ, անամօթ աղջիկ, կին. **-лъ** ա. լիրբ, ժպիրհ, անդգամ, անամօթ մարդ. **-льничать** չ. անդգամութիւն, անամօթութիւն անել. **-льно** ն. լրբաբար. անամօթաբար. **-льный** ած. անդգամ, լիրբ, անամօթ. **-льство** ա. անդգամութիւն, լրբութիւն, անամօթութիւն։

Нахá|паніе ա. դրփում, դրփելը. **-пать** ա. Нахáпывать; **-пываніе** ա. Нахáпаніе; **-пывать**, -пать ն. դրփել, *սաստիկ կեղեքել։

Нахá^|каніе ա. դուրս թքելը (խուխ մեծ քանակութեամբ). **-кать, -кивать** ն. թքել, մեծ քանակութեամբ դուրս թքել (խուխ)։

Нахвá|ливаніе ա. շափազանց գովելը. **-ливать, -лúть** (-лю -лятъ) ն. խիստ գովել, գովաբանել, դրուատել. не **-лúться** ա. գովելուց չ'դադարել, շատ գովել, երկար գովել, գովաբանել. я не нахвалюсь моимъ повáромъ չգիտեմ ինչպէս գովեմ իմ խոհարարին. не могу н. егó лáскою չգիտեմ ինչպէս, ինչ խօսքերով գովեմ նորա սիրալիրութիւնը. **-лъ** ա. չափազանց մեծ գովեստ, գովաբանութիւն. չափազանց շատ գովելը, գովաբանելը։

Нахвá|станіе ա. շատ պարծենալը. **-стывать, -стать** ա. շատ պարծենալ, 'մեծ մեծ բրդել'. **-ся** ա. շատ, երկար ու բարակ պարծենալ։

Нахва|тáніе ա. դրփելը (մեծ քանակութեամբ). **-тáть** ա. Нахвáтывать; **-тываніе** ա. Нахватáніе; **-тывать**, -тáть ն. **1**, մեծ քանակութեամբ դրփել, յափշտակել. մեծ քանակութեամբ բռնել, բռնատել, որսալ. **2**, շահել, ստանալ. ձեռք բերել (շատ պատահ պէպքից օգուտ քաղելով)։

Нахá|тить (-шу -тятъ), **-щáть** ն. յափշտակելով, դրփելով դիզել, կիտել։

На|хлёбывать, -хлебáть ն. чегó որոշ քանակութեամբ ուտել (հեղուկեղէն), 'հում անել'. **-ся** ա. շատ, ց'յագ ուտել (հեղուկեղէն), 'հում անել', 'ծպել'։

Нахле|стáніе ա. լաւ մտրակելը, ծաղկելը. **-стáть** (-хлещý -хлéщутъ) ն. խիստ, սաստիկ մտրակել, ծեծել, ծաղկել. **-ся** **1**, ձեռ. իրեն իրան երկար մտրակել, ծեծել, ծաղկել. **2**, փոխ. միմեանց երկար, բաւական մտրակել, ծեծել, ծաղկել. **-(ё)стка** է. **1**, կաշու կըտոր, կարկատան. **2,*** խիստ յանդիմանութիւն, շշպրում, կծու խօսք, սաստ։

Нахлобý|чивать, -чить, -чка ա. Наклобýчивать, -чить, -чка.

На|хлóпать ա. Нахлóпывать 1; **-хлóпнуть** ա. Нахлóпывать 2.

Нахлопотáть (-чý -пóчутъ) ն. **1**, ջանքով, ճիգ թափելով շահել, ստանալ. **2**, իր անհանգստութեամբ, վհատութեամբ հոգս, մըտատանջութիւն պատճառել. **-ся** ա. խիստ անհանգիստ լինել, խիստ հոգալ, չարչարուել։

Нахлó|пывать ն. **1**, (-пать) զարկել, չխկացնել (բաց, տափակ ձեռքով). **2**, (-пнуть) յանկարծ չրխկացնել, խփել, խուփ անել, ծածկել (օր. խուփը, խփանը), *բանել, կալնել։

Нахлы́нуть ա. **1**, (ջրի մասին) յանկարծ, ուժգին հոսել, հեղեղել. во врéмя разлúтія водá нахлы́нула на прибрéжныя мѣстности; **2**, (մարդկանց մասին) յարձակուել, վրայ տալ, անակնկալ կերպով գալ, թափուել, հաւաքուել (բազմութեամբ). непріятель нахлы́нулъ на óаши пограни́чныя владѣнія; ко мнѣ нахлы́нули гóсти.

Нахлыстáть ա. Нахлестáть. [сти.

Нахлѣ́|бникъ ա. **-бница** է. ճաշող, ճաշուոր աղայ, աղջիկ, այր, կին (որ որոշ պայմաններով մի ընտանիքում ճաշում է և կամ կենում և ճաշում է). держáть н—ковъ, н—ницъ; **-бничество** ա. ճաշուորութիւն. **-бничій**, чья. чье ած. ճաշողի, ճաշուորի։

Нахлю́статься ձեռ. ռմկ. սաստիկ խմել, բոլորովին հարբել, գինու արկ դառնալ։

Нахмý|реніе, -риваніе ա. կիտելը (յօնքերը). կնճռելը, խոժոռելը (ճակատը). **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. կիտել (յօնքերը), կնճռել, խոժոռել (ճակատը). н. лицó դէմքը, երեսը կնճռել. **-ся** ձեռ. **1**, խոժոռուել, երեսը, ճակատը կնճռել, յօնքերը կիտել. **2**, մթագնել, մռայլուել, ամպով, մառախուղով պատուել. нéбо нахмýрилось երկինքը թուխպ ամպերով ծածկուել, մթագնել է. **3**, (թռչունների մասին) փետուրները ցցել, փշաքաղուել։

Нахны́каться ա. երկար, ց'յագ լալ, հեկեկալ, հեծկլտալ։

На|ходúть (-хожý -хóдятъ), найти **I.** ն. գտնել. н. кладъ գանձ գտնել. н. потéрянную вещь; егó никогдá дóма не найдёшь; нашёлъ съ кѣмъ знáться! տես թէ ում հետ է ծանօթացել. нý ужъ нашлú, что хвалúть! ուր էլ գովելու բան էր գտել. я нахожý, что онъ правъ; **2**, ա. на когó, на что մէկին, մի բանի հանդիպել, դիպչել. охóтникъ нашёлъ въ лѣсý на медвѣдя; сýдно нашлó нá мель նաւը ծանծաղուտի հանդիպեց. по временáмъ на негó нахóдитъ печáль երբեմն նորա վերայ տխրութիւն է գալիս. *на негó нахóдитъ նորա գլխում յաշողներ կան. **3**, ա. къ комý, во что մէկի մօտ մտնել, գալ, մի բանի մէջ մտնել, նորս

պրծնալ. къ нему нашло много гостей; въ лодку нашло много воды նավակի մէջ շատ ջուր հոսեց, թափուեց. нашёлъ туманъ մէգ, մառախուղ բարձրացաւ. **-ся**, найтись -ներ. **I**, գտնուիլ. нашёлся довольно смѣлый человѣкъ, чтобы сказать ему правду; нашлись-ли твои вещи? **2**, իրան չ'կորցնել, չ'շփոթուիլ, չ'տարակուսիլ. онъ не нашёлся, что отвѣтить նա չիմացաւ (չգիտէր), թէ ինչ պատասխանէ. онъ вездѣ найдётся նա ամեն բանի առկից էլ դուրս է գալիս. **3**, (միայն находиться) չ. ա, գտնուիլ, լինել, ապրել, կենալ. н. за границею; н. въ опасности; ը, շատ գնալուց, ման գալուց վաստակիլ, յոգնիլ, 'բէզարիլ'. *Ննդանալ, գլխացաւանք կրել. находился я за этимъ дѣломъ այս գործն իմ հոգին հանեց, 'դա՞կյաս տարաւ'. **-хо́дка** է. գիւտ. գտնելիք. գտնուած բան. это для него н. այդ հէնց լաւ եղաւ նորա համար. **-хо́дный** -ծ. գտնուած, յանկարծ պատահած. **-хо́дочка** նւզ. տ. Находка; **-хо́дчивость** է. կարողամտութիւն, ճարտարամտութիւն, մտքի կորով, ժրութիւն. **-хо́дчивый** -ծ. կորովամիտ, ճարտարամիտ, հնարագէտ. это н. человѣкъ դա հնարագէտ մարդ է. **-хо́дчикъ** -. **-хо́дчица** է. [մի բան] գտնող, գտակ այր, կին. **-хожде́ніе** չ. **I**, մօտենալը, մերձենալը, գալը. հասցրուիլը (աստերի), արշաւ (թշնամու). **2**, գտնելը. գտնուիլը. н. обвинённаго подъ слѣдствіемъ, подъ судомъ; **-хо́жій** -ծ. եկովի, գաղթած, օտար։

Нахо|ла́живаніе չ. սառեցնելը, պաղեցնելը, հովացնելը. **-ла́живать, -лоди́ть** (-жу -дятъ) ն. սառեցնել, պաղեցնել, հովացնել **-лодѣлый** բյ. -ծ. սառած, պաղած, հովացած։

Нахо́|хливать, -хлить (-лю -лятъ) ն. (թռչունի մասին) փետուրները ցցել, փշաքաղել. **-ся** -ներ **I**, (թռչունի մասին) իր փետուրները ցցել, փշաքաղուիլ. **2**,* խոժոռուիլ, զաժան դէմք ցոյց տալ։

Нахохота́ться (-хочусь -хочутся) չ. երկար և սրտանց ծիծաղել, խնդալ. 'հռհռալ', 'փառ փառ անել'։

Нахо́хриться (-рюсь -рятся) տ. Нахо́хлиться.

Нахра́|пникъ -. **I**, բռնի գործող, բռնութիւն գործ դնող. **2**, քնի պարկ, շարունակ քնող, քնամոլ ում. **3**, քթափոկ (ձիու սանձի). **-пный** -ծ. բռնի, յափշտակողական. н—ое дѣло բռնի գործ, յարձակում. **-помъ** ꚍ. բռնութեամբ, բռնի կերպով. брать, взять н.

Нахро́пникъ տ. Нахрапникъ 3.

Нацара́|паніе տ. Нацарапываніе; **-пать** տ. Нацарапывать; **-пываніе** չ. ցետելը, ճանկռելը, ճանկռտելը. **-пывать**, -пать, **-пнуть** ն. ցետել, ճանկել, ճանկռտել։

На|ціона́льность է. ազգութիւն, ազգայնութիւն. **-ціона́льный** -ծ. ազգի, ազգային. **-ція** է. (լա.) ազգ։

Нацѣ|ди́ть (-жу -дятъ) տ. Нацѣживать; **-жéніе, -живаніе** չ. **I**, ածելը, թափելը, լցնելը (մի ամանից միւսի մէջ). **2**. քամելը, քաց թողնելը. **-живать**, -дить ն. **I**, ածել, թափել, լցնել, քաց թողնել (մի ամանից միւսի մէջ). **2**, քամել, անցկացնել (օր. կաթը, թէյը միջից)։

Нацѣ|ле́ніе, -ливаніе չ. նշան գնելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) **I**, ն. что մի բանով նշան գնել, [օր. հրացանը] դէպի նպատակն ուղղել. **2**, չ. чѣмъ на что, во что կմ **-ся** չ. մի բանի նշան գնել։

Нацѣлова́ться (-лу́юсь -ются) չ. ց'յագ, ցյագնութիւն համբուրել, պաչել, պաչպըչել։

Нацѣ|пи́ть (-плю -пятъ), **ся** տ. Нацѣплять, ся; **-пле́ніе** չ. կախելը (մեծ քանակութեամբ), կախուելը. **-пля́ть**, -пить ն. կախել (մեծ քանակութեամբ), կախուել (օր. կարթերից, կեռերից). **-ся** -ներ. մի բանից կախուիլ (մեծ քաղմութեամբ), կախատուիլ։

Нача|ди́ть (-жу -дятъ) ն. ծխել, մխել լցնել, մեծ քանակութեամբ գոլորշիացած ծուխ, մուխ արձակել։

Нача́|ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. **I**, что къ чему մի բան միւսից կպցնել. **2**, что чѣмъ մի բան միւսից, միւսի վերայ կցել։

Нача́ло չ. **I**, սկիզբ, սկզբնաւորութիւն. н. міра; всякая вещь имѣетъ своё начало; въ самомъ н—ѣ հէնց սկզբում. съ самаго н—а հէնց սկզբից. прочитать книгу отъ н—а до конца; **2**, պատճառ, նախապատճառ. вотъ н. всему злу; **3**, н. կմ начала յ. հիմք, տարերք. первыя начала [որ և է գիտութեան] տարերք. основныя н—а հիմնական դծեր. **4**, սկզբունք։

Началосчисле́ніе չ. թիւ, թուական։

Нача́ль|никъ -. առհ. առաջնորդ. մեծաւոր, գլխաւոր անձ, իշխանաւոր. уѣздный н. գաւառապետ. н. края նահանգապետ. н. станціи կայարանապետ. епархіальный н. թեմական առաջնորդ. **-ница** է. առհ. առաջնորդ, մեծաւոր, իշխանաւոր կին կամ օրիորդ. **-ническій** -ծ. առաջնորդի, առաջնորդական, առաջնորդին, գլխաւորին, մեծաւորին, իշխանաւորին յատուկ. **-ничій** -ծ. առաջնորդի. մեծաւորի, իշխանաւորի[ն պատկանող]. **-ный** -ծ. **I**, սկզբի, սկզբնական. н—ыя буквы; н—ая скорость; н—ое намѣреніе; **2**, հիմնական, տարրական. н—ыя основанія науки; н—ыя правила; н—ыя силы; н—ыя школы; **-ственный** -ծ. առաջնորդական, իշխանաւորական, վարչական. **-ство** չ. **I**, առաջնորդութիւն, գլխաւորութիւն. իշխանութիւն, իրաւասութիւն, հրամանատարութիւն. принять н. надъ войскомъ զօրքի հրամանատարութիւնն ընդունել, ստանձնել. находиться подъ н—омъ кого-либо որ և է մէկի իշխանութեան, իրաւասութեան ներքոյ գտնուիլ. **2**, վարչութիւն. մեծաւոր, իշխանաւոր. հ—ք. իշխանաւորներ, մեծաւորներ. его очернили передъ н—омъ; высшее н. ծայրագոյն վարչութիւն, ծայրագոյն իշխանաւոր. съ дозволенія высшаго н—а; **-ствованіе** չ. առաջնորդութիւն. գլխաւորութիւն, իշխանաւորութիւն, մեծաւորութիւն. **-ствовать** (-ствую -ютъ) ն. առաջնորդ, իշխանաւոր, գլխաւոր, մեծաւոր լինել. առաջնորդել. վարել. н. надъ войскомъ զօրավար լինել, զօրքին առաջնորդել։

Нача́льце նւզ. տ. Начало.

На|ча́тіе չ. **I**, սկիզբ, սկզբնաւորութիւն. սկսելը. до начатія войны; **2**, ձեռնարկութիւն. **-ча́токъ**, тка -. **-ча́точекъ**, чка

նւզ. **1,** *տ.* Начáло 1; начáтки *յ.⁼ սա-րերք.* **2,** *նկ. ալ. երախայրիք.* **-чáть**ₑ(-чнý -чнýтъ), **ся** *տ.* Начинáть, ся.

Начекá|неніе, -ниваніе *չ. մեծ քա-նակութեամբ ապեբը, 'կտրելը', կտրելը (դրամ).* **-нивать, -нить** (-ню -нять) *ն. մեծ քա-նակութեամբ ապել, 'կտրել', կտրել (դրամ)։*

Начекý *ɪ.* быть н. *պատրաստ լինել, զգու-շանալ, զգոյշ լինել։*

На|чёлокъ, лка. **-чёлочекъ,** чка *նւզ.* **-чéльникъ** *ա. ճակատնոց, ճակատա-կալ, ճակատակապ (ժապաւէն, որով գեղջուկ աղջիկները իրենց ճակատները կապում են)։*

Начер|вúть (-влю́ -вя́тъ), **-вля́ть** *ն.* ɀлей *փիթակը ձոգաւորել, որդնաւորել (զա-տարկ փիթակի մէջ ճեղքահայեր դնել, ո-րոնց մէջ արգէն որդեր են զոյացել).* **-влé-ніе** *չ. ձոգաւորելը, որդնաւորելը (փեթակը)։*

На|чéрканіе *չ. շատ խազելը, խաղմզելը.* **-черкáть** *տ.* Начёркивать; **-чёркива-ніе** *տ.* Начéрканіе; **-чёркивать,** -чер-кáть, **-черкнýть** *ն. շատ խազեր քաշել, շատ խազել, խազոտել, խազմզել։*

Начер|нéніе, -ниваніе *չ. սեւցնելը, սև գոյնով, ներկով ծածկելը.* **-нивать, -нúть** (-ню́ -нятъ) *ն.* **1,** *սեւացնել, սև գոյն, սև ներկ տալ, սեւեցնել.* **2,** *սեւցնել, մրոտել.* **-ся** *-ուբ. սեւանալ, սև թանով ներկուիլ, ծած-կուիլ.* **-нó** *ɪ. սև, ոչ մաքուր, ոչ յստակ (հէկէկը տ.* Нáбѣло). написáть прошéніе н. *խնդրա-գիր սևը, սևագրութիւնը պատրաստել, խնդրա-գիրը սևագրել.* написанное н. *սևագրութիւն։*

Начéр|паніе *չ. հանելով ածելը, լցնելը.* **-пать** *տ.* Начéрпывать; **-пнóй** *-ծ. հա-նած, քաշած.* н—áя водá; **-пываніе** *տ.* Начéрпаніе; **-пывать,** -пать *ն.* [*ջուր կամ ուրիշ հեղուկ*] *հանելով ածել, լցնել։*

Начер|тáніе *չ.* **1,** *գծելը, նկարելը.* **2,** *գրելը, ծրագիր.* крáткое н. всемíрной истó-ріи *համառօտագրութիւն տիեզերական պատ-մութեան.* **-тáтельный** *-ծ. գծելու, գծա-գրական, գրելու, նկարելու.* н—ыя искýсства *գծագրութիւն և նկարչութիւն.* **-тáть** *տ.* На-чёртывать; **-тúть** (-рчý -чéртятъ) *տ.* На-чéрчивать; **-тываніе** *չ.* **1,** *գծելը, նկարելը.* **2,** *գրելը.* **-тывать,** -тáть *ն.* **1,** *գծել, գը-ծագրել, նկարել.* **2,** *գրել.* Богъ начертáлъ свой закóнъ въ нáшихъ сердцáхъ; **-чé-ніе, -чиваніе** *չ. նկարելը, գծելը.* **-чи-вать,** -тúть *ն. գծել, գծագրել, նկարել.* н. планъ строéнія *շինութեան ծրագիրը, պլանը գծել, նկարել։*

Наче|сáніе *չ. մեծ քանակութեամբ սանտրելը, պատրաստելը.* **-сáть** (-чешý -чé-шутъ) *տ.* Начёсывать.

Начéсть (-чтý -ýтъ; *անց.* начёлъ чла́, о́), **ся** *տ.* Начи́тывать, ся.

Начё|съ *ա.* **1,** *սանտրած, մաքրած, պատ-րաստած.* н. пеньки́ *պատրաստած կանեփ.* **2,** *պճնուած մազ (մարմնի վերայ).* **-сываніе** *տ.* Начесáніе; **-сывать,** -сáть *ն.* **1,** *որոշ կամ մեծ քանակութեամբ սանտրել, պատրաստել (կանեփը).* **2,** *քորելով վնասել, ճանկռտել, պճնել (մարթը)։* [дѣли́ть н.

Нáчетверо *ɪ. չորսի, չորս մասի.* раз-

Начё|тецъ, тца *նւզ. տ.* Начётъ; **-т-ный** *-ծ.* **1,** *պակասաւոր, ոչ լրիւ.* **2,** *սա-հուն (ճառ).* **-тчикъ** *ա.* **1,** *Աստուածաշնչի ընթերցանութեան մէջ հմուտ մարդ, գպիր, փը-լիսոփ.* **2,** *զիշակիւս վարժապետ.* **-тчица** *է.* **1,** *Աստուածաշնչի ընթերցանութեան մէջ հմուտ կին.* **2,** *ընթերցողուհի (հերձուածող-ների).* **-тъ** *ա. պակաս, պակասորդ (հաշուի մէջ նկատուած), հաշուեպակաս.* на нёмъ оказáлось н—у сто рублéй *նորա հաշուի մէջ հարիւր ռ. պակասորդ երևաց։*

На|чинáніе *չ.* **1,** *սկսելը, ձեռնարկելը.* **2,** *ձեռնարկութիւն.* **-чинáтель** *ա.* **-чи-нáтельница** *է. մի բան սկսող, մի գործի ձեռնարկող այր, կին.* **-чинательный** *-ծ. սկզբի, սկզբնական, սկսող, սկսողական.* н—ые глагóлы *քեր. սկսողական բայեր.* **-чинáть, -чáть** *ն. սկսել.* дитя́ начинáетъ гово-ри́ть; н. дѣло, переговóры; н. съ кѣмъ дѣло, тя́жбу *մէկի դէմ գործ, դատ սկսել կամ բացել.* н. слѣ́дствіе; начиная съ тогó дня, съ 1-го января́ *այն օրից, յունուարի 1-ից սկսած.* **-ся** *չ. սկսուել, սկիզբն առնել.* празд-ники начали́сь; кóнцертъ начáлся въ семь часóвъ.

Начи|нéніе *չ.* **1,** *լցնելը (օր. գաթան խորիզով).* **2,** *կտրելը, սրելը.* **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) *ն.* **1,** *փորշել, լցնել (օր. գաթան խորիզով).* н. ракéту пóрохомъ; н. пирóгъ ри́сомъ; **2,** *որոշ քանակութեամբ կտրել, սրել.* н. дю́жину пéрьевъ; **3,** *որոշ քանակութեամբ կարկատել (չոր, սանտան).* **-нка** *է.* **1,** *տ.* Начинéніе; **2,** *փորշ* (фаршъ) (*համեմած խմորեղէն, պանիր եւն, որով որ և է բան (օր. մորթած հաւի փորը) լցնում են).* **-ночка** *նւզ. տ.* Начи́нка; **-ночный** *-ծ. փորշի, համեմած խմորեղէնի.* начинка-*ի։*

Начú|нщикъ *ա.* **-нщица** *է.* **1,** *մի բան սկսող, մի բանի սկիզբը դնող այր, կին.* **2,** *խռովարար, խապմարար, խառնութիւն, չա-րութիւն նիւթող այր, կին.* **-нъ** *ա. սկիզբը.* сдѣ́лать н. строéнію *շինութիւնը սկսել։*

Начиня́ть *տ.* Начи́нивать 1. [щáть.

Начúстить (-щу -стятъ) *տ.* Начи-

Нáчисто *ɪ.* **1,** *մաքուր, յստակ.* пере-писáть н. *մաքուր արտագրել, 'դուրս գրել'.* отдѣ́лать домъ, кварти́ру н. *տունը, բնա-կարանը մաքուր շինել, պատրաստել.* **2,** *ուղղակի, բացէ ի բաց, առանց այլայլութեան, բոլորովին.* отказáть комý н. *մէկին մի բան բացէ ի բաց մերժել, բացասել.* н. разори́ть когó; сказáть н. *պարզ, ուղղակի երեսին ասել։*

Начи́|танность *է. մեծ ընթերցանու-թիւն, զարգացում.* онъ обладáетъ большóю н—ію *նա շատ կարդացած, զարգացած մարդ է.* **-танный** *-ծ. շատ կարդացած, զարգա-ցած.* **-тáть** *ն.* **1,** *գտնել, նկատել, պատահել (կարդալիս).* **-ся** *-ուբ.* **1,** *շատ կարդալ, *զար-գանալ.* **2,*** чегó *կարդալով մի բան սովորել, ուսումնասիրել.* человѣ́къ, начитáвшійся класси́ческихъ писáтелей; **-тываніе** *չ.* **1,** *կարդալիս գտնելը, նկատելը (որ և է սխալ, թերութիւն).* **2,*** *միշտ նոյնը կրկնելը, քարո-զելը.* **-тывать,** начéсть *ն.* **1,** *հաշուելիս գտնել, նկատել (որ և է պակաս, թերութիւն).* **2,*** *շարունակ նոյն բանը կրկնել, քարոզել։*

Начихáть չ. մի քանի անգամ փռնգտալ, 'փռշտալ'. а мнѣ н. ему́ (կմ на него́) թքել եմ նորա վերայ. **-ся** չ. երկար, շատ փռշտալ, փռնգտալ։

На|чищáть, -чи́стить ն. **1**, чего́ մաքրել, պատրաստել (մեծ քանակութեամբ). н. ры́бы; н. марко́ви; н. орѣ́ховъ; **2**, լաւ սրբել, մաքրել. *н. кому́ пря́жку մէկին լաւ գզել, լաւ խայտառակել։

Начну́ տ. Начáть.

Начтó ? **1**, ինչու, ինչի՞ համար. н. вамъ э́то? այդ ձեզ ի՞նչ հարկաւոր է. **2**, շատ խիստ. ужъ н. онъ хитёръ, но и его́ обману́ли չնայելով, որ նա խիստ խորամանկ է, 'նորան նս խաբեցին։

Начту́ տ. Начéсть.

Нашали́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. շատ չար, չարաճճի, խելառ, անզգամ բաներ բռնել, սաստիկ աստահակութիւն անել. **-ся** —ներ. ց'յոգնութիւն չարաճճի, անզգամ, խելառ բաներ անել։

Наша|тáться չ. **1**, այնքան ման գալ, թրև գալ, որ դադարել, հալից ընկնել. **2**, երկար ժամանակ անգործ, պարապ ման գալ, 'քամի կուլ տալ'. **-тну́ться** —ներ. **1**, на что մի բանի վերայ թեքուել. **2**, на кого́ մէկի վերայ ընկնել։

Наша|ты́рный —ծ. անուշադրի, անուշադրից, -դրէ. **-ты́рь**, я́ —. Ֆնք Sal ammoniacum, անուշադր։

Нашвы́|ривать ն. **I.** (-ря́ть) ն. чего́ ձգել, շպրտել, թափել, թափթփել (միմեանց վերայ, բազմութեամբ). **II.** (-рну́ть) ն. что մի բան մի ուրիշ բանի վերայ շպրտել, ձգել։

Нашéдшій բյ. —ծ. գտած, նա որ մի բան գտել է։

Нашезé|мецъ, мца, **-мка** տ. Земля́къ, -ля́чка; **-мный** —ծ. համերկրացիութեան, 'համշիրակային'։

Нашéй|никъ —. **1**, վզակապ. վզի զարդ կամ կապոց, վզնոց, 'եախանոց'. **2**, ուրիշի եախից կպած, ուրիշի հաշուով ապրող մարդ, պընակալէզ. **-ничекъ**, чка Նւզ. տ. Нашéйникъ.

Нашелу|шéніе չ. կլպելը, փճճկելը (մեծ քանակութեամբ). **-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ) ն. կլպել, փճճկել, մաքրել (մեծ քանակութեամբ)։

Нашёлъ տ. Найти́.

На|шептáніе չ. քչփչալը, փսփսալը. **-шептáть** (-пчу́ -éпчутъ; -пчи́) տ. Нашёптывать; **-шептъ** —. **-шёптываніе** չ. **1**, քչփչալը, փսփսալը, շշնջելը. **2**, կախարդելը, հմայելը, գիւթելը. **-шёптывать**, -шептáть **1**, ն. քչփչալ, փսփսալ, շշնջել. **2**, չ. на что կախարդել, հմայել, գիւթել. **-ся** **1**, չ. ց'յոգնութիւն քչփչալ, փսփսալ. **2**, —ներ. միմեանց ականջին երկար քչփչալ, փսփսալ։

Нашéствіе չ. յարձակում, արշաւանք. н. Святáго Ду́ха Սուրբ Հոգու հեղումն. н. вáрваровъ на Ри́мскую импéрію.

На|шивáніе չ. վրայից կարելը, կցելը. **-шивáть**, -ши́ть ն. **1**, վրայից կարել, կցել. н. лéнты на плáтье; н. пу́говицы на плáтье; **2**, որոշ քանակութեամբ կարել, պատրաստել. н. себѣ́ обно́вокъ իւր համար շատ նոր շորեղէն կարել տալ։

Нáшивать, ся տ. Носи́ть, ся և Нести́, ся.

Наши́|вка է. **1**, վրայից կարելը, կցելը. **2**, վրայից կարած, կցած բան, կցուածք. **-вно́й** —ծ. վրայից կարած, կցած. **-вочка** Նւզ. տ. Наши́вка.

Наши́льникъ —. արգելիչ փոկ (ռայլի)։

Нáшинскій —ծ. ռմկ. մեր։

На|ши́тіе չ. վրայից կարելը, կցելը. **-ши́ть** (-шью́ -шью́тъ; -шéй) տ. Нашивáть.

Нáшій —ծ. գւռկ. մեր։

Нашкó|леніе, -ливаніе չ. կրթելը, վարժելը, մարզելը, հրահանգելը. **-ливать**, -лить (-лю -лятъ) ն. կրթել, հրահանգել, վարժել, մարզել. **-ся** —ներ. կրթուել, վարժուել (գործին), ժրանալ։

Нашлéмникъ —. սաղաւարտի զարդ, ցցունք, կատար։

Нашлёпать ն. ձեռքի դրինգով ծեծել, զարկել, շխկացնել. **-ся** չ. երկար ցեխ ճմըռտել, ցեխի մէջ թրև գալ։

Нашлю́ տ. Наслáть.

Нашля́ться չ. ց'յոգնութիւն թրև գալ, քարշ գալ։

Нашпи|ковáніе չ. մսեղէնը ծակոտելով, մէջը խոզի կտորներ դնելը. **-ковáть** (-ку́ю -ютъ) տ. Нашпико́вывать; **-ко́вка** է. **-ко́вываніе** տ. Нашпиковáніе; **-ко́вывать**, -ковáть ն. մսեղէնը ծակոտելով մէջը խոզի կտորներ դնել։

Нашпи́|леніе, -ливаніе չ. գնդասեղով ամրացնելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. ամրացնել (գնդասեղով, 'քորոցով'). н. лентъ на шля́пу ժապաւէնը գլխարկի վերայ ամրացնել (մէջը գնդասեղներ խրելով)։

Нашпо́рникъ —. կօշկի խթանի փոկ, կապիչ։

Наштóпать տ. Штóпать.

Наштукату́рить տ. Штукату́рить.

Нашумѣ́ть (-млю́ -мя́тъ) չ. աղմկել, մեծ աղմուկ, 'ղալմաղալ' բարձրացնել, վրդովմունք առաջացնել. **-ся** չ. երկար, ց'յոգնութիւն աղմուկ հանել, 'ղալմաղալ' անել։

Нашу́|чивать, -ти́ть (-чу́ -шу́тятъ) ն. շատ հանաքներ, կատակներ անել, շատ ծաղրալի բաներ պատմել։

Нашъ I. (нашъ, a, e) դերն. ստացակ. մեր. по нáшему ըստ մեր կարծեաց, ըստ մեր սովորութեան. нáша взялá մեր կողմը յաղթեց, մենք յաղթեցինք. **II.** ձկ. սլ. այբբենի մէջ Н տառի անունը։

Нашью́ տ. Наши́ть.

Нащёка տ. Нащóка.

Наще|пáніе չ. ճեղքելը, ճղատելը, հանելը, պատրաստելը (փայտի բարակ թերթեր). **-пáть** (-плю́ -щéплютъ; -пли́) ն. ճեղքել, ճղատել, հանել, պատրաստել (փայտից բարակ տախտակիկներ, թերթեր)։

Нащё|чникъ —. այտակալ, այտապահ, այտապանակ. **-чный** —ծ. այտի, 'թշի' [վերայ գտնուող, կրուող]։

Нащи|пáніе չ. **1**, մեծ քանակութեամբ քաղելը, փետելը, 'պոկոտելը'. **2**, կմշտելը, կըսմթելը. **-пáть** (-плю́ -и́плютъ; -пли́) տ. Нащи́пывать; **-пнóй** —ծ. կմշտելուց առաջացած. **-пываніе** տ. Нащипáніе; **-пывать**, -пáть ն. чего́ **1**, քաղել, փետել, 'պոկոտել' (մեծ քանակութեամբ). **2**, կմշտել, կըսմթել. քաշել, ձիգ տալ, կծել. му́шка поря́дкомъ нащи́пываетъ սպեղանին ('մհլամը') լաւ է քաշում. **3**, ճղատել, ծուատել (օր. կաւի կտորը)։

Нащóка է. Կօշկկ. կօշկի կողքին կցած կաշու կտոր, կարկտան։

Нащу́|паніе չ. շօշափելով գտնելը, իմանալը. **-пать** տ. Нащу́пывать; **-пываніе** տ. Нащу́паніе; **-пывать**, -пать ն. շօշափելով զգալ, իմանալ, գտնել։

На|ѣда́ть, -ѣсть ն. 1, խածնել, կծել (վերևից, երեսից). 2, ուտել պրծնել, սպառել. 3, ուտելիք, կերակրեղէն պաշար վերցնել. **-ся** չ. կմ н. до́сыта լաւ կշտանալ, յագենալ, 'տկռել'։

Наѣ|здить (-зжу -здятъ) 1, տ. Наѣзживать; 2, աշխատել, վաստակել, 'դադել' (ձիավարելով, կառապանութիւն անելով). **-ся** չ. երկար, ց'յագնութիւն ձիավարել, ձիով կամ կառքով զբօսնել. **-здка** ի. արշաւին սովորեցնելը, վարժելը (խամ ձիուն). **-здникъ** ա. 1, (**-здница** ի.) ձիաւոր, հեծեալ, կին. 2, ձիավարժ (խամ ձիուն սովորեցնող). 3, հէն, հրոսակ, ասպատակն. 4, կնդ. Ichneumon persuasorius, մի հետահանուկ կամ հետահան պիծակ. **-здничать** չ. 1, արշաւել, յարձակուել (ձիով). 2, ձիավարել. ձիավարութեամբ պարապել. **-зднический** ած. 1. ձիաւորի, հեծելի. 2, ասպատակին, հրոսակի, հէնի. н—ое су́дно հէնանաւ. **-здничество** չ. 1, ձիավարութիւն, ձիավարժութիւն. 2, արշաւ, յարձակում. морско́е н. ծովարշաւ, ծովային աւարառութիւն. **-здничій** տ. Наѣзднический; **-здъ** ա. 1, մէկի կամ մի բանի վերայ արշաւելը, գնալը, ընկնելը. 2, յարձակում, արշաւանք. 3, հաւաքուելը, համախմբութիւն. **-зжа́ніе** չ. մէկին, մի բանի հանդիպելը. մէկի, մի բանի վերայ ընկնելը (ձիավարելիս). **-зжа́ть**, -хать չ. 1, на кого́, на что մէկին, մի բանի հանդիպել, դիպչել, մէկի, մի բանի վերայ ընկնել (ձիավարելիս, կառքով). н. на ка́мень; н. на непріятеля; 2, բազմութեամբ գալ, հաւաքուել, ժողովուել (աչ առով). наѣ́хало купцо́въ на я́рмарку; **-зженіе** չ. ձիավարժութիւն, ձիուն արշաւիս վարժեցնելը, սովորեցնելը. **-зженный** բ. ած. վարժեցրած, սովորեցրած (արշաւին), մարզած, 'խեղդած' (ձի). **-зживаніе** տ. Наѣзженіе; **-зживать**, -здить ն. 1, վարժել, մարզել, սովորեցնել (խամ ձիուն արշաւին), 'խեղդել'. 2, աշխատել, վաստակել, 'դադել' (ձիավարելով կմ կառավարելով). **-ся** չ. ց'յագ, ց'յագնութիւն ձիավարել, ձի նստել. **-зжій** ած. եկողի, եկւոր, օտար, պանդուխտ. н—іе купцы́; н—ее по́ле անից, ընտանութիւնից հեռու գտնուող ագարակ։ [да́ть, ся.

Наѣ́сть (наѣ́мъ -ѣшь եւն], **ся** տ. Наѣ-

Наѣ́хать (-ѣ́ду -дутъ) տ. Наѣзжа́ть.

Наэконо́мить (-млю -мятъ) ն. խնայել, տնտեսել։

Наэлектри|зова́ніе չ. էլէկտրականացնելը. **-зова́ть** տ. Электризова́ть.

Наябедничать չ. на кого́ մէկին վատաբանել, ամբաստանել, ասպնել, մէկի վերայ չարախօսել։

Наяву́ մ. արթուն եղած ժամանակ, բաց աչքով, ոչ երազում, աչք աշկարայ։

Ная́д|ривать, -рѣть չ. 1, ուռչիլ, թարախակալիլ (պալարի մասին). 2, (պտուղների մասին) հասունանալ, հասնել։

Ная́|ниться (-нюсь -нятся), пон—, չ. աներեսութիւն, աննամուսութիւն անել, անամօթաբար ժտել, 'գանկլա տանել'. **-нка** ի. աներես, սատահակ, անզգամ, անամօթ, աննամուս կինարմատ. **-нливо** մ. աներեսութեամբ, անամօթաբար, սատահակաբար. **-нливость** ի. աներեսութիւն, անամօթութիւն, աննամուսութիւն, սատահակութիւն. **-нливый** ած. աներես, անամօթ, լիրբ, սատահակ. **-нство** չ. աներեսութիւն, աննամուսութիւն, սատահակութիւն, լրբութիւն. **-нъ** ա. աներես, աննամուս, սատահակ, անամօթ, լիրբ մարդ, 'գանկլա տանող'։

Ная́ривать չ. 1, երկար, շարունակ շըփել, ողորկել. 2, եռանդով, ոգևորութեամբ, խանդով ածել, խաղալ. н. на скри́пкѣ; 3,* մինչ, շարունակ նոյն բանը կրկնել. онъ всё своё ная́риваетъ նա էլի իւրն է կըրկնում, էլի 'իւր էշն է քշում'։

Не մ. 1, ոչ, չը, չ', չի, մի. не чу́вствовать хо́лода ցրտութիւն չ'զգալ. не зли́ меня́! ինձ մի բարկացնիր. 2, (գոյականի, ածականի և մակբայի հետ) ան—, օր. невѣ́ріе անհաւատութիւն, нело́вкій անարի, невня́тно անհասկանալի կերպով։—Не́чѣмъ стере́ть пыль մի բան չկայ, որ փոշին սրբես. не́ за чѣмъ ходи́ть туда́ այնտեղ գնալու հարկ չկայ։

Небезвы́год|но մ. ոչ առանց օգուտի, ոչ առանց շահի. **-ный** ած. ոչ առանց օգուտի, ոչ առանց շահի, շահաւէտ, օգտաւէտ։

Небезопа́|сность ի. անապահովութիւն. **-сный** ած. անապահով։

Небеспо́рный ած. ոչ անվիճելի։

Небезутѣ́шный ած. ոչ առանց մխիթարութեան, մխիթարելի։

Небе́ре|жно մ. անհոգ, անխնամ կերպով. **-жный** ած. անհոգ, անխնամ։

Небе|са́ չ. յ. տ. Не́бо; въ н—а́хъ երկնքում. **-сноголубо́й** ած. կապոյտ երկնագոյն. **-сный** ած. երկնաւոր, 'երկնային. Царь н.; н. сводъ երկնակամար. ца́рство (ца́рствіе) н. երկնքի արքայութիւն. ца́рство ему́ н—ое նորան արքայութիւն լինի. тѣла́ н—ыя; н—ыя си́лы.

Неблаговре́ме|нно մ. անժամանակ, անպատեհ ժամանակ, ապաժամ. **-нный** ած. ապաժամ, անժամանակ։

Неблагоговѣ́й|но մ. անպատկառ կերպով. **-ный** ած. անպատկառ։

Неблагода́р|но մ. ապերախտութեամբ, -տաբար. **-ность** ի. ապերախտութիւն. чёрная н. եպերելի, նողկալի ապերախտութիւն. **-ный** ած. 1, ապերախտ, երախտամոռ[ագ]. 2, ապարդիւն, անշահ, անօգուտ. н. трудъ.

Неблагозву́|чіе չ. աններդաշնակութիւն. **-чный** ած. աններդաշնակ, խուժադուժ։

Неблагонадёж|ность ած. անյուսալիութիւն, անվստահելիութիւն. **-ный** ած. անյուսալի, անվստահելի։

Неблагонамѣ́рен|но մ. չարամտութեամբ. **-ность** ի. 1, չարամտութիւն. 2,* տ. Неблагонадёжность; **-ный** ած. 1, չարամիտ. 2,* տ. Неблагонадёжный.

Неблагополу́ч|іе չ. **-кость** ի. անյաջողութիւն. անյաջողակութիւն, ձախորդութիւն, դժբախտութիւն. **-ный** ած. անյաջող, անյաջողակ, դժբախտ, չարաբաստիկ, ձախորդ։

Неблагопристо́й|ность ի. անպար-

կեշտութիւն, անպատշաճութիւն, անբարեվայելչութիւն. **-ный** ած. անպարկեշտ, անպատշաճ, անբարեվայելչ[ուչ]. н—ыя сказки.

Неблагопріят|ность է. դժպհութիւն, ձախողութիւն, անբարեյաջողութիւն (հանգամանքների). **-ный** ած. անբարեյաջող, դժպհի, ձախողակ, ձախորդ. н—ое обстоятельство.

Неблагоразум|іе չ. անխոհեմութիւն. **-но** մ. անխոհեմաբար. **-ный** ած. անխոհեմ։

Неблагорасположенный ած. վատտրամադրուած։

Неблагород|но մ. անազնւաբար. поступать н.; **-ный** ած. **1**, անազնիւ. н—ыя чувства; **2**, ոչ ազնիւ, հասարակ. н. металлъ; **-ство** մ. անազնւութիւն. н. чувствъ, поступковъ.

Неблаго|честивый ած. անբարեպաշտ. **-честіе** չ. անբարեպաշտութիւն։

Неблагочинный ած. անբարեկարգ։

Нё|бный ած. քմքի, քմքային. **-бо** չ. քիմք։

Нé|бо չ. **1**, (և յ. небеса, бесъ) երկինք. *Աստուած, ծէք, Նախախնամութիւն. какъ н. отъ земли համեմատութիւն չկայ. онъ какъ съ н—а свалился նա կարծես երկնքից ընկաւ, յանկարծ, անակնկալ կերպով երևաց, յայտնուեցաւ. небо съ овчинку показалось երկինքը նորա գլխին մթնեց, *նա խիստ վախեց, նորա սիրտը պատառեց. возносить кого до небесъ մէկին երկինք բարձրացնել, խիստ գովել. призывать н. въ свидѣтели; возводить очи къ небесамъ աչքերը երկինք բարձրացնել. ни на нёбѣ, ни на землѣ ոչ երկնքում, ոչ երկրիս վերայ. **2**, կլիմա, 'հաւա'. жить подъ чужимъ нёбомъ; **-божитель** ա. երկնաբնակ, երկնաբաղադրեցի, երանելի. **-бозоръ** ա. կնդ. Uranoscopus, աստղադիտ[ձուկ]։

Небольшой ած. ոչ մեծ, փոքրիկ, փոքրիկ. н. доходъ; этому дитяти съ н—имъ три года այդ երեխան երեք տարեկանից քիչ աւել է։

Небоописа|ніе չ. երկնագրութիւն (երկնքի, լուսատուների նկարագրութիւնը). **-тель** ա. երկնագիր. **-тельный** ած. երկնագրական։

Небосклонъ ա. հորիզոն։

Небось (փոխկ. не бойся) **1**, չկ. մի վախենար, հոգիսդ կաց. **2**, երևի, հաւանական է, թերևս։

Небоязнен|ность է. աներկիւղութիւն, անվախութիւն, անվեհերութիւն. **-ный** ած. աներկիւղ, անվեհեր, անվախ, անահ, անզանգիտող։

Небре|женіе չ. տ. Небрежность; **-жливость, -жливый** տ. Небрежность, -ный; **-жно** մ. անհոգութեամբ, անհոգ, անփոյթ կերպով, ինչ որ լինի. делать что н.; н. одетый человекъ; **-жность** է. անհոգութիւն, անփութութիւն. **-жный** ած. անհոգ, անփոյթ. -(е)чь (-гу -жёшь -гутъ; անց. -ёгъ -гла, о; հրմ. ги) չ. чемъ մի բան արհամարհել, անհոգ, անխնամ թողնել։

Не|бывалый ած. **1**, չեղած, չպատահած. н. случай; **2**, սուտ, կեղծ. говорить о н—ыхъ вещахъ; **3**, անփորձ, սովորական. онъ человекъ н.; **-бывальщина, -былица** է. չեղած, չպատահած բան. մտացածին, հնարովի բան, պատահմունք, կեղծիք. **-былой** տ. Небывалый 1; **-бытіе** չ. **1**, չլինելը, գոյութիւն չունենալը, չլինելութիւն, չգոյութիւն. **2**, որ և **-бытность** է. բացակայում, Невáжный ած. անկարևոր [-կայութիւն։

Неваренie չ. (желудка) անմարսողութիւն, ակրութիւն (ստամոքսի)։

Невдáвнѣ մ. երկար ժամանակ չէ որ, քիչ առաջ։

Невдалекѣ մ. ոչ հեռու, մօտիկ։

Не|вдогадъ, -вдогадь, -вдомёкъ մ. առանց մտածելու, առանց հասկանալու, առանց գլխի ընկնելու. мнѣ н. было ես չհասկացայ, գլխի չ'ընկայ։

Невеличекъ, чка, о ած. ոչ մեծ, փոքր. невеличка птичка, до ноготокъ остёръ.

Невесёлый ած. ոչ ուրախ, տրտում։

Невечерній ած. **1**, լոյս. н. свѣтъ օրուայ, ցերեկուայ լոյս. **2**, անմշխանուլի, առանց անդամուղի. н—яя страна արևագալձային կողմ, երկիր։

Невеществен|ность է. աննիւթականութիւն, անմարմնականութիւն. **-ный** ած. աննիւթական, ոչ նիւթական, անմարմին։

Невзвидѣть (-вижу -дятъ) ն. չկարողանալ տեսնել, կուրանալ, չկարողանալ խմանալ. н. свѣту կուրանալ (յուզմունքից), խոռն մտանալ (ցաւից կամ ուրախութիւնից)։

Невзгода է. դժբախտութիւն, քամբախտութիւն, աղէտ, արհաւիրք. н—ы жизни կեանքի ձախորդութիւնները, արհաւիրքները։

Невзирáя բյ. մ. չնայելով, չնայած, անշտացութիւն չդարձնելով (տ. Несмотря).

Невз|любить (-люблю -любятъ) ն. չկարողանալ սիրել, չխակել, ատել։

Невзначáй մ. պատահմամբ, պատահաբար, դիպուածով, անակնկալ կերպով, առանց դիտաւորութեան. я встрѣтился съ нимъ н.

Невзрá|чность է. անշուք, շնչին տեսք. **-чный** ած. ոչ տեսքով, ոչ գեղեցկատես, վատատես, կարճիկ, ցածլիկ, նիհար։

Невз|рывчатый, -рывáющійся ած. ոչ պայթուցիկ։ [ոչ խոստացական։

Невзыскáтельный ած. ոչ պահանջող,

Нéви|даль, -дальщина է. չտեսնուած բան, զարմանալի, նորանշան, հազուագիւտ բան. -(й)данный բյ. ած. չտեսնուած. **-димка** է. **1**, անտեսանելի, աներևութական արարկայ (բառ ասմիկների հաւատալիքը). шапка н.; **2**, հոգ. չարունակ տանը նստած, մարդկանցից խուսափող ան. -(й)**димо** մ. անտեսանելի, աննկատելի կերպով. видимо н. անթիւ անհամար, անծայր, անվախճան. -(й)**димость** է. անտեսանելիութիւն, անտեսութիւն.-(й)**димый** ած. անտեսանելի, անտես. աներևոյթ. н. міръ, предметъ; Богъ есть творецъ всего видимаго и н—аго; -(й)**дный** ած. ոչ տեսքով, ոչ վայելչատես, ոչ երևելի։

Неви|нно մ. **1**, առանց մեղքի, առանց յանցանքի, անմեղ կերպով. **2**, անմեղութեամբ, միամտաբար. **-нность** է. **1**, անմեղութիւն, անպարտութիւն, առանց մեղքի, յանցանքի լինելը. доказать свою н.; потерять свою н. իր անարատութիւնը (կուսութիւնը) կորցնել. **2**, անմեղութիւն, միամտութիւն. дѣтская н.; **-нный** ած. **1**, անմեղ, անպարտ, անբիծ. онъ невиненъ въ этомъ преступленіи; его признали н—ымъ; **2**, անմեղ, միամիտ,

պարզամիտ. она́ неви́вна, какъ дитя́; **-но́вный** -*ӥ.* *անմեղ, ոչ յանցապարտ, արդար.* призна́ть кого́-либо н—ымъ.

Невку́с|но *ն.* *անհամ կերպով.* **-ный** -*ӥ.* *անհամ.* н—ое блю́до.

Невла́ст|ность *ի.* *անզօրութիւն.* **-ный** -*ӥ.* *անզօր, անձեռնհաս։* [*անտանելի։*

Невмо́чь *ն.* *ոյժից, կարողութիւնից վեր.*

Невмѣ|не́ніе *չ.* **-ня́емость** *ի.* *անխելահասութիւն, անընդունակութիւն իւր արարքների մասին հաշիւ տալու.* **-ня́емый** -*ӥ.* *անխելահաս, խօլամիտ, անընդունակ իւր արարքների մասին հաշիւ տալու։*

Невмѣсти́|мый -*ӥ.* *անզետեղելի, անպարփակելի. որ դժուար է մի տեղ զետեղել.* **-тельный** -*ӥ.* *ոչ շատ պարունակող, ոչ շատ տանող, ոչ մեծ ծաւալ ունեցող* [*միջամտելը։*

Невмѣша́тельство *չ.* *չխառնուելը, չը-*

Невнима́|ніе *չ.* **-тельность** *ի.* *անուշադրութիւն, անմտադրութիւն.* **-тельный** -*ӥ.* *անուշադիր, անմտադիր։*

Невня́|тно *ն.* *ոչ պարզ, ոչ լսելի եղանակով, անորոշ.* **-тный** -*ӥ.* *ոչ պարզ, ոչ լսելի, անորոշ։*

Не́|водный -*ӥ.* *ուռկանի, 'թօռի'.* **-во-до́къ**, дка́ *ա. նւզ.* *պստիկ ուռկան, պստիկ 'թօռ'.* **-водъ** *ա.* *մեծ ուռկան, մեծ 'թօռ'։*

Невозбра́н|но *ն.* *անարգել, ազատ կերպով.* **-ность** *ի.* *անարգելութիւն.* **-ный** -*ӥ.* *անարգել, անխափան, ազատ, թոյլատրած։*

Невозвра|ти́мо *ն.* *անդառնալի կերպով.* **-ти́мость** *ի.* *անդառնալիութիւն, անփոխարինելիութիւն.* **-ти́мый** *բյ.* -*ӥ.* *անդառնալի, անփոխարինելի.* **-тно, -тность, -тный** *տ.* Невозврати́мо, -мость, -мый.

Невозгора́е|мость *ի.* *անկիզելիութիւն.* **-мый** -*ӥ.* *անկիզելի, չվառուող։*

Невоз|держа́ніе *չ.* *անժուժկալութիւն, անչափաւորութիւն.* н. въ ѣдѣ́; **-де́ржно** *ն.* *անչափ, առանց չափ պահելու.* **-де́ржность** *ի. տ.* Невоздержа́ніе; **-де́ржный** -*ӥ.* *անժույժ, իրեն չ'չափաւորող, անզգաստ.* онъ не-возде́рженъ на язы́къ *նա անզուսպ լեզուի տէր է։* [*մշակ (հող)։*

Невозд́ѣланный *բյ.* -*ӥ.* *չմշակած, ան-*

Невозмо́ж|ность *ի.* *անկարելիութիւն, անհնարինութիւն.* президе́нтъ до́лженъ былъ закры́ть засѣда́ніе, за н—ію со-бра́ть члено́въ *նախագահը պէտք է նիստը փակէր, որովհետև անկարելի էր անդամներին հաւաքել.* онъ глупъ до н—и *նա խիստ, չափազանց յիմար է.* **-ный** -*ӥ.* **1**, *անկարելի, անհնարին, անիրագործելի.* вы тре́буете н—аго *դուք անհնարին բան էք պահանջում.* **2**, *անտանելի* онъ челове́къ н.

Невозмути́|мо *ն.* *անվրդով կերպով.* **-мость** *ի.* *անվրդովմունք.* **-мый** -*ӥ.* *անվրդով.*

Невозмутимо ...

Невозмужа́|лость *ի.* *անհասունութիւն, արբունքի հասած չլինելը, տհասութիւն.* **-лый** -*ӥ* *արբունքի չհասած, տհաս։*

Невозмути́|мо *ն.* *անվրդով կերպով.* **-мость** *ի.* *անվրդովմութիւն.* **-мый** -*ӥ.* *անվրդով. անյողդողդ։*

Невосстановля́е|мость *ի.* *անվերականգնելիութիւն.* **-мый** -*ӥ.* *անվերականգնելի։*

Нево́|лить (-лю -лятъ), прин—, *ն.* *ստիպել, հարկադրել, բռնադատել, բռնադրօսել.* **-ся** -*ӥտչ.* *ստիպուել, հարկադրուել, բռնադատուել.* **-льна** *ի.* *սիմիչ զործիք.* **-льникъ** *ա.* **1**, *ստրուկ.* **2**, *գերի.* **-льница** *ի.* **1**, *ստրկուհի.* **2**, *գերի կին.* **-льническій** -*ӥ.* *բստրկական, ստրկային.* н—ое состоя́ніе *կմ* **-льничество** *չ.* *ստրկութիւն.* **-льничій**, ья, ье -*ӥ.* *ստրկի, գերուն յատուկ, պատկանող].* **-льно** *ն.* *հակառակ իւր կամքին. ակամայ.* **-льный** -*ӥ.* **1**, *կամազուրկ, ոչ ազատ, ուրիշից կախուած.* **2**, *ակամայ.* н. грѣхъ; **-люшка** *նւզ.* **-ля** *ի.* **1**, *ստրկութիւն.* **2**, *գերութիւն.* вы́купить изъ н—ли; **3**, *կարիք, անհրաժեշտութիւն.* н. заставля́етъ *կարիքը ստիպում է.* по н—лѣ *կմ* во́лей н—лей *ակամայ, կամայ-ակամայ, ակամայ կամօք.* по н—лѣ замолчи́шь *ակամայ լռում ես։*

Невообрази́мый -*ӥ.* *աներևակայելի։*

Невооружённый -*ӥ.* *չզինուած, չապառազինուած.* н—ымъ гла́зомъ *պարզ աչքով։*

Невоспи́тан|ность *ի.* *անդաստիարակութիւն, կրթութեան, դաստիարակութեան թերութիւն.* **-ный** -*ӥ.* *անդաստիարակ, անկիրթ։*

Невоспламеня́е|мость *ի.* *անկիզելիութիւն, յատկութիւն չվառուելու.* **-мый** -*ӥ.* *չվառուող, անկէզ։*

Невпопа́дъ *ն.* *անպատեհաբար, անճահ, անտեղի կերպով.* н. сказа́нное сло́во.

Невразуми́тель|ность *ի.* *անիմանալիութիւն, անհասկանալիութիւն, դժուարիմացութիւն, խրթնութիւն.* **-ный** -*ӥ.* *անիմանալի, անհասկանալի, դժուարիմաց, խրթին։*

Нев|ралги́ческій -*ӥ.* *Ներդախտութեան, Ներդացաւութեան.* **-ра́лгія** *ի.* (*յն.*) *Ներդախտութիւն., Ներդացաւութիւն:* **-рас-те́никъ** *ա.* *թուլաներդ, ջղագար.* **-расте́-нія** *ի.* (*յն.*) *Ներդաթուլութիւն, թուլաներդութիւն, ջղագարութիւն։*

Невре|ди́мо *ն.* *անվնասութեամբ, անվնաս կերպով.* **-ди́мость** *ի.* *անվնասութիւն, 'սաղութիւն', անեղծութիւն.* **-ди́мый** -*ӥ.* *չըվնասուած, անեղծ, 'սաղ'.* **-дно** *ն.* **1**, *տ.* Невреди́мо; **2**, *առանց վնասի.* **-дный** -*ӥ.* *անվնաս, անչէն, ոչ վնասակար։* [*դաւրժելի։*

Невтерпёжъ *ն.* *անտանելի, անհան-*

Невы́го|да *ի.* *անշահութիւն, անօգտակարութիւն.* **-дность** *ի.* *անշահ, անօգտակար լինելը, անօգտակարութիւն.* **-дный** -*ӥ.* *անշահ, անշահաւէտ, ոչ ձեռնտու.* н—ое мнѣ́ніе *աննպաստ կարծիք։*

Невыла́зный -*ӥ.* *անելանելի, որից չէ կարելի դուրս գալ, խոր.* н—ая грязь.

Невыноси́|мо *ն.* *անտանելի, անհանդուրժելի.* **-мый** -*ӥ.* *անտանելի, անհանդուրժելի.* положе́ніе его́ невыноси́мо.

Невы́плата *ի.* *չվճարած բան. չվճարելը։*

Невыполне́ніе *չ.* *չկատարելը, 'ի կատար չածելը։*

Невырази́|мо *ն.* *անճառելի, անպատմելի, աննկարագրելի կերպով.* **-мость** *ի.* *անճառելիութիւն. անպատմելիութիւն, աննկարագրելիութիւն.* **-мый** -*ӥ.* *անճառելի, անպատմելի, աննկարագրելի, անարտայայտելի։*

Невысо́кій -*ӥ.* *ոչ բարձր, ցածր, կարճ.* н—аго ро́ста *կարճահասակ։*

Невѣ|до́мка *հ-ւ.* *անյայտ, անծանօթ ամն.* **-до́мо** *ն.* *անյայտ, անյայտաբար.* **-до-**

-мый ա. անյայտ, անծանօթ. **-дѣніе** չ. անտեղեկութիւն, անգիտութիւն. **-жа** հ-ր. 1, կոշտ-կոպիտ, բիրտ, անկիրթ, անքաղաքավարի, կոպիտ հասած, տմարդի այր, կին. 2, որե **-жда** հ-ր. տգէտ, անուս, տխմար, անկիրթ մարդ. **-жественный** ա. տգէտ, անուս, անկիրթ, տխմար. **-жество** չ. 1, տգիտութիւն, անուսութիւն, տխմարութիւն. 2, կոպտութիւն, բըրտութիւն, անքաղաքավարութիւն, տմարդութիւն. **-жливо** մ. անքաղաքավարութեամբ, անքաղաքավարի կերպով. **-жливость** է. անքաղաքավարութիւն. **-жливый** ա. անքաղաքավարի, կոշտ-կոպիտ. **-жничать** չ. կոպտութիւն անել, բիրտ վարմունք ցոյց տալ, անքաղաքավարի գտնուիլ։

Невѣйка է. 1, չքամած, չ'էրնած հացահատիկ. 2, բս. Briza media, զամբիւղխոտ, բըրիզ։

Невѣ|ріе չ. անհաւատութիւն. **-рка** է. անհաւատ [կին, աղջիկ]. **-рно** մ. անստոյգ, սխալ, ոչ ճիշտ, ոչ ուղիղ կերպով. **-рность** է. 1, անճշտութիւն, անստուգութիւն. 2, անհաւատարմութիւն, անհաստատութիւն, անվաւերականութիւն. **-рный** ա. 1, սխալ, սուտ, անստոյգ, 2, անհաստատ, անվաւեր, անհաւատարիմ, անվստահելի. 3, անհաւատ, այլակրօն. невѣрный, аго ա. անհաւատ [մարդ]։

Невѣроят|ность է. անհաւանականութիւն, անհաւատալիութիւն. **-ный** ա. անհաւանական, անհաւատալի։

Не|вѣрующій բյ. ա. անհաւատ, կասկածոտ. **-вѣръ** ա. անհաւատ։

Невѣсо|мость է. անկշռելիութիւն, անկշռութիւն. **-мый** ա. անկշռելի, անկշիռ։

Невѣ|ста է. 1, հարս(ն), նշան դրած աղջիկ. н. Христова ա, հարսն Քրիստոսի, սրբուհի. բ, կուկ. պատուած օրիորդ. 2, հասած, հարսնացու աղջիկ. у него дочь уже н. նա հարսնացու աղջիկ ունի. **-стка** է. հարսն, նու (որդու և կամ եղբօր կինը, նշանածը). **-стникъ** ա. եկղ. տաճարի սենեակ, հարսնարան. **-стушка** է. փղքշ. սիրելի հարս, հարս ջան. **-сть** մ. յայտնի չէ, ով գիտէ, Աստուած գիտէ:

Невѣянный բյ. ա. չքամած, չ'էրնած։

Негати|вный ա. (լտ.) բացասական. **-въ** ա. (ֆր.) լսնկ. նէգատիվ (հակառակ, 'թարս' նկար թիթեղի վրայ), հականկար։

Нѣгдѣ մ. տեղ չկայ որ, ոչ մի տեղ. н. сѣсть տեղ չկայ որ մարդ նստի, նստելու տեղ չկայ. мнѣ н. лечь մի տեղ չկայ որ պառկեմ։

Негиб|кій ա. ոչ ճկուն, անճկուն. **-кость** է. անճկունութիւն։

Негладкій ա. ոչ հարթ, անհարթ, խորտուբորտ. н—ая дорога.

Негли|жé չ. -ն հ. (ֆր.) առաւօտեան շոր, զգեստ. **-жировать** (-рую -ютъ) ն. чѣмъ մի բան անհոգ, անխնամ, անուշադիր թողնել, արհամարհել։

Негнiючка է. բս. Thuja occidentalis, ծառ կենաց, Չինարակ։

Негод|никъ ա. 1, անպէտք, ոչ պիտանի մարդ. 2, անպիտան, վատթար մարդ. **-ница** է. 1, անպէտք, ոչ պիտանի կինարմատ. 2, անպիտան, անզգամ կինարմատ. **-но** մ. անպէտք, անպիտանաբար. **-ность** է. 1, անպէտքութիւն. 2, անպիտանութիւն, անզգամութիւն. **-ный** ա. 1, անպէտք, անպիտան, ոչ պիտանի. н. лѣсъ; н—ое сукно, вино; н—ыя вéщи; 2, անպիտան, վատթար. н. мальчишка; н. человѣкъ; н—ая жéнщина.

Него|дованiе չ. զայրոյթ, զայրանք. сильное н. կատաղութիւն. **-довать** (-дую -ютъ), воз—, չ. на кого, на что մէկի, մի բանի վերայ բարկանալ, նեղանալ, զայրանալ. онъ негодуетъ на этого человѣка; я негодую на эту несправедливость.

Него|дяй, **-дяйка** է. անպիտան, անըզգամ, լիրբ, վատթար այր, կին. **-жій** ա. 1, անպէտք, անպիտան. 2, անպէտք, անկարող. онъ негожъ նա անկարող է։

Негостепрiимн|но մ. անհիւրասէր կերպով. **-ность** է. անհիւրասիրութիւն. **-ный** ա. անհիւրասէր, անսրտաբաց։

Негоцiа|нтъ ա. (լտ.) մեծ վաճառական, մեծ գործի տէր առևտրական, 'սովդաքար'. **-цiя** է. (լտ.) բանակցութիւններ (մեւգ. դիւանագիտական)։

Негражданственный ա. ոչ քաղաքացիական։

Неграмот|ность է. անգրագիտութիւն. **-ный** ա. անգրագէտ, գրել-կարդալ չգիտցող։

Нег|рёнокъ, нка ա. պստիկ նեգր, խափշիկ. **-ритянка** է. նեգրուհի, խափշիկ կին. **-ритянскiй** ա. նեգրական, խափշիկական. **-рскiй** ա. նեգրի, խափշիկի. **-ръ** ա. (ֆր.) նեգր, [սևամորթ] խափշիկ։

Нéгусъ ա. նեգուս, արքայից արքայ (Հաբէշստանի վեհապետի տիտղոսը)։

Недав|нiй ա. քիչ առաջ եղած, պատահած, ոչ վաղուցուայ. съ н—яго врéмени կարճ ժամանակ է, որ. **-но** մ. քիչ առաջ, մի քիչ առաջ. **-ность** է. նորութիւն, թարմութիւն (դէպքի, եղելութեան)։

Неда|лёкiй ա. ոչ հեռու. *онъ очень недалёкъ նա սահմանափակ խելքի տէր է. **-лёко**, **-лéчко** մ. ոչ հեռու, մօտիկ։

Не|дальнiй ա. 1, ոչ հեռու, մօտիկ. 2,* ոչ հեռաւոր, մօտաւոր. н. рóдственникъ; 3,* ոչ լայն, ոչ լայնածաւալ, սահմանափակ. онъ человѣкъ н—яго ума; **-дальновидность** է. անհեռատեսութիւն. **-дальновидный** ա. անհեռատես։

Недви|жимость է. 1, անշարժականութիւն, անշարժութիւն. 2, անշարժ կայք, գոյք. **-жимый** ա. անշարժ, անշարժելի. н—ое имѣнiе տ. Недвижимость 2; **-жность** է. անշարժութիւն. **-жный** ա. անշարժ։

Неделикат|но մ. աննրբշաբար, անքաղաքավարութեամբ. **-ность** է. աննրբութիւն, անքաղաքավարութիւն, անհամբոյրութիւն, խորթութիւն. **-ный** ա. աննրբոյշ, անհամբոյր, անքաղաքավարի, խորթ։

Не|держанiе չ. мочи բժ. միզահոսութիւն. **-держкiй** ա. փուխր, փխրուն, հեշտութեամբ քայքայուող (գետին)։

Недоборъ ա. պակասիկ, առնելիք, չառնուած, չստացուած գումար, բան. изъ валового дохода по дому должно вычесть н—ы տան ընդհանուր եկամուտից պէտք է հանել չստացուած գումարները, պակասիկները։

Недóброе, аго չ. *չար բան, չարիք*. онъ замышляéтъ н. *նա չարիք է նիւթում*։

Недоброжелáте|ль ա. **-льница** ի. *չարակամ, -մուհի, թշնամի այր, կին*. **-льность** ի. *չարակամութիւն, թշնամութիւն*. **-льный** ած. *չարակամական, թշնամական*. **-льство** չ. *չարակամութիւն, թշնամանք*։

Недоброкáчественный ած. *վատորակ, ոչ պատուական (ապրանք)*։

Недобросóвѣст|но ն. *անբարեխղճաբար*. **-ность** ի. *անբարեխղճութիւն*. **-ный** ած. *անբարեխիղճ*։

Недоброхó|тный, **-тство**, **-тъ** տ. Недоброжелáтельный, -лáтельство, -лáтель.

Недóбрый ած. *չար*։

Недо|варéніе չ. *ըստ հարկին չեփելը, չխաշելը*. **-вáренный** բյ. ած. *ըստ հարկին չեփած, չխաշած*. **-вáръ** ա. *ըստ հարկին չեփած, չխաշած բան*։

Недовóль|ный ած. кѣмъ, чѣмъ *մէկից, մի բանից անբաւական, դժգոհ*. онъ недовóленъ вáми; **-ство** չ. *անբաւականութիւն, դժգոհութիւն*։

Недовы́ручка ի. *պակասորդ (հասոյթի)*։

Недовѣ|ріе չ. *անվստահութիւն, երկմըտութիւն*. возбудúть въ комъ н.; возымѣть къ комý н. *մէկի վերայ երկմտիլ*. **-рчиво** ն. *անվստահաբար*. **-рчивость** ի. *անվստահութիւն, կասկածոտութիւն*. **-рчивый** ած. *անվստահ, կասկածոտ, երկմիտ*։

Недовѣ|сить (-шу -сятъ) տ. Недовѣшивать; **-сокъ**, ска ա. **1**, *թեթև քաշ, թեթև կշիռ ունեցող իր, ոչ լիակշիռ, թերակշիռ իր, ապրանք*. **2**, *կշռեպակաս, պակասորդ (քաշի, կշռի)*. **-сочный** ած. *թեթևաքաշ, թեթևակշիռ իրի. կշռապակասի*. **-съ** ա. *թեթև, պակասաւոր քաշ, կշիռ*. **-шиваніе** չ. *պակաս քաշելը, քաշի մէջ խաբելը*. **-шивать**, -сить ն. *պակաս քաշել, քաշի մէջ խաբել*։

Недогá|дка, **-дливость** ի. *անկարողութիւն հասկանալու, գլխի ընկնելու, անհասկացողութիւն, թանձրամտութիւն*. **-дливый** ած. *անհասկացող, ծանրամիտ, թանձրամիտ, ուշով չհասկացող, գլխի չընկնող*։

Недогáръ ա. **1**, *թուլութիւն, պակաս թնդութիւն (օղու)*. **2**, *ոչ թունդ, ոչ բարի, թոյլ օղի*։

Недогля́|дка ի. **-дываніе** չ. տ. Недоглядѣніе; **-дывать**, -дѣть ն. **1**, чегó *չընկատել, լաւ չտեսնել, բաց թողնել (սխալը, վրիպակը)*. **2**, за чѣмъ *մի բանի լաւ չնայել, լաւ չհսկել*. **-дѣніе** չ. **1**, *լաւ չտեսնելը, չնկատելը, բաց թողնելը*. **2**, *լաւ չնայելը, չհսկելը*. **-дѣть** (-жý -дя́тъ) տ. Недоглядывать.

Недодáча ի. *պակաս տալը, պակաս հատուցանելը. հատննելիքի, տալացուկի պակասորդ*։

Недодѣлка ի. *կիսատ, պատ, թերակատարած, աշխատանք*։ [*լաւ չխորոված*։

Недожáренный ած. *լաւ չտապակած*,

Недождли́вый ած. *ոչ անձրևային, ոչ եկային, չորային*։

Недо|зрѣвáть, -зрѣть չ. *բոլորովին, կատարելապէս չհասնել, չհասունանալ*. **-зрѣлость** ի. *խակութիւն*. **-зрѣлый** ած. *լաւ չհասած, չհասունացած, մի փոքր խակ*։

Недо|имáть, -нять ն. *բոլորը չստանալ, չգանձել*. **-и́мка** ի. **-и́мочка** նւզ. *ապառիկ, տալացուկ*. за нимъ н—мокъ за три мѣсяца *նորա վերայ երեք ամսուայ ապառիկ կայ*. **-и́мочный** ած. *ապառիկ, -ռիկի, -ռիկային*. н—ыя дéньги *ապառիկ, տալացուկ փող*. **-и́мщикъ** ա. **-и́мщица** ի. *պարտապան. այր, կին, որոնց վերայ ապառիկ կայ*։

Недоказáтель|ность ի. *անապացուցութիւն*. **-ный** ած. *անապացոյց*։

Нéдокись ի. *թերի, կիսատ թթուում, թերի, կիսատ խմորում. թերաթթուտ*։

Недо|кóрмка ի. **-кóрмъ** ա. **1**, *ճարակի, կերակրի պակասութիւն*. **2**, *վատ կերակրելը*։

Недóл|гій ած. *կարճ, կարճատև*. **-го** ն. *կարճ, քիչ ժամանակ*. это продолжáлось н.

Недолговѣч|ность ի. *անյարատևութիւն*. **-ный** ած. *անյարատև*։ [*հասս տգայ*։

Недолѣ|токъ, тка, **-тъ** ա. *անչափա-*

Недолю́бливать ն. *չսիրել, ոէր, յարգանք չտածել*. я его недолю́бливаю.

Недо|могáніе չ. *տկարանալը, տկարութիւն*. **-могáть**, -мóчь չ. *տկարանալ, թեթև կերպով հիւանդանալ*. **-можéніе** տ. Недомогáніе.

Недомóлвка ի. *ոչ բոլորովին ասած, ոչ պարզապէս յայտնած միտք, գաղափար. կէս ասած, կէս լռած բան, ակնարկ*։

Недомóлъ ա. *վատ, խիստ խոշոր, կիսով չափ աղացած հացահատիկ*։

Недомы́|сліе չ. *մտքի խակութիւն, խակամտութիւն, համբակութիւն*. **-слъ** ա. *խակ [մտքի ․ոէր] մարդ, տղայ, համբակ*։

Недомѣ|риваніе չ. **1**, *կիսատ չափելը*. **2**, *սխալ չափելը*. **-ривать**, -рять, **-рить** (-рю -рятъ) ն. **1**, *կիսատ չափել, չչափել, չըվերջացնել*. **2**, *սխալ չափել, պակաս չափել*. **-рка** ի. **1**, տ. Недомѣриваніе; **2**, *պակաս, պակասորդ (չափի)*. **-рочный** ած. *թերի, պակաս (չափ)*. **-ръ** ա. տ. Недомѣрка; **-рять** տ. Недомѣривать.

Недомѣ|ска ի. **-съ** ա. **1**, *թերի կերպով հունցելը կամ շաղախելը*. **2**, *թերի կերպով հունցած, լաւ չհունցած (խմոր), թերի կերպով շաղախած (օր. կաւ)*։

Недо|нáшиваніе չ. **1**, *տեղ չհասցնելը, որոշած տեղը չկրելը, չհասցնելը*. **2**, *չմաշելը (շորերը)*. **3**, *բժ. վաղաժամ, անժամանակ ծնունդ*. **-носи́ть** (-шý -нóсятъ) ն. **1**, *տեղ չհասցնել*. **2**, *բժ. վիժել*. **-нóсокъ**, ска ա. *վաղածին, վիժած մանուկ*. **-нóсъ** ա. **1**, *ապառիկ, տալացուկ*. **2**, *վաղածնութիւն, վաղաժամ ծնունդ (մանկան)*։

Недо|ня́ть (-ймý -мýтъ) տ. Недоимáть; **-ня́тый** բյ. ած. *չառած, չստացած, ապառիկ մնացած*։

Недо|пёка ի. *լաւ չթխուած, բաւականաչափ չթխուած, կիսահում հաց*. **-пекáть** ն. *լաւ, բաւականաչափ չթխել*։

Недопечáтка ի. *լաւ չտպուած, լաւ դուրս չեկած տառեր, խօսքեր*։

Недопи́|ска. -(нé-)**сь** ի. *բաց թողած մաս, տեղ (ձեռագրի)*։

Недоплá|та ի. **1**, *ոչ լիովին, թերի վճարում, հատուցում*. **2**, *ապառիկ, տալացուկ*,

պարտքի մնացորդ. **-тúть** (-чý -тятъ) *ն. ոչ ամբողջովին վճարել, բոլորը չվճարել.* **-тный** *ած. պակաս մնացած, չվճարած։*

Недо|получúть (-чý -лýчатъ), **-принять** (-примý -прúмутъ; -мú) *ն. ոչ բոլորը, ոչ լիովին ստանալ, ընդունել։*

Недорабó|танный *բյ. ած. չվերջացրած, թերի մնացած.* **-тка** *ի. թերի, կիսատ պատ աշխատանք, գործ։*

Недоразу|мѣвáть, -мѣть *ն. լաւ չըմբռնել, լաւ չհասկանալ. տարակուսել.* **-мѣніе** *չ. տարակուսանք, թիւրիմացութիւն.* **-мѣть** *տ.* Недоразумѣвáть.

Недорастáть *չ.* **1**, *բատ հարկին չ'աճել, չմեծանալ.* **2**, *այլ ևս չ'աճել, չմեծանալ, կանգ առնել։*

Недо|родúть (-рожý -дя́тъ), **ся** *տ.* Недорождáть, ся; **-рóдный** *ած.* **1**, *անպտղաբեր, չբերրք.* н. годъ; **2**, *նուազ, ոչ գէր, ոչ 'առոյգ'.* **-рóдъ** *ա. չբերրքութիւն, վատ հունձ, վատ այգեկոյթ.* **-рождáть**, -родúть *ն. չբերել, վատ հունձ տալ, վատ պտուղ տալ (հողի մասին).* **-ся** *ներբ. չգալ, չլինել (հացահատիկների, պտուղների մասին), սակաւ լինել.* **-рóслый** *բյ. ած. մատղաշ, կատարելապէս չհասած, չ'աճած, անչափահաս.* **-(нé-)росль** *ա. անչափահաս, տարուիքի չհասած, դեռահաս տղայ.* **-рóстокъ**, тка *ա.* **1**, *մատղաշ, դեռահաս մարդ, անասուն կամ բոյս.* **2**, *կարճլիկ, կարճահասակ մարդ. նուազ կենդանի.* **3**, *կենդ. մատղաշ կենդանու մորթ։*

Недо|сúживать, **-сидѣть** (-сижý -дя́тъ) *ն.* **1**, *(թռչունների մասին) ձուաների վերայ այնքան չնստել, որ ճուտեր դուրս գան, թուխսութեան ժամանակը չլրացնել.* **2**, *նստած չանցկացնել, չմնալ (որոշած ժամանակը)։*

Недослы́|шать (-шу -шатъ) *ն.* **1**, *վատ, ծանր լսել, ծանր ականջներ ունենալ.* **2**, *բոլորը չլսել, չիմանալ.* **-шка** *ի.* **1**, *լաւ չլսելը, լաւ չիմանալը (մի քանի բառեր օր. մէկի խօսելու ժամանակ).* **2**, *վատ լսողութիւն, ծանր ականջներ։*

Недосмó|тръ *ա.* **-трѣніе** *չ.* **1**, *չնկատելը (օր. սխալը, վրիպակը).* **2**, *վատ, անհոգ հսկողութիւն, անուշադրութիւն, անհոգութիւն.* **-трѣть** (-рю́ -óтрятъ) *ն.* чегó *մի բան չըտեսնել, չնկատել, բաց թողնել։*

Недосóлъ *ա. անալիութիւն, աղապակասութիւն (կերակրի)։* [ցամաքած։

Недосóхлый *բյ. ած. լաւ չչորացած, չը-*

Недоспáть -(сплю́ -спя́тъ) *տ.* Недосыпáть II.

Недоспѣ́лый *տ.* Недозрѣ́лый.

Недо|ставáть (*ներկ՝* -стаётъ), -стáть *չ. դէմ. պակասել, չբաւականանալ, 'հերիք չանել'.* у негó недостаётъ терпѣ́нія *նա համբերութիւն չունի, նա անհամբեր է.* недостаётъ стóлько-то до пóлной сýммы; **-стáтокъ**, тка *ա.* **-стáточекъ**, чка *նւզ.* **1**, въ чёмъ *պակաս, պակասութիւն, պակասող մի բանի.* но н—тку въ чёмъ *այս ինչ բանի պակասութեան պատճառով.* у негó оказáлся н. въ дéньгахъ *դուրս եկաւ, որ նա փողի պակասութիւն ունէր.* н. въ хлѣ́бѣ *հացի պակասութիւն.* покры́ть н. *պակասը լրացնել.* **2**, *չքաւորութիւն, կարիք, կարօտութիւն.* тяжелó жить въ н—ткѣ; **3**, *թերութիւն, պակասութիւն, արատ.* тѣлéсные н—тки; у кáждаго есть свой н—тки; прикры́ть н. *թերութիւնը, արատը ծածկել, պօղել.* **-стáточно** *մ. քիչ, անբաւարար կերպով.* э́того н. *այդ քիչ է, այդ բաւական չէ.* **-стáточность** *ի.* **1**, *պակասութիւն, պակասաւորութիւն, պատուութիւն. թերութիւն, անբաւարարութիւն.* **2**, *չքաւորութիւն, նեղութիւն, կարօտութիւն.* **-стáточный** *ած.* **1**, *քիչ պակաս, պակասաւոր, թերի, անբաւարար, պատ.* н—ое знакóмство съ дѣ́ломъ; **2**, *չքաւոր, կարօտեալ. աղքատ.* н—ые студéнты; **-стáть** (-стáну -нутъ) *տ.* Недоставáть; **-стаю́щій** *բյ. ած. պակասող։*

Недости|гáемость, **-гáемый** *տ.* Недостижúмость, -мый; **-жúмость** *ի. անհասանելիութիւն.* **-жúмый** *ած. անհասանելի, որին չէ կարելի հասնել, որը չէ կարելի ձեռք բերել։*

Недостовѣ́р|ность *ի. անվաւերականութիւն, անհաւատալիութիւն.* **-ный** *ած. անհաւատալի, անվաւերական, անստոյգ։*

Недостóй|но *մ. անարժան կերպով, առանց թետմբ.* **-ный** *ած. անարժան, ոչ արժանաւոր. ստոր, նողկալի.* онъ недостóинъ э́той чéсти *նա այդ պատուին անարժան է, արժանի չէ։*

Недостýп|ность *ի. անմատչելիութիւն, անմերձենալիութիւն.* **-ный** *ած. անմատչելի, անմերձենալի, անմատոյց, անհաս.* онъ недостýпенъ стрáху *վախը, ահը նորա համար գոյութիւն չունի։*

Недосý|гъ **1**, *ա. անպարապութիւն.* за н—омъ я не могъ э́того сдѣ́лать *ժամանակ չունենալով ես չկարողացայ այդ անել.* **2**, *մ. անպարապ.* мнѣ н. *ես ժամանակ չունիմ, զբաղուած եմ.* **-жно** *մ. տ.* Недосýгъ 2; емý н. *նա անպարապ է, ժամանակ չունի.* **-жный** *ած. անպարապ։*

Недо|счúтываться, **-считáться** *չ.* чегó *մի բան պակաս գտնել.* я недосчúтываюсь пятú рублéй *ես հինգ ռուբլի պակաս եմ գտնում։*

I. **Недо|сыпáть**, **-сы́пать** (-плю -ютъ) *ն.* чегó *մի բան պակաս ածել, քիչ ածել, թերի լցնել։* [քնել, քունը լաւ չկտարել։

II. **Недо|сыпáть**, -спáть *չ. լաւ չը-*

Недо|сѣвáть, -сѣ́ять *ն. ցանքը չվերջացնել, չւրացնել, բոլորովին չցանել չպրծնել.* **-сѣ́вка** *ի.* **-сѣ́въ** *ա. կիսատ, պատ, անբաւարար ցանքս.* **-сѣ́ять** (-сѣ́ю -ютъ) *տ.* Недосѣвáть.

Недосягáе|мость *ի. անհասանելիութիւն.* **-мый** *ած. անհասանելի։*

Недéтка *ի. խիստ կոպիտ, ցանցառ գործուածք, որով գերմակ ձկներ են բռնում։*

Недотóчный *ած.* **1**, *անմաքուր, ոչ մաքուր նակից.* **2**, *անվարժ, անփորձ (արհեստի մէջ)։*

Недо|трóга *հսր.* **1**, *խիստ զգայուն, դիւրագրգիռ մարդ. *'սուրբ սատանայ', կեղծ բարեպաշտ.* **2**, *տ.* Недотыка 2; **-ты́ка** **1**, *հսր. խիստ զգայուն, դիւրագրգիռ մարդ* **2**, *բս.* Impatiens noli tangere, *զգայուն հիւանդագին կամ անհոյժ ծաղիկ, պատկառուկ։*

Недоýздокъ, дка *ա. պախուրց, երասան, սանձ (առանց խեթանի, այսինքն ոչ կապած)։*

Недоу|мѣва́ніе ղ. **1**, անգիտանալը. **2**, տարակուսիլը. **-мѣва́ть** ղ. **1**, անգիտանալ, չկարողանալ հասկանալ, չկարողանալ ըմբռնել. **2**, տարակուսիլ, վարանիլ. **-мѣ́ніе** ղ. տարակուսանք, կասկած, վարանում. быть въ н—іи տարակուսանքի, կասկածի, վարանման մէջ գտնուիլ. прійти́ въ н. տարակուսիլ. привести́ кого́ въ н. մէկին տարակուսանքի, վարանման մէջ գցել։

Недоу́чка հ-ր. Թերուս [մարդ]։

Недо|че́сться (-чту́сь -ту́тся) ա. Недосчита́ться և Недочита́ться; **-чётный** -ծ. հաշուեպակասի. **-чётъ** ա. **1**, պակաս (հաշուի մէջ երևցած), պակասորդ, հաշուեպակաս. нашло́сь н—у сто рубле́й հարիւր ռուբլի պակաս երևցաւ. **2**,* Թերութիւն, պակասութիւն. въ э́томъ произведе́ніи мно́го н—овъ այդ երկասիրութեան շատ Թերութիւններ կան։

Недо|чита́ться, -чи́тываться ա. Недосчи́тываться.

Недо|ѣда́ть, -ѣ́сть ն. **1**, чего́ մի բան բոլորովին չուտել, չուտել չսպառել. **2**, ս'յաղ չուտել, չկշտանալ, կիսաքաղց մնալ. **-ѣдки**, -дковъ ա. յ. և -докъ է. յ. մնացորդ (կերակրի), կրճատանք, Թերմնացուկ. **-ѣ́сть** (-ѣ́мъ -ѣ́шь... -ѣдя́мъ -ѣдя́тъ) ա. Недоѣда́ть.

Не|дрёманый -ծ. չքնած, արԹուն, հսկող. **-дре́мленно** ն. արԹնութեամբ, աչալրջութեամբ. **-дре́мленный** -ծ. ա. Недрёманый; **-дре́млющій** -ծ. անքուն, արԹուն, հսկող, աչալուրջ։ [Խոյժան, ոսոխ։

Не́другъ ա. Թշնամի, հակառակորդ, ա-

Недру́жно ն. ոչ համերաշխաբար, ոչ համերաշխ կերպով։

Не́|дуга է. -(не́)**ду́гъ** ա. հիւանդութիւն, ցաւագարութիւն, ախտ, ցաւ։

Недю́ж|ливый -ծ. հիւանդ, հիւանդոտ, ցաւագար, ախտաժէտ. **-ный** -ծ. հիւանդ, ցաւոտ։

Недѣйствитель|ность է. անզօրութիւն, անվաւերութիւն. н. бра́ка; н. ве́кселя по да́вности; **-ный** -ծ. անզօր, ոչինչ. անվաւեր. всѣ лѣка́рства оказа́лись н—ыми —անզօր գտուեցան. завѣща́ніе э́то н—но; бракъ ихъ объявленъ н—ымъ.

Недѣли́|мое, аго ղ. անբաժանելի, անտրոհելի քանակութիւն. անհատ. **-мость** է. անբաժանելիութիւն, անտրոհելիութիւն. **-мый** -ծ. անբաժանելի, անտրոհելի։

Недѣ|лька է. նվզ. ա. Недѣ́ля; **-льный** -ծ. **1**, շաբաԹուայ, շաբաԹական. н—ая пла́та; н—ая остано́вка; ему́ да́ли н. срокъ նորան մի շաբաԹ ժամանակ, 'վաղայ' են տուել. **2**, անեղծ, անհեղեղ, անայալ, անհաժն. н—ая про́сьба; **-льщина** է. **1**, շաբաԹուայ, -Թական գործ, աշխատանք. **2**, շաբաԹավարձ, շաբաԹական վարձ, վճար. **-ля** է. **1**, շաբաԹ. Свята́я, Свѣ́тлая н. Զատկական շաբաԹ. приходи́те ко мнѣ че́резъ н—ю մի շաբաԹից յետոյ ինձ մօտ եկէք. на э́той н—ѣ այս շաբաԹ. на проше́дшей н—ѣ անցեալ շաբաԹ. одолжи́те мнѣ де́сять рубле́й на н—ю — մի շաբԹով. **2**, եկղ. կիւրակի։

Недю́жинный -ծ. ոչ հասարակ, ոչ սովորական. н—ыя спосо́бности.

Неесте́ствен|ность է. անբնականութիւն. **-ный** -ծ. անբնական։

Не|жда́н(н)о ն. անսպասելի, անակնկալ կերպով. **-жда́н(н)ый** -ծ. անսպաս, -ասելի, անակնկալ, -լելի։

Нежела́|ніе ղ. չցանկանալը, չկամութիւն. **-тельный** -ծ. ոչ ցանկալի։

Не́жели ղ. **1**, քան, 'քան Թէ. лу́чше умере́ть, н. быть рабо́мъ; **2**, ոչ միայն։

Нежи|ле́цъ, льца́ ա. անյուսալի, մեռն 'ի մահ հիւանդ. онъ н. на э́томъ свѣтѣ; **-ло́й** -ծ. անբնակ։

Незабве́н|ность է. անմոռանալիութիւն. **-ный** -ծ. անմոռանալի, անմոռաց։

Незабу́|дка, -дочка նվզ. է. **1**, բս. Myosotis, մկնականջ. **2**, պտտիկ ընծայ, յիշատակ։

Незави́д|ность է. աննախանձելիութիւն. **-ный** -ծ. աննախանձելի։

Незави́|симо ն. անկախ կերպով. **-симость** է. անկախութիւն. **-симый** -ծ. անկախ, ինքնիշխան։ [ոչ յաչաղկոտ։

Незави́стливый -ծ. ոչ նախանձոտ,

Незави́сящій -ծ. անկախ. по н—имъ обстоя́тельствамъ.

Незада́|ча է. անյաջողութիւն, ձախորդութիւն. **-чливый** -ծ. քամբախտ, ձախորդ։

Незадо́л|го ն. քիչ առաջ, շատ ժամանակ չէ [որ]։

Незадо́рный -ծ. խաղաղ, հանդարտ։

Незазо́р|но ն. անբասրաբար. **-ность** է. անբասրելիութիւն. **-ный** -ծ. անկշտամբելի, անամօթալի, անբասրելի։

Незако́н|ничать ղ. անիրաւութիւն անել, անիրաւ, ապօրինի բաներ անել. **-но** ն. ապօրինի կերպով, հակառակ օրէնքի. **-норождённый** -ծ. ապօրինի. н—ыя дѣти; **-ность** է. ապօրինութիւն. **-ный** -ծ. ապօրինի, ոչ օրինաւոր. н—ое рѣше́ніе; н. бракъ; н—ая жена́; н—ыя дѣти.

Незало́женный -ծ. անգրաւ, գրաւ չդրած. н—ое имѣ́ніе. [Թիւն։

Незалу́па է. բժ. Թլփատային անձկու-

Незама́й, -те հրմ. ձեռք մի տար, ձեռք մի տաք, մի դիպչիր, մի դիպչէք (невама́ть անգործածական բայից)։

Незаму́жняя, ей է. աղջիկ, չպսակուած, չկարգուած, մարդու չգնացած (աղջիկ)։

Незамѣни́|мость է. անփոխարինելիութիւն. **-мый** -ծ. անփոխարինելի։

Незамѣ́т|но ն. աննկատելի կերպով. вре́мя прошло́ н.; уйти́ н., не попраща́вшись; **-ность** է. աննկատութիւն, աննկատելիութիւն. **-ный** -ծ. աննկատ, աննկատելի. н—ая переме́на.

Незапа́мятный -ծ. խիստ հին, վաղեմի, անցած, գնացած. съ н—ыхъ времёнъ ամենահին ժամանակներից սկսած։

Неза́|пно ա. Внеза́пно; **-пность, -пный** ա. Внеза́пность, -пный; **-пу** ա. Внеза́пно. [репута́ція.

Незапя́тнанный բյ. -ծ. անբիծ. н—ая

Незарази́тельный -ծ. ոչ վարակիչ։

Незаслужённый -ծ. անարժան, անիրաւացի։ [սովորական։

Незатѣ́йливый -ծ. պարզ, հասարակ,

Незаурядный ած. ոչ սովորական, ոչ հասարակ։

Незваный ած. անկոչ. н. гость хуже татарина (առ.). н. гость лучше званаго (առ.) անակնկալ հիւրն ամենադուրեկանն է։

Незгода է. քաղաքականութիւն, աղէտ, թըշուառութիւն։

Нездоро|виться չ. դէմք. кому իրեն վատ զգալ, տկար լինել. мнѣ нездоровится ես ինձ վատ եմ զգում, տկար եմ. **-вость** է. վատառողջութիւն. н. климата, воздуха; **-вый** ած. 1, տկար, հիւանդ. 2, վատառողջ, անառողջարար. н. климатъ; н—ая пища; **-вье** չ. տկարութիւն. **-вѣть** չ. տկար լինել։

Неземной ած. չնաշխարհիկ, չքնաղ։

Незло|бивость է. անոխակալութիւն, հեզութիւն. **-бивый** ած. անոխակալ, հեզ. **-біе** չ. անոխակալութիւն, հեզութիւն. **-бность, -бный** ա. Незлобивость, -вый.

Незло|памятность է. անյիշաչարութիւն. **-памятный** ած. անյիշաչար։

Незнае|мо մ. ռմկ. չգիտես ինչու, յայտնի չէ. пришёлъ н. кто, н. за чѣмъ; **-мость** է. անծանօթութիւն. **-мый** ած. անծանօթ։

Незнако|мецъ, мца ա. **-мка** է. անծանօթ այր, կին. **-мый** ած. անծանօթ. н. человѣкъ; онъ мнѣ н—комъ; я съ нимъ н—комъ; я н—омъ съ ѳтимъ закономъ.

Незнаніе չ. անծանօթութիւն, անգիտութիւն, անտեղեկութիւն, չգիտենալը։

Незначитель|но մ. մի քիչ, աննշան կերպով. **-ность** է. աննշանութիւն. **-ный** ած. աննշան, չնչին. н. доходъ; н—ыя поправки.

Незримый ած. անտեսանելի։

Незрѣ|лость է. անհասունութիւն, խակութիւն. **-лый** ած. ոչ հասուն, խակ։

Незыбле|мо մ. անյողդողդ կերպով, հաստատապէս. **-мость** է. անսասանութիւն, անյողդողդութիւն, հաստատութիւն. **-мый** ած. անսասան, անյողդողդ, հաստատ, պինդ։

Неидущій ած. անպատշաճ, անհամապատասխան, ‘չսազող‘. ссылки н—ія къ дѣлу.

Неизбѣж|но մ. անխուսափելի կերպով. ѳто н. այդ անխուսափելի է. **-ность** է. անխուսափելիութիւն. **-ный** ած. անխուսափելի։

Неизвѣданный ած. անքնին, անհաս. անծանօթ։

Неизвѣст|но դէմք. անյայտ է, անորոշ է, յայտնի չէ. онъ живётъ н. гдѣ յայտնի չէ, թէ նա որտեղ է ապրում. ещё н., чѣмъ дѣло кончится; **-ность** է. անյայտութիւն, անորոշութիւն. н. объ участи моего сына мучитъ меня; **-ный** ած. անյայտ, անորոշ։ Неизвѣстное, аго չ. թւբ. անյայտ թիւ, անյայտ քանակութիւն։

Неизглади|мо մ. անջնջելի կերպով, անմոռանալի կերպով. **-мость** է. անջնջելիութիւն, անեղծութիւն. **-мый** ած. անջնջելի, անեղծ, անեղծանելի։

Неизлѣчи|мо մ. անբուժելի կերպով. **-мость** մ. անբուժելիութիւն. **-мый** ած. անբուժելի, անբժշկելի, անապաքինելի։

Неизмѣн|но մ. անփոփոխ կերպով. հաւատարմութեամբ. **-ность** է. անփոփոխութիւն, մշտականութիւն, հաւատարմութիւն. **-ный** ած. անփոփոխ, մշտական, հաւատարիմ։

Неизмѣняе|мость է. անփոփոխելիութիւն. **-мый** ած. անփոփոխելի։

Неизмѣри|мо մ. անչափելի կերպով. **-мость** է. անչափելիութիւն, անչափութիւն, ան(մ)բաւութիւն. **-мый** ած. անչափելի, անչափ, ան(մ)բաւ. н—ая глубина անյատակ խորութիւն, անդունդ։

Неизобразимый ած. աննկարագրելի. неизобразимая красота.

Неизре|чённый, -чимый ած. անճառելի, անասելի, անպատմելի։

Неизслѣдимый...

Неизсякае|мость է. անսպառութիւն. **-мый** ած. անսպառ, -ռելի, անհատնում։

Неизъясни|мость է. անբացատրելիութիւն, անմեկնելիութիւն. **-мый** ած. անբացատրելի, անմեկնելի, աննկարագրելի։

Ней|мётъ, -мутъ բ. չունի, չունեն. онъ неймётъ вѣры նա հաւատ չունի. глазъ видитъ, да зубъ неймётъ աչքը տեսնում է, բայց ատամը չէ հասնում. **-мётся** դէմք. ему, имъ н. նա անուղղայ է, նրանք անուղղայ են, նա կուրացած է, նրանք կուրացած են։

Неимовѣр|но մ. անհաւատալի կերպով, արտասովոր կերպով. **-ность** է. անհաւատալիութիւն, անհաւանականութիւն, արտասովորութիւն. **-ный** ած. անհաւատալի, անհաւանական, արտասովոր։

Неимущій ած. չքաւոր, աղքատ։

Неимѣніе չ. чего մի բան չունենալը, մի բանի պակասութիւն. за н—іемъ, по н—ію денегъ փողի պակասութեան պատճառով։

Неискоренимый ած. անջնջելի, որը չէ կարելի արմատախիլ անել։

Неис|купаемый ած. անքաւելի. **-куплённый** ած. անքաւ. н. грѣхъ սկզբնական մեղք։

Неискус|но մ. անհմտաբար. **-ный** ած. անհմուտ, անվարժ, անճարտար, անանդրեակ. **-ство** չ. անհմտութիւն, անճարտարութիւն։

Неисповѣди|мость է. անհասութիւն, անհասանելիութիւն, անիմանալիութիւն. **-мый** ած. անհաս, անհասանելի, անիմանալի, անքննելի. «пути Господни неисповѣдимы!».

Неиспол|неніе չ. չկատարելը. н. даннаго слова; **-ненный** ած. չկատարած, չ'իրագործած. **-нимость** է. անիրագործելիութիւն. **-нимый** ած. անիրագործելի։

Неиспорчен|ность է. անեղծութիւն. **-ный** ած. անեղծ, չփչացած, չ'ապականուած։

Неисправи|мость է. անուղղայութիւն. **-мый** ած. անուղղայ, անուղղելի. онъ н—вимъ; н—ая ошибка; н—ое зло.

Неисправ|но մ. անճշտակատարութեամբ, անկարգ, անհոգ կերպով. **-ность** է. անճշտակատարութիւն, զանցառութիւն, անկարգութիւն, անհոգութիւն. **-ный** ած. զանցառու, անճշտակատար, անճշտապահ, ‘ջանջալ‘, անհոգ. н. должникъ անճշտակատար, ‘ջանջալ‘ պարտապան. н. ученикъ; н—ое изданіе սխալաշատ հրատարակութիւն։ [ձած։

Неиспытанный ած. անփորձ, չփոր-

Неисто|во մ. կատաղութեամբ, կատաղաբար, ‘գազազած‘. **-вство** չ. կատաղութիւն, մոլեգնութիւն, վայրագութիւն. притти къ н. կատաղիլ, ‘գազազիլ‘, մոլեգնիլ. **-вствовать** (-ствую -ютъ) չ. կատաղիլ, մո-

լեզնել, 'գաղազել'. **-ый** ած. *կատաղած, մոլեգնած. գայրագին, կատաղի, մոլեգին, վայրագ.* н. человѣкъ; н—ая бу́ря; н. взглядъ; н—ая любо́вь.

Неистощи́|мость ի. *անսպառութիւն, -ռելիութիւն.* **-мый** ած. *անսպառ, -ռելի, անհատնում.* милосе́рдіе Бо́жіе н—и́мо; н. запа́съ зна́нія.

Неистреби́мый ած. *անջնջելի։*

Неисхо́дный ած. *անվերջ, անվախճան, անծայր, անելք.* н—ые лѣса́; н—ое го́ре *անվերջ վիշտ, ցաւ։*

Неисцѣли́|мость ի. *անբուժ[ելի]ութիւն.* **-мый** ած. *անբուժելի, անբժշկելի։*

Неисчерпа́е|мость, -мый *տ.* Неистощи́мость, -щи́мый [ли́мость, -мый.

Неисчёт|ность, -ный ած. Неисчис-

Неисчисли́|мость ի. *անհաշւութիւն, անհամարութիւն, անհաշիւ, անհամար լինելը.* **-мый** ած. *անհաշիւ, անհամար։*

Нейти́ (нейду́ -ду́тъ; нейди́) չ. *չգնալ* (не итти́); **յարմարուել, յարմար չգալ.* эта шля́па вамъ нейдётъ; высокомѣ́ріе нейдётъ къ бѣ́дности; это нейдётъ къ дѣ́лу *այդ գործին չէ վերաբերում։*

Нейтра|лиза́ція ի. (լա.) *քիմ. չէզոքացնում.* **-лизи́ровать** (-рую -ютъ) ն. (լա.) *քիմ. չէզոքացնել.* **-литéтъ** ա. (լա.) *չէզոքութիւն.* соблюда́ть н. *չէզոքութիւն պահպանել.* **-льность** ի. *չէզոքութիւն.* **-льный** ած. *չէզոք.* н—ыя держа́вы.

Неказі́стый ած. *տգեղ, անվայելչատես։*

Нева́сный ած. *անխմոր։*

Некла́ссный ած. **1**, *տասնց դասատարիճանի, անդասատարիճան[ակ]ան].* н. чино́вникъ; **2**, *ոչ դասարանական, դասարանից դուրս եղող, գանուող։* [կի (տխկի).

Не́кленъ ա. *բս.* Acer tataricum, *Թըղ-*

Неключи́мый ած. **1**, *դժբախտ, չարաբաստիկ.* н—ая си́ла *չար, գիւտյին զօրութիւն.* н—ая кля́тва *չար, չարաչար անէծք.* **2**, *կորած, փչացած, անուղղայ.* н—ое дитя́ *կորած որդի.* **3**, *անպէտք, անպիտան։*

Нековні́й ած. *ոչ գիւրական, ոչ փափուկ, կարծր (մետաղեղէն)։*

Не́когда մ. *ժամանակ չկայ.* мнѣ (тебѣ́, ему́) н. *ժամանակ չունիմ (չունիս, չունի...).* мнѣ н. гуля́ть.

Не́|кого *մարդ չկայ, ոչ ոք չկայ.* н. посла́ть *մարդ չկայ, որ ղրկեն.* **-кому** (*փոխնկ* нѣтъ никого́, кому́) *չկայ մէկը, որին։*

Некомпетéнт|ность ի. *անձեռնհասութիւն.* **-ный** ած. *անձեռնհաս։*

Некомплé|ктный ած. *Թերի Թիւ ունեցող, Թերաթիւ, պակասաւոր, ոչ լիակատար.* **-ктъ** ա. *Թերի, պակասաւոր Թիւ, քանակ։*

Некоры́ст|ность ի. *տ.* Безкоры́стіе; **-ный** ած. *տ.* Безкоры́стный; *ռմկ.* *անշահ, անշահասէր։*

Некрася́вый ած. *տգեղ, ոչ սիրուն։*

Не́кре|стъ ա. **-сть** հոբ. *չմկրտուած, անկնունք մարդ. հեթանոս, պիղծ։*

Некро|логи́ческій ած. *մահախօսութեան.* **-ло́гія** ի. (յն.) *մահախօսութիւն (կենսագրական ժողովածու քիչ առաջ մեռած մարդկանց).* **-ло́гъ** ա. (յն.) *մահախօսական, կեն-սագրութիւն նորոգ մեռածի.* **-ма́нтія** ի. (յն.) *մեռելահարցութիւն (ինչպէս արաւ օր. Սաւուղը, տ. Թ. Թագ. 28₇—₁₅)։* [ընտիր. н. мёдъ.

Некрупи́чатый ած. *ոչ հատաւոր, ոչ*

Не́кру|тъ ա. *ռմկ.* *նորակոչ [զինուոր].* **-(у́)тчина** ի. *ռմկ.* *նորակոչութիւն։*

Некста́ти մ. *անճահ կերպով, անպատեհ կերպով, անճահաբար, անպատեհաբար։*

Некта́ринъ ա. *նեկտարին (մի տեսակ դեղձ)։*

Некта́|ріи, ій ի. յ. *բս.* nectaria, *մեղրոցներ, մեղրի անօթներ.* **-(не́-)рный** ած. *նեկտարի.* **-(не́-)ръ** ա. (յն.) *առասպ.* **1**, *նեկտար, դից ըմպելիք (որ նոցա անմահութիւն էր տալիս).* **ընտիր զովացուցիչ խմիչք, ըմպելիք.* **2**, *ծաղկահիւթ, մեղրահիւթ.* «взя́токъ пчёлъ составля́етъ сла́дкій сокъ цвѣто́въ (нек- [та́ръ)».

Некто́ դեր. *ռմկ.* *ոչ ոք։*

Не́куда մ. *տեղ չկայ, ուր. չգիտեմ, ո՛րտեղ.* эту мéбель н. поста́вить.

Некульту́рность ի. *անքաղաքակրթութիւն.* **անհասկացողութիւն։*

Не́кѣмъ (*փոխնկ՝* нѣтъ никого́, кѣмъ) *մարդ չկայ, որով.* н. замѣни́ть.

Нела́д|но մ. *ոչ կարգին, վատ, անկարգ.* тутъ что-то н. *այստեղ մի վատ բանի հոտ է գալիս.* **-ный** ած. *անկարգ, վատ, չար։*

Нелега́ль|но մ. *ապօրինաբար.* **-ность** ի. *ապօրինութիւն.* **-ный** ած. *ապօրինի։*

Нелёгкая, ой ի. (*էա՛* си́ла) *չար, սատանայ, 'գրող'.* зачѣ́мъ тебя́ н. принесла́? *ո՞վ է քեզ կարօտել, որ եկել ես.* чтобъ тебя́ н. взяла́! *գրողը քեզ տանի պրծնի։*

Нелицепрі|е́мно մ. *անաչառութեամբ, անկողմնակալ կերպով.* **-е́мный, -и́мный, -я́тный** ած. *անաչառ, անկողմնակալ. ոչ երեսպաշտ։*

Нело́в|кій ած. *անարի, անաջողակ, ապիկար. անպատշաճ, անվայել.* **-ко** **1**, մ. *ձախողակի, անյաջող կերպով, ապիկարութեամբ, անշնորհք կերպով.* онъ всё н. дѣ́лаетъ; **2**, դեմկ. *անյարմար է, անպատեհ է.* ему́ здѣсь какъ-то н. *նա այստեղ իրան օտար է զգում.* мнѣ н. говори́ть объ этомъ; **-кость** ի. *անարիութիւն, անյաջողակութիւն, ապիկարութիւն. անյարմարութիւն, անպատշաճութիւն.* я всегда́ испы́тываю нѣ́которую н. въ его́ прису́тствіи *նորա ներկայութեամբ ես միշտ ինձ ճնշուած եմ զգում։*

Нелоги́ч|ность ի. *հակատրամաբանութիւն.* **-ный** ած. *հակատրամաբանական։*

Нело́ж|но մ. *անպատիր, անսուտ կերպով, իսկութեամբ.* **-ность** ի. *անպատրութիւն, անստութիւն, իսկութիւն.* **-ный** ած. *անպատիր, անսուտ, իսկ, ճշմարիտ։*

Нельзя́ դէմկ. *չէ կարելի, մարթ չէ.* этого н. сдѣ́лать; какъ н. лу́чше *խիստ լաւ, որից լաւ անկարելի է, անհնար է.* до́ нельзя *սաստիկ, սաստկապէս, տ.* До́нельзя.

Нело́мкій ած. *ոչ դիւրաբեկ, ոչ փխրուն։*

Не́льма ի. *կնդ.* Salmo nelma, *սիբիրական սաղ'մոն (ձուկ)։*

Нелѣ́|пица ի. *անհեթեթ, անճահ, անմիտ խօսքեր, բանդագուշանք.* **-по** մ. *անհեթեթաբար, անճահաբար, անմտաբար.* это н. *այդ անճահ, անմիտ բան է.* **-пость** ի. **1**, *անմտութիւն,*

աննեդեդութիւն, անճահութիւն. **2,** *տ.* Нелѣпица; **-пый** *ած.* **1,** *անմիտ, աննեդեդ, անճահ, անհամ.* **2,** *անգեղ, տգեղ, անվայելուչ։*

Нелюбо́вь *ի. սիրոյ պակասութիւն, թշնամութիւն, ատելութիւն։*

Нелюбозна́тель|ность *ի. անհետաքրքրութիւն, անշահագրգռութիւն, անուսումնասիրութիւն.* **-ный** *ած. անհետաքրքիր, անշահագրգիռ, անուսումնասէր, ոչ ուշիմ, անուշիմ։*

Нелю́бъ, а́, о *ած. ոչ սիրելի, անդուրեկան.* нелюба́ она́ мнѣ.

Нелюди́|мка *ի. մարդատեաց, մարդկանցից, հասարակութիւնից խուսափող կին, աղջիկ.* **-мость** *ի.* **-мство** *չ. մարդատեցութիւն, մարդկանցից, հասարակութիւնից խուսափում.* **-мъ** *ա. մարդատեաց, մարդկանցից, հասարակութիւնից խուսափող.* **-мый** *ած. մարդատեաց, մարդկանցից, հասարակութիւնից խուսափող, խորթ տրամադրութեան, վայրենի։*

Нема|ло *մ. ոչ սակաւ, բաւական.* **-лова́жность** *ի. կարեւորութիւն.* **-лова́жный** *ած. ոչ աննշան, կարեւոր.* **-лый** *ած. ոչ նուազ, զգալի, բաւականաչափ մեծ։*

Неме́длен|но *մ. անյապաղ, իսկոյնեւեթ.* **-ный** *ած. անյապաղ, անդանդաղ, շտապ։*

Немерцаемый *ած. մշտափայլ, անաղօտ, սամար[ելի]։*

Немилосер|дie *չ. անգթութիւն, անողորմութիւն.* **-дно, -до** *մ. անգթաբար, անողորմաբար.* **-дный, -дый** *ած. անգութ, անողորմ, անագորոյն։*

Неми́лость *ի. ապաշնորհութիւն.* попа́сть, впасть въ н. *աչքից ընկնել, շնորհից զրկուել։*

Немину́е|мо *մ. անխուսափելի կերպով.* **-мость** *ի. անխուսափելիութիւն.* **-мый** *ած. անխուսափելի, անզերծանելի։*

Немно́|гiй *ած. քիչ, սակաւ.* немно́гiе, ихъ *ա. յ. քչերը.* н. его́ понима́ли; немногое *չ. մի փոքր, շնչին բան.* **-го** *մ.* **1,** *քիչ, մի քիչ.* *փոքր ինչ.* подожди́ н.; **2,** *մի քանի, քիչ, մի քիչ.* **-жечко, -жно** *ուզ. տ.* Немно́го.

Неможется, занемогло́сь *չ. դէմ. տկարանալ, իլլան տկար, դժւանդ զգալ.* мнѣ немо́жется *ես տկար եմ, ես ինձ դժւանդ եմ զգում.* ему́ занемогло́сь *նա տկարացաւ, դժւանդացաւ։*

Немолодо́й *ած. ոչ երիտասարդ, ոչ ջահել.* онъ о́чень не́молодъ *նորան այլեւս երիտասարդ չէ կարելի անուանել։*

Немол|чно *մ. անդադար, առանց լռելու.* **-чный** *ած. անդադար, շլոող, շդադարող։*

Немо́|чь (-могу -мо́жешь -мо́гутъ; -мо́гъ -гла́, о́), занем—, *չ.* чѣмъ *մի բանով տկարանալ, անկարանալ.* **-(не́-)чь** *ի. տկարութիւն, հիւանդութիւն, խօթութիւն, ցաւագարութիւն.* паду́чая, зла́я н. *նուաղկոտութիւն.* блѣдная, дѣвичья н. *սպիտակարիւնութիւն.* **-щно́й** *ած. թոյլ, անկարող. հիւանդ, տկար, անտամէտ.* **-(не́-)щность** *տ.* Не́мощь; **-(не́-)-щный** *տ.* Немощно́й; духъ бодръ, а плоть не́мощна; **-(не́-)щь** *տ.* Не́мочь.

Нему́дрый *ած. ոչ իմաստուն, պարզ, հասարակ։* [*կարելի, անբռնադրծելի։*

Немыслимый *ած. անթույլատրելի. ան-*

Немы́тый *ած. չլուացած.* гря́зная, н—ая шерсть.

Ненави́|дѣнie *չ. ատելը, ատելութիւն.* **-дѣть** (-жу -дятъ), возн—, *ն. ատել.* **-ствовать** (-вую -ютъ) *չ.* противъ кого́, чего́ *մէկին, մի բանի թշնամութեամբ, ատելութեամբ վերաբերուել.* **-отливый** *ած. ատող, հակուած, մէտ ամէն բան ատելու.* **-стникъ** *ա.* **-стница** *ի. ատող, թշնամի այր, կին.* **-стничать** *տ.* Ненави́ствовать; **-стно** *մ. ատելութեամբ.* **-стный** *ած.* **1,** *ատող.* **2,** *ատելի.* **-(не́-)сть** *ի. ատելութիւն.* пита́ть къ кому́-либо н. *դէպի մէկն ատելութիւն տածել.* онъ сдѣлалъ э́то по н—и ко мнѣ *նա այդ արաւ ինձ ատելով։*

Нагля́д|ность *ի.* **1,** *չնաշխարհիկութիւն, չքնաղութիւն, խիստ գեղեցկութիւն.* **2,** *անսրբութիւն.* **-ный** *ած.* **1,** *խիստ գեղեցիկ, չքնաղ, չնաշխարհիկ, աչքի լոյս (որին նայելուց չես կշտանայ).* **2,** *ոչ պարզ, անորոշ։*

Ненадёж|но *մ. անյուսալի կերպով, անվստահելի կերպով.* **-ность** *ի. անյուսալիութիւն, անվստահելիութիւն.* **-ный** *ած. անյուսալի, անվստահելի.* н—ое здоро́вье *թոյլ առողջութիւն, վտանգառողջութիւն.* н. человѣкъ.

Нена́доб|ность *ի. անկարեւորութիւն, անհարկաւորութիւն.* по н—и продаётся каре́та; **-ный** *տ.* Нену́жный.

Ненадо́лго *մ. ոչ երկար ժամանակով։*

Ненака́зан|но *մ. չպատժուած, անպատիժ կերպով.* **-ность** *ի. անպատժութիւն, չպատժուած լինելը.* **-ный** *ած. անպատիժ, չպատժուած։*

Ненаказу́е|мость *ի. անպատժականութիւն.* **-мый** *ած. անպատժական, -ժելի։*

Нена́ро́|комъ, -чно *մ. առանց դիտաւորութեան, պատահաբար.* **-чный** *ած. առանց դիտաւորութեան պատահած, պատահական։*

Ненаруши́|мость *ի. անխախտելիութիւն, անքակտելիութիւն (դաշինքի).* **-мый** *ած. անխախտելի, անքակտելի, անզրժելի։*

Нена|стливость *ի. անձրեւայնութիւն, եղանակ.* **-стливый** *ած. անձրեւային, եկային, մրգապատ, մառախլապատ.* н—ая пого́да *տ.* Нена́стье; **-стность, -стный** *տ.* Нена́стливость, -стливый; **-стье** *չ. անձրեւային եւ մառախլապատ եղանակ, խառն եղանակ։*

Ненасыти́|мо *մ. անյագութեամբ, -գաբար.* онъ н. жела́етъ бога́тства и по́честей; **-мость** *ի. անյագութիւն.* **-мый** *ած. անյագ, անկշտում.* у него́ н—ая а́лчность къ де́ньгамъ *նա անչափ արծաթասէր է։*

Ненасы́|тникъ *ա.* **-тница** *ի. անկուշտ, անկշտում այր, կին.* **-тность** *ի. անյագութիւն, անկշտութիւն.* **-тный** *ած. անկուշտ, անկշտում, անյագ, անյագուրդ։*

Ненатура́ль|но *մ. անբնականաբար.* **-ный** *ած. անբնական։*

Нену́жный *ած. անկարեւոր, ոչ հարկաւոր, ոչ կարեւոր։*

Необду́ма|нно *մ. անխորհրդաբար, անհապայ.* говори́ть, разсужда́ть н.; **-нность** *ի. անխորհրդութիւն, անզգուշութիւն.* н. поведе́нiя, рѣче́й; **-нный** *ած. անխորհուրդ, չըմտածած, չկշռադատած, անզգոյշ.* н—ыя слова́.

Необезпе́ченный ած. չ'ապահովված, անապահով։ [ատնդ թագցնելու։

Необинуя́сь բյ. մ. անկեղծ, -ծօրէն, ա-

Необита́емый ած. անբնակ։

Необмо́ка ի. բս. Adianthum, ձարխոտ։

Необожжённый ած. չթրծած. н—ая глина.

Необозри́|мость ի. միանգամից աչքի առնելու, տեսնելու անկարելիութիւն, անծայրութիւն, անհունութիւն, *անչափութիւն, *ահ- բաւութիւն. **-мый** ած. որ չէ կարելի միանգամից աչքի առնել, միանգամից տեսնել, *անչափ, *անծայր, ան(մ)բաւ, անհուն, անհամար. н. океа́нъ; н—ое во́йско; н—ое простра́нство.

Необори́|мость ի. անպարտելիութիւն. **-мый** ած. անպարտելի, անյաղթելի։

Необрабо́тан|ность ի. անմշակութիւն. **-ный** ած. անմշակ։

Необразо́ва|нность ի. անկրթութիւն, բրտութիւն. **-нный** ած. անկիրթ, անուսում. անտաշ, բիրտ։

Необрѣ́|занецъ, нца, **-занникъ** ա. անթլփատ. **-занный** ած. անթլփատ։

Необу́здан|но մ. սանձարձակութեամբ, -կորոր, ապերասանաբար, անզուսպ կերպով. **-ность** ի. սանձարձակութիւն, ապերասանութիւն. **-ный** ած. անսանձ, անզուսպ, սանձարձակ, ապերասան. н—ая ло́шадь; н—ыя стра́сти.

Необу́|тикъ ա. **-тка** ի. -(не́-)ть հոլ. բոկոտն, բոբիկ այր, կին. **-тый** ած. բոկոտն, բոբիկ։

Необходи́|мо մ. անհրաժեշտ, անպայման, անպատճառ. мнѣ н. ну́жно его́ ви́дѣть; դէմք. անհրաժեշտ է. н., чтобы ты оста́лся здѣсь: **-мость** ի. անհրաժեշտութիւն. по н—и հարկէրից. հարկից ստիպուած. это поста́вило меня́ въ н. прода́ть моё имѣ́ніе այդ ինձ հարկադրեց եւ. **-мый** ած. անհրաժեշտ. խիստ կարեւոր. հարկաւոր. са́мое н—ое ամենաանհրաժեշտ բանը. пи́ща н—ма для жи́зни կերակուրը կեանքի համար անհրաժեշտ է։

Необходи́тель|ность ի. անվարեցողութիւն. անսիրալիրութիւն. **-ный** ած. անվարեցող, ոչ սիրալիր. ոչ հեզահամբոյր։

Необъе́мле|мость ի. 1, տ. Необъя́тность: 2, անհասանելիութիւն, անիմանալիութիւն. **-мый** ած. 1, տ. Необъя́тный; 2, անհասանելի. անիմանալի, անըմբռնելի։

Необъясни́мый ած. անբացատրելի, անմեկնելի. его́ повеле́ніе н—мо.

Необъя́т|но մ. անըմբռնողականի. անչափ. անսահման կերպով. **-ность** ի. անըմբռնողականութիւն. անհունութիւն. անեզրութիւն. ամ(ն)բաւութիւն. **-ный** ած. անըմբռնողականի, անչափ. անսահման, անհուն, անեզր, ամ(ն)բաւ, ամ(ն)բաւելի։

Необыкнове́н|но մ. անսովոր կերպով, արտասովոր կերպով. **-ность** ի. արտասովորութիւն. **-ный** ած. անսովոր, արտասովոր, արտաքոյ կարգի. н. человѣ́къ.

Необыча́й|но, -ность, -ный տ. Необыкнове́нно, -нность, -нный.

Необы́ч|но, -ность, -ный տ. Необыкнове́нно, -нность, -нный; въ необы́чный часъ անսովոր ժամին։

Необяза́тельный ած. ոչ պարտաւորեցուցիչ, ոչ պարտադիր։

Неограни́чен|но մ. անսահման կերպով. **-ность** ի. անսահմանութիւն. н. вла́сти; **-ный** ած. անսահման, անկաշկանդ, *բացարձակ. н—ая власть; н—ое честолю́біе.

Неодина́|кій ած. ոչ միակերպ, ոչ միատեսակ, անհաւասար. **-ково** մ. անհաւասար կերպով։

Неоднокра́т|но մ. յաճախակի, սոէպ սոէպ, բազմիցս, շատ անգամ. **-ный** ած. յաճախակի, յաճախ։

Неодо|бре́ніе չ. չհաւանութիւն. **-бри́тельно** մ. չհաւանութեամբ, անհամակրական եղանակով. **-бри́тельный** ած. անհաւան, չհաւան, չհաճ, չհաւանող, անհամակրական։

Неодолжи́тель|ность ի. ամարդութիւն. **-ный** ած. ամարդի, սաանաօիրտ, անկարեկից։

Неодоли́|мо, -мый տ. Непреодоли́мо, -мый.

Неодушевлён|ность ի. անշնչութիւն, անկենդանութիւն. **-ный** ած. անշունչ, անկենդան։

Неожи|да́емо մ. անսպասելի, անակընկալ կերպով. **-да́емость** ի. անսպասելիութիւն, անակնկալութիւն. **-да́емый** ած. անսպասելի, անակնկալ. **-данно** մ. յանկարծ, անսպաս, անակնկալ կերպով. **-данность** ի. անսպասելիութիւն, անակնկալութիւն, յանկարծահասութիւն. это для меня́ н. այդ ինձ համար անսպասելի [բան] էր. н. посѣще́нія; **-данный** ած. յանկարծ, անսպաս, անակնկալ, յանկարծահաս. н—ое нападе́ніе; н—ая при́быль; н—ое собы́тіе.

Неокато|лици́змъ ա. **-ли́чество** չ. նոր կաթոլիկութիւն։

Неокончáтельный ած. ոչ վերջնական. չվերջացած. н—ое наклоне́ніе բերկ անորոշ, անդրեւոյթ եղանակ։ [րի։

Неоко́нченный ած. չվերջացրած, թե-

Неоло|ги́змъ ա. նորաբանութիւն. **-ги́ческій** ած. նորաբանութեան, -նական. **-гія** ի. (յն.) նորաբանութիւն. **-гъ** ա. նորաբան։

Неопа́сный ած. անվտանգ, ոչ վտանգաւոր։

Неопи́|санный, -су́емый ած. աննկարագրելի, անճառելի։

Неопла́т|но մ. անվճար. н. задолжа́ть պարտքերի մէջ թաղուիլ, խեղդուիլ. **-ность** ի. 1, անվճարելիութիւն, անվճարելի, անհատուցանելի լինելը. н. до́лга; 2, անկարողութիւն վճարելու, հատուցանելու. н. должника́; **-ный** ած. 1, անվճարելի, անհատուցանելի. н. долгъ; 2, անկարող վճարելու. н. должни́къ.

Неопредѣ|лённо մ. անորոշ կերպով. отвѣча́ть н.; **-лённость** ի. անորոշութիւն. **-лённый** ած. անորոշ. н—ыя мы́сли; уѣ́хать на н—ое вре́мя; н—ое уравне́ніе ալգ. անորոշ հաւասարութիւն. н—ое наклоне́ніе բերկ. անորոշ, աներեւոյթ եղանակ. **-ли́мость, -ли́тельность** ի. անորոշելիութիւն. **-ли́тельный, -ли́мый** ած. անորոշելի։

Неопровер|га́емость, -га́емый տ. Неопровержи́мость, -мый; **-жи́мо** մ. ան-

հերքելի, անժխտելի կերպով. **-жи́мость** ի. անհերքելիութիւն, անժխտելիութիւն. **-жи́мый** ած. անհերքելի, անժխտելի. н—ыя доказа́тельства; н—ые до́воды.

Неопря́т|но մ. անմաքրութեամբ, անմաքուր կերպով. **-ность** ի. անմաքրութիւն, անմաքրասիրութիւն. **-ный** ած. անմաքուր, անմաքրասէր։

Нео́пыт|ность ի. անփորձութիւն. **-ный** ած. անփորձ, անվարժ, համբակ. н. челове́къ; онъ нео́пытенъ въ э́томъ дѣлѣ.

Неоргани́ческій ած. անօրգանական, անգործարանաւոր. н—ія тѣла́.

Неоску́|дный, -дѣва́емый ած. անսպառ, -ելի, աննուազ, -ելի։

Неосла́б|но մ. անդուլ, անդադար, անխոնջ. **-ность** ի. անդուլութիւն, անդադարութիւն, անխոնջութիւն. **-ный** ած. անդուլ, անդադար, անխոնջ. *եռանդուն, խիստ. н. надзо́ръ; н—ое попече́ніе.

Неосмотри́тель|но մ. անզգուշաբար, անշրջահայեաց կերպով. **-ность** ի. անզգուշութիւն, անշրջահայեցութիւն. **-ный** ած. անզգոյշ, անշրջահայեաց, ոչ շրջահայեաց, ոչ շրջանկատ։

Неоснова́тель|но մ. անհիմն կերպով. **-ность** ի. հիմքից զուրկ, անհիմն լինելը, անհաստատութիւն. **-ный** ած. անհիմն, անհաստատ. н—ое предположе́ніе; н—ыя притяза́нія.

Неоспори́|мо մ. անհերքելի, անժխտելի կերպով. **-мость** ի. անհերքելիութիւն, անժխտելիութիւն. **-мый** ած. անհերքելի, անժխտելի։

Неосторо́ж|но մ. անզգուշաբար, անզգուշութեամբ. поступа́ть н.; **-ность** ի. անզգուշութիւն. **-ный** ած. անզգոյշ. н. въ слова́хъ; н. челове́къ; н. посту́покъ.

Неосуществи́|мость ի. անիրագործելիութիւն. **-мый** ած. անիրագործելի. н—ыя мечты́.

Неосѣ́дланный ած. չթամբած, անթամբ. ѣ́хать на н—ой ло́шади.

Неосѣ́д|лость ի. անտուն անտեղութիւն. թափառաշրջիկութիւն. **-лый** ած. 1, անտուն անտեղ, անտուն անտէր. 2, թափառաշրջիկ, թափառական, վաչկատուն։

Неосяза́|емость ի. անշօշափելիութիւն. **-емый** ած. անշօշափելի։

Неотверга́|емость ի. անժխտելիութիւն, անմերժելիութիւն. **-емый** ած. անժխտելի, անմերժելի։

Неотврати́|мо մ. անխուսափելի կերպով. **-мость** ի. անխուսափելիութիւն. **-мый** ած. անխուսափելի, անխափանելի, անդիմադրելի։

Неотвѣ́тственный ած. ոչ պատասխանատու։

Неотвя́з|ный տ. Неотвя́зчивый; **-чивость, -чивый** տ. Безотвя́зность, -ный.

Неотёсанный ա. 1, անտաշ, չկոփած. н. ка́мень; 2,* անտաշ, անկիրթ, բիրտ. н. болва́нъ.

Неот|клони́мый, -кло́нный ած. որի առաջն առնել չէ կարելի, անխուսափելի, անխափանելի, անդիմադրելի։

Не́откуда մ. ոչ մի տեղից. ему́ н. о томъ знать նա ոչ մի տեղից այդ չէ կարող իմանալ։ [յետաձգութեան։

Неотлага́тельно մ. անյապաղ. առանց

Неотло́ж|но մ. անյապաղ. **-ность** ի. անյետաձգելիութիւն, անյապաղութիւն. **-ный** ած. անյապաղ, -ելի, անյետաձգելի, անհրաժեշտ. н—ое дѣ́ло.

Неотлу́ч|но մ. անմեկին. онъ былъ н. при нёмъ; **-ность** ի. անմեկինութիւն (տեղից). մշտակայութիւն. **-ный** ած. 1, անմեկին, երբէք իր տեղից չհեռացող, մշտակայ. 2, անբաժան. н. спу́тникъ.

Неотмыка́емый ած. արւ. անբացելի, անբանալի (որ կեղծ բանալիով չի բացւում)։

Неотмѣ́|нно մ. անփոփոխ կերպով. **-нный** ած. անփոփոխ, առանց փոփոխութեան. **-ня́емость** ի. անփոփոխելիութիւն, անյեղաշրջելիութիւն. **-ня́емый** ած. անփոփոխելի, անյեղաշրջելի։ [թողլի (մեղք)։

Неотпусти́тельный ած. աններելի, ան-

Неотрази́|мость ի. անվանելիութիւն. **-мый** ած. անվանելի։ [спори́мость, -мый.

Неотрица́е|мость, -мый տ. Нео-

Неотрѣ|ша́емость, -ши́мость ի. անպաշտօնանկութիւն, հաստատութիւն (պաշտօնի մէջ). **-ша́емый, -ши́мый** ած. հաստատ (պաշտօնի մէջ), որին չէ կարելի պաշտօնանկ անել։

Неотсту́п|но մ. թախանձագին, անդադար. проси́ть н.; н. тре́бовать чего́ խոստիւ մի բան պահանջել. пресле́довать кого́ н. մէկին անդադար հալածել. **-ность** ի. թախանձանք, ժտողութիւն. **-ный** ած. թախանձագին, անմերժելի. н—ая про́сьба; н. человѣ́къ անհերքս մարդ, որից ազատուել չէ լինում. н—ая мысль սեւեռեալ միտք։

Неотхо́д|ность ի. 1, տ. Неотлу́чность; 2, տ. Неотчуждя́емость; **-ный** ած. 1, մշտական, յարակից, անմեկին. 2, տ. Неотчужда́емый.

Неотчужда́е|мость ի. անկիթարելիութիւն. **-мый** ած. անվթարելի, անատարակայելի։

Неотъе́мле|мость ի. անկապտելիութիւն. **-мый** ած. անկապտելի. н—ое пра́во; н—ая со́бственность.

Неофи́тъ ա. (յն.) նորադարձ։

Неофиціа́ль|но մ. ոչ պաշտօնապէս. **-ный** ած. ոչ պաշտօնական։

Неохо́|та ի. չկամութիւն, անհաճութիւն, անյօժարութիւն. мнѣ н. ѣ́хать на балъ ես ցանկութիւն չունիմ պարահանդէս գնալու. **-тно** մ. չկամութեամբ, ոչ յօժարութեամբ։

Неоцѣ|нённость ի. անգնահատելիութիւն. **-нённый** ած. չգնահատուած. անգին. **-ни́мость, -ни́мый** տ. Неоцѣнённость, -нённый.

Неощути́тель|ность ի. անզգալիութիւն. **-ный** ած. անզգալի, աննկատելի։

Непамятозло́|бивый ած. անյիշաչար. **-біе** չ. անյիշաչարութիւն։

Непа́|рность ի. անզոյգութիւն, անհամապատասխանութիւն. **-рный** ած. անզոյգ, միմեանց զոյգ, 'թայ' չեկող. н—ыя чи́сла կենտ, կենտ թուեր։

Непахýчій ած. անհոտ, անհոտաւէտ, անբոյր, առանց հոտի, առանց բուրմունքի։

Нéпашь ի. չվարած, չհերկած հող։

Непереводи́вшійся բ., ած. անսպառ, անվերջ, անհատնում. н—іеся долги́.

Непереводи́мый ած. անթարգմանելի, անփոխադրելի. н—ое слóво.

Непереходя́щій глагóлъ քեր. չէ- [զոք բայ։

Непечáтный ած. անտպագրելի, *գռեհկական, լկտի, խայտառակ. н—ое слóво.

Неплá|вкій ած. անհալ, չհալուող. **-вкость** ի. անհալութիւն։

Неплá|та ի. **-тёжъ** ա. չվճարելը, չհատուցանելը. н. дóлга; **-тéльщикъ** ա. **-тéльщица** ի. 1, չվճարող, չհատուցանող այր, կին. 2, անհարկահատոյց (նորագոյն ապանդաւոր, որ հարկ վճարելուց հրաժարուում է)։

Неплó|діе չ. **-дность** ի. **-дорóдіе** չ. անպտղութիւն, անպտղաբերութիւն. ամլութիւն. **-дный, -дорóдный** ած. անպտուղ. ամուլ։

Неплóт|ность ի. անխտութիւն. **-ный** ած. անխիտ, ոչ խիտ, ոչ հոծ, նօսր։

Непобори́мый տ. Непобѣди́мый.

Непобѣди́|мость ի. անպարտելիութիւն. անյաղթութիւն, -թելիութիւն. **-мый** ած. անպարտելի, անյաղթելի, անյաղթ։

Неповáдный ած. 1, անդուրեկան, անհրապոյր, ոչ գրաւիչ, ոչ հրապուրիչ. чтобъ емý въ другóй разъ н. было… որպէս զի նա այլ եւս չանէ, այլ եւս չուզենայ… 2, խիստ, երես չտուող, չփայփայող։

Непови́н|но մ. անմեղ, անմեղ տեղ, զուր, անարգար կերպով. **-ность** ի. անմեղութիւն. **-ный** ած. 1, անմեղ, անպարտ. 2, անկախ. онъ никомý неповиненъ նա մէկից կախում չունի։

Непови|новéніе չ. անհնազանդութիւն. **-нýющійся** ած. անհնազանդ, ըմբոստ։

Неповорóтли|вость ի. անշնորհքութիւն, դանդաղութիւն, անարիութիւն, 'թամբալութիւն'. **-вый** ած. անշնորհք, դանդաղ, անարի, ծանրաշարժ, 'թամբալ'։

Неповреждённый ած. անվնաս, չվընասուած։

Непогó|да ի. վատ, ձախորդ եղանակ. **-дливый, -дный** ած. վատ, ձախորդ. անձրեւային, փոթորկալից. **-(нé—)дь** տ. Непогóда.

Непогрѣши́|мость -тельность ի. անմեղանչականութիւն, անսխալականութիւն. **-мый, -тельный** ած. անվրէպ, անմեղանչական, անսխալական։

Неподалёку մ. ոչ հեռու, մօտիկ։

Неподáтли|вость ի. 1, չզիջողութիւն, կամակորութիւն, յամառութիւն. 2, անհեզահամբոյրութիւն. 3, ժլատութիւն, գծուծութիւն, կծծիութիւն. **-вый** ած. 1, չզիջանող, կամակոր, յամառ, իր ասածի. 2, անհեզահամբոյր, ոչ սիրալիր. 3, ժլատ, գծուծ, կծծի։ [կատու։

Неподатнóй ած. անհարկատու, ոչ հար-

Неподвéрженный ած. չենթարկուած։

Неподви́ж|но մ. անշարժ կերպով. **-ность** ի. անշարժութիւն. **-ный** ած. անշարժ, կայուն, հաստատուն. н—ые прáздники; н—ыя звѣзды.

Неподвлáстность ի. անստորադրելութիւն. н. закóнамъ чужóй страны́.

Неподвѣдомствен|ность ի. անենթակայութիւն, ենթակայ չլինելը. **-ный** ած. անենթակայ, ենթակայ չլինելը (այս ինչ ատեանին)։

Неподдѣль|ность ի. անխարդախութիւն, հարազատութիւն. **-ный** ած. անխարդախ, չխարդախած, չկեղծած, հարազատ։

Неподкýп|ность ի. անկաշառութիւն, -ռելիութիւն. **-ный** ած. անկաշառ, անկաշառելի. быть н—ымъ.

Непод|лежáніе չ. չ'ենթարկուելը. **-лéжность** ի. взыскáнію իրաւ. դատական պահանջի անենթակայութիւն։

Неподра|жáемо մ. աննման կերպով. **-жáемость** ի. աննմանութիւն, աննմանելիութիւն. **-жáемый** ած. աննման, աննմանելի։ [стýпность, -ный.

Неподстýп|ность, -ный տ. Непри-

Неподсýд|ность ի. անենթակայութիւն (դատական ատենի). **-ный** ած. ոչ ենթակայ, անենթակայ (դատական ատենին)։

Неподходя́щій ած. անյարմար, աներպատշաճաւոր. мнѣ это дѣло н—щее.

Неподчинённость ի. անստորադրելութիւն, անհպատակութիւն, անկախութիւն։

Непозвóленный ած. չթոյլատրած, անթոյլատրելի։

Непозволи́тель|ность ի. անթոյլատրելիութիւն. **-ный** ած. անթոյլատրելի։

Непокóйный ած. անհանգիստ։

Непоколеби́|мо մ. անշարժ, անսասան [կերպով]. **-мость** ի. անշարժութիւն, անխախտութիւն, անսասանութիւն, հաստատութիւն. **-мый** ած. անդրդուելի, անշարժ, անխախտ, անսասան, հաստատ. н—ое мýжество անվեհեր քաջութիւն։

Непокóр|ность ի. անհնազանդութիւն, հեստութիւն, ըմբոստութիւն, ստամբակութիւն. **-ный** ած. անհնազանդ, հեստ, ըմբոստ, ստամբակ. **-ство** չ. տ. Непокóрность.

Непокры́тый ած. չծածկած, բաց. н—ая головá.

Непол|новѣсность ի. անլիակշռութիւն. քաշի, կշռի պակասութիւն. **-новѣсный** ած. անլիակշիռ, քաշապակաս, կշռապակաս. н. червóнецъ.

Неполнопрáв|ность ի. իրաւական անհաւասարութիւն. իրաւական անձեռնհասութիւն. **-ный** ած. անհաւասար իրաւունքով. անձեռնհաս (իրաւական տեսակէտից)։

Непол|нотá ի. թերակատարութիւն, պակասաւորութիւն. **-ный** ոչ լիք, ոչ լեցուն, ոչ լիակատար, թերի, թերակատար, պակասաւոր։

Непомѣр|но մ. չափազանց, չափից դուրս. **-ность** ի. չափազանցութիւն. **-ный** ած. չափից դուրս, ուժից վեր, չափազանց։

Непоня́|тливость ի. անհասկացողութիւն. **-тливый** ած. անհասկացող. **-тность** ի. անհասկանալիութիւն. **-тный** ած. անհասկանալի։

Непоправи́|мо մ. անուղղոյ կերպով. **-мость** ի. անուղղայութիւն. **-мый** ած. անուղղայ, անուղղելի։

Непопуля́р|ность ի. անժողովրդակա-

նութիւն. **-ный** ած. ոչ ժողովրդական, անժողովրդական։

Непоро́ч|ность ի. անբծութիւն, անարատութիւն. **-ный** ած. անբիծ, անարատ, անբասադրանելի։

Непоря́|докъ, -дочность, -дочный տ. Безпоря́докъ, -дочность, -дочный.

Непоси́ль|ность ի. անհնարին դժուարութիւն. **-ный** ած. խիստ դժուար, անհնարին, ուժից վեր։

Непослу|ша́ніе չ. անհնազանդութիւն, անլսողութիւն. **-шливость** ի. անհնազանդութիւն (յատկական). **-шливый** ած. անհնազանդ [բնաւորութեամբ]. **-шность** ի. տ. Непослуша́ніе; **-шный** ած. անհնազանդ, ստամբակող։

Непослѣ́довательно մ. անհետեւողաբար. **-ность** ի. անհետեւողականութիւն. **-ный** ած. անհետեւողական, անճահ։

Непосре́дствен|но մ. անմիջապէս. **-ность** ի. անմիջականութիւն. **-ный** ած. անմիջական։

Непости|га́емость, -га́емый տ. Непостижи́мость, -мый; **-жи́мо** մ. անհասկանալի, անըմբռնելի կերպով. **-жи́мость** ի. անհասկանալիութիւն, անըմբռնելիութիւն. **-жи́мый** ած. անհասկանալի, անըմբռնելի, անհասանելի։

Непостоя́н|никъ ա. **-ница** ի. անհաստատ, -տատակամ, փոփոխամիտ այր, կին. **-ничать** չ. անհաստատ, փոփոխական լինել. **-но** մ. ոչ մշտապէս. **-ный** ած. անհաստատ. անյարատեւ, փոփոխական. փոփոխամիտ. н—ая жизнь թափառականութիւն. н. хара́ктеръ; быть н—ымъ въ любви́; **-ство** չ. անհաստատութիւն, անհաստատակամութիւն, անյարատեւութիւն, փոփոխականութիւն, փոփոխամտութիւն. н. пого́ды; н. хара́ктера; н—а мо́ды; **-ствовать** (-вую -ютъ) տ. Непостоя́нничать.

Непосты́дный ած. ոչ ամօթալի։

Непосѣ́|да հոր. **-дка** ի. **-дъ** ա. անհանգիստ, անխաղաղ, 'անգնչում', 'անդադար' այր, կին. онъ большо́й н.

Непоти́змъ ա. (լտ.) ազգականների[ն ցոյց տուած] հովանաւորութիւն, խնամէականութիւն։

Непотре́б|никъ ա. **-ница** ի. խառնակեաց, ցոփ, վավաշոտ, անբարոյական այր, կին. **-но** մ. ցոփութեամբ, ցոփաբար, խառնակեցութեամբ. **-ность** ի. **1**, անպիտանութիւն. **2**, ցոփութիւն, անբարոյականութիւն, խառնակեցութիւն. **-ный** ած. **1**, անպէտք, անպիտան, անօգտակար. **2**, ցոփ. անբարոյական, խառնակեաց. н—ая же́нщина; **-ство** չ. ցոփութիւն, անբարոյականութիւն, գիջութիւն, խառնակեցութիւն։

Непохва́льный ած. ոչ գովասանական։

Непоча|то́й ած. դեռ եւ չշօշափուած, անձեռնմխելի մնացած, կուսական, անարատ. **-тость** ի. անձեռնմխելիութիւն, կուսութիւն. անարատութիւն։

Непо|чте́ніе չ. անյարգութիւն, անյարգական վերաբերմունք. оказа́ть кому́ н., неуваже́ніе; **-чти́тельно** մ. անյարգաբար. **-чти́тельность** ի. անյարգութիւն, անպատկառութիւն. **-чти́тельный** ած. անյարգական, անպատկառ։

Не́почто (не по что) մ. զուր, իզուր, զուր տեղը, ապարդիւն։

Непра́|вда ի. **1**, սխալ բան, սուտ, ստութիւն. **2**, անիրաւութիւն, անարդարութիւն. **3**, մ. սուտ է. **-вди́вый** ած. անարդար. սխալ, կեղծ։

Неправдоподо́|біе չ. անհաւանականութիւն. **-бно** մ. անհաւանականաբար. это н. այդ անհաւանական է. **-бность** ի. տ. Неправдоподо́біе; **-бный** ած. անհաւանական, անհաւատալի։

Непра́вед|но մ. անարդար կերպով, անիրաւաբար, **-ность** ի. անարդարութիւն, անիրաւութիւն. **-ный** ած. անարդար, անիրաւ։

Непра́виль|но մ. անկանոն կերպով. **-ность** ի. **1**, անճշտութիւն, սխալ. **2**, անկանոնութիւն. **-ный** ած. **1**, ոչ ճիշտ, սխալ. н. перево́дъ; **2**, անկանոն. н. глаго́лъ արտաւորի բայ. н—ыя черты́ лица́.

Неправосла́вный ած. և գոյ. ա. ոչ ուղղափառ, չարափառ։

Неправоспосо́б|ность ի. անիրաւահասութիւն. **-ный** ած. անիրաւահաս. несовершеннолѣ́тніе неправоспосо́бны распоряжа́ться свои́мъ иму́ществомъ.

Непра́|во ած. անարդարացի, անարդար կերպով. **-вость** ի. անարդարութիւն. **-восу́діе** չ. անարդար, անիրաւ դատաստան. **-восу́дный** ած. անարդար, անիրաւ. **-вота́** տ. Непра́вость; **-вый** ած. անարդար, կեղծ, սուտ. н. доно́съ; онъ непра́въ նա մեղաւոր է։

Непра́зд|ность ի. **1**, անպարապութիւն. **2**, յղ(ի)ութիւն. **-ный** ած. **1**, անպարապ, զբաղուած. **2**, ոչ դատարկ. н—ая, ой ի. յղի կին։

Непракти́ч|ность ի. անգործնականութիւն, գործնական չլինելը. **-ный** ած. անգործնական, ոչ գործնական. н. человѣ́къ.

Непредви́дѣнный ած. չնախատեսուած, յանկարծական։

Непредусмотри́тель|ность ի. անզգուշութիւն. **-ный** ած. անզգոյշ, անկանխատես։

Непреклóн|но մ. անդրդուելի կերպով. անողոքելի կերպով. **-ность** ի. անդրդուելիութիւն, անողոքելիութիւն. **-ный** ած. անյողդողդ, անդրդուելի. անողոքելի. н. въ своёмъ намѣ́реніи իր դիտաւորութեանը հաստատ է։

Непрелóж|но մ. անխախտ, անսասան, անփոփոխ, անփոփոխելի [կերպով]. **-ность** ի. անխախտութիւն, անսասանութիւն, անփոփոխութիւն. **-ный** ած. անփոփոխ, -խելի, անխախտ, -տելի. непрелóжны судьбы́ вóли Бóжьей; н—ые закóны природы.

Непремѣ́н|но մ. անպատճառ, անպայման անշուշտ. я н. это сдѣ́лаю; **-ность** ի. անհրաժեշտութիւն. **-ный** ած. անփոփոխելի, անհրաժեշտ, հաստատ. н. секретáрь մշտական քարտուղար. это н—ое желáніе Государя այդ թագաւորի սեպուհ, յատուկ ցանկութիւնն է. н—ое услóвіе անհրաժեշտ պայման։

Непреобори́|мость, -мый տ. Непреодоли́мость, -ли́мый.

Непреодоли́|мость ի. անպարտելիութիւն. **-мый** ած. անպարտելի, անյաղթելի,

աննկուն. н—ое желаніе; н—ое препятствіе; н—ая сила.

Непрепятстве||нность *է. առանց արգելքի լինելը, անխափանութիւն.* **-нный** *-ի. անարգել, անխափան։*

Непреренае||мость *է. անժխտելիութիւն.* **-мый** *-ի. անժխտելի, անհերքելի։*

Непрерыв||но *ն. անընդհատ կերպով.* **-ность** *է. անընդհատութիւն.* **-ный** *-ի. անընդհատ, անընդմիջելի, մշտական, չ'ընդմիջուող.* н—ое движеніе; н. шумъ; н—ая лихорадка.

Непреста́н||но *ն. անդադար.* **-ность** *է. անդադար լինելը, մշտականութիւն.* **-ный** *-ի. անդադար, անընդհատ, մշտական։*

Непреткновенный *-ի. եկ. ոչ. գայթակղութիւն չպատճառող, անսասան, անխափան։*

Непреходи́||мость *է. անանցանելութիւն, անընդհատութիւն.* **-мый** *-ի. անանց, անընդհատ։*

Непривы́||клый *-ի. անսովոր, անընտել, 'խամ'.* **-чка** *է. անսովորութիւն.* **-чный** *-ի. անսովոր։*

Непривѣтли||во *ն. ոչ սիրալիր կերպով.* принять кого н.; **-вость** *է. անսիրալիրութիւն, անհամբոյրութիւն.* **-вый** *-ի. անսիրալիր, անհամբոյր։*

Непригля́дный *տ.* Некрасивый.

Непригó||дный *-ի. անպէտք, անպիտան.* **-же** *դէրհ. ռմկ. ադեղ, անվայել է.* вамъ н... *ձեզ անվայել է...* **-жество** *չ. 1, տգեղութիւն, 'գէշութիւն', անզուարճութիւն. 2, անվայելչութիւն.* **-жій** *-ի. 1, տգեղ, 'գէշ', անզուարճալի. 2, անվայել, անվայելուչ, անպատշաճ։ [նելը։*

Непризнава́ніе *չ. չճանաչելը, չընդու-*

Неприкосновéн||но *ն. անձեռնմխելի կերպով, սրբութեամբ.* **-ность** *է. 1, անձեռնմխելիութիւն, սրբութիւն. 2,* чему *չէզոքութիւն, մի բանի չխառնուելը, չմասնակցելը.* **-ный** *-ի. 1, անձեռնմխելի, սուրբ, սրբազան.* особа Государя неприкосновенна; н. капиталъ; **2,** къ чему *մի բանի չխառնուած, ձեռք չըտուած, մի բանից անմասն, անբաժին։*

Неприли́||чіе *չ. անքաղաքավարութիւն, անվայել վարմունք, զարհուրելութիւն.* **-чно** *ն. անքաղաքավարութեամբ, անվայել կերպով.* **-чность** *է. տ.* Неприличіе; **-чный** *-ի. անքաղաքավարի, անպարկեշտ, անպատեհ, անպատշաճ, անյարմար, անվայելուչ։*

Непримири́||мость *է. անհաշտութիւն.* **-мый** *-ի. անհաշտ, ոխերիմ.* н. врагъ; н—ая вражда, ненависть.

Непримѣни́||мость *է. անգործադրելիութիւն.* **-мый** *-ի. անգործադրելի։*

Непримѣт||но *ն. աննկատելի կերպով.* **-ный** *-ի. աննկատելի, անծանօթ, անտեսանելի։*

Непринуждён||но *ն. առանց ստիպման, առանց քաշուելու, ազատ, արձակ, յօժարութեամբ.* **-ность** *է. ազատութիւն, արձակութիւն.* **-ный** *-ի. չստիպուած, անբռնադատ, արձակ, համարձակ, չքաշուող. յօժարակամ.* н—ая походка; н—ыя манеры.

Непринятіе *չ. չ'ընդունելը, մերժում, մերժելը.* н. векселя; н. жалобы, прошенія.

Неприру||чаемый *-ի. որին չէ կարելի ընտելացնել. չէ կարելի ձեռնասուն դարձնել.* **-чённый** *-ի. չընտելացրած, ձեռնասուն չըդարձրած։*

Непристо́й||но, -ность, -ный *տ.* Неприличио, -чность, -чный.

Непристу́||пность *է. անմատչելիութիւն, անմերձենալիութիւն.* **-пный** *-ի. անմատչելի, անմերձենալի, անառիկ.* н. замокъ; на эти матеріи цѣны неприступны; **հըպարտ, ամբարտաւան.* н. человѣкъ; онъ неприступенъ.

Непрису́т||ственный *-ի. 1, (պաշտօնատեղւն) արձակ, ազատ, տօն.* н. день; **2,** *ոչ պետական.* н—ое мѣсто *ոչ պետական պաշտօնատեղի.* **-ствующій** *-ի. բացակայ, բացակայող։*

Непритво́||рно *ն. անկեղծութեամբ, անկեղծ կերպով.* **-рный** *-ի. անկեղծ։*

Непритýпленность *է. չըթթացած լինելը, անբթութիւն.* кремни, сохранившіе н. краёвъ *սուր եզրները պայլախաքեր.* н. чувствъ *զգացումների թարմութիւն։*

Неприхотли́||во *ն. ժուժկալութեամբ, չափաւորութեամբ.* **-вость** *է. ժուժկալութիւն, չափաւորութիւն.* **-вый** *-ի. ժուժկալ, չափաւոր, պարզ.* н—ыя желанія.

Непричáст||ность *է.* чему *չէզոքութիւն, մի բանի չմասնակցելը. անպարտութիւն.* **-ный** *-ի.* чему *մի բանի ոչ մասնակից, ոչ խառն, անհաղորդ. անպարտ.* я не причастенъ этому преступленію.

Непріéмле||мость *է. անընդունելի լինելը.* **-мый** *-ի. անընդունելի, խոտելի։*

Непрія́||зненно *ն. թշնամաբար.* **-зненность** *է. թշնամութիւն, թշնամանք.* **-зненный** *-ի. թշնամական, չարակամական.* н. климатъ *անհամբոյր կլիմայ.* **-знь** *է. թշնամութիւն, չարակամութիւն*

Непріяте||ль *ա. թշնամի (թէ անձնական և թէ պատերազմական), հակառակորդ.* онъ н. чесноку *նա խստոր չէ սիրում.* н. обратился въ бѣгство *թշնամին փախուստ տուեց.* разбить н—я; **-льница** *է. թշնամի կին.* **-льски** *ն. թշնամաբար.* **-льскій** *-ի. թշնամական.* н—ія дѣйствія начались.

Непріят||но 1, *ն. անախորժ, անզուարճական կերպով.* она поётъ, смѣётся н.; **2,** *դէրհ. անզուարճական, անախորժելի, անհաճոյ է.* н. имѣть съ нимъ дѣло; это мнѣ очень н.; **-ность** *է. անախորժութիւն, անզուարճականութիւն, անհամութիւն. անախորժ, անզուարճական բան, տհաճութիւն.* терпѣть большія н—и; **-ный** *-ի. անախորժ, -ժելի, անհաճոյ, անհամ, անզուարճական.* н—ое извѣстіе; н. человѣкъ; н—ое приключеніе.

Непробýд||но *ն. առանց զարթնելու, խորունկ.* **-ный** *-ի. անզարթնանալի.* н. сонъ *խիստ խորունկ քուն, *մահ։*

Непродáжный *-ի. անվաճառելի, *անկաշառ, անկաշառելի։*

Непродолжи́тель||но *ն. քիչ, կարճ ժամանակ.* **-ность** *է. քիչ, կարճ ժամանակ, անյարատեւութիւն.* **-ный** *-ի. կարճատեւ, անյարատեւ, վաղանցիկ.* въ н—омъ времени *շուտով։*

Непрозрá||чность *է. անթափանցիկութիւն*

թիւն. անվճիտութիւն. **-чный** ած. անթափանցիկ. անվճիտ։

Непроизводитель|ность ի. անշահեկանութիւն. **-ный** ած. անշահեկան, ապարդիւն. н—ая работа.

Непроизвóль|но մ. ակամայ, անգիտակցաբար. **-ный** ած. ակամայ, անգիտակցական։

Непролáзный ած. անանցանելի. н—ая грязь.

Непромокáе|мость ի. անթափանցելիութիւն (անձրևի, ջրի համար). **-мый** ած. անթափանցիկ (ջրի, անձրևի համար)։

Непроницá|емость ի. անանցանելիութիւն, անթափանցիկութիւն. *н. тáйны գաղտնիքի անիմանալիութիւն. **-емый** ած. անանցանելի, անթափանցիկ. быть непроницáемымъ для дождя́ անձրևի համար անթափանցելի լինել. *это для меня́ н—ая тáйна այդ ինձ համար անիմանալի գաղտնիք է։

Непропорціонáль|но մ. անհամեմատաբար, անհամաչափաբար. **-ность** ի. անհամեմատութիւն, անհամաչափութիւն. **-ный** ած. անհամեմատ[ական], անհամաչափ[ական]։

Непростúтель|ность ի. աններելիութիւն. **-ный** ած. աններելի։

Непротóчная водá կանգնած ջուր։

Непроходи́|мо մ. անանցանելի կերպով. *онъ н. лѣни́въ նա չափազանց ծոյլ, 'ալարկոտ' է. *онъ н. глупъ նա յիմարների թագաւոր է. **-мость** ի. անանցութիւն, -ցանելիութիւն. **-мый** ած. անանց, անանցանելի, դժուարանցանելի (անտառ, ճահճուտ). это дурáкъ н. դա յիմարների թագաւոր է, խիստ անհասկացող, 'դմբո' է։

Непрохóд|ность, -ный տ. Непроходи́мость, -ди́мый.

Непрó|чно մ. անհաստատ կերպով, խախուտ, ոչ ամրապէս. **-чность** ի. անհաստատութիւն, անկայունութիւն, խախուտութիւն. **-чный** ած. անհաստատ, խախուտ, անկայուն։

Непрóчь (не прочь) տ. Прочь; я н. отъ этого ես պատրաստ եմ այդ անելու, ես դորանից չեմ փախչում։

Непро|ѣзднóй ած. **1**, անանցուղարձ, որով անցուդարձ չեն անում, չեն երթևեկում. эта дорóга тепéрь н—áя; **2**, անանց, -ցանելի. н. проýлокъ; **-ѣздный, -ѣжій** ած. անանցանելի, վատ (ճանապարհ)։

Непрямóй ած. անուղղակի։

Неп|туни́змъ ա. երկրբ. Նեպտունականութիւն, ջրականութիւն, ջրային տեսութիւն (ըստ որի երկրագնդի կեղևի բաղկացուցիչ մասերը գոյացել են ջրից և համ ջրի ներգործութեամբ. հկ. տ. Вулкани́змъ); **-туни́стъ** ա. երկրբ. ջրական, ջրային տեսութեան կողմնակից. **-тýнъ** ա. (լտ.) Նեպտուն, Պոսիդոն (աստուած և մոլորակ)։

Непу|тевóй, -тёвый ած. ցոփ, շուայտ, վատաշուտ, փուչ։

Нерабó|тный, -чій ած. լուր, գործից, աշխատանքից ազատ. н. день.

Нерá|венство չ. անհաւասարութիւն. н. вóзраста; н. мéжду вещáми; **-вно** մ. անհաւասար կերպով, անհաւասարութեամբ. **-вно́** չ. եթէ, թերևս. н. онъ спрóситъ.

Неравно|мѣ́рность ի. անհաւասարաչափութիւն, անհամաչափութիւն. **-мѣ́рный** ած. անհաւասարաչափ, անհամաչափ. **-сторóнній** ած. երկրչփ. անհաւասարակողմ. н. треугóльникъ; **-угóльный** ած. անհաւասարանկիւն։

Нерáвный ած. անհաւասար, անհամաչափ. *неравёнъ часъ ով գիտէ, թէ ինչ կարող է պատահել, ամէն բան կախուած է հանգամանքներից։

Нера|дúвецъ, вца ա. **-дúвица** ի. անհոգ, անփոյթ, զանցառու այր, կին. **-дúво** մ. անհոգութեամբ, անփութութեամբ. **-дúвость** ի. **-дѣ́ніе** չ. անհոգութիւն, անփութութիւն, զանցառութիւն, ծուլութիւն. **-дѣ́тель** ա. **-дѣ́тельница** ի. անհոգ, անփոյթ, զանցառու, ծոյլ այր, կին. **-дѣ́ть** չ. о чёмъ մի բանի մէջ անհոգ, անփոյթ գտնուել, ծուլանալ, զանցառու գտնուել, մի բանի անհոգութեամբ վերաբերուել. н. о своéй дóлжности; не слѣ́дуетъ такъ н. о себѣ́, éсли хóчешь нрáвиться.

Неразбóрчи|во մ. անորոշ կերպով. писáть н. անորոշ գրել, դժուարընթեռնելի ձեռք ունենալ. **-вость** ի. **1**, անտարբերութիւն (ընտրելու մէջ), անընտրողութիւն. **2**, անվերծանելիութիւն, անորոշութիւն (գրածի). **-вый** ած. **1**, անտարբեր (ընտրելու մէջ), ոչ ընտրող. онъ неразбóрчивъ на ѣду́, на удовóльствія; **2**, անվերծանելի, դժուար կարդացուող, անորոշ (գիր, ձեռագիր)։

Неразви́|тость ի. անզարգացածութիւն. **-тый** ած. անզարգացած։

Неразвя́|зность ի. անյաջողակութիւն. **-зный** ած. անյաջողակ, ապիկար, անշնորհք. **-зчивый** ած. որից ազատուել չի լինում, անհերես, 'գահլա տանող', 'ակիզ'։

Неразгáдан|ность ի. անմեկնելիութիւն, անորոշութիւն. **-ный** ած. անմեկնելի, անորոշ, անհասկանալի, առեղծուածական։

Неразговóрчи|вость ի. անզրուցասիրութիւն, չխօսկանութիւն. **-вый** ած. անզրուցասէր, չխօսկան, խօսել, զրուցել չսիրող։

Неразлѣли́|мость ի. անբաժանելիութիւն. **-мый** ած. անբաժանելի։

Неразлѣ́ль|но մ. անբաժան կերպով. **-ность** ի. անբաժանութիւն, անտրոհութիւն, **-ный** ած. անբաժան, անտրոհելի։

Неразлагáе|мость ի. անլուծութիւն. **-мый** ած. քիմ. անլոյծ, անլուծանելի։

Неразлагáющійся ած. անփոյթ, անփտելի, անեղծանելի։

Неразложи́мый տ. Неразлагáемый.

Неразлу́ч|ка ի. կնդ. Inséparable, անբաժան կմ անմեկին թութակ. **-но** մ. անբաժան, անբաժան կերպով, առանց միմեանցից բաժանուելու. **-ность** ի. անքակտութիւն, անբաժանութիւն, անանջատութիւն. **-ный** ած. անքակտ, անբաժան, անմեկին, անանջատ։

Неразмѣ́шенный բյ. ած. անծանեկի, միջնակների չբաժանած. н—ое пóле.

Неразмѣ́нный ած. անփոխելի, անծախելի. н. червóнецъ.

Неразру|шáемость, -шáемый տ. Неразруши́мость, -мый; **-ши́мо** մ. անկործան. առանց քայքայման. **-ши́мость**

է. անկործանութիւն, անկործանելիութիւն, անքայքայ[ելի]ութիւն. **-шимый** ած. անկործան, անկործանելի, անքայքայելի, անեղծ. *н. союзъ անքակտելի դաշն. **-шко, -шность, -шимый** ա. Неразрушимо, -мость, -мый.

Неразры|вность է. անխզելիութիւն, անքակտելիութիւն. **-вный** ած. անխզելի, անքակտելի, անբաժանելի։

Нераэрѣши|мость է. 1, անլուծելիութիւն, անվճռելիութիւն. 2, աններելիութիւն. **-мый** ած. 1, անլուծելի, անվճռելի (խնդիր)· 2, աններելի, անթողլի (մեղք, յանցանք)։

Неразсудитель|но մ. անմտաբար, անխոհեմաբար, անխոհեմ կերպով. **-ность** է. անմտութիւն, անխմաստութիւն, անխոհեմութիւն. **-ный** ած. անխոհեմ, անմիտ, անիմաստ, անխորհուրդ։

Неразсчётли|вость է. անխնայողութիւն, անխնայասիրութիւն. **-вый** ած. ոչ խնայող, ոչ անտեսող, անխնայասէր։

Неразу|міе չ. **-мность** է. անմտութիւն, անիմաստութիւն. **-мно** մ. անմիտ կերպով, անիմաստաբար. **-мный** ած. անմիտ, անխելք, անիմաստ, անշրջայ։

Нерáзъ (не разъ) մ. ոչ թէ մի անգամ, բազմիցս, քանիցս, յաճախ։

Нераскáян|ность է. անզղջութիւն. **-ный** ա. անզեղջ, չզղջացող, չապաշխարող, անապաշխար։

Нерасполо|жéніе չ. վատ, անսէր տրամադրութիւն. անհաճութիւն, դժկամութիւն. **-жённый** ած. վատ տրամադրուած. անհաճ, դժկամ։

Нераспорядитель|ность է. կարգադրելու, կազմելու անընդունակութիւն. **-ный** ած. անընդունակ կարգելու, կարգաւորելու։

Нерастворí|мость է. 1, անկարելիութիւն բանալու. 2, քիմ. անլուծելիութիւն. **-мый** ած. 1, անբաց, անբացելի, որ չէ կարելի բանալ. 2, քիմ. անլուծելի, անբաղադրելի։

Нерасторóп|ность է. անարիութիւն, ‘թամբալութիւն‘. **-ный** ած. անարի, ‘թամբալ‘։

Нерасширяе|мость է. անընդլայնելիութիւն. **-мый** ած. անընդլայնելի։

Нера|чéніе չ. անհոգութիւն, անփութութիւն. **-чиво** մ. ծուլութեամբ, առանց աշխատելու, առանց հոգալու. **-чительность** է. անհոգութիւն. **-чительный** ած. անհոգ, անխնամ, անփոյթ։

Нер|вическій ած. ներդի, ներդերի, ներդային. ջղերի, ջղային. **-вность** է. ներդայնութիւն. **-вный** ած. ներդային. ջղային. н. человѣкъ; н—ая систéма; **-вóзность** է. ներդայնութիւն. **-вóзный** ած. 1, ներդային, թուլանեարդ. 2, ներդի, ներդերի. **-вонрѣпительный** ած. բժ. ներդապնդիչ, ներդերը պնդացնող, կազդուրող. **-вологія** է. (յն.) ներդաբանութիւն, ջղաբանութիւն. **-въ** ա. (լտ.) ներարդ, ջիլ, ջիղ. ներվ։

Нерейда է. առասպ. ծովահարսն, ծովի յաւէրժահարսն։

Нерегулярный ած. անկանոն։

Нереспектáбельный ած. անյարգ, ոչ յարգելի, յարգանքի, պատուի չարժանի։

Нерé|тка է. նւզ. գւռկ. ա. Неретó; **-тный** ած. ձկնորսական կթոցի. **-тó** չ. ձկնորսական կթոց, ‘քթոց‘։

Нерóбкій ած. ոչ երկչոտ, ոչ ամաչկոտ, համարձակ, ժպիրհ. человѣкъ н—аго десятка ոչ երկչոտ, ոչ վախկոտ մարդ։

Нерó|вно մ. 1, աչառութեամբ, անարդարութեամբ. 2, անհարթ կերպով. **-вность** է. 1, աչառութիւն, անարդարութիւն. 2, անհարթութիւն. н. пóчвы; **-вный** ած. 1, աչառու, անարդար, երեսպաշտական. н—ое отношéніе къ ученикáмъ; 2, անհարթ, անհաւասար, խորտուբորտ. н—ая пóчва; н—ая дорóга; н. бракъ; **-ня** հ-ր. ոչ ընկեր, ոչ հաւասար մարդ. ты емý н. դու նորա ընկերը, նորա ‘թայն‘ չես. жениться на н—ѣ ամուսնանալ իրանից բարձր օրիորդի կամ կնոջ հետ. выйти за н—ю.

Нерó|дъ ա. **-дица** է. ա. Неурожáй.

Нéр|па է. կնդ. Phoca vitulina, հասարակ փոկ կամ ծովաշուն. **-повый** ած. հասարակ փոկի, ծովաշան. **-пýха** է. կնդ. Otaria, մի անսակ փոկ. **-пятина** է. հասարակ փոկի կմ ծովաշան միս. **-пячій**, чья, чье ա. Нéрповый.

Неруно|творéнный, -твóрный ած. անձեռագործ, ոչ մարդկային ձեռքով գործած, շինած (սուրբ պատկեր)։

Неру|шимость է. անխորտակ[ելի]ութիւն. **-шимый** ած. անխորտակելի, անկործանելի. **-шно** մ. անխորտակելի կերպով, հաստատ. անվնաս։

Нерѣдко մ. ոչ սակաւ, յաճախ, սաէպ։

Нерѣши|мость է. 1, ա. Нерѣшительность; 2, անլուծելիութիւն, անմեկնելիութիւն. **-мый** ած. անլուծելի, անմեկնելի. **-тельность** է. անվճռականութիւն, տատանում. **-тельный** ած. անվճռական, տատանուող. н. человѣкъ.

Нерá|дность է. անկարգութիւն. **-дный** ած. անկարգ. **-жій** ած. անհոգ, անցաւ, անդարդ. **-ха** հ-ր. անհոգ, անմաքուր հագնուած, կեղտոտ, անմաքրասէր, ‘փնթի‘ այր. կին, ‘խող‘. **-шество** ա. Нерáшливость; **-шливо** մ. կեղտոտ, անմաքուր կերպով. **-шливость** է. անհոգութիւն, անմաքրութիւն, անմաքրասիրութիւն, ‘փնթութիւն‘, կեղտոտութիւն. **-шливый** ած. անհոգ, անկարգ, անմաքուր, կեղտոտ, ‘խող‘։

Несбыто|чность է. անիրագործելիութիւն, անկարելիութիւն. **-чный** ած. անիրագործելի, անկարելի, անհնարին. это дѣло н—ое; н—ая, пустáя мечтá.

Несва|рéніе չ. չմարսելը, անմարսողութիւն. н. желýдка; **-римость** է. անմարս[ելի]ութիւն. **-римый** ած. անմարսելի։

Несвергáемый ած. անթօթափելի։

Несвоеврéмен|но մ. տարադէպ, անպատեհ ժամանակ. **-ный** ած. տարադէպ, անպատեհ, ոչ 'ի դէպ ժամու։

Несвóйствен|ность է. օտարութիւն, խորթութիւն, անյարմարութիւն. **-ный** ած. անյատուկ, խորթ, օտար. ложь несвóйственна чéстному человѣку.

Несвѣдóмый ած. անիմանալի, անհասկանալի, մութ։

Несвѣдущій ած. անհմուտ, անփորձ, անտեղեակ, տգէտ։

Несвя́|зица ի. անկապութիւն, անյօդութիւն, անճահութիւն. **-зность** ի. անկապութիւն, անկապակցութիւն, չփոթութիւն. **-зный** -ծ. անկապ, առանց կապակցութեան, անճահ, յախուռն, չփոթ։

Несгово́рчи|вость ի. խրատածխութիւն, կամակորութիւն, 'քարասրտութիւն'. **-вый** -ծ. խրատածի, կամակոր, 'քարասիրտ'. онъ несгово́рчивъ.

Несгора́е|мость ի. անկիզելիութիւն. **-мый** -ծ. անկէզ, անկիզելի. н. шкапъ.

Несго́|да, -дица ի. դժբախտութիւն, քամբախտութիւն, ձախորդութիւն։

Несдоброва́ть (—, -руётъ) չ. տէմ. кому́ անյաջողութեան հանդիպել, լաւ բանի չհանդիպել. ему́ н. նա լաւ բանի չպիտի հանդիպի. **-ся** չ. տէմ. չյաջողուիլ։

Несе́ніе չ. տանելը, բերելը, կրելը. н. креста́ խաչը կրելը. н. яи́цъ ձու ածելը։

Несессе́ръ —. (ֆր.) գզրոց։

Несжима́е|мость ի. անսխմելիութիւն. **-мый** -ծ. անսխմելի, անսեղմելի. անկկոցելի։

Нескá|занный, -зу́емый -ծ. անասելի, անճառելի։

Несклá|дица ի. անհեգեդութիւն, անճահութիւն, շաղփաղփութիւն. **-дно** մ. անկապ, անճահ կերպով. շաղփաղփարար. н. сложённый человѣ́къ վատ կազմուածքով մարդ. **-дность** ի. 1, անհեգեդութիւն, անճահութիւն, անկապութիւն, շաղփաղփութիւն. 2, այլանդակութիւն, անճոռնիութիւն. **-дный** -ծ. 1, անհեգեդ, անճահ, անկապ, շաղփաղփ, չփոթ, խառնշփոթ. н—ыя рѣ́чи; 2, անճոռնի, այլանդակ։

Несклоня́е|мость ի. անհոլով[ելի]ութիւն. **-мый** -ծ. քերկ. անհոլովելի։

Нескончáе|мость ի. անվերջութիւն, անծայրութիւն. **-мый** -ծ. անվերջ, անծայր, անհուն։

Несла́ж|но մ. **-ный** -ծ. անխառն, ան- [չփոթ։

Нескро́м|ность ի. անպարկեշտութիւն, անհամեստութիւն. **-ный** -ծ. անպարկեշտ, անհամեստ։

Несло́ж|ность ի. պարզութիւն. **-ный** -ծ. ոչ բարդ, պարզ։ [դանդ, ըմբոստ մարդ։

Не́слухъ —. չլսող, չանսացող, անհնա-

Несль́і|ханно մ. որը մարդն լսուած չէ. **-ханный** -ծ. չլսուած. это н—ое дѣ́ло; **-шный** -ծ. ոչ լսուող, ոչ լսելի, ցածր։

Несмотря́ մ. չնայելով. н. на это չնայելով դորան, онъ уѣ́халъ, н. на ду́рную пого́ду.

Несмыва́емый -ծ. անլուանալի, անսրբելի, անջնջելի. н. позо́ръ անջնջելի նախատինք։

Несмы́слен|ность ի. անմտութիւն. **-ный** -ծ. անմիտ, յիմար, անհմուտ։

Несмышлё|ность ի. Թանձրամտութիւն, կարճամտութիւն, ծանրամտութիւն. **-ный** -ծ. Թանձրամիտ, կարճամիտ, ծանրամիտ։

Несмѣня́е|мость ի. անփոխելիութիւն պաշտօնանկ անելու. судья́, не по́льзующійся пра́вомъ н—и; **-мый** -ծ. որին չէ կարելի պաշտօնանկ անել։

Несмѣ́тли|вость ի. ծանրամտութիւն, Թանձրամտութիւն. **-вый** -ծ. ծանրամիտ, Թանձրամիտ, աննկատ, ոչ մտամուտ։

Несмѣ́т|ность ի. անհամարութիւն. **-ный** -ծ. անթիւ, անհամար, անթիւ անհամար։

Несно́с|но մ. անտանելի, անհանդուրժելի կերպով. **-ность** ի. անտանելիութիւն, անհանդուրժելիութիւն. **-ный** -ծ. անտանելի, անհանդուրժելի։ [տարելը։

Несоблюде́ніе չ. չպահպանելը, չկա-

Несовершеннолѣ́|тіе չ. անչափահասութիւն. **-тній** -ծ. անչափահաս. онъ ещё несовершеннолѣ́тенъ.

Несоверше́н|ный -ծ. անկատար, ոչ կատարեալ. глаго́лъ н—аго ви́да տ. Видъ 7; **-ство** չ. անկատարութիւն, -րելութիւն։

Не|совмѣсти́мость, -совмѣсти́мый տ. Несовмѣ́стность, -стный; **-совмѣ́стность** ի. անմիաբանելիութիւն. **-совмѣ́стный** -ծ. անմիաբանելի, հակառակ, ներհակ, անհաշտ. эти два поня́тія несовмѣ́стны.

Несоврати́|мость ի. անդարձութիւն. անդրդուելիութիւն. **-мый** -ծ. անդարձնելի, անդրդուելի, հաստատ։

Несогла́|сица ի. 1, աններդաշնակութիւն, խառնաշփոթութիւն. 2, անմիաբանութիւն, տարաձայնութիւն. **-сіе** չ. 1, երժ. աններդաշնակութիւն. 2, անհամաձայնութիւն. 3, տարաձայնութիւն. անմիաբանութիւն. վէճ. **-сно** մ. աններդաշնակ կերպով, հակառակ, տարաձայնութեամբ. пѣть н.; н. съ здра́вымъ разсу́дкомъ; **-сность** ի. աններդաշնակութիւն, անմիաբանութիւն. **-сный** -ծ. 1, աններդաշնակ, խաժամուժ. н—ое пѣ́ніе; 2, անհամաձայն. они́ ме́жду собо́ю несогла́сны во мнѣ́ніяхъ; онъ несогла́сенъ на это դորա հետ նա համաձայն չէ. 3, տարաձայն, հակառակ, անմիաբան, հակառական. **-ше́ніе** չ. անհամաձայնութիւն, չհամաձայնուիլը. անմիաբանութիւն, հակառութիւն (օր. ձեռագիրների մէջ)։ [ժուարալուր։

Несозву́чный -ծ. աններդաշնակ, դը-

Несо́зданный -ծ. ածք. անստեղծ։

Несоизмѣри́|мость ի. տարաչափութիւն. **-мый** -ծ. մաթմ. տարաչափ։

Несокруши́|мость ի. անխախտութիւն, անխորտակ[ելի]ութիւն, անընկճ[ելի]ութիւն. **-мый** -ծ. անխախտելի, անխորտակելի, անկործանելի, անընկճելի։

Несо|лёный -ծ. անաղ, անալի. **-(не́-)лоно** մ. անալի, Թերաղի. *пошёлъ, сло́вно н. хлеба́лъ վիրաւորուած, անբաւականութեամբ, 'քիթը կախած' հեռացաւ։

Несомни́тель|но, -ность, -ный տ. Несомнѣ́нно, -нность, -нный.

Несомнѣ́н|но մ. անկասկած, աներկբայ կերպով, առանց կասկածի, առանց երկբայութեան. **-ность** ի. անկասկած[ելի]ութիւն, աներկբայ[ելի]ութիւն. **-ный** -ծ. անկասկած, -ծելի, աներկբայ, -յելի։

Несо́мый բյ. -ծ. տարուող, կրուող (տ. Нести́).

Несообра́з|ность ի. անհամաձայնութիւն, անհամակերպութիւն. **-ный** -ծ. անհամաձայն, անհամակերպ, անյարմար։

Несообщи́тель|ность ի. անզրուցա-

ոչբնութիւն, լռակեցութիւն. **-ный** *-ծ. անզրուցասէր, լռակեց։*

Несоотвѣтствен|ность *է. անհամապատասխանութիւն, անպատշաճաւորութիւն,* **-ный** *-ծ. անհամապատասխան, անպատշաճաւոր.* принять н—ыя мѣры; этотъ слогъ является н—ымъ предмѣту.

Несоразмѣр|ность *է. անչափակցութիւն, անհամապատասխանութիւն.* **-ный** *-ծ. անչափակից, անհամապատասխան, տարապայման։*

Несосвѣтимый *-ծ. չ'լսուած, չտեսնուած. զւալ. անտանելի, զարհուրելի.* н—ая порка.

Несостоятель|ность *է.* [*նիւթական*] *անկարողութիւն, սնանկութիւն.* протоколъ о н—и должника; **-ный** *-ծ. անկարող* [*իւր պարտքերը վճարելու*], *սնանկ, 'կոտր բնկած'.* н. должникъ; объявить себя н—ымъ.

Несотворённый *-ծ. անստեղծ, չստեղծուած։*

Несподруч|ность *է. անյարմարութիւն.* **-ный** *-ծ. անյարմար, յարմար չ'եկող։*

Неспокой|ность *է. անհանգստութիւն, անխաղաղութիւն.* **-ный** *-ծ. անհանգիստ, անխաղաղ։*

Не|спориться *չ. առաջ չգնալ.* работа у него неспорится; **-споро** *մ. անյաջող կերպով, առանց յաջողութեան.* **-спорый** *-ծ. ոչ շահաւէտ. դիւրաւպա, 'անբարաքեաթ'։*

Неспособ|ность *է. անընդունակութիւն.* **-ный** *-ծ. անընդունակ, 'անհունար'.* онъ неспособенъ на дурной поступокъ; я неспособенъ лгать; онъ ни къ чему неспособенъ; онъ неспособенъ къ наукамъ.

Несправедлив|во *մ. անարդարութեամբ, անարդար կերպով.* **-вость** *է. անարդարութիւն, անիրաւութիւն.* **-вый** *-ծ. անարդար, անիրաւ։*

Неспѣ|лость *է. խակութիւն.* **-лый** *-ծ. չհասած, խակ։*

Несравнен|но *մ. անհամեմատ.* онъ н. ученѣе всѣхъ своихъ собратьевъ; **-ность** *է. անհամեմատութիւն, անզուգականութիւն.* **-ный** *-ծ. անհամեմատ, -ելի, անբաղդատելի, անզուգական։*

Несрод|ность *է. այլազանութիւն, տարապայմանութիւն, խորթութիւն.* н. характеровъ; **-ный** *-ծ. այլազան. տարապայման. խորթ, անընտան, տարօրինակ, անսովոր։*

Нестать (нестанетъ; *անց.* нестало) *չ. ւէմ. զնալ, անցնիլ, չքանալ, մեռնիլ.* нестало красныхъ дней *բաղդաւոր օրերն անցան գնացին.* скоро нестанетъ и его.

Нестерпи|мость *է. անտանելիութիւն, անհանդուրժելիութիւն.* **-мый** *-ծ. անտանելի, անհանդուրժելի։*

Не|сти (-су -сутъ; *անց.* нёсъ, несла, о; *հրմ.* -си), носить (*հմմ.* брести *ծանօթ.*) *ն.* 1, (принести) *տանիլ, բերել, կրել.* н. воду, дрова; н. на головѣ, на плечахъ; осень несётъ непогоду; 2,* *կրել.* этотъ столбъ несётъ большую тяжесть; н. повинности *կռս ու բեռը քաշել, կրել, տուրքեր տալ.* н. издержки *ծախսեր կրել.* н. вздоръ, дичь, чепуху *յիմար-յիմար զուրս տալ, վայրահաչել, շաղակրատել.* н. небылицу *սուտ-սուտ բաներ դուրս տալ.* 3,* *տանել, կրել, զիմանալ, համբերել.* онъ много несётъ на сердцѣ; 4,* (*ջրի, քամու մասին*) *տանել, վարել, քշել.* по рѣкѣ лёдъ несётъ *գետով սառույց է գնում.* вѣтеръ несётъ тучи; куда тебя Богъ несётъ [*Աստուած կ'ածէն, մի տեղ, տանեմ*] *ուր ես վազում, ուր ես վազգում.* паръ несётъ изъ бани *բաղնիքից գոլորշի է գալիս.* 5, [*պարտականութիւն եւն*] *կրել, վարել, կատարել.* н. трудныя обязанности *ծանր պարտականութիւններ կրել.* онъ несётъ двѣ должности *նա երկու պաշտօն է վարում.* н. имя, званіе *անուն, կոչում կրել.* 6, (сн—) *ձու ածել.* куры несутъ яйца; 7, *չ.* [*որ և է հոտ*] *փչել, բուրել.* несётъ вонью *գարշահոտութիւն է գալիս.* отъ него несётъ водкой *նորանից օղու հոտ է գալիս.* 8, *չ. փչել* (*քամու, հովի մասին*). 9, (пон—) *չ. խրտնելով տանել, քաշ տալ.* лошади несутъ, понесли; **-стись** *չ.* 1, *ձու ածել, ձու գնել.* куры ещё не несутся; утки перестали нестись; 2, *թռչել, սլանալ, սլալ.* корабль несётся по вѣтру; молва несётся, слухи несутся *լուր է պտտում, սաւում, խօսում են։*

Нестираемый *-ծ. անջնջելի։*

Несторіа|нецъ, нца *ա. նեստորական.* **-нскій** *-ծ. նեստորական.* **-нство** *չ. նեստորականութիւն։*

Нестроевой *-ծ. ոչ բուն բանակի, ոչ ճակատամարտի* [*այլ բանակի այլոց, բանակի վերայ նշանակուած*] *զինուոր։*

Нестрой|й *ա. անկարգութիւն.* **-йно** *մ. անկարգութեամբ, աններդաշնակ կերպով.* **-й|ность** *է.* 1, *աններդաշնակութիւն.* 2, *անճոռնութիւն, այլանդակութիւն.* 3, *անկարգութիւն, խառնաշփոթութիւն.* **-йный** *-ծ.* 1, *աններդաշնակ.* н—ое пѣніе; 2, *անճոռնի, այլանդակ, այլատարազ.* н. инструментъ; 3, *անկարգ, խառնաշփոթ, խառնաշփոթոր.* н. шумъ.

Несть *ա.* Нести.

Нестяжа|ніе *չ. անշահասիրութիւն, անշահախնդրութիւն.* **-тельный** *-ծ. անշահախնդիր։*

Несу *ա.* Нести. [*սէր, անշահախնդիր։*]

Несудимый *-ծ. անդատ, անդատելի։*

Несудоход|ность *է. աննաւագնացութիւն.* **-ный** *աննաւագնաց, աննաւարկելի։*

Несура|зица, **-зность** *է. անհեթեթութիւն, անմիտ, անճահ, անպատեհ, անտեղի բան, խօսք.* **-зный** *-ծ.* 1, *անճոռնի, այլանդակ, տգեղ.* 2, *յամառ կամակոր։*

Несушка *է. ձուածու հաւ։*

Несуществованіе *չ. ա.* Небытіе 1.

Несход|ность *է. ա.* Несходство; **-ный** *-ծ.* 1, *ոչ նման, տարբեր.* н—ые характеры; н. портретъ; 2, *ոչ ձեռնտու, ոչ օգտաւէտ, ոչ շահաւէտ.* н—ая цѣна *բարձր, անմատչելի գին.* **-ство** *չ. աննմանութիւն, տարբերութիւն։*

Несча|стіе *չ. դժբախտութիւն, քամբախտութիւն.* съ нимъ случилось н.; къ н—ію *դժբախտաբար, տարաբախտաբար.* вы принесли мнѣ н.; **-стливецъ**, вца *ա.* **-стливица** *է. դժբախտ, անբախտ այր, կին.* **-стливый**, **-стный** *-ծ. դժբախտ, քամբախտ, անբախտ, վատաբաստիկ.* **-стье** *ա.* Несчастіе.

Несчётный -ծ. անթիւ, անհամար, թիւ, համար չունեցող. н—ое множество звѣздъ.

Несъѣдóбный -ծ. անուտելի, անճաշակելի։

Несы́|тность է. անյագութիւն, անկշտութիւն, պարապ անդադարութիւն. **-тный** -ծ. ոչ անյագաբար, անհագնակեալ, 'անդուան'. **-тость** է. քաղցածութիւն. **-тый** -ծ. 1, ոչ կուշտ, քաղցած. 2, անկուշտ, անկշտում, անյագ։

Несѣ|да հ.ր. աննստակեաց, խիստ անհանգիստ, թափառել սիրող մարդ. **-дáленъ** ա. եկղ. ա. Акáѳистъ.

Нетвёр|до մ. անհաստատապէս, անհաստատ կերպով. онъ н. знáетъ свой урóкъ; **-дый** -ծ. անհաստատ. н—ая похóдка; н. въ своúхъ отвѣ́тахъ. [շրերած)։

Нетéль է. երինջ (դեռ եւս չծնած, հորթ

Нетер|пёжъ ա. անհամբերութիւն. **-пú-мость** է. 1, անհանդուրժելիութիւն. 2, անհամբերատարութիւն, անհամբերողութիւն. **-пú-мый** -ծ. 1, անհանդուրժելի, անտանելի. 2, անհամբերատար, չհամբերող, չհանդուրժող։

Нетер|пѣлúво մ. անհամբեր,-րութեամբ. **-пѣлúвость** է. անհամբերութիւն. **-пѣлú-вый** -ծ. անհամբեր, անժույժ. **-пѣ́нie** չ. 1, անհամբերութիւն, անժուժութիւն. 2, անհամբերողութիւն, չթոյլատրում։

Нетёсъ ա. անտաշ, կոշտ կայծոտ քար։

Нетлѣ|нie չ. **-нность** է. 1, անփտութիւն. 2, յաւիտենականութիւն, անանցութիւն. **-нный** -ծ. 1, անփուտ, անփտելի. 2, անանց, -ցանելի, յաւիտենական. н—ая слáва.

Не|тóкмо մ. եկ. սլ. **-тóлько** մ. ոչ միայն. онъ н. глупъ, но и золъ.

Нетóнущiй -ծ. չ'ընկղմուող։

Нетопы́рь, я́ ա. կնդ. Vespertilio, չղջիկ։

Нетóрный -ծ. չհարթած. н—ая дорóга.

Нетóч|ность է. անճշտութիւն. **-ный** -ծ. անճիշտ, անստոյգ։

Нетрéз|вость է. անզգաստութիւն, հարբածութիւն. **-вый** -ծ. անզգաստ, խմած, հարբած, 'քէֆովցած'. онъ н—аго поведéнiя նա հարբեցող է. въ н—омъ вúдѣ խմած, հարբած։

Не-трóнь-менú բս. Impatiens noli tangere, զգայուն հինածաղիկ, 'անժույժ ծաղիկ'։

Неува|жéнie չ. անյարգանք, անպատկառութիւն. окáзывать комý н. մէկին չյարգել. **-жúтельно** մ. առանց յարգանքի. **-жú-тельность** է. 1, անյարգողութիւն. 2, անյարգ[ելի]ութիւն. **-жúтельный** -ծ. 1, չյարգող. 2, անյարգելի, չյարգելի։

Неуврачýемый եյ. -ծ. անբուժելի, անապաքինելի։

Неувядáе|мость է. անթառամութիւն. **-мый** -ծ. աթառամ։

Неуга|сáемый ա. Неугасúмый; **-сú-мо** մ. անշիջաբար. **-éмость** է. անշէջութիւն. **-éмый** -ծ. անշէջ, անշիջանելի։

Неугомó|нность է. 1, անխոնջութիւն. 2, անհանգստութիւն, անհանդարտութիւն. **-н-ный** -ծ. 1, անխոնջ, անդուլ-անդադար. 2, անհանգիստ, անհանդարտ, անխաղաղ. **-нъ** հ.ր. անխոնջ աշխատաւէր, անդուլ-անդադար աշխատող այր, կին. անհանգիստ, անհանդարտ, անխաղաղ այր, կին։

Неудá|вшiйся -ծ. չյաջողուած, անյաջող վերջացած. н—шееся дѣ́ло; **-лый** -ծ. անվճռական, ողորմելի, անտեր, 'թրջուած'։

Неудá|ча է. անյաջողութիւն, ձախորդութիւն. мнѣ́ во всёмъ н. ինչ բանի ձեռք եմ տալիս, անյաջողութեամբ է վերջանում. **-чли-вость** է. (մշտական) անյաջողութիւն, ձախորդութիւն. **-чливый** -ծ. (միշտ) անյաջող, ձախորդ, յաջողութիւն չունեցող, քամբախտ. **-ч-никъ** ա. **-чница** է. ձախողակ, դժբախտ, անբախտ, բախտից, յաջողութիւնից զուրկ այր, կին. **-чно** մ. անյաջող կերպով. **-чность** է. անյաջողութիւն. **-чный** -ծ. անյաջող, ձախորդ, ձախողակ. ապարդիւն։

Неудержú|мо մ. անզսպելի կերպով. **-мость** է. անզսպողութիւն, անզսպելիութիւն. **-мый** -ծ. անզսպող, անզսպելի, ուժգին, ամեհի, անատնձահարելի. *н. смѣхъ սաստիկ ծիծաղ, հռհռոց։

Неудó|бность է. անյարմարութիւն. **-б-ный** -ծ. անյարմար, անպատեհ. вы́брать н—ое врéмя.

Неудобоварú|мость է. դժուարամարսութիւն. **-мый** -ծ. ծանրամարս, դժուարամարս։

Неудобоисполнú|мость է. դժուարակատարութիւն, կատարելու, 'ի կատար ածելու դժուարութիւն. **-мый** -ծ. դժուարակատար, դժուար կատարելու, 'ի կատար ածելու։

Неудобоносúмый -ծ. դժուար, անյարմար կրելու։

Неудобопонят|ность է. դժուարահասութիւն, մթութիւն. **-ный** -ծ. դժուարահաս, մթին։

Неудобо|проходúмый -ծ. դժուարանցանելի. **-рѣшúмый** -ծ. դժուարալոյծ. դժուար լուծելու, վճռելու. **-терпúмый** -ծ. դժուարատար. որ դժուար է տանել, համբերել։

Неудóбство չ. անյարմարութիւն, դժուարութիւն. э́то предпрiя́тiе сопряженó со мнóгими н—ами.

Неудовлетворúтель|ность է. անբաւարարութիւն. **-ный** -ծ. անբաւարար։

Неудовóль|ствie չ. անբաւականութիւն, դժգոհութիւն. возбудúть н.; подáть пóводъ къ н—iю; **-ствоваться** (-вуюсь -ются) չ. չբաւականանալ, անբաւական մնալ, դժգոհ մնալ։ [э́то прáвда?

Неу́жéли մ. միթէ, կարելի՞ բան է. н.

Неужúвчи|вость է. անհաշտութիւն, ամբարշտութիւն. **-вый** -ծ. անհաշտ, ամբարիշտ։

Неу́|жли, -жто ռմկ. ա. Неу́жéли.

Неузнавáе|мость է. անկարելիութիւն ճանաչելու. **-мый** -ծ. անճանաչելի, որին չէ կարելի ճանաչել։

Неуклóн|но մ. հաստատապէս, անյողդողդ կերպով. **-ность** է. հաստատութիւն, անյողդողդութիւն. **-ный** -ծ. անյողդողդ, հաստատ. **-чивость** է. չզիջողութիւն, չզիջանողութիւն. **-чивый** -ծ. չզիջող, չզիջանող, իր ասածի, 'բարաստ'։

Неуклю́|же մ. անտաշաբար. անշնորհք կերպով, անճոռնի կերպով. **-жесть** է. անշնորհքութիւն. անտաշութիւն. **-жiй** -ծ. անտաշ, անշնորհք, անճոռնի. н—iе прiёмы.

Неукорúзнен|ность է. անարատու-

թիւն, անբասրութիւն, անըստգտութիւն. **-ный** *ած. անարատ, անբասիր, անըստգիւտ, մաքուր։*

Неукоснйтель||ность *է. անյապաղու-թիւն, արագութիւն.* **-ный** *ած. անյապաղ, արագ, շտապ։*

Неукротй||мость *է. անսանձութիւն, անզսպութիւն, ամեհութիւն.* **-мый** *ած. անզուսպ, ամեհի, անսանձ, -ձելի, խստերախ։*

Неуловймый *ած. անըմբռնելի, անհա-սանելի։*

Неумолй||мость *է. անողոքութիւն.* **-мый** *ած. անողոք, անողոքելի։*

Неумол||наемый *ած. անլռւռ, անլռելի.* **-кно** *մ.* **-кный** *ած. անդադար, անլռւռ.* **-чно, -чный** *տ.* Неумо́лкно, -кный.

Неумы́||тность *է. անկողմնակալութիւն, անկողմնապահութիւն, անկաշառ[ելի]ութիւն.* **-тный** *ած. անկողմնակալ, անկողմնապահ, ան-կաշառ, -ռելի։*

Неумышлен||но *մ. առանց դիտաւորու-թեան.* **-ный** *ած. առանց դիտաւորութեան ե-ղած, կատարուած, ակամայ.* н—ое убійство.

Неумѣ||ло *մ. անհմտաբար, անշնորհք կերպով.* **-лость** *է. անհմտութիւն, անշնորհ-քութիւն.* **-лый** *ած. անհմուտ, ոչ ճարտար, անշնորհք.* **-ніе** *չ. անկարութիւն, անշնորհքու-թիւն, անգիտութիւն, անհմտութիւն։*

Неумѣрен||ность *է. անչափաւորու-թիւն.* **-ный** *ած. անչափաւոր, ոչ չափաւոր, չափազանց.* н. климатъ *անբարեխառն կլիմայ։*

Неумѣст||но *մ. անտեղի կերպով, ան-պատեհաբար, անճահ կերպով.* **-ность** *է. ան-տեղութիւն, անպատեհութիւն, անճահութիւն.* **-ный** *ած. անտեղի, անճահ, անպատեհ։*

Неупла́та *է. չվճարելը, չհատուցանելը։*

Неупотре||бйтельность *է. տ.* Неупотребле́ніе; **-бйтельный** *ած. անգործա-ծական, ոչ գործածական.* **-бле́ніе** *չ. ան-գործածութիւն, գործ չածելը։*

Неупросймый *ած. անողոք, անողոքելի։*

Неуравнйтель||ность *է. անհաւասա-րութիւն (հարկերի).* **-ный** *ած. անհաւասար կերպով բաժանուած։*

Неурожа́||й *ա. չբերքութիւն, անբերու-թիւն, վատ, պակասաւոր հունձ, կամ կութ, այ-գեկութ.* прошлаго го́да былъ н.; **-йный** *ած. չբերք, անբեր, անպտղաբեր, պակասաւոր. հացապակաս, պտղապակաս.* н. годъ.

Неуро́чный *ած. անյարմար, անպատեհ.* въ н. часъ *անպատեհ ժամին։*

Неуря́||дица *է. անկարգութիւն, խառնա-շփոթութիւն, խառնափթորութիւն.* **-дли-вость** *է. անկարգութիւն, անհոգութիւն, ան-մաքրութիւն.* **-дливый** *ած. անկարգ, անհոգ, անմաքուր, անմաքրասէր։*

Неуслу́жли||во *մ. անհամբոյր կերպով.* **-вость** *է. անհամբոյրութիւն, անսիրալիրու-թիւն.* **-вый** *ած. անհամբոյր, անսիրալիր, ան-պատրաստակամ որ և է ծառայութիւն մատու-ցանելու։*

Неуспѣхъ *ա. տ.* Неуда́ча.

Неуспѣш||но *մ. անյաջողութեամբ, ան-յաջող կերպով.* **-ный** *ած. անյաջող։*

Неуста́н||но *մ. անդուլ անդադար, շարու-նակ.* **-ный** *ած. անդուլ, անդադար, անխոնջ։*

Неусто́||й *ա.* **1**, *նստած, պարզուած, դը-րուած չլինելը (հեղուկի).* **2**, *խախտութիւն, թուլութիւն.* **-йка** *է.* **1**, *տ.* Неусто́й 2; **2**, *իրւ. պանցառութիւն, գլացողութիւն, անկա-տար թողնելը, չկատարելը (խոստումը, պայ-մանադրութիւնը).* **3**, *դրամական տուգանք (դան-ցառութեան համար).* **-йный** *ած. չնստած, չպարզուած, չզտուած.* **-йчивость** *է. ան-հաստատութիւն, խախտութիւն.* **-йчивый** *ած. անհաստատ, ոչ դիմացկուն, խախուտ, ե-րերուն։*

Неустраши́||мость *է. անվեհերութիւն, անահութիւն, աներկիւղութիւն.* **-мый** *ած. անվեհեր, անահ, աներկիւղ։*

Неустро́||енный *ած. անյարդար, ան-կարգ.* **-й** *ա.* **-йство** *չ. անկարգութիւն, ան-անյարդարութիւն, խառնակութիւն։*

Неусту́пчи||вость *է. չզիջողութիւն.* **-вый** *ած. չզիջող, չզիջանող, յամառ, իր ասածի։*

Неусы́п||но *մ. անխոնջ կերպով. արթնու-թեամբ.* **-ность** *է. անխոնջութիւն, արթնու-թիւն.* **-ный** *ած. անխոնջ, փութաջան, արթուն։*

Неуто||ли́мость *է. անյագութիւն.* **-ли́мый** *ած. անյագ, անյագուրդ, անկշտում.* н. го́лодъ, н—ая жа́жда *ծայրայեղ քաղց, ծա-րաւ.* н—ая печа́ль *անփարատելի տրտմու-թիւն.* н—ая боль *զայրագին, անամոքելի ցաւ։*

Неутоми́||мо *մ. անդուլ անդադար.* рабо́тать н.; **-мость** *է. անխոնջութիւն.* **-мый** *ած. անխոնջ, չվաստակող, 'չբեզարող'.* н. человѣ́къ.

Неутѣ||ши́мо, -ши́мость, -ши́мый *տ.* Неутѣ́шно, -шность, -шный; **-шно** *մ. անմխիթար կերպով.* **-шность** *է. անմխիթար-րութիւն.* **-шный** *ած. անմխիթար, անսփոփ, յուսահատ։*

Неу||че́ніе *չ. անուսութիւն, տգիտութիւն.* **-чёность** *է. անուսումնականութիւն, թերու-սութիւն, տգիտութիւն.* **-чёный** *ած. անուսում, թերուս, տգէտ.* **-че́нье** *տ.* Неуче́ніе; **-чти́-вецъ**, вца *ա.* **-чти́вица** *է. անքաղաքա-վարի, գռեհիկ այր, կին.* **-чти́во** *մ. անքաղա-քավարութեամբ, գռեհկաբար.* **-чти́вость** *է.* **-чти́вство** *չ. անքաղաքավարութիւն, գռեհ-կութիւն.* **-чти́вый** *ած. անքաղաքավարի, գռեհիկ.* **-(не́у)чъ** *տ.* Неучти́вецъ; **-(не́у)чь** *է.* **1**, *տ.* Неучти́вица; **2**, *հ—ք. կոշտ-կոպիտ, անտաշ, գռեհիկ մարդիկ։*

Неуяз||ви́мость *է. անվիրաւորելի լի-նելը.* **-ви́мый, -вля́емый** *ած. անվիրա-ւորելի, անխոցելի։*

Нефо́рменный *ած. ոչ համազգեստա-կան, ոչ նշանազգեստական։*

Не́форощь *է. բս.* Artemisia pontica, *Պոնտոսի բարձմենեակ։*

Нефри́||товый *ած. տապարաքարէ, -րից.* **-тъ** *ա. հնք. տապարաքար։*

Нефронтово́й *տ.* Нестроево́й.

Нефтали́нъ *տ.* Нафтали́нъ.

Нефте||но́сный *ած. նաւթաբեր, նաւթ, քարիւղ արտադրող.* н—ая земля́; **-пере-го́нный** *ած. նաւթաքաշ, նաւթաթոր.* н. заво́дъ.

Нефтепромышлен||никъ *ա. նաւթ արդիւնաբերող.* **-ность** *է. նաւթարդիւնաբե-րութիւն.* **-ный** *ած. նաւթարդիւնաբերական։*

Не||фть *է. (արբ.) նաւթ, 'նօթ', գետնիւղ, քարիւղ.* **-фтяно́й** *ած. նաւթի, նաւթա—, նաւթային։*

Нехожде́ніе *ն.* չգնալը, չ'երթեւեկելը, չյաճախելը. н. къ до́лжности; н. на ле́кціи.

Нехоро́‖шій *ած.* վատ, 'գէշ'. н. челове́къ; **-шо́** *մ.* վատ. онъ поступи́лъ н.; они́ живу́тъ н.; э́то н. съ его́ стороны́.

Нехо‖те́ніе *ն.* չկամենալը, չուզենալը, չուզելը. **-(не́-)тя** *մ.* ակամայ, չկամութեամբ։

Не́хри‖оть *հ-ր.* **-сть** *ա.* ռմկ. ոչ քրիստոնեայ, անհաւատ, հեթանոս։

Неча́ян‖но *մ.* անսպասելի կերպով, անակնկալ կերպով, պատահմամբ. անզգուշաբար. **-ность** *է.* անսպաս[ելի]ութիւն, անակնկալութիւն. **-ный** *ած.* անսպասելի, անակնկալ։

Не́че‖го *մ.* հարկ չէ, հարկաւոր չէ. անշուշտ, ինչ ասել կուզէ, ինչ կասկած. тебе́ н. боя́ться դու չպիտի վախենաս. н. мно́го говори́ть շատ խօսել հարկաւոր չէ. онъ молоде́цъ, н. говори́ть նա անշուշտ կտրիճ, 'ոչինչ' մարդ է. **-му** *մ.* тутъ не́чему удивля́ться այստեղ զարմանալու բան չկայ։

Нече‖стиве́цъ, вца *ա.* **-сти́вица** *է.* պիղծ, անօրէն այր, կին. **-сти́во** *մ.* անօրինաբար, պղծութեամբ. жить н.; поступа́ть н.; **-сти́вый** *ած.* պիղծ. անօրէն. **-стіе** *ն.* պղծութիւն, անօրէնութիւն. **-стно** *մ.* անազնւաբար, անազնիւ կերպով. поступи́ть н.; **-стность** *է.* անազնւութիւն. **-стный** *ած.* անազնիւ։

Нечё‖ткій *ած.* ոչ պարզ, ընթեռնելի. у него́ н. по́черкъ; **-тко** *մ.* ոչ պարզ, ոչ ընթեռնելի կերպով։

Нечё‖тность *է.* կոճատութիւն, անզոյգութիւն, կենտութիւն. **-тный** *ած.* կենտ, կոճատ, անզոյգ. **-(не́-)тъ** *ա.* կենտ, կոճատ թիւ. игра́ въ чётъ и́ли н. զոյգ ու կենտ խաղալը։

Нечи́сто *մ.* անմաքրութեամբ, անմաքուր կերպով. бельё вы́мыто н.; ко́мната вы́метана н.

Нечистопло́т‖ность *է.* անմաքրութիւն, անմաքրասիրութիւն. **-ный** *ած.* անմաքուր, անմաքրասէր։

Нечи‖стота́ *է.* **1**, աղտ, աղտեղութիւն. нечисто́ты *յ.* անմաքրութիւններ, աղտեղութիւններ, կեղտանք. **2**, անմաքրութիւն. **-стый** *ած.* **1**, անմաքուր, կեղտոտ, աղտոտ. н—ое бельё; **2**, անմաքուր, անազնիւ, կեղտոտ. պիղծ. н—ое де́ло; онъ нечи́стъ на́ руку նա մաքուր մարդ չէ, գող, գողացող է. н. духъ, н—ая си́ла պիղծ ոգի. н—ое живо́тное պիղծ կենդանի. **3**, ոչ մաքուր, խառն. **-(не́-)сть** *է.* **1**, անմաքուր, պիղծ իր. **2**, կաշւ հիւանդութիւն (քոր, խոցեր ևն)։

Нечувстви́тель‖ность *է.* **1**, անզգայութիւն, անզգութիւն. **2**, անզգայնութիւն. **-ный** *ած.* **1**, անզգայ, անգութ. н—ое се́рдце; онъ нечувстви́теленъ къ страда́ніямъ бли́жняго; **3**, անզգալի, աննկատելի. де́рево растётъ н—ымъ о́бразомъ.

Не́чѣмъ *մ.* բան չկայ, որով. н. корми́ть ребёнка բան չկայ, որով երեխային կերակրես։

Не́што *մ.* ռմկ. *ա.* Ра́звѣ.

Нешу́точный *ած.* ոչ կատակ, լուրջ. э́то де́ло н—ое այդ կատակ[ի] բան չէ։

Неща́д‖но *մ.* անխնայաբար, անխնայ կերպով, առանց խնայելու. **-ный** *ած.* անխնայ, անգութ, անողորմ։

Не́й‖вка *է.* **1**, չյայտնուելը, չերևալը, չներկայանալը, բացակայում. осуди́ть за н—у въ судъ *իրր.* դատարանին չներկայանալու պատճառով դատապարտել. **2**, ցոյց չտալը. **-вочный** *ած.* ցոյց չտուած, թաքցրած, ծածկած։ [-вня́тный.

Неявствен‖но, **-ный** *ա.* Невня́тно.

Неядéніе *ն.* չուտելը, պահելը։

Нея́с‖но *մ.* անորոշ կերպով. **-ность** *է.* անորոշութիւն. **-ный** *ած.* անորոշ, մութ. н—ое, сму́тное поня́тіе; н—ыя выраже́нія; н—ая, тёмная мысль. [*ապրող*

Нея́сыть *է.* կնդ. Strix aluco, անտա-

Ни *շ.* ոչ. ни сло́ва ոչ մի խօսք. ни—ни ոչ—(և) ոչ (էլ). ни тотъ, ни друго́й ոչ մէկն և ոչ միւսը. ни то́, ни сё ոչ այս (և) ոչ այն. ни за что ոչ մի կերպ. ни съ того́, ни съ сего́ ոչ ապա, ոչ բերեր, յանկարծ. во что бы то ни ста́ло ինչ էլ լինի. ни, ни երբէք. куда́ ни пойду́, гдѣ ни быва́ю, я встрѣча́ю э́того человѣ́ка ուր էլ գնում եմ, ուր էլ լինում եմ, միշտ պատահում եմ այդ մարդուն։

Нибу́дь խօսք, որ գործ է ածւում միմիայն ուրիշ խօսքի միացութեամբ, օր. какъ-н. մի կերպ, ոնց և է կերպ. гдѣ-н. ուր և է տեղ. когда́-н. երբ և իցէ. куда́-н. ուր և իցէ. кто-н. որ մին, ով և իցէ. что-н. ինչ և իցէ...

Ни́ва *է.* արտ, վարած ու ցանած հող։

Нивели́р‖ный *ած.* հարթաչափական. **-рованіе** *ն.* հարթաչափելը, հարթաչափով գետնային տեղերի համեմատական բարձրութիւնը որոշելը. *հաւասարելը, համաչափութեան բերելը. **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ) *ն.* (ֆր.) հարթաչափել, հարթաչափով գետնային տեղերի համեմատական բարձրութիւնը որոշել. *հաւասարել, համաչափութիւն բերել, համաչափութիւն, համահաւասարութիւն հաստատել. **-ро́вка** *է.* *ա.* Нивели́рованіе; **-ро́вщикъ** *ա.* հարթաչափող, հարթաչափով գետնային տեղերի համեմատական բարձրութիւնը որոշող. *համաչափութեան բերող, համաչափութիւն հաստատող. **-ръ** *ա.* (ֆր.) հարթաչափ (*ա.* Ватерпа́съ).

Ни́‖вный *ած.* արտի. **-воросль** *է.* *բս.* Gramineа, խոտազգի բոյս. **-(и́)вяни́къ** *ա.* *բս.* Chrysanthemum leucanthemum, անթեմ (ճերմակ մարգարտածաղիկ). **-вяно́й** *ա.* Ни́вный. [լու

Ни́гва *է.* կնդ. Pulex penetrans, ասլա-

Нигдѣ́ *մ.* ոչ մի տեղ։

Ниги‖ли́змъ *ա.* (լտ.) նիհիլիզմ, ոչնչականութիւն, ժխտականութիւն. **-листи́ческій** *ած.* նիհիլիստական, ոչնչական, ժխտական. **-ли́стъ** *ա.* **-ли́стка** *է.* նիհիլիստ, -ուհի, ոչնչական, -նուհի, ժխտական, -նուհի։

Ни гугу́ *շղ.* սուս, ձայն ծպտուն չլինի, բան չասես. вы ему́ про э́то ни гугу́.

Нидерла́н‖децъ, дца *ա.* **-дка** *է.* նիդերլանդացի, -ուհի, հոլանդացի, -ուհի. **-дскій** *ած.* նիդերլանդական, հոլանդական։

Нижа́й‖ше *մ.* ամենախոնարհաբար, ամենախոնարհաբար. **-шій** *ած.* գերցրկ. ամենախոնարհ, ամենախոնարհ. н. слуга́; свидѣ́тельствую вамъ моё н—ее почте́ніе.

I. **Ни́же** *ած.* և *մ.* բաղդտ. ավելի ցած, ավելի ցածր, ցածրացրին. տակը, ներքև. н. траву́,

тише воды չխօսկան հարբի պէս, խիստ պարկեշտ, համեստ. онъ живётъ двумя́ эта́жами н.; о чёмъ ска́зано н.; н. всего́ ամենից ցածր, ամենատակը. мой домъ н. ва́шего.

II. **Ниже́** չ. և ոչ, նոյնպէս ոչ. ни — н. ոչ — և ոչ էլ:

Ниже|изло́женный, -изъяснённый ած. ներքև, տակը բացատրած. **-имено́ванный, -на́званный** ած. ներքև, տակը անուանած, յիշած. **-означе́нный** ած. ներքև, տակը յիշած, նշանակած. **-подписа́вшійся** ած. 'ի ներքոյ ստորագրեալ. я н. обязу́юсь...; **-поименова́нный** ած. տակը յիշած, անուանած. **-приведённый, -прописа́нный** ած. ներքև, տակը առաջ բերած. **-речённый, -ска́занный** ած. տակը յիշած, ասած. **-слѣ́дующій** ած. տակը հետևող, տակը գտնուող, հետևեալ. онъ мнѣ пи́шетъ н. նա ինձ հետևեալն է գրում. **-упомя́нутый** ած. ներքև, տակը յիշած, յիշատակած: [գերմաներէն:

Нижне-нѣме́цкое нарѣ́чіе ստորին

Ни́жній ած. ստորին, ներքին, ներքևի. н—ее жильё ստորին յարկ. ներքնայարկ. н—ее пла́тье ներքնազգեստ. н—яя че́люсть; н—іе города́ գետի ստորին հոսանքի մօտ (ստորին աւազանում) գտնուող քաղաքներ. н—іе чины́ ստորին զինուորականներ (ենթասպաներ և հասարակ զինուորներ):

Ни́жу տ. Ни́зить; **-жу́** տ. Низа́ть.

Ни|за́льный ած. շարելու (ուլունք ևն). **-за́льщикъ** ա. **-за́льщица** ի. (ուլունք ևն) շարող այր, կին. **-за́ніе** չ. (ուլունք ևն) շարելը. **-за́нье** չ. շարած ուլունքներով, մարգարտեայ ևն իր, զարդ, քառամանեակ. **-за́ть** (нижу́ -жутъ) ն. շարել, յանուլ (ուլունք, մարգարիտ):

Низве|де́ніе չ. 1, ներքև տանելը. 2, պաշտօնանկ անելը, պաշտօնանկութիւն. н. съ престо́ла գահընկէցութիւն. **-ду́** տ. Низвести́.

Низвер|га́ніе չ. ներքև գցելը, ներքև նետելը, ներքև շպրտելը. **-га́ть, -гнуть** ն. ներքև գցել, ներքև ձգել, ներքև նետել, ներքև շպրտել, ներքև գլորել. н. въ прахъ կործանել, ոչնչացնել. н. кого́ съ высоты́ вели́чія մէկին փառքի բարձրութիւնից ներքև գլորել, տապալել. **-ся** ն. չ. ներքև գլորուել, ներքև, վայր նետուել. каре́та низве́рглась въ про́пасть; **-гнутіе, -же́ніе** տ. Низверга́ніе.

Низ|вести́ (-веду́ -ду́тъ; անց. -звёлъ -вела́, о́) տ. Низводи́ть; **-води́тель** ա. կզմխ. իջեցնող մկան. **-води́ть** (-вожу́ -во́дятъ) ն. 1, ներքև տանել, իջեցնել. 2, զրկել, պաշտօնանկ անել:

Ни́|зенькій ած. ցածլիկ, ցածրիկ. **-зёхонько** մ. բոլորովին ցածր. ни́зкимъ-н. խիստ ցածր, պստլիկ. բոլորովին ծածուկ, թաքուն. **-зина́** ի. ցածրութիւն. у нихъ жильё ужа́сная н. նոցա բնակարանը սարսափելի ցածր է, գետնին կպած է. **-зинка** ի. նւզ. ցածր, տափարակ տեղ, հարթութիւն. **-зить** (-жу -зятъ) ցածրացնել, ստորացնել. **-ся** չ. ցածրանալ. ընկնել, *նսեմանալ:

Ни́зка ի. տ. Низа́ніе; 2, ուլունքի թել, շարած ուլունք:

Ни́зкій (-зокъ -зка́, о) ած. 1, ցած, ցածր. н. забо́ръ; человѣ́къ н—аго ро́ста ցածրահասակ մարդ. н. потоло́къ; н—ое мѣ́сто ցածր, տափարակ տեղ. н. покло́нъ ցածր ծնրադրութիւն, խոնարհ ողջոյն, երկրպագութիւն. н. го́лосъ; 2*, ցածր, ստորին, ոչ պատուական. н. разбо́ръ това́ра ցածր տեսակի ապրանք. н—ая цѣна́ ցածր գին. 3,* ստոր, անարգ, զզուելի, գարշելի. н. человѣ́къ; н. посту́покъ; н—ая душа́; **-зко** մ. 1, ցածր, խոնարհ. лю́стра повѣ́шена сли́шкомъ н.; пти́ца лета́етъ н.; н. поклони́ться кому́-либо; 2*, ստոր կերպով, ստորութեամբ. ду́мать, поступа́ть н.

Низкова́|тость ի. ցածրաւունութիւն, թեթև ցածրութիւն. **-тый** ած. ցածրաւուն:

Низко|задый ած. ցածր յետևի ոտներով, ցածր քամակով. **-пере́дый** ած. առջևի ոտները, առջևի մասը ցածր:

Низкопокло́|нливость ի. ստորացում, ստորաքարշութիւն, քծնողութիւն. **-нливый** տ. Низкопокло́нный; **-нникъ** ա. **-нница** ի. ստորացող, ստորաքարշ, քծնող այր, կին. **-нничать** չ. խոնարհ երկրպագել, ծնրադրել. քծնել, սողալ, ստորաքարշութիւն անել. **-нный** ած. ստորաքարշ, սողացող, քծնող. онъ низкопокло́ненъ и услу́жливъ.

Низкопро́б|ность ի. խառնրդաշատութիւն. **-ный** ած. խառնրդաշատ (ոսկի, արծաթ):

Низкостbо́ль|никъ ա. կարճաբուն անտառ. **-ный** ած. կարճաբուն (ծառ):

Ни́зкость ի. 1, ցածրութիւն (օր. պատի). 2, ցածրութիւն, տափարակութիւն. 3, ստորին գինը, ծաղում. 4, ցածութիւն, ստորութիւն, ստոր, անարգ յատկութիւն, վարմունք:

Низкоу́чный ած. կարճաբերձ ոտներով, ցածր ոտներով, շիւղերով:

Низ|лага́ть, -ложи́ть ն. 1, վայր գլորել, տապալել. 2, ջախջախել, յաղթել (թշնամուն):

Низли|ва́ть, -ли́ть (-золью́ -олью́тъ; -лей) ն. 1, վայր թափել. 2, վայր, ներքև զրկել:

Низло|же́ніе չ. 1, վայր գլորելը, տապալելը. 2, ջախջախում, ջախջախելը, յաղթելը. **-жи́ть** (-жу́ -жа́тъ) տ. Низлага́ть.

Ни́змен|ность ի. 1, ցածրութիւն, ցածր դիրք. *ցածրութիւն, ստորութիւն. 2, հարթութիւն, տափարակ տեղ. **-ный** ած. 1, ցածր, տափարակ. н—ые берега́; н—ыя мѣста́ ցածր, տափարակ տեղեր, հարթութիւններ. 2*, ցածր, հասարակ, ստոր. н—ое происхожде́ніе.

Ни́|зовина տ. Низина́; **-зо́вка** ի. ստորին Վոլգայից բերած հացահատիկ. пшени́ца н. Աստրախանի ցորեան. **-зово́й** տ. Ни́зовый; н. вѣ́теръ հարաւ-արևելեան քամի. **-зовый** ած. ներքևի, ստորին, գետի ստորին աւազանում գտնուող կամ այնտեղից եկող. н—ые города́; **-зо́вье** չ. ստորին աւազան, ստորին հոսանք (գետի). **-зойти́** (-зойду́ -ду́тъ) տ. Нисходи́ть; н. къ ну́ждамъ бли́жняго մերձաւորի կարօտութեան օգնութեան հասնել. **-зость** տ. Ни́зкость 3 և 4; **-зринове́ніе** չ. ներքև գլորելը, տապալելը. **-зри́нуть** ն. ներքև գլորել, տապալել. **-зшій** ած. բաղդ.

ստորին, ցածրագոյն. товáры н—аго достóинства; н—іе клáссы óбщества; н—іе клáссы учи́лища; н—ее духовéнство; н—ія дóлжности; **-зъ** м. [ն և է բանի] տակ, ստորին, ներքևի մաս. н. дóма տան հիմքը. н. горы́; жить въ низу́ ներքնայարկում ապրել. онъ на низу́ նա ներքև[ում] է. ходи́ть на н. 'դուրս գնալ', արտաքնոց գնալ.

Ни́зывать ա. Низáть. [зáнье.

Низь է. **1**, ա. Ни́зменность; **2**, ա. Ни-

Ни‖какóй դեր. բ—ցոլ. ոչ մի. н—и́мъ óбразомъ ոչ մի կերպ. **-кáкъ** մ. ոչ մի կերպ. երբէք, ամենևին, բնաւ. я э́того н. не желáю; н. нѣтъ երբէք, բնաւ, ամենևին ոչ.

Ни́‖келевый ած. նիկելի(ց), նիկելէ. **-келировáть** (-рýю -ютъ) ն. նիկելել, նիկելով ծածկել. **-кель** ա. հնք. Nickel, նիկել. **-кельный** ա. Ни́келевый.

Ни́кнуть չ. կռանալ, կորանալ, գլուխը թեքել, խոնարհել. [ներն, բնաւ, բնաւին.

Никогдá մ. ոչ մի անգամ, երբէք, ամե-

Никóимъ óбразомъ մ. երբէք, ոչ մի

Николи́ ռմկ. ա. Никогдá. [կերպ.

Ни́комъ ա. Ницъ.

Никоти́нъ ա. քիմ. բնանիկոտ.

Никотóрый դեր. բ—ցոլ. ոչ որ, ոչ մի. ни съ котóрой стороны́ ոչ մի կողմից.

Никтó, никогó, никомý են. դեր. բ—ցոլ. ոչ որ. ни у когó не бывáю, ни къ комý не хожý; я никомý копéйки не дóлженъ.

Никудá մ. **1**, ոչ մի տեղ. н. не хожý, крóмѣ теáтра; **2**, ոչ մի բանի. э́то н. не годи́тся.

Нимáло մ. ամենևին, ոչ երբէք.

Ни́м‖фа է. (յն.) տաւ. յաւէրժահարսն. **-фомáнія** է. (յն.) բժ. հարսնամոլութիւն (մոլեգին, անզուսպ սեռական տենչ կնոջ).

Нио‖кýда, -кóлѣ մ. ոչ մի տեղից. н. не получáю пи́семъ.

Нипочёмъ մ. ոչ դժուար, ոչինչ. э́то емý н. այդ նորա համար ոչինչ բան է. брани́те, накáзываете егó, емý всё н. — այդ բոլորը նորա համար ոչինչ բան է. [կերպով.

Нипóчто մ. զուր, զուր տեղը, պարապութեան

Нискóлько մ. երբէք, ամենևին.

Нис‖падáть, -пáсть չ. վայր գլորուել, ներքև գլորուել, վայր ընկնել. իջնել. егó плащъ ниспадáетъ до земли́; **-падéніе** չ. վայր ընկնելը, վայր գլորուելը, ներքև ընկնելը, իջնելը. **-пáсть** (-падý -дýтъ; անց. ниспáлъ, -пáла, о) ա. Ниспадáть.

Ниспо‖слáніе չ. ղրկում, առաքում (վերևից), ներքև ղրկելը. н. Святáго Дýха Սուրբ Հոգու առաքումը. проси́ть Бóга о н—іи дождя́; **-слáть** (-шлю́ -ю́тъ; -шли́) ա. Ниспосылáть; **-сылáніе** չ. ղրկելը (վերևից), ներքև ղրկելը. **-сылáть**, -слáть ն. ղրկել, ուղարկել, առաքել (վերևից), ներքև ղրկել. Богъ ниспослáлъ на негó болѣ́знь; да ниспошлётъ вамъ нéбо дóлгіе дни.

Ниспро‖вергáть, -вéргнуть ն. տապալել, կործանել, ոչնչացնել. н. лóжныя религíи; ураганъ ниспровéргнулъ всё; **-вержéніе** չ. տապալում, կործանում.

Ниспу‖скáніе չ. ցածրացնելը, ներքև թողնելը. **-скáть, -сти́ть** (-щý -ýстятъ), **-щáть** ն. ցածրացնել, ներքև թողնել. **-ся** -ւթ. ներքև իջնել, 'դէպի' գալ. **-щéніе** չ. ներքև թողնելը.

Нис‖ходи́ть (-жý -óдятъ), низойти́ չ. իջնել, ներքև գնալ, ներքև գալ. Іисýсъ Христóсъ нисходи́лъ въ адъ; **-ходя́щій** ել. ած. իջնող. **-хождéніе** չ. ներքև գնալը, ներքև գալը, (ներքև) իջնելը. առոգ. վայրէջք. **-шéствіе** չ. իջնելը, ներքև գալը.

Ните‖ви́дный, -обрáзный ած. թելակերպ, թելաձև.

Ни́‖тка է. թել. клубóкъ ни́токъ; н. для шитья́; вязáльная н. գուլպայ գործելու թել. основнáя н. առէջքի թել. шить, пришивáть на живýю ни́тку ձեռաց կարել, շուլալել. на нёмъ н—и не остáвили նորան բոլորովին պրկել են, թալանել են. вы́тянуться въ н—у ա, բարակել, նիհարանալ, լղարել. բ, շարքով կանգնել, միմեանց յետևից շարուել. вы́тянуться по н—ѣ ուղիղ գծի վերայ կանգնել, ուղիղ գծով կանգնել. **-тникъ** ա. կնդ. Filaria, թելորդուկ. **-точка** է. նուազ. պստիկ, բարակ թել, թելիկ, թելուկ. разбирáть по н—ѣ մանրամասն քննել, հետազօտել. дѣ́ло виси́тъ на н—ѣ գործը մազից է կախուած. **-точникъ** ա. **-точница** է. թելավաճառ, -ուհի. **-точный** ած. թելի, թելա—.

Нитроглицери́нъ ա. (ֆր.) քիմ. [illegible]

Ни‖тчáнка, тчáтка է. բս. Conferva, խոզ (մի տեսակ ջրի մուռ). **-тчатый** ած. **1**, ա. Нитеви́дный; **2**, ա. Ни́таный· **-тчёнка** է. Նիստ. վառ, անպիտան թել. **-ть** է. թել (աստղի, կարի ևն), զերձան. *շարք, կարգ. *овладѣ́ть ни́тью разговóра զրոյցը բերան առնել. **-тяникъ** ա. անպտուղ կտավից կարած բաճկոն. **-тяницы** է. յ. ա. Ни́ченицы, Ни́ченки; **-тяный** ած. [մնաց կտաւի] թելից (գործած, կարած), թելէ, թելեղէն, կտաւէ.

Ницъ մ. երեսի վերայ (հմմտ. ա. Нáвзничь); пасть н. երեսի վերայ վայր ընկնել և կմ խորին երկրպագութիւն տալ.

Ничегó մ. ոչինչ, 'հոգ չէ', 'բան չկայ'. каковы́ дѣлá?—Ничегó վատ չեն. н. себѣ́ ոչինչ, վատ չէ.

Ничéй, чья́, чьё դեր. բ—ցոլ. ոչ ոքի.

Ни́че‖ницы, -нки է. յ. ոստայնանկի հանգոյցներ (ոստայնանկի ղազգահի).

Ничкóмъ մ. ա. Ницъ; упáсть н. երեսի վերայ վայր ընկնել.

Ничтó, ничегó, ничемý են. դեր. բ—ցոլ. ոչինչ. Богъ сóздалъ міръ изъ ничегó.

Ничтó‖жество չ. ոչնչութիւն. ոչինչ, անպէտք բան. *э́тотъ человѣ́къ пóлное н. այդ մարդը կատարեալ ոչնչութիւն է. **-жить** (-жу -жатъ), ун—, ն. ոչնչացնել. **-жность** է. ոչնչութիւն, անպէտքութիւն. **-жный** ած. ոչինչ, չնչին, անպէտք, փուչ. н. человѣ́къ; н—ое дѣ́ло. [ներն ոչ.

Ничýть մ. երբէք, ամենևին. н. не ամե-

Ничья́, ей (բայի է.) անորոշ խաղ, ոչ տարած և ոչ տարուած. сыгрáть въ ничью́ խաղը անորոշ թողնել.

Ни́ша է. (ֆր.) Ճարտ. որմախորշ.

Ниш‖кнýть, -нýть չ. ձայն ծպտուն չհանել, սուս կենալ, լռել, սուս անել կմ կենալ.

Ни́што *ն. ռմկ.* 'հարկ չէ', *արժանի է.* н.
Нишъ *ա. տ.* Ни́ша. [ему́ *նորա հարկն է։*

Ни|ща́ть, обн—, *չ.* *աղքատանալ, մուրացկան դառնալ.* **-ся** *անդ.* *աղքատ ձևանալ, մուրալ, մուրացկանութիւն անել.* **-щенка** *է.* *աղքատ, մուրացկան կին.* **-щенски** *մ.* *աղքատաբար, մուրացկանի պէս.* **-щенскій** *ած.* *մուրացկանի[ն յատուկ].* *н—ое угоще́ніе *աղքատիկ հիւրասիրութիւն.* **-щенство** *չ.* *աղքատութիւն, մուրացկանութիւն.* **-щенствовать** (-ствую -ютъ) *չ.* *մուրալ, մուրացկանութիւն անել.* ни́щенствующія мона́хъ *մուրացիկ միաբանութիւն.* **-щенькій** *ած.* *բոլորովին մերկ, աղքատ.* **-щета́** *է.* *աղքատութիւն, կարօտութիւն, ծայրայեղ չքաւորութիւն.* впасть въ н—у́ *մուրացկան դառնալ.* жить въ н—ѣ́; спасти́ кого́ отъ н—ы́; **-щить** (-щу -щатъ) *ն.* *աղքատացնել, աղքատ, մուրացկան դարձնել.* **-щій** *ած.* *աղքատ, կարօտեալ, մուրացող.* блаже́нны н—іе ду́хомъ *երանի աղքատաց հոգւով.* ни́щій, аго *ա.* -щая, ей *է.* *աղքատ, 'ուզող' այր, կին, մուրացկան, -նուհի.* н—ая трава́ *բս.* Clematis vitalba, *վայրի պատատուկն (մամխէչ, շիլիտա)։*

Ніо́бій *ա.* *հնք.* Niobium, *նիոբիոն։*

Но *չ.* *բայց, սակայն.* не то́лько, но и *ոչ միայն, այլ և։*

Новáто|рство *չ.* *նորարարութիւն, նորաձևութիւն.* **-ръ** *ա.* (*լռ.*) *նորարար, նորաձև։*

Но́|венькій (-некъ -нка, о) *ած.* *մեղմ.* *նոր, 'թազայ'.* **-вёхонекъ, -вёшенекъ,** нька, о *ած.* *բոլորովին նոր, 'խաս թազայ'.* **-визна́** *է.* *նորութիւն. նոր բան.* страсть къ н—ѣ́ *նորասիրութիւն։*

Но|ви́къ, á *ա.* 1, *նոր մտած, նոր գործի կանգնած, սկսնակ. նորեկող* [*զինուոր*]. 2, *նոր, 'թազայ' հաց, կկտո էլն.* 3, *հնք.* *մանկլաւիկ.* **-вина́** *է.* 1, *կորդ, խամ հող.* 2, *գիւղտ.* *երախայրիք, առաջին, անդրանիկ պտուղ, բերք.* **-ви́нка** *է.* 1, *տ.* Новина́; 2, *նոր, 'թազայ' բան* (*օր.* *նոր շոր, նոր գնած գիրք/ակեղէն էլն*). **-ви́нки**, нокъ *է.* *յ.* *նոր բնակութիւն, նոր բնակավայր.* **-ви́нный** *ած.* 1, *կորդի, խամ հողի.* 2, *երախայրիքի, առաջին պտղի, բերքի.* **-ви́ть** (-влю́ -ва́тъ) *ն.* *նորոգել, վերանորոգել.* **-ся** *անդ.* *նորոգուել, վերանորոգուել.* **-ви́ца** *է.* *նորընծայ կոյս.* **-вичёкъ**, чка́ *ա.* *սկսնակ, նորավարժ, համբակ.* **-ви́чка** *է.* 1, *նւզ.* *տ.* Нови́ца; 2, *սկսնակ, համբակ։*

Ново-армя́нскій *ած.* *նոր հայկական.* н. языкъ *աշխարհաբառ(ը)։*

Новобра́|нецъ, нца *ա.* *նորակոչ* [*զինուոր*]. **-ный** *ած.* *նորակոչ, նոր զինուորագրուած*

Новобра́ч|ный, аго *ա.* *նորապսակ այր, նորափեսայ.* **-ная,** ой *է.* *նորապսակ աղջիկ, նորահարսն.* **-ные,** ыхъ *յ.* *նորապսակներ։*

Ново|введе́ніе *չ.* *նորմուծութիւն, նորութիւն.* **-введённый** *էյ.* *ած.* *նորմուծած, նոր մտցրած, հաստատած.* **-вводи́мый, -вво́дный** *ած.* *նոր մտցնուող, հաստատուող.* **-вы́пущенный** *ած.* *նոր բաց թողած, նորաւարտ (աշակերտ).* **-вы́строенный** *ած.* *նորաշէն, նորակառոյց։*

Ново|вѣ́рецъ, рца *ա.* **-вѣ́рка** *է.* *նորահաւատ, նորադարձ այր, կին.* **-вѣ́ріе** *չ.* *նորահաւատութիւն.* **-вѣ́рный** *ած.* *նորահաւատ, նորադարձ.* **-го́дній** *ած.* *նոր տարուայ, տարեմուտի, -մտային.* н. пріёмъ.

Ново|же́нецъ, нца *ա.* **-же́ня** *ա.* *նորակին, նորապսակ, նորափեսայ.* **-жи́лъ** *ա.* *նորաբնակ։*

Новозавѣ́т|никъ *ա.* *նոր կտակարանի աշակերտ, հետևորդ, քրիստոնեայ.* **-ный** *ած.* *նոր կտակարանական։*

Ново|земе́льный *ած.* *նոր, խամ հողի վերայ բուսած, աճած.* **-зе́мецъ,** мца *ա.* *նորաբնակ, նորեկ, եկւոր։*

Ново|и́збранный *ած.* *նորընտիր.* **-и́зданный** *ած.* *նոր հրատարակած. վերստին հրատարակած.* **-изобрѣ́тенный** *ած.* *նորագիւտ, նորահնար։*

Новокре|ще́нецъ, нца *ա.* **-ще́нка** *է.* *նորակնունք այր, կին.* **-щённый** *ած.* *նոր մկրտուած, նորակնունք։* [*նոր լատին։*

Ново-латы́нскій *ած.* *նոր լատինական,*

Новолу́ніе *չ.* *նորալուսին, նոր լուսին։*

Новолѣ́|тіе *չ.* *նոր տարի, ամանոր.* **-тній** *ած.* *նոր տարուայ։*

Новомо́д|ность *է.* *նորամօդայութիւն.* **-ный** *ած.* *նորամօդայ, վերջին մօդայից համապատասխան.* магази́нъ н—ыхъ издѣ́лій.

Новомѣ́ся|чіе *ա.* Новолу́ніе; **-чникъ** *ա.* *կնդ.* Alcedo ispida, *ալ'կիոն (ծղնի)։*

Ново|на́бранный *ած.* 1, *նորակազմ, նորաժողով, նոր ժողոված, զինուորագրած.* 2, *նոր շարած (տպագրական բնիթ).* **-наречённый** *ած.* 1, *նորանուն, նորակոչ.* 2, *նոր նշանակուած, նոր կարգուած.* **-насаждённый** *ած.* *նորատունկ, նոր տնկած.* **-населённый** *ած.* *նորաբնակ, նոր բնակեցրած.* **-невѣ́стный** *ած.* *նորապսակ.* н—ые *յ.* *նորապսակներ.* **-образова́ніе** *չ.* *նորագոյութիւն.* **-обращённый** *ած.* *նորադարձ.* **-обрѣтённый** *ած.* *նորագիւտ, նորահնար.* **-опредѣлённый** *ած.* *նոր ընդունուած, նոր նշանակած, կանգնեցրած.* **-откры́тый** *ած.* *նորագիւտ.* **-пожа́лованный** *ած.* 1, *նոր շնորհած, նոր պարգևած. նոր շնորհաբաշխուած.* н. дворяни́нъ *նոր ազնուական.* 2, *նոր նշանակած.* **-посвящённый** *ած.* *նորընծայ, նորանուէր.* **-поселе́нецъ,** нца *ա.* *նոր գաղթական, նորագաղթ, նորաբնակ.* **-поселённый** *ած.* *նորաբնակ, նոր բնակեցրած.* **-поста́вленный** *ած.* 1, *նոր դրած, նորադիր.* 2, *տե՛ս* **-постри́женный** *ած.* *նորընծայ, նոր ձեռնադրած.* **-постро́енный** *ած.* *նորաշէն, նորակառոյց.* **-преста́вленный** *ած.* *քիչ առաջ մեռած.* **-присоединённый** *ած.* *նոր, նորից միացած, միաբանուած, նորադարձ.* **-прише́дшій** *ած.* *նորեկ, նոր եկած.* **-прише́лецъ,** льца *ա.* *նորեկ, նորագաղթ.* **-при́шлый** *ած.* *նորեկ, նոր եկած, գաղթած.* **-пріѣ́зжій** *ած.* *նորեկ, նոր եկած (կառքով, ձիով, նաւով).* **-произведённый** *ած.* *նոր բարձրացրած.* **-просвѣщённый** *ած.* *նոր լուսաւորուած.* **-рождённый** *ած.* *նորածին, նոր ծնուած, նորածնունդ.* **-рукополо́женный** *ած.* *նոր ձեռնադրուած, նորընծայ.* **-селе́нецъ,** нца *ա.* **-селе́нка** *է.* **-се́лецъ,**

льца, **-сёлъ** м. **-сёлка** ի. նորընակ, նոր տեղում բնակուած այր, կին. **-сёлье** չ. նոր բնակարան, նոր տան, ուր մարդ տեղափոխուել է. поздравить кого съ н—іемъ; праздновать н. նոր բնակարանի համար խընջոյք տալ, տան տօնել. **-строчіе** չ. նոր տող, նոր պարբերութիւն։

Новость ի. **1,** նորութիւն. н. предмета; я узналъ пріятную н.

Ново|тёлка ի. նորածին կով. **-тёлъ** м. **-тёлье** չ. նորածնութիւն (կովի). **-тельная** корова ш. Новотёлка; **-умершій** ած. նոր մեռած, նորամեռիկ. **-устроенный** ած. նոր, նորոգ սարքած, յարդարած. **-явленный** ած. նոր երևցած, նորայայտ։

Но|вшестве չ. նորութիւն, նորաձևութիւն. **-вый** ած. նոր. н. домъ; н—ое платье; н—ая мысль; н. годъ նոր տարի. съ н—ымъ годомъ շնորհաւոր նոր տարի. что н—аго? ինչ նորութիւն կայ. Н. Заветъ նորկտակարան. н—ое серебро հնք. նոր արծաթ. **-ь** ի. ш. Новина; **-вѣть,** пон— չ. նորանալ, նորոգուել. **-вѣйшій** ած. գեր. նորագոյն, ամենանոր. н—ія известія.

Нога ի. ոտ(ք). лёгкій на ногу թեթև ոտք ունի, արագաշարժ. ноги моей не будетъ у тебя ես քո շեմքի վերայ ոտ չեմ դնել. жить на большую ногу փարթամ կեանք վարել. быть съ кемъ на короткой н—ѣ մէկին մօտ լինել, մէկի հետ մտերիմ լինել. хромать на одну ногу մի ոտով կաղալ. броситься кому въ ноги մէկի ոտները ընկնել. я весь день на ногахъ ես ամբողջ օրն ոտի վերայ եմ. онъ побѣжалъ со всѣхъ ногъ նա վազեց իր ամբողջ կարողութեամբ. *ноги протянуть ոտները ձգել, մեռնել. сбить кого съ ногъ մէկին վայր գլորել, տապալել. մէկին այնքան դէս ու դէն գրկել, որ հալից ընկնի. онъ вооружёнъ съ головы до ногъ; онъ опять на ногахъ նա էլի ոտի վերայ է, նա առողջացել է. нога сноповъ մի շարք կալի խուրձ։

Нога|вка ի. **-вочка** նւզ. ոտնանիշ, ոտի նշան (հաւի ոտին կապած նշանը)։

Ноголомъ м. ոտնատութիւն, ոտնացաւութիւն։

Ного|тной ш. Ногтевой; **-токъ,** тка м. **1,** նւզ. պստիկ եղունգ, եղնգուկ (ոտի). **2,** ноготки ; բս. Calendula officinalis, հաստապակ վաղինակ. **-точекъ,** чка նւզ. ш. Ноготокъ; **-(ного)ть,** гтя м. եղունգ, 'ըղունգ' (ձեռի, ոտի). обрѣзать ногти եղունգները կտրել. царапать ногтями; прижать кого къ ногтю մէկին հուպ տալ, հուպ տուած պահել։

Ногте|видный ած. եղնգաձեւ, եղնգաձև. **-вой** ած. եղնգի, եղնգա— н—ыя ножницы եղունգ կտրելու մկրատ. н—ая трава բս. Dianthus deltoides, բրգաձև շահոկրամ. **-образный** ш. Ногтевидный.

Ногтище м. յոխ. ահագին, մեծ եղունգ։

Ног|тоѣда, -тоѣдица ի. **-тоѣдъ** м. եղնգացաւ, եղնգային խոց, պալար. **-тоѣдный** ած. եղնգային պալարի. н—ая трава բս. Paris quadrifolia, պարիս, չորեքտերևեան աղուէսախաղող (լաղարի?). **-тяной** ած. եղնգի, եղնգային, եղնգա—։

Но|жевище չ. դանակի շեղբ, բերան։

Ножёвка ш. Ножовка.

Но|жевникъ, -жевщикъ, á **-жёвщина, -жевщичій, -жёвый** ш. Ножо(о)в... [բառերի։

Ноженки ի. ; նւզ. պստիկ մկրատ, մկլ.

Ножёнки ի. ; նւզ. պստիկ պատեան։

Ноже|нька, -чка ի. նւզ. պստիկ ոտ, ոտիկ. у меня рѣзвы ноженьки подкосились ոտքս (վախից) պառաեց. **-чный** ած. ոտիկի։

Но|жикъ м. **-жичекъ,** чка նւզ. դանակ (պստիկ, ոչ մեծ). перочинный н. գըրչահատ։ [չի տօ։

Ножища ի. յոխ. ահագին, մեծ ոտ, ‹ի-

Ножище м. յոխ. մեծ, ահագին դանակ։

Ножка ի. **1,** նւզ. պստիկ ոտ, ոտիկ. по одёжкѣ протягивай ножки ոտներդ վերմակիդ համաձայն մեկնիր. **2,** ш. н—и у стула, у стола, у кровати; отбить н—у у рюмки ըմպանակի ոտք կոտրել։

Ножневой ած. պատեանի, ‹բնի›։

Ножницы ի. ; մկրատ. садовыя н. պարտիզպանական մկրատ. закройныя н. կար ու ձևի մկրատ. стригальныя н. կտրատվելու մկրատ. металлорѣзныя большія н. մետաղահատ մկրատ։

Ножновка ի. **1,** պատեանեթև (բզէզներ). **2,** ш. Ножёвка 2.

Ножной ած. ոտի. н—ые пальцы.

Ножны, жонъ ի. ; պատեան, ‹բուն›. н. отъ сабли, отъ штыка, отъ кинжала սուսերի, սուինի, դաշոյնի պատեան, ‹բուն›. вложить шпагу въ н.; вынуть саблю изъ

Ножный ած. ոտի, ոտա—։ [ножонъ.

Ножовка ի. **1,** սղոցակ դանակ, ձեռասղոց. **2,** կնդ. Ascidia, ծովապատեանիկ։

Ножо|вникъ м. դանակագործ. **-вщина** ի. դանակեղէն, արհեստագործութիւն. **-вщичій,** ья, ье ած. դանակագործի. **-вый** ած. դանակի, դանակա—. н—ое мастерство դանակագործութիւն. н. черенокъ դանակի կոթ։

Ножонка ի. նւզ. պստիկ ոտ։

Ножъ, á м. դանակ. кухонный, столовый н., садовый н. յօտոց, վարի դանակ. острый, тупой н.; какъ ножомъ отрѣзалъ բացէ ի բաց մերժեց, բաժանեց. онъ съ нимъ на ножахъ նրա սրերիմ թշնամիներ են։

Ноздревá|тикъ м. ծակոտկէն, ծակծկուած քար. **-тость** ի. ծակոտկէնութիւն, սնգղակերպութիւն. **-тый** ած. ծակոտկէն, ծակոտիկներով, ծակծկուած, սնդղակերպ։

Ноз|древой ш. Ноздряной; **-древина, -древинка** նւզ. **-дрина** ի. **-дрина** նւզ. ծակ, ծակուկ. **-дря** ի. քթածակ, քթանցք, ‹պնչածակ›. **-дрявый** ш. Ноздреватый; **-дрякъ,** á м. **1,** էակ մեծ քթածակերով. **2,** խեցար ծակոտիկներով ստորոկայ. **-дрякъ** ш. Ноздреватикъ; **-дрянка** ի. կնդ. Madrepora, մադրէպոր, ծառաքուաւ. **-дряной** ած. քթածակի, -կային, քթանցքի. **-дрястый** ած. մեծ քթածակերով, մեծ քթանցքներով։

Ной 1, м. ш. Нытьё; **2,** հրամ. ш. Ныть.

Ноктю́рнъ м. (լտ.) գիշերային երգ, նուագ. գիշերանուագ։

Нокъ м. (հոլ.) ծովգ. առագաստակալի (рей) ծայրը, ծայրի կողմը։

Но|левóй м. Нулевóй; **-ликъ** м. նւզ. պստիկ նօլ. զէրօ. **-ль**, ля́ м. Нуль.

Номáды м. յ. (յն.) խաշնարածներ, խաշնարած, վաչկատուն (Թափառական) ժողովուրդներ. 'Թարաքամաներ'։

Номенклатýра է. (լտ.) անուանակարգութիւն. անուանակարգ, անուանաշարք, բառակարգութիւն, բառաշարք։

Но|мернóй -ծ. 1, համարագրած, Թուագրած. Թիւ, համար դրած. 2, номернóй, óго համարապան (ծառայ, սպասաւոր հիւրանոցում). **-меровáть** (-рýю -ютъ) ն. համարագրել, Թուագրել, Թիւ, համար նշանակել. **-мерóкъ**, ркá м. 1, համար, Թիւ (Թղթի կտորի վերայ նշանակած). համարանիշ. համարանշան Թուանիշ (օր. որ տալիս են շոր պահ տուողին). **-меръ** м. (լտ.) 1, Թիւ, համար. за н—омъ համարով. 2, համար. օրինակ (օր. ամսագրի, շաբաթաթերթի, լրագրի). 3, համար, սենեակ (հիւրանոցում)։

Номи|нали́сты м. յ. (նոր լտ.) փիլ. անուանականներ (փիլիսոփաներ, որոնք ընդհանուր գաղափարների գոյութիւնը ժխտում էին և միայն մտածում, տարիկայական կամ անձնական գաղափարներ էին ընդունում). **-нáльный** -ծ. անուանական. н—ая կամ нарицáтельная цѣнá денéжной бумáги Թղթադրամի անուանական գին, արժողութիւն (որ կարող է կուրսային գնից տարբերուել)։

Номоканóнъ м. (յն.) եկեղեցական օրէնական ժողովածու, կանոնագիրք։

Нó|на է. (լտ.) երժ. իններորդ աստիճան. **-нéтъ** м. (իտ.) երժ. իննաձայն կամ իննանուագարան պիեսա։

Нóнче м. Нынче. [նի)։

Норá է. բոյն. 'բուն', որջ, 'ծակ' (գազա-

Но|рдвéстъ м. ծովգ. 1, հիւսիս արևմուտք. 2, հիւսիս արևմտեան քամի. **-рдóстъ** м. ծովգ. 1. հիւսիս արևելք. 2, հիւսիս արևելեան քամի. **-рдъ** м. (լտ.) ծովգ. 1. հիւսիս. 2. հիւսիսային քամի, հողմ։ [կաշառ։

Нори́стый -ծ. որջաշատ, բնաշատ, ծա-

Нори́|ца է. անսնրժ. բաշախտութիւն, բաշապալար (ձիու). **-чникъ** м. կամ -(нó-)чная травá բս. Scrophularia, գործարմատ կամ խլածաղիկ։ [որջ. ծակ։

Нори́ща(е) է. յւեղ. ահագին. մեծ բոյն,

Нóрка է. 1, նւզ. պստիկ ծակ, բուն. 2, կնդ. Mustela lutreola, ջրաքիս։

Нóр|ма է. (լտ.) չափ. **-мáльность** է. բնականութիւն, կանոնաւորութիւն. **-мáльный** -ծ. բնական, կանոնաւոր. н—ое состоя́ніе; **-мировать** (-рую -ютъ) ն. կանոնաւորել, կարգի, կանոնի բերել. **-миро́вка** է. կանոնաւորում։

Норови́стый -ծ. խեռ, կամակոր։

Норо|ви́ть (-влю́ -вя́тъ), пон—, չ. 1, ջանալ, աշխատել. յարմար, պատեհ դէպք որոնել, առիթ փնտռել. онъ норови́тъ улизнýть նա յարմար առիթ է որոնում անյայտանալու, չքանալու, 'ծլկելու'. онъ такъ и норови́тъ, какъ бы съ кѣмъ поссóриться; 2, комý աշխատել մէկին հաճոյանալ, մէկի 'խաթրը պահել'. **-влéніе** չ. աշխատելը, ջանալը, ձգտելը. յարմար, պատեհ դէպքի սպասելը. մի բանի աչք տնկելը։

Нóровъ м. 1, սովորութիւն. н. не бóровъ: откóрмишь, не убьёшь (առծ.) սովորութիւնը երկրորդ բնութիւն է. 2, կամակորութիւն, քմահաճութիւն, ինքնատիրութիւն. խեռութիւն, խրտնողութիւն (ձիու). лóшадь съ н—омъ խեռ, խրտնող ձի։

Норóкъ, ркá м. կնդ. աքիս։

Нóрочка է. նւզ. պստիկ բոյն, 'բուն', որջ (կենդանու), ծակ։

Но|сáстый -ծ. մեծաքիթ, երկարաքիթ. **-сáтикъ** м. երկարաքիթ, երկար քթով մարդ. **-сáтиха, -сáтка** է. երկարաքիթ, երկար քթով կին. **-сáтый** -ծ. 1, քթաւոր. н. жукъ կնճթաւոր բզէզ. 2, м. Носáстый; **-сáчка** м. Носáтиха; **-сáчъ**, á м. Носáтикъ; **-сикъ** м. նւզ. քթիկ. պստիկ քիթ. н—и комарóвы, բս. Delphinium consolida, դաշտայ դելֆինիոն (անճահ՝ դլֆինածաղիկ, տճկ. «եր-այ չիչէյի»)։

Но|си́лки, локъ է. յ. պատգարակ. **-си́лочный** -ծ. պատգարակի, -կային. **-си́льный** -ծ. կրելու. н—ое плáтье սովորական շոր, զգեստ. н—ое бѣльё հագնելու ճերմակեղէն. **-си́льщикъ** м. **-си́льщица** է. բեռնակիր, -կրուհի. **-си́мый** բյ. -ծ. տարուող, քշուող. корáбль н. бýрею; **-си́тель** м. **-си́тельница** է. մի բան կրող, տանող այր. կին. **-си́ть** (ношý. нóсишь, нóсятъ; -си́) 1, տանել. կրել (հմմ. нести́); н. ребёнка на рукáхъ երեխային ձեռքերի վերայ ման ածել. н. трáуръ по комъ մէկի համար սգի շոր կրել. н. бóроду մօրուք կրել. сочинéнія егó нóсятъ на себѣ отпечáтокъ егó даровáнія; н. пари́къ; տէհղ. քշել. ձգել (դէս ու դէն). корáбль дóлго носи́ло по волнáмъ; **-ся** 1, -նդր. դէս ու դէն, այս կողմ այն կողմ ընկնել (հմմ. нести́ся 2); остáтки разби́таго корабля́ носи́лись по водѣ; нóсятся слýхи, что... լուր է պտտում, որ... это нóсится въ вóздухѣ այդ օդի մէջ է պտտում. 2, չ. դիմանալ. эта матéрія нóсится дóлго, а эта скóро այդ կտորը երկար է դիմանում, իսկ այս կտորը շուտ է մաշւում. 3, -նդր. съ чѣмъ-либо որ և է բանով զբաղուել, որ և է բանի մասին հոգալ։

Но|си́шко м. նխտ. տգեղ. անպիտան քիթ. **-си́ще** м. յւեղ. ահագին. մեծ քիթ։

Нóска է. տանելը, կրելը. մաշելը (շորերը)։

Носки́. óвъ м. յ. 1, տ. Носóкъ 3 և 4; 2, նօսկի (Թղթախաղ. որի ժամանակ տարուողի քթին խաղաթղթով զարկում են)։

Нó|скій -ծ. 1, պինդ, դիմացկուն (ճոթեղէն, լաթեղէն). 2, ձուաշատ, շատ, յաճախ ձու ածող. н—ая кýрица: **-скóвый** -ծ. գուլպայի, գուլպաների. **-скость** է. 1, պնդութիւն, դիմացկունութիւն. 2, ձուաշատութիւն, շատ ձու ածելը։

Но|совóй -ծ. քթի, քթային. н. гóлосъ; н. платóкъ Թաշկինակ, 'ձեռնոցիկ'. **-согрѣйка** է. կտկւ. պռոլիկ, կարճլիկ չիբուխ.

-со́къ, ска́ —. **1**, *տ.* Но́сикъ; **2**, *քիթ. քըթակ (ամանի).* **3**, *ծայր, կտուց (կօշկի, գանակի եւն).* **4**, (*սովոր. յ.* носки́) *գուլ(լ)պայ, գուլ(լ)պաներ։*

Носоло́гія (*յն.*) *տ.* Патоло́гія.

Но|сорóговый *-ծ.* *ռնգեղջեւր.* **-соро́гъ** *—. կնդ. ա,* Rhinoceros, *ռնգեղջիւր. բ,* Oryctes nascicornis, *եղջերրգէզ.* **-со́чекъ**, чка *նւզ. տ.* Носо́къ 1, 2 *և* 4։

Носта́лгія *ի.* (*յն.*) *հայրենիքի կարօտութիւն, անձկութիւն առ հայրենիս։*

Носъ *—.* (*ներգոյկ.* въ, на носу́) **1**, *քիթ.* о́стрый, тупо́й н.; орли́ный н. *արծուաքիթ.* говори́ть въ н. *քթի մէջ խօսել.* у него́ изъ но́су кровь идётъ; лѣ́зть куда́ но́сомъ, сова́ть куда́ н. *'կտրած գգալի պէս' մի բանի մէջ ընկնել.* води́ть кого́ за́ н. *մէկի քթից բռնած ման ածել, մէկի գլխին խաղեր խաղալ, մէկին խաբել.* оста́вить кого́ съ н—омъ *մէկին նշաւակել, խայտառակել.* оста́ться съ н—омъ *նշաւակուել, խաբուել, խայտառակուել.* утере́ть кому́ н. *մէկի քթին տալ, մէկին յանդիմանել, շշպրել, 'կոթել'.* подыма́ть, задира́ть н. *քիթը ցցել, հպարտանալ.* онъ да́льше н—а не ви́дитъ *նա խիստ անհեռատես, առհմանափակ մարդ մէր է.* пові́сить н. *քիթը քաշ անել.* зарубить себѣ́ что на носу́ *մի բան նկատել, իր մտքի մէջ պահել, չմոռանալ.* у него́ смерть на носу́ *նա մեռնձ ի մահ հիւանդ է. նորա քիթը որ բռնես հոգին կտայ.* разоре́ніе у него́ на н—у́ *նա կործանման անդունդի վերայ է գտնուում.* **2**, *կտուց (թռչունի).* **3**, *ռիթ, առջեւի մաս (նաւի).* кора́бль стои́тъ но́сомъ къ вѣ́тру; **4**, *աշխ. հրուանդան. լեզուակ։* [*մոնրպամանա։*]

Носа́чій, аго *—. փեռեզակ, չարչի, շրջիկ*

Но́та *ի.* (*լտ.*) **1**, *երժ. նոտա, ձայնանիշ. ձայնանիշ.* игра́ть по н—амъ; положи́ть на н—ы *ձայնագրել.* **2**, *դիպլոմատ. յայտագիր։*

Ната|бе́на *ի.* **-бе́не** *չ.* (*լտ.* N. B = *լաւ նկատիր*) *նշան (գրած)։*

Нота|ріа́льный *-ծ. նօտարի, -րական.* усло́віе, заключённое н—ымъ поря́дкомъ; **-pіусъ** *—.* (*լտ.*) *նօտար։*

Нота́ція *ի.* (*լտ.*) *խրատ, յանդիմանութիւն.* дать, прочита́ть кому́ н—ію *մէկին խրատել, յանդիմանել։* [*նեղի։*]

Но́тный *-ծ. նօտաների, ձայնանիշի, -նիշ-*

Но́чвы *ի. յ.* *տաշտակի կերպ (փայտեայ, գառն եւն) մտորել խազր, 'խախոլ'։*

Но|чева́льщикъ, **-чева́льщица** *տ.* Ночлёжникъ, -жница; **-чева́ніе** *չ. գիշերելը.* **-чева́ть** (-чу́ю -ютъ), зан—, *չ. գիշերել.* **-чёвка** *ի. տ.* Ночева́ніе; **-чёвки**, вокъ *ի. յ. տ.* Но́чвы; **-чёвье** *չ. տ.* Ночёвка; **-ченька**, **-чка** *ի. նւզ. թեթեւ, կարճ գիշեր։*

Ночле́|гъ *—. գիշերանոց, գիշերելու տեղ, օթեւան.* оста́ться у кого́ на н. *մէկի մօտ գիշերել.* **-жникъ** *—.* **-жница** *ի. գիշերող, գիշեր մի տեղ անցկացնող այր, կին.* **-жное**, аго *չ. գիշերավարձ, գիշերելու, գիշերոյին օթեւանի վարձ.* **-жный** *-ծ. գիշերանոցի, գիշերոյին օթեւանի.* н. пріютъ *գիշերոյին ապաստարան։*

Ноч|нико́вый *-ծ. գիշերային լապտերի-լամպի.* **-ни́къ**, а́ *—.* **1**, *գիշերային (գիշերը վառուող) լապտեր (կմ մոմ, կանթեղ, լամպա).* **2**, *գիշերային կառապան.* **3**, *գիշերային պահապան.* **4**, *գիշերային բանուոր. գիշերային շրջմոլիկ. գիշերային գող.* **-ни́ца** *ի.* **1**, *գիշերապահ, հիւանդապահ կին.* **2**, *կնդ. ա,* Vespertilio. *չղջիկ. բ,* Caprimulgus, *այծկիթ. գ, գիշերային թիթեռ.* **-ничо́къ**, чка́ *—. նւզ. պզտիկ գիշերային լամպ, լապտեր, կանթեղ.* **-но** *մ. գիշերով, գիշերանց.* **-но́е**, о́го *չ. գիշերային պահպանութիւն, գիշերով արածացնելը (ձիաներին).* **-но́й** *-ծ. գիշերուայ, գիշերային, գիշերական.* н. мракъ; н—а́я темнота́: н—о́е вре́мя; н. колпа́къ *գիշերագդակ.* н—о́е собра́ніе; н—о́е видѣ́ніе: н—а́я краса́вица *բս.* Hesperis matronalis. *գիշերակտն մանուշակ.* **-ня́нка** *ի. կնդ. գիշերային թիթեռ.* **-ую** *տ.* Ночева́ть.

Но|чь *ի. գիշեր.* н. наста́етъ *մթնում է. գիշերը գալիս է.* глубо́кая н. *մութ, մթին գիշեր.* поко́йной *կմ* споко́йной но́чи *բարի գիշեր.* въ глубо́кую н. *կէս գիշերին, մէջ գիշերին.* рабо́тать день и н; всю н. не спать; но́чью *գիշերով, գիշերանց.* по ноча́мъ *գիշերներ, գիշեր ժամանակ.* на́ н. *գիշերը.* остава́ться гдѣ́-либо на́ н. *մի և է տեղ գիշերել, գիշերը մնալ, անցկացնել.* **-чь-и-день** *բս.* Parietaria officinalis, *կաւիճ կմ տապկենտ (սովոր. աճ. ևեռեաւն).*

Но́|ша *ի. բեռ.* н. дровъ *մի շալակ (վառելա)փայտ.* **-ша́къ**, а́ *—. բեռնակիր, 'մշակ'. տաճ. աղիս կրող՝ որմնադրի աշակերտ.* **-шата́й** *—.* **1**, *տ.* Ношакъ; **2**, *գրիչ (լրագիրների, յայտարարութիւնների, նամակների).* **-ше́ніе** *չ. կրելը.* н. ору́жія; *զարդ ածելը, մաշելը (շորեղէնը).* **-шенный** *-ծ.* (*առզէն*) *հագած, կրած, հնամաշ, թերմաշ.* **-шица** *ի. նւզ. պստիկ, թեթեւ բեռ, շալակ։*

Но́|щно *մ. ամբողջ գիշերը.* труди́ться де́нно и н. *օր ու գիշեր աշխատել.* **-щь** *ի. եկ. ալ. տ.* Ночь.

Но́ю *տ.* Ныть.

Но́я|брь, я́ *—. նոյեմբեր, հին հայոց արէ ամիսը.* **-брьскій** *-ծ. նոյեմբերի, -րեան։*

Нра́|виться (-влюсь -вятся), пон—, *չ. դուր գալ.* мнѣ́ это не нра́вится *այդ ինձ դուր չէ գալիս, ես դորան չեմ հաւանում.* онъ ей не понра́вился; ему́ не нра́вятся ни стихи́. ни му́зыка: **-вность** *ի. հաճելիութիւն, գրաւչականութիւն.* **-вный** *-ծ.* **1**, *գրաւիչ, հաճելի, սիրելի.* **2**, *աւարային, խորհրդային, իր առանձին, կամակոր, 'յապաղներ ունեցող'։*

Нраво|описа́ніе, **-писа́ніе** *չ. կենցաղագրութիւն. վարքագրութիւն. վարք ու բարքի նկարագրութիւն, -րագիր.* **-описа́тельный**, **-писа́тельный** *-ծ. վարքագրական, վարք ու բարք նկարագրող, կենցաղագրական.* **-уче́ніе** *չ. բարոյախօսութիւն. բարոյական խրատ, հրահանգ.* **-учи́тель** *—.* **-учи́тельница** *ի. բարոյախօս այր, կին.* **-учи́тельный** *-ծ. բարոյախօսական, խրատական.* н. рома́нъ.

Нра́вственно *մ. բարոյապէս.* **-ность** *ի. բարոյականութիւն.* **-ный** *-ծ. բարոյական.*

н—ая философія; н—ая порча; н—ые недостатки.

Нра́въ *ա.* *վարք, բնաւորութիւն.* вспыльчивый н. *դիւրագրգիռ, տաք բնաւորութիւն.* кроткій н. *քաղցրաբարոյութիւն, հեզ, խոնարհ բնաւորութիւն.* весёлый, безпокойный н; н р а́ в ы *յ.* *վարք ու բարք, բարքեր, սովորութիւններ, կենցաղ։*

Ну *մ.* *դէհ.* ну́, такъ чтожъ? *դէհ, ինչ կայ. սակ, անենեկը ինչ կայ.* ну его́ къ чёрту *թող գնայ կորչի.* ну? что вы говори́те? *այդ ինչ էք ասում.* ну, братъ, э́того не мо́жетъ быть *խմացիր, եղբայր, որ այդ անկարելի է.* ну, я и на э́то согла́сенъ *լաւ, դորան էլ համաձայն եմ.* ну коне́чно, ну разумѣ́ется *հարկաւ, անշուշտ, էլ ինչ ասել կուզէ.* ну ужъ по́варъ, ну ужъ обѣ́дъ *անճ քեզ խոհարար, անճ քեզ ճաշ։*

Ну|ди́тельный *ած.* *ստիպողական, բռնադատիչ.* **-дить** (-жу -дятъ) *ն.* 1, *ստիպել, հարկադրել, բռնադատել.* 2, (ну́дить) *ձանձրալի բերել, անհամութիւն, անախորժութիւն պատճառել.* **-диться** *ներ.* 1, *աշխատել, ջանալ,* 2, *չարչարուիլ, տառապիլ.* **-ди́ться** *չ.* *դէմ.* *վատ լինել.* мнѣ нули́тся *ես վատ, եմ անկար եմ.* **-(ну́)жда́** *է.* 1, *կարիք, հարկ, անհրաժեշտութիւն, հարկաւորութիւն.* имѣ́ть кра́йнюю н—у въ чёмъ *մի բանի մեծ կարիք ունենալ կամ զգալ.* нѣтъ н—ы́ говори́ть объ э́томъ *հարկ չկայ դրա մասին խօսելու.* въ слу́чаѣ н—ы́ *եթէ հարկ լինի, երբ կարիքը զգացուի.* н—ы нѣтъ *ոչինչ, բան չկայ.* ходи́ть за н—о́ю *արտաքնոց գնալ, բնական կարիքը կատարելու գնալ.* 2, *կարիք, կարօտութիւն, չքաւորութիւն, զրկանք, թշուառութիւն.* быть въ н—ѣ́ *կարօտութեան, աղքատութեան մէջ գտնուիլ.* терпѣ́ть н—у́ *զրկանք, թշուառութիւն քաշել.* помо́чь кому́ въ н—ѣ́: **-ждáрь**, я́ *ա.* *արտաքնոցներ մաքրող.* **-жда́ться** *չ.* въ чёмъ *մի բանի կարիք ունենալ, մի բանի պէտք, հարկաւորութիւն ունենալ.* н. въ са́момъ необходи́момъ *ամենաանհրաժեշտ բանի կարիք, կարօտութիւն ունենալ.* н. въ де́ньгахъ *դրամի կարիք ունենալ.* онъ ни въ чёмъ не нужда́ется; **-(у́)жди́на** *է.* *նւզ.* *թեթեւ կարիք, պէտք, հարկաւորութիւն։*

Ну́|жникъ *ա.* **-жничекъ**, чка *նւզ.* *արտաքնոց, «ատիք ճանապարհ».* **-жно** *ստմ.* *հարկաւոր է.* мнѣ н. *ինձ հարկաւոր է, պէտք է.* **-жный** (-женъ -жна́. о) *ած.* *հարկաւոր, կարեւոր, պիտանի.* н—ыя ве́щи: что вамъ ну́жно? *ինչ էք կամենում.* кого́ вамъ ну́жно? *ում էք կամենում.* н—ое мѣ́сто *ա.* Ну́жникъ; н у́ ж н о е, аго *չ.* *հարկաւոր, կարեւոր բաներ.* онъ не бога́тъ, но имѣ́етъ всё н. ему́: **-жу** *ա.* Ну́дить.

Ну́|ка, -но *մ.* *դէհ, հապա։*

Ну́|кальщикъ *ա.* **-кальщица** *է.* *բշտապեցնող այր, կին.* **-каніе(ь)е** *չ.* *շտապեցնելը.* **-кать**, **-кнуть** *ն.* «ну, ну» *ասելով շտապեցնել, ստիպել, հարկադրել շտապելու։*

Ну́керъ *ա.* *կովկ.* *նօքար, ծառայ, սպասաւոր։*

Ну|лево́й *ած.* *նօլի, զէրօյի.* н. знакъ; **-лекъ** *նւզ.* **-ль**, ля́ *ա.* (*լտ.*) *նօլ, զէրօ։*

Ну|мера́ція *է.* (*լտ.*) 1, *թուագրութիւն* (*թուեր գրելու և կարդալու գիտութիւնը*). 2, *թուագրութիւն, համարագրութիւն* (*միատեսակ առարկաներին թիւ, համար նշանակելը*). **-мери́рованіе, -мерова́ніе** *չ.* *թուագրելը, համարագրելը.* н. страни́цъ *տպագր.* *գրքի երեսներին համարներ նշանակելը.* **-мери́ть** (-рю -рятъ), занум—, **-мерова́ть** (-ру́ю -ютъ), занум—, *ն.* *թուագրել, համարագրել, թիւ, համար դնել, նշանակել.* **-меро́вка** *է.* *թուագրութիւն, համարագրութիւն. թիւ, համար դնելը, նշանակելը.* **-меро́къ**, рка́ *նւզ.* *ա.* Номеро́къ: **-меръ** *ա.* Но́меръ.

Нумизма́|тика *է.* (*լտ.*) *դրամագիտութիւն.* **-тикъ** *ա.* (*լտ.*) 1, *դրամագէտ* (*անտիկ, գիտակ հին դրամների*). 2, *դրամաժողով* (*հին դրամներ ժողովող*). **-ти́ческій, -ти́чный** *ած.* *դրամագիտութեան, դրամագիտական։*

Нуммули́|тный, -товый *ած.* *դրամախեցու.* **-тъ** *ա.* *հնք.* *դրամախեցի։*

Нун|ціату́ра *է.* (*լտ.*) 1, *նուիրակութիւն.* 2, *նուիրակատուն.* **-цій** *ա.* (*լտ.*) *նուիրակ* (*Հռոմի պապի*)։ [(*երկրագնդի առանցքի*)։

Нута́ція *է.* (*լտ.*) *աստղը.* *տատանում*

Ну́|те, -тка, -тко *մ.* *ա.* Ну́ка.

Нут|ре́цъ, ца́ *ա.* 1, *փորոտիքի որդ.* 2, *մրգի* [*մէջ գտնուող*] *ճճի.* 3, *ներքին հիւանդութիւն ձիու.* **-рецо́вый** *ած.* нутре́цъ-*ի։*

Ну|тро́. а́ *չ.* 1, *ներսի կողմ. ներսի տարածութիւն, մէջ, ներս.* 2, *փորոտիք* (*մարդուս և կենդանիների*). 3, *սիրտ. հոգի, ոգի* (*մարդու*). по н—у́ *սրտովը, հաճելի. ցուրայի.* э́то ему́ пришло́сь не по н—у́ *այդ նորան դուր չեկաւ.* **-трозе́мный** *ած.* *երկրի մէջ գտնուող.* **-трозёмъ** *ա.* *երկրի միջուկը.* **-тръ** *ա.*, *ա.* Нутро́ 1: н. до́ма *տան ներսը, մէջը, ներսի, միջի կողմը.* **-тряно́й** *ած.* *ռմկ.* *ներսի, ներքին, միջի։*

Ны́|нче, -нѣ *մ.* *այժմ, հիմա(յ), այսօր.* **-нѣшній** *ած.* *այժմեան, հիմիկուայ, ներկայ, արդի.* н—ее вре́мя; н—яя молодёжь.

Ны|рко́вый *ած.* *ջրասոյզ բադի.* **-рко́мъ** *մ.* *սուզուելով, սուզմամբ.* **-рну́ть** *ա.* Ныря́ть; **-ро́къ**, рка́ *ա.* *ջրասոյզ բադ.* **-ря́ніе** *չ.* *սուզուիլը, սուզում.* **-ря́ть**, -рну́ть *չ.* 1, *սուզուիլ, խորասուզուիլ, ընկղմուիլ.* н. въ во́ду; н. къ водѣ́ *ջրի տակ լողալ.* 2. *ներս արծնուլ, թաղնուիլ* (*օր. այրի. քարանձաւի մէջ*). н. подъ воро́та *դարպասի դռան տակից անցնել։*

Ны|ть (но́ю -ютъ; *հրմ.* ной). зан—. *չ.* 1, *մարմաջել, մղկտալ. ցաւիլ. կսկծալ.* 2, *անձկալ, տխրել, դարդ անել.* се́рдце но́етъ *սիրտս ցաւում, մորմոքում է.* **-тьё**, ья́ *չ.* *մըղկիտ, մղկտանք, ցաւ, մորմոք, կսկիծ։*

Нѣ́га *ի.* 1, *գգուանք, փայփայանք.* воспи́тывать дѣте́й въ н—ѣ *որդիներին գգուել, գրգել.* 2. *վայելք, գրգութիւն, մեծ, քաղցր բաւականութիւն.* дрема́ть въ сла́дкой н—ѣ *քաղցր ննջով նիրհել։*

Нѣ́гдѣ *մ.* *որ և է տեղ։*

Нѣ́дро *չ.* *մէջ. ներսի կողմ. ծոց. գոգ.* въ н—ахъ земли́ *երկրի մէջ, երկրի ծոցում.* *н. Авраа́ма *գոգն Աբրահամու.* грусть и печа́ль въ н—ахъ мои́хъ *սրտիս մէջ շատ ցաւ ու դարդ կայ։*

Нѣ|женіе ср. գգուելը, գրգելը, փաղաքշելը. -**женка** հոգ. -**жень, жня** м. 1, փափկասէր մարդ. 2, գրգած, գիրգ մեծացրած, երես տուած մարդ. -**жить** (-жу -жатъ) ն. գրգել, գգուել, փայփայել. շոյել, երես տալ. му́зыка нѣ́житъ слу́хъ երաժշտութիւնը շոյում է մարդուս լսելիքը. -**ся** 1, անդր. իր անձը գրգել, գգուել. 2, փոխդ. միմեանց գրգել, գգուել, փայփայել. -**женькій** ած. ռամ. քնքուշիկ, մեղմիկ. -**жéнько** մ. ռամ. քնքշօրէն, քնքուշիկ եղանակով. -**жнёхонекъ**, нька, о ած. խիստ քնքոյշ, խիստ մեղմ, խիստ զգայուն. -**жничанье** ср. քնքշաբար, փաղաքշանօք վարուելը, փաղաքշելը, շոյելը. -**жничать** ср. съ кѣмъ մէկի հետ քնքշաբար վարուել, մէկին փաղաքշել, շոյել. -**жно** մ. 1, քնքշաբար, մեղմութեամբ, փաղաքշանօք, գգուանօք, քաղցրութեամբ, սիրով. 2, ախորժելի. գուրեկան եղանակով. н. любить дѣтей քնքոյշ սիրով սիրել որդիներին. н. воспитывать գրգուել. փայփայելով մեծացնել. н. пѣть քաղցր, գուրեկան, ախորժելի եղանակով երգել. -**жность** ж. 1, քնքշութիւն, նրբութիւն, մեղմութիւն, քաղցրութիւն. н. го́лоса; н. вку́са; н. ду́ши, се́рдца; 2, нѣжности յ. փաղաքշական, քաղցր խօսքեր. говори́ть кому́ н.; -**жный** ած. 1, քնքոյշ, նուրբ. մեղմ, քաղցր. н—ая ко́жа; н. го́лосъ գուրեկան, ախորժելի ձայն. н—ыя рѣ́чи քաղցր. մեղմ խօսքեր. н—ыя чу́вства; н. вкусъ, слухъ նուրբ ճաշակ, լսողութիւն. 2, քնքոյշ, զգայուն, դիւրազգաց. н—ое се́рдце; н—ое дитя́ քնքոյշ, (եւ թուլակազմ) երեխայ. н—ое расте́ніе.

Нѣ|кальщикъ м. -**кальщица** ж. մերժող, բացասող. «չէ» տուող այր, կին. -**каніе** ср. 1, բացասում. մերժում. 2, խուսափում, ‘մահանալ‘. -**кать, ся** ср. 1, մերժել, բացասել. «չէ» տալ. 2, խուսափել, ‘մահանալ անել‘:

Нѣкій դեր. և ած. մի ինչ որ, ոմն, որ մին:

Нѣкогда մ. երբեմն, մի ժամանակ. жи́ли н. царь и цари́ца եղել է չէ եղել մի թագաւոր և մի թագուհի:

Нѣкоторый դեր. և ած. ոմն, որ մին. մի քանի. н. человѣ́къ ոմն, որ մին. на н—ое вре́мя մի քիչ ժամանակով. въ н—ыхъ слу́чаяхъ մի քանի դէպքերում:

Нѣкто դեր. անհ. ոմն, որ մին, մի ինչ որ մարդ. н. разска́зывалъ мнѣ любопы́тное приключе́ніе.

Нѣ|мéцкій ած. գերմանական. н. язы́къ, н—ое образова́ніе: н. имби́рь բս. Arum maculatum, բծաւոր նուրիկ (նուրճ, կոնք). -**мка** ж. 1, գերմանուհի, գերմանացի կին, աղջիկ. 2, կնդ. Mutilla, մեղուամրջիւն:

Нѣ|мо ս. համրի պէս, լռութեամբ, խուլ, անհասկանալի կերպով. -**мова́тость** ж. թլուատութիւն, անորոշութիւն (խօսելու). -**мова́тый** ած. անորոշ կերպով խօսող, թլուատ, թոթովախօս. -**мо́й** (нѣмъ -ма́. о) ած. համր, ‘մունջ‘. н—а́я а́збука այբուբեն խուլ ու համրերի համար. 2, թմրած (անդամների մասին). -**морождённый** ած. համր ծնուած, ծնուած օրից համր, ‘մունջ‘. -**мота́** ж. համրութիւն, ‘մնջութիւն‘. -**мо́тствовать** (-ствую -ютъ) ср. 1, համր լինել. 2, պապանձուել, չը-խօսել. -**мтова́ть** (-ту́ю -ютъ) ср. թոթովել, ծոթովելով, թլուատութեամբ խօսել. -**мѣть**, зан—, он—, ср. 1, համրանալ, համր, ‘մունջ‘ դառնալ. 2, պապանձուել, կարկամել, կաղ ընկնել (լեզուի մասին). 3, (անդամների մասին) թմրել, անզգայանալ:

Нѣсколь|кій ած. (միայն յ. և ոչ-ուղղական հոլովներում գործածական), -**но** դեր. բ-կ. մի քանի. по нѣ́сколько մի քանի. онъ зараба́тываетъ по н—у рубле́й въ день նա օրական մի քանի ռ. է աշխատում. это бы́ло въ нѣ́сколькихъ слу́чаяхъ такъ մի քանի դէպքերում այդ այդպէս եղաւ, այդպէս պատահեց. я разска́жу это въ н—ихъ слова́хъ; н—ько разъ, по н—у разъ մի քանի անգամ. -**но** մ. մի քիչ, մի փոքր. մի քանի. онъ н. упря́мъ; я его́ н. зна́ю; одолжи́те мнѣ н. де́негъ, н. рубле́й.

Нѣтъ 1, (нѣтъ կմ нѣту) ср. դէմք. (անց. нé было; ապառն. не бу́детъ) չկայ, ոչ գոյ. չէ. въ я́щикѣ ничего́ н. արկղում ոչինչ չըկայ. у меня́ н. вре́мени ես ժամանակ չունիմ. н.-ли у тебя́ де́негъ արդեօք փող չունիս. н. его́ до́ма նա տանը չէ. 2, մ. ոչ. ты его́ зна́ешь?—Нѣтъ, не зна́ю ոչ. չեմ ճանաչում. никáкъ нѣтъ ոչ, ամենևին ոչ. онъ не сказа́лъ ни да, ни н. նա ոչ այո և ոչ էլ ոչ տուաց. 3, м. ոչինչ (բան). изъ н—а не вы́кроишь е́стя ոչնչից բան չի դուրս գայ:

Нѣ|что դեր. անհ. մի բան, բան մը. н. въ ро́дѣ этого դորա նման մի բան. -**што** ս. ոմկ. միթէ. -**щечко** դեր. -ռամկ. մի բան, բան մը. փոքր. ср. 1, հոգեակ, սիրելի անձ. 2, ընծայ (մեղ քաղցրեղէններ). 3, զարդեր:

Нюа́нсъ м. (фр.) նիւանս. «երանգ», նուրբ տարբերական տարբերութիւն:

Ню́|ни, ей ж. յ. կախընկած շրթունքներ, պռօշներ. *դդումներ. „вотъ ви́дно, что всѣ вы же́нщины пла́ксы!.. всѣ вы н., ничего́ не понима́ете!“; развѣ́сить н. ծուլութիւն անել, ոչինչ չ'ինել. распусти́ть н. կմ -**нить** (-ню -нятъ) ср. հեկեկալ, լալ. լաց լինել. -**ня** հոգ. 1, լացկան, լալկան երեխայ. 2, ապուշ, ‘ճանճեր բռնող‘, ‘պռաուներ բռնող‘ մարդ:

Ню́|хальщикъ м. -**хальщица** ж. (таба́ку) քթախոտ, ‘բռնոթի‘ քաշող այր, կին. -**ханіе** ср. 1, հոտոտելը, հոտ քաշելը. 2, քթախոտ քաշելը. -**хательный** ած. 1, հոտոտելու, հոտ քաշելու. н. спиртъ; 2, քաշելու. н. таба́къ քթախոտ, ‘բռնոթի‘. -**хать, -хивать, -хну́ть** ն. 1, հոտոտել, հոտն իմանալ, հոտ քաշել. *этотъ офице́ръ ещё по́роху не ню́халъ այս սպան դեռ ես պատերազմում չէ գտնուել. 2, (քթախոտ, ‘բռնոթի‘) քաշել. 3*, հոտառութեամբ իմանալ, հասկանալ. լրտեսել. -**ся** փոխդ. միմեանց հոտոտել, միմեանցից հոտ քաշել (շների մասին). -**хъ** м. 1, պտղունց (քթախոտ). 2, հոտառութիւն. *это то́нкая бе́стія, у него́ н. есть դա շատ յետ եկածն է, ‘շատ շան մարդ է‘, հոտառութեամբ ամեն բան իմանում է:

Ня́|мкать ср. մանկկ. ուտել, ծամել. -**мня́мъ** нз. մանկկ. նեամնեամ. н. хо́чешь? ուզում ես ուտել:

Ня́|нинъ, а, о ած. դայեկի, մանկաղահուհու. -**нька** ж. Ня́ня; -**нькинъ**, а, о

տ. Нянинъ; **-ньченіе** չ. երեխաներին խնամելը, երեխաների, մանուկների վերայ հսկելը. **-ньчить** (-чу -чатъ), вын—, ն. պահել, խնամել, գգուել (երեխային, մանկանը). **-ся** չ. съ кѣмъ մէկին գրկել, գգուել, մէկին խնամել, մէկին նուիրուել. н. съ дѣтьми երեխաներին խնամել, երեխաներին պահել. **-нюшка** փաղաք. տ. Няня; **-нюшкинъ**, а, о տ. Нянинъ; **-ня** է. դայեակ, մանկապահուհի։

Нярка է. կնդ. Salmo, ասլ'մոն կմ լողքի։

О.

О, о ռուսաց այբբենի 15-րդ տառն է։ Ձայնաւոր է և շեշտի տակ հնչւում է ինչպէս հայոց օ-ն։ Իսկ առանց շեշտի գրեթէ a է հնչւում. օր. бородá (բադադը), борóдка (բադաօրկա)։

О (обо, объ) նխդ. գործ է ածւում **А**, հայցական և **Б**, ներգոյական հոլովով։ **А**, о-ն հայցկ. հոլովով նշանակում է. 1, հպում, դիպչում, ընդհարում, օր. удáриться о стѣну, объ столъ պատին, սեղանին դիպչել. опéреться о столъ, о перила սեղանին, մահաջաներին յենուել. итти́ съ кѣмъ рукá объ руку մէկի հետ ձեռք ձեռքի տուած, թև թևի տուած գնալ. я живу́ съ нимъ объ стѣну մեր սենեակները կից են. 2, ժամանակ. я о пáсху уѣду Զատկի մօտերքը ես կը մեկնեմ. объ эту пóру այդ ժամանակները. **Б**, о-ն ներգոյկ. հոլովով նշանակում է. 1, մասին, համար. օր, говори́ть о себѣ, о свои́хъ дѣлáхъ իր, իր գործերի մասին խօսել. проси́ть о комъ մէկի համար խնդրել, միջնորդել. о сы́нѣ тóлько на свѣ́тѣ живу́ միայն որդուս համար եմ աշխարհումս ապրում. 2, ժամանակ. օր. о пáсхѣ Զատկի մօտերքը (համմ. վերև A, 2). 3, բաղկացած. օր. цéрковь о пяти́ главáхъ հնգագմբէթ եկեղեցի. кварти́ра о четырёхъ кóмнатахъ քառասենեակ բնակարան. домъ о трёхъ этажáхъ եռայարկ [կանի տուն։

О, о, о (о-о) őհ, őֆ, őհ։

Оазиниты ... *Անք*. Anatase, անատազ։

Оá|зисъ, -зъ ... (յն.) օվազիս։

Óба, обóихъ ... և չ. և **óбѣ**, обѣ́ихъ է. ... երկու, երկուքեան. (óба պահանջւում է եզակի սեռական հոլով, օր. óба брáта; իսկ óбѣ պահանջւում է յգ. ուղղկ. հոլ., օր. óбѣ сёстры уѣ́хали); глядѣ́ть, смотрѣ́ть въ óба աչքը լինել, զգուշանալ։

Обáбить (-блю -битъ) ն. ռմկ. **1**, ամուսնացնել, կնուսրել. о. дѣ́вку ա, աղջկանը մարդու տալ. բ, աղջկայ հիւսը կիսել (որով ամուսնացած կինը ճանաչւում է). **2***, վախկոտ կին դարձնել, թուլամորթ դարձնել. **-ся** ... **1**, ամուսնանալ, կնուսրել, կին առնել, **2***, վախկոտ կին դառնալ, անսիրտ, թուլամորթ դառնալ։

Обáбокъ, бка ... սզորենու (կեչու) թրթուր կմ սունկ։

Оба|грéніе չ. կարմիր, ծիրանագոյն ներկելը, արիւնով ներկելը, շաղախելը. **-гри́ть** (-рю́ -ри́ть), **-гря́ть** ն. կարմրացնել, կարմիր ներկել. о. крóвью արիւնով ներկել, շաղախել. гóродъ обагрёнъ зáревомъ пожáра քաղաքը վառւում է հրդեհի կարմիր շողերով. **-ся** ... կարմրել, կարմիր, ծիրանագոյն ներկուել. о. крóвью արիւնով ներկուել, արիւնոտուել։

[րել, գլուխը կորցնել։

Обалдѣ́ть չ. ռմկ. շշմել, շշկլուել, շուա-

Обáлты|ваніе չ. վատաբանելը, -նում. **-вать**, оболтáть ն. **1**, վատաբանել. **2**, զաղարեցնել, յոգնեցնել (առներք)։ [նեքին։

Обанáдесять ... ստ. սլ. երկոտասա-

Обан|кро́тить, -кру́тить (-чу -тятъ), **ся** տ. Обанкру́чивать, ся; **-кру́тѣть** չ. սնանկանալ, 'կոտր ընկնել'. **-кру́чиваніе** չ. սնանկացնելը, 'կոտր գցելը'. **-кру́чивать**, -крутить ն. սնանկացնել, 'կոտր գցել'. **-ся** չ. սնանկանալ, 'կոտր ընկնել'։

Обая́|ніе չ. կախարդելը, թովելը, կախարդում, թովում. **-тель** ... **-тельница** է. կախարդիչ. թովիչ այր, կին. **-тельность** է. կախարդանք, հմայք. **-тельный** ... կախարդիչ, թովիչ, հմայիչ։

Об|бѣгáніе չ. վազելը, պտտելը (մէկի մի բանի շուրջը). **-бѣгáть, -бѣгать** ն. վազել, պտտել (մէկի, մի բանի շուրջը). **-бѣжáніе** չ. վազ (շուրջանակի), պտոյտ. **-бѣжáть** տ. Обѣгать.

Обвá|да է. հրապոյր, հրապուրանք, գայթակղութիւն. **-ждáть** ն. հրապուրել, գայթակղեցնել. **-ждéніе** չ. տ. Обвáда.

Обвá|женіе չ. խարելը, զրկելը (կշռելիս). **-живаніе** չ. **1**, տ. Обвáженіе; **2**, պտտելը, շուրջանակի տանելը. պտտեցնելը, տանելը (շուրջանակի). **-живать** ն. **I.** խաբել, զրկել (կշռելիս). **II.** տ. Обводи́ть և Обвози́ть.

Обвá|ливаніе չ. **1**, քանդելը, խարտակելը. **2**, կիտելը (մի բանի շուրջը), պատելը, շրջապատելը (հողով, քարով). **-ливать I.** (обвáливать, **-ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. 1, քանդել, խարտակել. рѣкá обвали́ла бéрегъ գետը ափը քանդեց տարաւ. 2, կիտել (մի բանի շուրջը), պատել, շրջապատել (հողով, քարով). **-ся** ... քանդուել, փուլ գալ, փլչել. **II.** (обвáливать, -ля́ть) ն. թաւալել, թաղել, շաղախել մի բանի մէջ (օր. խմորը ալիւրի մէջ), գանգել (թաւալելով). о. когó въ пуху́.

Обвá|лъ ... **1**, փլատակ, քանդուած, փլչած, խարտակուած տեղ. о. въ крѣпостно́й стѣнѣ́ խրամատ ամրոցի պատի մէջ. **2**, ձեան հիւս, ուսին, ձիւնակոյտ. **-ля́ніе** չ. թաւալելը, շաղախելը, գանգելը (օր. խմորը ալիւրի մէջ). **-ля́ть** տ. Обвáливать II.

Об|варéніе, -вáриваніе չ. **1**, խաշելը (վրան կէծացրած ջուր, հեղուկ թափելով). **2**, ռուշկկ. ձուլթելը, կղբելը (թելը). **-вáри-**

вать, -варить (-рю́ -рятъ) ն. **1,** խաշել, այրել, խորովել (վրան կէծացրած ջուր կամ ուրիշ հեղուկ թափելով). **2,** կօշկկ. ձիւթել, կըպրել (թելը). **-ся** չզ. խաշուիլ, այրուիլ, խորովուիլ. **-ва́рка** է. տ. Обварéніе; **-варно́й, -ва́рный** ած. խաշուած, այրուած խորոված (կէծացրած ջրով). **-ва́рокъ**, рка ա. (կէծացրած ջրով) խաշած բան. **-ва́ръ** ա. **1,** կէծացրած, եռացրած ջուր կամ այլ հեղուկ. **2,** գարնան արևի խայթում, կծում։

Обвастри|ваніе չ. սրելը. **-вать,** обострйть ն. սրել, (գր). յեսանել։

Обващи|ваніе չ. մոմելը, մոմ քսելը. **-вать,** обвощить ն. մոմել, մոմ քսել։

Обве|дéніе չ. **1,** պատեցնելը (ռազմ, հետիոտն). **2,** պատելը, շրջապատելը, պարփակելը. о. забóромъ վանդակ քաշելը. **-дý** տ. Обвести́.

Обве|зéніе չ. **1,** շուրջանակի տանելը, կրելը (սայլով, գրաստով ևլն). **2,** պատելը, շըրջելը (մի բանի բոլորը). **-зти́** (-зý -зýтъ; անց. обвéзъ -злá, ó) տ. Обвозить.

Об|вернýть, ся տ. Обвёртывать, ся; **-вёртка** տ. Обёртка; **-вёрточка, -вёрточный** տ. Обёрточка, -чный; **-вёртываніе** չ. փաթաթելը (մի բանի մէջ կամ մի բանի շուրջը, վրան). **-вёртывать,** -вертѣть, -вернýть ն. **1,** чѣмъ, во что մի բանով, մի բանի մէջ փաթաթել. **2,** պատեցնել, պատյատ ածել, դարձնել (օր. պտուտակը՝ թուլացնելու համար). **-вёртываться,**-вернýться չզ. чѣмъ մի բանով, մի բանի մէջ փաթաթուիլ. **-вертѣніе** տ. Обвёртываніе; **-вертѣть** (-верчý -вéртятъ) տ. Обвёртывать; **-верчéніе** չ. փաթաթելը, պատելը. **-вéрчивать, ся** տ. Обвёртывать, ся. [տեքը։

Óбвесень մ. գարնանամուտին, գարնան մօ-

Об|вести́, -вéсть (-ведý -дýтъ; անց. обвёлъ, -велá, ó; -ди́) տ. Обводи́ть.

Обветшá|лость է. հնացածութիւն, խարխլութիւն. **-лый** բյ. ած. հնացած, մաշուած, խարխուլ, խաթարուած. **-ніе** չ. հնանալը, մաշուիլը, խաթարուիլը, խարխուլ դառնալը. **-ть** չ. հնանալ, մաշուիլ, խաթարուիլ, խարխուլ դառնալ. старйкъ обветшáлъ ծերունին հալից ընկել է, զառամութիւնից յաղթահարուել է։

Обви|вáльница է. բս. Convolvulus, պատատուկ. **-вáльщикъ** ա. **-вáльщица** է. մի բան փաթաթող այր, կին. **-вáніе** չ. փաթաթելը, պատելը. **-вáтель, -вáтельница** տ. Обвивáльщикъ, -щица; **-вáть,** обви́ть ն. փաթաթել, պատել. онá обвилá рýки вкругъ шéи егó նա (կինը) ձեռքերը փաթաթեց նորա վզին. **-ся** չզ. փաթաթուիլ, պատատուիլ (մի բանի վերայ[ով], մի բանի շուրջը). **-вка** է. **1,** տ. Обвивáніе; **2,** փաթաթան, փաթաթելու թել ևլն. **-вно́й** ած. **1,** փաթաթելու. о—áя тесьмá; **2,** փաթաթած, պատած. **-вочный** ած. փաթաթելու, պատելու։

Обви|нéніе չ. մեղադրելը, մեղադրութիւն, ամբաստանութիւն. **-ни́тель** ա. **-ни́тельница** է. մեղադրող, -դրիչ, ամբաստանող, -նիչ այր, կին. **-ни́тельный** ած. մեղադրական, ամբաստանութեան. о—ые пýнкты; о—ая статья́; вы́нести о. пригово́ръ դատապարտութեան վճիռ տալ. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) տ. Обвиня́ть.

Óбвинка է. պտտիկ, բայց ուժեղ ատամիկ ձի (Պետրոս Մեծը բուծեց)։

Обви|ня́емый ած. մեղադրուող, մեղադրեալ. защищáть о—аго; **-ня́ть, -ни́ть** ն. когó въ чёмъ մէկին մի բանում մեղադրել, մի բանի համար ամբաստանել. դատապարտել. о. когó въ преступлéніи, въ крáжѣ, въ убíйствѣ; о. когó въ скýпости.

Обви́|слость է. (բոլորբից) կախ ընկած լինելը. **-слый** ած. (բոլորբից) կախ ընկած. о—ая крóвля; о—ыя щёки; **-снуть** չ. (բոլորբից, շորս կողմից) կախուիլ, կախ ընկնել։

Об|ви́тіе չ. փաթաթելը, -թում. **-ви́ть** (обовью́ -вью́тъ; հրմ. обвéй) տ. Обвивáть.

Об|води́ть (-вожý -вóдятъ), -вести́, -вáживать ն. **1,** շրջեցնել, շուրջանակի տանել, պտոյտ անելով տանել. о. вóйско окóльными дорóгами; **2,** (обводи́ть, -вести́) что чѣмъ մի տեղ մի բանով պատել, շրջապատել, պարփակել. о. гóродъ стѣнóю, рвомъ, вáломъ; о. мѣсто забóромъ; **3,** ստուերագծել, շրջագծել (նկարը). **-вóдка** է. **1,** տ. Обведéніе; **2,** ստուերագիծ, շրջագիծ. **3,** շրջանակ։

Обвод|нéніе չ. ջրարաշխում. **-ни́тельный** ած. ջրարաշխական. о—ыя рабóты; **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** ն. ջուր բերել, ջրովի դարձնել, ջրարաշխել։

Обвó|дный ած. մի բանի շուրջը քաշած. о. ровъ քաղաքի. բերդի ևլն շուրջը քաշած (փորած) խրամ, փոս. о—ая стѣнá շրջապարիսպ. **-дъ** ա. **1,** տ. Обведéніе; **2,** շրջապատ, բոլորք. շրջագիծ. շրջանակ. **3,** обвóды յ. պտոյտ անող ճամբայ։

Об|вози́ть (-вожý -вóзятъ), -везти́, -вáживать ն. **1,** շուրջանակի, պտոյտ անելով կրել, տանել (սայլով, գրաստով ևլն). **2,** շուրջանակի, զանազան տեղեր ման ածել. պատել, շրջել (մի բանի բոլորը). онъ обвóзитъ мя́со по больни́цамъ; **-вóзъ** ա. տ. Обвезéніе.

Обво|лáкиваніе չ. **1,** շուրջանակի քարշ տալը, թրև տալը, թրև ածելը. **2,** ծածկելը, պատելը. **-лáкивать,** -лóчь ն. **1,** что вокрýгъ чегó մի բան միւսի շուրջը քարշ տալ, թրև տալ, թրև ածել. **2,** ծածկել, պատել. нéбо (հայցկն!) обволáкиваетъ եւ երկինք ամպերով պատուում, ծածկուում է. поля́ обволоклó тумáномъ; **-лáкиваться** չզ. պատուիլ, ծածկուիլ (երկինքը մասին՝ ամպերով). **-локý** տ. Обволóчь; **-лочéніе** չ. քարշ տալը, թրև ածելը, մաշելը. **-лочи́ть** (-чý -чáтъ) ն. քարշ տալ, թրև ածել, մաշել. **-лóчка** է. տ. Обволáкиваніе և Обволочéніе; **-лóчь** (-локý -чёшь -кýтъ; անց. обволóкъ -клá, ó) տ. Обволáкивать.

Обво|рáживаніе չ. կախարդելը, հմայելը, դիւթելը. **-рáживать,**-рожи́ть ն. կախարդել, հմայել, դիւթել. *կախարդել, թովել, զմայլեցնել, սքանչացնել, գրաւել։

Обво|ровáніе չ. կողոպտելը, թալանելը. **-ровáть** (-рýю -ютъ) տ. Обворóвывать; **-рóвываніе** չ. [յանձնի] կողոպտելը,

թալանելը. **-ро́вывать,** -ровать *ն. կողոպտել, թալանել, այելել։*

Обворо|жа́ть *ա.* Обворáживать; **-же́ніе** *չ. կախարդելը, -դում, հմայելը, -յում, դիւթելը, -թում, թովելը, թովում.* **-жи́тель** *ա. -***жи́тельница** *է. կախարդող, հմայող, դիւթող, *թովիչ, *զմայլեցնող, պատրող այր, կին.* **-жи́тельный** *-ի. կախարդիչ, հմայիչ, դիւթական, զմայլեցնող, պատրողական.* **-жи́ть** (-жу́ -жа́ть) *ա.* Обворожáть *և* Обворáживать.

Обвоост|ре́ніе *չ. սրելը.* **-ри́ть** (-рю́ -ря́ть) *ա.* Обвáстривать.

Обво|ще́ніе *ա.* Обвáщиваніе; **-щи́ть** (-щу́ -щать) *ա.* Обвáщивать.

Обвы|ка́ніе *չ. սովորութիւն, սովորելը.* **-ка́ть, -кнуть** *չ. [կամաց կամաց անսովոր կամ անհանոյ բանին] ընտելանալ, սովորիլ.* обвы́кнешь, такъ и въ аду́ ничего́.

Об|вѣва́ніе *չ.* **1,** *փչելը, հովահարելը, -րութիւն.* **2,** *քամելը, էրնելը.* **-вѣва́ть,** -вѣять *ն.* **1,** *փչել, հովահարել.* **2,** *քամել, քամուն տալ, էրնել (որոշ քանակութեամբ).* **-вѣ́вки,** вокъ *է. յ. յարդ, 'դարման'։*

Обвѣн|ча́ніе *չ. պսակելը, պսակ.* **-ча́ть, -чивать** *ն. պսակել, կարգել։*

Обвѣ́|сить (-шу -сять), **ся** *ա.* Обвѣ́шивать, ся II; **-ска** *է. խաբելը, զրկելը (քաշելու, քաշի մէջ). սխալ (քաշի մէջ)։*

Обвѣ|сти́ть (-щу́ -стя́ть) *ա.* Обвѣщáть; **-стка** *է. շրջաբերական, ամէն տեղ զրկուող յայտարարութիւն. տղզ։* [вѣ́стка.

Обвѣ́|съ *ա. ա.* Обвѣ́ска; **-тъ** *ա. ա.* Обвѣ́съ.

Обвѣ́|шаніе *չ. ծածկելը, պատելը, զարդարելը (չուրջը բաներ կախելով).* **-шать, ся** *ա.* Обвѣ́шивать I; **-шеніе** *չ. խաբելը, զրկելը (կշռի մէջ).* **-шиваніе** *ա.* Обвѣ́шаніе *և* Обвѣ́шеніе; **-шивать I.** (-вѣ́шать) *ն.* что чѣмъ *ծածկել, պատել, զարդարել (չուրջանակը բան, բաներ կախելով).* о. стѣ́ны картинами; **-ся** *-ւթը. ծածկուիլ, զարդարուիլ (չուրջանակը կախած բաներով).* **II.** (-вѣ́сить) *ն.* кого́ *մէկին պակաս տալ, խաբել, զրկել (կշռի, քաշի մէջ).* купе́цъ обвѣ́силъ меня́ на цѣ́лый фунтъ; **-ся** *չ.* **1,** *սխալուիլ (քաշի մէջ), սխալ քաշել, սխալ կշռել.* **2,** *թափուիլ, խաբուիլ.* **-шу** *ա.* Обвѣ́сить.

Обвѣ|ща́ть, -сти́ть *ն. յայտնել, ազդարարել (չուրջանակը, շատերին).* **-ще́ніе** *չ. յայտարարութիւն, ազդարարութիւն, -րում (ընդհանուր).* **-щу́** *ա.* Обвѣстить.

Об|вѣя́ніе *ա.* Обвѣва́ніе; **-вѣ́ять** (-вѣ́ю -ютъ) *ա.* Обвѣва́ть.

Обвя|жу́ *ա.* Обвязáть; **-за́ніе** *չ. կապելը (չուրջը բան փաթաթելով), փաթաթելը.* **-за́ть I.** (-вяжу́ -вя́жутъ) *ա.* Обвя́зывать; **II.** (-за́ю -ютъ), -вя́знуть *ն. խրուիլ, թաղուիլ. նստել (ձիւնի, խոտի, ցեխի մասին).* **-зка** *է.* **1,** *կապելը (չուրջը բան փաթաթելով).* **2,** *կապ, փաթաթան.* **3,** *շրջանակ (ամկանի).* **-знуть** *ա.* Обвязáть II· **-зочный** *-ի. փաթաթելու, կապելու.* **-зываніе** *ա.* Обвязáніе; **-зывать,** -зáть *ն. կապել (չուրջը բան փաթաթելով). փաթաթել.* о. го́лову платко́мъ; о. па́лецъ *մատը փաթաթել, փաթաթանով կապել.* **-ся** *-ւթը. փաթաթուիլ, իր [մատը, գլուխ ևն] վերայ մի բան կապել, փաթաթել։*

Обга́|дить (-жу -дять) *ա.* Обгáживать; **-женіе, -живаніе** *չ. աղտոտելը, կեղտոտելը.* **-живать,** -дать *ն. աղտոտել, կեղտոտել, ապականել, 'մուրտառել (քաղաքավարի)։*

Обги|ба́ніе *չ. ծալելը, կացնելը, կորացնելը.* **-ба́ть,** обогну́ть *ն.* **1,** *ծալել, կացնել, կորացնել (մի բանի չուրջը).* **2,** *չուրջանակը, բոլորով անցնել, գնալ, նաւել.* о мысъ *հրուանդանի բոլորով անցնել, նաւել.* **-ся** *-ւթը. պատատուիլ (մի բանի չուրջը).* **-бъ** *ա. ծալուածք, պտոյտ, ոլորա, աղեղ, կամար։*

Об|гла́дывать, -глода́ть (-гложу́ -гло́жутъ; *հրմ.* обгложи́) *ն. կրծել, կրծոտել, ուտել (չուրջանակը).* **-гло́дышъ** *ա. կրծած ոսկր։*

Обгля́|дывать, -дѣ́ть (-жу́ -дя́ть) *ն. դիտել, զննել, 'անտղել' (չուրջանակը, ամէն կողմից)։*

Об|гнива́ть, -гни́ть (-гнію́ -ю́тъ) *չ. փտիլ, հոտիլ (չուրջանակը, բոլորից)։*

Обго|ва́ривать, -вори́ть (-рю́ -ря́ть) *ն. ամբաստանել, զրպարտել,* **-во́ръ** *ա. ամբաստանութիւն, զրպարտութիւն, չարախօսութիւն։*

Обго|не́ніе *չ.* **-нка** *է.* **-нъ** *ա. մէկի առաջը կտրելը, մէկին յաղթելը (վազելու, արշաւելու).* **-ня́ть,** обогна́ть *ն.* кого́ *մէկի առաջը կտրել, մէկին առ անցկենալ, մէկին յաղթել (վազելու, արշաւելու).* о. кого́ на бѣгу́; онъ *обогна́лъ всѣхъ свои́хъ сопе́рниковъ; **-ся** *-ւթը.* **1,** *մրցմամբ վազել.* **2,** *դաւ[illegible] զուգաւորուիլ (կովերի, ոչխարների մասին)։*

Обго|ра́ніе *չ. առերեսներեր այրուիլը.* **-ра́ть,** -рѣть *չ. բոլորից (չորս կողմից), երեսից այրուիլ.* **-рѣлый** *ել. -ի. բոլորից, երեսից այրուած, խանձուած.* **-рѣть** (-рю́ -ря́ть) *ա.* Обгора́ть.

Обгры|за́ніе *չ. կրծելը, կրծոտելը.* **-за́ть,** -зть *ն. կրծել, կրծոտել, ուտել.* **-зе́ніе** *չ.* **-зка** *է. ա.* Обгрыза́ніе; **-зокъ,** зка *ա. կրծած, կրծոտած բան.* **-зть** (-зу́ -зу́тъ; *անց.* -зъ -зла, о) *ա.* Обгрыза́ть.

Обгу́|ливаться, -ля́ться I, *-ւթը. զուգուիլ, զուգաւորուիլ (եղջերաւորների մասին).* **2,** *չ. ցուլ գալ, 'ծանրանալ' (կովի մասին)։*

Об|дава́ніе *չ. վրան ածելը, վրան թափելը.* **-дава́ть,** -дать *ն. վրան ածել, վրան թափել, թրջել.* о. ва́ромъ *վրան կէծ ջրում ջուր ածել, թափել.* обдаётъ, о́бдало (*դէմք.*) хо́лодомъ *ջանս սարսուռ, դող ընկաւ.* меня́ о́бдало (*դէմք.*) жа́ромъ *ջանս կրակ, 'ալաւ' ընկաւ, սիրտս չոգել.* **-ся** *-ւթը. իր վերայ ածել, թափել.* **-да́мъ** *ա.* Обдать.

Обда|ре́ніе, -риваніе *չ. պարգեւաբաշխելը, պարգեւատրելը.* **-ривать, -ри́ть** (-рю́ -ря́ть) *ն.* **1,** *առատապէս վարձատրել, պարգեւատրել (մէկին).* **2,** *բաշխել, շնորհել, պարգեւել (առատապէս, շատերին, յաճախ)։*

Обда́ть (-да́мъ -да́шь -да́сть; -дади́мъ -дади́те -даду́тъ; *հրմ.* обда́й), **ся** *ա.* Обдава́ть, ся.

Обдё́р|ганіе *չ.* **1,** *փետելը, փետում.* **2,**

ուղղկել, գզգզել (քաշելով, ձիգ տալով). **-гать, ся** *т.* Обдёргивать, ся; **-гиваніе** *т.* Обдёрганіе; **-гивать**, -гать, -нуть *ն.* **1**, փետել (թալերքը, շորը կողմից). **2**, ուղղկել, գզգզել (քաշելով, ձիգ տալով՝ զգեստի ծալքերը, 'փեշերը'). **-ся** *-ն-չ.* իր շորերը ուղղել, գզգզել (քաշելով, ձիգ տալով)։

Обдер|жáніе *չ.* **1**, [որոշ ժամանակ] գործածելը, կիրառումը. **2**, լաւանալը (գործ ածելուց). **-жáть** (-жý -жатъ), **ся** *т.* Обдéрживать, ся; **-живаніе** *т.* Обдержáніе; **-живать**, -жáть *ն.* **1**, [որոշ ժամանակ] գործ ածել. **2**, լաւացնել [գործ ածելով]. **-ся** *չ.* լաւանալ, պատշաճեցնել (գործածութիւնից). **-жка** *է. т.* Обдержáніе.

Обдернóвка *է.* ճիմով, ծածկով պատելը։

Обдёрнуть, ся *т.* Обдёргивать, ся.

Обдерý *т.* Ободрáть.

Обди|рáла *հ-ր.* կեղեքիչ, թալանիչ, պլոկող, մորթողը 'քերթող' մէկ, կին. **-рáніе** *չ.* **1**, [շորը կողմից] քանդելը, գզելը, պճնելը, փճնելը, կլպելը. **2**, կողոպտելը, թալանելը, պլոկելը. **-рáть**, ободрáть *ն.* **1**, [շորը կողմից] քանդել, գզել, պճնել, փճնել, կլպել, թեփահան անել. о. дéрево; о. лóшадь ձին քերթել, մաշկել. о. пшеницу ցորենը [թեփահան անել, ալյուրը] ձաւար անել. морóзомъ всё лицó ободрáло; **2**, կողոպտել, թալանել, պլոկել. разбóйники ободрáли прохожáго; о. какъ лúпку բոլորովին պլոկել, կեղեքել. **-ся** գզվուել, շորերը մաշել. **-рка** *է. т.* Обдирáніе; **-рокъ**, рка *-.* ծուէն, քանդած, գզված, գզված բան։

Обдолжáть *չ.* պարտքի տակ ընկնել, պարտքերի տակ թաղուել, խրուել։

Об|дувáла *հ-ր.* խաբեբայ, սրիկայ, անզգամ մարդ. **-дувáніе** *չ.* **1**, [փչելով] սրբելը, տանելը. **2**, խաբելը, պլոկելը. **-дувáть**, -дýть *ն.* **1**, [փչելով] սրբել, տանել. этотъ домъ обдувáютъ вéтры со всѣхъ сторóнъ քամին ամէն կողմից էլ քշքշում է այդ տանը. **2**, խաբել, պլոկել. **-ся** *-ն-չ.* **1**, [փչելով] սրբել, մաքրել (օր. իր շորի թոզը). **2**, խաբուել. **-дувнóй** *-ծ.* խաբեբայական։

Обдý|маніе *т.* Обдýмываніе; **-манность** *է.* մտածած, կշռած լինելը. խոհունութիւն. **-манный** *-ծ.* լրջօրէն խորհած, մտածած, կշռադատած. **-мать** *т.* Обдýмывать; **-мываніе** *չ.* մտածելը, կշռելը, կշռադատելը. **-мывать**, -мать *ն.* մտածել, խորհել, կշռել. կշռադատել. дóлжно о. всё, что нáдо сказáть; зрѣло о. положéніе дѣлъ; о. обширные плáны ընդարձակ ծրագիրներ կազմել։

Обдýть (-дýю -ютъ), **ся** *т.* Обдувáть, ся.

Обдѣ|ланіе *չ.* մշակելը, գործելը. **-лать, ся** *т.* Обдѣлывать, ся.

Обдѣ|лéніе, -ливаніе *չ.* զրկելը (բաժանելիս). **-ливать** *т.* Обдѣлять; **-лúть** (-лю -дѣлятъ) *т.* Обдѣлять; **-лка** *է.* մշակելը, գործելը, շինելը, պատրաստելը. придáть окончáтельную о—у издѣлію գործուածքին վերջնական ձև տալ. **-лъ** *-. т.* Обдѣлéніе; **-лываніе** *т.* Обдѣланіе; **-лывать**, -лать *ն.* **1**, մշակել, գործել, շինել. յղկել. о. мрáморъ; о. вáзу; **2**, անել, կատարել, վերջացնել, սրբել (իր գործերը). онъ хорошó обдѣлалъ это дѣло; **3**, խաբել, մէկի 'հացին թաց տալ'. онъ егó хорошó обдѣлалъ; **-лять**, -лить *ն.* **1**, [բաժանելիս] զրկել, 'զրկել'։

Обезвóдить (-вóжу -дятъ) *ն.* ջրից զրկել, անջրդիկացնել։ [անվնաս դարձնել։

Обезврéдить (-жу -дятъ) *ն.* անվնա-

Обезглá|вить (-влю -вятъ) *т.* Обезглáвливать; **-вленіе** *չ.* գլխատելը, *-ում.* **-вленный** *ը.-ծ.* գլխատ[ու]ած. **-вливать**, -вить *ն.* գլխատել, գլուխը կտրել։

Обезденежѣть *չ.* անփող մնալ, դրամից զուրկ լինել։

Обездó|ливать, -лить (-лю -лятъ) *ն.* **1**, մասից, բաժնից զրկել. **2**, քամահրանք-նել, թշուառացնել։

Обеззабó|тить (-чу -тятъ), **-чивать** *ն.* հոգսից, մտահոգութիւնից ազատել։

Обезземéлить (-лю -лятъ) *ն.* հողից զրկել։

Обеззýбѣть *չ.* ատամներից զրկուել։

Обезкурá|живать, -жить (-жу -жатъ) *ն.* վհատեցնել, յուսահատ անել, (գլ.) լքուցանել։

Обезли|чéніе *չ.* անդէմներից զրկելը, անդէմատելը. **-ствениіе** *չ.* անդէմթափանութիւն. **-ственѣть** *չ.* անդէմները թափել, անդէմներից զրկուել. **-ствить** (-влю -вятъ; -ви) *ն.* անդէմներից զրկել, անդէմատել։

Обезли́чить (-чу -чатъ; *հրմ.* -чь) *ն.* **1**, անձնազուրկ դարձնել, անձնաւորութիւնը ոչնչացնել. „уничтóжить Лаевскаго нельзя́, ну, такъ изолируйте егó, обезли́чьте"; **2**, ատանց անձնաւորութիւնը յիշելու խօսել, գատել, քննել։

Обезлошá|дить (-жу -дятъ) *ն.* ձիազուրկ դարձնել, ձիուց (այսինքն ձի-ն-ից) զրկել. **-днчать** *չ.* ձիազուրկ դառնալ, ձիուց (լծկաններից) զրկուել։

Обезлѣ|сить (-шу -сятъ) *ն.* անտառազուրկ դարձնել, անտառը կտորել, ոչնչացնել. **-сѣть** *չ.* անտառից զրկուել, անտառազուրկ դառնալ։

Обезлю|живать, -дить (-жу -дятъ) **1**, *ն.* մարդոց զարծնել, բնակութիւնից զրկել, ամայել. **2**, կմ **-дѣть** *չ.* մարդոց դառնալ, բնակութիւնից զրկուել։

Обезмáточить (-чу -чатъ) **1**, *ն.* պարամայրից զրկել (մեղուներին). **2**, *չ.* պարամայրից զրկուել. „Москвá былá пустá, какъ обезмáточившій ýлей".

Обезнадѣ|жéніе, -живаніе *չ.* յուսահատեցնելը, յուսահատ դարձնելը. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) *ն.* когó մէկին յուսահատեցնել, յուսահատ դարձնել. **-ся** *-ն-չ.* յուսահատուել, յուսահատ դառնալ։

Обезнóжить (-жу -жатъ) *ն.* ոտներից զրկել, ոտազուրկ դարձնել։

Обезобрá|жéніе, -живаніе *չ.* այլանդակելը, *-կում.* **-живать, -зить** (-жу -зятъ) *ն.* այլանդակել. óспа обезобрáзила емý лицó.

Обезо|пáсеніе *չ.* ապահովում (վտանգից). **-пáсить** (-шу -сятъ) *ն.* отъ чегó մի բանից (վտանգից) ապահովել. **-ся** *-ն-չ.* իրան, իր կեանքը ապահովել (վտանգից)։

Обезору́|женіе, -живаніе չ. զինա-թափելը, զինաթափ անելը. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) ն. զինաթափել, զինաթափ ա-նել. *հանգստացնել, հանդարտեցնել, *զսպել։

Обезпа́мя|товать (-тую -ютъ) չ. յի-շողութիւնը կորցնել. ուշաթափուել, նուաղել. **-тѣть** չ. **1**, յիշողութիւնը կորցնել, յիշողու-թիւնից զրկուել. **2**, տ. Обезпа́мятовать.

Обезпе́|ченіе չ. ապահովում. тре́бовать о—ія, зало́га отъ кого́-либо; **-ченный** է. ած. ապահովուած. **-чиваніе** չ. ա-պահովելը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. ապահովել. о. семе́йство труда́ми, пенсіо́номъ.

Обезплó|дить (-жу -дятъ; -дь) ն. ան-պտղաբեր դարձնել. о. по́чву; **-живаніе** չ. անպտղաբեր դարձնելը. **-живать** տ. Обез-плóдить.

Обезпокó|еніе, -иваніе չ. անհան-գստացնելը, -ութիւն, խանգարելը, -րում. **-и-вать, -ить** (-ю -ятъ) ն. кого́ մէկին ան-հանգստացնել, նեղացնել, խանգարել, ձանձ-րացնել. **-ся** չզ. անհանգստանալ. անհան-գիստ լինել, նեղանալ։

Обезсú|леніе, -ливаніе չ. տկարաց-նելը. ոյժը, զօրութիւնը ոչնչացնելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. տկարացնել, ոյժը, զօ-րութիւնը, ազդեցութիւնը խորտակել, ոչնչաց-նել. во́йны Людо́вика XIV обезсúлили Фра́нцію; **-ся** և **-лѣть** չ. տկարանալ, ան-զօրանալ, ոյժը. զօրութիւնը կորցնել, նուաղել։

Обезсла́|вить (-влю -вятъ) տ. Обез-сла́вливать; **-вленіе, -вливаніе** չ. ան-պատուելը, անարգելը. **-вливать**, -вить ն. անպատուել, բարի անունը արատաւորել, անար-գել, խայտառակել. **-ся** չզ. խայտառակուել, բարի անունից, հռչակից զրկուել։

Обезсме́ртить (-ртю -ртятъ) ն. ան-մահացնել. **-ся** չզ. անմահանալ։

Обезсмы́|сленіе չ. անմիտ, անիմաստ դարձնելը. միտքը, իմաստը աղճատելը, այ-լանդակելը. **-сливать, -слить** (-слю -слятъ) ն. անմիտ, անիմաստ դարձնել, միտքը, իմաստը յեղաշրջել, աղճատել, այլանդակել. **-ся** և **-слѣть** չ. անմիտ, անիմաստ դառնալ, մտքից, իմաստից զրկուել. անհասկանալի դառ-նալ։

Обезсу́|дить (-жу -дятъ), **-живать** ն. **1**, մեղադրել, դատապարտել. **2**, բամբասել, յետեւից խօսել։

Обезуглеро́|дить (-жу -дятъ), **-жи-вать** ն. ածխածնատել։

Обезу́|мить (-млю -мятъ), **ся** տ. Обезумля́ть, ся; **-мленіе** չ. գժուեցնելը, խելագարեցնելը. **-мля́ть**, -мить ն. խելագա-րեցնել, գժուեցնել. **-мѣніе** չ. գժուելը, խելա-գարուելը. **-мѣть** չ. խելագարուել, գժուել։

Обезхво́стить (-щу -тятъ) ն. соба́-ку շան պոչը, ագին կտրել, շանը պոչատել, ա-գատել։

Обез|цвѣ́тить (-чу -тятъ), **-цвѣчи-вать** ն. **1**, գունատել, գոյնից, երանգից զրկել. **2**, անհամ, անհետաքրքիր դարձնել։

Обезцѣ|не́ніе չ. գինը գցելը. **-ни-вать, -нить** (-ню -нятъ) ն. գինը, արժէ-քը գցել. **-ся** չզ. գինը, արժէքը կորցնել։

Обезча́|дить (-жу -дятъ) ն. անզա-ւակացնել, անժառանգեցնել, որդուց, զաւակից զըր-կել. **-дѣть** չ. անժառանգանալ, անզաւականալ, որդուց, զաւակից զրկուել։

Обезче́|стить (-щу -стятъ), **ся** տ. Обезче́щивать, ся; **-щеніе** չ. անպատուու-թիւն. նախատինք. **-щиваніе** չ. անպատուե-լը. նախատելը. **-щивать**, -стить ն. ան-պատուել, խայտառակել. նախատել. **-ся** չզ. պատիւը, բարի անունը կորցնել, խայտառակուել. **-щу** տ. Обезче́стить.

Обезья́|на ի. կնդ. Simia, կապիկ, 'մայ-մուն', 'մէյմուն'. **-ній**, ья, ье ած. կապկի, կապկային. **-нища** ի. յոխ. ահագին, վիթխա-րի կապիկ. **-нка** ի. նուզ. պստիկ կապիկ. **-ни-ничанье** չ. կապկութիւն անելը. **-ничать** չ. կապկութիւն[ներ] անել, 'մայմունութիւն[ներ]', միմոսութիւն անել. **-нный** ած. կապկի, կապ-կային. о—ое де́рево, բս. Adansonia digi-tata, յաւակենի, բաոբաբ (անճահ՝ վարագա-ծառ). **-ночка** ի. փոքր. կապկուկ, պստիկ, դուրալի կապիկ. **-нскій** ած. կապկի, կապ-կային. о—ія ухва́тки; **-нство** չ. կապկու-թիւն, 'մայմունութիւն', միմոսութիւն. **-нство-вать** (-ствую -ютъ) տ. Обезья́нничать.

Обе|ли́сковый ած. օբելիսկի, -կա-յին. **-ли́скъ** ա. (յն.) օբելիսկոս (սրածայր հսկայական սիւն, կոթող)։

Обе|рега́ніе չ. պահելը, պահպանելը, պաշտպանելը. **-рега́тель** ա. **-рега́тель-ница** ի. պահապան, պաշտպան այր, կին. **-рега́тельный** ած. պահպան, պահպանող, պաշտպան, -նող. **-рега́тельство** չ. պաշտ-պանութիւն, պահպանութիւն. զգուշութիւն. **-рега́ть**, -ре́чь ն. պահել, պահպանել, պաշտ-պանել. **-ся** չզ. чего́ կմ отъ чего́ մի բա-նից զգուշանալ. **-регу́** տ. Обере́чь.

Обере́ме|нить (-ню -нятъ) ն. յղ(ի)աց-նել, բեղմնաւորել. **-нѣть** տ. Бере́менѣть.

Обере́чь (-регу́ -жёшь -гу́тъ; անց. оберёгъ -гла́, о́; -гли́), **ся** տ. Оберега́ть, ся.

Оберну́ть, ся տ. Обёртывать, ся.

Обёр|тка ի. **-точка** նուզ. ծածկոց, փաթթոց (թուղթ, փայտ էն, որի մէջ մի բան դնում, փաթթում են). ча́йная, таба́ч-ная о.; о. кни́ги գրքի շապիկ. **-точный** ած. փաթաթելու. о—ая бума́га այս և այլ բաներ փաթաթելու թուղթ. **-тываніе** տ. Обвёртываніе; **-тывать**, -ну́ть **1**, տ. Обвёртывать; **2**, շրջել, դարձնել. о. листъ въ кни́гѣ; **-ся** չզ. **1**, տ. Обвёртывать-ся; **2**, դառնալ, շրջել, շուռ գալ. онъ обер-ну́лся ко мнѣ; **3**, въ кого́, во что փոխուել, մէկի, մի բանի կերպարանք ընդունել. Юпи́-теръ оберну́лся въ ле́бедя.

Оберу́ տ. Обобра́ть.

О́беръ| (գերմ.) գլխաւոր, աւագ (գործ է ածուում ուրիշ խօսքերի միացութեամբ, օր.). **-аудúторъ** ա. (գերմ.-լտ.) աւագ աւդի-տոր. **-бергме́йстеръ** ա. (գերմ.) հանքա-յին աւագ վերակացու. **-гофма́ршалъ** ա. (գերմ.) աւագ հոֆմարշալ (արքունի աւագ տըն-տեսապետ). **-гофмейстери́на** ի. (գերմ.) աւագ հոֆմէյստէրուհի (արքունի նաժշտապե-տուհի). **-ке́льнеръ** ա. (գերմ.) աւագ ըս-

պաշտօնը (հիւրանոցներում). **-кондукторъ** ա. աւագ կօնդուկտոր. **-контролёръ** ա. (գերմ.-ֆր.) աւագ, գլխաւոր վերստուգիչ. **-лакей** ա. աւագ սպասաւոր. **-офицеръ** ա. (գերմ.) աւագ սպայ. **-пасторъ** ա. (գերմ.) աւագ քահանայ (բողոքականների). **-полицеймейстеръ** ա. (գերմ.) աւագ, գլխաւոր ոստիկանապետ (մայրաքաղաքում). **-прокуроръ** ա. (գերմ.-լտ.) աւագ, գլխաւոր պրոկուրօր, դատախազապետ (սուրբ Սինոդի և Սենատի դէպարտամէնտների). **-секретарь**, я ա. (գերմ.) աւագ, գլխաւոր քարտուղար, ատենադպիր (կառավարիչ Սենատի կամ սուրբ Սինոդի). **-церемонійместеръ** ա. (գերմ.) աւագ, գլխաւոր արարողապետ (երկրորդ դասի արքունական պաշտօնեայ). **-шенкъ** ա. (գերմ.) աւագ տակառապետ, մատռուակ (առաջնակարգ արքունի պաշտօնեայ). **-шталмейстеръ** ա. (գերմ.) աւագ, գլխաւոր ախոռապետ (արքունական առաջնակարգ պաշտօնեայ)։

Обе|чáечникъ ա. մաղի եւն շրջանակներ շինող. **-чайка** ի. մաղի, թմբուկի եւն շրջանակ։

Обжá|лованіе չ. բողոք, գանգատ տալը. о. пригово́ра суда́ դատավճռի դէմ գանգատ տալը. **-ловать** (-лую -ютъ), **-лывать** ն. բողոք, գանգատ տալ։

Обжá|реніе, -риваніе չ. տապակելը (երեսից). **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. տապակել (երեսից, ամէն կողմից)։

Об|жáтіе չ. **1**, տ. Обжимáніе; **2**, տ. Обжинáніе; **-жáть I.** (обожму́ -му́тъ) տ. Обжимáть: **II.** (обожну́ -ну́тъ) տ. Обжинáть.

Об|жёгъ ա. այրուած տեղ. **-жéчь** (обожгу́ -жжёшь -жгу́тъ), **ся** տ. Обжигáть. ся.

Об|живáніе չ. բնակաւոր դարձնել (նոր, անբնակ շինութեան մէջ ապրելով). **-живáть**, -жи́ть ն. բնակաւոր դարձնել (նոր, անբնակ շինութիւնը, մէջը բնակուելով), նոր շինութեան մէջ առաջին անգամ բնակուել. **-ся** չ. ընտելանալ (որ և է տեղի, բնակութեան). **-живу́** տ. Обжи́ть.

Обжи|гáльный ած. [աղիւս] թրծելու. [մետաղ] եռացնելու. **-гáльня** ի. բով. թրծարան. **-гáльщикъ** ա. թրծող (աղիւս, կաւեղէն), հալող, եռացնող (մետաղեղէն, հանածոյ). **-гáніе** չ. թրծելը, թրծում (աղիւսի, կաւեղէնի). հալելը, հալում (հանածոների). о. свай ցցեր խանձելը. **-гáтель** տ. Обжигáльщикъ; **-гáтельный** տ. Обжигáльный.

Об|жигáть, -жéчь ն. **1**, թրծել (աղիւս, կաւեղէն). **2**, եռացնել, հալել (հանածոյ, մետաղեղէն). о. у́голь գործելի պատրաստել, ‘անձող անել‘. **3**, [շուրջանակի, երեսից] խանձել (օր. ցցեր). **3**, այրել, դաղել (օր. մատը), խաշել (վրան կէծացրած ջուր թափելով). **-ся** ներգ. чѣмъ մի բանով (օր. կէծացրած ջրով) այրուիլ, խաշուիլ. обжёгшись на молокѣ, стáнешь дуть и нá воду (առծ.) մի անգամ վախեցածը ամէն բանից էլ վախենում է. **-жигъ** տ. Обжёгъ. [ճամբայ դահել։

Обжидáть, обождáть ն. սպասել, մնալ,

Об|жимáніе չ. շուրջանակի սխմելը, ճըմլելը, մզելը. **-жимáть**, -жáть ն. շուրջանակի սխմել, ճմլել, մզել. **-жи́мка** ի. **-жи́мъ** ա. տ. Обжимáніе; **-жи́мокъ**, мка ա. ճմլած, մզած բանի մնացորդը։

Об|жинáніе չ. հնձել պրծնելը, հունձը վերջացնելը. **-жинáть**, -жáть ն. հնձել պրծնել, հունձը վերջացնել. **-жи́нка** ի. **-жи́нъ** ա. տ. Обжинáніе.

Об|жирáніе չ. յագթելը, գերագանցելը (ուտելու, լափելու մէջ). ուտելը, լափելը. **-жирáть**, обожрáть ն. յաղթել, գերազանցել (ուտելու, լափելու մէջ). ուտել, լափել. **-ся** ներգ. խիստ շատ ուտել, լափել, ‘տրաքուիլ‘։

Обжи́ть (-живу́ -ву́тъ), **ся** տ. Обживáть, ся. [մարմնի վերայ։

Обжóга ի. այրուած, խարուած տեղ

Обжó|ра հ-ր. շատակեր, որկրամոլ մարդ. **-рливость** ի. տ. Обжóрство; **-рливый** ած. շատակեր, որկրամոլ. **-рный** ած. ուտելու, լափելու. о. рядъ ռմկ. ուտելեղէնների շուկայ. **-рство** չ. շատակերութիւն, որկրամոլութիւն։

Обза|ведéніе չ. տարքում, տուն ու կարգի գցելը. домáшнее о. տունը, տնտեսութիւնը տուն ու կարգի գցելը. **-вести́** (-веду́ -ду́тъ; անց. обзавёлъ -велá, ó), **-води́ть** (-вожу́ -вóдятъ) ն. տարքել, տուն ու կարգի գցել (տունը, տնտեսութիւնը, հարկաւոր պիտոյքները ձեռք բերելով). **-вести́сь, -води́ться** ներգ. տարքուել, տուն ու կարգի ընկնիլ. о чѣмъ մի բան ձեռք բերել։

Обзи|рáніе չ. շուրջանակի նայելը, զննելը. **-рáть**, обозрѣ́ть ն. շուրջանակի նայել. ամէն կողմից նայել, դիտել, զննել. **-ся** չ. ամէն կողմ, ամէն տեղ նայել, դիտել, զննել. [տեղի։

Обзову́ տ. Обозвáть.

Обзóръ ա. **1**, տ. Обзирáніе; **2**, տեսարկ, տեսութիւն (համառօտ). о. печáти.

Обзы|вáніе չ. անուանելը, անուն կամ մականուն տալը. **-вáть**, обозвáть ն. **1**, անուանել, կոչել, յորջորջել, անուն տալ, անուն դնել. **2**, մականուանել, մականուն, ուելորդ անուն տալ, դնել. **-ся** ներգ. պատասխանել (կոչին, կանչին)։

Оби|вáльщикъ ա. **-вáльщица** ի. **1**, պատող, ծածկող այր, կին. **2**, կորզող, թափող, տապալող այր, կին. **-вáніе** չ. **1**, պատելը, ծածկելը. **2**, կորելը, թափելը[ով վայր գցելը, տապալելը]. **-вáть**, -(и́)ть ն. **1**, ծածկել, պատել (վրան չորս կողմից բան զարկելով). о. обóями թղթել, թղթապատել (սենեակը). о. дверь вóйлокомъ դուռը թաղիքով պատել, դռան չորս կողմից թաղիք գցել. о. доскáми տախտակել, տախտակներով պատել, ծածկել. о. желѣ́зомъ երկաթով պատել, երկաթապատել, վրան, շուրջն երկաթ զարկել. **2**, կորել, թափել, տալով, զարկելով գլել, տապալել, վայր գցել. вѣ́тромъ я́блоки оби́ло քամին [ծառից] խնձորները վայր թափեց. *о. кому́ кры́лья, пéрья մէկի թևերը խուզել, կտրել, *մէկին հուպ տալ, զսպել, ‘կոտրել‘. о. у когó порóги մէկի շէմքը մաշել, գնալ-գալով մէկին ձանձրացնել, մէկի ‘դահլան տանել‘. о. себѣ́ рогá ընկճուիլ, ‘կոտրուիլ‘ սաստուիլ. լեզուն բերան քաշել. **3**, մաշել, քերքել. **-ся** ներգ. մաշուիլ, քերքուիլ. **-вка** ի. **1**, վրան, չորս կողմից խփել[ով, զարկելով ծածկելը, պատելը]. **2**, վրան, վրայից խփած բան, ծածկոց. **-вки**, вокъ ի. յ.

Ժնացորդ. ձինկէրը մաքրելուց մնացած երակները և ջլամնները. **-вно́й** -ծ. *վրան զարկելու, պատելու։*

Оби́|да է. **1**, *վիրաւորանք.* о. дѣйствіемъ *գործով վիրաւորանք.* о. на словáхъ *խօսքով վիրաւորանք.* причинять кому́ о—у *մէկին վիրաւորանք պատճառել, վիրաւորել.* не давáть себя́ въ о—у *Թոյլ չտալ, որ իրան վիրաւորեն.* дать кого́-либо въ о—у *մէկին Թոյլ տալ, որ վիրաւորէ, մէկի կողմից վիրաւորանք կրել.* **2**, *վնաս, զեան, զրկանք.* э́то не бу́детъ тебѣ́ въ о—у *զարանից զու վնաս չես քաշել.* **-дный** -ծ. **1**, *վիրաւորական, վիրաւորիչ.* **2**, *մէշ ձեռնտու, վնասաբեր.* **-дýщій** բ. -ծ. *վիրաւորող.* **-дчивость** է. *դգայունութիւն, գիւրազգրգռութիւն, շուտով վիրաւորուելու յատկութիւն.* **-дчивый** -ծ. *շուտով վիրաւորուող, զգայուն, գիւրազգրգիռ.* **-дчикъ** —. **-дчица** է. *վիրաւորող, վիրաւորանք հասցնող, զրկող, զրկանք հասցնող այր, կին.* **-дѣть** (-жу -дятъ), **ся** տ. Обижáть, ся; **-дящій** տ. Обидýщій; **-жáніе** չ. *վիրաւորելը, նեղացնելը, ՙբէղամաղ անելը՚.* **-жáть**, -дѣть ւ. кого́ **1**, *մէկին վիրաւորել, նեղացնել, ՙբէղամաղ անել՚.* я не желáлъ васъ о.; **2**, *մէկին զրկել, վնասել.* **-ся** չ. *վիրաւորուել. նեղանալ, ՙբէղամաղ ըլել՚.* онъ оби́дѣлся мои́мъ замѣчáніемъ.

Оби́|ліе չ. *առատութիւն, լիութիւն, յարգութիւն, շատութիւն, հարստութիւն.* о. плодóвъ *մրգերի առատութիւն.* о. мы́слей *մտքերի հարստութիւն.* **-ловáніе** չ. *առատութեամբ ունենալը.* **-ловáть** (-лую -ютъ) չ. чѣмъ *մի բան առատութեամբ ունենալ.* **-льно** ՙ. *առատութեամբ, առատապէս, յորդութեամբ.* **-льность** է. *առատութիւն, լիութիւն, յորդութիւն, շատութիւն.* **-льный** -ծ. *առատ, լի, յորդ, հարուստ.* о—ая жáтва; о. истóчникъ; о. зóлотомъ *ոսկով առատ, հարուստ։*

Оби|новáться (-нýюсь -ются), -нýться չ. **1**, *ծկ. ա. կասկածել. երկբայել, վարանել.* **2**, [*վախից, ամօթ ստիպուած*] *լռել. ծածկել, Թաքցնել, քաշուել, չուզենալ անել.* говори́, не оби́нýясь, чѣмъ недовóленъ? **3**, *ակնարկել, ակնարկութիւն անել.* **-новéніе** չ. **1**, *կասկած. վարանում, տարակուսանք.* **2**, *խուսափում.* **3**, *կողմնակալութիւն, կողմնապահութիւն.* **-нýться** տ. Обиновáться; **-ня́къ**, á —. **1**, *ծածկելը, Թաքցնելը, խուսափում, ծածկամտութիւն.* говори́ть о—áми *աշխատել խօսքը կասրը դցել, զործից խուսափել.* безъ о—óвъ *առանց այլևայլութեան, պարզապէս, անկեղծօրէն.* **2**, *Խրիմիա, երկդիմի խօսք, ակնարկ, ակնարկութիւն.* намѣкáть о чёмъ о—áми *մի բանի մասին ակնարկներով խօսել, ակնարկութիւններ անել։*

Оби|рáла հ.-ր. **-рáльщикъ** —. **-рáльщица** է. *Թալանիչ, կողոպտիչ, պլոկող, զրփիչ այր, կին.* **-рáніе** չ. **1**, *հաւաքելը, ժողովելը.* **2**, *կողոպտելը, Թալանելը, պլոկելը.* **-рáтель** —. **-рáтельница** է. **1**, [*մնացորդներ կամ մրգեր*] *հաւաքող, ժողովող այր, կին.* **2**, *կողոպտող, պլոկող. Թալանիչ, զրփիչ այր, կին.* **-рáтельный** -ծ. *կողոպտող, -ելու, Թալանող, -նելու, պլոկող, -կելու.* **-рáть**, обобрáть ւ. **1**, *հաւաքել, ժողովել (օր. միրգ).* о. съ дéрева плоды́; **2**, у когó что *մէկից մի բան վերցնել, առնել, խլել.* **3**, когó *մէկին կողոպտել, Թալանել, պլոկել.* о. когó кругóмъ, дó-чиста *մէկին բոլորովին պլոկել, տկլորել.* **-ся** ^{-ծ}դ. *իր շորից մի բան վերցնել, իրան դրատել.* дуракóвъ не оберёшься *յիմարների Թիւը շատ է.* **-рка** է. *հաւաքում, ժողովում (մրգի).* **-рки**, рокъ է. յ. *մնացորդ (հաւաքած բանի, օր. մրգի).* **-рóха** ուն. տ. Обирáла.

Оби|тáемость է. *բնակելիութիւն, յարմարութիւն (բնակութեան).* **-тáемый** բ. յ. -ծ. *բնակելի, յարմար (բնակութեան).* **-тáлище** չ. *տուն, բնակութիւն.* **-тáніе** չ. **1**, *բնակուելը.* **2**, *բնակութիւն, բնակավայր.* **-тáтель** —. **-тáтельница** է. *բնակիչ.* **-тáть** չ. *բնակուել.* **-тéль** է. **1**, *տուն, բնակարան.* **2**, *վանք, կուսանոց.* **3**, *իջևան, օԹևան, պանդոկ, հիւրանոց.* **-тéльскій** -ծ. *տան, բնակութեան. վանքի, կուսանոցի։*

Оби́ть (обобью́ -ю́тъ; հրմ. обéй), **ся** տ. Обивáть, ся.

Обихó|дность է. **1**, *սովորեալ, սովորական լինելը, սովորութիւն.* **2**, *տնտեսութիւն, մաքրութիւն.* **-дный** -ծ. **1**, *սովորեալ, սովորական, գործածական.* **2**, *տնտեսութեան, տնտեսական, օրինաւոր.* **-дъ** —. **1**, *տնտեսութիւն, բնտանեկան, տնտեսական պիտոյքներ.* прáвить о—омъ *տունը կառավարել.* обзавести́сь о—омъ *տնտեսութիւնը, տնտեսական բոլոր պիտոյքները լիովին հոգալ.* **2**, *գործածութիւն, կարիք, պէտք, պիտոյք, հարկաւորութիւն. ծախսեր.* для домáшняго о—а *տնային պիտոյքների համար.* мѣ́сячный о. *ամսական ծախսեր։*

Обкáлы|ваніе չ. *շուրջանակի կարելը (օր. սաւանը).* **-вать**, обколóть ւ. *շուրջանակի կարել, ծակել (օր. սաւանը)։*

Об|кáпаніе չ. *վրան կաթկթեցնելը, Թաթաթելը.* **-кáпаться** տ. Обкáпывать I; **-кáпываніе I**, տ. Обкáпаніе; **2**, տ. Окáпываніе; **-кáпывать I.** (-кáпать) ւ. *վրան կաթկթեցնել, Թաթաթել.* **-ся** ^{-ծ}դ. *իր վրայ մի բան կաթկթեցնել, Թաթաթել.* **II.** (-копáть) տ. Окáпывать; **-ся** տ. Окáпываться.

Об|кáрмливаніе չ. *չափազանց շատ կերակրելը, բռելը.* **-кáрмливать**, -корми́ть ւ. *խիստ, չափազանց շատ կերակրել, բռել։*

Обка|тáніе չ. տ. Обкáтка; **-тáть** տ. Обкáтывать I; **-ти́ть** (-чý -кáтятъ) տ. Обкáтывать II և Обкáчивать; **-тка** է. **-ты́ваніе** չ. *մաՆ ածելը (նոր կարգը). գլորելը, Թաւալելը (մի բանի մէջ).* **-тывать I.** (-тáть) ւ. 1, *մաՆ ածել (նոր կարգը), նստացնել, հարԹել (սաւանը, սանձելու ճամբան).* 2, *գլորել, Թաւալել (օր. ալիւրի մէջ), գլորելով, Թաւալելով կլորել, կլորացնել.* о. битки́ въ сухаря́хъ *մսագնդերը մանրած պաքսիմատի մէջ Թաւալել.* 3, *մաՆ գալ, շրջել (կառքով).* о. весь гóродъ; **II.** (-ти́ть) ւ. 1, *շուրջանակի գլորել.* 2, *շրջել, մաՆ գալ, նաւել, ճանապարհորդել։*

Обкá|чиваніе չ. *Թացելը, Թրջելը.* **-чивать**, -ти́ть ւ. *Թացել, Թրջել։*

Обки|дáніе չ. *զցելը, նետելը, ածելը, Թափելը (շուրջը).* **-дáть** տ. Обки́дывать; **-дываніе** տ. Обкидáніе; **-дывать**, -дáть, **-нуть** ւ. *զցել, նետել, ածել, Թափել (մի բանի շուրջը)։*

Об|кла́дка է. 1, շրջապատելը. 2, բոլորք. շրջապատ. о. моги́лы գերեզմանի շուրջը հողի կոշտերից (գունդերից) քաշած շրջապատը. о. береговъ ափապատ, եզրապատ. **-кладу́** տ. Обкла́сть; **-кла́дываніе** չ. շրջանակելը, շուրջը քաշելը, շրջապատելը. **-кла́дывать I.** (-ложи́ть) ն. շրջապատել (զգեստը ժանեակով, 'հաշիայով'), զգեստի բոլորքը ժանեակ, 'հաշիա', ժապաւէն կարել, դնել. **II. -кла́сть,** (-кладу́ -ду́тъ), -ложи́ть ն. 1, շրջապատել, պատել, ծածկել (քարով, հողի կոշտերով ևն). о. терра́су дёрномъ; 2, по́дати, нало́ги հարկեր դնել. о. наро́дъ по́датью ժողովրդի վերայ հարկ դնել. о. това́ры по́шлиною ապրանքների վերայ մաքս դնել. **-ся** ան. 1, շրջապատուիլ (օր. զրքերով). 2, ամպակալիլ, Թխպակալիլ. Թուխպ ամպերով պատուիլ. не́бо обложи́лось ту́чами.

Об|клее́ніе, -кле́иваніе չ. կպցնելը, ծածկելը (կպցնելով). **-кле́ивать, -кле́ить** (-кле́ю -кле́ятъ) ն. կպցնել, պատել (կպցնելով). о. обо́ями Թղթել (պատը). **-ся** ան. կպչիլ. **-кле́йка** է. կպցնում, կպցնելը, ծածկելը. о. обо́ями [պատը] Թղթելը։

Об|кова́ть (-кую́ -ю́тъ), **-ко́вывать** ն. կռել, զարդնել։

Обко|ла́чиваніе չ. զարկելը, տալ վայր գցելը (շուրջանակի). **-ла́чивать,** -лоти́ть ն. զարկել, տալ վայր գցել. Թափել (շուրջանակի). **-ся** ան. Թափ տալ, Թափահարել իր վրայից (օր. ձիւնը, փոշին)։

Обко́локъ, лка տ. Оско́локъ.

Обколоти́ть (-лочу́ -ло́тятъ), **ся** տ. Обкола́чивать, ся.

Обколо́ть (-колю́ -ко́лютъ) տ. Обка́лывать.

Обко|па́ніе չ. փորելը (շուրջանակի). **-па́ть** տ. Обка́пывать II; **-пъ** տ. Око́пъ.

Обкор|ми́ть (-млю́ -ко́рмятъ; -корми́) տ. Обка́рмливать; **-мле́ніе** չ. չափազանց կերակրելը, բտելը, չափազանց կերակրում, բըտում։

Обкорна́ть տ. Окорна́ть.

Обкра|ду́ տ. Обкра́сть; **-дываніе** չ. կողոպտելը, Թալանելը, պլոկելը. **-дывать, -сть** (-ду́ -ду́тъ) ն. կողոպտել, Թալանել, պլոկել. զրփել. э́тотъ слуга́ обкра́дываетъ свои́хъ госпо́дъ.

Обку́|риваніе չ. տ. Оку́риваніе; **-ривать, -ри́ть** (-рю́ -рятъ) ն. 1, ծխել. 'քաշել'. о. тру́бку; 2, տ. Оку́ривать.

Обку|са́ніе չ. կրծելը, կրծոտելը (շուրջանակի). **-са́ть, -си́ть** (-шу́ -ку́сятъ) տ. Обку́сывать; **-сываніе** չ. կրծելը, կրծոտելը (շուրջանակի). **-сывать,** -са́ть, -си́ть ն. կրծել, կրծոտել, ուտել (շուրջանակի)։

Обку́шать ն. 1, յաղԹել, գերազանցել (ուտելու մէջ). 2, ուրիշի մասը, բաժինը ուտել։

Обла́|ва է. *որս.* որս, որսալը (բռնելով, կալնելով). ամբոխային ձերբակալում, կալանաւորութիւն. во вре́мя о—ы онъ заде́ржанъ за безпи́сьменность ընդհանուր կալանաւորման ժամանակ նա բռնուած է անցագիր չունենալու պատճառով. **-вный** ած. այսպիսի որսի. **-вщикъ** ա. որսող, կալնող. կալանաւորող։

Об|лага́емость է. պարփակելիութիւն. կարելիութիւն հարկերով բեռնաւորելու. **-лага́ніе** չ. 1, շրջապատելը, պարփակելը. 2, դընելը, նշանակելը (հարկեր). **-лага́ть,** -ложи́ть ն. 1, շրջապատել, շուրջանակի դնել, զարդել. 2, դնել, սահմանել, նշանակել (հարկ, տուրք). о. податьми́; о кого́ наказа́ніемъ մէկին մի պատիժ նշանակել. 3, շրջապատել, պաշարել, պարփակել. **-ся** ան. 1, պատուիլ, ծածկուիլ. о. ту́чами ամպերով ծածկուիլ. 2, ափալ պառկել։

Облагодѣ́тель|ствованіе չ. բարերարելը. **-ствовать** (-ствую -ютъ) ն. բարերարել, բարութիւն անել, շնորհք ցոյց տալ։

Облагоро́|дить (-жу -дятъ), **ся** տ. Облагоро́живать, ся; **-женіе, -живаніе** չ. ազնուացնելը, ազնիւ, վեհ դարձնելը. **-живать,** -дить ն. ազնուացնել, բարձրացնել, ազնիւ, վեհ դարձնել. **-ся** ան. ազնուանալ, կրԹուիլ։

Обла|да́ніе չ. 1, ունենալը, տիրելը, իշխելը. 2, տիրապետութիւն. **-да́тель** ա. **-да́тельница** է. տիրող, իշխող, մի բան ունեցող այր, կին. **-да́ть** ն. чѣмъ 1, մի բան ունենալ. она́ облада́ла всѣми́ добродѣтелями; 2, մի բանի տիրել. տիրանալ, մի բանի վերայ իշխել. она́ облада́етъ его́ се́рдцемъ.

Обла́|дить (-жу -дятъ) տ. Обла́живать I; **-женіе, -живаніе** չ. I. շինելը, սարքելը, լաւացնելը. II. [շուրջանակի, շատ անգեր մանգղցելով, սղոյով] շրջելը, ման գալը. **-живать I.** (-дить) մշակել, շինել, սարքել, լաւացնել. **II. -зить** (-жу -зятъ) ն. что [շուրջանակի, մանգղցելով, սղոյով] ման գալ, շրջել։

Обла́|иваніе չ. 1, [մէկի վերայ] հաչելը. 2, հայհոյելը. **-ивать,** -ятъ ն. 1, [մէկի վերայ] հաչել. 2, հայհոյել, ուշունց տալ։

О́бла|ко չ. (յ. облака́, ко́въ և о́блакъ) ամպ. орёлъ теря́ется въ о—а́хъ; *превозноси́ть кого́-либо до о—о́въ; о—а́ пы́ли փոշու ամպեր. сло́вно съ о́—а свали́лся կարծես երկնքից վայր ընկաւ, յանկարծ, չգիտես որտեղից յայտնուեցաւ, լոյս ընկաւ, 'արշալ ընկաւ'։

Обла́мы|ваніе չ. 1, շուրջանակի կոտրելը (օր. ծառի ճիւղերը). 2, ջարդելը, խորտակելը. **-вать,** обломáть ն. 1, շուրջանակի, չորս կողմից կոտրել. о. су́чья у де́рева; ему́ облома́ли бока́ նորա կողերը ջարդեցին. 2, ջարդել, խորտակել. **-ся** չ. 1, շուրջանակի կոտրուիլ, փշրուիլ, բրդուիլ. зу́бья у гре́бни облома́лись; 2, 'փլչիլ', փուլ գալ, ջարդուիլ, խորտակուիլ. доска́ обломи́лась и онъ упа́лъ.

Обла́па է. *բս.* Asarum europaeum, սԹեր կմ ազարիոն (մրուանտակ. կոզմորէ)։

Обла́пить (-плю -пятъ) ն. 1, ԹաԹով բռնել. 2, կոպտաբար, արջի պէս գրկել. խեղդել. **-ся** է-ն-ը. հասն. միմեանց գրկել. գրկախառնուիլ։

Облапо́|шеніе, -шиваніе չ. խաբելը, պլոկելը. **-шивать, -шить** (-шу -шатъ) ն. խաբել, պլոկել, Թալանել։

Обла́са է. բեռնակիր նաւ մի։

Обла|ска́ніе չ. փայփայում, գգուում. **-ска́ть** տ. Обла́скивать; **-скиваніе** չ.

փայփայելը, գգուելը. **-скивать**, -скать ն. փայփայել, գգուել։

Обла|стеначальникъ ա. վիճակապետ, նահանգապետ. **-стной** ած. վիճակային, նահանգական. о—ое нарѣчіе գաւառաբարբառ. о—ое управленіе վիճակային կառավարութիւն. **-(об-)сть** է. **1**, վիճակ, հող, երկիր, նահանգ (մեզ. նոր նահանգ, անդրկովկասի կառավարութիւն), կուսակալութիւն. Бессарабская о. Բեսսարաբիայի նահանգ. Церковная о. եկեղեցական պետութիւն. **2**, ասպարէզ. въ о—и наукъ, знанія; **3**, եվ. ուլ. իշխանութիւն, զօրութիւն, այս. о. бѣсовъ.

Обла|тка է. (գերմ.) **1**, կնքահաց, կնքաթուղթ (ալիւրից կամ սոսնձից պատրաստած տափակ շրջանակ նամակներ կնքելու). **2**, շրջանակ գեղձատ. **3**, նշխար (կաթոլիկների). **-точка** նւզ. ա. Облатка 1—2; **-точный** ած. կնքահացի. շրջանակի գեղձատի։

Обла|чáть, -чить ն. զգեստաւորել. о. царя на царство; о. священника; **-ся** ան. զգեստաւորուել (մեզ. հոգևորականների մասին). **-чéніе** չ. **1**, զգեստաւորելը, զգեստաւորութիւն. о. архіерея եպիսկոպոսի զգեստաւորութիւնը. **2**, զգեստ, զգեստաւորութիւն (քահանայական). **-чáть** (-чý -чáтъ) ա. Облачáть; **-чáться** (-чýсь -чáтся) ան. զգեստաւորուել. պատուել (ամպով). небо облачится.

Обла|чнó (յ. облачки, чковъ) չ. նւզ. պատիկ ամպ, ամպիկ. **-чность** է. ամպամածութիւն, ամպերով պատուած լինելը. **-чный** ած. ամպամած, ամպապատ. о—ое небо; о. дождь ծեծէ, կարճատև անձրև։

Облá|ю ա. Облáять; **-яніе**, **-ять** (-лáю -ютъ) ա. Облáиваніе, -вать.

Обл|егáніе չ. պատելը, շրջապատելը. շրջափակելը, պաշարելը. **-легáть**, -лечь ն. պատել, շրջապատել, շրջափակել. պաշարել (քաղաք, ամրոց). тучи облегáютъ небо; воротничóкъ свобóдно облегáетъ шéю; **-ся** ան. обо что, на что մի բանի վերայ յենուել. **-легълый** բյ. ած. շրջապատուած։

Облег|чáть, -чить ն. **1**, թեթևացնել (բեռ, աշխատանքը). о. судно նաւի բեռը թեթևացնել. о. коня ձիուց իջնել. **2**, մաշել, կրճել (մետաղներին). **3**, թեթևացնել, մեղմացնել (հիւանդութիւնը, պատիժը). о. подати հարկերը թեթևացնել. ամոքել (ցաւը, վիշտը). о. своё сердце սրտում եղածն ասել. о. чью скорбь; это лѣкарство облегчило мои страданія; **-чéніе** չ. թեթևացում, թեթևութիւն, մեղմացում, մեղմութիւն. о. отъ болѣзни թեթևութիւն հիւանդութիւնից. о. участи плѣнника; **-чáтель** ա. **-чáтельница** է. թեթևացնող, մեղմացնող, ամոքող այր, կին. **-чáтельный** ած. թեթևացնող, -ցուցիչ, մեղմացնող, -ցուցիչ, ամոքող, -քիչ. о—ое средство; **-чáть** (-чý -чáтъ) ա. Облегчáть.

Обле|денéніе չ. սառցնելը, սառցով ծածկելը. **-денáть** (-ню -нáтъ) ա. Обледенáть; **-денѣлый** բյ. ած. սառած, սառցով ծածկուած, սառցապատ. **-денѣніе** չ. սառչելը, սառցով ծածկուելը. սառածութիւն, սառցապատութիւն. **-денѣть** չ. սառչել, սառցակալել, սառցով պատուել, ծածկուել. **-денáть**, -денúть ն. սառցնել, սառցով ծածկել.

Облежáть (-жý -жáтъ) ա. Облегáть.

Обл|екáніе չ. հագցնելը, զգեստաւորելը. **-лекáть**, -лечь ն. **1**, հագցնել, զգեստաւորել. о. свои мысли въ блестящій слогъ իր մտքերը հրաշալի ոճով արտայայտել. **2**, տալ, շնորհել. о. кого властью մէկին իշխանութիւն տալ. **-ся** ան. во что մի բան հագնել, մի բանով զգեստաւորուել. настало лѣто и мы облеклись въ лёгкія одѣянія; **-лекý** ա. Облечь.

Обле|тáніе չ. **1**, շուրջանակի թռչելը, պտտելը. **2**, թափուելը (տերևների). **-тáть**, -тѣть ն. **1**, շուրջանակի թռչել, պտտել, անցնել. онъ *облетѣлъ всѣхъ своихъ знакомыхъ նա իր բոլոր ծանօթներին այցելեց. **2**, кого մէկին թռչելու մէջ յաղթել. этотъ голубь облетѣлъ всѣхъ другихъ; **3**, չ. թափուել (տերևների մասին). листья облетѣли съ дерева; **-(ё)тъ** ա. պտոյտ, պտտելը (մեղուների). **-(ё)тываться** չ. (մեղուների մասին) պտտել, «թռչել». **-тѣлый** բյ. ած. թափուած, քամուց քշուած. **-тѣніе** ա. Облетаніе; **-тѣть** (-чý -тáтъ) ա. Облетáть.

Обл|ечéніе չ. հագցնելը. զգեստաւորելը. հագուստ, զգեստաւորութիւն. **-лечённый** բյ. ած. во что մի բան հագած, զգեցած. **-лéчь** (ապռն. облягу -жешь -гутъ; անց. облёгъ -гла, гло) ա. Облегáть и (ապռն. облеку -чёшь -кýть; անց. облёкъ -клá, ó) **ся** ա. Облекáть, ся.

Обл|иванецъ, нца ա. ռմկ. ով թէ ընկղմամբ, այլ վրան ջուր ածելով մկրտուած. **-ливáніе** չ. վրան ածելը, թափելը. **-ливáнцы** ա. յ. հերձուածողներ (աղանդաւորներ, որոնք մկրտութեան խորհուրդը կատարում են ոչ թէ ջրի մէջ ընկղմելով, այլ, մկրտուողի վերայ ջուր թափելով). **-ливáнка** է. ռմկ. ոչ թէ ընկղմամբ, այլ վրան ջուր ածելով մկրտուած կին. **-ливáть**, -лить ն. վրան ածել, վրան թափել. о. бѣльё кипяткомъ; о. кого водою; **-ся** ան. թացուել, իր վերայ ածել, թափել. о. слезами աչքերից արցունքներ թափել. сердце обливается кровью սրտից արիւն է գնում, սիրտը ճմլւում, այրւում, փոթորկւում է. **-лѣвина** է. ապակեկի կեր, կլերգած տփ, եղբ. **-лѣвистый** ած. կլոր, կլորացրած տփերով. **-лѣвка** է. **1**, վրան ածելը, թափելը. **2**, հեղուկ (օր. հալած իւղ կերակրի վերայ ածելու համար). **-ливнóй** ած. **1**, ածելու, թափելու. о. дождь տարափ, հեղեղ. **2**, վրան հալած իւղ, սոուս եւն ածած. **-лѣвочный** ած. վրան ածելու, թափելու. հեղուկի։

Облига|ціóнный ած. պարտագրի, պարտաթղթի. **-ція** է. (լտ.) պարտաթուղթ, պարտագիր։

Обли|жý ա. Облизáть; **-зáніе** չ. լիզելը, «լպստելը» (շուրջանակի). **-зáть** (-лижý -лижутъ), **ся** ա. Облизывать, ся; **-знýть**, **ся** ա. Облизывать, ся; **-зываніе** չ. լիզելը, «լպստելը». **-зывать**, -зáть, -знýть ն. շուրջանակի լիզել, «լպստել». о. пальцы; **-ся** ան. **1**, իրեն իրան լիզել, «լպստել». кошка облизывается; **2***, մի բանի փափագել, կէալի մի բան ցանկութիւն, փափագ ունե-

նալ. **3,** *մերժում, քաղաքական պատասխան տանել։*

Обликъ –. *դէմք[ի գծեր, արտայայտութիւն, ձև, տեսք], գծմանկար.* нра́вственный о́. тако́го-то человѣ́ка *այս ինչ մարդու բարոյականը, բարոյական նկարագիրը։*

Обли|па́ніе *չ. շուրջանակի կպչելը.* **-па́ть** -пнуть, обольну́ть *չ. շուրջանակի կպչել.* **-пно́й** *–ծ. կպչող, -դական, մածուցիկ.* **-пнуть** *ա.* Облипа́ть.

Облиственѣ|ніе *չ. տերևաւորում, սաղարթաւորում.* **-ть** *չ. տերևաւորուել, սաղարթաւորուել, տերևներով ծածկուել։*

Об|ли́тіе *չ. ածում, թափում, հեղում (վրան, վրայից).* **-ли́ть** (оболью́ -льютъ; *հրմ.* облéй), **ся** *ա.* Обливáть, ся.

Обли|цева́ніе *չ. ա.* Облицóвка 1; **-цева́ть** (-цу́ю -ютъ) *ա.* Облицóвывать; **-цо́вка** *է.* **1,** *երես գցելը, տախտակով, ճիմերով* (дёрнъ) *պատելը, սուաղելը.* **2,** *երես, պատեան, սուաղ.* кáменная о.; **-цо́вывать,** -цевáть *ն. երես գցել, երեսը, երեսի կողմը չինել. պատրաստել (օր. ճիմով* (дёрномъ), *տախտակներ գցելով ևլն), սուաղել, ծեփել։*

Обли|ча́ть, -чи́ть *ն.* **1,** кого́ въ чёмъ *մէկին մի բանի մէջ ըմբռնել, դատապարտել, մէկի յանցաւորութիւնը, մեղաւորութիւնը, գեղծումը մի բանում ցոյց տալ, ապացուցանել.* **2,** *ցոյց տալ, երևան հանել, յայտնել.* го́лосъ его́ обличáлъ скры́тый гнѣвъ; **-че́ніе** *չ.* **1,** *ըմբռնանում, ցոյց տալը, ապացուցանելը (մեղքը, յանցանքը).* о. во лжи *սուտը բռնելը, ցոյց տալը.* **2,** *ցոյց տալը, յայտնելը, երևան հանելը.* **-чи́тель** –. **-чи́тельница** *է. ըմբռնանող, [մեղքը, յանցանքը] ցոյց տուող, ապացուցանող, յայտնող, երևան հանող այր, կին.* **-чи́тельный** *–ծ. ապացուցիչ, [մեղքը, յանցանքը, գեղծումը] ցոյց տուող, երևան հանող, ապացուցանող, դատապարտող.* о—ая статья́; **-чи́ть** (-чу́ -чáтъ) *ա.* Обличáть.

Обли́чіе *չ. ա.* 'Обликъ.

Облобы|за́ніе, -за́ть, ся *ա.* Лобызáніе, -зáть, ся.

Обло́ва *ա.* Облáва.

Обло|же́ніе *չ.* **1,** *շրջապատում, պաշարում.* **2,** *դնելը, նշանակում (հարկերի).* **-жи́ть** (-жу́ -жáтъ), **ся** *ա.* Облагáть, ся *և* Обклáдывать 1; **-жка** *է.* **1,** *բոլորակը.* **2,** *փաթթելու շապիկ (գրքի).* **-жковый** *–ծ. փաթթոցի, [գրքի] շապկի.* о—ая бумáга.

Обло́|й *–ծ. հոլուած ձիւնի սառոյցով ծածկուած տեղ.* **-йный** *–ծ. այսպիսի տեղի։*

Обло|ка́чиваніе *չ. արմուկը դնելը, արմունկով յենուելը.* **-ка́чиваться, -коти́ться** (-чу́сь -тя́тся) *–նդր. արմունկով, արմունկի վերայ յենուել.* о. на столъ.

Обло|ма́ніе -ма́ть, ся *ա.* Облáмываніе, -мывать, ся; **-мка** *է. կոտրելը, կոտրատելը.* **-мки** –. *յ. փշուրներ, փշրանքներ, բեկորներ.* о. скалы́ *ժայռի բեկորներ.* о. стари́ны *հնութեան բեկորներ, փշրանքներ.* **-мле́ніе** *չ. կոտրատելը։*

Обло́мовщина *է.* **1,** *օբլոմովականութիւն, ծուլութիւն, յուլութիւն, ալարկոտութիւն, անտարբերութիւն, անհոգութիւն (դէպի հասարակական գործերը).* **2,** *հ–+. օբլոմովականներ, ծոյլ յոյլ, անհոգ, անտարբեր մարդիկ։*

Обло́|мокъ, мка –. **-мочекъ, чка** *նւզ. [մի բանից կտրած, գլխած, պոկած] կտոր, մաս, բեկոր, փշուր.* о. скалы́ *ժայռի կտոր.* обло́мки стáтуи, корабля́ *արձանի, նաւի բեկորներ.* **-мъ** –. **1,** *ա.* Обло́мокъ; **2,** *կտրած, գլխած, պոկած, թափած բանի տեղը.* **3,** *ա.* Остоло́пъ.

Обло́па|нецъ, нца –. *շատ ուտելուց 'տրաքուած', փքնուած մարդ.* **-ться** *չ.* **1,** *տրաքուել, տրաքտրաքուել, պատառոտուել (շուրջանակի).* **2,** *շատ ուտելուց 'տրաքուել', փքուել։*

Облопо́шить *ա.* Облапо́шить.

Облу́къ *ա.* Облучёкъ.

Облу́|па *է.* **1,** *ա.* Облупáніе; **2,** *կլպած, կեղևը քաշած, հանած տեղ, տաշեղ.* **-пáла** *հ–ր. խարերայ, թալանիչ. ուրիշին պլոկող այր, կին.* **-пáніе** *չ. կլպելը, կեղևը քաշելը, հանելը.* **-пáть, -пи́ть** (-плю́ -лу́пятъ) *ն.* **1,** *կեղևել, կլպել, կեղևը, կճեպը, կաշին քաշել, հանել.* о. ли́пу; о. яйцо́; **2,** *պլոկել, թալանել, կողոպտել.* о. кого́ какъ ли́пку (луто́шку) *մէկին թալանել, պլոկել.* **-ся** *–նդր. և չ. կեղևահան լինել, կլպուել, կեղևը, կճեպը, կաշին գցել.* **-пле́ніе, -плива́ніе** *ա.* Облупáніе; **-плива́ть, ся** *ա.* Облупáть, ся.

Облучёкъ, чкá –. *նւզ. ափ, եզր, առջևի մաս (սահնակի, սայլի ևլն)։*

Облу|ще́ніе, -щива́ніе *չ. փոճկելը.* **-щива́ть, -щи́ть** (-щу́ -щатъ) *ն. փոճկել.* **-ся** *–նդր. պճնուել, պաճուճուել։*

Облыга́|ніе *չ. զրպարտում, զրպարտութիւն.* **-тельство** *չ. զրպարտութիւն.* **-ть,** оболгáть *ն.* кого́ *մէկին զրպարտել.* **-ся** *չ.* **1,** *սուտ խօսելիս սխալուել.* **2,** *տխմար, անգիտակցաբար սուտ խօսել։*

Облы́ж|ничать *չ. ստախօսել, զրախօսել.* **-ный** *–ծ.* **1,** *սուտ, կեղծ, զուր.* о—ыя вѣ́сти; **2,** *զրպարտիչ, ամբաստանական.* о—ыя рѣ́чи.

Облый *–ծ. կլոր, կլորիկեկ, հաստ, մարմնեղ։*

Облысѣ́|лый *բյ. –ծ. կնդացած, ճաղատ դարձած, 'քաչալացած'.* **-ніе** *չ. կնդանալը, 'քաչալանալը', ճաղատ դառնալը.* **-ть** *ա.* Лысѣ́ть.

Облѣ|за́ніе *չ.* **1,** *շուրջանակի մագլցելը, սողալը.* **2,** *թափուելը, վայր թափուելը.* **-зáть,** -зть **1,** *ն.* что *և չ.* о́коло чего́ *շուրջանակի մագլցել, սողալ.* **2,** *թափուել, վայր թափուել (մազերի մասին).* **-злый** *բյ. –ծ. հերաթափ, կնդացած.* **-зть** (-зу -зутъ; *անց.* -зъ -зла, о) *ա.* Облѣзáть.

Облѣни́ться (-ню́сь -лѣ́нятся) *չ. ծուլանալ, յուլանալ, 'թամբալանալ', 'ալարկոտ' դառնալ։*

Облѣ|пи́ть (-плю́ -лѣ́пятъ), **ся** *ա.* Облѣ́пливать, ся *և* Облѣпля́ть, ся; **-пка** *է.* **1,** *կպցնելը, ծեփելը, սուաղելը.* **2,** *սուաղ, ծեփ, սուաղելու, կպցնելու նիւթ.* **3,** *կպած բան.* **-пле́ніе, -плива́ніе** *չ. շուրջանակի կպցնելը, ծեփելը, սուաղելը, *շրջապատելը, ծածկելը.* **-плива́ть, -пля́ть** -пи́ть *ն. շուրջանակի կպցնել, ծեփել, սուաղել. *շրջապատել, շուրջանակի ծածկել (ինչպէս օր. ասում են ճանճերը մի բանի վերայ նստելով).* **-ся** *–նդր.* пластыря́ми *սպեղանիներով, 'մհլամներով' ծածկուել.* **-пно́й** *–ծ. կպցնելու, ծեփելու, սուաղելու։*

Облѣ|сéніе չ. *անտառաձգութիւն*. **-сѝтельный** -ծ. *անտառաձգութեան, -ձգական*. о—ыя рабóты; **-сѝть** (-шý -ся́тъ) ն. *անտառ ձգել, անտառով ծածկել*:

Облю|бóвать (-блю́ -лю́бятъ) ա. Облюбовáть; облю́бленное мѣсто *սիրելի, սիրած տեղ*. **-ся** -նտր. *միմեանց սիրել, միմեանց հետ սիրով կապուիլ*. **-бовáніе** չ. *սիրելը. ընտրելը. ջոկելը*. **-бовáть** (-бýю -ютъ) ն. *սիրել, հաճիլ, սիրով, հաճութեամբ ընտրել, ջոկել*:

Облягу ա. Облéчь.

Облѣ|пáніе չ. *վրան թաթխելը, կեղտոտելը (ցեխով, աղբով)*. **-пать** ն. *վրան թաթխել, կեղտոտել (ցեխով, աղբով)*. **-ся** -նտր. *աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ (ցեխով, աղբով)*:

Обмá|зать (-мáжу -жутъ; *հրմ.* обмáжь), **ся** ա. Обмáзывать, ся; **-зка** է. **1**, *քսելը, ծեփելը*. **2**, *ծեփ, շաղախ, սուաղ*. **-зываніе** չ. *քսելը, ծեփելը, սուաղելը*. **-зывать**, -зать ն. *շուրջանակի քսել, ծեփել. սուաղել*. **-ся** -նտր. *քսուիլ*:

Обмá|киваніе չ. *թաթախելը*. **-кивать, -кнýть** ն. *թաթախել*. о. перó въ черни́ла; **-ся** **1**, չ. *թաթախելիս սխալուիլ, աւելիշ տեղ կոխել*. **2**, -նտր. *թաթախուել*. перó не обмáкивается.

Обмáлы|ваніе չ. **1**, *փորձելը (երկանաքարը, ջաղացքարը)*. **2**, *աղալը, պատրաստելը*. **-вать**, обмолóть ն. **1**, жерновá *ջաղացքարը, երկանաքարը փորձել*. **2**, *աղալ, պատրաստել*:

Обмá|нка է. *հնք.* Blende, *ծծմբացինկ (ցնկադօտուկ)*. **-нковый** -ծ. *ծծմբացինկի(ց)*. **-нный** -ծ. *խաբեբայական, խաբուսիկ*. **-нýть, ся** ա. Обмáнывать, ся; **-нчивость** է. *խաբեցողութիւն, խաբուսիկութիւն*. **-нчивый** -ծ. *խաբող, խաբէական, պատրողական, խաբուսիկ. անվստահելի*. нарýжность обмáнчива; **-нщикъ** -. **-нщица** է. *խաբեբայ այր, կին*. **-нщическій, -нщичій**, ья, ье -ծ. *խաբեբայի[ն յատուկ]*. **-нъ** -. *խաբեբայութիւն, պատրանք*. уберéчься отъ о—а; **-ныванiе** չ. *խաբելը, պատրելը*. **-нывать**, -нýть ն. *խաբել, պատրել*. егó не скóро обмáнешь *նա խաբուող պտուղ չէ*. о. когó пéрваго апрѣля; **-ся** -նտր. *խաբուիլ, սխալուիլ*. я обманýлся въ э́томъ человѣкѣ *ես յուսախաբուեցայ այդ մարդու մէջ*:

Обма|рáніе չ. *շուրջանակի, ամէն կողմից կեղտոտելը, աղտոտելը, աղականելը*. **-рáть, ся** ա. Обмáрывать, ся; **-рываніе** չ. *շուրջանակի, ամէն կողմից կեղտոտելը, աղտոտելը, աղականելը*. **-рывать**, -рáть ն. *շուրջանակի, ամէն կողմից կեղտոտել, աղտոտել, աղականել*. **-ся** -նտր. *բոլորովին կեղտոտուիլ, աղտոտուիլ, աղականուիլ*:

Обмá|сливаніе չ. *իւղոտելը, ճարպոտելը, ձէթոտելը, կեղտոտելը*. **-сливать, -слить** (-слю -слятъ) ն. *իւղոտել, ճարպոտել, ձէթոտել, կեղտոտել, աղականել*. **-ся** -նտր. *իւղոտուիլ. ճարպոտուիլ, ձէթոտուիլ, կեղտոտուիլ*:

Обмáты|ваніе չ. *մի բանի շուրջը, վրան փաթաթելը, կծկելը*. **-вать**, обмотáть ն. *մի բանի շուրջը, վրան փաթաթել, կծկել. մի բանի մէջ փաթաթել*. **-ся** -նտր. **1**, *փաթաթուիլ*. **2**, *մարդկանց հետ շփուելով աշուիլ, փորձուիլ*:

Обмá|хиваніе չ. *քշելը, վանելը (ձեռքի շարժումներով)*. **-хивать, -хáть**, -махнýть ն. **1**, *քշել, հալածել (ձեռքի շարժումներով, թափահարումներով)*. о. мухъ *ճանճերին քշել, հալածել*. о. пыль съ чегó *մի բանից թօզը, փոշին թափ տալ*. **2**, *անցնել, շրջել. այցելել*. о. весь гóродъ; о. всѣхъ знакóмыхъ; **-ся** **1**, -նտր. *ինքն իրան հովհարել*. **2**, չ. *ծուռ գնալ, նպատակից շեղուիլ, վրիպել (զարկելիս)*. **-хнáтѣть** ա. Мохнáтѣть; **-хнýть** ա. Махнýть.

Обмáчи|ваніе չ. *թրջելը, թացելը (ամէն կողմից, բոլորովին)*. **-вать**, обмочи́ть ն. *թացել, թրջել (շուրջանակի, բոլորովին), ջրի մէջ կոխել*. **-ся** -նտր. *թրջուիլ, թացուիլ*:

Обмач|товáніе չ. *կայմ կանգնեցնելը*. **-товáть** (-тýю -ютъ), **-тóвывать** ն. *կայմ կանգնեցնել, կայմաւորել (նաւը)*:

Обмáщи|ваніе չ. *քարելը, սալարկելը, սալայատակելը (շուրջանակի)*. **-вать**, обмости́ть ն. *քարել, խճել, սալարկել, սալայատակել (շուրջանակի)*:

Обмеблировáть ա. Меблировáть.

Обме|жевáніе չ. **1**, *սահման կարելը, սահման որոշելը (շուրջանակի)*. **2**, *խաբելը, զըրկելը (սահման կարելիս)*. **-жевáть** (-жýю -ютъ) ա. Обмежёвывать; **-жёвка** է. **-жёвываніе** ա. Обмежевáніе; **-жёвывать**, -жевáть ն. **1**, *սահման կարել, սահման քաշել, սահման որոշել (շուրջանակի)*. **2**, *խաբել, զըրկել, ‘գրնել‘ (սահման կարելիս)*:

Обмель|чáть, -чи́ть (-чý -чáтъ) ն. *մանրացնել, փշրել, փափկացնել (հողը)*. **-чáть, -чáться** (-чýсь -чáтся) չ. *նուազիլ, փոքրանալ, բարակիլ, ծանծաղանալ*:

Обме|лѣлый բյ. -ծ. *ծանծաղացած, նուազած, բարակցած*. **-лѣніе** չ. *բարակիլը, նուազիլը, ծանծաղանալը*. **-лѣть** չ. *բարակիլ, նուազիլ, ծանծաղանալ*:

Обмерéть (обомрý -рýтъ; *անց.* óбмеръ -мерлá, ó; *հրմ.* обомри́) ա. Обмирáть.

Об|мерзáніе չ. *սառչելը (շուրջանակի)*. **-мерзáть**, -мёрзнуть ն. *սառչել (շուրջանակի)*. **-мёрзлый** բյ. -ծ. *սառած, սառոյց կտրած (շուրջանակի)*:

Об|мести́ (-метý -тýтъ; *անց.* обмёлъ -мелá, ó) ա. Обмётывать I; **-метáніе** չ. **1**, *աւլելը (շուրջանակի)*. **2**, *ծեփելը*. **3**, *կարելը (շուրջանակի)*. **-метáть** (*սմրկ՝* обметáю -ютъ) ա. Обмётывать I; (*ապռնր՝* обмечý -мéчутъ), **ся** ա. Обмётывать, ся II; **-метéніе** չ. *աւլելը, սրբելը (շուրջանակի)*. **-мётка** է. **1**, ա. Обметáніе; **2**, *շրջանակ, բոլորք, եզերք*. **-мётки** է. յ. *գամք (ջաղացքարի շուրջը հաւաքուած)*. **-мётываніе** չ. **1**, *աւլելը, սրբելը (շուրջանակի)*. **2**, *ծեփելը (պատը)*. **3**, *կարելը (շուրջանակի)*. **4**, *շրջապատելը*. **-мётывать I.** (-метáть, -мести́) ն. *աւլել, սրբել (շուրջանակի)*. **II.** (-метáть -метнýть) ն. 1, *ծեփել (պատը՝ ցախ ու կրով)*. 2, *շուրջանակի կարել (կոճակի համար կարած ծակը)*. о. пéтли; 3, *շրջապատել*. о. тенётами *ցանցով պատել (գազանի որջը)*. 4, *ռմկ. դուրս տալ*. у негó обметáло лицó, гýбы *նորա երեսը*,

չրթունքները դուրս են տալել. **-ся** չ. սխալուել, վրիպել (ձգելիս, նետելիս)։

Обмин|áніе չ. տ. Обми́нка; **-áтельный** ած. ճմռտելու, տրորելու. **-áть**, обмя́ть ն. ճմլել, ճմռտել, ճխլ[տ]ել, տրորել (շուրջանակի, բոլորը). о. постéль անկողինը տակնուվրայ անել, ճխլ[տ]ել. о. бокá կողքերը 'հաբել', ջարդել. **-ся** չ. **1**, նստել, ցածրանալ. **2**, տատանուել **-нка** է. ճ․լելը, ճմռտելը, տրորելը։

Обмир|áніе չ. **1**, անզգայանալը, ուշաթափուելը, սառչելը. **2**, նուաղում, շնչասպառութիւն. **-áть**, обмерéть չ. **1**, նուաղել, ուշաթափուել, անզգայանալ, 'սիրտը գնալ', 'քարանալ', քար կտրել. онъ óмеръ отъ стрáха; сéрдце обмирáетъ սիրտս պատռում է. **2**, ազգականներից [շնորհիւ մահի] զրկուել. онъ óбмеръ кругóмъ նորա բոլոր ազգականները մեռել են։

Обмишé|ниваться,-ниться (-нюсь -нятся) չ. վրիպել, նշանին չդիպցնել. **2**, սխալուել (իւր հաշիւների մէջ)։

Обмір|щáть, -щи́ть (-щу́ -щáтъ) ն. աշխարհային կեանքի, զուարճութեանց ընտելացնել. **-ся** ածր. աշխարհային կեանքին, զուարճութիւններին ընտելանալ. հնաւանդների սովորութիւններից հեռանալ, օրթոդոքսների հետ չփուելով։

Обмо|кáніе չ. թացուելը, խոնաւանալը (վերևից, երեսից). **-кáть**, -(ó)кнуть չ. թացուել, խոնաւանալ, 'նամանալ' (վերևից, երեսից). **-клый** բյ. ած. թացուած, խոնաւացած, 'նամացած' (վերևից, երեսից). **-(ó)кну́ть** տ. Обмокáть.

Обмолáчи|ваніе չ. կա(լ)սելը. **-вать**, обмолоти́ть ն. կա(լ)սել, կա(լ)սել պրծնել. կա(լ)սելով մաքրել։

Обмóл|вить (-влю -вятъ) ն. վատաբանել, բամբասել. **-виться** տ. Обмóлвливаться; **-вка** է. սխալ, սխալանք, սխալում (խօսելիս, ճառելիս). **-вливаться**, -виться չ. **1**, վրիպել, սխալուել, սխալ անել (խօսելիս, ճառելիս). **2**, слóвомъ մի խօսք ասել, մի խօսքով յիշել. въ разговóрѣ съ нимъ онъ о васъ ни слóвомъ не обмóлвился.

Обмоло|ти́ть (-лочу́ -лóтятъ) տ. Обмолáчивать; **-тъ** ա. կա(լ)սում, կա(լ)սելը։

Обмолóть (-мелю́ -мéлютъ) տ. Обмáлывать.

Обмолочéніе չ. կա(լ)սելը, կա(լ)սում։

Обмóлъ ա. **1**, տ. Обмáлываніе; **2**, որոշ ժամանակամիջոցում աղացած ալիւր, քանակութիւն ալիւրի. **3**, զամբ (ջաղացքարի շուրջը հաւաքուած ալիւրի թեփը)։

Обмо|рáживаніе չ. սառցնելը, սառից կտրեցնելը. **-рáживать**, -рóзить ն. [վրան ջուր ածել և] սառցնել, սառից կտրեցնել. սառեցնել, փայտացնել (անդամները). **-рожéніе** չ. սառցնելը, սառից կտրեցնելը. **-рóзить** (-жу -зятъ) տ. Обморáживать.

Óбморокъ ա. նուաղում, նուաղկոտութիւն, ուշաթափութիւն, ուշագնացութիւն. упáсть въ ó. ուշաթափուել. очну́ться отъ ó—а նուաղումից ուշքի գալ։

Обморó|ченіе, -чиваніе չ. շլացնելը, խաբելը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. когó մէկին խարդախութեամբ խաբել, շըլացնել, շփոթեցնել։ [ռուսթեան։

Óбморочный ած. նուաղման, նուաղկոտ-

Обмости́ть (-мощу́ -стя́тъ) տ. Обмáщивать.

Обмотá|ніе չ. մի բանի մէջ կամ շուրջը փաթաթելը. **-ть, ся** տ. Обмáтывать, ся.

Обмочи́ть (-чу́ -мóчатъ), **ся** տ. Обмáчивать, ся.

Обмужи́чить (-чу -чатъ) ն. գռեհկացնել, գեղջկացնել. **-ся** չ. գռեհկանալ, գեղջկանալ։

Обмунди|ровáльный ած. զինուորական հագնելիքի հայթայթման. **-ровáніе** չ. հայթայթում, մատակարարում (զինուորական շորերի, հագնելիքի). **-ровáть** (-ру́ю -ютъ), **ся** տ. Обмундирóвывать, ся; **-рóвка** է. **1**, տ. Обмундировáніе; **2**, զինուորական շոր, շորեղէն, հագնելիք. **-рóвывать**, -ровáть ն. զինուորին շոր, շորեղէն, հագնելիք հայթայթել, մատակարարել. **-ся** ածր. (զինուորի մասին) հագնուել, զգեստաւորուել (հարկաւոր հանդերձով)։

Обмы|вáніе չ. ողողելը (շուրջանակի, երեսից). **-вáть**, обмы́ть ն. ողողել, ողողելով լուանալ, մաքրել, սրբել. о. ру́ки ձեռքերը լուանալ. водóю обмы́ла берегá ջուրը ափերը ողողել, քանդել է. *о. зу́бы ծըծագել, ժպտալ. **-ся** ածր. լուացուել, մաքրուել. **-вка** է. տ. Обмывáніе; **-вки** է. յ. լուացքաջուր։

Обмы|кáніе չ. շրջափակելը, պարփակելը. **-кáть**, обомкну́ть ն. շրջափակել, պարփակել։

Обмы́|лнваніе չ. օճառելը, օշանակելը, սապնելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. օճառել, օշանակել, սապնել. **-лка** է. տ. Обмы́ливаніе; **-локъ**, лка ա. **-лочекъ**, чка նւզ. օշանակի, սապնի կտոր (լուանալուց, լուացուելուց յետոյ մնացած). **-лки** է. յ. օճառաջուր, սապնաջուր, լուացքաջուր։

Обмы́|тіе տ. Обмываніе; **-ть** (-мóю -мóютъ; հրմ. обмóй), **ся** տ. Обмывáть, ся.

Обмѣ|лéніе չ. կաւճելը. **-ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. կաւճել, կաւիճ քսել, կաւճով պատել։

Обмѣ|на է. տ. Обмѣнъ; **-нéніе, -ниваніе** չ. փոխելը, փոխանակելը. **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -нятъ), -ня́ть ն. փոխել, փոխանակել. о. зóлото на серебрó; **-ся** է-էտ. съ кѣмъ чѣмъ միմեանց մէջ, միմեանց հետ մի բան փոխել. о. поклóнами միմեանց, փոխադարձաբար ողջունել. о. пáлками, шпáгами միմեանց հետ փայտերը, սուսերները փոխել. **-нный** ած. փոխելի, փոխելու. о. товáръ; **-нщикъ** ա. **-нщица** է. փոխով առևտուր անող, փոխավաճառ, լումայափոխ այր, կին. **-нъ** ա. փոխում, փոխանակում, -կութիւն. о. товáровъ; о. мы́слей; въ о. փոխարէն, փոխանակ. **-ня́ть, ся** տ. Обмѣнивать, ся.

Обмѣ|рéніе, -риваніе չ. **1**, չափելը. **2**, խաբելը, զրկելը (չափելիս). **-ривать, -рить** (-рю -рятъ), -(ѣ)ря́ть ն. **1**, что մի բան չափել. **2**, когó на что մէկին մի բանից զրկել (չափելիս), մէկին չափի մէջ խաբել. въ этой лáвкѣ обмѣриваютъ; меня́ обмѣряли на полъ-арши́на; **-ся** չ. չափելիս սխալուել, սխալ անել. **-рокъ**, рка ա. սխալ, զանցա

չափ. պակաս, թեթև չափով ապրանք. **-рочный** ած. սխալ չափի, սխալ չափած. **-рщикъ** ա. **-рщица** է. ա, մի բան չափող. ը, մէկին չափի մէջ խաբող այր, կին. **-ръ** ա. **1**, սխալ չափ. սխալ չափում, դրկողութիւն, խաբէութիւն չափի մէջ. **2**, չափ, տարածութիւն, ծաւալ (ապրանքի). **-(ѣ)рять** (-ряю *ներկայ*, իսկ -мѣряю *ապառնի*), **ся** տ. Обмѣривать, ся.

Обмя|гчать, -гчить (-чу́ -чатъ) ն. փափկացնել, կակղացնել. **-кнуть** չ. կակղել, փափկանալ (շուրջանակի):

Обмя|тіе չ. տ. Обминка; **-ть** (обомну́ -нутъ), **ся** տ. Обминать, ся.

Обнаглѣть չ. մեծամտութեամբ լրբանալ, լկտիանալ. անամօթ դառնալ:

Обнадё|живаніе չ. յուսադրելը. հանգստացնելը. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) ն. յուսադրել. հանգստացնել. о. кого ложными обѣщаніями; **-ся** անդր. յուսադրուիլ, մի բան յուսալ, մի բանի վստահել:

Обна|жать, -жить ն. **1**, մերկացնել, բացել. о. голову: о. руку ձեռք մերկացնել. о. шпагу սուսերը պատեանից հանել. **2**, տկլորել, աղքատացնել. **-ся** անդր. **1**, մերկանալ, տկլորուիլ. «поздняя осень..., лѣсъ обнажился, поля опустѣли»—անտառը տերևաթափ եղաւ էին. **2**, տկլորուիլ, աղքատանալ, 'քանդուիլ'. **3**, յայտնել, ցոյց տալ (իւր գիտութիւնը, զգացմունքը). **4**, յայտնուիլ, երևալ, երևան գալ. **-женіе** չ. մերկացում, մերկացնելը, տկլորելը. **-жённый** բյ. ած. մերկացած, տկլորած, բացած. о. мечъ պատեանից հանած, մերկացրած սուր. **-жать** (-жу́ -жатъ), **ся** տ. Обнажать, ся.

Обнайтовить տ. Найтовить.

Обнаро|дованіе չ. յայտարարութիւն, ազդարարութիւն (հրապարակական), հրատարակութիւն. **-довать** (-дую -ютъ) տ. Обнародывать; **-дываніе** տ. Обнародованіе; **-дывать**, -довать ն. յայտարարել, ազդարարել (հրապարակաւ), [օրէնք, հրովարտակ են] հրատարակել:

Обнару|женіе, -живаніе չ. բացելը, յայտնելը, ցոյց տալը. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) ն. բացել, յայտնել, ցոյց տալ, երևան հանել, 'ի յայտ ածել. о. больную часть тѣла; о. преступленіе: такой поступокъ обнаруживаетъ дурное сердце; **-ся** անդր. յայտնուիլ, բացուիլ, երևալ, երևան գալ. тайна уже обнаруживается.

Об|нашиваніе չ. **1**, շուրջանակի տանելը, մատուցանելը, շրջեցնելը. **2**, [նեղ շորը, առանձնապէս մի քանի ժամանակ հագնելով] յարմար դարձնելը. **-нашивать I.** տ. Обносить I; **II.** (-носить) ն. 1, [նեղ շորերը. առանձնապէս մի քանի ժամանակ հագնելով] յարմար դարձնել. նստեցնել. 2, մարզել, վարժել, սովորեցնել (բազէին). **-ся** անդր. մաշուիլ, պատռուիլ, գզլտուիլ. իւր [նեղ] շորերը մաշել, պատառել. онъ обносился весь նորա շորերը բոլորովին գզլտուել են. **-несеніе** չ. **1**, շուրջանակի տանելը, հրելը, մատուցանելը. **2**, շրջապատելը. о. заборомъ վանդակով շրջապատելը, վանդակապատելը. **-нести́, -нéсть** (-несу́ -сутъ; *անց.* обнёсъ -сла́, о; *հրմ.* обнеси) տ. Обносить I.

Обни|жать, -зить ն. **1**, ցածրացնել. ցածր կախել, ամրացնել (օր. պատկերը). **2**, ներքև, ցածր խփել, զարկել (հրացանով). **-ся** անդր. ցածրանալ, նստել. **-жéніе** չ. ցածրացնելը:

Обни|зáніе չ. շարելը, ընդելուզելը, զարդարելը (ուլունքներով, մարգարիտներով). **-зáть** (-жу́ -нижутъ), **ся** տ. Обнизывать, ся; **-зить** (-жу -зятъ), **ся** տ. Обнижать, ся; **-зываніе** չ. շարելը (ուլունքներ, մարգարիտներ), ընդելուզելը, զարդարելը (ուլունքներով, մարգարիտներով). **-зывать**, -зáть ն. շարել, յեռել, ընդելուզել, զարդարել (ուլունքներով. թանկագին քարերով, մարգարիտներով). **-ся** չ. սխալ շարել. սխալ յեռել:

Обни|мáніе չ. գրկելը. **-мáть**, -нять, (объимáть, объять, обымáть) ն. **1**, գրկել, 'խառնել'. **2**, շրջապատել. море обнимаетъ материкъ; пламя обнимаетъ крышу; тёмная ночь обняла меня на пути ճանապարհին մութ գիշերը ինձ վրայ հասաւ. меня объялъ ужасъ վրաս սարսափ տիրեց. **2**, բռնել. лѣса обняли всю ширь ամբողջ տարածութիւնն անտառները բռնել են. **4**, հասկանալ, ըմբռնել, հասու լինել, խելամուտ լինել. о. умомъ; о. взоромъ բոլորը, ամէն ինչ տեսնել, աչքի առնել. շրջանկատել. **-ся** փ-խ-դ. միմեանց գրկել, 'խառնել', գրկախառնուիլ, միմեանց փարիլ:

Обнищá|лость է. աղքատացած լինելը. **-лый** բյ. ած. աղքատացած. **-ніе** չ. աղքատանալը. **-ть** չ. աղքատանալ:

Обнó|ва է. **1**, տ. Обновленіе; **2**, ռմկ. **-вина** է. նոր, 'թազա' բան, իր (օր. նոր, 'թազա' շոր). вспрыскивать о—у նոր բանի 'մազարիչը' խմել. **-витель** ա. **-вительница** է. նորոգող, նորոգիչ այր, կին. **-вить** (-влю́ -вятъ; *հրմ.* -ви́), **ся** տ. Обновлять, ся; **-вка** *նւզ.* տ. Обнова 2; **-вленіе** չ. **1**, վերանորոգելը, վերանորոգում. վերածնութիւն (հոգևոր). **2.** օրհնութիւն, օրհնում. **3**, առաջին գործածութիւնը (նոր բանի). **-влять**, -вить ն. **1**, նորոգել, վերանորոգել, վերակենդանել (շինութիւնը). **2**, օրհնել, օծել (եկեղեցին, տունը). **3**, առաջին անգամ գործածել. о. платье նոր շորը առաջին անգամ հագնել. **3**, վերանորոգել. վերակենդանացնել. весною солнце обновляетъ природу; **-ся** անդր. վերանորոգուիլ. վերակենդանանալ. **-вочка** *նւզ.* տ. Обновка. [կարճ բուրդը:

Обно́жки, жекъ է. յ. ոչխարի ոտների

Обносить ն. **I.** (*ներկ.* обношу́ -носятъ), -нести́, -нéсть 1, շուրջանակի տանել, պտտեցնել. շրջեցնել. о. образа սուրբ պատկերները շուրջանակի ման ածել. о. жаркое տապական շրջելով մատուցանել. 2, տալ անցկենալ. չտալ. չմատուցանել, անմասն թողնել (հիւրին, կերակրեղէնը, խմիչքը մատուցանելիս). его обнесли жаркимъ նորան տապակայ չըմատուցին. 3, շրջապատել. о. заборомъ վանդակապատել, շուրջը վանդակ քաշել. небо обноситъ դէմ. երկինքը ամպերով ծածկւում է. 4, զրպարտել. ամբաստանել. վատաբանել. չարախօսել. о. невиннаго; **II.** (*ապառն.* обношу́ -носятъ) տ. Обнашивать, ся II.

Обно́|сокъ, ска *ա.* 1, *մաշած շոր, շորի կտոր.* 2, *մաս, բաժին չ'ստացած հիւր.* **-со-чекъ**, чка *նւզ.* *տ.* Обно́сокъ; **-съ** *ա.* 1, *շուրջանակի տանելը, պտտեցնելը. շուրջանակի մատուցանելը.* 2, *տալ անցկենալը, չմատուցանելը, շրջանցելը.* 3, *շրջապատելը, -տում.* 4, *չարախօսութիւն, վատաբանութիւն, զրպարտութիւն, ամբաստանութիւն։*

Обню́|хать, -хивать *ն.* *ամէն կողմից հոտոտել, հոտ քաշել. հոտոտելով իմանալ, ճանաչել։*

Об|ня́тіе *չ.* *գրկելը, գրկախառնուելը, փաթաթուելը.* **-ня́ть** (обойму́ -му́тъ; *անց.* о́бнялъ -няла́, няло; *հրմ.* обойми́), **ся** *տ.* Обнима́ть, ся.

О́бо *տ.* О *նխդ.*

Обо|бра́ніе *չ.* 1, *հաւաքելը, ժողովելը,* 2, *կողոպտելը, թալանելը, պլոկելը.* **-бра́ть** (оберу́ -ру́тъ; *հրմ.* обери́) *տ.* Обира́ть.

Обобро́|чивать, -чить (-чу -чатъ) *ն.* *հարկի, տուրքի ենթարկել։*

Обоб|ща́ть, -щи́ть *ն.* *ընդհանրացնել.* **-ся** *անդր.* *ընդհանրանալ.* **-ще́ніе** *չ.* *ընդհանրացում, ընդհանրանալը, -րացնելը.* **-щи́ть** (-щу́ -ща́ть), **ся** *տ.* Обобща́ть, ся.

Обобью́, обе́й *տ.* Оби́ть.

Обога|ти́тель *ա.* **-ти́тельница** *է.* *հարստացնող այր, կին.* **-ти́ть** (-щу́ -тя́тъ), **ся** *տ.* Обогаща́ть, ся; **-ща́ть**, -ти́ть *ն.* *հարստացնել.* *о. нау́ку но́выми откры́тіями; **-ся** *անդր.* *հարստանալ.* **-ще́ніе** *չ.* *հարստացնում, -ցնելը։*

Обогна́ть (обгоню́ -го́нятъ; *անց.* обогна́лъ, а, о; *հրմ.* обгони́) *տ.* Обгоня́ть.

Обогну́ть *տ.* Огиба́ть; **-ся** *անդր.* чѣмъ 1, *մի բանի մէջ ծածկուել, փաթաթուել.* 2, *մի բան մէջքը կապել.* 3, *կորանալ։*

Обоготво|ре́ніе *չ.* *աստուածացնելը, -ցնում.* су́щность миѳоло́гіи есть о. явле́ній приро́ды; *աստուածային երկրպագութիւն.* **-ря́ть, -ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) *ն.* 1, *աստուածացնել, աստուածների կարգը դասել.* 2, *պաշտել, երկրպագել։*

Обогрѣ|ва́ніе *չ.* *տաքացնելը.* **-ва́ть, -ть** *ն.* *տաքացնել.* **-ся** *անդր.* *տաքանալ։*

Обо|дко́вый *ած.* *շրջանի, շրջանակի.* **-до́къ**, дка́ *ա.* **-до́чекъ**, чка *նւզ.* *շրջան, շրջանակ. բոլորք, շրջապատ.* **-до́чный** *ած.* *շրջանի, շրջանակի. կլորացած, կլոր։*

Обо|дра́нецъ, нца *ա.* *պատառոտուն, պատառոտուած, գզզուած շորերով մարդ.* **-дра́ть** (обдеру́ -ру́тъ; *անց.* ободра́лъ, а, о; *հրմ.* обдери́), **ся** *տ.* Обдира́ть, ся.

Обо|дре́ніе *չ.* *խրախուսում, քաջալերում.* **-дри́тель** *ա.* **-дри́тельница** *է.* *քաջալերիչ, խրախուսիչ այր, կին.* **-дри́тельный** *ած.* *խրախուսիչ, -սական, քաջալերիչ, -լերական.* **-дри́ть** (-рю́ -ря́тъ), **-дря́ть** *ն.* *խրախուսել, քաջալերել, սիրտ տալ.* о. солда́тъ къ сраже́нію; **-ся** *անդր.* *քաջալերուել, խրախուսուել. սիրտ առնել։*

О́бодъ *ա.* (*յ.* обо́дья, дьевъ) 1, *անուի շրջանակ, հեց.* 2, *շրջան, շրջանակ (օր. տակառի).* 3, *բոլորք, շրջապատ։*

Обоепо́лый *ած.* *երկսեռ, կրկնասեռ, թէ արու և թէ էգ։*

Обожа́|ніе *չ.* *աստուածացնելը; աստուածային յարգանք, երկրպագութիւն տալը.* **-тель** *ա.* **-тельница** *է.* *երկրպագու, մէկին աստուածացնող, խիստ յարգող, երկրպագող այր, կին.* **-ть** *ն.* *աստուածացնել, երկրպագել, աստուածային յարգանք, երկրպագութիւն մատուցանել, 'գլխովը պտոյտ գալ'։*

Обожгу́ *տ.* Обже́чь.

Обо|жда́ніе *չ.* *սպասելը, մնալը, ճամբայ պահելը (օր. պայմանաժամին).* **-жда́ть** (-жду́ -жду́тъ; *հրմ.* обожди́) *տ.* Обжида́ть.

Обоже́ніе *չ.* *աստուածացնելը, -ցնում. սաստիկ յարգելը. երկրպագելը, աստուածային յարգանք, երկրպագութիւն տալը։*

Обо|жра́ніе *տ.* Обжира́ніе; **-жра́ть** (-жру́ -ру́тъ; *հրմ.* обожри́), **ся** *տ.* Обжира́ть, ся.

Обо|зва́ніе *չ.* 1, *կոչելը, անուանելը, յորջորջելը.* 2, *աւելորդ անուն, մականուն.* **-зва́ть** (обзову́ -ву́тъ), **ся** *տ.* Обзыва́ть, ся.

Обо́|зецъ, зца *նւզ.* *տ.* Обо́зъ.

Обозля́ть (-злю́ -зля́тъ), **ся** *տ.* Обозли́ть, ся *և* Зли́ть, ся.

Обо|знава́ться, -зна́ться (-зна́юсь -ю́тся) *չ.* *սխալուել, չճանաչել.* о. въ комъ *մէկին չճանաչել, ուրիշի տեղ ընդունել։*

Обозна|ча́ть, -чить *ն.* *նշանակել.* о. приме́ты на па́спортѣ *արտաքին նշանները, գծերը անցաթղթի վերայ նշանակել.* **-ся** *անդր.* *յայտնուել, երևալ.* всхо́ды начина́ютъ о—ча́ться; **-че́ніе** *չ.* *նշանակելը, -կում.* подро́бное о. *մանրամասն նշանակում.* **-чить** (-чу -чатъ), **ся** *տ.* Обознача́ть, ся.

Обо́|зничій, аго *տ.* Обо́зный 2; **-зный** *ած.* 1, *ապրանքակիր, բեռնակիր, մթերքակիր.* о—ая ло́шадь; 2, о б о́ з н ы й, аго *ա.* *զնվ.* *գլխաւոր պաշարապան, մթերքապան, մթերքապետ (զօրքի)։*

Обо|зри́мость *է.* *կարելիութիւն տեսնելու, աչքի առնելու.* **-зри́тель** *ա.* **-зри́тельница** *է.* *շրջահայող, տեսնող, աչք անցնող այր, կին.* **-зрѣва́ть**, -зрѣ́ть *ն.* *շրջահայել, տեսնել, աչքի անցնել, դիտել.* о. окре́стности го́рода; о. достопримѣча́тельности го́рода; **-ся** *չ.* 1, *շուրջանակի, իր շուրջը նայել, դիտել.* 2, *գործի հետ լաւ ծանօթանալ, գործին տեղեկանալ.* 3, *սխալ տեսնել, վրիպել.* **-зрѣ́ніе** *չ.* 1, *շրջահայելը, տեսնելը, դիտելը.* 2, *շրջահայեցողութիւն, տեսութիւն.* **-зрѣ́ть** (-зрю́ -зря́тъ; *հրմ.* обозри́), **ся** *տ.* Обозрѣва́ть, ся.

Обо́зъ *ա.* *հ—ք.* *սայլաշարք, բեռնած սայլեր.* 2, *զնվ.* *զօրամթերքներ (շարեղէն, պաշարեղէն, վրաններ ևլն, որոնք զօրքի ետևից էլ ման են ածում)։*

Обо́и, евъ *ա.* *յ.* *պատաթղթեր, պատապաստառներ (նկարներով, նաշխերով գոլ-գոյ թղթեր, պաստառներ, որ գեղեցկութեան կամ մաքրութեան համար կպցնում են պատերին)։*

Обо́ина *է.* *հ—ք.* *փշրանքներ, փշուրներ. բեկորներ (քար կտրելիս թափուած)։*

Обо́й *ած.* *քամուց վայր գցած պտուղ։*

Обо́й|ма, -мица *է.* *կապ, շրջանակ։*

Обо́йный *ած.* 1, *պատաթղթերի, պաստառների.* о. ма́стеръ; 2, *մրգեր թափող, մեծագարկ (քամի)։*

Обойти́ (-йду́ -ду́тъ; *անց.* обошёлъ -шла́. о́; *հրմ.* обойди́), **сь** *տ.* Обходи́ть, ся.

Обо́й|щикъ *ա.* 1, *պաստառի թղթեր. պաստառներ պատրաստող.* 2, *պաստառ թղթող.* **-щичій**, ья, ье *ած.* *պաստառը թղթողի, պաստառողի։*

Обокра́сть (-краду́ -ду́тъ: *անց.* обокра́лъ -ла, о; *հրմ.* -ди́) *տ.* Обкра́дывать.

Обо|ла́киваніе *չ.* *շրջապատելը. ծածկելը, հագցնելը.* **-ла́кивать, -лока́ть**, -ло́чь *ն.* *շրջապատել, շուրջը դնել, քաշել. ծածկել. հագցնել.* **-ся** *ներգ.* *ծածկուիլ. հագնուիլ.* не́бо обола́кивается ту́чами *երկինքը ծածկուած է ամպերով։*

Оболва́|ниваніе *չ.* *տաշելը, շինելը.* **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) *ն.* 1, *տաշել, շինել, կերտել, յօրինել.* 2, кого́ *մէկին փորը ինչ տաշել, կրթել։*

Обо|лга́ніе *չ.* *զրպարտելը, զրպարտութիւն.* **-лга́ть** (-лгу́ -лжёшь -лгу́тъ; -лги́), **ся** *տ.* Облыга́ть, ся.

Оболо́|нка *ի.* **-ночка** *նւզ.* [*կենդանական*] *թաղանթ.* **-нковый, -ночный** *ած.* [*կենդանական*] *թաղանթի։*

Оболо́чка *ի.* 1, *ծածկ, ծածկոց, 'երես'. փաթթոց.* 2, *կզմխ.* *թաղանթ, մաշկ.* сѣтча́тая о. *ցանցակերպ թաղանթ.* ра́дужная о. *ծիածանային թաղանթ.* рогова́я о. *եղջերային թաղանթ։*

Оболо́чь(-лку́ -лчёшь -лку́тъ; *անց.*оболо́къ -кла́, о́; -ки́) *տ.* Обола́кивать, ся.

Обо́лтусъ *ա.* *համբակ, խակ մարդ. պարզամիտ, ցանցառ մարդ։*

Обо́лъ *ա.* (*յն.*) *օբոլ* (*յունական պտտիկ դահեկան = 4 կոպէկի*)։

Обольну́ть *տ.* Облипа́ть.

Оболь|сти́тель *ա.* **-сти́тельница** *ի.* *գայթակղեցնող. պատրող այր, կին.* **-сти́тельный** *ած.* *հրապուրիչ. պատրողական, գայթակղեցնող, գայթակղական.* **-сти́ть** (-щу́ -сти́тъ; *հրմ.* -сти́), **-ща́ть** *ն.* 1. *պատրել. հրապուրել, գայթակղեցնել.* лука́вый обольсти́лъ его́; 2, *խաբել.* о. дѣ́вушку *աղջկանը խաբել, աղջկայ կուսութիւնը խախտել.* о. себя́ ло́жною надѣ́ждою; **-ще́ніе** *չ.* *գայթակղեցնելը, գայթակղութիւն, պատրելը, պատրանք.* **-щу́** *տ.* Обольсти́ть.

Оболью́ *տ.* Обли́ть.

Обомкну́|тіе, -ть *տ.* Обмыка́ніе, -ка́ть.

Обомлѣ|ва́ніе *չ.* *թալկանալը, նուաղիլը, քար կտրիլը.* **-ва́ть**, -ть *չ.* *քարանալ, քար կտրել. նուաղել, թալկանալ.* **-лый** *բյ.* *ած.* *քար կտրած, թալկացած, նուաղած.* **-ніе** *չ.* *քար կտրիլը, սաստիկ թալկութիւն, նուաղում.* **-ть** *տ.* Обомлѣва́ть. Гре́ть.

Обо|мну́ *տ.* Обмя́ть; **-мру́** *տ.* Обме-

Обоня́|ніе *չ.* 1, *հոտոտելը.* 2, *հոտառութիւն, հոտոտելիք.* то́нкое о.; **-тельный** *ած.* *հոտառութեան. հոտոտելեաց.* о. нервъ; **-ть** 1, *ն.* *հոտոտել, հոտ առնել.* 2, *չ.* *հոտոտելիք, հոտառութիւն ունենալ.* не всѣ живо́тныя обоня́ютъ.

Обо|ра́чиваніе *չ.* *շուռ տալը, շրջելը.* **-ра́чивать**, -роти́ть *ն.* 1. *դարձնել, պտտել.* 2, *շրջել, շուռ տալ.* 3, *յետ դրկել, վերադարձնել.* 4, [*մի ուրիշ բան*] *դարձնել, այլակերպել, ուրիշ կերպարանք տալ.* **-ся** *ներգ.* 1, *դառնալ, շուռ գալ.* о. къ кому́ спино́ю *մէջքը, թիկունքը մէկին դարձնել.* 2, *փոխուիլ, այլակերպուիլ. ուրիշ տեսք, ուրիշ կերպարանք ընդունել։*

Обо|рва́нецъ, нца *ա.* *ցնցոտիներով, գզլտուած շորերով մարդ.* **-рва́ніе** *չ.* *պատռելը, պոկոտելը.* **-рва́ть** (-рву́ -рву́тъ; -рви́), **ся** *տ.* Обрыва́ть, ся 2; **-рвышъ** *տ.* Оборва́нецъ.

Обо́рка *ի.* 1, *տ.* Обобра́ніе: 2, *ծալքաւոր, ճամկաւոր քղանցք* (*օր. շորի*). пла́тье съ о—ами.

Оборо́|на *ի.* *պաշտպանութիւն. հովանաւորութիւն.* **-не́ніе** *չ.* *պաշտպանելը, -նութիւն.* **-ни́тель** *ա.* **-ни́тельница** *ի.* *պաշտպանող, պաշտպան այր, կին.* **-ни́тельный** *ած.* *պաշտպանողական.* о. сою́зъ; о—ая война́; держа́ть себя́ въ оборони́тельномъ положе́ніи *ոճ.* *պաշտպանողական դիրք պահպանել.* **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** *ն.* *պաշտպանել։*

О́бо|ротень, тня *ա.* *այլակերպած մարդ* (*կենդանու, բոյսի. քարի եւն փոխուած մարդ*). **-роти́ть** (-рочу́ -ро́тятъ; *հրմ.* обороти́), **ся** *տ.* Обора́чивать, ся; **-ро́тливо** *մ.* *ճարպկութեամբ, ճարտարութեամբ.* **-ро́тливость** *ի.* *ճարպկութիւն, ճարտարութիւն.* **-ро́тливый** *ած.* *ճարպիկ, ճարտար, յաջողակ։*

Обо|ро́тный *ած.* 1, *տակի, ետեւի* (*և ոչ թէ երեսի*), *հակառակ.* о—ая сторона́ моне́ты; 2, *դարձի.* о. путь *վերադարձ, վերադարձի ճամբայ.* о—ое движе́ніе во́йска *շուրջանակի շարժում զօրքի.* 3, *տարուտուրի.* о. годъ; о. капита́лъ *շրջանառութեան մէջ գտնուող դրամագլուխ.* **-ро́тъ** *ա.* 1, *տ.* Обора́чиваніе; 2, *դարձ, վերադարձ.* быть въ о. *դարձած լինել.* безъ о—а на меня́ *մուրհակ-անդամանայի.* 3, *դարձ, պտոյտ, շուռ գալը, դառնալը.* о. на лѣ́во, о. на пра́во *դարձ դէպի ձախ, դէպի աջ.* 4, *ոճ, դարձուածք.* о. рѣ́чи; 5, *ուղղութիւն, ընթացք.* дѣ́ло при́няло скве́рный о.; 6, *վճռն.* *շրջանառութիւն.* торго́вые о—ы *առեւտրական շրջանառութիւններ.* имѣ́ть капита́лъ въ о—ѣ *դրամը, դրամագլուխը շրջանառութեան մէջ ունենալ.* пуска́ть капита́лъ въ о. *դրամագլուխը շրջանառութեան մէջ դնել.* пусти́ться въ о—ы *շահագիտութեան, շահագիտական հաշիւների նուիրուիլ.* 7, *տակի* [*և ոչ թէ երեսի*] *կողմ, հակառակ կողմ, ետեւ.* на о. *հակառակ կողմ դարձրած, 'թարսած'* (*հմմ.* Наоборо́тъ); дѣ́лать всё на о. *ամէն բան 'թարս' անել, ամէն բանի մէջ 'թարսուիլ'։*

Обору́довать (-дую -ютъ) *ն.* 1, *մշակել, գործել* (*հողը*). *սարքել, կազմել.* о. мастерску́ю *գործանոցը սարքել. գործանոցին բոլոր պիտականելիքները մատակարարել.* 2.* *վերջացնել, աւարտել* (*գործը*). 3,* *նիւթել, մեքենայել։*

Обо́|рочка *նւզ.* *տ.* Обо́рка 2; **-рочный** *ած.* *շրջեզրի, քղանցքի* (*զգեստի*). **-рочу́** *տ.* Обороти́ть.

Обо́рышъ *ա.* *վատ, անպիտան, դէն ձգելու բան.* вы́брать себѣ́ лу́чшее, оста́вя други́мъ лишь о—и.

Обосланіе ր. չուրջանակի, ամէնին ղրկելը, ուղարկելը. **-слать** (-шлю -шлютъ; հրմ. обошлй), **ся** ա. Обсылать, ся.

Обосно|ваніе ր. հաստատելը (պատճառաբանելով). **-вать** (-ную -ютъ), **-вывать** ն. հաստատել (պատճառաբանելով). о. справедливость своихъ словъ.

Обосо||бить (-блю -бятъ), **ся** ա. Обособлять, ся; **-бленіе** ր. կղզիացնում, առանձնացնում. -(о)**бленность** ի. առանձնացում, եզզիացում. **-блять**, -бить ն. զատել, առանձնացնել, կղզիացնել. **-ся** ‑չ‑ր. զատուել, առանձնանալ, կղզիանալ։

Обос|треніе ր. **1**, սրելը, սրում. **2**, սաստկանալը (հիւանդութեան). **-тренность** ի. լարուածութիւն (յարաբերութեանց). **-трять** (-рю -рятъ), **ся** ա. Обострять, ся.

Обострожиться ա. Острожиться.

Обос|трять, -трить ն. **1**, սրել *լարել. это только обостряетъ ихъ отношенія; **2**,* վարժել, հրահանգել. **-ся** ‑չ‑ր. **1**, սրուիլ. *սրուիլ, լարուիլ. **2**.* վարժուիլ, մամուռկ դառ.

Оботру ա. Обтереть. [նալ։

Обо||чениться (-нюсь -нятся) ‑չ‑ր. обо что կողքի վերայ մի բանի յենուիլ. **-чина** ի. կից, կողքին զանուող հող, մէջնակ. **2**, փոս, խանդ։

Обо|чту ա. Обчесть; **-шелъ**, шла, о ա. Обойти; **-шлю** ա. Обослать; **-шью** ա. Обшить.

Обо||юдно մ. փոխադարձաբար. **-юдность** ի. **1**, երկկողմանիութիւն. о. пола երկսեռութիւն. **2**, փոխադարձութիւն. **3**, երկմտութիւն, երկդիմի[ի]ութիւն. **-юдный** ‑ծ. **1**, երկկողմանի, երկսեռ. о. ножъ երկբերան, երկայրի դանակ. о—ая ткань երկերեսանի յորձուածք (որի աստառն երեսի նման է). **2**, փոխադարձ. о—ая вина; **3**, երկմիտ, երկմտող, երկդիմի. **-юду** մ. փոխադարձաբար, երկու կողմից ևս. **-юду острый** ‑ծ. երկսերան, երկսայրի. о. мечъ.

Обра|батываніе ր. գործելը, մշակելը. о. полей հողի մշակումը. **-батывать**, -ботать ն. գործել, մշակել (օր. քարը, կաշին, հողը). о. молодца ա. ջահէլին խրատել, մարզել. վարժեցնել. բ. ջահէլին պրծել, թալանել (թղթախաղում). **-ботаніе** ր. մշակում, մշակելը, գործելը. **-ботать** ա. Обрабатывать; **-ботка** ի. մշակում, մշակելը, գործելը. **-ботываніе**, **-ботывать** ա. Обрабатываніе, -батывать.

Обравни|ваніе ր. չուրջանակի հարթելը, հաւասարելը, կոկելը. **-вать**, обровнять ն. չուրջանակի, ամէն կողմից հարթել, հաւասարել, կոկել։

Обра|дованіе ր. ուրախացնելը. **-довать** (-дую -ютъ) ն. ուրախացնել. **-ся** ր. чему մի բանի վերայ ուրախանալ։

Образецъ, зца ‑. **1**, նմուշ. կաղապար, գաղափար. дѣлать что-нибудь по о—зцу; **2**, օրինակ. онъ о. всѣмъ своимъ сверстникамъ. [պատկեր, ‹ սուրբ թ›։

Образ|на ի. **-ника** նւզ. պատկերակ դէմք,

Образная, ой ի. **1**, աղօթարան, աղօթքի սենեակ (սուրբ պատկերներով). **2**, նկարչարան (սուրբ պատկերների)։

Обра|зно մ. այլաբանօրէն, փոխաբերաբար. պատկերաւորէն, թանձրացեալ օրինակներով. **-зной** ‑ծ. սուրբ պատկերի. о. окладъ; -(обра)**зность** ի. պատկերաւորութիւն, թանձրացեալ լինելը. փոխաբերութիւն. -(обра)**зный** ‑ծ. **1**, պատկերական, թանձրացեալ. պատկերաւոր. **2**, փոխաբերական, այլաբանական. **-зоборецъ**, рца ա. Иконоборецъ.

Обра|зованіе ր. **1**, կազմելը, կազմուելը, գոյացնելը, գոյանալը. о. пара; о. металловъ въ нѣдрахъ земли; о. словъ խօսքերի կազմութիւնը. **2**, կրթութիւն. человѣкъ съ университетскимъ о—іемъ; **-зованность** ի. կրթութիւն. **-зованный** բ.‑ծ. **1**, գոյացրած, առաջացրած, կազմած. **2**, կրթուած. о. человѣкъ; о. умъ; **-зователь** ‑. **-зовательница** ի. **1**, կազմակերպող, հիմնող այր, կին. **2**, կրթիչ. դաստիարակիչ այր, կին. **-зовательный** ‑ծ. **1**, կազմող, գոյացնող, առաջացնող. **2**, կրթական. о. цензъ; **3**, այլաբանական, փոխաբերական. **-зовать** (-зую -ютъ), **-зовывать** ն. **1**, կազմել, կազմակերպել. пары образуютъ облака; **2**, հիմնել. **3**, կրթել. ученіе образуетъ умъ, воспитаніе же нравы; **-ся** ր. **1**, գոյանալ, առաջանալ, կազմուիլ. метеоры образуются въ воздухѣ; **2**, կրթուիլ. гдѣ онъ образовался? **-зокъ**, зка ‑. նւզ. փոքրիկ սուրբ պատկեր. **-зоносецъ**, сца ‑. սուրբ պատկեր կրող (արարողութեանց ժամանակ)։

Образу|мить (-млю -мятъ), **ся** ա. Образумливать, ся; **-мленіе**, **-мливаніе** ր. զգաստացնելը. **-мливать**, -млять, -мить ն. кого մէկին զգաստացնել, խելամուտ անել, խելքի բերել. **-ся** ‑չ‑ր. **1**, զգաստանալ. **2**, իրան գալ. ուշքի գալ (նուագումից)։

Об|разцовый ‑ծ. օրինակելի. о—ая школа; **-разчикъ**, **-разчичекъ**, чка նւզ. ա. Образецъ; **-разъ** ‑. (յ. образы, овъ) **1**, ձեւ, կերպարանք, պատկեր. нѣтъ вещи безъ о—а; Богъ создалъ человѣка по о—у своему; ангельскій о. հրեշտակի ձեւ, կերպարանք. եկղ. կուսակրօնութիւն, վարդապետութիւն. վարդապետական աստիճան. **2**, ձեւ, եղանակ, կերպ. միջոց. о. правленія; о. жизни; о. мыслей; о. дѣйствія; такимъ о—омъ այս եղանակով, այս կերպով. равнымъ о—омъ նոյն կերպով. слѣдующимъ о—омъ հետեւեալ կերպով. нѣкоторымъ о—омъ մի տեսակ. частнымъ о—омъ մասնաւորապէս. главнымъ о—омъ գլխաւորապէս. **3**, (յ. образа, овъ) սուրբ պատկեր. о. Богородицы.

Обра|мить (-млю -мятъ) ա. Обрамливать; **-мленіе**, **-мливаніе** ր. շրջանակելը. **-мливать**, **-млять**, -мать ն. շրջանակել, շրջանակի մէջ դնել (օր. պատկերը). окна еще не обрамлены պատուհանները դեռ շրջանակներ չունին։ [վայր թափել։

Об|ранивать, -ронить ն. վայր գցել,

Обра|станіе ր. ծածկուիլը (օր. մազով, խոտով). **-стать**, **-сти** (-сту -стутъ; անց. обросъ сла, о) ր. ծածկուիլ (օր. մազով, խոտով). «нижняя часть опухшаго лица обросла взъерошенною бородою; камень обросъ мхомъ.

Обра|тить (-щу́ -тя́тъ; *հրմ.* обрати́), **ся** *տ.* Обраща́ть, ся.

Обра́|тно *մ. յետ.* туда́ и о. *գնալն ու (յետ) գալը.* получи́ть о. де́ньги *փողը յետ ստանալ.* **-тный** *ած.* **1**, *հակառակ, ներհակ, հակադարձ, 'թարս'.* о—ая сторона́ *հակառակ կողմ, աստառ.* о. смыслъ *հակառակ, ներհակ իմաստ.* **2**, *անդրադարձող, անդրադարձ.* о—ое де́йствіе; о. путь *վերադարձ.* о—ыя ло́шади *ձիաներ, որոնցով վերադառնում են։*

Обра|ща́тель *ա.* **-ща́тельница** *է. դարձի բերող.* о. въ ве́ру; **-ща́тельный** *ած. դարձնող.* **-ща́ть**, -ти́ть *ն.* **1**, *դարձնել, շրջել.* о. тылъ непрія́телю *թիկունքը թշնամուն դարձնել (փախչել).* о. непрія́теля въ бе́гство *թշնամուն փախցնել (ի փախուստ դարձնել).* о. на кого́ глаза́ *աչքերը մէկի վերայ դարձնել.* о. внима́ніе на кого́-либо, что-ли́бо *մէկի, մի բանի վերայ ուշադրութիւն, ուշք դարձնել.* **2**, *դարձնել, դարձի բերել.* о. въ христіа́нство *դարձի բերել.* **3**, *դարձնել, փոխել.* о. во́ду въ вино́ *ջուրը գինի դարձնել.* о. го́родъ въ пе́пелъ *քաղաքը մոխիր դարձնել.* о. что въ шу́тку *մի բանի հանաքի ձև տալ.* **4**, *մի բանի վերայ գործադրել, գործ ածել (դրամը, դրամագլուխը).* **-ся** *անդր. և չ.* **1**, *մի բանի շուրջը պտոյտ գալ, պըտըտուիլ.* луна́ обраща́ется о́коло земли́; о. въ бе́гство *'ի փախուստ դառնալ, փախչիլ.* **2**, къ кому́, къ чему́ *մէկին, մի բանի դառնալ, դիմել.* о. къ кому́ съ про́сьбою *մէկին խնդիրքով դառնալ, դիմել.* я обраща́юсь къ ва́шему великоду́шію *դիմում եմ ձեր վեհանձնութեանը.* **3**, *դառնալ, շրջանառութեան մէջ գտնուիլ (արիւնի, դրամի մասին).* **4**, *դառնալ, դարձի գալ.* о. въ христіа́нство *դարձի գալ.* **5**, во что *դառնալ.* о. въ пе́пелъ; о. въ пыль; о. въ лёдъ, въ ка́мень; **6**, съ ке́мъ *մէկի հետ վարուել.* хорошо́, гума́нно о. съ подчинёнными; онъ не уме́етъ о. въ обществе́ *նա հասարակութեան մէջ չգիտէ իրան պահել.* **-ще́ніе** *չ.* **1**, *դարձնելը. դառնալը, պտտուելը.* о. земли́ о́коло со́лнца; о. земли́ о́коло своё́й о́си; **2**, *դարձ, շրջանառութիւն.* о. кро́ви *արեան շրջանառութիւն.* быть въ о—іи *շրջանառութեան մէջ գտնուիլ.* пусти́ть де́ньги въ о. *փողը շրջանառութեան մէջ դնել.* **3**, *դարձ, դարձի գալը.* о. въ христіа́нство; **4**, *վարեցողութիւն, վարմունք.* све́тское о.; то́нкое, ве́жливое о.

Образи|зова́ніе *չ. սաուգում, վերստուգում.* **-зова́ть** (-зу́ю -ютъ), **-зо́вывать** *ն. ստուգել, վերստուգել։*

Об|река́ніе *չ. նախօրօք նշանակելը, որոշելը, նուիրելը. դատապարտելը.* **-река́ть**, -ре́чь *ն. նախօրօք նշանակել, որոշել, նուիրել. մատնել. դատապարտել.* о. на смерть *մահի դատապարտել.* судьба́ обрекла́ его́ на больші́я несча́стія *ճակատագիրը նորան շատ դըժբախտութիւնների է վիճակել.* **-ся** *անդր. ուխտել, նուիրուիլ.* о. на смерть *ուխտել մեռնելու.* **-реку́** *տ.* Обре́чь.

Обреме|не́ніе *չ. ծանրաբեռնելը.* о. долга́ми; **-ни́тель** *ա.* **-ни́тельница** *է. ծանրաբեռնող, հոգսատանջիչ այր, կին.* **-ни́тельный** *ած. ծանր, ճնշող, խեղդող.* о. долгъ; **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** *ն. ծանրաբեռնել.* о. нало́гами, рабо́тами, долга́ми; *о. па́мять; **-ся** *անդր.* че́мъ *մի բանով ծանրաբեռնուիլ։*

Обреми́зить, ся *տ.* Реми́зить, ся.

Об|рече́ніе *տ.* Обрека́ніе; **-ре́чь** (-реку́ -чёшь -ку́тъ; *անց.* обрёкъ -кла́, о́; *հրմ.* обреки́), **ся**, **-рещи́** *տ.* Обрека́ть, ся.

О|бре́ю *տ.* Обри́ть; **-брива́ніе** *չ. սափրելը, ածելելը.* **-брива́ть**, -бри́ть *ն.* **1**, *սափրել, ածելել.* **2**, *թալանել, կողոպտել, պըլոկել.* **3**, кого́ *նշմարտութիւնը մէկի երեսին ասել առանց քաշուելու.* **-ся** *անդր. իւր մօրուքը սափրել, ածելել, ածելել տալ։*

Обри|сова́ніе *չ. ուրուագծելը, ուրուանըկարելը.* **-сова́ть** (-су́ю -ютъ), **ся** *տ.* Обрисо́вывать, ся; **-со́вка** *է. տ.* Обрисова́ніе; **-со́вывать**, -сова́ть *ն. Նկրհ. ուրուագծել, ուրուանկարել.* **-ся** *անդր. ուրուանկարուիլ, *իւր գոյնը, սատարը ցոյց տալ, յայտնուիլ.* о. въ отве́тѣ.

О|бри́тіе *չ. սափրելը, ածելելը.* **-бри́ть** (-бре́ю -ютъ; -бре́й), **ся** *տ.* Обрива́ть, ся.

Обробе́ть *տ.* Оробе́ть.

Обров|не́ніе, -ня́ть *տ.* Обра́внивание, -нивать.

Обро́къ *ա.* **1**, *հողային հարկ, տուրք, 'բահրա'.* у него́ крестья́не на о—ѣ *նորա գիւղացիները նորա հողը տուրքով ('բահրով') են մշակում.* отда́ть имѣ́ніе въ о. *կալուածքը տուրքով ('բահրով') տալ, յանձնել.* **2**, *եկ. ու. ուխտ, թոշակ, վարձ։*

Обро|ни́ть (-ню́ -ня́тъ) *տ.* Обра́нивать; **-нный** *էյ. ած.* **1**, *քանդակած.* о—ая рабо́та; **2**, *վայր թափուած։*

Обро́|слый *էյ. ած. շուրջանակի աճած, ծածկուած.* **-ста́ніе** *տ.* Обраста́ніе; **-ста́ть**, **-сти́** *տ.* Обраста́ть, ся.

Об|рота́ніе *չ. ձիուն պախուրցաւորելը, պախուրց ('նօխտա') դնելը.* **-рота́ть**, **-роти́ть** *ն. եկ. ու. պախուրցաւորել, պախուրց, 'նօխտա' դնել.* о. па́рня *երիտասարդին պսակել.* **-ро́тный** *ած. պախուրցի, 'նօխտայի'.* **-роть** *է. պախուրց, 'նօխտա' (առանց սանձ բերանի երկաթի, որ ձիուն ուտելը չէ արգելում, ուրեմն ևս լկամ)։*

Обро́|чить *տ.* Обобро́чить; **-чникъ** *ա.* **-чница** *է. հողային հարկ, տուրք ('բահրա') վճարող գիւղացի (այր, կին), գեղջուկ, գեղջկուհի.* **-чный** *ած. հողային տուրքի, հարկի, 'բահրայի'. հողային տուրք, հարկ, 'բահրա' վըճարող.* о. крестья́нинъ *տ.* Обро́чникъ; о—ое имѣ́ніе *տուրքով, 'բահրայով' տուած կալուածք.* госуда́рственная о—ая по́дать *պետական հողային հարկ։*

Обро́ю *տ.* Обры́ть.

Об|руба́ніе *չ. շուրջանակի կտրելը, կոտորելը.* **-руба́ть**, **-руби́ть** (-блю́ -ру́бятъ) *ն.* **1**, *շուրջանակի կտրել, կոտորել.* о. су́чья у дере́вьевъ; **2**, (*միայն* обруби́ть) *տ.* Обру́бливать; **-ся** *անդր. կտրելիս, կոտորելիս վիրաւորուիլ.* **-ру́бка** *է.* **-рубле́ніе** *չ.* **1**, *տ.* Обруба́ніе; **2**, *որև* **-ру́бливаніе** *չ. եզրաւորելը, եզերք, բոլորք քաշելը (գործուածքին).* **-ру́бливать**, **-рубля́ть**, -руби́ть *ն. եզրաւորել, եզերք, բոլորք քաշել.* **-ру́бокъ**,

бка —. **-рýбочекъ**, чка *նւզ. փայտից կտրած կտոր, կոճղի կտոր.* **-рýбъ** —. **1,** *ա.* Обрубáніе; въ о. *զօռով, հազիւ հազ.* въ о. хватúло *զօռով, հազիւ հազ բաւականացաւ.* **2,** *կտրուածք, կտրած տեղ.* **3,** *կտրած գերան-ներից շինած շրջանակ.* о. колóдца, колóдезный о.; **4,** *մի տեսակ լաստ։* [հոյն։

Обру|гáніе *չ. հայհոյելը.* **-гáть** *ъ. հայ-*

Обру|сéніе *չ. ռուսցնելը, ռուս դարձնելը.* **-сúть** (-шý -сятъ) *ъ. ռուսցնել.* **-сúться** *ա.* Обрусѣ́ть; **-сѣ́лый** *բյ. -ծ. ռուսցած, ռուս դարձած.* **-сѣ́ніе** *չ. ռուսանալը, ռուս դառնալը.* **-сѣ́ть** *չ. ռուսանալ, ռուս դառնալ։*

Обру|чáльный *-ծ. նշանադրութեան, նշանդրէքի.* о. обрядъ; о—ое кольцó; **-чáть**, -чúть *ъ. նշան դնել, նշանադրել.* **-ся** *-ътг. նշանադրուել, նշանուել.* **-чéніе** *չ. նշանադրութիւն, նշանդրէք, նշանադրութեան կարգ, ծէս.* **-чéнникъ** —. *նշանուած փեսացու.* **-чéнница** *է. նշանուած հարսնացու.* **-чúкъ** —. *նւզ. պատիկ շրջանակ (կլոր).* **-чúть** (-чý -чáтъ), **ся** *ա.* Обручáть, ся; **-чúще** —. *յւնւ. ա.* Обручъ; **-чúкъ** —. **1,** *տակառագործ.* **2,** (**-чúца** *է.*) *ա.* Обручéнникъ, -чéнница; **-чный** —. *շրջանի, կապի.* -(об-)**чъ** —. **1,** [կլոր] *շրջան, օղ, կապ, 'կէկալ'.* бóчечный ó.; ступúчный ó. *անուի կնղի շրջան, կապ.* набивáть ó—и на бóчку; **2,** *շրջանաձև պալար (ձիու ծնկան յօդի, խաղի վերայ).* **3,** *ևկ. ալ. տպարանջան։*

Обру|шáть *ъ. խեփը հանել, ձաւար անել.* о. ячмéнь, гречúху; **-шéніе**, **-шивáніе** *չ. փլցնելը, փուլ ածելը, խորտակում, կործանում.* **-шивать** **-шúть** (-шу -шатъ) *ъ. փլցնել, փուլ ածել, խորտակել, կործանել.* о. всѣ надéжды; **-ся** *-ътг.* **1,** *փլչել, փուլ գալ, կործանուել, խորտակուել.* домъ внезáпно обрýшился; **2,** на когó *մէկի վերայ յարձակուել, մէկի վրան ընկնել, Թափուել.* гнѣвъ егó обрýшился на меня *նորա բարկութիւնը իմ գլխին Թափուեց։*

Обрызгáть (-блю -бятъ) *ъ. ձկնորսու-Թեան տարիԹ տալ.* **-ся** *-ътг. ա.* Орыбиться.

Обры|вáніе *չ.* **I.** *շուրջանակի փորելը, պեղելը.* **II.** *շուրջանակի փետելը, քաղելը, պոկոտելը.* **-вáть** *ъ.* **I.** (-ть) 1, *շուրջանակի փորել, պեղել.* о. картóфель *կարտոֆիլը փորել, 'փոփոլացնել'.* 2, *շուրջանակի փոս կտրել, փոսով, խրամով շրջապատել.* **-ся** *-ътг. իր շուրջը փոս, խրամ փորել.* **II.** (оборвáть) 1, *շուրջանակի փետել, քաղել, պոկոտել (օր. ծառի տերևները, պտուղները).* 2, (*շների մասին*) *գզել, գզգզել, պատառոտել.* 3, *լաւ *գզգզել, շշպրել, հայհոյել, նախատել.* онъ оборвáлъ егó; 4, *կտրել (քննելիս).* **-ся** *-ътг.* 1, *կտրուել.* струнá оборвáлась; (*լարի մասին*) *պատառուել.* 2, *վայր ընկնել, վայր գլորուել.* рабóчій оборвáлся съ крóвли; 3, *կտրուել (քննութեան ժամանակ).* 4, *կարկամել, կանգ առնել (խօսելիս).* **-вистый** *-ծ. սեպ, առապար, 'սարփ'.* **-вка** *է. կտրուելը.* **-вокъ**, вка —. *կտրուած, փրցած բանի կտոր (օր. կտրուած Թելի կտոր).* **-вочный** *-ծ.* **1,** *հեշտութեամբ կտրուող.* **2,** *պատառիկներից բաղկացած.* **-вчатый** *-ծ. պատառոտուած, շատ սեպ, առապար, 'սարփ' ափերով.* **-въ** —. *սեպ, 'սարփ', պատառոտուած տեղ, կողք (ձորի, գետի).* о. каменúстаго бéрега.

Обры|згáніе *չ. սրսկում, վրան սրսկելը, ցանելը, շաղ տալը.* **-згáть, ся** *ա.* Обрызгивать, ся; **-згиваніе** *ա.* Обрызганіе; **-згивать**, -згать, **-знуть** *ъ. սրսկել, վրան ցնել, ցանել, շաղ տալ. ցայտեցնել.* о. крóвью *արիւնոտել.* о. грязью *ցեխոտել.* **-ся** **1,** *-ътг. սրսկուել, իր վրայ ցանել, շաղ տալ.* **2,** *չ. սրսկելիս վրիպել, ոտուուել։*

Об|рытіе *չ. շուրջանակի փորում, պեղում.* **-рыть** (-рóю -ютъ; *հրմ.* обрóй), **ся** *ա.* Обрывáть, ся I.

Обрѣ|жу *ա.* Обрѣзать; **-занецъ**, нца —. *Թլփատուած (հրեայ).* **-заніе** *չ.* **1,** *կտրելը, կարճելը (ծառերի գլուխները, եղունգները, ալիքը).* **2,** (-зáніе) *ածշ. Թլփատում.* -(ѣ)**зáть, ся** *ա.* Обрѣзывать, ся; **-зной** *-ծ.* **1,** *կտրած.* **2,** *չափած.* **-зокъ**, зка —. [*մի բանից կտրած*] *կտոր.* бумáжные, кóжаные, желѣ́зные о—зки *Թղթի, կաշու, երկաթի կտորներ.* **-зочекъ**, чка *նւզ. ա.* Обрѣзокъ; **-зъ** —. **1,** *կարելը, կրճատում.* въ о. *զօռով, հազիւ հազ.* «жúли мы —не бѣ́дно, а въ о.»; у насъ хлѣ́ба въ о. *մեր հացը հազիւ հազ, զժուարութեամբ կերակրման.* **2,** *կտրուածք, կտրած տեղ.* **3,** *եզր, ափ (որ և է կտրած բանի, օր. Թղթի).* **4,** *ներս պրծած տեղ, խորշ (պատի, ժայռի).* **-зываніе** *չ. կտրելը, կարճելը.* **-зывать**, -зáть (*ներկ* -зáю -ютъ), -зать (*ապռն.* -жу -жутъ) *ъ.* **1,** *շուրջանակի, շուրջ կողմից կտրել (օր. ծառը).* **2,** *կարճել.* о. вóлосы; нáдо о. эту пáлку, онá слúшкомъ длиннá; о. пáлецъ *մատը կտրել.* **3,** *ածշ. Թլփատել.* **4,** *շտ-փել, կտրել (մի կտոր հաց).* **5,** *кого *մէկին շշպրել, ընդհատել.* **-ся** *-ътг.* **Թլփատուիլ*, *մէջ ընկնել, վնասուել։*

Обрѣ|стú, -сть (*ապռն.* -тý -тýтъ; *անց.* обрѣлъ -лá, ó), **-стúсь** *ա.* Обрѣтáть, ся; **-тáтель** —. **-тáтельница** *է. գտնող այր, կին. գտիչ.* **-тáть**, -стú, -сть *ъ. գտնել.* о. кладъ; *ձեռք բերել, ձեռք ձգել, վաստակել.* «...чтóбы чéстный человѣ́къ обрѣ́тáлъ ещё въ сёмъ мíрѣ вѣ́чную наградý за свой добродѣ́тели»; **-тáться**, -стúсь *չ. գտնուել, լինել, յայտնուել, երևան գալ.* о. въ невѣ́жествѣ *տգիտութեան մէջ գտնուել.* -(ѣ)**тéніе** *չ. գտնելը, գիւտ.* о. честнáго, животворящаго Крестá.

Обрѣшё|тить (-чу -тятъ) *ա.* Обрѣшéчивать; **-тка** *է. կաւարով (ատախտակով) ծածկելը.* **-чивать**, -тить *ъ. կաւարել, կաւարով (տախտակով) ծածկել (տանիքը)։*

Обрю́з|гать *ա.* Обрю́згнуть; **-глость** *է. ուռածութիւն, ուռած, կախ ընկած լինելը.* **-глый** *բյ. -ծ. ուռած, կախ ընկած.* о—ое лицó; **-гнуть** *ա.* Брю́згнуть.

Обрюхá|тить (-чу -тятъ) *ъ. ռմկ. 'փորը ուռեցնել', յղ[ի]ացնել.* **-тѣть** *չ. ռմկ. 'ուռչիլ', յղ[ի]անալ։*

Обря|дúть (-жý -рядúшь -рядáть; *հրմ.* -дú) *ա.* Обряжáть; **-дникъ** —. *ծիսական, արարողագէտ. ծիսական, արարողական կարգ.* **-дность** *է. արարողութիւն, ծիսակարութիւն.* **-дный** *-ծ.* **1,** *արարողական*

ծիսական, ծիսակատարական. о—ые законы; о—ныя пѣсни հարսանիքի, պարի երգեր. 2, պճնուած, զարդարուած. 3, մրաջան, կարգ կանոն սիրող (տանտիկին)։

Об|рядовый -ի. ձեւական, ծիսակատարութեան. у фарисеевъ преобладала о—ая сторона; **-рядъ** -. կարգ, ծէս. արարողութիւն. церковный о.; религіозный о.; свадебный о.; о. крещенія; **-ряжать**, -дить ն. ձեւէ. 1, յարդարել, պարտուպատշաճ զրութեան մէջ դնել. хозяйка домъ обряжаетъ տանտիկինը անայրին պիտոյքները հոգում է. о. баню բաղանիքը տաքացնել. о. коровъ կովերին խնամել. о. невѣсту հարսին զարդարել. 2, մաքրել (մորթած անասունը). **-ряженіе** չ. 1, յարդարելը, պարտ ու պատշաճ դրութեան մէջ դնելը. 2, մաքրելը (մորթած անասունը)։

Обса|да ի. 1, ա. Осада; 2, ինչ և է անկի շուրջը անկած թուփեր, ծառեր. **-дить** (-жу -дятъ) ա. Обсаживать; **-дка** ի. շուրջանակի անկելը. **-дочный** -ի. անկելու. **-жать**, **-ждать** ա. Обсаживать; **-живаніе** չ. ա. Обсадка; **-живать**, -жать, -ждать, -дить ն. 1, շուրջանակի նստեցնել, բազմեցնել (հիւրերին). 2, շուրջանակի անկել. 3, պաշարել, շրջապատել (օր. ամբոխը). 4, նեղացնել, ճնշել. его со всѣхъ сторонъ обсаждаютъ.

Обсали|ваніе չ. I. ճրգոտելը, ճարպոտելը. II. աղելը, աղ անելը. **-вать** ն. I. (обсалить) 1, ճրգոտել, ճարպոտել. 2, կեղտոտել. **-ся** -ներ. 1, ճրգոտուել, ճարպոտուել. 2, կեղտոտուել, աղտոտնուել. II. (обсолить) աղել, աղ անել։

Обсасы|ваніе չ. ծծելը, իրան քաշելը. **-вать**, обсосать ն. ծծել, իրան քաշել. блюдо такъ вкусно, что хоть пальчики о. կերակուրն այնպէս համեղ է, որ մատներդ հետն ուտում ես. **-ся** չ. խիստ շատ ծծել, ուտել (մանկան մասին)։

Обсаха|риваніе չ. շաքարելը, շաքարով ծածկելը. **-ривать**, **-рить** (-рю -рятъ) ն. շաքարել, շաքարով ծածկել. *գլուխը ինդել, շողոքորթելով խաբել. **-ся** -ներ. շաքարակալել, շաքարով ծածկուել, պատուել. варенье обсахарилось.

Обсе|леніе չ. բնակեցնելը (հողը, երկիրը). **-лять**, **-лить** (-лю -лятъ) ն. բնակեցնել (հողը, երկիրը), բնակավայր դարձնել։

Обсер|ваторія ի. (լա.) 1, աստղադիտարան, դիտարան, դիտանոց. 2, ռզմ. դիտանոց, դիտավայր. **-ваторъ** -. դիտող, զննող, դէտ (աստղագիտարանում). **-ваціонный** -ի. դիտող. о. корпусъ դիտող զունդ. **-ваціи** ի. (լա.) դիտում, դիտողութիւն, զննում, զննողութիւն. дѣлать о—іи դիտողութիւններ, զննութիւններ անել։

Обсидіанъ -. հնք. վանակատ, որոխ- [դաքար։

Об|скаканіе չ. 1, շրջելը, շուրջանակի արշաւելը (ձիով). շուրջանակի անցնելը (թռչկոտելով). **-скакать** (-скачу -скачутъ) ա. Обскакивать; **-скакиваніе** ա. Обскаканіе; **-скакивать**, -скакать ն. շուրջանակի արշաւել (ձիով). յաղթել, գերազանցել (ձիով արշաւելիս). շուրջանակի թռչկոտելով անցնել. **-скочить** (-чу -чатъ) ն. արագութեամբ շրջապատել, պարփակել (ձիով արշաւելով, վազելով)։

Обску|рантизмъ -. (լա.) խաւարամոլութիւն. **-рантъ** -. (լա.) խաւարամիտ, լուսաւորութեան թշնամի։

Обсла|вить (-влю -вятъ), **-влять** ն. Христа «Փառք մեծ» ման գալ։

Обслѣ|дованіе չ. զննում, զննութիւն, հետազօտում, -զօտութիւն (տեղի, գործի եւն). **-довать** (-дую -ютъ) ն. զննել, հետազօտել։

Обсо|леніе չ. աղելը, աղ անելը. **-лить** (-лю -солятъ) ա. Обсаливать II.

Обсо|саніе չ. ծծելը, իրան քաշելը. **-сать** (-су -сутъ), **ся** ա. Обсасывать, ся.

Обсо|хлый բյ. -ի. չորացած, քամուած. **-хнуть** (անց. обсохъ -хла, о) ա. Обсыхать.

Обста|вить (-влю -вятъ) ա. Обставлять; **-вка** ի. **-вленіе** չ. **-вливаніе** չ. շուրջանակի դնելը, դարսելը. շրջապատելը. **-вливать**, -вить, **-влять** ն. շուրջանակի դնել, դարսել, շարել. շրջապատել. բանել. о. комнату мебелью սենեակը կահաւորել. о. театральную пьесу թատրոնական պիեսն բեմի համար սարքել. о. драму դրամայի դերերը բաժանել. **-ся** -ներ. чѣмъ իր շուրջը բաներ դարսել, դնել, բաներով շրջապատուել։

Обста|навливаніе չ. շրջապատելը, սարքելը. **-навливать**, **-новить** (-влю -новятъ) ն. շրջապատել, սարքել. **-новка** ի. 1, շրջակայք, շրջապատ. 2, շրջապատող հանգամանքներ, պարագաներ, մարդիկ. при такой о—ѣ այսպիսի հանգամանքներում. 3, կահաւորում, կահաւորութիւն, սարք ու կարգ. у него хорошая о. նորա բնակարանը լաւ կահաւորուած է. сценическая о. բեմական կահաւորութիւն. **-новленіе** ա. Обстанавливаніе; **-новочный** -ի. կահաւորման, կահաւորութեան։

Об|стояніе չ. 1, դժբախտութիւն, քամբախտութիւն. 2, հնց. պաշարում։

Обстоятель|но մ. մանրամասնաբար. **-ность** ի. մանրամասնութիւն (պարագայական). **-ный** -ի. 1, մանրամասն. 2,* ճիշտ, ճշտապահ, վստահելի. онъ человѣкъ о.: **-ство** չ. հանգամանք, պարագայ, պայման. о—а дѣла; домашнія, семейныя о—а; смотря по о—амъ հանգամանքներին նայելով։

Обстоять (-стою -ятъ) 1, ն. շրջապատել. 2, ն. պաշարել. 3, չ. լինել. всё обстоитъ благополучно ամէն բան լաւ, բարեյաջող, բարեկարգ է։

Обстраги|ваніе չ. խարտոցելը, 'ռանդելը' (շուրջանակի). **-вать**, обстрогать ն. խարտոցել, 'ռանդել' (շուրջանակի)։

Обстраи|ваніе չ. շինութիւններով շրջապատելը, շուրջանակի շինելը, կառուցանելը. **-вать**, обстроить ն. շինութիւններով շրջապատել, շուրջանակի շինել, կառուցանել. **-ся** -ներ. իր կարևոր շէնքերը շինել, կառուցանել։

Обстрачи|ваніе չ. շուրջանակի կարելը, ասեղնագործելը, մեքենելը. **-вать**, обстрочить ն. շուրջանակի կարել, ասեղնագործել, մեքենել։

Обстри|ганіе չ. խուզելը, կտրելը (մա-

կերը)․ **-гáть**, обстрйчь ն. շուրջանակի խուզել, կտրել. բոլորովին խուզել. **-ся** ներգ. իր մազերը խուզել, կտրել տալ, խուզուիլ, 'կրտուիլ'. **-жeникъ** ա. **-женица** ի. մազերը խուզած այր, կին. **-жéніе** տ. Обстригáніе; **-жка** ի. խուզելը, կտրելը, 'կրտելը'. **-чь** (-гý -жёшь -гýтъ; հրմ. -гй), **ся** տ. Обстригáть, ся.

Обстро|гáніе չ. խարարուղելը, 'ռանդելը'. **-гáть** տ. Обстрáгивать.

Обстро|éніе չ. շուրջանակի շինելը, շինութիւններով շրջապատելը. **-ить** (-ю -ятъ), **ся** տ. Обстрáивать, ся.

Обстро|чéніе, -чáть (-чý -óчатъ) տ. Обстрáчиваніе, -чивать.

Обструк|ціонисты ա. յ. (լտ.) խանգարիչներ, խռովարարներ (իռլանդացիներ, իռլանդական կուսակցականներ բրիտանական պարլամէնտում, որոնք հերթական կարգը սիստեմատիկաբար 'ի չարն գործադրելով, աշխատում էին գործերը ձգձգել, խանգարել և այսպիսով պարլամէնտին ստիպել անգլօ-իռլանդական միութիւնը վերացնել). *առհ. խանգարիչներ, խռովարարներ. **-ція** ի. (լտ.) **1**, բժ. կապում, կապուիլը, կալնուիլը, բռնուիլը. փորկապութիւն. **2**, խանգարում, խանգարմունք, խռովութիւն (պարլամէնտային). *առհ. խանգարում, խռովութիւն:

Обстрѣ|ленный բյ. ած. [հրացանով, հրանօթով] զարկած, աւերած, սպանած. *о—ая птица խորամանկ, աղուեսաբարոյ մարդ. **-ливаніе** չ. հրացանով զարկելը, սպանելը. ռմբակոծելը. **-ливать, -лять** ն. զարկել (հրացանով), գնդակակոծել, ռմբակոծել. непріятель цѣлый день обстрѣливалъ наши окóпы; о. гóродъ изъ ста орýдій; **2**, лóшадь ձիուն թնդանօթաձգութեան ընտելացնել. **3**, когó մէկին հրացանաձգութեան, թնդանօթաձգութեան մէջ գերազանցել. **4**, աւելի սպանել (վայրի կենդանիներ, գազաններ, թռչուններ):

Обстрáпать ն. ճարպիկ կերպով շինել, [սարքել. о. дѣло.

Обсту|пáніе չ. շրջապատելը, շրջափակելը, պաշարելը. **-пáть, -пить** (-плю -стýпятъ) ն. շրջապատել, շրջափակել, պաշարել (քաղաքը). **-ся** չ. սխալուիլ, վրիպել (կոխելիս, ոտք դնելիս). **-плéніе** տ. Обступáніе.

Обсу|дить (-жý -сýдятъ) տ. Обсуждáть և Обсýживать; **-ждáть** տ. Обсýживать; **-ждéніе, -живаніе** չ. դատելը. կշռելը, քննելը. **-живать**, -ждáть, -дить ն. դատել, կշռել, կշռադատել, քննել, վճռել. Сенáтъ дóлго обсýживалъ это дѣло; хорошó о. вопрóсъ.

Обсý|шиваніе չ. [ամէն կողմից] չորացնելը, ցամաքեցնելը. անջրդիլացնելը. **-шивать**, **-шить** (-шý -сýшатъ) ն. [ամէն կողմից] չորացնել, ցամաքացնել (օր. նոր շինութիւնը). անջրդիլացնել (օր. ճահճուտը). **-ся 1**, ներգ. ինքն իրան (իւր շորերն էլ) չորացնել, ցամաքեցնել. **2**, չ. չորանալ, ցամաքիլ. **-шка** ի. չորացնելը, ցամաքեցնելը (օր. նոր շինութիւնը). անջրդիլացում (ճահճուտի):

Об|счётъ ա. սխալ հաշիւ. **-считáніе** չ. սխալ հաշուելը, հաշուելիս սխալ անելը. **-считáть, ся** տ. Обсчитывать, ся; **-считываніе** տ. Обсчитáніе; **-считывать**, -считáть, -чéсть ն. սխալ հաշուել, սխալուիլ (հաշուելիս). խաբել, պակաս տալ. въ этой лáвкѣ меня обсчитáли на два рубля; **-ся** ներգ. սխալուիլ (հաշուելիս), սխալ հաշուել. о. пятью рублями.

Обсы|лáніе չ. ղրկելը, ուղարկելը (շուրջանակի, ամէն տեղ). **-лáть**, обослáть ն. ղրկել, ուղարկել (շուրջանակի, ամէն տեղ կամ ամէնին). **-ся** փ-խ. **1**, чѣмъ միմեանց ղրկել, փոխադարձաբար ղրկել. **2**, о чёмъ մի բանի մասին պայման կապել, համաձայնութիւն կայացնել (գրագրութեամբ կամ միջնորդի ձեռքով). **-лочный, -льный** ած. [շուրջանակի, ամէն տեղ կամ ամէնքին] ղրկելու, ուղարկելու:

Обсы|пáніе, -(ы)паніе չ. շուրջանակի ածելը, թափելը, շաղ տալը. ծածկելը (ածելով, թափելով). **-пáть** (ներկ. -пáю -ютъ), **-(ы)пать** (ապառ. -плю -плютъ) ն. **1**, շուրջանակի ածել, թափել, շաղ տալ. **2**, ծածկել (ածելով, թափելով). о. тенётами ցանցերով պատել. **3**, բնխ. դուրս տալ. егó всегó обсыпало նորա ամբողջ մարմինը դուրս է տուել. **-ся** ներգ. փուլ գալ, փլչել (աւազը տփերի մասին). ցնուիլ (աւազը փոսերի մասին):

Об|сыхáніе չ. չորանալը, ցամաքելը. **-сыхáть**, -сóхнуть չ. չորանալ, ցամաքել. у негó ещё и молокó на губáхъ не обсóхло նա դեռ մանուկ, տղայ, խակ է:

Об|сѣвáніе չ. ցանելը, սերմանելը (որոշ տարածութիւն). **-сѣвáть**, -сѣять ն. ցանել. սերմանել (որոշ տարածութիւն). **-ся** ներգ. ցանքսը վերջացնել. **-сѣвки**, вокъ ի. յ. [ցորենի, հացահատիկի] թեփ. **-сѣвокъ**, вка ա. չցանած, տեանց ցանուելու մնացած տեղ. **-сѣвъ** ա. տ. Обсѣвáніе.

Об|сѣдáніе չ. մի բանի շուրջը նստելը. պաշարելը. **-сѣдáть**, -сѣсть ն. **1**, когó, что մէկի, մի բանի շուրջը նստել. **2**, պաշարել (քաղաքը). **3**, չ. նստիլ, իջնել, ցածրանալ (հողի, շէնքի մասին):

Об|сѣкáніе չ. կտրելը, տաշելը. **-сѣкáть**, -сѣчь ն. **1**, տաշել (քարը). о. жёрновъ ջաղացքարը կոփել, սրել. **2**, շուրջանակի կտրել, կտրատել (ճիւղերը). **3**, եզրատարել, եզերք, բոլորք քաշել. **-ся** չ. **1**, պատռիլ. **2**, խաբս տալ, շպայթիլ (հրազէնի մասին). **-сѣкý** տ. Обсѣчь.

Обсѣ|менéніе չ. ցանելը, սերմանելը. **-менять** (-ню -нятъ), **-менять** ն. ցանել, սերմանել. **-ся** ներգ. սերմնաւորել, սերմնակալիլ:

Обсѣсть (-сяду -дутъ; անց. обсѣлъ, а, о) տ. Обсѣдáть.

Обсѣ|чéніе չ. կտրելը, տաշելը. **-сѣчь** (-сѣкý -чёшь -кýтъ; անց. обсѣкъ -кла, о), **ся** տ. Обсѣкáть, ся.

Об|сѣяніе չ. ցանելը, սերմանելը. **-сѣять** (-сѣю -ютъ), **ся** տ. Обсѣвáть, ся; **-сяду** տ. Обсѣсть.

Об|тáиваніе չ. հալուիլը, հալչելը. **-тáивать**, -тáять **1**, ն. հալեցնել (վերևից, երեսից). **2**, չ. շուրջանակի, չորս կողմից հալուիլ, հալչիլ:

Об|тáпливаніе չ. **1**, վառելը, տաքացնելը. **2**, հալելը. **-тáпливать**, -топить ն. **1**, վառել, տաքացնել. **2**, հալել (ճրագ, ճարպ). **3**, չորս կողմից հեղեղել, ողողել:

Об|тáчиваніе չ. ճախարակելը, շինելը. **-тáчивать** ն. **I.** (-тачáть) կօշկել. կարել. **II.** (-точи́ть) 1, ճախարակել, շինել (չորս կողմից). 2, սրել (ծայրը).

Обтá|яніе չ. հալուելը, հալչելը. **-ять** (-ю -ютъ) ա. Обтáивать.

Об|теканіе չ. շուրջանակի հոսելը. **-текáть**, -тéчь ն. շուրջանակի, շրջան անելով հոսել։

Обтерéть (оботрý -рýтъ; անց. обтёръ -тёрла, о; հրմ. оботри́), **ся** ա. Обтирáть, ся.

Обтерпѣ́ться (-плю́сь -тéрпятся) -նէոք. ընտելանալ, վարժուել (համբերելով, տանելով)։

Обтер|хáнный բյ. -ծ. գծուծ, գզըլուած, քրքրուած, պատառոտուն. **-хáться** չ. զռմկ. գզըլուել, քրքրուել։

Об|тесáніе չ. տաշելը. **-тесáть** (-тешý -тéшутъ), **ся** ա. Обтёсывать, ся; **-тёска** է. տաշուած. **-тёсываніе** չ. տաշելը. **-тёсывать**, -тесáть ն. տաշել. **-ся** չ. **1**, 'տաշուել', կրթուել. **2**, սկսել տաշել, տաշելիս սկսուել։

Об|течéніе ա. Обтеканіе; **-тéчь** (-текý -чёшь -кýтъ; անց. -тёкъ -клá, ó) ա. Обтекáть; **-тешý** ա. Обтесáть.

Об|тирáніе չ. **1**, սրբելը, չորացնելը. **2**, շփելը. **-тирáть**, -терéть ն. **1**, սրբել, չորացնել. **2**, շփել, շփելով, բաժնելով մնասել. сýдно обтёрло льдомъ նաւը սառուցից, սառուցին քսուելուց վնասուել է. **-ся** -նէոք. **1**, սրբուել. **2**, քսուել, շփուել, *տաշուել, կրթուել. **-ти́рка** է. **1**, ա. Обтирáніе; **2**, մի բան սրբելու փալաս, ձորձ։

Обто|чéніе չ. ճախարակում, ճախարակելը, շինելը. **-чи́ть** (-чý -чатъ) ա. Обтáчивать II.

Обтъ ա. Оптъ.

Об|тыкáніе, -ты́каніе չ. բոլոր կողմից ցցելը, ցցատելը. **-тыкáть** (-кáю -ютъ), **-ты́кать** (-ты́чу -чутъ) ն. բոլոր կողմից ցցել, ցցատել, խրել. о. булáвками ամէն կողմից գնդասեղներ ցցել. о. гóлову цвѣтáми գլուխը ծաղիկներով զարդարել (մազերի մէջ ծաղիկներ խրելով)։

Обтя́|гиваніе չ. շուրջանակի պրկելը, հաւա սարը, մի բանի շուրջը պիրկ քաշելը. **-гивать**, -нýть ն. **I**, շուրջանակի պրկել, պիրկ քաշել հաւա սար. о. колёса անիւներին (ակներին) երկաթէ շրջաններ քաշել, անիւների հեցերը երկաթէ շրջանների մէջ գնել. **2**, [իր ծանրութեամբ] ներքև քաշել, իջեցնել. յոգնեցնել. **-ся I**, -նէոք. իրան մի բանով պրկել, մի բանով պինդ կապել. о. кушакóмъ մէջքը գօտիքաշել, կապել. **2**, չ. կախուել, կախ ընկնել, թուլանալ. **-жка** է. **1**, շուրջանակի պրկելը, հաւա սարը. մի բանի շուրջը պիրկ քաշելը. **2**, երես, մի բանի երեսին, վրայից քաշած բան. въ о—у պիրկ, գիլ կերպով. плáтье сши́то въ о—у շորը այնպէս է կարած, որ պիրկ նստում է. **-жнóй** -ծ. վրան մի բան քաշած, մի բանի մէջ հագցրած, պրկած. о—ы́я пýговицы; о. франтъ նեհար, վերև պճնամոլ. о—óе плáтье պիրկ նստող շոր. **-нýть, ся** ա. Обтя́гивать, ся.

Обу|вáльный -ծ. կօշիկը հագցնող, հագցնելու. о. ремéнь, рогъ; **-вáніе** չ. [ոտնամաններ] հագնելը. **-вáть**, -(ý)ть ն. **1**, հագնել (ոտնամանները). **2**, հագցնել, հոգալ (ոտնամաններ). одѣвáть и о. сиротý; **3**,* խաբել. պլոկել. о. когó изъ сапогóвъ въ лáпти մէկին թալանել, կողոպտել, մէկի տունը քանդել, մէկին սնանկացնել. **-ся** -նէոք. [իր զուլպաները, կօշիկները] հագնել. **-вéстый** -ծ. **1**, հեշտ, յարմար հագնելու. **2**, о—ая лóшадь մեծամարմ, հաստամարմ ձի (հնացը ա. Босáя л.); **-(óбу)вь** է. ոտնաման (կօշիկ. զուլպայ ևն)։

Обу́|гленіе չ. ածխացում. **-гливаніе** չ. ածխացնելը, ածուխ դարձնելը. о. дровъ въ кýчахъ փայտակոյտից ածուխ շինելը. **-гли́вать, -гли́ть** (-глю -глятъ) ն. ածխացնել, ածուխ դարձնել, ածուխ շինել. **-ся** չ. ածխանալ, ածուխ դառնալ։

Обу́|живать, -зить ն. նեղացնել (շորը)։

Обу́за է. բեռ, ծանրութիւն. *բեռ, ծանր պարտականութիւն. свали́ть съ плечь о—у; сдѣ́латься для когó о—ою; надѣ́лать о—ы վատ բաներ, վատութիւն անել։

Обу|здáніе չ. զսպելը. **-здáть** ա. Обуздывать; **-здываніе** ա. Обуздáніе; **-здывать**, -здáть ն. զսպել, սանձահարել. о. лóшадь; о. своевóлie; о. гнѣвъ; о. стрáсти; о. свой язы́къ; о. своевóльныхъ дѣтéй.

Обу́зить (-жу -зятъ) ա. Обу́живать.

Обу́мъ ք. (սովոր. на о. ա. Наобýмъ) ինչպէս էլ լինի, առանց երկար մտածելու, կարճ կարելով։

Обуре|вáніе չ. յորձանկում. յուզում, ալէկոծութիւն. о. страстéй կրքերի կատաղութիւն, սանձարձակութիւն, յուզում. **-вáть** (-вáю -ютъ) ն. **1**, յորձանկուել. **2***, յուզել, ալէկոծել, գրգռել. корáбль обуревáютъ вóлны; стрáсти обуревáютъ ю́ношу; **-ся** -նէոք. յուզուել, ալէկոծուել, գրգռուել. о. страстя́ми.

Обуслó|вить (-влю -вятъ) ա. Обусловливать; **-вленіе, -вливаніе** չ. պայմանաւորուելը, պայմանադրելը. **-вливать**, -вить ն. что, чѣмъ մի բան մի ուրիշ բանով պայմանաւորել, պայմանադրել. онъ обусло́вилъ устýпку своегó прáва уплáтою емý извѣ́стной сýммы.

О|бýтый բյ. -ծ. ոտնամաններ հագած. онъ хорошó одѣ́тъ и обýтъ նա թէ օրինաւոր հագուստ և թէ ոտնամաններ ունի. **-бýть** (-бýю -ютъ; հրմ. обýй), **ся** ա. Обувáть, ся.

Обýхъ ա. **I**, [սուր բանի, մնաց տապարի] բամակ, յետևի կողմ. տապարի գլուխ. пришлóсь емý теперь на о—ѣ рожь молоти́ть նա այժմ նեղ դրութեան մէջ է գտնուում, ուտելու հաց չունի. итти́ подъ о. դէպի կորստեան ենթարկել. **2**,* յամառ, իր ասածի և բռնամիտ, թանձրամիտ մարդ։

Обу|чáть, -чи́ть (-чý -ýчатъ) ն. когó чемý մէկին մի բան սովորեցնել, ուսուցանել. онъ обучáетъ егó чтéнію նա նորան կարդալ է սովորեցնում. о. когó мýзыкѣ; **-ся** չ. чемý մի բան սովորել. о. мýзыкѣ, языкáмъ; о. въ гимнáзіи վարժարանում կրթուել, սովորել. о. ремеслý у мáстера; **-чéніе** չ. **1**, սովորեցնելը, ուսուցում. **2**, սովորելը, ուսանելը, ուսում, կրթութիւն. начáльное о.

Обýшникъ м. տապարի կոթի ծակը, տապարի գլխի ծակը, որից անցնում է կոթը։

Обýю п. Обýть.

О|буя́ніе ց. ցնորելը, խելքը տանելը. **-буя́ть** (-я́ю -ю́тъ) ն. ցնորել, խելքը տանել, 'գըժուեցնել'. страхъ обуя́лъ его́ ահը, երկիւղը պատեց նորան. стра́сти обуя́ли его́ կրքերից նա կուրացել է. духъ го́рдости обуя́лъ его́ ամբարտաւանութեան ոգին տիրեց նորան։

Обха́жи|ваніе ց. շուրջանակի գնալը, ման գալը. **-вать, ся** п. Обходи́ть, ся.

Обха́|ивать, -ять п. Расху́ливать.

Обха́|рканіе ց. թքոտելը, խխոտելը. **-ркать** п. Обха́ркивать; **-ркиваніе** ց. թքոտելը, խխոտելը. **-ркивать**, -ркать, **-ркнуть** ն. թքոտել, խխոտել, կեղտոտել. о. полъ.

Обха́ять (-ха́ю -ю́тъ) п. Обха́ивать.

Об|хвата́ніе ց. [բռնելով, փաթաթուելով] կեղտոտելը. **-хвата́ть** ն. [բռնելով, փաթաթուելով] աղտոտել, կեղտոտել. **-хвати́ть** (-чу́ -хва́тятъ), **ся** п. Обхва́тывать, ся; **-хва́тъ** м. հաստութիւն, տարածութիւն, բոլորք. խարխ. де́рево въ оди́нъ о. ծառ, որ խառել կարելի է. **-хва́тываніе** ց. գրկելը, խառելը. **-хва́тывать**, -хвати́ть ն. 1, գըրկել. խառել, պատել. де́рево э́то такъ то́лсто, что двóе не мóгутъ его́ о—ти́ть; пла́мя обхвати́ло всё зда́ніе բոցը պատեց ամբողջ շինութիւնը. 2, շրջապատել. **-ся** 1, ե-եռ. միմեանց գրկել, փարել, խառել, միմեանց հետ գրկախառնուել. 2, ց. սկսալմամբ ուրիշ բան վերցնել։

Обхло́|паніе ց. շարունակ շրխկացնելով (դուռը) կամ չփփելով (մտրակը) մաշելը, փչացնելը. **-пать** п. Обхло́пывать; **-пываніе** п. Обхло́паніе; **-пывать**, -пать ն. շարունակ շրխկացնելով (դուռը) կամ չփփելով (մըտրակը) մաշել, փչացնել։

Обходи́тель|но մ. քաղցրութեամբ, քաղաքավարութեամբ. **-ность** է. քաղցրութիւն, վարեցողութիւն, քաղաքավարութիւն. **-ный** -ծ. քաղցրաբարոյ, հեզահամբոյր, վարեցող, քաղաքավարի։

Обхо|ди́ть (-хожу́ -хо́дятъ; հրմ. обходи́), обха́живать, обойти́ ն. 1, շրջել, մանգալ[ով տեսնել, այցելել, մասնակցել եւն]. о. вокру́гъ до́ма տան շուրջը պտտել. я обходи́лъ весь го́родъ, что́бы найти́ его́; онъ всѣ углы́ обошёлъ նա բոլոր անկիւնները, բոլոր 'քունջերը', ծակուծուկերը ման է եկել. обха́живаю знако́мыхъ ծանօթներիս այցելում եմ. о. всѣхъ госте́й բոլոր հիւրերին [կերակուր. խմիչք] մատուցանել, մատակարարել. 2, շրջելով. պտոյտ անելով թիկունքն ընկնել. о. медвѣ́дя въ берло́гѣ որջին որջում պաշարել. о. непрія́теля թշնամուն շրջապատել, շրջափակել, պաշարել. 3, տալ անցկենալ, ուշադրութիւն չդարձնել. о. зако́ны օրէնքների վերայ ուշադրութիւն չդարձնել. о. кого́ награ́дою վարձատրելիս մէկի վերայ ուշադրութիւն չդարձնել, մէկին առանց վարձատրութեան թողնել. о. кого́ въ завѣща́ніи մէկին կտակի մէջ չյիշել. 4, кого́, что առանց մէկի, առանց մի բանի կառավարուիլ, 'եօլա գնալ'. э́того дѣ́ла не обойти́ այդ բանն անհրաժեշտ է. хлѣ́ба не обойдёшь առանց հացի չէ կարելի կառավարուել, 'եօլա գնալ'. обойдя́ его́ есть лю́ди առանց նորան էլ կարելի է ապրել. միայն նա չէ, ուրիշ մարդիկ էլ կան. 5, кого́ մէկին առաջ անցկենալ, մէկի առաջը կտրել. э́тотъ учени́къ обошёлъ всѣхъ това́рищей այս աշակերտը բոլոր ընկերների առաջը կտրեց, բոլոր ընկերներին գերազանցեց. его́ не обойдёшь ա, նորա յետևից չէ կարելի հասնել. բ. առանց նորան չէ կարելի 'եօլա գնալ'. գ, նա խաբուող պտուղ չէ. 6, խաբել. его́ обошли́; 7, խուսափել. онъ обошёлъ э́ту тру́дность; **-ди́ться**, обойти́сь ց. 1, безъ кого́, чего́ առանց մէկի, մի բանի կառավարուել, 'եօլա գնալ'. безъ пи́щи нельзя́ обойти́сь; я́ и безъ него́ обойду́сь; 2, նստել (արժենալ). домъ обошёлся ему́ о́чень до́рого տունը նորան շատ թանկ նստեց. 3, ընտելանալ, վարժուել. онъ обошёлся о́коло э́того дѣ́ла նա այդ բանի մէջ վարժուել է. 4, съ кѣмъ, съ чѣмъ մէկի, մի բանի հետ վարուել. онъ обхо́дится гума́нно со свои́ми подчинёнными; о. ду́рно съ прислу́гою; 5, ռմկ. 'ծանրանալ', յղիանալ (անասունի մասին). кобы́ла, коро́ва обошла́сь, обходи́лась; **-дный** -ծ. շրջող, պտոյտ անող. о—ая стра́жа շրջուն պահապանութիւն. о—ая доро́га ծուռ, պտոյտ անող ճանապարհ. **-дъ** м. 1, շրջելը, շուրջանակի, բոլորքից անցնելը, պըտոյտ. о. до́ктора по пала́тамъ госпита́ля; о. медвѣ́дя въ берло́гѣ արջին որջի մէջ պաշարելը. 2, հսկելու, հսկողութեան տեղ, տարածութիւն, սահման. путево́й о. հսկողութեան յանձնուած ուղեմաս. շրջան. 3, [շրջուն. հետիոտն] պահակախումբ, գիշերապահներ. ночно́й о.; дозо́рный о.; 4, ծուռ, պտոյտ անող ճանապարհ. прямо́й доро́гой нѣтъ прохо́да, на́до дѣ́лать о.; 5, քամակին անցնելը (թշնամու). **-жде́ніе** ց. 1, շրջելը, պտոյտ անելը, բոլորքից շուրջ կողմից անցնելը. 2, վարեցողութիւն. у него́ ла́сковое, прія́тное о.

Об|чеса́ніе ց. շուրջանակի սան(ա)րելը. **-чеса́ть** (-шу́ -че́шутъ; -ши́), **ся** п. Обчёсывать, ся; **-чёска** է. շուրջանակի սան(ա)րում։

Об|че́сть (обочту́ -чту́тъ; անց. обчёлъ обочла́, о́; -чти́), **ся** п. Обсчи́тывать, ся.

Об|чёсываніе п. Обчеса́ніе; **-чёсывать**. -чеса́ть ն. 1, շուրջանակի սան(ա)րել. 2, [սանրելով] մաքրել. 3, ճանկռտել. о. тѣ́ло; **-ся** -ն-ե. 1, մաքուր սան(ա)րուիլ. 2, ճանկռտուիլ։

Об|чётъ м. 1, համարելիս, հաշուելիս պատահած սխալ. թիւրիմացութիւն։

Обчешу́ п. Обчеса́ть.

Обчи́|стить (-щу -стятъ), **ся** п. Обчища́ть, ся; **-стка** է. մաքրում, սրբում. **-ща́ть**, -стить ն. մաքրել, սրբել. շորը կողմից, երեսից սրբել, մաքրել. **-ся** -ն-ե. սրբուիլ, մաքրուիլ. **-ще́ніе** ց. մաքրելը, սրբելը։

Обшвинцова́ть (-цу́ю -ю́тъ) ն. (գերմ.) շուրջանակի ամրացնել (բանակը)։

Обша́|риваніе ց. ամէն տեղ որոնելը, առկնուվրայ անելը (շօշափելով). **-ривать**,

-рить (-рю -рятъ) ն. *ամէն տեղ որոնել, տակնուվրայ անել (շօշափելով)։*

Обша́р|кать, -кивать ն. **1,** *քանդել, տրորել, մաշել.* *о. чью переднюю *մէկի շէմքը մաշել, ստորաքարշութեամբ աշխատել մէկի շնորհքը շահել.* **2,** *քաշել (կօշտւաջի թելերը).* **3,** *մաշել (շորերը).* **-ся** *-նքզ.* **1,** *մաշուել, քըրքրուել.* **2,** *քծնչել, քծուշ անելուն ընտելանալ (հաւի մասին)։*

Обшиб|ба́ть, -би́ть (-бу́ -бутъ; *անց.* -бъ -бла, о) ն. *կտրել (զարկելով), 'թաղնել'։*

Обши́ва ի. *մի տեսակ նաւակ, մակոյկ։*

Об|шива́ніе չ. *տ.* Обши́вка 1; **-шива́ть,** -ши́ть ն. **1,** *շուրջը. բոլորը կարել (օր. ժանեակ, 'հաշիա').* **2,** кого́ *մէկի համար շորեր, ճերմակեղէն կարել, պատրաստել, մէկին շորեղէն, ճերմակեղէն հայթայթել.* мать сама́ обшива́етъ дѣте́й *մայրն ինքն է իւր երեխաների համար շորեր կարում.* я кормлю́ его́ и обшива́ю *ես նորան կերակրում և հագցնում եմ տալիս.* **3,** *երեսից, վրան տախտակ կպցնել, տախտակել.* **4,** *կարել (տպրանքեղէնք).* **-ся 1,** *-նքզ. իւր համար շորեր, ճերմակեղէն հայթայթել.* **2,** չ. *սխալ կարել.* **-ши́вка** ի. **1,** *շուրջը, բոլորը կարելը (օր. ժանեակ, 'հաշիա'). տախտակելը, երեսից. վրայից տախտակներ կպցնելը.* **2,** *զգեստի շուրջը կարած բան, բոլորք. մի բանի (օր. տատասքի) վրան, երեսին դրած տախտակ.* **3,** *սխալ, վրիպակ (կարելու ժամանակ).* **-шивно́й** *ած.* **1,** *վրան կարելու, դնելու, կըպցնելու.* о—ы́я до́ски [*օր. տատասքի*] *վրան դնելու, կպցնելու տախտակներ.* **2,** *վրան, բոլորքը կարած. վրան դրած. կպցրած, վրան քաշած.* **-ши́вочка** *նւզ. տ.* Обши́вка 2; **-ши́вочный** *ած.* обшивка-*ի.* **-ши́въ** *ա. պստիկ, կարմիր նաւակ, մակոյկ (որի մասերը ւ ւռննու ճիպերով միմեանց հետ ամրացրած են)։*

Обши́р|ность ի. *ընդարձակութիւն, լայն ծաւալ.* **-рный** *ած. ընդարձակ, լայն, լայնածաւալ (դաշտ, ծով, աէրութիւն և յն).* о—ыя свѣдѣнія; о—ыя позна́нія; о. кругъ дѣйствія.

Об|ши́тіе չ. *տ.* Обши́вка 2; **-ши́ть** (обошью́ -ю́тъ; *հրմ.* обше́й), **ся** *տ.* Обшива́ть, ся. [*լորք (մուգ. թերթի), թերթածոյք։*

Обшла́гъ, а́ *ա.* (*գերմ.*) *ծալուածք, բա-*

О́бще *մ. միասին, հանրութեամբ։*

Обще|арме́йскій *ած. ընդհանուր զօրաբանակի[ն յատուկ].* о. мунди́ръ; **-досту́пность** ի. *հանրամատչելիութիւն.* **-досту́пный** *ած. հանրամատչելի.* **-жи́тель** *ա. միաբան, վանական եղբայր, վարդապետ.* **-жи́тельница** ի. *միաբանուհի, կոյս.* **-жи́тельный** *ած.* **1,** *հանրային, հասարակական, ընկերական.* **2,** *վարեցող, հաշտ.* **-жи́тельство, -жи́тіе** չ. **1,** *հանրային, հասարակական կեանք.* **2,** *հանրակեցութիւն (ստանաողների).* **-извѣ́стность** ի. *հանրային ծանօթութիւն.* привести́ въ о. *հանրութեանն յայտնել, ծանուցանել.* **-извѣ́стный** *ած. հանրածանօթ.* **-наро́дный** *ած. համազգային. համազգային.* о—ое пра́во.

Обще́ніе չ. **1,** *հաղորդակցութիւն. յարաբերութիւն.* **2,** *եկղ. սուրբ, սրբութիւն.* свято́е о. *սուրբ հաղորդութիւն։* [*կրթական։*

Общеобразова́тельный *ած. հանրա-*

Общеполе́з|ность ի. *հանրային օգուտ, օգտակարութիւն, հանրային շահաւէտութիւն.* **-ный** *ած. հանրօգուտ, հանրութեան համար օգտակար, օգտաւէտ. շահաւէտ։*

Обще|поня́тность ի. *հանրութեանը, բոլորին հասկանալի լինելը.* **-поня́тный** *ած. բոլորին, հանրութեանը հասկանալի.* **-при́знанный** *ած. ընդհանուրից ճանաչուած, ընդունուած.* **-при́нятый** *ած. հանրութիւնից. բոլորից ընդունուած.* **-распространённый** *ած. հանրութեան մէջ տարածուած, ընդհանրացած։*

Обще́ствен|никъ *ա.* **-ница** ի. *համայնքի, հասարակութեան անդամ այր, կին.* **-ность** ի. *հանրականութիւն, հասարակականութիւն.* **-ный** *ած. հանուր, հանրական, հասարակական.* о—ое бла́го; о—ая жизнь; о—ыя до́лжности; о—ая безопа́сность.

О́бщество չ. **1,** *ընկերութիւն, միութիւն, կապակցութիւն.* благотвори́тельное о.; о. для призрѣ́нія бѣ́дныхъ *աղքատախնամ ընկերութիւն.* о. взаи́мнаго креди́та *փոխադարձ վարկի ընկերութիւն.* акціоне́рное о. *բաժնետիրական ընկերութիւն.* о. учёныхъ, учёное о.; **2,** *դասակարգ.* крестья́нское, мѣща́нское, гражда́нское, о.; дворя́нское о.; **3,** *համքարութիւն.* реме́сленное, купе́ческое о.; **4,** *հասարակութիւն. շրջան.* блестя́щее о.; **5,** *հասարակութիւն. համայնք.* се́льское, городско́е о.; *подо́нки о—а *հասարակութեան ստորին խաւերը, դասերը։*

Общеуважа́емый *ած. հանրութիւնից յարգուած։*

Общеупотреби́тель|ность ի. *ընդհանուր, հանրական գործածութիւն.* **-ный** *ած. հանրութեան մէջ գործածական, բոլորից գործածուող։* [*կային։*

Общечеловѣ́ческій *ած. հանրամարդ-*

О́бщи|на ի. **1,** *համայնք.* **2,** *ընկերութիւն, միութիւն (բարեգործական նպատակով).* о. сестёръ милосе́рдія *գթութեան քոյրերի ընկերութիւն.* **-нный** *ած. համայնական, համայնքի. [բարեգործական] ընկերութեան։*

Общи|па́ніе չ. *փետելը (հաւը). քաղելը, պոկոտելը.* **-па́ть** (-плю́ -щи́плютъ; *հրմ.* общипли́) **ся** *տ.* Общи́пывать, ся; **-пыва́ніе** *տ.* Общипа́ніе: **-пыва́ть,** -па́ть ն. *փետել, փետատել (հաւը). [շուրջանակի] քաղել, պոկոտել.* *о. кого́ *մէկին պլոկել, թալանել (օր. թղթախաղի մէջ).* **-ся** *-նքզ. իւր փետուրները կորցնել, մորթել (թռչունների մասին). քաշել, քաշքշել (իւր շորը)։*

Общи́тель|ность ի. *բացութիւն (սրտի).* **-ный** *ած. սիրտը բաց, զրուցասէր, անկեղծ։*

О́б|щій *ած. ընդհանուր, հանրական,-րային, հասարակական.* на о—ее иждиве́ніе, о—имъ иждиве́ніемъ *հանրային ծախսով.* о—ее бла́го *հանրական, հասարակական բարիք.* о—ее мнѣ́ніе; о. столъ *հանրական սեղան.* у меня́ съ нимъ нѣтъ ничего́ о—аго *ես նորա հետ ոչինչ առնչութիւն չունիմ.* о. знамена́тель *թւբ. ընդհանուր յայտարար.* о—ая су́мма; о—аго ро́да *քերկ. հասարակական սեռ.* **-щникъ** *ա.* **-щница** ի. **1,** *անդամ, մաս-*

նակից այր, կին. **2,** ընկերակից, հասարակից, գաւառակից. **-щность** ի. հանրութիւն, ընդհանուր, հասարակաց լինելը. о. интерéсовъ; о. имýщества; о. прáвъ; о. картúны պատկերի ընդհանուր տպաւորութիւնը։

Объ, óбо *տ.* О *նխդ.*

Объегóри|ваніе *չ.* սրիկայաբար խաբելը. **-вать** *ն.* ռմկ. սրիկայաբար խաբել. պլոկել, թալանել. объегóренный плутáми.

Объеди|нéніе *չ.* միացում, միացնելը. **-нúть** (-ню́ -нáтъ), **-нáть** *ն.* միացնել, միաւորել։

Объе|ктúвность *ի.* **1,** անաչառութիւն, անկողմնակալութիւն. **2,** առարկայականութիւն. **-ктúвный** *ած.* **1,** անաչառ, անկողմնակալ. **2,** առարկայական. **3,** դիտողութեան առարկայի. **-ктúвъ** *ա.* (լտ.) օբյեկտիվ (դիտակի ծայրի ապակին, որ դարձրած է դէպի դիտողութեան առարկան). **-ктъ** *ա.* առարկայ (որի մասին խօսք, խնդիր կայ)։

Объ|ёмистый *ած.* մեծածաւալ, մեծ ծաւալ, մեծ բովանդակութիւն ունեցող. **-ёмлемость** *ի.* բովանդակելիութիւն, պարունակելիութիւն. **-éмлющій** *ած.* շատ պարունակող, շատ բովանդակող. **-ёмъ** *ա.* **1,** բովանդակութիւն, պարունակութիւն, ծաւալ. тѣлá одинáковой тáжести, но различнаго о—а; о. шáра; **2,** շրջապատ։

Объúгрывать *տ.* Обы́грывать.

Объизъя́нить, ся *տ.* Изъя́нить, ся.

Объ|имáть, -я́ть *ն.* **1,** *տ.* Обнимáть; **2,** հաւաքել (պտուղներ)։

Объúндевѣть *չ.* շուրջանակի եղեամակալել, եղեամով պատուել, ծածկուել. «обернýлъ своё ужé объúндевѣвшее до бровéй лицó».

Объинозéмиться (-млюсь -мятся) *անդր.* հեգն. օտար երկրի սովորութիւններն ընդունել, հայրենիքը մոռանալ, հայրենամոռաց դառնալ։

Объѣ|дáла, -дáло *հ.-ր.* **-дáльщикъ** *ա.* շատակեր, որկրամոլ. պորտաբոյծ. **-дáніе** *չ.* **1,** կրծելը. **2,** ուտելը, փչացնելը. **3,** ձրիակերութիւն, պորտաբուծութիւն. **4,** շատակերութիւն, որկրամոլութիւն. **-дáть,** -сть *ն.* **1,** կրծել (օր. ոսկորը). водá бéрегъ объѣдáетъ ջուրը զետափը քանդում է. **2,** ուտել, փչացնել (ուտիչ նիւթերի մասին). **3,** когó մէկին 'ուտել', մէկի հաշուով ապրել. о. и опивáть когó մէկի հաշուով ուտել ու խմել, մէկի 'տունը քանդել' (ձրիակերութեամբ). **4,** ուտելու մէջ յաղթել, գերազանցել. **-ся** *անդր.* **1,** կշտանալ, յագենալ, վայելչութիւն զգալ (ուտելուց). **2,** ագահաբար, որկրամոլութեամբ ուտել, 'լափել'. о. плодóвъ այնքան պտուղներ ուտել, որ 'արտաքսել'. **-дéніе 1,** *տ.* Объѣдáніе; **2,** վայելք, մեծ բաւականութիւն. это прóсто о. այդ կատարեալ վայելք է, խիստ ախորժահամ, քմապարար է. **-дки** *ա. յ.* կերճոտանք, մնացորդներ։

Объѣ́ду *տ.* Объѣ́хать.

Объѣ́|здить (-зжу -здятъ) *տ.* Объѣзживать и Объѣзжáть II; **-здка** *ի.* **1,** շրջելը (ձիով, կառքով). **2,** վարժեցնելը (խամ ձիուն). **-здно́й** *ած.* շրջող, շրջագայող (ձիով). о—áя стрáжа; շրջելու, շրջագայելու (ձիով). Объѣздно́й, óго *ա.* կմ **-здчикъ** *ա.* ձիաւոր պահապան, 'շաֆար'. пограни́чный о. ձիաւոր սահմանապահ. лѣсно́й о. ձիաւոր անտառապահ. таможенный о. մաքսատան վերայ հսկող ձիաւոր. **-зжáть I.** (-хать) *ն.* **1,** [մէջ տեղով, այլ ձիով, կառքով, նաւով] շրջել. շուրջանակի ման գալ. о. на кораблѣ́; о всѣхъ знакóмыхъ շրջելով բոլոր ծանօթներին այցելել. 2, когó [կառք, ձի նստած] մէկին յաղթել, մէկի առաջը կտրել, մէկին առ անցկենալ. мы объѣ́хали ихъ у сáмаго гóрода; о. на криву́хъ (оглóбляхъ) խարամանկութեամբ խաբել. 3, [ձիով, կառքով, նաւով] շրջել, ման գալ, պտտել (անցնել երկիրներ). онъ объѣ́халъ мнóгія зéмли; 4, շրջապատել. շրջափակել, պաշարել. кóнница объѣ́хала непріятельскую пѣхóту; **II.** (-здить) *ն.* 1, նստեցնել (նոր բացած ճանապարհը). 2, վարժեցնել, սովորեցնել (խամ ձիուն). 3, ամէն տեղ շրջել, ման գալ, ճանապարհորդել (ձիով, կառքով, երկաթուղով). **-зживаніе** *չ.* **1,** շրջելը (ձիով, կառքով). **2,** նստեցնելը (ճանապարհը). **3,** վարժեցնելը (խամ ձիուն). **-зживать,** -здить *տ.* Объѣзжáть, -здить; **-зжій** *ած.* ծուռ, պտոյտ անող. о—ая дорóга; объѣзжій, аго *ա.* *տ.* Объѣ́здчикъ.

Объ|ѣ́сть (-ѣ́мъ -ѣ́шь -ѣ́стъ; -ѣди́мъ -ѣдя́тъ; *հրմ.* объѣ́шь), **ся** *տ.* Объѣдáть, ся; **-ѣ́хать** (-ѣ́ду -ѣ́дутъ; *հրմ.* объѣзжáй) *տ.* Объѣзжáть I.

Объя|ви́тель *ա.* **-ви́тельница** *ի.* յայտնող, յայտարարող այր, կին. **-ви́ть** (-влю́ -я́вятъ) *տ.* Объявля́ть; **-вка** *ի.* **-влéніе** *չ.* **1,** յայտարարութիւն. газéтное о.; о. о торгáхъ, о несостоя́тельности; **2,** յայտնելը, յայտարարելը. о. войны́ պատերազմ յայտնելը. **-влéнный** *ը.* *ած.* յայտնած, յայտարարած. **-вля́ть,** -ви́ть *ն.* յայտնել, յայտարարել. о. всенарóдно հրապարակաւ յայտնել, յայտարարել. о. войнý պատերազմ յայտնել. о. о своёмъ соглáсіи на что յայտնել իր համաձայնութիւնը մի բանի մասին. о. когó несостоя́тельнымъ մէկին անկարող, սնանկացած, 'կոտր ընկած' յայտարարել։

Объягни́ться *տ.* Ягни́ться.

Объядéніе *չ.* շատակերութիւն. որկրամոլութիւն։

Óбъярь *ի.* մի տեսակ փայլուն կերպաս, [վիտակ։

Объяс|чивать, -чить (-чу -чатъ) *ն.* մուշտակային (մուշտակներով վճարելիք) հարկ դնել, նշանակել։

Объ|яснéніе *չ.* բացատրութիւն, մեկնութիւն. о. дѣ́ла; о. въ любви́ սիրային խոստովանութիւն. трéбовать отъ когó о—ія մէկից բացատրութիւն պահանջել. **-ясни́тель** *ա.* **-ясни́тельница** *ի.* բացատրող, մեկնիչ այր, կին. **-ясни́тельный** *ած.* բացատրական, մեկնական. о—ыя примѣчáнія; **-ясни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ясня́ть** *ն.* բացատրել, մեկնել, լուսաբանել. о. дѣ́ло, вопрóсъ; о. смы́слъ закóна; **-ся 1,** *անդր.* իր միտքը յայտնել, բացատրել. онъ хорошó объясняется; нѣмы́е объясня́ются знáками; о. въ любви́ իր սէրը խոստովանել. **2,** *փխդ.* միմեանց հետ մտքերի փոխանակութիւն ունենալ, խօսակցել. о. на словáхъ.

Объ|ятіе չ. **1**, գրկում, գրկելը, 'խառնելը'. **2**, объятія յ. գիրկ. онъ упáлъ безъ чувствъ въ егó о—ія; держáть когó въ о—іяхъ; **-ятность** է. **1**, տարածութիւն, ծաւալ. **2**, գրկելութիւն, կարելութիւն գրկուելու, 'խառնուելու'. **3**, ըմբռնելութիւն, հասկանալութիւն. **-ятный** -ծ. **1**, գրկելի, 'խառնելի'. **2**, ըմբռնելի, հասկանալի. **-ять** (объéмлю -лютъ) ա. Обымáть և Обнимáть; ýжасъ объялъ егó; плáмя объяло весь домъ.

Обывáте|ль ա. բնակիչ (գիւղի, քաղաքի). **-льница** է. բնակիչ, բնակչուհի (գիւղի, քաղաքի). **-льскій** -ծ. բնակչի, բնակիչների. о—ая книга բնակամատեան:

Обы|грáніе չ. **1**, մշակում, մշակելը, լաւացնելը (երաժշտական գործիքը, երկար գործածելով). **2**, տանելը (խաղի մէջ). **-грáть** ա. Обыгрывать; **-грываніе** ա. Обыгрáніе; **-грывать**, -грáть ն. **1**, մշակել, լաւացնել (երաժշտական գործիքը, երկար գործածելով). **2**, գերազանցել (խաղի մէջ). **3**, տանել (խաղի մէջ). онъ всѣхъ обыгрываетъ նա բոլորից էլ տանում է:

Обы|дённка է. մի օրում շինած եկեղեցի Ռուսաստանում. -(ы́)**дённо** մ. **1**, մի օրում, մի օրուայ ընթացքում. **2**, (սովոր, բայց յաճախ) առօրեայ. -(ы́)**дённый** -ծ. **1**, միօրեական, մի օրուայ. о. путь; **2**, (սովոր, բայց յաճախ) առօրեայ, սովորական:

Обызъянить ա. Объизъянить.

Обы|кáніе չ. սովորելը, ընտելանալը. **-кáть**, -кнуть չ. սովորել, ընտելանալ, **-клый** բյ. -ծ. սովորած, ընտելացած:

Обыкновé|ніе չ. սովորութիւն. входи́ть въ о. սովորական դառնալ. по своемý о—іюըստ իւր սովորութեան. у негó о. спать пóслѣ обѣда; **-нно** մ. սովորաբար. **-нность** է. սովորական լինելը. **-нный** -ծ. **1**, սովորական. **2**,* պարզ, հասարակ. о. смéртный.

Обы́кнуть ա. Обыкáть.

Обымá|ніе, -ть ա. Обнимáніе, -мáть.

Обы|скáніе ա. Обы́скиваніе; **-скáть** (-ыщý -ы́щутъ; հրմ. -обыщи́) ա. Обы́скивать; **-скиваніе** չ. խուզարկելը, -զարկում. **-скивать**, -скáть ն. **1**, խուզարկել. поли́ція обыскáла весь домъ; **2**, որոնելով, փնտռելով գտնել, բռնել. о. вóра; **-скнóй** -ծ. խուզարկութեան. -(óб-)**скъ** ա. **1**, խուզարկութիւն. произвести́ домáшній ó.; **2**, հարցափորձ (դատական). **3**, ա. Обыскáніе.

Обы́|чай ա. սովորութիւն. по мѣ́стному о—ю ըստ տեղական սովորութեան. во всякóй землѣ́ свой о—и; жéнскій о. — слезáми бѣдѣ́ помогáть; **-чáйно** մ. սովորաբար. **-чáйный** -ծ. **1**, սովորական դարձած. սովոր, փորձուած. **2**, քաղաքավարի, պատշաճաւոր. **-чливый** -ծ. **1**, ա. Упря́мый; **2**, ա. Обычáйный 2; **-чно** մ. սովորաբար. **-чный** -ծ. սովորական. о—ое прáво.

Обы́|щикъ ա. **1**, հետախուզող. **2**, հնց. խուզարկու սուրհանդակ. **-щý** ա. Обыскáть.

Объю ա. Оби́ть.

Óбья|рь է. արծնած (սպիտակ երեսով) թիթեղ. вытравля́я жесть слáбыми кислóтами, получáютъ ó.; **-рённый** -ծ. արծնած, նշխարային կտորից:

Óбъ ա. Óба.

Объ|гáніе չ. **1**, շուրջանակի վազելը, վազելով մի բանի շուրջը պտտելը. **1**, մէկի առաջը կտրելը (վազելիս). -(обѣ́)**гать I.** (-гáть -жáть) ն. **1**, այս կողմ այն կողմ, դէս ու դէն վազել, շրջել. 2, վազելով պտոյտ անել. 3, պտոյտ անել (ծառ ճամբայով). 4, խուսափել, խոյս տալ (վտանգից). 5, վազելիս մէկի առաջը կտրել, մէկին յաղթել. **II.** (-гáть -(ѣ́)гать) ն. վազելով շրջել, ման գալ, անցնել. я обѣгáлъ всѣ ýлицы, всѣ лáвки; **-(ѣ́)гаться** չ. **1**, վազելն, վազելուն ընտելանալ. առանցքին (անիւին) ընտելանալ, սկսել հեշտութեամբ գլորուել (նոր անիւի մասին). **2**, 'ծանրանալ', 'ցուլ գալ' (անասուններին մասին):

Обѣ|дать, отоб—, չ. ճաշել, ճաշ ուտել, ճաշահաց ուտել. остáться у когó о. մէկի մօտ ճաշի մնալ. онъ никогдá дóма не обѣдаетъ; **-денный** -ծ. **1**, ճաշի, ճաշահացի. о. столъ; о—ое врéмя; **2**, պատարագի. **-децъ**, дца ա. հնց. պատիկ, թեթև ճաշ, ճաշահաց. **-дница** է. ճաշու ժամերգութիւն փոխանակ պատարագի. **-дній** ա. Обѣденный.

Обѣ|днѣлый բյ. -ծ. աղքատացած. **-днѣніе** չ. աղքատանալը. **-днѣть** չ. աղքատանալ, չքաւորել:

Обѣдня է. պատարագ. служи́ть обѣдню պատարագ անել:

Обѣдъ ա. **1**, ճաշ, ճաշի ժամանակ, կէս օր. **2**, ճաշ, ճաշահաց. звáный о. հրաւիրաճաշ. пéредъ о—омъ ճաշից (ճաշելուց կամ կէսօրից) առաջ. пóслѣ о—а ճաշից (ճաշելուց կամ կէսօրից) յետոյ. пришли́ гóсти на о. ճաշի հիւրեր են եկել. звать, проси́ть на о., приглашáть къ о—у ճաշի հրաւիրել. за о—омъ ճաշին, ճաշելիս, ճաշի ժամանակ. онъ мнóго ѣстъ за о—омъ; я застáлъ егó за о—омъ; я былъ на э́томъ о—ѣ այդ ճաշին ես ներկայ էի:

Обѣ|жáніе ա. Обѣгáніе; **-жáть** (-гý -жи́шь -гýтъ; հրմ. обѣги́) ա. Обѣгáть I.

Обѣ|лéніе, -ливаніе չ. սպիտակեցնելը (շուրջանակի). **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -бѣ́лятъ), -ля́ть ն. **1**, շուրջանակի սպիտակեցնել (օր. կաւճով). **2**, հնց. հարկերից, տուրքերից ազատել. **3**,* անմեղ դուրս բերել, արդարացնել. **-лка** է. ա. Обѣ́ливаніе; **-льный** -ծ. հարկերից, տուրքերից ազատ. **-ля́ть** ա. Обѣ́ливать.

Обѣрýкій -ծ. երկու ձեռքով էլ յաջողակ, երկու ձեռքով էլ աշխատող:

Обѣ|тникъ ա. **-тница** է. ուխտաւոր եղած այր, կին. **-тный** -ծ. ուխտած, ուխտաւորութեան. **-товáніе** չ. խոստանալը, ուխտելը. **-товáнный** բյ. -ծ. աշխ. խոստացած (-ցեալ), ուխտած. о—ая земля́ խոստացեալ [կամ աւետեաց] երկիր. **-товáть** (-тýю -ютъ) ն. խոստանալ, ուխտել. **-тъ** ա. խոստում, ուխտ. дать о. ուխտել:

Обѣ|щáніе չ. խոստանալը, խոստում. вы́полнить дáнное о.; -(ѣ́)**щáнникъ** ա. ուխտաւոր մրանձնաւոր. -(ѣ́)**щáнница** է. ուխտաւոր մրանձնուհի. **-щáтель** ա. **-щáтельница** է. մի բան խոստացող, խոստում անող այր, կին. **-щáть** ն. խոստանալ. ուխտել. онъ

не много обѣщаетъ նարանից շատ բան չէ կարելի սպասել. клятвенно о. երդմամբ ուխտել. -ся -ձգղ. խոստում տալ, խոստանալ. обѣщался, продался մարդ իւր խոստումը պէտք է կատարէ։

Обяжу́ ա. Обязать; **-за́ніе** չ. 1, պարտաւորեցնելը. 2, կապէշ, մի բան կապելու թել. **-занность** է. պարտականութիւն, պարտաւորութիւն. служебная о. պարտաւորութիւն, որ մարդու վերայ իւր պաշտօնը դնում է. это не лежитъ на моей о—и այդ իմ պարտականութիւնը չէ. **-занный** բյ. -ձ. պարտաւորուած, կապուած. **-за́тельность** է. 1, պարտաւորեցուցիչ լինելը. 2. սիրալիրութիւն, յօժարակամութիւն, պատրաստակամութիւն. **-за́тельный** -ձ. 1, պարտաւորեցուցիչ, սաիպողական. о—ая сила договоровъ; 2, սիրալիր, պատրաստակամ, յօժարակամ. **-за́тельство** չ. պարտաւորութիւն, պարտականութիւն. письменное о. պարտաւորութեան գիր. побочное о. կողմնակի պարտաւորութիւն. **-за́ть** (-жу́ -бя́жутъ; հրմ. обяжи́), **ся** ա. Обязывать, ся; **-зыва́ніе** ա. Обяза́ніе 1; **-зыва́ть**, -за́ть ն. պարտաւորեցնել, վրան պարտք, պարտականութիւն դնել. служба обязываетъ; онъ ему многимъ обязанъ նա նորան շատ բանով պարտական է. вы меня этимъ очень обяжете; **-ся** -ձգղ. պարտաւորուիլ, իւր վերայ պարտիք, պարտաւորութիւն առնել. о. круговою порукою փոխադարձ երաշխաւորութեամբ պարտաւորուիլ։

Обя́зь է. գինափոկ (սափի վերայից)։

Ова́|лъ ա. (լտ.) ձուաձև շրջան. **-льность** է. ձուաձևութիւն. **-льный** -ձ. ձուաձև։

Ова́ція է. (լտ.) մեծարանք, մեծարական [ցոյց (հրապարակական)։

Овдовѣ́|лый բյ. -ձ. այրիացած, այրի դարձած. **-ніе** չ. այրիանալը, այրի դառնալը. **-ть** չ. այրիանալ, այրի դառնալ (թէ կնոջ և թէ մարդու մասին)։

Овель|мо́женіе չ. իշխանացնելը, իշխան դարձնելը. **-мо́жить** (-жу -жатъ) ն. իշխանացնել, իշխան, մեծ դարձնել. **-ся** -ձգղ. իշխանանալ, իշխան դառնալ, իշխանական սովորութիւններ ընդունել։

Овё(е́)нъ, овна́ ա. եկ. սլ. 1, խոյ, 'գօշ'. 2, աստղը. Խոյ. 3, խոյ, բաբան, պարսպակործան մեքենայ (հնեբի)։

Ове́р|шивать, -шить (-шу -шатъ) ն. թեք շինել, յօրինել (դիզի գլուխը). **-шка** է. թեք շինելը, յօրինելը (դիզի գլուխը). **-шье** չ. դիզի (թեք) գլուխը։

Овёсъ, овса́ ա. բս. Avena sativa, վարսակ (խրբուկ, կոռշուկ). венгерскій, однорийвый о., Avena orientalis, արևելեան կմ տանձիկ վարսակ

Ове́|чій, чья, чье -ձ. մաքու, [էգ] ոչխարի. о. сыръ; о—ье стадо; о—ья шуба; о. хлѣвъ; о—ья чечевица, բս. ա, Cicer arietinum, բուն սիսեռ (տճ. նուխուտ). բ, Colutea arborescens, ծառաձև պայթակենի. о—ьи рожки, բս. Ceratonia siliqua, եղջերենի (տճ. քէչի բույնուզու). **-чка** է. նւզ. պստիկ, մատղաշ մաքի, ոչխար։

О|ви́нецъ, нца ա. նւզ. պստիկ խրձարան, խրձանոց, խրձեր չորացնելու շինութիւն. **-ви́нный** -ձ. խրձարանի, խրձանոցի. **-ви́нъ** ա. խրձանոց, խրձարան (խուրձ չորացնելու շինութիւն)։

Овла|дѣва́ніе չ. զօռով առնելը, տիրելը. **-дѣва́ть** ա. Овладѣть; **-дѣ́ніе** չ. զօռով առնում, տիրում. **-дѣ́ть**, -дѣва́ть ն. кѣмъ, чѣмъ մի բան զօռով առնել, մէկին, մի բանի զօռով տիրել, տիրանալ, մի բան գրաւել. о. городомъ; о. окопомъ; о. чьимъ вниманіемъ մէկի ուշադրութիւնը գրաւել. любовь овладѣла его сердцемъ; отчаяніе овладѣло имъ.

Ово|ди́стый -ձ. գորեխաշատ, բոռեխաշատ. **-дно́й** -ձ. գորեխի. բոռեխի. -(о́во)**дъ** ա. կնդ. Tabanus bovinus, գորեխ, բոռեխ, 'բոռ'։

Ово|щна́я, о́й է. **-щехрани́лище** չ. բանջարանոց, բանջարեղէն, կանաչեղէն պահելու տեղ. **-щни́къ**, а́ ա. **-щни́ца** է. բանջարավաճառ, -ուհի. **-щно́й**, -(о́во)**щный** -ձ. բանջարեղէնի, կանաչեղէնի. -(о́во)**щъ** ա. -(о́во)**щь** է. բանջարեղէն, կանաչեղէն, խուստուհնց. եւ պտուղ, միրգ։

Овра́|гъ ա. ձոր, խոռոչ (հեղեղատից կարած). **-жекъ**, жка ա. նւզ, պստիկ ձոր, խոռոչ. **-жистый** -ձ. ձորաշատ, խոռոչաշատ. **-жникъ** ա. բս. խաղողաբանջար. **-жный** -ձ. ձորի, ձորա—. խոռոչի, խոռոչա—։

Ов|ся́никъ ա. վարսակի հաց. **-ся́ница** է. 1, բս. Festuca, փետուկ կմ շիւզ(ա)խոտ. 2. ա. Овсянка; **-ся́нка** է. 1, կնդ. Emberiza hortulana, գրախտապան (թռչնիկ). 2, վարսակի ալիւր, ոպսո. **-ся́ный** -ձ. վարսակի, վարսակա—. о. корень, բս. Tragopogon porrifolius, սոխատերև սինձ։

Овца́ է. էգ ոչխար, մաքի. о. блеётъ ոչխարը մայում է. *желать, чтобы волки были сыты и овцы цѣлы այ'պէս անել, որ ոչ միան այրուի և ոչ էլ շամփուրը։

Овце|во́децъ, дца ա. ոչխարաբոյծ, ոչխարապահ. **-во́дство** չ. ոչխարաբուծութիւն, ոչխարապահութիւն. **-во́дъ** ա. Овцево́децъ; **-обра́зный** -ձ. ոչխարակերպ, ոչխարանման։

Ов|ча́, ча́ти չ. սկ. սլ. մատղաշ ոչխար. **-ча́рка** է. ոչխարի շուն, հօտի շուն. **-ча́рникъ** ա. ա. Овча́рня; **-ча́рный** -ձ. ոչխարի փարախի. о—ая собака; **-ча́рня** է. ոչխարի փարախ. **-ча́ръ** ա. 1, ոչխարարած, խաշնարած. ոչխարի հովիւ. 2, ոչխարաբոյծ. **-чи́на** է. [էգ կմ արու] ոչխարի մորթ. о. выдѣлки не стоитъ գործն աշխատանքին չարժէ. **-чи́нишка** նխտ. **-чи́нка** նւզ. ա. Овчи́на; **-чи́нникъ** ա. ոչխարի մորթեր պատրաստող, մշակող, ոչխարի խաղախորդ. **-чи́нный** -ձ. ոչխարի [մորթի, -թից]։

Овшá|вить (-влю -вятъ) ն. ոջլոտել, ոջլոտեցնել. **-вѣть** չ. ոջլոտիլ։

Ога́|дить (-жу -дятъ), **ся** ա. Ога́живать, ся; **-же́ніе, -жива́ніе** չ. կեղտոտելը, աղտոտելը, ապականելը, 'մուռտառելը'. **-жива́ть**, -дить ն. կեղտոտել, աղտոտել, ապականել, 'մուռտառել'. **-ся** -ձգղ. ինքն իրան աղտոտել, կեղտոտել, ապականել։

Ога́|рки, овъ ա. յ. հալած բանի մնացորդ, խարամ, կզկղանք. **-рокъ**, рка ա. **-ро́чекъ**, чка նւզ. այրուած մոմի մնացորդ,

կտոր. о. свѣчки; **-рочный** -ծ. մոմի մնացորդի, կտորտանքների. о—ыя дéньги դրամ, որ գոյանում է վաճառած մոմերի մնացորդներից ծախելուց. **-(огá)ръ** —. **1,** այրուած բանների (օր. հրդեհի) մնացորդ. խորամ, հալած մետաղի կռկռուք եւն. **2,** Թրթուրի, արեւմտեան (մորդուա մարմին). **-(óга)рь** է. ա. Огáръ 1.

Огиб|áніе չ. **1,** ա. Обгибáніе; **2,** պտտելը (շուրջանակի). **-бáть**, огнýть ն. **1,** ա. Обгибáть; **2,** պտտել (շուրջանակի), մի բանի շուրջը, մի բանի բոլորքով անցնել. дорóга огибáетъ гóру; **-бáться** ա. Обогнýться; **-бъ** ա. Огибъ.

Оглá|вить (-влю -вять) ա. Оглавлять; **-віе** ծրարգ. խոյակ. **-вленіе** չ. **1,** ցանկ գրելը. **2,** ցանկ. **-(óг-)вль** է. գլխափոկ (ձիու սանձի). **-влять**, -вить ն. ցանկ գրել։

Оглáдить (-жу -дять) ա. Оглáживать.

Оглá|дываніе չ. (շուրջանակի) կրծելը, կրծոտելը. **-дывать**, оглодáть ն. շուրջանակի կրծել, կրծոտել։

Оглá|жéніе, -живаніе չ. կոկելը (շուրջանակի). **-живать**, -дить ն. **1,** շուրջանակի կոկել, ‹գլտել› (օր. մազերը). **2,** когó մէկին կոզոզտել, շոյել, Թալանել. **-ся** -նէք. իր մազերը կոկել, ‹գլտել›։

Оглазýрить ա. Глазýрить.

Огла|сíтель —. հրատարակ հանող, հրապարակու յայտնող, յայտարարող. **-сíтельный** -ծ. հրապարակ հանող, հրապարակու յայտարարող. **-сíть** (-шý -сятъ; հրմ. огласи) ա. Оглашáть; **-ска** է. հրապարակ հանելը, տարփողում. пустить въ о—у հրապարակ հանել, տարփողել. **-шáть**, -сить ն. **1,** զրնգեցնել, Թնդացնել (օդը). ликовáнія оглашáютъ вóздухъ; **2,** հրապարակ հանել, հրատարակել, հռչակել, հրապարակու յայտնել, տարփողել. ամուսնութեան գաշը յայտարարել (եկեղեցում). **-шéніе** չ. **1,** հրապարակու յայտնելը, տարփողում. պսակի, ամուսնական գաշի ծանուցումը, ազդարարութիւնը (եկեղեցում). **2,** հրահանգ, հրահանգում (երախայի, նորահասաուի). **-шéнный**, аго —. երախայ, նորահասաու։

Огло́|белька նւզ. ա.Оглобля; **-бельный** -ծ. կողարեղու. **-бля** է. կողարեղի, լըծափայտ (մէջարեղու—дышло—կողքերից). не въ свой о—и не впрягáйся (առծ.)։

Огло|дáніе չ. շուրջանակի կրծելը. **-дáть** (-жý -глóжутъ; հրմ. огложи) ա. Оглáдывать; **-дной** -ծ. սովի. о—áя порá; **-докъ, дка, -дышъ** —. շորս կողմից կրծած, կրծոտած բան (ոսկոր, հացի կտոր եւն). **-жý** ա. Оглодáть.

Огло́|хлый բյ. -ծ. խլացած, խուլ, ‹քառ› գարծած. **-хнуть** ա. Глóхнуть 1.

Оглупѣть ա. Глупѣть.

Оглу|шáть, -шить ն. **1,** շշմեցնել, խլացնել. **2,** խեղդել (ձայնը). **-шéніе** չ. շշմեցնելը, խլացնելը. **-шить** (-шý -шáтъ) ա. Оглушáть.

Огля́|дка է. **1,** յետ նայելը. съ о—ою զգուշութեամբ, շրջահայեցողութեամբ, զգուշութեամբ. безъ о—и առանց յետ նայելու, անտարբեր. **2,** անզգուշութիւն, անշրջահայեցութիւն. **-дывать**, -дѣть, -нуть ն. **1,** ամէն կողմից նայել, զննել, դիտել, о. когó съ ногъ до головы մէկին ոտից մինչեւ գլուխ զննել, դիտել. **2,** աչքի առնել, շրջահայել. срáзу хозяйства не оглянешь; **-ся** -նէք. յետ նայել. *զգուշանալ. иди да оглядывайся; **-дѣніе** չ. նայելը, զննելը, դիտելը. съ о—ія сытъ не бýдешь; **-дѣть** (-жý -дятъ; հրմ. оглядй) ա. Оглядывать; **-дѣться** -նէք. **1,** ա. Оглядываться: **2,** въ чёмъ մի բանի հետ ծանօթանալ, մի բանի խելամուտ լինել. **-нýть, ся** ա. Оглядывать, ся. [անել։

Огневи́дный -ծ. հրակերպ, հրակա-

Ог|невикъ, á —. **1,** գայլախազ, հուրհանի քար. **2,** ա. Карбункулъ; **-нéвица** է. **1,** ջերմախտ. **2,** բս. Anthemis pyrethrum, ուՐեման, խզարզ. **-нёвка** է. **1,** բոցակա, կարմիր մարՄով աղուէս. **2,** սորտ մարՄի, մուշտակի. **-невóй** -ծ. հրի, կրակի. կրակոտ. о—áя болѣзнь խիստ մեծ ջերմութիւն, ջերմախտ. о—ые глазá կրակոտ աչքեր. о—óе орýжіе հրազէն։

Огне|волшéбникъ —. հրահմայ, կրակով հմայութիւններ անող. **-волшéбство** չ. հրահմայութիւն. **-гадáніе, -гадáтель** ա. Огневолшéбство, -шéбникъ; **-гадáтельный** -ծ. հրահմայութեան, հրահմայական. **-гасíтельный** -ծ. հրշէջ, կրակ, հուր հանգցնող, մարող. о—ыя орýдія; **-дыша́щій, -дыша́щій** -ծ. հրաշունչ, հուր, կրակ ժայթքող. о—ая горá հրաբուխ. **-зрáчный** ա. Огневидный; **-мётный** -ծ. հրձիգ, հուր արձակող. **-мѣръ** —. ֆիզ. հրաչափ։

Огнéнный -ծ. **1,** հրեայ, հրեղէն, կրակէ, բոցավառ. **2,** կրակի պէս կարմիր. **3,*** կրակոտ, բոցավառ. ó—ая страсть; ó. нравъ.

Огненóсный -ծ. հուր պարունակող։

Огнепокло|нéніе չ. կրակապաշտութիւն, հրապաշտութիւն. **-никъ** —. կրակապաշտ, հրապաշտ. **-нический, -ничій** -ծ. հրապաշտական, կրակապաշտական. **-ничество** չ. կրակապաշտութիւն, հրապաշտութիւն։

Огне|постоя́нный -ծ. քիմ. անկէզ, չհալուող. անցնդական, չզոլորշիացող. **-служéніе** ա. Огнепоклонéніе; **-стрѣльный** -ծ. հրաձիգ, հրաձգութեան. о—ое орýжіе հրազէն. о—ые припáсы հրաձգութեան նիւթեր (վառօդ ու գնդակ). **-тѣлка** է. կնդ. Pyrosoma, հրամարմին (Գնդաձմարմիններից). **-упóрный** ա. Огнепостоя́нный; **-цвѣтникъ, -цвѣтъ** —. բս. Melampyrum, կովցորեան։

Ог|нéвица է. հրատուփ (որի մէջ պահում են հուրհանը, գայլախազը և աբեթը կամ լուցկին). **-нéвный** -ծ. հուրհանի, ‹ուրհանգի›. **-нéво** չ. **1,** հուրհան, ‹ուրհանգ› (պողպատէ ձողիկ, որով գայլախազին զարկելով կայծեր են հանում). **2,** լռնվզ. պատնէշակալ գնդան. **3,** լռնվզ. խառոշակալ փայտ, ձող. **4,** պարանակալ գերան (գետանաւի). **-нéвцо** չ. նւզ. պատրի հուրհան. **-нéстый** -ծ. կրակաշատ, կրակոտ. հրաշատ, կայծաշատ. **-нéще** չ. **1,** կրակ, պահակրակ (զօրաբանակում). **2,** կրակատեղ. **3,** ձկ. ու. կրակարան, ‹մարալ›։

Огнóить (-ною -ять) ն. փտեցնել, հանեցնել։

Огнýть ա. Огибáть.

Огнь *եկ. ալ. տ.* Огóнь.

Огнѣ|вать, -вúть (-влю́ -вя́тъ; *հրմ.* огнѣвú) *ն. բարկացնել, չարացնել, կատաղեցնել.* **-ся** *-նէր.* на когó *մէկի վերայ բարկանալ, չարանալ, կատաղել։*

Ого|вáриваніе *չ.* **1,** *կշտամբելը, դատապարտելը.* **2,** *մեղադրելը (դատաստանի առաջ).* **-вáривать,** -ворúть *ն.* **1,** *նախօրօք մեկնել, բացատրել, կանխարանել.* оговáривая возмóжную ошúбку въ счётѣ *նախօրօք յայտնելով, որ հաշուի մէջ կարող է սխալ պատահել.* **2,** *պայմանադրել, պայմանով որոշել.* **3,** *նկատել, նկատողութիւն, դիտողութիւն անել.* **4,** *տ.* Обговáривать, -ворúть; **5,** *մեղադրել (դատաստանի առաջ).* **-ся** *-նէր.* **1,** *իր միտքը պարզել, բացատրել. արդարանալ.* **2,** *իրեն վերապահել, իր պայմանները դնել, առաջ բերել.* **3,** *ժ-էր. միմեանց հետ համաձայնութիւն կայացնել.* **-ворúтель** *ա.* **-ворúтельница** *է. մի բան մեկնող, բացատրող, մի բանի մասին պայմաններ դնող այր, կին.* **-ворúть** (-рю́ -ря́тъ), **ся** *տ.* Оговáривать, ся; **-вóрка** *է.* **1,** *նախադրան, նախօրօք տուած բացատրութիւն, մեկնութիւն (որ և է շարադրութեան մասին).* **2,** *վերապահութիւն.* о. объ отмѣ́нѣ договóра при бóлѣе вы́годномъ предложéніи *վերապահութիւն անելը ձեռնտու առաջարկութեան ժամանակ պայմանը փոխելու.* ограничúть что о—ою *մի բան կողմնակի պայմանով սահմանափակել, մի բան վերապահութեամբ պայմանադրել.* принимáя моё предложéніе, онъ сдѣ́лалъ о—у *իմ առաջարկութիւնը նա վերապահութեամբ ընդունեց.* **-вóрный** *-ծ.* **1,** *մեղադրական.* о—ая статья́; **2,** *զրպարտական.* **-вóрочка** *նւզ. տ.* Оговóрка; **-вóрочный** *-ծ. պայման, վերապահութիւն դնող, սահմանող.* **-вóрщикъ** *ա.* **-вóрщица** *է. մեղադրող, ամբաստանող այր, կին.* **-вóръ** *տ.* Обговóръ.

Ого|лéніе *չ. մերկացնելը.* **-ля́ть** (-лю́ -ля́тъ), **ся** *տ.* Оголя́ть, ся.

Оголо|дáніе *չ. սովելը, սովից, քաղցից տառապելը.* **-дáть** *չ. սովել, քաղցել, սովից, քաղցից տառապել.* **-дúть** (-жу́ -дя́тъ; -дú) *ն. սովեցնել, քաղցեցնել, անօթի պահել.* **-дѣ́лый** *բյ. -ծ. սոված, քաղցած, աղքատացած.* **-дѣ́ніе** *չ. սովելը, քաղցելը.* **-дѣ́ть** *չ. սովել, քաղցել.* **-жу́** *տ.* Оголодúть.

Ого|лѣ́лый *բյ. -ծ. մերկացած, տկլորացած. *աղքատացած.* **-лѣ́ніе** *չ. մերկանալը, տկլորուելը. *աղքատանալը.* **-лѣ́ть** *տ.* Голѣ́ть; **-ля́ть,** -лúть *ն. մերկացնել, տկլորել.* о. бóроду *մօրուքը խուզել.* **-ся** *-նէր. մերկանալ, տկլորուել։*

Ого|нёкъ, нька́ *ա.* **-нёчекъ,** чка *նւզ. պստիկ կրակ, բոց.* китáйскій о. *բս.* Canna indica, *ծաղկաբեր հնդկեղէգ։*

Огó|нка *է. ազի, պոչ (կենդանու).* **-нки** *ա. յ. տկնուցք, տակ (թորած բանի)։*

Огонтúть (-чу́ -тя́тъ) *ն. փայտի բարակ թերթերով* (гонтъ) *ծածկել, ածանել։*

Огóнь, огня́ *ա.* **1,** *կրակ, հուր.* развестú о. *կրակ անել.* антóновъ о. *բժ. խլրդենի, կեղցաւ.* блуждáющіе огнú *մոլար բոծեր.* живóй о. *[փայտի] շփմամբ առաջացրած կրակ.* предáть всё огню́ и мечу́ *ամէն բան սրի ու հրի մատնել.* попáсть межъ двухъ огнéй *երկու կրակի մէջ ընկնել.* изъ огня́ да въ пóлымя *անձրևից փախչելով տարափի տակ ընկնել.* нѣтъ ды́му безъ огня́ (*առծ.*). **2,** *լոյս, ճրագ.* тамъ и безъ огня́ вúдно; **3,** *կրակ (պատերազմի), հրացանաձգութիւն* (мéлкій о.), *թնդանօթաձգութիւն* (кру́пный о.); быть въ огнѣ́ *կամ* подъ огнёмъ *մարտի մէջ գտնուել.* **4,*** *կրակ, բոց, խանդ.* взоръ пóлный огня́ *կրակոտ աչք, աչքեր։*

Ого|рáживаніе *չ. ցանկապատելը, ցանկով պատելը, 'չափարելը'.* **-рáживать,** -родúть *ն. ցանկապատել, ցանկով պատել, 'չափարել'.* о. плетнёмъ; **-ся** *-նէր.* **1,** *իր [սահման, բնակութեան եւն] շուրջը պատ քաշել, ցանկ, 'չափար' քաշել.* о. отъ сосѣ́да *ցանկապատով մեկուսանալ դրացիներից, բնակարանից.* **2,** прóтивъ чегó *մի բանից պաշտպանուել, ապահովուել, պատսպարուել։*

Огорáшивать *տ.* Огорчáть.

Огóр|клый *-ծ. դառնացած, դառն, դառնահամ դարձած.* **-кнуть** *չ. դառնանալ, դառն, դառնահամ դառնալ։*

Огорó|децъ, дца *ա. պստիկ բանջարանոց, 'բոստան'.* **-дúть** (-жу́ -рóдятъ; -дú), **ся** *տ.* Огорáживать, ся; **-дишко** *ա. ստոր. ողորմելի, անպիտան, վատ բանջարանոց, 'բոստան'.* **-дища, -дище** *ա. յաւլ. մեծ, լայնատարած բանջարանոց, 'բոստան'.* **-дникъ** *ա.* **-дница** *է. բանջարանոցապահ, -ուհի, 'բոստանչի' այր, կին.* **-дничество** *չ. բանջարանոցապանութիւն, 'բոստանչութիւն'.* **-днúчій,** чья, чье *-ծ. բանջարանոցապանի, 'բոստանչու'.* **-дный** *-ծ. բանջարանոցի, 'բոստանի'.* **-довóдство** *տ.* Огорóдничество; **-дъ** *ա.* **1,** *բանջարանոց, 'բոստան'.* пустúть козла́ въ о. *գայլին գառնապան կարգել.* **2,** *խոշոր, կլիմապատրաստ զործելի, որով պաշտպանւած գործելին պատում, ծածկում են.* **-жéніе** *տ.* Огорáживаніе; **-жу́** *տ.* Огородúть.

Огорó|шивать, -шúть (-шу́ -шáтъ) *ն. շշմեցնել, շուարեցնել. վիրաւորել, հայհոյել.* о. дубúною *գազանակով հարուածել, խփելով շշմեցնել։*

Огор|чáть, -чúть *ն. վշտացնել, տրտմեցնել, վիրաւորել.* о. чью жизнь *մէկի կեանքը դառնացնել, մաշել.* **-ся** **1,** *չ. վշտանալ, վշտագնել, տրտմել, իրան վիրաւորուած զգալ.* **-чéніе** *չ. վիշտ, նեղութիւն, թախիծ, տրտմութիւն, վիրաւորանք.* причинúть о—іе; **-чúтель** *ա.* **-чúтельница** *է. վշտացնող, վիրաւորող այր, կին.* **-чúтельный** *-ծ. վիրաւորական, վիրաւորիչ, վշտացուցիչ.* **-чúть** (-чу́ -чáтъ), **ся** *տ.* Огорчáть, ся.

Огóрькнуть *տ.* Гóрькнуть.

Ого|рѣ́лышъ *ա.* **1,** *արևառ, արևից խանձուած, թխացած մարդ.* **2,** *խանձող, խանձուած գերան.* **-рѣ́ть** *տ.* Обгорѣ́ть.

Ограбúть (-блю -бятъ) *տ.* Ограбля́ть; **-блéніе** *չ. կողոպտում, թալանում, պլոկում.* **-бля́ть,** -бить *ն. կողոպտել, թալանել, պլոկել։*

Огрá|да *է.* **1,** *շուրջը պատ քաշելը.* **2,** *[վանքի, եկեղեցու, ամրոցի եւն] պատ, շրջապատ, շրջապարիսպ. գաւիթ.* въ оградѣ́ цéркви была́ отслужена́ панихúда по покóйномъ; обнестú о—ой могúлу; **3,** *պաշտպանութիւն,*

պաշտպանում. հովանաւորութիւն. **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ), **ся** տ. Ограждать, ся; **-дный** ած. եկեղեցու, վանքի շրջապատի. **-жда́ть**, -ди́ть ն. 1, շրջապատել. о. забо́ромъ ցանկով պատել. 2,* պաշտպանել, հովանաւորել, պատսպարել. о. кого́ отъ убы́тка մէկին վնասից ազատել. о. себя́ про́тивъ чего́ մի բանի դիմադրել, մի բանից պատսպարուել. о. себя́ отъ наруше́нія владе́нія իր կալուածքը, սեփականութիւնը պահպանել, պաշտպանել. **-ся** չզ. отъ чего́ մի բանից իրան պաշտպանել, պահպանել, պատսպարուել. **-жде́ніе** չ. 1, պատելը, շրջապատելը. 2, պաշտպանելը, պատսպարելը:

Огра|не́ніе չ. թր(լ)աշելը, թր(լ)աշում. **-ня́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ни́ть** ն. թր(լ)աշել (քարերը, ադամանդը). **-ся** չզ. թր(լ)աշուել, յղկուել, կոկուել:

Ограни|че́ніе չ. 1, սահմանում, սահմանաւորում. 2, սահմանափակում. о. пра́ва со́бственности; **-ченность** է. սահմանափակութիւն. *միջակութիւն, սահմանափակ միտք. **-ченный** էյ. ած. 1, սահմանուած, սահմանափակուած. о—ая власть; 2, սահմանափակ, *միջակ. о—ые сре́дства; о. умъ; **-чива́ніе** տ. Ограни́ченіе; **-чивать**, -чить ն. 1, սահման քաշել. 2,* սահմանափակել, չափաւորել (օր. մէկի ցանկութիւնները, ուժը, իրաւունքը). **-ся** չզ. ինքն իրան չափաւորել. о. чѣмъ մի բանով բաւականանալ. я ограни́чился тѣмъ, что сдѣлалъ ему́ замѣча́ніе; **-чи́тельный** ած. սահմանափակող. -կիչ:

Огра́нка է. թր(լ)աշելը, թր(լ)աշում:

Огре|ба́ніе չ. հաւաքելը (փոցխելով, ավլելով). **-ба́тель** ա. [փող, դրամ] կիտող, դիզող. **-ба́ть**, -сти́, -сть ն. 1, հաւաքել, կիտել (փոցխելով, ավլելով). о. де́нежки փող, դրամ կիտել, դիզել. 2, քերել. դէն ածել (ձիւնը, հողը). **-ся** չզ. 1, իր բոլորքից քերել, հեռացնել. 2, խուսափել, զգուշանալ. о. лука́выхъ дѣлъ; **-(ё)бки** ա. յ. փոցխած, ավլած բանի (օր. խոտի) մնացորդ. **-сти́**, **-сть** (-гребу́ -бу́тъ; անց. огрёбъ -бла́, ó), **ся** տ. Огреба́ть, ся.

Огро|ми́ть (-млю́ -мя́тъ), **-мля́ть** ն. 1, որոտակի պէս խփել, ապշել. о. ры́бу ձկանը շշմեցնել (սառոյցի). 2, ապշեցնել (ձայնը):

Огро́|мность է. խիստ մեծութիւն, շատութիւն, ահագին ծաւալ. **-мный** ած. ահագին, վիթխարի. խիստ մեծ, լայնածաւալ. о—ое состоя́ніе: о—ые разме́ры.

Огру|бѣва́ть, -бѣть չ. կոշտանալ, կոպտանալ, բրտանալ. **-бѣлый** էյ. ած. կոշտացած, կոպտացած, բրտացած. **-бѣніе** չ. կոշտանալը, կոպտանալը. **-бѣть** տ. Огрубѣва́ть.

Огру|жа́ть, -зи́ть ն. խիստ շատ, չափից դուրս բեռնել, այնքան բեռնել, որ սկսի ընկղմուել (օր. նաւակը). **-же́ніе** չ. խիստ շատ, չափից դուրս բեռնում, ծանրաբեռնում **-за́ть**, -знуть չ. 1, սովորական սահմանից աւելի ընկղմուել. սուզուել (շնորհիւ ծանրաբեռնութեան). 2. ծանրանալ. **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ) տ. Огру-жа́ть; **-злый** էյ. ած. 1. սովորական չափից աւելի ընկղմուած, ջրի մէջ աւելի սուզուած (շնորհիւ ծանրաբեռնութեան). 2. խիստ ծանրաբեռնուած. **-знуть** տ. Огруза́ть.

Огры|за́ніе չ. 1, տ. Обгрыза́ніе; 2, կռուարարութիւն, ամբարշտութիւն. **-за́ть**, -зть տ. Обгрыза́ть, -гры́зть; **-за́ться**, -зться չ. 1, կռուել, ամբարշտութիւն անել. բարկանալ, չարանալ. 2, կծուութեամբ պատասխանել, հակաճառել. соба́ка огрыза́ется շունը կծում է, շունը կծանէ. **-зка** է. տ. Огры-за́ніе; **-зливый** ած. կռուարար, ամբարիշտ, կոշտ կոպիտ. **-зокъ**, зка ա. կրծած բան, կրծուանք. **-зть** (-зу́ -зу́тъ; -зи́), **ся** տ. Огрыза́ть, ся.

О|грѣва́ніе չ. տաքացնելը, ջերմութիւն հաղորդելը. **-грѣва́ть**, **-грѣть** ն. 1, տաքացնել, ջերմութիւն հաղորդել. 2.* մէջքը տաքացնել, ծեծել, հարուածել. о. кого́ дуби́ною.

О́грѣхъ ա. 1, վրիպում. 2, տ. Дру́женцы; 3, չհերկած, չվարած, առանց վարուելու մնացած հողի կտոր:

Огря|зне́ніе չ. ցեխոտելը, ցեխոտում, կեղտոտելը, կեղտոտում. **-зня́ть** (-зню́ -я́тъ), **-зни́ть** ն. ցեխոտել, աղտոտել, կեղտոտել. **-ся** չզ. ցեխոտուել, աղտոտուել, կեղտոտուել. **-зокъ**, зка ա. 1, կեղտոտ մարդ. 2, կեղտոտ, ցեխոտ իր, առարկայ:

Огу́|зить (-жу -зя́тъ) ն. 1, кого́ մէկին յետ մղել, յետ-յետ տանել, ընկրկեցնել. *մէկին ըմբերանել, լռեցնել. 2, կարել, կրճատել. **-ся** չզ. յետ քաշուել, իրան յետ պահել. **-зокъ**, зка ա. 1, մորթած անասունի 'անդամի' (ազդրի—ля́двея) յետևի մասը, քամակի մասը. 2, կաշու կամ մորթի յետևի, քամակի մասը. 3, խըրձի տակը, 'ոռը'. **-зчатый** ած. մորթի յետևի մասից կարած, պատրաստած. **-зье** չ. թամբափոկի յետևի մասը (ձիու պոչի տակ):

Огу́ливать ն. շուրջանակի անցնել, չըր-ջել, ման գալ. խուսափել, խույս տալ. **-ся** տ. Огуля́ться.

Огу́|ломъ մ. տ. Огу́льно; **-лъ** ա. մեծավաճառ առևտրական հաշիւ. **-льно** մ. մեծ քանակութեամբ. խմբովին, ամբողջովին. **-льный** ած. մեծածաւալ, մեծ ծաւալով. о—ая торго́вля մեծավաճառ առևտուր. о. обы́чай ընդհանուր, ընդհանրացած սովորութիւն:

Огуля́ться, -ливаться չ. ցուլ գալ, ծանրանալ (կովի մասին):

Огу|ме́нникъ ա. 1, վայրի սագ. 2, կալի շուրջ բոլորք. 3, կալուոր. **-ме́нный** ած. կալի, կալա—. կալի շուրջը գտնուող. **-ме́нье** չ. տ. Огуме́нникъ 2.

Огурба́ть (-блю́ -бя́тъ) ն. խմբովին շըր-ջապատել, պարփակել. պաշարել:

Огу|ре́цъ, рца́ ա. բս. Cucumis sativus, վարունգ, 'խիար'. солёный о. աղ դըր-րած վարունգ, 'թթու խիար'. бѣшеные огурцы́, բս. Silene inflata, ծուծունկ. за́ячьи, медвѣ́жьи огу́рцы, բս. Iris sibirica, սիբիրական հիրիկ. пья́ные огурцы́, բս. Datura Stramonium, արջընկոյզ (ժանտընկոյզ. փշախնձորի). **-ре́чина** է. վարունգաստանի (ցօղուն և տերևներ). **-ре́чникъ** ա. 1, վարնգենի. 2, Spiraea ulmaria, մօրական աղբիւրակ. **-ре́чный** ած. վարունգի, վարունգա—. о. счётъ մեծ առևտրական հաշիւ. о—ая трава́ տ. Огуре́чникъ; **-рчикъ** ա. նւզ. պստիկ, մանր վարունգ, 'խիարիկ':

Огу|стúть (-щу́ -стя́тъ) *ա.* Огуща́ть; **-стѣва́ть**, -стѣ́ть *չ.* *թանձրանալ, խտանալ (հեղուկներէնի մասին).* **-стѣлый** *բ. ած.* *թանձրացած, խտացած.* **-стѣ́ніе** *չ.* *թանձրանալը. թանձրացում, խտանալը, խտացում.* **-стѣть** *ա.* Огустѣва́ть; **-ща́ть**, -сти́ть *ն.* *թանձրացնել, խտացնել (հեղուկները, ամպը, մէգը).* **-ще́ніе** *չ.* *թանձրացնելը, խտացնելը։*

О́да *ի.* (*յն.*) *քնարերգական տաղ, ներբող։*

Ода́|брива́ніе, -брива́ть *ա.* Одобрива́ніе, -вать.

Ода|вúть (-влю́ -да́вятъ) *ա.* Ода́вливать; **-вле́ніе, -влива́ніе** *չ.* *վերևից ճընշելը, ճնշելը, սեղմելը, սխմելը.* **-влива́ть**, -ви́ть *ն.* *վերևից ճնշել, սեղմել, սխմել։*

О́далень *ա.* *ա.* Одоле́нь. [*ադախոխ։*

Одали́ска *ի.* (*թուրք.*) *կանանոցի հարճ,*

О́даль *նխդ.* (*սեռկ. հոլ.*) *ոչ շատ հեռու, մօտից.* пройти́ б. чего́ *մի բանի մօտից անցնել։*

Ода|ре́ніе *չ.* *պարգևատրելը, -տրութիւն, պարգևաբաշխելը, -շխութիւն, վարձատրութիւն.* **-рива́ть**, **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ), **-ри́ть** *ն.* **1**, *տալ, բաշխել, շնորհել (խելք, միտք, ձիրք).* Богъ одари́лъ человѣ́ка ра́зумомъ; приро́да одари́ла его́ прекра́сными ка́чествами; **2**, *պարգևել, շնորհել, պարգևաբաշխել, վարձատրել. ընծայ, պարգև տալ.* онъ одари́лъ всѣ́хъ свои́хъ знако́мыхъ.

Одво́рье *չ.* *գաւառ շրջանակ, շրջապատ։*

Одвои́ть (-двою́ -я́тъ) *ն.* *երկպատակել, կրկնապատկել.* **-ся** *անդր.* *գւռկ. երկուբնակներ ծնել։*

Оде|бе́лить (-лю -литъ) *ն.* *գէրացնել, 'շաղացնել', ապիկցնել.* **-бе́лѣть** *չ.* *գէրանալ, 'շաղանալ', ապրիլ։* [*կպչել։*

Одего|тúть (-чу́ -тя́тъ) *ն.* *ձիւթել,*

Одё|жа *ռմկ.* **-(е́)жда** *ի.* *շոր, հագուստ.* **-жка** *ի.* *նւզ.* *պստիկ շոր, հագուստ.* по о—ѣ протя́гивай но́жки (*առծ.*) *ոտներդ վերմակիդ համաձայն մեկնիր։* [*հատ ջուր*)։

Одеколо́нъ *ա.* (*ֆր.*) *օդէկօլօն (անուշա-*

Оде́нежить (-жу -жатъ) *ն.* *փող, դրամ մատակարարել։* [*տակառ թատրոն։*

Одео́нъ *ա.* (*յն.*) *պատմ.* *օդէօն, երաժշ-*

Одё́р|гать, ся *ա.* Обдёргать, ся; **-гивать, ся** *ա.* Обдёргивать, ся.

Одеревя|нѣ́лость *ի.* **1**, *փայտացում, փայտացածութիւն.* **2**, *թմրութիւն, անզգայութիւն (անդամների).* **-нѣ́лый** *ած.* **1**, *փայտացած, փայտի պէս կարծրացած, պնդացած.* **2**, *թմրած, անզգայացած (անդամների մասին).* **-нѣ́ніе** *չ.* **1**, *փայտանալը, փայտի պէս կարծրանալը.* **2**, *թմրելը, անզգայանալը (անդամների).* **-нѣ́ть** *չ.* **1**, *փայտանալ, փայտ դառնալ, փայտի նման կարծրանալ.* **2**, *թմրել, անզգայանալ (անդամների մասին).* **3**,* *բթանալ, յիմարանալ, ապուշանալ։*

Оде́р|жа́ніе *չ.* *ստանալը, շահելը. կանգնելը (յաղթութիւն). բռնելը.* **-жа́ть** *ա.* Оде́рживать; **-жива́ніе** *ա.* Одержа́ніе; **-жива́ть**, -жа́ть *ն.* **1**, *ստանալ, շահել.* о. верхъ *յաղթել, յաղթանակել.* о. побѣ́ду надъ врага́ми *թշնամիների վերայ յաղթութիւն կանգնել.* его́ мнѣ́ніе одержа́ло верхъ надъ мнѣ́ніемъ проти́вника; **2**, *բռնել, գրաւել.* одержа́въ высо́ты, мо́жно затрудни́ть непрія́телю при́ступъ· его́ оде́рживаетъ болѣ́знь *նա հիւանդութիւնից բռնուած է.* **-жи́мый** *բ. ած.* чѣмъ *մի բանից (օր. հիւանդութիւնից) բռնուած, ընկճուած, մի բանով տանջուող.* о. бѣ́сомъ *դիւահար, դևոտ.* **-жка** *ի.* *յետ պահելը. բռնելը։*

Одё́рнуть, ся *ա.* Обдё́рнуть, ся.

Одер|ня́ть (-ню́ -ня́тъ) *ա.* Одерня́ть; **-нѣ́лый** *ած.* *ճահճացած, ճիմակալած, սիզակալած.* **-нѣ́ть** *չ.* *ճահճակալել, ճիմակալել, սիզակալել.* **-ня́ть**, -ни́ть *ն.* *ճահճապատել, ճահճով, ճիմերով (дёрнъ) ծածկել, պատել։*

Одё́ръ, одра́ *ա.* **1**, *ուժասպառ, հալից ընկած անասուն. ուժասպառ, հալից ընկած, 'անգալ' մարդ.* **2**, *շինականի սայլի փորը.* **3**, *մեծ սայլ, խուրձ կրելու սայլ.* **4**, *պատգարակ.* **5**, *ա.* Одръ 1.

Одесную́ *մ.* *եկ. ու.* *աջ կողմը, ընդ աջմէ։*

Одеся́т|ствова́ніе *չ.* **1**, *տասանորդ առնելը, վերցնելը.* **2**, *տասանորդ տալը, հատուցանելը.* **-ствова́ть** (-ствую -ютъ) *ն.* **1**, *տասանորդ առնել, վերցնել.* **2**, *տասանորդ տալ, վճարել, հատուցանել։*

Оди|на́кій *ած.* **1**, *միատեսակ, նոյն.* о—аго ро́ста *նոյն հասակի, 'բոյի'.* **2**, *առանձին. պարզ.* о—ая крова́ть *առանձին մահճակալ.* **-на́ко, -на́ково** *մ.* *միակերպ. միաձև.* о. относи́ться ко всѣ́мъ подчинё́ннымъ; **-на́ковость** *ա.* Одина́кость; **-на́ковый** *ած.* *միակերպ, միատեսակ, նման, նոյն.* у нихъ о—ые вку́сы; **-на́кость** *ի.* *միակերպութիւն. նոյնութիւն.* **-на́чка** *ի.* *կոճատ, կենտ բան, իր.* сапоги́ о—и *կենտ կօշիկներ (երկուսն էլ աջ կամ ձախ ոտի համար).* сража́ться по о—ѣ *առանձին առանձին, մարդ մարդու դէմ կռուել.* ихъ допроси́ли по о—ѣ *նոցա առանձին առանձին հարցափորձեցին.* вынима́ть по о—ѣ *կենտ կենտ, կտոր կտոր հանել.* **-на́чность** *ի.* *կոճատութիւն, կենտութիւն.* **-на́чный** *ած.* *կոճատ, կենտ, անզոյգ, մենակ.* о—ое ружьё *միախողովակ, 'միլուլանի' հրացան.* **-нё́хонекъ**, нька, о, **-нё́шенекъ**, нька, о *ած.* *բոլորովին մենակ, մեկուսացած, առանձնացած։*

Одинна́д|цатиуго́льникъ *ա.* *մետասանանկիւն.* **-(оди́-)цатый** *թ—ի. դ—ի.* *տասնմէկերորդ, մետասաներորդ.* **-(оди́-)цать** *թ—ի. քն—ի.* *տասնումէկ, մետասան։* Оди́ннадцатью *մ.* *տասնումէկ անգամ։*

Оди|но́жды *ա.* Одна́жды; **-но́кій** *ած.* **1**, *մենակ, միայնակ, մեկուսացած.* **2**, *ամուրի, չամուսնացած։* Одино́ко *մ.* *մենակ, առանձնացած.* **-но́чество** *չ.* **1**, *մենակութիւն, միայնակութիւն, մեկուսացում (աշխարհից. մարդկանցից).* **2**, *ամուրիութիւն.* **-но́чествовать** (-ствую -ютъ) *չ.* **1**, *մենակ, մեկուսացած, իբ համար քաշուած ապրել.* **2**, *ամուրի լինել.* **-но́читься** (-чусь -чатся) *չ.* *մեկուսանալ, մարդկանցից, հասարակութիւնից խուսափել.* **-но́чка** **1**, *հ-ր.* *մենակ, մեկուսացած, առանձնակեաց այր, կին.* **2**, *ա.* *գիւղական գերդաստանի այն միակ զաւակը, որ պիտանի է զինուորագրութեան համար.* **3**, *ի.* *միաձի կառք.* ѣздить въ о—у; **-но́чный** *ած.* *մենակ, մի-*

այնակ, տասնձին. **-нцóвый** ած. մի լիաշափ կտորից բաղկացած։

Одúнъ, однá, однó (սեռ. одногó; յ. ա. և չ. однѝ, и́хъ; յ. է. однѣ́, ѣ́хъ) թ-լ. ածկ. 1, մի, մէկ. всѣ до одногó բոլորն էլ. 2, նոյն, միևնոյն. мы живёмъ въ однóмъ дóмѣ; быть съ кѣмъ за однó մէկի հետ միաբան, համաձայն, համերաշխ լինել. 3, միայն, միակ, մենակ, լոկ. не я одúнъ, а всѣ э́то знáютъ; у негó однá дурь въ головѣ́ նորա գլուխը լոկ յիմարութիւններով է լցուած։

Одиссéя է. (յն.) Ոդիսական (Հոմերի երկրորդ դիւցազներգութիւնը)։

Одичá|лость է. վայրենացում, վայրենացած լինելը. **-лый** բյ. ած. վայրենացած. **-нie** չ. վայրենանալը. **-ть** չ. վայրենանալ։

Одúческiй ած. քնարական տաղի, ներբողի։

Од|нá ա. Одúнъ; **-нáжды** մ. միանգամ։

Од|нáко, -нáкоже, -нáкожъ մ. բայց, սակայն. չնայելով դորան, այնուամենայնիւ։

Од|нú, -нó ա. Одúнъ.

Одно|бóртный ած. մի շարք կոճակներով. о. пиджáкъ; о—ое пальтó; **-брáтственный** ած. բս. monadelphus, միաեղբայրի. **-брáчie** ա. Единобрáчie; **-весéльный** ած. միաթի (նաւակ). **-вóтчинникъ** ա. միևնոյն «հայրական» կալուածքից մասն, բաժին ունեցող գեղջուկ, եղբօրից կամ եղբայրներից չբաժանուած գիւղացի. **-вóтчинный** ած. միևնոյն «հայրական» կալուածքի. **-врéменно** մ. միաժամանակ. **-врéменность** է. միաժամանակութիւն. **-врéменный** ած. միաժամանակ. **-вѣ́рецъ**, рца ա. **-вѣ́рка** է. հաւատակից, դաւանակից այր, կին. **-вѣ́рный** ած. հաւատակից, դաւանակից. **-вя́зный** ած. միախառն, մի անգամ խառնած կամ գծած (ձայնանիշ). **-глáвый** ած. 1. միագլխանի. о. орёлъ; 2, միագմբէթ. о—ая цéрковь; **-глáзка** է. կնդ. Cyclops, միականի (խեցեմորթ մի). **-глáзый** ած. միաչքանի. **-гнѣ́здокъ**, дка ա. միևնոյն բնից դուրս եկած [ճուտ]. **-гóдокъ**, дка ա. 1, միևնոյն տարին ծնուած. дѣ́ти о-дки; 2, միամեայ, մի տարեկան [կենդանի]. **-голóсный** ած. միաձայն. о—ая мýзыка; **-гóрбый** ած. միասապատ. о. верблю́дъ; **-горóдецъ**, дца ա. համաքաղաքացի, միաքաղաքացի. **-горóдный** ած. համաքաղաքացի, միաքաղաքացի. **-гýбка** է. բս. Aiuga reptans, ճանկխոտ կամ ծծուկ. **-гýбый** ած. միաշուրթն. **-двóрецъ**, рца ա. մենածուխ, տանձնագիր ռուս գիւղացի (որն իրան ազնըւական ծագումից է համարում, առաջ ճորտեր էր ունէր և մինչև 1861 թ. արտօնութիւններ էր վայելում). **-двóрка** է. ռուս կին կամ աղջիկը. **-двóрчество** չ. կալուածքից և ազնուականութիւնից զրկուածի հասարակական վիճակը. **-деревéна** է. մի կտորից շինած (փորած) մակոյկ, նաւակ. **-днéвный** ած. միօրեայ, մի օր տևող. **-дóльный** ած. բս. միաբլթակ կամ միաշաքէլ. о—ое растéнie; **-жóнецъ**, нца ա. միակին, միանգամ միայն ամուսնացած (առաջին ամուսնութիւնից յետոյ այլ ևս չպսակուած). **-жёнъ** ա. 1, միաժամանակ ամուսնացած. 2, ա. Одножéнецъ; **-звýчie** չ. միահնչիւնութիւն, համահնչիւնութիւն. **-звýчный** ած. միահնչիւն, համահնչիւն. **-зéмецъ**, мца ա. երկրակից, համերկրակից, 'համշիրակ'. **-зéмка** ա. 1, երկրակցուհի, 'համշիրակուհի'. 2, միատեսակ հող, գետին, կալուածք. **-знáчащiй**, (և սխալ) **-знáчущiй** ած. միանշանակ, միևնոյն նշանակութիւնն ունեցող. о—ее слóво; **-имéнность** է. 1, համանունութիւն (միևնոյն անունն ունենալը). 2, միանունութիւն (մի անուն միայն ունենալը). **-имéнный** ած. 1, համանուն. 2, միանուն (մի անուն միայն ունեցող). **-калúберный** ած. համաչափ, համատրամագիծ. **-кáшникъ** ա. սննդակից, սեղանակից (միևնոյն հիմնարկութեան մէջ սնուող). **-колёска** ա. Однокóлка; **-колёсный** ա. Однокóлый; **-кóлка** է. **-кóлочка** նւզ. երկանիւ կառք կմ սայլ. **-кóлочный** ած. երկանիւ կառքի կմ սայլի. **-кóлый** ած. միանիւ, միականի. о—ая тáчка; **-колѣ́нный** ած. 1, համազգի, համարիւն, միացեղ. համատոհմ. 2, որ և **-колѣ́нчатый** ած. բս. միահոդ. **-конéчный** ած. միածայր. մի ծայր կմ մի ափ, մի եզր ունեցող. **-кóнный** ած. միաձի, մի ձիով կրուող, քարշուող. о. возъ; **-копы́тный** ած. միասմբակ. о—ыя живóтныя; **-коры́тный** ած. ռմկ. միասին բուած, մեծացրած (անասուններ). **-крáтно** մ. միանգամ. **-крáтный** ած. միանգամեայ, մի անգամ եղող, պատահող. о. глагóлъ քեր. միանուագ բայ. **-крóвный** ած. 1, արիւնակից, համարիւն, ցեղակից. 2, միևնոյն յարկի տակ ապրող. **-лепесткóвый, -лепéстный** ած. բս. միաթերթ ծաղկով. **-ли́стный** ած. միաթերթ. **-ли́чный** ած. միերեսանի. **-лѣ́тнiй** ած. 1, հասակակից. 2, միամեայ, մի ամառ տևող. մի տարեկան. **-лѣ́токъ**, тка ա. Одногóдокъ; **-мáчтовый** ած. միակայմ. **-мѣ́сячникъ** ա. բս. 1, Anemone nemorosa, անտառի պուտ (ծաղկատրուկ, պատուկ կտրուկ ծաղիկ). 2, Hepatica tribola, երեքբլթեան լերդատունկ (քարհինայ). **-нóгiй** ած. միոտանի. **-обрáзie** չ. միակերպութիւն, միաձևութիւն. **-обрáзный** ած. միակերպ, միաձև. **-óкiй** ած. միաչքանի. **-óсный** ած. միառանցքանի. **-пáлубный** ած. միատախտակամած (նաւ). **-пáлый** ած. միմատանի, մի մատով. **-племéнность** է. ազգակցութիւն, ցեղակցութիւն. **-племéнный** ած. ազգակից, ցեղակից, միացեղ. **-покрóвный** ած. բս. monochlamydeus, անպատ կմ ծաղկապատեանով. **-полчáнинъ** ա. համազունդ, միևնոյն գնդում ծառայող. **-пóлый** ած. մի քղանցքի, մի փեշի վերայ կոճկուող. **-полѣ́нный** ած. միաշափ (10 վերշոկից ոչ երկար). о—ыя дровá; **-пýшечный** ած. միաթնդանօթ, մի հատ թնդանօթով. **-рóгiй** ած. միեղջիւրանի, միպոզանի. **-рóдецъ**, дца ա. ցեղակից, երկրակից. **-рóдность** է. միակերպութիւն, միատեսակութիւն, համասեռութիւն. о. претéнзiй; **-рóдный** ած. միակերպ, միատեսակ, համասեռ. **-рубóжка** է. ամենամաքուր հեղուկ խէժ. **-рýкiй** ած. միաձեռանի, մի ձեռքով. **-рýчный** ած. մի ձեռքով գործածական. о. мóлотъ; **-ря́дка** է. ռմկ. մի շարք կոճակներով երկար զգեստ, շատ առանց օձիքի. **-ря́дный** ած. միադաս, միաշարք. **-сéлецъ**, льца ա. Односельчáнинъ; **-сёлка** է. միև-

նոյն գիւղում բնակւող կին. **-сельчáнинъ** ա. **-сельчáнка** է. համագիւղացի, միենոյն գիւղում տարող կամ միեւնոյն գիւղից եղող այր, կին. **-слáтный** ած. մի կողմից թեք. о—ая крыша; **-слóжно** մ. *կարճ, համառօտ կերպով. отвѣчáть на чьи вопрóсы о.; **-слóжный** ած. 1, միավանկ. 2, *կարճ, համառօտ. отвѣчáть комý о—ыми словáми; **-спáльный** ած. միանմանի. о—ая кровáть անկողին, որի վերայ մի մարդ միայն կարող է քնել. **-ствóлка** է. միափողանի, ʻմիլուլանիʼ հրացան. **-ствóльный** ած. միափողանի, ʻմիլուլանիʼ. о—ое ружьё; **-створчатый** ած. կնդ. միափեղկեր. **-стó-шіе** չ. մի ասն ասանասար. **-сторóнній** ած. 1, միակողմանի. 2,* միակողմանի, նեղ, սահմանափակ. о—ее мнѣ́ніе; **-сторóнность** է. միակողմանիութիւն. **-стрешáнный** ած. միատպանդակենի, մի ապանդակով. **-стрáжна** է. ապրսայ ընթացքում միայն մի անգամ խուզած բուրդ, միամեայ բուրդ. **-стрýнный** ած. միալար, միաղիմ **-стрѣ́льный** ա. Одноствóльный; **-съѣ́мянный** ած. բս. միասերմ. **-тѣ́съ** ա. տախտակի մեկ (1½ վերշոկ երկարութեամբ). **-утрóбный** ած. մի արգանդից ծնուած. **-ýхій** ած. միականջ, միականջանի:

Однофамú|лецъ, льца ա. **-лица** է. համազգանուն, միեւնոյն ազգանունը կրող այր, կին. **-льный** ած. համազգանուն:

Одно|хóдный ած. միահետ. **-цвѣ́тный** ած. միագոյն, համերանգ. **-цéнтренный** ած. մաթմ. համակենտրոն. **-цѣ́нный** ած. միենոյն գինն ունեցող, համարժէք. **-чарóчный** ած. մի գաւաթ պարունակող. **-чéльный** ած. միաբերան, մի բերան, մի'ծակ ունեցող. **-черéпный** ա. Одноствóрчатый; **-чéртный** ած. մի գծով նշանակած. **-члéнный** ած. միանդամ. о—ая величинá; **-шéрстный** ած. միակերպ մազ ունեցող, միատեսակ գոյնով. **-этáжный** ած. միայարկ, միյարկանի. **-ягодникъ** ա. բս. Paris quadrifolia, չորեքտերեւեան ապուետախաղող (յողարի?) կամ պարիս. **-ягодный** ած. լսկ, միմիայն դուշատյին պտուղներից բաղկացած կամ պատրաստած (ա-

Одинъ ա. Одинъ. [աւնց խառնուրդի):

Одо|брéніе չ. 1, հաստատում, վաւերացնում. 2, համակրանք, համակրութիւն, հաճութիւն, հաւանութիւն. заслужить о.; съ óбщаго о—ія; **-бриваніе** չ. 1, հաստատելը, վաւերացնելը. 2, համակրելը, հաւանելը. **-бривать**, -брить ն. 1. հաստատել, վաւերացնել. 2, համակրել, հաճել, հաւանել. не о. чегó մի բանի չհաւանել. **-брúтель** ա. **-брúтельница** է. հաստատող, վաւերացնող, համակրող, հաւանող այր, կին. **-брúтельно** մ. հաւանութեամբ. **-брúтельный** ած. համակրական, հաւանութեան. о—ая улыбка; о—ое свидѣтельство; **-брить** (-рю -рятъ) ա. Одóбривать.

Одожі|дáть (-дю -дятъ). **-дáть** ն. անձրեւով ջրել, զովացնել: [նել, քննել:

Одозóрить (-рю -рятъ) ն. շրջելով անս-

Одолéй ա. բս. Euphorbia pilosa, մազմզուտ կաթնաշան կամ ափարի:

Одолéнь ա. բս. Nymphaea alba, սպիտակ հարսնմատ (կոկոռ, շուշան 'ի գետեր):

Одол|жáть I. չ. պարտքերի մէջ խրուիլ. մեծ պարտքեր անել. II. (-жить) ն. 1, պարտք տալ, փոխ տալ. о. когó дéньгами; одолжите мнѣ э́ту кнúгу; 2, մէկին մի բանով պարտաւորեցնել. вы меня́ э́тимъ весьмá одолжите; **-ся** ներգ. 1, պարտք վերցնել, պարտքեր անել. 2, պարտաւորուիլ (ուրիշից ծառայութիւն, շնորհք ընդունելով). я не хочý емý о.; **-жéніе** չ. 1, պարտք տալը, փոխ տալը. 2, երախտիք, ծառայութիւն, հաճութիւն, բարութիւն. երախտիք, լաւութիւն. сдѣ́лайте о. բարի եղէք, շնորհք արէք, հաճեցէք. **-жáтель** ա. **-жáтельница** է. բարութիւն անող, հաճոյք, հաճութիւն պատճառող այր, կին. **-жáтельность** է. պատրաստակամութիւն, յօժարամտութիւն. **-жáтельный** ած. յօժարակամ, պատրաստակամ, սիրալիր. **-жáть** (-жý -жáть), **ся** ա. Одолжáть, ся II.

Одо|лѣвáніе չ. յաղթահարելը. **-лѣвáть**, -лѣть ն. յաղթել, յաղթահարել. о. врагá, препя́тствіе; стáрость начинáетъ одолѣвáть егó; **-лѣ́й** ա. Одолѣй: **-лѣ́ніе** չ. յաղթելը, յաղթահարելը. **-лѣть** ա. Одолѣвáть. [հաշտոփ (գործիք):

Одомéтръ ա. (յն.) ուղեչափ, ճանապար-

Одонто|лáтъ ա. (յն.) քարացած ատամ (կենդանու), ոսկրային պերսպակ. **-лóгія** է. (յն.) ատամնաբանութիւն, -ատամնաբանութիւն:

Одó|нье չ. **-ньице** նւզ. 1, գւռ. գեղի տակ. 2, հացի կամ խոտի դէզ (կլոր և սրածայր):

Одохнýть ն. շնչելով բաց, գոլորշի արձակել, արտագրել, տալ:

Óдрань է. ա. Одёръ 1.

Одрáть (одерý -рýтъ) ա. Обдирáть.

Одръ ա. 1, անկողին, մահիճ. о. болѣ́зни հիւանդութեան, ցաւագարութեան մահիճ. о. смéрти մահուան անկողին. о. мучéній տառապանքների, տանջանքների մահիճ. 2, մեռելի պատգարակ:

Одря́|хлый, **-хлѣ́лый** բյ. ած. զառամած, հալից ընկած. **-хлѣ́ть** ա. Дря́хлѣть; **-хнуть** ա. Дря́хнуть.

Одубáть (-блю -бáтъ) ն. խաղաղեցնել (մարթը), դարաղել:

Оду|вáніе չ. ամէն կողմից վրան փչելը. **-вáнчикъ**, **-вáнъ** ա. բս. Leontodon taraxacum, կաթնախոտ (խառա, խառուքի, կաթնուկ?) **-вáть**, -(ý)ть ն. ամէն կողմից փչել. փչելով ցրել, մաքրել (ցորենը). **-ся** ներգ. իր վերայ ամէն կողմից փչել:

Одýжинки ա. յ. լծաղեղի (дугá 3) ծայրերին խփած երկաթները:

Одý|маться ա. Одýмываться; **-мчивый** ած. հեշտութեամբ իր միտքը, մտադրութիւնը փոխող. անհաստատ, փոփոխամիտ. **-мываться**, -маться չ. 1, մտածել, կշռել, խորհել. 2, իր միտքը, մտադրութիւնը փոխել:

Одурá|ченіе չ. յիմարի տեղ դնելը, ծաղրելը, նշաւակելը. **-чивать**, **-чить** (-чу -чатъ) ն. յիմարի տեղ դնել, ծաղրել, նշաւակել, ʻմասխարայ դցելʼ. **-ся** ներգ. ծաղրի ու ծանակի առարկայ դառնալ, ʻմասխարայ դառնալʼ:

Оду|рúть (-рю -рáтъ), -рáть ն. յիմարացնել, շշմեցնել, բթացնել, գժուեցնել. что

винó одуряетъ; табáкъ одуряетъ; **-ряющій** -*ծ. շշմեցնող, շշմեցուցիչ, թմրեցնող։*

Одурмá|нивать, -нить (-ню -нятъ) *ն. շշմեցնել, գլուխը պտտել ածել, 'գժեցնել'.* *одурмáнивающія пóчести *խիստ մեծ, պատ-իւներ յարգանքներ, պատիւներ։*

Одý|ряникъ, а *և* á *-.*=Сóнная óдурь (*տ.* 'Одурь); **-рнóй** *-ծ. շշմեցնող, թմրեցնող, գժեցնող։*

Óду|рь *է.* **1,** *ցնորում, ցնորմունք (ժամանակավոր).* на тебя́ ó. нашлá *դու խելքդ, միտքդ կորցրել ես.* **2,** *բս. ա,* Azalea pontica, *Պոնտոսի լեռնավարդ. բ,* Hyoscyamus niger, *սև կմ ադուէշ բանգ. գ,* сóнная ó. Atropa belladonna, *մոլի կմ մատռաքու մորմ (շնախոտ).* **-рѣлый** *բյ. -ծ. յիմարացած, ապուշ կտրած, խելացնոր, խելքը կորցրած. շշմած.* **-рѣніе** *չ. յիմարանալը, խելքը կորցնելը. շշմածութիւն.* **-рѣть** *տ.* Дурѣть; **-рять** *տ.* Одурить.

Одý|тловáтость *է. թեթև փքում, փքուածութիւն.* **-(ý)тловáтый** *-ծ. փոքր ինչ փքուած, ուռած.* **-тлоный** *տ.* Одýтлый; **-тлость** *է. փքուածութիւն, փքում, ուռածութիւն.* **-тлый** *-ծ. փքուած երեսով, փքուած, ուռած այտերով (թշերով).* **-тышъ** *-. կնդ.* Diodon tigrinus, *գրտողն կմ ոզնաձուկ.* **-ть** (одýю -ютъ), **ся** *տ.* Одувáть, ся.

Одухотво|рéніе *չ.* **1,** *վերացականացնում.* **2,** *կենդանացնում.* **-рить** (-рю -рятъ), **-рять** *ն.* **1,** *վերացականացնել, վերացական միտք, իմաստ տալ.* **2,** *կենդանացնել, ոգի, կենդանութիւն ներշնչել։*

Одуше|витель *-.* **-вительница** *է. ոգևորող, խրախուսող, քաջալերող այր, կին.* **-вительный** *-ծ. ոգևորիչ, խրախուսիչ, քաջալերական.* **-вить** (-влю -вятъ), **ся** *տ.* Одушевлять ся; **-влéніе** *չ. ոգևորում, -րութիւն, քաջալերում, -րութիւն, խրախուսանք.* **-влять,** -вить *ն.* **1,** *ոգի, կեանք, կենդանութիւն տալ.* ваятель одушевляетъ мрáморъ; **2,** *ոգևորել, խրախուսել, քաջալերել.* **-ся** *-նչբ. ոգևորուիլ, քաջալերուիլ, խրախուսուիլ։*

Одыш|ка *է. բժ. ծանրաշնչութիւն, շնչարգելութիւն.* страдáть о—ою; **-шливый** *-ծ. խեղդող, -գիչ. շունչը կտրող.* о. кáшель; **-шникъ** *-.*=Одышная травá (*տ.* Одышный); **-шный** *-ծ.* **1,** *ծանրաշնչութեան, շնչարգելութեան.* о—ая болѣзнь *տ.* Одышка; о—ая травá *բս. ա,* Jasione montana, *լեռնական յասիոն. բ,* Scabiosa arvensis, *քոսադեղ (պրկեծաղիկ?).* **2,** *տ.* Одышливый.

Одѣ|вáніе *չ.* **1,** *հագցնելը.* **-вáть,** -(ѣ)ть *ն.* **1,** (*ախտ*) *տ.* Надѣвáть; **2,** когó *մէկին հագցնել. մէկի համար հագուստ հոգալ, մատակարարել.* отéцъ обя́занъ о. и обувáть своихъ дѣтéй; невѣсту одѣли въ подвѣнéчное плáтье; **3,** *պատ երեսը քաշել. պատել (օր. գետի ափերը).* о. крéсла, дивáнъ *բազկաթոռների, բազմոցի երեսները հագցնել.* о. стѣ́ны *պատերը թզել.* **-ся** *-նչբ.* **1,** *հագնուիլ.* онъ одѣвáется со вкýсомъ; **2,** *ծածկուիլ.* лечь въ постéль и о. одѣя́ломъ; о. лúстьями *տերևակալիլ, տերևներով ծածկուիլ.* птенцы́ одѣвáются *ճուտիկները փետրակալում են։*

Одѣ|лéніе *չ. բաշխում, տուչութիւն.* **-лить** (-лю -лятъ) *տ.* Одѣлять; **-лъ** *-.* **1,** *տ.* Одѣлéніе; **2,** *մաս, բաժին, 'փայ'.* **-лять,** -лить *ն.* **1,** *տալ, բաշխել.* **2,** *զրկել (բաժանելիս), մէկին հասնելի մասը չտալ կամ վիճելու։*

Одѣть (одѣну -нутъ; *հրմ.* одѣнь), **ся** *տ.* Одѣвáть, ся.

Одѣ|я́ло *չ. վերմակ.* **-я́льный** *-ծ. վերմակի.* **-я́льце** *չ. նւզ. վերմակիկ.* **-я́ніе** *չ.* **1,** *հագուստ.* **2,** *զգեստաւորութիւն, զգեստ (պաշտօնական)։*

Оевропéиться (-рéюсь -ятся) *չ. եւրոպականալ, եւրոպական ձևեր, սովորութիւններ ընդունել։*

Оевропéиться (-пéюсь -ятся) *չ. եւրոպականանալ, եւրոպական սովորութիւններ ընդունել, խրացնել։* [-нять.

Оеди|нить, -нять *տ.* Объединить,

Ожиться (-жусь -жатся) *չ.* на когó *մէկի վերայ բարկանալ, 'գազազիլ', մէկի դէմ կատաղիլ։*

Ожá|ривать, -рить **1,** *տ.* Обжáривать, -рить; **2,** *'մէջքը տաքացնել', ծեծել, ջարդել։*

О|жáтіе *տ.* Ожимáніе; **-жáть** (ожмý -мýтъ; -жми́) *տ.* Ожимáть; *և* **-жáть** (ожнý -нýтъ; -жни́) *տ.* Ожинáть.

Ожгý *տ.* Ожéчь.

О|жёга *է. այրուած, խարուած տեղ մարմնի վերայ.* **-(ó)жёгъ** *-. խառնիչ (երկար փայտ վառարանի կրակը խառնելու)։*

Ожемá|ниваться, -ниться (-нюсь -нятся) *չ. կարգուիլ, քերուիլ։*

Ожé|нивать, -нить (-ню -нятъ) *ն. ամուսնացնել, պսակել (մարդուն).* **-ся** *-նչբ. ամուսնանալ, պսակուել (մարդու մասին)։*

Ожере|бáться (-блюсь -бáтся) *չ. ցնկնել, ծնել (մատակ ձիու, քած իշի կմ ուղտի մասին)։*

Ожерé|локъ, лка *-.* **-лочекъ,** чка *-.* **1,** *վզակապ, ճակ կապ (շան).* **2,** *վզի շուրջը գդած մուշտակ.* **-лочный** *-ծ. վզակապի.* **-лье** *չ.* **-льице** *նւզ. մանեակ, քառամանեակ, 'ևխանոց'.* **-льникъ** *-.* **1,** *մանեկագործ.* **2,** [*շան կմ ուրիշ անասունի*] *վզի կապ.* **-льный** *-ծ. մանեակի, 'եխանոցի'։* [*ցած։*

Ожё|сткилый *բյ. -ծ պնդացած, կոշտա-*

Ожесто|чáть, -чить *ն.* **1,** *խստացնել, քարացնել, անխնայ, անողորմ դարձնել (մէկի սիրտը).* **2,** *կատաղեցնել.* **-ся** *-նչբ.* **1,** *խստանալ, քարանալ.* **2,** *անխնայ դառնալ, կատաղիլ, 'գազազիլ'.* **-чéніе** *չ.* **1,** *խստացում, քարացում (սրտի).* **2,** *կատաղութիւն, դառնութիւն սրտի.* **-чáть** (-чý -чáтъ), **ся** *տ.* Ожесточáть, ся.

Оже|стѣ́лый *բյ. -ծ. պնդացած, կարծրացած.* **-стѣ́ніе** *չ. պնդանալը, կարծրանալը.* **-стѣ́ть** *չ. պնդանալ, կարծրանալ (օր. կաշու մասին)։*

О|жéчь (-жгý -жжёшь -жгýтъ; *անց.* ожёгъ -жглá, ó; -жги́), **ся** *տ.* Ожигáть, ся; **-жжéніе** *չ. այրելը, խարուելը։*

Ожи|вáніе *չ. կենդանանալը, վերակենդանանալը.* **-вáть,** -(и́)ть *չ.* **1,** *յառնել (դբ.), յարութիւն առնել, վերակենդանանալ.* **2,** *կազդուրուիլ.* **3,** *կենդանանալ, շունչ, ոգի առնել.*

-ви́тель м. **-ви́тельница** ж. կենդանացնող, կենարար, ոգի. կենդանութիւն տուող. **-ви́тельный** -ի. կենդանացնող, կենարար. **-ви́ть** (-влю́ -ви́ть), **ся** տ. Оживля́ть, ся; **-ка** ժ. 1, տ. Оживле́ніе; 2, գործքնկ. բամբակէ զարդուածքի մշակումը. **-вле́ніе** չ. կենդանացնելը, ոգի, կենդանութիւն ներշնչելը. կենդանութիւն, ուժը, զուարթ տրամադրութիւն. **-вля́ть**, -ви́ть ն. 1, յարուցանել, յարութիւն տալ. 2, վերակենդանացնել, կենդանութիւն տալ, նորոգել. эта новость оживи́ла мои́ наде́жды; 3, կազդուրել. **-ся** -ներ. կենդանանալ, ոգի, առնել, քաջալերուել։

Оживотво|ре́ніе չ. կենդանացնելը, ոգի, կենդանութիւն տալը. **-ри́тельный** -ի. կենդանացուցիչ, ոգի, կենդանութիւն տուող. **-ри́ть** (-рю́ -ри́ть), **-ря́ть** տ. Оживи́ть, ся, -вля́ть, ся.

Ожи|ву́ տ. Ожи́ть; **-ва́ть** չ. վերակենդանանալ, կենդանանալ, ոգի, կենդանութիւն առնել։

Ожи|га́льщикъ տ. Обжига́льщикъ; **-га́ть** ն. 1, տ. Обжига́ть 4; 2, խարել, կիզել. **-ся** 1, տ. Обжига́ться; 2, դաղուել, փորձանքի հանդիպել։

Ожи|да́ніе չ. սպասելը, ակնկալութիւն. быть въ о—іи чего́-либо մի բանի սպասել. сверхъ о—ія անսպասելի կերպով, անակնկալ կերպով. **-да́тель** м. **-да́тельница** ж. սպասող, ակնկալող այր. կին. **-да́ть** ն. кого́, чего́ մէկին, մի բան(ի) սպասել. о. изве́стій; я отъ васъ э́того не ожида́лъ.

Ожидо́вѣть չ. *վախենալ, սիրտը տը ընկնել, 'փորանը սարերն ընկնել'։

Ожидѣ́ть չ. նօսրանալ, ցանցառանալ։

Ожи|ма́ніе չ. սեղմելը, սխմելը, հյուդ տալը. **-ма́ть**, ожа́ть ն. վերևից կամ չորս կողմից սեղմել, սխմել, ճնշել, հյութ տալ. **-мъ** м.

Ожи́на տ. Ежеви́на. [տ. Ожима́ніе.

Ожи|на́ніе չ. 1, չորս կողմից հնձելը. հնձելիս բաց մնալը, տալ անցկենալը. **-нка** ж. տ. Ожина́ніе; **-нки**, нокъ ж. յ. հնձելիս բաց մնացած, մնացած տեղ, հնձի մնացորդ. **-нъ** м. տ. Ожина́ніе.

Ожи́|рокъ, рка м. գէրացած, 'չաղացած', 'աղած' մարդ կամ անասուն. **-рѣ́ть** չ. գէրանալ, 'չաղանալ', 'աղիլ'։

О|жи́тіе չ. յանձնելը, յարութիւն առնելը. կենդանանալը, վերակենդանանալը. **-жи́ть** (-живу́ -ву́ть; անց. ожи́лъ -ла, о) տ. Ожи-

Ожо́|га, -гъ տ. Ожёга, -гъ. [ва́ть.

Озабо́рить (-рю -ря́ть) ն. ցանկով, վանդակով պատել. **-ся** -ներ ցանկով, վանդակով պատուել։

Оза|бо́тить (-чу -тя́ть), **ся** տ. Оза-бо́чивать, ся; **-бо́ченіе** չ. հոգս, մտատանջութիւն. **-бо́чивать**, -бо́тить ն. кого́ чѣмъ մէկին մի բանով հոգս, մտատանջութիւն պատճառել. **-ся** -ներ. чѣмъ մի բանի հոգսը քաշել, մի բանով մտատանջուել։

Озагла́|вить (-влю -вять), **-вли-вать** ն. վերտառութիւն դրել, վերտառութիւն տալ, խորագրել։

Озада́|чивать, -чить (-чу -чать) ն. кого́ մէկին տարակուսանք, մտատանջութիւն, մտահոգութիւն պատճառել, աշխեցնել, շուարեցնել. это возраже́ніе озада́чило его́.

Оза́докъ, дка м. 1, քամակի մաս, ետևի մաս, մէջքի մաս. 2, փուշ, ետ տուող հացահատիկ (քամելիս շեղուած)։

Оза|ре́ніе չ. լուսաւորելը, -րում. **-ри́тельный** -ի. լուսաւորող. **-ря́ть, -ри́ть** (-рю́ -ри́ть) ն. լուսաւորել. со́лнце озаря́етъ зе́млю; о. умы́ люде́й մարդկանց մտքերը լուսաւորել. меня́ вдругъ озари́ла блестя́щая мысль յանկարծ իմ գլխում մի հրաշալի միտք ծագեց. **-ся** -ներ. 1, փայլել. 2, լուսաւորուել, կերպուել։

Озвѣзди́ть (-вжу́ -зди́ть) ն. աստղերով ծածկել, աստղազարդել. **-ся** -ներ. իւր կուրծքը աստղերով զարդարել, ծածկել։

Озвѣ|ри́ть (-рю́ -ри́ть), -ря́ть ն. գազանացնել, կատաղեցնել, 'գազազեցնել'. **-ся**, **-рѣть** չ. գազանանալ, խիստ կատաղել, 'գազազել'. **-ря́ть, ся** տ. Озвѣри́ть, ся.

О́зда ժ. Վօլգ. գետանուտ մէջ բաց լճի լայնութեան անցնող գետնը։

Оздо|ра́вливаніе չ. առողջանալը, առողջանալը, կազդուրուելը. **-ра́вливать**, -ро́вѣть չ. առողջանալ, ապաքինուել. **-ро-вле́ніе** չ. ապաքինում, ապաքինութիւն. **-ро-вле́нный** -ի. առողջացած, ապաքինուած, կազդուրուած. -(оздо)**ро́вѣть** չ. 1, (оздоро́вѣть) տ. Оздора́вливать; 2, (оздорове́ть) կազդուրուել, գէրանալ, 'չաղանալ', լցուել, 'պա-ղել'։

Озелени́ть (-ню́ -ня́ть) ն. 1, կանաչ ներկել. 2, կանաչ խոտով, կանաչ բանով ծածկել, կերտակել. 3, կանաչով, կանաչեղէնով ծածկել (հողը), կանաչ տերևներով ծածկել (ծառը)։

Озе|млени́ть (-ню́ -ня́ть), -млеия́ть ն. են. ու. հող, ցամաք դարձնել. **-мле́ніе** չ. հող, ցամաք դարձնելը. **-млени́ть** տ. Озе-млени́ть.

О́зень ժ. գետին, ներքև (դցել, գլորուել)։

Озе|ри́стый -ի. լճաշատ. **-ри́ще** չ. լճատեղ (տեղ, ուր առաջ լիճ է եղել). **-рко́** չ. նւզ. լճակ, պստիկ լիճ։

Озерня́ть (-ню́ -ня́ть) տ. Озерня́ть.

Озе|рно́й, -ёрный -ի. լճի, լճային։

Озер|нѣ́ть չ. հատիկաւորուել, հատիկներ գցանել. **-ня́ть**, -ни́ть ն. հատիկաւորել. հատիկներ դարձնել։ [**-рцо́** չ. նւզ. լճակ։

О́зе|ро չ. լիճ. соляно́е о. աղի լիճ.

О|зимова́ть տ. Зазимова́ть; **-зимо́вый, -зи́мый** -ի. աշնանը ցանած. о хлѣбъ աշնանացան. **-зи́мь** ժ. աշնանացան։

Ози|ра́ніе չ. շրջահայելը, շուրջնայելի դիտելը. **-ра́ть**, озрѣ́ть ն. շրջահայել, շուրջնայելի դիտել. **-ся** չ. չորս կողմ մտիկ տալ, տեսնել, շրջահայել։

Озла|ща́ть, -ти́ть (-щу́ -ти́ть) ն. 1, ոսկեզօծել, ոսկեջրել. 2, ոսկէճաճանչ ճառագայթներով լուսաւորել (արեգակի մասին). **-ще́ніе** չ. 1, ոսկեզօծում, ոսկեջրում. 2, լուսաւորում (ոսկէճաճանչ ճառագայթներով)։

Оз|ли́ть (-лю́ -ли́ть) ն. բարկացնել. կատաղեցնել. **-ся** -ներ. բարկանալ, խիստ չարանալ, զայրանալ, կատաղել։

Озло|би́тель ա. **-би́тельница** ի. բարկացնող, սրտմտեցնող այր, կին. **-би́тельный** ած. բարկացնող, չարացնող, սրտմտեցնող. **-би́ть** (-блю -бя́тъ), **ся** տ. Озлобля́ть, ся; **-бле́ніе** չ. 1, բարկանալը, չարանալը. 2, բարկութիւն, գազանութիւն (սրտի). **-бля́ть**, -бить ն. բարկացնել, չարացնել, կատաղեցնել. озлобленный врагъ կատաղի թշնամի. **-ся** չզ. բարկանալ, զայրանալ, չարանալ, կատաղիլ։ [բանել։

Озлословить (-влю -вятъ) ն. վատա-

Озмѣи́ться (-ѣю́сь -я́тся) չզ. 1, օձ դառնալ, օձի կերպարանք ընդունել. 2, на кого́ մէկի վերայ չարանալ, բարկանալ, օձի պէս թշշալ։

Озна|ка́мливаніе,-ка́мливать,ся տ. Ознако́мливаніе, -вать, ся; **-ко́мить** (-млю -мятъ), **ся** տ. Ознако́мливать, ся; **-комле́ніе**, **-ко́мливаніе** չ. съ чѣмъ մի բանի հետ ծանօթանալը. **-ко́мливать**, **-комля́ть**, -ко́мить ն. кого́ съ чѣмъ մէկին մի բանի հետ ծանօթացնել. **-ся** չզ. съ чѣмъ մի բանի հետ ծանօթանալ։

Ознаме|нова́ніе չ. 1, նշանակելը, ցոյց, ցուցում. 2, յաւէրժացնելը, նշանաւոր դարձնելը. въ о. э́той побѣ́ды; въ о. своéй благода́рности 'ի նշան իւր երախտագիտութեան. **-нова́ть** (-ну́ю -ютъ) տ. Ознаменóвывать; **-но́вываніе** տ. Ознаменова́ніе; **-но́вывать**, -нова́ть ն. 1, նշանակել, նշան տալ. յայտնել, ցոյց տալ. о. крестóмъ խաչակնքել. 2, նշանաւոր, անմոռաց դարձնել, յաւէրժացնել, անմահացնել. о. своё ца́рствованіе вели́кими пóдвигами; проше́дшій годъ былъ ознаменóванъ ра́зными бѣ́дствіями—նշանաւոր եղաւ զանազան արհաւիրքներով։

Озна|ча́ть, -чить ն. 1, նշանակել, նշան դնել, նշան անել, նշանել. 2, նշանակել, ցոյց տալ. **-че́ніе** չ. նշանակելը, որոշելը. о. вре́мени, срóка ժամանակ, պայմանաժամ նշանակելը, որոշելը, դնելը. о. дня приня́тія; **-чить** (-чу -чатъ) տ. Означа́ть.

Озно́|ба ի. 1, մրսած, ցրտահար տեղ, բիծ մարմնի վերայ. 2, սիրոյ սարսուռ, սիրուն (տարփանքի). **-би́ть** (-блю́ -бя́тъ) տ. Ознобля́ть; **-бле́ніе** չ. մրսեցնելը. ցրտից հատած վէրք, ցրտահարութիւն. **-бля́ть**, -би́ть ն. մրսեցնել, ցրտահար անել (մարմնի մասը, անդամը). **-бъ** ա. 1, դողէրոցք. лихора́дочный о.; «о. пробѣгалъ по спинѣ́»; 2, ցրտահար անդամ, մաս. о. на де́ревѣ ծառի ցրտահար մասը։ [sile, գետնամոմ։

Озокери́тъ ա. հնք. Ozocérite, cire fos-

Озоля́ть (-лю́ -ля́тъ) տ. Озоля́ть.

Озолоти́ть (-чу́ -тя́тъ) ն. 1, ոսկեզօծել. 2, հարստացնել, փարթամացնել։ [ցանել։

Озо|ля́ть, -ли́ть ն. մոխրել, վրան մոխիր

Озо́|рить (-рю -ря́тъ) չ. կռուել, ամբարշտութիւն անել, անկարգութիւն, անզգամութիւն անել, չարաճճի բաներ բանել. **-рни́къ**, а́ ա. **-рни́ца** ի. կռուարար, ամբարիշտ, անզգամ այր, կին. **-рни́чаніе(ье)** չ. անզգամութիւն անելը, յանդուգն, լիրբ բաներ բանելը. **-рни́чать** տ. Озóрить; **-рни́ческій** ած. անզգամ, լիրբ, յանդուգն. **-рни́чество** չ. անզգամութիւն, լրբութիւն, յանդգնութիւն. **-рный** ած. կռուարար, անզգամ, լիրբ, յանդուգն։ **-(о́)рство́** չ. լրբութիւն, յանդգնութիւն, անզգամութիւն։

О|зрѣ́ніе տ. Озира́ніе; **-зрѣ́ть** (-зрю́ -я́тъ), **ся** տ. Озира́ть, ся. [յել, մարկ անել։

Озѣ́|вывать,-ва́ть ն. յօրանջելով նա-

Озя|ба́ніе չ. 1, մրսելը. 2, ցրտահար լինելը. **-ба́ть**, -бнуть չ. մրսել, սառչել. փէտանալ, ցրտահար լինել. я о́чень озя́бъ; у меня́ но́ги озя́бли; **-блый** բյ. ած. մրսած, սառած պրսած. ցրտահար եղած. **-бнуть** տ. Озяба́ть.

Озятѣ́ть չ. 1, փեսայ դառնալ. 2, փեսայ ունենալ (այսինքն իւր աղջկանը մարդու տալ)։

Ой ձյ. ոյ, ահ, ճֆ. ой-ой ոյ, ոյ. ой-ой, до́рого про́сишь.

Окаба|ле́ніе չ. ճորտացնելը. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. ճորտացնել, ծառայացրել, բռնակալացնել։

Окаба́чить (-чу -чатъ) ն. գինետան դուռը սովորեցնել, հարբեցողութեան վարժեցնել։

Окаблу́|чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. կրունկներ շինել, կրունկներ դնել, պատրաստել (կօշիկների համար)։

Окаблуче́чить տ. Каблуче́чить.

Ока|жу́ տ. Оказа́ть; **-за́ніе** չ. տալը, ցոյց տալը. о. по́мощи օգնութիւն հասցնելը. **-за́ть** (-жу́ -ка́жутъ; -жи́), **ся** տ. Ока́зывать, ся.

Ока́зія ի. 1, դէպք, պատահմունք. 2, դըժպհի պատահար, ձախորդութիւն, 'խաթարալա'. э́кая о.! тьфу ты, о.! թիւհ, անիծեալ, նզովեալ։

Ока́|зываніе չ. ցոյց տալը, մատուցանելը. о. услу́ги ծառայութիւն մատուցանելը. о. ми́лости ողորմութիւն, շնորհք ցոյց տալը. **-зывать**, -за́ть ն. 1, ցոյց տալ, մատուցանել, հասցնել. արտայայտել. о. кому́ дру́жбу, уваже́ніе; о. кому́ неуваже́ніе; о. кому́ услу́гу, по́мощь, защи́ту; 2, ազդել, ներգործել, առաջացնել. тепло́ и хо́лодъ ока́зываютъ разли́чное влія́ніе на тѣла́; **-ся** չզ. երեւալ, 'դուրս գալ'. въ нали́чности оказа́лось у него́ сто рубле́й նորա մօտ հարիւր ռ. կանխիկ փող գտնուեցաւ. онъ оказа́лся неви́ннымъ նա անմեղ դուրս եկաւ. слу́хи э́ти оказа́лись ло́жными այդ լուրերը սուտ դուրս եկան. тепе́рь ока́зывается, что э́то была́ клевета́ այժմ դուրս է գալիս, որ էլ։

Окай|мя́ть (-млю́ -мя́тъ) տ. Окаймля́ть; **-мле́ніе** չ. բոլորք քաշելը. **-млённый** բյ. ած. բոլորք քաշած. **-мля́ть**, -ми́ть ն. բոլորք, եզերք քաշել։

Ока́|лина ի. 1, [մետաղից կռելու ժամանակ բաժանուած] փշուրներ, կզկղանք. 2, հրաբուխից ժայթքուած լավայի փշրանքներ. **-листый** ած. շատ փշուրներ, շատ կզկղանք ունող։

Ока́лы|ваніе, -вать տ. Обка́лываніе, -вать.

Ока|лѣва́ть, -лѣть չ. 1, ցրտից կմ աղքատութիւնից շորանալ, կուչ գալ. 2, սատկել. **-лѣлый** բյ. ած. 1, [ցրտից կմ աղքատութիւնից]

չորացած, կաւչ եկած. 2, սառնկած. **-лѣть** տ. Окалѣвать.

Окалѣ|чивать, -чить (-чу -чать) ն. խեղել, խեղանդամ, հաշմանդամ դարձնել։

Окаме|нѣніе չ. քարացնելը. **-нять** (-ню -нять) տ. Окаменять; **-нѣлость** ի. 1, քարացած, քարի փոխուած կենդանի կամ բոյս. 2, քարացածութիւն. **-нѣлый** ած. քարացած, քար դարձած. о—ое дерево; **-нѣніе** չ. քարացում. **-нѣть** չ. քարանալ, քար դառնալ, քարի փոխուել. **-нять**, -нить ն. 1, քարացնել, քար դարձնել, քարի փոխել. 2, քարացնել, խըստացնել, անզգայ դարձնել (մէկի սիրտը). **-ся** տ. Окаменѣть.

Окáнчи|ваніе չ. վերջացնելը, աւարտելը. **-вать**, окончáть, окóнчить ն. վերջացնել, աւարտել, լմնցնել (ռճ.-հյ), պրծնել. о. дѣло; о. курсъ ученія; о. миромъ тяжбу դատական գործը հաշտութեամբ վերջացնել. **-ся** չզ. վերջանալ, աւարտուել, վախճանի յանգել։

Окá|паніе չ. կաթկթեցնելը. **-пать** ն. շուրջանակի, շուրջը կաթկթեցնել (օր. հալած մոմը), ապականել. **-ся** չզ. կեղտոտուել, ապականուել։

Окапýтить (-пýчу -тять) ն. քայքայել, փչացնել. **-ся** 1, չզ. քայքայուել. 2, չ. փըչանալ, մեռնել։

Окáп|чиваніе չ. ծխոտելը, մխոտելը. **-чивать**, окоптить ն. ծխոտել, մխոտել։

Окáпы|ваніе չ. շուրջանակի փորելը, փոս, խրամ կտրելը. ամրացնելը (շուրջը փոս, խրամ փորելով). **-вать**, окопáть ն. 1, շուրջանակի փորել, փոս կտրել. о. картóфель կարտոֆիլը 'փոյփոխացնել'. 2, շուրջանակի ամրացնել (փոս, խրամ փորելով և հող կիտելով). окóпанный станъ խրամներով, փոսերով ամրացրած բանակ. 3, когó մէկին կենդանի թաղել. **-ся** չզ. իր շուրջը փոս քաշել, խրամ կտրել, ամրանալ. непріятель окопáлся.

Окарáчивать ն. յետևի ոտների վերայ նստեցնել (ձիուն). **-ся** չզ. նստել (յետևի ոտների վերայ)։

Окáр|кивать, -кать ն. 1, վատ բան գուշակել, մարգարէանալ. 2, չափազանց շատ գովելով փչացնել, վնասել (մանկանը). 3, կըշտամբել, պարսաւել։

Окармáнить (-ню -нять) ն. когó մէկին կողոպտել, մէկի հասոյթները յափշտակել, հիւրացնել, մէկին խաբել։

Окáр|мливаніе չ. թունաւորելը. **-мливать**, окормлять, окормить ն. 1, չափազանց շատ կերակրել, խիստ բոել. 2, մահացու կերակուր տալ. թունաւորել։

Окартá|вить (-влю -вять), **-вливать** ն. когó մէկին ծաղրել, 'մասխարայ գըցել' (նորա պէս խօսելով ու ծամածռութիւններ անելով). **-вѣть** չ. թլուատանալ, թլուատութիւն անել։

Ока|тáть տ. Окáтывать; **-тистый** ած. 1, կլորացրած, կամարաձև. 2, ցեխոտ, կեղտոտ (ճամբայ). **-тить** (-чý -кáтять), **ся** տ. Окáчивать, ся; **-тка** ի. 1, ճրագուելը (օր. տակառը ներքուստ, հալած ճրագուով). 2, ամենալոտիր խոզի մազ (խոզի բաշից). **-тникъ** ա. կլորացած ծայրով սիւնակ. **-тный** ած. 1, կլոր, կլորացրած. 2, ողողելու. **-токъ, тка** ա. կլորացրած իր, տարեկայ. ճալաքար. **-тъ** ա. 1, կլորացնելը. 2, [գլորուելուց] կլորացած իր, տարեկայ. **-тывать**, -тáть ն. կլորացնել. о. дорóгу ճանապարհը ծեծել, նստցնել. **-тышъ** ա. 1, [գլորելուց] կլորացած իր, տարեկայ. 2, կլոր ճալաքար։

Окá|чиваніе չ. վերևից, գլխին ածելը, թափելը. **-чивать**, -тить ն. վերևից, գլխին ածել, թափել. **-ся** չզ. իր վերայ, իր գլխին ածել, թափել. **-чý** տ. Окатить.

Окáши|ваніе չ. 1, շեղ կտրելը. 2, շուրջ կողմից հնձելը, հարելը. 3, բոլորովին հնձելը, հարելը. **-вать**, окосить ն. 1, շեղ, թեք գըծով կտրել, 2, շուրջ կողմից հնձել, հարել. 3, բոլորը, բոլորովին հնձել, հարել պրծնել։

Окáш|ливать, -лять ն. հազալով ակնարկել, խմաց տալ, հասկացնել. о. дѣло գործը քննել, կշռել։

Окаян|никъ ա. **-ница** ի. անիծեալ, նզովեալ, անօրէն այր, կին. **-ный** ած. 1, անիծեալ, նզովեալ, պիղծ, անօրէն. 2, դժբախտ, թշուառ, ողորմելի. **-ство** չ. նզովեալ, անիծեալ վիճակ, դժբախտութիւն. ողորմելի, թշուառ դրութիւն։

Окваш|сить (-шу -сять) տ. Окваши-вать; **-ска** ի. **-шиваніе** չ. թթուեցնելը, խմորում. **-шивать**, -сить ն. թթուեցնել, խմորեցնել։

Океá|нскій ած. ովկիանոսի, -նոսեան. **-нъ** ա. (յն.) ովկիանոս. Великій կամ Тихій о.

Окивáть ն. что մի բանի շուրջը պտտելով գլխով համակրական նշաններ անել։

Оки|дáніе տ. Окидываніе; **-дать, ся** տ. Окидывать, ся; **-дываніе** չ. շուրջ կողմից գցելը, թափելը. **-дывать**, -дать, **-нуть** ն. что чѣмъ 1, մի բանի շուրջը [հող] ածել, կիտել. մի բանի վերայ [հող] ածել, թափել. о. избý землёю; 2, շրջապատել, պարփակել, պաշարել. 3, о. глазáми, взóромъ աչքի տակով, աչքի անցնել. о. глазáми собраніе; о. взглядомъ весь гóродъ; 4, ժող. բռ. ցաւը զարկել. всё лицó окидáло; **-ся** չզ. 1, (ծառերի մասին) փթթիլ, ծաղկել, ծաղիկ արձակել. 2, իրան մի բանով շրջապատել, մի բանով փաթաթել. о. плащóмъ պատմուճանի մէջ փաթաթուել, 'կոլոլուել'։

Окипятить (-чý -тять) ն. խաշել, այրել, խորովել (կէծացրած ջրով)։

Оки|сáніе չ. թթուելը, թթուում. **-сать**, -снуть չ. թթուել. **-(óки)сель**, сла ա. ժանգ. քիմ. oxyde, օքսիդ (թթուածնատ). **-слéніе** չ. թթուեցնելը. քիմ. oxydation, ժանգոտութիւն. **-слённый** ած. թթուած, քիմ. օքսիդացած. **-слить** (-слю -слять), **ся** տ. Окислять, ся; **-слость** ի. թթուութիւն, թթուածութիւն. **-слый** ած. թթուած, քիմ. օքսիդացած. **-слять**, -слить ն. թթուեցնել, քիմ. օքսիդացնել. **-ся** չզ. թթուիլ, քիմ. օքսիդանալ։

Óкись ի. քիմ. օքսիդ (թթուածնատ)։

Оккупа|ціóнный ած. գրաւող, բռնող. о—ая áрмія; **-ція** ի. (լտ.) զօր. գրաւում, բռնում. о. гóрода непріятельскими войскáми.

Окла́|дистый ած. լայն, լայնանիստ (մօրուքի մասին). **-дка** տ. Обкла́дка; **-дно́й**, **-дный** ած. 1, սուրբ պատկերի շրջանակի մետաղէ դրուագի. о—ое серебро́ արծաթէ թերթ, որով սուրբ պատկերը շրջանակում, պատում են. 2, հարկի. վրան հարկ, տուրք դրած. о—ая кни́га հարկամատեան. 3, համաձայն հարկաքանակի վճարուող, հատուցուող. 4, համաձայն կապարի, ռոճկաքանակի ստացուող. о—бе жа́лованье կապարով սահմանուած ռոճիկ, ռոճկի քանակ, քանակութիւն. **-ду́** տ. Окла́сть; **-дчикъ** ա. 1, սուրբ պատկերների համար մետաղէ շրջանակներ, դրուագներ պատրաստող. 2, հարկադիր, հարկ դնող. **-дъ** ա. 1, մետաղէ տզոյց, դրուագ, շրջանակ (սուրբ պատկերի). 2, ձև, կերպ, տեսք, գծագրութիւն (դէմքի, երեսի). у него́ кру́глый о. лица́ նա կլոր երես ունի. 3, հարկաքանակ, հարկային, տուրքերի քանակ, քանակութիւն. поду́шный о. գլխահարկ. 4, կապար, ռոճկաքանակ, ռոճկի, հասոյթի քանակ, քանակութիւն. годово́й о. տարեկան ռոճիկ, տարեկան ռոճկի քանակութիւն. плати́ть жа́лованье по о—у համաձայն կապարի ռոճիկ վճարել. **-дываніе** տ. Обкла́дываніе; **-дывать**, -(а́)сть ն. 1, տ. Обкла́дывать; 2, о. избу́ խրճիթի պատերի տաշքին գերանաշարքը դնել. 3, շրջապատել (արջին). **-сть** (-ду́ -ду́тъ; անց. окла́лъ -ла, о) տ. Окла́дывать.

Окле|ва́ніе չ. շուրջանակի կացահարելը. **-ва́ть** (оклюю́ -ю́тъ; оклю́й), **ся** տ. Оклёвывать, ся.

Оклеве|та́ніе չ. բամբասանք, զրպարտում, վատաբանում. **-та́тель** ա. **-та́тельница** ի. բամբասող, զրպարտող, վատաբանող այր, կին. **-та́тельный** ած. բամբասողական, զրպարտական, վատաբանող. **-тывать**, **-та́ть** (-вещу́ -ве́щутъ; -вещи́) ն. բամբասել, զրպարտել, վատաբանել։

Оклё|вываніе տ. Оклева́ніе; **-вывать**, -ва́ть ն. 1, չորս կողմից կացահարել. ры́ба то́лько оклёвываетъ ձուկը լոկ շօշափում է խայծը (բայց չէ խածնում). 2, о. жернова́ ջաղացքարերը սրել. **-ся** չ. 1, կտուցով իրան մաքրել. 2, կտուցով պաշտպանուել, իր շուրջը կացահարել։

О|клее́ніе, **-кле́иваніе** չ. 1, կպցնելը, փակցնելը, ոսնձելը (պատուհանները), սուաղելը. 2, երես կպցնելը, դրուագելը (կահ կարասիքը). **-кле́ивать**, -кле́ить ն. 1, կպցնել, փակցնել. ոսնձել (պատուհանները). о. обо́ями թղթել, պաստառել (պատը). 2, երես քաշել, երես կպցնել (կահ կարասիքին), դրուագել (կահ կարասիքը). **-кле́йка** ի. 1, տ. Оклее́ніе: 2, կպցրած, ոսնձած բան. կահ կարասիքի երեսին դրած շերտ, դրուագ. **-кле́ить** (-кле́ю -кле́ютъ) տ. Окле́ивать; **-кле́йщикъ** ա. կպցնող, փակցնող, ոսնձող. դրուագող, երես գցող (կահ կարասիքին)։

Оклеш|ня́ть, **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. մկրատներով, ունելիքներով (клешни) բռնել։

Окли|ка́ніе չ. 1. կանչելը, կոչելը, ձայնելը, հարցում անելը. 2, տ. Окли́чка: **-кивать**, **-ка́ть**, -(и́)кать, **-кнуть** ն. 1, կանչել, ձայնել, հարցում անել. 2, յայտարարել, ազդարարել, ծանուցանել (հարսի ու փեսայի անունները եկեղեցում). **-ся** 1, փ-խ. միմեանց կանչել, ձայնել. 2, չ. ա, սխալուիլ (կանչելիս). բ, անզգայ դառնալ, շլսել (կոչը). **-(ок-)къ** ա. կանչ, կոչ, ձայնում, հարցում. **-чка** ի. եկղ. յայտարարում, ծանուցում (հարսի ու փեսայի անունների՝ պսակադրութեան ծէսը կատարելուց յառաջ)։

Окло́чить (-чу -чатъ) ն. 1, ծուատել, քրքրել, գզգզել. 2, չորս կողմից ծուէններ կախել։

Оклу́бить (-блю -бятъ) ն. այգգ. չորս կողմից կտրել (ծառի ճիւղերը)։

Оклы́читься (-чусь -чатся) չ. ժանիքները ցոյց տալ, կափկափել (վարազի մասին)։

Оклю|ча́ть, **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ) ն. կապել, դրկել, շղթայել. оключённый око́вами у́зникъ; **-че́ніе** չ. կապելը, դրկելը, շղթայելը. **-чина** ի. 'ականջ' (նաւակի կողքին կարած տեղ կամ զարկած ջուխտ փայտիկներ, որոնց արանքից անց են կացնում թիակի կոթը)։

Окно́ չ. (յ. о́кна, о́конъ, о́кнамъ ևլն) պատուհան, լուսամուտ, 'փէնջարա'. вы́глянуть изъ окна́; вы́сунуть го́лову въ о. գլուխը պատուհանից քաշ անել. вы́бросить за о. պատուհանից դուրս շպրտել. имѣ́ть кварти́ру о́кнами на у́лицу պատուհանները փողոց դուրս եկող բնակարան ունենալ։

О́ко չ. (յ. о́чи, оче́й և եկ. սլ. очеса́, -е́съ) բանաս. աչք. о́. за о́., зубъ за зубъ ակն ընդ ական, ատամն ընդ ատաման. люби́ть какъ зѣни́цу о́ка իր աչքի լոյսի պէս սիրել. воробьи́но о́. բս. Capsella bursa pastoris, հովուական մախաղ (տարգալի, ծառապաշար). царёвы о́чи, բս. Drosera rotundifolia, բոլորատերևի ցօղաբոյս. о́. мíра, հնք. Hydrophane, ջրակն կամ ջրեղէնակ։

Око́|ва ի. տ. Око́вка; **-ва́ніе** չ. երկաթապատելը. **-ва́ть** (оку́ю -ю́тъ) տ. Око́вывать; **-вка** ի. 1, երկաթապատելը. 2, մի բանի վերայ դրած երկաթ. **-вщикъ** ա. երկաթապատող. **-въ** ա. 1, տ. Око́вка; 2, երկաթապատ դոյլ շղթայով. 3, հնք. երկաթապատ գրիւ (հացահատիկների չափ). **-вы** ի. յ. 1, շղթաներ, կապանքներ. быть въ о—ахъ; *сбро́сить съ себя́ о. իր շղթաները կտրատել. 2,* գերութիւն, ստրկութիւն. **-вываніе** չ. 1, երկաթապատելը. 2, շղթայելը (ոճրագործին). **-вывать**, -ва́ть ն. 1, երկաթապատել. о. сунду́къ; о. зо́лотомъ, серебро́мъ ոսկեպատել, արծաթապատել. о. колёса ши́нами անիւներին երկաթէ շրջանակներ գցել. 2, շղթայել. о. ру́ки и но́ги; о. престу́пника; *око́ванный у́жасомъ ահաբեկուած, վախից քար կտրած։ [ніе, -ва́ть.

Оконсо|ва́ніе, **-ва́ть** տ. Коксова́-

Око|ла́чиваніе չ. շուրջանակի զարկելով հանելը, դուրս գցելը. **-ла́чивать**, -лоти́ть ն. 1, շուրջանակի ծեծելով, զարկելով հանել, դուրս գցել. 2, շուրջանակի խփել, անկել, անկոտել, գցել, ցցոտել. **-ся** չ. հարուածներին, հարուածների համար անզգայ դառնալ։

Окол|дова́ніе չ. կախարդելը, դիւթելը, հմայելը. **-дова́ть** (-ду́ю -ю́тъ) տ. Околдо́вывать; **-до́вываніе** տ. Околдова́ніе; **-до́вывать**, -дова́ть ն. կախարդել, դիւթել, հմայել։

Око|лёсина ւ. *անուր հետք (պատյաի ժամանակ թողած)*. загородить о—у *գուրս տալ, վայրահաշել*. **-лесить** (-шу́ -ся́тъ; -си́) ն. *շուրջ կողմից անցնել, պտոյտ անել*. **-лёсица, -лёсная,** ой է. **1,** *կողմնակի, 'ծուռ' ճամբայ*. **2,** *վայրահաշութիւն, շաղակրատանք*. нести́ *կմ* городи́ть о—ную *վայրահաշել, երկար, տաղտկալի, անհամ բաներ դուրս տալ*. **-сешу́** *տ.* Околеси́ть.

Око́|лица է. **1,** *շուրջ, բոլորք, շրջակայք*. **2,** *կողմնակի, 'ծուռ' ճամբայ*. ѣхать о—ею *ծուռ ճամբով գնալ*. **3,** *ցանկով պատած մարգագետին, արօտատեղի գիւղի կմ քաղաքի մօտ*. **4,** *ակնարկներ, երկարաբանութիւն, ճռռմաբանութիւն*. говори́ть о—у *կմ* о—ею *ճռռմաբանել, երկարաբանել*. **-ли́чно** *մ.* *ճռռմաբանութեամբ, երկարաբանութեամբ*. **-ли́чность** է. **1,** *կողմնակի պարագայ, հանգամանք*. безъ о—ей *առանց երկարաբանութիւնների*. **2,** о—чности *յ. գլխաւոր պատկերը շրջապատող կողմնակի առարկաներ*. **-ли́чный** -ծ. **1,** *նկրչ. շրջապատող. երկրորդական*. о—ые предме́ты *տ.* Околи́чность 2; **2,** *զործին, խնդրին չվերաբերող, երկար, ավելորդ*։

Около *նխդ. (սեռկ. հոլ.)* **1,** *շուրջը*. обойти́ о. до́ма; ходи́ть вокру́гъ да о́. *պտտորկ տրջել*. **2,** *մօտ, մօտիկ*. онъ живётъ о́. насъ; **3,** *մօտ, մօտաւորապէս*. ему́ о́. тридцати́ лѣтъ; о́. полу́дня *մօտ կէս օրին*։

Около́|докъ, дка *տ.* Околоток; **-дочный** *տ.* Около́точный.

Около|лежа́щій -ծ. *շրջապատող*. **-меридіа́нный** -ծ. *աստղ. միջօրէի շուրջը գտնուող*. **-пло́дникъ** -. *բս. պտղապատեան, պտղապատիճ*. **-се́рдіе** ւ. *կզմխ. սրտապարկ, սրտապատ*. **-со́лнечный** -ծ. *արեգակի շուրջը գտնուող, եղող*։

Околе|тень, тня -. **1,** *խիստ ծեծուած, ջարդուած մարդ*. *ծեծին անզգայ դարձած մարդ*. **2,** *փչացած, անպատաու դարձած մարդ*. **-та́ть** (-чу́ -лотятъ; -ти́), **ся** *տ.* Оклачивать, ся.

Около́|токъ, тка -. **1,** *թաղամաս, թաղ*. *հարևան չէն*. **2,** *հ-. շրջակայ բնակիչներ, հարևանցիներ*. **-точный** -ծ. *շրջակայ, հարևան*. о. надзира́тель *կմ* о к о л о т о ч н ы й, аго -. *թաղապետ, թաղային ոստիկանական պաշտօնեայ*։

Около́ть (-лю́ -ко́лютъ: *անց.* -ло́лъ -ла, о; -ли́) *տ.* Обка́лывать.

Около|у́шный -ծ. *ականջի շուրջը գտնուող*. о—ая железа́; **-цвѣтникъ** -. *բս.* perigonium, *ծաղկապատեան*։

Околочу́ *տ.* Околоти́ть.

Околпа́|чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. **1,** *հպատակեցնել, հնազանդեցնել, ստորադրել*. **2,** *յիմարի տեղ դնել, ծաղրել, 'մասխարայ ցցել'*։

Око́|лъ -. **1,** *տ.* Око́лышъ; **2,** *շրջակայք*. **3,** *ծուռ ճամբայ*. **-лышъ** -. **-лышекъ,** шка *նվզ. բոլորք, եզերք, շրջապատ (գլխարկի)*։

Око́ль|ническій -ծ. *օկօլնիչու*. **-ничество** ւ. *օկօլնիչութիւն*. **-ничій,** аго -. *օկօլնիչի (երկրորդ դասի պաշտօնեայ՝ նախկին ցարերի հեռաբանչներից)*։

Око́ль|ность է. *շրջակայք, հարևան տեղ*.

-ный -ծ. **1,** *շրջակայ, հարևան*. о—не лю́ди *շրջակայ հարևանցիներ*. **2,** *ծուռ, պտոյտ անող*. о. путь *ծուռ ճամբայ*։

Око|лѣва́ть, -лѣть ւ. **1,** *(կենդանիների մասին) սատակել*. **2,** *չորանալ, փէտանալ (ցրտից)*. **-лѣлый** *բ.* -ծ. *սատակած*։

Околѣ|нковый -ծ. *ծնկան, ծնկան մօտ, վերայ գտնուող*. **-нокъ,** нка -. **1,** *ծնկակալ, ծնկի կալ, փաթթան*. **2,** *ծնկապաշտպանակ*. **-ночный** *տ.* Околѣнковый.

Околѣть *տ.* Околѣва́ть.

Око|мё́лина է. **1,** *ծառի կմ գերանի հաստ (արմատի) ծայրը, 'ոտքը'*. **2,** *փայտի, գաւազանի գլուխը*. **-мёлистый** -ծ. *հաստ ծայրով, հաստ 'ոտքով'*. **-мёлокъ,** лка -. *կոճղ, ծառի կմ գերանի արմատի ծայրից կտրած կտոր*. о. ве́ника *մաշուած ավել, ավլի կոթ*. борода́ о—лкомъ *գզգզուած մորուք*. **-млева́тый** -ծ. *հաստ, ստորին ծայրով, հաստ 'ոտքով'*։

Оконе́|чникъ -. *լծնխգ. ամենաերկար գայլիկոն, 'բուրղու'*. **-чность** է. *ծայր, վերջաւորութիւն*. о к о н е́ ч н о с т и *յ. կզմխ. ծայրամասեր, մարմնի ծայրի անդամներ (ձեռներ, ոտներ)*. **-чный** -ծ. *ծայրի, վերջաւորութեան*։

Око́|нница է. *պատուհանի (ապակեկալ) շրջանակ*. **-нничникъ** -. *պատուհանի շրջանակներ շինող*. **-нничный** -ծ. *պատուհանի շրջանակի*. о—ое стекло́ *պատուհանի [շրջանակի մէջ դրած] ապակի*. **-нный** -ծ. *պատուհանի, լուսամուտի*. о—ое стекло́; о—ая ра́ма.

Оконопа́|тить (-па́чу -тятъ) *տ.* Оконопа́чивать; **-ченіе, -чиваніе** ւ. *շուրջանակի խծուծելը, կալնելը, ցցելը*. **-чивать,** -тить ն. *շուրջանակի խծուծել, կալնել, ցցել, ցցնել (օր. նաւի տախտակների արանքները)*. **-чу** *տ.* Оконопа́тить. [*ել, ջարդել*։

Оконту́зить (-жу -зятъ) ն. *կծկել, ճմ-*

Оконфу́зить (-жу -зятъ) ն. *շառացնել, շփոթեցնել, շփաթեցնել, ամաչեցնել*։

Око́нце ւ. *նվզ. պատիկ պատուհան, լուսամուտ, 'փէնջարա'*։

Окон|ча́ніе ւ. **1,** *աւարտելը, վերջացնելը*. *վերջ, վախճան*. по и—іи войны́ *պատերազմը վերջացնելուց յետոյ*. **2,** *քերկ. վերջաւորութիւն*. **-ча́тельно** *մ.* *վերջնականապէս*. **-ча́тельный** -ծ. *վերջնական*. о. счётъ; о. при́говоръ; о—ое рѣше́ніе; **-ча́ть, ся** *տ.* Ока́нчивать, ся; **-ченность** է. *աւարտուած, վերջացած, աւարտուած լինելը*. **-ченный** *բ.* -ծ. *վերջացած, աւարտ(ու)ած, լրացած*։

Око́нчи|на է. *պատուհանի ապակի*. **-ный** -ծ. *պատուհանի ապակու*։ [чивать, ся.

Око́нчить (-чу -чать), **ся** *տ.* Ока́н-

Око|па́ніе ւ. **1,** *տ.* Ока́пываніе; **2,** *կենդանի՝ թաղելը (մարդան)*. **-па́ть, ся** *տ.* Ока́пывать, ся; **-пка** է. *տ.* Ока́пываніе.

Око́п|никъ -. *բս.* Symphytum officinale, *գոտուկ կմ քարքառ*։

Око|пно́й -ծ. *[խրամով, պատնէշով] ամրացրած*. **-пный** -ծ. *ամրութեան, [խրամով, պատնէշով] ամրացնելու*։

Окоп|ти́ть (-чу́ -тя́тъ; -ти́) *տ.* Ока́пчивать; **-ти́ться** (-чу́сь -тя́тся; -ти́сь)

-նէր. 1, ծխակալել, ծխով, մխով, մրով պատել. 2, վառօդի հոտը առնել (պատերազմում). **-тѣлый** բյ. ած. շատ կողմից ծխից, մխից, մրից սևացած, ծխակալած, մխակալած. **-тѣть** չ. ծխակալել, մխակալել, մրակալել. **-чéніе** չ. ծխատելը, մխատելը, մրատելը։

Окó|пщикъ ա. փոսահատ, խրամահատ. **-пъ** ա. հողապատնէշ խրամով, ամրութիւն։

Око|рáчиваніе չ. կրճատելը, կարճելը, յապաւելը. **-рáчивать**, -ротúть ն. կրճատել, կարճել, յապաւել։

Окоре|нéніе չ. արմատներ գցել տալը. **-нять** (-ню́ -ня́тъ) տ. Окоренять; **-нѣлый** բյ. ած. արմատացած, արմատներ գցած, արմատներ արձակած, ունակցած. **-нѣніе** չ. արմատանալը, արմատներ արձակելը. **-нѣть** չ. արմատանալ, արմատներ արձակել, ունակտնալ. **-нять**, -нúть ն. թողնել, որ արմատներ արձակէ, արմատացնել. *պատուաստել. **-ся** -նէր. արմատանալ, արմատներ արձակել, հաստատուել։

Окор|мúть (-млю́ -кóрмятъ; -мú) տ. Окáрмливать; **-мка** ի. տ. Окóрмъ; **-млéніе** տ. Окáрмливаніе; **-мля́ть** տ. Окáрмливать; **-мъ** ա. 1, չափազանց կերակրում, բուում. 2, թունաւորում. 3, թոյն։

Окор|нáніе չ. կարճում, կարճելը. **-нáть** ն. կարճել, կարճ կարել, խուզել. о. вóлосы; о. крылья, у́ши у собáки.

Окорó|бить (-блю -бятъ) ն. вокругъ чегó մի բանի շուրջը կապցնել, կոբացնել։

Óко|рокóвый ած. [արջի, մսից խոզի] ազդրի, զստի, 'անգամի'. -(óко)**рокъ** (յ. окорокá, óвъ) ա. [արջի, մսից խոզի] ազդր, զիստ, 'ապխտ' (մսից ապխտած, հմմ. ветчинá).

Окорó|стить (-щу -стятъ) ն. քոսոտել, քոսով վարակել, բորոտել. **-ся** տ. Окоростѣть; **-стѣлый** բյ. ած. քոսոտած, բորոտած. **-стѣть** չ. քոսոտել, բորոտել։

Окоротúть (-чу́ -рóтятъ; -тú) տ. Окорáчивать.

Окортá|вить, -вливать, -вѣть տ. Окартáв[ить, -вливать, -вѣть].

Окор|чéвѣть չ. չորանալ, կարծրանալ, պնդանալ, կոշտանալ՝ կոպտանալ. **-чить** (-чу -чатъ) ն. вкру́гъ чегó մի բանի շուրջը, մի բանի բոլորքով ծալել. **-ся** -նէր. ծալուել, կծկուել, կուչ գալ (մի բանի շուրջը, բոլորքով)։

Окосúть (-шу́ -кóсятъ) տ. Окáшивать.

Окосмá|тѣлый բյ. ած. բրդոտած, մազակալած, թաւոտ. **-тѣть** չ. բրդոտել, մազակալել, գիսաւորուել։

Окос|нѣвáть, -нѣть չ. 1, չորանալ, կարծրանալ, պնդանալ. ընդարմանալ. 2, յամառել, յամառութիւն, կամակորութիւն անել. **-нѣлый** բյ. ած. քարացած, ընդարմացած. **-нѣніе** չ. ընդարմացում. **-нѣть** տ. Окоснѣвáть.

Окосо|глáзѣть չ. շիլ դառնալ, շիլ աչքեր ստանալ. **-лáпить** (-плю -пятъ) ն. կոռաթաթ դարձնել, թաթերը կացցնել, կորացնել. **-лáпѣть** չ. կոռաթաթ դառնալ։

Окосте|нѣвáть, -нѣть չ. 1, ոսկրի պէս կարծրանալ, ոսկրանալ. 2, [ցրտից, սառնամանիքից] փէտանալ, ընդարմանալ. **-нѣлость** ի. 1, ոսկրացած, ոսկրի պէս պնդացած լինելը. 2, ընդարմացում, անզգայութիւն. **-нѣлый** բյ. ած. 1, ոսկրացած, ոսկրի նման կարծրացած, պնդացած. 2, ընդարմացած, փէտացած, անզգայացած (ցրտից). **-нѣть** տ. Окостенѣвáть.

Окóстокъ, стка ա. միս ազդրոսկրի կտորով։

Окосѣть չ. շիլ դառնալ, շիլ աչքերի տէր [դառնալ։

Окотúться տ. Котúться.

Окоче|нѣлость ի. ընդարմացում, քարացած, փէտացած լինելը (ցրտից). **-нѣніе** չ. ընդարմանալը, -մացում, քարանալը, փէտանալը (ցրտից). **-нѣть** տ. Коченѣть.

Окó|шечко չ. պստիկ պատուհան, լուսամուտ, 'փէնջարա'. **-шечный** տ. Окóнный; **-шко** չ. լուսամուտ, պատուհան, 'փէնջարա'։

Окра|ду́ տ. Окрáсть; **-дываніе, -дывать** տ. Обкрáдываніе, -дывать.

Окрáивать, окроúть ն. կարել, կարճել, կտրել. **-ся** -նէր. սխալ ձևել, ձևելիս սխալուել, սխալ կարել։

Окрáина ի. ծայր, եզր, սահման. սահմանագլխի երկիր, գաւառ։

Окрамóлить (-лю -лятъ) ն. ապստամբութեան, խռովարարութեան մէջ մեղադրել։

Окрá|пать, -пывать ն. սրսկել, ցանել, սրսկելով առարկայի վերայ բծեր, ցայքուններ առաջացնել։

Окрапú|вить, -вѣть տ. Окропú[вить, -вѣть.

Окрáпывать տ. Окрáпать.

Окрá|са ի. զարդ, զարդարանք, դեղ. **-сить** (-шу -сятъ) տ. Окрáшивать; **-ска** ի. դեղելը, ներկելը. դեղ, ներկ, գոյն, երանգ. **-сокъ**, ска ա. ներկից ներկած կտոր, գործուածք։

Окрá|сть (-ду́ -ду́тъ; անց. окрáлъ -ла, о; հրմ. окради́) տ. Окрáдывать.

Окрá|шеніе, -шиваніе չ. ներկելը, դեղելը. **-шивать**, -сить ն. ներկել, դեղել. о. полъ, дверь; о. матéрію, плáтье; о. носъ խմել, 'կատարը տաքացնել'։

Окремени́ться (-ню́сь -ня́тся) չ. խճաքար դառնալ, խճաքարի փոխուել, խճաքարային, կայծքարային շերտով պատուել։

Окре|сти́ть (-щу́ -стя́тъ; -сти́), **ся** տ. Крести́ть, ся.

Окрé|стность ի. շրջակայք. **-стный** [ած. շրջակայ։

Óкрестъ նխ. (սնռկ. հռ.) շուրջը, բոլորքը, շուրջ կողմը։

Окре|щéніе չ. մկրտելը, մկրտում. **-щу́** [տ. Окрести́ть.

Окри|ви́ть (-влю́ -вя́тъ), **-вля́ть** ն. մի աչքը հանել, կուրացնել. **-вѣлый** բյ. ած. մի աչքը հանած, կուրացրած. **-вѣніе** չ. մի աչքը հանելը, կուրացնելը. **-вѣть** չ. մի աչքը կորցնել, մի աչքով կուրանալ։

Окри́|кивать, -кнуть ն. 1, ճչել, ծուալ, ծղրտալ, կանչել. 2, յանդիմանել. -(óкри)**къ** ա. 1, ճիչ, ծուոց, ծղրտոց, կանչ. 2, խիստ յանդիմանութիւն (բարձր ձայնով)։

Окри|лéніе տ. Окрылéніе; **-ли́ть, ся, -ля́ть, ся** տ. Окрыли́ть, ся, -ля́ть, ся.

Окри́нъ ա. եկ. սլ. բաժակ, գաւաթ, թաս։

Окристал|лизи́ровать (-рую -ютъ), **-лизиро́вывать, -лизова́ть** (-зу́ю -ютъ), **-лизо́вывать, -лова́ть** (-лу́ю -ютъ), **-ло́вывать** ն. (լռ.) բիւրեղացնել։

Окритикова́ть, ся տ. Критикова́ть, [ся.

Окричáть ն. վատաբանել, [մի բանի] գինը, արժէքը գցել, [մէկին] անունը կոտրել, [մէկին] խայտառակել. **-ся** չ. ազդուելի ընտելանալ։

Окро|вáвить (-влю -вятъ) ա. Окровавлять; **-вáвленіе** չ. արիւնոտելը, արիւնլուիկ անելը. **-вавлять**, -вáвить ն. արիւնոտել, արիւնլուիկ անել. **-венить, ся** ա. Кровенить, ся.

Ок|роить (-ою -ятъ), **ся** ա. Окраивать, ся; **-рóйки**, ковъ —. յ. ձևելու ժամանակ մնացած կտորտանքները։

Окромсáть ն. **1**, կտրատել, կտրտատել, կրտար կտոր անել. **2**, սխալ կտրել, կտրատել (մի բանի ափերը), սխալ ձևել, ձևելիս փչացնել։

Окрóмѣ ա. Кромѣ.

Окро|пáвить (-влю -вятъ) ն. եղինճով (՚բանջարով՚) այրել. **-пáвѣть** չ. եղինճով (՚բանջարով՚) ծածկուիլ։

Окро|пѝть (-плю -пятъ), **ся** ա. Окроплять, ся; **-пленіе** չ. սրսկելը, [վրան ջուր] ցանելը. **-плять**, -пить ն. սրսկել, [վրան ջուր] ցանել, չաղ տալ. **-ся** ն. ր. սրսկուիլ։

Окрóшка է. սառն ապուր, բրդոշ (կվասից, կտրատած մսի կտորներից, ձկնից, վարունգից եւն պատրաստած)։ [ить.

Ок|рóю ա. Окрыть և **-рою** ա. Окро-

Окрý|га է. **1**, շրջակայք. **2**, ա. 'Округъ 1 և 2; **-глéніе** չ. կլորացնելը, կլորացում. **-глить** (-глю -глятъ) ա. Округлять; **-глость** է. կլորացում, բոլորակութիւն. **-глый** բ. ած. կլոր, կլորաձև. **-глять**, -глить ն. կլորացնել, բոլորակել. о. границы, владѣнія սահմանները, երկիրները պատշաճաւոր ձևով ընդարձակել։

Óкру|гъ —. **1**, գաւառ (уѣздъ); **2**, շրջան, վիճակ (համակարգչական մի քանի նահանգներ). воéнный ó.; мировóй ó.; учебный ó.; церкóвный ó.; **3**, *եկեղ.* շրջան (գործարաններ, հանքերի, հանքատեղերի). **-(ý)гъ** —. կլորութիւն. о. хлѣба: **-жáть**, -жить ն. **1**, շրջապատել, շրջանակ քաշել. **2**, շրջապատել. полиція окружила квартиру бѣглецóвъ; о. непріятеля со всѣхъ сторонъ; онъ окружéнъ льстепáми; «чёрные вóлосы окружали ея хорóшенькое личико»; **-жéніе** չ. շրջապատելը. **-(ý)жистый** ած. լայն շրջապատով, լայն, լայնածաւալ, ընդարձակ. **-жить** (-жý -жáтъ) ա. Окружáть; **-(ý)жіе** չ. եկ. ս. շրջան, շրջանակ. ծիր, բոլորք, շրջապատ. о. около луны լուսնի բակ. **-жнóй** ա. Окрýжный; **-жность** է. **1**, շրջապատ, շրջագիծ, ծիր, շրջան. **2**, շրջակայք. **-жный**, և -жнóй ած. **1**, շրջանի, շրջագծի, շրջանային, շրջագծային. **2**, շրջանի, վիճակի (ա. óкругъ 2): о—жнóй начáльникъ վիճակապետ. о. судъ նահանգական դատարան. **3**, շրջակայ. о—ыя селéнія; **4**, շուրջանակի, ամէն կողմ ուղարկուող. о—ое письмó; о—ое послáніе շրջաբերական, ընդհանրական։

Окрупенѣть ա. Озернѣть.

Окрý|та է. գւոկ. **1**, գլխի զարդ, խոյր, պսակ (Պերմի նահանգի գեղջկուհիների). **2**, շար, հագուստ. **-тить** (-чý -крýтятъ), **-чивать** ն. պատել, փաթաթել։

Окры|вáніе չ. շուրս կողմից ծածկելը. **-вáть**, -(ы)ть ն. գւոկ. շուրս կողմից ծածկել։

Окры[лáтѣть ա. Крылáтѣть; **-лéніе** չ. թևաւորելը, -բում. **-лить** (-лю -лятъ). **-лять** ն. **1**, թևաւորել, թևեր տալ կամ վերագրել. грéки окрыляли лóшадь; **2**,* թևեր տալ, ոգևորել, խրախուսել. **-ся** ն. ր. **1**, թևաւորուիլ, թևեր առնել. **2**,* թևեր առնել, սիրտ առնել, զօրանալ (թռչելու մէջ)։

Окрыситься (-шусь -сятся) չ. на когó մէկի վերայ բարկանալ, չարանալ, կատաղիլ։

Окры|тіе, -ть ա. Окрываніе, -вáть.

Окрѣ|пить (-плю -пятъ) ա. Окрѣплять; **-плéніе** չ. ամրացնելը. **-плость** է. **1**, ամր[ացած]ութիւն, պնդ[ացած]ութիւն. **2**, թնդութիւն, զօրութիւն, ույժ. **-плый** բ. ած. **1**, ամրացած, զօրացած, ուժեղացած, կարծրացած, պնդացած. **2**, թնդացած, թանձր, բարկ գարձած. **-плять**, -пить ն. ամրացնել. պնդացնել. о. зéмлю գետինը տոփանել. արաբերով նոսացնել. **-пнуть** ա. Крѣпнуть; о. дýхомъ հոգեպէս կազդուրուիլ, զօրանալ. ոգի առնել. **-покъ**, пка, **-пышъ** —. կազդուրուած մարդ։

Окрю|чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. կարթով. կեռով շրջապատել, ամրացնել։

Окря|каться, -киваться, -кнуть-ся չ. հազալով, խուխ արձակելով բացաքը մաքրել (խօսելուց առաջ կամ մի բան խմելուց յետոյ)։

Оксидировать (-рую -ютъ) ն. *օքսիտդ.* թթուեցնել։

Оксимéль է. (յն.) քաղցրախամերը (քացախից, ջրից և մեղրից պատրաստած շարապ)։

Óксія է. եկ. ս. ձայնանշան (եկ. սլաւ. գրերում)։

Ок|тáва է. (լտ.) երժ. **1**, ութերորդ ատիճան ձայնի, ութերորդ ձայնանիշ (բարձրանոց կամ ցածրանոց). **2**, ութնակ (ձայնի ութ աստիճանները միասին առած). **-тáнтъ** —. (լտ.) *աստղ.* ութանիստ (անկիւնաչափ գործիք ¹/₈ շրջանաձևով. որով չափում են երկնային մարմինների անկիւնային հեռաւորութիւնը). **-таэдръ** (յն.) ա. Осьмигрáнникъ: **-тéтъ** —. (իտ.) երժ. ութձայն (ութ ձայնով երգելի կամ ութ գործիքներով ածելի) երաժշտական գրուածք. **-тóихъ** (յն.) ա. Осьмогласникъ.

Октя|брь, я —. (լտ.) հոկտեմբեր, հին հայոց սահմի ամիսը. **-брьскій** ած. հոկտեմբերի։ [զակուիլ։

Окудлáтѣть չ. բրդոտել, փրչոտել, մա-

Окý|клиться (-клюсь -клятся), **-клáть-ся** ն. ր. հարսնեակի փոխուիլ (օր. շերամի թրթուրի մասին)։

Окулú|рованіе չ. պատուաստելը. **-ровать** (-рую -ютъ) ն. (նոր լտ.) պատուաստել (ծառերը (óспу) և կամ աչկեր աչքը). **-рóвка** է. պատուաստում, պատուաստելը. **-сть** —. (ֆր.) աննարոյժ։

Окуль|тúзмъ —. (լտ.) ծածկագիտութիւն, գաղտնագիտութիւն. **-тúстъ** —. ծածկագէտ, գաղտնագէտ։

Окулярь —. (ֆր.) ակնապակի։

Окумúться (-млюсь -мятся) է-ն-ր. միմեանց կնքահայր դառնալ։

Оку|нёвый ած. պերկէսի(ց). **-нёкъ**, нькá —. *նւզ.* պստիկ պերկէս։

Оку|кýть ա. Окýнывать; **-нываніе** չ.

սուզելը, ընկղմելը. **-нывать**, -нýть ն. 1, ընկղմել, սուզել հեղուկի մէջ և դուրս հանել. թացել, թրջել. 2, խաբել. **-ся** -նդր. ընկղմուիլ, սուզուիլ: [կէս:

Окунь —. կնդ. Perca fluviatilis, պեր-

Оку|пáть, -пúть (-плю́ -кýпятъ) ն. 1, փրկել, փրկանք տալով ազատել, թափել, գը-նել. 2, ծածկել (փողով). **-ся** -նդր. 1, փըր-կուիլ, թափուիլ, փրկանք տալով ազատուիլ. 2, գինը, ծախսը հանել. ѳто неблагодáрный трудъ, котóрый не окупáется այս մի ա-պարդիւն աշխատանք է, որից օգուտ չկայ. **-пщикъ** —. **-пщица** ի. փրկեալ, ստրկու-թիւնից փրկանքով գնուած այր, կին. **-(óку)пъ** —. 1, փրկանք, փրկանաց գին. 2, տ. Контри-бýція.

Окургýзить, ся տ. Кургýзить, ся.

Оку|рéніе չ. ծխելը, խնկելը. **-ривáль-щикъ** —. **-ривáльщица** ի. ծխող, խնկող այր, կին. **-ривáніе** տ. Окурéніе; **-ривá-тель, -ривáтельница** տ. Окýриваль-щикъ,-щица; **-ривáть, -рúть** (-рю́ -рятъ) ն. ծխել, խնկել. о. бóчку сѣ́рою տակառի մէջ ծծումբ ծխել. **-ся** -նդր. իր շուրջը, իր վերայ ծխել. **-рка** ի. տ. Окурéніе.

Окурнó|сить (-шу -сятъ) ն. քթատել. **-сѣть** չ. քթատիլ:

Окýрокъ, рка —. сигáры սիգարի ծայր:

Окурчá|вить (-влю -вятъ) ն. խուճուճ, գանգուր դարձնել. **-вѣть** չ. խուճուճ, գանգուր դառնալ:

Оку|сáніе չ. չորս կողմից կրծելը, կրծո-տելը. **-сáть, ся** տ. Окýсывать, ся; **-сокъ**, ска —. չորս կողմից կրծած, կրծոտած բան. **-сывать**, -сáть ն. չորս կողմից կրծել, կըր-ծոտել. **-ся** փ-էդ. միմեանց մրս ուտել, մի-մեանց հետ կռուել:

Окý|таніе չ. փաթաթելը, պատելը. **-тать, ся** տ. Окýтывать, ся; **-тка** ի. **-тываніе** տ. Окýтаніе; **-тывать**, -тать ն. 1, չորս կողմից փաթաթել, պատել, ծածկել. 2, խաբել, կեղեքել. **-ся** -նդր. փաթաթուիլ:

Окуцѣ́ть չ. պաշտաքիլ, պաշը, ագին, կոր-ցնել:

Окý|ченіе, -чиваніе չ. տ. Окýчка; **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. [օր. կար-տօֆիլը] բուկը տալ, չորս կողմից հող կիտել. **-чникъ** —. գիւղատ. թարխ:

Окýшаться -նդր. խիստ շատ ուտել:

Олá|дейка նւզ. **-дья** ի. մի տեսակ բըլ-իթ, լաւաշ: [յել, վեռնիճել:

Олакировáть (-рýю -ютъ) ն. լաքա-

Олеáндръ —. բս. Nerium oleander, ճփնի (վարդատերդ, դափնեվարդ):

Оледе|нúть (-ню́ -нятъ) տ. Оледе-нять; **-нѣ́лый** բյ. -ծ. 1, սառցապատ, սառ-ցով պատուած. սառոյց դարձած. 2, չորացած, փէտացած (ցրտից). **-нѣ́ніе** չ. 1, սառցով պատուելը, սառչելը, սառոյց դառնալը. 2, չո-րանալը, փէտանալը (ցրտից). **-нѣ́ть** չ. 1, սառ-ցով պատուիլ. սառչիլ, սառոյց դառնալ. 2, չո-րանալ, փէտանալ (ցրտից). **-ня́ть**, -нúть ն. 1, սառցնել, սառոյց դարձնել. 2, տ. Обледе-нять.

Олез|вейть (-вею́ -я́тъ), **-венúть** (-ню́ -нятъ) ն. սայրաւորել, սայր, բերան (лезвеё) գնել:

Оле|йновый ի. օլէինի, ճարպանիւթի. **-йнъ** —. քիմ. օլէին, ճարպանիւթ:

Олéй —. գւռկ. իւղ, ձէթ:

Олé|нина ի. 1, եղջերուի միս. 2, եղջե-րուենի, եղջերուի մորթ. **-ній**, ья, ье -ծ. եղ-ջերուի. **-нь** —. կնդ. Cervus, եղջերու, ‘պախ-րա‘. настоя́щій, благорóдный о., C. ela-phus, ազնիւ եղջերու (չիկերէ). сѣ́верный, лапла́ндскій, ѣздовóй о., Cervus tarandus, վարգեղն կմ հրինգեր. чубáрый о., C. dama, խարաբուղ կմ մեծ այծեամ. летýчій о. կմ жукъ, Lucanus cervus, եղնաճճի:

Олéш|никъ, -ня́къ, á —. լաստենու մատաղաշ անտառ:

Олú|ва ի. 1, բս. Olea europaea, ազնիւ ձիթենի. 2, ձիթապտուղ. **-вúнъ** —. հնք. oli-vine, pèridot, ձիթաքար. **-вка** ի. ձիթապը-տուղ. **-вковый** -ծ. 1, ձիթապտղի. о—ое дéрево ձիթենի. о—ая вѣтвь ձիթենու ճիւղ. 2, ձիթապտղի գոյնով. сукнó о—аго цвѣ́та; **-вный** -ծ. ձիթապտղի(ց), ձիթենու:

Оли|гархúческій -ծ. օլիգարխիական. սակաւապետական, ‘չոջապետական‘. **-гáрхія** ի. (յն.) օլիգարխիա, ‘չոջապետութիւն‘ (սա-կաւ, իշխան, ‘չոջ‘ մարդկանց իշխանութիւն). **-гáрхъ** —. (յն.) 1, օլիգարխիայի, ‘չոջապե-տութեան‘ անդամ. 2, օլիգարխիական, ‘չոջա-պետական‘ (օլիգարխիայի կողմնակից):

Олигоклáзъ —. հնք. օլիգօկլազ (մի տե-սակ ֆելդսպատ):

Олим|піáда ի. (յն.) ոլիմպիական (քա-ռամեայ միջոց ոլիմպիական խաղերի). **-пій-скій** -ծ. ոլիմպիական. о—ія úгры.

Олú|фа ի. (լտ.) ձիթաղեղ (եփած ձէթից պատրաստած դեղ նկարելու համար). **-фить** (-флю -фятъ) ն. նկրչ. ձիթաղեղել, ձիթաղեղ քսել:

Олице|вúть (-влю́ -вя́тъ), **-влéніе, -вля́ть** տ. Олицетворúть, -творéніе, -тво-ря́ть.

Олицетво|рéніе չ. անձնաւորում. **-рúть** (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** ն. անձնաւորել. ѳто олицетворённая добротá դա կատա-րեալ կմ անձնաւորեալ բարութիւն է:

Оли|чáть, -чúть տ. Обличáть,-чúть.

Оло|во չ. հնք. Stannum, անագ. **-вя-нúчникъ, -вянúшникъ** —. անագէ ամա-նեղէն պատրաստող, գործող. **-вя́нный** -ծ. 1, անագէ. о—ая посýда; 2, անագի, անագ պարունակող. о—ая рудá.

Ол|тáрникъ —. եկ. սլ. բեմի, եկեղեցու ծառայ, սպասաւոր. **-тáрь**, я́ եկ. սլ. տ. Ал-тáрь.

Олу|бенúть (-ню́ -нятъ) տ. Олубе-ня́ть; **-бенѣ́ніе** չ. կեղևով պատուելը, [ինչ-պէս կեղև] պնդանալը, կարծրանալը. **-бенѣ́ть** չ. կեղևով պատուիլ, [ինչպէս կեղև] պնդանալ, կարծրանալ. **-беня́ть**, -бенúть ն. կեղև դարձնել; [ինչպէս կեղև] պնդացնել, կարծրաց-նել, կեղևով ծածկել:

Олуговѣ́ть չ. կանաչ խոտով ծածկուիլ, սիզակալիլ (մարգագետնի մասին):

Олу|дúть (-жý -лýдятъ), **-жáть** ն. ա-նագել, կլայեկել, ‘կլեկել‘:

Олука́вить (-влю -вятъ) ն. *խորամանկութեամբ խաբել, խորամանկել, նենգել։*

Олу|хова́тый -ծ. *բաւականին ապիկար, անշնորհք, ապուշ.* -(о́лу)**хъ** -. *ապիկար, անշնորհք, ապուշ մարդ։* [*բի վերայ յօրինած*)։

О́льстра է. *ատրճանակի պատեան* (*թամ-*

Ольх|а է. *բս.* Alnus, *լաստենի.* чёрная о., Al. glutinosa, *լաստենի կամ Ջրաւէր կաղնի.* ка́менная *կամ* бѣлая о., Al. incana, *սպիտակ լաստենի.* зелёная *կամ* альпі́йская о., al. viridis, *կանաչափայտ լաստենի.* **-хо́вина** է. *լաստենու փայտ.* **-хо́вникъ** -. **1**, *լաստենու անտառ.* **2**, *լաստենու փայտ.* **-хо́вый** -ծ. *լաստենու(ց).* **-ша́нка** է. *կնդ.* Accentor modularis, *կորեկկերիկ* (*թռչնիկ մի*). **-ша́н(н)икъ** -. **1**, *տ.* Ольхо́вникъ; **2**, *լաստենու տունկ, ՚ռոկոն՚։*

Оля|денѣ́лый բյ. -ծ. *խամացած, վայրենացած, թփերով ծածկուած.* **-денѣ́ніе** չ. *խամանալը, վայրենանալը, վայրի խոտերով, թփերով ծածկուելը.* **-денѣ́ть, -дѣ́ть** չ. *խամանալ, վայրենանալ, թփակալել, թփերով, վայրի խոտերով ծածկուել։*

Оля́мчить (-чу -чатъ) ն. [*փոկից*] *լծել։*

Оля́пка է. *կնդ.* Cinclus aquaticus, *գետաճարեկ կամ Ջրային կեռնեխ։*

Оля́пова|тость է. *անճոռնիութիւն, անճաշակութիւն, անճոռնի, կոշտ-կոպիտ յօրինուածք.* **-тый** -ծ. *անճոռնի, կոշտ-կոպիտ, անճաշակ, անարուեստ արած, շինած, յօրինած։*

Ома́нъ *տ.* Девяси́лъ 1.

Ома́ръ -. *կնդ.* Homarus, *ստակոս կամ ծովի խեցգետին։*

Ома́чи|ваніе չ. *թրջելը, թացելը.* **-вать, ся** *տ.* Омочáть, ся. [*ծիր*)։

Омбро́ме́тръ -. (*յն.*) *անձրեւաչափ* (*գոր-*

Оме́га է. *օմէգա* (*յունարէն երկար օ*)։

Оме́гъ -. **1**, *բս. ա*, Conium maculatum, *պիսակ խնդակոթ կամ խնդամոլի. բ*, Cicuta virosa, *մեծ Ջրային խնդամոլի կամ մոլեխինդ.* **2**, *խիստ, անտանելի դառն բան, լեղի.* **3**, *շշմեցնող, թունաւոր ըմպելիք։* [*ճօգամ* (*ճուշ*)։

Оме́ла է. *բս.* Viscum album, *սպիտակ*

Омер|зе́ніе չ. *զզուեցնելը. գարշեցնելը.* **-зи́тельность** է. *զզուեցնող յատկութիւն.* **-зи́тельный** -ծ. *զզուելի, գարշելի, նողկալի.* **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ) *տ.* Омерзя́ть; **-зѣ́лый** բյ. -ծ. *զզուելի, գարշելի, նողկալի դարձած.* **-зѣ́ніе** չ. *զզուանք, գարշանք, նողկանք.* **-зѣ́ть** չ. *զզուելի, գարշելի, նողկալի դառնալ.* **-зя́ть, -зи́ть** ն. *զզուեցնել, գարշեցնել, զզուելի, գարշելի, նողկալի դարձնել։* [*տանալ։*

Оме́ркнуть չ. *մթնել, մթագնել, աղօ-*

Оме́рникъ -. *բս.* Cicuta virosa, *մեծ Ջրային խնդամոլի կամ մոլեխինդ։*

Омерт|вѣва́ть, -вѣ́ть չ. *ընդարմանալ, անզգայանալ, մեռնել.* **-вѣ́лость** է. *անզգայութիւն, ընդարմացում, մեռածութիւն.* **-вѣ́лый** բյ. -ծ. *մեռած, անզգայացած, անկենդան դարձած.* **-вѣ́ніе** չ. *մեռնելը, անզգայանալը, անկենդանանալը.* **-вѣ́ть** *տ.* Омертвѣвáть.

Омета́ть *տ.* Омётывать.

Омётъ -. **1**, *շուրջ, բոլորք* (*զգեստի*). **2**, *երկարանիստ բարդ* (*խոտի կամ հացահատիկի*)։

Омё|тывать, -та́ть ն. *շուրջանակի գըցել, նետել. թափել, շաղ տալ։*

Омла|дѣва́ть, -дѣ́ть *տ.* Омолодѣ́ть.

О́мнибу|сный -ծ. *օմնիբուսի, հանրակառքի.* **-съ** -. (*լտ.*) *օմնիբուս, հանրակառք։*

Омове́ніе չ. *լուանալը, լուացում.* о. ногъ *ոտնալուայ։*

Омока́ть *տ.* Обмокáть.

Омо|ла́живать, -лоди́ть (-жу́ -дя́тъ) ն. *երիտասարդացնել, Ջահէլացնել.* **-лодѣ́ть** չ. *երիտասարդանալ, Ջահէլանալ։*

Омони́мъ -. (*յն.*) *համանուն, համահնչիւն բառ* (*որ միւսների հնչում է, բայց տարբեր նշանակութիւն ունի, օր.* миръ *և* міръ *և կամ* отказа́ть 1, *բաժանել.* 2, *կտակել*)։

Омофо|ни́ческій -ծ. *միաձայն երաժշտութեան, նուագի.* **-нія** է. (*յն.*) *միաձայն երաժշտութիւն, նուագ։*

Омофо́|рный -ծ. *եմիփորոնի.* **-ръ** -. (*յն.*) *եմիփորոն* (*ուսանոց, ուսապանակ եպիսկոպոսի*)։

Омо|ча́ть, -чи́ть ն. *թրջել, թացել* (*արտասուքներով*). о. лицо́ слеза́ми; **-ся** -նչչ. *թրջուել, թացուել.* глаза́ омоча́ются слеза́ми; **-че́ніе** չ. *թացելը, թրջելը.* **-чи́ть** (-чу́ -чатъ), **ся** *տ.* Омочáть, ся.

Омо́ю *փ.* Омы́ть.

Омра|ча́ть, -чи́ть ն. **1**, *մթնեցնել, խաւարեցնել.* ночь омрачи́ла зе́млю; **2**, *կուրացնել* (*աչքերը*). о. умъ́ *մաքերը կուրացնել.* вѣсть э́та омрачи́ла его́ *այդ լուրը նորան վշտացրեց.* зо́лото омрача́етъ человѣ́ка *ոսկին կուրացնում է մարդուն.* **-ся** -նչչ. **1**, *մթնել, մթագնել, խաւարել.* **2**, *տրտմել, տխրութեան, տրտմութեան մէջ ընկնել.* **-че́ніе** չ. **1**, *մթնեցնելը, խաւարեցնելը.* **2**, *կուրացնելը* (*աչքերը*). **-чи́тельный** -ծ. *մթնեցնող, խաւարեցնող, կուրացնող.* **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ), **ся** *տ.* Омрачáть, ся.

Омужи́чить (-чу -чатъ) ն. *գեղջկացնել, կոշտ-կոպիտ, գեղջիկ գիւղացու պէս դարձնել.* **-ся** չ. *գեղջկանալ, կոշտ-կոպիտ, գեղջիկ գիւղացի դառնալ։* [*թլքանալ։*

Омусульма́ниться (-нюсь -ятся) չ.

О́мутъ -. *խոր տեղ, գուբ, փոս Ջրի մէջ.* *попа́сть въ о. *քամբախութեան, ՚խաթաբալի՚ մէջ ընկնել.* въ ти́хомъ о—ѣ че́рти во́дятся (*առծ.*)։ [*գանների։*

Омшан(н)и́къ, а́ -. *ձմերելու տեղ մե-*

О|мыва́ніе չ. **1**, *լուանալը.* **2**, *ողողելը* (*օր. գետափը*). **-мыва́тель** -. **-мыва́тельница** է. *մի բան լուանող այր, կին.* **-мыва́ть, -мы́ть** ն. **1**, *լուանալ, մաքրել.* **2**, *ողողել.* рѣка́ омыва́етъ стѣ́ны го́рода; ледови́тый океа́нъ омыва́етъ берега́ Сиби́ри; **-ся** -նչչ. *լուացուել.* **-мы́локъ** *տ.* Обмы́локъ; **-мы́тіе** չ. **1**, *լուանալը.* **2**, *ողողելը* (*օր. գետափը*). **-мы́ть** (-мо́ю -ютъ; *հրմ.* омо́й), **ся** *տ.* Омывáть, ся.

Она́ *դեր.* է. (ея́, ей, её, е́ю *կամ* ей, о ней) *տ.* Онъ.

Она́|грикъ -. *բս.* Oenothera, *ցախոտ.* **-грій** -ծ. *իշավայրու, վայրի իշի.* **-гръ** -. *կնդ.* Equus asinus onager, *վայրի էշ, իշավայրի, ցիռ։*

Она|ни́змъ -. *օնանականութիւն, ձեռնահեղութիւն, մարմնաշարժութիւն, ձեռնաշար-*

ժութիւն. **-нáстъ** մ. օնանիստ, սերմնահեղ, ձեռնաշարժութիւն անող։

Ондрéцъ, цá մ. հացահատիկի տալլ։

Онеистовѣть չ. կատաղել, 'գազազել'։

Онёры մ. յ. (ֆր.) Թղթխ. որոշ Թիւ խիստ կարևոր Թղթերի։

Оні́ դեր. յ. մ. և չ. ա. Онъ.

О́ни|ксовый ած. եղնգաքարի, եղնգան. **-ксъ** մ. հնք. onyx, եղնգաքար, եղունգն։

Онó դեր. չ. ա. Онъ.

Ономéдни մ. այն օրը, քիչ առաջ։

Онтолóгія է. (յն.) փիլ. էախօսութիւն, գոյախօսութիւն։

Ону́|ча է. ոտափաթաթան (փոխանակ գուլպայի). **-чина** է. մի կտոր ոտափաթաթան, ոտափաթաթանի կտոր։

I. **Онъ** դեր. մ. (онá է., онó չ., оні́ յ. մ. և չ., онѣ́ յ. է.։ Онъ և онó հոլովւում են այսպէս՝ егó, емý, егó, имъ, о нёмъ; իսկ оні́ և онѣ́ հոլովմ. այսպէս՝ ихъ, имъ, ихъ, и́ми, о нихъ) նա. онъ пришёлъ пéрвый, онá пришлá пéрвая նա ամէնից առաջ եկաւ։

II. **Онъ** մ. օն (են. ու. այբբենի մէջ o տառի անունը)։

О́ный դեր. յ--ցլ. 1, այն. 2, [փոխանակ անձնական դերանուան 3-րդ դէմքի, ուրեմն] նորա, նորանց. земныя блáга тлѣнны, не слѣдуетъ привязываться къ óнымъ (աւելի լաւ՝ къ нимъ); квартира хорошá, но меблирóвка óной (աւելի լաւ՝ ея) дурнá բնակարանը լաւ է, բայց նորա կահաւորութիւ-[նը՝ վատ։

Онѣ́ դեր. է. յ. ա. Онъ.

Онѣмé|ченіе չ. գերմանացնելը, գերմանացում. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. գերմանացնել. **-ся** չ. գերմանանալ։

Онѣ|мѣлость է. 1, պապանձում, համրութիւն. 2, Թմրրութիւն (անդամների). **-мѣлый** բյ. ած. 1, պապանձուած, համր. 2, Թըմրած (անդամ). **-мѣніе** չ. 1, պապանձուիլը, համր դառնալը. 2, Թմրելը (անդամների). **-мѣть** ա. Нѣмѣть.

Оолй|товый ած. ձուաքարի(ց). **-тъ** մ. հնք. Oolithe, ձուաքար։

Опа|дáніе չ. 1, ընկնելը, Թափուիլը (շուրջանակի). о. ли́стьевъ; նուազում, պակասում. о. воды́; о. óпухоли; **-дáть**, -сть չ. 1, շուրջանակի Թափուիլ, ընկնել (տերևի, ստղարԹի մասին). 2, ընկնել, նուազել (ուռեցքի, վարարած ջրի մասին). въ рѣкѣ́ водá опáла; опáли цѣ́ны на э́тотъ товáръ; слáва егó опáла նորա փառքը նսեմացաւ. онъ опáлъ лицóмъ նորա երեսը լղարել է. о. достáткомъ ստացուածապակաս դառնալ, ստացուածքի մի մասից զրկուիլ. о. скотóмъ ապրանքապակաս դառնալ. **-дéніе** ա. Опадáніе.

Опáз|дываніе չ. ուշանալը, յապաղիլը. **-дывать**, опоздáть չ. ուշանալ, յապաղել, (գր.) յամել. о. чáсомъ մի ժամ ուշանալ. о. къ обѣ́ду ճաշին ուշանալ։

Опá|иваніе չ. I. 1, խիստ շատ խմացնելը. անպատեհ ջրելով վնասելը. 2, Թունաւորելը, վնասակար բան խմացնելով սպանելը. II. շուրջանակի զոդում, կպցնում (հալած մետաղով). **-ивать** ն. I. (опоить) 1, խիստ շատ խմացնել, անպատեհ ջրելով վնասել (օր. քրտնած ձիուն). 2, Թունաւորել, վնասակար բան խմացնելով սպանել. II. (опая́ть) շուրջ կողմից զոդել, կպցնել (հալած մետաղով). **-йка** է. շուրջանակի զոդում, կպցնում. **-йщикъ** մ. շուրջանակի զոդող, կպցնող (հալած մետաղով)։

Опáла է. 1, աքսոր, տարագրութիւն. подвергáть когó о—ѣ; наложи́ть на когó о—у մէկին տարագրել, աքսորել. быть въ о—ѣ կամ подъ о—ою աքսորի մէջ գտնուել. 2, բարկութիւն, ցասում. попáсть въ о—у բարկութեան, ապաշնորհութեան ենթարկուիլ։

Опáлзывать, оползáть, оползти́ չ. 1, շուրջանակի սողալ. 2, Թափուելով իջնել, ցածրանալ (օր. հացահատիկի մասին). 3, Թափուիլ (մազերի մասին)։

Опали́ть (-лю́ -ля́тъ), **ся** ա. Опа-[ля́ть, ся.

Опáловый ած. օպալի, -լից, -լեայ։

Опáлубить ա. Пáлубить.

Опáлъ մ. հնք. opale, օպալ (արևակ). благорóдный о., opale irrisée, ազնիւ օպալ (ծիածանիկ)։

Опáлы|ваніе չ. շուրջ կողմից քաղհանելը, փետելը. **-вать**, ополóть ն. շուրջ կողմից քաղհանել, փետել։

Опáлый բյ. ած. 1, ընկած, Թափուած. 2, նիհար դարձած, լղարած, նիհարած (օր. այտերի մասին)։

Опáль|ный ած. 1, աքսորած, տարագրըւած. 2, գրաւած (կալք). 4, աչքից ընկած, բարձիԹող արած, անխնամ Թողած. **-чивый** ած. բարկացկոտ, զայրացկոտ, դիւրագրգիռ, դիւրաբորբոք։

Опа|ля́ть, -ли́ть ն. խանձել, այրել, տաշորել. **-ся** անդր. խանձուիլ, այրուիլ, տաշորուիլ։

Опáмя|тованіе չ. ուշքի գալը, զգաստանալը. **-товаться** (-тую́сь -ю́тся), **-тываться** ա. Опóмниться.

Опá|ра է. 1, խմորաշաղախ. 2, խաշած կեր, ճարակ. **-реніе, -риваніе** չ. 1, [ատեկան] բաղանիքի գոլորշին, ջերմութիւնը մեղմացնելը. 2, խաշելը. **-ривать, -рить** (-рю -ря́тъ) ն. 1, [ատեկան] բաղանիքի գոլորշին, ջերմութիւնը մեղմացնել (առաջին անգամ լողանալով). 2, խաշել (մարԹած հաւը). 3, այրել, խաշել. сóлнце опáрило мнѣ́ шéю; **-ся** անդր. 1, [առաջնանգամար ատեկան] բաղանիքի գոլորշուն ընտելանալ. 2, խաշուիլ, խարշատիլ. 3, չ. տաքանալ. бáня опáрилась; 4, [բաղանիքում գործածուելուց] փչանալ, մաշուիլ. вѣ́никъ опáрился; **-ринъ** մ. 1, խմորանոց, խաշանոց, խմորի, խաշի աման. 2, հաճարի կարկանդակ. **-рнóй** ած. խաշած, այրած։

Опарши́|вить ա. Парши́вить; **-вѣлый** բյ. ած. քոսոտած, քարոտած. **-вѣть** ա. Парши́вѣть.

Опáры|ваніе չ. [կարը, հիւսուածքը] շուրջանակի քակելը, քանդելը. **-вать**, опорóть ն. [կարը, հիւսուածքը] շուրջանակի քակել, քանդել. **-ся** անդր. քակուիլ, քանդուիլ։

Опа|сáться, -сти́ся անդր. когó, чегó մէկից, մի բանից վախենալ, երկիւղ կրել, զգուշանալ. тутъ нéчего о.; онъ никогдá не выхóдитъ и́зъ дому вéчеромъ, опасáясь ворóвъ; **-сéніе** չ. 1, ահ, երկիւղ, վտանգ.

возбудить въ комъ о—ія; подъ о—іемъ строгаго наказанія *խիստ պատժի սպառնալով*. **2,** *զգուշացում, հակում*. **-ска** *է. զգուշութիւն, խոհեմութիւն*. съ о—ою *խոհեմութեամբ, զգուշութեամբ*. **-сливость** *է. զգուշութիւն, խոհեմութիւն, շրջահայեցութիւն*. **-сливый** *ած. 1, զգոյշ, զգաստ, զգօն, շրջահայեաց*. **2,** *երկչոտ, վախկոտ*. **-сно** *մկբյ*. **1,** *վտանգաւոր է, երկիւղալի է*. **2,** *ն. վտանգաւոր կերպով*. онъ о. раненъ; **-сность** *է. վտանգ*. подвергаться о—и; жизнь его въ крайней о—и; о. отъ воды, отъ огня *ջրի, կրակի կողմից սպառնացող վտանգ*. **-сный** *ած.* **1,** *վտանգաւոր, երկիւղալի*. о. человѣкъ; о—ая болѣзнь; о. противникъ; о—ое дѣло; **2,** *հնց. պաշտպանող, հովանաւորող*. о—ая грамота; **-стись** (-сусь -сутся; *անց.* опасся -слась -слось) *ա.* Опасаться. [*ա.* Опадать.

Опасть (-ду -дутъ; *անց.* опалъ -ла, о)

Опахá|ло *չ. հովհար, հովահար*. **-ловидный, -лообразный** *ած. հովահարի, հովհարի ձևով*. **-льный** *ած. հովհարի, հովահարի*. **-льце** *նւզ. ա.* Опахало.

Опа|хáть (-шу -пашутъ; -ши) *ա.* Опахивать I; **-хиванiе** *չ.* **1,** *հողահարելը, հովհարելը*. **2,** [*թոզը, փոշին*] *սրբելը*. **3,** *շուրջ կողմից վարելը, հերկելը*. **-хивать** *ն.* **I.** (-хать) *շուրջ կողմից վարել, հերկել*. **II.** (-хнуть) 1, *հովհարել, հողահարել, քամհարել*. *հողահարով քշել, վանել, հալածել*. 2, [*թոզը, փոշին*] *սրբել, մաքրել*. о. пыль съ чего *մի բանից փոշին, թոզը թափ տալ*. о. поль *յատակը լու սրբել, աւլել*. 3, *փաթաթել, 'կոլոլել'*. **-ся** *անդ.* 1, *ինքն իրան հովհարել, հողահարել*. 2, *ինքն իր վրայից փոշին, թոզը թափ տալ, թօթափել*. 3, отъ чего *իրանից քշել. հալածել (օր. ճանճերին)*. 4, чѣмъ *փաթաթուել, 'կոլոլուել' մի բանի մէջ*։

Опашень, шня *ա.* **1,** *հնց. ամառնային վերարկու*. **2,** *գւռկ. երկար պատմուճան*։

Опáшка *է.* **I,** *շուրջանակի վարում, հերկում*. **2,** *չվարած, չհերկած տեղ*. **3,** [*վերարկուն*] *վրան գցելը, վրան առնելը*. носить пальто на о—у *վերարկուն ուսերին գցած կրել*։

Опа|нiе *ա.* Опаиванiе II; **-ять** *ա.* Опаивать II.

Опé|ка *է. խնամակալութիւն, հոգաբարձութիւն*. о. надъ нищими *աղքատախնամ հոգաբարձութիւն*. отдать подъ о—у *խնամակալութեան յանձնել*. быть подъ о—ою *խնամակալութեան ներքոյ լինել*. выйти изъ подъ о—и *խնամակալութիւնից ազատուել, չափահաս դառնալ*. **-каемый** *ած. խնամակալուող, խնամակալութեան յանձնուած*. опекаемый, аго *ա.*, -каемая, ой *է. խնամակալութեան յանձնուած անչափահաս որբ (տղայ, աղջիկ)*։

Опёнышъ *ա. գւռկ.* **1,** *հացեղէն*. **2,** *չմարած, վառ կրի գուղձ, կտոր*։

Опекý|нскій *ած. խնամակալական*. о. совѣтъ *խնամակալական, որբախնամ խորհուրդ*. **-нство** *չ. խնամակալութիւն*. принять на себя о. надъ кѣмъ; **-нствовать** (-ствую -ютъ) *չ.* надъ кѣмъ *մէկի խնամակալը լինել, մէկի վերայ խնամակալութիւն անել*. **-нша** *է. խնամակալուհի*. **-нъ** *ա. խնամակալ*։

Опё|нковый *ած. կանթաղուկի [չեխած, պատրաստած]*. **-нокъ**, нка *ա.*, **-нка** *է. բս.* Cantharellus cibarius, *կանթաղուկ կմ նապաստակի ականջ (սունկ)*։

Опе|пеленiе *չ. մոխիր դարձնելը*. **-пелить** (-лю -лятъ) *ն. մոխիր դարձնել*. **-пленiе** *չ. քիմ. մոխրացում*. **-плить** (-лю -лятъ) *ն. մոխիր դարձնել*։

Опера *է.* (*իտ.*) *թատր. օպէրա (դրամատիկական կատարումն երգով և երաժշտութիւնով)*։

Опера|тивный *ած. գործնեա, վիրաբուժական* (*տ.* операцiя 2); **-торъ** *ա.* (*լտ.*) *բուժագործող, վիրագործող* (*հմմ.* хирургъ); **-цiонный** *ած.* **1,** *բժ. վիրագործութեան* (*տ.* операцiя 2); о. покой *վիրագործութեան սենեակ*. **2,** *դզվ. զորաշարժութեան(ց)*. о. базисъ; **-цiя** *է.* (*լտ.*) *օպէրացիա*. **1,** *առւ. գործողութիւն*. коммерческiя, торговыя о—iи *առևտրական գործողութիւններ*. **2,** *բժ. բուժագործութիւն, վիրագործութիւն (գործողութիւն, որ բժիշկը սովորաբար բժշկական գործիքով կատարում է մարմնի հիւանդ մասի վերայ)*. сдѣлать о—iю; **3,** *դզվ. զորաշարժութիւն*։

Опере|дúть (-жу -дятъ) *ա.* Опережевать; **-жáть** *ա.* Опережевать; **-женiе, -живанiе** *չ. առաջը կտրելը, առաջ անցնելը, առաջ անցկենալը*. **-живать**, -жать, -дить *ն.* кого, что *մէկի, մի բանի առաջը կտրել. մէկից, մի բանից առաջ անցնել, մէկին, մի բան առաջ անցկենալ, իր ետև թողնել, գերազանցել*. я опередилъ его; онъ опередилъ въ ученiи всѣхъ своихъ товарищей; онъ опередилъ свой вѣкъ *նա իր դարից առաջ է անցել*. жизнь опережаетъ человѣческiя установленiя *մարդկանց սահմանած կարգերը կեանքը հնացնում է*։

Опе|рéнiе *չ. փետրաւորում*. **-рённый** *էյ. ած. փետրաւորուած*։

Оперé|тка *է.* (*լտ.*) *օպէրէտ, երգախաղ, ծաղրերգախաղ (պատիկ, կարճառօտ թատրերգութիւն երգով և խաղով, մեծ ծաղրական բովանդակութեամբ)*. **-точный** *ած. այս երգախաղի*։

Оперéть (обопру -рутъ; -ри), **ся** *ա.* Опирать, ся.

Оперúровать (-рую -ютъ) *ն. և չ.* (*լտ.*) *գործել, գործողութիւն կատարել*։ [рять, ся.

Оперúть (-рю -рятъ), **ся** *ա.* Опе-

Оперимéнтъ (*գերմ.*) *ա.* Аурипигментъ.

Óперный *ած. օպէրայի*. о. пѣвецъ.

Опё|рокъ, рка, **-рышъ** *ա. փետրաւորած ճուտիկ*. **-рять**, -рить *ն.* **1,** *փետրաւորել*. **2,*** *թեւեր տալ, խրախուսել, քաջալերել*. **-ся** *անդ.* **1,** *փետրաւորել, փետուրներով ծածկուել*. **2,*** *լաւանալ, զրուանալ (նիւթականապէս)*։

Опе|чáленiе, -чáливанiе *չ. տխրեցնելը, տրտմեցնելը*. **-чáливать**, -чалить (-лю -лятъ) *ն. տխրեցնել, տրտմեցնել*. опечаленный горестью *վշտահար*։

Опечá|танiе *չ. իրւբ. կնքում, կնքելը, 'մհրելը'*. **-тать, ся** *ա.* Опечатывать, ся; **-тка** *է. տպագրական սխալ, վրիպակ*. списокъ о—ткамъ; **-тыванiе** *չ. կնքելը, 'մհրելը'*. **-тывать**, -тать *ն. իրւբ. կնքել, 'մհրել'*.

бумáги егó опечáтаны; **-ся** գ. *տպգր. սըպագրական սխալ անել։*

Опé|чекъ, чка ա. *վառարանի հիմք.* **-чина** է. *այրուած կաւ վառարանի մէջ.* **-чище** գ. *քանդած, աւերուած, քանդուած վառարանի տեղ կամ բեկորներ։*

Опи|вáла հ-ր. **-вáльщикъ** ա. **-вáльщица** է. *ձրիախում, ուրիշի հաշուով խմող այր, կին.* **-вáніе** գ. *ձրիախմութիւն, ուրիշի հաշուով խմելը.* **-вáть**, -(й)ть ն. когó *մէկի հաշուով խմել.* **-ся** -ներ. 1, *հարբել.* 2, *շատ խմելուց արբշռել, մեռնել.* 3, *թունաւորուել (խմելուց).* **-вки**, вокъ է. յ. *թերմնացուկ, խըմիչքի մնացորդ։*

Опи|лéніе, -ливаніе գ. 1, *խարտոցելը.* 2, *շուրջ կողմից, շուրջանակի սղոցելը.* **-ливать, -лúть** (-лю́ -лятъ) ն. 1, *շուրջանակի, չորս կողմից խարտոցել.* 2, *շուրջանակի, չորս կողմից սղոցել, 'խէրխել'.* **-лка** է. 1, *խարտոցում.* 2, *սղոցում.* **-лки** ա. յ. 1, *խարտոցուածք, խարտոցած բանի թեփ.* желѣзные, мѣдные о.; 2, *սղոցուածք, սղոցած բանի թեփ.* деревя́нные о.; **-локъ**, лка ա. *սղոցած փայտի մնացորդ.* **-льщикъ** ա. *սղոցող, սղոց քաշող։*

Опинáться, опнýться գ. *սայթաքել, 'ոտթ տալ', սլկուել։*

Опи|рáніе գ. *յենելը, կռթնեցնելը.* **-рáть**, оперéть ն. *յենել, կռթնեցնել.* **-ся** -ներ. *յենուել, կռթնել.* о. на чью рýку; о. о стѣ́ну; *о. на несомнѣ́нные дóводы.

Опи|сáніе գ. 1, *նկարագրութիւն.* 2, *իրաւ. 'վեր գրելը', գրաւելը.* **-сáтель** ա. **-сáтельница** է. *նկարագրող այր, կին, նկարագրիչ.* **-сáтельный** -ծ. *նկարագրական.* **-сáть** (-шý -пи́шутъ; -ши́), **ся** ա. Опи́сывать, ся; **-ска** է. *գրասխալ, սխալ, վրիպակ գրածի մէջ.* **-снóй** -ծ. *գրուած, 'վեր գրած'.* **-счикъ** ա. *'վեր գրող', գրաւող.* **-сываніе** գ. 1, *նկարագրելը.* 2, *իրաւ. 'վերգրելը', գրաւելը (կայքը, գոյքը).* **-сывать**, -сáть ն. 1, *նկարագրել.* о. нрáвы нарóда; о. примѣ́ты бѣглецá; 2, *երկրաչ. գծել, նկարել.* о. дугý; 3, *'վեր գրել', գրաւել.* у негó описáли имѣ́ніе; **-ся** 1, գ. [*գրելիս*] *սխալուել.* 2, *է-էր. թղթակցել.* **-(óпи)сь** է. 1, *նկարագիր. ցուցակ. ցուցակագրութիւն.* 2, *'վեր գրելը', գրաւում (կայքի, գոյքի).* имýщество состои́тъ подъ о—ью *կայքը 'վեր է գրած'։* [Опивáть, ся.

Опи́ть (опью́ -пью́тъ; опéй), **ся** ա.

О|піáтъ ա. *բժ. թմրրադեղ.* **-пій** ա. (յն.) *ափիոն (հնդկական խաշխաշի չհասունացած պտուղներից վազցրած ու չորացրած կաթը, որ խիստ թմրեցուցիչ ու քնեցնող թոյն և կարեւոր դեղ է).* **-пійный** -ծ. *ափիոնի.* **-піумъ** ա. 'Опій.

Оплá|вить (-влю -вятъ), **ся** ա. Оплáвливать, ся; **-вка** է. *զտում, մաքրում (հալեցով).* **-вки**, вокъ ա. յ. *կղկղանք (հալած բանի).* **-влéніе** գ. ա. Оплáвка; **-вливать, -вля́ть**, -вить ն. 1, *հալելով զտել, մաքրել.* 2. *ձուլ. թեթև կերպով կա(լ)ռել (հաշտանք).* **-ся** գ. *հատիկը թափել (հասած հասկի մասին)։*

Оплá|каніе ա. Оплáкиваніе; **-кать** (-чу -чутъ; оплáчь) ա. Оплáкивать; **-киваніе** գ. *ողբալը. սգալը.* **-кивать**, -кать ն. *ողբալ, սգալ.* о. женý, смерть отцá; о. своё несчáстіе; *о. свои́ грѣхи́ *իր մեղքերը լալ, քաւել (ապաշխարութով)։*

Опламе|ни́ть (-ню́ -ня́тъ) ա. Опламеня́ть; **-нѣ́ть** գ. *վառուիլ, բոցավառուիլ, բորբոքուիլ.* **-ня́ть**, -ни́ть ն. *վառել, բոցավառել, բորբոքել.* **ոգեւորել, խրախուսել։*

Опластовáть (-тýю -ютъ) ն. *շերտերով ծածկել, պատել։*

Оплá|та է. *վճարում, հատուցում.* **-ти́ть** (-чý -плáтятъ; -ти́), **ся** ա. Оплáчивать, ся; **-тный** -ծ. *վճարելի, հատուցանելի.* **-чиваніе** գ. *վճարելը, հատուցանելը.* **-чивать**, -ти́ть ն. *վճարել, հատուցանել.* **-ся** -ներ. 1, *իր պարտքերը վճարել, հատուցանել.* 2, *ծախսերը հանել, ծածկել.* **-чу** ա. Оплáкать; **-чý** ա. Оплати́ть.

Оплебéнить (-бéю -ятъ) ն. *գռեհկացնել, գեղջկացնել.* **-ся** գ. *գռեհկանալ, գեղջկանալ, կոշտ-կոպիտ, եղերելի սովորութիւններ ընդունել։*

Опле|вáніе գ. *թքոտելը, թքոտում.* **-вáть** (оплюю́ -ю́тъ), **ся** ա. Оплёвывать, ся; **-(ё)выванiе** գ. *շարունակ թքոտելը.* **-(ё)вывать**, -вáть ն. 1, *թքոտել.* 2, *վրան թքել, արհամարհել.* **-ся** 1, -ներ. *ինքն իրան թքոտել, փնչքոտել.* 2, գ. отъ когó, отъ чегó *մէկի. մի բանի վերայ թքել, մէկից, մի բանից արհամարհանքով երես դարձնել։*

Оплеме|нéніе գ. *ընտելացնելը, ազգաբնակութիւն հաստատելը.* **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** ն. *ընտելացնել, ազգաբնակութիւն հաստատել։*

Опле|скáніе գ. *թրջելը (ճղփիւնով, ցայքունով).* **-скáть** (-щý -плéщутъ; -щи́) ա. Оплёскивать; **-(ё)скиваніе** ա. Оплескáніе; **-(ё)скивать**, -скáть, **-снýть** ն. *թրջել (ճղփիւն, ցայքուն արձակելով)։*

Опле|сти́, **-сть** (-тý -тýтъ; *անց.* оплёлъ -лá, ó; -ти́), **сти́сь, стъся** ա. Оплетáть, ся; **-тáла** հ-ր. *խարերայ.* **-тáніе** գ. *պատելը, փաթաթելը.* о. солóмою *ծղոտով փաթաթելը.* **-тáть**, -сти́, -сть ն. 1, *պատել, փաթաթել.* 2, *ագահաբար ուտել, լափել, կլանել.* 3,* *խաբել, պատրել.* **-ся** -ներ. 1, *իր վերայ, իր շուրջը փաթաթել, պատել.* 2, *փաթաթուիլ, պատուիլ (մի բանի շուրջը).* 3, *շշկլուիլ, շփոթուիլ (խօսելիս, վկայելիս).* **-(ё)тка** է. *կապիչ, փոկ, թել եւն, որով մի բան պատում, կապում են.* **-тý** ա. Оплести́.

Опле|ýха, -ýшина է. *հարուած ականջակոթին. ապտակ, 'սիլլայ'.* дать комý о—у.

Опле|чи́ться (-чýсь -чáтся) գ. *ուսանալ, լցուիլ, ուսերը լայնացնել.* **-чникъ** ա. **-чье** գ. *ուսամաս (զգեստի)։*

Оплодотво|рéніе գ. *բեղմնաւորում.* **-ри́тельный** -ծ. *բեղմնաւորիչ, բեղմնաւորութեան.* **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** ն. 1, *արգաւանդ, բերրի դարձնել, պարարտել (գետինը).* 2, *բեղմնաւորել։*

Оп|лоти́ть (-чý -тя́тъ) ն. *պատել, շուրջը պատ, ցանկ քաշել.* **-лóтъ** ա. 1, *պատ, պարիսպ, ցանկ (մի բանի շուրջը).* 2, *պատուար, նախապարիսպ, պաշտպանութիւն,* *թիկունք։*

Опло|шáлость է. *անհոգ, անխնամ վիճակ, դրութիւն.* **-шáлый** -ծ. *անհոգ, անխնամ, անփոյթ թողած, բարձիթող արած,*

երեսի վերայ ձգած. **-ша́ніе** չ. զլացում, պարտազանցութիւն, անհոգութիւն. **-ша́ть** չ. անհոգ, անփոյթ գտնուել, պարտազանց, անպարտաճանաչ գտնուել, զլանալ մի բան անելու. кто въ чёмъ оплоша́лъ, за то и отвѣча́етъ; **-шка** է. սխալմունք, վրիպում. **-шли́вость, -шли́вый** տ. Опло́шность, -ный; **-шность** է. անհոգութիւն, անփութութիւն, պղերգութիւն. **-шный** ած. անհոգ, անփոյթ, պղերգ։

О|плыва́ніе չ. **1**, շուրջանակի նաւելը. **2**, շուրջանակի լողալը. **3**, հալուիլը, սպառուիլը (մոմի). **-плыва́ть**, -плы́ть ն. **1**, շուրջանակի նաւել, անցնել. **2**. ն. շուրջանակի լողալ, լողալով անցնել: **3**, չ. հալուիլ, սպառուիլ (մոմի, լապտերի մասին). **4**, չ. քանդուիլ, փլչիլ, փուլ գալ. весь отко́съ о́плылъ отъ дождéй; **5**, չ. չափից աւելի հասնել, հասունանալ. **6**, չ. ուռչիլ. о. жи́ромъ ճարպակալիլ. **-плыва́чивый** ած. գիրահալ, շուտով սպառուող (մոմ). հեշտութեամբ քանդուող, քանդուող, փուլ եկող (օր. գետափ). **-плы́тіе** չ. շուրջանակի նաւելը, անցնելը. **-плы́ть** (оплыву́ -ву́тъ; անց. о́плылъ -ла, о; -ви́) տ. Оплыва́ть.

Оплѣ|снева́лый ած. բորբոսնած, մգլոտած, նեխած. **-снева́ть, -снѣ́ть** չ. բորբոսնիլ, մգլոտիլ, նեխիլ։

Оплѣ|ши́вѣлый բյ. ած. ճաղատ. կունդ դարձած, հերաթափ. **-ши́вѣніе** չ. ճաղատ, կունդ դառնալը. **-ши́вѣть** տ. Плѣши́вѣть.

Оплюю́ տ. Оплева́ть.

Оповѣ|сти́ть (-щу́ -стя́тъ), **-ща́ть** ն. տեղեկացնել, ծանուցանել, հաղորդել. **-ще́ніе** չ. տեղեկացնում, ծանուցում, ազդ։

Опога́|неніе, -ниваніе չ. ապականում, 'մուռտառում'. **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. ապականել, 'մուռտառել'. զզուեցնել, գարշեցնել։ [դացաուութեան դեղ)։

Оподельдо́къ ա. (տրբ.) օպօդէլդօկ (յօ-

Опо́д|ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. փչացնել, բարոյապէս ապականել։

Опо́|екъ, о́йка ա. **-ечекъ**, чка *նւզ.* հորթի մորթ, կաշի (դաբաղած, պատրաստած)։

Опо|е́ніе չ. **1**, չափազանց շատ ջրելը, խմացնելը. **2**, թունաւորում. **-ённый** բյ. ած. **1**, շատ ջրելուց, խմացնելուց վնասուած. **2**, թունաւորուած։

Опо́ечный բյ. ած. դաբաղած, մշակած հորթի կաշուց շինած, պատրաստած]։

Опо|зда́лый բյ. ած. ուշացած, յապաղած, յամած. **-зда́ніе** չ. ուշացում, յապաղում, յամում. **-зда́ть** տ. Опа́здывать.

Опози́ція տ. Оппози́ція.

Опо|знава́тельный ած. ճանաչելու. о—ое сло́во նշանաբան. **-знава́ть** (-знаю́ -ю́тъ), **-зна́ть** (-зна́ю -ютъ) ն. **1**, ճանաչել (նշաններից, յատկանիշներից նայելով). **2**, հետախուզել, ծանօթանալ տեղի, հանգամանքի հետ. **-ся** անդ. **1**, ծանօթանալ (տեղի, գործի, հանգամանքի հետ, հմմ. оріенти́роваться), տեղեկանալ. **2**, (սխալ) տ. Обозна́ться.

Опозо́|реніе, -риваніе չ. խայտառակելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. кого́ մէկին խայտառակել, նշաւակել, անպատուել. **-ся** անդ. խայտառակուիլ, նշաւակուիլ։

Опо́йковый ած. [դաբաղած, պատրաստած] հորթի կաշուց։

Опои́ть (-ою́ -я́тъ) տ. Опа́ивать.

Опо́ка է. **1**, կաւճախառն կրաքար. մառն. **2**, արուեստ. արկղաձև կաղապար (թուջ ածելու)։

Опо|ла́скиваніе չ. ողողելը, լուանալը. **-ла́скивать**, -лоска́ть, -лосну́ть ն. ողողել, լուանալ։

Опол|за́ніе չ. շուրջանակի սողալը. **-за́ть** տ. Опа́лзывать; **-(о́пол)зень**, зня ա. քանդուած, փուլ եկած տեղ (գետափի, լեռան). **-зти́** (-зу́ -зу́тъ; անց. опо́лзъ -зла́, о́; -зи́) տ. Опа́лзывать.

Опо|лоска́ніе տ. Ополаскиваніе; **-лоска́ть** (-лощу́ -ло́щутъ; -щи́) տ. Опола́скивать; **-ло́ски**, овъ ա. յ. ջուր. որով մի բան ողողել, լուացել են. **-лосну́ть** տ. Опола́скивать.

Опо|ло́тіе տ. Опа́лываніе; **-ло́ть** (-лю́ -по́лютъ; -ли́) տ. Опа́лывать.

Опол|ча́ть, -чи́ть ն. զինել, սպառազինել. **-ся** անդ. զինուիլ. սպառազինուիլ. **-че́нецъ**, нца ա. աշխարհազօրի զինուոր, գաւառի զինուոր. **-че́ніе** չ. **1**, զինում, սպառազինում. **2**, աշխարհազօր զօրք. գունդ. **-чи́тель** ա. **-чи́тельница** է. զինող, սպառազինող այր, կին. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ), **ся** տ. Ополча́ть, ся.

Ополю́ տ. Оподо́ть.

Ополя́|чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. լեհացնել. **-ся** չ. լեհանալ, լեհացի դառնալ։

Опо|мёлокъ, лка ա. մաշուած՝ մախրի աւել (որով մախիրը վառարանից քաշում են). **-мéлье** չ. մախրի աւլի կոթ։

Опо́м|ниваться, -ниться (-нюсь -нятся) անդ. խրատ գալ, ուշքի գալ. քաթափուիլ, զգաստանալ. онъ не мо́жетъ о—ниться отъ испу́га; да́йте мнѣ опо́мниться թողէք մի շունչ քաշեմ։

Опо́ра է. նեցուկ. то́чка о—ы յենակէտ. *նեցուկ, ապաւէն, թիկունք, օգնութիւն. сынъ о. его́ ста́рости որդին նորա ծերութեան նեցուկն է։

Опо|ра́жниваніе չ. դատարկելը, պարպելը. **-ра́жнивать**, -рожня́ть, -ро́жнить, -ро́знить ն. դատարկել, պարպել. опорожня́ть стака́ны онъ умѣ́етъ; о. карма́ны.

Опора́чивать տ. Опоро́чивать.

Опо́р|на է. **1**, *նւզ.* պատրկ նեցուկ. **2**, քանդում, քակում, լուծում (կարի). **-ный** ած. նեցուկի, յենա—. о—ая то́чка յենակէտ։

Опоро|жéніе, -жнéніе չ. դատարկում, պարպում. **-жни́ть** (-ню -нятъ). **-жня́ть, -зни́ть** (-ню -нятъ) տ. Опора́жнивать.

Опороси́ться տ. Пороси́ться.

Опоро́ть (-рю́ -по́рютъ; -ри́), **ся** տ. Опа́рывать, ся.

Опоро́|ченіе, -чиваніе չ. **1**, անպատուելը, պղծելը, խայտառակելը. **2**, պախարակելը, կշտամբելը, պարսաւելը. անգոսնելը, զըրպարտելը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. **1**, անպատուել, պղծել, խայտառակել. **2**, պախարակել, կշտամբել, պարսաւել, անգոսնել, զըրպարտել. о. искъ դատական պա-

հանէլը զորավել, մերժել. опорóченный судóмъ դատաստանով զրպարտուած, դատապարտուած։

Опóръ м. 1, ս. Опóра; 2, չափ (ձիու). скакáть во весь о. խիստ արագ չափ գնել. пустить лошадéй во весь о. ձիաններին ամենամեծ արագութեան արձակ թողնել, կատարեալ չափ գնել։

Опóрыши м. յ. 1, հին կօշիկների կոտրած անկարուրդներ, 'ճտեր'. 2, անկարուրդները (ճտերը) կտրած կօշիկներից շինած հողաթափներ։

Опорѣ|зать (-жу -жутъ; -рѣжь), **-зывать** ն. Թեթև, երեսից կտրել. о. пáлецъ.

Опорю м. Опорóть.

Опо|стылость է. ձանձրութիւն, տաղտկութիւն. о. жизни կեանքի պատճառած ձանձրութիւնը, տաղտկութիւնը. **-стылый**, **-стылѣлый** բ. -ծ. ձանձրալի, տաղտկալի, անզուրեկան դարձած. զզուելի, զարշելի, նողկալի. **-стылѣть** м. Постылѣть. [ніе, -шить.

Опотро|шéніе, **-шить** м. Потрошé-

Опо|тѣлый բ. -ծ. քրտնած, քափ քրտինք կտրած. **-тѣть** չ. քաւրտվել քրտնել, քափ քրտինք կտրել։

Опо|хмелéніе չ. կազդուրելը (հարբած, ապա զգաստացածին).-**хмелить** (-лю -лятъ), **ся** м. Опохмелять, ся; **-хмéлка** է. м. Опохмелéніе; **-хмéлье** չ. 1. խմախութիւն, կերուխում. 2, խմախութիւնից, կերուխումից յետոյ եկող օրը. 3, բուն պարեկենդանի հետեւեալ օրը (երկուշաբթի). 4, գլխացաւ (հարբեցողութիւնից). **-хмелять**, -хмелить ն. կազդուրել (թանձ խմիչքով՝ հարբած, ապա զգաստացած մարդուն). **-ся** -ն.չ. կազդուրուել (թանձ խմիչքով՝ հարբելուց ու զգաստանալուց յետոյ)։

Опо|чивáльный -ծ. քնելու, ննջելու, հանգստանալու. **-чивáльня** է. ննջարան. **-чивáніе** չ. քնելը, հանգստանալը. **-чивáть**, -чить չ. քնել, ննջել, հանգստանալ. կանգ առնել. **-чи́тіе** չ. ննջելը, *մեռնելը. **-чи́ть** (-чію -ютъ) м. Опочивáть.

Опо|шлéніе չ. փչացնելը, եղծանելը, ապականելը. **-шлить** (-лю -лятъ), **-шлять** ն. փչացնել, ապականել, եղծանել, այլանդակել. притвóрство опошляетъ всякое чувство.

Опоя́|саніе չ. գօտեւորում, գօտով. գօտին կապելը. **-сать** (-шу -шутъ), **ся** м. Опоя́сывать, ся; **-ска** է. **-сочка** նւզ. գօտի, 'քամար'. **-сываніе** չ. գօտեւորելը, գօտով, գօտին կապելը. **-сывать**, -сать ն. գօտեւորել, գօտով, գօտին կապել. о. снопы խրձեր կապել. **-(ó-)сь** է. м. Опоя́ска; **-ся** -ն.չ. գօտեւորուել, գօտին, 'քամարը' կապել. о. шáрфомъ իր մէջքին շալը կապել։

Оппо|зиціóнный -ծ. ընդդիմադրական, հակառակ. **-зи́ція** է. (լտ.) 1, ընդդիմադրութիւն. 2, ընդդիմադրական կուսակցութիւն. принадлежáщій къ о—іи.

Оппо|нéнтъ м. (լտ.) ընդդիմախօս. դիմադրող, հակառակորդ, ախոյեան. **-ни́ровать** (-рую -ютъ) չ. ընդդիմախօսել, հակաճառել, ընդդիմադրել։

Опрáва է. շրջանակ (ակնեղէնի, ասուփերի, ակնոցների եւն). вы́нуть изъ о—ы.

Опра|вдáніе չ. արդարացում. что вы скáжете въ своё о.? **-вдáтель** м. **-вдáтельница** է. արդարացնող այր, կին. **-вдáтельный** -ծ. արդարացնող, -ցուցիչ, արդար, անմեղ դուրս բերող. о. пригóворъ; **-вдáть, ся** м. Оправдывать, ся; **-вдываніе** չ. արդարացնելը. **-вдывать**, -вдáть ն. արդարացնել, արդար, անմեղ, ճշմարիտ դուրս բերել. послѣдствія оправдáли моё предсказáніе հետեւանքները արդարացրին իմ գուշակումը. онъ не оправдáлъ надéждъ, котóрыя возлагáли на негó; о. обвиняéмаго մեղադրեալին արդարացնել, անպարտ դուրս բերել. **-ся** -ն.չ. արդարանալ, արդար, անմեղ կամ ճիշտ, ճշմարիտ դուրս գալ. կատարուել, իրականանալ. я хочу́ о. въ вáшихъ глазáхъ; догáдки, опасéнія мои́ оправдáлись.

Опрá|вить (-влю -вятъ; -вь), **ся** м. Оправлять, ся; **-вка** է. 1, м. Опрáва; 2, զարդիք, որի վերայ մի բան ուղղում, դրոշում կամ շինում են. **-влéніе** չ. շրջանակելը, -կում (օր. ակնեղէնի). **-влять**, -вить ն. 1, ուղղել, դրոշել. о. плáтье, вóлосы; 2, շրջանակել. զարդարել, ընդելուզել. о. табакéрку алмáзами; о. корáллы въ зóлото կամ зóлотомъ; 3, ռմկ. м. Оправдывать; 4, կազդուրել, ոտքի կանգնեցնել. **-ся** -ն.չ. 1, իր մազերը, շորը եւն ուղղել, դրոշել. о. пéредъ зéркаломъ; 2, կազդուրուել, ոտքի կանգնել. онъ едвá опрáвится отъ такóго удáра; 3, ռմկ. արդարանալ. **-внóй** -ծ. 1, շրջանակուած (օր. ակնեղէն). 2, ուղղիչ. ուղղելու, դրոշելու. **-вочный** -ծ. շրջանակման, շրջանակելու. **-вщикъ** м. 1, շրջանակող (օր. ակնեղէնք). 2, արդարացնող, արդար, անմեղ դուրս բերող։

Опрáсты|ваніе չ. դատարկելը, պարպելը. **-вать**, опростáть ն. 1, դատարկել, պարպել. 2, ազատել, ազատ կացուցանել. о. отъ дѣла; о. виногрáдъ որթը, վազը կտրել (քչել). **-ся** -ն.չ. ազատուել։

Опрáши|ваніе չ. հարց ու փորձ անելը. **-вать**, опроси́ть ն. հարց ու փորձ անել, հարց ու փորձի ենթարկել։

Опре|дѣлéніе չ. 1, որոշում, սահմանաւորում. 2, որոշում, որոշելը. о. понесённаго убы́тка; о. цѣны́; о. поря́дка раздѣла; 3, վճիռ, որոշում, տնօրինութիւն. о. Сенáта; постанови́ть կամ сдѣлать судéйское о. դատ, դատաստան կտրել. о—ія Всевы́шняго Ամենակարողի տնօրինութիւնները. 4, կարգում, կանգնեցնում ծառայութեան. о. въ, на дóлжность պաշտօնի, ծառայութեան դնելը. о. въ воéнную слу́жбу զինուորական ծառայութեան տալը. 5, քերկ. յատկացուցիչ, որոշիչ. **-дѣлённо** մ. որոշակի, որոշ կերպով, հաստատապէս. **-дѣлённость** է. որոշ լինելը, ճշտութիւն. **-дѣлённый** բ. -ծ. 1, որոշ, որոշած, ճիշտ. къ о—ому сро́ку որոշ պայմանաժամին. имѣть въ чёмъ я́сныя, о—ыя поня́тія; 2, նշանակած, սահմանած, որոշած. капитáлъ о. на содержáніе шкóлы; **-дѣли́мость** է. յատկութիւն որոշուելու. **-дѣли́мый** բ. -ծ. որոշելի. **-дѣли́тельность** է. 1, м. Опредѣли́мость; 2, ճշտութիւն, հաստատութիւն. **-дѣли́тельный** -ծ. 1, м. Опредѣли́мый; 2, որոշ, որոշելու, ճիշտ, հաստատ. քերկ. որոշիչ. **-дѣли́ть** (-лю

-лять), **-дѣлять** ն. **1**, որոշել. սահմանել. о. настоящее значеніе слова; судьи опредѣлили наказаніе; **2**, նշանակել. որոշել, սահմանել. ему опредѣлили большое жалованье; о. деньги на покупку дома; **3**, վճռել, տնօրինել, կարգադրել. **4**, նշանակել, կարգել. կանգնեցնել (պաշտօնի). о. кого въ судьи կամ въ, на должность судьи մէկին դատաւոր կարգել. о. сына въ гимназію, въ военную службу որդուն վարժարան, զինուորական ծառայութեան տալ. **-ся** անդր. մտնել, կանգնել (ծառայութեան, պաշտօնի). онъ опредѣлился въ пѣхоту նա հետևակ զօրքի մէջ, շարքը մտաւ։

Опри́‖чина ի. հնց. **1**, զատուած, բաժանուած, առանձին բան. **2**, Յովհաննէս IV ցարի թիկնապահները. **-чникъ** ար. թիկնապահ (Յովհ. IV ցարի). **-чинна** տ. Опричина; **-чный** ած. զատուած, բաժանուած, առանձին. **2**, տ. Опричникъ; **-(о́при́)чь** նխդ. (սեռկ. հոլ.) բացի, զատ, թարց, թանց։

Опро́‖бовать (-бую -ютъ), **-бывать** ն. փորձել, ճաշակել, համը տեսնել։

Опрове‖рга́ніе չ. հերքելը, հերքում, ժխտելը. ժխտում. **-рга́тель** ար. **-рга́тельница** ի. հերքող, ժխտող այր, կին. **-рга́тельный** ած. հերքող, ժխտող, ժխտական. о—ые доводы; **-рга́тельство** չ. հերքում, ժխտում. **-рга́ть, -ргнуть** ն **1**, տապալել, գլորել. **2**, հերքել, ժխտել, 'ջրել'. о. ложное ученіе, клевету; **-рже́ніе** չ. հերքում, ժխտում, 'ջրում'. **-ржи́мый** ած. հերքելի, ժխտելի։

Опрока́‖живать, -зить (-жу -зятъ) ն. բորոտել. **-ся** անդր. բորոտուիլ։

Опро‖ки́дываніе չ. գլորելը, տապալելը, շրջելը, շուռ տալը. **-ки́дывать**, -ки́нуть ն. գլորել, տապալել, շրջել, շուռ տալ. о. столъ, стаканъ; кавалерія опрокинула непріятеля հեծելազօրքը ջախջախեց թշնամուն. кучеръ опрокинулъ нашу карету; **-ся** անդր. գլորուիլ, շուռ գալ, տապալուիլ. столъ опрокинулся; карета опрокинулась; лодка опрокинулась; о. на кого մէկի վերայ յարձակուիլ. **-(о́п—)кидь** ի. շուռ ընկած, շուռ եկած, գլորուած դրութիւն. поставить о—ью գլորել, շուռ տալ. **-ки́нуть, ся** տ. Опрокидывать, ся.

Опроме́‖тчиво մ. անխոհուն կերպով, շտապաւ, խուճապաւ, անձապարանօք. **-тчивость** ի. անձապարանք, խուճապողութիւն. **-тчивый** ած. շտապ, անխորհուն. **-(о́п—)тью** մ. շտապաւ, անձապարանօք. онъ о. кинулся за нимъ նա անձապարանօք նորա յետևից ընկաւ, վազեց, պնդեց։

Оп‖роси́ть (-шу́ -о́сятъ; -си́) տ. Опрашивать; **-ро́сный** ած. հարցափորձի, հարցափորձելու։

Опро‖ста́ніе չ. դատարկելը, պարպելը. **-ста́ть, ся** տ. Опрастывать, ся; **-стить** (-щу -стятъ) ն. դատարկել, պարպել. **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ) տ. Опрощать. [Опростѣть.

Опро́ститься (-щусь -стятся) տ.

Опростово‖ло́сить (-шу -сятъ; -сь), **-ло́шивать** ն. женщину կնոջ գլխի ծածկոցը, 'լաչակը' գցել, *կնոջն անպատուել. **-ся** անդր. **1**, իր 'լաչակը', գլխաշորը գցել. **2**, յիմար, անտեղի բան բանել. խայտառակուիլ (կընոջ մասին)։

Опростѣ́‖лый բյ. ած. ռամկացած, հասարակացած. **-ть** չ. ռամկանալ, հասարականալ, հասարակ. սովորական մարդկանց պէս ապրել։

Опро́‖счикъ ար. **-счица** ի. հարցափորձող, հարցուփորձ անող այր, կին. **-съ** ար. հարցուփորձ. о. проѣзжихъ на заставахъ.

Опроти́‖вить (-влю -вятъ; -вь), **ся** տ. Опротивлять, ся; **-вливать, -вля́ть**, -вить ն. զզուեցնել. զարշեցնել, զզուանք, զարշանք պատճառել. **-ся** չ. հակառակուիլ, ընդդիմանալ. **-вѣть** չ. զզուելի, զարշելի, նողկալի դառնալ։

Опро‖ща́ть, -сти́ть ն. պարզել, պարզ դարձնել. **-ще́ніе** չ. ռամկանալը, հասարականալը, սովորական, հասարակ մարդկանց պէս ապրելը։

Опру‖ди́ть (-жу́ -пру́дятъ; -ди́) տ. Опру́живать; **-живаніе** չ. կապելը (ջուրը). **-жа́ть, -живать**, -ди́ть ն. կապել (ջուրը). **-же́ніе** չ. կապում (ջրի)։

Опры́‖сканіе չ. սրսկում. **-скать** (-скаю -ютъ և -щу -щутъ; -скай), **ся** տ. Опры́скивать, ся; **-скиваніе** տ. Опры́сканіе; **-скивать**, -скать, **-снуть** ն. սրսկել, [վրան հեղուկեղէն] ցանել, շաղ տալ. **-ся** անդր. սրսկուիլ, իր վերայ ցանել, շաղ տալ (հեղուկեղէն). о. духами իւղերով օծուիլ. **-(о́—)скъ** ար. տ. Опры́сканіе.

Опры‖щева́тѣть, **-(ы́)щевѣть**, **-щѣ́ть** չ. շաներով (պատիկ պալարներով, խոցերով) ծածկուիլ, պատուիլ։

Оп‖рѣва́ніе չ. փտելը, խոնաւութիւնից փչանալը. **-рѣва́ть**, -рѣ́ть չ. փտել, խոնաւութիւնից փչանալ. **-рѣлина** ի. **1**, քրտնահար տեղ, քրտնահարութիւն (մարմնի վերայ). **2**, խոնաւութիւնից փչացած տեղ. **-рѣлость** ի. **1**, խոնաւութիւն, նամութիւն, թացութիւն. **2**, խոնաւ, թաց, նամ տեղ. **-рѣлый** բյ. ած. թաց, խոնաւ, նամ, նամտկալած, քրտնած. խոնաւութիւնից փչացած, փտտուած։

Опрѣ‖сне́ніе չ. քաղցրացնելը. ազատելը (ծովի ջուրը). **-сни́тель** ար. ծովի աղի ջուրը քաղցրացնող գործիք. **-сни́телный** ած. քաղցրարար. ազատիչ, ծովի աղի ջուրը քաղցրացնող. о. снарядъ; **-сни́ть** (-ню́ -ня́тъ) տ. Опрѣсня́ть; **-сно́къ** ար. բաղարջ, անխմոր հաց (հրեաների). **-сно́ки** ար. յ. բաղարջակերաց տօն (հրեաների). **-сно́чный** ած. բաղարջի, բաղարջային. «въ первый же день о...» «Եւ յառաջնում աւուր բաղարջակերացն...» (Մատթ. 26_{17}). **-сня́ть**, -сни́ть ն. քաղցրացնել. о. морскую воду ծովի [աղի] ջուրը քաղցրացնել, խմելի դարձնել։

Опрѣ́ть տ. Опрѣва́ть.

Опря‖да́ть, -сть ն. **1**, բոլորը մանել. մանելով սպառել. **2**. մանելով մաշել. **-ся** անդր. **1**, մետաքսը քաշել (շերամի որդի մասին). **2**, մանելով, մանելու միջոցաւ մաշուիլ. **-дки** ար. յ. **-докъ**, лка ար. մնացորդ (մանելուց). **-сть** (-ду́ -ду́тъ; անց. опря́лъ -ла, о), **ся** տ. Опряда́ть, ся.

Опря́|тливость է. խիստ մաքրասիրութիւն, խիստ մաքրութիւն. **-тливый** ած. խիստ մաքրասէր, խիստ մաքուր, յստակ. **-тность** է. մաքրութիւն, յստակութիւն, մաքրասիրութիւն. держа́ть дѣте́й въ о—и; **-тный** ած. մաքուր, յստակ, 'խալաճի'. մաքրասէր ու

О́п|тика է. (յն.) տեսախօսութիւն, տեսագիտութիւն (գիտութիւն լոյսի և տեսողութեան օրէնքների մասին). **-тикъ** ա. (յն.) **1**, տեսախօս, տեսագէտ. **2**, տեսողութեան գործիքների վարպետ կամ վաճառական։

Опти|ми́змъ ա. (լտ.) լաւատեսութիւն (հակում, միտում, ամէն բանի մէջ լաւութիւն տեսնելու, ամէն բանից լաւութիւն, բարիք սպասելու). **-ми́стъ** ա. լաւատես (հակիր ա. Песси́мистъ).

Опти́ческій ած. տեսախօսութեան, տեսագիտութեան, տեսողութեան. о—ія ору́дія.

Оп|тово́й ա. Опто́вый; **-товщи́къ**, а́ ա. մեծաքանակ ապրանքների առևտրական. **-то́вый** ած. վճռկ. մեծաքանակ ապրանքների. о—ая торго́вля մեծաքանակ, 'թօփով' առևտուր. **-томъ** մ. վճռկ. մեծ քանակութեամբ, 'թօփով'. продава́ть, покупа́ть о́.; **-тъ** ա. (գերմ.? թուրք.?) մեծաքանակ, 'թօփով' վաճառականութիւն, առևտուր։

Опубли|кова́ніе չ. յայտարարում, ազդարարում, հրատարակում. **-кова́ть** (-ку́ю -ютъ) ն. յայտարարել, ազդարարել, հրատարակել։

Опу́нція է. բս. Opuntia, բոյն կաղին։

Опу|ска́ніе չ. **1**, ներքև թողնելը, իջեցնելը, կախելը. **2**, թուլացնելը. **3**, բաց թողնելը, զանց առնելը. **-ска́ть**, -ща́ть, -сти́ть ն. **1**, ներքև թողնել, իջեցնել, ցածրացնել, կախել. о. гробъ въ моги́лу; о. за́навѣсъ; о. на себѣ́ пла́тье; о. ру́ку въ во́ду ձեռքը ջրի մէջ ընկղմել, 'կոխել'. о. письмо́ въ почто́вый я́щикъ նամակը փօստարկղի մէջ գցել. о. ру́ки ձեռքերը կախել, կախ գցել. *կճատուել, յուսահատել. о. глаза́ աչքերը գետնին յառել. о. кры́лья թևերը կախել, կախ գցել. *վհատուել, յուսահատել. **2**, թուլացնել, 'բօշացնել'. о. стру́ны на скри́пкѣ; о́. по́водъ у ло́шади ձիու սանձը բաց թողնել. **3**, բաց թողնել, զանց գցել. о. изли́шнее въ сочине́ніи; о. удо́бный слу́чай; о. и́зъ виду աչքաթող անել. **-ся** ներկ. **1**, իջնել, ցածրանալ, ընկղմուել, կախուել. водола́зы опуска́ются, на значи́тельную глубину́; за́навѣсъ опуска́ется, -сти́лся; онъ опусти́лся *ա*, նա բարոյապէս ընկել է. *բ*, նա վհատուել, յուսահատուել է. **2**, թուլանալ, 'բօշանալ'. стру́ны опусти́лись; при э́томъ извѣ́сти у него́ ру́ки опусти́лись —նրա ձեռքերը թուլացան. **-скно́й** ած. որ կարելի է իջեցնել, ներքև թողնել. о—а́я рѣшётка; о—а́я дверь; **-сти́тельный** ած. թողութեան. о—ая моли́тва; **-сти́ть** (-щу́ -пу́стятъ; -сти́), **ся** ա. Опуска́ть, ся.

Опу|стоша́ть, -стоши́ть ն. աւերել, ամայի դարձնել. **-стоше́ніе** չ. աւեր, աւերում, ամայացում. **-стоши́тель** ա. **-стоши́тельница** է. աւերիչ, աւերող, ամայացնող այր, կին. **-стоши́тельный** ած. աւերիչ, ամայի դարձնող, կործանիչ. **-стоши́ть** (-шу́ -ша́тъ) ա. Опустоша́ть; **-стѣва́ть**, -стѣ́ть չ. ամայանալ. **-стѣ́лый** բյ. ած. ամայացած, ամայի. **-стѣ́ніе** չ. ամայացում. **-стѣ́ть** ա. Опустѣва́ть.

Опу́|таніе չ. փաթաթում, կապում, պատում (շուրջը). *խճճում, կաշկանդում. **-тать**, **ся** ա. Опу́тывать, ся; **-тина** է. **-тинка** նւզ. **1**, առնամանու ոտակալ (թռչնի). **2**, կապիչ. **-тыва́ніе** ա. Опу́таніе; **-тывать**, -тать ն. **1**, փաթաթել, պատատել, պատել (շուրջը). **2**,* կաշկանդել, խճճել, ձեռք ու ոտք կապել, վարմի, թակարդի մէջ գցել. **-ся** ներկ. փաթաթուել, պատուել. *կաշկանդուել, խճճուել։

Опу|ха́ніе չ. ուռչում, փքուում. **-ха́ть**, -хнуть ն. ուռչել, փքուել. **-хлый** բյ. ած. ուռած, փքուած. **-хнуть** (անց. опу́хъ -хла, о) ա. Опуха́ть; **-(о́—)холь** է. ուռեցք. **-(о́—)хольный** ած. ուռեցքի. **-хшій** բյ. ած. ուռած. имѣ́ть щёку о—ую отъ флю́са.

Опу|ша́ть, -ши́ть ն. շուրջը, բոլորքը բուն (օր. մորթ) դնել, շրջանակել. поле́сть опушена́ медвѣ́демъ օթոցի շուրջը արջի մորթ է դրած. и́неемъ опуши́ло бо́роду մօրուքը եղեամով պատուել է. **-ся** չ. **1**, փետրաւորել, փետուրով ծածկուել. **2**, աղուակաւորել, **3**, մօրուսաւորուել, մօրուք բուսնել. **-шечка** նւզ. ա. Опу́шка 1; **-шечный** ած. **1**, շրջազրուսագի. **2**, անտառի տփի, եզերքի. **-шива́ніе** չ. շուրջը, բոլորքը բուն դնելը, զրուագելը (բոլորքը). **-шива́ть**, **-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ) ա. Опуша́ть, ся; **-шка** է. **1**, շրջազրուսագ, զգեստի շուրջը դրած կտոր, մորթ. **2**, ծայր, եզերք, տփ, բոլորը (անտառի, կղզու, պատրի ծառերով կամ թփերով ծածկուած). **3**, տերև, առաջամէ. **-шковый** ա. Опу́шечный; **-(о́—)шь** է. ա. Опу́шка 1.

Опу|ща́ть, ся ա. Опуска́ть, ся; **-ще́ніе** չ. **1**, թողնելը, բաց թողնելը. **2**, իջնելը, ցածրանալը. о. рту́ти въ баро́метрѣ; **-щу́** ա. Опусти́ть.

Опы|ле́ніе չ. բս. բեղմնաւորում, -րութիւն (փոշու միջոցաւ). **-ля́ть** ն. բս. բեղմնաւորել. **-ся** ներկ. բեղմնաւորուել։

О́|пытность է. փորձառութիւն, փորձուածութիւն, հմտութիւն. **-пытный** ած. **1**, փորձառու, փորձուած, հմուտ, բանիմաց. онъ человѣ́къ о́.; **2**, փորձնական. о́—ая фи́зика; **-пытъ** ա. **1**, փորձառութիւն. знать по о́—у; **2**, փորձ. производи́ть физи́ческіе о́—ы ֆիզիկական փորձեր անել։

Опья|нѣ́лый բյ. ած. հարբած, 'խմած'. **-нѣ́ніе** չ. խմում, հարբում, հարբեցողութիւն. **-нѣ́ть** չ. հարբել, 'խմել'. **-ня́ющій** ած. հարբեցնող, շշմեցնող. о—іе напи́тки ոգելից ըմպելիքներ։

Опѣ́|шать, **-ши́ть** (-шу -ша́тъ) չ. **1**, հետիոտն գնալ (ձի չունենալով). **2**, ռմկ. զարմանալ, ապշել, զարմանքից քար կտրել. յուսահատել, վհատուել. **3**, զարհուրել։

Опя́|леніе, **-лива́ніе** չ. պատելը, կպցնելը, պրկելը. **-лива́ть**, **-ли́ть** (-лю -ля́тъ) ն. պատել, կպցնել, պրկել. о. холсто́мъ կտաւով պատել. պրկել։

Опя́стить (-щу -стя́тъ) ն. ճանկել, 'չանգել', ձեռքով, բռով բռնել, կալնել, առնել, վերցնել։

Опятнáть ն. բծաւորել, կեղտոտել։
Опя́ть մ. կրկին, վերստին, դարձեալ։
Opá|ва է. բազմութիւն, ամբոխ։
Opáкулъ ա. (լա.) **1**, պատգամախօս. **2**, պատգամավայր, պատգամախօսութեան տաճար։
Opá|ло չ. **1**, եկ. սլ. հնց. արօր, գութան. խոփ. **2**,* ադաղակող, ‘բղաւող‘, ճենճացող ամն. **-льный** ած. արօրի, գութանի. վարելու, հերկելու։
Орангутáнгъ ա. կնդ. Pithecus satyrus, օրանգ ուտան կամ այծամարդ (կապիկ մի)։
Opáнжевый ած. (ֆր.) նարնջի, նարնջագոյն. о. цвѣтъ.
Оранже|рéйный ած. նարնջանոցի, ջերմանոցի. **-рéйщикъ** ա. նարնջանոցի, ջերմանոցի տէր. **-рéя** է. (ֆր.) նարնջանոց, ջերմանոց (ցրտից պաշտպանուած շինութիւն, որի մէջ նարնջենի, դափնի և ուրիշ տունկեր են պահուում)։
Opáнie չ. **I**. հերկում, վարում. **II**. (opáнье) բղաւելը, աղաղակելը։ [լազի)։
Opá|pій, -рь ա. (յն.) ուրար (սարկա-
Opá|тай, -тель ա. երկրագործ, հողագործ. **-тельный** ած. երկրագործական, հողագործական. о—ыя орýдія.
Opa|тóрія է. (լա.) **1**, ճարտասանութիւն. **2**, հոգևոր երգ. **-торски** մ. ճարտասանօրէն, ճարտասանի պէս. **-торскій** ած. ճարտասանական. **-торствовать** (-ствую -ютъ) չ. ճարտասանութիւն անել, ճառել. **-торъ** ա. (լա.) **-торша** է. ճարտասան, -ուհի։
Opáть I. (орю́, о́рютъ; ори́) ն. վարել, հերկել. о́раная рóжа ծաղկահար, ‘չոփուր‘ դէմք. **II**. (орý -рýтъ; ори́) 1, չ. աղաղակել, ‘բղաւել‘. о. во всё гóрло, во всю ивáновскую խրոտ ուժգին ‘բղաւել‘, աղաղակել. 2, ն. բարձր կանչել. **3**, ն. բարձր երգել (երգեր)։
Орбú|та է. (լա.) **1**, շաւիղ, ուղեգիծ, շրջանառութիւն (մոլորակի). **2**, բժ. աչքի խոռոչ, փոս. вы́шедшіе изъ о—тъ глазá կոպիճներից դուրս պրծած աչքեր. **-тный** ած. մոլորակային ուղեգծի։
Орга|низáторъ ա. կազմակերպող. **-низáція** է. (լա.) կազմակերպում, կազմակերպութիւն. **-низи́ровать** (-рую -ютъ) ն. կազմակերպել. **-ся** անդր. կազմակերպուել. **-ни́змъ** ա. օրգանիզմ, կազմ, կազմուածք. **-низовáніе** չ. ′կազմակերպելը. **-низовáть** (-зýю -ютъ), **ся** տ. Организи́ровать, ся; **-ни́стъ** ա. **1**, երգեհոնահար, երգեհոն ածող. **2**, երգեհոնագործ, երգեհոնի վարպետ. **-ни́ческій** ած. **1**, գործարանական. **2**, գործարանաւոր. **-ника** է. հնց. **1**, իշնող վանդակ (քաղաքադուռն). **2**, Թեթև հրազէնների մարտկոց. **-нный** ած. երգեհոնի, -նական. о. мѣхъ երգեհոնի փուքս. **-нотерáпія** է. գործարանաբուժութիւն. **-нщикъ** տ. Органи́стъ.
Органъ ա. **I**. óрганъ (յն.) 1, գործարան. ó. зрѣ́нія տեսողութեան գործարան. ó. слýха լսողութեան գործարան. 2, օրգան. оффиціáльный ó.; **II**. оргáнъ (անգլ.) երգեհոն. ручнóй, заводнóй о., церкóвный о.
Оргія է. (յն.) ցոփական շուայտութիւն, ցոփ, շուայտ խրախութիւն։
Ордá է. (Թուրք.) **1**, հրոս, Թափառական, վաչկատուն ազգ, ժողովուրդ (մեւզ Թաթարական). Золотáя О. ոսկէ Թափառապետութիւն կամ հրոսապետութիւն (XIII դարի կէսերին Դնեպրի և Ուրալի մէջև գանուող յայնատարած անապատներում հաստատուած Թաթարական հզօր աէրութիւնը («Կիպչակ») Թարայ մայրաքաղաքով, որի խաները երկու դար շարունակ իշխում էին Ռուսիային). **2**,* խուժան բազմութիւն, ամբոխ. **3**, նխտ. Թուրք, Թաթար։
Op|денскій ած. շքանշանի, -նշանային. ó—ая лéнта; **-денъ** ա. (գերմ.) **I**, (յ. орденá, óвъ) շքանշան, պատուանշան. ó. св. Владíмира; **2**, (óрдены, овъ) ուխտ, միաբանութիւն (աբեղաների կամ կաթոլիկ հոգևորականների). монáшескій, іезуи́тскій ó.; **3**, ճարտար. կարգ սիւների, սիւնակարգ. ó. дори́ческій, іони́ческій, кори́нескій.
Ордеръ ա. (ֆր.) օրդր, պատուէր, հրաման. յանձնարարութիւն, ապսպրանք։
Орди|нáрецъ, рца ա. (լա.-ֆր.) զգմ. բանբեր (զինուորական պաշտօնեայ կամ հասարակ զինուոր, որն իր մեծաւորից ստացած պատուէրներով զանազան տեղեր է ուղարկուում). **-нáрный** ած. **1**, սովորական, հասարակ. о. чай; **2**, օրինաւոր, իրական. о. профéссоръ; **-нáръ** ա. (լա.) սովորական չափ. вслѣ́дствіе проли́вныхъ дождéй водá въ рѣкѣ́ поднялáсь бóлѣе сáжени вы́ше о—а.
Орды́|нецъ, нца ա. հրոսական, վաչկատուն, հրոսապետական. **-нскій** ած. հրոսապետութեան, հրոսապետական։
Орёлъ, орлá ա. **1**, կնդ. Aquila, արծիւ. цáрскій о., A. imperialis, արքայարծիւ կամ կայսրական արծիւ. орлы́ бью́тся, а молодцáмъ пéрья достаю́тся (առծ.) շները կռուեցան, ճամբորդի բանն յաջողուեց. **2**, արծիւ, պետական արծուանշան. двуглáвый о.; **3**, հիւսիսային համաստեղութիւն մի։
Ореогрáфія է. (յն.) լեռնագրութիւն։
Opeóлъ ա. (լա.) ճաճանչապսակ։
Opжá|вѣлый բյ.-ած. ժանգոտած. **-вѣть** չ. ժանգոտել, ժանգակալել։
Opжá|дъ, -тъ ա. (ֆր.) օրժադ, օրժատ (խմիչք նշակաթից և շաքարից)։
Ориги|нáлецъ, льца նւզ. **-нáлъ** ա. (լա.) **1**, բնագիր, բուն օրինակ, բուն ձեռագիր. **2**, բնանկար, նախանկար (բուն նկար, որից արտանկարութիւններ են անում). **3**, լեռնգ. տարօրինակ քաղ կամ չափ. **4**, տարօրինակ, ‘մազալու‘ մարդ. **-нáльно** մ. ինքնուրոյն կերպով, առանձին, սեպհական ձևով, եզականով. **-нáльность** է. **1**, ինքնուրոյնութիւն. э́тому сочинéнію недостаётъ о—и; **2**, իսկութիւն, հարազատութիւն. **-нáльный** ած. **1**, սկզբնական, ինքնուրոյն. **2**, իսկ, հարազատ, վաւերական. **3**, տարօրինակ, ‘մազալու‘։
Орикто|гнóзія է. (յն.) բրածոաբանութիւն, (անձուկ մտքով) հանքաբանութիւն. **-гностѝческій** ած. բրածոաբանութեան, հանքաբանութեան. **-логи́ческій, -лóгія** տ.Ориктогностѝческій, -гнóзія.
Opi|енталѝстъ ա. արևելագէտ. **-éнтъ** ա. (լա.) արևելք։
Opieнтѝроваться (-руюсь -ются) անդր. իմանալ, հասկանալ, խելամուտ լինել (գործի էութեանը, տեղին, դիրքին), ծանօթանալ (տեղի դիրքի հետ)։

Оріо́нъ м. (աս.) Հայկ (համաստեղութիւն մը)։

Ор|кестрова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. երժ. օրքեստրագրել, օրքեստրի համար պատրաստել (երգը, նուագը). **-кестро́вка** է. օրքեստրագրում. **-ке́стровый** ած. օրքեստրի, -տրական. -տրային. **-ке́стръ** м. (յն.) օրքեստր. 1, թատրոնի բեմի առաջ գտնուող տեղ, ուր զետեղուած է երաժշտական խումբը. 2, այդ տեղ զետեղուած խումբը, նուագածուները։

О́рнишъ գաւ. м. По́лба.

Ор|ле́йщикъ м. գորգահիւս (աղաւնաւոր, որ արծուագորգը եպիսկոպոսի ոտների տակ փռում է). **-лёнокъ**, нка (յ. орля́та, -ятъ) м. արծուի ձագ, ճուտ. **-ле́цъ**, á м. 1, հնք. արծուագորգ (որի վերայ եպիսկոպոսը պաշտօն մատուցանելիս կանգնում է). 2, հնք. կարմիր կուարց, արծաքար. **-лики** м. յ. բս. Aquilegia, արծուամագիլ. **-ликъ** м. նւզ. արծուիկ. **-ли́ный** ած. արծուի, արծուա—. о. носъ; о. полётъ; о. ка́мень, հնք. արծուաքար. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. արծուենկներել, արծուի պատկերը կրող կնիքը դնել. **-ли́ца** է. մարի արծիւ. **-ли́чникъ** м. բս. Pteris aquilina, արծուաճանկ (արջփփլուկ? բուն պտեր?). **-ло́въ**, а, о ած. արծուի, արծուա—։

Орло́пъ м. (ծով.) м. Ку́брикъ.

Ор|ля́нъ, á м. կնդ. Vultur alpinus, ալպեան անգղ. **-ля́нка** է. 1, արծուախաղ (դրամով խաղ. այսպէս կոչւում է, որովհետև դրամի երեսին արծուի պատկեր կայ). игра́ть въ о—у; 2, բս. Bixa orellana, հրկեծառ։ [чо́къ.

Ор|мя́къ, **-мячо́къ** м. Армя́къ, -мя-

Орна|мента́льный ած. զարդաքային, զարդի, նաշխի. **-мента́ція** է. զարդաքում, նաշխում. **-ме́нтчикъ** м. ճրտրգ. զարդագործ, նաշխող. **-ме́нтъ** м. (լտ.) զարդ, նաշխ, զարդ։

Орнито|логи́ческій ած. թռչնաբանական, թռչնախօսական. **-ло́гія** է. (յն.) թռչնաբանութիւն, թռչնախօսութիւն. **-ло́гъ** м. (յն.) թռչնաբան, թռչնախօս։ [lia, խառնդեղի։

Оробе́нецъ, нца м. բս. Typha latifo-

Оро|бѣ́лый բյ. ած. վախեցած, սիրտը տհ ընկած, սոսկած, լքած. **-бѣ́ніе** չ. վախեցութիւն, սոսկութիւն, լքանելը. **-бѣ́ть** չ. վախենալ, սոսկալ, լքանել, վհատիլ։

Оро|гнозі́я է. (յն.) լեռնագիտութիւն. **-графи́ческій** ած. լեռնագրական. **-гра́фія** է. (յն.) լեռնագրութիւն։

Оро́ить (-рою́ -ятъ) ն. պարսպել. առաջով շրջապատել. **-ся** ներգ. պարսպուիլ (փեթակի մասին), նոր պարս կազմել (մեղուների մասին)։

Оро|си́тель м. Ороша́тель; **-си́тельный** ած. թացող. թրջող. ջրիչ, ոռոգիչ. **-си́ть** (-шу́ -ся́тъ) м. Ороша́ть; **-ша́тель** м. ջրող, ոռոգող. **-ша́ть**, -си́ть ն. թացել, թրջել. ջրել, ոռոգել. о. слеза́ми արտասուքներով թացել, թրջել. слёзы ороша́ли его́ лицо́; о. изголо́вье слеза́ми; иску́ственно о. поля́; **-ше́ніе** չ. թացելը, թրջելը. ջրելը, ոռոգելը.

Орпиме́нтъ (գերմ.) м. Опермéнтъ.

Ортогра́фія м. Орѳогра́фія.

Ортодокса́льный ած. (յն.) օրթոդոքս, ուղղափառ։

Орто|педи́ческій ած. օրթոպեդիկական. **-пе́дія** է. (յն.) օրթոպէդիա (գիտութիւն մարմնական թերութիւնները ուղղելու)։

Ору́ м. Ора́ть II.

Оруде|ни́ть (-ню́ -ня́тъ), **ся** м. Оруденя́ть, ся; **-нѣ́лый** բյ. ած. հանքացած. հանք դարձած. **-нѣ́ніе** չ. հանքացում, հանքանալը. **-нѣ́ть** չ. հանքանալ, հանք դառնալ. **-ня́ть**, -ни́ть ն. տրիենկութիւն անել, վերաւորել. **-ся** ներգ. վերաւորուիլ, վէրք ստանալ։

Ору́|діе չ. 1, գործիք, 'հաչաթ'. земледѣ́льческія о—ія; уда́рить кого́ о́стрымъ о—іемъ; служи́ть кому́ *о—іемъ ме́сти մէկին վրէժխնդրութեան գործիք դառնալ. быть чьимъ слѣпы́мъ о—іемъ մէկի ձեռքին կոյր գործիք դառնալ. 2, գործարան (մարդու, անասունների և բոյսերի). о—ія чувствъ զգայարաններ. 3, հրանօթ, թնդանօթ, հրացէն. батаре́йное о.; оса́дное о.; полево́е о.; пальба́ изъ о—ій թնդանօթաձգութիւն. **-ді́йный** ած. 1, հրանօթի, թնդանօթի. 2, գործիքի, 'հաչաթի'. **-дный** м. Органи́ческій, 2; о—ыя тѣла́; **-довать** (-дую -ютъ) չ. чѣмъ մի բան վարել, տանել, գեկավարել, կառավարել. անել, գործել. это онъ ору́дуетъ всѣмъ дѣ́ломъ նա է ամէն բան անողը. **-дьице** նւզ. м. Ору́діе.

Оруже|бо́рецъ, рца м. սպառազէն, սպառազինուած զինուոր, զօրական. **-бо́рство** չ. պատերազմ, ռազմ, ճակատ, 'կռիւ'։

Оруже́й|никъ м. զինագործ, զէնքերի վաճառող. **-ный** ած. զէնքերի, զինա—. о. ма́стеръ; о—ая пала́та զինանոց. о. заво́дъ; **-ня** է. զինանոց, զինարան։

Оруже|но́сецъ, сца м. զինակիր. մարտիկ, զօրական. **-храни́лище** չ. **-храни́тельница** է. զէնքերի պահեստարան, զէնքերի պահեստանոց, զինատուն։

Ору́|жіе չ. զէնք. огнестрѣ́льное о. հրազէն. бѣ́лое, холо́дное о. սուր. рѣ́жущее и ко́лющее о.; тяжёлое о. թնդանօթ, հրանօթ. съ о—іемъ въ рука́хъ զէնքը ձեռքին. си́лою о—ія զէնքի ույժով, զէնքի զօրութեամբ. подня́ть о. զէնք վերցնել կմ առնել. положи́ть о. զէնքը վայր դնել. **-жный** ած. 1, զէնքի[ց պատճառած]. 2, զինուած, սպառազին-

Орука́вье չ. թեւրածայր, 'ղօչ'։ [նուած։

Оруми́|нивать, **-нить** (-ню -нятъ) ն. կարմրեցնել, կարմիր ներկել. **-ся** ներգ. կարմրիլ։ [խարի մասին)։

Орунѣ́ть չ. գեղմնակալել, բրդակալել (ոչ-

Орча́къ, á м. թամբափայտ։

Орхи́дныя расте́нія, բս. Orchidaceae, Զուտակներ կմ Խոլորձներ։

Орша́дъ м. Оржа́дъ.

Орыби́ться (-блюсь -бятся) ներգ. առաջին ձուկը բռնել, առաջին անգամ ձուկ որսալ։

Орѣ|хови́дный ած. ընկուզակերպ, ընկուզաձև. **-хо́вка** է. կնդ. Nucifraga caryocatactes, ընկուզարեկ (թռչնիկ). **-хо́вый** ած. 1, ընկուզի. ընկուզա—. о—ое ма́сло; о—ое де́рево ընկուզենի, 'կակալի'. о. дроздъ ընկուզի ճարեկ. 2, ընկուզենու[ց]. о—ая ме́бель;

-хообра́зный *ա.* Орѣхови́дный; **-хоро́дка** *է.* *բս.* Arachis hypogaea, *գետնընկույզ (գետնակաղին)*. **-хотво́рка** *է.* *կնդ.* Cynips calycis, *գլոտորաբեր պիծակ։*

Орѣ|хъ *ա.* **1,** *ընկուզենի, 'պոպոքենի'.* **2,** *ընկույզ, 'պոպոք', 'կակալ'.* волóшскій, грéцкій о. *բս.* Juglans regia, *հասարակ ընկուզենի, արքայակաղին.* деревя́нный, лѣснóй о., Corylus avellana, *ընտանի կաղնի.* кокóсовый о., Cocos nucifera, *հնդկընկույզ կամ ընկուզաբեր արմաւ (գնդարմաւ, նարգիլենի?).* мушкáтный о., Myristica fragrans, *մշկահամ ընկույզ.* *достáлось емý на о—и *նա իւրն առաւ, նա լաւ պատժուեց, լաւ ուտեց.* **-шекъ,** шка *ա.* *նւզ.* *ընկուզիկ.* *ընտանի կաղին (տխիլ).* черни́льный о. *գլոտոր.* **-шина** *է.* *ընկուզենի.* *ընտանի կաղնի (տխիլ).* **-шковый** *-ի.* *գլոտորի[ց].* **-шникъ** *ա.* **1,** *ընտանի կաղնու (տխլու) թփուտ.* америкáнскій, брази́льскій о. *բս.* Bertholetia excelsa, *բերթոլենի.* **2,** *ընկուզենու անտառ.* **-шный** *ա.* Орѣ́ховый; **-шни́къ,** á *ա.* *ընտանի կաղնու (տխլու) ան-*[*տառ։*]

Орю́ *ա.* Орáть I.

Оря́сина *է.* **1,** *բիր, 'դաղանակ'.* **2,** *ձողի։*

Орео|графи́ческій *-ի.* *ուղղագրու-թեան, ուղղագրական.* **-грáфія** *է.* (*յն.*) *ուղղագրութիւն։*

Осá *է.* **1,** *կնդ.* Vespa, *պիծակ.* осá песóчная, Ammophila sabulosa, *աւազի բռէտ.* **2,*** *տիզ, ձանձրացնող, 'զահլա' տանող մարդ։*

Осá|да *է.* *պաշարում.* держáть гóродъ въ о—ѣ; снять о—у *քաղաքից պաշարելուց.* **-дистый** *-ի.* *որին կարելի է հեշտութեամբ զայել, կանգնեցնել, 'ոտն անել'.* о—ая лóшадь; **-ди́ть** (-жý -сáдятъ; -ди́) *ա.* Осáживать *և* Осаждáть; **-дка** *է.* **1,** *յետ գցելը, յետ մղելը, յետ կասեցնելը.* *զարկելը.* *քշելը, հաղցնելը (շրջանակներ).* **2,** *տկնուզը, տակունք, գիրտ.* **3,** *իջնում, նստում.* о. нáсыпи: о. метáлла въ отли́вкѣ *մետաղի պակասումը հալելիս.* **4,** [*տակառի, անուի և ւն*] *շրջանակները քաշելու, հաղցնելու սեպ.* **-до́вый** *ա.* Осáдочный; **-дне́ніе** *ւ.* *ձմլիլը, ճարքելը.* **-днивать, -дни́ть** (-ню -ня́тъ) *ւ.* *ձմլել, ճարքել, ցատել, պրծոկել (մարմին).* **-дный** *-ի.* *պաշարման.* о—ое положéніе; о—ыя рабóты; **-докъ,** дка *ա.* *տկնուզը, տակունք, դիրտ, մրուր (հեղուկից ամանի յատակին նստած նիւթը).* **-дочный** *-ի.* **1,** *բ.յմ.* *զատելու, բաժանելու, հանելու.* о. сосýдъ *անօթ, որի մէջ անձած լուծույթից որ և է նիւթ զատում, հանում են.* **2,** *երկրբ.* *խաւային, խաւերով նստած.* о—ые пласты́; **-ждáтель** *ա.* **-ждáтельница** *է.* [*քաղաք, ամրոց*] *պաշարող այր, կին.* **-ждáть,** -ди́ть *ւ.* **1,** *պաշարել.* о. гóродъ, крѣ́пость; *о. когó прóсьбами *խնդիրներով մէկին նեղացնել.* **2,** *ա.* Осáживать 3; **-ждé-ніе** *ւ.* **1,** *պաշարում.* **2,** *քիմ.* *զատում, բաժանում.* **-жéніе, -живаніе** *ւ.* **1,** *ա.* Осá-живаніе; **2,** *իջեցնելը.* **3,** *ընկրկեցնելը, յետ կասեցնելը.* **4,** *ընդհատելը, լռեցնելը.* **5,** *քիմ.* *զատում, բաժանում.* **-живать,** -ди́ть *ւ.* **1,** *ա.* Обсáживать 2 *և* 3; **2,** *իջեցնել, ցածրացնել, նիքքն թողնել.* **3,** *ընկրկեցնել, յետ մղել, յետ կասեցնել.* о. лóшадь; **4,** когó *ընդհատել, ընդմիջել, ըմբռնանել, լռեցնել.* онъ при-нялся́ было хвáстать, но я тотчáсъ же осади́лъ егó *նա ուզում էր պարծենալ, բայց ես նորան ընդմիջեցի կամ լռեցրի.* **5,** *քիմ.* *բաժանել, զատել (լուծույթից մի նիւթ մի այլ նիւթի միջոցաւ)։* [*ճարպատել, ճրագել։*]

Осá|ливать, -лить (-лю -лятъ) *ւ.*

Осá|нистый *-ի.* *վայելչատես, վայելչահասակ, պարթև.* **-нка** *է.* *վայելչութիւն, վեհութիւն (շարժողութեան, վարեցողութեան).* *պարթևութիւն։*

Осáнна *ւ.* (*եբր.*) *ովսաննայ։*

Осата|ня́ться (-ню́сь -ня́тся) *ւ.* *սատանայանալ, սատանայ դառնալ, չար, նենգ դառնալ.* **-нѣ́ть** *ւ.* *ռմկ.* *գեռոթել.* **-нѣ́лый** *-ի.* *դևացած։*

Осáха|ривать, ся, -рить (-рю -рятъ), **ся** *ա.* Обсáхаривать, ся, -рить, ся.

Осáчи|ваніе *ւ.* **1,** *շրջապատելը, պարփակելը (վայրի գազանի որսը).* **2,** [*ծառը*] *կճպելը, կեղևը քաշելը կամ երեսանց կտրելը.* **3,** *քիմ.* *հալելը (պղպջին).* *պղպջի զորձեւելը.* [*մետաղը*] *հալելով մաքրելը (կեղտանքից).* **-вать,** осочи́ть *ւ.* **1,** *հնց.* *վայրի գազանի որսը շրջապատել և շրջապատել, պարփակել.* **2,** *կլպել, կեղևը քաշել կամ երեսանց կտրել (ծառը), հիւթը վաղեցնել.* **3,** *քիմ.* *հալել (պղպջին).* *պղպջի զորձնել.* [*մետաղը*] *հալելով մաքրել, զտել կեղ-*[*տանքից։*]

Освáивать *ա.* Освóивать.

Освидѣ́тель|ствованіе *ւ.* *քննելը, զննելը, քննելը.* **-ствовать** (-ствую -ютъ) *ւ.* *զննել, զննել, քննել, ստուգել։*

Освин|цовáніе *ա.* Освинцóвываніе; **-цовáть** (-цýю -ю́тъ) *ա.* Освинцóвывать; **-цóвка** *է.* **-цóвываніе** *ւ.* *կապարի խառնուրդով աղնիւ մետաղ ջնջելը, ստանալը.* **-цóвывать,** -цовáть *ւ.* рудý *հանքից կապարի խառնուրդով աղնիւ մետաղ ջնջել, ստանալ։*

Освирѣпѣ́ть *ւ.* *կատաղել, 'գազազել'։*

Осви|стáніе *ւ.* *սուլելը, սուլում.* **-стáть** (-щý -и́щутъ; -щи́) *ա.* Осви́стывать; **-стывáніе** *ա.* Освистáніе; **-стывать,** -стáть *ւ.* *սուլել, սուլելով ծաղրել, անպատուել.* **-щý** *ա.* Освистáть.

Освобо|ди́тель *ա.* **-ди́тельница** *է.* *ազատիչ, ազատարար այր, կին.* **-ди́ть** (-жý -дятъ; -ди́), **ся** *ա.* Освобождáть, ся; **-ждáть,** -ди́ть *ւ.* *ազատել, ազատ կացուցանել.* *թափել.* о. когó отъ наказáнія, отъ уплáты вознагражде́нія; о. когó отъ воéнной слýжбы; о. изъ плѣ́на *գերութիւնից ազատել, թափել.* о. имѣ́ніе отъ залóга; **-ся** *-ւ.յր.* *ազատուել.* **-ждéніе** *ւ.* *ազատում, ազատութիւն, թափում.* о. плѣ́нныхъ; о. изъ плѣ́на; о. невóльника; о. отъ налóга, отъ слýжбы; о. отъ наказáнія; **-ждéнникъ** *ա.* **-ждéнница** *է.* *ազատուած, ազատ թողած, ազատութիւն ստացած այր, կին.* **-жý** *ա.* Освободи́ть.

Освó|ивать, -ить (-ю -ятъ) *ւ.* **1,** *իւրացնել.* **2,** [*բոյսը, տանկը*] *կլիմային, հողին ընտելացնել, կլիմայավարժել.* **-ся** *-ւ.յր.* **1,** съ чѣмъ *մի բանի ընտելանալ, վարժուիլ.* **2,** (*տանկերի մասին*) *ընտելանալ (կլիմային, հողին), կլիմայավարժուիլ։*

Освѣдо|ми́ться (-млю́сь -мя́тся) *ա.* Освѣдомля́ться; **-млéніе** *ւ.* *տեղեկանալը,*

տեղեկացում. **-мляться**, -миться ներգ. о чёмъ մի բանի մասին տեղեկանալ, տեղեկութիւններ հաւաքել։

Освѣ|жáть, -жи́ть ն. թարմացնել. զովացնել. о. кóмнаты вóздухомъ սենեակներին մէջ թարմ օդ թողնել. *о. что въ пáмяти մի բան վերյիշել. о. запáсы; **-ся** ներգ. թարմանալ. զովանալ. **-жéніе** չ. թարմացնում, զովացնելը (սենեակի օդը). **-жи́ть** (-жý -жáтъ), **ся** տ. Освѣжáть, ся.

Освѣ|ти́тельный ած. լուսաւորելու, լուսաւորութեան. **-ти́ть** (-чý -свѣ́тятъ; -ти́) տ. Освѣщáть; **-тлéніе** չ. **1**, պարզում, պարզելը. **2**, սրբելը, պլպլացնելը. **-тли́ть** (-лю́ -ля́тъ), **-тля́ть** ն. **1**, պարզել, թողնել որ նստի, պարզուի. **2**, սրբել, պլպլացնել. **-щáть**, -ти́ть ն. լուսաւորել. наýка освѣщáетъ умъ человѣ́ческій; **-щéніе** չ. լուսաւորութիւն. гáзовое, электри́ческое о.; **-щý** տ. Освѣти́ть.

Освя|ти́тель ար. օրհնող. **-ти́тельный** ած. օրհնութեան, օրհնող. **-ти́ть** (-щý -тя́тъ; -ти́), **-щáть** ն. **1**, օրհնել. о. цéрковь, храмъ; о. вóду, знамёна; **2**, սրբագործել, նուիրագործել. врéмя освящáетъ обы́чаи; **-щéніе** չ. **1**, օրհնում, օրհնութիւն. о. хрáма, цéркви; **2**, սրբագործում, նուիրագործում. **-щý** տ. Освяти́ть.

Осевóй ած. առանցքի, 'սռնու'։

Осéлина ի. մրջափայտ (սայլի մէջքից անցնող փայտ, որ նորա յետևի և առջևի առանցքները միմեանց հետ միացնում է)։

Оселит|ровáть (-рýю -ютъ), **-рóвывать** ն. բորակացնել, ազբորակացնել, թողնել, որ բորակ, ազբորակ կազմուի։

Осё|лновый տ. Осёлочный; **-локъ**, лка, **-лочекъ**, чка նւզ. ար. **1**, յեսան, սրոց (խիստ նուրբ). **2**, փորձաքար, ոսկեփորձ (ոսկին փորձելու) քար. **-лочный** ած. յեսանի, սրոցի. փորձաքարի։

Осёлъ, ослá ար. **1**, կնդ Asinus, էշ. ди́кій о. տ. Ослякъ; о. ревётъ էշը զռում է. **2**,* էշ, ասանակ, յիմար, անմար մարդ։

Осемéнить (-мéю -ятъ) ն. ընտանեցնել. **-ся** տ. Осемьяни́ться.

Óсемь, осьми́ թ—ի. ութ։

Осемьяни́ться (-ню́сь -ня́тся) ներգ. ընտանեանալ, ընտանիքի տէր դառնալ։

О|сеневáть (-ню́ю -ютъ) չ. եր և է տեղ աշնանացնել, աշնանն անցկացնել. **-сéнній** ած. աշնան, աշնանային. о. день; о—яя погóда; **-сенчáкъ**, á ար. որս. աշնանը ընդունած բադէ. **-сень** ի. աշուն. цыпля́тъ по о—и считáютъ (առծ.) գործի վերջն է գովելի։ 'Осенью մ. աշնանը։ [տ.Осержáть, ся.

Осерди́ть (-ржý -сéрдятъ; -рди́), **ся**

Осере|брéніе չ. արծաթելը, արծաթազօծելը. **-бри́ть** (-брю́ -бря́тъ), **-бря́ть** ն. **1**, արծաթել, արծաթազօծել, արծաթաջրել. **2**, շատ արծաթ, փող շնորհել։

Осерёжить (-жу -жатъ) ն. **1**, ականջը գնդեր (օղեր) դնել, ականջից գնդեր կախել, ականջը գնդաւորել. **2**,* խարել, աշքակապութիւն անել. **-ся** ներգ. իւր ականջներն գընդեր, օղեր դնել։

Осер|жáть, -ди́ть ն. բարկացնել. **-ся** ներգ. на когó, на что մէկի, մի բանի վերայ բարկանալ, սրդողել. **-жéніе** չ. **1**, բարկացնելը. **2**, բարկութիւն. **-чáлый** բյ. ած. բարկացած, սրդողած. **-чáніе** չ. բարկանալը, սրդողելը. **-чáть** չ. բարկանալ, սրդողել։

Осестри́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. քոյր առնել, շնորհել. **-ся** ներգ. քոյր սառանալ, քոյր ձեռք բերել։

Осети́|нецъ, нца ար. օս. **-нка** ի. օսկին, աղջիկ. **-нскій** ած. օսի, օսերի, օսական։

Осе|три́на ի. թառափ[ի միս]. **-три́нный** ած. թառափի[միսի]ց **-три́ный**, **-тріи́**, **-трóвый** ած. թառափի. **-(ё)тръ** ար. կնդ. Acipenser, թառափ։

Осéтъ տ. Осóтъ.

Осибари́|титься (-чусь -тятся), **-тѣть** չ. փափկակեցութեան ընտելանալ, դեղխութեան, քէֆի անձնատուր լինել։

Осиби́риться (-рюсь -рятся) ներգ. սիբիրացի դառնալ, Սիբիրի կեանքին, կեանքի պայմաններին ընտելանալ։

Осивýшиться (-шусь -шатся) ներգ. сивýха-ով հարբել։

Оси́|леніе, **-ливаніе** չ. յաղթահարում, -րելը, յաղթելը. **-ливать**, **-лить** (-лю -лятъ) ն. յաղթահարել, յաղթել. о. сопéрника; я не могý о. этой рабóты.

Óсилъ ար. շարժուն հանգոյց (կոճակի)։

Оси́|на ի. **-нка** նւզ. բս. Populus tremula, բարտի կամ դողդոջուն կաղամախի։

Оси|нéніе չ. տ. Оси́нька; **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) տ. Осиня́ть.

Оси́|нникъ ար. **-нничекъ**, чка նւզ. **1**, բարտու (պողդոջուն կաղամախու) անտառ. **2**, բարտու փայտ, վառելափայտ. **-новикъ** ար. բս. բարտու սունկ, արեան սունկ. **-новый** ած. բարտու (դողդոջուն կաղամախու). բարտուց. о. листъ բարտու տերև։

Оси́ный ած. պիծակի. о—ое жáло.

Оси́|нька ի. կապտեցնելը, կապոյտ ներկելը. **-ня́ть**, -ни́ть ն. կապտեցնել, կապոյտ, 'մուր գոյնով' ներկել։

Оси|пáніе չ. խռպոտելը, կերկերելը. **-пáть**, -пнуть չ. կերկերել, խռպոտել, խռպոտ ձայն ստանալ. **-пло** մ. կերկերաձայն, խռպոտ ձայնով. **-плость** ի. խռպոտութիւն. **-плый** ած. կերկերաձայն, խռպոտ, խռպոտած. **-пнуть** (անց. оси́пъ -пла, о) տ. Осипáть.

Осипóвщина ի. անքահանայականների աղանդի (безпопóвщина) մի տեսակը։

Осиро|ти́ть (-чý -тя́тъ; -ти́) ն. որբացնել, որբ դարձնել. **-тѣ́лый** բյ. ած. որբացած. **-тѣ́ніе** չ. որբանալը. **-тѣ́ть** չ. որբանալ, որբ դառնալ։

Оси́стый ած. **1**, (տ. ось 2) երկարամազ (մուշտակի մասին). **2**, (տ. осá) պիծակաշատ։

Óсій, сья, сье տ. Оси́ный.

Осі|явáніе չ. լուսաւորելը. **-явáть**, -я́ть ն. լուսաւորել, փայլով, ճաճանչով, ճառագայթներով ծածկել, ողողել. **-ся** ներգ. փայլել, փայլ, շող արձակել. **-я́ніе** չ. լուսաւորում. **-я́ть**, **ся** տ. Осіявáть, ся.

Оскáбли|ваніе չ. քերելը, մաքրելը. **-вать**, оскобли́ть ն. քերել, քերելով մաքրել։

Оскá|ливаніе չ. ['գնչբտալով'] բացելը,

ցոյց տալը (ատամները). **-ливать**, -лить ն. [ʻդնչբռտալովʻ] ատամները բացել, ցոյց տալ. о. зу́бы на кого́ մէկի վերայ ծիծաղել, մէկին ծաղրել. **-ся** -ներգ. **1**, իւր ատամները բացել, ʻդնչբռտալʻ. ծաղրել, ծիծաղել. **2**, բացուիլ. но́гу такъ поруби́лъ, что кость оска́лилась; **-лина** ի. բացուած, կտրած տեղ. **-лить** (-лю -лятъ), **ся 1**, ա. Оска́ливать, ся; **2**, оска́лить кого́ մէկին ծաղրել. **-лъ** -. ա. Оска́ливаніе.

Осканда́|ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. кого́ մէկին խայտառակել, մէկի ʻգլուխը կերելʻ. **-ся** -ներգ. խայտառակուիլ։

Осквер|не́ніе չ. պղծում, ապականում. **-ни́тель** -. **-ни́тельница** ի. պղծիչ, ապականիչ այր, կին. **-ни́тельный** -ած. պղծիչ, ապականիչ. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** ն. **1**, ապականել, կեղտոտել, ʻմուռտառելʻ. **2**, պղծել. о. храмъ; **-ся** -ներգ. ապականուիլ, պղծուիլ։

Оскла́|биться (-блюсь -бятся) ա. Осклабля́ться; **-бле́ніе** չ. ժպիտ, ծիծաղ. **-бля́ться**, -биться -ներգ. ժպտալ, ծիծաղել։

Осклю́злый -ած. լպրծուն, լորձունքոտ. о—ая борода́.

Оско|бле́ніе չ. քերելը, քերում. **-бля́ть** (-лю́ -ля́тъ) ա. Оска́бливать.

Оско́|лина ի. կտրուածք, բեկուածք, տեղ, որից մի մի կտորը կտրած, թռցրած է. **-локъ**. лка -. **-лочекъ**, чка նւզ. կտրած, թռցրած բան, բեկոր, փշուր. о. бо́мбы ռումբի կտոր. բեկոր, փշուր։

О́скользень, зня ա. Киксъ; дать о́—зня սխալ հարուածել, վրիպել։

Оско́|ма ա. Оско́мина; **-менный** -ած. ատամնառութիւն պատճառող. **-мина** ի. ատամնառութիւն. наби́ть о—у ատամ առնուլ. *наби́ть кому́ о—у մէկին ձանձրացնել, մէկի ʻզահլան տանելʻ. **-минный** -ած. ատամն, ատամներն առած, յաճախակի ատամնառութեան ենթակայ։

Оскор|би́тель -. **-би́тельница** ի. վիրաւորող, վիրաւորանք հասցնող այր, կին. **-би́тельный** -ած. վիրաւորիչ, -րական. **-би́ть** (-блю́ -бя́тъ: -би́), **ся** ա. Оскорбля́ть, ся; **-бле́ніе** չ. վիրաւորում, վիրաւորանք, անպատուութիւն. о. святы́ни սրբութեան պղծումը. о. че́сти պատուոյ վիրաւորանք. о. дѣ́ломъ, дѣ́йствіемъ գործով վիրաւորանք. о. на слова́хъ, слова́ми խօսքով վիրաւորանք. **-бля́ть**, -би́ть ն. վիրաւորել, անպատուել. онъ оскорби́лъ мою́ честь նա իմ պատիւը վիրաւորեց, ինձ անպատուեց. о. дѣ́йствіемъ գործով վիրաւորել. э́то *оскорбля́етъ вкусъ; о. самолю́біе ինքնասիրութիւնը վիրաւորել, ինքնասիրութեանը դիպչել. **-ся** -ներգ. վիրաւորուիլ։

Оско́рда ի. մի տեսակ գնդանանման գործիք, որի վերայ դարբնում են տապարի, կացնի գլուխը, կոթի ծակը։ [ря́ться.

Оско́риться (-рюсь рятся) ա. Оско-

Оскорня́|женіе չ. մշակում, պատրաստում (մորթի). **-жить** (-жу -жатъ) ն. մշակել, պատրաստել (մորթը)։

Оскоро́|мить (-млю -мятъ; -мь), **ся** ա. Оскоро́мливать, ся; **-мленіе, -мливаніе** չ. պաս ուտեցնելը, մէկի պասը կոտրելը. **-мливать**, -мить ն. պաս ուտեցնել, մէկի պասը կոտրել, խախտել. **-ся** -ներգ. պաս ուտել, պասը կոտրել, խախտել։

Оскору́|злый բյ. -ած. կոշտացած, կոպտացած. պնդացած, բրտացած. **-знѣть, -знуть** (անց. оскору́зъ -зла, о) չ. կոշտանալ, կոպտանալ, բրտանալ, պնդանալ։

О́скорь ի. բս. Populus nigra, սև կաղամախի (ծառ, ալծառ?)։

Оско|ря́ться, -риться -ներգ. շարժելով սխալուիլ, սխալ անել։

Оскоти́нить (-ню -нятъ) ն. անասնացնել, անասուն դարձնել. **-ся** չ. անասնանալ, անասուն դառնալ։

Оскочи́ть (-чу́ -чатъ) ն. վրայ վազելով, ցատկելով շրջապատել. **-ся** -ներգ. սխալ թռչել, սխալ ցատկել։

Ос|креба́ніе չ. քերելը. **-кребать**, -крёбывать, -крести́, -кре́сть ն. քերել. **-крёбокъ**, бка -. (մեւզ. յ. оскрёбки) քերուկք. **-крёбываніе, -крёбывать** ա. Оскреба́ніе, -ба́ть; **-крести́, -кре́сть** (-кребу́ -бу́тъ; անց. оскрёбъ -бла́, о́; -би́) ա. Оскреба́ть.

Оску|ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́) ա. Оскужа́ть; **-дѣва́ніе** չ. աղքատացում. ումասպառութիւն. **-дѣва́ть**, -дѣть չ. **1**, աղքատանալ, չքաւոր դառնալ. рука́ даю́щаго не оскудѣва́етъ տուողին էլ Աստուած կտայ. **2**, նուազիլ, ումասպառուիլ, հալից ընկնիլ. **-дѣлый** բյ. -ած. աղքատացած, նուազած, ումասպառուած. **-дѣніе** չ. աղքատացում, նուազում. ումասպառութիւն. պակասութիւն. **-дѣть** ա. Оскудѣва́ть; **-жа́ть, -жда́ть**, -ди́ть ն. **1**, նուազեցնել, պակասեցնել, քչացնել. **2**, աղքատացնել, կարօտ դարձնել։ [գտնուող,

Оску́льный -ած. այտոսկրի մօտ, շուրջը

Осла́|ба ի. թեթևացնելը, մեղմացնելը. ներողամտութիւն. **-бить** (-блю -бятъ; -бь), **ся** ա. Ослабля́ть, ся; **-бле́ніе** չ. թուլացնելը, տկարացնելը, թեթևացնելը, մեղմացնելը. **-блый** ա. Ослабѣ́лый; **-бля́ть**, -бить ն. **1**, թուլացնել, տկարացնել, նուազեցնել. изли́шества ослабля́ютъ тѣ́ло; лѣта́ ослабля́ютъ умъ и па́мять; до́лгое ра́бство ослабля́етъ му́жество; о. тетиву́ у лу́ка աղեղի լարը թուլացնել, ʻբօշացնելʻ. **2**,* մեղմացնել. թեթևացնել. ներել. ослаби́ Бо́же прегрѣше́нія на́ши; **-ся** -ներգ. թուլանալ, տկարանալ. **-бнуть** (անց. осла́бъ -бла, о) ա. Ослабѣва́ть; **-бѣва́ніе** չ. թուլանալը, տկարանալը, նուազիլը. **-бѣва́ть**, -бѣ́ть, -бнуть չ. թուլանալ, տկարանալ, նուազիլ. больно́й си́льно ослабѣ́лъ; вѣ́теръ ослабѣва́етъ քամին մեղմանում է. **-бѣ́лый** բյ. -ած. թուլացած, ʻբօշացածʻ. տկարացած, նուազած. **-бѣ́ніе** չ. թուլանում, տկարանում, նուազում, ումասպառութիւն. **-бѣ́ть** ա. Ослабѣва́ть.

Осла́|вить (-влю -вятъ; -вь), **ся** ա. Ославля́ть, ся; **-вка** ի. **-вле́ніе** չ. վատահամբաւելը, անունը կոտրելը, վարկը ձգելը. **-вля́ть**, -вить ն. վատահամբաւել, անունը կոտրել, վարկը ձգել. **-ся** -ներգ. իր անունը կոտրել, վարկը ձգել, վատահամբաւուիլ։

Осла|стить (-щу́ -стя́тъ; -сти́), **-щать** ն. *քաղցրացնել, քաղցր բաներ խառնել.* **-ще́ніе** չ. *քաղցրացնելը, -ցնում։*

Ослезить (-жу́ -зя́тъ; -зи́) ն. **1**, *արտասուեցնել, լացացնել.* **2**, *արտասուքներով թացել, թրջել (օր. թաշկինակը).* **-ся** անդր. *արտասուել։* [*քուսակ։*

Ослёнокъ, нка ա. *իշուկ, աւանակ, իշի*

Ослѣ|злость ի. *մաղասատութիւն, մաղասածութիւն.* **-злый** բյ. ած. *մաղասատ, մաղասած, լպրծուն.* **-знуть, -зѣть** չ. *մաղասակալել, լպրծուն դառնալ։*

О́с|ликъ ա. **1**, *նւզ. իշուկ, աւանակ.* **2**, *կնդ.* Oniscus asellus, *նեպուկ (գլորուկ ճճի, գէջաճճի).* **-ли́ный** ած. *իշի.* о—ое молоко́; о—ыя у́ши; **-ли́ца** ի. *էգ, քած էշ։*

Ослож|не́ніе չ. *բարդում, բարդութիւն.* **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** ն. *բարդել, խճճել.* **-ся** անդր. *բարդուել, խճճուել։*

Ослóй ա. **1**, *խաւարին նստուածք.* **2**, *հում խոտ, հում չերտ (հացի մէջ)։*

Ослo|не́ніе չ. **1**, *յենելը, կռթնեցնելը.* **2**, *շրջապատելը, շրջապատում.* **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** ն. **1**, *յենել, կռթնեցնել.* **2**, *շրջապատել, շուրջանակի դնել, ծածկել.* о. отко́сы дёрномъ [*բլուրի*] *թափերը ամբրով, ճիմերով պատել.* **-ся** անդր. **1**, на что *մի բանի վերայ յենուել, կռթնել.* **2**, чѣмъ *մի բանով շրջապատուել, ծածկուել։*

Ослопа́съ ա. *իշարած։*

Ос|ло́пина **1**, ի. *մեծ, երկար բիր, դագանակ. մահակ.* **2**, ա. *երկար, 'լողլող', յիմար և անճոռնի մարդ.* **-ло́пный** ած. *մահակի չափ մեծ, մահակաչափ.* **-ло́пъ** ա. *մեծ, երկար բիր, դագանակ, մահակ, ձողի։*

О́с|лухъ տ. Ослу́шникъ; **-луша́ніе, -луша́тельство** չ. *անհնազանդութիւն.* **-лу́шаться** (-шаюсь -ются—*ապառն.*), **-луша́ться** (-ша́юсь -ются—*ներկայ*), **-лу́шиваться** չ. кого́, чего́ *մէկին, մի բանի անհնազանդ գտնուել. չլսել. չանսալ.* **-лу́шливый** ած. *անհնազանդ, չանսացող. հակուած, մէտ չհնազանդուելու.* **-лу́шникъ** ա. **-лу́шница** ի. *անհնազանդ այր, կին.* **-лу́шность** ի. *անհնազանդութիւն.* **-лу́шный** ած. *անհնազանդ, չլսող, չ'անսացող, ըմբոստ։*

Ослы́|шаться չ. *լաւ չլսել, սխալ լսել.* **-шка** ի. *լաւ չլսելը, սխալ լսելը։*

Ослѣ|ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́), **-живать** ն. *հետքը գտնել (որսի, գողի).* о. медвѣ́дя.

Ослѣ|пи́ть (-плю́ -пя́тъ; -пи́) տ. Ослѣпля́ть; **-пи́тельный** ած. **1**, *շլացնող, շլացուցիչ.* о—ой бѣлизны́; **2**, *կուրացնող, -ցնելու.* **-пле́ніе** չ. **1**, *կուրացնելը.* **2**,* *կուրացում, կուրացած, շլացած լինելը.* **-пля́ть, -пи́ть** ն. **1**, *կուրացնել, 'քոռացնել'.* **2**,* *կուրացնել, շլացնել.* стра́сти ослѣпля́ютъ насъ; со́лнце ослѣпля́ютъ глаза́: **-пнуть** (*անց.* ослѣ́пъ -пла, о) չ. *կուրանալ, 'քոռանալ'։*

Ослю|нивать, -нить (-ню -нятъ) ն. *թքոտել, թքով թացել։*

Осля́|къ, а́ ա. *վայրի էշ, ցիռ. իշավայրի.* **-кка** ի. *բս.* Onobrychis sativa, *իղեառ (իշառուոյտ).* **-тина** ի. **1**, *իշի միս.* **2**, *իշի մորթ.* **-тникъ** ա. *էշ քշող, իշավար։*

Осма́|ливаніе չ. *ձիւթելը, կպրելը.* **-ливать**, осмоли́ть, осмоля́ть ն. *ձիւթել, կպրել։*

Осма́т|риваніе չ. **1**, *դիտելը, զննելը, 'անտղելը'.* **2**, *քննելը, հետախուզելը, խուզարկելը.* о. мёртваго тѣ́ла; **-ривать**, осмотрѣ́ть ն. **1**, *դիտել, զննել, 'անտղել'.* о. кого́ съ ногъ до головы́; **2**, *քննել, հետախուզել, խուզարկել.* тамо́женные осмотрѣ́ли мо́й чемода́нъ — *խուզարկեցին.* хиру́ргъ осмотрѣ́лъ его́ ра́ну—*զննեց, քննեց.* **-ся** չ. **1**, *իր շուրջը նայել, շրջահայել.* да́йте мнѣ вре́мя о.; **2**, въ чёмъ *մի բանի հետ ծանօթանալ.* **3**, [*նայելիս, տեսնելիս*] *սխալուել, վրիպել։*

Осмер|ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́) տ. Осмра́дить; **-дѣ́ть** չ. *հոտել, նեխել։*

Осме́ркнуть չ. *վրայ տալ, հասնել (աղջամղջի մասին)։* [*նամած։*

Осмётокъ, тка ա. *մաշուած արեխ, ոտ-*

Осмій ա. *քիմ.* *օսմիոն։*

Осмо|ле́ніе չ. *ձիւթելը, կպրելը.* **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) տ. Осма́ливать; **-лка** ի. տ. Осмоле́ніе; **-ля́ть** տ. Осма́ливать.

Ос|мотри́тельность ի. *զգուշութիւն, շրջահայեցութիւն, զգօնութիւն.* **-мотри́тельный** ած. *զգոյշ, զգօն, շրջահայեաց.* **-мо́трщикъ** ա. *քննող, զննող. դիտող, այցելու.* **-мо́трщическій, -мо́трщичій**, ья, ье ած. *քննողի, զննողի, այցելուի.* **-мо́тръ** ա. *նայելը, դիտելը. 'անտղելը'. քննութիւն, խուզարկութիւն.* о. мёртвыхъ тѣлъ; тамо́женный о. *մաքսային խուզարկութիւն.* о. пути́ *ուղեքննութիւն.* судéбно-медици́нскій о. *դատաստանական բժշկական խուզարկութիւն, քննութիւն.* **-мотрѣ́ніе** չ. **1**, *նայելը, դիտելը, զննելը.* **2**, *զգուշութիւն, շրջահայեցութիւն.* **-мотрѣ́ть, ся** տ. Осма́тривать, ся.

Осмра́|дить (-жу -дятъ; -дь) ն. *գարշահոտել, գարշահոտութեամբ լցնել։*

Осмъ տ. 'Осмій.

Осмы|ка́ніе չ. **1**. *հարթելը, դզելը (ձգելով, ձիգ տալով կամ շփելով).* **2**, *մզելը, հանելը (հիւթը).* **-(ы́)ка́ть** տ. Осмы́кивать; **-кива́ніе** տ. Осмыка́ніе; **-кивать**, -(ы́)ка́ть ն. **1**, *հարթել. դզել (ձգելով, ձիգ տալով կամ շփելով).* о. стогъ сѣ́на *արմզով դիզի կողքերը հարթել, դզել.* **2**, *մզել, հանել (հիւթը)։*

Осмы|сленно մ. *խոհականօրէն, խոհականութեամբ.* **-сленность** ի. *խոհականութիւն.* **-сленный** ած. *խոհական, խոհուն.* **-сливать, -слить** (-лю -лятъ) ն. **1**, *միտք, իմաստ տալ. բովանդակութիւն, նշանակութիւն տալ։*

Осмѣ|ива́ніе չ. *ծաղրելը, վրան ծիծաղել, նշաւակելը.* **-ива́тель, -ива́тельница** տ. Осмѣ́шникъ, -ница; **-ива́ть**, -я́ть ն. *ծաղրել. վրան ծիծաղել, նշաւակել։*

Осмѣ|ливаться, -литься (-люсь -лятся) անդր. *համարձակուել, յանդգնել։*

Осмѣ|ха́ніе չ. *ծաղրելը, նշաւակելը.* **-ха́ть** տ. Осмѣ́ивать; **-шникъ** ա. **-шница** ի. *ծաղրածու, ուրիշին ծաղրող, նշաւակող այր. կին.* **-я́ніе** չ. *ծաղրում, նշաւակում.* **-я́ть** (-ю́ -ю́тъ) տ. Осмѣ́ивать.

Осмя|ка́ть, -кнуть չ. *թօշնիլ, թառամիլ, թարշամիլ, չորանալ։*

Осна|стить (-щу́ -стя́тъ; -сти́) *տ.* Оснáщивать; **-стка** *ի.* **1,** *նաւավառութիւն, նաւի յորդարումը, սարքումը.* **2,** *նաւավառութեան իրեր. սարք ու կարգ (նաւի).* **-стный** *ած. նաւավառութեան.* **-стчикъ** *ա. նաւավառող, նաւը յարդարող, սարքող վարպետ.* **-ще́ніе, -щиваніе** *չ. տ.* Оснáстка 1; **-щивать,** -сти́ть *ն. վառել, սարքել (նաւը, կայմերը, սարքն ու կարգն ամրացնելով և պարանները կապելով).* **-щикъ** *տ.* Оснáстчикъ; **-щу́** *տ.* Оснасти́ть.

Осно́|ва *ի.* **1,** *անէջք, 'հիմայ' (գործուածքի).* набрáть, положи́ть, сдѣлать о—у *անէջք ցցել, 'հիմել'.* **2,** *հիմք (շինութեան).* **3,** *սկիզբ, սկզբնաւորութիւն.* о. карти́ны *պատկերի ուրուագիծը.* о—ы хи́міи *քիմիայի տարերքը.* **-вáніе** *չ.* **1,** *հիմնելը, հիմնում, հիմնարկութիւն (շինութեան, հիմնարկութեան).* **2,** *հիմք.* положи́ть о. чему́ *մի բանի հիմք դնել.* разруши́ть до о—ія *հիմնայատակ կործանել.* о. треуго́льника *Երկրչփ. եռանկեան հիմքը.* о. подсвѣ́чника *աշտանակի պատուանդանը, տակը.* **3,** **հիմք.* я говорю́ э́то не безъ о—ія; на како́мъ о—іи тре́буетъ онъ э́того? слухъ э́тотъ лишёнъ вся́каго о—ія; правосу́діе есть о. вся́кой влáсти; о—ія нау́ки *գիտութեան տարերքը.* **-вáтель** *ա.* **-вáтельница** *ի.* *հիմնող, հիմնադիր այր, կին.* **-вáтельность** *ի.* *հիմնաւորութիւն, հաստատութիւն (օր. փաստերի).* **-вáтельный** *ած.* *հիմնաւոր, հաստատ, -ուն, լուրջ.* о—ыя причи́ны; о. человѣ́къ *լուրջ, հաստատ մարդ.* **-вáть** (осную́ -ю́тъ), **ся** *տ.* Осно́вывать, ся; **-вно́й** *ած.* *հիմնական.* о—ы́я чáсти; о—áя мы́сль; о. капитáлъ *հիմնադրամ.* о. зако́нъ; **-вность** *ի.* *սկզբնաւորութիւն.* **-вный** *տ.* Основно́й; **-вщикъ** *ա.* **-вщица** *ի.* *անէջք ցցող այր, կին.* **-вываніе** *չ.* *հիմնելը, հիմնում.* **-вывать,** -вáть *ն.* **1,** *հիմնել, հիմնարկել.* о. домъ, государство, коло́нію, го́родъ; **2,** что на чёмъ *մի բան մի որ և է բանի վերայ հիմնել, մի բանի վերայ հիմնուելով մի բան դնել.* на чёмъ вы осно́вываете э́то предположе́ніе? о. своё счáстіе на поги́бели врагá; зако́ны осно́ваны на начáлахъ стро́гой справедли́вости; **3,** пря́жу *անէջք ցցել.* **-ся** *ներգ.* **1,** *հիմնուիլ.* всё э́то осно́вывается на ло́жныхъ слу́хахъ; **2,** *հաստատուիլ.* про́чно о.; Япо́нія, задáвшись цѣ́лію о. на контине́нтѣ 'Азіи, объяви́ла войну́ Росс́іи.

Оснѣ|же́ніе *չ.* *ձիւնով պատելը, ծածկելը.* **-жи́ть** (-жу́ -жатъ) *ն.* *ձիւնով պատել, ծածկել, ձիւնապատել.* **-ся** *ներգ.* *ձիւնով ծածկուիլ, պատուիլ։*

Осо́ба *ի.* *անձնաւորութիւն, անձ.* знáтная о.; осо́ба короля́; онъ считáетъ себя́ вáжною о—ою; о—ы обо́его по́ла *երկսեռ մարդիկ (մարդիկ և կանայք)։*

Особáчить (-чу -чатъ) *ն.* *շան դարձնել, հաչելուն, կռուելուն, հայհոյանքին ընտելացնել.* **-ся** *ներգ.* на кого́ *մէկի վերայ բարկանալ, կատաղութեամբ յարձակուիլ։*

Осо́|бенно *մ.* **1,** *առանձին, առանձնապէս, առանձին կերպով.* **2,** *առանձնապէս, մանաւանդ, նամանաւանդ.* **-бенность** *ի.* *առանձնայատկութիւն, առանձնական յատկութիւն.* въ о—и *առանձնապէս.* **-бенный** *ած.* **1,** *առանձին, յատուկ.* съ о—аго разрѣше́нія начáльства; **2,** *առանձին, զատ. որիշ.* они́ живу́тъ не вмѣ́стѣ, у нихъ о—ыя квартиры; **3,** *առանձին, բացառիկ.* э́то о человѣ́къ; дѣ́ло тре́буетъ о—аго внимáнія; о—ыя обстоя́тельства; **-биться** (-блюсь -бятся) *ներգ.* *առանձնանալ, մեկուսանալ, իր համար քաշուիլ, կղզիանալ.* **-бли́во, -бли́вость, -бли́вый** *տ.* Осо́бенно, -бенность, -бенный; **-бникъ** *ա.* **1,** *տ.* Особня́къ 1; **2,** *առանձին ընկած, մնացած հող, կալուածք.* **-бня́къ,** *á ա.* **1,** *առանձին, առանձնակեաց մարդ.* жить о—о́мъ *իր համար քաշուած, մեկուսացած ապրել.* **2,** *առանձին, առանձնացած հող, կալուածք.* **3,** *առանձին, փոքր հիւրանոց (մի ընտանիքի համար նշանակուած).* **-бнякóмъ** *մ.* *քաշուած, առանձնացած.* **-бо** *մ.* *առանձին, առանձնապէս. զատ, անջատ։*

Особо́|рованіе *չ.* *վերջին օծում.* **-ровать** (-рую -ютъ) *ն.* *վերջին օծումը տալ, օծել.* **-ся** *չ.* *վերջին օծումն ընդունել.* «причасти́вшись и особо́ровавшись, онъ ти́хо у́меръ».

О|со́бый *ած.* *առանձին, այլ, զատ, բաժան.* о—ое мнѣ́ніе; э́то о—ая статья́; имѣ́ть, занимáть о—ую ко́мнату; **-собь** *ի.* *անհատ.* **-со́бь** *մ.* *տ.* Осо́бо; э́то о. статья́ *այդ առանձին բան է։*

Осо́|вецъ, вца, **-вокъ,** вка *ա.* *փլած, իր տեղից շարժուած, քակուած հողակոյտ.* **-вывать,** осу́нуть *ն.* *առաջ մղել, առաջ խըթել.* **-ся** *չ.* **1,** *փլչիլ, քակուիլ.* **2,** *լղարիլ, ներս ընկնել (երեսը, փորը մաշին).*

Осо|вѣ́лость *ի.* *անզգայութիւն, շշմում, ապուշութիւն, կիսախելագարութիւն.* **-вѣ́лый** *բյ. ած.* *յիմարացած, շշմած, ապշած, ապուշ կտրած, անզգայ, կիսախելագար դարձած.* **-вѣ́ть** *չ.* *յիմարանալ, շշմիլ, ապշիլ, ապուշ կտրիլ, անզգայանալ, կիսով չափ խելագարիլ, ցնորուիլ։*

Осо́|ка *ի.* **1,** *որս.* *որսատեղ, որսավայր (որսորդից զանուած և շրջապատուած).* **2,** *բս.* Carex, *բոշխ.* о. песчáная, C. arenaria, *աւազային բոշխ.* **-ковáтый** *ած.* *բոշխախառն։*

Осо|ко́ревый *ած.* *սև կաղամախու(ց).* **-ко́рина** *ի.* **1,** *սև կաղամախի.* **2,** *սև կաղամախու գերան, փայտ.* **-ко́рникъ** *ա.* *սև կաղամախու անտառ.* **-(о́со)коръ** *ի.* *բս.* Populus nigra, *սև կաղամախի (ծառ, այծառ?)։*

Осо́къ *ա.* *գւռկ.* *վայրի գազանի որջի շրջապատումը, պարփակումը։*

Осо|ле́ніе *չ.* *աղելը, աղ ուտեցնելը.* **-ли́ть** (-лю́ -со́лятъ) *տ.* Осоля́ть; **-лка** *ի.* *տ.* Осоле́ніе.

Осоло|вѣ́лый *բյ. ած.* *պղտորուած, մըթնած, մթնագնած, խաւարած (աչքի մասին).* **-вѣ́ть** *տ.* Осовѣ́ть.

Осолодѣ́ть *տ.* Солодѣ́ть.

Осо|ля́ть, -ли́ть *ն.* *աղել, աղ ուտեցնել, աղաջրի մէջ դնել։*

Осопли́вѣть *չ.* *փնթիքոտիլ, խլնքոտիլ։*

Осо|ри́ть (-рю́ -рятъ), **-ря́ть** *ն.* *շարաչանակի ազդարել, աղբ ածել։*

Осо́|сокъ, ска ա. **-сочекъ**, чка *նւզ. կաթնակեր խոճկոր, խոզի ճուտ։*

Осо́тъ ա. *տատասկ, տատասկափուշ։*

Осо́хнуть տ. Обсо́хнуть.

Осо|че́ніе, -чи́ть (-чу́ -чатъ) տ. Оса́чиваніе, -вать; **-чка** ի. տ. Осо́ка 1; **-чникъ** ա. **1**, տ. Осо́ка 2; **2**, *որսախոյզ որսորդ.* **-чный** ած. **1**, *որսախուզութեան.* **2**, *բոշխի, բոշխա—։*

О́спа ի. *բժ. ծաղիկ.* прививать предохранительную о́—у.

Оспа́ри|ваніе չ. *վէճի ենթարկելը, վէճի առարկայ շինելը. ժխտելը.* **-вать**, оспо́рить ն. *վէճի ենթարկել, վէճի առարկայ դարձնել, շընդունել, առարկել, ժխտել, մերժել, հերքել.* о. дѣйстви́тельность чего́ *մի բանի իրականութիւնը ժխտել.* о. зако́нность завѣща́нія *կտակի օրինականութիւնը վէճի ենթարկել, կտակի օրինականութիւնը ժխտել.* судъ присуди́лъ завѣ́щанное ему́ имѣ́ніе, кото́рое оспа́ривали у него́; о. мнѣ́ніе *կարծիքը չընդունել, մերժել, հերքել։*

О́с|пенный ած. *ծաղկի.* о́—ая лихора́дка *ծաղկից առաջացած տենդ.* о́—ая боля́чка *կմ* **-пина** ի. *ծաղիկ, ծաղկի կեղանք, վէրք.* **-пинка** *նւզ. պստիկ ծաղիկ.* **-поприви́ваніе** չ. *ծաղկի պատուաստում.* **-поприва́тель** ա. *ծաղիկ պատուաստող.* **-поприва́тельный, -поприви́вный** ած. *ծաղկի պատուաստման, ծաղիկ պատուաստող, -տելու.* о—ое заведе́ніе.

Оспорить (-орю -рятъ) ն. **1**, (оспо́рить) տ. Оспа́ривать; **2**, (оспори́ть) *անցնել, լաւ, առաջ հասնել։*

Осра|ми́ть (-млю́ -мя́тъ; -ми́), **ся** տ. Осрамля́ть, ся; **-мле́ніе** չ. *խայտառակում, -կութիւն.* **-мля́ть**, -ми́ть ն. *խայտառակել.* **-ся** չզ. *խայտառակուիլ.* онъ осрами́лся э́тимъ посту́пкомъ.

Оста|ва́ніе չ. *մնալը.* **-ва́ться** (-таю́сь -ю́тся; -тава́йся), -ться չ. *մնալ.* ско́лько вёрстъ оста́лось ещё до ста́нціи? вамъ остаётся то́лько пода́ть въ отста́вку; за ва́ми остаётся де́сять рубле́й *ձեզ վերայ մնում է 10 ռ.* имѣ́ніе э́то оста́лось за нимъ *այդ կալուածքը նորան մնաց, նորան ընկաւ.* о. въ накла́дѣ *վնասուել.* о. при своёмъ мнѣ́ніи *իւր կարծիքին մնալ.* о. въ руба́шкѣ *մերկ մնալ, մուրացկան դառնալ.* о. съ но́сомъ *ձեռնունայն մնալ, անախորժութեան հանդիպել.* о. въ дурака́хъ *յիմարի տեղ ընդունուիլ, ոչինչ շշահել.* о. въ дѣви́цахъ, въ дѣ́вкахъ *պառաւել, տանը նստած մնալ, մարդու չգնալ.* **-вить** (-влю -вятъ; -вь, -вьте) տ. Оставля́ть; **-вле́ніе** չ. *Թողնելը, Թողում.* о. челове́ка въ опа́сности; по о—іи слу́жбы; съ оставле́ніемъ въ занима́емой до́лжности *Թողնելով նոյն պաշտօնի մէջ.* о. грѣхо́въ *մեղքերի Թողութիւն.* **-вля́ть**, -вить ն. *Թողնել.* о. безъ внима́нія; о. проше́ніе безъ послѣ́дствій; онъ оста́вилъ э́то на его́ попече́ніе, усмотрѣ́ніе — *նորա խնամքին, բարեհայեցողութեանը Թողեց.* онъ оста́вилъ его́ далеко́ за собо́ю *նա նորան բաւական յետ Թողեց, նորան խիստ գերազանցեց.* о. слу́жбу; си́лы меня́ оставля́ютъ *ոյժերս սպառւում են.* Богъ не оставля́етъ упова́ющихъ на него́; оста́вьте меня́ въ поко́ѣ; не оста́вьте меня́ ва́шими ми́лостями, совѣ́тами *չկարէք իմ գլխից ձեր շնորհքները, շզլանաք ինձ տալու ձեր [բարի] խորհուրդները.* сча́стіе оста́вило его́; о. ду́рныя привы́чки; оста́вимъ э́то; о. намѣ́реніе, жа́лобу; оста́вь забо́ты и печа́ль.

О́ставъ տ. 'Остовъ.

О́ста|ль ի. *մնացորդ.* въ о́—и пять рубле́й; **-льно́й** ած. [*ավել*] *մնացած, ավելորդ.* о—а́я су́мма.

Оста|на́вливаніе չ. *կանգնեցնելը, խափանելը, յետ պահելը, 'առն առնելը'.* **-на́вливать**, -новля́ть, -нови́ть ն. *կանգնեցնել, յետ պահել, 'առն առնել' արգելել, խափանել. դադարեցնել.* о. бѣгу́щихъ; о. ко́нку, по́ѣздъ; о. маши́ну; о. кровотече́ніе *արիւնհոսութիւնը դադարեցնել.* о. рабо́ту, вы́дачу жа́лованья; онъ захо́дитъ сли́шкомъ далеко́, на́до его́ о—нови́ть; о. на чёмъ свои́ мы́сли *իւր մտքերը մի բանի վերայ կենտրոնացնել, յառել, սևեռել.* о. на комъ подозрѣ́нія *մէկի վերայ կասկածել, մէկին կասկածանքի տակ դնել.* **-ся** չզ. *կանգնել, կանգ առնել.* онъ шёлъ ско́рыми шага́ми и вдругъ останови́лся; останови́тесь на мину́ту *մի րոպէ կանգ առէք.* часы́ останови́лись, мѣ́льница останови́лась, не рабо́таетъ *ջաղացը կանգնեց կմ խափանուեց, չէ բանում.* о. въ гости́ницѣ, у ро́дственника *հիւրանոցում, ազգականի մօտ իջնել.* мы останови́лись на седьмо́й главѣ́; на чёмъ останови́лся нашъ разгово́ръ? *ինչի՞ վերայ դադարեց, կանգ առաւ մեր խօսակցութիւնը.* мы останови́лись на то́мъ, что война́ неизбѣ́жна; онъ сли́шкомъ до́лго остана́вливается на э́тихъ подро́бностяхъ; **-нки** ա. յ. *մնացորդներ, մնացած բաներ.* смѣ́ртные о. *դի, աճիւն.* брѣ́нные о. *հողեղէն նշխարներ, մնացորդներ.* **-нови́ть** (-влю́ -но́вятъ; -ви́), **ся** տ. Остана́вливать, ся; **-но́вка** ի. **1**, *ընդմիջում, կանգնեցնելը. կանգ առնելը.* рабо́тать, говори́ть безъ о—и *անընդհատ, անխափան, առանց կանգ առնելու աշխատել, խօսել.* итти́, ѣ́хать безъ о—и; о. въ торго́влѣ *առեւտուրի դադարում, ընդմիջում.* въ рабо́тѣ произошла́ о. *գործը կանգ առաւ.* за нимъ то́лько о. *նորան են(ք) սպասում.* де́сять мину́тъ о—и *տասն րոպէ ընդմիջում, միջադադար.* **2.** *երկԹղ. կանգնելու, կանգ առնելու տեղ.* **-новле́ніе** չ. *կանգնեցնելը, 'առն առնելը', յետ պահելը, արգելելը.* о. кровотече́нія; о. исполне́нія пригово́ра; **-новля́ть, ся** տ. Остана́вливать, ся; **-но́вочный** ած. *կանգնեցնելու, 'առն առնելու', արգելելու.* **-нокъ**, нка ա. տ. Оста́нки; **-ну́сь** տ. Оста́ться.

Оста́|рокъ, рка ա. *ծերութեան մօտեցած. ծերացած, աշխատանքի անընդունակ դարձած բանուոր.* **-рѣ́лый** էյ. ած. *ծերացած, ծերութիւնից յաղԹահարուած, ընկճուած.* **-рѣ́ніе** չ. *ծերանալը.* **-рѣ́ть** չ. *ծերանալ, ծերութիւնից յաղԹահարուիլ, ընկճուիլ։*

Ос|та́токъ, тка ա. *մնացորդ.* о. жи́зни

կեանքի վերջին օրերը. заплатить всё безъ о—тка; о—тки разбитой арміи; о—тки богатства; **-таточекъ**, чка ա. նւզ. պըստիկ, չնչին մնացորդ. **-таточный** ած. մընացած, աւել. о—ая сумма; **-таться** (-тануся -нутся; -ньcя -ньтесь) տ. Оставаться; **-таюсь** տ. Оставаться.

Остебе|литься (-люсь -лятся), **-ляться** չ. կօղուն, ծղօտքչել, ցօղունաւորուիլ։

Ос|тегание, -тёгивание չ. **1**, մտրակում, մտրակելը. **2**, շուլալում, շուլալելը. **-тегать, -тёгивать, -тегнуть** ն. **1**, մտրակել, ծեծել. **2**, (остёгивать, -гнуть) մայր զըցել, մայր անել. **3**, (остёгивать, -гать) շուլալել, թոյլ կերպով կարել, կացնել. **-ся** չ. **1**, մտրակելիս, խփելիս վիրպել, սխալ խփել, սխալ մտրակել. **2**, մտրակելուց մաշուիլ. **3**, (остёгиваться, -гаться) մտրակի հարուածի դէմ անզգայ դառնալ, անզգայանալ. **4**, սխալ, 'թարս' մայր գցել, սխալ, 'թարս' կոճկել. **-тёжка** ի. թեզքի բոլորը, որից թեզքի ծայրը կոճկուած է։

Остек|лование չ. ապակիացնելը. **-ловать** տ. Стекловать; **-лянить** տ. Стеклянить.

Остео|логическій ած. ոսկրաբանական, ոսկրախօսական. **-логія** ի. (յն.) կզմխ. ոսկրախօսութիւն, ոսկրաբանութիւն։

Остепе|нить (-ню -нятъ), **-нять** ն. լուրջ, ծանրաբարոյ դարձնել, խելօքացնել. **-ся** անդ. լրջանալ, լուրջ, ծանրաբարոյ դառնալ, խելօքանալ։

Остер|венить (-ню -нятъ), **ся** տ. Остервенять, ся; **-венѣлый** բյ. ած. կատաղած, 'գազազած'. **-венѣніе** չ. կատաղութիւն, 'գազազում'. **-венѣть** չ. կատաղիլ, 'գազազիլ'. **-венять**, -венить ն. կատաղեցնել, 'գազազեցնել'. **-ся** տ. Остервенѣть.

Осте|регание չ. **1**, զգուշացնելը, նախազգուշացնելը. **2**, պահելը, հսկելը. **-регатель** ա. **-регательница** ի. **1**, զգուշացնող, նախազգուշացնող այր, կին. **2**, հսկող, պահող, պահպանող այր, կին. **-регательный** ած. զգուշացնող, նախազգուշացնող. о—ое письмо; **-регать**, -речь ն. **1**, զգուշացնել, նախազգուշացնել. о. кого отъ опасности; **2**, պահել, պահպանել, հսկել. **-ся** անդ. **1**, чего մի բանից զգուշանալ, նախազգուշանալ. о. сырости; остерегайтесь этого человѣка; **2**, отъ чего մի բանից պաշտպանուիլ, պահպանուիլ. о. отъ воровъ; о. отъ нападеній; **-регу** տ. Остеречь; **-реженіе** տ. Остереганіе, **-речь** (-регу -жёшь -гутъ; անց. остерёгъ -гла, о; -ги), **ся** տ. Остерегать, ся. [քաշած միջուկ, միջամաս։

Остержёнокъ, нка ա. կլպած, կեղևը

Ост|зеецъ, зейца ա. օստզէացի, մարդ Բալթեան նահանգներից. **-зейскій** ած. օստզէեան. բալթեան. о. край; **-зеянка** ի. օստզէուհի, կին բալթեան նահանգներից։

Ос|тистый ած. քստաւոր, քիստ ունեցող. փշաւոր. կոշտ մազերով. **-тіе** չ. փուշ, քիստ։

Остовъ ա. կմախք (կենդանու, նաւի)։

Остовый ած. արևելեան, արևելքի։

Остожье չ. դիզատեղ, դիզի 'տեղը'։

Остой|чивость ի. հաստատութիւն, հաստատունութիւն, կայունութիւն. **-чивый** ած. հաստատ, հաստատուն. о. человѣкъ; о. корабль կայուն (ոչ երերուն) նաւ։

Остол|бенить (-ню -нятъ), տ. Остолбенять; **-бенѣлый** բյ. ած. քար կտրած, ապուշ կտրած (զարմանքից կամ վախից). **-бенѣніе** չ. ապուշ կտրելը, քար կտրելը. **-бенѣть** չ. ապշիլ, ապուշ կտրիլ. քար կտրիլ (վախից, զարմանքից). **-бенять**, -бенить ն. ապշեցնել, ապուշ կտրեցնել, շուարեցնել։

Остоло|пина, -пъ ա. վիթխարի, ահագին և անճոռնի մարդ։

Остолпіе չ. Ճրտրք. խոյակ (սեան)։

Осторо|жно մ. զգուշութեամբ. говорить, поступать о.; **-жность** ի. զգուշութիւն. **-жный** ած. զգոյշ. быть о—ымъ տ. Остерегаться; надо быть о—ымъ съ этими людьми. [гиваніе, -гивать.

Острá|гиваніе, -гивать տ. Обстрá-

Остракизмъ ա. (յն.) պատմ. խեցեքուէութիւն (Նախկին Յունաստանում ժողովրդական դատաստան, որով պետութեան համար վտանգաւոր համարուած անձն աքսորուած էր։ Ժողովուրդը իր քուէն խեցու վերայ էր գրում). *աքսոր. подвергаться о—у.

Острáнствовать (-ствую -ютъ) ն. ճանապարհորդել, անցնել (շուրջանակի, բոլոր կողմերը)։

Остра|стить (-щу -стятъ; -сти) տ. Остращать; **-стка** ի. սպառնում, սպառնացում, սպառնալիք, սաստ. дать кому о—у ա, մէկին սպառնալ, սաստել. բ, մէկին պատժել. **-стливый** ած. երկչոտ, վախկոտ։

Острá|чиваніе, -чивать տ. Обстрáчиваніе, -чивать.

Остра|щать, ся տ. Острáщивать, ся; **-щиваніе** չ. վախեցնելը, սիրտն ահ գցելը. **-щивать**, -стить ն. վախեցնել, սիրտն ահ գցել, սպառնալ, սաստել. **-ся** անդ. վախենալ։

Ос|трая, ой ի. քերկ. սուր շեշտի նշան. **-треё** տ. Остріё.

Остре|кáвить (-влю -вятъ), **-кать** ն. [եղինճով] այրել, դաղել. о. руку кропивой; **-ся** անդ. [եղինճով] այրուիլ, դաղուիլ, եղինճից կըծուիլ. онъ упалъ и острекался кропивой.

Ос|треніе չ. սրելը. **-треньκій** ած. սուր. *կտրուկ. о—ое словцо; о. мáльчикъ; **трёхонекъ**, нька, о ած. խիստ սուր, խիստ կտրուկ։

Ос|триганіе տ. Обстриганіе; **-тригать, ся**, -тричь, ся տ. Обстригать, ся; **-триженіе** չ. խուզելը, խուզում (մազերի, ոչխարի բրդի). **-трижка** ի. խուզուածք (մազեր խուզելու տարազ, ձև). **-трижки**, жекъ ի. յ. խուզելու ժամանակ ընկածք։

Ост|рильщикъ ա. սրող. սրոց, յեսան քաշող. **-рить** (-рю -рятъ) ն. **1**, սրել. *о. уши ականջները սրել. *о. на кого зубы մէկի վերայ ատամները սրել. **2**, սրախօսել, սրախօսութիւն անել. **-ся** անդ. **1**, սրուիլ. **2**, իր սրախօսութիւնը ցոյց տալ. **-рица** ի. **1**, կնդ. Ascaris, փոքր որդ. **2**, բս. Asperugo, սուր խոտ։

Остри|чь (-гу -жёшь -гутъ; -ги) ն. **1**, տ. Остригать; **2**, մազել, 'կտրել', որձատել,

ամորձատել. о. пѣтушка́; **-чься** ա. Остригáться.

Ос|трiё, iя́ չ. **1**, սայր, բերան (դանակի, ածելու ևլն). **2**, սուր ծայր. о. булáвки; **-тро́** մ. **1**, սուր կերպով. держи́ у́хо (в)о. զգուշացիր, զգոյշ եղիր. **2**, սրամտութեամբ. это не о. այդ սրամիտ բան չէ, սրամտութիւն չէ։

Остро|вáтость ի. սրոշ սրութիւն, *սրամտութիւն. **-вáтый** ած. սրոշ չափով սուր, *սրամիտ. **-вéрхiй** ած. սրածայր, սրակատար, սրագլուխ։

Остро|ви́стый ած. կղզեշատ. **-вити́нинъ** ա. (յ. островитя́не, -нъ), **-вити́нка** ի. կղզեցի, կղզերնակ այր, կին. **-вка** ի. կղզենաւ (նաւ, որ թէ կղզիների միջից և թէ ծանծաղուտից հեշտութեամբ անցնում է). **-вно́й** ած. կղզու, կղզի—. **-вный** ած. ձո-գերից բաղկացած. **-во́къ**, вкá, **-во́чекъ**, чка ա. նւզ. կղզեակ, պստիկ կղզի. **-вско́й** ած. կղզու, կղզի—. о. жи́тель.

О́стровъ ա. (յ. островá, о́въ) **1**, կղզի. **2**, որս. անտառակղզի (դաշտերով, մարգագետիններով շրջապատուած անտառակ)։

Остро́вье չ. ճիւղերը քշտած ձող։

Острогá ի. ձկնորսական գործիք պատառաքաղի ձևով։

Остро|гáнiе, -гáть ա. Остро́гиванiе, -гивать; **-гиванiе** չ. խարտաբուքելը, 'ռանդելը', տաշելը (շուրջանակի). **-гивать**, -гáть ն. խարտաբուքել, 'ռանդել', տաշել (շուրջանակի)։

Остро|глáзый ած. սուր աչքերով, սրատես. **-глáсный** ած. ձևղ. սրաձայն, սուր, զիլ ձայնով. **-голо́вый** ած. սրագլուխ, սրակատար. **-гу́бцы** ա. յ. սրաբերան, սրաշուրթն աքցան։

Остро́гъ ա. **1**, ցցապատ ամրութիւն, շուրջը ցցապատ քաշած տեղ. **2**, ցցապատ, շուրջը ցցապատ քաշած բանտ, բերդ. **3**, գիւղ, չէն ցցապատ ամրութեամբ։

Остродо́нный ած. սուր յատակով, սրա-[յատակ (նաւակ)։

Остро́|жекъ, жка նւզ. ա. Остро́гъ; **-житься** (-жусь -жатся), обостр—, ներգ. ցցապատով ամրանալ, պաշտպանուիլ. **-жникъ** ա. կալանաւոր, բանտարկեալ. **-жный** ած. կալանքի, բանտի, բանտային. о—ые коты́ կալանաւորի ոտնամանները։

Остро|зу́бый ած. սուր ատամներով, սրատամ. **-ки́льный** ած. սուր ողնափայտով (նաւ). **-ки́слый** ած. խիստ կծու, խիստ թթու. **-клю́вый** ած. սրակտուց. **-конéчiе** չ. սուր ծայր, վերջաւորութիւն. **-конéчность** ի. սրածայրութիւն. **-конéчный** ած. սրածայր, սրակատար, սրագագաթ. **-кро́въ** ա. Остроли́стникъ; **-кры́лый** ած. սուր, սրածայր, նեղ թևերով. **-ли́стникъ, -ли́стъ** ա. բս. Ilex aquifolium, չիչխան. **-ли́стый** ած. սրատերև. **-но́съ** ա. կնդ. սրաքիթ կէտ. **-но́сый** ա. սրաքիթ, սրակտուց. о. корáбль; о. китъ ա. Остроно́съ; **-о́кiй** ա. Остроглáзый; **-паху́чiй** ած. սաստկահոտ, սուր հոտ, բուրմունքը արձակող. **-пёрый** ած. փշաթև, փշափետուր։

Остро|пи́ленiе, -пи́ливанiе չ. ձեղունակալները (стропи́ла) դնելը, յօրինելը. **-пи́ливать, -пи́лить** (-лю -лятъ) ն. ձեղունակալները (стропи́ла) դնել, յօրինել։

Остропо|ня́тливый, -ня́тный ած. սրամիտ, նրբամիտ, հեշտութեամբ ըմբռնող, հասկացող։

Остро|пти́вѣть չ. հերսոտուիլ, 'թարսուիլ', 'պզին կանգնիլ'. **-пти́ть** (-пчу́ -тя́тъ; -ти́) ն. հերսոտեցնել, 'թարսել', կամակոր դարձնել. **-ся** ա. Остропти́вѣть.

Остро|ры́лъ ա. Мечъ-ры́ба; **-сло́въ** ա. սրախօս, սրախօսութիւններ անող։

Ост|ро́сть ի. սրութիւն. **-ротá** ի. **1**, սրութիւն (օր. սրի). **2**,* կծուութիւն, թնդութիւն, սաստկութիւն. о. у́ксуса; о. бо́ли; **3**,* սրութիւն, սրամտութիւն, նրբամտութիւն. о. умá; отпусти́ть о—у́ սրամիտ խօսք ասել. остро́ты յ. սրամիտ խօսքեր, սրամտութիւն։

Остро|уго́льный ած. սրանկիւն. **-у́мецъ**, мца ա. սրամիտ, նրբամիտ մարդ. **-у́мiе** չ. սրամտութիւն, նրբամտութիւն. **-у́мничанiе** չ. ձգտում սրախօսութիւններ անելու. **-у́мничать** չ. աշխատել սրախօսութիւններ անել, սրախօս, սրամիտ ձևանալ. **-у́мный** ած. սրամիտ, նրբամիտ. սրախօս, նրբախօս. о. человѣ́къ; о. отвѣ́тъ; **-хво́стка** ի. կնդ. Anas acuta, սրատուտն կմ նետատուտն բադ. **-хво́стый** ած. սրատուտն։ [вать.

Острочи́ть (-чу́ -чатъ) ա. Острáчи-

Остру|гáть ա. Острогáть; **-жéнiе, -живáнiе** չ. խարտաբուքելը, 'ռանդելը', տաշելը. **-живáть**, -жи́ть ն. խարտաբուքել, 'ռանդել', տաշել. **-жины** ի. յ. տաշեղներ (խարտաբուքելու, տաշելու ժամանակ ընկած). **-жи́ть** (-жу́ -жатъ) ա. Остру́живать; **-жка** ի. խարտաբուքելը, 'ռանդելը', տաշելը։

Остру|пи́ть (-плю́ -пя́тъ; -пи́) ա. Острупля́ть; **-плéнiе** չ. պատելը (վէրքը). **-пля́ть**, -пи́ть ն. **1**, [վէրքը կեղևանքով] պատել, ծածկել. **2**, յաղթել, յաղթահարել. **-пѣ́лый** բյ. ած. կեղևանքով պատուած, ծածկուած (վէրք). **-пѣ́ть** չ. [արիւնից և թարախից գոյացած] կեղևանքով պատուել, ծածկուել։

О́с|трый (-тръ կմ -тёръ -трá, о́) ած. **1**, սուր. о́. ножъ; о́. мечъ; о́—ое копьё; о́—ая стрѣлá. о́. носъ у корабля́; **2**, բարկ, թունդ, տտիպ, կծու, խիստ, սաստիկ. о́. вкусъ թունդ, կծու համ. о́. звукъ; о́. зáпахъ; о́—ая, мучи́тельная боль; о́—ыя болѣ́зни; о́. вѣ́теръ; **3**,* սուր, կտրուկ. о́—ое зрѣ́нiе; о́. слу́хъ; о́. умъ; о́—ая мысль; **-трѣ́ть** չ. սուր դառնալ. **-тря́къ**, á ա. **-тря́чка** ի. սրամիտ, նրբամիտ այր, կին. սրախօս, նրբախօս, ճարտարախօս այր, կին։

Осту́|да ի. **1**, ա. Остужéнiе; **2**, սառնանալը (սրտով), պաղիլը, ուծանալը. быть въ о—ѣ съ кѣмъ մէկից սառնացած լինել, մէկի հետ լարուած յարաբերութեան մէջ գտնուել. **-ди́ть** (-жу́ -ту́дятъ; -ди́), **ся** ա. Остужáть, ся; **-дли́вый** ած. զգայուն, հեշտութեամբ սառեցող. **-дникъ** ա. բս. Herniara glabra, կանաչ փոխածաղիկ. **-дный** ած. **1**, սառնացնող, պաղեցնող, ուծացնող. **2**, անհետաքրքիր, ձանձրալի, անախորժ դարձած. **-жáть**, -ди́ть ն. **1**, սառեցնել, պաղեցնել, հովացնել. **2**,* սառցնել, ուծացնել, պաղեցնել, հեռացնել. врéмя остуди́ло ихъ дру́жбу; онъ остуди́лъ его́ пы́лкость; **3**, кого́

передъ кѣмъ *մի մարդու մեւսին առնել, Թըշնամի դարձնել.* **-ся** *չ.* **1,** *սառչիլ, սառնանալ, պաղիլ, հովանալ. ուծանալ.* сéрдце остудѝлось; **2,** на когó *մէկի հետ գժտուիլ, կռուիլ.* **-жéніе** *չ. հովացնելը, սառեցնելը, պաղեցնելը։*

Оступ|áть, -йть *ա.* Обступáть, -пѝть; **-пáться, -пѝться** *չ. վրիպել (կոխելիս, ոտք դնելիս), սխալ կոխել, սխալ քայլ անել.* лýчше о—пѝться, чѣмъ обмóлвиться (*առծ*). **-пка** *է.* **-**(óсту)**пь** *է. սխալ քայլ, սխալ ոտադրութիւն։*

Ость| *–.* (*գերմ.*) *ծովգ. արևելք.* **-йндія** *է. յր. –ն. Արևելեան Հնդկաստան։*

Осты|вáніе *չ.* **1,** *սառչիլը, սառնանալը, հովանալը, պաղիլը.* **2,*** *հովանալը, սառչիլը, սառնանալը, պաղիլը, ուծանալը.* **-вáть**, -нуть, -(ы́)ть *չ.* **1,** *հովանալ, պաղիլ, սառչիլ, սառնանալ.* **2,*** *հովանալ, սառնանալ, պաղիլ, ուծանալ.* не остывáй въ горя́чности къ добрý.

Осты|дѝть (-жý -дя́тъ; -дѝ), **-жáть** *ն. խայտառակել. ամաչեցնել.* **-жáніе** *չ. խայտառակելը. ամաչեցնելը։*

Ос|ты́лый *բյ. –ծ. հովացած, պաղած, սառած.* **-ты́нуть, -ты́ть** (-ты́ну -нутъ; *անց.* осты́лъ -ла, о; *հրմ.* осты́нь) *ա.* Остывáть.

Ость *է.* **1,** *ծայր, կատար.* **2,** *փուշ (հասկի).* **3,** *երկար, դուրս ցցուած մազ (մուշտակի վերայ)։*

Остѣ|нéніе *չ.* **1,** *շուրջանակի պատելը, պարսպելը.* **2,*** *պաշտպանելը.* **-нѝть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** *ն.* **1,** *շուրջանակի պատել, պարսպել.* **2,*** *պաշտպանել, պահպանել.* **-ся** *–ն.* *իր շուրջը պատ, պարիսպ քաշել.* **պաշտպանուիլ, պահպանուիլ։*

Осу|дѝтель *–.* **-дѝтельница** *է.* **1,** *պախարակող, կշտամբող այր, կին.* **2,** *դատապարտող, դատապարտիչ այր, կին.* **-дѝтельный** *–ծ.* **1,** *պախարակող, կշտամբող.* **2,** *դատապարտող, -րական.* о. приговóръ; **-дѝть** (-жý -сýдятъ; -дѝ) *ա.* Осуждáть; **-дъ** *–.* **1,** *կշտամբում, պարսաւում, պախարակում.* не въ о. будь скáзано; **2,** *դատապարտութիւն։*

Осуетѝть (-чý -тя́тъ; -тѝ) *ն. սնոտի դարձնել, գայթակղեցնել, փչացնել (աշխարհային զուարճութիւններով)։*

Осу|ждáть, -дѝть *ն.* **1,** *մեղադրել, կշտամբել, պախարակել, պարսաւել.* всѣ осуждáютъ егó поведéніе; общéственное мнѣ́ніе стрóго осудѝло э́тотъ обмáнъ; **2,** *դատապարտել.* о. престýпника на смерть; сперва́ разсудѝ, а тамъ осудѝ *նախ դատիր, ապա դատապարտիր.* **-ждéніе** *չ.* **1,** *կշտամբելը, -բում, պախարակելը, -կում. մեղադրելը, -դրութիւն,* **2,** *դատապարտելը, -րութիւն.* **-ждéнникъ** *–. պատժապարտ, դատապարտեալ։*

Осýнуться (-нусь -нутся) *չ. նիհարիլ, լղարիլ, վտիտ դառնալ.* осýнувшееся лицó *լղարած, նեղս պրծած երես.* **2,** *վրիպիլ (մի բանի մէջ դնելիս, կոխելիս)։*

Осурó|вить (-влю -вятъ: -вь) *ն. խըստացնել, դառնացնել.* **-вѣть** *չ. խստանալ, խստասիրտ դառնալ։*

Осу|шáть, -шивать, -шѝть *ն.* **1,** *չորացնել, ցամաքեցնել, անջրդիքացնել.* о. болóто; о. прудъ; о. вёсла *դադարել Թիավարելուց.* **2,** (осушáть, -шѝть) *քամել, ցամաքեցնել, պարպել.* о. стакáнъ; о. рю́мку до послѣ́дней кáпли; **-ся** *չ. չորանալ, ցամաքիլ, իր չորերը չորացնել, ցամաքեցնել.* **-шéніе**, -(ý)**шиваніе** *չ. չորացնելը, ցամաքեցնելը.* **-шивать, ся, -шѝть** (-шý -шатъ), **ся** *ա.* Осушáть, ся; **-шка** *է. չորացնելը, ցամաքեցնելը, անջրդիքացում (ճահճի).* **-шнóй, -шный** *–ծ. չորացնող, ցամաքեցնող, անջրդիքացնող, -ցման։*

Осуще|ствѝть (-влю́ -вя́тъ; -вѝ), **ся** *ա.* Осуществля́ть, ся; **-ствлéніе** *չ. իրագործում.* **-ствля́ть**, -ствѝть *ն. իրագործել, իրականացնել.* **-ся** *–նչ. իրագործուիլ, իրականանալ։*

Осчастли́|вить (-влю -вятъ; -вь) *ն. բաղդաւորացնել, երջանկացնել.* **-вленіе** *չ. բաղդաւորացնելը, երջանկացնելը։*

Осы|пáніе *չ. ցանելը, ծածկելը.* **-(ы́)паніе** *չ. շուրջանակի ցանելը, շաղ տալը.* **-пáть** (-пáю -ютъ — *ներկ*), **-(ы́)пать** (-плю -плютъ—*ապռ.*), -пнуть *ն.* **1,** *ա.* Обсыпáть; **2,** *զարդարել. զրուագել (ակներով).* о. табакéрку алмáзами; **3,*** *Թափել, առատութեամբ տալ, շնորհել.* о. комý похвалáми, упрёками *մէկի գլխին գովեստներ, կշտամբանքներ Թափել.* о. когó лáсками; о. мѝлостями, благодѣя́ніями, подáрками; **-ся** *չ.* **1,** *փշրուիլ, Թափուիլ, քանդուիլ.* землá въ колóдцѣ осы́палась; рожь созрѣ́ла, осыпáется; **2,** (*զարդուածքի մասին*) *քանդուիլ, լուծուիլ.* **3,** *կտրուիլ, սատկոտիլ (անասունների, մեղուների մասին).* **-пка** *է.* **1,** *Թափելը, շաղ տալը.* **2,** *ջաղացում ալյուր հաւաքած ալիւր.* **3,** *հաշած, շաղ տուած խուրձ.* **-пнóй** *–ծ.* **1,** [*հողով*] *ծածկուած.* **2,** [*ակներով*] *զարդարուած.* **-пнýть** *ա.* Осыпáть; **-(óсы)пь** *է.* **1,** *փլած հողակայտ, տեղ (որ. գետափի).* **2,** *շուրջը հողապատնէշ քաշած տեղ, ամրութիւն.* **3,** *ճնգ. հողապատնէշ (ցածր և լայն).* **4,** *զարդարանք, զըրուագ.* часы́ съ алмáзною ó—ью.

Осы|рѣ́лый *բյ. –ծ.* [*երեսից կամ շուրջանակի*] *խոնաւացած, գինացած, նամացած, Թացուած.* **-рѣ́ть** *չ.* [*երեսից կամ շուրջանակի*] *խոնաւանալ, գինանալ, Թացուիլ, նամանալ։*

Осыхáть *ա.* Обсыхáть.

Ось *է.* **1,** *առանցք. ‘սռնի‘.* зáдняя ось съ колёсами; ось землѝ *երկրի[ագնդ]ի առանցքը.* о. мóста *կամրջի միջադիծ.* **2,** *մորթի վերայ դուրս ցցուած երկար, փայլուն մազեր։*

Ось|мериковый *–ծ. ութանոց, ութ կտորից կամ միութիւնից բաղկացած.* **-мерйкъ**, á *–. ութանոց (ութ կտոր կամ միութիւն պարունակող).* свѣ́чи о. *մոմեր, որոնցից ութ հատը մի գրուանքայ են կշռում.* куль о. *ութ պուդանոց ջուալ, պարկ.* бревнó о. *ութ վերշոկ տրամագծով գերան.* скотѝна о. *ութ տարեկան անասուն.* ѣ́хать о—óмъ *ութ ձի կառքով շրջել.* **-мерѝть** (-рю́ -ря́тъ) *ն. ութ մասերի բաժանել, կտրել.* **-мерѝца** *է. ութապատիկ Թիւ. ութ.* **-мерѝцею, -мерѝчно** *մ. բ–է. ութ անգամ, ութապատիկ.* **-мерѝчный** *–ծ. ութանոց. ութապատիկ.* **-мёрка** *է.* **1,** *Թղթխ. ութանոց.* **2,** *ութ Թիականի նաւ, նաւակ.* **-мернóй** *ա.* Осьмерѝч-

ный; **-мерный** տ. Осьмеричный; **-мерна́** ի. ութածի կապ. **-меро** թ–է. ութեակ, ութ. въ о. ութապատիկ. **-мигра́нникъ** ա. երկրչ. ութանիստ, ութակող [մարմին]. **-мигра́нный** ած. ութանիստ, ութակողմ. **-мидеся́тный** ած. ութսունանոց. **-мидеся́тый** թ–է. դ–է. ութսուներորդ. **-миднёвный** ած. ութօրեայ. **-миконе́чie** չ. ութածայրութիւն (խաչի, մեղ. հնահաւատների խաչը). **-миконе́чный** ած. ութածայր (խաչ). **-микопе́ечный** ած. ութ կոպէկանոց, ութ կոպ. արժողութեամբ. **-микра́тный** տ. Осьмократный; **-милѣ́тнiй** ած. ութամեայ. **-ми́на** ի. **-ми́нка** նւզ. 1, չորս, կս երկու չէտվերիկ (հացահատիկ). 2, ութերորդ մաս որ և է չափի. **-ми́нный** ած. осьмина պարունակող. **-мирублёвый** ած. ութ ռուբլիանոց, ութ մանէթանոց. **-мисторо́нникъ** ա. ութակողմ պատկեր, մակերևոյթ. **-мисторо́ннiй** ած. ութակողմ, ութակողմանի. **-миуго́льникъ** ա. ութանկիւն. **-миуго́льный** ած. ութանկիւն. **-ми́ца**, **-ми́цею** տ. Осмерица, -рицею; **-мнадца́тый** թ–է. դ–է. տասն և ութերորդ, (գր.) ութուտասներորդ. **-мна́дцать**, и թ–է. բնէ. տասնևութ, (գր.) ութուտասն. **-могла́сie** չ. ութաձայն երգ, երգեցողութիւն. **-могла́сникъ** ա. եկղ. ութաձայն երգերի գիրք, շարական. **-могла́сный** ած. ութաձայն. **-модне́вно** մ. ութերորդ օրը. **-мо́й** տ. Восьмой; **-мокра́тно** մ. ութ անգամ, ութիցս. **-мокра́тный** ած. ութ անգամ կրկնուած. **-моно́жка** ի. կնդ. Octopus, ծովային պոլ՚իպոդ, ութոտանի. **-му́ха** ի. ութերորդ մաս, ութերորդական. **-му́шка** ի. **-му́шечка** նւզ. ութերորդ մաս, ութերորդական. о. листа́ թերթի ութերորդ մասը. книга въ о—у ութածալ գիրք. о. ча́ю ութերորդական ֆունտ թէյ. о. вина́ մի ութսուներորդական վեդրօ օղի. **-му́шечный** ած. ութերորդական, ութերորդ մաս պարունակող։

Осѣ|да́нie չ. 1, նստիլը, ցածրանալը, իջնելը. о. по́чвы; 2, նստիլը. տակ, տկնուցք տալը (հեղուկի). **-да́ть**, -(ѣ)сть չ. 1, նստիլ, իջնել, ցածրանալ. доро́га осѣ́ла; по́чва осѣда́етъ; 2, (հեղուկեղէնի մասին) նստիլ (ամանի յատակին), տկնուցք տալ։

Осѣ|длáнie չ. թամբելը, թամքելը. **-длáть** տ. Осѣдлывать; **-дло** 1, չ. շէն, բնակութիւն, գաղութ. 2, մ. նստած, նստակեաց. жить о. նստակեաց, մշտարնակ լինել. **-длость** ի. հաստատ բնակութիւն. имáть о.; дать кому́ о. մէկին մշտական, հաստատ բնակութեան տեղ տալ. **-длыванie** չ. թամբելը, թամքելը. **-длывать**, -дла́ть ն. 1, թամբել, թամքել. 2. մէկին ձեռք առնել, մէկի գլխին նստել. **-длый** բյ. ած. մշտարնակ, հաստատաբնակ, անշարժ. о. жи́тель; о—ыя пти́цы.

Осѣ|на́ться, -(ѣ)чься չ. 1, վրիպիլ, չըպայթիլ, չորաքիլ. ружьё осѣ́клось; 2, վատ դրութեան մէջ ընկնիլ, փորձանքի հանդիպիլ։

Осѣ́лый բյ. ած. նստած, իջած, ցածրացած։

Осѣме|ни́ть (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** ն. ցանել, սերմանել. **-ся** անդր. սերմնաւորուիլ, սերմ քցել, սերմ տալ։

Осѣ|нéнie չ. 1, ստուերով պատելը. հովանի լինելը. 2, օրհնելը, խաչակնքելը. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** տ. Осѣня́ть, ся; **-ня́льникъ** ա. օրհնութեան, խաչակնքելու մոմ (եպիսկոպոսի). **-ня́льный** ած. օրհնելու, օրհնութեան, տեսանելիքելու, -գրութեան. о—ая свѣча́ տ. Осѣня́льникъ; **-ня́ть**, -ни́ть ն. 1, ստուերով պատել, հովանի լինել. 2, օրհնել. о. крестóмъ խաչով օրհնել. о. крéстнымъ знáменемъ խաչակնքել, տեսանելիքել. **-ся** անդր. երեսին խաչ խաչել, ինքն իրան խաչակնքել, տեսանելիքել։

Осѣ|рéнie, **-риванie** չ. ծծմբելը, ծըծմբի մէջ թաթախելը. **-ривать**, **-ри́ть**, **-рить** (-рю -рятъ) ն. ծծմբել, ծծմբի մէջ թաթախել։ [о) տ. Осѣдáть.

Осѣсть (-ся́ду -дутъ; անց. осѣ́лъ -ла,

Осѣтить (-чу -тятъ; -ть) ն. 1, ցանցով պատել, շրջապատել (գազանի որջը). 2,* կաշկանդել, զերել։

Осѣ|чка ի. վրիպիլը, չպայթիլը, չորաքիլը (հրազէնի). **-чься** (-ку́сь -чёшься -ку́тся; անց. осѣ́кся -клась, ось; -ки́сь) տ. Осѣкáться.

Ося|зáемость ի. 1, շօշափելիութիւն. 2, շօշափման տպաւորութիւն. минерáлы имѣ́ютъ о. нѣ́жную, жи́рную; **-зáемый** բյ. ած. շօշափելի, զգալի. **-зáнie** չ. 1, շօշափելը, -փում. 2, շօշափելիք. **-зáтельный** ած. 1, շօշափելու, -փման. о—ые рожки́; 2, շօշափելի, *ակնյայտնի. **-зáть** ն. 1, շօշափել. 2, զգալ, իմանալ։

Отабáчить (-чу -чатъ) ն. թութունին, թութունի գործածութեանն, ՙթամբաքուին՚ ընտելացնել. **-ся** անդր. թութունին, թութունի գործածութեանն, ՙթամբաքուին՚ ընտելանալ։

Отáбориться (-рюсь -рятся) անդր. խմբուիլ, խմբովին կայ առնել, բանակ դնել։

Отá|ва ի. 1, հարելուց յետոյ բուսած խոտ, աշնանախոտ. 2, գւռկ. ձմռախոտ (դաշտում մընացած և ձիւնի տակ ընկած). **-вникъ** ա. բս. Leontice, առիւծատերև։

Отá|иванie չ. ատրճանարար հալուիլը, հալչիլը. **-ивать**, -ять չ. շուրջանակի, երեսանց հալուիլ, հալչիլ։

Отакелá|живать, **-жить** (-жу -жатъ) ն. հանդերձել, առագաստաւորել (նաւը)։

Отали́нить (-ню -нятъ) ն. բաղդ, աջողութիւն շնորհել. **-ся** անդր. բաղդի, աջողութեան հանդիպել։

Отáлки|ванie չ. ամէն կողմից հրելը, հրնդելը. **-вать**, отолкáть ն. ամէն կողմից հրել, հրնդել։

Отáлщи|ванie չ. հաստացնելը, գէրացնելը. **-вать**, отолсти́ть ն. հաստացնել, գէրացնել։

Отáни|ванie չ. նրբացնելը, բարակացնելը. **-вать**, отони́ть ն. նրբացնել, բարակացնել։

Отáпли|ванie չ. վառելը (վառարանը). **-вать**, отопи́ть ն. վառել (վառարանը). **-ся** անդր. իր վառարանը վառել, վառել տալ։

Отáпты|ванie չ. տրորելը, կոխճօրելը, ոտնատակ տալը. **-вать**, отоптáть ն. տրորել, կոխճօրել, ոտնատակ տալ. о. поро́ги [յաճախ այցելութեամբ մէկին] շեմքը մաշել. о. кому́ пя́тки մէկին քայլ առ քայլ հետևել, մէկից

չհեռանալ, աշխատել մէկի աչքը մտնել. **-ся** անդր. իր շուրջը տրորել (ձիու մասին)։

Отáра ի. գւռ. **1**, հօտ, երամ. **2**, ամբոխ։

Отарáбарить (-рю -рятъ) ն. շփոթեցնել, խռովեցնել, շշկլեցնել, խաբել (վայրահաջութեամբ)։

Отáрщикъ ա. հոտապան, հովիւ։

Отáчи|ваніе, -вать տ. Обтáчиваніе, -вать II.

О|тáяніе չ. հալուիլը, հալչիլը. **-тáять** (-тáю -ютъ; -тáй) տ. Отáивать.

Отбá|бить (-блю -бятъ; -бь), **ся** չ. մանկաբարձութիւնը պրծնել. **-бничать** չ. դադարել մանկաբարձութիւն անելուց, մանկաբարձութեան պաշտօնը թողնել։

Отбá|вить (-влю -вятъ; -вь) տ. Отбавлять; **-вка** ի. **1**, տ. Отбавлéніе; **2**, մի բանից վերցրած, առած քանակութիւն. **-влéніе, -вливаніе** չ. առնելը, վերցնելը (մի մասը). **-вля́ть**, -вить ն. [շատից, կշռից] մի մաս առնել, վերցնել, քչացնել, պակասեցնել. о. чáю թէյ ածել. **-вокъ**, вка ա. տ. Отбáвка 2; **-вочный** ած. առած, վերցրած։

Отбá|гриваться, -гриться (-рюсь -рятся) չ. բագոր (багóръ ա) տալով հեռանալ, մեկնիլ (ափից)։

От|бáживаться, -божи́ться անդր. отъ чегó երդմամբ մի բան ուրանալ, ժխտել։

Отбá|ивать, -ять ն. когó отъ чегó մէկին մի բանից հեռացնել, հրաժարեցնել. **-ся** անդր. հեռանալ, հրաժարուիլ. **-йчивый** ած. հակուած, մէտ հրաժարուելու, հեռանալու։

Отбаклýшничать չ. դադարել դատարկապորտութիւնից, պարապ-սարապ ման գալուց։

Отбалагýрить (-рю -рятъ) չ. դադարել շաղակրատելուց, դուրս տալուց, վայրահաջութիւնից. **-ся** անդր. отъ когó, отъ чегó շաղակրատութեամբ, դատարկ խօսքերով մէկից, մի բանից ազատուիլ. отъ негó не отбалагýришься.

Отбаллотировáть (-рýю -ютъ) ն. քուէարկութիւնը վերջացնել, քուէարկել պրծնել. **-ся** չ. քուէարկութիւնը վերջացնել, պրծնել։

Отбало|вáть (-лýю -ютъ) **1**, չ. դադարել չարութիւնից, չարաճճի բաներ բանելուց. **2**, ն. ծեծել, թակել, մտրակել։

Отбаля́сничать տ. Отбалагýрить.

Отбарабáнить (-ню -нятъ) ն. թմբկահարութիւնը վերջացնել, դադարել թմբկահարութիւնից։

Отбарáхтаться չ. թրփտալով, ոտքով, ձեռքով անելով ազատուել, իրան թափել։

Отбá|риваться, -риться (-рюсь -рятся) չ. отъ чегó աղայութիւն անելով, աղայ ձեւանալով մի բանից հեռանալ, հրաժարուել. а ты что отъ работы отбáриваешься? **-ривчать** չ. դադարել աղայութիւն, պարոնութիւն անելուց, աղայութիւնը թողնել։

Отбарóнить (-ню -нятъ) **1**, ն. պարծենկոտին, 'մեծ մեծ բրդողին' ներկել, շշպրել. **2**, չ. աղայութիւնից դադարել, հրաժարուել աղայ, մեծ մարդկանց շրջանից և ուրիշի աչքերին թող փչելուց։

Отбаси́ть (-шý -ся́тъ; -си́) չ. բամբ ձայնը կորցնել, բամբ ձայնից զրկուել։

Отбаю́кать ն. դադարել օրօր ասելուց, օրօրելուց։

Отбáять (-бáю -ютъ), **ся** տ. Отбáивать, ся.

Отбедри́ться (-рю́сь -ря́тся) չ. ճզգուիլ (ոտքին ծայրից՝ եզանի կմ պատառաքաղի մասներին ձեւով)։

Отберёзить (-жу -зятъ; -зь) ն. ծեծել, թակել. մտրակել։

Отберý տ. Отобрáть.

Отбесѣдовать (-дую -ютъ) չ. զրոյցը, խօսակցութիւնը վերջացնել։

От|бивáніе չ. **1**, [դարկելով] թացնելը, կտրելը. **2**, յետ մղելը, վանելը. **3**, ծեծելով սրելը (գերանդին). **-бивáть**, -би́ть ն. **1**, յետ մղել, վանել. о. нападéніе; о. сáбельный ударъ; о. мячъ рукóю; о. непріятеля изъ гóрода; ружьё отбивáетъ հրացանը [պայթելիս] ետ զարկում է. **2**, կտրել, խորտակել. о. рýку, носъ у стáтуи; о. нóжку у рю́мки; **3**, քակել, քանդել, պոկել, գզել. **4**, у когó что մէկից մի բան խլել. о. у непріятеля обóзъ, добы́чу; о. плѣнниковъ у непріятеля թշնամու ձեռքից գերիներին թափել. о. у когó квартиру, квартирáнта; о. у когó невѣсту; **5**, հեռացնել. это срéдство отбивáетъ гóречь, дурнóй вкусъ, дурнóй зáпахъ у винá; это наказáніе отобьётъ у негó охóту лгать նա այդ պատժից կը խրատուի և այլ եւս սուտ չի խօսի. о. отъ себя́ покупáтелей; **6**, [օր. գերանդին՝ ծեծելով] սրել. о. косý; **7**, դադարել խփելուց, զարկելուց. о. челóмъ ՏՆց. հրաժեշտ տալ. **8**, о. чертý առանձգիծ խփել (օր. սղոցելի գերանի վերայ ներկի մէջ թաթախած թելով). **-бивáться**, -би́ться անդր. **1**, յետ մղել, իրանից հեռացնել. о. отъ непріятеля թշնամուն յետ մղել, յետ մղելով ազատուիլ թշնամուց. **2**, ազատուիլ, իրան ազատել, իր օձիքը թափել. наси́лу я отби́лся отъ докýчливаго проси́теля; **3**, կոտրուիլ, թաշիլ, պոկ գալ, քակուիլ. բաժանուիլ, հեռանալ, մեկնիլ, զատուիլ, անջատուիլ. у сосýда отби́лась рýчка; онъ отби́лся отъ товáрищей; овцá отби́лась отъ стáда; о. отъ рукъ ձեռքից գնալ, անհնազանդ, ըմբոստ դառնալ. онъ у меня́ отъ рукъ отби́лся; **-би́вка** ի. **1**, տ. Отбивáніе; **2**, ծեծելով սրելը (օր. գերանդին). **-бивнóй** ած. **1**, յետ մղող, վանող, անդրադարձնող. о. вѣтеръ ծովց. հակառակ քամի. **2**, յետ մղած, անդրադարձրած. о. свѣтъ; о—áя котлéта ծեծած մսից պատրաստած կոտլէտ։

Отби|рáльщикъ ա. **-рáльщица** ի. [իրեր. առարկաներ] ընտրող, ջոկող այր, կին. **-рáніе** չ. **1**, ընտրելը, ջոկելը. **2**, հաւաքելը, ժողովելը (ձայներ). о. показáній свидѣтелей վկաների ցուցմունքները ընդունելը. **-рáтель** ա. **-рáтельница** ի. առնող, վերցնող. ընդունող այր, կին. **-рáть**, отобрáть ն. **1**, у когó что մէկից մի բան վերցնել, առնել, խլել. о. у плѣнныхъ орýжіе; поли́ція отобрáла у негó запрещённыя книги; о. въ казнý յարքունիս գրաւել. о. мнѣніе կարծիք հարցնել. о. показáнія у свидѣтелей վկաների ցուցմունքը հաւաքել, ընդունել. **2**, ընտրել, ջոկել, զատել. о. негóдное; отбери́те кни́ги, какíя вамъ нýжны.

От|би́тіе չ. վանելը, յետ մղելը. **-би́ть** (отобью́ -ю́тъ; отбе́й), **ся** ա. Отбива́ть, ся.

Отбичева́ть (-чу́ю -ю́тъ) ն. кого́ մէկին մտրակել տալ, խարազանել տալ:

Отбла́говѣстить ա. Бла́говѣстить.

Отблаго|дари́ть ա. Благодари́ть; **-дѣтельствовать** (-вую -ютъ) ն. кому́ 1, իր շնորհներն, բարերարութիւնը մէկից զաղարեցնել, զաղարել մէկին բարերարութիւն անելուց. 2, մէկի շնորհները, բարերարութիւնը հատուցանել:

Отблаже́нствовать (-ствую -ютъ) չ. երանելի, նախանձելի կեանքից զրկուել, կեանքի վայելչութիւններից զրկուել:

От|бле́скивать, -блеснуть չ. արտացոլել, արտափայլել. **-блескъ** ա. ցոլացում, արտացոլում, արտացոլած փայլ, շողք. **-блесну́ть** ա. Отбле́скивать; **-блестѣ́ть** (-щу́ -стя́тъ; -сти́) չ. դադարել փայլելուց, ցոլալուց, շողալուց: [бáживаться.

Отбожа́ться (-жу́сь -жа́тся) ա. От-

От|бо́й ա. 1, զառամ խփելը, թափելը, աղաղակը. 2, յետ մղելը, վանելը (թշնամուն). 3, ռզմ. նահանջ, նահանջելը. бить о. նահանջելու, յետ դառնալու հրաման տալ. итти́ на о. յետ քաշուել, նահանջել (կանոնով). 4, ազատուելը, խափուելը. нѣтъ о—ю отъ него́ նորանից ազատուել չի լինում. нѣтъ о—ю отъ покупа́телей մուշտարիները վրայ են տալիս, խեղդում են. 5, ա. Отби́вка 2; 6, յետ թռչելը, յետ ոստնելը. -вбить сва́ю до о—я; **-бо́йникъ** ա. գնդակակալ (ծայրին ցանց պրկած թիակ, որով գնդակը բռնում են). **-бо́йный** -ծ. յետ մղող, վանող. о—ая лопа́тка ա. Отбо́йникъ.

Отбо|ра́нниваніе չ. ափանել պրծնելը, ցաքանել պրծնելը. **-ра́нивать**, -рони́ть ն. ափանել պրծնել, ցաքանել պրծնել:

Отбо́|рка է. վերցնելը, առնելը (օր. շինութեան չուրքը կանգնեցրած փայտաշէնքը). 2, ընտրութիւն, ջոկում. 3, նեղ, նուրբ կտրուածք (մետաղի վերայ), ակօս (փայտի վերայ). **-рность** է. պատուականութիւն. **-рный** -ծ. ընտիր, հատընտիր, պատուական. о—ое во́йско; о. това́ръ.

Отборо|не́ніе չ. ափանել պրծնելը, ցաքանել պրծնելը. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ա. Отбора́нивать.

От|бо́рщикъ ա. **-бо́рщица** է. ընտրող, ջոկող այր, կին. **-бо́ръ** ա. ընտրած, ջոկած, ընտրովի բան: [գործութիւնը վերջացնել:

Отбоча́рить (-рю -ря́тъ) չ. տակառա-

Отбоя́|ривать, -рить (-рю -ря́тъ) ն. կակուղ, ճարպիկ խօսքերով մերժել. **-ся** ձուր. отъ кого́, отъ чего́ կակուղ, ճարպիկ խօսքերով հրաժարուել մէկից, մի բանից:

Отбра́жничать չ. դադարել քէֆից, խրախճանքից:

Отбракова́ть (-ку́ю -ю́тъ) ն. 1, ընտրել, ջոկել պրծնել. 2, դադարել ջոկելուց. դադարել փնտռելուց:

Отбра́|ниваться, -ни́ться (-ню́сь -ня́тся) 1, ձուր. հայհոյելով պատասխանել, հեռանալ. 2, Բ.ժ. փոխադարձաբար հայհոյել, հայհոյանքներին հայհոյանքներով պատասխանել. 3, չ. դադարել հայհոյելուց:

От|бра́сываніе չ. 1, դէն գցելը, յետ գցելը. 2, անդրադարձնելը. **-бра́сывать**, -броса́ть, -бро́сить չ. 1, դէն գցել, դէն շպրտել, յետ գցել. о. снѣгъ отъ подъѣ́зда; о. непрія́теля թշնամուն վանել, յետ մղել. отбро́сьте ва́шу застѣ́нчивость թողէք, մի կողմ ձգեցէք ձեր ամօթխածութիւնը. о. вся́кій стра́хъ ամեն տեսակ երկիւղ թողնել. отбро́сить ме́лкую ры́бу отъ кру́пной մանր ձկները խոշորներից ջոկել, զատել, բաժանել. 2, անդրադարձնել, արտացոլացնել. луна́ отбра́сываетъ со́лнечный свѣтъ.

Отбрата́ться ձուր. անբռն, 'զահլա տանող' ընկերութիւնից, բարեկամութիւնից հրաժարուել, հեռանալ:

Отбрести́ (-бреду́ -ду́тъ; անց. отбрёлъ -ла́, о́; -ди́) չ. հեռանալ, կորչել (դէս ու դէն ընկնելով):

От|брива́ть, -бри́ть (-бре́ю -ю́тъ; -бре́й) ն. 1, ածելել պրծնել, սափրել պրծնել. 2, բայց է ի բաց մերժել, ներկել, շշպրել, կարճ և կծու, վիրաւորական խօսքերով պատասխանել. **-ся** ձուր. ածելուել, սափրուել:

Отброди́ть (-жу́ -бро́дятъ; -ди́) չ. դադարել թափառելուց, դէս ու դէն ընկնելուց, 'քամի կալ տալուց':

От|броса́ніе չ. 1, դէն գցելը, յետ գցելը. 2, անդրադարձնելը. **-броса́ть, -бро́сить** (-шу -ся́тъ; -сь) ա. Отбра́сывать; **-бро́сокъ**, ска ա. դէն ձգած, դէն շպրտած, անպէտք բան. **-бро́съ** ա. 1, ա. Отброса́ніе; 2, ա. Отбро́сокъ.

Отбры́згать, ся ձուր. դադարել ցայտեցնելուց, շաղ տալուց, ցրկելուց:

Отбря́|кать, -кнуть չ. 1, դադարել զրնգալուց, շաչելուց. 2, պարզ. ռամիկ քաշուելու, խիստ կերպով երեսին տալ, երեսովը տալ. 3, մի հարուածով, մի անխնդրությամբ ա- [նել:

Отбу́ду ա. Отбы́ть.

Отбузова́ть (-зу́ю -ю́тъ) ն. ծեծել, թակել, 'քօթակել':

Отбукси|рова́ть, ся, -ро́вывать, ся ա. Буксирова́ть, ся.

Отбури́ть (-рю́ -ря́тъ) չ. դադարել զայրկանալուց, ծակելուց.

Отбурли́ть (-лю́ -ля́тъ) չ. դադարել աղմուկ հանելուց, ծփալուց:

Отбу́хать ն. 1, մեծ քանակութեամբ գցել, դակել, քակել, բաժանել, կտրել. 2, պարզ. ռամիկ քաշուելու, կոշտ-կոպիտ կերպով երեսին տալ, երեսովը տալ:

Отбушева́ть (-шу́ю -ю́тъ) չ. դադարել կատաղութիւնից, մոլեգնութիւնից:

От|быва́ніе չ. 1, մեկնելը, հեռանալը. 2, խուսափելը, զլանալը. 3, [ծառայութիւն] անելը, մատուցանելը. անցկացնելը. вре́мя о—ія во́инской пови́нности զինուորական ծառայութեան ժամանակը. **-быва́тель** ա. պարտազանց, իր պարտականութիւններից խուսափող, իր պարտականութիւնը զլացող մարդ. **-быва́тельство** չ. պարտազանցութիւն, զլացում, խուսափում, բացակայում. **-быва́ть**, -бы́ть ն. և չ. 1, մեկնել, հեռանալ. 2, что կամ отъ чего́ խուսափել, խոյս տալ, փախչել, խորշել. въ кабакѣ́ быва́ютъ, а це́рковь отбыва́ютъ; онъ отбыва́етъ отъ рабо́ты; 3, [ծառայու-

թիւն, պարտքը եւն] մատուցանել, անել, կատարել. о. воинскую повинность *զինուորական ծառայութիւնը մատուցանել.* онъ отбываетъ работу свою *նա իւր գործը, աշխատանքը կատարում է.* онъ отбываетъ своё наказаніе *նա իւր պատիժը կրում է.* **-бывка** *է.* **1,** *տ.* Отбываніе; **2,** о. солдата *արձակուրդ զինուորի.* **-бытіе** *չ. գնալը, հեռանալը, մեկնելը, մեկնում.* **-быть** (отбуду -дутъ; отбылъ -ла, о; *հրմ.* отбудь) *տ.* Отбывать.

От‖бѣганіе *չ. փախչելը.* **-бѣгать,** -бѣжать *չ. փախչել.* **-бѣгать I,** *չ. դադարել վազելուց.* **2,** *ն.* ноги *վազելով ոտները դադարեցնել, յոգնեցնել, ջարդել.* **-бѣжаніе** *չ. փախելը.* **-бѣжать** (-бѣгу -жишь -гутъ; -ги) *տ.* Отбѣгать.

От‖бѣленіе, -бѣливаніе *չ. սպիտակացնելը.* **-бѣливать,-бѣлить** (-лю -лятъ) *ն. սպիտակացնել. սպիտակ ծեփել.* ни очернить, ни *о. *ոչ սեւ եւ ոչ էլ ոչ սպիտակ, լռել.* **-бѣлка** *է. տ.* Отбѣленіе.

Отбѣситься (-шусь -сятся; *հրմ.* -сись) *կատաղել, մոլեգնիլ [պրծնել]։*

Отвага *է. անվեհերութիւն.* о. мёдъ пьётъ, о. и кандалы трётъ (*առծ.*) *անվեհերին թէ եղ ու մեղր և թէ շղթաներ են սպասում։*

Отва‖дить (-жу -дятъ) *տ.* Отваживать I; **-дка** *է. մոռացնելը.* **-живаніе** *չ.* **I.** *մոռացնելը.* **II.** *խրախուսելը, քաջալերելը.* **-живать I.** (отваживать,-вадить) *ն.* кого отъ чего *մէկին մի բանից հեռացնել. մէկին մի բան մոռացնել, մոռանալ տալ.* я его отважу ходить сюда *ես նորան մեր տան ճամբէն մոռանալ կտամ.* **-ся** *ներգ.* отъ чего *մի բանից հեռանալ, մի բան մոռանալ.* **II.** (отваживать, **-**(ва)**жить** (-жу -жатъ) *ն.* 1, *վտանգի ենթարկել* (*օր. իւր կեանքը*). 2, кого на что *մէկին քաջալերել, խրախուսել մի բան անելու.* **-ся** *ներգ.* на что *յանդգնել, յանդգնիլ մի բան անելու.* **-жность** *է. անվեհերութիւն.* **-жный** *ած.* **1,** *անվեհեր, խիզախ, սրտոտ.* **2,** *համարձակ, վտանգաւոր։*

От‖валеніе, -валиваніе *չ.* **1,** *թաւալելը, գլորելը, թաւալելով, գլորելով հեռացնելը.* **2,** *տ.* Отвалъ 3; **-валивать,** -валить *ն.* **1,** *թաւալել, գլորել, թաւալելով, գլորելով հեռացնել.* о. надгробный камень отъ могилы; **2,** *քակել, պոկել.* **3,** *չ.* [*ծովափից, գետափից*] *հեռանալ, մեկնիլ.* лодка отвалила [отъ берега]; **4,** *չ. գլորուել, թաւալուել.* льдина опять отвалила; **5,** *չ. թողնել, անցնել.* лихорадка отвалила; бѣда отвалила; **-ся** *ներգ. պոկ գալ, լուծուել, քակուել. թափուել.* штукатурка отвалилась отъ потолка; **-валина** *է. քակուած, պոկ եկած, լուծուած կտոր.* **-валить** (-лю -лятъ), **ся** *տ.* Отваливать, ся; **-валка** *է. տ.* Отваленіе *և* Отвалъ 3; **-валъ** *ա.* **1,** *տ.* Отваленіе; ѣсть, пить до о—у *ուտել, խմել, որ չկարողանալ շարժուել.* **2,** *քակուած, պոկ եկած տեղ.* о. горы; **3,** [*ծովափից, գետափից*] *մեկնում, հեռացում.* о. парохода; итти, брать на о. *ափից, հեռանալ, մեկնել.* **4,** *մեռոյլով արքում հանք, համածոյ.* **5,** [*զուլթանի*] *թև.* **-вальное,** аго *չ. հարկ, մաքս, որ վճարնում են գետափից մեկնող նաւերից.*

-вальный *ած. թաւալելու, գլորելու. քակելու, պոկելու. հեռացնելու։*

Отва‖ляніе *չ. գլորելը, տրորելը, [թաղիք] գնել պրծնելը.* **-лять** *ն.* **1,** *դադարել գլորելուց, տրորելուց, [թաղիք] գնել պրծնել.* **2,** о. кому бока *մէկի կողքերը ջարդել, ծեծել։*

От‖ванивать, -вонять *չ.* **1,** *փոքր ինչ վատ հոտ, գարշահոտութիւն արձակել.* **2,** (*միայն* отвонять) *դադարել վատ հոտ, գարշահոտութիւն արձակելուց։*

От‖варнваніе *չ.* **1,** *եփելը.* **2,** *եփելով հանելը, զատելը.* **-варивать, -варить** (-рю -варятъ) *ն.* **1,** *եփել, խաշել* (*օր. կարտոֆիլ*). **2,** *եփելով հանել, զատել, բաժանել.* **-варка** *է. եփելը, խաշելը. եփելով հանելը, զատելը.* **-варной, -варный** *ած. եփած, խաշած.* о—ая рыба; **-варъ** *ա. խաշու, ջուր, հեղուկ, որի մէջ մի բան եփել են։*

Отвастривать *տ.* Отвострить.

Отве‖деніе *չ.* **1,** *տանելը, հեռացնելը. բացածում.* о. воды *ջուրը տանելը. անցկացնելը.* **2,** *նշանակելը, տալը, մէկի տրամադրութեան տակ դնելը.* **3,** *հեռացնելը, վանելը* (*հարուածը*). **-ду** *տ.* Отвести.

От‖везеніе *չ.* [*սայլով կառքով*] *տանելը, հեռացնելը.* **-везти, -везть** (-везу -зутъ; *անց.* отвёзъ -везла, ó; -зи) *տ.* Отвозить.

От‖верганіе *չ. մերժելը, ժխտելը.* **-вергатель** *ա.* **-вергательница** *է. մերժող, ժխտող այր, կին.* **-вергательный** *ած. մերժողական, ժխտողական.* **-вергать,-вергнуть** *ն. մերժել, ժխտել, չընդունել, բացասել.* о. просьбу; о. присягу *երդումը մերժել, չընդունել.* о. предложенія, подарки; о. ученіе; судъ отвергнулъ его свидѣтельство; **-ся** *ներգ.* отъ чего *մի բան մերժել, ժխտել, ուրանալ։*

Отвер‖дить (-жу -дятъ; -ди) *տ.* Отверждать; **-дѣвать,** -дѣть *չ. պնդանալ, կոշտանալ, կարծրանալ.* **-дѣлость** *է.* **1,** *պնդացած, կոշտացած, կարծրացած դրութիւն.* **2,** *պնդացած, կարծրացած տեղ, ուռեցք, կոշտ.* **-дѣлый** *էյ. ած. պնդացած, կոշտացած, կարծրացած.* **-дѣніе** *չ. պնդացում, կարծրացում, կոշտացում.* **-дѣть** *տ.* Отвердѣвать.

Отвер‖ждать, -рдить *ն. ամրացնել.* **-жденіе** *չ. շուրջանակի ամրացնելը։*

Отвер‖женецъ, нца *տ.* Отверженникъ; **-женіе** *չ. մերժում, ժխտում, բացասում. ուրացում.* о. присяги; **-женникъ** *ա.* **-женница** *է. մերժեալ, ամէնքից մերժուած, թողնուած, լքեալ այր, կին։*

От‖верзаніе *չ. բացելը.* **-верзать,** -верзти, -верзть *ն. բացել, բանալ, բաց անել.* о. пасть; о. уста; о. умъ *միտքը բացել, լուսաւորել.* небо отверзаетъ чудеса свои—*յայտնում է.* **-верзаться,** -верзтись *ներգ. բացուել.* **-верзеніе** *չ. բացելը.* **-верзти, -верзть** (-зу -зутъ; *անց.* отверзъ -зла, о; -зи), **-верзтись** *տ.* Отверзать, ся.

Отвернуть, ся *տ.* Отвёртывать, ся.

Отверстіе *չ. ծակ, անցք.* о. въ ульѣ *տ.* Летокъ.

Отвёр‖стка *է. համարում, վճարում* (*պարտքի, տուգանքի*). **-стывать, -стать**

ն. 1, վերջացնել, աւարտել. 2, հատուցանել, վճարել (պարտքը). 3, кому что մէկից մի բանի համար վրէժ առնել. погоди, я тебѣ когда-нибудь отверстаю это.

Отвѐр|сто *ն.* բաց, աչկարայ, անծածկ կերպով. **-стый** *ե.* -ի. բաց, բացած, պարզած. съ о—ыми объятіями.

От|вёртка *է.* **-вёрточка** *նւզ.* պտուտակահան բանալի, զործիք. **-вёрточный** -ի. պտուտակահան. **-вёртываніе** *չ.* հանելը (պտուտակը). **-вёртывать I.** (-вернуть) 1, [օր. պտուտակը հակառակ կողմը պտոյտ տալով] հանել. о. винтъ отвёрткою; о. кранъ; 2, դարձնել, շրջել, շուռ տալ. о. лицо отъ зрѣлища; **-ся** *չ.* 1, դուրս գալ, լուծուիլ. гайка отвернулась; 2, դառնալ, շուռ գալ. она отвернулась, чтобы её не узнали; **II.** (**-вертѣть** (-верчу -вертятъ; -верти), -вернуть) *ն.* ոլորել (օր. հաւի վիզը, 'ծիտը'). **-ся** -ն-. отъ чего մի բանից խուսափել, խոյս տալ, փախչել, հեռանալ. онъ отвертѣлся отъ этого дѣла; вамъ не отвертѣться отъ отвѣтственности; **-верчѐніе** *չ.* հանելը (յետ պտոյտ տալով). **-верчу** *տ.* Отвертѣть. [առնչից ներս գնաւ.

Отвѐршекъ, шка —. գետի վերին հո

Отвесковать (-кую -ютъ) *չ.* զարնտանջնել, զարուն որ և է տեղ անցկացնել.

От|вестѝ,-вѐсть (-веду -дутъ; *անց.* отвёлъ -вела, о; *հրմ.* -ди) *տ.* Отводить.

От|виваніе *չ.* յետ անելը, լուծելը (կծիկը). **-вивать**, -вить *ն.* 1, ռազարել հիւսելուց. 2, լուծել, յետ անել (օր. կծիկը). **-вивка** *է. տ.* Отвиваніе.

Отви|ливаніе *չ.* խուսափում, 'մահանալ'. **-ливать, ся**, -лять, ся, **-льнуть, ся** *չ.* խուսափել, խոյս տալ, փախչել. 'մահանալ' անել. о. отъ работы; о. отъ наказанія; о. отъ отвѣта.

Отви|нтѝть (-нчу -тятъ; -ти), **ся** *տ.* Отвинчивать, ся; **-нчѐніе, -нчиваніе** *չ.* հանելը (պտուտակը). **-нчивать**, -нтить *ն.* [դէպի հակառակ կողմը պտոյտ տալով] հանել. о. винтъ: **-ся** -ն-. դուրս գալ, թուլանալ. гайка отвинтилась.

Отвирать, отоврать *չ.* զազարել սուտ խօսելուց, ստելուց. **-ся** *չ.* սուտ խօսելով, սուտ մեղադրանքով աչխատել արդարանալ, պատուել.

Отви|сать, -снуть *չ.* կախուել, կախ ընկնել. у него щёки отвисли; **-слость** *է.* կախուած, կախ ընկած դրութիւն. **-слый** *ե.* -ի. կախուած, կախ ընկած. **-снуть** *տ.* Отвисать.

От|вѝтіе *տ.* Отвиваніе; **-вить** (отовью -ютъ; *հրմ.* отвей) *տ.* Отвивать. [լուց.

Отвладѣть *չ.* զազարել տիրելուց, իշխ-

Отвла|живаніе *չ.* ցամաքեցնելը. *քիմ.* ջրատում. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) *ն.* ցամաքեցնել. *քիմ.* ջրատել.

От|влеканіе *չ.* քաշելը, քարշելը, հեռացնելը. **-влекательный** -ի. քաշող, քարշող, հեռացնող. о—ое нападеніе *պզմ.* յարձակում, որի նպատակն է թշնամու ուշադրութիւնը կարևոր կէտից դարձնել անկարևոր կէտի վերայ և յաջողում նորա այդ ջլատել. **-влекать**, **-влечь** *ն.* 1, քաշել, քարշել[ով տանել], հեռացնել. 2,* հեռացնել, հեռու պահել. о. кого отъ занятій մէկին խանգարել, թոյլ չտալ պարապելու. о. кого отъ зла, отъ грѣха; о. кого отъ союза; **-ся** -ն-. հեռանալ. **-влеченіе** *չ.* 1, քաշելը, քարշելը, տանելը, հեռացնելը. о. отъ вѣры հաւատադրուծ դարձնելը. 2, *փիլ.* վերացականացում (զաղափարների). **-влечённость** *է.* վերացականութիւն. о. понятій; **-влечённый** -ի. վերացականացած, վերացական. о—ое понятіе; **-влечь** (-влеку -чёшь -кутъ; отвлёкъ -кла, о; -ки), **ся** *տ.* Отвлекать, ся.

Отвнѣ *ն.* *ներ. ու.* դրսից, արտաքուստ:

От|водитель, -водительница *տ.* Отводчикъ,-чица; **-водить** (-вожу-водятъ; -ди), -вести, весть *ն.* 1, տանել, (զր.) ածել, վարել, հեռացնել. о. кого въ тюрьму; о. кого въ сторону մէկին մի կողմ տանել. о. лошадь въ конюшню; о. воду ջուրը դարձնել [այս ինչ կողմ]. о. громовой ударъ կայծակի հարուածը դարձնել, հեռացնել. о. воду отъ осаждённыхъ պաշարեալների ջուրը կտրել. 2,* հեռացնել. о. отъ мысли; о. отъ себя подозрѣніе; о. кого отъ грѣха, отъ ссоры մէկին մեղքից, կռուից հեռու պահել. о. зубную боль ատամնացաւը ուշնչացնել. 3, բանել, յետ պահել. о. ударъ палкой; 4, նշանակել, տալ. о. солдатамъ квартиры; о. гостю комнату, апартаментъ; о. землю колонистамъ; 5,* թեթևացնել. о. душу, сердце; о. духъ շունչ քաշել, հանգստանալ. о. на чёмъ сердце, душу մի բանով ուրախանալ, հրճուել, ցնծալ. 6, *իրւր.* մերժել, ժխտել, չընդունել. о. свидѣтелей; **-водка** *է. տ.* Отведеніе; **-водный** -ի. 1, տանող, հեռացնող. о. каналъ; о—ая канава; о—ая цѣпь շանթաքար շղթայ (շանթարգելի մէջ—въ громовомъ отводѣ); 2, նշանակուած, տրուած, յանձնուած. о—ыя квартиры; о—ыя земли; о. караулъ տաւջապահ զինուոր. **-водокъ**, дка —. **-водочекъ**, чка *նւզ.* 1, անկած ճիւղ, շիւղ, ոստ. виноградный о.; 2, о. пчёлъ նոր դուրս եկած պարս (մեղուների). **-водчикъ** —. **-водчица** *է.* 1, մէկին տանող, վարող, հեռացնող այր, կին. 2, [օր. հոգարածին, ագարակ] շափող, տուող, նշանակող, որոշող այր, կին. **-водъ** —. 1, *տ.* Отведеніе; онъ врётъ для отводу նա սուտ է խօսում խօսքը կտրելը զցելու համար. 2, առք, հանդերձանք որ և է բանից պաշտպանելու, պահպանելու, մի բան արգելելու. санный о. ականակի թև. громовой о. շանթարգել. 3, *իրւր.* մերժում, ժխտում, տարկալութիւն, բողոք. предъявлять о. ժխտել, մերժել. не подлежащій о—у անժխտելի. дѣлать о. *ա,* տարկել, մերժել, ժխտել, բողոքել. *բ,* խուսափել, աշխականութիւն անել. 4, հողամաս, հողաբաժին. о. въ лѣсу կտրելու համար նշանակուած անտառամաս:

Отво|евать (-юю -ютъ), **-ёвывать** *ն.* նուաճել, առնել (զէնքով):

От|вожденіе *չ.* տանելը, հեռացնելը. **-вожу** *տ.* Отводить և Отвозить; **-возить** (-жу -возятъ; -вози), -везти, -везть *ն.* [կառքով, սայլով, զրաստով, նաւով] տանել,

(գր.) տանել, վարել, տեղափոխել. կրել. поѣдемте къ театръ, я отвезу́ васъ въ моéй карéтѣ; отвезите эти игрушки вашимъ дѣтямъ; **-вóзка** ի. [այլով, ձիով են] տանելը, տեղափոխելը, կրելը. **-вóзный** -ծ. տանելու, կրելու. о—ая пóшлина փոխադրմանելի պտրանքներին վերայ դրած մաքս. **-вóзъ** ա. ա. Отвóзка.

Отво|лáживаніе չ. թացելը, թրջելը. **-лáживать**, -лóжить ն. թրջել, թացել։

Отво|лáкиваніе չ. քարշելով տանելը. **-лáкивать**, -лочи́ть, -лóчь ն. քարշելով տանել, հեռացնել. **-ся** -ներ. 1, ցոռով, հոգին հազ քարշ գալ, թրև գալ. 2, դանդաղիլ քարշ գալու, թրև գալու։

Отвó|лглый բ. -ծ. թրջուած, թացուած. նամացած (դուրսը մնալուց). **-лгнуть** չ. թրջուել, թացուել, նամանալ, խոնաւանալ. **-лóжить** (-жу -жатъ) ա. Отволáживать.

Отво|локу́ ա. Отволо́чь; **-лочéніе**, **-лочи́ть** (-чу́ -чатъ), **ся** ա. Отволáкиваніе, -кивать, ся; **-лóчка** ի. քարշելը, քարշելով տանելը, հեռացնելը. **-лóчь** (-локу́ -чёшь -ку́тъ; անց. отволóкъ -клá, ó; -ки́), **ся** ա. Отволáкивать, ся.

Отвопи́ть (-лю́ -пя́тъ) չ. դադարել լալուց, ողբալուց, գլխին վայ տալուց։

Отво|рáживаніе չ. 1, կախարդութեամբ, հմայութեամբ հեռացնելը, խափանելը. 2, [կարթը] մակարդելը, պանիր չինելը. **-рáживать** I. (-рожи́ть) ն. կախարդութեամբ, հմայութեամբ հեռացնել, խափանել, պատել. II. (-рóжить) ն. [կաթը] մակարդել, պանիր դարձնել. **-ся** չ. մակարդիլ, պանիր դառնալ։

Отво|рáчиваніе չ. 1, դարձնելը, թեքելը, հեռացնելը. 2, դէն, մի կողմ գլորելը, թաւալելը. 3, վեր քաշելը, քշտելը (թևերը). **-рáчивать**, -роти́ть ն. 1, դարձնել, թեքել, հեռացնել. о. въ стóрону մի կողմ դարձնել, թեքել. о. су́дно отъ подвóднаго кáмня; егó отверну́ло отъ пи́щи նա կերակրից երես դարձրեց, զզուեց. *о. рокъ փորձանքից, չարիքից խուսափել. 2, դէն գլորել, մի կողմ գլորել, թաւալելով տանել, հեռացնել. о. кáмень, бревнó съ дорóги; 3, рукавá թևերը վեր քաշել, քշտել. **-ся** -ներ. դառնալ, չուռ գալ, երես դարձնել. онъ отворáчивается отъ меня́.

Отво|рéніе չ. բացելը. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ), **ся** ա. Отворя́ть, ся.

Отво|рóженіе ա. Отворáживаніе 2; **-рожéніе** ա. Отворáживаніе 1; **-рóжить** (-рóжу -жатъ), **ся** ա. Отворáживать, ся II; **-рожи́ть** (-жу́ -жáтъ) ա. Отворáживать I.

Отво|роти́ть (-чу́ -рóтятъ; -ти́), **ся** ա. Отворáчивать, ся; **-рóтный** -ծ. 1, որ կարելի է բաց թողնել, դարձնել. о—ые сапоги́ կօշիկներ, որոնց անկարուրդները (ճիտերը) կարելի է դարձնել, որոնք անկարուրդների (ճիտերի) վերայ ծալքեր ունին. 2, զզուեցնող, դարշեցնող (կախարդական խոտ, ըմպելիք). **-рóтъ** -. 1, ա. Отворáчиваніе; 2, ծալք. յետ ծալած տեղ, մաս (օր. չաքի). сапоги́ съ о—ами կօշիկներ, որոնց անկարուրդները (ճիտը) ծալքերով, յետ ծալած մասերով են, որոնք կարող են դարձնել. 3, զզուանք, դարշանք, ածգանք. **-рочéніе** ա. Отворáчиваніе; **-рочу́** ա. Отвороти́ть.

Отво|ря́ть, -ри́ть ն. բացել, բաց անել (օր. դուռը, լուսամուտը). о. кровь արյուն թողնել, արյուն առնել. **-ся** -ներ. բացուիլ. эта дверь никогдá не отворя́ется.

От|востри́ть(-рю́ -ря́тъ),**-востря́ть**, -вáстривать ն. լաւ սրել, յեսանել։

Отвóю ա. Отвы́ть.

Отвра|ти́мость ի. հետբաւորութիւն դարձնելու, տաղն տանելու, խուսափելու. **-ти́мый** բ. -ծ. դարձնելի, խափանելի, խուսափելի. **-ти́тель** -. **-ти́тельница** ի. դարձնող, խափանող այր, կին. **-ти́тельность** ի. զզուելիութիւն, նողկալիութիւն, գարշելիութիւն. **-ти́тельный** -ծ. զզուելի, գարշելի, նողկալի, **-ти́ть** (-щу́ -тя́тъ; -ти́), **-щáть** ն. դարձնել, հեռացնել. *[վտանգը, ձմբախտութեան] տաղն տանել, խափանել. о. взóры отъ непрія́тнаго предмéта; о. отъ себя́ людéй дурны́ми посту́пками; о. опáсность, бѣду́ վտանգը, դժբախտութեան տաղն տանել. о. отъ когó несчáстіе մէկին դժբախտութիւնից ազատել. *о. слухъ չխամենալ լսել, ականջները փակել, ցցել. **-ся** -ներ. դառնալ, շրջել, չուռ գալ, երես դարձնել. о. отъ ужáснаго зрѣ́лища; **-щéніе** չ. 1, դարձնելը. խափանելը, [վտանգը. դժբախտութեան] տաղն տանելը. для о—ія опáсности; 2, զզուանք, գարշանք, նողկանք. питáть о. къ кому́, къ чему́ մէկից, մի բանից զզուել, գարշել, դէպի մէկը, մի բան զզուանք տածել. я имѣ́ю о. отъ жени́тьбы ես ամուսնութեան մարից զզուում եմ. получáть о. отъ винá գինուց զզուել. я не могъ смотрѣ́ть безъ о—ія на эту сцéну; это возбуждáетъ о. այդ զզուանք է յարուցանում։

Отвсю́ду մ. ամէն կողմից, ամէն տեղից։

От|вывáть, -вы́ть չ. դադարել ոռնալուց, ոռնալուց. **-ся** -ներ. отъ чегó ոռնալով, լալով, ոռնալով մի բանից ազատուել, ճիչը թափել։

От|выкáніе չ. թողնելը, հրաժարուելը (սովորութիւնից են). **-выкáть**, -вы́кнуть չ. отъ чегó մի բան թողնել, մի բանից հրաժարուել, ձեռք վերցնել. тру́дно о. отъ табаку́; о. отъ дурнóй привы́чки, отъ порóка; **-вы́клый** բ. -ծ. թողած, մի բանից հրաժարուած, ձեռք վերցրած. **-вы́кнуть** (անց. отвы́къ -кла, о) ա. Отвыкáть. [вáть.

Отвы́ть (-вóю -ютъ; -вóй) ա. Отвы-

Отвы́чка ի. թողում, հրաժարում, որ և է սովորութիւնից ձեռք վերցնելը։

От|вѣ́яніе չ. 1, փչելով քշելը, հեռացնելը. 2, քամել պրծնելը, էրնել պրծնելը. **-вѣ́вáть**, -вѣ́ять ն. 1, փչելով քշել, տանել, հեռացնել. 2, քամել պրծնել, քամուն տալ պրծնել, էրնել պրծնել. 3, չ. դադարել քամելուց, էրնելուց։

Отвѣ́|даніе չ. 1, փորձելը. 2, ճաշակելը. համը առնելը. **-дать** ա. Отвѣ́дывать; **-дываніе** ա. Отвѣ́даніе; **-дывать**, -дать ն. чегó 1, մի բան փորձել, առնել. *о. счáстія въ воéнной слу́жбѣ; 2, մի բան ճաշակել,

մի բանի համը առնել. отвѣдайте этого вина́.

Отвѣкова́ть (-ку́ю -ютъ) չ. *իր կեանքըն անցկացնել։*

Отвѣнча́ть ն. *պսակել պրծնել, պսակը վերջացնել, ատրոսել։*

От|вѣ́сить (-шу -сятъ; -сь) տ. Отвѣ́шивать; **-ся** -նոր. *Թեքուել, իջնել.* стѣна́ отвѣ́силась; **-вѣсно́й** -ծ. *քաշած, կշռած, քաշով, կշռով առած.* **-вѣ́сность** է. *ուղղահայեացութիւն, ուղղահայեաց դրութիւն.* **-вѣ́сный** -ծ. *ուղղահայեաց.* **-вѣ́съ** -ա. *կապարալար, կապարակալ Թել* (*որ. որմնադրի, որով ատաղձայի ուղղահայեաց դրութիւնն որոշում է*). по о—у *ուղղահայեաց։*

От|вѣ́тецъ, тца -ա. *նւզ. պատիկ, Թեթեւ պատասխան.* **-вѣ́тить** (-чу -тятъ; -ть) տ. Отвѣча́ть; **-вѣ́тный** -ծ. *պատասխանի, պատասխանային, -նական.* о—ое письмо́ *իբրեւ պատասխան գրած նամակ.* **-вѣ́тственность** է. *պատասխանատուութիւն.* кругова́я о. *համայնական, ընկերական պատասխանատուութիւն.* брать, взять на себя́ большу́ю о.; брать, взять, приня́ть что на свою́ о.; это лежи́тъ на ва́шей о—и *դորա համար դուք էք պատասխանատու.* привлека́ть къ о—и *պատասխանատուութեան ենԹարկել.* **-вѣ́тственный** -ծ. *պատասխանատու.* **-вѣ́тствіе** չ. տ. Отвѣ́тственность; **-вѣ́тствованіе** չ. *պատասխանելը.* **-вѣ́тствовать** (-вую -ютъ) չ. **1,** *պատասխանել, պատասխան տալ.* **2,** за что, въ чёмъ *մի բանի համար պատասխանատու լինել.* **-вѣ́тчикъ** -ա. **-вѣ́тчица** է. **1,** *պատասխանատու, *երաշխաւոր.* я о. за него́; **2,** *իրւբ. պատասխանատու [դատաստանի առաջ], ամբաստանեալ.* муж, կին, *որոնց վերայ գանգատւել են.* **-вѣ́тчичій**, ья, ье -ծ. *պատասխանատուի.* **-вѣ́тъ** -ա. **1,** *պատասխան.* дать о. на что *մի բանի պատասխանել.* въ о. на ва́ше письмо́ *իբրեւ պատասխան ձեր նամակի.* позва́ть къ о—у *իրւբ. պատասխանատուութեան հրաւիրել.* **2,** *հաշիւ, պատասխան.* дать о. въ чёмъ *մի բանի համար հաշիւ տալ.* въ даді́те о. Бо́гу въ ва́шихъ дѣла́хъ; **-вѣча́ть**, -вѣтить չ. **1,** на что *մի բանի պատասխանել.* о. на всѣ вопро́сы *բոլոր հարցերին պատասխանել.* онъ хорошо́ отвѣча́лъ изъ геогра́фіи *նա աշխարհագրութեան դասը լաւ պատասխանեց.* **2,** за что, за кого́ *մի բանի, մէկի համար պատասխանատու լինել, երաշխաւորել.* я за него́ не отвѣча́ю; я отвѣча́ю за это голово́ю *ես դորա համար կեանքովս պատասխանատու եմ.* дѣти за отца́ не отвѣча́ютъ; **3,** чему́ *մի բանի համապատասխանել.* расхо́ды не отвѣча́ютъ дохо́дамъ; **4,** *իրւբ. պատասխանել, պաշտպանուել* (*դատաստանի առաջ*). **5,** ն. уро́къ *դաս պատասխանել։*

Отвѣ́|шиваніе չ. *չափելը, կշռելը, չափելով, կշռելով տալը.* **-шивать**, -сить ն. **1,** *չափել, կշռել, չափելով, կշռելով տալ.* о. два фу́нта са́хару; о. кому́ покло́нъ *մէկին երկրպագել, մէկի առաջ ծռւեր գնել.* о. кому́ уда́ръ *մէկին խփոտ զարկել, հարուածել.* о. пощёчину *ապտակել, ապտակ տալ.* **2,** [*որ. պատի*] *ուղղահայեացութիւնը ստուգել* (отвѣ́съ-*ով*). **-шу** տ. Отвѣ́сить.

Отвѣ́ять (-вѣю -ютъ) տ. Отвѣва́ть.

От|вяза́ніе չ. *լուծելը, արձակելը.* **-вяза́ть** (-жу́ -вя́жутъ; -вяжи́), **ся** տ. Отвя́зывать, ся; **-вя́зываніе** տ. Отвяза́ніе; **-вя́зывать**, -вяза́ть ն. *լուծել, 'յետ անել', արձակել.* о. соба́ку [*կապած*] *շանն արձակել.* о. ло́дку отъ бе́рега; **-ся** -նոր. **1,** *լուծուել, արձակուել* (*կապից*). ло́шадь отвяза́лась отъ я́слей; **2,** *ազատուել, օձիքը Թափել.* о. отъ доку́чливаго человѣ́ка; да отвяжи́сь же ты отъ меня́! *վերջապէս հեռացիր ինձնից, հանգիստ Թող ինձ։*

От|га́вливать, -говѣть չ. **1,** *պաշտպօնաբանքը վերջացնել, պրծնել.* **2,** *պաշտօնաբանքի ժամանակը փակել։*

От|гада́ніе չ. *լուծում* (*հանելուկի*), *գուշակում.* **-гада́ть** տ. Отга́дывать; **-га́дка** է. *լուծում* (*հանելուկի, առեղծուածի*). **-га́дчикъ** -ա. **-га́дчица** է. *լուծող, մեկնող* (*հանելուկը*). **-га́дъ** -ա. տ. Отгадініе; на о. *ենց որ լինի, քօռ բաղդին նայելով.* сдѣ́лать на о.; **-га́дываніе** չ. *լուծելը* (*հանելուկը*), *գուշակելը, խմանալը, գլխի ընկնելը.* **-га́дывать**, -гада́ть ն. *լուծել* (*հանելուկը*), *գուշակել, հասկանալ, իմանալ, գլխի ընկնել.* ты какъ разъ отгада́лъ; отгада́йте *գուշակեցէք։*

Отга́|ниваніе չ. *գոնելը* (*Թորելով*). **-нивать**, отогна́ть ն. *գոնել* (*Թորելով*)։

От|га́щивать, -гости́ть չ. *հիւրական այցելութիւնը վերջացնել, հիւրութեան ժամանակն անցկացնել, պրծնել.* **-ся** է-նոր. *փոխադարձաբար հիւր գնալ, հիւր լինել։*

От|гвáживать, **-гвозди́ть** (-зжу́ -дя́тъ; -ди́) **1,** ն. *բեւեռները հանելով բացել, բաց անել.* о. я́щикъ, кры́шку; **2,** (отгвозди́ть) չ. кому́ *մէկի երեսին պարզ ճշմարտութիւնն ասել, մէկին խիստ, կծու խօսքեր ասել։*

От|гиба́ніе չ. [*արդէն ծալած բանը*] *բացելը, դզելը.* **-гиба́ть**, отогну́ть ն. [*արդէն ծալած բանը, որ. ընեոր, Թեքը*] *բացել, արձակել, դզել.* **-ся** -նոր. *արձակուել, դզուել.* **-ги́бка** է. *յետ ծալում, դզում* (*արդէն ծալած, կորացրած բանը*). **-гибно́й** -ծ. *յետ ծալելու.* **-ги́бъ** -ա. *յետ ծալուող տեղ. յետ ծալած տեղ։* [*ցած.* о—ое существи́тельное.

Отглаго́льный -ծ. *քեր. բայից գոյա-*

Отгла́дить (-жу -дятъ; -дь) տ. Отгла́живать.

От|гла́дывать, -глода́ть ն. և չ. *կրծել պրծնել, գաղարիլ կրծելուց.* **-ся** չ. *ձրիակերութիւն անել, պնակալէզութիւն անել։*

Отгла́|живать, -дить **1,** չ. *դադարիլ յղկելուց, կոկելուց, արդուկելուց.* **2,** ն. *լաւ, խընամքով յղկել, կոկել, արդուկել.* **3,** ն. *մէկին լաւ ծեծել, շշպրել, յանդիմանել։* [*մել.*

Отглотну́ть ն. *կում անել, մի կում խը-*

Отгна́ніе չ. **1,** *հալածելը, հեռացնելը.* **2,** *Թորելը, գոնելը։*

От|гнива́ніе չ. *փտելով լուծուելը, ընկնելը.* **-гнива́ть**, -гни́ть չ. *փտելով լուծուել, ընկնել, վայր ընկնել.* **-гні́тіе** չ. *լուծւում, ընկնում* (*փտելուց*). **-гні́ть** (-гнію́ -ю́тъ) տ. Отгнива́ть.

Отгнуси́ть (-шу́ -ся́тъ; -си́) **1,** չ. *գա-*

դարձել քթի մէջ խօսելուց, ռնգախօսելուց, 'դնդղնդալուց'. **2,** *ն. քթի մէջ խօսելով, ռնգախօսելով, 'դնդղնդալով', ասել, ճառել։*

Отгнѣваться *չ. դադարիլ բարկանալուց, չարանալուց, սրդողելուց։*

Отго‖вáриваніе *չ. [մտադրութիւնից, դիտաւորութիւնից] յետ կանգնեցնելը.* **-вáривать,** -ворить *ն.* кого отъ чего *մէկին մի բանից յետ կանգնեցնել, յետ պահել.* я хотѣлъ уѣхать, но меня отговорили; какъ заберётъ себѣ что въ голову, такъ его и не отговоришь; **-ся** *անդր.* отъ чего *մի բանից հրաժարուիլ, ազատուիլ.* меня пригласили на балъ, но я отговорился; онъ отговорился болѣзнію отъ этого порученія *նա այդ յանձնարարութիւնից հրաժարուեց, պատճառ բերելով իւր հիւանդութիւնը.* отъ него не отговоришься [*լոկ խօսքերով*] *նորանից չէ կարելի ազատուել.* **-вóрка** *ի.* **-вóрочка** *Նւզ. առարկութիւն, պատճառանք, 'մահանայ'.* безъ о—рокъ *առանց այլեայլութեան.* дѣлать о—рки *տ.* Отговариваться; **-вóрный, -вóрочный** *ած. առարկութեան, պատճառանքի, 'մահանայ բռնելու'։*

Отго‖вѣніе *չ. պաշտխարելուց դադարելը.* **-вѣть** *տ.* Отгáвливать.

Отго‖лóсокъ, ска *ա.* **-лóсочекъ,** чка *Նւզ. արձագանք։*

От‖гóнка *ի.* **1,** *քշելը, քշելով տանելը.* **2,** *խլելը (քշած, զողացած ապրանքը).* **3,** *զտում, թորում.* **4,** *նոր թորած, տաք օղի.* отгóнки *յ. օղու, արաղի տակը, տկնուցքը.* **-гóнный** *ած.* **1,** *քշելի, որ պիտի քշուի, վարուի.* **2,** *զտած, քաշած.* **-гóнщикъ** *ա. քշող, քշելով տանող (ապրանքը).* **-гоню** *տ.* Отогнáть; **-гóнъ** *ա. տ.* Отгóнка; **-гонять,** отогнáть *ն.* **1,** *քշել, հալածել, արտաքսել, վանել, խրկել.* **2,** *զօռով քշել տանել.* **3,** *խլել, թափել (քշած, տարած ապրանքը թշնամու ձեռքից).* **4,** *զտել, թորել, (օղի, արաղ) քաշել։*

Отго‖рáживаніе *չ. [միջնորմով] անջատելը. բաժանելը, անջրպետելը.* **-рáживать,** -родить *ն. [միջնորմով] անջատել, բաժանել, զատել, անջրպետել.* **-ся** *անդր.* отъ чего *[միջնորմով, պատ քաշելով] մի բանից բաժանուիլ, անջատուիլ, զատուիլ։*

Отго‖рáть, -рѣть *չ.* **1,** *այրուել, այրուելով զատուել կամ սպառուել, ծախսուել.* **2,** *հանգչիլ, մարիլ։*

Отгоревáть (-рюю -ютъ) **1,** *չ. դադարել վշտանալուց, թախծելուց.* **2,** *ն. անցկացնել, կրել.* о. своё горе.

Отго‖рóда *ի. [միջնորմով, տախտակէ պատով] անջատած, բաժանած, անջրպետած տեղ.* **-родить** (-жу́ -рóдятъ; -ди́), **ся** *տ.* Отгорáживать, ся; **-рóдка** *ի.* **1,** *[միջնորմով] առանձնացնելը, անջատելը, բաժանելը, անջրպետելը.* **2,** *միջնորմ.* **3,** *տ.* Отгорóда; **-роже́ніе** *տ.* Отгорáживаніе; **-рожу́** *տ.* Отгородить.

Отго‖рѣлый *բյ. ած.* **1,** *այրուելով զատուած, բաժանուած և կամ սպառուած.* **2,** *հանգած, մարած.* **-рѣніе** *տ.* Отгорáніе; **-рѣть** (-рю́ -рятъ; -ри́) *տ.* Отгорáть.

Отгорю́ю *տ.* Отгоревáть.

Отгостить (-гощу́ -стятъ; -сти́), **ся** *տ.* Отгáщивать, ся.

От‖грáживаніе *չ. փոխադարձ սպառնում, սպառնացում, սպառնալիք.* **-грáживать,** -грозить *չ. փոխադարձաբար սպառնալ, սպառնալիքին սպառնալիքով պատասխանել.* **-ся** *անդր. սպառնալով պաշտպանուել, ազատուել, օձիքը թափել։*

Отгрá‖нивать, -ни́ть (-ню́ -нятъ) *ն. թրաշել, թլաշել.* **-нка** *ի. թրաշում, թլաշում։*

Отгра‖фи́ть (-флю́ -фятъ; -фи́), **-фливать, -фля́ть** *ն. գծերով սիւնեակներին բաժանել, գծել* **-ся** *չ. սիւնեակների բաժանել պրծնել, գծելը, աշխատանքը վերջացնել։*

От‖гребáніе *չ.* **1,** *փոցխելը, տրմղելը. փոցխով, թիով դէն ածելը.* **2.** *թիավարելով հեռանալը.* **-гребáть,** -грести́, -грéсть **1,** *ն. փոցխել, տրմղել, փոցխով, տրմղով կամ թիով հեռացնել, դէն ածել.* **2,** *չ. և* **-гребáться,** -грести́сь *անդր. թիավարելով մեկնել, հեռանալ.* [*դադարել որոտալուց, թնդալուց։*

Отгремѣть (-млю́ -мятъ; -ми́) *չ. դա-*

От‖грести́, -грéсть (-гребу́ -бу́тъ; *անց.* отгрёбъ -блá, ó; -греби́), **-грести́сь** *տ.* Отгребáть, ся.

Отгро‖же́ніе *չ. փոխադարձ սպառնացում, սպառնալիք.* **-зи́ть** (-жу́ -зятъ; -зи́) *տ.* Отгрáживать, ся.

Отгруби́ть (-блю́ -бятъ) *չ. փոխադարձաբար կոպտութիւն անել, 'կուչ ցոյց տալ', կոպտութեանը կոպտութեամբ պատասխանել։*

Отгру‖жáть, -зи́ть (-жу́ -зятъ; -зи́) *ն.* **1,** *բեռնել պրծնել.* **2,** *բեռը պակասեցնել, թեթեւացնել.* **-зка** *ի.* **1,** *բեռնում.* **2,** *թեթեւացնում, պակասեցնում (բեռան)։*

Отгрусти́ть (-щу́ -стятъ; -сти́) *չ. դադարել վշտանալուց, թախծելուց։*

От‖грызáніе *չ. կրծելով պոկելը. գզելը, քանդելը.* **-грызáть, -гры́зть** (-зу́ -зу́тъ; *անց.* отгры́зъ -зла, о; -зи́) *ն. կրծելով, ատամներով շորթել, քանդել. փրցնել. պոկել, գզել.* **-ся** **1,** *անդր. խածնելով, կծելով ազատուել, կռուելով, կծու խօսքերով ազատուել, օձիքը թափել.* **2,*** *փ-խ. միմեանց 'ակռ կրծել', միմեանց միս ուտել, միմեանց հետ կռուել։* [*դանչելուց։*

Отгудѣть (-жу́ -дятъ) *չ. դադարել դո-*

Отгу́‖ливаніе *չ. զբօսանքը վերջացնելը.* **-ливать, -лять** *չ. դադարել զբօսնելուց, զբօսանքը վերջացնել.* **-ся** *չ. զբօսնելով կազդուրուիլ։*

От‖давáльный *ած. [տրկած թելը] թուլացնելու, 'բօշացնելու'.* **-давáніе** *չ.* **1,** *յետ տալը. վերադարձնելը.* **2,** *տուչութիւն, տալը, յանձնելը. ընծայելը.* **3,** *արտացելը, քաշէ տալը.* **-давáтель** *ա.* **-давáтельница** *ի. մի բան տուող, վերադարձնող այր, կին.* **-давáть** (-даю́ -ю́тъ; *անց.* óтдавалъ -лá, о; -давáй), -дáть *ն.* **1,** *յետ տալ, դարձնել, վերադարձնել.* умѣлъ взять, умѣй о.: я продалъ этотъ домъ отцу́, онъ опять óтдалъ его мнѣ; о. визи́тъ *փոխադարձ այցելութիւն անել.* **2,** *տալ, յանձնել, ընծեռել.* отдáйте это письмó вáшему брáту; онъ óтдалъ женѣ половину своегó состоянія; о. прикáзъ *հրաման տալ, արձակել.* о. на сохранéніе

պահ տալ. о. внаёмъ, внаймы *վարձով, ՝քրեհով՝ տալ*. о. на óткупъ, въ арéндное содержáніе *կապալով տալ*. о. дéньги въ ростъ, на процéнты *տոկոսով, շահով փող տալ*. о. мáльчика въ учéніе, въ гимнáзію *երեխային ուսման, վարժարան տալ*. о. коió въ рéкруты *մէկին նորակոչ[զինուոր]ների շարքը գրանել*. о. что въ заклáдъ *կմ* подъ заклáдъ *մի բան գրաւ տալ, գրաւ դնել*. о. подъ судъ *դատի ենթարկել*. отдаю дѣло на вáшу вóлю, на вáшу сóвѣсть, на вáше усмотрѣ́ніе *յանձնում եմ գործը ձեր կամքին, ձեր խղճին, ձեր բարեհայեցողութեանը*. о. Бóгу дýшу: о. послѣ́дній долгъ природѣ́ *մեռնել*. о. гóродъ на разграблéніе *քաղաքը աւարառութեան ենթարկել, կողոպտել տալ*. **3,** *տալ, ընծայել, զիջանել, նուիրել*. **4,** *տալ, մատուցանել (պարտիքը), ցոյց տալ*. о. комý честь *մէկին պատուել, յարգանք մատուցանել*. о. комý справедли́вость *արդարութեամբ մէկի արժանիքը խոստովանել, մէկին արժանաւոր գովեստը չզլանալ*. **5,** *ձգել, գցել, նետել (խարիսխը)*. **6,** *թուլացնել, ՝բօշացնել՝ (թոկը, պարանը)*. о. парусá *առագաստներն արձակել*. **7,** ւ. чѣмъ *մի բանի համ կամ հոտ տալ, արձակել*. винó отдаётъ гóречью *գինին դառն համ ունի*. отъ негó отдаётъ винóмъ *նորանից գինու հոտ է գալիս*. **8,** ւ. ՚ր՚ւ. (*հրազէնի մասին*) *արտացել, քացի տալ*. пýшка отдаётъ; э́то ружьё отдаётъ; **-давáться,** -дáться **1,** ՚ն՚ւ. *անձնատուր լինել, նուիրուել*. о. трудý, забóтамъ; отдаю́сь на вашъ судъ *ես ինձ ձեր դատաստանին եմ յանձնում*. непрія́тель отдáлся побѣди́телю; о. въ плѣнъ *գերուել, գերի ընկնել*. онá емý отдалáсь *նա (կինը, աղջիկը) նորան անձնատուր եղաւ*. о. моли́твѣ; **2,** ւ. [*հեռուից*] *գալ, լսուել*. далекó отдáлись пýшечные вы́стрѣлы; гóлосъ отдаётся подъ свóдами.

Отда|ви́ть (влю́ -дáвятъ; -ви́) ա. Отдáкливать; **-влéніе, -вливаніе** ւ. **1,** *քամելը, մզելը, հանելը*. **2,** *ճմլելը, կմշտելը, ջարդելը*. **-вливать,** -ви́ть ն. **1,** *քամել, մզել, հանել*. **2,** *ճմլել, կմշտել, ջարդել*. карéта отдави́ла емý нóгу; емý ноги́ не отдáвишь (*դարձ.*) *նա վիրաւորանք տանող պտուղ չէ*. *тоскá мнѣ́ сéрдце отдави́ла *տխրութիւնը սիրտս մաշեց*։

От|дáиваніе ւ. *կթելը, կթել պրծնելը*. **-дáивать,** -дои́ть ն. *կթել, կթել պրծնել*։

Отда|лéніе ւ. **1,** *հեռացնելը*. **2,** *հեռաւոր տեղ, հեռաւորութիւն*. держáть въ о—іи *հեռու պահել*. **-лённость** է. *հեռաւորութիւն*. **-лённый** ա. *հեռաւոր, հեռու*. о—ая странá; о—ыя временá; **-ли́тельный** ա. *հեռացնող, հեռու, հեռուում ցոյց տուող*. о—ое стеклó; **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ), **-ля́ть** ն. **1,** *հեռացնել*. егó слѣ́дуетъ о. отъ худóго óбщества: о. когó отъ родны́хъ; о. отъ себя́ дурны́я мы́сли; **2,** *յետաձգել*. о. уплáту: **-ся** ՚ն՚ւ. *հեռանալ, մեկնել*. о. отъ бéрега; **խորշել, փախչել*. о. отъ дурны́хъ примѣ́ровъ; о. отъ смы́сла, отъ подли́нника. [*դարձնելը. տալը. յանձնելը*։

От|дáмъ ա. Отдáть; **-дáніе** ւ. *վերա-*

Отдá|риваніе ւ. *փոխադարձաբար ընծայելը, բաշխելը*. **-ривать, -ри́ть, -ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. когó *մէկին փոխադարձաբար ընծայ տալ, մէկին պարգևարաշխել*. **-ся** ՚ն՚ւ. *միմեանց ընծաներ տալ, միմեանց փոխադարձաբար վարձատրել*. **-рокъ,** рка ա. *փոխադարձ ընծայ, նուէր, պարգև*։

От|дáтокъ, тка ա. **1,** *վերադարձնելի, -լու բան*. **2,** *ներողամտութիւն, զիջում*. тутъ о—тку не бýдетъ; **-дáточный** ա. *վարձով, ՝քրեհով՝ տալու*. о. домъ; о—ые лю́ди *իրիկ նորակոչներ որոշուած մարդիկ*. **-дáтчикъ** ա. **1,** *տուող, յանձնող*. о. рéкрутъ *նորակոչ [զինուոր] տուող*. **2,** *պաշարեղէն մատակարարող*. **-дáть** (-дáмъ -дáшь -дáстъ; -дади́мъ -ди́те -дýтъ; -дáй), **ся** ա. Отдавáть, сч; **-дáча** է. **1,** *վերադարձնելը, յետ դարձնելը, վճարելը, հատուցանելը*. о. дóлга; онъ занимáетъ безъ о—и; **2,** *տալը, ընձեռնելը, յանձնելը*. о. внаёмъ *վարձով, ՝քրեհով՝ տալը*. о. на óткупъ *կապալով տալը*. о. дéнегъ на сохранéніе *կմ* хранéніе *փող պահ տալը*. о. вéщи въ залóгъ *իրը գրաւ դնելը*. о. дéнегъ на процéнты *տոկոսով փող տալը*. о. отчёта *հաշիւ տալը*. о. въ рéкруты *նորակոչ[զինուոր]ների շարքը դասելը*. **3,** назáдъ орýдія при вы́стрѣлѣ *թնդանօթի արտացելը, քացի տալը (պայթելիս)*։

Отдви|гáніе ւ. *հեռացնելը*. **-гáть** (*նորկյ* -гáю -ютъ), **-(и́)гать** (*ապառն.* -гаю -ютъ), -нуть ն. *հեռացնել*. о. стулъ отъ окнá; о. задви́жку у двéри *դռան փակիչը յետ քաշել*. **-ся** ՚ն՚ւ. *հեռանալ, յետ քաշուել*. отдви́ньтесь отъ огня́; **-жка** է. **1,** ա. Отдвигáніе; **2,** ա. Задви́жка և Засóвъ; **-жнóй** ա. *յետ քաշուող, յետ տարուող*. **-нуть, ся** ա. Отдви́гать, ся.

Отдвои́ть (-вою́ -я́тъ) **1,** ւ. *դադարել երկու ցոյց տալուց. դադարել [օր. օգին] քաշելուց, զոյելուց. դադարել [ցելը] վարելուց*. **2,** ն. *բաժանել, արոհել, քակել*։

Отдежýрить (-рю -рятъ) ւ. *օրապահութիւնը վերջացնել*։

От|дёргиваніе ւ. *յետ քաշելը, յետ տանելը (քաշքշելով, ձիգ տալով)*. **-дёргивать,** -дёрнуть ն. [*քաշքշելով, ձիգ տալով*] *յետ քաշել, յետ տանել*. о. зáнавѣсъ; о. рýку *ձեռքը յետ քաշել*. **-дёржка** է. ա. Отдёргиваніе; **-дёрнуть, ся** ա. Отдёргивать, ся.

От|дерý ա. Отодрáть; **-дирáніе** ւ. *շորթելը, քանդելը, գզելը, պոկելը*. **-дирáть,** отодрáть ն. **1,** *շորթել, քանդել, փրցնել, գզել, պոկել*. **2,** когó *մէկին ծեծել, քրքրել, թակել*. о. рóзгами *խարազանել*. **-ся** ՚ն՚ւ. *շորթուել, քանդուել, գզուել, պոկուել*. корá легкó отдирáется отъ дéрева; **-ди́рка** է. ա. Отдирáніе; **-ди́рокъ,** рка ա. *շորթած, գզած բանի կտոր, ծուէն*. **-ди́рчивый** ա. *հեշտութեամբ բաժանուող, զատուող, հեռանող, խումբը, երամը թողնող*. о—ая собáка *վոհմակից բաժանուող, զատուող շուն*։ [жýрить.

Отдневáть (-дню́ю -ю́ютъ) ա. Отде-

От|доéніе ւ. *կթելը, կթել պրծնելը*. **-дои́ть** (-дою́ -дóятъ) ա. Отдáивать.

Отдо|хновéніе ւ. *հանգստանալը, հանգստութիւն, ՝դինջանալը՝*. день, часы́ о—ія; **-хнýть** ա. Отдыхáть.

Отдубáсить *т.* Дубáсить.

От|дувáніе *ч.* **1**, [փչելով] քշելը, հեռացնելը. **2**, [փչելով] ուռեցնելը. **-дувáть**, -дýть, -дýнуть *ն.* **1**, [փչելով] քշել, տանել, հեռացնել. **2**, [փչելով] ուռեցնել, կենդանացնել, կենդանութիւն տալ. **3**, խիստ ծեծել, ջարդել, թակել, քըքրել, 'քօթակել', 'գլխել'. о. когó на óбѣ кóрки մէկին խիստ ծեծել, թակել, 'մաշկել', 'քոթթել'. ... доскý отдувáетъ տախտակը ծռուած, կորանում է. **4**, *չ.* դադարել փչելուց. **-ся** *-նտր.* **1**, թառել, հեւալ, ծանր շունչ քաշել. **2**, отъ чегó մի բանից ազատուել, պրծնել, օձիքը թափել. тепéрь отдувáйся դէհ, աշխատիր օձիքդ ազատել. **3**, (թաց տախտակի մասին) ծռուել, կորանալ։

Отдý|мать *т.* Отдýмывать; **-мывáніе** *ч.* միտքը, մտադրութիւնը, դիտաւորութիւնը փոխելը. **-мывать**, -мать *ն.* միտքը, մտադրութիւնը, դիտաւորութիւնը փոխել։

От|дýнуть, ся, -дýть (-дýю -ютъ; -дýй), **ся** *т.* Отдувáть, ся.

Отдý|шина *է.* **-шинка** *նվ.* օդանցք, օդը քաշող ծակ. անցք. **-шникъ** *-.* **-шничекъ**, чка *նվ.* ջերմանցք (վառարանի)։

От|дыхáніе *ч.* հանգստանալը, 'դինջանալը', հանգստութիւն. **-дыхáть**, -дохнýть *ն.* **1**, հանգստանալ, 'դինջանալ'. о. отъ тяжёлой рабóты, отъ трудóвъ; **2.** հանգստանալ, քնել. о. пóслѣ обѣда; **-дыхъ** *-.* հանգըստութիւն, դադար. безъ ó—а առանց հանգըստանալու, անդուլ-անդադար. не давáть комý ó—а; **-дышáть** *չ.* դադարել շունչ քաշելուց, մեռնել, հոգին աւանդել. **-ся** *т.* Отдыхáть 1; **-дышка** *է.* շունչ քաշելը, կարճատև հանգըստութիւն։ [ազատել։

От|дѣвáть, -дѣть *ն.* տրձակել, հանել,

Отдѣ|ланіе *ч.* պատրաստելը, վերջացնելը. **-лать, ся** *т.* Отдѣлывать, ся.

Отдѣ|лéніе *ч.* **1**, բաժանելը, -նում, զատելը, -տում. о. мяса отъ костéй; о. зóлота, серебрá отъ примѣсей ոսկու, արծաթի զատումը խառնուրդներից. **2**, բաժանմունք. начáльникъ о—ія; о. вагóна для некурящихъ; о. бáнка; уголóвное, граждáнское о. судá; **3**, բաժանմունք, դրուագ (գրքի). **-лéньице** *ч.* *նվ.* պստիկ բաժանմունք, մաս. **-лецъ**, льца *նվ. т.* Отдѣлъ; **-лённость** *է.* բաժանուած, զատուած լինելը, անջատում, կղզիացում. **-лённый** *բյ. -ծ.* զատուած, բաժանուած, անջատուած, կղզիացած. **-лимость** *է.* բաժանելի, տրոհելի լինելը. **-лимый** *բյ. -ծ.* բաժանելի, տրոհելի. **-лительный** *-ծ.* բաժանող, զատող. **-лить** (-лю -лятъ), **ся** *т.* Отдѣлять, ся.

Отдѣлка *է.* **1**, պատրաստում, հանդերձում, ապարում (գործի). о. картины նկարի ապարումը. мéбель прекрáсной о—и գեղեցիկ կերպով պատրաստած, ճարտարութեամբ կահկարասիք. **2**, զարդ, դրուագ. о. плáтья; плáтье безъ о—и.

Отдѣлъ *-.* **1**, *т.* Отдѣлéніе 2 *և* 3; **2**, մաս, բաժին։

От|дѣлываніе *ч.* շինում, պատրաստում, ապարում. զարդարում. **-дѣлывать**, -дѣлать *ն.* **1**, շինել, վերջացնել, ապարել. отдѣлавъ эту рабóту, примýсь за другýю; живописецъ ужé совсѣмъ отдѣлалъ свою картину; о. вчернѣ սեւ պատրաստել, կոշտ-կոպիտ կերպով շինել. **2**, պատրաստել, զարդարել, դրուագել. о. домъ, квартиру, покóй; о. плáтье крýжевомъ; **3**, փչացնել, ապականել. какъ вы отдѣлали своё плáтье, свою шляпу! **4**, 'ներկել', ջարդել, յանդիմանել. նախատել. онъ егó хорошó отдѣлалъ; вы слáвно отдѣлали этого наглецá; **-ся** *-նտր.* [վատ մարդից կամ վատ բանից, 'խաթարալից'] ազատուել, պրծնել, օձիքը թափել. какъ мнѣ отъ негó о.? тепéрь извóль о. դէհ, հիմա արի ու 'էշը ցեխից հանիր'. онъ счастлѝво отдѣлался նա լաւ պրծաւ. онъ дёшево отдѣлался նա հեշտ պրծաւ. о. лóжью սուտ խօսելով ազատուել. лóвко о. отъ бѣды.

От|дѣльно *մ.* առանձին, զատ, ջոկ. **-дѣльность** *է.* առանձնութիւն, առանձնացած, զատուած, կղզիացած լինելը. **-дѣльный** *-ծ.* առանձին, զատ, բաժան, ջոկ. кóмната съ о—ымъ хóдомъ: о—ыя чáсти управлéнія; **-дѣлять**, -дѣлить *ն.* զատել, բաժանել, ջոկել, անջատել. о. гóлову отъ тýловища; Пиренéи отдѣляютъ Фрáнцію отъ Испáніи; о. хорóшія зёрна отъ дурныхъ—ջոկել, ընտրել. о. сына որդուն բաժանել (նորան հասնելիք մասը տալով). **-ся** *-նտր.* զատուել, բաժանուել, ջոկուել, անջատուել. корá отдѣлилась отъ дéрева; онъ отдѣлился отъ своихъ брáтьевъ; часть кóнницы отдѣлилась отъ áрміи для развѣдки.

Отдѣть (-дѣну -нутъ; -дѣнь) *т.* Отдѣвáть.

О|текáніе *ч.* **1**, կաթելը (վառած մոմի). **2**, ուռչում, ուռչելը. **-текáть**, -тéчь *չ.* **1**, (մոմի մասին) հալուելով կաթել, թափուել. **2**, (ջրգողութիւնից) ուռչել. **-тёклость** *է.* ուռածութիւն. **-тёклый** *բյ. -ծ.* ուռած. **-текý** *т.* Отéчь; **-тёкъ** *-. т.* Отекáніе; **2**, ջրային, ջրգողութիւնից առաջացած ուռեցք։

О|телиться *т.* Телиться; **-тёлъ** *-.* **1**, հորթ բերելը, ծնելը. **2**, կովի ծնելու, հորթ բերելու ժամանակը։

Отéль *-.* (фр.) *т.* Гостиница.

Отем|нéніе *ч.* մթնեցնելը, մթնացնելը. **-нить** (-ню -нятъ) *т.* Отемнять; **-нѣлость** *է.* մթնութիւն, մթագնածութիւն. **-нѣлый** *բյ. -ծ.* մթնած, մթագնած. խաւարած. **-нѣніе** *ч.* մթնելը, մթագնելը. **-нѣть** *չ.* մթնել, մթագնել. **-нять**, -нить *ն.* մթնեցնել, մթագնեցնել։ [ջերմ դառնալ։

Отеплѣть *չ.* փոքր ինչ տաքանալ, գաղ,

Оте|ребить (-блю -рéбятъ; -би), **ся** *т.* Отерéбливать, ся; **-рéбки** *-. յ.* կոտտոր կամ կանեփի մնացորդներ, թափուածք. **-реблéніе, -рéбливаніе** *ч.* չարչըրկածի փետելը, փետտելը. **-рéбливать**, -ребить *ն.* չարչրկածի փետել, փետտել. քաղհանել. **-ся** *-նտր.* ինքն իրան փետել, փետտել. **-рéбокъ**, бка *-.* փետած, գլխատած բան, ծուէն։

Отерéть (отрý -рýтъ; *անց.* отёръ -рла, о; -три), **ся** *т.* Отирáть, ся.

Отер|пáть, -пнуть *չ.* թմրել, անզգայանալ. **-плость** *է.* թմրութիւն, անզգայութիւն. **-плый** *բյ. -ծ.* թմրած, անզգայացած։

Оте|са́ніе, -са́ть, ся **1,** տ. Обтеса́ніе, -са́ть, ся; **2,** տ. Отёсываніе, -вать, ся; **-(ё)ска** ի. **-(ё)сываніе** չ. **1,** տ. Обтёсываніе; **2,** *կրճելը*. **-(ё)сывать**, -са́ть ն. **1,** տ. Обтёсывать; **2,** *փոքր ինչ կրճել*. **-ся** տ. Обтёсываться.

Оте́|цъ, отца́ ա. *հայր*. родно́й о.; крёстный о. *սանահայր, կնքահայր, կնքաւոր, ‘քաւոր‘*. духо́вный о. *խոստովանահայր*. посажёный о. *հարսանեհայր, հարսնահայր (նա որ պսակուող օրիորդին հայր է կանգնել)*. О. небе́сный, Богъ О.; святы́е, преподо́бные отцы́ *սուրբ հայրեր*. отцы́ це́ркви *եկեղեցու հայրեր*. отцы́ собо́ра; о. нау́ки, иску́сства; отцы́ на́ши не дѣлали э́того *մեր նախահայրերը, մեր նախնիքը այդպիսի բան չէին անում*. **-чески** մ. *հայրաբար*. **-ческій** ած. *հայրական*. о—ія попече́нія; **-чественный** ած. *հայրենի, հայրենիքի, հայրենեաց*. о—ая страна́; о. язы́къ *մայրենի լեզու*. о—ая война́ *հայրենի պատերազմ* (1812 *թ. նապոլէոնի դէմ*). **-чество** չ. *հայրենիք, ‘վաթան‘*. любо́вь къ о—у *հայրենասիրութիւն, սէր առ հայրենին*. **-честволю́бецъ**, бца ա. **-честволю́бица** ի. *հայրենասէր այր, կին*. **-честволюби́вый** ած. *հայրենասէր*. **-честволю́біе** չ. *հայրենասիրութիւն*։

О|те́чь (-теку́ -чёшь -ку́тъ; *անց*. отёкъ -кла́, о́; -ки́) տ. Отека́ть; **-тешу́** տ. Отеса́ть.

Отжа́|ривать, -рить (-рю -рятъ) ն. **1,** *տապակել պրծնել*. *դադարել տապակելուց*. **2,** *բաղանիքում լաւ լողացնել*. **3,** ‘*մէջքը լաւ տաքացնել*‘, *լաւ ծեծել, թակել, ջարդել*։

От|жа́тіе չ. **I.** *մզում, մզելը, քամելը*. **II.** *հնձել պրծնելը*. **-жа́ть** ն. **I.** (отожму́ -му́тъ; -жми́) տ. Отжима́ть; **II.** (отожну́ -ну́тъ; -жни́), **ся** տ. Отжина́ть, ся.

Отже́чь (отожгу́ -жжёшь -жгу́тъ; *անց*. отжёгъ, отожгла́ -гло́; -жги́) **1,** ն. տ. Отжига́ть; **2,** չ. *դադարել այրելուց, տաշորելուց, ‘կծելուց‘*. со́лнце отожгло́.

От|жива́ть, -жи́ть ն. **1,** [*ծառայութեան կամ ժամանակին*] *անցկացնել, վերջացնել, պրծնել*. о. срокъ; о. свой вѣкъ *իր կեանքն անցկացնել*. онъ отжива́етъ свой вѣкъ; онъ о́тжилъ свой вѣкъ; **2,** չ. *թուլանալ, հալից ընկնել*։

От|живи́ть (-влю́ -вя́тъ; -ви́) տ. Отживля́ть; **-жи́вка** ի. *խիստ վառ գոյն, փայլ տալը* (*նկարին*). **-живля́ть,** -живи́ть ն. *նկրչ. խիստ վառ գոյն, փայլ տալ* (*պատկերին, նկարին*). **-живу́** տ. Отжи́ть.

От|жига́льница ի. *օդեփորձ անօթ* (*որի մէջ օդին վառում ու թնդութիւնը խմանում են*). **-жига́льный** ած. *այրելու, վառելու*. о. сосу́дъ տ. Отжига́льница; **-жига́ніе** չ. տ. ’Отжи́гъ, **-жига́ть,** -же́чь ն. **1,** [*որ և է բանի մասը*] *այրել, վառել*. **2,** [*այրելով, վառելով. կրակի միջոցով*] *կտրել, զատել. բաժանել, լուծել, հեռացնել*. **3,** *շիկցնել, կարմրեցնել*[*ով փափկացնել*]. о. суту́гу; **4,** вино́ *օղու թընդութիւնը փորձել, իմանալ* (отжига́льница *ի մէջ վառելով*). **-(о́т)жи́гъ** ա. **1,** *այրելը, այրելով զատելը, բաժանելը, լուծելը*. **2,** *շիկցնելը, շիկցնելով փափկացնելը* (*երկաթեայ լարը, ‘նաւթալը‘*). **3,** *փորձելը* (*օղին՝ վառելով*)։

Отжи|дѣлый բյ. ած. *նօսրացած, ցանցառացած*. **-дѣть** չ. *նօսրանալ, ցանցառանալ*։

Отжи́|леніе, -ливаніе չ. *կորզելը, խլելը, զաւթելը*. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. у кого́ что *մէկից մի բան կորզել, շորթել, խլել, զաւթել*։ [‘*տամար*‘ (*հանքի*)։

Отжи́локъ, лка ա. *կողմնակի երակ*,

От|жима́ніе չ. *մզելը, քամելը, հանելը*. **-жима́ть,** -жа́ть ն. *մզել, քամել*. о. бѣльё.

От|жина́ніе չ. *հնձել պրծնելը, հունձը վերջացնելը*. **-жина́ть,** -жа́ть ն. *հնձել պրծնել, հունձը վերջացնել*. о. по́ле; **-ся** անդ. *իր հունձը վերջացնել, պրծնել*. **-жи́нъ** ա. տ. Отжина́ніе.

Отжи|рѣлый բյ. ած. *գէրացած, ‘չաղացած‘, ճարպակալած*. **-рѣть** չ. *գէրանալ, ‘չաղանալ‘, ճարպակալել*։

От|жи́тіе տ. Отжива́ніе; **-жи́ть** (-живу́ -ву́тъ; -живи́) տ. Отжива́ть.

Отза́втракать չ. **1,** *նախաճաշել պրծնել*. **2,** *նախաճաշել, նախաճաշ ուտել*. пожа́луйте ко мнѣ о.

От|зва́нивать, -звони́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. *դադարել զանգահարելուց, զանգահարել պրծնել*։

От|зву́кнуть չ. *ձայնը անդրադարձնել, արձագանք տալ*. **-звукъ** ա. [*ձայնի*] *անդրադարձում, արձագանք*. **-звуча́ть** չ. *դադարել հնչելուց, զօղանջելուց, լռել*։

Отзелени́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. **1,** *կանաչ ներկել*. **2,** *կանաչ խոտով կեղտոտել*։

Отзе́лье չ. *հակաթոյն, հակառակ թոյն*։

Отзерка́лить (-лю -лятъ) ն. *հայելու պէս յղկել, ողորկել, փայլեցնել*։

От|зна́бливаніе տ. Отзнобле́ніе; **-зна́бливать,** -знобля́ть, **-знобить** (-блю́ -бя́тъ; -би́) ն. *մրսեցնել, ցրտատար անել* (*մարմնի որ և է մասը, անդամը*). **-знобле́ніе** չ. *մրսեցնելը, ցրտատար անելը*. **-знобля́ть** տ. Отзна́бливать; **-зову́** տ. Отозва́ть.

Отзо|ла́чиваніе չ. *ոսկէզօծելը, ոսկէջրելը*. **-ла́чивать, -лоти́ть** (-чу́ -тя́тъ; -ти́) ն. *ոսկէզօծել, ոսկէջրել*. *ոսկէզօծումը, ոսկէջրումը վերջացնել, պրծնել*. **-лоче́ніе** չ. *ոսկէզօծում, ոսկէջրում*։

От|зыва́ніе չ. *յետ կանչելը, յետ կոչելը*. **-зыва́ть**, отозва́ть ն. **1,** *յետ կանչել*. о. въ сто́рону *մի կողմ կանչել*. **2,** *յետ կանչել, արձակել* (*դեսպանին*). прави́тельство отозва́ло на́шего посла́нника изъ Токіо; **3,** *նախորոք, ուրիշից առաջ հրաւիրել*. я былъ бы у васъ, да меня́ отозва́ли; **-зыва́ться,** отозва́ться անդ. **1,** [*կոչին*] *արձագանք տալ, ձայն տալ, պատասխանել*. весь го́родъ отозва́лся на призы́въ къ ору́жію; **2,** о комъ *մէկի մասին խօսել, կարծիք յայտնել*. о. о комъ съ похвало́ю; о. о комъ хорошо́, ду́рно; объ нёмъ не о́чень хорошо́ отзыва́ются; **3,** *արձագանք տալ*. *անդրադառնալ*. рёвъ звѣре́й отзыва́ется въ лѣсу́; **4,** чѣмъ *մի բանի համ կամ հոտ տալ, արձակել*. вино́ отзыва́ется го́речью, бо́чкою *գինին դառն համ ունի, տակառի համ է տալիս*.

всё это отзывается недобрымъ *այդ բոլորը վատ բան է գուշակում.* **5,** *ազդել, ազդեցութիւն ունենալ.* хотя раны зажили, но онѣ отзовутся потомъ; тебѣ это отзовётся *գորա համար դու դեռ կը տուժես.* **-зывный** *ած.* **1,** *յետ կանչող.* о—ая грамота *դեսպանին ուղղած թուղթ, որով նա պաշտօնից յետ է կանչւում.* **2,** *արձագանգ տուող, պատասխանող.* **-зывчивость** *է.* **1,** *արձագանգ տալու հնչունութիւն, գիւրութիւն, զգայունութիւն.* **2,** *զգայունութիւն, կարեկցութիւն.* **-зывчивый** *ած.* **1,** *հնչունութեամբ արձագանգ տուող, ձայնն անդրադարձնող.* о. сводъ; **2,** *զգայուն, կարեկից.* о—ое сéрдце; **-(óт)зывъ** *ա.* **1,** *պատասխան (հարցին, կոչին), արձագանգ.* тщéтно звалъ я, нé было ó—а; **2,** *կարծիք, համարում. տեղեկութիւն.* похвáльный ó. о комъ *գովեստական խօսք մէկի մասին.* давáть о чёмъ ó. *մի բանի մասին տեղեկութիւն տալ, կարծիք յայտնել.* **3,** (отзы́въ) *յետ կանչելը (դեսպանին պաշտօնից)։*

Отзѣвáть *չ. յօրանջել, 'որոշտալ'. դադարել յօրանջելուց, 'որոշտալուց'։*

От|зябáніе *չ. սառչելը, ցրտատար լինելը.* **-зябáть**, -зя́бнуть *չ. սառչել, ցրտատար լինել.* **-зя́блый** *բյ. ած. սառած, ցրտատար.* **-зя́бнуть** (*անց.* -зя́бъ -бла, о) *տ.* Отзябáть.

Отипуне́ть *տ.* Типуне́ть.

Оти|рáніе, -рáть, ся, -рка *տ.* Обтир...; отрите слёзы сѣтующимъ.

Оти́|сканіе *չ. շուրջանակի ճնշում, սրխում.* **-скать, ся** *տ.* Отискивать, ся; **-скиваніе** *տ.* Оти́сканіе; **-скивать,** -скать, -снуть *ն. շուրջանակի ճնշել, սեղմել, սխմել.* **-ся** *-ներ. ճզմել, նստել, ցածրանալ.* **-(óти)скъ** *ա.* **1,** *տ.* Оти́сканіе; **2,** *ճնշած, սխմած տեղ.* **-снуть, ся** *տ.* Оти́скивать, ся.

Откабали́ться (-лю́сь -ля́тся) *-ներ.* отъ когó, отъ чегó *մէկից, մի բանից ազատուել, օձիքը թափել* [բել.

Откади́ть (жду́ -дя́тъ; ди́) *չ. դադարել խունկ ծխելուց։*

От|кажу́ *տ.* Отказáть; **-казáніе** *չ.* **1,** *մերժելը, մերժում, բացասելը, բացասում. հրաժարում.* **2,** *իրւ. հաստատում (կայքի, կալուածքի մէջ).* **3,** *կտակելը, հրիտակելը, -կում.* **4,** *պաշտօնանկ անելը, պաշտօնից, ոտքից զրկելը.* **-казáть** (-жу́ -кáжутъ; -кажи́), **ся** *տ.* Откáзывать, ся; **-казнóй** *ած.* **1,** *կտակած, կտակով թողած.* **2,** *կտակող, կտակով թողնող.* **-кáзный** *ած. մերժողական, մերժման, բացասման.* **-кáзчикъ** *ա.* **1,** *մերժող, բացասող* **2,** *իրւ. կայքի, կալուածքի մէջ հաստատող.* **-кáзъ** *ա.* **1,** въ чёмъ *մերժում, բացասում (մի բանի).* (отъ чегó) *հրաժարում մի բանից.* получить о. въ прóсьбѣ *խնդրին մերժում, բացասական պատասխան ստանալ.* о. въ пріёмѣ товáра *մերժում ապրանքին ընդունելու, ապրանքը չընդունելը.* о. въ утверждéніи завѣщáнія *մերժում կտակը հաստատելու, կտակը չհաստատելը.* о. въ и́скѣ *դատական պահանջը, դանգատը մերժելը, չընդունելը.* о. отъ принятія вéкселя; о. отъ словъ *հրաժարում իր խօսքերից.* **2,** *կտակ, հրիտակ.* **3,** *իրւ. հաստատում (կայքի, կալուածքի), յանձնում (կայքի, գոյքի).* о. за когó имѣ́нія *կալուածքը մէկի վերայ հաստատելը.* **4,** *երժ. եղծման նշան.* **-кáзываніе** *տ.* Отказáніе; **-кáзывать**, -казáть *ն.* **1,** комý въ чёмъ *մէկին մի բան մերժել, բացասել.* о. комý въ и́скѣ *մէկի դատական պահանջը, դանգատը մերժել.* о. комý въ дéньгахъ *մէկին [փող] փոխ չտալ.* онъ ни въ чёмъ себѣ не откáзываетъ *նա ոչ մի բանից իր անձը չէ զրկում.* онá отказáла многимъ женихáмъ; природа отказáла ей въ красотѣ *բնութիւնը նորան գեղեցկութիւնը զլացել է, գեղեցկութեամբ չէ օժտել.* **2,** комý отъ чегó *մէկին մի բանից զրկել, արձակել, հեռացնել.* за дурнóе поведéніе емý отказáли отъ дóлжности; хозя́инъ дóма отказáлъ емý отъ квартиры *տան տէրը նորանից բնակարանը առաւ.* **3,** комý что *մէկին մի բան կտակել, հրիտակել.* онъ отказáлъ женѣ всё своё состоя́ніе; о. на богадѣ́льню *աղքատանոցին կտակել.* **4,** *իրւ. հաստատել, յանձնել.* о. за когó имѣ́ніе *մէկի վերայ կայքը հաստատել.* **-кáзываться**, -казáться *-ներ.* отъ чегó, отъ когó *մի բանից, մէկից հրաժարուել, ձեռք վերցնել, ձեռք քաշել, մէկին, մի բան թողնել.* о. отъ наслѣ́дства; о. отъ мѣ́ста, отъ дóлжности; о. отъ престóла; о. отъ своихъ словъ; о. отъ своихъ трéбованій; доктора отказáлись отъ этого больнóго; сапоги откáзываются *կօշիկները քրքրուել են, այլ ես չէ կարելի հագնել։*

Откá|иваться, -яться *չ. դադարել զղջալուց, ապաշխարելուց, փոշմանելուց։*

Откá|ливаніе *չ. կակղացնելը (ջրգեղած, միսած պողպատը).* **-ливать**, -ля́ть, **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) *ն. կակղացնել, փափկացնել (արդէն միսած, ջրգեղած պողպատը երկրորդ անգամ մխելով, ջրգեղելով)։*

От|кáлываніе *չ.* **1,** *ճեղքելը, ճեղքելը.* **2,** *հանելը.* **-кáлывать**, -колóть *ն.* **1,** *ճեղքել, ճեղքել, կտորել.* **2,** *հանել (օր. առկօսի վերայ զարկած շրջանակը).* **3,** *դադարել ճեղքելուց, ճեղքելուց.* **4,** *ետանդով անել, զարձել.* о. казачкá *կազակական պարը եռանդով պարել.* откáлывать штýки, отколóть штýку *զուարթութիւններ, զուարթութիւն անել։*

Откаля́ть *տ.* Откáливать.

От|кáпать (-паю -ютъ *և* -кáплю -плютъ), **-кáпнуть** *տ.* Откáпывать, ся II; **-кáпываніе** *չ.* **I.** *փորելով բացելը, հանելը.* **II.** *կաթեցնելը, կաթկթեցնելը.* **-кáпывать I.** (-копáть) *ն. փորելով հանել, բացել. գտնել.* о. стари́нную вáзу; о. мёртвое тѣ́ло; гдѣ вы откопáли такýю рѣ́дкую кни́гу *որտեղից գտաք այդպիսի հազուագիւտ գիրքը.* **II.** (-кáпать, -кáпнуть) *ն. կաթեցնել, կաթկթեցնել, կայլակեցնել։*

Откараýлить (-лю -ля́тъ) *ն. հերթով վերջացնել, պրծնել, 'զարաւոլ' քաշել պրծնել։*

От|кáрмливаніе *չ. բտելը, գէրացնելը, 'չաղացնելը'.* **-кáрмливать**, -кормить *ն.* **1,** *բտել, գէրացնել, պարարտացնել, 'չաղացնել'.* о. гусéй; **2,** [*անասուններին*] *կեր տալով պրծնել, կերակրումը վերջացնել.* **3,** [*մանկանը*] *ծծից կտրել.* **-ся** *-ներ. բտուել, պարարտանալ, գէրանալ, 'չաղանալ'։*

От|катáніе *չ.* **1,** *դէն գլորելը, թաւալելը, շուռ տալը.* **2,** [*ճերմակեղէնը մաժիչ սանդ.

արարելը, յղկելը. **-катáть, ся** տ. Откáтывать, ся; **-катúть** (-качý -кáтятъ; -катú), **ся, -катнýть, ся** տ. Откáтывать, ся II; **-кáтъ** ա. **1,** տ. Откатáніе 1; **2,** յետ գլորուելը, ընկրկում (գլորուելով). **-кáтываніе** տ. Откатáніе; **-кáтывать I.** (-катáть) ն. 1, [ճերմակեղէնը մամլի տակ] արարել, յղկել արդուկել. 2, խիստ, սաստկապէս ծեծել, թակել, քերթել, ջարդել. 3, չ. որ և **-ся** -ն.չ. և չ. գլորուել արձնել, [կառքով, սահնակով] գրոհնել արձնել, [սառցի վերայ] չմշկել արձնել. **II.** (-катáть, -катúть, -катнýть) ն. 1. Թաւալել, գլորել, շուռ տալ. գլորելով, թաւալելով տանել, հեռացնել. 2, չ. հեռանալ, մեկնել. **-ся** -ն.չ. յետ գլորուել (օր. գնդակը, 'բաբթա' մասին):

Отка|чáніе չ. **1,** ջուր քաշելը, հանելը. **2,** բրան բերելը, ուշքի բերելը (կիսախեղդին). **-чáть** տ. Откáчивать; **-чéніе, -чиваніе** տ. Откачáніе; **-чивать,** -чáть ն. **1,** [ջուրը] քաշել, հանել. **2,** ծօծելով, թափահարելով աշխատել կիսախեղդին ուշքի բերել. **-чиваться, -чáться, -чнýться** -ն.չ. отъ чегó մի բանից հեռանալ, խուսափել. **-чý** տ. Откатúть.

От|кáшиваніе չ. հնձել վերջացնելը, արձնելը. **-кáшивать,** -косúть ն. հնձել վերջացնել, արձնել, հարել վերջացնել, արձնել. **-ся** -ն.չ. իր հունձը վերջացնել, արձնել:

Откá|шливаніе չ. հազալով դուրս գցելը. **-шливать,** -шлять, **-шлянуть** ն. հազալով դուրս գցել, ժայթքել. **-ся** -ն.չ. դադարել հազալուց, հազալով բերանից դուրս գցել. **-шлять I,** ն. տ. Откáшливать; **2,** չ. դադարել հազալուց:

Откáяться (-кáюсь -ются) տ. Откáиваться. [կուչելուց:

Отквáкать չ. դադարել կռկռալուց, կար-

От|кидáніе չ. դէն գցելը, դէն շպրտելը. **-кидáть, ся** տ. Откúдывать, ся; **-кúдка** է. **1,** տ. Откидáніе; **2,** յետ գցելը, յետ ծալելը, դէպի յետ ծալելով բացելը. **-киднóй** -ն. **1,** դէն գցելու, դէն շպրտելու. **2,** յետ գցուող, յետ ծալուող. **-кúдывать,** -кидáть, **-кúнуть** ն. **1,** դէն գցել, դէն շպրտել, դէն տալ. о. снѣгъ отъ подъѣзда; о. кáмень; откúнь лúшнія затѣи թող աւելորդ երազները, ցնորքները. откúньте гóрдость թողէք հպարտութիւնը. о. вся́кій стрáхъ ոչ մի բանից չվախենալ. **2,** յետ գցել, յետ ծալելով բացել. о. коля́ску; **3,** վանել (Թշնամուն). нáша пѣхóта откúнула непріятеля за оврáгъ; **-ся** -ն.չ. **1,** պաշտպանուել (հակառակորդի զէմ բաներ շպրտելով). **2.** բացուել (դէպի յետ ծալուելով). ландó откúдывается.

От|кипáніе չ. եփ գալուց դադարելը, եփը դադարումը. **-кипáть,** -кипѣть չ. դադարել եփ գալուց, եփը կտրել. **-кипѣлый** է.-ն. եփը կտրած, եփ գալուց դադարած. **-кипѣніе** տ. Откипáніе; **-кипѣть** (-плю́ -пя́тъ; -пú) տ. Откипáть.

Откичúться (-чýсь -чáтся) չ. դադարել հպարտանալուց, գոռոզանալուց, հպարտութիւնը, գոռոզութիւնը կորցնել:

От|клáдка է. **1,** մի կողմ դնելը, ջոկ, առանձին դնելը, պահելը. **2,** յետաձգում. **3,** լծից արձակելը. **-кладý** տ. Отклáсть; **-клáдъ** ա. յետաձգում, ուշացնում. **-клáдываніе** չ. **1,** մի կողմ դնելը, ջոկ, առանձին դնելը, պահելը. **2,** յետաձգելը, ուշացնելը. **-клáдывать I.** (-клáсть, -ложúть) ն. մի կողմ դնել, ջոկել, ջոկ, առանձին դնել, պահել, (փող, դրամ) խնայել, 'յետ դցել'. отложúте для меня́ нѣ́сколько я́блокъ ինձ համար մի քանի խնձոր պահեցէք. о., отбирáть хорóшіе плоды́ отъ негóдныхъ; **II.** (-ложúть) ն. **1,** յետաձգել, յետացնել, ուշացնել. о. дѣ́ло въ дóлгій я́щикъ գործը քնացնել. засѣдáніе отложéно до понедѣ́льника; о. платёжъ, исполнéніе приговóра; о. своё отъѣ́здъ; о. попечéніе անհոգ լինել, հոգս խնամք չքաշել. 2, ծալել (դէպի յետ). о. воротникъ у шинéли; 3, լծից արձակել. о. лошадéй.

Отклá|ниваться, -ня́ться -ն.չ. комý **1,** մէկին հրաժեշտ տալ, մէկին մնաս բարով ասել. **2,** փոխադարձաբար ողջունել, բարևել:

Отклáсть (-дý -дýтъ; անց. отклáлъ -ла, о; -дú) տ. Отклáдывать I.

От|клевáть (-клюю́ -ю́тъ), **ся** տ. Отклёвывать, ся; **-клёвываніе** չ. կտցահարելը, կտուցով գզելը, պոկելը. **-клёвывать,** -клевáть ն. **1,** կտցահարել, կտուցով քաշել, գզել, պոկել. о. жёрновъ ջաղացքարը սրել. **2,** դադարել կտցահարելուց, կտուցով քաշելուց, գզելուց. **-ся** -ն.չ. կտուցով պաշտպանուել. о. отъ когó մէկից պաշտպանուել:

От|клéиваніе չ. տ. Отклéйка; **-клéивать, -клéить** (-ю -я́тъ) ն. **1,** [կպցրածը, փակցրածը] լուծել, գզել, պոկել, փրցնել. **2,** սոսնձել արձնել, կպցնել արձնել, փակցնել արձնել. **-ся** -ն.չ. լուծուել, գզուել, պոկ գալ. **-клéйка** է. **1,** [կպցրածը] լուծելը, գզելը, պոկելը. **2,** կպցնելը, փակցնելը:

От|клепáніе չ. յետ ծալելը, լուծելը. **-клепáть, ся** տ. Отклёпывать, ся; **-клёпываніе** տ. Отклепáніе; **-клёпывать,** -клепáть ն. յետ ծալել. լուծել (տրդէն ծեծած, ծալած մեխի կամ բռասմեխի գլուխը). **-ся** -ն.չ. դուրս գալ, լուծուել. о. отъ когó մէկից պաշտպանուել:

Отклешнúть (-ню́ -ня́тъ) ն. մկրատներով գզել, քանդել, պոկել:

От|кликáніе չ. կանչելը, յետ կանչելը. **-кликáть, -клúкивать, -клúкнуть** ն. կանչել, յետ կանչել. **-ся** չ. **1,** [կոչին] պատասխանել, պատասխան տալ. я егó звáлъ, но онъ не отклúкнулся; **2,** անդրադառնալ. э́хо отклúкается; **-клúкъ** ա. **1,** պատասխան (կոչին). **2,** անդրադառնում (ձայնի), արձագանք. **-клúчка** է **1,** տ. 'Отклúкъ; **2,** յետ կանչելը:

Отклокотáть (-чý -кóчутъ; -чú) չ. դադարել եփ գալուց, խլխլալուց, պճպճալուց, եփը կտրել:

От|клонéніе չ. **1,** շեղում, խոտորում, թեքում. о. магнúтной стрѣ́лки մագնիսական սլաքի շեղումը, խոտորումը. **2,** խուսափում, խույս տալը. о. отъ исполнéнія служéбныхъ приказóвъ; **-клонúть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** տ. Отклоня́ть, ся; **-клóнчивый** -ն. **1,** հեշտութեամբ շեղուող, թեքուող, խոտորուող. **2,** հեշտութեամբ մերժող, բացասող. **-клóнъ** ա.

թափ (լերան), զառիվայր. **-клонять**, -клонить ն. **1**, *դարձնել, շրջել, շեղել, թեքել, ծըռել, հեռացնել.* о. кого отъ чего *մէկին մի բանից յետ պահել:* о. кого отъ безразсуднаго предпріятія; о. отъ себя отвѣтственность, подозрѣніе *պատասխանատուութիւն, կասկածը իրանից հեռացնել.* **2**, *մերժել, բացասել.* о. просьбу, предложеніе; о. искъ; **-ся I**, -ներ. отъ чего *մի բանից յետ կենալ, յետ քաշուիլ, խուսափել, խոյս տալ.* онъ отклоняется отъ сдѣланнаго ему предложенія; **2**, չ. *շեղուիլ, խոտորուիլ, թեքուիլ:*

Отклёчить (-чу -чатъ) ն. **1**, что *մի բան պատռել, ծուատել, քրքրել.* **2**, кого *մէկին գզգզել, մէկի մազերից քաշել, քաշքշել:*

Откняжить (-жу -жатъ) չ. *դադարել իշխելուց, իշխան լինելուց:*

От|кованіе չ. *կոել պրծնելը, դարբնել պրծնելը.* **-ковать** (-кую -ютъ) տ. Откóвывать; **-кóвка** է. **-кóвываніе** չ. տ. Отковáніе; **-кóвывать**, -ковать ն. *կոել պրծնել, դարբնել պրծնել:*

Отковы|ливать, -лять չ. *կաղալով, ատը քարշ տալով գնալ, ման գալ:*

Отко|выриваніе չ. *քչփորելը.* **-выривать, -вырнуть, -вырять** ն. *քչփորել, քչփորելով հանել, գլել. պոճոկել.* **որոնելով գտնել, հանել.* **-ся** -ներ. *отъ кого *մէկից ազատուել:*

Отковы|риваніе չ. *ցվերջին կօզըը գալը, խաղալը.* **-ривать, -рять** ն. *Թղթխ. ցվերջին կօզըը գալ, խաղալ.* *о. кому порядкомъ *մէկին մի լաւ ներկել, շշպրել:*

Отко|лачиваніе չ. *ծեծելով հանելը, բացելը.* **-лачивать**, -лотить ն. **1**, *ծեծելով հանել, բացել.* о. ящикъ *գամած, մեխած արկղը բացել.* о. часы *անցած ժամերը յայտնել (տախտակի վերայ Թխկթխկացնելով).* **2**, *դադարել խփելուց, զարկելուց.* **3**, *ծեծել, Թակել, ջարդել.* о. кому бока. [*գցել, հասկ տալ:*

Отко|лашиваться, -лоситься չ. *հասկ*

Откол|дованіе չ. *կախարդութիւնից, հմայութիւնից լուծելը, ազատելը.* **-довать** (-дую -ютъ), **ся** տ. Отколдóвывать, ся; **-дóвываніе** տ. Отколдованіе; **-дóвывать**, -довать ն. *կախարդութիւնից լուծել, ազատել, կախարդութիւնը, հմայքը վերցնել.* **-ся** -ներ. *կախարդութիւններով, հմայութիւններով ազատուել:*

Отколесить (-шу -сятъ; -си) **1**, ն. [*կառքով, սայլով ճանապարհ*] *անցնել.* **2**, չ. *դադարել [կառքով, սայլով] գնալուց, շրջելուց:*

От|кóлка է. տ. Откáлываніе; **-кóлокъ**, лка ա. *ճեղքած, ճղած, պոկած բանի կտոր:* [տ. Отколáшиваться.

Отколоситься (-шусь -сятся; -сись)

От|колотить (-чу -лóтятъ; -ти) տ. Отколáчивать; **-колóть** (-лю -кóлютъ; -ли) տ. Откáлывать; **-колóчекъ**, чка նւզ. տ. Откóлокъ; **-колоченіе** տ. Отколáчиваніе; **-колочу** տ. Отколотить.

Отко|лупаніе չ. *ճանկռտելով փրցնելը, գզլտելը, պոկելը.* **-лупать, ся, -лупнуть, ся** տ. Отколупывать, ся; **-лупываніе** տ. Отколупаніе; **-лупывать** -лупать, -лупнуть ն. *ճանկռտելով փրցնել, գզլտել, պոկել.* **-ся** -ներ. *գզլուիլ, լուծուիլ, պոկ գալ:*

От|кóль, -кóлѣ մ. *որտեղից, ինչ տեղից:*

Откоманди|рованіе չ. [*պաշտօնական պատուէրով*] *ուղարկելը.* **-ровать** (-рую -ютъ) տ. Откомандирóвывать; **-рóвка** է. *ուղարկում (պաշտօնական պատուէրով).* **-рóвываніе** տ. Откомандированіе; **-рóвывать**, -ровать ն. [*պաշտօնական պատուէրով*] *ուղարկել.* для открытія траншеи откомандировали два баталіона.

Отконо|патить (-чу -тятъ) տ. Отконопачивать; **-паченіе, -пачиваніе** չ. **1**, *խծուծել պրծնելը, կալնուլ, գոցել պրծնելը.* **2**, *փուշը, խծուծը հանելը, վերցնելը.* **-пачивать**, -патить ն. **1**, *խծուծել պրծնել, կըռ-րաձիւթել պրծնել.* **2**, *խծուծը, փուշը հանել, վերցնել:*

От|копаніе չ. *փորելով բացելը, հանելը.* **-копать** տ. Откапывать I.

От|кормить (-млю -кóрмятъ; -рми), **ся** տ. Откáрмливать, ся; **-кóрмка** է. **-кормленіе** չ. *բտում, պարարտացնում.* **-кóрмщикъ** ա. **-кóрмщица** է. [*անասուն*] *բտող այր, կին:* [ся.

Откороновать, ся տ. Короновать,

Откосить (-шу -кóсятъ; -си), **ся** տ. Откáшивать, ся.

Откосматить (-чу -тятъ) ն. **1**, *մազել (օր. մուշտակը).* **2**, кого *մէկին գզգզել, մէկի մազերը փետել:*

От|кóсный ած. откóсъ-ի. **-кóсокъ**, ска նւզ. **-кóсъ** ա. **1**, *զառիվայր, Թափ, կող, լանջ (լերան). շեղ, խոտորնակի երես, կող (օր. պատնէշի).* о. насыпи; о—ы полотна желѣзной дороги *երկաթուղու [ամբարտակի հողից գոյացած] գծի Թափերը, շեղ երեսները.* **2**, *պատուարապատ՝ շեղ կերպով անկած գետին:*

Отко|човать (-чую -ютъ) տ. Откочевывать; **-чёвка** է. **-чёвываніе** չ. *չուելը, 'քօշելը'.* **-чёвывать**, -човать չ. *չուել, Թափառել, 'քօշել' (Թափառականների, խաշնարածների մասին):*

Откошеніе տ. Откáшиваніе.

От|краиваніе չ. **1**, *ձևելը.* **2**, *ձևել պրծնելը.* **-краивать**, -кроить ն. **1**, *ձևել.* **2**, *ձևել պրծնել, ձևը վերջացնել:*

Откра|сить (-шу -сятъ; -сь) տ. Открашивать I; **-ска** է. *ծեփում, գեղում, ներկում.* **-шеніе** տ. Открашиваніе 1; **-шиваніе** չ. **I.** *ծեփելը, դեղելը, ներկելը.* **II.** *կտոր-կտոր գզլելը, պոկելը, փշրելը.* **-шивать I.** (-сить) ն. 1, *ծեփել, գեղել, ներկել.* 2, *դադարել ծեփելուց, դեղելուց, ներկելուց.* **II.** (-крошить) ն. что отъ чего *մի բան միւսից կտոր կտոր գզլել, փշրել, պոկել, շորթել.* **-ся** -ներ. *բրդուիլ, փշուր փշուր գզլուիլ, պոկ գալ, ընկնել, Թափուիլ:*

Откре|стить (-щу -крéстятъ; -сти), **-щивать** ն. *խաչակնքելով ուշքի բերել, չարին, սատանային հալածել.* **-ся** -ներ. отъ кого, отъ чего [*խաչակնքելով, երեսին խաչ քաշելով*] *մէկից, մի բանից երես դարձնել, մէկից, մի բանից հեռանալ, ազատուել, փրկուել.* отъ смерти не открестишься.

Откри́|кивать, -ча́ть չ. (*շան մասին*) *խաղալու ձայնով հաչել*. **-ча́ть** չ. **1**, տ. Откри́кивать; **2**, *դադարել աղաղակելուց, բղաւելուց, ճղաւելուց*։

Откро|ве́ніе չ. **1**, տ. Откры́тіе; **2**, *աստ. յայտնութիւն*. о. св. Іоа́нна Богосло́ва *Յայտնութիւն Յովհաննու*. **-ве́нно** մ. *անկեղծօրէն, շիտակութեամբ*. **-ве́нность** ի. *անկեղծութիւն, շիտակութիւն*. **-ве́нный** ած. **1**, *եկ. ու. բաց, բացած*. **2**, *անկեղծ, շիտակ*։

От|кроéніе, -крои́ть (-крою -я́тъ) տ. Откра́иваніе, -кра́ивать.

От|крошéніе տ. Откра́шиваніе II; **-кроши́ть** (-шу́ -ша́тъ), **ся** տ. Откра́шивать, ся II; **-кро́ю** տ. Откры́ть.

Откруг|ли́ть (-лю́ -ля́тъ), **-ля́ть** ն. *խնամքով կլորացնել*։

Откру|ти́ть (-чу́ -кру́тятъ; -ти́), **ся** տ. Откру́чивать, ся; **-чиваніе** չ. *լուծելը, յետ անելը*. **-чивать**, -ти́ть ն. *լուծել* (*դէպի հակառակ կողմը պտոյտ տալով*), *յետ անել*. **-ся** անդր. *լուծուիլ*, **ազատուիլ*։

Откры|ва́ніе չ. *բացելը, բաց անելը*. **-ва́тель** ա. **-ва́тельница** ի. *բացող, բաց անող, գտնող այր, կին*. **-ва́ть**, -(ы́)ть ն. **1**, *բացել, բաց անել*. о. окно́, сунду́къ, дверь; о. га́вань; о. учи́лище, ла́вку, гости́ницу; о. засѣда́ніе; *о. кому́ глаза́ *մէկի աչքերը բացել, մէկին բան հասկացնել*. я откры́лъ ему́ моё се́рдце, мою́ ду́шу; о. та́йну *գաղտնիքը բացել, երեւան հանել*. *о. кому́ всю и́стину; **2**, *սկսել*. о. слѣ́дствіе; о. кампа́нію, пальбу́; о. вое́нныя дѣ́йствія; **3**, *գտնել*. о. чьи́-либо слѣды́; о. непрія́теля; о. причи́ну болѣ́зни; о. но́вую зе́млю; поли́ція откры́ла за́говоръ *ոստիկանութիւնը դաւադրութիւնը բացեց, երեւան հանեց*. онъ откры́лъ свои́хъ сообщнико́въ *նա իր համախոհներին մատնեց*. **4** *չեռնգ. գտնել, բացել*. о. мѣсторожде́ніе; **-ва́ться**, -(ы́)ться անդր. **1**, *բացուիլ, բաց լինել*. окно́ не открыва́ется; онъ откры́лся ей въ любви́ *նա (երիտասարդը) նորան (աղջկանը) իր սէրը յայտնեց*. онъ ни кому́ ни въ чёмъ не открыва́ется *նա ոչ ոքի բան չէ յայտնում*. вы полу́чите мѣ́сто, какъ то́лько откро́ется вака́нсія; **2**, *յայտնուիլ, երեւալ*. въ го́родѣ откры́лась холе́ра; у него́ откры́лась больша́я способ́ность къ му́зыкѣ.

Откры́локъ, лка ա. **1**, *ճիւղ, շիւղ, կողմնակի ճիւղ, երակ*. **2**, *թեւ* (*շինութեան*)։

От|кры́тіе չ. **1**, *բացում*. о. засѣда́нія, парла́мента, па́мятника; о. желѣ́зной доро́ги; о. та́йны, за́говора; **2**, *գտնում, գիւտ*. о. Аме́рики; сдѣ́лать ва́жное о.; **-кры́то** մ. *բաց, պարզ կերպով, աչկառայ, առ աչկարայ*. **-кры́тость** ի. *հրապարակականութիւն, յայտնի, հրապարակաւ լինելը*. **-кры́тый** ած. **1**, *բաց*. спать съ о—ыми глаза́ми; засѣда́ніе при о—ыхъ дверя́хъ *բաց դռներով նիստ*. засѣда́ніе при закры́тыхъ дверя́хъ *փակ, գոց դռներով նիստ*. на о—омъ во́здухѣ *դուրսը, բացօթեայ*. подъ о—ымъ не́бомъ; въ о—омъ мо́рѣ *լայնատարած ծովում*. о—ая голова́ *բաց, բացած գլուխ*. о—ое письмо́; о—ое уче́бное заведе́ніе; поли́тика о—ыхъ двере́й; **2**, *յայտնի, աշկարայ*. о. врагъ; о—ое возста́ніе; **3**, *գըտնուած*. неда́вно о—ая плане́та; **-кры́ть** (-кро́ю -ютъ; -кро́й), **ся** տ. Открыва́ть, ся.

От|крѣпи́ть (-плю́ -пя́тъ; -пи́) տ. Открѣпля́ть; **-крѣпле́ніе** չ. *թուլացնելը, լուծելը*. **-крѣпля́ть**, -крѣпи́ть ն. *թուլացնել, 'բօշացնել', լուծել* (*պրկածը*)։ [*կռնչել*։

Откря́кнуть չ. *կռնչել. փոխադարձաբար*

Отку́|да մ. *որտեղից, ինչ տեղից*. о. ни возьми́сь *չգիտես որտեղից*. о. бы ни́ было *որտեղից էլ լինի*. **-дова, -ду** ռմկ. տ. Отку́да.

От|купа́ніе չ. **I.** *գնելը* (*մեծ քանակութեամբ*). *մենավաճառելը, կապալով վերցնելը*. **II.** *լողանալ պրծնելը*. **-купа́ть I.** (откупа́ть, **-купи́ть** (-плю́ -ку́пятъ; -пи́) ն. 1, *գնել* (*մեծ քանակութեամբ*). 2, *մենավաճառել, կապալով, վարձով վերցնել*. 3, *ազատել. փրկել, թափել*. **-ся** անդր. *փրկանքով գնուիլ, թափուիլ, ազատուիլ*. **II.** (откупа́ть, ся) տ. Купа́ть, ся; **-купно́й** ած. 1. *կապալով վերցրած* о—а́я ме́льница; 2, *կապալի, -յային, կապալա—*. о—ые дохо́ды *կապալահասոյթներ*։

Отку́|пориваніе չ. *բացելը, խցանը հանելը*. **-пори́вать, -по́рить** (-рю -рятъ) ն. *բացել, խցանը հանել*. о. буты́лку; о. бо́чку; **-по́рка** ի. *բացելը, խցանը հանելը*։

От|купщи́къ, а́ ա. **-купщи́ца** ի. *կապալառու այր, կին*. **-купщи́чій**, ья, ье ած. *կապալառուի*. **-ку́пъ** ա. *կապալ, մենավաճառ*. брать на о.; отдава́ть на о.; предлага́ть на о.

Откури́ть (-рю́ -ку́рятъ) ն. **1**, *ծխել պրծնել, քաշել պրծնել* (*ծխախոտը*). **2**, *ծխել պրծնել* (*խնկեղէնը*)։

Отку|са́ніе տ. Отку́сываніе; **-са́ть, ся, -си́ть** (-шу́ -ку́сятъ; -си́), **ся** տ. Отку́сывать, ся; **-ски** ա. յ. *կտորտանք* (*ատամով գզլած, պոկած*). **-сываніе** չ. *խածանելով շորթելը, գզլելը, պոկելը*. **-сывать**, -са́ть, -си́ть ն. *խածնելով, կծելով շորթել, գզլել, քանդել, պոկել*. **-ся** անդր. отъ кого́ *խածնելով, կծոտելով մէկից ազատուել, կռուով ու դալմադալով մէկից ազատուել*։

От|ку́таніе չ. *բացում, բացելը* (*փաթաթած բանը*). **-ку́тать, ся** տ. Отку́тывать, ся.

Открути́ть (-чу́ -тя́тъ; -ти́) չ. *դադարել բէֆ անելուց, կերուխումից, խրախուսութիւնից*։

Отку́|тываніе չ. *բացելը, բաց անելը* (*փաթաթած բանը*). **-тывать**, -тать ն. *բացել, բաց անել* (*փաթաթած բանը*). **-ся** անդր. *իր վերայ առած, փաթաթած բանը վերցնել*։

Отку́|шать ն. **1**, *ուտել պրծնել, ճաշել պրծնել*. о. чай *թէյ խմել*. господа́ уже́ отку́шали *պարոնայք արդէն ճաշել են*. отку́шавши чай, пошли́ прогу́ливаться *թէյ խմելով, թէյ ըմպելով եկն*. **2**, տ. Отку́шивать; **-ше́ніе, -шиваніе** չ. *ճաշակում, -կելը, համը տեսնելը*. **-шивать**, -шать ն. чего́ *մի բան ճաշակել, մի բանի համը տեսնել*։

Откую́ տ. Откова́ть.

Отлави|ро́вывать, -рова́ть (-ру́ю -ютъ) չ. **1**, *ծովգ.* [*քամուն հակառակ աջ ու ձախ նաւելով*] *գնալ, ընթանալ, հեռանալ*. *դադարել այսպէս ընթանալուց*. **2,*** *մի բան մահանայ բանելով աշխատել ազատուիլ*։

Отла|га́ніе չ. **1**, *յետաձգելը, -ձգում.* **2**, *շոկ, տանձրն դնելը.* **-га́тельный** ած. *յետաձգող, յետաձգութեան.* **-га́тельство** չ. *յետաձգում, -ձգութիւն.* дѣ́ло, не терпя́щее о—а; **-га́ть**, отложи́ть ն. **1**, *մի կողմ դնել, շոկ, զատ, տանձրն դնել.* о. лошаде́й *ձիանդրին լծից արձակել.* **2**, *յետաձգել.* **3**, *ծալել, յետ ծալել (օր. օձիքը).* **-ся** անդր. отъ кого́ *մէկից ազատուիլ, հեռանալ, ապատամբուիլ։*

Отла́зить (-жу -зя́тъ; -ла́зь) չ. **1**, *գադարիլ մագլցելուց.* **2**, տ. Отлѣза́ть.

Отлаки|ро́вывать, -рова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. *լաքայել, վեռնիճել վերջացնել, պըրծնել։*

От|ла́мываніе չ. *կոտրելը. կոտրելով գցելը.* **-ла́мывать 1**, (-лома́ть, -ломи́ть) ն. *կոտրել, կոտրելով գցել, փրցնել, պոկել.* о. ру́чку у кувши́на; о. голо́вку у була́вки; **2**, (-лома́ть) кому́ бока́ *մէկի կողքերը ջարդել, մէկին խիստ ծեծել, թակել.* **-ся** չ. *կոտրուիլ.* отломи́лась но́жка у сту́ла.

Отлата́ть տ. Лата́ть.

От|ла́щивать, -лощи́ть ն. *փլփլացնել, ողորկել.* **-ся** անդր. *ողորկուիլ.* *շփուիլ, *տաշուիլ, կրթուիլ։*

От|лега́ніе չ. *նստիլը, իջնելը, ցածրանալը.* **-лега́ть**, -ле́чь չ. **1**, *նստիլ, ցածրանալ, իջնել.* гу́ща отлегла́ на дно буты́лки; **2**, (*մաղուսի մասին*) *լուծուիլ.* **3**, *մեղմանալ, հանդարտուիլ.* боль отлегла́; у меня́ отлегло́ на се́рдцѣ *սիրտս հանգստացաւ.* **-ле́глый** բյ. ած. **1**, [*ամանի յատակին*] *նստած, իջած.* о—ое го́ре *կրած, անցած վիշտ.* **-лежа́лый** բյ. ած. **1**, *երկար պառկելուց մաշուած, ցաւած.* **2**, *երկար մնալուց լաւացած, հասունացած.* **-лежа́ніе, -лежа́ть** տ. Отлёживаніе, -живать; **-лёживаніе** չ. *երկար պառկելով թմրրեցնելը, ցաւեցնելը.* **-лёживать**, -лежа́ть ն. *երկար պառկելով յոգնեցնել, թըմրրեցնել, ցաւեցնել.* **-ся** անդր. **1**, *պառկելով հանգստանալ, կազդուրուիլ.* **2**, *հիւանդ ձեւանալ (աշխատանքից ազատուելու համար).* **3**, *երկար մնալով լաւանալ, հասունանալ։*

От|лета́ніе չ. *թռչելը, հեռանալը.* **-лета́ть**, -летѣ́ть չ. **1**, *թռչել[ով հեռանալ, մեկնել].* пти́цы отлетѣ́ли въ тёплыя стра́ны; **2**, [*գլորւելով, պոկ գալով*] *թռչել, հեռու ընկնել.* штукату́рка отлетѣ́ла отъ стѣны́; **-лётный** ած. *տարափոխիկ, գաղթող, ուրիշ երկիր թռչող.* о—ыя пти́цы; **-лётъ** ա. **1**, *հեռացում, մեկնում, գաղթում (թռչելով).* жить на о—ѣ *հեռու, քաղաքի ծայրում ապրել.* я на о—ѣ *ես պատրաստ եմ [ճանապարհ ընկնելու].* **2**, *թռչելը, դէն ընկնելը (լուծուելով, պոկ գալով).* **-летѣ́лый** բյ. ած. **1**, *թռչելով հեռացած, մեկնած.* **2**, *պոկ գալով, գլորւելով թռած, ընկած.* **-летѣ́ніе, -летѣ́ть** (-лечу́ -тя́тъ; -ти́) տ. Отлета́ть.

Отле́чь (-ля́гу -ля́жешь -ля́гутъ; *անց.* отлёгъ -легла́, о́; -ля́гъ) տ. Отлега́ть.

От|лива́льный ած. *ածելու, թափելու.* о—ая фо́рма *մի բան ածելու, թափելու, ձուլելու կաղապար.* **-лива́льщикъ** ա. *ածող, թափող, ձուլող.* **-лива́ніе** չ. **1**, *ածելը, թափելը, դուրս ածելը, դուրս թափելը.* **2**, *ածելը, ձուլելը, ձուլում.* **-лива́ть**, -ли́ть ն. **1**, *ածել, թափել, դուրս ածել, դուրս թափել.* о. воду́ изъ стака́на; о. во́ду изъ ба́рки; о. во́ду насо́сомъ *ջրհանով ջուր քաշել, ջուր հանել.* **2**, *ածել, թափել, ձուլել.* о. пу́шку, ко́локолъ, ста́тую; о. свѣ́чи *մոմ ածել, պատրաստել.* *о. пу́лю *սուտ խօսել, վայրահաչել.* **3**, *վրան սառ ջուր ածելով ուշքի բերել (ուշաթափուածին, հարբածին).* **4**, (*գիպակեղէնի մասին*) *շողշողալ, փլփլալ, գոյն արձակել.* э́та матѐрія отлива́етъ *այս կտորը փլփլում է.* это отлива́етъ въ кра́сный цвѣ́тъ *այդ կարմիրին է տալիս.* **-ся** չ. *թափուիլ.* *վայը թափուիլ.* отолью́тся во́лку ове́чьи слёзы (*առծ.*) *յանցանքը առանց պատժի չէ մնում.* **-ли́вецъ**, вца *նւզ.* տ. Отли́въ; **-ли́вина** է. *ջրհոս առխատի.* **-ли́вистый** ած. *փլփլուն, գոյնզգոյն, երփներանգ, շողշողուն.* **-ли́вка** է. **1**, *ածում, թափում, դուրս ածում, դուրս թափում.* **2**, *ածում, թափում, ձուլում.* о. пу́шки; **-ливно́й** ած. **1**, *հոսման, [ջուր] հոսելու, թափելու.* о—а́я доска́; о. жо́лобъ; **2**, *ածած, թափած, ձուլած.* **-ли́вокъ**, вка ա. **-ли́вочекъ**, чка *նւզ.* *ածած, թափած, ձուլածքան.* **-ли́вщикъ** ա. [*մետաղեղէն*] *ածող, ձուլող, թափող.* **-ли́въ** ա. **1**, տ. Отли́вка; **2**, *աշխ.* *տեղատուութիւն (հակեը տ.* Прили́въ 3); морско́й о.; **3**, *շողշողալը, փլփլալը, զանազան գոյն, փայլ արձակելը.* *փայլ, գոյների խաղ.* та́фта съ о—омъ; ка́мень съ о—омъ.

От|лиза́ніе չ. *լիզելը, լիզելով պոկոտեցնելը.* **-лиза́ть** (-жу́ -ли́жутъ; -жи́), **ся** տ. Отли́зывать, ся; **-ли́зываніе** տ. Отлиза́ніе; **-ли́зывать**, -лиза́ть ն. *լիզել, լիզելով պոկոտեցնել, վերցնել.* **-ся** անդր. *տաքարշութեամբ մի բանից ազատուիլ։*

От|липа́ть, -ли́пнуть չ. *չկպչել, լուծուել, պոկ գալ, գլուել.* **-липь** է. **-ли́пъ** ա. **1**, *մածուցիկութիւն, դժուար շարժելու յատկութիւն (դեղի).* **2**, *ակնուցք, զատուած, մնացած մաս, մնացորդ (դեղի)։*

Отлиси́ться (-шу́сь -ся́тся; -си́сь) չ. *աղուէսի խորամանկութեամբ ազատուել։*

Отли́тіе չ. տ. Отли́вка.

Отлитогра|фирова́ть (-ру́ю -ютъ), **-фиро́вывать** ն. (*յն.*) *վիմագրել, քարի վերայ արտատպել։* [Отлива́ть, ся.

Отли́ть (отолью́ -лю́тъ; отле́й), **ся** տ.

От|лича́ть, -личи́ть ն. **1**, *զանազանել, տարբերել, որոշել, խտրել.* о. добро́ отъ зла; о. дру́га отъ льстеца́; **2**, *գերազանցել, գերազանցութիւն, առաւելութիւն տալ, գերազանց հանդիսացնել.* ра́зумъ отлича́етъ человѣ́ка отъ живо́тныхъ; **3**, չ. *տարբերուիլ, չհամաձայնուիլ.* **-ся** անդր. **1**, *զանազանուիլ, տարբերուիլ.* пья́ный человѣ́къ ничѣ́мъ не отлича́ется отъ скота́: **2**, *գերազանց, գերազանց հանդիսանալ.* слогъ его́ отлича́ется я́сностію *նորա ոճը յայտնի կամ նշանաւոր է [իւր] պարզութեամբ.* о. хра́бростію *քաջութիւն ցոյց տալ, քաջ հանդիսանալ.* о. въ иску́ствахъ, въ нау́кахъ; **-личе́ніе** չ. **1**, *զանազանելը, տարբերելը.* **2**, *գերազանցելը, նշանաւոր, գերազանց, գերազանց հանդիսացնելը.* **-ли́чествовать** (-вую -ютъ) չ. *զանազանուիլ, տարբերուիլ, որոշուիլ.* **-личи́тельно** մ. *առաւելապէս.* **-личи́тельность** է. *խտիր,*

առանձնայատկութիւն. առաւելութիւն. **-личи́тельный** ած. զանազանող, տարբերող, խտրիչ. о—ая черта́, о. при́знакъ յատկանիշ, որոշանիշ, առանձնայատկութիւն, բնոյթ. **-личи́ть** (-чу́ -ча́ть), **ся** տ. Отлича́ть, ся; **-ли́чіе** չ. 1, զանազանութիւն, տարբերութիւն, խտիր. 2, առաւելութիւն, գերազանցութիւն. ему́ ока́зано о.; 3, վաստակ, գերազանցութիւն. награжда́ть кого́ за о. по слу́жбѣ մէկին վարձատրել իր արդիւնաւոր ծառայութեան համար. знакъ о—ія за безпоро́чную слу́жбу պատուանշան անբիծ ծառայութեան համար. **-ли́чно** մ. հիանալի կերպով. սքանչելի կերպով. онъ о. служи́лъ; она́ о. поётъ; **-ли́чность** ի. 1, տարբերութիւն, խտիր. 2, պատուականութիւն. **-ли́чный** ած. 1, տարբեր, զանազան. 2, ընտիր, հիանալի, գերազանց. о. человѣ́къ, худо́жникъ: о—ое вино́; о—ое поведе́ніе; о-ыя дарова́нія.

От|лови́ть (-влю́ -ло́вятъ; -ви́) ն. 1, սպառել, [բոլոր ձկները] բռնել, որսալ. 2, դադարել ձուկ բռնելուց, ձուկ որսալուց. **-ло́въ** ա. 1, սպառում (բոլոր ձկների). 2, վերջ, վախճան ձկնորսութեան։

От|ло́гій ած. շեղ, թեք, զառիվայր. **-ло́го** մ. շեղ, թեք կերպով. **-ло́гость** ի. **-ло́гъ** ա. շեղութիւն, թեքութիւն, զառիվայրութիւն. [պատնէշի] շեղ, թեք կողմ, թափ։

От|ложе́ніе չ. 1, մի կողմ դնելը, ջոկ, առանձին դնելը. 2, ակնուցք. 3, հեռանալը, մեկնիլը, ապստամբուիլը. **-ложи́ть** (-жу́ -жа́тъ), **ся** տ. Откла́дывать և Отлага́ть, ся; **-ложно́й** ած. յետ ծալուող, յետ դցուող. о. воротни́къ.

От|лома́ніе չ. կոտրելը, գջլելը, պոկելը. **-лома́ть, ся** տ. Отла́мывать, ся; **-ломи́ть** (-млю́ -ло́мятъ; -ломи́), **ся** տ. Отла́мывать, ся 1; **-ло́мка** ի. **-ломле́ніе** չ. կոտրելը, կոտրում, կոտրելով գջլելը, պոկելը. **-ло́мокъ**, мка ա. **-ло́мочекъ**, чка նւզ. կտոր, բեկոր. փշուր, կտրած, կոտրելով գջլած բան. о—мки ка́мня; о—мки стекла́; **-ло́мъ** ա. տեղ, որից մի բան կտրած, պոկած է։

Отлохмо́тить (-чу -тятъ; -мо́ть) ն. ծուատել. քրքրել, մաշել։

Отлоща́ть (-щу́ -щатъ), **ся** տ. Отла́щивать, ся.

Отлуди́ть (-жу́ -лу́дятъ; -ди́) ն. 1, անագել. կլայեկել, կլեկել. 2, кому́ бока́ մէկի կողքերը ջարդել, մէկին խիստ ծեծել, թակել։

Отлу|пи́ть (-плю́ -лу́пятъ; -пи́), **ся** տ. Отлу́пливать, ся; **-пле́ніе, -плива́ніе** չ. փրցնելը, շերթելը, հանելը. **-плива́ть**, -пи́ть ն. [կեղևը, փոճոկը] հանել, փրցնել, շերթել, կեղևել, կլպել. **-ся** անդր. լուծուիլ, վայր ընկնիլ։

От|луча́ть, -лучи́ть ն. 1, բաժանել, ջոկել, անջատել, արտաքսել. 2, հեռացնել. 3, արձակել, վանել որ և է ընկերութիւնից. о. отъ це́ркви նզովել, բանադրել. **-ся** անդր. 1, բաժանուիլ, ջոկուիլ, զատուիլ. 2, հեռանալ, մեկնիլ. 3, отъ чего́ մի բանից խուսափել, խոյս տալ. **-луче́ніе** չ. 1, բաժանում, անջատում. 2, մեկնում, հեռացում. 3, о. отъ це́ркви, церко́вное о. նզովք, բանադրանք, -գրութիւն. **-лучи́тельный** ած. բաժանման, հեռացման, հեռացնելու. **-лучи́ть** (-чу́ -ча́ть), **ся** տ. Отлуча́ть, ся; **-лу́чка** ի. մեկնում, բացակայութիւն, տարակայութիւն. находи́ться въ о—ѣ; о. отъ груди́ կաթից կտրելը. **-лу́чный** ած. մեկնած, հեռացած, բացակայ, տարակայ. о. про́мыселъ դրսի, տարերկրեայ արհեստ, գործ։

Отлы|га́тельство չ. տ. Отлы́жка; **-га́ться**, отолга́ться անդր. սուտ խօսելով ազատուիլ, օձիքը թափել. **-жка** ի. պատրուակ, պատճառանք, 'մահանայ' մի բանից ազատուելու։

От|лы́ниваніе չ. խուսափում, խոյս տալը (աշխատանքից, գործից). **-лы́нивать, -лыня́ть** չ. отъ чего́ մի բանից խուսափել, խոյս տալ, փախչել։

От|лѣза́ніе չ. սողալով, ծածուկ հեռանալը, մեկնիլը. **-лѣза́ть, -лѣ́зть** (-лѣ́зу -зутъ; անց. -лѣ́зъ -зла, о; -зь) չ. սողալով հեռանալ, մեկնիլ. *ծածուկ հեռանալ, մեկնիլ, խոյս տալ (գործից)։

Отлѣ|пи́ть (-плю́ -лѣ́пятъ; -пи́), **ся** տ. Отлѣпля́ть, ся; **-пле́ніе, -плива́ніе** չ. 1, փրցնելը, գջլելը, լուծելը. 2, ծեփելը, կաղապարելը. **-плива́ть, -пля́ть**, -пи́ть ն. 1, [ծեփածը, կպցրածը] լուծել, փրցնել, գջլել. 2, ծեփել, կաղապարել, յօրինել. **-ся** անդր. լուծուիլ, գջլուիլ, թափուիլ։

Отлѣтова́ть (-ту́ю -ютъ) չ. гдѣ որ և է տեղ ամբողջ ամառն անցկացնել, մնալ։

Отля́сничать տ. Отбаля́сничать.

Отма́|заніе չ. քսել պրծնելը, իւղել պրծնելը. **-зать** (-жу -жутъ; -жь), **ся** տ. Отма́зывать, ся; **-зываніе** տ. Отма́заніе; **-зывать**, -зать ն. [դեղ, իւղ ևլն] քսել պրծնել, իւղել պրծնել. **-ся** անդր.* պրծնել, ազատուել. о. отъ кого́.

Отма́ли|ваніе չ. դարձնելը, խափանելը. քաւելը. **-вать**, отмоли́ть ն. [աղօթքով, աղօթելով] դարձնել, հեռացնել, խափանել (չարիքը). о. грѣхи́ մեղքերը քաւել. **-ся** անդր. 1, աղօթել պրծնել, աղօթքը վերջացնել. 2, отъ чего́ աղօթելով, խնդրելով ազատուել մի բանից։

От|ма́лчиваться, -молча́ться չ. լռութեամբ տանել, համբերել. о. отъ вопро́совъ հարցերին չպատասխանել։

Отма́лы|ваніе չ. աղալ պրծնելը. **-вать**, отмоло́ть ն. աղալ պրծնել. **-ся** անդր. աղալ պրծնել, աղունը վերջացնել։

Отма́|ниваніе չ. գրաւելը, հրապուրելը. **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -нятъ) ն. գրաւել, հրապուրել[ով քաշել, տանել, հեռացնել]. **-нка** ի. հրապուրում, գրաւում։

Отма|ра́ніе չ. ջնջելը. **-ра́ть** տ. Отма́рывать; **-рываніе** տ. Отмара́ніе; **-рывать**, -ра́ть ն. ջնջել, դուրս գցել (ձեռագրի միջից)։

Отма́ты|ваніе չ. լուծելը (կծկածը, փաթաթածը). **-вать**, отмота́ть ն. լուծել, յետ անել, վերցնել (կծկածը, փաթաթածը)։

От|махáніе տ. Отма́хиваніе; **-маха́ть** (-ха́ю -ютъ և -шу́ -ма́шутъ; -ши́), **ся** տ. Отма́хивать, ся; **-ма́хиваніе** չ. 1, [ձեռքով, թաշկինակով ևլն] քշելը, հալածելը. 2, արագ անելը. **-ма́хивать**, -маха́ть, -махну́ть ն. [ձեռքով, թաշկինակով ևլն] հա-

լածել, քշել, վանել. о. отъ себя́ мухъ руко́ю, платко́мъ; **2,** շուտով անել, պրծնել, ‘Թխել’, ‘գլխից ռաղ անել’. онъ ско́ро отмаха́лъ свою́ рабо́ту; **-ся** ~ն.չէ. отъ кого́, отъ чего́ մէկից, մի բանից պաշտպանուել, աշխատել ազատուել. о. отъ соба́къ па́лкою; онъ давно́ отма́хивается отъ э́той до́лжности; **-махну́ть** ն. **1,** ա Отма́хивать; **2,** կտրել, Թըռցնել. **-ся** ա. Отма́хиваться; **-махъ** ~. ա. Отма́шка; на о́. կմ о́—омъ դարձրած, բացած ձեռքով։

Отма́чи|ваніе չ. Թրջելը, Թացելը, կակղացնելը. **-вать,** отмочи́ть ն. Թրջել, Թացել, կակղացնել. о. шту́ки յոռի, խելառ բաներ բանել, գժուԹիւններ անել, ‘օյիններ խաղալ’։

От|ма́шка է. [ձեռքը, փայտը ևն պաշտպանուելու համար] բարձրացնելը. **-машь** ա. Отма́шка; на о́. կմ о́—ью դարձրած, բացած ձեռքով։

Отма́щи|ваніе չ. քարել պրծնելը. տախտակել պրծնելը. **-вать,** отмости́ть ն. քարել պրծնել, խճել պրծնել. տախտակել պրծնել։

Отма́ять (-ма́ю -ютъ; -ма́й) ն. кому́ бока́ մէկի կողքերը ջարդել, մէկին խիստ ծեծել, Թակել. **-ся** ~ն.չէ. ուժասպառուիլ, խոնջել, հալից ընկնել. տանջուիլ, տառապիլ, չարչարուիլ, նահատակուիլ։

Отме|жева́ніе չ. չափելը, չափելով սահման կտրելը. **-жева́ть** (-жу́ю -ютъ), **ся** ա. Отмежёвывать, ся; **-жёвываніе** ա. Отмежева́ніе; **-жёвывать,** -жева́ть ն. չափել, չափելով կտրել, բաժանել, որոշել, սահմանել. **-ся 1,** ~ն.չէ. չափել պրծնել, սահմանել պրծնել. **2,** է-խ.չ. միմեանց մէջ սահման կտրել, սահման որոշել։

От|ме́лина ա. 'Отмель; **-ме́листый** ~ծ. ծանծաղ, -ղոտ. **-ме́лый** ~ծ. ասաղոտ, ծանծաղ, ծանծաղ տեղերով. **-мель** է. ծովափեայ կմ գետափեայ ծանծաղուտ, ասաղուտ, խրուտ։

От|мелю́ ա. Отмоло́ть; **-мере́ть** (-мру́ -ру́тъ; о́тмеръ -рла́, о́) ա. Отмира́ть.

От|мерза́ніе չ. **1,** ցրտատար լինելը. **2,** հալուելը, հալչելը. **-мерза́ть,** -мёрзнуть չ. **1,** ցրտատար լինել, սառչել, չորանալ, փէտանալ. **2,** հալուել, հալչել. **-мёрзлый** ~ծ. ցրտատար, սառած, չորացած, փէտացած. **-мёрзнуть** ա. Отмерза́ть.

Отмести́ (-ту́ -ту́тъ; отмёлъ -ла́, о́; -ти́) ա. Отмета́ть I.

Отме́стка է. վրէժ, վրիժառուԹիւն, չարը չարով հատուցանելը։

От|мета́ніе չ. **1,** դէն գցելը, շպրտելը. **2,** խոտելը, մխտելը. **3,** աւլելը, աւլելով դէն ածելը, հեռացնելը. **-мета́тель** ~. **-мета́тельница** է. ա, դէն գցող, շպրտող, բ, խոտող. մխտող այր, կին. **-мета́тельный** ~ծ. խոտելի, մխտելի. **-мета́ть I.** (-мести́) ն. աւլել, աւլելով դէն ածել, հեռացնել. աւլել պրծնել. **II.** (-метну́ть) ն. 1, դէն գցել, շպրտել. 2, խոտել, մերժել, մխտել, հերքել, չընդունել. **-ся** ~ն.չէ. ուրանալ. հաւատուրաց դառնալ. **-мете́ніе** չ. աւլելը, աւլելով դէն ածելը. **-ме́тничество** չ. ուրացուԹիւն, հաւատուրացուԹիւն. **-метну́ть, ся** ա. Отмета́ть, ся II; **-мётный** ~ծ. **1,** դէն գցած, դէն շպրտած. **2,** մխտելի, մերժելի, խոտելի. **3,** ընտիր, ընտրովի, ջոկովի. **-мётъ** ~. **1,** դէն գցելը. շպրտելը. **2,** մխտում, խոտում. **3,** դէն գցած, դէն ածած, շպրտած բան. **4,** ուրացուԹիւն. **-мётываніе** չ. դէն գցելը, դէն ածելը, դէն շպրտելը. **-мётывать** ա. Отмета́ть II, 1.

Отмечта́ть ն. Թողնել երազները, ցնորական մտքերը, դադարել երազելուց։

Отме|ща́ть, -ще́ніе ա. Отмща́ть, -мще́ніе.

От|мина́ніе չ. **1,** դադարել տրորելուց, ճմլելուց. **2,** տրորելը, ճմլելը, տրորելով փափկացնելը. **-мина́ть,** -мя́ть ն. **1,** դադարել տրորելուց, ճմլելուց. **2,** տրորել, ճմլել պրծնել. հարել պրծնել. տրորելով կակղացնել, փափկացնել. **3,** кому́ бока́ մէկի կողքերը ջարդել, մէկին խիստ ջարդել, Թակել։

От|мира́ніе չ. զօսանալը, անկենդան, անզգայ դառնալը. **-мира́ть,** -мере́ть ն. անկենդան, անզգայ դառնալ, զօսանալ (մարմնի անդամների մասին)։

От|мо́ина է. հեղեղուած, ջրից քանդուած, տարած հող, գետափ. **-мо́йный** ~ծ. հեղեղուած, քանդուած։

От|мока́ніе չ. **1,** Թացուելը, խոնաւանալը. **2,** խոնաւուԹիւնից լուծուելը, քակուելը, գջլուելը. **-мока́ть,** -мо́кнуть չ. **1,** Թացուել, խոնաւանալ, նամանալ. **2,** խոնաւուԹիւնից լուծուել, քակուել, գջլուել. **-мо́клый** է.-~ծ. **1,** Թացուած, խոնաւացած, նամացած. **2,** խոնաւուԹիւնից լուծուած, քակուած, գջլուած. **-мо́кнуть** (անց. отмо́къ -кла, о) ա. Отмока́ть. [живать, -лоди́ть ն. նօրոգցնել։

Отмо|ла́живаніе չ. նօրոգցնելը. **-ла́-**

Отмо|ла́чиваніе չ. կա(լ)սել պրծնելը. **-ла́чивать,** -лоти́ть ն. կա(լ)սել պրծնել։

От|моли́ть (-лю́ -лятъ), **ся** ա. Отма́ливать, ся; **-молоди́ть** (-жу́ -дя́тъ: -ди́) ա. Отмола́живать; **-моло́дка** է. ա. Отмола́живаніе.

От|молоти́ть (-чу́ -ло́тятъ; -ти́) ա. Отмола́чивать; **-моло́тъ** ~. կա(լ)սում. կա(լ)սած հացահատիկ. **-моло́ть** (-мелю́ -ме́лютъ; -ли́), **ся** ա. Отма́лывать, ся: **-молоче́ніе** չ. կա(լ)սել պրծնելը։

Отмолча́ться (-чу́сь -ча́тся) ա. Отма́лчиваться.

Отмо|ра́живаніе չ. ցրտատար անելը, մրսեցնելը. **-ра́живать,** -ро́зить ն. ցրտատար անել, մրսեցնել. о. у́ши; **-ся** ~ն.չէ. ցրտատար լինել, մրսել. **-роже́ніе** չ. մրսեցնելը, ցրտատար անելը. **-ро́зить** (-жу -зятъ; -зь), **ся** ա. Отмора́живать, ся; **-ро́зка** է. ա. Отморо́женіе.

От|мости́ть (-щу́ -стя́тъ; -сти́) ա. Отма́щивать; **-мо́стка** է. քարած կմ տախտակած կողմնակի ճամբայ։

Отмо|та́ніе չ. լուծում (կծիկածի, Թաթածի). **-та́ть** ա. Отма́тывать: **-токъ,** тка ~. **-точекъ,** чка նւզ. մեծ կծիկից լուծած, յետ կծկած պստիկ կծիկ։

От|мочи́ть (-чу́ -чатъ) ա. Отма́чивать; **-мо́чка** է. Թացելը, Թրջելը, Թրմելը, կակղացնելը, փափկացնելը. **-мо́ю** ա. Отмы́ть.

От|мсти́тель ~. **-мсти́тельница** է. վրիժառու, քինախնդիր այր, կին. **-мсти́тельный** ~ծ. վրէժի, վրիժառուԹեան, քի-

նախնդրական. **-мстить** (-мщу́ -мстя́тъ; -мсти́), **ся** ա. Отмща́ть, ся.

Отмудри́ть (-рю́ -ря́тъ) չ. խելքին զօռ տալ, փիլիսոփայութիւն անել. **-ся** անդ. отъ чего́ ճարպիկ կերպով մի բանից ազատուել։

От|мути́ть (-чу́ -тя́тъ; -ти́) ա. Отму́чивать; **-муче́ніе, -му́чиваніе** չ. լուանալը, մաքրելը (հանքը, հանածոն). **-му́чивать**, -мути́ть ն. լուանալ, մաքրել (հանքը, հանածոն)։

От|му́чить (-чу -чатъ) չ. դադարել չարչարելուց, տանջելուց. **-ся** անդ. դադարել չարչարուելուց, տանջուելուց։

Отмуштрова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. **1**, ա. Муштрова́ть; **2**, դադարել խստութեամբ վարժելուց, հրահանգելուց։

От|мща́ть, -мсти́ть ն. кому́ за что մէկից մի բանի համար վրէժ առնել, վրէժ լուծել, քինախնդիր լինել. о. кому́ за оби́ду, за дру́га; о. свои́мъ врага́мъ; **-мще́ніе** չ. վրէժ, վրիժառութիւն, քինախնդրութիւն. въ о. врага́мъ թշնամիներից վրէժ առնելու համար։

От|мыва́ніе չ. լուանալը, մաքրելը. **-мыва́ть**, -мы́ть ն. **1**, լուանալ, մաքրել, հանել (բծերը). о. пя́тна на полу́; **2**, լուանալ պրծնել. **3**, ողողել, որրել, տանել мо́ре отмыва́етъ берега́; **-мы́вка** ի. լուացում, մաքրում. **-мы́вки**, вокъ ի. յ. լուացած, մաքրած բանի մնացորդներ։

От|мыка́ніе չ. բացելը, բացում (կողպած բանի). **-мы́каніе** չ. անօրացում (կըտուկ). **-мыка́ть I.** (-омкну́ть) ն. բացել, բաց անել (կողպածը), հանել. о. штыкъ отъ ружья́ սուինը հրացանից վերցնել, լուծել. **-ся** անդ. բացուիլ. **II.** (отмы́кать) ն. 1, лёнъ կտաւն անօրացնել. 2, го́ре վշտից, տառապանքից ազատուել։

Отмы|лива́ть, -лить (-лю -лятъ) ն. դադարել օճառելուց, սապնելուց։

От|мы́тіе չ. լուացում, մաքրում. **-мы́ть** (-мо́ю -ютъ; -мо́й) ա. Отмыва́ть.

Отмы́чка ի. կեռ, կոցաւոր երկաթ, չինծու բանալի։

От|мѣ́на ի. **1**, փոխում. о. приказа́нія հրամանը յետ առնելը, փոխելը. **2**, լուծում, ոչնչացնում, վերացնում. о. сме́ртной ка́зни մահուան պատժի վերացնումը. о. догово́ра դաշնագրի, դաշնագրութեան լուծումը. въ о—у э́тихъ стате́й, постано́влены други́я այս յօդուածների փոխարէն ուրիշները են սահմանուած. **-мѣне́ніе** չ. **1**, փոխում, փոխելը. **2**, բեկանում, բեկում. о. да́ннаго предписа́нія տուած հրահանգը փոխելը. о. пригово́ра դատավճռի բեկանումը, բեկումը. **-мѣни́тельный** ած. փոխելու, յետ առնելու, բեկման. **-мѣни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ա. Отмѣня́ть; **-мѣ́нно** մ. **1**, այլապէս, այլ, ուրիշ կերպով. **2**, առանձնապէս, խիստ, չափազանց. о. хорошо́; **-мѣ́нность** ի. **1**, տարբերութիւն, զանազանութիւն. **2**, պատուականութիւն. **-мѣ́нный** ած. **1**, տարբեր, զանազան, այլ. **2**, ընտիր, պատուական, գերազանց. **-мѣня́ть**, -мѣни́ть ն. **1**, փոխել. о. да́нное предписа́ніе, приказа́ніе տուած հրահանգը, հրամանը յետ առնել, փոխել. о. своё рѣше́ніе; **2**, ոչնչացնել, վերացնել. о. зако́нъ; о. сме́ртную ка́знь; о. пригово́ръ դատավճիռը բեկանել, բեկել։

От|мѣ́риваніе չ. չափելը. **-мѣ́ривать**, -мѣ́рять, **-мѣ́рить** (-рю -рятъ) ն. չափել. отмѣ́ряйте мнѣ три арши́на сукна́; отмѣ́ряйте мнѣ четвери́къ крупъ, ведро́ вина́; де́сять կմ семь разъ отмѣ́ряй, оди́нъ отрѣ́жь (առծ.). **-мѣ́ръ** ա. չափում, չափելը. **-мѣ́ряніе** ա. Отмѣ́риваніе; **-мѣ́рять** ա. Отмѣ́ривать.

От|мѣ́та ի. **1**, նշանակելը, նշան անելը, գնելը. **2**, նշան, յատկանիշ. **-мѣ́тина** ի. յատկանիշ, որականիշ. **-мѣ́тить** (-чу -тятъ; -мѣ́ть) ա. Отмѣча́ть; **-мѣ́тка** ի. **-мѣ́точка** նւզ. **1**, նշանակում, դիտողութիւն, նկատողութիւն. о. на поля́хъ գրութեան լուսանցքներում արած նկատողութիւններ, դիտողութիւններ. **2**, թուանշան. у э́того ученика́ по всѣмъ предме́тамъ хоро́шія о—и; **-мѣча́ніе** չ. նշանակելը, նկատելը. **-мѣча́ть**, -мѣ́тить ն. նըշանակել, նկատել, դիտել։

Отмя́|клость ի. կակղութիւն, փափկութիւն, կակղացած, փափկացած լինելը. **-клый** էյ. ած. կակղացած, փափկացած (խոնաւութիւնից). **-кнуть** ա. Отмяка́ть.

От|мя́тіе չ. տրորելը, հարելը, փափկացնելը. **-мя́ть** (отомну́ -ну́тъ; անց. отмя́лъ -ла, о; հրմ. отомни́) ա. Отмина́ть.

Отна́|шиваніе չ. մաշելը. դադարել կրելուց (շորեղէնը). **-шивать**, относи́ть ն. մաշել. դադարել կրելուց, հագնելուց (շորեղէնը)։

От|несе́ніе չ. **1**, տանելը, հեռացնելը. **2**, հաշուելը (ծախսերը). **-нести́, -не́сть** (-су́ -су́тъ; անց. -нёсъ -сла́, о́; -си́), **-нести́сь** ա. Относи́ть, ся.

Отни|за́ть (-жу́ -и́жутъ; -жи́) ա. Отни́зывать; **-зываніе** չ. շարել պրծնելը. **-зывать**, -за́ть ն. [ուլունք, մարգարիտ] շարել պրծնել, յեռուլ պրծնել։

От|нима́ніе չ. վերցնելը, առնելը. **-нима́ть**, -ня́ть ն. **1**, վերցնել, առնել, խլել. разбо́йники о́тняли у проѣ́зжихъ всё иму́щество; о. у кого́ мѣ́сто, наслѣ́дство; о. у кого́ послѣ́днюю надє́жду մէկին խոպա յուսակտուր անել, մէկի վերջին յոյսը կտրել. о. ребёнка отъ гру́ди մանկանը ծծից կտրել. о. часть земли́ подъ огоро́дъ հողի մի մասը բանջարանոցին յատկացնել. **2**, կտրել, (գր.) հատանել. о. у кого́ ру́ку, но́гу; **-ся** անդ. անզգայանալ, չորանալ, քար կտրել. у меня́ ру́ки, но́ги отняли́сь ձեռքերս, ոտներս անզգայացան, քար կտրեցան. у него́ язы́къ отнялся́ նորա լեզուն պապանձուեց, կապ ընկաւ։ [նաշղթայի]։

От|но́га ի. ճիւղ, ճիւղաւորութիւն (լեռ-

Отно́рокъ, рка ա. կողմնակի անցք (որ. սղուէոփ ընի մէջ)։

От|носи́тельно նխդ. (սեռ. հոլ.) վերաբերմամբ, մասին. о. э́того онъ ничего́ не сказа́лъ; о. мое́й сестры́ вы непра́вы: **-носи́тельность** ի. համեմատականութիւն. յարաբերութիւն. **-носи́тельный** ած. համեմատական. յարաբերական. о—ое большинство́ голосо́въ; о. вѣсъ Ֆիզ. տեսակարար կշիռ. о—ое мѣстоиме́ніе յարաբերական դե-

բանում. всё о—льно, кромѣ безконéчнаго; **-носи́ть** (-шу́ -нóсятъ; -носи́), -нести́. -нéсть *ն.* **1**, *տանել.* о. письма на пóчту; отнеси́те это къ брáту; всё, что онъ прислáлъ, отнесли́ къ нему́ назáдъ—*նորան վերադարձրին, յետ ուղարկեցին.* **2**, *հեռացնել.* о. забóръ отъ строéнія: вѣтромъ, течéніемъ отнеслó лóдку далекó отъ бéрега *քամին, հոսանքը նաւակը տարաւ, շատ հեռացրեց ափից.* **3**, что къ кому́, къ чему́ *մի բան մէկին, մի բանի վերագրել.* это изобрѣтéніе отнóсятъ къ прóшлому столѣтію: эту неудáчу отнóсятъ къ егó нерадѣнію; честь этого откры́тія слѣдуетъ отнести́ къ нему́; о. убы́тки на счётъ казны́ *վնասները գանձարանի վրայ ձգել.* **4**, (*միայն* относи́ть) *տ.* Отнáшивать; **-носи́ться**, -нести́сь *ներգ.* **1**, къ кому́, къ чему́ *մէկին, մի բանի վերաբերել.* это дѣло не отнóсится ко мнѣ́; словá эти отнóсятся къ вамъ; о. къ кому́ съ презрѣ́ніемъ *մէկին արհամարհանքով վերաբերուել, մէկի հետ արհամարհանքով վարուել.* этотъ намёкъ отнóсится къ послѣ́днимъ собы́тіямъ; докумéнты, относя́щіеся къ этому дѣ́лу *այդ գործին վերաբերող թղթերը.* **2**, *Թւբ.* *յարաբերել.* три отнóсится къ девяти́, какъ четы́ре къ двѣнáдцати; **3**, къ кому *մէկին դիմել, դառնալ (գործով).* отнеси́тесь объ этомъ къ начáльству; **-нóска** *է.* *տանելը, քշելը, հեռացնել.* **-нóсный** *ած.* **1**, *տանելու, հեռացնելու.* **2**, *տարուած, քշուած, հեռացրած.* о—ое строéніе *դաշ, տանձնացրած շինութիւն.* **3**, *քշող, տանող, հեռացնող.* о. вѣтеръ; **-нóсъ** *ա.* *տ.* Отнóска.

Отночевáть (-чу́ю -ютъ) *չ.* *գիշերել պրծնել, գիշերն անցկացնել։*

Отношéніе *չ.* **1**, *յարաբերութիւն, վերաբերմունք. կապ, առընչութիւն.* взаи́мное о.; быть, находи́ться съ кѣмъ-либо въ хорóшихъ, въ дурны́хъ о—іяхъ; эта статья́ имѣ́етъ о. къ предыду́щей *այդ յօդուածը նախընթացի հետ կապ ունի.* о. óбщества къ нему́ измѣни́лось; во мнóгихъ о—іяхъ онъ неправъ *շատ կէտերում նա անարդար, մեղաւոր է.* **2**, *Թւբ.* *յարաբերութիւն.* геометри́ческое, ариѳмети́ческое о.; **3**, *պաշտօնական թուղթ, գրութիւն, զեկուցագիր, տեղեկագիր։* [*այս օրից 'ի վեր։*

Отны́нѣ *մ.* *այժմեանից, հիմիկուանից.*

Отны́|ривать, -ры́ть *չ.* **1**, *սուզուելով հեռանալ. ազատուել հալածանքից.* **2,*** *խոյս տալ, խուսափել, աշխատել ազատուել։*

Отнѣ́|каться *տ.* Отнѣ́киваться; **-киваніе** *չ.* *հրաժարում, հրաժարուելը.* **-киваться**, -каться *չ.* **1**, отъ чегó *մի բանից հրաժարուել, մի բան մերժել.* онъ отнѣ́кивается отъ моегó предложéнія; **2**, *ժխտել, բացասել. յանձն չառնուլ։* [*ոչ երբէք։*

Отню́дь *մ.* *ոչ մի կերպ, ամենևին.* о. не

От|ня́тіе *չ.* **1**, *վերցնելը, առնելը.* **2**, *վիրաբ. կտրելը.* о. члéна *անդամահատութիւն.* **-ня́ть** (-ниму́ -ни́мутъ; *անց.* óтнялъ -ля́, о; *հրմ.* отними́), **ся** *տ.* Отнимáть, ся.

Ото *տ.* Отъ.

Ото|брáніе *չ.* *վերցնելը, առնելը, խլելը.* о. имѣ́нія въ казну́ *կալքի յարքունիս գրաւումը.* о. показáній *ցուցմունքի ընդունելը.* **-брáть** (отберу́ -ру́тъ: *անց.* отобрáлъ -ла, о; *հրմ.* отбери́) *տ.* Отбирáть.

Отобью́ *տ.* Отби́ть.

Отобѣ́дать *չ.* **1**, *տ.* Обѣ́дать; **2**, *ճաշը, ճաշահացը վերջացնել։*

Отоврáть (-вру́ -ру́тъ), **ся** *տ.* Отвирáть, ся. [ви́ть.

Ото|всю́ду *տ.* Отвсю́ду; **-вью́** *տ.* От-

Ото|гнáніе *չ.* *քշելը, քշել տանելը, հալածելը.* **-гнáть** (отгоню́ -гóнятъ; *անց.* отогнáлъ -ла, о; *հրմ.* отгони́) *տ.* Отгоня́ть.

Ото|гну́тіе *չ.* *յետ ծալելը (արգէն ծալածը).* **-гну́ть, ся** *տ.* Отгибáть, ся.

Ото|грѣвáніе *չ.* *տաքացնելը.* **-грѣвáть, -грѣ́ть** *ն.* *տաքացնել, (գր.) ջեռուցանել.* **-ся** *ներգ.* *տաքանալ։*

Ото|двигáніе *տ.* Отдвигáніе; о. грани́цъ вслѣ́дствіе завоевáнія нóвыхъ областéй *սահմանների ընդարձակումը կամ ընդլայնումը նոր գաւառներ նուաճելով.* **-двигáть. ся, -дви́нуть, ся** *տ.* Отдвигáть, ся *և* Отдви́нуть, ся.

Ото|дрáніе *չ.* *փրցնելը, շորթելը, պլոկելը, բանցելը.* **-дрáть** (отдеру́ -ру́тъ; *անց.* отодрáлъ -ла, о; *հրմ.* отдери́), **ся** *տ.* Отдирáть, ся. [*ռելը, այրելը։*

Ото|жгу́ *տ.* Отжéчь; **-жжéніе** *չ.* *վա-*

Ото|ждествлéніе, -жествлéніе *չ.* *նոյնացնելը, -ցնում.* **-жествля́ть, -жестви́ть** (-влю́ -вя́тъ) *ն.* *նոյնացնել։*

Ото|жму́, -жну́ *տ.* Отжáть I *և* II.

Ото|звáніе *չ.* *յետ կանչելը, յետ կոչելը.* **-звáть** (отзову́ -ву́тъ; *անց.* отозвáлъ -ла, о; *հրմ.* отзови́), **ся** *տ.* Отзывáть, ся.

Отойти́ (отойду́ -ду́тъ; *անց.* отошёлъ -шлá, ó; *հրմ.* отойди́) *տ.* Отходи́ть.

Ото|лáчивать, -лочи́ть *ն.* *տոփելով փոճոկել, փոճոկը, կեղևը հանել։*

Отолгáться (-лгу́сь -лжёшься -лгу́тся; *հրմ.* отолги́сь) *տ.* Отлыгáться. [вать.

Отолочи́ть (-чу́ -чáтъ) *տ.* Отолáчи-

Отол|стѣвáть, -стѣ́ть *չ.* *հաստանալ, գէրանալ. տռզիլ.* **-стѣ́лый** *բյ. ած.* *հաստացած, գէրացած, տռզած.* **-стѣ́ть** *չ.* *հաստանալ, գէրանալ, տռզիլ։*

Отолью́ *տ.* Отли́ть.

Отоман... *տ.* Оттоман...

Отом|кну́тіе *չ.* *բացելը.* **-кну́ть, ся** *տ.* Отмыкáть, ся I.

Отомну́ *տ.* Отмя́ть.

Ото|мсти́ть (-мщу́ -мстя́тъ; -мсти́) *տ.* Отмсти́ть: **-мщáть** *տ.* Отмщáть; **-мщевáть** *տ.* Отомсти́ть; **-мщéніе** *տ.* Отмщéніе.

Ото|нéніе *չ.* *բարակացնելը, սրելը.* **-ня́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** *տ.* Отáнивать.

Ото|пи́ть (-плю́ -тóпятъ; -пи́), **ся** *տ.* Отáпливать, ся; **-пка** *է.* *տ.* Отоплéніе; **-пки** *ա. յ. տ.* Вы́топки; **-плéніе** *չ.* *վառելը. վառելիք.* наня́ть кóмнату съ освѣщéніемъ и о—іемъ.

Отó|покъ, пка *ա.* **-почекъ**, чка *հնց. մաշուած, քրքրուած տանձան, կօշիկ։*

Отопрý *տ.* Отперéть

Ото|прѣвáть, -прѣть *չ.* [*շնորհիւ ջերմութեան և խոնաւութեան*] *լուծուիլ, գճլուիլ, քակուիլ.* **-прѣлый** *ած.* [*խոնաւութիւնից և ջերմութիւնից*] *լուծուած, գճլուած, քակուած.* **-прѣть** *տ.* Отопрѣвáть.

Ото|птáніе *չ.* *փչացնելը, ծռելը (ոտնամանը).* **-птáть** (-пчý -тóпчутъ; -пчй), **ся** *տ.* Отáптывать, ся.

Отопью *տ.* Отпйть.

Ото|рáчиваніе *չ.* *գկելը, գիկ, բոլորք քաշելը.* **-рáчивать**, -рочйть *ն.* *գկել, գիկ, բոլորք քաշել, շրջանակել։*

Ото|рваніе *չ.* *կտրելը, փրցնելը, գճլելը, պոկելը.* **-рвáть** (-рвý -рвýтъ; -рвй) **ся** *տ.* Отрывáть, ся I.

Оторжá|вѣлый *բյ. ած.* *ժանգից լուծուած, քակուած.* **-вѣть** *չ.* *ժանգոտուելով լուծուիլ, քակուիլ, ընկնիլ։*

Оторможйть (-шý -шáтъ) *ն.* *շուրջանակի փետել, քաշկռտել։*

Óторо|пь *ի.* *ահ, սարսափ, լքում.* его ó. взялá *նա վհատուեց, շուարեց, լքաւ.* **-пѣлость** *ի.* *սարսափահարութիւն, ահաբեկութիւն, լքում.* **-пѣлый** *ած.* *սարսափահար, միտքն ահ ընկած, սոսուած, վախուորուած, լքած, շուարած.* **-пѣніе** *չ.* *վախենալը, վախուորելը, սարսափելը, սոսուելը, լքանելը.* **-пѣть** *չ.* *վախուորել, վախենալ, միտքն ահ ընկնել, սարսափել, ահաբեկուիլ, սոսուիլ, շուարել, լքանել։*

Оторо|чéніе *չ.* *գկելը, գիկ, բոլորք քաշելը, շրջանակելը.* **-чйть** (-чý -чáтъ) *տ.* Отоpáчивать; **-чка** *ի.* **1**, *տ.* Оторочéніе; **2**, *գռեհկ.* *գիկ, բոլորք, շրջագրուագ, եզրագարդ։*

Оторцевáть *տ.* Торцевáть.

Ото|слáніе *չ.* *ուղարկելը, հեռացնելը.* **-слáть** (-шлю -ютъ; -шлй) *տ.* Отсылáть.

Ототкнýть *տ.* Оттыкáть.

Ото|хóчивать, -хóтить (-чу -тятъ) *ն.* кого отъ чего *մէկին մի բան անդուրեկան դարձնել, մի բանի ճաշակից զրկել.* болѣзнь отохóтила его отъ винá *հիւանդութիւնից յետոյ նա այլևս գինի չէ կարողանում ճաշակել։*

Оточтý *տ.* Отчéсть.

Отошйть *չ.* комý *մէկին զզուեցնել, զարշեցնել։*

Ото|шлю *տ.* Отослáть; **-шью** *տ.* Отшйть.

Ото|щáлость *ի.* *նիհարութիւն, վտիտութիւն, լղարութիւն.* **-щáлый** *բյ. ած.* *նիհարած, լղարած, վտիտ դարձած (պահելուց).* **-щáніе, -щáть** *տ.* Отощевáніе, -щевáть; **-щевáніе** *չ.* *նիհարելը, լղարելը.* **-щевáть** (-вáю -ютъ), -щáть *չ.* **1**, *սովալլուկ լինել.* **2**, *նիհարել, լղարել (պահելուց)։*

От|падáніе *չ.* *քակուելը, լուծուելը, պոկ գալը, ընկնելը, վայր ընկնելը.* **-падáть**, -пáсть *չ.* **1**, *քակուել, լուծուել, գճլուել, պոկ գալ, ընկնել, վայր ընկնել, թափուել.* штукатýрка отпáла отъ потолкá; **2**, отъ когó *մէկին դաւաճանել.* о. отъ вѣры *հաւատն ուրանալ, հաւատուրաց դառնալ.* Юліáнъ отпáлъ отъ христiáнской вѣры; **3**, *կորչել, փչանալ, ոչնչանալ.* у негó отпáла охóта къ учéнію; ýлей отпáлъ *փեթակը հանգաւ, մարեց.* **-падéніе** *չ.* **1**, *տ.* Отпадáніе; **2**, *դաւաճանութիւն, ուրացում.* **-падý** *տ.* Отпáсть; **-пáдываніе, -пáдывать** *տ.* Отпадáніе, -дáть; **-пáдышъ** *ա.* **1**, *ծառից վայր ընկած պտուղ.* **2**, *կողմնակի ճիւղ (լեռան).* **3**, *դաւաճան, ուրացող։*

Отпазáнчить *տ.* Пазáнчить.

От|пáиваніе *չ.* **I.** *լուծելը, քակելը (զոդած, կպցրած բանը).* **II.** 1, *կաթով բանելը, գէրացնելը.* 2, *խմեցնելով բուժելը, բժշկելը.* **-пáивать I.** (-поить, -поять) *ն.* 1, *կաթով, դիեցնելով բանել, գէրացնել (օր. հորթին).* 2, *խմեցնելով փրկել, ազատել.* о. когó отъ отрáвы; **II.** (-паять) *լուծել, քակել (զոդած, հալած մետաղով կպցրած բանը).* **-пáйка** *ի.* *լուծում, քակում (զոդած, կպցրած բանի)։*

От|пáлзываніе *չ.* *սողալով հեռանալը.* **-пáлзывать**, -ползáть, -ползтй *չ.* *սողալով հեռանալ, մեկնիլ։*

Отпá|ливаніе *չ.* *այրելը, խանձելը.* **-ливать**, -лйть *ն.* **1**, *դադարել* [*հրացան, տարճանակ ևն*] *զցելուց, արձակելուց, պայթեցնելուց.* **2**, *այրել, խարել, խանձել, մրկել.* **-ся** *անդր.* *պաշտպանուիլ (հրացանաձգութեամբ, թնդանօթաձգութեամբ)։*

Отпáлина *տ.* 'Отпаль.

От|палйть (-лю -лятъ), **ся** *տ.* Отпáливать, ся; **-пáлка** *ի.* **1**, *պաշտպանողական հրացանաձգութիւն, թնդանօթաձգութիւն.* **2**, *այրում, խարում, խանձում, մրկում։*

Отпáлнивать *տ.* Отпóлнивать.

От|пáлый *բյ. ած.* *ընկած, վայր ընկած, քակուած.* **-(óт)паль** *ի.* *ակնուցք, հնացած, լավ ձուկ տակին նստածը։*

Отпáльный *ած.* *պաշտպանողական հրացանաձգութեան, թնդանօթաձգութեան։*

От|пáриваніе *չ.* **1**, *խաշելը, խաշելով կակղացնելը, փափկացնելը.* **2**, *բաղնիքում լողացնելը.* **-пáривать**, -пáрить *ն.* **1**, *խաշել, եփել, խաշելով կակղացնել, փափկացնել.* **2**, *բաղնիքում լողացնել.* **3**, когó *մէկին խարազանել, խիստ ծեծել, թակել, մտրակել.* **-ся** *անդր.* *բաղնիքում լողանալ։*

Отпарй|рованіе *չ.* *դարձնելը (հարուածը).* **-ровать** (-рую -ютъ) *ն.* (*լտ.*) *դարձնել (հարուածը).* о. ударъ.

Отпá|рить (-рю -рятъ) *տ.* Отпáривать; **-рка** *ի.* *տ.* Отпáриваніе.

От|пáрываніе *չ.* *քանդելը, լուծելը (կարը).* **-пáрывать**, -порóть *ն.* **1**, *քանդել, լուծել (կարը), քանդելով, լուծելով, բաժանել.* **2**, когó *մէկին խիստ ծեծել, թակել.* **-ся** *անդր.* *քակուել, քանդուել, լուծուել։*

От|пастй (-сý -сýтъ; *անց.* отпáсъ -слá, ó; -сй) *ն.* *արածացնել պրծնել. չթոյլ տալ այլ ևս արածելու (անասուններին)։*

Отпáсть (-падý -дýтъ; *անց.* отпáлъ -ла, о; -дй) *տ.* Отпадáть.

Отпа|хáніе *չ.* *վարել պրծնելը, հերկել պրծնելը, վարը վերջացնելը.* **-хáть** (-шý -пáшутъ; -шй) *տ.* Отпáхивать II, **-хиваніе** *չ.* **I.** *վարելուց, հերկելուց դադարելը, վարել պրծնելը.* **II.** 1, *հալածելը, քշելը (ճանճերին).* 2, *յետ գցելը.* **-хивать** *ն.* **I.** (-хáть) *դադարել վարելուց, հերկելուց, վարել պրծնել, հեր-*

կել պրծնել. **-ся** ՚ներգ. իւր վարը վերջացնել. **II.** (-хнуть) 1, քշել, հալածել, վանել (ճանճերին, մոծակներին). 2, յետ գցել. **-ся** ՚ներգ. 1, իրանից քշել, հալածել, վանել. о. отъ мухъ; 2, յետ գնալ, բացուել:

Отпа́|чканіе չ. կեղտոտելը, աղտոտելը. **-чкать** կեղտոտել, աղտոտել. **-ся** ՚ներգ. կեղտոտուել, աղտոտուել: [ներկը, վարը վերջացնելը:

Отпа́шка է. վարել պրծնելը, հերկել պրծ-

От|пая́ніе չ. լուծում, քակում (զօդած, կպցրած բանի). **-пая́ть** ա. Отпа́ивать II.

Отпе|ка́ть, -(é)чь ՚. **1,** թխել պրծնել, եփել պրծնել. **2,** խիստ պինդ թխել, այրել, չորացնել. **-ся** ՚ներգ. թխել պրծնել. **-ку́** ա. Отпе́чь.

Отпере́ть (отопру́ -пру́тъ; անց. о́тперъ -рла́, о́; հրմ. отопри́), **ся** ա. Отпира́ть, ся.

Отпе|ча́таніе չ. տպելը, տպագրելը, տըպել, տպագրել պրծնելը. **-ча́тать, ся** ա. Отпеча́тывать, ся; **-ча́тка** է. **1,** ա. Отпеча́таніе; **2,** պրոտոտպութիւն. **-чатлѣва́ніе** չ. կնիք դնելը, տպելը. **-чатлѣва́ть, -чатлѣ́ть** ՚. [կնիք] կոխել, դնել, տպել. **-ся** ՚ներգ. տպաւորուել (յիշողութեան մէջ). **-ча́токъ**, тка ՚. **1,** տիպ, կնիք, պատկեր, նկար. послѣ́дніе о—тки эста́мпа не дово́льно я́вственны; о. ры́бы на ка́мнѣ; **2,*** տիպ, կնիք, հետք, նշան, արտայայտութիւն. всѣ сочине́нія э́того а́втора но́сятъ на себѣ́ о. его́ ге́нія; на лицѣ́ его́ ви́денъ о. звѣ́рства; **-ча́тываніе** ա. Отпеча́таніе; **-ча́тывать**, -ча́тать ՚. **1,** կոխել. [օր. կնիք] դնել. [հետք] թողնել. **2,** տպել. **3,** տպել, տպագրել պրծնել, տպագրութիւնը վերջացնել. кни́гу уже́ отпеча́тали; **-ся** ՚ներգ. տպուել, [հետքի մասին] կոխուել, մնալ. шаги́ его́ отпеча́тались на снѣгу́; кни́га э́та отпеча́тывается (!) уже́ тре́тьимъ изда́ніемъ.

Отпе́чь (-пеку́ -чёшь -ку́тъ; անց. отпёкъ -кла́, о́; հրմ. отпеки́), **ся** ա. Отпека́ть, ся.

От|пива́ніе չ. խմելը (մի մասը). **-пива́ть**, -пи́ть ՚. **1,** խմել (մի մասը). о. вина́ изъ стака́на; **2,** դադարել խմելուց. **-ся** ՚ներգ. **1,** խմելով ապաքինուել, ազատուել (օր. թունաւորութիւնից). **2,** խմելով գէրանալ, բուժուել:

Отпи|ле́ніе, -ли́ваніе չ. սղոցելով կտրելը. **-ли́вать, -ли́ть** (-лю́ -ли́тъ) ՚. սղոցով, սղոցելով կտրել. **-лка** է. սղոցով կտրելը. **-локъ**, лка ՚. սղոցով կտրած մաս:

От|пира́ніе չ. բացելը, բացում. **-пира́тельство** չ. ուրանալը (իր խօսքերը), ուրացում. **-пира́ть**, -пере́ть ՚. բացել, բաց անել. о. дверь, замо́къ; **-ся** ՚ներգ. **1,** բացուել, բաց լինել. воро́та съ трудо́мъ отпира́ются; по пра́здникамъ ла́вки не отпира́ются; **2,** отъ чего́ մի բան ուրանալ, ժխտել. о. отъ свои́хъ словъ; о. отъ свое́й по́дписи; я не отпира́юсь отъ того́, что сказа́лъ; свидѣ́тели отперли́сь отъ свои́хъ показа́ній.

Отпирова́ть (-ру́ю -ю́тъ) չ. [օր. խընջոյքը, խրախճութիւնը, քէֆը] վերջացնել, պրծնել. сва́дьбу его́ отпирова́ли.

От|писа́ніе չ. **1,** պատասխանելը. անդեկացնելը. **2,** [կալքի] գրաւում. **-пи́санный** ը. -ծ. յարքունիս գրաւած. **-писа́ть** (-пишу́ -пи́шутъ; -пиши́), **ся** ա. Отпи́сывать, ся; **-пи́ска** է. պատասխան (գրաւոր), անդեկագրութիւն, զեկուցում. **-пи́сываніе** ա. Отписа́ніе; **-пи́сывать**, -писа́ть ՚. **1,** պատասխանել, պատասխան գրել. անդեկացնել, անդեկագրել. **2,** յարքունիս գրաւել. **3,** ամփոփել, կարգադրել. **-ся** ՚ներգ. **1,** գրագրութիւն անել, գրագրութիւն, նամակագրութիւն ունենալ. я. мно́го отпи́сывался по э́тому дѣ́лу; **2,** գրել պրծնել, գրութիւնը, գրագրութիւնը վերջացնել. **-пись** է. **1,** գրաւոր պատասխան. անդեկագրութիւն, զեկուցում. **2,** յարքունիս գրաւում:

От|пи́тіе չ. ա. Отпива́ніе; **-пи́ть** (отопью́ -пью́тъ; անց. о́тпилъ -ла́, о; հրմ. отпе́й), **ся** ա. Отпива́ть, ся.

От|пиха́ніе չ. յետ մղելը. **-пиха́ть** ա. Отпи́хивать; **-пи́хиваніе** ա. Отпиха́ніе; **-пи́хивать**, -пиха́ть, -пихну́ть ՚. յետ մըղել (հրնգելով, բոթելով), հեռացնել. **-ся** ՚ներգ. հեռանալ, մեկնել. **-пихъ** ՚. յետ մղելը. յետ

Отпишу́ ա. Отписа́ть. [մղող հարուած:

Отпла́|та է. հատուցում. **-ти́ть** (-чу́ -пла́тятъ; -ти́), **ся** ա. Отпла́чивать, ся; **-тный** ը. **1,** վճարելի. հատուցանելի. **2,** հատուցման, փոխարէնը տալու. **-тчикъ** ՚. **-тчица** է. հատուցանող, փոխարէնը հատուցանող, տուող այր, կին. **-че́ніе, -чиваніе** չ. հատուցում, փոխարէնը տալը, հատուցանելը. **-чивать**, -ти́ть ՚. հատուցանել, փոխարէնը տալ, հատուցանել, վճարել. о. кому́ услу́гою за одолже́ніе մէկի լաւութիւնը փոխադարձ ծառայութեամբ հատուցանել. о. неблагода́рностью ապերախտութիւն ցոյց տալ. **-ся** ՚ներգ. փոխանցով ազատուել, փրկուել:

От|плева́ніе չ. դուրս թքելը, ժայթքելը. **-плева́ть** (-плюю́ -ю́тъ), **ся** ա. Отплёвывать, ся; **-плёвываніе** ա. Отплева́ніе; **-плёвывать**, -плева́ть, -плю́нуть ՚. **1,** դուրս թքել, ժայթքել (օր. խուխը). **2,** չ. դադարել թքելուց. **-ся** ՚ներգ. **1,** դուրս թքելով, ժայթքելով ազատուել, հանգստանալ. **2,** թքելով պաշտպանուել, ազատուել, պրծնել:

Отпле|ска́ніе չ. ճպելով, ցայտեցնելով դուրս անելը, պակասեցնելը. **-ска́ть** (-щу́ -пле́щутъ; -щи́) **1,** ՚. ա. Отпле́скивать; **2,** չ. դադարել ճպելուց, ցայտելուց. **-ски́вать**, -ска́ть, -сну́ть **1,** ՚. ճպելով, ցայտեցնելով դուրս անել, դուրս թափել, պակասեցնել. **2,** չ. (կոհակների մասին) կտրել, խորտակուել, փշրուել, ճպել. **-ся** ՚ներգ. (կոհակների մասին) կտրել, փշրուել, խորտակուել. **-(о́т—)скъ** ՚. ճպելիս, ալեկոծութիւն, կոհակակոծութիւն. **-сну́ть, ся** ա. Отпле́скивать, ся.

Отпле|сти́, -сть (-ту́ -ту́тъ; անց. отплёлъ -ла́, о́; հրմ. -ти́), **-сти́сь** ա. Отплета́ть, ся; **-та́ніе** չ. **1,** հիւսել պրծնելը. **2,** լուծելը, հանելը (հիւսածքի միջից). **-та́ть**, -сти́, -(ё)сть ՚. **1,** հիւսել պրծնել. **2,** լուծել. լուծելով, քանդելով հիւսածքի միջից հանել, վերցնել. **-ся** ՚ներգ. քանդուել, լուծուել, ընկնել (հիւսածքի միջից). **-ту́** ա. Отплести́; **-щу́** ա. Отплеска́ть.

Отплóтничать չ. դադարել հիւսնու-թիւնից. հիւսնութիւնից, 'դուրգարութիւնից' ձեռք վերցնել։

Отъ|плыва́ніе չ. [լողալով կամ նաւելով] հեռանալը, մեկնիլը. **-плыва́ть**, -плы́ть չ. [լողալով կամ նաւելով] հեռանալ, մեկնիլ. **-плы́тіе** մեկնում (նաւի). **-плы́ть** (-плыву́ -ву́тъ; -о́тплылъ -ла́, о; հրմ. -плыви́) տ. Отплыва́ть.

Отплю́нуть, ся տ. Отплёвывать, ся.

Отпля|са́ніе չ. պարել պրծնիլը, կաքաւել պրծնիլը. **-са́ть** (-шу́ -пля́шутъ; -ши́), **ся** տ. Отпля́сывать, ся; **-сываніе** տ. Отплясáніе; **-сывать**, -са́ть ն. **1,** պարել պրծնել, կաքաւել պրծնել, պարը, կաքաւը վերջացնել. **2,** պարելիս ձեռք տանել. **3,** պարելով յոգնեցնել, վնասել. о. себѣ но́ги; **4,** չ. դադարել պարելուց, պարը, կաքաւը թողնել. **-ся** —նչ. *отъ чего́ մի բանից խուսափել, խոյս տալ, ազատուել։

Отъ|повѣдно́й, -повѣ́дный տ. Отвѣ́тный; **-повѣ́дь** է. պատասխան. о́. держа́ть պատասխանել. о́. на письмѣ́ գրաւոր պատասխան։

Отъ|поéніе չ. **-по́й** ա. կաթնով բուծել, բուծում (հորթի). **-пои́ть** (-ю́ -я́тъ), **ся** տ. Отпа́ивать, ся I.

Отпо|ла́скиваніе չ. ողողելը (լուացքը). **-ла́скивать**, -лоска́ть, -лосну́ть ն. **1,** ողողել (լուացքը). **2,** ողողել պրծնել, ողողումը վերջացնել. **-ся** —նչ. ողողել պրծնել, ողողումը վերջացնել։

Отпол|за́ть, -зти́, -зть (-зу́ -зу́тъ; անց. отпо́лзъ -зла́, о́; հրմ. -зи́) տ. Отпа́лзывать.

Отполирова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. յղկել պրծնել, ողորկել պրծնել, կոկել պրծնել։

Отпол|не́ніе, -ниваніе չ. մասամբ դատարկելը, պարպելը, թեթեւացնելը. **-нивать, -нить** (-ню́ -нятъ), -ня́ть ն. մասամբ դատարկել, պարպել, թեթեւացնել. **-нка** է. տ. Отполне́ніе; **-ня́ть** տ. Отпо́лнивать.

Отполо|ска́ніе չ. ողողում, ողողելը (լուացքը). **-ска́ть** (-щу́ -ло́щутъ; -щи́), **ся** տ. Отпола́скивать, ся.

Отполосова́ть (-су́ю -ютъ) ն. **1,** շերտ-շերտ կտրել, կտրատել պրծնել. **2,** շերտաւորել, շերտերով զարդարել. **3,** кого́ մէկին խիստ ծեծել, այնքան ծեծել, որ հարուածների շերտերն երևան։

Отпо́рка է. [կարը] քանդելը, լուծելը, քանդելով, լուծելով բաժանելը. **2,** ծեծելը, խարազանելը. **3,** ձող, գործիք մի բան բացելու։

Отпо́рный ած. **1,** դիմադրող, յետ մղող, ընկրկեցնող. **2,** ժխտողական, հերքողական։

Отпо́|рокъ, рка ա. քանդած, լուծած, քանդելով, լուծելով բաժանած բան. **-ро́тіе** չ. քանդելը, լուծելը, բաժանելը. **-ро́ть** (-рю́ -по́рютъ; -ри́), **ся** տ. Отпа́рывать, ся.

Отпо́ръ ա. **1,** ընդդիմադրութիւն, -դրում. дать о. ընդդիմադրել. **2,** ընդդիմադրելիս իր, ատարկայ։

Отпости́ться (-щу́сь -стя́тся; -сти́сь) չ. պահքը, պասը վերջացնել, դադարել պահե-լուց, պասը պահելուց։

Отпо́тче(и)вать (-тчую -ютъ) ն. **1,** մեծարել պրծնել, հիւրասիրել պրծնել. **2,*** խիստ, կծու խօսքերով շշպռել, նախատել. ծեծել, թա-կել։

Отпо|тѣ́лый ած. —ծ. քրտնած, թաց-ուած. **-тѣ́ніе** չ. քրտնիլը, թացուիլը. **-тѣ́ть** չ. քրտնել, թացուիլ։ [**ять** տ. Отпа́ивать I.

От|пою́ տ. Отпои́ть и Отпѣ́ть; **-по-**

Отпра́|ва է. ուղարկելը, -կում, առաքելը, -քում, ճանապարհելը, -հում. **-ви́тель** ա. **-ви́тельница** է. ուղարկող, դրկող, ճանա-պարհող այր, կին. **-вить** (-влю -вятъ; -вь), **ся** տ. Отправля́ть, ся; **-вка** տ. Отпра́-ва; о. това́ровъ, гру́зовъ ապրանքների, բեռների առաքում, ուղարկում, ճանապարհում. о. съ това́рнымъ по́ѣздомъ ապրանքատար գնացքով ճանապարհելը. о. большо́й ско́-рости մեծ արագութեամբ ճանապարհում. **-вле́ніе** չ. **1,** ուղարկում, առաքում, ճանա-պարհում, ճամբայ դնելը. о. пи́семъ, това́-ровъ; **2,** վարում, կատարում. о. до́лжно-сти պաշտօնավարութիւն. о. церко́вныхъ требъ եկեղեցական ծիսակատարութիւն. о. во́инской пови́нности զինուորագրութեան, զինուորական ծառայութեան մատուցումը. жи́-зненное о. բժ. կենսական գործունէութիւն. **-вля́ть**, -вить ն. **1,** ուղարկել, դրկել, (գր.) առաքել, ճանապարհել. о. това́ры мо́ремъ, на пароходѣ́; о. курье́ра, посо́льство; о. письмо́ по по́чтѣ; о. письмо́ на по́чту; о. кого́ въ дере́вню; *о. кого́ на тотъ свѣтъ մէկին կենազրկել, սպանել. **2,** վա-րել, կատարել. о. до́лжность секретаря́; онъ ху́до отправля́етъ свою́ до́лжность; о. пови́нности տուրքեր հատուցանել. о. во́-инскую пови́нность զինուորագրութիւնը, զի-նուորական ծառայութիւնը մատուցանել. о. ба́рщину ճորտական աշխատանքը, պարտաւո-րութիւնները կատարել. о. церко́вныя тре́бы եկեղեցական ծէսերը կատարել. о. слу́жбу, торго́влю ծառայել, առեւտուր, վաճառակա-նութիւն անել. **-вля́ться**, -виться —նչ. գնալ, մեկնիլ, ճանապարհուիլ, ճանապարհ ընկ-նել. о. изъ го́рода въ дере́вню; о. въ це́рковь, на ба́лъ, въ ко́нцертъ, въ теа́тръ; о. въ каре́тѣ, верхо́мъ, пѣшко́мъ, мо́ремъ; о. на добы́чу աւարի ելնել. *о. на тотъ свѣтъ այն աշխարհը գնալ, մեռնել։

Отпра́зд|нованіе չ. տօնել պրծնելը. **-новать** (-ную -ютъ) ն. **1,** տօնել. **2,** տօ-նել պրծնել, տօնը վերջացնել։

От|пра́шиваніе չ. **1,** խնդրելով ազա-տելը. **2,** խնդրելով արձակել տալը. **-пра́ши-вать**, -проси́ть ն. **1,** խնդրելով ազատել, թափել. **2,** արձակուրդ խնդրել, խնդրելով ար-ձակել տալ. онъ отпроси́лъ дѣте́й на́ два дня նա իր որդոց համար երկու օր արձակուրդ առաւ. о. дѣте́й домо́й, въ о́тпускъ; **-ся** —նչ. [իր համար] արձակուրդ խնդրել, ստանալ. онъ отпроси́лся въ о́тпускъ на недѣ́лю; **-про́съ** ա. տ. Отпра́шиваніе; **-проси́ть** (-шу́ -про́сятъ; -си́), **ся** տ. От-пра́шивать, ся; **-проше́ніе** տ. Отпра́ши-ваніе.

Отпру́|да է. կապելը (ջուրը). **-ди́ть** (-жу́ -пру́дятъ; -ди́), **-жа́ть, -живать** ն.

1, կապել (ջուրը). 2, կապած ջուրը բաց թողնել (պատնէշը քանդելով). **-жéніе** չ. տ. Отпрýда.

Отпрý|кивать, -кнуть ն. «պրու» ասել, կանգնեցնել, 'տռռ անել' (լծած ձիուն). «и кýчеръ осторóжно и дáже нѣсколько рóбко отпрýкивалъ коренникá».

От|прыгать ն. դադարել ցատկելուց, ցատկոտելուց, թռչկոտելուց, 'ծուլ ծուլ' լինելուց. онъ ужé *отпрыгалъ свой вѣкъ նորա ժամն արդէն գնացել է եկել. **-пры́гиваніе** չ. յետ ցատկելը, յետ ոստնելը, յետ թռչելը. **-пры́гивать, -пры́гнуть** չ. յետ ցատկել, յետ ոստնել, յետ թռչել. -(óт)**пры́гъ** ա. **-пры́жка** ի. թռչում, ցատկում, ոստնում։

От|прысканіе չ. սրսկելը, վրան ցանելը, շաղ տալը. **-прыскиваніе** չ. 1, տ. Отпрысканіе; 2, յետ ցայտեցնելը. 3, [ծիլ, կոկոն, ճիւղ] քշելը, արձակելը. **-прыскивать**, -прыснуть ն. 1, սրսկել, վրան ցանել. շաղ տալ (օր. ջուր). 2, յետ ցայտեցնել, [օր. կայծեր] արձակել. 3, [ծիլ, կոկոն, ճիւղ] արձակել, քշել. **-прыскнóй** ած. ծլող, բացւող. о. цвѣтóкъ; **-прыскъ** ա. 1, ծիլ, ճիւղ, շիւղ. 2, շառաւիղ, բարունակ. благорóдный о. рóда Валуá; **-прыснуть** տ. Отпрыскивать.

Отпрѣль ի. Ջերմութիւնից և խոնաւութիւնից լուծուած, քայքուած տեղ։

От|прягáніе չ. լծից արձակում. **-прягáть**, -прячь ն. լծից արձակել, լուծը վերցնել. **-ся** անդր. լծից արձակուել. **-прягý** տ. Отпрячь.

От|прядáть 1, չ. դադարել մանելուց. 2, (-прясть) ն. ա, մանել պրծնել. բ, մանելով վճարել (պարտքը). 3, տ. Отпрядывать; **-прядéніе** չ. 1, մանել պրծնելը. 2, մանելով վճարելը, հատուցանելը (պարտքը). **-прядý** տ. Отпрясть; **-прядываніе** չ. ընկրկում, յետ թռչելը, յետ ոստնելը. **-прядывать**, -прядáть, -прянуть չ. ընկրկել, յետ թռչել, յետ ոստնել. гулъ отпрянулъ раскáтомъ թնդիւնն որոտընդոստ արձագանգ տուաւ. **-прядышъ** ա. 1, դուրս պրծած, դուրս ցցուած մազ. 2, թաւծ բան, փնջուր։

Отпря|жéніе չ. **-жка** ի. լծից արձակելը, -կում. **-жнóй** ած. լծից արձակած։

От|прянуть տ. Отпрядывать; **-прясть** (-прядý -дýтъ; -ди́) տ. Отпрядáть 2; **-прячь** (-прягý -жёшь -гýтъ; անց. отпрягъ -глá, ó; -ги́), **ся** տ. Отпрягáть, ся.

От|пугáніе չ. խրտնեցնելը, հալածելը. **-пугáть** տ. Отпýгивать; **-пýгиваніе** չ. շարունակ խրտնեցնելը, հալածելը. **-пýгивать**, -пугáть, **-пугнýть** ն. խրտնեցնել, խրտնեցնելով, վախեցնելով հալածել, քշել. **-пýгъ** ա. խրտնեցնելը, -նում, հալածելը, -ծում։

Отпýд|реніе չ. շպարում, շպարելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. 1, շպարել պրծնել. շպարումը վերջացնել. 3, когó մէկին յանդիմանել, շշպրել, ներկել. **-ся** անդր. շպարուել։

От|пускáніе չ. 1, թողնելը. արձակելը. 2, տալը, բաց թողնելը. 3, թողնելը, ներելը. 4, թողնելը, երկարացնելը, աճեցնելը (մօրուքը, մազերը). 5, թուլացնելը, 'բօշացնելը'. 6, սրելը, յեսանելը. **-пускáть**, -пущáть, -пусти́ть ն. 1, արձակել, թողնել որ գնայ. зáвтра прáздникъ, насъ отпýстятъ домóй; о. людéй со дворá ծառաներին արձակուրդ տալ. 2, արձակել, ազատութիւն տալ. о. на вóлю ազատութիւն տալ (ճորտին). оставáлся тóлько оди́нъ слугá, и тогó пришлóсь о—сти́ть —նորան էլ հարկադրուեցայ արձակել. о. словéчко բերնից խօսք դուրս թողնել. о. острóту սրախօսութիւն անել. 3, տալ, բաց թողնել. казнá отпусти́ла сто ты́сячъ рублéй на эту пострóйку; онъ мнѣ отпусти́лъ товáровъ на двѣ ты́сячи рублéй; 4, թողնել, ներել (մեղքերը). о. комý грѣхи́; о. дýшу на покаяніе թողնել որ ապաշխարէ. 5, թողնել, երկարացնել, թողնել որ աճի, երկարանայ. о. бóроду; 6, թուլացնել, 'բօշացնել'. о. стрýны; о. пóясъ, подпрýгу; о. сталь պողպատը կակղացնել. о. винтъ; 7, սրել, յեսանել. о. сáблю; **-пускнáя**, óй ի. ազատագիր, ազատութեան կամ արձակուրդութեան թուղթ (որ տալիս էին ճորտութիւնից ազատուածին). дать о—ую крѣпостнóму человѣку; **-пускнóй** ած. 1, թողնելու, արձակելու. արձակման. о. билéтъ արձակման տոմսակ, թուղթ, գիր. 2, արձակած, ազատ թողած. о. солдáтъ; 3, ուղարկելի, բաց թողնելի. о—ые товáры; **-пускъ** ա. 1, արձակուրդ. взять о. на мѣсяцъ մի ամսով արձակուրդ վերցնել. дать о.; проси́ться въ о. արձակուրդ խնդրել. быть въ безсрóчномъ о—ý անորոշ ժամանակով արձակուած լինել. 2, տալը, բաց թողնելը. о. въ долгъ պարտ տալը. о. сýммы на пострóйку; 3, ուղարկում, առաքում. о. товáровъ за грани́цу; **-пусти́тельный** ած. 1, ներելի, թողլի. 2, արձակող. о—ая моли́тва ժամերգութեան վերջը կարդացուող աղօթք. **-пусти́ть** (-щý -пýстятъ; -сти́) տ. Отпускáть; **-пусть** ա. 1, ժամերգութեան վերջը կարդացուող աղօթք, օրհնութիւն. 2, թողութիւն (մեղքերի)։

Отпý|таніе չ. քանդելը, լուծելը, քանդելով, լուծելով արձակելը, հանելը, վերցնելը. **-тать, ся** տ. Отпýтывать, ся.

Отпутешéствовать (-ствую -уть) չ. ճանապարհորդութիւնը վերջացնել, դադարել ճանապարհորդելուց։

Отпý|тываніе տ. Отпýтаніе; **-тывать**, -тать ն. քանդել, լուծել. քանդելով, լուծելով արձակել, հանել, վերցնել. **-ся** անդր. արձակուել, լուծուել։

Отпý|ченіе, -чиваніе չ. ուռցնելը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. ուռցնել. штукатýрку отпýчило ծեփը լուծուել, քակուել է. **-ся** անդր. ուռչել, լուծուել, քակուել (ծեփի մասին)։

Отпу|щáть ռմկ. տ. Отпускáть: **-щéніе** չ. 1, թողում, արձակում. о. на вóлю ազատագրում, ազատութիւն տալը. 2, թողութիւն, ներում (մեղքերի). козёлъ о—ія արձակման նոխազ, քաւութեան նոխազ. **-щенникъ** ա. **-щенница** ի. ճորտութիւնից ազատուած, ազատագրուած այր, կին. **-щý** տ. Отпусти́ть.

От|пѣвáльный ած. թաղման. о. обрядъ թաղման ծէս, ծիսակատարութիւն. **-пѣвá-**

ніе չ. 1, երգել պրծնելը. 2, Թաղման կարգ, ծիսակատարութիւն· **-пѣвáть**, -пѣть ն. 1, երգել պրծնել. 2, [պաշտօն, ժամերգութիւն, Թաղման ծէս] կատարել վերջացնել. о. молéбенъ մաղԹանք կատարել. о. покóйника ննջեցեալի Թաղման ծէսը կատարել. 3,* комý մէկին յանդիմանել, շշպրել. я емý слáвно отпѣ́лъ ես նորա կարմիրը կապեցի, նորան լաւ շշպրեցի. **-пѣ́въ** ա. ժամերգութեան վերջ, վախճան. обѣ́дня на о—ѣ պատարագը վերջանալու վրայ է. **-пѣ́тіе** չ. 1, երգել պրծնելը. 2, покóйника ննջեցեալի հոգեհանգիստը կամ Թաղման ծէսը. по о—іи покóйника ննջեցեալի Թաղման ծէսից յետոյ. **-пѣ́тый** ըդ. ած. 1, երգուած. о. покóйникъ ննջեցեալ, որի հոգեհանգիստը կամ Թաղման ծէսն արդէն կատարուած է. 2, անյուսալի, անուղղայ. о. пьяница; о. лгунъ; **-пѣ́ть** (-пою́ -ю́тъ; -по́й) տ. Отпѣвáть.

Отпя́|тить (-чу -тя́тъ; -ть), **ся** տ. Отпя́чивать, ся; **-ченіе, -чиваніе** չ. յետ մղելը, յետ տանելը, ընկրկեցնելը. **-чивать**, -тить ն. յետ մղել, յետ տանել, ընկրկել, ընկրկեցնել. **-ся** չզբ. ընկրկել, յետ-յետ գնալ։

Отра|бáтываніе տ. Отрабóтаніе; **-бáтывать**, -бóтать ն. 1, գործը, աշխատանքը վերջացնել. 2, մշակել, գործել, շինել. 3, աշխատելով, բանելով վճարել, հատուցանել. **-ся** չզբ. իւր գործը, աշխատանքը վերջացնել, պրծնել. **-бóтаніе** չ. 1, գործը, աշխատանքը վերջացնելը. 2, բանելով, աշխատելով վճարելը, հատուցանելը **-бóтать, ся** տ. Отрабáтывать, ся; **-бóтка** ի. տ. Отрабóтаніе; заёмъ подъ о—у աշխատանքով, բանելով հատուցանելի փոխառութիւն։

Отрá|ва ի. 1, Թունաւորում, -ութիւն. 2, Թոյն, 'դեղ'. **-ви́тель** ա. **-ви́тельница** ի. Թունաւորող, -րիչ այր, կին. **-ви́ть** (-влю́ -áвятъ; -ви́), **ся** տ. Отравля́ть, ся; **-влéніе** չ. Թունաւորում. **-вливать, -вля́ть**, -ви́ть ն. 1, Թունաւորել, 'դեղել'. 2,* Թունաւորել, մաշել (կեանքը). **-ся** չզբ. Թունաւորուիլ, Թոյն, 'դեղ' ընդունել. **-вный** ած. Թունաւոր. **-вщикъ, -вщица** տ. Отрави́тель, -ви́тельница.

Отрá|да ի. մխիԹարութիւն, սփոփանք. բերկրութիւն. о. сéрдца моегó; э́то слу́житъ мнѣ о—ою въ страдáніяхъ; **-дный** ած. մխիԹարական, սփոփիչ, բերկրալի, ուրախալի. о—ая нóвость; о—ое явлéніе.

Отра|жáемость ի. Փիզ. հնարաւորութիւն անդրադարձնելու. **-жáемый** ըդ. ած. անդրադարձնելի. **-жáтель** ա. արտացոլող. անդրադարձնող. **-жáтельный** ած. ցոլացնող. անդրադարձնող. о—ое зéркало; **-жáть**, -зи́ть ն. 1, յետ մղել, վանել. о. непріятеля, нападéніе; о. удáръ հարուածը բանել, արգելել. 2, հերքել, 'ջրել'. о. дóводы; 3, արտացոլել, անդրադարձնել. зéркало отражáетъ предмéты; стѣнá отражáетъ сóлнечные лучи́; э́хо отражáетъ звукъ; **-ся** չզբ. ցոլանալ, անդրադառնալ, արտացոլուիլ. лучи́ отражáются въ зéркалѣ; **-жéніе** չ. 1, յետ մղում, վանում. 2, ցոլացում, անդրադարձում, անդրադարձութիւն. 3, հերքում, ժխտում, ջրում. **-зи́тельный** ած. յետ մղող, վանող, -նիչ. о—ая си́ла; о. бой պաշտպանողական կռիւ. **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ; -зи́) տ. Отражáть, ся.

Отрáи|ваніе չ. նոր դուրս եկած պարսը փեԹակից հանելը, բաժանելը. **-вать**, отрои́ть ն. Մեղւք. նոր դուրս եկած պարսը (рой) փեԹակից հանել, բաժանել. **-ся** չզբ. պարսել։

Отрапор|товáніе չ. զեկուցում, զեկուցանելը. **-товáть** (-ту́ю -ютъ) ն. о чёмъ մի բանի մասին զեկուցանել, զեկուցում տալ։

Óтрасль ի. 1, բողբոջ, ճիւղ, շիւղ, առծ. каковó дéрево, таковá и ó. (առծ.). 2, ճիւղ. ճիւղաւորութիւն, բաժանմունք. ó. горъ, хребтá; ó. знáнія, наýки; ó. торгóвли, промы́шленности; 3, շառաւիղ, բարունակ. послѣ́дняя ó. э́того рóда.

Отра|стáть, -сти́ (-сту́ -сту́тъ; անց. отрóсъ -слá, ó; հրմ. -сти́) չ. նորից աճել, մեծանալ. ճիւղեր քշել. вóлосы у негó отрастáютъ; **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ; -сти́), **-щáть**, -щивать ն. Թողնել, որ աճի, մեծանայ, աճեցնել, մեծացնել. о. себѣ́ брю́хо փորը հաստացնել, պորտը պարարել. **-щéніе, -щиваніе** չ. աճեցնելը, մեծացնելը. **-щивать** տ. Отращáть; **-щу́** տ. Отрасти́ть.

Отрéбье չ. անպիտան, անշահ մնացորդ, աղբ. о. óбщества հասարակութեան փուշ, ապիկար, անպիտան մարդ. о. рóда человѣ́ческаго մարդկային ազգի ամենաանարգ մարդ։

Отрез|вя́ть (-влю́ -вя́тъ; -ви́), **ся** տ. Отрезвля́ть, ся; **-влéніе** չ. զգաստացնելը, սԹափեցնելը. **-вля́ть**, -ви́ть ն. 1, զգաստացնել. 2,* զգաստացնել, սԹափեցնել, խելքի բերել. **-ся** չզբ. զգաստանալ. **-вля́ющій** ած. զգաստացնող, զգաստացուցիչ. э́то подѣ́йствуетъ на нихъ о—имъ óбразомъ այդ նրանց կ'զգաստացնէ, խելքի կբերէ։

От|рекáніе չ. ուրացում, բացասում, հերքում. **-рекáтельство** չ. ուրացութիւն, ուրացում. **-рекáть**, -рéчь տ. Отрицáть; **-ся** չզբ. 1, отъ когó, отъ чегó մէկին, մի բան ուրանալ, մէկից, մի բանից հրաժարուիլ. Св. Пётръ три рáза отрекáлся отъ Христá; о. отъ отцá, отъ рóдины; о. отъ свои́хъ словъ; о. отъ міра, отъ свѣ́та; о. отъ престóла; о. отъ своéй вѣ́ры; свидѣ́тели отрекли́сь отъ свои́хъ показáній.

От|рекомендовáть, ся տ. Рекомендовáть, ся; **-рéку** տ. Отрéчь.

Отре|пáніе չ. 1, շուրջանակի քերելը, գզգզելը. 2, [կանեփը, կտաւատը] ծեծելը, կեղևելը, մազմզուկները հանելը. **-пáть** (-плю́ -трéплютъ; -пли́) տ. Отрéпливать; **-(ё)пки** ա. յ. 1, փուշ, խծուծ (կանեփի մնացորդներից). 2. ցնցոտի, մաշուած, գզուած շորեր. **-плéніе, -пливаніе** տ. Отрепáніе; **-пливать**, -пля́ть, -пáть, -(ё)пывать ն. 1, շուրջանակի քերել, գզգզել, փետել. о. кóсмы; 2, ծեծել, կեղևել (կտաւատը, կանեփը). մազմզուկները հանել. **-плю́** տ. Отрепáть; **-пля́ть** տ. Отрéпливать; **-(ё)пываніе, -(ё)пывать** տ. Отрепáніе, -пливать; **-пье** չ. 1, կանեփի, կտաւատի եւ այլ անպէտք մնացորդներ, խծուծ. 2, ցնցոտի, մաշուած, քրքրուած շորեր, շորեղէն։

Отретироваться (-рую́сь -ются) *ա.* Ретирова́ться.

От|рече́ніе *գ.* *հրաժարում.* о. отъ престо́ла: о. отъ насле́дства; о. отъ свѣ́та, отъ по́честей; актъ о—ія *հրաժարագիր.* о. Св. Петра́ *ս. Պետրոսի ուրացումը.* **-рече́нный** *ը.* **-ծ.** *մերժած, ժխտած.* о—ыя кни́ги *պարսաւած, անվաւեր գրքեր.* **-ре́чь** (-реку́ -чёшь -ку́тъ; *անց.* отрёкъ -кла́, о́; *հրմ.* -кі́), **ся** *ա.* Отрека́ть, ся. [рѣва́ть.

Отря́|нутіе *գ.* *մերժում.* **-нуть** *ա.* От-

Отри|ца́ніе *գ.* *ժխտում, ուրացում, բացասում, հերքում.* **-ца́тель** *—.* **-ца́тельница** *է.* *բացասող, հերքող, ժխտող, ուրացող այր, կին.* **-ца́тельно** *մ.* *բացասական կերպով.* **-ца́тельный** *-ծ.* *բացասաբար, բացասական, ժխտական, ժխտողական.* о. отвѣ́тъ; о—ая части́ца *բառ.* *բացասական մասնիկ.* о—ая величина́ *մաթմ.* *բացասական քանակութիւն.* **-ца́тельство** *ա.* Отрека́тельство; **-ца́ть** *ն.* *բացասել, ժխտել, հերքել, ուրանալ.* я не отрица́ю э́того.

Отро́гъ *—.* **1,** *ճիւղաւորութիւն, ճիւղ.* **2,** *կողմնակի լեռնաշար, լեռնաշղթայի ճիւղաւորութիւն։*

От|роди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́), **ся** *ա.* Отрожда́ть, ся; **-ро́діе** *գ.* **1,** *ծնունդ, սերունդ, ազգ, ցեղ.* ехи́днино о. *ծնունդք իժից.* **2,** *այլասերում, վատասերում.* **-ро́докъ,** дка *—.* [*ծնաի արմատից բուսած*] *բողբոջ, ճիւղ, շիւղ. նորաբողբոջ սոխ.* **-роду** *մ.* *ծնունդէս ի վեր, ծնած, ամբողջ կեանքի ընթացքում։* [դուններ։

Отро́екъ, ро́йка *—.* *նոր պարսած մեղու.*

Отро|жа́ть, -жда́ть, -ди́ть *ն.* **1,** *ծնել, վերածնել, զայացնել.* **2,** [*արմատից ճիւղ, շիւղ արձակել*] *ընձիւղել.* **-ся** *-ներ.* *բողբոջել, վերածնել, բազմանալ.* саранча́ отроди́лась *մարախը ձու է ածել.* оте́цъ и мать отроди́лись въ дѣ́тяхъ свои́хъ; **-жде́ніе** *գ.* **1,** *վերածնում, զայացում.* **2,** *սերունդ, ժառանգներ։* [вать, ся.

Отрои́ть (-рою́ -я́тъ), **ся** *ա.* Отра́и-

От|рокови́ца *է.* [7—15 *տարեկան*] *դեռահաս աղջիկ.* **-роколюби́вый** *ա.* Чадолюби́вый; **-ро́къ** *—.* [7—15 *տարեկան*] *տղայ, մանչ, պատանի.* семь спя́щихъ о́—овъ *եկեղ. պատմ.* *եօթն ննջած պատանիներ.* **2,** (*գր.*) *մանուկ, ծառայ, սպասաւոր, «ֆողբաւոր»։*

Отро|ста́ть *ա.* Отраста́ть; **-сти́** *ա.* Отрасти́ *և* Отраста́ть; **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ; -сти́) *ա.* Отраща́ть.

От|ро́стокъ, тка *—.* **-ро́сточекъ,** чка *նւզ.* **1,** *ընձիւղ, ճիւղ, շիւղ.* **2,** *կզմխ.* *յաւելուած (աղիքի), աւելորդ աղիք.* **3,** *կողք, ճիւղ (եղջերուի պոզի).* рога́ объ осьми́ о—ткахъ *ութ ճիւղ եղջիւր։*

Отро|чески *մ.* *մանկաբար.* **-ческій** *-ծ.* *մանկան, մանկական, տղայական, պատանու, պատանեկան.* о́. во́зрастъ; **-чество** *մ.* *մանկութիւն, տղայութիւն, պատանեկութիւն.* **-чествовать** (-ствую -ютъ) *գ.* *մանուկ, պատանի լինել, մանկական կամ պատանեկան հասակում լինել։* [-ще́ніе.

Отро|ща́ть, -ще́ніе *ա.* Отраща́ть,

От|ро́ю *ա.* Отры́ть; **-ру́** *ա.* Отере́ть.

Отру|ба́ніе *գ.* *կտրելը, թագնելը.* **-ба́ть,** -би́ть *ն.* **1,** *կտրել,* (*գր.*) *հատանել, թագնել.* о. часть бревна́; о. кому́ го́лову; **2,** *ամփ.* *տալ, պատասխանել.* свидѣ́тель на вопро́сы предсѣда́теля безжи́зненно отруба́лъ: «такъ то́чно-съ».

От|рубева́тый *-ծ.* *թեփոտ.* **-рубе́йный** *-ծ.* *թեփակերպ.* **-рубе́йный, -рубено́й** *-ծ.* *թեփոտ. թեփից.* **-рубя,** ей *է. յ.* *թեփ.* пшени́чныя о́.; о́. при вы́дѣлкѣ крупы́; **-рубя́стый** *-ծ.* *թեփոտ, թեփալից։*

От|руби́ть (-блю́ -ру́бятъ; -би́) *ա.* Отруба́ть; **-ру́бка** *է.* **-рубле́ніе** *գ.* *կտրում, հատանում, թագնում.* **-рубно́й** *ա.* Отру́бный; -(о́т)**рубный** *-ծ.* *թեփի, թեփոտ, թեփից պատրաստած.* о́. хлѣ́бъ; **-ру́бный** *-ծ.* **1,** *կտրած, թագրած.* **2,** *զատած, բաժանած.* **-ру́бокъ,** бка *—.* **-ру́бочекъ,** чка *նւզ.* [*գերանից, տախտակից եւն կտրած*] *կտոր, կոճղ.* **-ру́бъ** *—.* *կտրուածք, կտրած տեղ.* бревно́ въ о—ѣ 15 дю́ймовъ *գերան, որի տրամագիծը 15 դիւյմ ունի։*

О́тру|бь *է.* *մորթի թեփ, կաշու թեփ.* **-бяно́й, -бя́ный** *ա.* Отрубе́йный.

От|рыва́ніе *գ.* **I.** *քաղելը, պոկելը, 'պոկելը', քակելը.* **II.** *փորելով, պեղելով հանելը.* **-рыва́ть I.** (-орва́ть) 1, *քաղել. պոկել, 'պոկել'. քակել, լուծել.* о. рука́въ у пла́тья; ему́ оторва́ло ядро́мъ ру́ку *թնդանօթի գնդակը նորա ձեռքը կտրեց.* 2, *հեռացնել, յետ քաշել.* о. кого́ отъ чте́нія, отъ дѣ́ла; не о. свои́хъ гла́зъ отъ кого́; **-ся** *-ներ.* 1, *պոկուիլ, 'պոկուիլ', լուծուիլ, քակուիլ.* у сюртука́ оторва́лся рука́въ; 2, отъ чего́ *մի բանից հեռանալ, մի բան ձգել, թողնել.* я не могу́ оторва́ться отъ рабо́ты; **II.** (-ры́ть) *ն.* 1, *փորելով, *հետախուզելով բացել, գտնել, հանել.* я не зна́ю, гдѣ онъ отры́лъ э́ту рѣ́дкость; 2, *փորելով անջատել, բաժանել, զատել։*

Отры́|висто *մ.* **1,** *ընդմիջումներով, ընդհատումներով, կանգ առնելով.* чита́ть, писа́ть, говори́ть, разска́зывать о.; **-вистость** *է.* *ընդմիջում.* **-вистый** *-ծ.* **1,** *ընդհատուող, ընդմիջուող.* **անհարթ, անկապ, անյօդ.* о. го́лосъ; о—ая рѣчь; о. слогъ; о. уда́ръ *խիստ, 'մէջբեր' տուած հարուած.* **-вка** *է.* **1,** *ընդհատում, ընդմիջում. խանգարում.* **2,** *պոկում, պոկում, քակում.* **-вокъ,** вка *—.* **-во́чекъ.** чка *նւզ.* **1,** *կտոր, հատուած, պատառ. պատառիկ, բեկոր, նշխար.* о—вки изъ дре́внихъ писа́телей *կտորներ, հատուածներ հին, դասական հեղինակներից.* онъ прочёлъ лишь о. изъ своего́ сочине́нія; **-во́чно** *մ.* *ընդհատումներով, ընդմիջումներով.* **-во́чный** *-ծ.* *հատուածական, ընդմիջումներով, ընդհատումներով* о—ое уче́ніе *անկանոն, ընդմիջումներով ուսուցում.* о—ыя свѣ́дѣнія *թերի, կցկտուր, թեր տեղեկութիւններ.* о. календа́рь *հատուածական օրացոյց.* **-вчиво, -вчивость, -вчивый** *ա.* Отры́висто, -стость, -стый; **-ры́въ** *—.* *կտրուածք, պատառուածք։*

Отры|га́ніе *գ.* *ձգքալը, բեկալը, բեր-կալով բերանը բերելը, ժայթքելը.* **-га́ть,**

-гнуть ն. ձգտել, բզկել, բզկելով բերանը բերել. ժայթքել. о. жвáчку որոճալ. о. слóво նախատական, հայհոյական խօսք արտասանել. **-ся** չ. **1,** (հիւանդութեան մասին) յայտնուիլ, կրկնուիլ, հետեւանքները ցոյց տալ. эта болѣ́знь совреме́немъ отрыгнётся; **2,** ընդ. բզկալ, ձգտել. мнѣ отрыгáется; **-жка** է. ձգտում, ձգտանք, բզկոց, բզկում. у меня́ о.; о. болѣ́зни հիւանդութեան կրկնութիւն, վերադարձ։

От|ры́тіе չ. **1,** փորելով բացելը, զանելը, հանելը. **2,** փորելով անջատելը, զատելը. **-рыть** (-рóю -ютъ; -рóй) ա. Отрывáть.

От|рѣвáть, -ри́нуть ն. ակ. ալ. մերժել. о. прóсьбу.

Отрѣ́|жу ա. Отрѣ́зать; **-заніе** չ. կտրելը, հատանելը. **-зать** (-жу -жутъ; -жь) ա. Отрѣ́зывать; **-зка** է. կտրում, հատանում. հատուած. **-зно́й** -ծ. **1,** կտրած. о. кóнусъ ծայրատ կոն(ու). о—ые лугá սահմաններից օրոշուած մարգագետիններ. о. откáзъ բացարձակ մերժում **2,** կտրելի, կտրելու. о. купóнъ կտրոն. **-зокъ,** зка ա. **1,** կտոր, մաս. **2,** արհեստ. հատուած, մաս (չըջանի). **-зочекъ,** чка նւզ. **1,** պատիկ կտոր, մասնիկ. **-зъ** ա. կտրուածք, կտրած տեղը. дéрево 10 вершкóвъ въ о—ѣ տասն վերշոկ տրամագծով ծառ. на о. վճառական կերպով, կտրական կերպով, բացարձակապէս. отказáть на о.; **-зываніе** չ. կտրելը, հատանելը. **-зывать,** -зать ն. **1,** կտրել, (գր.) հատանել. о. хлѣ́ба, кусóкъ говя́дины; семь разъ примѣ́рь, а разъ отрѣ́жь (առծ.). мы отрѣ́зали непріятельскій авангáрдъ մենք զերեցինք թշնամու յառաջապահ զօրքը. **2,** չափելով կտրել. отрѣ́жьте мнѣ арши́нъ сукнá; при размежевáніи у негó отрѣ́зали пять десяти́нъ земли́—նորանից խլեցին, նորա հողից կտրեցին։

Отрѣ|шáемость է. կտրելիութիւն հեռացնելու, տրձակելու, պաշտօնանկ անելու. **-шáть,** -ши́ть ն. **1,** արձակել, հեռացնել. о. когó отъ дóлжности մէկին պաշտօնանկ անել. о. отъ цéркви բանադրել. **2,** բիմ. լուծել, զատել, բաժանել. **-ся** -ն.ըր. когó, чегó կմ отъ когó, отъ чегó մէկից. մի բանից հեռանալ. **2,** բիմ. լուծուիլ, զատուիլ, բաժանուիլ. **-шéніе** չ. արձակում, պաշտօնանկութիւն. լուծում. о. отъ дóлжности պաշտօնանկութիւն. о. отъ цéркви բանադրում. **-ши́ть** (-шý -шáтъ), **ся** ա. Отрѣшáть, ся.

Отря́|децъ, дца ա. նւզ. պատիկ վաշտ, ջոկատ, զորախմբակ. **-ди́ть** (-жý -ря́дятъ; -ди́) ա. Отряжáть; **-дный** -ծ. վաշտի, ջոկատի, զորախմբի. **-дъ** ա. **1,** ա. Отряжáніе; **2,** վաշտ, զորախումբ, ջոկատ. **-жáніе** չ. ուղարկելը, ատրելը. **-жáть,** -ди́ть ն. ուղարկել. ղրկել. ատրել (որոշ պատուէրով). о. полкъ, чтóбы поддержáть атáку; **-жéніе** չ. ուղարկում, ղրկում, ատրում։

Отря|сáніе չ. **1,** թափ տալը, թօթափելը. **2,** ցնցելը, ցնցելով դլորելը, ·տապալելը. **-сáть,** -сти́, -сть ն. **1,** թափ տալ, թօթափել. „они́ же, отря́сши на нихъ прахъ отъ ногъ своихъ…“ նա նոքա թօթափեցին զփոշի ոտից ի վերայ նոցա… (Գործք, 13$_{51}$). **2,** ցնցել, ցնցելով դլորել, տապալել. **-сáться,** -сти́сь -ն.ըր. ինքն իրան թափ տալ, թօթափուիլ. **-ска** թօթափում. ցնցում, գլորում (ցնցելով). **-сти́,** **-сть** (-сý -сýтъ; անց. -ря́съ -слá, ó; հրմ. -ряси́), **-сти́сь** ա. Отрясáть, ся; **-сываніе,** **-сывать,** **ся** ա. Отрясáніе, -сáть, ся.

Отря́|хиваніе չ. թօթափելը, թափ տալը. **-хивать,** **-хну́ть** ն. թօթափել, թափ տալ (շորը, փոշին). о. прахъ съ ногъ своихъ; **-ся** -ն.ըր. թափահարուիլ, իր շորը, ոտնամանը եւն թափ տալ. не *отря́хивайся բանը մի երկարացնիր, գլուխ մի ցաւեցնիր։

Отса|ди́ть (-жý -сáдятъ; -ди́) ա. Отсáживать; **-дка** է. [տունկը] տեղափոխելը, տանձրն, զատ անկելը. **-докъ,** дка ա. փոխադրած, ուրիշ, տանձրն տեղ տնկած տունկ, բոյս. **-жéніе,** **-живаніе** չ. ա. Отсáдка; **-живать,** -ди́ть ն. [տունկը] փոխադրել, տեղափոխել, ուրիշ տեղ, տանձրն տնկել. **-жý** ա. Отсади́ть.

Отсáсы|ваніе չ. ծծելը, ծծել պրծնելը. **-вать,** отсосáть ն. **1,** [մասամբ] ծծել. **2,** ծծելով հանել, քամել. **3,** դադարել ծծելուց, ծծել պրծնել։ [մել, հանել, մզել։

От|сáчивать, -сочи́ть ն. հիւթը քա-

От|свѣ́тъ ա. ցոլք, շող, արտացոլում. **-свѣ́чиваніе** չ. արտացոլում. արտացոլացում. **-свѣ́чивать** **1,** ն. ցոլացնել, արտացոլացնել, անդրադարձնել (լոյսը). **2,** չ. ցոլանալ, արտացոլել, շողալ, անդրադառնալ։

Отсебя́тина է. ինքնից աւելացրած բան, խօսք, դարձուածք. такóй-то арти́стъ въ разговóрѣ съ Гáмлетомъ позвóлилъ себѣ́ сказáть неумѣ́стную о—у.

От|селéнецъ, нца ա. ուրիշ տեղ գաղթեցրած, տեղափոխուած, հեռացրած. **-селéніе** չ. գաղթեցնում, տեղափոխում, հեռացնում. **-сели́ть** (-лю́ -ля́тъ), **ся** ա. Отселя́ть, ся; **-сёлокъ,** лка ա. նորաշէն, պատիկ գիւղ, շէն, որի բնակիչները մի ուրիշ, մեծ գիւղից գաղթեցրած են։

Отсé|ль, **-лѣ** մ. **1,** այստեղից. **2,** այս բոպէից 'ի վեր, այս ժամանակից սկսած։

Отсе|ля́ть, -ли́ть ն. գաղթեցնել, տեղափոխել (գիւղացիներին). **-ся** -ն.ըր. գաղթել, տեղափոխուել։

Отси|дѣ́ть (-жý -дя́тъ; -ди́), **ся** ա. Отси́живать, ся; **-живаніе** չ. նստելով, նստած անցկացնելը. **-живать,** -дѣ́ть ն. **1,** նստելով, նստած անցկացնել. онъ цѣ́лый мѣ́сяцъ отсидѣ́лъ подъ арéстомъ; о. свой срокъ въ тюрьмѣ́; **2,** երկար նստելով թմրեցնել, անզգայ դարձնել. о. себѣ́ нóги; **-ся** չ. նստելով ազատուիլ, պրծնալ մի բանից։

Отси́|нивать, **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. **1,** կապոյտ ներկել պրծնել. **2,** թեթեւ կերպով լեղակաջրել (լաթերը, ճերմակեղէնը)։

Отскáбли|ваніе չ. քերելը. քերելով մաքրելը. **-вать,** отскобли́ть ն. քերել, քերելով մաքրել։

От|скакáть (-чý -áчутъ; -чи́) ա. Отскáкивать I; **-скáкиваніе** չ. յետ թռչելը, յետ ոստնելը. **-скáкивать I.** (-скакáть) 1, ն. վազելով, չափ դնելով անցնել (որոշ տա-

բաժանումն). 2, չ. *վազելով, չափ դնելով գնալ, հեռանալ, ճեկնել*. **II.** (-скочи́ть,-скокну́ть) չ. 1, *յետ թռչել, յետ ոստնուլ, ընկրկել*. ядро́ отскочи́ло отъ стѣны́; при ви́дѣ моего́ пистоле́та разбо́йникъ отскочи́лъ отъ меня́; о. въ сто́рону *մի կողմ թռչուիլ*. 2, *թռչել, ընկնել*. отъ сту́ла отскочи́ла но́жка; **-скачу́** տ. Отскака́ть.

Отско|бле́ніе չ. *քերկել, քերելով մաքրել*. **-бли́ть** (-блю́ -блятъ) տ. Оска́бливать.

От|скокну́ть տ. Отска́кивать II; **-ско́къ** ա. *յետ թռչում, յետ ոստնում, ընկրկում*. **-скочи́ть** (-чу́ -чатъ) տ. Отска́кивать II.

Отскре|ба́ніе տ. Отскребе́ніе; **-ба́ть**, -сти́, -(е́)сть ն. *կոշտ կոպիտ կերպով քերել*. **-бе́ніе** չ. *կոշտ կոպիտ կերպով քերելը*. **-(ё)-боkъ**, бка ա. **-(ё)бышъ** ա. *քերուկ, քերած բան*. **-(ё)бывать** տ. Отскреба́ть; **-сти́**, **-сть** (-бу́ -бу́тъ; *անց*. отскрёбъ -бла́, о́; *հրմ*. -би́) տ. Отскреба́ть.

Отсла́вить (-влю -вятъ; -вь) ն. *գովաբանել փառաբանելով*.

От|сла́ниваніе տ. Отслоне́ніе; **-сла́нивать**, -слони́ть, -слоня́ть ն. *վերցնել, հեռացնել (օր. խուփը, ծածկոցը), բացել (փեղկը)*. **-ся** ան. отъ чего́ *մի բանից հեռանալ, յետ քաշուիլ*.

Отсло|е́ніе չ. *թերթ թերթ բաժանուում, լուծուում, քայքայուում*. **-иваніе** չ. *թերթ-թերթ բաժանուիլը, լուծուիլը, քայքայուիլը*. **-ивательный** ած. *Ածրբ. թերթ-թերթ լուծող, բաժանող, քայքայող, հանող (օր. գազաթի ուկրի մնացորդը մարդ)*. **-иваться**, **-иться** (-юсь -ятся) ան. *թերթ թերթ բաժանուիլ, լուծուիլ, քայքայուիլ*. **-ика** է. տ. Отслое́ніе.

Отсло|не́ніе չ. *հեռացնելը, յետ քաշելը*. **-ни́ть** (-ню́ -нятъ), **ся** տ. Отсла́нивать, ся; **-нъ** ա. **1**, տ. Отслоне́ніе; **2**, *թեկն ապաւէն, կռթնելու, յենուելու բան (օր. բազկաթոռի մէջքը)*. **-ня́ть**, **ся** տ. Отсла́нивать, ся.

Отслу́|га է. *փոխադարձ լաւութիւն, ծառայութիւն*. **-же́ніе**, **-живаніе** չ. **1**, *ծառայութիւնը վերջացնելը*. о. обѣдни *պատարագը վերջացնելը*. **2**, *փոխադարձ լաւութիւն, ծառայութիւն անելը*. **-живать**, **-жи́ть** (-жу́ -жатъ) ն. **1**, *ծառայել պրծնել, ծառայութիւնը վերջացնել*. отслужи́лъ 25 лѣтъ и вышелъ въ отста́вку; **2**, [*պաշտօնը, պատարագը*] *վերջացնել*. о. обѣдню *պատարագ անել*. о. моле́бенъ *մաղթանք կատարել*. **3**, кому́ *մէկին փոխադարձաբար լաւութիւն անել, ծառայութիւն մատուցանել*. постара́юсь о. вамъ *կ'աշխատեմ ձեր լաւութեան տակ չմնալ*.

Отслу́|шиваніе չ. *վերջ լսելը*. **-шать**, **-шивать** ն. *վերջ լսել, լսել պրծնել*. о. курсъ нау́къ *ուսման ընթացքն աւարտել*.

Отсморка́ться չ. *խնչել պրծնել*.

Отсмѣ|иваніе չ. *փոխադարձաբար ծաղրելը, նշաւակելը*. **-ивать**, -я́ть ն. *փոխադարձաբար ծաղրել, նշաւակել*. **-ся** չ. *ծաղրով, նշաւակելով պատասխանել*. **-я́ніе** չ. *փոխադարձ ծաղրում. նշաւակում*. **-я́ть** (-ю́ -ю́тъ), **ся** տ. Отсмѣ́ивать, ся.

Отсна|сти́ть (-щу́ -стя́тъ), **-щивать** ն. *բոլորովին կազմել, պատրաստել, սարքաւորել (նաւը)*.

От|со́вываніе չ. *դէպի յետ հրելը, խրթելը*. **-со́вывать**, **-су́нуть** ն. *դէպի յետ հրել, խթել, յետ քաշել, յետ տանել, հեռացնել*.

Отсовѣ|тованіе, **-тываніе** չ. *խորհուրդ չտալը*. **-товать** (-тую -ютъ), **-тывать**, ն. *խորհուրդ չտալ*. я отсовѣ́товалъ ему́ жени́ться.

Отсопѣ́ть (-плю́ -пя́тъ; -пи́) չ. **1**, *փչփչել խամփալով*. **2**, *դադրեցնել*. **-ся** չ. *լռել, չպատասխանել*.

Отсо|са́ніе չ. *ծծելը, քաշելը*. **-са́ть** (-су́ -су́тъ; -си́) տ. Отса́сывать.

Отсо́|хлый ած. *չորացած, ցամաքած*. **-хнуть** (*անց*. -хъ -хла, о) տ. Отсыха́ть.

Отсочи́ть (-чу́ -ча́тъ) տ. Отса́чивать.

Отсро́|чникъ ա. **-тчица** է. *ժամանակ առնող, պայմանաժամ դնող այր. կին*. **-че́ніе**, **-чиваніе** չ. *յետաձգում, -ձգելը*. **-чивать**, **-чить** (-чу -чатъ) ն. *յետաձգել*. я отсро́чилъ ему́ на мѣ́сяцъ упла́ту до́лга *նորա պարտքի վճարումն եւ մի ամսով յետաձգեցի*. о. исполне́ніе догово́ра; о. засѣда́ніе; о. догово́ръ *դաշնադրութեան ժամանակն երկարացնել*. **-чка** է. *յետաձգում, յետաձգութիւն*. дать о—у на мѣ́сяцъ *մի ամսով յետաձգել*. *մի ամիս ժամանակ տալ*. о́тпускъ его́ ко́нчился, но ему́ да́ли о—у на мѣ́сяцъ—*մի ամիս ժամանակ տուին*. вся́кая о. мо́жетъ быть вредна́; проси́ть объ о—ѣ платежа́; **-чный** ած. *յետաձգութեան, յետաձգած*.

От|става́ніе չ. **1**, *յետ մնալը*. **2**, *նաւիլը*. **-става́ть**, -ста́ть չ. **1**, *յետ մնալ*. мы вы́шли вмѣ́стѣ, но доро́гою онъ отста́лъ отъ насъ; живя́ въ прови́нціи отста́ть отъ свѣ́та; въ ро́скоши онъ не отстаётъ отъ свои́хъ бога́тыхъ сосѣ́дей; часы́ отстаю́тъ *ժամացոյցը յետ է մնում, կամաց է բանում*. **2**, *ձեռք քաշել, ձեռք վերցնել, թողնել*. о. отъ дурно́й привы́чки, отъ поро́ка, отъ игры́; **3**, *քակուիլ, պոկուիլ, լուծուիլ, պոկ գալ, ընկնել*. штукату́рка отста́ла отъ стѣны́; отста́ньте отъ меня́, вы мнѣ мѣша́ете *հեռացէ՛ք ինձնից, կը նեղէք*. **-ста́вить** (-влю -вятъ: -ста́вь) տ. Отставля́ть; **-ста́вка** է. **1**, տ. Отставле́ніе; **2**, *անջրպետ, միջի տարածութիւն*. **3**, *հրաժարում, հրաժարական*. вы́йти въ о—у, пода́ть въ о—у *հրաժարուել, հրաժարական տալ*. находи́ться, быть въ о—ѣ *հրաժարուած լինել*. **-ставле́ніе**, **-ста́вливаніе** չ. *դէն դնելը, մի կողմ դնելը, հեռացնելը*. **-ста́вливать**, **-ставля́ть**, -ста́вить ն. **1**, *դէն դնել, մի կողմ դնել. հեռացնել*. отста́вьте э́ти ве́щи, я пришлю́ за ни́ми; отста́вьте горшо́къ отъ огня́; **2**, *հրաժարեցնել, հեռացնել, արձակել*. о. отъ до́лжности, отъ слу́жбы; **-ставно́й** ած. **1**, *հրաժարուած*. *պաշտօնաթող*. о. чино́вникъ; **2**, *հեշտութեամբ հեռացուող, մի կողմ դրուող*.

От|ста́иваніе չ. **1**, *կանգնած մնալը, անցկացնելը*. **2**, *պաշտպանելը*, -*նում*. о. своего́ мнѣ́нія; **3**, *պարզելը (հեղուկը)*. **-ста́ивать**, -стоя́ть ն. **1**, *կանգնած մնալ, անց-*

կացնել. я отстоялъ обѣдню ես մինչև պատարագի վերջը մնացի. отстоять на часахъ իր ժամապահութիւնը վերջացնել. 2, պաշտպանել, ազատել, փրկել, պահել. իր ձեռքում պահել, չտալ, չյանձնել. о. кого отъ гоненій его противниковъ; *о. каждый шагъ у непріятеля իւրաքանչիւր քայլ թշնամուց զօռով խլել, նուաճել. пожарные отстояли мой домъ հրդեհաշէջները իմ տունը փրկեցին. 3, երկար կանգնելով յոգնեցնել. о. ноги; 4, [հեղուկը] պարզել, թողնել որ պարզուի, զտուի. **-ся** -նչք. 1, կանգնած մնալով հանգստանալ, 'դինջանալ'. корабль отстоялся отъ бури въ заливѣ նաւը մրրկի ժամանակ պատսպարուեց, մնաց նաւահանգստում. о. отъ дождя մնալ մինչև անձրևը անցնի. 2, դիմանալ, 3, պարզուել, զտուել. дать о. թողնել, որ պարզուի. вода мутна, дайте ей отстояться.

Отста|лость է. յետամնացութիւն. *о. отъ вѣка իր դարից, իր ժամանակից յետ մնալը. **-лой, -лый** բյ. -ծ. յետամնաց, յետ մնացած. *о. человѣкъ; корова о—ая отъ стада; о—ая штукатурка լուծուած, քակուած ծեփ, սուաղ։

Отста|навливаніе չ. դէն դնելը, հեռացնելը. **-навливать, -новить** (-влю -новятъ; -ви) ն. դէն դնել, դէն քաշել, մի կողմ դնել, հեռացնել. о. столъ отъ стѣны; **-новка** է. **-новленіе** չ. դէն դնելը, հեռացնելը։ [ставать.

Отстать (-стану -нутъ; -стань) տ. От-

Отсте|ганіе չ. 1, [ընդթափ] կարել պրծնելը. 2, մտրակում, մտրակել պրծնելը. **-гать** տ. Отстёгивать I; **-(ё)гиваніе** չ. 1, տ. Отстеганіе; 2, լուծելը (մայր գցած կոճակը). **-(ё)гивать I.** (-гать) ն. 1, [ընդթափ] կարել պրծնել. 2, զարկել, մտրակել պրծնել, խարազանել պրծնել. **II.** (-гнуть) ն. լուծել, 'յետ անել' (մայր գցած կոճակը). о. пуговицы у жилета; о. поясъ; о. пряжки у башмаковъ.

Отсте|регать, -речь (-регу -жёшь -гутъ; անց. -рёгъ -гла, ó; հրմ. -ги) ն. ժամապահութիւնը, հսկումը վերջացնել, աւարտել։

Отсти|раніе չ. լուանալը, մաքրելը. **-рать, ся** տ. Отстирывать, ся; **-рка** է. **-рываніе** չ. տ. Отстираніе; **-рывать,** -рать ն. 1, լուանալ, մաքրել, [ծեփը] հանել. 2, լուանալ պրծնել, լուացքը վերջացնել. **-ся** -նչք. 1, լուացուելով ոչնչանալ, դուրս գալ. 2, լուացքը վերջացնել։

От|стой ա. տկնուքը, նստուածք. **-стойка** է. 1, տ. Отстаиваніе; 2, отстойки յ. տ. Отстой; **-стойный** -ծ. նստած, պարզուած. **-стойчивость** է. դիմացողութիւն, դիմացկունութիւն, տոկունութիւն, հաստատութիւն. **-стойчивый** -ծ. դիմացող, դիմացկուն, տոկուն, հաստատ։

Отстонать չ. դադարել հառաչելուց։

Отсто|раниваніе չ. մի կողմ դնելը. մի կողմ տանելը, հեռացնելը. **-ранивать,** -ронять, **-ронить** (-ню -нятъ) ն. մի կողմ դնել. մի կողմ տանել, քաշել, հեռացնել. отстороните это кресло, оно мѣшаетъ проходить; **-роненіе** չ. մի կողմ դնելը. մի կողմ տանելը, հեռացնելը. **-ронять** տ. Отстранять և Отсторанивать.

От|стоялый բյ. -ծ. նստած, պարզուած, մաքրուած, զտուած. **-стояніе** չ. 1, տ. Отстаиваніе; 2, հեռաւորութիւն, տարածութիւն, տարանջատութիւն, անջրպետ. **-стоять I,** չ. (ներկ. отстою -ятъ) չ. отъ чего մի բանից հեռու լինել, հեռու գտնուել. деревня эта отстоитъ отъ города на 10 вёрстъ; **2,** ն. (ապառնի отстою -ятъ), **ся** տ. Отстаивать, ся.

Отстрадать չ. դադարել տառապելուց։

Отстра|иваніе չ. շինել պրծնելը. **-ивать,** отстроить ն. 1, շինել. շինել պրծնել, շինութիւնը վերջացնել, աւարտել. о. домъ; 2, վերանորոգել պրծնել (տունը, շինութիւնը). **-ся** -նչք. իր տունը շինել պրծնել, վերջացնել։

Отстра|неніе չ. հեռացնելը. временное о. отъ должности; **-нить** (-ню -нятъ) տ. Отстранять.

Отстранствовать (-вую -ютъ) չ. դադարել պանդխտելուց, թափառելուց։

Отстра|нять, -нить ն. հեռացնել. о. свидѣтелей; о. отъ дѣлъ, отъ должности; о. отъ себя всякое подозрѣніе; о. неудобство անյարմարութիւնը վերացնել, անյարմարութեան առաջն առնել։

Отстрачи|ваніе չ. կարել պրծնելը. **-вать,** отстрочить ն. կարել պրծնել։

От|стриганіе չ. խուզել պրծնելը. **-стригать,** -стричь ն. խուզել պրծնել. **-стриженіе** տ. Отстриганіе; **-стричь** (-стригу -жёшь -гутъ; անց. отстригъ -гла, о; հրմ. -ги) տ. Отстригать.

Отстро|ганіе չ. խարտուքել պրծնելը, 'ռանդել' պրծնելը. **-гать** ն. խարտուքել պրծնել, 'ռանդել' պրծնել։

Отст|ройка է. շինում, կառուցում. **-роить** (-ою -ятъ), **ся** տ. Отстраивать, ся.

Отстро|ченіе չ. կարել պրծնելը. **-чить** (-чу -чатъ) ն. կարել պրծնել։ [ніе, -гать.

Отстру|ганіе, -гать տ. Отстрога-

Отстрѣ|леніе չ. գնդակահարում, գընդակով զարկելը. **-ливаніе** չ. վերջին լիցքերը (заряды) արձակելը. **-ливать** ն. 1, (**-лить** (-лю -лятъ) գնդակահարել, հրացանի, թընդանօթի հարուածով զարկել, քակել, կտրել, ոչնչացնել. на войнѣ ему отстрѣлили руку; **2,** (-лять) ա, ն. հրացանաձգութեամբ, թնդանօթաձգութեամբ վանել, հալածել. բ, չ. դադարել հրացանաձգութիւնից, թնդանօթաձգութիւնից. **-ся** -նչք. հրացանաձգութեամբ, թընդանօթաձգութեամբ պաշտպանուել. **-лка** է. տ. Отстрѣливаніе; **-лять** տ. Отстрѣливать 2.

Отстря|паніе, -пать տ. Отстряпываніе, -вать; **-пываніе** չ. եփել պրծնելը, [կերակրեղէնը] պատրաստել պրծնելը. **-пывать,** -пать ն. եփել պրծնել, [կերակրեղէնը] պատրաստել պրծնել. **-ся** -նչք. եփել պրծնել, [իր կերակրեղէնը] պատրաստել պրծնել։

Отсту|каніе չ. զարկելով կոտրելը. **-кать** Отстукивать; **-киваніе** տ. Отстуканіе; **-кивать,** -кать, **-кнуть** ն. զարկելով կոտրել, թռցնել։

От|ступаніе չ. 1, յետ դառնալը, նահանջելը. ռզմ. նահանջ. о. моря տեղատուու-

թիւն ծովի. **2,** *խոտորում, հեռանում* (*ընտ-գծից*). **-ступáть, -ступи́ть** (-плю́ -сту́пятъ; -ступи́) *չ*. **1,** *յետ դառնալ, յետ քաշուել, նահանջել. յետ նահանջել, հեռանալ*. пóслѣ двухчасовóй би́твы непрія́тель сталъ отступáть; я не отступлю́ отъ тебя́, покýда не дашь обѣщáнія; о. отъ гóрода, отъ крѣ́пости; **2,** *հեռանալ, մեկնել, խոտորուել, շեղուել*. о. отъ и́стины, отъ закóновъ, прáвилъ; о. отъ вѣ́ры *հաւատն ուրանալ, հաւատուրաց դառնալ*. **-ся** *չ*. отъ когó отъ чегó *մէկից, մի բանից հեռանալ, հրաժարուել, ձեռք վերցնել. մէկին, մի բան թողնել, ձգել*. о. отъ своéй вѣ́ры *իր հաւատն ուրանալ*. о. отъ свои́хъ слóвъ, отъ своегó мнѣ́нія *իր խօսքերից, իր կարծիքից հրաժարուել*. о. отъ свои́хъ трéбованій; о. отъ жены́, отъ дѣтéй; **-ступлéніе** *չ*. **1,** *նահանջ. նահանջում, յետ դառնալը, յետ քաշուելը*. труби́ть къ о—ію *ռզմ. նահանջի հրաման տալ*. **2,** *խոտորում, շեղւում, հեռանում, մեկնում*. о. отъ закóна, отъ прáвилъ; о. отъ вѣ́ры *հաւատուրացութիւն*. произнося́ свою́ рѣчь, онъ дѣ́лалъ безпрестáнныя о—ія *ճառն արտասանելիս նա անընդհատ խոտորումներ էր անում կամ շարունակ բուն առարկայից շեղւում էր*. **-сту́пникъ** *ա*. **-сту́пница** *Ի*. *դասալիք, ուխտադրուժ այր, կին. ուրացող, հաւատուրաց այր, կին*. **-сту́пническій** *ած*. *ուրացողի, հաւատուրացի[ն յատուկ]*. **-сту́пничество** *չ*. *ուրացութիւն, հաւատուրացութիւն, դասալքութիւն*. **-ступнóе,** óго *չ*. *գինջադրամ* (*որ մէկը մրցակցից ազատուելու համար վճարում է, օր. խանութ վարձելիս*). **-ступнóй** *ած*. *դարձի, նահանջի*. о. бой *ռզմ. նահանջի թմբկահարութիւն*. **-сту́пный** *ած*. **1,** *խուսափող, անվստահելի*. **2,** *ուրացող, հաւատուրաց, դասալիք*. **-ступъ** *ա*. *նահանջ, նահանջում*. удáрить о. *նահանջի հրաման տալ*:

От|суди́ть (-жý -сýдятъ; -ди́), **-суждáть,** -сýживать *ն*. **1,** что отъ когó *մէկից մի բան դատաստանով առնել, վերցնել, խլել*. **2,** *խորհուրդ չտալ*. **-суждéніе, -сýживаніе** *չ*. *դատաստանով առնելը, վերցնելը, խլելը*. **-сýживать** *տ*. Отсуди́ть.

Отсу|лéніе, -ливаніе *չ*. *խոստանալը*. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) *ն*. *խոստանալ*. **-лъ** *տ*. Отсулéніе.

Отсýнуть *տ*. Отсóвывать.

Отсýт|ственный *ած*. *բացակայ, -յող*. **-ствіе** *չ*. **1,** *բացակայութիւն, բացակայում*. о. изъ мѣ́ста жи́тельства; э́то случи́лось въ моё о.—*իմ բացակայութեան ժամանակ*. **2,** *չըգոյութիւն, պակասում*. **-ствованіе** *չ*. *բացակայում*. **-ствовать** (-вую -ютъ) *չ*. *բացակայել*:

Отсу|чéніе, -чиваніе *չ*. **1,** [*թեւքերը*] *քշտելը, վեր քաշելը*. **2,** *ոլորել պրծնելը, մանել պրծնելը*. **3,** [*մանածը, ոլորածը*] *լուծելը*. **-чивать, -чи́ть** (-чý -чатъ) *ն*. **1,** [*թեւքերը*] *քշտել, վեր քաշել*. **2,** *մանել պրծնել, ոլորել պրծնել*. **3,** [*մանածը, ոլորածը*] *լուծել, քանդել*. **-чка** *Ի*. *տ*. Отсучéніе.

Отсу|шáть, -ши́ть *ն*. **1,** *բոլորովին քամել, չորացնել, ցամաքեցնել*. **2,** *չորացնել պրծնել, ցամաքեցնել պրծնել*. **-шéніе, -шиваніе** *չ*. *տ*. Отсýшка; **-шивать,** -ши́ть *ն*. *ժգել պրծնել, չորացնել, ցամաքեցնել պրծնել*. **-ши́ть** (-шý -шатъ) *տ*. Отсушáть *և* Отсýшивать; **-шка** *Ի*. *չորացնելը, ցամաքեցնելը, մզելը*:

От|считáніе *չ*. *համարելը, համարելով տալը, յանձնելը*. **-считáть, ся** *տ*. Отсчи́тывать, ся; **-счи́тываніе** *տ*. Отсчитáніе; **-счи́тывать,** -считáть, -чéсть *ն*. *համարել, համարելով տալ, յանձնել*. онъ надѣ́ялся получи́ть ты́сячу рублéй, но емý отсчитáли тóлько пятьсóтъ; **-ся** *անդ*. комý *կամ* передъ кѣмъ въ чёмъ *մէկին մի բանի մասին հաշիւ տալ, համար տալ*:

От|сылáніе *չ*. *ղրկելը, ուղարկելը, ճամբելը, յղելը*. **-сылáть,** отослáть *ն*. **1,** *ղրկել, ուղարկել, առաքել* (*գր*.), *ճամբել, յղել*. о. письмó на пóчту; нáдо о. э́ту мéбель въ дерéвню; **2,** *արձակել*. онъ отóсланъ за пья́нство; **-сы́лка** *Ի*. *ղրկում, ուղարկում, յղում, առաքում, ճամբում*. **-сы́льный** *ած*. **1,** *ղրկելի, ուղարկելի, ճամբելի*. **2,** *ղրկած, ուղարկած, յղած*:

От|сыпáніе *չ*. *ածելը, թափելը* (*օր. հացահատիկը*). **-сыпáть** (*նէրք*՝ -пáю -ютъ), **-сы́пать** (*ապռնր*՝ -плю -плютъ; *հրմ*. отсы́пь) *ն*. **1,** *ածել, թափել, ածելով չափել* (*օր. հացահատիկ*). о. ржи́ изъ четверикá; отсы́пь мнѣ мѣ́ру крупы́; **2,*** *տալ, համարել*. купéцъ отсы́палъ въ придáное за дóчерью сто ты́сячъ рублéй; о. пáлочные удáры *փայտով հարուածներ տալ*. **-ся 1,** (отсыпáться) *անդ*. *թափուել*. *чѣмъ *զոհարերութիւն, ծախս անել*. **2,** (отсыпáться) *չ*. *լաւ քնել, քնից կշտանալ, քունը կտրել, քնելով կազդուրուել*. **-сы́пка** *Ի*. **1,** *տ*. Отсыпáніе; **2,** *ածած, թափած բան*. **-сы́плю** *տ*. Отсы́пать; **-сыпнóй** *ած*. *ածած. ածելով չափած*. о. хлѣбъ *իրրև բաժին չափած հաց*:

Отсы|рѣ́лость *Ի*. *խոնաւութիւն, թացութիւն, տամկութիւն*. **-рѣ́лый** *բյ*. *ած*. *խոնաւացած, թացուած, քրտնած*. **-рѣ́ніе** *չ*. *խոնաւանալը, թացուելը, քրտնելը*. **-рѣ́ть** *չ*. **1,** *խոնաւանալ, թացուել, քրտնել*. **2,** *խոնաւութիւնից քակուել, լուծուել, քայքայուել*:

От|сыхáніе *չ*. *չորանալը, ցամաքելը*. **-сыхáть,** -сóхнуть *չ*. *չորանալ. ցամաքել*. чтóбы у меня́ язы́къ *отсóхъ, éсли э́то не прáвда; чтóбы у негó рýки отсóхли пó локоть *թող նորա ձեռները չորանան*:

От|сѣвáніе *չ*. **1,** *ցանել պրծնելը, սերմանել պրծնելը*. **2,** *մաղել պրծնելը, խարբալել, խալխալել պրծնելը*. **-сѣвáть,** -сѣ́ять *ն*. **1,** *ցանել պրծնել, սերմանել պրծնել*. **2,** *մաղել պրծնել, խարբալել, խալխալել պրծնել, մաքրել*. **-ся** *անդ*. *ցանել պրծնել, ցանքը, սերմանումը վերջացնել, աւարտել*. **-сѣвъ** *ա*. *տ*. Отсѣвáніе.

От|сѣдáніе *չ*. **1,** *հեռու նստելը*. **2,** *նըստելը* (*յատակին*). **3,** *քակուելը, լուծուելը, անջատուելը*. **-сѣдáть,** -сѣ́сть *չ*. **1,** *հեռու նըստել*. **2,** отъ чегó *մի բանից քակուել, լուծուել, գջլուել, անջատուել*. **3,** *նստել* (*յատակին*), *պարզուել*. **-сѣ́дина** *Ի*. *տեղ, որից ծեփը քակուել, ընկել է*. **-сѣ́дъ** *ա*. **1,** *տ*. Отсѣдáніе;

2, *տեղուցք, տակ, ամանի տակին, յատակին նստածք։*

От|сѣканіе *չ.* *կտրելը.* **-сѣкать,** -сѣчь *ն.* **1,** *կտրել, հատանել.* **2,** *կտրել, փակել, խափանել (ճանապարհը, ջուրը).* **3,** *զատել, բաժանել, անջատել.* **-ся** *-ն.չ.* *թռչիլ, լուծուիլ, քակուիլ.* **-сѣку́** *տ.* Отсѣчь; **-сѣкъ** *-.* *կտրած, լուծուած, քակուած մաս։*

От|сѣлый *-ծ.* **1,** *յատակն իջած, յատակին նստած.* **2,** *լուծուած, քակուած, ընկած.* **-сѣсть** (-ся́ду -дуть; *անց.* отсѣлъ, -сѣла, о; *հրմ.* отся́дь) *տ.* Отсѣда́ть.

От|сѣче́ніе *չ.* *կտրելը, հատանելը.* дамъ го́лову (*կմ* ру́ку) на о., е́сли э́то не пра́вда; *վիրբ.* о. рукй, ногй; **-сѣчка** *է.* **1,** *կտրում, հատանում.* **2,** *կտրում, փակում (ճանապարհի).* **3,** *զատում, բաժանում, անջատում.* **-сѣчь** (-сѣку́ -чёшь -ку́тъ; *անց.* отсѣкъ -кла, о; *հրմ.* -сѣкй), **ся** *տ.* Отсѣка́ть, ся.

От|сѣяніе *չ.* *ցանել պրծնելը, սերմանել պրծնելը.* **-сѣять** (-сѣю -ютъ), **ся** *տ.* Отсѣва́ть, ся.

Отсю́да *մ.* **1,** *այստեղից.* далёко-ли о. до го́рода? **2,** *ասրանից.* о. слѣ́дуетъ, что...

Отся́ду *տ.* Отсѣ́сть.

От|та́иваніе *չ.* *տ.* Отта́йка; **-та́ивать,** -та́ять **1,** *ն.* *հալեցնել.* **2,** *չ.* *հալուել, հալուելով բաժանուել.* **-та́йка** *է.* *հալուիլը, հալչիլը, հալուելով բաժանուիլը.* **-та́лина** *է.* **-та́линка** *նւզ.* *հալուած տեղ, գարնանը ձիւնից կմ սառուցից ազատուած տեղ։*

От|та́лкиваніе *չ.* *վանելը, յետ մղելը, յետ հրելը, հեռացնելը.* **-та́лкивать,** -толкну́ть *ն.* *վանել, յետ մղել, յետ հրել, հեռացնել.* на меня́ бро́силась соба́ка, но я оттолкну́лъ её ного́ю; онъ всѣхъ отта́лкиваетъ отъ себя́ свои́ми гру́быми мане́рами; видъ его́ всѣхъ отта́лкиваетъ; о. ло́дку отъ бе́рега.

Отта́лщи|ваніе *չ.* *հաստացնելը.* **-вать,** оттолсти́ть *ն.* *հաստացնել։* [ցից ազատուած։

Отта́лый *-ծ.* *հալուած, ձիւնից, սառու-*

Отта́пли|ваніе *չ.* *հալելով քակելը, լուծելը.* **2,** *վառել պրծնելը.* **-вать,** оттопи́ть *ն.* **1,** *հալելով լուծել, քակել.* **2,** *վառել պրծնել։*

Отта́пты|ваніе *չ.* [*ոտնամանը*] *մաշելը, քրքրելը.* **-вать,** оттопта́ть *ն.* **1,** [*ոտնամանը*] *մաշել, քրքրել.* **2,** [*կուը*] *տրորել պրծնել։*

Отта|ска́ніе *չ.* *քարշելով տանելը, հեռացնելը.* **-ска́ть** *ն.* **1,** *տ.* Отта́скивать; **2,** [*շորերը*] *մաշել, քրքրել.* **3,** *քրքրել, գզգզել, ծեծել.* **-ся** *-ն.չ.* *դադարել թրև գալուց.* **-скиваніе** *տ.* Оттаска́ніе; **-скивать,** -ска́ть, -щи́ть *ն.* *քարշել, քարշելով, թրև տալով տանել, հեռացնել.* о. бревно́.

Отта́чи|ваніе *չ.* *սրելը, յեսանելը.* **-вать,** отточи́ть *ն.* **1,** *սրել, յեսանել պրծնել.* **2,** *ճախարակել պրծնել։*

Оттащи́ть (-щу́ -та́щатъ; -щи́) *տ.* Отта́скивать; **-ся** *-ն.չ.* *զօռով, հազիւ հազ քարշ գալ, թրև գալ։*

Отта|ялый *բյ.* *-ծ.* *հալուած, հալուելով լուծուած, քակուած.* **-яніе, -ять** (-ю -ютъ) *տ.* Отта́иваніе, -вать.

От|тека́ть, -те́чь *ն.* *հոսել, թափուել։*

Оттем|ни́ть (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** *ն.* *մթնեցնել, թխացնել, մուգ, թուխ գոյնով ներկել։*

О́ттепель *է.* *տաք եղանակ, տաքութիւն (ձմեռ ժամանակ).* наста́ла о. *եղանակը տաքացաւ։*

Оттере|би́ть (-блю́ -ре́бятъ; -би́) *տ.* Оттере́бливать; **-бленіе, -бливаніе** *չ.* *փետելը, պոկոտելը.* **-бливать,** -би́ть *ն.* **1,** *փետել, պոկոտել.* **2,** *փետտումը, պոկոտումը վերջացնել, դադարել փետելուց, պոկոտելուց։*

Оттере́ть (ототру́ -ру́тъ; *անց.* оттёръ -тёрла, -тёрло; *հրմ.* ототри́), **ся** *տ.* Оттира́ть, ся.

Оттерза́ть *ն.* **1,** *տանջել, չարչարել.* **2,** *դադարել տանջելուց, չարչարելուց։*

Оттёр|пливаться, -пѣться (-плю́сь -те́рпятся) *չ.* *տոկալ, համբերութեամբ տանել, համբերելով ազատուել։*

От|теса́ніе *չ.* **1,** *տաշելը.* **2,** *դադարելը տաշելուց.* **-теса́ть** (-шу́ -те́шутъ; -теши́) *տ.* Оттёсывать; **-тёска** *է.* **-тёсываніе** *տ.* Оттеса́ніе; **-тёсывать,** -теса́ть *ն.* **1,** *տաշել.* **2,** *դադարել տաշելուց։*

От|тира́ть, -тере́ть *ն.* **1,** *քսելով մաքրել, սրբել, յատակել.* о. пятно́; **2,** *շփելով, տրորելով տաքացնել, կենդանացնել.* вы отморо́зили щёки, ихъ на́до оттере́ть; **3,** *քսելով կտրել, փրցնել, քշել, հեռացնել.* **-ся** *-ն.չ.* *քսուիլ, սրբուիլ, ոչնչանալ.* пятно́ оттёрлось; **-ти́рка** *է.* *քսում, քսելը, սրբելը։*

От|ти́скать *ն.* **1,** *տ.* Отти́скивать II; **2,** *դադարել սեղմելուց, սխմելուց.* **-ти́скиваніе** *չ.* **1,** *տպելը.* **2,** *կմշտելը, ճմլելը.* **3,** *յետ մղելը.* **-ти́скивать** *ն.* **I.** (-тисня́ть, -ти́снуть) *ն.* *տպել, տպագրել.* кни́га отти́снута: **II.** (-ти́скать, -ти́снуть) *ն.* 1, *ճմլել, կմշտել.* 2, *յետ մղել, յետ հրել, հրնդել, հեռացնել.* **-ти́скъ** *ն.* **1,** *տ.* Оттисне́ніе; **2,** *արտատպում, արտատպութիւն.* о́. съ рису́нка; о́. съ набо́ра *շարուածքի արտատպութիւնը.* **-тисне́ніе** *չ.* *տպում, տպագրում.* **-ти́снуть** *տ.* Отти́скивать; **-тисня́ть** *տ.* Отти́скивать I.

Оттого́ *մ. և չ.* *դորա համար, որովհետև, ուստի.* онъ бо́ленъ, о. и не пришёлъ.

Отто́къ *-.* *ջրի խողովակ։*

Отто|лка́ть *տ.* Отта́лкивать; **-лкнове́ніе** *չ.* *վանելը, յետ մղելը.* **-лкну́ть** *տ.* Отта́лкивать. [*բացատրել, պարզաբանել։*

Оттолкова́ть (-ку́ю -ютъ) *ն.* *մեկնել,*

Оттол|сти́ть (-щу́ -стя́тъ; -сти́), **-ще́ніе** *տ.* Отта́лщивать, -ваніе.

Отто́|ль, -лѣ *մ.* **1,** *այնտեղից.* **2,** *այն ժամանակից, այն օրից ի վեր։*

Отто|ма́нка *է.* (*фр.*) *օսմաննեան կմ թրքական բազմոց, թիկնարան.* **-ма́нскій** *-ծ.* *օսմաննեան, օսմանական.* о—ая По́рта *օսմաննեան Բարձր դուռ.* **-ма́нъ** *-.* *օսմանցի, օսմաննեան, «օսմանլու»։*

Оттоми́ться (-млю́сь -мя́тся) *-ն.չ.* *ուժասպառուիլ, խոնջիլ, հալից ընկնիլ։*

Отто́пать *տ.* Отто́пывать.

От|топи́ть (-плю́ -то́пятъ; -пи́) *տ.* Отта́пливать; **-то́пки** *-. յ.* *հալած բանի (օր. ճրագուի) մնացորդները.* **-топле́ніе** *չ.* **1,** *հալելը, հալում.* **2,** *վառելը, վառում։*

Оттóпнуть տ. Оттóпывать.

Отто|птáніе չ. [ոտնամանը] մաշելը, քլքրելը. **-птáть** (-пчý -тóпчутъ; -пчи́) տ. Оттáптывать.

Оттó|пываніе չ. ոտք գետնին զարկելով վախեցնելը, հալածելը. **-пывать**, -пать, -пнуть ն. ոտք գետնին զարկելով վախեցնել, հալածել։

Оттопы́|риваніе չ. ուռցնելը, դուրս ցցելը, տարածելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. ուռցնել, դուրս ցցել, տարածել. о. гýбы մռութը քաշ անել. **-ся** անդր. ուռչիլ, դուրս պրծնուլ, բարձր կանգնել, տարածուել։

Отто|ргáніе չ. գզելը, փրցնելը, պոկելը. **-ргáть, -ргнуть** ն. գզել, փրցնել, պոկել. **-ся** անդր. գզուիլ, փրթիլ, պոկ գալ. **-ржéніе** չ. գզելը, փրցնելը, պոկելը։

Оттормози́ть (-жý -зя́тъ; -зи́) ն. արձակել, արգելքը, խոչընդոտը հեռացնել։

Отто|чéніе չ. սրելը, յեսանելը. **-чивать**, -(ó)**чить** (-чу -чатъ) ն. կէտադրել, կէտեր դնել, նշանակել. **-чи́ть** (-чý -чатъ) տ. Оттáчивать.

Оттре|пáніе չ. գզգզելը, քրքրելը, [կանեփը] ծեծելը, կեղեւելը. **-пáть** (-плю -трéплютъ; -пли́) տ. Оттрёпывать; -(ё)**покъ**, пка ա. ծուէն, քրքրուած բան. -(ё)**пываніе** տ. Оттрепáніе; -(ё)**пывать**, -пáть ն. 1, [կանեփը] ծեծել, կեղեւել. 2, [շորերը] քրքրել, մաշել, փչացնել. 3, [մազերը] գզգզել, փետել, քաշքշել. о. за виски́, за вóлосы.

Оттрý|тить (-чу -тятъ) տ. Оттрýчивать; **-ченіе, -чиваніе** չ. ռամկ. կտրելը, բեկանելը, կորելը. **-чивать**, -тить ն. ռամկ. կտրել, բեկանել, կորել (քարից մի կտոր)։

Оттря|cáніе չ. թօթափելը, թափ տալը. **-cáть**, -сти́ ն. թօթափել, թափ տալ[ով հեռացնել, դէն գցել]. **-céніе** չ. **-ска** ի. թօթափում, թօթափելով, թափ տալով դէն գցելը. **-сти́** (-cý -сýтъ; անց. оттря́съ -слá, ó; -си́) տ. Оттрясáть.

Оттря́|хиваніе չ. թօթափելը, թափ տալը. **-хивать, -хнýть** ն. թօթափել, թափ տալ, թօթափելով, թափ տալով, ցնցելով դէն գցել։ [փակել, խրացնել։

Оттýги ի. յ. ձիւն չմուշկների (лыжи)

Оттý|да, -дова մ. 1, այնտեղից. 2, այն ժամանակից ի վեր. 3, այն բանից, այն հանգամանքից։

Отту|шевáніе չ. տուշել պրծնելը, ըստուեր տալ պրծնելը. **-шевáть** (-шýю -ютъ) տ. Оттушёвывать; **-шёвка** ի. տուշում, ըստուեր տալը. **-шёвывать**, -шевáть ն. տուշել պրծնել, ստուեր տալ պրծնել (նկարին)։

Отты|кáніе չ. խցանը, բերանը եղն հանելը, բացելը. **-кáть**, оттокнýть ն. խցանը, բերանը եղն հանել, բացել. о. буты́лку, бóчку.

Оттѣ|нéніе չ. ստուեր տալը, ստուեր գցելը. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) տ. Оттѣня́ть; **-нокъ**, нка ա. **-ночекъ**, чка նւզ. գոյն, երանգ. *Նրբութիւն, տարբերութիւն. **-ночный** ա.-ծ. գոյնի, երանգի. *Նրբութեան, տարբերութեան. **-ня́ть**, -ни́ть ն. 1, ստուեր տալ, ստուեր գցել (նկարի վերայ). о. фигýры на картинѣ; 2,* նկարագրել, գծել. о. харáктеры въ ромáнѣ.

Оттѣ|снéніе չ. 1, ճնշելով վանելը, յետ մղելը, հեռացնելը. 2, ճնշումներ գործ դնելով քշելը, վանելը. **-сни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-сня́ть** ն. 1, ճնշելով վանել, յետ մղել, հեռացնել. 2,* դրկել, ճնշումներ գործ դնելով քշել, վանել։

Оттю́|кать, -кивать, -кнуть ն. կտրել, թոցնել (աժանեղէնի մասը)։

От|тягáніе չ. քաշելը, քարշելը, տանելը, վերցնելը. **-тягáть** տ. Оття́гивать; **-тя́гиваніе** չ. կամաց-կամաց քաշելը, տանելը, վերցնելը. **-тя́гивать I.** [-тягáть (նորոյ -гáю -ютъ), -тягнýть] ն. 1, քաշել, քարշել, հեռացնել. о. боль ցաւը ամոքել. 2, [չըթուները] երկարացնել, ցցել, [երկաթը] ծեծելով քաշել, ընդլայնել, երկարացնել, լայնացնել. 3, ուշացնել, ձգձգել. о. дѣло; **II.** [-тягáть (պարզ -гáю -ютъ), -тянýть] ն. что у когó մէկից մի բան դատական ճանապարհով տանել, խլել. онъ оттягáлъ у сосѣда половину имѣнія; **-тя́жка** ի. 1, տ. Оттягáніе; 2, երկարացնում, ընդլայնում. 3, ձգձգում, ուշացնում (գործի). 4, մի բան չեղ ուղղութեամբ քարշելու պարան, թոկ. **-тянýть** տ. Оття́гивать.

Оття́|паніе չ. [տապարով, կացնով] կտրելը, հատանելը. **-пать** ն. 1, տ. Оття́пывать; 2, դադարել կտրելուց. **-пнуть** տ. Оття́пывать; **-пываніе** տ. Оття́паніе; **-пывать**, -пать, -пнуть ն. [տապարով, կացնով] կտրել, հատանել։

Отýжинать չ. 1, տ. Поýжинать; 2, ընթրիկնահացը վերջացնել։

Отумá|неніе, -ниваніе չ. միգապատելը, մառախլապատելը. **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. 1, միգապատել, մառախլապատել, մէգով, մառախուղով ծածկել. 2, [աչքերը] մթնեցնել, խաւարեցնել. 3, չփոթեցնել, շշկլեցնել, շուարեցնել. **-ся** չ. 1, մթագնիլ, խաւարիլ, պղտորուիլ. 2, ‘կտտարը տաքացնել‘, ‘տաքանալ‘, քէփովանալ (գինուց)։

Отýмничать չ. դադարել խելքին զօռ տալուց, իմաստակութիւն անելուց։

Оту|пи́ть (-плю -тýпятъ; -пи́), **-пля́ть** ն. բթացնել. **-ся** չ. բթանալ. **-пѣлый** ա.-ծ. բթացած, բթամիտ դարձած. **-пѣніе** չ. բթանալը, բթութիւն, բթամտութիւն. **-пѣть** չ. բթանալ, բթամիտ դառնալ։

Отутю́|женіе, -живаніе չ. 1, արդուկելը, արդուկել պրծնելը. 2,* ծեծելը. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) ն. 1, արդուկել, ‘ութոյել‘ պրծնել. 2,* ծեծել, թակել, ջարդել։

Оту|чáть, -чи́ть ն. 1, սովորեցնել պրծնել, ուսուցանել պրծնել, դադարել սովորեցնելուց, ուսուցանելուց. 2, когó отъ чегó մէկին մի բանից հեռացնել, մի բան մոռացնել, մոռանալ տալ. **-ся** անդր. 1, սովորել պրծնել, դադարել սովորելուց. 2, отъ чегó մի բան մոռանալ, թողնել. **-чéніе, -чиваніе** չ. 1, սովորեցնելը, ուսուցանելը. 2, հեռացնելը, մոռացնելը. **-чивать, ся, -чи́ть** (-чý -чатъ), **ся** տ. Отучáть, ся; **-чка** ի. տ. Отучéніе.

Отуч|нѣлость ի. գէրութիւն, մարմնեղութիւն, ‘ռաուզութիւն‘. **-нѣлый** ա.-ծ. գէրացած, պարարտացած, ‘չաղացած‘, ‘ռազած‘. **-нѣніе** չ. գէրանալը, ‘չաղանալը‘, ‘ռազիլը‘. **-нѣть** չ. գէրանալ, պարարտանալ, ‘չաղանալ‘, ճարպիլ, ‘ռազիլ‘։

От|хáживаніе *ч. գնալը, անցնելը (որոշ ժամանակից)*. **-хáживать**, -ходи́ть *ն. 1, գնալ. անցնել (որոշ ժամանակից). անցկացնել. 2, [գաղափան գործը] վարել. 3, գալ, խաղալ.* о. тузá; **4**, *չ. ղաղարել գնալուց, ման գալուց, քայլելուց։*

Отхáр|каніе *ч. դուրս թքելը, խայթքելը (հազալով)*. **-кать, ся** *ա.* Отхáркивать, ся; **-киваніе** *ч. դուրս թքելը, խայթքելը (յաճախ հազալով)*. **-кивать**, -кать, -кнуть *ն. դուրս թքել, խայթքել (հազալով)*. **-ся** *-ներ. դուրս թքել, խայթքել, դուրս թքելով ազատուել, հանգստանալ։*

Отхле|бáніе *ч. ծծելով, 'հուա անելով' ուտելը, (մի մասը) պակասեցնելը*. **-бáть** *ա.* Отхлёбывать; **-(ё)бка** *է. ա.* Отхлебáніе; **-бнýть** *ա.* Отхлёбывать; **-(ё)бываніе** *ա.* Отхлебáніе; **-(ё)бывать**, -бáть, -бнýть *ն. ծծելով, 'հուա անելով' ուտել (մի մասը), պակասեցնել։*

Отхлестáть *ն. մտրակել, ծեծել, թակել։*

Отхло|пать, -пнуть, -пывать *ն. 1, շառ, յաճախ շնչելով փչացնել, մաշել (մտրակը). 2, (միայն -пать) գաղարել ծափ տալուց. դադարել շնչելուց, զարկելուց. 3, խփելով, զարկելով կոտրել. 4, յաճախ կրելով մաշել, փչացնել։*

Отхлопотáть *ն. ջանքով ազատել, փրկել*. **-ся** *-ներ. ջանքով ազատուել, փրկուել։*

Отхлóпывать *ա.* Отхлóпать.

Отхлы́нуть *ч. (կոհակների մասին) յետ դառնալ, յետ գլորուել. (ամբոխի մասին) յետ նահանջել, խոյս տալ։*

От|ходи́ть (-хожý -хóдятъ; -ходи́), отойти́ *ч.* **1**, *հեռանալ, մեկնել, յետ քաշուել, յետ կենալ.* отойди́те прочь *հեռացէք, կորէք.* отойди́те отъ меня́; отойди́те отъ окнá, отъ дверéй; о. въ стóрону *մի կողմ քաշուել, մի կողմ շեղուել. մի կողմ կենալ.* **2**, *գնալ. մեկնել, ճամբայ ընկնել, ուղևորուել.* поѣздъ отхóдитъ въ вóсемь часóвъ утрá; отходя́щая пóчта; **3**, *հեռանալ, շեղուել, խոտորուել.* переводчикъ отошёлъ отъ пóдлинника; **4**, *խուսափել, խոյս տալ.* о. отъ зла; **5**, *գնալ, հեռանալ, թողնել (տերը, պաշտօնը).* пóваръ отъ меня́ отошёлъ; **6**, *վերստին առնել, վերականգնանալ, իրան գալ.* онъ насилу отошёлъ; **7**, *վերջանալ. աւարտուել.* обéдня отошлá *պատարագը դուրս եկաւ.* холодá отхóдятъ; сéрдце отошлó *բարկութիւնն անցաւ.* **8**, *ձեռքից գնալ, կորչել.* при размежевáніи мнóго земли́ отошлó отъ негó; **9**. *մեռնել. վախճանուել.* о. въ вѣ́чность *մահկանացուն կնքել.* больнóй отхóдитъ *հիւանդը մեռնում է.* **10**, *ա.* Отхáживать; **-хóдная**, ой *է. հրաժարական աղօթք, հոգին աւանդող հիւանդի վերայ կարդացուող աղօթք*. **-хóдный** *-ծ.* **1**, *ատանձնացած, զատ, բաժան.* о—ая кóмната *կողմնակի, հարևան սենեակ.* **2**, о. кáнонъ *ա.* Отхóдная; **-хóдчивый** *-ծ.* **1**, *խուսափող, խոյս տուող.* **2**, *անյիշաչար, հաշտ.* онъ горя́чъ, но о—дчивъ; **-хóдъ** *-.* **1**, *մեկնում, ուղևորում, ուղևորութիւն.* при о—ѣ пóчты; **2**, *վերջ, վախճան, աւարտում.* обéдня на о—ѣ; на о—ѣ прáздника *տօնի վերջը.* больнóй на о—ѣ *հիւանդը մեռնելու վրայ է.* **3**, *արտաքնոց.* **-хóжій** *-ծ. ատանձին, զատուած, բաժանուած.* о—ее мѣ́сто *ա.* Отхóдъ 3; о—ее пóле *գիւղից հեռու ընկած հող, ագարակ.* о—ые прóмыслы *գործ, առնիք, հայրենիքից դուրս գտնուող գործեր, արհեստներ։*

Отхóлить (-лю -лятъ) *ն. դադարել գըրգելուց, գգուելուց, փայփայելուց։*

Отхотѣ́ть (-хочý -чешь -тя́тъ) *չ. դադարել ուզելուց, ցանկանալուց, այլևս չուզել, չցանկանալ.* **-ся** *չ. տէր. չուզել։*

От|цвѣ́лый *բյ. -ծ. ծաղկաթափ [եղած], ծաղկընկէց [եղած].* **-цвѣсти́, -цвѣ́сть** (-тý -тýтъ; *անց.* отцвѣ́лъ -лá, ó; *հրմ.* отцвѣти́) *ա.* Отцвѣтáть; **-цвѣтáніе** *ч. ծաղկաթափ լինելը, ծաղկընկէց լինելը.* **-цвѣтáть**, -цвѣсти́, -цвѣ́сть *չ. ծաղկաթափ լինել, ծաղկընկէց լինել, ծաղիկները թափել.* **-цвѣти́ть** (-чý -тя́тъ; -ти́) *ա.* Отцвѣ́чивать; **-цвѣтý** *ա.* Отцвѣсти́; **-(óт)цвѣтъ** *-. ա.* Отцвѣтáніе; **-цвѣчéніе, -цвѣ́чиваніе** *ч. տարբեր գոյն, երանգ տալը.* **-цвѣ́чивать**, -цвѣти́ть *ն. տարբեր գոյն, տարբեր երանգ տալ.* **-цвѣ́чý** *ա.* Отцвѣти́ть.

Отцеубі́й|ство *ч. հայրասպանութիւն.* **-ца** *հ-ր. հայրասպան։* [հայրարար։

Отцóвскій *-ծ. հայրական.* по о—ски *մ.*

Отцѣ|ди́ть (-жý -цѣ́дятъ; -ди́) *ա.* Отцѣ́живать; **-жéніе, -живаніе** *ч.* **1**, *ածելը, թափելը, ծորացնելը, պակասացնելը.* **2**, *քամելը (օր. մաղով).* **-живать**, -ди́ть *ն.* **1**, *ածել, թափել, ծորացնել, պակասեցնել (օր. տակառից հեղուկներէն).* **2**, *քամել, մաղել, կաթի եւն մէջից անցկացնել։*

Отцѣловáться (-лýюсь -ютея) **1**, *-ներ. հնց.* отъ чегó *խաչը համբուրելով մի բան ազատել.* **2**, *է-ներ. դադարել միմեանց համբուրելուց, 'պաչելուց', 'պաչպչռելուց'։*

Отцѣ|пи́ть (-плю́ -цѣ́пятъ; -пи́), **ся** *ա.* Отцѣпля́ть, ся; **-пка** *է.* **-плéніе** *ч. լուծելը, բաժանելը (շղթաները).* о. вагóновъ *երկաթ. վագոնների լուծումը, բաժանումը միմեանցից.* **-пля́ть**, -пи́ть *ն.* **1**, *լուծել. բաժանել (շղթայածը, կեռից բանուածը, ճանկուածը).* **-ся** *-ներ. լուծուել, բաժանուել, ազատուել.* отцѣпи́сь ты отъ меня́ *հեռացիր ինձնից, թող ինձ հանգիստ։*

Отчá|иваться, -яться *-ներ. յուսահատուել, յոյսը կտրել. վհատուել.* доктора́ отчáиваются въ егó выздоровлéніи.

От|чáливаніе *ч. լուծելը, արձակելը (պարանը, ափից կապած նաւը).* *ծովգ.* *մեկնում (ծովափից, գետափից).* **-чáливать, -чáлить** (-лю -лятъ) *ն. լուծել, արձակել (պարանը, ափից կապած նաւը). չ. ծովգ. մեկնել, հեռանալ (ծովափից, գետափից).* **-ся** *-ներ. լուծուել, արձակուել.* **-чáлка** *է.* **-чáлъ** *-. ա.* Отчáливаніе; сýдно на о—лѣ *նաւը մեկ-*

Отчáсти *մ. մասամբ։* [*նելու վրայ է։*

Отчá|яваться *ա.* Отчáиваться; **-яніе** *ч. յուսահատութիւն.* прійти́ въ о. *յուսահատուել, վհատուել.* привести́ въ о. *յուսահատեցնել, վհատեցնել.* онъ въ о—іи; **-янно** *մ.* **1**, *անյուսալի կերպով.* онъ о. бóленъ *նա այնպէս հիւանդ է, որ լաւանալու մասին էլ յոյս չկայ.* **2**, *յուսահատաբար, կատաղաբար.* сражáться,

защищáться о.: **-янность** *ի. **1**, յուսահատու-թիւն, վհատութիւն, յուսահատ դրութիւն, վի-ճակ. **2**, յանդգնութիւն, կատաղութիւն, մոլու-թիւն.* **-янный** *-ծ.* **1**, *յուսահատ, յուսակտուր. յուսահատական.* о—ая борьбá; быть въ о—омъ положéніи; о—ые крики; **2**, *ան-յուսալի.* **3**, *յանդուգն, ժպիրհ, խելառ.* о. мá-лый, о—ая головá *յանդուգն, ժպիրհ մարդ.* **4**, *ծայրայեղ, մոլի, կատաղի.* о. игрóкъ; о—ая пьяница; **5**, *խիստ վատ, զզուելի.* **-яться** (-юсь -ются) *տ.* Отчáиваться.

Отчегó 1, *ն. ինչու, ինչ պատճառով.* о. онъ такъ грýстенъ? **2**, *շ. ուստի:*

Отчекá|неніе, -киваніе *չ. ապելը, կտրելը, կոխելը (դրամ).* **-кивать, -нить** (-ню -нятъ) *ն.* **1**, *ապել, կտրել, կոխել (դրամ, մեդալիոն ևն).* **2**, *պարզ, ազդու եղա-նակով արտասանել, շեշտել.* **-нка** *ի. ապում, կտրում, կոխում (դրամի, մեդալիոնի ևն):*

Óтче нашъ *Հայր մեր.* онъ знáетъ это, какъ «Отче нашъ».

Отчёр|киваніе *չ. գծելը, գծով նշան անելը.* **-кивать, -кнýть** *ն. գծել, գծով նշան անել.* **-(óтчер)къ** *ա. գծում, գծելով, գիծ դնելով նշան անելը:*

От|черпáніе *չ.* [*որ. ջուրը*] *հանելը, պա-կասեցնելը, ապաելը.* **-черпáть** *տ.* Отчéр-пывать; **-чéрпка** *ի. տ.* Отчерпáніе; **-черпнýть** *տ.* Отчéрпывать; **-чéрпы-ваніе** *տ.* Отчерпáніе; **-чéрпывать**, -чéрпáть, -черпнýть *ն.* [*որ. ջուրը*] *հանել. հանելով, դուրս ածելով պակասեցնել կամ ապա-ռել.* о. лóдку *նաւակը պարպել, նաւակի մէջ թափուած ջուրը դուրս ածել:*

От|чертúть (-чý -чéртятъ; -тú), **ся** *տ.* Отчéрчивать, ся; **-чéрчиваніе** *չ.* **1**, *գծով, գծերով զատելը, բաժանելը.* **2**, *գծել վերջնելը, նկարել վերջնելը.* **-чéрчивать**, -чертúть *ն.* **1**, *գծով, գծելով զատել, անջատել, բաժանել.* **2**, *գծել վերջնել, նկարել վերջնել:*

От|чесáніе *չ. սանտրել վերջնելը. սան-րելով մաքրելը.* **-чесáть** (-шý -чéшутъ; -чешú), **ся** *տ.* Отчёсывать, ся; **-чёска** *ի. սանտրում, սանտրելով մաքրում:*

Óтче|скій *տ.* Отéческій; **-ственный** *-ծ. հայրանուան.* ó—ое úмя *կամ* **-ство** *չ. հայրանուն.* úмя, ó. и фамúлія.

Отчé|ствовать (-вую -ютъ), **-стúть** (-щý -стятъ; -стú) *ն.* **1**, *փոխադարձաբար մեծարել, պատուել.* **2**, *հզն. հայհոյել, նախա-տել, անարգել:*

Отчéсть (оточтý -тýтъ; *անց.* отчёлъ, оточлá, ó; *հրմ.* оточтú), **ся** *տ.* Отсчúты-вать, ся.

Отчё|сываніе *չ. սանտրելը. սանտրելով մաքրելը.* **-сывать**, -сáть *ն.* **1**, *սանտրել. սանտրելով մաքրել,* [*կտաւատը*] *անօսրացնել.* **2**, *դադարել սանտրելուց, մաքրելուց.* **3**, *ծեծել, թակել, 'քոթակել'.* **-ся** *-նւր. սանտրել վերջ-նել, մաքրել,* [*կտաւատը*] *անօսրացնել վերջնել:*

От|чётисто, -чётистый *տ.* Отчёт-ливо, -ливый; **-чётливо** *մ. ճշտութեամբ, ճիշտ, ճշգրիտ կերպով, խնամքով.* **-чётли-вость** *ի. բացայայտութիւն, ճշտութիւն, ճշ-գրտութիւն, խնամք.* **-чётливый** *-ծ.* **1**, *ճըշ-տակատար, խնամքով, ճշտութեամբ կատարող.* **2**, *ճիշտ, ճշգրիտ, բացայայտ.* **-чётность** *ի. հաշուետուութիւն, պատասխանատուութիւն.* **-чётный** *-ծ.* **1**, *հաշուետուութեան, պատաս-խանատուութեան.* **2**, *հաշուետու, պատասխա-նատու.* **-чётъ** *ա.* **1**, *հաշիւ. համար.* трéбо-вать о—а; дать, представлять о. о чёмъ *կամ* въ чёмъ *մի բանի մասին հաշիւ տալ, հա-շիւ ներկայացնել.* онъ никомý не обязанъ отдавáть о—а въ своúхъ постýпкахъ; годовóй о.; **2**, *պատասխանատուութիւն, հա-շուետուութիւն:*

Отчú|зна *ի. հայրենիք, հայրենի հող, եր-կիր.* тоскá по о—ѣ *կարօտութիւն, անձկու-թիւն առ հայրենիս.* **-знолюбецъ**; бця *ա. հայրենասէր:*

От|чимъ *ա. խորթ հայր.* **-чина** *ի.* **-чинка** *նւզ. հայրական, հայրենական, պա-պենական կալուածք, ժառանգութիւն.* **-чин-никъ** *ա.* **-чинница** *ի. ժառանգ, ժա-ռանգական կալուածատէր, կալուածատիրուհի.* **-чинный** *-ծ. հայրական, պապական կա-լուածքի, ժառանգութեան:*

Отчи|слéніе *չ.* **1**, *հանում, զեղչում, 'դուրս գալը'.* **2**, *տեղափոխում (պաշտօնից).* **-слить** (-слю -ятъ), **-слять** *ն.* **1**, *հանել, զեղչել, 'դուրս գալ'.* **2**, *տեղափոխել, ուրիշ պաշ-տօնի, ծառայութեան կանգնեցնել.* **-ся** *-նւր. տեղափոխուել:*

Отчú|стить (-щу -стятъ), **ся** *տ.* От-чищáть, ся; **-стка** *ի. մաքրելը. 'խոզակելը':*

Отчи|тáніе *չ.* **1**, *կարդալ վերջնելը.* **2**, [*ուսուցման, աղօթք*] *կարդալով բժշկելը.* **-тáть**, **ся** *տ.* Отчúтывать, ся; **-тываніе** *տ.* От-читáніе; **-тывать**, -тáть *ն.* **1**, *կարդալ վերջնել, ընթերցումը վերջացնել.* **2**, [*ուսուց-ման, աղօթք ևն*] *կարդալով բուժել, բժշկել.* **3,*** *շշտրել, ներկել, նախատել.* егó хорошó отчитáли; **-ся** *-նւր.* отъ чегó *աղօթք կար-դալով ազատուել, վերջնել:*

Отчи|щáть, -стить *ն. մաքրել վերջնել, 'խոզակել' վերջնել. կեղտը, անմաքրութիւնը վեր-ցնել, հեռացնել.* **-щéніе** *չ. մաքրում, 'խոզա-կում':*

Óтчій *-ծ. հայրական:*

Отчуж|дáемость *ի. սեփականութիւ-նից հանում, զնում.* **-дáемый** *-ծ. որ կարե-լի է սեփականութիւնից հանել, զնել. սեփա-կանութիւնից հանուող, զնուող.* **-дáть**, -дúть *ն.* **1**, *օտարացնել, հեռացնել.* **2**, *սեփականու-թիւնից հանել, զնել.* **-ся** *-նւր.* отъ чегó *մի բանից հեռանալ. քաշուել, խուսափել, խորշել.* **-дéніе** *չ.* **1**, *հեռացնում, օտարացնում. մեկ-նում, խորշում.* о. отъ свѣта; пóлное о. отъ всякой корысти; **2**, *սեփականութիւնից հա-նում, առնում, վաճառում, զնում.* о. земéль *հողերի զնումը, առնումը սեփականատիրոջից, հողային սեփականութեան բարձումը.* о. имý-щества *կայքի. սեփականութեան ծախում, վաճառում.* **-дёнышъ** *ա. մէկից կամ մի բա-նից հեռացած, օտարացած մարդ.* **-дúть** (-дý -дятъ), **ся** *տ.* Отчуждáть, ся.

Отчурáть *ն. արգելքը վերցնել, հեռաց-նել.* **-ся** *-նւր.* отъ чегó *մի բանից հրաժա-րուել, հեռանալ, ազատուել:*

Отшабáшить (-шу -шатъ) *չ. գաղա-րել հանգստանալուց, պարապ մնալուց:*

Отша|га́ніе, -гиваніе չ. 1, քայլելով անցնելը. 2, քայլելով չափելը. 3, քայլելով հեռանալը, յետ գնալը. **-гивать**, -га́ть, **-гну́ть** 1, ն. քայլելով անցնել. 2, ն. քայլելով չափել. 3, չ. քայլելով մեկնել, հեռանալ, յետ գնալ։

Отшали́ть (-лю́ -ля́тъ) չ. դադարել չարութիւն անելուց, չարաճճի բաներ բռնելուց։

Отша́рить (-рю -рятъ) ն. տակնուվրայ անելով գտնել, հանել։

Отша́ркать չ. դադարել ղոփելուց, տրոփելուց, ոտներով քաքսատացնելուց։

Отшарлата́нить (-ню -нятъ) չ. դադարել շառլատանութիւնից, սրիկայութիւնից։

Отша́|станіе չ. փոճոկել պրծնելը, թեփահան անել պրծնելը. **-стать** տ. Отша́стывать; **-стываніе** տ. Отша́станіе; **-стывать**, -стать ն. փոճոկել պրծնել, թեփահան անել պրծնել. մաքրել։

Отша|та́ть տ. Отша́тывать; **-ся** անդր. դէս ու դէն ընկնելով դադարել, յոգնել. **-тну́ть** տ. Отша́тывать; **-ся** անդր. 1, յետ գնալ, ընկրկել. 2, օտարանալ, հեռանալ. онъ отшатну́лся отъ насъ; **-тывать**, -та́ть, -тну́ть ն. ցնցելով հեռացնել, ձգել, դարձնել. **-тываться** անդր. 1, հեռանալ, մեկնել. 2, դադարել թափառելուց, դէս ու դէն ընկնելուց։

Отшвартова́ть (-ту́ю -ютъ) ն. ծովգ. լուծել (նաւը)։

Отшвы́|риваніе չ. դէն գցելը, շպրտելը. **-ривать, -рну́ть, -ря́ть** ն. յետ շպրտել, դէն գցել, դէն շպրտել։

Отшевé|ливать, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. [շարժելով, հրելով ետն] առաջ մղել, բաժանել, զատել։

Отшелу|ше́ніе, -шиваніе չ. կլպելը, կեղևելը, փոճոկելը. **-шивать, -ши́ть** (-шу́ -ша́тъ) ն. 1, կլպել, կեղևել, փոճոկել. մաքրել. 2, կլպելը, կեղևելը վերջացնել, պրծնել։

Отшель|мова́ніе չ. հրապարակական անարգում, նախատում, անպատւում. **-мова́ть** (-му́ю -ютъ) ն. հրապարակաւ, բարձրաձայն անարգել, նախատել, անպատւել, խայտառակել։

Отше́ль|никъ ա. մենաւոր, մենակեաց, անապատական, ճգնաւոր. **-ница** է. մենակեաց, մենաւորուհի, անապատական կոյս, ճգնաւորուհի. **-ничать** չ. ճգնաւորական կեանք վարել. **-нически** մ. ճգնաւորի պէս. **-ническій** ած. ճգնաւորական, մենաւորական. о—ая хи́жина; о—ая жизнь: **-ничество** չ. ճգնաւորութիւն, մենաւորութիւն, առանձնակեցութիւն. **-ничествовать** (-вую -ютъ) չ. ճգնել, մենաւորել, ճգնաւորական կեանք վարել. **-ничій**, ья, ье տ. Отше́льническій.

Отше́|ствіе չ. մեկնում, հեռացում. о. отъ мíра сего́ վախճանուիլը։

От|шиба́ніе չ. կտրելը, խորտակելը. **-шиба́ть, -шиби́ть** (-бу́ -бу́тъ; անց. отши́бъ -бла, о; հրմ. -би́) ն. կտրել, խորտակել, թռցնել (զարկելով). я отши́бъ ру́чку у ча́йника; **-ши́бъ** ա. 1, տ. Отшиба́ніе; 2, կտրած, խորտակած բանի տեղը։

От|шива́ніе չ. 1, դադարելը կարելուց. 2, լուծելը, քանդելը. 3, հանելը. քակելը, վերցնելը. **-шива́ть, -ши́ть** (отошью́ -ю́тъ; -отше́й) 1, չ. դադարել կարելուց. 2, ն. լուծել, քանդել (օր. փաթեթը). 3, ն. հանել, վերցնել, գծել, քակել (մի բանի վերայ զարկած տախտակները). **-ся** անդր. 1, իր կարը վերջացնել, պրծնել. 2, քակուիլ, լուծուիլ, գծուիլ, պոկ գալ։

Отшлё|паніе չ. 1, ծեծելը, թակելը, մտրակելը. 2, կեղտոտելը, փչացնելը (շորեղէնը). **-пать, ся** տ. Отшлёпывать, ся; **-пывать**, -пать ն. 1, ծեծել, թակել, խարազանել, մտրակել. 2, քարշ տալ, կեղտոտել, փչացնել (շորեղէնը). **-ся** անդր. կեղտոտուիլ, աղտոտուիլ, փչանալ (շորեղէնի մասին)։

Отшли|фова́ніе չ. յղկելը, ողորկելը. **-фова́ть** (-фу́ю -ютъ) տ. Отшлифо́вывать. **-фо́вка** է. **-фо́вываніе** տ. Отшлифова́ніе; **-фо́вывать**, -фова́ть ն. յղկել, ողորկել, կոկել. **-ся** անդր. յղկուիլ, ողորկուիլ. *կոկուիլ, դուրեկան տեսք, կերպարանք ստանալ։

Отшпа|клева́ть (-клю́ю -ю́тъ), **-клёвывать** ն. (գերմ.) ծեփով, շպակլով լցնել (օր. տախտակի արանքները, ճեղքերը՝ ներկելուց առաջ)։

Отшпи́|ливаніе չ. լուծելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. լուծել (ասեղով, գնդասեղով շուլալածը, ամրացրածը). **-ся** անդր. լուծուիլ, դուրս պրծնել (գնդասեղի մասին)։

Отшпіо́нить (-ню -нятъ) չ. (ֆր.) դադարել լրտեսելուց։ [(օր. գուլպաների ծակերը)։

Отшто́пать ն. (գերմ.) գործելով լցնել

Отштукату́|реніе, -риваніе չ. ծեփել պրծնելը, սուաղել պրծնելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. ծեփել պրծնել, սուաղել պրծնել (պատը). **-ся** անդր. 1, ծեփումը, սուաղումը վերջացնել. 2, խիստ քսուել, շպարուել. **-рка** է. տ. Отштукату́реніе.

Отшу|ти́ть (-чу́ -шу́тятъ; -ти́), **ся** տ. Отшу́чивать, ся; **-чиваніе** չ. կատակին կատակով պատասխանելը. **-чивать**, -тить 1, չ. դադարել կատակներ անելուց. 2, ն. кому́ шу́тку մէկին մի անզուսպ բան ասել, մէկին տհաճութիւն, անախորժութիւն պատճառել. **-ся** անդր. կատակ, հանաք անելով ազատուել, պրծնել։

Отщебета́ть (-чу́ -бéчутъ; -бечи́) չ. դադարել ճչելուց, ճռուողելուց, ճճւալուց, ծլվլալուց։

От|щелкна́ть ն. 1, դադարել կտրելուց, ջարդելուց (ատամներով). 2, ծեծել, թակել. 3, շշպրել, ներկել, նախատել, անարգել. **-щёлкать** չ. դադարել լեզուն կամ մատը տրաքացնելուց, լեզուով կամ մատով ձայն հանելուց. (սոխակի մասին) դադարել երգելուց, կլկլացնելուց. **-щёлкиваніе** չ. 1, բացելը, արձակելը. 2, կսւրճ քսած կամ ներկի մէջ թաթախած թելով գիծ զարկել, գիծ խփել. **-щёлкивать**, -щёлкнуть ն. 1, բացել, արձակել. 2, կսւրճ քսած կամ ներկի մէջ թաթախած թելով գիծ խփել, գիծ զարկել։

Отще|ми́ть (-млю́ -мя́тъ; -ми́) տ. Отщéмливать; **-млéніе, -мливаніе** չ. սաստիկ ճմլելը, կմշտելը, ճմլելով, կմշտելով գծելը. **-мливать, -мля́ть**, -ми́ть ն. սաստիկ ճմլել, կմշտել, ջարդել, ճմլելով գծել, պոկել։

Отще|пéнецъ, нпа ա. **-пéнка** է. հերձուածող, աղանդաւոր, հասարակութիւնից, եկեղեցուց զատուած, բաժանուած այր, կին.

-пéнство չ. հերձուածողութիւն, բաժանուած (ուղղափառ եկեղեցից). **-пи́ть** (-плю -щéпятъ; -пи́), **ся** ա. Отщеплять, ся; **-плéніе** չ. ճղելը, ճեղքելը, ճեղքում. **-плять**, -пи́ть, -пывать ն. ճղել, ճեղքել. **-ся** -նէզ. ճեղքուել, տրոհուել, բաժանուել, անջատուել. **-покъ**, пка ա. **-почекъ**, чка նւզ. զերանից, փայտից ընկած կտոր, տաշեղ. **-пываніе** չ. ճղելը, ճեղքելը. **-пывать, ся** ա. Отщеплять, ся.

Отщи||пáніе չ. **1**, կմշտելով պչելը, պոկելը. **2**, փետելը. **-пáть** (-плю́ -щи́плютъ; -плú), **ся** ա. Отщи́пывать, ся; **-пну́ть, ся** ա. Отщи́пывать, ся; **-пываніе** ա. Отщипáніе; **-пывать**, -пáть, -пнýть ն. **1**, կմշտելով, հուպ տալով պչել, պոկել, շորթել. **2**, փետել. **-ся** -նէզ. կմշտելով ազատուել:

Отъ (երկու կամ աւել բաղաձայններից առաջ **ото**) նխդ. (սեռկ. հոլ.) 'ի, -ից. отъ Москвы́ до Петербу́рга; я иду́ отъ брáта ես եղբօրս մօտից եմ գալիս. отъ всего сéрдца 'ի բոլոր սրտէ, բոլոր սրտով, սրտանց. письмó отъ пя́таго мáя; день ото дня օրէցօր. укры́ться отъ дождя́ անձրևից պատսպարուել. срéдство отъ лихорáдки միջոց տենդի, ջերմախտի դէմ.—N. B. Բառերի հետ միանալով այս նախդիրն 'ի մէջի այլոց ցոյց է տալիս. 1, մեկնում, բացում, բաժանում, լուծում, օր. отдвигáть հեռացնել. отвори́ть, отперéть բացել. отдѣли́ть բաժանել. оторвáть պչել, փրցնել. отрѣ́зать կտրել եւն. 2, գործողութեան վերջը, աւարտումը. օր. отобѣ́дать ճաշել պրծնել, отслужи́ть պաշտօնը, ծառայութիւնը վերջացնել եւն:

Отъéмле||мость է. կարելիութիւն տրահելու, կտրտելու. **-мый** բյ. -ծ. կտրտելի, տրոհելի, բաժանելի, վաճառելի:

Отъё||мный -ծ. **1**, զոռով վերցրած, խլած, շորթած, կորզած. **2**, որ կարելի է վերցնել, բաժանելի. **3**, ընտիր. о. товáръ; о. воръ խիստ վարպետ գող. **-мщикъ** ա. **-мщица** է. զոռով մէկից մի բան խլող, կորզող այր, կին, յափշտակող, աւազակ, զրփիչ. **-мъ** ա. **1**, յափշտակութիւն, զոռով խլում, առնում. отня́ть о—омъ զոռով խլել. **2**, պտկառնում (հեղուկի), առնում, բարձում (ամբողջ

Отъи... ա. Оты... [մասի):

Отъѣ||дáніе չ. **1**, կրծելը. **2**, ուտել պրծնելը. **-дáть**, -(ѣ)сть ն. **1**, կրծել. **2**, ուտելուց. **3**, (ժանգի, թթուուտների մասին) ուտել, լափել, այրել. **-ся 1**, -նէզ. կուշտ հանգիստ ուտելով ազատուել, թափուել. **2**, չ. շատ և լաւ ուտելուց գէրանալ, պարարտանալ, 'չաղանալ', տաղել. **-дéніе** չ. **-дка** է. ա. Отъѣдáніе; **-докъ**, дка ա. կրծած բանի կտոր:

Отъѣ́||ду ա. Отъѣ́хать; **-здить** (-зжу -здятъ; -зди) չ. **1**, դադարել շրջելուց, ճանապարհորդելուց (սայլով կամ կառքով). **2**, մաշուել, փչանալ (կառքի մասին), անկարող դառնալ շրջելու. ճանապարհորդելուց. **3**, ուղևորուել, ճանապարհուել (կառքով, ձիով). **-здка** է. ա. Отъѣ́здъ; **-здной**, **-здный** -ծ. մեկնելու, գնալու. **-здъ** ա. **1**, մեկնում, ուղևորում, ճանապարհ ընկնելը, հեռանալը (ոչ ոտով այլ կառքով, երկաթուղով, ձիով). готóвиться къ о—у; въ день о—а ճանապարհուելու օրը. я застáлъ егó на о—ѣ; по слу́чаю о—а продаётся мéбель; **-зжáть**, -хать չ. **1**, ուղևորուել, ճանապարհուել, գնալ, մեկնել, հեռանալ (ոչ ոտով, այլ կառքով, երկաթուղով, ձիով). о. съ нóсомъ ձեռնունայն, անբաւականութեամբ հեռանալ, մեկնել. о. въ свой помѣ́стія; **2**, ազատուել, պրծնել. ты э́такъ не отъѣ́дешь отъ меня́; **-зжій** -ծ. **1**, մեկնող, հեռացող, ճանապարհուող (ոչ ոտով). о. гость; **2**, հեռու, տարակայ. о—ія угóдья.

Отъѣ́сть (-ѣмъ -ѣшь -ѣстъ; -ѣди́мъ, -ѣди́те, -ѣдя́тъ; անց. отъѣ́лъ -ѣла, ո; հրմ. -ѣшь), **ся** ա. Отъѣдáть, ся. [Отъѣзжáть.

Отъѣ́хать (-ѣду -дутъ; -ѣзжáй) ա.

Отъэкзаме||новáніе, **-нóвываніе** չ. քննել, հարցաքննել պրծնելը, քննութիւնը, հարցաքննութիւնը վերջացնելը. **-нóвывать**, **-новáть** (-ну́ю -ютъ) ն. քննել, հարցաքննել պրծնել, քննութիւնը, հարցաքննութիւնը վերջացնել, աւարտել, պրծնել:

Отъэлектри||зовáніе, **-зóвываніе** չ. ելեկտրականացնել պրծնելը, ելեկտրականացնումը վերջացնելը. **-зóвывать**, **-зовáть** (-зу́ю -ютъ) ն. (յն.) ելեկտրականացնել, ելեկտրականացնումն աւարտել, վերջացնել:

Отъюли́ть (-лю́ -ля́тъ) չ. **1**, դադարել թափառելուց, գէս ու դէն ընկնելուց. **2**, խուսափել, խոյս տալ, 'մահանալ' անել կմ բանել:

Отъюрóдствевать (-вую -ютъ) չ. դադարել խենթութիւն անելուց:

Отъя||ви́ть (-влю́ -я́вятъ; -ви́) ա. Отъявля́ть; **-вка** է. **-влéніе** չ. անդեկութիւն, ազդ, յայտարարութիւն. **-вленный** բյ. -ծ. յայտնի, ծայրայեղ, թունդ, մոլի. о. плутъ, лгунъ; **-вля́ть**, -ви́ть ն. անդեկացնել, յայտարարել, ազդարարել. **-вный** ա. Отъявленный. [мутъ), **ся** ա. Отнимáть, ся.

Отъ||я́тіе ա. Отня́тіе; **-я́ть** (-иму́ -и́-

Оты||грáніе չ. **1**, խաղալը (պիէսը). **2**, խաղալով յետ առնելը (առնել տուածը). **-грáть**, **ся** ա. Оты́грывать, ся; **-грываніе** ա. Отыгрáніе; **-грывать**, -грáть ն. **1**, խաղալ, խաղալ պրծնել (պիէսը). **2**, խաղալով յետ առնել (առնել տուածը, կորցրածը). **-ся** -նէզ. **1**, (-грываться) աշխատել, ջանալ առնել տուածը յետ առնել. **2**, (-грáться) առնել տուածը, կորցրածը յետ առնել. **-грышный** -ծ. առնել տուածը յետ առնելու. о—ая пáртія; **-(оты)грышъ** ա. յետ տարածը (խաղի մէջ):

Оты||кáніе, **-кáть** ա. Обтыкáніе, -тыкáть. [ніе, -мáть, ся.

Оты||мáніе, **-мáть**, **ся** ա. Отнимá-

Оты́||нивать, **-нить** (-ню -нятъ) ն. ցանկապատել, 'չափարել'. **-ся** -նէզ. իր շուրջը ցանկ, 'չափար' քաշել:

Оты||скáніе չ. [փնտռելով, հետախուզելով] գտնելը. **-скáть** (-щу́ -ы́щутъ; -щи́), **ся** ա. Оты́скивать, ся; **-скиваніе** չ. որոնելը, փնտռելը. աշխատելը գտնել, խնդրել. **-скивать**, -скáть ն. ա, (оты́скивать) որոնել, փնտռել, ման գալ, (գր.) խնդրել, աշխատել գտնել. о. происхождéніе слóва; о. мѣ́сто въ книгѣ́; բ, (отыскáть) որոնելով, փնտռելով, հետախուզելով գտնել. о. потéрянную вещь; о. ворóвъ; о. любопы́тную ру́копись мéжду бумáгами; **-ся** -նէզ.

գտնուել, երևան գալ. украденныя вещи отыскались.

Отяго|ти́тель м. **-ти́тельница** ի. ճնշող, ծանրաբեռնող այր, կին. հարստահարիչ. **-ти́тельность** ի. ծանրութիւն, ճնշում. **-ти́тельный** -ծ. ծանր, ճնշիչ, ծանրաբեռնող. **-ти́ть** (-щу́ -тя́тъ; -ти́), **ся** ա. Отягоща́ть, ся; **-щённый** բ. -ծ. ծանրացած, բեռ դարձած. **-щёніе** չ. ծանրանալը, ծանր, բեռ դառնալը. **-ще́ть** չ. ծանրանալ, ծանր, բեռ դառնալ. ճնշել. **-щать**, -ти́ть ъ. ծանրաբեռնել. о. наро́дъ нало́гами; **-ся** -ъ. բեռնուել, իրան ճնշում զգալ. **-ще́ніе** չ. ծանրաբեռնում, ծանրաբեռնութիւն. **-щу́** ա. Отяготи́ть.

Отяг|ча́ть I, չ. ծանրանալ. голова́ отягча́ла отъ хмѣ́ля; отягча́ла цѣна́ գինը շատ բարձրացաւ. **2**, (отягча́ть, -чи́ть) ъ. ծանրաբեռնել, ճնշել, հարստահարել. ծանրացնել, ծանր, անտանելի դարձնել. **-че́ніе** չ. ծանրաբեռնում, ծանրաբեռնութիւն. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ) ա. Отягча́ть 2.

Отяже|лѣ́лый բ. -ծ. ծանրացած, ծանր դարձած. **-лѣ́ніе** չ. **1**, ծանրանալը. **2**, բթանալը. **-лѣ́ть** չ. **1**, ծանրանալ. моё пла́тье отяжелѣ́ло отъ воды́; **2**, բթանալ, դդում դառնալ. **3**, ՙծանրանալ՚, յղ(ի)անալ։

Офе́|нскій -ծ. շարշիական, փերեզակային. **-ня** м. շարշի, փերեզակ։

Офи|то́вый -ծ. օձաքարէ. **-тъ** м. հնք. Serpentine, օձաքար։

Офи|це́рскій -ծ. սպայի, սպայական. **-це́рство** չ. սպայութիւն. **-це́рша** ի. սպայի կին. **-це́ръ** м. (զեղմ.) սպայ.

Офи|ціа́лъ м. (լա.) առաջնական կարգի պաշտօնեայ, ատեանապետ. առհ. պաշտօնեայ, ատեանապետ. **-ціа́льно** ժ. պաշտօնապէս. **-ціа́льность** ի. պաշտօնական բնաւորութիւն. **-ціа́льный** -ծ (լա.) պաշտօնական. о—ая газе́та.

Офиціа́|нтскій -ծ. սպասաւորի. **-нтъ** м. (զեղմ.) սպասաւոր (սեղանի)։

Офи|ціо́зный -ծ. կէս-պաշտօնական, կիսապաշտօնական. **-ціо́зъ** м. (լա.) կէս-պաշտօնական, կիսապաշտօնական թերթ։

Офіоли́тъ ա. Офи́тъ.

Офо́рмить (-млю -мятъ; -мь) ъ. ձևակերպել. ձև, կերպ, կերպարանք տալ։

Офранцу́зить (-жу -зятъ; -зь) ъ. ֆրանսիացնել, ֆրանսիացի դարձնել. **-ся** -ъ. ֆրանսիանալ, ֆրանսիացի դառնալ։

Офталь|мія ի. (յն.) բժ. աչքացաւ. **-мологія** ի. (յն.) կզմխ. աչքաբանութիւն. **-моско́пъ** м. (յն.) բժ. աչքադիտէ հայելի։

Оффиці... ա. Офиці... [շոր։

Оха́бень, бня м. երկար պատմուճան,

Оха́жи|ваніе չ. խնամելը, հոգս քաշելը. **-вать**, оходи́ть ъ. что մի բան խնամել, մի բանի մասին հոգալ, հոգս, խնամք քաշել։

Оха́ніе չ. ախ քաշելը, հեծութիւն, հառաչանք։

Оха́|паніе չ. գրկելը, խառնելը. **-пать** ա. Оха́пывать; **-пка** ի. **1**, բուռ. **2**, գիրկ, խուրձ. о. сѣна մի խուրձ խոտ. въ о—у խուրձերով, խուրձ առնելով. **-пнуть** ա. Оха́пывать; **-почка** նւզ. ա. Оха́пка; **-пываніе** չ. գրկելը, խառնելը. **-пывать**, -пать, -пнуть ъ. **1**, գրկել, խառնել. **2**, յափշտակել, թալանել, կողոպտել, պոկել։

Охарактеризова́ть (-зу́ю -ютъ) ъ. բնորոշել, բնութիւնը որոշել, նկարագրել [ծել։

О́х|ать, -нуть չ. ախ քաշել, հառաչել, հե-

Охва|ти́ть (-чу́ -хва́тятъ; -ти́) ա. Охва́тывать; **-тываніе, -тывать** ա. Обхва́тываніе, -вать; зара́за охвати́ла весь го́родъ վարակիչ ախտը տարածուել է ամբողջ քաղաքում. страхъ охвати́лъ жи́телей ահը պատեց բնակիչներին. **-чу́** ա. Охвати́ть.

Охла́|да ի. **1**, զովացնելը, սառեցնելը, պաղեցնելը. **2**, զովութիւն, հովութիւն, պաղութիւն. **-ди́тельный** -ծ. զովացուցիչ, զովարար, հովացնող, պաղեցնող. **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ; -ди́), **ся** ա. Охлажда́ть, ся; **-дѣва́ть**, -дѣть չ. **1**, սառչել, պաղել, հովանալ. **2**,* սառչել, սառնանալ, թուլանալ. дру́жба его́ ко мнѣ́ охладѣ́ла; **-дѣ́лый** բ. -ծ. սառած, պաղած, հովացած. սառցած. **-дѣ́ніе** չ. սառչելը, պաղելը. սառնանալը. **-дѣ́ть** ա. Охладѣва́ть; **-жда́ть**, -ди́ть ъ. **1**, սառեցնել, պաղեցնել, հովացնել. **2**,* սառեցնել, սառնացնել, թուլացնել, մարել. **-ся** -ъ. սառչել, պաղել, հովանալ, սառնանալ. **-жде́ніе** չ. **1**, սառեցնելը, պաղեցնելը, հովացնելը. **2**,* սառչում, սառնացում, թուլացում. **-жу́** ա. Охлади́ть.

Охле|сну́ть ա. Охлёстывать; **-сну́ться** չ. մտրակելիս փաթաթուել, վիրաւորել, մտրակ զարկել. **-ста́ть** (-щу́ -е́щутъ; -щи́) ա. Охлёстывать; **-(ё)стываніе** չ. մտրակելը, խարազանելը. **-(ё)стывать**, -ста́ть, -сну́ть ъ. **1**, մտրակել, խարազանել. **2**, փչացնել, քերթել (մտրակի ծայրը կմ փնջերի եզերքը). **-(ё)стышъ** м. մաշուած, քերթուած մտրակ, խարազան։

Охлокра|ти́ческій -ծ. խուժանապետութեան, -տական, ամբոխապետութեան, -տական. **-тія** ի. (յն.) խուժանապետութիւն, ամբոխապետութիւն։

Охло́|покъ, пка м. **-почекъ**, чка նւզ. փաթիլ (ձեան, բրդի են), փուշ (կանեփի մնացորդ), բրդի, մետաքսի են մնացորդ. **-пье** չ. հ—ք. փաթիլներ. снѣгъ идётъ о—ьями փաթիլ-փաթիլ ձիւն է գալիս։

Охлы|сну́ть, ся ա. Охлесну́ть, ся; **-ста́ть, -стывать** ա. Охлеста́ть, -стывать; **-стышъ** ա. Охлёстышъ.

Охме|ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ա. Охмеля́ть; **-лѣ́лый** բ. -ծ. շշմած, հարբած. **-лѣ́ніе** չ. շշմում, հարբում. **-лѣ́ть** չ. շշմել, հարբել. **-ля́ть**, -ли́ть ъ. **1**, շշմեցնել, հարբեցնել. **2**,

О́хнуть ա. О́хать. [ա. Опохмеля́ть.

Охо́дить (-жу́ -хо́дятъ) ա. Оха́живать.

Охо|ла́живаніе չ. սառեցնելը, պաղեցնելը. **-ла́живать**, -лоди́ть ա. Охлажда́ть.

Охо|ла́щиваніе չ. մալելը, կրտելը. **-ла́щивать**, -лости́ть ъ. **1**, մալել, կրտել. **2**,* պոկել, թալանել, կողոպտել։

Охоло|ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́), **ся** ա. Охлажда́ть, ся; **-же́ніе** չ. սառեցնելը, պաղեցնելը, հովացնելը։

Охоло|сти́ть (-щу́ -стя́тъ; -сти́) ա. Охола́щивать; **-ще́ніе** ա. Охола́щиваніе.

Охомута́ть ն. խոմութը վիզը դնել, լծել. *ասրկացնել։

Охо|ра́шиваніе չ. պաճուճելը, զեղեցկացնելը. **-ра́шивать, -роши́ть** (-шу́ -шатъ) ն. պաճուճել, գեղեցկացնել. **-ся** -նրբ. պաճուճուել, պճնուել։

Охо́|та է. **1**, ցանկութիւն, ձգտում. у него́ пропа́ла о. къ рабо́тѣ; мнѣ нѣтъ никако́й о—ы ѣхать туда́; о. вамъ серди́ть его́? մի՞թէ զուարճութիւն էր զգում նորան բարկացնելու մէջ. дѣлать съ о—ою մի բան սիրով, ախորժանօք անել. **2**, որս. пристрасти́ться къ о—ѣ; о. на медвѣде́й արջի որս. соколи́ная о. որս բազէներով. **-титься** (-чусь -тятся) չ. **1**, ախորժել, ձգտել, ցանկանալ. **2**, որսալ, որսով զբաղուել. **-тливо, -тливость** ա. Охо́тно, -тность; **-тливый** -ծ. յօժարակամ, պատրաստակամ. **-тникъ** -. **1**, до чего́ մի բանի բարեկամ, սիրահար. онъ о. до цвѣто́въ, до новизны́ նա ծաղիկների, նորութիւնների սիրահար է. **2**, որսորդ, որսկան. **3**, զգմ. կամաւոր. **-тница** է. **1**, до чего́ մի բանի բարեկամ, սիրահար աղջիկ, կին. **2**, որսորդուհի, որսկանուհի. **-тническій, -тничій**, ья, ье -ծ. որսորդի, որսորդական, որսկանի, որսկանական. **-тно** մ. ախորժանօք, սիրով, յօժարութեամբ. **-тность** է. յօժարութիւն, պատրաստակամութիւն. **-тный** -ծ. **1**, յօժար, պատրաստական, -կամ, յօժարակամ. **2**, որսի. **-чій** -ծ. հաւանած, մէտ, սիրահար. **-чу** ա. Охо́тить. [կամաւոր։

О́хра ա. Во́хра; кра́сная о́. կարմիր

Охрабі|ре́ніе չ. խրախուսում, քաջալերում. **-ри́ть** (-рю́ -ря́ть), **-ря́ть** ն. кого́ մէկին խրախուսել, քաջալերել. **-ся** -նրբ. քաջալերուել, խրախուսուել, սիրտ առնել։

Охра́|на է. պաշտպանութիւն, պահպանութիւն. о. грани́цъ; отда́ть де́ньги на о—у փողը պահ տալ. уси́ленная о. ուժեղացրած պահպանութիւն. **-не́ніе** չ. պահպանում, պաշտպանում, պահպանութիւն, պաշտպանութիւն. **-ни́тель** -. **-ни́тельница** է. պաշտպան, պահպանող, հովանաւոր այր, կին. **-ни́тельный** -ծ. պաշտպանողական, պահպանողական. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** ա. Охраня́ть, ся; **-нный** -ծ. պաշտպանող, -ղական, պահպանող, -ղական. о—ая стра́жа; **-ни́ть**, -ни́ть ն. պաշտպանել, պահպանել. религі́я охраня́етъ нра́вственность; о. свобо́ду всѣхъ.

Охри|па́ніе չ. խռպոտ դառնալը. **-па́ть**, -пнуть չ. խռպոտ դառնալ, խռպոտել. **-плость** է. խռպոտութիւն. **-плый** բյ. -ծ. խռպոտած, խռպոտ դարձած, խռպոտ, կերկերեալ. **-пнуть** (անց. охри́пъ -пла, о) ա. Охрипа́ть.

О́х|ристый -ծ. շատ դեղնահող, շատ դեղնդեղ պարունակող. **-рить** (-рю -рятъ), наохр—, ն. դեղնդեղով չփել, ներկել. **-ро-вый** -ծ. դեղնդեղի, դեղնահողի։

Охро|ми́ть (-млю́ -мя́тъ; -ми́) ն. կաղ դարձնել, 'չօլախացնել'. **-мѣ́лый** բյ. -ծ. կաղ դարձած. կաղ, 'չօլախ'. **-мѣ́ть** չ. կաղանալ, կաղ դառնալ, 'չօլախանալ'։

Охруста́|лить (-лю -лятъ) ա. Охрустало́вать; **-лова́ніе** չ. բիւրեղացնելը, -ղացնում. **-лова́ть** (-лу́ю -ютъ) ն. բիւրեղացնել։

Ох|ряно́й, -ря́ный ա. 'Охровый.

Оху|ди́ть (-жу́ կմ -жду́ -ху́дятъ; -ди́) ա. Охужда́ть; **-жда́тель** -. **-жда́тельница** է. պախարակող, խծբծող, պարսաւող, փնովող այր, կին. **-жда́ть**, -ди́ть ն. кого́, чего́ մէկին, մի բան պարսաւել, փնովել, փնովել, խծբծել. **-жде́ніе** չ. պարսաւում, փնովում, փնովում, խծբծում.

Оху́|ливаніе չ. անգոսնում, նշաւակում, պարսաւում. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. անգոսնել, նշաւակել, պարսաւել. **-лка** է. անգոսնում, նշաւակութիւն, պարսաւանք. не положи́ть о—и на́ руки փառ, պախարակելի բան չթողնել, չխայտառակուիլ։

Охъ ձյ. ճհ, ոհ, օֆ. го́ленькій охъ, а за го́ленькимъ Богъ (առծ)։

Оцара́|паніе չ. ճանկռտելը, պաճռելը. **-пать** ա. Оцара́пывать; **-пить** (-плю -пятъ; -пь) ա. Оцара́пывать; **-пливать** ա. Оцара́пывать; **-пываніе** ա. Оцара́паніе; **-пывать**, -пливать, -пать, **-пнуть** ն. ճանկռտել, պաճռել. о. себѣ ру́ку.

Оцвѣ|сти́ (-ту́ -ту́тъ; անց. оцвѣлъ -ла́, о́; հրմ. -ти́) ա. Оцвѣта́ть; **-та́ніе** ա. Отцвѣта́ніе; **-та́ть**, -сти́ չ. շուրջանակի ծաղկել, փթթել, ծաղիկներով զարդարուել. **2**, ա. Отцвѣта́ть; **-те́ніе** չ. շուրջանակի ծաղկելը, փթթելը, շուրջանակի ծաղկում, փթթում։

Оцыга́|нивать, -нить (-ню -нятъ) ն. բռչալի պէս խաբել (մեռց փոխանակութի ժամանակ)։

Оцѣ|ди́ть (-жу́ -цѣдятъ; -ди́) ա. Оцѣживать; **-жда́ть** ա. Оцѣживать; **-жде́ніе, -же́ніе, -живаніе** չ. քամելը, մաքրելը. **-живать**, -ждать, -ди́ть ն. քամել, մաղել, կաւսի եւ մրջից անցկացնելով մաքրել, զտել։

Оцѣ|не́ніе, -ниваніе չ. գնահատելը, -տում. **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -нятъ) ն. գնահատել. его́ имѣ́ніе оцѣнено́ въ сто ты́сячъ рубле́й; никто́ не сумѣлъ о. его́ тала́нта; **-нка** է. գնահատում. **-ночный** -ծ. գնահատող, գնահատման, -կան, գնահատական. **-нщикъ** -. **-нщица** է. գնահատող այր, կին. **-нщичій**, чья, чье -ծ. գնահատողի։

Оцѣпе|нѣва́ть, -нѣть չ. անզգայանալ, չորանալ, քարանալ, քար կտրել. **-нѣлость** է. անզգայութիւն, քարացում. **-нѣлый** բյ. -ծ. անզգայացած, քարացած, քար կտրած, չորացած. **-нѣніе** չ. անզգայանալը, չորանալը, քար կտրելը. **-нѣть** ա. Оцѣпенѣва́ть.

Оцѣ|пи́ть (-плю́ -цѣпятъ; -пи́) ա. Оцѣпля́ть; **-пле́ніе** չ. **1**, շղթայելը, շղթայով պատելը. **2**, պաշարելը, պաշարում (քաղաքի). **-пля́ть**, -пи́ть ն. **1**, շղթայել, շղթայով պատել. **2**, պաշարել (քաղաքը), շրջապատել, շրջափակել. **-ся** -նրբ. կցկցուել, կառչել, առանձնանալ։

О́цѣ|пный -ծ. շարժուն լծակի. **-пъ** -. շարժուն լծակ (օր. ջրհորից ջուր հանելու)։

Оча|го́вый -ծ. օջախի, օջախի. **-гъ**, а́ -. (ծուխ.) օջախ, 'օջախ'. *օջախ, տուն, ընտանիք. не покида́ть дома́шняго о—а́; **-жёкъ**, жка́ -. փոքրիկ օջախ, 'օջախ'. **-жный** -ծ. **1**, ա. Очаго́вый; **2**, օջախի, 'օջախի', երկաթէ վերայ չինուած, պատրաստուած։

Очáнка է. բս. ա, Euphrasia, եւփրասիա. բ, Teucrium chamaedrys, գառոշ, կնտրուկ կամ բուն լերդախոտ։

Оча|ровáніе չ. կախարդում, հմայում, գերթում, թովում (են է-ն-է. մ-ղ.). **-ровáтель** -. **-ровáтельница** է. կախարդող, հմայող, գերթող այր, կին, թովիչ. **-ровáтельный** -ծ. կախարդիչ, հմայիչ, գերթիչ, թովիչ. о—ая мýзыка, красотá; о. взглядъ; **-ровáть** (-рýю -ютъ) ш. Очарóвывать; **-рóвываніе** չ. կախարդելը, հմայելը, գերթելը, թովելը (են է-ն-է. մ-ղ.). **-рóвывать**, -ровáть ъ. կախարդել, հմայել, գերթել, թովել (են է-ն-է. մ-ղ.), *յափշտակել։

Очевú|децъ, дца -. **-дица** է. ականատես. **-дно** մ. ակնյայտնի կերպով, աչ-աչքի, **-дность** է. ակնյայտնի, պարզ, աչքերով լինելը. **-дный** -ծ. ակնյայտնի, ակներև, պարզ, աչքերով. о—ая опáсность; истúна очевúдна; о—ые свидѣтели ականատես վկաներ։

Очекá|неніе, **-ниваніе** չ. շուրջանակի փորելը, փորագրելը, նաշխելը (մետաղը). **-нивать**, **-нить** (-ню -нятъ) ъ. (թուղթ.) շուրջանակի փորել, փորագրել, նաշխել, դրոշմել. **-нка** է. ш. Очекáненіе.

Очелоб|ченіе չ. մարդացում, մարդ դառնալը. մարդացնում, մարդ դարձնելը. **-чить** (-чу -чатъ) ъ. մարդացնել, մարդ դարձնել. մարդ չինել. **-ся** -ъ-ք. մարդանալ, մարդ դառնալ։

Очёлокъ, лка -. առաջ վառարանի առջևի մաս. այս մասը բուն կրակարանից անջատող պատ։

Óчень մ. շատ, սաստիկ, խիստ։

Очерва́|вѣлый բյ. -ծ. որդնոտած, ճճիներով, որդունքով լցուած. **-вѣть** չ. ճճիներով լցուել, որդնոտել։

Очерваленя́ть ъ. ծիրանաներկել։

Оче|реднóй, **-рёдный** -ծ. հերթական. հերթով փոխող. о—óе отправлéніе богослужéнія հերթով կատարուող ժամերգութիւն. о—óй вопрóсъ հերթական հարց. **-редовáться** ш. Чередовáться; -(óче)**редь** է. հերթ. тепéрь моя́ ó. կամ ó. за мнóю այժմ իմ հերթն է. по ó—и հերթով. егó произвели не въ ó. նորան հերթից առաջ պաշտոնի մէջ բարձրացրին. дѣло состоúтъ на ó—и գործը հերթական է։

Очерé|тъ -. -(óчере)**ть** է. եղէգ։

Очé|ркиваніе չ. շրջագծելը, շուրջանակի գծելը. **-ркивать**, **-ркнýть** ъ. շրջագծել, շուրջանակի գծել, գծերով նշանակել. -(óче)**ркъ** -. նկար, ուրուանկար, ծիր. պատկեր, նկարագրութիւն. ó. лицá դիմանկար. истори́ческіе ó—и պատմական պատկերներ։

Очер|нéніе, **-ниваніе** չ. 1, սևացնելը. 2,* սևացնելը, անուանարկելը, վատաբանելը, խայտառակելը. **-нивать**, **-нúть** (-ню -нятъ). **-нúть** ъ. 1, սևացնել, սև ներկել. 2,* սևացնել, անուանարկել, վատաբանել, խայտառակել, ցեխը կոխել. **-ся** -ъ-ք. խայտառակուել, իր անունը կորցնել։

Очерст|вѣлость է. կարծրութիւն, *անզգայութիւն, խստութիւն. о. сéрдца, души́; **-вѣлый** բյ. -ծ. չորացած, կարծրացած, պնդացած. *խստացած. о. хлѣбъ չորացած հաց. **-вѣніе** չ. չորանալը, կարծրանալը, պնդանալը. *խստանալը. **-вѣть** չ. 1, չորանալ, կարծրանալ, պնդանալ. 2,* խստանալ, անզգայ դառնալ։

Очер|тáніе չ. 1, գծելը, նկարելը, ուրուագծելը, ուրուանկարելը. 2, ծիր, նկար, ուրուագիծ, ուրուանկար. **-тáть** ш. Очéртывать; **-тúть** (-чу́ -чéртятъ; -ти́) ш. Очéрчивать; **-тываніе** ш. Очертáніе 1; **-тывать**, -тáть ъ. գծել, նկարել, ուրուագծել, ուրուանկարել. **-чéніе**, **-чиваніе** չ. [խնամ-քով] գծելը, նկարելը, ուրուագծելը, ուրուանկարելը. **-чивать**, -тúть ъ. 1, [խնամքով, մանր] նկարել, գծել, ուրուագծել, ուրուանկարել. 2, գծել, գծով նշանակել, նշան անել. °очертя́ гóлову առանց մտածելու, կուրօրէն։

О|чесáніе, **-чесáть**, **ся** ш. Обчесáніе, -сáть, ся; **-чёска** ш. Обчёска; **-чёски**, овъ -. յ. սանդրելիս մաքրելիս ընկածը, մնացածը, մնացորդ. о. шéрсти; пенькóвые о. վուշ. **-чёсъ** -. 1, ш. Обчесáніе; 2, ш. Очёски; **-чёсываніе**, **-чёсывать**, **ся** ш. Обчёсываніе, -сывать, ся.

Очéч|никъ -. ակնոցատուն, ակնոցների պատեան, 'բուն'. **-ный** -ծ. ակնոցների, ակ-

Óчи, очéй յ. ш. 'Око. [նոցային։

Очи|нéніе, **-ниваніе** չ. գրչի ('գրիչ'—սուր փետուրից), մատիտի ծայրը կտրելը, սրելը. **-нивать**, **-нúть** (-ню́ -ня́тъ) ъ. գրչի ('գրիչ'—սուր փետուրից), մատիտի ծայրը կտրել, սրել. **-нка** է. ш. Очинéніе.

Óчинно ռմկ. ш. 'Очень.

Очú|нщикъ -. **-нщица** է. [փետուր]-գրիչներ ('գրիչներ'), մատիտներ սրող այր, կին. **-нъ** -. 1, ш. Очинéніе; 2, [փետուր]գրիչների ('գրիչի') սուրքն, փուչ ծայրը։

Очи|стúтельный -ծ. սրբող, քաւող. о—ая жéртва աշ. քաւութեան զոհ. о—ая молúтва թողութեան աղօթք. **-стить** (-щу -стятъ), **ся** ш. Очищáть, ся; **-стка** է. 1, մաքրում, զտում. для о—и сóвѣсти խղճի հանգստութեան համար. 2, պարզում, զատարկում (ընակարանի). о. дорóги ճանապարհ բացելը. 3, արդարացնում. это послýжитъ къ егó о—ѣ; 4, հատուցում (օրինական տուրքերի). таможенная о. մաքսի, մաքսային տուրքերի վճարումը։

Очúтóкъ, тка и ткá -. բս. Sedum are, դառն դանդաղամահիկ (վայրի աղտր)։

Очи|щáть, -стить ъ. 1, մաքրել, սրբել. о. ýлицу отъ грязи; дóждикъ очи́стилъ вóздухъ; о. когó отъ грѣхóвъ մէկին մեղքից սրբել. о. мѣсто տեղ տալ. о. дорóги отъ разбóйниковъ; о. сóвѣсть խիղճը հանգստացնել. 2, կլպել, կեղևել, մաքրել. о. я́блоки, огурцы́; 3, պարպել, դատարկել. о. комнату, квартúру; войскá очúстили гóродъ; 4, վճարել, հատուցանել. о. недоúмку; о. товáры пóшлиною ապրանքների մաքսը վճարել, ապրանքների մաքսային հաշիւները վերջացնել. о. счётъ հաշիւը մաքրել. о. имѣніе կալուածքը պարտքից ազատել. 5, արդարացնել. о. себя́ присягóю անմեղութեան երդում տալ. 6,* կոպ. պոկել, կողոպտել,

թալանել. воры очистили его карманы; игроки его совсѣмъ очистили; **-ся** չեզ. 1, մաքրուիլ. небо очищается отъ облаковъ; рѣка очистилась отъ льда; 2, արդարանալ. о. отъ грѣховъ покаяніемъ մեղքերը ապաշխարութեամբ քաւել. **-щéніе** ց. 1, մաքրում, սրբում, զտում. мѣсячное о. բժ. դաշտան. 2, վճարում, հատուցում. о. недоимки; 3, պարզում, զատորկում. 3, քաւում. о. отъ грѣховъ покаяніемъ; сдѣлать что-либо для о—ія совѣсти մի բան անել խղճի հանգստութեան համար։

Очкú, óвъ —. յ. (կմ ց. յ.) ակնոց. читáть въ о—áхъ ակնոցով կարդալ. надѣть о. ակնոցը աչքերին դնել. втерéть комý о. մէկին ծաղրել, 'մտախաբայ գցել', 'անաղ անել'. **-кó** ց. (յ. սեռ. очкóвъ) 1, աչք, կոկոն (բոյսի). 2, աչք (խաղաթղթի, խաղաքարի եւն). **-ко-вáніе, -ковáть** (-кýю -ютъ) տ. Копировáніе, -ровáть; **-кóвый** —ծ. 1, աչքերով. 2, ակնոցով, ակնոցաւոր. о—ая змѣя կնդ. ակնոցաւոր օձ (նայայ). **-кóй** —ծ. աչքերի, աչքա—, ակնա—. о—áя стáвка դէմ առ դէմ կանգնեցնելը (վկաներին)։

Очнýться (-нýсь -нýтся) ց. սթափուել, զգաստանալ, իրան գալ։

Очревá|тить (-чу -тятъ) տ. Оберéменить; **-тѣлая**, ой է. յղի, յղիացած, յղի դարձած կին։

Очýв|ствованіе ց. իրան գալը, սթափուիլը, ուշքի գալը. **-ствоваться** (-вуюсь -ютcя) չեզ. իրան գալ, սթափուիլ, ուշքի գալ, *զգաստանալ։

Очу|мѣлый բյ. —ծ. 1, ժանտախտաւոր, ժանտախտից վարակուած. 2,* յիմարացած, շշմած, բթացած. **-мѣть** ց. 1, ժանտախտից բռնուիլ, վարակուիլ. 2,* յիմարանալ, խօթանալ, շշմիլ, բթանալ։

Очутúться (-тюсь -чýтятся) ց. յանկարծ երեւալ, յայտնուիլ, լոյս աշխարհ գալ, լոյս ընկնել։

Очýхаться ց. գւռկ. իրան գալ, ուշքի գալ։

Ошá|лѣлый բյ. —ծ. յիմարացած, գժուած, խենթացած, շփոթուած, 'շշկլուած'. **-лѣть** տ. Шалѣть.

Ошарáшить (-шу -шатъ) ն. շշմեցնել, ապշեցնել, շփոթեցնել, 'շշկլեցնել'։

Ошá|реніе, -риваніе տ. Обшáриваніе; **-ривать**, -рить տ. Обшáривать, -рить.

Ошвар|товáть (-тýю -ютъ), **-тóвить** (-влю -вятъ) ն. ծովգ. պարանով կապել, ամրացնել (նաւը). **-ся** չեզ. ափ դուրս գալ (նաւի մասին). **-тóвленіе** ց. ծովգ. պարանով կապելը, ամրացնելը։

Ошé|екъ, йка —. վիզ, պարանոցի միս (մորթած անասունի). **-йникъ** —. **-йни-чекъ**, чка նւզ. պարանոցակապ, վզակապ (շների)։

Ошело|мúть (-млю -мя́ть; -мú) տ. Ошеломля́ть; **-млéніе** ց. ուշաթափեցնելը. ապշեցնելը, քարացնելը. **-мля́ть**, -мúть ն. 1, ուշաթափեցնել (գլխին հարուածելով). 2, ապշեցնել, 'շշկլեցնել', շփոթեցնել, շուարեցնել. գժուեցնել. я ошеломлёнъ шýмомъ и толпóй; эта нóвость всѣхъ ихъ ошеломúла.

Ошелудú|вить (-влю -вятъ) ն. քոսոտել, քոսով վարակել. **-вѣлый** —ծ. քոսոտած։

Ошелу|шáть, -шúть (-шý -шáтъ) ն. կլպել, կեղեւել, կլեպը, կեղեւը քաշել, հանել։

Ошельм|ованіе ց. անարգելը, անպատուելը, խայտառակելը. **-мовáть** (-мýю -ютъ), **-мóвывать** ն. (գերմ.) անարգել, անպատուել, խայտառակել։

Оше|птáть (-пчý -шéпчутъ; -пчú), **-(ё)птывать** ն. կախարդել, հմայել, գիւթել, թքել (քչփչալով, փսփսալով)։

Ошершá|вѣлый բյ. —ծ. կոշտացած, խորտուբորտ դարձած, փշաքաղած. **-вѣть** ց. կոշտանալ, խորտուբորտ դառնալ, փշաքաղիլ։

Оши|бáть, -бúть (-бý -бýтъ; անց. -бъ -бла, о; հրմ. -бú) ն. 1, շուրջնանցի կտրել, կտրտել, խորտակել. о. комý крылья մէկի թեւերը խուզել, *մէկին զարկել. 2, շշմեցնել, անզգայ դարձնել. **-ся** ց. սխալուիլ, վրիպիլ. éсли не ошибáюсь; онъ ошúбся въ расчётѣ; **-бка** է. սխալ, վրիպակ. сдѣлать о—у; по о—ѣ սխալմամբ. о. прóтивъ грамматики քերականական սխալ. о. въ счётѣ; **-бочка** է. նւզ. պզտիկ, աննշան սխալ, վրիպակ. **-бочно** մ. սխալմամբ. **-бочность** է. սխալ, սխալ լինելը. **-бочный** —ծ. սխալ, մոլար. о. взглядъ.

Ошúкать ն. սուլել (օր. դերասանին)։

Ошлакóвывать, -ковáть (-кýю -ютъ) ն. արւեստ. մաքրել, զտել (կղկղանքից)։

Ошли|фовáніе ց. տ. Ошлифóвка; **-фовáть** (-фýю -ютъ), **ся** տ. Ошлифóвывать, ся; **-фóвка** է. **-фóвываніе** ց. յղկելը, ողորկելը, կոկելը. **-фóвывать**, -фовáть ն. յղկել, ողորկել, կոկել. **-ся** չեզ. *տաշուիլ, կրթուիլ։

Ошмётокъ, тка —. մաշուած տրեխ։

Ошмуры́|гивать, -гать ն. գզել, փետել, ճանկռտել, չփել։

Ошпá|риваніе ց. խաշելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. խաշել. **-ся** չեզ. խաշուիլ։

Оштра|фовáніе ց. տուգանք առնելը. **-фовáть** (-фýю -ютъ) տ. Оштрафóвывать; **-фóвываніе** տ. Оштрафовáніе; **-фóвывать**, -фовáть ն. (գերմ.) когó մէկին տուգանքի ենթարկել. մէկից տուգանք առնել։

Оштукатý|ривать, -рить (-рю -рятъ) ն. ծեփել, սուաղել (գաջ ու կրով)։

Ошýюю մ. հն. սլ. յահեակ, յահեկէ, ընդ ահեկէ։

Ощенúться տ. Щенúться.

Ощéпокъ, пка —. տաշեղ, փայտի կտոր։

Ощетú|неніе ց. մազերը բարձրացնելը, փշաքաղուիլը, *բարկանալը, սրդողիլը. **-ниваться, -ниться** (-нюсь -нятся) չեզ. 1, մազերը բարձրացնել, փշաքաղուիլ. 2, բարկանալ, սրդողիլ. «онъ тотчáсъ опя́ть ощетúнивался: дѣлался злóбенъ, насмѣшливъ и презрúтеленъ».

Ощи|пáніе, -пáть, ся, -пываніе, -пывать, ся տ. Общип...

Ощý|паніе ց. շօշափելը, -փում. **-пать** տ. Ощýпывать; **-пываніе** ց. տ. Ощупь; **-пывать**, -пать ն. շօշափել. **-ся** չեզ. իր շուրջը գտնուող բաները շօշափել. խարխափել. **-(óщу)пь** է. շօշափում. խարխափում.

мягкій на ó. այն ինչ որ շօշափելիս փափուկ է երեւում. искáть ó—ью կամ на ó. խարխափելով որոնել. ходи́ть ó—ью խարխափել, խարխափելով գնալ, ման գալ։

Ощу|ти́тельность է. \ զգալիութիւն. **-ти́тельный** ած. զգալի. о. хóлодъ; **-ти́ть** (-щу́ -тя́тъ; -ти́), **-щáть** ն. զգալ, իմանալ. **-ся** անդ. զգացուիլ. **-щéніе** չ. 1, զգալը, իմանալը. 2, զգացում, զգացողութիւն։

Ою|нѣлый բյ. ած. ջահելացած, երիտասարդացած. **-нѣніе** չ. ջահելանալը, երիտասարդանալը. **-нѣть** չ. ջահելանալ, երիտասարդանալ։

Оягни́ться ա. Ягни́ться.

П.

П, п ռուսաց այբբենի 16-րդ տառն է։ Ձրթնային ձայնատ (безголóсный) բաղաձայն է, որին համապատասխանում է б ձայնայինը։ П-ն հնչւում է ինչպէս հայոց պ-ն։

Па չ. անհ. (фр.) պարքայլ, կաքաւքայլ (քայլ պարի մէջ)

Пáва է. (фр.) մարի (էգ) սիրամարգ։

Пáвече|рница, -рня է. երեկոյեան կարճ ժամասացութիւն, ժամերգութիւն։

Павили́|ка, -на, -ца է. բս. Cuscuta, գազձ (փաթթիկներ)։

Павиліо́|нчикъ ա. նւզ. **-нъ** ա. (ֆր.) 1, պավիլիոն, տաղաւար. 2, պավիլիոն (գլխաւոր շինութեանը կից առանձնացած շէնք, շինութիւն)։

Павiáнъ ա. կնդ. Cynocephalus, շնագլուխ կապիկ։

Павли́|ниться (-нюсь -нятся) անդ. հպարտանալ, գոռոզանալ, հպարտ-հպարտ քայլել, ման գալ, սոնքալ. **-ній**, ья, ье, **-новый** ա. Павли́ный; **-нчикъ** նւզ. **-нъ** ա. կնդ. Pavo cristatus, սիրամարգ. ходи́ть п—омъ հպարտ-հպարտ գնալ, ման գալ. **-ный** ած. սիրամարգի. п—ое перó.

Пáвозокъ, зка ա. միաստղատանի մեծ նաւակ։

Пáворозъ ա. քսակի կապիչ։

Пá|ночка է. **-вушка** նւզ. պստիկ մարի (էգ) սիրամարգ։

Пáвѣтеръ, тра ա. յաջող քամի։

Пагинáція է. (լտ.) էջակարգութիւն, երեսակարգութիւն (գրքի էջերը կարգով նշանակելը). рýкопись безъ п—іи.

Пагóда է. (պրսկ) հնդկական մեհեան, կատառն։

Пáголенокъ, нка ա. գուլպայի ճիտք։

Пáгорокъ, рка ա. գւռկ. բարձրութիւն, բլուր։

Пáгу|ба է. 1, կորուստ, կործանում, ապականութիւն. 2, դժբախտութիւն, քամբախտութիւն. 3, մահաբեր, ժանտախտ. **-бникъ** ա. **-бница** է. կործանիչ, ապականիչ, փչացնող այր, կին. **-бно** ձ. կործանիչ, ապականիչ եղանակով. **-бность** է. կործանիչ յատկութիւն. **-бный** ած. կորստաբեր, կործանիչ. **-бонóсный** ած. կորստաբեր, աղէտաբեր։

Пáда|лина, -лица է. 1, ծառից վայր ընկած, 'կաթած' պտուղ. 2, հնձելիս թափուած և հետեւեալ տարին բուսած հատիկ. **-лище** չ. մեռելոտի, գէշ, 'լէշ'. **-лищный** ած. մեռելոտու, գէշի, 'լէշի'. **-ль** է. 1, մեռելոտի. գէշ, 'լէշ', սատկած անասուն. 2, ա. Пáдалица.

Пá|даніе չ. ընկնելը, վայր ընկնելը. **-дать**, пасть չ. 1, ընկնել, վայր ընկնել, վայր թափուիլ. листья пáдаютъ съ дéрева; п. съ коня́; 2, ընկնել. п. къ чьимъ ногáмъ; жрéбій палъ на меня́; подозрѣніе пáло на негó; *п. дýхомъ վհատուիլ, լքանիլ. 3, ընկնել, կործանուիլ, քայքայուիլ. Зáпадная импéрія пáла подъ удáрами вáрваровъ; крѣпость пáла; палъ мини́стръ; 4, ընկնել, մեռնել, կոտորուիլ. սատկել. мнóго хрáбрыхъ пáло въ этой би́твѣ; ны́нѣшнею зимóй пáло мнóго скотá; корóва пáла, стóйло опростáла (առծ.). 5, ընկնել, նուազել, գինը, արժէքը կորցնել. áкціи пáдаютъ; фóнды пáдаютъ.

Па|дéжный ած. հոլովի, հոլովական. **-дéжъ**, á ա. քերկ. հոլով. **-дёжъ**, á ա. կոտորում, կոտորածք (անասունքի), անասնաջարդ, անասնակոտոր, պատուհաս, 'տաուն'։

Падéніе չ. 1, ընկնում, ընկնելը. վայր ընկնելը, վայր թափուելը. п. ли́стьевъ; п. воды́; свобóдное п. тѣла; п. занавѣса; п. ртýти въ барóметрѣ սնդիկի իջնելը, ցածրանալը ծանրաչափի մէջ. 2,* անկում, կործանում, քայքայում. п. мини́стра; п. Ри́мской импéріи.

Пáдина է. խորունկ, մեծ ափոսող հովիտ, խորաձոր։

Падишáхъ ա. (պրսկ.) փադիշահ, կայսր, թագաւոր (մահմետական վեհապետների, մանաւանդ տաճկաց սուլթանի տիտղոսը)։

Пáд|кій ած. до чегó, на что, къ чемý մի բանի համար գժուած, մի բանի խիստ փափագող, սիրահար. онъ пáдокъ на дéньги կամ до дéнегъ նա խիստ փողասէր է. **-кость** է. ագահութիւն, մեծ փափագ, բուռն տենչ։

Пáдласы ա. յ. ձեան շմուշկների (քօշերի) կապերը, որոնց մէջ ոտները դնում են։

Пá|дло գւռկ. ա. Пáдалище; **-дý** ա. Пасть.

Пáдубъ ա. բս. 1, Fraxinus excelsior, բարձրաբերուն հացի. 2, Ilex aquifolium, չիչխան։

Па|дýнъ, á ա. գւռկ. ջրվէժ, ջրի թափ, որընթաց հոսանք. **-дýчій** ած. ընկնաւոր, նուազկոտ. о—ая болѣзнь ընկնաւորութիւն, նուազկոտութիւն։

Пáдчерица է. խորթ աղջիկ, խորթ դուստր։

Пáдшій բյ. ած. ընկած, անկեալ. п. áнгелъ.

Падь է. խորունկ ձոր, հովիտ, խոռոչ։

Па|евóй, -евый, -ёвый ած. բաժնի, 'փայի'. **-ёкъ**, йкá ա. բաժին, 'փայ' (զինուորի)։

Пáе|рокъ, рка *м.* **-рчикъ** *м.* *հնց. մի տեսակ* ь (ёрикъ) *հին ուղղագրութեան մէջ։*

Пажéніе *չ. տ.* Пазóвка.

Пáжескій *ած.* *մանկլաւիկի, -կների.* п. кóрпусъ. [*սակ թիթեղնածաղիկ։*

Пáжитникъ *м.* *բս.* Trigonella, *մի տե-*

Пá|житный *ած.* **1**, *արօտի, արօտական.* п—ыя мѣстá *արօտավայրեր.* **2**, *արօտատեղերով հարուստ.* **-жить** *ի.* *արօտ, արօտատեղ, արօտավայր (որ աւելի հեռու է գտնուում, քան* вы́гонъ 3-*ը*)։

Пажъ, á *м.* (*ֆր.*) **1**, *մանկլաւիկ.* **2**, *զօ-րք, որ կանանց յուրկան պահում է։*

Пáза|нка *ի.* *նապաստակի թաթ (մուշ-կեակի).* **-нчить** (-нчу -нчатъ), отп—, *ն.* зáйца *նապաստակի յետևի թաթերը կտրել։*

Пáздерникъ *м.* *հնց. հոկտեմբեր։*

Пá|зникъ *м.* *Նւզ. պատիկ փորուածք, ակօս (փայտի մէջ քաշած).* **-зáло** *չ. տ.* Пазни́къ; **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ) *ն.* *փայտի մէջ ակօս քա-շել. փորուածք տաշտացնել.* **-зни́къ**, á *м.* *զուր, որով փայտի մէջ ակօսներ են քաշում.* **-зно́й**, **-зный** *ած.* *փայտի մէջ քաշած ակօ-սի, փորուածքի.* **-зо́вка** *ի.* *փայտը փորելը, փայտի մէջ ակօս քաշելը։*

Пáзолки *м. յ.* *ջրած մախիր։*

Пáзу|ха *ի.* **1**, *ծոց.* положи́ть платóкъ за п—у *կամ* въ п—у *թաշկինակը ծոցը դնել.* онъ тамъ, какъ у Христá за п—ою *նա եղումեղ-րի մէջ յողում է.* отогрѣ́ть змѣ́ю за п—ою *օձին, *թշնամուն ծոցում տաքացնել.* **2**, *կանտ-ակ, թևատակ.* держáть шля́пу подъ п—ой (*ունելի լու* подъ мы́шкою); дружи́ться дру-жи́сь, а кáмень за п—ой держи́ (*առծ.*) *շատ հետ բարեկամացիր, բայց փայտը ձեռքիցդ վայր չձգես.* **-шина** *ի.* *փոս, խոռոչ.* **-ши-стый** *ած.* *մեծածոց.* **-шный** *ած.* **1**, *ծոցի.* **2**, *կանտատկի, թևատակի։*

Пазъ *м.* **1**, *փորած տեղ, ակօս (փայտի մէջ քաշած).* **2**, *արանք (կողք կողքի կցած տախտակների)։*

Пáинька *հոր. Նւզ. տ.* Пай 2.

Пай *м.* **1**, *բաժին, 'փայ', մաս.* товáрищество на пая́хъ *բաժնետիրական ընկերու-թիւն.* я имѣ́ю дéсять паёвъ въ э́той ком-пáніи; **2**, *ժիր, համեստ երեխայ։*

Пáйка *ի.* *զոդում, զոդելը, կպցնելը (հա-լած մետաղով)։*

Пáй|щикъ *м.* *բաժնետէր, 'փայատէր'.* **-щина** *ի.* *ընդհանուր մաս, բաժին, 'փայ'.* **-щица** *ի.* *բաժնետիրուհի, փայատիրուհի։*

Пáка *ի.* *կնդ.* Cavia paca, *ծովախոճկոր։*

Пакгáу|зный *ած.* *համբարանոցի.* **-зъ** *м.* (*գերմ.*) *համբարանոց.* таможенный п.

Па|кетбóтъ *м.* (*հոլ.*) *ծովգ. թղթատար նաւ.* **-кéтецъ**, тца *м.* *Նւզ. պատիկ ծրար, ծրարիկ.* **-кéтный** *ած.* *ծրարի, ծրարային.* **-кéтъ** *м.* (*ֆր.*) **1**, *ծրար* (*տ.* Кóнвертъ); **2**, *ծրար, թուղթ (ծրարած, ծրարի մէջ դրած թուղթ, նամակ էլն).* денéжный п. *դրամա-ծրար.* цѣ́нный п. *արժէքաւոր ծրար։*

Пá|кли *ƒ.* *եկ. ալ.* *նորից, կրկին, վերստին, էլի, դարձեալ.* **-кибы́тіе** *չ.* *եկ. ալ.* *հանդեր-ձեալ կեանք. վերածնութիւն.* бáня п—ія *առճ. մկրտութիւն։*

Пáкленъ *տ.* Черноклёнъ.

Пáклина *ի.* *վշէ թել։*

Паклу́нъ, á *м.* *բս.* Teucrium, *ղարօշ, կենարար կամ բուն լերդախոտ։*

Пáк|ля *ի.* *վուշ, խծուծ.* **-ляный** *ած.* *վշէ(ց), խծուծէ(ց).* п—ая верёвка *վշից, վշէ թելից հիւսած թոկ։*

Па|ковáніе *չ.* [*հակեր*] *կապելը. փա-թաթելը.* **-ковáть** (-кýю -ютъ) *ն.* [*հակեր, հակ-հակ*] *կապել (ապրանքը). փաթաթել։*

Пáколокъ, лка *м.* *պատիկ ցից սափրի* (дёрнъ) *ամրացնելու։* [Пáкляный.

Пáколь|на *Նւզ. տ.* Пáкля; **-ный** *տ.*

Пáко|стить (-щу -стятъ; -сти), нап—, *ն.* **1**, *աղտոտել, կեղտոտել, 'մուռոտել', պղծել.* **2**, *փչացնել, ապականել.* **3**, *արգելել, ար-գելք, խոչընդոտ հանդիսանալ.* **-стникъ** *м.* **-стница** *ի.* **1**, *կեղտոտ, 'մուռոտ' այր, կին, 'խօզ'.* **2**, *փչացնող, ապականող, եղծանող այր, կին.* **-стничать**, нап—, *տ.* Пáкостить 2; **-стно** *ƒ.* *վատ, զզուելի կերպով.* **-стный** *ած.* **1**, *գարշելի, զզուելի. նողկալի.* **2**, *կեղտոտ, աղ-տոտ, 'մուռոտ'.* **-сть** *ի.* **1**, *աղտոտութիւն, կեղտոտութիւն, ապականութիւն.* **2**, *գարշելի, զզուելի բան.* **3**, *վնաս, զեան, չարիք (մէկին հասցրած).* надѣ́лать п—ей *չարիք հասցնել, վնասել.* **-щу** *տ.* Пáкостить.

Пáла *տ.* Вы́жига 2. [*ասպետ։*

Палади́нъ *м.* (*լտ.*) *պալադին, ազնուական*

Паланки́нъ *м.* *մարդակիր գահաւորակ, պատգարակ (գործածական Հնդկաստանում և Չինաստանում)։*

Палáта *ի.* (*լտ.*) **1**, (*մեւզ յ.* палáты) *պալատ, ապարանք, ապարանք.* царскія п—ы *ապարանք.* *ý негó умá п. *նա խիստ հասկա-ցող, խիստ խելացի մարդ է, նա խելքի պարկ է.* **2**, *պետական պաշտօնատուն.* казённая п. *արքունի գանձատուն, 'խազինարան'.* судéб-ная п. *դատաստանական պալատ, վերաքննիչ ատեան (երկրորդ իրաւասութեան դատաստա-նական ատեան*—судъ 2-й инстáнціи); кон-трóльная п. *վերստուգիչ ատեան.* п. госу-дáрственныхъ имýществъ *պետական կալ-ուածոց ատեան.* граждáнская п. *կամ* н. граждáнскаго судá *քաղաքացիական դատա-ստանական ատեան.* уголóвная п. *կամ* п. уго-лóвнаго судá *քրէական կամ ոճրայինի ա-տեան.* оружéйная п. *զինատուն, զինանոց.* перевя́зочная п. *վիրակապութեան սենեակ (հիւանդանոցում).* **3**, *օրէնսդրական, օրէնսդրութ ժողով, խորհրդարան.* п. депутáтовъ *պատգա-մաւորների խորհրդարան.* вéрхняя п. (*այլապէս* п. пэ́ровъ), ни́жняя п. *վերին, բարձրագոյն, ստորին խորհրդարան (Անգլիայում)։* [*ծանց։*

Палати́нъ *м.* (*լտ.*) *մուշտակէ օձիք կա-*

Палá|тка *ի.* **1**, *վրան, խորան.* раски́-нуть п—у *վրան խփել.* торгóвая п. *կրպակ.* **2**, *պատիկ համբարանոց.* **3**, *Նւզ. տ.* Палáта; **-тный** *ած.* *պալատի, ապարանքի, ապարանքի. պաշտօնատան, խորհրդարանի.* **-точка** *ի.* *Նւզ. պատիկ վրան, խորան.* **-точный** *ած.* *վրանի, խորանի.* **-тскій** *ած.* *դատաստանական պալա-տի. պետական պաշտօնատան.* **-ты** *м. յ. տ.* Палáта 1.

Па|лачёвскій *ած.* *դահճի, դահճային.* **-лáчъ**, á *м.* *դահիճ, 'ջալլաթ'.* **վայրագ, ա-նագորոյն մարդ։*

Пала|шёвый -ծ. պալաշի. **-шникъ** նւզ. ա. Паляшъ; **-шникъ** -. պալաշակիր [զինուոր]. **-шный** -ծ. պալաշի, երկայն սուսերի. **-шъ**, á -. (լտ.) պալաշ (երկայն սուսեր, խորը ծանր հեծելազօրքի)։

Палёбный -ծ. հրացանաձգութեան, թէ ըն գանօթաձգութեան. п—ое ученіе.

Палевый -ծ. յարդագոյն, բաց դեղին։

Па|лена է. այրած բանի հոտ. **-лéніе** չ. **1**, այրելը, տոչորելը, խանձելը. **2**, արձակելը (հրազէնը). **-лёный** բյ. -ծ. այրուած, տոչորուած, խանձուած։

Палеогра|фическій -ծ. հնագրական. **-фія** է. (յն.) հնագրութիւն (հին գրութիւնները կարդալու արուեստը). **-фъ** -. հնագիր։

Палеонто|логическій -ծ. հնէաբանական. **-логія** է. (յն.) հնէաբանութիւն, նախաջրհեղեղեան բնագիտութիւն (գիտութիւն օր գտնական մարմինների մասին, որոնք քարացած վիճակի մէջ գտնուում են երկրիս կեղևի մէջ). **-логъ** -. հնէաբան, հնէախօս։

Палéс|тра է. (յն.) [նախնի յոյների] կըռուանոց, մրցարան (փառքերի համար). **-тріческій** -ծ. կռուանոցի, մրցարանի։

Пá|лецъ, льца -. **1**, մատ. указательный п. ցուցամատ. большой п. բութ մատ, բթամատ. средній п. միջնամատ. безымя(ё)нный п. անանուն մատ (ճկոյթի հարևան մատը). пальцы у обезьяны; пальцы у ноги ոտի մատներ, ոտնեղներ. пальцы у перчатки; считать по пальцамъ մատներով համարել. соусъ такъ вкусенъ, что пальцы обсосёшь—որ մատներդ հետն ուտում ես. знать что какъ свой пять пальцевъ; онъ такъ лѣнивъ, что пальцемъ не пошевелитъ կմ пальцемъ о п. не ударитъ նա այնպէս ծոյլ է, որ ոչ մի գործի չէ ուզում մատով դիպչել. ему не клади пальца въ ротъ դու նորա հետ հանաք մի անիր. смотрѣть на что сквозь пальцы մի բան չտեսնելը դնել, չուզել տեսնել. **2**, ատամ (մեքենայի անուի). колёсный п.; **-лечный** -ծ. **1**, մատի, մատնաւոր. **2**, ատամնաւոր. п—ое колесо.

Пáли, ей է. յ. ա. Паля.

Пáливать, ся ա. Палить, ся.

Палимпсéстъ -. (յն.) կրկնագիր մագաղաթ (մագաղաթ, որի գիրը ջնջելով, երկրորդ անգամ գրել են)։ [ռածնութիւն։

Палингенéзія չ. (յն.) վերածնում, վե-

Палисá|дина է. -**динка** նւզ. ծայրը սրած բիր, ցից. **-дникъ** -. **-дниченъ**, чка նւզ. **1**, ցցապատ, բրապատ (ցցերից կմ բրերից շինած պատ, ցանկ). **2**, չուրջը ցցապատ քաշած տեղ. **-дный** -ծ. ցցերով, բրերով պատած, ցցապատ, բրապատ. п—ая стѣнка ցըցապատ. **-дъ** -. (ֆր.) **1**, ա. Палисадникъ; **2**, ռզմ. ցցապատնէշ (վերին ծայրերը սրած ցցերից քաշած ամրութիւն). обносить п—омъ; линія п—овъ. [gia latifolia, ծիրանեփայտ։

Палисáндровое дерево բս. Dalber-

Пáлистъ -. բս. տերեւոկ։

Па|лйтель -. **-лйтельница** է. վառող, լուցանող այր, կին. **-лйтельный** -ծ. վառող, լուցանող։ [ներկատախտակ։

Палйтра է. (ֆր.) նկրչ. դեղատախտակ,

Палйть (-лю -лятъ) ն. **1**, վառել, լուցանել. **2**, խանձել (օր. մորթած խոզը), այրել, տոչորել. **3**, [հրացան, թնդանօթ] զցել, արձակել. п. изъ пушекъ թնդանօթ զցել. **-ся** անդր. այրուիլ, տոչորուիլ. խանձուիլ։

Пáлица է. **1**, ձեռնափայտ, գաւազան. **2**, մահակ. Геркулéсова п.; **3**, եկղ. կոնքեր։

Пáлка է. **1**, փայտ, ձեռնափայտ, գաւազան. опираться п—ою կմ на п—у գաւազանի վերայ յենուիլ. бить п—ою; барабанная п. թմբուկի թակիչ, 'դհօլի չալիկ'. **2**, ձող. п. сургуча կնքամոմի (զմուռսի) ձող. **3**, пáлки, локъ յ. գաւազանի հարուածներ. ему влѣпили двадцать пáлокъ.

Паллá|да է. աստղ. Պալլաս (մոլորակ). **-дій** -. հնք. պալլադիոն. **-діумъ** -. (լտ.) **1**, պատմ. պալլադիում (Պալլասի արձանը, պատկերը). **2**,* պահպանութիւն, պաշտպանութիւն, ապաւէն, զրաւական, ապահովութեան. законъ есть *п. правосудія.

Палліатй|вный -ծ. ամոքիչ. п—ое средство [լոկ] ամոքիչ (ոչ էական) միջոց. **-въ** -. (լտ.) պալիատիւ, ամոքիչ միջոց։

Паломн|никъ -. (լտ.) ուխտաւոր (երուսաղէմի). **-ничество** չ. ուխտաւորութիւն, ուխտագնացութիւն (երուսաղէմ)։

Пáло|чка է. նւզ. **1**, պստիկ փայտ, ձեռնափայտ, գաւազան. **2**, ձողիկ. п. сургуча; **-чникъ** -. բս. Typha, խոտեղեգի. **-чный** -ծ. **1**, փայտի, ձեռնափայտի, գաւազանի. п—ые удáры, побои; **2**, ձողի(ց), ձողերի(ց). **-чье** չ. հ-ք. խարազաններ, ծեծի ճիպոտներ։

Пáл|тасъ ա. Палтусъ; **-тусина** է. տափաձկան միս. **-тусовый** -ծ. տափաձկան. **-тусъ** -. կնդ. Hypoglossus, տափաձուկ։

Пáлу|ба է. **1**, ծովզ. տախտակամած նաւի (որ թէ յատակ և թէ առաստաղ է). **2**, առաստաղ, ձեղուն, ծածկ. **3**, կամարակապ կիսաշրջանի (кружáло) երեսին քաշած տախտակէ ծածկոյթը. **-бить** (-блю -бятъ; -бь) ն. կամարակապ կիսաշրջանի (кружáло) երեսին ծածկոյթ քաշել. **-бленіе** չ. կամարակապ կիսաշրջանի երեսին ծածկոյթ քաշելը. **-бный** -ծ. տախտակամածով. п—ое судно.

Палъ -. (հոլ.) ցից, նաւամատոյցի ափին տնկած սիւն, որից կապում են նաւը։

Пáлый -ծ. սատակած. п—ая лóшадь.

Пальбá է. հրացանաձգութիւն (ружéйная п.); թնդանօթաձգութիւն (пушечная п.); открыть п—ý; прекратить п—ý.

Пáль|ма է. բս. Palma, արմաւենի. кокосовая п., Cocos nucifera, հնդկընկոյզ կմ ընկուզաբեր արմաւ (գնդարմաւ, նարգիլակենի?). тростниковая п., Calamus Draco, եղեգնարմաւ կմ ռատան. финиковая п., Phoenix dactylifera, բուն արմաւենի. **-митйнъ** -. արմաւիտ. **-мовый** -ծ. արմաւենու(ց). п—ая вѣтвь.

Паль|нйкъ, á -. հրեան. լուցմորճ (պատրոյկաւոր մորճ, որով հրազէնը պայթեցնում, 'տրաքացնում' են)։ [վերարկու

Паль|тйшко նվտ. **-тó** չ. -նհ. (ֆր.)

Паль|цевóй -ծ. մերենզ. ատամնաւոր. п—ое колесо ատամնանիւ. **-цеобрáзный** -ծ. մատնաձև, մատնաձերպ. **-цеходящій** -ծ. մատնագնաց. п—ія живóтныя, կնդ. Digiti-

grada, մատնաձևայ անասուններ. **-чатый** -ð. մատնաւոր, մատներ ունեցող. п—ыя животныя; **-чикъ** -. նւզ. պստիկ, փոքրիկ մատ. ма́льчикъ съ п. Թզուկ, պստլիկ երեխայ։ [Թեցնող, տրաքացնող։

Па́|льщикъ -. ականբ ('լաղման') պայ-

Па́ли է. զւռկ. ցից, բեր, սիւն. п а́ л и, ей յ. ցցապատ, բրապատ։

Паля́щій -ð. այրող, առշորող, կիզիչ. п—ее со́лнце; п—ая жа́жда սաստիկ, 'Թունդ' ծարաւ։

Па́мо|розъ, -розекъ, зка -. գարնանային առաւօտեան այեղց, ցուրտ։ [կանգակ։

Пампу́шки, шекъ է. յ. մի տեսակ կարկանդակ։

Памфле|ти́стъ -. պամֆլէտ գրող. **-тъ** (անգլ.) պամֆլէտ (Թռուցիկ գրուԹիւն, շարագրուԹիւն, մեւր բանակաւսական գրուԹիւն որ և է քաղաքական խնդրի առԹիւ. Թռուցիկ գրուԹիւն, որ շօշափում է մասնաւոր մարդու անձնական կողմերը)։

Па́мя|тливость է. լաւ, սուր յիշողուԹիւն. **-тливый** -ð. լաւ, սուր յիշողուԹիւն ունեցող. дѣти п—вы; **-тникъ** -. **1**, արձան, յուշարձան. надгро́бный п. մահարձան. воздви́гнуть кому́ п.; **2**, յիշատակարան. յիշատակ, յիշատակուԹիւն. **-тный** -ð. **1**, յիշողուԹեան. п—ая кни́жка յիշատակարան, յուշատետր. **2**, անմոռանալի, յաւերժայիշատակ. **-тованіе** չ. յիշելը, մտքում պահելը. **-товать** (-тую -ютъ) ն. յիշել, մտքում պահել. **-ся** տէմզ. յիշել. мнѣ па́мятуется յիշում եմ, միտս է. **-тца́** է. յիշատակացուցակ (պարունակում է այն ննջեցեալների անունները, որոնք պատարագի ժամանակ պիտի յիշուին). **-ть** է. **1**, յիշողուԹիւն. о́страя, тупа́я, сла́бая п.; э́то совсѣ́мъ вонъ изъ па́мяти կմ это вы́шло у меня́ изъ п—и այդ մտքիցս ընկել է. приводи́ть на п. յիշեցնել. сохрани́ть въ п—и, держа́ть на п—и մտքում պահել. я дамъ ему́ о себѣ́ п. ես նորան ցոյց կտամ. за мою́ п. կմ на моéй п—и որչափ ես յիշել կարող եմ, իմ ժամանակ. **2**, յիշատակ. оста́вить по себѣ́ до́брую п. իրանից յետոյ բարի յիշատակ Թողնել. блаже́нной п—и բարեյիշատակ, երջանկայիշատակ. въ п. э́той побѣ́ды 'ի յիշատակ այդ յաղԹուԹեան. **3**, ուշք, միտք, գիտակցուԹիւն, զգայում. безъ п—и ուշաԹափ, Թալկացած, անզգայ. *любить безъ п—и անսահման սիրով սիրել. **4**, յիշատակ ննջեցելոց, պատարագ. соверши́ть п. по усо́пшимъ.

Пан|агіа́ръ -. եկղ. մաղզմա, նշխարի ափսէ. **-агія** է. (յն.) պնակէ (Փրկչի կամ սուրբ Կոյսի պատկերը, որ բարձրաստիճան հոգևորականք կրում է կրծքի վերայ)։

Пана́мскій -ð. Պանամայի. П. перешéекъ Պանամայի նեղուց։ [դարման։

Панацéя է. (յն.) ամենաբույժ միջոց. դեղ,

Пандéкты -. յ. (յն.) ժողովածու հռոմէական օրէնքների։

Панёва է. մի տեսակ յուրկա, գեղջկուհու շոր (Փոքր-Ռուսիայում)։

Пане|гі́рикъ -. (յն.) ներբող. ·ողական. **-гири́стъ** -. (յն.) ներբող կարդացող կմ շարադրող. **-гири́ческій** -ð. ներբողական։

Пане́ль է. (ֆր.) պանէլ (մայԹ առն շարքը). **-ный** -ð. պանէլի, -լային։

Панибра́|тскій -ð. մտերմական, ընկերական, բարեկամական. **-тство** չ. մտերմուԹիւն, բարեկամուԹիւն, մտերմական, բարեկամական յարաբերուԹիւն, վարեցողուԹիւն. **-тъ** -. (յհն.) մտերիմ, ընկեր, բարեկամ։ [սոփ։

Па́ника է. (ֆր.) յանկարծական ահ ու սարսափ։

Паникадí|ло չ. (յն.) բազմաճրագ ջահ կմ կանԹեղ (եկեղեցում). **-льный** -ð. բազմաճրագ ջահի կմ կանԹեղի։

Пані́ръ -. (հայերէն) պանիր (զրծեղ. հաշտարխանում)։ [-մականնուԹիւն։

Панислами́змъ -. համիսլամուԹիւն,

Панихи́|да է. (յն.) по комъ հոգեհանգիստ (մէկի). въ пе́рвыхъ чи́слахъ апрѣ́ля 1904 г. по всей Россíи бы́ли отслужены́ п—ы по ви́це-адмира́лѣ Мака́ровѣ а про́чихъ поги́бшихъ [սկսել, բայց յաճախ про́чимъ поги́бшимъ—յէ. ·ղ·լ·] на броненóсцѣ «Петропа́вловскъ»; **-дный** -ð. հոգեհանգստի։

Пани́ческій -ð. յանկարծական, յանկարծահաս, յախուռն. п. страхъ ա. Па́ника.

Па́н|на է. **-ночка** նւզ. (լհհ.) կին, օրիորդ։

Пан|о́птика է. (յն.) համայցուցարան (հիմնարկուԹիւն, ուր ցուցադրուած են բազմազիմի առարկաներ, զարդերներ, ժողովածուներ, որոնց հետ այցելող հասարակուԹիւնը ծանօԹանում է)։

Пано|ра́ма է. (յն.) պանորամա. **1**, շրջաՋօլապատկեր, համատարած պատկեր. **2**, պատկեր, որը վերայ խաշորացուցով նայում են. **3**, բնուԹեան տեսարան. **-ми́ческій** -ð. պանորամական, -մային։

Пансіо|нéрка է. պանսիոններուհի. **-нéръ** -. (ֆր.) պանսիոներ. **1**, գիշերօԹիկ դպրոցարանի աշակերտ. **2**, կենսաւոր, որ և ընտանիքում վարձով ապրող մարդ. **-нъ** -. (ֆր.) պանսիոն. **1**, գիշերօԹիկ դպրոց, ուսումնարան. **2**, գիշերօԹիկ, դպրոցարանի աշակերտներ. **3**, տուն, ընտանիք, ուր որոշ վճարով կենսաւորներ է ընդունում. **-нный** -ð. պանսիոնի, -նային, պանսիոնական։

Па́н|скій, -ской -ð. տիրական, կալուածատիրական. п—ой това́ръ գաղղիական խուՆաց ապրանք. п—іе ряды́ մանրավաճառուԹեան կրպակներ։

Панслав|и́змъ -. համասլաւոնականուԹիւն. **-и́стскій** -ð. համասլաւոնական. **-и́стъ** -. համասլաւոնական, համասլաւոնականուԹեան կողմնակից։

Па́н|ство չ. (լհհ.) պարոնուԹիւն, 'պայազատուԹիւն'. **-щина** է. կալուածատիրական, ճորտատիրական իշխանուԹիւն։

Панта|ло́нный -ð. անդրավարտիքի, տաբատի. **-ло́нчики** նւզ. **-ло́ны** -. յ. անդրավարտիք, տաբատ։

Панталы́къ -. խելք, միտք, կարգ. сби́ться съ п—а. съ п—у խելքը կորցնել, շփոԹուել, 'շշկլուել'. իրան կորցնել, յիմար բաներ բանել, 'դուրս տալ'։

Пантеи́змъ է. (յն.) համաստուածուԹիւն, ընաստուածուԹիւն (վարդապետուԹիւն, որ ընուԹիւնն աստուածուԹեան հետ նոյնացնում է). **-сти́ческій** -ð. համաստուա-

ծեան, բնապաշտեան. **-ѝстъ** —. **-ѝстка** է. համաստուածեան, բնապաշտեան այր, կին։

Пантео́нъ —. (յն.) **1**, համայնադից մեհեան. **2**, փառաց տաճար։

Панте́ра է. կնդ. Felis pardus, յովազ կամ յովազաքիծ։ [նեբ ընձորինակող գործիք)։

Пантогра́фъ —. (յն.) համագիր (նկար-

Пантоми́|ма է. (յն.) մնջախաղութիւն, մնջկատակութիւն (որի ժամանակ դերասանն իւր դերը կատարում է լոկ ձեռքով և շարժումներով, առանց խօսելու). **-мный** —ձ. մնջախաղութեան. մնջկատակութեան, մնջկատակական. **-мъ** —. (յն.) մնջկատակ, մնջախաղութեան, մնջկատակութեան դերասան։

Па́нцы|рникъ —. զրահակիր զօրական. **-рноще́кій** —ձ. զրահաւորուած այտերով, ՙթշերով՚. п—ія рыбы, կնդ. Cataphracti, վերտաւոր[ձըկ]ներ.՚ **-рный** —ձ. զրահի, զրահային. զրահաւոր, -ուած. п. во́инъ; п. кора́бль զրահակիր նաւ. п. това́ръ նաֆթուլեղէն. **-рь** —. (գերմ.) զրահ։

Па|нъ —. (յ. паны́, о́въ) (լեհ.) պարոն, տէր, կալուածատէր, ՙաղայ՚ (լեհական կամ փոքր ռուսական). онъ живётъ па́номъ նա թագաւորի պէս է ապրում. изъ ха́ма не быва́етъ па́на (առծ.) բոշայից փաշայ չի դուրս գալ. ли́бо п., ли́бо пропа́лъ կամ նպատակին հասնել և կամ ձեռնունայն մնալ. **-нья** է. (լեհ.) տիրուհի, ազնիւ պարոնուհի։

Па́па —. **1**, (па́па́) հայր, ՙափօ՚. **2**, (па́па) (յն.) պապ, քահանայապետ (Հռոմի)։

Папа́|хъ —. **-ха** է. կովկ. փափախ։

Па|па́ша, **-пенька** —. փաղաք. հայրիկ, ՙափօ՚ ջան։ [է. դուրիթ (եկեղեցու)։

Па́пе|ртный —ձ. եկեղեցու դուռթի. **-рть**

Па|пе́сса է. (լա.) պապուհի. п. Іоа́нна; **-пи́змъ** —. պապականութիւն։

Папильо́тка է. (ֆր.) խոպոպիկաթուղթ (թղթի կտոր, որի մէջ դնում են կամ որի շուրջը փաթաթում են մազերը՝ խուճուճ դարձնելու համար)։

Папиро́|са է. (ֆր.), **-ска** նւզ. պապիրոս, ծխախոտ. **-сница** է. պապիրոսի, ծխախոտի տուփ. **-сный** —ձ. պապիրոսի, ծխախոտի. п—ая бума́га.

Папи́русъ —. **1**, բս. Cyperus papyrus, պապիրուս. **2**, պապիրուս (վերև յիշուած անկից պատրաստած թուղթը)։ [այր, կին։

Папи́|стъ —. (յն.) **-стка** է. պապական

Па́п|ка է. **1**, ստուարաթուղթ (карто́нъ); **2**, ձեռնապայուսակ, թղթակալ. **-ковый** —ձ. ստուարաթղթի(ց)։

Па́поро|тковый —ձ. па́пороток-ի. **-тниковый**, **-тный** —ձ. ձարխոտի, պտերի. **-тникъ** —. բս. Filix, ձարխոտ, պտեր. мужско́й п., Aspidium filix mas. արուական ձարխոտ կամ պտեր. же́нскій п., As. filix femina, իգական ձարխոտ. водяно́й п., Pteris aquilina, արծուաճանկ (արջփիլունց? բուն պտեր?). ка́менный, сла́дкій, соло́дковый п., Polypodium vulgare, շատատուկ կամ կճուճ (պապապաջնճ). **-токъ**, тка —. **-ть** է. բս. **1**, հաւի թեփի (ճիւղ) վերին ոսկրը. **2**, տ. Папоротникъ; **3**, լազամաշկ, լողաթաղանթ (լողացող թռչունների մատների արանքներում)։

Па́почка նւզ. տ. Папа́ша.

Па́п|скій —ձ. պապական. па́пскія владе́нія պապական տէրութիւն (այժմ Իտալիայի հետ ձուլուած). **-ство** չ. պապութիւն. **-ствова́ніе** չ. պապութիւն անելը. **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. (յն.) պապութիւն անել։

Папу́|ша է. (դրսկ.) **1**, շորացրած թութունի տերևների կապոց. **2**, հողաթափ. **-шникъ** —. (դրսկ.), **-шничекъ**, чка նւզ. տանու սպիտակ հաց. **-шный** —ձ. կապած. п. таба́къ մրտօրն կապած թամբաքուի տերևներ։

Папье-маше́ չ. —նհ. (ֆր.) թղթախմոր, թղթի զանգուած, որից բազմազիմի իրեղէններ են պատրաստում)։

Па́ра է. **1**, զոյգ, ջուխտ. п. лошаде́й, воло́въ, голубе́й; п. перча́токъ, чуло́къ; подобра́ть ло́шадь подъ п—у նման, համապատասխան ձի գտնել. она́ ему́ не п. նա (աղջիկը) նորան (փեսային) յարմար չի գալիս. счастли́вая п. բաղդաւոր ամոլ, զոյգ. **2**, մի ձեռք շոր (աղամարգու). чёрная п.

Пара́бо|ла է. (յն.) **1**, առակ, նմանութիւն, փոխաբերութիւն. **2**, մաթմ. կոնագիծ, զուգորդ. **-ли́чески** մ. **1**, փոխաբերաբար. **2**, առակով. **-ли́ческій** —ձ. **1**, առակի, -կային, փոխաբերական. **2**, կոնագծի, զուգորդական. **-льный** —ձ. առակի, նմանութեան, փոխաբերութեան։

Пара́графъ —. (յն.) պարագրաֆ (թէ նշան (§) և թէ հատուած, բաժանմունք)։ [հաւ։

Паради́зка է. կնդ. Paradisca, դրախտա-

Пара|ди́ровать (-рую -ютъ) չ. պըճնազարդուիլ. **-дный** —ձ. **1**, զօրահանդէսի, -դիտային. п. маршъ; п—ая ло́шадь; **2**, շքեղ, փառահեղ, փարթամ, ճոխ. п—ая ко́мната; п. обе́дъ.

Пара|докса́льный —ձ. պարադօքսային, նորանշան, տարօրինակ, տարապայման երևոյթ. п—ыя те́мы; **-до́ксъ** —. (յն.) պարադօքս (նորանշան, բայց երևութին տարապայման, տարօրինակ կարծիք, հայեացք, վարդապետութիւն)։

Пара́дъ —. (ֆր.) **1**, զօրատես, զօրահանդէս. **2**, շուք, փառահեղութիւն, ճոխութիւն, փարթամութիւն. въ по́лномъ п—ѣ լիազարդ, մեծաշուք։

Пара|зи́тный —ձ. մակաբոյծ, -բուծական. п—ое расте́ніе; п—ая жи́знь; **-зи́тъ** —. (յն.) **1**, մակաբոյծ [բոյս կամ կենդանի]. **2**,* մակաբոյծ, պատառաբոյծ, հացկատակ, պնակալէզ։

Парали|зи́ровать (-рую -ютъ), **-зова́ть** (-зу́ю -ютъ) չ. (յն.) ջլատել (ոյժը), *թուլացնել, տկարացնել, անզօր դարձնել. **-ся** —ներ. ջլատուիլ, թուլանալ, անզօր դառնալ։

Паралипоме́нонъ —. (յն.) **1**, ածչ. Մնացորդաց գիրք. **2**, յաւելուած (գրքի, շարադրութեան)։

Пара|ли́тикъ —. կաթուածահար, անդամալոյծ. **-ли́чный** —ձ. կաթուածահարութեան, կաթուածական, անդամալուծութեան. п. ко́рень, п—ая ре́па, Bryonia alba, սպիտակ լօշտակ. **-ли́чъ**, а́ —. կաթուած, լուծութիւն, անդամալուծութիւն. прогресси́вный п. յառաջադիմող լուծութիւն. быть разби́тымъ п—о́мъ կաթուածահար լինել։

Парал|лелепи́педъ —. (յն.) մաթմ. երկայնաձև խորանարդ. **-лели́змъ** —. (յն.)

զուգահեռակողմութիւն, *համապատասխանութիւն. **-лелограмъ** -. *մաթմ.* պարալելոգրամ (զուգահեռական կողմերով քառանկիւնի). **-лелопипедъ** *ա.* Параллелепипедъ; **-лель** է. (յն.) **1,** *մաթմ.* զուգահեռական [գիծ], զուգահեռագիծ. **2,*** համեմատութիւն, բաղդատութիւն. поставить кого на одной п—и съ кѣмъ մէկին մի ուրիշի հետ համեմատել. **3,** *աշխ.* զուգահեռական կամ լայնութեան շրջան. **4,** *ամրոցկ.* երրակի զուգահեռական խրամներ. **-лельно** *Տ.* զուգահեռաբար. **-лельность** է. զուգահեռականութիւն. **-лельный** *-ծ.* զուգահեռական. п—ыя линіи; п—ые круги.

Парама́н(д)ъ -. *եկղ.* լանջապանակ (վարդապետի)։

Парапе́тъ -. (Ֆր.) **1,** *ա.* Брустверъ; **2,** եզրապատ (օր. տանիքի, կամրջի, գետափի)։

Парасо́|ль -. (Ֆր.) արևային հովանոց. **-льный** *-ծ.* արևային հովանոցի։

Парафра́зъ -. (յն.) **1,** ազատ մեկնական թարգմանութիւն. **2,** *երժ.* ընդարձակում, ընդարձակ մշակում (թեմայի)։

Параффи́нъ -. (յն.) պարաֆին (սպիտակ և խիտ նիւթ, որով մոմեր են պատրաստում)։

Пара́|ха է. կղկղանքաման, կղկղանքի կոտ, շարժուն արտաքնոց. «въ сѣняхъ полуэтапа стояла огромная вонючая кадка, такъ называемая «параха»; **-шечникъ, -шникъ** -. շարժուն արտաքնոց մաքրող։

Парашю́тъ -. (Ֆր.) պարաշիւտ (մի տեսակ հովանոցակերպ գործիք, որ ընկնելու արագութիւնը մեղմացնում է. գործ են ածում օդանաւորդները)։ [կամ քութարինէ։

Пардала́й -. *կնդ.* Felis lynx, լուսան

Парда́ль *ա.* Пардусъ.

Па́рдва է. *կնդ.* Scolopax gallinago, Ջրակտցար։

Пардо́нъ -. (Ֆր.) ներում, թողութիւն, խնայում. п.! ներողութի՜ւն, ներեցէ՛ք։

Па́р|дусъ, -дъ -. *կնդ.* Felis pardus, յովազ կամ յովազաձիւ։

Паре|мі́йникъ -, ժողովածու, ծաղկաքաղ Սուրբ Գրքի խօսքերի. **-мія** է. (յն.) ընթերցանութիւն Հին Կտակարանից։

Па|ре́ніе չ. ճախրում, սաւառնում. п. орла; п. мысли.

Па́реніе չ. լողացնելը (բաղանիքում) խաշելը. **-реный** բյ. *-ծ.* **1,** գոլորշիով (բուղով) մաքրած. **2,** խաշած, փափկացրած։ [ղոյ։

Па́рень, рня -. երիտասարդ, ջահել տղ-

Пари́ չ. *-նհ.* (Ֆր.) գրազ (գրաւ), 'մառջ'. держать п. գրազ (գրաւ) գալ, 'մառջ' գալ։

Па|рикма́херскій *-ծ.* պարիկմախէրի, վարսաւիրի. **-рикма́херъ** -. (գերմ.) պարիկմախէր, վարսաւիր. **-рико́вый** *-ծ.* պարիկի. **-ри́къ,** а́ -. (գերմ.) պարիկ (կեղծ ծամ, կեղծ մազեր)։

Па́ри|льный *-ծ.* [տաք ջրով, բաղանիքում] լողացնելու, խաշելու. п. вѣникъ աւել, որ գործ են ածում բաղանիքում լողանալիս. **-льня** է. քրտնարան (բաղանիքում). **-льщикъ** -. **-льщица** է. **1,** բաղանիքում լողացնող, 'քիսաչի' այր, կին. **2,** բաղանիքաւոր, բաղանիքում լողացող այր, կին։

Па́ри|стый *-ծ.* նման, համապատասխան. **-те́тъ** -. (լտ.) նմանութիւն, հաւասարութիւն, համապատասխանութիւն, նոյնատեսակութիւն։

Пари́ть (-рю́ -ря́тъ), восп—, չ. ճախրել, սաւառնել. соколъ паритъ въ воздухѣ; этотъ ораторъ *паритъ высоко այս ճարտասանը խիստ վսեմօրէն է ճառում։

Па́рить (-рю -рятъ) ն. **1,** տաքկան բաղանիքում լողացնել (աւելով ծեծելով). **2,** խաշել, եփել. **3,** կէծացրած ջրով լուանալ, մաքրել, վատ հոտը, համը հեռացնել. п. лошадей ձիերին քափ քրտինք կտրեցնել. **4,** ընկած թողնել (վարելահողը). **5,** մարակել, խարազանել, ծեծել։

Пари|чёкъ, чка́ *նւզ.* *ա.* Парикъ; **-чный** *ա.* Париковый.

Па́рія -. պարիա. *ճորտ, *անտրգ էակ. *ազորմելի, թշուառական. *բու, 'բայղուշ', չարաղուշակ, չարաբաստիկ մեծ։

Пар|ке́тный *-ծ.* պարկէտի, -տային. **-ке́тчикъ** -. պարկէտագործ. **-ке́тъ** -. (Ֆր.) պարկէտ (շքեղ, բազմակտոր, նաշխաւոր յատակ)։

Паркъ -. (Ֆր.) **1,** զբօսապարտէզ, զբօսայուրակ (զբօսնելու պարտէզ կամ պուրակ). **2,** ռազմանիւթեր։

Парламенте́|рный *-ծ.* պառլամէնտէրի, -րական. **-ръ** -. (Ֆր.) պառլամէնտէր, բանբէր, բանակցութեան պատգամաւոր (թշնամու զօրաբանակն ուղարկուած)։

Парла́ме|нтскій *-ծ.* **1,** ազգային ժողովի, խորհրդարանի. **2,** [նախկին ֆրանսիական] բարձրագոյն դատարանի. **-нтъ** (անգլ.) **1,** ազգային ժողով, խորհրդարան. **2,** [նախայեղափոխական Ֆրանսիայում] բարձրագոյն դատարան, դատաստանական ատեան։

Пармеза́|нный *-ծ.* պարմայեան պանրի. **-нъ** -. Պարմայի, պարմայեան պանիր։

Парна́ссія է. *բս.* Parnassia palustris, մօրական լերդուկ։

Пар|нико́вый *-ծ.* ջերմածուի, -ծուեան. п—ые огурцы; **-ни́къ,** а́ -. **-ничёкъ,** чка́ *նւզ.* ջերմածու, արկղածու (որի մէջ կանուխ զարնանամտին վարունգ և նման կանաչեղէն են աճեցնում)։ [ձակ) ջահել աղջ

Парни́шка -. *նւզ.* պատանի, (սանձար-

Парно́й *-ծ.* **1,** ջերմ, տաք, թարմ, 'թազայ', նոր. п—ое молоко նոր կթած, տաք կաթ. п—ое мясо նոր, 'թազայ' միս. **2,** գոլորշով, բուղով պատրաստած, խաշած։

Па́рный *-ծ.* **1,** ջուխտակ, զոյգ կազմող. п—ыя лошади; **2,** երկուձի, ջուխտ ձի լծած (օր. սահնակ)։

Паро|ви́къ, а́ -. **1,** շոգեսան, շոգեկաթսայ. **2,** շոգենաւ. **3,** շոգեթող [գործիք]. **-во́зный** *-ծ.* շոգեգնացի, շոգեկառքի. **-во́зъ** -. շոգեգնաց, շոգեկառք. **-во́й** *-ծ.* **1,** շոգու, շոգի—. п—ая сила շոգու ոյժ. п. котёлъ շոգեսան, շոգեկաթսայ. п—ое судно շոգենաւ. п—ая машина շոգեմեքենայ. **2,** *ա.* Парниковый; **3,** ծխած, մխած, ծուխ, մուխ սուած. п—ыя сельди; **4,** ազատ թողած, հերկ. п—ое поле հարս(օ)ղ, մի տարի հանգստութիւն վայելած վարելահող։

Паро|ди́ровать (-рую -ютъ) ն. ծաղրական կերպով նմանաբերել, նմանութիւն յօրինել. **-ди́ческій** *-ծ.* ծաղրական նմանաբ-

բանթեան. **-дія** ի. (յն.) *ծաղրական նմանաբերութիւն (որոշակին ձևը պահած, բայց բովանդակութիւնը ծաղրական եղանակով փոփոխած բանաստեղծութիւն. օր. Գաօյի «Հիմի էլ չունենքը» Գամառ Քաթիպայի «Հիմի էլ յանկը»-ի* пародія-ն է)։

Паро́докъ, дка —. **1**, *թթու, խակ պտուղ.* **2**, *ձվ. ալ. չտասւելը*։

Пароксйзмъ —. (յն.) *բժ. զայրոյթ, տագնապ (հիւանդութեան).* въ п—ѣ лихора́дки *ջերմախտի տագնապի մէջ*։

Паро́ль —. (фр.) *ռզմ. պայմանաբան (պայմանական խօսք, որ ժամապահ զինուորին յայտնում են)*։ [ро́м...

Паро́|нный, **-мщикъ**, **-мъ** *տ.* По-

Паро|этво́дный —. *շոգին հեռացնող.* п—ая труба́; **-распредѣле́ніе** *չ. շոգու բաժանումը*։ [անտառի)։

Па́ростникъ —. *նոր բողբոջ (կտրած*

Парохо́|дный —. *շոգենաւի, -ային.* п—ое о́бщество; п—ое сообще́ніе; **-дство** *չ. շոգենաւութիւն, շոգենաւարկութիւն.* о́бщество п—а *շոգենաւային ընկերութիւն.* **-дъ** —. *շոգենաւ, շոգեգնաց*։

Па́ро|чка *նւզ. տ.* Па́ра; **-чный** —. **1**, *զոյգ զոյգ տարող.* **2**, *ազնւականների (տ.* паркъ 2); п—ыя повозки.

Парте́|рный —. *պարտէզի, պարտէրային.* п—ая ло́жа; **-ръ** —. (фр.) **1**, *պարտէր (թատրոնական դահլիճի կենտրոնային մասը. այս մասում դետեղուած հանդիսականները).* **2**, *ներքին յարկ (տան).* **3**, *ծաղկանոց (պարտիզում)*։

Партиза́|нить (-ню -нять) *չ. պարտիզանական կռիւ մղել.* **-нскій** —. *պարտիզանական, յանկարծակիական.* п—ая война́ *պարտիզանական կռիւ* (*տմ.* Война́); **-нство** *չ. պարտիզանական կռիւ.* **-нъ** —. (фр.) **1**, *պարտիզան, կուսակից, կողմնակից, համախոհ.* **2**, *պարտիզան, պարտիզանական կմ յանկարծակի գնդի անդամ, զօրական*։

Партикуля́рный —. (լտ.) *առանձնական, զատ, մասնաւոր.* п—ое пла́тье *քաղաքացիական զգեստ (հակառ. տ.* фо́рменное пла́тье).

Партиту́|ра ի. (իտ.) *երժ. համակարգել երգ, երաժշտութիւն.* **-рный** —. *համակարգեալ երգի, երաժշտութեան*։

Пар|ті́йность ի. *կողմնակալութիւն, կուսակցական ոգի.* **-ті́йный** —. *կուսակցական.* п—ыя стремле́нія; **-тіо́нный** —. (фр.) *ջոկատի.* п. нача́льникъ *կմ* п—нный, аго —. *ջոկատի, վաշտի առաջնորդ.* **-тія** ի. (фр.) **1**, *կուսակցութիւն.* духъ п—іи *կուսակցութեան ոգի.* глава́ п—іи *կուսակցութեան պարագլուխ.* измѣни́ть свое́й п—іи; **2**, *ամուսնութիւն (մեծ շահաբերական հաշուով).* она́ сдѣ́лала прекра́сную п—ію *նա շատ բաղձալի կերպով ամուսնացաւ.* заключи́ть п—ію *ամուսնանալ.* **3**, *քանակութիւն (միանուագ առաքուած ապրանքի), խումբ (մարդկանց).* п. плѣ́нныхъ, араста́нтовъ; **4**, *խաղացողների խումբ, շրջան. խաղ, անգամ, հաղ (խաղի).* сыгра́ть п—ію на билья́рдѣ *մի անգամ բիլիարդ խաղալ.* **5**, *երժ. առանձին զրած ձայն կմ գեր*։

Партнё|ръ —. (фр.), **-рша** ի. *խաղակից, -կցուհի, խաղի ընկեր, ընկերուհի*։

Парусй|на ի. *պարուսին (կանեփի հաստ կտաւ, քաթան, որից օր. առագաստ, ամառուայ շոր են կարում).* **-нникъ** —. *պարուսինի բանւոր.* **-нный** —. *պարուսինի, նէ*։

Па́ру|сить (-шу -сять) *չ. ծովգ. քամու պղեցութեան տակ գտնուել.* **-сникъ** —. *առագաստագործ.* **-сность** ի. *ծովգ. առագաստածաւալ (նաւի).* **-сный** —. **1**, *առագաստի, -ային.* п—ое полотно́; п. ма́стеръ; **2**, *առագաստաւոր, -առագաստ.* п—ое су́дно; **-со́къ**, ска́ *նւզ.* **-съ** —. (յ. паруса́, о́въ) **1**, *առագաստ.* плыть на всѣхъ п—а́хъ *բոլոր առագաստները պարզած նաւել.* **2**, *առագաստանաւ, առագաստաւոր.* флотъ изъ десяти́ п—о́въ.

Парусія ի. (յն.) *երևալը, յայտնուելը, յայտնութիւն*։

Парфо́рсъ —. (фр.) *մարզական կառք (բարակների, գամփռների ճամբին)*։

Парфюмё|рный —. *անուշահոտութեան.* **-ръ** —. (фр.) *անուշահոտութիւններ (անուշահոտ իւղեր, օծանելիքներ) պատրաստող կմ ծախող*։

Пар|ча́ ի. (թուրք.) *փարչա, զառնաւոր, [ոսկեթել, արծաթաթել և մետաքսաթել] դիպակեղէն.* **-чево́й** —. *փարչայի, դիպակեղէնի*։

Пар|ша ի.=парши́ (տ. Паршъ); **-ши́вецъ**, вца —. *գանջ, քաչալ, քոսով, քորով վարակուած մարդ.* **-ши́вить** (-влю -вятъ), оп—, *չ. քոսոտել, քոս դցել, քոսով, քորով վարակել.* **-ши́вица**, **-ши́вка** ի. *գանջ, քոսոտ, քոսով, քորով վարակուած կին.* **-ши́вость** ի. *քոսոտութիւն, գանջութիւն.* **-ши́вый** —. *գանջ, քոսոտ, քոսով, քորով վարակուած.* п—ая овца́ всё ста́до по́ртитъ (*առծ*). **-ши́вѣть**, оп—, *չ. գանջանալ, քոսոտել, քոսով, քորով վարակուել, քոս ընկնել.* **-шъ**, á —. (*տավար. յ.* **-ши́**, е́й) *քոս, քոր, գանջութիւն*։

I. **Паръ** —. *շոգի, գոլորշի, 'բուղ'.* превраще́ніе въ пары́ *գոլորշիացում.* разводи́ть пары́ *շոգեկաթսան վառել.* парохо́дъ стои́тъ подъ п—омъ *շոգենաւը վառած, կազմ, պատրաստ է.* плыть на всѣхъ пара́хъ *սլանալ, արագ ընթանալ (շոգենաւի մասին)*։

II. **Паръ** —. *հանգիստ թողած վարելահող, ցելատեղ, 'հարո(օ)ւ'.* лома́ть, подыма́ть о. *ցել անել.* оста́вить по́ле въ пару́ *վարելահողը հանգիստ թողնել.* по́ле подъ па́ромъ *հանգիստ թողած վարելահող*։

Па́ря —. *նւզ. տղայ, երիտասարդ*։ [ճաններ։

Паре́не, -нъ —. *յ. պարթևացիք, պար-*

Паса|жи́ръ, **-жъ** *տ.* Пассажи́ръ, -жъ.

Паса́тный *տ.* Пасса́тный.

Пасе́ніе *չ. արածեցնելը (անասունների)*։

Па́сербъ *հնց. տ.* Па́сынокъ.

Па́сквиі|ль —. (գերմ.) *պամֆլետ, ծանակագիր գիր, հայհոյական, վիրաւորական գրութիւն, յօդուած.* **-льный** —. *պամֆլետային, անպատւող, հայհոյական, վիրաւորական, նախատական.* п—ая ро́жа *զաւան, զզուելի դէմք*։

Па́сконный —. *անպէտք, անպիտան*։

Паску́|да ի. **1**, *գարշելիութիւն, զզուելիութիւն, նողկանք. կեղտոտութիւն, աղտեղութիւն.*

2, հ-ր. զզուելի, գարշելի, աղտեղի, ՙմուտտաւ՚ արարած (այր, կին). **-дить** (-жу -дятъ) չ. կեղտոտ, աղտեղի, զզուելի բան բանել, փչացնել, ՙմուռտտաել՚. **-дничество** չ. գարշելի, զըզուելի, աղտեղի գործ, ՙմուռտտաութիւն՚. **-дность** ի. տ. Поскудство; **-дный** ձ. զզուելի, գարշելի, նողկալի, աղտեղի, ՙմուռտտա՚. **-дство** չ. զզուելիութիւն, գարշելիութիւն, նողկալիութիւն, աղտեղութիւն։

Паслё|нный, -новый ձ. մորմի, մորմային. **-нъ** ա. բս. Solanum, մորմ. чёрный, сладкій п., S. nigrum, սև մորմ (աղուեսու խաղող?). сладкогорькій п., S. dulcamara, կծղուկ կամ քաղցրադառն մորմ։

Па́|сменный ձ. կարծի, թելատրցակի. **-смецо** նւզ. **-смо** չ. գերձանի կարծ, թելատրցակ. թելի կապոց, փունջ։

Па́смур|но մ. **1,** մթագին, ամպոտ կերպով. **2,** տխուր, տրտում կերպով, տխրութեամբ, տրամութեամբ. **-рность** ի. **1,** մթագին, ամպոտ եղանակ. **2,*** տխուր, տրտում, խոժոռոտ դէմք, կերպարանք. **-рный** ձ. **1,** մթագին, ամպոտ. п—ая погода ամպամած եղանակ. **2,*** խռովահամած, տխրամած, խոժոռուած։

Па́сный ձ. պահեստի, պահի գոտու։

Пасова́ть (-сую -ютъ), проп—, չ. (ֆր.) Թղթխ. անցնել, չխաղալ։

Па́сека ի. բմ. աւեշ, մեղուանոց։

Пасо́къ, ска ա. փոկարդ (լայն փոկ, ՙթասմա՚, որով ածելին սրում են)։

Па́сочный ձ. բմ. աւշային, մեղուանոցային. п—ые сосуды.

Па́спор|тный ձ. անցագրի, անցաթղթի, կացագրի. **-тъ** ա. (ֆր.) անցագիր, անցաթուղթ, կացագիր։

Пассажи́|рный, -рскій ձ. [ոչ հնտ.] ճանապարհորդի, -դների. п. поѣздъ մարդատար գնացք. п. залъ; **-ръ** ա. (ֆր.) [ոչ հնտ., այլ երկաթուղով. հանրակառքով, նաւով կամ անցնող] ճանապարհորդ, անցորդ։

Пасса́|жный ձ. պասաժի, -ժային. **-жъ** ա. (ֆր.) **1,** պասաժ (անցք, մեծ հայտ կապ շինութեան մէջ, վերևից ապակեծածկ, իսկ երկու կողմից շքեղ խանութներով). **2,** երժ. գեղգեղանք (ձայնի)։

Пасса́тный вѣтеръ (սովոր. յ. п—ые вѣтры) պասսատեան քամի(ներ) կամ հողմ(եր) (արևադարձային երկիրներում ամբողջ տարին կանոնաւոր կերպով փչող արևելեան քամիներ)։

Пас|си́вно մ. կրաւորաբար. **-си́вность** ի. կրաւորականութիւն. **-си́вный** ձ. կրաւորական. **-си́въ** ա. վճռկ. պասսիվ (ելևմտքի բացասական մասը. հկռկը տ. Активъ. Ծանօթ. Активъ բառը մեր բառարանում (եր. 7) սխալ է տպուած. պէտք է լինի. «Активъ= ակտիվ (ելևմտքի դրական մասը. հկռկը տ. Пассивъ).

Па́ссія ի. (լա.) կիրք, կրքոտութիւն. это его п. այդ նորա փափագն է, բուռն տենչն է։

Па́стби|ще չ. արօտ, արօտատեղ, արօտավայր. **-щный** ձ. արօտի, արածացնելու. п—ыя угодья արօտավայրեր։

Па́ст|ва ի. **1,** տ. Пастбище; **2,*** [բանաւոր] հօտ. попеченіе о духовной п—ѣ; **-венный** տ. Пастбищный; **-вина** ի. հ-ր. եկ. սլ. անգեայ, նախիր։

Пасте́|ль ի. (իտ.) **1,** գունաւոր մատիտ, ներկամատիտ. **2,** պաստելային նկարչութիւն, նկարչութիւն ներկամատիտներով. **-льный** ձ. պաստելային, ներկամատիտի. п—ая живопись տ. Пастель 2.

Пастерна́къ ա. բս. Pastinaca, վայրի ստեպղին, ղազար։

Пас|те́тный ձ. պաստէտի, -տային. **-те́тъ** ա. (ֆր.) պաստէտ (մսով պատրաստած կարկանդակ)։

Пасти́ (-су -сутъ; -си) ն. **1,** արածացնել (անասուններին). **2,*** հովուել, խնամել (բանաւոր հօտը)։

Па́стинъ ա. բս. Polygonum bistorta, մանդիկ (մանգակ)։

Пасти|ла́ ի. (ֆր.) պաստիլա (արարած, պտղի շաքարով կամ մեղրով եփած ու խառ-խառ չորացրած մրգեր). **-лька** ի. (լա.) բմ. գեղահատ. «К. далъ мнѣ эти п—и, но онѣ ничего не помогаютъ».

Пасти́|ся, -сь ներգ. արածել։

Пас|тора́льный ձ. հովուական. п—ая поэзія; **-(па́с)торскій** ձ. պաստորի, բողոքական քահանայի. **-(па́с)торство** չ. պաստորութիւն, բողոքական քահանայութիւն. **-(па́с)торша** ի. պաստորակին, բողոքական տէրտէրի կին, ՙտէրտէրակին՚. **-(па́с)торъ** ա. (լա.) պաստոր, հոգևոր հովիւ, բողոքական քահանայ։

Па́стрижки, жекъ ի. յ. խուզած բըրդի մնացորդներ։

Пасту́|хъ, а ա. հովիւ. п—и за чубы, а волки за овецъ (առծ.) շները կռուեցան, համբորդի բանը յաջողուեց. **-шескій, -шій,** ья, ье ձ. հովուի, հովուական. п—ская жизнь; п—ское стихотвореніе հովուական բանաստեղծութիւն. п—шій посохъ; п—ьи сумки, բս. Capsella bursa pastoris, հովուական մախաղ (տարգալի, ծառապաշար). **-шка** ի. հովուուհի, կին հովիւ։

Па́сты|рски մ. հովուաբար. **-рскій** ձ. հովուական, հոգևոր հովուի, քահանայական. п. санъ; п—ое посланіе հովուական, եպիսկոպոսական շրջաբերական. **-рство** չ. հովուութիւն, քահանայութիւն. **-рствовать** (-вую -ютъ) չ. հովուել, քահանայագործել. **-рь** ա. հոգևոր հովիւ, քահանայ. паси всякъ п. своё стадо (դարձւ.)։

I. **Пасть** (паду -дутъ; անց. палъ -ла, о; հրմ. пади) տ. Падать.

II. **Пасть** ի. **1,** երախ, բերան. **2,** թակարդ, վարմ, թակարդ։

Па|стьба́ ի. արածացնում, արածացնելը. п. скота անասուններին արածացնելը. **-су** տ. Пасти.

Па́с|ха ի. (եբր.) **1,** պասեք (հրէաների). **2,** Զատիկ. праздникъ П—и Զատկի, զատկական տօն. **3,** զատկական գաթա. **4,** պասխա (մեծ, սովորաբար գլանաձև կարկանդակ, որ ռուսները զատկական տօներին պատրաստում են). **-ха́лія** ի. (եբր.) տօմարագիտութիւն. ադիւսակ զատկական և շարժական տօների. **-ха́льный** ձ. զատկական. պասեքի։

Пасъ ա. **1,** (գերմ.) փոկ, որից կախուած է կառքի փորը (кузовъ); կաշէ գօտի. **2,** շարժում, որ магнетизёръ-ը ձեռքով կատարում է մագնիսական քուն բերելու համար. **3,** (ֆր.)

թղթխ. պառ (*տալ անցնելը, չխաղալը*). я п. *ես չեմ խաղում*։

Пасынокъ, нка *ա*. **1**, *խորթ որդի*. **2**, *երբորդ ածում գարեջրի, նօսր, ջրալի գարեջուր*։

Пасьянсъ *ա*. (*ֆր*.) *թղթխ. պասիանս, մենախաղ, առանձնախաղ* (*որ մարդ մենակ խաղում է ձանձրութիւնից ազատուելու համար*). *թղթախաղանութիւն*. раскла́дывать п. *պասիանս բանալ*. п. не вышелъ *պասիանսը չըյաջողուեց*։

Пасѣ|ка *է*. *փեթակատեղ, փեթականոց*. **-чникъ** *ա*. *փեթակապան, մեղուապան, մեղրապան*. **-чный** *ած*. *փեթականոցի*. п—ая пора́ *մեղր կտրելու ժամանակ*։

Пасюкъ, а́ *ա*. *զւոկ. կնդ*. Mus decumanus, *շիկամուկ կմ թափառամուկ*։

Пате́|нтный *ած*. *պատէնտի, վկայականի, թղթի, արտօնագրի*. **-нтова́ніе** *չ*. *արտօնագրելը*, *-գրում*. **-нто́ванный** *ած*. *արտօնագրած*. **-нтова́ть** (-ту́ю -ютъ) *ն*. *արտօնագրել, արտօնութեան թուղթ, վկայական տալ*. **-нтъ** *ա*. (*անգլ*.) **1**, *թուղթ, գիր, մուրհակ*. **2**, *շնորհագիր*. **3**, *արտօնագիր, արտօնութեան վկայական* (*որի ստացողին օր. արտօնութիւն է տրւում իր արած գիւտից որոշ ժամանակ բացառապէս օգտուելու*). торгова́ть во́дкой безъ п—а *գողունի, առանց թոյլտուութեան վկայականի օղի ծախել*։

Па|тера́къ, а́ *ա*. *սրբերի, եկեղեցական հայրերի կենսագրութիւն*. **-тери́ца** *է*. **հովուական, եպիսկոպոսական գաւազան*. **-теръ** *ա*. (*լտ*.) *տէր հայր*, [*կաթոլիկ*] *քահանայ*։

Патетѝ|чески *մ*. *պաթետիկաբար, ազդու, ոգեւորուած եղանակով, սրտաշարժ կերպով*. **-ческій** *ած*. (*յն*.) *պաթետիկական, ազդու, խիստ, թունդ, սրտաշարժ, զգայաշարժ*։

Па́тока *է*. **1**, [*մեղրահացից*] *ծորած մեղր*, *ծորամեղր*. **2**, *շարպաթ* (*սիրոպ*). са́харная п.

Пато|логи́ческій *ած*. *հիւանդաբանական, -խօսական. ախտաբանական, -խօսական*. **-ло́гія** *է*. (*յն*.) *հիւանդաբանութիւն, -խօսութիւն. ախտաբանութիւն, -խօսութիւն*. **-(о́)ло́гъ** *ա*. (*յն*.) *հիւանդաբան, -խօս. ախտաբան, -խօս*։ [*րէ. շարպաթի, -պայի*։

Па́точный *ած*. *ծորած մեղրի, ծորամեղ-*

Патрі|арха́льно *մ*. *նահապետօրէն, նահապետական ձեւով. եղանակով*. **-арха́льность** *է*. *նահապետականութիւն*. **-арха́льный** *ած*. *նահապետական*. **-а́рхія** *է*. (*յն*.) *պատրիարքութիւն, պատրիարքական վիճակ, թեմ*. **-а́рхъ** *ա*. (*յն*.) **1**, *նահապետ, ած. գերդաստանի ատագ, գլուխ*. **2**, *պատրիարք, հայրապետ*. **-а́ршескій** *ած*. *պատրիարքական*. п. санъ; **-а́ршество** *չ*. *պատրիարքութիւն*. **-а́рmествовать** (-вую -ютъ) *չ*. *պատրիարքութիւն անել, պատրիարքել*. **-а́ршій** *տ*. Патріа́ршескій.

Патрі|отѝзмъ *ա*. (*յն*.) *հայրենասիրութիւն*. **-оти́ческій** *ած*. *հայրենասիրական*. **-о́тъ** *ա*. **-о́тка** *է*. *հայրենասէր այր, կին*։

Патро́|нникъ *ա*. *փամփշտափայտ*. **-нница** *է*. *պատրոնտաշ, փամփշտանոց, -տարան*. **-нный** *ած*. *փամփշտի*. п. заво́дъ: п—ая сума́ *կմ* **-нта́шъ** *ա*. (*գերմ*.) *տ*. Патро́нница; **-нщикъ** *ա*. *փամփշտագործ*. **-нъ** *ա*. **1**, (*լտ*.) *պաշտպան, հովանաւոր*. **2**, (*գերմ*.) *փամփուշտ* (*հրացանի, թնդանօթի*). холосто́й п. *անգնդակ, լոկ վառօդով լցրած փամփուշտ*. боево́й п. *գնդակաւոր, մահացու փամփուշտ*. **3**, *թղթէ փամփուշտ* (*ծխախոտի*). **4**, *կաղապար, ձեւ*։

Патру́|ль *ա*. (*իտ*.) *զզմ*. *գիշերաշրջիկ պահակախումբ*. **-льный** *ած*. *գիշերաշրջիկ պահակախմբի*։

Патъ *ա*. *պատ* (*շախմատախաղի վախճան, որ ցոյց է տալիս, թէ խաղը ոչ տարած և ոչ էլ տարուած է*)։

Па́у|за *է*. (*լտ*.) **1**, *երժ*. *լռութեան, կանգ առնելու նշան*. **2**, *առհ*. *լռութիւն, ընդմիջում, միջադադար*։

Па́узить (-жу -зятъ) *ն*. *նաւը դատարկել, նաւի բեռը վայր բերել, փոխադրել*. **-ся** *անդր*. *դատարկուել, պարպուել*։

Паузова́ть (-вýю -ютъ) *չ*. *երժ*. *կանգ առնել, ընդմիջում անել*։

Па́узокъ, зка *ա*. *մի տեսակ նաւակ, որի վերայ մեծ նաւերից բեռ են փոխադրում*։

Па|уко́вый *ած*. *սարդի, սարդային*. **-укообра́зный** *ած*. *սարդակերպ*. **-у́къ**, а́ *ա*. *կնդ*. Aranea, *սարդ*։

Паупери́змъ *ա*. (*լտ*.) *ընդհանուր, հանրային աղքատութիւն, չքաւորութիւն*։

Паути́|на *է*. *սարդոստայն*. **-нникъ** *ա*. *սարդի ցանց*. *բս*. Ophris aranifera, *սարդակիր շանձուք*. **-нный** *ած*. *սարդոստայնի, -նական*. п—ая оболо́чка *կզմխ*. *սարդոստայնական հիւսուածք*. **-нови́дный** *ած*. *սարդոստայնի նման*։

Пау|чёкъ, чка́, **-чёнокъ**, нка (*յ*. паучáта, -тъ) *ա*. *նւզ*. *պստիկ սարդ, սարդիկ*. **-чій**, чья, чье *ած*. *սարդի, սարդային*. **-чо́къ**, чка́ *տ*. Паучёкъ.

Паха́|бный *ած*. *լպիրշ, անամօթ*. **-бство** *չ*. *անամօթութիւն, լպրշութիւն*. **-бщикъ** *ա*. *լպիրշ, անամօթ, անպատկառ մարդ*. **-бщина** *է*. *հ—ք*. *լպիրշ, անպատկառ, անամօթ խօսքեր, զրոյցներ*. **-бщица** *է*. *անամօթ, լպիրշ, 'երեսը պատռած' կնտարմատ*։

Па|ха́ніе *չ*. *վարելը, հերկելը*. **-харскій** *ած*. *երկրագործի, հողագործի*. **-харь** *ա*. *երկրագործ, հողագործ*. **-ха́ть** (-шу́ -пáшутъ; -ши́) *ն*. **1**, (-хивать) *վարել, հերկել*, [*հողը*] *գործել, մշակել*. глубоко́ п. зе́млю; **2**, (-хну́ть) *ն*. *և չ*. *զւռկ*. *փչել, սրբել, մաքրել*. п. трубу́ *ծխնելոյզը սրբել, մաքրել*. я почу́вствовалъ, какъ на меня́ пахну́ло тепло́мъ—*ջերմութիւնը, այսպէս երեսիս խփեց*։

Па|хва́ *է*. **-хва́**, ве́й *է*. *յ*. *ագեփոկ, ձիու ագու տակից անցնող փոկը*. *сбить кого́ съ пахве́й, съ пахвы́ *կմ* съ пахво́въ *մէկին շփոթեցնել, 'շշկլեցնել'*։

Па́хивать *տ*. Паха́ть 1.

Пахито́|са, -ска *է*. *պախիտոս* («*եգիպտացորենի կեղեւի մէջ փաթաթած ծխախոտ՝ բարակ պապիրոսի ձեւով*»)։

Пахнуть *չ*. **1**, (па́хнуть) *բուրել, հոտ արձակել*. цвѣто́къ па́хнетъ прекра́сно; здѣсь па́хнетъ горѣлымъ *այստեղ այրուած բանի հոտ է գալիս*. ѳто па́хнетъ не до́брымъ *դորանից վատ բանի հոտ է գալիս, այդ վատ բան է գուշակում*. **2**, (пахну́ть) *տ*. Паха́ть 2.

Пахо|ви́къ, á *ա. բժ. ուռեցք ցայլի վերայ* (*տ.* Бубо́нъ); **-ви́на** *է. փորատակ* (*ախտասիննեյի*). **-во́й** *ած. ցայլից, աճուկի, աճուկային.* п—ая гры́жа *ցայլից աղէթափութիւն.* п—ая область *աճուկ:*

Пахо|тá *է.* **1**, *ա.* Пахáніе; **2**, *խիստ, թանձ, ուռ հոտ.* **-(о)тникъ** *ա. երկրագործ, հողագործ.* **-(о)тный** *ած.* **1**, *երկրագործական, հողագործական.* п—ыя орýдія; **2**, *վարելու, վարելի, վարելա—, հերկելու, հերկելի.* п—ыя зéмли *վարելահողեր.* **3**, п—ые солдáты *հնգ. հողագործ զինուորներ:*

Пáхта|льный *ած. լնդելու, խնոցելու, խնոցի հարելու.* **-льщикъ** *ա.* **-льщица** *է. լնդող, խնոցող, խնոցի հարող այր, կին.* **-нье** *չ.* **1**, *լնդելը, խնոցելը, խնոցի հարելը, իւղ պատրաստելը.* **2**, *չէջուկ.* **-ть**, сп—, *ն. լնդել, խնոցել, խնոցի հարել, իւղ պատրաստել:*

Паху́|честь *է. հոտաւէտութիւն, բուրմունք.* **-чій** *ած. հոտաւէտ, բուրիչ.* п—ая травá, *բս.* Achillea millefolium, *հազարատերեւուկ.* п. колосóкъ, *բս.* Anthoxanthum odoratum, *ժահախոտ.* **-чка** *է. բս.* Asperula odorata, *մարդամարգ կմ առլբեկ* (*գետնի առող*) *և ուրիշ բոյսեր:*

Пахъ *ա. ցայլք, աճուկ, փորատակ:*

Паці|éнтъ *ա.* (*լտ.*) **-éнтка** *է. բուժառու, -ուհի, բժշկուող հիւանդ* (*այր, կին*):

Пáче *ք. աւելի, առաւել.* тѣмъ п. *եւ առաւել.* п. чáянія *հակառակ ակնկալութեան, անակնկալ կերպով:*

Пáчка *է.* (*գերմ.*) *կապոց. փաթեթ.* п. ассигнáціи *մի կապոց թղթադրամ:*

Пáч|каніе *չ. կեղտոտելը, աղտոտելը.* **-кать** *ն. կեղտոտել, աղտոտել, 'մուռտոտել'.* **-ся** *ն.չէզ. կեղտոտուիլ, աղտոտուիլ.* **-котня́** *է. կեղտոտում, աղտոտում.* **-ку́нъ**, á *ա.* **-ку́нья** *է. կեղտոտ, աղտեղասէր այր, կին. 'խոզ':*

Пачу́ли *չ. ան. հ.* (*լտ.*) *պաչուլի* (*հոտաւէտ օծանելիք մի*). «зáпахъ п. былъ емý весьмá протйвный».

Па|шá *ա.* (*թուրք.*) *փաշա.* **-шалы́къ**, á *ա.* (*թուրք.*) *փաշայիկ* (*փաշայի կառավարութեան յանձնած վիճակ*):

Пáше|нка *է. նւզ. պստիկ վարելող.* **-нникъ** *ա.* Пáхарь; **-нный** *ած. վարելահողի:*

Пашé|на *է. զարդած կաշու նուրբ, ոչ դիմացկուն տեղերը* (*փորատակի կողմերը*). **-нный** *ած. այսպիսի տեղերից պատրաստած:*

Пáшня *է. հող, վարելահող:*

Пáшпо|ртный, **-ртъ** *ա.* Пáспортный, -спортъ.

Паштé|тный, **-тъ** *ա.* Пастéтный, [-стéтъ.

Пашу́ *ա.* Пахáть.

Пáщека *է. ծնօտ* (*անասուններին*):

Пáщенокъ, нка *ա. նվստ. լակոտ, շան լակոտ, շան որդի:*

Пáю|сный *ած. պարկի, պարկի մէջ աճած, լցրած.* п—ая икрá; **-съ** *ա.* (*ֆիններէն*) *ձուղպաղարկ, ձկնկիթի, 'խիզիլայայի' պարկ:*

Пая́|ле *չ.* **-льникъ** *ա. մետաղեղէն կպցնելու* (*զոդելու*) *գործիք.* **-льница** *է. աման, պայտ, որի մէջ զոդիչ մետաղը հալում են.* **-льный** *ած. զոդիչ, զոդելու, կպցնելու.* п—ое желѣ́зо *ա.* Пая́ло; п. метáллъ; **-льце** *նւզ. ա.* Пая́ло; **-льщикъ** *ա. մետաղեղէն զոդող, կպցնող.* **-ніе** *չ. զոդելը, կպցնելը* (*մետաղեղէնք*):

Пáясень, сня *ա. բս.* Fraxinus ornus, *վայրի կմ գաղղիական հացի:*

Пая́сничать *չ. միմոսութիւն անել, խեղկատակութիւն, ծաղրածութիւն անել:*

Па|я́тельный *ա.* Пая́льный; **-я́ть** *ն. զոդել, կպցնել* (*մետաղեղէնը՝ դիւրահալ մետաղով*):

Пая́цъ *ա.* (*իտ.*) *բալեացօ* (*ժողովրդական միմոս, խեղկատակ, ծաղրածու*):

Пáеосъ *ա.* (*յն.*) *բուռն կիրք, խանդ:*

Пегáсъ *ա.* (*յն.*) **1**, *առասպ.* *Պեգասոս* (*թեւաւոր ձի*). **2**, *աստղ.* *Պեգասոս* (*համաստեղութիւն հիւսիսային կիսագնդում*). **3**, *կնդ. ոգեշնչում, ծովային վիշապ* (*ձուկ*):

Педагó|гика *է.* (*յն.*) *մանկավարժութիւն.* **-гическій** *ած. մանկավարժական.* п—ая дѣ́ятельность; **-гія** *ա.* Педагóгика; **-гъ** *ա.* (*յն.*) *մանկավարժ:*

Педáль *է.* (*ֆր.*) *ոտ* (*օր. դաշնամուրի, երգեհոնի, լուսաչարակի եւն*):

Педа|нти́змъ *ա.* (*իտ.*) *մանրակրկտութիւն, բծախնդրութիւն.* **-нти́ческій** *ա.* Педáнтскій; **-нтка** *է. մանրակրկիտ, բծախնդիր կին, աղջիկ.* **-нтскій** *ած. մանրակրկիտ, բծախնդրական.* **-нтство** *չ. ա.* Педанти́змъ; **-нтствовать** (-вую -ютъ) *չ. մանրակրկիտ լինել, բծախնդիր լինել, բծախնդրութիւն անել.* **-нтъ** *ա.* (*իտ.*) *մանրակրկիտ, բծախնդիր մարդ:*

Педé|ль, я́ *ա.* (*լտ.*) *պէդէլ* (*ծառայ համալսարանի*). **-льскій** *ած. պէդէլի, -յական:*

Педе|рáстія *է.* (*յն.*) *արուագիտութիւն.* **-рáстъ** *ա.* (*յն.*) *արուագէտ:*

Педомéтръ *ա.* (*յն.*) *քայլաչափ, քայլացոյց* (*գործիք. ա.* Одомéтръ).

Пейза|жи́стка *է. գաւառանկարչուհի.* **-жи́стъ** *ա.* (*ֆր.*) *գաւառանկար, -րիչ.* **-жный** *ած. գաւառանկարչական.* п—ая живопись *գաւառանկարչութիւն.* **-жъ** (*ֆր.*) *ա.* Ландшáфтъ.

Пе|кáльня *հնգ. ա.* Пекáрня; **-кáрный** *ած. հացթուխի, հացթխութեան, հացագործի, -ծութեան.* п—ое ремеслó; **-кáрня** *է. հացագործարան, հաց թխելու տեղ. փուռ.* **-кáрскій** *ած. հացագործի, հացթուխի.* **-кáрство** *չ. հացագործութիւն, հացթխութիւն.* **-карь** *ա. հացագործ, հացթուխ. 'փռնչի':*

Пеклевá|нка *է. մաղած հաճարի ալիւր.* **-нный** *ած. մաղած հաճարի ալիւրի(ց).* п. хлѣ́бъ.

Пé|кло *չ.* **1**, *նկ. ու. եփած կուպր, ձիւթ. փտած ծծումբ.* **2**, *գւռկ. դժոխք.* **3**, *դժոխային տոթատանք, տանջանք.* **-къ** *ա. ձիւթ, կուպր:*

Пе|лá, **-лёва** *է. գւռկ. յարդ. 'դարման':*

Пеленáкъ *ա.* Пеликáнъ 1.

Пеле|нá *է.* **1**, *ծածկոց. սփռոց, բօղ.* алтáрная п.; постéльная п.; **2**, *խանձարուր, բարուր, բալուլ.* младéнецъ въ п—áхъ; **-нáльный** *ած. խանձարրելու, բարուրելու, բալուլելու.* п—ая тесьмá; **-нáніе** *չ. խանձարրելը, բարուրելը, բալուլելը.* **-нáть** *ն. խանձարրել, բարուրել, բալուլել:*

Пе|ленгованіе *չ. ծովգ. ուղղելը, չափելը, հաշուելը.* **-ленговáть** (-гýю -ютъ) *չ. ծովգ.* [*ծովափի, փարոսի եւն ուղղութիւնը*

կողմնացույցի օգնութեամբ] որոշել, չափել, հաշուել. **-ленгъ** м. (հոլ.) *ծովգ.* ուղղութիւն դէպի հեռաւոր առարկան (ըստ կողմնացույցի). брать п—и տ. Пеленговать.

Пелё|нка է. **-ночка** *նւզ.* խանձարուր, բարուր, բալուլ. дѣтскія п—и; **-ночный** ած. խանձարուրի, բարուրի, բալուլի։

Пелерй|на է. (ֆր.), **-нка** *նւզ.* պէլերին, շըջաթիկնոց (կանանց)։

Пелё|сина է. **-синка** *նւզ.* բիծ, 'խալ' (անասունի մորթի վերայ). **-систый** ած. բը-ծաւոր, շատ 'խալերով', 'ճապաղուրիկ', 'շալպը-րուրիկ' (մորթ). **-сова́тый** ած. բաւականա-չափ բծերով, 'խալերով'. **-сый** ած. բծաւոր, խալաշատ, խայտաբղէտ (կենդանի)։

Пелика́нъ м. 1, *կնդ.* Pelecanus onocrotalus, հաւալուսն կամ թռչնճ. 2, *քիմ.* թորա-նոց. թորանօթ։ [կողմնացոյց նշաններով։

Пелькомпа́съ м. (լտ.) *ծովգ.* ծովային

Пельме́нь м. մսով լցրած ու ջրի մէջ եփած կարկանդակ։

Пе́м|за է. *հնք.* չեչաքար. **-зова́ть** (-зу́ю -ютъ) ն. չեչաքարով սրբել, յղկել, ողորկել. **-зо́вка** է. չեչաքարով սրբելը, յղկելը, ողորկելը. **-зовый** ած. չեչաքարի(ց)։

Пена́ты м. յ. (լտ.) *դիցբ.* տնային, գեր-դաստանային աստուածներ։

Пе|нёкъ, нька́ м. **-нёчекъ**, чка *նւզ.* 1, կոճղուկ. 'բենչ'. 2, [թռչունի] փետրարմատ։

Пенитенціа́рный ած. (լտ.) պատժախա-րական, պատժարութեան, քաւութեան. п—ая систе́ма [բանտային] պատժարական սիստեմ (որի նպատակն է բանտարկեալին պատժարու-թեամբ դարձի բերել)։

Пе́нный ած. 1, տուգանաց. п-ыя де́ньги դրամական տուգանք. 2, կոճղի, 'բենչի'։

Пен|сіоне́ръ м. (ֆր.) պէնսիոներ. 1, գի-շերօթիկ աշակերտ. 2, կենսաց, կենսուոր (ուրիշի ընտանիքում վարձով ապրող). **-сіоне́рка** է. պէնսիոներուհի. 1, գիշերօթիկ աշակերտուհի. 2, կենսաց, կենսուորուհի. **-сіо́нный** ած. կեն-սաթոշակի. п. капита́лъ; **-сіо́нъ** м. **-сія** է. (լտ.) կենսաթոշակ. онъ уво́ленъ въ от-ста́вку съ пенсіо́номъ; получа́ть пе́нсію.

Пенсне́ չ. անհ. (ֆր.) պէնսնէ (քթի վե-րայ կեցող ակնոց)։

Пента́|ме́тръ м. (յն.) *տաղչփ.* հնգաո-տեան, հնգաչափ [ոտանաւոր]. **-э́дръ** м. (յն.) տ. Пятигра́нникъ.

Пенти|коста́рій м. պատարագի կարգ Զատկից մինչև Հոգեգալուստ. **-ко́стія** (յն.) տ. Пятидеся́тница. [անշնորհք մարդ։

Пе́нтюхъ м. յոյլ, ալարկոտ, 'թամբալ',

Пень, пня м. 1, կոճղ. արմ, 'ռոք' (ծառի). побѣ́ги изъ пней ծառի կոճղից բուսած ճիւղեր. 2, կոճղ. 'բօթուկ'. онъ молчи́тъ какъ *п. նա պապանձուել է. 3,* յիմար, տխմար մարդ. стать въ п. գլուխը կորցնել, 'շշկլուիլ', շփո-թուիլ. здоро́въ какъ быкъ и глупъ какъ п. բուգայի նման առոյգ և իշի պէս յիմար։

Пень|ка́ է. կանեփի ջոկած թելեր. **-ко́-вый** ած. կանեփի. կանեփէ. **-копряди́ль-ня** է. կանեփ մանելու գործարան։

Пеньюа́ръ м. (ֆր.) 1, պենուար (առ-ձակ պատմուճան, որ կանայք հագնում են առաւօտեան կամ լողանքից յետոյ). 2, պենուար [խիստ արձակ, կանանց] առաւօտեան զգեստ։

Пе́ння է. (լտ.) տուգանք (մեղ դրամական)։

Пе́нязь м. *հնց.* պֆէննիգ. առհ. դրամ, 'փարա'։

Пе́нять, поп—, չ. кому́, на кого́ за что մէկից մի բանի համար նեղանալ, մէկին մի բանի համար յանդիմանել. «мать не сер-ди́лась на меня́, не брани́ла меня́, то́ль-ко попеня́ла мнѣ за моё легкомы́сліе».

Пе|пеле́ніе չ. մոխիր դարձնելը. **-пе-ли́стый** ած. մոխրաշատ. **-пели́ть** (-лю́ -ля́тъ), исп—, ն. մոխիր դարձնել. **-ся** ներգ. մոխիր դառնալ. **-пели́ще** չ. մոխրանոց, հրդեհատեղ. *օջախ. на своёмъ п—ѣ и ку́-рица бьётъ (առծ.) ամէն ոք իր տանը 'դո-շող' է, քաջ է. родно́е, родово́е п. հայրե-նական, պապենական կալուածք. **-пелови́д-ный** ած. մոխրակերպ, մոխրագոյն. **-пелъ**, пла м. մոխիր. обрати́ть въ п. մոխիր դարձ-նել. возроди́ться изъ пе́пла մեռածութիւ-նից վերակենդանանալ. **-пельникъ** м. 1, մոխրանոց, մոխրատեղ (տուն վառարանում). 2, *բս.* Cineraria, մոխրաբույս, մոխրատունկ. **-пельница** է. 1, մոխրաման (ծխախոտը թափ տալու համար). 2, աճիւնակալ սափոր. **-пельный** ած. 1, մոխրային, մոխրա—. 2, մոխրագոյն։

Пепиньéрка է. (ֆր.) դեսահաս վար-ժուհի (ինստիտուտի աշակերտուհի, որ դասըն-թացն աւարտելով, ինստիտուտում էլ մնում և պատրաստւում է մանկավարժական ասպարէ-զի համար)։

Пеп|лохрани́тельный ած. աճիւնա-պահ, աճիւնակալ. п—ая у́рна; **-ля́нка** է. քիմիական մոխիր։

Пер|ва́къ, а́ м. 1, անդրանիկ. п. рой առաջին պարս, առաջին անգամ դուրս եկած մեղուներ (հակըը տ. Друга́къ 2); 2, թեղը քամելիս ստացուած առաջին անտակի հացա-հատիկ, գլուխ հացահատիկ (հակըը տ. Дру-га́къ 3); **-ва́чъ**, а́ м. առաջին անտակի ապ-րանք, իր. գլուխ ապրանք, իր (հակըը տ. Дру-га́чъ 1); **-венецъ**, нца м. 1, անդրանիկ, 'առաջնեկ', 'տղջինեկ' որդի. 2, երախայրիք, առաջին պտուղ, բերք. **-венственный** ած. անդրանիկ, գլխաւոր. п. собо́ръ; **-венство** չ. անդրանկութիւն. п. рожде́нія; уступи́ть кому́ п.; п. откры́тія գիւտի առաջնութիւն. **-венствова́ніе** չ. անդրանկութիւն, առաջ-նութիւն. **-венствова́ть** (-ву́ю -ютъ) չ. առաջին, անդրանիկ լինել. առաջին տեղը բռնել. первенству́ющій членъ Св. Сино́да Սուրբ Սինոդի նախագահը. **-венькій** ած. *փղքշ.* առաջին. **-вина** է. **-винка** *նւզ.* նոր բան, նոր գործ, նոր դէպք. **-ви́чный** ած. ըսկզբ-նական։

Перво|бра́чіе չ. առաջին ամուսնու-թիւն. **-бра́чный** ած. առաջին ամուսնու-թեան. **-бы́тность** է. սկզբնականութիւն. **-бы́тный** ած. սկզբնական. п- ые жи́тели; п—ое состоя́ніе; **-верхо́вный** ած. ծայ-րագոյն. п—ые апо́столы (ըստ կաթոլիկ ե-կեղեցու) Պետրոս և Պօղոս առաքեալները. **-го́-докъ**, дка м. 1, երեխայ, որի տարին դեռ չէ լրացել. 2, առաջին տարուայ աշակերտ, որ

դեռ ամբողջ տարի չէ աշակերտել. **-жéнецъ**, нца ա. հնց. առաջին անգամ, նոր ամուսնացած. **-звáнный** ած. նախակոչ. апóстолъ Андрéй П.; **-здáнный** ած. նախաստեղծ, նախագոյ, նախակառոյց. **-истóчникъ** ա. սկզբնական, բուն աղբիւր. **-клáссникъ** ա. առաջին դասարանի աշակերտ. **-клáссный** ած. առաջին կարգի, առաջնակարգ. п. монастырь; п. артистъ; **-мýченикъ** ա. նախավկայ[ն Ստեփաննոս]. **-мýченица** ի. նախավկայուհի[ն Թեկ'լա]. **-начáлie** չ. առաջնութիւն, աւագութիւն, երիցութիւն, ծայրագոյն իշխանութիւն. **-начáльникъ** ա. **-начáльница** ի. ծայրագոյն իշխանաւոր, -րուհի, պետ, գլուխ. **-начáльный** ած. սկզբնական, նախնական. բնկզբի, առաջին. п—ое обучéнie; **-образie** չ. **-обрáзность** ի. սկզբնական ձև, կերպարանք. **-обрáзный** ած. **1**, սկզբնական. **2**, հիմնական, արմատական. **-основáтель** ա. առաջին հիմնադիր. **-отéцъ**, тцá ա. **1**, նախահայր. **2**, նահապետ. **3**, ծայրագոյն հոգևորական. **-печáтный** ած. նախատիպ, առաջին անգամ տպուած. п—ыя книги; **-престóльный** ած. նախաթոռ. п. гóродъ; **-присýтствующiй**, аго ա. նախագահ (օր. Սենատում). **-пýтie** չ. առաջին սահմանկային ճանապարհ. **-рóдный** ած. անդրանիկ, առաջնեկ. п. сынъ; п. грѣхъ նախնական մեղք. **-рóдство, -рождéнie** չ. անդրանկութիւն. прáво п—ства; **-рождённый** ած. անդրանիկ, առաջնեկ, ամէնքից առաջ ծնուած։

Первосвяти́те|ль ա. հայրապետ, հովուապետ. **-льскiй** ած. հայրապետական, հովուապետական. **-льство** չ. հայրապետութիւն, հովուապետութիւն։

Первосвящéн|никъ ա. քահանայապետ. **-ническiй** ած. քահանայապետական. **-ство** չ. քահանայապետութիւն։

Перво|сóнie չ. **-сóнки** ա. յ. նախաքուն (ցկէս գիշեր). **-статéйный** ած. առաջնակարգ, առաջին դասի, կարգի. **-степéнный** ած. առաջին աստիճանի, առաջնակարգ. **-страдáлецъ**, льца, **-страдáлица** ա. Первомýченикъ, -ница; **-ýчина** ի. երախայրիք (նորավարժի առաջին փորձը, աշխատանքը). **-ýчка** հ-ր. **1**, սկսնակ, նոր աշակերտ. **-цвѣтъ** ա. բս. Primula, գարնանածաղիկ։

Пéрвый ած. (Բ–ւ. Տ–ւ) առաջին. онъ пришёлъ п., онá пришлá п—ая նա (տղան, աղջիկը) ամենից առաջ եկաւ. сегóдня п—ое [числó] այսօր ամսի մէկն է. кто первѣе, тотъ и правѣе (դարձւ.) ով 'շուտ' (շուտ), նա կուշտ։ Во-пéрвыхъ մ. առաջին։

Первыйнáдесять Բ–ւ. Տ–ւ. եկ. սլ. մետասաներորդ։

Пергá|ментный ած. մագաղաթի, -թէ. свитокъ; **-мен(т)щикъ** ա. մագաղաթագործ. **-ментъ, -менъ** ա. (յն.) մագաղաթ։

Пер|дёжъ ա. գռեհկ. տեռ, տռելը. **-дýнъ**, á ա. գռեհկ. տռան. **-дѣнie** չ. գռեհկ. տռելը. **-дѣть** չ. գռեհկ. տռել։

Пере անորոշների՝–ներ, որ բառերի հետ միանալով, ցոյց է տալիս. 1, կ ր կ ն ո ւ թ ի ւ ն, փ ո փ ո խ ո ւ թ ի ւ ն, օր. переписáть նորից գրել, արտագրել. пересказáть վերստին պատմել. передýмать միտքը փոխել. перестрóить շինութեան մէջ փոփոխութիւն անել. 2, գ ե ր ա զ ա ն ց ո ւ մ, օր. перепи́ть когó մէկից աւել խմել, խմելու մէջ մէկին յաղթել, գերազանցել. перехитри́ть когó խորամանկութեան մէջ մէկին գերազանցել, խորամանկութեամբ մէկին գերազանցել, յաղթել. 3, չ ա փ ա զ ա ն ց ո ւ թ ի ւ ն, ս ա ս տ կ ո ւ թ ի ւ ն, օր. перепóлнить խիստ, բոլորովին լցնել. пересоли́ть խիստ, չափազանց աղել. 4, շ ա ր ժ ո ւ մ մ ի բ ա ն ի մ ի ջ ո վ. վ ե ր ա յ ո վ, օր. перебѣжáть чéрезъ пóле դաշտի միջից վազելով անցնել. переплы́ть чéрезъ рѣкý լողալով գետն անցնել. перескочи́ть чéрезъ ровъ խրամի, փոսի վերայից թռչել. 5, բ ա ժ ա ն ո ւ մ, մ ա ս-մ ա ս ա ն ո ւ մ, օր. перерубúть կտրել, երկուսի բաժանել. перепили́ть սղոցելով կտրել, մի քանի մասի բաժանել. перекроши́ть մանր մանր բրդել. 6, կ ր կ ն ա կ ի գ ո ր ծ ո ղ ո ւ թ ի ւ ն, օր. переспроси́ть կարգով հարցնել. переловúть бѣглецóвъ [բոլոր] փախստականներին կարգով բռնել. 7, փ ո խ ա դ ա ր ձ ո ւ թ ի ւ ն, փ ո խ ա դ ա ր ձ գ ո ր ծ ո ղ ո ւ թ ի ւ ն, օր. перестрѣлка փոխադարձ հրացանաձգութիւն. 8, վ ե ր ջ, վ ա խ ճ ա ն, ա ւ ա ր տ ո ւ մ. переждáть ցվերջ սպասել. перезимовáть ձմեռն անցկացնել. переночевáть գիշերն անցկացնել։

Пере|бáвить (-влю -вятъ; -вь), **-бáвливать, -бавля́ть** ն. շատ աւելացնել. п. цѣну գինը բարձրացնել. **-ся** ն-բ. մի կերպ ապրել, 'եօլա գնալ'. **-бáвочный** ած. աւելորդ, աւել։

Пере|бáливать, -болѣть չ. **1**, կարգով, միմեանց յետևից հիւանդանալ. всѣ жи́тели этого дóма переболѣли; **2**, հիւանդութիւնը տանել, անցկացնել։

Перебаловáть (-лýю -ютъ) ն. **1**, կարգով բոլորին էլ փչացնել, երես տալ. бáбушка перебаловáла своúхъ внýковъ; **2**, կարգով բոլորն էլ փչացնել, անպիտանացնել (օր. դանակները)։

Перебаллоти|рóвывать, -ровáть (-рýю -ютъ) ն. նորից, վերստին քուէարկել։

Пере|бáлтывать, -болтáть ն. **1**, վերստին, լաւ թափահարել, 'ժաժ տալ' (հեղուկները). **2**, կրկնել, ուրիշին պատմել, տարածել։

Пере|бивáнie չ. **1**, մեծ քանակութեամբ կոտրելը, ջարդելը, ջարդոտելը. **2**, բոլորին էլ կոտորելը, սպանելը. **3**, խփելը. **-бивáть**, -би́ть ն. **1**, բոլորը, մեծ քանակութեամբ կոտրատել, ջարդել. ջարդոտել. п. стёкла, стакáны; **2**, բոլորին էլ կարգով կոտորել, սպանել, սպանոտել, ջարդել, մորթել, մորթոտել. во мнóгихъ мѣстáхъ тýрки перби́ли армя́нъ; охóтники переби́ли всѣхъ пти́цъ въ лѣсý; **3**, կարգով բոլորին էլ ծեծել, ջարդել. онъ переби́лъ всѣхъ своúхъ слугъ; **4**, ընդհատել, ընդմիջել. п. когó, чью-либо рѣчь; **5**, երեսակել, պաստառել, երես քաշել. п. кретóномъ всю мéбель; **6**, у когó что մէկից մի բան խլել. п. у когó мѣсто, дóлжность; **7**, աւելացնել, բարձրացնել (գինը). **8**, միմեանց վրայ ածել, խառնել, խառնափթորել. **9**, չ. անկանոն կերպով գնալ, բանել. часы́ перебивáютъ; **-ся** չ. **1**, կոտրատուել, ջարդոտուել. **2**, մի կերպ

կտտամտրուել, ‘հոլա գնալ’. п. кое-какъ, съ копейки на копейку; **-бивка** է. **1,** նորից, լաւ թափ տալը (բարձը, մուրթաքան). **2,** նորից սրտ՛ոկելը, պատտառելը, նոր երես քաշելը (կաշ կոպտոկեցին). **3,** ամելացնելը (գինը). **-бивщикъ** ա. **-бивщица** է. ամել գին տուող, ալըրանքի գինը ամելացնող, բարձրացնող այր, կին։

Перебинтовать (-тую -ютъ) ն. նորից կապել (վէրքը), վիրակապը փոխել։

Пере|бираніе ւ. **1,** ընտրելը, ջոկելը. **2,** շոշափելը, ձեռք տալը. **3,** հետզհետէ վերցնելը, փոխ առնելը. **4,*** կարգով, բոլորին էլ պատժելը. **-биратель** ա. **-бирательница** է. ընտրող, ջոկող այր, կին. **-бирать,** -брать ն. **1,** ընտրել, ջոկել. п. овощи; п. мысленно что-либо մի բան իր մտքում կշռել, խորհել. **2,** ձեռք տանել, մատներով վերցնել, շոշափել. п. листы въ книгѣ գրքը թերթել. п. бумаги թղթերը տակն ու վրայ անել, խուզարկել. п. струны սիմերը (լարերը) շարժել, զարկել. ածել, նուագել. п. пальцами что-либо մի բան մատներով տանել, շոշափել. **3,** հետզհետէ վերցնել, փոխ առնել. въ теченіе года онъ перебралъ товаровъ на пятьсотъ рублей; **4,*** կարգով, բոլորին էլ պատժել. онъ ихъ всѣхъ переберётъ նա բոլորին կարգով էլ կը կապէ. **-ся** ―ոչ. **1,** տեղափոխուել. онъ перебрался на другую квартиру; **2,** գնալ, անցնել. п. черезъ рѣку; п. черезъ горы; **-бирка** է. ա. Перебираніе.

Пере|битіе ա. Перебиваніе; **-бить** (-бью -ютъ; -бей), **ся** ա. Перебивать, ся; **-бой** ա. **1,** ա. Перебиваніе; всѣ молодые люди на п. ухаживаютъ за этой красавицей բոլոր երիտասարդները էլ աշխատում են այդ գեղեցկուհուն միմեանց ձեռքից խլել. **2,** տեղաւոր կարկ (ժամացոյցի ճռճռալը). **3,** անկանոն գնացք (ձիու). **4,** ծակոտակ հոսանք (գետի). **-бойна** է. **1,** ա. Перебиваніе; **2,** ձկնորսել վանդակ, ցցապատ. **-бойникъ** ա. խիստ կռիւ (մնուր) ձու, որը շատ ձուամներ է կոտրել. **-бойщикъ, -бойщица** ա. Перебойщикъ, -щица.

Пере|болтать ա. Перебалтывать; **-болтка** է. խափանարում, ‘ժամ տալը’ (հեղուկը)։

Переболѣть ա. Перебаливать.

Перебо|раживаніе ւ. **1,** ակօսելը. **2,** նորից, նոր ակօսներ քաշելը. **-раживать,** -роздить ն. **1,** ակօսել, վարել. **2,** նորից, նոր ակօսներ քաշել, նորից վարել։

Перебо|раниваніе ւ. **1,** նորից տափանելը, ցաքանելը. **2,** տափանել պրծնելը, ցաքանել պրծնելը. **-ранивать,** -ронить ն. **1,** նորից տափանել, նորից ցաքանել. **2,** տափանել պրծնել, ցաքանել պրծնել։

Перебо|рать, -роть ն. կարգով բոլորին էլ յաղթել. **-ся** է-եր. նորից կռուի բռնուել, նորից մաքառել։

Переборка է. **1,** ա. Перебираніе; **2,** տեղափոխութիւն, ընտրութը փոխելը. **3,** միջնորմ, միջապատ (տախտակէ)։ [ցրած)։

Переборный ած. ամելորդ, ամել (վերբորոզдить...

Перебороздить (-зжу -здятъ) ա. Переборажнивать.

Переборо|неніе, -нить (-ню -нятъ) ա. Переборанниваніе, -вать; **-новать** (-ную -ютъ) ա. Переборанивать.

Перебороть (-рю -борютъ; -бори), **ся** ա. Переборать, ся.

Пере|борочка նւզ. ա. Переборка; **-борочный** ած. [տախտակէ] միջապատի, միջնորմի. п—ыя доски; **-борщикъ** ա. **-борщица** է. ընտրող, ջոկող այր, կին (աշնա որ перебираетъ); **-боръ** ա. ամելորդ վերցրած բան (դրամ, ապրանք ևն)։

Пере|браживать, -бродить **1,** ն. շրջել, ման գալ (ամէն տեղ). **2,** ւ. եփ գալ պրծնել, եփը կտրել (օր. քացախը, մաջառը մաքրել)։

Перебра|нивать, -нить (-ню -нятъ) ն. կարգով բոլորին էլ հայհոյել, նախատել. **-ся** է-եր. կռուել, միմեանց հայհոյել, նախատել։

Перебраніе ա. Перебираніе.

Перебранка է. փոխադարձ կռիւ, հայհոյանք, յիշոցներ, ‘ուշունցներ’։

Пере|брасываніе ւ. մյուս կողմ ձգելը, նետելը. **-брасывать,** -бросить ն. մյուս կողմ ձգել (գցել), նետել. п. камень черезъ стѣну; п. дрова съ барки на берегъ վառելափայտը բարկանաւից ափ ածել. **-ся** **1,** է-եր. чѣмъ միմեանց գլխ կմ միմեանց վերայ մի բան ձգել (գցել), նետել. п. мячикомъ; **2,** ―ոչ. մի բանի վերայից թռչել, նետուել, անցնել. п. черезъ заборъ, черезъ тынъ; п. къ непріятелю թշնամու կողմն անցնել։

Перебрать (-беру -рутъ; անց. -бралъ -ала, -ало; -бери), **ся** ա. Перебирать, ся.

Перебре|дить (-жу -дятъ) ն. что կմ о чёмъ մի բանի մասին երկար երազել, մեծամեծ ցնորքներ անձնատուր լինել։

Пере|брести,-бресть (-бреду -дутъ) **1,** ն. գետը հունից [ոտով] անցնել. **2,** ւ. ոտով, քարշ գալով անցնել, գնալ։

Пере|бривать, -брить (-брею -ютъ) ն. **1,** կարգով սափրել, ածելել. **2,** նորից, վերստին սափրել, ածելել. **-ся** ―ոչ. նորից սափրուել, ածելուել։

Перебродить (-брожу -бродятъ; -ди) ա. Перебраживать; **-ся** ―ոչ. ա. Перебрести **1**.

Пере|бросать ն. **1,** կարգով, միմեանց յետևից ձգել (գցել), նետել, [օր. վառելափայտը] վայր ածել. **2,** միմեանց վերայ ածել, թափել. **-бросить** (-шу -сятъ; -бросъ), **ся** ա. Перебрасывать, ся; **-броска** է. **-бросъ** ա. **-брошеніе** ւ. մյուս կողմ ձգելը (գցելը), նետելը։

Перебры|ганіе ւ. ոստնելը, ոստնում. **-згать, ся** ա. Перебрызгивать, ся **1**; **-згиваніе** ւ. **1,** ոստնելը, թռչելը. **2,** մյուս կողմ ածելը, թափելը. **-згивать 1,** (-згать) ն. ոստնել, թռչել (բոլորը, բոլորին). **-ся 1,** ―ոչ. ոստնուել (բոլորովին). 2, է-եր. միմեանց ոստնել, թռչել. **2,** (**-знуть**) ւ. ցատկելով մի բանի վերայից անցնել։

Перебу|дить (-жу -будятъ) ն. կարգով զարթեցնել, արթնացնել. **-ду** ա. Перебыть.

Пере|бывать ւ. **1,** շատ տեղ, զանազան

տեղ լինել, գտնուել. ужъ гдѣ онъ не перебыва́лъ *էլ ուր տեսս, որ նա չէ գտնուել.* **2,** [**-бы́ть** (перебу́ду -дутъ; -будь)] *չ. բազմութեամբ գալ, գտնուել, այցելել.* у насъ сего́дня мно́го госте́й переба́ло; **-бью́** *տ.* Переби́ть.

Пере|бѣга́ніе *չ. տ.* Перебѣ́гъ; **-бѣга́ть** (*անցոն.* -гаю -гаютъ) *ն. վազելով անցնել (օր. ամբողջ քաղաքը).* **-бѣга́ться** *չ. երկար վազել, վազելուց դադարել.* **-бѣга́ть** (*ներկ.* -га́ю -ютъ), -бѣжа́ть **1,** *չ. վազելով անցնել.* мы перебѣжа́ли че́резъ пло́щадь; за́яцъ перебѣжа́лъ че́резъ доро́гу; п. къ непрія́телю *թշնամու կողմն անցնել.* **2,** *ն. վազելով առաջ անցկենալ. յաղթել.* мой рыса́къ всѣхъ перебѣжа́лъ на бѣгу́; **-бѣга́ться** *անդր.* **1,** *մրցումով վազել.* **2,** *տեղը փոխել (խաղի մէջ).* **-бѣ́гъ** *ա.* **-бѣжа́ніе** *չ. վազելով անցնելը. թշնամու կողմն անցնելը.* **-бѣжа́ть** (-бѣгу́ -жи́шь -гу́тъ; -ги́) *տ.* Перебѣга́ть; **-бѣ́жка** *է.* **1,** *տ.* Перебѣ́гъ; **2,** *մրցումով վազ (առով).* дава́йте въ п—у *վազենք և տեսնենք, թէ ով կը յաղթէ.* **3,** *երկրորդ անգամ վազելը, վազը կրկնելը.* **-бѣ́жчикъ** *ա. զօրքից փախած զօրական. թշնամու կողմն անցած զօրական։*

Пере|бѣле́ніе, -бѣлива́ніе *չ. տ.* Перебѣ́лка; **-бѣлива́ть, -бѣли́ть** (-лю́ -бѣ́лятъ) *ն.* **1,** *վերստին սպիտակացնել, ճերմակեցնել.* **2,** [*կտաւը*] *սպիտակացնելիս փչացնել. չափազանց շատ սպիտակացնել.* **3,** *մաքուր արտագրել.* **-бѣ́лка** *է.* **-бѣ́лъ** *ա.* **1,** *վերստին սպիտակացնելը, ճերմակեցնելը.* **2,** *խիստ սպիտակացնելը, փչացնելը (կտաւը).* **3,** *մաքուր արտագրելը, -գրութիւն, պարզագրութիւն։*

Перебѣси́ть (-шу́ -бѣ́сятъ; -си́) *ն.* **1,** *կարգով բոլորին էլ բարկացնել, կատաղեցնել.* **2,** *սաստիկ բարկացնել, խիստ կատաղեցնել, 'գազազեցնել'.* **-ся** *անդր.* **1,** *բարկանալ, կատաղել, 'գազազել'.* **2,** *դադարել բարկութիւնից, կատաղութիւնից. դադարել զժուութիւններ անելուց, լրջանալ։*

Пере|вале́ніе, -ва́ливаніе *չ.* **1,** *մի տեղից միւս տեղ գլորելը. [նաւը] մի ափից միւս ափ անցկացնելը.* **2,** *շուռ տալը, տապալելը.* **3,** *չափից աւել ներս ածելը.* **-ва́ливать, -вали́ть** (-лю́ -ва́лятъ) *ն.* **1,** *մի տեղից միւս տեղ գլորել, տանել. [օր. նաւակը] միւս կողմ (ափ) հանել.* **2,** *շուռ տալ, տապալել.* **3,** *չափից աւել ներս ածել, ներս թափել.* **4,** *չ.* че́резъ, за что *մի բանի վերայից անցնել, 'լօք տալ'.* ему́ уже́ за се́мьдесятъ перевали́ло *նա արդէն եօթանասուն տարուց անց է.* **-ся 1,** *անդր. երերալ, տատանուել (գնալիս), երերալով. տատամսուելով գնալ, քայլել.* п. съ ноги́ на́ ногу *դէս ու դէն երերալ, տատանուել.* э́та ло́шадь перева́ливается; п. съ бо́ку на́ бокъ *մի կողմից միւսի վերայ շուռ գալ.* **2,** *չ. տ.* Перева́ливать 4; май уже́ перевали́лся за втору́ю полови́ну *մայիսի կէսն արդէն անցել է.* **-ва́лка** *է.* **1,** *տ.* Перевале́ніе; **2,** *երերուն. անհաստատ գնացք, ընթացք, քայլուածք.* ходи́ть въ п—у *երերալով, տատամսելով, դէս ու դէն ընկնելով գնալ, քայլել.* **3,** *կոզզուրուիլը, լուանալը (տարափոխիկ հիւանդութիւնից).* **-ва́лъ** *ա.* **1,** *նաւի մի ափից միւս ափն անցնելը.* **2,** *փոխադրութիւն, ուրիշ տեղ գլորելը, ածելը.* **3,** *բարձրութիւն, զագաթ.* п. лѣ́та *ամառուայ թունդ ժամանակը.* **-ва́льный** *ած.* **1,** *շուռ տուած (խոտ).* **2,** *շուռ տալու.* **3,** *որ և է բանի միջից, վերայից անցնող, որ և է բան կարող.* планъ п—ой доро́ги черезъ гла́вный кавка́скій хребётъ; **-валя́ть** *ն.* **1,** *բոլորը տափել, տրորել, հարել.* перева́лянная бума́га *թղթի զանգուած.* **2,** *կարգով, միմեանց յետեւից տապալել, գետնով տալ, ընդգետնել.* **3,** *չ.* че́резъ, за что *մի բանից, մի բանի վերայից, վերայով անցնել.* **-ся** *անդր.* **1,** *ցեխի մէջ թաւալուելով կեղտոտուել.* **2,** *ալարկոտութիւն, երկար թաւալուել.* **3,** *միմեանց յետեւից, կարգով հիւանդանալ, անկողին գլորուել.* **4,** *կազդուրուել (հիւանդութիւնից)։*

Перева|ре́ніе, -рива́ніе *չ.* **1,** *վերստին եփելը.* **2,** *չափազանց եփելը. քրքրելը.* **3,** *մարսելը.* **-рива́ть, -ри́ть** (-рю́ -ва́рятъ) *ն.* **1,** *վերստին եփել, նորից եփել.* **2,** *խիստ շատ եփել, եփելով քրքրել (միսը).* **3,** *մարսել.* его́ желу́докъ съ трудо́мъ перева́риваетъ; *э́того онъ не мо́жетъ п—ри́ть *այդ նա չէ կարող մարսել.* **-рка** *է. տ.* Перева́риваніе; **-рный** *ած. նորից եփած։*

Переве|де́ніе *չ.* **1,** *մի տեղից միւս տեղ տանելը, տեղափոխելը, փոխադրելը.* **2,** *ջնջելը, ոչնչացնելը.* **-ду́** *տ.* Перевести́.

Пере|везе́ніе *չ. մի տեղից միւս տեղ տանելը, կրելը, տեղափոխելը (սայլով, նաւով, գրաստով).* **-везти́, -вёзть** (-зу́ -зу́тъ; -вёзъ -зла́, ó; -зи́), **-везти́сь** *տ.* Перевози́ть, ся.

Переверну́ть, ся *տ.* Перевёртывать, ся.

Пере|верста́ть *տ.* Перевёрстывать; **-вёрстка** *է.* **-вёрстываніе** *չ. տպգր. շարուածքի բաժանումը, զատուորումը.* **-вёрстывать,** -верста́ть *ն. տպգր. շարուածքն երեսների բաժանել, զատուորել։*

Пере|вёртка *է.* **-вёртываніе** *չ. դարձնելը.* **-вёртывать** *ն.* **I.** (-верну́ть) 1, *դարձնել, շրջել, շուռ տալ.* п. листы́ въ въ кни́гѣ *գրքի թերթերը շուռ տալ, գիրքը թերթել.* 2, *փոխել, փոփոխել, ուրիշ ուղղութիւն տալ. յեղաշրջել.* но́вый нача́льникъ всё п—верну́лъ на свой ладъ; *п. всё вверхъ дномъ *ամէն բան տակն ու վրայ անել, յեղաշրջել.* э́то меня́ всего́ *п—ну́ло *այդ ինձ սաստիկ յուզեց, սաստիկ վրդովեցրեց.* **-ся** 1, *անդր. շուռ գալ, շրջել (չ.).* п. на другу́ю сто́рону; п. съ бо́ку на́ бокъ; ло́дка переверну́лась; сча́стье п—ну́лось; 2, *չ. (գլորուելով) հեռանալ, առհամանից անցնել (օրինակ տ.* Доверну́ться 2); **II.** (-верну́ть, **-верте́ть** (-рчу́ -ве́ртятъ), -ве́рчивать) *ն.* 1, *ոլորելով ծռել, խեղել, փչացնել (օր. բանալին, պտուտակը).* 2, *հնազանդեցնել.* **III.** (**-верте́ть**) *ն. տանձրև-տանձրև փաթաթել (օր. մրգեղէնը ծղօտի, թղթի մէջ).* **-ве́рчиваніе** *չ. ոլորելով ծռելը, փչացնելը.* **-ве́рчивать** *տ.* Перевёртывать II.

Перевер|ша́ть, -ши́ть *ն.* **1,** *նորից շինել, փոփոխել (շինութիւնը).* **2,** *իրւ. վերաքննել. նոր վճիռ կայացնել.* **-ше́ніе, -ша́ніе** *չ. իրւ. վերաքննելը. նոր վճիռ կա-*

յացնել. **-шивать, -шить** (-шу́ -шать) **ш.** Переверша́ть.

— **Пере|вести́, -ве́сть** (-веду́ -ду́тъ; -ди́), **ся ш.** Переводи́ть, ся.

Перевзну|зда́ть ш. Перевзну́здывать; **-здыва́ніе** գ. սանձելը (ձին). **-здыва́ть**, -здать ն. ձին սանձել, ձիու բերանը սանձ գնել։

Пере|вива́ніе գ. **1**, նորից, վերստին հիւսելը. **2**, փաթաթելը. **-вива́ть**, -ви́ть ն. **1**, նորից, վերստին հիւսել. **2**, փաթաթել, [մազերը ծամակալներով] հիւսել. **3**, [օր. խոտը մի տեղից միւսի վերայ] փոխադրել. **-ся** գ. խճճուել, խառնուել, շփոթուել. **-ви́вка** է. **1**, **ш.** Перевива́ніе; **2**, շուրջը բան փաթաթած բան, իր. **-вивно́й** -ծ. շուրջը բան փաթաթած, զարդարած. **-ви́въ** — **ш.** Переви́вка.

Пере|вира́ніе գ. սուտ խօսելը, սուտ-սուտ բաներ պատմելը. **-вира́ть**, -вра́ть ն. **1**, յեղաշրջել, սխալ պատմել, սուտխօսել. п. чьи слова́ մէկի խօսքերը սխալ պատմել, յեղաշրջել. **2**, кого́ մէկին սուտ մէջ, ստախօսութեամբ գերազանցել, յաղթել։

Пере|висáть, -ви́снуть գ. կախ ընկնել (մի կողմ, մի բանի վերայից). **-ви́слость** է. կախ ընկած լինելը. **-ви́слый** բ. -ծ. [մի կողմ, մի բանի վերայից] կախ ընկած, կախուած, հակուած. **-ви́снуть ш.** Перевисáть.

Переви́ть (-вью́ -ю́тъ; -ве́й), **ся ш.** Перевивáть, ся.

Пере|води́мый բ. -ծ. թարգմանելի, փոխադրելի. **-во́дина** է. ճրտրպ. **-во́дина** նւզ. տան լայնութեամբ դրած գերան, որի վերայ յենւում են տախտակը (потоло́чная п.) կամ յատակը (половая п.); **-води́тель** —. **-води́тельница** է. **1**, [դրամ, մուրհակ] փոխադրող այր, կին. **2**, [օր. մտատեսակը մէջատարերին] կատարող, ուղղւցնող, ջնջող այր, կին. **-води́ть** (-жу́ -во́дятъ; -ди́), -вести́, -ве́сть ն. **1**, փոխադրել. п. арестáнта изъ одно́й тюрьмы́ въ другу́ю կալանաւորին մի բանտից միւսը փոխադրել, անցափոխել. п. имѣ́ніе на и́мя своея́ жены́ կալուածքն իւր կնոջ անունով հաստատել. п. ве́ксель на кого́ մուրհակը մէկի վերայ փոխադրել. п. рубли́ на фрáнки ռուբլիները ֆրանկների փոխադրել. **2**, փոխադրել, թարգմանել. п. съ ру́сскаго на армя́нскій язы́къ; п. сло́во въ сло́во բառ առ բառ թարգմանել. п. про́зою, стихáми արձակ, ոտանաւորով թարգմանել. **3**, կատարել, ջնջել, ուղղւցնել (մտատեսակը մէջատարերին, մկներին եւն). п. духъ շունչ քաշել. **-ся** -ն․ր. [մտատեսակը միջատներ մասին] ուղղւել, կատարուել, ջնջուել. [փողի մասին] սպառուել, վերջանալ, հատանել. **-во́дный** -ծ. **1**, փոխադրած. п—ыя де́ньги; п. ве́ксель; **2**, փոխադրած, -դրական, թարգմանած, -նական. п. тру́дъ; п—ая статья́; **-во́дческій** -ծ. թարգմանչական, թարգմանչի, փոխադրողի. **-во́дчикъ** —. թարգմանիչ. **-во́дчица** է. թարգմանչուհի. **-во́дъ** —. **1**, փոխադրութիւն, -դրում. п. офице́ра изъ одного́ полкá въ друго́й սպայի փոխադրութիւնը մի գնդից միւսը. п. до́лга, имѣ́нія на кого́-либо; п. рублéй на фрáнки ռուբլիները ֆրանկների փոխադրելը. п. дéнегъ по по́чтѣ, по телегрáфу փոստով, հեռագրով դրամ փոխադրելը. **2**, թարգմանութիւն, փոխադրութիւն. п. во́льный, то́чный, досло́вный; п. съ нѣмéцкаго на ру́сскій; **3**, տալը, յանձնելը. п. дѣ́ла въ судъ; **4**, կատարելը, -րում, ջնջելը, -ջում, ուղղւցնելը, -ցնում (մտատեսակը միջատների)։

Пере|возить (-жу́ -во́зятъ; -зи́), -везти́, -ве́зть ն. [ապրանքը ցամաքով, նաւով, դըրաստով] կրել, փոխադրել, անցափոխել, անցկացնել. п. товáры сухи́мъ путёмъ, водо́ю; п. на телѣ́гахъ; ло́дочникъ перевёзъ меня́ на друго́й бéрегъ; **-во́зка** է. կրելը, փոխադրելը, փոխադրութիւն, անցափոխութիւն (ապրանքների). [գետից] անցկացնելը. **-во́зный** -ծ. [ապրանքը] կրելու, փոխադրելու. п—ое су́дно փոխադրանաւ. Перево́зное, ато գ. փոխադրավարձ. **-во́зчикъ** —. լաստավար, նաւավար, ապրանքներ կրող, փոխադրող. **-во́зъ** —. **1**, **ш.** Перево́зка; **2**, փոխադրանաւակի կայարան։

Перево́й —. **1**, փաթաթելը, պատատելը. **2**, փաթաթելու թել, կապիչ, նաքթուղ եւն։

Перево|лáкиваніе գ. քարշելը, քարշելով, թիւ տալով տանելը, անցկացնելը. **-лáкивать**, -ло́чь ն. քարշելով, թիւ տալով տանել, անցկացնել. **-ся** -ն․ր. քարշ գալով, թիւ գալով գնալ, անցնել. **-ло́ка** է. գետամէջ, երկու գետերի մէջ գտնուած տարածութիւն, որի վերայով ապրանքներ են փոխադրում. **-локу́ ш.** Переволо́чь; **-ло́чина ш.** Перево́дина; **-ло́чка** է. քարշելը, քարշելով տանելը, փոխադրելը. **-ло́чь** (-локу́ -чёшь -ку́тъ; -ло́къ -локлá, о́; -ки́), **ся ш.** Переволáкивать, ся. [**-ніе** գ. վերազինում, -նութիւն։

Перевоору|жáть ն. վերազինել. **-же́**

Перево|рáчиваніе գ. շուռ տալը, շըրջելը, դարձնելը. **-рáчивать**, -роти́ть ն. շուռ տալ, շրջել, դարձնել. п. сѣ́но; п. плáтье; п. всё по своéму կամ на свой ладъ ամէն բան իւր ցանկութեան համաձայն փոփոխել, յեղաշրջել. **-ся** -ն․ր. շուռ գալ, շըջել (գ.). п. съ бо́ку нá бокъ մի կողքից միւսի վերայ շուռ գալ։

Перево|рáшивать, -роши́ть ն. խառնել (խոտը), խառնափնթորել, տակն ու վրայ անել (թղթերը)։

Перево|роти́ть (-чу́ -ро́тятъ; -ти́), **ся ш.** Переворáчивать, ся; **-ро́тъ** —. **1**, մեծ, անակնկալ փոփոխում, փոփոխութիւն. въ его́ мы́сляхъ и чу́вствахъ произошёлъ п.; **2**, յեղափոխութիւն. полити́ческій п.

Переворó|чать ն. տակն ու վրայ անել. чтобы найти́ э́ту кни́гу, я переворо́чалъ всю мою́ библіотéку; **-чéніе** գ. տակն ու վրայ անելը. **-чу́ ш.** Переворотить.

Перево|рошéніе գ. խառնելը, խառնափնթորելը, տակն ու վրայ անելը. **-роши́ть** (-шу́ -шатъ) **ш.** Переворáшивать.

Перевоспи|тáть, -тывать ն. վերակրթել, նորից, նոր եղանակով կրթել, դաստիարակել։

Пере|врáніе գ. սխալ պատմելը, յեղաշրջելը. **-врáть** (-вру́ -ру́тъ) **ш.** Перевирáть. [շահ, արդիւնք։

Перевы́ручка է. աւելորդ, անակնկալ

Перевью́|чиваніе չ. փոխադրելը (գրաստի բեռը). **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. փոխադրել (գրաստի, անասունի բեռը)։

Пере|вѣва́ніе չ. 1, քամել պրծնելը, էրնել պրծնելը (որոշ քանակութեամբ). 2, վերստին քամելը, էրնելը. **-вѣва́ть**, -вѣ́ять ն. 1, քամել պրծնել, էրնել պրծնել (որոշ քանակութեամբ). 2, վերստին քամել, էրնել (հացահատիկը)։

Перевѣ|дываться, -даться փխդ. 1, о чёмъ, на счётъ чего́ մի բանի մասին համաձայնութիւն կայացնել, համաձայնութեան գալ. 2, բաւարարութիւն, հաշիւ պահանջել. я съ нимъ перевѣдаюсь. [(հացահատիկը)։

Перевѣйка ի. վերստին քամելը, էրնելը

Перевѣн|ча́ть, ся տ. Перевѣ́нчивать, ся; **-чиваніе** չ. 1, վերապսակելը, նորից պսակելը. 2, պսակելը, կարգելը. **-чивать**, -ча́ть ն. 1, վերապսակել, նորից պսակել, նորից կարգել. 2, պսակել, կարգել. **-ся** անդր. պսակուել, կարգուել։

Перевѣ|рить (-рю -рятъ) տ. Перевѣря́ть; **-рка** ի. 1, ստուգում. 2, վերստուգում. **-ря́ть**, -рить ն. 1, ստուգել (հաշիւները). 2, վերստուգել, նորից ստուգել։

Перевѣ|сить (-шу -сятъ; -сь); **ся** տ. Перевѣ́шивать, ся; **-ска** ի. գերակշռելը, -ռում. **-(ѣ)сло́** չ. 1, գոյլի կամ կոզովի ափը, որից բռնում են. 2, պարիկ коромысло; **-сно́й** ած. կշռած, չափած (ապրանք). **-сный** ած. գերակշռի, -ռութեան. **-съ** ա. 1, աւելորդ քաշ, աւելորդ կշիռ, գերակշիռ. 2,* գերակշռութիւն, առաւելութիւն. п. голосо́въ; это мнѣ́ніе получи́ло п.; **-шаніе** չ. կարգով կախելը, կախ տալը. **-шать** ն. կարգով, բազմութեամբ կախել, կախ տալ. **-шиваніе** չ. 1, նորից կախելը. 2, մեծ քանակութեամբ կշռելը. 3, նորից կշռելը, նորից քաշելը. 4,* գերակշռելը, գերազանցելը. **-шивать**, -сить ն. 1, նորից կախել, ուրիշ, նոր տեղ կախել, կախ անել, կախ տալ. 2, մեծ քանակութեամբ քաշել, կշռել. 3, վերակշռել, նորից կշռել, նորից քաշել. 4, что մի բան գերակշռել, մի բանից աւել կշռել, աւել քաշել. 5,* գերակշռել, գերակշիռ, գերազանց հանդիսանալ. **-ся** անդր. դէպի դուրս կռանալ, ցցուել, թեքուել։

Перевѣ|яніе չ. 1, քամել պրծնելը, էրնել պրծնելը (որոշ քանակութեամբ հացահատիկ). **-ять** (-вѣ́ю -ютъ) տ. Перевѣва́ть.

Перевя|за́ніе չ. վերակապում, նորից կապելը. 2, կապելը. **-за́ть** (-жу́ -вя́жутъ; -вяжи́), **ся** տ. Перевя́зывать, ся; **-зка** ի. 1, կապելը (օր. խուրձը), կապելը, փաթաթելը (օր. վէրքը). 2, վերակապելը, նորից կապելը. 3, կապ, կապիչ, կապելու բան, փաթաթան. **-зный** ած. կապելու, կապող, միացնող, յօդաւորող. **-зочный** ած. վիրակապութեան. п. пунктъ զօր. վիրակապութեան վայր. **-зываніе** չ. 1, վերակապելը, նորից կապելը. 2, կապելը. **-зывать**, -за́ть ն. 1, վերակապել, նորից կապել. снопъ развяза́лся, на́до его́ п—за́ть; 2, կապել. п. рожь въ снопы́; п. ра́ну, ра́ненаго վէրքը, վիրաւորուածին փաթաթել, կապել. п. во́лосы ле́нтами; **-ся** անդր. чѣмъ մի բան իր վրայ կապել. **-(пе́-)зь** ի. սրակալ, հրացանակալ, (սրի, հրացանի) փոկ, 'թասմա', 'դայիշ' (ուսը կրողի ուսի վերայից)։

Перевя́кать ն. գանգատ, ծուլութեամբ խօսել, զրուցել։

Перевя́|ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. 1, կարգով միմեանց յետևից չորացնել (օր. ձկներ). 2, խիստ, սաստիկ չորացնել։

Перевя́нуть (անց. -вя́лъ -ла, о) չ. կարգով, մեծ քանակութեամբ թառամել. թարշամել, թօշնել, 'ճլորել'։

Перега|ди́ть (-жу́ -дятъ), **-живать** ն. 1, բոլորովին կեղտոտել, աղտոտել, 'մուռտոտել'. 2, փչացնել, ապականել։

Перега́нивать տ. Перегоня́ть.

Перега́|рное вино́ խիստ բորկ, 'թունդ', չափազանց շատ ոգի պարունակող օղի. **-ръ** ա. 1, այրում, առշորում. 2, այրուածք, այրուած բան. 3, սաստիկ բարկութիւն, 'թնդութիւն'. խիստ բորկ, խիստ 'թունդ' օղի։

Перега|си́ть (-шу́ -га́сятъ) տ. Перега́шивать; **-снуть** չ. առանձնաբար, կամաց-կամաց հանգչիլ։

Перега|ти́ть (-чу́ -тя́тъ), **-чивать** ն. 1, նորից ցախել (ճանապարհը). 2, բոլորը, բոլորովին ցախել, ցախով ծածկել։

Перега́|шивать, -си́ть ն. կարգով, միմեանց յետևից հանգցնել, մարել (մոմերը, լամպաները)։

Пере|га́щивать, -гости́ть չ. у кого́ 1, մէկի մօտ որոշ ժամանակ հիւր մնալ. 2, մէկի մօտ խիստ երկար հիւր մնալ. 3, ն. кого́ մէկից աւելի, երկար հիւր մնալ. **-ся** փխդ. փոխադարձաբար միմեանց մօտ հիւր մնալ։

Пере|гвозди́ть (-вжу́ -здя́тъ), **-гвозживать** ն. նորից, այլ կերպ մեխել, գամել։

Пере|гиба́ніе չ. 1, ծալելը. 2, կռացնելը, կորացնելը. **-гиба́ть**, -гну́ть ն. 1, ծալել. 2, կռացնել, կորացնել. **-ся** անդր. կռանալ, թեքուել (մի բանի վրայ). **-ги́бка** ի. տ. Перегиба́ніе.

Переги́бнуть (անց. -ги́бнулъ & -ги́бъ) չ. միմեանց յետևից, մեծ քանակութեամբ կոտորուիլ, ջարդուիլ, փչանալ։

Пере|гибно́й ած. 1, ծալած, կորացրած. 2, ծալելի, կորացնելի. **-ги́бъ** ա. 1, տ. Перегиба́ніе; 2, ծալած, կորացրած տեղ։

Перегла́дить (-жу -дятъ; -дь) տ. Перегла́живать.

Пере|гла́дываніе չ. 1, նորից կրծելը. 2, կրծելով լուծելը. **-гла́дывать**, -глода́ть ն. 1, նորից կրծել, վերստին կրծել. 2, կրծելով լուծել, կտրել. **-ся** փխդ. միմեանց խածնել, կծոտել (շների մասին), միմեանց երախ կրծել, կռուել (շատ անձերի մասին)։

Перегла́|женіе, -живаніе չ. վերստին հարթելը, արդուկելը. **-живать**, -дить ն. 1, վերստին հարթել, արդուկել. 2, բոլոր ճերմակեղէնը հարթել, արդուկել։

Перегло|да́ніе տ. Перегла́дываніе; **-да́ть, ся** տ. Перегла́дывать, ся.

Перегло́хнуть (անց. -гло́хъ -хла, о) չ. խլանալ, 'քառանալ' (շատ անձերի մասին). что вы всѣ перегло́хли?

Переглуши́ть (-шу́ -ша́тъ) ն. [շատերին, բոլորին] խլացնել, 'քառացնել'։

Перегля́|дка ի. 1, դիտելը, զննելը. 2,

աչքով անելը. **3,** *կմ* **-ды** *ա. յ. ծածուկ ակնարկութիւններ, աչքերով արած նշաններ.* **-дываніе** *չ. ա.* Переглядка 1—2; **-дывать,** -дѣть *ն. դիտել, զննել, վերացննել.* **-дываться,** -нуться *ներգ. միմեանց աչքով անել, միմեանց աչքերով նշաններ տալ.* **-дѣніе** *չ. նայելը, դիտելը, զննելը. վերադըննելը.* **-дѣть** (-жу́ -дя́тъ; -ди́) *ա.* Переглядывать; **-ну́ться** *ա.* Переглядываться.

Пере|гна́иваніе *չ. բոլորովին փտեցնելը.* **-гна́ивать,** -гнои́ть *ն. բոլորովին փըտեցնել (աղբը).* **-ся** *չ. բոլորովին փտել, այրուել (աղբի, 'փէյինի' մասին)։*

Пере|гна́ніе *չ.* **1,** *մէկի առաջը կտրելը, մէկին յաղթելը (վազելիս, արշաւելիս).* **2,** *վերբերաքին թորելը.* **-гна́ть** (-гоню́ -ятъ) *ա.* Перегоня́ть.

Пере|гнива́ніе *չ. առավճանարար նեխելը, փտելը, քայքայուելը.* **-гнива́ть,** -гни́ть *չ. բոլորովին փտել, նեխել, քայքայուել.* **-гни́тіе** *չ. փտելը, քայքայուելը.* **-гни́ть** (-гнію́ -ю́тъ) *ա.* Перегнива́ть; **-гноéніе** *չ. բոլորովին փտեցնելը.* **-гно́й** *ա.* **1,** *ա.* Перегноéніе; **2,** *գիւղատ. բուսահող.* **-гно́йка** *ի. ա.* Перегноéніе; **-гно́йный** *ած. բուսահողից, բուսահողից բաղկացած.* **-гнои́ть** (-ою́ -я́тъ), **ся** *ա.* Перегна́ивать, ся.

Пере|гну́тіе *չ.* **1,** *ծալում.* **2,** *կռացնում, կորացնում.* **-гну́ть, ся** *ա.* Перегиба́ть, ся.

Пере|гова́риваніе *չ.* **1,** *խօսելը, խորհրդակցելը. բանակցելը.* **2,** *շատ, աւել խօսելը.* **-гова́ривать, -говори́ть** (-рю́ -ря́тъ) *ն.* **1,** съ кѣмъ о чёмъ *մէկի հետ մի բանի մասին խօսել, խորհրդակցել, բանակցել.* мы переговори́мъ объ э́томъ дѣлѣ; **2,** *շատ խօսել, աւել խօսել, խօսելու մէջ յաղթել, գերազանցել.* онъ всѣхъ переговори́лъ; **-ся** *ներգ.* о чёмъ *մի բանի մասին միմեանց մէջ խօսել, խորհրդակցել, բանակցել.* **-гово́рка** *ի. խօսակցութիւն, խորհրդակցութիւն.* **-гово́рный** *ած. խօսակցական, խօսակցութեան, խորհրդակցութեան, բանակցութեան.* п—ое су́дно *բանակցանաւ.* **-гово́рщикъ** *ա.* **-гово́рщица** *ի. բանագնաց, բանբեր, բանակցող այր, կին.* **-гово́ръ** *ա.* (*միգ. յ.* перегово́ры) *բանակցութիւն(ներ).* ми́рные п—ы; вести́ п—ы о ми́рѣ.

Перегове́ть *չ. [պաս պահելով և եկեղեցի յաճախելով] պատրաստուել (խոստովանութեան, հաղորդութեան)։* [*բերել, սպասել, ճամբայ պահել։*

Перегоди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́) *չ. համ-*

Перего|дова́лый *ած. տարին անցկացրած, բոլորած, մի տարեկան.* **-дова́ніе** *չ. մի տարեկան դառնալ, տարին անցկացնել, բոլորել։*

Переголода́ть *չ.* **1,** *խիստ քաղցել, երկար քաղցած մնալ.* **2,** *կարգով քաղցել, քաղց, քաղցածութիւն, սով կրել։*

Пере|го́нка *ի.* **1,** *ուրիշ տեղ քշելը (անասուններին).* **2,** *խիստ քշելը (ձիուն).* **3,** *յետեւից հասնելը.* въ п—у *մրցմամբ.* **4,** *քաշելը (օղի). թորելը, թորում.* **-го́нный, -го́ночный** *ած.* **1,** *թորման, թորելու.* п. кубъ *թորանօթ, թորանոթ.* **2,** *թորած, զտած.* **-го́нщикъ** *ա.* **-го́нщица** *ի.* **1,** *մէկի յետեւից հասնող այր, կին.* **2,** *թորող, զտող այր, կին.* **-го́нъ** *ա.* **1,** *ա.* Перего́нка; **2,** *իջեւանամէջ, տարածութիւն, ճամբայ մի իջեւանից մինչև միւսը.* сдѣлать два п—а *երկու իջեւան անցնել.* **3,** *աւելորդ ճամբայ.* я сдѣлалъ для него́ поря́дочный п.; **-гоня́ть,** -га́нивать, -гна́ть *ն.* **1,** *ուրիշ տեղ քշել (օր. նախիրը).* **2,** *խիստ քշել, հալից գցել (ձիուն).* **3,** *[վազելով, արշաւելով] յետեւից հասնել, մէկի առաջը կտրել, մէկին յաղթել. *գերազանցել.* **4,** *թորել, զտել.* **-гоня́ться** *ներգ. աշխատել միմեանց առաջը կտրել, մրցումով վազել։*

Перего|ра́живаніе *չ. բաժանելը, զատելը, անջատելը.* **-ра́живать,** -роди́ть *ն. [ցանկով, տախտակապատով] բաժանել, զատել, անջատել, անջրպետել։*

Перего|ра́ніе *չ.* **1,** *[բոլորովին] այրուելը, ածուխ, մոխիր դառնալը.* **2,** *այրուելը, փըչանալը.* **-ра́ть,** -рѣ́ть *չ.* **1.** *[բոլորովին] այրուել, ածուխ կամ մոխիր դառնալ.* **2,** *[օր. աղբի, 'փէյինի' մասին] այրուել, փչանալ։*

Пере|го́рклый, -го́ркнуть *ա.* Перего́рьк...

Перегоро|ди́ть (-жу́ -ро́дятъ) *ա.* Перегора́живать; **-дка** *ի.* **-дочка** *նւզ. միջնապատ, միջնորմ. բաժանող, զատող պատ (տախտակէ), անջրպետ.* носова́я п. *քթի միջնապատ.* **-дочный** *ած. միջնապատի, միջնորմի.* п—ыя до́ски; **-же́ніе** *չ. [պատով, ցանկով] բաժանում, անջատում.* **-жу́** *ա.* Перегороди́ть.

Перего́рь|клый *բյ. ած. դառնացած, փչացած (իւղ, կարագ).* **-кнуть** *չ. դառնանալ, փչանալ։*

Перего|рѣ́лый *բյ. ած.* **1,** *այրուած, ածուխ, մոխիր դարձած.* **2,** *այրուած, փչացած (օր. աղբ, 'փէյին').* **-рѣ́ніе** *ա.* Перегора́ніе; **-рѣ́ть** (-рю́ -ря́тъ) *ա.* Перегора́ть.

Перегости́ть (-щу́ -стя́тъ), **ся** *ա.* Перега́щивать, ся.

Перегра́бить (-блю -бятъ) *ն. կարգով շատերին կողոպտել, թալանել, պլոկել։*

Перегравиро|ва́ть (-ру́ю -ютъ), **-ро́вывать** *ն.* **1,** *վերստին փորագրել.* **2,** *փորագրել պրծնել, շատ բաներ փորագրել։*

Перегра́|ниваніе *չ.* **1,** *վերստին թր(ը)աշելը.* **2,** *կարգով թրաշելը.* **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) *ն.* **1,** *վերստին թր(ը)աշել (քարեղէնը).* **2,** *կարգով թր(ը)աշել։*

Перегранй|чиваніе *չ. նոր սահման կտրելը.* **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) *ն. նոր սահման կտրել, նոր սահման քաշել։*

Перегра|фи́ть (-флю́ -фя́тъ) *ն.* **1,** *նորից գծել, նոր գծեր քաշել.* **2,** *մեծ քանակութեամբ գծել.* **-фле́ніе** *չ.* **1,** *նորից գծելը, նոր գծեր քաշելը.* **2,** *մեծ քանակութեամբ գըծելը։*

Перегре|ба́ть, -сти́, -сть *ն.* **1,** *նորից փոցխել, նորից արմզել.* **2,** кого́ *մէկին թիավարելու մէջ յաղթել։* [*ցել։*

Перегрѣ́зить (-жу -зятъ) *չ. զառան-*

Перегре|сти́, -сть (-бу́ -бу́тъ) *ա.* Перегреба́ть.

Перегроми́ть (-млю́ -мя́тъ) *ն. բոլորը, բոլորովին խորտակել, ոչնչացնել։*

Перегру|жа́ть, -зи́ть *ն.* **1,** *բեռը [մի նաւից միւսը] փոխադրել.* **2,** *սաստիկ բարձել,*

ծանրաբեռնել. **-женіе, -живаніе** ձ. ա. Перегрузка; **-зить** (-жу́ -зя́ть) ա. Перегружа́ть; **-зка** է. **1,** բեռան փոխադրութիւնը (մի նաւից միւսը). **2,** առաւելի բարձելը, ծանրաբեռնելը. **-зной** -ձ. [մի նաւից միւսը] փոխադրած։

Пере|грызáніе ձ. կրծելը, կրծելով կտրելը կամ ծակելը. **-грыза́ть, -гры́зть** (-зу́ -зу́тъ) ձ. **1,** կրծել, կրծելով ծակել կամ կտրել. **2,** մեծ քանակութեամբ կրծել. [օր. ընկոյզ, ոսկր] կոտրատել. **3,** կարգով շատերին կրծել, խայթել, խածնել. **-ся** է-է-գ. միմեանց խածնել. *միմեանց ետևից կրծել, միմեանց հետ կռուել։

Пере|грѣва́ніе ձ. **1,** նորից, կրկին տաքացնելը. **2,** խիստ տաքացնելը. **-грѣва́ть, -грѣ́ть** (-гре́ю -ютъ) ձ. **1,** նորից, կրկին տաքացնել. **2,** խիստ, առաւել տաքացնել։

Перегрязни́ть (-ню́ -ня́тъ) ձ. շատ անզգուշաբար ցեխոտել, կեղտոտել։

Перегуби́ть (-блю́ -гу́бятъ) ձ. կարգով կործանել, փչացնել։

Перегузня́ է. կնզ. Mustela sarmatica, կզաքիս մի։

Пере|гу́лъ -. **1,** խիստ շատ զբօսնելը, թրև գալը. **2,** հարբեցողութիւն, քէֆ. **-гуля́ть** ձ. **1,** խիստ շատ, յաճախ զբօսնել, թրև գալ. **2,** խիստ շատ խմել, հարբեցողութեամբ պարապել։

Перегу|сти́ть (-щу́ -стя́ть), **-ща́ть** ձ. խիստ, չափազանց խտացնել, թանձրացնել. **-ще́ніе** ձ. խիստ խտացնելը, թանձրացնելը։

Пере|дава́ніе ձ. **1,** տալը, յանձնելը, ընձեռնելը. **2,** հաղորդելը. **-дава́тель** -. **-дава́тельница** է. տուող, յանձնող, հաղորդող (այր, կին). п. ве́кселя մուրհակը փոխադրող այր, կին. **-дава́ть** (-даю́ -ю́тъ), -да́ть ձ. **1,** տալ, յանձնել, ընձեռնել. п. письмо́ въ со́бственныя ру́ки; передайте э́то блю́до ва́шему сосѣ́ду; оте́цъ переда́лъ сы́ну своё имѣ́ніе հայրն իւր որդուն փոխադրեց իւր կալուածքը. п. ве́ксель մուրհակը փոխադրել. **2,** հաղորդել. п. приказа́нія нача́льника; п. но́вости; учи́тель хорошо́ передаётъ ученика́мъ свои́ позна́нія — լաւ է աւանդում. онъ невѣ́рно пе́редалъ мои́ слова́; передайте ему́ моё почте́ніе մատուցէք նորան իմ յարգանքը. передайте ему́ покло́нъ բարևեցէք նորան. передайте ему́ мою́ глубо́кую благода́рность յայտնեցէք նորան իմ խորին շնորհակալութիւնը. п. кому́ свою́ болѣ́знь; **3,** աւել վճարել, թանկ վճարել. **-ся** -ձ-գ. **1,** անձնատուր լինել, մէկի կողմն անցնել. **2,** հաղորդուել, անցնել. зара́за легко́ передаётся.

Переда|ви́ть (-влю́ -да́вятъ) ա. Переда́вливать; **-вка** է. **-вле́ніе, -вливаніе** ձ. **1,** մեծ քանակութեամբ ճզմելը, ճմլելը, ջարդելը. **2,** ճնշելը, կապելը. **-вливать, -вить** ձ. **1,** մեծ քանակութեամբ ճզմել, ճմլել, ջարդել, առհասարակ անել. **2,** ճնշել, կապել։

Переда́|риваніе ձ. **1,** կարգով բոլորին էլ պարգևատրելը. **2,** տալը, ընծայելը. **-ривать, -ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ձ. **1,** կարգով բոլորին էլ պարգևատրել, ընծայ, ‘փէշքաշ’ տալ. **2,** ընծայել, բաշխել. ‘փէշքաշ’ անել. **-ся** է-է-գ. միմեանց ընծաներ տալ։

Пере|да́токъ, тка -. աւելացած աւել տուած բան. **-да́точность** է. փոխադրելիութիւն, կարելիութիւն փոխադրելու. **-да́точный** -ձ. փոխադրելի, փոխադրող, փոխանցող, հաղորդող. **-да́тчикъ, -да́тчица** ա. Передава́тель, -ница; **-да́ть** (-да́мъ -да́сть; -дади́мъ -ду́тъ; -да́й), **ся** ա. Передава́ть, ся; **-да́ча** է. **1,** տալը, յանձնելը. н. сигна́ла; **2,** փոխանցութիւն, հաղորդում, հաղորդելը. п. извѣ́стій по телегра́фу; п. движе́нія մղենզ. շարժման հաղորդումը. **2,** փոխադրելը, փոխադրութիւն (ուրիշի վերայ). п. имѣ́нія; п. правъ, иму́щества; **3,** աւել, բարձր գին, վճար. **-да́чный** -ձ. **1,** տալու, հաղորդելու. **2,** աւել տուած։

Передбѣ́|нникъ -. **-нничекъ**, чка նւզ. նախասենեակ (բաղանիքի). **-нный** -ձ. բաղանիքի ազխ գտնուող։

Пере|два́иваніе ձ. **1,** երկուատկելը. **2,** կրկին թուելը. **3,** երկրորդ անգամ վարելը. **-два́ивать**, -двои́ть ձ. **1,** երկուատկել (օր. թել). **2,** կրկին թուել, կրկին քաշել. **3,** երկրորդ անգամ վարել, հերկել. п. паръ, па́шню; **-ся** -ձ-գ. երկուսի բաժանուել. կրկնապատկուել, երկպատակուել։

Пере|двига́ніе ձ. քաշելը, հեռացնելը. **-двига́ть** (նորեկ -га́ю -ютъ), **-дви́гать** (ալինի -гаю -ютъ), -дви́нуть, **-двигивать** ձ. **1,** քաշել, հեռացնել. շարժել, տեղափոխել. п. сту́лья; п. столъ съ одного́ мѣ́ста въ друго́е; **-ся** -ձ-գ. շարժուել. старикъ едва́ передвига́ется на нога́хъ; **-движе́ніе** ձ. շարժում, տեղափոխութիւն. **-дви́жка** է. ա. Передвига́ніе *և* Передвиже́ніе; **-движно́й** -ձ. հեշտութեամբ շարժուող, տեղափոխուող. **-дви́нуть, ся** ա. Передвига́ть, ся.

Пере|двое́ніе ձ. **-двои́ка** է. ա. Передва́иваніе; **-двои́ть** (-ю́ -я́тъ), **ся** ա. Передва́ивать, ся.

Передёр|ганіе ձ. **1,** քաշելը, առաջ քաշելը (վարագոյրը). **2,** ԹղԹխ. խարդախութեամբ փոխելը, ուրիշ Թուղթ հանելը. **-гать** ա. Передёргивать; **-гиваніе** ա. Передёрганіе; **-гивать**, -гать, -нуть ձ. **1,** քաշել. առաջ քաշել (վարագոյրը). **2,** ԹղԹխ. խարդախութեամբ փոխել, ուրիշ Թուղթ հանել։

Пере|держа́ніе ձ. **1,** ծախսելը. **2.** երկար պահելը, ուշացնելը. **3,** Թաքցնելը (կասկածելի մարդկանց). **-держа́тель** -. Թաքցնող (կասկածելի մարդկանց). **-держа́ть** ա. Передёрживать; **-дёрживаніе** ա. Передержа́ніе; **-дёрживать**, -держа́ть ձ. **1,** շատ ծախսել, շատ ‘մախել’. **2,** երկար, աւել պահել (օր. բանտարկեալին), երկար Թողնել (օր. ձուն եփ եկող ջրի մէջ). **3,** Թաքցնել (օր. կասկածելի մարդկանց). **-дёржка** է. ա. Передержа́ніе; **п е р е д е́ р ж к и** յ. աւել ծախսեր։

Передёрнуть ա. Передёргивать.

Пере|дира́ніе ձ. պատառելը, ծուատելը. **-дира́ть**, -дра́ть ձ. **1,** պատառել, ծուատել. **2,** մաշել, քրքրել (շորը). **3,** [շատերին, բոլորին] ծեծել, մտրակել, խարազանել. **-ся**

ն-եր. միմեանց ծեծել, մորթել. **-ди́рка** ի. տ. Передира́ніе.

Пере|да́ть (-жу́ -да́тъ) ն. առաջը կըտ-[րել, տալ անցկենալ։

Перед|ки́ —. յ. տ. Передо́къ; **-ко́вый** —ծ. առաջակայի առջևի մասի. п—ыя колёса առջևի անիւներ, առջևի ակներ։

Пере|днева́ть (-дню́ю -ю́тъ), **-днёвывать** չ. օրն մը և է տեղ անցկացնել։

Пере́|дникъ —. **-дничекъ**, чка նւզ. գենջակ, գոգնոց, 'ուռզլուկ'. **-дній** —ծ. առջևի. п—іе зу́бы; п—ее мѣ́сто каре́ты; **-дняя**, ей ի. նախասենեակ. առաջասենեակ. **-дово́й** —ծ. առջևի. п. отря́дъ յառաջապահ վաշտ. п—а́я статья́ առաջնորդող յօդուած. п—а́я сце́на նախաբեմ, առաջաբեմ։

Передовѣ́ріе չ. իրւբ. լիազօրութեան փոխադրութիւն երրորդ անձնաւորութեան։

Передо|кла́дываніе չ. վերստին զեկուցանելը. **-кла́дывать**, -ложи́ть ն. վերստին զեկուցանել։

Передо́къ, дка́ —. 1, առջևի մաս (մորթած անասունի). 2, մորդուն ոտի երեսը (մատներից մինչև սռնարմատ). 3, վերևի մաս, ճիտ (կօշկի). 4, սայլի, կառքի, թնդանօթասայլի առջևի մասն առանցքի հետ միասին. поста́вить пу́шку на передки́ թնդանօթը թնդանօթասայլի առաջի կողմի վերայ դնել. снять пу́шку съ передко́въ թնդանօթը թնդանօթասայլի առջևի կողմից վայր բերել։

Передолби́ть (-блю́ -бя́тъ) ն. 1, նորից ծակել, նորից փորել. 2, խիստ խորունկ ծակել, փորել։

Передолжа́ть չ. կարգով շատերից պարտքեր անել. շատերին պարտ մնալ։

Передолжи́ть (-жу́ -жа́тъ) ն. երկարացնել, ուշացնել։

Передолжи́ться (-жу́сь -жа́тся) չ. պարտքերի մէջ խրուել, շատ պարտքեր անել։

Передоложи́ть (-жу́ -ло́жатъ) տ. Передокла́дывать.

Передо|пра́шивать,-проси́ть(-шу́ -про́сятъ) ն. իրւբ. նորից հարցափորձել։

Передо́хнуть չ. սատակել, սատկոտել (բազմութեամբ)։

Передохну́ть չ. շունչ քաշել, հանգըս-[տանալ։

Передра́|знивать, -зни́ть (-ню́ -нятъ) ն. ծաղրել, 'տեղ անել'. **-ся** ն-եր. միմեանց ծաղրել, 'տեղ անել'։

Пере|дра́ніе չ. պատառելը, ծուատելը. **-дра́ть** (-деру́ -ру́тъ), **ся** տ. Передира́ть, ся.

Передресси|рова́ть (-ру́ю -ю́тъ), **-ро́вывать** ն. վերստին վարժեցնել, կրթել (անասուններին). **-ро́вка** ի. վերստին վարժեցնելը, կրթելը։

Передре|би́ть (-блю́ -бя́тъ), **-бля́ть** ն. կարտել, կատարել, փշրել. **-ся** ն-եր. բըր-դուիլ, փշրուիլ։

Передро́|глый ի,յ. —ծ. խիստ մրսած, ցրտից փայտացած. **-гнуть** չ. խիստ մրսել, ցրտից փայտանալ։

Передружи́ть (-жу́ -жа́тъ) ն. բարեկամացնել. **-ся** ն-եր. միմեանց հետ բարեկամանալ։

Передря́|блый ի,յ. —ծ. թառամած, թարշամած, կուչ եկած. **-бнуть** չ. թառամել, թարշամել, կուչ գալ։

Передря́га ի. մեծ աղմուկ, շփոթ, ան-[հանգստութիւն։

Пере|дува́ть, -ду́нуть, -ду́ть ն. [մի տեղից միւս տեղը] փչել, տանել, հասցնել։

Переду́|мать տ. Переду́мывать; **-мываніе** չ. նորից, լաւ մտածելը. կշռելը. **-мывать**, -мать ն. 1, միտքը, վճիռը փոխել. 2, նորից, լաւ մտածել, նորից կշռել։

Переду́нуть տ. Передува́ть.

Передура́ть (-рю́ -ра́тъ) չ. չափից դուրս յիմարութիւններ անել, խելառ բաներ բանել. **-ся** չ. յիմարանալ, ապուշ դառնալ։

Переду́ть տ. Передува́ть.

Передуши́ть (-шу́ -шатъ) ն. կարգով բոլորին էլ խեղդել, խեղդոտել։

Пе́редъ, пе́редо ն-եր. առաջ. 1, հայց. հոլովով, երբ շարժում է ցոյց տալիս, օր. предста́ть п. нача́льника մեծաւորին ներկայանալ. 2, գործիակ. հոլովով, երբ անշարժութիւն է ցոյց տալիս, օր. стоя́ть п. судо́мъ դատաւորների առաջ կանգնել. имѣ́ть что п. глаза́ми; п. пра́здниками տօներից առաջ. п. отъѣ́здомъ մեկնելուց առաջ. оправля́ться п. зе́ркаломъ հայելու առաջ զարդարուել. опра́вдываться п. кѣмъ մէկի առաջ արդարանալ. за́ годъ п. э́тимъ մի տարի սորանից առաջ. онъ идётъ пе́редо мно́ю նա իմ առջևից է գնում։

Перёдъ —. մի և է բանի առջևի մասը, կողմը. п. до́ма; ло́шадь бьётъ п—омъ ձին առջևի ոտներով խփում, աքացում է։

Переды́шка ի. թեթև, կարճատև հանգստութիւն։

Пере|дѣва́ть, ся ռմկ. տ. Переодѣ-[ва́ть, ся.

Передѣла|ніе չ. տ. Передѣ́лка; **-ть** տ. Передѣ́лывать.

Передѣ|ле́ніе չ. վերաբաժանում, նորից, վերստին բաժանելը. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) տ. Передѣля́ть.

Передѣ́|лка ի. նորից շինում, փոփոխում. վերանորոգում. **-лъ** —. 1, տ. Передѣ́лка; 2, փողերանոց, դրամ կտրելու տուն. 3, վերստին բաժանում, վերաբաժանում (հողերի). **-лываніе** չ. նորից շինելը, փոփոխելը. **-лывать**, -лать ն. 1, նորից շինել, նորից անել, փոփոխել. п. полъ; п. зо́лото и серебро́ въ моне́ту ոսկուց և արծաթից փող կտրել. п. фасо́нъ пла́тья շորի ձևը, տարազը փոխել. 2, կարգով, միմեանց յետևից շատ բաներ անել, կատարել, աւարտել, վերջացնել. п. всѣ дѣла́; сего́дня я передѣ́лалъ мно́го дѣ́ла; **-льный** —ծ. 1, փոփոխած. 2, վերստին բաժանած. վերստին բաժանելի, վերաբաժանման. **-ля́ть**, -ли́ть ն. 1, նորից, այլ կերպ բաժանել. 2, շատ բան, բոլորը բաժանել. **-ся** ն-եր. նորից միմեանց մէջ բաժանել։

Передѣ́ть (-дѣ́ну -нутъ), **ся** տ. Передѣва́ть, ся.

Пере|ё́мный —ծ. բռնած, զրաւած. **-ё́мъ** —. 1, բռնելը (օր. փախստականներին), բռնելը, զրաւելը (օր. նամակներ). 2, տ. Та́лія 1.

Переё́р|зать ն. 1, սողալով մեն գալ (մէջն տեղ, մէջն անկիւն). 2, սողալով մաշել.

-за́ть, -знуть, -зывать ն. սղալով անցնել, միւս կողմն անցնել: [տեղ:

Пережа́бина ի. նեղացրած, հուպ տուած

Пережа́дничать ն. ագահութեամբ, 'աչքածակութեամբ' գերազանցել, աւելի ագահ, 'աչքածակ' հանդիսանալ:

Пережа́|ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. կարգով շատերին խայթել, կծել (մեղուներին մասին):

Пережа́|лованіе չ. բոլորին էլ տալը, շնորհելը. **-ловать** (-лую -ютъ) ն. всѣхъ чѣмъ ամենքին էլ որ և է բան տալ, շնորհել, ամէնքին էլ շնորհք ցոյց տալ. **-ся** ֆ-խ-ղ. միմեանց մեղադրել:

Пережа́|реніе, -риваніе չ. **1,** սաստիկ տապակելը, այրելը. **2,** մեծ քանակութեամբ, բոլորը տապակելը. **3,** վերստին տապակելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. **1,** սաստիկ տապակել, այրել. **2,** մեծ քանակութեամբ, բոլորը տապակել. **3,** վերստին տապակել:

Пережа́ть I. (пережму́ -му́тъ; -жми́) տ. Пережима́ть; **II.** (пережну́ -ну́тъ; -жни́) տ. Пережина́ть.

Пережгу́ տ. Пережéчь.

Пере|жда́ніе չ. սպասելը, ճամբայ պահելը (ցվերջ). **-жда́ть** տ. Пережида́ть.

Пере|жева́ніе չ. **1,** լաւ ծամելը, ծամելը. **2,** վերստին ծամելը, ծամելը. **-жева́ть** (-жую́ -ю́тъ) տ. Пережёвывать; **-жёвка** ի. **-жёвываніе** չ. տ. Пережева́ніе; **-жёвывать,** -жева́ть ն. **1,** լաւ, մանր ծամել, ծամել. **2,** վերստին ծամել, ծամել. п. жва́чку կնղ. որոճալ. **3,*** слова́ խօսքերը կրկնել, անհասկանալի կերպով արտասանել. **4,*** ծամել, ծամծմել ու բերանը գցել, յաճախ կրկնելով բացատրել:

Пережёгъ —. տ. Пережжéніе.

Пережела́ть չ. ցանկութիւնը փոխել, այլ կերպ ցանկանալ:

Пережелти́ть (-лчу́ -тя́тъ; -ти́) ն. **1,** խիստ դեղնացնել, խիստ դեղին գոյնով ներկել. **2,** շատ բան, բոլորը դեղին ներկել, դեղել. **3,** վերստին դեղին ներկել, դեղել:

Пережени́ть (-ню́ -éнятъ) ն. մէկին միւսի յետեւից ամուսնացնել, կարգել, պսակել (աղամարդկանց). **-ся** ա-ղ-ր. միմեանց յետևից ամուսնանալ, կարգուիլ, պսակուիլ:

Пере|жéчь (-жгу́ -жжёшь -жгу́тъ; անց. -жёгъ -жгла́, ó; -жги́) տ. Пережига́ть; **-жжéніе** չ. այրելը, տաշտելը. п. въ и́звесть կիր դարձնելը:

Пережи|ва́ть, -жи́ть ն. **1,** մէկից, մի բանից աւել ապրել, մէկի, մի բանի մահը, վախճանը տեսնել. онъ пережи́лъ всѣхъ свои́хъ дѣтéй նա իր բոլոր որդիներին թաղեց. *онъ всѣхъ переживётъ նա բոլորի գլուխն էլ պիտի ուտէ. онъ не переживётъ зимы́ նա չպէտք է կարողանայ ձմեռն անցկացնել, նա ձմեռուայ ընթացքում պիտի մեռնի. **2,** անցկացնել. мы пережива́емъ тяжёлое врéмя մենք ծանր, դժուար ժամանակ ենք ապրում. п. несча́стіе դժբախտութիւն կրել. **3,** չ. շատ տեղեր ապրել, կենալ. я пережи́лъ во всѣхъ у́лицахъ гóрода; **-жи́вка** ի. **-жи́въ** —. [որոշած ժամանակից] աւել ապրելը, աւել կենալը, մնալը:

Пере|жига́ніе տ. Пережжéніе; **-жига́ть,** -жéчь ն. **1,** շատ, բոլորն այրել. **2,** սաստիկ այրել, սաստիկ բովել, վառել, փչացնել (օր. սուրճը), [աղիւսը] սաստիկ թրծել, փչացնել. **3,** այրելով լուծել, երկու մաս անել. **4,** այրել. п. въ пéпелъ մոխիր դարձնել. п. въ и́звесть կիր դարձնել. **5,** վերստին այրել, կրկին այրել:

Пере|жида́ніе չ. մինչև վերջ սպասելը, ճամբայ պահելը. **-жида́ть,** -жда́ть ն. մինչև վերջ սպասել, ճամբայ պահել. п. грозу́ այնքան սպասել, որ փոթորիկն անցնի. п. дождь այնքան սպասել, որ անձրևն անցնի:

Пережи|ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́), **-жа́ть** ն. խիստ նօսրացնել. **-жéніе** չ. սաստիկ նօսրացում:

Пере|жима́ніе չ. **1,** նորից քամելը, նորից մզելը. **2,** սեղմելը. **3,** շատ, բոլորը քամելը. **-жима́ть,** -жа́ть ն. **1,** նորից քամել, նորից մզել (օր. ճերմակեղէնը). **2,** շատ բան, բոլորը քամել, մզել. **3,** սեղմել, ճմլել, հուպ տալ, կուչ ածել. **4,** հերթով քամել, մզել, սեղմել, ճմլել. **-ся** ա-ղ-ր. քաշուիլ, վախենալ, տատանուիլ. **-жи́мка** ի. տ. Пережима́ніе; **-жи́мъ** —. տարեկայի սեղմած, հուպ տուած, կուչ ածած տեղը: [հնձել, հարել:

Пере|жина́ть, -жа́ть ն. շատ, բոլորը

Пере|жира́ніе չ. շատ, բոլորը ուտելը, լափելը, կլանելը. **-жира́ть,** -жра́ть ն. շատ, բոլորը ուտել, լափել, կլանել:

Пере|жи́тіе չ. աւել ապրելը, մէկի, մի բանի վախճանը տեսնելը. **-жи́ть** (-живу́ -ву́тъ; անց. пéрежилъ -ла́, о; -живи́) տ. Пережива́ть; **-жму́** տ. Пережа́ть I; **-жну́** տ. Пережа́ть II.

Пережóгъ տ. Пережёгъ.

Пере|жра́ніе չ. ուտելը, լափելը, կլանելը. **-жра́ть** (-жру́ -ру́тъ) տ. Пережира́ть; **-жую́** տ. Пережева́ть.

Пере|забыва́ть, -забы́ть (-забу́ду -дутъ) ն. կարգով, մէկը միւսի յետևից մոռանալ, մտահան անել:

Переза|кла́дывать, -ложи́ть (-жу́ -жатъ) ն. **1,** նորից գրաւ դնել. **2,** կարգով, շատ բաներ գրաւ դնել. **3,** ուրիշ տեղ լծել, լծած ձիու, եզան տեղը փոխել:

Пере|зва́ниваніе չ. կարգով բոլոր զանգակները տալը. **-зва́нивать,** -звони́ть չ. բոլոր զանգակները կարգով տալ, 'քաշել' (օր. պատկերական տօնին): [Перезыва́ть.

Перезва́ть (-зову́ -ву́тъ; -зови́) տ.

Пере|звони́ть (-ню́ -ня́тъ) տ. Перезва́нивать; **-звóнъ** —. տ. Перезва́ниваніе.

Перездорóваться (-ваюсь -ются) ֆ-խ-ղ. միմեանց կարգով բարևել, ողջունել:

Перезелени́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. կանաչացնել, կանաչ գոյնով խիստ ներկել, գեղել:

Перези|мова́лый, -мова́льный -ծ. ձմերած, ձմեռն անցկացրած. **-мова́ніе** չ. ձմերելը, ձմեռն անցկացնելը. **-мова́ть** (-му́ю -ютъ) չ. ձմերել, ձմեռն անցկացնել. **-мóвка** ի. ձմերում, ձմեռն անցկացնելը:

Перезли́ть (-злю́ -злятъ) ն. կարգով

բոլորին էլ բարկացնել, չարացնել. **-ся** անդր. բարկանալ, չարանալ. всѣ перезлились.

Пере|знавать (ներկ. -знаю -ютъ), **-знать** (ապառնի -знаю -ютъ) ն. շատերին ճանաչել, շատերի հետ ծանօթանալ։

Перезнакомить (-млю -мятъ; -мь) ն. միմեանց հետ ծանօթացնել. **-ся** փ-խտ. միմեանց հետ ծանօթանալ։

Перезнобить (-блю -бятъ; -бй) ն. սառեցնել (բոլորը, շատ բան). **-ся** անդր. բազմութեամբ սառչել։

Пере|зову տ. Перезвать; **-зовъ** ար. մի տեղից միւս տեղ կանչելը։

Пере|зрѣвание, չ. չափից աւել հասունանալը, փչանալը. **-зрѣвать**, -зрѣть չ. չափից աւել հասունանալ, հասնել, փչանալ. *эта дѣва начинаетъ п. այս աղջիկը պառաւում է. **-зрѣлый** ած. ած. չափից աւել հասած, հասունացած, փչացած. *п—ая дѣва պառաւած աղջիկ. **-зрѣть** (-зрѣю -ютъ) տ. Перезрѣвать.

Перезубрить (-рю -рятъ) ն. 1, շատ բան կոփել, գործել. 2, փչել (սրի, դանակի բերանը)։

Пере|зываніе չ. իր կողմը գրաւելը. **-зывать**, -звать ն. իր կողմը գրաւել, հրապուրելով քաշել։

Перезѣвать 1, չ. на что կարգով շատ բաների վերայ նայելով յօրանջել. 2, ն. кого յօրանջելու մէջ մէկին գերազանցել։

Перезя|бать, -бнуть չ. մրսել, ցրտահար լինել. **-блый** ած. ած. մրսած, ցրտահար, ցրտահար. **-бнуть** տ. Перезябать.

Пере|играніе չ. վերստին խաղալը. **-играть** տ. Переигрывать; **-игрываніе** չ. կրկնակի, յաճախ խաղալը. **-игрывать**, -играть ն. վերստին խաղալ, նորից խաղալ։

Переиме|нованіе չ. 1, վերակոչելը, վերանուանելը. 2, անուն դնելը (բոլորին). **-новать** (-ную -ютъ), **-новывать** ն. 1, վերանուանել, վերակոչել, անունը. կոչում փոխել. 2, անուանել, անուն դնել (բոլորին). **-ся** անդր. վերակոչուիլ, ուրիշ անուն ընդունել։

Переим|ка ի. 1, բռնելը, կալնուլը, ձերբակալելը. կալանաւորելը (փախստականներին). 2, վեր առնելը, կապկարար ընդօրինակելը. **-чиво** մ. հառկանալով, մտաւութեամբ. **-чивость** ի. մտաւութիւն, մտավարժութիւն, կարողութիւն հեշտութեամբ ըմբռնելու, հասկանալու. **-чивый** ած. մտավարժ, մտաւու, ուշիմ, հասկացող, հեշտութեամբ ըմբռնող. խելացող։

Переина|ченіе, **-чиваніе** չ. 1, փոխելը. փոփոխելը. 2,* յեղաշրջելը (միտքը). **-чивать**, **-чить** (-чу -чатъ) ն. 1, փոխել, փոփոխել. 2,* յեղաշրջել (միտքը, իմաստը)։

Пере|исканіе չ. խուզարկում, -կութիւն. **-искать** (-ищу -ищутъ), **ся** տ. Переискивать, ся; **-искиваніе** չ. խուզարկելը. **-искивать**, -искать ն. խուզարկել, ամէն տեղ որոնել, ման գալ։

Переиму տ. Перенять.

Пере|йти (-йду -йдутъ; անց. перешёлъ -шла, ó. հրմ. -йди) տ. Пероходить; **-ищу** տ. Переискать. [բաներ ցոյց տալ։

Переказать (-жу -кажутъ) ն. շատ

Пере|каленіе, **-каливаніе** չ. 1, խիստ տաքացնելը, շիկցնելը. 2, նորից մխելը, ջրդեղելը. **-каливать**, **-калить** (-лю -лятъ) ն. 1, խիստ տաքացնել, շիկցնել (մետաղը). 2, նորից մխել, նորից ջրդեղել. **-калка** ի. տ. Перекаленіе; **-калъ** ար. սաստիկ մխում, ջրդեղում (պողպատի)։

Перека|лываніе չ. 1, այլ կերպ ցցելը, խրելը. 2, բազմութեամբ մորթելը, մորթոտելը (օր. հաւեր), կոտորելը (թշնամիներին). 3, ծակելը, ծակոտելը. 4, ճղոտելը, կոտորելը. **-калывать**, -колоть ն. 1, նորից, այլ կերպ ցցել, խրել. 2, բազմութեամբ մորթել, մորթոտել (հաւեր, ոչխար ևլն), բազմութեամբ կոտորել, խողխողել, խոցոտել, ջարդել (թշնամիներին). 3, ծակել, ծակծկել, ծակոտել. п. узоръ ասեղով նաշխ յօրինել. обирая крыжовникъ, перекололь себѣ руки; 4, ճղոտել, կոտորել. **-ся** անդր. 1, իր մարմինը, մատները ծակոտել, 'ցրցրել'. 2, ճղճղիլ, պատառուիլ (տախտակների մասը). 3, փ-խտ. միմեանց կոտորել, խողխողել։

Перекальный ած. 1, շիկցնելու, տաքացնելու. 2, մխելու, ջրդեղելու։

Перекалѣчить (-чу -чатъ) ն. խեղել, խեղ. հաշմանդամ դարձնել։

Перекалякать ն. զանազան բաների մասին խօսել, դրոյց անել, 'զուրց տալ'։

Пере|капчиваніе չ. 1, նորից մխելը. 2, մեծ քանակութեամբ մխելը. 3, խիստ մխելը. **-капчивать**, -коптить ն. 1, նորից մխել (խոզի միս, ձուկ). 2, մեծ քանակութեամբ մխել. 3, խիստ մխել։

Пере|капываніе չ. 1, նորից փորելը. 2, բոլորը փորելը. **-капывать**, -копать ն. 1, նորից փորել. 2, բոլորը փորել. 3, միջից, խաչաձևակի (поперёкъ) փորել. п. рѣку գետը կանգնեցնել կամ նորա հունը փոխել։

Перекарабкаться չ. մագլցելով մի տեղից միւս տեղ անցնել, հազիւ հազ բարձրանալ, ելնել։

Пере|кармливать, -кормить ն. խիստ, չափազանց շատ կերակրել, բռել։

Перекарта|вить (-влю -вятъ; -вь), **-вливать** ն. кого մէկին ծաղրել, նշաւակել (նորա պէս խօսելով, նորա 'հանգն անելով')։

Пере|катаніе չ. տ. Перекатка; **-катать** տ. Перекатывать; **-кати-поле** չ. բս. ա, Eryngium campestre, երընջնակ կամ երինջակ. բ, Gypsophila paniculata, ցմախ. **-катить** (-чу -катятъ) տ. Перекатывать 4; **-катка** ի. գէտ ու գէն գլորելը. գէն, միւս կողմ գլորելը, թաւալելը. **-катный** ած. գլորուող, թաւալ-գլոր եկող. п—ыя облака անցնող, գնայուն ամպեր. п—ые пески հողմատար աւազ. п—ая пальба որոտադին թնդանօթաձգութիւն. голь п—ая մերկ, տկլոր, աղքատ մարդիկ. լկիրչ մուրացկաններ. **-катъ** ար. 1, տ. Перекатка; 2, ճայթիւն, գոռոց, դղրդոց, որոտ (յարատև). п—ы грома որոտմունքի ճայթիւնները. 3, գւռկ. ւաղակայ (գետի մէջ). **-катываніе** չ. տ. Перекатка; **-катывать**, -катать ն. 1, նորից տրորել, նորից գլանել (ճերմակեղէնը). 2, բոլորը, մեծ քանակութեամբ տրորել, գլանել. 3, 'հարել', կարգով, միմեանց յետևից ծեծել, թակել, ջարդել.

4, (-катáть и -катúть) *մի տեղից մյուս տեղ գլորել։*

Пере|качáть *ա.* Перекáчивать; **-качáться** *-ն-ր.* *միմյանց յետեից կարգով ճօճուել.* (*տատանների մասին*) *խաղատուել, ակնել «ժամ գալ».* **-кáчиваніе** *չ.* **1,** *մի տեղից մյուս տեղ, մի ամանից մյուս աման տռելը, քաշելը.* **2,** *միմյանց յետեից ճօճելը.* **3,** *կողքի վերայ թեքելը, ծռելը.* **-кáчивать** *ն.* **1,** (-качáть) *մի տեղից մյուս տեղ, մի ամանից մյուս աման տռել.* **2,** (-качáть) *միմյանց յետեից ճօճել, «ճլորդ գցել».* **3,** (**-качнýть**) *կողքի վերայ թեքել, ծռել.* **4,** (**-качнýть**) *գերակշռել.* **-качнýться** *-ն-ր.* *կողքի վերայ թեքուել, ծռուել։*

Пере|кáшиваніе *չ.* **1,** *շատ, բոլորը հնձելը.* **2,** *հնաւ, սահմանից դուրս հնձելը.* **3,** *ծռելը.* **-кáшивать,** -косúть *ն.* **1,** *շատ, բոլորը հնձել, հարել.* **2,** *հնաւ, սահմանից դուրս հնձել, հարել, ուրիշի խոտհարքն ընկնել.* **3,** *ծռել.* **-ся** *-ն-ր.* **1,** на когó *մէկին խէթ, թշնամաբար նայել.* **2,** *ծռուել, կորանալ (փայտի մասին)։*

Переквá|сить (-шу -сятъ) *ա.* Перекв́ашивать; **-сúться** *չ.* **1,** *ա.* Перекваcѣ́ть; **2,*** *երկար մնալ, պառաւել.* **-скa** *է.* *խիստ, սաստիկ թթուած, խմորուած.* **-сѣ́ть** *չ.* *խիստ թթուել, խմորել.* **-шеніе, -шиваніе** *չ.* *ա.* Перекв́аска; **-шивать,** -сить *ն.* *խիստ թթուեցնել, խիստ խմորել.* **-ся** *ա.* Переквасѣ́ть.

Переквитáться *է-ն-ր.* *միմյանց հետ հաշիւները վերջացնել, «քաբերաքուել».* мы съ нимъ переквитáлись.

Перекво(х)тáть (-кчý -квóкчутъ) *գաղղալ կչկչալուց, կռկռալուց։*

Перекивнýться *է-ն-ր.* съ кѣмъ *միմյանց գլխով, աչքերով նշաններ տալ, բան հասկացնել։*

Пере|кидáніе *չ.* **1,** *մի տեղից մյուս տեղ ձգելը, գցելը, նետելը.* **2,** *շատ, մեծ քանակութեամբ ձգելը, գցելը, նետելը.* **-кúдка** *է.* **1,** *ա.* Перекидáніе; **2,** *վերարկու, վրան առնելու շորեղէն.* **-киднóй** *-ծ.* *մյուս կողմ ձգելու, նետելու, մյուս կողմ ձգուող, նետուող.* п. огóнь *ռզմ.* *անուղղակի թնդանօթաձգութիւն (երբ թշնամուն կմ նորա դիրքը ամրակոծում են, առանց նորան տեսնելու).* п. мостъ *ռզմ.* *ձեռաց գցած, շարժական կամուրջ.* п—ая сумá *խուրջին.* **-кúдчикъ** *-.* **-кúдчица** *է.* *մի բան մի տեղից մյուս տեղ ձգող, նետող այր, կին.* **-кúдываніе** *ա.* Перекидáніе; **-кúдывать,** -кидáть, -кúнуть *ն.* **1,** *մի տեղից մյուս տեղ ձգել, գցել, նետել, շպրտել.* п. дровá съ бáрки нá берегъ; п. кáмень чéрезъ стѣ́ну; п. мостъ чéрезъ рѣкý *գետի վերայ կամուրջ ձգել (գցել).* п. плащъ чéрезъ плечó *պատմուճանն ուսերի վերայ ձգել.* **-ся 1,** *է-ն-ր.* чѣмъ *մի բան միմյանց դէմ գցել.* п. мáчикомъ; п. словáми *խօսքեր փոխանակել.* **2,** *-ն-ր.* *ձգուել, նետուել.* **3,** *-ն-ր.* къ непріятелю *թշնամու կողմն անցնել.* **-кúнутіе** *ա.* Перекидáніе; **-кúнуть, ся** *ա.* Перекúдывать, ся.

Переки|пáніе *չ.* *խիստ երկար եփուելը.* **-пáть,** -пѣть *չ.* *խիստ երկար եփուել.* **-пѣ́лый** *է.* *-ծ.* *խիստ երկար եփուած.* **-пѣ́ніе** *ա.* Перекипáніе; **-пѣ́ть** (-плю́ -пя́тъ; -пú) Перекипáть.

Переки|сáніе *չ.* *խիստ թթուելը, կծուելը.* **-сáть,** -снуть *չ.* *խիստ թթուել, կծուել.* **-слéніе** *չ.* *խիստ թթուած, խիստ կծուած.* **-слый** *-ծ.* *խիստ թթուած, կծուած.* **-снуть** *ա.* Перекисáть; -(пé—)**сь** *է.* **1,** *խիստ, սաստիկ թթուութիւն, կծուութիւն.* **2,** *քիմ.* *գերօքսիդ, գերաթթուածնատ։*

Перекла|дина *է.* **-динка** *նւզ.* *խաչաձեւ գցած փայտ, ձող, գերան.* **-дка** *է.* **1,** *նորից, այլ կերպ դարսելը, [վառարան] շինելը.* **2,** *մի տեղից մյուս տեղ դարսելը (օր. վառելափայտը), տռելը, տեղափոխելը.* **3,** *գետակի վերայ խաչաձեւ գցած գերան, գերանէ կամուրջ.* **4,** *երկրի արահետներում գրած բառ.* **-днóй** *-ծ.* *մի տեղից մյուս տեղ գնելու, դարսելու, տեղափոխելու.* ѣхать на п—ы́хъ *փոխակառքերով ճանապարհորդել (երբ իւրաքանչիւր կէտում փոխում են թէ ձիերը և թէ կառքը).* **-дъ** *-.* *ա.* Переклáдина *և* Переклáдка; **-дываніе** *չ.* **1,** *նորից, այլ կերպ դարսելը.* **2,** *մի տեղից մյուս տեղ դարսելը, տռելը, տեղափոխելը.* **3,** *երկրի արահետներում դնելը.* **4,** *խիստ շատ, մեծ քանակութեամբ դնելը, դարսելը.* **-дывать, -сть** (-дý -дýтъ; *անց.* переклáлъ, а, о; -дú), переложúть *ն.* **1,** (-сть) *նորից, այլ կերպ դարսել, [վառարանը] նորից շինել.* п. печь; п. на счётахъ *համրիչի վերայ վերստին գցել, հաշուել.* **2,** *ուրիշ տեղ դնել.* *մի տեղից մյուս տեղ դարսել, տռել, տեղափոխել.* п. дровá; п. варéнье изъ однóй бáнки въ другýю; переложúть изъ кармáна въ кармáнъ; переложúте кнúги со столá въ шкапъ; **3,** что чѣмъ *մի բանի արանքում մի բան դնել, միջադրել, մի բան միւսի մէջ փաթաթել.* п. хрустáльную посýду сѣ́номъ; п. листы́ кнúги бумáгою *գրքի թերթերի արանքներում թերթեր կացնել.* **4,** *փոխադրել, վերածել (օր. արձակ շարադրութիւնը բանաստեղծութեան).* *երժ.* *դաշնակել.* п. рублú на фрáнки *ռուբլիները ֆրանկների փոխել.* **5,** *սաստիկ, շատ տռել, շատ թափել, գցել.* п. сóли въ кýшанье.

Перекле|éніе, -иваніе *չ.* **1,** *նորից կպցնելը, սոսնձելը.* **2,** *որոշ քանակութեամբ կպցնելը, սոսնձելը.* **-ивать,** -ить *ն.* **1,** *նորից կպցնել, նորից սոսնձել.* **2,** *որոշ քանակութեամբ կպցնել, սոսնձել.* **-йка** *է.* *ա.* Переклеéніе; **-ить** (-ю -ятъ) *ա.* Переклéивать.

Переклеймúть (-мю́ -мя́тъ) *ն.* **1,** *նորից կնքել, նորից դրոշմել, «մհրել».* **2,** *բոլորը կնքել, դրոշմել, «մհրել»։*

Пере|клепáть (-плю́ -клéплютъ; -плú) **-клёпывать** *ն.* **1,** *նորից գամել, ծեծել, ծակել.* **2,*** *մէկին միւսի յետեից վատաբանել, ամբաստանել։*

Пере|кликáніе *չ.* **1,** *ձայն կանչելը.* **2,** *անունները կարդալը.* **-кликáть, -кликнуть** *ն.* **1,** *ձայն կանչել, մի տեղից մյուս տեղ կանչել.* **2,** [*օր. զինուորների, բանւորների*] *անունները կարդալ.* **-ся** *է-ն-ր.* *միմյանց կանչել, ձայնել.* **-клúчка** *է.* *անունները կարդալը.* дѣлать п—у *անունները կարդալ (օր. զինուորների, բանւորների, աշակերտների).*

этотъ солдатъ не оказался на п—ѣ *այդ զինուորը բացակայ էր*. откликаться на п—ѣ *անունները կարդալիս պատասխանել, «առա» ասել*:

Пере|кованіе *ղ*. **1,** *նորից դարբնելը, կռելը*. **2,** *նորից պայտելը, ՙնալելը՚ (ձիերին)*. **-ковать** (-кую -ютъ) *ա*. Перековывать.

Перековѣр|каніе *ղ*. *այլանդակում, փչացնում*. **-кать** *ա*. Перековеркивать; **-киваніе** *ղ*. *այլանդակելը, փչացնելը*. **-кивать**, -кать *ն*. *այլանդակել, փչացնել (շատ բան)*. п. по своему *իր ցանկութեան համաձայն ամէն բան փոփոխել*:

1 Перекó|вка *է*. *նորից կռելը, նորից դարբնելը*. **-вочный** *-ծ*. *նորից կռելու, նորից դարբնելու*. **-вываніе** *ղ*. *ա*. *տարբ բայը*. **-вывать**, -вать *ն*. **1,** *նորից կռել, նորից դարբնել*. **2,** *մեծ քանակութեամբ կռել*. *դարբնել*. **3,** *շատերին շղթայել*. **4,** *նորից պայտել, նորից ՙնալել՚*. **5,** *կարգով բոլոր[ձիեր]ին էլ պայտել, ՙնալել՚*:

Перековылять *ն*. **1,** *քարշ գալով անցնել, շըջել (շատ անգամ)*. **2,** когó *քարշ գալով մէկին յաղթել, մէկի առաջը կտրել*:

Перековырять *ն*. **1,** *քչփորել, ծակծըկել, փչացնել, պաճուկել*. **2,** *նորից քչփորել, ծակծկել, ճանկռել*:

Переко|лáчиваніе *ղ*. *ա*. *տարբ բայը*. **-лáчивать**, -лотить *ն*. **1,** *ուրիշ տեղ ցցել, զարկել (մեխը)*. **2,** *կարգով թափ տալ, թօթափել (օր. շատ մուշտակները)*. **3,** *շատերին ծեծել, թակել*. **-ся** *-ն-ր*. *մի կերպ կառավարուել, ՙհոլը գնալ՚, ապրել*:

Переко|лáшиваться, -лосúться *ղ*. *կծկել (երկար մնալուց՝ հացահատիկի մասին)*:

Переколдовáть (-дýю -ютъ) *ն*. **1,** *նորից կախարդել, նորից հմայել*. **2,** *կախարդութեամբ, հմայութեամբ զինազանցել, գերազանց հանդիսանալ*:

Переколейть (-лею -ятъ) *ն*. дорóгу *ճանապարհը ակօսել (անիւներով)*:

Переколоситься (-шýсь -сятся) *ա*. Переколáшиваться.

Переколотúть (-чý -лóтятъ), **ся** *ա*. Переколáчивать, ся.

Переколóть (-лю́ -кóлютъ; -колú), **ся** *ա*. Перекáлывать, ся.

Перекóм|каніе *ղ*. *ճմլտելը, ճմռթկելը*. **-кать** *ա*. Перекóмкивать; **-киваніе** *ա*. Перекóмканіе; **-кивать**, -кать *ն*. *ճմլտել, ճմռթկել (իր շորը)*:

Переконопá|тить (-чу -тятъ) *ա*. Переконопáчивать; **-тка** *է*. **-ченіе, -чиваніе** *ղ*. *նորից խծուծելը*. **-чивать**, -тить *ն*. **1,** *նորից, վերստին խծուծել, գոցել, լցնել*. п. вновь всѣ пазы́ корабля́.

Переко|пáніе *ղ*. *նորից փորելը*. *բոլորը փորելը*. **-пáть** *ա*. Перекáпывать; **-пка** *է*. *ա*. Перекопáніе; **-пный** *-ծ*. *խրամի, փոսի*:

Перекоп|тúть (-чý -тя́тъ) *ա*. Перекáпчивать; **-тѣлый** *-ծ*. *խիստ, սաստիկ մխած*. **-тѣть** (-чý -тя́тъ) *ղ*. *երկար ժամանակ ծխում մնալ, խիստ մխուել (խոզի միս, ձկներ մասին)*:

Перекóпъ *-*. **1,** *ա*. Перекопáніе; **2,** *խառաբնակի* (поперёкъ) *քաշած խրամ, փոս*:

Перекорм|úть (-млю́ -кóрмятъ) *ա*. Перекáрмливать.

Перекорóбить (-блю -бятъ) *ն*. *ծռել, կորացնել (շատ բաներ)*. жáромъ дóски перекорóбило; **-ся** *-ն-ր*. *ծռուել, կորանալ, կուչ գալ*: [*քրքուռուել, բորբոսել*:

Перекорóстѣть *ղ*. *կարգով, բոլորովին*

Перекоротáть *ն*. *փչացնել (խիստ կարճ կարելով, օրօցելով ևն)*:

Перекóр|чивать, -чить (-чу -чатъ) *ն*. **1,** *ր-մ-ր*. *կծկել, կուչ ածել*. **2,** когó *մէկի պէս դէմքը ծամել, [այպանով] մէկին ծաղրել*:

Пере|кóрщикъ *-*. **-кóрщица** *է*. *հակառակող, հակառակասէր այր, կին*. **-кóръ** *-*. **1,** *վէճ, կռիւ, կծու խօսքեր*. **2,** *հակառակութիւն, չարամտութիւն*. на п. комý *մէկի ջղրու*. емý на п. *նորա ջղրու, ՚ի հեճուկս նորա*. **-корúть**, -корúть *ն*. *կարգով բոլորին էլ կծու խօսքեր ասել, յանդիմանել, նախատել*. **-ся** *է-ն-ր*. *միմեանց կծու խօսքեր ասել, յանդիմանել, նախատել, միմեանց հետ կռուել, վիճել*. п. чѣмъ *որ և է բան միմեանց երեսով տալ*:

Перекó|сина *է*. *ծռութիւն, թեքութիւն*. **-сúть** (-шý -óсятъ; -сú) *ա*. Перекáшивать 1, 2; *և* (-шý -сятъ; -сú) *ա*. Перекáшивать 3; **-сный** *-ծ*. *հնձու հնձելու*. **-съ** *-*. *հնձու, սահմանից դուրս հնձելը, հարելը, ուրիշի խոտհարքն ընկնելը*:

Переко|чевáніе *ղ*. *թափառելը, ՙքոչելը՚*. **-чевáть** (-чýю -ютъ) *ա*. Перекочёвывать; **-чёвка** *է*. *ա*. Перекочевáніе; **-чёвываніе** *ա*. Перекочевáніе; **-чёвывать**, -чевáть *ղ*. *թափառել, ՙքոչել՚*:

Пере|крáду *ա*. Перекрáсть; **-крáдывать**, -крáсть *ն*. **1,** *մեծ քանակութեամբ գողանալ, յափշտակել*. **2,** *գողից գողանալ, գողին պլոկել*:

Пере|крáиваніе *ղ*. *ա*. *տարբ բայը*. **-крáивать**, -кроúть *ն*. **1,** *մեծ քանակութեամբ ձևել*. **2,** *այլ կերպ ձևել, ձևած շորը վերստին ձևել, ուղղել, դրոշել*:

Перекрá|сить (-шу -сятъ) *ա*. Перекрáшивать 1, 2; **-ска** *է*. *նորից ներկելը, վերաներկում*. *նորից զերելը*. **-сокъ**, ска *-*. *նորից ներկած, վերաներկած կտոր, դիպակ*:

Перекрáсть (-крадý -дýтъ; *անց*. перекрáлъ -ла, о) *ա*. Перекрáдывать.

Пере|крáшеніе *ղ*. *նորից ներկելը, վերաներկելը*. **-крáшиваніе** *ղ*. **1,** *ա*. Перекрáшеніе; **2,** *բոլորը բրդելը*. **3,** *նորից բրդելը*. **4,** *խիստ մանր-մանր բրդելը*. **-крáшивать** *ն*. **1,** (-крáсить) *նորից ներկել, նորից զերել*. **2,** (-крáсить) *կարգով բոլորն էլ ներկել*. **3,** (-крошúть) *բոլորը բրդել*. **4,** (-крошúть) *նորից, ուրիշ մանր բրդել*. **5,** (-крошúть) *խիստ մանր-մանր բրդել*:

Пере|крестúть (-щý -крéстятъ; -стú) *ա*. Перекрéщивать 2, 3; *իսկ* (-щý -стя́тъ; -стú) *ա*. Перекрéщивать 1; **-крé(ё)стный** *-ծ*. **1,** *խաչուող (միմեանց հետ)*. **2,** перекрёстокъ-*ի*. **-крёстокъ**, тка *-*. *ուղեկցուր, այն տեղը, ուր ճանապարհները միմեանց խաչաձև կտրում են*. -(пé-)**крéстъ** *-*. *քրիստոնեայ մկրտուած հրէայ*. **-крещéнецъ**, нца *-*. *վերամկրտուած, հաւատափոխ*. **-крещéніе** *ղ*. **1,** *վերամկրտում, վերստին մկրտելը*. **2,**

խաչելը. **-крещённа** է. վերամկրտուած, հաւատափոխ կինարմատ. **-крéщиваніе** ն. 1, խաչուելը. п. путéй желѣзной дорóги; 2, մկրտելը. նորից մկրտելը. 3, խաչաձեւելը. **-крéщивать**, -крестúть ն. 1, մկրտել (հրէային), նորից մկրտել, կրկին անգամ մկրտել. 2, խաչակնքել, խաչով օրհնել. 3, խաչաձեւ դնել, խաչել. **-ся** ներգ. 1, վերստին մկրտուել, հաւատը փոխել. 2, խաչուել. խաչաձեւ միմեանց կտրել. 3, (-крестúться) իրան խաչակնքել, իւր երեսին խաչ քաշել, խաչ հանել։

Перекри|вúть (-влю́ -вúть; -вú) ն. մեծ քանակութեամբ ծռել, ծռմռել, կորացնել. **-влéніе** ն. մեծ քանակութեամբ ծռելը, ծռմռելը, կորացնելը։

Перекри́|кивать, -чáть ն. когó մէկից բարձր աղաղակել, բարձր գոռալ, ուրիշի բարձր աղաղակելով մէկի ձայնը խեղդել։

Пере|крóйка է. 1, մեծ քանակութեամբ ձեւելը. 2, այլ կերպ ձեւելը. **-кроúть** (-ою́ -úть) ա. Перекрáивать.

Перекропúть (-плю́ -пúть; -пú) ն. 1, նորից սրսկել. 2, բոլորովին սրսկել, բոլորի վերայ էլ [օրհնած] ջուր ցանել, չաղ տալ։

Перекро|шéніе, -шиваніе ա. Перекрáшиваніе 2, 3, 4; **-шúть** (-шу́ -шáть) ա. Перекрáшивать 3, 4, 5; **-шка** է. ա. Перекрáшиваніе 2, 3, 4. [ա. Перекроúть.

Пере|крóю ա. Перекрúть; **-крою́**

Перекрупúть (-плю́ -пúть; -пú) ձաւար անել, ձաւար դարձնել, ձաւար շինել։

Перекру|тúть (-чу́ -крýтять; -тú) ա. Перекрýчивать; **-чéніе, -чиваніе** ն. 1, նորից ոլորելը. 2, խիստ պինդ ոլորելը. 3, կարգով շատերին կախելը. **-чивать**, -тúть ն. 1, նորից ոլորել. 2, խիստ պինդ ոլորել. 3, կարգով շատերին կախել (Թոկերով)։

Пере|крываніе ն. 1, նորից երես քաշել (օր. կահկարասիքին). վերստին ծածկելը (օր. տանը). 2, Թղթխ. կտրելը, խփելը (մեծ Թղթով փաքը). **-крывáть**, -крыть ն. 1, նորից երես քաշել (օր. կահկարասիքին), վերստին ծածկել (օր. տանը). 2, Թղթխ. կտրել, խփել (մեծ Թղթով փաքը). **-крытіе** ա. Перекрываніе; **-крыть** (-крóю -ютъ; անց. -крылъ -ла, о; հրմ. -крóй) ա. Перекрывáть; **-крышечный** ած. ծածկելու, զոցելու. **-крышка** է. ա. Перекрываніе.

Перекрѣ|па է. 1, նորից, ուրիշ ամրացնելը. 2, հրւր. հաստատելը, -տում (կալքի). **-пúть** (-плю́ -пúть; -пú) ա. Перекрѣплять; **-плéніе** ն. ա. Перекрѣпа; **-плять**, -пúть ն. 1, նորից, ուրիշ լաւ ամրացնել, պնդել. 2, հրւր. за когó մէկի վերայ հաստատել (կալքը)։

Перекувы|рканіе ն. գլխի վերայ Թաւալ-գլոր բերելը. **-ркать, ся** ա. Перекувыркивать, ся; **-ркиваніе** ա. Перекувырканіе; **-ркивать**, -ркать, -рнуть ն. գլխի վերայ Թաւալ-գլոր բերել, Թաւալ-գլոր տալ. **-ся** ներգ. գլխի վերայ Թաւալ-գլոր գալ, 'կլիկոնձի տալ', 'կլոխչօզի տալ'։

Перекумúться (-кумлю́сь -мúтся; -мúсь) ներգ. 1, միմեանց սանահայր կմ սանամայր դառնալ. 2,* չուտով միմեանց հետ բարեկամանալ, մտերմանալ, խնամիներ դառնալ (կանանց մասին)։

Переку|пáніе ն. 1, մեծ քանակութեամբ գնելը, առնելը. 2, կարգով բոլորին էլ լողացնել. **-пáть, -пúть** (-плю́ -кýпять; -пú) ն. 1, մեծ քանակութեամբ գնել (չահադիտական նպատակով), վաշխառութիւն անել. 2, շատ, բազմաթիւ բաներ գնել (գնողին ծածկելով). 3, (միայն -пáть) կարգով բոլորին էլ լողացնել. **-ся** ներգ. նորից, կրկին անգամ լողանալ. **-пка** է. մեծ քանակութեամբ առնելը, -նում, գնելը, -նում. **-пнóй** ած. մեծ քանակութեամբ գնած, առած։

Перекýпо|риваніе ն. 1, նորից խցելը, խցանելը (շշերը). 2, մեծ քանակութեամբ խցելը, խցանելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. 1, նորից խցել, խցանել (շշեր). 2, շատ, մեծ քանակութեամբ [շշեր] խցել, խցանել. **-рка** է. ա. Перекýпориваніе.

Переку|пщúкъ, á ա. **-пщúца** է. մեծ քանակութեամբ ապրանք գնող, չահադէտ, վաշխառու այր, կին. **-пщúчій**, ья, ье ած. վաշխառուական, չահադիտական. **-пъ** ա. ա. Перекýпка.

Переку|рéніе, -риваніе ն. ա. ապաքէ բայը. **-ривать, -рúть** (-рю́ -рятъ) ն. 1, շատ և բազմաթիւ բաներ ծխել. 2, խիստ շատ ծխել. 3, բոլոր հոցահատիկը օդի քաշել։

Пере|кусáніе ն. կարգով խածնելը, կծելը. **-кусáть** ն. կարգով խածնել, կծել (շատերին կմ բոլորին). **-ся** ներգ. միմեանց խածնել, կծոտել. **-кусúть** (-шу́ -кýсятъ; -сú) ա. Перекýсывать; **-кýсываніе** ն. 1, մի քիչ ուտելը, Թեթեւ նախաճաշելը. 2, խածնելը, կծելը, կտրելը (ատամներով). **-кýсывать**, -кусúть ն. 1, չաղաղով, մի քիչ ուտել, Թեթեւ ձեռաց նախաճաշել. 2, խածնել, կծել, կտրել, լուծել (ատամներով)։

Переку́|таніе ն. 1, նորից փաԹաԹելը. 2, շատ բաներ փաթաթելը. **-тать** ա. Перекýтывать. [շատ խմել, քէֆ անել, խրախճանել։

Перекутúть (-чу́ -тúть; -тú) ն. խիստ

Переку́|тываніе ա. Перекýтаніе; **-тывать**, -тать ն. 1, նորից, ուրիշ լաւ փաթաթել. 2, շատ բաներ փաթաթել։

Пере|кýшать ն. 1, ուտել (բոլորը). 2, կարգով, միմեանց յետեւից ուտել, ճաշել. **-кушу́** ա. Перекусúть; **-кую́** ա. Перековáть.

Пере|лáвливать, -ловúть ն. բռնել [օր. աւազակներ]ին բռնել, բռնել, կալանել, բոլոր [օր. ձկներ]ին բռնել, կալանել, որսալ։

Пере|лагáть, -ложúть ն. 1, ուրիշ տեղ դնել, տեղափոխել (հմմ. перекладывать); переложите книги со столá въ шкапъ; 2, խիստ շատ դարսել. 3, խաչաձեւաբար (поперёкъ) դնել, փակել (ճանապարհը). 4, Թարգմանել, փոխադրել. 5, վերածել. փոխադրել (հմմ. перекладывать); п. стихáми псалмы́ Давúда Դաւիթ սաղմոսները ոտանաւորների վերածել կամ փոխադրել. 6, երժ. դաշնակել (հմմ. перекладывать); п. нóвую óперу на фортепіáно; 7, փոխել, դարձնել (հմմ. перекладывать); п. рубли́ на фрáнки; п. пуды́ на фу́нты; п. печáль на рáдость.

Пере|лáдить (-жу -дять) ա. Перелáживать; **-лáженіе, -лáживаніе** ն.

1, [վերարկն] ուղղելը, դրատելը. 2, նորից սարքելը (երաժշտական գործիքը). 3, մագլցելով ամէն տեղ շրջելը. **-лáживать**, -дить ն. 1, [վերարկն] ուղղել, դրատել. 2, նորից, այլ կերպ սարքել (երաժշտական գործիքը, նուագարանը). п. дѣло съ кѣмъ մէկի հետ համաձայնութիւն կայացնել. 3, (-лáзить) չ. մագլցելով ամէն տեղ շրջել, մաս գալ. **-лáжу** ա. Перелáдить և Перелáзить; **-лáзить** (-жу -зятъ; -зь) ա. Перелáживать 3: **-лáзъ** ա. 1, ա. Перелáживаніе; 2. որս. այն տեղը, ուր որսը մի շրջանից միւսն է անցնել. տես. անցնում։

Пере|лáивать -лáять ն. 1, կարգով բոլորին էլ հայհոյել, նախատել. 2, ճչճչալով, ճղճղալով ճառել, պատմել. **-ся** փ-խ. կռուել, միմեանց երես կրծել։

Перелакиро|вáть (-рýю -ютъ), **-рóвывать** ն. նորից, վերստին լաքայել, փոխնել։

Перелáкомить (-млю -мятъ) ն. ամենքի շատ քաղցրեղէն ուտեցնել. **-ся** ան-դր. ամենքի շատ քաղցրեղէն, քաղցր բաներ ուտել։

Пере|лáмываніе չ. 1, կոտրելը. 2, շատ բան կոտրելը, կոտրատելը, ջարդելը. **-лáмывать** ն. 1, (-ломи́ть) կոտրել, բեկել. п. пáлку; п. рýку, нóгу; рукá у негó перелóмлена въ двухъ мѣстáхъ; *խախտել (ամուսնութեան կարգերը). трýдно п. егó упря́мство դժուար է նրա յամառութեանը յաղթել. *п. себя́ իր վերայ այժ գործադրել, իր անձը բռնադատել. **-ся** չ. կոտրիլ. лýчше гнýться, чѣмъ п. (առ.). постъ *переломи́лся պասը կէս է եղել. 2, (-ломáть) մեծ քանակութեամբ, շատ բան կոտորել, կոտրատել, ջարդել. бýря переломáла мнóго дерéвьевъ; **-ся** ան-դր. կոտրատուիլ։

Перелáпить (-плю -пятъ) ն. ամէն բանի ձեռք տալ, ամէն բան-ձեռքն առնել։

Переласкáть ն. կարգով. մէկին միւսից յետոյ շոյել, փայփայել, փաղաքշել։

Перелатáть ն բոլորն էլ կարկատել։

Перелáять (-лáю -ютъ), **ся** ա. Перелáивать, ся.

Перелгáть ա. Перелыгáть.

Пере|легáть, -лéчь չ. 1, ուրիշ տեղ պառկել. 2, շուռ գալ (անկողնում), դառնալ. п. на другóй бокъ: 3, խաչաձևակի (поперёкъ) անցնել, ընկնել, ընկած լինել. дорóга перелегáетъ чéрезъ степь; **-лежáлый** բյ. -ծ. երկար մնալուց փչացած. **-лежáть**, **-лёживать** 1, չ. երկար ընկած մնալուց փչանալ. 2, ն. երկար պառկելով ցաւեցնել, ընդարմացնել, թմրեցնել. п. бокá; **-ся** ա. Перележáть 1.

Перелелѣ́ять (-лѣ́ю -ютъ) ն. կարգով բոլորին էլ գգուել, գրկել, փայփայել։

Пере|летáніе չ. միւս կողմ թռչելը, թռչելով անցնելը. **-летáть**, -летѣ́ть չ. միւս կողմ թռչել, թռչելով անցնել. մի տեղից միւս տեղ թռչել. **-лётный** -ծ. մի տեղից միւս տեղ թռչող, թռչելով անցնող. п—ыя птицы տարափոխիկ թռչուններ. **-лётъ** ա. 1, միւս տեղ թռչելը, թռչելով անցնելը. 2, թռչելով անցած տարածութիւն. на п. ядрá թնդանօթի գնդակի մանգղիլի չափ. эта птица дѣлаетъ большíе п—ы այդ թռչունը մեծ տարածութիւններ է անցնում. **-летѣ́ть** (-лечý -тя́тъ; -ти́) ա. Перелетáть.

Перелéчь (-ля́гу -ля́жешь -ля́гутъ; *անց.* -лёгъ -леглá, ó; *հրմ.* -ля́гъ -ля́гте) ա. Перелегáть.

Пере|ливáніе չ. 1, մի տեղից միւս տեղ ածելը. *п. изъ пустóго въ порóжнее վայրահաջութիւն, պարապ, փուչ խօսակցութիւն. 2, ածած, ձուլած մետաղից նոր բան ածելը, ձուլելը. 3, շատ ածելը. **-ливáть**, -ли́ть ն. 1, մի տեղից միւս տեղ ածել, թափել. п. винó изъ бути́лки въ графи́нъ; п. изъ одногó сосýда въ другóй; *п. изъ пустóго въ порóжнее վայրահաջել, դատարկ դուրս տալ. 2, ածածը նորից ածել, ձուլել, թափել, ածած, ձուլած մետաղէ իրից ուրիշ բան ածել, ձուլել. п. колоколá въ пýшки; 3, խիստ շատ, չափից դուրս շատ ածել (այնպէս որ ածածը թափուի). **-ся** ան-դր. 1, թափուել, վայր թափուել, վայր հոսել. 2, (միայն -ливáться) ներդաշնակ կերպով կլկլալ, գեղգեղալ (ձայնի մասին). 3, (միայն -ливáться) խաղալ, շողշողալ, փողփողել (երանգների մասին). **-ли́вка** է. ա. Переливáніе; п. орýдія հրանօթը վերստին ածելը, թափելը, ձուլելը. **-ливнóй** -ծ. 1, նորից ածած, նորից ձուլած, թափած. 2, մի տեղից միւս տեղ ածած. 3, խիստ լցրած, ածած։

Перели́|втевый, **-втъ** ա. Перели́фтевый, -фтъ.

Пере|ли́вчатый -ծ. խաղացող, շողշողուն, փողփողացող գոյնով, երանգներով. п. гóлосъ գեղգեղանք ունեցող, 'կլկլան' ձայն. **-ли́вщикъ** ա. **-ли́вщица** է. վերստին ածող, ձուլող այր, կին. հեղուկեղէնը մի տեղից միւս տեղ ածող այր, կին. խիստ շատ ածող այր, կին. **-ли́въ** ա. 1, ա. Переливáніе; 2, *երժ.* գեղգեղանք, 'կլկլոց'. 3, խաղ, շողշողիւն, փողփողիւն (գոյների, երանգների). п—ы цвѣтóвъ, крáсокъ.

Пере|лизáніе չ. 1, մեծ քանակութեամբ լիզելը. 2, նորից լիզելը. **-лизáть** (-жý -ли́жутъ; -жи́), **ся** ա. Перели́зывать, ся; **-ли́зываніе** ա. Перелизáніе; **-ли́зывать**, -лизáть ն. 1, բոլորը լիզել, 'լպստել'. 2, նորից լիզել, 'լպստել'. **-ся** փ-խ. միմեանց լիզել. միմեանց համբուրել, համբուրուել։

Перели|невáть (-нýю -ютъ), **-нёвывать** ն. մեծ քանակութեամբ տողել, գծել։

Пере|ли́нка է. ա. Перелиня́ніе; **-линя́лый** բյ. -ծ. փետրաթափ (թռչուն), մազը փոխած (անասուն). **-линя́ніе** չ. փետրափոխութիւն (թռչունի). մազափոխութիւն (կենդանու). **-линя́ть** չ. փետուրը փոխել. մազը փոխել։

Перели|стáть, **-стовáть** (-стýю -ютъ) ա. Перели́стывать; **-стываніе** չ. թերթելը (գիրքը). **-стывать**, -стовáть, -стáть ն. թերթել (գիրքը). *առանց ուշադրութեան կարդալ։

Пере|ли́тіе ա. Переливáніе; **-ли́ть** (-лью́ -льютъ; -лéй), **ся** ա. Переливáть, ся.

Пере|ли́фтевый -ծ. քաղքեդոնից, -նէ. **-ли́фть** է. **-ли́фтъ** ա. *հնք.* calcédoine, քաղքեդոն կամ քաղկեդեան քար։

Пере|лови́ть (-влю́ -лóвятъ; -ви́) ա.

Перелáвливать; **-ловлéніе** չ. տ. Перелóвъ 1; **-лóвъ** ա. **1**, բռնելը, որսալը. **2**, առատ որս։

Перелóгъ ա. **1**, նորից վարած հող. **2**, հանգիստ Թողած հող, ցելուտաեղ։

Перело|жéніе չ. **1**, Թարգմանութիւն, փոխադրութիւն, **2**, երժ. դաշնակում (այլ նուագարանի համար). **-жи́ть** (-жý -жáтъ) տ. Перелагáть և Перекла́дывать. [դած (հող)։

Перелóжный ած. ազատ, հանգիստ Թո-

Пере|лóй ա. բժ. gonorrhée, սուսանակ, արիպէր. **-лóйный** ած. սուսանակի, -կայինւ

Пере|ломáніе չ. կոտրտելը, ջարդելը (մեծ քանակութեամբ). **-ломáть, ся, -ломи́ть** (-млю́ -лóмятъ; -ми́), **ся** տ. Перелáмывать, ся; **-лóмка** ի. կոտրտելը, ջարդելը. [շինութիւնը] քանդելը. **-ломлéніе** չ. կոտրտում, բեկում. п. лучéй ճառագայԹների բեկումը. **-ломлю́** տ. Переломи́ть; **-лóмъ** ա. **1**, տ. Перелáмываніе; **2**, կոտրած տեղ, կոտրուածք. п. кóсти; п. постá մեծ պասի կէսը. **3**, յանկարծակի փոփոխութիւն (հիւանդութեան), ճգնաժամ. настáлъ п. болѣ́зни.

Пере|лóпаніе չ. տրաքելը, պայԹելը, փլչելը (մեծ քանակութեամբ). **-лóпать** ն. բոլորն ուտել, լափել. **-лóпаться** չ. շատ տեղեր տրաքտրաքիլ, բազմութեամբ տրաքել, պայԹիլ, փլչիլ։

Пере|лощéніе չ. **1**, նորից յղկելը, ողորկելը. **2**, բոլորը յղկելը, ողորկելը. **-лощи́ть** (-щý -щáтъ) ն. **1**, նորից յղկել, ողորկել. **2**, բոլորը յղկել, ողորկել։

Пере|лýда ի. նորից, վերստին անագելը, կլայեկելը. **-луди́ть** (-жý -лýдятъ; -ди́) տ. Перелýживать; **-лужéніе, -лýживаніе** չ. տ. Перелýда; **-лýживать**, -луди́ть ն. **1**, նորից անագել, կլայեկել. **2**, կարգով բոլորն էլ անագել, կլայեկել. **-лужý** տ. Перелуди́ть.

Перелукáвить (-влю -вятъ; -вь) ն. когó խորամանկութեամբ մէկին յաղԹել, գերազանցել։

Перелупи́ть (-плю́ -лýпятъ; -пи́) ն. **1**, կարգով բոլորն էլ կլպել, կեղևել, փոճռկել. **2**, կարգով, բոլորին էլ ծեծել, Թակել, ջարդել։

Перелу|щéніе չ. բոլորը կեղևելը, փոճռկելը. **-щи́ть** (-щý -щáтъ) ն. բոլորը կեղևել, փոճռկել։

Пере|лыгáніе չ. **1**, ուրիշի սուտ խօսքերը պատմելը. **2**, սուտ խօսելով մէկին գերազանցելը. **-лыгáть**, -лгáть ն. **1**, ուրիշի սուտերը, սուտ խօսքերը պատմել. **2**, когó մէկին սուտ խօսելով գերազանցել. **-лью́** տ. Перели́ть.

Пере|лѣзáніе չ. մի բանի վերայից անցնելը (մագլցելով). **-лѣзáть, -лѣ́зть** (-зу -зутъ; անց. -лѣ́зъ -зла, о; հրմ. -зь) ն. մի բանի վերայից անցնել (մագլցելով)։

Перелѣни́ться (-ню́сь -нятся) չ. կարգով ծուլանալ, հեղգանալ, պղերգանալ։

Пере|лѣпи́ть (-плю́ -лѣ́пятъ; -пи́) տ. Перелѣ́пливать; **-лѣ́пка** ի. **-лѣплéніе, -лѣ́пливаніе** չ. **1**, նորից կպցնելը. **2**, շատ բաներ կպցնելը. **-лѣ́пливать**, -лѣпи́ть, **-лѣпля́ть** ն. **1**, նորից կպցնել, փակցնել. **2**, շատ բաներ կպցնել, փակցնել. **3**, շատ բաներ ծեփել, շինել, կաղապարել։

Пере|лѣ́ска ի. բս. Hepatica triloba, երեքբլԹեան լերդատունկ (քարհինայ). **-лѣ́сокъ**, ска ա. **1**, մատղաշ անտառ (երկու անտառների մէջ գանուող), միջանտառակ. **2**, անտառամաս. **-лѣ́сье** չ. երկու անտառների մէջ գանուող բաց վայր, տեղ, ‘Թալա‘։

Перелѣтовáть (-тýю -ютъ) չ. ամառըն մի և է տեղ անցկացնել։

Перелюби́ть (-блю́ -лю́бятъ; -би́) ն. **1**, սկսել վերստին սիրել. **2**, կարգով, մէկիկ-մէկիկ սիրել. **3**, խիստ, սաստիկ սիրել։

Пере|лягáть ն. կարգով շատերին աքացել, քացի տալ. **-ля́гу** տ. Перелéчь.

Перемá|жу տ. Перемáзать; **-заніе** չ. **1**, կրկին իւղելը, իւղ, դեղ քսելը, օծելը. **2**, մեծ քանակութեամբ իւղելը, իւղ, դեղ քսելը. օծելը. **-зать** (-жу -жутъ; -жь), **ся** տ. Перемáзывать, ся; **-зка** ի. տ. Перемáзаніе; **-зываніе** տ. Перемáзаніе; **-зывать**, -зать ն. **1**, կրկին իւղել, իւղ, դեղ քսել, օծել. **2**, կարգով, մեծ քանակութեամբ իւղել, իւղ, դեղ քսել, օծել. **-ся** -ներ. чѣмъ մի բանով դեղուիլ, օծուիլ։

Перема|кáніе, -киваніе չ. **1**, նորից ԹաԹախելը. **-кивать, -кáть, -кну́ть** ն. նորից ԹաԹախել։

Перема|левáніе չ. **1**, նորից, կրկին նկարելը. **2**, շատ պատկերներ նկարելը. **-левáть** (-лю́ю -ютъ) տ. Перемалёвывать; **-лёвка** ի. նոր ներկ տալը (հին պատկերներին). **-лёвываніе** տ. Перемалевáніе: **-лёвывать**, -левáть ն. **1**, նորից, կրկին նկարել. **2**, շատ պատկերներ նկարել, քաշել։

Пере|мáлываніе չ. **1**, նորից աղալը. **2**, շատ աղալը. **-мáлывать**, -молóть ն. **1**, նորից, կրկին աղալ. **2**, բոլորը, մեծ քանակութեամբ աղալ։

Пере|манéніе, -мáниваніе չ. հրապուրելով իր կողմը քաշելը. **-мáнивать**, **-мани́ть** (-ню́ -нятъ) ն. հրապուրելով իր կողմը գրաւել, իր կողմը քաշել. п. когó на свою́ стóрону; онъ перемани́лъ отъ менѧ́ кýчера նա իմ կառապանին ձեռքիցս խլեց. **-мáнка** ի. տ. Перемане́ніе; **-мáнщикъ** ա. **-мáнщица** ի. հրապուրող, իր կողմը գրաւող, իր կողմը քաշող այր, կին։

Перема|рáніе չ. աղտոտելը, կեղտոտելը. **-рáть, ся** տ. Перемáрывать, ся: **-рка** ի. **-рываніе** չ. **1**, մեծ քանակութեամբ աղտոտելը, կեղտոտելը. **2**, ջնջելը. ուղղելը, սրբագրելը. **-рывать**, -марáть ն. **1**, մեծ քանակութեամբ աղտոտել, կեղտոտել, փչացնել. **2**, ջնջել. ուղղել, սրբագրել. п. всё написанное.

Перемá|сливаніе չ. **1**, իւղոտելը, ճարպոտելը, կեղտոտելը. **2**, մեծ քանակութեամբ դցելը, ածելը. **-сливать**, -слить ն. **1**, իւղոտել, ճարպոտել, կեղտոտել. **2**, խիստ շատ իւղ դցել, իւղ ածել (կերակրի մէջ). **-ся** -ներ. խիստ իւղոտուիլ, ճարպոտուիլ, կեղտոտուիլ։

Перемастери́ть (-рю́ -рятъ) ն. **1**, հեգն. նորից շինել, վերամշակել. **2**, когó մէկին արհեստի մէջ գերազանցել, դաս տալ։

Пере|мáтываніе չ. տ. ստորև բառ. **-мáтывать**, -мотáть ն. **1**, կրկին, ուրիշ

կծկի վերայ փաթաթել. 2, բոլորը փաթաթել, կծկել. 3, կապել, փաթաթել։

Пере|махáть (-хáю -ютъ *և* -шý -мáшутъ; -шú) *ա.* Перемáхивать 1; **-мáхивать 1,** (-махáть) *ն. խիստ արագ կերպով, մեկ որ լինի անել, շինել. արագ արտագրել.* **2,** (**-махнýть**) *ն. դէն գցել, դէն շպրտել. ը. յանկարծ թռչել, անցնել. արագ անցնել.* **-ся** *ն-ե-ը. միմեանց ձեռքերով նշան տալ։*

Пере|мáчиваніе *ը. ա. տեսրև բայը.* **-мáчивать,** -мочúть *ն.* **1,** *նորից, կրկին թրջել, թրջել.* **2,** *խիստ թրջել, թրջել.* **3,** *խիստ շատ, մեծ քանակութեամբ, թրջել, թրջել.* **-ся** *-ն-ը. թրջուել, թրջուել։*

Пере|мáщиваніе *ը. ա. տեսրև բայը.* **-мáщивать,** -мостúть *ն.* **1,** *նորից, կրկին քարել, սալարկել, սալայատակել.* **2,** *կարգով բոլորն էլ քարել, սալարկել, սալայատակել։*

Перемáяться (-мáюсь -ются) *-ն-ը.* **1,** *խիստ տառապել, չարչարուել, տանջուել. հալից ընկնել.* **2,** *չքաւորութիւնից տառապել, մեծ կարօտութիւն քաշել։*

Переме|длéніе, -дливаніе *ը. ուշանալը, յապաղելը.* **-длиивать, -длить** (-длю -ятъ) *ը. երկար մնալ, ուշանալ, երկար ուշանալ, յապաղել, յամել, 'յետանալ'։*

Пере|межáть, -межúть *ն.* [*ժամանակի, տարածութեան մէջ*] *միջոց թողնել, ընդհատում անել, ընդհատումներով անել, զարծել.* **-ся** *-ն-ը. փոխուել, միմեանց հետևել.* перемежáющаяся лихорáдка *ընդմիջուող, ընդմիջական, փոփոխական տենդ։*

Пере|межеваніе *ը. նորից, կրկին չափելը.* **-межевáть** (-жýю -ютъ) *ա.* Перемежёвывать; **-межёвка** *է.* **-межёвываніе** *ը. ա.* Перемежеваніе; **-межёвывать,** -межевáть *ն. նորից. կրկին վերստին չափել (հող, գետին).* **-мéжка** *է.* **1,** *ընդմիջում.* въ п—у *ընդհատումներով, փոփոխակի կերպով.* безъ п—и *առանց ընդհատումների, առանց ընդմիջման.* п. въ лихорáдкѣ *ընդհատում տենդի.* **2,** *միջոց, տեղ. ժամանակամիջոց, միջնադադար.* **-мéжливый** *-ծ. հերթութեամբ ընդմիջուող, փոփոխուող.* **-мéжный** *-ծ. ընդմիջուող, փոփոխական.* п—ая лихорáдка; **-межýю** *ա.* Перемежевáть.

Пере|мельчáть *ը. կամաց-կամաց մանրանալ, նուաղել.* **-мелю́** *ա.* Перемолóть; **-мерéть** (-мрý -рýтъ; -мрú) *ա.* Перемирáть.

Пере|мерзáніе *ը.* **1,** *մրսելը, սառչելը.* **2,** *ցրտահար լինելը.* **-мерзáть,** -мёрзнуть *ը.* **1,** *մրսել, սառչել.* **2,** *ցրտահար լինել.* **-мёрзлый** *է. -ծ.* **1,** *մրսած, սառած.* **2,** *ցրտահար, ցրտահար.* **-мёрзнуть** *ա.* Перемерзáть.

Пере|мести́, -мéсть (-метý -тýтъ; *անց.* -мёлъ -мелá, ó; *հրմ.* -метú) *ն. նորից, կրկին ավել, ավլով սրբել, մաքրել։*

Пере|метáніе *ը. դէն, մյուս կողմ գցելը, ածելը. շպրտելը.* **-метáть** (-мечý -мéчутъ; -чú) *ա.* Перемётывать 1; *իսկ* (-метáю -ютъ) *ա.* Перемётывать 2; **-мётка** *է.* **1,** *դէն ձգելը, դէն ածելը.* **2,** *նորից կամ մեծ քանակութեամբ կարելը, շուլալելը.* **-метнýть, ся** *ա.* Перемётывать, ся; **-мётный** *-ծ. մյուս կողմ ձգելու, ներածելու.* п—ая сумá *խուրջին.* *թեթևամիտ, թեթևսոլիկ, անհաստատ մարդ. վայրահաչ, անգաղտնապահ մարդ.* **-метý** *ա.* Перемести́; **-мéтчивый** *-ծ. անհաստատ, անվստահելի, հեշտութեամբ մէկից միւսին անցնող, դասաճանող.* **-мéтчикъ** *ա.* **-мéтчица** *է. թշնամու կողմն անցած, մատնիչ, դասաճան այր, կին.* **-мётъ** *ա.* **1,** *դէն ձգելը, դէն շպրտելը, դէն ածելը.* **2,** *թշնամու կողմն անցնելը.* **3,** *ձկնորսական ցանց, որ խառնորինակի ձգելով մինչև յատակն իջեցնում են.* **-мётываніе** *ը.* **1,** *դէն, միւս կողմ ձգելը, շպրտելը, ածելը.* **2,** *նորից կարելը, շուլալելը.* **-мётывать,** -метáть, -метнýть **1,** *դէն, միւս կողմ ձգել, գցել, ածել.* **2,** *նորից, կրկին անգամ կարել, շուլալել.* **-ся** *-ն-ը.* **1,** *դէն, միւս կողմ ընկնել.* **2,** *թշնամու կողմն անցնել, դասաճանել.* **3,** *ե-ե-ը.* чѣмъ *միմեանց դէմ, փոխադարձաբար մի բան (օր. գնդակ) ձգել, գցել.* **-мечý** *ա.* Переметáть.

Пере|ми́гиваніе *ը. աչքով անելը, աչքով ունքով անելը.* **-ми́гиваться, -мигнýться** *ե-ե-ը. միմեանց աչքով անել, աչքով ունքով անել։*

Пере|минáніе *ը. ա. տեսրև բայը.* п. съ ногú нá ногу *շարունակ շարժուելը, դէս ու դէն ընկնելը.* **-минáть,** -мять *ն.* **1,** *երկար, շատ տրորել, 'կճմռել'.* **2,** *նորից տրորել, 'կճմռել'.* **3,** *շարժել, ժամ տալ.* **-ся** *-ն-ը. դեդևել.* п. съ ногú нá ногу *շարունակ շարժուել, դէս ու դէն ընկնել։*

Переми|новáть (-нýю -ютъ), **-нýть** *ն. անցնել, բաց թողնել (գրքի երեսը). ը.* до чегó *որոշ ժամանակ սպասել, ճամբայ պահել։*

Пере|мирáть, -мерéть *ը. բոլորովին, ապգովին մեռնել, անճետ լինել։*

Переми|рúть (-рю́ -рáтъ) *ն. կարգով բոլորին էլ հաշտեցնել, 'բարիշեցնել'.* **-ся** *-ն-ը. հաշտուել, 'բարիշել'.* **-мúріе** *ը. զինադադար, ժամանակաւոր հաշտութիւն, խաղաղութիւն.* заключúть п.; **-мúрный** *-ծ. զինադադարի։*

Пере|мкнýть *ա.* Перемыкáть; **-мнý** *ա.* Перемя́ть.

Перемно|жáть, -жить (-жу -жатъ) *ն. մաթմ. բազմապատկել։*

Пере|мóга *է. յաղթում, յաղթահարում. պարտասում.* **-могáть,** -мóчь *ն. յաղթել, յաղթահարել, պարտասել.* комý Богъ помóжетъ, тотъ всё перемóжетъ (*առծ.*). **-ся** *-ն-ը. աշխատել, ջանալ յաղթել, պարտասել, չգիջանել.* кóе-кáкъ п. *մի կերպ 'ծուխ գնալ', կառավարուել.* **-могý** *ա.* Перемóчь.

Перемозóлить (-лю -лятъ) *ն.* что *մի բանի վերայ կոշտ առաջացնել։*

Пере|мокáть, -мóкнуть *ը. խիստ, չափից դուրս թրջուել, թրջուել.* **-мóклый** *է. -ծ. խիստ, չափազանց թրջուած, թրջուած.* **-мóкнуть** *ա.* Перемокáть.

Перемо|лáчиваніе *ը. նորից (կա(լ))սելը.* **-лáчивать,** -лотúть *ն.* **1,** *նորից, կրկին կա(լ)սել.* **2,** *շատ, բոլորը (կա(լ))սել։*

Перемóл|вить (-влю -вятъ; -ви) *ն.* съ кѣмъ *մէկի հետ խօսել, խօսակցութիւն ունենալ.* **-вка** *է. փոխադարձ խօսակցութիւն։*

Перемолотúть (-чý -лóтятъ; -тú) *ա.* Перемолáчивать.

Перемолóть (-мелю́ -мéлютъ; -лѝ) *ա.* Перемáлывать. [*սելը*։
Перемолочéніе *չ.* *նորից, կրկին կա(լ)-*
Перемóлъ *ա.* 1, *նորից. կրկին աղալը.* 2, *խիստ բարակ, մանր աղալը. խիստ բարակ, մանր աղացուածք*։

Перемо|рéніе *չ.* *մեծ քանակութեամբ ջնջելը, ոչնչացնելը.* **-ри́ть** (-рю́ -рятъ) *ն.* *մեծ քանակութեամբ ջնջել, ոչնչացնել, սատակեցնել*։

Перемо|рожéніе *չ.* *սառեցնելը, ցրտահար անելը.* **-рóзить** (-жу -зятъ) *ն.* *սառեցնել. ցրտահար անել*։ [*բոլորին թրջել (շաղով)*։
Переморосúть (-шу́ -ся́тъ) *ն.* *բոլո-*
Переморóчить (-чу -чатъ) *ն.* *կարգով բոլորին էլ խաբել, ննգել*։

Перемóр|щивать, -щить (-щу -щатъ) *ն.* *սաստիկ ծալքեր գործնել, շատ ծալքեր գոյացնել, փաթթել*։

Перемо|сти́ть (-щу́ -стя́тъ; -стѝ) *ա.* Перемáщивать; **-стка** *է.* *կրկին քարելը, սալարկելը, տախտակելը*։

Перемо|тáніе *չ.* 1, *վերակծկում, ուրիշ կծիկի վերայ փաթաթելը.* 2, *փաթաթելը, կապելը.* **-тáть** *ա.* Перемáтывать; **-тка** *է.* *ա.* Перемотáніе.

Перемо|чéніе *չ.* 1, *նորից, կրկին թրջելը, թրմելը.* 2, *խիստ, չափազանց թրջելը, թրմելը.* **-чи́ть** (-чу́ -чáтъ), **ся** *ա.* Перемáчивать, ся; **-чка** *է.* *ա.* Перемочéніе.

Перемóчь (-могу́ -мóжешь -мóгутъ; *անց.* -мóгъ -глá, ó), **ся** *ա.* Перемогáть, ся.

Пере|мощéніе *չ.* *ա.* Перемóстка; **-мощу́** *ա.* Перемости́ть; **-мóю** *ա.* Перемы́ть.

Перемуд|ри́ть (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** *ն.* 1, *աշխատել հնարագէտ ձեւանալ, խորամանկութիւն բանեցնելով. շատ խելքին զօռ տալով գործը փչացնել.* 2, *խորամանկութեամբ գերազանցել*։

Перемужáть *չ.* *առնանալ. առնական հասակն առնել.* всѣ ю́ноши моремужáли.

Перемурá|вить (-влю -вятъ) *ա.* Перемурáвливать; **-вливаніе** *չ.* *նորից փայլաներկելը, ապակեներկելը.* **-вливать**, -вить *ն.* *նորից, կրկին անգամ փայլաներկել, ապակեներկել*։

Перемути́ть (-чу́ -тя́тъ; -тѝ) *ն.* 1, *պղտորել (բոլոր ջուրը).* 2, *գրգռել, յուզել, խռովեցնել (շատ մարդկանց)*։

Перему́|чить (-чу -чатъ) *ն.* 1, *կարգով բոլորին էլ տանջել, չարչարել, հալից գցել.* 2, *կամաց-կամաց նեղացնել, սպանել (շատերին).* **-ся** *անդր.* *չարչարուիլ, տանջուիլ, խոշտանգուիլ.* **-чу́** *ա.* Перемути́ть; **-(у́)чу** *ա.* Перему́чить.

Перемуштровáть (-ру́ю -ютъ) *ն.* *նորից, վերստին կրթել, մարզել, հրահանգել (խստիւ)*։

Перемчáть (-мчу́ -чáтъ) *ն.* *խիստ արագ կերպով տանել, թռցնել.* конь ми́гомъ перемчáлъ меня́ чéрезъ передову́ю непріятельскую стрáжу.

Пере|мывáніе *չ.* 1, *կրկին, աւելի լաւ լուանալը.* 2, *շատ բաներ, բոլորը լուանալը.* **-мывáть**, -мы́ть *ն.* 1, *կրկին, աւելի լաւ լուանալ.* 2, *շատ բան, բոլորը լուանալ.* **-ся** *անդր.* 1, *նորից լուացուիլ.* 2, *լուացուիլ պրծնել.* 3, *իր ճերմակեղէնը լուանալ պրծնել*։

Пере|мыкáніе *չ.* *նորից սանտրելը (կտաւը).* **-мыкáніе** *չ.* 1, *[պատնէշ, պատուար] քաշելը, կապելը.* 2, *համարով կապելը, միացնելը.* **-мыкáть** *ա.* Перемы́кивать; **-мыкáть**, -мкну́ть *ն.* 1, *[պատուար, պատնէշ] քաշել, (ջուրը) կապել.* 2, *ճարտրպ. համարով կապել, միացնել.* **-мы́киваніе** *չ.* *ա.* *սանրէ բոլը.* **-мы́кивать**, -мы́кать *ն.* 1, *նորից սանտրել (կտաւը).* 2, *բոլոր[կտաւ]ը սանտրել, պատրաստել.* 3, *տանել, կրել (վիշտ, դժբախտութիւն), դիմանալ*։

Перемы́|ливать, -лить (-лю -лятъ) *ն.* 1, *նորից. կրկին սապնել, օճառել.* 2, *կարգով բոլորն էլ սապնել, օճառել*։ [редýмать.
Перемы́слить (-слю -лятъ) *ա.* Пе-
Перемыти́ть *ն.* *գէ՛շ.* *սկսել լուծել, փորհարութիւնից ազատել.* больнóго перемыти́ло; **-ся** *չ.* *մաքր. փտտուրը տալ, թափել*։

Пере|мы́тіе *չ.* *նորից լուանալը.* **-мы́ть** (-мóю -ютъ; -мóй), **ся** *ա.* Перемывáть, ся.

Перемычáть *ն.* кого́ *մէկից աւելի բարձր աղաղակել, ճչել, գոռալ*։

Перемы́чка *է.* 1, *ա.* Перемы́каніе *և* -мыкáніе; 2, *խտտորնակի պատնէշ. պատուար (գետի մէջ).* 3, *ճարտրպ. կամար, կապ.* окóнная п.

Перемѣ|ля́ть, -ли́ть (-лю́ -лятъ) *ն.* 1, *կարգով բոլորն էլ կաւճով նշանել, նշանակել.* 2, *խիստ կաւճել, խիստ շատ կաւիճ քսել.* **-ся** *անդր.* *բոլորովին կաւճոտուիլ, կաւճի մէջ կորչիլ, թաղուիլ*։

Пере|мѣ́на *է.* 1, *փոխելը. փոխում, փոփոխութիւն.* п. квартиры, жи́зни, декорáцій: мѣ́сто для п—ы лошадéй *ձիերը փոխելու իջևան.* 2, *փոխնորդ.* имѣ́ть нѣ́сколько п—нъ плáтья *մի քանի ձեռք շոր ունենալ.* 3, *ղպրոցկ. դասամիջոց.* большáя п.; **-мѣнéніе** *չ.* *փոխելը.* **-мѣ́нивать, ся, -мѣни́ть** (-ню́ -нятъ), **ся** *ա.* Перемѣня́ть, ся; **-мѣ́нность** *է.* *փոփոխականութիւն, փոփոխելիութիւն.* п. погóды *խառնակութիւն եղանակի.* п. мóды; **-мѣ́нный** *ած.* 1, *փոխելի, փոխուող, փոխելու.* п—ыя плáтья *փոխնորդներ.* п—ыя лóшади *իջևաններում հերթով փոխուող ձիեր.* 2, *ա.* Перемѣ́нчивый; **-мѣ́нчивость** *է.* *փոփոխականութիւն, անհաստատութիւն.* **-мѣ́нчивый** *ած.* *փոփոխական, փոփոխուող, անհաստատ.* счáстіе на войнѣ́ п—во; **-мѣня́емость** *է.* *փոփոխելիութիւն.* **-мѣня́ть**, -мѣ́нивать, -мѣни́ть *ն.* *փոխել.* п. бѣльё, плáтье; п. óбразъ жи́зни; п. намѣ́реніе, мнѣ́ніе, рели́гію; п. лошадéй; п. кварти́ру; **-ся** 1, *անդր.* *փոխուիլ.* погóда скóро перемѣ́нится; счáстіе перемѣни́лось; онъ совсѣ́мъ перемѣни́лся; 2, *փ-խդ.* чѣмъ *մի և է բաներ իրար հետ փոխել.* мы перемѣни́лись кóльцами.

Пере|мѣ́риваніе *չ.* *նորից չափելը.* **-мѣ́ривать**, -мѣря́ть, -мѣ́рять, **-мѣ́рить** (-рю -рятъ) *ն.* 1, *նորից. կրկին չափել.* 2, *բոլորը չափել.* **-ся** *փ-խդ.* *միմեանց հետ իրենց ոյժերը չափել.* **-мѣ́рка** *է.* *նորից չափելը, չափում.* **-мѣря́ніе** *ա.* Перемѣ́риваніе; **-мѣ-**

рять (*ապռն.* -ряю -ютъ), **ся**, **-мѣрять** (*նորկյ*՝ -ряю -ютъ), **ся** *տ.* Перемѣривать, ся.

Перемѣсить (-шу́ -мѣсятъ; -си́) *ն.* **1**, *նորից հունցել.* **2**, *լաւ, երկար հունցել.* **3**, *շատ [ալիւր] շաղախել, զանգել, թրել։*

Перемѣстить (-щу́ -стя́тъ; -сти́), **ся** *տ.* Перемѣща́ть, ся.

Пере|мѣска *է. տ.* Перемѣсъ 1, 2, 3; **-мѣсъ** *ա.* **1**, *նորից հունցելը.* **2**, *լաւ, երկար հունցելը.* **3**, *շատ [ալիւր] շաղախելը, զանգելը, թրելը.* **4**, *խմորի հետ խառնած ալիւր.* **-(пе́ре)мѣсь** *է. անկարգ խառնուրդ, խառնափնթո-րութիւն։*

Перемѣ|тить (-чу -тятъ), **-ча́ть** *ն.* **1**, *նորից, ուրիշ լաւ նշաններ դնել, յօրինել (ձեռ-մակերէնի վերայ).* **2**, *կարգով շատ բաների, կտորների վերայ նշաններ դնել, յօրինել։*

Пере|мѣша́ніе *չ. խառնելը.* **-мѣша́ть, ся** *տ.* Перемѣшивать, ся II; **-мѣшиваніе** *չ. տ.* Перемѣша́ніе *և* Перемѣсъ; **-мѣшивать** *ն.* **I.** *տ.* Перемѣси́ть; **II.** (-ша́ть) 1, *խառնել.* п. гли́ну съ пескóмъ; 2, *խառնաշփոթել, խառնափնթորել.* онъ перемѣша́лъ всѣ мои́ бума́ги, такъ что я не могу́ найти́ то, что мнѣ ну́жно; 3, *խառնել.* п. дрова́ въ печи́; **-ся** *ձայ. խառնաշփոթուիլ, խառնափնթորուիլ.* всѣ вéщи перемѣша́лись во врéмя пожа́ра.

Перемѣ|ща́ть, -сти́ть *ն. տեղափոխել.* п. кни́ги въ библіотéкѣ; п. солда́тъ на другі́я кварти́ры; п. чинóвника въ другóе вѣ́домство; **-ся** *ձայ. տեղափոխուիլ.* **-ще́ніе** *չ. տեղափոխում, -խելը։*

Перемяг|ча́ть, -чи́ть (-чу́ -ча́тъ) *ն. սաստիկ փափկացնել, կակղացնել։*

Перемя|ка́ть, -кнуть *չ. սաստիկ փափ-կանալ, կակղանալ, կակղիլ.* **-клый** *բյ. ած. խիստ փափկացած, կակղացած, կակղած.* **-кнуть** *տ.* Перемяка́ть.

Пере|мя́тіе *տ.* Перемина́ніе; **-мя́ть** (-мну́ -мну́тъ; -мни́), **ся** Перемина́ть, ся.

Перена|бива́ть, -би́ть (-бью́ -ю́тъ; -бе́й) *ն. ամուր զարկել (տակառի շրջանակը). սաստիկ լցնել (ներքնակը, ՚գօշակը՚)։*

Перенавѣ́сить (-шу -сятъ) *ն. այլ կերպ. նորից կախել (դուռը)։*

Перенажива́ть (-влю́ -ва́тъ; -ви́) *ն. կարիքի ծայրին նոր խայծ* (нажи́ва 2) *դնել։*

Перенавва́ть (-зову́ -ву́тъ; -зови́) *ն. վերակոչել, ուրիշ, նոր անուն տալ, դնել։*

Перенавна|ча́ть, -чить (-чу -чатъ) *ն. ուրիշ տեղ, ուրիշ պաշտօն տալ։*

Перенака|за́ть (-жу́ -ка́жутъ; -жи́), **-зывать** *ն. նորից, կրկին պատժել։*

Перенамѣ|тить (-чу -тятъ), **-ча́ть** *ն. նորից նշաններ դնել, նշանակել։*

Пере|на́шиваніе *չ. տ. տարբե բայը.* **-на́шивать**, -носи́ть *ն.* **1**, *տեղափոխել.* **2**, *հերթով կրել, հագնել (շորեղէնը).* **3**, *կարգով, մէկը միւսից յետոյ մաշել (բոլոր շորերը).* **4**, ребёнка *մանկանը արգանդում սովորական ժամանակից երկար կրել.* **-несе́ніе** *չ.* **1**, *մի տեղից միւս տեղ տանելը, տեղափոխելը. տեղա-փոխութիւն.* п. дѣ́ла изъ одного́ суда́ въ друго́й; п. моще́й; **2**, *տանելը, կրելը.* **-нести́, -нéсть** (-су́ -су́тъ; *անց.* -нёсъ -сла́, ó; -си́) *տ.* Переноси́ть.

Пере|низа́ніе *չ. նորից շարելը, յեռու-լը.* **-низа́ть** (-жу́ -ни́жутъ; -жи́) *տ.* Перени́зывать; **-ни́зка** *է.* **-ни́зываніе** *չ. տ.* Перениза́ніе; **-ни́зывать**, -низа́ть *ն.* **1**, *նորից, այլ կերպ շարել, յեռուլ.* **2**, *բոլորն էլ շարել, յեռուլ.* **3**, *խիստ շատ, ուելորդ շա-րել, յեռուլ։*

Пере|нима́ніе *չ.* **1**, *բռնելը (օր. գողին).* **2**, *վերցնելը, սովորելը.* **-нима́ть**, -ня́ть *ն.* **1**, *բռնել, կալնուլ.* п. бѣглецо́въ; п. доро́гу *ճանապարհը կտրել.* п. рѣку плоти́ною *գետը պատնէշով կապել.* п. письмо́ на по́чтѣ *պօստում նամակը բռնել, գրաւել.* **2**, что у кого́ *մէկից մի բան վերցնել, սովորել, ընդօ-րինակել.* обы́чаи, переня́тые одни́мъ наро́домъ у друго́го.

Перено|вля́ть (-влю́ -вя́тъ; -ви́) *տ.* Переновля́ть; **-вле́ніе** *չ. վերանորոգում.* **-вля́ть**, -ви́ть *ն. վերանորոգել, վերաշինել։*

Перенуме|ровать (-ру́ю -ютъ), **-ро́вывать** *ն. կարգով թուագրել, համարագրել, համարներ նշանակել (թղթերին, գրքի երես-ներին)։*

Пере|носи́мый *բյ. ած.* **1**, *փոխադրելի.* **2**, *տանելի.* **-носи́ть** (-шу́ -но́сятъ; -си́) *ն.* **I.** *տ.* Перена́шивать; **II.** (-нести́, -нéсть) 1, *տանել, տեղափոխել.* п. мéбель изъ одно́й ко́мнаты въ другу́ю; п. дѣ́ло изъ ни́жняго суда́ въ вы́сшій; онъ лю́битъ п. вѣ́сти *նա սիրում է լուրերը տարփողել, տարածել.* вѣ́теръ перено́ситъ облака́; п. сло́во изъ одно́й строки́ въ другу́ю *բառը մի տողից միւսն անցկացնել, տեղափոխել.* 2, *տանել, կրել, համբերել, դիմանալ.* терпѣли́во п. свои́ страда́нія, своё несча́стіе; п. го́лодъ и хо́лодъ; п. оби́ду; онъ не мо́жетъ п. насмѣ́шекъ; **-носи́ться**, -нести́сь *ձայ. տեղափոխուիլ.* **մտքով վերանալ, սլանալ.* изъ чужби́ны я ча́сто переношу́сь мы́сленно въ моё отéчество; мои́ сосѣ́ди перено́сятся на другу́ю кварти́ру.

Перено́сица *է. քթարմատ, քթի վերին մասը, արմատը։*

Пере|но́ска *է. տանելը, տեղափոխելը, տեղափոխում, փոխադրութիւն.* **-но́сно** *մ. փո-խաբերաբար, այլաբանօրէն.* **-но́сный** *ած.* **1**, *փոխադրելի, տեղափոխելի.* п—ая печь; **2**, *փոխաբերական, այլաբանական.* п. смыслъ; въ п—омъ смы́слѣ; **-но́счикъ** *ա.* **1**, *տանող, կրող, բեռնակիր.* **2**, *տանող-բե-րող, նորութիւններ պատմող.* **-но́съ** *ա.* **1**, *տ.* Перено́ска; **2**, *տարածելը, տարփողում.* **3**, *տեղափոխութիւն, տողադարձութիւն.* **4**, перено́сы *յ. ընծայներ, բամբասանքներ։*

Перено́сье *չ. տ.* Перено́сица.

Перено|чева́ніе *չ. գիշերելը.* **-чева́ть** (-чу́ю -ютъ) *տ.* Переночёвывать; **-чёвка** *է.* **-чёвываніе** *չ. գիշերում, գի-շերելը.* **-чёвывать**, -чева́ть *չ. գիշերել։*

Пере|но́ю *տ.* Перены́ть; **-нумеро-ва́ть** *տ.* Перенумерова́ть; **-ны́ть** (-но́ю -ютъ; -но́й) *չ. մաշուիլ (ցաւից, դարդից).* перены́ло всё сéрдце моё *ցաւից, դարդից սիրտս հալումաշ եղաւ։*

Перенѣмѣть չ. կարգով համր դառնալ, պապանձուիլ։

Перенью|ханіе չ. կարգով շատ բան հոտոտելը. **-хать** տ. Перенюхивать; **-хиваніе** տ. Перенюханіе; **-хивать**, -хать ն. կարգով շատ բան կամ բոլորը հոտոտել. **-ся** փ-խ-տ. միմեանց հոտոտել, միմեանցից հոտ քաշել։

Перенянчить (-чу -чатъ) ն. կարգով մի քանիսին կամ շատերին պահել, խնամել, մեծացնել։

Пере|нятіе չ. **1**, բռնելը, կալնուլը (օր. գողին). **2**, սովորելը, վերցնելը, ընդօրինակելը. **-нять** (-йму -мутъ; անց. перенялъ -ла, о; հրմ. -йми) տ. Перенимать.

Переобра|зовывать, -зователь տ. Преобразовывать, -зователь.

Переобро|ченіе, -чиваніе չ. նոր հարկ, նոր տուրք նշանակելը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. кого մէկի (օր. գիւղացիների) վերայ նոր հարկ, նոր տուրք դնել. п. землю հողի վերայ նոր հարկ, նոր տուրք դնել. **-чка** է. տ. Переоброченіе.

Пере|обуваніе չ. ուրիշ կօշիկներ, ուրիշ ոտնամաններ հագցնելը. **-обувать, -обуть** ն. кого մէկին ուրիշ կօշիկներ, ուրիշ ոտնամաններ հագցնել. **-ся** -ներգ. ուրիշ կօշիկներ, ուրիշ ոտնամաններ հագնել։ [անել։

Переобѣщать ն. նոր, ուրիշ խոստում

Перео|дѣваніе չ. ուրիշ շոր հագցնելը. **-дѣвать, -дѣть** (-дѣну -нутъ; -дѣнь) ն. ուրիշ շոր հագցնել. её переодѣли въ мужское платье; **-ся** -ներգ. ուրիշ շոր հագնել։

Пере|ораніе չ. կրկին վարելը, հերկելը. **-орать I.** (-орю -орутъ; -ори) ն. 1, կրկին վարել, հերկել. 2, բոլորը վարել, հերկել. **II.** (-ору -рутъ; -ори) ն. ուժեղ բարձր գոռալ, ուժեղ բարձր 'բղաւել', 'գոռալ'։

Переосвидѣтельствовать (-вую -ютъ) ն. վերստին քննել, զննել, հաստատել։

Перео|сенять (-ню -нятъ), **-нять** չ. աշնանացնել, աշունն անցկացնել։

Переострить (-рю -рятъ) **I**, ն. նորից սրել. խիստ սրել. **2**, չ. շատ սրախօսութիւններ անել. ուրիշ, այլ սրախօսութիւն անել։

Переохать ն. **I**, что մի բանից հառաչելով ազատուիլ. **2**, кого մէկին հառաչանքով, հառաչելով, հառաչելում գերազանցել։

Переоцѣ|нивать ն. նորից, վերստին գնահատել. **-нка** է. վերստին, կրկին գնահատում։

Пере|паданіе չ. մեծ քանակութեամբ ընկնելը, գլորուիլը. **-паданіе** չ. **I**, երբեմն գալը, թափուիլը. **2**, անցնելը. **-падать** չ. կարգով, միմեանց յետեւից ընկնել, գլորուիլ. **-падать**, -падывать, -пасть չ. **I**, ժամանակ առ ժամանակ, երբեմն գալ, թափուիլ. перепадаютъ дожди; перепадаетъ снѣгъ; **2**, (ժամանակի մասին) անցնել, անցկենալ. **3**, ռմկ. մաս ընկնել, շահ, օգուտ ունենալ. на этомъ мѣстѣ ему много перепадаетъ այդ տեղը նորան լաւ օգուտ, լաւ արդիւնք է տալիս. **-паду** տ. Перепасть; **-падъ** -. թափում (օր. ջրի). **-падываніе, -падывать** տ. Перепаданіе, -дать.

Пере|паиваніе չ. **I.** նորից զօդելը, կպցնելը. **II.** խիստ շատ խմեցնելը, ջրելը. **-паивать** ն. **I.** (-паять) 1, նորից զօդել, կպցնել. 2, շատ բան, բոլորը զօդել, կպցնել. **II.** (-поить) խիստ շատ խմեցնել, ջրել. **-пайка** է. կրկին զօդում, կպցնում։

Перепакостить (-кощу -стятъ; -сти) ն. շատ բան կամ բոլորը փչացնել, աղտոտել, կեղտոտել, ապականել։

Пере|палзываніе չ. սողալով անցնելը. **-палзывать**, -ползти, -ползть չ. սողալով անցնել. п. съ мѣста на мѣсто.

Перепа|ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. **I**, կարգով, մեծ քանակութեամբ այրել, աշորել, խանձել. **2**, աղաւել (վառօդը). **-ся** փ-խ-տ. միմեանց ռմբակոծել, գնդակակոծել. **-лка** է. **1**, թնդանօթաձգութիւն. հրացանաձգութիւն. **2**, վէճ, կռիւ։

Пере|палывать, -полоть ն. **I**, նորից քաղհանել, քաղհան տալ. **2**, բոլորը քաղհանել։

Перепа|реніе, -риваніе չ. տ. սաստիկ բալը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. **I**, երկար գոլորշու մէջ պահել. երկար եփել. п. чай; **2**, կարգով բոլորին էլ լողացնել (բաղանիքում). **3**, գոլորշու, բղի միջոցաւ շատ բան մաքրել, սրբել։

Пере|пархиваніе չ. ճախրելով միւս կողմ թռչելը, անցնելը. **-пархивать**, -порхать, -порхнуть չ. ճախրելով միւս կողմ թռչել, անցնել. *п. съ предмета на предметъ մի առարկայից, մի հարցից միւսին անցնել։

Перепарши|вить (-влю -вятъ) ն. կարգով բոլորին էլ քոսոտել, քոս դցել. **-вѣть** չ. կարգով քոսոտուիլ, քոս ընկնել։

Пере|парываніе չ. նորից քակելը, քանդելը, լուծելը (կարը). **-парывать**, -пороть ն. **I**, նորից քակել, քանդել, լուծել (կարը). **2**, բոլորը քանդել, լուծել. **3**, կարգով շատերին մտրակել, խարազանել, ծեծել։

Перепасть (-паду -дутъ; անց. -палъ -ла, о; հրմ. -пади) տ. Перепадать.

Перепау|живать, -зить (-жу -зятъ) ն. [նաւի բեռը] փոխադրել։

Пере|паханіе չ. կրկին վարելը, հերկելը. **-пахать** (-шу -пашутъ; -ши) տ. Перепахивать I; **-пахиваніе** տ. Перепаханіе; **-пахивать** ն. **I**, (-пахать) կրկին վարել, կրկին հերկել. **2**, (-пахать) շատ, բոլորը վարել, հերկել. п. дорогу ճանապարհի վերայով խրամատակի ակօս քաշել. **3**, (-пахнуть) ծալել, վեր քաշել, քշտել (փեշերը). այլ կերպ ծալել, վեր քաշել, քշտել։

Перепа|чканіе չ. կեղտոտելը, աղտոտելը. **-чкать, -чкивать** ն. կեղտոտել, աղտոտել. **-ся** -ներգ. աղտոտուիլ, կեղտոտուիլ։

Перепа|шка է. կրկին վարում, հերկում. **-шу** տ. Перепахать.

Пере|паяніе չ. նորից, կրկին կպցնելը, զօդելը. **-паять** տ. Перепаивать I.

Пере|пеканіе չ. խիստ երկար թխելը, չորացնելը. **-пекать**, -печь ն. **I**, խիստ երկար թխել, չորացնել. **2**, շատ, մեծ քանակութեամբ թխել. **-пеку** տ. Перепечь.

Перепе|леніе չ. **I**, նորից բարուրելը, խանձարուրելը. **2**, շատերին բարուրելը, խանձարուրելը. **-ленать** տ. Перепелёнывать; **-лёнываніе** տ. Перепеленаніе; **-лёнывать**, -ленать ն. **I**, [մանկանը] նորից բա-

լուլել, խանձարրել. 2, կարգով շատ մանուկներ բուլուլել, խանձարրել։

Перепелёсый ած. խայտաբղէտ, ՝ճապղտուրիկ՝, ՝չալպուրիկ՝։

Пере|пели́ный ած. լորի. п. крикъ; **-пёлка** ի. մարի լոր կամ լորամարգի. **-пёлочный** ած. լորի, լորա—. **-(пе́ре)пелъ** ա. կնդ. Coturnix dactylisonans, լոր կամ լորամարգի. п. вава́каетъ լորը վրվռում է, կանչում է. **-пеля́тникъ** ա. 1, լորի որսորդ կամ լորի սիրահար. 2, կնդ. Astur nisus, ճուռակ (չահէն). **-пеля́чій**, ья, ье տ. Перепели́ный.

Перепеня́ть չ. кому́ за что մէկին մի բանի համար շատ յանդիմանել։

Перепестри́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, կարգով բոլորն էլ զարդարել, պաճուճել. 2, խիստ խայտաբղէտ դարձնել։

Перепеча́|таніе չ. նորից, կրկին տպելը. արտատպելը. п. кни́ги գրքի երկրորդ տպագրութիւն. **-тать** տ. Перепеча́тывать; **-тка** ի. արտատպում. երկրորդ, կրկին տպագրութիւն. **-тываніе** տ. Перепеча́таніе; **-тывать**, -тать ն. 1, նորից, կրկին անգամ տպել. 2, արտատպել։

Пере|печéніе չ. նորից թխելը. խիստ երկար թխելը, չորացնելը. **-пéчь** (-пеку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -пёкъ -кла́, о́; հրմ. -пеки́) տ. Перепека́ть.

Пере|пива́ніе չ. խիստ, չափազանց շատ խմելը. **-пива́ть**, -пить 1, չ. խիստ շատ, չափից դուրս խմել, ՝արբենալ՝. 2, ն. աւելի շատ խմել քան ուրիշը, խմելու մէջ յաղթել, գերազանցել. всѣ мно́го пи́ли, но онъ всѣхъ перепи́лъ.

Пере|пилéніе, -пи́ливаніе չ. սղոցելը, սղոցելով մաս-մաս անելը. **-пи́ливать, -пили́ть** (-лю́ -лятъ) ն. սղոցել, սղոցելով մաս-մաս անել. **-пи́лка** ի. սղոցում, սղոցելով մաս-մաս անելը։

Пере|писа́ніе չ. արտագրելը, -գրում. ընդօրինակելը, -կում. **-писа́ть** (-шу́ -пи́шутъ; -пиши́), **ся** տ. Перепи́сывать, ся; **-пи́ска** ի. 1, արտագրում, արտագրելը, ընդօրինակում, -կելը. п. набѣло́ մաքուր արտագրելը. п. со́бственности սեփականութեան ուրիշի անուանը գրելը, ուրիշի անուանը փոխադրելը. 2, գրագրութիւն, թղթակցութիւն. вести́ п—у съ кѣмъ մէկի հետ թղթակցութիւն ունենալ. **-писно́й** ած. նշանակած, ցուցակագրած. п—ая кни́га ապրանքների ցուցակ. **-пи́счикъ** ա. 1, արտագրող, ընդօրինակող, գաղափարող. 2, ցուցակագրող. **-пи́счица** ի. արտագրող, ընդօրինակող, գաղափարող կին. **-пи́сываніе** չ. տ. Перепи́ска 1; **-пи́сывать**, -писа́ть ն. 1, նորից, վերստին գրել. вы ду́рно написа́ли э́то письмо́, его́ на́до п—са́ть; 2, արտագրել. ընդօրինակել, գաղափարել. п. набѣло́ մաքուր արտագրել. сно́ва п.; п. но́ты; п. сло́во въ сло́во բառացի ընդօրինակել. перепиши́те скорѣ́е э́ту бума́гу; 3, ցուցակագրել. п. наро́дъ ժողովրդագրել, ժողովրդին աշխարհագիր անել. п. иму́щество կայքը ցուցակագրել. 4, փոխադրել, ուրիշի վրայ, անուանը գրել. онъ перепиcа́лъ своё имѣ́ніе на и́мя жены́; 5, վերանկարել. живопи́сецъ перепиcа́лъ лицо́ на моёмъ портрéтѣ; **-ся** անդր. և փոխդ. թղթակցել, թղթակցութիւն, գրագրութիւն ունենալ. п. съ учёными; друзья́ перепи́сываются; -(пе́ре)**пись** ի. ցուցակագրում, ցուցակագրութիւն. наро́дная п. ժողովրդագրութիւն, ժողովրդահամար, ազգահամար, աշխարհագիր։

Перепи́ть (-пью́ -ю́тъ; անց. пе́репилъ -ла́, о; հրմ. -пе́й) տ. Перепива́ть.

Пере|пиха́ніе չ. մեծ քանակութեամբ ներս կոխելը. **-пиха́ть** ն. բոլորն էլ միմեանց յետևից ներս կոխել, ներս խոթել. **-пи́хиваніе** չ. դէն խոթելը, հրնդելով, բոթելով հեռացնելը. **-пи́хивать, -пихну́ть** ն. 1, դէն խոթել, հրնդելով, բոթելով հեռացնել. 2, ստորին խոթել, հրնդել, բոթել, հեռացնել։

Перепла́|вить (-влю -вятъ; -вь) տ. Перепла́вливать; **-вка** ի. **-вленіе, -вливаніе** չ. նորից, կրկին հալելը. **-вливать, -вля́ть**, -вить ն. 1, նորից, կրկին հալել. 2, բոլորը հալել. 3, [գետով փայտ] քշել։

Перепла́кать (-пла́чу -чутъ; -а́чь) ն. լալով գերազանցել. п. всѣхъ բոլորից էլ շատ, աւել լաց լինել։

Перепласта́ть ն. բոլոր[ձկներ]ին էլ ճեղքել, ճղել, ճղատել, բոլոր[ձկներ]ի փորն էլ բացել։

Перепла́|та ի. աւելորդ վճարում, աւելորդ վճար. **-ти́ть** (-чу́ -тятъ; -ти́) տ. Перепла́чивать; **-чиваніе** չ. աւելի վճարելը. **-чивать**, -ти́ть ն. 1, աւել, աւելորդ վճարել, հատուցանել. 2, կամաց-կամաց, զանազան ժամանակ վճարել, հատուցանել։

Пере|плёвывать, -плю́нуть 1, ն. թքել, թքոտել, թքով ծածկել. 2, չ. черезъ что մի բանի վերայից, վերայով թքել։

Переплесну́ть 1, չ. միւս կողմը խփել, միւս կողմն անցնել (ալիքների մասին). 2, ն. դուրս ածել, դուրս թափել, դէն ածել։

Пере|плести́, -плéсть (-плету́ -ту́тъ; անց. -плёлъ -ла́, о́; հրմ. -плети́), **-плести́сь, -плéсться** տ. Переплета́ть, ся; **-плета́ніе** չ. 1, հիւսելը. 2, կազմելը (գրքեր). **-плета́ть**, -плести́, -плéсть ն. 1, նորից հիւսել (լուծուածքը, քանդուածքը). п. ко́су; 2, ներհիւսել, հետը հիւսել. п. ко́су лéнтами հիւսի արանքում ժապաւէններ դնել. 3,* խառնել, խճճել. 4, կազմել (գրքեր). **-ся** անդր. 1, խըճճուիլ. 2, զօդվել, հազիւ հազ քարշ գալ. **-плетéніе** տ. Переплета́ніе; **-плётный** ած. գրքեր կազմելու. п—ое ремесло́ կազմարարութիւն. переплётная, ой ի. կազմարան. **-плётчикъ** ա. կազմարար. **-плётчица** ի. կազմարարուհի. **-плётчичій**, ья, ье ած. կազմարարի, -րարական. **-плётъ** ա. 1, տ. Переплета́ніе; 2, կազմ (գրքի). 3, հիւսուածք, հիւսած բան. п. для сту́льевъ աթոռների հիւսուածք նստարանների. око́нные п—ы պատուհանի շրջանակներ (որոնց մէջ դնում են պատուհանի ապակիները)։

Переплутова́ть (-ту́ю -ютъ) ն. որիկայութեամբ գերազանցել, գերազանց հանդիսանալ։

Пере|плыва́ніе չ. լողալով կամ նաւով անցնելը. **-плыва́ть**, -плы́ть ն. լողալով կամ նաւելով անցնել. **-плыву́** տ. Переплы́ть;

-плы́тіе տ. Переплыва́ніе; **-плы́ть** (-плыву́ -ву́тъ; -ви́) տ. Переплыва́ть.

Переплю́нуть տ. Переплёвывать.

Перепляса́ть (-шу́ -пля́шутъ; -ши́) 1, չ. со всѣми կարգով բոլորի հետ էլ պարել, կաքաւել. 2, չ. խիստ երկար պարել, կաքաւել. 3, ն. մէկնոյն պարը կրկնել, երկրորդ անգամ պարել. 4, ն. պարելով, պարի մէջ գերազանցել, ուրիշից աւելի երկար պարել, կաքաւել։

Пере|поéніе չ. խիստ շատ խմեցնելը. **-по́й** ա. 1, տ. Перепоéніе; 2, խիստ շատ, սաստիկ խմելը, հարբեցողութիւն. **-пои́ть** (-пою́ -я́тъ) տ. Перепаивать II.

Перепо|ла́скиваніе չ. ողողելը (ճերմակեղէնը). **-ла́скивать**, -лоска́ть ն. 1, մաքուր ջրով ողողել (ճերմակեղէնը). 2, նորից, կրկին ողողել (բերանը)։

Перепол|за́ть, -зти́, -зть (-зу́ -зу́тъ; անց. -зъ -зла́, о́; հրմ. -зи́) տ. Перепа́лзывать.

Перепол|не́ніе չ. խիստ, սաստիկ լցնելը. **-нить** (-ню -нятъ), **-ня́ть** ն. խիստ շատ ածել, բոլորովին լցնել. п. желу́докъ ստամոքսը ծանրացնել, խիստ շատ ուտել. **-ся** —նդր. բոլորովին լցուել, առլցուել. за́ла перепо́лнилась посѣти́телями; у меня́ се́рдце перепо́лнено печа́лью, ра́достью.

Переполо|ска́ніе տ. Переполаскиваніе; **-ска́ть** (-щу́ -ло́щутъ; -щи́) տ. Переполаскивать.

Переполосова́ть (-су́ю -ютъ) ն. շերտ-շերտ կտրտել, ծուատել. շերտաւորել։

Переполо́ть (-лю́ -по́лютъ; -ли́) տ. Перепа́лывать.

Перепо|ло́хъ ա. յանկարծակի տագնապ, սարսափ, շփոթ, շփոթութիւն, խառնակութիւն. **-лоше́ніе** չ. սարսափեցնելը, շփոթեցնելը, խռովեցնելը (շատերին). **-лоши́ть** (-лошу́ -лоша́тъ) ն. սարսափեցնել, շփոթեցնել, խռովեցնել (շատերին). **-ся** —նդր. խառնուել, շփոթուել, խռովիլ. **-ло́шный** —ծ. յուզուած, խռովուած, շփոթուած. **-лощу́** տ. Переполоска́ть.

Перепо́мнить (-ню -нятъ) ն. կարգով բոլորին էլ յիշել, մտաբերել։

Перепо́|нка է. թաղանթ, նուրբ թաղանթ (մարմնի կամ բոյսի), մաշկ. сѣтчатая глазная п. աչքի ցանցակերպ թաղանթը. барабанная п. թմբկաթաղանթ (ականջի). пла́вательная п. լողամաշկ (թռչունի). **-ночка** է. նւզ. փոքրիկ թաղանթ, մաշկ. **-ночный** —ծ. թաղանթի, մաշկի. **-нчатокрылый** —ծ. կնդ. թաղանթաթեւ. п—ыя насѣко́мыя, Hymenoptera, թաղանթաթեւներ. **-нчатый** —ծ. 1, թաղանթաշատ. 2, թաղանթակերպ, թաղանթաձեւ։

Перепоро́ть (-рю́ -по́рютъ; -пори́) տ. Перепа́рывать.

Перепоро́чить (-чу -чатъ) ն. կարգով բոլորին էլ դատափետել։

Перепороши́ть (-шу́ -ша́ть) ն. կարգով բոլորին էլ փոշոտել։

Перепо́ртить (-чу -тятъ) ն. փչացնել, եղծանել. բոլորովին փչացնել, եղծանել. **-ся** —նդր. բոլորովին փչանալ, եղծանիլ։

Перепору|ча́ть, -чи́ть (-чу́ -чатъ) ն. кому́ что որ և է պատուէր, յանձնարարութիւն ուրիշին յանձնել, տալ։

Пере|порха́ть, -порхну́ть տ. Перепа́рхивать; **-порю́** տ. Перепоро́ть.

Пере|пости́ться (-щу́сь -стя́тся; -сти́сь) չ. խիստ երկար պահել, պաս պահել։

Перепотроши́ть (-шу́ -ша́тъ) ն. բոլոր կենդանիների փորոտիքն էլ հանել, մաքրել։

Перепо́тчо(и)вать (-чую -ютъ) ն. կարգով բոլորին էլ հիւրասիրել, մեծարել։

Перепотѣ́ть չ. կարգով, միմեանց յետեւից քրտնիլ, քրտինքը կոխել։

Перепо́ш|лить (-лю -лятъ), **-ля́ть** ն. սաստիկ փչացնել, համից-հոտից զրկել։

Перепою́ տ. Перепои́ть и Перепѣ́ть.

Перепоя́|саніе չ. նորից գօտի կապելը, գօտով կապելը. **-сать** (-шу -шутъ; -шь). **ся** տ. Перепоя́сывать, ся; **-сыва́ніе** տ. Перепоя́саніе; **-сывать**, -сать ն. 1, նորից գօտի կապել, գօտով կապել. 2, այլ կերպ, աւելի լաւ կապել (գօտով). **-ся** —նդր. նորից գօտի կապել, նորից գօտեւորուել։

Пере|пра́ва է. 1, անցնելը, անցում (ջրից). п. че́резъ рѣку́, че́резъ мо́ре; п. че́резъ бродъ գետի հունից անցնելը. 2, անցնելու տեղ, անցարան. 3, թմբկահարութիւն անցնելու ժամանակ. 4, ծուզ. թմբկահարութիւն, որով թնդանօթաձիգները նշան ձայն կողմն են անցնում. **-пра́вить** (-влю -вять; -вь), **ся** տ. Переправля́ть, ся; **-пра́вка** է. **-пра́вленіе** չ. ուղղելը, զրտելը. կարկատելը, վերանորոգելը. **-правле́ніе** չ. անցկացնելը, անցում. **-правля́ть**, -пра́вить ն. 1, անցկացնել, անդափոխել (գետից). п. во́йска че́резъ рѣку́; п. пѣхо́ту на паро́махъ; 2, ուղղել, շինել, զրտել. п. пла́тье; п. домъ տունը վերանորոգել. п. оши́бки въ письмѣ́. **-ся** —նդր. անցնել, անցկենալ. п. че́резъ рѣку́ на паро́мѣ; п. че́резъ о́зеро.

Перепра́здновать (-ную -ютъ) ն. пра́здники տօները անցկացնել, տօնել պրծնել։

Пере|пра́шивать, -проси́ть ն. խնդր- րել, խնդրելով, աղաչելով ստանալ։

Переприка|за́ть (-жу́ -ка́жутъ; -жи́), **-зывать** ն. առաջ հրամանը փոխել, այլ կերպ հրամայել, ուրիշ, այլ հրաման տալ։

Перепро́|бованіе չ. փորձելը, ճաշակելը (բոլորը). **-бовать** (-бую -ютъ) ն. փորձել, ճաշակել (բոլորը). п. всѣ ви́на; п. всѣ сре́дства.

Перепро|дава́ніе չ. վերավաճառելը. **-дава́ть** (-даю́ -ютъ; -дава́й), -да́ть ն. վերավաճառել, կրկին ծախել. **-да́вецъ**, вца ա. **-да́вица** է. վերավաճառող այր, կին. **-да́жа** է. վերավաճառում. **-да́жный** —ծ. 1, վերավաճառելի. 2, վերավաճառուած. **-да́ніе** տ. Перепродава́ніе; **-да́ть** (-да́мъ -да́шь -да́стъ; -дади́мъ -ди́те -ду́тъ; անց. -про́далъ -ла́, -про́дало; հրմ. -да́й) տ. Перепродава́ть.

Перепроизво́дство չ. գերարտադրութիւն, աւել արտադրելը։

Перепрока́зить (-жу -зятъ; -зь) չ. մի շարք գժութիւններ, յիմարութիւններ, խենթութիւններ անել։

Перепро|сти́ться (-щу́сь -стя́тся; -сти́сь), **-ща́ться** —նդր. со всѣми կարգով բոլորից էլ հրաժեշտ առնել, հրաժեշտ վերցնել։

Перепру́|да է. 1, կապելը, պատնէշ-

նելը (գետը). 2, պատնէշ, պատուար. **-дить** (-жу́ -дятъ; -ди́), **-жать** տ. Перепру́живать; **-же́ніе, -живаніе** չ. կապելը, կանգնեցնելը (գետը, ջուրը). **-живать**, -жа́ть, -дить ն. կապել, կանգնեցնել (գետը, ջուրը)։

Перепры|гиваніе չ. Թռչելով, ցատկելով միւս կողմն անցնելը. **-гивать**, -гнуть ն. Թռչելով, ցատկելով միւս կողմ անցնել. п. че́резъ ровъ; п. че́резъ стѣ́ну.

Перепры́|сканіе չ. կարգով բոլորը կամ շատ բան որոնելը. **-скать, ся** տ. Перепры́скивать, ся; **-скиваніе** տ. Перепры́сканіе; **-скивать**, -скать, **-снуть** ն. կարգով բոլորը կամ շատ բան որոնել. **-ся** անդր. փոխ. միմեանց որոնել։

Пере|прѣва́ніе չ. 1, խիստ երկար առպականւիլը, եփուիլը, քրքրուիլը. 2, քայքայուիլը, փշանալը (խոնաւութիւնից). **-прѣва́ть**, -прѣ́ть չ. 1, առաւրեկ տապակուիլ, շարանալ. խիստ երկար եփուիլ, քրքրուիլ, քայքայուիլ. 2, խոնաւութիւնից փշանալ, քայքայուիլ, հոտիլ. բորբոսնիլ. **-прѣ́лый** ած. -ծ. 1, խիստ, առաւրեկ տապակուած, շարացած. խիստ երկար եփուած, քրքրուած, քայքայուած. 2, խոնաւութիւնից փշացած, քայքայուած, հոտած, բորբոսնած. **-прѣ́ніе, -прѣ́ть** տ. Перепрѣва́ніе, -прѣва́ть.

Пере|пряга́ніе չ. նորից լծելը. **-пряга́ть**, -пря́чь ն. նորից լծել. այլ կերպ լծել. **-прягу́** տ. Перепря́чь; **-пря́жка** ի. նորից լծելը. լծած ձիերին փոխելը։

Перепря|ми́ть (-млю́ -мя́тъ; -ми́), **-мля́ть** ն. կարգով, բոլոր[ծռած, կորացրած բաներ]ն էլ դզել, ուղղել, գրատել։

Перепря́сть (-ду́ -ду́тъ; -ди́) ն. շատ կամ բոլորը մանել, (գր.) նիւԹել։

Перепря́тать (-я́чу -чутъ; -я́чь) ն. 1, ուրիշ տեղ պահել. Թաքցնել. 2, մէկը միւսից յետոյ պահել, պահստել, Թաքցնել. **-ся** անդր. 1, իրիկն Թաքնուիլ, պահուիլ. 2, միմեանց յետեւից Թաքնուիլ, պահուիլ. պահստուիլ։

Перепря́чь (-ягу́ -жёшь -гу́тъ; անց. -пря́гъ -гла́, о́; հրմ. -пряги́) տ. Перепряга́ть.

Перепу́|гивать, -га́ть ն. 1, վախեցնել (շատերին). 2. խրտնեցնել, մի տեղից միւս տեղ քշել (շատերին). **-гъ** ա. յանկարծական վախ, ահ, երկիւղ, սարսափ։

Перепу́д|реніе, -риваніе ն. 1, նորից շպարելը. 2, շատերին կամ շատ բան շպարելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. 1, նորից շպարել, փոշի քսել. 2, կարգով շատերին կամ բոլորին. բոլորը շպարել, փոշի քսել։

Перепужа́ть ռմկ. տ. Перепуга́ть.

Пере|пуска́ніе չ. տ. տարբե բայը. **-пуска́ть**, -пусти́ть ն. 1, բաց Թողնել, Թողնել, Թոյլ տալ որ անցնի (օր. կամրջից). 2, Թափել. հոսեցնել, Թողնել որ հոսի (մի ամանից միւսի մէջ). 3, շատ, չափից աւել հոսեցնել. Թողնել որ հոսի, Թափուի (ջուր, արիւն). **-пу́скъ** ա. տ. Перепуска́ніе: **-пусти́ть** (-щу́ -пу́стятъ; -сти́) տ. Перепуска́ть.

Перепу|стѣ́лый ած. -ծ. բոլորովին ամայացած, դատարկուած. **-стѣ́ть** չ. բոլորովին, բոլորն ամայանալ, դատարկուիլ.

Перепу́|таніе չ. խառնելը, խճճելը. **-тать, ся** տ. Перепу́тывать, ся.

Перепу́|тіе տ. Перепу́тье; **-тчикъ** ա. **-тчица** ի. 1, անցնելիս որ և է տեղ մնացող, իջեւանող այր, կին, անցորդական հիւր (այր, կին). 2, ճանապարհակեաց (живу́щій, -щая на перепу́тьи) այր, կին։

Перепу́|тываніе չ. խառնելը, խճճելը. **-тывать**, -тать ն. խառնել, խճճել, խառնափԹորել, կնճռել. **-ся** անդր. խառնուիլ, խըճճուիլ, խառնափԹորուիլ։

Перепу́тье չ. 1, խաչաձեւ ճանապարհի (այն տեղը, ուր ճանապարհները միմեանց կտրում են), ուղեկալ. 2, ճանապարհ, ճանապարհորդութիւն. зайти́ къ кому́, куда́ на п—ьи կամ п—ьѣ անցնելիս մէկին, մի տեղ այցելել, մէկի մօտ, մի տեղ մտնել։

Перепу|ща́ть ռմկ. **-ще́ніе** տ. Перепуска́ть, -ска́ніе.

Перепыля́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. շատ բան կամ բոլորովին, ամէն կողմից փոշոտել, Թաղտել։

Пере|пы́тывать, -пыта́ть ն. 1, նորից հարցափորձել. հարցափորձ անել. 2, նորից տանջել. **-пью** տ. Перепи́ть.

Пере|пѣва́ть. -пѣ́ть (-пою́ -ю́тъ; -по́й) ն. 1, նորից, կրկին երգել. 2, շատ [երգեր] երգել. 3. ուրիշից աւելի բարձր երգել, երգելում ուրիշին յաղԹել, գերազանցել. **-ся** անդր. հերԹով, միմեանցից յետոյ երգել (օր. եկեղեցում)։

Перепя́|леніе, -ливаніе չ. 1, նորից պրկելը (հէնքը շրջանակի վերայ). 2, խիստ պըրկելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. 1, նորից պրկել (հէնքը շրջանակի վերայ). 2, խիստ պրկել, գիլ քաշել։

Перепят|на́ніе չ. տ. տարբե բայը. **-на́ть, -нывать** ն. շատ բան բծաւորել, կեղտոտել, արատաւորել։

Перера|ба́(о́)тываніе չ. 1. նորից շինելը, նորից յօրինելը. 2, մշակելը, վերամշակելը. **-ба́(о́)тывать**, -бо́тать ն. 1, նորից շինել, նորից յօրինել. գործել. 2, մշակել. վերամշակել. на́до п. всё. что ху́до срабо́тано; желу́докъ перераба́тываетъ пи́щу ստամոքսը եփում է կերակուրը. 3, շատ բան անել. շատ բան շինել. мы мно́го перерабо́тали за э́то вре́мя: 4. խիստ շատ, խիստ երկար անել, աշխատել. **-бо́таніе** տ. Перераба́тываніе; **-бо́тать** տ. Перераба́тывать; **-бо́тка** ի. 1, կրկին շինում. յօրինում. 2, մշակում, վերամշակում։ [հարԹել, գրատել։

Перераввя́ть ն. կարգով ուղղել. դզել,

Перера́довать (-дую -ютъ) ն. կարգով բոլորին էլ ուրախացնել. խնդացնել։

Перерожда́ть տ. Перерожда́ть.

Перера́нить (-ню -нятъ) ն. կարգով շատերին կամ բոլորին վիրաւորել, վէրք տալ, վէրք հասցնել։

Перераспредѣ|ле́ніе չ. նորից, վերստին բաժանելը, բաշխելը. **-ля́ть** ն. նորից, վերստին բաժանել. բաշխել։

Пере|расте́ніе չ. աւելի աճելը, աւելի մեծանալը. **-растá́ть, -расти́** (-сту́ -сту́тъ; անց. -ро́съ -сла́, о́; հրմ. -расти́) ն. աւելի աճել, աւելի բարձրանալ, մեծանալ. հասակով

(*՝բոյով՝*) *մէկին գերազանցել*. она переросла свою мать.

Перерасхо́|довать (-дую -ютъ) *ն*. [*նշանակուած գումարից*] *աւելի ծախսել*. **-дъ** *ա*. *աւելի ծախս, ծախսած գումար*։

Перера́товать (-тую -ютъ) *չ*. со всѣми *կարգով բոլորի հետ կռուի բռնուել, մարտնչել*։

Пере|рва́ніе *չ*. *պատառելը*. **-рва́ть** (-рву́ -рву́тъ; -рви́), **ся** *տ*. Перерыва́ть, ся.

Перерде́ть *չ*. *խիստ կարմրել, սաստիկ հասնուլ, հասունանալ*։

Перереба́читься (-чусь -чатся) *չ*. *բոլորովին երեխայանալ, երեխայ, մանուկ դառնալ*։

Перереве́ть (-ву́ -ву́тъ; -ви́) *ն*. *աւելի բարձր աղաղակել*, '*բղաւել*', '*կռուել*', *մռնչել, բառաչել*։

Перержа́|ве́лый *ած*. *-ծ*. *բոլորովին ժանգոտուած*. **-ве́ть** *չ*. *բոլորովին ժանգոտուիլ, ժանգահար լինել*։

Перери|сова́ть (-сую -ютъ), **-со́вывать** *ն*. **1**, *նորից նկարել*. **2**, *մեծ քանակութեամբ նկարել*։ [*խուրիլ, լցանիլ*։

Перероби́ть *չ*. *կարգով, բոլորովին վա-*

Перероввня́ть *տ*. Переравня́ть.

Перерo|ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́), **ся** *տ*. Перерожда́ть, ся; **-дъ** *ա*. *այլասերում, վատասերում*. *վատասերուած հոգեհատիկ*. **-жда́ть**, -ди́ть *ն*. *վերածնել*. *վերստին կրթել, դաստիարակել*. **-ся** *ներ*. **1**, *վերածնուիլ, նորոգուիլ*. **2**, *ապա հունձ տալ*. **3**, *այլասերուիլ, վատասերուիլ*. **-жде́ніе** *չ*. **1**, *վերածնութիւն, վերանորոգում*. **2**, *այլասերում, վատասերում*։

Перерои́ть (-ро́ю -я́тъ) *ն*. пчёлъ *մեղուները փեթակներում հաւասար կերպով տեղաւորել*։ [*ճգել, թափել, կորցնել*։

Перерони́ть *ն*. *մէկը միւսի յետեւից վայր*

Пере|ро́слый *ած*. *-ծ*. *գերաճած*. *խիստ, չափից դուրս մեծացած*. *բարձրացած*, *հասակ*, '*բոյ*' *քշած*. п. ре́крутъ; -(пе́ре)**ро́сль** *հ.ր*. *չափից դուրս մեծացած, հասակ քշած այր*. *կին* (*ևս կենդանի կմ բոյս*). **-ро́ю** *տ*. Перерыть.

Пере|рубáніе *չ*. *կտտրելը, կտրտելը*. **-рубáть, -руби́ть** (-блю́ -ру́бятъ; -би́) *ն*. **1**, *կտտրել, կտրտել, մաս մաս անել*. **2**, *շատ բան* (*օր. ծառեր*) *կտտրել, կտրտել*. *շատերին կոտորել, սրի անցնել*. **-ру́бка** *է*. **1**, *կտտրում, կտրտում*. **2**, *չափից աւել կտրտելը* (*փայտ*). **-ру́бъ** *ա*. **1**, *տ*. Перерубáніе; **2**, *յատակադերան, յատակի տակ դրած գերան*։

Переруга́ть *ն*. *կարգով բոլորին էլ հայհոյել*. **-ся** *ներ*. *միմեանց հայհոյել, կռուել*։

Переруми́|нивать, -нить (-ню -нятъ) *ն*. **1**, *նորից* [*կամ խիստ և կամ շատերին*] *կարմրացնել, կարմիր ներկել, կարմիր շպարել*. **2**, *խիստ կարմրացնել* (*հացը, տապակած*)։

Переру|ши́ть (-шу́ -ся́тъ; -си́) *չ*. *ասութիւն անել*. **-се́ть** *չ*. *ասանալ, ասու դառնալ* (*բոլորովին*)։

Пере|рывáніе *չ*. **1**, *փորելը, քանդելը*, '*փոլփոլացնելը*' (*անձն*). **2**, *փորելը, փորելով, քանդելով կտրելը, ծակելը*. **3**, *տակն ու վրայ անելը, խառնափնթորելը*. **4**, *կտրելը, փրցնելը*. *ճղելը, պատռելը, պատռտելը*. **-рывáть** *ն*. **I**. (-ры́ть) 1, *նորից փորել, քանդել*, '*փոլփոլացնել*' (*անձն*). 2, *փորելով, քանդելով խառնարանակի կտրել* (*ճանապարհը*), *ծակել* (*պատնէշը*). 3. *բոլորը տակն ու վրայ անել, խառնափնթորել*. **II.** (-рва́ть) 1, *կտրել, փրցնել*. *ճղել, պատռել, պատռտել*. п. на́-двое листъ бума́ги; п. ни́тку, верёвку; 2,* *ընդհատել, ընդմիջել, կանգնեցնել*, (*խօսքը, դրոյթը*) *կտրել*. п. разгово́ръ; **-ся** *ներ*. **1**, *կտրիլ, փրթիլ*. перервала́сь струна́; **2**,* *ընդհատուիլ, ընդմիջուիլ*. ми́рные переговоры перерыва́лись не́сколько разъ; **-ры́вка** *է*. **1**, *կտրելը, փրցնելը*. *պատռելը*. **2**,* *ընդմիջելը, ընդհատելը, կանգնեցնելը*. **-ры́вчатый** *-ծ*. *ընդհատուած, ընդմիջուած, խանգարուած*. **-ры́въ** *ա*. **1**, *տ*. Переры́вка; **2**, *կտրուած, փրթած տեղ*. *ճղած, պատռած տեղ*։

Перерыже́ть *չ*. *բոլորովին շէկանալ, գեղնել* (*ընկած աղբյուրի մասին*)։

Переры́скать (-ры́щу -щутъ) *չ*. *գէս ու գէն վազվզել, շատ գնել*։

Пере|ры́тіе *չ*. **1**, *նորից փորելը, քանդելը*. **2**, *փորելով, քանդելով կտրելը, ծակելը*. **3**, *տակն ու վրայ անելը, խառնափնթորելը*. **-ры́ть** (-ро́ю -ютъ; -ро́й) *տ*. Перерыва́ть I.

Перерыча́ть (-чу́ -ча́тъ; -чи́) **1**, *չ*. на всѣхъ *բոլորի վերայ էլ աղաղակել*, '*բղաւել*', '*կռուել*'. **2**, *ն*. кого́ *մէկից աւելի բարձր գոռալ, աւելի բարձր* '*բղաւել*', '*կռուել*'։

Пере|рѣза́ніе *չ*. *կտրելը, հատանելը*. **-рѣза́ть** (-жу -жутъ; -рѣжь) *տ*. Перерѣзывать.

Перерѣзви́ться (-влю́сь -вя́тся; -ви́сь) *ներ*. *խիստ խնդալ, սաստիկ շատ չարաճճի բաներ անել, խիստ սանձարձակ դառնալ, ժպիրհ բաներ բանել*։

Пере|рѣ́зъ *ա*. **1**, *կտրելը, կտրածը*. *կտրուածը*. **2**, *կտրած տեղ*. **-рѣ́зыванiе** *տ*. Перерѣ́заніе; **-рѣ́зывать**, -рѣ́зать *ն*. **1**, *կտրել, հատանել*. п. верёвку; п. кому́ доро́гу *մէկի ճանապարհը կտրել, փակել*. **2**, *շատ տեղեր կտրտել*. страна́ перерѣ́зана многими кана́лами; **3**, *մորթել, մորթոտել, խողխողել, կոտորել*. мясни́къ перерѣ́залъ теля́тъ; жи́тели перерѣ́зали весь гарнизо́нъ; волкъ *перерѣ́залъ мно́го ове́цъ *գայլը շատ ոչխարներ պատառոտեց, խեղդեց, խեղդոտեց*։

Перерѣ|ша́ть, -ши́ть (-шу́ -ша́тъ) *ն*. *նորից վճռել, նոր վճիռ կայացնել*. необходи́мо вновь обсуди́ть п—ши́ть вопро́съ.

Перевря|ди́ть (-жу́ -ря́дятъ; -ди́), **ся** *տ*. Переряжа́ть, ся; **-жа́ніе** *չ*. *նոր, ուրիշ զգեստ հագցնելը*. *այլ կերպ զարդարելը* **-жа́ть**, -ди́ть *ն*. *նոր, ուրիշ զգեստ հագցնել*. *այլ կերպ զարդարել, պաճուճել*. его́ переряди́ли въ же́нское пла́тье; **-ся** *ներ*. *ծպտիլ*. **-же́ніе** *տ*. Переряжа́ніе.

Пере|сади́ть (-жу́ -са́дятъ; -ди́) *տ*. Переса́живать; **-са́дка** *է*. **1**, *տեղափոխում*. *-խութիւն, փոխադրում, -դրութիւն*. **-садно́й**, **-са́дный** *-ծ*. *տեղափոխած*. *տեղափոխելու*. *տեղափոխութեան*. *փոխադրած, -դրելու, դրութեան*. **-са́дочный** *-ծ*. *տեղափոխելու, տեղափոխուելու*. *փոխադրելու, փոխադրուելու*. п. биле́тъ *տեղափոխութեան տոմսակ*. **-саже́ніе**,

-сáживаніе չ. տեղափոխելը, փոխադրելը. **-сáживать**, -садить ն. տեղափոխել, փոխադրել. п. деревья, цвѣты ծառեր, ծաղիկներ մի տեղից միւս տեղ փոխադրել, տնկել. п. преступника изъ тюрьмы въ крѣпость; п. путешественниковъ изъ дилижанса въ вагоны; п. дѣтей черезъ заборъ երեխաներին ցանկապատի վերայից անցկացնել. п. пуговицы; **-сáживаться** -նէբ. տեղափոխուել, տեղերնին փոխել։

Пере|сáливаніе չ. ա. սաստիկ բայը. **-сáливать** ն. **I.** (-сáлить) շատ բան իւղոտել, ճարպոտել, կեղտոտել. **II.** (-солить) ն. 1, խիստ, սաստիկ աղել, աղ անել. 2, բոլորն աղել, բոլորին աղ անել. 3,* չափազանցնել, համը հանել, համը տանել։

Пересвá|тать, -тывать ն. շատերին նշանել, նշան դնել։

Пересвер|лéніе, -ливаніе չ. **I**, նորից գայլիկոնելը, գայլիկոնով, 'բուրղուով' ծակելը. **2**, բոլորն էլ գայլիկոնելը, ծակելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. **I**, նորից գայլիկոնել, գայլիկոնով, 'բուրղուով' ծակել. **2**, բոլորն էլ գայլիկոնել, ծակել։

Пересвидѣтельствовать (-ствую -ютъ) ն. **I**, նորից, կրկին վաւերացնել. **2**, բոլորը, շատ բան վաւերացնել։

Пересви|стáть (-щу -свищутъ; -щи), **-стнуть, -стывать** ն. **I**, кого մէկին աւելի բարձր, աւելի դիլ սուլել, շուեցնել. **2**, նորից, կրկին սուլել. **-ся** ձ-նէբ. սուլելով միմեանց կանչել, միմեանց ձայն տալ։

Пере|сдавáть (-даю -ютъ; -давáй), **-сдáть** (-сдáмъ -сдáстъ; -сдадимъ -дите -дутъ; -сдáй) ն. նորից տալ, բաժանել, բաշխել (թուղթը). **-сдáча** է. նորից տալը. նորից բաժանելը, բաշխելը։

Пере|селéнецъ, нца ա. գաղթած, գաղթական. **-селéніе** չ. **I**, գաղթեցնելը, տեղափոխելը (գիւղացիներին). **2**, գաղթում, գաղթականութիւն. п. народовъ; **-селéнка** է. գաղթականուհի. **-селить** (-лю -лятъ), **-селять** ն. գաղթեցնել, տեղափոխել. п. крестьянъ изъ одной губерніи въ другую; **-ся** -նէբ. գաղթել, տեղափոխուել, վերաբնակուել. п. изъ деревни въ городъ; п. въ вѣчность վախճանուել։

Пересестриться (-рюсь -рятся) ձ-նէբ. քոյրանալ, քոյրեր դառնալ, միմեանց քոյր անուանել։

Переси|дѣть (-жу -дятъ; -ди), **-живать** չ. **I**, անցք փակել, ուրիշ տեղ նստել. **2**, երկար նստած մնալ. **-жу** ա. Пересидѣть.

Пересá|ливать, -лить (-лю -лятъ) յաղթել, յաղթահարել, յաղթանակել։

Пере|синéніе, -сѝниваніе չ. ա. սաստիկ բայը. **-сѝнивать, -синить** (-ню -нятъ) ն. **I**, նորից լեղակաջրել (ճերմակեղէնը). **2**, սաստիկ լեղակաջրել. **3**, մեծ քանակութեամբ լեղակաջրել. **-сѝнька** է. ա. Пересинéніе. [տեղից խախտել, ձայնը կորցնել։

Пересѝпнуть չ. կարգով, միմեանց յե-

Пересіять չ. խիստ, սաստիկ փայլել։

Пере|скáбливаніе չ. **I**, նորից քերելը. **2**, խիստ, սաստիկ քերելը. **-скáбливать**, -скоблить ն. **I**, նորից քերել. **2**, կարգով շատ բան քերել. **3**, սաստիկ, խիստ քերել։

Пере|сказáніе չ. վերապատմելը, կրկին պատմելը. **-сказáть** (-скажу -скáжутъ; -жи) ա. Пересказывать; **-сказнóй** -ձ. առէկօտներից, առէկօտական. п—ыя рѣчи առէկօտներ. **-скáзчикъ** ա. **-скáзчица** է. զրուցասէր, վայրահաչ այր, կին. **-скáзъ** ա. **I**, վերապատմում, կրկին պատմելը. **2**, пересказы յ. առէկօտներ, վայրահաչութիւն. **-скáзываніе** չ. **I**, վերապատմելը. **2**, խաբը կամ տեսածը պատմելը, տարածելը. **-скáзывать**, -сказáть ն. **I**, վերապատմել, նորից պատմել. **2**, լսածը կամ տեսածը պատմել, տարածել։

Пере|скакáть (-скачу -скáчутъ; -скачи) ա. Перескáкивать II; **-скáкиваніе** չ. մի բանի վերայից թռչելը, ցատկելը. **-скáкивать I.** (-скочить -скокнуть) չ. черезъ что մի բանի վերայից թռչել, անցնել. п. черезъ ровъ, черезъ изгородку; читая *п—скочить отъ одной главы къ другой; **II.** (-скакáть) չ. վազելիս, արշաւելիս յաղթել, գերազանցել, հակառակորդի առաջը կարել. этотъ конь перескакáлъ всѣхъ своихъ соперниковъ; **-скáчка** է. երկրորդ մրցարշաւ։ [рескáбливать.

Перескоблить (-блю -блятъ) ա. Пе-

Пере|скокнуть ա. Перескáкивать I; **-скóкъ** ա. թռչում. въ два п—а երկու անգամ թռչելով։

Перескорбѣть (-блю -бятъ; -би) չ. շատ բաների վերայ վշտանալ։

Пересно|чéніе չ. մի բանի վերայից թռչելը, անցնելը. **-чáть** (-чу -чатъ) ա. Перескáкивать I.

Пере|скребáть, -скрёбывать, -скрести, -скрéсть (-скребу -бутъ; -би) ն. **I**, նորից քերել. **2**, շատ բան քերել։

Перескучáть, ся չ. միմեանց յետևից թախծել, ձանձրանալ, տխրութեան, տրտմութեան անձնատուր լինել։

Переслáбнуть (-блю -бятъ) ն. կարգով բոլորին էլ փորհարել, լուծել տալ։

Переслá|вить (-влю -вятъ), **-влять** ն. **I**, սաստիկ, չափազանց գովաբանել, փառաբանել. **2**, բոլորին էլ գովաբանել, փառաբանել։

Переслáніе չ. ուղարկելը, վերաառաքելը։

Переcластить (-щу -стятъ; -сти) ա. Переслáщивать.

Переслáть (-шлю -шлютъ; -шли), **ся** ա. Пересылáть, ся.

Пересла|щéніе, -щиваніе չ. խիստ, սաստիկ քաղցրացնելը. **-щивать**, -стить ն. խիստ, սաստիկ քաղցրացնել։

Переслоить (-слою -ятъ) ն. կարգով միմեանց վերայ դարսել, դարսատել։

Переслужить (-жу -жатъ) **I**, ն. որոշած ժամանակից աւել ծառայել. **2**, չ. կարգով շատ տեղեր ծառայել։

Переслу|шаніе չ. նորից լսելը (օր. դասը). **-шать** ա. Переслушивать; **-шиваніе** ա. Переслушаніе; **-шивать**, -шать ն. **I**, նորից լսել (օր. դասը). **2**, բոլորը, բոլորին լսել. всего не переслушаешь, что люди говорятъ.

Переслѣ|ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́) *տ.* Переслѣживать; **-дованіе** *չ.* *կրկին հետախուզում, քննում.* **-довать** (-дую -ютъ) *տ.* Переслѣдывать; **-дываніе** *տ.* Переслѣдованіе; **-дывать**, -довать *ն.* *նորից քննել, վերաքննել, նորից հետազոտել.* ему предписано п—довать, и онъ бу́детъ п. всё дѣло; **-живать**, -ди́ть *ն.* **1**, *նորից որոնել, փնտռել (հետքը).* **2**, за всѣмъ *ամէն բանի վերայ ուշադրութիւն դարձնել, ամէն բանից զգուշանալ։*

Переслѣпи́ть (-плю́ -пя́тъ; -пи́) *ն.* *բոլորին էլ կուրացնել, շլացնել։*

Пересма́|зать (-жу -жутъ; -жь), **-зывать** *ն.* **1**, *նորից, կրկին խւղել (սայլը, մեքենան).* **2**, *կարգով բոլորն էլ խւղել։*

Пересмакова́ть (-ку́ю -ютъ) *ն.* *կարգով բոլորն էլ ճաշակել, բոլորի համն էլ տեսնել։*

Пере|сма́ливаніе *չ.* **1**, *կրկին ձիւթելը, կպրելը.* **2**, *չափազանց ձիւթելը, կպրելը.* **-сма́ливать**, -смоли́ть *ն.* **1**, *կրկին ձիւթել, կպրել.* **2**, *սաստիկ ձիւթել, կպրել.* **3**, *կարգով շատ բան, բոլորը ձիւթել, կպրել։*

Пере|сма́триваніе *չ.* **1**, *կրկին նայելը, քննելը. վերաքննելը.* **2**, *շատ բան, բոլորը նայելը, քննելը.* **-сма́тривать**, -смотрѣ́ть *ն.* **1**, *նորից տեսնել, նայել, քննել, վերաքննել.* **2**, *շատ բան, բոլորը տեսնել, նայել, քննել.* п. кни́гу *գիրքը թերթել, աչքի անցնել։*

Пересменну́ть *ն.* *նորից հաշուել։*

Пересмердѣ́ть *չ.* *կարգով միմեանց յետեւից հոտել, նեխել (պաշարեղէնի մասին)։*

Пересмири́ть (-рю́ -ря́тъ) *ն.* *շատերին, բոլորին խաղաղացնել, հաշտեցնել, հանդարտացնել, հանգստացնել։* [сма́ливать.

Пересмоли́ть (-лю́ -ля́тъ) *տ.* Пере-

Пересморка́ть *ն.* *բոլոր[թաշկինակներ]ն էլ գործածել, կեղտոտել, խնչոտել։*

Пере|смо́трщикъ *ա.* **-смо́трщица** *ի.* *վերաքննիչ այր, կին.* **-смо́тръ** *ա.* *վերաքննութիւն, վերացննութիւն.* **-смотрѣ́ніе** *չ.* *կրկնակի քննութիւն, վերատեսութիւն.* **-смотрѣ́ть** (-рю́ -смо́трятъ; -ри́) *տ.* Пересма́тривать. [*յետեւից թխանալ։*

Пересмуглѣ́ть *չ.* *կարգով, միմեանց*

Пере|смѣ́иваніе *չ.* *ծաղրելը, նշաւակելը.* **-смѣ́ивать**, -смѣя́ть *ն.* *ծաղրել, նշաւակել, 'մասխարայ գցել'.* **-ся** *ձ-էչ.* *միմեանց մէջ ծիծաղել.* **-смѣха́ніе**, **-смѣха́ть, ся** *տ.* Пересмѣиваніе, -вать, ся; **-смѣши́ть** (-шу́ -ша́тъ) *ն.* *շատերին կամ բոլորին ծիծաղեցնել, ստիպել որ ծիծաղեն.* **-смѣ́шка** *ի.* *ծաղրում, նշաւակում.* **-смѣшливость** *ի.* *ծաղրասիրութիւն.* **-смѣшливый** *ած.* *ծաղրական, հեգնական, ծաղրող, հեգնող.* **-смѣ́шникъ** *ա.* **-смѣ́шница** *ի.* *ծաղրածու, ծաղրող, նշաւակող, խեղկատակ այր, կին.* **-смѣшническій** *ած.* *ծաղրածուի, խեղկատակի[ն յատուկ].* **-смѣя́ніе** *չ.* *ծաղրելը, նշաւակելը.* **-смѣя́ть** (-смѣю́ -ютъ) *տ.* Пересмѣивать.

Пересмя́|глыя гу́бы *ճաքճքած շրթունքներ.* **-гнуть** *չ.* *ճաքճքել (շրթունքների մասին)։*

Переснаб|ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́), **-жа́ть** *ն.* кого́ чѣмъ *մէկին նորից, աւելի լաւ պարենաւորել, մէկին աւելի լաւ պաշար մատակարարել, պաշար տալ։*

Переснаря|ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́), **-жа́ть** *ն.* *նորից, այլ կերպ յարդարել, հանդերձել, պատրաստել, զարդարել։*

Переснa|сти́ть (-щу́ -стя́тъ; -сти́) *տ.* Пересна́щивать; **-стка** *ի.* **-ще́ніе**, **-щиваніе** *չ.* *կրկին, այլ կերպ վառում, հանդերձում (նաւի).* **-щивать**, -сти́ть *ն.* **1**, *նորից, այլ կերպ վառել, հանդերձել (նաւը).* **2**, *շատ նաւեր հանդերձել, (գր.) վառել.* **-щу́** *տ.* Переснасти́ть.

Переснни|ма́ніе *չ.* **1**, *նորից հանելը (լուսանկարը).* **2**, *թղթխ. նորից կտրելը.* **-снима́ть**, **-сня́ть** (-сниму́ -и́мутъ; -ми́) *ն.* **1**, *նորից, կրկին հանել (օր. լուսանկարը). նորից նկարել, քաշել.* **2**, *թղթխ. նորից կտրել։*

Пере|со́вывать, -су́нуть *ն.* *մի տեղից մի ուրիշ տեղ խոթել, կոխել. 'խոթել'։*

Пересовѣ|това́ть (-тую -ютъ), **-тывать** *ն.* **1**, *ուրիշ կերպ, ուրիշ բան խորհուրդ տալ.* **2**, *շատ բան, զանազան բաներ խորհուրդ տալ.* **-ся** *ձ-էչ.* *միմեանց հետ խելք խելքի տալով խորհրդակցել, խորհուրդ անել։*

Пересо|зда́ть (-зда́мъ -зда́стъ; -зда-ди́мъ -ди́те, -ду́тъ; -зда́й), **-зида́ть** *ն.* *վերստեղծել։*

Пересо|ла́живать, -лоди́ть *ն.* *խիստ, չափազանց մատել* (солоди́ть).

Пересо|ле́ніе *չ.* *խիստ, չափից զուրս աղելը, աղ անելը.* **-ли́ть** (-лю́ -ятъ) *տ.* Переса́ливать II; **-лоди́ть** (-жу́ -дя́тъ; -ди́) *տ.* Пересола́живать.

Пересо́лъ *ա.* *սաստիկ, չափազանց աղում, աղելը, աղ անելը։*

Пересопѣ́ть (-плю́ -пя́тъ; -пи́) *ն.* кого́ *մէկից աւելի շատ, աւելի սաստիկ կամ երկար թնթալ։*

Пересори́ть (-рю́ -ря́тъ) *ն.* *կարգով, մէկը միւսից յետոյ կեղտոտել, աղտոտել, աղտոտել, աղտոտել.*

Пересо|ртирова́ть (-ру́ю -ютъ), **-ро́вывать** *ն.* *բոլորը կարգով ընտրել, ջոկել. դասաւորել։*

Пересоса́ть (-су́ -су́тъ; -си́) *ն.* **1**, *նորից ծծել.* **2**, *ծծելով ուրիշ անօթի մէջ տեղափոխել.* **3**, *խիստ շատ, խիստ երկար ծծել։*

Пересотвори́ть (-рю́ -ря́тъ) *ն.* *վերըստեղծել, վերստին ստեղծել, շինել։*

Пересо́|хлый *բյ.-ած.* *չորացած, ցամաքած.* **-хнуть** *տ.* Пересыха́ть.

Пересочета́ть *ն.* *վերստին զուգել, զուգաւորել, միացնել։*

Пересочи|не́ніе *չ.* *վերաշարադրելը, նորից շարադրելը.* **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** *ն.* *վերաշարադրել. նորից շարադրել։*

Переспа́ть (-сплю́ -спя́тъ; -спи́) *տ.* Пересыпа́ть I.

Переспеси́вѣть *չ.* *կարգով, միմեանց յետեւից հպարտանալ, մեծամտել։*

Переспо́|риваніе *չ.* *վէճի, վիճաբանութեան մէջ յաղթելը.* **-ривать**, **-рить** (-рю -рятъ) *ն.* кого́ *մէկին վիճաբանութեան մէջ յաղթել.* его́ никто́ не переспо́ритъ.

Переспра́|вить (-влю -вятъ; -вь), **-вля́ть** ն. նորից, կրկին տօնել (օր. անուանակոչութեան տօնը)։

Пере|спра́шиваніе չ. նորից, կրկին հարցնելը. **-спра́шивать, -спроси́ть** (-шу́ -о́сятъ; -си́) ն. 1, նորից, կրկին հարցնել, [զասը] տալ տալ. 2, կարգով շատերին հարցնել. **-спро́съ** ա. կրկին հարցնում, կրկին, նորից հարցնելը։

Пере|спѣва́ніе չ. խիստ հասնելը, հասունանալը. **-спѣва́ть**, -спѣть չ. խիստ, չափազանց հասնել, խիստ, չափազանց հասունանալ. **-спѣ́лость** է. չափից հասունութիւն. **-спѣ́лый** -ն. խիստ, չափազանց հասած, հասունացած. **-спѣ́ть** ա. Переспѣва́ть.

Пересрами́ть (-млю́ -мя́тъ; -ми́) ն. առաւել ամաչեցնել, անպատւել, խայտառակել։

Пересро́|чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. պայմանաժամը, «վաղէն» երկարացնել, նոր նոր պայմանաժամներ, «վաղաններ» նշանակել. **-чка** է. 1, երկարացնում պայմանաժամի. 2, պայմանաժամից դուրս անցած ժամանակ, ժամանակամիջոց. **-чный** -ն. [պայմանաժամից անցել] երկարացրած, յետաձգած։

Пересо́|реніе, -риваніе չ. շատերին կռւեցնելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. կռւեցնել (շատերին). **-ся** 1, -նէր. շատերի հետ կռւիլ, գժուիլ. 2, է-էր. մըմեանց հետ, մեկմեանց մէջ կռուիլ. գժուիլ. **-рщикъ** ա. **-рщица** է. կռւեցնող, կռւի պատճառ այր, կին։

Пере|ставаніе չ. դադարելը. **-става́ть** (-стаю -ютъ), **-ста́ть** չ. դադարել. п. плати́ть; вѣтеръ пересталъ ду́ть; п. говори́ть.

Переста́|вить (-влю -вятъ; -вь) ա. Переставля́ть; **-вка** է. **-вле́ніе, -влива́ніе** չ. տեղափոխելը, տեղերը փոխելը, միմեանց տեղ դնելը. **-вля́ть, -вливать**, -вить ն. 1, ուրիշ տեղ դնել, տեղափոխել, փոխադրել. п. столъ съ одного́ мѣ́ста на друго́е; п. посу́ду со стола́ въ буфе́тъ; 2, տեղափոխել, մէկը միւսի տեղ դնել. п. сту́лья; п. слова́; 3, փակել, կապել. п. рѣку́; **-вно́й** -ն. 1, հնչաւոթեամբ տեղափոխելի, փոխադրելի. 2, փակող, կապող, խափանող։

Пере|ста́иваніе չ. ա. սառոյ բայլ. **-ста́ивать**, -стоя́ть 1, ն. кого́ մէկից աւելի երկար կանգնել, կանգնելում մէկին յաղթել, գերազանցել. 2, չ. նշանակած ժամանակից աւելի երկար կանգնել. 3, երկար մնալուց փչանալ։

Переста|на́вливаніе ա. Переста́вливаніе; **-на́вливать**, -нови́ть ա. Переста́вливать; **-но́вка** է. տեղափոխում, տեղափոխութիւն. п. словъ; п. буквъ; **-новле́ніе** չ. տեղափոխելը. այլ կերպ դնելը. **-ну** ա. Переста́ть. [տեղ, տեղել, ջանալ։

Перестара́ться չ. խիստ շատ աշխատ-

Переста|рѣ́лость է. ծերութիւն, պառաւութիւն, հնութիւն. **-рѣ́лый** բյ.-ն. խիստ ծերացած, հնացած, պառաւած. **-рѣ́ть** չ. 1, խիստ ծերանալ, պառաւիլ, հնանալ. 2, կարգով, միմեանց յետևից ծերանալ, պառաւիլ։

Пере|ста́ть (-ста́ну -нутъ; -ста́нь) ա. Перестава́ть; **-стаю́** ա. Перестава́ть.

Пере|стега́ніе չ. 1, վերստին կարելը (վերմակը, «լեէը»). 2, վերստին կանքելը, կանքները մայր դցելը. **-стега́ть** ա. Перестёгивать; **-стёгиваніе** ա. Перестега́ніе; **-стёгивать** 1. (-стега́ть (պապն. -га́ю -ютъ) ն. 1, նորից, կրկին стега́ть; 2, շատերին միմեանց յետևից ապակել, ծեծել, խարազանել. п. мѣха́ մորթերը թափ տալ. II. (-стега́ть (նորից -га́ю -ютъ), **-стегну́ть** ն. նորից, այլ կերպ կանքել, կանքները մայր դցել. **-ся** -նէր. կանքվիլ, իր բանկոնի, այլնաժողի կանքերները մայր դցել. **-стелю́** ա. Перестла́ть.

Пере|стига́ніе չ. յետևից հասնելը. կալնելը. **-стига́ть, -сти́гнуть**, -сти́чь ն. кого́ մէկի յետևից հասնել, մէկին բռնել, կալնել. **-стиже́ніе** չ. յետևից հասնելը, բռնելը, կալնելը։

Пере|стила́ніе չ. 1, նորից, կրկին գըցելը (անկողինը). 2, նորից գցելը, վերստին շինելը (յատակը). **-стила́ть**, -стла́ть ն. նորից գցել. п. посте́ль; նորից գցել, վերստին շինել. п. полъ; п. мостову́ю փողոցը նորից քարել. **-сти́лка** է. ա. Перестила́ніе.

Пере|стира́ніе չ. 1, նորից, կրկին լըւանալը (ճերմակեղէնը). 2, բոլոր ճերմակեղէնը լուանալը. **-стира́ть** ա. Перести́рывать; **-сти́рка** է. ա. Перестира́ніе; **-сти́рывать**, -стира́ть ն. 1, նորից, կրկին լուանալ (ճերմակեղէնը). 2, շատ, բոլոր[ճերմակեղէն]ը լուանալ։ [Перестига́ть.

Пересті́|чь (-гу́ -жёшь -гу́тъ; -ги́) ա.

Перестла́|ніе ա. Перестила́ніе; **-ть** (-стелю -сте́лютъ; -стели́) ա. Перестила́ть.

Перестóй ա. 1, խիստ երկար կանգնելը, մնալը. 2, երկար մնալուց փչանալը, անհամանալը։

Перестона́ть 1, չ. կարգով տնքալ, տնքտնքալ, հառաչել, հեծել. 2, դադարել տընքալուց, տնքտնքալուց, հեծելուց, հառաչելուց. 3, ն. кого́ մէկից աւելի շատ տնքալ, աւելի շատ տնքտնքալ, հառաչել, հեծել։

Пере|сто́йлый բյ. -ն. 1, խիստ երկար կանգնած, մնացած. 2, երկար մնալուց փչացած, անհամացած, անգուրական դարձած. **-стоя́ть** (-стою́ -я́тъ) ա. Переста́ивать.

Пере|стра́гиваніе չ. նորից, կրկին խարտաելը, «ռանդելը». **-стра́гивать**, -строга́ть ն. 1, նորից, կրկին խարտաել, «ռանդել». 2, շատ բան, բոլորը խարտաել, «ռանդել»։

Перестрада́ть 1, չ. դադարել տանջվելուց, տառապելուց. 2, ն. շատ տառապանքներ կրել, շատ չարչարանքների դիմանալ։

Пере|стра́иваніе չ. 1, վերաշինելը, ուրիշ կերպ շինելը, կառուցանելը. 2, նորից, կրկին լարելը, սազերը (երաժշտական գործիքը). **-стра́ивать**, -стро́ить ն. 1, վերաշինել, նորից շինել, կառուցանել, շինութեան մէջ փոփոխութիւններ անել. 2, միմեանց յետևից շատ շինութիւններ շինել, կառուցանել. 3, նորից լարել, սազել (երաժշտական գործիքը)։

Перестра|хова́ть (-ху́ю -ютъ), **-хо́вывать** ն. նորից, կրկին ապահովել, ապահովագրել։

Пере|стра́чиваніе չ. կրկին կարելը. **-стра́чивать**, -строчи́ть ն. 1, նորից строчи́ть; 2, շատ բան строчи́ть (տ. այս բայն իր տեղում)։

Перестраща́ть ն. 1, кого́ մէկին խիստ վախեցնել, սարսափեցնել, ահաբեկել. 2, կարգով շատերին վախեցնել, սարսափեցնել, ահաբեկել։

Перестрека́ть ն. կարգով շատերին խայթող բանով (օր. եղինձով, 'բանջարով') ծեծել, ձաղկել, 'քրքրել'։

Пере|стрига́ть, -стри́чь ն. 1, կրկին խուզել. 2, շատերին խուզել. **-стригу́** տ. Перестри́чь; **-стриже́ніе** չ. **-стри́жка** է. կրկին, վերստին խուզելը. **-стри́чь** (-игу́ -жёшь -гу́тъ; անց. -и́гъ -гла, о; հրմ. -ги́) տ. Перестрига́ть.

Перестро|га́ніе չ. նորից, կրկին խարտուգելը, 'ռանդելը'. **-га́ть** տ. Перестра́гивать.

Пере|строе́ніе տ. Перестра́иваніе; **-стро́й** ա. վերստին սարքելը (օր. ջութակը). **-стро́йка** է. վերաշինում, կրկին, նորից շինելը, շինութեան մէջ փոփոխութիւն անելը. **-стро́ить** (-о́ю -ятъ) տ. Перестра́ивать.

Перестрочи́ть (-чу́ -чатъ) տ. Перестра́чивать.

Перестру́|живаніе չ. տ. ստորև բայը. **-живать, -жи́ть** (-жу́ -жатъ) նորից կամ շատ բան խարտաշել, 'ռանդել'։

Пере|стрѣ́ливаніе չ. մեծ քանակութեամբ սպանելը, կոտորելը. **-стрѣ́ливать**, -стрѣля́ть ն. 1, մեծ քանակութեամբ սպանել, կոտորել (նետով, հրացանով). 2, սպառել, 'հատացնել' (բոլոր փամփուշտները). **-ся** փ-խտ. միմեանց վերայ հրացան, թնդանօթ արձակել. **-стрѣ́лка** է. փոխադարձ հրացանաձգութիւն. ме́жду стра́жниками и разбо́йниками завяза́лась п.; **-стрѣ́лъ** ա. նետ կամ գնդակ 'մանգղելը', անցած տարածութիւնը. **-стрѣля́ніе** տ. Перестрѣ́ливаніе; **-стрѣля́ть, ся** տ. Перестрѣ́ливать, ся.

Перестря́|пать, -пывать ն. նորից, կրկին պատրաստել (կերակուր)։

Перестуди́ть (-жу́ -сту́дятъ; -ди́) ն. խիստ սառցնել, ցրտեցնել, պաղեցնել (սենեակը)։

Пересту́|кать, -кивать ն. կարգով բոլոր[ամանեղէններ]ն էլ կոտրել, ջարդել, ջարդոտել, ջարդուփշուր անել։

Пере|ступа́ніе չ. [ոտով կոխելով] անցնելը. **-ступа́ть**, -ступи́ть 1, ն. և չ. [ոտով կոխելով] անցնել. п. грани́цы; п. че́резъ поро́гъ; 2, չ. քարշ գալ, ցռով քայլել, շարժուել, ման գալ. онъ такъ слабъ, что едва́ переступа́етъ нога́ми; **-сту́пень**, пня ա. բս. Bryonia, լօշտակ. бѣ́лый п., B. alba, սպիտակահատ լօշտակ. **-ступи́ть** (-плю́ -сту́пятъ; -пи́) տ. Переступа́ть; **-сту́пный** ած. անցնելի, անցանելի։

Пересты|ва́ть, -ть չ. 1, խիստ սառչիլ, պաղիլ. 2, կամաց-կամաց, միմեանց յետևից հովանալ, պաղիլ, սառչիլ։

Пересты|ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́), **-жа́ть** ն. կարգով բոլորին էլ ամաչեցնել, խայտառակել։

Пере|суди́ть (-жу́ -су́дятъ; -ди́) տ. Пересу́живать; **-су́дчикъ** ա. **-су́дчица** է. բծախնդիր քննադատ, ամէն բան պարսաւող այր, կին. **-су́ды** ա. յ. խօսակցութիւն, ասեկօսէներ, բամբասանքներ. подверга́ться п—амъ; *его́ поведе́ніе дало́ по́водъ къ то́лкамъ и п—амъ; **-сужда́ть** տ. Пересу́живать; **-сужде́ніе, -су́живаніе** չ. 1, վերաքննելը (դատը, գանգատը). 2, բծախնդրութեամբ դատելը, քննադատելը, դատափետելը. **-су́живать**, -сужда́ть, -суди́ть ն. 1, նորից դատել, դատական գործը. գանգատը քննել. 2, բծախնդրութեամբ դատել, դատափետել, 'գզգզել'. **-сужу́** տ. Пересуди́ть.

Пересули́ть (-лю́ -ятъ) ն. 1, շատ բան խոստանալ, մեծ խոստումներ անել. 2, խոստումը փոխել. ուրիշ խոստում անել։

Пересу́нуть տ. Пересо́вывать.

Пересу|по́нивать, -по́нить (-ню -нятъ) ն. ձիու կաշեպատ անուրը (хому́тъ) նորից, լաւ պրկել։

Пересургу́|чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. 1, նորից կնքել, կնքամոմել. 2, շատ [շշեր] կնքել, կնքամոմել։ [տանել, կողատանել։

Пересуро́вѣть չ. խիստ, սաստիկ բրբ-

Пересурьми́ть (-млю́ -мя́тъ; -ми́) ն. 1, նորից ծարրել, գեղել (արտևանունքները). 2, սաստիկ, չափազանց ծարրել, գեղել։

Пересу́с|ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. 1, սաստիկ թրջել, թրմել. 2, կարգով շատ բան թրջոտել, փցլխրոտել. կեղտոտել։

Пересу|че́ніе, -чиваніе չ. տ. Пересу́чка; **-чивать, -чи́ть** (-чу́ -чатъ) ն. 1, նորից ոլորել. 2, շատ բան, բոլորը ոլորել. **-чка** է. կրկին ոլորելը։

Пересу|ше́ніе, -шиваніе չ. 1, նորից չորացնելը. ցամաքեցնելը. 2, սաստիկ չորացնելը, ցամաքեցնելը. **-шивать, -ши́ть** (-шу́ -шатъ) ն. 1, նորից, կրկին չորացնել, ցամաքեցնել. 2, բոլորը, շատ բան չորացնել, ցամաքեցնել. 3, սաստիկ, չափազանց չորացնել, ցամաքեցնել. սաստիկ տապակել. **-шка** է. տ. Пересуше́ніе.

Пере|счита́ніе չ. համարելը. նորից համարելը. **-счита́ть** տ. Пересчи́тывать; **-счи́тываніе** տ. Пересчита́ніе; **-счи́тывать**, -счита́ть, -че́сть ն. 1, համարել, թուել. онъ такъ худъ, что у него́ мо́жно п—считать всѣ рёбра; 2, նորից համարել, թուել։ [-ютъ) ն. նորից, այլ կերպ կարել

Пере|сшива́ть, -сши́ть (-сшью́

Пере|сыла́ніе չ. ղրկելը, ուղարկելը. **-сыла́тель** ա. **-сыла́тельница** է. մի բան ղրկող, ուղարկող այր, կին. **-сыла́ть**, -сла́ть ն. ուղարկել, ղրկել. п. кому́ письмо́, де́ньги; **-ся** փ-խտ. միմեանց ղրկել, ուղարկել. **-сы́лка** է. ղրկելը, -կում, ուղարկելը, -կում. п. сухи́мъ путёмъ; **-сы́лочный, -сы́льный** ած. ուղարկելի. ղրկելի։

Пере|сыпа́ніе չ. 1, մի տեղից միւս տեղ ածելը. վրան ածելը, շաղ տալը, ցանելը. 2, խիստ երկար քնելը. **-сы́паніе** չ. մի տեղից միւս տեղ ածելը, թափելը. [վրան] ածելը, ցանելը, շաղ տալը. **-сыпа́ть I.** (-спа́ть) չ. խիստ երկար քնել. **II.** (**-сы́пать** (ապռ. -сы́плю -ютъ; -пь) ն. 1, մի տեղից միւս տեղ

ածել, թափել. п. рожь изъ закрома въ мѣшки́; *п. изъ пустого въ порожнее *դատարկ խօսել, ‘դուրս տալ‘, վայրահաչել.* 2, *խիստ շատ, չափից դուրս ածել, թափել.* п. со́ли въ похлёбку; 3, *վրան ածել, վրան ցանել, շաղ տալ.* п. ола́дьи са́харомъ; **-сы́пка** *է.* **1,** *տ.* Пересыпа́ніе; **2,** *փափոխակի վրան ածելը, վրան ցանելը, շաղ տալը.* **-сы́плю** *տ.* Пересыпа́ть; **-сыпно́й** *ա.* **1,** *մի տեղից միւս տեղ ածած. թափած.* **2,** *մի տեղից միւս տեղ ածելու, թափելու։*

Пересыре́ть *չ.* **1,** *խիստ խոնաւանալ, ‘նամանալ‘.* **2,** *կորզով, միմեանց յետեից խոնաւանալ, ‘նամանալ‘, թացուիլ։* [сыща́ть.

Пересы́тить (-щу -тятъ) *տ.* Пере-

Пере|сыха́ніе *չ.* *սաստիկ չորանալը, ցամաքելը.* **-сыха́ть,** -со́хнуть *չ.* *սաստիկ չորանալ, ցամաքել.* *մեծ քանակութեամբ, բոլորովին չորանալ, ցամաքիլ.* рѣка́ пересо́хла; отъ си́льныхъ жаро́въ всѣ ручьи́ пересо́хли.

Пере|сыща́ть, -сы́тить *ն.* *խիստ կշտացնել, յագեցնել.* **-сыще́ніе** *չ.* *խիստ կշտացնելը, յագեցնելը.* **-сы́щу** *տ.* Пересы́тить.

Пере|сѣва́ніе *չ.* **1,** *նորից մաղելը. նորից խարբալելը, խախալելը.* **2,** *նորից ցանելը, սերմանելը.* **-сѣва́ть,** -сѣ́ять *ն.* **1,** *նորից մաղել. նորից խարբալել, խախալել.* п. муку́; рожь на́до п.; **2,** *նորից ցանել, սերմանել.* п. по́ле; **-сѣвъ** *—.* **1,** *տ.* Пересѣва́ніе; **2,** *խիստ խիտ ցանքս. խիստ տատ սերմնացու։*

Пересѣ|да́ніе *չ.* *ուրիշ տեղ նստելը, տեղը փոխելը.* **-да́ть,** -(ѣ́)сть *չ.* *ուրիշ տեղ նստել, տեղը փոխել.* **-дина** *չ.* *պատառուածք, ճեղքուածք։*

Пере|сѣдла́ніе *չ.* *նորից թամբելը, թամքելը.* **-сѣдла́ть** *տ.* Пересѣ́длывать; **-сѣ́длываніе** *տ.* Пересѣдла́ніе; **-сѣ́длывать,** -сѣдла́ть *ն.* *նորից թամբել, նորից թամքել։*

Пере|сѣка́ніе *չ.* *կտրելը.* **-сѣка́ть,** -сѣ́чь *ն.* **1,** *կտրել, հատանել.* п. верёвку; **2,** *կտրել. կապել. խափանել.* шоссе́ пересѣка́етъ желѣ́зную доро́гу; п. доро́гу непрія́телю; **3,** *շատերին մտրակել, ծեծել, խարազանել, ձաղկել.* шалуно́въ пересѣ́кли; **-ся** *—նդր.* *միմեանց կտրել, միմեանց հետ խաչուել.* **-сѣку́** *տ.* Пересѣ́чь.

Пере|сѣ́сть (-ся́ду -дутъ; *անց.* пересѣ́лъ -ла, о; *հրմ.* -ся́дь) *տ.* Пересѣда́ть.

Пере|сѣче́ніе *չ.* **1,** *կտրելը, հատանելը.* **2,** *միմեանց կտրելը, միմեանց հետ խաչուելը.* п. путе́й желѣ́зной доро́ги; то́чка п—ія *երկրչփ. կէտ, ուր երկու գծեր միմեանց կտրում են, հատման կէտ.* **-сѣ́чка** *է.* *տ.* Пересѣче́ніе; **-сѣ́чь** (-сѣку́ -чёшь -ку́тъ; *անց.* -сѣ́къ -кла, о; *հրմ.* -сѣки́) *տ.* Пересѣка́ть.

Пере|сѣ́ять (-сѣ́ю -ютъ) *տ.* Пересѣва́ть; **-ся́ду** *տ.* Пересѣ́сть.

Перета́борить (-рю -рятъ) *ն.* [*գնչուներին, բոշաներին*] *թողնել որ ուրիշ տեղ գնան, գաղթեն.* **-ся** *—նդր.* *իր տեղը փոխել, մի տեղից միւս տեղ անցնել, ‘քոչել‘, գաղթել։*

Пере|та́ивать, -таи́ть (-таю́ -я́тъ) *ն.* **1,** *շատ բան ծածկել, թաքցնել.* **2,** *որոշ ժամանակ ծածկել, թաքցնել.* **-ся** *—նդր.* *որոշ ժամանակ ծածկուիլ, թաքնուիլ։*

Пере|та́лкиваніе *չ.* *հրնգելով, ‘բոթելով‘ գէն տանելը, հեռացնելը.* **-та́лкивать** *ն.* **1,** (-толка́ть) *կարգով շատերին հրնգել, ‘բոթել‘.* **2,** (-толкну́ть) *հրնգելով, ‘բոթելով‘ մի տեղից միւս տեղ տանել, տեղափոխել.* **-ся 1,** *փոխ.* *միմեանց հրնգել, ‘բոթել‘.* **2,** *—նդր.* *մեկնիլ, հեռանալ (Թիակը վարելով)։*

Пере|та́пливаніе *չ.* *տ.* *ստորև բայը.* **-та́пливать,** -топи́ть *ն.* **1,** *նորից, կրկին վառել.* **2,** *կարգով բոլոր[վառարաններ]ն էլ վառել.* **3,** *նորից, կրկին հալել, հալեցնել։*

Пере|та́птываніе *չ.* *տ.* *ստորև բայը.* **-та́птывать,** -топта́ть *ն.* **1,** *լաւ տրորել (կաւը).* **2,** *մեծ քանակութեամբ տրորել, կոխոտել, սատակ անել (օր. խոտ, ծաղիկներ).* п. слѣдъ *տրորելով, ատփատփելով հետքը կորցնել.* **3,** *մաշել, փչացնել (շատ ոտնամաններ)։*

Перетарато́рить (-рю -рятъ) *ն.* *վայրահաչելով լռեցնել, չթողնել խօսելու։*

Пере|таска́ніе *չ.* *քարշելով մի տեղից միւս տեղ անցկացնելը.* **-таска́ть** *ն.* **1,** *կարգով մէկը միւսից յետոյ մաշել (շորերը).* **2,** *որ և* **-та́скивать,** -тащи́ть *ն.* 1, *քարշելով մի տեղից միւս տեղ տանել, անցկացնել.* 2, *կամաց-կամաց գողանալ.* **-ся** *—նդր.* *դժուար, հազիւ հազ քարշ գալ, գնալ, անցնել։*

Перета|сова́ніе *չ.* **1,** *խառնելը (թուղթը).* **2,*** *տեղափոխելը (պաշտօնեաներին).* **3,** *կրկին խառնելը.* **-сова́ть** (-су́ю -ютъ) *տ.* Перетасо́вывать; **-со́вка** *է.* **-со́вываніе** *տ.* Перетасова́ніе; **-со́вывать,** -сова́ть *ն.* **1,** *խառնել (թուղթը).* **2,*** *տեղափոխել (պաշտօնեաներին), տեղերնին փոխել.* **3,** *նորից, կրկին խառնել։*

Пере|тача́ніе *չ.* *կրկին կամ շատ բան* тача́ніе; **-тача́ть** *տ.* Перета́чивать I; **-та́чиваніе** *չ.* **1,** *կրկին սրելը.* **2,** *կրկին ճախարակելը.* **-та́чивать I.** (-тача́ть) *ն.* 1, *նորից* тача́ть; 2, *բոլորը* тача́ть; **II.** (-точи́ть) *ն.* 1, *նորից սրել, յեսանել.* 2, *խիստ, սաստիկ սրել, յեսանել.* 3, *նորից ճախարակել։*

Перетащи́ть (-щу́ -щатъ), **ся** *տ.* Перетаска́ть, ся 2.

Перета́ять (-та́ю -ютъ) *չ.* *բոլորովին, ամէն տեղ էլ հալուիլ, հալչել։*

Пере|тека́ть, -те́чь (-теку́ -чёшь -ку́тъ) *չ.* *հոսել, ծորալ, թափուիլ.* п. че́резъ край.

Перете|ребі́ть (-блю́ -ре́бятъ; -би́) *տ.* Перетере́бливать; **-ре́бливаніе** *չ.* *նորից, կրկին փետելը.* **-ре́бливать,** -ребі́ть *ն.* *նորից, կրկին փետել։*

Перетере́ть (-тру́ -у́тъ; *անց.* -тёръ -ла, о; *հրմ.* -три́), **ся** *տ.* Перетира́ть, ся.

Перетерза́ть *ն.* *կարգով, բոլորին կամ բոլորն էլ յօշոտել, պատառոտել։*

Перете́р|пливаніе *չ.* *կրելը, տանելը.* **-пливать, -пѣ́ть** (-плю́ -те́рпятъ; -пи́) *ն.* *կրել, տանել (շատ տառապանքներ, դժբախտութիւններ), համբերել, հանդուրժել։*

Перетеря́ть *ն.* *բոլորն էլ միմեանց յետեից կորցնել։*

Пере|теса́ніе *չ.* *տ.* Перетёска; **-теса́ть** (-шу́ -те́шутъ; -ши́) *տ.* Перетёсы-

вать; **-тёска** ի. **-тёсываніе** չ. **1,** *նորից տաշելը.* **2,** *շատ բան տաշելը.* **-тёсывать,** -тесáть ն. **1,** *նորից, կրկին տաշել.* **2,** *շատ բան, բոլորը տաշել։*

Пере|тéчь (-теку́ -чёшь -ку́тъ; *անց.* -тёкъ -клá, ó; *հրմ.* -кú) տ. Перетекáть.

Перетешу́ տ. Перетесáть.

Пере|тирáніе չ. տ. *սոսրև բայլը.* **-ти-рáть,** -терéть ն. **1,** *նորից սրբել [չփելով].* **2,** *շատ բան, բոլորը սրբել.* **3,** *նորից ջարդել, տրորել.* **4,** *ամէն բան տրորել, ջարդել.* терпéніе и трудъ всё перетру́тъ (*առծ.*) *համբերութիւնն և ջանքն ամէն բանի յաղթում են.* **5,** *սաստիկ սրբել.* **6,** *սաստիկ չփելով մաշել, պատռել, փչացնել.* **-ся** *—ն տր.* *շատ չփուելուց պատռուել, կտրուել, փչանալ։*

Перетú|скивать, -снуть ն. **1,** *տր-տատպել.* **2,** *շատ բան կնքել, ՙմհրել՚. շատ բա-նի վերայ կնիք, ՙմուհր՚ դնել, տառեր դրոշմել։*

Перети|хáть, -хнуть չ. **1,** *կամաց-կամաց, աստիճանաբար խաղաղուել, լռել (շատ ձայների մասին).* **2,** *առժամանակ, երբեմն մեղ-մանալ, կտրել (ցաւի, քամու մասին)։*

Переткáть (-тку́ -тчёшь -тку́тъ; -ткú) ն. **1,** *դոյնզգոյն գործել.* **2,** *գործել պրծնել։*

Переткну́ть տ. Перетыкать.

Пере|тлѣвáніе չ. **1,** *բոլորովին փտելը, հոտելը, եղծանելը.* **2,** *այրուելով մոխիր դառ-նալը.* **-тлѣвáть,** -тлѣть չ. **1,** *բոլորովին փտել, հոտել, եղծանել, փչանալ.* **2,** *այրուելով մոխիր դառնալ.* **-тлѣлый** բյ. *—ծ.* **1,** *բոլո-րովին փտած, հոտած, եղծուած.* **2,** *այրուելով մոխիր դարձած.* **-тлѣть** տ.Перетлѣвáть.

Перето|лкáніе չ. *հրնդելով, ՙբոթելով՚ միւս կողմ տանելը, հեռացնելը.* **-лкáть, ся** տ. Перетáлкивать, ся 1.

Перетóлки —. յ. *օխալ, այլանդակ մեկ-նութիւն, բացատրութիւն։*

Перетолкну́ть, ся տ. Перетáлки-[вать, ся.

Перетол|ковáніе չ. **1,** *ուրիշ, նոր բա-ցատրութիւն.* **2,** *կրկնակի, յաճախակի բացա-տրութիւն.* **-ковáть** (-ку́ю -ютъ) տ. Пере-толкóвывать; **-кóвываніе** տ. Перетол-ковáніе: **-кóвывать,** -ковáть ն. **1,** *օխալ մեկնել, օխալ բացատրել, միտքը, իմաստը յե-ղաշրջել.* п. чьи-либо словá въ дурну́ю стóрону; **2,** *նորից, կրկին մեկնել, բացատրել, լուսաբանել, պարզաբանել.* **3,** չ. съ кѣмъ о чёмъ *մէկի հետ մի բանի մասին խօսել, խոր-հրդակցել.* мы обо всёмъ ужé перетолко-вáли.

Перето|лóчь (-лку́ -лчёшь -лку́тъ; *անց.* -лóкъ -лклá, ó; *հրմ.* -лкú) ն. **1,** *նո-րից, կրկին ջարդել, փշրել, մանրել, լեսուլ (օր. շաքար, աղ).* **2,** *բոլորը կամ բոլորովին ջարդել, փշրել, լեսուլ.* **3,** *խիստ մանր, զերմակ ջարդել, փշրել, լեսուլ։*

Перетомúть (-млю́ -мя́тъ; -мú) ն. *կարգով շատերին չարչարել, յոգնեցնել։*

Перетó|нивать, -нúть (-ню́ -ня́тъ), **-нúть** ն. **1,** *խիստ բարակացնել, խիստ նըր-բացնել. խիստ նուրբ սրել.* **2,*** *սնթեւեթել։*

Пере|топúть (-плю́ -тóпятъ; -пú) տ. Перетáпливать; **-тóпка** ի. տ. Перетá-пливаніе; **-тóпки** —. յ. *տկնուցք, տակ (հա-լած բանի).* **-топлéніе** տ. Перетáпливаніе.

Перетоптáть (-пчу́ -тóпчутъ; -пчú) տ. Перетáптывать.

Перетор|говáть (-гу́ю -ютъ) տ. Пе-реторгóвывать; **-гóвецъ,** вца, **-гóвщи-ца** տ. Перепродáвецъ, -дáвица; **-гóвы-ваніе** չ. **1,** *նորից սակարկելը.* **2,** *գինը բար-ձրացնելը, աւելացնելը.* **3,** *մեծ քանակութեամբ գնելն ու ծախելը.* **-гóвывать,** -говáть ն. **1,** *նորից, կրկին սակարկել, սակարկութիւն անել.* **2,** *գինը բարձրացնել, աւելացնել.* **3,** *մեծ քա-նակութեամբ գնել ու ծախել, վաշխառութիւն անել.* **-жна** ի. **1,** *կրկնաճուրդ.* **2,** *վաշխա-ռուական առուտուր.* **-жный** —ծ. *կրկնաճուրդի։*

Перетор|мáживать, -мозúть (-жу́ -зя́тъ; -зú) ն. **1,** *կառքի, սայլի անիւը նորից, այլ կերպ կապել, անուի արգելակը այլ կերպ դնել.* **2,** *բոլոր սայլերի, կառքերի անիւներն էլ կապել, բոլոր սայլերի, կառքերի անիւների ար-գելակներն էլ դնել։*

Перетормошúть (-шу́ -шáтъ) ն. **1,** *նո-րից անկնավրայ անել, խառնափնթորել.* **2,** *կար-գով բոլորին էլ վրդովեցնել, անհանգստացնել։*

Перетосковáть (-ку́ю -ютъ) չ. о чёмъ *դադարել մի բանի մասին թախծելուց, մի բանի վիշտը, թախիծը կրել պրծնել։*

Перето|чéніе տ. Перетáчиваніе; **-чúть** (-чу́ -чатъ) տ. Перетáчивать II; **-чка** ի. տ. Перетáчиваніе.

Перетошнúть ն. գէմ. *բոլորի սրտերն էլ խառնել տալ, բոլորի մէջ էլ զզուանք յարու-ցանել.* всѣхъ перетошнúло.

Перетра|вúть (-влю́ -трáвятъ; -вú), **-вливать, -вля́ть** ն. **1,** *բարակներով շատ [օր. նապաստակներ] որսալ.* **2,** *շատերին թու-նաւորել, ՙգեղել՚։*

Перетранжúрить (-рю -рятъ) ն. *շատ [դրամ] ծախսել, ՙմսխել՚, վատնել։*

Перетрá|тить (-чу -тятъ), **-чивать** ն. *խիստ շատ, իր կարողութիւնից աւել ծախ-սել, ՙմսխել՚, վատնել։*

Перетрéбовать (-бую -ютъ) ն. **1,** *չափից աւել պահանջել.* **2,** *կարգով բոլորին էլ կանչել, պահանջել։*

Перетревóжить (-жу -жатъ) ն. **1,** *սաստիկ յուզել, վրդովեցնել.* **2,** *կարգով բոլո-րին էլ յուզել, վրդովեցնել։*

Перетревúть (-влю́ -вя́тъ; -вú) ն. *շատերին զգաստացնել, սթափեցնել։*

Перетрезвóнить (-ню -нятъ) չ. *կար-գով բոլոր զանգակներն էլ տալ։*

Пере|трепáніе չ. **1,** *կրկին ծեծելը, քերթելը (կտաւ, կանեփ).* **2,** *լաւ քրքրելը, մա-զերից քաշելը.* **-трепáть** (-плю́ -éплютъ; -плú) տ. Перетрёпывать; **-трёпываніе** տ. Перетрепáніе; **-трёпывать,** -трепáть ն. **1,** *կրկին ծեծել, քրքրել (կտաւ, կանեփ).* **2,** *լաւ քրքրել, ծեծել, մազերից քաշել. սաս-տիկ ցնցել, ՙջանը հանել՚։* [*տել, լափել։*

Перетрéскать ն. *շատ բան, բոլորն ու-*

Перетрé|скаться, -скиваться չ. *շատ տեղերում, բազմութեամբ տրաքտրաքուել, պատռատուել։*

Перетрещáть (-щу́ -щáтъ) ն. *ազմուկ հանելով, վայրահաչելով խլացնել։*

Пере|трóгать ն. *կարգով բոլորն էլ շօ-*

շփել, քսել, քսելով էլ ձեռք տալ, ձեռք զիպցնել. **-трý** *ա.* Перетерéть.

Перетрубúть (-блю́ -трýбятъ; -бú) *չ.* կարգով, յաջորդաբար ածել, փչել (միևնոյն փողը)։

Перетрý|нивать, -нúть (-ню́ -ня́тъ) *ն.* кого́ *կմ* надъ кѣмъ չատերի վերայ ծիծաղել, չատերին ծաղրել, 'մասխարայ զցել'։

Перетрýсить (-шу -сятъ) *չ.* սաստիկ վախենալ, 'լեղին պատռել'։ [ретрýшивать.

Перетрусúть (-шý -ся́тъ; -сú) *ա.* Пе-

Перетрýситься *ա.* Перетрýсить.

Перетрý|сна *է.* Թափահարում, Թափահարելը. **-шивать**, -сúть *ն.* Թափահարել։

Перетря|сáть *ա.* Перетря́сывать; **-сéніе** *չ.* **-сна** *է.* Թափահարելը, -հարում, ցնցելը. ցնցում. **-стú** (-сý -сýтъ; -сú) *ա.* Перетря́сывать; **-сываніе** *չ.* *ա.* Перетрясéніе; **-сывать**, -сáть, -стú *ն.* Թափահարել, ցնցել։

Перетря́|хиваніе *չ.* նորից Թափ տալը, Թափ տալով մաքրելը. **-хивать, -хнýть** *ն.* նորից Թափ տալ, Թափ տալով մաքրել. **-ся** *-ձ-ր.* Թէկերը նորից Թափահարել, նորից Թեւահարել։

Перетужúть (-жý -жатъ) *չ.* ցաւ, դարդ կրել, տանել, ցաւին, դարդին յաղԹել. п. обо всёмъ ամէն բանի վերայ ցաւել, դարդ քաշել։

Перетузúть (-жý -зя́тъ; -зú) *ն.* կարգով բոլորին էլ ծեծել, Թակել, ջարդել։

Перетупúть (-плю́ -тýпятъ; -пú) *ն.* կարգով բոլոր[դանակները]ն էլ բԹացնել, 'փուչել'. 'փնջացնել'։ [անից պղտորուել, խուարել։

Перетýснуть *չ.* կարգով, միմեանց յե-

Перетýхнуть (*անց.* -тýхъ -хла, о) *չ.* **1**, կամաց-կամաց հանգչել, մարել. **2**, կարգով, միմեանց յետևից փտել, եղծանել, փչանալ։

Перету|шевáть (-шýю -ютъ), **-шёвывать** *ն.* **1**, նորից տուչել, վերատուչել, կրկին տուշ տալ (նկարին). **2**, սաստիկ տուչել, սևացնել։ [հանգցնել, մարել։

Перетушúть (-шý -шатъ) *ն.* բոլորն էլ

Пере|ты́кать (-чу -чутъ; -ты́чь), **-тыкáть** (-кáю -ютъ), **-тинýть** *ն.* **1**, այլ կերպ, ուրիշ տեղերում ցցել, ցցատել (օր. ձողերներ, բրեր). **2**, ամէն տեղ էլ խցել, կոխել, գցել (օր. խծուծով). **3**, չատ բան կմ չատ տեղեր ծակծկել, ծակոտել։

Перéть (пру прёшь прутъ; при) *ն.* **1**, սեղմել, սխմել, ճնշել. **2**, զոռով, հացիւ հազ քարշել, քարշ տալ, տանել. **3**, զոռով, բռնուԹեամբ անցնել, անցկենալ[ուզել]. кудá ты прёшь ուր ես խցկւում. *п. прóтивъ рожнá զոռով, բռնուԹեամբ ուզել մի բան անել, իրան յախուռն վտանգի ենԹարկել։

Перетѣ|нáть (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** *ն.* խիստ մուԹ ստուեր տալ, սաստիկ սևացնել։

Перетѣс|нúть (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** *ն.* ուրիշ տեղ քշել, դէն քշել, վանել։

Перетѣ́шить (-шу -шатъ) *ն.* կարգով բոլորին էլ զուարճացնել, խնդացնել։

Перетя́|гиваніе *չ.* **1**, քարշելով տանելը. միւս կողմ անցկացնելը. **2**, գերակշռելը. **-гивать**, -нýть *ն.* **1**, քարշելով տանել, միւս կողմն անցկացնել. **2**, նորից. ուելի գին կերպով քաշել, պրկել, ամրացնել. **3**, գերակշռել. յաղԹել. **4**, կօշիկներին ներբաններ զցել. **-ся** *-ձ-ր.* **1**, խիստ ձգուել, տարածուել. **2**, իրեն իրան սաստիկ սխմել, սեղմել, հուպ տալ. **-жка** *է.* **1**, *ա.* Перетя́гиваніе; **2**, սեղմում, պրկում. **3**, կօշիկներին ներբաններ զցելը. **-нýть**, **ся** *ա.* Перетя́гивать, ся.

Переу|бирáть, -брáть (-берý -рýтъ; -берú) *ն.* նորից վեր քաղել, յարդարել, կարգի զցել, կարգի բերել։

Переувѣ|рить (-рю -рятъ), **-ря́ть** *ն.* ուրիշ համոզմունքի բերել, համոզմունքը, տրամադրուԹիւնը փոխել։ [չակել։

Переугáдывать *ն.* նորից, կրկին գու-

Переýг|леніе, -ливаніе *չ.* ածուխ դարձնելը. п. дéрева փայտից ածուխ պատրաստելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) *ն.* ածուխ դարձնել, ածուխ պատրաստել, 'անձող անել'. **-ся** *-ձ-ր.* ածուխ, 'անձող' դառնալ։

Переýжинать *չ.* **1**, կրկին ընԹրել. **2**, կարգով, միմեանցից յետոյ ընԹրել, իրիկնահաց ուտել։

Переу|знавáть (*ներկ.* -знаю́ -ю́тъ; *հրմ.* -знавáй), **-знáть** (*ապռն.* -знáю -ютъ; *հրմ.* -знáй) *ն.* նորից, վասահելի աղբիւրից իմանալ, տեղեկանալ։

Переуклá|дывать, -сть (-дý -дýтъ; *անց.* -áлъ -ла, о; *հրմ.* -дú) *ն.* նորից, այլ կերպ դարսել, կապել։

Переý|локъ, лка *ա.* **-лочекъ**, чка *նւզ.* միջափողոց, խոտորնակի փողոց։

Переýмничать *չ.* չատ խելքին զօռ տալով զործ փչացնել, զործին վնասել։

Переупря́|мить (-млю -мятъ; -мь), **-мливать** *ն.* когó յամառուԹեամբ, կամակորուԹեամբ մէկին յաղԹել, զերազանցել։

Переусту|пáть, -пúть (-плю́ -тýпятъ; -пú) *ն.* կրկին, մի տեղամ եւ զիջանել. **-пка** *է.* կրկին, երկրորդ զիջում, զիջողուԹիւն։

Переутo|мúть (-млю́ -мя́тъ; -мú) *ն.* խիստ յոգնեցնել, հալից գցել. **-млéніе** *չ.* յոգնածուԹիւն. ýмственное п.

Переутю́|женіе, -живаніе *չ.* **1**, նորից արդուկելը. **2**, չատ բան, բոլորը արդուկելը. **-живáть, -жить** (-жу -жатъ) *ն.* **1**, նորից արդուկել, 'ուԹոյել', կոկել. **2**, չատ բան, բոլորն արդուկել, 'ուԹոյել', կոկել։

Переу|чáть *ա.* Переýчивать; **-чéніе**, **-чиваніе** *չ.* **1**, կրկին սովորելը, [սովորածը] կրկնելը. **2**, կրկին սովորեցնելը. **-чивать**, -чáть, **-чúть** (-чý -ýчатъ) *ն.* **1**, что մի բան նորից սովորել, [սովորածը] կրկնել. **2**, когó մէկին նորից, ուրիշ եղանակով սովորեցնել, ուսուցանել. **3**, կարգով չատերին սովորեցնել, ուսուցանել. **-чка** *է.* *ա.* Переучéніе.

Переформи|ровáніе *չ.* *զմ.* ձեւափոխում. **-ровáть** (-рýю -ютъ) *ն.* *զմ.* ձեւափոխել։

Перехáживать *ա.* Переходúть.

Пере|хвáливать, -хвалúть (-лю́ -лятъ) *ն.* **1**, սաստիկ, չափազանց գովել, գովասանել. **2**, չատ բան 'կմ չատերին գովել, գովասանել, դրուատել։

Пере|хвáрывать, -хворáть *չ.* **1**, կարգով, միմեանց յետևից հիւանդանալ, ախտանալ. **2**, *ն.* когó մէկից ուելի երկար հիւանդանալ, հիւանդ մնալ։

Перехвáстать ն. кого́ *պարծենալով, պարծենկոտութեամբ մէկին գերազանցել։*

Пере|хватáніе չ. *բռնելը, կալանաւորելը (շատերին).* **-хватáть, -хватúть** (-чу́ -хвáтятъ; -тú) տ. Перехвáтывать; **-хвáтка** է. *փոխառութիւն կարճ ժամանակով, կարճ ժամանակով փոխ վերցնելը.* **-хвáтчикъ** ա. **-хвáтчица** է. *մի բան գրաւող, մէկին կալանաւորող, բռնող այր, կին.* **-хвáтъ** ա. **1**, *բռնելը, վերցնելը.* на п. *մրցմամբ, միմեանց ձեռքից խլելով.* **2**, *որ և է բանի (օր. շորի, մարմնի) սեղմած, հաւաք տեղը.* кафтáнъ съ п—омъ *գօտկատեղը հաւաք տուած, 'օյմայով' կաֆտան, պարեգօտ.* **-хвáтываніе** չ. *բռնելը, ձերբակալելը, գրաւելը.* **-хвáтывать**, -хватáть, -хватúть ն. **1**, *բռնել, կալանաւորել, ձերբակալել. գրաւել.* полúція перехватáла всѣхъ мошéнниковъ; п—тúть письмó на пóчтѣ; **2**, *որ և է տեղ (օր. գգեստի վերայ) հաւաք տալ, նեղացնել, հաւաքել.* **3**, дéнегъ *կարճ ժամանակով փող փոխ առնել, վերցնել.* въ крáйности я перехватúлъ дéнегъ и исправúлъ свои́ дѣлá; **4**, *շտապով մի քանի պատառ բան ուտել.* перехватúлъ немнóго и опя́ть приня́лся за рабóту.

Перехворáть տ. Перехвáрывать.

Перехé|ривать, -рить տ. Перехѐр...

Перехи|лѣ́ть, -рѣ́ть չ. *միմեանց յետևից բազմութեամբ տկարանալ, ցաւագարել, խօթանալ։*

Перехит|рéніе չ. **1**, *խորամանկութեամբ գերազանցելը.* **2**, *նենգելը, խորամանկութեամբ խաբելը.* **-рúть** (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** ն. **1**, *խորամանկութեամբ գերազանցել, յաղթել.* **2**, *նենգել, նենգ գործել, խորամանկութեամբ խաբել։*

Пере|хлебáть, -хлебну́ть, -хлё́бывать ն. **1**, *դարձեալ խմել, 'հուա անել', ուտել.* **2**, *շատ, չափից աւել ուտել, խմել, 'հուա անել'.* *п. учё́ности *շատ սովորելուց գժուել։*

Пере|хлесну́ть տ. Перехлё́стывать; **-хлестáть** (-щу́ -хлéщутъ; -щú) ն. *կարգով բոլորին էլ մտրակել, խարազանել.* **-ся** ե-խ-ր. *միմեանց մտրակել, խարազանել.* **-хлё́стывать**, -хлесну́ть ն. *միւս կողմ ձգել, գցել.* п. верё́вку *թոկը (օր. բարձած սայլի) միւս կողմը ձգել [և պրկել]։* [*ճերին էլ կոտորել։*

Перехлóпать ն. *կարգով բոլոր ճան-*

Перехны́кать (-каю -ютъ և -хны́чу -чутъ) չ. **1**, *միմեանց յետևից հեծկլտալ, հեկեկալ.* **2**, *դադարել հեծկլտալուց, հեկեկալուց։*

Пере|ходúть (-жу́ -хóдятъ; -дú), -хáживать, -йтú չ. чéрезъ что և ն. что **1**, *անցնել.* п. чéрезъ мостъ; п. чéрезъ границу *սահմանից անցնել.* п. чéрезъ у́лицу, чéрезъ плóщадь; перейдúте на э́ту сторону; п. изъ рукъ въ ру́ки *ձեռքէ ձեռք անցնել.* чáсто порóки перехóдятъ отъ отцóвъ къ дѣ́тямъ; п. къ непріятелю *թշնամու կողմն անցնել.* 'п. къ наступáтельнымъ дѣ́йствіямъ *յարձակողական անցնել.* э́то имѣ́ніе перешлó къ нему́ по наслѣ́дству; э́тотъ учени́къ перешё́лъ въ четвё́ртый классъ; п. эквáторъ *հասարակածն անցնել.* **2**, *դառնալ, փոխուել.* нáсморкъ у негó перешё́лъ въ бронхúтъ; ссóра э́та перешлá въ дрáку; п. въ правослáвіе *ուղղափառութիւն ընդունել, ուղղափառ դառնալ.* **-хóдница** է. *գուղ. մաղամէր կով.* **-хóдный** ած. *անցնելու. անցողական.* п—ое врé̈мя; **-хóдчивый** ած. *փոփոխական, անհաստատ, յեղյեղուկ.* временá и обстоя́тельства п—дчивы; **-хóдъ** ա. **1**, *անցք, անցնելը.* п. чéрезъ 'Альпы; п. чéрезъ мóстъ; п. изъ тóна въ тонъ *երժ. մի տոնից միւսին անցնելը.* *п. въ другу́ю релúгію *ուրիշ կրօն ընդունելը.* **2**, *փոփոխութիւն. փոխուելը.* внезáпный п. погóды; п. однóй болѣ́зни въ другу́ю; **3**, *անցք, անցնելու տեղ.* **4**, *մի օրում անցած տարածութիւն.* дѣ́лать большíе п—ы *մեծ ճանապարհներ կարել.* **-хóды** ա. յ. *անցքեր, միջանցքեր (շինութեան մէջ).* **-ходя́щій** глагóлъ *քեր. ներգործական բայ.* **-хожде́ніе** չ. *անցնելը. անցք.* **-хожу́** տ. Перехо-дúть. [*սառեցնել, պաղեցնել։*

Перехо|лáживать, -лодúть ն. *խիստ*

Пере|хóлить (-лю -лятъ) ն. *կարգով բոլորին էլ գգուել, գրգել, փայփայել։*

Перехо|рáшивать, -рошúть (-шу́ -шáтъ) ն. *նորից զարդարել, պաճուճել, մաքրել։*

Перехристóсоваться (-сую́сь -ю́тся) ե-խ-ր. *միմեանց համբուրել (Զատկին), զատկական համբոյրը տալ։*

Перехромáть 1, չ. *կարգով, միմեանց յետևից սկսել կաղալ.* **2**, ն. кого́ *մէկից աւելի խիստ կաղալ.* **3**, ն. *կաղալով հասնել։* [*անել։*

Перехру́снуть ն. *ճրթճրթոցով կոտր-*

Перехрю́кать ն. *աւելի բարձր կանչել, խռնչել։* [*ալ լղարել, նիհարանալ։*

Перехудѣ́ть չ. *կարգով, միմեանցից յե-*

Перехѣ́|ривать, -рить (-рю -рятъ) ն. *խաչ քաշել, խաչաձև գծել, խաղել։*

Перецарá|паніе չ. **1**, *նորից ճանկռտելը.* **2**, *շատերին ճանկռտելը.* **-пать, -ся** տ. Перецарáпывать, ся; **-пываніе** տ. Перецарáпаніе; **-пывать,** -пать ն. **1**, *նորից ճանկռտել, պճռկել.* **2**, *շատերին ճանկռտել, պճռկել.* **-ся** ե-խ-ր. *միմեանց ճանկռտել, պճռկել։*

Перецáрствовать (-вую -ютъ) **1**, չ. *յաջորդաբար թագաւորել.* **2**, ն. кого́ *մէկից աւելի երկար թագաւորել, իրեն կայսր իշխել։*

Пере|цвѣстú, -цвѣ́сть (-ѣту́ -ту́тъ; անց. -цвѣ́лъ -лá, ó; հրմ. -тú), **-цвѣтáть** չ. *ծաղկաթափ լինել. թառամել, թարշամել, խամրել։*

Пéрецъ, рца ա. բս. Piper, *պղպեղ.* водянóй, собáчій п., Polygonum hydropiper, *ջրապղպեղ.* дúкій п. ա, Sedum acre, *դառն դանդաղմակիկ (վայրի աղոխ).* բ, կամ вóлчій п., Daphne mezereum, *սերկատ (կարճարերձ դափնեկաղ, գոճմակ).* *задáть кому́ пéрцу *մէկին լաւ ծեծել, թակել, ջարդել։*

Перецыгá|ниваніе չ. *ծաղրելը, նշաւակելը.* **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. **1**, *ծաղրել, նշաւակել.* **2**, *որկրայաբար խաբել, խաբեբայութեամբ ստանալ, կորզել։*

Перецѣ|дúть (-жу́ -цѣ́дятъ; -дú) տ. Перецѣ́живать; **-жéніе, -живаніе** չ. **1**, *մի անօթից միւսն ածելը, թափելը.* **2**, *նորից*

քամելը. **-живать**, -дить ն. 1, մի անօթից միւսն ածել, անդափոխել. 2, նորից, կրկին քամել (օր. մաղով). շատ, մեծ քանակութեամբ քամել. **-жу** ա. Перецѣдить.

Перецѣлить (-лю -лять), **ся** չ. նորից նշան դնել, նշան բռնել։

Перецѣловáть (-лýю -ютъ) ն. կարգով շատերին համբուրել, ‘պաչել‘, ‘պագել‘. **-ся** է-էտ. կարգով համբուրուել։

Перецѣ|ниваніе չ. 1, նորից գնահատելը. 2, բոլորը գնահատելը. **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, նորից գնահատել. 2, բոլորը գնահատել. **-нка** է. 1, կրկին գնահատում. 2, ընդհանուր գնահատում։

Перецѣпи́ть (-плю́ -пятъ; -пи́) ն. այլ կերպ կցել, շղկապել, ճանկը, կեռը այլ կերպ գցել, այլ կերպ կարթել. **-ся** ~նտր. կպչել, փաթաթուել. խճճուել։

Перечáхнуть չ. 1, բոլորովին նիհարել, լղարել. 2, կարգով յաջորդաբար մաշուել, հալից ընկնել, ոչնչանալ։

Перечекá|ниваніе չ. նորից տպելը, նորից կոխելը (դրամ, մեդալ). **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. 1, նորից տպել, նորից կոխել, կտրել (դրամ, մեդալ). 2, շատ տպել, կտրել, կոխել. **-нка** է. կրկին տպում, կտրում, կոխում։ [գրելը, ընդդիմադրութիւն։

Перéченіе չ. առարկելը, առարկում, առ-

Пéречень, чня ա. 1, ընդհանուր գումար, թիւ. 2, ամփոփ բովանդակութիւն, ամփոփում. քաղուածք. 3, պատճէն, ընդօրինակութիւն դանդատաթղթի, պահանջագրի։

Пере|черкáніе չ. մեծ քանակութեամբ ջնջել. **-черкáть** ն. մեծ քանակութեամբ ջնջել. **-чёркиваніе** չ. տ. ստորև բայը. **-чёркивать, -черкнýть** 1, ն. ջնջել. 2, ն. գծել, գծեր քաշել, գծերով բաժանել. 3, չ. чéрезъ что գծելով անցնել (կէտից, տեղից), գիծն աւելի հեռու քաշել։

Пере|черненіе, -чéрниваніе չ. 1, նորից սև ներկելը. 2, սևացնելը, կեղտոտելը. 3, ջնջելը. **-чéрнивать, -черни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, նորից սև ներկել. 2, սևացնել, կեղտոտել (բոլորը). 3, ջնջել (գրածը). **-ся** ~նտր. սև ներկուել. կեղտոտուել, սևանալ։

Перечерствѣть չ. 1, բոլորովին չորանալ, քար դառնալ (հացի մասին). 2, մեծ քանակութեամբ չորանալ։

Перечерти́ть (-рчý -éртятъ; -рти́) ա. Перечéрчивать.

Перечертыкáться է-էտ. միմեանց հայհոյել, անարգել, նախատել, անիծել։

Пере|черченіе, -чéрчиваніе չ. նորից նկարելը, նորից գծելը. **-чéрчивать**, -черти́ть ն. 1, նորից նկարել, նորից գծել. 2, շատ բան, բոլորը նկարել, գծել։

Пере|чесáніе չ. 1, նորից սանտրելը. 2, բոլոր[կտաւ]ը սանտրելը, պատրաստելը. **-чесáть** (-шý -éшутъ; -ши́) ա. Перечёсывать.

Перечести́ть (-щý -стя́тъ; -сти́) ն. 1, բոլորին էլ պատշաճաւոր յարգանք մատուցանել, ցոյց տալ. 2, հեգն. բոլորին էլ հայհոյել, անարգել, նախատել, շշպրել։ [ресчи́тывать.

Перечéсть (-чтý -тýтъ; -чти́) ա. Пе-

Пере|чёсываніе չ. տ. ստորև բայը. **-чёсывать**, -чесáть ն. 1, նորից, այլ կերպ սանտրել. 2, բոլոր[կտաւ]ը սանտրել, պատրաստել. 3, խիստ, սաստիկ ճանկել, ճանկռտել, պճռկել (ձեռքը, ոտը)։

Пере|чётъ ա. 1, թուելը. համարելը. я всѣхъ знáю на п. ես բոլորին էլ ճանաչում եմ ինչպէս իմ հինգ մատը. 2, աւելորդ, աւել մաս (հաշուի). п. лýчше недочёта լաւ է աւել տալ, քան թէ պակաս, թող շատ լինի ու պակաս չլինի. **-чешý** ա. Перечесáть.

Перечи|нéніе, -ниваніе չ. տ. ստորև բայը. **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, նորից, աւելի լաւ կարկատել (շորը), լցնել (գուլպայի ծակուած տեղը), կարել, սրել (‘պա-լամբ‘), լցնել (կարկանդակը), ուղղել. 2, մէկը միւսից յետոյ կարկատել, լցնել. կարել, սրել, ուղղել. **-нка** է. ուղղելը, դրոտելը, կարկատելը, լցնելը։

Перечи|сленіе չ. թուելը, համարելը (բոլորը). **-слить** (слю -лятъ), **-слять** ն. 1, վերստին թուել, համարել, հաշուել. 2, բոլորը թուել, համարել, հաշուել. п. чьй-либо достóинства; п. жи́телей гóрода; 3, փոխադրել, տեղափոխել. п. чинóвника изъ одногó вѣдомства въ другóе.

Перечи́|стить (-щу -стятъ; -сти) ա. Перечищáть; **-стка** է. ա. Перечищéніе.

Пере|читáть ա. Перечи́тывать; **-чи́тываніе** չ. նորից կարդալը. **-чи́тывать**, -читáть ն. 1, նորից, կրկին, վերստին կարդալ. 2, շատ, բոլորը կարդալ։

Перéчить (-чу -чатъ) չ. 1, комý въ чёмъ մէկին մի բանում առարկել. խոչընդոտ հանդիսանալ, խանգարել, մէկի ‘ջղրու‘ մի բան անել. 2, հակաճառել։

Перечи|щáть, -стить ն. 1, նորից մաքրել, սրբել. 2, շատ բան, բոլորը մաքրել, սրբել. **-ся** ~նտր. մաքրուել, սրբուել. **-щéніе** չ. 1, նորից մաքրելը. 2, շատ բան, բոլորը մաքրելը։

Перечмóкать ն. բոլորին էլ համբուրել (այնպէս որ համբոյրի ձայնը լսուի). **-ся** է-էտ. միմեանց համբուրել։ [обзóръ.

Перечневóй ած. հակիրճ, ամփոփ. п.

Пéречникъ ա. բս. Iberis, կատմնուկ (կոտմուկ)։

Пéречница է. պղպեղաման, պղպեղարան։

Пéречный ած. պղպեղի, պղպեղա—։

Перечуди́ть (-жý -дя́тъ; -ди́) չ. սաստիկ շատ գժութիւններ անել, խելառ բաներ բանել։

Пере|шагáть ա. Перешáгивать 1; **-шáгиваніе** չ. լայն տալով անցնելը, միւս կողմն անցնելը. **-шáгивать** 1, (-шагáть) ն. անցնել, պտտել, շրջել, ման գալ. я перешагáлъ всѣ ýлицы; 2, (**-шагнýть**) չ. чéрезъ что մի բանի վերայից անցնել, լայն տալ. п. чéрезъ ручéй; п. чéрезъ порóгъ.

Перешá|реніе, -риваніе չ. ամէն տեղ ման գալը, խուզարկելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. ամէն տեղ, ‘քունջ ու պուճախ‘ ման գալ, ամէն բան տակն ու վրայ անել, խուզարկել։ [տանատակ տալ, մաշել։

Перешáркать ն. տրորել (յատակը),

Пере|шатáть ա. Перешáтывать; **-ся** ~նտր. խախտուել, ‘ժաժ գալ‘. 2, դէս ու դէն ընկնել, թափառել. **-шатнýть** ն. մի անգամ

շարժել, ‘ժամ տալ‘. **-ся** տ. Перешáтываться; **-шáтывать**, -шатáть ն. կարգով, մէկը միւսից յետոյ շարժել, ցնցել, ‘ժամ տալ‘, **-шáтываться, -шатнýться** -չ.դ. երերալ, տատանուիլ, տարուբերուիլ։

Перешвы́|ривать, -рнýть ն. դէն ձգել, դէն շպրտել. **-ря́ть** ն. շատ բան դէս ու դէն շպրտել. դէս ու դէն ցրել։

Переше|вéливать չ. երբեմն շարժել, ‘ժամ տալ‘. п. пáльцами; **-вели́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. կարգով, մէկը միւսից յետոյ ձեռք տանել, վերցնել, շարժել։

Перешéдшій -ած. անցած. землá, п—ая въ государственное владéніе.

Пере|шéекъ, шéйка -. աշխ. պարանոց. **-шéечекъ**, чка -. նւզ. պատիկ պարանոց. պարանոցիկ։

Перешелуши́ть (-шý -ша́тъ) ն. որոշ քանակութիւն, բոլորը կլպել, կեղևել, փաճակել։

Пере|шепнýть, ся, -шептáть (-пчý -шéпчутъ; -пчи́), **ся** տ. Перешёптывать, ся; **-шёптываніе** չ. տ. սորոր բայը. **-шёптывать**, -шептáть ն. **1**, նորից շշնջել, քչփչալ. փսփսալ. **2**, շատ բան շշնջել, քչփչալ. փսփսալ. **-ся** չ-ն-դ. о чёмъ մի բանի մասին միմեանց մէջ քչփչալ, փսփսալ. (խեցգետնի մասին) սոտոակել. ра́ки перешептáлись.

Пере|шибáніе չ. զարկելով կոտրելը, ընկանելը, ջարդելը. **-шибáть, -шиби́ть** (-бý -бýтъ; անց. -ши́бъ -бла, о; -би́) ն. **1**, զարկելով կոտրել, ընկանել, ջարդել, փշրել. **2**,* ռմկ. գերազանցել. **-ши́бъ** -. **1**, տ. Перешибáніе; **2**, կոտրած տեղ, կոտրուածք։

Пере|шивáніе չ. **1**, նորից, այլ կերպ կարելը. կարածն ուղղելը. **-шивáть**, -ши́ть ն. նորից, այլ կերպ կարել. կարածն ուղղել, դրուտել. **2**, շատ, մեծ քանակութեամբ կարել (ճերմակեղէն). **-ши́вка** ի. տ. Перешивáніе; **-шивнóй** -ած. նորից կարած։

Перешипѣть (-плю́ -пя́тъ; -пи́) ն. когó մէկից աւելի բարձր շչել։ [решивáть.

Переши́ть (-шью́ -ю́тъ; -шéй) տ. Пе-

Перешкóливать, -лить (-лю -лятъ) ն. վերակրթել, նորից, այլ կերպ կրթել, հրահանգել։

Перешли|фовáть (-фýю -ютъ), **-фóвывать** ն. **1**, նորից յղկել, ողորկել. **2**, բոլորը յղկել, ողորկել։

Перешлю́ տ. Переслáть.

Перешну|ровáть (-рýю -ютъ), **-рóзывать** ն. (գիրմ.) **1**, նորից կապել, պրկել (թելով, կապիչով). **2**, շատ բան կապել, պրկել։

Перешпиковáть (-кýю -ютъ) ն. նորից խղապատել (մսի մէջ խոզի խոզի կտորներ խրելով). **2**, բոլորն էլ խղապատել։

Перешпи́|ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. **1**, նորից ամրացնել (ասեղներով, գնդասեղներով), ուղղել. դրոտել։

Перештó|пать, -пывать ն. **1**, նորից, աւելի լաւ լցնել (օր. գուլպաների ծակերը), կարկատել. **2**, բոլորը լցնել, կարկատել։

Перештукатý|ривать, -рить (-рю -рятъ) ն. **1**, նորից սուաղել. ծեփել (գաջ ու կրով). **2**, բոլորը սուաղել, ծեփել։

Перешумѣть (-млю́ -мя́тъ; -ми́) ն. когó մէկից աւելի բարձր աղաղակել, իւր աղմուկով մէկին գերազանցել։

Пере|шути́ть (-чý -тя́тъ; -ти́), **-шý-чивать** չ. խիստ շատ կատակներ, հանաքներ անել. **-ся** չ-ն-դ. միմեանց մէջ կատակներ, հանաքներ անել. **-шью́** տ. Переши́ть.

Перещебетáть (-чý -бéчутъ; -чи́) ն. նորից ճռուողել, ճւճւալ. ճղճղալ։

Перещеголя́ть ն. **1**, պաճուճանքով, շքով, պճնամոլութեամբ գերազանցել. **2**, ած. գերազանցել։

Перещекотáть (-чý -кóчутъ; -чи́) ն. կարգով բոլորին էլ խաղտել, ‘խտուտ տձել‘, մարմաջեցնել։

Пере|щёлкать, -щёлкивать ն. շատերի[քթերի]ն հարուածել, հարուածներ տալ. **-щелкáть, -щёлкивать** ն. орѣ́хи շատ ընկոյզներ, բոլոր ընկոյզները ջարդել. **-щелкнýть** ն. մատը [մատին տալով] արտաքսցնել։

Перещеми́ть (-млю́ -щéмятъ; -ми́) ն. **1**, կմշտել, ‘ճմթել‘. **2**, այլ կերպ բռնել, հուպ տալ, կմշտել։

Перещe|пáть, -пи́ть (-плю́ -щé-пятъ; -пи́), **-пливать** ն. բոլորը մանր մանր ճղոտել։

Перещи|пáніе չ. նորից փետելը. **-пáть** (-плю́ -и́плютъ; -пли́), **ся** տ. Перещи́пывать, ся; **-пка** ի. **-пываніе** չ. տ. Перещипáніе; **-пывать**, -пáть ն. **1**, նորից փետել (փետուրը, մազը). **2**, շատ, բոլորը փետել, փետատել. **-ся** չ-ն-դ. միմեանց զզզել։

Перещý|паніе չ. **1**, նորից շօշափելը. **2**, կարգով բոլորն էլ շօշափելը. **-пать** տ. Перещýпывать; **-пываніе** տ. Перещý-паніе; **-пывать**, -пать ն. **1**, նորից, մի անգամ ևս շօշափել. **2**, կարգով շատ բան շօշափել։

Пере|ѣдáніе չ. իրծելով կարելը, լուծելը, բաժանելը. ուտելը, լափելը. **-ѣдáть, -ѣсть** ն. **1**, իրծելով կարել, լուծել, բաժանել. **2**, ուտել, լափել, այրել, մաշել (ևս թթուտների մասին). **3**, բոլորն էլ ուտել, լափել. **-ѣду** տ. Перепѣхать.

Пере|ѣздить (-зжу -здятъ; -зди) ն. շրջել, ճանապարհորդել (ոչ ոտով, այլ կառքով, ձիով, նաւով ևլն). **-ѣздка** ի. տ. Переѣзжáніе; **-ѣздъ** -. **1**, մի տեղից միւս տեղ անցնելը, տեղափոխուելը (ոչ ոտով, այլ ձիով, կառքով, նաւով ևլն). **2**, ճանապարհորդութիւն, տեղափոխութիւն. на п—ѣ ճանապարհին. больнóй не въ состоя́ніи перенести́ п.; **-ѣзжáніе** չ. տեղափոխութիւն. п. на другýю квартиру ուրիշ բնակարան տեղափոխուելը. **-ѣзжáть**, -ѣхать չ. տեղափոխուել (ոչ ոտով, այլ ձիով, կառքով, նաւով ևլն). п. чéрезъ рѣкý на лóдкѣ, на парóмѣ; п. изъ Фрáнціи въ ‘Англію: п. на дáчу; п. на другýю квартиру.

Переѣсть (-ѣмъ -ѣшь ѣстъ; -ѣди́мъ -ѣдя́тъ; -ѣшь) տ. Переѣдáть. [жáть.

Переѣхать (-ѣду -дутъ) տ. Переѣз-

Переэкзаме|новáніе չ. նորից, վերաքննութիւն, հարցաքննելը. **-новáть** (-нýю -ютъ) տ. Переэкзаменóвывать; **-нóвка** ի. վերաքննութիւն. **-нóвываніе** տ. Переэкзаменовáніе; **-нóвывать**, -новáть ն.

վերադրնել, նորից, վերստին քննել, հարցաքննել։

Переюли́ть (-лю́ -ля́ть) ն. 1, անհանգիստ կերպով, դէս ու դէն ընկնելով անցկացնել (բիր կտանքը, ապրինները). 2, кого́ մէկին շանտարբութեամբ, անհանգստութեամբ գերազանցել։

Перея|ви́ть (-влю́ -я́вить; -ви́), -вля́ть ն. նորից ցոյց տալ, երևան հանել։

Пери|ге́й ա. -ге́я է. աստղ. երկրամերձ կէտ, մօտերկրութիւն (հկռկը ա. Апоге́й); -ге́лій ա. (յն.) աստղ. արևամերձ կէտ։

Перика́рдій ա. կզմխ. սրտապարկ, սրտապատ, սրտապատ պարկ, քսակ, թաղանթ։

Пери́|ла, -лъ չ. յ. մահոջաձաշարք, 'ճաղաշարք' (պատշգամբի, սանդուղքի եւն). -льны́й ած. մահաջաձաշարքի. п. сто́лбикъ մահոջաձ. -льца, лецъ չ. յ. ճւզ. պատիկ մահաջաձաշարք, 'ճաղաշարք'։

Пери|метри́ческій ած. շրջագծի, շրջագծային. -метръ ա. (յն.) երկրչփ. շրջագիծ (ուղղագիծ պատկերի)։

Пери́|на է. փետրալից, փետուրով լցրած վերմակ, 'լէփ' (գործածական օր. Գերմանիայում). -нный ած. փետրալից վերմակի։

Перипетія է. (յն.) վճռական փոփոխութիւն բաղդի (մեւ գրամայի և վէպի մէջ)։

Периста́ль|тика է. (յն.) աղիքային մկանաթելերի զալարաձև շարժումը. -ти́ческій ած. այս շարժման։

Перисти́ль ա. ճրտրպ. սիւնազարդ գաւիթ (շինութեան շուրջը)։

Пери́|стый ած. 1, փետրաչատ, բազմափետուր. 2, փետրաձև, փետրակերպ. п—ая руда́; -ться (-рю́сь -ря́тся) ա. Опери́ться.

Перитони́тъ ա. (յն.) որովայնաթաղանթի բորբոքում։

Пери|фери́ческій ած. շրջագծային. -фе́рія է. (յն.) երկրչփ. շրջագիծ (կորագիծ պատկերի)։

Перифра́за է. (յն.) ճարտասանական դարձուածք (խօսքի, մտքի). говори́ть п—ами ճարտասանական դարձուածքներով խօսել, իր միտքը արտայայտել։

Пері|оди́чески մ. պարբերաբար. -оди́ческій ած. պարբերական. п—ія изда́нія; -о́дъ ա. (յն.) 1, ժամանակաշրջան. п. боле́зни; 2, աստղ. շրջան, բոլորումն գնայուն աստղերի. 3, պարբերութիւն, դարձուածք։

Періо́|стій, -стей ա. կզմխ. ոսկրամաշկ։

Пё́рка է. գայլիկոնի (բուրգուի) ծայր։

Пер|ка́левый ած. պերկալից, -լեայ. -ка́ль, я́ ա. (ֆր.) պերկալ (բամբակէ խիտ գործուածք)։

Перку́ссія է. (լա.) բժ. հիւանդի մարմնի (մեւ կրծքի) բախում, զարնում (լսել ձեռքով կամ գործիքով)։

Перламу́|тровый ած. մարգարտի գողտակուրի(ց), սադափի(ց). -тръ, -тъ ա. (գերմ.) մարգարտի գողտակուր (սադափ)։

По́рлинь ա. (հոլ.) ծովգ. բարակ պարան, չուան։

Пе|рлови́дный ած. գողտակուրի նման, գողտակերպային. -рло́вица է. կնդ. Unio pictorum, նկարչաց խեցի. -рло́вка է. կնդ. Numida meleagris, խայտահաւ, նաւմիդահաւ. -рло́вникъ ա. բս. Melica, մարգարտախոտ. -рловый ած. մարգարտի, մարգարտա—. п. цвѣтъ; п. ка́мень հնք. մարգարտաքար. -рло́вый ած. գարու, գարի—. п—ая крупа́ գարեձաւար. п. супъ. գարեձաւարի ապուր. -рлъ ա. (ֆր.) մարգարիտ, մարգարտի հատ։

Перлюстра́ція է. (ֆր.) պետական նամակագրութիւնների գաղտնի ընթերցումը։

Перна́|тка է. կնդ. Pennatula, ծովափետուր. -тый ած. փետրաւոր։ Перна́тыя, ыхъ է. յ. թռչուններ, թռչուններ։

Пе|ро́ չ. (յ. пе́рья, ьевъ) 1, փետուր. стра́усовыя пе́рья; носи́ть пе́рья на шля́пѣ; пе́рья кры́льевъ թևերի փետուրներ. 2, փետրագրիչ, 'գրչամ'. гуси́ныя пи́счія пе́рья; очини́ть п. 'գրչամը' սրել. всё, что выхо́дитъ изъ-подъ его́ пера́, превосхо́дно նորա գրչի բոլոր արդիւնքներն էլ հիանալի են. вы сли́шкомъ налега́ете на п. դուք գրիչը սաստիկ հում էք տալիս. стально́е, металли́ческое п. պողպատէ, մետաղէ գրիչ. бо́йкое п. սուր, ներկուս, վարժ գրիչ. 3, լողակ (ձկների). хребто́вое п. մէջքի, կանակի լողակ. брюшно́е п. փորի լողակ. 4, թև (օր. շաղերի), թև, բերան (թիու, թիակի). 5, շղաւկեղ (անուի). 6, սէպի, նիզակի սուր ծայր, սայր. 7, որս. կենդանու յետևի կարճիկ կողը. -ро́вникъ ա. գրչաման, գրչատուփ. -рово́й ած. քամու աղբիւրի թևերի։

Перо́нъ ա. (ֆր.) պերոն, իջավայր (երկաթուղու կայարանի այն մասը, որի առաջ կանգնում է գնացքը—по́ѣздъ)։

Перочи́нный ած. գրչահատ, 'գրչամահատ', 'գրչամը' կտրելու (սրելու) դանակ։

Перпендикуля́|рно մ. ուղղահայեաց կերպով. -рность է. ուղղահայեացութիւն. -рный ած. ուղղահայեաց, ուղղաձիգ. -ръ ա. երկրչփ. ուղղահայեաց[գիծ]. опусти́ть п. ուղղահայեաց քաշել։

Пе́рси է. յ. կուրծք, 'դօշ', ծոց։

Перси́дскій ած. պարսիկ, պարսկական։

Пер|сико́вка է. դեղձօղի. -сико́вый ած. դեղձի. п. цвѣтъ; п—ое де́рево դեղձի [ծառ]. -сикъ ա. 1, բս. Persica vulgaris, դեղձի, 'շաբտալուկի'. 2, դեղձ, 'շաբտալու'։

Персія|нинъ ա. (յ. -я́не, -нъ) պարսիկ. -нка է. պարսիկ կին, պարսկուհի։

Пе́рскій ա. Пѣ́рскій.

Пе́рсный ած. կրծքի, 'դօշի', ծոցի։

Персо́|на է. (լա.) անձ, անձնաւորութիւն. сервирова́ть у́жинъ на 200 п—нъ 200 հոգու ընթրիք տալ. -на́лъ ա. անձնախումբ, անձեր, ծառայողներ, պաշտօնեաներ. медици́нскій п.

Перспекти́|ва է. (ֆր.) 1, հեռանկարչութիւն. 2, հեռանկար, հեռապատկեր. 3,* ապագայ, ապագայ վիճակ. 4, ակնկալութիւն կամ ակնածութիւն ապագայ շարքերի մասին. -вный ած. հեռանկարչութեան, հեռանկարի, -բային. п. живопи́сецъ հեռանկարիչ։

Пе|рство, -ръ ա. Пѣ́рство, -ръ.

Пе́р|стень, стня ա. մատանի (աչքով). -сти́ще ա. յւսլ. ահագին, անճոռնի մատանի. -стневи́дный ած. մատանաձև. -стне-

викъ —. մատանու տուփ. **-стневой** -ծ. մատանու, մատանի—. п. палецъ մատանու, մատանեկիր մատ։

Пер|стный -ծ. **1,** մատի. п—ая кость; **2,** հողի, հողեղէն. «первый человѣкъ изъ земли п.» առաջին մարդն յերկրէ հողեղէն (Ա. Կորնթ. 15_{47}). **-стъ,** á —. մատ. **-сть** է. հող, գետին, փոշի։

Пертурбація է. (լտ.) խանգարմունք, շփոթութիւն, մեւղ մոլորակային շարժման։

Перты —. յ. (հոլ.) ծովգ. պերտպարաններ։

Перу|иный, -новый -ծ. շանթի, շանթային. **-нъ** —. շանթ. *շանթ, նզովք։

Пер|хать, -хнуть չ. բողգում քոր, 'խռուռ' գգալ, ուզենալ հազալ. **-хота** է. **1,** քոր, խողոտնք, 'խռուռ' (բաղգում), հազալու ցանկութիւն. **2,*** ցաւ, զարդ. **-хотина** է. կերակրան խուխ. **-хотный** -ծ. **1,** բողգող քորող, ճանկռող, խողոտեցնող, խռուռ տւող, գրգռող. **2,** ձանձրալի, զզուելի, զարշելի։

Пер|хоть է. թեփ (մորթի, մեւղ գլխի)։

Пер|цейдецъ, дца, **-цейдъ** —. կնդ. Ramphastus, պղպեղակեր կմ տուկա. **-цовна** է. պղպեղօղի։

Перча|тка է. **-точка** նւզ. ձեռնոց, թաթպան, թաթման. онъ ходитъ въ п—ахъ; **-точникъ** —. **-точница** է. **1,** ձեռնոցագործ, -ուհի. **2,** ձեռնոցավաճառ, -ուհի. **-точный** -ծ. ձեռնոցների, թաթմանների, թաթպանների։

Першить չ. ՟ՙէ՚՚. [բողգի մասին] քոր գալ, խռուռ գալ, խանձել. у меня въ горлѣ першитъ.

Пёрышко չ. պստիկ փետուր, փետրիկ։

Перяной -ծ. փետուրներից, փետրա—, փետրալից. п—ая подушка; п. рядъ փետրավաճառանոց։ [ոսկրոտ ազուէս։

Песецъ, сца —. կնդ. Canis lagopus,

Песика է. զւռկ. մոյզ, ու շերտ վայրենի գազանի մորթի վերայ։

Пё|сикъ —. նւզ. շնիկ, 'քաթոթ'. **-сій,** ья, ье -ծ. շան. пёсья звѣзда աստղբ. Շնիկ աստղ, Շնաստղ։

Пескарь, á —. կնդ. Cyprinus gobio, ճերմակ խարակաձուկ, քարթակ։

Пе|ски, овъ —. յ. աւազուտ, աւազոտ տեղեր, աւազուտութիւն. **-сковатый** -ծ. **1,** բաւականին աւազոտ, աւազաշատ. **2,** փուխր, փխրուն. **-сконосный** -ծ. աւազաբեր. **-скоройка** է. կնդ. Ammophila sabulosa, աւազի բզէզ։

Пособой —. բս. Colchium autumnale, աշնանական շնգեղ (Նուրոս, ստղտուկ, խլոպուզ, աշնանական ձիւնծաղիկ?)։

Песо|къ, ска —. աւազ. сахарный п. շաքարի աւազ, շաքարաւազ. золотоносный п. ոսկեբեր աւազ. **-чница** է. աւազաման. **-чный** -ծ. աւազի, -ղէ, -ղեայ. п—ые часы.

Песси|мизмъ —. յոռետեսութիւն. **-мистическій** -ծ. յոռետես, -ական. **-мистка** է. յոռետես կին. **-мистъ** —. (լտ.) յոռետես մարդ (հկակը տ. Оптимистъ).

Пести|къ —. **1,** պստիկ սանդղոտ, 'դինգ'. **2,** մեքենգ. ծակիչ ձող. **3,** բս. pistillum, կնիք (խղայ, վարսանդ?). **-ковый** -ծ. пестикъ-ի։

Пестовой -ծ. սանդղոտի, 'դնգի'։

Пест|реніе չ. խայտաբղէտելը, երփներանգելը. -(пёст)**ренькій** -ծ. խայտաբղէտ, երփներանգ. **-рина** է. խայտաբղէտութիւն. **-ринка** է. աչք ծակող, աչքերը գոյնի խաղ. **-рить** (-рю -рять), вып—, **1,** ՝. խայտաբղէտել, երփներանգ ներկել. **2,*** չ. շողալ. у меня въ глазахъ пестритъ աչքերս շողում են. **-ро** ՞. խայտաբղէտ ձևով. **-роватость** է. բաւականաչափ խայտաբղէտութիւն. **-роватый** -ծ. բաւականին խայտաբղէտ, երփներանգ, 'ճաղատուրիկ', 'շալպատուրիկ'. **-рота** է. խայտաբղէտութիւն, երփներանգութիւն. **-рушка** է. կնդ. Salmo fario, բան փորել', Ֆորել. -(пёст)**рый** -ծ. **1,** խայտաբղէտ, խայտաճամուկ, երփներանգ, 'ճաղատուրիկ', 'շալպատուրիկ'. **2,*** ցանցառ, նուազ, մէջէմէջ. п. урожай; **-рѣть** չ. խայտաբղէտ, երփներանգ երևալ։

Пестря|дина, -(пё—)**дь** է. խայտաբղէտ կմ շերտաւոր կտաւէ քաթան։

Пестрякъ, á —. **1,** ծաղկաւոր, 'չօփուր' մարդ. **2,** մի տեսակ ծառասունկ։

Пестъ, á —. սանդղոտ, 'դինգ'։

Песцовый -ծ. ոսկրոտ ազուէսի [մորթից]. п—ая шуба.

Пес|чаниковый -ծ. աւազաքարից. **-чаникъ** —. աւազաքար. **-чанка** է. **1,** աւազախառն կաւ, աւազակաւ. **2,** բս. Arenaria, բզզուկ. **-чаный** -ծ. աւազոտ, աւազային. п—ая степь; п—ая земля; **-чина** է. **-чинка, -чиночка** նւզ. աւազի հատիկ. *անտէր անտիրական սեր։

Пёсъ, пса —. **1,** շուն, գամփռ. **2,** աստղբ. Շուն (համաստեղութիւն մի)։

Петар|да է. (ֆր.) պետարդ, վառօդով լցրած պստիկ գլան, փլուզիչ թնդանօթ. **-довый** -ծ. պետարդի, -դային։

Петель|ка նւզ. տ. Петля; п. для продѣванія орденской ленты; **-ный** -ծ. петля-ի։

Петербу|ргскій -ծ. Պետերբուրգի. **-ржецъ,** жца —. պետերբուրգցի։

Петитъ —. (ֆր.) տպգր. պետիտ, մանրատառ (մանր տպագրական տառ, գիր)։

Петиція է. (լտ.) խնդրագիր (մեւղ թագաւորին, կառավարութեան, ազգային ժողովին). подать п—ію въ парламентъ.

Пет|лица է. **1,** կոճկածակ, կոճակատեղ. **2,** պաւղէնտ, արէզ (զգամարգկանց զգեստի օձիքների կմ գլխարկների վերայ). **-ля** է. **1,** [թոկի, պարանի, թելի եւն] հանգոյց, կող. п. на верёвкѣ, которою поднимаютъ тяжести; **2,** կոճակածակ, կոճակատեղ. **3,** ծխնի (որից կախում են դուռը, պատուհանը և որի օգնութեամբ վերջիններս բացւում և փակւում են). дверная, оконная п.; **4,** ճարմանդ. «и сдѣлалъ петли голубаго цвѣта» եւ արար ճարմանդս կապուտակեայս (Ելք, 36_{11}). **5,** որս. կրկնակի (այնինչն վերադառնալու ժամանակ թողած) հետք որսի։ [մին

Петрефактъ —. (յն.) քարացած մար-

Петро|вки, вокъ է. յ. պահք, 'պաս' Պետրոս և Պօղոս առաքեալների [տօնից առաջ]. **-въ,** а, о -ծ. Պետրոսի, -եան. П. день Պետրոս և Պօղոս առաքեալների տօնը (29 յունիսի). П. постъ տ. Петровки.

Петросилéксъ м. հնք. pétrosilex, դաշտաքար (խիտ ֆելզոպատ)։

Петрýшечникъ м. բս. Caucalis, կաւտոլիկ. **-шечный** ած. ազատքեղի կամ վայրի կարոսի. **-шка** է. 1, բս. Petroselinum sativum, ազատքեղ կամ վայրի կարոս (բամագ? ան. մաղդանոս). собáчья п. բս. Aethusa Cynapium, եթուս, շնկարոս. 2,* խեղկատակ, ծաղրածու, միմոս։

Пецúца է. բս. Peziza, բաժակասունկ։

Печá|лить (-лю -лятъ), оп—, ն. տխրեցնել, տրտմեցնել, վշտացնել. **-ся** ն-չը. о чёмъ մի բանի վերայ տխրել, տրտմել, վշտանալ, թախծել. **-ль** է. տխրութիւն, տրտմութիւն, վիշտ, թախիծ. предáться п—и; умерéть съ п—и; нé было п—и, такъ чéрти покачáли բաղդը մարդուն չլացնում է. 2, հոգս, խնամք. не твоя́ п. чужи́хъ дѣтéй качáть (առծ.) ուրիշի պատրաքերը քեզնից չեն պահանջում. **-льникъ** м. **-льница** է. խըռնամակալ, -ուհի, հովանաւոր, -ուհի, բարերար, -ուհի. **-льно** մ. տխրութեամբ, տրտմութեամբ, թախծանօք. **-льный** ած. տխուր, տրտում. տխրալի, ցաւալի. п—ыя вѣ́сти.

Печá|таніе չ. 1, կնքելը, 'մհրելը'. 2, տպելը, տպագրելը. **-тать**, нап—, отп—, ն. կնքել, 'մհրել'. 2, տպել, տպագրել. п. кни́гу; **-тка** է. նւզ. 1, կնիք. 2, կնքած ապրանք (օր. մի կտոր օշանակ). 3, թոյլատուութեան նամա. **-тникъ** м. տպող, տպագրող. **-тный** ած. 1, կնքի, կնքած. п—ая пóшлина կնքատուրք. п. арши́нъ; 2, տպած, տպագրական. п. листъ; п. станóкъ մամուլ. **-тня** է. տպարան. **-точка** նւզ. տ. Печáтка; **-ть** է. 1, կնիք, 'փէշտամ'. приложи́ть п. կնքել, կնիք դնել կամ կոխել. 2, կնիք (կնիքով կոխած նշան), դրոշմ. п. взлóмана կնիքը խախտուած է. егó сочинéнія нóсятъ на себѣ́ *п. гéнія; 3, տիպ, տպագրութիւն. нечистотá п—и; сочинéніе готóво къ п—и շարադրութիւնը տպագրութեան համար պատրաստ է. 4, գիր. граждáнская п. ռուսերէն ռամկական գիրը. церкóвная п. եկ. սլաւ. գիր. 5, մամուլ. свобóда п—и; кни́га ужé въ п—и գիրքն արդէն մամուլի տակ է. кни́га вы́шла изъ печáти գիրքը մամուլի տակից լոյս տեսաւ։

Печéніе չ. եփելը, թխելը (հաց)։

Печё|нка նւզ. տ. Пéчень; **-нковый** ած. լերդի, լերդա—. п—ая травá բս. լերդախոտ. **-ночка** նւզ. տ. Печёнка; **-ночница** է. բս. Marchantia polymorpha, լերդամամուռ, աղբերայ լերդուկ, մաքրանցիա. **-ночный** ած. լերդի, լերդա—. п—ые мхи, բս. Hepaticae, լերդուկներ։

Печёный բյ. ած. թխած։

Пé|чень է. լեարդ. сѣ́рная п. ղնղտ. ծծմբային կալիի. **-ченьё**, ья́ չ. խառնած ամբիւն (կերպի նման)։ [հացեղէն։

Печéнье չ. Թխուածք, թխած խմորեղէն,

Пе|чи́на է. այրուած կաւ (վառարանի մէջ). **-чи́ща** է. յւնլ. մեծ, տհաշրին վառարան. **-чи́ще** չ. քանդուած վառարանի բեկորներ, տեղ. **-чка** է. նւզ. վառարան. **-чникъ**, á м. վառարան շինող, վառարանագործ. **-чнóй** ած. վառարանի, -նային. **-чýра** է. խոռոչ, ծակ վառարանի պատի մէջ. **-чýристый** ած. ծակեր, փոսեր ունեցող. **-чýрка** նւզ. տ. Печýра; I. **-чь** է. վառարան, 'փէչ'. онъ изъ семи́ печéй хлѣ́бы ѣдáлъ նա հազար մաղի հաց է կերել. óколо пéчи нельзя́ не нагрѣ́ться մեղրը կարողը մատը կը լիզէ. что въ печи́, то и на столъ мечи́ (առծ)։

II. **Печь** (пекý -чёшь -кýтъ; անց. пёкъ -клá, ó; հրմ. пеки́) ն. 1, թխել, եփել. п. хлѣ́бъ изъ ржанóй муки́; п. вáфли; п. олáдьи на сковородѣ́; 2, [արևի մասին] այրել, խորովել, տաշորել. сóлнце печётъ; **-ся** 1, ն-չը. այրուել, խորովուել (կիզիչ արևի տակ). 2, չ. о чёмъ մի բանի մասին հոգալ, հոգս քաշել. онъ печётся о свёмъ семéйствѣ.

Пешкéшъ, á м. (թուրք.) փէշքէշ, փէշքաշ, ընծայ, նուէր։

Пеш|невóй ած. երկաթէ նգի, լծակի. **-ня́** է. երկաթէ նիգ, լծակ, ձող։

Пещé|ра է. այր, քարայր, քարանձաւ. **-ристый** ած. այրաշատ, անձաւաշատ. **-рка** նւզ. տ. Пещéра; **-рникъ** м. **-рница** է. այրակեաց, անձաւարնակ այր, կին. **-рный** այրի, անձաւի, քարայրի, քարանձաւի։

Пещи́|сь, **-ся** տ. Пéчься 2.

Пи|вúшко չ. նվաստ. վատ, անպիտան գարեջուր. **-вни́ца** է. գարեջրի նկուղ, մառան. **-внóй** ած. գարեջրի, -րային. п—áя гóречь; **-во** չ. գարեջուր։

Пивова|рéніе չ. գարեջուր եփելը. **-ренный** ած. գարեջուր եփելու. п. завóдъ; **-рка** է. 1, գարեջուր եփող կին. 2, գարեջրի գործարանատիրուհի. **-ричать** չ. գարեջուր եփել, գարեջուր եփելով զբաղուել. **-рный** տ. Пивовáренный; **-рня** է. գարեջրի գործարան. **-ръ** м. գարեջուր եփող, գարեջրի գործարանատէր։

Пивцó նւզ. [մի քիչ] գարեջուր։

Пи́га|лица, **-лка** է. կնդ. Tringa vanellus, եղտիւրեկ, կիւիւ։

Пигáнъ м. բս. Peganum harmala, վայրի փեգենայ (հարմալ)։

Пи́г|ва, **-вовый** տ. 'Айвá, -вóвый.

Пигмéй м. (յն.) 1, թզուկ. առաս. թզուկների ազգ. 2,* մարդուկ, գաճաճ, գծուծ, ողորմելի մարդ։ [մարդկային մարմնի)։

Пигмéнтъ м. (լտ.) ներկանիւթ (մնուգ

Пи́гусъ м. թթու աղուր վարունգ։

Пиджáкъ, á м. (անգլ.) պիջակ (տղամարդու ամենօրեայ կարճլիկ բաճկոն)։

Пи́ж|ма է. բս. Tanacetum vulgare, ազարիոն կամ մեղուամուշկ. **-мовый** ած. ազարիոնի կամ մեղուամուշկի(ց)։ [քար։

Пизолúтъ м. հնք. pisolithe, ոլոռնա-

Пи́ка է. (ֆր.) տէգ, նիզակ. сдѣ́лать комý что въ пи́ку մէկի 'ջղրու', մէկին խայթելու նպատակով մի բան անել։ [ներբ)։

Пи́каніе չ. ճւճւոց, ճռուողիւն (թռչուն-

Пикáнт|ность է. խայթողութիւն, կըծուութիւն. *նրբութիւն, քնքշութիւն. **-ный** ած. (ֆր.) խայթող, կծող, կծու, բարկ. *գողտրիկ. նուրբ, քնքոյշ, քմապարար։

Пи́|кать, -кнуть չ. 1, (թռչունի մասին) ծւծւալ, ճռուողել. 2, ձայն հանել, ձայն, ծպտուն հանել. не пи́кнуть ձայն ծպտուն չհանել։

Пи|ке́ չ. -ն. (ֆր.) պիքէ (բամբակէ կերպաս, գեղակերձն մի). **-ке́йный** -ի. պիքէից։

Пикене́|рный -ի. նիզակակիրների, տիգակիրների. **-ръ** -. (ֆր.) նիզակակիր, տիգակիր։ [պան. ծառայ, սպասաւոր։

Пикёръ -. (ֆր.) որս. բարակապան, շըն-

Пике́|тный -ի. պիքէտի, -տային. **-тъ** -. (ֆր.) **1**, *զմ.* պիքէտ (օգնական, պաշտպանողական ջոկատ). **2**, *Թղթխ.* պիքէտ. играть въ п.

Пи́ки է. յ. (ֆր.) *Թղթխ.* տէզ, 'պղաւ'։

Пики́роваться (-ки́рýюсь -ются) -ն. ա. съ кѣмъ մէկի հետ կռուել, վիճել, (գր.) կռուել։ [խնջոյք։

Пикни́къ, á -. (անգլ.) պիկնիկ, զբոսա-

Пи́кнуть *տ.* Пи́кать.

Пи|ко́вка է. *Թղթխ.* պղաւ, տէզաւոր թուղթ. **-ковый** -ի. *Թղթխ.* պղաւի. տէզաւոր. п. тузъ. [տատասկիկ։

Пику́льникъ -. *բս.* Galeopsis, փշ-

Пикъ -. (ֆր.) սրածայր լեռ (աւանձնացիր)։ [նաւաղաց։

Пила́ է. սղոց, 'խէրխի'. ручная п. ձեռ-

Пила́въ -. (*Թուրք.*) փլաւ։

Пила́-ры́ба է. *կնդ.* Pristis antiquorum, սղոցաձուկ։

Пи|ле́ніе չ. **1**, սղոցելը, 'խէրխելը'. **2**, խարտոցելը. **3**, տաժրելը. **-ливать** *տ.* Пили́ть.

Пилигри́|мка է. ուխտաւոր կին, աղջիկ. **-мскій** -ի. ուխտաւորի, -բական. п—ая су́мка; **-мство** չ. ուխտագնացութիւն. **-мъ** -. (գերմ.) ուխտաւոր, ուխտագնաց։

Пи|ли́ка́ніе չ. ճնգճնգացնելը, վատ խաղալը, ածելը (օր. ջութակ). **-лика́ть**, пропили—, ն. և չ. ճնգճնգացնել, վատ խաղալ, ածել (օր. ջութակ). «ма́льчикъ пропили́кáлъ какія-то варіа́ціи на скри́пкѣ».

Пи|ли́льщикъ -. **-ли́льщица** է. **1**, սղոց քաշող այր, կին. **2**, ձանձրացնող, 'գլուխ տանող այր, կին. **-ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. **1**, սղոցել, 'խէրխել'. **2**, խարտոցել. **3**, տաժրել. **-лка** է. **1**, *տ.* Пиле́ніе; **2**, *նւզ.* պստիկ սղոց. **3**, խարտոց, տաժրիչ։ [մածակալ։

Пи́ллерсъ -. (հոլ.) *ծովզ.* տախտակա-

Пи|лообра́зный -ի. սղոցակերպ, սղոցաձև. **-лочка** է. *նւզ.* պստիկ սղոց կմ խարտոց և կմ տաժրիչ։ [են չանք)։

Пилы! ձղ. *որս.* քաշ՛ո, բռնիր, կծ (տասմ

Пи́ль|ный -ի. **1**, սղոցի, սղոցա—. п—ые зу́бья; **2**, սղոցելու, սղոցած. п. лѣсъ; **-щикъ** -. **1**, սղոցող, սղոց քաշող. **2**, սղոցագործ։

Пилю́къ, á -. պստիկ բու։

Пилю́|лечна, -лька *նւզ.* *տ.* Пилю́ля; **-льный** -ի. գեղհատի, -տային. **-ля** է. (լտ.) գեղհատ. проглоти́ть п—ю; *անախորժութիւն, վիրաւորանք. *позолоти́ть п—ю Թեթև կերպով յանդիմանել։ [նի որմասին։

Пиля́стра է. (իտ.) *ճրտրպ.* քառանկի-

Пина́|ніе չ. պքացում, պքացի, քացի տալը. **-ть**, пнуть ն. պքացել, պքացի, քացի տալ։

Пингви́нъ -. *կնդ.* Aptenodytes, պինգուին կմ Թևատ։ [բարձր խեյզակ։

Пи́нка է. *ծովզ.* երկկայմ բեռնակիր նաւ։

Пино́къ, нка́ -. պքացի, քացի. дать кому́ пинка́.

Пи́нта է. (անգլ.) պինտ (հին անգլիական չափ հեղուկների)։

Пи́па է. (իսպ.) **1**, պիպա (պատնական չափ գինու, իւղի և ձիթի 40—50 վեդրօ պարունակութեամբ). **2**, երկար և նեղ տակառ. **3**, *կնդ.* Pipa, կուրպուր։

Пиперме́н|товый -ի. պղպեղահամ անանուխի(ց). **-тъ** -. *բս.* Mentha piperita, պղպեղահամ անանուխ։

Пирами́|да է. (յն.) **1**, եգիպտական բուրգ, յուրան. **2**, *երկրչփ.* բուրգ. **-да́льный** -ի. բրգաձև. *հսկայական. **-дка** է. *նւզ.* պստիկ բուրգ. **-дный** -ի. բրգի, բրգա—։

Пира́тъ -. (յն.) հէն, ծովահէն, ծովային աւազակ։ [cetes, *ժանգաձեւք*։

Пиреномице́ты -. յ. *բս.* Pyrenomy-

Пири́тъ -. *հնք.* pirite, հրաքար։

Пи́р|ный -ի. խնջոյքի. **-рова́ніе** չ. խնջոյք, քէֆ անելը. **-рова́тель** -. **-рова́тельница** է. խնջոյքի, քէֆի մասնակցող այր, կին. **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ) չ. խնջոյք, խրախութիւն անել, քէֆ անել։

Пиро|го́вый -ի. կարկանդակի. **-гъ**, á -. կարկանդակ. ри́совый п.; возду́шный п. սպունգի կարկանդակ. п—и́ да олны́й, а тамъ сиди́ да гляди́ հոգեպահուստ մէ ծառայել. **-жо́къ**, жка́ *տ.* Пирожо́къ; **-жи́ще** -. յևլ. մեծ, տձևգին կարկանդակ. **-жникъ** -. **-жница** է. կարկանդակագործ, -ուհի, կարկանդակավաճառ, -ուհի. **-жничі́й**, чья, чье -ի. կարկանդակագործի, -կավաճառի. **-жное**, аго չ. հրուշակ, քաղցրիկ կարկանդակ. **-жный** -ի. հրուշակի, -կային. **-жня** է. հրուշակարան. **-жо́къ**, жка́ -. *նւզ.* կարկանդակիկ. хо́чется п. съѣсть, да не хо́чется въ подпо́лье лѣзть (*առծ.*)։

Пиро|ксе́нъ *տ.* Авги́тъ; **-ксили́нъ** -. (յն.) հրաբամբակ (պայթուցիկ նիւթ). **-ло́гія** է. (յն.) հրախօսութիւն (հրավառութեան կերբ պատրաստելու արուեստը). **-люзи́тъ** -. *հնք.* pyrolysite, հասարակ գորշաքար (*սև*քար?). **-ме́тръ** -. (յն.) *ֆիզ.* հրաչափ (բարձրագոյն ջերմութեան աստիճանը չափելու գործիք). **-пъ** -. *հնք.* pyrope, բոհեմական կարկեհան (հրակն). **-смара́гдъ** -. *հնք.* հրազմրուխտ (մի տեսակ ֆլուորապատ, որ կրակի մէջ զմրուխտ գոյն է ընդունում). **-те́хника**, **-те́хнія** է. (յն.) **1**, հրագործութիւն, հրաւեստ (վառօդ և այլ հրանիւթեր պատրաստելու արուեստը. հրի և ջերմութեան գիտութիւնը). **-те́хникъ** -. հրաբուեստագէտ։

Пиру́шка է. Թեթև խնջոյք, խրախութիւն, կերուխում, 'քէֆ'։ [առմ (պտրի մէջ)։

Пируэ́тъ -. (ֆր.) սրբոյ պտոյտ մի ո-

Пи́рше|ственный -ի. խնջոյքի, հանդիսաւոր հացկերոյթի. -(пи́р-)**ство́** չ. խնջոյք, հանդիսաւոր հացկերոյթ, մեծարանք. **-ствова́ніе** չ. խնջոյքին մասնակցելը. խնջոյք, մեծարանք տալը. **-ствова́тель** -. **-ствова́тельница** է. խնջոյքին, մեծարանքին մասնակցող կմ խնջոյք, մեծարանք տւող այր, կին. **-ствова́ть** (-вую -ютъ) *տ.* Пирова́ть.

Пиръ -. խնջոյք, խրախութիւն, կերուխում, մեծարանք, հացկերոյթ. сва́дебный п.; дава́ть пиры́; п. горо́ю մեծ, հանդիսաւոր

խնջույք. въ чужо́мъ пиру́ похмѣ́лье (դարձ.) ուրիշի համար տուժել։

Пи|са́ка ա. 1, արատ և սիրուն գրող. 2, գրչակ. **-са́льный** ած. գրելու. **-са́ніе** չ. 1, գրելը. 2, գիր, գրություն, նամակ, Թուղթ. Свяще́нное п. Սուրբ Գիրք. **-са́ный** է., ած. 1, [գրչով կամ վրձինով] նկարած, զարդարած. п—ая краса́вица կատարեալ գեղեցկուհի. 2, գրած. дураку́ зако́нъ не пи́санъ; **-са́рскій** ած. գրագրի, -գրական. пи́сарская, ой է. գրագրների սենեակ. **-са́рь** ա. գրագիր. **-са́тель** ա. 1, գրող, հեղինակ, մատենագիր. 2, ռմկ. նկարիչ. п. ико́нъ; **-са́тельница** է. կին գրող, կին հեղինակ. **-са́ть** (-шу́ -пи́шутъ -ши́), нап—, ն. 1, գրել, շարադրել. п. про́зою արձակ գրել. п. стиха́ми չափով, չափաբերաբար գրել. 2, նկարել. п. ма́сляными кра́сками; п. портре́тъ; **-ся** ռեֆ. чѣмъ իրան անուանել, կոչել. онъ пи́шется дворяни́номъ; **-се́цъ**, сца́ տ. Пи́сарь.

Пи́сканіе չ. ծվծվալը, ճճճալը, սուլելը։

Писка́рь տ. Песка́рь.

Пи́с|кать, -кнуть չ. ճռռալ, ճճճալ, ծվծվալ, ճչել, ճղճղալ. **-кли́во** մ. ճչալով, ծվալով, ճղճղալով, ճճճալով, ոռնալով. **-кли́вость** է. ճիչ, ճճճոց, ճղճղոց, ոռնոց. **-кли́вый** ած. ճչող, ծվծվան, ճղճղան, ոռնացող, ականջ ծակող, ականջ խլացնող. **-кнуть** տ. Пи́скать; **-котня́** է. ճիչ, ճճճոց, ծվծվոց, ճղճղոց, ոռնոց (շատերի). **-ку́лька** է. մանկական փող, շուի, 'պկու'. **-ку́нъ**, á ա. **-ку́нья** է. խիստ զիլ ձայնով ճչող, ծուող, ճռճռան, ճղճղան տղայ, աղջիկ, այր. կին. **-къ** ա. ծուող, ճիչ, ճչիւն, ճճճոց, ճղճղոց։

Пистоле́|тецъ, тца, **-тикъ** ա. Նւզ. պատրի պիստոլ, 'փշտով'. **-тинкъ** ա. կաշէ պատեան, 'քոն' պիստոլի. **-тный** ած. պիստոլի, 'փշտովի'. **-тчикъ** ա. պիստոլ շինող կամ ծախող. **-тъ** ա. (ֆր.) պիստոլ, 'փշտով'.

Пистóнъ ա. (ֆր.) 1, պիստոն, 'փիստոն' (հրացանի). 2, մխոցաձող, մխոց (ջրհանի). 3, լեզուակ (նուագարանի).

Пи|су́лька է. Նւզ. պատրիկ տոմս, նամակիկ. **-сцо́вый** ած. գրագրի. -բայրին. **-сче-бума́жный** ած. [գրելու] Թղթի. п—ая фа́брика; **-счій** ած. գրելու. п—ая бума́га; **-сыва́ть, ся** տ. Писа́ть, ся; **-сьмена́** չ. յ. տառեր. գրեր, գիր. **-сьменно** մ. գրաւոր կերպով. **-сьменность** է. գրաւոր յիշատակարան, դպրութիւն. **-сьменный** ած. 1. գրաւոր, գրած. п. догово́ръ; одни́хъ обѣща́ній недоста́точно. ну́жно дать п—ое обяза́тельство: 2. գրելու. п—ыя принадле́жности գրասենեակային պարագաներ. п. столъ գրասեղան. **-сьмецо́** չ. Նւզ. նամակիկ. **-сьмо́** չ. 1. նամակ, Թուղթ, գրութիւն. поздрави́тельное п.; заказно́е п.; откры́тое п.; писа́ть п. къ бра́ту: 2, գիր, ձեռք, դպրութիւն. п. зна́етъ? գրել գիտե՞. чёткое п.; гре́ческое п.; **-сьмо́вникъ** ա. նամականի (նամակներ գրելու ուղեցոյց). **-сьмоводи́тель** ա. գրագիր, քարտուղար. **-сьмоводи́тельство, -сьмово́дство** չ. գրագրութիւն, քարտուղարութիւն. **-сьмоно́сецъ**, сца ա. նամակաբեր. го́лубь п.; **-сьмопода́тель** ա. նամակ բերող, մատուցանող. **-сьмохрани́тель** ա. նամադարանապետ. **-сьмя́нный** տ. Гра́мотный.

Пи|та́ніе չ. կերակրում, սնունդ. п. паро́вого котла́ շոգեկաթսային ջուր մատակարարելը. **-та́тель** ա. **-та́тельница** է. սնուցիչ, -ցչուհի, կերակրող, կերակուր, սնունդ մատակարարող այր. կին. **-та́тельность** է. սննդարարութիւն, սննդականութիւն. **-та́тельный** ած. սննդարար, սննդական. п—ая пи́ща; о́вощи не столь пита́тельны, какъ мя́со; **-та́ть** ն. 1, կերակրել, սնուցանել. онъ пита́етъ це́лое семе́йство; земля́ пита́етъ расте́нія; п. парово́й котёлъ водо́ю շոգեկաթսային ջուր մատակարարել. 2, զարգացնել. нау́ки пита́ютъ у́мъ; 3,* տածել, զգալ. п. наде́жду, любо́вь; п. къ кому́ не́нависть, отвраще́ніе; п. зло́бу къ кому́ մէկի դէմ ոխ պահել, մէկի դէմ մախալ. **-ся** ռեֆ. կերակրուիլ, սնուիլ. онъ пита́ется одни́ми коре́ньями; *п. наде́ждою յոյս տածել. п. свои́ми труда́ми.

Пи|те́йный ած. խմելու. խմիչքների. п. домъ գինետուն, գարետուն. **-тіё** տ. Питьё.

Пито́|мецъ, мца ա. սան, որդեգիր, հոգեորդի. հոգեզաւակ. **-мица** է. սանուհի, որդեգրուհի, հոգեդուստր, հոգեզաւակ. **-мникъ** ա. տնկարան, բուծարան. **-мство** չ. խնամակալութիւն, հոգաբարձութիւն։

Пи|ту́хъ, á ա. հարբեցող. **-ть** (пью -пьютъ; пей) 1, խմել, ըմպել. п. во́ду, вино́, молоко́; п. за чьё-либо здоро́вье մէկի կենացը խմել. п. го́рькую ча́шу դառնութեան բաժակը խմել. п. мёртвую ча́шу խիստ հարբել, գինու տիկ դառնալ. п. чай, ко́фе, шокола́дъ—խմել. ընդունել. 2, խմել, հարբեցողութիւն անել. онъ си́льно пьётъ; **-тьё**, ья́ չ. 1, խմելը, ըմպելը. 2, խմելիք, ըմպելիք. **-тьево́й** ած. խմելու, խմելի—. п—а́я вода́ խմելու ջուր. пита́ть го́родъ п—о́й водо́й.

Пи|ха́ніе չ. հրելը, հրնդելը. կոխելը. **-ха́ть, -хну́ть** ն. հրել, հրնդել, խթել, 'բոթել'. կոխել, խցկել. **-ся** ռեֆ. և չ-էզ. բոխել, հրել. հրնդել. միմեանց հրել, հրնդել, 'բոթել'. что ты пиха́ешься?

Пи́х|та է. բս. Pinus abies, եղեւնի. Abies pectinata, եղևին. бальзами́ческая п., A. balsamea, բալասան կամ բալասանենի ծառ. **-то́вникъ** ա. եղևիններ անտառ. **-то́вый** ած. եղևնու։

Пи́ч|каніе չ. լցնելը (մէջը բան կոխելով). **-кать**, нап—, ն. լցնել (մէջը բան կոխելով). *п. себѣ́ го́лову латы́нью; 2, кого́ чѣмъ մէկին մի բանից շատ ուտեցնել, այնքան ուտեցնել, որ 'տրաքուի'։ [չուն, Թռչնիկ։

Пичу́|га է. **-жечка, -жка** Նւզ. Թռչ-

Пи́ща է. սնունդ, կերակուր. не принима́ть никако́й п—и; зна́ніе есть *п. для души́.

Пи|ща́ль է. 1, մի տեսակ հրացէն, հրացան. 2, մի տեսակ սրինգ, 'պկու'. **-ща́льникъ** ա. հնց. հրացանակիր զինուոր. **-ща́льный** ած. հրացանի, հրացանա—. **-ща́ніе** չ. ծվծվոց, ճճճոց, ճիչ, ծուալը, ոռնալը. **-ща́ть** (-щу́ -ща́тъ; -щи́) չ. ծվծվալ, ճճճալ, ճղճղալ, ծուալ, ճչալ, ոռնալ։

Пище|варе́ніе չ. մարսողութիւն. сла́бое, дурно́е п.; **-вари́тельный** ած. մարսողութեան, մարսողական. п—ое сре́дство; **-во́дъ** ա. Пищепрово́дъ; **-во́й** ած. սննդի, կերակրի. п—о́е го́рло որկոր. **-прiёмный** ած. կերակուր, սնունդ ընդունող. п—ое го́рло որկոր. **-прово́дъ** ա. կզմխ. որկոր։

Пи|що́къ, щка́ ա. խայծափող (թռչուն խայծ ծառայող փող). звать пти́цу на п.

Пиѳаго|ре́ецъ, е́йца ա. պիւթագորական, -րեան. **-ри́ческій** ած. պիւթագորական։

Пиѳі́ческій ած. պիւթական, պիւթեան։

Пiа|ни́ссимо մ. երժ. խիստ ցածր. **-ни́стъ** ա. **-ни́стка** ի. դաշնամուր ածող, դաշնամուրի վերայ խաղացող այր, կին. **-но** (իտ.) երժ. 1, մ. ծանր, ցածր. 2, չ. ¬ձ. կմ **-нофо́рте** չ. ¬ձ. ա. Фортепiа́но.

Пiа́стръ ա. (իսպ.) պիաստր (արծաթէ [դահեկան մի)։

Пiе́са ա. Пье́са.

Пiети́|змъ, -стка, -стъ ա. Пiэти...

Пiи́|та ա. Поэ́тъ; **-тика** ի. (յն.) տաղաչափութիւն, գիտութիւն, արուեստ տաղաչափութեան. **-ти́ческій** ած. բանաստեղծական, քերթողական. **-тъ** ա. Поэ́тъ.

Пiоне́|рный ած. առհվիրայ կմ փոստահատ զինուորի, -րների. п—ая ро́та; **-ръ** ա. (ֆր.) առհվիրայ կմ փոստահատ զինուոր. *ճանապարհ հարթող, դրօշակիր, ղեկավար, առաջնորդ, պաշտպան։

Пiо́нъ ա. բս. Paeonia officinalis, մեծածաղիկ քաջվարդ (խաշափայտ, քահանայատակ, ճշնարօտ)։

Пiэ|ти́змъ ա. (լտ.) անձնական, անհատական [և առօրինակ] բարեպաշտութիւն. **-ти́стъ** ա. **-ти́стка** ի. անձնական, անհատական բարեպաշտ, -ուհի (որ բարեպաշտութեան մասին սոսկ անձնական և միենոյն ժամանակ առօրինակ հասկացողութիւն ունի)։

Пiя́|вица, -вка ի. **-вочка** նւզ. կնդ. Hirudo medicalis, բժշկական տզրուկ. **-во́чный** ած. տզրուկի. տզրուկի ծծած։

Пiя́нъ ա. տպգր. ճնշան, մամուլի ճնշող ատախտակը։

Пла́|ваніе չ. 1, լողալը. шко́ла п—iя լողալու ուսումնարան. п. поле́зно здоро́вью; 2, նաւելը, նաւարկութիւն, նաւագնացութիւն. кругосвѣ́тное п. ծովային ճանապարհորդութիւն երկրիս շուրջը. большо́му кораблю́ большо́е и п. (առծ.) հարկս հարկաւորաց, պատիւս արժանաւորաց. **-ватель** ա. 1, լողացող. 2, ծովագնաց, նաւարկող, -կու. **-вательный** ած. լողալու. п—ое перо́ լողարան (օր. ձկան). **-вать** չ. [այլ և այլ ուղղութեամբ, դէս ու դէն, հմմ. плыть] 1, լողալ. п. на спинѣ́; тру́пы ихъ пла́вали на водѣ́; *п. въ крови́; 2, նաւարկել. п. по́ морю, по моря́мъ, въ откры́томъ мо́рѣ; орлы́ пла́ваютъ на во́здухѣ արծիւները ճախրում են օդում. **-вень**, вня ա. ցածլիկ գետակղզի. **-вико́вый** ած. ֆլուօրպաթի, -պաթային. п. шпатъ կմ **-ви́къ**, а́ ա. հնք. Flussspath, ֆլուօրպաթ (ֆլօրիտ). **-ви́ло** չ. լողարան (ձկան). **-ви́льникъ** ա. հալոց, քուրայ, մետաղներ հալելու պաուկ. **-ви́льный** ած. [մետաղներ] հալելու. п—ая печь; п. горшо́къ; **-ви́льня** ի. հալոց. **-ви́льщикъ** ա. (հանքածոյ, մետաղ) հալող. **-ви́ть** (-влю -вятъ; -вь) բ. 1, հալել. п. мета́ллы, руду́; 2, [գետով, ջրով] քշել. п. плоты́ по рѣкѣ́; **-вка** ի. 1, հալում (մետաղներէնի). 2, [գետով] քշում. **-вкій** ած. դիւրահալ. **-вкость** ի. դիւրահալութիւն. **-вле́ніе** չ. հալելը (մետաղներէն). **-вни́къ**, а́ ա. լողարան. грудно́й п. рыбъ; спинно́й п.; **-вно** մ. սահուն կերպով. **-вность** ի. սահունութիւն (ոճի). **-вный** ած. սահուն, կոկ, կոկլիկ, ճկուն. п—ая рѣчь; п—ая похо́дка թեթև, ճկուն գնացք, քայլուածք. п—ое кача́ніе մեղմ ճօճում. **-ву́нный** ած. գետնամուշկի, գետնամամուռի. **-ву́нъ**, а́ ա. բս. Lycopodium, գետնամուշկ, գետնամամուռ. **-ву́чій** ա. Плову́чій; **-вщикъ** ա. գետով փայտ քշող. **-вь** ի. շիկցրած, առբաշէկ երկաթ։

Плагiа́|торъ ա. (լտ.) գրական գող, բանագող. **-тъ** ա. (լտ.) գրական գողութիւն, բանագողութիւն։

Пла́з|ма ի. (յն.) 1, հնք. մոյգ կանաչագոյն զմրուխտ. 2, բնախ. արիւնահիւթ (արեան անգոյն հեղուկը). 3, գոյացում, կազմ. 4, բուսական խոռչ. **-мовый** ած. մոյգ կանաչագոյն զմրուխտից։

Пла́ка|льщикъ ա. լալկան [մարդ]. **-льщица** ի. լալկան կին, եղերամայր. наёмная п—щица; **-ніе** չ. լալը, լաց լինելը. **-тель** ա. **-тельница** ի. լացող, լաց լինող, ողբացող այր, կին։

Плака́|тный па́спортъ, **-тъ** ա. (գերմ.) անցաթուղթ, անցագիր (հարկաւոր)։

Пла́|кать (-чу -чутъ; -чь), **-кивать** չ. լալ, լաց լինել, ողբալ. п. о чьей сме́рти մէկի մահը ողբալ. п. по сы́нѣ որդու մահը ողբալ. **-ся** չ. լալ, գլխին վայ տալ, գանգատուել, արտնջալ. мно́гіе на него́ пла́чутся շատերը նորանից գանգատաւոր են։

Плаки|рова́льный ած. ազնիւ մետաղի թերթեղով դրուագելու, պատելու. **-рова́льня** ի. արհեստանոց, ուր այլ և այլ իրեր ազնիւ մետաղէ թերթեղներով դրուագում են. **-рова́льщикъ** ա. ազնիւ մետաղով դրուագող. **-рова́ніе** չ. ա. ասորև բայը. **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ) բ. (գերմ.) ազնիւ մետաղի թերթեղով պատել, դրուագել (օր. ամաններ). **-ро́вка** ի. պատում, դրուագում (ազնիւ մետաղի թերթեղով). **-ро́вщикъ** ա. Плакирова́льщикъ.

Пла́|кса հ-ր. լացկան. **-кси́вый** ած. լացկան, հեշտութեամբ. շարունակ լաց լինող. **-ку́нъ**, а́ ա. բս. Epilopium angustifolium, նրբատերև ապուպան. п. трава́ բս. Lythrum salicaria, արիւնխոտ. **-ку́чій** ած. 1, լացածի պէս. 2, բս. ճիւղերը կախած, լալկան։

Пла|мени́стый ած. բոցավառ, հրավառ. **-менникъ** ա. 1, ջահ, լամպար. 2, հալոցի առէջը. **-менно** մ. սաստիկ, սաստկապէս, *ջերմօգին, խանդավառութեամբ, կայծոտօրէն. люби́ть, жела́ть п.; **-менновидный**, **-меннообра́зный** ած. բոցակերպ. **-менный** ած. 1, բոցի, բոցա—. բոցավառ, բոցեղէն. 2,* սաստիկ, բուռն, կայծոտ. п. взоръ կրակոտ հայեացք. п—ое жела́ніе բուռն ցան-

կաթրին. п—ая любо́вь կաթոգին սէր. п—ое воображе́ніе վառ երևակայութիւն. **-мень** ա. գւռկ. տ. Пла́мя; **-мене́ть** չ. **1**, վառուել, բորբոքուել, բոց արձակել. **2**, чѣмъ մի բանից այրուել, խորովուել, տաչորուել, մորմոքուել. п. любо́вью; **-мечко** նւզ. **-мя**, мени չ. բոց, հուր. п. любви́; возже́чь п. раздо́ра երկպառակութեան հուրը բորբոքել։

Плане́|та է. (լտ.) մոլորակ. **-тный** ած. մոլորակի, -կների, մոլորակային. п—ая систе́ма.

Плани́да է. ռմկ. մոլորակ, աստղ. *աստղ, բաղդ, ճակատագիր. «да ужъ ви́дно, така́я твоя́ п.».

Планиме|три́ческій ած. պլանիմետրիական. **-трія** է. (լտ.-յն.) պլանիմետրիա (երկրաչափութեան մի մասը). **-тръ** (յն.) մաթմ. մակերևոյթաչափ (հարթ պատկերի մակերևոյթը չափելու գործիք)։

Плани|рова́ніе չ. **1**, հարթելը, 'գգելը'. **2**, պլանը ձգելը, յօրինելը. **3**, հարթելը, կոկելը (թուղթը սոսնձաջրից անցկացնելով). **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ), спл—, ն. **1**, հարթել, 'գգել'. **2**, պլանը ձգել, յօրինել. **3**, հարթել, կոկել (թուղթը սոսնձաջրից անցկացնելով). **-ро́вка** է. **1**, տ. Планирова́ніе; **2**, զործռնկ. չաքարի գլուխների մաքրումը (դանակով և խառնակով)։

Планисфе́ра է. (լտ.) քարտէզագրութիւն գնդի. небе́сная п. երկնագնդի քարտէզագրութիւնը (նկարումը տափակ մակերևոյթի վերայ)։

Пла́нка է. (գերմ.) **1**, բարակ և նեղ տախտակ. **2**, ծովգ. նաւի կողքին ամրացրած փայտ, որից ամրացնում են պարանը։

Планово́й ած. պլանի։

Планта́|торъ ա. (լտ.) **1**, անկարանատէր. **2**, ճորտատէր, ճորտութեան կողմնակից. **3**, ուրիշի աշխատանքն ու գիտութիւնը շահագործող մարդ. **-ція** է. (լտ.) անկարան (օգտակար անկերի՝ հեռու երկրներում, մեծ արևելեան և արևմտեան Հնդկաստանում և Աֆրիկայի գաղութներում). п. са́харнаго тростника́ շաքարեղէգի անկարան։

Планше́тъ ա. (фр.) պլանշէտ. **1**, կորսէտապահ թիթեղ (կորսէտի առջևից). **2**, մաթմ. վայրաչափ (գործիք). **3**, վայրանկար, տեղանկար։

Планъ ա. (գերմ.) **1**, պլան, նկար, մատրգակ, յատակագիծ, ծրագիր. снять п. съ го́рода քաղաքի պլանը վերցնել. п. сочине́нія շարադրութեան պլանը, ծրագիրը, ուրուագիծը. гла́вный, о́бщій п.; **2**, նկրչ. առարկաների հեռաւորութիւնը միմեանցից. дере́вья занима́ютъ за́дній п. карти́ны ծառերը նկարի յետևի կողմն են բռնում. **3**,* պլան, ծրագիր, մտադրութիւն, դիտաւորութիւն, խորհուրդ. хорошо́ заду́манный п.; п. мой не уда́лся; легко́ разстра́ивать чьи п—ы մէկի դիտաւորութիւնները հեշտութեամբ խանգարել, 'ի դերև հանել։

Пла|ста́ніе չ. ճեղքելը, ճղելը, բացելը (ձկան փորը). կտտորելը. **-ста́ть** ն. ճեղքել, ճղել, բացել (ձկան փորը), մաքրել. կտրտել, կտտրել։

Пла́стика է. (յն.) արձանագործութիւն, արձանակազմութիւն (մեղ կաւից, դաճից և մոմից արձաններ քաշելու արուեստը)։

Пласти́|на է. տափակ շերտ, տախտակ. п. ры́бы ճեղքած, ճղած ձկան կէսը. **-нка** է. նւզ. թիթեղ, թերթ. п—и у грибо́въ սունկերի թիթեղներ կամ ծալքեր. **-нный** ած. շերտերից, տախտակներից բաղկացած. п. лѣсъ տախտակ քաշած փայտ. п. мостъ տախտակներից շինած կամուրջ. **-ночникъ** ա. բս. Agaricus, ագարիկոն (սունկ). п. ке́сарскій, A. caesareus, արքայասունկ կամ արքունի սունկ. **-нчатожа́берные моллю́ски** ա. յ. կնդ. Lamellibranchiata, թերթախռիկներ կամ խեցիներ. **-нчатый** ած. թերթաւոր, թիթեղաւոր. п—ое желѣ́зо թերթաւոր երկաթ. п—ые грибы́ ագարիկոններ (թիթեղաւոր կամ ծալքաւոր սունկեր)։

Пласти́|чески մ. թանձրացեալ եղանակով. **-ческій** ած. (յն.) արձանագործութեան. թանձրացեալ. **-чность** է. թանձրացեալ լինելը. **-чный** տ. Пласти́ческій.

Пла|стова́ть (-ту́ю -ютъ) ն. շերտերի բաժանել. **-стово́й** ած. շերտաւոր, թերթաւոր. п. лѣсъ տախտակներ քաշած առաղձ. п—о́е желѣ́зо թերթաւոր երկաթ. տափակ երկաթի ձողեր. п. мёдъ մեղրահաց. **-сту́нъ**, á ա. **1**, ձուկ, ճեղքող, ճղող, [բառ երկարութեան] կտրող. **2**, Սև ծովի ափերում ծառայող հետևակ կօզակ. **-стъ**, á ա. հաստ շերտ, խաւ. п. земли́ հողի շերտ, խաւ, առ (օր. գութանի թևով շուռ տուած). каменноуго́льный п. քարածուխի խաւ. п. сото́въ մեղրահացեր. п. ры́бы միջից ճեղքած, ճղած ձկան կէսը։

Пла́сты|рникъ ա. սպեղանի, 'մհլամ', 'եախու' շինող. **-рный** ած. սպեղանու, 'մհլամի', 'եախուի'. **-рь** ա. սպեղանի, 'մհլամ', 'եախու'. прикла́дывать п. къ ранѣ́.

Пла́|та է. **1**, վճարում, հատուցում (պարտքի). **2**, վարձ, վճար. п. за рабо́ту, зарабо́тная п. աշխատավարձ. задѣ́льная п. համեմատ աշխատանքի վարձ, վճար. подённая п. օրավարձ. **-тежеспосо́бность** է. վճարելու, հատուցանելու կարողութիւն. **-тёжный** ած. վճարման, վճարի. **-тёжъ**, á ա. վճարում, հատուցում. прекрати́ть п—и́; срокъ п—á վճարման պայմանաժամ, 'վադա'. долгъ п—о́мъ кра́сенъ (առծ.) տուրիկը առ ու տուր, չատացիր առ ու կուլ. **-тёльщикъ** ա. **-тёльщица** է. վճարող, հատուցանող այր, կին. п. по́дати.

Пла|ти́на է. (фр.) պլատին, լուսնօսկի. **-тинирова́ть**(-ру́ю -ютъ) ն. (գերմ.) պլատինել, պլատինով ծածկել (հասարակ մետաղները). **-ти́нистый** ած. պլատին (լուսնօսկի) պարունակող. **-ти́новый** ած. պլատինէ, -նից, լուսնօսկէ, -կուց. п—ая моне́та.

Пла|ти́ть ն. **1**, (плачу́ пла́тятъ; -ти́) վճարել, հատուցանել. п. долгъ; п. жа́лованье; п. впере́дъ կանխօրօք վճարել, հատուցանել. по чёмъ плати́ли вы за э́то сукно́? այդ մահուդի արշինը ո՞րքանով էք առել. я плати́лъ за него́ по́ три рубля́ за арши́нъ; **2**, (плачу́ -тятъ; -ти́) կարկատել (հագնելիքը). **-тный** ած. վճարելի, վճարելու, հատուցանելի։

Пла|то́къ, тка́ *м.* *թաշկինակ, 'աղլուխ'*. носово́й п. *թաշկինակ, ձեռնագլուխ*. махáть платкóмъ *թաշկինակը շարժել, թափահարել*.

Плато|ни́змъ *м.* *պլատոնականութիւն*. **-никъ** *м.* *պլատոնական*. **-ни́ческій** *-ая.* *պլատոնական*. п—ая любóвь *պլատոնական, սէր*։

Плато́|чекъ, чка *նւզ.* *պատիկ թաշկինակ, 'ձեռնագլուխ'*. **-чникъ** *м.* **-чница** *ի.* *թաշկինակագործ, -ուհի, թաշկինակավաճառ, -ուհի*. **-чный** *-ая.* *թաշկինակի, -կային, 'ձեռնագլուխի'*։

Платфо́рма *ի.* (*ֆր.*) *պլատֆորմ.* **1,** *հարթած և ամփոփած տեղ պարհակաների առաջ կամ որի վերայ կանգնեցնում են թնդանօթը.* **2,** *երկաթուղու կայարանի յատակի մասը, որի առաջ կանգնում է գնացքը*։ [потира.

Платъ *м.* Платóкъ; п. для утирáнія

Плá|тье *չ.* *շոր, զգեստ, հագուստ.* мужскóе, жéнское п.; свáдебное п.; трáурное п.; по п—ью встрѣчáютъ, а по ýму провожáютъ (*առած.*) **-тьице** *չ.* *նւզ.* *պատիկ շոր.* **-тяно́й** *-ая.* *շորի, հագուստի.* п. шкафъ.

Плау́|нный, -нъ *м.* Плавýнный, -вýнъ.

Плафо́|нный *-ая.* *պլաֆոնի.* п. живопи́сецъ *առաստաղանկարիչ.* **-нъ** *м.* (*ֆր.*) *պլաֆոն (նաշխած կամ նկարած առաստաղ)*։

Плáха *ի.* *կոճղ.* **գլխատման տեղ, կառափնարան.* нести́ гóлову на п—у *կառափնարան, գլխատուելու գնալ.* положи́ть гóлову на п—у *գլխատուիլ*։

Плацъ| *м.* (*զինմ.*) [*ավհ. մեծ*] *հրապարակ.* **-адъюта́нтъ** *м.* *պլացադյուտանտ* (плацъ-майóръ-*ի օգնականը*). **-майо́ръ** *м.* (*զինմ.-ֆր.*) *պլացմայոր (աւագ ամրոցային սպայ. ամրոցապետին նորա բացակայութեան ժամանակ փոխարինող սպայ)*. **-пара́дъ** *м.* (*զինմ.-ֆր.*) *զորավարժութեան, զորահրդեսութեան հրապարակ*։

Пла|че́вно *մ.* *ողբալի, արգահատելի կերպով.* **-че́вный** *-ая.* *ողբալի, լալագին, ողորմելի, արգահատելի.* п—ое состоя́ніе; п. гóлосъ; п. ви́дъ; **-чея** *ի.* *լալկան կին*։

Пла́чивать *м.* Плати́ть 1.

Пла|чли́во *մ.* *լալով, ողբալով.* **-чли́вость** *ի.* *լալկանութիւն.* **-чли́вый** *-ая.* *լալկան, լացկան.* **-чу** *м.* Плáкать; **-чý** *м.* Плати́ть; **-чъ** *м.* *լաց, ողբ.* плáчемъ гóрю не пособи́шь (*առած.*) *լաց լինելով բան չի դառնայ*։

Плашко́|тный *-ая.* *պլաշկոտի.* п. мостъ *պլաշկոտակամուրջ.* **-тъ** *м.* (*հոլ.*) *պլաշկոտ (տափակ և լայն յատակով նաւ, որով ոչ միայն բեռներ են կրում, այլև ժամանակաւոր կամուրջ են կապում)*։

Плашмя́ *մ.* *տափակ երեսի վերայ.* класть кирпи́чъ п. *աղիւսը տափակ երեսի վերայ դնել.* удáрить сáблею п. *սուսերի տափակ երեսով (կողքով) զարկել*։

Пла|щани́ца *ի.* **1,** *վարշամակ, ծածկոց, կտաւ.* **2,** *պատառաւոր պատկեր Քրիստոսի թաղման.* **-щево́й** *-ая.* *պատմուճանի, -նային.* п. воротни́къ; **-щъ**, á *м.* *պատմուճան, տապմարգու վերնազգեստ առանց թևերի.* п. съ капюшóномъ; непромокáемый п.

Плеáды *м.* Плеи́ды.

Пле|бе́й *м.* (*լտ.*) *ամբոխական.* **ստոր. անազնիւ մարդ.* **-бисци́тъ** *м.* (*ֆր.*) *պլեբիսցիտ (համաժողովրդական, ժողովրդի ազգաժողովի, ժողովրդի քւէ)*։

Плевá *ի.* [*իրեք բարակ*] *թաղանթ.* *մաշկ.* дѣ́вственная п. *կոյս. կուսութեան թաղանթ, կուսութեան կնիք*։

Пле|вáка *м.* *շատ շատ թքող.* **-вáльница** *ի.* *թքարան, թքելու աման.* **-вáльный** *-ая.* *թքելու.* **-вáніе** *չ.* *թքում, թքել.* **-вáть** (плюю́ -ю́тъ), плю́нуть *չ.* *թքել.* п. въ лицó *երեսին թքել.* п. мнѣ на негó, на егó угрóзы; не плюй въ колóдецъ, пригоди́тся напи́ться (*առած.*)։

Плéве|лъ *м.* **1,** *յարդ, 'դարման'.* **2,** *բս.* Lolium, *որոմ.* многолѣ́тній *կամ* áнглійскій п., L. perenne, *հաստրակ կամ անգլիական որոմ.* **որոմ, մոլար վարդապետութիւն, ախտաւորը.* **-льный** *-ая.* *որոմաշատ. որոմի, որոմային*։

Плевистокры́лый *-ая.* *թաղանթաթեւ.* п-ы я *կնդ.* Hymenoptera, *թաղանթաթեւ*.

Плеви́стый *-ая.* *որոմաշատ*։ [*թեփը*

Плевокры́|лка *ի.* *թաղանթաթեւ.* **-лый** *м.* Плевистокры́лый.

Пле|во́къ, вка́ *м.* [*թքած*] *թուք*։

Плé|вра *ի.* (*յն.*) *բժ.* *լանջամաշկ.* **-врáльный, -врити́ческій** *-ая.* *լանջամաշկի, լանջաթաղանթի բորբոքման.* **-ври́тъ** *м.* (*յն.*) *բժ.* *լանջամաշկի, լանջաթաղանթի բորբոքում*։

Плё|вывать *м.* Плевáть; **-вый** *-ая.* *ուժեղ, չնչին, դատարկ.* э́то п—ое дѣ́ло.

Пледъ *м.* (*անգլ.*) *պլէդ*։

Плесіозáвръ *м.* *Նդ.* plésiosaure, *երկայնավիզ ծովամողէզ*։

Пле|мени́тость *ի.* *բազմածնութիւն. բազմանգամութիւն (ցեղի, ընտանիքի).* **-мени́тый** *-ая.* *բազմածին, բազմանգամ (ցեղ, ընտանիք).* **-менно́й** *-ая.* *տոհմիկ, տոհմը պահուացնող.* п—áя корóва, овцá; п—áя коби́ла; **-меноначáльникъ** *м.* *ցեղապետ, տոհմապետ.* **-мя**, мени *չ.* **1,** *ազգ, ցեղ, տոհմ, սերունդ.* кавкáзскія племенá; кочýющее п.; **2,** *ազգ, լեզու, ծագում.* онъ áнглійскаго плéмени *նա ծագումով անգլիացի է.* **3,** *բուծում (անասուններին).* остáвить на п. *բուծանելու համար պահել, թողնել (անասունին).* **-мя́нникъ** *м.* *եղբօր կամ քրոջ որդի, ազգական.* **-мя́нница** *ի.* *եղբօր կամ քրոջ աղջիկ.* **-мя́нничекъ**, чка *նւզ.* *փոքր.* *м.* Племя́нникъ; **-мя́ннический, -мя́нничій**, чья, чье *-ая.* *եղբօր կամ քրոջ որդու.* **-мя́нный** *м.* Племеннóй.

Пле|нá *ի.* **1,** *բարակ մաշկ, թաղանթ.* **2,** *հալքի նկատելի ճեղքուածք մետաղի կամ քարի մէջ.* **-нáстый, -нáстый** *-ая.* *կտրուած, ճեղքուած (քար կամ մետաղ).* **-(ё)нка** *ի.* **-(ё)ночка** *նւզ.* *м.* Пленá; **-нчатый** *-ая.* *ճեղքուած, կտրուած (քարի, մետաղի մասին)*։

Плеонáзмъ *м.* *աւելորդաբանութիւն, աւելաբանութիւն*։ [*գեստի վերայ կարած*).

Плерёзы *ի.* *յ.* (*ֆր.*) *սգի նշաններ (զգ-*

Плесá *ի.* *գետկ.* *м.* Плёсо.

Плéсень *м.* Плѣ́сень.

Пле|скáльщикъ *м.* **-скáльщица** *ի.* *ծափ տուող և կամ ջուրը ճողփող այր, կին.* **-скá-ніе** *չ.* **1,** *ճողփում, ճողփելը, ցայտեցնելը (ջու-*

րք)․ **2,** *ռմկ. ծափ տալ*. **-скáть** (-щý плéщутъ; -щú), -снýть չ. **1,** *ճղփել, ճղփիւն արձակել*. вóлны плéщутъ въ сýдно; п. въ когó водóю; **2,** *ծափ տալ, ծափահարել*. **-ся** *-նբ.* **1,** *ճօճուելով թափուիլ (ջրի մասին)*. **2,** *փ-խ.* водóю *միմեանց վերայ ջուր ածել, ջուր ցայտեցնել*. **-скъ** *ա.* **1,** *ճղփիւն, ցայտում (ջրի, ալիքի)*. **2,** *ատամ (մեծ ձկան)*։

Плесна́ *ա.* Плюснá.

Плеснýть, ся *տ.* Плескáть, ся.

Плёсо չ. *այն տեղը, ուր գետը լայնանում և հոսանքը դանդաղանում է*։

Пле|сти́, -сть (-тý -тýтъ; -тú) *ն.* **1,** *հիւսել. գործել*. п. корзúнку; п. вóлосы въ кóсу; п. крýжева *ժապաւէններ, ՝հաշիաներ, գործել, յօրինել*. **2,*** *յերիւրել, շաղակրատել, գուրս տալ*. какóй онъ вздоръ плетётъ! **-стúсь, -стьсп** *-նբ.* **1,** *ոլորուիլ, պատատուիլ (մի բանի շուրջը)*. **2,** *զօռով, հազիւ հազ մօտ գալ, քարշ գալ*. старýшка едвá плетётся; п. ногá зá ногу *հազիւ հազ ոտները քարշ տալ*. **-тéйный** *ած.* *հիւսելու*. **-тéльщикъ** *ա.* **-тéльщица** *ի.* *հիւսող այր, կին*. п. корзúнъ; **-тенúца** *ի.* **1,** *տան. հիւսած բան*. п. волóсъ *մազերի հիւս*. **2,** *կողով*. **-тéніе** չ. *հիւսում, հիւսելը*. **-тёнка** *ի.* **-тёночка** *նւզ.* **1,** *ա.* Плетенúца; **2,** *հիւսած փաթաթ ոտները մաքրելու*. **-тёный** *ըշ.* *ած.* *հիւսած*. п. стулъ; п—ая рабóта; **-тéнь,** тня *ա.* *հիւսած ցանկ, ցանկապատ, վանդակապատ*. тернóвый п.; п. изъ вѣтвéй; **-тешóкъ,** шкá *ա.* *ռմկ.* *հիւսք ժապաւէն*. **-тея́** *ի.* [*օր. ժապաւէն*] *հիւսող կին*. **-(ё)тка** *ի.* *նւզ.* *պստիկ մտրակ, մտրակիկ*. **-тнёвый** *ած.* *հիւսած, հիւսովի*. **-(ё)точка** *նւզ.* *ա.* Плётка; **-тý** *ա.* Плести́; **-тýшка** *ի.* *հիւսած ձեռնակոզով*. **-ть** *ի.* **1,** *մտրակ*. плéтью обýха не перешибёшь *զօռով բան չես լինի, մարդ իւր շափը պիտի ճանաչէ*. **2,** *թել, խիղք, պատատուկ (օր. ձմերուկի, վարունգի)*. арбýзы, огурцы́ лежáтъ на плетяхъ. [*բերան.մի*). канáтъ п—а.

Плехтъ *ա.* (*հոլ.*) *ծովգ.* *պլեխտ (խարսխի*

Пле|чевóй *ած.* *ուսի, ուս(ա)—.* п—áя кость; **-чико** *նւզ.* *ա.* Плечó; **-чúстый** *ած.* *լայն ուսերով, թիկնեղ*. **-чúще** *յւմլ.* *ա.* Плечó; **-чнóй** *ա.* Плечевóй; **-чó** չ. (*յ.* плечá, плéча, плéчи) **1,** *ուս.* пожимáть плечáми *ուսերը վեր քաշել, զցել, թափ տալ*. это плáтье слúшкомъ ýзко въ плечáхъ *այդ զգեստի ուսերը խիստ նեղ են*. носúть лéнту чéрезъ п.; это емý не по плечý *այդ նորա ույժից վեր է*. **2,** [*մորթած անասունի*] *առջևի մաս, ՝էրի՝*. п. барáнины, теля́тины; **3,** *լծակի թև (երկու մասերից իւրաքանչիւրը)*։

Плещý *ա.* Плескáть.

Плея́ды *ի.* *յ.* (*յն.*) *աստղբ.* *Եօթնաստեղնիկը (Բուլ աստեղատան)*. **2,*** *ջահ, կաճառ (ժամանակակից երևելի մարդկանց)*։

Плю! *ձյ.* *կրակ, կրակեմ*։

Плúнту|совый *ած.* плúнтусъ-ի. **-съ** *ա.* (*յն.*) **1,** *սեան պատուանդանի ստորին մասը*. **2,** *պլինթ (անմիջապէս յատակին կից պատի երկարութեամբ քաշած շրջանակ, ատախտակէ շերտ)*. **3,** *պլինթ (դուռն ցցուած, արձանակերտ մաս շինութեան ստորին մասի)*։

Плúска *ա.* Трясогýзка.

Плю́|совый *ած.* *պլիսէ, -սեայ, ՝շիլարէգու՝*. **-съ** *ա.* (*գերմ.*) *պլիս, ՝շիլարէգի՝ (բամբակէ թաւիշ ամենատարբեր տեսակի)*։

Пли|тá *ի.* **1,** *շերտաքար, սալաքար*. **2,** *քառանկիւնի տաշած սալ, սալաքար*. мощéніе п—óю *սալելը, սալարկելը (փողոցը)*. надгрóбная п. *գերեզմանաքար*. **3,** *տապակ (երկաթէ կմ թուջէ տախտակ կրակարանի)*. кýхонная п.; **-тка** *ի.* *նւզ.* *տափակ բան*. п. шоколáду *շօկօլադի տափակ կտոր*. **-тный** *ած.* *սալի, սալա—.* п. кáмень *սալաքար*. п—ая стѣнá *սալաքարից շինած պատ*. **-тня́къ,** á *ա.* *սալաքար (անմշակ)*. **-толóмный** *ած.* *սալեր, սալաքարեր կտրելու*. **-толóмня** *ի.* *սալահանք, սալեր կտրելու քարհանք*. **-точка** *նւզ.* *ա.* Плúтка. [*ջրի թիակ*։

Плю́|ца *ի.* *գւռկ.* *ջրի թիակ*. **-чный** *ած.*

Пло|вéцъ, вцá *ա.* **1,** *լողորդ*. **2,** *նաւորդ*. **-вкóмъ** *մ.* *լողալով*. **-вýчесть** *ի.* *լողալու յատկութիւն*. **-вýчій** *ած.* *լողացող, լողալու*. п. мостъ *լողացող, շարժուն կամուրջ*։

Пловъ *տ.* Пилáвъ.

Пло|дúть (-жý -дя́тъ; -дú) *ն.* *պտղեցնել, աճեցնել, բազմացնել*. **-ся** *-նբ.* *աճել, բազմանալ*. **-дли́вость, -дли́вый** *ա.* Плодовúтость, -тый; **-днúкъ,** á *ա.* **1,** *բս.* pistillum, *կնիք (իգայ, վարսանդ?)*. **2,** *ձուարան (անասուններին)*. **-дный** *ած.* *պտղաբեր, պտղա—*։

Плодо|вúтка *ի.* *մի տեսակ խիստ պտղաշատ խնձորի, -րենի*. **-вúто** *մ.* *առատութեամբ, առատապէս. ճոռոմաբանօրէն*. **-вúтость** *ի.* **1,** *պտղաւէտութիւն. առատութիւն. արգասաւորութիւն*. п. умá *մտքի հարստութիւն, փարթամութիւն*. п. воображéнія *վառ երևակայութիւն*. п. рѣчи *պերճախօսութիւն, ոճի ճոխութիւն*. п. словъ *ճոռոմաբանութիւն*. **2,** *բեղմնաւորութիւն, բազմածնութիւն*. **-вúтый** *ած.* **1,** *պտղաւէտ, առատ. հարուստ. արգասաւոր, բեղմնաւոր*. п—ое воображéніе *վառ երևակայութիւն*. п. писáтель *արդասաւոր հեղինակ*. п. слогъ *ճոխ, փարթամ ոճ*. **2,** *բեղմնաւոր, բազմածին*. п—ая женá; п. нарóдъ; **-вмѣсти́лище** չ. *բս.* receptaculum, *պտղակալ, ընդունարան*. **-(ó)вый** *ած.* *պտղի, մրգի. պտղաբեր, պտղատու*. п. садъ *մրգի պարտէզ*. п—ыя дерéвья *պտղատու ծառեր*. **-гóнный** *ած.* *բժ.* *արգանդի պտուղը սպանող, ոչնչացնող*. п—ыя срéдства; **-кóрмъ** *ա.* *անօտար, -ային պատուղներ, որ հասունում և անասուններին ուտեցնում են*. **-нóсный** *ած.* *պտղաբեր, պտղատու*. **-ношéніе** չ. *պտուղ բերելը, պտղաբերութիւն*. **-перемѣ́нность** *ի.* *գիւղտ.* *սերմնափոխութիւն (միևնոյն տեղում իւրաքանչիւր տարի ուրիշ, նոր սերմ ցանելը)*. **-перемѣ́нный** *ած.* *սերմնափոխական*. п—ое сéльское хозя́йство; **-рóдіе** չ. **-рóдность** *ի.* *պտղաբերութիւն, պտղաւէտութիւն, պտղաշատութիւն*. **-рóдный** *ած.* *պտղաբեր, պտղաշատ, պտղաւէտ. բերրի, արգասանդ*. **-смѣ́нность, -смѣ́нный** *ա.* Плодоперемѣ́нность, -нный; **-творéніе** չ. *պտղատու դարձնելը*. **-твори́ть** (-рю́ -ря́тъ) *ն.* *պտղաբեր, պտղաւէտ դարձնել*. **-твóрный** *ած.* *բեղմնաւորիչ, պտղաբեր դարձնող*. *п—ое вліяніе

наўки գիտութեան փրկարար ազդեցութիւնը. **-я́дный** -ծ. մրգակեր, պտղակեր։

Пло|ду́щій -ծ. բազմածին (անասուն), հեշտութեամբ աճող, բազմանող (բոյս). **-дъ** -. **1**, պտուղ, միրգ. բերք. спѣлый, неспѣлый п.; утробный п. կզմխ. սաղմնաւորութիւն. п. чрéва արգանդի պտուղ. питáться плодáми պտուղներով, մրգերով կերակրուել. **2**,* պտուղ, արգասիք, արդիւնք. *п—ы просвѣщéнія; п—ы егó трудóвъ.

Плоéніе չ. խողովակուկներ ձեւով արդուկելը (օր. կանանց մանժէտները)։

Пло|жéніе չ. պտղեցնելը, բուծանելը, բազմացնելը (անասուններին). **-жу́** տ. Плодúть.

Плó|йка ի. տ. Плоéніе; **-ять** (-ю -ятъ) ն. (ֆր.) խողովակուկներ ձեւով արդուկել, կոկել, ոլորկել (օր. կանանց մանժէտները)։

Плóм|ба ի. (ֆր.) պլոմբ, **1**. կապարէ կնիք, 'մուհր' (մաքսատան). **2**, զանգուած (ատամի խոռոչը լցնելու). **-бировáніе** չ. **1**, կապարէ կնիքը դնելը, կնքելը. **2**, պլոմբելը, լցնելը (ատամի խոռոչը). **-бировáть** (-рýю -ютъ), запл— ն. **1**, կապարէ կնիքը դնել (մաքսատուն մտած ապրանքների վերայ), կնքել, 'մհրել' (կապարէ կնիքով). п. товáры на тамóжнѣ; **2**, պլոմբել, լցնել (ատամը, փտած ատամի խոռոչը). п. зубъ; **-биróвка** ի. **1**, կնքում (մաքսատան ապրանքի). **2**, պլոմբում, լցնում (ատամի). **-биróвщикъ** -. կնքադիր (մաքսատան)։

Плó|скій -ծ. **1**, հարթ, տափակ, տափարակ. п—ая повéрхность; п—ая крóвля; п—ое лицó; п—ая гóрная возвы́шенность աշխ. սարահարթ. **2**,* տափակ, սառը, յոռի, գռեհիկ, գռեհկական, ցած. п—ая шýтка; **-ско** մ. **1**, տափակ կերպով, տափակութեամբ. **2**,* սառութեամբ, յոռութեամբ, գռեհկաբար։

Плоско|вáтость ի. թեթեւ տափակութիւն. **-вáтый** -ծ. փոքր ինչ տափակ. **-гóрье** չ. սարահարթ, սարաւանդ. **-гýбцы** -. յ. տափակ բերանով աքցան. **-дóнный** -ծ. տափակ յատակով. **-зýбецъ**, бца -. մի տեսակ աքցան ատամնագործի. **-клю́вый** -ծ. տափակակտուց, տափակ կտուցով. **-полóсный** -ծ. տափակահատիկ, տափակ հատիկներով. **-ли́цый** -ծ. տափակ երեսով. **-лóбый** -ծ. տափակ ճակատով. **-нóсый** -ծ. **1**, տափակ քթով. **2**, տ. Плосконклю́вый.

Плóскость ի. **1**, հարթ, տափակ մակերեւոյթ. հարթութիւն, տափարակութիւն. возвы́шенная п. սարահարթ. касáтельная, наклóнная п. երկրչփ. շօշափող, թեք մակերեւոյթ. **2**,* տափակութիւն, յոռութիւն, ցածութիւն (խօսքով), գռեհկաբանութիւն։

Плоско|хвóстный -ծ. տափակագի, տափակ ագով, պոչով. **-шля́почный** -ծ. տափակագլուխ։

Пло|сти́льня ի. տափակիչ մեքենայ (որով ոսկէ և արծաթէ նուրբ թելերը տափակացնում են). **-сти́льщикъ** -. տափակացնող (նուրբ թելը). **-сти́ть** (-щý -стя́тъ; -сти́) ն. տափակացնել, տափակ քաշել, յօրինել։

Плотвá ի. կնդ. Cyprinus idus, մանրածածան, քարթակ։

Плóтикъ նւզ. տ. Плотъ.

Плоти́|на ի. պատնէշ, պատուար, ամբարտակ (գետի). хоть п—у пруди́ անթիւ անհամար. **-нка** ի. նւզ. պզտիկ պատնէշ, պատուար. **-нный** -ծ. պատնէշի, պատուարի։

Плоти́ть (-чý -тя́тъ) ն. սերտ կցել, միմեանց հետ հոծ միացնել (տախտակները)։

Плоти́|ца, -чка նւզ. տ. Плотвá.

Плоти́ща -. յւել. տ. Плотъ.

Плóтникъ -. ատաղձագործ, հիւսն, 'դուրգար'։

Плотни́ть (-ню́ -ня́тъ), упл—, ն. խտացնել։

Плóтни|чать չ. ատաղձագործութիւն, հիւսնութիւն, 'դուրգարութիւն' անել. **-ческій** -ծ. հիւսնի, 'դուրգարի'. **-чество** չ. ատաղձագործութիւն, հիւսնութիւն, 'դուրգարութիւն'. **-чій**, чья, чье, **-чный** -ծ. ատաղձագործութեան, հիւսնի, 'դուրգարի'։

Плóт|но մ. **1**, ամրապէս, քիփ, կպած. кафтáнъ п. сиди́тъ на нёмъ կապան նորա վերայ քիփ նստում է. приставить шкапъ п. къ стѣнѣ́ պահարանը պատին հպել, կպցնել. шить п. խիտ կարել. **2**, շատ, սաստիկ. наѣ́сться п. ակռել. сидѣ́ть п. за рабóтою լրջօրէն աշխատանքի նստել, անդուլ անդադար աշխատել. **-новáтый** -ծ. բաւականին խիտ, սեղմուած. **-ность** ի. հոծութիւն, սերտութիւն, խտութիւն, թանձրութիւն. **-тный** -ծ. **1**, խիտ, հոծ, թանձր, սերտ. п—ое веществó; вóздухъ мéнѣе плóтенъ, чѣмъ водá; **2**, ամուր, ամրապինդ, ամրակազմ. п—ая рабóта; п. мужчи́на; **-нѣ́ть**, попл—, խտանալ, հոծ դառնալ, գէրանալ, պարարտանալ, ամրիլ։

Плото|вóе, вóго չ. լաստագին (տ. плотъ 2); **-вóй** -ծ. լաստի, լաստա—։

Плотолю|би́вый -ծ. մարմնասէր, հեշտասէր, ցանկասէր, վաւաշոտ. **-біе** չ. մարմնասիրութիւն, հեշտասիրութիւն, ցանկասիրութիւն, վաւաշոտութիւն։

Плотоугó|діе չ. մարմնամոլութիւն, մարմնական կրքերին, ցանկութիւններին բաւարարութիւն տալու տենչ. **-дливость** ի. ըղձախօհութիւն, ցանկասիրութիւն, հեշտասիրութիւն. **-дливый** -ծ. ըղձախօհ, ցանկասէր, հեշտասէր, վաւաշոտ. **-дникъ** -. **-дница** ի. ցանկասէր, հեշտասէր, վաւաշոտ, ըղձախօհ այր, կին. **-дный** տ. Плотоугóдливый.

Плотоя́|децъ, дца -. մսակեր, մսով կերակրուող. **-дный** -ծ. մսակեր, գիշակեր, գիշատիչ (գազան, թռչուն)։

Плóт|скій, -скóй -ծ. մարմնաւոր, մարմնական, հեշտասիրական. п—ая пóхоть ցանկասիրութիւն. п—ія вождѣ́ленія մարմնական ցանկութիւններ։

Плотъ, á -. **1**, լաստ. гóнка плотáми լաստամրցութիւն. **2**, լուացաշէնք (նաւահանգրուանում). прáчешный п. լուացաշէնք, որի վերայ լուացք են անում (դորա համար վճարած գումարը կոչվ. плотовóе).

Плоть ի. մարմին, մս. крáйняя п., կզմխ. praeputium, թլփատ, պատճայճ. мýдрые по п—и իմաստունք ըստ մարմնոյ (Ա. Կորնթ. 1_{26}). изнуря́ть п. постóмъ; умерщвля́ть п. մարմինը, մարմնական ցանկութիւնները սպանել. п. и кровь մարմին և արիւն. духъ бодръ, п. же немощнá հոգին յօժար է, բայց մարմինը տկար։

Плóха է. *որս.* վարմավայր (անտառում կարած և ցանցեր քաշած տեղ բադեր որսալու համար)։

Плó|хо մ. վատ, վատթար. дѣло п.; дѣло идётъ п.; игрáть, пѣть п.; **-ховáто** մ. բաւական վատ. **-ховáтый** -ծ. բաւական վատ. **-хóй** -ծ. վատ, վատթար, 'գէշ', յոռի. п. рабóтникъ; п. музыкáнтъ, писáтель; п. обѣдъ; п. товáръ; п—óе утѣшéніе չընչին մխիթարութիւն. **-хóненькъ**, нька, о -ծ. բաւական վատ, վատթարագոյն. **-хость** է. վատ, աղքատիկ դրութիւն, վիճակ։

Пло|чéніе չ. ամբարտակս կցելը, միացնելը (տախտակներ). **-чý** տ. Плотить.

Пло|шáть, опл—, չ. 1, վատանալ. дѣлá егó плошáютъ; здорóвье егó день óто дня плошáетъ; 2, պարտաւանց գտնուել, անհոգ, անփոյթ, անշրջահայեաց գտնուել. սխալուել, վրիպել. я оплошáлъ, купи́вши такýю плохýю лóшадь; на Бóга надѣ́йся, а самъ не плошáй (*առծ.*). **-ше** -ծ. և մ. բաղդատ. աւելի վատ, վատթար, վատագոյն։

Плó|шечка նւզ. տ. Плóшка; **-шечный** -ծ. 1, ամանի, թասի. 2, ճրագի. **-шка** է. 1, աման, թաս. 2, կաւէ ճրագ (իւղով լցրած, զարդարական հրավառութեան ժամանակ)։

Пло|щáдка է. նւզ. 1, պատիկ հրապարակ, տարածութիւն. 2, բարձրադիր տափակ տեղ. քարած, հարթած տեղ, տարածութիւն. հանգստութեան տեղ (սանդուխի մէջ տեղում). **-щаднóй** -ծ. 1, հրապարակի, -կային. п—áя лáвочка; п—ыя нóвости; 2, փողոցային, ստոր, յոռի, անվայել. п—ыя шýтки, острóты, рѣчи; **-щадь** է. 1, հրապարակ. п. Соглáсія Միաբանութեան հրապարակ (Պարիզում). 2, հրապարակ, շուկա, 'մայդան'. сѣннáя п. խոտի շուկայ. кóнная п. ձիերի շուկայ. хлѣбная п. հացի շուկայ, ալրի մէյդան. топтáть п. փողոցները չափչփել, փողոցներում թրև գալ. 3, տարածութիւն, մակերևոյթ. п. занимáемая здáніемъ շինութեան բռնած տարածութիւնը, տեղը։

Плó|ще -ծ. և մ. բաղդատ. աւելի տափակ. **-щéніе** չ. տափակացնելը (մետաղեղէնը). **-щи́льный** -ծ. (մետաղեղէնը) տափակ քաշող, քաշելու. п. станъ, **-щи́льня** տ. Плости́льня; **-щи́льщикъ** տ. Плости́льщикъ; **-щи́ть** (-щý -щáтъ) ն. տափակացնել, տափակ կռել, քաշել (օր. նաւթալ)։

Площи́ца է. կնդ. Pediculus pubis, տափակ ոջիլ։

Плу|гови́дный -ծ. գութանակերպ, գութանի նման. **-говóй** -ծ. գութանի. **-годéржка** է. բս. Ononis spinosa, փշոտ եղնարգել (կաղնուտ, իշախոտ?). **-гъ** ա. գութան. рýчка у плýга գութանի մաճ. отвáлъ у плýга գութանի թև. **-жка** է. ջութակի կոթ, 'ճիպ'. **-жни́къ**, á ա. գութանի խոփ։

Плумпýдингъ ա. (անգլ.) պլումպուդինգ, չամիչէ պուդինգ (թեթև կերակուր մի)։

Плу|тáніе չ. թափառելը. **-тáть**, проплу—, չ. 1, թափառել. 2,* մոլորուել, սխալ ճանապարհ բռնել. **-ся** չ. մոլորուել, մոլոր ճանապարհներով թափառել, ուղիղ ճանապարհը չկարողանալ գտնել. **-ти́шка(о)** ա. նւզ. **-ти́ще** ա. յւել. տ. Плýтъ; **-тня** է. (յոգն. չ. плýтни, ей) անզգամութիւն, սրիկայութիւն, անզգամ, սրիկայական գործ, արարմունք. **-товáтый** -ծ. բաւական անզգամ, սրիկայ. **-товáть** (-тýю -ютъ), спл—, չ. անզգամութիւն, խարերայութիւն, սրիկայութիւն անել. **-тóвка** է. անզգամ, խարերայ կին, աղջիկ. **-тóвочка** է. նւզ. չարաճճի, անզգամ կին, աղջիկ. **-товски́** մ. սրիկայաբար, անզգամաբար. **-товскóй** -ծ. անզգամական, սրիկայական. у негó п—іе глазá; **-товствó** չ. սրիկայութիւն, անզգամութիւն, խարդաւանք։

Плутократíя է. (յն.) հարստապետութիւն, հարստութեան, հարուստների, փողի իշխանութիւնը, ոյժը։

Плутóнгъ ա. (ֆր.) զմ. պատիկ ջոկատ հեծեալների կամ հետևակների (զօրախաղերի ժամանակ—въ манёврахъ).

Плуто|ни́змъ ա. (յն.) երկրբ. պլուտոնականութիւն, տ. Вулкани́змъ (հակը տ. Нептуни́змъ); **-ни́стъ** ա. երկրբ. պլուտոնական. **-ни́ческій** -ծ. պլուտոնական, պլուտոնականութեան։

Плу|тъ, á ա. լիրբ, անզգամ խարերայ, սրիկայ. п. съ плутóмъ за однó (առծ.) շունը շանից, երկուսն էլ մի տանից. **-тя́га** ա. տ. Плутъ.

Плы|вýчесть է. դիւրահալութիւն. **-вýчій** -ծ. դիւրահալ. **-тіе** չ. 1, լողալը (որոշ ուղղութեամբ). 2, նաւելը, ընթանալը (որոշ ուղղութեամբ), նաւարկութիւն. 3, հալուելը. **-ть** (-вý -вýтъ; հրմ. -ви́) չ. 1, լողալ (որոշ ուղղութեամբ, տ. Брести́ ծանօթ.). доскá плывётъ по рѣкѣ́; 2, նաւել (որոշ ուղղութեամբ). п. на пароходѣ́, на кораблѣ́; п. въ лóдкѣ նաւակով գրօսնել. п. на всѣхъ парусáхъ խիստ արագ, սրընթաց նաւել. п. по течéнію բուն հոսանքի նաւել, լողալ. п. прóтивъ течéнія հակառակ հոսանքի նաւել, լողալ. п. внизъ по рѣкѣ́; п. вверхъ по рѣкѣ́; орёлъ плывётъ արծիւը սաւառնում է (մեղմ կերպով). 3, հալուել, հոսել, թափուել. сургýчъ плывётъ; свѣчá плывётъ.

Плѣ|нéніе չ. 1, գերելը, գերութիւն. Вавилóнское п.; 2,* հմայելը, թովելը, կախարդելը. **-ни́тель** ա. 1, գերող, գերիչ. 2,* (**-ни́тельница** է.) հմայող, դիւթող, կախարդիչ այր, կին. **-ни́тельно** մ. հմայքով, գրաւչութեամբ, հմայելով, թովելով, կախարդական ոյժով. **-ни́тельность** է. հմայք, կախարդանք, գրաւչութիւն, թովչութիւն. п. красоты́; **-ни́тельный** -ծ. հմայիչ, կախարդիչ, -դական, դիւթիչ, -թական, զմայլիչ. գրաւիչ, հրապուրիչ. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** տ. Плѣня́ть, ся; **-нникъ** ա. 1, գերի, գերեալ. 2,* գերի (կրքերի, ցանկութեան). **-нница** է. 1, գերուհի, գերեալ կին. 2,* գերուհի (կրքերի, ցանկութեան). **-нническій** -ծ. գերու. **-нничество** չ. գերութիւն. **-нничій**, чья, чье տ. Плѣнническій; **-нный** -ծ. գերուած, գերի վերցրած. **-нъ** ա. գերութիւն. взять когó въ п. մէկին գերել. попáсть въ п. գերի ընկնել, գերուել. быть въ плѣнý գերութեան մէջ գտնուել. *быть въ плѣнý своихъ страстéй իր կրքերին գերի լինել. **-ня́ть**, -ни́ть ն. 1, գերել, գերի վերցնել. 2, դիւթել, հմայել, կախարդել, գրաւել, հրապուրել, զմայլեցնել. п.

кого́ красото́ю; **-ся** *չէզ. մի բանով հրապուրուել, գրաւուել, զմայլուել։*

Плѣ|сень *է. բորբոսանք, բորբոս, [գինու, գարեջրի] ծաղիկ.* **-сневѣлый** *էյ. -ծ. բորբոսած, բորբոսնած.* **-сневѣть**, запл—, *տ.* Плѣснѣть; **-снь** *տ.* Плѣсень; **-снѣть**, запл—, *չ. բորբոսել, բորբոսնել, [գինու, գարեջրի մասին] ծաղկով պատուել, ծածկուել։*

Плѣ|ша́къ, а́ *ա.* **1**, *ճաղատ, կնդակ.* **2**, *պարզ. անխառն ծաղիկ.* **-ши́вецъ**, вца *ա.* **-ши́вица** *է. ճաղատ, հերաթափ, կնդակ, կունդ այր, կին.* **-ши́вость** *է. կնդութիւն, ճաղատութիւն, հերաթափութիւն.* **-ши́вый** *-ծ. ճաղատ, հերաթափ, կունդ, կնդակ.* не помина́й п—аго передъ лы́сымъ го́стемъ *հիւրի մօտ «կուժ քեզ ասեմ, կուլայ դու լսիր» առակը մտաբերիր.* **-ши́вѣть**, опл—, *չ. կընդանալ, ճաղատանալ, գլխի մազերից զրկուել.* **-ши́на** *է.* **-ши́нка** *նւզ.* **1**, *հերաթափ կամ մազաթափ տեղ (անասունի մորթի վերայ).* **2**, *բաց տեղ անտառում.* **3**, *բաց տեղ արտում կամ խոտհարքում.* **-шь** *է. կնդութիւն, ճաղատութիւն, ճաղատ, հերաթափ տեղ գլխի վերայ.* у него́ п. отъ брове́й до заты́лка *նորա գլ*

Плэдъ *տ.* Пледъ. [*խին էլ մազ չէ մնացել։*

Плюга́|вецъ, вца *ա.* **-вица** *է. 'գէշ', զարշելի, նողկալի, զզուելի այր, կին.* **-вость** *է.* **-вство** *չ. 'գէշութիւն', զարշելիութիւն, զազիր, զզուելիութիւն.* **-вый** *-ծ. 'գէշ', զարշելի, զզուելի, նողկալի, զազիր, զզուելի։*

Плюша́|жный *-ծ. փետրային զարդարանքի.* **-жъ** *ա.* (*ֆր.*) *փետուրի, փետրային զարդարանք (գլխարկի, ռազմաւարի վերայ)։*

Плю́нуть *տ.* Плева́ть.

Плю́|ска *է. բս.* cupula, *բաժակ (կաղնի).* **-сконо́сныя**, ыхъ *է. յ. բս.* Cupuliferae, *բաժակաբերներ.* **-скообра́зный** *-ծ. բս. բաժակաձեւ։*

Плюс|на́ *է.* **1**, *նեղբան (ոտի).* **2**, *կզմխ.* metotarsus, *ոտնամէջ.* **-нево́й** *-ծ. ոտնամիջի։*

Плюсъ *ա.* (*լտ.*) **1**, *մաթմ. պլիւս, գումարման նշան* (+). **2**, *դրական քանակութիւն, մնացորդ։*

Плю́|ха *է. ապտակ, 'սիլլայ', 'շափալախ'.* **-хаться**, **-хнуться** *-չէզ. ռմկ. դրմփալ, շրմփալ, վայր ընկնել (ջրի մէջ)։*

Плюшъ *տ.* Плисъ.

Плю|щево́й, **-щевый** *-ծ. բաղեղի(ց), բաղեղէ.* п. вѣно́къ.

Плюще́ніе *չ. տափակացնելը, տափակ քաշելը, յօրինելը (մետաղեղէնը)։*

Плю́щикъ *ա.* **1**, *նւզ. տ.* Плющъ; **2**, *բս.* Glechoma hederacea, *բաղեղնակերպ ծոթորին։*

Плю|щи́льный *-ծ. [մետաղեղէնը] տափակացնելու, թիթեղ քաշելու.* п—ая маши́на; п. стано́къ; п. заво́дъ; **-щи́льня** *է. [մետաղեղէնը] տափակացնելու, թիթեղ քաշելու մեքենայ կամ արհեստանոց.* **-щи́льщикъ** *ա. [մետաղեղէնը] տափակացնող, թիթեղ քաշող մարդ.* **-щи́ть** (-щу́ -щи́тъ) *ն. [մետաղեղէնը] տափակացնել, թիթեղ, թերթ քաշել.* п. желѣзо, мѣдь, зо́лото.

Плющъ, а́ *ա. բս.* Hedera Helix, *հա-*

Плюю́ *տ.* Плева́ть. [*սարակ բաղեղ։*

Пля|са́льный *-ծ. պարելու, կաքաւելու, պարի, կաքաւի.* п. башма́къ; **-са́льщикъ** *ա.* **-са́льщица** *է. ճարտար պարող, կաքաւող այր, կին.* **-са́ніе** *չ. պարելը, կաքաւելը.* **-са́ть** (-шу́ -я́шутъ; -ши́) *ն. և չ. պարել, կաքաւել.* п. на кана́тѣ *պարանի վերայ պարել, 'քանդրբազութիւն անել'.* *п. по чужо́й ду́дкѣ *մէկին կամակատար դառնալ, մէկի կամքով գնալ.* **-ска** *է. պար, կաքաւ (ռուսական).* **-сово́й** *-ծ. պարի, կաքաւի.* п—а́я пѣ́сня *պարերգ.* п—а́я му́зыка; **-су́нъ**, а́ *ա.* **-су́нья** *է. պարող, կաքաւող, պարելու, կաքաւելու սիրահար այր, կին.* кана́тныя п. *պարանադաց, 'քանդրբազ'.* **-сывать** *տ.* Пля́са́ть; **-шу́** *տ.* Пляса́ть; **-съ** *ա. տ.* Пля́ска.

Пнев|ма́тика *է. (յն.) օդագիտութիւն.* **-мати́ческій** *-ծ. օդագիտական.* **-мато-гра́фія** *է. (յն.) կզմխ. թոքագրութիւն.* **-матологи́ческій** *-ծ. հոգեբանական, ոգեբանական.* **-матоло́гія** *է. (յն.) հոգեբանութիւն, ոգեբանութիւն.* **-мо́нія** *է. (յն.) բժ. թոքերի բորբոքում, թոքատապ։*

Пнуть *տ.* Пина́ть.

По *նխդ. պահանջում է* **А**, *տրական և* **Б**, *հայցական հոլով.* **А**, по *տրական հոլովով նշանակում է.* 1, *համաձայն, համեմատ, ըստ.* по моему́ мнѣ́нію *իմ կարծիքով.* по стари́нному обы́чаю *ըստ հնաւանդ սովորութեան.* одѣва́ться по мо́дѣ *ըստ մօդայի հագնուել.* узна́ть кого́ по го́лосу, по похо́дкѣ *մէկին ձայնից, քայլուածքից ճանաչել.* по зако́ну *օրէնքով.* пѣть по наслы́шкѣ *լսողութեամբ, ըստ լսածի երգել.* това́рищъ по слу́жбѣ *պաշտօնակից.* по совѣ́ту отца́ *հօր խորհրդով.* по слу́чаю *առթիւ.* по оши́бкѣ *սխալմամբ.* уче́бникъ по исто́ріи *պատմութեան դասագիրք.* итти́ по слѣда́мъ *հետքերով գնալ.* уволить въ отста́вку по проше́нію *համաձայն խնդրի արձակել.* онъ мнѣ родня́ по женѣ́ *նա կնոջս կողմից ինձ ազգական է.* 2, *այս ինչ տեղով, այս ինչ ուղղութեամբ. այս ինչ տեղերում. այս ինչ տեղերով.* гуля́ть по́ го́роду, по́ полю *քաղաքում, դաշտում զբօսնել.* плыть по Во́лгѣ *Վոլգայով նաւել.* расти́ по лѣса́мъ *անտառներում աճել, բուսնել.* уда́рить по головѣ́ *գլխին խփել, զարկել.* путеше́ствіе по Росс́іи *ճանապարհորդութիւն Ռուսիայով.* лѣзть на кро́влю по лѣ́стницѣ *սանդուղքով տանիք բարձրանալ.* скова́ть кого́ по рука́мъ и по нога́мъ *մէկի ձեռները ու ոտները կապել.* всѣ разошли́сь по дома́мъ *բոլորն էլ իրանց տները գնացին.* 3, *այս ինչ ժամանակ.* по лѣта́мъ *ամառները.* онъ принима́етъ по пя́тницамъ *ուրբաթ օրերը նա ընդունում է (այցելուներին).* по пра́здникамъ не рабо́таютъ *տօներին չեն բանում.* 4, *նկատմամբ, վերաբերմամբ.* но́выя затрудне́нія возни́кли по э́тому дѣ́лу; 5, *այս ինչ քանակութեամբ.* по рублю́ съ ка́ждаго *ամէն մէկից մի մի ռուբլի.* дай ни́щимъ по пяти́ копе́екъ *աղքատներին հինգ հինգ կոպէկ տուր (համ. տես* Б, 2). **Б**, по-*ն հայցական հոլովով նշանակում է.* 1, *մինչև, ց'.* стоя́ть по коле́но въ водѣ́; онъ по́ уши въ долга́хъ *նա մինչև ականջները պարտքերի մէջ խրուած է.* по сіе́ вре́мя

մինչև հիմա. онъ былъ въ отлучкѣ три мѣсяца: съ 1-го января по первое апрѣля; 2, այս ինչ քանակութեամբ (միմիայն $1^{1}/_{2}$, 2, 3, 4 թուականների հետ. մնացած թուականների հետ «по»-ն մտնում է տրական հոլովով, հմմ. վերև A, 5). дѣти съѣли по три яблока ամէն մի երեխայ երեք խնձոր կերաւ. сукно по два рубля аршинъ արշինը երկու ռուբլիանոց մահուդ. 3, ռմկ. համար. ходить по воду, по дрова ջրի, փայտի, ջուր, փայտ բերելու գնալ (աւելի ուղիղ՝ за водою, за дровами); по ту сторону այն կողմում. **B,** նախդրական հոլովով (съ предложн. падежомъ) նշանակում է. 1, այս ինչ ուղղութեամբ. выстрѣлить по комъ մէկի վերայ հրացան, ատրճանակ արձակել. 2, համար, վերայ. плакать по отцѣ, по матери, по братѣ, по сестрѣ հօր, մօր, եղբօր, քրոջ վերայ լաց լինել. скучать по женѣ կնոջ կարօտը քաշել. носить трауръ по родителяхъ ծնողների մահուան համար սգի շորեր կրել. совершить панихиду по комъ մէկի համար հոգեհանգիստ կատարել. 3, յետոյ. по возвращеніи его въ отечество նորա հայրենիք վերադառնալուց յետոյ. по моёмъ пріѣздѣ въ Тифлисъ Թիֆլիս վերադառնալուցս յետոյ. въ 1904 году по Рождествѣ Христовѣ (կմ послѣ Рождества Христова); N. B. **1. По-**ն բայի հետ միանալով ցոյց է տալիս. 1, գործողութեան մեղմութիւնը կամ կարճատեւութիւնը, օր. подумать փոքր ինչ մտածել. погулять փոքր ինչ զբօսնել. поубавить մի քիչ պակասեցնել. поплакать փոքր ինչ լաց լինել. 2, գործողութեան աւարտումը, օր. погасить հանգցնել պրծնել. погубить փչացնել պրծնել. построить շինել պրծնել. постарѣть ծերանալ. 3, գործողութեան կրկնութիւնը, օր. погуливать յաճախ զբօսնել. поигрывать յաճախ խաղալ. **2, по-**ն միանալով ածականի և մակբայի բաղդատականի հետ, ցոյց է տալիս սաստկութիւն կամ մեղմութիւն. օր. поумнѣе փոքր ինչ աւելի խմաստուն. получше աւելի լաւ. покрѣпче աւելի ամուր, աւելի պինդ. **3, по-**ով կազմուում են շատ մակբայներ. օր. по-братски եղբայրաբար. по-царски արքայաբար. по-армянски, по-русски հայերէն, ռուսերէն։

Поалѣть չ. կարմրել։

Поапостольскій ած. յետառաքելական։

По|-армейски մ. բատ զօրականների սովորութեան. **-армянски** մ. հայերէն։

Поахать չ. փոքր ինչ հառաչել, հեծել։

Побабничать չ. մի քանի ժամանակ մանկաբարձութիւն անել։

Побаг|ровѣть ա. Багровѣть: онъ побагровѣлъ отъ гнѣва նա բարկութիւնից կարմրել, 'վառչնել' է. **-рѣть** ա. Багрѣть.

Побаиваться չ. кого, чего մէկից, մի բանից փոքր ինչ վախենալ, երկիւղ կրել։

Побалагурить (-рю -рятъ) չ. փոքր ինչ զրոյց անել, հանաքներ անել, 'զուրս տալ'։

Побаливать չ. փոքր ինչ ցաւել (երբեմն). грудь начинаетъ п.

Поба|ловать (-лую -ютъ), **-лывать 1,** չ. փոքր ինչ, երբեմն չարութիւն, չարաճճիութիւն անել. **2,** փոքր ինչ երես տալ (երեխան երին)։

Побалтывать 1, ն. յաճախ թափահարել (հեղուկեղէնը). **2,** ռիսել զրոյց անել, 'զուրս տալ'։

Побалясничать չ. փոքր ինչ զւարճախօսել, կատակներ, հանաքներ անել։

Побанить (-ню -нятъ) ն. փոքր ինչ լուանալ, մաքրել։ [ինչ թմբկահարել։

Побарабанить (-ню -нятъ) չ. փոքր

Побарахтаться չ. փոքր ինչ թրպտալ, թրթփալ, թրփրտալ։

Поба|риться (-рюсь -рятся), **-ричать** չ. մի քանի ժամանակ աղայութիւն անել. **-рски** մ. աղայաբար. жить п.: наградить п. արժանավայել կերպով վարձատրել։

Побарышничать չ. մի քանի ժամանակ շահագիտական առեւտրով պարապել։

Побасё|нка է. **-ночка** նւզ. պստիկ պատմութիւն, զրոյց. հէքիաթ։

Побасить (-шу -сятъ) չ. **1,** փոքր ինչ բառ, բամբ ձայնով երգել, նուագել. **2,** փոքր ինչ պճնամոլութիւն անել, զուքուել։

Побаснословить (-влю -вятъ) չ. առասպելներ, սուտ, մտացածին բաներ պատմել։

Побаталіонно մ. առանձին առանձին գումարտակներով, գումարտակօրէն։

Побашмачничать չ. մի քիչ ժամանակ կօշկակարութիւն, 'խարազութիւն' անել։

Побаюкать ն. կամաց կամաց օրօրելով քնացնել (մանուկներին)։

Побез|душничать չ. անխիղճ, անսիրտ կերպով վարուել. **-дѣльничать** չ. փչութիւններ, սրիկայութիւններ անել. **-покоить** (-кою -ятъ) ն. փոքր ինչ անհանգստացնել, նեղացնել, խանգարել. **-путничать** չ. մի քանի ժամանակ ցոփութիւն, շուայտութիւն, անառակութիւն անել. **-славить** (-влю -вятъ) ն. կորցով շատերին պատուազուրկ դարձնել, շատերի անունը կոտրել, պատիւը գցել. **-стыдничать** չ. մի քանի ժամանակ անամօթ, անպատկառ բաներ բանել։

Побере|гать, -чь ն. что **1,** պահել. поберегите ваши совѣты для другого случая; п. свои силы для вальса; п. свой аппетитъ для жаркого; **2,** պահել, պահպանել, պաշտպանել. **-ся** ներ. զգուշանալ. **-гу** ա. Поберечь.

Поберё|жный ած. ափի, եզրի, ծովափեայ, ծովեզրեայ, գետափեայ. գետեզրեայ. п. житель; **-жье** չ. ափ, եզր (ծովի, լճի, գետի), եզերավայր, ծովափ, ծովեզր, գետափ, գետեզր։

Поберечь (-егу -ежёшь -гутъ; անց. -рёгъ -гла, о; հրմ. -ги); **ся** ա. Поберегать, ся. [ինչ զրոյց անել, խօսել։

Побесѣдовать (-дую -ютъ) չ. փոքր

Поби|ваніе չ. ա. սաստիկ բայը. **-вать, -ть** ն. **1,** ջարդել, կոտորել. п. всѣхъ непріятелей; **2,** ծեծել, թակել, ջարդել. онъ затѣялъ ссору и его побили; **3,** յաղթել. онъ всѣхъ бойцовъ побиваетъ; Թղթխ. խփել, զարկել, կտրել. я побилъ вашего короля козыремъ; **4,** [կարկուտ, ցրտի մասին] հարել, զարկել, տանել. градъ побилъ весь хлѣбъ (կմ ոէմ. градомъ весь хлѣбъ побило); морозъ побилъ яблони; **-ся** ներ. объ закладъ գրաւ, գրազ գալ, 'մառջ գալ'։

По|бира́ніе չ. վերցնելը (մեծ քանակու-թեամբ). **-бира́ть**, -бра́ть ն. մէկը միւսից յետոյ վերցնել (շատ բան, բոլորը). п. въ плѣнъ գերի վերցնել (շատերին, բոլորին). чортъ тебя́ побери́, чтобъ тебя́ чортъ побра́лъ գրողը քեզ տանի. **-ся** չ. մուրալ. **-биро́(у́)-ха** հ-ր. աղքատ, մուրացկան, մուրացող։

По|бы́тіе չ. զարկելը, ջարդելը. п. гра́домъ կարկտահարութիւն. **-би́ть** (-бью́ -ю́тъ; հրմ. -бе́й), **ся** տ. Побива́ть, ся; **-біе́ніе** չ. ջարդելը, ջարդ, կոտորելը, կոտորած, զար-կելը. п. ка́мнями քարկոծութիւն։

Побла́говѣстить (-щу -стятъ) չ. զանգահարութիւնը վերջացնել, պրծնել։

Поблагодари́ть տ. Благодари́ть.

Поблаго|де́нствовать (-вую -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ բարօր, բարեկեցիկ վի-ճակի մէջ գտնուել. **-дѣтельствовать** (-вую -ютъ) չ. кому́ մէկին բարութիւն ա-նել, շնորհք ցոյց տալ. **-пріятствовать** (-вую -ютъ) ն. кому́, чему́ մէկին, մի բանի նպաստել, օժանդակել, աստարել։

Побла|жа́ть չ. кому́ մէկին երես տալ, ներողամտութեամբ վերաբերուել. **-же́нство-вать** (-вую -ютъ) չ. երանելի, երջանիկ օ-րեր անցկացնել. **-жи́ть** (-жу́ -жа́тъ) չ. փո-քրր ինչ շարաճճիութիւն, ստահակութիւն, ա-ներեսութիւն անել. **-жка** է. 1, երես տալը. ներողամտութիւն. дава́ть п—у տ. Побла-жа́ть; 2, խելառութիւն, խելագնորութիւն, գը-ժութիւն։ [փսխել, որձկալ։

Поблева́ть (-лю́ю -ю́тъ) չ. փոքր ինչ

Поблё|клый ած. -ծ. թօշնած, թառա-մած, թարշամած, գունաթափ. **-кнуть** տ. Блёкнуть.

Поблестѣ́ть (-щу́ -стя́тъ) չ. մի քանի ժամանակ փայլել, շողալ, շողշողալ, պլպլալ, պսպղալ։ [մայել, մկկալ, մեմկալ։

Поблея́ть (-бле́ю -бле́ятъ) չ. մի քիչ

По|бли́же մ. աւելի մօտ, աւելի մօտիկ. ся́дьте п.; **-бли́зости** մ. մօտիկ։

Поблиста́ть չ. մի քիչ փայլել, շողալ։

Поблу|ди́ть (-жу́ -блу́дятъ) չ. 1, մի քիչ թափառել. 2, փոքր ինչ շարութիւն, չա-րաճճիութիւն անել. **-жда́ть** տ. Поблуди́ть 1.

Поблѣднѣ́ть տ. Блѣднѣ́ть.

Побогаты́рски մ. հերոսաբար, դիւցազ-նաբար, 'աժդահաբար'։

Побогатѣ́ть չ. աւելի հարստանալ։

Побода́ть ն. կարգով խեթկել, եղջիւր-ներով զարկել, 'հարու տալ'։

Пободрѣ́ть չ. քաջալերուիլ, խրախու-սուիլ, սիրտ առնել։

Побожи́ться տ. Божи́ться.

Побо́|и, евъ ա. յ. հարուածներ (ծեծի). **-ище** չ. արիւնահեղ, մեծ ճակատամարտ, կո-տորած, ջարդ. 2, արեան դաշտ։

Поболта́ть 1, ն. փոքր ինչ թափահարել (հեղուկը). 2, չ. съ кѣмъ մէկի հետ փոքր ինչ զրոյց անել։ [աւելի շատ։

Побо́льше մ. բաղդատ. փոքր ինչ աւելի,

Побо|лѣ́зновать (-ную -ютъ) չ. կա-րեկցել. п. о комъ մէկին կարեկցել. **-лѣ́ть** չ. մի քանի ժամանակ հիւանդ լինել։

Побо|ра́ніе չ. պաշտպանում, -նելը, յաղ-թահարում, -րելը. **-ра́ть**, -ро́ть ն. 1, յաղ-թել, յաղթահարել, պարտասել (կռուելով, զօ-րելով). 2, (միայն побора́ть) չ. кому́, по комъ մէկին օգնել, պաշտպանել. **-ре́ніе** տ. Побора́ніе; **-ре́цъ**, рца ա. 1, պաշտպան, ապաւէն (կռուի, մարտնման մէջ). 2, (**-рица** է.) յաղթող, յաղթահարող այր, կին. **-ри́тель**, **-ри́тельница** տ. Побо́рецъ, -рица.

Побормота́ть (-чу́ -мо́чутъ) չ. փոքր ինչ տրտնջալ, քրթմնջել, 'մրթմրթալ', դժգոհել։

Побо́|рникъ ա. **-рница** է. պաշտպան, ապաւէն այր, կին. *п. угнетённыхъ Տեղծ. Դօն Քիշոտ, 'խեղճ նահատակ'։

Побороздить (-зжу́ -здя́тъ) ն. մի քա-նի ժամանակ ակօսել, ակօսներ քաշել։

Поборо|ни́ть (-ню́ -ня́тъ), **-нова́ть** (-ну́ю -ютъ) ն. 1, մի քիչ տափանել, ցաքա-նել. 2, տափանել պրծնել, ցաքանել պրծնել։

Поборо́ть (-рю́ -бо́рютъ; -ри́) տ. По-бора́ть; **-ся** փ-խ-ր. միմեանց հետ մաքառել, մարտնչել, ոգորել. ոյժերնին չափել։

Побо́ръ ա. 1, առնելը, վերցնելը. 2, հար-կահանութիւն. 3, побо́ры յ. անիրաւ բաժ, հարկեր, տուրքեր. п. де́ньгами, хлѣ́бомъ.

Побоча́|рить (-рю -рятъ), **-ри-чать** չ. մի քանի ժամանակ տակառագործու-թիւն անել, տակառագործութեամբ պարապել։

Побо́ч|но մ. կողմնակի կերպով. **-ный** ած. 1, կողմնակի. п—ыя сёла; п. путь; п—ое родство́ կողմնակի ազգակցութիւն. п—ое обстоя́тельство կողմնակի, երկրոր-դական պարագայ. 2, ամուսնութիւնից դուրս ծնուած, անհարազատ. п—ыя дѣ́ти.

Побоя́|рить (-рю -рятъ) չ. մի քանի ժամանակ բոյերութիւն, իշխանութիւն, ազնուա-կանութիւն անել. **-рски** մ. բոյերաբար, իշխանաբար։

Побоя́ться (-бою́сь -я́тся) չ. փոքր ինչ վախենալ, երկիւղ կրել, երկիւղ քաշել։

По|бра́живать, -броди́ть չ. 1, փոքր ինչ ման գալ, շրջել, զբօսնել. 2, փոքր ինչ ե-ռալ, եփ գալ։ [խմել, քէֆ անել։

Побра́жничать չ. լաւ կոնծել, ուտել.

Побракова́ть (-ку́ю -ютъ) ն. պար-սաւել, 'փանել', 'փնովել'։

Побра́|нивать ն. փոքր ինչ կշտամբել, նախատել, շշպրել. **-ся** փ-խ-ր. միմեանց հետ կռուել. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) հայհոյել, անար-գել. **-ся** փ-խ-ր. միմեանց հետ կռուել, դըժ-տուել. **-нка** է. կծու խօսքեր, կռիւ, վէճ, վի-ճաբանութիւն։ [կմ յաճախ)։

Побра́сывать ն. ձգել, գցել (մի քիչ

Побра|та́нецъ, нца տ. Побрати́мъ; **-та́ться** տ. Брата́ться; **-ти́мство** չ. եղ-բայրութիւն, բարեկամութիւն. **-ти́мъ** ա. եղ-բայր, բարեկամ (նա, որ մէկի հետ եղբայրա-ցել, բարեկամացել է). **-тски** (по-бра́тски) մ. եղբայրաբար։

Побра́ть (-беру́ -ру́тъ) տ. Побира́ть.

Побре́дить (-жу -дятъ) չ. մի քանի ժամանակ երազների, ցնորքների անձնատուր լինել։

Побре́з|гать, **-говать** (-гую -ютъ) չ. чѣмъ մի բանից զզուել, գարշել, պժգալ, մի բան չհաւնել։

Побремени́ться (-ню́сь -ня́тся) ն-տր. чѣмъ իրան մի բանով ծանրաբեռնուած զգալ, իր վզին մի բեռ, ծանրութիւն զգալ։

Побренча́ть չ. մի քիչ ճնգճնգացնել, զռզռացնել, անհամ կերպով ածել. п. на гита́рѣ, на фортепіа́но.

Побре|сти́, -сть (-ду́ -ду́тъ; անց. -брёлъ -ла́, о́; -ди́) չ. քայլել, առաջ ընթանալ:

Побреха́ть չ. մի քիչ հաչել, կաղկանձել. *մի քիչ զավզակել բարձրացնել, ազմուկ հանել:

По|брива́ть ն. կարգով շատերին ածիլել, ածելել. **-бри́ть** (-бре́ю -ютъ; -бре́й) ն. արագ ածիլել պրծնել. **-ся** –նդր. ածիլուել, ածելուել:

Побро|ди́ть (-жу́ -бро́дятъ) տ. Поброжи́вать; **-ди́га** հոր. շրջմոլիկ, պարապարապ թրև եկող մարդ: [շրջրտել:

Поброса́ть ն. ձգել, գցել, դէն ձգել,

Побры́з|гать, -гивать ն. մի քիչ ցանել, շաղ տալ, սրսկել. **-ся** –նդր. միմեանց վերայ ջուր ցանել, ջուր շաղ տալ: [ցի տալ:

Побрыка́ть, ся չ. մի քիչ աքացել, քա-

Побрюзжа́ть (-жу́ -жа́тъ) չ. մի քիչ տրտնջալ. քրթմնջել, մռմռալ:

Побря́|кать տ. Побря́кивать; **-киваніе** չ. զօղանջելը, զրնգացնելը, շխկացնելը. **-кивать, -кать** չ. զօղանջել, զրնգացնել, շխկացնել (մի քիչ կմ յաճախ). **-ку́шка** է. շխկան, շխկշխկան (մանկական խաղալիք):

Брица́ть տ. Побренча́ть.

Побу|ди́тель ա. **-ди́тельница** է. դրդող, գրգռող այր, կին. **-ди́тельный** ած. դրդիչ, գրգռիչ. ստիպողական, հարկադրիչ. п—ыя сре́дства; **-ди́ть 1,** (-жу́ -бу́дятъ) ն. երբեմն զարթեցնել (քնածին). **2,** (-жду́ -дя́тъ) տ. Побужда́ть; **-ду** տ. Побы́ть; **-жда́ть,** -ди́ть ն. դրդել, գրգռել, ստիպել. ստիպել, հարկադրել [մի բան անելու]. что побуди́ло васъ оста́вить слу́жбу? нужда́ побуди́ла его́ къ ѳтому посту́пку; п. къ бу́нту; **-жде́ніе** չ. **1,** դրդելը, գրգռելը. **2,** գրգռում, դրդիչ. слѣдовать п—ію се́рдца սրտի ցանկութեանը հետեւել. сдѣлать что по со́бственному п—ію մի բան իւր սեպհական կամքով, իւր սրտի թելադրանք անել. есте́ственное п. բնազդում. **-жду́** տ. Побуди́ть 2.

Побу́йствовать (-вую -ютъ) չ. մի փոքր անկարգութիւն անել, աղմուկ հանել:

Побунтова́ть (-ту́ю -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ խռովութիւն բարձրացնել, ապստամբուել:

Побура́вить (-влю -вятъ) ն. մի քիչ գայլիկոնել, ‛բուրղու քաշել‛:

Побурла́|цкія ն. բուռլակարար. *կոպտաբար, բիրտ, կոպիտ կերպով. **-чить** (-чу -ча́тъ) չ. մի քանի ժամանակ բուռլակութիւն (бурла́ченье) անել: [կատաղել, աղմուկ հանել:

Побурли́ть (-лю́ -ля́тъ) չ. փոքր ինչ

Побурча́ть (-чу́ -ча́тъ) չ. փոքր ինչ խլխլալ, պճպճալ, գռգռալ, կռկռալ:

Побу|рѣ́лый բյ. ած. գորշ կարմրագոյն դարձած. **-рѣ́ть** չ. գորշ կարմրաւուն դառնալ:

Побуфо́нить (-ню нятъ) չ. միմոսութիւններ, խեղկատակութիւններ անել:

Побушева́ть (-шу́ю -ютъ) չ. մի քիչ կատաղել, ‛գազազել‛:

Побуя́нить (-ню -нятъ) չ. մի քանի ժամանակ աղմուկ բարձրացնել, կատաղի, մոլեգին բաներ բանել:

По|быва́ть չ. гдѣ գտնուել, այցելել. онъ побыва́лъ во мно́гихъ стра́нахъ; п. у кого́ այցելել (հմմ. Перебыва́ть); **-бы́вка** է. այցելութիւն, ժամանակաւոր սապնջականութիւն:

Побыстрѣ́ть չ. արագանալ, արագանալ, արագընթաց դառնալ: [ցողութիւն:

Побы́тъ ա. գւռկ. նրա ու կաց. վարե-

По|бы́ть (-бу́ду -дутъ) չ. մի քանի ժամանակ մնալ. онъ по́былъ на ба́лѣ съ часъ, и уѣ́халъ; побу́дьте здѣ́сь, пока́ я возвращу́сь; **-бью́** տ. Поби́ть.

Побѣ́|гать չ. մի քիչ վազել, վազվզել. **-гивать** չ. երբեմն, ժամանակ առ ժամանակ վազել. **-гу́шки** է. յ. դէս ու դէն վազելը, վազվզելը. ма́льчикъ на п—ахъ բաներ արդայ. **-гъ** ա. **1,** փախուստ, փախչելը. п. изъ тюрьмы́; п. солда́та; **2,** շառաւիղ, ընձիւղ, ճիւղ. п. де́рева.

Побѣ́|да է. յաղթութիւն. одержа́ть п—у յաղթել, յաղթութիւն կանգնել. **-ди́тель** ա. **-ди́тельница** է. յաղթող այր, կին. **-ди́тельный** ած. յաղթող, -թական. **-ди́ть** (-жду́ -дя́тъ) տ. Побѣжда́ть; **-дный** ած. յաղթութեան, յաղթական. п—ая пѣ́снь; п—ые зна́ки տ. Трофе́и; **-доно́сецъ,** сца ա. **-доно́сица** է. յաղթող, բազմայաղթ այր, կին. **-доно́сно** մ. յաղթական կերպով. **-доно́сный** տ. Побѣди́тельный; п—ыя войска́; п. до́водъ կարուկ ապացոյց:

Побѣжа́ть (-ѣгу́ -жи́шь -гу́тъ; -ги́) չ. **1,** սկսել վազել, փախչել. **2,** կծիկը գնել, ‛պոկ տալ‛:

Побѣ|жда́ть, -ди́ть ն. յաղթել, պարտել. п. враго́въ; п. препя́тствія, тру́дности; **-жде́ніе** չ. յաղթելը, պարտելը:

Побѣ́ж|ка է. գնացք, քայլուածք, ‛երիշ‛ (ձիու). **-никъ** ա. Սիբ. լծափոկ (շների):

Побѣ|ливаніе չ. սպիտակեցնելը, ճերմակացնելը. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. սպիտակեցնել. **-лѣ́ть** տ. Бѣлѣ́ть.

Побѣ|си́ть (-шу́ -бѣ́сятъ) ն. մի քիչ բարկացնել, կատաղեցնել. **-ся** –նդր. մի քիչ բարկանալ, կատաղել. **-снова́ться** (-ну́юсь -ются) չ. մի քանի ժամանակ դիւանալ, մոլեգին բաներ բանել:

По|ва́дить (-жу -дятъ), **ся** տ. Пова́живать, ся 3; **-ва́дка** է. **1,** սովորոյթ, -րութիւն. **2,** ներողամտութիւն. **-ва́дливый** ած. որ և է սովորութիւն ընդունած, իւրացրած. մտերմացած. **-ва́дный** ած. գրաւիչ, հրապուրիչ. քաղցր, հաճելի. п—ыя рѣ́чи; **-ва́дчикъ** ա. **-ва́дчица** է. հրապուրող, գրաւող, մի բանի ընտելացնող այր, կին. **-ва́женіе, -ва́живаніе** չ. սովորեցնելը, ընտելացնելը. **-ва́живать 1,** (-води́ть) ն. երբեմն, մի քիչ ժամանակ ման ածել, շրջեցնել (օր. ձեռքից բռնած). п. дѣте́й по́ саду; **-ся** –նդր. съ кѣмъ մէկի հետ յարաբերութիւն, կապ ունենալ. **2,** (-вози́ть) ն. երբեմն, մի քիչ ժամանակ շրջեցնել (կառքով). **3,** (-ва́дить) ն. հրապուրել, ընտելացնել. **-ся** –նդր. սովորել, ըն-

տելանալ· слугá повáдился чáсто уходи́ть со дворá.

Повáжничать չ. մի քիչ, մի քանի ժամանակ հպարտանալ, փքուիլ, կոտրտուիլ.

Повáжу տ. Повáдить.

Повáксить (-кшу -сятъ) ն. մի քիչ վաքսել, ներկել (կօշիկները)։

Повá|ливать ն. դէս ու դէն ձգել, գցել. երբեմն գլորել. **-ся** —նդր. **1**, դէս ու դէն ընկնել, գլորուիլ. **2**, երբեմն վայր ընկնել. **-ли́ть** (-лю́ -лятъ) **1**, ն. գլորել, տապալել, գետնով տալ. вѣтеръ повали́лъ мнóго дерéвьевъ; п. когó на зéмлю, нá полъ, на кровáть; дождёмъ повали́ло хлѣбъ անձրեւը արտերը շուռ տուեց, պառկեցրեց. **2**, չ. խուժել, Թափուել. нарóдъ повали́лъ на плóщадь; **-ся** —նդր. վայր ընկնել, գլորուել, տապալուել. домъ повали́лся տունը փուլ եկաւ, փլեց. онъ повали́лся ему́ въ нóги նա նրա ոտներն ընկաւ. п. на зéмлю; **-лка** է. կարգով պառկելը, պառկոտելը, պառկում (շատերի). спать въ п—у միմեանց մօտ պառկած, Թափուած (առանց անկողնի) քնել. **-лъ** ա. **1**, ընդհանուր ջարդ, կոտորած, մահ, մահատարածում. **2**, գլորում, տապալում. п—омъ յանկարծակի. лежáть п—омъ միմեանց մօտ կարգով պառկել. уби́ть на п. մի հարուածով գետին տապալել, սպանել. положи́ть всѣхъ на п. բոլորին էլ ջարդել, կոտորել. **-льный** ած. ընդհանուր. п—ая болѣ́знь տարափոխիկ հիւանդութիւն, ժանտախտ, մահատարածում. п. óбыскъ; **-ли́ть** ն. **1**, տապալել. շուռ տալ. **2**, մի քանի ժամանակ գլորել. Թաւալել. **-ся** —նդր. երբեմն գլորուել, շուռ ու մուռ գալ։

Повá|пить (-плю -пятъ) տ. Вáпить; **-пленiе** տ. Вáпленiе; **-пленный** բյ. ած. բռած, գաջ ու կրով ծեփած։ [վատ գրել։

Поварáксать ն. կեղտոտել, մրոտել,

Поваргáнить (-ню -нятъ) ն. **1**, մի քիչ ածել, խաղալ (варганъ-ի վերայ) **2**, անշնորհք կերպով անել, շինել, Թխել։

Повá|ренка է. նւզ. պստիկ խոհանոց. **-ренный** ած. խոհանոցի, -ցային. п—ое искýсство խոհարարութիւն. п—ая соль սովորական, խոհանոցում գործածական աղ, կերակրի աղ. **-рёнокъ**, нка ա. նւզ. պստիկ խոհարար, խոհարարի օգնական. **-ривать**, **-ри́ть** (-рю́ -рятъ) ն. մի քիչ, երբեմն եփել, խաշել. **-ри́ха** է. **1**, խոհարարուհի. **2**, խոհարարի կին. **-ри́чать** չ. խոհարարութիւն անել, խոհարար, -ուհի լինել. **-рня** է. խոհանոց. **-рскóй** ած. խոհարարի, -րական. п. ножъ; (пóва)**ръ** ա. խոհարար։

Поватáжиться (-жусь -жатся) —նդր. съ кѣмъ մի քանի ժամանակ մէկի հետ ընկնել, շրջել։ [անել. գինից 'ռադ անել'։

Повахли́ть չ. անհոգ կերպով, մի կերպ

По|вáщивать, -вощи́ть ն. մի քիչ, Թեթեւ կերպով մոմել, մոմ քսել։

По|вбивáть, **-вби́ть** (-вобью́ -ю́тъ) ն. ժող. միմեանց յետեւից զարկել, ցցել։

Повгляди́ться (-жу́сь -дя́тся) չ. въ когó մէկին մի լաւ, ուշադրութեամբ նայել, դիտել. զննել, 'անդել'.

Повда|ви́ть (-влю́ -áвятъ), **-вливать** ն. սեղմելով մասամբ ներս մզել, ներս կոխել։

Повдви|гáть ն. միմեանց յետեւից ներս խԹել. **-нуть** ն. փոքր ինչ շատ ներս խԹել, ներս մացնել։

Повдовѣ́ть չ. **1**, մի քանի ժամանակ այրի մնալ. **2**, կարգով, միմեանց յետեւից այրիանալ։ [ներս ածել։

Повду́нуть չ. մի քիչ ներս փչել, փչելով

Поведéнiе չ. վարք, ընԹացք. վարմունք, տարրմունք. человѣ́къ хорóшаго п—iя լաւ վարքի տէր մարդ. онá дурнóго п—iя նա անբարոյական է. свидѣ́тельство о п—iи վարքի վկայական. всѣ осуждáютъ егó п.

Поведёрно մ. վէդրօներով, դոյլերով։

Пове|зти́, **-зть** (-зу́ -зу́тъ) ն. տանել, (գր.) ածել (ոչ ոտով, այլ սայլով, նաւով, գրաստով). послáнника повезли́ въ придвóрной карéтѣ; п. товáры на телѣ́гахъ, на волáхъ, водóю, на лóдкахъ սայլերով, եզներով, ծովով (գետով), նաւակներով ապրանքներ կրել, տեղափոխել. ему́ *повезлó նորա բաղդը բանեց։

Пове|ли́тель ա. հրամայող, տէր. **-ли́тельница** է. հրամայող կին, տիրուհի. **-ли́тельно** մ. հրամայողաբար, հրամայողական եղանակով. **-ли́тельный** ած. հրամայական. п. гóлосъ, тонъ; п—ое наклонéнiе քեր. հրամայական եղանակ. **-ли́тельство** չ. իշխանութիւն հրամայելու. **-лѣвáнiе** չ. հրամայելը, հրաման տալը, արձակելը. **-лѣвáть**, -лѣ́ть ն. հրամայել, պատուիրել. Госудáрь повелѣ́лъ объяви́ть слѣ́дующее; мóй долгъ повелѣвáетъ э́то; рели́гiя повелѣвáетъ помогáть бли́жнему; п. вóйскомъ զօրքին հրամանատար լինել. **-лѣ́нiе** չ. հրաման, պատուէր. **-лѣ́ть** (-лю́ -ля́тъ) տ. Повелѣвáть.

Пове|ргáть, **-гнуть** (անց. повéргъ -гла, о) ն. ձգել, գցել, վայր գցել, տապալել, գլորել. п. трофéи къ стопáмъ побѣди́теля; расточи́тельность повéргла егó въ нищетý; п. къ стопáмъ Госудáря вѣрноподдáнническiя чýвства ոտքել առ ոտս Կայսեր հաւատարիմ հպատակութեան զգացմունքը. **-ся** —նդր. գլորուիլ, տապալուիլ. п. въ прóпасть; онá повéрглась пéредъ святóю икóною նա սուրբ պատկերի առաջ ծունկ չոքեց. п. къ чьи́мъ ногáмъ մէկի ոտներն ընկնել։ [վերջացնել։

Повере|ди́ть (-жу́ -ди́тъ) ն. վնասել.

Повере|зжáть (-жу́ -жáтъ), **-щáть** (-щу́ -щáтъ) չ. փոքր ինչ լալ. ոռնալ, ճչել։

Поверже́нiе չ. ձգելը, վայր ձգելը. տապալելը. վայր ընկնելը, փռուելը. п. ницъ.

Поверну́ть, ся տ. Повёртывать, ся.

По|верстáть, ся տ. Повёрстывать, ся; **-вёрстка** է. հաւասարեցնելը, 'բարէրար' դարձնելը։

Повёр|стно մ. ըստ վերստաԹուի. **-стный** ած. ըստ վերստաԹուի. п—ая плáта.

Повёр|стыванiе չ. հաւասարեցնելը, 'բարէրար' դարձնելը. **-стывать**, -стáть ն. հաւասարեցնել, 'բարէրար' դարձնել. մէկը միւսի փոխարէն վերցնել, п. когó жáлованьемъ մէկին միւսի հետ հաւասարաչափ ռոճիկ տալ. **-ся** —նդր. հաւասարուել, 'բարէրար' դառնալ։

Повёр|тка է. դարձ. պտոյտ. **-тыванiе** չ. դարձնելը, շրջելը. **-тывать**, -ну́ть ն, դար

ձնել, շրջել, շուռ տալ. п. жаркóе на вéртелѣ խորովածի շամփուրը շուռ տալ. п. на прáво, въ стóрону; кýчеръ повернýлъ въ переýлокъ կառապանը կառքը վէպի խառորեակի փողոց դարձրեց. корáбль повернýлъ къ бéрегу նաւը դէպի ափ դարձաւ, թեքուեց. мы *повернёмъ это дѣло по своему մենք այդ գործին մեր ցանկացած ընթացքը կտանք. **-ся** ~ըդ. շուռ գալ, շրջել, դառնալ. п. съ бóку нá бокъ въ кровáти; п. къ комý спинóю մէջքը մէկին դարձնել. тамъ было такъ тѣсно, что едвá мóжно было п—нýться; какъ у тебя языкъ повернýлся сказáть это? ինչպէս լեզուդ վրայ եկաւ այդ ասելու. ну, повёртывайся դէհ, շուտ արի. **-тѣть** (-чý -вéртятъ) ն. երերեմ, մի քանի ժամանակ պտոյտ տալ, պտոյտ տծել. онъ повертѣлъ надъ этимъ головóю գլուխ վերայ նա գլուխը պտոյտ տուեց. **-ся** ~ըդ. մի քանի ժամանակ պտոյտ գալ, պտտուիլ:

Повéрхно|стно մ. հարեւանցի կերպով, վայր ի վերոյ. **-стность** է. մակերեւութականութիւն. *հարեւանցիութիւն. п. егó знáній; **-стный** ~ծ. **1,** վերի, երեսի. п—ые слóи пóчвы; **2,*** թեթեւ, հարեւանցի, վայր ի վերոյ. п—ыя знáнія; п—ое понáтіе; **-сть** է. վերի կողմ, երես, մակերեւոյթ. п. воды; п. земли; плóская п.; **2,*** արտաքին կողմ. онъ знáетъ однý тóлько п. этого дѣла.

Повéр|хъ ~ըդ. (սեռ. հոլ.) վերև, վերայ. п. земли; п. воды; **-шительный** ~ծ. ստորոտական. **-шить** (-шý -шáтъ) ն. **1,** ծածկել (գլուխը, վերևի մասը). **2,** վերջացնել, ավարտել:

Повесе|лить (-лю -лятъ) ն. ուրախացնել, խնդացնել (մի քանի ժամանակ). **-ся** ~ըդ. փոքր ինչ ուրախանալ, խնդալ. **-лѣть** չ. ուրախանալ, խնդալ:

Пове|сти́, -сть (-дý -дýтъ; անց. повёлъ -лá, ó; -ди́) ն. տանել, (գր.) վարել, տածել. п. престýпника на казнь; п. дѣтéй на гулянье; это ни къ чемý не поведётъ գործերից [լաւ] բան չի դուրս գալ. это мóжетъ п. къ ссóрѣ դործերից կռուոյ է կարող սաղմանել. **-сти́сь, -стися** ~ըդ. съ кѣмъ մէկի հետ յարաբերութիւն ունենալ. съ кѣмъ поведёшься, тѣмъ и прослывёшь.

Повет|шáть չ. հնանալ:

Повечé|ріе չ. երեկոյեան ժամասացութեան երեկոյ, վերջին մասը. вечéрнее богослужéніе состоитъ изъ вечéрни и п—ія; **-рний** ~ծ. երեկոյեան ժամասացութեան, ժամերգութեան. **-(éче)ру** մ. երեկոյեան, երեկոյեան դէմ. **-рѣть** չ. երեկոյանալ, մթնել, տարածանել. **-рáть** ա. Поýжинать.

Повзвóдно մ. ռզմ. ջոկատներով, խմբերով:

Повздёрнуть ն. փոքր ինչ բարձրացնել, վերև քաշել (ձգձգելով)

Повздóрить ա. Вздóрить.

Повздыхáть չ. մի քիչ հառաչել, հոգոց հանել: [իել, խորտակել:

Повзломáть ն. միմեանց յետեւից կոտ-

Повзносить (-шý -нóсятъ) ն. կարգով, միմեանց յետեւից վերև տանել, բարձրացնել:

Повзнуздáть ն. կարգով սանձել (ձիերին), սանձերը բերաններին դնել:

Повзобрáться (-взберýсь -рýтся) ~ըդ. կամաց կամաց վերև ելնել, վերև բարձրանալ: [բանկեցնել, օդ ցնդեցնել:

Повзорвáть (-рвý -вýтъ) ն. կարգով

Пови|вáльный ~ծ. մանկաբարձութեան, -ձական. п—ая бáбка մանկաբարձուհի. **-вáльщикъ** ~. **-вáльщица** է. մանկաբարձ, -ձուհի. **-вáніе** չ. **1,** խանձարուրելը, բարուրելը. **2,** մանկաբարձութիւն անելը. **-вáть**, -(й)ть ն. **1,** խանձարուրել, բարուրել, բաղելել. **2,** մանկաբարձութիւն անել. **-вóй** ~ծ. մանկաբարձութեան, -ձական. п—ая плáта.

Пови|дáть ն. [տեսնել] տեսնել. людéй п. и себя показáть; **-ся** ~ըդ. съ кѣмъ տեսնել մէկի հետ. повидáйтесь съ нимъ; **-димому** մ. ինչպէս երեւում է, ըստ երեւոյթին:

Повиз|гивать, -жáть (-жý -жáтъ) չ. երերեմ, մի քիչ ճչալ:

Повили|ка, -ца է. բս. Cuscuta, գաղձ. **-чный** ~ծ. գաղձի: [տալ, պաշտպանել:

Повилять չ. գործից խուսափել, խոյս

Пови|нить (-ню -нятъ) ն. մեղադրել, դատապարտել. **-ся** ~ըդ. իր մեղքը, մեղաւորութիւնը խոստովանել. **-нная**, он է. խոստովանութիւն (մեղքի, յանցանքի, սխալանքի), ապաշխարանք. принестй п—ую հրապարակաւ իր մեղքը խոստովանել, փոխութիւն խնդրել. **-нность** է. **1,** պարտք, պարտականութիւն. ծառայութիւն, տուրք. общéственныя п—и հասարակական տուրքեր. городскíя п—и քաղաքային տուրքեր. зéмскія п—и գաւառային տուրքեր. дéнежная п. դրամական տուրք. натурáльная п. տուրք բնեղէն. вóинская п. զինուորական ծառայութիւն. **2,** ա. Повинная; **-нный** ~ծ. **1,** մեղաւոր, մեղապարտ, յանցաւոր. я ни въ чёмъ не повйненъ; **2,** պարտական, պարտաւոր. кáждый граждáнинъ повйненъ защищáть своё отéчество; **3,** հնազանդ, հպատակ. իր մեղքը խոստովանող, ապաշխարող (ա. Повинная); п—ую гóлову и мечъ не сѣчётъ իր մեղքը խոստովանողը թողութիւն կ'ստանայ. **-новáться** (-нýюсь -ются) ~ըդ. հնազանդուիլ, հպատակուիլ, լսել. п. закóнамъ, разсýдку; слѣпо п.; тѣла повинуются закóну тяготѣнія; **-новéніе** չ. հնազանդութիւն, հպատակութիւն. держáть въ п—іи հնազանդութեան մէջ պահել. выйти изъ п—ія հնազանդութեան սահմանից դուրս գալ. слѣпóе п.; почтйтельное п. отцý, мáтери; п. вóлѣ Бóжьей.

Повинтйть (-чý -тятъ) ն. փոքր ինչ պնդել (պտուտակը):

Пови|рáть ն. փոքր ինչ սուտ խօսել. **-рýнъ** ~. **-рýха** է. երերեմ սուտ խօսող, սուտ սուտ բաներ պատմող այր, կին:

Пови|сáть, -снуть չ. կախուել, կախ ընկնել. вѣтви повйсли; **-слый** ~ծ. կախուած, կախ ընկած, քաշ ընկած. **-снуть** (անց. -съ -сла, о) ա. Повисáть; **-сѣть** (-шý -сять) չ. մի քանի ժամանակ կախուել, կախուած, կախ ընկած մնալ: [ուել:

Повитáть չ. դէս ու դէն յածել, թափ-

Повитіе ս. պատելը, փաթաթելը, խանձարուրելը։

Повитійствовать (-вую -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ ճարտարաստնութիւն անել։

По|витуха է. մանկաբարձուհի. **-вить** (-вью -ютъ; -вей) **ш.** Повивать.

Пови|хать -хнуть **ъ.** գուրս գցել, խեղել. **-ся** -**Ътг.** գուրս ընկնել, խեղուել. *ուղիղ ճանապարհից շեղուել, մոլորուել. գժուել. **-хлять** չ. խորամանկութիւն անել, խորամանկութեամբ գործից խուսափել, խոյս տալ. **-хнуть** (անց -хъ -хла, о) **ш.** Повихать; **-(по́-)хъ** **—**. խեղում, գուրս ընկնելը, տեղահան լինելը։

По|вкла́дывать, -вложить **ъ.** միմեանց յետևից ներս գնել (որերը պատառներին մէջ)։

Повклеить (-лею -ятъ) **ъ.** чего կարգով, միմեանց յետևից կպցնել, սոսնձել։

Повкусить (-шу -сятъ) **ъ.** փոքր ինչ ճաշակել, համը տեսնել։ [լել (մի քանի)։

Повладеть ս. մի քանի ժամանակ տիր-

Повла́|ствовать, **-стительство-вать** (-вую -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ իշխել։

Повлачить (-чу -чатъ) **ъ.** քարշ տալ, թրև տալ, թրև անել. п. жизнь աղորմելի կեանք վարել, տառապել։

По|влечь (-влеку -чёшь -кутъ) **ъ.** ներսել քարշ տալ, թրև անել. это повлечётъ за собою важныя послѣдствія այդ կարևոր հետևանքներ կունենայ. **-ся** **-Ътг.** սկսել քարշ գալ, թրև գալ. п. за кѣмъ.

Повліять ս. ազդել։ [дывать.

Повложить (-жу -жатъ) **ш.** Повкла́-

Повломиться (-млюсь -ломятся) **-Ътг.** ներս խուժել։

Повлѣ|зать, **-зть** (-зу -зутъ; անց -зъ -зла, о) ս. միմեանց յետևից բարձրանալ, ելնել։ [մաց վճարել, հասուցանել։

Повносить (-шу -осятъ) **ъ.** կամաց կա-

По|водить (-жу -водятъ) **1**, **ъ. ш.** Поважи́вать 1; **2**, (-вести) **ъ.** և ս. чѣмъ մի բան շարժել, մի բանով շարժում, շարժողութիւն անել. п. руками, глазами ձեռքերով շարժում անել, աչքերը յածել. доску повело տախտակը ծռուել, կորացել է. **-во́дка** է. շարժում. п. смычкомъ նրզ. շութակի աղեղի շարժումը, զարնումը. **-водо́къ**, дка́ **—**. **1**, սանձ (ձիու) **2**, կարթաթել. **-водчикъ** **—**. **-водчица** է. առաջնորդ, -դող, վարիչ այր, կին (կայրի). **-водъ** **—**. **1**, (յ. пово́дья և повода́) սանձ, երասանակ ձիու. սանձի փոկ, սանձափոկ. вести лошадь за п.; отпустить пово́дья у лошади ձիու սանձը բաց թողնել. **2**, (յ. по́воды) առիթ, պատճառ. дать п. къ чему мի բանի առիթ տալ. онъ по́далъ ему п. къ жалобѣ; по этому п—у այդ պատճառով. **-водырь**, я́ **—**. **-водырка** է. առաջնորդ, -ող, վարիչ այր, կին. п—рь каравана; **-во́дья** **—**. յ. **ш.** По́водъ 1.

Поводянѣть ս. ջրալի դառնալ։

Пово|евать (-юю -ютъ) ս. մի քանի ժամանակ պատերազմել. **-ево́дствовать** (-вую -ютъ) ս. մի քանի ժամանակ воевода́ լինել. **-ёвывать** ս. **1**, երբեմն, ժամանակ առ ժամանակ պատերազմել. **2**, մեծ ազմուկ, 'դղրդալ' բարձրացնել։

Повоень, -о́йня **—**. բս. Convolvulus պատատուկ։

Пово|жу́ **ш.** Поводить և Повозить; **-зить** (-жу -во́зятъ) **ш.** Поважи́вать 2; **-ся** **1**, **-Ътг.** съ кѣмъ մէկի հետ չարչարուել, նեղութիւն կրել. *довольно я съ нимъ повозился ես ինձ շատ չարչարեցի, շատ նեղութիւններ պատճառեց. **2**, **է-Ътг.** հանգստութեամբ, մեղմին կրել (խուրձ, խոտ). **-зка** է. սայլ. арестантская п. կալանաւորների սայլ. п. для перевозки мебели; п. на двухъ колёсахъ երկանիւ սայլ։

Повозмужать ս. առուծիւր հասնել, չափահաս դառնալ։

Пово́зочка է. նւզ. սայլակ։

Пово́|й **—**. **1**, **ш.** Повиванie; звать на п. մանկաբարձական գործով կանչել. **2**, բս. Convolvulus arvensis, բուն պատատուկ կամ գաշտաց գեղձ (բաղեղնատերև փաթաթաղի). **-йникъ** **—**. **-йничекъ**, чка նւզ. **1**, գլուխը փաթաթելու պլակը (ասս գեղձկուհու). **2**, բս. Althaea officinalis, տուղտ։ [սով։

По-во́ински ƒ. զորականին յատուկ ձե-

Поволакивать **ъ.** երբեմն, ժամանակ առ ժամանակ քարշ տալ, թրև անել։

Пово́лжье ս. Վոլգայի ափերը, շրջակայքը. верхнее п. Վոլգայի վերին ափերը։

Пово|ло́ка է. **1**, քարշելը, թրև անելը. **2**, յածում, դանդաղ շարժում, յղփածութիւն (աչքերի). глаза съ п—ою քաղցրկեծ աչքեր. **-локу́** **ш.** Поволо́чь; **-лочить** (-чу -чатъ) **ъ.** **1**, քարշել, մի քանի ժամանակ քարշել, թրև անել. **2**, ձգձգել, ուշացնել (գործը). **-ся** **-Ътг.** քարշ գալ, թրև գալ. я хочу п. за этою вдовушкою ես ուզում եմ այս այրու յետևից ընկնել. **-ло́чь** (-ку -чёшь -кутъ; անց -локъ -кла, ó; հրմ. -кй) **ъ.** սկսել քարշ տալ, թրև տալ, թրև անել։

Пово́льничать ս. մի քիչ, մի քանի ժամանակ կամայականութիւն անել, ինքնիշխանաբար վարուել։ [չհասութիւն արձակել։

Повонять ս. մի քանի ժամանակ գար-

Поворажива́ть ս. երբեմն գուշակութիւն, հմայութիւն անել։

Пово|рачиванie ս. **1**, շուռ տալը, շրջելը. **2**, դարձնելը, դառնալը. **-рачивать**, -ротить **ъ.** **1**, շուռ տալ, շրջել. п. жаркое на вертелѣ շամփուրը շուռ տալ. **2**, դարձնել, դառնալ. п. на право; идя, п. назадъ գնալու ժամանակ յետ դառնալ. нечего дѣлать, на п. въ другую сторону; вѣтеръ поворачиваетъ къ югу քամին գէպի հիւսիս է դառնում. корабль поворотилъ къ берегу; **-ся** **-Ътг.** շուռ գալ, շուռ ու մուռ գալ, շրջել, դառնալ. п. съ боку на бокъ; ну, поворачивайся! գէհ, շուտ արի. здѣсь такъ тѣсно, что нельзя п—ротиться.

Пово|рашиванie ս. թեթև կերպով շօշափելը, խառնելը. **-рашивать**, -рошить **ъ.** ժամանակ առ ժամանակ շօշափել (վէքը). խառնել (օր. կրակը). **-ся** **-Ътг.** շարժական գեալ (միջինների մասին)։

Поворковать (-кую -ютъ) ս. մի քանի ժամանակ մնչել (աղաւնու մասին)։

Пово|ровáть (-рýю -ютъ) ն. գողանալ. չ. մի քանի ժամանակ գողութիւն անել։

По-воровски մ. գողի պէս։

Поворóвывать ն. երբեմն, ժամանակ առ ժամանակ գողանալ, գողութիւն անել։

Поворожи́ть ա. Ворожи́ть.

Поворони́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. սևացնել, սև ներկել, սև գոյնով արծնել։

Поворо|ти́ть (-чý -рóтятъ), **ся** ա. Поворáчивать, ся; **-тливость** ի. ճարպկութիւն, ճարտարութիւն, արագաշարժութիւն. **-тливый** ած. ճարպիկ, ճարտար, արագաշարժ, թեթև. **-тный** ած. 1, դարձնելու, պըտըտեցնելու. п. рычáгъ; 2, դառնող, պտոյտ եղող, շրջանական, շրջագարձ. 3, դարձի, պտոյտի. п—ые кря́ги աշխ. արևադարձային շրջաններ. **-тъ** ա. 1, դառնալը, շրջելը, պտոյտ գալը, պտոյտ անելը. շուռ գալը. дѣлать п. на прáво, на лѣво դէպի աջ, դէպի ձախ դառնալ. карéта изломáлась на п—ѣ ծածկակառքը պտուտելիս կոտրուեց. 2, դարձ, պտոյտ. դարձի, պտոյտի տեղ. замóкъ въ два п—а երկպտոյտ կողպէք (որ կողպելու համար բանալին երկու անգամ պիտի պտոյտ տալ). п. сóлнца, сóлнечный п. արևադարձակէտ. рѣкá дѣлаетъ нѣсколько п—овъ; при п—ѣ ýлицы այն տեղում, ուր փողոցը պտոյտ է առնում. **-чать** ն. մի քիչ, մի քանի ժամանակ պտոյտ տալ, պտոյտ ածել, դարձնել. **-ся** ան-դէր. մի քիչ պտոյտ գալ, թաւալուել. **-чý** ա. Поворотить. [ворáшивать, ся.

Поворошить (-шý -шатъ), **ся** ա. По-

Поворчáть (-рчý -чáтъ) չ. մի քիչ փնթփնթալ, մրթմրթալ, քրթմնջել։

Повострить (-рю́ -ря́тъ) ն. փոքր ինչ սրել, (գր.) յեստնել։ [вать.

Повощить (-щý -щáтъ) ա. Повáщи-

Повраждовáть (-дýю -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ թշնամութիւն անել, թշնամաբար վերաբերուել։ [սել, շատ շաղակրատել։

Поврáть (-врý -ýтъ) չ. շատ սուտ ա-

Повре|ди́тель ա. **-ди́тельница** ի. վնասիչ, վնասակար, վնաս, զեան հասցնող, փչացնող այր, կին. **-ди́ть** (-жду́ կմ -жý -дя́тъ), **-ждáть** ն. վնասել, վնաս, զեան հասցնել, (գր.) սանտնել. վիրաւորել. փչացնել. безпрестáнное чтéніе повреди́ло мнѣ глазá; п. нрáвы վարքը ու բարքը փչացնել, ապականել. п. члéны անդամները խեղել. ѳто повреди́тъ здорóвью; градъ повреди́лъ (կմ դէմ. грáдомъ повреди́ло) виногрáдники; **-ждéніе** չ. վնաս, զեան, վիրաւորում. тѣлéсное п. մարմնական վնաս. п. нрáвовъ վարուց ապականութիւն, զեղծում. п. члéновъ անդամների խեղում, անդամախեղութիւն։

Повре|мени́ть (-ню́ -ня́тъ) չ. համբերել, փոքր ինչ սպասել. повремени́те немнóго; **-мéнно** մ. պարբերաբար, ժամանակ առ ժամանակ. **-мéнность** ի. պարբերականութիւն, պարբերաբար յայտնուելը. **-мéнный** ած. պարբերական. п—ое издáніе.

По|врывáть, -врыть (-врóю -ютъ; -врóй) ն. միմեանց յետևից թաղել, անկել։

По|врѣзáть (-жу -жутъ) ն. [փորելով, կարելով] միմեանց յետևից դնել, ամրացնել (օր. պատուհանի ապակիները)։

Повса|ди́ть (-жý -áдятъ), **-жáть** ն. կարգով ներս դնել. ամրացնել։

Повсе|гóдно մ. ամէն տարի. **-гóдный** ած. ամէն տարի եղող, պատահող. **-днéвно** մ. իւրաքանչիւր օր, ամէն օր. **-днéвность** ի. ամէնօրէութիւն, ամէնօրեայ լինելը. **-днéвный** ած. ամէն օր եղող, պատահող, ամէնօրեայ, առօրեայ. п—ое занятіе; **-лѣтній** ած. իւրաքանչիւր ամառ եղող, պատահող. **-мéственный** անգործ. ա. Повсемѣ́стный; **-мѣ́стно** մ. ամէն տեղ, ամէնուրեք. **-мѣ́стность** ի. ամէնուրեքութիւն. **-мѣ́стный** ած. ամէն տեղ եղող, պատահող, ընդհանուր. п. гóлодъ; **-мѣ́сячный** ած. ամէն ամիս եղող, պատահող. **-нарóдный** ած. համայն ժողովրդի. **-рáдостный** ած. ընդհանուր ուրախութիւն պատճառող. **-чáсный** ած. ամէն, իւրաքանչիւր ժամ պատահող։

По|вставáть (-таю́ -ютъ) չ. կարգով, բազմութեամբ վեր կենալ, ոտքի ելնել. **-вставéцъ**, нца ա. ապստամբ. **-встáніе** չ. ապստամբութիւն. **-встáть** (-стáну -нутъ) չ. 1, կրսով շատ վեր կենալ, ոտքի ելնել. 2, ա. Повставáть.

Повстрѣчáть ն. յանկարծ պատահել, հանդիպել. **-ся** ծ-եր. յանկարծ, անակնկալ կերպով միմեանց պատահել, հանդիպել։

Повсю́ду մ. ամէն տեղ, ամէնուրեք. искáть когó п.

Повто|рéніе չ. կրկնում, կրկնութիւն. **-ри́тель** ա. **-ри́тельница** ի. կրկնող այր, կին. **-ри́тельный** ած. կրկնող, կրկնողական. կրկին, կրկնուած, կրկնուող. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ա. Повторя́ть; **-рный** ած. կրկնուող. **-ря́ть, -ря́ть** ն. կրկնել. п. урóкъ; п. однó и то же; **-ся** ան-դէր. իր խօսքը, առածը կրկնել։ [թեամբ կպչել։

Повцѣпля́ться ան-դէր. մեծ քանակու-

Повыбивáть, -вы́бить ն. մեծ քանակութեամբ հանել, դուրս գցել (զարկելով)։

По|выбирáть, -вы́брать ն. կամաց կամաց ընտրել, ջոկել, վերցնել. **-вы́быть** (-бью -ютъ) ա. Повыбивáть.

Повы́|болтать ն. կամաց կամաց սսել, զրուցել, յայտնել. **-брать** (-беру -рутъ) ա. Повыбирáть; **-брить** (-брею -ютъ) ն. կարգով սափրել, ածիլել. **-бѣгáть, -бѣжáть** (-бѣгу -бѣжишь -гутъ) չ. դուրս փախչել. **-вáливать** ն. կամաց կամաց դուրս ածել, վայր թափել. **-варить** (-рю -рятъ) ն. փոքր ինչ եփել. **-вáть** չ. երբեմն ոռնալ։

Повы́везти (-зу -зутъ; անց. -везъ -зла, о) ն. կամաց կամաց, մեծ քանակութեամբ դուրս կրել։ [պայտ տալով հանել։

Повывёртывать ն. կամաց կամաց պը-

Повы́вести| (-веду -дутъ; անց. -велъ -ла, о) ն. 1, կամաց կամաց դուրս տանել, դուրս հանել (շատերին). 2, կամաց կամաց ջնջել, ոչնչացնել (օր. վնասակար միջատներին). **-сь** ան-դէր. կամաց կամաց չքանալ, ոչնչանալ, սպառուել։

Повы|вихáть, -вихнуть ն. միմեանց յետևից դուրս գցել, խեղել, խախտել։

Повы|вѣдать ն. կամաց կամաց բոլորն էլ իմանալ, տեղեկանալ. **-гладить** (-жу -дятъ) ն. հարթել, ողորկել, արդուկել (բաւա-

կանուխաք). **-глянуть** չ. մի քիչ դուրս նայել, դուրս մարդ անել. **-гнать** (-гоню -нятъ) ն. կարգով դուրս անել, արտաքսել, վանտել. **-горбить** (-блю -бятъ) ն. փոքր ինչ կորացնել. **-грузить** (-жу -зятъ) ն. **1**, բեռը մասամբ վայր ածել, թեթևացնել. **2**, կարգով բոլոր նաւերն էլ պարպել, բեռից ազատել. **-губить** (-блю -бятъ) ն. կամաց կամաց ջնջել, ոչնչացնել, բնաջինջ անել. **-давить** (-влю -вятъ) ն. մի քիչ մզել, քամել, հանել։

По|выдвигать ն. միմեանց յետևից վուրս քաշել. **-выдвинуться** ներ. փոքր ինչ առաջ գալ, առաջ նետուել։

Повыдер|гать ն. կամաց կամաց փետել. **-нуть** ն. փոքր ինչ դուրս քաշել։

Повы|дирать, -драть ն. կամաց կամաց պոկոտել, փետել, գզել։

Повы|дохнуть չ. կարգով, բազմութեամբ սատակել. **-драть** (-деру -рутъ) տ. Повыдирать.

Повы|думывать, -думать ն. շատ, ամէն տեսակ բաներ մտածել։ [մաս կամաց ցրել։

Повыдуть (-дую -ютъ) ն. փչելով կա-

Повы|здоровѣть չ. կարգով, միմեանց յետևից առողջանալ, ապաքինուել. **-знобить** (-блю -бятъ) ն. բոլորովին սառցնել, ցրտատար անել. **-золотить** (-чу -тятъ) ն. կամաց կամաց ոսկէզօծել, ոսկէջրել։

Повызывать ն. կարգով, միմեանց յետևից դուրս կանչել։

Повы|калывать, -колоть ն. կարգով հանել։ [ընտելանալ։

Повы|кать, -кнуть չ. ռմկ. սովորել,

По|выкидать, -выкидывать ն. կարգով դուրս ածել, դուրս ձգել։

Повыкладывать ն. կարգով դուրս հանել, դուրս ածել։

Повы|клевать (-клюю -ютъ) ն. կամաց կամաց բոլորն էլ կտցել, ուտել. **-клюнчить** (-чу -чатъ) ն. միմեանց յետևից, բազմութեամբ հանել, դուրս գցել, արձակել։

Повыкнуть տ. Повыкать.

По|выковыривать, -выковырять ն. կամաց կամաց քերելով, քչփորելով հանել։

Повы|колоть (-лю -лютъ) տ. Повыкалывать; **-колупать** տ. Повыковырять; **-копать** ն. կամաց կամաց փորել, պեղել, փորելով, պեղելով հանել. **-косить** (-шу -сятъ) ն. կամաց կամաց հնձել, հարել։

Повыкраивать, -кроить ն. բաւականաչափ շատ ձևել։

Повы|красить (-шу -сятъ) ն. **1**, մի քիչ ներկել, գեղել, ծեփել. **2**, կարգով բոլորը ներկել, գեղել, ծեփել. **-кроить** (-крою -ятъ) տ. Повыкраивать; **-крошить** (-шу -шатъ) ն. կամաց կամաց բրդել. **-круглить** (-лю -лятъ) ն. փոքր ինչ աւելի կլորացնել. **-купить** (-плю -пятъ) ն. բաւական շատ գնել (ապրանք)։

По|вылавливать, -выловить ն. կամաց կամաց որսալ, բռնել, բռնոտել (օր. ձկներ). **-вылетать, -вылетѣть** (-чу -тятъ) չ. միմեանց յետևից դուրս թռչել։

Повы|ловить (-влю -вятъ) տ. Повылавливать; **-лѣзть** (-зу -зутъ) չ. կամաց կամաց դուրս սողալ, սողալով դուրս գալ. **-мереть** (-мру -утъ) չ. կամաց կամաց մեռնել. **-местить** (-щу -стятъ) ն. на комъ что, за что մէկից մի բանի համար վրէժ առնել, բարկութիւնը, ցասումները մէկի գլխին թափել. **-манить** (-ню -нятъ) ն. կամաց կամաց գրաւել, տանել, քաշել։

По|вынашивать ն. **1**, միմեանց յետևից դուրս կրել, դուրս տանել. **2**, բաւականին մաշել (շորերը). **-вынести** (-су -сутъ; անց. -несъ -сла, о) ն. բոլորն էլ միմեանց յետևից դուրս կրել, դուրս տանել. **-вынимать** ն. կարգով, մէկը միւսի յետևից դուրս հանել։

Повы|писать, -писывать ն. մեծ քանակութեամբ պատուիրել (ապրանքներ)։

Повы|пихать, -пихнуть ն. միմեանց յետևից դուրս շպրտել, դուրս ածել։

По|выползать, -выползти (-зу -зутъ) չ. միմեանց յետևից դուրս գալ (սողալով)։

Повыправить (-влю -вятъ) ն. մի քիչ, բաւականաչափ ուղղել, գրատել։

По|выпрягать, -выпрячь (-рягу -жешь -гутъ; -ги) ն. կարգով բոլոր[ձիեր]ին էլ լծից արձակել։

Повырубить (-блю -бятъ) ն. կարգով, մեծ քանակութեամբ կտրել, կոտորել։

Повысить (-шу -сятъ), **ся** տ. Повышать, ся.

Повы|сказать (-жу -жутъ) ն. կամաց կամաց ասել, յայտնել (օր. իւր բոլոր գաղտնիքները). **-скакать** չ. միմեանց յետևից արագ դուրս թռչել, դուրս գալ. **-слушать** ն. մասամբ լսել. **-смотрѣть** (-рю -рятъ) ն. լաւ, օրինաւոր կերպով նայել, զննել, գտնել. **-строить** (-рою -ятъ) ն. մեծ քանակութեամբ կառուցանել, շինել. **-сыпать** (անցն. -плю -плютъ), **-сыпать** (ներկ. -паю -ютъ) ն. կամաց կամաց դուրս ածել, դուրս թափել։

Повы|талкивать, -толкать տ. Повыпихать; **-таптывать**, -топтать ն. կամաց կամաց տրորել, անտառակ անել (մարգագետինը). **-таскивать, -тащить** (-щу -щатъ) ն. կամաց կամաց դուրս քաշել, հանել։

Повытокъ, тка ա. **1**, հնց. և ռմկ. մաս, բաժին. **2**, ռմկ. գլխահարկ։

Повы|толкать տ. Повыталкивать; **-топтать** (-пчу -чутъ) տ. Повытаптывать.

Повытчикъ տ. Столоначальникъ.

Повы|тѣснить (-ню -нятъ), **-тѣснять** ն. կամաց կամաց դուրս քշել, վանտել, արտաքսել. **-тянуть** ն. փոքր ինչ դուրս քաշել, հանել։

По|вышать, -высить ն. բարձրացնել. п. стѣну на аршинъ; п. цѣну; п. слѣдующимъ чиномъ հետևեալ աստիճանը տալ. **-ся** ներ. բարձրանալ. температура повысилась; барометръ повышается; акціи повышаются; **-вышательный** ած. բարձրացնող, -ցուցիչ. п—ая биржевая игра; **-выше** մկ. և ն. բաղդատ. աւելի բարձր. онъ невысокъ ростомъ, но братъ его п.—բայց նրա եղբայրը քիչ աւելի բարձր է. взойдите п. փոքր ինչ աւելի բարձրացէք. онъ раненъ п. колѣна—ծնկից փոքր ինչ բարձր. **-вышеніе** չ. **1**, բարձրացնելը. п. голоса; п.

цѣны на хлѣбъ; **2**, *բարձրացում, առաջացում. աւելի բարձր պաշտօն.* получить п. *նոր. աւելի բարձր պաշտօն ստանալ, պաշտօնի մէջ առաջանալ.* чѣмъ быстрѣй п., тѣмъ лёгче паденіе.

Повѣвать *չ. մեղմօրէն փչել։*

Повѣ|даніе *չ. պատմելը, հաղորդելը.* **-датель** *ա.* **-дательница** *է. պատմիչ, պատմող, հաղորդող այր, կին.* **-дать** *ն. պատմել, ճառել, յայտնել, հաղորդել.* п. кому свою тайну, своё горе. [Вѣнчать 4.

Повѣн|чаніе *չ. պսակում.* **-чать** *տ.*

Повѣ|реніе *չ.* **1**, *հաւատալը, յանձնելը.* **2**, *տ.* Повѣрка; **-ренный** *բյ. ած.* **1**, *ստուգած.* **2**, *հաւատացած, յանձնած.* повѣренный, аго *հաւատարմատար.* присяжный п. *երդուեալ հաւատարմատար.* частный п.; п. по торговымъ дѣламъ *առեւտրական գործերի հաւատարմատար.* п. въ дѣлахъ *դիպլոմատիկական գործակալ.* **-рить** (-рю -рятъ) **1**, *ն. տ.* Повѣрять; **2**, *չ. հաւատալ, հաւատ ընծայել.* трудно п. этому слуху; ты не повѣришь, какъ онъ...; **-рка** *է. ստուգում, վերստուգում, -գութիւն.* п. счёта, вѣса; ежегодная п.; п. подписи черезъ сличеніе; **-рочный** *ած. ստուգողական, վերստուգիչ.* п. экзаменъ; **-рщикъ** *ա. ստուգող, վերստուգող.* **-рье** *չ. ժողովրդական հաւատալիք, աւանդութիւն.* въ народѣ есть п., будто...; **-рять**, -рить *ն.* **1**, кому что *մի բան մէկին հաւատալ, վստահութեամբ յայտնել, տալ, յանձնել.* п. другу свою тайну, свои чувства; **2**, *ստուգել. վերստուգել.* п. счёты; п. мѣры и вѣсы; п. чьи слова; п. часы; дѣленіе повѣряютъ умноженіемъ.

Повѣ|са *հոր.* **1**, *թեթեւամիտ, թեթեւսոլիկ, 'ստաւուց' մարդ.* **2**, *անձնարձակ, խեռ, սանձարձակ, չարաբարոյ, վայրենի մարդ, թոկից փախած, 'շաթուրբաշան'.* **-сить** (-шу -сятъ) *ն. կախել, կախ անել. կախաղան հանել կամ բարձրացնել.* п. шляпу на гвоздь *գլխարկը մեխից կախել.* п. люстру. картины; ходить повѣся голову *կորագլուխ, գլուխը կախած ման գալ.* п. преступника; п. кого за ноги *մէկին ոտներից կախել.* **-ся** *անդր. կախուել.* **-сничанье** *տ.* Повѣсничество; **-сничать** *չ. փչութիւններ, անպիտանութիւններ, լկտի, յոռի, անզգամ բաներ անել.* **-сничество** *չ. խեռութիւն, փչութիւն, անպիտանութիւն, անզգամութիւն, լկտութիւն։*

Повѣ|ствованіе *չ. պատմութիւն, աւանդութիւն.* **-ствователь** *ա.* **-ствовательница** *է. պատմիչ, պատմող, աւանդող այր, կին.* **-ствовательный** *ած. պատմական, պատմող, աւանդող.* **-ствовать** (-вую -ютъ) *ն. պատմել, աւանդել, գրուցել.* п. о событіяхъ минувшихъ времёнъ; **-стить** (-щу -стятъ) *տ.* Повѣщать; **-стка** *է. ծանուցագիր.* почтовая п.; п. о явкѣ въ судъ; **-(по-)стный** *ած. պատմութեան, վիպական.* **-стушка** *է. պստիկ պատմութիւն, վիպակ.* **-(повѣ)сть** *է. պատմութիւն, վիպակ։*

По|вѣтеръ *մ. աջողակ քամով, հողմով.* плыть п.; **-вѣтреный** *ած. տարափոխիկ, վարակիչ.* п—ая зараза; п—ая болѣзнь; **-вѣтріе** *չ. վարակիչ, ժանտախտային, ժանտ օդ, հողմ. տարափոխիկ հիւանդութիւն.* занести куда п.; моровое п. *ժանտախտ։*

Повѣтъ *ա. գաւ. շրջան, վիճակ, գաւառ։*

Повѣтье *չ. կառքատուն, սայլատուն (ծածկած տեղ սայլերի, կառքերի համար)։*

Повѣ|шеніе *չ. կախելը, կախաղան հանելը.* приговорить кого къ смертной казни черезъ п. *մէկին կախաղանի դատապարտել.* **-шенный** *բյ. ած. կախուած, կախաղան հանուած.* въ домѣ п—аго не говорятъ о верёвкѣ (*առծ.*)։

Повѣ|щательный *ած. ծանուցանող, տեղեկացնող.* **-щать**, -стить *ն.* кого о чёмъ *մէկին մի բան հաղորդել, տեղեկացնել, ծանուցանել.* **-щеніе** *չ. ծանուցում, տեղեկութիւն։*

Повѣять (-вѣю -ютъ) **1**, *չ. սկսել փչել.* повѣялъ свѣжій вѣтерокъ; **2**, *ն. փոքր ինչ քամել, էրնել։* [*չամել, խամրել, թօշնել։*

Повя|дать, -нуть *չ. թառամել, թար-*

Повя|зать (-жу -вяжутъ; -жи), **ся** *տ.* Повязывать, ся; **-зка** *է.* **1**, *փաթաթելը, կապելը.* **2**, *փաթաթան, կապ.* головная п. *գլխի փաթաթան.* **2**, *մի տեսակ խոյր, ապարօշ ասու աղջիկների.* **-зочный** *ած. կապելու, փաթաթելու.* **-зываніе** *չ. փաթաթելը, կապելը.* **-зывать**, -зать *ն.* **1**, *կապել, փաթաթել, պատել.* п. голову платкомъ; п. платокъ на шею; п. галстукъ; **2**, *կապել (խուրձ).* **3**, *երբեմն գործել (գուլպաներ).* -(по-вя)**зь** *տ.* Повязка 2, 3.

Повя|лить (-лю -лятъ) *ն. փոքր ինչ չորացնել, քամհարել (ձուկը).* **-лый** *ած. թառամած, թարշամած, թօշնած, խամրած։*

Повянуть *տ.* Повядать.

Повясло *տ.* Васло.

Пога|дать, **-дывать** *չ.* **1**, *երբեմն գուշակել, հմայութիւն, 'չաղուրաղութիւն' անել.* **2**, *մի քիչ մտածել, խորհել։*

Погасе|рить (-рю -рятъ), **-рствовать** (-вую -ютъ) *չ. միմոսութիւններ, ծաղրածութիւններ անել։*

Поганецъ, нца *ա.* **1**, *կեղտոտ, աղտոտ, 'մուռտառ' մարդ.* **2**, *պիղծ, այլակրօն, հեթանոս, կռապաշտ։* [*(օր. ձիերին)։*

Поганивать *ն. յաճախ կամ երբեմն քշել*

Пога|нить (-ню -нятъ) *ն. պղծել, 'հարամել'.* **-ся** *անդր. պղծուել.* съ жидомъ и палачомъ не поганься; **-нка** *է.* **1**, *կեղտոտ, աղտոտ, 'մուռտառ' կինարմատ.* **2**, *պիղծ, այլակրօն, հեթանոս, կռապաշտ կին.* **3**, *վատ, թունաւոր սունկ.* **4**, *կնդ.* Colymbus, *ծովասուզակ.* **-нство** *չ.* **1**, *աղտեղութիւն, կեղտոտութիւն, 'մուռտառութիւն'.* **2**, *պղծութիւն, հեթանոսութիւն, կռապաշտութիւն, այլակրօնութիւն.* **-ный** *ած.* **1**, *աղտոտ, կեղտոտ, զազիր, 'մուռտառ', զարշելի.* **2**, *պիղծ, այլակրօն, հեթանոս, կռապաշտ.* **-нышъ** *ա. տ.* Поганка 3; -(пога)**нь** *է. կեղտոտութիւն, աղտոտութիւն, ապականութիւն, պիղծ, զարշելի բան։*

Пога|сать, -снуть *չ. հանգչել, մարել. (գր.) շիջանել.* огонь погасъ; страсть его *погасла; жизнь его *погасла *նորա կեանքը խաւարեց.* день началъ п—сать *օրը սկսեց տարաժամել.* **-сить** (-шу -гасятъ) *տ.*

Погашáть; **-слый** բյ. ած. հանգած, մարած. **-снуть** (անց. погáсъ -сла, о) ա. Погасáть; **-шáть**, -сить ն. 1, հանգցնել, մարել, (գր.) շիջուցանել. п. свѣ́чку, лáмпу, огóнь, пожáръ; *п. стрáсти կրքերը մեղմցնել, ոչըն-չացնել. 2, մարել, վճարել, հատուցանել, ոչըն-չացնել. п. долгъ; **-шéніе** ը. 1, հանգցնելը, մարելը. 2, մարելը, վճարելը, ոչնչացնելը. ко-ми́ссія п—ія долгóвъ. [տուկ ձևով։

По-гвардéйски մ. գվարդիականին յա-

Поги|бáть, -бнуть ը. կործանուել, փը-չանալ, ոչնչանալ, մեռնել, կորչել. п. нá мо-рѣ; корáбль поги́бъ во врéмя бýри; п. отъ огня́; цвѣты́ поги́бли отъ хóлода; всё поги́бло! éсли это случи́тся, то я поги́бъ; **-бель** է. կործանում, փչացում, կո-րուստ, մահ. Елéна былá причи́ною п—и Трóи; быть на краю́ п—и կորստեան մօտ լինել. основывать своё счáстіе на п—и врагá; согнýть когó въ три п—и մէկին կործանել, ոչնչացնել. **-бельный** ած. 1, կոր-ծանիչ, ապականիչ, մեռատար. աղէտաբեր. 2, փչացած. **-блый** ած. փչացած, ոչնչացած, կործանուած. **-бнуть** (անց. -бъ -бла, о) ա. Погибáть; **-бшій** բյ. ած. փչացած, կործա-նուած, կորած, ոչնչացած. **-(пó—)бь** է. ծռում, ծալում, կորութիւն, կորացած, ծռուած տեղ։

Поглáдить (-жу -дятъ; -дь) ա. По-глáживать. [կամաց կրծել, ուտել։

По|глáдывать, -глодáть ն. կամաց

Поглá|живаніе ը. շոյելը (երբեմն). **-живать**, -дить ն. թեթև կերպով, երբեմն շոյել. п. ребёнка по головѣ́; 2, փոքր ինչ հարթել, արդուկել։

Поглазѣ́ть ը. на что մի բանի վերայ բերանը բաց մի քանի ժամանակ նայել, մտիկ անել։

По|глодáть ա. Поглáдывать; **-гло-ти́ть** (-щý -тятъ) ա. Поглощáть.

Поглóхнуть (անց. -глóхъ -хла, о) ը. խեղդուել (բոյսերի մասին)։

Погло|щáтельный ած. կլանող, -նելու, ծծող, ծծելու. п—ая способность; **-щáть**, -ти́ть ն. կլանել, կլլել, կուլ տալ, լափել, ծը-ծել. эта рабóта поглощáетъ мнóго врé-мени այդ աշխատանքը շատ ժամանակ է խլում. врéмя всё поглощáетъ; земля́ поглощáетъ влáгу; *п. кни́ги գրքերը կլանել, ագահաբար կարդալ. **-щéніе** ը. կլանելը, կլլելը, ծծելը. **-щý** ա. Поглоти́ть.

Поглуми́ться (-млю́сь -мя́тся) ը. надъ кѣмъ մէկի վերայ ծիծաղել, մէկին ծաղ-րել, նշաւակել, 'մասխարայ գցել'։

Поглу|пи́ть (-плю́ -пя́тъ) ը. յիմարու-թիւն անել, յիմար, անմիտ բաներ բանել. **-пѣ́ть** ա. Глупѣ́ть.

Погля́|дываніе ը. երբեմն նայելը, մը-տիկ անելը. հսկելը. п. въ окнó; **-дывать** ը. 1, երբեմն նայել, մտիկ անել. п. въ окнó; онъ на неё погля́дываетъ; 2, за кѣмъ մէկին նայել, մէկի վերայ հսկել. п. за дѣть-ми́; **-дѣ́ть** (-жý -дя́тъ) ը. 1, նայել, տեսնել. 2, за кѣмъ մէկի վերայ հսկել, մէկի վերայ աչք պահել։

Погнáть (-гоню́ -гóнятъ) ն. սկսել քշել. онъ погнáлъ лóшадь во весь духъ; **-ся** ձգր. за кѣмъ մէկի յետևից ընկնել, մէկի յե-տևից պնդել. п. за чѣмъ մի բանի յետևից ընկնել. за двумя́ зáйцами погóнишься, ни однóго не поймáешь (առծ.) մի ձեռքով երկու ձմերուկ չէ կարելի բռնել։

По|гниваáть, **-гни́ть** (-гнію́ -ю́тъ) ը. փտել, նեխել, քայքայուել, փչանալ, ապակա-նուիլ. **-гнои́ть** (-ою́ -я́тъ) ն. 1, մի բանի ժամանակ փտեցնել, Թարախակալեցնել. 2, բո-լորովին փտեցնել, հոտեցնել։

Погнуси́ть (-шý -ся́тъ) ը. փոքր ինչ ռնգախօսել, քթի մէջ խօսել, 'դնդդնդալ'։

Погнýть ն. փոքր ինչ կռացնել, կորաց-նել, ծռել. слишкомъ большáя тя́жесть погнýла полъ; **-ся** ձգր. փոքր ինչ կռա-նալ, կորանալ, ծռուել։

Погнушáться ձգր. чѣмъ մի բանից զզուել, զարշել, պժգալ։

Погнѣ́ваться ն. բարկանալ, նեղանալ։

Погнѣ́здно (տրատ. -гнѣзд-) մ. ջուխտ ջուխտ, զոյգ զոյգ, երկու երկու։

Пого|вáривать ը. երբեմն խօսել, ա-սել. поговáриваютъ, что войнá бýдетъ; **-вори́ть** (-рю́ -ря́тъ) ը. [մի բան, մի քիչ| խօսել. я хочý п. съ нимъ о вáжномъ дѣ́-лѣ; мы объ этомъ поговори́мъ; **-вóрка** է. 1, առած. люби́мая п. նշանաբան. 2, դար-ձուածք. 3, լուր, համբաւ։

Поговѣ́ть ը. մի քիչ, մի քանի ժամա-նակ ապաշխարել (պաս պահելով և եկեղեցի յաճախելով)։

Погó|да է. 1, եղանակ. въ дурнýю п—у վատ եղանակին, վատ եղանակով. 2, փոթո-րիկ, մրրիկ, բուք. поднялáсь си́льная п.; **-ди́ть** (-жý -дя́тъ) ը. սպասել, ճամբայ պա-հել. **-ди́шка** է. նմա. վատ, ձախորդ եղա-նակ. **-дка** է. նւզ. եղանակ. **-дки**, овъ հ-ր. յ. միմեանցից մի մի տարով մեծ երեխաներ. **-дно** մ. իւրաքանչիւր տարի, տարին մի անգամ. **-дный** ած. իւրաքանչիւր տարի, տարին մի անգամ եղող. պատահող. **-довѣ́стникъ** ա. կնդ. Procellaria pelagica, մրրկահաւ. **-до-мѣ́ръ** ա. Баромéтръ; **-дýшка** նւզ. ա. Погóдка; **-жій** ած. 1, պարզ. պայծառ (ե-ղանակ). 2, գուրեկան, գուրալի, սիրուն, վա-յելչագէմ. **-жý** ա. Погоди́ть.

Поголи́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. մերկացնել, բացել. կեղևել, 'կլպել' (ծառը). սափրել, ածե-լել. **-ся** ձգր. սափրուիլ, ածելուիլ։

Поголó|вно մ. մարդագլուխ, բոլորին, ընդհանրապէս. **-вный** ած. մարդագլուխ, ընդ-հանուր. п—ая пéрепись ընդհանուր աշխար-հագիր, ժողովրդահամար. п—ая пóдать գլխա-հարկ. **-вщи́на** է. ընդհանուր ապստամբու-թիւն, ապստամբութիւն, հարկ, գործ. պէտք. հանգամանք եղեւ։ [ցել, քաղց, սով. կրել։

Поголодáть ը. մի քանի ժամանակ քաղ-

Поголоси́ть (-шý -ся́тъ) ը. մի քանի ժամանակ լալ, ողբալ։

Поголýбить (-блю -бятъ) ն. մի քիչ շոյել, փայփայել, փաղաքշել։ [տանել։

Поголубѣ́ть ը. բաց կապոյտ գոյն բո-

Погó|нка է. խիստ յանդիմանութիւն. **-нный** ած. 1, հետապնդող. п. отря́дъ; 2, երկարութեան. п—ая мѣ́ра; 3, պօղոնի. п.

ременѣ հրացանի փոկ (ուսը գցելու). **-нщикъ** ա. **1**, հետամուտ եղող, հալածիչ. **2**, վարիչ, քշող. կառապան. **-нщичій**, ья, ья ած. հալածչի, քշողի, կառապանի[ն յատուկ]. **-нъ** ա. **1**, ա. Погоня; **2**, 'մի շնչում', առանց կանգ առնելու անցած տարածութիւն, ճանապարհ. **3**, ջրոյի մնացորդ արաղի (որ վատ համ ունի և նորից պէտք քաշուի). **4**, փոկ, 'դայիչ' (ուսից կցելու հրացանի). **5**, (լեհ.) պօղոն (զորք նշանակող ուսին). **-ню** ա. Погнать; **-ня** է. **1**, յետևից ընկնելը, յետևից պնդելը, հալածելը. հետապնդում, հետամուտութիւն. бросить-ся, пуститься въ п—ю за кѣмъ մէկի յետևից ընկնել, մէկի յետևից պնդել. **2**, հ—ւ. մէկին հետապնդող, մէկի յետևից ընկած մարդիկ, խումբ, հալածիչներ. **-няй** ա. թռչուն որսալու ցանց. **-нялка** է. մտրակ, խարազան, վարոց. **-нять** ն. քշել (մի քիչ. մի քանի ժամանակ). քշել, խթան տալ. ямщикъ! погоняй! քշէ, քշիր, կառապան. **2**, кого́ մէկին շշպրել, նախատել. **-ся** -ն.դ. за кѣмъ մէկի յետևից ընկնել, մէկին հետապնդել. за чѣмъ մի բանի յետևից ընկնել, մի բանի հետամուտ լինել. довóльно погонялся я за пóчестями.

По|горáть, -рѣть չ. **1**, այրուել, հրդեհուել. **2**, [արևից] այրուել, խորովուել, խանձուել։

По|гóрбить (-блю -бятъ) ն. կամացնել, կորացնել, ծռել. **-ся** -ն.դ. իր մէջքը ծռել (շատ աշխատելուց). **-гордиться** (-жýсь -дятся) չ. чѣмъ մի բանով պարծենալ, հպարտանալ. **-горевáть** (-рю́ю -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ սուգ անել, տխրել, տաղել։

Погóріе ա. Погóрье.

Погорлáнить (-ню -нятъ) չ. մի քանի ժամանակ աղաղակել, 'բղաւել' (խիստ բարձր), գոռալ։

Погóрный ած. լերան վերայ գտնուող։

По-городскі́ մ. ինչպէս քաղաքում, քաղաքացու պէս։ [գտնուող գիւղ, շէնք

Погóрье չ. լեռնակողմ, լերան վերայ

Погóрькнуть չ. դառնանալ։

Пого|рѣлецъ, льца ա. հրդեհեալ. оказáть пóмощь погорѣльцамъ; **-рѣлый** ած. **1**, այրուած, հրդեհուած. п—ое мѣсто հրդեհավայր, հրդեհի տեղ. **2**, արևառ, արևից այրուած, խորովուած, խանձուած. **-рѣть** չ. **1**, ա. Погорáть; **2**, մի քանի ժամանակ այրուիլ։

Погорячи́ть (-чу́ -чáтъ) ն. փոքր ինչ, բաւականին տաքացնել. **-ся** -ն.դ. փոքր ինչ տաքանալ։

По-господски մ. ինչպէս տղայ, աղայաբար. ինչպէս իշխան, իշխանաբար, -նօրէն։

Погостить (-щу́ -тятъ) չ. մի քանի ժամանակ հիւր լինել, հիւր մնալ։

Погó|стный ած. погóсть-ի. **-сть** ա. **1**, եկեղեցի բնակարաններով, գերեզմաններով և հօղերով. **2**, եկեղեցական ծուխ, համայնք. **3**, գաւ. գերեզմանոց, հանգստարան։

Погрáбить (-блю -бятъ) ն. կողոպտել. թալանել, պոկել։ [ինչ փորագրել։

Погравировáть (-рýю -ютъ) ն. փոքր

Погрáдусный ած. աստիճաններ բաժանած, ըստ աստիճանների չափած, հաշուած։

Погрáжи|ваніе չ. երբեմն սպառնալը. **-вать**, չ. երբեմն սպառնալ։

Погранй|чіе չ. սահմանակից երկիր, կողմ. **-чный** ած. սահմանի, սահմանում, սահմանի վերայ գտնուող. п. кáмень; п—ая крѣпость; п—ая стрáжа սահմանապահ զօրք։

Погре|бáльный ած. թաղելու, թաղման. -п—ое шéствіе; **-бáльщикъ** ա. **1**, մեռել թաղող. **2**, կնդ. Necrophorus, մեռելաթաղ (ճճի մի). **-бáніе** չ. թաղելը, թաղում. **-бáтель** ա. Погребáльщикъ 1; **-бáть**, -бстй ն. թաղել. здѣсь погребёнъ такóй-то այս է տապան այս ինչ մարդու. **-бéніе** չ. թաղում. мѣсто п—ія գերեզմանատեղ. торжéственное п.; **-бéцъ**, бцá ա. ճանապարհորդական պահարան (արկղ սրուակների, բաժակների, ըմպանակների, ափսէների ևն համար առանձին առանձին բաժանմունքներով). **-бéчный** ած. այս պահարանի, արկղի. **-бнóй**, **-бóвый** ած. նկուղատան, նկուղի. **-бóкъ**, бкá, **-бóчекъ**, чка նւզ. ա. Пóгребъ; **-бстй** (-бý -бýтъ; -бй) ա. Погребáть; **-бщи́къ**, á ա. **-бщи́ца** է. նկուղապետ, -ուհի, գինեվաճառ, -ուհի. **-(пó-)бъ** ա. **1**, նկուղնայարկ (տան). **2**, նկուղ, գինեվաճառանոց. **3**, այլևայլ բաներ պահելու նկուղատուն. пороховóй п.

Погрѣзить (-жу -зятъ) չ. փոքր ինչ զառանցել. **-ся** -ն.դ. ընդ. երևալ (երազում)։

Погре|мóкъ, мкá ա. բս. Rhinanthus crista galli, մանր աքլորիբուկ (աքաղաղի կատար). **-мѣть** (-млю́ -мя́тъ) չ. փոքր ինչ դղալ, դղրդալ, որոտալ։

Погре|сти́, **-сть** (-бý -бýтъ; անց. -рёбъ -блá, ó; -бй) ն. **1**, մի քանի ժամանակ թիավարել. **2**, փոցխով հաւաքել, փոցխել, արմել։ [սպառնալ։

Погрози́ть (-жý -зя́тъ) չ. комý մէկին

Погро|ми́ть (-млю́ -мя́тъ), **-мля́ть** ն. աւերել, ամայի դարձնել (պատերազմով մեղլով). ջարդել, խորտակել (թշնամուն). **-мъ** ա. աւերում, կործանում, պարտութիւն (թշնամու արշաւանքից). **-мы́хивать** չ. թնկթնկալ, զռալ, զռզռալ, շաչել։ [ռալ, դղրդալ։

Погрохотáть (-чý -хóчутъ) չ. զռ-

Погру|би́ть (-блю́ -бя́тъ), **-бія́нить** (-ню -нятъ) չ. комý մէկի հետ կոպտաբար վարուել. **-бѣлый** բյ. ած. կոպտացած, կոշտացած. **-бѣть** ա. Грубѣть. [կոյտ։

Погрýдно մ. կոյտերով, չեղջերով, կոյտ

Погру|жáльный ած. սուզելի, ընկղմելի. п. крестъ Ջրօրհնէքի խաչ. **-жáть**, -зи́ть ն. **1**, ընկղմել, սուզել. п. младéнца въ купéль; смерть сы́на *погрузи́ла егó въ глубóкую скорбь; **2**, բարձել. п. товáры на корáбль; **-ся** -ն.դ. ընկղմուել. п. въ вóду; *п. въ размышлéнія, въ дýму մտածմունքների մէջ ընկնել. п. въ уны́ніе վհատուել, լքանել. **-жéніе** չ. **1**. ընկղմելը. -մում. **2**, բարձելը. **-жý** ա. Погрузи́ть; **-зáть**, -знуть չ. ընկղմուել, խորասուզուել. **-зи́тель** ա. **1**, ընկղմող. **2**, բարձող. **-зи́ть** (-жý -зя́тъ), **ся** ա. Погружáть, ся; **-зка** է. ա. Погружéніе; **-злый** բյ. ած. ընկղմուած. **-знуть** ա. Погрузáть; **-зчикъ** ա. բեռ բարձող, բեռ բառնող։

По|грунтовáть ա. Грунтовáть; **-грусти́ть** (-щý -стя́тъ) չ. մի քանի ժամանակ

մաշել, արածել, կշտանալ. **-грызать** (-зý -зýтъ; *անց.* -грызъ -зла, о; -зи́) ն. փոքր ինչ կրծել, կրծոտել։

По|грѣва́ніе չ. փոքր ինչ տաքացնելը. **-грѣва́ть,-грѣ́ть** ն. փոքր ինչ տաքացնել. *п. ру́ки, карма́нъ շահվել. **-ся** -ներ. փոքր ինչ տաքանալ։

Погрѣ|ша́ть, -ши́ть չ. **1**, մեղանչել, մեղք, յանցանք գործել. **2**,* սխալվել, վրիպել. **-ше́ніе** չ. **1**, մեղանչում, մեղք, յանցանք. **2**, սխալ, սխալանք, վրիպում. **-ши́тельно** մ. սխալմամբ. **-ши́тельность** է. **1**, մեղանչականութիւն. **2**, սխալականութիւն, սխալանք, մոլորութիւն. **-ши́тельный** -ծ. **1**, մեղանչական. **2**, սխալ, սխալական, մոլար, սուտ. **-ши́ть** (-шý -ша́тъ) ա. Погрѣша́ть; **-шность** է. սխալ, վրիպակ. թերութիւն, պակասութիւն. въ э́той карти́нѣ мно́го п—ей; спи́сокъ п—ямъ պատգրական սխալների ցանկ։

Погря́дно մ. շարք-շարք, շարքերով։

Погря|за́ть, -зну́ть չ. խրվել, թաղվել, ընկղմվել. *п. въ поро́кахъ, въ невѣ́жествѣ, въ чу́вственности մոլութեան, տգիտութեան, զգայականութեան մէջ թաղուել, ընկղմուել. **-злый** ք. -ծ. ընկղմուած, թաղուած. **-зну́ть** (*անց.* -зъ -зла, о) ա. Погряза́ть; **-зне́ть** ա. Грязне́ть.

Погу|би́тель —. **-би́тельница** է. մէկին փչացնող, կործանող, մէկի կեանքը խաւարեցնող այր, կին. **-би́тельный** -ծ. կորստաբեր, կործանիչ, փչացնող. **-би́ть** (-блю́ -гу́бятъ) ա. Погубля́ть; **-бле́ніе** չ. փչացնելը, կործանելը. **-бля́ть**, -би́ть ն. փչացնել, կործանել, ոչնչացնել, կորուստ, մահ պատճառել. э́та страсть погуби́ла его́; его́ погуби́ла ро́скошь жены́ նորա ասեր քանդողը կնոջ փարթամասիրութիւնն էր. п. свою́ бу́дущность; онъ погуби́лъ честь э́той же́нщины նա այդ կնոջ 'գլուխը կերեց'։

Погу|дѣ́ть (-жý -дя́тъ) չ. մի քիչ ածել, 'ճնգճնգացնել'. **-дка** է. **1**, ածելը, 'ճնգճնգացնելը'. **2**, եղանակ. ста́рая п. на но́вый ладъ հին զարման, նոր ձևով արտայայտած հին բան. **-дѣ́ть** (-жý -дя́тъ) չ. մի քիչ զօռանջել. մի քիչ բզզալ։ [տռռում]։

Погу́кать չ. ձայն տալ, աղաղակել (ան-

По|гу́ливать չ. **1**, երբեմն զբօսնել. **2**, երբեմն խմել, հարբել, 'զգել'. **-гулю́кать** չ. մի քիչ աշխարհապալ, աշխարհիկ խաղալ. **-гуля́ть** չ. մի քիչ զբօսնել, ման գալ. п. гдѣ́ на пра́здникахъ, на ма́сляницѣ. [բարեր։

По-гуса́рски մ. դուշէս հուսար, հուսա-

Погу|сти́ть (-щý -стя́тъ) ն. մի քիչ խտացնել, թանձրացնել. **-стѣ́ть** չ. խտանալ, թանձրանալ. сиро́пъ погустѣ́лъ.

Погу́то́рить (-рю -ря́тъ) չ. մի քիչ խօսել, զրոյց անել։

Пода|ва́ніе չ. մատուցանելը. п. голосо́въ քուէարկութիւն. **-ва́тель** —. **1**, մատուցողը. **2**, յանձնող. **-ва́ть** (-ю́ -ю́тъ; -ва́й); -ть ն. **1**, տալ. п. кому́ ру́ку մէկին ձեռք տալ. п. го́лосъ ա, ձայն հանել. բ, ձայն տալ, քուէ տալ. п. ми́лостыню бѣ́днымъ; Богъ пода́стъ Աստուած տայ (աւում են աղքատին). п. по́мощь օգնութիւն հասցնել. п. по́водъ къ чему́ մի բանի առիթ տալ. п. проше́ніе խնդիր տալ. въ сена́тъ по́дано проше́ніе; п. надѣ́жду յոյս տալ. п. приме́ръ օրինակ տալ. п. жа́лобу գանգատ տալ. п. искъ на кого́ մէկի դէմ դատական պահանջ ներկայացնել. на рѣше́ніе суде́бной пала́ты онъ пода́лъ апелля́цію въ сена́тъ; **2**, մատուց(ան)ել, հրամցել, 'թատրոն անել', բերել. п. ку́шаніе на столъ կերակուրը, ճաշը մատուցանել. п. жарко́е; чай по́данъ; пода́й каре́ту ծածկակառքը, կառքը բեր. **-ся** -ներ. **1**, առաջ գնալ կամ յետ կենալ. пода́йся впере́дъ առաջ գնա. пода́йся наза́дъ յետ կաց. войска́ подали́сь наза́дъ զօրքերը յետ նահանջեցին, յետ կացան. лобъ пода́вшійся наза́дъ յետ պրծած ճակատ. **2**, զիջանել, զիջել. онъ до́лго упо́рствовалъ въ отка́зѣ, но наконе́цъ пода́лся.

Пода|ви́ть (-влю́ -да́вятъ) ն. **1**, մի քիչ սղմել, սխմել, ճնշել, հանել, ճզմել. **2**, —, **ся** ա. Подавля́ть, ся; **-вле́ніе** չ. **1**, ամբոխակ անելը, ջախջախելը, խորտակելը, ճնշելը, խեղդելը. п. возста́нія; **2**,* ճնշելը, խեղդելը, ոչնչացնելը. **-вленность** է. վհատութիւն, լքում, արտաքսկութիւն. **-влива́ніе** չ. երբեմն, թեթև կերպով ճնշելը, սխմելը. **-влива́ть** ն. երբեմն, թեթև կերպով ճնշել, սեղմել, սխմել. **-вля́ть**, -ви́ть ն. **1**, տրորել, ամբոխակ տալ. ճնշել, խեղդել, ջախջախել, խորտակել, ոչնչացնել. во вре́мя пожа́ра подави́ли мно́го наро́ду; п. возмуще́ніе; я чу́вствую, что мнѣ что-то подавля́етъ; **2**,* ճնշել, խեղդել, ոչնչացնել. п. вся́кое человѣ́ческое чу́вство; п. свои́ стра́сти, свою́ печа́ль; п. зло въ заро́дышѣ; **-ся** -ներ. մի [բազմաքում մեղցած] բանով խեղդուել. п. ко́стью; **-вля́ющій** -ծ. ջախջախիչ, խեղդիչ. п—ее большинство́ голосо́въ ձայների քացարձակ առաւելութիւն, մեծամասնութիւն. п—ее чи́сленное превосхо́дство.

Пода́вно մ. առաւել ևս, ևս առաւել։

Пода́|гра է. (ջն.) բժ. ոտացաւ, ոտնացաւութիւն, ոտնացու, -ութիւն. **-грикъ** —. ոտնացաւով բռնուած, ոտնացաւ. **-гри́ческій** -ծ. ոտնացաւի, ոտնացաւութեան։

Пода́ивать ն. երբեմն կթել։

Пода́|кать, -кивать չ. երբեմն, յաճախ համաձայնուել, «հա», «այո» (да) ասել։

По|да́лбливать, -долби́ть ն. մի քիչ, մի քանի ժամանակ կոփել։

По|да́мъ ա. Пода́ть; **-данный** ք. -ծ. մատուցած. всѣ ку́шанья бы́ли по́даны.

Пода|ри́ть ա. Дари́ть; **-ре́ніе** չ. ընծայելը, բաշխելը. **-ро́къ**, рка — **-ро́чекъ**, чка նւզ. ընծայ, պարգև, նուէր, 'փէշքաշ'. сва́дебный п.; получи́ть что въ п. մի բան ընծայ ստանալ. дать кому́ что въ п. մէկին մի բան ընծայել. и ма́лый п. не накла́дъ (առծ.) ասել թէքէն փոր չի ծակի. п. ко дню рожде́нія, на имени́ны կմ къ имени́намъ; **-ро́чный** -ծ. ընծայի, պարգևի, ընծայելու, բաշխելու. ընծայած, բաշխած։

По|да́тель —. **-да́тельница** է. **1**, բերող, տուող, մատուց(ան)ող, յանձնող, ընձեռող այր, կին. отвѣча́йте съ п—емъ э́того письма́ նամակաբերի ձեռքով պատասխանեցէք. п. проше́нія խնդրատու. **2**, բաշխող,

չնորհող այր, կին. подáтель вся́кихъ благъ ամէն տեսակ բարիքներ բաշխող (Աստուած). **-дáтливость** ի. 1, զիջ(ան)ողութիւն. 2, պատրաստակամութիւն. **-дáтливый** ձ. 1, զիջանող, զիջող, փափուկ, փափկաբարոյ. 2, պատրաստակամ. **-датнóй** ձ. հարկի, հարկային. п—óе сослóвіе հարկատու դասակարգ. находи́ться въ п—óмъ состоя́ніи հարկատու լինել. п. инспéкторъ հարկերի, հարկային տեսուչ. **-дáть** (-дáмъ -дáшь -дáстъ; -дади́мъ -дáте -дýтъ; հրմ. -дáй), **ся** տ. Подавáть, ся; -(пó)**дать** ի. հարկ, 'խարջ'. подýшная п. գլխահարկ. поземéльная п. հողային հարկ. сбóрщикъ п—éй հարկահան. плоти́ть п.; наложи́ть п. հարկ դնել. расклáдка п—и հարկադրութիւն. разложéніе п—éй по дворáмъ հարկերի բաժանումն ծխերի վերայ. освобождéніе отъ п—éй; **-дáча** ի. 1, տալը, մատուցանելը. п. гóлоса ձայն, քուէ տալը. прáво подáчи гóлоса քուէարկութեան իրաւունք. п. прошéнія, жáлобы խնդիր, գանգատ տալը. 2, ընծայ, պարգև, տուրք. 3, կաշառք, 'բաժին'. **-дáчка** ի. նւզ. տուրք, ողորմութիւն, շնորհք. **-дáніе** չ. ողորմութիւն, յօժարակամ տուրք. жить, питáться п—іемъ; собирáть п—ія.

Подбá|вить (-влю -вятъ; -вь) տ. Подбавля́ть; **-вка** ի. 1, աւելացնելը. 2, յաւելում, աւելացրած բան. **-вля́ть**, -вить ն. մի քիչ աւելացնել։

Подба|гóрщикъ ա. բագրաւորի (багóрщикъ) օգնական. **-гренникъ** ա. կարճ բագոր. **-гривать** չ. օգնել բագրելու, թատրոնի 'թարթ' արտալու։ [խոսել, քաջալերել։

Под|бáдривать, -бодри́ть ն. խրա-

Подбáло|чникъ ա. գերանակալ, գերանի յենարան. **-чный** ձ. գերանի տակ գտնուող։

Подбáлты|ваніе չ. հարելով խառնելը, զանգելը. **-вать**, подболтáть ն. հարելով խառնել, զանգել. п. муки́ въ сóусъ սոուսի հետ մի քիչ ալիւր խառնել։

Подбаси́ть (-шý -ся́тъ) չ. բամբ ձայնով նուագակցել, ձայն պահել։

Подбéдренный ձ. սրունքի։

Подберё|зникъ, -зовикъ ա. բս. Boletus scaber, սզորենու թնջուկ կմ սունկ։

Под|бивáніе չ. 1, տատանելը, տատան զցելը (շորին). 2, տակից կարկելը, մեխելը, կպցնելը. 3, գրգռելը, դրդելը. **-бивáть**, -би́ть ն. 1, տատանել, տատան զցել (շորին). п. плащъ бáрхатомъ; 2, տակից, ստորին կողմից խփել, զարկել, կպցնել. п. сапоги́ гвоздя́ми; п. потолóкъ доскáми; 3, подо что մի բանի տակ, մէջ խրել, մտցնել. плоть подби́ло подъ мостъ լաստը կամրջի տակ խրուեց. 4, ծեծել, ջարդել, կապտեցնել. п. комý глазá; 5,* когó на что մէկին գրգռել, դրդել, սադրել, 'սրել' մի բան անելու. егó подби́ли на э́то дурнóе дѣ́ло; **-би́вка** ի. 1, տ. Подбивáніе; 2, տատան. **-бивнóй** ձ. 1, տատանի. 2, տակից խփելու, զարկելու։

Подби|рáніе չ. 1, հաւաքելը, ժողովելը. 2, վեր քաշելը, քշտելը (շորը). 3, որոնելը, փնտռելը. ջոկելը, ընտրելը. п. подъ пáру հատը, նմանը գտնելը. 4, խարդախութեամբ զարսելը (թուղթը). **-рáтель** ա. **-рáтельница** ի. հաւաքող, ժողովող այր, կին. **-рáть**, подобрáть ն. 1, հաւաքել, ժողովել. п. съ пóлу разсы́панныя дéньги; п. виногрáдъ այգում ճառքաղ լինել. собáки подобрáли пáдаль շները լէշը լափեցին. 2, վեր քաշել, քշտել, հաւաքել. п. плáтье; п. парусá առագաստները քաշել. п. лóшадь ձիու սանձը քաշել. 3, ընտրել, ջոկել (մի բանի հատը, յարմար եկող իրը). п. лóшадь подъ статъ къ другóй ձիուն յարմար հատ, 'թայ' գտնել. п. подклáдку подъ цвѣтъ матéріи երեսին համապատասխան աստառ ընտրել. п. ключъ յարմար բանալի գտնել. п. словá յարմար խօսքեր գտնել. 4, թղթխ. խարդախութեամբ զարսել (խաղալիս). п. кáрты, чтóбы обыгрáть когó навѣрнякá; **-ся** անդ. 1, къ комý, подъ когó աշխատել մէկի մօտ մուտք գործել. онъ подбирáется къ богáтому сосѣ́ду; вóлкъ подбирáется къ стáду գայլը գաղտագողի մօտենում է հօտին. 2, սպառուել, հատնել, վերջանալ. запáсы подбирáются; **-рóха** հոր. ամէն բան գրփող, յափշտակող այր, կին։

Подби́ть (подобью́ -ю́тъ; подбéй) տ. Подбивáть.

Подблю́|дникъ ա. սկուտղակալ, սկուտեղակալ. **-дный** ձ. սկուտղի, սկուտեղի տակ գտնուող. п. кружóкъ տ. Подблю́дникъ; п—ыя пѣ́сни ծննդեան տօներին երգուող] գուշակութեան երգեր։

Подбод|ри́ть (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** տ. Подбáдривать.

Подбóй| ա. 1, տ. Подбивáніе; 2, տատան. 3, կօշկի կրունկ. **-ка** ի. 1, տ. Подбивáніе; 2, կօշկկ. պատրկ գնդան (կօշիկներ մեխելու, զամելու). 3, մի բանի տակից խփած, կպցրած տախտակ. **-ный** ձ. 1, խփելու, զարկելու. 2, տատանի. **-щикъ** ա. կօշիկներ կարկատող կօշկակար։

Подбол|тáніе, -тáть տ. Подбáлтываніе, -вать; **-тка** ի. 1, խառնելը (հարելով), զանգելը. 2, հարելով կերակրի հետ խառնած բան (սերուցք, ալիւր, ձու և այլն)։

Подбó|ра ի. թել, պարան ուռկանի. **-ристый** ձ. 1, բարձր կրունկներով (կօշիկներ). 2, լաւ նստող (զգեստ). 3, սուր յատակով (նաւ) **-рка** ի. սատատողի կմ յատակի գերանների արանքներում կարճ տախտակներ զցելը. այսպէս զցած տախտակ. **-рный** ձ. 1, ընտրած, ջոկած, ընտրովի. 2, խարդախութեամբ զարսած. п—ыя кáрты.

Подборó|дникъ ա. բզափոկ, պարանոցափոկ (սանձի). **-докъ**, дка ա. **-дочекъ**, чка նւզ. կզակ, 'կլոփ'. **-дочный** ձ. կզակի։

Подбó|рщикъ ա. **-рщица** ի. ընտրող, ջոկող այր, կին. **-ръ** ա. 1, տ. Подбирáніе; на п. ընտրովի. въ э́той лáвкѣ товáры на п. այդ խանութում ապրանքը ընտրովի է. въ э́томъ полкý всѣ лю́ди на п. այդ գնդի բոլոր զօրականները ընտրովի մարդիկ են. у негó всѣ лóшади на п.; игрáть п—омъ զարսած թղթերով խաղալ, խաղել. 2, естéственный п. բնաց. բնական ընտրութիւն (Դարվինական տեսութիւն, ըստ որի գոյութեան կռիւը կենդանիների և բոյսերի մէջ են գոյութիւն ունի, որի մէջ միայն ընտիր տեսակներն են

յաղթող հանդիսանում). **3,** կօշկի կրունկ (կաշու կտորներից շինած)։ [чéниться.

Подбочé|ниваться, -ниться *ա.* Бо-

Подбоя́|риваться, -риться (-рюсь -рятся) *չ.* къ комý *մէկի մօտ մուտք գործել, մէկի շնորհքը շահել*։

Под|брáсываніе *չ.* **1,** *մի բանի վրան, տակ ձգելը, նետելը.* **2,** *վեր ձգելը (գնդակը, ‘բուրթին‘).* **3,** *ծածուկ գցելը, ձգելը.* **-брáсывать,** -брóсить *ն.* **1,** *մի բանի վրան, տակ ձգել, գցել, նետել.* **2,** *վեր ձգել, վեր շըպրտել.* п. мя́чикъ къ вéрху, къ потолкý; **3,** *ծածուկ գցել, ձգել, նետել.* п. къ комý письмó, ребёнка.

Под|бриваніе *չ.* *մաասմը, մի քիչ սափրելը, ածելելը.* **-бривáть, -бри́ть** (-брéю -ютъ; -бре́я) *ն.* *մի քիչ, մաասմը սափրել, ածելել.* **-брóсить** (-шу -óсятъ) *ա.* Подбрáсывать. [*տակ գանուող*։

Подбрýсный *-ծ.* *գերանի, գերաններէ*

Подбры́знуть *ն.* **1,** *վեր ցայտեցնել.* **2,** *տակից սրսկել*։

Подбрю́|шина *է.* *փորատակ, փորի, ոռովայնի տակը, տակի կողմը.* **-шникъ** *ա.* **1,** *փորկապ, ‘թափխուր‘ (ձիու).* **2,** *վիւըժ.* *փորի կապիչ.* **-шный** *-ծ.* *փորատակի, որովայնատակի, փորատակից, որովայնատակից քաշած.* п. ремéнь *փորակապ, ‘թափխուր‘ (ձիու)*։

Подбуты́лочникъ *ա.* *շշակալ, շշի տակ դրած իրեղէն*։

Под|бывáть, -бы́ть *չ.* **1,** *վարարել, յորդանալ.* **2,** *հաւաքուել, կիտուել (ամբոխի մասին)*։

Подбѣ|гáніе *չ.* *արագ մօտ վազելը.* **-гáть, -жáть** (-гý -жи́шь -гýтъ) *չ.* **1,** *արագ, շտապ մօտ վազել, վազելով մօտենալ.* **2,** *վազելով մի բանի տակ ընկնել*։

Подбѣ|лéніе, -ливаніе *չ.* **1,** *թեթև կերպով սպիտակացնելը, սպիտակ դեղով ծեփելը.* **2,** *կերակրի հետ սերուցք խառնելը.* **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) *ն.* **1,** *թեթև կերպով սպիտակացնել, սպիտակ դեղով ծեփել.* **2,** сметáною *սերուցք խառնել (կերակրի հետ).* **-лка** *է.* **1,** *ա.* Подбѣлéніе; **2,** *հարած սերուցք, որ խառնում են կերակրի հետ.* **-лъ** *ա.* **1,** *ա.* Подбѣлéніе; **2,** *բս.* Petasites vulgaris, *մեծ հազրդեղ*։

Подвá|лецъ, льца *նւզ.* *ա.* Подвáлъ; **-ливаніе** *չ.* **1,** *ձգելը, նետել, ածելը. աւելացնելը.* **2,** *գլորելով մի բանի տակ գցելը.* **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) *ն.* **1,** *ձգել, նետել, ածել, աւելացնել.* п. земли́ подъ забóръ; **2,** *գլորելով մի բանի տակ գցել.* **-лка** *է.* *ա.* Подвáливаніе; **-лъ** *ա.* **1,** *ներքնատուն, նըկուղ.* **2,** *ներքնայարկ, գետնայարկ.* **-льный** *-ծ.* *ներքնատան, ներքնայարկի.* п. этáжъ *ներքնայարկ.* п о д в á л ь н ы й, аго *ա.* *նկուղի վերակացու, գինեվաճառ, գըեվաճառ*։

Подвá|риваніе *չ.* **1,** *նորից եփելը.* **2,** *եփելիս աւելացնելը.* **3,** *զօդելը, կպցնելը (երկաթը).* **-ривать, -ри́ть** (-рю́ -рятъ) *ն.* **1,** *նորից եփել.* **2,** чегó *եփելիս մի բան աւելացնել.* **3,** *զօդել, եռացնելով կպցնել (երկաթը).* **-рка** *է.* *ա.* Подвáриваніе. [*պով սրել*։

Под|вáстривать, -вострить *ն.* *շտա-*

Подвáщивать *ն.* *ժամանակ առ ժամանակ մոմել, մոմով շփել*։

Под|ведéніе *չ.* *մօտ բերելը, մօտեցնելը.* **-ведý** *ա.* Подвестй; **-везéніе** *չ.* *մօտ բերելը, մօտ կրելը (ոչ ոտով, այլ կառքով, գրաստով և այլն).* **-везти́, -вéзть** (-зý -зýтъ) *ա.* Подвози́ть.

Подвер|гáніе *չ.* *ենթարկելը.* **-гáть, -гнуть** (*անց.* -гъ -гла, о) *ն.* *ենթարկել.* п. когó пы́ткѣ, истязáнію; п. опáсности свою́ жизнь; п. когó отвѣ́тственности; п. штрáфу; **-ся** *-նչք.* *ենթարկուել.* п. насмѣ́шкамъ, гнѣ́ву, опáсности, штрáфу; **-жéніе** *չ.* *ենթարկելը, -կում*։

Под|вернýть, ся *ա.* Подвёртывать, ся; **-вёртка** *է.* **1,** *փաթաթում, փաթաթելը.* **2,** *փաթաթան.* «блѣ́дный солдáтъ, съ шéей обвя́занной окровáвленною п—ой»; п о д в ё р т к и *յ.* *ոտների փաթաթաններ (փորձանակ զուլպաների).* **-вёртываніе** *չ.ա.* Подвёртка 1; **-вёртывать,** -вернýть *ն.* **1,** *մի բանի տակ դնել, գցել.* "онъ подвернýлъ емý крючóкъ *նա նորա առաջ արգելք գրեց, նորան խոչընդոտ հանդիպացաւ.* **2,** что чѣмъ *մի բան միւսով փաթաթել.* **-ся** *-նչք.* **1,** *մի բանի տակ ընկնել.* ребёнокъ подвернýлся подъ лóшадь; ногá у негó подвернýлась и онъ упáлъ *նորա ոտը ոլորվեց և նա վայր ընկաւ.* **2,** *յանկարծ երևալ, յայտնուել, լոյս, ‘արշաւ‘ ընկնել.* тутъ и онъ подвернýлся; проси́тель подвернýлся къ судьѣ́ въ дóбрый часъ *խնդրատուն յարմար ժամանակ դատաւորին մօտեցաւ.* **-вертѣ́ть** (-рчý -вéртятъ), **-вéрчивать** *ն.* *սկսել պտտեցնել, պտոյտ տալ*։

Подвесе|ли́ть (-лю́ -ля́тъ), **-ля́ть** *ն.* **1,** *մի քիչ ուրախացնել, զուարճացնել.* **2,** *խըմեցնել, կոնծեցնել, հարբեցնել, գլուխը տաքացնել.* **-ся** *-նչք.* *խմել, կոնծել*։

Подве|сти́, -сть (-дý -дýтъ; *անց.* -вёлъ -лá, ó; -ди́) *ա.* Подводи́ть.

Подветó|шеніе, -шиваніе *չ.* *կաուէ կամ ուրիշ աստառ գցելը.* **-шивать, -ши́ть** (-шу -шатъ) *ն.* *կաուէ կամ ուրիշ աստառ գցել*։ [*պահին*։

Пóдвечеръ *ʃ.* *իրիկնադէմին, իրիկնա-*

Подвздó|хъ *ա.* (*սովոր յ.* подвздóхи) *կզմխ.* *կուշտ, փորատակի կողմ (կողերի և ազդրոսկրների մէջ).* **-шный** *-ծ.* *կշտի, կշտային.* п—ая кишкá *կշտաղիք.* **-шье** *չ.* *ա.* Подвздóхъ.

Под|виваніе *չ.* *ա.* *ստորև բայը.* **-вивáть,** -ви́ть *ն.* **1,** *մի բանի տակի, ստորին մասի վերայ փաթաթել, կծկել.* **2,** *հիւսել (քանդուած, լուծուած հիւսը).* **3,** *փաթաթելով, կծկելով աւելացնել.* **-ся** *-նչք.* **1,** *իւր մազերը հիւսել, գրասել.* **2,** къ комý *մէկի առաջ քըծնուել.* **-ви́вка** *է.* **1,** *ա.* Подвивáніе; **2,** *փաթաթած, կծկած բան.* **-вивнóй** *-ծ.* *փաթաթած, կծկած, հիւսած*։

Подви|гáніе *չ.* *առաջ գցելը, առաջ տանելը, առաջ մղելը.* **-(й)гать** *ն.* *մի քիչ, մի քանի ժամանակ դէս ու դէն գցել, դէս ու դէն հրել.* **-гáть,** -нуть *ն.* *շարժելով առաջ տանել, առաջ քաշել, մօտեցնել, առաջ գցել.* п. столъ къ окнý *սեղանը պատուհանին մօտեցնել.* п. вперёдъ свою́ рабóту; далёко ли вы подви́нули свою́ рабóту? **-ся** *-նչք.* և

չ. առաջանալ, առաջ գնալ. работа подвигается [впередъ]; п. къ камину բուխարուն մօտենալ. п. назадъ յետ կենալ, ընկրկել. подвиньтесь! տեղ տուէք. **-гиваніе** չ. յաճախ կամ երբեմն շարժելը, առաջացնելը. **-гивать**, -нуть ն. յաճախ կամ երբեմն շարժել, առաջացնել, առաջ քաշել. **-гнуть** ն. кого на что մէկին դրդել մի բան անելու. п. кого на состраданіе մէկի գութը շարժել. **-ся** —չզ. յուզուիլ. **-гоположникъ** ա. կարգաւորիչ, հանգիստդիր (մրցախաղերի)։

Подвигъ ա. գործ, քաջութիւն, արիութիւն, շահատակութիւն, սխրագործութիւն. воинскій, геройскій п.; великій, славный п.; воспѣть п—и героя.

Подви|жникъ ա. 1, մարտիկ, քաջ զօրական. 2, սխրագործ, մեծագործ, հերոս, նահատակ, պաշտպան, նախանձախնդիր (հաւատի). 3, ճգնաւոր. **-жница** է. սխրագործ, մեծագործ կին, հաւատի նախանձախնդիր կին. **-жничество** չ. 1, քաջութիւն, հերոսութիւն, սխրագործութիւն, նահատակութիւն, ոգորում. 2, ճգնաւորութիւն. **-жной** ած. շարժուն, շարժական, գլորաշարժ. п—ые праздники; п. мость; п. госпиталь; п—ая кузня; **-жность** է. շարժունութիւն, շարժականութիւն. **-жный** ած. շարժական, շարժուելու ընդունակ. **-залище** չ. 1, մրցարան, կռուանոց. 2, ասպարէզ (գործունէութեան, գիտութիւնների). **-залищный** ած. մրցարանի, կռուանոցի. ասպարէզի. **-заться** —չզ. 1, դեգերել, գործել, աշխատել, ճգնել, նահատակուել. п. на поприщѣ наукъ; *п. въ добродѣтели առաքինութեան մէջ յառաջադիմել. 2, մրցել, կռուել, մաքառել, ոգորել. п. противъ страстей; п. противъ грѣха.

Подвинуть, ся տ. Подвигать, ся.

Подвин|чивать, -тить (-чу -тятъ) ն. 1, տակից պտուտակել. 2, պտուտակել. պտուտակները քաշել, պրկել. 3,* кого մէկին քաջալերել, խանդ, ոգի ներշնչել։

Под|витіе չ. 1, փաթաթում, կծկում (սարքին մասի վերայ). 2, ամլացնում (փաթաթելով, կծկելով). **-вить** (подовью -ютъ; -вей), **ся** տ. Подвивать, ся.

Подвласт|ность է. ստորադրելութիւն, հպատակութիւն. **-ный** ած. ստորադրեալ, հըպատակ. сынъ отцу подвластенъ.

Под|вода է. սայլ (լծած ձիով կամ ձիերով մարդը). ѣхать на п—ахъ; требуютъ подводъ для войскъ; **-водить** (-вожу -водятъ), -вести, -весть ն. 1, բերել. մօտ բերել. մօտեցնել. п. всаднику осѣдланную лошадь; п. войско подъ стѣны города; п. кавалера къ дамѣ во время танцевъ; 2,* անյարմար դրութեան մէջ դնել. онъ меня подвёлъ; 3, ծածուկ բերել (օր. զօրերին). 4, մի բանի տակ դնել, յօրինել. п. каменный фундаментъ подъ деревянный домъ փայտէ տանը քարէ հիմք դնել. п. мину подъ крѣпость ամրոցի տակ ական դնել. 5, նմանեցնել, մի բանի պէս, մի բանի նմանութեամբ, գոյնով յօրինել. п. штукатурныя стѣны подъ мраморъ ծեփած պատերին մարմարանի կերպարանք տալ. 6, մի բանի ազդեցութեանը, ոյժին ենթարկել. п. случай подъ законъ դէպքը օրէնքի[այս ինչ կէտի]ն ենթարկել. п. кого подъ всемилостивѣйшій манифестъ մէկի վերայ ամէնաողորմած մանիֆէստի շնորհքը տարածել. п. итогъ ընդհանուր գումարը դուրս բերել, իմանալ։

Под|водный ած. 1, ընդջրեայ, ջրի տակ գտնուող. п—ая часть корабля; п. камень խութ. п. телеграфъ; 2, սայլի. п—ая лошадь; п—ая повинность սայլային տուրք, սայլաձի հայթայթելու պարտականութիւն (օր. զօրքի անցնելու ժամանակ). **-водчикъ** ա. 1, ընդջրեայ գեղավար. 2, սայլապան. 3, (**-водчица** է.) [գողին] թաքցնող, պահող այր, կին. **-водъ** տ. Подвохъ.

По-двое մ. երկու երկու, զոյգ զոյգ, ջուխտ ջուխտ։

Под|возить (-вожу -возятъ), -везти, -везть ն. [ոչ ասով, այլ կառքով եւն] բերել. п. осаждённымъ съѣстныхъ припасовъ; подвезите меня до театра; **-возка** է. բերելը, կրելը. **-возный** ած. 1, բերելու, կրելու. п. путь; 2, բերած, կրած. **-возчикъ** ա. բերող, կրող. **-возъ** ա. 1, բերելը, կրելը. 2, բերած, կրած մթերք, պաշարեղէն։

Подвой ա. այգ. պատուաստելի վայրի տունկ։

Подво|лакиваніе չ. քարշելով մի բանի տակ դնելը. **-лакивать**, -лочь ն. подо что քարշելով, քարշ տալով մի բանի տակ դընել. **-лока** է. 1, տ. Подволакиваніе; 2, տ. Чердакъ; **-лочный** տ. Чердачный; **-лочь** (-локу -чёшь -кутъ; անց. -локъ -кла, о; հրմ. -локи) տ. Подволакивать.

Подво|рачиваніе չ. մի բանի տակ դըցելը. **-рачивать**, -ротить ն. մի բանի տակ գցել։

Подво|рное, аго չ. հնց. անահարկ, ծըխահարկ. **-рный** ած. տան, ծխի։

Подво|ротить (-рочу -ротятъ) տ. Подворачивать; **-ротня** է. դարպասի դռան տակ գցած տախտակը. не тычь въ подворотню, и собаки не залаютъ (առծ.)։

Подворье չ. 1, քաղաքում գտնուող վանատուն, տուն եկեղեցով, որ պատկանում է քաղաքից դուրս գտնուող վանքին. во всякомъ п—ьѣ своё повѣрье (առծ.)։

Подвострить (-рю -рятъ) տ. Подвастривать.

Подвохъ ա. նենգութիւն, խարերայութիւն, փաս, չար դիտաւորութիւն։

Под|высить (-шу -сятъ), **-вышать** ն. փոքր ինչ բարձրացնել։

Под|вѣваніе չ. 1, մի բանի տակ փչելը. 2, քամելը, էրնելը. **-вѣвать**, -вѣять ն. մի բանի տակ փչել. 2, քամել, էրնել (հացահատիկը).

Подвѣдомствен|ность է. ստորադրելութիւն, կախում, ենթակայութիւն. **-ный** ած. ստորադրուած, ենթակայ, կախուած (այս ինչ վարչութեան, այս ինչ վարչութիւնից)։

Подвѣнечный ած. պսակի, պսակման. п—ое платье պսակի զգեստ, հալաւ։

Подвѣ|сить (-шу -сятъ) տ. Подвѣшивать; **-ска** է. իրրև զարդ կախած փոքրիկ բան. п—и у серёгъ; **-сный** ած. մի բանի տակից կախած. **-сокъ**, -ска ա. կախած, կցած ծանրութիւն, ևն. **-сочка** նւզ. տ. Подвѣска; **-сочный** ած. подвѣска-ի. **-съ** ա. 1, տ. Подвѣшеніе; точка п—а коромысла

вѣсо́въ *կշեռքափայտի կախման, լեզուակի կէտը.* **2,** *կախուած դրութիւն.* п—омъ, на п—ѣ *կախուած.* **-(по́двѣ)сь** *է. ա.* Подвѣ́ска.

Подвѣ́тренный *-ծ. քամու պզտեցութեան ներքոյ գտնուող, հողմածեծ.* п. кора́бль.

Подвѣ|шеніе, -шиваніе *ւ. մի բանի տակից կախելը.* **-шивать,** -сить *ն. մի բանի տակից կախել։*

Подвѣя|ніе, -ть *ա.* Подвѣва́ніе,-ва́ть.

Подвя|жу́ *ա.* Подвяза́ть; **-за́ніе** *ա.* Подвя́зываніе; **-за́ть** (-жу́ -вя́жутъ; -жи́), **ся** *ա.* Подвя́зывать, ся; **-зка** *է.* **1,** *ա.* Подвя́зываніе; **2,** *գուլպայի կապիչ, կարթաշակապ.* о́рденъ повя́зки *կարթաշակապի շքանշան* (*Անգլիայում բարձրագոյն շքանշանը, որ կոչւում է նաև ս. Գէորգի շքանշան*). **-зно́й** *-ծ. ներքեւից կապելու.* п. реме́нь у ка́ски; **-зочка** *նւզ. ա.* Подвя́зка; **-зочный** *-ծ. գուլպայի կապիչի.* **-зываніе** *ւ. ա. տարե բայը.* **-зывать,** -за́ть *ն.* **1,** *մի բանի տակից կապել.* **2,** *վեր քաշելով կապել.* п. хвостъ у ло́шади *ձիու պոչն կապել.* п. лѣса́ *վերելակներ կապել, կանգնեցնել.* **3,** *շուրջանակի կապել, փաթթել.* п. ру́ку; п. цвѣты́; **-ся** *-ներ. մի բան իր վերայ փաթթել, կապել։*

Подга́дить (-га́жу -дятъ) *ւ. խանգարել, փչացնել* (*գործը*), *վնասել։*

Подга́лстучникъ *-. փողպատակալ։*

Под|гва́живать, -гвозди́ть (-зжу́ -дя́тъ) *ն. ներքևից մեխել, գամել.* *п. кому́ въ чёмъ *մէկի հետ մի բանում համաձայնուել.* *պէմ.* на дворѣ́ подгвозди́ло *դուրսը ցուրտ է, ջուրը սառչում է։*

Подги|ба́ніе *ւ. ծալելը, կորացնելը.* **-ба́ть,** подогну́ть *ն. ծալել* (*օր. ոտները*). п. подъ свой ногото́къ *հպատակուել.* **-ся** *-ներ. ծալուել.* у него́ отъ стра́ху но́ги подогну́лись *վախից նորա ծնկները թուլացան.* **-бно́й** *-ծ. ծալք, եզրը ծալած.* **-(по́д-)бъ** *-. ծալք, ծալուած տեղ։*

Под|гла́дываніе *ւ. երեսն տակից կրծելը.* **-гла́дывать,** -гложа́ть *ն. երեսն տակից, ներքևից կրծել։*

Подгла́|зный *-ծ. աչքի, աչքերի տակ գտնուող.* п. синя́къ; **-зье** *ւ. աչքի տակի փոսը։* [-жи́) *ա.* Подгла́дываніе, -вать.

Подгло|да́ніе, -да́ть (-жу́ -гло́жутъ;

Подгля́|дчикъ *-.* **-дчица** *է. ծածուկ հսկող, լրտես այր, կին.* **-дываніе** *ւ. ծածուկ նայելը, հսկելը, լրտեսելը.* **-дывать, -дѣть** (-жу́ -дя́тъ; -ди́) *ն.* за кѣмъ *ծածուկ մէկի վերայ հսկել, մէկին լրտեսել։*

Под|гнива́ніе *ւ. տակից փտելը, նեխելը, հոտելը.* **-гнива́ть** (-гнію́ -ютъ) *ւ. տակից փտել, նեխել, հոտել։*

Подгнѣ́|та *է.* (*լտ.*) *հ–ք. տաշեղներ* (*վառարան վառելու*). **-ти́ть** *ա.* Подгнеща́ть; **-тка** *է.* **-тъ** *-. ա.* Подгнѣ́та; **-ща́ть,** -ти́ть *ն. բորբոքել, 'թէժացնել'* (*կրակը, տակը տաշեղ եւն դնելով*)։

Подго|ва́риваніе *ւ.* **1,** *համոզելը, համաձայնեցնելը.* **2,** *դրդելը, սադրելը.* **-ва́ривать,** -вори́ть *ն.* **1,** *համոզել, համաձայնեցնել.* его́ подговори́ли дать обѣ́дъ; **2,** *դրդել, սադրել.* п. кого́ къ побѣ́гу, къ воровству́; **-во́рщикъ** *-.* **-во́рщица** *է. դրդիչ, սադրիչ, դրդող, սադրող այր, կին.* **-во́ръ** *-. դրդում, սադրում, սադրանք։*

Подголо́вокъ, вка *-. Ցից խփանով արկղ գլխի տակ դնելու։*

Подго́|нка *է.* **1,** *զանազան կողմերից մի տեղ քշելը, հաւաքելը* (*անասուններին*). **2,** *այսպէս հաւաքած անասուններ.* **-нный** *-ծ. զանազան կողմերից հաւաքած* (*անասուն, ծախելու համար*). **-нъ** *-. ա.* Подго́нка; **-ню́** *ա.* Подогна́ть; **-ня́ть,** подогна́ть *ն.* **1,** *մի բանի տակ քշել* (*օր. տաւարը յարկի տակ*). **2,** *զանազան տեղերից մի տեղ քշել, հաւաքել.* **3,** *շտապեցնել, անճապարեցնել.* **4,** *ղորմկ. առաջ. յարմարեցնել, 'սազեցնել'* (*բառ շափի*)։

Подго|ра́живаніе *ւ.* **1,** *ցանկապատելը.* **2,** *ցանկապատը առաջ քաշելը, ընդարձակելը.* **-ра́живать,** -роди́ть *ն.* **1,** *ցանկապատել.* **2,** *ցանկապատը առաջ քաշել, առաջ գցել, ընդարձակել։* [*բուսել, խանձուել։*

Подго|ра́ть, -рѣ́ть *ւ. տակից մի քիչ այ-*

Подго́|ріе *ա.* Подго́рье; **-рный** *-ծ. լերան ստորոտում գտնուող։*

Подгоро|ди́ть (-жу́ -ро́дятъ) *ա.* Подгора́живать; **-дка** *է. ա.* Подгора́живаніе; **-дный** *-ծ. քաղաքի մօտ գտնուող, արուարձ.* **-дье** *ւ. քաղաքի մօտ գտնուող տեղ, կողմ, շէն։*

Подго́рье *ւ. լերան ստորոտ։*

Подго|рѣ́лый *է*ւ. *-ծ. տակից այրուած, խանձուած, վնասուած.* **-рѣ́ть** (-рю́ -ря́тъ) *ա.* Подгора́ть.

Подгорю́|ниваться, -ниться (-нюсь -нятся) *ւ. գլուխը ձեռքին յենած վշտանալ, թախծել, 'դարդ անել'։*

Подгото́|вить (-влю -вятъ), **ся** *ա.* Подготовля́ть, ся; **-вка** *է.* **-вленіе** *ւ. նախապատրաստելը, -ստում, պատրաստելը, -ստում.* **-вля́ть,** -вить *ն. նախապատրաստել, պատրաստել, 'հազիր անել'.* **-ся** *-ներ.* къ чему́ *մի բանի համար պատրաստուել, նախապատրաստուել.* **-вщикъ** *-.* **-вщица** *է. նախապատրաստող, պատրաստող այր, կին։*

Подгра́|бить (-блю -бятъ), **-бливать** *ն. փոցխելով, արմելով հաւաքել* (*ճմուռները*)։

Подгре|ба́ніе *ւ.* [*ձեռքով, փոցխով եւն*] *հաւաքելը, կիտելը.* **-ба́ть,** -сти́, -сть **1,** *ն.* [*ձեռքով, փոցխով եւն*] *հաւաքել, կիտել.* **2,** *ւ. թիավարելիս օգնել. թիավարելով մօտենալ.* **-(ѣ)бка** *է. ա.* Подгреба́ніе; **-(ѣ)бки** *-. ;* *միասին հաւաքած, կիտած բան.* **-бно́й** *-ծ. միասին հաւաքած, կիտած.* **-(ѣ)бочный** *-ծ. հաւաքելու, կիտելու.* **-сти́, -сть** (-бу́ -бу́тъ) *ա.* Подгреба́ть.

Подгру́|дный *-ծ. կրծքի տակ գտնուող.* **-докъ,** дка *-. եզան, կովի կրծքից կախ ընկած մորթը։* [*թիկնոց* (*ուսկի*)։

Подгру́здокъ, дка *-. մի տեսակ սնկ-*

Подгу́бный *-ծ. շրթունքի տակ, կզակի վերայ* (*գտնուող*)։

Подгу́|ливать, -ля́ть, -льну́ть *ւ.* **1,** *խմել, կոնծել.* онъ подгуля́лъ *նա կոնծած է.* **1,** *շլշլողուել, լաւ չգալ, գալ.* обѣ́дъ подгуля́лъ.

Подгу|сти́ть (-щу́ -стя́ть), **-ща́ть** *ն.*

փուշր ինչ թանձրացնել, խտացնել. **-щéніе** չ. փուշր ինչ թանձրացնելը, խտացնելը։

Подда|вáльщикъ ա. բաղնիքում կէծացրած աղիւսների վերայ ջուր ածող. **-вáніе** չ. **1**, տալը, յանձնելը. **2**, աւելացնելը, շատացնելը. **-вáть**, -ть **1**, տալ, յանձնել. **2**, чегó մի բան աւելացնել, վրան դնել. п. пáру բաղանիքի գոլորշին (բուղը) աւելացնել, սաստկացնել (կէծացրած աղիւսների վերայ ջուր ածելով). п. на качéляхъ ճլորգն արագացնել. поддáй емý въ зýбы! մի հասցրու նորա ակռին. **-ся** անդր. **1**, անձնատուր լինել. онá поддалáсь обольщéнію; **2**, ենթարկուել. не п. искушéнію страстéй; болѣ́знь егó не поддаётся лѣчéнію; бѣ́дствіе, не поддающееся описáнію աննկարագրելի արհաւիրք. **-вки** ա. յ. գիջախաղ. игрáть въ п. գիջանելով խաղալ։ [տ. Подтá...

Поддá|киваніе, **-кивать**, **-кнуть**

Под|дáлбливаніе չ. տակից ծակելը, փորելը. **-дáлбливать**, -долбить ն. տակից ծակել, փորել։

Под|дáмъ տ. Поддáть; **-дáніе** տ. Поддавáніе; **-данная**, ой ի. որ և է տէրութեան հպատակ կին, աղջիկ. **-данническ|и** մ. հպատակօրէն, -կարար. **-данническій** ած. հպատակի, -կային. **-данный**, аго ա. հպատակ (տէրութեան). **-данство** չ. հըպատակութիւն. принять п. такóго-то государя; исключить изъ п—а հպատակութիւնից արձակել. **-дáть** (-дáмъ -дáшь -дáстъ; -дадимъ -дýтъ; -дáй), **ся** տ. Поддавáть, ся; **-дáча** ի. տ. Поддавáніе.

Поддви|гáніе չ. մի բանի տակ դցելը, մղելը. **-гáть**, -нуть ն. **1**, մի բանի տակ դըցել, մղել. **2**, մօտեցնել (շարժելով). п. комý стулъ; **-ся** չ. **1**, մի բանի տակ ընկնել. **2**, մօտենալ, մերձենալ։ [նազգեստի տակ)։

Поддёвка ի. անթեւ երկայնազգեստ (վեր-

Поддёр|гáніе տ. Поддёргиваніе; **-гивать**, -гать, -нуть ն. **1**, քաշքշելով մի բանի տակ ձգել. **2**, վեր քաշել (շորը). п. носъ քիթը ցցել, հպարտանալ։

Поддер|жáніе չ. **1**, պահելը. **2**, պահելը, պահպանելը, պաշտպանելը. **-жáть** տ. Поддéрживать; **-живаніе** տ. Поддержáніе; **-живать**, -жáть ն. **1**, պահել. эта колóнна поддéрживаетъ всё здáніе; **2**, պահել, պահպանել, օգնել, պաշտպանել, հովանաւորել, աջակցել. п. бѣ́дное семéйство; онъ поддéрживаетъ весь домъ; я поддержáлъ егó въ этомъ спóрѣ; п. перепúску, дрýжбу; п. порядокъ, дисциплину; п. раздóръ, смýты երկպառակութեան, խռովութիւնների պաշտպան հանդիսանալ. **-жка** ի. պաշտպան, զօրավիգն, նեցուկ. *п. дóма ընտանիքի նեցուկը. у негó при дворѣ́ есть п. նա արքունիքում պաշտպան ունի։

Поддёрнуть տ. Поддёргивать.

Поддіáконъ տ. Иподіáконъ.

Поддол|бить (-блю -бятъ) տ. Поддáлбливать.

Поддó|нникъ, **-нокъ**, нка, **-нъ** ա. որ և է ամանի տակ դնելու իրեղէն։

Поддрáз|нивать, **-нить** (-ню -нятъ) ն. ծաղրել, նշաւակել[ով գրգռել]։

Поддув|áло չ. **1**, փչելու իր, փուքս. **2**, քամու ծակ, անցք (օր. հալոցի մէջ). печь съ п—омъ; **-вáніе** չ. **1**, մի բանի տակից փչելը. **2**, բորբոքելը, բորբելը. *բորբոքելը, գրգռելը. **-вáть**, -ть չ. **1**, մի բանի տակից փչել. **2**, բորբոքել, բորբել. *բորբոքել, գրգռել։

Под|дýльный ած. հրանօթի խողովակի (՝լուլայի՝) տակ գտնուող. **-дýть** (-дýю -ютъ) տ. Поддувáть.

Под|дьяконъ տ. Иподіáконъ; **-дьякъ** ա. հնց. ատենադպրի, քարտուղարի օգնական։

Поддѣ|вáла(о) ա. խաբեբայ, գող. **-вáніе** չ. **1**, տակից հագնելը (շորեղէն). **2**, տակից բռնելը, ճանկելը. **3**, գողանալը. **4**, խաբելը. **-вáть**, -ть ն. **1**, տակից հագնել (շորեղէնը). **2**, տակից, ներքեից բռնել, ճանկել (օր. կարթով). **3**, что у когó մի բան մէկից խաբամանկութեամբ կորզել, գողանալ. **4**, խաբել. мошéнникъ поддѣ́лъ меня; меня бóльше не поддѣ́нутъ; **-вка** տ. Поддёвка.

Поддѣ|ланіе չ. **1**, մի բանի տակ, տակից դցելը, յօրինելը, կցելը. **2**, կեղծելը. **-лать**, **ся** տ. Поддѣ́лывать, ся: **-лка** ի. **1**, տ. Поддѣ́ланіе 1; **2**, կեղծում, կեղծիք. п. монéтъ կեղծ դրամ կարելը. п. винъ կեղծիք գինիների. **-лываніе** տ. Поддѣ́ланіе; **-лыватель** տ. Поддѣ́льщикъ; **-лывать**, -лать ն. **1**, մի բանի տակ, տակից դցել, կցել, յօրինել. շինել. п. подъ мостóмъ быки կամրջի տակ քարաշէնքեր կանգնեցնել. շինել. **2**, կեղծել, խարդախել. п. монéту կեղծ դրամ կարել. п. рýку ձեռքը կեղծել. п. алмáзы, вина; п. подъ что մի բանի յարմարեցնել, նմանեցնել. **-ся** անդր. къ комý մէկին հաճոյանալ, դուր գալ, մէկի շնորհքը դրաւել. хитрые люди ко всякому умѣ́ютъ п.; подъ когó մէկին նմանուել, ամէն բանում հետեւել. п. подъ чью рýку մէկի ձեռքը կեղծել. **-льный** ած. կեղծած, կեղծ, շինովի. խարդախած. п—ыя вина; п—ые цвѣты արհեստական ծաղիկներ. п—ая монéта; п—ые алмáзы; **-льщикъ** ա. **-льщица** ի. կեղծող, կեղծիչ այր, կին. п. монéтъ դրամանենգ. п. докумéнтовъ կեղծ դօկումէնտներ շինող։ [вáть.

Поддѣ́ть (-дѣ́ну -нутъ) տ. Поддѣ-

Подéмонски մ. (յն.) դիւաբար, դեւի պէս։

Подён|но մ. օրով, օրահաշուով. **-ный** ած. **1**, օրով. օրահաշուով. нанять людéй на п—ую рабóту; п—ая плáта օրավարձ. **2**, ամբողջ օրը տեւող. **-щикъ** ա. օրով վարձուած բանուոր, օրավարձով աշխատող մշակ. **-щина** ի. **1**, օրական աշխատանք, մշակութիւն. **2**, կոռուորութիւն (պարտականութիւն գիւղացու՝ որոշ օրեր կալուածատիրոջ համար աշխատելու). **-щица** ի. օրով վարձուած բանուորուհի. **-щичій**, ья, ье ած. օրով վարձուած բանուորի, -ների։

Подёр|ганіе չ. ձգելը, քաշելը, ձիգ տալը. **-гать** ն. մի քիչ, մի քանի անգամ ձգել, քաշել, ձիգ տալ. **-гиваніе** չ. ձգելը. ձիգ տալը. сýдорожное п. мышцъ лицá երեսի մկանների ցնցումը. **-гивать** ն. **1**, քաշել, ձըգել, ձիգ տալ (թեթեւ կերպով. երբեմն). при этихъ непріятныхъ словáхъ егó начало п. այդ անախորժ խօսքերը լսելով նա սկսեց

ցնցուել. **2,** (-нуть) что чѣмъ մի բան մի ուրիշ բանի թեթև խաւով, շերտով ծածկել. рѣку́ подёрнуло льдо́мъ; не́бо подёрнуло облака́ми երկինքը ամպակալեց. кипячёное молоко́ подёрнуло пе́нкою; **-ся** չզք. ծածկուել. его́ глаза́ подёрнулись слеза́ми նորա աչքերը արտասուակալեցան։

Подер|жа́ніе չ. իրի գործածութիւնը մի քանի ժամանակ. взять что на п.; **-жанный** բյ. ած. մի քանի ժամանակ գործ ածած. п—ое пла́тье; п—ыя ве́щи, кни́ги; **-жа́ть** ն. մի քանի ժամանակ պահել, գործ ածել. могу́ ли я ещё не́сколько дней п. твою́ кни́гу? **-ся** չզք. մի քանի ժամանակ դիմանալ, մնալ։

Подёрнуть, ся կ. Подёргивать, ся 2.

Подéст|но մ. դատաստաներով. **-ный** ած. դատաստաներով ծախուող։

Подеше|вѣлый բյ. ած. ա(ր)ժանացած. **-вѣть** չ. ա(ր)ժանանալ։

Поджа́|реніе, -риваніе չ. լաւ տապակելը, կարմրեցնելը. **-ривать**, -рить ն. լաւ տապակել, կարմրեցնել. со́лнышко поджа́риваетъ արեւը կծում է. **-ристый** ած. լաւ տապակած, կարմրեցրած. **-рить** (-рю -рятъ) կ. Поджа́ривать.

Поджа́рый ած. նիհար, վտիտ, լղար (անասուն, ում. եւ մարդ)։

Поджа́ть (подожму́ -жму́тъ; -жми́) կ. Поджима́ть.

Поджёгъ կ. Поджо́гъ. [գտնուող։

Поджелу́дочный ած. ստամոքսի տակ

Подже́чь (подожгу́ -жжёшь -жгу́тъ; -жги́) կ. Поджига́ть.

Подживо́|тникъ ա. **1,** փորակապ, ‘թափխուր‘ (ձիու). **2,** արտցի, հարուստ փորատակին. дать кому́ п—а; **-тье** չ. փորատակ, փորի ստորին մասը։

Поджи́|га 1, հոր. գրգռիչ, սադրիչ այր, կին. **2,** է. հ—+. կրակ վառելու աշխեղներ. **-га́ніе** չ. **1,** կրակ տալը, հրդեհելը. **2,** այրելը, խանձելը. **3.*** գրգռելը, բորբոքելը. **-га́тель** ա. **-га́тельница** է. **1.** այրող, հրդեհ գցող, կրակ տուող այր, կին. **2,** գրգռող, բորբոքող, սադրող այր, կին. **-га́тельный** ած. **1,** հրայրեցութեան, հրդեհ գցելու, հրդեհելու. **2,** գրգռիչ. **-га́тельство** չ. հրայրեցութիւն, հրձգութիւն, հրդեհում, կրակ տալը. **-га́ть**, подже́чь ն. **1,** վառել. կպցնել, (գր.) լուցանել. п. дрова́ въ печи́; **2,** այրել, կրակ տալ, հրդեհել. во́ры подожгли́ домъ; **3,** մի քիչ այրել. խանձել. по́варъ поджёгъ пироги́; **4,*** դրդռել, վառել, բորբոքել, բորբել. п. стра́сти, раздо́ръ.

Поджи|да́ніе չ. սպասելը, ճամբայ պահելը. **-да́ть**, подожда́ть ն. кого́. чего́ մէկին, մի բանի սպասել, ճամբայ պահել. п. въ прихо́жей; я поджида́ю госте́й.

Поджи́лки, локъ է. յ. ծնկի տակի ջիլեր։

Под|жима́ніе չ. սեղմելով մի բանի տակ դնելը. **-жима́ть**, -жа́ть ն. **1,** սեղմելով մի բանի տակ դնել. **2,** ծալել. п. но́ги подъ себя́ ծալապատիկ անել. сидѣ́ть поджа́вши но́ги ծալապատիկ նստել. п. ру́ку къ се́рдцу ձեռքը սրտին սեղմել. п. хвостъ պոչին չեքը կախել (շան մասին)։

Поджо́гъ ա. հրձգութիւն, հրդեհում, կրակ տալը։ [գործարանատական։

Подзаво́дскій ած. գործարանին կից,

Подзадо́|реніе, -риваніе չ. գրգռելը, գրգելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. գրգռել, գրգել։

Подзако́нный ած. օրէնքին ենթակայ։

Подзаты́|локъ, лка ա. ծոծրակի ստորին մաս. уда́рить кого́ въ п.; **-лочный** ած. ծոծրակի տակի. **-льникъ** ա. հարուած ծոծրակին, ‘ծոծորանքին‘, վզակոթին։

Под|земе́лье չ. ընդերկրեայ անցք, խորշ. п. за́мка դղեկի բանտ. **-земе́льный** ած. ընդերկրեայ. п. ходъ; п—ая пеще́ра; п—ая темни́ца: п—ая часть расте́нія; **-зе́мный** ած. **1,** կ. Подземе́льный; **2,** երկրի ծոցում, գետնի տակ գտնուող, թաքուած. п—ыя сокро́вища.

Подзи|ра́ніе չ. հսկելը, վրան աչք պահելը. **-ра́ть**, подозрѣ́ть ն. հսկել, վրան աչք պահել։

Подзо́|листый ած. գիւղտ. աւազուտ, անբերրի (հող). **-лъ** ա. **1,** աղ եփելուց մնացած մոխիր. **2,** խառնուրդ աղբացրած մոխրի և չմարած կրի. **3,** գիւղտ. աւազուտ, անբերրի հող, գետին։

Подзо́|рный ած. դիտելու, հսկելու. п—ая ба́шня; п—ая труба́ հեռադիտակ. **-ръ** ա. **1,** դիտելը, լրտեսելը (թշնամուն). **2,** բոլորք, եզրազարդ (զգեստի). **3,** ճարտրպ. պատակ. **4,** ծովգ. п. въ кормово́й ча́сти корабля́ նաւի խելքի զարդ. զարդաւոր մասը։

Подзы|ва́ніе չ. մօտ կանչելը. **-ва́ть**, подозва́ть ն. **1,** մօտ կանչել. **2,** աշխատել հրապուրելով մի տեղ տանել, մի տեղ քաշել։

Поди́ (փոխնկ пойди́) գէհ, գնա. մ. հարկաւ, իրաւ. п. вотъ անհնար. да вотъ п. съ нимъ ինչ կարելի է անել նորա հետ. п. како́й серди́тый տեսնում ես ինչպէս բարկացկոտ է. ты п. повѣ́рилъ? դու էլ հաւատացիր։

Подивизіо́нно մ. դիվիզիաներով։

Подиви́ться (-влю́сь -вя́тся) չ. чему́ մի բանի վերայ զարմանալ, արմանալ։

По|дира́ть, -дра́ть ն. **1,** երբեմն քաշել, քաշքշել. п. за́ волосы; меня́ по ко́жѣ подира́етъ, моро́зъ по ко́жѣ подира́етъ մարմնս սարսուռ է գալիս, ջանս ցարդանց է բռնում. **2,** տէմք. կուշ գալ, կորանալ. պատառոտել. ճաքճքել. до́ску подира́етъ ա, տախտակը կորանում է. բ, տախտակը ճաքճքել է. отъ жа́ру подра́ло до́ску տաքութիւնից տախտակը ճաքճքել է։

Поди́ръ ա. եկ. ու. պճղնաւոր, կապայ։

Подка́лы|ваніе չ. **1,** տակից ճեղքելը. ճղելը, ճղատելը, կոտորելը. **2,** վեր քաշելը. հանդրիճելը. **-вать**, подколо́ть ն. **1,** տակից ճեղքել. ճղել, ճղատել, կոտորել. **2,** վեր քաշել. հանդրիճել (շորք, գնդասեղներ խրելով). **3,** մի փոքր, թեթև կերպով ճղել, ճեղքել։

Подка́менный ած. քարի տակ գտնուող. քարի տակից բխող։

Подканцеляри́стъ ա. (յն.) ստորին պաշտօնեայ, ատեանճանուր (եր և է պաշտօնատան)։

Подка́пы|ваніе չ. տակից փորելը, քանդելը. **-вать**, подкопа́ть ն. տակից փորել,

պեղել, քանդել, տակն հատանել. п. дéрево *ծառի արմատները բացել.* **-ся** *ձտր. փորելով մի բանի տակ մանել.* п. подъ крѣпость *ամրոցի տակ ական հատանել.* *п. подъ когó *մէկի տակ փոս փորել, մէկի դէմ որոգայթ լարել։*

Подкараý|ливаніе *տ.* Подстерегáніе; **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) *տ.* Подстерегáть.

Подкáрмли|ваніе *չ. տ. ստորև բայը.* **-вать,** подкормúть *ն.* **1,** *երբեմն, մի քիչ կերակրել, բանել.* **2,** *կերակրով հրապուրել.* **ընծաներ տալով իւր կողմը գրաւել։*

Подка|тáніе *չ. գլորելով մի բանի տակ դնելը.* **-тáть, ся, -тúть** (-чý -кáтятъ), **ся** *տ.* Подкáтывать, ся; **-тка** *է. գլորելով մի բանի տակ դնելը, ձգելը.* **-тъ** *ա.* **1,** *տ.* Подкáтка; **2,** *յղկիչ, կոկիչ, ողորկիչ փայտ (ատամձին տեսակ ապակու).* **-тываніе** *չ. տ.* Подкáтка; **-тывать,** -тáть, -тúть *ն.* **1,** *գլորելով մի բանի տակ դնել, ձգել.* п. брёвна подъ навѣсъ; п. бóчку пóроху въ подкóпъ *վառօդով լցրած տակառն ականի մէջ դնել.* п. глазá пóдъ лобъ *աչքերը ծռել, նուաղել, դալկանալ.* **2,** *ձեռնատայլակով կրել, բերել։*

Подкáчи|ваніе, -вать *տ.* Подкáтываніе, -вать.

Подкáши|ваніе *չ. հնձելը, հարելը.* **-вать,** подкосúть *ն. հնձել, հարել (գերանդով).* ***-ся** *չ. թուլանալ, ծալուել.* у негó отъ стрáху нóги подкосúлись.

Подквá|сить (-шу -сятъ) *տ.* Подквáшивать; **-сье** *չ. կմախք ակնուցը.* **-шиваніе** *չ. թթուեցնելը, կծուեցնելը. խմորելը.* **-шивать,** -сить *ն. թթուեցնել, կծուեցնել, խմորել.* п. комý носъ *մէկի քիթ ու պռունգը ջարդել։*

Подкелéйный *ած. խցի տակ գտնուող։*

Подки|дáть, ся *տ.* Подкúдывать, ся; **-дка** *է.* **1,** *տ.* Подкúдываніе; **2,** *փառծ ձուձ, փայտա.* **-днóй** *ած. ծածուկ դցած, ձըգած, նետած.* **-дываніе** *չ.* **1,** *մի բանի տակ դցելը, նետելը.* **2,** *ծածուկ դցելը, նետելը (օր. նամակ). ծածուկ դնելը (նորածին մանկանը մէկի դրան առաջ).* **3,** *տակից կարելը. դցելը.* п. подмётокъ *ներբաններ քաշելը (կօշիկներին).* **-дывать,** -дáть, -нуть *ն.* **1,** *մի բանի տակ դցել, նետել.* п. подъ себя́ что-нибýдь *իր տակը մի բան, մի փալաս դցել.* п. дровá подъ котёлъ; **2,** *ծածուկ դցել, ձգել, նետել. ծածուկ դնել, վայր դնել.* къ немý подкúнули письмó *անյայտ մարդիկ նորան մի նամակ են ձգել.* п. къ комý младéнца *մէկի դրան առաջ նորածին մանուկ դնել.* **3,** *կօշկկ. տակից դցել, կարել.* п. подмётки подъ сапогú, подъ башмакú: **-ся** *ձտր. մի բանի տակ ընկնել.* **-дышекъ,** шка *նւզ.* **-дышъ** *ա. ընկեցիկ մանուկ, մէկի դրան առաջ ձգած, գցած նորածին մանուկ.* **-нуть, ся** *տ.* Подкúдывать, ся.

Подкúс|лить (-лю -лятъ), **-лять** *ն. թթուեցնել, կծուեցնել։*

Под|кладáть *ռմզ. տ.* Подклáдывать; **-кладень,** дня *ա. թիկի տակ դրած ձու.* **-клáдина** *է. որ և է բանի տակ դրած փայտի, գերանի կտոր.* **-клáдка** *է.* **-клáдочка** *նւզ.* **1,** *որ և է իրի տակ դրած բան.* п. подъ бóчками въ подвáлѣ; **2,** *աստառ.* **-клáдочный** *ած. աստառի.* п - ая матéрія; **-клáдъ** *ա. տ.* Пóдкладень *և* Подклáдина; **-клáдываніе** *չ. մի բանի տակ դնելը.* **-клáдывать,** -кладáть, -клáсть, -лагáть, -ложúть *ն.* **1,** *մի բանի տակ դնել, դցել.* п. огóнь подъ дровá; **2,** *աստառ դցել.* п. плащъ бáрхатомъ; п. нóвую подклáдку подъ сюртýкъ; **3,** *մէկի առաջ դնել (թուղթ, ստորագրելու համար).* **-клáдышъ** *տ.* Пóдкладень; **-клáсть** (-адý -дýтъ) *տ.* Подклáдывать.

Под|клеваніе *չ. կտուցով հատաքելը, քաշելը.* **-клевáть** (-клюю́ -ю́тъ) *տ.* Подклёвывать; **-клёвываніе** *տ.* Подклевáніе; **-клёвывать,** -клевáть *ն. կտուցով հատաքել, քաղել։*

Под|клéиваніе *չ. մի բանի տակից կպցնելը.* **-клéивать, -клéить** (-éю -éятъ) *ն. մի բանի տակից կպցնել, սոսնձել.* **-клéйка** *է.* **1,** *տ.* Подклéиваніе; **2,** *մի բանի տակից կպցրած, սոսնձած իր։*

Подкло|нúть (-ню́ -нятъ) *ն.* **1,** *կացնել, կորացնել. խոնարհել.* п. гóлову *գլուխը մի անգ դնել, հանգստանալ.* **2,** *նուաճել.* **-ся** *ձտր.* **1,** *կռանալ, կորանալ.* **2,** *հպատակուել։*

Подклѣ|тный *ած. փայտաշէն տաններքնայարկի.* **-тъ** *ա. ռմզ.* **-ть** *է. գւռկ. ներքնայարկ փայտաշէն տան.* подвестú молоды́хъ на п. *նորապսակներին հարսանեաց սառցատն առաջնորդել։*

Подклю|чúчный *ած. եգմխ. տնտեսի տակ գտնուող.* **-чникъ** *ա. գանձապանի օգ-*
նական։

Подклюю́ *տ.* Подклевáть.

Под|кóва *է. պայտ, 'նալ'.* **-ковáніе** *չ. պայտելը, 'նալելը'.* **-ковáть** (-кýю -ю́тъ) *տ.* Подкóвывать; **-кóвка** *է.* **1,** *տ.* Подковáніе; **2,** *նւզ. պայտիկ, պստիկ պայտ, 'նալ'.* **-кóвный** *ած. պայտի, 'նալան'.* п. гвоздь; **-кононóсъ** *ա. կնդ.* Rhinolophus, *լանջքիթ չղջիկ.* **-коноопбрáзный** *ած. պայտաձև, 'նալաձև'.* **-кóвочка** *է. նւզ. պայտիկ, պըստիկ պայտ, 'նալ'.* **-кóвщикъ** *ա. պայտար, 'նալբանդ'.* **-кóвываніе** *տ.* Подковáніе; **-кóвывать,** -ковáть *ն. պայտել. 'նալել'.* п. лóшадь на однý нóгу, на перéднія нóги, на всѣ четы́ре нóги.

Подковы́|риваніе *չ. տակից քչփորելը.* **-ривать,** -рáть, -рнýть *ն. տակից, ներքևից քչփորել.* **-ся** *ձտր.* подъ когó *աշխատել մէկին վնասել.* **-рка** *է.* **1,** *տ.* Подковы́риваніе; **2,** *վհռռ. մի տեսակ գործիք.* **-рнýть** *տ.* Подковы́ривать; **-ряніе, -рять** *տ.* Подковы́риваніе, -вать.

Подкóжный *ած. մորթի, մաշկի. կաշու [տակ գտնուող։*

Подколáнъ *ա. բս.* Ophrys, *շանձուք։*

Подко|лáчиваніе *չ. մի բանի տակ, տակից զարկելը, մխելը.* **-лáчивать,** -лотúть *ն. մի բանի տակ, տակից զարկել, մխել.* п. клинъ.

Подколóдный *ած. կոճղի, 'քօթուկի' տակ գտնուող.* *п—ая змѣя́ *Նխտ. չար, չարաճճի, օձ կին։*

Под|колотúть (-чý -лóтятъ) *տ.* Подколáчивать; **-колóть** (-лю́ -кóлютъ) *տ.*

Подкалывать; **-колочéніе** *ш.* Подколáчиваніе. [ըշփորել, փորփրել։

Подколý|пывать, -пать *ն.* տակից

Подколѣ|нный *-ծ.* ծնկան տակ գըտնուող, ծնկան տակի. п—ая я́мка կմ **-нокъ**, нка *-.* ծնկատակ, ծնկան տակը, յետևի մասը։

Подкомиссія *է.* ենթայանձնաժողով։

Под|копáніе *ւ.* տակից փորելը, պեղելը, քանդելը. **-копáть, ся** *ш.* Подкáпывать, ся; **-кóпный** *-ծ.* ականի, ականա—. п—ая галерéя; **-кóпщикъ** *-.* ականահատ. **-кóпъ** *-.* **1,** ական (որ և է բանի տակ փորած ստորերկրեայ գնացքը). дѣлать, проводи́ть п—ы; проводи́ть п—ы подъ крѣпость; **2,** դաւ, նենգութիւն, խարդավանկութիւն։

Подкор|ми́ть (-млю́ -кóрмятъ) *ш.* Подкáрмливать; **-млéніе** *ш.* Подкáрмливаніе. [սնուցել պատանեկ (միջատ)։

Подкóрникъ *-.* կնդ. Hypophloeus, մի

Подко|си́ть (-шý -кóсятъ), **ся** *ш.* Подкáшивать, ся.

Подкóсокъ, ска *-.* կեղծ մազերի հիւս։

Подкóстный *-ծ.* ոսկրի տակ գտնուող։

Подкóсъ *-.* **1,** հենած, հարած արտաքեղ, խոտհարք. **2,** *ճարտը.* յենարան, յենադերան. подпирáть крóвлю п—ами; **3,** *ատղձգ.* կալ։

Подко|чевáніе *ւ.* քշելով գալը, մօտենալը. *աննկատելի կերպով մօտենալը. **-чевáть** (-чýю -ютъ) *ւ.* քշելով գալ, մօտենալ. *աննկատելի կերպով մօտենալ, մերձենալ։

Подкрá|дкою *մ.* գաղտագողի, ծածուկ, լռելեայն. **-дываніе** *ւ.* ծածուկ, գաղտագողի մօտենալը, մերձենալը. **-дываться**, -сться *ւ.* ծածուկ, գաղտագողի մօտենալ, մերձենալ։

Подкрáсить (-шу -сятъ), **ся** *ш.* Подкрáшивать, ся. [крáдываться.

Подкрáсться (-дýсь -дýтся) *ш.* Под-

Подкрá|шеніе, -шиваніе *ւ.* ներկելը, գեղելը. п. мѣхóвъ մորթերի, մուշտակների ներկումը. **-шивать**, -сить *ն.* ներկել, գեղել. [արտաանուանքները] ծածկել. п. мѣхá մորթեր, մուշտակներ ներկել. п. потолóкъ; п. стѣ́ну подъ мрáморъ պատը մարմարիոնի գոյնով, տեսքով ներկել. п. ви́на գինիներին գոյն տալ, գինիները կեղծել. **-ся** *-նչը.* **1,** շպարուիլ, արատաանուանքները ծածկել. **2,** կանծել, հարդել։

Подкруг|ли́ть (-лю́ -ля́тъ) *ն.* ուելի կլորացնել, ուելի կլոր դարձնել։

Подкру|ти́ть (-чý -крýтятъ) *ш.* Подкрýчивать; **-чиваніе** *ւ.* *ш.* ստորև բայը. **-чивать**, -ти́ть *ն.* ուելի պինդ, պիրկ ոլորել, հիւսել (օր. Թելը)։

Подкры́ль|ный *-ծ.* Թևի, Թևերի տակ գտնուող. **-цевый** *-ծ.* կզմխ. ուսերի տակ գտնուող։ [նուող։

Подкры́шный *-ծ.* տանիքի տակ գըտ-

Подкрѣ|па *է.* յենարան, նեցուկ. **-пи́ть** (-плю́ -пя́тъ), **ся** *ш.* Подкрѣпля́ть, ся; **-плéніе** *ւ.* **1,** նեցուկ տալը, ամրացնելը. **2.*** նեցուկ, օգնութիւն, սատարում. **3,** *զմ.* զօրացնելը. օգնական զօրք. войскá, пóсланныя въ п.; **4,** կազդուրելը, -րում. онъ нуждáется въ п—іи силъ; **-пля́ть**, -пи́ть *ն.* **1,** նեցուկ տալ, ամրացնել (օր. կամարը սիւներով). **2,*** օգնել, նպաստել. սատարել. հաստատել. эти словá подкрѣпля́ютъ моё мнѣ́ніе; п. свои́ словá доказáтельствомъ: **3,** *զմ.* զօրացնել, զօրեղացնել. п. áрмію свѣ́жими войскáми; **4,** կազդուրել. п. больнóго лѣкáрствомъ; хорóшая пи́ща подкрѣпля́етъ си́лы; п. дýхомъ քաջալերել, խրախուսել, սրտապնդել. **-ся** *-նչը.* կազդուրուիլ։

Подкузьми́ть (-млю́ -мя́тъ) *ն.* խաբել, գլխին 'օյին խաղալ', 'օյին գալ'։

Подку|пáніе *ւ.* կաշառում. **-пáть**, **-пи́ть** (-плю́ -кýпятъ) *ն.* կաշառել. п. свидѣ́телей; его нельзя́ п—пи́ть ни зóлотомъ, ни серебрóмъ; **-пнóй** *-ծ.* **1,** կաշառուած, կաշառքեկ. п. свидѣ́тель; **2,** կաշառելի, կաշառակեր. п—áя душá կաշառակեր մարդ. **-(пóд-)пъ** կաշառելը. կաշառք. прибѣ́гнуть къ п—у; п. свидѣ́телей.

Подкý|ривать, -ри́ть (-рю́ -рятъ) *ն.* ծուխ տանել, մուխ տանել (օր. պղուէսի բնի տակ կմ մեղուներին)։

Подкýрочный *-ծ.* հրացանի շախմախի շնիկի տակ գտնուող։ [сывать.

Подкуси́ть (-шý -кýсятъ) *ш.* Подкý-

Подкýстный *-ծ.* Թփի, Թփերի տակ գտնուող կամ աճող. п—ая травá, *բս.* Adoxa moschatellina, հասարակ մշկենի։ [ծել, ուտել։

Подкý|сывать, -си́ть *ն.* ներքևից կը-

Подкý|тать, -тывать *ն.* что чѣмъ մի բանի ստորին մասը փաթաթել. что подо что մի բան միւսի տակ փաթաթել։

Подку|ти́ть (-чý -тя́тъ), **-чивать** *ւ.* բաւականաչափ քէֆ անել, խրախճանել։

Под|кýшать, -кýшивать *ն.* **1,** ուտել, լափել, սպառել. **2,** чегó խիստ շատ ուտել. **3,** հարդել, խիստ կանծել. **-кую** *ш.* Подковáть. [կոլնուլ (անցնելիս)։

Под|лáвливать, -лови́ть *ն.* բռնել,

Подлагáть *ш.* Подкладывать.

Подлá|дить (-жу -дятъ), **ся** *ш.* Подлáживать, ся; **-женіе**, **-живаніе** *ւ.* յարմարեցնելը (երաժշտական գործիքի ձայնը). **-живать**, -дить **1,** *ն.* что къ чемý, подо что մի երաժշտական գործիք միւսին յարմարեցնել. п. скри́пку подъ фортепiáно; **2,** *ւ.* յարմարուել, աշխատել դուր գալ. **-ся** *-նչը.* **1,** къ комý մէկին յարմարուել. къ чемý մի բանի յարմարուել. **2,** подо когó մէկի առաջ քծնուել, աշխատել մէկի աչքը մտնել. **-жу** *ш.* Подлáдить.

Подлá|за *հոլ.* սողացող, դղուեստարարայ, ստորաքարշ, շողոքորթ մարդ. **-зить** (-жу -зятъ) *ш.* Подлѣзáть; **-зъ** *-.* *ш.* Подлáза.

Подлá|ивать, -ять *ւ.* ուրիշ շների հետ հաջել, հաջոցին միանալ։

Подлакировáть (-рýю -ютъ) *ն.* ներքից լաքայել, փեռնիճել։

Под|лáмываніе *ւ.* տակից կոտրելը, խորտակելը. **-лáмывать**, -ломáть, -ломи́ть *ն.* տակից կոտրել, ջարդել, խորտակել. **-ся** *-նչը.* տակից կոտրուիլ. խորտակուիլ. лёдъ подломи́лся подъ ни́мъ.

Подлáс|каться, -киваться *-նչը.* къ комý համոյականաարութեամբ աշխատել մէկի շնորհքը շահել, մէկի աչքը մտնել։

Подлатать ն. տակից կարկատան դը֊նել. **-латать** (-лаю -ютъ) ա. Подлатывать.

Подлебезиться (-жусь -зятся) չ. къ кому, подъ кого մէկի շնորհքը քծնողութեամբ շահել։

Подлегать, -лечь չ. մի բանի տակ կամ կողքին պառկել։ [եղող, կատարուող։

Подлёдный ած. սառցի տակ գտնուող,

Подлежать (-жу -жатъ) չ. ենթարկուել, ստորադրուել. п. такому-то ведомству այս ինչ վարչութեան իրաւասութեանն ենթարկուել, վերաբերել. это дело подлежитъ гражданской палатѣ—ենթակայ է կամ վերաբերում է. это не подлежитъ никакому сомнѣнію այդ անկասկածելի է. это преступленіе подлежитъ смертной казни այդ ոճիրը մահով է պատժւում. **-жащее**, аго չ. քեր. ենթակայ, բայանուն. **-жащій** ած. **1**, ենթակայ. п. подати հարկատու. п. вырубкѣ կտրելի. п. рекрутской повинности զինուորակոչին ենթակայ. п. уплатѣ վճարելի, հատուցանելի. проступокъ п. тюремному заключенію բանտարկութեան ենթակայ, արժանի յանցանք. п. отвѣту պատասխանատու. **2**, պատշաճաւոր, վերաբերող. п—ее присутственное мѣсто; п—ая къ дѣлу статья свода законовъ.

Подлекарь ա. Подлѣкарь.

Подленькій ած. բաւական ստոր, անարգ, վատթար։

Подлепестный ած. բս. ծաղկաթերթիկների, ծաղկաթերթերի տակ գտնուող։

Подлеститься (-щусь -стятся) ա. Подлещаться.

Подлетаніе չ. **1**, մի բանի տակ, մի բանի տակից թռչելը. **2**, մօտ թռչելը, թռչելով գալը, մօտենալը. **-тать**, -тѣть չ. **1**, մի բանի տակ. մի բանի տակից թռչել. **2**, մօտ թռչել, թռչելով գալ, մօտենալ. **-тѣніе** ա. Подлетаніе; **-тѣть** (-чу -тятъ) ա. Подлетать.

Подлецъ, а ա. ստոր, անարգ մարդ։

Подлечь (-лягу -жешь -гутъ; անց. -лёгъ -легла, о) ա. Подлегать.

Подлещаться, -ститься չ. շողոքորթութեամբ, ստորաքարշութեամբ մէկի շնորհքը շահել։

Подливаніе չ. [ածելով] աւելացնելը. **-ливать**, -лить ն. [ածելով] աւելացնել. *п. масло въ огонь կրակը, երկպառակութիւնը բորբոքել. п. подо что մի բանի տակ ածել. **-ся** ներ. մի բանի տակ հոսել. **-ливка** ի. **1**, ա. Подливаніе; **2**, թանձր հեղուկեղէն, սօուս. **-ливной** ած. վրան ածելու, աւելացնելու. п—ое колесо ջրով բանող անիւ, ‘չարխ‘. **-ливочка** նւզ. ա. Подливка; **-ливочникъ** ա. սօուսի աման, սօուսաման. **-ливочный** ած. թանձր հեղուկեղէնի։

Подлижу ա. Подлизать; **-за** հ-ր. **1**, գնդակալէկ, ման ‘լպստող‘. **2**, ստորաքարշ, քծնող մարդ. **-заніе** չ. լիզելը, ‘լպստելը‘. **-зать** (-жу -лижутъ; -жи), **ся** ա. Подлизывать, ся; **-зываніе** ա. Подлизаніе; **-зывать**, -вать ն. լիզել, ‘լպստել‘. [բացի մասին] լիզուանք քաքցնել, գիշել, քանել. **-ся** ներ. подъ кого, къ кому մէկի առաջ քծնել, ստորաքարշութեամբ մէկի շնորհքը շահել, մէկի աչքը մտնել։

Подлинникъ ա. բնագրի. բնագիր. **-но** մ. իսկ, ճշմարիտ, ճշմարտութեամբ, հաւաստեաւ, արդարև, յիրաւի. **-ность** ի. իսկութիւն, հարազատութիւն, վաւերականութիւն. **-ный** ած. իսկական, հարազատ, բուն, վաւերական, ճշմարիտ, հաւաստի. п—ое письмо; п—ыя его слова.

Подлиняіть չ. բուրդը սալու վրայ լինել. փետրաթափութեան վրայ լինել. խորխը գցելու վրայ լինել։

Подлипала ա. շողոքորթ, ամէն պէտ կպչող մարդ. **-паніе** չ. տակից, կողքից կըպչելը. **-пательство** չ. շողոքորթութիւն, ամէն պէտ կպչելը. **-пать**, **-пнуть** չ. **1**, կըպչել (տակից, կողքից). **2**, къ кому շողոքորթելով, քծնելով մէկին ամէն պէտ կպչել։

Подлистный ած. տերևի տակ գտնուող։

Подлить (подолью -ютъ; подлей), **ся** ա. Подливать, ся.

Подлицевать (-цую -ютъ), **-цовывать** ն. **1**, երեսանց ներկել, գծել, ծեփել. **2**, շրջեղէնը շրջել (առաջի կողմը երես դարձնելով)։

Подличанье չ. ստոր, անարգ գործ, արարմունք. **-личать** չ. ստոր, անարգ կերպով վարուել, գործել, ստոր, անարգ բաներ անել. **-ло** մ. ստոր, անարգ կերպով։

Подлобный ած. ճակատի տակ գտնուող. **-бье** չ. ճակատատակ, աչքերի խոռոչներ, յօնքերի տակերը. смотрѣть на кого изъ п—ья (исподлобья) մէկին վերայ խէթ, թէշնամաբար նայել։

Подловато մ. բաւական ստոր, անարգ կերպով. **-тый** ա. Подленькій.

Подловить (-влю -ловятъ) ա. Подлавливать.

Подловчиться (-чусь -чатся) չ. подо что մի գործի մէջ ճարպկութիւն, ճարտարութիւն, ունակութիւն ձեռք բերել, մի գործի վարժուել։ [дѣ о п—ѣ.

Подлогъ ա. կեղծիք. заявлять въ су-

Подложечный ած. սրտի դըգալի, ‘դըգալի‘ տակ գտնուող։

Подложить (-жу -ложатъ) ա. Подкладывать; **-жничесній**, **-жничій**, ья, ье ած. խաբերայական. **-жно** մ. կեղծ ձևով. **-жность** ի. կեղծիք, անհարազատութիւն. **-жный** ած. կեղծ, անվաւերական, անհարազատ. п—ая подпись; п. документъ.

Подлокотникъ ա. **1**, արմ(ն)կի ծայր, արմ(ն)կածայր. **2**, արմ(ն)կապատ (շորի մաս). **3**, արմ(ն)կարարձ (վազօնի պատուհանի առաջ)։

Подломить (-млю -ломятъ) ա. Подламывать; **-мленіе** չ. **-мъ** ա. տակից կոտրելը, խորտակելը։

Подлопаточный ած. կզմխ. թիակի տակ գտնուող. п—ая мышца.

Подлость ի. ստորութիւն, անարգութիւն, վատթարութիւն։

Подлудить (-жу -лудятъ) ն. փոքր ինչ անագել, կլայեկել, կլայեկը լաւացնել։

Подлунный ած. լուսնի տակ գտնուող, ընդլուսնեայ. п. міръ.

Подлу|па́ть, -пи́ть (-плю́ -лу́пятъ) ն. մի քիչ, մասամբ կլպել, կեղևել, շորթել, պճլել։

По́длый ած. ստոր, անարգ, վատթար. п. посту́покъ; *п—ая душа́ ստոր, անարգ, վատթար արարած, մարդ։

По́длѣ նխդ. (սեռ. հոլ.) մօտ, կողքին, կշտին. по́ле моё п. са́мого лѣ́са; вотъ тутъ п. ահա այստեղ մօտիկ։

Подлѣ|за́ніе չ. մի բանի տակ սողալը, սողալով մտնելը. **-за́ть -зть** (-зу -зутъ; անց. -зъ -зла, о) չ. **1,** մի բանի տակ սողալ, սողալով մի բանի տակ մտնել. соба́ка подлѣ́зла подъ крыльцо́; **2,*** подъ кого́, къ кому́ քծնելով, ստորաքարշութեամբ մէկի շնորհքը շահել, մէկի աչքը մտնել։

Подлѣка|рскій ած. բժշկի օգնականի. **-рь** ա. բժշկի օգնական։

Подлѣ|пи́ть (-плю́ -лѣ́пятъ) տ. Подлѣ́пливать; **-пле́ніе** չ. տակից կպցնելը. **-пля́ть**, -пи́ть ն. տակից կպցնել, փակցնել, սոսնձել։

Подлѣ|сни́чій, аго ա. անտառապետի օգնական. **-сный** ած. անտառի ստորոտում գտնուող. **-со́къ**, ска ա. **1,** մեծամասն անտառի մօտ գտնուող մանրածառ անտառ. **2,** բս. Viola canina, շանպանակ (շանօրակ), շնամանուշակ, շնական մանուշակ. **-сье** չ. անտառին կից, անտառամերձ կողմ, տեղ։

Подма́|жу տ. Подма́зать; **-за́ніе** չ. տակից քսելը, ծեփելը. **-зать** (-жу -жутъ; -жь), **ся** տ. Подма́зывать, ся; **-зка** ի. **1,** տ. Подма́заніе; **2,** իւղ, շաղախ, ծեփ. безъ п—и իւղ չքսած. **-зываніе** տ. Подма́заніе; **-зывать,** -зать ն. **1,** տակից քսել, իւղել, ծեփել. п. ги́псомъ գաճով ծեփել. п. колёса անիւներին, 'տկներին' իւղ, նաւթ, սապոն քսել. п. стёкла պատուհանի ապակիները շաղախով ամրացնել. **2,** քսելով, ծեփելով ուղղել, աւելացնել (ներկն ևլն). п. карти́ну պատկերին սկզբնական գոյնը տալ, քսել. **3,** кому́ մէկին շողոքորթել. **4,** кого́ մէկին կաշառել, մէկի 'բերանին եղ քսել'. какъ подма́жешь, такъ и всё гла́же пойдётъ; **-ся** անդր. **1,** къ кому́ մէկի առաջ քծնուել, ստորաքարշութիւն անել. **2,** քսուել, շպարուել։

Подма|лева́ніе չ. **1,** սկզբնական գոյնը, ներկը տալը (պատկերին). **2,** վերանկարելը (պատկերը). **-лева́ть** (-лю́ю -ютъ) տ. Подмалёвывать; **-лёвка** ի. տ. Подмалева́ніе; **-лёвокъ**, вка ա. սկսած, սկզբնական գոյնը տուած նկար, պատկեր. **-лёвываніе** տ. Подмалева́ніе; **-лёвывать**, -лева́ть ն. **1,** սկզբնական ներկը, գոյնը տալ, սկսել (խաղաներկ պատկերը). **2,** վերանկարել, հնացած նկարը նորոգել, ուղղել. **-ся** անդր. իւր երեսը ներկել, գեղել, քսուել. **-лю́ю** տ. Подмалева́ть.

Подма́|нивать, -ни́ть (-ню́ -нятъ) ն. **1,** նշաններով, հրապոյրներով մօտ կանչել, իւր մօտ քաշել. **2,** իւր կողմը գրաւել, գայթակղեցնել. **-ника** ի. **-никъ** ա. **1,** մօտ կանչելը, իւր մօտ քաշելը (նշաններով, հրապոյրներով). **2,** իւր կողմը գրաւելը, գայթակղեցնելը։

Подма|ра́ніе, -ра́ть տ. Подма́рываніе, -вать.

Подмарённикъ ա. բս. Galium, կախուղ մածնի. жёлтый п., G. verum, բուն մածնի կմ կաթնխոտ (մակարդախոտ). си́зый п., G. palustre, սև մածնի։

Подма́|рываніе չ. կեղտոտելը, աղտոտելը, 'մուրտոտելը'. **-рывать**, -ра́ть ն. կեղտոտել, աղտոտել, աղտեղել, 'մուրտոտել'։

Подма́|сленіе, -сливаніе չ. իւղելը, իւղ, ձէթ քսելը. **-сливать, -слить** (-лю -лятъ) ն. **1,** իւղել, իւղ, ձէթ քսել. *п. дѣ́ло գործը սարքել. **2,** кого́ մէկի 'խաթրն առնել', մէկի 'բերանին եղ քսել', մէկին կաշառել, իւր կողմը գրաւել։

Подмасте́рье չ. արհեստաւորի աշակերտ, օգնական. п. у сапо́жника; п. въ хлѣбопека́рнѣ.

Подма́токъ տ. Подмо́токъ.

Подма́|хиваніе չ. տ. ստորև բայը. **-хивать, -хну́ть** ն. **1,** տակից շարժել, թօթափել, քշել, հալածել. **2,** արագ, շտապով ստորագրել. **-ся** անդր. ստորագրուել։

Под|ма́чиваніе չ. տակից թացելը, թրջելը. **-ма́чивать**, -мочи́ть ն. **1,** տակից թրջել, թացել, փչացնել (ապրանքը). **2,*** փչացնել, գցել (վարկը). подмо́ченная репута́ція ընկած վարկ, համբաւ, 'կորած անուն'։

Под|ма́щиваніе չ. **1,** վերելակներ, շէնք կառուցանելը, կանգնեցնելը. **2,** տեղ տեղ քարելը. **-ма́щивать**, -мости́ть ն. **1,** վերելակներ, շէնք կառուցանել, կանգնեցնել. **2,** տեղ տեղ քարել, ուղղել, դրոշել (օր. փողոցը). **-ся** անդր. մօտենալով ելնել, բարձրանալ վերելակների (подмо́стки), շէնքի վերայ։

Под|мерза́ніе չ. թեթև կերպով սառչելը, սառուցով պատուելը. **-мерза́ть**, -мёрзнуть չ. սկսել սառչել, թեթև կերպով սառչել, սառցապատուել. **-мёрзлый** եղ. ած. փոքր ինչ սառած, սառցապատուած. **-мёрзнуть** տ. Подмерза́ть.

Подме|сти́, -сть (-ту́ -ту́тъ; -ти́) տ. Подмета́ть; **-та́льщикъ** ա. **-та́льщица** ի. աւլող, աւել քաշող այր, կին. **-та́ніе** չ. **1,** աւլելը, մաքրելը. **2,** մի բանի տակ գցելը, ձգելը. **3,** մի բանի տակից գցելը, շուլալելը. կարելը (կօճակների ծակեր). **-та́ть** ն. **I.** (-сти́ -сть) 1, աւլել, աւլով մաքրել, սրբել. п. ко́мнату; 2, մի բանի տակն աւլել, սրբել. **3,** փեշելով հաւաքել (ձիւն). **II.** տ. Подмётывать I; **-те́ніе** տ. Подмета́ніе 1; **-(ё)тка** ի. **1,** տ. Подмета́ніе և Подмётываніе; **2,** [հողաթափի, կօշկի տակ գցած կաշէ հատ] ներբան. подки́нуть п—и подъ сапоги́; сапоги́ съ но́выми п—ами; *онъ ему́ въ п—и не годи́тся նա նորա ոտքի տակի հողին էլ արժանի չէ. **-тну́ть** տ. Подмётывать I, II; **-(ё)тный** ած. ծածուկ գցած. п—ое письмо́; п—ое дитя́ տ. Подки́дышъ; **-(ё)точный** ած. կօշկի, հողաթափի ներբանի. **-ту́** տ. Подмести́; **-(ё)тчикъ** ա. **-(ё)тчица** ի. ծածուկ գցող, նետող այր, կին. п. письма́; **-(ё)тываніе** չ. **1,** մի բանի տակ գցելը, ձգելը, նետելը. **2,** ծածուկ գցելը, ձգելը (օր. նամակ). **3,** տակից կարելը. ներբան գցելը (հողաթափներին, կօշիկներին). շուլալելը. **-(ё)тывать** ն. **I.** (-та́ть, -тну́ть) 1, մի բանի տակ ձգել, գցել, նետել. 2, տակից կարել. п. сапоги́ կօշիկներին ներբաններ գցել. 3, շուլալել (օր. շորի ստորոտ

երեսին). 4, կարել պրծնել. п. пéтли; **-ся** չէզ. մի բանի տակ ընկնել. **II.** (-тнýть) ն. ծածուկ գցել, ձգել, նետել։

Подми́|гиваніе չ. աչքով անելը. **-гивать, -гнýть** չ. աչքով անել։

Под|минáніе չ. տրորելը. տրորելով մի բանի տակ խցելը, կոխելը. **-минáть**, -мя́ть ն. մրորելով տափակ տալ. տրորելով, ճխլելով մի բանի տակ խցել, կոխել։

Подмó|га ի. օգնութիւն, *զօրավիգն, *նեցուկ. быть чьéю п—ою; итти́ товáрищамъ на п—у; **-гáть**, -чь ն. օգնել, սատարել։

Подмо|кáть, -кнуть չ. տակից թրջուել, թացուել, խոնաւութիւնից վնասուել. **-клый** էյ. ած. թացուած, թրջուած, խոնաւութիւնից վնասուած. **-кнуть** տ. Подмокáть.

Подмо|лáживаніе չ. 1, ջահէլացնելը, երիտասարդացնելը. 2, եփ բերելը, եռացնելը (խմորը). **-лáживать, -лоди́ть** (-жý -дя́тъ) ն. 1, ջահէլացնել, երիտասարդացնել. եփ բերել, եռացնել, թթուեցնել, կծուեցնել (խմորը). **-ся** չէզ. ջահէլանալ, երիտասարդանալ։

Подмонасты́рный ած. վանքի, կուսա- [նոցի, մենաստանի մօտ գտնուող։

Подмо|рáживаніе չ. մասամբ, թեթեւ կերպով սառեցնելը. **-рáживать, -рóзить** (-жу -зятъ) 1, ն. մասամբ, թեթեւ կերպով սառեցնել. 2, չ. դէմ. սկսել սառչել. на дворѣ́ подморáживаетъ, подморóзило.

Подмоскóвная, ой ի. Մոսկուայի շրջակայքում գտնուող կալուածք, դաստակերտ, գիւղ։

Подмо|сти́ть (-щý -стя́тъ), **ся** տ. Подмáщивать, ся; **-стки** —. յ. 1, վերելակներ (որը կառուցանելիս տան պատերի շուրջը կանգնեցրած ժամանակաւոր փայտէ շէնքը, որով բանուորներն ել և էջ են անում). 2, թատերական բեմ. *поступи́ть на п—и բեմ բարձրանալ. 3, առհ. փայտէ շէնք. разгрýзочные п.

Подмóтокъ, тка —. կծկաթոռ (ցուպիկ, գլանակիկ, որի վերայ թելը կծիկ է արած)։

Подмо|чи́ть (-чý -чатъ) տ. Подмáчивать; **-чка** ի. 1, տակից թացելը, թրջելը. 2, տակից թացուելը, թրջուելը։

Подмóчь (-могý -мóжешь; -гутъ) տ. Подмогáть.

Под|мóю տ. Подмы́ть; **-мывáніе** չ. 1, թեթեւ կերպով լուանալը (օր. յատակը). 2, ողողելով քշել տանելը. **-мывáть**, -мы́ть ն. 1, թեթեւ կերպով լուանալ. п. полъ; 2, ողողել, ողողելով քանդել, քշել, տանել. рѣкá подмы́ла берегá; мóре подмывáетъ берегá; դէմ. меня́ такъ и подмывáетъ ես անհամբեր եմ, ցանկանում, փափագում եմ. **-мы́въ** —. տ. Подмывáніе.

Подмы́зокъ, зка —. ագարակից, կալուածքից ոչ հեռու գտնուող տուն, բնակարան։

Под|мы́лье չ. լուածքի ջուր (ճերմակեղէնը լուանալուց մնացած). **-мы́ть** (-мóю -ютъ; -мóй) տ. Подмывáть.

Подмы́|шечный տ. Подмы́шковый; **-шка** ի. կզմխ. կռնատակ, անութ, անթատակ. **-шковый** ած. կռնատակի, անութի, անթատակի։

Подмѣли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. կաւճել, [կաւիճ քսել։

Подмѣ́|на ի. **-нéніе, -ниваніе** չ. ծածուկ, խարերայութեամբ փոխելը, մինը, մէկին միւսի տեղ դնելը. **-нивать**, -ня́ть, **-ни́ть** (-ню́ -нятъ) ն. ծածուկ, խարերայութեամբ փոխել, մինը, մէկին միւսի տեղ դնել. **-нный** ած. ծածուկ, խարերայութեամբ փոխած, մինը միւսի տեղ դրած. **-нъ** —. տ. Подмѣ́на; **-ня́ть** տ. Подмѣ́нивать.

Подмѣ|си́ть (-шý -мѣ́сятъ) ն. 1, հունցելիս աւելացնել (ալիւր). 2, մի քիչ էլ հունցել. -(пóд—)**сь** ի. խառնուրդ, խարդախութեամբ մի բանի հետ խառնած քանակութիւն. чай съ п—ью.

Подмѣ|ти́ть (-чу -тятъ), **-чáть** ն. ծածկաբար գտնել, գննել, նկատել. я подмѣ́тилъ егó слёзы, котóрыя онъ хотѣ́лъ скрыть отъ меня́.

Подмѣ|шáніе չ. խառնելը (մի բանի հետ). **-шáть** տ. Подмѣ́шивать; **-шиваніе** տ. Подмѣшáніе; **-шивать**, -шáть ն. խառնել (մի բանի հետ). п. воды́ въ винó.

Подмя́ть (подомнý -нýтъ; -мни́) տ. Подминáть.

Поднадзóрный ած. ոստիկանութեան հսկողութեան ներքոյ գտնուող։

Поднáрье չ. տախտատակ։

Подняря́|дъ —. **-дье** չ. աստառ (կօշիկի). глухóй поднаря́дъ ոտնամանի տակ դրած փափուկ նիւթը։

Поднаслѣ́|дникъ —. **-дница** ի. փոխ [թագա]ժառանգ, -ուհի։

Поднача́|ліе չ. ստորադրելութիւն. **-льный** ած. ստորադրեալ. **-льство** տ. Подначáліе.

Поднебé|сный ած. երկնքի տակ գտնուող, երկրաւոր. П—ая импéрія Չինաստան. поднебéсная, ой ի. երկիր, աշխարհ. **-сье** չ. բարձունք երկնից, երկինք, երկնքի, երկնակամարի տակը. орёлъ пари́тъ по п—ью արծիւը սաւառնում է բարձր երկնքում։

Под|нёбный ած. քմքի. п. нервъ; **-нёбье** չ. քիմք։

Поднево́|ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. ստիպել, հարկադրել, բռնադատել. **-льный** ած. 1, ստիպողական, հարկադրէչ, հարկադրեալ, պարտադիր. п. трудъ; 2,* ստրկական։

Под|несéніе չ. 1, մօտ տանելը. 2, մատուցանելը, 'թագաւոր անելը'. **-нести́, -нéсть** (-сý -сýтъ; անց. -нёсъ -слá, ó) տ. Подноси́ть.

Поднéсь մ. ցայսօր, ցարդ։

Под|нимáніе չ. 1, բարձրացնելը, վեր քաշելը. 2, վերցնելը. 3, կանգնեցնելը. **-нимáтель** —. բարձրացնող, վեր քաշող. **-нимáть**, -ымáть, -ня́ть ն. 1, բարձրացնել. п. кóлоколъ на колокóльню; п. тя́жесть; п. гóлову; п. рýки, глазá къ нéбу; п. зáнавѣсъ; п. я́корь; п. вóду съ пóмощію насóса; п. рýку на когó մէկի դէմ ձեռք բարձրացնել, մէկի կեանքը խնդրել. п. на себя́ рýки անձնասպանութիւն գործել. п. стѣ́ну на арши́нъ; п. цѣ́ну на хлѣбъ; п. гóлосъ; п. бунтъ, ссóру, шумъ, крикъ, вопль; п. пыль; *п. вопрóсъ; п. пáрусъ, флагъ առագաստ, դրօշակը բարձրացնել, պարզել. *п. знáмя бýнта; *п. когó нá

смѣхъ *մէկին ծաղրել, նշաւակել, ՙմասխարայ գցել՚*. *п. носъ *հպարտանալ*. это по́дняло его́ въ общемъ мнѣ́ніи *այդ նորա վարկը հասարակութեան աչքում բարձրացրեց*. это су́дно поднима́етъ сто́лько-то тоннъ гру́зу—*տանում է*. подыма́ть новину́ *խամ հողը ցել անել*. п. дичь съ мѣ́ста *որսրն խրտնեցնել, հալածել*. вы полко́вникъ?—поднима́й выше—*դեռ էլ աւելի*. **2**, *վերցնել*. п. плато́къ съ по́лу; п. мёртвое тѣ́ло для погребе́нія; п. ору́жіе *զէնք առնել*. **3**, *կանգնեցնել, ոտքի կանգնեցնել*. п. пья́наго на у́лицѣ; п. упа́вшаго ребёнка; онъ разори́лся, но друзья́ его́ по́дняли; п. наро́дъ *ժողովրդին ոտքի կանգնեցնել, ոտքի հանել, ապստամբեցնել*. п. всѣхъ на́ ноги *բոլորին էլ ոտքի հանել*. **-ся** *ն. չ.* **1**, *բարձրանալ*. п. на́ гору, на лѣ́стницу; за́навѣсъ поднима́ется; орёлъ подня́лся до облако́въ; дымъ столбо́мъ поднима́ется *ծուխը սիւնաձև ծառանում է*. поднима́ется вѣ́теръ; поднялa̍сь бу́ря; подня́лся хо́хотъ, крикъ, плачъ; цѣна́ на са́харъ, на вино́ поднима́ется; баро́метръ, термо́метръ поднима́ется; рѣка́ подняла́сь *գետը վարարեց*. цѣна́ на а́кціи поднима́ется; сукна́ подняли́сь въ цѣ́нѣ *մահուդի գինը բարձրացել է*. тѣ́сто поднима́ется *խմորը գալիս է*. у меня́ во́лосъ подня́лся ды́бомъ *մազերս փշաքաղեցին, ՙբիզ բիզ՚ կանգնեցին*. рука́ на него́ не поднима́ется *ձեռքս չի բարձրանում նորան խփելու*. **2**, *վեր կենալ, ոտքի կանգնել, ոտքի ելնել*. п. со сту́ла; п. съ посте́ли; подняла́сь ста́я голубе́й *աղաւնիների երամը թռաւ*. за́яцъ подня́лся въ четырёхъ шага́хъ отъ нихъ—*փախաւ*. онъ упа́лъ, но тотча́съ же подня́лся; всѣ подняли́сь на о́бщаго врага́; п. на хи́трости *խորամանկութեան դիմել*. **-нимý** *ա.* Подня́ть.

Подно|вúть (-влю́ -ви́тъ) *ա.* Подновля́ть; **-влéніе** *չ.* *վերանորոգելը, -գում*. **-вля́ть**, -ви́ть *ն.* *վերանորոգել*. п. карти́ну, шпалéры, пла́тье.

Подного́|тная, ой *ի.* *մեծ գաղտնիք, ծածուկ խորհուրդ, միտք*. вы́жать всю п—ую *բոլոր գաղտնիքները դուրս քաշել, իմանալ*. выболта́ть всю п—ую *բոլոր գաղտնիքները յայտնել*. вся п. э́того семе́йства ему́ извѣ́стна; **-тный** *-ծ.* *եղնգի տակ գտնուող*:

Подно́|жіе *չ.* **1**, *ոտք տակի զորզ, փալաս եւն*. **2**, *ճարտար. պատուանդան, խարիսխ*. п. коло́нны *սեան խարիսխ*. у п—ія ста́туи *արձանի պատուանդանի մօտ*. **3**, *ստորոտ*. у п—ія горы́; **-жка** *ի.* **1**, *ոտք տեղ, ոտ դնելու տեղ (օր. կառքի, վագօնի)*. **2**, *ա.* Педа́ль; **-жки**, жекъ *ի. յ.* *զորզ, կերպասի կտոր, որի վերայ հարսն ու փեսան պսակուելիս կանգնում են*. **-жный** *-ծ.* *ոտների տակ գըտնուող*. п. кормъ *արածելու խոտ*. **-жье** *ա.* Подно́жіе.

Подно́|сецъ, сца, **-сикъ** *-.* *նւզ. պըստիկ մատուցարան*. **-си́ть** (-шу́ -но́сятъ), поднести́, -нéсть *ն.* **1**, *տանել, բերել, մօտեցնել*. п. младе́нца къ о́бразу; **2**, *մատուցանել, նուիրել, ՙթաւաղա անել՚*. п. ку́шанья, напи́тки; офице́ры поднесли́ своему́ нача́льнику альбо́мъ; **-сна** *ի.* *բերելը. նուիրելը, մատուցանելը*. **-сный** *-ծ.* **1**, *մատուցարանի*. **2**, *մատուցանելի, նուիրելի*. **-съ** *-.* **1**, *ա.* Поднесе́ніе; **2**, *մատուցարան, ՙսինի՚, ՙխոնչա՚*. **-ше́ніе** *ա.* Поднесе́ніе; **-шу́** *ա.* Подноси́ть.

Под|ня́тіе *ա.* Поднима́ніе; **-ня́ть** (-ниму́ -ни́мутъ; -ними́), **ся** *ա.* Поднима́ть, ся.

Подо *նխդ.* *ա.* Подъ II.

Подоба́етъ *դէմչ.* *վայել է, պատշաճ է*. не подоба́етъ, не подоба́етъ вамъ говори́ть такъ.

Подо́|биться (-блюсь -бятся), уп—, *չ.* **1**, *նմանուել*. **2**, *զւաց. կուր գալ*. **-біе** *չ.* *նմանութիւն*. человѣ́къ со́зданъ по о́бразу и по п—ію Бо́жію; на п. са́харной головы́ *շաքարի գլխի նմանութեամբ, ձեւով* [*նուող*

Подо́блачный *-ծ.* *ամպերի տակ գըտ-*

Подо́|бно *մ.* *ինչպէս*. п. тому́, какъ... *այնպէս, ինչպէս*... **-бный** *-ծ.* *նման*. въ п—омъ слу́чаѣ; я не вида́лъ ничего́ п—аго *ես այդպիսի բան չեմ տեսել*. п. треуго́льникъ; п. п—аго лю́битъ (*առծ.*) *նմանը նմանին սիրում է*. и тому́ п—ое *և այլն*:

Подобостра́|стіе *չ.* *ստորաքարշութիւն*. **-стно** *մ.* *ստորաքարշութեամբ*. **-стный** *-ծ.* *ստորաքարշ, ծառայամիտ*:

Подо́|бранность *ի.* *զգուշութիւն, զգօնութիւն*. **-бранный** *-ծ.* *ընտրած, չոկած, յարմարեցրած*. п. ключъ *շինծու բանալի*. во́ры вошли́ въ домъ при по́мощи п—аго ключа́; **-бра́ть** (подберу́ -ру́тъ; -бери́), **ся** *ա.* Подбира́ть, ся.

Подобрѣ́ть *չ.* **1**, *լաւանալ (ընաւորութեամբ), մեղմանալ*. **2**, *լցուել, գէրանալ, ապաքինուել* [*ցած ազգի*:

Подобью́ *ա.* Подби́ть.

Подови́къ, а́ *-.* *վառարանի յատակին զը-*

Подови́нникъ *-.* *փոս խրձնարանում* (въ ови́нѣ).

По|довóй, -до́вый *-ծ.* **1**, *յատակի, հիմքի*. п. кирпи́чъ *ա.* Подови́къ; **2**, *յատակի, հիմքի վերայ պատրաստած*. п. пиро́гъ *կրկենի*: [*ա.* Подгоня́ть.

Подогна́ть (подгоню́ -го́нятъ; -гони́)

Подогну́ть, ся *ա.* Подгиба́ть, ся.

Подо|грѣва́ніе *չ.* *տաքացնելը*. **-грѣва́ть, -грѣ́ть** *ն.* *տաքացնել, կրկին տաքացնել*. п. ку́шанье. [*նել*.

п. столъ къ окну́.

Подо|двига́ть, -дви́нуть *ն.* *մօտեց-*

Подожгу́ *ա.* Подже́чь.

Подожда́ть (-жду́ -жду́тъ; -жди́) *ա.* Поджида́ть.

Подо|жже́ніе *չ.* *վառում, լուցանում, այրում*. **-жму́** *ա.* Поджа́ть.

Подо|зва́ніе *չ.* *մօտ կանչելը*. **-зва́ть** (подзову́ -ву́тъ) *ա.* Подзыва́ть.

Подо|зри́тельно *մ.* *կասկածանքով*. **-зри́тельный** *-ծ.* **1**, *կասկածելի, երկբայելի*. **2**, *կասկածոտ*. **-зрѣва́ть** *ն.* кого́ въ чёмъ *մէկի վերայ մի բանում կասկածել, կասկածանք տանել*. п. слугу́ въ кра́жѣ; **-зрѣ́ніе** *չ.* *կասկած, կասկածանք, երկբայութիւն*. п. па́ло на него́; я имѣ́ю п. на э́того человѣ́ка; оста́вить кого́ въ п—іи; возбуди́ть въ комъ п.; **-зрѣ́ть** (-зрю́ -зря́тъ; -зри́) *ա.* Подзира́ть.

Подойду́ *ա*. Подойти́.

Подо́й|никъ *ա*. **-ничекъ**, чка *նւզ. կթի աման, 'բաղիւ'։*

Подойти́ (-дойду́ -ду́тъ; *-անց.* подошёлъ -шла́, ó) *ա*. Подходи́ть.

Подоко́|нникъ *ա*. *պատուհանի [յա]տակը, նեղբնատախտակը.* **-нный** *ած*. *պատուհանի [յա]տակի, պատուհանի տակ գտնուող.* п—ая доска́ *ա*. Подоко́нникъ; **-нокъ**, нка *ա*. Подоко́нникъ; **-нье** *չ*. *պատուհանի տակ, տակի կողմ (դրսից).* ходи́ть по п—ью *գանէ գօւա բնկնելով ողորմութիւն խնդրել։* [бливать.

Подолби́ть (-блю́ -бя́тъ) *ա*. Пода́л-

Подо́|лie *չ*. *լերան ոտ, ստորոտ. լերան ստորոտում գտնուող հովիտ.* **-лъ** *ա*. *փէշ, քղանցք (շորի).* **2**, *և* **-лье** *ա*. Подолie.

Подо́|льно *մ*. *մաս մաս, մասերով.* **-льный** *ած*. **1**, *փէշի.* **2**, *լեռան ստորոտի, փէշի.* **3**, *բատ երկայնութեան վերցրած։*

Подоль|сти́ться (-щу́сь -стя́тся; -сти́сь), **-ща́ться** *չ*. къ кому́ *քծնուելով, շողոքորթութեամբ մէկի շնորհքը շահել, մէկի* [*աչքը մտնել։*

Подолью́ *ա*. Подли́ть.

По-дома́шнему *մ*. *ընտանեբար, ինչպէս տանը, պարզ, հասարակ կերպով.* одѣва́ться п.

Подоме́тръ *ա*. (*յն.*) *քայլաչափ* (*հմմ.* Одоме́тръ).

Подомну́ *ա*. Подмя́ть.

Подо́|нки *ա. յ.* *տկնուզը, տականք.* ви́нные п.; *п. общества *հասարակութեան տտ-րին խաւերը.* **-нный**, **-кочный** *ած*. *տըկ-նուցքի, տականքի։*

Подопа́льный *ած*. *ստորազասուած, թա-գաւորի, մեծաւորի աչքից ընկած։*

Подо|плёка *է*. **-плёчье** *չ*. *ուսատտա (գիւղացու շապկի ստտան ուսերից ցզտ-*[*կատեղ*)։

Подопру́ *ա*. Подпере́ть.

Подо|прѣва́ть, -прѣ́ть *չ*. *տակից փը-տել, փչանալ.* **-прѣ́лый** *բյ. ած*. *տակից փը-տած, փչացած (քրտնելուց, խոնաւութիւնից).* **-прѣ́ть** *ա*. Подопрѣва́ть; **-пью** *ա*. Подпи́ть. [Подрыва́ть.

Подо|рва́ть (-рву́ -ву́тъ; -рви́) *ա*.

Подоро|жа́ть *չ*. *թանկանալ.* хлѣбъ о́чень подорожа́лъ; **-жи́ть** (-жу́ -жа́тъ) *չ*. чѣмъ *մի բան խնայել, մի բան գնահատել* (*միայն բացասակ. մտքով գործածկ. օր.*) онъ ничѣ́мъ не подорожи́тъ *նա ոչ մի ծախս չի խնայի.* я не подорожу́ э́тимъ мѣ́стомъ *ես այդ պաշտօնին չեմ ափսոսայ։*

Подоро́|жная, ой *է*. *ուղեգիր (թուղթ, որն իրաւունք է տալիս պօստային ձիերով ճա-նապարհորդել).* **-жникъ** *ա*. **1**, *ճանապարհի զաթայ, նաղուր, պաշար.* **2**, *կնդ. ա,* Emberiza nivalis, *ձեան ստրիննա. բ,* E. citrinella, *տեխեզայն դրախտապան.* **3**, *բս.* Plantago, *ջը-ղախոտ.* ма́лый п., P. media, *գանգեղաւ կմ միջակ ջղախոտ.* ланцетоли́стный п., Plantago lanceolata, *նրբատերև ջղախոտ.* **-жный** *ած*. *ճանապարհին, ճանապարհի վերայ գըտ-նուող.* **2**, *ճանապարհի, -հորդութեան, -հորդա-կան.* п о д о р о́ ж н а я, ой *է. ա. վերև։*

Подорѣ́шникъ *ա*. *բս.* Asarum europeum, *սթեպ կմ պղպեղին (մրուանտակ, կաղ-*[*մուղէ*)։

Подо́са *ա*. Подо́сь.

Подоса́довать (-дую -ютъ) *չ*. на что *մի բանի վերայ նեղանալ, փոքր ինչ զայրանալ։*

Подо́сина *է*. *սոտնկրամ* (*ամրութեան համար սատնկրի տակից ամրացրած երկաթէ ձող, որն անցնում է կնդի միջից*)։

Подоси́|нникъ, **-новикъ** *ա*. *բս.* Roletus luridus, *գեղնագորշ թնջուկ (սունկ)։*

Подо|сла́нецъ, нца *ա*. *մի բան իմա-նալու համար ծածուկ ղրկուած մարդ, լրտես.* **-сла́ніе** *չ*. *ծածուկ ղրկելը (մի բան իմանա-լու համար).* **-сла́ть** (-шлю́ -ю́тъ; -шли́) *ա*. Подсыла́ть.

Подо|спѣва́ніе *չ*. *իր ժամանակին գա-լը, հասնել.* **-спѣва́ть**, -спѣ́ть *չ*. *իր ժա-մանակին, 'ի դէպ ժամու գալ, հասնել։*

Подо|стла́ніе *չ*. *մէկի. մի բանի տակ փռելը.* **-стла́ть** (-стелю́ -сте́лютъ; -стели́) *ա*. Подстила́ть.

Подо́сь *է*. *մաշտակի կարճ (սովորական) մազը (հեկեր ա.* Ость 3).

Подотвѣ́тный *ած*. *պատասխանատու, պատասխանատուութեան ենթակայ։*

Подо|ткну́ть (-ткну́ -ткнёшь -ткну́тъ; -ткни́), **-тыну́ть** *ա*. Подтыка́ть.

Подо́|хлый *բյ. ած*. *սատակած, սատ-կած.* **-хнуть** *չ*. *սատակել (բազմութեամբ), սատկոտել։*

Подохо́дный *ած*. *բստ եկամտի, բստ եկամտային հասույթի հաշուած.* п. нало́гъ *ե-կամտային հարկ, եկամտահարկ, հասույթահարկ։*

Подоче|редно́й, **-рёдный** *ած*. *հեր-թով երկրորդ։*

Подо́|шва *է*. **1**, *ներբան (ոտքի տակ, տակի կողմ).* п. ступе́ни; **2**, *ներբան (կօշկի, հողաթափի տակ գցած հաստ կաշին).* сапоги́ на двойно́й п—ѣ; **3**, *ստորոտ (լերան).* его́ хи́жина у п—ы горы́; **4**, *տոհ. տակ, տակի կողմ, հիմք.* п. стѣны́; **-швенный**, **-шевный** *ած*. *ներբանի, ներբանա—.* п—ая ко́жа.

Подо|шлю́ *ա*. Подосла́ть; **-шью** *ա*. Подши́ть.

Подпа|да́ніе *չ*. *մի բանի տակ ընկնելը, գլորուելը.* **-да́ть**, -сть *չ*. **1**, *մի բանի տակ ընկնել, գլորուել.* **2**,* *ենթարկուել.* п. подъ наказа́ніе, подъ гнѣвъ; п. подъ чьё влія́ніе: **-де́ніе** *ա*. Подпада́ніе.

Под|па́иваніе *չ*. **I**. *տակից կպցնելը, զոդելը. նորից կպցնելը, զոդելը.* **II**. *խմեցնելը, հարբեցնելը.* **-па́ивать** *ն*. **I**. (-пая́ть) *տա-կից կպցնել, զոդել. նորից, աւելի լաւ կպցնել, զոդել.* **II**. (-пои́ть) кого́ *մէկին խմեցնել, հարբեցնել.* **-па́йка** *է*. *տակից կպցնելը, զո-դելը. նորից, աւելի լաւ զոդելը, կպցնելը։*

Подпа́костить (-щу -стятъ) *չ*. кому́ въ чёмъ *մէկին մի բանում (կմ մի բանով) վը-նասել, զեան տալ, ենախանձութիւն պատճառել։*

Подпале́ніе *չ*. *տակից այրելը. վառելը, այրելը, տաչելը, խանձելը։*

Под|па́лзываніе *չ*. *սողալով մի բանի տակ մտնելը.* **-па́лзывать**, -ползти́ *չ*. *սո-ղալով մի բանի տակ մտնել։*

Подпа́|ливаніе *ա*. Подпале́ніе; **-ливать**, -ли́ть *ն*. *տակից այրել. վառել, կպցնել, այրել, տաչել, խանձել.* **-лина** *է*. **1**, *տակից այրուած, խանձուած տեղ.* **2**, *գեղնաւուն , կար*

մրաւուն կմ ցուրէշ գոյնի տեղ, խալ անասունի մորթի վերայ. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) տ. Подпа́ливать.

Подпа́|ра ի. խանձուածութիւն (կրակից ծառին հասած վնաս, որից վերջինիս արմատները սկսում են փտել). **-рива́ніе** չ. տ. սառ-րէ բայը. **-рива́ть**, -рить ն. 1, խաշել (օր. մսը). 2, Թամբի ճնշումով ձիու մէջքը վիրաւորել, ‘եղեր անել‘. **-рина** ի. Թամբի ճնշումից առաջացած վէրք ձիու մէջքին, ‘եղիր‘. **-рить** (-рю -рятъ) տ. Подпа́ривать; **-рный** ած. եփած, խաշած։

Под|па́рываніе չ. 1, տակից, շորի աստառը քանդելը, լուծելը. 2, մի քիչ քանդելը, լուծելը. **-па́рывать**, -поро́ть ն. 1, տակից, շորի աստառը քանդել, լուծել. 2. մի քիչ քանդել, լուծել. **-ся** -նդր. փոքր ինչ քանդուել, լուծուել։

Подпа́|сичъ, -сокъ, ска ա. հովուի, տաւարարածի, ոչխարարածի օգնական։

Подпа́сть (-паду́ -ду́тъ) տ. Подпада́ть.

Подпа́|хиваніе չ. 1, Թեթև, Թոյլ հոտ արձակելը. 2, մի քղանցքը, փեշը միւսի տակ դնելը. **-хивать, -хну́ть** ն. 1, Թեթև, Թոյլ հոտ արձակել. 2, по́лу քղանցքը, փեշը միւս քղանցքի, փեշի տակ դնել։

Под|пёка ի. տակի, լաւ Թխուած, լաւ եփուած երես (օր. հացի). **-пека́ть**, -пе́чь ն. 1, տակից լաւ Թխել, եփել, կարմրացնել. 2, кого́ մէկին վնասել, մէկի գլխին չարիք բերել, ‘օյին խաղալ‘. **-ся** -նդր. տակից կարմրիլ, լաւ Թխուիլ, եփուիլ. **-пеку́** տ. Подпе́чь.

Подперемы́чный ած. перемычка-ի տակ գտնուող։

Подпере́ть (подопру́ -пру́тъ; անց. по́дперъ -рла́, о́; հրմ. подопри́), **ся** տ. Подпира́ть, ся.

Подпё|рка ի. Թև (Ջրաղացի, շաղախի). **-рокъ**, рка ա. Ջրաղացի Թևի երկու տախտակներից իւրաքանչիւրը։

Подпе́стиковый ած. բս. կնիքի տակ գտնուող։

Подпеча́|таніе չ. ծածկարար, նորից կնքելը. **-тать** տ. Подпеча́тывать; **-тываніе** տ. Подпеча́таніе; **-тывать**, -тать ն. ծածկարար, նորից կնքել. п. письмо́ կնիքը լուծած նամակը նորից կնքել (նոյն կմ նըման կնիքով)։

Подпе́чекъ, чка ա. ռուս վառարանի յատակը, տակը, հիմքը։

Подпе́чь (-пеку́ -чёшь -ку́тъ; -ки́), **ся** տ. Подпека́ть, ся.

Подпе́чье չ. տ. Подпе́чекъ.

Подпи|ва́ніе չ. (երբեմն) խմելը, կոնծելը. **-ва́ть**, -ть չ. (երբեմն) խմել, կոնծել. онъ поря́дочно подпи́лъ նա լաւ կոնծել, ‘գցել‘ է։

Подпи|ле́ніе, -ливаніе չ. տակից սղոցելը կմ խարտոցելը և կմ տաշելը. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. տակից սղոցել, խարտոցել կմ տաշել. **-лка** ի. տ. Подпиле́ніе; **-локъ**, лка ա. **-лочекъ**, чка նւզ. պտտիկ խարտոց. պտտիկ տաշիչ. **-лочный** ած. խարտոցի. տաշիչի։

Подпи|ра́льный ած. նեցուկ տալու. **-ра́ніе** չ. նեցուկ տալը. **-ра́тельный** տ. Подпира́льный; **-ра́ть**, подпере́ть ն. նեցուկ տալ, տակից կմ կողքից նեցուկներ, յենարաններ դնել. п. стѣ́ну; п. вися́чіе су́чья де́рева; **-ся** -նդր. чѣмъ մի բանի վերայ յենուել կմ յենուած մնալ գալ, շրջել։

Подпи|са́ніе չ. ստորագրելը, ձեռք քաշելը. ստորագրութիւն. **-са́тель** ա. **-са́тельница** ի. ստորագրող, ձեռք քաշող այր, կին. **-са́ть** (-шу́ -пи́шутъ: -ши́), **ся** տ. Подпи́сывать, ся; **-ска** ի. 1, ստորագրութիւն. обяза́ть кого́ п—ою մէկից ստորագրութիւն առնել, մէկին ստորագրութեամբ պարտաւորեցնել. 2, ստորագրութիւն, հանգանակութիւն, բաժանորդագրութիւն. откры́ть, прекрати́ть п—у; **-сно́й** ած. 1, ստորագրութեամբ հաստատուած. 2, բաժանորդագրութեան, -գրական. п—а́я цѣна́ բաժանորդագին. **-счикъ** ա. **-счица** ի. 1, ստորագրուող այր, կին. բաժանորդ, -ուհի. спи́сокъ п—амъ: 2, ստորագրութիւն կեղծող այր, կին. **-сываніе** չ. ստորագրելը, ձեռք քաշելը. **-сывать**, -са́ть ն. ստորագրել, ձեռք քաշել. п. проше́ніе, пригово́ръ: п. своё и́мя; п. контра́ктъ; воздвига́ютъ па́мятникъ, тако́й-то подписа́лъ сто рубле́й; **-ся** -նդր. 1, ստորագրուել, ձեռք քաշել. п. на духо́вномъ завѣща́ніи: п. подъ чужу́ю ру́ку մէկի ձեռքը, ստորագրութիւնը կեղծել. 2, ստորագրուել, բաժանորդագրուել. п. на журна́лъ, на издаю́щійся слова́рь; **-(по́д-)сь** ի. ստորագրութիւն. за мое́ю п—ью իմ ստորագրութեամբ. за п—ью мини́стра մինիստրի ստորագրութեամբ։

Под|пи́ть (-подопью́: -ю́тъ -пе́й) տ. Подпива́ть: **-пишу́** տ. Подписа́ть; **-пи́щикъ** տ. Подпи́счикъ.

Подпла|ти́ть (-чу́ -пла́тятъ) տ. Подпла́чивать; **-тка** ի. 1, տ. Подпла́чиваніе; 2, մի բանի տակ կարած, գցած կարկատան, կապերտ. **-чиваніе** չ. տակից գցելը, կարելը. **-чивать**, -ти́ть ն. տակից գցել, կարել (կապերտ, կարկատան)։

Подпле́|сть (-ту́ -ту́тъ) տ. Подплета́ть; **-та́ніе** չ. տակից հիւսելը. **-та́ть**, -сть ն. տակից, ներքևի կողմից հիւսել. **-те́ніе** տ. Подплета́ніе.

Под|плыва́ніе չ. 1, մի բանի տակ լողալը. 2, մօտենալը (լողալով, նաւելով). **-плыва́ть**, -плы́ть չ. 1, մի բանի տակ լողալ. 2, մօտենալ, մերձենալ (լողալով. նաւելով). флотъ подплы́лъ къ га́вани; **-плы́тіе** տ. Подплыва́ніе; **-плы́ть** (-плыву́ -ву́тъ; -ви́) տ. Подплыва́ть.

Подпля|са́ть (-шу́ -пля́шутъ; -ши́) տ. Подпля́сывать; **-сываніе** չ. 1, համաձայն եղանակին, երգին, նուագին պարելը. կաքաւելը. 2. Թռչկոտելը. **-сывать**, -са́ть չ. 1, подъ му́зыку, подъ пѣ́ніе համաձայն երաժշտութեան, նուագին պարել, կաքաւել. 2, Թռչկոտել, ‘ծուլծուլ քիլ‘։

Под|поéніе չ. **-по́йка** ի. տ. Подпа́иваніе II; **-по́ить** (-пою́ -я́тъ) տ. Подпа́ивать II.

Подпо|лза́ніе տ. Подпа́лзываніе; **-лза́ть, -лзти́** (-лзу́ -зу́тъ; -зи́) տ. Подпа́лзывать.

Подпо́лица ի. տ. Подпо́лье.

Подполко́|вникъ ա. փոխ գնդապետ

(7-րդ դասի դիմուորական). **-вница** է. *սպա կին*. **-вничій**, ья, ье -ծ. *փոխ գնդապետի*։

Подпол|нéніе չ. *ավելացնելը, լցնելը, լրացնելը*. **-нить** (-ню -нятъ), **-нять** ն. *ավելացնել, լցնել, լրացնել*։

Подпó|лье չ. *յատակի տակ գտնուող տեղ, նկուղ, պահեստարան*. **-льный** -ծ. **1,** *յատակի տակ գտնուող. յատակի տակի տեղի, նկուղի*. **2,*** *ծածուկ, գաղտնագործ*. п—ая печáть; п—ыя издáнія. [*կան*։

Подпомóщникъ -. *օգնականի օգնա-*

Подпó|ра է. **-рка** *նւզ*. **1,** *նեցուկ, յենարան*. **2,*** *նեցուկ, օգնութիւն, օժանդակութիւն, նպաստ*. **-рный** -ծ. *իբրև նեցուկ, յենարան ծառայող*. п. брусъ.

Подпорóжье չ. **1,** *շեմքատակ*. **2,** *հոսանքատակ* (*գետի արագընթաց հոսանքից յետոյ եկող տարածութիւնը*)։

Подпорóть (-рю́ -пóрютъ; -порй), **ся** *տ*. Подпáрывать, ся.

Подпóро|чна *նւզ*. *տ*. Подпóрка; **-чный** -ծ. *նեցուկի, յենարանի*։

Подпорó|шеніе չ. *երբեմն, մի մի անգամ շաղ տալը, ցանելը*. **-шить** (-шу́ -шáтъ) ն. *երբեմն, մի մի անգամ շաղ տալ, ցանել, ցրել*. *ւ՟ե՟ւ*. *մանրամաղ ձիւնել, գալ* (*ձիւնի մասին*)։

Подпору́|чикъ -. *փոխ-պորուչիկ* (13-րդ դասի դիմուորական). **-чица** է. *սպա կին*. **-чичій**, ья, ье -ծ. *փոխ պորուչիկի*։

Подпóч|ва է. *հողի, գետնի տակ, տակի ժայռ. խաւ*. **-венный** -ծ. *հողատակի, հողի, գետնի տակի, ստորին խաւի*. п. пластъ *տ*. Подпóчва; п—ая водá; п—ая осу́шка.

Подпóчечный -ծ. *երիկամունքների, ՚պոյաճիկների՚ տակ գտնուող*։

Подпоя́|саніе չ. *գոտով կապելը*. **-сать** (-шу -шутъ; -шь), **ся** *տ*. Подпоя́сывать, ся; **-ска** է. **-сочка** *նւզ*. **1,** *գոտերում*. **2,** *գոտի*. **-сочный** -ծ. *գոտու*. **-сываніе** *տ*. Подпоя́саніе; **-сывать**, -сать ն. *գոտով կապել, գոտեւորել*. **-ся** -ն-ք. *իր մէջքը գոտի կապել, գոտեւորուել*. **-шу** *տ*. Подпоя́сать.

Подпою́ *տ*. Подпоить և Подпѣть.

Подпрá|вить (-влю -вятъ) *տ*. Подправля́ть; **-вка** է. **-влéніе** չ. *ուղղելը, դրբատելը* (*մասամբ*). **-вля́ть**, -вить ն. **1,** *ուղղել, դրբատել* (*մասամբ*). **2,** *համեմել* (*կերակրեղէնը*)։

Подпрáпо|рщикъ -. *ծագումով ազնուական ենթասպայ* (у́нтеръ-офицéръ); **-рщица** է. *սպա կին*. **-рщичій**, ья, ье -ծ. подпрáпорщикъ-ի։ [*տակ գտնուող*։

Подприклáдный -ծ. *հրացանի կոթի*

Подпру́|га է. *փորկապ, թամբակալ, ՚թափխուր՚* (*ձիու, էշի*). подтя́гивать, распусти́ть п—у; **-женіе**, **-живаніе** չ. *քաշելը, պրկելը* (*փորկապը*). **-живать**, **-жить** (-жу -жатъ) ն. *քաշել, պրկել* (*փորկապը, ՚թափխուրը՚*). **-жный** -ծ. *փորկապի, ՚թափխուրի՚*. п. ремéнь *տ*. Подпру́га.

Подпры́|гиваніе չ. **1,** *թռչելը. վեր թռչելը*. п. казённой чáсти ору́дія *հրանոթի պոչացումը*. **2,** *մոտ թռչելը, մոտ ցատկելը*. **3,** *մի քանի տակ թռչելը*. **-гивать**, **-гнуть** ն. **1,** *թռչել, վեր թռչել, վեր ցատկել*. п. отъ рáдости до потолкá *ուրախութիւնից առնելի տակ գետին չզգալ*. **2,** *մոտ թռչել*. **3,** *մի քանի տակ թռչել, ցատկել*։

Под|прягáніе չ. *լծելը, ավելացնելը* (*կառքին մի նոր ձի*). **-прягáть**, -пря́чь ն. *լծել, ավելացնել* (*կառքին մի նոր ձի*). **-пря́женіе** չ. **-пря́жка** է. *տ*. Подпрягáніе; **-пря́чь** (-ягу́ -жёшь -гу́тъ; *անց*. -пря́гъ -глá, ó; *հրմ*. -гй) *տ*. Подпрягáть.

Подпу|скáніе չ. *թողնելը, թոյլ տալը որ մոտենայ, մոտ թողնելը*. **-скáть**, -щáть, -сти́ть ն. **1,** *մոտ թողնել, թողնել որ մոտենայ, մի քանի տակ մտնէ*. п. непріятеля подъ стѣ́ны; п. цыпля́тъ подъ другу́ю насѣ́дку; куропáтки не подпускáютъ бли́зко *կաքաւները որսորդին մոտ չեն թողնում*. **2,** *խառնել, ավելացնել*. п. мáсла въ вóскъ; «чѣмъ мéньше украшéній вы подпу́стите въ вáшу рѣчь, тѣмъ лу́чше дѣ́ло пойдётъ» *որքան քիչ սեթևեթէք ձեր ճառ, այնքան լեն*. **-скнóй** -ծ. *մոտ, մի քանի տակ թողնելու*. п. телёнокъ *կաթնակեր հորթ*. **-сти́ть** (-щу́ -пу́стятъ; -сти́) *տ*. Подпускáть; **-(пóд-)скъ** -. **1,** *մոտ թողնելը, թողնելը որ մոտ գայ, մի քանի տակ մտնէ*. **2,** п ó д п у с к и *յ*. *ձողաւոր ուսկան* (*Վոլգայի մոտ գործածական*)։

Подпу|шáть *տ*. Подпу́шивать; **-шиваніе**, **-шéніе** չ. *մուշտակով պատելը, մուշտակ դնելը*. **-шивать**, -шáть, **-ши́ть** (-шу́ -шáтъ) ն. *մուշտակով պատել, մուշտակ դնել*. **-шка** է. **1,** *տ*. Подпушéніе; **2,** *շորին դրած մուշտակեղէն, մուշտակէ աստառ*։

Подпу|щáніе, **-щáть** *տ*. Подпускáніе, -скáть; **-щéніе** *տ*. Подпускáніе; **-щу́** *տ*. Подпусти́ть.

Под|пѣвáніе չ. *ձայն պահելը. ձայնակցելը, նուագակցելը*. **-пѣвáть**, **-пѣть** (-пою́ -ю́тъ; -пóй) *ձայն պահել. ձայնակցել, նուագակցել*։

Подпя́|тникъ *տ*. Подпя́токъ; **-тный** -ծ. *կրնկի, գարշապարի տակ գտնուող*. **-токъ**, тка -. *կրնկի, գարշապարի տակ գտնուող տեղ. մաս* (*գուլպայի, կոշկի*)։

Подрав|нéніе, **-ниваніе** չ. *հավասարեցնելը, հավասար կարելը* (*տակից*). **-нивать**, **-ня́ть** ն. *հավասարեցնել, հավասար կտրել* (*տակից*). **-ся** -ն-ք. *հավասարուել*։

Подрадѣ́ть չ. кому́ **1,** *մէկին ծառայութիւն մատուցանել, հաճոյք պատճառել*. **2,** *կտկւ*. *մէկի ջրդու մի բան անել, մէկի գլխին խաղ խաղալ, ՚օյին գալ՚*։

Подра|жáніе չ. *նմանութիւն, նմանողութիւն*. **-жáтель** -. **-жáтельница** է. *նման(ու)ող, մէկից օրինակ առնող այր, կին*. **-жáтельный** չ *նման(ու)ող, նմանողական, օրինակ առնող*. **-жáть** չ. кому́ въ чёмъ *մի բանում մէկին նման(ու)ել, մէկից օրինակ առնել, մէկին հետևել*. п. чьему́ гóлосу *մէկի ձայնով երգել*։

Подраздѣ|лéніе չ. *ստորաբաժանում*. **-ля́ть** (-лю́ -ля́тъ), **-ля́ть** ն. *ստորաբաժանել*. **-ся** -ն-ք. *ստորաբաժանուել*։

Подрáз|нивать, **-ни́ть** (-ню́ -нятъ) ն. *երբեմն, մի քիչ ծաղրել, նեղացնել, ՚մասխարայ դցել՚, ՚ձեռք առնել՚*։

Подразумѣ|ваніе չ. 1, հասկանալը. 2, ակնարկներով խօսելը. **-вáть** ն. 1, հասկանալ (ենթադրութեամբ). 2, ակնարկներով խօսել. **-ся** ն.չ. հասկացուել. это самó собóю подразумѣвáется.

Подра|стáніе չ. աճելը, մեծանալը, զարգանալը, հասունանալը (բաւականաչափ կամ կատարելապէս). **-стáть, -стú** (-сту́ -сту́тъ; անց. подрóсъ -слá, ó) չ. 1, աճել, մեծանալ, զարգանալ, հասունանալ (բաւականաչափ). 2, հասակն առնել, արբունքի հասնել։

По|дрáть (-дерý -рýтъ: -рú) տ. Подирáть; **-ся** փ-խ-տ. կռուել, միմեանց ծեծել, թակել. онú подралúсь.

Подребезжáть չ. փոքր ինչ, կարճ ժամանակ զնգալ, դողալ, դողդողալ, թնգալ։

Под|рёберный ած. կողքի տակ գըտնուող, կողքատակի. п— ая плевá կզմն. լանջամաշկ, լանջաթաղանթ. **-ребéрье** չ. **-рé-бріе** եկ. ու. կողքատակ, կողքերի տակերը։

Подремнѣ́ть չ. ննջանալ։

Подремáть (-дремлю́ -дрéмлютъ; -млú) չ. փոքր ինչ, թեթև կերպով ննջել։

Подрязникъ ա. ժամաշապիկ (ժամարարի)։

Подрó|бно մ. մանրամասնաբար, հանգամանօրէն. п. излагáть, разскáзывать; **-бность** է. մանրամասնութիւն. входúть въ п—и; изложúть п—и дѣ́ла; знать дѣ́ло во всѣхъ п—яхъ; **-бный** ած. մանրամասն. п—ое изложéніе, описáніе; отдáть п. отчётъ մանրամասն հաշիւ տալ։

Подро|внéніе, -внять տ. Подрав...

Подрó|гнуть, -жáть չ. մի քանի ժամանակ դողալ, դողդողալ։

Подро|стáніе, -стáть տ. Подрастáніе, -стáть; **-стокъ**, тка ա. **-сточекъ**, чка նւզ. արբունքի հասնող երեխայ (մանչ կամ աղջիկ), եւ անասուն. у негó дѣ́ти ужé подрóстки; **-сть** ա. 1, տ. Подрастáніе; на п—ѣ արբունքին մօտ. 2, ընձիւղ, շառաւիղ, ճիւղ (ծառի արմատից, 'ոտքից' բուսած)։

Подру|бáніе չ. տ. Подру́бка 1 և 2; **-бáть, -бúть** (-блю́ -рýбятъ) ն. 1, տակից կտրել կամ տաշել. 2, նոր գերաններ քաշել, դնել (շինութեան տակ). **-бка** է. 1, տակից կտրելը կամ տաշելը. 2, նոր գերաններ քաշելը, դնելը (շինութեան տակ). 3, շինութեան տակ քաշած գերանաշարք. **-бъ** ա. տակից կտրած տեղ։

Подрýга է. բարեկամուհի. *կողակից, ըն-կերուհի. п. жúзни.

По-другóму մ. այլապէս, այլ կերպ։

Подрýженка նւզ. տ. Подрýга.

По-дрýжески մ. բարեկամաբար։

Подру|жúть, ся տ. Дружúть, ся; **-жка** նւզ. տ. Подрýга.

Подручáвный ած. թևքի տակի. п—ая подклáдка.

Пóдруку մ. 1, թև թևի տուած. 2, անպատեհ, վայրապար. п. говорúть.

Подрумя|ниваніе չ. 1, կարմիր դեղ քսելը, կարմրագոյն դեղելը, ներկելը (թշերը). 2, կարմրացնելը (տապակելով). **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. 1, կարմիր դեղ քսել, կարմրագոյն ներկել, դեղել, շպարել (թշերը). 2, կարմրացնել (տապակելով). **-ся** ն.չ. 1, կարմիր շպարուել, իր երեսին կարմիր դեղ քսել. 2, կարմրիլ (տապակելու մասին)։

Подрý|чно մ. յարմար, պատեհ, ձեռնտու. это мнѣ п.; **-чный** ած. 1, ձեռնա—, առձեռն, յաճախ գործածական. п—ая кнúга; п—ая лóшадь պատրաստի ձի. 2, հպատակ. п. край; подрýчный, аго ա. օգնական, աշակերտ (արհեստաւորի)։

Под|рываніе չ. 1, օդ հանելը, օդ ցընդեցնելը. 2, վնասելը. 3, փորելը, քանդելը (տակից). **-рывáть** I. (-орвáть) ն. 1, օդ հանել, օդ ցնդեցնել, պայթեցնել, տրաքացնել (ականը). 2, վնասել, վնաս, զեան տալ, (փր.) սասանել. II. (-рыть) ն. տակից փորել, քանդել, պեղել. **-ся** ն.չ. 1, փորելով մի բանի տակ մտնել. п. подъ крѣ́пость; 2, подъ когó մէկի ոտի տակը փոս փորել. **-рывный** ած. պայթեցնելու, օդ ցնդեցնելու, օդ հանելու. **-рывъ** ա. 1, օդ հանելը, օդ ցնդեցնելը, պայթեցնելը. 2, վնաս, զեան. **-рытіе** չ. տակից փորելը, պեղելը, քանդելը. **-рыть** (-рóю -ютъ; -рóй), **ся** տ. Подрывáть, ся.

Подрыхлúть (-лю -лятъ) ն. տակից մի քիչ փորել, փափկացնել, 'փուխրացնել'։

Подрѣ́|жу տ. Подрѣ́зать; **-(ѣ)заніе** չ. 1, տակից, 'ոտքից' կտրելը, կարճելը, խուզելը. 2, մաքրելը, կտրելը. **-(ѣ)зать** (ապառն. (-жу -жутъ; -жь), **ся**, **-зáть** (ներկ. -зáю -ютъ), **ся** տ. Подрѣ́зывать, ся.

Подрѣзвúть (-влю́ -вя́тъ; -вú) ն. лóшадь ձիուն մարզելով արագացնել, աշխոյժ դարձնել (ծախելու նպատակաւ)։

Подрѣ́|зка է. 1, տակից, 'ոտքից' կտրելը. կարճելը, խուզելը. 2, մաքրելը, կտրելը. **-зной** ած. 1, տակից, 'ոտքից' կտրած. 2, կտրելու, խուզելու. **-зъ** ա. 1, [տակից] կտրած տեղ. **-зываніе** չ. տակից, 'ոտքից' կտրելը. п. корнéй; **-зывать**, -(ѣ)зáть ն. 1, տակից, 'ոտքից' կտրել. խուզել, կարճել. п. вóлосы; п. дернъ ճիմ կտրել. п. у́лья մեղր կտրել. *п. комý кры́лья մէկի թևերը կտրել, խուզել. 2, մաքրել, կտրել (ցլին). **-ся** ն.չ. կտրուիլ. -(пóд-)**зъ** է. կտրած տեղ, կտրուածք։

Подрѣшётина է. հակատակ կտուր. հակատակ ձող։

Подря́|блый, -бнуть տ. Передря́блый, -бнуть.

Подря|гáть, -гивать չ. ոտք զցել, թեթև կերպով ցնցուել։

Подря|дúть (-жý -дя́тъ), **ся** տ. Подряжáть, ся; **-дный** ած. կապալային, կապալի. п—ая цѣнá կապալագին. п—ая рабóта կապալով վերցրած գործ, աշխատանք. **-дческій** ած. կապալառուի. **-дчикъ** ա. կապալառու, 'փոդրադչի'. **-дчица** է. կապալառու կին. կապալառուի կին. **-дъ** ա. 1, կապալ, 'փօդրաթ'. взять. снять п. на постáвку мукú կապալով յանձն առնել ալիւր մատակարարել. стáвить дровá по п—у կապալով վառելափայտ մատակարարել. 2, մ. կարգով, միմեանց յետևից. **-жáть**, -дúть ն. 1, վարձել, 'բռնել'. п. плóтниковъ, кáменщиковъ; 2, կապալային պայման կապել. **-ся** ն.չ. 1, վարձուել, վարձով կանգնել. 2, կապալով վերցնել, կապուել (մի գործ կատարելու, մի բան մատակարարելու). п. стáвить провіáнтъ; п.

на постройку зда́нія; *вы сло́вно подряди́лись серди́ть меня́ կարծես դուք խօսք մէկ էք արել ինձ բարկացնելու:

Подря́сникъ —. պճղնաւոր, կապայ (հոգևորական):

Подса́|да է. 1, ռզմ. պարան. 2, երկար, հեշտութեամբ թափուող մազ (մուշտակի վերայ). **-ди́ть** (-жу́ -са́дятъ; -ди́), **ся** տ. Подса́живать, ся; **-дка** է. 1, բարձրացնելով նստեցնելը (օր. ձիու վերայ). 2, մօտ, կուշտին դնելը. 3, պատ, յետոյ տնկելը. **-дный** -ծ. պատ, յետոյ տնկած, աւելացրած. **-докъ, дка** —. եռքից, պատ տնկած ծառ, բոյս. **-жива́ніе** ը. 1, բարձրացնելով նստեցնելը (օր. ձիու վերայ). 2, մօտ, կուշտին դնելը. 3, պատ տնկելը, աւելացնելը. **-жива́ть**, -ди́ть ն. 1, кого́ բարձրացնելով նստեցնել, օգնել որ բարձրանայ և նստի (օր. ձիու վերայ). 2, մօտ, կուշտին դնել. п. молоды́хъ пе́вчихъ птицъ къ ста́рымъ; 3, ծածուկ կանգնեցնել, պարան դնել. п. кого́ къ кому́ ծածուկ մէկին միւսի վերայ հսկող, վերակացու նշանակել. 4, պատ տնկել, աւելացնել. **-ся** -նէր. ջանին գօտ տալով իրան վնասել, պարտք գցել. **-жу́** տ. Подсади́ть.

Подса́|леніе, -лива́ніе ը. եղատելը, ճարպատելը, եղ, ճարպ քսելը. **-лива́ть, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. 1, եղատել, ճարպատել, եղ, ճարպ քսել. 2,* кого́ մէկի բերանին եղ քսել, մէկին կաշառել. **-лка** է. տ. Подса́леніе.

Под|са́сывать, -соса́ть ծծել:

Под|са́чиваніе ը. [ծառի] հիւթը հանելը, վազեցնելը. **-са́чивать**, -сочи́ть ն. де́рево ծառի հիւթը հանել, վազեցնել:

Подсви́|снуть տ. Подсви́стывать; **-стыва́ніе** ը. շուեցնելով ձայնակցելը (երգին, նուագին). **-стыва́ть**, -снуть ն. շուեցնելով ձայնակցել (երգին, նուագին):

Подсвѣ|жа́ть, -жи́ть (-жу́ -жа́ть) ն. թարմացնել:

Подсвѣ́|чникъ —. **-чничекъ**, чка նւզ. աշտանակ, ճրագակալ, 'շամդան'. **-чный** -ծ. մոմի, ճրագի:

Подси|дѣ́ть (-жу́ дя́тъ) տ. Подси́живать; **-жива́ніе** ը. 1, դարանում նստած սպասելը, աչք պահելը. 2, իմանալը, տեղեկանալը (ուրիշի անզգուշութիւնից օգտուելով). **-жива́ть**, -дѣть ն. 1, кого́ դարանում, ծածուկ տեղ նստած մէկին սպասել, ճամբայ պահել, մէկին աչք պահել. 2, իմանալ, տեղեկանալ (ուրիշի անզգուշութիւնից օգտուելով):

Подси́|ливать, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. զօրացնել, զօրեղացնել, ուժեղացնել, շատացնել:

Подси́|нива́ніе ը. կապոյտ ներկելը (թեթև կերպով). **-нива́ть, -ня́ть, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. կապոյտ ներկել (թեթև կերպով):

Под|ска́бливать, -скобли́ть ն. քերել (գրածը):

Подска|за́ть (-жу́ -ска́жутъ; -жи́) տ. Подска́зывать; **-зчикъ** —. **-зчица** է. ծածուկ թելադրող, դասի յուշարար այր, կին. **-зыва́ніе** ը. ծածուկ թելադրելը, յուշարարութիւն անելը. **-зыва́ть**, -за́ть ն. ծածուկ թելադրել, յուշարարութիւն անել. п. уро́къ ученику́.

Под|скака́ть (-скачу́ -ска́чутъ; -скачи́) տ. Подска́кивать 1; **-ска́кива́ніе** ը. 1, արագընթաց գալը, ժամանելը. 2, մօտ թռչելը, մօտ ցատկելը. 3, վեր թռչելը. **-ска́кивать** ը. 1, (-скака́ть) սրարշաւ, արագընթաց, թռչելով գալ, ժամանել (ձիով, կառքով). п. подо что թռչելով մի բանի տակ ընկնել. 2, (-скочи́ть) մօտ թռչել, մօտ ցատկել, մօտ վազել. п. къ кому́, къ чему́ մէկին, մի բանի վրայ պրծնել. 3, (**-ска(о)кну́ть**) վեր թռչել, վեր ցատկել. э́тотъ мячъ ху́до подска́киваетъ.

Подскобли́ть (-блю́ -бля́тъ) տ. Подска́бливать.

Подско́|къ —. թռչելը, ցատկելը, 'ծուլ ըլելը'. **-кну́ть** տ. Подска́кивать 3; **-чи́ть** (-чу́ -чатъ) տ. Подска́кивать 2.

Под|скреба́ніе ը. 1, ճանկռելը. 2, քերելը, մաքրելը. **-скреба́ть**, -скрёбывать, -скрести́, -скре́сть ն. 1, ճանկռել, ցտել. 2, քերել, քերելով մաքրել. **-скребе́ніе, -скрёбываніе** տ. Подскреба́ніе; **-скрёбывать** տ. Подскреба́ть; **-скрести́, -скре́сть** (-скребу́ -бу́тъ; -би́) տ. Подскреба́ть.

Подсла|сти́ть (-щу́ -стя́тъ), **ся** տ. Подсла́щивать, ся; **-ща́ть** տ. Подсла́щивать; **-ще́ніе, -щива́ніе** ը. քաղցրացնելը. **-щива́ть**, -ща́ть, -сти́ть ն. քաղցրացնել, քաղցր դարձնել:

Подслу́|жива́ніе ը. հաճոյակատարութիւն. **-жива́ть, -жи́ть** (-жу́ -жатъ) ը. ծառայել, ծառայութիւն մատուցանել. **-ся** кому́ [աշխատել] մէկին հաճոյանալ, հաճոյակատարութեամբ, ստորաքարշութեամբ [աշխատել] մէկի աչքը մտնել, մէկի շնորհքը գրաւել. **-жливый** -ծ. հաճոյակատար, պատրաստ ծառայելու, ստորաքարշ:

Подслу́|ша́ніе ը. ականջ դնելը, ծածկարար լսելը. **-шать** տ. Подслу́шивать; **-шива́ніе** տ. Подслу́шаніе; **-шиватель** —. **-шивательница** է. ծածկարար լսող, ականջ դնող այր, կին. **-шива́ть**, -шать ն. ականջ դնել, ծածկարար լսել. говори́те ти́ше, насъ подслу́шиваютъ; онъ подслу́шалъ нашъ разгово́ръ; п. у двере́й.

Подслѣ|ди́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́) տ. Подслѣ́живать; **-дственный** -ծ. քննութեան տակ գտնուող. քննութեան ենթակայ, քննութեան ենթարկուած. п—ыеареста́нты; **-жива́ть** ն. հետևել, հսկել, վրան աչք պահել:

Подслѣ|пова́тый -ծ. բաւական թոյլ աչքերի տէր. **-пый** -ծ. թոյլ, տկար աչքերի տէր:

Под|сма́трива́ніе ը. ծածկարար նայելը, դիտելը, հսկելը. **-сма́трива́ть**, -смотрѣ́ть ն. ծածկարար նայել, դիտել, հսկել. **-смо́тръ** —. տ. Подсма́триваніе; **-смотрѣ́ть** (-смотрю́ -о́трятъ) տ. Подсма́тривать.

Подсмѣ|ива́ніе ը. ծաղրելը (թեթև կերպով). **-ива́ть, -я́ть** ն. кого́ և **-ся** -նէր. надъ кѣмъ մէկին մի քիչ ծաղրել, նշաւակել, մէկի վերայ ծիծաղել, խնդալ:

Подснѣ|жникъ —. բս. ա, Galanthus nivalis, ձիւնածաղիկ, ձնծաղիկ. բ, hepatica

trilоba, *եռերկրեթեան լերդատունկ (քարհրեայ).* **-жный** -ъ. *ձիւնի տակ գտնուող։*

Подсо́|бка ի. *օգնութիւն, նպաստ, օժանդակութիւն.* **-бить** (-блю -би́ть), **-бля́ть** չ. *օգնել, նպաստել, օժանդակել, ՚ձեռք տալ՚։*

Под|сова́ть (-сую́ -ю́ть), **ся** ա. Подсо́вывать, ся; **-со́въ** ա. **1**, ա. Подсовыва́ніе; **2**, *մի բանի տակ դրած կամ դնելու իր.* **-со́выванie** չ. *մի բանի տակ դնելը, կոխելը.* **-со́вывать**, -сова́ть, -су́нуть ъ. *մի բանի տակ դնել, կոխել, խցկել.* п. сундукъ подъ крова́ть; п. кому́ что *մէկի ձեռքը, գրպանը ծածկաբար մի բան կոխել.* онъ подсу́нулъ мнѣ фальши́вую моне́ту; **-ся** -ъ. тѣг. **1**, *մի բանի (օր. կառքի) տակ ընկնել.* **2**, *զանազան ներս պրծնել, ՚դո՛նը ծակել՚.* онъ подсо́вывается ко мнѣ ра́знымъ вздо́ромъ. [օգնական։

Подсоко́льничій, аго ա. *բազէպանի*

Подсо|ли́ть (-лю -со́лятъ) **1**, ъ. *փոքր ինչ աղել, աղը աւելացնել.* **2**,* չ. кому́ *մէկին նեղացնել, անհաճոյութիւն, անախորժութիւն պատճառել։*

Подсо́лне|чная, ой ի. *արեգակի տակ գտնուող ամէն ինչ, աշխարհ, երկիր.* **-чникъ** ա. **1**, *հովանոց, ՚քօլգա՚.* **2**, *բս.* Helianthus annuus, *արևածաղիկ, արևադարձ, արևածաղկի.* **-чный** -ъ. *արեգակի, արևի տակ գտնուող։*

Подсо|са́ніе չ. *ծծելը.* **-са́ть** (-сý -сýтъ; -си́) ա. Подса́сывать.

Подсо́|хлый ի. -ъ. *չորացած, թառամած.* **-хнуть** ա. Подсыха́ть.

Под|спа́ривать, -спори́ть (-рю́ -ря́ть) ъ. *օգնել, նպաստել, սատարել.* **-спо́рье** չ. **1**, *նպաստ, օգնութիւն, օժանդակութիւն.* **2**, *աւելացնելի բան, սիրէ։*

Подспу́дный -ъ. *ծածկած, թաքցրած, ծածուկ, անյայտ տեղ պահած օգտի ընկած.*

Подста|ва ի. **1**, *իջևաններում փոխուող ձիեր.* **2**, *այպէկսի ձիեր լծած ճանապարհորդական կառք.* **3**, *իջևան այպէկսի ձիերի.* **4**, *հնց. կեղծ անուան գործածութիւն* (*դատարանում*). **-вить** (-влю -вятъ) ա. Подставля́ть; **-вна** ի. **1**, ա. Подставле́ніе; **2**, *որ և է իրի տակ դրած կամ անկած բան, յենարան, նեցուկ.* **3**, *թամբ (օր. ջութակի սիմերի տակ դրած).* **4**, руба́хи *շապկի ստորին մաս.* **-вливаніе, -вле́ніе** չ. **1**, *մի բանի տակ դնելը.* **2**, *մէկի առաջ դնելը.* **3**, *մի բանի տեղ դնելը, մի բանի հետ փոխելը.* **-вливать, -вля́ть**, -вить ъ. **1**, *մի բանի տակ դնել.* п. скаме́ечку по́дъ ноги; п. подъ забо́ръ подпо́рку; п. что подъ наве́съ *մի բան յարկի, սրահի տակ դնել.* **2**, *մէկի առաջ գնել (օր. գինի), դէմ անել.* п. щёку *թուշը դէմ անել (ապտակելու).* п. спи́ну подъ уда́ры; п. кому́ но́гу *մէկին ոտք գցել.* подста́вь то́лько ше́ю, такъ на-ся́дутъ (*առծ.*) *երես որ տաս, աստառ էլ կուզեն.* **3**, *մի բան միւսի տեղ դնել, միւսի հետ փոխել.* **-вно́й** -ъ. **1**, *մի բանի տակ դրած.* **2**, *կեղծ.* п. свидѣ́тель; **3**, *պատրաստի, պահեստի.* п. ре́крутъ; п—а́я ло́шадь *ա, առջևից լծած ձի. բ, իջևանում փոխուող ձի.* **-вочка** *նւզ.* ա. Подста́вка; **-вочный** -ъ. **1**, *մի բանի տակ դնելու, մի բանի նեցուկ տալու.* **2**, *յենարանի, նեցուկի։*

Под|стега́ніе չ. *տակից կարելը, աստառ գցելը.* **-стега́ть** ա. Подстёгивать 1; **-стёгиваніе** չ. **1**, *տակից կարելը, աստառ գցելը.* **2**, *մտրակելով քշելը.* **-стёгивать** ъ. **1**, (-стега́ть) *տակից կարել, աստառ գցել.* **2**, (-стегну́ть) *մտրակելով քշել։*

Подсте|рега́ніе, -рега́тельства չ. *վերահսկելը, ՚դարանում քաշելը՚.* **-рега́ть**, -ре́чь ъ. кого́ *մէկի վերայ հսկել, մէկին ՚դարանում քաշել՚, աշխատել բռնել.* дома́шняго во́ра не подстережёшь; **-регу́** ա. Подстере́чь; **-реже́ніе** ա. Подстерега́ніе; **-ре́чь** (-регу́ -жёшь -гу́тъ; -реги́) ա. Подстерега́ть.

Подсти|ла́ніе չ. *մի բանի տակ գցելը, փռելը, ածելը (օր. ծղոտ).* **-ла́ть**, подостла́ть ъ. *մէկի կամ մի բանի տակ գցել, փռել, ածել (օր. անասուններին տակ յարդ, ծղոտ).* п. до́ски подъ бо́чки *տակառների տակ չախտակներ դնել.* **-лка** ի. **1**, ա. Подстила́ніе; **2**, *փռոց, փռուածք, մէկի կամ մի բանի տակ գցած, փռած, ածած բան. յատակ.* **-ло́чный** -ъ. *մէկի կամ մի բանի տակ գցելու, փռելու, ածելու.* п—ая соло́ма.

Подсто́|жникъ ա. *դեզատակ.* **-жный** -ъ. *դեզատակի։*

Подсто́й| ա. *տակից շարացած ծառեր, անտառ.* **-никъ** ա. *հ—ն. տակից, արմատից շարացած ծառեր.* **-ный** -ъ. *տակից, արմատից շարացած։* [(ոսկոր, կոթողի)։

Подсто́ліе չ. *խարիսխ, պատուանդան*

Подсторожи́ть ա. Сторожи́ть.

Под|стра́ивать, -строи́ть ъ. **1**, *մի բանի տակ կամ մօտ շինել, կառուցանել.* **2**, *երժ. համաձայն ձայնի, տանի սարքել.* п. скри́нку подъ фортепіа́но (*կմ* къ фортепіа́но).

Подстрани́чный -ъ. *գրքի երեսի տակ տպած բերած, գտնուող։*

Подстраща́ть ъ. кого́ *մէկին աւելի եւ վախեցնել, ահաբեկ անել։*

Подстре|ка́ніе չ. *գրգռելը, դրդելը, ՚սրելը՚, ստորելը.* **-ка́тель** ա. **-ка́тельница** ի. *գրգռող, դրդող, ստորիչ* այր. կին. **-ка́тельный** -ъ. *գրգռիչ, դրդիչ, ստորագրական.* **-ка́тельство** չ. *գրգռում, դրդում, ստորութիւն.* **-ка́ть, -кну́ть** ъ. *գրգռել, դրդել, ստորել, ՚սրել՚.* п. наро́дъ къ возмуще́нію; п. чьё-либо любопы́тство *մէկի հետաքրքրութիւնը շարժել։*

Под|стрига́ніе չ. *տակից, ՚ծայրից՚ կտրելը, խուզելը.* **-стрига́ть**, -стри́чь ъ. *տակից, ՚ծայրից՚ կտրել, խուզել.* п. во́лосы; п. дере́вья; **-стригу́** ա. Подстри́чь; **-стриже́ніе** չ. **-стри́жка** ի. ա. Подстрига́ніе; **-стри́чь** (-гу́ -жёшь -гу́тъ; *անց.* -стри́гъ -гла, о) ա. Подстрига́ть.

Подстрога́ть ъ. *մի քիչ խարտել, ՚ռանդել՚։* [տակ գտնուող։

Подстропи́льный -ъ. *ձեղունակալի*

Под|строча́ть (-чу́ -о́чатъ) ъ. *տակից, ափից կարել, մեղմել.* **-стро́чникъ** ա. *տողամէջ արձ, հրատարակութիւն.* **-стро́чный** -ъ. *տողի տակ գտնուող.* п. перево́дъ *տողամէջ (տողերի արանքներում գրած) թարգմանութիւն. ՚տառացի, բառացի թարգմանութիւն։*

Подстрѣ|лéніе, -ливаніе չ. *վիրաւորելը (հրացանով, նետով)*. **-ливать**, -лúть ն. *վիրաւորել (հրացանով, նետով)*. **-лина** ի. *ճռտրպ. նեցուկ, մոյթ*. **-лúть** (-лю́ -лятъ) տ. Подстрѣливать; **-лъ** ա. **1**, տ. Подстрѣлéніе; **2**, *գնդակահար կմ նետահար տեղ կենդանու մարմնի վերայ*. **3**, տ. Подстрѣлина.

Подсту|пáніе չ. *մօտենալը, մերձենալը*. **-пáть, -пúть** (-плю́ -у́пятъ; -пú) չ. *մօտենալ, մերձենալ*. непріятель подступáетъ къ гóроду; **-ся** չ. *մօտենալ, մերձենալ*. *не знáешь съ какóй стороны́ къ нему́ п—пúться; **-(пóд-)пъ** ա. *մօտենալը, մերձենալը, մերձեցում*. п—у нѣтъ; п. непріятеля.

Под|стывáніе չ. *սառչելը, պաղելը (կերակրի)*. **-стывáть,-сты́ть** (-сты́ну -нутъ; *անց*. -сты́лъ -ла, о; *հրմ*. -сты́нь) չ. *սառչել, պաղել*. *սառչել, ցրտանալ, ուժանալ*:

Подстѣ|нный ած. *պատի տակին կմ պատի մօտ գտնուող*. **-нокъ**, нка ա. *ճռտրպ. որմապահ պատ (որ մի ուրիշ պատ պահում է)*:

Подсу|дúмость ի. *դատի տակ գտնուելը*. **-дúмый** ած. *դատի տակ գտնուող*. п о д с у д ú м ы й, аго ա. -м а я, ой ի. *դատի, դատաստանի տակ գտնուող այր, կին*. **-дность** ի. *որոշ դատարանի ենթակայութիւն*. **-дный** ած. *որոշ դատարանի ենթակայ*. дѣло объ этомъ преступлéніи подсу́дно такóму-то суду́.

Подсу́|мокъ, мка ա. *զգմ. պատրոնատաշ, փամփշտապահ, -տակալ*. **-мочный** ած. *պատրոնտաշի, փամփշտապանի, -տակալի*:

Подсу́нуть, ся տ. Подсóвывать, ся.

Подсуры|мúть (-млю́ -мя́тъ), **-мливать** ն. *ծարրել, ծարրով ներկել (յօնքերը)*:

Подсу́|сливать, -слить (-лю -лятъ) ն. *ծծելով խմել*: [*ղի տակ գտնուող*:

Подсустáвный ած. *կզմն. յօդի, խա-*

Подсу|флеровáть (-ру́ю -ютъ), **-флёровать** (-рую -ютъ) ն. (*ֆր.-գերմ.*) *ծածուկ թելադրել, յուշարարութիւն անել*:

Подсу|чéніе, -чиваніе չ. *ոլորելով միմեանց հետ կպցնելը, միացնելը*. **-чивать, -чúть** (-чу́ -чатъ) ն. *ոլորելով միմեանց հետ կպցնել, միացնել (երկու ծայրերը)*:

Подсу|шéніе, -шиваніе չ. **1**, *մի քիչ չորացնելը, ցամաքեցնելը*. **2**, *խիստ չորացնելը, ցամաքեցնելը*. **-шивать, -шúть** (-шу́ -шатъ) ն. **1**, *մի քիչ, թեթեւ կերպով չորացնել, ցամաքեցնել*. **2**, *խիստ, սաստկապէս չորացնել, ցամաքեցնել*:

Под|счúтывать, -считáть ն. *հաշուել, համարել, հաշիւը, համարն իմանալ*. нáши потéри въ тóчности ещё не подсчúтаны.

Подсы|лáніе չ. *ծածկաբար ղրկելը*. **-лáть**, подослáть ն. *ծածկաբար ղրկել (մի բան իմանալու)*. **-лка** ի. *ծածկաբար ղրկում*. **-лъ** ա. **1**, տ. Подсы́лка; **2**, *ծածկաբար ղրկված իր*. **-льный** ած. *ծածկաբար ղրկուած*:

Под|сыпáніе չ. *աւելացնելը (ածելով, թափելով)*. **-сы́пать** (*ապռն*. -плю -плютъ), **-сыпáть** (*ներկ*. -пáю -ютъ) ն. *աւելացնել (ածելով, թափելով)*. *ածել, տալ (օր. ձիուն գարի)*. **-сы́пка** ի. **1**, տ. Подсыпáніе; **2**, և **-сыпь** ի. *ածած, աւելացրած քանակութիւն*:

Подсырѣ́ть չ. **1**, *տակից կմ փոքր ինչ թրջուել, թացուել, թաց լինել, ՙնամանալ՚*:

Под|сыхáніе չ. *չորանալը, ցամաքելը*. **-сыхáть**, -сóхнуть չ. *չորանալ, ցամաքել (մի քիչ)*:

Подсѣ|вáніе չ. **1**, *վերացանելը, վրան ցանելը, աւելացնելը*. **2**, *մաղելը*. **-вáть**, -ять ն. **1**, *վերացանել, վերասերմանել, վրան, վրայից ցանել, սերմանել, ցանքը, ցանածը խտացնել*. **2**, *մաղել*. **-вка** ի. **-въ** ա. **1**, տ. Подсѣвáніе; **2**, *վրայից ցանածը, սերմանածը*:

Подсѣ|дáніе չ. *մօտ, կողքին նստելը*. **-дáть**, -сть չ. къ кому́ *մէկի կողքին նստել, բազմել*:

Подсѣдéль|никъ ա. *թամբակալ*. **-ный** ած. *թամբատակի, թամբի տակ դրտնուող*. п—ая ссáдина *թամբից ճմլուած տեղ, ՙեղիր՚*. п—ая лóшадь *հեծնելու ձի*:

Подсѣ́|дина ի. *անսնրժ. պտտուածք, ճեղք ձիու սմբակի*. **-дъ** ա. **1**, տ. Подсѣ́дина; **2**, տ. Подсáда 2; **3**, *ճեղք, պատռուածք (գերանի)*:

Под|сѣка տ. Новинá 1; **-сѣкáніе** չ. *տակից կտրելը*. **-сѣкáть**, -сѣ́чь ն. *տակից կտրել*. **-ся** անդր. *ծալուել (ծնկների մասին)*. **-сѣку́** տ. Подсѣ́чь; **-сѣкъ** ա. *յօտոց*:

Подсѣ́сть (-ся́ду -дутъ; *անց*. -сѣ́лъ -ла, о; *հրմ*. -ся́дь) տ. Подсѣдáть.

Под|сѣчéніе տ. Подсѣкáніе; **-сѣчный** ած. *հողատեղ բացելու, խամ հողի*. **-сѣчь** (-сѣку́ -чёшь -ку́тъ; *անց*. -сѣ́къ -кла, о; *հրմ*. -сѣкú) տ. Подсѣкáть.

Под|сѣ́яніе չ. *վերացանում, վերասերմանում*. **-сѣ́ять** (-сѣ́ю -ютъ) տ. Подсѣвáть.

Подтá|иваніе չ. *մի քիչ տակից հալուելը, հալչելը*. **-ивать**, -ять չ. *մի քիչ տակից հալուել, հալչել*:

Подтá|киваніе չ. *համաձայնուելը. ուրիշի ասածը հաստատելը*. **-кивать, -кнуть** չ. кому́, чему́ *մէկի, մի բանի հետ համաձայնուել, մէկի ասածը, մի բան հաստատել* («такъ, такъ» *ասելով*):

Подтáлки|ваніе չ. **1**, *մի բանի տակ դցելը (հրելով)*. **2**, *թեթեւ կերպով հրելը, խըթելը*. **-вать** ն. **1**, (подтолкáть, -лкну́ть) ն. *մի բանի տակ դցել (հրելով)*. **2**, (подтолкну́ть) *պատահաբար, թեթեւ կերպով հրել, հրելով, խթելով շարժել*. **3**, (подтолóчь) *ծեծելով, տրորելով աւելացնել (սանդի մէջ)*:

Под|тáпливаніе չ. տ. *ստորեւ բայը*. **-тáпливать**, -топúть, -топля́ть ն. **1**, *ներից վառել, փայտ աւելացնել*. **2**, *տաքացնել (կաթ)*. **3**, *ողողել, հեղեղել (կապած ջուրը բաց թողնելով)*:

Подтáпты|ваніе չ. տ. *ստորեւ բայը*. **-вать**, подтоптáть ն. **1**, *տրորելով մի բանի տակ կոխել*. **2**, *տրորել, տափտափել, նստացնել*:

Подта|скáніе չ. *մի բանի տակ քարշելը*. **-скáть** տ. Подтáскивать; **-скиваніе** տ. Подтаскáніе; **-скивать**, -скáть, -щúть ն. **1**, *մի բանի տակ քարշել, քարշելով, թրև տալով մի բանի տակ դցել*:

Подта|сованіе չ. Թղթխ. զարնելը. **-совать** (-сую -ютъ) ա. Подтасо́вывать; **-со́вка** է. **-со́вываніе** ա. Подтасова́ніе; **-со́вывать**, -сова́ть ն. Թղթխ. դարնել:

Под|тача́ть ա. Подта́чивать 1; **-та́чиваніе** չ. **1**, տակից ընդթափ կարելը. **2**, մի քիչ որելը. **3**, տակից կրծելը. **-та́чивать** ն. **I.** (-тача́ть) տակից ընդթափ կարել. **II.** (-точи́ть) ն. 1, մի քիչ որել. 2, տակից կրծել. *մաշել, ուժապառել. жесто́кая болѣ́знь подточи́ла его́. [скивать.

Подтащи́ть (-щу́ -щатъ) ա. Подта́-

Подта́ять (-та́ю -ютъ) ա. Подта́ивать.

Подтвер|ди́тельно մ. **1**, հաստատելով. **2**, կրկին. п. предписа́ть կրկնակի, ուժեղ խիստ պատուէր, հրաման տալ. **-ди́тельный** ած. **1**, հաստատողական, ստորատական. п. отвѣ́тъ; **2**, կրկնակի, խիստ. п. прика́зъ; **-ди́ть** (-жу́ կամ жду́ -дя́тъ; -ди́), **-жда́ть** ն. **1**, հաստատել, ստորագել. п. что кля́твою, присягою; опытъ подтверди́лъ э́ту и́стину; слухъ э́тотъ не подтвержда́ется; **2**, կրկնել, կրկին, խիստ կերպով տալ, պնդել, պատուիրել կրն. п. приказа́ніе; п. о стро́гомъ исполне́ніи зако́на: **-жде́ніе** չ. **1**, հաստատում, -տութիւն. кля́твенное п.; въ п. мои́хъ словъ; **2**, կրկնութիւն, պնդում (հրամանի). **-жду́**, **-жу́** ա. Подтверди́ть.

Под|тека́ть, -те́чь չ. **1**, մի բանի տակ հոսել, հոսելով թափուել. **2**, ուռչել, լցուել. глаза́ подтека́ютъ кро́вью; **-теку́** ա. Подте́чь; **-тёкъ** ա. բժ. լցուելը, ուռչելը. крова́вый п. արիւնակալում, -լուծիւն:

Подтере́ть (подотру́ -ру́тъ; -три́), **ся** ա. Подтира́ть, ся.

Под|теса́ніе չ. տակից տաշելը. **-теса́ть** (-шу́ -те́шутъ; -ши́), **-тёсывать** ն. տակից տաշել:

Под|те́чь (-теку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -тёкъ -кла́, о́; -ки́) ա. Подтека́ть; **-тешу́** ա. Подтеса́ть.

Подти́|брить (-рю -рятъ), **-бривать** ն. ծածուկ գողանալ, ‘թռցնել‘:

Под|тира́ніе չ. **1**, սրբելը (յատակը). **2**, շփելով մաշելը, վնասելը. **-тира́ть**, -тере́ть ն. **1**, սրբել, մաքրել (յատակը). **2**, շփելով վնասել, մաշել. **-ся** անդր. **1**, սրբուել, շփուելով մաշուել. **-ти́рка** է. **1**, ա. Подтира́ніе; **2**, սրբիչ, մի բան սրբելու փալաս եւն:

Подти́|сканіе չ. զօռով մի բանի տակ խցկելը, կոխելը. **-скать**, **-скивать**, **-снуть** ն. զօռով մի բանի տակ խցկել, կոխել. **-ся** անդր. զօռով մի բանի տակ խցկուել, մտնել:

Подто|лка́ть ա. Подта́лкивать 1; **-лкну́ть** ա. Подта́лкивать 1 և 2; **-лку́** ա. Подтоло́чь; **-ло́чь** (-лку́ -лчёшь -лку́тъ; անց. -ло́къ -лкла́, о́; -лки́) ա. Подта́лкивать 3.

Подто|пи́ть (-плю́ -то́пятъ; -пи́) ա. Подта́пливать; **-пка** է. հ–բ. տաշեղներ, մարխ, խուշուր (կրակ վառելու). **-пле́ніе** ա. Подта́пливаніе; **-пля́ть** ա. Подта́пливать.

Подто|пта́ніе չ. ոտներով, տրորելով մի բանի տակ կոխելը, գցելը. **-пта́ть** (-пчу́ -то́пчутъ; -пчи́) ա. Подта́птывать.

Под|тормози́ть (-жу́ -зя́тъ; -зи́) ն. կապել (ոտքի անիւը). **-точи́ть** (-чу́ -чатъ) ա. Подта́чивать II.

Подтра|ви́ть (-влю́ -а́вятъ; -ви́), **-вливать** ն. **1**, որսին հետամուտ լինել (բարակներով). п. звѣ́ря соба́ками; **2**, գրգռել, կռուեցնել (մարդկանց, անասուններին), կռիւ բորբոքել, բորբել:

Подтру́|ниваніе չ. հանաքով ծաղրելը, ‘մասխարայ գցելը‘. **-нивать**, **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) չ. надъ кѣмъ մէկի վերայ ծիծաղել, հանաքով մէկին ծաղրել, նշաւակել, ‘մասխարայ գցել‘:

Подтру|си́ть (-шу́ -ся́тъ; -си́) ա. Подтру́шивать; **-ска** է. **-шиваніе** չ. Թափահարելով ածելը, ուելացնելը. **-шивать**, -си́ть ն. Թափահարելով ածել, աւելացնել:

Подты|ка́ніе չ. մի բանի տակ ցցելը, ‘ճխտելը‘. **-ка́ть** (ներկ. -ка́ю -ютъ), **-(ы́)ка́ть** (ապառ. -ы́чу -чутъ), подоткну́ть ն. մի բանի տակ ցցել, ‘ճխտել‘. п. подо́лъ քղանցքը, փեշը վեր քաշել: [նակաձ:

Подтюре́мщикъ ա. բանտապետի օգ-

Подтя́|гиваніе չ. տ. ասորև բայը. **-гивать**, -ну́ть ն. **1**, մի բանի տակ քաշել. **2**, մօտ քաշել, իրան քաշել. **3**, պրկել, պինդ, վեր քաշել. п. подпру́гу; **4**, չ. ձայնակցել. **-ся** անդր. մօտենալ, դաւաքուել. **-жка** է. **1**, ա. Подтя́гиваніе; **2**, մի բան պրկելու թոկ, պարան, կապիչ. **-жки**, -жекъ է. յ. վարտաքակալ. **-ну́ть**, **ся** ա. Подтя́гивать, ся.

Подтя́|пать, **-пнуть** ն. **1**, կացնով տակից կարել. **2**, գողանալ, ‘թռցնել‘:

Подуба́сить (-шу -сятъ) ն. բրով, գաւազանով ծեծել, թակել:

Подува́ть (-ва́ю -ютъ) չ. երբեմն, ժամանակ առ ժամանակ փչել:

Подуди́ть (-жу́ -дя́тъ) **I.** ն. մի քիչ ածել, փչել (սրինգ). **II.** ն. կարթով ձուկ որսալ:

Поду́|мать չ. **1**, մտածել, խորհել. поду́майте о томъ, что́ вы дѣ́лаете; пара́ п. объ э́томъ; **2**, կարծել. **-мывать** չ. о чёмъ յաճախ կամ երբեմն մի բանի վերայ մտածել, խոր- [հել:

По-дура́цки մ. յիմարաբար:

Поду|ра́чить (-чу -чатъ) ն. մէկին ծաղրել, ծածկաբար ծաղրել, նշաւակել, ‘մասխարայ գցել‘. **-ся** չ. մի քանի ժամանակ յիմարութիւններ անել, սատահակութիւն անել, յիմար, խելառ բաներ բանել. **-ря́ть** (-рю́ -ря́тъ) չ. փոքր ինչ չարութիւն անել, չարաճճի, սանձարձակ բաներ բանել:

Подур|нѣ́лый բյ. ած. ազնղացած, ‘գէշացած‘. **-нѣ́ть** ա. Дурнѣ́ть.

Поду|стйтель ա. **-стительница** է. քսու, գրգռիչ, բանսարկու այր, կին. **-сти́тельный** ած. գրգռիչ, սադրիչ. **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ; -сти́) ա. Подуща́ть.

Поду́ть (-ду́ю -ютъ; -ду́й) չ. **1**, սկսել փչել, շնչել. поду́лъ вѣ́теръ; **2**, մի քիչ, կարճ ժամանակ փչել, շնչել:

Подутю́|живать, **-жить** (-жу -жатъ) ն. տակը, ստորոտը կողմից արդուկել, ‘ութօյել‘. **-жникъ** ա. արդուկակալ, արդուկի ‘ութօյի‘ պատուանդան:

Поду|ча́ть, -чивать, -у́чить ն. кого́ մէկին ծածկաբար սովորեցնել, հրահանգել,

սովրել (մի բան անելու կամ ասելու). **-ченіе, -чиваніе** *ç. ծածկաբար սովորեցնելը, հրահանգելը.* **-чивать, -чить** (-чу́ -чать) *ш.* Подучать.

Подуше́|но *մ. խաղաղութեամբ, բարեկամաբար, մտերմաբար.* **-ный** *-ծ. խաղաղ, մտերիմ։*

Поду́|шечка *է. Նւզ. բարձիկ, պտտիկ բարձ.* **-шечный** *-ծ. բարձի.* п—ая на́волочка *բարձի երես։*

Поду|ши́ть (-шу́ -шатъ) *ն.* **1,** *խեղդել, օծանել (հակումներ, բռնեմը).* **2,** *ջնջել, կոտորել (ժանտախտը մասին)։*

Поду́шка *է.* **1,** *բարձ.* **2,** *Թիկ բարձ. պատուանդան Թնդանօթի տակ.* **3,** повозка-*յի մասը, որ դրած է առջևի անիւների վերայ։*

Поду́шный *-ծ. մարդագլխի հաշուած.* п. сборъ, окла́дъ *գլխահարկ.* состоя́ть въ п—омъ окла́дѣ *գլխահարկ վճարել.* п—ыя де́ньги *կամ* п о д у́ ш н о е, аго *ç. գլխահարկ։*

Поду|ща́ть, -сти́ть *ն. գրգռել, դրդել, սովրել.* **-ще́ніе** *ç. գրգռում, սադրում, դրդում։*

Подхва|ти́ть (-чу́ -а́тять; -ти́) *ш.* Подхва́тывать; **-тываніе** *ç.* **1,** *բռնելը, կալնելը.* **2,** *արագ վերցնելը, առնելը (գետնից).* **-тывать,** -ти́ть *ն.* **1,** *տակից բռնել.* п. кого́ по́дъ руки *մէկի կռնատակից բռնել.* за́навѣсь подхва́чена то́лстымъ шнурко́мъ; **2,** *բռնել, կալնել.* п. мя́чикъ; п. на лету́ *Թռչելիս բռնել.* *п. чьи слова́ и раскритикова́ть ихъ; **3,** *արագութեամբ վերցնել, առնել (գետնից).* гдѣ онъ э́то подхвати́лъ? *որտեղից է նա այդ ճանկել.* **4,** *միջամտել (խօսքով). օգնել, երգակցել.* **-тъ** *—. բռնելը.* на п. *ш.* Наподхва́тъ.

Подхво́стникъ *—. պոչատակի փոկ, 'դուչխան' (ձիու)։*

Подхо|ди́ть (-жу́ -хо́дятъ; -ди́), подойти́ *ç.* **1,** подо что *մի բանի տակ մտնել.* суда́ подошли́ подъ мостъ; я подошёлъ подъ навѣ́съ; **2,** *մօտենալ, մերձենալ.* кора́бль подошёлъ къ га́вани; на гуля́ньи ко мнѣ подошёлъ не зна́ю како́й-то человѣ́къ; подхо́дятъ пра́здники; **3,** *կից, սահմանակից լինել.* лѣсъ э́тотъ подхо́дитъ къ мои́мъ па́шнямъ; **4,** *համապատասխանել, յարմար գալ.* э́та статья́ не подхо́дитъ къ мои́мъ воззрѣ́ніямъ; ключъ не подхо́дитъ къ замку́; *п. подъ чьи-либо тре́бованія *մէկի պահանջներին համապատասխանել, մէկի պահանջները գոհացնել.* подходя́щее сло́во *յարմար, համապատասխան խօսք.* **5,** *նմանուել, նման լինել.* э́ти цвѣта́ подхо́дятъ оди́нъ къ другому́; **-дна** *է.* **1,** *ш.* Подхо́дъ; **2,** кожъ *կաշիների վերայ մնացած աւելորդ մսի կտորտանքները, փառերը քերելը, մաքրելը.* **3,** *Եշեգ. այս կտորտանքները, փառերը քերելու, մաքրելու դանակ.* **-дъ** *—. մօտենալը, մերձենալը։*

Подхому́тникъ *—. ձիու կաշեպատ անուրի (хому́тъ) տակ դրած փափուկ նիւԹը։*

Подца́|пать, -пнуть *ն.* **1,** *բռնել, կալնել, որսալ.* **2,** *գողանալ, 'Թացնել'։*

Подцвѣ|ти́ть (-чу́ -тя́ть; -ти́), **-ча́ть, -чивать** *ն. ներկել, գոյն, երանգ տալ։*

Подцензу́рный *-ծ. գրաքննուԹեան ենԹակայ։*

Подцѣ|пи́ть (-плю́ -ѣпятъ; -пи́) *ш.* Подцѣпля́ть; **-пка** *է.* **1,** *ш.* Подцѣпле́ніе; **2,** *կեռ, կարԹ, ճանկ.* **-пле́ніе, -пливаніе** *ç.* **1,** *տակից բռնելը, ճանկելը (կեռով, կարԹով).* **2,** *ճարպիկ կերպով, խորամանկուԹեամբ որսալը.* **3,** *ծածկաբար վերցնելը, 'Թացնելը'.* **-пливать, -пля́ть,** -пи́ть *ն.* **1,** *տակից բռնել, կալնել, ճանկել (կարԹով, կեռով).* **2,** *ճարպիկ կերպով, խորամանկուԹեամբ որսալ, ձեռք ձգել.* *она́ подцѣпи́ла жениха́ *նա փեսայ է որսացել.* **3,** *ծածկաբար վերցնել, Թաքցնել, 'Թացնել'։*

Подча́|леніе, -ливаніе *ç.* **1,** *յետևից կպչելը.* **2,** *կապարալարով* (отвѣ́съ) *չափելը, խմանելը (օր. որմի ուղղուԹիւնը).* **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) *ն.* **1,** *յետևից կպչել, կպցել.* **2,** *կապարալարով չափել, խմանել (օր. որմի ուղղուԹիւնը).* **-локъ,** лка *—. ցռկանաւից կապած մակոյկ, հուլ։*

Подча́|сокъ, ска *—. փոխարինող պահակախումբ.* **-съ** *մ. երբեմն, մերԹ ընդ մերԹ, մի մի անգամ։* [*նաև* подча́сокъ *ընդ* подча́съ]

Подче́люстный *-ծ. ծնօտատակի, ծը-*

Подче́репный *-ծ. գանգի տակ գտնուող։*

Подчё́р|киваніе *ç. ընդգծելը, տակից գծելը, խազ քաշելը.* **-кивать, -кнуть** *ն. ընդգծել, տակից գծել, խազ քաշել։*

Подчер|ке́ніе, -ниваніе *ç. սև ներկելը, գեղելը.* **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) *ն. սև ներկել, գեղել (օր. յօնքերը)։*

Подчер|ти́ть (-рчу́ -ртятъ; -рти́), **-чивать** *ն.* **1,** *ուղղել, գրատել (նկարը).* **2,** *Որդ. ծառի կեղևը շուրջանակի կտրել (չորացնելու նպատակով)։* [-вать.

По́дчи|ваніе, -вать *ш.* По́тчиваніе,

Подчи|не́ніе *ç. հպատակեցնելը, -կուԹիւն, ենԹադրեցնելը, -դուԹիւն, ստորադրելը, -դրուԹիւն.* держа́ть въ п—іи; **-нённость** *է. ենԹադրուԹիւն, հպատակուԹիւն, ստորադրուԹիւն.* **-нённый** *բյ. -ծ. ենԹադրեալ, հպատակ, ստորադրուած.* **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-ня́ть** *ն. ենԹադրեցնել, հպատակեցնել, ստորադրել, նուաճել.* его́ положе́ніе подчиня́етъ его́ при́хотямъ старика́ *նորա դիրքը նորան ենԹարկում է կին.* **-ся** *—դր. ենԹադրուել, հպատակուել, ստորադրուել։*

Подчи́|стить (-щу -стятъ) *ш.* Подчища́ть; **-стка** *է.* **1,** *սրբելը, մաքրելը.* **2,** *քշտելը (ծառը).* **3,** *քերելը, ջնջելը (գրածը).* **-ща́ть,** -сти́ть *ն.* **1,** *սրբել, մաքրել.* **2,** *քշտել (ծառը).* п. бо́роду *մօրուքը սափրել, ածիլել.* **3,** *անդ-անդ. մէջըմէջ մաքրել, սրբել.* **4,** *քերել, քերելով ջնջել (գրածը).* **-ще́ніе** *ç. ш.* Подчи́стка 1 *և* 2.

Подчре́|віе *ç. փորատակ, ներքնորովայն.* **-вный** *-ծ. փորատակի, ներքնորովայնի։*

Подше́йникъ *—. վզակապ (ձիու)։*

Подшё́рстокъ, стка *—. բրդի տակ գտնուող աղուամազ։*

Подши|ба́ніе *ç. տակին խփելով վայր գցելը, տապալելը.* **-ба́тель** *—.* **-ба́тельница** *է. տակից խփելով վայր գցող, տապալող այր, կին.* **-ба́ть, -би́ть** (-блю́ -бу́тъ; *անց.* -бъ -бла, о; -би́) *ն. տակին խփելով*

վայր գցել, տապալել. п. кому́ глаза́ մէկի աչքերը կապտացնել (ծեծելով)։

Под|шива́ніе չ. 1, տակից կարելը. 2, տակից զարկելը, կպցնելը. **-шива́ть**, -ши́ть ն. 1, տակից կարել. 2, տակից զարկել, կըպցնել, գամել (օր. աստառացին տախտակներ). **-ши́вка** ի. 1, տ. Подшива́ніе; 2, տակից կարած բան, աստառ. 3, [օր. աստառացի] տակից զարկած տախտակներ. **-шивно́й** ած. 1, տակից կարած կամ կարելու. 2, տակից զարկած, գամած կամ զարկելու, գամելու։

Подши́пникъ ա. մեքենզ. առանցքակալ, բարձ։ [Подшива́ть.

Подши́ть (подошью́ -ю́тъ; -ше́й) տ.

Подшки́перъ ա. (ծով.) նաւի կապավարչի օգնական։ ['տակից շոր'։

Подшта́нники ա. յ. փոխան, վարտիք,

Подштукату́ри|ваніе չ. նորից ծեփելը, նորից սուաղելը. **-вать** ն. նորից ծեփել, նորից սուաղել։

Подшу|ти́ть (-чу́ -у́тятъ) տ. Подшу́чивать; **-чиваніе** չ. ծաղրելը, կատակ անելը. **-чивать**, -ти́ть չ. կատակ անել, ծաղրել. **-чу́** տ. Подшути́ть.

Под|щёлкиваніе չ. լեզուով կամ մատները արձակելով մի բանի ձայնակցելը. **-щёлкивать, -щелкну́ть** չ. լեզուով կամ մատները արձակելով մի բանի ձայնակցել.

Подщёчина ի. ծնօտափոս (ձիու)։

Подщи|па́ть, -пывать ն. 1, տակից փետել, պոկոտել. 2, փոքր ինչ, թեթև կերպով փետել, պոկոտել, քաղել։

I. **Подъ** ա. տակ. յատակ. скирдный, стóжный п. դիզատակ. печнóй п. վառարանի յատակ (որի վերայ դարսում են վառելափայտը)։

II. **Подъ** (կրկնակի բաղաձայներէ առաջ երբեմն **подо**) նխդ. պահանջում է **А**, հայցական, և **Б**, գործիական հոլով։ **А**, հայցկ. հոլ. նշանակում է. 1, (շարժողութիւն ցոյց տուող բայերից յետոյ) դէպի, տակ. е́хать пóдъ гору սարից իջնել (ձիով, կառքով ևլն). положи́ письмó подъ кни́гу, а не на кни́гу; войска́ шли́ подъ Москву́; кóшка убѣжа́ла п. пéчку; посади́ть п. арéстъ կալանաւորել. отда́ть п. судъ դատի ենթարկել. 2, մօտ, դէմ. ему́ лѣтъ пóдъ сорокъ նա մօտ 40 տարեկան է. приходи́ пóдъ вечеръ երեկոյեան դէմ եկ. п. нóвый годъ, п. пра́здникъ նոր տարու, կաղանդի, տօնի սկզբում. 3, ըստ, համաձայն, համեմատ. писа́ть п. диктóвку; плясать п. му́зыку; окра́сить п. мра́моръ մարմարիոնի գոյնով ներկել. **Б**, գործիակ. հոլ. նշանակում է տակ, տակին, ներքոյ. մօտ, մօտիկ. стоя́ть п. горóю լերան ստորոտում գտնուել. войска́ стоя́ли п. Москвóю զօրքերը կանգնած էին Մոսկուայի առաջ. кóшка сиди́тъ п. пéчкою: сидѣть п. арéстомъ կալանաւորութեան մէջ գտնուել. находи́ться п. судóмъ դատի տակ գտնուել. п. замкóмъ բանտարկուած, փակուած. жить п. гóродомъ քաղաքին մօտիկ ապրել. земля́ п. огорóдомъ, п. виногра́дникомъ բոստանատեղ, այգետեղ, 'բաղատեղ'. что вы разумѣ́ете п. э́тимъ слóвомъ? այդ խօսքով դուք ինչ էք հասկանում։ NB. **По-**ն բառերի հետ միանալով, ցոյց է տալիս. 1, շարժում դէպի մի բանի տակ, օր. подка́тывать брёвна подъ навѣ́съ; подлѣ́зть подъ столъ; 2, մերձեցում, օր. подходи́ть, подноси́ть; 3, յաւելում, օր. подли́ть вина́; 4, չափաւորութիւն, օր. поджа́рить լաւ, բաւականաչափ խորովել, տապակել։

Подъё|мецъ, мца ա. վիրբ. բարձիչ արգան. **-мистый** ած. 1, շատ բեռ տանող. շատ բեռ բարձրացնող. 2, մեծ թմբով. **-мный** ած. բարձրացնելու, բարձրացնող. բարձրանող, բարձրացող և իջնող. п—ая маши́на; п. мость շարժական, բարձրացող կամուրջ. п—ое окнó; п—ыя дéньги ճանապարհածախս. **-мщикъ** ա. **-мщица** ի. 1, մի բան բարձրացնող այր, կին. 2, տպագր. թերթատու, տպագրական թերթերն առնող. **-мъ** ա. 1, բարձրացնելը, բարձրանում. п. ка́мней; скóлько въ п. человѣ́ку որքան մարդ վերցնել կարող է. п. заработной пла́ты; 2, բարձրանալը. -ձրացում, վերանալը. п. ду́ха въ вóйскѣ զօրքի ոգևորութիւնը. онъ лёгокъ на п. նա անդից հեշտութեամբ շարժւում, դիւրաշարժ է. онъ тяжёлъ на п. նա դանդաղաշարժ է, տանից հեշտութեամբ դուրս եկող մարդ չէ. дéньги на п. ճանապարհածախս. 3, ոտի թումբ. сапоги́ въ п—ѣ у́зки: 4, զառիվեր, դարիվեր, զառիվեր, 'դիր' (ճանապարհի). довóльно отлóгій п.; 5, մի բան բարձրացնելու լծակ. 6, բարձրացնելու չափ, աստիճան։ [դակներին)։

Подъесау́лъ ա. ենթադօրապլուխ (կա-

Подъи́гр... տ. Поди́гр...

Подъи́збица ի. տ. Подпóлье.

Подъи́|скивать,-ска́ть տ. Поды́ск...

Подъотдѣ́лъ ա. ստորաբաժանում։

Подъ|ѣда́ніе չ. տակից ուտելը, կրծելը. **-ѣда́ть**, -ѣсть ն. 1, տակից ուտել, կրծել. 2, մտաղորդները հաւաքելով ուտել. 3,* когó մէկին վնասել, զեան տալ։

Подъѣ́|ду տ. Подъѣ́хать; **-здно́й** ած. մօտ նաւելու, մօտենալու. п—а́я лóдка; **-здный** ած. պօդեզդի, որին կառքերը, այցելուները մօտենում են, որի կշտին կառքերը, այցելուները կանգնում են. п—ое крыльцó; **-здъ** ա. 1, տ. Подъѣзжа́ніе; 2, պօդեզդ (դուռ, ատնդուխտ. որի առաջ կառքերը, այցելուները կանգնում են). **-зжа́ніе** չ. մօտենալը. մերձենալը (ոչ ոտով, այլ կառքով. ձիով, նաւով ևլն). **-зжа́ть**, -хать չ. 1, մօտենալ. մերձենալ (ոչ ոտով, այլ կառքով, ձիով, նաւով ևլն). 2,* къ кому́ փաղաքշելով, ստորաքարշութեամբ աշխատել մէկին հաճոյանալ, մէկի շնորհքը շահել. вишь съ чѣмъ подъѣ́халъ տեսնում ես թէ նորա փորի ցաւն ինչ է։ [ѣза́ть.

Подъѣ́сть (-ѣ́мъ -ѣшь ևլն) տ. Подъ-

Подъѣ́хать (-ѣ́ду -дутъ; -ѣзжа́й) տ. Подъѣзжа́ть.

Подъязы́чный ած. լեզուի տակի, լեզուի տակ գտնուող. п—ая кость.

Подъя́корный ած. խարսխի տակի։

Подъяре́|мникъ ա. 1, լծկան. 2, լծակիր, ստրուկ. **-мный** ած. լծակիր։

Подъя́|тіе, -ть (подыму́ -мутъ: -ми́) տ. Поднима́ніе, -ма́ть. [-чій.

Подъя́|ческій, -чій տ. Подья́ческій,

Подыгрáніе չ. *երժ. նուագակցելը (ածելով).* **-грáть** տ. Подыгрывать; **-грываніе** տ. Подыгрáніе; **-грывать**, -грáть ն. *երժ. նուագակցել (ածելով)։*

Подымáть, ся տ. Поднимáть, ся.

Подымáть (-млю́ -мятъ; -ми́) **1**, չ. *մի քիչ ծխել, ծուխ արձակել (վառարանի մասին).* **2**, ն. *մի քանի ժամանակ ծխել, ծխի ենթարկել.* **-мный** ած. *ծխի, ծխա—.* п—ая пóдать *ծխահարկ։*

Подыскáть (-щу́ -и́щутъ; -щи́), **-скивать** ն. *որոնել, քնտրել, ջոկել (մի բանի յարմար բան).* **-ся** չ. подъ когó *մէկի ոտի տակ փոս փորել. աշխատել մէկին վնասել, գետն տալ.* **-скнóй** ած. *որոնելու. որոգայթ լարելու.* **-(пóд-)скъ** ա. **1**, *որոնելը, ջոկելը.* **2**, *գաղտնի հալածանք։*

Подышáть չ. *մի փոքր շունչ քաշել, շունչ առնել.* п. свѣжимъ вóздухомъ.

По-дья́вольски մ. *դիւաբար, դևի, սատանայի պէս։*

Подья́ческій ած. *գրագրի. գրչակի. -կային.* **-чій**, аго ա. **1**, *գրագիր (դատական ատեանի, որ և է պաշտօնատան).* **2**, *նխտ. գրչակ։*

Подѣвáть, -дѣть ն. *մի տեղ դնել. ձգել.* куда́ подѣвáлъ ты мои́ тетрáди? куда́ подѣвáлъ онъ всѣ свои́ дéньги *ինչ արաւ, որտեղ ծախսեց նա իր փողերը.* **-ся** *անդր. ընկնել, մնալ.* кýда подѣвáлись всѣ мои́ вéщи *ուր կորան իմ բոլոր իրերը։*

Подѣйствовать (-ствую -ютъ) չ. *ազդել. ներգործել.* лѣкáрство хорошó подѣйствовало; п. на умъ, на чýвства; эта угрóза подѣйствовала не негó.

Подѣлать տ. Подѣлывать.

Подѣли́ть (-лю́ -лятъ), **ся** տ. Подѣля́ть, ся.

Подѣлка ի. **1**, *պատրկ. շինծին գործ.* **2**, *վերանորոգութիւն (շինութեան).* **3**, *տատղձագործութիւն.* **-лковый** ած. *շինելու, գործելու.* п. лѣсъ *տատղձի փայտ։*

Подѣлóмъ մ. *արժանի է, 'հախն է'.* егó наказáли, и п.

Подѣлочка նւզ. տ. Подѣлка; **-чный** տ. Подѣлковый.

Подѣлывать, -лать ն. *անել, գործել, մի բանով զբաղուել.* что подѣлываешь? *ինչ ես անում, ժամանակդ ինչով ես անցկացնում.* ничегó не подѣлаешь *ոչինչ չէ կարելի անել։* **-льный** ած. *գործի, աշխատանքի.* п—ые дни.

Подѣли́ть, -ли́ть ն. *բաժանել.* чегó вы не подѣли́ли *ինչ ունէիք բաժանելու, ինչ էր պատահել միմեանց, որ չէք կարողանում յետ ստանալ.* **-ся** փ-էտ. *ունեցածները միմեանց մէջ բաժանել.* онъ подѣли́лся со мнóю дéньгами.

Подѣну տ. Подѣть.

По-дѣтски մ. *երեխայաբար, տղայաբար։*

Подѣть (-дѣну -нутъ), **ся** տ. Подѣвáть, ся.

Подѣять ն. *անել, գործել.* **-ся** չ. *դէմք. պատահել.* «прóсто умá не прилóжишь, что съ нимъ подѣялось».

Подюжинно մ. *դիւժիններով, երկոտասնեակներով։*

Подюжѣлый ժղ. ած. *հաստացած, պնդացած, ամրացած, զօրեղացած.* **-ть** չ. *հաստանալ, պնդանալ, ամրանալ, զօրեղանալ։*

Поеди́нокъ, нка ա. *մենամարտութիւն.* вы́звать на п.; окóнчить ссóру п—нкомъ; **-ночный** ած. *մենամարտութեան։*

Поёживаться, **-житься** (-жусь -жатся) *անդր. երբեմն, մի մի ժամանակ կուչ գալ, կծկուել։*

Поели́ку 1, մ. *նայելով, նայած, ըստ.* п. мóжно *որքան կարելի է.* **2**, չ. *որովհետև, զի, քանզի։*

Поёмистый, **-мный** ած. *ողողուող, ողողուած, հեղեղուող, հեղեղուած.* п—ные лугá; п—ная я́ма *ջրով լիքը փոս.* **-мъ**, поймá ա. *ռմկ. հեղեղում։*

Поéніе չ. *ջրելը, ջուր տալը, ջուր խմեցնելը։*

Пожадáть ն. чегó *մի բանի խիստ ցանկանալ, փափագել։*

Пожáдничать չ. *ագահել, ագահութիւն, 'թամահքարութիւն' անել։*

Пожáждать չ. *մի քանի ժամանակ ծարաւ լինել, ծարաւութիւնից տառապել։*

Пожáлованіе չ. *տալը, շնորհելը, պարգևելը, բաշխելը.* **-ловать** (-лую -ютъ) ն. **1**, *տալ, շնորհել, պարգևել, բաշխել.* п. комý зéмлю; п. комý óрденъ *կամ* когó óрденомъ *մէկին շքանշան շնորհել.* корóль пожáловалъ емý дворя́нство; **2**, къ комý *մէկի մօտ, մէկի տուն շնորհք բերել. մէկին այցելել.* прошý п. ко мнѣ на обѣдъ; пожáлуйте сюдá *հաճեցէք այստեղ.* *добрó п.! *բարի գալուստ, գլխներիս վերայ տեղ ունիք.* **-ся** չ. на когó *մէկի վերայ. մէկի դէմ գանգատուել.* я пожáлуюсь на негó министру; **-луй** մ. *թերևս. նոյնիսկ. այո, լաւ, հաճեցէք.* по мнѣ п. *ես համաձայն եմ.* я это сдѣлаю зáвтра, а п. и сегóдня *այդ ես կանեմ վաղը. բայց թերևս հէնց այսօր.* **-луйста** մ. *խնդրեմ, խնդրում եմ, բարի եղիր. բարի եղէք. հաճեցէք, հրամէք։*

Пожалѣть տ. Жалѣть.

Пожáривать ն. **1**, *կամաց կամաց, թեթև կերպով տապակել, այրել, խորովել.* **2**, *երբեմն մտրակել, ծեծել, 'մէջքը տաքացնել'.* **-рить** (-рю -рятъ) ն. **1**, *որոշ ժամանակ տապակել, խորովել (միս). (արևի մասին) կըծել, այրել.* п. одéжду *շորը թափել (որդունքը ոչնչացնելու համար).* **2**, *բոլորը տապակել.* **-(á)рище** չ. *հրդեհատեղ. հրդեհավայր.* **-рный** ած. *հրդեհի. հրդեհա—, հրդեհաշէջ.* п—ая комáнда *հրդեհաշէջներ.* п—ая трубá *հրդեհաշէջ խողովակ.* **-ръ** ա. *հրդեհ.* потуши́ть п.; звать, бѣжáть на п.

Пожáтіе չ. **I.** *սեղմելը, ճմլելը, ճնշելը.* **II.** *հնձելը, հարելը.* **-жáть** (-жмý -мýтъ) տ. Пожимáть և (-жнý -нýтъ) տ. Пожинáть; **-жгý** տ. Пожéчь.

Пождáть (-ждý -дýтъ; -ди́) ն. *մի քիչ սպասել, ճամբայ պահել։*

Пожевáть (-жую́ -ю́тъ) ն. *մի քիչ, մի քանի ժամանակ ծամել, ծամքել.* **-жёвываніе** չ. *երբեմն. կամաց կամաց ծամելը, ծամքելը.* **-жёвывать** ն. *երբեմն, կամաց կամաց ծամել, ծամքել։*

Пожелáніе չ. *ցանկանալը, ցանկութիւն.* п. комý счáстія; **-лáть** ն. *ցանկանալ։*

Пожёл|клый բյ. ‑ծ. դեղնած, թառամած. **‑кнуть** չ. դեղնել, թառամել։

Пожел|тить (‑лчу ‑тятъ) ն. դեղնացնել, դեղին ներկել. **‑тѣлый** բյ. ‑ծ. դեղնած, դեղին գույնած. **‑тѣніе** չ. դեղնիլը. **‑тѣть** չ. դեղնել։

Поженить (‑ню ‑нятъ) ն. ամուսնացնել (շատերին). **‑ся** ‑նդր. ամուսնանալ։

По‑женски մ. կնոջպես, կանացիաբար, կանանց պես։

Пожéрт|вованіе չ. **1,** զոհելը, զոհ բերելը. **2,** զոհաբերություն, տուրք, նուէր. **‑вовать** (‑вую ‑ютъ) ն. что կմ чѣмъ մի բան զոհել, զոհ բերել, նուիրել, նուէր բերել. п. жизнью կյանքը զոհել, զոհ բերել։

Пожестѣть չ. պնդանալ, կարծրանալ։

Пожёст|клый բյ. ‑ծ. պնդացած, կարծրացած. **‑кнуть** չ. պնդանալ, կարծրանալ։

Пожéчь (‑жгу́ ‑жжёшь ‑жгу́тъ; անց. ‑жёгъ ‑жгла́, ó; ‑жги́) ա. Пожигáть.

Пожи́|ва է. շահ, օգուտ. здѣсь тебѣ нѣтъ п—ы; **‑вáніе** չ. ապրելը. **‑вáть** չ. ապրել. какъ поживáете? Ինչպէս էք ապրում, ինչ էք, քէֆներդ ինչ է. **‑ви́ться** (‑влю́сь ‑вя́тся) ա. Поживля́ться; **‑вишка** է. նւզ. պատիկ, չնչին շահ, օգուտ. **‑вка** ա. Пожи́ва; **‑влéніе** չ. **1,** օգտուելը, օգուտ, շահ ստանալը. **2,** Տնզ. ապրուստ. **‑вля́ться**, ‑ви́ться չ. օգտուել, շահուել, ‘խէրուել‘. тутъ ничѣмъ не поживи́шься; п. около чегó, около когó մի բանից, մէկից շահուել, շահ, օգուտ ստանալ. тутъ есть чѣмъ п—ви́ться դորանից շահ, օգուտ կայ. онъ поживи́лся отъ этого дѣла; **‑вочка** նւզ. ա. Пожи́вка; **‑вý** ա. Пожи́ть.

По|жигáніе չ. այրելը (մեծ քանակութեամբ). **‑жигáть**, ‑жéчь ն. այրել, կրակ տալ (մեծ քանակութեամբ)։

Пожидѣть չ. խորտանալ. на дворѣ пожидѣло դուրսը ցեխ է կանգնել։

Пожи́зненн|но մ. ցկեանս, ցմահ. этотъ домъ принадлежи́тъ мнѣ п.; **‑ность** է. ցկեանս, ցմահ լինելը (որ և է հատկութիւն). **‑ный** ‑ծ. ցկեանս, ցմահ նշանակուած, տեւող. п—ая пéнсія.

Пожилóй ‑ծ. հասակաւոր. п. мужчи́на; п—ыя дéньги կմ пожилóе, óго չ. բնակարանի վարձ, ‘քրեհ‘։

По|жимáніе չ. սեղմելը, սխմելը, ճըմլելը. п. плечъ ուսերը դցելը, վեր քաշելը. **‑жимáть**, ‑жáть ն. սեղմել, սխմել, ճմլել, ‘հուպ տալ‘ (թեթև կերպով կմ մի մի ժամանակ). п. чью рýку մէկի ձեռքը սեղմել. п. плéчи կմ плечáми ուսերը դցել. վեր քաշել. **‑ся** ‑նդր. զալարուել, ‘կուչ գալ‘, կծկուել (ցրտից)։

По|жинáніе չ. հնձելը. **‑жинáть**, ‑жáть ն. հնձել, հարել. что посѣешь, то и пожнёшь (առծ.). *п. лáвры դափնիները վաստակել. *п. плоды́ свои́хъ трудóвъ.

По|жирáніе չ. ուտելը, լափելը, կլանելը. **‑жирáть**, ‑жрáть ն. ուտել, լափել, կլանել. *п. когó глазáми. [բարտանալ։

Пожирѣть չ. գէրանալ, ‘չաղանալ‘, պա-

По|жи́тки ‑. յ. տան իրեղէններ, կարասիք. «на засóхшей пы́льной травѣ бы́ли свáлены кýчей домáшніе п.: пери́ны, самовáръ и сундуки́»; **‑жи́ть** (‑живу́ ‑вýтъ; пóжилъ ‑лá, о; ‑живи́) չ. **1,** ապրել. поживёшь подóльше, узнáешь побóльше (առծ.). **2,** մէրտնի ժամանակ ապրել, բնակուել, կենալ. **‑живý** ա. Пожáть.

Пó|жниво չ. հնձած արտատեղ, ծղոտատեղ. **‑жнý** ա. Пожáть.

Пóжня է. զւռլ. մարգ, ‘թալա‘, խոտհարք (անտառի մէջ)։

Пожóгъ ‑. այրելը, հրդեհելը, կրակ տալը։

По|жрáніе ա. Пожирáніе; **‑жрáть** (‑жрý ‑ýтъ; ‑жри́) ա. Пожирáть.

Пожужжáть չ. մի քանի ժամանակ բզզալ, պզզալ։

Пожуи́ровать (‑рую ‑ютъ) չ. մի քանի ժամանակ խրախութիւն անել, քէֆ անել, քէֆ քաշել։

Пожури́ть (‑рю́ ‑рятъ) ն. փոքր ինչ յանդիմանել, նախատել, չչպրել։

Пожурчáть (‑чý ‑чáтъ) չ. մի քանի ժամանակ խոխոջել, խշխշալ։

Пожýхнуть (անց. ‑жýхъ ‑хла, о) չ. **1,** (դեղերի. լայլայի մասին) փայլը կորցնել, գոյնը թափել. **2,** (օր. կաշու մասին) չորանալ, կուչ գալ։ [րութիւն (պարզելի, գեղարուեստի)։

I. **Пóза** է. (фр.) պօզ, մարմնական դիրք, դիրք.

II. **Поза** մ‑., որ բայերի հետ միանալով, ցույց է տալիս չափաւորութիւն (մի քիչ, փոքր ինչ), օր. позагрязни́ть մի քիչ կեղտոտել, աղտոտել։

Позабáвить (‑влю ‑вятъ) ն. когó чѣмъ մէկին մի բանով մի քանի ժամանակ զուարճացնել, ուրախացնել. **‑ся** ‑նդր. փոքր ինչ զուարճանալ, ուրախանալ։

Позаби́ть (‑бью́ ‑ютъ; ‑бéй) ն. մեծ քանակութեամբ, բոլորովին ջարդել, ջարդ ու փշուր անել։

Позаблё|клый բյ. ‑ծ. փոքր ինչ թառամած, թօշնած. **‑кнуть** (անց. ‑къ ‑кла, о) չ. փոքր ինչ թառամել, թարշամել, թօշնել։

Поза|блуди́ться (‑жýсь ‑ýдятся) չ. ճանապարհից հեռանալ, մոլորուել. **‑бодáть** ն. կոտոշով չատերին խեթթելով, ‘հարու տալով‘ սպանել. **‑болѣть** չ. կարգով, միմեանց յետևից հիւանդանալ, տկարանալ։

Позаборо|ни́ть (‑ню́ ‑нáтъ), **‑новáть** (‑нýю ‑ютъ) ն. **1,** չուտով տափանել, ցաքանել. **2,** մեծ քանակութեամբ, բոլորը տափանել, ցաքանել։

Позабóтиться (‑чусь ‑тятся) ‑նդր. о чёмъ մի բանի մասին հոգալ, հոգս քաշել, հոգս, խնամք տանել։

Позабраковáть (‑кýю ‑ютъ) ն. կարգով, միմեանց յետևից պարսաւել, ‘փնովել‘, ‘փոնել‘։

Позабрáть (‑берý ‑рýтъ; ‑бери́) ն. մեծ քանակութեամբ առնել, վերցնել, յափշտակել։

Поза|бросáть, ‑брóсить (‑шу ‑сятъ) ն. կամաց կամաց դէն գցել. **‑брызгать** ն. շուրջանակի սրսկել, թացել, վրան ջուր ցանել. **‑ся** ‑նդր. բոլորովին թացուել. թրջուել. **‑бывáть, ‑бы́ть** (‑бýду ‑дýтъ; ‑бýдь) ն. մոռանալ. **‑ся** ‑նդր. իրան մոռանալ. **‑бы́‑**

лить (-лю -лять) ն. կամաց կամաց սպիտակցնել, սպիտակ ծեփով ծեփել։

Позавидовать (-дую -ютъ) չ. кому́ մէկին փոքր ինչ նախանձել։

Позавин|тить (-чу́ -тя́тъ), **-чивать** ն. կարգով բոլորն էլ լարել (պտուտակը պտոյտ տալով)։

Позавѣйствовать (-вую -ютъ) չ. кому́ մէկին փոքր ինչ, մի քանում նախանձել, շարունակել։

Поза|владѣть չ. чѣмъ կամաց կամաց մի քանի տիրանալ, մի քան զաւթել. **-воевать** (-воюю -ютъ) ն. կամաց կամաց նուաճել. **-враться** (-врусь -рутся; -врись) -նտր. սաստիկ ստախօսել, չափազանց շատ սուտ խօսել. **-втракать** տ. Завтракать.

Позавчера́ մ. երեկ չէ անցած օր, երեկ չէ մէկէլ օր։

Поза|вѣсить (-шу -сятъ) ն. **1**, փոքր ինչ վարագուրել, սքօղել, ծածկել. **2**, բոլորը, մեծ քանակութեամբ վարագուրել, սքօղել, ծածկել. **-вязать** (-жу́ -вя́жутъ; -вяжи́) տ. Позавязывать; **-вя́знуть** (անց. -вя́зъ -зла, о) չ. մի փոքր խրուել, թաղուել. **-вя́зывать**, -вя́зать ն. կարգով կապել, կապոտել. **-вя́лый** ած. -ծ. թառամած, թարշամած. **-вя́нуть** չ. առերճանարար թառամել, թարշամել, թօշնել. **-гадить** (-жу -дятъ) ն. **1**, փոքր ինչ կեղտոտել. **2**, բոլորը կեղտոտել, աղտոտել. **-ся** -նտր. կեղտոտուել. **-га́снуть** (-гасъ -сла, о) չ. գրեթէ բոլորովին մարել, հանգչել։

Позагла́|дить (-жу -дятъ), **-живать** ն. **1**, կամաց կամաց յղկել, կոկել, գզել. **2**, մասամբ ուղղել, կրատել (սխալը)։

Поза|глуши́ть (-шу́ -ша́тъ) ն. մի փոքր կամ բոլորովին խեղդել (ասելը). **-говори́ться** (-рю́сь -ря́тся) չ. և ն-տր. զրուցով լինել. **-городи́ть** (-жу́ -о́дятъ; -ди́) ն. կարգով պատել (ցանկով), վանդակ քաշել, 'չափաբել'. **-горѣлый** ած. -ծ. փոքր ինչ այրուած, արևառ. **-горѣть** (-рю́ -я́тъ) չ. փոքր ինչ այրուել, թխանալ (արևից). **-гото́вить** (-влю -вятъ) ն. մեծ քանակութեամբ, մեծ պաշար պատրաստել, հոգալ. **-ся** -նտր. պատրաստուել. п. къ доро́гѣ; **-грубѣть** չ. փոքր ինչ, բաւական կոշտանալ, կոպտանալ (երեսի, ձեռների մորթը մասին). **-грызть** (-зу́ -зу́тъ; անց. -ызъ -зла, о; -зи́) ն. միմեանց յետևից խածնել[ով ուտել]. **-грязни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. փոքր ինչ, մի քիչ ցեխոտել, կեղտոտել. **-дари́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. կարգով բոլորին էլ ընծաներ տալ, բոլորին էլ կաշառել, բոլորի սրտերն էլ շահել. **-держа́ть** (-жу́ -жатъ) ն. փոքր ինչ, մի քանի ժամանակ պահել, արգելել, բանտ տանել. **-ся** -նտր. խիստ երկար մնալ, ուշանալ։

Позади́ 1, մ. յետ. оста́ться п.; **2**, ն-տր. (առակ. հոլ.) յետևը, յետևից. п. до́ма.

Позадолжа́ть չ. փոքր ինչ պարտք անել, պարտքի տակ ընկնել։

Позадо́рить (-рю -рятъ) ն. кого́ մէկին փոքր ինչ գրգռել, բարկացնել։

Поза|ду́маться -նտր. միտք անել, մտքերի մէջ ընկղմուել։

Поза́дь տ. Позади́.

Позадѣлать ն. կամաց կամաց կոխնել, փակել, խցել, գցել։

Поза|же́чь (-жгу́ -жжёшь -жгу́тъ; -жги́) տ. Позажига́ть; **-живи́ть** (-влю́ -ви́тъ; -ви́) ն. առերճանարար, մասամբ 'սպիացնել', առողջացնել. **-жига́ть**, -же́чь ն. կարգով, մէկը միւսի յետևից վառել, լուցանել. **-жирѣть** չ. կարգով գէրանալ, պարարտանալ, 'չաղանալ'։

Позаи́м|ствованіе չ. փոխառութիւն, փոխ առնելը, վերցնելը. **-ствовать** (-вую -ютъ) ն. փոխ առնել, վերցնել, ընդօրինակել (որ և է գրքից մի բան, մի տեղ). **-ся** -նտր. у кого́ чѣмъ մէկից մի բան փոխ առնել, վերցնել. *մէկից օրինակ առնել։

Поза|ка́пать ն. տեղ տեղ կեղտոտել (վրան բան կաթեցնելով). **-ся** -նտր. տեղ տեղ կեղտոտուել. **-ка́шляться** չ. մի քանի ժամանակ հազալ, հազից բռնուել. **-кваси́ть** (-шу -сятъ) ն. փոքր ինչ թթուեցնել, խմորեցնել. **-клада́ть** ն. կամաց կամաց, մեծ քանակութեամբ ձգել, դնել, թափել. **-ки́снуть** չ. փոքր ինչ թթուել, խմորուել. **-кладова́ть** (-дую -ютъ) ն. կամաց կամաց գրաւ դնել. **-ся** -նտր. գրաւ (գրազ) գալ. **-клеи́ть** (-лею́ -я́тъ) ն. մի բան կմ շատ բաներ միմեանց յետևից կպցնել, փակցնել, սոսնձել. **-клепа́ть** (-плю́ -ёплютъ; -пли́), **-клёпывать** ն. մի փոքր կմ միմեանց յետևից յետ ծալել, գամել (օր. մեխերի գլուխները). **-кова́ть** (-кую -ю́тъ) ն. կարգով կապել, գամել. **-конопа́тить** (-чу -тятъ) ն. բոլորն էլ խցել, գցել, կոխնել (խծուծով եւն). **-копа́ть** ն. առերճանարար բոլոր[փոսեր]ն էլ լցնել, կոխնել։

Позакоп|ти́ть (-чу́ -тя́тъ) ն. տեղ տեղ ծխոտել, մրոտել, մրոտել. **-тѣлый** -ծ. ծխոտուած, մրոտուած, մրոտուած. **-тѣть** չ. փոքր ինչ ծխոտել։

Поза|кра́сить (-шу -сятъ) ն. **1**, տեղ տեղ դեղել, ներկել. **2**, բոլորը, շատ բան դեղել, ներկել. **-кры́ть** (-кро́ю -ютъ) ն. կարգով փակել, գցել, ծածկել. **-ся** -նտր. գցուել, ծածկուել. **-крѣпи́ть** (-плю́ -пя́тъ; -пи́) ն. **1**, փոքր ինչ ամրացնել, պնդացնել, ամուր, պինդ կապել. **2**, բոլորն ամրացնել, պնդացնել, ամուր, պինդ կապել. **-купи́ть** (-плю -ку́пятъ; -пи́) ն. **1**, գնել, առնել (մի քանի կմ շատ, զանազան բաներ, մեծ քանակութեամբ բաներ, բոլորը). **-ку́порить** (-рю -рятъ) ն. խցել, խցանով փակել, գցել (շատ կմ բոլոր շշերը). **-куси́ть** (-шу́ -ку́сятъ; -си́) չ. փոքր ինչ, թեթև կերպով նախաճաշել, բերանը պատառ, 'մէկբ' առնել. **-ку́тать** ն. փոքր ինչ փաթաթել, ծածկել. **-ся** -նտր. փոքր ինչ փաթաթուել, ծածկուել. **-леденѣть** չ. լաւ սառչել, սառցապատուել. **-лежа́ться** (-жусь -жатся) չ. փոքր ինչ ընկած մնալ, փչանալ (ապրանքի մասին). **-ли́ть** (-лью́ -ю́тъ; -лей) ն. **1**, վրան փոքր ինչ ջուր ածել, մարել (կրակը). **2**, խիստ շատ ջրել, մնառել (ծաղիկներին). **-ся** -նտր. իր վրայ փոքր ինչ ջուր ածել. **-ложи́ть** (-жу́ -жатъ) ն. **1**, կարգով բոլոր[կոլուածներ]ն էլ գրաւ դնել. **2**, կարգով բոլոր[պատուհաններ]ն էլ կոխնել, գցել, փակել. **-лома́ть** ն. մեծ քանակութեամբ կոտրել. п. ру́ки ձեռքերի մատները կոտրը-

տել, ճրթճրթացնել. **-лосни́ться** (-ню́сь -ня́тся) չ. կեղտոտ, եղած գոյն ստանալ, կեղտակալել. **-лупи́ть** (-плю́ -лу́пятъ; -пи́) ն. 1, փոքր ինչ յետ քաշել (օր. ստոյի կեղևը, անդամի թեփատը). 2, մեծ քանակութեամբ քաշել (կեղևը), կլպել. **-лѣзть** (-зу -зутъ; -ѣзъ -зла, о; -зь) չ. куда́ սողալով մի տեղ մտնել (մեծ քանակութեամբ). **-лѣни́ться** (-ню́сь -нятся) անդր. փոքր ինչ ծուլանալ, 'թամբալանալ'. **-лѣпи́ть** (-плю́ -лѣпятъ; -пи́) ն. մեծ քանակութեամբ, ամէն տեղ կպցնել, փակցնել. **-ма́зать** (-жу -жутъ; -жь) ն. 1, փոքր ինչ, տեղ տեղ քսել, ծեփել. 2, կարգով, բոլոր[պատուհաններ]ն էլ ծեփել. **-ся** անդր. փոքր ինչ կեղտոտուել. **-мани́ть** (-ню -нятъ) ն. հրապուրել, գրաւել (շատերին). **-мара́ть** ն. 1, փոքր ինչ կեղտոտել. 2, բոլորը, շատ բան կեղտոտել, աղտոտել. **-ся** անդր. փոքր ինչ կեղտոտուել, աղտոտուել. **-ма́слить** (-лю -лятъ) ն. 1, փոքր ինչ, տեղ տեղ իւղոտել, ձիթոտել, կեղտոտել, աղտոտել. 2, բոլորը, բոլորովին իւղոտել, ձիթոտել, կեղտոտել. **-ма́ять** (-ма́ю -ютъ) ն. բաւականին յոգնեցնել, հալից գցել. **-ме́длить** (-лю -лятъ) չ. փոքր ինչ ուշանալ, յապաղել. **-ся** անդր. բաւականին ուշանալ. **-мёрзнуть** չ. 1, փոքր ինչ, թեթև կերպով սառչել, պաղել. 2, կարգով պաղել, սառչել. **-мертвѣ́ть** չ. սառէ-ճանապար մեռնել, անզգայանալ. **-мота́ть** ն. 1, կարգով բոլոր[փսեր]ն էլ լցնել, կոլնել. 2, շռայլով, մեծ քանակութեամբ կարել. **-мкну́ть** ն. կարգով բոլոր[դռներ]ն էլ փակել, կողպել. **-мо́кнуть** չ. բաւական թացուել, թրջուել. **-мо́лкнуть** չ. մի քանի ժամանակ լռել, պապանձուել. **-мори́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, փոքր ինչ, բաւական յոգնեցնել, հալից գցել (ձիերին). 2, կարգով բոլորին էլ հալից գցել, բոլորի հոգին էլ հանել. **-моро́зить** (-жу -зятъ) ն. 1, փոքր ինչ սառեցնել, պաղեցնել։ [սովորութեան։

Позамо́р|ски, -скому մ. ըստ օտար

Поза|мота́ться անդր. շնորհիւ շուայտութեան պարտքի մէջ, պարտքի տակ ընկնել. **-мочи́ть** (-чу́ -чатъ) ն. փոքր ինչ, բաւական թացել, թրջել. **-ся** անդր. փոքր ինչ թացուել, թրջուել. **-мы́ть** (-мо́ю -ютъ; -мо́й) ն. բաւականաչափ լուանալ, մաքրել (բծերը). **-мѣ́тить** (-чу -тятъ) ն. մեծ քանակութեամբ, բոլորին նշան դնել, նշան անել. **-мѣша́ть** ն. մեծ քանակութեամբ խառնել, խառնափնթորել. **-ся** անդր. 1, կամաց կամաց խառնուել. 2, փոքր ինչ շփոթուել, շշկլուել. **-мѣшка́ть, ся** տ. Позаме́длить, ся; **-мя́ть** (-мну́ -ну́тъ; -мни́) ն. 1, փոքր ինչ տրորել. *փոքր ինչ վախեցնել. 2, կարգով բոլոր[գործեր]ն էլ պարտկել, 'կոծկել'. **-ся** անդր. փոքր ինչ, միառժամանակ կանգ առնել, պապանձուել, (լեզուի մասին) կապուել. **-немо́чь** (-могу́ -о́жешь -о́гутъ; *անց.* -мо́гъ -гла́, о́) չ. փոքր ինչ ակարանալ, հիւանդանալ. **-нести́** (-су́ -су́тъ) ն. 1, կամաց կամաց ծածկել (օր. ձիւնով). 2, բաւականին մաշել (շորերը)։

Поза|ня́ть (-займу́ -му́тъ; -йми́) ն. 1, փոքր ինչ փող փոխ առնել, պարտք անել. 2, շատերից, զանազան տեղերից փող վերցնել. 3, кого́ чѣмъ մէկին մի քանի ժամանակ մի բանով պարապեցնել, զբաղեցնել. **-ся** անդր. чѣмъ մի բանով պարապել, զբաղուել։

Поза|остри́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. փոքր ինչ սրել. **-па́мятовать** (-тую -ютъ) ն. համարեա մոռանալ, մտահան անել։

Позапасти́ (-су́ -су́тъ) ն. կամաց կամաց պարենաւորել, պաշար հոգալ։

Поза|па́чкать ն. 1, փոքր ինչ կեղտոտել. 2, կարգով բոլորն էլ կեղտոտել, աղտոտել. **-ся** անդր. փոքր ինչ կեղտոտուել. **-перéть** (-пру́ -ру́тъ; -при́) ն. միմեանց յետևից փակել, գոցել, կողպել (պատուհանները, դռները). **-ся** անդր. կարգով, միմեանց յետևից փակուել. **-печа́тать** ն. կարգով բոլորն էլ կնքել։

Поза|пирова́ться (-ру́юсь -ются) չ. բաւական երկար քէֆ անել. **-писа́ть** (-шу́ -пи́шутъ; -ши́) ն. միմեանց յետևից գրել, ցուցակագրել, նշանակել. **-ся** չ. փոքր ինչ շատ գրել. **-плева́ть** (-плюю́ -ю́ть) ն. մեծ քանակութեամբ, բոլորը թքոտել, կեղտոտել. **-плѣ́сневѣть** չ. տեղ տեղ բորբոսնել։

Позапозда́ть չ. փոքր ինչ ուշանալ։

Позапро́шлый ած. անց անցեալ. въ п—омъ году́ հերու չէ մէկէլ տարի։

Поза|пруди́ть (-жу́ -дя́тъ) ն. կարգով կապել, կանգնեցնել (ջրերը). **-пря́тать** (-чу -чутъ) ն. շատ բան կամ բոլորը թաքցնել. **-ся** անդր. թաքնուել (բազմութեամբ). **-пустѣ́лый** էյ. ած. բաւականաչափ ամայացած. **-пустѣ́ть** չ. բաւականաչափ ամայանալ, դատարկուել. **-пу́тать** ն. 1, բաւականաչափ խառնաշփոթել, կաշկանդել. 2, կարգով փորձանքի, խայտառակի մէջ գցել. **-ся** անդր. բաւականաչափ խճճուել, կաշկանդուել. **-пыли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. փոքր ինչ կամ բոլորովին, բոլորը փոշոտել, թոզոտել. **-ся** անդր. մի փոքր կամ բոլորովին փոշոտուել, թոզոտուել. **-пятна́ть** ն. տեղ տեղ կամ բոլորը բծաւորել, կեղտոտել. **-ся** անդր. իր անունը բծաւորել, արատաւորել. **-рабо́таться** չ. խիստ շատ աշխատել։

Позарази́ть (-жу́ -зя́тъ) ն. կամաց կամաց, բոլորին էլ վարակել։

Поза|расти́ (-сту́ -ту́тъ; *անց.* -ро́съ -сла́, о́; -сти́) չ. թեթև կերպով ծածկուել (օր. խոտով). **-рдѣ́ться** չ. փոքր ինչ կարմրել։

Позаржа́вѣ|лый էյ. ած. փոքր ինչ ժանգոտած. **-ть** չ. փոքր ինչ կամ բաւականաչափ ժանգոտել, ժանգակալել։

Поза́риться (-рюсь -рятся) չ. на что մի բանի փափագել, խիստ ցանկանալ. п. на чужо́е добро́.

Поза|ровня́ть ն. կամաց կամաց գցել, հարթել. **-ры́ть** (-ро́ю -ютъ; -ро́й) ն. մեծ քանակութեամբ թաղել, թաղոտել. **-ся** անդր. մեծ քանակութեամբ թաղուել, թաքնուել. **-рѣ́зать** (-жу -жутъ; -жь) ն. կարգով մորթոտել. **-ряди́ть** (-жу́ -дя́тъ; -ди́) ն. միմեանց յետևից լցնել (հրացանները). **-сади́ть** (-жу́ -дятъ; -ди́) ն. տնկել, տնկոտել, տնկելով լցնել. **-сели́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. բնակեցնել, բնակիչներ, բնակութիւն հաստատել (մասամբ). **-сидѣ́ться** (-жу́сь -дя́тся; -ди́сь) չ. у кого́ մէկի մօտ երկար նստել, երկար նստած մնալ. **-слони́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. чѣмъ մի բանով ծածկել. **-слѣпи́ть** (-плю́ -пя́тъ) ն. մասամբ կուրացնել. **-сну́ть**

չ. կարգով քնել, քուն մտնել. **-сова́ть** (-сую -ютъ) ն. շտապով և մեծ քանակութեամբ մի տեղ, մի բանի տակ կոխել, դնել. **-со́хлый** բյ. ած. փոքր ինչ չորացած, ցամաքած. **-со́хнуть** (անց. -со́хъ -хла, о) չ. փոքր ինչ կամ բոլորովին չորանալ, ցամաքել. **-старѣ́лый** բյ. ած. փոքր ինչ հնացած. **-старѣ́ть, ся** չ. փոքր ինչ հնանալ. **-стегну́ть** ն. կարգով, միմեանց յետևից մայր գցել (կօճակները). **-стла́ть** (-стелю́ -ютъ; -стели́) ն. կարգով ծածկել (վրան բան փռելով). **-страхова́ть** (-ахую -ютъ) ն. միմեանց յետևից ապահովել (հրդեհի վտանգից). **-страща́ть** ն. միմեանց յետևից վախեցնել, ահաբեկել. **-стро́ить** (-о́ю -ятъ) ն. կամաց կամաց շինութիւններով լցնել, ծածկել. **-студи́ть** (-жу́ -сту́дятъ; -ди́) ն. փոքր ինչ, բաւական սառեցնել, պաղեցնել. **-сты́лый** բյ. ած. փոքր ինչ սառած, պաղած, հովացած. **-сты́ть** (-сты́ну -нутъ) չ. սառչել, պաղել, հովանալ. **-суши́ть** (-шу́ -шатъ) ն. փոքր ինչ չորացնել, ցամաքեցնել. **-сы́пать** (-плю -плютъ; -пь) ն. փոքր ինչ ածել, թափել. **-сѣ́ять** (-сѣ́ю -ютъ) ն. կամաց կամաց ցանել, սերմանել. **-таска́ть** ն. փոքր ինչ մաշել (շորը). **-твердѣ́лый** բյ. ած. փոքր ինչ պնդացած, կարծրացած. **-твердѣ́ть** չ. փոքր ինչ կարծրանալ, պնդանալ. **-твори́ть** (-рю́ -рятъ) ն. կարգով բոլորն էլ փակել, գոցել. **-те́плить** (-лю -лятъ) ն. միմեանց յետևից վառել (լապտերները). **-тере́ть** (-тру́ -ру́тъ; անց. -тёръ -рла, о; -три́) ն. կամաց կամաց սրբել, ջնջել. **-ти́хнуть** չ. կամաց կամաց հանդարտանալ, խաղաղուել, դադարել. **-тыкну́ть** ա. Позатыка́ть; **-топи́ть** (-плю́ -о́пятъ; -пи́) ն. 1, կարգով վառել (վառարանները). 2, կարգով ընկղմել (նաւերը). 3, մասամբ հեղեղել, ողողել. **-туши́ть** (-шу́ -шатъ) ն. բաւականաչափ հանգցնել, մարել (կրակը). **-тыка́ть**, -ткну́ть չ. միմեանց յետևից խցել, գոցել, կալնուլ (ծերպերը, ճեղքերը). **-тяну́ть** ն. քրքել, կապել (փոքր ինչ, բոլորը, բոլորովին). **-упря́миться** (-млюсь -мятся) չ-են. սաստիկ յամառել, կամակորութիւն անել. **-ха́ркать** ն. ամէն տեղեր թքոտել, կեղտոտել. **-хвора́ть** ն. կարգով հիւանդանալ, տկարանալ. **-хло́пать** ն. միմեանց յետևից խփել (բոլոր դռները). **-хлю́пать, -хлю́стать** ն. բաւականաչափ կեղտոտել (շորի եզերքը). **-ся** -ն. չ. կարգով իրենց շորերը կեղտոտել. **-ча́хлый** բյ. ած. բաւականին նիհարած, հիւծուած. **-ча́хнуть** չ. բաւականին նիհարել, հիւծիլ. **-черствѣ́ть** չ. մի փոքր կամ բոլորովին պնդանալ, քարանալ, չորանալ (հացի մասին). **-шали́ться** (-лю́сь -ля́тся) չ. խիստ շատ սանձարձակութիւն, չարաճճիութիւն անել. **-швыря́ть** ն. կարգով շպրտել, շպրտոտել. **-ши́ть** (-шью́ -ю́тъ; -ше́й) ն. բոլորն, բոլոր տեղերը կարել. **-што́пать** ն. բոլոր[օր. ծակոտուած գուլպաներ]ն էլ լցնել, կարկատել. **-ѣ́здить** (-вжу -дятъ) ն. կարգով հեծնելով փչացնել, աղտնել (ձիերին)։

Позва́нивать չ. երբեմն, ժամանակ առ ժամանակ զանգահարել։

По|зва́ть (-зову́ -ву́тъ; -ви́) ա. Позыва́ть; **-зве́нивать** չ. երբեմն զօղանջել, ծլնգալ, հնչել. **-звенѣ́ть** չ. փոքր ինչ, մի առ ժամանակ զօղանջել, ծլնգալ, հնչել։

Позво|ле́ніе չ. թոյլտուութիւն, թոյլատրութիւն. съ п—ія сказа́ть ներելի լինի ասել. **-ли́тельный** ած. 1, թոյլատրող, -տրութեան, թոյլատրական. 2, թոյլատրելի, ներելի. ему́ п—льно; **-ли́ть** (-лю -лятъ; հրմ. -ль), **-ля́ть** ն. թոյլատրել, թոյլ տալ. позво́льте сказа́ть вамъ; здоро́вье не позволя́етъ мнѣ выходи́ть—չէ ներում կամ չէ թոյլատրում. онъ позволя́етъ себѣ́ сли́шкомъ мно́го.

Позво|ни́ть (-ню́ -ня́тъ) չ. փոքր ինչ, մի քանի ժամանակ զանգահարել, զանգակը տալ, քաշել. п. у чьихъ двере́й; **-но́къ**, нка́ ա. 1, պստիկ զանգակ (օր. արածող կովի վզից կախած). 2, ողնաշար. ше́йный, спинно́й п.; 3, ա. Погремо́къ; **-но́чекъ**, чка ա. նւզ. զանգակիկ, -կուկ. **-но́чный** ած. 1, ողնաշարի, -րային. п. столбъ ողնաշար, ողնայար, 'մէջքի ելիկ'. 2, ողնաւոր, ողնաշարաւոր. п—ыя живо́тныя.

Позвуча́ть չ. փոքր ինչ հնչել. ձայն, հնչիւն արձակել։

По-звѣ́рски մ. գազանաբար, վայրագաբար։

Позвя́|кивать, -кать, -кнуть չ. շաչել, զլնգալ, ծլնգալ, զօղանջել. «тро́йка поплела́сь неторопли́вой ры́сью, отры́висто позвя́кивая бубе́нчиками».

По́зд|ненькій ած. փոքր ինչ ուշ, ուշացած. **-не́нько** մ. փոքր ինչ ուշ, ուշկեկ, անագան. **-нёхонько** մ. խիստ ուշ, անագան. **-ній** ած. ուշ, անագան. п—яя о́сень աշնանավերջերք. п—іе плоды́ ուշ հասած մրգեր. п—ее раская́ніе; до п—ей но́чи մ'ուշ գիշեր. спать до п—яго утра́ մինչև լոյս առաւօտ քնել. **-но** մ. ուշ, անագան. лу́чше п., чѣмъ никогда́; **-нова́то** ա. Поздне́нько; **-нова́тый** ա. По́здненькій; **-ность** է. ուշացում, ուշ հասունանալը (պտուղների). **-нѣе** ա. По́зже; **-нѣ́йшій** ած. գերդրկ. ամենաուշ, ամենաանագան. п—ія извѣ́стія; **-ня́къ**, а́ ա. 1, ուշ, անագան հասած պտուղ. 2, ուշ, անագան ծնուած երեխայ կամ անասուն։

Поздо|ро́ваться ա. Здоро́ваться; **-ро́ву** մ. ողջ առողջ. по-добру́ п. առող ապահով. առանց անհամութեան, 'արուտով'. **-ровѣ́ть** ա. Здоровѣ́ть.

Поздра|ви́тель ա. **-ви́тельница** է. շնորհաւորող, բարեմաղթութիւն անող այր, կին. **-ви́тельный** ած. շնորհաւորական, բարեմաղթութեան. п—ое письмо́; **-ви́ть** (-влю -вятъ; -вь) ա. Поздравля́ть; **-вле́ніе** չ. շնորհաւորելը, -րում, բարեմաղթութիւն. принима́ть п—ія; п. съ но́вымъ го́домъ նոր տարին շնորհաւորելը. **-вля́ть**, -вить ն. кого́ съ чѣмъ մէկին մի բան շնորհաւորել. поздравля́ю васъ съ пра́здникомъ, съ но́вымъ го́домъ; поздравля́ю васъ съ возвраще́ніемъ շնորհաւորում եմ ձեր վերադարձը։

Позеле|ни́ть ա. Зелени́ть; **-нѣ́лый** բյ. ած. կանաչած. **-нѣ́ніе** չ. կանաչելը. **-нѣ́ть** ա. Зеленѣ́ть.

По|земе́льный ած. հողի, հողային, կալուածային. п—ыя де́ньги կամ поземе́льное, аго չ. հողային, կալուածական հարկ, տուրք, հասոյթ. п—ая со́бственность;

п. налóгъ; **-зéмистый, -зéмный** -ծ. ցամք, գետնից կալած. **-зéмъ**, зёма և зьма́ -. **1**, հող, գետին, կալուածք. **2**, անասունների ադբ, քակոր, Թրիք, ‘փէին’։

По|зёръ -. (ֆր.), **-зёрка** է. ձևամոլ, կօտրտուող, քրքրուող այր, կին. «не ду́майте, что моя́ тётка зла... Нѣтъ! она́ вся ложь, она́ комедіа́нтка, она́ позёрка».

Пóзже ք. բաղդ. աւելի ուշ, ուշ քան. не п. пяти́ часóвъ ժամը հինգից ոչ ուշ։

Позити́|вность է. դրականութիւն. **-вный** -ծ. դրական, հաստատական։

Пози|тýра է. (լա.) դիրք, ձև. стать въ п—у դիրք բռնել. **-ція** է. (լա.) ռզմ. և երժ. դիրք. овладе́ть п—іей; п. па́льцевъ մատների դիրք, խաղ (նուագարանի վերայ)։

Позла|ти́ть (-щу́ -ти́тъ), **-щáть** ն. ոսկեզօծել, ոսկեջրել. **-щéніе** չ. ոսկեզօծում, ոսկեջրում։

По|зли́ть (-лю́ -ли́тъ) ն. փոքր ինչ զայրացնել, բարկացնել. **-ся** չ. մի քանի ժամանակ բարկանալ, զայրանալ. **-злóбствовать** (-вую -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ կատաղած լինել, կատաղի բաներ ընել. **-злодѣ́йски** ք. չարագործի, եղեռնագործի, ոճրագործի պէս. **-зложелáтельствовать** (-вую -ютъ) չ. չարիք կամենալ. **-злопа́мятствовать** (-вую -ютъ) չ. комý յիշաչար գտնուել, ոխալ. **-злорáдствовать** (-вую -ютъ) չ. комý մէկի ձախորդութեան վերայ ուրախանալ, խընդալ. **-злоу́мствовать** (-вую -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ չարիք նիւթել, չար մտքեր ածել։

По|знавáніе չ. ճանաչելը, ճանաչում. **-знавáть** (ներկ. -знаю́ -ютъ; հրմ. -знава́й), -зна́ть ն. ճանաչել, հասկանալ, իմանալ, ըմբռնել. п. Бога́, добрó и зло; позна́й самогó себя́; **-ся** -ոչ. ճանաչուել. друзья́ позна́ются въ несча́стіи.

Познакóмить (-млю -мятъ; -мь) ն. когó съ кѣмъ, съ чѣмъ մէկին մի մարդու, մի բանի հետ ծանօԹացնել. познакóмьте меня́ съ ва́шимъ бра́томъ; **-ся** -ոչ. съ кѣмъ, съ чѣмъ մէկի, մի բանի հետ ծանօԹանալ։

По|знáніе չ. գիտուԹիւն, տեղեկուԹիւն, հասկացողուԹիւն. п. добра́ и зла; у негó большíя п—ія въ поли́тикѣ քաղաքականուԹեան մէջ նա խիստ հասկացող է. человѣ́къ съ больши́ми п—іями խիստ գիտուն մարդ. **-зна́ть** (-зна́ю -ютъ; -зна́й), **ся** ա. Познава́ть, ся.

Позно|би́ть (-блю́ -би́тъ), **-бля́ть** ն. ցրտի միջոցով վնասել կամ փչացնել, ոչնչացնել, ջնջել։

Позо|вóкъ, вка́ -. մերենգ. չարժիչ լծակ (ժամացոյցի). **-вý** ա. Позва́ть.

Позолó|та է. ոսկեզօծում, ոսկեջրում. **-ти́ть** (-чу́ -лóтятъ) ա. Золоти́ть; **-т-чикъ** -. ոսկեզօծող, ոսկեջրող. **-чéніе** ա. Золочéніе; **-чý** ա. Позолоти́ть.

Позó|рить (-рю -рятъ) ն. когó մէկին խայտառակել, անարգել. **-ся** -ոչ. անարգուել, խայտառակուել. **-рище** չ. **1**, տեսարան. **2**, խայտառակ, զարհուրելի, քստմնելի տեսարան. **-рникъ** -. **-рница** է. անարգ, խայտառակ, անամօԹ այր, կին, խայտառակիչ. **-ро** ։. խայտառակ կերպով, անամօԹաբար. **-рный** խայտառակ, ամօԹալի. п. столбъ խայտառակութեան, ծանակապաց սիւն. **-ръ** -. **1**, ամօԹալի բան, ամօԹ, խայտառակութիւն, ծանակումն, նախատինք. какóй п.! э́тотъ постýпокъ бýдетъ для негó вѣ́чнымъ п—омъ. **2**, տեսարան։

Позубоска́лить (-лю -литъ) չ. մի քանի ժամանակ ‘դնջրոտել’, ‘ատամերը’ (ատամները) բացել, հեգնօրէն ծիծաղել։

Позудѣ́ть (-жу́ -ди́тъ) չ. փոքր ինչ քոր գալ, մարմաջել։

Позумéн|тный, -товый -ծ. զարդմենտայ. **-тщикъ** -. **-тщица** է. զարդմենտագործ այր, կին. **-тъ** -. (գերմ.) զարդմենտ։

По|зывáть, -зва́ть ն. կանչել, կոչել. п. когó въ судъ; меня́ позва́ли къ дирéктору; ժող. խիստ ցանկանալ, կարիք զգալ. меня́ позывáетъ на ѣду́ խիստ ուտել եմ ուզում. **-зывный** -ծ. կանչող, կոչող, հրաւիրող. (пó)**зывъ** -. տենչ, խանգ, զգլխ. կարիք զգալը. п. на ѣду́; п. на рвóту; п. на низъ ղուրս գնալու (բնական կարիքը կատարելու) ցանկուԹիւն։

Позыча́ть չ. փոքր ինչ հնչել, ղօղանջել, զրնգալ, ձայն հանել, աղաղակել։

По|зѣвáть չ. մի քանի ժամանակ յորանջել, սրտոտալ. **-зѣвóта** է. յորանջումն, չարունակ, յաճախակի յորանջելը. **-зѣвывать** չ. երբեմն կամ յաճախ յորանջել, ազռոտալ։

Поз|бáть, -бнуть չ. սառչել, ցրտահար լինել. **-блый** բշ. -ծ. սառած, ցրտահար. **-бнуть** (անց. -бъ -бла, о) ա. Позябáть.

По|игрáть ա. Поигрывать; **-игрéцки** ք. խաղացողի յատուկ ձևով. **-игрывать**, -игрáть չ. երբեմն, յաճախ կամ քիչ խաղալ. **-игрышъ** -. Թղթախաղում սարք...

Пойду́ ա. Пойти́. [երԹ, չաԹահր։

Поизба́вить (-влю -вятъ) ն. մասամբ ազատել, Թեթևել. **-ся** -ոչ. отъ чегó մի բանից ազատուել։

Поиз|бáловать (-лую -ютъ) ն. բաւական երես տալ. **-би́ть** (-изобью́ -ю́тъ; -бéй) ն. բաւականին կոտրել։

Поизве|сти́, -сть (-ду́ -ду́тъ; անց. -вёлъ -лá, ó) ն. **1**, կամաց կամաց բոլորն էլ զործադրել, սպառել, ծախսել. **2**, մասամբ ջնջել, ոչնչացնել. **-сти́сь** չ. զրուանքի ամենատար լինել, փչանալ. **2**, գեԹէ ջնջուել, ոչնչանալ։

Поизветша́ть չ. բաւականին հնանալ.

По-изво́зчичьи ք. կառապանի պէս, ինչպէս կառապան։

Поиз|волочи́ть (-чу́ -чатъ) ն. բաւ կանչաչափ մաշել. **-вóльничаться** չ. փոքր ինչ սանձարձակ, պաԹկերես դառնալ. **-гáдить** (-жу -дятъ) ն. փոքր ինչ, բաւականաչափ կեղտոտել, փչացնել։

Поизгла́|дить (-жу -дятъ) ն. **1**, մասամբ, տեղ տեղ հարԹել. **2**, մասամբ ջնջել. **-живать** ն. կամաց կամաց բոլորն էլ հար Թել, կոկել, զգել։

Пои̂з|глода́ть (-жу́ -о́жутъ), **-гры́зть** (-зу́ -зу́тъ) ն. փոքր ինչ կրծել, կրծոտել. **-держа́ть** (-жу́ -жатъ) ն. կամաց կամաց ծախսել, ‹մսխել›. **-ся** -ներգ. կամաց կամաց իր փողերը ծախսել, մսխել. **-деру́** տ. Поизодра́ть; **-жа́лить** (-лю -лятъ) ն. կարգով բոլորին էլ խայթել, կծել (մեղուների, առհ. միջատների մասին). **-знобить** (-блю́ -бя́тъ) ն. փոքր ինչ, մասամբ սառչնել. **-зя́бнуть** չ. լաւ սառչել. **-лежа́ться** (-жу́сь -жа́тся) չ. ընկած մնալուց փոքր ինչ, բաւականին փչանալ (ապրանքների մասին). **-лома́ть** ն. տեղ տեղ փոքր ինչ կոտրել, ջարդոտել. **-ло́паться** չ. շատ տեղերում, տեղ տեղ արարարաքել, ճաքոտել, ճաքճքել. **-лѣни́ться** (-ню́сь -ня́тся) չ. ժամանակի ընթացքում ծուլանալ, ծոյլ, յոյլ, ‹ալարկոտ› դառնալ. **-мара́ть** ն. տեղ տեղ փոքր ինչ կեղտոտել։

Поизмо́|клый բյ. ած. փոքր ինչ թըրջուած, թացուած. **-кнуть** (անց. -къ -кла, о) չ. փոքր ինչ թացուել, թրջուել։

Поиз|моло́ть (-мелю́ -лютъ; -мели́) ն. փոքր ինչ աղալ. **-мочи́ть** (-чу́ -чатъ) ն. փոքր ինչ թրջել. **-му́чить** (-чу -чатъ) ն. բաւականին տանջել, նահատակել. **-мы́лить** (-лю -лятъ) ն. կամաց կամաց սպառել, ‹հատացնել› (սապոնը). **-мѣни́ть** (-ню́ -нятъ) ն. տեղ տեղ, մասամբ փոխել, փոփոխել. **-мя́кнуть** չ. բաւականին փափկանալ, կակղանալ, կակղել (մրգերի մասին). **-мя́ть** (-омну́ -ну́тъ; -мни́) ն. տեղ տեղ, մասամբ ճմլել, ճմռթկել, տրորել. **-носи́ть** (-шу́ -но́сятъ) ն. փոքր ինչ մաշել (շորեղէնը). **-мури́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. մի փոքր ումասպառել, ումից, հալից գցել. **-нѣжить** (-жу -жатъ) ն. փոքր ինչ գրգել, գգուել. **-обью** տ. Поизби́ть.

Поизогну́ть ն. փոքր ինչ կորացնել, կըռացնել, ծռել։

Поизодра́ть (-издеру́ -ру́тъ; -дери́) ն. տեղ տեղ, կամաց կամաց պատռել, պատռոտել։

Поизо|мну́ տ. Поизмя́ть; **-рва́ть** տ. Поизодра́ть; **-ржа́вѣть** չ. կամաց կամաց, բոլորովին ժանգոտուել։

Поиз|руби́ть (-блю́ -ру́бятъ) ն. կամաց կամաց, փոքր ինչ կտրտել, կոտորել. **-рѣди́ть** (-жу́ -дя́тъ) ն. կամաց կամաց նօսրացնել, ‹սէհրակացնել›, կարել (անտառը). **-рѣзать** (-жу -жутъ; -жь) ն. կամաց կամաց կտրտել, կտրատել. **-со́хлый** բյ. ած. փոքր ինչ չորացած, ցամաքած. **-со́хнуть** չ. փոքր ինչ չորանալ, ցամաքել. **-суши́ть** (-шу́ -шатъ) ն. փոքր ինչ, մասամբ չորացնել, ցամաքեցնել։

Поизъ|ѣздить (-зжу -здятъ) ն. բաւական երկար, բաւակ. շատման գալ (կառքով, ձիով). п. го́родъ; **-ѣсть** (-ѣмъ -ѣстъ; -ѣли́мъ -ля́тъ) ն. տեղ տեղ ուտել։

По́|йка տ. Пое́ніе; **-йло** չ. 1, անասնական խմելիք (օր. թեփախառն ջուր). 2, այս խմելիքի տաշտը, նաւը. **-йльный** ած. ջրելու, ջուր խմեցնելու. п—ое коры́то.

По́йма է. 1, ջրով ծածկուած տեղ. տարածութիւն. 2, գարնանը վարարած ջրից ողողուած գետափ։

Пой|ма́ніе չ. բռնելը. կալնելը, ձերբակալելը (գողին). **-ма́ть** ն. բռնել. կալնել, ձերբակալել. ко́шка пойма́ла мышь; соба́ка пойма́ла за́йца—բռնել, որսացել է. п. во́ра, бѣ́глаго; п. мя́чикъ на лету́—բռնել։

Поиме́|нно մ. յականէ յանուանէ, անուն առուն. вызыва́ніе п.; **-нный** ած. անուանական, անուանա—. п. спи́сокъ; **-нова́ніе** չ. անուանելը, կոչելը, անուն տալը, նշանակելը. **-нова́ть** (-ну́ю -ютъ) ն. անուանել, կոչել, անուն տալ, նշանակել։

Пой|мка է. տ. Пойма́ніе; **-мщикъ** ա. **-мщица** է. բռնող, կալնող, կալանաւորող, ձերբակալող այր, կին։

Пои́мя́|нно, -нный տ. Пои́ме́нно, [-нный.

Поиновѣ́рче|ски, -скому մ. այլադաւաններին պէս։ [միանձնուհու պէս։

Пойко|чески, -чьи մ. վարդապետի,

По́йнтеръ տ. По́нтеръ.

По́йный ած. կաթով սնուցած, մեծացրած (հորթ)։ [սամբ այլանդակել։

Поиска́зи́ть (-кажу́ -зя́тъ; -зи́) ն. մա-

По|иска́ть (-щу́ -и́щутъ; -щи́) ն. 1, մի քանի ժամանակ, փոքր ինչ որոնել, փընտռել. 2. чего́ մի բանի ձգտել, ների, աշխատել մի բան ձեռք բերել. чужо́го п.- своё потеря́ть (առծ.). **-и́скивать** ն. чего́ երբեմն որոնել, փնտռել։

Поисковéркать ն. մի քանի կմ շատ տեղերում կոտրել, ծռռել, այլանդակել, փըչացնել։

Поис|ковыря́ть ն. կամաց կամաց, տեղ տեղ ճանկռոտել. **-корени́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. բաւականաչափ ջնջել, ոչնչացնել. **-криви́ть** (-влю́ -вя́тъ) ն. կամաց կամաց, կարգով ծռռել, կոտրել. **-кроши́ть** (-шу́ ша́тъ) ն. կամաց կամաց բրդել. **-куса́ть** ն. 1, մի քիչ, տեղ տեղ խածնել, կծել, խայթել. 2, կարգով խածնել, կծել, խայթել։

По́искъ ա. 1, հետախուզութիւն, խուզարկութիւն, ջանք մի բան գտնելու. всѣ п—и для откры́тія вино́вника бы́ли тщéтны; 2, ռզմ. հետախուզութիւն, «աշխարհագիտութիւն»։

Поис|па́костить (-щу -стятъ) ն. տեղ տեղ, մասամբ կեղտոտել, աղտոտել, փչացնել. **-па́чкать** ն. շատ տեղեր կեղտոտել. **-пестри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. բաւականին խայտաբղէտ դարձնել. **-писа́ть** (-шу́ -пи́шутъ; -ши́) ն. գրելով կամաց կամաց սպառել, գործածել. **-по́ртить** (-чу -тятъ) ն. մասամբ փչացնել. **-пра́вить** (-влю -вятъ; -вь) ն. փոքր ինչ ուղղել, դրատել. **-ся** -ներգ. փոքր ինչ ուղղուել, դրատուել. **-пуга́ть** ն. բաւական վախեցնել. **-таска́ть** ն. փոքր ինչ մաշել. **-ся** -ներգ. բաւականաչափ մաշուել, հալից ընկնել. **-та́ять** (-та́ю -ютъ) չ. կամաց կամաց հալուել, հալչել. **-терéть** (поизотру́ -у́тъ; -три́) ն. բաւականաչափ մաշել։

Пои́стинѣ մ. ճշմարիտ, ճշմարիտն ասած, ճշմարտապէս. п., ѳтотъ примѣ́ръ рѣ́докъ.

Поис|тлѣ́ть չ. փոքր ինչ փտել, հոտել. **-толо́чь** (-лку́ -лчёшь -лку́тъ; անց. -ло́къ -лкла́, о́: -лки́) ն. փոքր ինչ, կամաց կամաց ջարդել, ջարդոտել. **-томи́ть** (-млю́ -мя́тъ) ն. 1, փոքր ինչ յոգնեցնել, խոնջեցնել. 2, կարգով յոգնեցնել, խոնջեցնել, հալից գցել. **-топта́ть** (-пчу́ -пчутъ; -пчи́) ն. փոքր

ինչ մաշել, քրքրել (տանամանը). **-тощáть** 1, չ. բաւականաչափ նիհարել. 2, [**-щáть** (-щý -щáтъ)] ն. կամաց կամաց սպառել, 'հատացնել' (միջոցները, պաշարը). **-трáтить** (-чу -тятъ) ն. կամաց կամաց ծախսել, մսխել։

Поистребúть (-блю -бя́тъ; -бú) ն. առտրճանապար, մասամբ ջնջել, ոչնչացնել։

Поис|трéскаться չ. տեղ տեղ ճաքճաքել, տրաքտրաքիլ. **-трясти́** (-сý -сýтъ; -сú) ն. 1, կամաց կամաց դատարկել, պարպել (քսակը). 2, լաւ Թափահարել. **-тупи́ть** (-плю -пя́тъ) ն. փոքր ինչ, բաւականին բԹացնել. **-хлестáть** (-щý -хлéщутъ; -щú) ն. կամաց կամաց քրքրել. **-худáть** տ. Поистощáть 1; **-царáпать** ն. փոքր ինչ կմ շատ տեղեր ճանկռտել, պճռտել։

Пойти́ (пойдý -дýтъ; անց. пошёлъ -шлá, ó; հրմ. подú) չ. 1, գնալ, երԹալ. գալ. п. въ гóсти; п. въ садъ, въ цéрковь; идúте впёредъ, я пойдý за вáми; подúте сюдá; п. пó міру աղքատանալ, մուրացկան, 'ուզող' դառնալ. дождь пошёлъ անձրև եկաւ. кровь пошлá úзъ носу; п. въ солдáты զինուոր դառնալ. п. въ монáхи վարդապետ դառնալ. онъ по бáтюшкѣ пошёлъ նա հօր կուան է գցել. пошёлъ вонъ! գնա կորիր. на э́ту пострóйку пойдётъ мнóго дéнегъ; онá за негó не пойдётъ նա (աղջիկը) չի համաձայնուի նորա հետ պսակուելու. 2, սկսել. пошёлъ врать; емý пошёлъ двадцáтый годъ նա արդէն առը քսանի մէջ է դրել։

Пои́ть (пою́ -я́тъ) ն. ջուր տալ, ջրել (անասուններին), խմեցնել. п. лошадéй; п. когó чѣмъ մէկին մի բան խմեցնել։

Поіезуи́тскій ած. եզուիտներից յետոյ (որոնք Ռուսիայից արտաքսուեցան 1817 Թ.) մնացած։

Покá մ. 1, քանի որ, մինչև որ. до тѣхъ поръ, п. живъ бýду; кýй желѣ́зо, п. горячó (առծ.). не уѣзжáйте отсю́да, п. я не возвращýсь այստեղից չմեկնէք, մինչև որ ես չվերադառնամ. 2, առժամանակ։

По-кабáцки մ. ինչպէս գինետանը, գինեխանութում։

Покáверзить (-жу -зятъ) չ. փոքր ինչ, միառժամանակ նենգել, նենգուԹիւն, բանսարկուԹիւն անել, 'պոչը խաղացնել'։

По-кадéтски մ. ինչպէս կադէտ(ներ), կադէտ(ներ)ի պէս, կադէտաբար։

Пока|ди́ть (-жý -дя́тъ) ն. փոքր ինչ, որքեմն ծխել (խունկ). **-жý** տ. Покадúть և Показáть.

Пока|зáніе չ. 1, ցոյց տալը. ներկայացնելը. 2, վկայուԹիւն, ցուցում. п. передъ судóмъ; лóжное п. свидѣ́телей; **-зáтель** ա. 1, ցոյց տուող. 2, ցուցում անող, վկայուԹիւն տուող (դատարանի առաջ). 3, մաԹմ. ցուցիչ, առտրճանացոյց. **-зáтельница** է. 1, ցոյց տուող կին, աղջիկ. 2, ցուցում անող, վկայուԹիւն տուող կին, աղջիկ. **-зáтельный** ած. ցոյց տուող, ցոյց տալու. **-зáтельскій** ած. ցուցում անողի, վկայի. **-зáть** (-жý -кáжутъ; -жú), **ся** տ. Показывать, ся.

По-казáцки մ. կազակ(ներ)ի պէս, ինչպէս կազակ(ներ), կազակաբար։

Пока|зно́й ած. ցոյց տալու. **-зъ** ա. ցոյց տալը, նշանց տալը. на п. ցոյց տալու համար. выставля́ть на п. ցոյց տալու համար դուրս դնել. **-зываніе** չ. 1, ցոյց տալը, յայտնելը. 2, ցուցում անելը, վկայելը (դատարանի առաջ). **-зывать**, -зáть ն. 1, ցոյց տալ, նշանց տալ. յայտնել, երեւան հանել. п. товáры покупáтелямъ; *п. товáръ лицóмъ ապրանքը ցոյց տալ. п. комý дрýжбу; *п. комý дверь մէկին իւր տնից արտաքսել. վռնդել. п. свой пáспортъ; п. дúкихъ звѣ́рéй; онъ показáлъ своё умѣ́нье; покажúте емý, какъ э́то сдѣ́лать; я покажý емý, съ кѣмъ онъ имѣ́етъ дѣ́ло; онъ глазъ ко мнѣ не покáзываетъ նա ամենևին ինձ մօտ չէ գալիս. п. примѣ́ръ օրինակ ցոյց տալ. 2, իրաւ. ցուցում անել, վկայուԹիւն տալ. **ся** անդր. 1, յայտնուել, երեւալ. онъ показáлся здѣ́сь на минýту и исчéзъ; сóлнце показáлось на горизóнтѣ; не покáзывайтесь никогдá на мои́ глазá; въ гóродѣ показáлась холéра; 2, երեւալ, Թուալ. онъ показáлся мнѣ сердúтымъ; мнѣ показáлось, что онъ не довóленъ; 3, (միայն **-зáться**) դուր գալ. э́ти словá не показáлись емý.

По-каковски մ. ինչպէս, ինչ եղանա-[կով։

Покáлъ տ. Бокáлъ.

Покáлы|ваніе չ. տ. ստորև բայը. **-вать** ն. 1, երբեմն, ԹեԹև կերպով ծակել. въ бокý покáлываетъ (դէմք.) կողքս ծակում է. 2. երբեմն, պատահած ժամանակ կոտրել (վառելափայտ)։

Покалѣ́чить (-чу -чатъ) ն. խեղել, հաշմ, հաշմանդամ դարձնել։ [անել։

Покаля́кать չ. փոքր ինչ խօսել, զրոյց

Покáмѣстъ մ. 1, քանի որ, մինչդեռ. առայժմ, առժամանակ. я схожý за водóю, а ты п. затопú печь.

Поканифóлить (-лю -лятъ) ն. փոքր ինչ կոլոփանել, կոլոփոն քսել։

Покáпать (-паю -ютъ և -плю -лютъ) 1, չ. մի փոքր կաԹիլ. 2, ն. փոքր ինչ կաԹեցնել, կաԹիլներով ծածկել։

Покá|пываніе չ. 1, կամաց կամաց կաԹեցնելը. 2, կամաց կամաց փորելը, պեղելը. **-пывать** 1, չ. երբեմն, կամաց կամաց կաԹել. 2, ն. կամաց կամաց փորել, պեղել։

По|карáть ն. պատժել, պատուհասել. **-караýлить** (-лю -лятъ) ն. что մի բանի առժամանակ հսկել, 'ղարաւուլ քաշել'. **-кáркать** չ. փոքր ինչ կռչել, կանչել. **-кáрмливать** ն. երբեմն, ԹեԹև կերակրել. **-картáвить** (-влю -вятъ; -вь) չ. փոքր ինչ, միառժամանակ կակազել, Թլուատ լինել։

Пока|тáть ն. 1, փոքր ինչ գլանել, լըդկել (ճերմակեղէնը). 2, փոքր ինչ ման ածել (կառքով). 3, լաւ ծեծել, Թակել. **-ся** անդր. փոքր ինչ զբօսնել, ման գալ (կառքով). **-тистый** տ. Покáтый; **-тúть** (-чý -кáтятъ) 1, ն. սկսել, գլորել. п. шаръ; 2, չ. գնալ, մեկնել (կառքով). п. со дворá զբօսնելու գնալ. онъ покатúлъ въ гóродъ; **-ся** անդր. սկսել գլորուել. шаръ покатúлся пó полу; п. съ горы́; *п. со смѣ́ху ծիծաղից Թաւա-

նալ. **-то** *մ. թեք, չեղ կերպով.* **-тость** *է. թեքութիւն, չեղութիւն.* **-ту́нъ**, á *—. բս.* Gypsophila, *ցմախ.* **-тъ** *—. տ.* Покáтость; **-тывание** *չ.* **1**, *գլորելը.* **2**, *գրօսնելը, ման գալը (կառքով).* **-тывать** *ն.* **1**, *գէս ու դէն գլորել, թաւալել.* **2**, *երբեմն, փոքր ինչ ման գալ, գրօսնել (կառքով).* **-ся** *-նչր.* **1**, *գլորուել.* **2**, *գրօսնել (կառքով).* **-тый** *-ծ. չեղ, թեք։*

Пока|ча́ть *ն. փոքր ինչ ճօճել, օրօրել.* п. головóю *գլուխը շարժել.* **-ся** *-նչր. փոքր ինչ ճօճուել, տարուբերուել.* **-(по́-)чень**, чня *—. ծովգ. Սիր. կիսահողմ.* **-чиванie** *չ. թեթև ճօճում, երերում.* **-чивать** *ն. երբեմն, թեթև կերպով ճօճել, օրօրել.* **-ся** *-նչր. թեթև կերպով, ծանր ճօճուել, տատանուել, տարուբերուել, երերալ.* ходи́ть покáчиваясь изъ стороны́ въ стóрону; **-чну́ть** *ն. խախտել, շարժել, տեղահան ; անել, թեքել.* **-ся** *-նչր. թեքուել, ծռուել. անհաստատ քայլ անել.* **-чу́** *տ.* Покати́ть. [հարել։

Покáшивать *ն. կամաց կամաց հնձել,*

Покáш|ливанie *չ. երբեմն հազալը.* **-ливать** *չ. երբեմն հազալ.* **-лять** *չ. փոքր ինչ. մի քանի անգամ հազալ։*

По|кая́нie *չ.* **1**, *զղջում, գեղջ, սարջանք, ապաշխարանք, ապաշխարութիւն.* день п—iя *ապաշխարութեան օր.* п. во грѣхáхъ; быть въ п—iи *զղջալ, ապաշխարել.* умерéть безъ п—iя; **2**, *ապաշխարութիւն, ապաշխարութեան խորհուրդ.* **-кая́нникъ** *—.* **-кая́нница** *է. ապաշխարող այր, կին.* **-кая́нный** *-ծ. ապաշխարութեան.* **-кáяться** *տ.* Кáяться.

Поквáкать *չ. մի քանի ժամանակ կարկաչել, կռկռալ։* [բամաստրի։

Покварта́льно *մ. ըստ թաղերի, քաղա-*

Поквá|сить (-шу -сятъ) *ն. փոքր ինչ թթուեցնել, խմորեցնել.* **-снуть** *չ. փոքր ինչ թթուել, կծուել։*

По|квитáться *տ.* Квитáться; **-кидáть** *չ. մի քանի անգամ գլխով անել, գլխով նշան տալ.* **-кидáнie** *չ. ձգելը, թողնելը.* **-кидáть I.** (-ки́нуть) *ն. ձգել. թողնել, ձեռք վերցնել, ձեռք քաշել.* эта рѣкá поки́нула своё прéжнее рýсло; п. своё намѣ́ренie; п. рóдину, слýжбу; п. дурны́я привы́чки; п. женý и дѣтéй; счáстie егó покидáетъ; всѣ друзья́ меня́ поки́нули; **II.** (-кидать) *ն. զուրս գցել, դուրս ձգել, շպրտել.* **-ся** *-նչր. և է-եր. միմեանց վերայ բաներ ձգել, նետել.* **-ки́дывать** *ն. երբեմն, քիչ քիչ ձգել, նետել.* **-ки́нуть** *տ.* Покидáть I.

По-ки́пно *մ. հակերով։*

Поки|пѣ́ть (-плю́ -пя́тъ) *չ. փոքր ինչ եփուել, եփ գալ.* **-пяти́ть** (-чý -тя́тъ) *ն. փոքր ինչ եփել, եփ տալ։*

Поки́|слить (-слю -лятъ) *ն. փոքր ինչ թթուեցնել.* **-слѣть, -снуть** *չ. փոքր ինչ թթուել, կծուել։*

Покла|дáть *զաւկ. տ.* Поклáсть; **-ди́стый** *-ծ.* **1**, *շատ տանող, պարունակող.* **2**, *փափուկ, վարեցող, զիջանող, մեղմ.* п. харáктеръ; п. человѣ́къ; **-дý** *տ.* Поклáсть; **-жа** *է.* **1**, *դնելը, դարսելը, տեղաւորելը.* **2**, *բեռ։*

Поклáсть (-дý -дýтъ; -ди́) *ն. դնել, դարսել, զետեղել, տեղաւորել։*

По|клеванíе *չ. կտցահարելը, -րում, կտուցով հարելը, քաղելը.* **-клевáть**(-клюю -ютъ) *տ.* Поклёвывать.

Поклеветáть (-щý -éщутъ; -щи́) *չ. փոքր ինչ բամբասել, ամբաստանել. զրպարտել։*

Поклёвы|ванie *տ.* Поклеванie; **-вать**, поклевáть *ն. երբեմն, փոքր ինչ կտցահարել, կտցով քաղել, հարել։*

По|клепáть (-пáю -ютъ **к** -плю́ -ютъ; -пли́) *ն.* **1**, *մի փոքր թխկթխկացնել, զարնել, ծեծել.* **2**, *զրպարտել, ամբաստանել.* **-клёпный** *-ծ. ամբաստանութեան, ամբաստանողական, զրպարտական.* **-клёпъ** *—. ամբաստանութիւն, զրպարտութիւն։*

Поклю́|кать (-чу -чутъ) *ն. մի քանի ժամանակ կանչել.* **-ся** *է-եր. միմեանց կանչել.* **-киванie** *չ. կանչելը.* **-кивать, -клю́кнуть** *ն. երբեմն, մի մի ժամանակ կանչել։*

Покло|нéнie *չ. երկրպագելը, -գում. -գութիւն.* п. Бóгу; ходи́ть на п. святы́мъ мѣстáмъ; п. волхвóвъ *աւետր. մոգերի երկրպագութիւնը.* **-ня́ться** (-ню́сь -клóнятся) *տ.* Поклоня́ться; **-нникъ** *—.* **-нница** *է. երկրպագու, *յարգող այր, կին.* **-нный** *-ծ. ողջոյնի.* **-нъ** *—. երկրպագութիւն, ողջոյն, բարև.* ни́зкiй п. *խորին երկրպագութիւն.* класть земнóй п. *ծնրադրութեամբ երկրպագել.* итти́ къ комý съ п—омъ, на п. *մէկին ողջունելու գնալ.* **-ня́ться**, -ни́ться *-նչր.* комý **1**, *երկրպագել, պաշտել (Աստծուն, սրբութիւններին, կռքերին).* п. и́стинному Бóгу; п. святы́мъ мощáмъ; китáйцы поклоня́ются прéдкамъ; **2**, (*միայն* -ни́ться) *ողջունել, բարևել.* поклони́тесь отъ меня́ вáшему брáту; п. комý въ пóясъ *մէկի առաջ ծունր դնել.* онъ зáнялъ у васъ сто рублéй, поклони́тесь э́тимъ дéнежкамъ — *այդ փողերը սպասելին գրեցէք, այդ փողերի գլխին խաչ քաշեցէք։*

Покля́сться (-яну́сь -ну́тся; -яни́сь) *չ. երդուել, երդում ուտել.* онъ покля́лся погуби́ть егó *նա երդուել է նորան սպանելու.* п. въ вѣ́рности *հաւատարմութեան երդում*

По-княжески *մ. իշխանաբար։* [տալ։

По|кня́жить (-жу -жатъ) *չ. մի քանի ժամանակ իշխան լինել, իշխել.* **-ковáть** (-кую́ -ю́тъ) *ն.* **1**, *մի քանի ժամանակ կռել, դարբնել.* **2**, *կամաց կամաց [բոլոր ձիերին էլ] պայտել, հնձնել։*

Поковéркать *ն. ճանկռտել, կոտրել, ծամռել։* [նեակ, 'օթախ'։

Покóецъ, кóйца *—. Նւզ. պստիկ սե-*

Покожéвничать *չ. մի քանի ժամանակ կաշեգործութիւն, խաղախորդութիւն անել, կաշեգործութեամբ, խաղախորդութեամբ պարապել։*

По-козáцки *տ.* По-казáцки. [պել։

Покозыря́ть *չ. մի քանի անգամ կոզըր գալ, մի քիչ թուղթ խաղալ։*

Покó|й *—.* **1**, *հանգստութիւն, խաղաղութիւն, հանգիստ, դադար.* жить въ п—ѣ *հանգիստ ապրել.* жить на п—ѣ *պաշտօնից հեռացած, քաշուած, առանձնացած ապրել.* удали́ться на п. *առանձնանալ, մեկուսանալ.* остáвьте меня́ въ п—ѣ *ինձ հանգիստ թողէք.* не давáть комý п—я; отъ негó нѣ́тъ п—я;

вѣчный ему́ п.! *հանգիստ նորա ոսկորներին.* **2,** *սննակ, 'օձախ'.* **3,** *եկ. ալ. պէ* (П.); **-йникъ** *ա.* **-йница** *է. մեռեալ, ննջեցեալ, հանգուցեալ այր, կին.* погреба́тъ п—ка, п—цу; п—ка не помина́й ли́хомъ (*առծ.*). **-йно** *մ. խաղաղութեամբ, հանգստութեամբ, խաղաղ, հանգիստ կերպով.* **-йный** *ած.* **1,** *հանգիստ, խաղաղ.* п—ой но́чи! *բարի գիշեր.* **2,** *խաղաղ, յարմար.* п. экипа́жъ; **3,** *հանգուցեալ, 'ողորմածիկ'.* мой п. оте́цъ; п—ая моя́ жена́; **-ить** (-ю -ятъ) *ն. մէկին հանգստացնել, հանգստութիւն, խաղաղութիւն տալ.* какъ онъ её не́житъ и поко́итъ; п. свой взо́ры на чёмъ-либо *իր աչքերը յառել մի բանի.* **-ся** *ներգ. հանգստանալ,* (*գր.*) *հանգչել.* здѣсь поко́ится тѣло тако́го-то; родна́я земля́, гдѣ поко́ятся мои́ пре́дки.

Поко|ла́чиваніе *չ. երբեմն զարկելը, խփելը.* **-ла́чивать,** -лоти́ть *ն.* **1,** *երբեմն, փոքր ինչ զարկել, թակ տալ* (*մուրճով, մուրթ*). **2,** *ծեծել, թակել, 'քօթակել'.* его́ здо́рово поколоти́ли.

Поколе|ба́ніе *չ. խախտելը.* **-ба́ть** (-блю -ютъ; -бли), **-бну́ть** *ն. խախտել, դղրդեցնել.* п. въ основа́ніи *հիմքը խախտել.* п. чей креди́тъ *մէկի վարկը ձգել.* **-ся** *ներգ. խախտուել.* его́ авторите́тъ си́льно поколеба́лся. [*փառել.* п. по свято́й Руси́.

Поколе|си́ть (-шу́ -ся́тъ; -си́) *չ. Թա-*

Поколи́ку *մ. որքան, որքան որ. որչափ, որչափ որ։* [ла́чивать.

Поколоти́ть (-чу́ -ло́тятъ) *ա.* Поко-

Поколоты́|рить (-рю -рятъ), **-ри́вать** *չ. կոխ, երկպառակութիւն առաջացնել, կռուել։*

По|коло́ть (-лю́ -ко́лютъ; -ли́) *ն.* **1,** *մի քիչ կոտրտել, ջարդել* (*չոքար*). *կոտորել* (*վառելափայտ*). **2,** *խոցել, վիրաւորել.* **3,** *կարգով շատերին խոցել, սպանել.* *ներգ. մի քանի ժամանակ ծակել* (*օր. կողքը*). **-колупа́ть** *ն. կամաց կամաց քերել, ճանկռտել, քչփորել.* **-колыха́ть** (-шу́ -ы́шутъ) *ն. փոքր ինչ, մի քանի ժամանակ ճօճել, օրորել։*

Поколѣ**|ніе** *չ. ցեղ, ազգ, սերունդ.* ны́нешнее, бу́дущее п.; кня́жеское п.; **-нный** *ած.* **1,** *ազգա—, ցեղային, տոհմային, տոհմա—.* п—ая ро́спись *տոհմագրութիւն.* **2,** *մինչև ծնկները հասնող։*

По|колѣ́ть *չ. մեծ քանակութեամբ սատակել, սատկոտել.* **-кома́ндовать** (-дую -ютъ) *չ.* чѣмъ *մի քանի ժամանակ մի բանի հրամանատարն լինել, հրամանատարութիւն անել։* [*կերպով։*

По-комедіа́нтски *մ. ինչպէս կատա-*

По|ко́мкать *ն. ճմլել, գնդել.* **-ко-нопа́тить** (-чу -тятъ) *ն. մի քիչ խծուծել, խծուծով լցնել, գցել.* **-ко́нчить** (-чу -чатъ) *ն. վերջացնել, աւարտել,* (*առ. հ.*) *մըշնցնել.* п. дѣ́ло; п. счёты; ме́жду на́ми поко́нчены счёты *մեր հաշիւները վերջացած են.* п. своё существова́ніе *իր մահկանացուն կնքել։* [*հին սկզբից ի վեր։*

съ **Поко́нъ** вѣ́ку *վաղուց ի վեր, աշխար-*

По|копа́ть *ն. փոքր ինչ փորել, պեղել.* **-ся** *ներգ. փոքր ինչ, բաւականաչափ հետա-խուզել, որոնել, փնտռել, կրկտել.* **-копи́ть** (-плю́ -пятъ; -пи́) *ն. մի քանի ժամանակ խնայել, հաւաքել, դիզել* (*դրամ*). **-копоши́ть** *ա.* Копоши́ть; **-копти́ть** (-пчу́ -тя́тъ) *ն. մի փոքր, մասամբ սևացնել, ծխել, մրոտել.* **-копѣ́ть** (-пчу́ -тя́тъ) *չ. մի քանի ժամանակ ծխի մէջ մնալ։*

Покоре́ніе *չ. նուաճում.* п. Кры́ма.

Покоржа́вѣть *չ.* **1,** *ժանգոտուիլ.* **2,** *եղեմնակալիլ։*

По|кори́тель *ա.* **-кори́тельница** *է. նուաճող այր, կին.* **-кори́тельный** *ած. նուաճողական.* **-кори́ть** (-рю́ -ря́тъ) *ն.* **1,** *ա.* Покоря́ть; **2,** кого́ *մէկին յանդիմանել, շշպրել, նախատել.* **-ся** **1,** *ներգ. ա.* Покоря́ться; **2,** *է-եւ. մեմեանց յանդիմանել, շշպրել, կծու խօսքեր անել, կռուել.* **-ко́рли-вость** *է. հնազանդութիւն, խոնարհութիւն.* **-ко́рливый** *ած. հլու, հնազանդ, խոնարհ։*

По|корми́ть (-млю́ -ко́рмятъ) *ն. փոքր ինչ կերակրել, փոքր ինչ խոտ տալ* (*անասուններին*). **-ся** *ներգ. մի քանի ժամանակ կերակրուել, օգտուել.* **-ко́рмъ** *ա.* **1,** *կերակրելը* (*անասուններին*). **2,** *կերակուր, խոտ։*

Поко́р|но *մ. հնազանդութեամբ, հպատակութեամբ, խոնարհաբար.* п. благодарю́; **-ность** *է. հնազանդութիւն, հպատակութիւն.* изъяви́ть п. *հպատակուել.* изъявле́ніе п—и *հպատակութիւն.* коро́ль при́нялъ изъявле́ніе наро́дной п—и; п. Провидѣ́нію *նախախնամութեանը հպատակուելը.* **-ный** *ած. հնազանդ, հպատակ, խոնարհ.* п. сынъ; **-нѣ́йшій** *ած. զերղոյն. ամենախոնարհ, ամենահուատ, ամենահնազանդ, ամենահպատակ.* вашъ п. слуга́; **-нѣ́йше** *մ. զերղոյն. ամենախոնարհաբար, ամենանուաստաբար, ամենահպատակօրէն.* п. прошу́.

Поко́ро|бить (-блю -бятъ) *ն. ծռել, կորացնել. ներգ.* жа́ромъ поко́робило до́ски; **քէֆին դիպչել, նեղացնել.* Арка́дія покоро́било отъ цини́зма База́рова *Բազարովի ցինիզմից Արկադիոսի դժգոհարն եկաւ.* **-ся** *ներգ. ծռուել, կորանալ* (*զաղջ տախտակներն մասին*). **-бленіе** *չ. ծռուելը, կորանալը։*

Поко́р|ство *չ. ա.*Поко́рность; **-ствованіе** *չ. լսելը, հնազանդուելը.* **-ствовать** (-вую -ютъ) *չ. լսել, հնազանդուել։*

Поко́р|чиваніе *չ. երբեմն, քիչ քիչ կերպով ցնցելը.* **-чивать** *ն. երբեմն, քիչ քիչ կերպով ցնցել, կծկել.* **-чить** (-чу -чатъ) *ն. ցնցել, կծկել։*

Поко|ря́ть, -ри́ть *ն. հնազանդեցնել, հպատակեցնել. յաղթել. նուաճել.* ри́мляне покори́ли га́лловъ; п. наро́дъ, о́бласть; ***на́до п. стра́сти разсу́дку *պէտք է կրքերը հպատակեցնել բանականութեանը.* ***ея́ красота́ покоря́етъ всѣ сердца́; п. кого́ свое́й вла́сти; **-ся** *ներգ. հնազանդուել, հպատակուել.* молодёжь не легко́ покоря́ется; мно́гіе наро́ды покори́лись Ри́му; п. во́лѣ Бо́жьей; п. необходи́мости; п. обы́чаямъ, мо́дѣ; безро́потно п. чьимъ приказа́ніямъ.

Покоси́ть *ն.* **1,** (-шу́ -ко́сятъ) *մի քիչ կամ բոլորը հնձել, հարել.* **2,** (-шу́ -ся́тъ) *ն. փոքր ինչ թեքել, ծռել.* п. глаза́ *աչքերը ծռ-*

ռնել, շէլ նայել. **-ся** անդր. Թեքուել, ծռուել. п. на кого́ մէկին խէթ, Թշնամաբար նայել։

Покосма́тѣть չ. բրդոտիլ, մազոտիլ։

Поко́|сный ած. 1, խոտհարքային. п—ые луга́; п—ое вре́мя խոտ հարելու ժամանակամիջոց. 2, կողմնակի. п. вѣ́теръ; **-съ** ա. 1, հնձելը, հարելը. вре́мя п—а; 2, խոտհարք. 3, Թեքն Թեքութիւն, շեղութիւն, ծռութիւն. **-сый** ած. ծռուած, Թեքուած. **-сѣть** չ. ծռուել, շէլ դառնալ։

По|кочева́ть (-чу́ю -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ Թափառել, Թափառական կեանք վարել. **-кошу́** տ. Покоси́ть.

Покра|ду́ տ. Покра́сть; **-дывать** ն. երբեմն, մի մի անգամ, քիչ քիչ գողանալ. **-жа** է. 1, գողութիւն. 2, գողացած, գողանալի բան։

Покра́|пать, -пывать չ. փոքր ինչ կաթել, կաթկթել (անձրևի մասին)։

Покра́|сить (-шу -сятъ) ն. ներկել, դեղել, ծեփել. **-ска** է. ներկելը, դեղելը, ծեփելը. **-снѣлый** ած. կարմրած, կարմրատակած. **-снѣть** տ. Краснѣ́ть.

Покрасова́ться (-су́юсь -ются) չ. մի քանի ժամանակ պերճանալ, սնապարծել։

Покра́сть (-ду́ -ду́тъ) ն. գողանալ (մի քիչ, շատ կամ բոլորը). **-ся** չ. куда́ գողունի մի տեղ մտնել, մի տեղ ներս պրծնել, սողալ։

По|крахма́лить (-лю -лятъ) ն. մի փոքր կրախմալել, օսլայել, նշշտել. **-кра́шивать** ն. երբեմն, մի մի անգամ ներկել, դեղել, ծեփել. **-крейсерова́ть** (-ру́ю -ютъ) չ. ծովգ. մի քանի ժամանակ յածել, ճեմել. **-крени́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. կողքի վերայ ծռել, Թեքել (նաւը). **-ся** անդր. կողքի վերայ ծռուել, Թեքուել։

По-крестья́нски մ. գիւղացու պէս, ինչպէս գիւղացի, գեղջուկ։

Покри|ви́ть (-влю́ -вя́тъ) ն. փոքր ինչ ծռել, Թեքել, կորացնել. *п. душо́ю իր խղճմտանքին դաւաճանել, անարդիւ կերպով վարուել. **-ви́ться** անդր. փոքր ինչ ծռուել. **-вля́ться** անդր. փոքր ինչ ծամածռութիւն անել։

Покри́ки|ваніе չ. երբեմն ճչելը, աղաղակելը, 'բղաւելը'. **-вать** չ. երբեմն ճչել, աղաղակել, 'բղաւել', ձայնել. п. на кого́.

Покри́нъ տ. Мандраго́ръ.

По|критикова́ть (-ку́ю -ютъ) ն. փոքր ինչ քննադատել, բանադատել. **-крича́ть** չ. մի փոքր, մի քանի ժամանակ աղաղակել, 'բղաւել', կծու խօսքեր ասել։

Покрови́те|ль ա. **-льница** է. հովանաւոր, -րիչ այր, կին, պաշտպան. п. нау́къ; **-льственный** ած. հովանաւորող, -ղական. պաշտպանողական. п—ая систе́ма; **-льство** չ. հովանաւորութիւն, պաշտպանութիւն. п. свои́мъ ро́дственникамъ; подъ п—омъ зако́новъ, могу́щественнаго госуда́ря; прибѣ́гнуть къ чьему́ п—у; **-льствовать** (-вую -ютъ) ն. кому́, чему́ մէկին, մի բան(ի) հովանաւորել, պաշտպանել, պաշտպան, հովանաւոր հանդիսանալ. п. бѣ́днымъ; п. нау́камъ; ему́ п—ствуютъ си́льныя ли́ца; **-льствуемый** բյ. ած. հովանաւորեալ։

Покро́|вская це́рковь Աստուածածնայ եկեղեցի. **-въ** ա. 1, ծածկ, ծածկոյթ, ծածկոց, քօղ, վերմակ. п. на гробъ դագաղի քօղ. сня́тіе п—овъ со ста́туи; *набро́сить п. на что մի բան քօղարկել. *подъ п—омъ но́чи գիշերուայ մթութեան մէջ. нау́ка объ о́бщихъ п—ахъ человѣ́ческаго тѣ́ла կզմն. մաշկախօսութիւն. 2, յարկ. *պաշտպանութիւն, հովանաւորութիւն, ապաստա|նա|րան. 3, եկղ. պաշտպանութիւն Ս. Աստուածածնի (հոկտ. 1-ին). Աստուածածնայ եկեղեցի։

По|кро́й ա. ձև, տարազ (շորի), ձևի, ձևելու եղանակ. *на оди́нъ п. միևնոյն տեսակ, համամիտ. э́то мудре́цъ но́ваго п—я դա նորանշան իմաստուն է. **-кро́ить** (-ою́ -я́тъ) ն. ձևել (շորը)։

Покро|ма́ է. **-мка, -мочка** նւզ. եզրածիր, եզր, ափ, 'ղրաղ' (մահուդի և ուրիշ գործուածքների). **-мочный** ած. եզրի, ափի. **-(по́-)мъ** տ. Покрома́.

По|кропи́ть (-плю́ -пя́тъ) ն. փոքր ինչ սրսկել, վրան (օր. ջուր) ցանել, շաղ տալ. **-кроши́ть, ся** տ. Кроши́ть, ся; **-кро́ю** տ. Покры́ть; **-крою́** տ. Покрои́ть; **-кругли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. փոքր ինչ կլորացնել, կլոր դարձնել. **-круглѣ́ть** չ. փոքր ինչ կլորանալ, կլոր դառնալ. **-кружи́ть** (-жу́ -жа́тъ) 1, ն. մի քանի անգամ պտտեցնել, պըտոյտ տալ. 2, չ. մի քանի ժամանակ զբօսանքի, քէֆի նուիրուիլ. **-ся** անդր. մի քանի անգամ պտտուել, պտոյտ գալ. **-крупнѣ́ть** տ. Крупнѣ́ть; **-крути́ть** (-чу́ -у́тятъ) ն. 1, փոքր ինչ ոլորել. 2, ոլորելով, պտոյտ տալով քակել, լուծել, տապալել. **-ся** անդր. մի քանի անգամ պտտուել, պտոյտ գալ։ [սորդ, ձկնորս։

Покру́ченикъ ա. գւռկ. վարձած որ-

Покру|чи́ниться (-нюсь -нятся) անդր. **-ши́ться** (-шу́сь -шатся) մի քանի ժամանակ տխրել, տրտմել, վշտանալ, վշտագնել։

По|крыва́ло չ. 1, ծածկոց. 2, քօղ. снима́ть п. քօղը վերցնել. **-крыва́льный** ած. ծածկոցի, քօղի. **-крыва́льце** նւզ. տ. Покрыва́ло; **-крыва́ніе** չ. ծածկելը. п. кра́скою դեղելը, ներկելը. **-крыва́ть**, -кры́ть ն. 1, ծածկել. п. го́лову; п. полъ ковро́мъ; п. домъ черепи́цею; п. шу́бу сукно́мъ; толпа́ покрыва́ла пло́щадь; *онъ покры́лъ себя́ сла́вою նա փառքով պսակուեց. не слѣ́дуетъ п. вино́вныхъ—ծածկել, թաքցնել. мракъ покрыва́лъ зе́млю; сборъ не покры́лъ изде́ржекъ; п. дефици́тъ, расхо́ды; 2, քսել. п. чёрною, зелёною кра́скою; п. ла́комъ; 3, թղթխ. խփել, զարկել. п. да́му кололе́мъ, ко́зыремъ; 4, գերազանցել, խեղդել (ձայնը). орке́стръ покрыва́етъ голоса́ пѣвцо́въ; **-ся** անդր. ծածկուել, պատուել. земля́ покры́лась снѣ́гомъ, ночно́ю тѣ́нью; рѣка́ покры́лась գետը սառել, սառցով պատուել է. не́бо покры́лось ту́чами; щёки покры́лись румя́нцемъ.

Покры́нъ տ. Покри́нъ.

Покры́сьи մ. ինչպէս պօչատի մուկ։

По|кры́тіе չ. ծածկում, ծածկելը. п. изде́ржекъ; **-крытосѣмя́нный** ած. ծածկասերմ. п—ыя расте́нія, բս. Angiospermae, ծածկասերմեր. **-кры́ть** (-кро́ю -ютъ; -кро́й), **-ся** տ. Покрыка́ть, ся; **-кры́шка** է. 1, տ. Покры́тіе; 2, ծածկոց, ծած-

կոյթ. п. у шубы մուշտակի երեսը. соломенная п. ульевъ; **3,** խուփ, խփան, կափարիչ։

По|крѣпи́ть (-плю́ -пя́тъ) ն. փոքր ինչ ամրացնել, կազդուրել. **-ся** -ն. դ. մի քանի ժամանակ յետ կենալ, յետ կացած մնալ. **-кря́кать** չ. մի փոքր, մի քանի ժամանակ կռընչել. **-кря́хтывать** չ. երբեմն հառաչել, թառանչել, անքալ. **-кряхтѣ́ть** (-чу́ -тя́тъ) չ. փոքր ինչ հառաչել, թառանչել, անքալ, տընքտնքալ (ծանր աշխատանք կատարելիս). **-кувы́ркаться** չ. մի քանի ժամանակ գլխի վերայ թաւալգլոր գալ, 'կլնկոնձի տալ'։

Поку́|да, -дова ա. Пока́.

Покуми́ться ա. Кума́ться.

Покуп|а́ніе չ. գնելը, առնելը. **-па́тель, -па́тельница** ա. Покупщи́къ, -щи́ца; **-па́ть** ն. **I.** մի փոքր լողացնել. **-ся** -ն. դ. փոքր ինչ լողանալ. **II.** (соверш. видъ ն է купи́ть) գնել, առնել. за ско́лько покупа́ете вы у него́ э́тотъ домъ? я покупа́ю у него́ э́тотъ домъ за́ три ты́сячи рубле́й; по чёмъ покупа́ли вы э́тотъ чай; я покупа́лъ э́тотъ чай по́ три рубля́ за фунтъ; онъ покупа́етъ на́ сто рубле́й вина́; **-пе́чески** մ. վաճառականի պէս, ինչպէս առևտրական. **-пка** է. **1,** գնելը, առնելը, գնում, առնում. п. до́ма, земли́; **2,** գնած, առած իր. я сдѣ́лалъ мно́го поку́покъ ես շատ բաներ եմ գնել. **-пно́й** ած. **1,** գնած, առած. **2,** գնելի, առնելի։

Поку́порить (-рю -рятъ) ն. կարգով խցել, փակել, գոցել։

Покуп|щи́къ, а́ ա. **-щи́ца** է. գնող, առնող, գնորդ, 'մուշտարի' այր, կին. хоро́шій, плохо́й п—щи́къ; у э́того купца́ мно́го покупщико́въ; отби́ть отъ себя́ п—ко́въ մուշտարիներին խրտնեցնել։

По|кура́житься (-жусь -жатся) չ. խիզախել, քաջանալ, քաջութիւն ցոյց տալ. **-ку́ривать** ն. **1,** երբեմն, մի մի անգամ ծխել (ծխախոտ). **2,** երբեմն խմել, 'գցել', հարբել. онъ части́нько поку́риваетъ; **-кури́ть** (-рю́ -рятъ) ն. **1,** փոքր ինչ, մի քիչ ծխել (ծխախոտ). **2,** ծխելով պատել. **-куса́ть** ն. մի քիչ, մի քանի անգամ կծել, խայթել, խածնել. լիուլ կծել, խայթել, խածնել. **-ся** -ն. դ. և փ-ն. դ. իրար, միմեանց կծել, խածնել, խայթել. **-куси́ться** (-шу́сь -ся́тся) ա. Покуша́ться; **-ку́сываніе** չ. երբեմն կծելը, խայթելը, խածնելը. **-ку́сывать** ն. երբեմն կծել, խայթել, խածնել. п. потихо́ньку; **-кути́ть** ա. Кути́ть; **-куха́рить** (-рю -рятъ) չ. մի քանի ժամանակ խոհարարութիւն անել. **-ку́чиваніе** չ. երբեմն քէֆ, խրախութիւն անելը. **-ку́чивать** ն. երբեմն, մի մի անգամ քէֆ, խրախութիւն անել. **-ку́шать** ն. մի քիչ ուտել կամ խմել. п. чего́ մի բան ճաշակել։

Поку|ша́ться, -си́ться չ. **1,** փորձել, փորձ անել, պատանութեան փորձ անել. п. на де́рзкое предпріятіе յանդուգն գործի ձեռնարկել. п. на убійство; п. на чью-либо жизнь; **-ше́ніе** չ. փորձ. պատանութեան փորձ. п. на чью-либо жизнь.

Пола́ է. **1,** քղանցք, փէշ. урѣ́зать по́лы, чтобы надста́вить рукава́ (ած.) մի տեղ ծածկել մի ուրիշ տեղ բացելով. **2,** [անդամի շարժական] թև։

По|лавирова́ть չ. մի քանի ժամանակ лави́ровать (ա. այս բայն իր տեղում). **-ла́вливать** ն. երբեմն որսալ, բռնել (ձուկ)։

По|лага́ніе չ. **1,** դնելը. **2,** համարելը, կարծելը. **-лага́ть,** -ложи́ть ն. **1,** դնել. п. кни́гу на столъ; п. пе́рцу въ со́усъ; п. го́лову на поду́шку; п. предѣ́лъ чему́ մի բանի չափ, սահման դնել. п. коне́цъ безпоря́дкамъ; п. ору́жіе զէնքը վայր դնել. п. основа́ніе чему́; я положи́лъ за пра́вило ես կանոն եմ դրել, կանոն եմ սահմանել. п. ядро́ въ пу́шку; п. де́ньги въ банкъ; п. ра́неннаго въ посте́ль; онъ положи́лъ своего́ проти́вника на мѣ́стѣ նա իւր հակառակորդին տեղն ու տեղը սպանեց. п. запла́ту կարկատան դնել. *положа́ ру́ку на се́рдце ձեռքը խղճին դնելով. п. слова́ на му́зыку խօսքերը ձայնագրել. п. живо́тъ за оте́чество կեանքը հայրենիքին զոհ բերել. **2,** վճռել. въ вое́нномъ совѣ́тѣ положи́ли дѣ́йствовать наступа́тельно; **3,** դնել, կարգել, սահմանել, նշանակել. поло́женные обря́ды; ему́ положи́ли большо́е жа́лованье; онъ положи́лъ свою́ ло́шадь въ сто рубле́й— գնահատեց. **4,** մտածել, խորհել, կարծել, (զր.) վարկանել, (ռճ. հ.) սեպել, համարել. ենթադրել. какъ вы полага́ете?—я полага́ю, что на́до согласи́ться; я полага́ю ско́ро отпра́виться въ путь—մտադիր եմ. я полага́ю свое́ю обя́занностію предупреди́ть васъ; поло́жимъ, что э́то уда́стся ենթադրենք, որ այդ կը յաջողուի. я полага́ю за достовѣ́рное ես հաւատալի եմ համարում. п. кого́ за че́стнаго человѣ́ка; п. кого́ у́мершимъ մէկին մեռած համարել. я полага́ю своё удово́льствіе въ чте́ніи книгъ ես իմ բաւականութիւնը ընթերցանութեան մէջ եմ գտնում. **-ся** -ն. դ. **1,** на кого́, на что մէկին, մի բանի հաւատալ, վստահել, յոյսը մէկի, մի բանի վերայ դնել. я полага́юсь во всёмъ на насъ; на его́ слова́ нельзя́ п.; п. во всёмъ на Провидѣ́ніе; го́ре тому́, кто полага́ется на одни́ то́лько бога́тства; **2,** սահմանուած, կարգուած լինել. на э́томъ мѣ́стѣ жа́лованья не полага́ется այդ տեղի (պաշտօնի) համար ռոճիկ չէ տրուած։

По|ла́дить (-жу -дятъ) չ. հաշտուել, հաշտ, համաձայն ապրել. они́ ника́къ не мо́гутъ п. другъ съ дру́гомъ; **-ла́живать** (-жу -зятъ) չ. երբեմն, մի քանի ժամանակ մագլցել [պէս, լաքէյաբար։

По-лаке́йски մ. լաքէյի, սպասաւորի

По|лакирова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. փոքր ինչ լաքայել, փայլեցնել. **-ла́комить** (-млю -мятъ) ն. кого́ մէկին փոքր ինչ քաղցրեղէն ուտեցնել. **-ласка́ть** ն. փոքր ինչ փայփայել, գգուել. **-ласка́ться, -ла́ститься** (-щусь -стятся) -ն. դ. о́коло кого́ մէկի առաջ քծնուել, աչքառել մէկի առջև մտնել։

Пола́тать ն. կարկատել. п. носки́.

Пола́|ти, ей է. յ. **1,** մի տեսակ թախտ (գիւղական խրճիթներում). спать на п—яхъ; на п—яхъ лежа́ть и ломтя́ не вида́ть

(*առած.*) *ծուլաթիւնն աղքատութեան մայրն է.* **2,** *որս.* *ծառից կախած մի տեսակ որոգայթ, կողով, որից որսորդը հրացան է արձակում.* **-тый** **-ծ.** *թախտի։*

По-латы́ни *մ. լատիներէն։*

Пола́ять (-ла́ю -ютъ) *չ. մի քիչ հաչել.* **-ся** *չ. փոքր ինչ շարաչել, հայհոյել.* *ե-ե-ե. միմեանց կծու խօսքեր ասել, կռուել։*

По́л|ба *է. բս.* Triticum spelta, *կարմրացորեան.* **-бенный** **-ծ.** *կարմրացորենի(ց)։*

Полга́ть (-лгу́ -лжёшь -лгу́тъ; -лги́) *չ. փոքր ինչ սուտ ասել, սուտ խօսել։*

По́лгода **-.** *կէս տարի.* смерть его́ случи́лась за п. до сме́рти ва́шего отца́.

въ **Полго́лоса** *մ. կիսաձայն, ցածր։*

Полдевята́ *բ-է. ութ և կէս։*

По́л|день, полу́дня **-.** **1,** *միջօրէ, կէսօր, ճաշ, ճաշուայ ժամանակ.* до полу́дня *ճաշից առաջ.* **2,** *հարաւ, հարաւային կողմ.* на п. отъ Москвы́ *Մոսկվայից հարաւ.* **-днéвный** **-ծ.** *կիսօրեայ, կէս օրուայ, ճաշի.* п—ая жара́; **-дникъ** **-.** *թեթև խրիկնահաց, նախընթրիք, յետաճաշ.* **-дничать** *չ. խրիկնահաց ուտել.* **-дю́жины** *է. կէս դիւժին, վեցհատ, 6 հատ։*

По́|ле *չ.* **1,** *դաշտ.* гуля́ть по поля́мъ; п. сраже́нія *պատերազմի դաշտ.* оди́нъ въ по́лѣ не во́инъ (*առած.*) *մի ծաղկով գարուն չի լինի.* п. зре́нія *տեսողութեան սահման, ասպարէզ.* **2,** *վարելահող, հող, գետին.* па́хотное п.; засѣ́янное п.; унава́живать поля́; яров́ое п.; одного́ по́ля я́года *նոյն պտուղն են, միատեսակ մարդիկ են.* **3,** *լուսանցք* (*գրքի, տետրակի*). писа́ть замѣ́тки на поля́хъ кни́ги; **4,** *եզր, եզերք, բոլորք.* шля́па съ широ́кими поля́ми; **5,** *մակերևոյթ.* шитьё по бѣ́лому п—ю; **6,** *որս.* сдѣ́лать п. *որսի գնալ.* **-лева́ть** (-лёю -ютъ) *ն. և չ. ջրտալ, ջրոց ման գալ.* **-леви́ца** *է. բս.* Agrostis, *ադրեստուկ.* **-лёвка** *է. կնդ.* Arvicola arvalis, *դաշտամուկ.* **-лево́дство** *չ. հողագործութիւն, երկրագործութիւն.* **-лево́й** **-ծ.** **1,** *դաշտի, գետնի, դաշտային.* п—ы́я рабо́ты; **2,** *զգմ. դաշտային.* п—а́я артилле́рія *դաշտային հրետանի.* п—ы́я войска́ *պատերազմող, պատերազմի մէջ գտնուող զօրքեր.* п. вое́нный судъ *պատերազմական-զինուորական դատարան.* **-левщи́на** *է. գւռ. տուրքերածներից վերցրած մարդագետին։*

По|лега́ніе *չ. շուռ գալը, պառկելը.* вслѣ́дствіе ча́стаго выпаде́нія дожде́й хлѣба́ подве́рглись п—ію — *արտերը շուռ եկան, պառկեցին.* **-лега́ть**, -ле́чь *չ. կարգով պառկել, ընկնել, զոհուել* (*օր. պատերազմի դաշտում*). (*արտի մասին*) *շուռ գալ, պառկել.* п. отъ дожде́й; е́сли дождь продо́лжится, хлѣбъ поля́жетъ; **-лёглый** *բ-.* **-ծ.** *շուռ եկած, պառկած* (*արտ*)։

По|лего́ньку *մ. աստիճանաբար, մեղմութեամբ, զգուշութեամբ.* **-ле́гче** **-ծ.** *և մ. համմտ. աւելի թեթև. աւելի հեշտ, աւելի դիւրին, աւելի մեղմ.* больно́му сего́дня п. *հիւանդի դրութիւնն այսօր աւելի լաւ է.* **-лега́ть** (-чу́ -ча́тъ) *ն.* **1,** *մի փոքր թեթևացնել.* **2,** *մաղել, 'կրթել'* (*ձիուն*)։

По|лёгъ *ա.* Поле́чь; **-лежа́ть** *չ. մի փոքր, մի քանի ժամանակ պառկել, ընկողմանել, պառկած մնալ.* дать п. говя́динѣ, что́бы была́ мя́гче; **-лёживаніе** *չ. երբեմն, մի մի անգամ պառկելը, ընկողմանելը.* **-лёживать** *չ. երբեմն, մի մի անգամ պառկել, ընկողմանել։*

Поле́з|но *մ. օգտակար կերպով.* **-ность** *է. օգտակարութիւն, օգտաւէտութիւն.* **-ный** **-ծ.** *օգտակար, օգտաւէտ.* э́то поле́зно ребёнку, для ребёнка, для здоро́вья.

Поле́|й **-.** *բս.* Mentha pulegium, *լուածաղիկ.* **-йный** **-ծ.** *լուածաղկի։*

Полелѣ́ять (-лѣ́ю -ютъ) *ն. փոքր ինչ գգուել, գրգել, փայփայել։*

Поле|мизи́ровать (-рую -ютъ) *չ. բանակռուել, բանակռիւ մղել.* **-мика** *է.* (*յն.*) *բանակռիւ* (*գրական*). **-ми́ческій** **-ծ.** *բանակռուի, -կռուական։*

По|лепета́ть (-ечу́ -е́чутъ; -ечи́) *ն. և չ. փոքր ինչ թոթովել, կակազել, զուրս տալ.* **-лета́ть** *չ. մի փոքր թռչել.* **-лётъ** **-.** **1,** *թռչում, թռչելը.* уби́ть пти́цу на п—ѣ; да́льность п—а ядра́ *թնդանօթի գնդի հասողութիւնը, 'ժանգը'.* **2,*** *թռիչք* (*օր. մտքի*). **-лётывать** *չ. երբեմն, քիչ քիչ թռչել.* **-летѣ́ть** (-ечу́ -тя́тъ) *չ.* **1,** *թռչել, թռչելով գնալ, հեռանալ, մեկնել.* **2,** *զլորուել, վայր ընկնել.* **-лечи́ть** *ա.* Полѣчи́ть; **-ле́чь** (-ля́гу -жешь -гутъ; *հրմ.* -ля́гъ -гте) *ա.* Полега́ть.

Полжи́зни *է. կէս կեանք, կեանքի կէս։*

По́л|заніе *չ. սողալը.* **-зать** *չ.* **1,** *սողալ, քարշ գալ.* ребёнокъ по́лзаетъ по́ полу; **2,*** передъ кѣмъ *մէկի առաջ սողալ, ստորաքարշութիւն անել.* въ нога́хъ по́лзаетъ, а за пя́тку хвата́етъ (*առած.*). **-зкій** **-ծ.** *սայթաքուն, սլկուն.* **-зко́мъ** *մ. սողալով, քարշ գալով.* (*փխ.*) *յափշտակելով.* **ստորաքարշութեամբ.* **-зти́** (*ներկ* -зу́ -зу́тъ) *չ. սողալ, սողալով շարժուել, առաջ գնալ.* змѣя́ ползётъ по травѣ́; (*հողակոյտերի մասին*) *թափուել.* **-зу́нъ**, а́ **-.** **1,** *սողացող, *ստորաքարշ անձ.* **2,** *մագլցող թռչուն.* **-зу́нья** *է. սողացող, *ստորաքարշ կին, աղջիկ.* **-зу́чій** **-ծ.** **1,** *սողացող, սողուն.* **2,** *գետնատարած* (*տունկ*). **-зу́чка** *է. բս.* Glechoma hederacea, *բաղեղնակերպ ծամթարին։*

По|ли́ва *է.* **1,** *ջուր* (*կերակրի*). **2,** *փայլանիւթ, փայլանեկ, ճենարակ.* **-лива́льникъ** **-.** *ցնցուղ.* **-лива́льный** **-ծ.** *ջրելու, ջրիչ, ջրող.* п. сосу́дъ; **-лива́ніе** *չ. ջրելը, ոռոգելը.* **-ли́ванный** *բ-.* **-ծ.** *փայլանեկած, ջրնարակած* (*անօթեղէն*). **-лива́ть** *ն.* **I.** (-ли́ть) *ջրել, ոռոգել.* **II.** (-ли́вать) *փայլանեկել, ճենարակել* (*անօթեղէնը*). **-ли́вка** *է. ա.* Полива́ніе; **-ливно́й** **-ծ.** **1,** *ջրած, ոռոգած.* **2,** *ջրելու, ջրող, ոռոգող։*

Поли|га́мія *է.* (*յն.*) *բազմակնութիւն.* **-гона́льный** **-ծ.** *բազմանկյուն, բազմանկիւն.* **-го́нъ** **-.** *երկրչփ. բազմանկիւն.* **-графи́ческій** **-ծ.** *պոլիգրաֆիական.* **-гра́фія** *է.* (*յն.*) *պոլիգրաֆիա.* **1,** *գաղտնագրութիւն, գաղտնի, պայմանական նշաններով գրելու արուեստը.* **2,** *խառն գրքերի բաժանմունք* (*գրադարաննե-*

քում). **3,** *գիր, որ գործ է ածում մի քանի լեզուներ համար։*

По|лиза́ть (-жу́ -ли́жутъ; -жи́) *ն.* *փոքր ինչ լիզել. եկ. ալ.* (*բոցերի մասին*) *ծածկել, լափել.* **-ся** *է-ետ.* *միմեանց լիզել.* **-лико-ва́ть** (-ку́ю -ютъ) *չ.* *մեծամեծ ուրախանալ ցնծալ, հրճուել։*

Поликра|ти́ческій *-ծ.* *բազմիշխանական.* **-тія** *է.* (*յն.*) *բազմիշխանութիւն։*

Полиме́нтъ *ա.* (*ֆր.*) *ողորկած, ոսկեփայլ մակերևոյթ։*

Полимор|фи́змъ *ա.* (*յն.*) *բազմաձևութիւն, բազմակերպութիւն* (*մարմինների*). **-ф-ный** *-ծ.* *բազմաձև, բազմակերպ։*

Поли|ня́ть (-ню́ю -ютъ) *ն.* *փոքր ինչ առնել, գծել.* **-не́йный** *-ծ.* *գծերի, բառ գծերի դասաւորուած։*

Полино́мъ *ա.* (*յն.*) *մաթմ.* *բազմանդամ քանակութիւն։*

Поли|ня́лый *-ծ.* *գոյնը ձգած, գունաթափ.* **-ня́ть** *չ.* *գոյնը ձգել, կորցնել, գունաթափուել.* эта матерія полиняетъ; эта кра́ска полиняетъ.

Поли|пообра́зный *-ծ.* *պօ՛լիպակերպ.* **-пчатый** *-ծ.* *պօ՛լիպախտութեան.* **-пъ** *ա.* **1,** *կնդ.* *պօ՛լիպող, ծաղկակենդանի.* **2,** *բժ.* *պօ՛լիպախտութիւն* (*ուռեցք մեր սովորաբար ռնգերում*)։

Поли|рова́льный *-ծ.* *յղկելու, ողորկելու.* **-рова́льня** *է.* **1,** *յղկիչ, ողորկիչ մեքենայ.* **2,** *յղկարան, ողորկարան.* **-рова́ніе** *չ.* *յղկելը, ողորկելը.* **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ), нап—, *ն.* *յղկել, ողորկել.* **-ся** *-ետ.* **1,** *յղկուել, ողորկուել.* **2,*** *տաշուել, կրթուել.* **-ро́в-ка** *է.* **1,** *ա.* Полирова́ніе; **2,** *ողորկութիւն, փայլ.* **-ро́вщикъ** *ա.* **-ро́вщица** *է.* *յղկող, ողորկող այր, կին։* [*քեայիսինոգաւոր.*

Полиста́врій *ա.* *խուշադարդ շաւրջառ ար-*

Поли́стый *-ծ.* **1,** *մեծ, լայն թերթերով.* **2,** *մեծ, լայն քաղցքներով, փեշերով։*

По́лисъ *ա.* (*ֆր.-յուն.*) *ապահովագրութեան վկայական։*

Поли|теи́змъ *ա.* (*յն.*) *բազմաստուածութիւն.* **-теисти́ческій** *-ծ.* *բազմաստուածութեան.* **-те́хника** *է.* (*յն.*) *բազմարուեստեան գիտութիւն.* **-те́хникъ** *ա.* *բազմարուեստեան ճեմարանի աշակերտ.* **-техни́ческій** *-ծ.* *բազմարուեստեան.* п—ое учи́лище.

Поли́|тика *է.* (*յն.*) **1,** *քաղաքագիտութիւն.* **2,** *քաղաքականութիւն, «աշխարհավարութիւն».* **3,** *խորամանկ քաղաքավարութիւն, շարժում, ճարտարութիւն, խորամանկութիւն.* **-тико-экономи́ческій** *-ծ.* *քաղաքատնտեսական.* **-тико-эконо́мъ** *ա.* *քաղաքատնտես.* **-тикъ** *ա.* **1,** *քաղաքագէտ, «աշխարհավար».* **2,*** *խորագէտ, խորամանկ, ճարպիկ, ճարտար մարդ։*

Политипа́|жный *-ծ.* *փայտա*[*փորա*]*գրական.* **-жъ** *ա.* *փայտա*[*փորա*]*գրութիւն։*

Полити́|чески *մ.* *քաղաքագիտօրէն.* **ճարտարութեամբ, ճարպկութեամբ, խորամանկութեամբ.* **-ческій** *-ծ.* *քաղաքագիտական.* *քաղաքական, «աշխարհավարական».* п. престу́пникъ; п—ая эконо́мія *քաղաքատնտեսութիւն.* **-чный** *-ծ.* *քաղաքագէտ, -գիտական.* **նուրբ, ճարպիկ, ճարտար, խորամանկ։*

Политу́|ра *է.* (*գերմ.*) **1,** *հալք, ողորկ ստուարաթուղթ* (карто́нъ); **2,** *ողորկման փենիճ, լաքայ.* **3,** *յղկում, ողորկում. փայլ, փայլունութիւն, ողորկութիւն.* **-рный** *-ծ.* *ողորկման փենիճի, լաքայի։*

Поли́ть (-лью́ -ю́тъ; -ле́й) **1,** *ն.* *ա.* Полива́ть I; **2,** *որ և* **-ся** *չ.* *սկսել գալ, թափուել.* поли́лъ, поли́лся дождь.

Поли|фони́ческій *-ծ.* *բազմաձայն, բազմաձայն երաժշտութեան.* **-фо́нія** *է.* (*յն.*) *երժ.* *բազմաձայն երաժշտութիւն։* [ва́лъ 1.

Поли́ца *է.* **1,** *դարակ, 'թէքէք'.* **2,** *ա.* От-

Поли|цейме́йстеръ *ա.* Полицме́йстеръ; **-це́йскій** *-ծ.* *պօլիցիական, ոստիկանական.* п. чино́вникъ, служи́тель.

Полицеме́рить (-рю -рятъ) *չ.* *մի փոքր կեղծաւորութիւն անել, սկսել կեղծաւորութիւն անել։*

Поли|ціймейстеръ *ա.* Полицме́йстеръ; **-ція** *է.* (*գերմ.-յն.*) *պօլիցիա, ոստիկանութիւն.* сыскна́я п.; быть подъ надзо́ромъ п—іи; **-цме́йстеръ** *ա.* (*յն.*) *պօլիցմէյստէր, ոստիկանապետ։*

Поли́чка *նւզ.* *ա.* Поли́ца.

Поли́|чный *-ծ.* *մեղքը, յանցանքը ցոյց տուող,ապացուցանող.* поли́чное, его *չ.* *մեղքի յանցանքի, ոճրի ապացոյց, փաստ.* пойма́ть съ п—ымъ *գողութեան, յանցանքի մէջ բռնել։* [*ուորուած ծալքերու, մժեղ*)։

Полишине́ль *ա.* (*ֆր.*) *պօլիշինէլ* (*զեւ-*

Полі|а́ндрія *է.* (*յն.*) *ա.* Многомужіе; **-а́рхія** *է.* (*յն.*) *բազմապետութիւն.* **-э́дръ** *ա.* Многогра́нникъ.

По́лка *է.* **1,** *դարակ, 'թէքէք'.* кни́жная п. *գրքերի դարակ.* положи́те кни́гу на ни́жнюю п—у *գիրքը դրէք դարակի ստորին տախտակի վերայ.* положи́ть зу́бы на п—у *անօթի մնալ, քաղցից տառապել.* **2,** *վառօդարան, 'պղօթու փողիկ'.* откры́ть, закры́ть п—у; насыпа́ть по́роху на п—у; **3,** [*գունդ*]*եւ.* **4,** *կառք* (*շորի վերայ*)։

Пол|ко́вникъ *ա.* *գնդապետ.* **-ко́вница** *է.* *գնդապետի կին.* **-ко́вническій,** **-ко́вничій,** ья, ье *-ծ.* *գնդապետի.* -*պետ*. п. чинъ; **-ково́децъ,** дца *ա.* *զօրավար.* **-ково́дство** *չ.* *զօրավարութիւն.* **-ково́й** *-ծ.* *գնդի, գնդային.* п. ле́карь; п. пра́здникъ; **-къ,** а́ *ա.* **1,** *գունդ.* **2,** *հնց.* *զօրք.* сло́во о полку́ 'Игоревѣ.

Поллиста́ *ա.* Полъ-листа́.

Поллю́ція *է.* (*լտ.*) *բժ.* *երազաթափութիւն, երազախառնութիւն, սերմնահոսութիւն։*

Полмину́ты *է.* *կէս րոպէ։*

Пол|нёхонекъ, **-нёшенекъ,** нька, о *-ծ.* *բոլորովին լի, լիք.* за́ла была́ полнёхонька; **-нить** (-ню -нятъ) *ն.* *լցնել.* **-ся** *-ետ.* *լցուել.* вода́ по́лнится *ջուրը բարձրանում է.* срокъ по́лнится *'վաղէն' լրանում է.* **-но́ 1,** *մ.* *լիք.* нали́ть стака́нъ п. *բաժակը լցնել.* **2,** *և* по́лноте *ձգ.* *բաւ է, բաւական է.* п. пла́кать! п. вамъ ссо́риться! по́лноте церемо́ниться! *ատանց կոտրտուելու.* **-но-ва́тый** *-ծ.* *բաւականաչափ լի, լիք։*

Полно|вла́стіе *չ.* *լիազօր իշխանութիւն.* **-вла́стно** *մ.* *լիազօր իշխանութեամբ.* **-вла́стный** *-ծ.* *լիազօր, կատարեալ իշխան.*

-вóдіе չ. *վարարութիւն, վարար, վարարած ջուր (գետի).* **-вѣсность** է. *լիակատար քաշ, կշիռ, քաշի, կշռի լիակատարութիւն.* **-вѣсный** -ծ. *լիակշիռ, լիակատար քաշ, կշիռ ունեցող.* п—ая монéта; п—ая пощёчина *ուժգին ապտակ.* **-грýдый** -ծ. *բարձր, զարգացած ստինքներով, ծծերով.* **-зёрный** -ծ. *առատ, առատ հատիկներով.* **-крóвіе** չ. *արեան առատութիւն, արիւնաշատութիւն.* **-крóвный** -ծ. *արիւնառատ, արիւնաշատ.* **-лúцый** -ծ. *լիք, առատ դէմքով.* **-лýніе** չ. *բոլորալուսին, միջնալուսին.* **-мóчіе** չ. *լիազօրութիւն.* посóлъ снабжённый обширными п—іями; **-мóчно** մ. *լիազօրութեամբ.* **-мóчный** -ծ. *լիազօր.* п. министръ: **-прáвность** է. *լիազօր իրաւասութիւն.* **-прáвный** -ծ. *լիազօր իրաւասութիւն ունեցող.* **-сóчіе** չ. *հիւթաշատութիւն.* **-сóчный** -ծ. *հիւթաշատ, հիւթառատ:*

Пóл|ность, -нотá է. *լիութիւն, լիակատարութիւն.* получить п—ью *լիովին ստանալ.* полнотá и пустотá *լիութիւն և դատարկութիւն.* **-ноте** ձգ. *ա.* Пóлно 2; **-ноцѣнный** -ծ. *լեցգին, լիակատար գին ունեցող.* **-нóчный, -нóщный** *ա.* Полýночный; **-ночь** (*սեռկ.* полýночи) է. **1,** *կէս գիշեր, մէջ գիշեր.* въ п. *կէս գիշերին, մէջ գիշերին.* далекó зá п. *կէս գիշերից շատ անց.* **2,** *հիւսիս, հիւսիսային կողմ.* **-нощёкій** -ծ. *լիք, առատ թշերով.* **-ный** -ծ. **1,** *լի, լիք.* п. стакáнъ воды́; бóчка п—ая винá *գինով լիք տակառ.* имѣть п—ые кармáны дéнегъ; глазá п—ые слёзъ; *онъ пóлонъ жи́зни, здорóвья *նա քաջառողջ է.* сочинéнія егó *полны́ гумáнности *նորա շարադրութիւնները առգործուած են մարդասիրական զգացմունքներով.* **2,** *կատարեալ.* п—ая побѣ́да; п. успѣ́хъ; я питáю къ немý п—ую довѣ́ренность; п—ое отпущéніе грѣхóвъ; имѣть п—ую влáсть надъ кѣмъ; п—ое затмéніе сóлнца; п—ое собрáніе *բազմամարդ ժողով.* въ п—омъ разсýдкѣ; п. словáрь *լիակատար բառարան.* п—ая лунá *բոլորալուսին.* п. вѣсъ *լիակատար քաշ, կշիռ.* п. вóзрастъ *չափահասութիւն, տարուոր.* **3,** *լիք, առատ, հաստ, գէր, 'չաղ', մարմնեղ.* п—ыя щёки, рýки; п—ая жéнщина; **-нѣть,** поп—, չ. **1,** *լցուիլ.* **2,** *լցուիլ, գէրանալ, չաղանալ, 'տաղիլ':*

Полóва է. *գւռկ.* *մղեղ (յարդի):*

Половúкъ, á -. **1,** *կէս, կէս մաս.* **2,** *կիսադիւս.* **3,** *յատակի վերայ գցած նեղ և երկար գորգ:*

Полові́|на է. *կէս.* я уѣзжáю въ п—ѣ мáя; на, въ п—ѣ дорóги *կէս ճանապարհին.* раздѣли́ть на двѣ п—ы; убáвить на п—у *կիսով չափ քչացնել.* въ, на п—у дорóже *կիսով չափ թանկ.* въ п—у сдѣ́ланный; на п—у вы́игранный; два фýнта съ п—ою 2½ *գրուանքայ.* въ два часá съ п—ою *ժամի երկուսն կէսին.* я ви́дѣлъ егó *дражáйшую п—у *ես տեսայ նորա կողակցին.* онъ живётъ на другóй п—ѣ дóма: **-нка** է. *նւզ.* **1,** *թև (դռան), փեղկ (պատուհանի).* отвори́ть óбѣ п—и двéри; **2,** *կտոր.* п. суконá *մի թօփ մահուդ.* **-нный** -ծ. *կիսի, կէս.* **-нокъ,** нка -. *կէս կտոր (օր. կտաւ).* **-нчатый** -ծ. *կիսած, կէսերից բաղկացած.* п. кирпи́чъ *կիսադիւս.* **-нщикъ** -. **-нщица** է. *կիսատէր, -տիրուհի, կէս փայի, կէս բաժնի տէր, տիրուհի:*

Полови́ть (-влю́ -лóвятъ) ն. **1,** *մի քանի ժամանակ որսալ.* **2,** *բոլորին որսալ, սպանել:*

Полови́ца է. *յատակի տախտակ, յատակատախտակ:*

Половóдье չ. *վարարութիւն (գետերի, լճերի). հեղեղում:*

Поло|вóй -ծ. **I.** *սեռային.* *սեռի.* п—ые óрганы; **II.** *յատակի, յատակային.* п—áя доскá; п—áя щётка; половóй, óго -. *ավելածու, խանութ, հիւրանոց ալող ծառայ.* **-вщи́къ,** á -. *յատակագործ, տախտակագործ:*

Полóвый -ծ. *բաց դեղին, դեղնագոյն աշխէտ, դեղձան.* п—ая лóшадь.

Полó|гій, -го, -гость *ա.* Отлóгій, -лóго, -лóгость.

Пологрýдый -ծ. *ներս պրծած կրծքով:*

Пóлогъ -. *վարագոյր (միւղ մահճակալի տաղ), առագաստ.* брáчный п. *հարսանեաց առագաստ:*

Поло|жéніе չ. **1,** *դնել.* п. во гробъ покóйника; **2,** *դրութիւն, վիճակ.* горизонтáльное, вертикáльное п. *հորիզոնական, ուղղահայեաց դրութիւն.* стáвить когó въ непріятное п.; онъ въ жáлкомъ п—іи; упи́ться до п—ія ризъ *սաստիկ հարբել.* напои́ть когó до п—ія ризъ *մէկին սաստիկ հարբեցնել.* человѣ́къ съ п—іемъ *դիրքի տէր մարդ.* находи́ться на воéнномъ, на ми́рномъ, въ оборони́тельномъ п—іи; онá въ интерéсномъ п—іи *նա (կինը) յղի է.* **3,** *որոշում, կանոն, կանոնադրութիւն.* горoдовóе п. *քաղաքային կանոնադրութիւն.* **4,** *միտք, գաղափար, սկզբունք, հիմունք.* опровергáть чьй-либо философи́ческія п—ія; основны́я п—ія прáва *իրաւազիտութեան հիմունքները.* **-жи́тельно** մ. *դրականապէս, հաստատապէս, բոլորովին, ամենևին.* это п. невозмóжно; **-жи́тельный** -ծ. **1,** *դրական.* п—ая стéпень *քերկ.* *դրական աստիճան.* п—ое коли́чество *դրական քանակութիւն.* **2,*** *դրական, հաստատ, հաստատուն.* это п. человѣ́къ; п—ое доказáтельство; **-жи́ть** (-жý -жатъ), **ся** *ա.* Полагáть, ся; **-жóкъ,** жкá *նւզ.* *ա.* Пóлогъ.

Поло|зовóй -ծ. *կեռփայտի, կեռձողի.* **-зóкъ,** зкá *նւզ.* **-(пó-)зъ** -. (*յ.* полóзья, ьевъ) *կեռփայտ, կեռձող.* сáнный п. *սահնակի հիմքը կազմող փայտ, գերան (առջևից կեռ):*

Полокáть չ. *փոքր ինչ լակել (շների մասին):*

Полóкъ, лкá -. **1,** *բարձր տեղ, նստարան ռուս բաղանիքում.* **2,** *անշարժ, թեր սեղան մասպաճառների և ձկնավաճառների:*

Полóль|никъ -. *թորխ, քաղհան անելու գործիք.* **-ный** -ծ. *թորխելու, քաղհան անելու.* п—ая киркá *ա.* Полóльникъ; **-щикъ** -. **-щица** է. *քաղհան անող, թորխող այր, կին:*

Поло|мáть ն. **1,** *աշխատել կոտրել, փոքր ինչ կոտրել.* **2,** *կոտրատել (բազմութեամբ).* **-ся** -ներ. *կոտրատուիլ, 'չեմ չում անել'.* **-мка** է. **-мъ** -. **1,** *կոտրում, բեկում.* п. óси; **2,**

կտրած, կատրած իրեր. трактирщику заплатили столько-то за поломъ.

Полома *տ.* Полымя. [պար, կարաս։

Полонезъ *ա.* (*ֆր.*) պոլոնէզ, լեհական

Поло|нить (-ню -нятъ) *ն.* գերել, գերի վերցնել. *она полонила его своей красотой; **-нъ** *ա.* գերում, գերութիւն։

Полорогій *-ծ.* սնամէջ եղջիւրաւոր, եղջերաւոր (անասուն). семейство п—ихъ.

Поло|са *ի.* **1**, շերտ, 'զօլ'. п. ткани; съ синими п—ами կապոյտ շերտերով (օր. զործուածք). **2**, միջնակ, ածու. *աշխ.* գօտի, կողմ. землепашецъ засѣваетъ свою п—у; п. земли մի կտոր հող. средняя п. բարեխառն գօտի. южная п. Россіи Ռուսիայի հարաւակողմը, հարաւային գօտին. дождь идётъ п—ою որոշ տարածութեան վերայ է անձրև գալիս. **3**, շարք (պարագաների, քամբախտութիւնների). несчастіе иногда приходитъ п—ою; **4**, *ձող.* п. желѣза; двѣ п—ы, соединённыя вверху и составляющія уголъ; **-сатикъ** *ա.* **-сатка** *ի.* շերտաւոր, մարմնի վերայ շերտեր ունեցող անասուն, միջատ. **-сатый** *-ծ.* շերտաւոր, -բեալ, շերտերով. *աչքի ընկնող, աչքի զարնող. п. дуракъ յիմարների թագաւոր, 'էշ աւանակ'. **-сать** *ն.* շերտ շերտ կտրտել. **-сить** (-шу -сятъ) *ն.* **1**, շերտաւորել. *2, շերտերի բաժանել. **3**, ձողեր քաշել (երկաթը). **-ска** *նւզ.* *տ.* Полоса.

Поло|скальня *ի.* լուացք ողողելու տեղ. **-скальщикъ** *ա.* **-скальщица** *ի.* ողողող այր, կին. **-сканіе** *չ.* **1**, ողողելը, ողողում. **2**, բերանն ողողելու հեղուկ, դեղ. **-скательница** *ի.* **1**, լագան, մեծ աման, որի մէջ ամանեղէնը ողողում են. **2**, բերանը ողողելու անօթ. **-скательный** *-ծ.* ողողելու, ողողման. полоскательное, аго *չ.* բերանը, կոկորդը ողողելու հեղուկ, դեղ. **-скать** (-щу -лощутъ; -щи), -снуть *ն.* ողողել. п. стаканы; п. бѣльё; п. ротъ, горло; его полощетъ *ըէժգ.* *ա*, նա փսխում է. *բ*, նա լուծում է. **-ся** *-նդր.* ճգփել. утки полощутся въ пруду; паруса полощутся առագաստները փոգփողում են։

Полосной *-ծ.* ձողեր քաշած (մետաղ). շերտաւորեալ (գործուածք)։

Полоскуть *ն.* **1**, արագութեամբ կտրել. **2**, *տ.* Полоскать.

Поло|сованіе *չ.* շերտ շերտ բաժանելը, կտրտելը, ճղոտելը. **-совать** (-сую -ютъ), исп—, расп—, *ն.* շերտ շերտ կտրտել, բաժանել, ճղոտել. **-совой** *տ.* Полосной; **-сочка** *նւզ.* *տ.* Полоска. [брюшная п.

Полость *ի.* խոռոչ. п. рта; грудная,

Полотенце *չ.* **1**, երեսսրբիչ. **2**, *ատղձգ.* թև (դաշն)։

Полетё|рный *-ծ.* յատակները սրբելու, ողորկելու. **-рскій** *-ծ.* յատակներ սրբողի, ողորկողի. **-ръ** *ա.* [տախտակամած] յատակներ սրբող, ողորկող։

Полотковый *-ծ.* полотокъ-ի(ց)։

Полот|нище *չ.* լայնութիւն. կտոր (ճօթեղէնի, շորեղէնի). простыня въ два п—а երկու կտորից կարած, երկլէնք շարշաւ. **-но** *չ.* (*յ.* полотна) **1**, կտաւ, պաստառ. **2**, թև (օր. դաշն). п. стога դէզի մի կողմը, երեսը. **3**, իրի տափարակ մակերևոյթ. п. железной дороги երկաթուղու գիծ. мостовое п. կամրջի երես. **-няный** *-ծ.* կտաւի, կտաւէ. п—ая фабрика; п—ая рубашка.

Полотокъ, тка *ա.* բաս երկարութեան ճղած, տապ ապած կամ մխած թռչունի կմ ձըկան կէս. гусиный п.

I. **Полоть** *ի.* բաս երկարութեան ճղած խոզի, ոչխարի եւն կէս։

II. **По|лоть** (-лю -полютъ; -ли) *ն.* քաղհանել, քաղհան տալ, թորխել. п. грядя: **-лотье** *չ.* քաղհան, քաղհան տալը։

Полоу|міе *չ.* պակասամտութիւն, պապուշութիւն, 'շաշութիւն'. **-мный** *-ծ.* պակասամիտ, ցանցառ, ապուշ, 'շաշ'։

По|лочекъ, чка *նւզ.* *ա.* Полокъ; **-лочка** *նւզ.* *տ.* Полка; **-лочный** *-ծ.* полка-ի։

Полошить (-шу -шатъ), всп—, переп—, *ն.* խռովեցնել, տնհանգստացնել. յուզել, խառնաշփոթել. **-ся** *-նդր.* յուզուել, խռովել. շփոթուել, խառնաշփոթուել, 'շտապուել'։

Поло|щать (-щу -щатъ) *ն.* փայլ ինչ կոկել, յղկել, ողորկել. **-щу** *տ.* Полошить և Полоскать.

Пол|пиво *չ.* ջրալի, նօսր գարեջուր. **-слова** *չ.* կէս խօսք. онъ съ полуслова понимаетъ; **-сотни** *ի.* կէս հարիւր։

Полсть *ի.* ծածկոց (գործած կմ հիւսած). զորգ. օթոց. թաղիք։

Полти|на *ի.* **-нка** *նւզ.* կէս ռուբլի (50 կոպ.). **-нникъ** *ա.* **-нничекъ**, чка *նւզ.* կէս ռուբլիանոց, 'տասն շահանոց', 50 կոպէկանոց արծաթէ դահեկան. **-нный** *-ծ.* կէս ռուբլիանոցի. կէս ռուբլիանոց, 50 կոպէկ, 'տասն շահի' արժողութեամբ։

Полто|ра *բ—ք. +ն-ք.* *ա.* և *չ.* (полторы *ի.*) մէկ և կէս. полтора рубля $1^{1}/_{2}$ ռուբլի. полторы тысячи հազար հինգ հարիւր. **-раста** *բ—ք. +ն-ք.* մի և կէս հարիւր, հարիւր յիսուն. **-ры** *ի.* *տ.* Полтора.

Полтретья *բ—ք.* երկու և կէս։

Полу|абазъ *ա.* կէս աբասի. կէս աբասանոց. **-анкерокъ**, рка *ա.* կէս անկերօկ (տ. анкерокъ); **-аршинникъ** *ա.* կէս արշինանոց չափ. **-аршинный** *-ծ.* կէս արշին լայն կմ երկար. **-байка** *ի.* ստորին տեսակ բայկա (байка II); **-байковый** *-ծ.* ստորին տեսակ բայկայից. **-баринъ** *ա.* կէս ազայ. **-барокъ**, рка *ա.* պստիկ բարկանաւ. **-барочный** *-ծ.* պստիկ բարկանաւի. **-бархатный** *-ծ.* կէս թաւշեայ, կիսաթաւշեայ. **-бархатъ** *ա.* կէս թաւիշ, կիսաթաւիշ. **-бастіонъ** *ա.* *ամրոց.* կիսաբաստիոն. **-баталіонъ** *ա.* կէս բատալիոն, կէս գումարտակ. **-батарея** *ի.* կիսամարտկոց (батарея); **-батистъ** *ա.* կիսաբատիստ. **богиня** *ի.* կիսադիցուհի. **-богъ** *ա.* կիսադիք, դիւցազն. **-бочёнокъ**, нка *ա.* կիսատակառիկ. **-бочка** *ի.* կիսատակառ. **-бригада** *ի.* կիսաբրիգադա. **-бритый** *-ծ.* թեթև կերպով սափրուած, ածելուած. **-бумажный** *-ծ.* կէսը բամբակից. **-бутылка** *ի.* կէս շիշ. **-ванна** *ի.* *բժ.* կիսավաննա. **-ведёрный** *-ծ.* կէս դոյլ (վեդրօ) պարունակութեամբ. **-ведро** *չ.* կէսդոյլ, կիսավեդրօ. **-заводъ** *ա.* *ռզմ.* կիսախմբակ, կիսաջոկատ.

-выпуклый -ի. կիսով չափ ուռուցիկ. **-гарное** винó կմ **-гаръ** —. տաքրին արտ-կի օղի, ցքի. **-гласная**, ой ի. կմ п—ая бýква ձայն. կիսաձայն (տառ). **-глухóй** -ի. կէս խուլ. **-гнилóй** -ի. կէս փտած. **-годичный** -ի. կիսամեայ. п—ое испытáніе; **-гóдіе** չ. կիսամեակ. учéбное п.; **-годовáлый** -ի. կիսամեայ, կէս տարեկան. п. телёнокъ; **-годовóй** -ի. կիսամեայ, կէս տարուայ. **-гóдокъ**, дка —. կիսամեայ, կէս տարեկան ընտանի անասուն. **-грáмотный** -ի. կէս գրագէտ, մասամբ գրագէտ. զօրով գրել-կարդալ իմացող. **-грáнъ** —. դեղ. կէս գրան. **-грíвна** ի. կէս գրիվնա (5 կոպ.)։

Полýда ի. **1**, կղզեկում, անապատ. **2**, անապ, կղզեկ, 'կեկ'։

Полу|денникъ —. **1**, միջօրէական. **2**, հարաւային քամի, հողմ. **-дённый** -ի. կիսօրեայ, կէս օր տևող. -(ý)**денный** -ի. **1**, հարաւային. п. вѣтеръ; п—ыя стрáны; **2**, կէս օրուայ, ճաշի. п. зной; п—ое сóлнце; **-дикáрь**, я́ —. կիսավայրենի. **-дúкій** -ի. կիսավայրենի։

Полудúть (-жý -лýдятъ) ն. անագել, կլայեկել, 'կլեկել'։

Полу|днéвный -ի. կիսօրեայ. **-дóльный** -ի. կէսը կազմող. **-дóля** ի. կէս մաս. **-дрáхма** ի. կէս դահեկան։

Полужéніе չ. տ. Полýда 1.

Полу|жесткокры́лыя насѣкóмыя, կնդ. Hemiptera, Կիսաթևեր կմ Մլուկներ. **-звѣ́рь** —. տապ. կիսակենդանի. **-знáніе** չ. թերի գիտութիւն, թերուսութիւն. **-импеpiáлъ** —. կիսաիմպերիալ. **-империáльный** -ի. կիսաիմպերիալի. **-интеллигéнтъ** —. **-интеллигéнтка** ի. կիսաինտելիգէնտ, -տուհի. **-интеллигéнція** ի. կիսաինտելիգէնցիա. **-кафтáнъ** —. **-кафтáнье** չ. կիսակապայ. **-квадрáтецъ**, тца —. տպար. կիսաքառակուսի. **-копнá** ի. կիսարարդ. **-крýглый** -ի. կիսաշրջանաձև, շրջանային. **-крýгъ** —. **-крýжіе** չ. կիսաշրջան. **-крýжный** -ի. կիսաշրջանաձև. **-кры́лый** -ի. կիսաթև, կարճլիկ, թերի, անկատար թևերով. **-лáвокъ**, вка —. կիսախանութ. **-лáвочный** -ի. կիսախանութի. **-лежáть** (-жý -жáть), **-лéчь** (-лягу -жешь -гутъ) չ. թեքն թալ, թեքն ասած պառկել. **-лýніе** չ. կիսալուսին. **-лýнный** -ի. կիսալուսնաձև, կիսալուսնի. **-мёртвый** -ի. կիսամեռ, կիսամահ, կիսակենդան. **-метáллъ** —. կիսամետաղ. **-мрáкъ** —. կիսամթութիւն, աղջամուղջ. **-мѣ́сяцъ** —. **1**, կիսալուսին. **2**, ամ. թոգմ. կիսալուսնաձև ամրութիւն. **-мѣ́сячный** -ի. կիսամսեայ. **-нагóй** -ի. կիսամերկ. -(ý)**мочникъ** —. **1**, գիշերը չրնող, թափառող գիշերապահ. **2**, կնդ. Caprimulgus europaeus, այծկիթ (այծադիթաց). -(ý)**нóчный** -ի. **1**, կէս գիշերուայ, -բային, մէջ գիշերուայ, -բային. п. часъ; **2**, հիւսիսային. п. вѣтеръ; -(ý)**нóщница** ի. գիշերային պաշտօն, ժամերգութիւն. **-нóщный** տ. Полýночный; **-обожжённый** -ի. կիսով չափ թրծուած (աղիւս). **-оборóтъ** —. դղմ. կիսադարձ. **-одичáлый** -ի. կիսավայրենացած. **-одѣ́тый** -ի. կիսով չափ հագնուած, կիսազգեստ.

-окаменѣ́лый -ի. կիսով չափ քարացած. **-окрýжность** ի. երկրչփ. կիսաշրջագիծ. **-опáлъ** —. կիսաօպալ. **-освѣщéніе** չ. կէս, թոյլ լուսաւորութիւն. **-островнóй**, **-острóвный** -ի. թերակղզու. **-óстровъ** —. թերակղզի. **-осьмúна** ի. կէս осьмúна; **-осьмýха** ի. կէս осьмýха; **-откры́тый** -ի, կիսաբաց, կիսով չափ բաց. **-офиціáльный** -ի. կիսապաշտօնական. **-пáлуба** ի. կիսատախտակամած (նաւի). **-пáлубный** -ի. կիսատախտակամածով. **-парали́чъ**, á —. բժ. կիսակաթուած, -ծանրութիւն. **-пенсіонéрскій** -ի. կիսապէնսիոնէրների, -րական. **-пенсіонéръ** —. **-пенсіонéрка** ի. կիսապանսիոններ, -ուհի. **-перчáтки** ի. կիսաձեռնոցներ, կիսաթաթպ(մ)աններ. **-плисовый** -ի. կիսապլիսեայ. **-плисъ** —. կիսապլիս. **-поперéчникъ** —. երկրչփ. կիսատրամագիծ, շառաւիղ. **-пóртикъ** —. ճարտ. պատկից պատուհան. **-прозрáчный** -ի. կիսաթափանցիկ. **-процéнтный** -ի. **1**, կէս տոկոսի. **2**, տոկոսների կէսի. **-процéнтъ** **1**, կէս տոկոս. **2**, տոկոսների, շահի կէս, կէս մաս. **-пудовикъ**, á —. կէս փութանոց, կէս փութ ծանրութիւն, կշիռ. **-пудóвый** -ի. կէս փութանոց. **-пýхъ** —. ոչ զուտ աղուամազ, կիսաղուամազ. **-пья́ный** -ի. մասամբ, կէս հարբած, խմած. **-рóслый** -ի. կիսահասակ. **-рóта** ի. կէս рóта; **-сáбля** ի. կիսասուսեր. **-сапоги́** —. չ. կարճ ճիտքով կօշիկներ. **-сапóжки** —. չ. կանանց կարճաճիտ կօշիկներ. **-свѣ́тъ** —. **1**, թոյլ, աղօտ լոյս. Նկրչ. թոյլ ստուեր. **2**,* գաւառական կանանց շրջան. жéнщина п—а կիսապառնիկ կին. **-сердúтый** -ի. մասամբ բարկացած. полушутя́, **-серьёзно** մ. ոմկ. կէս հանաք, կէս լուրջ. **-сожжённый** -ի. կէս այրուած. **-сóнный** -ի. քնաթաթախ. **-сóтня** ի. կէս հարիւր[եակ]. **-сти́шіе** չ. կէս տուն (ոտանաւոր). **-сукнó** չ. կիսամահուդ, մահուդի նման կտոր. **-сýточный** -ի. տասնեերկու ժամ տևող, տասներկու ժամուայ. **-сфéра** ի. կիսագունդ. **-тóнный** -ի. կէս տոնի. **-тóнъ** —. երժ. կէս տոն։

Полутора|аршúнный -ի. մէկ և կէս արշինանոց. **-вершкóвый** -ի. մէկ և կէս վերշոկանոց. **-процéнтный** -ի. մէկ և կէս տոկոս կազմող, տուող, բերող. **-сажéнный** -ի. մէկ և կէս սաժէն երկար, բարձր, լայն։

Полу|тóрный -ի. մէկ և կէս միութիւն պարունակող. п—ыя сáни սահնակ, որի մէջ զօրով երկու հոգի տեղաւորուել կարող են. **-трáуръ** —. կէս, թեթև սուգ. **-тѣ́нь** ի. կիսաստուեր, թոյլ ստուեր. **-устáвъ** —. մի տեսակ սուտ նատրագիր. **-учёный** -ի. կիսաուսումնական. **-фóрма** ի. կիսանշանազգեստ, կիսահամազգեստ. **-фунтови́къ**, á —. կէս ֆունտանոց, կէս գրուանքանոց քաշ. **-фунтóвый** -ի. կէս ֆունտ, կէս գրուանքայ ծանրութեամբ. **-часовóй** -ի. կէս ժամ տևող։

Полу|чáтель —. **-чáтельница** ի. մի բան ստացող, ընդունող այր. կին. **-чáть**, -чúть ն. ստանալ. п. письмó, дéньги изъ Пари́жа; п. дохóдъ съ имéнія; п. жáлованье; п. отъ когó приказáнія; п. обúду վիրաւորանք կրել. п. пощёчину; п. вы́говоръ, замѣчáніе; п. нáсморкъ խարբուխ

ստանալ. п. лихорадку տենդով բռնուել. п. убытокъ վնաս կրել. **-ченіе** ￼. ստանալը։

Получи́стый -ծ. ոչ բոլորովին մաքուր։

Полу|чи́ть (-чу́ -чатъ; -чи́) ու. Получа́ть; **-чка** ի. ստանալը. ստանալիք. п. де́негъ и внесе́ніе ихъ въ ка́ссу; у меня́ за́втра большая п. [գոյն։

Полу́чше մ. քաղցր. աւելի լաւ, լաւա-

Полу|ша́гъ ա. կէս քայլ. **-ша́ріе** ￼. կիսագունդ. се́верное, ю́жное п.; **-шёлковый** -ծ. կէս մետաքսեայ, կիսամետաքսեայ. **-шерстяно́й** -ծ. կէս բրդեայ, կէսը բրդից։

Полу́|шечный -ծ. քառորդ կապէկ արժողութեամբ. **-шка** ի. քառորդ կոպէկ. у него́ не́тъ ни п—и.

Полу|штофъ ա. **1,** կէս շտոֆ[անոց շիշ]. **2,** մի տեսակ կերպաս. **-шу́бокъ**, бка ա. կիսամուշտակ, կարճիկ մուշտակ. 'քուրք'. **-шутя́** մ. ոմկ. полусерьёзно կէս հանաք, կէս լրջակ։

Полущи́ть (-щу́ -ща́тъ) ն. մի քանի ժամանակ, մի փոքր, որոշ քանակութեամբ փոճկել, կեղևել։

Полу|эскадро́нно մ. կիսահեծելախմբերով. **-эскадро́нъ** ա. կիսահեծելախումբ. **-я́русъ** ա. կիսայարկ։

Пол|фу́нта ա. կէս ֆունտ, կէս դրուանքայ. **-фу́та** ա. կէս ֆուտ, կէս ոտնաչափ. **-**(за пол)**це́ны́** մ. կէս գնով. **-часа́** ա. կէս ժամ. п. уже́ про́било տրդէն կէս ժամն անցաւ։

По́лчище ￼. զօրք, զօրախումբ, հրոսակ։

Полъ ա. **1,** յատակ. доща́тый п.; гипсовый п.; кирпи́чный п.; спать на полу́; кни́га упа́ла на́ п.; пры́скать п. пе́редъ мете́ніемъ; **2,** սեռ. жи́тели обо́его по́ла; прекра́сный п.; разли́чіе поло́въ; **3,** կէս. на́ полы երկու հաւասար մասի. и́зъ полу ու. 'Исполу. ծանօթ. Վերջին նշանակութեամբ полъ-ը միանում է գոյականների սեռական հոլովի հետ և եթէ գոյականը սկսւում է բաղաձայնով, ъ կիսաձայնը փեղչւում է. բաղադրութիւն է կազմում полъ-листа́ բառը. Օրինակներ. **полъ-арши́на** կէս արշին, по́лгода կէս տարի, полведра́ կէս դոյլ, կէս վեդրօ. полверсты́ կէս վերստ. полмину́ты կէս րոպէ. полчаса́ կէս ժամ. **полъ-листа́** կէս թերթ։

По́лый -ծ. **1,** բաց, աղատ. դատարկ, պարապ, 'փուչ'. ка́ждый зубъ крокоди́ла име́етъ п. ко́рень; п—ое ме́сто պարապ տեղ. **п—ая** грудь ներս պրծած կուրծք. п. пень դատարկ, 'փուչ' կոճղ. **2,** վարար. վարարած, գետի ափերից դուրս եկած (գարնանը, ձիւն ու սառոյցի հալուելուց). п—ая вода́.

По́лымя ա. Пла́мя; изъ огня́ да въ п. անձրևից տարափի հանդիպել։

Полы́|нный -ծ. բարձմննեկի(ց), հիւթի խոտի(ց). п—ая во́дка բարձմննեկի օղի. օշինդր. **-нь** ի. բս. Artemisia Absynthium, բարձմննեակ կմ հիւթի խոտ *դառնութիւն. «и́мя сей звѣздѣ п.» անուն աստեղն դառնութիւն (Յայտն. Յովհ. 8_{11}). «стра́нно то, что са́мая суть жи́зни мелконнтере́сна и плоска́; отве́давъ э́той п—и, никако́й уже́ мёдъ не пока́жется сла́дкимъ».

Полы́нья́ ի. **1,** բաց, սառոյցից ազատ տեղ (սառած ծովի, լճի, գետի վերայ). **2,** սառցի մէջ կտրած տեղ, մեծ անցք։ [նոյ։

Полысѣ́ть ￼. ճաղատանալ, ճաղատ գլխ-

Полы|ха́ть, -хну́ть ն. գւռ. ձգել, գցել, շպրտել. п. чѣмъ մի բանով զարկել, մի բան բարձրացնել զարկելու։

По́льз|а ի. **1,** շահ, օգուտ, 'խէր'. съ п—ою օգտակար, շահաւէտ կերպով. о́бщая, ча́стная п.; въ п—у бѣ́дныхъ յօգուտ չքաւորների. извлека́ть изъ чего́ п—у մի բանից օգուտ քաղել. кака́я мнѣ отъ того́ п.? мои́ совѣ́ты не принесли́ ему́ никако́й п—ы; **2,** ｜թեթևութիւն, ներշութ|իւն. отъ э́того лѣка́рства нѣ́тъ никако́й п—ы; **-зова́ніе** ￼. **1,** օգտուելը, շահուելը. пра́во п—ія; продава́я свою́ библіоте́ку, онъ вы́говорилъ себѣ́ пра́во п—ія ею́; **2,** բուժում (հիւանդի). **-зова́ть** (-зую -ютъ) ն. **1,** բուժել, բըժշկել. его́ по́льзовалъ тако́й-то до́кторъ; **2,** что մի բանից օգուտ քաղել. п. фа́ктъ для свое́й агита́ціи; **-ся** -ներ. чѣмъ **1,** восп— մի բանից օգտուել, շահուել. п. свои́ми права́ми; э́та земля́ ему́ не принадлежи́тъ, онъ то́лько по́льзуется дохо́дами съ неё; п. чьи́ми-либо совѣ́тами; п. вре́менемъ, слу́чаемъ; **2,** ունենալ, մի բանի տէր լինել. онъ по́льзуется хоро́шимъ здоро́вьемъ նա քաջառողջ է. п. хоро́шей репута́ціей բարի համբաւ վայելել. **3,** բժշկուել, պարբերուել. п. отъ ревмати́зма; п. минера́льными вода́ми Ջերմուկներում առարբերուել կմ հանքային ջրեր ընդունել, խմել։

По́лька ի. **1,** լեհուհի. **2,** պօլկա (մի տեսակ պար, կաքաւ)։

По́льный ու. Полево́й.

По́льскій -ծ. լեհական. п. язы́къ; по́льскі й, аго ու. Полоне́зъ.

Польсти́ть, ся ու. Льсти́ть, ся.

По́льце ￼. նւզ. մի կտոր հող։

По|лѣ́зть (-зу -зутъ; անց. -зъ -зла, о; հրմ. -зь) սկսել մագլցել, ելնել. բարձրանալ. п. на де́рево; онъ за́ слово́мъ въ карма́нъ не полѣ́зетъ (դարձ.) նա միջին հագար կը պատասխանէ. *онъ полѣ́зъ на́ стѣ́ну отъ э́того извѣ́стія այդ լուրից նա խելագարուեց, զարհուրեց, խելքը կորցրեց. **-лѣни́ваться** ￼. փոքր ինչ ծուլանալ, ծուլութիւն անել. **-лѣни́ться** (-ню́сь -вятся) ￼. ծուլանալ, ղլանալ. онъ полѣни́лся написа́ть мнѣ́.

Полѣ́|нище յսել. ու. Полѣ́но; **-ница** ի. փայտակոյտ, դարսած վառելափայտ. класть дрова́ въ п—у; **-нный** -ծ. վառելափայտի կտորի. **-но** ￼. (յ. полѣ́нья) **1,** վառելափայտի կտոր. *у него́ нѣ́тъ ни п—а дровъ, что́бы затопи́ть печь նա մի կտոր փայտ չունի եւն. **2,** գայլի ագի։

Полѣпи́ть (-плю́ -лѣпятъ; -пи́) ն. երբեմն կպցնել, փակցնել, ծեփել. շինել, կաղապարել։

Полѣ́|ска ի. բս. Mercurialis, կծչուրակ. **-сова́ть** (-сую -ютъ) ն. **1,** անտառապահութիւն անել. **2,** անտառապահութիւն անել. **3,** փայտ առուտուր անել. **-со́вщикъ** ա. անտառային վերակացու, հսկող։

Полѣ|чивать, -чи́ть (-чу́ -чатъ) ն. փոքր ինչ, երբեմն բուժել, բժշկել, դարմանել. **-ся** -նէր. փոքր ինչ բժշկուել, ապաքինուել։

Полю́ ա. Полóть. [жени́ться п.

По-любо́й մ. սիրով, սիրուց դրդուած.

Полю|бéзничать չ. մի քանի ժամանակ սիրալիր լինել. **-би́ть** (-блю́ -лю́бятъ) ն. սիրել, սիրով կապուել. сначáла онá емý не нрáвилась, а потóмъ онъ полюби́лъ её; **-ся** -նէր. դուր գալ. емý полюби́лось жить въ дерéвнѣ; полю́бится совá — лу́чше я́снаго соколá (առծ.). **-бовáться** (-бу́юсь -ются) -նէր. чѣмъ մի բանով փոքր ինչ զմայլուել, հրճուել, սքանչանալ. **-бо́вникъ** ա. սիրական. **-бо́вница** է. սիրուհի. **-бо́вно** մ. սիրով, յօժարութեամբ, համաձայնութեամբ. **-бо́вный** ած. սիրով, փոխադարձ համաձայնութեամբ արած, կատարած, յօժարակամ. кóнчить дѣ́ло п—ою сдѣ́лкою; **-бопы́тствовать** (-ствую -ютъ) չ. փոքր ինչ հետաքրքրուել. я полюбопы́тствовалъ узнáть, что тамъ дѣ́лается. [կանց պէս, մարդկօրէն։

Полю́дски մ. ինչպէս մարդիկ, մարդ-

По́лю|сный ած. բևեռի, -ռային. **-съ** ա. (յն.) աշխ. բևեռ. сѣ́верный, ю́жный п.

Полютѣ́ть չ. սկսել վայրագանալ, գազանալ։ [տեղի պէս։

По-лягу́шечьи մ. ինչպէս գորտ[եր], գոր-

Поля́къ, а և á ա. լեհացի։

Поля́|на է. **1**, պստիկ մարգագետին անտառի մէջ, 'թալա'. **2**, поля́ны յ. ծովգ. անծայր ստացային տարածութիւններ. **-ни́ка** ա. Княжени́ка; **-нка** նւզ. ա. Поля́на.

Поляри|зáція է. (լտ.) Ֆիզ. բևեռականութիւն, բևեռացում. **-зовáть** (-зу́ю -ютъ) ն. Ֆիզ. բևեռացնել. **-рность** է. բևեռականութիւն, բևեռամիտութիւն (մագնիսի). **-рный** ած. աշխ. բևեռային. п—ая звѣздá; обитáтели поля́рныхъ странъ բևեռաբնակներ։

Пома|вáніе չ. աչքով անելը, նշան տալը. **-вáть** չ. **1**, աչքով անել, նշան տալ. **2**, շարժուել, ճօճուել։

Помá|да է. (Ֆր.) պոմադ (թանձր և հոտաւէտ իւղ, օծանելիք). **-дить** (-жу -дятъ) ն. պոմադել, պոմադ քսել, պոմադով օծել. **-ся** -նէր. պոմադուել, պոմադով օծուել. **-дный** ած. պոմադի, -դային. **-женіе** չ. պոմադում, պոմադելը։

Помá|жу ա. Помáзать; **-заніе** չ. **1**, [իւղ, դեղ] քսելը. **2**, օծում. **-занникъ** ա. **-занница** է. օծեալ այր, կին. Бóжій помáзанникъ օծեալ Աստուծոյ. **-зать** (-жу -жутъ; -жь), -зывать ն. **1**, երբեմն, փոքր ինչ [իւղ, դեղ եւն] քսել. п. когó по губáмъ մէկին անտեղի յոյսերով, սուտ խոստումներով խաբել. **2**, օծել. п. на цáрство; **-зóкъ**, зкá ա. ծովգ. կպրիչ սուիլ. **-зывать** ա. Помáзать.

Пома|кáть ա. Помáкивать; **-киваніе** չ. երբեմն, փոքր ինչ թաթախելը. **-кивать**, -кáть, **-кнýть** ն. երբեմն, փոքր ինչ թաթախել։

По|мáклерить (-рю -рятъ) չ. մի քանի ժամանակ մակլէրութիւն, միջնորդութիւն անել. **-малевáть** (-лю́ю -ютъ), **-малё-вывать** ն. երբեմն [վատ, անմաքուր կերպով] նկարել, դեղել, ծեփել։

Пома|лéньку, -лёхоньку մ. կամաց կամաց, աստիճանաբար։

Помалоду́ш|ествовать (-ствую -ютъ), **-ничать** չ. փոքր ինչ փոքրոգի գտանուել։ [նուել։

Помáлу ա. Помалéньку.

Помáлчи|ваніе չ. լռելը. **-вать** չ. լռել. ну ты помáлчивай! դէհ, սուս կացիր, սուս կաց։ [**-лѣ́ть** ա. Малѣ́ть.

По|мáлывать ն. երբեմն աղալ. **-ма-**

Помá|ниваніе չ. կանչելը, գրաւելը, իրան քաշելը. **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -нятъ) ն. կանչել, գրաւել, իրան քաշել. **-нка** է. **1**, կանչելը, գրաւելը, իրան քաշելը. **2**, խայծ, հրապուրիչ իր, հրապուրանք։

Пома|рáніе, -рáть, ся ա. Помáрываніе, -вать, ся.

Помáрги|ваніе չ. յաճախակի, երբեմն ճպելը, ճպճպացնելը. **-вать** չ. յաճախակի, երբեմն ճպել, ճպճպացնել (աչքերը)։

Помá|рка է. **1**, ջնջելը, ջնջում. **2**, ջնջած տեղ. **3**, կեղտոտած տեղ. **-рываніе** չ. ա. ստորև բայը. **-рывать**, -рáть ն. **1**, երբեմն, մի մի անգամ կեղտոտել. **2**, ջնջել (գրածը). **-ся** -նէր. կեղտոտուել. ребёнокъ помарáлся.

Помá|сливаніе չ. իւղելը, իւղ, կարագ կամ ճէթ քսելը. **-сливать, -сли́ть** (-лю -лятъ) ն. իւղել, իւղ, կարագ կմ ճէթ քսել։

Пома|терѣ́ть, -торѣ́ть ա. Матерѣ́ть, -торѣ́ть. [նաւաստու պէս։

Поматрóсски մ. իբրև նաւաստի, նա-

По|мáтываніе չ. ա. ստորև բայը. **-мáтывать**, -мотáть **1**, ն. մի քանի ժամանակ, մի մի անգամ փաթաթել, կծկել. **2**, չ. փոքր ինչ շարժել, թափ տալ (գլուխը). **3**, չ. փոքր ինչ վատնել, շռայլել, շուայտութիւն անել. **-ся** -նէր. շարժուել, 'ման գալ'։

Пома|хáть (-хáю -ютъ և -шу -шутъ; -ши́) ա. Помáхивать 1; **-хиваніе** չ. ա. ստորև բայը. **-хивать**, -хáть չ. **1**, чѣмъ միաժամանակ, մի քիչ մի բան (օր. թևերը) թափահարել, մի բանով (օր. ձեռքով) նշան տալ. **2**, на когó, на что մէկին, մի բանի փոքր ինչ նմանուել։

Помáчи|ваніе չ. երբեմն, յաճախ թացնելը, թրջելը. **-вать** ն. երբեմն, մի մի անգամ կմ յաճախ թացել, թրջել։

По-медвѣ́жьи մ. արջաբար, արջի պէս, ինչպէս արջ։

Помéдлить (-лю -лятъ) չ. փոքր ինչ սպասել, մնալ, ճամբայ պահել։

Помедóръ ա. բս. Solanum lycopersicum, պոմիդոր, ոսկեխնձոր (սիրախնձոր, տիմորմ, լոլեկ, ոսկեսմբուկ)։

Поме|ли́ще չ. **1**, յւն. ա. Помелó; **2**, վառարանի աւելի կոթ. **-лó** չ. վառարանի մոխիրը սրբող աւել, փոնաւել։ [դալ, շողշողալ։

Помелькáть չ. փոքր ինչ փայլել, շո-

Помéль|ный ած. помелó-ի; **-це** նւզ. ա. Помелó.

По|мелѣ́ть չ. ծանծաղանալ, բարակել, նուազել. **-мелю́** ա. Помолóть. [լի փոքր։

Помéньше մ. բաղդա. աւելի քիչ, աւե-

Помера́|нецъ, нца *ա.* (*գերմ.*) **1**, *նարինջ*. **2**, *բս.* Citrus aurantium, *նարնջենի*. **-нцевый** *-ի.* *նարնջի, նարնջենու*. п. цвѣтъ *ա, նարնջենու ծաղիկ. բ, նարնջի գոյն*. п—ое дéрево *ա.* Померáнецъ 2.

По|мерéть (-мрý -рýтъ; *անց.* пóмеръ -рлá, о; *հրմ.* -мри́) *ա.* Помирáть; **-мерéщиться** *ա.* Мерéщиться; **-мерзáть**, -мёрзнуть *չ.* *սառչիլ, ցրտատար լինել*. **-мёрзлый** *ք. -ի.* *սառած, ցրտատար*. **-мёрзнуть** (*անց.* -мёрзъ -зла, о) *ա.* Померзáть.

Помер|кáть, -кнуть *չ.* *մթնել, մթագնել, աղօտանալ, *նսեմանալ*. вся́кая другáя слáва помéркла предъ его́ слáвою; **-клость** *է.* *մթութիւն, մթագնութիւն, աղօտութիւն*. **-клый** *ք. -ի.* *մթնած, մթագնած, աղօտացած*. **-кнуть** (*անց.* -мéркъ -кла, о) *ա.* Померкáть.

Померт|вѣ́лый *ք. -ի.* **1**, *մեռած. թմրած, անզգայացած*. **2**, *մեռելակերպ, դիակի նման, անկենդան*. **-вѣ́ніе** *չ.* **1**, *մեռնիլը, թմրիլը, անզգայանալը*. **2**, *մեռելի, դիակի գոյն առնելը. մեռելի գոյն, անկենդանութիւն*. **-вѣ́ть** *չ.* **1**, *մեռնել, անզգայանալ. քարանալ, քար կտրիլ*. п. отъ стрáху; **2**, *մեռելի, դիակի գոյն առնել*։

По|мести́ (-тý -тýтъ) *ա.* Пометáть 1; **-метáть** *ն.* **I.** (-мести́) *երբեմն, մի մի անգամ ավել*. **II.** (-метáю -ютъ *և* -мечý -чутъ; -чи́) 1, *շատ բան, մեծ քանակութեամբ դէն գցել, շպրտել*. 2, *մի քանի ժամանակ ձգել, նետել*. 3, пéтли *կոճակածակերը փոքր ինչ կարել*. **-ся** *-ուր.* **1**, *մի քանի ժամանակ դէս ու դէն ընկնել*. **2**, *կծիկը դնել, ‘ծլկուել’*. **-мётъ** *-.* **1**, *աղբ, քակոր, ավատա, թրիք*. корóвій п.; **2**, *‘ձայլ տալը’, ձգելը (ծնելը)*. п. порося́тъ, щеня́тъ; **-мётывать** *ն.* *երբեմն, քիչ քիչ ձգել, գցել, նետել*։

Помечтáть *չ.* *փոքր ինչ, մի քանի ժամանակ երազել, երազներ, ցնորքներ անձնատուր լինել*։

Поми|гáть *չ.* **1**, *մի քանի անգամ աչքերը ճպել*. **2**, *մի քանի անգամ աչքով անել*. **-ся** *փ-խ-ր.* *միմեանց աչքով անել*. **-гивать** *չ.* **1**, *երբեմն, սակաւ աչքերը ճպել*. **2**, *սակաւ, պատահած ժամանակ աչքով անել, աչքով նը-*

Помидóръ *ա.* Помедóръ. [*չան տալ*։

Поми́|лованіе *չ.* *ներում, թողութիւն, ողորմութիւն*. **-ловать** (-лую -ютъ) *ն.* *ներել, թողութիւն տալ, ողորմել*. поми́луйте, что вы говори́те? *ներեցէք, այդ ինչ էք ասում*. поми́луй, что ты дѣ́лаешь? *’ի սէր Աստուծոյ, այդ ինչ ես անում*. Гóсподи, поми́луй! *Տէր, ողորմեա*. **-лосéрдовать** (-дую -ютъ), **-лосéрдствовать** (-вую -ютъ) *չ.* *գթալ, ողորմել, խղճալ*։

Поми́мо *ն-ր.* (*սեռկ. հոլ.*) **1**, *բացի, բացառութեամբ*. п. егó никтó э́того не сдѣ́лаетъ; **2**, *առանց մէկի գիտութեան, առանց մէկին հարցնելու*. п. егó; онъ сдѣ́лалъ э́то п. меня́ *նա այդ արաւ առանց ինձ հարցնելու*։

По|минáльный *-ի.* *յիշատակման*. п—ая кни́жка *ա.* Помянни́къ; **-минáльщикъ** *-.* **-минáльщица** *է.* *ննջեցեալի համար պատարագ անել տուող, պատարագատէր այր, կին*. **-минáніе** *չ.* **1**, *յիշատակելը. աղօթք, յիշատակութիւն ննջեցելոց*. **2**, *ճխլտելը, տրորելը*. **-минáнье** *չ.* **-минáньице** *նւզ. ա.* Помянни́къ; **-минáть** *ն.* **I.** (-мянýть) 1, *յիշել*. помяни́ моё слóво *յիշէր իմ խօսքը*. не поминáй меня́ ли́хомъ *ինձ չարիքով, ‘նամարդ’ չանուանես*. поминáй, какъ звáли *ա, նա յանկարծ չքացաւ, նորա ‘իղն ու թաղն’ այլ ես չէ երևում. բ, նա այլես չկայ, մեռել է*. мы тóлько что о васъ поминáли *հէնց նոր էինք խօսում ձեր մասին*. 2, [*ննջեցեալին կմ կենդանեաւն ս. պատարագի ժամանակ*] *յիշել, յիշատակել*. п. и́мя патріáрха на св. литýргіи; **II.** (-мять) *փոքր ինչ, երբեմն ճմլտել, ճմռթկել, տրորել, ճմլել*. **-ся** *-ուր.* 1, *ճմլտուել*, 2, *տտտնուել*. *ինչ անելը չմոռանալ*։

По-министéрски *մ.* *ինչպէս մինիստր*։

Поми́|нки, нокъ *է. յ.* **1**, *‘քելեխ’*, *պատարագ (հոգեհանգստի)*. **2**, *հացկերոյթ, ‘քելէխ’*. **-новéніе** *ա.* Поминáніе; **-нъ** *-.* **1**, *յիշողութիւն, յիշատակութիւն*. о нёмъ и п—у нé было *նորա մասին խօսք իսկ չէր*. **2**, *յիշատակ ննջեցելոց*։ [*անդաստան*։

Помимýтно *մ.* *րոպէ առ րոպէ, շուտ շուտ, միշտ*,

По|мирáніе *չ.* *մեռնելը*. **-мирáть**, -мерéть *չ.* *մեռնել*. п. сó смѣ́ху.

Помири́ть, ся *ա.* Мири́ть, ся.

По-мíрокú *մ.* *աշխարհիկաբար, աշխարհականօրէն*։

Помладѣ́ть *ա.* Помолодѣ́ть.

Пóмнить (-ню -нятъ) *ն.* *յիշել*. я пóмню вáши благодѣя́нія; не пóмню, кто мнѣ сказáлъ э́то; онъ самъ себя́ не пóмнитъ *նա իր գլուխը չէ ճանաչում*. **-ся** *-ն-ուր. ոհմ.* *միտքը գալ, մաքի մէջ մնալ*. мнѣ э́то пóмнится *այդ ես յիշում եմ*. мнѣ пóмнится, что я э́то читáлъ; пéрвая любóвь дóлго пóмнится *առաջին սէրն երկար ժամանակ անմոռաց է մնում*։

По|мнóгу *մ.* *շատ, մեծ քանակութեամբ*. ѣсть п.; **-множáть**, -мнóжить *ն.* *բազմապատկել*. п. пять нá два; **-ся** *-ուր.* *բազմապատկուել*. **-множéніе** *չ.* *բազմապատկելը, -կում*. **-множи́ть** (-жу -жатъ), **ся** *ա.* Помножáть, ся; **-мнý** *ա.* Помя́ть.

По|мóга *է.* *օգնութիւն, նեցուկ, աջակցութիւն*. онъ мнѣ большáя п. *նա իմ աջ ձեռքն է*. **-могáть**, -мóчь *չ.* комý, чемý *մէկին մի բանի օգնել, օգտակար լինել*. п. бѣ́днымъ; э́ти кáпли помогáютъ отъ кáшля *այդ կաթիլները հազը անցրում են*. какъ-бы помóчь гóрю *ինչպէս չարիքը հեռացնել, խափանել*. мини́стръ сдѣ́лалъ всё, чтóбы п. финáнсовому кри́зису; комý Богъ помóжетъ, тотъ всё перемóжетъ (*առծ.*)։

Помóгничать *չ.* *մի քանի ժամանակ մօզալին, նորաձևութեան հետևել*։

По-мóему *մ.* *ըստ իս, իմ կարծիքով*։

Помó|и, евъ *-. յ.* *լուացքաջուր, աղտաջուր*. **-йникъ** *-.* **-йница** *է.* *լուացքաջրի, աղտաջրի անօթ*. **-йный** *-ի.* *լուացքաջրի, աղտաջրի*. п—ая я́ма *աղտահոր*. п—ая водá *աղտաջուր*։

Помо|кáть, -кнуть *չ.* *թրջուել, թացուել*. **-клый** *ք. -ի.* *թրջուած, թացուած*. **-кнуть** (*անց.* -мóкъ -кла, о) *չ.* **1**, *ա.* По-

мокáть; **2,** *մի քանի ժամանակ խանաւթեան ենթակայ լինել։*

Помолáчивать ն. *երբեմն, պատահած ժամանակ կա(լ)սել։*

Помóл|вить (-влю вять) ա. Помóлвливать; **-вка** է. **1,** *նշանելը, նշանտուէք, նշանդրէք.* **2,** *փոխադարձ համաձայնութիւն, պայմանադրութիւն.* **3,** *լուր, համբաւ.* **-вленіе** չ. *նշանելը, նշան դնելը, (գր.) խօսելը.* **-вливать,** -вить ն. **1,** *նշանել, նշան դնել, (գր.) խօսել.* онá помóлвлена за моегó брáта; онъ помóлвленъ на ней (*կմ* съ ней); я помóлвилъ дочь за богáтаго жениха; **2,** *մի քանի մասին համաձայնութիւն կայացնել։*

Помó|лецъ, льца ա. Помóльщикъ.

Помо|лúть (-лю́ -лятъ) ն. *մի քանի ժամանակ աղերսել, աղաչել, պաղատել, Թախանձագին խնդրել.* **-ся** չ. Бóгу *Աստծուն աղօթել, Աստծուց խնդրել։*

Помо|логи́ческій ած. *մրգախօսական, մրգաբանական.* **-лóгія** է. (լտ.-յն.) *մրգախօսութիւն, մրգաբանութիւն։*

По-молодéцки մ. *քաջաբար, արիաբար։*

Помоло|дéчествовать (-вую -ютъ) չ. **1,** *իւր քաջութիւնը, արիութիւնը ցոյց տալ.* **2,** надъ кѣмъ *ծաղր ու ծանակով մէկին յաղթել, մէկի վերայ յաղթանակել.* **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ) ն. *փոքր ինչ ջահէլացնել, երիտասարդացնել.* **-ся** ոէր. *ջահէլանալ, երիտասարդանալ.* **-дѣ́лый** բյ. ած. *ջահէլացած, երիտասարդացած.* **-дѣ́ть** ա. Молодѣ́ть; **-жáвѣть** ա. Моложáвѣть.

Помолоти́ть (-чу́ -лóтятъ; -ти́) ն. **1,** *մի քանի ժամանակ, փոքր ինչ կա(լ)սել.* **2,** *բոլորը կա(լ)սել։*

Помолóть (-мелю́ -мéлютъ; -мели́) ն. **1,** *մի քանի ժամանակ աղալ.* **2,** *բոլորն աղալ։*

Помолчáть (-чу́ -чáтъ; -чи́) չ. *մի քանի ժամանակ լռել.* онъ и минýты не помолчи́тъ.

Помó|лъ ա. **1,** *աղալը.* **2,** *աղուն (աղացած).* плáта за п.; **-льщикъ** ա. *ջաղացպանի յաճախորդ։*

По-мо|насты́рски մ. *ինչպէս վանքում, ինչպէս կուսանոցում.* **-нáшески** մ. *ինչպէս վարդապետ, վարդապետաբար, ինչպէս միանձնաբար։*

Поморгáть չ. *մի քանի անգամ աչքերը ճպել, ճպճպացնել, Թարթել։*

Помóрецъ, рца ա. *ափարնակ, եզրաբնակ։*

Помори́ть (-рю́ -рятъ) ն. **1,** *մեծ քանակութեամբ սպանել, կոտորել, ջնջել, ոչնչացնել.* **2,** *միառժամանակ տանջել, սովամահ պահել։*

Помóріе ա. Помóрье.

Помóрникъ ա. *կնդ.* Lestris, *սոռո։*

Поморóзить (-жу -зятъ) ն. *սառեցնել, ցրտահար անել։*

Поморосúть (-шу́ -сятъ) չ. *փոքր ինչ շաղել, մաղել, գալ (անձրևի մասին).* п. помороси́лъ мéлкій дождь *անձրև շաղեց։*

Помóрскій ած. *ծովափեայ, ծովեզրեայ։*

Помóр|щивать, -щить (-щу -щатъ) ն. *կնճռել, խորշոմել.* **-ся** ոէր. *ճակատը կնճռել, խորշոմել։*

Помó|ръ, -ря́нинъ (յ. п—ряне, -нъ) ա. Помóрецъ; **-ря́нка** է. *ափարնակ, եզրաբնակ աղջիկ, կին։*

Помости́ть (-щу́ -стя́тъ) ն. *փոքր ինչ քարել, սալել (ճանապարհը).* п. мостъ *կամուրջը տախտակել.* **-(пóмó)стъ** ա. **1,** *յատակ, տախտակամած. սալայատակ.* **2,** *տախտակամած, տախտակներից շինած բարձրութիւն, բարձր տեղ։*

Помотá|ніе, -ть ա. Помáтываніе, -вать; **-ться** ոէր. *մի քանի ժամանակ Թափառել (աշխարհում)։*

Помотыли́ть չ. *Թակալ։*

Помохнáтѣть չ. *բրդոտել, փրչոտել, մազոտվել։*

Пóмочи, ей է. յ. **1,** (*կապիչ, որ պահում է օր. անդրավարտիքը, գուլպայի ձիռը ևն*) *անդրավարտիքակալ.* носи́ть п.; **2,** *մանկակալ ժապաւէն, կապ (որով նոր ման գալ սկսող մանկանը վեր են պահում).* води́ть на пóмочáхъ *մանկակալ ժապաւէնով ման ածել.* *итти́ на пóмочáхъ у другóго *մէկի օգնութեամբ, օժանդակութեամբ շրջել, ընԹանալ։*

Помочи́ть (-чу́ -чатъ) ն. **1,** *փոքր ինչ Թրջել, Թացել.* **2,** *կակղացնել, փափկացնել.* **-ся** չ. *միզել, 'չոել', 'ցէԹել'։*

I. **Пóмочь** է. **1,** *օգնութիւն.* Богъ п.! *Աստուած օգնէ, պահէ.* **2,** *հանրական գյուղական գործ, որին մասնակցողները հիւրասիրութեան արժանանում են։*

II. **Помóчь** (-могу́ -óжешь -гутъ; помоги́) ա. Помогáть.

Помошéнничать չ. *մի քանի ժամանակ սրիկայութիւններ, խարերայութիւններ անել։*

Помó|щникъ ա. **-щница** է. *օգնական, -ակիր.* **-(пó-)щь** է. *օգնութիւն, օժանդակութիւն, նպաստ.* проси́ть у когó п—и; умоля́ть о п—и; подáть, оказáть п. *օգնութիւն տալ, հասցնել.* звать къ себѣ́ на п.; отказáть комý въ п—и *չուզել մէկին օգնել.* съ Бóжіею п—ію; переводи́ть съ п—ью словаря́; Богъ въ п.! *Աստուած օգնէ, պահէ։*

Помóю ա. Помы́ть.

I. **Пóмпа** է. (գերմ.) *ջրհան.* колóдецъ съ п—ою *քաշ հանդէս։*

II. **Пóмпа** է. (լտ.) *շուք, շքեղութիւն, շը*

Помпóнъ ա. (ֆր.) **1,** *բրդէ գնդակիկ զինուորի գտակի վերայ.* **2,** *մետաքսէ կմ բրդէ գնդակիկ կանանց զարդի.* **3,** *հրացանն անձրևից պաշտպանող խցան։*

Помра|чáть, -чи́ть ն. *մԹնցնել, խաւարեցնել, պղտորել.* тýчи помрачи́ли нéбо; порóки *помрачи́ли егó слáву — *նսեմացրին.* стрáсти *помрачáютъ рáзумъ *կրքերը մարդուն կուրացնում են.* огорчéнія помрачи́ли егó мóлодость *վշտերը Թունաւորեցին նորա երիտասարդութիւնը.* **-ся** ոէր. *մԹնել, խաւարել, պղտորուել.* зрѣ́ніе помрачáется; **-чéніе** չ. *մԹնում, խաւարում, պղտորում.* врéменное п. зрѣ́нія; **-чи́ть** (-чу́ -чáтъ), **ся** ա. Помрачáть, ся; **-чнѣ́ть** ա. Мрачнѣ́ть.

Помру́ ա. Померéть.

Помуд|ри́ть (-рю́ -ря́тъ), **-дрствовать** (-вую -ютъ) չ. *փոքր ինչ խելքին զոռ տալ, իմաստակութիւն անել։*

По-мужи́цки *մ. գռեհկօրէն, գիւղացու պէս։*

По|мура́вить *ա.* Мура́вить; **-мурава́ть** *չ. փորը ինչ [արճճի պէս] բոյլել, ժանգել։*

Помусо́|ливать, -лить (-лю -лятъ) *ն. փորը ինչ, երբեմն* *ինքուել, փչնքոտել, [մատները] ինչով թացել։*

Пому|ти́ть (-чу́ -тя́тъ) *ն. փորը ինչ պղտորել.* п. во́ду; любо́вь *помути́ла ему́ разсу́докъ *սիրոյ նա գժուել, խելքը կորցրել է.* *онъ и воды́ не помути́тъ *նա անմեղ գառն է, բոլորովին 'անշառ' մարդ է.* **2,** *կասեցնել, [օր. բարեկամների] յարաբերութիւնները պղտորել.* **-ся** *—ըրր. պղտորուել.* **-тне́ніе** *չ. պղտորում, պղտորութիւն.* **-тнѣ́ть** *չ. ա.* Помути́ться.

По|му́чить (-чу -чатъ) *ն. մի քանի ժամանակ չարչարել, տանջել.* **-ся** *—ըրր. չարչարուել, տանջուել.* **-муштрова́ть** (-ру́ю -ютъ) *ն. խստութեամբ կրթել, վարժել, դրտանդել.* **-мча́ть, ся** *ա.* Мча́ть, ся; **-мыва́ть** *ն. երբեմն, թեթև կերպով լուանալ.* **-ся** *—ըրր. փորը ինչ, թեթև կերպով լուացուել.* **-мыка́ть** *ն.* кѣмъ *մէկին դէս ու դէն ղրկել, չարչարել.* **-мы́кать** *ա.* Мы́кать.

Помы́|ливаніе *չ. օճառելը, 'սապնելը'.* **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) *ն. երբեմն, մի մի անգամ օճառել, 'սապնել'.* п. кому́ го́лову *մէկի 'գլուխը լուանալ', մէկին նեղել, շշպրել.* **-лки** *—. յ. պղպջուր, սապնաջուր, լուացքաջուր։*

По́|мыселъ, сла *ա.* По́мыслъ; **-мы́слить** (-слю -слятъ) *չ. փորը ինչ մտածել, խորհել.* **-мыслъ** *—. միտք, գաղափար. միտադրութիւն.* **-мы́ть** (-мо́ю -ютъ; -мо́й) *ն. փորը ինչ, թեթև կերպով լուանալ.* **-ся** *—ըրր. փորը ինչ, թեթև կերպով լուացուել.* **-мыча́ть** *չ. մի քանի ժամանակ, փորը ինչ բառաչել։*

Помы|шле́ніе *չ. միտք, մտադրութիւն, խորհրդածութիւն.* у меня́ и въ п—іи не́ было вреди́ть вамъ *մտքովս անգամ չէ անցել ևն.* **-шля́ть** *չ. մտածել, խորհել, միտք ունել.* п. о сме́рти, о бла́гѣ наро́да; онъ помышля́етъ о путеше́ствіи за грани́цу; ѣсть, пи́ть, весели́ться, ни о чёмъ не помышля́я.

По|мѣли́ть *ա.* Мѣли́ть; **-мѣ́нивать** *ն. երբեմն փոխել, փոխարկանութիւն անել.* **-ся** *ք-ըր.* чѣмъ *երբեմն միմեանց հետ մի բան փոխել.* **-мѣня́ть** *ն.* что на что *մի բան մէկայի հետ փոխել.* они́ уже́ помѣня́ли ко́льца; **-ся** *ք-ըր.* чѣмъ *մի բան միմեանց մէջ, միմեանց հետ փոխել.* п. ко́льцами.

Помѣ́|рить (-рю -рятъ), **-ря́ть** *ն. չափել.* **-ся** *—ըրր. չափուել.* п. съ кѣмъ си́лою *իւր ոյժը մէկի հետ չափել։*

Помѣси́ть (-шу́ -ѣсятъ) *ն. միառժամանակ, փորը ինչ հունցել։*

Помѣ|сти́тельность *է. ընդարձակութիւն, մեծ ծաւալ.* **-сти́тельный** *—ծ. ընդարձակ, մեծատարած, լայնածաւալ, շատ տանող, վերցնող.* **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ), **ся** *ա.* Помѣща́ть, ся; **-стно** *մ. տեղ տեղ.* **-стный** *—ծ.* **1,** *տեղական, մասնաւոր, տեղ տեղ եղող,* *պատահող.* **2,** *կալուածատէր, կալուածք ունեցող.* **-стье** *չ.* **1,** *կալուածք.* у него́ больші́я п—ья въ э́той о́бласти; **2,** *հնց. միապետից բաշխուած կալուածք, հող.* **-стьице** *չ. նւզ. պստիկ կալուածք։*

По́мѣсь *է.* **1,** *խառնուրդ (ցեղերի).* **2,** *խառնածին, խառնացղի անասուն։*

Помѣ́сячно *մ. ամսով, ամսէնը.* матро́сы нанима́ются п.; я плачу́ п. два́дцать рубле́й за кварти́ру; **-ный** *—ծ. ամսական։*

Помѣ|та *է. նշան. նկատողութիւն.* **-тить** (-чу -тятъ) *ա.* Помѣча́ть; **-тка** *է.* **-точка** *նւզ. նշան։*

Помѣ́ха *է. խանգարում, -րմունք, արգելք, խոչընդոտութիւն.* сча́стіе безъ п—и; бѣ́дность не всегда́ п. сча́стію *(առծ.)*։

Помѣ|ча́ть, -тить *ն. նշանակել.* це́нзоръ помѣ́тилъ ру́копись по листа́мъ; намѣ́ренно п. актъ за́днимъ число́мъ *դիտմամբ պաշտօնական գրութեան վերայ աւելի անցած թիւ նշանակել։*

Помѣ|ша́ніе *չ.* **1,** *խառնելը.* **2,** *խանգարելը.* **-ша́нный** *—ծ. խելագար, 'գժուած'.* п—нный, аго *—. խելագար, 'գիժ'.* **-ша́тельство** *չ.* **1,** *ա.* Помѣ́ха; **2,** *ցնորում, խելագարութիւն.* **-ша́ть** *ն.* **1,** *խառնել.* п. цеме́нтъ въ творилѣ́; п. дрова́ въ пе́чкѣ; **2,** кому́, чему́ *մէկին, մի բան խանգարել.* онъ помѣша́лъ мнѣ спать; я бою́сь п. ва́шимъ заня́тіямъ; **-ся** *—ըրր. խելագարուել, գժուել.* онъ помѣша́лся на томъ, что бу́детъ мини́стромъ *նա մինիստր դառնալու համար խելագարուած, 'գժուած' է, նա օր ու գիշեր մինիստր դառնալու վերայ է մտածում.* **-шива́ніе** *չ. երբեմն խառնելը.* **-шива́ть** *ն. երբեմն, մի մի ժամանակ խառնել։*

Помѣ́шкать *չ. փորը ինչ ուշանալ, յապաղել։*

Помѣ|ща́ть, -сти́ть *ն.* **1,** *դնել, տեղաւորել, զետեղել.* п. сы́на въ гимна́зію *որդուն վարժարան տալ.* п. сло́во въ ско́бкахъ; не зна́ю, куда́ п—сти́ть э́ту ме́бель; п. капита́лъ въ банкъ—*դնել.* его́ помѣсти́ли на хоро́шее мѣ́сто *նորա համար լաւ տեղ գտան.* п. статью́ въ журна́лѣ, въ газе́тѣ *յօդուածը օրագրում, լրագրում զետեղել, տպել.* **2,** *զետեղել, բնակեցնել.* въ моё́мъ до́мѣ помѣсти́ли двухъ солда́тъ; п. кого́ у себя́ *մէկին օթևան տալ.* **-ся** *—ըրր. տեղաւորուել, զետեղուել.* я помѣсти́лся въ гости́ницѣ; ме́бель не мо́жетъ п. въ э́той ко́мнатѣ; э́то не помѣсти́тся въ ва́шемъ карма́нѣ; **-ще́ніе** *չ.* **1,** *տեղաւորելը, -րում, զետեղելը, -րում.* п. статьи́ въ журна́лѣ *յօդուածը լրագրի մէջ զետեղելը, տպելը.* п. де́негъ въ банкъ *դրամը բանկ դնելը.* **2,** *տեղ, շինութիւն, բնակարան.* п. э́того магази́на о́чень тѣ́сно.

Помѣ|щикъ *—.* **-щица** *է. կալուածատէր, -տիրուհի, 'միւլքադար' այր, կին.* **-щи́чій,** ья, ье *—ծ. կալուածատիրոջ, -տիրական։*

Помя|нни́къ, а́ *—. ննջեցեալների յիշատակութեան ցանկ, պատարագամատոյց.* **-ну́ть** *ա.* Помина́ть I.

По|мя́тіе *չ. ճմլելը, ճմռթկելը, տրոր-*

ել, ճմլել. **-мя́ть** (-мну́ -ну́тъ; -мни́), **ся** *ա.* Поминáть, ся II.

Пона|бáвить (-влю -вятъ) ն. *փոքր ինչ աւելացնել.* **-би́ть** (-бью́ -бью́тъ; -бéй) ն. **1,** *մեծ քանակութեամբ զարկել (օր. մեխեր պատի մէջ).* **2,** *կամաց կամաց լցնել (գրպանները).* **3,** цѣну *գինը փոքր ինչ բարձրացնել.* **-ся** *չէզ. հաւաքուել, կիտուել.* **-болтáть** ն. *կամաց կամաց զանազան բաներ զուրս տալ, շաղակրատել.* **-болѣ́ть** չ. *ժամանակի ընթացքում ցաւի համար զգայուն դառնալ.* **-брáть** (-беру́ -у́тъ; -бери́) ն. *մեծ քանակութեամբ ժողովել, հաւաքել.* п. рéкрутъ; **-ся** *չէզ. կամաց կամաց հաւաքուել, կիտուել, կուտակուել.* **-бросáть** ն. *մեծ քանակութեամբ կիտել (ձգելով).* **-вали́ть** (-лю́ -вáлятъ) ն. *մեծ քանակութեամբ կիտել (միմեանց վերայ ածելով).* **-вести́** (-зу́ -зу́тъ; -зи́) ն. *մեծ քանակութեամբ կրել. կիտել (պարտիզ).* **-вербовáть** (-бу́ю -ютъ) ն. *մեծ քանակութեամբ վարձել, հաւաքել, զինուորագրել.* **-вести́** (-ду́ -ду́тъ; -ди́) ն. *մեծ քանակութեամբ, շատերին բերել. հաւաքել.* п. гостéй; **-ви́снуть** (*անց.* -ви́съ -сла, о) չ. *կարգով կախուել, կախ ընկնել.* понави́сли ту́чи *Թուխպ ամպերը կիտուեցան.* **-воровáть** (-ру́ю -ютъ) ն. *կամաց կամաց շատ բան գողանալ, գողանալով կիտել.* **-востри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. *փոքր ինչ կամ բաւականաչափ սրել.* **-ся** *չէզ. փորձառութիւն ձեռք բերել, կծծի դառնալ.* **-врáть** (-вру́ -у́тъ) ն. *շատ ստեր սուտել.* **-выкáть, -вы́кнуть** (*անց.* -вы́къ -кла, о) չ. къ чему́ *կամաց կամաց մի բանի ընտելանալ, վարժուել.* **-вю́чить** (-чу -чатъ) ն. *խարզով բեռնել, բարձել.* **-вѣ́дываться, -вѣ́даться** չ. о комъ, о чёмъ *երբեմն, ժամանակ առ ժամանակ մէկի, մի բանի մասին տեղեկանալ.* **-вѣ́сить** (-шу -сятъ), **-вѣ́шать** ն. *մեծ քանակութեամբ կախել. կախոտել.* **-вязáть** (-жу́ -вя́жутъ; -жи́) ն. **1,** *որոշ քանակութեամբ կապել.* **2,** *որոշ քանակութեամբ գործել (գուլպաներ).* **-вя́лить** (-лю -лятъ) ն. *մեծ քանակութեամբ չորացնել (օր. ձուկ).* **-глáдить** (-жу -дятъ) ն. *միմեանց յետևից յղկել, արդուկել, աչքուկել.* **-глядѣ́ться** (-жу́сь -дя́тся; -ди́сь) չ. **1,** *երկար, ցʼյագ նայել.* **2.** *ժամանակի ընթացքում, կամաց կամաց տեսնել, սովորել.* **-гну́ть** ն. *փոքր ինչ կոացնել, կորացնել, ծռել.* **-говори́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. на когó *կամաց կամաց մէկի վերայ շատ բան խօսել.* **-горѣ́ть** (-рю́ -ря́тъ) չ. *լաւ վառուել, այրուել (մոմի ծայրի մասին).* **-готóвить** (-влю -вятъ; -вь) ն. чегó *մի բան մեծ քանակութեամբ պատրաստել, մի բանից մեծ պաշար տեսնել.* **-грáбить** (-блю -бятъ) ն. *մեծ քանակութեամբ գրփել, յափշտակել.* **-громозди́ть** (-зжу́ -здя́тъ) ն. *կամաց կամաց մեծ քանակութեամբ կիտել, դիզել.* **-грузи́ть** (-жу́ -зя́тъ) ն. *լաւ, կարգով բեռնել.* **-ся** *չէզ. խմել, ʻդզել'.* онъ здóрово понагрузи́лся; **-гры́зть** (-зу́ -зу́тъ) ն. *մեծ քանակութեամբ կրծել. կրծոտել.* **-давáть** (-даю́ -ю́тъ) ն. кому́ чегó *մէկին մի բան[եր] կամաց կամաց տալ (շատ. մեծ քանակութեամբ).* ни́щему понадавáли дéнегъ; **-дави́ть** (-влю́ -дáвятъ) ն. *փոքր ինչ ճնշել, սեղմել, ճմլել.* **-дари́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. кому́ чегó *մէկին մի բան[եր] պատասութեամբ տալ, շնորհել, բաշխել։*

Понадбáвить (-влю -вятъ; -вь) ն. *փոքր ինչ վրան դնել, աւելացնել։*

Пона|двигáть, -дви́нуть ն. *մեծ քանակութեամբ հաւաքել, կիտել. փոքր ինչ մօտեցնել.* **-ся** *չէզ. հաւաքուել, կիտուել. փոքր ինչ մօտենալ, մերձենալ։*

Понад|гры́зть (-зу́ -зу́тъ) ն. *վերևից, եզերից փոքր ինչ կրծել.* **-дáть** (-дáмъ -дáстъ; -дади́мъ -ду́тъ) ն. *փոքր ինչ աւելացնել, բարձրացնել (գինը). փոքր ինչ աւել գին տալ.* **-дрáть** (-деру́ -ру́тъ; -ри́) ն. *վերևից, եզերից փոքր ինչ գզել, պոկել, քանդել.* **-жéчь** (-ожгу́ -жжёшь -жгу́тъ; -жги́) ն. *[օր. բրի, ցցի, մոմի] ծայրն այրել.* **-ломи́ть** (-млю́ -ломятъ) ն. *փոքր ինչ, կիսով չափ կոտրել, բեկ[ան]ել։*

Понáдобиться (-блюсь -бятся; -бься) չ. *հարկաւորուել, պէտք գալ.* éсли понáдобится *եթէ հարկ լինի.* мнѣ понáдобились дéньги; э́та кни́га тебѣ́ понáдобится *այդ գիրքը քեզ պէտք կը գայ։*

Пона|здои́ть (-дою́ -дóятъ) ն. *փոքր ինչ [կաթ] կթել.* **-долби́ть** (-блю́ -бя́тъ) ն. *ծակոտել, շատ տեղերում ծակեր անել, ծակեր կտրել։*

Понадорвáть (-рву́ -ву́тъ; -рви́) ն. *փոքր ինչ պատռել.* **-ся** *չէզ. փոքր ինչ չափից դուրս տալ, ծանր բան վերցնելով վնասուել։*

Понадоѣ́сть (-ѣ́мъ -ѣ́стъ; -ѣди́мъ -дя́тъ) չ. *կամաց կամաց ձանձրացնել, ʻզահլա տանել', զզուեցնել։*

Понад|писáть (-шу́ -пи́шутъ; -ши́) ն. *կարգով վերնագրեր գրել, վերտառութիւններ տալ.* **-рѣ́зать** (-жу -жутъ; -жь) ն. *փոքր ինչ, եզերանց կտրել։*

Пона|ду́маться *չէզ. ուրիշ բան մտածել, միտքը, մտադրութիւնը փոխել.* **-дури́ть** (-рю́ -ря́тъ) չ. *յիմար, խելառ բաներ անել.* **-дѣ́лать** ն. **1,** *մեծ քանակութեամբ շինել, պատրաստել.* **2,** чегó *շատ հոգսեր եւն պատճառել.* **-дѣли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. *կարգով բոլորին էլ տալ, բաշխել, մաս հանել.* **-дѣ́ть** (-дѣ́ну -нутъ) ն. *կարգով հագնել, (դր.) դնելուլ։* [дѣ́яться.

Понадѣ́яться (-дѣ́юсь -ютcя) *ա.* На-

Пона|жáловать (-лую -ютъ) ն. *բազմութեամբ բարձրացնել (պաշտօնի մէջ), նշանակել.* **-жáрить** (-рю -рятъ) ն. **1,** *բազմութեամբ տապակել, խորովել.* **2.** *կարգով ասաւթին վառել, տաքացնել (վառարանները)։*

По|нажи́ть (-живу́ -ву́тъ; -живи́) ն. *կամաց կամաց աշխատել, ʻդադել', ձեռք բերել.* **-назвáть** (-зову́ -ву́тъ; -зови́) ն. *բազմութեամբ կանչել, հրաւիրել.* п. гостéй. [*գալ։*

Пона|игрáться չ. *երկար, ցʼյագ խաղ-*

Понакали́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. *բազմութեամբ կարմրեցնել, շիկցնել (երկաթը).* **2,** *փոքր ինչ կարմրեցնել, շիկցնել (երկաթը)։*

Понакачáть ն. *կամաց կամաց [ջուր քաշելով] լցնել։*

Пона|кидáть ն. *բազմութեամբ ածել, կիտել, ներս ածել, ներս թափել.* **-кипѣ́ть** (-плю́ -пя́тъ) չ. *կամաց կամաց եռալ (փոք-*

փուրի, քաշի մասին). **-кла́сть** (-аду́ -ду́тъ) ն. բազմութեամբ մի տեղ դնել, դարսել. **-клева́ться** (-клюю́сь -ю́тся) չ. կարգով բոլորն էլ ց'յաղ կացահարել, կտուցով քաղել. **-клеи́ть** (-ею́ -ятъ) ն. կարգով բոլորն էլ կպցնել, փակցնել. **-кли́кать** ն. բազմութեամբ կանչել, ժողովել. **-клони́ть** (-ню́ -ятъ) ն. փոքր ինչ թեքել, իջեցնել. **-кова́ть** (-кую́ -ю́тъ) ն. բազմութեամբ կռել, դարբնել. **-коло́ть** (-лю́ -ко́лютъ) ն. փոքր ինչ կամ շատ կոտորել (փայտ), կոտրատել (շաքար), ծակծկել (գնդասեղներով). онъ понаколо́лъ себѣ́ но́гу նա ոտը փոքր ինչ ծակել, վիրաւորել է. **-копи́ть** (-плю́ -о́пятъ) ն. կամաց կամաց հաւաքել, կիտել, դիզել. կամաց կամաց խնայել, 'յետ գցել' (փող). **-коси́ть** (-кошу́ -о́сятъ) ն. բազմութեամբ հնձել, հարել. **-кра́сить** (-шу -сятъ) ն. բազմութեամբ ներկել, գծել. **-крахма́лить** (-лю -лятъ) ն. քիչ կամ բազմութեամբ օսլայել, նշաստել (ճերմակեղէն). **-крои́ть** (-ою́ -я́тъ) ն. բազմութեամբ ձևել. **-кроши́ть** (-шу́ -ша́тъ) ն. բազմութեամբ բրդել, փշրել (հաց), մանր մանր կտրատել (միս). **-купи́ть** տ. Накупи́ть; **-кури́ть** (-рю́ -рятъ) ն. կամաց կամաց ծխով լցնել. **-ку́шаться** անդր. чего́ մի բան[եր] շատ ուտել, կշտանալ. **-кую́** տ. Понакова́ть; **-лга́ть** (-лгу́ -лжёшь -лгу́тъ) ն. սուտ ասել, սուտ սուտ բաներ պատմել. **-летѣ́ть** (-ѣчу́ -тя́тъ; -ти́) չ. բազմութեամբ [թռչելով] գալ, հաւաքուել, կիտուել. **-ли́пнуть** չ. տեղ տեղ կպչիլ, կպած մնալ. **-лови́ть** (-влю́ -о́вятъ) ն. բազմութեամբ բռնել, որսալ. **-лѣ́зть** (-зу -зутъ; -зь) չ. կամաց կամաց ներս սողալ, սողալով ներս մտնել. **-лѣпи́ть** (-плю́ -ѣпятъ) ն. բազմութեամբ կպցնել, փակցնել։

Понама|ри́ха է. ժամկոչի, ժամհարի, 'մղդսու' կին. **-рскій** ած. ժամկոչի, ժամհարի, 'մղդսու'. **-рь, ря́** ա. (յն.) ժամկոչ, ժամհար, 'մղդսի'։

Пона|мелю́ տ. Понамоло́ть; **-мёрзнуть** (-мёрзъ -зла, о) չ. կամաց կամաց սառչիլ, սառչելով նստիլ. **-мо́кнуть** (-мо́къ -кла, о) չ. փոքր ինչ թացուել, թրջուել. **-молоти́ть** (-лочу́ -о́тятъ) ն. բազմութեամբ կա(լ)սել, ծեծել (հացահատիկը). **-моло́ть** (-мелю́ -е́лютъ) ն. բազմութեամբ աղալ. **-мо́рщить** (-щу -щатъ) ն. փոքր ինչ կնճռել. **-мочи́ть** (-чу́ -чатъ) ն. մի փոքր, բազմութեամբ թացել, թրջել, կակղացնել. **-мути́ть** (-чу́ -тя́тъ) չ. բաւականին, ամէն տեղ կռիւ, երկպառակութիւն տարածել. **-мыка́ться** չ. го́ря ժամանակի ընթացքում շատ ցաւ ու դարդ քաշել. **-мѣси́ть** (-шу́ -ѣсятъ) ն. մի քիչ կամ մեծ քանակութեամբ հունցել, (կաւ, գաջուկիր) շաղախել, տրորել. **-мѣ́тить** (-чу -тятъ) ն. տեղ տեղ նշանել, նշաններ դրնել. **-нести́** (-су́ -су́тъ) ն. մեծ քանակութեամբ մի տեղ կրել, հաւաքել **-низа́ть** (-жу́ -и́жутъ) ն. բազմութեամբ շարել (ուլունք). **-ню́хаться** չ. 1, ց'յաղ հոտոտել, հոտ առնուլ. 2,* հոտոտութեամբ իմանալ. **-остри́ться** (-рю́сь -я́тся) անդր. փոքր ինչ վարժուել, վարժութիւն, ճարտարութիւն ձեռք բերել. **-па́костить** (-щу -стятъ) ն. 1, տեղ տեղ կեղտոտել. 2, մասնաւոր վնաս տալ. **-па́чкать** ն. տեղ տեղ կեղտոտել. **-пе́чь** (-пеку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -пёкъ -кла́, о́; Հրմ. -ки́) ն. բազմութեամբ թխել. **-пи́ться** (-пью́сь -ю́тся) անդր. կարգով փոքր ինչ խմել, հարբել. **-пиха́ть** ն. մէկը միւսի յետեւից ներս կոխել. **-ся** անդր. կամաց կամաց հաւաքուել, խռնուել (ամբոխի մասին). **-пи́чкать** ն. կամաց կամաց լցնել (մէջը բան կոխելով). **-плева́ть** (-плюю́ -ю́тъ) չ. կամաց կամաց, տեղ տեղ թքոտել. **-пои́ть** (-ою́ -я́тъ) ն. 1, լաւ ջրել, ջուր տալ (օր. ձիերին). 2, կարգով հարբեցնել, 'խմեցնել'. **-полз́ти́** (-зу́ -зу́тъ) չ. բազմութեամբ սողալով հաւաքուել. **-по́лнить** (-ню -нятъ) ն. լաւ լցնել. **-ся** անդր. կամաց կամաց լաւ լցուել, 'տկռել'. **-пра́вить** (-влю -вятъ) ն. փոքր ինչ, մասամբ ուղղել, շտկել, կարկատել։

Понапра́сну մ. զուր, 'ի զուր, զուր տեղը, 'ի զուր տեղը, ապարդիւն կերպով։

Пона|прока́зничать չ. խելառ, չարաճճի բան բռնել. **-проро́чить** (-чу -чатъ) ն. շատ բաներ մարգարէանալ. **-пря́сть** (-ряду́ -ду́тъ) ն. բազմութեամբ մանել. **-пря́тать** (-я́чу -чутъ) ն. կամաց կամաց, բազմութեամբ պահել, պահոտել, թագցնել. **-пря́чь** (-ягу́ -жёшь -гу́тъ; անց. -пря́гъ -гла́, о́) ն. բազմութեամբ լծել, լծատել. **-пуга́ть** ն. փոքր ինչ կամ բաւականաչափ վախեցնել, սիրտն ահ գցել. **-пуска́ть, -пусти́ть** (-щу́ -у́стятъ) ն. շատերին ներս թողնել, ընդունել. **-пыли́ть** (-лю́ -ля́тъ) չ. ամէն տեղ թոզոտել, թոզ, փոշի տարածել. **-ся** անդր. բոլորովին թոզոտուիլ, փոշոտուիլ. **-пью́сь** տ. Понапи́ться; **-рва́ть** (-рву́ -ву́тъ) 1, ն. чего́ մի բան[եր] շատ քաղել, պոկոտել. 2, չ. տեղ տեղ խողխայթիլ, թարախ արձակել. **-рдѣ́ть** չ. բաւականին հասունանալ (պտուղի մասին). **-роди́ть** (-жу́ -дя́тъ) ն. բազմութեամբ ծնել, 'բերել' (երեխաներ). **-роня́ть** ն. մեծ քանակութեամբ վայր ածել, վայր թափել, շաղ տալ. **-ры́ть** (-ро́ю -ютъ) ն. կամաց կամաց, բազմութեամբ հանել (փորելով). **-ряди́ть** (-жу́ -ря́дятъ) ն. կարգով զարդարել, պաճուճել. **-сади́ть** (-жу́ -са́дятъ), **-сажа́ть** ն. чего́ բազմութեամբ տնկել, տնկոտել. **-сели́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. կամաց կամաց բնակեցնել, բնակութիւն հաստատել. **-сини́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. խիտ, ստուարակաչէս լեղակել (լուացքը). **-сказа́ть** (-жу́ -а́жутъ; -жи́) ն. чего́ շատ, զանազան բաներ ասել, պատմել, զրուցել. **-скака́ть** (-чу́ -чутъ) չ. բազմութեամբ թռչելով գալ, վրայ տալ. **-сла́ть** (-шлю́ -ю́тъ) ն. կամաց կամաց ղրկել, ուղարկել. **-слу́шаться** չ. կամաց կամաց ց'յաղ լսել. **-слю́нить** (-ню -нятъ) ն. տեղ տեղ թքոտել, թքով կեղտոտել. **-смотрѣ́ться** (-рю́сь -я́тся) չ. чего́, на что շատ բաներ տեսնել. մի բանի ց'յաղ նայել, մտիկ անել. **-смѣши́ть** (-шу́ -ша́тъ) ն. փոքր ինչ ծիծաղեցնել. **-сова́ть** (-сую́ -ю́тъ) ն. բազմութեամբ ներս կոխել, ներս խցկել. **-соли́ть** (-лю́ -ятъ) ն. 1, բազմութեամբ աղել, աղ դրնել. 2, кому́ մէկին նեղացնել, մէկին անախորժութիւն պատճառել, մէկի գլխին 'օյին գալ'. **-сори́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. տեղ տեղ աղբոտել, աղբ, 'զիբիլ' թափել. **-соса́ть**

(-сý -сýтъ) ն. մասամբ ծծել (ստինքը). **-ся** -նդր. ցՙյագ ծծել. **-стáвить** (-влю -вятъ) ն. 1, մէկը միւսի յետեւից դնել. п. на столъ рáзныхъ блюдъ սեղանի վերայ զանազան կերակուրներ դնել. 2, кого́ մէկին հրահանգել, ուսուցանել, կրթել. **-стоя́ть** (-ою́ -я́тъ), **ся** փոքր ինչ настоя́ть, ся; **-стращáть** ն. կարգով վախեցնել, մարդկանց սրտերն ահ, երկիւղ գցել. **-стро́ить** (-óю -ятъ) ն. շատ, մեծ քանակութեամբ շինել. **-стрѣля́ть** ն. մեծ քանակութեամբ սրսել. **-стря́пать** ն. 1, բազմութեամբ պատրաստել (կերակուրներ). 2,* շատ բաներ փչացնել, շատ անմիտ, վնասակար բաներ անել. **-сули́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. շատ բաներ խոստանալ. **-сýнуть** ն. մասամբ հագնել. п. шля́пу на глазá գլխարկն աչքերը քաշել. **-суши́ть** (-шý -шатъ) ն. բազմութեամբ չորացնել. **-сую́** տ. Понасовáть; **-сыпáть** (ներկյ՝ -пáю -ютъ), **-сы́пать** (ապառն. -плю -ютъ) ն. что կամաց կամաց ծածկել (օր. ճանապարհը, վրան աւազ շաղ տալով). **-сы́тить** (-щу -тятъ) ն. փոքր ինչ, մասամբ կշտացնել, յագեցնել. **-сѣсть** (-ся́ду -дутъ) չ. կամաց կամաց նստել, իջնել (օր. փոշու մասին). **-сѣ́ять** (-сѣ́ю -ютъ) ն. շատ ցանել, սերմանել. **-таскáть** ն. ամէն կողմերից, բազմութեամբ կրել, հաւաքել. **-тащи́ть** (-щý -щатъ) ն. 1, տ. Понатаскáть; 2, մի փոքր իրան քաշել. **-тереби́ть** (-блю́ -éбятъ) ն. մի փոքր կմ բաւականին գզգզել (մազերը). **-терéть** (-трý -ýтъ; -три́) ն. 1, փոքր ինչ ճըմլել. 2, բազմութեամբ յղկել, ողորկել (շփելով). **-ся** -նդր. *վարժուել, վարժութիւն, ճարպկութիւն ձեռք բերել (մարդկանց հետ շփուելով). **-терпѣ́ться** (-плю́сь -пя́тся) չ. շատ բան կրել, տանել. **-тéчь** (-текý -чёшь -кýтъ; անց. -тёкъ -клá, ó; հրմ. -теки́) չ. կամաց կամաց հոսելով հաւաքուել (ջրի մասին). **-ти́скать** ն. բազմութեամբ ներս կոխել, ներս խցկել. **-ся** -նդր. ներս խուժել, խառնուել. **-толо́чь** (-лкý -лчёшь -лкýтъ; անց. -ло́къ -лклá, ó; հրմ. -лки́) ն. կամաց կամաց որոշ քանակութիւն (օր. շաքարի) ծեծել, մանրել, լեսել. **-топи́ть** (-плю́ -óпятъ) ն. 1, լաւ, բաւականաչափ վառել, տաքացնել. 2, կամաց կամաց որոշ քանակութեամբ հալել (օր. ճրագու). **-торѣ́лый** բյ. -ծ. վարժուած, սնտեղեցած. **-торѣ́ть** չ. վարժուել, սնտակութիւն ձեռք բերել **-точи́ть** (-чý -чатъ) ն. կարգով, բաւականաչափ սրել. **-трепáть** (-плю́ -éплютъ; -пли́) ն. մի փոքր, լաւ քըքրել, գզգըզել. **-трéскаться** չ. կամաց կամաց լաւ ուտել, ՙտիկելՙ,ՙորոքուելՙ. **-трý** տ. Понатерѣ́ть.

Понатýжиться (-жусь -жатся) -նդր. ջանք անել, ճգնել, ճիգ թափել։

Пона|ты́кать (ապառն. -ты́чу -чутъ), **-тыкáть** (ներկյ՝ -кáю -ютъ) ն. բազմութեամբ ցցել, ցցատել, տնկատել. **-тѣсни́ться** (-ню́сь -ня́тся) -նդր. բազմութեամբ մի տեղ հաւաքուիլ, կիտուիլ. **-тѣ́шиться** (-шусь -шатся) -նդր. լաւ, բաւականաչափ խնդալ, զուարճանալ. **-тянýть** ն. մի փոքր պրկել, դէպի քաշել (թոկը). **-учи́ть** (-чý -чатъ) ն. սովորեցնել, ուսուցանել, հասկացնել. **-хватáть** ն. բազմութեամբ կալնուլ, բռնել. **-хлестáть** (-щý -éщутъ; -щи́) ն. մի լաւ, ՙզորս կու պատուիրեցեր՝ մտրակել, ծեծել. **-ся** -նդր. խմել, ՙգցելՙ. **-хлы́нуть** չ. կամաց կամաց հաւաքուել, թափուել. **-хмýрить** (-рю -рятъ) ն. փոքր ինչ կնճռել. **-ся** -նդր. բաւականաչափ մասյլ դէմք ցոյց տալ. **-ходи́ться** (-жýсь -óдятся) չ. за чѣмъ մի բանի համար շատ գէս ու գէն ընկնել, շատ չարչարուել։

По-начáльни|чески, -чьи մ. ինչպէս գլխաւոր, ինչպէս մեծաւոր։

По|начáльствовать (-вую -ютъ) չ. միառժամանակ առաջնորդ, մեծաւոր լինել. **-начáть** (-чнý -ýтъ; -чни́) ն. սկսել, ձեռք [տալ։

По-нáшему մ. ըստ մեզ։

Понáши|ваніе չ. հագնելը, կրելը. **-вать** ն. հագնել, կրել (շորը)։

Пона|ши́ть (-шью́ -ю́тъ; -шéй) ն. բազմութեամբ կարել, կցել (վրայից). **-шкóлить** (-лю -лятъ) ն. մի փոքր կրթել, հրահանգել. **-шлю́** տ. Понаслáть; **-шумѣ́ть** (-млю́ -мя́тъ) չ. միմեանց յետեւից շատ աղմուկ հանել. **-шью́** տ. Понаши́ть; **-щипáть** (-плю́ -и́плютъ; -пли́) ն. բազմութեամբ փետել, փետտել, քաղել, ՙպոկոտելՙ. **-ѣзжáть, -ѣ́хать** չ. կամաց կամաց գալ, հաւաքուել (ոչ ոտով, այլ կառքով, ձիով եւն). **-ѣ́сться** (-ѣ́мся եւն) -նդր. կամաց կամաց միմեանց յետեւից կշտանալ, յագենալ, ՙտիկելՙ. **-ѣ́хать** (-ѣ́ду -дутъ; -ѣзжáй) տ. Понаѣзжáть; **-я́ниться** տ. Наяниться.

Понé եկ. սլ. 1, ն. գոնեայ. 2, չ. որովհետեւ, զի, քանզի։

Поневó|ливать, -лить (-лю -лятъ) ն. ստիպել, հարկադրել (ուզելու կմ խմելու). **-лѣ** մ. ստիպուած, հարկադրուած, ակամայ. п. скáжешь.

Понедоброжелáтельствовать (-вую -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ չարակամութիւն անել։

Понедѣ|льникъ ա. երկուշաբթի. чи́стый п. մեծ պասի սկզբի երկուշաբթին, առաջին օրը. приходи́те въ п.; **-льничать** չ. 1, երկուշաբթի օրերը պաս պահել. 2, երկուշաբթի օրը տօնել, գործի չգնալ. **-льничный** -ծ. երկուշաբթուայ. **-льно** մ. ամէն շաբաթ. **-льный** -ծ. շաբաթական. п—ая платá; **-льщикъ** ա. շաբթով աշխատող։

Понéже չ. որովհետեւ, զի, քանզի։

Понездорóвиться (—, -вится) չ. դէմք. փոքր ինչ տկար, ՙբէքէֆՙ լինել։

Понемнóгу մ. կամաց կամաց. какъ поживáете?—п. ոչինչ, կամաց կամաց ապրում ենք, ՙեօլա ենք գնումՙ։

По-непріятельски մ. թշնամաբար։

Поне|сéніе չ. 1, տանելը. 2, տանելը, կրելը (պատիժը). **-сти́** (-сý -сýтъ; -си́) ն. 1, տանել. человѣ́къ понёсъ письмó на пóчту; какóй чортъ понёсъ егó тудá նա այնտեղ ինչ է շինում. 2, կրել. п. оскорблéніе, наказáніе, убы́тки, урóнъ; п. трудú для óбщей пóльзы հանրութեան շահերի համար աշխատել, ջանալ. 3, [խրտնելով] սլաց նել, տանել. քարշ տալ. лóшади понесли́ карéту; 4, ռմկ. [կանանց մասին] յղիանալ, [անասունների մասին] ՙծանրանալՙ. онá понеслá; кобы́ла понеслá; **-сти́сь** -նդր. սլա-

նալ, արագ ընթանալ. лошади понеслись стрѣлою; молва понеслась լուր տարածուեցաւ։ [մին ձի մի)։

Пони м. -ն^. (անգլ.) պօնի (պստիկ ան^.

По|нижáтельный -ծ. ցածրացնող, իջեցնող. **-нижáть**, -низить ն. ցածրացնել, իջեցնել, պակասեցնել. п. стѣну; п. голосъ; п. цѣну на товаръ; картина повѣшена слишкомъ высоко, надо её п—зить; **-ся** -նէր. ցածրանալ. իջնել, պակասել, նուազել. вода въ рѣкѣ начинаетъ п.; термометръ понизился на пять градусовъ; акціи понижаются ակցիաները ընկնում են. **-нíже** մ. և -ծ. քաղդու. փոքր ինչ ցածր, աւելի ցածր, խոնարհագոյն. сойдите п.; п. колѣна; п. моста; мой домъ п. вашего; онъ высокаго роста, но братъ его п.; **-нижéніе** չ. ցածրանալը, իջնելը. պակասելը, նուազելը, ընկնելը. п. воды; п. барометра; п. голоса; п. цѣны, акцій, денежнаго курса.

Пониза́ть (-жу -ижутъ; -жи) ն. միառժամանակ, ժամանակին անցկացնելու համար շարել (ուլունքներ)։

Пони|зить (-жу -зятъ), **ся** м. Понижать, ся; **-зовый** м. Низовый.

Пони|кáніе չ. կախելը, քաշ անելը, իջեցնելը (գլուխը, աչքերը). **-кáть**, -кнуть ն. կախել, քաշ անել, իջեցնել (գլուխը, աչքերը). п. головою; съ поникшими глазами; *цвѣты поникли отъ жары; **-клый** -ծ. կախ արած, քաշ արած. կախ ընկած, քաշ ընկած, կորացած. իջեցրած. п. взоръ գետնին յառած աչքեր. съ п—ою головою; **-кнуть** м. Поникать.

Пони|мáніе չ. **1**, հասկանալը, ըմբռնելը. это свыше п—ія его այդ նորա հասկացողութիւնից վեր է. **2**, հեղեղում, ողողում. **-мáть**, понять ն. **1**, հասկանալ, ըմբռնել. я понимаю, что вы хотите сказать; я не понимаю по-нѣмецки; п. смыслъ фразы; п. свои выгоды; дать понять հասկացնել. **2**, ծածկել, հեղեղել, ողողել. **-ся 1**, -նէր. լըցուել, հեղեղուել, ողողուել. эта луговина весною понимается водою; **2**, ենէր. են. ու. մխաւորուիլ, զուգաւորուիլ։

Пони|тковый -ծ. понитокъ-ից. **-токъ**, тка м. **1**, մի տեսակ գործուածք. **2**, շինականի բանկոն այս գործուածքից. **-точный** м. Понитковый. [ների, ՙուզողի՚ պէս։

По-нищенски մ. աղքատի, մուրացկա-

Поно|вить (-влю -вятъ; -ви) м. Поновлять; **-влéніе** չ. վերանորոգում. **-влять**, -вить ն. նորոգել, նոր ձև, կերպարանք տալ, ՙթարմացնել՚. **-вѣть** չ. նորանալ, նորոգուել։

Поноздревáтѣть չ. մի փոքր, բաւականաչափ ծակոտուել, ծակծկուել։

Пономáрь եւն м. Понамарь եւն։

Поно|рáвливать, **-ровить** м. Норовить; **-рóвка** է. **1**, յարմար, պատեհ գէպքը սպասելը. **2**, ներողամտութիւն, խաթրը պահելը։

По|носитель м. **-носительница** է. անարգող, ամբաստանող, չարախօս այր, կին. **-носительный** -ծ. **1**, նախատական, անարգական, հայհոյական. п—ыя слова; **2**, անարգ, ամօթալի, նողկալի. **-носить** (-шу -óсятъ) ն. **1**, մի քանի ժամանակ կրել. **2**, ամբաստանել, չարախօսել, անարգել, հայհոյել, խայտառակել, անունը կոտրել, փորձը ձըգել. п. кого жесточайшимъ образомъ; п. чьё честное имя; **-нóска** է. կապոց, փոքրիկ (որ ամբարձ շանը ախրին բանած կրում է). носить, подавать п—у; **-нóсно** մ. ամօթալի, խայտառակ կերպով. **-нóсный** -ծ. **1**, անարգական, նախատական, հայհոյական. **2**, ամօթալի, խայտառակ. **3**, լուծողական, մաքրողական. **-нóсъ** м. բժ. լուծում, փորհարկութիւն. у него ужасный п. նա սարսափելի կերպով լուծում է. кровавый п. թանչք, արիւնային փորհարութիւն. **-ношéніе** չ. **1**, անարգելը, անգոսնելը, խայտառակելը. **2**, ամօթ, խայտառակութիւն, անարգանք. **-нóшенный** բյ. -ծ. հնացած, կրած (շոր)։

Понóю ա. Поныть.

Понрáвиться ա. Нравиться.

I. **Пóнтеръ** м. (անգլ.) պօյնտէր (անգլիական բարակ, ՙթազի՚ մի)։

II. **Пон|тëръ** м. (ֆր.) թղթխ. բանկ բռնողի դէմ խաղացող. **-тировáніе** չ. ա. Понтировка; **-тировáть** (-рую -ютъ) չ. (ֆր.) թղթխ. բանկ բռնողի դէմ խաղալ. **-тирóвка** է. թղթխ. բանկ բռնողի դէմ խաղալը. **-тирóвщикъ** м. Понтёръ.

Понто|нéрный, **-нéрскій** -ծ. կամրջային զինուորի. **-нéръ** м. (ֆր.) կամրըջային զինուոր. **-нный** -ծ. **1**, նաւակից [շինած, կցած]. п. мостъ նաւակամուրջ. **2**, կամրջային. п—ая команда կամրջային խումբ, ջոկատ. **-нъ** м. (ֆր.) **1**, կամրջանաւ (նաւ, մակոյկ, որոնցով կամուրջ են կապում). **2**, բանտանաւ (նաւահանգստում կանգնած հին, անպէտ նաւ, որի վերայ պահում են ծովային կալանաւորներին)։

Понтъ м. (յն.) պոնտոս, ծով. Эвксинскій п. Եւքսինեան պոնտոս։

Пону|дитель м. **-дительница** է. ստիպող, հարկադրող, բռնադատող այր, կին. **-дительный** -ծ. ստիպողական, հարկադրիչ. п—ыя мѣры; **-ждáть**, **-дить** (-жу -дятъ; -дь) ն. ստիպել, հարկադրել, բռնադատել. нужда понудила его къ этому; п. кого къ выполненію обязательства; **-ждéніе** չ. ստիպելը, հարկադրելը, բռնադատելը. **-жу** ա. Понудить.

Пону|кáльщикъ м. **-кáльщица** է. շտապեցնող, բռնադատող այր, կին. **-кáніе** չ. շտապեցնելը, բռնադատելը. **-кáть**, -кнуть ն. շտապեցնել, ստիպել, քշել, ՙքշել՚ (շտապեցնել «ну» ասելով). п. лошадь; п. работниковъ; *этого человѣка всегда нужно п. այդ մարդը միշտ խթանի կարօտ է, այդ մարդուն պէտք է շտապեցնել ՙքշել՚. **-кивать** ն. երբեմն շտապեցնել, ստիպել, բռնադատել, քշել, ՙքշել՚ («ну» ասելով). **-кнуть** ա. Понукать.

Пону|ривать, **-рить** (-рю -рятъ) ն. **-ся** -նէր. կախել, քաշ անել, քաշ գցել, կորացնել (գլուխը). **-ро** մ. կորացրած, գլուխը քաշ արած. տխուր, տրտում, մռայլաբար. **-рый** -ծ. **1**, կորացրած, կախ արած, քաշ արած. **2**, տխուր, տրտում, մռայլ, ընկճուած, գժգոհ։

Понутрý մ. ըստ սրտի, ուզածի, ցանկացա-

ծիպէս. это ему́ п. այդ հէնց նորա սրտի ուզածն է, հէնց նորա սրտի ուզածն է։ [հիմա։

Поны́нѣ *մ. ցայժմ, մինչև այժմ, մինչև*

Поны́|риваніе *չ. երբեմն սուզուելը, ընկղմուելը.* **-ривать** *չ. երբեմն սուզուել, ընկղմուել.* **-ря́ть** *չ. ընկղմուել, սուզուել (առժամանակ)։*

Поны́ть (-ню́ю -ютъ; -но́й) *չ. փոքր ինչ ցաւել, մղկտալ, մրմնջալ, կսկծալ։*

Понѣ|же́ніе, -жива́ніе *չ. փոքր ինչ գրգռելը, գգուելը, փաղաքշելը.* **-жива́ть, -жи́ть** (-жу -жатъ) *ն. փոքր ինչ գրգռել, գգուել, փաղաքշել.* **-ся** *-նտր. իւր անձն երբեմն գրգռել, գգուել, փայփայել, փաղաքշել։*

Понѣ́кивать, ся *չ. միառժամանակ չկամենալ, հակառակուել։*

По-нѣме́цки *մ. գերմաներէն. գերմանացու պէս, գերմանական եղանակով։*

Поню́|ханіе *չ. հոտոտելը. [քթախոտ] քաշելը.* **-хать** *ն.* **1,** *մի փոքր հոտոտել.* **2,** *մի քիչ քաշել (քթախոտ).* **-хиваніе** *չ.* **1,** *երբեմն հոտոտելը.* **2,** *երբեմն քաշելը (քթախոտ).* **-хивать** *ն.* **1,** *երբեմն հոտոտել.* **2,** *երբեմն քաշել (քթախոտ).* **-хъ** *ա.* **-шка** *է. պտղունց (քթախոտ, թութուն)։*

Поня́|ва (*արտս.* понёва) *է.* **-вка** *նւզ. կտաւէ ճամկաւոր կարճլիկ ներքնազգեստ գեղջկուհու։*

Поня́ньчить (-чу -чатъ) *ն. մի փոքր գգուել, գրգել, խնամել, պահել (մանկանը).* **-ся** *չ.* съ кѣмъ *միառժամանակ մէկին գրգել, գգուել, խնամել, պահել։*

Поня́|тіе *չ.* **1,** *հասկացողութիւն, ըմբռնողութիւն, հասկանալու, ըմբռնելու կարողութիւն.* у него́ живо́е п.; это вы́ше его́ п—ія; **2,** *հասկացողութիւն, գաղափար.* п. о Бо́гѣ, о справедли́вомъ—*Աստծու, արդարութեան մասին.* я имѣ́лъ о нёмъ высо́кое п.; объ одно́й ве́щи мо́жно соста́вить себѣ́ разли́чныя п—ія; вы и п—ія не имѣ́ете объ этомъ; примѣня́ться къ п—іямъ слу́шателей; **-тли́вость** *է. ըմբռնողական կարողութիւն.* **-тли́вый** *ած. հեշտութեամբ ըմբռնող, հասկացող.* **-тно** *մ. պարզ, հասկանալի կերպով.* онъ изъясня́ется о́чень п.; п.! *հասկանալի է, հարկաւ, բնական է.* **-тность** *է. պարզութիւն, հասկանալիութիւն.* **-тный** *ած. պարզ, հասկանալի.* п—ое выраже́ніе; поня́тно, почему́ онъ не согласи́лся; **-то́й**, о́го *ա. ստորկանութիւնից ընտրած վկայ (օր. բնակարան խուզարկելու ժամանակ) կամ օգնական (օր. փախստականին կալանաւորելու ժամանակ).* **-ть** (пойму́ -му́тъ; *անց.* по́нялъ -ла́, о; *հրմ.* пойми́), **ся** *տ.* Понима́ть, ся.

Пооб|ветша́ть *չ. բաւականաչափ հնանալ, խաթարուել.* **-вѣ́сить** (-шу -сятъ) *ն. քաշի, կշռի մէջ մի փոքր խաբել.* **-ся** *-նտր. քաշի, կշռի մէջ մի փոքր խաբուել.* **-га́дить** (-жу -дятъ) *ն. տեղ տեղ, ամէն տեղ աղտոտել, 'մուռտառել'.* **-глода́ть** (-жу́ -о́жутъ) *ն. փոքր ինչ, շուրջանակի կրծել. կրծոտել.* **-гля́дѣть** (-жу́ -дя́тъ) *ն. մի փոքր, փոքր ինչ աւելի լաւ նայել, զննել.* **-ся** *-նտր. փոքր ինչ իւր շուրջը նայել, իրեն շրջապատող երկրի, հանգամանքների հետ ծանօթանալ.* **-горѣ́лый** *էչ. ած. գործից, երեսից մի փոքր այրուած.* **-горѣ́ть** *չ. գործից, երեսից մի փոքր այրուել.* **-грыза́ть** (-зу́ -зу́тъ) *ն. մի փոքր կրծել, կրծոտել.* **-держа́ть** (-жу́ -жатъ) *ն. մի փոքր մաշել.* **-ду́мать** *ն. փոքր ինչ մտածել, կշռել.* **-ся** *-նտր. իւր միտքը փոխել.* **-ду́ть** (-ду́ю -ютъ) *ն. մի փոքր փչել.* **-дѣ́лать** *ն. կամաց կամաց անել, կատարել.* п. свой дѣли́шки; **-дѣли́ть** *ն.* всѣхъ чѣмъ *բոլորին էլ կարգով մի բան բաժանել, տալ.* **-же́чь** (-ожгу́ -жжёшь -жгу́тъ) *ն. մի փոքր այրել.* **-ся** *-նտր. մի փոքր այրուել.* **-жи́ться** (-живу́сь -ву́тся) *-նտր. կամաց կամաց ընտելանալ (նոր տեղի պայմաններին, նոր կեանքին).* **-завести́сь** *-նտր. մի փոքր, կամաց կամաց տնտեսուել, տնային պարագաներ առնել, ձեռք բերել.* **-знако́миться** (-млюсь -мятся) *-նտր. կամաց կամաց ծանօթանալ.* **-лиза́ть** (-жу́ -ли́жутъ) *ն. կարգով լիզել, լզտել.* **-лома́ть** *ն. շուրջանակի կոտրել.* **-надёжить** (-жу -жатъ) *ն. փոքր ինչ յուսադրել, յոյս տալ.* **-нища́лый** *ած. աղքատացած, աղքատութեան, կարօտութեան մէջ ընկած.* **-нища́ть** *չ. կամաց կամաց աղքատանալ, աղքատութեան, կարօտութեան մէջ ընկնել.* **-ню́хать** *ն. փոքր ինչ հոտոտել, հոտ քաշել։*

Пообогрѣ́ть *ն. մի փոքր տաքացնել.* **-ся** *-նտր. մի փոքր տաքանալ։*

Поободра́ть (-деру́ -ру́тъ) *ն. կամաց կամաց պատառել, ճղտել, գզլտել.* **-ся** *-նտր. կամաց կամաց իւր շորերը պատառել, գզլտել։*

Поободри́ть (-рю́ -ря́тъ) *ն. փոքր ինչ խրախուսել, քաջալերել.* **-ся** *-նտր. փոքր ինչ ոգի առնել, սիրտ առնել, քաջալերուել։*

Пообожгу́ *տ.* Пообже́чь.

Пообожда́ть (-жду́ -у́тъ) *ն. մի փոքր սպասել, մնալ, ճամբայ պահել.* п. кого́.

Пообокра́сть (-аду́ -ду́тъ) *ն. կամաց կամաց գողանալ, կողոպտել։*

Пооборва́ть (-рву́ -ву́тъ) *ն. կամաց կամաց, տեղ տեղ կամ բոլորովին քանդել, գզլել, գզլտել, պոկոտել։*

Пооб|разу́мить (-млю -мятъ) *ն. մի փոքր զգաստացնել, խելքի բերել.* **-ся** *-նտր. փոքր ինչ զգաստանալ, խելքի գալ.* **-руби́ть** (-блю́ -у́бятъ) *ն.* **1,** *մի փոքր տաշել.* **2,** *թեթև կերպով եզերք քաշել, եզերքը ժապաւինել։*

Пообры́згать *ն. տեղ տեղ, շատ տեղեր սրսկել.* **-ся** *-նտր. մի փոքր սրսկուել։*

Пооб|рѣ́зать (-жу -жутъ) *ն. մի փոքր, թեթև կերպով կտրել (օր. մազը), կարճել (ծառերը).* **-сади́ть** (-жу́ -а́дятъ) *ն. կամաց կամաց, շուրջանակի տնկել, տնկոտել.* **-соса́ть** (-су́ -су́тъ) *ն. մի փոքր, ամէն կողմից ծծել.* **-со́хлый** *էչ. ած. մի փոքր կամ լաւ ցամաքած, չորացած.* **-со́хнуть** (*անց.* -со́хъ -хла, о) *չ. մի փոքր չորանալ, ցամաքել.* **-ста́вить** (-влю -вятъ) *ն.* что чѣмъ *մի բան մի ուրիշ բանով շրջապատել (կամաց կամաց, մասամբ), մի բանի շուրջը մի բան դնել, զարդել.* **-стри́чь** (-игу́ -жёшь -гу́тъ) *ն. կամաց կամաց, թեթև կերպով խուզել.* **-ся** *-նտր. իւր մազերը փոքր ինչ խուզել տալ.* **-строга́ть** *ն. մի փոքր խարտաշել, 'ռանդ-*

դել՝. **-суши́ть** (-шу́ -су́шатъ) ն. մի փոքր չորացնել, ցամաքեցնել. **-та́ять** (-та́ю -ютъ) չ. մի փոքր հալուել, հալչել. **-тере́ть** (-отру́ -у́тъ) ն. 1, մի փոքր շփել, սրբել, ցամաքեցնել. 2, մի փոքր մաշել (շփելով). **-ся** անդր. մի փոքր սրբուել, մաշուել, վնասուել (շփուելուց). **-теса́ть** (-шу́ -е́шутъ) ն. մի փոքր տաշել. **-ся** անդր. մի փոքր տաշուել, կրթուել. **-чи́стить** (-щу -стятъ) ն. մի փոքր մաքրել, սրբել. **-ся** անդր. ինքն իրան մի փոքր սրբել, մաքրել. **-ша́рить** (-рю -рятъ) ն. կամաց կամաց, շուրջանակի բոլորն էլ, ամէն բան խուզարկել, տակնուվրայ անել. **-щипа́ть** (-плю́ -и́плютъ; -плй) ն. կամաց կամաց փետել, քաղել, 'պոկել', 'պոկոտել'։

Пообъѣзди́ть (-зжу -здятъ) ն. 1, կարգով ճանապարհորդել, շրջել (շատ երկիրներ). 2, մի փոքր սովորեցնել, վարժեցնել (խամ ձիուն՝ հեծնելով)։

Пообѣ́дать չ. ճաշել, ճաշահաց ուտել։

По|обѣднѣ́ть չ. փոքր ինչ աղքատանալ, կարօտութեան մէջ ընկնել. **-обѣща́ть** չ. և ն. խոստանալ (շատերին կամ շատ բաներ). онъ пообѣща́лъ мнѣ чудéсъ; **-овдовѣ́ть** չ. միմեանց յետևից այրիանալ։

Поо|глода́ть (-жу́ -о́жутъ) ն. բոլորը կրծել, կրծոտել. **-грани́чить** (-чу -чатъ) ն. մի փոքր սահմանափակել։

По́одаль մ. փոքր ինչ հեռու, հեռուից։

Поодари́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. պարգևատրել, ընծաներ, պարգևներ բաշխել (շատերին)։

Поодино́|чкѣ, -чно մ. առանձին առանձին, մէկ մէկ, մէկիկ մէկիկ։

Поо|дича́ть չ. կամաց կամաց վայրենանալ, 'խամանալ'. **-крѣ́пнуть** (*անց.* -крѣ́пъ -пла, о) չ. մի փոքր ամրանալ, զօրանալ, պնդուել. **-пали́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. մի փոքր այրել, խանձել, տոչորել. **-пери́ться** (-рю́сь -ря́тся) անդր. մի փոքր փետրաւորուել, թևաւորուել. **-позда́ть** չ. մի փոքր ուշանալ, ակաւ ինչ յամել (գր.). **-пра́вить** (-влю -вятъ) ն. մի փոքր ուղղել, դրատել (իր շորը, անկողինը). **-ся** անդր. 1, իրան (շորը, մազերը) փոքր ինչ ուղղել, դրատել (օր. հայելու առաջ). 2, մի փոքր կազդուրուել (հիւանդութիւնից յետոյ). **-пустѣ́ть** չ. բնակիչներին դատարկուել, ամայանալ. **-пьянѣ́ть** չ. մի փոքր հարբել, 'կատարը տաքացնել', 'քէֆովանալ'։

По-ора́торски մ. հռետորաբար, ճարտասանօրէն, հռետորի, ճարտասանի պէս։

Поора́ть (-рю́ -о́рютъ; -рй) ն. 1, մի քանի ժամանակ վարել, հերկել. մի կտոր հող վարել, հերկել։

Поосла́|бить (-блю -бятъ) ն. մի փոքր թուլացնել, 'բօշացնել' (թոկը, պարանը). **-бѣ́ть** չ. 1, փոքր թուլանալ, ուժից ընկնել. 2, թուլանալ, 'բօշանալ' (թոկի, պարանի մասին)։

По|осмотрѣ́ть (-рю́ -рятъ) ն. մի փոքր, քիչ բան նայել, զննել. **-остри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, մի փոքր սրել. 2, մի փոքր սրախօսել. **-ся** չ. 1, надъ кѣмъ մէկին ծաղրել, նշաւակել. 2, у кого́ մէկից մի բան սովորել։

Поо|студи́ть (-жу́ -у́дятъ) ն. մի փոքր սառեցնել, պաղեցնել. **-сты́нуть** չ. մի փոքր սառել, պաղել, հովանալ։

Поот|вы́кнуть չ. отъ чего́ կամաց կամաց մի բանից ձեռք վերցնել, մի բան մոռանալ. **-дали́ть** (-лю́ -ля́тъ), **-даля́ть** ն. մի փոքր հեռացնել. п. срóкъ պայմանաժամը, 'վադէն' մի փոքր յետաձգել. **-дира́ть, -одра́ть** ն. կամաց կամաց պոկել, 'պոկոտել'. **-ся** անդր. կամաց կամաց լուծուել. **-дохну́ть** չ. մի փոքր հանգստանալ. **-кида́ть, -ки́нуть** ն. մի կողմ ձգել, մի կողմ գցել, նետել. **-кла́дывать** ն. կամաց կամաց, կարգով մի կողմ դնել, յետաձգել. **-копа́ть** ն. 1, կամաց կամաց փորել, պեղել. 2, մի փոքր փորել. **-ли́ть** (-олью́ -ю́тъ) ն. 1, մի փոքր ածել, թափել (հեղուկներէնը). 2, կամաց կամաց, մեծ քանակութեամբ ածել, 'թափել' (մետաղէ իրեր). **-ни-ма́ть, -ня́ть** (-ниму́ -и́мутъ; -ними́) ն. у кого́ что́ մէկից մի բան կամաց կամաց վերցնել, առնել, խլել։

Поотобра́ть (поотберу́ -ру́тъ) ն. 1, մի քանի կամ շատ բան վերցնել, առնել, խլել. п. у кого́ что մէկից մի բան (օր. զէնք, անցաթուղթ) առնել, վերցնել. 2, մի կողմ դնել, ջոկել, ընտրել։

Поотогрѣ́ть ն. մի փոքր տաքացնել. **-ся** անդր. մի փոքր տաքանալ։

Поотодви́нуть ն. մի փոքր առաջ տանել, առաջ քաշել։ [տ. Поотдира́ть, ся.

Поотодра́ть (поотдеру́ -ру́тъ), **ся**

Пооторва́ть (-рву́ -ву́тъ) ն. կամաց կամաց գզել, գզլտել, պոկել, 'պոկոտել' (օր. բաճկոնի բոլոր կոճակները)։

Поот|пили́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. կամաց կամաց սղոցել, խէրխել. **-рѣ́зать** (-жу -жутъ) ն. մի փոքր կտրել. **-ста́ть** (-ста́ну -нутъ) չ. մի փոքր յետ մնալ (օր. ուղեկցից). *онъ поотста́лъ въ латы́ни; **-сторони́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. փոքր ինչ մի կողմ քաշել, մի կողմ տանել. **-ся** անդր. փոքր ինչ մի կողմ քաշուել. **-сы́пать** (-плю -ютъ) ն. մի փոքր ածել, թափել. **-сырѣ́лый** բյ. ա. մի փոքր խոնաւացած, 'նամացած'. **-сырѣ́ть** չ. մի փոքր խոնաւանալ, 'նամանալ'. **-та́ять** (-та́ю -ютъ) չ. մի փոքր հալուել, հալչել. **-учи́ть** (-учу́ -у́чатъ) ն. կամաց կամաց մոռացնել, մոռանալ տալ. **-ся** անդր. отъ чего́ կամաց կամաց մի բան մոռանալ։

Поохо́титься (-чусь -тятся) չ. 1, մի քանի ժամանակ ցանկութիւն ցոյց տալ. 2, մի փոքր որսալ, որսի ման գալ, մի մի անգամ որսի գնալ։ [պէս որսորդ։

По-охо́тничьи մ. որսորդի պէս, ինչ

Поохри́пнуть չ. խռպոտել, (ձայնի, մարդին) կարուել։

Пооцара́пать ն. տեղ տեղ ճանկռոտել։

Поочерё|дно մ. կարգով, հերթով, փոխ առ փոխ. **-дный** ա. հերթական, հերթով փոխուող, եղող, կատարուող։

Поочну́ться չ. մի փոքր ուշքի գալ, զգաստանալ։

Поощипа́ть (-плю́ -и́плютъ; -плй) ն. մի փոքր փետել։

Поощ|ре́ніе չ. խրախուսելը, քաջալերելը. **-ри́тель** ար. **-ри́тельница** է. խրախուսիչ, քաջալերիչ. **-ри́тельный** ա. խրախուսական, քաջալերական. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** ն. քաջալերել, խրախուսել։

Поощу́пать ն. *տեղ տեղ շօշափել։*

По|пада́ніе չ. **1,** *ընկնելը (մի տեղ, մի բանի մէջ).* **2,** *դիպցնելը, դիպչելը (նպատակին)։*

I. **По|пада́ть,** -па́сть չ. **1,** *ընկնել (յանկարծ, անակնկալ կերպով).* п. въ ро́въ, въ я́му, въ бѣду́; п. въ заса́ду, въ западню́, въ сѣти; п. (կմ попа́сться) въ проса́къ *ապուշ կտրել.* дѣ́ло попа́ло въ вѣ́рныя ру́ки *գործը վստահելի մարդու ձեռք է ընկել.* п. подъ судъ *դատի ենթարկուել.* п. на сча-стли́вую мысль *յաջող միտք յղանալ.* п. къ кому́ въ ми́лость *մէկի շնորհքը շահել.* п. въ честь *պատուի հասնել.* п. въ сла́ву *փառքի հասնել.* ему́ попа́ло въ го́лову *նորա խելքին փչեց.* **2,** *դիպցնել, դիպչել.* п. въ цѣль; не п. въ цѣль *վրիպել, նշանին չդիպցնել.* въ него́ вы́стрѣлили, но не попа́ли; пу́ля попа́ла ему́ въ лобъ; ка́мень попа́лъ ему́ въ го́лову; какъ попа́ло, какъ ни попа́ло *ինչ որ լինի.* **3,** *յանկարծ, անակնկալ կերպով պատահել, հանդիպել, վրայ հասնել.* п. на пра́здникъ; вчера́ я попа́лъ на сва́дьбу; п. на непрія́теля; п. на встрѣ́чу *հանդիպել.* наконе́цъ я попа́лъ на хоро́шаго управля́ющаго—*գտայ.* соба́ка попа́ла на слѣдъ *որս. շունը հետքը գտել է.* **-ся** չ. **1,** *ընկնել.* п. въ ру́ки непрія́теля; лиси́ца попа́лась въ западню́; э́тотъ ребёнокъ лома́етъ всё, что ни попадётся ему́ въ ру́ки; **2,** *բռնուել.* п. въ воровствѣ́; а! попа́лся! *այժմ ձեռքումս ես, ճանկերիս մէջ ես.* **3,** *պատահել.* взя́ть, что попадётся; пе́рвый, кто мнѣ́ попадётся; э́та кни́га попа́лась мнѣ́ у букини́ста; п. кому́ навстрѣ́чу *մէկին պատահել, հանդիպել.* онъ ча́сто попада́ется мнѣ́ по пути́.

II. **Попа́дать** չ. *բազմութեամբ ընկնել, վայր ընկնել, վայր թափուել։*

въ **Попа́дъ** տ. Впопа́дъ և Невпопа́дъ.

Попа́дывать չ. *երբեմն, մի մի անգամ վայր ընկնել (օր. մրգի մասին)։* [բակին՛։

Попадья́ ի. *տիրուհի, երէցկին, ՚տէրտէ-*

Попа́и|ваніе չ. *երբեմն, յաճախ ջրելը, ջուր տալը.* **-вать** ն. *երբեմն, յաճախ ջրել, ջուր տալ։*

Попа́костить (-кощу -стятъ) չ. *մի քանի ժամանակ անկարգութիւններ անել, անկարգ, խելառ բաներ բանել։*

Попа́лзывать չ. *երբեմն սողալ։*

Попа́|ливать չ. **1,** *երբեմն խանձել, այրել.* **2,** *երբեմն [հրազէն] արձակել, արաքացնել.* **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. **1,** *որոշ քանակութեամբ խանձել, այրել, առշորել.* **2,** *կարգով [բոլորն էլ] խանձել, այրել, առշորել, հրի ճարակ տալ։*

Попа́мятовать (-тую -ютъ) ն. *յիշել, յիշողութեան մէջ պահել.* п. кому́ что *մէկի դէմ մի բանի համար ոխ պահել։*

Попа́|ривать ն. *երբեմն լողացնել (բաղնիքը, տաք բաղանիքում).* **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. **1,** *մի փոքր եփել, բուղ տալ, խաշել.* **2,** *լողացնել (բաղնիքը, տաք բաղանիքում)։*

Попа́рно մ. *զոյգ զոյգ, ջուխտ ջուխտ, երկու երկու.* итти́ п. и въ стро́гомъ поря́дкѣ.

Попа́рхи|ваніе չ. *դէս ու դէն թռչելը, ճախրելը.* **-вать** չ. *դէս ու դէն թռչել, ճախրել։* [(կաքը)։

Попа́рывать ն. *երբեմն քանդել, լուծել*

Попасти́ (-су́ -су́тъ) ն. *մի քանի ժամանակ արածացնել.* **-сь** անդ. *մի քանի ժամանակ արածել։*

По-па́стырски մ. *հովուաբար, ինչպէս հովիւը հովիւ։* [пада́ть, ся.

Попа́сть (-паду́ -ду́тъ; -ди́), **ся** տ. По-

Попа|ха́ть (-шу́ -а́шутъ; -ши́) ն. *միջամտանակ վարել, հերկել.* **-хивать 1,** ն. *երբեմն, կամաց կամաց վարել, հերկել.* **2,** (**-хнуть**) չ. *երբեմն, մի փոքր հոտ արձակել.* здѣсь чѣмъ-то попа́хиваетъ *այստեղ մի ինչ որ բանի հոտ է գալիս։*

По|па́чкать ն. **1,** *միջամտանակ կեղտոտել.* **2,** *կեղտոտել, աղտոտել.* **-пека́ть** ն. *երբեմն, մի մի անգամ թխել (հաց)։*

Попёк|но մ. **-ный** ա. *բոլոր [կարգած] ծառայութիւն.* п—ыя де́ньги *բոլոր ծառայութիւն վճա-*

Попеня́ть տ. Пеня́ть. [րելու դրամ։

Попере́къ 1, նխդ. (*սեռ. հոլ.*) *ըստ լայնութեան.* положи́ть бревно́ п. доро́ги *գերանով ճանապարհը կտրել, խափանել.* п. рѣки́ *գետն ըստ լայնութեան կտրելով.* схвати́ть кого́ п. тѣ́ла *մէկի մէջքից, գօտկատեղից կալնուլ.* **2,** մ. *ըստ լայնութեան, խոտորնակի կերպով.* вдоль и п. *ըստ լայնութեան և ըստ երկարութեան. ամէն կողմից.* **ամէն կողմից, ամենայն մասամբ.* исходи́ть мѣ́сто вдоль и п.; зна́емъ мы его́ вдоль и п.

Попереме́рзнуть (-мёрзъ -зла, о) չ. *կարգով, բազմութեամբ ցրտել, ցրտահար լինել։*

Попереме́|нно մ. *հերթով, փոխուելով, փոփոխակի կերպով, յաջորդաբար.* **-нность** ի. *հերթականութիւն, հերթով փոփոխութիւն, փոփոխականութիւն, յաջորդականութիւն.* **-нный** ա. *հերթով փոփոխուող, փոփոխական, յաջորդական.* п—ое движе́ніе *յետ ու առաջ շարժողութիւն, շարժում.* п. поря́докъ ноче́й и дней *հերթական կամ յաջորդական կարգ օր ու գիշերի։* [մախօս, հակաճառող այր, կին։

Попере́т|чикъ ա. **-чица** ի. *ընդդի-*

Попере́ть (-пру́ -ру́тъ; անց. -пёръ -рла, о; -при́) ն. *ճնշել, նեղ տեղը դցել։*

Попере́|ченіе չ. **1,** *հակառակ դնելը.* **2,** *հակաճառելը.* **-чина** ի. **-чинка** նւզ. *խոտորնակի դրած գերան.* **-чить** (-чу -ча́тъ) չ. **1,** кому́ въ чёмъ *մէկին մի բանում խաչընդոտ հանդիսանալ, խանգարել, հակառակուել.* **2,** *միջամտանակ հակաճառել.* **-чка** տ. Попере́чина; **-чникъ** ա. **1,** *երկօրշփ. տրամագիծ, երկակատուր.* **2,** *լայնութիւն, լայնութեան չափ.* **-чно** մ. *ըստ լայնութեան, խոտորնակի. տրամագծօրէն.* **-чный** ա. *ընդմիջող, ըստ լայնութեան կտրող, անցնող, դըրած.* п—ая ли́нія *մի բան ըստ լայնութեան կտրող գիծ.* п. разрѣ́зъ *միջակտուր.* *встрѣ́чный и п. *ամէն մի պատահող.* разска́зывать свои́ дѣла́ встрѣ́чному и попере́чному.

Попе́р|сникъ ա. **-сье** չ. *կրծքի փոկ (ձիու սարքի)։*

Попе́р|хиваться, -хну́ться չ. *խեղդուել, հազալ (խռչափողն ընկած կերակրից)։*

Попечáлиться (-люсь -лятся) անդր. մի փոքր տխրել, տրտմել, վշտանալ։

Попечá|тать տ. Попечáтывать; **-тываніе** չ. 1, կնքելը (շատ բաներ). 2, նորեմն, քիչ քիչ տպելը. **-тывать**, -тать ն. 1, կնքել (շատ բաներ). 2, նորեմն, քիչ քիչ տպել, տպագրել։

Попе|чéніе չ. հոգս, խնամք. имéть п. о комъ; оставляю это на ваше п.; **-чи́тель** ա. հոգաբարձու, հոգատար. п. учéбнаго óкруга շրջանի ուսումնական մասի հոգաբարձու. **-чи́тельница** ի. հոգաբարձուհի, հոգատարուհի. **-чи́тельно** մ. խնամքով, հոգացողութեամբ. **-чи́тельный** ած. 1, փութաջան, գործունեայ, ժիր. 2, խնամատար, հոգս, խնամք քաշող. п. комитéтъ; **-чи́тельскій** ած. հոգաբարձուի, -ձական. п. совѣтъ հոգաբարձական խորհուրդ, ժողով. **-чи́тельство** չ. հոգաբարձութիւն, հոգատարութիւն. հոգաբարձական մարմին, խորհրդարան. **-чи́тельствовать** (-вую -ютъ) չ. հոգաբարձու լինել, հոգաբարձութիւն անել։

Попéчь (-пеку́ -чёшь -ку́тъ; -ки́) ն. մի փոքր, միառժամանակ թխել. **-ся** անդր. մի քիչ, միաժամանակ թխուել, եփուել։

Попи|вáніе չ. յաճախ խմելը. **-вáть** 1, ն. երբեմն, պատահած ժամանակ կամ յաճախ խմել. 2, չ. յաճախ խմել, հարբել։

Попи́|ливаніе չ. մի փոքր, միառժամանակ ողողելը, 'խէբլխելը'. **-ливать** ն. երբեմն, մի մի անգամ ողողել, 'խէբլխել'. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. մի փոքր, միաժամանակ ողողել, 'խէբլխել'։

По|пирáніе չ. կոխելը, կոխոտելը, տրորելը, կխճօրելը, ոտնատակ տալը. **-пирáть**, -прáть ն. 1, կոխել, կոխոտել, տրորել, կխճօրել, ոտնատակ տալ. п. ногáми; 2, գետին գլորել, գետնով տալ, տապալել, յաղթել (թշնամուն). 3, кого մէկին արհամարհել, անարգել, մէկի պատիւը ոտնատակ տալ։

Попировáть (-ру́ю -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ խրախութիւն, քէֆ անել։

Попи|сáть (-шу́ -и́шутъ) ն. մի փոքր, մի քանի ժամանակ գրել. **-сываніе** չ. յաճախ գրելը. **-сывать** ն. յաճախ գրել։

Попи́ть (-пью́ -ю́тъ; -пéй) 1, ն. մի փոքր, մի քանի ժամանակ խմել (օր. հանքային ջրեր). 2, չ. մի քանի ժամանակ հարբել, հարբեցողութեամբ պարապել։

Попи|хáть ն. 1, մի քանի ժամանակ խըթել. 2, բազմութեամբ ներս կոխել, ներս խըցկել. **-хивать** ն. 1, երբեմն խթել. 2, կամաց կամաց ներս կոխել. **-хну́ть** ն. մի փոքր առաջ մղել։

Попищáть (-щу́ -щáтъ) չ. մի փոքր ծւծւալ, ճւճւալ, ճղճղալ։

Пóпка տ. Попугáй.

Поплá|вать չ. մի փոքր, մի քանի ժամանակ լողալ, նաւել. **-вить** (-влю -вятъ) ն. 1, քշել (լաստեր, փայտ՝ գետի միջոցաւ). 2, մի փոքր, մաստմբ հալել. **-вóкъ**, вкá ա. **-вóчекъ**, чка նւզ. լողան (թեթև բան, նշան, որ ջրի երեսին լողում է ու յատակ չէ իջնում, օր. ուռկանից, կարթից կապած)։

Поплá|кать (-чу -чутъ; -чь) չ. մի փոքր լալ, լաց լինել. **-ся** չ. на когó մէկի վերայ սաստիկ գանգատուել։

Поплáтать ն. կարկատել (շորը)։

Попла|ти́ть (-ачу -áтятъ) ն. վճարել, հատուցանել. **-ся** անդր. чѣмъ մի բան տուժել. онъ поплати́лся здорóвьемъ за эту неосторóжность; за эту глу́пость я поплати́лся ты́сячью рубля́ми; онъ за это поплáтится; п. за свою довѣ́рчивость, за своё неблагоразу́міе; **-(á)чу** տ. Поплáкать; **-чу́** տ. Поплати́ть.

По|плевáть (-лю́ю -ю́тъ) 1, չ. մի փոքր թքել. 2, ն. что մի բանի վերայ թքել. ՞մի բանի վերայ թքել, մի բան անարգել. **-плёвка** ի. 1, թքուք. 2, կնդ. Musca vomitoria, կապոյտ ճանճ. **-плёвываніе** չ. յաճախ թքելը. **-плёвывать** չ. երբեմն կամ յաճախ թքել։

Поплескáть (-щу́ -éщутъ; -ещи́) չ. միառժամանակ ճղփել, ցայտեցնել (ջուրը). ն. թեթև կերպով ցրցել։

Попле|сти́ (-ту́ -ту́тъ; անց. -плёлъ -елá, ó; հրմ. -ти́) ն. 1, մի քիչ, մի քանի ժամանակ հիւսել. 2, զառանցել, 'դուրս տալ'. **-сь** անդր. քարշ գալ. **-тáть** ն. կամաց կամաց հիւսել։

Поплинъ ա. (ֆր.) պօպլին (մետաքսէ կամ կիսամետաքսէ կերպաս մի)։

Поплóтничать չ. մի քանի ժամանակ հիւսնութիւն, 'դուրգարութիւն' անել.

Поплотнѣ́ть տ. Плотнѣ́ть.

Поплу́жный ած. ըստ գութանաթափ [վճարելի, վճարած, հաշուած]. п—ая пóдать.

По|плутать չ. մի քանի ժամանակ թափառել, դէս ու դէն ընկնել. **-плутовать** (-ту́ю -ютъ) չ. մի քանի անգամ, լիրբ բաներ բանել, որդկայութիւններ անել։

Поплы́ть (-плыву́ -ву́тъ; -ыви́) չ. մեկնել (լողալով). корáбль поплылъ въ мóре.

Поплѣ|нéніе չ. գերում, գերելը (պատերազմում). **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. գերել, գերի վերցնել (պատերազմում)։

Поплѣшивѣть չ. ճաղատ դառնալ, գլխի մազերը կորցնել, հերաթափուել։

Попля|сáть (-шу́ -я́шутъ) տ. Попля́сывать; **-сываніе** չ. մի փոքր կամ յաճախ պարելը, կաքաւելը. **-сывать**, -сáть չ. մի փոքր կամ յաճախ պարել, կաքաւել։

Попó|вичъ ա. քահանայի որդի, տէրտէրորդի. **-вна** ի. քահանայի աղջիկ, քահանայադուստր. **-вскій** ած. քահանայի, տէրտէրի, -րական. попóвское орѣ́хо изъ семи́ овчи́нъ сши́то (առծ.) տար ու ձար՝ տէրտէրի փոր. **-вство** չ. քահանայութիւն, տէրտէրութիւն. **-вщина** ի. 1, նխտ. տէրտէրներ, հոգևորականութիւն. 2, քահանայականներէ աղանդ (որ ընդունում է փախստական կարգալոյծ քահանաներին). **-въ**, а, о ած. քահանայի, տէրտէրի։

Попóдличать չ. մի քանի ժամանակ ստոր, անարգ բաներ բանել։

По|пóйка ի. գինարբուք, [կերուխում], քէֆ, խնջոյք. у нихъ идётъ попóйка; **-поíть** (-пою́ -я́тъ) ն. 1, մի փոքր ջրել, ջուր տալ. 2, շատերին խմեցնել, հարբեցնել։

Пополамъ *մ. երկու մասի, կէս.* раздѣлить п. *կէս անել.* перерѣзать п. *կտրելով կէս անել, երկու մասի բաժանել.* пить воду п. съ виномъ *կէս ջուր, կէս գինի խմել.* съ грѣхомъ п. *կէս սխալ, կէս ուղիղ, մի կերպ, «վայվայով», «վայնաչարի»։*

Попо|лáскивать *ն. երբեմն ողողել, մաքրել։* [լեան դէմ թեթև բնթրիք անել։

Попóлдничать *չ. յետաճաշել, երեկո-*

Попóл|зать *չ. մի քանի ժամանակ սողալ.* -(пóпол)**зень**, зня *ա.* **1**, *գետնա սողացող, «չոչ անող» մանուկ.* **2**, *կնդ.* Sitta, *սիտեղ (թռչ.).* **-зновéніе** *չ. 1, սայթաքում, սայթաքելը. «սոթ տալը».* **2**, *ձգտում, միտում, ներտում, հակում.* имѣть п. къ чему: **-зновéнность** *է. հակում, միտում.* **-зновéнный** *ած. մէտ, հակուած դէպի մի [վատ] բան.* **-зтú**, **-зть** (-зý -зýтъ) *չ. սկսել սողալ։*

Попол|нéніе *չ. լրացնելը.* **-нить** (-ню -нятъ) *ա.* Пополнять; **-нѣть** *ա.* Полнѣть; **-нять**, -нить *ն. լրացնել, լրիւ դարձնել.* п. недостающую сумму; п. разрозненное сочиненіе.

Пополе|сканіе *չ. մի փոքր ողողելը, սատորելը, մաքրելը.* **-скáть** (-щý -óщутъ) *ն. մի փոքր ողողել, սատորել, մաքրել։*

Пополó|сно *մ. միջնակներով.* **-сный** *ած. միջնակների բաժանած (հող)։*

Пополóть (-лю́ -óлютъ) *ն. մի փոքր, մի քանի ժամանակ փետել, քաղհանել։*

Пополошиться (-шýсь -шáтся) *ն.* **1**, *անհանգստանալ, վախենալ.* **2**, *յուզուիլ, ապստամբուիլ, խռովիլ։*

Пополугóдно *մ. կէս տարին մի անգամ։*

Пополýдни *մ. կէս օրից յետոյ.* въ два часа п. [գիշերից յետոյ։

Пополýночи *մ. կէս գիշերից յետոյ, մէջ*

Попóльзовать (-зую -ютъ) *ն. միառժամանակ բժշկել, ապաքինել (հիւանդին). չ. օգնել, օգուտ բերել.* **-ся** *ներգ.* чѣмъ *միառժամանակ մի բան (դեղ, դարման) բնդունել, գործ ածել. չ.* чѣмъ *մի բանից օգտուել։*

Попóмнить (-ню -нятъ) *ն. յիշել, մտաբերել պահել.* *я тебѣ попомню *այդ (քո արարմունքը) ես չեմ մոռանայ։*

Попó|на *է.* **-нка** *նւզ. ձիաչանկ (ձիու մէջքին փռելիք).* **-нный** *ած. ձիաչանկի.* **-ночка** *նւզ. ա.* Попонка.

По|порóть (-рю́ -óрютъ) *ն. մի փոքր, միառժամանակ լուծել, քանդել (կարը).* **-ся** *ներգ. լուծուիլ, քանդուիլ.* **-пóртить** (-рчу -ртятъ) *ն. մի փոքր փչացնել, փչանել.* головнёю попóртило хлѣбá; **-ся** *ներգ. մի փոքր փչանալ, փչանալ.* винó попóртилось; **-пóрченный** *բյ. ած. փչացած, փչացած.* п—ыя груши; **-пости́ться** (-щýсь -стя́тся). **-пóстничать** *չ. միառժամանակ պահել, պաս պահել.* **-пóтче(в)ывать** *ա.* Потчевать; **-потѣть** *չ. մի փոքր քրտնել.* *խիստ չարչարուել, խիստ աշխատել։*

Попрá|вить (-влю -вятъ; -вь), **ся** *ա.* Поправлять, ся; **-вка** *է.* **-влéніе** *չ. նորոգում (շինութեան). ուղղելը, շտկելը, դրտնելը (պարագաների), արդարելը (չարագործութիւնը), վերականգնում (առողջութեան).* **-влять**, -вить *ն.* **1**, *նորոգել.* п. домъ, стѣну; **2**, *ուղղել, շտկել, դրտնել.* п. свой дѣлá; п. свою причёску; поправьте вашу шаль; п. ошибки, переводъ, рисунокъ: п. здорóвье *առողջութիւնը վերականգնել, կազդուրել.* п. своё состояніе *իր կարողութիւնը բարւոքել, շտկել.* это питьё поправляетъ желудокъ *այս խմիչքը ստամոքսը պնդացնում է.* **-ся** *ներգ.* **1**, *լաւանալ, կազդուրուել.* больнóй поправляется; онъ дóлго не поправлялся пóслѣ своéй болѣзни; **2**, *բարւոքուել, ուղղուել, լաւանալ, շտկուել.* состояніе егó поправилось *նորա կարողութիւնը բարւոքուեց.* онъ мнóго потерялъ, но начинáетъ п. — *բայց սկսել է առջի կանգնել.* онъ сказáлъ однó слóво вмѣсто другóго, но тотчáсъ поправился — *բայց իսկոյն իր սխալն ուղղեց։*

Попрáзд|ничать *չ. մի քանի ժամանակ տօնել, պարապ ման գալ.* **-новать** (-ную -ютъ) *ն. տօնել. չ. ա.* Попраздничать.

Попрá|ніе *չ.* **1**, *կոխելը, կոխոտելը, արհամարհելը.* **2**, *յաղթելը, պարտութիւնը.* **-тель** *ա.* **-тельница** *է. յաղթող, պարտութեան տէր, կին.* **-ть** (попрý -ýтъ; -прú) *ա.* Попирáть.

Попрáши|ваніе *չ. յաճախ խնդրելը.* **-вать** *ն. երբեմն կամ յաճախ խնդրել։*

Попрéжнему *մ. ինչպէս առաջ, առաջուայ պէս։*

Попре|кáніе *չ. կշտամբելը. պախարակելը.* **-кáтель** *ա.* **-кáтельница** *է. կշտամբիչ, պախարակիչ այր, կին.* **-кáтельный** *ած. կշտամբիչ, -բական, պախարակիչ.* **-кáть**, **-кнýть** *ն. կշտամբել, պախարակել.* п. когó *կամ* комý благодѣяніемъ *իր արած բարութիւնը մէկի երեսովը տալ.* **-(ё)къ** *ա. կշտամբում, կշտամբանք, պախարակում։*

Попрепя́тствовать (-вую -ютъ) *չ. մի փոքր արգելք, խոչընդոտ հանդիսանալ։*

Попрѣ(é)чный *ած. կշտամբիչ, -բական, պախարակիչ, -կական։*

Поприбáвить (-влю -вятъ) *ն. մի փոքր էլ աւելացնել.* **-ся** *ներգ. մի փոքր աւելանալ.* дня поприбáвилось *օրն երկարացել է.* **-вы́кнуть** *չ. կամաց կամաց ընտելանալ.* **-вѣсить** (-шу -сятъ) *ն. միմեանց յետեւից կախել, կախոտել.* **-вязáть** (-жý -вя́жутъ) *ն. մի փոքր կապել, ամրացնել.* **-ся** *ներգ.* къ чемý *կամաց կամաց մի բանի կպչել, մի [վատ] բանի ընտելանալ.* **-глядѣть** (-жý -дятъ) *չ. մի փոքր, երբեմն նայել, հսկել.* **-ся** *չ. լաւ, զ՚լաւ նայել, մտիկ տալ.* **-гнýть** *ն. մի փոքր կորացնել, կռացնել.* **-ся** *ներգ. մի փոքր կորանալ, կռանալ.* **-дýмать** *ն. կամաց կամաց մտածել, հնարել.* **-жáть** (-жмý -ýтъ) *ն. մի փոքր սեղմել, սղմել. մի փոքր նեղ տեղը դնել, «նեղը դնել».* **-задýматься** *չ. մի փոքր մտախոհուիլ.* **-клéить** (-éю -ятъ) *ն. մի փոքր կպցնել, փակցնել.* **-ломáть** *ն. բոլորը կոտրատել, ջարդել.* **-мочи́ть** (-чý -чатъ) *ն. մի փոքր թացել, թրջել, թրմել.* **-сѣсть** (-ся́ду -дутъ; -ся́дь) *չ. մի փոքր նստել (հանգստանալու համար)։*

Пóпри|ще *չ. ասպարէզ.* учёное п.; п. учёной дѣятельности; воéнное п.; здѣсь

открыва́ется бога́тое п. для его́ честолю́бія; п. вое́нныхъ дѣ́йствій; п. жи́зни *կեանքի ասպարէզը.* **-щный** -ծ. *ասպարիզի:*

Попрі|одѣ́ть (-дѣ́ну -нуть) ն. *մի փոքր ծածկել (օր. քնած մարդուն). շատ թէ քիչ պատշաճաւոր կերպով հագցնել (շորեր).* **-ся** -նբր. *մի փոքր ծածկուել. կամաց կամաց հագնուել, զուգուել.* **-охо́тить** (-о́чу -тятъ) ն. *մի փոքր ցանկութիւն, 'հաւէս' զարթեցնել:*

По-прія́тельски մ. *բարեկամաբար:*

Попро́бовать (-бую -ютъ) ն. **1**, *փորձել.* п. сдѣ́лать что-нибу́дь; **2**, *ճաշակել.* п. вина́.

Попрожи́ть (-живу́ -ву́тъ) ն. *կամաց կամաց ուտել, ապրել:*

Попрока́зничать չ. *մի փոքր սատանայութիւն ցոյց տալ, խելառ բաներ անել:*

Попроси́ть (-шу́ -о́сятъ; -си́) ն. *խնդրել.* попроси́те его́ ко мнѣ; попроси́те у него́ де́негъ; его́ попроси́ли сѣсть.

По́просту մ. *պարզ, հասարակ կերպով.* дѣ́ды на́ши жи́ли п.

Попростуди́ться (-жу́сь -ди́тся) չ. *մրսել:*

Попроти́виться (-влюсь -вятся) չ. *մի փոքր հակառակուել, ընդդիմանալ:*

Попроша́й|ка հ-ր. *մուրող, մուրացող, մուրացկան, 'ուզող', 'դահլիճ տանող', մուրացկանութեան մարդ.* **-ничать** չ. *մուրել, մուրալ, մուրացկանութիւն անել, մուրացկանի նման շարունակ խնդրել, 'դահլիճ տանել'.* **-ничество, -ство** չ. *մուրացութիւն, 'ուզողութիւն', մուրացկանութիւն:*

По|проща́ться տ. Проща́ться; **-пру́** տ. Попра́ть & Попере́ть.

Попры́|гать, -гивать չ. *մի փոքր, ժամանակ առ ժամանակ թռչել, ցատկել, թռչկոտել, 'ծուլծուլ' լինել.* **-гу́нъ** ա. **-гу́нья** է. *թռչկոտող, ցատկող, ցատկոտող, սատանայացող այր, կին:*

Попры́|скать տ. Попры́скивать; **-скиваніе** չ. *սրսկելը, վրան ջուր ցանելը, ջուր շաղ տալը.* **-скивать**, -скать ն. *մի փոքր սրսկել, վրան ջուր ցանել, ջուր շաղ տալ.* չ. *շաղել (անձրևի մասին).* **-ся** -նբր. *սրսկուել, իր վերայ ջուր ցանել, ջուր շաղ տալ:*

По|прѣва́ть, -прѣ́ть չ. **1**, *մի փոքր քրտնել.* **2**, *խաշուել, 'հասնել'.* **-прями́ть** (-млю́ -мя́тъ) ն. *մի փոքր ուղղել, դդել, դրբոսել.* **-пря́сть** (-ряду́ -ду́тъ) ն. *մի փոքր, մի քանի ժամանակ մանել, (գր.) նիւթել:*

Попря́тать (-чу -чутъ; -чь) ն. *թաքցնել (շատերին, շատ բան):* [*թաքուն:*

По-пти́чьи մ. *թռչունի պէս, ինչպէս*

Попуга́|й ա. *կնդ.* Psittacus, *թութակ, պապագայ.* амазо́нскій п., P. amazonicus, *ամազոնեան թութակ.* **-йчикъ** ա. *նւզ. թըռչուն թութակ.* **-ичій**, ья, ье -ծ. *թութակի, -կային:*

Попу|га́ть ն. *մի փոքր վախեցնել. խրտնեցնել (բոլոր թռչուններին).* **-гиваніе** չ. *վախեցնելը.* **-гивать** ն. *երբեմն վախեցնել. երբեմն խրտնեցնել:*

Попу́д|но մ. *պուդով.* **-ный** -ծ. *պուդերով, համաձայն պուդաթուի.* п—ая отпра́вка.

По|пу́дрить (-рю -рятъ) ն. *մի փոքր շպարել, շպար, փոշի քսել.* **-ся** -նբր. *մի փոքր շպարուել, 'քսուել'.* **-пужа́ть** *ռմկ.* տ. Попуга́ть.

Популя|риза́торъ ա. (լա.) *ժողովրդականացնող (գիտութիւնը, գիտական մտքերը).* **-риза́ція** է. *ժողովրդականացնում.* **-ризи́ровать** (-рую -ютъ), **-ризова́ть** (-зу́ю -ютъ) ն. *ժողովրդականացնել.* **-рность** է. *ժողովրդականութիւն.* **-рный** -ծ. *ժողովրդական. հանրամատչելի:*

Попур(р)и́ չ. -նհ. (фр.) *երժ. բազմերգանակ, խայտաբղէտ երաժշտութիւն:*

Попу|ска́ть, -сти́ть ն. *թողնել, թոյլատրել, շարգելել.* *п. кому́ *զէցի մէջը ներողամիտ լինել.* Богъ попуска́етъ зло; **-сти́тельство** չ. *թոյլատրելը, շարգելելը.* у него́ о́тняли полкъ за п. въ дѣлѣ́ наруше́нія дисципли́ны; **-сти́ть** (-щу́ -у́стятъ) տ. Попуска́ть.

Попу|сто́му մ. *զուր, ապարդիւն կերպով.* расточа́ть своё красноре́чіе п.; теря́ть вре́мя п.; **-стосло́вить** (-влю -вятъ) չ. *մի փոքր վայրահաչել, դատարկ խօսել, 'զուր տալ'.* -(по́-)**сту** տ. Попусто́му.

Попу́тать ն. **1**, *մի փոքր խառնել, խճճել.* **2**, *կաշկանդել, գայթակղեցնել.* грѣхъ его́ попу́талъ *նա մեղքի մէջ է ընկել.* лука́вый его́ попу́талъ *չարը նորան գայթակղեցրեց.* **-ся** -նբր. *խառնուել, խճճուել.* *Թալ-կի մէջ ընկնել. գայթակղուել:*

Попутеше́ствовать (-вую -ютъ) չ. *բաւականաչափ կամ մի փոքր ճանապարհորդել:*

Попу́т|никовый -ծ. *ջղախոտի, -տային.* п—ыя расте́нія, *բս.* Plantagineae, *ջղախոտեր.* **-никъ** ա. *բս.* Plantago, *ջղախոտ.* **-ный** -ծ. **1**, *ճանապարհի, ճանապարհակից, ուղեկից.* п. това́рищъ; **2**, *յաջող, բարեյաջող, յաջողակ (քամի).* итти́ п—ымъ вѣ́тромъ *ծովգ. յաջողակ քամով նաւել.* **-чикъ** ա. **-чица** է. *ուղեկից, ճանապարհակից այր, կին.* **-чичій**, ья, ье -ծ. *ուղեկցի, ճանապարհակցի:*

Попу|ще́ніе չ. *թողնելը, թոյլ տալը.* Бо́жье п. *Աստուծոյ այդպէս կամեցաւ.* **-щу́** տ. Попусти́ть.

Попъ, а́ ա. (յն.) *տէրտէր, քահանայ.* изъ п—о́въ да въ діа́коны (*առծ.*) *ձիուց վայր գալով իշին նստել.* п. съ п—о́мъ не су́дится (*առծ.*) *շանը շանից, երկուսն էլ մի տանից.* пошёлъ въ п—ы́, служи́ и панихи́ды (*առծ.*):

По|пыла́ть չ. *մի քանի ժամանակ վառվռել, պլպլալ (լոյսի, հրի մասին).* **-пыли́ть** (-лю́ -ля́тъ) չ. *մի փոքր փոշի, թոզ բարձրացնել:*

Попы́|ривать, -ря́ть ն. **1**, *ամէն բան պէտք դուրս դրել, դէս ու դէն գցել.* **2**, *երբեմն խթել, խոթել, խեթկել, 'հրում տալ':*

Попы|та́ть ն. *փորձել.* п. сча́стіе; **-ся** չ. *փորձել, փորձ անել.* попыта́йтесь, мо́жете ли вы рѣши́ть э́ту зада́чу; **-тка** է. *փորձ.* п. къ побѣ́гу *փախչելու փորձ.* онъ сдѣ́лалъ п—у получи́ть э́то мѣ́сто; п. не пы́тка, а спросъ не бѣда́ (*առծ.*):

Попы́|хивать չ. *հևալ.* **-хтѣ́ть** (-хчу́ -хтя́тъ) չ. *ժամանակ առ ժամանակ հևալ.* **-хъ** ա. *փոյթ, հապճեպութիւն.* въ п—а́хъ տ. Впопыха́хъ.

Попья́нствовать (-вую -ютъ) չ. *մի-առժամանակ խմել, հարբեցողութեան նուիրուիլ։*

Попѣва́|ніе չ. *յաճախ երգելը.* **-ть** չ. *երբեմն կամ յաճախ երգել։*

По-пѣту́шьи մ. *ինչպէս աքաղաղ, աքաղաղի. աքլորի պէս։*

По|пѣ́ть (-пою́ -ю́тъ; -по́й) չ. *մի փոքր երգել։*

Попя́|тить (-чу -тятъ) ն. *մի փոքր յետ մղել, ընկրկեցնել.* **-ся** անդր. *ընկրկել, յետ յետ գնալ.* **իր խօսքը յետ առնել, յետ վերցնել, ուրանալ.* **-тка** է. *յետ նահանջելը, ընկրկելը, յետ յետ գնալը. տեղի տալը։*

Попятна́ть ն. **1**, *մի փոքր բծաւորել.* **2**, *բազմութեամբ, մէկը միւսից յետոյ բծաւորել, կեղտոտել։*

Попя́тный ած. *յետադնաց, յետ յետ գընացող, յետ նահանջող.* онъ п. человѣ́къ *նա իր խօսքին հաստատ մարդ չէ.* уйти́ на п. дворъ *իր խօսքից, խոստումից հրաժարուել։*

Попя́чивать ն. *երբեմն, կամաց կամաց յետ մղել, յետ տանել, յետ քշել.* **-ся** անդր. *կամաց կամաց յետ նահանջել, յետ յետ գնալ.* **կամաց կամաց իր խօսքից, խոստումից յետ կանգնել։*

I. **По́ра** է. (*սովոր.* յ. по́ры) (*յն.*) *վասա, ծակ. ծակոտի* (*օր. որից քրտինքն արտաթորւում է*)։

II. **Пора́** է. *ժամանակ, ժամ, պահ, ՙվախտ՚.* осе́нняя, зи́мняя п.; вече́рняя п.; ночно́ю п—о́ю *գիշեր ժամանակ.* *ра́нняя п. жи́зни *կեանքի գարունը.* п о р а́ ստոր. *ժամանակ է.* п. обѣ́дать; давно́ п. ему́ возврати́ться *նա վաղուց պէտք է վերադառնար.* съ тѣхъ поръ, съ той поры́ *այն ժամանակից սկսած.* до сихъ поръ *մինչև հիմա, ցայժմ.* до поры́ до вре́мени *առժամանակ, ց'որոշ ժամանակ.* въ по́ру տ. Впо́ру; не въ по́ру *տարաժամ, անժամանակ։*

Пораболѣ́пствовать (-вую -ютъ) չ. *մի քանի ժամանակ սողալ, ստորաքարշութիւն անել։*

Порабо́тать չ. *մի քանի ժամանակ աշխատել։*

Порабо|ти́тель ա. **-ти́тельница** է. *ստրկացնող, ճորտացնող այր, կին.* **-ти́тельный** ած. *ստրկացնող, ճորտացնող, ստրկութեան, ճորտութեան.* **-ти́ть** (-щу́ -тя́тъ), **-ща́ть** ն. *ստրկացնել, ճորտացնել.* **-ся** անդր. *ստրկանալ, ճորտանալ.* **-ще́ніе** չ. *ստրկացնում, ճորտացնում։*

Пора|вне́ніе չ. *հաւասարեցնելը. հարթելը. գգելը.* **-вни́вать** ն. **1**, *հարթել, գգել* (*օր. ճանապարհը*). **2**, *հաւասարեցնել.* п. кого́ съ кѣмъ жа́лованьемъ *մէկին միւսի հետ հաւասարաչափ ռոճիկ տալ.* **-ся** անդր. *մէկի հետ հաւասար գծի վրայ կանգնել.* **-(по́-)вну** տ. По́ровну; **-вня́ть** տ. Пора́внивать 2; **-ся** անդր. *հաւասարուել, հաւասար գծի վրայ կանգնել.* кора́бль поравня́лся съ крѣ́постью; онъ поравня́лся со мно́ю съ чи́номъ.

По|ра́довать (-дую -ютъ) ն. кого́ чѣмъ *մէկին մի բանով ուրախացնել, խնդացնել.* **-ся** անդր. чему́ *մի բանի վրայ, մի բանով ուրախանալ, խնդալ.* **-радѣ́ть** տ. Радѣ́ть.

Пора|жа́ть, -зи́ть ն. **1**, *հարուած տալ, զարկել, հարուածել. ջարդել, կոտորել.* п. кого́ кинжа́ломъ *մէկին դաշոյնով հարուածել.* п. непрія́теля; его́ порази́лъ парали́чъ *նա կաթուածահար է եղել.* поражённый пу́лею, болѣ́знію *գնդակահար. հիւանդութիւնից բռնուած.* его́ гро́момъ порази́ло *կայծակը նորան զարկեց.* это какъ о́стрый ножъ порази́ло его́ се́рдце — *խոցեց.* твой видъ поража́етъ меня́ у́жасомъ *քո դէմքը ինձ զարհուրեցնում է.* **2**,* *զարմացնել, ապշեցնել. խորը խոցել, ջախջախել.* печа́льная вѣсть глубоко́ порази́ла его́ *տխուր լուրը նորան խորը խոցեց։*

Поражда́ть տ. Порожда́ть.

Пора|же́ніе չ. **1**, *հարուած. ջարդ, կոտորած, պարտութիւն.* нанести́ п. непрія́телю; потерпѣ́ть п.; п. гро́момъ *կայծակնահար լինելը, կայծակնահարութիւն.* **2**, *բժ. բռնուելը, վարակուելը* (*հիւանդութիւնից*)։

Пораз|богатѣ́ть չ. *կամաց կամաց, մասամբ հարստանալ.* **-бо́йничать** չ. *մի-առժամանակ աւազակութիւն անել.* **-брани́ть** (-ню́ -ня́тъ) չ. *կարգով շատերին հայհոյել, անարգել.* **-ся** փ-էր. *միմեանց հետ կռուել.* **-брести́сь** (-еду́сь -ду́тся) չ. *կամաց կամաց զանազան կողմեր ցրուել.* **-броса́ть** ն. *կամաց կամաց դէս ու դէն ածել, ցրել. փչացնել.* **-бу́хнуть** չ. *կամաց կամաց ուռչիլ (խոնաւութիւնից).* **-бѣжа́ться** տ. Разбѣжа́ться; **-ва́литься** (-лю́сь -лятся) անդր. **1**, *կարգով պառկել, ձգուել.* **2**, *մի քանի տեղ քայքայուիլ.* **-вари́ть** (-рю́ -а́рятъ) ն. *կամաց կամաց, լաւ եփել, քրքրել.* **-ве́дриться** (-рюсь -рятся) չ. *կամաց կամաց պարզուիլ* (*եղանակի մասին*). **-весели́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. *մի փոքր ուրախացնել, խնդացնել.* **-ся** անդր. *մի փոքր ուրախանալ, խնդալ.* **-вѣ́дать** ն. о чёмъ *երբեմն, փոքր ինչ տեղեկանալ մի բանի մասին.* **-ся** անդր. съ кѣмъ *մէկի հետ մի գործ, հաշիւ վերջացնել.* **-вѣ́сить** (-вѣ́шу -сятъ) ն. *կամաց կամաց քաշել, կշռել.* п. у́ши *ականջները կախ գցել.* **-вѣ́шать** ն. *կամաց կամաց. ամէն տեղ էլ կախել, կախոտել (ճերմակեղէնը).* **-вяза́ть** (-жу́ -вя́жутъ; -жи́) ն. **1**, *մի փոքր թուլացնել, լուծել.* **2**, *բոլորն էլ լուծել.* **-гласи́ть** (-шу́ -ся́тъ) ն. *կամաց կամաց տարածել, հրապարակ հանել, տարփողել, ՙչաւ անել՚.* **-глядѣ́ть** (-жу́ -дя́тъ) ն. *կամաց կամաց, մի փոքր նայել, ՙտնտղել՚.* **-говори́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. кого́ *մէկին խօսքով անել.* **-ся** փ-էր. *կամաց կամաց խօսքով լինել.* **-гоня́ть** ն. *կամաց կամաց ցրել, հալածել.* **-горѣ́ться** (-рю́сь -ря́тся) չ. *սկսել ինչպէս հարկն է վառուել, այրուել.* **-дари́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. *հերթով վարձատրել, պարգեւատրել.* **-долби́ть** (-блю́ -бя́тъ) ն. *մի փոքր խորացնել (դրօշ. կացնով փորելով).* **-ду́мать** ն. *լաւ մտածել, խորհել։*

Пора|зи́тель ա. **-зи́тельница** է. *յաղթող, պարտող, զարնող, սաստկիչ այր, կին.* **-зи́тельно** մ. *զարմանալի [կերպով].* она́ п. хороша́ собо́ю; **-зи́тельность** է. *զարմանալիութիւն.* **-зи́тельный** ած. **1**, *զարմանալի, ապշեցնող.* п—ое схо́дство; **2**, *սրտաճմլիկ, մորդու գժուեցնող.* п—ое зрѣ́лище; **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ) տ. Поража́ть.

Пораз|летѣ́ться (-чу́сь -тя́тся; -ти́сь) չ. *կամաց կամաց ցրուել, ցիրուցան լինել.*

-ложи́ть (-жу́ -жа́тъ) ն. **1**, *կամաց կամաց բաժանել, տանձրն տանձրն դնել.* **2**, *հաւասարաչափ բաժանել.* **-лома́ть** ն. *կամաց կամաց կոտրել, ջարդել (շատ բան).* **-мета́ть** ն. *դէս ու դէն շպրտել, ցրել.* **-ся** -նրր. **1**, *ցրուել.* **2**, *մերկանալ, 'ակլորուել'.* **-мы́слить** (-слю -ятъ) ա. Поразду́мать; **-мѣсти́ть** (-щу́ -стя́тъ) ն. *կամաց կամաց տեղաւորել, զետեղել, պատսպարել.* **-мягчи́ть** (-чу́ -ча́тъ) ն. *մի փոքր փափկացնել, կակղացնել.* **-мя́кнуть** չ. *մի փոքր փափկանալ, կակղել.* **-нести́** (-су́ -су́тъ) ն. *կամաց կամաց ցրել, տարածել.* щеку́ поразнесло́ *այտը, թուշը ուռել է.* **-ню́хать** ն. *կամաց կամաց հոտոտել.* **ծածուկ իմանալ, տեղեկանալ:*

Поразобра́ть (-зберу́ -ру́тъ) ն. **1**, *կամաց կամաց՝ քակել, քանդել, լուծել, միմեանցից բաժանել.* **2**, *խնամքով քննել, հետազօտել (գործը).* **3**, ժող. *կամաց կամաց գլուխը խփել, գլուխն ընկնել (գինու մասին).* **-ся** ժ-խ-տ. *կամաց կամաց հաշտուել, համերաշխութեան գալ:*

Поразогна́ть (-згоню́ -о́нятъ) ն. *կամաց կամաց հալածել, ցրել, ցիրուցան անել.* **-ся** ա. Поразбѣжа́ться.

Поразойти́сь (-зойду́сь -ду́тся) չ. *կամաց կամաց ցրուել (ամբոխի մասին). մասամբ տարաձայնուել, հակառակ կարծիքի գալ:*

Поразосла́ть (-шлю́ -ю́тъ; -шли́) ն. *կամաց կամաց ղրկել, ցրել (ամէն կողմեր):*

Пораз|ровня́ть ն. *կամաց կամաց հարթել, հաւասարեցնել, 'դզել'.* **-роня́ть** ն. *մի բան միւսի յետեւից վայր գցել, կորցնել.* **-рости́сь** (-сту́сь -сту́тся) չ. *կամաց կամաց աճել, մեծանալ, հաստանալ.* **-ры́ть** (-ро́ю -ютъ) ն. *մի փոքր փորել, պեղել, քանդել.* **-ры́хлить** (-лю -лятъ) ն. *մի փոքր, մասամբ փորել, փորփրել, փափկացնել.* **-рѣ́зать** (-жу -жутъ) ն. *միմեանից յետեւից կտրտել.* **-сади́ть** (-жу́ -а́дятъ) ն. **1**, *միմեանցից հեռու տնկել, տնկոտել.* **2**, гостей *հիւրերին նըստեցնել, տեղաւորել.* **-сказа́ть** (-жу́ -а́жутъ) ն. *կամաց կամաց պատմել, տարածել.* **-слабѣ́ть** չ. *մի փոքր թուլանալ.* **-сла́вить** (-влю -вятъ) ն. *կամաց կամաց տարածել, տարփողել, 'չաւ անել'.* **-смотрѣ́ть** (-рю́ -рятъ) ն. *կամաց կամաց տեսնել, զննել, 'անտղել'.* **-смѣши́ть** (-шу́ -ша́тъ) ն. *միմեանց յետեւից ծիծաղեցնել.* **-спроси́ть** (-шу́ -о́сятъ) ն. кого́ *կամաց կամաց մէկին հարցուփորձ անել, հարցափորձել.* п. что *մի բան ստուգապէս տեղեկանալ.* **-ссо́рить** (-рю -рятъ) ն. *միմեանց յետեւից կռուեցնել.* **-ста́вить** (-влю -вятъ) ն. **1**. *դարսել, դարսոտել.* **2**, *մի փոքր լայնացնել (թեւերը).* **-суди́ть** (-жу́ -у́дятъ) ն. что, о чёмъ *մի բանի մասին մի փոքր խորհել, դատել, մտածել:*

Поразъѣ́хаться (-ѣ́дусь -дутся) չ. *ցրուիլ, զանազան կողմեր մեկնել (ձիով, այլ կառքերով, երկվարներով, նաւով եւն):*

Пора́мница է. *եմիփորոն:*

Пора́нить (-ню -нятъ) ն. *թեթեւ կերպով, պատահարար վիրաւորել, թեթեւ վէրք տալ.* **-ся** -նրր. *թեթեւ կերպով վիրաւորուել:*

Порас|кида́ть, -ки́нуть ն. *դէս ու դէն ձգել, նետել, շպրտել, ցրել.* **-ки́снуть** (անց. -ки́съ -сла, о) չ. *մի փոքր կմ բոլորովին թթուել.* **-кла́дывать, -кла́сть** (-кладу́ -ду́тъ) ն. *դարսել, դարսոտել, կամաց կամաց միմեանցից բաժանել.* **-кова́ть** (-кую́ -ютъ) ն. **1**, *կարգով արձակել շղթաներից (բոլոր ոճրագործներին).* п. лошаде́й *ձիերը պայտերը հանել, լուծել.* **2**, *մի փոքր գործել, կռել[ով տափակացնել, լայնացնել].* **-коло́ть** (-лю́ -о́лютъ; -ли́) ն. *մի փոքր, կարգով ճեղքել, ճղել, ճղոտել.* **-копа́ть** ն. *մի փոքր, կամաց կամաց, կարգով հանել (փորելով).* **-кра́сить** (-шу́ -сятъ) ն. *մի փոքր, կամաց կամաց ներկել, 'զեղել', նկարել, նաշխել, զարդարել.* **-кра́сть** (-ду́ -ду́тъ) ն. *կամաց կամաց գողանալ.* **-крича́ться** (-чу́сь -ча́тся) չ. *մի լաւ աղաղակել, 'բղաւել'.* **-крои́ть** (-ою́ -я́тъ) ն. *բոլորը ձեւել պրծնել.* **-кроши́ть** (-шу́ -ша́тъ) ն. *մի փոքր կմ բոլորը, բոլորովին բրդել.* **-крути́ть** (-чу́ -у́тятъ) ն. *մի փոքր կմ կարգով հանել, լուծել (պտոյտ տալով).* **-купи́ть** (-плю́ -у́пятъ) ն. *կամաց կամաց, բոլորը գնել, առնել.* **-кути́ться** (-чу́сь -тя́тся) չ. *սկսել քէֆ, ուրախութիւն անել, քէֆի, կրօսանքի նուիրուել.* **-пада́ться, -па́сться** (-паду́сь -ду́тся) չ. *կամաց կամաց քայքայուել, քանդուել, աւերուել.* **-пали́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. *կարգով սզօցել, 'խէրխել'.* **-пла́каться** (-а́чусь -чутся) չ. *բակսել լալ, լաց լինել.* **-плести́, -плѣ́сть** (-ету́ -ту́тъ) ն. *կամաց կամաց լուծել (հիւսուածը).* **-плоди́ть** (-жу́ -дя́тъ) ն. *ժամանակով ստատորիկ բազմացնել.* **-ся** -նրր. *կամաց կամաց խիստ բազմանալ.* **-плы́ться** (-плыву́сь -ву́тся) չ. **1**, *լողալով մեկնել, բաժանուել.* **2**, *կամաց կամաց ուռչել.* **-поро́ть** (-рю́ -о́рютъ) ն. *կամաց կամաց կմ բոլորը լուծել, քանդել.* **-ся** -նրր. *կամաց կամաց լուծուել, քանդուել.* **-пра́вить** (-влю -вятъ) ն. *մի փոքր, մասամբ ուղղել. գրատել (ճեղտուած շորը), տարածել (թեւերը).* **-ся** -նրր. съ кѣмъ *մէկի հետ հաշտուել, հաշտութեան, համաձայնութեան գալ.* **-прода́ть** (-да́мъ -да́стъ. -дади́мъ -ду́тъ) ն. *կամաց կամաց բոլորն էլ ծախել.* **-проси́ть** (-шу́ -о́сятъ; -си́) ն. *անդ անդ հարցնել, հարց ու փորձ անել.* **-простра́нить** (-ню́ -ня́тъ) ն. *մի փոքր, ժամանակի ընթացքում տարածել, ընդլայնել.* **-ся** -նրր. *մի փոքր տարածուիլ, ընդլայնանալ.* **-прыска́ть** ն. *կամաց կամաց ցայտեցնել, սրսկել, ցանել, շաղ տալ.* **-прями́ть** (-млю́ -мя́тъ) ն. *մի փոքր ուղղել, 'դզել', գրատել.* **-ся** -նրր. *'դզուել', գրատուել.* **-пусти́ть** (-щу́ -у́стятъ) ն. **1**, *կամաց կամաց հալել, լուծել.* ժող. на дворѣ́ пораспусти́ло *դուրսը ձիւնը հալուում է.* **2**, *կամաց կամաց արձակել, թողնել որ ցրուեն.* п. слухъ *լուր տարածել.* **3**, *թուլացնել, 'բօշացնել' (թելերը).* **-пу́тать** ն. *կամաց կամաց լուծել (խճճուած թելը).* **-пу́хлый** բյ. -ծ. *մի փոքր ուռած.* **-пу́хнуть** (անց. -пу́хъ -хла, о) չ. *մի փոքրր ուռչել.* **-таска́ть** ն. *կամաց կամաց քարշել, քարշելով, քարշ տալով միմեանցից հեռացնել.* **-тасова́ть** (-су́ю -ютъ) ն. *զանազան տեղեր տեղափոխել, բաժանել:*

Пора|ста́ть, -сти́ չ. **1**, [*խոտով, մամ-*

ում, թեփերով և այլն] ծածկուել, խառնակուել, մածառակուել։

Порас|тащи́ть (-щу́ -щатъ) ն. մէկը միւսի յետևից տանել, քարշ տալ. **-та́ять** (-та́ю -ютъ) չ. մի փոքր հալուել. **-твори́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. մի փոքր բացել, բաց անել (դուռը). **-ся** -ն՟չ՟. մի փոքր բացուել. **-теря́ть** ն. կամաց կամաց կորցնել. **-ся** -ն՟չ՟. կամաց կամաց կորչել. *մի փոքր շշկլուել, շփոթուել, գլուխը կորցնել։

Пора|сти́ (-сту́ -сту́тъ) ա. Порасти́ть; **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ) ն. բուսցնել, աճեցնել, մեծացնել։

Порас|толка́ть ն. կամաց կամաց դէս ու դէն գցել, ցրել. п. кого́ մէկին ցնցել, խըթել. **-толо́чь** (-лку́ -лчёшь -лку́тъ; անց. -толо́къ -лкла́, о́; -лки́) ն. կամաց կամաց ծեծել, ջարդել. **-толсте́ть** չ. լաւ հաստանալ, գէրանալ, 'տակել'. **-топта́ть** (-пчу́ -о́пчутъ) ն. **1**, փոքր ինչ տրորել, ոտնատակ տալ. **2**, կամաց կամաց ծակել (կօշիկները). **-топы́рить** (-рю -рятъ) ն. կամաց կամաց, մի փոքր չռել. **-ся** -ն՟չ՟. մի փոքր չռել (օր. խոզ ոտները), քամածել (մազերը). **-трево́жить** (-жу -жатъ) ն. մասամբ վրդովել, յուզել, անհանգստացնել. **-тре́скаться** չ. կամաց կամաց ճաքճքել, տրաքտրաքել (տաքութիւնից). **-трясти́** (-су́ -су́тъ) ն. **1**, տեղ տեղ թափթփել, ցրել. **2**, լաւ ցնցել, թափահարել. **-сь** -ն՟չ՟. կամաց կամաց թափուել, թափթփուել. **-тяну́ть** ն. մի փոքր ձգել, տարածել. **-ся** -ն՟չ՟. մի փոքր ձգուել, տարածուել. **-хвата́ть** ն. կամաց կամաց յափշտակել, տանել (պարտքը). **-ходи́ться** (-жу́сь -о́дятся) չ. **1**, կամաց կամաց ցրուել. **2**, կատաղել, բորբոքուել. **-хохота́ться** (-чу́сь -о́чутся) չ. կարգով սկսել հռհռալ, բարձրաձայն ծիծաղել. **-чи́стить** (-щу -стятъ) ն. մի փոքր մաքրել. **-шата́ть** ն. կամաց կամաց, մի փոքր խախտել (օր. ցիցը, ատամները). **-ся** -ն՟չ՟. մի փոքր խախտուել. всѣ зу́бы порасшата́лись; **-ши́рить** (-рю -рятъ) ն. մի փոքր լայնացնել, ընդլայնել։

Порва́ть (-рву́ -ву́тъ; -рви́) ն. **1**, կտրել. п. верёвку; պատռել, ճղել. п. книгу, пла́тье; **2**, մի քիչ քաղել (ծաղիկներ, տերևներ ևլն). **3**, ա՟ն՟չ՟. սիրտը խառնել. его́ порва́ло; **4**, չ. съ кѣмъ, съ чѣмъ մէկի, մի հրամանատարութեան հետ զժտուել. **-ся** -ն՟չ՟. կտրել. ни́тка порва́лась; струна́ порва́лась.

По-ребя́чески մ. երեխայաբար, մանկաբար, տղայաբար, երեխայի, մանուկի պէս։

Поребя́читься (-чусь -чатся) չ. մի փոքր երեխայութիւն անել, երեխայի, տղայի պէս վարուել։

Поре|вновáніе չ. նախանձաւորութիւն. **-новáть** (-ну́ю -ютъ) **1**, չ. кому́ մէկի հետ մըրցել. чему́ մի բանի նախանձաւոր լինել. **2**, չ. кому́ մէկին նախանձաւոր լինել, աչքառել նմանուել. **3**, кого́ մէկին նախանձել։

Поревѣ́ть (-ревý -вýтъ) չ. միառժամանակ մռնչել, բառաչել, (մանկան մասին) լալ, [աղաղակել, ճչել։

Поре́й ա. Порре́й.

По|рекомендовáть, ся ա. Рекомендовáть, ся; **-ржавѣ́ть** ա. Ржавѣ́ть; **-ржáть** (-жу́ -жу́тъ; -жи́) չ. մի քանի ժամանակ վրնջել, խրխնջալ. **-рисковáть** (-кýю -ютъ) չ. մի փոքր ըռիսկ անել, սիրտ անել. **-рисовáть** (-сýю -ютъ) ն. մի փոքր, մի քանի ժամանակ նկարել. **-ся** -ն՟չ՟. երևում, մի քանի ժամանակ ցուցամոլութիւն անել, իրան ցոյց տալ, կոտրատուել. онъ стрáшно самолюбúвъ и лю́битъ немнóжко п.

Пóри|стость է. ծակոտկէնութիւն, ծակոտութիւն. **-стый** -ծ. վառաօտ, ծակոտկէն, ծակծկոտած։

Порицá|ніе չ. կշտամբում, -բանք, բամբասանք, պարսաւում. **-тель** -. **-тельница** է. կշտամբող, ստգտանող, պարսավող. **-тельный** -ծ. կշտամբիչ, -բական, ստգտական, պարսաւիչ, պարսաւական. **-ть** ն. կշտամբել, ստգտանել, պարսաւել, պարսաւել, բասրել. п. порóки; онъ сплошь всё порицáетъ.

Пóрна է. **1**, քանդելը, լուծելը. **2**, մորթելը, խարազանելը, կաշկանելը, ծեծելը. задáть комý п—у.

Порногра|фúческій -ծ. պոռնկագրական. п. писáтель պոռնկագիր վիպասան. п. живопúсецъ պոռնկանկարիչ. **-фія** է. (յն.) պոռնկագրութիւն, պոռնկագրական վիպասանութիւն (որը իրան առարկայ է ընտրում պոռնիկներին և պոռնկական կեանքը)։

Пóро|вну մ. հաւասարապէս, հաւասար կերպով. раздѣли́ть имѣ́ніе мéжду дѣтьми́ п.; **-вня́ть, ся** ա. Поравня́ть, ся.

Порóгъ -. **1**, շեմ(է)մք. переступи́ть чéрезъ п. շեմքից անցնել. *обивáть, отáптывать у когó п и մէկի շեմքը մաշել, յաճախակի այցելութիւններով մէկին ձանձրացնել, զզուեցնել. **2**, սահանքաքարեր, սահանքաժայռեր, սահանք (գետի). Днѣпрóвскіе п—и.

Порóда է. **1**, ծագում, ազգութիւն. человѣ́къ ни́зкой п—ы; **2**, ցեղ, ազգ, տոհմ, սերունդ. **3**, դասակարգ. попóвская п. տէրտէրական դասակարգ. **4**, տոհմ, տեսակ, 'ջինս' (կենդանիների). корóва тирóльской п—ы; лóшадь хорóшей п—ы; есть мнóго п—дъ пти́цъ; **5**, տեսակ, 'ջինսայ' (բոյսերի, հանքերի). гóрная п. հանք[ի տեսակ]. **-дистый** -ծ. տոհմիկ (անասուն). **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ), **ся** ա. Порождáть, ся; **-дни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. когó съ кѣмъ մէկին միւսի ազգականը դարձնել. **-ся** -ն՟չ՟. և է-ն՟չ՟. ազգակից դառնալ, միմեանց հետ ազգակցական կապերով կապուել. онъ породни́лся со мнóю; п. съ семéйствомъ ընտանիքի անդամ դառնալ. *п. съ нищетóй աղքատութեան մէջ ընկնել. **-дный** -ծ. **1**, ա. Порóдистый; **2**, մեծատոհմ, ազնուաւոր (մարդ). **-ждáть**, -ди́ть ն. **1**, (պտղաբերութ. մասին) ծնել. **2**,* ծնել, գոյացնել, առաջացնել, առաջ բերել. слáва егó породи́ла мнóгихъ завúстниковъ; э́та рѣчь породи́ла си́льный рóпотъ въ собрáніи; тирани́ческіе закóны сѣ́ютъ нéнависть и порождáютъ мятежи́; **-ждéніе** չ. **1**, ծնելը, գոյացնելը, առաջացնելը. **2**, ծնուելը, գոյանալը, առաջանալը. п. преступности; **3**, ծնունդ, զարմ, ազգ, սերունդ. дья́вольское п.; ехи́днино п.

Порó|жекъ, жка նւզ. ա. Порóгъ; **-жистый** -ծ. սահանքաւոր, -քարոտ (գետ)։

Порож|ня́, -нёмъ մ. դատարկ, պա-

բաց, ստանց բեռան. ходи́ть п. դատարկ, պարապ-սարապ ման գալ, թևի գալ. **-нить** (-ню -нятъ), оп—, ն. դատարկել, պարպել (օր. անօթը, բնակարանը). **-ній** —ծ. դատարկ, պարապ. ստանց բեռան. п—яя буты́лка; п. домъ; п—ее мѣ́сто; перелива́ть изъ пусто́го въ п—ее ջուր ծեծել, մաղի մէջ ջուր ածել, ոչինչ չանել։

Поро́жный —ծ. չե(է)մքլի։

Порож|ня́къ, а́ —. պարապ, անբեռ ստյլապան. սայլ, կառք ելն. **-няко́мъ** տ. Порожмя́.

Поро́|зни́ть (-ню -нятъ) **1**, кого́ съ кѣмъ կմ отъ кого́ մէկին միւսից բաժանել, զատել, անջատել. **2**, չ. երկպառակուել, առանձնանալ. միմեանց հակառել, հակաճառել. ոխալ, աններդաշնակ երգել (խմբի մէջ). **-ся** ձ-ն-ք. միմեանց հակառել (իրենց ցուցումներով), առանձնանալ. **-зни́чно** մ. առանձին առանձին, հատ հատ, մաս մաս. **-зни́чный** —ծ. առանձին առանձին, հատով, մաս մաս. п—ая прода́жа; **-(по́-)знь** մ. զատ, բաժան[ուած], առանձին. жить п.

По́розъ —. **1**, ցուլ, 'բուղայ'. **2**, գւռկ. չմալած խոզ, վարազ։ [(մեղուներին մասին)։

Поро́йться (-рою́сь -я́тся) չ. պարսել

Поро́къ —. **1**, ախտ, արատ, մոլութիւն. бѣ́дность не п. (առծ.) աղքատութիւնն ամօթ բան չէ. *коснѣ́ть въ п—ѣ ախտանալ, ախտերի մէջ թաղուել. **2**, արատ, թերութիւն (մարմնաւոր). ло́шадь безъ п—овъ.

Поро́|мный —ծ. լաստի, լաստանաւի. **-мщикъ** —. լաստի, լաստանաւի տէր. **-мъ** —. լաստ, լաստանաւ. перепра́виться че́резъ рѣку́ на п—ѣ.

Поро|ни́ть (-ню́ -ня́тъ), -ня́ть ն. **1**, վայր գցել. կորցնել (փայտ). **2**, վայր գցել, տապալել (բազմութեամբ). **3**, կորցնել. **-ся** —ն-ք. վայր ընկնել. **-ня́ніе** չ. տապալում. **-ня́ть, ся** տ. Порони́ть, ся.

Поропта́ть (-пщу́ -о́пщутъ; -пщи́) չ. на что միառժամանակ մի բանի մասին տրտնջալ, քրթմնջել, 'փնթփնթալ'։

Поро|сёнокъ, нка —. (յ. порося́та, -ся́тъ), **-сёночекъ**, чка նւզ. **1**, խոճկոր, խոզի 'ձագը', ձագ. моло́чный п.; **2**,* խոզ, աղտեղասէր, 'մուտառա' աղայ. **-си́ться** (-шу́сь -ся́тся), оп—, չ. խոճկորներ ձգել, ցնկնել (խոզի մասին). свинья́ опороси́лась.

Пороско́ш|ествовать (-вую -ютъ), **-ничать** չ. մի քանի ժամանակ փարթամ ապրել, փարթամ կեանք վարել։

Поро́|слый բյ. —ծ. [լոռոտ, մամռով ելն] ծածկուած, խոտակալած, մամռակալած. **-(по́-)сль** ի. **1**, տունկ. բոյս. **2**, թփուտ, մացառ, մացառուտ, դեռաբոյս անտառ. **-ста́ть, -сти́** (-сту́ -ту́тъ) տ. Пораста́ть, -сти́; **-сти́ть** տ. Порасти́ть; **-(по́-)стъ** —. տ. Во́доросль.

Поро|ся́, ся́ти չ. եկ. ու. տ. Поросёнокъ; **-ся́та** յ. տ. Поросёнокъ; **-ся́тина** ի. խոճկորի միս. **-ся́чій**, ья, ье —ծ. խոճկորի։

По|ро́ть (-рю́ -о́рютъ; -ри́) ն. **1**, (распор—) լուծել, քանդել, քակել (կարը). **2**, ճեղքել, ճղել, բացել (ձուկը, ձկան փորը). փորոտիքը հանել. **3**, վիրաւորել, խոցել, 'խչտել'. мнѣ живо́тъ по́ретъ փորս ծակում է. **4**, պատռել, ճաքճքեցնել. брёвна по́ретъ գերանները ճաքճքում են. **5**, (отпор—) մարտկել, ծեծել, խարազանել. **6**, (напор—) վայրահաջել, 'զառանցել', շաղակրատել. п. чушь, дичь, вздоръ յիմար յիմար, ափեղցփեղ(ց) դուրս տալ. онъ всё по́ретъ նա էլի իր 'էշն է քշում'. п. горя́чку գլուխը կորցնել, շշկլուել. **-ся** —ն-ք. քանդուել, քակուել, լուծուել (կարի մասին). **-ро́тье** չ. **1**, քանդելը, քակելը, լուծելը (կարը). **2**, ճեղքելը, պատռելը. **3**, ծակուն (մարմնի)։

Поро|хови́ца ի. վառօդաման, վառօդի շիշ, անօթ, 'զարրա'. п. для мя́коти փոշու, շպարի տուփ, անօթ. **-ховой** —ծ. վառօդի, -դային, 'բարութի'. п. за́пахъ; п. мага́зинъ կմ по́гребъ; п. заво́дъ; **-ховщи́къ**, а́ —. վառօդագործ. **-хострѣ́льный** —ծ. վառօդով ձգուող, նետուող, կրակուող. **-(по́-)хъ** —. **1**, վառօդ, 'բարութ'. охо́тничій, ружейный, пу́шечный п.; *э́тотъ офице́ръ ещё п—у не ню́халъ այդ սպան դեռ վառօդի հոտ չէ առել, դեռ պատերազմում չէ գտնուել. **2**, հնց. փոշի։

Поро́|ченіе չ. կշտամբելը, անգոսնելը, դարսվելը, խայտառակելը. **-чить** (-чу -чатъ), оп—, ն. կշտամբել, անգոսնել, դարսվել. խայտառակել, արատաւորել. **-чно** մ. արատով, մեղաւոր, անարգ կերպով, անպատուութեամբ. **-чность** ի. ախտաւորութիւն, արատաւորութիւն. **-чный** —ծ. **1**, ախտաւոր, արատաւոր. **2**, թերութիւն, պակասութիւն ունեցող. п—ая ло́шадь.

Поро́|ша ի. խաղաղ եղանակին եկած փոխիր ձիւն. **-ши́на** ի. **-ши́нка, -ши́ночка** նւզ. **1**, փոշու հատիկ. **2**, վառօդի հատիկ. **-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ) **1**, ն. թռցնել, փոշոտել. **2**, չ. կամաց կամաց, մեղմ կերպով գալ, թափուել. снѣгъ пороши́тъ; **-ся** չ. փոշու պէս թափուել, ցրուել. **-шкова́тый** —ծ. փոշեկերպ, փոշու նման. **-шкообра́зный** —ծ. փոշեձև. **-шни́ца** տ. Пороховни́ца; **-шо́къ**, шка́ —. փոշի. դեղափոշի. слаби́тельный п. մաքրողական դեղափոշի, փոշու դեղհատ. космети́ческій п. շպար. истира́ть կմ превраща́ть въ п. փոշի դարձնել։

Поро́ю **1**, մ. երբեմն, ժամանակ առ ժամանակ, մերթ ընդ մերթ. **2**, տ. Поры́ть.

Порре́й —. բս. Allium porrum, հաստաբուկ պրաս (տճ. փրասա)։

По́рта ի. (լտ.) գիւնգ. դուռ. Оттома́нская, Высо́кая п. Օսմանեան, Բարձր դուռ։

Порта́|лъ —. (ֆր.) ճրտրբ. պարսպ (գլխաւոր, մեծ մուտք շինութեան). **-льный** —ծ. պորտալի, գլխաւոր, մեծ մուտքի։

Портати́вный —ծ. (լտ.) տանելի, կրելի։

Портве́йнъ —. Պորտօյի գինի։

По́рте|рный —ծ. պորտէրի. по́ртерная, ой ի. գարեջրատուն. **-ръ** —. (անգլ.) պորտէր (խիտ թունդ, բարկ գարեջուր)։

По́ртикъ —. (լտ.) ճրտրբ. կամարակապ սրահ։

По́р|тить (-чу -тятъ), исп—, ն. փչացնել, վնասել. безпреста́нное чте́ніе по́ртитъ глаза́; изли́шняя снисходи́тельность по́ртитъ дѣте́й; дурно́е пита́ніе по́ртитъ

здорóвье; эти испаренія пóртятъ вóздухъ; ˚п. нрáвы *բարքերը փչացնել, ապականել*. испóртить часы́, маши́ну; п., заколдовáть когó *մէկին կախարդել, հմայել*. **-ся** *—ն. չէզ.* *փչանալ, վնասուել*. винó пóртится; плоды́ испóртились; говя́дина пóртится въ теплѣ́; часы́ испóртились.

Пóртичекъ, чка *նւզ. տ.* Пóртикъ.

Портки́, -тковъ *ա. յ.* *և* -тóкъ *է. յ.* *փոխան, վարտիք*, '*տաշոր*':

Портмонэ́ *չ. ան.* (*ֆր.*) *պորտմօնէ, քսակ, դրամապանակ*:

Порт|ни́на *է. կօշտ, կոպիտ քաթան.* **-ни́ха** *է.* **1**, *դերձակուհի.* **2**, *դերձակի կին.* **-но** *չ. տ.* Портни́на; **-нóй**, óго *ա. դերձակ.* мужскóй, жéнскій п.; *—ած. դերձակի, դերձակութեան.* **-ня́га** *ա. վատ դերձակ.* **-ня́женіе** *չ. դերձակութիւն անելը.* **-ня́жескій** *—ած. դերձակութեան.* **-ня́жество** *տ.* Портня́женіе; **-ня́жить** (-жу -жать) *չ. դերձակութիւն անել.* **-ня́жій** *տ.* Портня́жескій; **-ня́жничество** *չ. դերձակութիւն.* **-ня́жный** *տ.* Портня́жескій.

Портовóй *—ած. նաւահանգստի, -տային.* п. гóродъ; п—ы́я дéньги *նաւակարած, պօրտային բաժ*:

Портомó|й *ա.* **-йка** *է. լուացարար, լուածք, ճերմակեղէն լուանող այր, կին.* **-йный** *—ած. լուացք անելու, լուացք լուանալու.* и. плотъ *լուացքի լաստ.* портомóйное, аго *չ. այս լաստի համար հատուցուող մաքս, հարկ.* **-йня** *է. լուացարան. լուացքի լաստ*:

Порто-фрáнко *չ. ան.* (*իտ.*) *պորտօֆրանկօ* (*մաքսից ազատ նաւահանգիստ, ծովեզերեայ քաղաք*):

Портóчный *—ած. վարտիքի, փոխանի*:

Портрé|тецъ, тца *ա.* **-тикъ** *նւզ. պստիկ պորտրէտ, պատկեր, կենդանագիր.* **-ти́стъ** *ա. պորտրէտանկարիչ, պատկերահան.* **-тишко** *ա. նխտ. տ.* Портрéтъ; **-тный** *—ած. պատկերի, -րային, պորտրէտի, -տային, կենդանագրական, -գրային.* п. живопи́сецъ; **-тчикъ** *տ.* Портрети́стъ; **-тъ** *ա.* (*ֆր.*) *պորտրէտ, պատկեր, կենդանագիր.* снимáть съ когó п.; дать снять съ себя́ п.

Портсигáръ *ա.* (*ֆր.*) *սիգարի տուփ*:

Португá|лецъ, льца *ա.* **-лька** *է. պորտուգալացի այր, կին.* **-льскій** *—ած. պորտուգալական*:

Портулá|ковый *—ած. պորտուլակի.* **-къ** *ա. բս.* Portulaca oleracea, *պորտուլակ.* **-чный** *տ.* Портулáковый.

Порту|пéйный *—ած. երախակալի, սրակալի.* **-пéй-прáпорщикъ** *ա. ռզմ. ազնուական ենթասպայ հետևակ զօրքի, որ կրում էր արծաթէ ծոպերով երախակալ.* **-пéй-ю́нкеръ** *ա. ռզմ. ազնուական ենթասպայ հեծելազօրքի, որ կրում էր արծաթէ ծոպերով երախակալ.* **-пéя** *է.* (*ֆր.*) *երախակալ, սրակալ, թրակալ*:

Портфéль *ա.* *և* *է.* (*ֆր.*) *պորտֆէլ.* **1**, *թղթակալ.* п. для чертежéй *նկարների թղթակալ.* **2**, *պաշտօն* (*մինիստրի*): [*գինձ*:

Портшéзъ *ա.* (*ֆր.*) *պատգարակ, դար-*

Портъ *ա.* (*լտ.*) **1**, *նաւահանգիստ.* воéнный п. *պատերազմական նաւահանգիստ.* торгóвый п. *վաճառականական նաւահանգիստ.* дости́гнуть п—а; **2**, *նաւի կողքին ծակ, անցք* (*թնդանօթի խողովակի համար*). **3**, *սոփա խուփը, խփանը*: [*պայուսակ*:

Портъ-плэ́дъ *ա. ճանապարհորդական*

Портьé|ра *է.* (*ֆր.*), **-рка** *նւզ. դռան կմ պատուհանի վարագոյր.* «п—рка приподняла́сь и въ гости́ную вошлá хозя́йка».

Пор|тяни́на *տ.* Потни́на; **-тяни́ца** *է. կարած կօշտ քաթանի կտոր.* **-ты́нка** *է. ոտքափաթաթան* (*փախանակ գուլպայի*). **-тянóй** *կօշտ քաթանից.* **-ты́ночка** *նւզ. տ.* Портя́нка.

Пору|бéжіе *չ. սահման, սահմանագլուխ.* **-бéжный** *—ած. սահմանակից, սահմանի.* **-би́ть** (-блю́ -у́бятъ) *ն.* **1**, *մի փոքր, թեթև կերպով կտրել.* п. себѣ́ нóгу *ոտք կտրել* (*օր. կացնով*). **2**, *կոտորել* (*բազմութեամբ*), *կտրտել.* п. весь лѣсъ *բոլոր անտառը կտրել, կոտորել.* п. непріятеля *թշնամուն ջարդել.* **-бка** *է. կտրելը, կոտորելը.* п. лѣ́са; **-бленный** *բյ. —ած. կտրած, կոտորած.* п—ыя самокóльно дерéвья; **-бочный** *—ած. փայտ, ծառ, անտառ կտրելու.* **-бщикъ** *ա. ծառահատ, անտառահատ* (*ուրիշի անտառը կտրող, կոտորող*).

Поругá|ніе *չ. հայհոյելը, անարգելը, անպատուելը.* **-тель** *ա.* **-тельница** *է. հայհոյող, անարգող, անպատուող այր, կին.* **-тельство** *տ.* Поругáніе; **-ть** *ն.* **1**, *մի փոքր նախատել, անգոսնել.* **2**, *հայհոյել, անարգել, անպատուել.* **-ся** *չ.* **1**, комý, надъ кѣмъ *մէկին հայհոյել, անարգել, անպատուել.* **2**, *մի քանի ժամանակ հայհոյել.* **3**, *փ-խ-ր. միմեանց հետ կռուել, միմեանց հայհոյել*:

Порудени́ть *չ. հանքանալ, հանք, հանածոյ դառնալ*:

Порýка *է.* **1**, *երաշխաւորութիւն.* круговáя п. *փոխադարձ երաշխաւորութիւն.* общéственная п. *հանրային երաշխաւորութիւն.* взять на п—и *երաշխաւոր կանգնել.* отпусти́ть на п—у *երաշխաւորութեամբ արձակել.* **2**, *հ-ր. երաշխաւոր.* быть за когó п—ою *մէկին երաշխաւոր կանգնել.* я за брáта п—ою; сестрá за мнóю п—ою; п.—мýка (*առծ.*) *երաշխաւոր կանգնողը տանջում է*:

Поруко|води́ть (-жý -вóдятъ), **-вóдствовать** (-вую -ютъ) *ն. միառժամանակ ղեկավարել, առաջնորդել.* **-дѣ́льничать** *չ. միառժամանակ ձեռագործութիւն անել, ձեռագործութեամբ զբաղուել*:

Поруми́нить (-ню -нятъ) *ն. մի փոքր կարմիրչ շպարել, կարմիր շպար քսել.* **-ся** *—ն. չէզ. մի փոքր կարմիր շպարուել*:

По-рýсски *մ.* **1**, *ռուսերէն.* читáть, говори́ть п.; **2**, *ռուսի պէս, ռուսավարի*:

Порусѣ́ть *տ.* Русѣ́ть.

Пору|чáтель *ա.* **-чáтельница** *է. յանձնող, տուող, հաւատացող այր, կին. յանձնարարու, պատուիրատու այր, կին.* **-чáть**, -чи́ть *ն.* **1**, *յանձնել, տալ, հաւատալ.* я поручи́лъ емý мои́хъ дѣтéй; я поручáю вамъ всѣ мои́ дѣлá; п. Бóгу свою́ дýшу; **2**, *յանձնարարել, պատուիրել.* поручáю вамъ хлопотáть объ этомъ дѣлѣ́; этому чинóвнику порученó произвести́ слѣ́дствіе; **-ся** *—ն. չէզ.* за когó, за что *մէկի, մի բանի*

համար երաշխաւորել, երաշխաւոր կանգնել. **-чéніе** *չ.* **1,** *յանձնելը. յանձնարարելը, պատուիրելը.* **2,** *պատուէր, յանձնարարութիւն.* дать комý п.; испóлнить п.; я ѣздилъ тудá по п—ію брáта; не берíтесь за это п. *այդ պատուէրը յանձն մի առնէք.* чинóвникъ осóбыхъ порученій *առանձին յանձնարարութիւնների պաշտօնեայ.* **-(пó-)чень,** чня *—. ձեռքի յենարան, յենափայտ (օր. բաղկաթոռի կողքերին, պատշգամբի կմ սանդուխտների մահճակաների գլխներին դրած).* **-чикъ** *—. փօրուչիկ, տեղակալ (12-րդ կլասի զինուորական).* **-чи́тель** *—.* **-чи́тельница** *է. երաշխաւոր, -ուհի.* **-чи́тельный** *-ծ. երաշխաւորութեան, -րական.* п—ое письмó; **-чи́тельскій** *-ծ. երաշխաւորի.* **-чи́тельство** *չ. երաշխաւորում, -րութիւն.* п. въ платежѣ по вéкселю; **-чи́ть** (-чý -чатъ), **ся** *ա.* Поручáть, ся; **-чица** *է. փօրուչիկի, տեղակալի կին.* **-(пó-)чни** *—. յ. ա.* Пóручень; **-(пó-)чъ** *—. թեւքակալ։*

Порфи́|ра *է. (յն.) ծիրանի (աքքայական).* **-рный** *ա.* Порфи́ровый; **-ровидный** *-ծ. ծիրանակերպ, ծիրանու նման.* **-ровый** *-ծ. ծիրանուց, ծիրանեայ.* **-ронóсецъ,** сца *—.* **-ронóсица** *է. ծիրանակիր արքայ, դշխոյ.* **-ронóсный** *-ծ. ծիրանակիր.* **-рорóдный** *-ծ. ծիրանածին.* **-ръ** *—. հնք.* Porphyre, *պորփիւր, ծիրանաքար.* глини́стый п., р. argileux, *կաւաքարի պորփիւր։*

Пор|хáніе *չ. մի տեղից միւս տեղ, դէս ու դէն թռչելը, ճախրելը.* **-хáть** *չ. մի տեղից միւս տեղ, դէս ու դէն թռչել, ճախրել.* п. съ вѣтки на вѣтку; *մի ոստրկայից միւսին անցնել.* **-хнýть** *չ. թռչել[ով] գնալ, մեկնել։*

Порцелани́тъ *—. հնք. պօրցէլանիտ (բնական կերպով այրուած կաւ)։*

Пóр|ційка *նւզ. ա.* Пóрція; **-ціóнный** *-ծ. կերակրի, բաժնի.* п—ыя дéньги; **-ція** *է. (լտ.) մաս, բաժին (կերակրի, խմիչքի).* п. сýпу *մի բաժին ապուր.* ежеднéвная п. винá для слугѝ; п. морóженнаго.

Пóр|ча *է.* **1,** *փչացում, ապականութիւն. պեղծում.* п. говя́дины; п., извращённость вкýса; п. нрáвовъ; **2,** *հմայելը, կախարդելը, դիւթելը.* **-чéніе** *չ. փչացնելը, ապականելը, վնասելը.* **-чу** *ա.* Пóртить.

Пóр|шень, шня *—.* **1,** *գլանաձև ծայր մխոցի.* насóсный п. *ջրհան մեքենայի մխոցի գլանաձև ծայրը.* **2,** *տրեխ (գիւղացու).* **-шневóй, -(пóр)шнёвый** *-ծ.* пóршень-*ի։*

Пóры *է. յ. ա.* Пóра.

Поры|вáніе *չ. ա. ստորև բայը.* **-вáть** *ն.* **1,** *երբեմն ձգել, ձգձգել, քաշել, քաշքշել, ցնցել. պատռել.* **2,** *դէմք. ուժգին, սաստկապէս մղել.* егó такъ и порываéтъ *նա սաստիկ ցանկանում է.* **-ся** *-նդր.* на что *մի բանի սաստիկ ցանկանալ, մի բանի համար 'մեռնիլ կտրիլ'.* онъ порывáется на сражéніе; **-висто** *մ. սաստկապէս, ուժգին.* **-вистость** *է. սաստկութիւն, ուժգնութիւն.* **-вистый** *-ծ. սաստիկ, ուժգին.* п. вѣтеръ; п. слогъ *անկապ ոճ.* **-вчивость, -вчивый** *ա.* Порывистость, -стый; **-въ** *—. յոյզ, ուժգին, սաստիկ արտայայտութիւն, փղձուկ. ուժգնութիւն, սաստկութիւն.* п. душѝ *հոգու յոյզ.* п. усéрдія; п. гнѣва, любвѝ; п. отчáянія *ծայրայեղ յուսահատութիւն.* въ п—ѣ бѣшенства *կատաղի մոլեգնութեան մէջ.* удержáть п. страстéй. *[սանձել, լաց ու կոծ անել։*

Порыдáть *չ. մի քանի ժամանակ ողբալ,*

Поры|жѣлый *բյ. -ծ. շիկակարմիր գարձած.* **-жѣть** *չ. շիկակարմիր դառնալ։*

По|рыскать (-скаю -ютъ *և* -рыщу -щутъ) *չ. մի քանի ժամանակ 'շափ գալ', վազել.* **-рыть** (-рóю -ютъ; -рой) *ն. մի փոքր փորել, պեղել.* **-ся** *չ. մի քանի ժամանակ սաստկապէս փնտռել, քուչ ու պուճախ որոնել. 'պատառոտկերն ընկնել'.* **-рыхлѣть** *ա.* Рыхлѣть.

По-рыцарски *մ. ասպետաբար։*

Порычать (-чý -чáтъ) *չ. մրտամժամանակ մռնչել, մռալ։*

Порѣ|дѣлый *բյ. -ծ. ցանցառ դարձած, ցանցառացած, նօսրացած.* **-дѣть** *ա.* Рѣдѣть.

Порѣ|жу *ա.* Порѣзать; **-заніе** *չ. կտրելը.* **-зать** (-жу -жутъ) *ն.* **1,** *մի փոքր կտրել.* п. себѣ пáлецъ, рýку; **2,** *կոտրել, կոտորել, մանրել.* **3,** *կարգով մորթել, մորթոտել, զենուլ։*

Порѣзви́ться (-влю́сь -вя́тся) *-նդր. մի փոքր, մրտամժամանակ ծաղրածութիւն, խեղկատակութիւն անել, չարաճճի բաներ բանել։*

Порѣ|зъ *—.* **1,** *կտրած տեղ, վէրք.* **2,** *բս.* Plantago lanceolata, *նշտարաձև ջկոխոտ և ուրիշ բոյսեր.* **-зывать** *ն. երբեմն կտրել, տաշել. երբեմն կտրել, վիրաւորել։*

Порѣ|чникъ *—. գետափնեայ ճանապարհ, շաւիղ.* **-чный** *-ծ. գետափնեայ, գետեզրեայ.* п. лѣсъ; **-чье** *չ. գետափ, գետեզր, գետի գոգն։*

Порѣ|шать, -шить (-шу -шáтъ) *ն. վերջնականապէս վճռել.* дѣло уже порѣшено.

Порѣшня *ա.* Выдра I. 1.

Порю *ա.* Порóть.

Порябѣлый *-ծ. ծաղկահար[ուած], 'չոփուր[ացած]'.* **-бѣть** *ա.* Рябѣть.

По|рядить, ся *ա.* Подрядить, ся; **-ря́дковый** *-ծ. քերկ. դասական.* п—ое числи́тельное *թուական դասական.* **-ря́дкомъ** *մ.* **1,** *կարգով.* итти́ п.; **2,** *լաւ, ինչպէս հարկն է.* я его п. пожури́лъ; его п. поколотѝли; **3,** *օրինաւոր կերպով, վայելչօրէն.* **-ря́докъ,** дка *—. կարգ.* привести́ въ п. *կարգի բերել.* по алфави́тному п—дку *այբբենական կարգով.* въ этомъ домѣ нѣтъ п—дка; войска отступи́ли въ п—дкѣ—*կարգ պահպանելով.* призвáть къ п—дку *կարգի հրաւիրել.* эти слóжные п—дки мнѣ не нрáвятся; дѣло идётъ своимъ п—дкомъ; по п—дку, отъ начáла до концá *կարգով, սկզբից մինչև վերջ.* **-ря́дочно** *մ.* **1,** *կարգին, օրինաւոր կերպով.* молодóй человѣкъ ведётъ себя п.; онъ поётъ п.; **2,** *կարգին, լաւ, ինչպէս հարկն է, 'զորս դու պատուիրեցեր'.* я егó п. пожури́лъ; **-ря́дочность** *է. օրինաւորութիւն, (տճ.-հյ.) ազնուութիւն.* **-ря́дочный** *-ծ.* **1,** *կարգ ու կանոնի մէջ գտնուող (տուն, տնտեսութիւն).* **2,** *կարգին, օրինաւոր, (տճ.-հյ.) ազնիւ. կանոնաւոր.* п. человѣкъ; п—ая жизнь *կանոնաւոր կեանք.* **3,** *բաւականին մեծ, զգալի.* п—ая сýмма; п—ая цѣ-

на́; п. дохо́дъ; **-ряжа́ть, ся** *ա.* Подряжа́ть, ся.

Поса́|децъ, дца, **-дникъ** *նւզ. ա.* Поса́дъ; **-ди́ть** (-жу́ -а́дятъ) *ն.* **1,** *նստեցնել.* меня́ посади́ли за столъ по́длѣ него́; п. ребёнка на стулъ; госте́й посади́ли по чина́мъ; п. подъ аре́стъ, подъ карау́лъ *կալանաւորել.* п. въ тюрьму́ *բանտարկել.* п. на хлѣ́бъ и на́ воду *ցամաք հացի ու ջրի դատապարտել.* п. ку́рицу на я́йца *հաւին թուխս դնել.* п. во́йско на суда́ *զօրքը նաւ հանել.* п. дѣте́й за уче́нье, за рабо́ту *երեխաներին սովրելու, աշխատելու.* э́того больно́го слѣ́дуетъ п. въ сумаше́дшій домъ *այդ հիւանդին պէտք է գժանոց տանել.* **2,** *տնկել.* **3,** *դարձ. կարելով հաւաքել, ներդցնել.* **-садишко** *ա. Նւաս. ադարմեյի արուարձան՝ ադարմեյի աւան.* **-дка** *ի.* **1,** *դնելը.* п. су́дна на́ мель *նաւի խրումը.* **2,** *տնկում, տնկելը.* п. расте́ній: втори́чная п. расте́ній; **3,** *նստելու, իրան պահելու ձև (ձիաւորի).* **4,** *դարձ. կարելով հաւաքելը, ներդցնելը.* **-дникъ** *ա. պօսադնիկ, ժողովրդապետ, քաղաքապետ (Նովգորոդում և Պսկօվում).* **-дница** *ի. պօսադնիկի կին.* **-дничать** *չ. պօսադնիկութիւն (ժողովրդապետութիւն, քաղաքապետութիւն) անել.* **-дничество** *չ. պօսադնիկութիւն, ժողովրդապետութիւն, քաղաքապետութիւն.* **-дничій**, ья, ье *ած. պօսադնիկի, քաղաքապետի.* **-дскій** *ած. արուարձանի. աւանի. վաճառաքաղաքի.* поса́дскій, аго *ա. արուարձանաբնակ, արուարձանի բնակիչ. աւանական.* **-дъ** *ա.* **1,** *արուարձան, բնակութիւն, չէն քաղաքից կամ ամրոցից դուրս. աւան.* **2,** *պատիկ վաճառաքաղաք. աւանական գիւղաքաղաք, աւան:*

Посаже́н|но *մ. սաժէնաթուով.* **-ный** *ած. ըստ սաժէնաթուի, սաժէններով հաշուած.* п—ыя дрова́; посаже́нное, аго *չ. ըստ քառակուսի սաժէնաթուի հառուցանելի հողային հարկ:*

Поса|жёный *բյ. ած. փոխարինող, տեղը բռնող.* п. оте́цъ *հարսանեհայր.* п—ая мать *հարսանեմայր.* п. сынъ *հարսանեղբայր.* п—ая дочь *հարսանեքոյր (Տես. Оте́цъ, Мать, Дочь, Сынъ);* **-жу́** *ա.* Посади́ть.

Поса́|ливаніе *չ. ա. աղով բռյր.* **-ливать** *ն.* **1,** *երբեմն. մի փոքր բուրել, բուր, ճարպ քսել.* **2,** *երբեմն. մի փոքր աղել, վրան աղ շաղ տալ.* **-лить** (-лю -лятъ) *ն. բուրել, բուր, ճարպ քսել:*

Посамо|во́льничать, -во́льствовать (-вую -ютъ) *չ. մի փոքր կամայականութիւն անել, կամայականօրէն վարուել, գործել.* **-упра́вствовать** (-вую -ютъ) *չ. մի փոքր անձնիշխանաբար վարուել:*

По|са́пывать *չ. մի փոքր թութսալ (քթով).* **-са́сывать** *ն. երբեմն, մի մի անգամ ծծել.* **-сба́вить** (-влю -вятъ) *ն. մի փոքր պակասեցնել, իջեցնել (գինը).* п. спе́си *մի փոքր նուաստանալ.* **-сбере́чь** (-гу́ -жёшь -гу́тъ) *ն. մի փոքր խնայել, 'յետ գցել'.* **-сбы́ть** (пособью́ -ю́тъ; пособе́й) *ն. կամաց կամաց կտրել, ջարդել.* п. съ кого́ спесь *մէկին մի փոքր նուաստացնել.* **-сброса́ть, -сбро́сить** (-шу -сятъ) *ն. կամաց կամաց, մասամբ վայր ձգել, վայր նետել.* **-сбы́ть** (-сбу́ду -дутъ) *ն.* (съ рукъ) *ազատուել մի բանից, մի բան ծախսել, 'ստը անել'.* *չ.* (ջրի մասին) *պակասել.* **-ся** *չ. իրականանալ, կատարուել.* **-сва́тать, ся** *ա.* Сва́тать, ся; **-свезти́** (-зу́ -зу́тъ) *ա.* Посвози́ть; **-сверли́ть** (-лю́ -ля́тъ) *ն. մի փոքր, միառժամանակ ծակել, գայլիկոնել, 'բուրղուել'.* **-свести́** (-сведу́ -ду́тъ) *ա.* Посводи́ть.

Посвива́ть (посовью́ -ю́тъ; -све́й) *ն. կամաց կամաց հիւսել.* п. гнѣздо́ *բուն շինել:*

По-сви́нски *մ. խոզի պէս, խոզաբար, անարգ, եպերելի եղանակով:*

Посвирѣ́|пствовать (-вую -ютъ) *չ. միառժամանակ մոլեգին, կատաղի բաներ բրանել.* **-пѣ́ть** *ա.* Освирѣпѣ́ть.

Посви|ста́ть (-щу́ -щутъ; -щи́) *չ. մի քանի անգամ շչել, սուլել, մի փոքր շուեցնել.* -(по́сви)**стъ** *ա. մի անգամ սուլոց, սուլելու, շուեցնելու եղանակ.* **-стыва́ніе** *չ. երբեմն սուլելը. շչելը, շուացնելը.* **-стыва́ть** *չ. երբեմն կամ միշտ սուլել, շչել, շուեցնել.* идётъ да посви́стываетъ; **-стѣ́ть** (-щу́ -стя́тъ) *ա.* Посвиста́ть.

По|свихну́ть *ն. մի փոքր խեղել, 'գուրս գցել'.* **-своди́ть** (-жу́ -о́дятъ), -свести́ *ն.* **1,** *կամաց կամաց հաւաքել, ժողովել (մարդկանց).* *կամաց կամաց վերջացնել (հաշիւները).* **2,** *կամաց կամաց տանել, հեռացնել:*

Посвоево́ль|ничать, -ствовать (-вую -ютъ) *չ. մի փոքր կամայականութիւն անել, կամայականօրէն վարուել, գործել:*

По-своему *մ. իր կամքին, իր ցանկութեան համաձայն, իր ուզածի պէս:*

По|свози́ть (-свожу́ -о́зятъ), -свести́ *ն. կամաց կամաց կրել (սայլով):*

По-сво́йски *մ. ըստ իր սովորութեան, իր խելքով, իր խելքի կարածի, իր ուզածի պէս, իրենավարի:*

По|сво́иться (-сво́юсь -ятся) *ան. մէկի հետ բարեկամանալ, ազգականանալ (ամուսնական կապով).* **-своротить** (-чу́ -о́-тятъ) *ն. մի փոքր դարձնել (մի կողմ).* п. съ доро́ги *ճանապարհից մի փոքր հեռացնել, դարձնել, շեղել.* **-свы́кнуться** (*անց.* -ы́кся -клась. ось) *չ.* съ чѣмъ *կամաց կամաց մի բանի ընտելանալ, վարժուել:*

Посвѣжѣ́|лый *բյ. ած. թարմացած, կազդուրուած.* **-ть** *չ. թարմանալ, կազդուրուել.* вѣ́теръ посвѣжѣ́лъ *քամին այժ սաստկաւ:*

По|свѣ́рить (- рю -рятъ) *ն. միմեանց հետ համեմատել, ստուգել.* **-свѣ́сить** (-шу -сятъ) *ն. վերևից կախել, կախ տալ.* **-ся** *ան. կախուել (դէպի դուրս):*

Посвѣ|ти́ть (-чу́ -ѣтятъ) *չ.* **1,** *մի քանի ժամանակ, մի փոքր ցոլալ, փայլել, լոյս տալ (արեգակի, լուսնի մասին).* **2,** кому́ *մէկին լոյս անել.* **-тли́ть** (-лю́ -ля́тъ) *ն. մի փոքր սրբել, մաքրել, փայլեցնել (օր. կահկարասիք).* **-тлѣ́ть** *ա.* Свѣтлѣ́ть. [*խոհեմօրէն:*

По-свѣ́тски *մ. աշխարհիկ կերպով, աշ-*

По|свѣ́чивать *չ. երբեմն, մի մի անգամ ցոլալ, լոյս տալ, փայլել.* **-связа́ть** (-свяжу́ -я́жутъ; -жи́) *ն. կապել, կապոտել (բազմութեամբ):*

Посвя|щáть, -тúть (-щý -тя́тъ) ѣ. **1,** *ձեռնադրել, օծել.* п. въ епископы, въ свящéнники *եպիսկոպոս, քահանայ ձեռնադրել.* **2,** *նուիրել.* п. свою жизнь наýкамъ; п. себя́ воéнной слýжбѣ, семьѣ́; п. своúхъ дѣтéй на слýжбу отéчеству; п. ýтро дѣлáмъ; п. когó въ тáйну *մէկին մի գաղտնիք հաղորդել, գաղտնիքին գիտակից անել.* **3,** *նուիրել, նուիրաբերել.* п. комý-либо своё сочинéніе; **-щéніе** ɛ. **1,** *ձեռնադրութիւն.* п. въ духóвный санъ; **2,** *նուիրելը, նուիրում.* п. въ тáйны наýки *գիտութեան գաղտնիքներին գիտակից անելը.* п. въ книгѣ́ *նուիրագիր, նուիրական նամակ, տողեր գրքի մէջ.* прислáть комý свой портрéтъ съ п—іемъ *մէկին ղրկել իւր պորտրէտը նուիրագրով.* **-щéнствовать** (-вую -ютъ) ɛ. *միառժամանակ քահանայագործել։*

По|сглáдить (-жу -дятъ) ѣ. *կամաց կամաց, մի փոքր հարթել, զգել.* **-сдвúнуть** ѣ. *մի փոքր առաջ մղել.* **-сдóбрить** (-рю -рятъ) ѣ. что чѣмъ *մի բանի հետ մի ուրիշ բան խառնելով լաւացնել. լաւ, համեղի դարձնել։*

Поседьмúчно ℓ. *իւրաքանչիւր շաբաթ, ամէն շաբաթ։* [նապաստութիւն անել։

Посекрéтничать ɛ. *մի փոքր գաղտ-*

По-секрéту ℓ. *գաղտնաբար, գաղտնի կերպով, իբրև գաղտնիք։*

Посе|лéнецъ, нца ~. **1,** *գաղթական.* **2,** *աքսորական, սիբիրաբնակ.* **-лéніе** ɛ. **1,** *բնակեցնելը.* **2,** *գաղութ, գաղթականութիւն.* **3,** *աքսորավայր (Սիբիրում).* сослáть на п. *Սիբիր քշել, աքսորել.* **-лéнка** ɛ. **1,** *գաղթականուհի.* **2,** *աքսորականուհի, սիբիրաբնակ կին, ազջիկ.* **-лéнный**, аго ɯ. Поселéнецъ 2; **-лéночный, -лéнческій** ~ѣ. *սիբիրաբնակի, աքսորականի.* **-лúть** (-лю́ -ля́тъ), **ся** ɯ. Поселя́ть, ся; **-(ё)локъ**, лка ~. **-(ё)лочекъ**, чка *նւզ.* **-лье** ɛ. *պատիկ գիւղ, չէն։*

По-сéльски ℓ. *ինչպէս գիւղում սովորութիւն է, գեղավարի։*

Посе|ля́нинъ ~. *գիւղացի, գեղջուկ, շինական.* **-ля́нка** ɛ. **-ля́ночка** *նւզ.* *գեղջկուհի, շինականուհի.* **-ля́нскій** ~ѣ. *գիւղական, գեղջկական, շինականային.* **-ля́ть**, -ля́ть ѣ. **1,** *բնակեցնել.* этихъ выходцевъ поселúли въ Новорóссіи; п. семéйство въ гóродѣ; **2,** *ներշնչել, հաստատել.* п. раздóръ въ семéйствѣ *ընտանիքում երկպառակութիւն հաստատել.* онъ поселúлъ сомнѣ́ніе въ моёмъ сéрдцѣ *նա իմ մէջ կասկած յարոյց.* п. въ комъ дурнýю мысль *մէկին մի վատ միտք ներշնչել.* **-ся** ~ɛ,,. **1,** *բնակուել, հաստատուել, բնակութիւն հաստատել.* онъ поселúлся въ нáшемъ гóродѣ; **2,*** *հաստատուել, տիրել.* мéжду нúми поселúлся раздóръ.

Посемéй|но ℓ. *ընտանիքներով, ըստ ընտանիքների.* **-ный** ~ѣ. *ընտանիքի, ընտանիքների։*

Посемý ℓ. *սորա համար, այս պատճառով։*

Посердúть (-ржý -éрдятъ) ѣ. *մի փոքր բարկացնել, 'չարացնել'.* **-ся** ɛ. *մի փոքր բարկանալ, 'չարանալ'։*

Посере|брéніе ɛ. *արծաթազօծելը, արծաթազօծելը.* **-брáть, -брúть** (-рю́ -ря́тъ) ѣ. *արծաթազօծել, արծաթօծել։*

Посивѣ́ть ɯ. Сивѣ́ть.

Поси|дѣ́лка ɛ. *հիւանդապահ կին.* **-дѣ́лки**, локъ ɛ. ɹ. *աշնանային կամ ձմեռնային գիւղական երեկոյթներ (որոնց ժամանակ գիւղի աղջիկներն և երիտասարդները զբաղւում են ձեռագործով, խաղերով և զրոյցով).* **-дѣ́ть** (-жý -дя́тъ; -дú) ɛ. *մի քանի ժամանակ նստել, մնալ.* посидúте немнóго, кудá вы торóпитесь? онъ ни минýты не посидúтъ на мѣ́стѣ; **-живáніе** ɛ. *առժամանակ նստելը, մնալը.* **-живáть** ɛ. *երբեմն նստել,* [մնալ։

Посизѣ́ть ɯ. Сизѣ́ть.

Посúль|но ɛ. *որչափ ույժերը, միջոցները ներում են.* **-ный** ~ѣ. *համաձայն ույժերի, կարողութեան, ըստ կարելւոյ.* п—ое старáніе; п—ая пóмощь.

Поси|нúть (-ню́ -ня́тъ) ѣ. *մի փոքր կապտեցնել.* **-нѣ́лый** ɛ,. ~ѣ. *կապտած.* п. отъ хóлода; **-синѣ́ть** ɯ. Синѣ́ть. [որբեր։

По-сирóтски ℓ. *ինչպէս որբ, ինչպէս*

Посія́ть ɛ. *մի քանի ժամանակ փայլել.*

Поскáбливать ѣ. *երբեմն քերել:*

Поска|кáть (-скачý -áчутъ; -чú) ɛ. **1,** *արագ, 'չափ դնելով' գնալ, մեկնել.* **2,** *մի քանի ժամանակ թաչկոտել.* **-кивать** ɛ. *երբեմն, մի մի անգամ թաչկոտել։*

Поски|дáть, -нуть ѣ. *կամաց կամաց, բազմութեամբ, մի փոքր գէն գցել, գէն անել.* поскúнь цѣ́ны *գինը մի քիչ պակասեցրէ։*

По-скúрдно ℓ. *ըստ դիզաթափի։*

Поскитáться ɛ. *մի փոքր կամ շատ թափառել, ղանազան կողմեր շրջել, ճանապարհորդել.* **-склáсть** (-адý -дýтъ; -дú) ѣ. *կամաց կամաց կիտել, դիզել.* **-склеúть** (-лею́ -я́тъ) ѣ. *մինը միւսից յետոյ կպցնել, սոսնձել* **-скоблúть** (-лю́ -óблятъ) ѣ. *մի փոքր կամ բոլորովին քերել.* **-сколóть** (-лю́ -óлютъ) ѣ. *կամաց ճեղքել, ճեղքոտել, ճղոտել։*

Посколь|зáться, -знýться ɛ. *սայթաքել, 'սոթ տալ', 'սլկուել'.* онъ поскользнýлся и упáлъ.

Поскóльку ℓ. *որքան, որչափ։*

Поскó|нина ɛ. *կանեփի, -փեայ կտաւ.* **-нникъ** ~. *բս.* Eupatorium cannabinum, *տապուզանուկ (պատերիոն, երեսնակ?).* **-нный** ~ѣ. *կանեփի, -փեայ, -փէ.* п—ая рубáха; (пó-)**нь** ɛ. **1.** *բս.* Cannabis sativa, *հասարակ կանեփ.* **2,** *կանեփի թելեր, մազմզուկներ։*

По|скорбѣ́ть (-блю́ -бя́тъ) ɛ. *մի փոքր թախծել, տրտմել.* **-скормúть** (-млю́ -мя́тъ) ѣ. *որոշ ժամանակի ընթացքում ուտեցնել, պատել (խոտը, ճարակը)։*

Поскорѣ́е ℓ. *շուտով, իսկոյն.* бѣгúте п. за дóкторомъ; ступáйте и п. возвра-[щáйтесь.

По-скóтски ℓ. *անասնաբար։*

По|скрёбки ~. ɹ. *քերուկ, տաշտաքերուկք.* **-скрёбышъ** ~. **1,** *տաշտաքերուկից թխած պատիկ հաց.* **2,*** *կտնկւ. տաշտաքերուկ, վերջին զաւակ.* **-скрéсть** (-ебý -бýтъ) ѣ. *մի փոքր, միառժամանակ քերել, ճանկել։*

По|скривúть (-влю́ -вя́тъ) ѣ. *մի փոքր ծռել (բերանը).* **-скрóмничать** ɛ. *համեստութիւն ցոյց տալ.* **-скупúться** (-плю́сь

-пятся) չ. դժուժութիւն, կծծիութիւն անել. **-скучать** չ. մի փոքր ձանձրանալ, տաղտկանալ, ձանձրութիւն, տաղտկութիւն զգալ։

Посла|бйтель ա. **-бйтельница** ի. ներողամիտ, գիւրութիւններ տուող այր, կին. **-бить** (-блю -бятъ; -бь) ա. Послаблять; ներգ. ն. լուծել տալ, լուծում առաջացնել. меня́ отъ э́того лѣка́рства лишь немно́го посла́било; **-бка** ի. ա. Послабле́ніе 2; **-бле́ніе** չ. 1, Թուլացնելը, 'բօշացնելը'. 2, ներողամտութիւն, մեղմութիւն, դիւրութիւն. «[больни́чный] до́кторъ дѣлалъ вся́кія п—ія арестантамъ»; **-бля́ть**, -бить 1, ն. Թուլացնել, 'բօշացնել' (օր. զիլ քաշած Թոկը, փակը). 2, չ. кому́ въ чёмъ դէպի մէկը մի բանում ներողամիտ, մեղմ գտնուել. **-бѣть** չ. Թուլանալ։

Посла́вить (-влю -вятъ) ն. Христа́ մի քանի ժամանակ «Այսօր տօն է», «Խորհուրդ մեծ» ման գալ։

Посла́|не́цъ, нца և нца́ ն. դեսպան, պատուիրակ. **-ніе** չ. 1, ուղարկելը, ղրկելը. 2, Թուղթ, նամակ. կոնդակ. п—ія апо́стольскія; **-никъ** ա. դեսպան. **-ница** ի. դեսպանի կին. **-ническій** ած. դեսպանի, -նական. -(по́-)**нный**, аго ա. դեսպան, որ և է պատուէրով ուղարկուած մարդ. **-ть** (пошлю́ -ю́тъ; -шли́), **ся** ա. Посыла́ть, ся.

По|слёнъ ա. **-слень** ի. ա. Паслёнъ.

По|слетѣть (-слечу́ -тя́тъ) չ. միմեանց յետևից Թռչել, գնալ. **-ся** չ. կամաց կամաց Թռչելով գալ, հաւաքուել, կիտուել. **-слиза́ть** (-жу́ -и́жутъ) ն. մի փոքր, կամաց կամաց լիզել։

Посло́ви|ца ի. առած. вводи́ть въ п—у առած դարձնել. по п—ѣ ըստ առածի. **-чный** ած. առածային, առածի։

Посложи́ть (-жу́ -жа́тъ) ն. 1, կամաց կամաց դարսել. 2, մինչ միւսի յետևից անել. վերցնել. п. пода́тей հարկերը, պարտքերը Թողնել. **-ся** ներգ. մեծանալ, արրուներ հասնել։

Послома́ть ն. կամաց կամաց կոտրել։

Послу́|га ի. 1, ծառայութիւն, լաւութիւն. 2, երախտիք, արժանիք. **-же́ніе** չ. ծառայելը, ծառայութիւն. **-жи́ть** (-жу́ -жатъ) չ. 1, մի փոքր կամ մի քանի ժամանակ ծառայել. 2, ծառայել, գտանել, օգտակար լինել. э́то обстоя́тельство послужи́ло его́ оправда́нію շնորհիւ այս հանգամանքի նա արդարացաւ, այս հանգամանքը նորան արդարացրեց. э́то ни къ чему́ не послу́житъ դորանից բան չի դուրս գալ. э́то мнѣ ни къ чему́ не послу́житъ դորանից ինձ օգուտ չկայ. э́то послужи́ло ему́ во вредъ այդ նորան վնաս բերեց. э́то послу́житъ вамъ въ по́льзу այդ ձեզ օգուտ կբերէ. **-жно́й** ած. ծառայութեան. п. спи́сокъ.

Послупи́ть (-плю́ -у́пятъ) ն. կամաց կամաց կլպել. կեղևել։

Послу|ша́ніе չ. 1, հնազանդութիւն, լսողութիւն. 2, հեզութեան, հնազանդութեան աշխատանք (վանքերում). **-шать** ն. 1, ա., Слу́шать: 2, [մի փոքր] լսել, ունկնդրել, ականջ դնել. послу́шайте, всё, что вы мнѣ говори́те, меня́ не каса́ется; **-ся** չ. кого́, чего́ մէկին, մի բանի լսել, ականջ դնել, ականջ անել, հնազանդուել. онъ меня́ не послу́шался; я послу́шался его́ совѣ́та; **-шество** չ. 1, եկ. սլ. վկայութիւն. 2, հնց. նուաստութիւն, հնազանդութիւն. **-шливо**, **-шливость**, **-шливый** ա. Послу́шно, -шность -шный; **-шникъ** ա. վանքում ծառայող մանկ, երախայ. **-шница** ի. կուսանոցում ծառայող կոյս, երախայ. **-шно** մ. հնազանդութեամբ. **-шность** ի. լսողութիւն, հնազանդութիւն, հետևողութիւն. **-шный** ած. լսող, հնազանդ, հետևող։

Послы́шать ն. 1, что, о чёмъ մի բան, մի բանի մասին լսել, տեղեկանալ. 2, զգալ, իմանալ. послы́шало се́рдце невзго́ду; **-ся** չ. լսուել, լսելի լինել. вдругъ послы́шался шумъ; мнѣ послы́шался его́ го́лосъ въ сѣня́хъ ինձ Թուաց, Թէ նորա ձայնը լսում եմ սրահում. э́то вамъ послы́шалось ձեզ Թուաց, որ լսում էք։

По́слѣ I, ներ. (սեռկ. հոլ.) յետոյ. (գր.) զկնի. п. пра́здника; то́тчасъ п. обѣ́да; п. э́того, п. того́ դորանից յետոյ. п. чего́ որից յետոյ. 2, մ. յետոյ, ապա. мы поговори́мъ объ э́томъ п.; я его́ п. не вида́лъ.

Послѣ|дки ա. յ. մնացորդ, մնացորդներ. зажига́ть п. дровъ; **-дній** ած. վերջին, յետին. въ п. разъ վերջին անգամ. испусти́ть п. вздохъ; мука́ п—яго со́рта; п. классъ о́бщества; сидѣ́ть за столо́мъ на п—емъ мѣ́стѣ; пе́рвые бу́дутъ п—ими; **-дова́ніе** չ. 1, հետևելը, հետևողութիւն. 2, եկեղեցական արարողութիւն, ծէս. п. креще́нія; **-дователь** ա. **-довательница** ի. հետևող, հետևորդ, կողմնակից այր, կին. **-довательно** չ. հետևողաբար, յաջորդաբար. **-довательность** ի. յաջորդականութիւն. п. мы́слей; въ его́ поведе́ніи нѣтъ п—и; **-довательный** ած. յաջորդական. п. поря́докъ дней и ноче́й; **-довать** (-дую -ютъ) չ. հետևել. п. за кѣмъ մէկին հետևել, մէկի յետևից գնալ. п. совѣ́ту; послѣ́довало рѣше́ніе վճիռ կայացաւ, հետևեց.' **-докъ**, дка ա. 1, վերջ, վախճան. на п. վերջը. 2, մնացորդ. **-дочекъ**, чка ա. նւզ. պստիկ, չնչին մնացորդ. **-дочный** ած. մնացորդի, մնացած. **-дственно** մ. հետևողաբար, իբրև հետևանք. **-дственный** ած. մի բանից հետևող, առաջացող. **-дствіе** չ. հետևանք. э́то мо́жетъ имѣ́ть дурны́я п—ія; оста́вить безъ п—ій; въ п—іи ա. Впослѣ́дствіи: **-дующій** ած. հետևող, եկող. п. членъ; **-дъ** ա. 1, մնացորդ. ви́нный п. օղու տկնուցը, տակ. 2, 'ծին' (Թաղանթ, որի մէջ մայրական արգանդում պտուղը զարգանում է և որը ծննդից յետոյ ընկնում է). **-дышъ** ա. **-дышекъ**, шка նւզ. վերջին, յետին, ամենակրտսեր զաւակ, 'տաշտաքերանք'։

Послѣ|за́втра մ. 1, էգուց չէ միւս օրը, վաղը չէ միւս օրը. **-за́втрашній** ած. վաղուայ չէ միւս օրուայ, էգուցուայ չէ միւս օրուայ. **-обѣ́денный** ած. ճաշից յետոյ եղող, տեղի ունեցող. п—ое вре́мя; п. со́нъ.

I. **Послѣпи́ть** (-плю́ -пя́тъ) ն. մի փոքր, մի քանիսին կուրացնել. п. черте́й մի քանի ժամանակ պարբերաբար խմել, հարբել։

II. **Послѣпи́ть** (-плю́ -ѣпятъ) ն. Թեթև կերպով ծեփել, կպցնել, փակցնել։

Послѣ|потóпный ած. յետ ջրհեղեղեան, ջրհեղեղից յետոյ եղած, գոյացած. **-родовóй** ած. ծննլուց, 'պառկելուց' յետոյ եկող, պատահող. п—ыя бóли; п. процéссъ; **-словіе** գ. վերջաբան, յետաբան։

По|слюнить (-ню -нятъ) ն. թքով թացել. **-смáзать** (-жу -жутъ) ն. մի փոքր լուղել, լւղ, ձէթ եւն քսել,

Посмаковáть (-кýю -ютъ) ն. ճաշակել, համը տեսնել, վայելել։

Посмáркивать ն. յաճախ կմ մի փոքր քիթը մաքրել. **-ся** չզ. երբեմն խնչել, իւր քիթը մաքրել։

Посмáтри|ваніе գ. երբեմն կմ յաճախ նայելը, մտիկ տալը. **-вать** ն. **1**, на что երբեմն կմ յաճախ մի բանի նայել, մտիկ անել. п. на часы́; **2**, հսկել, նայել. посмáтривайте за моимъ дóмомъ.

Посмéртный ած. մահից յետոյ եկող, եղող, պատահող, եղած, պատահած. п—ые мемуáры հեղինակի մահից յետոյ հրատարակած յիշողութիւններ, յուշիկներ. у холéрныхъ покóйниковъ бывáютъ п—ыя сокращéнія мышцъ.

По|смирить (-рю́ -рятъ) ն. **1**, հաշտեցնել. **2**, когó մէկին մի փոքր զսպել, սանձահարել. **-ся** չ.-էզ. հաշտուել. **-смóлкнуть** (անց. -смóлкъ -кла, о) գ. կամաց կամաց լռել, խաղաղուել. **-сморкáть** ն. **ся** չզ. խնչել, քիթը մաքրել։

Посмó|тръ ա. նայելը. взгляни́те на эту матéрію, за п. съ васъ ничегó не возьмýтъ; **-трѣть** (-рю́ -смóтрятъ; -три́) գ. **1**, նայել. онъ стрóго посмотрѣлъ на негó; посмотри́те въ эту стóрону; посмотри́те, вѣренъ ли этотъ счётъ; посмóтримъ, соглaси́тся ли онъ на это տեսնենք, արդեօք նա կը համաձայնուի՞ դորա հետ. **2**, հսկել. посмотри́те за моими дѣтьми́; **-ся** չզ. իրան նայել, դիտել, դրատել. п. въ зéркало.

Посмуг|лѣлый բյ. ած. մի փոքր թխացած. **-лѣть** գ. մի փոքր թխանալ։

По|смы́ть (-мóю -ютъ; -мóй) ն. **1**, մի քանի բծեր լուանալ, մաքրել, տեղ տեղ լուանալ, մաքրել. **2**, տեղ տեղ ողողել, քանդել (տփերը). **-смѣиваться** գ. **1**, երբեմն ծիծաղել. **2**, надъ кѣмъ մէկին ծաղրել, մէկի վերայ ծիծաղել (քթի տակից)։

Посмѣлѣе բաղդտ. **1**, Տ. աւելի համարձակ կերպով, աւելի ժպիրհ կերպով. **2**, ած. աւելի համարձակ, աւելի ժպիրհ։

Посмѣнно Մ. հերթով, միմեանց փոխարինելով, փոփոխակի։

Посмѣть ա. Смѣть. [զանգել։

Посмѣшáть գ. միմեանց հետ խառնել,

По|смѣши́ть (-шý -шáтъ) ն. ծիծաղեցնել. **-смѣшище** գ. ծաղրի ու ծանակի առարկայ. быть п—емъ пýблики; **-смѣяніе** գ. ծաղրելը, ծանակելը, նշաւակելը. подвергáть себя́ п—ію; **-смѣя́ться** (-смѣю́сь -ю́тся) գ. մի փոքր ծիծաղել. п. надъ кѣмъ կմ комý մէկի վերայ ծիծաղել, մէկին ծաղրել, նշաւակել։

Посмягчи́ть (-чý -чáтъ) ն. մի փոքր փափկացնել, կակղացնել. *մի փոքր մեղմացնել։

Посни́ться չէմզ. երեւալ (երազում). երազել. мнѣ посни́лось երազում ինձ երեւաց։

Пособ|би́ть (-блю́ -óбятъ; -би́) ա. Пособля́ть; **-біе** գ. նպաստ, օժանդակութիւն. журнáлъ этотъ получáетъ отъ казны́ дéнежное п.; учéбныя п—ія դասագրքեր. п—іями моими, при составлéніи этой кни́ги, бы́ли слѣ́дующія сочинéнія այս գիրքը կազմելիս իբրև օժանդակ աղբիւրներ ինձ ծառայել են հետեւեալ շարադրութիւնները. **-блéніе** գ. օգնելը, օժանդակելը, նպաստելը. **-бливый** ած. պատրաստ օգնելու, օժանդակելու, նպաստելու. **-бля́ть**, -би́ть գ. комý, чемý մէկին, մի բանի օգնել, նպաստել, օժանդակել. п. комý въ нуждѣ́; какъ этому п—би́ть? *п. гóрю ցաւը, աղէտն առնել. **-бникъ** ա. օգնող, օժանդակող։

Посо|брáть (посберý -рýтъ) ն. **1**, կամաց կամաց հաւաքել, ժողովել. **2**, աւելորդը, աւել մնացածը վերցնել. **-ся** չզ. կամաց կամաց հաւաքուել։

По|сóвывать, -совáть (-сýю -ю́тъ), -сýнуть ն. **1**, յաճախ խոթել, հրել. **2**, (բազմութեամբ) ներս կոխել, ներս խցկել. **-сóвѣститься** ա. Сóвѣститься; **-совѣ́товать, ся** ա. Совѣ́товать, ся; **-согласи́ть** (-шý -ся́тъ) ն. կամաց կամաց, մասամբ հաշտեցնել, համաձայնեցնել, հաշտութեան, համաձայնութեան բերել. **-согнýть** ն. մի փոքր կորացնել, կռացնել, ծալել. **-содѣ́йствовать** (-вую -ютъ) գ. մի փոքր օգնել, աջակցել. **-созвáть** (-зовý -вýтъ) ն. բազմութեամբ կանչել, կոչել, հրաւիրել (հիւրեր). **-созрѣ́ть** գ. կամաց կամաց հասունանալ, հասնել. **-сократи́ть** (-щý -тя́тъ) ն. մի փոքր կրճատել (օր. շարադրութիւնը կմ ծախսերը). *егó слѣ́дуетъ п. պէտք է նորան մի փոքր հաւպ տալ, սանձահարել։ [նուարի պէս։

По-солдáтски Մ. ինչպէս զինուոր, զի-

Посо|лéніе գ. աղելը, աղ անելը. աղ դնելը. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. աղել, աղ անել. աղ դնել. **-лка** է. ա. Посолéніе.

Посоло|вѣлый բյ. ած. **1**, գեղնագոյն աչխէտ, դեղձան գորձած (ձի). **2**, պղտորուած, աղօտացած (աչքեր). **-вѣть** գ. **1**, (ձիու մասին) գեղնագոյն աչխէտ, դեղձան դառնալ. **2**, (աչքերի մասին) պղտորուիլ, աղօտանալ։

Пóсолонь Տ. ըստ արեգակի [ընթացքի], արեւելքից դէպի արեւմուտք։

Посолонѣ́ть ա. Солонѣ́ть.

Посó|лъ, слá ա. դեսպան. **-льскій** ած. դեսպանի, -նական. **-льство** գ. դեսպանութիւն. секретáрь при п—ѣ; **-льствовать** (-вую -ютъ). դեսպան լինել, դեսպանութիւն անել։

По|сопéрничать գ. մի փոքր մրցել, մրցակից, ախոյեան հանդիսանալ. **-сори́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. աղբոտել. **-сосáть** (-сý -сýтъ; -си́) ն. մի փոքր ծծել։ [քիւ։

Посóтенно Մ. հարիւրներով, հարիւր-հա-

Посó|хлый բյ. ած. չորացած, ցամաքած. **-хнуть** (անց. -сóхъ -хла, о) ա. Посыхáть.

Пó|сохъ ա. ցուպ, գաւազան. пастýшій п. հովուական գաւազան. архіерéйскій п. եպիսկոպոսական գաւազան. **-сóшникъ** ա.

գաւազանակիր (որը պատարագի ժամանակ եպիսկոպոսական գաւազանը պահում է). **-сошнóй** -ծ. գաւազանի, -նային. **-сошóкъ**, шкá նւզ. ա. Пóсохъ.

По|спáсть (-спадý -дýтъ; -дй) չ. **1**, կամաց կամաց, միմեանց յետևից վայր ընկնել, վայր թափուել. **2**, մի փոքր իջնել, պակասիլ (ջրի մասին). մի փոքր ներհարել, լղարել, նուազել. п. съ лицá, съ тѣ́ла; п. съ гóлоса ձայնը մասամբ կորցնել. **-спáть** (-сплю́ -пя́тъ; -пй) չ. մի փոքր քնել, ննջել։

Поспесй|виться ա. Спесйвиться; **-вѣть** ա. Спесйвѣть.

По|спилúть (-лю́ -лятъ) ն. մի փոքր սղոցել, 'խէրխել'. **-спóрить** (-рю -рятъ) չ. **1**, պատիկ վէճ ունենալ. **2**, մրցել. онъ мóжетъ п. съ нимъ въ знáніи; *цвѣтъ ея́ лицá могъ п. съ рóзами; **-способствовáть** (-вую -ютъ) չ. օգնել, նպաստել, օժանդակել. **-спотѣ́ть** չ. մի փոքր քրտնել։

Поспу|скáть, -стúть (-щý -ýстятъ) ն. մի փոքր թողնել, իջեցնել, ցածացնել։

Поспýтать ն. մի փոքր խառնել, խճճել։

По|спѣвáніе չ. ա. ստորև բայը. **-спѣвáть**, -спѣть չ. **1**, պատեհ, պահանջեալ ժամանակին գալ, հասնել, ժամանել. я не поспѣ́лъ къ обѣ́ду ճաշին չհասայ. онъ поспѣ́лъ на перекли́чку հէնց որ կանչեցին, նա հասաւ. онъ не мóжетъ вездѣ́ п. նա չէ կարողանում ամէն տեղ էլ լինել. вы идёте сли́шкомъ скóро, я не могý поспѣ́ть за вáми—ես չեմ կարողանում ձեր յետևից գալ կամ հասնել. **2**, հասունանալ, հասնել. плоды́ поспѣвáютъ, поспѣ́ли; **3**, պատրաստ լինել. обѣ́дъ поспѣ́лъ; **-спѣ́лый** բյ. -ծ. հասած, հասունացած. **-спѣ́ть** ա. Поспѣвáть.

Поспѣ|шáть, ши́ть չ. շտապել, փութալ, աճապարել. вы сли́шкомъ поспѣши́ли въ э́томъ дѣ́лѣ; п. отъѣ́здомъ աճապարել շուտով մեկնելու. **-шéніе** չ. **1**, աճապարութիւն. **2**, օգնութիւն, նպաստ. **-шествовáть** (-вýю -ютъ) չ. օգնել, նպաստել, օժանդակել, սատարել. **-ши́тельность** է. նպաստաւորութիւն. **-ши́тельный** -ծ. նպաստաւոր. **-ши́ть** (-шý -шáтъ) ա. Поспѣшáть; **-шникъ** -. **-шница** է. օգնական, -ուհի, զօրավիգն այր, կին. **-шно** մ. շտապ, շտապաւ, արագ, փութանակի, աճապարանօք. **-шность** է. **1**, շտապում, աճապարում, աճապարանք. э́то дѣ́ло трéбуетъ п—и այդ գործը պէտք է շուտով անել, շուտով վերջացնել. **2**, արագութիւն, ժրութիւն, փոյթ. **-шный** -ծ. **1**, արագ, ժիր. **2**, շտապ. յանկարծական. **3**, յաջող, յաջողակ, նպաստաւոր (քամի)։

Посравня́ть ա. Посровня́ть.

Посра|ми́тель -. **-ми́тельница** է. անարգող, խայտառակող, ծանակիչ այր, կին. **-ми́тельный** -ծ. ամօթալի, ամօթաբեր, խայտառակ, ծանակիչ. **-ми́ть** (-млю́ -мя́тъ), **ся** ա. Посрамля́ть, ся; **-млéніе** չ. ամօթ, խայտառակութիւն, անարգանք, ծանականք. **-мля́ть**, -ми́ть ն. անարգել, խայտառակել, ծանակել, ամաչեցնել. առ. уповáніе не посрами́тъ; **-ся** -նչբ. խայտառակուել, ծանակուել։

Посре|ди́, -ди́нѣ նխբ. (սեռկ. հոլ.) միջ, մէջ տեղը, մէջ տեղում. п. дорóги; п. толпы́; п. дня օր ցերեկով։

Посрéд|никъ -. միջնորդ. мировóй п. հաշտարար միջնորդ. отдáть на рѣшéніе п—овъ; онъ былъ ихъ п—омъ при э́той перепи́скѣ; **-ница** է. միջնորդուհի. **-ничать** չ. միջնորդել, միջնորդութիւն անել. **-ническій** -ծ. միջնորդի, միջնորդական, միջնորդութեան. **-ничество** չ. միջնորդութիւն. **-ственно** մ. **1**, միջնորդաբար, միջնորդի միջոցաւ. **2**, միջակ կերպով. **-ственность** է. միջակութիւն. п. не имѣ́етъ врагóвъ; э́та кни́га ни́же п—и; **-ственный** -ծ. **1**, միջնորդական. **2**, միջակ. п—ые писáтели; **-ство** չ. **1**, միջոց. п—омъ чегó-либо մի բանի միջոցաւ. пришли́те мнѣ э́то чéрезъ п. такóго-то; **2**, ա. Посрéдничество; при п—ѣ, чéрезъ п. միջնորդութեամբ, միջոցաւ. **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. въ чёмъ մի բանում միջնորդ լինել, միջնորդութիւն անել։

По|сровня́ть ն. մի փոքր, կամաց կամաց հարթել, դզել (ճանապարհը). **-срони́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. միմեանց յետևից վայր գցել, շաղ տալ, կորցնել։

Посрó|чно մ. որոշ պայմանաժամերին. **-чный** -ծ. պայմանաժամով, 'վադայով'. п. платёжъ պայմանաժամավճար։

По|сруби́ть (-блю́ -ýбятъ) ն. կամաց կամաց, տեղ տեղ կտրատել, կտրել. **-срѣзáть** (-жу -жутъ) ն. մի փոքր, մինը միւսից յետոյ կտրել, կտրատել. **-ссóрить** (-рю -рятъ), **ся** ա. Ссóрить, ся.

Поста|вéцъ, вцá -. **1**, պատիկ պահարան, դարակ. պահարան ամանեղէնի և կերակրեղէնի. **2**, սեղան (կերակուրները պատրաստելու). **3**, գրքակալ (եկեղեցում). **-вить** (-влю -вятъ; -вь) ա. Поставля́ть; **-вка** է. **1**, դնելը, կանգնեցնելը (օր. արձան), յարդարելը (բեմի համար). **2**, մատակարարելը, -կարարում. п. муки́ на вóйско; п—у муки́ остáвили за нимъ; снимáть п—у յանձն առնել մի բան մատակարարելու. **-влéніе** չ. ա. ստորև բայը. п. во свящéнники քահանայ ձեռնադրելը. **-вля́ть**, -вить ն. **1**, դնել. п. самовáръ; п. нóги на скамéйку; п. жаркóе въ пéчку; п. на колѣ́ни չոքեցնել. п. когó въ затрудни́тельное, въ нелóвкое положéніе; не знáю, кудá п. мою мéбель; п. когó съ кѣмъ на однý дóску մի մարդու միւսին համապատիւ համարել. п. óперу на сцéну օպէրան բեմ դնել. п. кýшанье на столъ; п. піявки տզրուկներ դնել կամ կպցնել. п. бáнки պուլիկ դնել. п. когó нá ноги մէկին ոտի կանգնեցնել. **2**, կանգնել, կանգնեցնել. п. пáмятникъ ýмершему дрýгу; п. часовы́хъ; п. солдáтъ въ строй; **3**, զետեղել, տեղաւորել. п. лóшадь въ коню́шню; п. вóйско на возвышéніи; **4**, մատակարարել. п. мукý на áрмію; э́тотъ мясни́къ поставля́етъ говя́дину на нашъ домъ; **5**, ձեռնադրել. п. въ свящéнники, въ архіерéи; **6**, համարել. я поставля́ю себѣ́ за счáстіе служи́ть вамъ; я поставля́ю себѣ́ за честь быть егó дрýгомъ; п. себѣ́ за прáвило կանոն դնել. я постáвилъ себѣ́

за правило ни на кого не надѣяться; долгомъ поставляю предупредить васъ; ему поставили въ вину этотъ поступокъ; ему поставили въ обязанность сдѣлать это *նորան պարտաւորեցրին այդ անելու*. п. на своёмъ *իր ասածն անել*. я всё-таки поставлю на своёмъ; **-вной** *ա*. *մատակարարելի, մատակարարուած*. п—ыя дрова; **-вочный** *ա*. *մատակարարելի, -լու, կապալի*. **-вщикъ**, á *ա*. **-вщица** *է*. *մատակարարող, մատակարարիչ այր, կին*. **-въ** *ա*. **1**, *ընթացք, պտոյտ*. мельничный п.; мельница о двухъ п—ахъ *կամ* въ два п—а *երկաչքանի ջրաղաց*. **2**, *դիրք, դրութիւն*. **3**, *պահարան (սամանեղէնի)*. **4**, *սատայնանկի (ջուլհակի) դազգահ*. **5**, *սատայն, զործուածք*։

Постадно *մ*. *հօտերով, հօտ-հօտ*։

Поста|ивать, -ять *չ*. **1**, *տեղ տեղ հալուել, հալչել*. **2**, *ամէն տեղ հալուել, հալչել*։

Постаментъ *ա*. (*լտ*.) *պատուանդան, խարիսխ (սիւնի)*։

Поста|новить (-влю -овятъ) *ա*. Постановлять; **-новка** *է*. **1**, *դնելը*. п. оперы на сцену *օպէրան բեմ դնելը*. п. вопроса *հարց դնելը*. **2**, *կանգնելը, կանգնեցնելը*. п. памятника; **-новленіе** *չ*. **1**, *ա*. Постановка; **2**, *որոշում, վճիռ, կարգադրութիւն, տնօրինութիւն*. п. о взятіи подъ стражу; ввести въ дѣйствіе п.; п—ія закона; п—ія соборовъ; **-новлять**, -новить *ն*. *որոշել, սահմանել, տնօրինել*. собраніе ничего не постановило по этому дѣлу; п. правила; п. приговоръ, рѣшеніе *վճիռ կայացնել, վճիռ տալ*. **-новъ** *ա*. [*բռնած, ընդունած*] *դիրք, դրութիւն*. п. головы.

Постараться *ա*. Стараться.

По-стариковски *մ*. *ինչպէս ծեր, ինչպէս ծերունի, ծերունու պէս*։

Поста|рѣлый *բյ*. *ա*. *ծերացած, պառաւած. հնացած*. **-рѣть** *ա*. Старѣть.

Постаскать *ն*. *կամաց կամաց քարշել, տանել, հաւաքել*։ [ծոբէն։

Постатейно *մ*. *յօդուածներով, յօդուա-*

Постаять (-таю -ютъ) *ա*. Постаивать.

По|стегать *ն*. **1**, *մի փոքր, մի քանի անգամ չաղել (մտրակը)*. **2**, *մի փոքր, մի քանի ժամանակ ընդթափ կարել*. **-стёгиваніе** *չ*. *ա*. *պտոյտ բայը*. **-стёгивать** *ն*. **1**, *երբեմն, մի մի անգամ մտրակել, մտրակով զարկել*. **2**, *երբեմն ընդթափ կարել*։

Посте|лечка *նւզ*. **-лишка** *նխտ*. **-ль** *է*. **1**, *անկողին, մահիճ*. слечь въ п. (отъ болѣзни); я цѣлый день пролежалъ въ п—и; вскочить съ п—и; **2**, *տափակ երես (ալիք, ալաքարի)*. **3**, *հրեամ. մարտկոցավայր*. **-льна** *է*. *նւզ*. *պատիկ անկողին, մահիճ*. дѣтская п.; **-льный** *ա*. *անկողնի, մահճի*. **-лю** *ա*. Постлать; **-ля** *ա*. Постель 1.

Постенать *չ*. *մի քանի ժամանակ հառաչել, տնքալ, տնքտնքալ*։

Постепе|нно *մ*. *աստիճանաբար*. **-нность** *է*. *աստիճանականութիւն, յաջորդականութիւն*. **-нный** *ա*. *աստիճանական, աստիճանաբար, կարգով եղող, կատարուող*. п—ое развитіе; **-новецъ**, вца *ա*. *աստիճանական զարգացման կուսակից*. онъ изъ постепеновца сдѣлался краснымъ.

Постереть (посотру -рутъ; -три) *ն*. **1**, *մի փոքր սրբել, մաքրել*. **2**, *բոլորը սրբել, մաքրել*։

Постеречь, ся *ա*. Стеречь, ся.

По|стесать (-шу -ешутъ; -ши) *ն*. *մի փոքր, կամաց կամաց տաշել*. **-стечь** (-стеку -чёшь -кутъ) *չ*. *կամաց կամաց հոսել, թափուել*։

Пости|ганіе *չ*. **1**, *հասնելը, վրայ հասնելը, բռնելը*. **2**, *ըմբռնելը, հասկանալը*. **-гать**, **-гнуть** (*անց*. -гъ -гла, о), -чь *ն*. **1**, *հասնել, վրայ հասնել, բռնել*. смерть постигла его *մահը խզեց նորա կեանքի թելը*. меня постигло несчастіе *գլխիս քամբախտութիւն եկաւ*. его постигла внезапная болѣзнь *նա յանկարծակի հիւանդութիւնից բռնուեցաւ*. **2**, *ըմբռնել, հասկանալ, իմանալ, գլխի ընկնել*. я постигаю ваши намѣренія; не постигаю, какъ можетъ вамъ это нравится; **-женіе** *չ*. **1**, *հասնելը, բռնելը*. **2**, *ըմբռնելը, հասկանալը*. **-жимость** *է*. *իմանալիութիւն, ըմբռնելիութիւն*. **-жимый** *բյ*. *ա*. *ըմբռնելի, իմանալի, հասանելի, հասկանալի*։

Постила *ա*. Пастила.

По|стиланіе *չ*. *ա*. *պտոյտ բայը*. **-стилать**, -стлать *ն*. *գցել, սփռել, փռել, տարածել*. п. ковёръ; п. постель; какъ постелешь, такъ и поспишь; п. полъ *յատակ գցել, շինութեան յատակը տախտակամածել*. п. доски *տախտակներ գցել*. **-стилка** *է*. **1**, *գցում, սփռում, փռում*. **2**, (**-стилочка** *նւզ*.) *ա*. Подстилка 2; **-стилочный** *ա*. *փռոցի. յատակին, գետնին գցած*։

Пости|рать *ն*. *թեթև լուածք անել*. **-ся** *անդ*. *իր սեպհական ճերմակեղէնը լուանալ*. **-рушка** *է*. **-рушечка** *նւզ*. *թեթև լուացք. լուանալու մանր մունր, 'ային օյին' ճերմակեղէն*. дѣлать п—шечки; «у насъ на п—шечки двѣ женщины приставлены особо, а бѣльё всё машиной».

Поститься (-щусь -стятся) *չ*. *պահել, պաս պահել, ծոմ պահել*։

По|стихнуть *չ*. *կամաց կամաց հանդարտանալ, խաղաղուել*։ [стигать.

Постичь (-игу -жёшь -гутъ) *ա*. По-

По|стланіе *չ*. *փռելը, սփռելը, գցելը*. **-стлать** (-стелю -стелютъ; -стели) *ա*. Постилать.

Пост|никъ *ա*. **-ница** *է*. *պահող, պաս, ծոմ պահող այր, կին*. **-ничаніе** *չ*. *պահելը, պաս, ծոմ պահելը*. **-ничать** *ա*. Поститься; **-ническій** *ա*. *պահքի, պասի*. **-ничество** *չ*. *պահք, պաս, ծոմ*. **-ничествовать** (-вую -ютъ) *չ*. *պահել, պաս պահել. ծոմ պահել*. **-ный** *ա*. *պահքի, պասուսյ, պահեցողութեան, ծոմապահութեան*. п. день *պաս օր*. п—ое масло *ձէթ, կտաւատի ձէթ, ևդ*. п—ая физіономія *տրտում, 'նուս' դէմք*։

Посто|й *ա*. *իջևան, օթևան. ռզմ. զօրազետեղութիւն*. билетъ на п.; стоять на п—ѣ *կամ* п—емъ *իջևանել, ձմեռել, ձմեռանոցում զտնուել*. поставить на п. [*զօրքը ձմեռանոցներում*] *զետեղել, տեղաւորել*. **-йный** *ա*.

իշխաններու. զօրապետեցութեան. п—ая повинность *զօրապետեցութեան հարկ:*

По|столочь (-лку́ -лчёшь -лку́тъ; *անց.* -ло́къ -лкла́, о́; -лки́) *ն. կամաց կամաց ջարդել, տրորել, ծեծել.* **-стона́ть** *չ. մի քանի ժամանակ, մի քանի անգամ հեծել, հառաչել, անքալ, անքանքալ.* **-стопи́ть** (-плю́ -о́пятъ) *ն. մի փոքր հալել:*

Посто́пно *մ. օգմաններով, պուրակներով, պուրակօրէն.* брать бума́гу п.

Посторожи́ть (-жу́ -жа́тъ) *ն.* кого́ *մի քանի ժամանակ մէկի վերայ հսկել, մէկի վերայ աչք պահել, մէկին 'դարաւուլ քաշել':*

Посто|рони́ться (-ню́сь -ня́тся) *ն. տր. մի կողմ քաշուել, տեղ, ճանապարհ տալ.* посторони́тесь! **-ро́нній** *ած.* **1,** *կողմնակի, օտար.* п—іе лю́ди; **2,** *կողմնակի, երկրորդական.* п—ія обстоя́тельства; п—іе дохо́ды.

Посто|я́лецъ, льца *ա.* **-я́лица** *է. կեցուոր, -ուհի.* **-я́лое**, аго *չ. բնակարանավարձ, իջևանավարձ, 'իջևանաբրեհ'.* **-я́лый** *ած. իջևանի, իջևանա—.* п. дворъ *իջևան, պանդոկ.* **-я́льщикъ, -я́льщица** *տ.* Постоя́лецъ, -я́лица; **-я́нничать** *չ. հետևողական լինել, հաստատամտութիւն, հաստատակամութիւն ցոյց տալ.* **-я́нно** *մ. միշտ, մշտապէս, շարունակ.* **-я́нность** *տ.* Постоя́нство; **-я́нный** *ած. մշտական. հաստատուն, հաստատ, անփոփոխ.* п. въ дру́жбѣ, въ любви́, въ намѣ́реніяхъ; п—ое сча́стіе; п. дохо́дъ; п. жи́тель; вести́ п—ую жизнь *կանոնաւոր կեանք վարել.* п—ая величина́ *մաթմ. անփոփոխ մեծութիւն.* **-я́нство** *չ. մշտականութիւն, հաստատութիւն, անփոփոխութիւն.* п. въ трудѣ́ *տոկունութիւն աշխատանքի մէջ.* дѣла́ человѣ́ческія не отлича́ются п—омъ; **-я́нствовать** (-вую -ютъ) *տ.* Постоя́нничать; **-я́ть** (-ю́ -я́тъ; -о́й) *չ.* **1,** *մի քանի ժամանակ կենալ, մնալ.* посто́йте здѣ́сь, пока́ я возвращу́сь; п. въ сло́вѣ *խօսքը պահել.* посто́й! *սպասէր, կաց.* **2,** за кого́ *մէկին պաշտպանել, պաշտպան հանդիսանալ.* я постою́ за себя́ *ես ինքս ինձ, իմ իրաւունքներս կը պաշտպանեմ:*

Пострада́ть *չ.* **1,** *մի քանի ժամանակ տառապել, ցաւ, վիշտ, հիւանդութիւն, տառապանք քաշել.* **2,** *տուժել, տառապել, ցաւ, վիշտ, հիւանդութիւն, տառապանք, վնաս կրել, վնասուել.* онъ пострада́лъ за пра́вду *ճշմարտութեան համար նա տուժել.* здоро́вье его́ пострада́ло; отъ э́того мо́жетъ п. его́ репута́ція; пострада́вшій *ած. վնասուած, վնաս, զեան քաշած:*

Пострани́чный *ած.* [*գրքի, տետրակի*] *ամէն մի երեսում գանուող:*

По|стра́нствовать (-вую -ютъ) *չ. մի քանի ժամանակ ճանապարհորդել, պանդխտել.* **-страща́ть** *ն. մի փոքր վախեցնել, սիրտն ահ, երկիւղ գցել.* **-стрека́ть** *ն.* **1,** *մի փոքր այրել (եղինճով).* **2,** *մի փոքր կծել (կտմը).* **-стрекота́ть** (-кочу́ -о́чутъ) *չ. մի քանի ժամանակ [կաչաղակի պէս] կանչել, կանչել, վայրահաչել, 'դուրս տալ':*

Постри|га́ніе *չ. տ. սուրբ բայը.* **-га́ть**, -(и́)чь *ն.* **1,** *մի փոքր խուզել (մազերը).* **2,** [*համաձայն ծիսի գլխի մի քանի մազերը խուզով*] *ձեռնադրել.* п. въ мона́хи *վարդապետ ձեռնադրել, կարգել.* п. въ мона́хини *կոյս ձեռնադրել.* наси́льно п. *զօռով, բռնութեամբ կուսանոց մտցնել.* **-ся** *ն. տր. ձեռնադրուել.* п. въ свяще́нники *քահանայ ձեռնադրուել.* п. въ мона́хини *կուսակրօնութեան քօղն ընդունել.* **-гу́** *տ.* Постри́чь; **-же́нецъ**, нца *ա. նորընծայ վարդապետ.* **-же́ница** *է. նորընծայ կոյս.* **-же́ніе** *չ.* **1,** *խուզում, խուզելը (մազերը).* **2,** *ձեռնադրելը, -դրութիւն.* п. въ мона́хи; п. въ мона́хини; принима́ть п. *վանք, կուսանոց մտնել.* **-(и́)чь** (-гу́ -жёшь -гу́тъ; *անց.* -гъ -гла, о; *հրմ.* -ги́), **ся** *տ.* Постригáть, ся.

Построга́ть *ն. մի փոքր, մի քանի ժամանակ խարաբուզել, 'ռանդել':*

По|строе́ніе *չ.* **1,** *շինելը, կառուցանելը.* *զզմ.* п. взводáми *շարք շարք դասաւորելը.* **2,** *տ.* Постро́йка 2; **-стро́ечка** *նւզ. տ.* Постро́йка; **-стро́йка** *է.* **1,** *շինելը, կառուցանելը, շինում, կառուցանում.* п. мо́ста чéрезъ рѣ́ку *գետի վերայից կամուրջ ձգելը.* **2,** *շինութիւն.* **-стро́ить** (-о́ю -ятъ) *ն.* **1,** *մի փոքր, մի քանի ժամանակ շինել, կառուցանել.* **2,** *շինել, կառուցանել.* п. домъ; **3,** *զզմ. դասաւորել, կազմել.* п. коло́нну *զօրասիւն կազմել.* п. во́йско къ сраже́нію *զօրքը ճակատեցնել.* **-ся** *ն. տր.* **1,** *իրեն համար տուն, բնակարան շինել.* **2,** *զզմ. դասաւորուել.* ъ. въ карре́ *քառանկիւնու ձևով ճակատել.* **-стро́йщикъ** *ա. շինող:*

Постро́|мка *է.* **-мочка** *նւզ. լծափոկ, քարշափոկ.* **-мочный** *ած. լծափոկի, քարշափոկի:*

Постро́|чно *մ. ըստ տողաթուի, տողահաշուով.* **-чный** *ած. ըստ տողաթուի, տողահաշուով տրուող, վճարուող:*

Пострyга́ть *տ.* Построга́ть.

Пострѣ|лёнокъ, нка *տ.* Пострѣ́лъ 3; **-лива́ть** *չ. երբեմն, մի մի ժամանակ [հրացան] արաքացնել, արձակել.* *տբ. երբեմն ցոլքալ, ծակել, ցաւ պատճառել.* **-лъ** *ա.* **1,** *ռմկ. կաթուած, հարուած.* п. тебя́ возьми́ *գրողը քեզ տանի.* **2,** *չար, չարաճճի, չարաբարոյ, խեռ, սատահակ մարդ, թակից փախած, 'չալթուքասան' ամ.* нашъ п. вездѣ́ поспѣ́лъ (*պարձ.*) *նա ամէն տեղ է.* **-ля́ть** *ն.* **1,** *մի փոքր, մի քանի ժամանակ [հրացան] արձակել, արաքացնել.* **2,** *բոլոր սրոր սպանել, սպանել:*

Постря́пать *ն. մի քանի ժամանակ կերակուր պատրաստել, խոհարարութիւն անել:*

Постря|сти́ (-су́ -су́тъ), **-хну́ть** *ն. մի փոքր, կամաց կամաց թափ տալ, թօթափել:*

Постскри́птъ *ա.* (*լտ.*) *«յետ գրութեան», յետագրութիւն.* дли́нный п.

Постуди́ть (-жу́ -у́дятъ) *ն. մի փոքր հովացնել, պաղեցնել:*

Посту́|кать *չ. մի քանի անգամ բախել, թխկթխկացնել.* **-кива́ніе** *չ. երբեմն բախելը, թխկթխկացնելը.* **-кива́ть** *չ. երբեմն կամ յաճախ բախել, թխկթխկացնել:*

Постула́тъ *ա.* (*լտ.*) *պահանջ, խնդրական նախադասութիւն:*

Посту|па́ніе *չ.* **1,** *վարուելը.* **2,** *մանելը (ծառայութեան).* **3,** *մանելը, ստացուելը (թղթերի, գործերի).* **-па́тельный** *ած. յառա-*

ջայող, յառաջադիմող, -մական. п—ое движéніе; **-пáть, -пи́ть** (-плю́ -ýпятъ; -пи́) չ. **1,** վարուել, գործել. онъ поступи́лъ дýрно въ э́томъ дѣ́лѣ; п. съ кѣ́мъ жестóко, великодýшно; п. прóтивъ сóвѣсти; **2,** ծառայութեան մտնել, պաշտօնի կանգնել. п. на слýжбу; п. въ дóлжность պաշտօնն ստանձնել. п. въ рéкруты նորակոչ դառնալ. **3,** գալ, մտնել, ստացուել. къ намъ поступи́ло прошéніе; э́то имѣ́ніе поступи́ло въ казнý այս կալուածքը գանձարանին ընկաւ. п. въ продáжу 'ի վաճառ հանուել, սկսել ծախուել. э́то дѣ́ло поступи́ло на óчередь այդ գործի հերթը հասել է, եկել է. **-ся** չ. թողնել, հրաժարուել. զիջանել. п. свои́мъ намѣ́реніемъ իւր մտադրութիւնը թողնել. п. свои́мъ прáвомъ въ пóльзу когó յօգուտ մէկի իւր իրաւունքից հրաժարուել, իւր իրաւունքը մէկի օգտին զիջանել. **-плéніе** չ. **1,** վարուելը. **2,** ծառայութեան մտնելը, պաշտօնի կանգնելը. п. въ дóлжность պաշտօնն ստանձնելը. п. на слýжбу ծառայութեան մըտնելը. п. въ гимнáзію վարժարան մտնելը. **3,** մտնելը, ստացուելը. п. податéй; **4,** մուտք, արդիւնք, տուրք. **-пнóй** ա. թողած, զիջած. **-покъ**, пка ա. վարմունք, արարմունք, վարեցողութիւն, գործ. благорóдный, великодýшный п.; смѣ́лый, дéрзкій п.; нельзя́ суди́ть объ нёмъ по пéрвому егó п—пку; -(пó-)**пъ** ա. տ. Поступлéніе; -(пó-)**пь** ի. քայլուածք, գնացք, 'երիշ'. лёгкая п.

Постучáть չ. **1,** մի փոքր, մի քանի ժամանակ բախել, թխկթխկացնել. **2,** որ և **-ся** չ. բախել, թխկթխկացնել. դարկել։

I. **Постъ**, стá ա. պահք, 'պաս'. соблюдáть п.; изнуря́ть себя́ постóмъ; Вели́кій п. մեծ պահք, 'մեծ պաս'. рождéственскій п. ծննդեան պահք, 'պաս'։

II. **Постъ**, ста ա. (фр.) **1,** զզմ. պահականոց (ուր զինուորը կամ ոստան կանգնած հըսկում, 'զարաւուլ է քաշում'). **2,** տեղ. պաշտօն, պաշտօնատեղի, պաշտօնավայր. п. послáнника; остáться на своём п—ý.

Посты|ди́ть (-жý -дя́тъ) ն. **1,** մի փոքր, թեթև կերպով ամաչեցնել, խպնեցնել. **2,** տ. Постыжáть; **-ся** ան. ամաչել, խպնել. **-дно** մ. ամօթալի կերպով. **-дный** ա. ամօթալի, խայտառակ. п—ое дѣ́ло; п—ая жизнь; **-жáть**, -ди́ть ն. когó մէկին ամաչեցնել, ամօթահար անել, խայտառակել. **-жéніе** չ. ամաչացնելը, ամօթահար անելը, խայտառակելը։

Посты́|лость ի. անդուրեկանութիւն, ատելութիւն. **-лый** ...ա. անդուրեկան, ատելի, զզուելի դարձած. онъ мнѣ п.; **-лѣть**, опост—, չ. անդուրեկան, ատելի, զզուելի դառնալ. свѣ́тъ емý опосты́лѣлъ աշխարհից, կեանքից նա ձանձրացել, զզուել է. э́то емý опосты́лѣло; **-нуть** չ. մի փոքր հովանալ, պաղել, սառել։

Постѣ́нный ա. պատի երկարութեամբ գնացող, տարածուող. պատի վերայ գտնուող։

Постѣсни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. մի փոքր նեղացնել, ճնշել։

Посý|да ի. աման, ամանեղէն. столóвая, кýхонная п.; гли́няная, серéбряная п.; **-дина** ի. **-динка** նւզ. աման, անօթ։

Посу|ди́ть (-жý -ýдятъ) ն. և չ. (մի փոքր) մտածել, խորհել, դատել. посуди́те сáми, справедли́во-ли э́то. [п—ыя лáвки.

Посýдный ա. ամանի, ամանեղէն[ների].

Посуети́ться (-чýсь -тя́тся) չ. մի փոքր գէս ու գէն ընկնել, վազվզել, անհանգիստ լինել։

Посу|лéніе չ. **1,** խոստանալը. **2,** առաջարկելը. **-ли́ть, ся** տ. Сули́ть, ся; **-лъ** ա. խոստում. на п—ѣ торовáтъ, а на дѣ́лѣ скуповáтъ (առծ.) շատ բան խոստացող և ոչինչ չանող. **-льный** ա. խոստացած, առաջարկած. խոստման։

Посумасбрóд|ничать, -ствовать (-вую -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ խելառ բաներ բանել, խենթութիւներ անել։

Посýнуть ն. մի փոքր առաջ խոթել, առաջ մղել։

Пасý|питься (-плюсь -пятся) ան. ճակատը կնճռել, խոժոռուել. **-пливать, ся** տ. Насýпливать, ся. [նալ, բթանալ։

Посурóвѣть չ. կամաց կամաց խստա-

Посурьми́ть (-млю́ -мя́тъ) ն. մի փոքր, թեթև կերպով ծարրել. սև ներկել (յօնքերը). **-ся** ան. իւր յօնքերը մի փոքր ծարրել, սև ներկել։

Посýто|чно մ. օր[ուգիշեր]ով, 24 ժամով. **-чный** ա. օր[ու գիշեր], 24 ժամ տևող։

Посутя́|жить (-жу -жатъ), **-жничать** չ. մի քանի ժամանակ դատ, գանգատ վարել, 'դուռ-դատաստան' ոտքել։

Пóсуху մ. ցամաքով։

По|суши́ть (-шý -сýшатъ) ն. մի փոքր չորացնել, ցամաքեցնել. **-ся** ան. չորանալ, ցամաքել. **-схи́мить** տ. Схи́мить.

Посцарá|пать ն. կամաց կամաց ճանկռտել, պոճոկել. **-пнуть** ն. մատամբ ճանկռտել, պոճոկել։

Посцѣпи́ть (-плю́ -ѣпятъ) ն. կարգով միմեանց կցել, միմեանց հետ կապել, շղթայել։

Посчастли́|виться չ. դէմ. յաջողուել, յաջողութիւն, բաղդ ունենալ. емý посчастли́вилось вы́играть въ лотерéю; емý не посчастли́вилось въ э́томъ дѣ́лѣ; **-вѣть** չ. աւելի բաղդաւոր դառնալ։

По|счéсть (-сочтý -тýтъ; անց. -сочёлъ -члá, ó; -сочти́), **-считáть** ն. մի փոքր թուել, համարել, հաշուել. **-ся** ան. միմեանց մէջ հաշիւ տեսնել. *միմեանց հետ հաշիւները վերջացնել, միմեանց հետ կռուել։

Посы|лáніе չ. դրկելը, ուղարկելը, յղելը. **-лáть**, послáть ն. դրկել, ուղարկել, յղել. п. слугý съ письмóмъ; п. вóйско прóтивъ непрія́теля; Богъ посылáетъ намъ дождь; п. товáры на я́рмарку; п. за дóкторомъ բժշկի յետեւից բժշկին կանչելու ուղարկել. п. комý поклóнъ; п. лóшадь ձիուն քշել (թէ մտրակելով և թէ սանձահարելով). **-лка** ի. **1,** դրկելը, ուղարկելը. **2,** փոստ. փոստային կապոց, [illegible]. **3,** տրմբ. ծառայողութիւն. пéрвая, вторáя п.; **-лочка** նւզ. տ. Посы́лка 2; **-лочный** ա. **1,** դրկելու, ուղարկելու. **2,** փոստային կապոցի, [illegible]. **-льный** ա. տ. Посы́лочный; посы́льный, аго ա. սուրհանդակ, [illegible].

պատգամաւոր. **-льщикъ** *ա*. **-льщица** *է*. դրկող, ուղարկող, յղող այր, կին։

По|сыпа́ніе *չ*. *ածելը, ցանելը, շաղ տալը (վրան), ծածկելը*. **-сыпа́ть** (*ապառն*. -плю -ютъ; -пь), **-сыпа́ть** (*Ներկ*. -па́ю -ютъ) *ն*. что чѣмъ *մի բանի վերայ մի բան ածել, ցանել, շաղ տալ, մի բան մի բանով ծածկել*. п. ола́дьи са́харомъ; п. тротуа́ры песко́мъ; путь ихъ былъ оби́льно *посы́панъ цвѣта́ми; **-ся I,** *-ն-ր*. *իր վերայ մի բան ցանել*. **2,** *չ*. *բազմութեամբ, առատութեամբ թափուել, անցալ*. посы́пался снѣгъ *ձիւնը վրայ տալեց*. посы́пались ка́мни; пу́ли гра́домъ (*կմ* какъ градъ) посы́пались; насмѣшки посы́пались на него́ со всѣхъ сторо́нъ; всѣ бѣды посы́пались на него́; **-сы́пка** *է*. **I,** [*վրան*] *ցանելը, շաղ տալը, ծածկելը*. **2,** *այն ինչ որ մի բանի վերայ ցանում, շաղ են տալիս*. **-сыпко́й** *-ծ*. [*վրան*] *ցանելու, շաղ տալու*. и. порошо́къ; **-сыпь** *ա*. Посы́пка.

По|сыха́ть, -со́хнуть *Հ*. *բազմութեամբ չորանալ (առնէկերի մասին)*։

По|сѣва́ть, -сѣ́ять *ն*. *ցանել, սերմանել*. п. ро́жь; *п. раздо́ръ *երկպառակութիւն ցանել, տարածել*. что посѣ́ешь, то и пожнёшь (*առծ*.). **-сѣвъ** *ա*. **I,** *ցանելը, սերմանելը. ցանքս*. вре́мя п—а; ручно́й п. *ձեռքով ցանելը*. овёсъ для п—а *վարսակի սերմնացու*. **2,** *ցանքս, ցանած սերմ. արտ. արմտիք*. п—ы плохи́; **3,** *ցանքսի ժամանակ*։

Посѣ|да́ть *ա*. Посѣ́сть; **-дки** *ա*. Посидѣ́лки.

Посѣдѣ́|лый * բյ*. *-ծ*. *սպիտակացած, ճերմակացած (մազեր)*. **-ть** *չ*. (*մազերի մասին*) *սպիտակել, ճերմականալ. ծերանալ*. дура́къ съ го́ря не посѣдѣ́етъ (*առծ*.)։

По|сѣка́ніе *չ*. **I,** *կտրելը, կոտորելը (անտառը)*. **2,** *մորթելը, ծեծելը*. **-сѣка́ть**, -сѣ́чь *ն*. **I,** *կտրել, կոտորել (բազմութեամբ, բոլորը)*. **2,** *կամաց կամաց, երբեմն, պատահած ժամանակ կտրել, կոտորել*. **3,** *երբեմն ծեծել, մորթել, խարազանել*. **-сѣкъ** *ա*. **I,** *կտրելը, կոտորելը (անտառը)*. **2,** *կտրուածք. կտրած, վիրաւորուած տեղ*։

По|сѣмени́ть (-ню́ -ня́тъ) *ն*. *ցանել, սերմանել*. **-сѣри́ть** (-рю́ -ря́тъ) *ն*. *ծծմբել, ծծմբի մէջ թաթախել*. **-сѣрѣ́ть** *չ*. *մի փոքր գորշագոյն դառնալ, գորշանալ*. **-сѣ́сть** *ա*. *թուխս գալը, թուխս գալու ժամանակ*. вы́вести въ оди́нъ п. мно́го цыпля́тъ; **-сѣ́сть** (-ся́ду -дутъ; *անց*. -сѣ́лъ -ла, о; *հրմ*. -ся́дь) *չ*. *բազմել, նստել, նստոտել*։

Посѣ|ти́тель *ա*. **-ти́тельница** *է*. *այցելու այր, կին, հիւր*. **-ти́тельскій** *-ծ*. *այցելուի, հիւրի*. **-ти́ть** (-щу́ -тя́тъ) *ն*. *ա*. Посѣща́ть.

Посѣ́товать (-тую -ютъ) *չ*. *մի քանի ժամանակ տրտմել, տրտմել, վշտանալ, նեղանալ, ողբալ*. я посѣ́товалъ на него́ *ես նորա վերայ վշտացայ, նեղացայ*. я посѣ́товалъ ему́ за его́ отсу́тствіе *ես նորան կշտամբեցի նորա բացակայութեան համար*։

Посѣ|че́ніе *ա*. Посѣка́ніе; **-сѣ́чь** (-сѣку́ -чёшь -ку́тъ; *անց*. -сѣ́къ -кла, о; *հրմ*. -ки́) *ա*. Посѣка́ть.

Посѣ|ща́ть, -ти́ть *ն*. **I,** *այցելել*. п. прія́теля; п. теа́тръ; п. я́рмарки; **2,*** (*Աստծու մասին*) *պատժել, պատիժ, փորձութիւն ուղարկել*. Госпо́дь посѣти́лъ его́ тя́жкою болѣ́знію; *зара́за посѣти́ла э́ту страну́ *ժանտախտը հարուածեց այդ երկիրը*. **-ще́ніе** *չ*. **I,** *այցելութիւն*. **2,** *պատիժ, պատուհաս*. **-щу́** *ա*. Посѣти́ть.

Посѣ́|яніе *չ*. *ցանելը, սերմանելը*. **-ять** (-ю -ютъ) *ա*. Посѣва́ть.

Пося|га́ніе *ա*. Посяга́тельство; **-га́тель** *ա*. **-га́тельница** *է*. [*մէկի կեանքը, կորուստ կին*] *խնդրող այր, կին, մի վատ, չար բանի ձգտող, նկրտող այր, կին*. **-га́тельный** *-ծ*. *չարութեան, ննգութեան*. **-га́тельство** *չ*. *չարամիտ ձգտում, նկրտում, չարամիտ փորձ*. п. на чью-либо жизнь *փորձ մէկի կեանքի դէմ, սպանութեան փորձ մէկի դէմ*. п. на чью честь *փորձ, նկրտում մէկի պատիւը ձգելու*. **-га́ть**, -гну́ть *չ*. *վատ, չար դիտաւորութեամբ փորձ անել*. п. на чью жизнь *մէկի կեանքի դէմ փորձ անել, մէկի դէմ սպանութեան փորձ անել*. п. на чужу́ю со́бственность *օտարի սեփականութեան ձեռնամուխ լինել*. п. на чью честь *ուզենալ մէկի պատիւը ձգելու, մէկի պատուին դիպչել*.

Пота|е́ніе *չ*. *ծածկելը, թաքցնելը*. **-е́нница** *է*. *բս*. Lathraea, *ծաղկապատ*. **-е́нно** *Մ*. *ծածուկ, գաղտնի կերպով, թաքուն*. **-е́нность** *է*. *ծածկութիւն, թաքունութիւն*. **-е́нный** *-ծ*. *ծածուկ, թաքուն, գաղտնի*. п. вы́ходъ.

Пота́|ивать, -ять *չ*. *մի փոքր հալուել, հալչել (ձիւնի, սառցի մասին)*։

По|тайни́къ, а́ *ա*. *ծածուկ, գաղտնի, թաքուն տեղ*. **-таи́ть** (-таю́ -я́тъ) *ն*. **I,** *մի բանի ժամանակ ծածկել, ծածուկ պահել*. **2,** *ծածկել, թաքցնել*։

Пота|ка́ла *հ-ր*. **-ка́льщикъ** *ա*. **-ка́льщица** *է*. *երես տուող, ներողամիտ, ներող այր, կին*. **-ка́ніе**, **-ка́тельство** *չ*. *երես տալը, ներողամտութիւն, ներողութիւն*. **-ка́ть**, **-кну́ть** *չ*. кому́ *դէպի մէկը, դէպի մէկի թերութիւնները ներող, ներողամիտ լինել, մէկին երես տալ*. оте́цъ не до́лженъ п. свои́мъ дѣ́тямъ; кто дѣ́тямъ потака́етъ, тотъ самъ пла́четъ.

Пота́лки|ваніе *չ*. *թեթև կերպով, մի մի ժամանակ խթելը, հրելը, 'բոթելը'*. **-вать** *ն*. *թեթև կերպով, մի մի ժամանակ խթել, հրել, 'բոթել'*. **-ся I,** *է-ի-ր*. *երբեմն միմեանց խթել, հրել, 'բոթել'*. **2,** *-ն-ր*. *մի փոքր բախել, թխկթխկացնել (դուռը)*։

Пота́|ль *է*. *ոսկէ թել (ասեղնագործելու)*. **-льный** *-ծ*. *ոսկէ թելի*։

Потанцова́ть (-цу́ю -ютъ) *չ*. *մի փոքր պարել, պար գալ, կաքաւել*։

По|та́пливать, -топи́ть *ն*. *մի փոքր, թեթև կերպով վառել (վառարանը)*։

Пота́птывать *ն*. *երբեմն, մի մի անգամ տրորել, կոխել, առժամանակ տալ*։

Потарабა́рить (-рю -рятъ) *չ*. *միառժամանակ շաղակրատել, զրոյց անել, 'դուրս տալ'*։

Потара́щить (-щу -щатъ) *ն*. *մի փոքր չռել (աչքերը)*. п. на кого глаза́.

Потá|ска տ. Потасóвка; **-скáть** ն. 1, մի փոքր, կամաց կամաց քարշ տալ, տանել. բոլորը քարշել, տանել. 2, ծեծել, թակել, 'քոթակել'. **-ся** 1, անդր. մի քանի ժամանակ դէս ու դէն քարշ գալ, թրև գալ. 2, փոխ. միմեանց ծեծել, գզգզել. **-скивать** ն. կամաց կամաց, երբեմն քարշել, տանել. п. за волосá երբեմն, մի մի անգամ մազերից քաշել. **-ся** անդր. թափառել, թրև գալ, դէս ու դէն ընկնել. **-скýха, -скýша, -скýшка** ի. շատրունակ թրև եկող, անգգամ, ցոփակեաց կինարմատ. **-скýшничать** չ. դէս ու դէն թրև գալ, ցոփութիւն անել։

Пота|совáть (-сýю -ютъ) ն. մի փոքր խառնել (թուղթը). **-сóвка** ի. գզգզելը, քրքրելը, ծեծելը. дать комý порядочную п—у մէկի մազերից լաւ քաշել, մէկին լաւ ծեծել, գզգզել, 'գլխկել'։

Потатýйка ի. կնդ. Upupa epops, հաւսարակ յոպոպ։ [щикъ, -щица.

Потáт|чикъ, -чица տ. Потакáль-

Потá|чка ի. ներողամտութիւն, երես տալը. давáть п—у տ. Потакáть; **-чливый** ած. ներող, ներողամիտ, երես տուող։

Потá|шный ած. կալիոնի. **-шъ**, á ա. քիմ. potassium, կալիոն։

Потащи́ть (-щý -щатъ) ն. քարշել, տանել. սկսել քարշել, քարշ տալ. **-ся** անդր. կամաց կամաց հեռանալ, մեկնիլ. п. въ дорóгу կամաց կամաց ճանապարհ ընկնել։

Потáять (-тáю -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ հալուել, հալչել։

Потвер|ди́ть (-жý -дятъ) ն. մի փոքր կրկնել, սերտել (դասը). **-дѣть** չ. պնդանալ, կարծրանալ։

Потвó|рникъ ա. **-рница** ի. ներող, ներողամիտ, երես տուող այր, կին. **-рный** ած. ներողամտութեան, երես տալու. **-рство, -рствованіе** չ. ներողամտութիւն, երես տալը. **-рствовать** (-вую -ютъ) չ. комý, чемý դէպի մէկը, դէպի մի բան ներող, ներողամիտ լինել. մէկին, մի բան փայփայել. *п. страстя́мъ толпы́ ամբոխի կրքերը փայփայել. **-рщикъ,-рщица** տ. Потвóрникъ,-рница.

По|текáть չ. կամաց կամաց, ծանր հոսել, [օր. տակառի մասին] տանել. **-текý** տ. Потéчь; **-тёкъ** ա. [օր. տակառից] հոսած հեղուկի հետք։

По|тёмки, мокъ ի. յ. մութ, մթութիւն, խաւար. сидѣть въ п—ахъ; чужáя душá п. չէ կարելի մտնել ուրիշի 'սրտի մէջ. **-темни́ть** (-ню́ -ня́тъ) տ. Потемня́ть; **-темнѣлый** բյ. ած. մթացած, խաւարացած. **-темнѣніе** չ. մթնում, մթնելը, խաւարելը. **-темнѣть** տ. Темнѣть; **-темня́ть**, -темни́ть ն. մթնեցնել, խաւարեցնել։

Потен|тáтъ ա. (լտ.) իշխանաւոր. **-ція** ի. (լտ.) [ներքին] ույժ, կարողութիւն, զօրութիւն։

Потé|плить (-плю -лятъ) ն. միառժամանակ վառել (սուրբ պատկերի առաջ դրած կանթեղը). **-плѣть** տ. Теплѣть.

Потеребúть (-блю́ -рéбятъ) ն. մի փոքր ձգել, գզգզել. **-ся** փոխ. միմեանց գզգզել։

Потерéть (-трý -трýтъ; անց. -тёръ -рла, о; -три́), **ся** տ. Потирáть, ся.

Потерзáть ն. մի փոքր, մի քանի ժամանակ չարչարել, տանջել. **-ся** անդր. մի քանի ժամանակ չարչարուել, տանջուել։

Потéрна ի. (фр.) ամրոցկ. ամրութեան անցք (յաճախ կամարակապ)։

Потерпѣть (-плю́ -éпятъ; -пи́) 1, ն. կրել. п. большíе убы́тки; п. кораблекрушéніе; п. поражéніе; глáвный урóнъ потерпѣла (կմ понеслá) эта диви́зія; я не потерплю́ таки́хъ безпоря́дковъ ես չեմ կարող այդպիսի անկարգութիւնները տանել. 2, չ. վնաս կրել, վնասուել. хлѣбъ потерпѣлъ отъ грáда; потерпѣвшій, аго ա. -вшая, ей ի. վնասուած, վնաս, զեան կրած այր, կին. 3, մի փոքր համբերել, մնալ. потерпи́ немнóго; потерплю́ ещё немнóго.

Потé|ря ի. կորուստ. п. имѣнія; п. зрѣнія, слýха, пáмяти; п. гóлоса; *п. чéсти; п. граждáнскихъ правъ; **-ряніе** չ. կորցնելը. **-ря́ть** ն. կորցնել. п. часть своегó состоя́нія: п. жизнь կեանքը աւժել. п. гóлову տ. Потеря́ться; п. понапрáсну дéньги, трудъ; п. надéжду на чьё-либо исправлéніе մէկի ուղղութեան մասին յոյսը կտրել. онъ си́льно потеря́лъ во мнѣніи общества նա սաստիկ ընկաւ հասարակութեան աչքում. **-ся** անդր. շփոթուել, 'շշկլուել', գլուխը կորցնել։

По|тесáть (-шý -éшутъ; -ши́) ն. մի փոքր տաշել. **-тёсывать** ն. երբեմն, կամաց կամաց տաշել. **-тесь** ի. իբրև ղեկ ծառայող երկար ձող[ի] թարկանաւի (на бáркѣ).

По|тéчь (-текý -чёшь -кýтъ; -ки́) չ. սկսել հոսել, [օր. տակառի մասին] սկսել տանել. **-тúнесвѣть** չ. ցնխող, տղմոտ ծածկուել։

По|тирáніе չ. թեթև, մեղմ կերպով շփելը. **-тирáть**, -терéть ն. թեթև, մեղմ կերպով շփել. п. мáзью օծել, իւղ, օծանելիք քսել. п. себѣ рýки ձեռքերը շփել (ուրախութիւնից). **-ся** անդր. 1, մի փոքր շփուել, շփուելով մաշուել. 2,* մի փոքր շփուել, կրթուել. онъ довóльно потёрся въ свѣтѣ.

Потúръ ա. (յն.) սկիհ (սուրբ հաղորդութեան)։

Потú|скать ն. սեղմել, սխմել, ճնշել. **-скивать** ն. երբեմն, մի մի անգամ սեղմել, սխմել, ճնշել։

Поти|хóнечку, -хóньку մ. **-хóхоньку** մնղմ. 1, կամաց, հանգիստ, մեղմ կերպով. 2, ծածուկ, թաքուն։

Поткáть (-ткý -тчёшь -ткýтъ: -тки́) ն. մի փոքր, մի քանի ժամանակ գործել, ոստայնանկել։

Пот|ли́вость ի. քրտնոտութիւն, յաճախութիւն յաճախ քրտնելու. **-ли́вый** ած. քրտնոտ, յաճախ քրտնող. **-ни́къ**, á ա. **-ничóкъ**, чкá նւզ. քրտնաքաշ (թամբի տակ). **-ный** ած. 1, քրտնոտ, քրտնքոտ. п—ая рукá; 2, քրտնքոտ, թաց, տամուկ, հնամ։

Пото|вóй ած. 1, քրտինքի. 2, քրտնեցնող, քրտնաբեր. п—áя бáня; п—ы́я кáпли; 3, արիւն քրտինքով վաստակած. п—áя копéйка; **-гóнный** ած. բժ. քրտնեցնող, քրտնաբեր. п—ое лѣкáрство; **-гóнъ** ա. բս. Imperatoria, մարգացնծու։

Потóкъ ա. **1**, գետ, առու, վտակ. հեղեղատ. быстрый п. սահընթաց գետ, վտակ. кровь теклá потóками արիւնը առուներով հոսում էր. **2**,* հեղեղ. проливáть п—и слёзъ; п. брáни.

Потолúку մ. նոյնքան եւ, նոյնչափ եւ։

Потолкáть ն. մի փոքր, մի քանի ժամանակ հրել, խթել. **-ся** –չզ. մի քանի ժամանակ թափառել, շրջել. я довóльно потолкáлся мéжду людьмú ես բաւական աշխարհ եմ տեսել, մարդկանց հետ շփուել եմ։

Потолковáть (-кýю -ютъ) չ. о чёмъ մի բանի մասին խօսել, զրոյց անել, խորհել. п. съ пріятелемъ о дѣлáхъ; п. комý մէկին մի քիչ բան հասկացնել։

Пото|лóкъ, лкá ա. **-лóчекъ**, чка նւզ. առաստաղ. 'օջորք'. *подпрыгнуть отъ рáдости до п—лкá; **-лóчина** ի. առաստաղի տախտակ[ներից իւրաքանչիւրը]. **-лóчный** ած. առաստաղի, -ղային, 'օջորքի'։

По|толóчь (-лкý -лчёшь -лкýтъ; անց. лóкъ -лклá, ó; -лкú) ն. մի փոքր ծեծել, ջարդել. լեսել, լոսել. **-толпúться** (-плюсь -пятся) չ. մի քանի ժամանակ խմբերով կանգնել, խմբուել։

Потолстѣ|лый բյ. ած. հաստացած, գէրացած. **-ть** չ. հաստանալ, գէրանալ, ուռչել։

Потó|ль, -лѣ տ. Дотóлѣ.

Потó|мно մ. հատորներով. **-мный** ած. հատորներով (հրատարակուող, ծախուող)։

Потó|мокъ, мка ա. սերունդ, ժառանգ, զաւակ. онъ воображáетъ себя п—мкомъ óчень дрéвняго рóда; п о т ó м к и յ. ա. Потóмство 1; **-мственно** մ. ժառանգաբար, որդէց որդի. **-мственный** ած. ժառանգական, տոհմական. п. дворянúнъ; п. почётный гражданúнъ; **-мство** չ. **1**, ապագայ սերունդ, յետնորդներ, յետագաներ. жить въ п—ѣ; **2**, սերունդ։

Потомý մ. այս պատճառաւ, դրա համար, ուստի. онъ добръ и чéстенъ, п. я и люблю́ егó; п. ч т о շ. որովհետեւ, զի. я не люблю́ егó, потомý что онъ лгунъ.

Потóмъ մ. ապա, յետոյ, դորանից յետոյ. сперва́ рабóтайте, а п. забавля́йтесь.

Пото|нýвшій բյ. ած. ջրի մէջ ընկղմուած, խեղդուած. **-нýть** չ. ընկղմուել, խորասուզուել, խեղդուել. челнóкъ потонýлъ.

Пото|нчáть չ. բարականալ, քնքշանալ, (ճաշակի մասին) նրբանալ. **-нѣ́ть** չ. բարականալ, նրբանալ։

Пото|плéніе չ. ընկղմում, սուզում (նաւի). **-пáть**, -пнуть չ. ընկղմուել, սուզուել, խեղդուել. **-пúть** (-плю́ -óпятъ) ն. **1**, տ. Потáпливать; **2**, տ. Потоплять; **3**,* փչացնել, կործանել. **-плéніе** չ. **1**, ընկղմում, սուզում. **2**, հեղեղում. **-плый** բյ. ած. ընկղմուած, սուզուած, յատակ իջած (օր. նաւ). **-плять**, -пúть ն. **1**, ընկղմել, սուզել (նաւը), խեղդել. п. гóре въ винѣ́ հարբեցողութեամբ վիշտը մոռացութեան տալ. **2**, հեղեղել. **-пнуть** տ. Потопáть; **-пный** ած. ջրհեղեղի, ջրհեղեղեան, ջրհեղեղային։

Пото|птáніе չ. արորելը, ոտնատակ տալը. **-птáть** (-пчý -óпчутъ; -пчú) ն. **1**, մի քանի ժամանակ տրորել, կխճորել. **2**, տրորել, կխճորել, ոտնատակ տալ։

Потóпъ ա. մեծ հեղեղ, հեղեղում. всемúрный п. ջրհեղեղ։

Пото|рáпливать -ропúть ն. (մի փոքր) շտապեցնել. **-ся** –չզ. մի փոքր շտապել, աճապարել, փութալ. éсли вы не поторóпитесь, то опоздáете.

Поторговáть (-гýю -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ առուտուր անել. **-ся** չ. սակարկել, սակարկութիւն անել։

Поторжествовáть (-вýю -ютъ) չ. միառժամանակ յաղթանակել, ցնծալ։

По|тормошúть (-шý -шáтъ) ն. մի փոքր գզգզել, քաշքշել. **-торопúть** (-плю́ -óпятъ), **ся** տ. Поторáпливать, ся.

Потосковáть (-кýю -ютъ) չ. о чёмъ միառժամանակ մի բանի մասին տխրել, վշտանալ, թախծիլ։

Потó|чекъ, чка ա. նւզ. գետակ, առուակ, պստիկ վտակ. **-чина** ի. հեղեղատ, անձրեւագետ։

Пото|чúть (-чý -чатъ) ն. մի փոքր սրբել, յեսանել։

Потóчный ած. գետի, գետակի, վտակի, հեղեղատի, առուի, առուակի. п—ая водá.

Потошнúть ն. ռմկ. սիրտը խառնել. менá потошнúло սիրտս խառնեց։

Потрá|ва ի. արածացնելով առաջացրած վնաս, զեան. **-вúть** (-влю́ -вятъ) ն. **1**, բարակներով որսին (օր. նապաստակին, դայլին) հետամուտ լինել, հալածել. **2**, արածացնել, վնասել, փչացնել (խոտհարքը, արտը). **3**, մի փոքր թուլացնել, 'բօշացնել' (թոկը, պարանը)։

Потрá|та ի. **1**, ծախս, միսխ. **2**, կորուստ, վնաս, զեան. **-тить** (-чу -тятъ) ն. **1**, տ. Трáтить; **2**, մի քանի ժամանակ ծախսել, վատնել։

Потра|флять, -фúть (-флю -фятъ) **1**, ն. նպատակին դիպցնել, հասնել. **2**, դուր գալ, հաճոյ լինել. на негó не потрáфишь դժուար է նորան դուր գալ. դժուար է այնպէս անել, որ նա հաւանի։

Потрé|ба ի. կարիք, հարկաւորութիւն. имѣ́ть въ чёмъ п—у; **-бúтель** ա. **-бúтельница** ի. սպառող այր, կին. **-бúтельный** ած. սպառող, -ղական. п—ое товáрищество; **-бúть** (-блю́ -бя́тъ) տ. Потреблять; **-блéніе** չ. սպառում. **-бля́емый** ած. սպառուող, սպառելի. **-бля́ть**, -бúть ն. սպառել, ծախսել. **-бникъ** ա. եկղ. մաշտոց, ծիսարան. **-бно** ռմկ. հարկ է, հարկաւոր է, կարեւոր է. **-бность** ի. կարիք, պահանջ. физúческія п—и: житéйскія п—и; **-бный** ած. կարեւոր, հարկաւոր, պիտանի, օգտակար. **-бованіе** չ. պահանջում, -ջելը. п. въ судъ դատի, դատարան կանչելը. **-бовать** (-бую -ютъ) ն. պահանջել. п. въ судъ դատի, դատարան կանչել. **-ся** –չզ. հարկաւորուել. возьмú, скóлько потрéбуется.

Потревó|женіе չ. վրդովելը, անհանգստացնելը, խանգարելը. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) ն. վրդովել, անհանգստացնել, խանգարել. п. чей сонъ; **-ся** –չզ. վրդովուել, անհանգստանալ, անհանգիստ լինել. напрáсно потревóжились.

Потрезвóнить (-ню -нять) չ. մի փոքր, մի քանի ժամանակ զանգահարել, շատ զանգակներ տալ, քաշել.

По|трепáніе չ. տ. բայը. **-трепáть** (-плю́ -éплютъ; -плй) ն. **1**, շոյել. շոյելով, մեղմ կերպով ղարկել. онъ потрепáлъ его́ по плечу́; **2**, մի փոքր ծեծել, քերթել, գըզ-գզել. **3**, մի փոքր քերթել, ծեծել (կանեփը, կտաւը)։

Потрé|скать ն. ագահարար ուտել, լափել, 'տրաքուել'. **-ся** չ. տեղ տեղ ճայթել, տրաքտրաքել, ճաքճքել, պատառոտել. **-скивa-ніе** չ. **1**, ագահարար ուտելը, լափելը. **2**, ճըրթ-ճրթալը. **-скивать 1**, ն. ագահարար ուտել, լափել, տրաքուել. **2**, չ. մի փոքր ճրթճրթալ, ճայթիւններ արձակել (այրուող փայտի մասին)։

Потрéтно մ. երրորդ մասը մի անգամ, տարէնը երեք անգամ։

Потрещáть չ. **1**, տ. Потрéскивать 2; **2**, մի քանի ժամ շարունակ կանչել, ղուրս տալ։

Потрó|гать ն. մի փոքր, կարգով շօշափել, ձեռք տալ. **-гивать** ն. երբեմն, մի մի անգամ շօշափել, ձեռք տալ։

Потро|хóвый ած. ընդերքի(ց), փորոտիքի(ց). **-(пó-)хъ** ա. (յոգ. յ. потрохá, óвъ) ընդերք, փորոտիք (թռչունների և կենդանիների). гуси́ные п—á; пти́чьи п—á; **-шéніе** չ. [որ. նապաստակի] փորոտիքը հանելը. **-ши́ль-щикъ** ա. ձկների փորոտիքը հանող (մեծ ձկնորսարաններում). **-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ), вып—, оп—, ն. [յոգ. որսի] փորոտիքը, ընդերքը հանել, մաքրել. п. ры́бу.

По|трý́ տ. Потерéть; **-трубúть** (-блю́ -у́бятъ) չ. մի փոքր, մի քանի ժամանակ փող փչել. փող ածել։

Потру|ди́ть (-жу́ -у́дятъ) ն. кого́ чѣмъ մէկին մի բանով (որ. խնդիրքով) նեղացնել, ձանձրացնել, (որ. գործով) աշխատեցնել. **-ся** ան. նեղութիւն կրել, նեղութիւն քաշել. потруди́тесь передáть э́то письмó вáшему брáту.

Потруни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. кого́ մէկին մի փոքր ծաղրել, նշաւակել, 'մասխարայ գցել'։

Потрý|сить (-шу -сятъ), **-шивать** չ. մի փոքր վախենալ, երկչոտել։

Потря|сáніе չ. տարուբերելը, շարժելը. **2**, ցնցելը, դղրդեցնելը. **-сáть**, -сти́ ն. տարուբերել, շարժել. вѣ́теръ потрясáетъ дерéвья; **2**,* ցնցել, դղրդեցնել. п. госудáрство въ основáніи պետութեան հիմքը խախտել. потрясáющее дѣ́йствіе; э́то извѣ́стіе потрясло́ меня́ այդ տեղեկութիւնն իմ ջիղերը ցնցեց, սիրտս դղրդեցրեց. **-сéніе** չ. ցընցում. զարհուրանք. онъ не мо́жетъ опо́мниться отъ э́того п-ія; п. во всёмъ тѣ́лѣ; п. креди́та, госудáрства վարկի, պետութեան անկումը, խախտումը. **-сóкъ**, скá ա. ջրադացի տաշտի տակ կախուած նաւանման անօթը, որից շախշախի ներգործութեամբ ալուրը թափւում է ջրաղացքարի անցքի մէջ. **-сти́** (-су́ -су́тъ; անց. -я́съ -слá, ó) տ. Потрясáть; **-сывaніе** չ. երբեմն շարժելը, ցնցելը. **-сывать** ն. երբեմն շարժել, ցնցել. **-хивать**, **-хнýть** ն. что и чѣмъ մի բան մի փոքր կմ յաճախ շարժել, 'ժաժ տալ'։

Потýги ա. յ. երկունքի, ծննդեան ցաւ կանանց։ [մանակ։

Потýда մ. մինչև այնտեղ, մինչև այն ժա-

Потý|живать չ. երբեմն կամ յաճախ թախծել, վշտանալ, վիշտ, տրտմութիւն կրել. **-жи́ть** (-жу́ -у́жатъ) չ. մի փոքր, մի քանի ժամանակ թախծել, վշտանալ, վիշտ, տրտմութիւն կրել։ [կել

Потузи́ть (-жу́ -зя́тъ) ն. ծեծել, թա-

Поту|пи́ть (-плю́ -пя́тъ) տ. Потупля́ть; **-плéніе** չ. խոնարհեցնելը (աչքերը), քաշ անելը, կորացնելը (գլուխը). **-пля́ть**, -пи́ть ն. խոնարհեցնել, գետնին յառել (աչքերը), կորացնել, քաշ գցել (գլուխը)։

Потý|ривать ն. երբեմն շտապեցնել, նեղացնել. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. վռնտել, քշել, հալածել։

Потý|склый բյ. ած. մթնած, պղտորուած, խաւարած. աղօտացած. **-снуть** տ. Тýскнуть; **-скнѣ́лый** տ. Потýсклый; **-скнѣ́ть** տ. Тускнѣ́ть.

По|тухáніе չ. հանգչելը, մարելը, շիջանելը. **-тухáть**, -тýхнуть չ. հանգչել, մարել, (գր.) շիջանել (կրակի մասին). *всѣ стрáсти потухáютъ съ годáми; **-тýхлый** բյ. ած. հանգած, մարած, շիջած. **-тýхнуть** (անց. -тýхъ -хла, о) տ. Потухáть. [գել

Потучнѣ́ть չ. գէրանալ, շաղանալ, պա-

Поту|шáть, шúть ն. **1**, հանգցնել, մարել, (գր.) շիջուցանել. **2**,* խեղդել, ճնշել (ապստամբութիւնը). п. ссóру վիճաբանութեանը վերջ տալ. **-шéніе** չ. հանգցնելը, մարելը. **-шúть** (-шу́ -шатъ) տ. Потушáть.

Пóт|че(и)ваніе չ. հիւրասիրելը. մեծարելը. **-че(и)вать** (-чую -ютъ), поп—, ն. հիւրասիրել, մեծարել. մատուցանել։

Потщи́ться (-щу́сь -щáтся) չ. ջանալ, տքնիլ, աշխատել։

I. **Потъ** ա. քրտինք. лóшадь вся въ потý ձին քափ քրտինք է կտրել. съ негó п. грáдомъ льётся (կմ кáтится) նորանից քրտինքը ջրի պէս թափւում է. въ пóтѣ лицá, челá երեսի, ճակատի քրտինքով։

II. **Потъ** ա. կնդ. Physeter macrocephalus, մեծագլուխ վիշապաձուկ։

Поты́лица է. **1**, ծոծրակ. վիզ. վզակոթ, ծիւր. **2**. հարուած վզակոթին։ [թին։

Поты́сячно մ. հազարներով։

Поты́чка է. հարուած. հարուած վզակո-

Потѣ́|лый բյ. ած. քրտնած. **-ніе** չ. քրտնելը։

Потѣ|снéніе չ. մի փոքր սեղմելը. **-сня́ть**, **-сни́ть** (-ню́ ·ня́тъ) ն. մի փոքր սեղմել. **-ся** ան. մի փոքր սեղմուել (ուրիշին տեղ տալու համար). потесни́тесь немнóжко.

Потѣ́ть չ. **1**, (вспо—) քրտնել. **2**, (зап—, отп—) ջրակալել, ջրի կաթիլներով ծածկուել. **3**,* (поп—) խիստ աշխատել, քրտինք թափել։

Потѣ́|ха է. զուարճութիւն, խնդութիւն, ուրախութիւն. прóсто п! կատարեալ 'մասխարայութիւն' է. ծիծաղից մարդ մեռնում է. дѣ́лу врéмя и п—ѣ часъ ամէն բան իւր ժամանակն ունի. **-шáть**, **-шить** (-шу -шатъ) ն. զուարճացնել, խնդացնել, ուրախացնել. **-ся**

—անդր. մի բանով զւարճանալ, ուրախանալ, խնդալ. онá потѣшáется кýклами; **-шка** նւզ. տ. Потѣ́ха; **-шливый** ած. զւարճալի, ուրախալի. **-шникъ** ա. **-шница** է. Հանաքչի, զւարճախօս այր, կին. **-шный** ած. զւարճալի, զւարճացնող, խնդացնող. п. человѣ́къ հանաքչի, զւարճախօս, ʻմասխարայʻ մարդ. п. огóнь, п—ая ракéта հրախաղութիւն. п—ая рóта երիտասարդ ազնուականների գունդ, վաշտ (Պետրոս Մեծից կազմուած):

Потя|гáться անդր. **1**, իր ոյժերը փորձել, մրցել. онъ мóжетъ п. съ нимъ въ знáніи; **2**, մի քանի ժամանակ դատ, գանգատ վարել. **-гивать**, -нýть ն. **1**, ձգել, քաշել. п. верёвку; потянúте къ себѣ́ этотъ конéцъ; ժղ. меня́ потя́гиваетъ ко сну քունըս տանում է. **2**, չ. ռմկ. խմել, հարբել. онъ лю́битъ п.; **-ся** անդր. ձգուել, քաշքշել, քաշքռտել, ʻձիմկռտալʻ. п. пóслѣ сна; ребёнокъ потянýлся за игрýшкою մանուկը տարածեց իր ձեռքերը խաղալիքը բռնելու. потя́нешься съ барами, распрощáешься съ амбáрами (առծ.) առնենք վերմակից համաձայն մեկնէք. **-гóта** է. մարմնի անդամները տարածելն ու յօրանջելը, ʻձիմկռտալըʻ. **-готúть** (-чý -тя́тъ) ն. մի փոքր, մի քանի ժամանակ ձանձրացնել, նեղացնել. **-ся** անդր. чѣмъ մի բանից ճնշուիլ, նեղանալ. **-гъ** ա. կօշկ. կօշկակալ. **-нýть, ся** տ. Потя́гивать, ся.

Потя́|пать ն. մասամբ կամ բոլոր[կաղամբ]ը կտրտել, կտտրել. **-пывать** ն. երբեմն կտտրել (կացնով):

Поубáвить (-влю -вятъ) ն. մի փոքր պակասեցնել. п. длины́ մի փոքր կարճացնել. п. ширины́ մի փոքր նեղացնել:

Поу|брáть (-берý -рýтъ) տ. Убрáть; **-бы́ть** (-бýду -дутъ; անց. поубы́лъ -лá, о) չ. պակասիլ, նուազիլ (ջրի մասին). **-бѣди́ть** (-жду́ -дя́тъ) ն. մի փոքր, մասամբ համոզել. **-вари́ть** (-рю́ -вáря́тъ) ն. բաւականաչափ եփել, խաշել. **-везти́** (-зý -зýтъ) տ. Поувози́ть; **-вести́** (-ведý -дýтъ) ն. կամաց կամաց տանել. **-вози́ть** (-жу -вóзятъ), -везти́ ն. կամաց կամաց, մի քանի բան [սայլով] կրել, տանել. **-глуби́ть** (-блю́ -бя́тъ) ն. մի փոքր խորացնել. **-ся** անդր. մի փոքր խորասուզուիլ (մտքերի մէջ). **-говори́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. կամաց կամաց համոզել. **-ся** փ-էտ. միմեանց մէջ խօսել, պայմանաւորուել. **-гомони́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. մասամբ լռեցնել, խաղաղացնել. **-гости́ть** (-щý -стя́тъ) ն. մի փոքր, մի բանով հիւրասիրել, մեծարել. **-ся** անդր. խմել, հարբել. **-дали́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. կամաց կամաց հեռացնել:

Поудалѣ́е ած. բաղդ. աւելի խիզախ, աւելի քաջ, աւելի համարձակ:

Поу|держáть (-жý -жатъ) ն. մի փոքր, մասամբ յետ պահել, արգիլել. **-ди́ть** (-жý -дя́тъ) ն. միառժամանակ կարթով ձուկ որսալ. **-дóбрить** (-брю -рятъ) ն. մի փոքր կամ կամաց կամաց, միմեանց յետեւից աղբել, պարարտել, ʻփէյնելʻ (հողը):

По|ýжинать տ. 'Ужинать; **-ýзить, ся** տ. 'Узить, ся; **-уймý** տ. Поуня́ть.

Поу|кипѣ́ть (-плю́ -пя́тъ) չ. մի փոքր, կամաց կամաց եփ գալ, եռ գալ. **-клáсть** (-адý -дýтъ) ն. միմեանց յետեւից դարսել, տեղաւորել. п. дѣтéй спать երեխաներին քնացնել. п. кни́ги въ я́щикъ բոլոր գրքերն արկղի մէջ դարսել. **-ся** անդր. կամաց կամաց իր իրեղէնները դարսել, պատրաստուել ճանապարհ ընկնելու. **-кроти́ть** (-щý -тя́тъ) ն. մի փոքր, մասամբ զսպել. **-кры́ть** (-крóю -ютъ; -крóй) ն. **1**, մի փոքր ծածկել. **2**, կարգով բոլորն կամ բոլորին էլ թաքցնել. **-крѣпи́ть** (-плю́ -пя́тъ) ն. **1**, մի փոքր պնդել, ամրացնել. **2**, կարգով բոլոր[քաղաքներ]ն էլ ամրացնել. **3**, за кѣмъ մէկի անունով, մէկի վերայ հաստատել (կալքը, կարողութիւնը). **-лáдить** (-жу -дятъ) ն. կամաց կամաց կարգի բերել, խաղաղացնել. **-ложи́ть** (-жý -жатъ) տ. Поуклáсть; **-моли́ть** (-лю́ -ля́тъ), **-меньши́ть** (-шý -шáтъ) ն. մի փոքր պակասեցնել, նուազեցնել, քչացնել:

По|ýмничать ն. մի քանի ժամանակ խելքին զօռ տալ, իմաստակութիւն անել. **-умнѣ́ть** չ. զգաստանալ, խելօքանալ. **-умолóться** (-мелю́сь -мéлются) անդր. աղացուել, մանրանալ, գերմականալ. **-ýмствовать** (-вую -ютъ) չ. մի փոքր, մի քանի ժամանակ փիլիսոփայութիւններ անել. **-умѣ́рить** (-рю -рятъ) ն. մի փոքր չափաւորել, ամոքել. п. гнѣвъ, ди́кія стрáсти; **-уня́ть** (-уймý -мýтъ) ն. մի փոքր լռեցնել, հանդարտեցնել. **-ся** անդր. մի փոքր հանգստանալ, հանդարտուիլ:

Поу|плати́ть (-чý -áтятъ) ն. կամաց կամաց վճարել, հատուցանել. **-прáвить** (-влю -вятъ) ն. մի փոքր, կամաց կամաց կարգի դնել, կարգաւորել. **-прáмиться** (-млюсь -мятся) չ. մի փոքր յամառիլ, կամակորել, խեռութիւն անել. ʻպպին կանգնելʻ:

Поурóч|но մ. ըստ ժամաթուի, ըստ դասաթուի. **-ный** ած. ժամաթուով, դասաթուով:

Поу|сади́ть (-жý -áдятъ) ն. միմեանց յետեւից նստեցնել, տեղաւորել. **-ся** անդր. կամաց կամաց նստել, տեղաւորուել. **-скóрить** (-рю -рятъ) ն. մի փոքր շտապեցնել. **-смири́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. մի փոքր հանգստացնել, խաղաղացնել. **-ся** անդր. մի փոքր հանգստանալ, հանդարտուել. **-смирѣ́ть** չ. հանդարտուել, խաղաղուել. **-сомни́ться** (-ню́сь -ня́тся) չ. մի փոքր կասկածել, վարանել. **-споко́ить** (-кóю -ятъ) ն. մի փոքր, կամաց կամաց հանգստացնել, հանդարտացնել. **-ся** անդր. մի փոքր, կամաց կամաց հանգստանալ, հանդարտուիլ:

Поуста|рѣ́лый եյ. ած. բաւականին ծերացած, հնացած. **-рѣ́ть** չ. բաւականին ծերանալ, հնանալ:

Поу|стáть (-стáну -нутъ) չ. մի փոքր յոգնիլ, դադարել, վաստակիլ, ʻբէզարիլʻ. **-стро́ить** (-рóю -ятъ) ն. կամաց կամաց սարքել, կարգել, կարգի բերել. **-ся** անդր. կամաց կամաց կարգի ընկնել. **-сѣ́сться** (-ся́дусь -дутся) չ. մի փոքր, կամաց կամաց նստել, նստոտել. **-ти́хнуть** չ. կամաց կամաց խաղաղուել, հանդարտուել, նստել (հողմի, քամու մասին). **-тиши́ть** (-шý -шáтъ) ն. մի փո-

քեր խաղաղացնել, հանդարտացնել (օր. երեխային)։

По|утоли́ть (-лю -лятъ) ն. մի փոքր յագեցնել, 'կոտրել' (ծարաւը, քաղցը). **-утоми́ть** (-млю -мятъ) ն. մի փոքր յոգնեցնել, վաստակեցնել, 'բէզարացնել'. **-ся** -նչ. մի փոքր յոգնել, վաստակել, 'բէզարիլ'. **-утопта́ть** (-пчу́ -о́пчутъ) ն. կամաց կամաց տրորել, նստեցնել, տափտափել. **-утра́тить** (-чу -тятъ) ն. կամաց կամաց կորցնել. **-ся** -նչ. կամաց կամաց կորչել։

Поутру́ մ. առաւօտեան դէմ, առաւօտը, առաւօտեան. п. шёлъ дождь.

Поу|тѣ́шить (-шу -шатъ) ն. մի փոքր ուրախացնել, խնդացնել. **-тю́жить** (-жу -жатъ) ն. մի փոքր արդուկել, 'ուծոյել', յղկել։

Поу|ча́ть, -чить ն. кого́ чему́ մէկին մի բան սովորեցնել, ուսուցանել, մէկին մի բանի մէջ հրահանգել. **-ся** -նչ. чему́ մի բան սովորել, ուսանել, մի բանի մէջ հրահանգուել. этому на́до у васъ п—чи́ться; **-че́ніе** չ. **1**, ուսում, վարդապետութիւն, խրատ, հրահանգ, դաս. его́ жизнь была́ п—іемъ для человѣ́чества; **2**, քարոզ. говори́ть, чита́ть п.; **-чи́тельный** ած. հրահանգիչ, խրատական, կրթական. п—ое сло́во; **-чи́ть** (-чу́ -у́чатъ), **-ся** տ. Поуча́ть, ся; поучи́ть что մի բան (օր. դասը) մի փոքր սովորել։

По|фантази́ровать (-рую -ютъ) չ. **1**, մի փոքր զառանցել, բանդագուշել. **2**, երժ. յանպատրաստից, ձեռաց մի փոքր ածել, նուագել. **-фанфаро́нить** (-ню -нятъ) չ. մի փոքր ֆանֆարոնութիւն անել, պարծենալ, 'մեծ մեծ բրդել'. **-фигля́рить** (-рю -рятъ) չ. մի քանի ժամանակ խաղալ, աճպարարութիւն, ձեռնածութիւն անել. **-филосо́фствовать** (-вую -ютъ) չ. մի փոքր փիլիսոփայութիւն անել. **-фиска́лить** (-лю -лятъ) չ. մի քանի ժամանակ լրտեսութիւն անել, մատնութիւններ անել։

По-фло́тски մ. ինչպէս նաւատորմի մէջ սովորութիւն է, նաւաստու պէս։

Пофранти́ть (-чу́ -тя́ть) չ. մի քանի ժամանակ ֆրանտութիւն անել։

По-францу́зски մ. ֆրանսերէն։

Пофри́штикать տ. Фри́штикать.

Поха́б|никъ ա. **-ница** ի. գռփ, յայրատ, լկտի, անամօթ այր, կին. **-ничать** չ. յայրատ, գռփ, լկտի, անամօթ բաներ խօսել, լկտիաբար, անամօթաբար վարուել. **-но** մ. լկտիաբար, անամօթաբար. **-ность** ի. տ. Поха́бство; **-ный** ած. լկտի, անամօթ. յայրատ. ամօթալի. **-ство** չ. լկտիութիւն, անամօթութիւն. **-ствовать** տ. Поха́бничать.

По|ха́живать, -ходи́ть չ. **1**, գնալ գալ, զբօսնել, ման գալ. п. взадъ и впере́дъ; **2**, երբեմն գնալ, այցելել, յաճախել։

Поха́р|кать չ. մի փոքր խուխ արձակել, թքել. **-кивать** չ. երբեմն խուխ արձակել, թքել։

Поха́ять տ. Ха́ять.

Похва|ла́ ի. գովեստ, գովասանք. заслужи́ть п—у́; осыпать кого́ п—а́ми մէկին չափազանց գովել, գովաբանել. разсыпа́ться въ п—а́хъ իր գլուխը սաստիկ գովել. о́чень ну́жны мнѣ его́ п—ы; отзыва́ться, упомина́ть о комъ съ п—о́ю մէկի անունը գովեստով յիշել. превозноси́ть кого́ п—а́ми մէկին գովելով երկինք բարձրացնել. **-ле́ніе** չ. գովելը, գովաբանելը. **-лива́ніе** չ. յաճախակի գովելը, գովաբանելը. **-лива́ть** ն. երբեմն, յաճախ գովել, գովաբանել. **-ся** -նչ. յաճախ ինքն իրան գովել, գովաբանել, պարծենալ. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ), **ся** տ. Похваля́ть, ся; **-льба́** ի. պարծենկոտութիւն, սնապարծութիւն, 'մեծ մեծ բրդելը'. **-льби́шка** հ-չ. խիստ պարծենկոտ, սնապարծ, 'մեծ մեծ բրդող' մարդ. **-льно** մ. գովելի եղանակով. **-льность** ի. գովեստի, գովասանքի արժանի լինելը. **-льный** ած. **1**, գովասանական, գովութեան, գովող, գովաբանող. п—ое сло́во ներբող. п—ое свидѣ́тельство; п. листъ; **2**, գովելի, գովաբանելի. п. посту́покъ; п—ое намѣ́реніе; **-ля́ть**, -ли́ть ն. գովել, գովաբանել. **-ся** -նչ. ինքն իրան գովել, պարծենալ. не могу́ п—ли́ться мое́ю кварти́рою.

Похва́рывать չ. յաճախ հիւանդանալ, տկարանալ։

Похва́|стать, ся տ. Хва́стать, ся; **-стывать** չ. երբեմն ինքն իրան գովել, պարծենալ։

Похвата́ть ն. մի քանի բան, շատ բան կամ բոլորը գրփել, վերցնել, խլել։

По-хва́тски մ. քաջաբար, արիաբար։

Похва́тывать ն. երբեմն կամ յաճախ մի բանի ձեռք տալ, մի բան բռնել, վերցնել։

По|хвора́ть չ. մի քանի ժամանակ հիւանդ, տկար լինել. **-хилѣ́ть** տ. Хилѣ́ть.

Похи|ти́тель ա. **-ти́тельница** ի. յափշտակող, գող, աւազակ այր, կին. **-ти́ть** (-щу -тя́тъ) տ. Похища́ть.

Похитри́ть (-рю́ -ря́тъ) չ. մի փոքր խորամանկութիւն բանեցնել։

Похи|ща́ть, -ти́ть ն. գողանալ, յափշտակել. п. чужо́е иму́щество; *смерть похи́тила у него́ жену́; *холе́ра похи́тила полови́ну населе́нія—ոչնչացրեց. цыга́не похи́тили ребёнка; п. чужу́ю жену́ ուրիշի կնոջը առևանգել, փախցնել. п. бума́ги изъ дѣ́ла; п. верхо́вную власть; *п. поцѣлу́й; **-ще́ніе** չ. գողանալը, յափշտակելը, կողոպտելը. п. казённыхъ де́негъ; п. же́нщины կին առևանգելը, փախցնելը։

По|хлеба́ть ն. **1**, մի փոքր ուտել (գդալով ապուր, 'սուպ'). **2**, բոլորն ուտել (գդալով ապուր, 'սուպ'). **-хлёбка** ի. **-хлёбочка** նւզ. ապուր, 'սուպ', 'բըղաշ'. **-хлёбочный** ած. ապուրի, 'սուպի', 'բըղաշի'. **-хлёбывать** ն. ժամանակ առ ժամանակ, կամաց կամաց ուտել (գդալով ապուր, 'սուպ')։

По|хлеста́ть (-щу́ -е́щутъ; -щи́) ն. մի փոքր, մի քանի անգամ մտրակել, մտրակով զարկել. п. ло́шадь; **-ся 1**, -նչ. ինքն իրան մի քանի անգամ մտրակել. п. ве́никомъ իր մարմինը բաղնիքում աւելով ծեծել. **2**, փ-խ. միմեանց ծեծել, մտրակել. **-хлёстывать** ն. երբեմն, մի մի անգամ մտրակել։

Похло́пать ն. և չ. մի քանի անգամ զարկել. ծափ տալ, մի փոքր ծափահարել։

Похлопота́ть տ. Хлопота́ть.

Похло́пывать ն. և չ. երբեմն խփել, զարկել. онъ похло́пывалъ его́ по спинѣ́.

Похлы|ста́ть, -стывать *ш.* Похлесть...

Похлѣ́б|ственный *-ბ.* *ստորաքարշ, ստորաքարշութեան, սողացող, քծնող.* **-ство, -ствованіе** *չ.* *շողոքորթութիւն, ստորաքարշութիւն, քծնողութիւն (մէկի հացն ուտելու համար).* **-ствовать** (-вую -ютъ) *չ.* кому́ *մէկին ստորութեամբ շողոքորթել, մէկի առաջ ստորանալ, ստորաքարշութիւն անել, քծնել, սողալ.* **-щикъ** *-.* **-щица** *է.* *ստորաքարշ, սողացող, շողմող այր, կին։*

Похмѣ́|лье *չ.* *հարբեցողութեան (հարբելուց և զգաստանալուց յետոյ առաջացած) գլխացաւ, տկարութիւն.* у него́ съ п—ья голова́ боли́тъ; онъ съ п—ья лёгъ спать; въ чужо́мъ пиру́ п. (*առծ.*) *ուրիշի համար տուժել, 'իւր նախատակութիւն անել'.* **-льный** *-ბ.* *հարբեցողութեան գլխացաւի, հիւանդութեան։*

Похму́рить (-рю -рятъ) *ն.* *կնճռել, կնճռոտել (ճակատը), կիտել (յօնքերը), խոժոռել.* **-ся** *-նչ.* *խոժոռուել, յօնքերը կիտել, ճակատը կնճռել, կնճռոտել։*

Похны́кать (-хны́чу -чутъ) *չ.* *մի առժամանակ հեծկլտալ, լաց լինել։*

Ходата́йствовать (-вую -ютъ) *չ.* о чёмъ *մի բանի համար միջնորդել։*

Похо́|децъ, дца *նւզ.ա.* Похо́дъ; **-ди́ть** (-жу́ -хо́дятъ) *չ.* на кого́, на что **1**, *մէկին, մի բանի նմանուել, նման լինել.* сынъ похо́дитъ на отца́; его́ слогъ похо́дитъ на слогъ Цицеро́на; они́ похо́дятъ другъ на дру́га; э́та мѣ́ра похо́дитъ на наси́ліе; **2**, *ш.* Поха́живать; **-дка** *է.* *գնացք, քայլուածք, ընթացք, 'երթ'.* го́рдая, ро́бкая п.; я узна́лъ его́ по п—ѣ; **-дный** *-ბ.* **1**, *արշաւանքի, պատերազմի, -մական.* п. лазаре́тъ; п. бага́жъ; **2**, *լաւ ծալուող, լաւ խնդրանք ունեցող (պայուսակ).* **-дъ** *-.* **1**, *արշաւանք, պատերազմ.* кресто́вый п.; вы́ступить въ п.; бить п. *արշաւելու նշան տալ.* **2**, *ծախսերը, վաճառումը, գիրավաճառութիւն (պարտերի).* **3**, *ա. ւելորդութիւն քաշի, աւելորդ քաշ.* вѣ́шать съ п—омъ *աւել քաշել.* два фу́нта съ п—омъ *երկու գրուանքայից աւել.* быть съ п—омъ *գերակշռել, աւել կշռել.* **-(по́-)дя** *ժ.* **1**, *գնալիս, գնալու ժամանակ.* э́то мо́жно сдѣ́лать п.; **2**, *անզգայաբար, շարունակ.* онъ п. ворчи́тъ; **-жде́ніе** *չ.* *արկած, դիպուած, պատահար.* разска́зывать о свои́хъ п—іяхъ; п—ія Робинзо́на; **-жій** *-ბ.* *նման.* они́ похо́жи другъ на дру́га *նորա միմեանց նման են.* портре́тъ не похо́жъ на оригина́лъ; э́то ни на что не похо́же *այդ ոչ մի բանի նման չէ, այդ շատ վատ, անվայել է.* **-жу́** *ш.* Походи́ть.

Похозя́й|ничать, -ствовать (-вую -ютъ) *չ.* *միառժամանակ տնտեսութիւն անել, տնտես լինել, տնտեսել։*

По|холодѣ́ть *չ.* *ցրտանալ, պաղել, հովանալ.* **-холо́пить** *ш.* Холо́пить.

Похо|роне́ніе *չ.* *թաղելը (մեռելին).* **-рони́ть** (-ню́ -нятъ), **ся** *ш.* Похороня́ть, ся; **-ро́нный** *-ბ.* *թաղման, յուղարկաւորութեան.* п. маршъ; п. обря́дъ; **-(по́-)роны** (*սեռ.* похоро́нъ) *է. յ.* *թաղում, յուղարկաւորութիւն.* **-роня́ть**, -рони́ть *ն.* **1**, *թաղել (մեռելին).* **2**, *ծածկել, թաքցնել.* **-ся** *-նչ.* *թաղուել, թաքնուել։*

Похороше́ть *ш.* Хороше́ть.

Похо|тли́во *ժ.* *վաւաշոտութեամբ, պղծութեամբ.* **-тли́вость** *է.* *վաւաշոտութիւն.* **-тли́вый** *-ბ.* *վաւաշոտ, պղծոտ, յայրատ.* п. взоръ; **-(по́-)ть** *է.* *ցանկութիւն, տռփանք, պղծութիւն.* плотскія п—и *ցանկութիւնք մարմնոյ* (*տես* 2₃). **-тѣ́ніе** *չ.* *ցանկութիւն, տենչ.* **-тѣ́ть** (-чу́ -о́чешь -тя́тъ) *ն.* чего́ *մի բանի խիստ ցանկանալ, փափագել, տենչալ։*

По|хоха́тывать, -хохота́ть (-чу́ -о́чутъ) *չ.* *մի քանի ժամանակ բարձր ծիծաղել, 'հռհռալ'.* **-храбри́ться** (-рю́сь -ря́тся) *-նչ.* *իւր քաջութիւնը ցոյց տալ, երևան հանել.* **-хра́мывать** *չ.* *մի փոքր կաղալ.* онъ похра́мываетъ на пра́вую но́гу.

Похра́|пывать, -пѣ́ть (-плю́ -пя́тъ; -пи́) *չ.* *մի փոքր, մերմ կերպով խռմփալ։*

Похри́|пывать, -пѣ́ть (-плю́ -пя́тъ) *չ.* *մի փոքր խռպոտել, խռպոտ ձայնել։*

По-христіа́нски *ժ.* *քրիստոնէաբար։*

Похристо́соваться *ш.* Христо́соваться. [*նաև կաղալ։*

Похрома́ть *չ.* *փոքր, մի քանի ժամա-*

Поху|дѣ́лый *ϸ. -ბ.* *նիհարած, նիհարած, 'զորացած'.* **-дѣ́ть** *ш.* Худѣ́ть; **-жѣ́ть** *չ.* *վատանալ, վատթարանալ, 'գէշանալ'.* «лу́чшими соловья́ми всегда́ счита́лись ку́рскіе; но въ послѣ́днее вре́мя они́ поху-жѣ́ли».

Поху|ле́ніе *չ.* *բամբելը, զրպարտելը.* **-ли́тель** *-.* **-ли́тельница** *է.* *բամբիչ, զրպարտիչ այր, կին.* **-ли́ть** *ш.* Хули́ть; **-лка** *է.* *բամբանք, նշաւականք, զրպարտանք։*

Похѣ́|риваніе *չ.* *ջնջելը (վրան խաղ քաշելով).* **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) *ն.* *ջնջել (վրան խաղ քաշելով).* п. двѣ стро́чки.

Поцара́пать *ն.* *մի փոքր ճանկել. ճանկռել, պանել։* [*բար։*

По-ца́рски *ժ.* *արքայաբար, թագաւորա-*

По|ца́рствовать (-вую -ютъ) *չ.* *մի քանի ժամանակ թագաւորել.* **-цвѣсти́** (-цвѣту́ -ту́тъ; *անց.* -цвѣ́лъ -ла́, о́; -ти́) *չ.* *մի քանի ժամանակ ծաղկել, փթթել.* **-церемо́ниться** (-ню́сь -нятся) *չ.* *մի փոքր քաշուել, 'նազ անել'.* [*գնչուի պէս։*

По-цыга́нски *ժ.* *բոշայաբար, բոշայի,*

Поцѣ|лова́ніе *չ.* *համբուրելը, -ուած, 'պաչելը', 'պագելը'.* **-лова́ть, ся** *ш.* Цѣлова́ть, ся; **-лу́й** *-.* *համբոյր, 'պաչ', 'պագ'.* преда́тельскій, Іу́динъ п.

Поцѣ́|пи́ть (-плю́ -цѣ́пятъ) *ն.* *կցել, միացնել.* **-пка** *է.* **-почка** *նւզ.* *դոյլ* (ведро́) *և ուրիշ անօթները տիկնճներից անցկացրած թոկ կամ շղթայիկ։* [(*ուտելիս*)։

Почав|кивать, -кать *չ.* *ճճճմացնել*

Почароде́йствовать (-вую -ютъ) *չ.* *մի քանի ժամանակ կախարդութիւններ, հմայութիւններ անել, կախարդութիւններով, հմայութիւններով զբաղուել, վհուկութիւն անել։*

Поча́рочно *ժ.* *բաժակով, բաժակներով։*

По́часту *ժ.* *յաճախ, հաճախ։*

По|ча́тіе չ. սկսելը, [հացը] կտրելը, [գինու, գարեջրի տակառը] բացելը. **-чато́й** բյ. -ծ. սկսած, կտրած, բացած. **-ча́токъ**, тка ա. **-ча́точекъ**, чка սւզ. **1**, սկիզբ. յ. սաղմեր, արմատները (բարոյական սկզբունքների՝ մարդուս մէջ). **2**, կտրած, սկսած բան. п. хлѣба կտրած հաց. **3**, բւ. ելէկ ծնելով հանդերձ. **4**, բս. Spadix, կողր (պատատ). **-ча́ть** (-чну́ -чну́тъ; -чни́) ա. Починáть. [բաժնելու

Поча́хнуть չ. ծառամել, թառամել,

Поча́ще մ. աւելի յաճախ, ռտէկ ռտէկ։

По́чва է. հող, գետին. песча́ная, гли́нистая, камени́стая п.; истоща́ть п—у հողը ուժասպառել, ուժասպառ դարձնել։

Почва́кать ա. Почáвкать.

Почва́ниться (-нюсь -нятся) չ. մի փոքր հպարտանալ։

По́|чвенный -ծ. հողի, գետնի. п—ыя отношéнія; **-чвовѣ́дъ** ա. գիւղատ. հողագէտ. **-чвовѣ́дѣніе** չ. գիւղատ. հողագիտութիւն։

Почека́нить (-ню -нятъ) ն. մի քանի ժամանակ ալել, կտրել, ‹կոխել›, փորագրել։

По-человѣ́чески մ. մարդավարի, մարդու պէս։

По|чему́ մ. ինչու, ինչու, ինչի, ինչի. п. онъ не прихóдитъ? вотъ п. я э́то сдѣ́лалъ; **-чёмъ** մ. որքան, որչափ, քանի. п. покупа́ли вы э́ту матéрію? այդ կտորը ղուք որքանով էիք գնում. фунтъ я́блокъ п.? խնձորի գրուանքան որքան արժէ. я п. зна́ю? ես որտեղից գիտեմ, որտեղից իմանամ։

Почёр|кать ն. խզմզել (գրատախտակը, պատը). **-кивать** ն. երբեմն ջնջել. -(по́чер)**къ** ա. ձեռք, գիր. краси́вый, дурно́й п.

Почер|нéніе չ. սեւացնելը. **-нивать** ն. երբեմն կամ յաճախ սեւացնել. **-ни́ть** (-ню́ -нятъ) ն. մի փոքր սեւացնել. **-нѣ́лый** բյ. -ծ. սեւացած. **-нѣ́ніе** չ. սեւանալը. **-нѣ́ть** ա. Чернѣ́ть.

Почер|па́ніе չ. հանելը (ջուր). *քաղելը, վերցնելը (որ և է գրքից). **-па́ть, -пну́ть** ն. **1**, [ջուր] հանել, [ջուր] քաշել. п. воды́ изъ рѣки́; **2**,* քաղել, առնել, վերցնել. п. мы́сли изъ дрéвнихъ писáтелей; я почерпну́лъ э́ту нóвость изъ вѣ́рнаго исто́чника; -(чéр)**пать** ն. մի փոքր [ջուր] հանել, քաշել. *մի փոքր, մի բան քաղել, վերցնել, առնել։

Почер|ствѣ́лый բյ. -ծ. չորացած, պնդացած, կարծրացած. п. хлѣбъ քարէն հաց. **-ствѣ́ть** ա. Черствѣ́ть.

Почерти́ть (-рчу́ -éртятъ) ն. **1**, մի քանի ժամանակ նկարել. **2**, ա. Почёркать.

По-черто́вски մ. սատանայավար, սատանայի պէս։

По|чеса́ть (-шу́ -шутъ; -ши́) ն. մի փոքր քորել, п. заты́локъ; **-чéствовать** (-вую -ютъ) ն. հիւրասիրել, մեծարել. **-чести́ть** (-щу́ -стя́тъ) ն. кого́ մէկին յարգել, պատուել, յարգանք, պատիւ տալ. հեգն. մէկին հայհոյել, նախատել. **-чéсть** (-чту́ -ту́тъ; -чти́), **ся** ա. Почита́ть, ся I; -(по́)**честь** է. պատիւ, յարգանք, մեծարանք. пу́блика воздала́ емý велйкія п—и; приня́ть кого́ со всѣми́ п—ями; гоня́ться за п—ями; дости́гнуть п—ей պատիւների հասնել։

Почёсывать ն. երբեմն, մի մի անգամ քորել. п. заты́локъ; **-ся I**, -ն. ռ. իրեն քորել. **2**, չ. քոր գալ. у. него́ спина́ почёсывается նորա մէջքը քոր է գալիս։

Почё|тно մ. պատուով, յարգանքով. **-тность** է. յարգանք, պատիւ. պատուաւորութիւն. **-тный** -ծ. **1**, յարգեալ, պատուելի, պատիւ, յարգանք մատուցանող. п. знакъ; п. карау́лъ պատուաւորապահակ պահակախումբ. **2**, պատուաւոր. п. граждани́нъ; п. гость; п. членъ (հակը ա. дѣйстви́тельный членъ); **-тъ** ա. յարգանք, պատիւ, մեծարանք. ока́зывать комý п.; по мѣ́сту и п. (առծ.). бо́льше п., бо́льше хлопо́тъ (առծ.)։

По́чеч|ка է. պատիկ կոկոն. **-никъ** ա. հնր. աշմ, յատմիկ քար. **-ный** -ծ. երիկամներիի, ‹պտուկների›. п. кáмень ա. բժ. երիկամաքար. բ, ա. По́чечникъ.

Почечу́|й ա. թութք, ‹մայայիլ›. ա. Геморо́й; **-йникъ** ա. բս. ա, Polygonum hydropiper, ջրապղպեղ. բ, Polygonum persicaria, դեղձատերեւ մատիտեղ. **-йный** -ծ. թութքի, ‹մայայիլի›. п—ая трава́ ա. Почечу́йникъ բ։

Почи|ва́льный -ծ. քնելու, հանգստանալու. п. поко́й; **-ва́льня** է. քնելու, հանգստանալու սենեակ, ննջարան. **-ва́ніе** չ. քնելը, ննջելը, հանգստանալը. **-ва́ть** -(й)ть, опочи́ть չ. **1**, քնել, ննջել, հանգստանալ. **2**, ննջել, մեռնել, հանգչել. здѣсь почі́етъ սա հանգչի, այս է տապան. въ Бо́зѣ почи́вшій Госуда́рь 'ի Տէր հանգուցեալ թագաւոր, կայսր։

По|чина́ніе ա. Поча́тіе; **-чина́ть**, **-ча́ть** ն. սկսել. онъ поча́лъ всѣхъ руга́ть; п. пиро́гъ կարկանդակը կտրել. п. бо́чку съ вино́мъ գինու տակառը բացել։

По|чинéніе, -чи́нываніе չ. կարկատելը, ուղղելը. **-чи́нивать, -чини́ть, -чини́ть** (-ню́ -нятъ) ն. կարկատել (օր. չորեքը, կտորած, վերջատրուած նուրը), լցնել (գուլպայի ծակը), նորոգել (շինութիւնը). **-чи́нка** է. կարկատում, կարկատանք, ուղղում։

Почи́|нный -ծ. սկզբի. вы мой п. покупáтель դուք իմ առաջին, անդրանիկ գնորդն էք. **-нокъ**, нка ա. խամ հող, կորդ։

Почи́ночка է. թեթեւ կարկատանք։

Почи́нъ ա. **1**, սկիզբ. прода́ть дёшево для п—у սկզբում, առաջին ժամանակ աժան ծախել. **2**, նախաձեռնութիւն, գրգռում։

Почи|слéніе չ. հաշուելը, համարելը. **-сли́ть** (-слю́ -сля́тъ) ն. հաշուել, համարել. п. су́мму въ расхо́дъ գումարը ծախսի մէջ դուրս գալ. п. кого́ больны́мъ մէկին հիւանդ համարել, հիւանդների կարգը գրել։

Почи́|стить (-щу -стятъ) ն. մի փոքր սրբել. մաքրել (չորեքէնը, կօշիկները). п. щётко́й; **-стка** է. քերած, մաքրած տեղ (գրու.

Почита́й ա. Почти́. [թեան մէջ)։

По|читáніе չ. յարգանք, յարգելը, պատուելը. сынóвнее п. որդիական յարգանք. **-чита́тель** ա. **-чита́тельница** է. յարգող, պատուող այր, կին. п—ли его́ тала́нта նորա տաղանդը յարգողները. **-чита́ть** ն. **1**, (почéсть) համարել, ընդունել, հաշուել, դնել. его́ почита́ютъ за чéстнаго человѣ́ка (կամ чéстнымъ человѣ́комъ); я почита́лъ его́

своимъ другомъ; п. полезнымъ; я почту это за честь; **-ся** կր. համարուել. онъ почитается хорошимъ докторомъ; **2**, (почтить) յարգել, պատուել, մեծարել. (Աստուած) պաշտել. п. кого чѣмъ մէկին մի բանով յարգել, յարգանք մատուցանել. **3**, մի փոքր կարդալ, ընթեռնուլ. **-читывать** ն. երբեմն, մի մի անգամ կամ յաճախ կարդալ:

Почить (Նէրկ -чію -чіютъ; -чій) ա. Почивать.

Почихать չ. մի քանի ժամանակ, մի քանի անգամ փռնգտալ, 'փռշտալ', 'սուրր գալ':

По|чище ն. բաղդատ. աւելի մաքուր, աւելի լաւ. հզն. աւելի խորամանկ, աւելի գձուծ. **-чію** ա. Почить.

По|чка է. **1**, կզմխ. երիկամունք, 'պոլաճիկ'. боль въ п—ахъ; воспаленіе почекъ; камень въ п—ахъ: **2**, հնր. խիկամն (բոյսբուծն հանք). **3**, կոկոն, բողբոջ, 'փոթոլ', աչք. покрываться п—ами; **-чковатый** ->. երիկամունքի նման, երիկամունքի ձևով. **-чковать** (-кую -ютъ) ա. Окулировать; **-чковидный** ->. երիկամունքակերպ, կոկոնակերպ. **-чковый** ->. կոկոնի, բողբոջի. **-чкогрызъ** ա. Почкоѣдъ; **-чкопусканіе** չ. բողբոջում, կոկոն արձակելը. **-чкосложеніе** չ. կոկոն կազմելը. **-чкоѣдъ** ա. կնզ. Anthonomus, կոկոնակեր:

Почну ա. Почать.

Поч|та է. (ֆր.) պոստ. отнести письмо на п—у; ѣхать по п—ѣ պոստատարով ճանապարհորդել. **-чтальонъ** ա. (ֆր.) պոստատար, պոստային գրիչ, թղթատար. **-чтамтскій** ->. պոստային կառավարութեան. **-чтамтъ** ա. (գերմ.) պոստային կառավարութիւն (մայրաքաղաքներում). **-тарскій** ->. պոստային ձիու. **-тарь**, я́ ա. պոստային ձիառ. **-тдиректорскій** ->. պոստային կառավարչի. **-тдиректоръ** ա. (ֆր.-գերմ.) պոստային կառավարիչ. **-тдиректорша** է. պոստային կառավարչի կին.

Почте|ніе չ. յարգանք, պատիւ. оказывать кому п.; къ нему не имѣютъ никакого п—ія: моё п., моё вамъ п. պատիւ ունիմ ձեզ ողջունելու. **-нно** ն. յարգանքով, -նօր. **-нность** է. պատուարժանութիւն. **-нный** ->. յարգելի, պատուելի. п. старецъ.

Почти ն. համարեա, գրեթէ. работа п. окончена.

Почтитель|но ն. յարգանքով, -նօր, պատկառանքով. **-ность** է. յարգանք. **-ный** ->. յարգոտ, պատիւ, յարգանք մատուցանող:

Почтить (-чтý -тýтъ) ա. Почитать 2.

Почтмейсте|рскій ->. պոստապետի, պոստային վարչապետի. **-рша** է. պոստապետի կին. **-ръ** ա. (ֆր.-գերմ.) պոստապետ, պոստային վարչապետ:

Почто ն. ինչ՞, ինչու՞. ինչի՞, ինչու՞ համար:

Поч|товый ->. պոստի, պոստային. п—ая карта պոստաքարտ. п—ая бумага նամակի թուղթ. п—ыя лошади: ѣхать на п—ыхъ պոստակառքով ճանապարհորդել. **-тосодержатель** ա. պոստատէր, պոստային կայարանի պահող:

Почту ա. Почесть և Почтить.

Почувство|ваніе չ. զգալը, խմանալը. **-вать** ա. Чувствовать.

По|чудиться ա. Чудиться; **-чуять** ա. Чуять.

По|шабашить (-шу -шатъ) չ. դադարել աշխատելուց, միառժամանակ գործը, աշխատանքը դադարեցնել. **-шагать** չ. մի փոքր քայլել, ման գալ. вамъ придётся порядкомъ п., чтобы дойти туда դուք մինչև այնտեղ հասնելը բաւական շատ պիտի քայլէք:

Поша|ливать, **-лить** (-лю -лятъ) չ. **1**, երբեմն կամ յաճախ չարութիւն, չարաճճիութիւն անել, խելառ բաներ բանել. **2**,* կողոպտել, թալանել. тамъ пошаливаютъ այն տեղըն անապահով է. **-лѣть** չ. յիմարանալ, զըժուել, ցնդել:

По|шарить (-рю -рятъ) չ. մի փոքր սրանել, փնտռել, տակնուվրայ անել. **-шаркать** չ. մի փոքր ոտներով քարքատեցնել:

Поша|тать ն. մի փոքր շարժել, 'ժաժ տալ', ցնցել. **-ся** ->դր. **1**, երերալ, տատանուիլ, դանդաչել. **2**, մի քանի ժամանակ թափառել, դէս ու դէն ընկնել. **-тнуть** ն. շարժել, ցնցել. խախտել. **-ся** ->դր. շարժուիլ, ցնցուիլ, խախտուիլ. этотъ ударъ заставилъ его пошатнуться; **-тывать** ն. յաճախ շարժել, 'ժաժ տալ', ցնցել:

Пошвырять ն. ժամանակ առ ժամանակ, կամաց կամաց դէն ածել, դէս ու դէն շպրտել:

Поше|веленіе, **-веливаніе** չ. կամաց, ծանր շարժելը. **-веливать**, **-велить** (-лю -лятъ) ն. մի փոքր, կամաց, ծանր շարժել. п. губами: *онъ и пальцемъ не пошевелитъ նա մատով էլ չի դիպչի. **-ся** ->դր. կամաց, ծանր շարժուել, 'ժաժ գալ':

Поше|веньки, нокъ է. յ. նւզ. **-вни** (սեռն. пошевенъ և -вней) է. յ. լայն և ցածլիկ սահնակ (ծառի կեղևով պատած):

По|шелушить (-шý -шáтъ) ն. մի փոքր կեղևել, կճեպել, կլպել:

Поше|птать (-пчý -éпчутъ; -пчи) ն. մի փոքր քչփչալ, փսփսալ. п. кому что на ухо: **-(по-)птомъ** ն. փսփսալով, քչփչալով:

Пошереножно ն. (ժղ.) ռզմ. շարք շարք, 'չէրգայ չէրգայ', շարքերով, 'չէրգաներով':

Пошибъ ա. ձև, կերպարանք, բնաւորութիւն, (գեղարուեստի) ոճ, եղանակ. люди нашего п—а մեզ նման մարդիկ:

По|шивать, -шить ն. մի փոքր, կամաց կամաց կարել. **-шивка** է. կարելը. **-шикать**, **-шикивать** ն. մի փոքր սուլել (որ. թատրոնում). **-шипѣть** (-плю -пятъ) չ. մի փոքր, մի քանի ժամանակ թշշալ (որ. օձի մասին):

По|шитіе չ. կարելը. կարել պրծնելը. **-шить** (-шью -ютъ; -шей) ա. Пошивать; **-шитьё** ա. Пошитіе.

Пошколить (-лю -лятъ) ն. մի փոքր կրթել, հրահանգել:

Пошли|на է. մաքս, բաժ. հարկ, տուրք. ввозныя п—ы ներածելի ապրանքներից առնուող մաքսեր. п. на съѣстные припасы հարկ, մաքս մթերքներից. п. съ товаровъ, продаваемыхъ на рынкахъ; **-нный** ->. մաքսի, մաքսային, բաժի, տուրքի. п. сборъ մաքսային տուրքեր, հասոյթներ:

Пóш|ло *մ.* *գռեհկութեամբ, անհամ, անճաշակ կերպով, ցածութեամբ.* **-лость** *է.* *գռեհկութիւն, անհամութիւն, փծութիւն, ցածութիւն.* **-лый** *-ծ.* *գռեհիկ, գռեհկական, անհամ, անճոռնի, անպատշ. ցած.* п—ая фрáза; п. комплимéнтъ; п—ая шýтка; п—ая похвалá; п. дурáкъ *անճոռնի, անտաննելի* [*յիմար։*

Пошлю́ *ա.* Послáть.

Пошля́|къ, á *-.* *ստոր, ցած, անճոռնի, գռեհիկ, անպատշ մարդ.* **-нка, -чна** *է.* *անճոռնի, ցած, ստոր, գռեհիկ, անպատշ կին, աղջիկ։*

Пошпióнить (-ню -нятъ) *չ.* *մի փոքր լրտեսել, լրտեսութիւն անել։*

Пóштовать *ն.* (-тую -ютъ) *ռմկ. տ.* Пóтчивать; «они́ васъ, знáчитъ, пóштовали».

Поштó|пать *ն.* *մի փոքր լցնել (օր. գուլպայի ծակը).* **-пывать** *ն.* *երբեմն, պատահած ժամանակ լցնել (օր. գուլպաների ծակերը)։*

Поштóфно *մ.* *շտոֆներով։*

Поштукатýрить (-рю -рятъ) *ն.* *մի փոքր սուաղել, ծեփել։*

Поштýч|но *մ.* *հատ հատ, կտոր, կտոր, կտորներով.* **-ный** *-ծ.* *մաս մաս, կտոր կտոր, կտորներով պատրաստած.* п—ая рабóта.

Пошýкáть, -(ý)кнуть *ն.* *մի փոքր որոնել, փնտռել, աղեկանալ, հետախուզել։*

Пошумѣ́ть (-млю́ -мя́тъ) *չ.* *մի փոքր աղմկել, աղմուկ հանել։*

Пошути́ть (-чý -шýтятъ) *չ.* *մի փոքր կատակ, հանաք անել.* я пошути́лъ тóлько.

По-шутóвски *մ.* *ծաղրածութեամբ, ծաղրածուի, խեղկատակի պէս։*

По|шýчивать *չ.* *երբեմն, մի մի անգամ կատակ, հանաք անել.* **-шушýкать** *չ.* *մի փոքր, մի քանի ժամանակ քչփչալ, փսփսալ։*

Пощá|да *է.* *խնայում, խնայողութիւն, ողորմում.* безъ п—ы *առանց խնայելու, անողորմ կերպով.* дать п—у *խնայել.* просить п—ы *շնորհք, ողորմութիւն խնդրել.* не ждите отъ негó п—ы; **-ди́ть** *ա.* Щади́ть; **-жéніе** *չ.* *խնայելը, ողորմելը։*

Пощебени́ть (-ню́ -нятъ) *ն.* *ժանրել.* пощебени́хъ, да и зá щеку.

По-щегольскú *մ.* *պճնամոլութեամբ։*

По|щеголя́ть *չ.* *մի փոքր պճնամոլութիւն անել.* **-щекотáть** (-чý -óчутъ) *ն.* *մի փոքր խտղտել, խուտ ածել, խուտուտ ածել։*

По|щёлкать 1, *չ.* *մի փոքր երգել (սոխակի մասին).* **2,** *ն.* *որոշ քանակութեամբ [ընկոյզներ] ջարդել.* **-щелкáть** *ն.* когó *մէկի քթին մի քանի անգամ խփել.* **-щёлкиваніе** *չ.* *երբեմն երգելը (սոխակի).* **-щёлкивать** *չ.* *երբեմն [լեզուով] շաչել, [սոխակի մասին] երբեմն երգել.* п. бичёмъ *մտրակը շաչել.* п. зубáми *ատամները կափկափել.* *ն.* *երբեմն ջարդել (ընկոյզներ)։*

Пощéніе *չ.* *պահելը, պաս, ծոմ պահելը։*

Поще|пáть (-пáю -ютъ *և* -плю́ -éплютъ; -плú) *ն.* *ճղատել, ճեղքատել, տաշեղներ քաշել (մի կտոր փայտ).* **-пи́ть** (-плю́ -éпятъ) *ն.* *մի փոքր ճղել, ճեղքել։*

Пощёчи|на *է.* **-нка** *նվզ.* *ապտակ.* влѣпи́ть комý п—у.

Пощи|пáть (-плю́ -и́плютъ) *ն.* *մի փոքր կծմթել, ճմլել. փետել, գզել.* **-ся** *փ-խ-.* *մխմխանց կծմթտել, գզել, գզգզել.* **-пывать** *ն.* *երբեմն, կամաց կամաց կծմթել, փետել, ծեծել, գզգզել։*

Пощýпать *ն.* *շօշափել, ձեռք տալ.* в. пульсъ; пощýпайте, горячó ли éто; **-пывать** *ն.* *յաճախ, մի մի անգամ շօշափել։*

Пощýсь *ա.* Пости́ться.

Поѣ|дáніе *չ.* *ուտելը, լափելը, կլանելը.* **-дáть**, -(ѣ)сть *ն.* **1,** *ուտել (մի փոքր կամ բոլորը).* **2,** *ուտել, լափել, կլանել, ոչնչացնել.* **3,** *ուտել, մաշել.* ржа поѣдáетъ желѣ́зо; **-дéніе** *ա.* Поѣдáніе; **-дóмъ** *մ.* *ապահովութ, կենդանի կենդանի.* *онъ егó п. съѣ́лъ *նա նրան կենդանի կենդանի կուլ տուեց.* «ты мíръ-то п. ѣ́лъ скóлько годóвъ?».

Поѣ́ду *ա.* Поѣ́хать.

Поѣ́|здить (-зжу -дятъ) *չ.* *մի փոքր, մի քանի ժամանակ շրջել, ճանապարհորդել (ոչ ոտքով, այլ կառքով, ձիով են).* **-здка** *է.* *ուղևորութիւն, ճանապարհորդութիւն (ոչ ոտքով).* п. за грани́цу; мы употреби́ли недѣ́лю на éту п—у; **-здно́й** *-ծ.* [*երկաթուղու*] *գնացքի.* **-(пó-)ѣздъ** *-.* **1,** *գնացք.* пассажи́рскій, товáрный п.; курьéрскій, скóрый п.; опоздáть на п. *ուշանալ, գնացքին չհասնել.* почтóвый п.; **2,** *տայլաշարք, տ.* Обóзъ; **3,** *տ.* Кортéжъ; **-ѣзжáнинъ** *-.* (*յ.* поѣзжáне, -нъ) *-.* [*հարսանեաց*] *շքախմբի անդամ, մասնակից.* **-ѣзжу** *ա.* Поѣ́здить.

Поѣ́сть (-ѣмъ -ѣшь; -ѣди́мъ -дя́тъ, -ѣшь) *ա.* Поѣдáть.

Поѣ́хать (-ѣ́ду -дутъ; *հրմ.* -ѣзжáй) *չ.* *գնալ, մեկնել, ուղևորուել, ճանապարհուել (ոչ ոտքով, այլ կառքով, ձիով են).* я поѣ́ду морéмъ; по какóй дорóгѣ онъ поѣ́халъ? п. на своúхъ на двоúхъ *հեգն.* *կամ կատակ. ոտքով, հետիոտն գնալ, մեկնել։*

Поэ́зія *է.* (*յն.*) *պօէզիա (բանաստեղծութիւն, բանաստեղծական արուեստ.* *հկսկբ տ.* Прóза).

Поэкзаменовáть (-нýю -ютъ) *ն.* *մի փոքր, մի քանի ժամանակ քննել, հարցաքննել։*

Поэконó|мить (-млю -мятъ), **-мничать** *չ.* *մի փոքր տնտեսել, խնայել, մի փոքր տնտեսող, խնայող լինել։*

Поэ́ма *է.* (*յն.*) *պոէմա, բանաստեղծական պատմուած։* [*բոլ։*

Поэскадрóнно *մ.* *զոր.* *հեծելազօր-*

Поэ|тизи́ровать (рую -ютъ) (*ֆր.*) **1,** *չ.* *բանաստեղծութիւն անել.* **2,** *ն.* *բանաստեղծական ձև, կերպարանք տալ.* **-ти́чески** *մ.* *բանաստեղծօրէն.* **-ти́ческій** *-ծ.* *բանաստեղծական.* п—ая вóльность; **-ти́чно** *մ.* *բանաստեղծօրէն.* **-ти́чный** *-ծ.* *բանաստեղծական, -ծային։* [*զավ, ուստի։*

Поэ́тому *չ.* *դրա համար, այդ պատճա-*

По|этéсса *է.* *բանաստեղծուհի, կին բանաստեղծ.* **-éтъ** *-.* (*յն.*) *բանաստեղծ։*

По|ю́ *ա.* Пѣть; **-юли́ть** (-лю́ -ля́тъ) *չ.* *մի քանի ժամանակ դէս ու դէն ընկնել (գործով), շողոմել, ‘ծամ տալ’.* **-ябéдничать** *չ.* *մի քանի ժամանակ չարախօսութիւններ, մատնութիւններ, վատութիւն անել։*

Поя|ви́ться (-влю́сь -я́вятся) *ա.* Появля́ться; **-влéніе** *չ.* *յայտնուելը, երևալը.*

п. кометы; п. зелени; **-вля́ться**, -ви́ться *չէզ.* յայտնուիլ, երևալ, 'տրչոյ ընկնիլ'. въ лѣсу́ появи́лись во́лки; отку́да онъ появи́лся? отку́да у него́ появи́лись де́ньги? *Նա ինչպէս փողատէր դարձաւ.* въ го́родѣ появи́лась холе́ра.

По|ягни́ться *ա.* Ягни́ться; **-яде́ніе** *ա.* Поѣда́ніе.

По|якша́ться *չ-էզ.* միմեանց հետ ծանօթանալ, բարեկամանալ, ծանօթութիւն, բարեկամութիւն անել. **-ярı́ться** (-рю́сь -я́тся) *չէզ.* на кого́ մէկի վերայ կատաղիլ, խիստ բարկանալ, 'գազազիլ':

Пояр|ко́вый *ած.* գառան բրդից. **-ро́къ**, рка *ա.* գառան բուրդ (առաջին անգամ խուզած): [կապել:

Поя́сать (-шу -шутъ) *ն.* գօտին մէջքը

Поясн|е́ніе *չ.* պարզելը, պարզաբանելը, -նութիւն, բացատրելը, -տրութիւն:

Поясни́къ, а́ *ա.* գօտեգործ, գօտիներ շինող, պատրաստող:

Поясн|и́тельный *ած.* բացատրական, -տրող, պարզաբանող, -նական. п—ая запи́ска; **-и́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** *ա.* Поясня́ть, ся.

Поя|сни́ца *է.* **-сни́чка** *նւզ.* գօտկատեղ, գօտկատեղի ոսկոր. боль въ п—ѣ; **-сни́чный** *ած.* գօտկատեղի. п—ая боль; **-сно́й** *ած.* գօտու, գօտե—. п. покло́нъ խոնարհ երկրպագութիւն:

Поясн|ѣ́ть *չ.* պարզուել, պայծառանալ. **-я́ть**, -ни́ть *ն.* պարզել, պարզաբանել, բացատրել, մեկնել. **-ся** *չէզ.* պարզուիլ:

Поя|со́къ, ска́ *ա.* *նւզ.* պստիկ գօտի. **-со́чекъ**, чка *ա.* *նւզ.* պստիկ գօտի, գօտիկ. 'քամար'. **-(по́я)съ** *ա.* **1**, գօտի, գօտիկ, 'քամար'. войти́ въ во́ду по́ п. մինչև գօտկատեղ ջրի մէջ մտնել. кла́няться въ п. խոնարհ գլուխ տալ, երկրպագել. заткну́ть кого́ за́ п. մէկին ծախել ու առնել, առաւ անգամ ջիբը դնել ու հանել. **2**, *աշխ.* գօտի. жа́ркій, уме́ренный п. [կալնուլ:

Поя́ть (пойму́ -му́тъ) *ն.* *հնց.* բռնել,

Праба́|бка *է.* **-бу́шка** *նւզ.* նախահանի, պապի կամ տատի մայր, 'ձոձման':

Пра́в|да *է.* արդարութիւն, ճշմարտութիւն. стоя́ть за п—у արդարութիւնը պաշտպանել. по п—ѣ сказа́ть ճշմարիտն ասած. ва́ша п. դուք արդար, իրաւացի էք. сказа́ть кому́ п—у — ма́тку մէկի երեսին բոլոր ճշմարտութիւնն ասել. п. глаза́ ко́летъ (*առծ.*) ճշմարտութիւնը մարդկանց դուր չէ գալիս. хлѣбъ соль ѣшь, а п—у рѣжь (*առծ.*). поступа́ть по пра́вдѣ արդարութեամբ վարուել. Ру́сская П. *կմ* П. Яросла́влева Եարոսլաւի Օրէնսգիրքը. **-ди́во** *մ.* արդարութեամբ, ճշմարտութեամբ. поступи́ть п.; разска́зывать п.; **-ди́вость** *է.* արդարութիւն, արդարացիութիւն, ճշմարտութիւն. արդարասիրութիւն, ճշմարտասիրութիւն. **-ди́вый** *ած.* արդար, արդարացի, ճշմարիտ. արդարասէր, ճշմարտասէր. п. разска́зъ; п. человѣ́къ; п. хара́ктеръ.

Правдо|люби́вый *ած.* արդարասէր, ճշմարտասէր. **-лю́біе** *չ.* արդարասիրութիւն, ճշմարտասիրութիւն. **-подо́біе** *չ.* հաւանականութիւն. **-подо́бно** *մ.* հաւանաբար. **-подо́бный** *ած.* հաւանական, հաւատալի:

Пра́вед|никъ *ա.* **-ница** *է.* արդար, ճշմարիտ այր, կին. **-ничество** *չ.* արդարութիւն, ճշմարտութիւն. **-ничій**, ья, ье *ած.* արդարի, ճշմարտի. **-но** *մ.* արդարութեամբ, ճշմարտութեամբ. **-ность** *է.* արդարութիւն, ճշմարտութիւն. **-ный** *ած.* արդար, ճշմարիտ, անմեղ, անարատ:

Правёжъ, жа́ *ա.* **1**, *հնց.* զօռով առնելը (օր. պարտքը). **2**, տանջանք, չարչարանք:

Пра|ви́ло *չ.* ուղղիչ գործիք, կոթ. քանոն. գեկ. **-(а́)вило** *չ.* կանոն, օրէնք. грамма́тическое п.; четы́ре п—а ариѳме́тики; п—а монасты́рскія; п. рели́гіи, поли́тики, нра́вственности; нѣтъ п—а безъ исключе́нія (*առծ.*). я приде́рживаюсь п—а ни на кого́ не надѣ́яться ես օրէնք եմ սահմանել՝ ոչ ոքի վերայ չյուսալ. поста́вить себѣ́ за п. կանոն դնել. **-(а́)вильно** *մ.* կանոնաւոր կերպով. э́то зда́ніе постро́ено о́чень п.; разсужда́ть п.; **-(а́)вильность** *է.* կանոնաւորութիւն. п. фигу́ры; п. мы́слей, сло́га; **-ви́льный** *ած.* ուղղութիւն ցոյց տուող. п—ое перо́ ուղղութիւն ցոյց տուող փետուր (թռչունի). **-(а́)вильный** *ած.* կանոնաւոր. п—ыя черты́ лица́; п. глаго́лъ; п—ое поня́тіе կանոնաւոր, ուղիղ հասկացողութիւն. вести́ п. о́бразъ жи́зни; **-ви́льце** *նւզ.* *ա.* Прави́ло; **-ви́льщикъ** *ա.* **-ви́льщица** *է.* խախտուած, դուրս ընկած ոսկորները հատատող, տեղը գցող այր, կին. **-(а́)вильщикъ** *ա.* ձիավար, կառապան:

Прави́те|ль *ա.* կառավարիչ. դատաւոր. п. госуда́рства պետութեան կառավարիչ, պետական գործերի յանձնաձիչ. п. дѣлъ գործավար. п. канцеля́ріи պաշտօնատան կառավարիչ. **-льница** *է.* կառավարչուհի. **-льственный** *ած.* կառավարչական. **-льство** *չ.* կառավարութիւն, պետական իշխանութիւն. вре́менное п.; **-льствовать** (-вую -ютъ) *չ.* կառավարել. прави́тельствующій Сена́тъ կառավարիչ Սենատ:

Пра́|вить (-влю -вятъ; -вь) *ն.* **1**, чѣмъ մի բան վարել, կառավարել. п. госуда́рствомъ տէրութիւնը կառավարել. п. до́момъ տունը կառավարել. п. дѣла́ми գործերը վարել. п. кораблёмъ, рулёмъ նաւը, ղեկը վարել, ուղղել. п. лошадьми́ ձիերին վարել, քշել. **2**, վարել, կատարել. п. до́лжность; п. церко́вную слу́жбу; п. имени́ны անուանակոչութեան տօնը տօնել. **3**, ուղղել, դրստել. п. вы́вихъ դուրս ընկած, խախտուած ոսկորն ուղղել, տեղը գցել. п. корректу́рные листы́; **4**, սրել. п. бри́тву; **5**, արդարացնել, արդար դուրս բերել (մեղաւորին). **-вка** *է.* **1**, ուղղելը, դրստելը. п. вы́виха; п. гвозде́й; п. набо́ра շարուածքի սրբագրութիւնը. **2**, սրելը. п. бри́твы; **3**, *տպգր.* սրբագրական թերթ. **-вле́ніе** *չ.* **1**, կառավարութիւն. о́бразъ п—ія; приня́ть бразды́ п—ія կառավարութեան ղեկը ձեռք առնել. монархи́ческое, представи́тельное п.; **2**, կառավարութիւն, կառավարչատուն. губе́рнское п.; волостно́е п.; **-вле́нскій** *ած.* կառավարութեան.

Пра́вну|ка *է.* թոռնորդի, թոռան աղ-

չիկ. **-къ** ա. թոռնորդի, թոռան մանչ. **-чáта**, -тъ ա. յ. թոռնորդիներ, թոռնորդիք. **-чекъ**, чка նւզ. ա. Прáвнукъ; **-чiй**, ья, ье ած. թոռնորդիներին. **-чка** նւզ. ա. Прáвнука.

I. **Прáво** մ. ուղիղ, դրուստ։

II. **Прá|во** չ. **1**, իրաւունք. п. сóбственности; п. сильнаго; неотъéмлемое п. անկապտելի իրաւունք. имѣть п. на получéнiе пéнсiи; п. на жизнь и на смерть; п—á гостепрiймства; п—á и преимýщества дворя́нства; п. родителей надъ дѣтьми́; въ п—ѣ ли вы э́того трéбовать? я въ п—ѣ говори́ть такъ ես իրաւունք ունիմ այդպէս խօսելու. **2**, իրաւունք, իրաւագիտութիւն. по какóму п—у вы э́то сдѣлали? Ինչ իրաւունքով դուք այդ արիք.— по п—у, котóрое дано мнѣ закóномъ; ри́мское п. հռոմէական իրաւունք, օրէնք. дóкторъ правъ իրաւագիտութեան դօկտօր. торгóвое п.: граждáнское, уголóвное п. քաղաքացիական, քրէական իրաւունք. междунарóдное п. միջազգային իրաւունք. церкóвное п.; госудáрственное п. պետական իրաւունք. **-вовóй** ած. իրաւունքի, իրաւային, իրաւանց. п. порядокъ; э́то не соглáсно съ нáшими п—ыми понятiями.

Право|вѣдецъ, дца ա. Правовѣдъ; **-вѣдство** ա. Правовѣдѣнiе: **-вѣдъ** ա. **1**, իրաւաբան, իրաւագէտ, օրէնսգէտ. **2**, իրաւաբանութեան ուսանող. **-вѣдѣнiе** չ. իրաւագիտութիւն, իրաւաբանութիւն. шкóла п—iя; **-вѣрiе** չ. ճշմարիտ, ուղիղ հաւատ, ուղղափառութիւն (գործ է ածուում նրա. մասին միայն մահմեդականութեան համար). **-вѣрный** ած. ուղղահաւատ, ուղղափառ (միայն. մահմեդական). **-вѣрство** ա. Правовѣрiе; **-дýшiе** չ. անկեղծութիւն, ճշմարտութիւն, արդարամտութիւն, բարեխղճութիւն. **-дýшно** մ. անկեղծութեամբ, -ծօրէն, բարեխիղճ կերպով. **-дýшный** ած. անկեղծ, ճշմարիտ, բարեխիղճ. **-мóчiе** չ. իրաւասութիւն, իրաւունք. **-мóчный** ած. իրաւունք, իրաւասութիւն ունեցող, ձեռնհաս. **-мыслiе** չ. ողջամտութիւն. **-мыслящiй** ած. ողջամիտ. **-мѣрный** ած. համաչափ, համապատասխան. **-нарушéнiе** չ. իրաւունքի, օրէնքի խախտում, զեղծում. **-писáнiе** չ. ուղղագրութիւն. **-порядокъ**, дка ա. օրէնքների, իրաւունքների կարգ. нарушéнiе обычнаго п—дка: **-слáвiе** չ. օրթոդոքսութիւն, ուղղափառութիւն (ռուս եկեղեցու). недѣля П-iя մեծ պասի առաջին կիրակին. **-слáвный** ած. օրթոդոքս, ուղղափառ. п—ая цéрковь օրթոդոքս, ուղղափառ եկեղեցի (ռուսաց). **-способность** ի. իրաւահասութիւն. **-способный** ած. իրաւահաս։

Прáвость ի. ուղղութիւն, արդարութիւն, ազնուութիւն։

Правосý|дiе չ. արդարադատութիւն, իրաւադատութիւն. **-дно** մ. արդարութեամբ, արդարադատութեամբ. **-дность** ի. արդարութիւն, արդարադատութիւն. **-дный** ած. արդար. արդարադատ։

Правотá ի. ուղղութիւն, արդարութիւն, օրինականութիւն. надѣюсь на п—ý моегó дѣлá.

Прáвочный листъ տպգր. սրբագրութեան թերթ։

Пра|вшá հ-չ. ձախլիկ (հկակր ա. Лѣвшá. **-вый** ած. **1**, աջ, աջակողմեան, աջու. п—а); рукá աջ, աջ ձեռք. стáньте по п—ую (կամ на п-ую) стóрону; **2**, ուղիղ, արդար, իրաւացի. անմեղ. п—ое дѣло; онá правá նա իրաւացի է. призна́ть когó п—ымъ.

Прáвящiй ած. կառավարող, ղեկավարող. իշխանաւոր. п—iе клáссы; п—iя сфéры.

Прагмати́ческiй ած. (յն.) պրագմատիկական, իրագիտական, փաստային, վաւերա-[կան։

Прагъ եկ. սլ. ա. Порóгъ.

Прáдѣ|довскiй ած. նախահաւր, 'ջոջ-տատի'. **-душка** նւզ. **-дъ** ա. նախահայր, 'ջոջպապ'. պապի կամ տատի հայրը։

Прáзд|нественный ած, տօնի, տօնախմբութեան, հանդիսի. -(áзд)**нество** չ. տօն, տօնախմբութիւն, հանդէս. **-никъ** ա. տօն, 'ազիզ օր'. поздравля́ть съ п—омъ տօնը շնորհաւորել. п. Пáсхи; переходя́щiе п—и շարժական տօներ. по п—амъ лáвки не отпирáются; цáрскiй п. Թագաւորական տօն. **-ничанiе** չ. տօնելը. **-ничать** չ. տօնել. *պարապ-սարապ թրև գալ. **-ничекъ**, чка նւզ. ա. Прáздникъ; **-ничный** ած. տօնի, տօնախմբութեան, հանդիսաւոր. п. день տօն, հանդիսաւոր, 'ազիզ' օր. п—ое плáтье; **-но** մ. անգործ, դատարկ, պարապ-սարապ. գուր. **-нованiе** չ. տօնելը, կատարելը. п. юбилéя; **-нователь** ա. **-новательница** ի. որ և է տօն տօնող, կատարող այր, կին. *թրև եկող այր. կին. **-новать** (-ную -ютъ), отпр—, ն. տօնել, կատարել (տօնը). п. побѣду յաղթութիւնը տօնել։

Празднолю|бецъ, бца ա. դատարկա-կեաց. դատարկապորտ անձ. **-бúвый** ած. դատարկապորտ, ծոյլ, պարապութիւն սիրող. **-бiе** չ. դատարկապորտութիւն, դատարկասիրութիւն, ծուլութիւն։

Празднослó|вить (-влю -вятъ) ն. դատարկ դուրս տալ, վայրահաչել. շաղակրատել. **-вiе** չ. դատարկախօսութիւն, վայրահաչութիւն. **-вный** ած. դատարկախօս, վայրահաչ. անբովանդակ։

Прáздность ի. պարապութիւն, անգործութիւն, դատարկապորտութիւն. проводи́ть жизнь въ п—и; п. есть мать порóковъ.

Праздношатá|нiе, **-тельство** չ. դատարկաշրջիկութիւն, պարապ-սարապ թրև գալը. **-ющiйся** ած. դատարկաշրջիկ, պարապ-սարապ թրև եկող։

Прáздный ած. **1**, պարապ, պարապ. п—ое мѣсто: п—ое врéмя: **2**, պարապ, անգործ. п. человѣкъ; **3**, դուր, ապարդիւն. դատարկ. п—ыя словá. [բակերպ կուարց։

Прá|земъ, **-зеръ** ա. հնք. prase, պրազ-

Прáк|тика ի. (յն.) պրակտիկ[ա]. **1**, գործնականութիւն, գործնական արուեստ, փորձառութիւն, գործադրութիւն: изучи́ть на п—ѣ գործնականապէս ուսումնասիրել. **2**, գործունէութիւն, յաճախորդներ (բժշկի, փաստաբանի). у э́того дóктора большáя п.; занимáться медици́нской п—ой բժշկական գործունէութեամբ զբաղուել. **-тиковáть** (-кýю -ютъ) **1**, չ. [իբրև բժիշկ, փաստաբան] գործել, գոր-

ծուլնոտ լինել, իր արհեստը բանեցնել. перестать п.; **2,** ն. գործադրել. **-ся** ել. գործադրուիլ. **-тикъ** ա. **1,** գործող, իր արհեստը բանեցնող. **2,** գործնական մարդ. **-тически** մ. գործնականապէս, գործնականօրէն. **-тическій** ած. գործական. п—ая жизнь; п—ая стрѣльба հրացանաձգութեան վարժութիւն. **-тично, -тичный** տ. Практически, -ческій.

Праматерній ած. նախամօր. **-рь** է. նախամայր: լեռներու համար:

Прамъ ա. մեծ, տափակ յատակով նաւ

Праотецъ, тца ա. նախահայր. праотцы յ. նախնիք. недѣля п—тцевъ Ծննդեան նախկին կիւրակին. **-отеческій, -отцовскій, -отчій** ած. նախահօր:

Прапорный ած. դրօշակի, -կային. **-рщикъ** ա. պատապօրշչիկ (առաջին սպայական աստիճանի ռէր զինուորական). **-рщица** է. պատապօրշչիկի կին. **-рщичій**, ья, ье ած. պատապօրշչիկի, -կային. **-ръ** ա. դրօշակ:

Прапрабабка է. նախահաւր կամ նախահանու մայր, 'չոջպապի' կմ 'չոջմամի' մայր. ակզբնամայր. -(а)**дѣдовскій** ած. 'չոջպապի' կմ 'չոջմամի' հօր. -(а)**дѣдъ** ա. նախահաւր կմ նախահանու հայր, 'չոջպապի' կամ 'չոջմամի' հայր. ակզբնահայր. -(а)**щуръ** ա. նախահաւր կամ նախահանու, 'չոջպապի' կամ 'չոջմամի' պապ:

Прародитель ա. նախածնող, նախահայր. յ. նախահայրեր, նախնիք. **-льница** է. նախածնող, նախամայր. **-льскій** ած. նախածնողի, -ղների, նախածնողական:

Прасовка է. ռամկ. կոկիչ փայտ:

Прасолъ ա. մսեղէնի, ձկնեղէնի առևտրական, նա որ մեծ քանակութեամբ միս, ձուկ գնելով և աղ գնելով, ապա մաս մաս ծախում է. առհ. մեծ քանակութեամբ ապրանքներ գնող ու ծախող. **-льскій** ած. прасолъ-ի:

Прасъ ա. բս. Allium porrum, հաստաբուկ պրաս:

Прать ն. **1,** (перу -рутъ) տրորել, ոտնատակ տալ, [խաղողը] ճզմել, ճմլել. **2,** (пру прутъ) противъ чего մի բանի դէմ աքացել, *մի բանի ընդդիմանալ, հակառակուել. п. противъ рожна ընդդէմ խթանի աքացել:

Прахъ ա. **1,** փոշի, թոզ. обратить въ п.; *всё его имѣніе пошло п—омъ նորա բոլոր կայքը փչացաւ, ոչնչացաւ, ջուր դառաւ. **2,** աճիւն. миръ п—у твоему!

Прачечка նւզ. տ. Прачка; **-чечная**, ой է. լուացքատուն, լուացքանոց. **-чечный** ած. լուացքի, լուացքարարութեան. **-чка** է. լուացքարար, լուացք անող կին, աղջիկ:

Праща, -щица է. պարս, պարսատիկ, 'պարսանգ'. **-щникъ** ա. պարսաւոր, պարսատիկաւոր:

Пращуръ ա. նախահաւր կամ նախահանու, 'չոջպապի' կամ 'չոջմամի' հայր:

Пращъ ա. տ. Праща.

Пре— նխդ. (անարտահեւլի), որ ա, միանալով բայերին, նոցա նշանակութիւնը շատ թէ քիչ փոխում է, օր. предать, препровождать; բ, միանալով ածականին և մակբային, նոցա գերադրական նշանակութիւն է տալիս (եւր.—րէն. շատ), օր. преглупый խիստ, սաստիկ յիմար. преглупо խիստ յիմարաբար:

Преблагій, -благой ած. խիստ, սաստիկ բարի, ամենաբարի. **-блаженный** ած. երկնս երանելի, գերօրհնեալ. **-бойкій** ած. սաստիկ խիզախ, ժիր. **-большой** ած. խիստ, սաստիկ մեծ, ահագին, վիթխարի:

Пребуду տ. Пребыть; **-бываніе** չ. մնալը, կենալը, ապրելը. во время п—ія моего въ городѣ; постоянное п. մշտական բնակութիւն. **-бывать, -быть** (-буду -дутъ; -будь) չ. մնալ, կենալ, ապրել. п. въ деревнѣ; п. празднымъ պարապ, անգործ մնալ. *тамъ пребываютъ невинность и тишина այնտեղ թագաւորում են անմեղութիւն և խաղաղութիւն. пребываю благосклоннымъ къ вамъ մնամ բարեհաճ դէպի ձեզ:

Пребѣдно մ. խիստ, սաստիկ աղքատութեամբ. **-ный** ած. խիստ, սաստիկ աղքատ, չքաւոր:

Превеликій տ. Пребольшой.

Превзойти (-ойду -дутъ) տ. Превосходить.

Превозвысить (-шу -сятъ), **-вышать** ն. **1,** տ. Превозносить; **2,** գերազանցել. **-вышеніе** չ. **1,** տ. Превозношеніе; **2,** գերազանցելը. **-моганіе** չ. **1,** յաղթելը, յաղթահարելը, ընկճելը. **-могать,** -мочь ն. յաղթել, յաղթահարել, ընկճել. п. всѣ препятствія; **-моженіе** չ. յաղթում, յաղթահարում, ընկճում. **-мочь** (-могу -можешь -гутъ) տ. Превозмогать; **-несеніе** չ. բարձրացնելը. **-нести** (-су -сутъ), **-носить** (-ношу -носятъ) ն. բարձրացնել. փառաբանել, գովաբանել, գրուատել. п. дарованіе писателя; п. кого похвалами; п. до небесъ երկինք բարձրացնել, երկինք հասցնել. **-носиться, -нестись** ներ. գոռոզանալ, հպարտանալ, մեծամտել, ամբարհաւաճել. **-ношеніе** չ. բարձրացնելը. փառաբանելը, գովաբանելը, գրուատելը:

Превой ա. եկ. ս. մի տեսակ խոյր:

Превосходительный ած. գերազանց (превосходительство) տիտղոսը կրող. **-ходительство** չ. գերազանցութիւն (տիտղոս զօրապետի (генералъ) և 4 ու 3 դասի քաղաքացիական աստիճանաւորների). **-ходить** (-жу -ходятъ), превзойти ն. գերազանցել, յաղթել. въ драматическомъ искусствѣ Шекспиръ превосходитъ всѣхъ прочихъ поэтовъ; п. самого себя գերազանց հանդիսանալ. онъ превзошёлъ всѣхъ своихъ соперниковъ; п. всѣхъ красотою, умомъ; п. кого въ великодушіи; приходъ превосходитъ расходъ մուտքը ծախսից աւել է, ծախսը գերակշռում է. **-ходно** մ. գերազանցապէս, հիանալի կերպով, սքանչելի կերպով. **-ходность** է. տ. Превосходство; **-ходный** ած. գերազանց, վսեմ, հիանալի, սքանչելի, ընտիր. п—ое лѣкарство; обладать п—ою памятью; п—ая степень քերկ. գերադրական աստիճան. **-ходство** չ. գերազանցութիւն, առաւելութիւն. **-ходствовать** (-ствую -ютъ) չ. առաւելութիւն ցոյց տալ, ընտիր, գերազանց հանդիսանալ. **-хо-**

жденіе գ. գերազանցելը, -նցում. **-хожу́** ա. Превосходи́ть.

Превра|ти́ть (-щу́ -тя́ть), **ся** ա. Превраща́ть, ся; **-тно** մ. 1, անհաստատ, փոփոխական կերպով. 2, այլանդակ կերպով, 'թարս'. понима́ть, суди́ть п.; **-тность** է. 1, անհաստատութիւն, փոփոխականութիւն (բաղդի). 2, այլանդակութիւն, 'թարսութիւն'. **-тный** ածկ. 1, անհաստատ, անկայուն, փոփոխական, գլուխփոփոխ. 2, այլանդակ, 'թարս', մոլար. имѣ́ть п. взглядъ на что; **-ща́ть**, -ти́ть ն. 1, դարձնել, փոխել. п. во́ду въ вино́; Діа́на преврати́ла Актео́на въ оле́ня; п. го́родъ въ пе́пелъ; п. въ уго́лъ ածուխ դարձնել. 2, յեղաշրջել, այլանդակել. п. слова́, смыслъ; **-ся** կր. 1, դառնալ, շրջել. 2, դառնալ, փոխուել, փոխարկուել. пары́ превраща́ются въ во́ду; **-ще́ніе** գ. դարձնելը, փոխելը, փոխարկելը. դառնալը, փոխուելը, փոխարկուելը. п. въ у́голь; п. многоуго́льника въ треуго́льникъ; п. обыкнове́нныхъ дробе́й въ десяти́чныя; п. воды́ въ паръ; п. гу́сеницы въ ба́бочку. [ша́ть.

Превы́сить (-шу -сятъ) ա. Превы-

Превы́спрен|ній ածկ. գերամբարձ, ամենաբարձր, գերագոյն, վեհագոյն, վսեմագոյն. п. умъ գերագոյն, վեհագոյն, աքանչելի միտք, խելք. **-ность** է. խիստ բարձրութիւն, վեհութիւն, վսեմութիւն։

Пре|выша́ть, -вы́сить ն. աւելի բարձր լինել, գերազանցել. э́то де́рево превыша́етъ всѣ про́чія; онъ превыша́етъ своего́ бра́та умо́мъ и дарова́ніемъ; расхо́ды превыша́ютъ дохо́дъ; п. свою́ власть իր իշխանութեան, իրաւանց սահմանից անցնել. **-вы́ше** մ. բարձրագոյն, առաւելագոյն. п. облако́въ; дово́льство п. бога́тства; **-выше́ніе** գ. գերազանցելը. п. вла́сти իշխանութեան, իրաւանց սահմանից անցնելը։

Превѣ́ч|но մ. յաւիտեան. **-ность** է. յաւիտենականութիւն. **-ный** ածկ. յաւիտենական, անսկիզբն և անվախճան։

Преглу́|по մ. խիստ յիմարաբար. **-пый** ածկ. խիստ, սաստիկ յիմար, անմիտ, 'ախմախ'։

Прего́р|до մ. խիստ հպարտաբար. **-дый** ածկ. խիստ, սաստիկ հպարտ, ամբարտաւան։

Прегра́|да է. արգելք, խոչ, խոչընդոտ, խոչընդոտութիւն (օր. պատ, վանդակ, ցանկ, գերան, խրամ եւն. եւ փ-խբ. մ-+.). положи́ть п—у своево́лію; встрѣ́тить п—у въ исполне́ніи свои́хъ намѣ́реній; грудобрю́шная п. կզմխ. ստոծանի. **-ди́ть** (-жду́ -ди́тъ) ա. Прегражда́ть; **-дъ** ա. բս. Aconitum lycoctonum, գեղին ակոնիտոն կամ ընձախոտ (բէշ). **-жда́ть**, -ди́ть ն. արգելել, արգելք դնել, խափանել. [ճանապարհը, անցքը] փակել, կապել. п. вы́ходъ, прохо́дъ; п. путь къ злоупотребле́ніямъ; **-жде́ніе** գ. արգելելը, արգելք դնելը, խափանելը. [ճանապարհը, անցքը] փակելը, կապելը. **-жду́** ա. Прегради́ть.

Прегру́|бо մ. խիստ կոպտաբար. **-бый** ածկ. խիստ կոպիտ, բիրտ, անտաշ, գռեհիկ. п. человѣ́къ.

Прегрѣ|ша́ть, -ши́ть գ. մեղանչել, մեղք, յանցանք գործել. **-ше́ніе** գ. մեղք, յանցանք, մեղաւորութիւն. **-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ) ա. Прегрѣша́ть; **-шный** ածկ. խիստ մեղաւոր, խիստ յանցաւոր։

Пре|дава́ніе գ. տալը, յանձնելը. **-дава́ть** (-даю́ -ю́тъ), -да́ть ն. 1, տալ, յանձնել, մատնել. п. го́родъ на разграбле́ніе, огню́ и мечу́ քաղաքը կողոպտել տալ, սրի ու հրի մատնել. п. вое́нному суду́; п. сме́рти մահուան մատնել, սպանել. п. забве́нію; п. на же́ртву զոհել, զոհ բերել. п. ка́зни գլխատել, սպանել տալ. п. кого́ прокля́тію մէկին անիծել. п. ана́ѳемѣ նզովել, բանադրել. п. землѣ́ հողին յանձնել, թաղել. п. Бо́гу духъ (կմ ду́шу) հոգին Աստծուն յանձնել. п. на во́лю Бо́жію Աստծու կամքին թողնել. Іу́да преда́лъ Христа́ іуде́ямъ—մատնեց. п. крѣ́пость непрія́телю — մատնել. **-ся** կր. անձնատուր լինել. п. гнѣ́ву, отча́янію, страстя́мъ, пья́нству; п. во́лѣ Провидѣ́нія; п. мечта́мъ, мра́чнымъ мы́слямъ; онъ пре́данъ ему́ тѣ́ломъ и душо́ю; **-да́мъ** ա. Преда́ть; **-да́ніе** գ. 1, տալը, յանձնելը, մատնելը. п. суду́; п. себя́ во́лѣ Бо́жьей Աստծու կամքին անձնատուր լինելը. 2, աւանդութիւն. изу́стное п.; баснословное п. աւանդել. **-данно** մ. անձնուիրութեամբ. **-данность** է. անձնուիրութիւն. п. зако́нной дина́стіи; **-данный** ածկ. 1, նուիրուած, անձնատուր եղած, մատնուած. онъ пре́данъ предразсу́дкамъ; 2, անձնուէր. п. слуга́; **-да́тель** ա. **-да́тельница** է. մատնիչ. դաւաճան այր, կին. **-да́тельски** մ. մատնութեամբ, դաւաճանութեամբ. **-да́тельскій** ածկ. մատնութեան, դաւաճանութեան, -նական. п—ая душа́ մատնիչ, դաւաճան. **-да́тельство** գ. մատնութիւն, դաւաճանութիւն. **-да́ть** (-да́мъ -шь -стъ; -дади́мъ -ди́те -ду́тъ; -да́й), **ся** ա. Предава́ть, ся.

Предбу́дущій ածկ. եկող, ապագայ, մօտակայ. п—ая недѣ́ля եկող շաբաթ։

Предва|ре́ніе գ. նախօրօք անելը. նախաբան. **-ри́тель** ա. **-ри́тельница** է. նախօրօք անող այր, կին. **-ри́тельно** մ. նախօրօք, նախապէս, վաղօրօք, յառաջագոյն. **-ри́тельный** ածկ. սկզբնական, նախընթաց, նախօրօք եղող, կանխաւոր. п—ое усло́віе սկզբնական պայման, նախապայման. п—ыя статьи́ къ ми́рному догово́ру խաղաղութեան դաշնի սկզբնական յօդուածները. **-ря́ть**, **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. նախօրօք անել, կանխել, զգուշացնել. п. кого́ объ опа́сности մէկին վտանգի մասին նախօրօք զգուշացնել. п. кого́ свои́мъ прихо́домъ մէկից առաջ գալ։

Пред|взя́тый բյ. ածկ. նախառնել. п—ое мнѣ́ніе, п. взглядъ նախապաշարմունք. **-взя́ть** (-возьму́ -му́тъ) ն. նախօրօք վերցնել. նախօրօք յղանալ։

Предви́|дѣ́ніе գ. նախատեսելը, -տեսութիւն. **-дѣ́ть** (-жу -дятъ) ն. նախատեսել. невозмо́жно всё п. անկարելի է ամէն բան նախատեսել. вы не предви́дѣли, что э́то должно́ бы́ло случи́ться; я э́то предви́дѣлъ! այդ ես զգում էի։

Предвку|ша́ть, -си́ть (-шу́ -у́сятъ) ն. նախօրօք, երեւակայութեամբ ճաշակել. վայելել, զգալ (ապառնութիւն, երջանկութիւն).

-ше́ніе ի. *նախօրօք, երևակայութեամբ ճաշակելը, վայելելը, իմանալը։*

Предво|ди́тель ա. *առաջնորդ, գլխաւոր.* п. во́йска; п. дворя́нства *ազնուականութեան պարագլուխ.* **-ди́тельница** է. *առաջնորդուհի.* **-ди́тельскій** ած. *առաջնորդի.* **-ди́тельство** ի. *առաջնորդութիւն, գլխաւորութիւն.* **-ди́тельствовать** **1,** ի. чѣмъ *մի բանի առաջնորդել.* п. во́йскомъ; **2,** ն. *տանել, վարել.* «я ихъ предводи́тельствую въ другу́ю сто́рону» (Анна Кар. II. З₂₈); **-ди́тельша** է. *ազնուականների պարագլխի կին.* **-ди́ть** (-жу́ -во́дятъ) ն. *տանել, վարել, առաջնորդել։*

Предвозвѣ|сти́тель, -сти́тельница ա. Продвозвѣстникъ, -стница; **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ) ա. Предвозвѣща́ть; **-стникъ** ա. **-стница** է. *նախազուշակ այր, կին.* **-ща́ть**, -сти́ть ն. *նախօրօք ասել, յայտնել. նախազուշակել.* п. кого́ о чёмъ *մէկին մի բանի մասին նախօրօք տեղեկութիւն տալ, հրահանգել.* **-ще́ніе** ի. *նախազուշակում, առաջուց նախօրօք ասելը, յայտնելը։*

Предвозгла́сный ած. *նախազուշակած, նախօրօք յայտնած, քարոզած.* п—ая неде́ля *մեծ պասի նախընթաց շաբաթը։*

Предвра́тіе ի. *եկ. սլ. գաւիթ։*

Пред|вѣ́децъ, дца ա. *նախագէտ.* **-вѣдѣ́ніе** ի. *նախագիտութիւն, առաջագիտութիւն (Աստուծոյ).* **-вѣсти́ть** (-щу́ -стя́тъ) ա. Предвѣща́ть; **-вѣ́стіе** ի. **1,** *նախազուշակում, -կութիւն.* появле́ніе ла́сточки есть п. весны́ *ծիծեռնակը գարնան կարապետն է.* **2,** *նախազգացում.* п. се́рдца; **-вѣ́стникъ** ա. **-вѣ́стница** է. *նախազուշակ, -կող, կարապետ, -պետուհի.* заря́ предвѣ́стница дня.

Предвѣ́ч|но մ. *նախայաւիտենականապէս.* **-ность** է. *նախայաւիտենականութիւն.* **-ный** ած. *նախայաւիտենական.* п. Богъ, п—ое Существо́.

Предвѣ|ща́ніе ի. *նախազուշակում, -կութիւն.* **-ща́тель, -ща́тельница** ա. Предвѣ́стникъ, -стница; **-ща́тельный** ած. *նախազուշակող, -կիչ.* **-ща́ть**, -сти́ть ն. *գուշակել, նախազուշակել, մարգարէանալ.* п. кому́ бѣду́, сме́рть; блѣ́дная луна́ предвѣща́етъ нена́стіе;

Предго́|ріе ի. *նախալեռ, լերան ոտի մօտերքը.* **-рный** ած. *նախալերան. լերան առաջ, լերան ոտի մօտ գտնուող, եղող։*

Преддве́ріе ի. **1,** *նախագաւիթ.* п. се́рдца *կզմխ. սրտի նախախորշ.* **2,*** *նախադուռն, սկիզբ, նախերգ։* [*գոյն.* п—ая власть.

Предержа́щій ած. *բարձր. բարձրա-*

Предёрз|кій ած. *խիստ յանդուգն, մըտքի՞, լիրբ.* **-ко** մ. *խիստ յանդգնաբար, լրբաբար։*

Пре|дёшево ա. Дёшево; **-дешёвый** ա. Дешёвый.

Предзнаме|нова́ніе ի. *նախազուշակ նշան.* **-но́вывать, -нова́ть** (-ну́ю -ю́тъ) ն. *նախազուշակել, նախօրօք յայտնել (մի և է նշանով)։*

Пред|знача́ть, -зна́чить ն. **1,** ա. Предознача́ть; **2,** *եղծ. ձայնի եղանակը նշանակել, որոշել.* **-значе́ніе** ի. *եղծ. նշանակում, որոշում (ձայնի եղանակի).* **-зна́чить** (-чу -чатъ) ա. Предназнача́ть.

Предисло́|віе ի. *յառաջաբան, նախաբան.* **-вный** ած. *յառաջաբանի, նախաբանի։*

Предкавка́зье ի. *աշխ. նախակովկաս, առաջաւոր Կովկաս։*

Пре́дки ա. յ. ա. Пре́докъ.

Пред|лага́ть, -ложи́ть ն. *առաջարկել, առաջադրել.* п. вопро́съ; п. кому́ свою́ по́мощь, свои́ услу́ги; ему́ предлага́ли за его́ домъ сто ты́сячъ рубле́й; п. тостъ.

Предлежа́ть (-жу́ -жа́тъ) ի. *առաջակայ, մօտալուտ լինել.* мнѣ предлежи́тъ да́льній путь *ես մի երկար ճանապարհորդութիւն պիտի անեմ։*

Пред|ло́гъ ա. **1,** *պատրուակ, պատճառանք.* подъ п—омъ *պատրուակով.* **2,** *քերկ. նախդիր, նախադրութիւն.* **-ложе́ніе** ի. **1,** *առաջարկելը.* **2,** *առաջարկութիւն, առաջադրութիւն.* сдѣ́лать п.; приня́ть п.; въ пала́тѣ депута́товъ бы́ло сдѣ́лано нѣ́сколько п—ій; онъ сдѣ́лалъ ей п. *նա (ամուսնան) նորան (հարսնացուին) առաջարկութիւն արաւ.* хлѣ́бы п—ія *աձշ. առաջաւորութեան հացեր.* **3,** *քերկ. տրամ. նախադասութիւն.* **-ложи́ть** (-жу́ -жатъ) ա. Предлага́ть; **-ло́жный** ած. *քերկ. նախդրական, նախդրով, նախդիր ունեցող.* п. паде́жъ *նախդրական հոլով։*

Предме́|тикъ *նւզ.* ա. Предме́тъ; **-тный** ած. *դէպի առարկան դարձած, առարկայական, -կայական.* п—ое стекло́; **-тъ** ա. *առարկայ.* это стекло́ увели́чиваетъ п—ы; п. преподава́нія; разгово́ра; это у него́ давно́ въ п—ѣ *վաղուց է, որ նա այդ աչքի առաջ ունի, որ նա գործն ձգտում է հասնել։*

Предмѣ́|стіе ի. *արուարձան, քաղաքին մօտիկ, կից շէն.* **-стникъ** ա. **-стница** է. *նախորդ (պաշտօնի մէջ) այր, կին.* **-стный** ած. *արուարձանի, -նային։*

Предназна|ча́ть, -чить ն. *նախօրօք նշանակել, որոշել.* къ чему́ предназнача́ете вы ва́шего сы́на? *ինչ գործ, ինչ պաշտօն էք որոշել ձեր որդու համար.* **-че́ніе** ի. *նախօրօք նշանակելը, որոշելը.* **-чить** (-чу -чатъ) ա. Предназнача́ть.

Предна|мѣрева́ться, -мѣ́риться ի. *նախօրօք մտադրուել, դիտաւորուել.* **-мѣре́ніе** ի. *մտադրութիւն, դիտաւորութիւն.* **-мѣ́ренный** բյ. ած. *նախօրօք մտածած, մտքի մէջ յղացած.* п—ое дѣя́ніе; **-мѣ́риться** (-рюсь -рятся) ա. Преднамѣрева́ться.

Предна|черта́ніе ի. *նախագիծ. բուռերագիծ, յառաջագիծ (ձեռաց քաշած). դիտաւորութիւն, խոհ.* **-че́ртывать, -черта́ть** ն. *նախագծել. նախօրօք գծել, ուրուագծել։*

Предна|чина́ть, -ча́ть (-чну́ -ну́тъ) ն. *ուրիշներից առաջ, նախօրօք սկսել։*

Пре́до ա. Предъ. [*բի։*

Предо́брый ած. *խիստ, չափազանց բա-*

Предозна|ча́ть, -чить (-чу -чатъ) ն. *նախօրօք նշանակել, որոշել, նախասահմանել։*

Пре́докъ, дка ա. *նախահայր, նախնի,* (գր.) *հաւ.* пре́дки յ. *նախահայրեր, նախնիք։*

Предопредѣ|леніе *ч. նախասահմանում, ճակատագիր.* п. Божіе; **-лять** (-ляю -ляютъ) *ն. նախասահմանել, նախօրօք որոշել, վճռել։* [рогóй.

Предорó|го *м.* Дорого; **-гóй** *м.* До-

Предоста|вить (-влю -вятъ) *м.* Предоставлять; **-вленіе** *ч.* **1**, *թողնելը.* п. вещи въ уплату долга *իրն 'ի հատուցումն պարտքի տալը, թողնելը.* **2**, *վերապահում, -հելը.* съ п—іемъ себѣ права *իրաւունքն իրան վերապահելով.* **-влять**, -вить *ն.* **1**, *թողնել.* предоставляю вамъ выбирать лучшее; п. въ чьё распоряженіе *մէկի տրամադրութեան տակ դնել.* предоставляю это дѣло на ваше сужденіе, рѣшеніе; п. на волю судьбы; **2**, *վերապահել.* п. себѣ право.

Предостере|ганіе *ч. զգուշացնելը, նախազգուշացնելը.* **-регатель** *ա.* **-регательница** *է. զգուշացնող, նախազգուշացնող այր, կին.* **-регательный** *ա. զգուշացնող, -շութեան, նախազգուշացնող, -շութեան.* п. знакъ; **-регать**, -речь *ն.* отъ чего *մի բանից զգուշացնել, նախազգուշացնել.* **-ся** *ն. ւ. զգուշանալ, նախազգուշանալ.* **-регу** *м.* Предостеречь; **-реженіе** *ч. զգուշացնում, նախազգուշացնում.* **-речь** (-регу -жёшь -гутъ; *անց.* -рёгъ -гла, о; *հրմ.* -реги), **ся** *м.* Предостерегать, ся.

Предосторож|но *մ. զգուշութեամբ.* **-ность** *է. զգուշութիւն, նախազգուշութիւն.* принять всѣ мѣры п—и; **-ный** *ա. զգոյշ, նախազգոյշ։*

Предосу|дительно *մ. եպերելի, անզուսնելի եղանակով.* **-дительность** *է. եպերելիութիւն, անզուսնելիութիւն.* **-дительный** *ա. եպերելի, կշտամբելի, անզուսնելի, պախարակելի.* п-ая слабость; такой поступокъ предосудителенъ для его репутаціи *այդ պիսի վարմունքը վատ, վնասակար է նորա վարկի համար.* я не сдѣлаю ничего п—аго *ես վատ բան չեմ բանի.* **-дить** (-жу -удятъ), **-ждать** *ն. պարսաւել, եպերել, պախարակել, անզոսնել.* **-жденіе** *ч. պախարակում, եպերում, եպերանք.* **-жу** *м.* Предосудить.

Предотвра|щать, **-тить** (-щу -тятъ) *ն. հեռացնել, խափանել (չարիքը, դժբախտութիւնը), առաջն առնել (չարիքի, դժբախտութեան).* п. несчастіе; **-щеніе** *ч. հեռացնելը, խափանելը, առաջն առնելը։*

Предохра|неніе *ч. պահելը, պահպանելը, պաշտպանելը.* **-нитель** *ա.* **-нительница** *է. պահող, պահպանող, պաշտպանող այր, կին.* **-нительный** *ա. նախազգուշութեան, -շական. նախապաշտպանական.* п—ое средство; п—ое лѣкарство; п—ыя прививки *անմրգ. նախազգուշական պատուաստումներ.* **-нять**, **-нить** (-ню -нятъ) *ն.* отъ чего *մի բանից (օր. վտանգից) պահել, պահպանել, պաշտպանել.* п. себя отъ холода; **-ся** *ն. ւ.* отъ чего *մի բանից զգուշանալ։*

Предощу|щать, **-тить** (-щу -тятъ) *ն. նախազգալ, նախօրօք զգալ, իմանալ.* **-щеніе** *ч. նախազգացում, -զգալը։*

Предпи|саніе *ч. պատուէր, հրաման, հրահանգ, կարգադրութիւն (գրաւոր).* п. начальства; п. закона; **-сать** (-шу -пишутъ; -ши) *м.* Предписывать; **-сываніе** *ч. պատուիրելը, հրամայելը (գրաւոր կերպով).* **-сывать**, -сать *ն. պատուիրել, հրամայել (գրաւոր կերպով), գրաւոր պատուէր, հրաման, հրահանգ տալ.* докторъ предписалъ мнѣ строгую діэту; п. законы *օրէնքներ սահմանել.* *п. весьма тяжкія условія *խիստ ծանր պայմաններ դնել։* [մինչև գատա...]

Предплечье *ч. կզակ. ծոր (թեւաթիկ)*

Предплужникъ *ա. գիւղտ. առաջաքաշ, ճմռաքաշ գործիք։*

Предпо|лагать, -ложить *ն. ենթադրել, մտածել.* кто могъ бы это п.? я не предполагалъ, что это произойдетъ такимъ образомъ; человѣкъ предполагаетъ, а Богъ располагаетъ (*առծ.*). **-ложеніе** *ч. ենթադրութիւն.* теряться въ п—іяхъ *շուարանակ ենթադրել, ենթադրութիւններ անել.* **-ложительно** *մ. ենթադրաբար.* **-ложительный** *ա. ենթադրական.* **-ложить** (-жу -жатъ) *м.* Прeполагать.

Предпослать (-шлю -шлютъ; -шли) *м.* Предпосылать. [ջրեներ։

Предпослѣдній *ա. նախավերջին, վեր-*

Предпо|сылать, -слать *ն. առաջ ղրկել, առաջ զգել.* **-сыльный** *ա. առաջ ղրկած, առաջ գրած.* п—ое слово *նախաբան։*

Предпотопный *ա. ջրհեղեղից առաջ եղած, նախաջրհեղեղեան, անզրջրհեղեղեան։*

Предпо|честь (-почту -чтутъ; *անց.* -чёлъ -чла, о; -чти) *м.* Предпочитать; **-читаніе** *ч. նախապատուելը, գերադասելը.* **-читать**, -честь *ն.* что чему *մի բան միւսից նախապատուել, նախադասել, գերադասել.* п. полезное пріятному, чтеніе игрѣ; **-чтеніе** *ч. նախապատուում, նախապատուութիւն, գերադասում, գերադասութիւն.* оказывать п. какому-либо автору, какому-либо мнѣнію; **-чтительно** *մ. նախապատուելով, նախադասելով, գերադասելով.* **-чтительность** *է. նախապատուութիւն, գերադասութիւն, առաւելութիւն.* **-чтительный** *ա. նախամեծար, նախադասելի, գերադասելի, գերադաս.* **-чту** *м.* Предпочесть.

Предпраздниство *ч. եկղ. նախատօնակ։*

Пред|приму *м.* Предпринять; **-принимание** *ч. ձեռնարկելը, -կութիւն.* **-принимать**, -принять *ն. ձեռնարկել.* **-принятіе** *м.* Предпріятіе; **-принять** (-приму -имутъ; *անց.* -нялъ -ла, о; *հրմ.* -прими) *м.* Предпринимать; **-пріимчиво** *մ. ձեռնարկութեան սիրով, եռանդով, ձեռներեց. քաջաբար.* **-пріимчивость** *է. ձեռնարկութեան ոգի, եռանդ.* **-пріимчивый** *ա. ձեռնարկութեան սիրահար, ձեռնարկութեան ոգով տոգորուած, եռանդոտ.* **-пріятіе** *ч. ձեռնարկութիւն, գործառնութիւն.* торговыя п—ія; благополучно выбраться изъ неудачнаго п—ія.

Предразсудокъ, дка *ա. նախապաշարմունք.* быть зараженнымъ п—дками; безъ п—дковъ *առանց նախապաշարմունքների։*

Предраспо|лагать *ն. նախօրօք տրամադրել, զգայուն դարձնել.* **-ложеніе** *ч. նախազգայունութիւն, նախատրամադրութիւն, տաւել ւէր, միտում։*

Предреканіе չ. նախագուշակում. **-рекáть**, -рéчь ն. նախագուշակել, մարգարէանալ. **-реченіе** չ. նախագուշակութիւն, մարգարէութիւն. **-рéчь** (-рекý -чёшь -кýтъ; -реки́) տ. Предрекáть.

Предрѣшáть ն. նախօրօք, կանխօրօք, շտապաւ վճռել. п. вопрóсъ до обстоятельнаго выясненія мѣстныхъ услóвій.

Предсéрдіе չ. կզմխ. սրտի նախախորշ, քլթակ։

Предска|жý տ. Предсказáть; **-зáніе** չ. նախատեսութիւն, գուշակում, -կութիւն, նախագուշակում, -կութիւն. **-зáтель** ա. **-зáтельница** է. գուշակող, նախագուշակող, մարգարէացող այր, կին. **-зáть** (-жý -áжутъ; -жи́) տ. Предскáзывать; **-зываніе** չ. նախասելը, գուշակելը, նախագուշակելը, մարգարէանալը. **-зывать**, -зáть ն. նախասել, գուշակել, նախագուշակել, մարգարէանալ. п. однѣ бѣды շարունակ դժբախտութիւններ գուշակել։

Предсмéртный ած. մահից առաջ եղող, տեղի ունեցող, հոգեվարքի. п—ыя мучéнія; п—ая борьбá հոգեվարք, մահուան ճգնաժամ։

Пред|ставáть (-таю́ -ю́тъ), -стáть չ. երեւալ, յայտնուել, կանգնել, ցցուել (մէկի առաջ). всё прошéдшее представáло пéредъ нимъ; п. пéредъ судъ; п. пéредъ начáльника; **-ставитель** ա. **-ставительница** է. ներկայացուցիչ, երեսփոխան այր, կին. **-ставительность** է. պարթեւութիւն, վայելուչ դէմք. կերպարանք. **-ставительный** ած. **1**, պարթեւ, վայելչատես, տեսքով. п. господи́нъ; **2**, սահմանադրական. п—ое правлéніе; **-ставительство** չ. **1**, երեսփոխանութիւն. нарóдное п. ազգային երեսփ. **2**, սահմանադրութիւն. **-стáвить** (-влю -вятъ; -вь), **ся** տ. Представлять, ся; **-стáвка** է. բերկ. նախագիր. նախագահ մասնիկ. **-ставлéніе** չ. **1**, ներկայացնելը. п. послáнника императóру; п. доказáтельствъ, свидѣтелей; п. судý докумéнтовъ; **2**, թատր. ներկայացում. эта драма имѣла сóрокъ п—ій; **3**, հոգբ. մտապատկեր. **-ставлять**, -стáвить ն. **1**, ներկայացնել. это представляетъ большія неудóбства: я представилъ емý всю трýдность этого дѣла—ներկայացրի կամ բացատրեցի. п. свидѣтелей; п. доказáтельства; послáнники представляютъ лицó госудáрей; п. дрáму; теáтръ представляетъ лѣсъ; это предпріятіе представляетъ большія затруднéнія; **2**. առաջարկել. п. когó къ наградѣ: **3**, երեւակայել, կարծել, ենթադրել. п. себѣ երեւակայել. я представлялъ её себѣ жéнщиною крóткой ես կարծում էի, թէ նա հեզ է. представьте себѣ моё удивлéніе երեւակայեցէք իմ զարմանքը. **-ся** չզ. **1**, ներկայանալ. такóй-то чинóвникъ имѣлъ счáстіе представляться Госудáрю; **2**, պատահել, լինել. какъ тóлько представится къ томý удóбный слýчай; **3**, ձեւանալ. п. больны́мъ; **-стáну** տ. Предстáть; **-стáтель** ա. **-стáтельница** է. միջնորդ, բարեխօս. **-стáтельный** ած. առաջնա—, առաջնուոր. п—ая железá կզմխ. առաջացեղձ. **-стáтельство** չ. միջնորդութիւն, բարեխօսութիւն. **-стáтельствовать** (-вую -ютъ) չ. за когó մէկի համար բարեխօսել, միջնորդել, մէկին պաշտպան, հովանաւոր հանդիսանալ. **-стáть** (-стáну -нуть) տ. Представáть; **-стою́** տ. Предстоять; **-стояніе** չ. լինելը, մի բանի առաջ կանգնելը. **-стоятель** ա. **-стоятельница** է. **1**, միջնորդ, բարեխօս այր, կին. **2**, աւագ, գլխաւոր այր, կին. **-стоять** չ. **1**, մի բանի առաջ կանգնել. **2**, առաջ լինել. մօտալուտ լինել. мнѣ предстоитъ поѣздка ես պէտք է ճանապարհորդութիւն անեմ. емý предстоитъ опáсность նորան վտանգ է սպառնում. **-стоящій** ած. առաջիկայ. առաջինթեր, մօտակայ. егó п—ее путешéствіе նորա առաջիկայ ճանապարհորդութիւնը. п—ее намъ удовóльствіе մեզ սպասող բաւականութիւնը. предстоящій, аго ա. Коэффиціéнтъ.

Предсущест|вованіе չ. նախապէս լինելը, նախագոյութիւն. **-вовáть** (-вýю -ютъ) չ. նախագոյ լինել։

Предсѣ|дáтель ա. **-дáтельница** է. նախագահ, -ուհի. **-дáтельскій** ած. նախագահի, -հական. **-дáтельство** չ. նախագահութիւն. **-дáтельствованіе** չ. նախագահելը. **-дáтельствовать** (-вую -ютъ) չ. նախագահել. предсѣдáтельствующій, аго ա. նախագահող. п. по старшинствý; **-дáтельша** է. նախագահի կին. **-дáть** չ. **1**, նախաթոռ, նախագահ լինել. **2**, նախագահել։

Предтé|ча ա.. նախընթաց, կարապետ. Іоáннъ П. աւետր. Յովհաննէս Կարապետ (Մկրտիչ). **-ченскій** ած. Յովհաննէս Կարապետի. п—ая цéрковь.

Предубѣ|ди́ть (-ждý -дя́тъ), **-ждáть** ն. նախապաշարել. егó предубѣди́ли прóтивъ меня́; **-ждéніе** չ. նախապաշարմունք, կանխակալ կարծիք։

Преду|вѣдомить (-млю -мятъ) տ. Предувѣдомля́ть; **-вѣдомлéніе** չ. ազդ, ազդարարութիւն. п. читáтелю; п. отъ издáтеля; **-вѣдомля́ть**, -вѣдомить ն. когó о чёмъ մէկին մի բանի մասին նախօրօք տեղեկացնել, տեղեկութիւն տալ։

Предуга|дáніе չ. գուշակելը, նախագուշակելը. **-дáть, дывать** ն. գուշակել, իմանալ, նախագուշակել։

Предуго|товительный ած. նախապատրաստական. **-тóвить** (-влю -вятъ) տ. Предуготовля́ть; **-товлéніе** չ. նախապատրաստում, -տութիւն. **-товля́ть**, -тóвить ն. նախապատրաստել։

Предударéніе չ. երժ. ապօջինտուրա։

Преду|знавáніе չ. նախօրօք տեղեկանալը, իմանալը. **-знавáть** (-знаю́ -ю́тъ), -знáть ն. նախօրօք տեղեկանալ, իմանալ. **-знáніе** տ. Предузнавáніе; **-знáть** (-знáю -ютъ) տ. Предузнавáть.

Предумы|шленно մ. վաղօրօք դիտաւորութեամբ. **-шленность** է. վաղօրօք դիտաւորութիւն. **-шля́ть** ն. վաղօրօք, կանխօրէն մտածել, խորհել։

Предупре|ди́тельно մ. կանխելով, նախազգուշացնելով. онъ п. вѣжливъ նա խիստ, չափազանց քաղաքավարի է. **-ди́-**

тельность ի. կանխում, նախազգուշացնում. **-ди́тельный** ած. կանխական, նախազգուշական. п—ыя мѣ́ры; **-ди́ть** (-жду́ -дя́тъ; -ди́), **-ждáть** ն. **1**, կանխել, կանխօրօք, աւելի առաջ անել, կատարել. я шёлъ къ нему́, но онъ предупреди́лъ меня́ ես նորա մօտ էի գնում, բայց նա ինձ ընդառաջեց. онъ предупреждáетъ всѣ мои́ желáнія նա իմ բոլոր ցանկութիւններս վաղօրօք կատարում է. **2**, նախազգուշացնել. онъ предупреди́лъ меня́ о своёмъ пріѣ́здѣ; предупреждáю васъ, что это большóй плутъ; **3**, վաղօրօք, կանխօրօք խափանել, [օր. չարիքի] առաջն առնել. п. несчáстіе, зло; лу́чше п. преступлéнія, чѣмъ пóслѣ накáзывать ихъ; **-ждéніе** չ. **1**, կանխելը, կանխօրէն, աւելի առաջ անելը, կատարելը. **2**, նախազգուշացնելը. **3**, վաղօրօք խափանելը, [օր. չարիքի] առաջն առնելը. **-жду́** տ. Предупреди́ть.

Предуско|рéніе չ. մէկի առաջը կտրելը, մէկից առաջ գալը. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** ն. когó մէկի առաջը կտրել, մէկից առաջ գալ։

Преду|смáтриваніе չ. նախատեսելը, առաջատեսելը. **-смáтривать**, -смотрѣ́ть ն. նախատեսել, առաջատեսել. слѣ́дуетъ п—ѣ́ть послѣ́дствія этого дѣ́ла; **-смотри́тельно** մ. նախատեսելով, առաջատեսելով. զգուշութեամբ. **-смотри́тельность** ի. նախատեսութիւն, առաջատեսութիւն, շրջահայեցութիւն. **-смотри́тельный** ած. նախատեսող, առաջատեսող, շրջահայեաց. быть п—ымъ; **-смотрѣ́ть** (-трю́ -óтрятъ; -три́) տ. Предусмáтривать.

Преду|спѣвáть, -спѣ́ть չ. կանխաժամանել, առաջադիմել։

Предустано|влять, -ви́ть (-влю́ -нóвятъ) ն. նախասահմանել, նախօրօք սահմանել, որոշել, տնօրինել։

Предустра|нéніе չ. նախօրօք հեռացնելը, խափանելը. **-ня́ть, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. նախօրօք հեռացնել, խափանել, առաջն առնել։

Преду|строéніе չ. նախօրօք սարքելը, պատրաստելը. **-стрóить** (-рóю -ятъ), **-строя́ть** ն. նախօրօք սարքել, պատրաստել։

Предýтріе չ. կանուխ առաւօտ, առաւօտեան ժամ, առաւօտապահ։

Предхрáміе չ. գաւիթ տաճարի։

Предчу́в|ствіе չ. նախազգացում, նախազգայմունք. **-ствованіе** չ. նախազգալը. **-ствовать** (-ствую -ютъ) ն. նախազգալ, նախօրօք զգալ, իմանալ։

Предшé|дшій բյ. ած. անցած, նախընթաց. **-ственникъ** ա. **-ственница** ի. նախորդ այր, կին. **-ствіе, -ствованіе** չ. առաջ լինելը, նախորդութիւն. **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. առաջ, աւելի կանուխ լինել, պատահել. мóлнія предшéствуетъ грóму.

Предъ տ. Пéредъ.

Предъиду́щій տ. Предыду́щій.

Предъизвѣ|щáть, -сти́ть, -щéніе տ. Предызвѣ...

Предъизобра|жáть, -зи́ть, -жéніе տ. Предызобра...

Предъобѣ́денный ած. ճաշից առաջ եղող, պատահող, եղած, պատահած։

Предъя|ви́тель ա. **-ви́тельница** ի. ներկայացնող, մատուցանող (որ և է թուղթ). п. претéнзій на когó-либо մէկի վերայ դատական պահանջ յայտնող. **-ви́тельный** ած. յայտնող, յայտարարութեան. **-ви́ть** (-влю́ -я́вятъ) տ. Предъявля́ть; **-влéніе** չ. ներկայացնելը. մատուցանելը, ցոյց տալը. յայտնելը. п. и́ска դատական պահանջ յայտնելը. срóкъ п—ія вéкселя մուրհակի ներկայացման պայմանաժամը. **-вля́ть**, -ви́ть ն. ներկայացնել, մատուցանել, ցոյց տալ, յայտնել. противозакóнный актъ никогдá не мóжетъ быть предъя́вленъ суду́; п. на когó претéнзію մէկի վերայ դատական պահանջ յայտնել. п. на что правá մի բանի վերայ իրաւունք յայտնել. п. встрѣ́чный искъ հակառակ [դատական] պահանջ ներկայացնել. п. отвóдъ прóтивъ когó մէկի դէմ առարկութիւն անել, մէկի ասածը, պահանջը մերժել

Предыду́щій ած. նախընթաց, յառաջընթաց. п—ая главá.

Предызвѣ|щáть, -сти́ть (-щу́ -стя́тъ) տ. Предувѣ́домля́ть; **-щéніе** տ. Предувѣ́домлéніе.

Предызобра|жáть, -зи́ть ն. նախօրօք նկարագրել. всѣ стрáсти Госпóдни бы́ли предызображены́ въ Вéтхомъ Завѣ́тѣ; **-жéніе** չ. նախապատկեր (որ և է իրի). **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ) տ. Предызображáть.

Предѣ́|лъ ա. **1**, սահման. расши́рить п—ы госудáрства; означи́ть п—ы мéжду двумя́ госудáрствами; **2**, սահման, կարգ, չափ, վերջ, վախճան. вы́йти изъ п—овъ благопристóйности; это перехóдитъ за п—ы возмóжнаго այդ կարելիութեան սահմանից անցնում է. положи́ть п—ы своему́ честолю́бію; **-льный** ած. սահմանի, սահմանային։

Преéм|никъ ա. **-ница** ի. յաջորդ, ժառանգ, -գորդ, հարազատ տղայ, աղջիկ. **-ническій** տ. Преéмничій; **-ничество** չ. յաջորդութիւն, պայազատութիւն. **-ничій**, ья, ье ած. յաջորդի, ժառանգորդի, պայազատի. **-ственно** մ. ժառանգաբար, ըստ ժառանգական իրաւանց. **-ственность** ի. ժառանգորդութիւն. **-ственный** ած. ժառանգորդական, ժառանգական, պայազատական. п. поря́докъ; **-ство** տ. Преéмничество.

Преестéственный ած. խիստ բնական, հասկանալի։

Прежáлкій ած. չափազանց, խիստ ողորմելի, արգահատելի, եղկելի։

Прéжде 1, մ. առաջ, առաջուայ ժամանակ. նախ. п. онъ былъ аккурáтнѣе; п. я пойду́ къ нему́, а потóмъ къ вамъ приду́; **2**, նխդ. (սեռկ. հոլ.) առաջ. п. всегó ամենից առաջ. п. окончáнія гóда.

Преждевремéн|но մ. վաղաժամ, վաղահաս, նշանակած ժամանակից առաջ. **-ность** ի. վաղաժամութիւն, վաղահասութիւն. **-ный** ած. վաղաժամ, վաղահաս. п—ые роды́; п—ая рáдость; п—ая смерть.

Прежде|освящéнный ած. նախօրօք

օրհնած. **-почи́вшій** ած. առաջուց, վաղաժամ վախճանուած, վաղամեռիկ։

Пре́жній ած. առաջուայ, առաջին, նախկին. въ п—ее вре́мя առաջուայ ժամանակ. п—яя любо́вь; о́бѣ а́рміи сохрани́ли п—ія пози́ціи; по-пре́жнему տ. Попре́жнему.

Презабá́в|но տ. Забáвно; **-ный** ած. խիստ, չափազանց զուարճալի, խնդալի. խիստ, չափազանց ծաղրալի, ծիծաղաշարժ, տարօրինակ։

Пре|зентáбельно մ. պարտուպատշաճ, վայելուչ կերպով. **-зентáбельность** ի. պարտուպատշաճ, վայելուչ ձև, եղանակ. **-зентáбельный** ած. (ֆր.) պարտուպատշաճ, վայելուչ. **-зе́нтикъ** նուզ. տ. Презе́нтъ; **-зентовáть** (-тýю -ютъ) տ. Дари́ть; **-зе́нтъ** ա. (ֆր.) ընծայ, նուէր, պարգև։

Прези́де́|нтскій ած. նախագահի, -հական. **-нтство** չ. նախագահութիւն. **-нтша** ի. նախագահի կին. **-нтъ** ա. (լտ.) նախագահ։

Прези|рáніе չ. արհամարհելը, -րհում. նչկահելը, -հում. **-рáть**, презрѣ́ть ն. արհամարհել, նչկահել. я презирáю льстецо́въ; п. по́чести, богáтства; п. смерть, опáсность. [ժամ։

Презло́й ած. խիստ, սաստիկ չար, դա-

Пре|зри́тель ա. **-зри́тельница** ի. արհամարհող այր, կին. **-зри́тельно** մ. արհամարհական կերպով. **-зри́тельность** ի. արհամարհելիութիւն. **-зри́тельный** ած. արհամարհելի, անարգ. **-зрѣ́ніе** չ. արհամարհում, արհամարհանք. **-зрѣ́нно** տ. Презри́тельно; **-зрѣ́нный** ած. անարգ, արհամարհելի. **-зрѣ́ть** տ. Презирáть. [տեանի)։

Пре́зусъ ա. նախագահ (զինուորական ա-

Преизбы́|токъ, ткá ա. արտաքոյ կարգի շատութիւն, աւելորդութիւն, զեղունութիւն, առատութիւն. **-точествовать** (-вую -ютъ) տ. Преизоби́ловать; **-точно** մ. խիստ, չափազանց առատաբար. **-точный** տ. Преизоби́льный.

Преизли́ше|ство չ. տ. Преизбы́токъ; **-ствовать** (-вую -ютъ) տ. Преизоби́ловать.

Преизоби́|лie չ. սաստիկ, արտաքոյ կարգի շատութիւն, առատութիւն. **-ловать** (-лую -ютъ) չ. чѣмъ մի բան առատութեամբ ունենալ, մի բանով խիստ հարուստ լինել. **-льно** մ. խիստ, սաստիկ առատաբար. **-льный** ած. խիստ առատ, խիստ հարուստ, բազմառատ։

Преизря́дный ած. անզուգական, գերազանց, խիստ ընտիր, խիստ պատուական։

Преизя́щный ած. խիստ, չափազանց գեղեցիկ, շքեղ, շնաշխարհիկ, խիստ փառահեղ. հրաշալի։

Преиму́ще|ственно մ. առաւելապէս, գլխաւորապէս, ըստ մեծի մասին. **-ственный** ած. 1, գլխաւոր, առաւելագոյն, ընտիր. 2, գերազանց, -ակի, նախադաս, -ակի. **-ство** չ. 1, նախադասութիւն, գերազանցութիւն, առաւելութիւն. отдáть кому́ п. пе́редъ други́ми մէկին միւսներից գերադասել. 2, արտօնութիւն. п—а дворя́нскаго сосло́вія; **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. գերազանց լինել, նախադաս, առաւելագոյն լինել. алмáзъ преиму́ществуетъ пе́редъ други́ми драгоцѣ́нными кáмнями твёрдостью и бле́скомъ.

Преинтере́сный ած. խիստ, սաստիկ հետաքրքիր, խիստ, սաստիկ հետաքրքրական։

Преиспо́дній ած. անդնդային, խիստ խոր. преиспо́дняя, ей ի. դժոխք, սանդարամետք։

Преис|полня́ть, -по́лнить (-ню -нятъ) ն. լցնել (բոլորովին). э́тотъ монáрхъ преиспо́лненъ сáмыхъ лу́чшихъ пожелáній для блáга своего́ наро́да այս միապետը առլցուած է նին։

Пре́йсъ-курáнтъ ա. (գերմ.-ֆր.) պրէյսկուրանտ (ցուցակ, որի մէջ նշանակուած են ապրանքներ կամ կերակրեղէններ իրենց գներով հանդերձ)։

Прейти́ (-ду́ -ду́тъ) տ. Преходи́ть.

Прекло|не́ніе չ. 1, թեքելը, կորացնելը, խոնարհելը (գլուխը), ծալելը (ծունկը). 2, համոզելը. **-ня́ть** (-ню́ -кло́нятъ), **ся** տ. Преклоня́ть, ся; **-нность** ի. 1, հակում. միտում. 2, զառամութիւն, անզօրութիւն (հասակի). п. лѣтъ ծերութիւն. **-нный** ած. 1, մէտ, գիջանող, փափուկ. 2, (հասակի մասին) զառամեալ, անզօր, մեծ. п—ыя лѣтá, п. во́зрастъ զառամութիւն. **-ня́ть**, -ни́ть ն. 1, թեքել, կորացնել, խոնարհել (գլուխը), ծալել (ծունկը). не знáть кудá п. го́лову ոչ մի պատսպարան չունենալ. 2, համոզել, արդամադրել. п. кого́ на свою́ сто́рону մէկին շահել, իր կողմը գրաւել. п. кого́ на ми́лость մէկի գութը շարժել. **-ся** ներգ. 1, կռանալ, խոնարհուել. п. до земли́; преклоня́юсь пе́редъ вáшей му́дростью; вселе́нная преклоня́ется предъ свои́мъ Творцо́мъ.

Прекосло́|вить (-влю -вятъ; -вь) չ. հակաճառել. ընդդէմ խօսել. **-віе** չ. հակաճառութիւն, ընդդիմախօսութիւն. **-вле́ніе** չ. հակաճառելը. **-вникъ** ա. **-вница** ի. հակաճառող, ընդդիմախօս այր, կին. **-вно** մ. հակաճառելով, ընդդիմանալով. **-вный** ած. հակաճառող, ընդդիմացող. հակառակասէր, ամբարիշտ։

Прекрáс|но մ. շատ լաւ, շատ գեղեցիկ. онъ п. рису́етъ; **-ный** ած. շատ լաւ, շատ գեղեցիկ, շատ սիրուն, շքնաղ, հրաշալի, զմայլելի. п—ое лицо́; п. день; п. посту́покъ; п. человѣ́къ; п—ая му́зыка; п. вкусъ; въ оди́нъ п. день օրէն մի օրր, օրէն մէկր։

Прекра|щáть, -ти́ть (-щу́ -тя́тъ) ն. դադարեցնել, վերջ տալ. п. преслѣ́дованіе, искъ; п. съ кѣмъ знако́мство; п. безпоря́дки; п. вое́нныя дѣ́йствія; п. газе́ту լրագիրը խափանել. **-ся** ներգ. դադարել, վերջանալ. дождь прекрати́лся; войнá не прекращáлась въ продолже́ніе пяти́ лѣтъ; **-ще́ніе** չ. 1, դադարեցնելը, վերջ տալը. п. вое́нныхъ дѣ́йствій; п. платеже́й; 2, վերջանալը, դադարելը. п. сожи́тельства супру́говъ.

Пре|лагáть, -ложи́ть ն. 1, փոխադրել. 2, փոխել, դարձնել. п. гнѣвъ на ми́лость; 3, փոխադրել, թարգմանել։

Прелáтъ ա. (լտ.) պրէլատ, արհի (բարձրաստիճան կաթոլիկ հոգևորական, կարդինալութեան թեկնածու)։

Прелѐ|стникъ ա. **-стница** ի. հրապուրող, պատրող, գայթակղեցնող այր, կին. **-стно** մ. հիանալի, սքանչելի կերպով, զմայլիչ եղանակով. **-стность** ի. հիանալի, զմայլելի լինելը, գրաւչութիւն. **-стный** ած. **1,** հիանալի, սքանչելի, զմայլելի. **2,** հրապուրիչ, պատրող, գայթակղեցնող. **-(прéле)сть** ի. **1,** հրապոյր, գրաւչութիւն. զմայլմունք, հիացում, հիացմունք. это п. այդ հիանալի, զմայլելի է. п. что за работа սքանչելի գործ է. **2,** պատրանք։

Прелиминáрный ած. (լտ.) նախընթաց, յառաջընթաց, սկզբի, սկզբնական. п—ыя услóвія мира.

Прелó|нкій ած. խիստ ճարպիկ, խիստ ճարտար. **-вко** մ. խիստ ճարպիկ, խիստ ճարտար կերպով։

Прело|жéніе չ. **1,** փոխելը, փոխում. **2,** փոխադրութիւն, թարգմանութիւն. **-жи́ть** (-жу́ -жатъ) ա. Прелагáть.

Прело|мúть (-млю́ -лóмятъ), **ся** ա. Преломля́ть, ся; **-млéніе** չ. բեկում. п. хлѣба եկղ. հացի բեկումը, կտրումը. п. сóлнечныхъ лучéй փիզ. արեգակի ճառագայթների բեկումը. **-мля́емость** ի. բեկանելիութիւն, յատկութիւն բեկուելու. **-мля́емый** ած. բեկուող (ճառագայթի մասին). **-мля́ть**, -ми́ть ն. բեկ[ան]ել. կոտրել. **-ся** ն.չբ. բեկ[ան]ուել. лучи́ преломля́ются, переходя́ изъ однóй средú́ въ другу́ю.

Пре|льсти́тель ա. **-льсти́тельница** ի. հրապուրող, պատրող, գայթակղեցնող այր, կին. **-льсти́тельный** ած. **1,** հրապուրիչ, գրաւիչ. **2,** գայթակղեցնող, պատրող. **-льсти́ть** (-щу́ -стя́тъ), **-льщáть** ն. **1,** զմայլեցնել, գրաւել, հրապուրել. **2,** պատրել, գայթակղեցնել. **-ся** ն.չբ. զմայլուել, հրապուրուել, գրաւուել, շլանալ. **-льщéніе** չ. զմայլեցնելը, հրապուրելը, գրաւելը, շլացնելը։

Прелюбодѣ́|й ա. **-йка** ի. շնացող, ամուսնական հաւատարմութիւնը խախտող այր, կին. **-йничать** ա. Прелюбодѣ́йствовать; **-йный, -йственный** ած. շնական, շնութեան, անհաւատարմութեան. **-йство** չ. շնութիւն, ամուսնական անհաւատարմութիւն, **-йствовать** (-вую -ютъ) չ. շնալ, շնութիւն անել, ամուսնական հաւատարմութիւնը խախտել. **-я́ніе** ա. Прелюбодѣ́йство.

Прелю|ді́ровать (-рую -ютъ) չ. երժ. նախերգանքը խաղալ, ածել. **-ді́йка** նւզ. **-ді́я** ի. (լտ.) երժ. նախերգանք. это аванга́рдное дѣ́ло слу́житъ *п—іей къ рѣши́тельному сраже́нію. [գէր, 'շաղ']

Прематерóй ած. խիստ հաստ, ռաւզ,

Преми́ло մ. խիստ հաճոյական, խիստ գուրեկան կերպով։ [ամենաողորմած։

Премилосе́рдый ած. ամենագթած,

Преми́лый ած. խիստ հաճոյական, խիստ հաճելի, խիստ գուրեկան, խիստ գեղեցիկ, խիստ աղուոր։

не **Премину́ть** չ. չզլանալ. не премину́ увѣ́домить васъ.

Пре|ми́ровать (-рую -ютъ) ն. ընծայ, պարգև տալ, պարգևատրել. **-мі́йка** նւզ. **-мі́я** ի. (լտ.) պրէմիա. **1,** ընծայ, պարգև (մնւզ. գիտական կամ գեղարուեստական գործի համար). получи́ть пе́рвую п—ію за краснорѣ́чіе; страховáя п. ապահովագրում, ապահովագրութեան գրամ, գումար. **2,** ձրի յաւելուած որ և է թերթի։

Премнó|гій ած. խիստ, շատ-շատ շատ, բազմաթիւ. **-го** մ. խիստ շատ. **-жество** չ. մեծ քանակութիւն, մեծ բազմութիւն։

Прему́|дро մ. գերիմաստաբար. **-дрость** ի. գերիմաստութիւն, ամենիմաստութիւն. п. Бóжія; **-дрый** ած. գերիմաստ, ամենիմաստ, խիստ իմաստուն։

Премье́ръ ա. (ֆր.) առաջին մինիստր, մինիստրութեան նախագահ, առաջին «ծովապար», «նախադերասան»։

Прена́йв|но մ. խիստ միամտաբար, խիստ պարզամիտ եղանակով. **-ный** ած. խիստ միամիտ, խիստ պարզամիտ։

Прене|брегáтель ա. **-брегáтельница** ի. արհամարհող, չգնահատող այր, կին. **-брегáть**, -бре́чь ն. чѣмъ կմ что մի բան արհամարհել, չգնահատել, անուշադիր թողնել. п. опа́сностью; этой па́ртіей не слѣ́дуетъ п.; п. прáвилами, прили́чіями, обще́ственнымъ инѣ́ніемъ; **-брегу́** ա. Пренебре́чь; **-бреже́ніе** չ. արհամարհում. -հանք, անուշադրութիւն. **-брежи́тельно** մ. արհամարհանքով, առանց ուշադրութեան. **-брежи́тельный** ած. արհամարհական. **-бре́чь**, (-регу́ -жёшь -гу́тъ; անց. -рёгъ -гла́, ó; հրմ. -реги́) ա. Пренебрегáть.

Пренепрія́т|но մ. խիստ անախորժ կերպով. **-ный** ած. խիստ անախորժ, խիստ անախորժելի, խիստ անդուրեկան։

Пре́ніе չ. վիճաբանութիւն, բանակռիւ։

Преоби́дный ած. խիստ վիրաւորական։

Преобла|дáніе չ. գերիշխում, -խանութիւն. 'Австрія и Пру́ссія когдá-то оспа́ривали другъ у дру́га п. въ Германіи; **-дáть** չ. գերիշխել, գերակշռել. голубóй цвѣтъ преобладáетъ въ этой матеріи; **-дáющій** ած. գերիշխող, գերակշռող։

Преобра|жáть, -зи́ть ն. այլակերպել, կերպարանափոխել, ձևը, կերպարանքը փոխել. **-ся** ն.չբ. այլակերպուել. **-же́ніе** չ. այլակերպում, -պութիւն. II. Госпóдне եկղ. Պայծառակերպութիւն Տեառն (օգ. 6-ին). **-же́нскій** ած. Պայծառակերպութեան. п—ая це́рковь; п. монасты́рь; **-жу́** ա. Преобрази́ть; **-зи́тель** ա. **-зи́тельница** ի. այլակերպող, ուրիշ կերպարանք, ուրիշ ձևը տուող այր, կին. **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ) ա. Преображáть; **-зовáніе** չ. կերպարանափոխութիւն, նորոգում, վերանորոգում. **-зовáтель** ա. **-зовáтельница** ի. կերպարանափոխող, վերանորոգիչ այր. կին. **-зовáтельный** ած. կերպարանափոխող, նորոգող, նորոգութեան, վերանորոգութեան. **-зóвывать**, **-зовáть** (-зу́ю -ютъ) ն. կերպարանափոխել, նորոգել, վերանորոգել։

Преобра|ти́ть, ся, -щáть, ся. **-ще́ніе** ա. Преврати́ть, ся, -вращáть, ся, -вращéніе.

Преодо|ли́мый բյ. ած. յաղթելի, պարտաւելի. **-лѣвáть**, -лѣть ն. յաղթել, յաղթահարել, պարտաւել. терпѣ́ніе всё прео-

долѣваетъ; п. всѣ препятствія; **-лѣніе** *չ. յաղթելը, յաղթահարելը, պարտաւելը.* **-лѣть** *տ.* Преодолѣвать.

Преосвящен|ный, -нѣйшій *ած. սրբազան (տիտղոս եպիսկոպոսի).* преосвященный, аго *ա. սրբազան, եպիսկոպոս, առաջնորդ.* **-ство** *չ. սրբազնութիւն.* Ваше п. *Ձեր սրբազնութիւն։*

Препа|ратъ *ա. (լտ.) կզմխ. հանդերձանք, կազմութիւն.* **-рированіе** *չ. շինելը, պատրաստելը, հանդերձելը.* **-рировать** (-рую -ютъ) *ն. շինել, պատրաստել, հանդերձել։*

Пре|пинаніе *չ. արգելելը, խափանելը.* знакъ п—ія *քերկ. կէտ, կէտադրութեան նըշան.* **-пинать**, -пнуть *ն. արգելել, խափանել, արգելք, խուչընդոտ հանդիսանալ։*

Препи|рательство *չ. ընդդիմախօսութիւն, հակաճառութիւն.* **-раться** *փ-խտ. միմեանց ընդդէմ խօսել, միմեանց հակաճառել.* п. на словахъ.

Препнуть *տ.* Препинать; **-ся** *ներբ.* ногою *սայթաքել, 'սոյթ տալ'։*

Препо|даваніе *չ. ուսուցանելը, -ցում, դասախօսելը, -սութիւն.* **-даватель** *ա.* **-давательница** *է. դասատու, ուսուցիչ, -ցչուհի, վարժապետ, -ժուհի.* **-давать** (-даю -ютъ; -давай), **-дать** (-дамъ -дастъ; -дадимъ -дутъ; -дай) *ն. դաս տալ, ուսուցանել, դասախօսել, 'սովորեցնել'.* п. исторію, физику.

Препод|носить (-ношу -осятъ), **-нести** (-несу -сутъ) *ն. մատուցանել (ընծան), նուիրել։*

Преподо|біе *չ. արժանապատուութիւն (տիտղոս քահանաների և վարդապետների).* Ваше п. *Ձերդ արժ.* **-бно** *մ. սրբութեամբ.* **-бный** *ած.* **1**, *սուրբ, արդար.* **2**, *պատուելի, արժանապատիւ, յարգարժան.* п. отецъ; **-бство** *չ.* **1**, *սրբութիւն, արդարութիւն.* **2**, *Տնց. տ.* Преподобіе.

Преполе|зно *մ. խիստ օգտակար, շահուէտ կերպով.* **-ный** *ած. խիստ օգտակար, խիստ շահուէտ։*

Преполовеніе *չ. Զատկի չորրորդ չաբաթի չորեքշաբթին (որով Պենտեկոստէն կէս սուում է)։* [շընդոտութիւն։

Препона *է. արգելք, խոչ, խոչընդոտ, խո-*

Препору|чать, -чить *ն.* кому что *մէկին մի բան յանձնել, յանձնարարել.* **-ченіе** *չ. յանձնելը, յանձնարարելը, -րութիւն.* **-читель** *ա.* **-чительница** *է. յանձնող. յանձնարարող այր, կին.* **-чительный** *ած. յանձնարարութեան.* **-чить** (-чу -чатъ) *տ.* Препоручать.

Препоя|сывать, -сать (-шу -шутъ; -шь) *ն. եկ. ու. կապել (գօտով), գօտի քաշել, գօտի ածել։*

Препрово|ждать, -дить (-жу -дятъ) *ն. ղրկել, ուղարկել, ճանապարհել.* **-жденіе** *չ.* **1**, *անցկացնելը (ժամանակը).* для п—ія времени; **2**, *ղրկելը, ուղարկելը, ճանապարհելը.* **-жу** *տ.* Препроводить.

Препят|ствіе *չ. արգելք, արգելում, խոչ, խոչընդոտ, -տութիւն.* преодолѣть всѣ п—ія; безъ п—ій; **-ствованіе** *չ. արգելելը, խոչընդոտ լինելը.* **-ствовать** (-вую -ютъ) *չ.* кому въ чёмъ *մէկին մի բանում արգելք, խոչընդոտ հանդիսանալ, արգելել, խանգարել.* дождь препятствуетъ мнѣ итти на гулянье; онъ препятствуетъ моему намѣренію.

Пре|рваніе *չ. ընդհատելը, -տում. ընդմիջելը, -ջում.* **-рвать** (-рву -вутъ; -рви) *տ.* Прерывать.

Прере|каніе *չ. հակաճառում, -ռութիւն, վէճ, վիճաբանութիւն.* **-каться** *փ-խտ. միմեանց հետ վիճել, վիճաբանել, միմեանց հակաճառել։*

Прерогатива *է. (լտ.) արտօնութիւն, առաւելութիւն, առանձնաշնորհութիւն, -հում։*

Пре|рываніе *չ. ընդհատելը, ընդմիջելը, կտրելը.* **-рыватель** *ա.* **-рывательница** *է. ընդհատող, ընդմիջող այր, կին.* **-рывать**, -рвать *ն. ընդհատել, ընդմիջել, կտրել, կարել.* п. кого; п. чью-либо рѣчь; рыданія прерывали его голосъ; п. переговоры; п. сонъ; п. съ кѣмъ знакомство, связь; **-рывисто, -рывчато** *մ. ընդմիջուած ձայնով.* **-рывистый, -рывчатый, -рывчивый** *ած. ընդմիջուած, ընդհատուած.* п. голосъ *անհաւասար ձայն.* п. слогъ *անհարթ ոճ.* **-рывъ** *ա. ընդհատում, ընդմիջում։*

Пресбіопія *է. (յն.) հեռատեսութիւն։*

Пресвите|рскій *ած. երիցական, քահանայական.* **-рство** *չ. երէցութիւն, քահանայութիւն.* **-ръ** *ա. (յն.) երէց, քահանայ (արքունական կամ սինոդական եկեղեցու)։* [Дѣва.

Пресвятый *ած. ամենասուրբ.* п—ая

Пресиль|но *տ.* Сильно; **-ный** *ած. ամենազօրեղ, ամենաուժեղ։*

Пресквер|но *տ.* Скверно; **-ный** *ած. խիստ վատ, խիստ վատթար։*

Прескупой *ած. խիստ, չափազանց ժըլատ, գծուծ, կծծի։*

Прескуч|но *տ.* Скучно; **-ный** *ած. խիստ ձանձրալի, խիստ տաղտկալի։*

Преслову|тость *է. հռչակ, անուանիութիւն.* **-тый** *ած. հռչակաւոր, անուանի։*

Пре|слушаніе *չ. չլսելը, չանսալը, անհնազանդութիւն.* **-слушать** *ն.*, **-ся** *չ. չըլսել, չանսալ, անհնազանդ գտնուել, ստուգանել։*

Преслѣ|дованіе *չ. հալածում, հալածանք, հետամտութիւն.* судебное п. *դատական հետամտութիւն.* **-дователь** *ա.* **-довательница** *է. հալածիչ, հալածող, հետամուտ լինող այր, կին.* **-довать** (-дую -ютъ) *ն. հալածել, հետամուտ լինել.* п. кого судебнымъ порядкомъ *մէկի դէմ դանգատ մղել.* п. цѣль *մի և է նպատակի հետամուտ լինել։*

Пресмы|каніе *չ. սողալը.* **-каться** *ներբ. սողալ, զեռալ. *սողալ, քծնել, ստրաքարշութիւն անել.* пресмыкающіяся животныя, *կնդ.* Reptilia, *Սողուններ կամ Զեռուններ.*

Пресмѣ|ло *մ. խիստ համարձակ կերպով, խիստ յանդգնաբար.* **-лый** *ած. խիստ համարձակ, խիստ յանդուգն։*

Пресмѣш|но *տ.* Смѣшно; **-ной** *ած. խիստ ծիծաղելի, խիստ ծաղրալի։*

Преспапье *տ.* Прессъ-папье.

Преспоко́й|но *մ. խիստ հանգիստ կերպով.* **-ный** *ած. խիստ հանգիստ, խիստ խաղաղ, հանդարտ։* [*ընդունակ։*

Преспосо́бный *ած. խիստ, առաւել*

Пре́с|са *է. (ֆր.) մամուլ (մատգրութիւն, պարբերական հրատարակութիւններ).* **-сова́ніе** *չ. սեղմելը, սխմելը (մամուլով).* **-сова́ть** (-сую -ютъ) *ն. մամլել, մամուլի տակ դնել. սեղմել, սխմել, ճնշել (մամուլով).* **-спапье́** *ա.* Прессъ-папье́; **-съ** *ա. (ֆր.) մամուլ, սեղմիչ, սխմիչ, ճնշիչ գործիք.* гидравлическій п.; **-съ-папье́** *չ. անհ. (ֆր.) [թղթա]սխմիչ, [թղթա]ճնշիչ։*

Преста́|виться (-влюсь -вятся; -вься) *ա.* Представля́ться; **-вле́ніе** *չ. վերջ, վախճան, մահ.* п. свѣ́та *աշխարհիս վերջը.* **-вля́ться**, -виться *անդր. մեռնել, վախճանուել, իւր մահկանացուն կնքել. (աշխարհիս մասին) վերջանալ, կործանուիլ։*

Престарѣ́|лость *է. զառամութիւն, զառամեալ հասակ.* **-лый** *ած. զառամեալ, խիստ ծեր, հասակը խիստ անց։*

Престидиг(ж)ита́торъ *ա. (ֆր.) ձեռնածու (թատրոնական)։*

Прести́жъ *ա. (ֆր.) պրէստիժ (հմայական նշանակութիւն, հեղինակութիւն, վարկ)։*

Пре́сто *մ. (իտ.) երժ. արագ։*

Престо́|лъ *ա. ,ս. եկղ. աթոռ (գահը հրեշտակաց).* **-лонаслѣ́діе, -лонаслѣ́дованіе** *չ. գահաժառանգութիւն.* **-лъ** *ա.* **1,** *սեղան (բեմի).* **2,** *գահ.* вступи́ть на п. *գահ բարձրանալ.* отказа́ться отъ п—а; па́пскій п. *պապական աթոռ.* **-льный** *ած.* **1,** *սեղանի, բեմի.* п—ое украше́ніе; **2,** *գահի, գահա—.* п. го́родъ *գահանիստ քաղաք։*

Престу|па́ть, -пи́ть (-плю́ -у́пятъ) *ն. անցնել (մի բանի վերայից), զանցանել, անցնել (օրէնքից).* **-пле́ніе** *չ.* **1,** *զանցանելը, անցնելը, զեղծելը.* п. зако́на *օրինազանցութիւն.* **2,** *ոճիր, ոճրագործութիւն, չարագործութիւն, յանցանք.* тя́жкое п.; соверши́ть п.; созна́ться въ п—іи; пойма́ть кого́ на мѣ́стѣ п—ія; уголо́вное, полити́ческое п.; п. про́тивъ нра́вственности; **-пникъ** *ա.* **-пница** *է. ոճրագործ, չարագործ, յանցաւոր այր, կին.* **-пническій, -пничій**, ья, ье *ած. ոճրագործի, -ծական, չարագործի, -ծական.* **-пно** *մ. ոճրագործաբար, յանցաւոր եղանակով.* **-пность** *է. յանցաւորութիւն, ոճրականութիւն.* **-пный** *ած. ոճրային, ոճրական, յանցաւոր, յանցական, յանցապարտ.* п—ая мысль; п—ая жизнь.

Пресуще|стви́ться (-влю́сь -вя́тся) *ա.* Пресуществля́ться; **-ствле́ніе** *չ. եկղ. գոյափոխութիւն (հացի և գինու փոխումը Քրիստոսի մարմնին և արեանը).* **-ствля́ться**, -стви́ться *անդր. եկղ. փոխուել. գոյափոխուել։*

Пресы|ща́ть, -ти́ть (-щу -тя́тъ) *ն.* **1,** *կշտացնել, յագեցնել.* **2,** *կշտացնել, զզուեցնել.* чрезмѣ́рныя удово́льствія пресы́тили его́; **-ся** *անդր. կշտանալ, յագենալ. զզուել.* человѣ́къ подъ ста́рость пресыща́ется; п. удово́льствіями; **-ще́ніе** *չ. կշտացնելը, յագեցնելը. կշտանալը, յագենալը, յագուրդ, յաֆրութիւն.* п. жи́знью *կեանքից կշտանալը, զզուելը.* **-щу** *ա.* Пресы́тить.

Пре|сѣка́ть, -сѣ́чь *ն. կտրել, դադարեցնել, վերջացնել, վերջ տալ.* п. сообще́ніе съ го́родомъ; п. злоупотребле́нія; п. зло въ ко́рнѣ; п. рѣ́чь, разгово́ръ *խօսքը, պարոյքը կտրել, ընդմիջել.* **-ся** *անդր. դադարիլ, վերջանալ.* вѣтвь Валуа́ пресѣ́клась въ лицѣ́ Ге́нриха III.; **-сѣче́ніе** *չ. վերջացնելը, դադարեցնելը. վերջանալը, դադարելը.* п. ро́да *զերդաստանի, ազգի մարումը.* **-сѣ́чь** (-сѣку́ -чёшь -ку́тъ; -сѣ́къ -кла, о; *հրմ.* -сѣки́), **ся** *ա.* Пресѣка́ть, ся.

Претво|ре́ніе *չ. փոխում, փոփոխում, կերպարանափոխում.* **-ря́ть** (-рю́ -ря́тъ), **ся** *ա.* Претворя́ть, ся; **-ри́тель** *ա.* **-ри́тельница** *է. փոխող, փոփոխող, կերպարանափոխող այր, կին.* **-ря́ть**, -ри́ть *ն. փոխել, փոփոխել, կերպարանափոխել.* **-ся** *անդր. փոխուել, դառնալ, փոփոխուել, կերպարանափոխուել.* хлѣ́бъ и вино́, приноси́мые на литу́ргіи, таи́нственно претворя́ются въ плоть и кровь Христо́вы.

Пре|тека́ть, -те́чь (-теку́ -чёшь -ку́тъ; *անց.* -тёкъ -кла́, о́; -теки́) *չ. եկ. ու. գնալ, անցնել։*

Прете́кстъ (*լտ.*) *ա.* Предло́гъ 1.

Претен|де́нтъ *ա. թեկնածու.* **-дова́ть** (-ду́ю -ютъ) *չ. թեկնածել, պահանջ յայտնել, պահանջել.* **-зія** *է. (ֆր.)* **1,** *իրաւ. դանգատ, դատական պահանջ.* предъявля́ть п—ію; **2,** *պահանջ, պահանջմունք, պահանջողութիւն.* человѣ́къ съ больши́ми п—іями *մեծ պահանջներ անող մարդ.* у него́ больші́я п—іи на учёность *նա իրան մեծ ուսումնական է համարում.* я на васъ въ п—іи *ես ձեզանից նեղացել եմ, անբաւական եմ, ես ձեզանից ներքին դժգոհ եմ*. **-зіо́зный** *ած. պահանջկոտ։*

Претер|плю́ *ա.* Претерпѣ́ть; **-пѣва́ніе** *չ. տանելը, կրելը.* **-пѣва́ть, -пѣ́ть** *ն. տանել, կրել.* п. бѣ́дность, го́лодъ; п. бѣ́дствія; п. кораблекруше́ніе *նաւաբեկութիւն կրել.* п. пы́тку *տանջանքի ենթարկուել.* **-пѣ́ніе** *ա.* Претерпѣва́ніе; **-пѣ́ть** (-плю́ -е́рпятъ; -пи́) *ա.* Претерпѣва́ть.

Прети́ть (прещу́ -тя́тъ) *ն. եկ. ու.* **1,** *արգելել, սաստել, սպառնալ.* **2,** *ռմկ. զզուանք պատճառել։*

Прет|кнове́ніе *չ.* **1,** *արգելք, խոչ, խոչընդոտ.* **2,** *գայթակղութիւն.* ка́мень п—ія *գայթակղութեան քար.* **-кнове́нный** *ած. մեղանչական, գայթակղական, բարոյապէս թոյլ, տկար։*

Преторіа́нецъ, нца *ա. (յոգնք.* претопіа́нцы) (*լտ.*) *պրետորեան[ներ] (Հռոմէական կայսեր թիկնապահները)։*

Пре́то|рскій *ած. պրետորի, -րական.* **-ръ** *ա. (լտ.) պատմ. պրետոր (հռոմէական դատաւոր)։*

Претру́дный *ած. սաստիկ, խիստ դժուար։*

Преувели́|ченіе *չ. չափազանցնելը, -ցնում, չափազանցութիւն.* **-ченно** *մ. չափազանցութեամբ, չափազանցնելով.* **-чиваніе** *ա.* Преувели́ченіе; **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) *ն. չափազանցնել, մեծացնել.* п. свои́ успѣ́хи; онъ преувели́чиваетъ свои́ заслу́ги.

Преум|но́ *ն.* *խիստ իմաստուն կերպով.* **-ный** *-ʼ.* *խիստ իմաստուն, խիստ հանճարեղ։*

Преу|спѣва́ніе *ւ.* *յառաջադիմելը, յառաջադիմութիւն.* **-спѣва́ть, -спѣ́ть** *ւ.* *յառաջադիմել, բարգաւաճիլ, զարգանալ.* п. въ му́дрости; п. въ иску́ствѣ; **-спѣ́яніе** *ա.* Преуспѣва́ніе.

Префе́|ктскій *-ʼ.* *պրէֆէկտի.* **-кту́ра** *է.* *պրէֆէկտութիւն, նահանգապետութիւն, կառավարութիւն.* **-ктъ** *-.* (*լտ.*) *պրէֆէկտ, գլխաւոր.* (*Ֆրանսիայում և Իտալիայում*) *նահանգապետ, կառավար.* п. поли́ціи *ոստիկանական պրէֆէկտ, ոստիկանապետ։*

Префера́н|съ *-.* (*ֆր.*) *պրէֆէրանս* (*թղթախաղ մը*). **-совый** *-ʼ.* *պրէֆէրանսի։*

Префи́ксъ *-.* (*լտ.*) *ա.* Предста́вка.

Пре|ходи́ть (-хожу́ -хо́дятъ; -ходи́), прейти́ *ւ.* *են. սլ.* **1,** *գնալ, անցնել* (*որոշ ատբածութիւն*). **2,** *անցնել, անդադրեցնել.* **3,** *անցնել, չքանալ, անյայտանալ.* **-ходя́щій** *բ. -ʼ.* *անցաւոր, անկայուն.* **-хожде́ніе** *ւ.* *անցնելը, գնալը։*

Прецеде́нтъ *-.* (*լտ.*) *պրէցէդէնտ, օրինակ* (*նախընթաց դէպք, անցք, որ կարող է օրինակ համարուել*). опа́сный п.

Прецéссія *է.* (*լտ.*) *սատղը. առաջացնութիւն, առաջնթացութիւն։*

Пречестно́й *-ʼ.* *ամենապատուական, ամենամաքուր.* п—а́я кровь Го́спода На́шего Іису́са Христа́. [*նացում, ազատելիք։*

Преще́ніе *ւ.* *արգելում, արգելք.* *ապառ.*

При *նխդ.* (*նախդրական հոլ.*) **1,** *մօտ, կըշտին.* го́родъ лежи́тъ п. рѣкѣ́; имѣ́ть наста́вника при дѣ́тяхъ *երեխաների վերայ դաստիարակ ունենալ.* америка́нскій посла́нникъ при францу́зскомъ дворѣ́ *ամերիկական դեսպանը ֆրանսիական արքունիքում.* **2,** *ժամանակ, օրով.* п. Петрѣ́ Вели́комъ; при заключе́ніи э́того усло́вія *այդ պայմանը կապելու ժամանակ.* п. жи́зни отца́ *հօր կենդանութեան ժամանակ.* **3,** *ներկայութեամբ, առաջ.* э́то бы́ло ска́зано п. свидѣ́теляхъ; при всѣхъ *բոլորի ներկայութեամբ.* п. нёмъ ничего́ не говори́те; **4,** свида́ніе э́то происходи́ло при слѣ́дующихъ обстоя́тельствахъ *այդ տեսակցութիւնը տեղի ունեցաւ հետեւեալ հանգամանքներում.* ему́ нельзя́ служи́ть п. его́ сла́бомъ здоро́вьи *իր թոյլ առողջութեամբ նա չէ կարող ծառայել* (*կամ որովհետեւ նորա առողջութիւնը թոյլ է, ուստի նա չի կարող ծառայել*). при всёмъ моёмъ жела́ніи не могу́ вамъ помо́чь *չնայելով իմ բուռն ցանկութեանը ես ձեզ չեմ կարող օգնել.* быть п. де́ньгахъ *փող ունենալ.* при слу́чаѣ *յարմար դէպքում, պատահած ժամանակ.* быть п. мѣ́стѣ *տեղ ունենալ, պաշտօնի մէջ գտնուել։*

—N. B. **При** *նախդիրը խօսքին կցուելով նշանակում է.* **1,** *մօտեցնել, մօտենալ կամ մօտաւորութիւն, օր.* придви́нуть, приступи́ть; Привислинскія прови́нціи *Վիսլայեան նահանգները.* **2,** *աւելացնել, աւելանալ, օր.* прили́ть, прибыва́ть.

Приба́|вить (-влю -вятъ; -вь) *ա.* Прибавля́ть; **-вка** *է.* **1,** *ա.* Прибавле́ніе; **2,** *յաւելում.* п. жа́лованья; п. сверхъ слѣ́дуемой пла́ты; **-вле́ніе** *ւ.* **1,** *աւելացնելը, վրան գնելը.* **2,** *յաւելուած.* п. къ „Но́вому Вре́мени“; кни́га съ п—іями; **-вля́ть,** -вить *ʼ.* *աւելացնել.* прибавлю къ э́тому объясне́нію то́лько одно́ сло́во; п. жа́лованья слугѣ́; п. ша́гу *քայլը, ոտն արագացնել.* **-ся** *-ʼտր.* *աճել, մեծանալ. երկարել.* **-вокъ,** вка *-.* *ա.* Приба́вка 2; **-вочка** *է.* *նւզ.* *պատիկ յաւելում.* **-вочный** *-ʼ.* *յաւելածոյ, լրացուցիչ.* п—ая пла́та; п—ое жа́лованье. [ба́лтывать, -болта́ть.

При|ба́лтывать, -болта́ть *ա.* Под-

Прибау́|тка *է.* **-точка** *նւզ.* *սուր, կոտրուկ, զուարճալի խօսք, առածանք, առած։*

Прибаю́|кать *ʼ.* *օրօր* (баю) *ասելով քնեցնել.* **-кивать** *ւ.* *օրօր* (баю) *ասել։*

Прибе|рега́ніе *ւ.* **1,** *մի կողմ դնելը, պահելը, պահպանելը.* **2,** *խնայելը, ՚յետ գցելը՚.* **-рега́ть,** -ре́чь *ʼ.* **1,** *մի կողմ դնել, պահել, պահպանել.* **2,** *խնայել, ՚յետ գցել՚.* п. де́нежку на чёрный день.

Прибере́|жный *-ʼ.* *ծովափեայ, գետափեայ, ծովեզրեայ, գետեզրեայ.* **-жье** *ա.* Побере́жье.

Прибере́чь (-регу́ -жёшь -гу́тъ; -ги́) *ա.* Приберега́ть.

Приберу́ *ա.* Прибра́ть.

Прибы|ва́ніе *ւ.* *գամելը, մեխելը, ամրացնելը, կպցնելը.* п. объявле́ній; **-ва́тель** *-.* *գամող, մեխող, ամրացնող, կպցնող.* п. объявле́ній; **-ва́ть,** -(й)ть *ʼ.* **1,** *գամել, մեխել, ամրացնել, կպցնել.* п. гвоздя́ми; п. къ стѣнѣ́ прика́зъ поли́ціи; п. къ дверя́мъ объявле́ніе; **2,** [*կարկուտ մասին*] *հարուածել, զարկել, ՚տանել՚.* гра́домъ приби́ло хлѣ́бъ; **3,** *քշել, տանել, վարել.* вѣ́тромъ приби́ло су́дно къ бе́регу; п. заря́дъ въ ружьѣ́ *հրացանի լիցք քշել.* **-ся** *-ʼտր.* *քշուել, վարուել.* су́дно приби́лось къ бе́регу *նաւն ափ է ընկել.* **-вка** *է.* *ա.* Прибы́тіе; **-вно́й** *-ʼ.* *գամած, մեխած. քշած։*

Прибы|ра́льщикъ *-.* **-ра́льщица** *է.* *վեր քաղող, հաւաքող, կարգաւորող այր, կին.* **-ра́ніе** *ւ.* *վեր քաղելը, հաւաքելը, կարգաւորելը.* **-ра́тель, -ра́тельница** *ա.* Прибира́льщикъ, -льщица; **-ра́ть,** прибра́ть *ʼ.* **1,** *վեր քաղել, հաւաքել* (п. ко́мнату), *կարգաւորել, դասաւորել* (п. кни́ги); **2,** *ընտրել, ջոկել.* п. подъ цвѣтъ сукно́ *բաց նմուշի գոյնի մահուդ ընտրել.* **3,*** *գրաւել, իւրացնել.* п. что къ рука́мъ *մի բան գրաւել.* п. кого́ въ ру́ки (*կմ* къ рука́мъ) *մէկին ձեռք առնել.* *՚հոգի առնել՚.* Богъ его́ прибра́лъ *Աստուած նորա հոգին առաւ.* **-ся** *-ʼտր.* **1,** *զուգուել, զարդարուել.* **2,** п. на тотъ свѣтъ *այն աշխարհ գնալ, մեռնել։*

При|бы́тіе *ւ.* *գամելը, մեխելը, ամրացնելը. քշելը* (*հրացանի լիցքը*). **-бы́ть** (-бью -ютъ; -бе́й), **ся** *ա.* Прибива́ть, ся.

Прибли|жа́ть, -зить *ʼ.* *մօտեցնել, մերձեցնել.* **-ся** *-ʼտր.* *մօտենալ, մերձենալ.* **-же́ніе** *ւ.* *մօտեցնելը, մերձեցնելը. մօտենալը, մերձենալը.* **-жённость** *է.* *մօտաւորութիւն, մերձաւորութիւն, մտերմութիւն.* **-жённый** *-ʼ.* *մօտիկ, մօտաւոր, մերձաւոր.* п—ые *ւ.* *մօտաւորներ, մերձաւորներ, շրջապատողներ.* э́то оди́нъ изъ его́ п—ыхъ; **-зи́тельно**

մ. մոտաւորապէս. **-зительность** *է. մոտեցնում. մոտաւորութիւն.* **-зительный** *-ծ.* **1,** *մոտեցնող, մերձեցնող.* **2,** *մոտաւոր, հաւանական.* **-зить** (-жу -зять; -зь), **ся** *ա.* Приближа́ть, ся. [*կերպած, անուշա*

Приблу́|дный, -дшій *-ծ. մոլորուած,*

Прибод|ри́ть, -ря́ть (-рю́ -ря́тъ) *ն. քաջալերել, խրախուսել, սիրտ տալ.* **-ся** *-ն.չ. քաջալերուել, խրախուսուել, սիրտ առնել։*

Прибо́|й *ա.* **1,** *ա.* Прибитіе; **2,** *ալէկոծութիւն (ափի մօտ).* **-йна** *է.* **1,** *գամած, մեխած, կպցրած տախտակ.* **2,** *ալէկոծութեան ենթակայ ափ, եզր.* **-йникъ** *ա.* **-йничекъ,** чка *նւզ. խցկան, Թնդանօթ լցնելու ձող.* **-йный** *-ծ.* **1,** *գամելու, ամրացնելու, մեխելու.* **2,** *ափ ձգած, ափ նետած.* п—ыя дрова́; п. вѣтеръ *դէպի ափ քշող քամի։*

Приболо́|тный *-ծ. ճահճի, ճահճուտի մօտ գտնուող.* **-тье** *չ. ճահճի, ճահճուտի մօտ գտնուող տեղ, տարածութիւն։*

Приболта́ть *ա.* Прибалтывать.

Прибо́|рка *է. վեր քաղելը, հաւաքելը. դասաւորելը, կարգաւորելը.* **-рный** *-ծ. պրիբորի, անզանի օպարքի.* **-рчивость** *է. կարգասիրութիւն, կարգ ու կանոն սիրելը.* **-рчивый** *-ծ. կարգասէր, կարգ ու կանոն սիրող.* **-ръ** *ա. պրիբոր, գործիք, պատկաննելիք, հան դերձանք, սպաս.* химическій п. *քիմիական գործիք.* столо́вый п. *սեղանի սպաս.* ча́йный п. *Թէյի սպաս.* ку́хонный п. *խոհանոցային սպաս.* пи́сьменный п. *կաղամար, գրչային հանդերձանք.* водопита́тельный п. парово́го котла́ *շոգեսանի ջրամատակարար գործիքը, հանդերձանքը։* [че́ниться.

Прибоче́|ниваться, -ниться *ա.* Бо-

Прибра́ніе *չ. վերքաղում, կարգում, դասաւորում։*

При|бра́сываніе *չ. ձգելը, աւելացնելը.* **-бра́сывать,** -бро́сить *ն. ձգել, աւելացնել։*

Прибра́ть (-беру́ -ру́тъ; -бери́), **ся** *ա.* Прибира́ть, ся. [ре́жье, -жный.

Прибре́|жі(ь)е, -жный *ա.* Прибе-

Прибрести́ (-бреду́ -ду́тъ) *չ. Թոյլ քայլով կամաց կամաց գալ, հասնել. մի քանի ժամանակ քարշ գալ, Թրև գալ։* [сывать.

Прибро́сить (-шу -сятъ) *ա.* Прибра́-

При|бу́ду *ա.* Прибы́ть; **-быва́ніе** *չ.* **1,** *գալը, ժամանելը.* **2,** *աւելանալը.* **-быва́ть,** -бы́ть *չ.* **1,** *գալ, ժամանել.* братъ мой при́былъ изъ Москвы́; онъ при́былъ на почто́выхъ *նա պօստակառքով եկաւ, ժամանեց.* **2,** *աճել, աւելանալ.* у него́ при́было мно́го дохо́ду; вода́ въ рѣкѣ́ прибыва́етъ—*աւելանում, վարարում է.* народонаселе́ніе при́было; дни́ на́чали п. *օրերն սկսել են երկարել.* мо́ре прибыва́етъ и убыва́етъ; **-бы-ло́й** *-ծ.* **1,** *նորեկ, եկած, ժամանած. աւելացած.* п—а́я вода́ *վարար ջուր.* **2,** *որս. մաշուղ, ջահէլ, պատիկ.* п. за́яцъ, во́лкъ; **-быль** *է.* **1,** *աճում, աւելանում.* вода́ идётъ на п. *ջուրը վարարում է.* **2,** *շահ, օգուտ.* счётъ п—е́й и убы́тковъ; получи́ть п. отъ дѣ́ла; **-бы́льно** *մ. շահաւէտ, օգտաւէտ կերպով.* **-бы́льный** *-ծ. շահաւէտ, օգտաւէտ, արդիւնաւէտ.* **-быльца** *է. նւզ. պատիկ, չնչին շահ, օգուտ.* **-бы́тіе** *չ.* **1,** *գալը, ժամանելը, հասնելը.* **2,** *աճելը, աւելանալը, աճում, աւելանում.* **-бы́токъ,** тка *ա.* **-бы́точекъ, чка** *նւզ. ա.* При́быль; **-бы́точно, -бы́точный** *ա.* При́быльно,-ный; **-бы́ть** (-бу́ду -дутъ; -бу́дь) *ա.* Прибыва́ть; **-бью** *ա.* Прибі́ть.

При|бѣга́ніе *չ. մօտ վազելը.* **-бѣга́ть** *չ.* **1,** (**-бѣ́гнуть**) *դիմել, գտնել.* п. къ си́лѣ, хи́трости; п. къ Бо́гу, къ до́ктору; прибѣга́ю къ вамъ съ про́сьбою; **2,** (-бѣжа́ть) *մօտ վազել.* п. къ кому́ на по́мощь *մէկին օգնութեան հասնել։*

Прибѣ́дниваться *-ն.չ. ռմկ. աղքատ, աղքատի ձևանալ, աշխատել մարդկանց գուԹը, կարեկցութիւնը շարժել։*

При|бѣжа́ніе *չ. մօտ վազելը.* **-бѣжа́ть** (-бѣгу́ -жи́шь -гу́тъ; -ги́) *ա.* Прибѣга́ть 2; **-бѣ́жище** *չ. ապաստարան, ապաստանարան. ապաւէն, հովանաւորութիւն։*

Прибѣ́|ливать, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) *ն. մի փոքր [սպիտակ ծեփով] ծեփել, բսել, սպիտակեցնել, սպիտակ շպարել։*

Прива́|да *է. խայծ, գրաւելու, հրապուրելու միջոց.* **-ди́ть** (-жу -дя́тъ) *ա.* Прива́живать; **-же́ніе, -жива́ніе** *չ. գրաւելը, հրապուրելը. ընտելացնելը.* **-жива́ть,** -ди́ть *ն. գրաւել, հրապուրել (օր. խայծով).* п. къ чему́ *մի բանի ընտելացնել.* **-ся** *-ն.չ. հրապուրուել, ընտելանալ։*

Прива|ле́ніе,-лива́ніе *չ.* **1,** *մօտ գլորելը.* **2,** *ափ հանելը, ափ գալու գալը.* **-лива́ть, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) **1,** *ն. մօտ գլորել, գլորելով մոտեցնել.* п. ка́мень къ две́ри; **2,** *չ. ափ գալու գալ, ափ հասնել.* ба́рка привали́ла къ при́стани; **3,** *չ. բազմութեամբ գալ, Թափուել, հաւաքուել, կիտուել.* мно́го наро́ду привали́ло на пло́щадь; кровь привали́ла къ головѣ́ *արիւնը գլուխը տաեց.* къ нему́ привали́ло сча́стіе *նա բախտի հանդիպեց.* **-ся** *-ն.չ. Թեքուել, յենուել մի բանի.* **-лъ** *ա.* **1,** *մօտ գլորելը. գալը, հաւաքուելը (բազմութեամբ).* п. наро́да; п. кро́ви *արեան հաւաքուումը.* **2,** *ափ գալու գալը, ափ հասնելը.* **3,** *ռզմ. ընդհատանում, հանգստութիւն.* кратковре́менный п.; сдѣ́лать п.; **-льный** *-ծ.* привалъ-ի. прива́льное, аго *չ. հնց. նաւահանգստային տուրք, մաքս։*

Прива|ре́ніе, -рива́ніе *չ.* **1,** *եփելով աւելացնելը.* **2,** *զօդելը, կցելը, կպցնելը (եռացնելով).* **-рива́ть, -ри́ть** *ն.* **1,** *եփելով աւելացնել.* **2,** *զօդել, կցել, կպցնել (եռացնելով).* **-рина** *է. քափ (եփելու ամբողջ վերայ նստած).* **-ри́ть** (-рю́ -рятъ) *ա.* Прива́ривать; **-рка** *է.* **1,** *ա.* Приваре́ніе; **2,** *եփելով աւելացրած բան.* **3,** *զօդած, [եռացնելով] կցած, կպցրած մետաղի կտոր.* **-рный** *-ծ.* **1,** *եփելով աւելացրած.* **2,** *զօդած, [եռացնելով] կցած, կպցրած.* **-ро́къ,** рка, **-ръ** *ա. յաւելում (գինուորի ուտելիք բանջար վերայ).* **-ро́чный** *ա.* Прива́рный.

Прива́|тный *-ծ. (լտ.) մասնաւոր, առանձին.* **-тъ-доце́нтъ** *ա. (լտ.) պրիվատ-դոցենտ (ուսուցիչ, որ համալսարանում դասախօսութիւններ է կարդում և պատրաստուում է պրոֆեսորութեան ասպարէզին)։*

Приве|дéніе ж. բերում, բերելը. п. къ присягѣ երդուեցնելը. п. доводовъ փաստեր բերելը. п. въ порядокъ дѣлъ գործերը կարգի բերելը. п. города въ повиновéніе государю քաղաքը Թագաւորին հպատակեցնելը. п. дробéй къ одному знаменáтелю մաթմ. կոտորակները մի յայտարարի բերելը. **-дý** м. Привестѝ.

При|везéніе ж. բերելը, կրելը (սայլով, նաւով, գրաստով). **-вестѝ, -вéзть** (-зý -зýтъ; անց. -вёзъ -злá, ó; -везѝ) м. Привозѝть.

Привередливый -ն. քնտրող, դժուարահաւան, քմահաճ. **-никъ** -. **-ница** ի. քնտրող, դժուարահաւան, քմահաճ այր, կին. **-ничаніе** ժ. քնտրող, դժուարահաւան լինելը, քմահաճ, քմահաճ լինելը. **-ничать** ժ. քնտրող, դժուարահաւան, քմահաճ, քմահաճ լինել։

Привéр|женецъ, нца -. **-женикъ** -. կողմնակից, կուսակից, հետեւող. հետեւորդ. п—нцы конститýціи; п. порядка, спокóйствія; онъ одѝнъ изъ п—нцевъ учéнія Дарвина; **-женица** ի. կողմնակից, կուսակից, հետեւող. հետեւորդ կին, աղջիկ. **-женность** ի. անձնանուիրութիւն, հպատակութիւն. **-женный** -ն. անձնուէր, հպատակ. նուիրուած։

При|вернýть м. Привёртывать; **-ся** ներգ. къ комý մէկին դիմել. ապաւինուել. **-вёртываніе** ժ. պտտելով ամրացնելը, միացնելը. **-вёртывать,** -вернýть ն. պտտեցնելով, պտոյտ տալով ամրացնել, միացնել. **-вéрчиваніе, -вéрчивать** м. Привёртываніе, -тывать; **-верчý** м. Привертѣть.

При|вестѝ, -вéсть (-ведý -дýтъ; անց. -вёлъ -лá, ó; հրմ. -ведѝ), **-вестѝся, -вéсться** м. Приводѝть, ся.

При|виваéмость ի. բժ. պատուաստելիութիւն. **-вивáльный** -ն. պատուաստող, պատուաստիչ, -ստելու. п. нóжикъ; **-вивáльщикъ** -. **-вивáльщица** ի. պատուաստող այր, կին. п. óспы; **-вивáніе** ժ. **1,** ներհիւսում. **2,** պատուաստում (տունկի, ծառի). **-вивáтель, -вивáтельница** м. Прививáльщикъ, -щица; **-вивáть,** -вѝть ն. **1,** ներհիւսել, հիւսելով ամրացնել, միացնել. **2,** այգգ. պատուաստել. **3,** բժ. պատուաստել. п. óспу: *онъ привѝлъ емý всѣ свои порóки; **-вѝвка** ի. м. Прививáніе; **-вивнóй** -ն. **1,** պատուաստած. п—áя óспа; **2,** м. Прививáльный; **-вѝвокъ,** вка -. **-вѝвочекъ,** чка նւզ. պատուաստելի ճիւղ, կոճ. **-вѝвочный** -ն. պատուաստելու, -ստելի. п. черенóкъ м. Привѝвокъ.

При|видѣніе ժ. տեսիլ, երեւոյթ. ցնորական տեսիլ, երեւոյթ, խուճապ. емý явѝлось п.; вѣрить п—іямъ; боятьcя п—ій; **-вѝдѣться** (-вѝжусь -дятся) ժ. երեւալ, յայտնուել. Թուալ. мнѣ привѝдѣлось во снѣ քնձ երազում երեւաց. емý привѝдѣлся покóйникъ.

Приви|легирóванный -ն. արտօնեալ, արտօնութիւններ, առաւելութիւններ վայելող. п—ое сослóвіе; **-лéгія** ի. (լա.) արտօնութիւն, առանձնաշնորհութիւն. п—іи, присвóенныя нѣкоторымъ должностямъ; такóй-то получѝлъ пятилѣтнюю п—ію на изобрѣтённую имъ машѝну.

Привин|тѝть (-винчý -тя́тъ) м. Привѝнчивать; **-чиваніе** ժ. պտուտակներով ամրացնելը, պնդելը. **-чивать,** -тѝть ն. պտուտակներով ամրացնել, պնդել։

При|вирáніе ժ. ստախօսութեամբ աւելացնելը. **-вирáть,** -врáть ն. ստախօսութեամբ աւելացնել։ [լայեան։

Привѝ|слинскій,-сля́нскій -ն. Վիս-

При|вѝтіе м. Прививáніе; **-вѝть** (-вью́ -вью́тъ; -вéй) м. Прививáть.

Прѝвкусъ -. օտար, առօրինակ, կողմնակի համ։

При|влекáніе м. Привлечéніе; **-влекáтельно** մ. գրաւիչ, հրապուրիչ եղանակով. **-влекáтельность** ի. ձգողութիւն. *հրապոյր, հրապուրանք, գրաւչութիւն. **-влекáтельный** -ն. ձգողական. *հրապուրիչ, գրաւիչ, Թովիչ, զմայլեցուցիչ. п—ая сѝла магнѝта; п—ая жéнщина; филосóфія имѣетъ мнóго п—аго; **-влекáть,** -влéчь ն. **1,** քաշել. п. когó къ судý մէկին դատի ենթարկել. онъ привлечёнъ къ дѣлу նա գործի մէջ խառնուած է. п. когó въ своіо пáртію; п. въ лáвку покупáтелей; **2,** գրաւել, հրապուրել. эта óпера привлекáетъ толпý; онá привлекáла къ себѣ взóры своéю красотóю: онъ привлёкъ къ себѣ всѣ сердцá; **-влекý** м. Привлéчь; **-влечéніе** ժ. քաշելը, բերելը, ձգելը. *գրաւելը, հրապուրելը. п. трéтьяго лицá къ дѣлу երրորդ անձին գործի մէջ խառնելը. **-влéчь** (-влекý -чёшь -кýтъ; անց. -влёкъ -клá, клó; -влекѝ) м. Привлекáть.

При|водѝть (-вожý -вóдятъ; -дѝ), -вестѝ, вéсть ն. **1,** բերել. приведѝте ко мнѣ вáшего сы́на; приведѝте извóзчика կառք բերէք. п. къ погѝбели կործանել. п. дѣло къ концý գործը վախճանին հասցնել. աւարտել. п. въ порядокъ կարգի բերել. п. въ востóргъ զմայլեցնել, ոգեւորել. п. въ отчáяніе յուսահատեցնել. п. въ удивлéніе զարմացնել. п. въ повиновéніе, въ послушáніе հնազանդեցնել. п. въ ýжасъ զարհուրեցնել. п. когó къ присягѣ մէկին երդուեցնել. п. въ извѣстность պարզել, յայտնել. п. въ крáску կարմրեցնել, կարմրատակեցնել. п. въ пáмять ուշքի բերել. п. дрóби къ одномý знаменáтелю Թւբ. կոտորակները մի յայտարարի բերել. **2,** առաջ բերել. приведý здѣсь егó словá; п. мѣсто изъ Священнаго Писáнія; п. доказáтельства; **3,** (Աստծու մասին) անօրինել, տալ, կամենալ. не привёлъ Богъ увѝдѣться съ нимъ; не приведѝ Богъ! Աստուած մի արասցէ. **-ся** ժ. **1** [ազգական] գալ, համարուել. онъ емý привóдится двоюроднымъ брáтомъ: **2,** ներգ. պատահել. мнѣ привелóсь побывáть въ Парѝжѣ: емý привелóсь испытáть мнóго гóря; **-вóдка** ի. **1,** բերելը. **2,** տպագր. յարդարում, համաստրում. **-вóдный** -ն. **1,** մօտ քշած (հօտ). **2,** առաջ բերած (որ և է գրքից). **3,** շարժող, շարժիչ, շարժման մէջ դնող. п. ре-

мéнь; **-вóдчикъ** ա. **-вóдчица** է. *բերող, տանող բերող այր, կին.* **-вóдъ** ա. **1**, *բերելը, տանելը.* повѣстка о п—ѣ когó въ судъ *ծանուցագիր մէկին դատարան բերելու համար.* **3**, *վկայութիւն, առաջբերութիւն (որ և է գրքից).* **4**, *մեքենգ. շարժական ուժի հաղորդիչ մեքենաման, հանգերձանք:*

При|вози́ть (-вожу́ -вóзятъ; -зи́), -вез-ти́, -вéзть ն. *բերել (սայլով, նաւով, գրաստով).* онъ привёзъ меня́ съ собóю, въ своéй карéтѣ; п. товáры водóю, сухи́мъ путёмъ; онъ привёзъ изъ за-грани́цы мнóго бѣлья́; курьéръ привёзъ хорóшія вѣсти *սուրհանդակը լաւ լուրեր բերեց.* **-вóзный** ած. *[ոչ տեղական, այլ սայլով. նաւով, գրաստով] բերած, բերովի.* п—ые товáры; **-вóзъ** ա. *[սայլով, նաւով և լն] բերելը:*

Приво|лáкиваніе չ. *քարշելով բերելը, մօտ քարշելը.* **-лáкивать**, -лочи́ть, -лóчь ն. *քարշելով բերել, մօտ քարշել.* **-ся** անդր. *քարշ գալ, թրև գալ.* **2**, (приволáкиваться, -лочи́ться, **-локну́ться**) չ. за кѣмъ *մէկի յետևից ընկնել.* **-лóчь** (-локу́ -чёшь -ку́тъ; *անց.* -лóкъ -клá, ó; -локи́), **ся** տ. Приволáкивать, ся.

Привó|лье չ. *ազատ և ընդարձակ տեղ. ազատ, փարթամ, անդորր կեանք.* здѣсь ему́ п. *այստեղ նորա համար դրախտ է.* **-льно** մ. *ազատօրէն, ազատ, համարձակ կերպով. փարթամութեամբ.* **-льный** ած. *լաւ, յարմար, ազատ. ընդարձակ-համարձակ. անդորր, փարթամ:*

Приво|рáживаніе չ. *կախարդելը, հմայելը. դիւթելը, թովելը.* **-рáживать** **1**, չ. *որևէմն կախարդութիւն, հմայութիւն անել.* **2**, (-рожи́ть) ն. *կախարդել, հմայել, դիւթել, թովել.* «онъ приворожи́лъ её къ себѣ».

Приво|рáчиваніе չ. *տ. բայր* **-рá-чивать**, -роти́ть ն. **1**, *դարձնել.* **2**, *իջևանել (ճանապարհորդելիս).* **3**, *կախարդել, հմայել, դիւթել:*

Приворо|жéніе չ. *կախարդում, հմայում. թովում, դիւթում.* **-жи́ть** (-жу́ -жáтъ) տ. Приворáживать.

Приво|роти́ть (-рочу́ -óтятъ; -ти́) տ. Приворáчивать; **-рóтникъ** ա. **1**, (**-рóтница** է.) տ. Привра́тникъ, -тница; **2**, *բս.* Centaurea calcitrapa, *տերեփուկ.* **-рóтный** ած. **1**, *դրան մօտ գտնուող, դռնա—.* п. стóрожъ տ. Приворóтникъ; **2**,* *կախարդիչ, -դական, հմայիչ, -յական, թովիչ, դիւթիչ, -թական.* п—ое зéлье *հմայական խոտ (սէր և համակրանք ներշնչող).* -(при́-)**рóтъ** ա. **1**, տ. Привороче́ніе; **2**, տ. Приворóтникъ 2; **3**. *հմայութեան խոտ* (приворóтное зéлье); *հմայութիւն, հմայական ոյժ, փորձութիւն.* «они́ вѣрятъ въ глазъ, и въ пóрчу, и въ при́вороты»; **-рочéніе** չ. **1**, *դարձնելը (դէպի մի բան).* **2**, *մօտ գլորելը:*

Привра́т|никъ ա. *բարապան, դռնապան.* п. желу́дка *կզմխ. ստամոքսի անցք.* **-ница** է. *բարապանուհի, դռնապանուհի:*

Привра́ть (-вру́ -ру́тъ; -ври́) տ. Привирáть.

При|вставáніе չ. *կամաց կամաց վեր կենալը, մի փոքր բարձրանալը.* **-вставáть** (-стаю́ -ю́тъ), **-встáть** (-стáну -нутъ; -стáнь) չ. *կամաց կամաց, մի փոքր վեր կենալ, տեղից բարձրանալ:*

Приходя́щій ած. *պատահական, անակնկալ.* п—ія обстоя́тельства.

При|выкáніе չ. *սովորելը, վարժուելը. ընտելանալը.* **-выкáть**, -вы́кнуть չ. къ чему́ *մի բան սովորել. մի բանի վարժուել, ընտելանալ.* п. къ мóрю; онъ привы́къ ходи́ть óчень скóро; п. къ труду́; **-вы́клый** ած. *վարժուած, ընտելացած.* **-вы́кнуть** տ. Привыкáть; **-вы́чка** է. *սովորութիւն, սովորոյթ.* п. вторáя нату́ра; усвóить дурну́ю п—у; **-вы́чливость** է. *դիւրավարժութիւն, մի բանի հեշտութեամբ ընտելանալու յատկութիւն.* **-вы́чливый** ած. *դիւրավարժ, հեշտութեամբ մի բանի վարժուող, ընտելացող.* **-вы́чно** մ. *սովորաբար, ըստ սովորութեան.* **-вы́чный** ած. *սովորական. սովորական գործած.* ѳто ему́ дѣло п—ое.

Привью́ տ. Приви́ть.

Привѣ|вáніе չ. *բերելը (փչելով).* **-вѣ-вáть** -вѣ́ять ն. *բերել (փչելով):*

Привѣ́|са **1**, հոգ. *տաղտկալի, կպչուն ու պոկ չեկող, ‘գանկը տանող’ մարդ.* **2**, *մի բանից կախած, քաշ արած իր.* **-сить** (-шу -сятъ), **ся** տ. Привѣ́шивать, ся; **-ска** նւզ. տ. Привѣ́са 2; **-сокъ**, ска նւզ. **-съ** ա. *քաշին, կշռին աւելացրած քանակութիւն:*

Привѣ́|тливо մ. *քաղցրութեամբ, քաղաքավարութեամբ, բարեսրտութեամբ.* **-тли-вость** է. *քաղցրութիւն, քաղաքավարութիւն, բարեսրտութիւն.* п. харáктера *քաղցրաբարոյութիւն, ազնուաբարոյութիւն.* **-тливый** ած. *քաղցր, քաղցրաբարոյ, ազնուաբարոյ, քաղաքավարի, բարեսիրտ.* **-тный** ած. *ողջոյնի.* **-тственный** ած. *ողջունող, բարեմաղթական.* п—ая рѣчь; **-тствіе.** *և նոյն.* **-тство** չ. *ողջունական բարեմաղթութիւն, սիրոյ ողջոյն.* **-тствованіе** չ. *ողջունելը.* **-тство-ватель** ա. **-тствовательница** է. *ողջունող, ընդունող այր, կին.* **-тствовать** (-ствую -ютъ) ն. *ողջունել, ողջունելով ընդունել.* п. родны́е берегá; толпá привѣ́тствовала егó рáдостными восклицáніями; **-тъ** ա. *ողջոյն.* п. тебѣ́, ю́ный герóй; на дóбрый п., дóбрый и отвѣ́тъ (*առծ.*):

Привѣ́|шеніе, -шиваніе չ. *կախելը. կախ անելը.* **-шивать**, -сить ն. **1**, *կախել, կախ անել.* **2**, *քաշին, կշռին աւելացնել.* **-ся** անդր. *կախուել, կախ ընկնել:*

Привѣ́ять (-вѣ́ю -ютъ) տ. Привѣвáть.

При|вядáть, -вя́нуть չ. *թառամել, թարշամել, թօշնել, խամրել:*

Привя|жу́ տ. Привязáть; **-зáніе** չ. *կապելը, ամրացնելը.* -(я́)**занность** է. *անձնուիրութիւն, սէր, կապ.* питáть къ кому́ п.; незакóнная п. *ապօրինի կապ.* -(я́)**занный** ած. *անձնուէր, նուիրուած.* **-зáть** (-жу́ -я́жутъ; -жи́) տ. Привя́зывать; -(я́)**зка** է. **1**, *կապելը, կապում.* **2**, *կապ, կապիչ. թել.* **3**,* *ըծախնդրութիւն, հակառակասիրութիւն.* **-зной** ած. *կապած.* -(при́-)**зный** ած. *թելի, կպչիկ.* **-зчивость** է. *կռուարարութիւն, ամբարշտութիւն.* **-зчивый** ած. *կռուարար, ամբարիշտ.* п. человѣ́къ; **-зываніе** չ. *կա-*

պելը, ամրացնելը. п. клади на возу; **-вывать**, -зать ն. **1**, կապել, ամրացնել. п. собаку на цѣпь շանը կապել. п. кладь на возу; **2.*** կապել, գրաւել. благодарность привязываетъ его къ вамъ; начальникъ привязалъ къ себѣ подчинённыхъ ласкою; **-ся** -ներ. **1**, կապուել (սիրով), նուիրուել. дѣти легко привязываются къ добрымъ наставникамъ; **2**, [մէկի օձիքից, 'խոխից'] կպչել, պատճառ, առիթ որոնել կռուելու. за что вы къ нему привязываетесь? онъ ко всему привязывается նա դէպի ամէն բան բծախնդիր է. п. къ каждому слову ամէն խօսքի մէջ մի [վատ] բան որոնել. -(прявя)**зь** է. Թոկ, պարան, շղթան. держать собаку на п—и շանը կապած պահել:

Привянуть ա. Привядать.

Пригá|рки -. յ. այրուած բանի մաս, մնացորդներ. առկ. եփելիս ամանի յատակին նստած այրուած խաւ, չիրտ. **-рный** -ծ. այրուած բանի հոտ, համ ունեցող. п. запахъ այրուած բանի հոտ. **-ръ** -. -(при-)**рь** է. **1**, այրուած բանի հոտ. пахнуть пригарью; **2**, ա. Пригарки.

При|гвáжживаніе չ. գամելը, մեխելը. **-гвáзживать**, **-гвождáть**, -гвоздить ն. գամել, մեխել. п. къ кресту խաչել. **-гвожденіе** չ. մեխելը, գամելը. **-гвоздить** (-зжу -дятъ) ա. Пригвазживать.

При|гибáніе չ. ծռելը, կառցնելը, կորացնելը. **-гибáть**, **-гинáть**, -гнуть ն. ծռել, կառցնել. կորացնել. п. къ землѣ; п. забранки հայհոյել, նախատել:

Пригла|дить (-жу -дятъ) ա. Приглаживать; **-женіе**, **-живаніе** չ. հարթելը, կոկելը. **-живать**, -дить ն. հարթել, կոկել (մազերը):

Пригла|сúтель -. **-сúтельница** է. հրաւիրող այր, կին. **-сúтельный** -ծ. հրաւիրման, հրաւիրական, հրաւիրող—. п—ое письмо; **-сúть** (-шу -сятъ; -сú) ա. Приглашать; **-шáтель**, **-шáтельница** ա. Пригласитель, -ница; **-шáть**, -сить ն. հրաւիրել. п. на обѣдъ: онъ приглашалъ меня къ себѣ на завтра; п. кого сѣсть; **-шéніе** չ. հրաւէր, հրաւիրելը, -րան:

Пригля|дка է. հսկողութիւն, հսկում (ծածկաբար). п. за кѣмъ; **-дный** -ծ. տեսքով, վայելչական, սիրուն. **-дчивый** -ծ. հաճարեկ, սմարական. **-дываніе** չ. ա. Приглядка; **-дывать, ся**, **-дѣть** (-жу -дятъ), **ся** ա. Присматривать, ся; **-нуться** չ. դուր գալ, 'աչքը մտնել'. она ему приглянулась, онъ и влюбился.

При|гнáніе չ. մօտ քշելը. **-гнáть** (-гоню -гонятъ; -нú) ա. Пригонять.

Пригне|стú (-тý -тýтъ) ա. Пригнетать; **-тáніе** չ. սեղմելը. ճմլելը. **-тáть**, -стú ն. սեղմել, ճմլել. **-тéніе** չ. սեղմում, ճմլում. **-тý** ա. Пригнести.

При|гноéніе չ. փտեցնելը. **-гноúть** (-ою -оятъ) ն. փտեցնել:

Пригнý|тіе չ. ծռելը. կառցնելը, կորացնելը. **-ть** ա. Пригибать.

Пригнýшивать չ. մի փոքր քթում խօսել, «քթից խօսել», 'դնդնգալ':

Приго|вáриваніе չ. **1**, ասելացնելը (խօսքով). **2**, դատապարտելը. **3**, վարձելը, բռնելը (օր. աշխատաւորներ). **-вáривать**, -ворить ն. **1**, ասելացնել (խօսքով), կրկնել. **2**, кого къ чему մէկին մի բանի դատապարտել. судъ приговорилъ его къ лишенію всѣхъ правъ состоянія դատարանը նորան զրկեց բոլոր իրաւունքներից. п. къ каторжнымъ работамъ, къ изгнанію; его приговорили къ смертной казни; **3**, վարձել, 'բռնել' (օր. բանուորներ). **-ся** չ. **1**, къ чему, на что մի բանի վերայ պայմանաւորուել, պայմանաւորուել իր ուզածը, յանկութիւնը հասկացնել. **2**, խօսելուց ղագարել, ձանձրանալ. **-ворéніе** չ. դատապարտելը. **-ворúть** (-рю -рятъ), **ся** ա. Приговаривать, ся; **-вóрка** է. **1**, ասելարդ խօսք (որ խօսելիս մարդ սովորաբար գործ է ածում). խօսք, առածուածք. **-вóрный** -ծ. դատավճռի, -ճռային. **-вóрщикъ** -. **-вóрщица** է. դատապարտող, դատավճիռ կարդացող այր, կին. **-вóръ** -. **1**, դատավճիռ, դատակնիք. постановить п. դատավճիռ կայացնել. отмѣнить п.; оправдательный, обвинительный п.; смертный п.; мірской п. համախօսական գիւղական համայնքի. **2**, ա. Приговорка; **3**, պայման (օր. բանուորներին վարձելիս, 'բռնելիս' կապած):

При|годúться (-жусь -дятся) չ. պէտք գալ, պիտանի լինել, հարկաւորուել. это вамъ ни на что не пригодится: пригожусь и я вамъ когда-нибудь; **-гóдно** ^. օգտակար, պիտանի. **-гóдность** է. օգտակարութիւն, պիտանիութիւն. **-гóдный** -ծ. օգտակար, պիտանի. **-гóже** ^. վայելուչ, գեղեցիկ կերպով. **-гóженькій** -ծ. փոքր. խիստ գեղեցիկ, խիստ սիրուն, խիստ աղուոր. **-гóжество** չ. **-гóжесть** է. սիրուն, վայելուչ տեսք, արտաքին. **-гóжій** -ծ. սիրուն, գեղեցիկ. աղուոր, հաճելի, զուարթական. п—ее лицо; **-гóжство** ա. Пригожество; **-гожýсь** ա. Пригодиться.

Приголý|бить (-блю -бятъ) ա. Приголубливать; **-бленіе**, **-бливаніе** չ. փայփայելը, փաղաքշելը, շոյելը. **-бливать**, -бить ն. փայփայել. փաղաքշել, շոյել. п. ребёнка; эта семья приголубила его այդ ընտանիքը նորան մեծ սիրով ընդունեց:

При|гóнка է. **1**, քշելը, հաւաքելը (անասուններին). **2**, [գետով փայտ] քշելը. **3**, յարմարելը, զրահելը (չորը, հագուստը). **4**, մեքենագ. ատաղձելը, յարդարելը. точная п. частей машины մեքենայի ամէն մի մասը ճշտութեամբ իր տեղը դնելը. **-гóнный** -ծ. **1**, քշած, հաւաքած (անասունների մասին). **2**, [գետով] քշած, բերած (փայտի մասին). **-гóнъ** -. ա. Пригонка; **-гонять**, -гнать ն. **1**, [անասուններին] քշել, բերել. հաւաքել. пастухъ пригналъ скотину съ поля; **2**, [գետով փայտ] քշել. բերել. сплавщики пригнали много строевого лѣсу; **3**, մեքենագ. ատաղձ. յարմարել, յարդարել, ատղել. п. машинныя части: п. раму къ окну; п. много дѣлъ къ концу года Թողնել, որ տարուայ վերջը շատ գործեր կիտուեն:

Пригорá|живаніе չ. ցանկով պատած տեղի մէջ առնելը, պատելը. **-ráживать**,

-родить ն. ցանկով պատած, ՙշափարած՚ տե-ղի մէջ առնել, յափշտակել, գաւթել (ուրիշի հողը)։

Приго|ра́ніе չ. 1, վառուելը. 2, այրուելը, խանձուելը. **-ра́ть**, -рѣ́ть չ. 1, վառուել. 2, այրուել, խանձուել։

Пригоро|ди́ть (-жу́ -о́дятъ) ա. Пригора́живать; **-дка** ի. 1, ա. Пригора́живаніе; 2, կից շէնք, շինութիւն. **-дный** ած. քաղաքամօտ, քաղաքին մօտիկ գտնուող. -(при́-городо)**докъ**, дка, **-дочекъ**, чка նւզ. -(при́—)**дъ** ա. պարիկ քաղաք, քաղաքիկ. աւան. արուարձան. -(при́—)**дье** չ. քաղաքի շրջակայք. **-же́ніе** ա. Пригора́живаніе.

При́го|рокъ, рка ա. բլուր, բարձրու-թիւն. **-рочекъ**, чка նւզ. բլրակ, փոքրիկ բլուր, բարձրութիւն։

При́горшня ի. բուռ (աջ և ձախ ձեռնե-րի թաթերը իրար հպած և կուշ ածած). «пилъ п—ей ключеву́ю во́ду».

Приго|рѣ́лый բյ. ած. այրուած, խան-ձուած. пригорѣ́лое, аго չ. այրուած բան. здѣсь па́хнетъ п—ымъ; **-рѣ́ть** (-рю́ -ря́тъ) ա. Пригора́ть.

Пригорю́|ниваться, -ниться (-нюсь -нятся) չ. տխրել, տրտմել, թախծել, վշտա-գնել. վշտից ընկճուել։

Приго|та́вливаніе չ. պատրաստում, -ելը. **-та́вливать** ա. Проготовля́ть; **-тови́тельный** ած. նախապատրաստական. п. классъ; **-то́вить** (-влю -вятъ: -вь), **ся** ա. Приготовля́ть, ся: **-товле́ніе** չ. պատրաստելը, պատրաստութիւն. п. вина́, пи́ва, ку́шанья; вое́нныя п—ія; п—ія къ приня́тію госуда́ря; п—ія къ сва́дьбѣ, къ пра́зднику, къ доро́гѣ հարսանիքի. տօնի, ճանապարհի պատրաստութիւն. **-товля́ть**, -то́вить ն. պատրաստել. նախապատրաստել. п. лѣка́рство; п. рѣчь; п. умы́ къ пере-мѣ́нѣ; п. ученика́ къ экза́мену; э́тотъ по́варъ о́чень хорошо́ приготовля́етъ ры́бу: **-ся** -նդր. պատրաստուել. п. къ до-ро́гѣ, къ сме́рти, къ войнѣ́ ճանապարհուե-լու, մահուան, պատերազմի պատրաստուել։

Пригранн́|чивать, -чить (-чу -чатъ) 1, չ. սահմանակից լինել. 2, ն. սահմանի մէջ առնել (մի կտոր հող). **-чный** ած. սահմանա-կից, սահմանում, սահմանի վերայ գտնուող։

При|гребáніе չ. 1, փոցխելը. արմղելը, փոցխով, արմղով հաւաքելը. 2, թիավարելով մօտենալը. **-греба́ть**, -грести́, -гре́сть 1, ն. փոցխել, արմղել. փոցխով, արմղով հաւաքել. п. къ рука́мъ ա. Прибира́ть (къ рука́мъ); 2, չ. թիավարել, թիավարելով մօտենալ։

Пригре́зиться (—, -зится: -зилось) չ. դէմք. երևալ, թուալ. э́то вамъ пригре́зи-лось.

Пригро́бный ած. գերեզմանի. -նային։

Пригро|зи́ть (-жу́ -зя́тъ; -зи́) չ. кому́ մէկին մի փոքր սպառնալ։

При|грыза́ть, -гры́зть (-зу́ -зу́тъ; -зи́) ն. 1, մի փոքր կրծել, կծել, խածնել. 2, բոլորը կրծոտել. լափել։

При|грѣва́ніе չ. տաքացնելը, ջեռու-ցանելը. **-грѣва́ть, -грѣ́ть** ն. տաքացնել, ջեռուցանել. онъ пригрѣ́лъ себѣ́ мѣсте́чко նա տաք տեղ է գտել. **-ся** -նդր. *ընտելանալ, սիրով կապուել. «жаль бы́ло намъ уѣ́хать изъ Ка́пской коло́ніи: въ ней бы́ло при-во́льно, мы пригрѣ́лись къ э́тому мѣ́сту».

Пригуби́ть (-блю́ -бя́тъ) ն. կործանել, փչացնել, ոչնչացնել (բազմութեամբ)։

Пригу́льный ած. կորած, մոլորուած. п—ая ло́шадь.

При|дава́ніе չ. 1, տալը, աւելացնելը. 2, տալը, վերագրելը. **-дава́ть** (-даю́ -ю́тъ; -дава́й), -да́ть ն. 1, տալ. աւելացնել. п. нѣ́-сколько рубле́й къ усло́вленной цѣнѣ́; п. войска́мъ бо́дрость զօրքերին քաջալե-րել. п. си́лы, смѣ́лости ույժ, համարձակու-թիւն տալ. у́ксусъ придаётъ вку́су со́усу; э́то обстоя́тельство придаётъ но́вый блескъ его́ по́двигу; 2, տալ, վերագրել. п. сло́ву значе́ніе; я не придаю́ ва́жности э́тому слу́чаю.

Прида|ви́ть (-влю́ -да́вятъ) ա. При-да́вливать; **-вле́ніе, -вливаніе** չ. ճնշ-մելը, սխմելը, ճնշելը. **-вливать**, -ви́ть ն. ճնշմել, սխմել, ճնշել. п. па́лецъ մատը ճմլել։

При|да́ніе ա. Придава́ніе; н. зако́н-ной си́лы а́кту; **-да́н(н)ый** բյ. ած. իբրև օժիտ, իբրև բաժինք տուած, օժտալ, բաժնե-քի. «она́ переѣ́хала въ свою́ прида́ную дере́вню»; **-да́ное**, аго չ. օժիտ. բաժինք. պռոյգ. въ п. за ней да́ли домъ; за ней хоро́шее п—ое; она́ принесла́ сто ты́-сячъ рубле́й п—аго; **-да́токъ**, тка ա. **-да́точекъ**, чка նւզ. յաւելում, աւելորդած բան. **-да́точный** ած. աւելորդած, վրան դը-րած. լրացուցիչ. п—ое предложе́ніе քեր. երկրորդական, լրացուցիչ նախադասութիւն. **-да́ть** (-да́мъ -да́шь -да́стъ; -дади́мъ -ди́-те -ду́тъ; -да́й) ա. Придава́ть; **-да́ча** ի. յաւելում, տալ; աւելորդ տուած բան. мѣня́ть безъ п—и.

Приддве́р|никъ, -ница ա. Приврá́т-никъ, -ница; **-ный** ած. դրան մօտ գտնուող. п. сто́рожъ դռնապան։

Придви|га́ніе չ. մօտեցնելը, մօտ բե-րելը, մօտ քաշելը (հրելով). **-га́ть, -нуть** ն. մօտեցնել, մօտ բերել, մօտ քաշել (հրելով). п. столъ къ окну́.

Придво́рный ած. 1, արքունի, արքու-նական. п. шутъ; п—ые чины́ արքունի պաշ-տօնեաներ. 2, п—рный, аго ա. արքունական։

Придёр|гиваніе չ. քրոն, մօտ քաշելը (ձիգ տալով). **-гивать**, -нуть ն. քրոն քա-շել, մօտեցնել (ձիգ տալով)։

Придер|жа́ніе, -жива́ніе չ. պահե-լը. յետ պահելը. **-живать**, -жа́ть ն. 1, պա-հել. յետ պահել. п. ло́шадь ձիու սանձը պա-հել. п. язы́къ լեզուն պահել, քրոն քաշել. п. де́ньги փող խնայել. 2, ծախսել (բոլորը). п. де́ньги; **-ся** -նդր. за что մի բանից բռնել. п. за пери́ла; п. чего́ մի բան պահել. պահ-պանել, մի բանի հաւատարիմ մնալ, հետևել. онъ крѣ́пко приде́рживается свои́хъ пра́-вилъ; п. извѣ́стной систе́мы; *п. ча́рочки բաժակը ձեռքից վայր չդնել, ՙխմել՚. **-жка** ի. պահելը, պահում։

Придёрнуть ա. Придёргивать.

При|дерусь *ա.* Придраться; **-дира** *հ-ր.* *կռւաբար, ամբաստան մարդ.* **-дираться**, -драться *-ելոր.* *աչխատանել կռուել, ամբաստանութիւն անել.* онъ придирается ко мнѣ *նա աչխատում է ինձ հետ կռուել, նա ինձ նեղացնում է.* зачѣмъ ты къ каждому слову придираешься? *ինչու ես բռնանդրու-թեան առնում իւրաքր պաչեց կպչում.* **-дирка** *է.* *պատճառանք, պատրուակ կռուի, կռւաբա-րութիւն, ամբաստանութիւն.* *բռնանդրութիւն.* давно я замѣчаю его п—и; **-дирчивость** *է.* *յառակութիւն կռուելու, ամբաստանութիւն. բռ-նանդրութիւն.* **-дирчивый** *-ծ.* *կռւա-բար, ամբաստան, բռնանդիր.* **-дирщикъ** *-.* **-дирщица** *է.* *կռւաբար, ամբաստան, բռ-նանդիր այր, կին։*

Придорож|никъ **1,** *ուղեղի, ճանապար-հի,* *կողոպտիչ.* **2,** *ուղեղաբռնեկ, ուղղուղի, ճանապարհի մօտ բռւսնող.* **3,** *բս.* Polygonum aviculare, *արինճ (հասակեր).* **-ный** *-ծ.* *ու-ղղուղի, ճանապարհի վերայ, մօտ գտնուող։*

Придраться (-дерусь -рутся; -рись) *ա.* Придираться. [ходить, ся.

Придти (-ду -дутъ; -ди), **сь** *ա.* При-

При|дуваніе *չ.* *փչելը (դէպի),* *փչելով բերելը.* **-дувать**, -дуть *ն.* *փչել (դէպի), փչելով բերել։*

Приду|мать *ա.* Придумывать; **-мываніе** *չ.* *մտածելը, հնարելը, գտնելը.* **-мывать**, -мать *ն.* *մտածել, հնարել, գտնել.* п. средство къ отвращенію опасности; п. машину; я придумалъ, какъ пособить вашему дѣлу.

Приду|рковатый *-ծ.* *մի փոքր յի-մար, ցնդած.* **-(при-)рь** *է.* *յիմարութիւն, ցնդածութիւն, խելառութիւն, գժութիւն.* онъ съ п—ью *նա գլխում յառաջացներ ունի։*

Придуть (-дую -ютъ) *ա.* Придувать.

Придушить *ա.* Задушить.

Приды|ханіе *չ.* *քիրք.* *հնչաշնչառում, -շնչառութիւն.* произносить съ п—іемъ *հըն-չաշնչառաբար (ձայնաւոր հնչիւնը առանձին կեր-պով շնչառելով) արտասանել.* **-хать** *չ.* *հնչա-շնչառաբար արտասանել։*

При|дѣваніе *չ.* *կախելը.* **-дѣвать**, -дѣть *ն.* что къ чему *մի բան միւսից կախել։*

Придѣ|ланіе *չ.* *շինելը, յօրինելը, ամ-րացնելը.* **-лка** *է.* **1,** *ա.* Придѣланіе; **2,** *շի-նած, յօրինած, ամրացրած մաս.* **-лочка** *նվ.* *ա.* Придѣлка; **-лъ** *-.* **1,** *ա.* Придѣлка; **2,** *կողմնակի, երկրորդական բեմ, սեղան (եկեղե-ցու).* **-лываніе** *ա.* Придѣланіе; **-лывать**, -лать *ն.* *շինել, յօրինել, ամրացնել.* п. новое ложе къ ружью; п. новыя головки къ сапогамъ; **-льный** *-ծ.* **1,** *շինած, յօրինած, ամրացրած.* **2,** *կողմնակի, երկրորդական բե-մի, սեղանի։* [вать.

Придѣть (-дѣну -нутъ) *ա.* Придѣ-

Прижа|реніе, **-риваніе** *չ.* **1,** *այրելը (խարմելիս, տապակելիս).* **2,** *էլի տապակելը, էլի խորովելը, ամրացնելը.* **-ривать**, **-рить** (-рю -рятъ) *ն.* **1,** *այրել (խորովելիս, տապա-կելիս).* **2,** *էլի տապակել, էլի խորովել, ամ-րացնել։*

При|жатіе *չ.* *սեղմելը, ճմլելը, ճնշելը.* **-жать** **1.** (-жму -жмутъ; -жми), **ся** *ա.* Прижимать, ся; **II.** (-жну -жнутъ; -жни) *ա.* Прижинать.

При|жечь (-жгу -жжёшь -жгутъ; -жги) *ա.* Прижигать; **-жженіе** *չ.* *այրելը։*

При|живалецъ, льца *-.* **-живалка** *է.* *ձրիակեր, ուրիշի հաշուով կերակրուող այր, կին.* **-живаніе** *չ.* *ուրիշի հաշուով, ողորմու-թեամբ կերակրուելը.* **-живать**, -жить **1,** *ն.* *ունենալ, ծնել (որդի).* они прижили много дѣтей; **2,** *չ.* у кого *մէկի մօտ ապրել և նո-րա ողորմութեամբ կերակրուել։*

При|жиганіе *չ.* *այրելը, այրում, խա-րում.* **-жигательный** *-ծ.* *այրող, այրիչ, խարիչ.* п. камень *դժոխաքար, խարիչ քար.* **-жигать**, -жечь *ն.* *այրել, խարել.* п. рану; п. клеймо *խարել, խարան դնել, «դամ-ղել».* п. кислотою; **-жигъ** *-.* *ա.* Прижиганіе.

При|жимала *հ-ր.* **1,** *սեղմող, ճմլող, ճնշող այր, կին.* **2,** *ճնշող, հարստահարող այր, կին, հարստահարիչ.* **-жиманіе** *չ.* **1,** *սեղմելը, ճմլելը, ճնշելը.* **2,** *ճնշելը, հարստահարելը.* **-жимать**, -жать *ն.* **1,** *սեղմել, ճմլել, ճնշել, «հուպ տալ».* п. дитя къ сердцу: чтобы хорошо писать, не надо п. перо; прижимайте крѣпче печать; **2,** *ճնշել, հարստահարել, նե-ղացնել.* секретарь прижимаетъ бѣдныхъ просителей; **-ся** *-ելոր.* *սեղմուել, հպուել.* п. къ стѣнѣ; **2,** *ագահ, չունենալ ձևանալ, կծծ-ծութիւն անել.* деньги у него есть, да онъ прижимается; **-жимисто** *մ.* *գծուծ, կծծի կերպով, ժլատութեամբ.* играть п.; **-жимистость** *է.* *գծուծութիւն, կծծիու-թիւն, ժլատութիւն.* **-жимистый** *-ծ.* **1,** *ժը-լատ, գծուծ, կծծի.* **2,** *խիստ սեղմող, ճմլող.* **3,** *խիստ ճնշող, հարստահարող.* **-жимка** *է.* **1,** *ա.* Прижиманіе; **2,** *ճնշում, հարստահա-րում, -րութիւն, վիրաւորանք.* дѣлать п—н *ճնշել, հարստահարել, նեղացնել.* **-жимный** *-ծ.* *սեղմելու, ճմլելու, ճնշելու.* **-жимочка** *նվ.* *ա.* Прижимка 2; **-жимчивый** *-ծ.* *հակուած ճնշելու, հարստահարելու, նեղացնե-լու.* **-жимщикъ** *-.* **-жимщица** *է.* *հա-րստահարիչ, նեղիչ, ճնշող, հարստահարող, նե-ղացնող այր, կին.* **-жимъ** *-.* **1,** *ա.* Прижиманіе; **2,** *սեղմիչ, ճմլիչ, ճնշիչ գործիք։*

При|жинать, -жать *ն.* *բոլորը հնձել.* **-жинъ** *ն.* *պատառիկ ամենի մաս հնձել։*

Прижи|тіе *չ.* *ունենալը, ծնելը (երեխա-ներ).* **-ть** (-ву -вутъ; -ви) *ա.* Приживать; **-ся** *չ.* *ընտելանալ (ընտելութեամբ)։*

Прижму *ա.* Прижать 1.

Прижму|реніе, **-риваніе** *չ.* *կկոցում, կկոցելը (աչքերը).* **-ривать**, **-рить** (-рю -рятъ) *ն.* *մի փոքր կկոցել (աչքերը)։*

Призаблё|клый *-ծ.* *մի փոքր թառա-մած, թարշամած, թօշնած.* **-кнуть** *չ.* *մի փո-քրը թառամել, թարշամել, թօշնել։*

Призабѣлить (-лю -лятъ) *ն.* *մի փո-քրը կաթ կամ սերուցք խառնել (ապուրի հետ)։*

Призавя|лый, **-нуть** *ա.* Призаблёклый, -кнуть.

Призагорѣ|лый *բշ.* *-ծ.* *մի փոքր ա-րևոտ, արևից այրուած, խանձուած.* **-ть** *չ.* *մի փոքր այրուել, խանձուել (արևից)։*

Приза|думываться, **-думаться** *չ.*

մտածմունքների մէջ ընկնել, տարակուսել. это заставило его п—думаться.

Призакрáсить (-шу -сятъ; -сь) ն. 1, մի քիչ գեղել, գեղ, ներկ քսել, ծեփել. 2, արատը, թերութիւնը ծածկել. п. товáръ ապրանքը մաքրել, ապրանքին լաւ տեսք տալ։

Призаперéть (-прý -прýтъ; -при́) ն. մի փոքր փակել, գոցել։

Призасóхнуть (անց. -сóхъ -хла, о) չ. մի փոքր չորանալ, ցամաքել։

Призатвори́ть (-рю́ -рятъ) ն. մի փոքր փակել, խփել, 'յետ անել'. призатвори́те дверь.

Призати́хнуть (անց. -ти́хъ -хла, о) չ. 1, մի փոքր խաղաղանալ, խաղաղուել, մեղմանալ (քամու մասին). 2, լռել, սսկուել։

При|звáніе չ. 1, կոչելը, կանչելը, կոչ. 2, կոչում. слѣ́довать своемý п—ію; «моё п.,—дýмала про себя́ княжнá М., быть счастли́вою други́мъ сча́стьемъ, сча́стьемъ любви́ и самопожéртвованія»; **-звáнный** բյ. ած. 1, կանչած, կոչած. п. впопыхáхъ врачъ; 2, կոչուած, կոչում ունեցող, ձեռնհաս. **-звáть** (-зовý -вýтъ; -зови́) ա. Призывáть.

Призё|мистый ած. 1, ցածր, գետնին կպած (տունկ). 2, կարճահասակ, 'ցածրալաշ' (մարդ). **-мокъ**, мка ա. Бутýзъ.

Призи|рáніе չ. հոգս, խնամք. **-зи-рáть**, -зрѣ́ть 1, չ. ձկ. ու. на когó ողորմածաբար, կարեկցաբար նայել, մտիկ անել մէկի վերայ. 2, ն. когó մէկին խնամել, մէկի համար հոգս քաշել, մէկին ընդունել, պատսպարել։

При́з|ма է. (յն.) երկրչփ. պրիզմա, հատուածակողմ. *смотрѣ́ть на вéщи сквозь п—у поэ́зіи իրերի վերայ բանաստեղծական տեսակէտից նայել. **-мати́ческій** ած. պրիզմայական, պրիզմայաձև, հատուածակողմի։

При|знавáніе չ. 1, ճանաչելը. 2, ընդունելը. 3, խոստովանելը. **-знавáть** (-знаю́ -ю́тъ; -знавáй), -знáть ն. 1, ճանաչել. 2, համարել, ընդունել. п. когó наслѣ́дникомъ; егó признаю́тъ чéстнымъ человѣ́комъ; п. неви́ннымъ; онъ властéй не признаётъ; онъ не признаётъ ни рели́гіи, ни закóновъ; 3, ընդունել, խոստովան(ու)ել. п. свою́ винý; п. себя́ побѣждённымъ; **-ся** ներգ. խոստովան(ու)ել. п. въ чёмъ մի բան խոստովան(ու)ել. признаю́сь, что я поступи́лъ óчень неосторóжно; п. въ преступлéніи, въ воровствѣ́; п. комý въ любви́ մէկին իր սէրը խոստովան(ու)ել, յայտնել. п., я не желáлъ бы егó ви́дѣть ճշմարիտ ասած, ես չէի ցանկանալ նորան տեսնել։

При́знакъ ա. նշան. постýпокъ э́тотъ есть п. прекрáсной души́; п—и болѣ́зни; отъ прéжней красоты́ и п—а не остáлось առաջուայ գեղեցկութիւնից նշոյլ անգամ չէ մնացել. рáзумъ есть отличи́тельный п. человѣ́ка բանականութիւնը մարդուս յատկանիշն է, որականիշն է։

При|знáніе չ. 1, ճանաչելը. п. вновь նորից ճանաչելը, վերծանելը. 2, ընդունելը, համարելը. п. прáвъ наслѣ́дника; п. недѣ́йстви́тельнымъ անվաւեր հրատարակելը. 3, խոստովանութիւն. п. въ любви́ սիրային խոստովանութիւն. истóргнуть у когó п. մէկից խոստովանութիւն դուրս քաշել. сдѣ́лать неосторóжныя п—ія; **-знáтельно** մ. երախտագիտութեամբ, երախտագիտաբար. **-знá-тельность** է. երախտագիտութիւն, երախտապարտութիւն. изъяви́ть комý свою́ п.; **-знáтельный** ած. երախտագէտ, երախտապարտ, շնորհապարտ. быть п—ымъ комý за благодѣя́нія; **-знáть** (-знáю -ю́тъ; -знáй), **ся** ա. Признавáть, ся.

При́зовый ած. պրիզի. մրցի։

Призó|рный ած. հսկման, հսկելու, խնամելու. **-ръ** ա. հսկում, հսկողութիւն, խնամք։

При́зра|къ ա. 1, տեսիլ, երևոյթ. 2, ցնորք, ցնորական տեսիլ, երևոյթ, մտապատրանք. п. сча́стія երևակայական բաղդաւորութիւն. *сражáться съ п—ами ցնորքների հետ կռուել. **-чный** ած. երևակայական, ցնորական. խաբուսիկ։

При|зрѣвáніе չ. խնամք, հոգս. **-зрѣ-вáть**, -зрѣ́ть ն. когó մէկին ընդունել, պատսպարել. մէկին խնամել, մէկի համար հոգս քաշել, խնամք տանել, մէկին հովանաւորել. призрѣ́лъ меня́, такъ корми́ и коня́ (առծ). **-зрѣ́ніе** չ. ընդունելութիւն, պատսպարում. հոգս, հոգատարութիւն, խնամք, հովանաւորութիւն. домъ п—ія бѣ́дныхъ աղքատանոց. **-зрѣ́ть** (-зрю́ -я́тъ) ա. Призрѣвáть և Призирáть.

Призъ ա. (ֆր.) պրիզ. 1, ծովգ. գրաւում, աւար, գրաւած, աւար վերցրած նաւ. 2, վարձատրութիւն, ընծայ, պարգև. скаковóй п.; 3, թղթխ. պրիզ։

При|зывáніе չ. կանչելը, կոչելը. կոչ, հրաւէր. п. къ судý դատի հրաւիրելը. **-зы-вáть**, -звáть ն. կանչել, կոչել, հրաւիրել. кóлоколъ призывáетъ на моли́тву; дѣлá мои́ призывáютъ меня́ обрáтно въ гóродъ; п. къ орýжію; п. человѣ́ка, нéбо въ свидѣ́тели; п. Бóга на пóмощь; п. и́мя Бóжье Աստծու անունը կանչել, (գր.) կարդալ. п. къ поря́дку կարգի հրաւիրել. **-зыв-нóй** ած. 1, կոչող, կոչի. 2, զինուորագրութեան, զինուորակոչի. **-зывнóй** ած. 1, կոչող, կոչի. 2, զինուորագրութեան, զինուորակոչին ենթակայ. **-зы́въ** ա. 1, կոչելը, կանչելը. կոչ, հրաւէր. п. къ поря́дку; 2, զզ. զինուորակոչ։

Прика|зáніе չ. հրաման. отдáть п.; словéсное п.; по вáшему п—ію; впредь до нóваго п—ія մինչ նոր տնօրինութիւն. **-зáть** (-жý -áжутъ; -жи́) ա. Прикáзывать; **-зный** ած. 1, պաշտօնական, դատաստանական. п. слогъ; п—ая изба́ դատաստանատուն. *п—ая строкá բծախնդիր, նենգ գրչակ. 2, при-кáзный, аго ա. ա, գրագիր, դպիր. բ, урядникъ-ի օգնական (Դոնեան զօրքի մէջ). **-зчикъ** ա. **-зчица** է. գործակատար, -ուհի. **-зчицкій**, **-зчичій**, ья, ье ած. գործակատարի, -րայի. у негó прикáзчицкая нарýжность; **-зъ** ա. 1, հրաման. Высочáйшій п.; п. объ арéстѣ; п. объ освобождéніи арестáнта; пи́сьменный п. о вы́дачѣ дéнегъ; 2, (առաջ) պաշտօնատուն, վարչութիւն, ատեան, ատենական տեղ (այժմ министéрство); п. общéственнаго призрѣ́нія հասարակախնամ վարչութիւն. 3, հնց. կամք, հրեշտակ-

-зываніе չ. *հրամայելը, -յում.* **-зывать,** -за́ть ն. **1,** *հրամայել.* приказываю вамъ сдѣлать это; ему прика́зано быть осторо́жнѣе *նորան հրամայուած է զգոյշ լինել.* что прика́жете? *прика́залъ до́лго жить *շորը տուրս, մեռաւ.* **2,** *ռմզ. կասկել։*

Прика́лы|ваніе չ. *ամրացնելը (ասեղներով, գնդասեղներով).* **-вать,** приколо́ть ն. **1,** *ամրացնել (ասեղներով, գնդասեղներով).* **2,** *մահացու վէրք տալ, բոլորովին սպանել։*

Пра|ка́нчивать, -ко́нчить ն. **1,** տ. Поко́нчить; **2,*** *վերջին, մահաբեր հարուածը տալ.* п. ра́неваго *վիրաւորին սպանել։*

Прика́пливать տ. Прикопля́ть.

При|ка́пывать, -копа́ть ն. *փորելով աւելացնել.* **-ся** չզ. *փորելով մօտենալ, ռզմ. խրամներով մօտենալ (ամրոցին)։*

Прекарма́|нивать, -нить (-ню -нятъ) ն. *գրպանը դնել, իւրացնել։*

Прика́рмли|ваніе չ. *գրաւելը (խայծով).* **-вать,** прикорми́ть ն. *գրաւել (խայծով)։*

При|каса́ніе չ. *դիպչելը, շօշափելը.* **-каса́ться,** -косну́ться չ. чего́, къ чему́ *դիպչել, հպուել, շօշափել.* п. къ чужо́му добру́ կմ чужо́го добра́ *օտարի սեփականութեանը դիպչել, ձեռք տալ.* п. чужи́хъ правъ; онъ е́ле прикосну́лся до него́ руко́й *նա դժուարով ձեռքը նորան հասցրեց։*

Прика|та́ть տ. Прика́тывать 1; **-ти́ть** (-чу́ -а́тя́тъ; -ти́) տ. Прика́тывать 2; **-тываніе** չ. *մօտ գլորելը.* **-тывать 1,** (-та́ть) ն. [*մեծ, ծանր գլանով*] *տափտափել, գզել (ճանապարհը), (ճերմակեղէնը) հարթել.* **2,** (-ти́ть) ն. *մօտ գլորել, գլորելով բերել, մօտեցնել.* չ. *գլորուել, թաւալ-գլոր գալ. գալ, ժամանել։*

Прика́|чивать, -ча́ть, -чну́ть ն. *հրելով, ճօճելով մօտեցնել (նաւակը)։*

При|ка́шивать, -коси́ть ն. *հնձել (բոլորը), հնձել պրծնել։*

Прика́|щикъ, -щица, -щичій տ. Прика́зчикъ, -зчица, -зчичій.

Прики|да́ть, ся տ. Прики́дывать, ся; **-дка** ի. *ձգելը, գցելը (վրան), աւելացնելը.* **-дно́й** ած. *վրան ձգած, նետած, աւելացրած.* **-дчивый** ած. *ձեւացող, կեղծաւոր(ու)ող.* **-дчикъ** ա. **-дчица** ի. *ձեւացող, կեղծաւոր այր, կին.* **-дываніе** չ. *ձգելը, նետելը (վրան), աւելացնելը.* **-дывать,** -да́ть, **-нуть** ն. **1, 1,** *ձգել, գցել, նետել (դէպի), ձգելով աւելացնել.* п. кому́ ребёнка *մէկի դրան առաջ արգանդի երեխայ վայր դնել.* **2,** *ստուգել (կշիռը, չափը).* п. что на вѣса́хъ *կշեռքով մի բանի քաշը, կշիռը ստուգել, իմանալ.* п. что на́ руку *ձեռքով (մօտաւորապէս) մի բան քաշել, կշռել.* **3,** *փորձել (շորը).* **-ся** չզ. **1,** *ձեւանալ.* п. больны́мъ, влюблённымъ, огорчённымъ; хитре́цъ, прики́нувшійся простачко́мъ; **2,** (*հիւանդութիւնների մասին*) *հարգուել, աւելանալ, երեւալ.* ко мнѣ прики́нулась лихора́дка; у него́ прики́нулся къ ногѣ анто́новъ ого́нь.

Прики|па́ніе չ. *նստելը, իջնելը (եփուելիս).* **-па́ть,** -пѣть չ. *նստել, իջնել (եփուելիս ամանի վերայ).* -(при́-)пь ի. *քաք (եփուելիս ամանի վերայ նստած).* **-пѣть** (-плю́ -пя́тъ) տ. Прикипа́ть.

При|кла́дка ի. **1,** *վրան դնելը, աւելացնելը.* **2,** *վրան դրած, աւելացրած բան, յաւելում.* **-кладно́й** ած. **1,** *վրան դրած, կցած, աւելացրած.* **2,** *գործադրած, գործադրական, գործադրելի, գործնական.* п—а́я матема́тика *գործադրական մաթեմաթիկա.* п. человѣ́къ *գործնական, բանիմաց մարդ.* п—ы́я зна́нія *գործնական, գործադրելի գիտութիւն, տեղեկութիւններ.* **-кла́дный** ած. *հրացանի կոթի.* **-кладу́** տ. Прикла́сть; **-кла́дочка** նւզ. տ. Прикла́дка 2; **-кла́дъ** ա. **1,** տ. Прикла́дка 1; **2,** *դերձկ. շորի, կարուի պատկանելիքներ, հանդերձանք (աստառ, կոճակներ եւն).* **3,** *հրացանի* [*'ղօնդաղի'*] *կոթ.* **-кла́дываніе** չ. *վրան դնելը.* п. пла́стыря къ ра́нѣ; п. руки́ къ докуме́нту *թղթին ձեռք քաշելը.* п. печа́ти *կնիք դնելը, խփելը, 'կոխելը'.* **-кла́дывать,** -лага́ть, -ложи́ть, -кла́сть ն. къ чему́ *մի բանի կցել, միացնել, մի բանի հետ դնել.* п. къ проше́нію метри́ческое свидѣ́тельство; прилага́ю при сёмъ ко́пію письма́; **2,** *մի բանի վրայ, վերայից դնել.* п. ру́ку къ се́рдцу; п. къ ра́нѣ пла́стырь; п. печа́ть къ свидѣ́тельству; п. ру́ку къ проше́нію *խնդրագրին ձեռք քաշել.* **3,** *մի բանի վերայ գործ ածել, գործադրել.* п. стара́ніе, эне́ргію къ чему́; п. къ дѣ́лу *գործադրել.* п. нау́ку къ ремёсламъ; ума́ не приложу́ *խելքս չէ հասնում, չեմ ըմբռնում.* приложи́ у́ши *ականջներդ սրբիր, լաւ, ուշադրութեամբ լսիր.* **-ся** չզ. **1,** *նշան դնել (հրացանով).* п. въ кого́ и вы́стрѣлить; **2,** къ чему́ *մի* [*սրբութիւն, սուրբ*] *բան համբուրել.* п. къ кресту́, къ свято́й ико́нѣ; п. къ моща́мъ; п. къ пре́дкамъ, къ отца́мъ *մեռնել։*

При|кле́иваніе չ. *կպցնելը, փակցնելը (սոսնձով), սոսնձելը.* **-кле́ивать, -клеи́ть** (-клею́ -я́тъ) ն. *կպցնել, փակցնել (սոսնձով), սոսնձել.* п. къ двеpя́мъ объявле́ніе; **-кле́йка** ի. **1,** *կպցնելը, փակցնելը (սոսնձով), սոսնձելը.* **2,** *կպցրած, փակցրած բան, մաս։*

При|клепа́ть (-па́ю -ютъ *առաջին, իսկ* -плю́ -кле́плютъ; -пли́ *երկրորդ նշանակութիւն*) տ. Приклёпывать; **-клёпываніе** տ. բայը. **-клёпывать,** -клепа́ть **1,** ն. *ծեծել, տափակացնել (մետաղը). դուրգամել. ծեծել, ծալել (մեխի գլուխը).* **2,** չ. на кого́ *մի փորձ մէկին բամբասել, ամբաստանել, մէկի մասին չարախօսել։*

Приклo|не́ніе չ. *կորացնելը, կռացնելը, թեքելը.* **-ня́ть, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. *կորացնել, կռացնել, թեքել.* п. вѣ́тви де́рева къ землѣ́; *онъ не зна́етъ, гдѣ́ го́лову п—ни́ть *նա ապաստարան չունի, անտուն անտեղ է։*

Приклю|ча́ть, -чи́ть ն. *անել, դործել, պատճառել, առաջացնել.* п. мно́го бѣ́ды, мно́го го́ря; **-ся** չզ. *պատահել.* съ нимъ (*կամ* ему́) приключи́лось несча́стіе; **-че́ніе** չ. *դէպք, դիպուած[ք], պատահմունք, պատահար, արկած.* любо́вное п. *սիրային արկած.* иска́тель п—ій *արկածախնդիր.* п—ія

Телемáка *Տելեմաքի արկածները.* **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ), **ся** *ա.* Приключáть, ся.

При|кова́ніе *չ. կցելը, կպցնելը (կաեւլով).* **-кова́ть** (-кую́ -ю́тъ) *ա.* Прикóвывать; **-ко́вка** *է.* **1,** *ա.* Прикованіе; **2,** *կաելով կցած, կպցրած բան, մաս.* **-ко́вываніе** *ա.* Приковáніе; **-ко́вывать**, -ковáть *ն.* **1,** *կցել, կպցնել, միացնել (կաելով).* **2,** *կապել, շղթայել.* **գրաւել.* престу́пника приковáли къ стѣнѣ́ *ոճրագործին պատից շղթայեցին.* *э́то зрѣ́лище прикóвывало къ себѣ́ нáши взóры; *болѣ́знь прикóвываетъ егó къ постéли.

Прикоко́шить (-шу -шатъ) *ն. գաղտնաբար զարկել, սպանել, կենտրոնի անել։*

Прико|ла́чиваніе *չ.* **1,** *մեխելը, գամելը, բևեռելը.* **2,** *լաւ ծեծելը, թակելը.* **-ла́чивать**, -лотить *ն.* **1,** *մեխել, գամել, բևեռել.* **2,** *լաւ ծեծել, թակել, քքքել, ջարդել։*

Приколь|дова́ніе, -до́вываніе *չ. կախարդելը, կախարդութեամբ կապելը. հմայելը.* **-до́вывать, -дова́ть** *ն. կախարդել, կախարդութեամբ կապել, հմայել։*

Прико́лка *է.* **1,** *ամրացնելը, կցելը (ասեղներով).* **2,** *(ասեղներով) ամրացրած, կցած բան։* [колáчивать.

Приколоти́ть (-лочу́ -óтятъ) *ա.* При-

Приколо́ть (-колю́ -кóлютъ; -ли́) *ա.* Прикáлывать.

Прикомандиро|ва́ніе, -ро́вываніе *չ. կցելը, ուղարկելը, կարգելը.* **-ро́вывать, -рова́ть** (-ру́ю -ю́тъ) *ն. կցել, ուղարկել, կարգել.* п. армéйскаго офицéра къ гвардéйскому полку́ *զօրաբանակային սպային գւարդիական գնդի վրայ թողնել, կարգել։*

Прико́нчить (-чу -чать) *ա.* Прикáнчивать.

Прико|пи́ть (-плю́ -óпятъ) *ա.* Прикопля́ть; **-пле́ніе** *չ. հաւաքելը, ժողովելը, խնայելը.* **-пля́ть**, -пи́ть *ն. հաւաքել, ժողովել, կիտել, խնայել (դրամ)։*

Прико́пы *м. յ. ռզմ. խրամներ, փոսեր։*

При|корми́ть (-млю́ -кóрмятъ; -ми́) *ա.* Прикáрмливать; **-ко́рмка** *է.* **1,** *ա.* Прикáрмливаніе; **2,** *խայծ (գրաւելու կեր).* **-кормле́ніе** *ա.* Прикáрмливаніе; **-ко́рмъ** *м. ա.* Прикóрмка.

Прикорну́ть *չ. մի փոքր, կարճ ժամանակով թիկն տալ, պառկել (քնելու, հանգստանալու)։*

Прико́р|ченіе *չ. ցնցելով կծկելը, կուչ անելը.* **-чить** (-чу -чатъ) *ն. ցնցելով կծկել, կուչ անել.* у негó нóгу прикóрчило.

Прико|снове́ніе *չ. դիպչում, շօշափում, հպում.* тóчка п—ія *առկրչի. շօշափման կէտ.* шёлковыя матéріи пóртятся отъ чáстаго къ нимъ п—ія; **-сновéнно** *մ. շօշափելով, դիպչելով, հպմամբ.* **-сновéнность** *է.* **1,** *շօշափում, հպում, առնչակցութիւն.* **2,** *մասնակցութիւն.* п. къ дѣ́лу *մասնակցութիւն, խառնուելը գործին.* **-сновéнный** *բ. ած.* **1,** *շօշափող, դիպչող, առնչակից.* **2,** *մասնակից, խառն, խառնուած (գործի մէջ).* п. къ дѣ́лу, къ преступлéнію; **-сну́ться** *ա.* Прикасáться.

Прико|чева́ніе *չ. քոչելով գալը.* **-чева́ть** (-чу́ю -ю́тъ) *ա.* Прикочёвывать; **-чёвываніе** *ա.* Прикочеваніе; **-чёвывать**, -чевáть *չ. քոչելով գալ։*

Прикра́|ніваніе *չ. ձևելը.* **-вать**, прикрои́ть *ն. ձևել. ձևը ուղղել։*

Прикра́|са *է.* **1,** *զարդ, զարդարանք. զեղչ. պաճուճանք.* **համեմ, աղ (խօսքի).* *расскáзывать что съ п—ами *մի բան պատմել, վրան բաներ աւելացնելով, համեմելով.* **-сить** (-шу -сятъ; -сь) *ա.* Прикрáшивать; **-шиваніе** *չ. զարդարելը, պաճուճելը, գեղեցկացնելը.* **համեմելը (խօսքը).* **-шивать**, -сить *ն. զարդարել, գեղեցկացնել, պաճուճել.* *п. расскáзъ *պատմութիւնը պաճուճել, համեմել (վրան բաներ աւելացնելով)։*

Прикри́|киваніе *չ. վրան աղաղակելը, 'բղաւելը'.* **-кивать, -кнуть** *չ.* на когó *մէկի վերայ աղաղակել, 'բղաւել'։*

При|кро́й *м.* **1,** *ձևելը, ձևում.* **2,** *ձևի օրինակ.* **-кро́йка** *է.* **1,** *ձևելը, ձևում.* **2,** *ձևած կտոր, շորերը.* **-кро́ить** (-ою́ -я́тъ) *ա.* Прикрáивать.

Прикрючи́|ниваться, -нться *ա.* Пригорю́ниваться, -ниться.

При|крыва́ло *եզ. ս. ա.* Покрывáло; **-крыва́ніе** *չ.* **1,** *ծածկելը, պահելը, թաքցնելը.* **քօղելը.* **2,** *պաշտպանելը.* **-крыва́ть**, -кры́ть *ն.* **1,** *ծածկել, գոցել, թաքցնել.* **քօղել.* п. растéнія солóмой; *п. свои недостáтки; *п. нескрóмный расскáзъ; **2,** *պահել, պաշտպանել.* п. флáнгъ; э́тотъ кóрпусъ прикрывáлъ нáши грани́цы; горá прикрывáетъ хи́жину отъ вѣ́тра; **-ся** *ածկ. ծածկուել, պահուել, պաշտպանուել.* п. щитóмъ; п. отъ вѣ́тра; **-кры́тіе** *չ.* **1,** *ծածկում, պահում.* *подъ п—іемъ анони́ма *ծածկանունութեան դիմակի տակ.* **2,** *պաշտպանութիւն, պահպանութիւն.* безъ п—ія; **3,** *ազնիվից հեծելախումբ, հեծեալ զօրաբաժններ. հմմ.* Конвóй; **-кры́тъ** *м. բս.* Aconitum napellus, *կապտաւուն ծաղիկներ կամ ընձախոտ (բէշ) և ուրիշ բոյսեր.* **-кры́ть** (-крóю -ютъ; -крóй), **ся** *ա.* Прикрывáть, ся.

Прикрѣ́|па *է.* **1,** *ամրացնում, -ցնելը.* **2,** *ամրացուցիչ բան, կապ.* **-пи́ть** (-плю́ -пя́тъ; -пи́) *ա.* Прикрѣпля́ть; **-плéніе** *չ. ամրացնելը, պնդելը, կցելը.* **-пля́ть**, -пи́ть *ն. ամրացնել, պնդել, ամրացնելով կցել.* тычи́нки прикрѣплённыя къ зáвязи; п. скобáми *կապերով ամրացնել, հաստատել։*

Прикрю́|чивать, -чить (-чу -чатъ) *ն.* **1,** *ծալել. կծկել, կուչ անել.* **2,** когó *մէկին ճնշել, նեղացնել, հալածել։*

Прику|па́ніе *չ. էլի գնելը, էլի առնելը, աւելացնել.* **-па́ть, -пи́ть** (-плю́ -пятъ; -пи́) *ն.* **1,** *էլի գնել, էլի առնել, աւելացնել.* сукнá мáло, нáдо п. арши́нъ; **2,** *թղթխ. վերցնել, առնել.* я прикупи́лъ двухъ тузóвъ; **-пка** *է.* **1,** *ա.* Прикупáніе; **2,** *առած, աւելացրած բան. թղթխ. վերցրած, առցած թուղթ.* **-пно́й** *ած. վրան գնած, աւելացրած.* п—ая кáрта *թղթխ. վերցրած, առցած թուղթ.* **-почка** *նւզ. ա.* Прику́пка 2; **-пъ** *м. ա.* Прику́пка.

Прикурну́ть *ա.* Прикорну́ть.

При|куси́ть (-шу́ -у́сятъ; -си́) տ. Прику́сывать; **-ку́ска** ի. կծելը, կծում. пить чай въ п—у կծովի թէյ խմել. ло́шадь съ п—ою կրծան (ծառ եւն կրծող) ձի. **-ку́сочка** ի. նւզ. թեթեւ կծում. говори́ть въ п—у գեղեցկաբանել. **-ку́сываніе** չ. կծելը (օր. շաքարը թէյ խմելիս). **-ку́сывать**, -куси́ть ն. կծել (օր. շաքարը թէյ խմելիս). п. язы́къ լեզուն կծել. *լեզուն կծել, բանի էութիւնը հասկանալով յանկարծ լռել. заста́вить кого́ п. язы́къ մէկի ձայնը փորը գցել. **-ку́шивать, -ку́шать** ն. մի փոքր ճաշակել, համը առնել. **-кушу́** տ. Прикуси́ть.

Прикую́ տ. Прикова́ть.

Прилё|вокъ, вка ա. **-вочекъ**, чка նւզ. վաճառասեղան, 'զախլի սեղան'։

Прила|га́ніе չ. մօտ դնելը, կցելը. **-га́тельное** չ. կմ имя п—ое քերկ. ածական [անուն]. **-га́ть, ся** տ. Прикла́дывать, ся.

Прила́|дить (-жу -дятъ; -дь), **ся** տ. Прила́живать, ся; **-женіе, -живаніе** չ. պատրաստելը, յարդարելը. յարմարելը, 'սազցնելը', սարքելը. **-живать**, -дить ն. պատրաստել, յարդարել. յարմարել, 'սազցնել', սարքել. **-ся** չեզ. 1, къ кому́ մէկի ցանկութեանը յարմարուել, համաձայն մէկի կամքին անել. 2, ճիշտ կերպով նշան դնել (հրացանով)։

При|ла́мывать, -лома́ть, -ломи́ть ն. 1, մասամբ կոտրել. 2, կոտրել, կոտրատել, ջարդել, ջարդոտել։

При|ласка́ніе չ. փայփայելով, փաղաքշելով գրաւելը, իրան քաշելը. **-ла́скивать, -ласка́ть** ն. փայփայելով, փաղաքշելով գրաւել, իրան քաշել. **-ся** չեզ. къ кому́ մէկի վերայ գուրգուրալ, մէկին փայփայել։

Прила́|щивать, -стить (-щу -стятъ) ն. փայփայելով գրաւել, իրան քաշել (անասունին)։

Прилга́ть (-лгу́ -лжёшь -лгу́тъ; -лги́) տ. Прилыга́ть.

При|лега́ніе չ. կից, սահմանակից, մօտ լինելը. **-лега́ть** չ. 1, къ чему́ մի բանի կից. սահմանակից, մօտ, կպած լինել. го́родъ прилега́етъ къ мо́рю քաղաքը ծովի ափին է, ծովին կից է. домъ прилега́етъ къ са́ду; мой домъ прилега́етъ къ ва́шему; 2, (շորի մասին) լաւ նստել. **-лежа́ніе** չ. աշխատանք, աշխատասիրութիւն, ջանք, ջանասիրութիւն. у э́того ученика́ ма́ло п—ія; п. къ уче́нію; **-лежа́ть** չ. 1, կից, սահմանակից, մօտ լինել. 2, աշխատել. պնդել. գեգերել. п. нау́камъ գիտութեանց նուիրուած լինել. **-ле́жно** մ. աշխատասիրութեամբ, ջանասիրութեամբ, փութաջանութեամբ. онъ п. посѣща́етъ ле́кціи; онъ п. рабо́таетъ, у́чится; **-ле́жность** ի. տ. Прилежа́ніе; **-ле́жный** ած. աշխատասէր, ջանասէր, ժրաջան, փութաջան։

При|лета́ніе չ. մօտ թռչելը, [թռչելով] գալը. **-лета́ть**, -летѣ́ть չ. մօտ թռչել, [թռչելով] գալ. ла́сточки прилетѣ́ли; **-лётный** ած. ուրիշ երկրից [թռչելով] եկած. հմմ. Перелётный: **-лётъ** ա. թռչելը. գալը. **-летѣ́ть** (-лечу́ -тя́тъ: -ти́) տ. Прилета́ть.

Прилéчь (-ля́гу -жешь -гутъ; -ля́гъ; անց. -лёгъ -гла́, о́) ն. մի փոքր պառկել. п. голово́ю գլուխը վայր դնել։

При|ливáніе չ. վրան ածելը, աւելացնելը. **-ливáть**, -ли́ть ն. 1, վրան ածել, աւելացնել. 2, տ. Прилива́ться; 3, խռնուել, կիտուել (ամբոխի մասին). кровь прилива́етъ къ головѣ́ արիւնը գլուխն է խփում. **-ся** չեզ. վարարել, յորդանալ. **-ли́вка** ի. 1, վրան ածելը, աւելացնելը. 2, վրան ածած, աւելացրած հեղուկեղէն. **-ливно́й** ած. վրան ածած, աւելացրած. հոսանքից առաջացած. **-ли́въ** ա. 1, տ. Прили́вка 1; 2, ուժգին հոսում, կիտուում, խռնուում. п. кро́ви къ се́рдцу արեան սիրտ խփելը. п. кро́ви къ головѣ́ արեան գլուխ խփելը. п. наро́да въ го́родъ ժողովրդի քաղաք թափուելը. 3, աշխ. մակընթացութիւն (հակ. տ. Отли́въ 2).

Прили|жу́ տ. Прилиза́ть; **-за́ніе** չ. տ. Прили́зка; **-за́ть** (-жу́ -ли́жутъ; -жи́) տ. Прили́зывать; **-зка** ի. **-зываніе** չ. լիզելը. լիզելով մաքրելը. **-зывать**, -за́ть ն. լիզել. լիզելով մաքրել, սրբել։

Прили́|ка ի. ապացուցում (վկաներով, փաստերով). համոզում, հաւանեցնում։

При|липа́ла 1, կնդ. Echineis remora, եջինէյիս կամ նաւակալ (ձուկ). 2, տ. Подлипа́ла; **-липа́ніе** չ. կպչելը, յարելը. **-липа́ть**, -ли́пнуть, -льну́ть չ. 1, կպչել, յարել. смола́ прили́пла къ рукѣ́; у него́ язы́къ прильпе́ къ горта́ни նորա լեզուն պապանձուել է. п. къ кому́ մէկից տզի պէս կպչել. 2, (հիւանդութեանց մասին) հաղորդուել, տարածուել, վարակել. **-ли́плый** ած. կպած, յարած. **-ли́пнуть** տ. Прилипа́ть; **-ли́пчивость** ի. 1, կպչելու յատկութիւն, կպչունութիւն. կպուկութիւն, մածուցիկութիւն. 2, տարածականութիւն (հիւանդութեան). п. зарази́тельныхъ болѣ́зней; **-ли́пчивый** ած. 1, կպչող, կպչուն, կպուկ, մածուցիկ. 2, վարակիչ, տարափոխիկ. п—ая болѣ́знь.

Прили́стни|ковый ած. տերեւաթաղանթի. **-къ** ա. բս. Stipula, տերեւաթաղանթ, երկրորդական տերեւ։

При|ли́тіе չ. վրան ածելը, աւելացնելը. **-ли́ть** (-лью́ -ю́тъ; -лé́й) տ. Прилива́ть.

Прили́|чествовать (-вую -ютъ) չ. վայել, պատշաճ, յարմար լինել. **-чіе** չ. պատշաճ. պատշաճաւորութիւն, վայելուչ վարմունք, քաղաքավարութիւն, քաղաքավարութեան կանոններ. соблюда́ть п—ія; пренебре́чь прили́чіями; незна́ніе п—ій; **-чно** մ. քաղաքավարի, վայել(ուչ), պատշաճաւոր ձեւով, եղանակով. **-чный** ած. պատշաճաւոր, յարմար, վայել(ուչ). օրինաւոր, քաղաքավարի. э́то п—ая па́ртія для ва́шей до́чери; п. пода́рокъ; п. человѣ́къ օրինաւոր մարդ.

При|ло́гъ ա. յաւելում, յաւելուած. п. кни́ги; вра́жій п. նենգամիտ մեղադրութիւն, ամբաստանութիւն. **-ложе́ніе** չ. 1, կցում, կցելը. դնելը (վրան). п. печа́ти կնիք դնելը, съ п—іемъ ко́піи պատճէնը, ընդօրինակութիւնը կցելով. 2, յաւելում, յաւելուած. п—ія къ кни́гѣ գրքին կցած բացատրութիւններ. 3, գործադրութիւն, -դրելը. п. нау́ки къ ремёсламъ; 4, քերկ. բացայայտիչ. **-ложи́ть** (-жу́ -жатъ), **ся** տ. Прикла́дывать, ся և Прилага́ть, ся.

Прило|ма́ть, -ми́ть (-млю́ -ло́мятъ) տ. Прила́мывать.

Прилу|ча́ть, -чи́ть ն. 1, միացնել, խառնել. 2, հրապուրել, գրաւել. **-ся** անդր. 1, միանալ. 2, պատահել. **-че́ніе** չ. 1, միացնում, խառնում. 2, հրապուրում, գրաւում. **-чи́ть** (-чу́ -чатъ),**ся** տ. Прилуча́ть, ся.

При|лыга́ть, **-лга́ть** ն. ստախօսութեամբ աւելացնել։

Прильку́ть տ. Прилипа́ть և Льну́ть.

Прилью́ տ. Прили́ть.

При|лѣза́ть, **-лѣзть** (-зу -зутъ; -зь) չ. կողպով մօտենալ, մերձենալ։

Прилѣ|пи́ть (-плю́ -ѣпятъ), **ся** տ. Прилѣпля́ть, ся; **-пле́ніе** չ. կպցնելը. կըպչիլը. **-пля́ть**, -пи́ть ն. կպցնել. **-ся** անդր. կպչիլ. *յարիլ. *п. къ земны́мъ бла́гамъ; **-покъ**, пка ա. որ և է իրի կպած բան։

Прилѣ́сокъ, ска ա. պուրակ անտառ, անտառակ (մեծ անտառից զատած)։

Приля́гу տ. Прилéчь.

Приля́|пывать, **-пать** ն. մի բանի թխել, ծեփել։

При́ма ի. (լտ.) երժ. 1, առաջին ձայն. առաջին ջութակ, առաջին սրինգ. 2, առաջին լար ջութակի։

Примадо́нна ի. (իտ.) պրիմադոննա (առաջին, գլխաւոր դերեր խաղացող օպերային երգչուհի)։

Прима́|жу տ. Прима́зать; **-заніе** չ. քսելը, ծեփելը. օծելը. **-зать** (-жу -жутъ; -жь), **ся** տ. Прима́зывать, ся; **-зка** ի. **-зываніе** չ. տ. Прима́заніе; **-зывать**, -зать ն. 1, քսել, ծեփել. п. гли́ною կաւով ծեփել, ամրացնել. 2, պոմադել, օծել. օծանելիքով, պոմադով կոկել (մազերը). 3, թղթխ. վրան գալ. п. три рубля́; **-ся** անդր. 1, պոմադուել, օծուել. 2, ռմկ. քսուել, շպարուել. 3, къ кому́ մէկին 'քսուել', մէկի առաջ քծնուել։

При|ма́лывать, -моло́ть ն. էլի աղալ, աղալով աւելացնել։

Прима́|киваніе չ. հրապուրելով գրաւելը, իրան քաշելը. **-кивать**, **-ни́ть** (-ню́ -нятъ) ն. հրապուրելով գրաւել, իրան քաշել. п. ду́дкою որս. թռչուններին սրնգով գրաւել. п. къ себѣ́ покупа́телей; **-нка** ի. 1, տ. Прима́ниваніе; 2, խայծ, հրապուրիչ կեր. **-нный** ած. հրապուրող, գրաւող, իրան քաշող. п—ая пти́ца; **-нчиво** մ. հրապուրիչ, գրաւիչ եղանակով. **-нчивость** ի. հրապոյր, հրապուրանք, գրաւչութիւն. **-нчивый** ած. հրապուրող, -րիչ, գրաւող, -ւիչ, իրան քաշող, դիւթիչ. **-нщикъ** ա. **-нщица** ի. հրապուրող, գրաւող, իրան քաշող այր, կին։

Прима́|сливать, **-слить** (-лю -лятъ) ն. իւղել, իւղ, ճարպ քսել. օծել. **-ся** անդր. իւղուել, օծուել։

При́ма|сскій ած. գահերէց, նախաթոռ, նախամեծար եպիսկոպոսի. **-съ** ա. (լտ.) գահերէց, նախաթոռ, նախամեծար եպիսկոպոս։

При|ма́тывать, -мота́ть ն. էլի կծկել, կծկելով աւելացնել։

При|ма́чиваніе չ. թացելը, թրջելը (երեսանց). **-ма́чивать**, -мочи́ть ն. թրջել, թացել (երեսանց)։

Прима́щи|ваніе չ. տ. ստորև բայը. **-вать**, примости́ть ն. 1, էլի սալայատակել, մայթել, նոր սալայատակ, նոր մայթ աւելացնել. 2, նոր վերելակներ աւելացնել, շինել. **-ся** անդր. 1, մի անկիւնում նստել, կենալ, 'թե ըլել'. 2, 'քսուիլ', ներս պրծնուլ։

Прима́ять (-ма́ю -ютъ) ն. դադարեցնել, յոգնեցնել, քշելով հալից գցել (ձիուն)։

Приме|жёвывать, **-жева́ть** (-жу́ь -ютъ) ն. չափելով աւելացնել (մի կտոր հող)։

Примелька́ться չ. յաճախ երևալով ձանձրալի, անհետաքրքիր դառնալ։

Примелю́ տ. Примоло́ть.

Примере́щиться (-щусь -щатся) չ. երևալ, թուալ։

При|мерза́ніе չ. սառչելով կպչելը. **-мерза́ть**, -мёрзнуть չ. սառչելով կպչել. **-мёрзлый** էյ. ած. սառչելով կպած. **-мёрзкуть** (անց. -мёрзъ -зла, о) տ. Примерза́ть.

При|мести́ (-мету́ -ту́тъ) տ. Примета́ть I; **-мета́ть** ն. I. (-мести́) ավել (դէպի). ռմկ. примета́етъ снѣ́гъ къ забо́ру ձիւնը վանդակի առաջ կիտուում է. II. (-мечу́ -ме́чутъ) տ. Примётывать; **-мётка** ի. 1, տ. Примётываніе; 2, շուլալ. շուլալի թել. **-мётываніе** չ. 1, վրան ածելը. 2, ձեռաց շուլալելը. **-мётывать**, -мета́ть ն. 1, къ чему́ մի բանի վերայ ածել, աւելացնել. 2, ձեռաց շուլալել. **-ся** անդր. къ чему́ մի բանի վարժուել, ընտելանալ։

При|мина́ніе չ. տրորելը, ճմլելը. **-мина́ть**, -мя́ть ն. տրորել, ճմլել։

Прими|ре́ніе չ. հաշտութիւն, հաշտեցնելը, հաշտուելը, 'բարիշեցնելը', 'բարիշելը'. **-ри́тель** ա. **-ри́тельница** ի. հաշտեցնող, 'բարիշեցնող', խաղաղարար այր, կին. **-ри́тельный** ած. հաշտութեան, խաղաղութեան. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ), **-ря́ть** ն. հաշտեցնել, խաղաղացնել, 'բարիշեցնել'. п. ссо́рившихся, обѣ́ сто́роны; **-ся** անդր. հաշտուել, 'բարիշել'։

Примити́|вно մ. սկզբնապէս. **-вность** ի. սկզբնականութիւն. **-вный** ած. (լտ.) սկզբնական։ [Прима́ть.

Примкну́ть տ. Примыка́ть; **-мну́** տ.

Примо́чка ի. ողողուած աթ, եզր։

Примо́къ ա. въ у́льѣ փեթակի ափերէ վերայ մնացած մեղր (մեղրը կորելիս)։

Примо|ла́живаться, -лоди́ться անդր. աշխատել ջահէլ, երիտասարդ երևալ, թըւալ, ջահէլ, երիտասարդ ձևանալ։

Примо|ла́чивать, -лоти́ть ն. էլի կա(լ)սել, կա(լ)սելով աւելացնել։

Примо́лвить (-влю -вятъ) ն. աւելացնել, յարել (առածին)։

Примо́лкнуть (-мо́лкъ -кла, о) չ. լըռել, դադարել խօսելուց։

Примолоди́ться (-жу́сь -дя́тся) տ. Примола́живаться. [ցուած հացահատիկ։

Примоло́тъ ա. կա(լ)սելիս աւել ստա-

При|моло́ть (-мелю́ -ме́лютъ; -мели́) տ. Прима́лывать; **-мо́лъ** ա. աւել ստացուած ալիւր (աղալիս)։

Примо|ра́живаніе չ. սառցնելը. **-ра́живать**, **-ро́зить** (-жу -зятъ) ն. սառցնել, թողնել որ սառչի։

Примо́|рскій ած. ծովափեայ, ծովեզրեայ, ծովա—. п. го́родъ; **-рье** չ. գետափ. գետեզր, ծովափ, ծովեզր (նեղլիկ)։

Примо|стить (-щу́ -стя́тъ), **ся** ա. Прима́щивать, ся; **-стокъ**, стка ա. *տախտակներից, ցցերից կանգնեցրած շէնք։*

Примо|та́ніе չ. *էլի կծկելը, կծկելով ավելացնելը.* **-та́ть** ա. Прима́тывать.

При|мочи́ть (-чу́ -чатъ) ա. Прима́чивать; **-мо́чка** է. **1**, *թրջում, թացում.* **2**, *բժ. վիրաջուր, դարմանային հեղուկ, որով մարմնի հիւանդ մասը լուանում են.* п. для глазъ; **-мо́чный** ած. *թրջելու, թացելու. վիրաջրի։*

Примоще́ніе չ. **1**, *տախտակ ավելացնելը.* **2**, *վերելակներ ավելացնելը։*

Примо́ю ա. Примы́ть.

При|мча́ть (-мчу́ -мча́тъ; -мчи́) ն. *արագ տանել, սլացնել, ՙթռցնելՙ.* **-ся** չ. *արագ սլանալով գալ։*

При|мыва́ніе չ. *ա. տե՛ս բայը.* **-мыва́ть**, -мы́ть ն. **1**, *ափ ձգել, ափ նետել.* **2**, *լուանալ (բոլորը)։*

При|мыка́ніе չ. *ա. տե՛ս բայը.* **-мыка́ть**, -мкну́ть ն. **1**, *ամրապէս դնել, փակել, գցել, ամրացնել.* п. штыкъ *սուինը հրացանի ծայրին ամրացնել, դնել.* п. дверь *դուռը ամրապէս փակել.* **2**, չ. *միանալ, յարել.* ко́нница примкну́ла къ пѣхо́тѣ; э́то по́ле примыка́етъ къ боло́ту; *онъ примкну́лъ къ мои́мъ проти́вникамъ.

Примы́ть (-мо́ю -ютъ; -мо́й) ա. Примыва́ть.

Примѣ|не́ніе չ. *յարմարում. գործադրում, գործադրութիւն, կիրառութիւն.* п. зако́на; желѣ́зо мо́жетъ имѣ́ть безчи́сленныя п—ія; **-ни́тельно** մ. *համեմատութեամբ, բաղդատութեամբ, համաձայն.* **-ни́тельность** է. *բաղդատելիութիւն. գործադրելիութիւն, կիրառութիւն.* **-ни́тельный** ած. *համեմատելի, բաղդատելի. գործադրելի.* **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. *յարմարել. գործադրել.* п. зако́нъ *օրէնքը գործադրել.* **-ся** ներգ. *յարմարուել.* п. къ обстоя́тельствамъ, къ мѣ́сту, ко вре́мени, къ лю́дямъ.

При|мѣ́реніе, -мѣ́риваніе չ. *չափելը, յարմարելը, ստուգելը (չափը).* **-мѣ́ривать**, -мѣ́ря́ть, **-мѣ́рить** (-рю -рятъ) ն. *չափել, յարմարել, յարմար բերել, ստուգել (չափը).* п. пла́тье, сапоги́; де́сять [*կամ* семь] разъ примѣ́рь, оди́нъ разъ отрѣ́жь (*առած*). **-мѣ́рка** է. *չափելը. չափը յարմարելը, ստուգելը.* **-мѣ́рно** մ. **1**, *օրինակելի կերպով.* вести́ себя́ п.; **2**, *օրինակի համար.* п. говоря́ *դիցուք թէ.* **-мѣ́рность** է. *օրինակելիութիւն.* п. поведе́нія *օրինակելի վարք.* **-мѣ́рный** ած. **1**, *օրինակելի.* п—ое поведе́ніе; **2**, *փորձի, օրինակի համար արած, վերցրած, կտրած, մօտաւոր, փորձնական.* п—ое исчисле́ніе; п—ое сраже́ніе; **3**, *չափելով առած, ավելացրած (հագ).* **-мѣ́ръ** ա. **1**, *օրինակ.* брать съ кого́-либо п.; ста́вить кого́ въ п. други́мъ *մէկին ուրիշների համար օրինակ վերցնել.* э́тому не́ было п—а *այդ անօրինակ, չտեսնուած բան է.* на п. (наприм́ѣръ, напр.) *զորօրինակ.* по п—у *ըստ օրինակի.* не въ п. други́мъ *ոչ օրինակ այլոց.* она́ не въ п. краси́вѣе свое́й сестры́ *նա անհամեմատ գեղեցիկ է իր քրոջից.* **2**, *յաւելում (չափի վերայ).* **-мѣ́ря́ть** ա. Примѣ́ривать.

Примѣ|си́ть (-шу́ -мѣ́сятъ) ա. Примѣ́шивать 2; **-ска** է. **-(при́-)сь** է. *խառնուրդ, որ և է բանի հետ խառնածը։*

Примѣ|та է. *նշան. յատկանիշ.* багро́вое не́бо есть п. хоро́шей пого́ды; описа́ть п—ы бѣ́глеца́; въ па́спортѣ опи́саны его́ п—ы; «ужъ нѣ́тъ ли у тебя́ невѣ́сты на п—ѣ» *չկա՞ն թէ արդէն հարսնացու աչքիդ առաջ ունես.* **-ти́ть** (-чу -тятъ) ա. Примѣча́ть; **-тка** է. *նւզ. պստիկ նշան, յատկանիշ.* **-тли́вость** է. *ուշիմութիւն, ուշադրութիւն, աչալրջութիւն.* **-тли́вый** ած. *ուշիմ, ուշադիր, աչալուրջ, աչքաբաց.* **-тно** մ. *նկատելի. զգալի կերպով.* **-тность** է. *նկատելիութիւն.* **-тный** ած. *նկատելի, զգալի.* **-ча́ніе** չ. **1**, *նկատելը, դիտելը.* **2**, *նկատողութիւն, դիտողութիւն, ծանօթութիւն.* п. на поля́хъ кни́ги *նկատողութիւններ գրքի լուսանցքների վրայ.* п—ія къ рето́рикѣ Аристо́теля; **-ча́тельно** մ. *զարմանալի կերպով.* **-ча́тельность** է. *նշանաւոր, զարմանալի բան, զարմանալիք։* **-ча́тельный** ած. *նշանաւոր, զարմանալի.* **-ча́ть**, -ти́ть ն. что *մի բան նկատել, դիտել, գտնել.* онъ пе́рвый примѣ́тилъ э́ту оши́бку; п. за кѣ́мъ *մէկի վերայ հսկել, աչք պահել.* остерега́йтесь, за ва́ми примѣча́ютъ.

При|мѣша́ніе չ. *խառնելը, խառնում.* **-мѣша́ть** ա. Примѣ́шивать 1; **-мѣ́шиваніе** չ. **1**, ա. Примѣша́ніе; **2**, *խառնելը (խմորի հետ).* **-мѣ́шивать** ն. **1**, (-мѣша́ть) *խառնել.* п. къ дѣ́лу посторо́ннее; п. кого́ къ чему́ *մէկին մի գործի մէջ խառնել.* **2**, (-мѣси́ть) *հունցելիս խառնել, շաղախել, ավելացնել։*

При|мя́ть (-мну́ -ну́тъ; *անց.* -мя́лъ -ла, о; -мни́) ա. Примина́ть.

Принадле|жа́ть (-жу́ -жа́тъ; -жи́) չ. **1**, *պատկանել.* э́тотъ домъ принадлежи́тъ бра́ту; **2**, *վերաբերել.* э́тотъ вопро́съ принадлежи́тъ къ филосо́фіи; **-жность** է. **1**, *սեփականութիւն, պատկանել[ի]ութիւն.* земля́ э́та́ составля́етъ п. на́шей фами́ліи; **2**, *պատկանելիք.* помѣ́стье со всѣ́ми п—ями; доро́жныя п—и *ճանապարհորդական կահ, իրեր.* пи́сьменныя п—и *գրասեղանի պիտոյքներ.* переда́ть проше́ніе по п—и *խնդրագիրը ըստ պատկանելոյն մատուցանել, յանձնել.* **3**, *պատկանել[ի]ութիւն, յատկութիւն.* безконе́чность есть одна́ изъ п—ей Бо́га.

При|нанима́ть, -наня́ть (-найму́ -му́тъ; *անց.* -на́нялъ -ла. о; -найми́) *էլի վարձել (մշակներ), էլի վարձով վերցնել (հող)։*

Прикаря|жа́ть, -ди́ть (-жу́ -ядя́тъ; -ди́) ն. **1**, *զուքել, զարդարել.* **2**, рабо́чихъ *բանուորներ ավելացնել.* **-ся** ներգ. *զուքուել, զարդարուել.* **-же́ніе** չ. **1**, *զուքելը, զարդարելը.* **2**, *ավելացնելը (բանուորներ)։*

Принасу́|пливаться, -питься (-плюсь -пятся) ա. Принахму́ривать, ся.

Принахму́|ривать, -рить (-рю -рятъ) ն. бро́ви *մի փոքր յօնքերը կիտել, խոժոռուել.* **-ся** ներգ. *յօնքերը կիտել, խոժոռուել։*

Принево́|леніе -ливаніе չ. *ստիպելը, հարկադրելը, բռնադատելը.* **-ливать**

-лить (-лю -лятъ) *ն. ստիպել, հարկադրել, բռնադրօսել.* меня́ принево́лили э́то сдѣ́лать; **-ся** *-ն․ չ․ ստիպուել, հարկադրուել, բռնադրօսուել։*

При|несе́ніе *չ. բերելը.* п. прися́ги *երդուելը.* **-нести́, -не́сть** (-су́ -су́тъ; *անց.* -нёсъ -сла́, о́; ˙сй) *м.* Приноси́ть.

Прини́жен|ность *ի. ստորացում, նըւաստացում.* **-ный** *-ծ. ստորացած, նւաստացած։*

Прини́|зывать, -за́ть *ն. վրան շարել, շարելով անցկացնել։*

Прини|ка́ніе *չ. Թեքուելը, կառչելը.* **-ка́ть, -кнуть** (*անց.* -къ -кла, о) *չ.* **1,** *Թեքուել, կառչել, կորանալ.* п. у́хомъ *ականջ դնել.* **2,** *սեղմուել.* ребёнокъ прини́къ къ ма́тери.

При|нима́ніе *չ. ընդունելը. ընդունելութիւն.* **-нима́тель** *-. -нима́тельница ի. ընդունող այր, կին.* **-нима́ть,** -ня́ть *ն. ընդունել.* п. госте́й; п. кого́ въ чле́ны о́бщества; п. свято́е креще́ніе; п. младе́нца отъ купе́ли; п. усло́вія; п. лѣ́карство; п. мѣ́ры *միջոցներ ձեռք առնել.* п. во внима́ніе *ուշադրութեան առնել.* п. уча́стіе въ чёмъ *մի բանի մասնակցել.* п. христіа́нскую вѣ́ру; п. чью́-либо сто́рону *մէկի կողմը բըռնել.* п. что на себя́ *մի բան իր վերայ առնել.* п. намѣ́реніе *մտադրուել.* я при́нялъ его́ за иностра́нца *ես նորան օտարական կարծեցի.* п. на слу́жбу *ծառայութեան մէջ ընդունել.* пала́та не приняла́ э́того зако́на; п. что въ шу́тку *մի բան հանաքի տեղ ընդունել.* п. за пра́вило *կանոն դնել.* п. всё къ се́рдцу *ամէն բանից նեղանալ* больно́й ничего́ не принима́етъ; душа́ не принима́етъ *սիրտը չէ առնիս, չէ խնդում.* **-ся** *-ն․ չ.* **1,** (*բոյսերի մասին*) *առնել.* вновь посажённыя дере́вья приняли́сь; о́спа приняла́сь хорошо́ *ծաղիկը լաւ առաւ, լաւ պատուաստուեց.* **2,** за что *մի բան սկսել.* п. за дѣ́ло, за рабо́ту; **3,** п. за кого́ *մէկին իր ձեռքն առնել.* ху́до бу́детъ ему́, е́сли я приму́сь за него́.

Приного́тка *ի. բս.* Paronychia, *քըմի։*

Прино|ра́вливаніе *չ. յարմարեցնելը, ՙսազդցնելը՚.* **-ра́вливать, -ровля́ть, -рови́ть** (-влю́ -ви́тъ) *ն. յարմարեցնել. ՙսազդցնել՚.* п. рѣчь къ обстоя́тельствамъ; п. свой хара́ктеръ къ обстоя́тельствамъ; **-ся** *-ն․ չ.* **1,** къ чему́ *մի բանի յարմարուել.* п. къ чьему́-либо хара́ктеру; п. ко вку́су пу́блики; п. къ у́ровню развитія свои́хъ слу́шателей; **2,** на кого́ *մէկին աչք դնել, աչք տնկել։*

При|носи́тель *-. -носи́тельница ի. բերող, մատուց[ան]ող այր. կին.* **-носи́ть** (-шу́ -сятъ), -нести́, -не́сть *ն. բերել.* почтальо́нъ принёсъ письмо́; принеси́те мнѣ плато́къ, стака́нъ воды́; земля́ э́та прино́ситъ ты́сячу рубле́й дохо́да; э́ти дере́вья прино́сятъ прекра́сные плоды́— *բերում կամ տալիս են.* э́то принесло́ мнѣ однѣ́ то́лько непрія́тности; п. по́льзу; п. на кого́ жа́лобу *մէկի վերայ գանգատուել.* п. благода́рность *շնորհակալութիւն յայտնել.* п. въ даръ *ընծայ բերել.* п. вину́ **на кого** *մէկին մեղադրել, զատապարտել.* п. **мольбу́** *աղերսել.* п. жё́ртву *զոհ մատուցանել.* **п. въ** жё́ртву *զոհել.* п. ло́жную прися́гу *սուտ երդուել.* *տէ՛գ.* *քշել, վարել, դցել, նետել.* **вѣ́тромъ** принесло́ су́дно къ бе́регу; **-носи́мый** *-ծ. նուիրաբերած, ընծայաբերած.* **-но́съ** *-. ընծայ, պարգև.* **-ноше́ніе** *չ.* **1,** *բերելը, մատուցանելը.* **2,** *ընծայ, նուէր, նուիրաբերութիւն, պարգև, զոհ.* **-ношу́** *м.* Приноси́ть.

При|нуди́тельный *-ծ. ստիպողական, հարկադրիչ.* **-нужда́ть, -ну́дить** (-жу -дятъ) *ն. ստիպել, հարկադրել.* п. кого́ къ рабо́тѣ *մէկին զօռով բանեցնել.* его́ прину́дили къ молча́нію; его́ прину́дили пода́ть въ отста́вку; онъ былъ принуждёнъ сда́ться *նա ստիպուած եղաւ անձնատուր լինել.* **-нужде́ніе** *չ. ստիպում, ստիպմունք, հարկադրում, հարկադրութիւն.* сдѣ́лать что по п—ію *մի բան անել հարկից ստիպուած.* **-нуждённо** *մ. ստիպուած, հարկադրած, զօռով, բռնութեամբ, ակամայ.* п. смѣя́ться; **-нуждённость** *ի.* **1,** *м.* Принужде́ніе; **2,** *ստիպուած լինելը, նեղում.* я всегда́ испы́тываю нѣ́которую п. въ его́ прису́тствіи; **-нуждённый** *բ․ -ծ. ստիպուած, հարկադրուած, ակամայ.* п—ыя мане́ры *ակամայ, կեղծ ձևեր.* человѣ́къ п. молча́ть; **-ну́жу** *м.* Прину́дить.

Принц|е́сса *ի.* (*ֆր.*) *պրինցեսա, դշխոյ, արքայադուստր.* **-ципа́лъ** *-.* (*լտ.*) *գլուխ, գլխաւոր, մեծաւոր.* [*արտասահմանում առևտրական տան, գրասենեակի*] *տէր.* **-ципіа́льно** *մ. սկզբունքով.* **-ципіа́льный** *-ծ. սկզբունքի, հիմնական.* **-ципъ** *-.* (*լտ.*) *սկզբունք.* **-цмета́ллъ** *-. Ձոր. պրինցմետալ։*

При́нцъ *-.* (*ֆր.*) *պրինց, արքայորդի, իշխանազն.* наслѣ́дный п. *գահաժառանգ, Թագաժառանգ։*

При|ня́тіе *չ. ընդունելը, ընդունում, ընդունելութիւն.* п. въ о́бщество; п. вѐкселя; п. въ акаде́мію; **-ня́тый** *բ․ -ծ. ընդուն[ու]ած.* такъ при́нято; она́ вездѣ́ при́нята съ почётомъ; **-ня́ть** (-му́ -и́мутъ; *անց.* при́нялъ -няла́, -и́няло; *հրմ.* -ми́), **ся** *м.* Принима́ть, ся.

При|пада́ніе *չ. ընկնելը.* **-пада́ть,** -па́сть *չ.* **1,** *ընկնել.* припада́ю къ нога́мъ ва́шимъ; п. на колѣ́ни *ծունկ չոքել.* п. на́ ногу *կաղալ.* день припада́етъ *օրը մՄնում է.* дни припада́ютъ *օրերը կարճանում են.* **2,** *ընկնել, փաթաթուել, սեղմուել.* дитя́ припа́ло къ груди́ ма́тери; **3,** *սկարանալ, հիւանդանալ.* стару́шка ча́сто припада́етъ; **4,** *վրան գալ, ընկնել, ՙզմուեցնել՚.* на него́ припа́ла охо́та къ картёжной игрѣ́ *նա Թղթախաղի համար գժուած է.* **-па́докъ,** дка *-.* **-па́дочекъ**, чка *նւզ.* **1,** *բռնում* (*ցաւի, հիւանդութեան*), *պառօքսիզ.* лихора́дочный п. *տենդի բռնումը.* страда́ть нерви́ческими припа́дками *նեարդահարութիւնից, ջղաձգութիւնից տառապել.* п. гнѣ́ва *բարկութեան զալը.* **2,** *նուաղում.* съ ней случи́лся п. *նա* (*նուաղկոտ կմ ընկնաւոր կին, աղջիկը*) *նուաղեց.* **-па́дочный** *-ծ.* **1,** *հի-*

ւոնգուլթեան, ցասի բանման. **2,** припа́дочный, аго —., -чная, ой է. նուագեալ, ընկնաւոր այր, կին. **-паду́** ա. Припа́сть.

При|па́иваніе չ. ա. Припа́йка; **-па́ивать** Ն. **I.** (-пая́ть) զօդել, [մետաղեղէնք եռացնելով] կպցնել, միացնել. **II.** (-пои́ть) 1, кого́ մէկին խմացնել, հարբեցնել. 2, խմելուն ընտելացնել. 3, խմիչքով գրաւել, հրապուրել. խմիչքով գրիթել, հմայել, կախարդել. **-па́йка** է. **1,** զօդում, կպցնում, միացնում (մետաղեղէնի). **2,** զօդած, [եռացնելով] կպցրած, միացրած մաս, կտոր։

При|па́лзываніе չ. սողալը (դէպի), սողալով գալը, մօտենալը. **-па́лзывать**, -ползти́, -по́лзть ւ. սողալ (դէպի), սողալով գալ, մօտենալ։

Припа|ля́ть (-лю́ -ля́тъ) Ն. **1,** այրել, խանձել (տապակած, մազերը). **2,** այրել պրծնել (բոլոր փայտը)։

При|па́мя|тованіе, **-товать** (-тую -ютъ) ա. Припоминáніе, -нáть.

Припа́|реніе, **-риваніе** ւ. խաշել դնելը. **-ривать**, **-рить** (-рю -ря́тъ) Ն. բժ. [վէրքի վերայ] խաշիլ (припа́рка) դնել. **-рка** է. **I,** ա. Припа́реніе; **2,** խաշիլ (տաք փաթաթածան, սպեղանի, որ դնում են վէրքի կամ մարմնի հիւանդ մասի վերայ). *дать кому́ п—у մէկին լաւ ծեծել, խարազանել. **-рочка** Նւզ. ա. Припа́рка 2.

Припа|са́ніе ւ. [պաշար] պատրաստելը. պարենաւորում. **-са́ть**, -сти́ Ն. պատրաստել, հօգալ (պաշար). պարենաւորել. что припасёшь, то и сосёшь ինչ որ բերած ես, այն կեր. **-се́ніе** ւ. պատրաստելը (պաշար), պարենաւորում. **-се́цъ**, сца —. Նւզ. ա. Припа́съ; **-сти́** (-су́ -су́тъ; անց. -па́съ -сла́, о́; հրմ. -си́) ա. Припасáть.

Припа́сть (-ду́ -ду́тъ; անց. -па́лъ -ла, о; -ди́) ա. Припада́ть.

Припа́съ —. պաշար. պաշէն. съѣстны́е п—ы ուտելիքեղէններ, մթերքներ. снабже́ніе съѣстны́ми п—ами; вое́нные п—ы ռազմամթերքներ, ռազմմթերքներ։

При|паха́ніе ւ. **1,** էլի վարելը, վարելով աւելացնելը. **2,** վարելով ամփոփելը (հողը). **-паха́ть** (-шу́ -па́шутъ; -ши́) ա. Припа́хивать I; **-па́хиваніе** ւ. թեթև հոտ արձակելը. **-па́хивать** Ն. **I.** (-паха́ть) 1, էլի վարել, էլի հերկել, վարելով, հերկելով աւելացնել. 2, վարելով, հերկելով ամփոփել (հողը). **II.** թեթև հոտ արձակել. *это припа́хиваетъ чѣмъ-то нехоро́шимъ այդ մի բան որ վատ բան է զուշակում. **-па́шка** է. աւել վարած, վարելով աւելացրած հողի կտոր։

Припа|я́ніе ւ. զօդելը, եռացնելով կըպցնելը, միացնելը (մետաղեղէնը). **-я́ть** ա. Припа́ивать I.

При|пёка է. այրուած տեղ, մաս (հացի). *онъ мнѣ съ бо́ку п. նա ինձ համար բոլորովին աւելորդ մարդ է. **-пека́ніе** ւ. ա. բալը. **-пека́ть**, -пе́чь Ն. **1,** այրել (թխելիս). **2,** այրիչ երկաթով դանդել, խարանել (մազերը). **3,*** կծել, այրել, խարազել, տաշրել (աչքին մասին). **-пеку́** ա. Припе́чь; **-пёкъ** —. **I,** արեւից այրուող, տաշրուող տեղ. на са́момъ п—ѣ; **2,** թխելիս աւելացած քաշ, մաս.

пудъ хоро́шей ржано́й муки́ даётъ полпу́да п—у մի փութ լաւ հաճարի ալիւրից պուդ ու կէս հաց է դուրս գալիս։

Припере́ть (-пру́ -пру́тъ; անց. -пёръ -перла́, о́; հրմ. -при́) ա. Припира́ть.

Припеча́|таніе ւ. **1,** տպելը, կցելը (պատճէն). **2,** կնքելը. **-тать** ա. Припеча́тывать; **-тка** է. **1,** ա. Припеча́таніе; **2,** յաւելում, յաւելուած (պատճէն). **-тываніе** ա. Припеча́таніе; **-тывать**, -тать Ն. **1,** աւելացնել, կցել (պատճէն). п. объявле́ніе въ вѣдомостя́хъ յայտարարութիւնը լրագրում զետեղել. **2,** կնքել։

Припе́чекъ, чка —. **I,** վառարանի առջև դանուող, առջևի մաս. **2,** վառարանի հիմք։

Припе́чь (-пеку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -пёкъ -кла́, о́; հրմ. -пеки́) ա. Припека́ть.

При|пива́ніе ւ. էլի, վրայից խմելը. **-пива́ть**, -пи́ть Ն. **1,** էլի, վրայից խմել. **2,** բոլորը խմել. **3,** ւ. երբեմն խմել, հարբել։

При|пиле́ніе, **-пи́ливаніе** ւ. էլի սըղոցելը, սղոցելով աւելացնելը. **-пи́ливать**, **-пили́ть** (-лю́ -ля́тъ) Ն. **1,** էլի սղոցել, սըղոցելով աւելացնել. **-пи́лка** է. ա. Припиле́ніе.

При|пира́ніе ւ. ա. բալը. **-пира́ть**, -пере́ть Ն. **1,** թեթև կերպով փակել, 'յետ տանել' (դուռը). **2,** սեղմել, սխմել, ճնշել. **3,** նեղ տեղը դցել, նեղացնել։

При|писа́ніе ւ. աւելացնելը, կցելը (գըրածին). **-пи́ска** է. **I,** աւելացնում, -ցնելը (գրածին). **2.** յաւելում, յաւելուած. п. къ завѣща́нію; **-писно́й** է. **I,** աւելացրած (գրածին). **2,** միացրած, կցած, հաշուած. **-пи́сочка** Նւզ. ա. Припи́ска 2; **-пи́счикъ** —. **-пи́счица** է. [գրածին] աւելացնող, կցող այր, կին. **-пи́сываніе** ւ. **1,** աւելացնելը, կցելը (գրածին). **2,** վերագրելը. **-пи́сывать**, -писа́ть Ն. **1,** կցել, աւելացնել (գրածին). п. не́сколько словъ въ чьёмъ-либо письмѣ́; п. ли́шнее въ счётѣ; **2,** կցել, միացնել, հաշուել, ձուլել. **3,** վերագրել. побѣ́ду э́ту приписываютъ его́ хра́брости; п. сла́ву како́го-либо дѣ́ла Бо́гу; п. дѣ́йствіе причи́нѣ; п. кому́ како́е-либо ка́чество; слѣ́дуетъ п. э́то слу́чаю, небре́жности: **-ся** —ւ. միանալ, մանել (օր. մի և է համայնքի մէջ). **-пись** ա. Припи́ска 2. [пива́ть.

Припи́ть (-пью́ -ю́тъ; -пе́й) ա. При-

При|пиха́ть ա. Припи́хивать; **-пи́хиваніе** ւ. հրելը, հրեղելը, 'բռթելը' (դէպի). **-пи́хивать**, -пиха́ть, **-пихну́ть** Ն. հրել, հրեղել, 'բռթել' (դէպի)։

Припла́|вить (влю -вятъ) ա. Припла́вливать; **-вка** է. [զետով, քշելով] էլի բերելը, աւելացնելը. **-вливать**, -вить Ն. [գետով քշելով] էլի բերել, աւելացնել. **-въ** —. ա. Припла́вка.

Припла́|та է. լրացուցիչ վճար. **-ти́ть** (-чу́ -тя́тъ; -ти́) ա. Припла́чивать; **-чиваніе** ւ. էլի վճարելը. **-чивать**, -ти́ть Ն. էլի վճարել, էլի տալ, հատուցանել, (վճարին) աւելացնել։

Припле|сти́ (-ту́ -ту́тъ; անց. -плёлъ -ла́, о́; հրմ. -ти́), **сь** ա. Приплета́ть, ся; **-та́ніе** ա. Приплете́ніе; **-та́ть**, -сти́ Ն.

1, ամրացնել (հիւսելով), էլի հիւսել. 2,* խառնել. п. когó къ чемý մէկին մի բանի մէջ խառնել, ձգել. **-ся** -ուել. 1, (բայերի մասին) պատառուել. 2,* խառնուել (մի գործի մէջ). **-тéніе** ի. ամրացնելը (հիւսելով), էլի հիւսելը։

Припло|ди́ть (-ожý -дя́тъ), **ся** ռ. Приложáть, ся; **-дный** -ած. աճեցնելու, բազմացնելու, բուծման. **-дъ** ա. աճեցնում, բազմացնում, բուծում (անասուններ). **-жáть**, -ди́ть ն. աճեցնել, բազմացնել, (անասուններ) բուծանել. **-ся** -ուել. աճել, բազմանալ. **-жé-ніе** ի. աճեցնում, բազմացնում, բուծ[ան]ում (անասուններ)։

Приплó|чивать, -ти́ть ն. (-чý -тя́тъ) ն. ամրապէս միացնել, կցել (տախտակները)։

При|плываніе ռ. Приплы́тіе; **-плы-вáть**, -плы́ть ի. գալ, հասնել, ժամանել (լողալով, նաւելով). п. къ бéрегу ափ գալու գալ. **-плы́тіе** ի. հասնում, ժամանում (լողալով, նաւելով). **-плы́ть** (-плывý -вýтъ; -ви́) ռ. Приплывáть.

Приплю|щиваніе ի. տափակացնելը. **-щивать, -снуть** ն. տափակացնել. **-ся** -ուել. տափականալ. приплюснутый носъ տափակ քիթ։

Припля́|ска է. **-сываніе** ի. պարելը, կաքաւելը, 'պար գալը' (համաձայն երգի, երաժշտութեան). **-сывать** ի. պարել, կաքաւել, 'պար գալ' (համաձայն երգի, երաժշտութեան)։

Припо|дниманіе ի. մասամբ, մի փոքր բարձրացնելը. **-днимáть**, -дня́ть ն. մասամբ, մի փոքր բարձրացնել. п. ни́зкое мѣ́сто; п. занавѣ́ску; п. гóлову; п. плáтье շորը վեր քաշել. **-ся** -ուել. մի փոքր բարձրանալ. больнóй приподня́лся на кровáти; п. на цы́почкахъ; **-дниму́** ռ. Приподня́ть; **-дня́тіе** ի. մասամբ, մի փոքր բարձրացնելը. **-дня́ть** (-нимý -ни́мутъ; -ними́), **ся** ռ. Приподнимáть, ся; **-дыманіе, -дымáть, ся** ռ. Приподниманіе, -днимáть, ся.

Припóй ա. 1, զոդելը, եռացնելով կցնելը, միացնելը. 2, զոդելու նիւթ, մետաղներ։

Припол|зáніе ի. սողալը (դէպի), սողալով մօտենալը. **-зáть, -зти́, -зть** (-зý -зýтъ; անց. -зъ -злá, ó; հրմ. -зи́) ռ. Припáлзывать.

При|поминáніе ի. յիշելը, մտաբերելը. յիշեցնելը. **-поминáтельный** -ած. յիշեցնող, յիշեցնելու. **-поминáть, -пóмнить, -помяну́ть** ն. յիշել, մտաբերել. յիշեցնել. п. свою мóлодость; не припóмню, кто мнѣ́ это сказáлъ, когдá это случи́лось; не припóмню, говори́лъ ли я это; п. комý что մէկին մի բան յիշեցնել. я вамъ это припóмню!

Припó|рка է. պատիկ փակիչ, արգելիչ. **-рный** -ած. փակիչի, արգելիչի։

Припо|рошéніе ի. փոշոտելը, փոշով ծածկելը. **-роши́ть** (-шý -шáтъ) ն. փոշոտել, փոշով ծածկել. **-ся** -ուել. փոշոտուել, փոշով ծածկուել։

Припóръ ա. 1, սեղմում, սխմում. յենում. работать въ п. ուժերը լարած աշխատել. 2, փակիչ, արգելիչ։

Припою ռ. Припѣ́ть.

Припрá|ва է. 1, պատրաստելը, համեմելը. 2, համեմ, համեմիչ նիւթ. котлéты безъ п—ы; п. кýшанье краси́тъ (առձ.). **-вить** (-влю -вятъ; -вь) ռ. Приправля́ть; **-вка** է. **-влéніе** ի. պատրաստելը, համեմելը (կերակրեղէնը). **-вля́ть**, -вить ն. պատրաստել, համեմել. *համեմել. п. набóръ տպագր. շարուածքը տպագրութեան համար պատրաստել. критика, *припрáвленная нѣсколькими похвалáми.

При|прáшиваніе ի. էլի խնդրելը, հայցելը. **-прáшивать, -проси́ть** (-ошý -сятъ) ն. чегó էլի խնդրել, էլի հայցել։

Припрý ռ. Приперéть.

Припры|гать ռ. Припры́гивать 1; **-гиваніе** ի. թռչելը, ցատկելը. **-гивать** ի. 1, (-гать) թռչելով, թռչկոտելով մօտենալ, մօտ թռչել, մօտ ցատկել. 2, (-гну́ть) թռչել, ցատկել. **-жка** է. թռչելը, ցատկելը. въ п—у թռչելով, ցատկելով։

Припры|скивать, -снуть 1. ն. մի փոքր սրսկել, վրան ջուր շաղ տալ, թացել. 2. ի. կաթկթել, գալ (անձրևի մասին). дождь припры́снулъ.

Припря|гáніе ի. էլի լծելը. ամրացնելը (լծին). **-гý** ռ. Припря́чь.

При|пря́дывать, -пря́сть ն. մանելով ամրացնել, էլի մանել։

Припря́|жка է. 1, էլի լծելը, ամրացնելը (լծին). 2, կողքից լծած ձին. **-жнóй** -ած. կողքից լծած, ամրացրած. п—áя лóшадь; **-(при́-)жь** ա. Припря́жка 2.

Припря́сть (-дý -дýтъ; անց. -ялъ -лá, лó; -ди́) ռ. Припря́дывать.

Припря́|таніе, -тываніе ի. ծածկելը, թաքցնելը, պահելը. **-тывать, -тать** (-чу -чутъ; -чь) ն. ծածկել, թաքցնել, պահել. *онъ припря́талъ дéнежки на чёрный день; **-чу** ռ. Припря́тать.

Припря́чь (-гý -жёшь -гýтъ; անց. -ягъ -глá, ó; հրմ. -ги́) ռ. Припрягáть.

При|пугáть ն. վախեցնել. **-пýгиваніе** ի. մի մի անգամ վախեցնելը, սիրտը ահ գցելը. **-пýгивать, -пугну́ть** ն. մի փոքր վախեցնել, սիրտը ահ գցել։

Припу́|дриваніе ի. մի փոքր վրան փոշի ցանելը, մի փոքր շպարելը. **-дривать, -дрить** (-рю -рятъ) ն. մի փոքր վրան փոշի ցանել, մի փոքր, թեթև կերպով շպարել։

Припу|скáніе ի. մօտ թողնելը. **-скáть**, -сти́ть ն. 1, մօտ թողնել. п. піявки տզրուկներ կպցնել. п. телёнка հորթին բաց թողնել (կովի վրայ). п. жеребцá къ кобы́лѣ յովատակին ('էգին') մատակի վրայ բաց թողնել, արձակել. 2, լայնացնել, երկարացնել, լայն, երկայն բանել (շորը՝ ձևելիս). п. рукавá թևերը լայն բանել, լայնացնել. 3, շատ գնել. ձիու սանձը բաց թողնել. п. лошадéй; 4, ծուլացնել, 'բօշացնել' (պրկած պարանը). **-скнóй** -ած. բաց թողած, արձակած. п. жеребéцъ յովատակ, 'էգիր', 'այգր'. п—áя корóва հորթամէջ կով. **-(при́-)скъ** ա. 1, մօտ թողնելը. 2, թողնելը, բաց թողնելը, արձակելը. бѣжáть въ п. արագ, բոլոր ուժով վազել, վազ տալ. бѣжáть съ кѣмъ въ п—и մէկի հետ մրցումով վազել. **-сти́ть** (-щý -пу́стятъ) ռ. Припускáть.

Припу́|таніе, -тываніе չ. խառնելը, խճճելը, գցելը (անտարբեր բանի մէջ). **-тывать,-тать** ն. խառնել, խճճել, կաշկանդել, գցել (վատ, անտարբեր բանի մէջ). **-ся** -նդր. къ чему́ մի բանի մէջ խառնուել, կաշկանդուել։

Припу|ха́ніе չ. մի փոքր ուռչելը. **-ха́ть, -хнуть** չ. մի փոքր ուռչել. **-хлость** ի. ուռածութիւն, թեթև ուռեցք. **-хлый** ած. -ի. մի փոքր ուռած. **-хнуть** (անց. -хъ -хла, о) տ. Припуха́ть.

Припы́|живаніе չ. լիցք (заря́дъ) քշելը, մտցնելը (թնդանօթի մէջ). **-живать, -жить** (-жу -жать) ն. քշել, մտցնել (լիցք (заря́дъ) թնդանօթի մէջ)։

При|пѣва́ніе չ. էլի երգելը. երգակցելը, ձայնակցելը. **-пѣва́ть** ն. **1,** էլի երգել. **2,** երգակցել, ձայնակցել. п. къ пѣ́снѣ երգին ձայնակցել (գարձող յանգը կրկնելով). жить припѣва́ючи ուրախ, զուարթ, համարձակ ապրել. **-пѣвъ** ա. **1,** տ. Припѣва́ніе; **2,** դարձող, կրկնուող յանգ, խօսքեր (երգի ասն)։

Припѣ́нить (-ню -нять) ն. փրփրացնել, փրփրակալեցնել (մասամբ)։

Припѣ́ть (-пою́ -ю́тъ; -по́й) ն. բոլորը (բոլոր յայտնի երգերը) երգել պրծնել։

Припя́|чивать, -тить (-чу -тять) ն. յետ մղել, ընկրկեցնել։

Прира|ба́тывать, -бо́тать ն. աշխատելով աւելացնել, աշխատածին, շինածին աւելացնել. վերջացնել (մնացած գործը, աշխատանքը)։

При|ра́вниваніе չ. **1,** հարթելը, հաւասարելը, դզելը. **2,** յարմարելը, -րեցնելը, ‘սազացնելը‘. **3,** համեմատելը, բաղդատելը, հաւասարեցնելը. **-ра́внивать,** -ровня́ть ն. **1,** հարթել, հաւասարել, -եցնել, դզել. **2,** յարմարել, -րեցնել, ‘սազացնել‘. **3,** համեմատել, բաղդատել, հաւասարեցնել, հաւասար համարել. п. себя́ къ кому́ իրան մէկի հետ համեմատել, մէկին հաւասար համարել. **-ся** -նդր. համեմատուել, բաղդատուել։

При|раста́ніе չ. **1,** աճելով կպչելը, կցուելը, միանալը. **2,** աճում, աւելանում. **-раста́ть, -расти́** (-сту́ -у́тъ; անց. -ро́съ -сла́, о́; հրմ. -расти́) չ. **1,** къ чему́ աճելով մի բանից կպչել, կցուել, մի բանի հետ միանալ. кора́ крѣ́пко приросла́ къ де́реву; лёгкія приросли́ къ рёбрамъ; **2,** աճել, աւելանալ (օր. տոկոսների մասին). **-раща́ть, -расти́ть** (-щу́ -стя́тъ) ն. **1,** բուսցնել, մեծացնել. **2,** աճեցնել, մեծացնել, շատացնել, շահեցնել (դրամը, դրամագլուխը). **-ся** -նդր. աճել, մեծանալ. **-раще́ніе** չ. **1,** աճեցնելը, մեծացնելը. **2,** աճում, յաւելում, աւելանում. п. капита́ла проце́нтами դրամագլխի աճումը տոկոսներով. п. населе́нія; п. ста́да; п. ско́рости արագութեան սաստկանալը. *у него́ п. семьи́ նորան մի նոր զաւակ է ծնուել. **3,** բժշկ. աճում։

Прирва́ть (-рву́ -ву́тъ; -рви́) ն. բոլորը պատառել, պատառատել, գզել, գզռտել։

Приревнова́ть (-ну́ю -ютъ) ն. кого́ къ кому́ մէկի վերայ մի ուրիշի նկատմամբ մախալ, մախանք տածել, խանդով նայել. онъ приревнова́лъ ко мнѣ свою́ жену́ նա իմ և իր կնոջ յարաբերութեան վերայ խանդով էր նայում. она́ приревнова́ла своего́ му́жа къ мое́й женѣ́.

Прирови́ть, ся տ. Прира́внивать, [ся.

Приро́|да ի. բնութիւն. зако́ны п—ы; п. просну́лась съ зарёю; изуча́ть п—у растені́й, живо́тныхъ; *отда́ть долгъ п—ѣ բնական մահով մեռնել. воспита́ніе сильнѣ́е п—ы (առծ). привы́чка втора́я п. (առծ). **2,** ծնունդ, ծագում. сла́бый отъ п—ы թոյլ ծնուած. онъ отъ п—ы глухъ; онъ п—ою (կմ по п—ѣ) дворяни́нъ, францу́зъ նա ծագումով ազնուական, ֆրանսիացի է. **-дный** ած. **1,** բնական, բնածին. п—ое сво́йство; п. умъ; п—ыя дарова́нія; п—ые недоста́тки; п. жи́тель страны́ երկրի բուն բնիկ. п. язы́къ մայրենի լեզու. **2,** ծնունդով, ծագումով. п. нѣ́мецъ, п. дворяни́нъ; **-жде́нный** ած. -ի. բնածին, բնատուր։

Приро́|слый ած. -ի. աճելով կպած, միացած. **-ста́ть, -сти́, -сти́ть** տ. Прира...; **-стокъ,** стка ա. **-сточекъ,** чка նւզ. աճած, աւելացած բան. **-стъ** ա. աճում, աւելանում։

Приру|ба́ніе չ. **1,** կտրելով յարմարելը, -րեցնելը. **2,** կտրելը, կտրտել պրծնելը. **-ба́ть, -би́ть** ն. **1,** կտրելով յարմարել, -րեցնել, ‘զազացնել‘. **2,** կտրել, կտրտել պրծնել. **-бе́жный** ած. սահմանագլխի, սահմանի, սահմանային. **-би́ть** (-блю́ -бятъ) տ. Прируба́ть; **-бка** ի. **-бле́ніе** տ. Прируба́ніе; **-бъ** ա. **1,** տ. Прируба́ніе; **2,** կցած, աւելացրած մաս (շինութեան)։

Прирумя́|нивать, -нить (-ню -нятъ) ն. մի փոքր կարմիր դնել, շպարել. **-ся** -նդր. թեթև կերպով կարմիր շպարուել, քսուել։

Приру|ча́ть ն. սովորեցնել, ձեռնասուն դարձնել (անասունին). **-чённый** ած. -ի. սովորեցրած, ձեռնասուն դարձրած։

Прирѣ́|жу տ. Прирѣ́зать; **-за́ніе** չ. **1,** կտրելով յարմարեցնելը. **2,** կտրելով աւելացնելը. **-зка** ի. կտրելով կցած, աւելացրած, ‘սազացրած‘ կտոր. **-зно́й** ած. **1,** կտրելով յարմարեցրած, դրած. **2,** կտրելով տուած, աւելացրած. **-зываніе** տ. Прирѣ́заніе; **-зывать, -зать** ն. **1,** կտրելով յարմարեցնել, ‘սազացնել‘ (օր. կողպէքը դռանը). **2,** կտրելով տալ, աւելացնել. при размежева́ніи къ моему́ по́лю прирѣ́зали двѣ десяти́ны земли́.

Прирѣ́чный ած. գետի մօտ գտնուող։

Приряди́ть (-жу́ -ядя́тъ), **ся** տ. Принаряжа́ть, ся.

Приса|ди́ть (-жу́ -а́дятъ) տ. Приса́живать; **-дка** ի. **1,** դնելը, ամրացնելը. **2,** աշխատեցնելը (զոռով). **3,** էլի տնկելը, աւելացնելը. **-живаніе** չ. **1,** դնելը, ամրացնելը. **2,** էլի տնկելը, աւելացնելը. **-живать, -ди́ть** ն. **1,** դնել, ամրացնել (կոճակները բաճկոնից). **2,** кого́ къ чему́, за что մէկին զոռով մի բան անել տալ. п. кого́ за рабо́ту, за уро́къ; **3,** էլի տնկել, աւելացնել. **-ся** -նդր. **1,** նստել, իջնել (յատակի վերայ). **2,** նստել (գործի, աշխատանքի)։

При|са́ливаніе չ. **I.** էլի մի փոքր աղելը, աղը աւելացնելը. **II.** իջելը, իղ, ճարպ քսելը. **-са́ливать** ն. **I.** (-соли́ть) էլի մի

փորը աղել, աղն աւելացնել. II. (-сáлить) իւղել, իւղ, ճարպ քսել։

При|сáсываніе չ. ծծելը, ծծելով քաշելը. **-сáсывать**, -сосáть ն. ծծել, ծծելով քաշել. егó присосáло въ болóтѣ նա մնաց ճահճի մէջ. **-ся** անդ. ծծելով մտանել։

Присвá|тывать, -тать ն. գտնել, նշանել, 'ուզել' (աղջիկ). п. комý богáтую невѣ́сту; **-ся** անդ. къ комý մէկի ձեռքը խնդրել, մէկին 'ուզել'։

Присви́|снуть ա. Присви́стывать 2; **-стáть** (-щý -и́щутъ; -щи́) ա. Присви́стывать 1; **-стъ** ա. **1,** սուլելը, սուլում, շըռացնելը, շուացնելով կանչելը, հուպելը. **2,** (при́свистъ) ծըծւալու եղանակ, ծըծւոց (թըռչունի). **-стываніе** չ. շուացնելու, սուլելու սովորութիւն (աշխատելիս, ման գալիս). **-стывать 1,** (-стáть) ն. շուացնելով, սուլելով կանչել, հուպել. **2,** (-снуть) չ. երբեմն շուացնել, սուլել (աշխատելիս, գնալիս, ման գալիս). онъ идётъ да присви́стываетъ.

При|своéніе, -свóиваніе չ. իւրացնելը, սեպհականեցնելը. **-свóивать**, -своя́ть, -свóить ն. **1,** իւրացնել, սեպհականեցնել, յափշտակել, 'գալթել'. п. чужóе имѣ́ніе, чужýю мысль; п. себѣ́ власть, прáво; п. себѣ́ честь какóго-либо дѣ́ла; **2,** յատկացնել, տալ. закóнъ присвóилъ большíя преимýщества э́той дóлжности; **-ся** անդ. իւրն իրան ազգական, բարեկամ հաշուել. **-свои́тель** ա. **-свои́тельница** է. յափշտակող, 'գալթող', իւրացնող, սեպհականեցնող այր, կին. **-свóить** (-свóю -ятъ), **ся** ա. Присвóивать, ся.

Присвó|ривать, -ри́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. ռուս. բարակներին, գամփռներին կապին, կապած վազելուն ընտելացնել. **-ся** անդ. կապին, կապած վազելուն ընտելանալ։

Присвои́ть (-своя́ю -я́ютъ), **ся** ա. Присвóивать, ся.

При|сели́ть (-лю́ -ля́тъ) ա. Приселя́ть; **-сёлокъ**, лка ա. **-сёлочекъ**, чка ռւզ. պատիկ գիւղ, շէն. **-селя́ть**, -сели́ть ն. ձէլի, ուրիշներին եւ բնակեցնել, գաղութին բնակիչներ աւելացնել։

Приска|зáть (-жý -áжутъ; -жи́) ա. Прискáзывать; **-зка** է. յաւելուած, միջնադէպ (վրայից, պատմութեան, հէքիաթի). **-зываніе** չ. կցելը, աւելացնելը (պատմութեանը). **-зывать**, -зáть ն. կցել, աւելացնել (առածին, պատմածին)։

При|скакáть (-чý -áчутъ; -чи́) չ. թռչելով, սլանալով, չափ գնելով գալ, ժամանել. **-скáкиваніе** չ. **1,** մօտ թռչելը, թըռչելով գալը. **2,** թռչելը, ցատկելը. **-скáкивать, -скокнýть**, -скочи́ть չ. թռչել, ցատկել. **-скóкъ** ա. վեր թռչելը, վեր ցատկելը։

Прискóр|біе չ. վիշտ, տխրութիւն, տըրտմութիւն. душéвное п. ցաւ սրտի. съ п—іемъ ցաւելով, վշտանալով. къ п—ію моемý ցաւակցաբար. **-бно** ըեմ. ցաւալի, տխրալի է. п. сéрдцу моемý սիրտս ցաւում, վշտանում է. мнѣ п. говори́ть э́то ինձ համար ցաւալի է այդ ասել. **-бный** ած. ցաւալի, տխրալի, տըխուր. п—ая нóвость; п—ое воспоминáніе.

Приско|чи́ть (-чý -óчатъ) ա. Прискáкивать; **-чка** է. ցատկում, վեր թռչելը. бѣжáть въ п—у թռչելով, թռչկոտելով վազել։

Прискý|чивать, -чить (-чу -чатъ) չ. ձանձրալի, տաղտկալի դառնալ, ձանձրացնել, տաղտկացնել. э́то мнѣ прискýчило; жизнь емý прискýчила; мнѣ прискýчило жить въ дерéвнѣ.

При|слáнивать, -слоня́ть, -слони́ть ն. յենել, հպել, 'դէմ տալ'. п. лѣ́стницу къ стѣнѣ́; **-ся** անդ. յենուել. п. спинóю; п. къ стѣнѣ́.

Прислáніе ա. Присылáніе.

Присласти́ть (-щý -стя́тъ) ա. Прислащáть.

Прислáть (-шлю́ -ю́тъ; -шли́) ա. Присылáть.

Присла|щéніе, -щиваніе չ. քաղցր բան խառնելը. **-щивать, -щáть, -сти́ть** ն. մի փոքր շաքար, աւել քաղցրացնել։

Присло́|віе չ. **1,** ա. Приговóрка; **2,** քերկ. վերջադիր (խօսքի վերջին աւելացող մասնիկ. օր. ко, то, եւն)։

Присло|нéніе չ. յենելը. հպելը, 'դէմ տալը'. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** ա. Прислáнивать, ся; **-нка** է. ա. Прислóнъ; **-нный** ած. յենելու. **-нъ** ա. **1,** ա. Прислонéніе; **2,** նեցուկ. **-ня́ть, ся** ա. Прислáнивать, ся.

Прислý|га է. **1,** ծառայութիւն, սպասաւորում. **2,** ծառաներ, սպասաւորներ. онъ отпусти́лъ всю свою́ п—у; **-живаніе** չ. ծառայելը, սպասաւորելը. **-живать, -жи́ть** (-жý -жатъ) չ. комý, у когó մէկին ծառայել, սպասաւորել, 'դուլլուղ անել'. п. за столóмъ; п. священнику во врéмя обѣ́дни; они́ сáми себѣ́ прислýживаютъ; **-ся** անդ. ծառայելով, սպասաւորելով աշխատել հաճոյանալ, մէկի շնորհքը շահել, մէկի աչքը մըտնել. **-жливость** չ. ծառայելու պատրաստակամութիւն, փոյթ. **-жливый** ած. պատրաստակամ ծառայելու, սպասաւորելու. **-жникъ** ա. **1,** ծառայ, սպասաւոր. **2,** ծառայամիտ, քծն[ու]ող, ստորաքարշ այր. **-жница** է. **1,** աղախին, սպասաւորուհի. **2,** ծառայամիտ, քծն[ու]ող, ստորաքարշ կին, աղջիկ. **-жничество** չ. ծառայամտութիւն, ստորաքարշութիւն, քծն[ու]ողութիւն։

Прислý|шать, ся ա. Прислýшивать, ся; **-шиваніе** չ. լսելը, ականջ դնելը. **-шивать**, -шать ն. լսել (ուշադրութեամբ), ականջ դնել. **-ся** չ. къ чемý **1,** մի բան լսել (ուշադրութեամբ), մի բանի ականջ դնել. **2,** լսելիքը մի բանի ընտելացնել. п. къ шýму աղմուկի վարժուել, ընտելանալ։

При|смáтриваніе չ. նայելը, հսկելը, հսկում, հսկողութիւն. **-смáтривать**, -смотрѣ́ть չ. за кѣмъ, за чѣмъ մէկին, մի բանի հսկել, մէկի, մի բանի վերայ աչք պահել. п. за ребёнкомъ; **-ся** չ. **1,** къ чемý մի բանի ուշադրութեամբ նայել, մի բան գիտել, գննել. երկար, ուշադրութեամբ նայելով իւրացնել. **2,** чемý մի բանի երկար, յաճախ նայելուց զզուել, ձանձրանալ. ընտելանալ, մի բանի անուշադիր, անտարբեր կերպով նայել։

Присми|рѣ́лый -ծ. *խաղաղուած, հանդարտած, 'խելօքացած'*. **-рѣ́ть** չ. *խաղաղուել, հանդարտանալ, 'խելօքանալ'*։

Присмо́|трщикъ -. **-трщица** է. *նայող, հսկող, վերակացու այր, կին*. **-тръ** -. *հսկում, հսկողութիւն*. имѣ́ть стро́гій п. за кѣмъ, за чѣмъ; **-трѣ́ть** (-рю́ -рятъ), **ся** ա. Присма́тривать, ся.

Присни́ться ա. Сни́ться.

При́|сно ն. *եկ. սլ. միշտ, հանապազ, յաւիտեան*. **-снобламе́нный** -ծ. *երանաւէտ, յաւիտեանս երանելի*. **-снопа́мятный** -ծ. *յաւիտեանս անմոռանալի, յաւերժայիշատակ, յաւերժական*. **-сносла́вный** -ծ. *միշտափառ*. **-сносу́щій, -сносу́щный** -ծ. *եկ. սլ. մշտակայ, յաւիտենական, մշտնջենաւոր*. **-сный** -ծ. *եկ. սլ.* **1**, *ճշմարիտ, անկեղծ*. при́сный, аго -. *հաւատարիմ բարեկամ, մտերիմ, արբանեակ*. замѣсти́ть вака́нсіи свои́ми п—ыми; **2**, *մշտական, յաւիտենական, մշտնջենաւոր*։

Присовоку|пи́тельный -ծ. *լրացուցիչ*. **-пи́ть** (-плю́ -пя́тъ), **ся** ա. Присовокупля́ть, ся; **-пле́ніе** չ. *աւելացնելը, կցելը. յաւելուած*. **-пля́ть**, -пи́ть ն. *աւելացնել, յաւելել, կցել, միացնել, վրան դնել, լրացնել*. **-ся** -նչք. *միանալ, միաւորուիլ*։

При|со́вывать, -су́нуть ն. къ чему́ *կէտի մի բան խոթել, հրել, հրհրել*։

Присовѣ|това́ніе, -тыва́ніе չ. *խորհուրդ տալը*. **-това́ть** (-тую -ютъ), **-тыва́ть** ն. что кому́ *մէկին մի բանի մասին խորհուրդ տալ*։

Присоеди|не́ніе չ. *միացնելը, միաւորելը, կցելը*. **-ни́тель** -. **-ни́тельница** է. *միացնող, միաւորող այր, կին*. **-ни́тельный** -ծ. *միաւորիչ, միացնող*. **-ня́ть**, -ни́ть ն. *միացնել, միաւորել, կցել*. п. о́бласть къ госуда́рству; п. къ це́ркви *եկեղեցու գիրկն ածել (հերձուածողներին)*. **-ся** -նչք. къ чему́ *մի բանի հետ միանալ*. п. къ друго́му вѣроисповѣда́нію *ուրիշ դաւանութիւն ընդունել*։

Присо|ле́ніе չ. *էլի աղելը, աղն աւելացնելը*. **-ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. *էլի մի փոքր աղել, աղն աւելացնել*։

Присо|са́ть (-су́ -су́тъ; -си́), **ся** ա. Приса́сывать, ся; **-ска** է. *ծծելը, ծծում*։

Присосѣ́диться (-жу́сь -дятся) -նչք. къ кому́ *մէկին մօտենալ, մէկի մօտ, կշտին նստել, մէկին հարեւանանալ, հարեւան դառնալ*։

Присо́х|лый բյ. -ծ. *չորանալով վրան կպած*. **-нуть** ա. Присыха́ть.

Приспи́|чиваніе չ. *նեղացնելը, հարկադրելը, ստիպեցնելը*. **-чить** ն. ռմկ. кого́ и кому́ *նեղացնել, հարկադրել, ստիպեցնել*. что э́то приспи́чило васъ ѣ́хать такъ ско́ро? экъ его́ приспи́чило! *բայց նա սաստիկ նեղն է ընկել հա՜*. «вашъ това́рищъ ушёлъ безъ ча́ю; вишь — ужъ о́чень ему́ приспи́чило».

Приспосо́|бить (-блю -бятъ), **ся** ա. Приспособля́ть, ся; **-бле́ніе** չ. **1**, *յարմարելը, -րեցնելը. յարմարում*. п. къ но́вому кли́мату *կլիմայավարժում, -ժութիւն*. **2**, *յարմարութիւն, պատրաստութիւն*. **-бля́ть**, -бить ն. къ чему́ *մի բանի [համար] յարմարել, -րեցնել, պատշաճել*. п. зе́млю къ посѣ́ву; **-ся** -նչք. къ чему́ *մի բանի յարմարուիլ, ընտելանալ*. э́то расте́ніе приспособля́ется ко вся́кому кли́мату.

Приспуска́ть ն. *մի փոքր իջեցնել, ցածրացնել, ներքև թողնել*։

При|спѣва́ніе չ. *գալը, հասնելը, մօտենալը*. **-спѣва́ть, -спѣ́ть** չ. **1**, *իր ժամանակին գալ, ժամանել, հասնել*. **2**, (*ժամանակի մասին*) *մօտենալ, մերձենալ*. **-спѣ́шникъ** -. **-спѣ́шница** է. **1**, *կամակատար, շողոքորթ այր, կին. արբանեակ*. мнѣ не стра́шны ни онъ, ни его́ п—ки; **2**, *խոհարար, -ուհի*. **-спѣ́шничать** չ. **1**, ա. Прислу́живаться; **2**, *խոհարարութիւն անել*։

Присро́|чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. *պայմանաժամ, 'վադայ' դնել, նշանակել*։

При|става́ніе չ. ա. *բայր*. **-става́ть** (-стаю́ -ю́тъ; -ва́й), -ста́ть չ. **1**, *կպչել*. смола́ приста́ла къ рукѣ́; кора́ крѣ́пко приста́ла къ де́реву; черни́ла не пристаю́тъ къ ма́сленой бума́гѣ; **2**, *միանալ*. п. чьему́ мнѣ́нію; онъ приста́лъ къ мои́мъ проти́вникамъ, къ па́ртіи мои́хъ проти́вниковъ; **3**, къ кому́ *մէկի օձիքից ('եախից') կպչել, մէկին նեղացնել, ձանձրացնել, մէկի գահլան տանել, հոգին հանել*. п. къ кому́ съ про́сьбами, съ вопро́сами; къ должнику́ пристаю́тъ заимода́вцы; **4**, *մօտենալ, մերձենալ. հպուել*. шлю́пка приста́ла къ бе́регу, къ кораблю́; кора́бль приста́лъ къ морско́му бе́регу, къ о́строву; **5**, у кого́, къ кому́ *անցնելիս ժամանակաւորապէս մէկի մօտ իջնել*. **6**, (*հիւանդութեան մասին*) *հաղորդուել, վարակել*. о́спа приста́ла къ ребёнку; къ нему́ приста́ла лихора́дка; **7**, [кому́ *մէկին*] *վայել. պատշաճ լինել*. не приста́ло вамъ говори́ть э́то: въ ва́ши лѣта́ не приста́ло щеголя́ть; **8**, *յարմար գալ, 'սազել'*. э́та шля́пка о́чень къ ней приста́ла; *го́рдость не приста́ла къ бѣ́дности; **9**, (*ձկանի մասին*) *ուժասպառուել, կանգ առնել*։

Приста́|вить (-влю -вятъ; -вь) ա. Приставля́ть; **-вка** է. **1**, ա. Приставле́ніе; **2**, *կցած, վրան դրած, աւելացրած բան*. **3**, *քերկ. առաջադիր մասնիկ*. **-вле́ніе** չ. *կցելը, աւելացնելը*. **-вля́ть**, -вить ն. **1**, *դնել, յենել, 'դէմ տալ'*. приста́вить лѣ́стницу къ стѣнѣ́; п. пистоле́тъ къ груди́; *п. кому́ рога́ *մէկի կնոջը խարդաւանել, գայթակղեցնել*. **2**, *կարգել, կանգնեցնել*. п. сто́рожа къ до́му; п. гувернёра къ дѣ́тямъ; п. кого́ для смотрѣ́нія за рабо́тами; **-вникъ** -. **-вница** է. *վերակացու, վերահսկու այր, կին*. **-вно́й** -ծ. *կցած, աւելացրած*. п—ая части́ца *քերկ. առաջադիր մասնիկ*. -(при́-)**вша** է. *պրիստաւի կին, ամուսին*. -(при́-)**въ** -. *պրիստաւ, վերակացու*. ви́нный п. *գինեվաճառութեան վերակացու*. соляно́й п. *աղավաճառութեան վերակացու*. тюре́мный п. *բանտային վերակացու*. суде́бный п. *դատական պրիստաւ (դատավճիռներն 'ի կատար ածող)*. ча́стный, полице́йскій п. *մասնաւոր, ոստիկանական վերակացու* [*դու յետևից ընկած (շուն)*]։

Приста́лый -ծ. *ուրիշ, անծանօթ մար-*

Присталь|но *մ.* 1, *ուշադրութեամբ, աչքերը յառած, սևեռած.* п. смотрѣть на кого; 2, *ջանասիրութեամբ, տակաւն կերպով, շարունակ.* п. читать, работать; **-ный** *-ծ.* *ուշադիր, յառած, սևեռած, զննողական.* п. взглядъ.

Приста|нище *չ.* 1, *նաւահանգիստ.* сомнѣніе есть бурное море, отъ котораго единственнымъ п—емъ служитъ вѣра; 2, *ապաստարան, ապաստանարան.* быть безъ п—а; давать у себя п. богомольцамъ; 3, *որջ, բուն.* п. воровъ; **-ніе** *ա.* Приставаніе.

Пристанодержате|ль *ա.* **-льница** *է.* *կաշկանդելի անձերին, գողերին և աւազակներին ապաստարան տուող, պատսպարող, թաքցնող այր, կին.* **-льство** *չ.* *կաշկանդելի անձերին, գողերին և աւազակներին ապաստարան տալը, ընդունելը, պատսպարելը, թաքցնելը:*

При|стану *ա.* Пристать; **-стань** *է.* 1, *ա.* Пристанище; 2, *ծոց, խորշ (ծովի, գետի), նաւահանգիստ. նաւահանգստային քաղաք:*

Пристарѣть *չ.* *բոլորովին ծերանալ, պառաւել, հնանալ:*

Пристать (-стану -нутъ; -стань) *ա.* Приставать.

При|стеганіе *ա.* Пристёгиваніе; **-стегать** *ա.* Пристёгивать; **-стёгиваніе** *չ.* 1, *մայր գցելը, մայր անելը (կոճակները).* 2, *կողքից լծելը. աւելացնելը (ձի).* 3, *շուալելը, ձեաց, թելիկ կերպով կարելը.* 4, *չէպելը, մտրակելը.* **-стёгивать**, -стегать, **-стегнуть** *ъ.* 1, *մայր գցել, մայր անել (կոճակները).* 2, *կողքից լծել, աւելացնել (ձի).* 3, *շեղել, մտրակել.* 4, *թելիկ կերպով. ձեաց կարել, շուալել.* **-стёжка** *է.* 1, *թելիկ կերպով, ձեաց կարելը, շուալելը.* 2, *ձեաց կարած, շուալած բան.* 3, *ա.* Пристяжка; 4, *կոճակ, կեռ (օր. չափառատի):*

Присте|регать, -речь (-регу -жёшь -гутъ; *անց.* -рёгъ -гла, о; *հրմ.* -реги) *ъ.* *պահել, պահպանել. հսկել.* **-ся** *-ъւր.* *զգուշանալ:*

При|стирывать, -стирать *ъ.* 1, *էլի լուանալ.* 2, *բոլոր[հերմակեղէն]ը լուանալ պրծնել:*

Пристиснуть *ъ.* *մի փոքր սեղմել, սեղ-[ծել, ճնշել:*

Присти|хать, -хнуть *չ.* *կամաց կամաց խաղաղուել, հանդարտել, լռել:*

Пристой|но *մ.* *վայել, վայելուչ, պատշաճաւոր կերպով.* **-ность** *է.* *վայելչութիւն, պատշաճաւորութիւն.* **-ный** *-ծ.* *վայել, վայելուչ, պատշաճ, պատշաճաւոր, օրինաւոր:*

При|страивать, -строить *ъ.* 1, *շինութեան կցորդ շինել, աւելացնել.* п. къ дому флигель; 2, *գործի, պաշտօնի կանգնեցնել, (գործը) շինել, տեղել.* п. кого къ мѣсту *մէկի համար տեղ, պաշտօն գտնել.* п. дочь выгоднымъ замужествомъ *աղջկանը լաւ տեղ, լաւ երիտասարդի [մարդու] տալ, լաւ երիտասարդի հետ կարգել.* онъ пристроилъ всѣхъ своихъ дѣтей *նա իր բոլոր որդիներին էլ գործի դրեց.* **-ся** *-ъւր.* *իր գործը տեղել, իր համար գործ, պաշտօն գտնել.* онъ хорошо пристроился; п. къ мѣсту *տեղ, պաշտօն գտնել, տեղաւորել:*

Пристра|стить (-щу -стятъ; -сти), **ся** *ա.* Пристращать, ся *և* Пристращивать; **-стіе** *չ.* 1, *կողմնակալութիւն, կողմնապահութիւն, աչառութիւն.* выказать п. въ дѣлѣ; 2, *խանդ, անձ, փափագ, բաղձանք, հակում, մղում, մեծ սէր.* п. къ музыкѣ; **-стка** *է.* 1, *ա.* Пристращеніе 1; 2, *կիրք, բուռն խանդ, անձ, մեծ հակում, սէր.* **-стно** *մ.* *կրքով, աչառութեամբ, կողմնակալութեամբ, կողմնապահութեամբ.* **-стный** *-ծ.* *կրքոտ, աչառու, կողմնակալ, կողմնապահ.* быть п—ымъ къ кому.

При|страчивать, -строчить *ъ.* 1, *մի փոքր էլի կարել.* 2, *սրտք կցել, աւելացնել (նամակին):*

Пристра|щать, -стить *ъ.* кого къ чему *մէկի մէջ մեծ խանդ, սէր, հակում զարթեցնել, առաջացնել գէպի մի բան.* **-ся** *-ъւր.* къ чему *մի բանի մեծ սիրով, մեծ խանդով կպչել, նուիրուել, մի բան սաստիկ, կրթոցին սիրել.* п. къ деньгамъ, къ музыкѣ, къ театру; п. къ картамъ; **-щеніе** *չ.* 1, *մեծ սէր, խանդ զարթեցնելը, առաջացնելը.* 2, *սրտ* **-щиваніе** *չ.* *սպառնալը, սաստելը.* **-щивать**, -стить *ъ.* кого *մէկին սպառնալ, սաստել, մէկի սիրտն ահ, երկիւղ ձգել, մէկին վախեցնել:*

При|строеніе *չ.* 1, *ա.* Пристройка; 2, *տեղաւորում, գործի, պաշտօնի կանգնեցնելը.* **-строечка** *նւզ.* *ա.* Пристройка; **-страивать, ся** *ա.* Пристраивать, ся; **-стройка** *է.* 1, *շինութեան կցելը, աւելացնելը, շինութեան վերայ, կցորդ շինելը.* 2, *շինութեանը կցած, աւելացրած շէնք, շինութիւն.* боковая п.; сдѣлать п—у къ дому; **-строить** (-бою -ятъ), **ся** *ա.* Пристраивать, ся.

Пристрочка *է.* 1, *կարելով կցելը.* 2, *կարելով կցած մաս:*

Пристру|живаніе *չ.* *բռնադատելը, հարկադրելը մի բան անելու.* **-живать, -нить** (-ню -нятъ) *ъ.* *բռնադատել, բռնացնել, հարկադրել մի բան անելու, գոռում, բռնութեամբ անել տալ.* если онъ не признается, приструньте его.

Пристрѣ|ливаніе *չ.* *ա.* *բայլը.* **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) *ъ.* 1, (*որևէ զինուորական կենդանուն*) *սպանել, զրկել.* 2, *որձակել, արտաքսել (հրացանը փորձի համար).* **-лъ** *ա.* *փորձնական հրացանաձգութիւն.* **-лять** *ъ.* *սպանելով սպառել, ջնջել (օր. անտառի բոլոր թռչուններին):*

Пристрѣ|пать *ա.* Пристрѣпывать; **-пываніе** *չ.* *եփելով աւելացնելը, էլի եփելը.* **-пывать**, -пать *ъ.* *եփելով աւելացնել, էլի եփել:* [*մի փոքր թափ տալ, թափահարել*

Пристрѣ|хивать, -хнуть *ъ.* *երբեմն.*

При|ступаніе *չ.* *մօտենալը, մերձենալը.* **-ступать, -ступить** (-плю -упятъ) *չ.* 1, *մօտենալ, մերձենալ.* непріятель приступилъ къ крѣпости; п. къ святому причастію *սուրբ հաղորդութեան մերձենալ, հաղորդուել, ճաշակել.* 2, *սկսել, ձեռնամուխ լինել.* п. къ дѣлу, къ работѣ; п. къ преніямъ; п. къ раздѣлу; къ повѣркѣ; п. къ предмету *մասնկային գալով.* 3, *նեղացնել, ճնշել.* заимодавцы приступаютъ къ долж-

нику; *п. къ кому съ ножомъ къ горлу դանակը մէկի բգին դէմ անել. **-ся** չ. մօտենալ, մերձենալ. къ брыкливой лошади нельзя п.; къ нему нельзя п.; **-ступленіе** տ. Приступаніе; **-ступокъ**, пка ա. **-ступочекъ**, чка նւզ. պատուանդան, ընդատանաց (որից օր. ձի են հեծնում). **-ступъ** ա. 1, մերձեցում. къ этому гордецу п—у нѣтъ այդ հպարտ անձն անմերձենալի, անմատչելի է. къ этому товару п—у нѣтъ այդ ապրանքի [գին]ը անմատչելի է. 2, սկիզբ. п. въ рѣчи; 3, գրոհ, գրոհ. итти на п. գրոհ տալ, գրոհ տալ. взять городъ п—омъ գրոհ տալով քաղաքը առնել. 4, դուրս գալը, ելնելը:

Присты|жать, -дить (-жу -дятъ) ն. ամաչեցնել, այնպէս անել, որ մարդ ամօթից կարմրի. **-женіе** չ. ամաչեցնելը:

Пристѣ|нный ած. պատի, որմի մօտ գտնուող. որմնարոյս. **-нокъ**, нка ա. **-ночекъ**, чка նւզ. պատի մօտ, պատէ գտնուող տեղ, տարածութիւն:

Пристя|гивать, -гнуть ն. [կառքի, սայլի] կողքից լծել, աւելացնել (ձի). **-жка** ի. 1, կողքից լծելը, աւելացնելը (ձի). 2, [կառքի, սայլի] կողքից լծած ձի. **-жной** ած. [կառքի, սայլի] կողքից լծած. п—ая лошадь.

Прису|дитель ա. **-дительница** ի. տւիչ, մի բան տւող, յատկացնող այր, կին. **-ждать, -дить** (-жу -удятъ) ն. 1, кого къ чему մէկին մի բանի դատապարտել. п. кого къ тюремному заключенію, къ ссылкѣ, къ смертной казни; 2, [դատաստանով, դատավճռով, վճռով] տալ, յատկացնել. вслѣдствіе тяжбы мнѣ присудили эту землю; академія ему присудила первую премію; **-жденіе** չ. 1, դատապարտելը, -րտում. 2, դատավճիռ, դատակնիք. 3, [վճռով, դատավճռով] տալը, յատկացնելը. **-живаніе** տ. Присужденіе 1, 3; **-живать** տ. Присуждать.

Присунуть տ. Присовывать.

Присурь|мить (-млю -мятъ) ն. брови յօնքերը մի փոքր ծարրել, սև ներկել:

Присут|ственный ած. ատենական. п. день ատենական օր. п—ое мѣсто ատենական տեղ. **-ствіе** չ. 1, ներկայութիւն. это было въ моемъ п—іи; почтить кого своимъ п—іемъ; п. духа արթնութիւն, սրտոտութիւն, անվեհերութիւն. 2, նիստ (ատենական). 3, ատեան. [պետական] պաշտօնատուն, վարչատուն. воинское п. զինուորական ատեան. **-ствованіе** չ. ներկայ լինելը, ներկայ գտնուելը. **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. 1, ներկայ լինել, ներկայ գտնուել. п. на экзаменѣ; п. при преніяхъ; п. на свадьбѣ; я присутствовалъ при этомъ, когда это случилось; 2, ատենակալել. [պետական] պաշտօնական նիստին մասնակցել. присутствующій, аго ա. ա, ներկայ եղող, ներկայ գտնուող. п—іе и отсутствующіе; բ, ատենական, ատենի անդամ:

Присуха ի. սիրային դիւթ, հմայք, կախարդական միջոց մէկի մէջ սէր, հակում առաջացնելու. «въ юныя лѣта п—и дѣйствуютъ сильно».

Прису|ченіе, -чиваніе չ. ոլորելը, մանելը (միասին). **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. միասին ոլորել, մանել, մանելով աւելացնել. **-чка** ի. տ. Присученіе.

Прису|шеніе, -шиваніе չ. սաստիկ չորացնելը, ցամաքեցնելը. **-шивать, -шить** (-шу -шатъ) ն. 1, չոր, սաստիկ չորացնել, ցամաքեցնել. 2, кого къ кому մէկին միւսի սիրով կախարդել, հմայել, դիւթել, վառել. **-шка** ի. 1, տ. Присушеніе; 2, տ. Присуха.

Прису|щій ած. 1, ներկայ. 2, յատուկ. слабость п—ая человѣческой природѣ; всѣ люди имѣютъ п—ія имъ обязанности; **-щность** ի. գոյութիւն, էութիւն:

При|сыланіе չ. ղրկելը, ուղարկելը, յղելը. **-сылать**, -слать ն. ղրկել, ուղարկել. յղել. **-сылка** ի. 1, ղրկում, ուղարկում, յղում. 2, ղրկած, ուղարկած, յղած բան, իր. **-сыльный** ած. ղրկած, ուղարկած, յղած:

При|сыпаніе չ. 1, էլի ածելը, աւելացնելը. 2, վրան ածելը, ցանելը, շաղ տալը. **-сыпать** (*ներկ.* -сыпаю -ютъ), **-сыпать** (*ապառն.* -плю -плютъ; -пь) ն. 1, էլի ածել, աւելացնել. 2, վրան ածել, ցանել, շաղ տալ. **-сыпка** ի. 1, տ. Присыпаніе; 2, վրան ածած, աւելացրած բան. 3, *դեղգ.* վիրափոշի, վէրքի վրայ ցանելու փոշի. **-сыпной, -сыпочный** ած. ցանելու, շաղ տալու. п. порошокъ տ. Присыпка 3.

При|сыханіе չ. չորանալով վրան, վրայից կպչելը. **-сыхать**, -сохнуть չ. չորանալով վրան. վրայից կպչել. **-сышка** ի. տ. Присыханіе.

При|сѣваніе չ. վրան, վրայից ցանելը, սերմանելը. **-сѣвать**, -сѣять ն. վրան ցանել. սերմանել, էլի ցանել, էլի սերմանել. **-сѣвъ** ա. 1, տ. Присѣваніе; 2, ցանելով աւելացրած միջնակ, հողի կտոր:

При|сѣданіе չ. 1, նստելը, ծալապատիկ անելը. 2, ծունկ խոնարհելը. **-сѣдать**, -сѣсть չ. 1, նստել, ծալապատիկ անել. 2, ծունկ խոնարհել, ծունկ խոնարհելով յարգանք մատուցանել. 3, (միայն присѣсть) մի փոքր, կարճ ժամանակով նստել. присядьте на минуточку.

При|сѣканіе չ. կտրելը, կտրատելը (բոլորը). **-сѣкать**, -сѣчь ն. կտրել, կտրատել (բոլորը). *п. кому языкъ մէկի լեզուն կտրել, մէկին լռութեան դատապարտել, մէկին ըմբերանել, կարկամեցնել:

Присѣнокъ, нка ա. սրահակ:

При|сѣстъ ա. նիստ, որ և է աշխատանքի վերայ [նստած] անցկացրած ժամանակամիջոց. онъ написалъ эту статью въ одинъ п. նա այդ յօդուածը գրեց մի նստում, միանգամից, առանց տեղից վեր կենալու. **-сѣсть** (-сяду -дутъ; *անց.* -сѣлъ -ла, о; *հրմ.* -сядь) տ. Присѣдать.

При|сѣченіе տ. Присѣканіе; **-сѣчь** (-сѣку -чёшь -кутъ; *անց.* -сѣкъ -ѣкла, о; *հրմ.* -сѣки) տ. Присѣкать.

При|сѣяніе չ. վրան, վրայից ցանել պրծնելը. **-сѣять** (-сѣю -ютъ) տ. Присѣвать.

Прися|га ի. երդում (քահանայով, խաչով և աւետարանով). п. на подданство, на

вѣрность հպատակութեան, հաւատարմութեան երդում. привести кого къ п—ѣ մէկին երդուեցնել. нарушить п—у երդումը խախտել. увѣрять подъ п—ою երդմամբ հաստատել. **-га́ніе** չ. երդուելը, երդում ուտելը. **-га́ть**, **-гну́ть** չ. երդուել, երդում ուտել. п. надъ Евангеліемъ на вѣрность.

Прися́|дка է. плясать въ п—у կզզապարել, ծնկները ծալելով և կզզելով պարել, կքքուել. **-ду** տ. Присѣсть.

Прися́ж|ническій ած. երդուեալի. **-ничество** չ. երդուեալի պաշտօն, պարտաւորութիւն. **-ный** ած. երդուեալ. п. засѣдатель երդուեալ ատենակալ. п. повѣренный երդուեալ հաւատարմատար. судъ съ п—ыми засѣдателями երդուեալների, երդուեալ ատենակալների դատարան:

При|таéніе, -та́иваніе չ. թաքցնելը, ծածկելը, պահելը. **-та́ивать, -таи́ть** (-таю́ -я́тъ) ն. թաքցնել, ծածկել, պահել. п. дыханіе շունչը պահել. **-ся** ներ. 1, թաքնուել, պահուել. 2, ձեւանալ, կեղծաւոր(ու)իլ:

При|та́лкиваніе չ. հրելը, հրնդելը, 'բոթելը' (դէպի). **-та́лкивать**, -толкать, толкну́ть ն. հրել, հրնդել, 'բոթել' (դէպի), հրելով, հրնդելով մօտեցնել, դիպցնել. **-ся** ներ. մի բանի դիպչել. п. къ берегу.

При|та́птываніе չ. 1, տրորելը, կոխճօրելը, ոտնատակ տալը. 2, կեղատելը (տրորելով). **-та́птывать**, -топтать ն. 1, տրորել, կոխճօրել, ոտնատակ տալ (օր. խոտը). 2, կեղատել, պղատել (տրորելով, օր. յատակը):

При|таска́ть ն. 1, բազմութեամբ կրել, կիտել. 2, մաշել (շորերը, կօշիկները). 3, ծեծել, թակել, ջարդել, 'դխկել'. **-та́скиваніе** չ. բազմութեամբ կրելը, կիտելը. **-та́скивать**, -тащи́ть ն. բերել, մօտ բերել, մօտեցնել (քաշելով). **-ся** ներ. զօռով, հազիւ հազ, քարշ գալով գալ, մօտենալ:

При|тача́ніе չ. կցելը (մեքենակակարելով). **-тача́ть** տ. Прита́чивать I; **-та́чиваніе** չ. I. տ. Притача́ніе; II. էլի ճախարակելը. սրելը (բոլորովին). **-та́чивать** ն. I. (-тача́ть) կցել, աւելացնել (մեքենակակարելով). II. (-точи́ть) 1, էլի ճախարակել, ճախարակելով աւելացնել. 2, սրել (բոլորովին). **-та́чка** է. տ. Притача́ніе.

Притащи́ть (-щу́ -щатъ), **ся** տ. При-[та́скивать. ся.

Прита́ять (-та́ю -ютъ) չ. 1, մի քիչ, երեսանց հալուել, հալչել. 2, բոլորովին հալուել, հալչել:

Притворе́ніе չ. խփելը, փակելը (դուռը):

Притво́|рикъ, -ричекъ, чка նւզ. տ. Притво́ръ.

Притвори́ть (-рю́ -рятъ), **ся** տ. При-[творя́ть, ся.

Притво́|рно մ. կեղծաւորութեամբ, ստութեամբ ձեւանալով. **-рность** է. կեղծաւորութիւն, ստութիւն. **-рный** ած. 1, [եկեղեցու] որահի, գաւթի. 2, կեղծ, պատիր, սուտ. п—ая радость, печаль, болѣзнь; п. другъ; п—ая скромность; п—ая набожность; п—ыя слёзы կոկորդիլոսի արցունքներ. п—ое примиреніе; **-рство** չ. կեղծաւորութիւն, ստութիւն. искусный въ п—ѣ; **-рствовать** (-вую -ютъ) չ. կեղծել, կեղծաւոր(ու)իլ, կեղծաւորութիւն անել, ձեւանալ. **-рчивость** է. կեղծաւորելու ընդունակութիւն. **-рчивый** ած. կեղծ, սուտ, հակուած կեղծելու, ստելու. **-рщикъ** ա. **-рщица** է. կեղծաւոր, սուտ, պատիր այր, կին:

Притво́ръ ա. 1, գաւիթ, որահ (եկեղեցու). 2, փեղկ, խփան. оконный п. պատուհանի փեղկ. 3, թև (դռան):

Притво|ря́ть, -ри́ть ն. կիսով, թեթև կերպով փակել, խփել. п. дверь за собою; **-ся** ներ. 1, ձեւանալ. п. больнымъ, нѣмымъ, весёлымъ, влюблённымъ, мёртвымъ եւ. она притворяется, что ей дурно; 2, փակուել, խփուել (դռան, պատուհանի մասին):

При|тека́ніе չ. հոսում, հոսելը (դէպի). **-тека́ть**, -те́чь չ. հոսել (դէպի). *հաւաքուել, խռնուել. **-теку́** տ. Прите́чь.

Притере́ть (-тру́ -ру́тъ; անց. -тёръ -рла, о; հրմ. -три́) տ. Притира́ть.

При|теса́ть (-тешу́ -е́шутъ; -еши́) տ. Притёсывать; **-тёсываніе** չ. տաշելով յարմարելը, -բեցնելը, 'ատաղձելը'. **-тёсывать**, -теса́ть ն. տաշելով յարմարել, -բեցնել, 'ատաղձել' (տախտակներ, գերաններ):

При|тече́ніе տ. Притека́ніе; **-те́чь** (-теку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -тёкъ -текла́, о́; հրմ. -теки́) տ. Притека́ть.

При|тира́ніе չ. տ. սորբէ քսելը. **-тира́нье, -тира́ньице** չ. շպար, երեսի գեղ-նգոյր. **-тира́тельный** ած. շփելու, քսելու. **-тира́ть**, -тере́ть ն. 1, թեթև կերպով շփել. п. лицо երեսը գեղել, շպարել. 2, շփելով յղկել, ողորկել. **-ти́рка** է. տ. Притира́ніе և Притира́нье.

Прити́|скать տ. Прити́скивать; **-скиваніе** չ. սեղմելը, սխմելը, ճնշելը (դէպի). **-скивать**, -скать, -снуть ն. 1, սեղմել, սխմել, ճնշել (դէպի). 2, ճնշել, նեղացնել. -(при́-)**скъ** ա. կպած տեղ (երկու հացերի միջև): **-снуть** տ. Прити́скивать; **-ся** ներ. սեղմուել, հպուել:

Прити|ха́ніе չ. խաղաղուելը. հանդարտուելը, սուսուելը. **-ха́ть, -хнуть** չ. խաղաղուել, հանդարտուել, սուսուել. вѣтеръ притихъ քամին հանդարտուեց, դադարեց:

При|тка́ніе չ. կցելը. աւելացնելը (գործելով). **-тка́ть** (-тку́ -тчёшь -тку́тъ; -тки́) տ. Притыка́ть 1; **-ткну́ть, ся** տ. Притыка́ть, ся 2.

Прито́къ ա. 1, վտակ. 2, հոսում, հոսանք. п. крови; п. воздуха въ печь.

Прито|ла́чивать, -ло́чить ն. մի քիչ, մասամբ տրորել, կոխճօրել, ոտնատակ տալ, ջարդել. -(при́-)**лка** է. դռան շրջանակի վերին գերանը, բարաւոր, դռան շրջանակ (косякъ): «верхъ ея высокаго головного убора касался п—и, когда она проходила черезъ дверь»; «вошёлъ въ комнату Дронъ, и низко поклонившись княжнѣ, остановился у п—и»; **-лка́ніе** տ. Прита́лкиваніе; **-лка́ть, ся, -лкну́ть, ся** տ. Прита́лкивать, ся; -(при́-)**лока** տ. При́толка: **-лоче́ніе** չ. տրորելը, կոխճօրելը, ոտնատակ տալը, ջարդելը. **-ло́чь** (-лку́ -лчёшь -лку́тъ; անց. -ло́къ -лкла́, о́; հրմ. -лки́) ն. ջարդել, փշրել, մանրել:

Притоми́ть (-млю́ -мя́тъ) ն. **1**, յոգնեցնել, խոնջեցնել, հալից գցել. **2**, известь կերը մաշել. **-ся** անդր. յոգնիլ, վաստակիլ, խոնջիլ. **-мле́ніе** չ. յոգնեցնելը, խոնջեցնելը։

Прито́нъ ա. բացի գողերից, այլն:

Прито́нный ած. притонъ-ի. **-нчикъ** նւզ. **-нъ** ա. ապաստան, ապաստարան, ապաստանարան, բուն, որջ. разбо́йничій, воровско́й п.; его п. разбо́йниковъ.

Прито́пнуть տ. Прито́пывать.

Притопта́ть (-пчу́ -о́пчутъ; -пчи́) տ. Прита́птывать.

Прито́пываніе չ. դոփելը, ոտով գետնին զարկելը (մի բան անելիս). **-пывать**, -пнуть չ. դոփել, ոտով գետնին զարկել (մի բան անելիս)։

Приторго́вывать, -гова́ть (-гу́ю -ю́тъ) **1**, ն. что մի բանի գինն որոշել, մի բանի գնի մասին համաձայնութիւն կայացնել, 'բարշել'. я приторгова́лъ домъ; **2**, չ. чѣмъ մի բանով ժամանակաւորապէս առեւտուր անել. **-ся** անդր. къ чему մի բանի գինն իմանալ, տեղեկանալ. **-жка** ի. ապրանքի գնի որոշումը, ապրանքի գնի մասին համաձայնութիւն կայացնելը։

При́торно մ. չափազանց քաղցրութիւնից սիրտ խառնեցնելով, զզզ, զզուանք, պըծ-զանք առաջացնելով. п. вѣ́жливый քծնողութեամբ զզուանք պատճառող. **-ность** ի. սիրտ խառնեցնող, զզուելի քաղցրութիւն. **-ный** ած. **1**, սիրտ խառնեցնող, սրտին դիպչող (անչափ քաղցրութիւնից). п—ая сла́дость; **2**,* զզուելի, նողկալի, զազրալի. п—ыя любе́зности.

Приточи́ть (-чу́ -чатъ) տ. Прита́чивать II.

При́точникъ ա. առակագիր. **-ный** ած. առակաւոր, այլաբանական։

Притра́ва ի. խայծ, գրաւիչ կեր. **-ви́ть** (-влю́ -вя́тъ) տ. Притра́вливать; **-вле́ніе, -вливаніе** չ. գրաւելը, հրապուրելը (խայծով). **-вливать**, -ви́ть ն. հրապուրել, գրաւել (խայծով)։

Притрепа́ть (-плю́ -плютъ; -пли́) ն. **1**, թեթեւ կերպով խփել (ուսին). **2**, մի փոքր քաշել (մազերից)։

Притро́гиваніе չ. թեթեւ կերպով դիպչելը. **-гиваться, -нуться** չ. до чего́ մի բանի թեթեւ կերպով դիպչել, ձեռք զարկել։

Притру́си́ть (-шу́ -ся́тъ) տ. Притру́шивать; **-ска** ի. **1**, վրան ածելը, աւելացնելը. **2**, վրան ածած, աւելացրած բան. **3**, թեթեւ չափ, քայլ[ուածք] (ձիու). ѣ́хать въ п—у կամ п—ою; **-сочка** նւզ. տ. Притру́ска 2, 3; **-шиваніе** չ. վրան ածելը, աւելացնելը. **-шивать**, -си́ть ն. վրան ածել, էլի ածել, աւելացնել. չ. թեթեւ քայլով քշել (ձիուն)։

Притряха́ть, -хну́ть ն. մի փոքր թափահարել, 'ժամ տալ'. **-хивать** ն. երբեմն թափահարել, 'ժամ տալ'. չ. на ло́шади թեթեւ քայլով ձին քշել. **-хну́ть** տ. Притряха́ть.

Притти́ (приду́ -ду́тъ; -ди́) տ. Приходи́ть.

Притузи́ть (-жу́ -зя́тъ; -зи́) ն. ծեծել, թակել, 'քոթակել' (բռունցքներով)։

Притули́ться (-лю́сь -ля́тся) անդր. **1**, թաքնուել, պահուել. **2**, ապաստանարան գտնել։

Притума́ниться (-ню́сь -ня́тся) անդր. թեթեւ կերպով մգապատուել, մէգով, մառախուղով ծածկուել. *մի փոքր տարակուսել, տխրել, տրտմել, մելամաղձոտ դառնալ։

Притупи́ть (-плю́ -у́пятъ), **ся** տ. Притупля́ть, ся; **-пле́ніе** չ. բթացնելը, բթացում. **-пля́ть**, -пи́ть ն. բթացնել. п. ножъ, бри́тву, топо́ръ; *բթացնել, թուլացնել, տկարացնել. п. зрѣ́ніе, па́мять; крѣ́пкіе напи́тки притупля́ютъ вкусъ; пра́здность притупля́етъ у́мственныя спосо́бности; **-ся** անդր. բթանալ, *տկարանալ։

При́тча ի. առակ, այլաբանութիւն. п—и Соломо́новы; п—и Ева́нгельскія.

При́тыка ի. սամի. **-тыканіе, -тыка́ніе** չ. **1**, ամրացնելը (գնդասեղներով), դընելը, մացնելը. **2**, խցելը, գոցելը, փակելը. **-тыка́ть** ն. **1**, (-тка́ть) գործելով կցել, աւելացնել. **2**, (-ткну́ть) ամրացնել (գնդասեղներով), գամել. **-ся** անդր. դիպչել, քսուել. су́дно приткну́лось къ мѣ́ли; **3**, (-ты́кать) (-чу -чутъ) խցել, գոցել, կալնուլ, փակել (խըցանով, վուշով)։

Притѣни́ть, -ня́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. **1**, հովանի լինել, ստուերարկել, արևից պաշտպանել. **2**, նկրչ. ստուեր տալ, ստուերաւորել։

Притѣсне́ніе չ. **1**, սեղմում, սխմում, ճնշում. **2**, ճնշում, հարստահարում, -րութիւն, հալածանք, նեղութիւն, զրկանք, զրկողութիւն. **-сни́тель** ա. **-сни́тельница** ի. ճնշող, նեղիչ, հարստահարիչ, հալածիչ. **-сни́тельный** ած. ճնշող, -ղական, հարստահարական, հալածող. **-сня́ть, -сни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. **1**, սեղմել, սխմել, 'հուպ տալ'. **2**, ճնշել, հարստահարել, նեղել, նեղացնել, հալածել, զրկել։

Притяга́ніе տ. Притя́гиваніе; **-га́тельный** ած. քաշող, ձգող, ձգողական. п—ая си́ла; **-га́ть, ся** տ. Притя́гивать, ся; **-гиваніе** չ. քաշելը, ձգելը. **-гивать**, -га́ть, -ну́ть ն. քաշել, ձգել. п. къ дѣ́лу գործի մէջ ձգել. гребе́цъ притяну́лъ къ себѣ́ вёсла; **-ся** անդր. քաշուել, ձգուել. эти тѣла́ взаимно притя́гиваются; **-жа́ніе** չ. **1**, աշխատելը, վաստակելը, սեփականելը. **2**, աշխատանք, վաստակ, սեփականութիւն. **-жа́тельное** мѣстоимѐніе քերկ. ստացական դերանուն. **-же́ніе** չ. քաշում, քաշելու ոյժ, զօրութիւն, ձգում, ձգողութիւն, ձգողական ոյժ, զօրութիւն. це́нтръ п—ія; **-за́ніе** չ. պահանջ. պահանջողութիւն. неоснова́тельныя п—ія; предъявля́ть п—ія на что, къ чему́ մի բանի մասին պահանջներ յայտնել. **-за́тельный** ած. պահանջկոտ, պահանջներ անող, պատրուակ, առիթ որոնող. **-за́ть** չ. къ чему́ մի բանի մասին (կամ վերայ) պահանջ յայտնել, պատրուակ, առիթ որոնել մի բանի մասին պահանջ անելու, մի բանի տիրանալու. **-ну́тіе** չ. քաշում, ձգում. **-ну́ть, ся** տ. Притя́гивать, ся.

Прихáживать չ. երբեմն, յաճախ գալ։

Прихва́ливаніе չ. երբեմն, պատահած ժամանակ գովելը. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. երբեմն, պատահած ժամանակ գովել։

Прихва́ры|ваніе չ. *տկարանալը, հիւանդանալը.* **-вать** չ. *երբեմն, յաճախ տկարանալ, հիւանդանալ։*

Прихва́|стать, -стнуть տ. Прихва́стывать; **-стываніе** չ. *ստախօսութեամբ, պարծենալով կցելը, աւելացնելը.* **-стывать,** -стать, -стну́ть չ. *երբեմն ստախօսութեամբ, պարծենալով կցել, աւելացնել, յերիւրել։*

Прихва|ти́ть (-чу́ -а́тятъ) տ. Прихва́тывать; **-тка** է. *բռնելը (ոգորելիս).* **-тъ** ա. **-тываніе** չ. տ. *բայը.* **-тывать,** -ти́ть ն. **1,** *բռնել, կալնուլ.* *его́ ча́сто прихва́тываетъ *նա յաճախ տկարանում է.* **2,** *թեթև կերպով վնասել (ցուրտը).* плоды́ прихвати́ло моро́зомъ *պտուղներին ցուրտը զիպել է։*

Прихворну́ть չ. *թեթև կերպով, մի փոքր տկարանալ, հիւանդանալ։*

При́хвостень, тня ա. *ուրիշի 'պոչ', արբանեակ, ուրիշի յետեւից շարունակ ման եկող, ստորաքարշ, ծառայամիտ անձ։*

При|хлеба́тель ա. **-хлеба́тельница** է. *պնակալէզ, ձրիակեր, պորտաբոյծ այր, կին.* **-хлеба́ть** ն. *բոլոր[ապուր]ը ուտել, 'հաց ուտել'.* **-хлёбка** է. **1,** *ուտելը, 'հաց ուտել-ը' (ապուրը, 'սպասը').* **2,** *նօսր ապուր, ապուր.* **-хлебну́ть** տ. Прихлёбывать; **-хлёбываніе** չ. տ. Прихлёбка 1; **-хлёбывать,** -хлебну́ть ն. [*ապուրը, 'սպասը'*] *ուտել, 'հաց ուտել'։*

При|хлеста́ть (-щу́ -ёщутъ; -щи́) **-хлесну́ть** տ. Прихлёстывать; **-хлёстываніе** չ. *մտրակում, մտրակելը (թեթև կերպով).* **-хлёстывать,** -хлесну́ть, -хлеста́ть ն. *թեթև կերպով մտրակել, մտրակով խփել, զարկել։*

Прихло́|пывать, -пнуть ն. **1,** *շրխկացնել, շրխկացնելով խփել, խուփ անել, փակել (դուռը, պատուհանը, խուփը).* **ծածկել, կոծկել.* **2,** *սեղմել, ճզմել, ճմլել (փակելիս)։*

При|хо́дикъ նւզ. տ. Прихо́дъ; **-ходи́ть** (-хожу́ -о́дятъ; -ди́), прійти́, притти́, придти́ *գալ, ժամանել.* приходи́те къ намъ поча́ще; съ чѣмъ пришёлъ, съ тѣмъ и ушёлъ *ինչպէս եկել էր, այնպէս էլ գնաց.* ѳта зара́за пришла́ къ намъ изъ 'Азіи; пришло́ письмо́, пришли́ вѣ́сти; прихо́дятъ пра́здники *տօները գալիս են.* мнѣ пришло́ на умъ, на мысль *միտք արի, միտք յղացայ.* п. въ отча́яніе *յուսահատուել.* п. въ восто́ргъ *զմայլուել, ոգեւորուել.* п. въ гнѣвъ *բարկանալ.* п. въ чу́вство, въ па́мять, въ себя́ *ուշքի գալ, իրան գալ.* я не могу́ п. въ себя́ отъ изумле́нія; домъ прихо́дитъ въ ветхость *տունը հնանում է.* п. къ убѣжде́нію, къ заключе́нію *համոզմունքի, եզրակացութեան գալ.* п. въ во́зрастъ, въ соверше́нныя лѣта́ *տարիքի հասնել, չափահաս դառնալ.* **-ходи́ться,** прійти́сь, притти́сь, придти́сь չ. **1,** *գալ, յարմարուել.* эти сапоги́ пришли́сь мнѣ по нога́мъ; ключъ не прихо́дится къ замку́; онъ прихо́дится мнѣ ро́дственникомъ *նա ինձ ազգական է գալիս.* **2,** *հարկ լինել.* мнѣ пришло́сь прорабо́тать всю ночь *ես հարկադրուեցայ ամբողջ գիշերն աշխատել.* вамъ придётся отвѣча́ть *ձեզ հարկ կ'լինի պատասխանել.* **3,** *նստել (արժենալ).* ѳта ло́шадь пришла́сь мнѣ во ста рубля́хъ; ѳто придётся намъ сли́шкомъ до́рого; **4,** *հասնել.* мнѣ прихо́дится съ васъ пять рубле́й; **5,** *ընկնել.* ѳтотъ пра́здникъ прихо́дится въ воскресе́нье; **-хо́дный** ած. *մտից, արդիւնքի.* п—ая кни́га *մտից մատեան.* **-ходорасхо́дный** ած. *մտից և ելից, ելևմտից.* п—ая кни́га; **-ходорасхо́дчикъ, -ходорасхо́дчица** *ելևմտից վերակացու, ծախսարար այր, կին.* հմմ. Касси́ръ, -рша; **-хо́дскій, -ходско́й** ած. *ծխական.* п—а́я це́рковь; п. свяще́нникъ; **-хо́дчикъ** ա. *արդիւնք, եկամուտ ստացող.* **-хо́дъ** ա. **1,** *գալը, գալուստ, ժամանում.* п. его́ меня́ обра́довалъ; п. корабле́й съ това́рами; ско́лько корабле́й было въ п—ѣ? *քանի՞ նաւ էր եկել.* **2,** *եկամուտ, մուտք, արդիւնք.* п. и расхо́дъ *մուտք և ծախսեր.* записа́ть въ п., на п. *իբրև մուտք գրել.* **3,** *ծուխ (եկեղեցական), ժողովուրդ.* како́въ попъ, тако́въ и п. (*առծ.*). **-ходя́щій** ած. *երթևեկ.* п. *կամ* п. учени́къ *երթևեկ [աշակերտ].* учи́лище для п—ихъ ученико́въ; **-хожа́нинъ** ա. (յ. -жа́не, -нъ) *ծխական, ժողովրդական.* **-хожа́нка** է. **-хожа́ночка** նւզ. *ծխականուհի.* **-хо́жая,** ей է. *նախասենեակ.* дожида́ться въ п—ей; **-хо́жій** ած. և прихо́жій, аго ա. *եկուոր, պանդուխտ։*

Прихо́|леніе, -ливаніе չ. *գգուելը, գրգելը, խնամելը.* **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. *գգուել, գրգել, խնամել։*

Прихо|тли́во մ. *քմահաճութեամբ, քմապաշտութեամբ.* **-тли́вость** է. *քմահաճութիւն, քմապաշտութիւն, դժուարահաճութիւն.* [illegible]. **-тли́вый** ած. **1,** *քմահաճ, քմապաշտ, պահանջկոտ, ընտրող, դժուարահաճ.* ѳто п. человѣ́къ; **2,** *խիստ ընտրովի, ջոկովի,* [illegible], *նորահնար, զերճ.* **-тни́къ** ա. **-тни́ца** է. *քմահաճ, քմապաշտ, դժուարահաճ այր, կին.* **-тни́чать** չ. *քմահաճութիւն, քմապաշտութիւն անել, դժուարահաճել, ընտրող դառնալ.* **-(при́-)ть** է. **1,** *քմահաճութիւն, քմապաշտութիւն, դժուարահաճութիւն.* *տարօրինակ ցանկութիւն, փափագ.* его́ положе́ніе подчиня́етъ его́ п—ямъ старика́; та́нцы и верхова́я ѣзда́ люби́мыя п—и его́ *պարի ու ձիավարութեան համար նա գժուած է։*

Прихрабри́ться (-рю́сь -ри́тся) չէզ. *իր քաջութիւնը ցոյց տալ։*

Прихра́мы|ваніе չ. *թեթև կերպով կաղալը.* **-вать** չ. *մի փոքր, թեթև կերպով կաղալ, 'օխտր ծեծել'։*

Прихра́|пъ, -пываніе չ. *մի փոքր խռմփալը, խռխռալը.* **-пывать** չ. *մի փոքր խռմփալ, խռխռալ (քնի մէջ)։* [*կառաղին*

Прицвѣ́тникъ ա. *բս.* bractea, *ծաղ-*

Прицѣ́|леніе, -ливаніе չ. *զէնքի նըպատակին ուղղելը, նշան գնելը (հրացանով, հրազանով).* **-ливательный** ած. *նշան գնելու.* **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. *զէնքի նըպատակին ուղղել, նշան գնել (հրացանով, հրազանով).* п. въ кого́, во что *մէկին, մի բանի նշան դնել (հրացանով).* **-лъ** ա. **1,** տ. Прицѣ́леніе; **2,** *նշան, նշանառութեան կէտ, նը-*

պատակ, նպատակակէտ. **-льный** ած. նշանառութեան. п—ая то́чка.

Прицѣ|ниваніе չ. գինը հարցնելը, տեղեկանալը, իմանալը. **-ниваться, -ни́ться** (-ню́сь -ня́тся) անդ. къ чему́ մի բանի գինը հարցնել, տեղեկանալ, իմանալ. **-нка** է. ա. Прицѣ́ниваніе.

Прицѣ|пи́ть (-плю́ -ѣ́пятъ), **ся** ա. Прицѣпля́ть, ся; **-пка** է. **1**, կպցնելը, միացնելը (օր. կեռից, կարթից, օղակից). **2**, կեռ, ճանկ, կարթ, օղակ. **3**, ա. Приди́рка; **-пле́ніе, -пливаніе** չ. ա. Прицѣ́пка 1; **-пля́ть**, -пи́ть ն. къ чему́ մի բանից (օր. կեռից, ճանկից, կարթից, օղակից) կախել, կպցնել, միացնել. **-ся** անդ. **1**, за что մի բանից բռնել, կախուել, կպչուել, կպչել. **2**, ա. Придира́ться; **-почка** նւզ. ա. Прицѣ́пка 2, 3; **-почный** ած. կպցնելու, միացնելու:

Прича́|ливаніе չ. **1**, ափից, նաւամատոյցից կապելը (նաւակը). **2**, ափ դուրս գալը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. **1**, ափից, նաւամատոյցից կապել (նաւակը). **2**, չ. ափ հասնել, ափ դուրս գալ. **-ся** անդ. **1**, իւր նաւակը ափից, նաւամատոյցից կապել. **2**, къ кому́ մէկի|օձիքի|ց կպչել, մէկի 'գահլան տանել'. **-лка** է. ա. Прича́ливаніе; **-лъ** ա. **1**, նաւակապ պարան, կապան (որով նաւը կամ նաւակը գետափից կապում են). **2**, սրն. օղ, օղակ (գետափին, որոնցից նաւերը կապում են). **3**, արմնագրական լար. **-льный** ած. նաւակապ պարանի, կապանի. նաւը գետափից կապելու, կապանելու:

Прича́|стенъ, стна ա. սրբասացութիւն, հաղորդութեան երգ (որ երգւում է այն ժամանակ, երբ քահանան սուրբ հաղորդութիւնը վայելում է). **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ), **ся** ա. Причаща́ть, ся; **-стіе** չ. **1**, մասնակցութիւն. **2**, սուրբ հաղորդութիւն, ճաշակում. итти къ п—ію; допусти́ть къ п—ію; **3**, քերկ. բայածական. **-стникъ** ա. **-стница** է. **1**, մասնակից, հաղորդակից այր, կին. **2**, հաղորդուող, ճաշակող այր, կին. **-стность** է. чему́ մասնակցութիւն մի բանի. **-стный** ած. **1**, чему́ մի բանի մասնակից, մի բանի մէջ խառն. п. преступле́нію; **2**, п. стихъ ա. Прича́стенъ; **-ща́ть**, -сти́ть ն. հաղորդել, ճաշակել. **-ся** անդ. հաղորդուիլ, ճաշակուիլ. п. пе́редъ сме́ртью; **-ще́ніе** չ. հաղորդութիւն. հաղորդելը, հաղորդութիւն տալը. հաղորդուիլը, հաղորդութիւն ընդունելը, ճաշակուիլը. п. Святы́хъ Та́инъ; предсме́ртное п.

Причёмъ (աւելի ուղիղ при чёмъ) մ. ինչ գործ, ինչ առնչութիւն ունի. при чёмъ тутъ его́ ли́чность? նորա անձնաւորութիւնն այստեղ ինչ գործ ունի:

Причер|не́ніе չ. բոլորովին սեւացնելը. **-ня́ть, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. բոլորը, բոլորովին սեւացնել:

При|чеса́ніе չ. սանտրում, սանտրելը. **-чеса́ть** (-шу́ -е́шутъ; -ши́), **ся** ա. Причёсывать, ся; **-чёска** է. **1**, ա. Причеса́ніе; **2**, սանտրուածք (убо́ръ воло́съ).

Приче́сть (-чту́ -ту́тъ; անց. -чёлъ -чла́. ó; հրմ. -чти́), **ся** ա. Причита́ть, ся 2.

При|чёсываніе ա. Причеса́ніе; **-чёсывать**, -чеса́ть ն. սանտրել (մազերը). -ся անդ. սանտրուիլ, իւր մազերը սանտրել:

При|че́тникъ ա. եկեղեցու սպասաւոր, տիրացու. **-че́тница** է. տիրացուակին, տիրացուի կին. **-че́тническій** ած. եկեղեցու սպասաւորի, տիրացուի, տիրացուական. **-(и́)четъ**, чта ա. հ—ք. **1**, եկեղեցու պաշտօնեաներ. **2**, եկեղեցու սպասաւորներ (տիրացուներ և ժամկոչ). **-чётъ** ա. աւել, աւելորդ մաս (հաշուի):

Причешу́ ա. Причеса́ть.

Причи́|на է. **1**, պատճառ. нѣтъ дѣ́йствія безъ п—ы; быть, служи́ть п—ою պատճառ լինել, պատճառ դառնալ. приводи́ть п—ы պատճառներ առաջ բերել. по како́й п—ѣ арестова́ли его́? побуди́тельная п. շարժառիթ. **2**, անախորժ դէպք, անցք. **-не́ніе** չ. պատճառելը, -ռում. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ա. Причиня́ть; **-нность** է. պատճառականութիւն. **-нный** ած. պատճառական, -ռային. **-ня́ть**, -ни́ть ն. պատճառել. п. убы́токъ, вредъ; п. оби́ду, доса́ду, огорче́ніе; война́ причиня́етъ больші́я бѣ́дствія.

Причи|сле́ніе չ. հաշուելը, համարելը, թուի, հաշուի, համարի մէջ առնելը, թիւը դասելը. **-сля́ть, -сли́ть** ն. հաշուել, համարել, թուի, հաշուի, համարի մէջ առնել, թիւը դասել. п. проце́нты къ капита́лу տոկոսները դրամագլխին աւելացնել. п. къ посо́льству դեսպանական մարմնի մէջ առնել կամ ընդունել. п. къ правосла́вной це́ркви обращённыхъ язы́чниковъ կռապաշտութիւնից դարձածներին ուղղափառ եկեղեցու գիրկն ընդունել.

Причи́|стить (-щу -стятъ) ա. Причища́ть; **-стка** է. ա. Причище́ніе.

При|чита́ніе չ. **1**, հաշուելը, հաշուի, համարի մէջ առնելը. **2**, ողբալը, կոծ անելը. ողբ, կոծ. **-чита́ть** ն. **1**, ողբալ, կոծ անել (մեռելի վերայ, թուելով նորա արժանիքները). **2**, (-че́сть) ա. Причисля́ть; п. къ святы́мъ, къ ли́ку святы́хъ սրբերի կարգը, կաճառը դասել. **-чита́ться**, -че́сться անդ. հաշուուել, համարուել, գալ, հասնել. онъ причита́ется мнѣ дя́дею; причита́ющееся ему́ жа́лованье նորան հասանելիք ռոճիկը. **-чи́тываніе** ա. Причита́ніе; **-чи́тывать** ա. Причита́ть.

Причи|ща́ть, -сти́ть ն. **1**, էլի մաքրել, էլի քերել, մաքրելով, քերելով աւելացնել (խամ հող). **2**, բոլորը մաքրել, սրբել. п. посу́ду; **-ще́ніе** չ. էլի մաքրելը, էլի քերելը (խամ հող):

При|чте́ніе ա. Причита́ніе 1; п. къ ли́ку святы́хъ սրբերի կարգը, կաճառը դասելը, սրբացնում, սրբադասութիւն. **-чту́** ա. Приче́сть; **-чтъ** ա. При́четъ.

Причу́|диться դէմ. кому́ մէկին երեւալ, թուալ. **-дливость** է. տարօրինակութիւն, տարօրինակ, այլանդակ յատկութիւն, քմահաճութիւն. **-дливый** ած. տարօրինակ, այլանդակ. **-дникъ** ա. **-дница** է. տարօրինակ, այլանդակ, քմահաճ այր, կին. **-дничать** չ. խենթութիւն անել, խենթ, տարօրինակ, այլանդակ բաներ բանել. **-ды** է. յ. խենթութիւն, տարօրինակ, այլանդակ, այլանդակ սովորութիւններ, քմահաճութիւն, խորթ, անսովոր վարմունք. стари́къ съ п—ами.

Причу́|ивать, -ять (-ю -ютъ) ն. *որս. հոտն առնել, զգալ, իմանալ, գտնել։*

Пришáр|кивать, -кнуть չ. *ոտներով քանդել (գետինը), քարքարացնել։*

Пришá|тывать, -тать, -тнýть ն. *ցնցելով, շարժելով, թափահարելով բերել, մօտեցնել. -ся* կր. *թափառելով մի տեղ ընկնել (անասունք մասին)։*

При́шва է. **1,** *կարած, կցած կտոր.* **2,** *արւ. առէշքակալ ձող (ստայնանկի դազգահի)։*

Пришé|лецъ, льца ա. **-лица** է. **-льникъ** ա. **-льница** է. *եկուոր, պանդուխտ, օտարական, նժդեհ այր, կին.* **-льническій, -льничій** ած. *եկուորի, պանդխտի, օտարականի, նժդեհի.* [шёптываніе, -тывать.

Пришепéли|ваніе, -вать տ. При-

Пришёпты|ваніе չ. *շշուկ, շշնջում (խօսելիս).* **-вать** չ. *թեթև կերպով շշնջել, շըշել, շշուկ առաջացնել (խօսելիս)։*

Пришéствіе չ. *գալը, գալուստ.* п. Госпóдне *Մեսիայի գալուստը.* вторóе п. Христá для стрáшнаго судá.

Приши|бáніе չ. *վնասելը, վիրաւորելը (զարկելով, խփելով).* **-бáть, -би́ть** (-бý -бýтъ; *անց.* -бъ -бла, о; *հրմ.* -би́) ն. **1,** *վընասել, վիրաւորել (զարկելով, խփելով).* **2,** *բոլորովին սպանել, ջախջախել (արդէն զարկած անասունին).* *это несчáстіе совсѣ́мъ егó пришибло *այս դժբախտութիւնը նորան բոլորովին ջախջախեց, նորան սպանեց։*

При|шивáніе չ. *կարելը, կարելով կցելը, միացնելը.* **-шивáть,** -ши́ть ն. **1,** *կարել, կարելով կցել, միացնել, ամրացնել.* п. пýговицы къ фрáку; п. гвоздя́ми *գամել, մեխել, կպցնել (տախտակը).* **2,*** *ռմկ. սպանել, 'գլուխն ուտել'.* **-ши́вка** է. **1,** *կարելը, կարելով կցելը, միացնելը.* **2,** *կցուածք, կարած, կպցրած կտոր, կարկատան.* **-шивнóй** ած. *կարած, կցած, կպցրած; ամրացրած.* **-ши́ть** (-шью́ -ю́тъ; -шéй) տ. Пришивáть.

Пришлё|пывать, -пать, -пнуть ն. *զարկել, շրխկացնել։*

Приш|лéцъ, цá, **-ли́ца** տ. Пришéлецъ, -лица; **-лый** ած. *եկուոր, եկուոր.* п. элемéнтъ; **-лю́** տ. Прислáть.

Пришпи́|леніе, -ливаніе չ. *ամրացնելը (գնդասեղներով).* **-ливать, -ли́ть** (-лю -лятъ) *ամրացնել, պնդացնել (գնդասեղներով)։*

Пришпó|реніе, -риваніе չ. *խթելը, կշտելը (ձիուն).* **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. *խթել, կշտել (ձիուն).* **խթան տալ, 'բզել', հարկադրել։*

Пришý|чивать, -ти́ть (-чý -ýтятъ; -ти́) չ. *երբեմն, պատահած ժամանակ կատակ անել, հանաք անել։*

Пришью́ տ. Приши́ть.

При|щелкáть ն. **1,** *բոլոր[ընկոյզներ]ը կոտրտել, ջարդոտել.* **2,** *ծեծել, թակել, 'քոթակել'.* **-щёлкиваніе** չ. **1,** *տրաքացնելը (մատները, լեզուն).* **2,** *շրխկացնելով փակելը (դուռը).* **-щёлкивать, -щелкнýть** չ. **1,** *տրաքացնել.* п. пáльцами; п. языкóмъ; **2,** *շրխկացնելով խփել, փակել (դուռը)։*

Прище|ми́ть (-млю́ -éмятъ; -ми́) տ. Прищéмливать; **-млéніе, -мливаніе** չ. *ճմլելը, ջարդելը, կմշտելը.* **-мливать, -мля́ть,** -ми́ть ն. *ճմլել, ջարդել, կմշտել.* п. себѣ́ пáлецъ въ двеpя́хъ.

При|щепля́ть, -щепи́ть (-плю́ -щéпятъ) ն. *այգգ. ճեղքուածքի մէջ պատուաստել, ճեղքպատուաստել.* **-щéпокъ,** пка ա. *պատուաստի ճիւղ, երիկ.* **-щéпъ** ա. **1,** *պատուաստակեղ.* **2,** *բուսած (աճած) պատուաստաճիւղ։*

Прищý|реніе, -риваніе չ. *կկոցելը, 'կուչ ածելը' (աչքերը).* **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. *կկոցել, 'կուչ ածել' (աչքերը).* **-ся** կր. *աչքերը կկոցել, 'կուչ ածել'.* **-(при́-)рь** է. *աչքերը կկոցելը, աչքերը կկոցելու սովորութիւն։* [*որ սահմանը գտնուող։*

Пріамýрскій ած. *Ամուրեան, Ամուր գե-*

Прі|ёмка է. **1,** *ընդունելը, ընդունում. ստանալը, ստացում.* дать комý расписку въ п—ѣ вещéй; **2,** *ընդունած, ստացած բան, իր.* **-ёмлемость** է. *պատշաճութիւն (դիւրութեամբ ընդունելու).* **-ёмлемый** ած. *պատշաճ, դիւրութեամբ ընդունելի.* **-ёмная,** ой է. *ընդունարան (սենեակ).* **-ёмникъ** ա. **1,** *ընդունող.* **2,** *աման, անօթ, ընդունարան (օրգոլորշիների).* **-ёмница** է. *ընդունող (կին).* **-ёмный** ած. *ընդունելութեան.* п. день; п—ая зáла; п—ое испытáніе; п. экзáменъ; п. отéцъ, п—ая мать *հոգևոր հայր, հոգևոր մայր (որդեգրի).* **-ёмщикъ** ա. **-ёмщица** է. *ընդունող այր, կին.* **-ёмъ** ա. **1,** *ընդունում, ընդունելութիւն (հմմ. пріёмка);* п. гостéй; зáвтра день п—а во дворцѣ́; п. ученикóвъ въ гимнáзію; **2,** *ման, քանակութիւն դեղի՝ միանգամից ընդունելու.* раздѣли́ть лѣкáрство на нѣ́сколько п—овъ; за оди́нъ п., въ оди́нъ п., съ одни́мъ п—омъ *միանգամից.* **3,** *վարեցողութեան, գործողութեան ձև, եղանակ.* у негó грýбые п—ы *նա կոպիտ վարմունքի տէր է.* лóвкій п. въ рабóтѣ; для произведéнія физи́ческихъ óпытовъ необходи́мо наблюдáть извѣ́стные п—ы; учи́ть ружéйнымъ п—амъ *զինուորական վարժեցնել.* **-ёмышъ** ա. *որդեգիր, հոգեորդի, հոգեզաւակ։*

Прі|имáть տ. Принимáть; **-и́мчивость** է. **1,** *զգայունութիւն. մտավարժութիւն.* **2,** *անողութիւն (ունկերի).* **-и́мчивый** ած. **1,** *զգայուն, ընդունակ հեշտութեամբ ընդունելու. մտավարժ.* **2,** *հեշտութեամբ անող (ունկն)։*

Прі|искáніе չ. *գտնելը (հանք).* **-искáтель** ա. **-искáтельница** է. *գտնող այր, կին.* **-искáть** (-щý -и́щутъ; -щи́) ն. *գըտնել (որոնելով).* п. комý мѣ́сто; **-и́скиваніе** չ. *որոնելը, 'ման գալը'.* **-и́скивать** ն. *որոնել, փնտռել, 'ման գալ'.* п. срéдства къ пропитáнію *ապրուստի միջոցներ որոնել, ճարել.* п. комý мѣ́сто; **-искъ** ա. **1,** *գտած բան, գիւտ.* **2,** *բաղ, հանք.* золоты́е п—и.

Пріити́ (прійдý -дýтъ; -ди́), **сь** տ. Приходи́ть, ся.

Пріобод|рéніе չ. *խրախուսելը, -սում, քաջալերելը, -րում.* **-ря́ть, -ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. когó *մէկին քաջալերել, խրախուսել։*

Пріобрѣ́|сть (-тý -тýтъ; *անց.* -ѣлъ -лá, ó; *հրմ.* -ти́) տ. Пріобрѣтáть; **-тáніе** չ. *ձեռք բերելը, շահելը, վաստակելը.* **-тé-**

тель ա. -та́тельница ի. ձեռք բերող այր, կին. -та́ть, -(ѣ́)сть ն. ձեռք բերել, շահել, վաստակել. вновь п.; п. состоя́ніе; п. что́-либо поку́пкою; п. позна́ніе, о́пытность; п. дове́ріе; п. большу́ю сла́ву; онъ пріобрѣ́лъ себѣ́ мно́го друзе́й; п. уваже́ніе, дру́жбу че́стныхъ люде́й; -теніе չ. 1. ձեռք բերելը. շահելը. 2, ձեռք բերած. շահած բան, վաստակ, աշխատանք. случа́йное и уда́чное п.: -ту́ տե. Пріобрѣ́сть.

Пріобу|ча́ть, -чи́ть տե. Пріуч...

Пріоб|ща́ть, -щи́ть ն. յարակցել, միացնել, մասնակից դարձնել. Маркъ Авре́лій пріобщи́лъ своего́ сы́на къ управле́нію импе́ріею—կայսրակից դարձրեց. п. Святы́хъ Та́инъ տե. Причаща́ть: -ся չզ. 1, միանալ, յարակցուիլ. 2, Святы́хъ Та́инъ տե. Причаща́ться; -ще́ніе չ. 1, միացնելը, միացում, յարակցելը, յարակցում. 2, տե. Причаще́ніе; -щи́ть (-щу́ -ща́тъ), ся տե. Пріобща́ть, ся: -(об)щникъ ա. -(об)щница ի. մասնակից, խառն, հաղորդակից այր, կին:

Пріо|быка́ть տե. Привыка́ть: -бы́клость ի. սովորութիւն, սովորոյթ. -бы́клый ած. սովորած. -бы́кнуть (անց. -бы́къ -кла. о) տե. Привы́кнуть.

Пріо|дѣва́ніе չ. ծածկելը. հագցնելը. -дѣва́ть. -дѣ́ть (-дѣ́ну -нутъ: -дѣ́нь) ն. 1, Թեթև կերպով ծածկել. 2, հագցնել, զգեստաւորել. -ся չզ. հագնուել, զգեստաւորուել. ծածկուել:

Пріоку́|тывать, -тать ն. մի փոքր, մասամբ փաթաթել, պատել:

Пріо|рство չ. առաջնորդութիւն, մեծաւորութիւն (վանական). վանահայրութիւն. -ръ ա. (լտ.) առաջնորդ, մեծաւոր (վանական), վանահայր:

Пріоса́ниться (-нюсь -нятся) չզ. մեծ. պատկառելի գեհք, ձև, կերպարանք ընդունել:

Пріоста|на́вливаніе չ. կարճ ժամանակով կանգնեցնելը, ընդմիջելը, դադարեցնելը. -на́вливать, -нови́ть (-влю́ -о́вятъ) ն. что մի բան կարճ ժամանակով կանգնեցնել, ընդմիջել, դադարեցնել. п. вое́нныя дѣ́йствія; п. тя́жебное дѣ́ло; -ся չզ. կանգ առնել, կանգնել, ընդմիջուել. торго́вля пріостанови́лась: -но́вка ի. -новле́ніе չ. կանգնեցնելը. դադարեցնելը (միաժամանակ). п. по́ѣзда.

Пріос|тре́ніе չ. սրելը. -тря́ть, -три́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. սրել:

Пріосѣ|не́ніе, -ня́ть, ся, -ни́ть, ся տե. Осѣне́н...

Пріот|воря́ніе տե. Пріоткрыва́ніе; -воря́ть. -вори́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. մի փոքր, կարճ ժամանակով բացել (դուռը). -крыва́ніе չ. մի փոքր, միաժամանակ բացելը (դուռը):

Пріотѣ|ня́ть, -ни́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. շուքի տալ, ստուերարկել, ստուերով պատել. նկր. ստուերաւորել:

Пріохо́|тить (-чу -тятъ), ся տե. Пріоха́чивать, ся; -чиваніе չ. ճաշակ. սէր, ձգտում առաջացնելը, խրախուսելը. -чивать, -тить ն. кого́ къ чему́ մէկի մէջ դէպի մի բան սէր, ճաշակ, ձգտում զարթեցնել, մէկին մի բանի համար քաջալերել, խրախուսել. -ся չզ. къ чему́ մի բանի ճաշակն առնել. մի բանի սիրով համակուել:

Пріу|бира́ть, -бра́ть (-беру́ -ру́тъ; -ри́) ն. 1, հաւաքել, (սենեակը) վեր քաղել. 2, զարդարել. պաճուճել:

Пріуго|тови́тельный ած. որ առաջ պատրաստելու. -то́вить (-влю -вятъ; -вь) տե. Пріуготовля́ть; -товле́ніе չ. որ առաջ, իր ժամանակին պատրաստելը. -товля́ть, -то́вить ն. որ առաջ, իր ժամանակին պատրաստել:

Пріуда́рить (-рю -рятъ) ն. և չ. յաւ զարկել, մտրակել. ку́черъ пріуда́рилъ лошаде́й; до́ждь пріуда́рилъ անձրևը վրայ տուեց, սկսեց յորդ կերպով թափուել. *п. за же́нщиною կնամոլաբար յետևից ընկնել:

Пріука́|тываніе չ. գլանելը, գլանով կոկելը, ողորկելը. -тывать, -та́ть ն. գլանել. գլանով կոկել, ողորկել:

Пріукра|ша́ть, -сить (-кра́шу -сятъ) ն. մի փոքր զուգել, զարդարել, պաճուճել. -ся չզ. մի փոքր զուգուել, զարդարուել, պաճուճուել. -ше́ніе չ. մի փոքր զուգելը, զարդարելը. պաճուճելը:

Пріумно|жа́ть, -жить ն. բազմացնել, շատացնել, աւելացնել, բազմապատկել. -ся չզ. բազմանալ, շատանալ, բազմապատկուել. -же́ніе չ. աճելը, աճում, աւելանում, բազմապատկուելը. п. име́нія; -жить (-жу -жатъ). ся տե. Пріумножа́ть, ся.

Пріумо́лкнуть (անց. -мо́лкъ -кла, о) չ. միաժամանակ ստուել, հանդարտուել, լռել:

Пріу|ны́лый ած. մի փոքր տխուր, տրտում, ընկճուած, վհատուած. -ны́ть (-но́ю -ютъ; -но́й) չ. մի փոքր տխրել, տրտմել, վհատուել. լքանել:

Пріуро́|чиваніе չ. տե. ստորև բայը. -чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. 1, որոշել (օր. պատմական դէպքի ժամանակը), վերագրել (օր. ևր և է հանգամանքի). п. дре́вній па́мятникъ արձանի հնութեան ժամանակը որոշել. 2, յարմարել, յարմարեցնել. (տունկը ուրիշ հողի) ընտելացնել. 3, նստակեաց դարձնել (Թափառականներին). крестья́не пріуро́чены къ землѣ́ գիւղացիք հողի հետ կապուած են. -чка ի. տե. Пріуро́ченіе.

Пріусво|е́ніе չ. իւրացնելը. սեփականացնելը. -я́ть, -ить (-ю -ятъ) ն. իւրացնել, սեփականեցնել:

Пріусугу́|бить (-блю -бятъ) տե. Пріусугубля́ть: -бле́ніе չ. կրկնապատկում, բազմապատկում. -бля́ть, -бить ն. կրկնապատկել. բազմապատկել, շատացնել:

Пріути|ха́ть, -хнуть տե. Притих...

Пріу|ча́ть, -чи́ть ն. къ чему́ մի բանի սովորեցնել, վարժել, վարժեցնել. մի բանի մէջ հրահանգել. сно́ва п.: п. кого́ къ труду́; п. къ вое́ннымъ труда́мъ, къ но́вымъ усло́віямъ жи́зни, къ но́вому кли́мату; п. ло́шадь къ ѣздѣ́; -ся չզ. къ чему́ մի բանի ընտելանալ, վարժուել. -че́ніе չ. մի բանի սովորեցնելը, վարժելը, -ժեցնելը, ընտելացնելը:

Пріѣда́ть, -ѣсть ն. ուտել, սպառել (բոլորը). **-ся 1**, անդր. զզուել (խիստ շատ ուտելուց). **2**, չ. զզուելի, տաղտկալի դառնալ. это ку́шанье пріѣ́лось ему́; всё на свѣ́тѣ піѣда́ется; онъ мнѣ пріѣ́лся.

Пріѣ́ду տ. Пріѣ́хать.

Пріѣ́дчивый ած. շուտով զզուեցնող, զզուելի դառնող (կերակուր)։

Пріѣ́|здъ ա. գալուստ. ժամանում (ոչ ոտով, այլ ձիով, կառքով ելն). **-зжа́ніе** չ. գալը, ժամանելը (կառքով, ձիով). **-зжа́ть**, -хать չ. գալ, ժամանել (ոչ ոտով, այլ ձիով, կառքով ելն). п. въ го́родъ; онъ пріѣ́халъ изъ Ита́ліи; я пріѣ́ду къ вамъ въ дере́вню; онъ пріѣ́халъ въ каре́тѣ; онъ пріѣ́халъ на свои́хъ на двои́хъ կառքը նա ոտով է եկել. **-зжій** ած. եկուոր, օտարական. п. купе́цъ; пріѣ́зжій, аго ա., -зжая, ей ի. եկուոր, օտարական այր, կին։

Пріѣ́сть (-ѣмъ -ѣшь -ѣстъ; -ѣди́мъ -дя́тъ; անց. -ѣлъ -ла, о; հրմ. -ѣшь), **ся** տ. Пріѣда́ть, ся.

Пріѣ́хать (-ѣду -дутъ; -зжа́й) տ. Пріѣзжа́ть.

Прію́|тикъ նւզ. տ. Пріютъ; **-ти́ть** (-чу́ -тя́тъ) ն. ապաստարան տալ, պատսպարել, ապաւէնչականել. հիւրընկալել, հիւրասիրել. онъ пріюти́лъ меня у себя́ во вре́мя моего́ несча́стія; **-ся** անդր. պատսպարուել, ապաւէնչականութիւն գտնել. иска́ть мѣсте́чка, гдѣ бы мо́жно было п.; **-тный** ած. ապաստարան տուող, պատսպարող. **-тскій** ած. ապաստարանի, պատսպարանի. **-тъ** ա. **1**, ապաստարան, ապաստանարան, պատսպարան. дѣ́тскій п.: *постро́ить себѣ́ уединённый п. իւր համար առանձին բնակարան շինել։

Прія́|зненно մ. բարեկամաբար. **-зненный** ած. բարեկամական. **-знь** ի. բարեկամութիւն, բարեացակամութիւն։

Пріяте|ль ա. **-льница** ի. բարեացակամ, բարեկամ, ծանօթ այր, կին. **-льски** մ. բարեկամաբար. **-льскій** ած. բարեկամական, բարեկամի, ծանօթի։

Пріятіе չ. ընդունելը, ընդունելութիւն։

Пріят|но 1, մ. հաճելի, ախորժելի, դուրեկան կերպով, եղանակով. онъ п. говори́тъ; **2**, տէմ. հաճելի, ախորժելի. դուրեկան է. п. смотрѣ́ть, какъ онъ танцу́етъ; **-ность** ի. հաճոյք, ախորժանք, դուրեկանութիւն. п—и жи́зни կեանքի հաճոյքները, հրապոյրները. **-ный** ած. հաճելի, ախորժելի, դուրեկան. п. человѣ́къ; п. за́пахъ; нельзя́ же́ртвовать поле́знымъ въ по́льзу п—аго.

Прі|я́тствовать (-вую -ютъ) չ. кому́ մէկին բարի կամենալ, հովանաւորել. **-я́ть** տ. Принима́ть.

Про նխդ. (հյց. հոլ.) համար, մասին. запасти́сь ну́жнымъ п. дома́шній обихо́дъ ընտանեկան պիտոյքների համար բոլոր հարկաւոր բաները ձեռք բերել. п. васъ говоря́тъ ду́рно; п. него́ сочини́ли цѣ́лую исто́рію; сказа́ть что-нибу́дь п. себя́ ինքն իրան մի բան ասել։—N. B. այս նախդիրը բառերի հետ միանալով ցոյց է տալիս. **1**, շարժում, գործողութիւն մի բանի միջից, օր. проходи́ть че́резъ у́лицу փողոցի միջից անցնել. проломáть стѣ́ну պատը ծակել. **2**, գործողութեան վերջաւորութիւն, օր. промота́ть имѣ́ніе կայքը վատնել պրծնել. прочита́ть кни́гу գիրքը կարդալ պրծնել. **3**, որոշ տևողութիւն գործի. օր. прорабо́тать всю ночь ամբողջ գիշերն աշխատել. пробѣ́гать весь день ամբողջ օրը վազելով անցկացնել. **4**, վնաս, զեան, անախորժութիւն, օր. проигра́ть տանել տալ (խաղի մէջ). проговори́ться խօսելով գաղտնիքը մատնել։

Проа́хать չ. ախ քաշել, ախուվախ քաշել (մի քանի ժամանակ)։

Про́ба ի. (լտ.) **1**, փորձելը, փորձ. дѣ́лать п—у маши́нѣ մեքենան փորձել. дать, взять на п—у փորձի համար տալ, վերցնել. п. вина́ գինին փորձելը, ճաշակելը. п. но́вой коме́діи փորձնական ներկայացում կատակերգութեան. **2**, նմուշ. **3**, պռօբ (հասարակ մետաղի հետ խառնած ոսկու կամ արծաթի համեմատական քանակութիւնը). зо́лото 9[illegible]-й п—ы իննսուն պռօբի ոսկի. серебро́ семьдеся́тъ второ́й п—ы 72 պռօբի արծաթ։

Проба|вля́ться, **-ви́ться** (-влю́сь -вя́тся) անդր. чѣмъ **1**, մի բանով կառավարուել, 'եօլա գնալ'. մի բանով բաւականանալ, շատանալ. գոհ լինել. **2**, մի բանով ժամանակ անցկացնել։

Проба́грить (-рю -ря́тъ) ն. մի քանի ժամանակ բագրել. баго́ръ-ով ձուկ որսալ։

Пробаклу́шничать ն. պարզ. 'բամի կուլ տալով' անցկացնել (ժամանակը)։

Пробалагу́рить (-рю -ря́тъ) ն. զաւարկ խօսելով, վայրահաչելով անցկացնել (որոշ ժամանակամիջոց)։

Пробалова́ть (-лу́ю -ю́тъ) ն. խաղալով, կատակներ անելով անցկացնել (ժամանակը)։

Про|ба́лтывать, -болта́ть ն. Թափահարել, 'ժաժ տալ' (հեղուկեղէնը)։

Пробараба́нить (-ню -ня́тъ) ն. որոշ ժամանակ Թմբկահարել, Թմբուկ, 'դհոլ' ածել։

Пробара́хтаться չ. **1**, գոռով անցնել. **2**, որոշ ժամանակ Թլփտալ, Թփրտալ. ԹրԹփալ։

Пробе́ру տ. Пробра́ть.

Пробесѣ́довать (-дую -ютъ) ն. զրոյց անելով անցկացնել (ժամանակը)։

Про|бива́ніе չ. տ. ստորև բայը. **-бива́ть**, -би́ть ն. **1**, ծակել, պատռել. п. стѣ́ну ядро́мъ; пу́ля проби́ла ему́ грудь на́сквозь գնդակը նորա կրծքի միջից անցել է. дождь проби́лъ оде́жду անձրևը շորի միջից անցել է. **2**, доро́гу ճանապարհ բացել. **3**, տանել տալ (գրաւը). п. закла́дъ; **4**, (ժամացոյցի մասին) զարկել, խփել. часы́ проби́ли ժամացոյցը զարկեց. проби́ло два часа́; *проби́лъ его́ часъ նորա ժամը հասել է. **-ся** անդր. **1**, անցնել (Թշնամու, ամբոխի միջից). п. сквозь толпу́; **2**, մի կերպ կառավարուել, 'եօլա գնալ'. онъ пробива́ется труда́ми; ко́е-какъ п.; **3**, (բեխերի, մօրուքի, տունկի մասին) բուսնել. ծլել, բողբոջել. у него́ пробива́ется борода́; трава́ начина́етъ п.; **4**, ծակուել, մաշուել. подкла́дка у сюртука́ пробива́ется; **5**, չարչարուել. տանջուել (որոշ ժամանակ). годъ проби́лся я съ э́тимъ него́дяемъ, но не могъ его́ испра́вить; **-би́вка** ի. **1**, տ. Пробива́ніе; **2**, խծուծ։

Про|биранiе չ. տ. ստորև բայը. **-бирать**, -брать ն. **1**, զատել, բաժանել. п. волосы на головѣ; **2**, ընտրել, ջոկել. п. машину; **3**, փետել, քաղհանել. **4**, кого մէկին շշպրել, ներկել, զզզել. մէկի 'կարմիրը կտրել'. я его проберу! **5**, ռմկ. меня пробираетъ морозъ ցուրտը ջանս հանում է. **-ся** ձեռբ. անցնել, սպրդել, գնալ, դիմել. воры пробрались въ домъ գողերը տուն են մտել, կամ սպրդել. непріятель пробирается лѣсомъ; работники пробираются въ городъ բանւորները քաղաք են դիմում։

Пробир|еръ ա. (գերմ.) լռոնգ. մետաղափորձ. **-рный** ած. **1**, մետաղափորձութեան (մետաղի որակութիւնն իմանալու). п—ое искусство; **2**, մետաղափորձ, մետաղներ փորձող. **-рщикъ** տ. Пробиреръ.

Про|битiе տ. Пробиванiе; по п—iи двухъ часовъ խփելուն ժամի երկուսից յետոյ. **-бить** (-бью -бьютъ; -бей), **ся** տ. Пробивать, ся.

Проб|ка է. (գերմ.) խցան. *онъ глупъ какъ п. նա սաստիկ յիմար, 'դմբոյ' է. **-ковый** ած. խցանի, խցանա—. п. дубъ բս. Quercus suber, անկենենի, փշակաղնի։

Проблагодѣйствовать (-вую -ютъ) ն. օրերը ուրախ, զուարթ կերպով անցկացնել։

Пробла|женствовать (-вую -ютъ) ն. երանութեամբ անցկացնել (օրերը). **-жить** (-жу -жатъ) չ. մի քանի ժամանակ զառանցել, բանդագուշել։

Проблема| է. **1**, (յն.) պրօբլէմ, հարց, խնդիր (լուծելու համար առաջարկած), առեղծուած. **-тическiй, -тичный** ած. պրօբլէմատիկական, առեղծուածային, կասկածելի, աներաշ (հակը տ. Аподиктическiй).

Пробле|скиванiе չ. երբեմն փայլելը, փայլատակելը, պլպլալը. **-скивать** չ. երբեմն, ժամանակ առ ժամանակ փայլել, փայլատակել, պլպլալ. **-снуть** չ. յանկարծ փայլել, երևալ և անյայտանալ. **-(про-)скъ** ա. **1**, փայլ, շող (Թայլ. յանկարծական). **2**,* նշոյլ, կայծ. въ этомъ сочиненiи замѣчается нѣсколько п—овъ генiя; первые п—и ярости; п. хорошей погоды մի վայրկեան յաւ եղանակ։

Проблеять (-блею -ютъ) չ. միառժամանակ մայել, մկկալ, մկմկալ։

Проблистать չ. միառժամանակ փայլել, շողալ, շողշողալ, պլպլալ, պսպղալ։

Проблу|дить (-жу -удятъ), **-ждать** չ. մի որոշ ժամանակ թափառել, թրև գալ. *մի քանի ժամանակ մոլորութեան մէջ գտնուել։

Проб|ный ած. փորձի, փորձա—, փորձելու. п. камень փորձաքար. п. листъ տպգր. փորձի համար տպած թերթ. **-бованiе** չ. փորձելը. ճաշակելը. **-бовать** (-бую -ютъ), попр—, ն. **1**, փորձել. п. перо; п. свои силы; п. счастiе; п. пушку; попробуйте написать къ нему; **2**, փորձել, ճաշակել, համը առնել. попробуйте этого вина; они пробуютъ вина.

Пробо|дать, -сти ն. **1**, պատռել, ճեղքել, ծակել. **2**, խեթկելով, 'հարու տալով' վիրաւորել, վիրաւորել. **-ся** ձեռբ. մի քանի ժամանակ կռուել (եղջիւրներով). **-денiе** չ. պատռելը, -ում, ճեղքելը, -քում. п. черепа վիրբ. գանգուղեղի ծակումը. п. брюха վիրբ. [Չերգողի] փորի ճեղքումը, բացումը։

Про|бой ա. **1**, տ. Пробиванiе: итти на п. զոռով ճամբայ բաց անել. **2**, [որ և է բանի մէջ անցքից արած, կարած] ծակ, անցք. **3**, ծայրը կեռ ձող (օր. փակչի). **-бойна** է. **1**, տ. Пробиванiе; **2**, տ. Пробойникъ 1; **-бойно** է. տ. Пробой 2: **-бойникъ** ա. **1**, ծակահատ, ծակիչ, անցքեր կարելու գործիք. **2**, հրետն. թնդանօթի ծակը բացելու սեղ, հերկին. **-бойный** ած. **1**, ծակելու, պատռելու, ճեղքելու. **2**, խիստ բանուկ. п—ая дорога; **-бойчикъ** նւզ. տ. Пробой 3.

Проболтать տ. Пробалтывать.

Проболѣть չ. **1**, (ապռն. -лю -лятъ) մի քանի ժամանակ ցաւել. у меня зубы проболѣли цѣлую недѣлю; **2**, (ապռն. -лѣю -ютъ) մի քանի ժամանակ ակար, հիւանդ լինել։

Пробо|раживанiе չ. ակօսելը, ակօսում. **-раживать**, -роздить ն. ակօսել, ակօսներ քաշել։

Пробо|ранивать, -ронить (-ню -нятъ) ն. տափանել, ցաքանել։

Пробо|рецъ, рца. **-рникъ** նւզ. տ. Проборъ; **-рка** է. տ. Пробиранiе.

Пробормотать (-чу -очутъ; -чи) ն. փնթփնթալ, մրթմրթալ, քթի տակ փնթփնթալով, քրթմնջելով ասել։

Проборный ած. проборъ 2-ի. մազամէջ գծի։

Пробороздить (-зжу -здятъ) տ. Пробораживать.

Проборонить (-ню -нятъ) տ. Пробораниватъ.

Побороться (-рюсь -ются) ձեռբ. որոշ ժամանակ մաքառել, ըմբշել. կռիւ մղել։

Пробо|рщикъ ա. **-рщица** է. (գլխի մազերը) ջոկող, զատող, (օր. մռւ. մորթի) ընտրող, ջոկող այր, կին. քաղհանող, փետող այր, կին. (մէկին) շշպրող, զզզող այր, կին. **-ръ** ա. **1**, զատելը, բաժանելը (գլխի մազերը). **2**, մազամէջ գիծ (գագաթի վերայ), բաժանած մազերի մէջ անցնող գիծը։

Пробости (-боду -дутъ; -ди) տ. Прободать.

Пробо|чка է. նւզ. պստիկ խցան, խցանիկ. **-чникъ** ա. **1**, խցանահան [գործիք]. **2**, (**-чница** է.) խցանագործ, -ուհի, խցանավաճառ, -ուհի. **-чный** տ. Пробковый.

Прображничать չ. մի քանի ժամանակ քէֆի, կերուխումի, զեղխութեան նուիրուել, կենծել։

Про|брасыванiе չ. **1**, մէջ տեղից, ընդթափ ձգել, նետել. **2**, սխալ ձգել, սխալ նետել, վրիպել. Թղթխ. սխալ գալ, սխալ խաղալ. **-брасывать** ն. **1**, (-бросать) ն. մէջ տեղից, ընդթափ ձգել, նետել. **2**, (-бросить) սխալ ձգել, սխալ նետել, ձգելիս վրիպել. Թղթխ. սխալ գալ, սխալ խաղալ։

Пробрать (-беру -рутъ; -ри), **ся** տ. Пробирать, ся.

Пробредить (-ежу -дятъ) ն. զառանցելով, 'դեղ տալով' անցկացնել (օր. ամբողջ գիշերը)։

Про|бриванiе չ. տեղ տեղ, մասամբ ածելելը, սափրելը. **-бривать, -брить** (-брею -ютъ; -брей) ն. տեղ տեղ, մասամբ ածելել, սափրել. п. бороду կզակն ածելել, սափրել։

Пробродить (-ожу́ -бо́дятъ) չ. **1,** որոշ ժամանակ թափառել, թրև գալ. **2,** (գարեջրի մասին) որոշ ժամանակ եռալ, եռ գալ, եփ գալ։

Пробро|са́ть, -си́ть (-шу -сятъ) տ. Пробра́сывать.

Пробрюзжа́ть ն. որոշ ժամանակ փնթփնթալ, մրթմրթալ, տնգալ։

Пробря́кать ն. որոշ ժամանակ հնչեցնել, չխկացնել։

Пробстъ ա. (լտ.) կարգաբերէց, աւագ քահանայ (բողոքական)։

Пробу|ди́ть (-жу́ -бу́дятъ), **ся** տ. Пробужда́ть, ся.

Пробу́ду տ. Пробы́ть.

Про|бу́дъ ա. զարթնելը, արթնանալը. **-бужда́ть**, -буди́ть ն. **1,** զարթեցնել, արթնացնել (եւ փոխբ.). п. тала́нты, ге́ній; п. стра́сти կրքերը գրգռել. п. чью скорбь, воспомина́ніе о чёмъ — վերանորոգել. **-ся** անդր. զարթնել, արթնանալ. п. внеза́пно; подозрѣ́ніе *пробужда́ется во мнѣ; **-бужде́ніе** չ. **1,** զարթնելը, արթնանալը. **2,** զարթեցնելը, արթնացնելը. **-бужу́** տ. Пробуди́ть.

Пробунтова́ть (-ту́ю -ютъ) չ. ապստամբուել, խռովուել (որոշ ժամանակ)։

Пробура́|вить (-влю -вятъ) տ. Пробура́вливать; **-вле́ніе, -влива́ніе** չ. ծակելը. **-влива́ть**, -вить ն. ծակել։

Пробу́ривать, -ри́ть (-рю́ -ря́тъ) տ. Пробура́вливать.

Пробу|шева́ть (-шу́ю -ютъ), **-я́нить** (-ню -нятъ) ն. մի քանի ժամանակ կատաղի բաներ անել։

Пробча́тка ի. բս. Quercus suber, խցնկենի կամ փչակաղնի։

Про|бы́тіе չ. մնալը, կենալը. **-бы́ть** (-бу́ду -дутъ; -бу́дь) չ. մնալ, կենալ. [որոշ ժամանակ մի և է տեղ] անցկացնել. я всё лѣ́то пробы́лъ въ дере́внѣ; до́лго ли вы тамъ пробу́дете?

Про|бѣга́ніе չ. վազելով անցնելը, անց կենալը. **-бѣга́ть**, -бѣжа́ть **1,** չ. վազելով անցնել, անց կենալ. п. че́резъ у́лицу; онъ пробѣжа́лъ ми́мо меня́; вре́мя незамѣ́тно пробѣжа́ло — աննկատելի կերպով անցաւ. **2,** ն. վազելով անցնել, 'կտրել'. *հարեւանցի կերպով կարդալ, թերթել. ло́шадь пробѣжа́ла э́то разстоя́ніе въ полчаса́; я *пробѣжа́лъ э́ту статью́, э́ту кни́гу; *у меня́ моро́зъ по ко́жѣ пробѣжа́лъ ջանս զարզանդ ընկաւ. **-бѣ́гать** ն. **1,** վազելով անցկացնել (որոշ ժամանակ). **2,** վազելիս տուժել, պատեհ դէպքը բաց թողնել. **-бѣгу́** տ. Пробѣжа́ть; **-бѣ́гъ** ա. տ. Пробѣга́ніе; **-бѣжа́ть** (-бѣгу́ -жи́шь -гу́тъ) տ. Пробѣга́ть.

Пробѣ́|ливаніе չ. սպիտակացնելը. **-ливать**, -ли́ть ն. սպիտակացնել (թեթև կերպով). **-лка** ի. տ. Пробѣ́ливаніе; **-лъ** ա. **1,** բաց, ազատ թողած (չգրած, չտպած) տեղ. оста́вить п. въ догово́рѣ; **2,** մէջէմէջ գրքում դրած սպիտակ թերթեր. переплести́ кни́гу съ п—ами մէջէմէջ գրքում թերթեր դնելով կազմել տալ. **3,*** թերութիւն, պակասութիւն, պակաս, -սորդ. **-(про́-)ль** ի. սպիտակաւունութիւն. съ п—ью սպիտակաւուն։

Пробѣси́ть (-шу́ -бѣ́сятъ) ն. մի քանի ժամանակ սաստիկ կատաղեցնել, 'գազազեցնել'. **-ся** անդր. մի քանի ժամանակ սաստիկ կատաղել, 'գազազել'։

Прова́|живаніе չ. ման ածելը, շրջեցնելը. **-живать** ն. ման ածել, շրջեցնել. ку́черъ прова́живаетъ уста́лыхъ лошаде́й.

Провала́ндать ն., **-ся** անդր. կորցնել, *ծախսել, վատնել (ժամանակը). я цѣ́лый день провала́ндался съ э́тою рабо́тою.

Прова́|ливаніе չ. տ. ստորև բայը. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. **1,** մի բանի միջից ձգել, գցել, նետել. **2,** [քննելիս] կտրել. п. дѣ́ло, прое́ктъ գործը, նախագիծը խափանել, ոչնչացնել. **3,** չ. անցնել, անցկենալ (բազմութեամբ). прова́ливай! գնա, հեռացիր, կրծիկդ դիր, պոկ տուր. **-ся** անդր. **1,** վայր ընկնել, վայր գլորուել. п. на льду́; лёдъ подъ нимъ проломи́лся, и онъ провали́лся въ во́ду: куда́ онъ *провали́лся? նա ուր կորաւ. провали́сь! հեռացիր, կորիր. п. сквозь зе́млю գետին մտնել. **2,** փլչել, փուլ գալ, կործանուել, խորտակուել. потоло́къ провали́лся; домъ вдругъ провали́лся: полъ провали́лся; **-лина** ի. փլուածք, փլած տեղ, ծակ, փոս. **-ли́ть** (-лю́ -лятъ), **ся** տ. Прова́ливать, ся; **-лина** նւզ. տ. Провали́на; **-лъ** ա. տ. Прова́лина: п. тебя́ возьми́ գրողը քեզ տանի. **-льный** ած. прова́лъ-ի։

Провальсирова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. վալսելով (вальсъ պարելով) անցնել։

Проваля́ть ն. որոշ ժամանակ ծեծել, տրորել, հարել. **-ся** անդր. մի քանի ժամանակ շուռումուռ գալ. երկար անկողնում պառկած մնալ։

Прова́нское ма́сло պրովանսեան ձէթ։

Прова́|риваніе չ. **1,** բոլորովին եփելը, խաշելը. **2,** շիկցնելը, կարմրեցնելը (երկաթը). **3,** կլլելը (կօշկակարութեան թելը). **-ривать, -ри́ть** (-рю́ -а́рятъ) ն. **1,** բոլորովին եփել, խաշել. քրքրել. **2,** շիկցնել, կարմրեցնել (երկաթը). **3,** կլլել (կօշկակարութեան թելը). **-рка** ի. տ. Провареніе.

Прова́|щивать, -вощи́ть ն. մոմել, մոմով շփել, մոմ քսել։

Прове|де́ніе չ. **1,** ուղեկցելը, տանելը, անցկացնելը. **2,** քաշելը (п. ли́ніи). անցկացնելը (п. доро́гъ); **3,** անցկացնելը (ժամանակը). **-ду́** տ. Провести́.

Прове|зе́ніе չ. տանելը, կրելը, անցկացնելը (սայլով). **-зти́** (-зу́ -зу́тъ; անց. -вёзъ -зла́, о́; հրմ. -зи́), **ся** տ. Провози́ть, ся.

Провена́нсъ ա. (նոր լտ.) (սովորբ. ։ провена́нсы, овъ) մթերք[ներ], ապրանք[ներ], նաւ[եր] (ուրիշ երկրից եկող, ստացուող). подвергну́ть п—ы изъ тако́го-то го́рода врачѐбному осмо́тру.

Про|верну́ть, ся տ. Провёртывать, ся; **-вёртка** ի. **1,** ծակելը. **2,** ծակիչ, մի բան ծակելու համար գործիք. **-вёртываніе** չ. ծակելը (ծակիչով). **-вёртывать, -вертѣ́ть** (-рчу́ -ве́ртятъ), -верну́ть ն. ծակել (ծակիչով). **-вёртываться**, -верну́ться անդր. երբեմն պատահել, երեւալ. **-вертѣ́ться** անդր. որոշ ժամանակ պտտուել, պը-

ծայր գալ. **-вéрчивать, ся** *տ.* Провёртывать, ся; **-верчý** *տ.* Провертѣ́ть.

Провеселиться (-люсь -лятся) *-ն-ւ. որոշ ժամանակ ուրախանալ, զուարճանալ, քէֆ անել։*

Про|вести́, -вéсть (-веду́ -ду́тъ; *անց.* -вёлъ -лá, ó; *հրմ.* -ди́) *տ.* Проводи́ть.

Про|видѣ́ніе *չ. նախախնամութիւն.* вóля п—ія; это назнáчено п—іемъ; **-видѣ́ніе** *չ. նախատես(ն)ելը.* **-видѣ́ть** (-жу -дятъ) *ն. նախատես(ն)ել.* п. бу́дущее.

Провизжáть *չ. մի քանի ժամանակ ճչալ, ճչել։*

Про|визіóнный *-ծ.* **1,** *պաշարեղէնի, մթերքի, մթերքների.* **2,** *տէրուղական, ...* **-визія** *է.* (*լտ.*) **1,** *պաշարեղէն, մթերք.* **2,** *վճռել, վարձ, ...* **-визорша** *է. փոխ-դեղագործապետուհի.* **-визоръ** *-.* (*լտ.*) *փոխ-դեղագործապետ։* [виниться.

Провиниться (-ню́сь -ня́тся) *տ.* Про-

Провинтить (-чу́ -тя́тъ) *տ.* Прови́нчивать.

Провин|ціали́змъ *-.* (*լտ.*) *գաւառաբանութիւն. գաւառականութիւն.* **-ціалка** *է.* **-ціáлъ** *-.* (*լտ.*) *գաւառացի, գաւառաբնակ այր, կին.* **-ціальный** *-ծ. գաւառական.* п—ое нарѣ́чіе *գաւառաբարբառ.* **-ція** *է.* (*լտ.*) *գաւառ։*

Прови́н|чивать, -ти́ть *ն. ծակել (պտուտակով)։*

Прови|ни́ться, -ни́ться *չ. մեղանչել, մեղաւոր, յանցաւոր գտնուիլ։*

Про|врáть, -врáть *ն. սուտ, կեղծել. սուտ, կեղծ լուրեր տարածել.* **-ся** *-ն-ւ. անզգուշաբար բերնից խօսք դուրս թռցնել։*

Про|висáть *չ. կախ ընկնել, իջնել.* потолóкъ начинáетъ п.; **-ви́слый** *ծ.* *-ծ. կախ ընկած, իջած.* **-висѣ́ть** (-шу́ -ся́тъ) *չ. մի քանի ժամանակ կախուել, կախ ընկած մնալ։*

Провіа|нтмéйстеръ *-.* (*գերմ.*) *պաշարապետ, պարենապետ, համբարապետ.* **-нтскій** *-ծ. պաշարի, պաշարեղէնի, պարէնի.* **-нтъ** *-.* (*գերմ.*) *պաշար, պաշարեղէն, պարէն.* снабжáть п—омъ *պարէնաւորել։*

Провладѣ́ть *չ.* чѣмъ *որոշ ժամանակ տնօրինել, տիրել։* [նել (որոշ ժամանակ)։

Проволочи́ть (-чу́ -чáтъ) *ն. անցկաց-*

Про|води́ть (-вожу́ -óдятъ; -ди́), -вести́, -вéсть *ն.* **1,** *տանել, ուղեկցել.* проведи́те меня́ къ мини́стру; **2,** *տանել, անցկացնել.* п. во́йско чéрезъ гóры; п. канáву; п. дорóгу; п. желѣ́зную дорóгу; эти трýбы провóдятъ вóду въ садъ; онъ провóдитъ эту мысль въ своéй статьѣ́ *նա այդ գաղափարը բացատրում է իր յօդուածի մէջ.* **3,** *քաշել.* п. чертý, лíнію; п. перпендикуля́ръ къ чертѣ́; **4,** *անցկացնել.* п. врéмя въ прáздности; п. съ кѣмъ день; скóлько дней провели́ вы въ дорóгѣ? **5,** *խաբել, պատրել.* его́ не проведёшь *նա խաբուող պատը չէ.* **6,** *տ.* Провожáть; **-вóдка** *է. տ.* Провóдъ; **-води́къ,** á *-.* **1,** *ուղեցոյց, վարիչ, առաջնորդ.* **2,** *Փիզ. հաղորդիչ.* **-води́ца** *է. ուղեցոյց, վարիչ.* **-воднóй, -во́дный** *-ծ. ուղեկցութեան, ուղեկցական.*

-вóдчикъ *-.* **1,** *տ.* Проводни́къ 1; **2,** *խաբեբայ.* **-вóдчица** *է.* **1,** *տ.* Проводни́ца; **2,** *խաբեբայ կին, աղջիկ.* **-вóдъ** *-.* **1,** *տանելը, վարելը, (ձիաների) մօտ ածելը, (ջուր) անցկացնելը.* **2,** *տ.* Проводни́къ 2; **-воды** *-. յ.* **1,** *ուղեկցելը, -ցումներ, ճանապարհ դնելը կամ գցելը.* устрóить комý торжéственные п. *մէկին հանդիսաւոր կերպով ուղեկցել, ճանապարհ դնել, ճանապարհ գցել.* п. покóйника *հանգուցեալի յուղարկաւորութիւնը։*

Провоевáть (-воюю -юетъ) *ն.* **1,** *մի քանի ժամանակ պատերազմ մղել, պատերազմել.* **2,** *պատերազմում, պատերազմելով տանուլ տալ, կորցնել։*

Прово|жáніе *չ. ուղեկցելը, -ցում.* **-жáтая,** ой *է.* **-жáтель** *-.* **-жáтельница** *է.* **-жáтый,** аго *-. ուղեկից, ուղեկցող այր, կին.* **-жáть,** -ди́ть *ն. ուղեկցել. ճանապարհ գցել.* п. гостéй до перéдней; мой слугá провóдитъ васъ; п. покóйника на клáдбище *հանգուցեալին գերեզմանոց յուղարկաւորել.* мать проводи́ла сы́на на войнý; п. когó глазáми *մէկին աչքերով հետևել.* п. мáсленицу *բարեկենդանը անցկացնել.* **-ждáть** *ն. անցկացնել.* п. врéмя.

Провозвѣ|сти́тель, -сти́тельница *տ.* Провозвѣ́стникъ,-стница; **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ) *տ.* Провозвѣщáть; **-стіе** *տ.* Провозвѣщéніе; **-стникъ** *-.* **-стница** *է.* **1,** *նախազուշակ այր, կին, մարգարէ, -ուհի.* **2,** *մունետիկ, ազդարարող այր, կին.* **-щáть,** -сти́ть *ն.* **1,** *նախազուշակել, մարգարէանալ.* **2,** *տ.* Провозглашáть; **-щéніе** *չ.* **1,** *նախազուշակութիւն, մարգարէութիւն.* **2,** *տ.* Провозглашéніе.

Провозгла|си́тель *-.* **-си́тельница** *է. մունետիկ, ազդարարող այր, կին.* **-си́ть** (-шу́ -ся́тъ) *տ.* Провозглашáть; **-шáтель, -шáтельница** *տ.* Провозгласи́тель, -ница; **-шáть,** -си́ть *ն. յայտարարել, ազդարարել, հրատարակել.* п. побѣ́ду; п. когó королёмъ, императóромъ *մէկին թագաւոր, կայսր հրատարակել.* п. комý похвалы́ *մէկին գովասանքներ տալ, ձօնել.* п. комý анаѳéмой *մէկի գլխին նզովք ասել.* **-шéніе** *չ. յայտարարելը, ազդարարելը, հրատարակելը։*

Про|вози́ть (-вожу́ -вóзятъ; -зи́), -вести́, -вéзть *ն. կրել. փոխադրել, անցկացնել (սայլով, վագօնով ևլն).* п. товáры изъ однóй страны́ въ другýю; п. товáры чéрезъ грани́цу; мужи́къ цѣ́лый день провози́лъ дровá; **-вози́ться** *-ն-ւ.* съ кѣмъ, съ чѣмъ *մի քանի վերայ, մէկի հետ, մէկի համար չարչարուել, տանջուել, չարչարուելով, տանջուելով ժամանակն անցկացնել.* я цѣ́лый день провози́лся съ приготовлéніемъ къ дорóгѣ; цѣ́лый мѣ́сяцъ провози́лся онъ съ этимъ негодя́емъ; **-вóзка** *է. տ.* Провóзъ; **-вóзный** *-ծ. փոխադրութեան, փոխադրական.* п. товáръ *փոխադրելու, ուրիշ տեղ տանելու ապրանք.* п—ыя дéньги *փոխադրավարձ, փոխադրութեան գին, ծախս.* **-возоспосóбность** *է. եղկնդ. ապրանքներ կրելու, փոխադրելու կարողութիւն, ույժ.* **-вóзъ** *-. փոխադրութիւն (ապրանքների), կրելը.* п. товáровъ; плáта за п. *փոխադրավարձ։*

Прово|лáкивать, -лочи́ть, -лóчь ն. 1, քարշել, քարշ տալ (որոշ տարածութիւն). մի քանի մղոն քարշել. 2, [մետաղեղէնք լար, ՝նուրբ թել՝] քաշել. 3, ձգձգել, ուշացնել. п. тя́жбу; -(прó-)**лока** ի. մետաղէ լար, ՝նուրբ թել՝. -**локу́** տ. Проволóчь; -**лочи́ть** (-чу́ -óчатъ) տ. Проволáкивать; -**лóчка** ի. յապաղում, ուշացում, դանդաղութիւն, ձգձգում. малѣ́йшая п. мóжетъ быть вредна́; дѣ́ло идётъ въ п—у գործը ձգձգւում է. -(прó-)**лочка** նւզ. տ. Прóволока; -(прó-)**лочный** ած. մետաղէ լարի, ՝նուրբ թելի՝. п—ая фáбрика; -**лóчь** (-локу́ -чёшь -кýтъ; անց. -лóкъ -клá, ó; հրմ. -локи́) տ. Проволáкивать.

Прово|ня́лый բյ. ած. փտած, հոտած. -**ня́ть** չ. փտել, հոտել։

Провопи́ть (-плю́ -вóпятъ; -пи́) չ. որոշ ժամանակ բարձր աղաղակել, ճչել, ծուալ։

Провó|ра հ-ր. ճարպիկ, ճարտար մարդ. անզգամ, սրիկայ անձ. -**рить** (-рю -ря́тъ), спр—, ն. 1, ճարպիկ, արագ կերպով անել. կատարել. 2, խորամանկութեամբ, աշխուժութեամբ գործանել. -**рно** մ. արագութեամբ, արագ, ճարպիկ, ժիր կերպով. онъ п. рабóтаетъ; *п. обдѣ́лать дѣла́; -**рность** ի. տ. Провóрство; -**рный** ած. արագաշարժ, արագ անող, գործօն, ճարպիկ, ճարտար։

Проворовáться (-рýюсь -ются) չ. գողութիւն անել, գող, սրիկայ երեւալ։

Проворожи́ть (-жý -жáтъ) ն. 1, կախարդութիւն, հմայութիւն անելով անցկացնել (ժամանակը). 2, կախարդութեան, հմայութեան վերայ ծախսել, վատնել (շատ փող)։

Проворóчать ն. որոշ ժամանակ թաւալել, գլորել. -**ся** անդր. թաւալուել, գլորուել, թաւալ գլոր գալ, շուռ ու մուռ գալ. «емý не спáлось. Всю ночь проворóчался съ бóка нá бокъ».

Провóрство չ. արագութիւն, ժրութիւն, ճարտարութիւն, ճարպկութիւն։

Проворчáть չ. 1, մի քանի ժամանակ դռդալ, դռդացնել, մռնչել. 2, մի փոքր, մի քանի ժամանակ քրթմնջել, մրթմրթալ, փընթփնթալ. п. себѣ́ что-то пóдъ носъ.

Провóръ ա. 1, ճարպկութիւն, ժրութիւն, ճարտարութիւն. 2, տ. Провóра. [щивать.

Провощи́ть (-щý -щáтъ) տ. Провá-

Провы́ть (-вóю -ютъ; -вóй) չ. որոշ ժամանակ ոռնալ, վնգստալ։

Про|вѣвáть, -вѣ́ять ն. քամել պրծնել, էրնել պրծնել (հացահատիկը)։

Провѣ́|даніе չ. հարցնելը, տեղեկանալը. -**дать** տ. Провѣ́дывать; -**дываніе** տ. Провѣ́даніе; -**дывать**, -дать 1, չ. о чёмъ մի բանի մասին տեղեկանալ. 2, ն. когó մէկին այցելութեան, տեսութեան գնալ, մէկին այցելել։

Провѣ́н|ваніе չ. քամելը, էրնելը. -**вать** ն. քամել, էրնել (հացահատիկը)։

Провѣ́|ривать, -рить (-рю -ря́тъ) տ. Провѣря́ть; -**рка, -рочка** նւզ. տ. Повѣ́рка; -**ря́ть** տ. Повѣря́ть.

Провѣ́|сить (-шу -сятъ), **ся** տ. Провѣ́шивать, ся; -**сный** ած. դուրսը կախ տալով շարացրած, քամհարած. -**съ** ա. 1, տ. Провѣ́шеніе; 2, պակաս, պակասորդ (քաշի, կշռի). 3, պատից դուրս ցցուած գերան կամ ագիւս. կախ ընկած տեղ, դուրս ընկածութիւն (…)։

Провѣт|ренничать չ. թեթեւամտութեամբ անցկացնել (ժամանակը). -**реніе** չ. քամհարութիւն, հողմահարութիւն. -**риваніе** չ. քամհարելը, հողմահարելը. -**ривать**, -**рить** (-рю -ря́тъ) ն. քամհարել, հողմահարել. э́ту мéбель нýжно п—рить; п. кóмнату, пожи́тки; -**ся** անդր. մաքուր օդ ծծել, դուրս գալով մաքուր օդի մէջ թարմանալ։

Провѣ́|шеніе, -шиваніе չ. տ. [illegible] քաշը. -**шивать**, -сить ն. 1, դուրսը կախելով շարացնել (ձուկ). 2, քաշելիս, կշռելիս սխալուել, պակաս քաշել, պակաս կշռել. 3, [օր. պատի] ուղղութիւնը ստուգել, քննել. -**ся** անդր. քաշի, կշռի մէջ սխալուել. п. однимъ фýнтомъ մի գրուանքայով սխալուել, մի գրուանքայ պակաս քաշել։

Провѣ́ять (-вѣ́ю -ютъ) տ. Провѣвáть.

Провя́|ливаніе չ. դուրսը կախ տալով շարացնելը (ձուկ). -**ливать, -лить** (-лю -ля́тъ) ն. դուրսը կախ տալով շարացնել (ձուկ)։

Прогадáть չ. իր հաշիւների մէջ սխալուել, վրիպել, խաբուել. я си́льно прогадáлъ, взя́вшись за э́то дѣ́ло.

Прогалáнивать տ. Галáнивать.

Прогáли|на ի. -**нка** նւզ. բաց, ազատ տեղ (ծառերից ազատ տեղ դաշտում. սառոյցից ազատ տեղ գետի վերայ. բաց տեղ անտառի մէջ եւն)։ [դեհուած տեղ։

Прогá|рина ի. -**ръ** ա. այրուած, հր-

Про|гвáзживать, -гвоздáть (-зжý -дáтъ) ն. մեխել, գամել։

Про|гибáть, -гнýть ն. ճնշելով ծռել, կորացնել. -**ся** անդր. ծռուել, կորանալ։

Прогимнáзія ի. (լտ.) նախավարժարան, կիսավարժարան։

Прогла́|дить (-жу -дятъ) տ. Проглáживать; -**живаніе** չ. արդուկելը, կոկելը. 2, արդուկելիս այրելը, պատռելը։

Прогласѣ́ть չ. յօրանջելով, ապուշի պէս անցկացնել (որոշ ժամանակ)։

Про|глáтываніе չ. կլլելը, կուլ տալը. -**глáтывать**, -глоти́ть ն. կլլել, կուլ տալ. *կլանել, լափել. п. пилю́лю; п. кость.

Проглодáть ն. 1, կրծելով ծակել, քայքայել, կրծոտել. 2, երբեմն, մի քանի ժամանակ կրծել։

Прогло|ти́ть (-чý -тя́тъ) տ. Проглáтывать; -**чéніе** չ. կլլելը, կուլ տալը, կլանելը։

Прогля́|дывать 1, (-дѣ́ть) ն. 1, հարեւանցի կերպով, վայր ի վերայ նայել. 2, նայելով անցկացնել (որոշ ժամանակ). 3, չնկատել, բաց թողնել. п. опечáтку въ корректýрѣ; онъ не прогляди́тъ նորա աչքից ոչ մի բան չէ վրիպում, նա սուր աչք ունի. 2, (-нýть) երեւալ, յայտնուել, տեսնուել. луна́ проглянýла изъ-за óблака; сквозь лёгкую одéжду прогля́дывали фóрмы ея́ тѣ́ла; досáда прогля́дываетъ въ егó словáхъ; -**дѣ́ть** (-жý -дя́тъ; -ди́) տ. Прогля́дывать 1; -**нýть** տ. Прогля́дывать 2.

Про|гнáніе չ. հալածելը, խփելը, ար-

տանջելը, վանելը. **-гнать** (-гоню -гонятъ; -гони) ա. Прогонять.

Про|гниваніе չ. փտելը, նեխելը, քայքայուելը (բոլորովին). **-гнивать, -гнить** (-гнію -ютъ) չ. փտել, հոտել, քայքայուել (բոլորովին)։

Прогнойть (-ною -ятъ) ն. փտեցնել։

Прогнусить (-шу -сятъ) ն. ռնգախօսել, քթի մէջ խօսել, ‘գնդղնգալ’[ով ասել, պատմել]։

Прогнуть, ся ա. Прогибать, ся.

Прогнѣ|вать, -вить (-влю -вятъ), **-влять** ն. բարկացնել, կատաղեցնել. **-ся** -նչք. բարկանալ, կատաղել. прошу не прогнѣваться, не прогнѣвайтесь խնդրում եմ չնեղանաք։

Прого|варивать, -ворять չ. **1,** ասել, խօսել. **2,** ասելով, խօսելով ժամանակն անցկացնել. **3,** ն. արտասանել, արտաբերել. п. рѣчь ճառ արտասանել. **-ся** -նչք. անզգուշաբար բերնից խօսք դուրս թողնել, գաղտնիքը մատնել։

Проговѣть չ. որոշ ժամանակ պաշտխաբել (պաս պահելով և եկեղեցի յաճախելով հաղորդուելու պատրաստուել)։

Проголодать չ. քաղցել, քաղցից, սովից տառապել (որոշ ժամանակի ընթացքում). **-ся** չ. քաղցել, սովել։

Прого|нятель ա. **-нятельница** է. հալածիչ այր, կին. **-нка** է. անասուններին դուրս քշելը, արածացնելու տանելը. **-нный** ած. **1,** քշած, դուրս քշած. п. скотъ; **2,** գետով քշած. п—ыя дрова; **3,** п—ыя деньги ա. Прогоны; **-нщикъ** ա. քշող, վարող. п. скота; **-нъ** ա. **1,** ա. Прогонка; **2,** [գետով փայտ] քշելը. **3,** ճարտ. տան մէջ արձակ տեղ սենդուղ(ա)ների և վառարանի համար. **4,** պատի, չինութեան երկարութեամբ դրած գերան, հեծան. **5,** երկաթուղու գծային ճանապարհը. **-ны** ա. յ. պոստային ձիաների վարձ, ճանապարհածախս. **-нять,** прогнать ն. **1,** քշել, հալածել, արտաքսել, խրկել, վանել. п. слугу за пьянство; п. непріятеля; п. скотину въ поле անասուններին դաշտ քշել. **2,** ցրել. *п. печаль տրտմութիւնը ցրել, հեռացնել. п. скуку ձանձրութիւնը, տաղտկութիւնը հեռացնել. вѣтеръ прогналъ тучу քամին ամպը ցրեց. **3,** քշել. п. лѣсъ по рѣкѣ; п. сквозь строй զօրաշարքի միջից անցկացնել (որի ժամանակ աջ և ձախ կողմից կանգնած զինուորներն անցնող յանցաւորին անխնայ ծեծում էին)։

Прого|раніе չ. ա. այրը. **-рать,** -рѣть չ. **1,** մի քանի ժամանակ այրուել, վառուել. **2,** բոլորովին այրուել, ածուխ դառնալ. **3,** սնանկանալ, վնասուել, փչանալ, կործանուել։

Прогоревать (-рюю -ютъ) չ. մի քանի ժամանակ տխրել, տրտմել, վշտանալ։

Прогорланить (-ню -нятъ) ն. **1,** խիստ բարձր աղաղակել, բղաւել. **2,** բարձր աղաղակելով անցկացնել (ժամանակը)։

Прогорь|клость է. դառնութիւն, կըծուծութիւն, ծթածութիւն. **-клый** բյ. ած. դառնացած, կծուած, ծթած. п—ое масло; **-кнуть** չ. դառնանալ, կծուել, ծթել։

Прого|рѣлый բյ. ած. այրուած, քայքայուած. **-рѣть** (-рю -рятъ) ա. Прогорать.

Прогостить (-щу -стятъ) չ. որոշ ժամանակ հիւր մնալ, հիւր լինել։

Программа է. (յն.) ծրագիր։

Прогре|баніе չ. մաքրելը (թիով). **-бать,** -сти, -сть ն. մաքրել (թիով, օր. ձիւնով ծածկուած ճանապարհը). **2,** մի քանի ժամանակ վարելու, արմղել. **3,** (միայն прогрести, -грести) մի քանի ժամանակ թիավարել, թիավարելով անցնել. **-бу** ա. Прогрести.

Прогрѣвить (-жу -зятъ) չ. մի քանի ժամանակ քնի մէջ խօսել, զառանցել, ‘դել տալ’։

Прогремѣть (-млю -мятъ) չ. մի քանի ժամանակ որոտալ, դղրդալ, թնդալ, բարձրաձայն հնչել. слава его *прогремѣла по всему свѣту նորա փառքը դղրդեցնում էր ամբողջ աշխարհը։

Прогре|ссивно մ. առաջադիմաբար յառաջադիմելով, զարգանալով. **-ссивность** է. յառաջադիմութիւն. **-ссивный** ած. (լտ.) յառաջադիմող, աստիճանաբար աճող, զօրացող, զարգացող. п. налогъ չափաւոր աճող, մեծացող հարկ. **-ссированіе** չ. յառաջադիմելը. **-ссировать** (-рую -ютъ) չ. յառաջադիմել. **-ссистъ** ա. (լտ.) յառաջադիմական, մարդկային ազգի յառաջադիմութեան կողմնակից. **-ссія** է. (լտ.) մաթմ. պրօգրէսիա. **-ссъ** ա. (լտ.) յառաջադիմութիւն. п. цивилизаціи.

Про|грести, -гресть (-гребу -бутъ; անց. -грёбъ -бла, о; հրմ. -би) ա. Прогребать.

Прогрохотать (-хочу -хочутъ; -чи) չ. մի քանի ժամանակ աղմուկ հանել, թրխկթրխկալ. телѣга прогрохотала по мостовой.

Прогрузить (-жу -зятъ) ն. և **-ся** -նչք. որոշ ժամանակ զբաղուել նաւ բարձելու։

Прогрустить (-щу -стятъ) չ. մի քանի ժամանակ տրտմել, տխրել, թախծել։

Про|грызаніе չ. կամաց կամաց կրծելով ծակելը. **-грызать,** -грызть ն. կրծելով ծակել. **-грызеніе** չ. կրծելով ծակելը. **-грызать** (-зу -зутъ) ա. Прогрызать; **-грызъ** ա. **1,** ա. Прогрызаніе; **2,** կրծելով ծակած տեղ։

Про|грѣваніе չ. լաւ, բոլորովին տաքացնելը. **-грѣвать** ն. **1,** պարբերաբար, միչև տաքացնել. **2,** որև **-грѣть** լաւ, ըստ հարկին, բոլորովին տաքացնել, ջեռուցանել։

Прогудѣть (-гужу -дятъ) չ. խուլ կերպով հնչել, զօղանջել, (մեղուի մասին) խուլ կերպով բզզալ։

Прогу|ливаніе չ. **1,** զբօսնելը, ճեմելը. **2,** զբօսնելով բաց թողնելը. **3,** զբօսնելով անցկացնելը. **-ливать,** -лять ն. **1,** զբօսնել, ճեմել, զբօսնելով անցկացնել (որոշ ժամանակ). я всё утро прогулялъ въ саду; онъ прогулялъ будничный день; **2,** երկար զբօսնելով բաց թողնել, զրկուել, կորցնել. п. обѣдъ; прогуляешь, такъ и воду хлебаешь (առծ.) ով չուտ, նա կուշտ. **3,** [զբօսնելով, քէֆ անելով] ծախսել, վատնել. онъ прогулялъ всѣ деньги; **-ся** -նչք. զբօսնելու, ման գալու գնալ, զբօսնել, ման գալ. **-лка** է. **-лочка** նւզ.

զբօսանք, զբօսնելը, ման գալը. п. пѣшкóмъ, верхóмъ; **-лъ** ա. կամայական բացակայութիւն, զանցառութիւն. **-льный** ած. բաց թողած, զլացած. **-лять, ся** տ. Прогýливать, ся.

Про|даваніе չ. ծախելը, վաճառելը. **-давáть** (-даю́ -ю́тъ; հրմ. -давáй), -дáть ն. ծախել, վաճառել. п. товáръ, сýкна, матéріи, домъ, имѣніе; п. съ аукціóна, съ молоткá, съ публи́чнаго тóрга աճուրդով ծախել, վաճառել. п. óптомъ մեծ քանակութեամբ, 'թօփով' ծախել. п. въ рóзницу հատով, կտորով ծախել, վաճառել. по чёмъ продаёте вы сáхаръ շաքարը քանիսով էք ծախում. я продаю́ егó по семи́ рублéй пудъ—փութը 7 մանէթով. за скóлько онъ вамъ прóдалъ эту лóшадь նա ձեզ վերայ քանիսով այդ ձին ծախեց. онъ прóдалъ мнѣ эту лóшадь зá сто рублéй—հարիւր մանէթով. я прóдалъ хлѣба на ты́сячу рублéй—հազար մանէթի. **-ся** չեզ. և կր. 1, ծախուել, վաճառուել. эта кни́га продаётся у такóго-то книгопродáвца; 2, իրան ծախել, վաճառել. **-давéцъ**, вцá ա. մի բան ծախող, վաճառող մարդ։

Продави́ть (-влю́ -дáвятъ) տ. Продáвливать.

Продави́ца ի. մի բան ծախող, վաճառող կին, աղջիկ։

Прода|влéніе -вливаніе չ. սեղմելով, ճնշելով ծակելը, ճմլելը, ջարդելը. **-вли́вать**, -ви́ть ն. սեղմելով, ճնշելով ծակել, ճմլել, ջարդել։

Прода|вщи́къ, á, **-вщи́ца** տ. Продавéцъ, -ви́ца; продавщи́ца въ лáвкѣ խանութում առուտուր անող կին, աղջիկ. **-жа** ի. 1, ծախելը, վաճառելը. ծախում, վաճառում, առուտուր. п. дóма; мелочнáя п. մանրավաճառութիւն. оптóвая п. 'թօփով', մեծաքանակ առուտուր. пусти́ть въ п—у սկսել ծախել, վաճառել. вы́ставить на п—у վաճառք հանել. эта кни́га поступи́ла въ п—у այդ գիրքը վաճառք է հանուած, ծախւում է. этой кни́ги ужé нѣтъ въ продáжѣ այդ գիրքն արդէն սպառուել է. п. съ аукціóна, съ молоткá, съ публи́чнаго тóрга աճուրդ. п. ложъ въ теáтрѣ թատրոնական օթեակները վարձով տալը. **-жность** ի. 1, ծախելի, վաճառելի լինելը. 2, կաշառելիութիւն, կաշառակերութիւն. **-жный** ած. 1, ծախու, վաճառելի. п. домъ; п—ая дóлжность; п—ая жéнщина անձնավաճառ, անբարոյական կին. 2, կաշառելի, կաշառառու, կաշառակեր. п. человѣкъ.

Про|дáлбливаніе չ. ծակելը (դարկելով, կոփելով). **-дáлбливать**, -долби́ть ն. ծակել (դարկելով, կոփելով). кáпля по кáплѣ и кáмень продáлбливаетъ (առ.)։

Про|дáніе չ. ծախելը, -խում, վաճառելը, -ռում. **-дáть** (-дáмъ -дáстъ; -дади́мъ -дýтъ; անց. -далъ -далá, о; հրմ. -дáн), **ся** տ. Продавáть, ся.

Продви|гáніе չ. 1, առաջ քաշելը (խթելով). **-гáть**, -нуть ն. առաջ քաշել, առաջ տանել (խթելով). **-(и́)гать** ն. որոշ ժամանակ հրել, խթել. **-нуть** տ. Продвигáть.

Продежýрить (-рю -рятъ) ն. որոշ ժամանակ հսկել, օրապահութիւն, վերակացութիւն անել. *онъ цѣлый часъ продежýрилъ у егó двéри նա ամբողջ մի ժամ նորա դրան առաջ սպասեց։

Продеклами́ровать տ. Деклами́ровать.

Продёр|ганіе չ. 1, մէջէմէջ քաշելը, փետելը, քաղհանելը. 2, միջից անցկացնելը. **-гать** տ. Продёргивать 1; **-гиваніе** տ. Продёрганіе; **-гивать** ն. 1, (-гать) մէջէմէջ քաշել, փետել, քաղհանել. 2, (-нуть) ն. միջից քաշել, անցկացնել. п. верёвку въ кольцó, *п. когó въ газéтѣ մէկին լրագրում լաւ գզգզել, խայտառակել։

Продер|жáніе չ. պահելը, յետ պահելը, բանտ անելը (որոշ ժամանակ). **-жáть** (-жý -жатъ), **ся** տ. Продéрживать, ся; **-живаніе** տ. Продержáніе; **-живать**, -жáть ն. պահել, յետ պահել, բանտ անել. онъ продержáлъ меня́ цѣлый день, и ничегó не сдѣлалъ; это дли́нная церемóнія, онá васъ дóлго продéржитъ; **-ся** չեզ. մնալ. онъ не дóлго продéржится на этомъ мѣстѣ; **-жка** ի. տ. Продержáніе.

Продéр|зостно մ. յանդգնաբար, ժպիրհ կերպով. **-зостный** ած. յանդուգն, ժպիրհ. **-зость** ի. յանդգնութիւն, ժպրհութիւն։

Про|дёрнуть տ. Продёргивать 2; **-дерý** տ. Продрáть.

Продешеви́ть (-влю́ -вя́тъ) ն. խիստ աժան ծախել, խիստ աժանացնել։

Продиктовáть (-тýю -ютъ) ն. թելադրել։

Про|дирáніе չ. պատռելը, ծակելը. **-дирáть**, -дрáть ն. պատռել, քերել. п. глазá աչքերը բացել (քնից յետոյ). **-ся** չեզ. 1, պատռուել, ծակուել. 2, զոռով անցնել (ամբոխի միջից)։

Про|длéніе չ. երկարացնելը, յետաձգելը, -ձգում. п. срóка; **-дли́тельно, -дли́тельность, -дли́тельный** տ. Продолжи́тельно, -ность, -ный; **-дли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. երկարացնել. յետաձգել, ձգձգել. п. войнý, переми́ріе; п. тя́жбу; п. чертý, аллéю; éсли Госпóдь продли́тъ мою́ жизнь եթէ Աստուած կենդանութիւն (կամ 'առողջութիւն') տայ. **-ся** չեզ. երկարանալ, ուշանալ, ձգձգուել։

Продневáть տ. Дневáть.

Продовóль|ственный ած. ապրուստի, պարէնի, ռոճկի. п—ыя издéржки ապրուստի, ռոճկի ծախսեր. п. магази́нъ մթերանոց, համբարանոց. **-ствіе** չ. ապրուստ, ռոճիկ, ապրուստի միջոցներ, պարէն, մթերքներ, ուտելեղէններ. п. áрміи; попечéніе о нарóдномъ п—іи հոգս, խնամք ժողովրդի ապրուստի մասին. недостáтокъ п—ія ռոճկի պակասութիւն. обезпéчить п. гóрода քաղաքը պարէնաւորել. **-ствовáніе** չ. ապրուստ, մթերքներ հոգալը, պարէնաւորելը. **-ствовать** (-вую -ютъ) ն. ապրուստ, մթերքներ հոգալ, պարէնաւորել. п. вóйско провіáнтомъ.

Продолби́ть (-блю́ -бя́тъ) տ. Продáлбливать.

Продолговá|то մ. երկայնաձև. **-тость** ի. երկայնաձևութիւն, երկարաւունութիւն. **-тый** ած. երկայնաձև, երկարաւուն։

Продол|жáтель ա. **-жáтельница** ի. շարունակող այր, կին. **-жáть**, -(óл)жить ն. շարունակել. п. рабóту; онъ **-жáетъ** ку-

тешéствовать; п. свой путь; я васъ слýшаю, -жáйте; п. рабóту; **2,** երկարացնել. п. войнý; п. перемúріе, привилéгію; **-ся** -ն.ւ.ր. շարունակուել, տևել. дурнáя погóда -жáется; ѳта аллéя -жáется до сáмаго павиліóна; **-жéніе** ւ. շարունակութիւն. п. войны́, дурнóй погóды; п. въ слѣ́дующемъ нóмерѣ; хвостъ у живóтныхъ есть п. позвонóчнаго столбá; въ п. ընթացքում. въ п. нѣ́сколькихъ вѣкóвъ; въ п. своéй жúзни; онъ постúлся въ п. всегó постá; **-жúтельно** ^. երկար ժամանակ, երկար ատեան. **-жúтельность** ի. երկարատևութիւն, երկար տևողութիւն, յարատևութիւն. **-жúтельный** -ծ. երկարատև, երկար տևող, շարունակուող, յարատև. **-жúть** (-жý -жатъ), **ся**, -(óл)**жúть** (-óлжý -óлжáтъ), **ся** ա. Продолжáть, ся.

Продóль|но ^. ըստ երկարութեան. **-ный** -ծ. ըստ երկարութեան անցնող, գնացող, ղրտանուող. п—ая пальбá Հրետն. Թնդանօթաձգութիւն Թշնամու բանակի կամ ամրոցի ամբողջ երկարութեան վերայ: [живать.

Продорó|живать, -жить ա. Дорó-

Про|дрáніе ւ. պատառելը, պատռելը. **-дрáть** (-дерý -рýтъ; -дерú), **ся** ա. Продирáть, ся.

Продремáть (-млю -éмлютъ; -млú) ւ. մի քանի ժամանակ ննջել, նիրհել:

Про|дрóгнуть (անց. -дрóгъ -гла, о) ւ. սարսել, սաստիկ դողալ, դողացնել (ցրտից). **-дрожáть** ւ. մի քանի ժամանակ դողալ, սարսել:

Продрóмъ -. (յն.) առաջընթաց, կարապետ. առաջարան, նախաբան:

Продры́хнуть ւ. որոշ ժամանակ լաւ քնել, խամփալ, խամփացնել:

Про|дряблѣ́ть, -дрябнуть ւ. բոլորովին Թառամել, Թարշամել, Թօշնել, 'ճլորել':

Про|дувáніе ւ. փչելով միջից անցնելը. փչելով Թափանցելը. **-дувáть**, -дýть ն. **1,** փչելով միջից անցնել, մաքրել. п. паровýю машúну շոգեմեքենան պարպել, մաքրել. **2,** (քամու մասին) Թափանցել, սաստիկ փչել. **3,*** վատնել, փչացնել, տանել տալ. **-ся** -ն.ւ.ր. въ кáрты Թղթախաղի մէջ տարուել, սնանկանալ. **-дувнóй** -ծ. **1.** փչելու. п—áя трýбка; п. вѣ́теръ սաստիկ, մարդու մարթ Թափանցող քամի. միջանցիկ քամի. **2,** գտած, մաքրած (սեկի). **3,*** քսու, խարամանկ, խաբեբայ, 'եաեկած'. ѳто п—áя бéстія.

Продудúть (-жý -дя́тъ) ն. փչելով երգել, ածել (իրգ սրնգի վերայ):

Роду|ктúвно ^. արդիւնաւոր, արգասաւոր կերպով. **-ктúвность** ի. արդիւնաւորութիւն, արգասաւորութիւն. **-ктúвный** -ծ. արդիւնաւոր, արգասաւոր. **-ктикъ** նըզ. **-ктъ** -. (լտ.) **1,** արդիւնք, արգասիք. բերք. пищевы́е п—ы մթերքներ, ուտելեղէններ:

Продýмать ւ. մտածել, խորհել (որոշ ժամանակ):

Продурáчить (-чу -чатъ) ն. որոշ ժամանակ յիմարի տեղ դնել, մէկի գլխին խաղ խաղալ. **-ся** -ն.ւ.ր. որոշ ժամանակ յիմարութիւններ, խեղկատակութիւններ անել:

Про|дýть (-дýю -ютъ), **ся** ա. Продувáть, ся; **-дýшина** ի. **-дýшинка** նըզ. **1,** օդանցք, օդի անցնելու ծակ, անցք. **2,** ծակ, անցք, բացուածք պատի մէջ:

Продыря́вить, ся ա. Дыря́вить, ся; **-ря́вливаніе, -ря́вленіе** ւ. ծակելը, ծակոտելը, ծակծկելը. **-ря́вѣть** ւ. ծակուել, ծակոտուել, ծակծկուել. **-ря́ть, ся, -рúть, ся** ա. Дырúть, ся.

Продышáть ւ. որոշ ժամանակ շնչել:

Про|дѣвáніе ւ. մի բանի միջից անցկացնելը. **-дѣвáтельный** -ծ. մի բանի միջից անցկացնելու, -ցնող. **-дѣвáть**, -дѣ́ть ն. մի բանի միջից անցկացնել. п. верёвку сквозь кольцó; п. нúтку сквозь игóльное ушкó. [ніе, -вать.

Продѣ́|ланіе, -лать ա. Продѣ́лыва-

Продѣлúть (-лю́ -ля́тъ) ն. կայքը, ժառանգութիւնը բաժանելիս շատ ժամանակ զործածել:

Продѣ́|лка ի. **1,** ա. Продѣ́лываніе; **2,** խաղ, խարամանկութիւն, խարդախութիւն, խաբամանք, խարդախ վարմունք, արարմունք, սատանայութիւն, աչքակապութիւն, 'օյին', 'օյինբազութիւն'. мошéнническая п.; мнѣ извѣ́стна егó п. съ вáми; **-лочка** նըզ. ա. Продѣ́лка; **-лъ** -. ծակ, անցք. **-лываніе** ւ. ա. ստորև բայը. **-лывать**, -лать ն. **1,** ծակելով մի բանի միջից կտրել, անցկացնել, բացել. п. окнó, дверь въ стѣнѣ́; **2,** փոնկել, Թեփը հանել, Թեփահան անել, մաքրել (վարսակը). **3,** штýки աչքակապութիւններ անել. **-льный** -ծ. ծակելով մի բանի միջից կտրած, անցկացրած: [дѣвáть.

Продѣ́ть (-дѣ́ну -нуть; -дѣ́нь) ա. Про-

Про|ектúровáніе ւ. նախագծելը, ծրագրելը. **-ектúровáть** (-úрýю -úрýютъ) ն. նախագծել, ծրագրել. **-éктный, -éктовый** -ծ. նախագծի, ծրագրի. **-éктъ** -. (լտ.) նախագիծ, ծրագիր. **-екціóнный** -ծ. հարթապատկերի. **-éкція** ի. (լտ.) երկրչփ. հարթապատկեր:

Проё|мный -ծ. միջանցիկ, մի բանի միջից անցնող. **-мъ** -. մի բանի մէջ արած, կտրած ծակ, անցք: [չել. քրքրել (շորերը):

Проёрзать ն. սողալով, քարշ գալով մա-

Прожá|риваніе ւ. ա. ստորև բայը. **-ривать, -рить** (-рю -ря́тъ) ն. **1,** լաւ, ըստ հարկին տապակել. լաւ, ըստ հարկին այրել, տոչորել. **2,** որոշ ժամանակ տապակել, այրել, տոչորել:

Прожáть I. (-жмý -жмýтъ; -жмú) ա. Прожимáть և **II.** (-жнý -нýтъ; -жнú) ա. Прожинáть.

Про|ждáніе ւ. սպասելը, ճամբայ պահելը (որոշ ժամանակ). **-ждáть** (-ждý -дýтъ; -ждú) ն. որոշ ժամանակ սպասել, ճամբայ պահել. я цѣ́лый день прождáлъ гостéй.

Про|жевáніе, -жёвываніе ւ. լաւ, ըստ հարկին, բոլորովին ծամելը, ծամելը. **-жевáть** (-жую́ -ю́тъ), **-жёвывать** ն. լաւ, ըստ հարկին, բոլորովին ծամել, ծամել, մանրել:

Прожен|тёръ -. (ֆր.) ծրագրող, ծրագիր, նախագիծ կազմող. **-тúровáть** ա. Проектúровáть.

Прожéкторъ ա. (լտ.) պրոժէկտոր, լուսաձիգ (խիստ ուժեղ ելեկտրական լոյսեր, որոնք նաեւ ռազմավարութեան մէջ մեծ գործադրութիւն ունին). электри́ческій п.

Прожелобúть (-блю́ -би́тъ) ն. ակօսաձև փորել (տախտակ, սիւն)։

Про|жéчь (-жгу́ -жжёшь -жгу́тъ; անց. -жёгъ -жгла́, о́; հրմ. -жги́) տ. Прожига́ть; **-жжéніе** չ. այրելը։

Про|живáніе չ. ապրելը, կենալը, մնալը. онъ обвиня́ется въ п—іи по подлóжному пáспорту; **-живáть**, -жи́ть 1, չ. ապրել (որոշ ժամանակ). ապրել, կենալ, մնալ, անցկացնել (ժամանակը). отéцъ егó прóжилъ сто лѣтъ; лѣтомъ онъ -живáетъ въ дерéвнѣ; больнóй не -живётъ эту ночь; 2, ն. ծախսել, 'մսխել'. վատնել. онъ -вáетъ пó три ты́сячи рублéй въ годъ; онъ прóжилъ всё своё состоя́ніе; какъ нáжито, такъ и прóжито (առծ.) քամու բերածը քամին էլ կ'տանի. **-ся** անդր. իր բոլոր կայքը ծախսել, վատնել, սնանկանալ. онъ прожи́лся на актри́съ նորա տունը դերասանուհիները քանդեցին։

Про|жигáльный ած. այրելով ծախսելու. **-жигáніе** չ. 1, այրելով ծախսելը, մաշելը. 2, ծախսելը, 'մսխելը'. п. дéнегъ; **-жигáтель** ա. **-жигáтельница** ի. жи́зни կենսուրախ, ուտող-խմող, խրախճասէր այր, կին. **-жигáтельный** տ. Прожигáльный; **-жигáть**, -жéчь ն. 1, այրելով ծակել, մաշել. 2, ծախսել, 'մսխել'. *п. жизнь կեանքը վատնել, անցկացնել։

Прожи́|лина ի. **-линка** նւզ. **-лка** ի. **-локъ**, лка ա. **-лочекъ**, чка նւզ. երակ, 'տամար' (փայտի, քարի, հանքի). п. կամ вѣтвь глáвной жи́лы հնք. գլխաւոր երակի ճիւղը, ճիւղաւորութիւնը։

Про|жимáть, -жáть ն. սեղմելով, ճխմելով հանել։

Про|жинáть, -жáть ն. հնձել (որոշ ժամանակ). մէջէմէջ հնձել. **-жи́нъ** ա. 1, պակաս, պակասորդ (հնձի). 2, во ржи հարած հաճարի շերտ, որ վնասակար միջատները կերել, փչացրել են։

Про|жи́тіе տ. Проживáніе; **-жи́ть** (-живу́ -вýтъ; -живи́), **ся** տ. Проживáть, ся; **-житьё**, ья́ չ. սնունդ, ապրուստի միջոց, պարէն. **-жму́**, **-жну́** տ. Прожáть.

Прожóга ի. այրուած, այրուելով ծակուած տեղ։

Про|жóра հ-ր. որկրամոլ, շատակեր մարդ. **-жóрливо** մ. որկրամոլութեամբ, շատակերութեամբ. **-жóрливость** ի. որկրամոլութիւն, շատակերութիւն. **-жóрливый** ած. որկրամոլ, շատակեր, ագահ. **-жóрство** չ. տ. Прожóрливость; **-жрáть** (-жру́ -жрýтъ; -жри́) ն. ագահաբար ուտել, լափել։

Прожужжáть (-жу́ -жáтъ) ն. որոշ ժամանակ, շարունակ բզզալ, տզզալ. *п. комý ýши մէկի գլուխը տանել, մէկի 'գանգլան տանել'։

Прó|за ի. (լտ.) պրոզա (արձակ խօսք, շարադրութիւն. հկռկը տ. Поэ́зія); *միակերպութիւն, միօրինակութիւն, սովորական, հասարակ, առօրեայ բան. **-зáикъ** ա. (լտ.) արձակագիր, արձակ գրող, շարադրող. *գաղափարականութիւնից հեռու, հասարակ, սովորական մարդ. **-заи́ческій** ած. 1, պրոզայիկական, արձակ շարադրած. 2,* պարզ, հասարակ, սովորական, առօրեայ, միակերպ, միօրինակ։

Прозаклá|довать (-дую -ютъ), **-дывать** ն. 1, կամաց կամաց, մաս մաս գրաւ դնել (իր բոլոր կայքը). 2, գրաւ դալով տանել տալ։

Про|звáніе չ. 1, կոչելը, անուանելը, յորջորջելը. 2, բերանուն. մականուն, աւելորդ անուն. **-звáть** (-зову́ -вýтъ; -зови́), **ся** տ. Прозывáть, ся.

Прозвенѣ́ть չ. հնչել. (զանգակների մասին) կանչել, զանչել։

Прóзвище տ. Прозвáніе.

Прозвони́ть (-ню́ -ня́тъ) չ. որոշ ժամանակ զանգահարել, զանգակահարել։

Прозвучáть չ. հնչել, (ժամացոյցի մասին) զարկել։

Прозéкторъ ա. (լտ.) դիահատի օգնական։

Прóзелень ի. կանաչին տուող գոյն, թոյլ կանաչ գոյն։

Прозели|ти́змъ ա. հաւատափոխութիւն. **-тскій** ած. հաւատափոխի, -ական. **-тъ** ա. (յն.) հաւատափոխ, (դր.) եկամուտ։

Прозимовáть տ. Зимовáть.

Про|зирáть, -зрѣвáть, -зрѣ́ть ն. 1, տեսնել, իմանալ. 2, նախատեսե(ն)ել, գուշակել. 3, (աչքերի մասին) լուսաւորուել, բացուել, նորից սկսել տեսնել։

Про|злúться (-злю́сь -ля́тся) անդր. որոշ ժամանակ բարկանալ, զայրանալ, բարկացած, զայրացած լինել. **-зову́** տ. Прозвáть.

Прозопопéя ի. (յն.) ճռտս. դիմառնութիւն (ճարտասանական խօսք, որի մէջ անշունչ առարկաները ներկայանում են իբրև շնչաւորներ)։

Прозорли́|вецъ, вца ա. **-вица** ի. առաջատես, շրջահայեաց, սրամիտ, զգօն այր, կին. **-во** մ. առաջատեսութեամբ, սրամտութեամբ, զգօնութեամբ. **-вость** ի. առաջատեսութիւն, շրջահայեցութիւն, սրամտութիւն, կորովամտութիւն, զգօնութիւն. **-вый** ած. առաջատես, շրջահայեաց, շրջանկատ, սրամիտ, կորովամիտ, զգօն. имѣ́ть п. умъ.

Прозрáч|но մ. թափանցիկ կերպով. պարզութեամբ. **-ность** ի. թափանցիկութիւն. պարզութիւն, յստակութիւն. п. стеклá; **-ный** ած. թափանցիկ. պարզ, վճիտ, յստակ։

Про|зрѣвáть տ. Прозирáть; **-зрѣ́ніе** չ. 1, տեսնելը, իմանալը. 2, նախատեսե(ն)ելը, գուշակելը. 3, վերստին տեսնելը, բացուելը. լուսաւորուելը (աչքերի). **-зрѣ́ть** (-зрю́ -ря́тъ) տ. Прозирáть.

Прозу|брéніе չ. 1, ատամնաւորելը, ատամներ կտրելը. 2, կրկնելը, անգիր սերտելը. **-бривать**, **-бри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, ատամնաւորել, [որ. խարտոցով] ատամներ կտրել (սղոցին). 2, *կրկնել, անգիր, մեքենաբար սերտել, սովորել։

Прозудѣ́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́) չ. միքանի ժամանակ մարմաջել, 'քոր գալ'։

Про|зывáніе չ. կոչելը, անուանելը. յորջորջելը. **-зывáть**, -звáть ն. когó մէկին կոչել, անուանել, յորջորջել. **-ся** անդր. կոչուել, անուանուել, յորջորջուել։

Прозѣвáть 1, ն. չհասնել, յարմար, պա-

անհ ժամանակը, աւիթը կորցնել, բաց թողնել. **2,** մի քանի ժամանակ յօրանջել, որոշտալ:

Про|зябáемое, аго չ. բոյս, տունկ. цáрство п—ыхъ բուսական թագաւորութիւն. **-зябáемость** ի. բուսականութիւն, անկականութիւն, բուսական ոյժ, զօրութիւն. **-зябáемый** ած. բուսական, անկական, բուսնող, աճող. **-зябáніе** չ. ծլելը, բուսնելը, աճելը. **-зябáть**, -зя́бнуть չ. **1,** ծլել, բուսնել, աճել. **2,** սաստիկ մրսել, սառչել. **-зябáющій** ած. ծլող, բուսնող, աճող. **-зя́бнуть** (*անց.* -зя́бъ -бла, о) տ. Прозябáть.

Проиг|рáніе չ. տարուելը, տանել տալը (խաղում). **-рáть, ся** տ. Проúгрывать, ся; **-рываніе** տ. Проиграніе; **-рывать**, -рáть **1,** ն. փորձի համար խաղալ, ածել. п. концéртъ на скри́пкѣ; **2,** չ. որոշ ժամանակ անընդհատ խաղալ, խաղալով անցկացնել. нерадúвый ученúкъ проигрáлъ клáссное врéмя въ садý; онú -рáли всю ночь; **3,** ն. տարուել, տանել տալ. п. дѣ́ло, заклáдъ, сражéніе; я -рáлъ емý въ кáрты сто рублéй; **4,** չ. տուժել, կորցնել, վնասուել, վնաս, զեան կրել, քաշել. своéю опромéтчивостію онъ мнóго -рываетъ во мнѣ́ніи пýблики—հասարակութեան առաջ (կամ աչքում) շատ բան է կորցնում. **-ся** —կր. տանել տալ (խաղի մէջ իր ունեցածը). -(прó-)**рышный** ած. խաղի մէջ տարուած. կորուսի, զենի, վնասի. -(прó-)**рышъ** ա. թղթախաղում տարուած փող. վընաս, կորուստ, զեան. быть въ п—ѣ տարուած լինել:

Пройдó|ха հոգ. խորամանկ, գծուծ մարդ, սրիկայ, սղուեստարարայ, անզգամ մարդ. **-шество** չ. խորամանկութիւն, գծծութիւն, կծծիութիւն, սղուեստարարայութիւն:

Произ|ведéніе չ. **1,** արտադրելը, տալը. **2,** արդասիք, արտադրութիւն, արդիւնք, բերք. п. прирóды, умá; п—ія промы́шленности; п—ія землú երկրիս բերքերը. платúть п—іями пóчвы բերքերով վճարել. **2,** արդասիք, գործ, աշխատութիւն. п—ія велúкихъ худóжниковъ; литератýрныя п—ія; э́то лýчшее п. э́того писáтеля; худóжественное п.; геніáльное п.; **3,** *թւբ.* արտադրեալ (բազմապատկութեան). **-вестú**, **-вéсть** (-ведý -дýтъ; *անց.* -вёлъ -велá, ó; *հրմ.* -ведú) տ. Производúть; **-водúтель** ա. **-водúтельница** ի. արտադրող, ծնող, մի բան անող, կատարող այր, կին. п. постpóйки, рабóтъ; **-водúтельность** ի. արդասաւորութիւն, արտադրողութիւն. **-водúтельный** ած. արդասաւոր, արտադրող, արդիւնաւոր, բերրի. п—ая пóчва; п—ая сúла արտադրող ոյժ. **-водúть** (-ожý -óдятъ; -дú), -вестú, -вéсть ն. **1,** արտադրել, տալ, բերել. странá э́та -вóдитъ зóлото; э́та землá -вóдитъ мнóго овсá; п. на свѣтъ ծնել, լոյս աշխարհ բերել. э́тотъ худóжникъ не -водúлъ ничегó прекрáснѣе э́той картúны; **2,** անել, կատարել, գործել. п. преобразовáнія, перемѣ́ны; п. рабóты; п. уплáты վճարել. п. óпыты փորձեր անել. э́то извѣ́стіе -велó на негó сúльное впечатлѣ́ніе — արաւ կամ գործեց. ничтóжныя причúны -вóдятъ чáсто большíе перевóроты — առաջացնում են, առաջ են բերում. войнá -вóдитъ большíя бѣ́дствія — առաջացնում կամ պատճառում է. п. дѣ́ло въ судѣ́ դատարանում գործ վարել. п. тя́жебное, уголóвное дѣ́ло դանգատ, քրէական գործ վարել. п. слѣ́дствіе քննութիւն կատարել. п. давлéніе ճնշում գործել. п. раздѣ́лъ բաժանել. п. смотръ войскáмъ զօրքերին նայել, զօրահանդէս անել. **3,** առաջ բերել, ածանցել, առաջացած, սերուած համարել. онъ -вóдитъ свой родъ отъ знаменúтыхъ прéдковъ նա իրան նշանաւոր նախահայրերի ժառանգ է համարում. э́то слóво -вóдятъ отъ грéческаго кóрня այդ բառը յունարէն արմատից ածանցուած են համարում. **4,** բարձրացնել (պաշտօնի մէջ). п. въ генерáлы գեներալութեան աստիճան տալ. п. въ слѣ́дующій чинъ հետեւեալ աստիճանը տալ. егó -велú въ офицéры նորան սպայութեան աստիճան են տուել. **-вóдный** ած. քերկ. ածանցական, ածանցուած. **-вóдство** չ. **1,** արտադրութիւն, արդիւնաբերութիւն. անելը, պատրաստելը. п. свекловúчнаго сáхара; п. превышáетъ потреблéніе; п. шёлковыхъ ткáней п. рабóтъ աշխատանքներ անելը, կատարելը. п. слѣ́дствія քննութիւն անելը կամ կատարելը. п. тя́жебнаго дѣ́ла դանգատ վարելը. п. óбыска խուզարկելը, -կում. **2,** ածանցում (բառերի). **3,** բարձրացնելը (պաշտօնի մէջ). п. въ чинъ աստիճան տալը:

Произ|волéніе չ. բարի կամք, բարեհաճութիւն, յօժարութիւն. **-вóлить** (-лю -лятъ) տ. Произволя́ть; **-вóлъ** ա. բարի կամք, բարեհաճութիւն, բարեհայեցողութիւն. քմահաճութիւն, կամայականութիւն. остáвить на п. судьбы́; **-вóльно** մ. քմահաճութեամբ, կամայական եղանակով. **-вóльность** ի. կամայականութիւն. **-вóльный** ած. պատահական. կամայական, քմահաճ. п—ое распоряжéніе; **-воля́ть**, -вóлить չ. հաճել, բարեհաճել, թոյլատրել, յօժարել, համաձայնուել:

Произ|несéніе չ. ասելը, արտասանելը. ճառելը. **-нестú**, **-нéсть** (-сý -сýтъ; *անց.* -нёсъ -слá, ó; *հրմ.* -сú), **-носúть** (-ношý -óсятъ: -сú) ն. արտասանել, ասել, ճառել. п. рѣчь, приговóръ; п. я́вственно словá; п. угрóзы, богохýльства, непристóйныя словá; **-ношéніе** չ. **1,** ասելը. արտասանելը. **2,** արտասանութիւն, առոգանութիւն. у негó хорóшее п.; **-ношý** տ. Произносúть.

Произойтú (-зойдý -дýтъ; *անց.* -зошёлъ -шлá, ó; *հրմ.* -йдú) տ. Происходúть.

Произра|стáніе չ. բուսնելը, աճելը, մեծանալը. **-стáть**, -стú չ. բուսնել, աճել, մեծանալ. **-стéніе** չ. **1,** բուսնելը. աճելը. **2,** բոյս, տունկ. **-стú** (-стý -тýтъ; *անց.* -рóсъ -рослá, ó; *հրմ.* -стú) տ. Произрастáть; **-стúть** (-щý -стя́тъ) ն. աճեցնել. բուսցնել.

Произрож|дáть ն. ծնել, արտադրել. **-ся** —կր. ծնուել, գոյանալ, առաջ գալ. **-дéніе** չ. ծնունդ, արտադրութիւն. արդիւնք:

Прóйма ի. ծակ, անցք, բացուածք (որ կ է բանի միջից). вдѣвáть сéрьги въ п—ы գինտերն ականջների ծակերից անցկացնել:

Проиме|новáніе չ. **1,** անուանելը, կոչելը, յորջորջելը. **2,** մականուն, ածելորդ ա-

նուն. **-новáть** (-нýю -ютъ), **ся** տ. Проименóвывать, ся; **-нóвываніе** չ. անուանե-լը, կոչելը, յորջորջելը. **-нóвывать**, -новáть ն. անուանել, անուն, մականուն տալ, դնել. **-ся** անդր. իւրն իրան ով և է անուն կամ մակա-նուն տալ, դնել։

Пройму́ տ. Проня́ть.

Про|искáть (-ищý -ищутъ: -щи́) տ. Прои́скивать ն. **-и́скиваніе** չ. **1,** որոնելը, փնտռելը, պտռելը (որոշ ժամանակամիջոց). **2,** որոգայթներ լարելը, ներգութիւն բանեցնելը. **-и́скивать**, -искáть ն. որոնել, փնտռել, պտռել. չ. որոգայթներ լարել, ներգութիւն բա-նեցնել. **-искъ** ա. (մուլ. յ. прóиски) որո-գայթ(ներ), բանսարկութիւն(ներ), մեքենայու-թիւն(ներ)։

Проис|текáніе տ. Происте́ченіе; **-текáть**, -тéчь չ. բխել, սկիզբն առնել. *ծագել, առաջանալ, առաջ գալ. *всѣ егó не-счáстія -текáютъ отъ тогó, что...; **-те-чéніе** չ. բխելը. բխում, սկիզբն առնելը, ա-ռաջանալը. **-тéчь** (-текý -чёшь -кýтъ; անց. -тёкъ -теклá, ó; հրմ. -теки́) տ. Происте-кáть.

Про|исходи́ть (-хожý -óдятъ; -ди́), -изойти́ չ. **1,** առաջ գալ, առաջանալ, գոյանալ. ѳта болѣ́знь -исхóдитъ отъ простýды; мнóго вели́кихъ откры́тій -изошлó отъ слýчая; отъ ѳтого мóжетъ п. убы́токъ; свѣтъ -исхóдитъ отъ сóлнца; **2,** առաջա-նալ, առաջ գալ, պատահել, տեղի ունենալ. въ ѳтой прови́нціи -изошли́ безпоря́дки; вчерá -исходи́ли вы́боры; -изошлó земле-трясéніе; въ нёмъ -изошлá большáя пе-ремѣ́на; **3,** ծագել, սերուել, ծնուել. онъ происхóдитъ отъ знамени́таго рóда; отъ ѳтого брáка -изошлó стóлько-то дѣтéй; **-исхождéніе** չ. սկիզբ, առաջ գալը. գոյա-նալը. ծագում. п. ѳтого обы́чая неизвѣ́стно; онъ армяни́нъ по п—ію; человѣ́къ знáт-наго п—ія; слóво, п. котóраго неиз-вѣ́стно; **-исшéствіе** չ. դէպք, պատահմունք, պատահար. несчáстное п.

Пройти́ (-ойдý -йдýтъ; անց. -шéлъ -шлá, ó; հրմ. -йди́) տ. Прóисходи́ть; **-ся** անդր. շրջել, շրջան անել. пройдёмтесь по сáду; онъ прошёлся по кóмнатѣ; **-сь** տ. Прохáживаться.

Про|каже́нникъ ա. բորոտ, ուրուկ. **-каже́нный** ած. բորոտ. **-кáжу** տ. Про-кáзить; **-кáза** ի. **1,** բժ. lepra, բոր, բորո-տութիւն, ուրկութիւն. слонóвая п. փղաբոր, փղային բորոտութիւն. **2,** բս. Lichen, [ծառա]-քոս, ծառաքոս. **3,** (մուլ. յ. прокáзы) տ. ատո-րև. **-кáзить** (-жу -зятъ; -зь), напр—, չ. չարութիւն, չարաճճիութիւն, ստահակութիւն անել, խեղկա բաներ բանել. **-кáзливый** ած. չար, չարաճճի, ստահակ. **-кáзникъ** ա. **1,** չար, չարաճճի, ստահակ մարդ. **2,** տ. Про-кáза 2; **-кáзница** ի. չար, չարաճճի, ստա-հակ կին. **-кáзничать**, напр—, տ. Про-кáзить; **-кáзный** ած. բորոտ. **-кáзы** ի. յ. չարութիւններ, չարաճճիութիւններ, ստահա-կութիւն, 'գժութիւններ'. надѣ́лать п—зъ.

Про|кáливаніе չ. տաքացնելը, շիկացնե-լը, կարմրեցնելը (երկաթը). **-кáливать**, **-кали́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. տաքացնել, շիկա-ցնել, կարմրեցնել (երկաթը)։

Про|кáлываніе չ. ծակելը, խոցելը. **-кáлывать**, -колóть ն. ծակել, խոցել։

Прокаля́кать չ. մի քանի ժամանակ խօսել, զրոյց անել, (ժամանակը) զրոյց անելով անցկացնել։

Про|кáпчиваніе չ. լաւ մխելը. **-кáп-чивать**, -копти́ть ն. լաւ, բառ հարկին մը-խել, ծխի մէջ պահելով չորացնել։

Про|кáпываніе չ. կաթելով միջից անցնելը. **-кáпывать** **1,** (-кáпать) չ. կա-թել (միջից), կաթելով անցնել. **2,** (-копáть) ն. փորել. п. канáлъ; որոշ ժամանակ փորել, պեղել. **-ся** անդր. փորելով անցնել։

Прокараýл|ивать, -лить (-лю -лятъ) ն. **1,** որոշ ժամանակ հսկել, 'զարաւուլ քաշել'. **2,** что մի բան հսկելիս, 'զարաւուլ քաշելիս' չնկատել, աչքից բաց թողնել։

Прокáркать չ. որոշ ժամանակ չարա-նակ կռչել, կզզալ։

Про|кáрмливаніе չ. կերակրելը, բը-ռելը. **-кáрмливать**, -корми́ть ն. **1,** որոշ ժամանակ կերակրել, բռել. **2,** զործադրել, սպառել (կերակուրը, բուսը, խոտը). **-ся** ան-դր. իւրն իրան կերակրել, ապրել. однóй го-ловѣ́ не трýдно п.

Про|катáть տ. Прокáтывать; **-ся** անդր. **1,** մի քանի ժամանակ շրջագայել, գնալ, զբօսնել (կառքով). **2,** շատ առնել տալ (ձուա-ներ գլորելիս). **-кати́ть** (-качý -áтятъ), **ся** տ. Прокáтывать, ся: **-кáтка** ի. **1,** գլանե-լը, գլանելով քաշելը, կոելը (մետաղեղէնը). **2,** զբօսնելը, ման գալը (կառքով). **-кáтный** ած. **1,** գլորելու. **2,** գլանելու, (մետաղեղէնը) քա-շելու. **3,** վարձելու, վարձի, 'քրեհի'. п—ая плáта վարձագին, 'քրեհ'. **-кáтъ** ա. **1,** տ. Прокáтка և Прокáтываніе; **2,** վարձ, 'քրեհ'. взять на п. կամ напрокáтъ վարձով. 'քրե-հով' վերցնել. **3,** գցած տախտակներ, որոնց վերայով ձեռնատայլակը անց են կացնում. **4,** թեք մակերևոյթ, որի վերայով շաքարի շարա-պը վազում է. **5,** տպ. տախտակներից շինած յատակ, փայտը, որի վերայով ծանրութիւններ են գլորում. **-кáтываніе** չ. տ. ատորև բաղ. **-кáтывать**, -катáть, -кати́ть ն. **1,** գլո-րել, 'թօլ անել'. дѣ́ти весь вéчеръ прока-тáли я́йца; **2,** գլանել. прáчка цѣ́лый день бѣльё прокатáла; **3,** գլանել, քաշել (մետա-ղեղէն). **4,** որոշ ժամանակ զբօսեցնել. ման ա-ծել (կառքով). онъ прокати́лъ меня́ въ своéй карéтѣ; *п. на ворóныхъ սևացնել (քուէարկութեան ժամանակ). **5,** կառքի վերայ ծախսել, 'մսխել' (շատ փող). **-ся** անդր. **1,** գլորուել, գլորուելով մօտից անցնել, առաջ ան-ցնել. **2,** զբօսնել, ման գալ (կառքով)։

Про|качáть, -кáчивать ն. **1,** մի քա-նի ժամանակ ճօճել, ճլօրք զցել. **2,** ռմկ. ծախ-սել, 'մսխել', վատնել (փող). **-ся** անդր. մի քա-նի ժամանակ ճօճուել, ճլօրք ընկնել. **-качý** տ. Прокати́ть. [քեր

Прокá|шивать, -коси́ть ն. հնձել, հա-

Прокá|шливать, -шлять **1,** չ. մի քանի ժամանակ հազալ. **2,** (**-шлянуть**) ն. հազալով զուրս թքել. **-ся** անդր. հազալով դուրս թքել, (կոկորդը) մաքրել։

Проква́|сить (-а́шу -сятъ), **ся** ա. Проква́шивать, ся; **-шеніе, -шиваніе** չ. թթուեցնելը, խմորելը, կծուեցնելը, քացախեցնելը. **-шивать**, -сить ն. թթուեցնել, խմորեցնել, կծուեցնել, քացախեցնել. **-ся** չէզ. թթուել, խմորուել, կծուել, քացախել։

I. **Про|ки́дывать, -кида́ть** ն. **1,** մի բանի միջից կամ վերայով ձգել, նետել. **2,** սխալ ձգել, ձգելիս վրիպել։

II. **Про|ки́дывать**, -ки́нуть ն. **1,** գցել (համրիչի վերայ). **2,** Թղթխ. աջ ու ձախ ձգել, բաժանել. **-ся** չէզ. սխալ ձգել, ձգելիս վրիպել, սխալուել. սխալ դիպչել, սխալ զարկել։

Проки́менъ ա. (յն.) եկղ. համառօտ տուն, երգ Սուրբ գրքից, որ երգւում է ճաշոցից առաջ և ցոյց է տալիս ընթերցանութեան բովանդակութիւնը։

Проки́нуть, ся ա. Проки́дывать, ся II.

Проки|па́ніе չ. լաւ եփուելը, եռալը. **-па́ть**, -пѣ́ть չ. լաւ, բատ հարկին եփուել, եռալ. **-пѣ́лый** է. ած. լաւ եփուած, եռացած. **-пѣ́ть** (-плю́ -пя́тъ) ա. Прокипа́ть; **-пяти́ть** (-пячу́ -тя́тъ) ն. լաւ, բատ հարկին եփել, եռացնել. **-ся** ա. Прокипа́ть.

Про|киса́ніе չ. թթուելը, կծուելը. **-киса́ть**, -ки́снуть չ. թթուել, կծուել. **-кисе́ль** ի. թեթև թթուութիւն, թեթև կծուութիւն. **-ки́слый** ած. թթուած, կծուած. **-ки́снуть** (անց. -ки́съ -сла, о) ա. Прокиса́ть.

Про|кла́дина ի. խառորնակի գցած գերան. **-кла́дка** ի. **1,** ա. Прокла́дываніе; **2,** երկու իրերի մէջ, արանքում դրած բան. տպագր. փաքրիկ քառակուսի. **-кладно́й** ած. երկու իրերի մէջ, արանքում դնելու. п—а́я бума́га փաթաթելու թուղթ. **-кладу́** ա. Прокла́сть; **-кла́дываніе** չ. **1,** երկու իրերի մէջ, արանքում դնելը. **2,** հաշուելը, գցելը (համրիչի վերայ). **3,** բացելը, անցկացնելը (ճանապարհ). I. **-кла́дывать**, -кла́сть, -ложи́ть ն. 1, երկու իրերի մէջ, արանքում դնել, միջադրել. п. кни́гу бѣ́лыми листа́ми մէջէմէջ գրքում սպիտակ (չգրած) թերթեր դնել. 2, հաշուել, գցել (համրիչի վերայ). 3, նշաններ անել, նշաններ դնել. 4, հաշուելիս բաց թողնել, պակաս հաշուել. II. **-кла́дывать**, -ложи́ть ն. բացել, անցկացնել. п. доро́гу; п. доро́гу въ лѣсу́; п. но́вую у́лицу; *п. себѣ́ доро́гу къ по́честямъ.

Проклажа́ться չէզ. զբօսանքի և խրախուսութեան անձնատուր լինել, քէֆ անել, հանգստանալ։

Проклама́|ці́йка նւզ. **-ці́я** ի. (լտ.) պրօկլամացիա, հանդիսաւոր, հրապարակական յայտարարութիւն, ազդարարութիւն։

Прокла́сть (-кладу́ -ду́тъ; անց. -кла́лъ -ла, о; հրմ. -ди́) ա. Прокла́дывать I.

Про|клева́ніе չ. կտցով ծակելը. **-клева́ть** (-клюю́ -ю́тъ), **ся** ա. Проклёвывать, ся; **-клёвываніе** ա. Проклева́ніе; **-клёвывать**, -клева́ть, -клю́нуть ն. կտցով, կտցահարելով ծակել. **-ся** չէզ. ձուից դուրս գալ (ձուն կտցով ծակելով)։

Про|кле́иваніе չ. սոսնձապատելը. **-кле́ивать, -кле́ить** (-кле́ю -ятъ) ն. սոսնձապատել. **-кле́йка** ի. ա. Прокле́иваніе.

Прокли́кать (-чу -чутъ) **1,** ն. բարձրայն յայտարարել, քարոզել. **2,** չ. մի քանի ժամանակ կանչել, կոչել, աղաղակել։

Про|клина́ніе չ. **1,** անիծելը. նզովելը, բանադրելը. **2,** անէծք, նզովք. **-клина́тель** ա. **-клина́тельница** ի. անիծիչ, անիծող, նզովող այր, կին. **-клина́ть**, -кля́сть ն. **1,** անիծել. да бу́детъ онъ про́клятъ անիծուի՛ նա. **2,** եկղ. նզովել, բանադրել։

Прокли́|нивать, -ни́ть (-ню -нятъ) ն. սեպով, սեպերով ճեղքել, ճղել։

Проклю́нуть, ся ա. Проклёвывать, [ся.

Прокля́|сть (-ну́ -ну́тъ; -ни́) ա. Проклина́ть; **-тіе** չ. անէծք, նզովք, բանադրանք, բանադրութիւն. церко́вное п.; **-тый** ած. անիծեալ, անիծուած, նզովեալ, նզովուած.

Про|ко́вывать, -кова́ть (-кую́ -ю́тъ) ն. կռելիս ծակել. **2,** լաւ, բատ հարկին կռել, դարբնել. **3,** որոշ ժամանակ կռել, դարբնել. **4,** տէ՛ղ. բոլորովին սառեցնել, սառչել. прудъ прокова́ло.

Проко|вы́риваніе չ. փորելով, քչփորելով ծակելը. **-вы́ривать, -выря́ть** ն. փորելով. քչփորելով ծակել, ճեղքել։

Прокозы́|ривать, -ря́ть ն. Թղթխ. կօզըր խաղալ. **-ря́ться** չէզ. **1,** իր բոլոր կօզըրները տանել տալ. **2,** ռմկ. իր բոլոր փողերը տանել տալ։

Проко|ла́чивать, -лоти́ть (-лочу́ -о́тятъ) ն. **1,** զարկելով մացնել, անցկացնել. **2,** զարկելով, ծեծելով մաքրել (չորեղէնը)։

Проколо́ть (-колю́ -ко́лютъ; -ли́) ա. Прока́лывать.

Проколу́|пывать, -пать ն. փորելով, քչփորելով ծակել, ճեղքել։

Проко́лъ ա. **1,** ծակելը, խոցելը. **2,** ծակած, խոցած տեղ, վէրք։

Проконопа́|тить (-чу -тятъ) ա. Проконопа́чивать; **-чиваніе** չ. լաւ, բատ հարկին խծուծելը, խծուծով գոցելը, կալնելը. փակելը. **-чивать**, -тить ն. լաւ, բատ հարկին խծուծել, ծխուծով գոցել, փակել, կալնել։

Проко́н|сулъ ա. փոխ-հիւպատոս, անթհիւպատոս, փոխանակ բդեշխի. **-сульскій** ած. փոխ-հիւպատոսի, -սական, անթհիւպատոսի, -սական. **-сульство** չ. փոխ-հիւպատոսութիւն, անթհիւպատոսութիւն։

Про|копа́ть ա. Прока́пывать 2; **-ся** չէզ. դանդաղ կերպով անել, գործել, ուշացնել. онъ до́лго прокопа́лся съ э́той рабо́той; **-ко́пный** ած. միջից փորած, ծակած։

Прокоп|ти́ть (-чу́ -тя́тъ) ա. Прока́пчивать; **-тѣ́лый** ած. լաւ, բատ հարկին մրխած, մխով, ծխով չորացրած. **-тѣ́ть** չ. լաւ, բատ հարկին մխուել, ծխի, մխի մէջ չորանալ. **-че́ніе** չ. լաւ, բատ հարկին մխելը, ծխի, մրխի մէջ չորացնելը։

Проко́пъ ա. **1,** միջից փորելը, անցկացնելը. **2,** որ և է տեղի միջից փորած, անցկացրած փոս, խրամ. **3,** ստորերկրեայ անցք, գետնուղի։

Про|корми́ть (-млю́ -ко́рмятъ), **ся** ա. Прока́рмливать, ся; **-ко́рмка** ի. **-кормле́ніе** չ. կերակրելը, կերակրում. սնունդ, պարէն. **-ко́рмъ** ա. **1,** ա. Прокормле́ніе; **2,** կերակրի, սննդի ծախս։

Прокорпѣть (-плю́ -пя́тъ) չ. надъ чѣмъ *որոշ ժամանակ աշխատութեամբ մի բանով զբաղուել, մի բանի վերայ աշխատել։*

Прокоси́ть (-шу́ -ко́сятъ) ն. **1,** *որոշ ժամանակ հնձել, հարել.* **2,** *հնձել, հարել (որոշ տարածութիւն)։*

Проко|чёвывать, -чева́ть (-чу́ю -ютъ) չ. *որոշ ժամանակ ւր և է տեղ մնալ, անցկացնել (Թափառականների, խաշնարածների մասին)։*

Прокоше́ніе չ. *հնձելը, հարելը։*

Про|краду́сь տ. Прокра́стьcя; **-кра́дываніе** չ. *ծածուկ, աննկատելի կերպով անցնելը, սպրդելը.* **-кра́дываться**, -кра́сться չ. *ծածուկ, աննկատելի կերպով անցնել, սպրդել, մտնել մի տեղ, մի բանի մէջ.* п. въ домъ.

Прокра́сить (-а́шу -сятъ) տ. Прокра́шивать.

Прокра́сться (-аду́сь -ду́тся; -ди́сь) տ. Прокра́дываться.

Прокрахма́|леніе չ. *կրախմալելը, օսլայելը, նշշաելը.* **-лить** (-лю -лятъ) ն. *կրախմալել, օսլայել, նշշաել։*

Прокра́|шиваніе չ. *դեղելը, ներկելը.* **-шивать**, -сить ն. **1,** *դեղել, ներկել.* **2,** *դեղելով, ներկելով անցկացնել (որոշ ժամանակ)։*

Про|кри́кивать, -крича́ть ն. **1,** *աղաղակելով յայտարարել, տարփողել, 'շու անել'.* **2,** *մի քանի ժամանակ աղաղակել.* **-кри́кнуть** չ. *ճչել, ծուալ, ճիչ արձակել։*

Прокрои́ть (-рою́ -я́тъ) ն. **1,** го́лову *գլուխը ջարդել, ճզմել.* **2,** *որոշ ժամանակ ձևել։*

Про|крыва́ть, -кры́ть (-кро́ю -ютъ) *նկրչ.* տ. Грунтова́ть.

Прокурату́ра ի. (լտ.) *պրօկուրօրական, դատախազական մարմին, վարչութիւն։*

Проку́|риваніе չ. տ. *ստորև բայը.* **-ривать, -ри́ть** (-рю́ -рятъ) ն. **1,** *լաւ, բոլոր կողմերն ծխել (ծխաննելիքով).* **2,** *ծխելով ծախսել, վատնել (շատ փող).* **3,** *մի քանի ժամանակ ծխել, քաշել (ծխախոտ)։*

Прокуроле́сить (-шу -сятъ) չ. *մի քանի ժամանակ չարաճճիութիւն, սատանայութիւն անել։*

Прокуро́|рская, ой ի. *դատախազի սենեակ, դատախազարան.* **-рскій** ած. *պրօկուրօրի, -րական, դատախազի, -զական.* п. надзо́ръ; **-рство** չ. *պրօկուրօրութիւն, դատախազութիւն.* **-рша** ի. *պրօկուրօրի, դատախազի կին.* **-ръ** ա. (լտ.) *պրօկուրօր, դատախազ։*

Про|куса́ніе չ. *կծելով, խածնելով կտրելը.* **-куса́ть, -куси́ть** (-шу́ -у́сятъ) տ. Проку́сывать; **-ку́сываніе** տ. Прокуса́ніе; **-ку́сывать**, -куса́ть, -куси́ть ն. *կծելով, խածնելով կտրել, փրցնել։*

Проку|ти́ть (-чу́ -тятъ) ն. *վատնել, փչացնել (զեղխութեամբ, քէֆ անելով).* **-ся** ներգ. *շնորհիւ զեղխութեան, խրախուսիրութեան սնանկանալ, տնանկանալ.* **-чиваніе** չ. *զեղխութեամբ, խրախուսիրութեամբ վատնելը, փչացնելը։*

Прокъ ա. **1,** *շահ, օգուտ, 'խէր'. յաջողութիւն.* отъ э́того про́ку не бу́детъ; что въ э́томъ про́ку? итти́ въ п. *օգուտ, շահ բերել, յաջողուել.* чужо́е добро́ въ п. нейдётъ (*առծ*). **2,** *պաշար, պաշէն.* запасти́сь въ п. *պաշար անենել, պարենաւորուել։*

Про|лага́ть, -ложи́ть տ. Прокла́дывать II.

Прола́|за տ. Пройдо́ха; **-зить** (-жу -зятъ), **-зничать** չ. *սողալ, սողալով, խորամանկութեամբ աշխատել մի բան շահել, ստանալ.* **-зъ** ա. **1,** *անցք, ծակ, որի միջից սողալով անցնում են.* **2,** տ. Прола́за.

Прола́ко|мить (-млю -мятъ) ն. *քաղցրեղէնի, անուշեղէնի վերայ ծախսել, 'մսխել'.* **-мленіе** չ. *քաղցրեղէնի, անուշեղէնի վերայ ծախսելը, 'մսխելը'։*

Про|ла́мываніе չ. *ծակելը, ճեղքելը, ծակելով, ճեղքելով բացելը.* **-ла́мывать**, -лома́ть, -ломи́ть ն. *ծակել, ճեղքել, ծակելով բացել, (ծակ, անցք, դուռ, պատուհան) կտրել.* п. окно́ въ стѣнѣ́; п. отве́рстіе; п. лёдъ; п. стѣ́ну, что́бы сдѣ́лать дверь; п. полъ; п. го́лову *գլուխը պատռել.* **-ла́мываться**, -ломи́ться ներգ. *կոտրուել, փլչել, փուլ գալ, խորտակուել.* полъ проломи́лся; лёдъ подъ нимъ проломи́лся; э́тотъ полъ такъ нагружёнъ, что мо́жетъ п—ми́ться.

Прола́щивать, -лощи́ть ն. *լաւ, բոլոր հարկերն կոկել, ողորկել, յղկել։*

Прола́ять (-ла́ю -ютъ) չ. *որոշ ժամանակ հաչել, հաչելով անցկացնել (օր. ամբողջ գիշերը)։*

Про|лега́ніе չ. տ. *ստորև բայը.* **-лега́ть**, -ле́чь չ. *տարածուել, անցնել (բառ երկարութեան).* доро́га пролега́ла че́резъ лѣсъ *ճանապարհը անցնում էր անտառի միջով.* **-лежа́лый** բյ. ած. *փտատած, փչացած (երկար ընկած մնալուց).* **-лежа́ть** տ. Проле́живать; **-лежень**, жня ա. *երկար պառկելուց առաջացած վէրք.* **-ле́живать**, -лежа́ть **1,** չ. *որոշ ժամանակ պառկած, ընկած մնալ.* я цѣ́лый день пролежа́лъ въ посте́ли; два го́да пролежа́вшій лѣсъ *երկու տարի ընկած մնացած ատաղձ.* **2,** ն. бока́ *երկար պառկելով կողքերը ցաւեցնել, փտտել։*

Пролета́ніе չ. *թռչելով մօտից, կշտից անցնելը։*

Пролета|рія́тъ ա. (լտ.) *պրօլէտարիատ, աղքատ, որն աշխատող որն ուտող քաղաքացի դասակարգ.* у́мственный п. *մտաւոր պրօլէտարիատ.* **-рій**, ія ա. (լտ.) *պրօլէտար, աղքատ, որն աշխատող որն ուտող քաղաքացի։*

Про|лета́ть, -летѣ́ть չ. **1,** *թռչելով անցնել.* пу́ля пролетѣ́ла ми́мо са́мой его́ щеки́; **2,** *արագութեամբ, աննկատելի կերպով անցնել (ժամանակի մասին).* **-лётка** ի. *մի տեսակ կառք.* **-лётный** ած. *թռչելով անցնող.* *վազանցիկ, արագաթափ.* п—ыя пти́цы *տարափոխիկ թռչուններ.* **-лётъ** ա. **1,** *թռչելը, թռչելով անցնելը.* побыва́ть гдѣ п—омъ *անցնելիս ւր և է տեղ կարճ ժամանակ մնալ.* на п. տ. Напролётъ; **2,** *անցք, ծակ, բացուածք (միջանցիկ).* *ճրտրգ. պարապ, դատարկ տեղ, տարածութիւն.* п. ме́жду ба́лками *գերանների հեռաւորութիւնը միմեանցից.* **-летѣ́ть** (-чу́ -тя́тъ) տ. Пролета́ть.

Проле́|чивать, ся, -чи́ть, ся տ. Проле́чивать, ся, -чи́ть, ся.

Пролечу́ տ. Пролетѣ́ть և Пролечи́ть.

Про|ливáніе չ. *թափելը*. **-ливáть, -лúть** ն. *թափել*, (գր.) *հեղուլ*. п. винó нá полъ; п. кровь за отéчество; п. о комъ слёзы; *п. на когó гнѣвъ *բարկութիւնը մէկի գլխին թափել*. *п. свѣтъ на что *մի բանի վերայ լոյս սփռել, մի բան լուսաբանել, պարզաբանել*. онъ прóлилъ большóй свѣтъ на ѐто дѣло; **-ся** -ն-тр. *հոսել, թափուել, տարածուել*. **-ливнóй** -ѐ. дождь *հեղեղ, տարափ, ջաղր, 'սէլաւ'*. **-лúвъ** -. *աշխ. նեղուց*:

Пролú|зывать, -зáть (-жý -жутъ; -жú) ն. **1**, *լեզել. լեզելով մաքրել*. **2**, *մի քանի ժամանակ լեզել*:

Про|лúтіе չ. *թափելը*. п. крóви *արիւնհեղութիւն*. **-лúть** (-лью́ -ю́тъ; -лéй), **ся** *տ*. Проливáть, ся.

Проловúть (-влю́ -лóвятъ) ն. *որսչ ժամանակ որսալ, 'բռնել'*. п. рыбу; п. птицъ, насѣкóмыхъ.

I. **Прологъ** -. (*յն.*) **1**, *նախերգան* (*մեզ դրամատիկական չարագրութեան*). **2**, (прóлогъ) *եկղ. տօնական մատեան*: [*վէպ*:

II. **Прологъ** -. *ձոր, հովիտ, լեռնահո-*

Проло|жéніе *տ*. Проклáдываніе; п. нóвой дорóги *նոր ճանապարհ անցկացնելը*. **-жúть** (-жý -жатъ) *տ*. Проклáдывать.

Про|ломáніе չ. *ծակելը, բացելը*. **-ломáть** *տ*. Проламывать; **-ломúть** (-млю́ -óмятъ), **ся** *տ*. Проламывать, ся; **лóмка** է. *անցք, ծակ*. **-лóмный** -ѐ. **1**, *անցքի, ծակի. ծակած, բացած*, **2**, *ծակելու, ճեղքելու, բացելու*. **-лóмъ** -. **1**, *ծակելը, ճեղքելը, բացելը*. на п. *տ*. Напролóмъ; иттú на п. *զօռով, ետ մի դարձելքէ չնայելով առաջ գնալ, ճանապարհ բացել*. **2**, *ճեղք, ծակ, անցք, պատռուածք*, (պատի) *խրամատ, ճեղքած, պատռած տեղ*. сдѣлать п. въ стѣнѣ *պատը խրամատել, պատի մէջ ճեղք, խրամատ բացել*. бить п. *ճեղքել, ծակել*. п. головы́ *գլխի պատռուածք*: [щивать.

Пролощúть (-щý -щатъ) *տ*. Проло-

Прóлубь *ուղ*. *տ*. Прóрубь.

Про|лы́сина է. *ազն. բաց, լերկ տեղ* (*օր. գլխի երկարած թեթև ճաղատութիւն, մազաթափ տեղ մուշտակի, պատառակ. պատի վերայ տեղ, ուր գաջը պակաս է եկել ևլն*):

Пролью *տ*. Пролúть.

Про|лѣзáніе չ. *սողալով անցնելը*. **-лѣзáть, -лѣзть** (-зу -зутъ; *անց*. -лѣзъ -зла, о; -зь) չ. *սողալով անցնել, ներս կենալ*. п. сквозь рѣшётку.

Пролѣнúться (-нюсь -нятся) չ. *մի քանի ժամանակ ծուլանալ, յուլանալ, ծուլութիւն, յուլութիւն, պերգութիւն անել*:

Пролѣ|сна է. *բս*. Mercurialis, *կմշաբուկ*. **-сóкъ**, ска -. **-сóчекъ**, чка *նւզ*. *տ*. Прóсѣка.

Пролѣ|чиваніе չ. *բժշկութեան, պաշտպանութեան վերայ ծախսելը*. **-чивать, -чúть** (-чý -чатъ) ն. **1**, *մի քանի ժամանակ բժշկել, պաշտպանել* (*հիւանդին*). **2**, *բժշկութեան, պաշտպանութեան, բժշկի ու դեղորայքի վերայ ծախսել*. **-ся** -ն-тр. *մի քանի ժամանակ բժշկուել, պաշտպանուել*:

Пролю|бéзничать չ. *մի քանի ժամանակ սիրալիրութիւններ անել*. **-бовáться** (-бýюсь -ютсся) չ. *մի քանի ժամանակ զուարճանալ, հրճուել, հրճուանքով նայել*:

Промá|зывать, -зать (-жу -жутъ; -жь) ն. *խցել, օծել, ծեփել*:

Про|мáлчиваніе չ. *լռելը*. **-мáлчивать, -молчáть** չ. *լռել, լռութիւն պահպանել*:

Про|мáлывать, -молóть ն. **1**, *աղալ. աղալ պրծնել*. **2**, *վայրապար 'դուրս տալ', շաղակրատել*:

Проманéжиться (-жусь -жатся) -ն-тр. *մի քանի ժամանակ պճնամոլիլ, կոտրտուիլ, քրքջուիլ*:

Промá|нивать, -нúть (-ню́ -нятъ) ն. *մի քանի ժամանակ յուսադրել, սուտ յոյսերով խաբել*: [*տանել, կեղտոտել, ապականել*:

Промарáть ն. *մի քանի ժամանակ աղ-*

Промаршировáть (-рýю -ютъ) չ. *զօր. անցնել*:

Про|мáтываніе չ. *վատնում, վատնելը*. **-мáтывать, -мотáть** ն. **1**, *վատնել*. п. своё имѣніе; онъ промотáлъ своё состояніе на актрúсъ; **2**, *մի քանի ժամանակ* [*թել*] *կծկել, կծկելով անցկացնել*. **-ся** -ն-тр. *սնանկանալ, 'քանդուիլ', 'տնաքանդ ըլլլ'* (*ստացուածքը վատնելով*):

Промá|хивать, -хáть, -хнýть ն. **1**, *հովհարելով քշել, վանել, հալածել, ցրել*. **2**, *ուղ. վատնել*. **3**, *քշելով անցնել* (*որոշ տարածութիւն*). **4**, չ. мúмо чегó *մի բանի մօտից, 'կշտից' արագ անցնել*. **-ся** -ն-тр. *վրիպել, սխալուել, չադրկել* (*նպատակին*). онъ вы́стрѣлилъ въ меня́ изъ револьвера, но промахнýлся; **-(прó-)хъ** -. *սխալ հարուած, վրիպում. աահ. սխալ, անյաջողութիւն*. дать, сдѣлать п. *սխալուել, վրիպել, նպատակին չըդիպցնել*. онъ не п. *նա միամիտ մարդ չէ, նա խարտաշ պատաղ չէ*. ни рáзу не дать п—у *երբէք չվրիպել*:

Про|мáчивать, -мочúть ն. **1**, *թացել, թրջել*. п. нóги; **2**, *բոլորովին թացել, թրջել, ջուր կարեցնել*. дождь -мочúлъ меня́ до костéй; дождь насквóзь -мочúлъ мою́ шинéль; *п. гóрло *ծարաւը կոտրել, 'բողազը թացել', 'թաց անել'*:

Промáшка է. *տ*. Прóмахъ.

Промáяться (-мáюсь -ются) -ն-тр. *չարչարուել, տանջուել, նահատակուել* (*մի քանի ժամանակ*):

Промаúчить *տ*. Маúчить.

Проме|длéніе չ. *ուշանալը, ուշացում, յապաղում*. **-длúвать, -длúть** (-лю -лятъ) չ. *ուշանալ, յապաղել, 'կետանալ'*. п. въ дорóгѣ.

Промé|жду ն-тр. (*սեռկ. և գործիակ. հոլ.*) *մէջ, միջև*. п. двухъ огнéй; п. горъ; п. нúми; **-жность** է. *միջոց, արանք*. п. мéжду бровя́ми; **-жýтокъ**, тка -. **-жýточекъ**, чка *նւզ*. *միջոց* [*միջի*] *տարածութիւն, հեռաւորութիւն*. мéжду деревя́нными строéніями оставля́ются -жýтки; п. врéмени, раздѣля́ющій ѐти двѣ эпóхи; въ ѐтотъ п. случúлось мнóго происшéствій; **-жýточный** -ѐ. *միջանկեալ, միջա—*. п—ое пространство; п—ая стѣ-

на́; **-жъ** *ш.* Проме́жду; «возьми́ дуби́ну п. ногъ, вотъ тебѣ́ и конь бу́детъ!»

Промель|ка́ть *չ.* **1,** *մի քանի ժամանակ, երբեմն փայլել, պսպղալ, պլպլալ.* **2,** *և* **-кну́ть** *չ. փայլակի պէս անցնել, յանկարծ փայլել, երեւալ և անյայտանալ, չքանալ։*

Про|мерза́ніе *չ. բոլորովին սառչելը, սառելով կարելը.* **-мерза́ть,** -мёрзнуть *չ. բոլորովին սառչել, սառելով կարել.* **-мёрзлый** *ած. բոլորովին սառած, սառելով կարած.* **-мёрзнуть** (*անց.* -мёрзъ -зла, о) *ш.* Промерза́ть. [*սմեռել*։

Проме́ссъ *ա.* (*ֆր.*) *վճռէ. պարտէս, խոս-*

Про|мести́, -ме́сть (-мету́ -ту́тъ; *անց.* -мёлъ -ла́, о́; -ти́) *ш.* Промета́ть I; **-мета́ніе** *չ.* **1,** *ավելը, սրբելը, մաքրելը.* **2,** *ш.* Промётываніе; **-мета́ть** *ն.* **I.** (-мести́, -ме́сть) *ավել, սրբել, մաքրել.* **II.** *ш.* Промётывать; **-метну́ть** *ш.* Промётывать; **-мётываніе** *չ.* пе́тель *կոճակների ծակերը կարելը.* **-мётывать,** -мета́ть, -метну́ть *ն.* **1,** *ձգել, գցել, նետել (մինչեւ).* п. сквозь гро́хотъ *խարբալել, 'խախալել'.* **2,** *կարել (կոճակների ծակերը)*։

Промечта́ть *չ.* о чёмъ *մի բանի մասին մի քանի ժամանակ երազել, մտածել, խորհել*։ [*մանել աչքերը ճպել*։

Проми|га́ть, -гну́ть *չ. մի քանի ժա-*

Проми́ловаться (-лу́юсь -ю́тся) *ն. կր. հնց. մեղանչել*։

Про|мина́ть, -мя́ть *ն.* **1,** *լաւ տրորել, շաղախել (կաւը).* **2,** *ծեծել, քրքրել (կտաւատը).* **3,** *ման ածել (ձիուն).* **-ся** *ն. կր. շարժուել, ման գալ*։

Промо́з|глость *է. փտածութիւն, հոտածութիւն. 'ծխածութիւն'.* **-глый** *բ. ած. փտած, հոտած, փչացած (մեղեղէն), կծուած, 'ծխած' (իւղ),* **-гнуть** *չ. փտել, հոտել, փչանալ. կծուել, 'ծխել'.*

Промо́|ина *է.* **-й** *ա.* **1,** *ջրից ողողուած, քանդուած տեղ, խոռոչ.* **2,** *սառցի մէջ բացուած ծակ, անցք.* **-йный** *ած. ջրից ողողուած, քանդուած*։

Промо|ка́ніе *չ. թացուիլը, թրջուիլը.* **-ка́ть,** -кнуть *չ. բոլորովին թրջուել, թացուել, ջուր կարել.* п. отъ дождя́; п. до косте́й; **-клый** *բ. ած. բոլորովին թրջուած, թացուած, ջուր կարած.* **-кнуть** (*անց.* -мо́къ -кла, о) *ш.* Промока́ть.

Промо|ла́чивать, -лоти́ть *ն.* **1,** *մի քանի ժամանակ կա(լ)սել.* **2,** *բոլորը կա(լ)սել*։

Промо́лвить (-влю -вятъ) *ն. ասել, արտասանել.* **-ся** *ն. կր. բերնից անզգուշաբար խօսք դուրս թռցնել*։

Промоли́ться (-лю́сь -лятся) *չ. աղօթել, աղօթելով անցկացնել (որոշ ժամանակ)*։

Промолоти́ть (-очу́ -о́тятъ) *ш.* Промола́чивать.

Промоло́ть (-мелю́ -е́лютъ; -ели́) *ш.* Прома́лывать.

Промолча́ть *ш.* Прома́лчивать.

Промо́лъ *ա. աղալը (աղունը)*։

Промо|ра́живать, -ро́зить *ն. բոլորովին սառցնել*։

Промори́ть (-рю́ -ря́тъ) *ն. որոշ ժամանակ քաղցած թողնել, քաղցից, սովից սատակեցնել.* п. безъ обѣ́да *առանց ճաշի, քաղցած թողնել.* п. на рабо́тѣ *քաղցած աշխատեցնել, բանեցնել.* **2,*** *երկար ժամանակ սպասել տալ*։ [мора́живать.

Проморо́зить (-о́жу -зятъ) *ш.* Про-

Промота́ть, ся *ш.* Прома́тывать, ся.

Промо|че́ніе *չ. թացելը, թրջելը.* **-чи́ть** (-чу́ -чатъ) *ш.* Прома́чивать.

Прому́чить (-чу -чатъ) *ն. մի քանի ժամանակ չարչարել, տանջել.* **-ся** *ն. կր. մի քանի ժամանակ չարչարուել, տանջուել*։

Промуштрова́ть (-ру́ю -ю́тъ) *ն. բռն. խստութեամբ կրթել, վարժել, հրահանգել*։

Промча́ть *ն. արագ տանել, սլացնել. անցկացնել, 'թռցնել'.* **-ся** *ն. կր. արագ գնալ, անցնել, սլանալ*։

Промы|ва́льный *ած. լուանալու[ն ծառայող].* **-ва́льня** *է. լուացարան (հանքածոյի).* **-ва́льщикъ** *ա. լուացող, լուացարար (հանքածոյի).* п. зо́лота; **-ва́ніе** *չ. լուանալը. լուացում.* **-ва́тельное,** аго *չ. ш.* Клисти́ръ 1; **-ва́тельный** *ш.* Промыва́льный; **-ва́ть,** -(ы́)ть *ն.* **1,** *լուանալ, մաքրել.* п. руду́; п. глава́; **2,** (*ջրի մասին*) *ողողել, քանդել, քանդել, տանել.* во́да промы́ла плоти́ну; **-вка** *է. լուանալը, լուացում, մաքրելը, -քում.* п. рудъ; п. ше́рсти; **-вно́й** *ած. լուանալու. լուացած. ջրից ողողուած, քանդուած, տարուած.* **-вочный** *ш.* Промыва́льный.

Промы́каться (-ка́юсь -ю́тся *և* -чусь -чутся) *ն. կր.* **1,** *դէս ու դէն թափառել, քարշ գալ.* **2,** *ողորմելի կերպով ապրել, 'խօսք գնալ'*։

Про́мыселъ, сла *ա. զբաղմունք, արհեստ, 'փէշակ'.* ры́бный п. *ձկնորսութիւն.* звѣри́ный п. *որսորդութիւն.* го́рный п. *հանքագործութիւն.* соляно́й п. *աղագործութիւն*։

Промысли́те|ль *ա. նախախնամող (Աստուած).* **-льный** *ած. նախախնամական*։

Про|мы́слить (-шлю -слятъ) *ш.* Промышля́ть 3; **-мыслово́й, -мысло́вый** *ած. արհեստագիտական, արհեստագործական, արհեստի, -տայի.* промысло́вое свидѣ́тельство *արհեստագիտական, -գործական վկայական.* промысло́вое заведе́ніе *արհեստագիտանոց, արհեստագործանոց*։

Про́мыслъ *ա. նախախնամութիւն.* *ш.* Провиде́ніе. [мыва́ть.

Промы́ть (-мо́ю -ютъ; -мо́й) *ш.* Про-

Промы́|шленникъ *ա. արհեստաւոր, արհեստագէտ, 'փէշակար', արդիւնաբերող (ձկներ, որսորդ, առևտրականներ).* **-шленность** *է. արհեստագիտութիւն, արհեստագործութիւն, արդիւնաբերութիւն.* фабри́чная, заво́дская п. *գործարանական արհեստագիտութիւն, -գործութիւն.* хлопча́то-бума́жная п. *բամբակագործութիւն.* **-шленный** *ած.* **1,** *արհեստագործ, արհեստագէտ. արդիւնաբերական, -քաղ.* п. наро́дъ; п. го́родъ; **2,** *ուշիմաւոր, խորամանկ, ճարպիկ.* **-шля́ть 1,** *չ.* чѣмъ *մի գործով, արհեստով պարապել, զբաղուել.* п. ры́бою *ձկնորսութիւն անել.* п. ди́чью *որսորդութիւն անել.* п. изво́зомъ *սայլապանութիւն անել.* п. контраба́ндою *մաքսանենգութեամբ պարապել.* **2,** *չ.* о комъ, о чёмъ *մէկի, մի բանի մասին հոգալ, հոգս քաշել.* **3,** (-слитъ)

ն. что *աշխատել, վաստակել, ճարել, հայթայթել*. п. себѣ хлѣба *իւր օրական պարէնը հայթայթել*:

Промѣ|на է. ա. Промѣнъ; **-нивание** չ. *փոխում, փոխանակում, փոխելը, փոխանակելը*. **-нивать**, -нять ն. *փոխել, փոխանակել*. п. старую посуду на новую; п. картину на книги; **-ся** փ-էր. чѣмъ *մի բան միմեանց հետ, միմեանց մէջ փոխել*. мы промѣнялись лошадьми; **-нный** ած. *փոխելու, փոխանակելու*. **-нщикъ** ա. **-нщица** է. *դրամափոխ, լումայափոխ այր, կին, սեղանաւոր, -ուհի, 'գասաւփ'*. **-нъ** ա. **1**, *փոխելը, -խում, փոխանակելը, -կում, փոխանակութիւն*. п. одной вещи на другую; съ меня взяли столько-то за п.; п. безъ придачи, ухо на ухо *փոխել. փոխանակել առանց որ և է աւելորդ բան վճարելու*. **2**, *փոխավճար, լումայաշահ*. **-нять, ся** ա. Промѣнивать, ся.

Промѣ|ривание չ. *չափելը*. **-ривать**, **-рить** (-рю -рятъ), -рять ն. *չափել (խորութիւնը)*. **-ся** ան-էր. *սխալուել (չափելիս)*. **-рный** ած. *չափելու, չափման*. п. шестъ; **-ръ** ա. *չափելը, չափում*. **2**, *սխալ (չափի, չափելիս եղած)*. **-рять** (-ряю -ютъ), **ся** ա. Промѣривать, ся.

Промѣ|шивать, -сить (-шу -ѣсятъ), **-шать** ն. *լաւ շաղախել, խառնել*:

Промѣш|кивать, -кать չ. *մի քանի ժամանակ ուշանալ, յապաղել*. онъ промѣшкалъ въ пути.

Промякнуть չ. *փափկել, փափկանալ, կակղել, կակղանալ (բոլորովին)*:

Промять (-мну -утъ; -мни), **ся** ա. Проминать, ся. [*մլաւել, նուալ*:

Промяукать չ. *մի քանի ժամանակ*

Пронаши|вание չ. *կրելով մաշելը, ծակելը (հագուստը)*. **-вать**, проносить ն. **1**, *հագնել, կրել (որոշ ժամանակ)*. **2**, *հագնելով. կրելով մաշել, ծակել, քրքրել (հագուստը)*:

Пронести (-су -сутъ; *անց*. -нёсъ -сла, ó; *հրմ*. -си), **ся** ա. Проносить, ся II.

Прон|зание չ. *խոցելը, խոցում, ծակելը, -կում*. **-зать**, -зить ն. *խոցել. ծակել*. п. кинжаломъ; п. насквозь *միջից ծակելով անցնել*. **-зительно** մ. *սուր, ականջ ծակելով*. **-зительность** է. *ականջ ծակելը, սրութիւն, սաստկութիւն, զլութիւն (ձայնի)*. **-зительный** ած. *սուր, սաստիկ, ականջ ծակող, զիլ*. обладать п—ымъ голосомъ; п—ые крики; **-зить** (-жу -зятъ) ա. Пронзать.

Про|низать (-ижу -ижутъ; -жи) ա. Пронизывать; **-низывание** չ. *շարելը, յեռուլը*. **-низывать**, -низать ն. **1**, *շարել, յեռուլ*. п. жемчугомъ *մարգարտազարդել*. **2**, *շարելով անցկացնել (որոշ ժամանակ)*. **-низь** է. *ասլուեր, շարելու բան*:

Проник|кание չ. *անցնելը, ներս մտնելը, թափանցելը*. **-кать**, -кнуть ն. *անցնել (միջից, ընդմէջ)*. [*ներս*] *մտնել, թափանցել*. свѣтъ проникаетъ сквозь стекло, сквозь занавѣски; вода проникла во второй этажъ; п. въ глубь [*կմ* глубину] страны *երկրի խորքը մտնել*. **2**,* *խորատեսուել, իմանալ, խելամուտ լինել*. п. чьё-либо намѣренiе; воззрѣнiе начинающее п—кать въ умы *մտքերին միջամուխ եղող, մտքերը գրաւող հայեացք*. п. въ будущее *ապագային խելամուտ լինել*. **-ся** ան-էր. чѣмъ *մի բանով ազդուել*. п. истиною ученiя; п. чувствомъ долга; **-кновение** չ. *թափանցելը, -ցում*. **հասկանալը, հասկացողութիւն, խելամտութիւն*. **-кновенность** է. **խորատեսութիւն, խելամտութիւն*:

Про|нимать, -нять ն. **1**, *ծակել*. **2**, *ազդել, ներգործել*. меня морозъ, голодъ пронимаетъ *ես մրսում եմ (կամ ցուրտը ջանս է ընկել), ես քաղցած եմ*. меня дрожь пронимаетъ *ես դողացնում եմ*. **3**, *զգալ, խելքի բերել, ուղղել (պատժելով)*. его не проймёшь.

Прони|цаемость է. *թափանցելիութիւն*. **-цаемый** ած. *թափանցիկ. թափանցելի*. **-цание** չ. *թափանցում, թափանցելը*. **-цательность** է. *թափանցողութիւն (մտքի), սրամտութիւն, նրբամտութիւն, կորովամտութիւն, լրջամտութիւն, զգաստութիւն*. **-цательный** ած. *թափանցող, սուր. սրամիտ, նրբամիտ, կորովամիտ, լրջամիտ, զգաստ*. п. взоръ, умъ; **-цать, ся** ա. Проникать, ся.

I. **Проносить** (*ապռն*. -ношу -носятъ; -си) ա. Пронашивать.

II. **Про|носить** (*ներկյ* -шу -носятъ; -си), -нести ն. **1**, *տանել, [տանելով] անցկացնել*. мимо нашихъ оконъ пронесли гробъ; п. слухъ, молву о чёмъ *մի բանի մասին լուր տարածել*. Господи, пронеси это горе *Տէր, հեռացրու այդ աղէտը*. **2**, դէմ. *լուծել, 'դուրս գնալ'*. его проноситъ, пронесло; **3**, *պատառել, խորտակել, քակել, քանդել, տանել*. плотину пронесло водою; **-ся** ան-էր. **1**, *արագութեամբ անցնել, անցկենալ, սլանալ*. лошадь пронеслась мимо насъ; **2**, *տարածուել*. пронёсся слухъ; **-носный** ած. և пронóсное, аго չ. *լուծողական, մաքրողական*:

Пронунцiаменто չ. (*իսպ*.) *պրօնունցիամենտօ (խռովարարական ցոյց կառավարութեան դէմ. ևս ցոյց որ և է կուսակցութեան պարագլխի, երեսփոխանի կամ պետական անձի դէմ)*:

Проны|ра հ-ր. *խորամանկ, խարդախ, բանսարկու, աղուեսաբարոյ մարդ, *'ճիզուիտ'*. **-ривать**, -рнуть չ. *սուզուիլ, խորասուզուիլ, ընկղմուիլ*. **-рить** (-рю -рятъ) չ. *խորամանկութիւն, խարդախութիւն, նենգութիւն անել (որ և է նպատակով)*. **-рливость** է. *նենգութիւն, խորամանկութիւն, բանսարկութիւն. *'ճիզուիտութիւն'*. **-рливый** ած. *նենգ, խորամանկ, խարդախ, բանսարկու, *'ճիզուիտ'*. **-рнуть** ա. Пронырывать; **-рство** չ. *խորամանկութիւն, խարդախութիւն, նենգութիւն, բանսարկութիւն*. **-рствовать** (-вую -ютъ) ա. Пронырить.

Пронѣжиться (-жусь -жатся) ան-էր. *մի քանի ժամանակ իւր անձը գրգել, գգուել, փայփայել (օր. անկողնում պառկած մնալով)*:

Пронюх|ивать, -хать ն. **1**, *հոտառութեամբ, գաղտնաբար իմանալ, տեղեկանալ*. онъ пронюхалъ, что его хотятъ поколотить; **2**, *քթախոտի, 'բռնօթու' վերայ ծախսել, 'մսխել'*. п. поживу.

Пронянчить (-чу -чать) ն. кого́, **-ся** -ներգ. съ кѣмъ *պահել, խնամել, մեծացնել (մանկանը)*: [нима́ть.

Проня́ть (-ойму́ -му́тъ; -йми́) տ. Про-

Прообра|зова́тель ա. **-зова́тельница** է. *ապագան նշանակող, գուշակող (այլաբանօրէն)*. **-зова́тельный** ած. *ապագան նշանակող, գուշակող*. **-зо́вывать, -зова́ть** (-зу́ю -ютъ) ն. *ապագան նշանակել, պատկերացնել, գուշակել (այլաբանօրէն)*. закла́ніе ветхозавѣ́тнаго пасха́льнаго а́гнца прообразо́вывало распя́тіе Іису́са Христа́ на крестѣ́; **-(о́бра)зъ** ա. *նշան (ապագայի). նախատիպ*: [*կացնել (որոշ ժամանակ)*:

Прообѣ́дать չ. *ճաշել. ճաշելով անց-*

I. **Прoора́ть** (-орю́ -о́рютъ; -ори́) ն. **1**, *վարել, հերկել, ակօսներ քաշել (հողի մի-ջից)*. **2**, *վարել. հերկել[ով անցկացնել]* (*որոշ ժամանակ*):

II. **Прoора́ть** (-ору́ -ру́тъ; -ори́) չ. *աղաղակել, ճչալ[ով անցկացնել]* (*որոշ ժամանակ*):

Прoо́хать չ. *ախ քաշել, ախ ու վախ քաշել, հառաչել[ով անցկացնել]* (*որոշ ժամանակ*):

Пропа́вшій ած. *կորած*. э́то п—ія де́ньги.

Пропага́н|да է. (*նոր լա.*) *պրոպագանդա, տարածում, ջանք տարածելու (նոր ուսում, կարծիք)*. **-ди́ровать** (-рую -ютъ) ն. *պրոպագանդա անել, տարածել, աշխատել տարածել, քարոզել (նոր ուսում, կարծիք)*. п. идéю третéйскаго судá; **-ди́стъ** ա. **-ди́стка** է. *պրոպագանդա անող, տարածող (նոր ուսում, կարծիք) այր, կին*:

I. **Про|пада́ть,** -па́сть չ. **1**, *կորչել, աներևութանալ, չքանալ*. у меня́ пропа́ла соба́ка; всё пропа́ло *ամէն բան կորած է*. куда́ пропа́ли мои́ перча́тки? онъ пропа́лъ изъ глазъ, и́зъ виду; пропа́ли мои́ труды́ и де́ньги; онъ пропа́лъ въ толпѣ́; **2**, *կորչել, փչանալ, ապականուել, կործանուել, ոչնչանալ*. цвѣты́ пропа́ли отъ моро́за; у меня́ пропа́ло за нимъ сто рублéй *նա հարիւր ռուբլիս կերաւ*. пиши́ пропа́ло *ասածի գրիր*. пропа́лъ я, пропа́ла моя́ голу́бушка; пропади́ онъ про́падомъ *փչանայ նա, գրողը նրան տանի*: [*ընկնել, գլորուել*:

II. **Пропа́дать** չ. *մի տեղից միւս տեղ*

Про|паду́ տ. Пропа́сть; **-па́жа** է. **1**, *կորչելը, կորուստ*. **2**, *կորած իր*:

Пропаза́ть (-жу́ -зя́тъ) ն. *ակօսել, ակօսաձև փորել*: [*խել՝ (խմիչքների վերայ*):

Про|па́ивать, -пои́ть ն. *ծախսել, ՙմը-*

Про|па́лывать, -полза́ть, -ползти́ չ. *սողալ, սողալով անցնել (մի բանի միջից)*:

Пропаля́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. *հրացան, հրազէն արձակել, արաքացնել (որոշ ժամանակ)*:

на **Пропалу́ю** տ. Напропалу́ю.

Пропа́лы|ваніе չ. *փխաելը, քաղելը, քաղհանելը*. **-вать,** прополо́ть ն. *փխաել, քաղել, քաղհանել*:

Пропа́ры|ваніе չ. *քակելը, ճղելը, պատռելը*. **-вать,** пропоро́ть ն. *քակել, ճղել, պատռել*:

Пропасова́ть տ. Пасова́ть.

Пропасти́ (-су́ -су́тъ; -си́) ն. *որոշ ժամանակ արածացնել (անասուններին)*:

I. **Пропа́сть** (-паду́ -ду́тъ; *անց.* -па́лъ -ла, о; -ди́) տ. Пропада́ть.

II. **Про́пасть** է. **1**, *անդունդ, վիհ*. горá окруженá глубóкими пропастя́ми; быть на краю́ п—и *կործանման անդնդի ափին գտնուել*. картёжная игрá есть п., поглоти́вшая мнóго состоя́ній; бездóнная п.; **2**, *անթիւ, անհամար բազմութիւն, քանակութիւն*. п. нарóда; п. дѣлъ; онъ издержа́лъ п. дéнегъ; у негó п. дéнегъ, врагóвъ, заня́тій; тфу п.! *թէւհ, անիծեալ*:

Пропа́|хиваніе չ. *լաւ, բաւ հարկին վարելը, հերկելը*. **-хивать, -ха́ть** (-шу́ -а́шутъ; -ши́) ն. **1**, *լաւ, բաւ հարկին վարել, հերկել*. **2**, *վարելով, հերկելով անցնել, անցկացնել (որոշ ժամանակ)*. **-шка** է. *լաւ, բաւ հարկին վարելը, -քում, հերկելը, -կում*. **-шникъ** ա. *ձեռնատոր (որով օր. ասնկերի շարքերն ակօսում են)*:

Пропа́щій ած. *կորստեան մատ. կորած*. **անուղղայ*. онъ п. человѣ́къ; п. трудъ.

Пропедéвтика է. (*յն.*) *նախապատրաստութիւն, նախապատրաստական գիտութիւն*:

Пропе|ка́ніе չ. *լաւ, բաւ հարկին եփելը, թխելը*. **-ка́ть,** -(é)чь ն. **1**. *լաւ, բաւ հարկին եփել, թխել*. **2**, *եփել, թխել (որոշ ժամանակ)*. **-ся** -ներգ. *լաւ, բաւ հարկին եփուել, թխուել*: [пира́ть.

Пропере́ть (-пру́ -ру́тъ; -при́) տ. Про-

Пропеча́тать ն. **1**, *տպել, տպելով անցնել, անցկացնել (որոշ ժամանակ)*. **2**, *տպել. տպելով հրատարակել, պարբերական մամուլի մէջ հրապարակ հանել*:

Про|печéніе չ. *լաւ, բաւ հարկին թխելը, եփելը*. **-пéчь** (-пеку́ -чёшь -ку́тъ; *անց.* -пёкъ -кла́, о́; -ки́), **ся** տ. Пропека́ть, ся.

Пропи|ва́ніе չ. *խմելը, խմելու, խմիչքների վերայ ծախսելը, վատնելը*. **-ва́ть,** -(и́)ть ն. *խմել, խմելու, խմիչքների վերայ ծախսել, վատնել*. онъ пропи́лъ всѣ свои́ дéньги; онъ пропи́лъ своё пла́тье *նա իր զգեստը գինու վերայ ծախսել է*. *онъ пропи́лъ свой умъ *նա խմելուց խելքը կորցրել է*. **-ся** -ներգ. *իր բոլոր կարողութիւնը խմել, խմելով սնանկանալ*:

Пропи́ли|ваніе չ. *միջից սղոցելը, խարտոցելը*. **-вать,** -ть ն. **1**, *միջից սղոցել կամ խարտոցել*. **2**, *սղոցելով կամ խարտոցելով անցկացնել (որոշ ժամանակ)*:

Пропили́кать տ. Пили́кать.

Пропина́|торъ ա. *կալուածատէր, որ բացառիկ իրաւունք ունի օղի քաշելու և վաճառելու պատրաստելու*. **-ціóнное** пра́во *կմ* **-ція** է. (*լա.*) *իսկ. բացառիկ իրաւունք որ և է կալուածքի օղի քաշելու և վաճառելու պատրաստելու* [(*միջից*):

Про|пира́ть, -перéть ն. *խթել. խոթել*

Про|пирова́ть (-ру́ю -ютъ) **1**, չ. *կերուխումով անցկացնել (որոշ ժամանակ)*. **2**. ն. *կերուխումի վերայ ծախսել, վատնել*. **-пи́ршествова́ть** (-пи́ршествую -ютъ) ն. և չ. *մի քանի ժամանակ քէֆ անել, կերուխումով անցկացնել, խրախճանալ*:

Про|писа́ніе չ. գրելը, պատուիրելը (դեղ, դարման). **-писа́ть** (-шу́ -шутъ; -ши́), **ся** ա. Прописывать, ся; **-пи́ска** է. 1, ցուցակագրում, -գրութիւն. 2, վաւերացում (անցաթղթի). 3, ցուցակագրելիս բաց թողած բան. **-пиcко́й** ած. 1, չցուցակագրած, բաց թողած. 2, п—а́я бу́ква գլխատառ. **-пи́сываніе** ա. Прописа́ніе; **-пи́сывать**, -писа́ть ն. 1, նկարագրել, մեկնել (հանգամանօրէն). п. ходъ дѣ́ла; 2, ցուցակագրել. п. па́спортъ անցաթուղթը ցուցակագրել (ոստիկանատանը), վաւերացնել տալ (հիւպատոսարանում). 3, գրել, պատուիրել. п. лѣка́рство; 4, գրել, գրելով անցկացնել (որոշ ժամանակ). я цѣ́лый день прописа́лъ; 5, ցուցակագրելիս բաց թողնել. **-ся** ան. ցուցակագրուել. **-пись** է. պատճէն (վայելչագրութեան օրինակ, կաղապար). написа́ть п—ью տառերով (և ոչ թէ թուանշաններով) գրել, տառագրել:

Про|пита́ніе չ. սնունդ, կերակուր, պարէն, ապրուստ. доста́вить кому́ п. մէկի համար ապրուստ ճարել. сни́скивать себѣ́ п. իր օրական պարէնը ճարել, հայթայթել. **-пита́ть, ся** ա. Пропи́тывать, ся; **-пи́тываніе** չ. ծծեցնելը. *արւեստ.* տոգորելը, տոգորում. п. де́рева փայտի տոգորումը (օր. պղպջածծմբներով, երկաթ պահելու նպատակով). **-пи́тывать**, -пита́ть ն. 1, կերակրել, սնուցանել. 2, ծծեցնել, ծծել տալ. *արւեստ.* տոգորել. **-ся** ան. 1, կերակրուել, սնուել. 2, ծծել (իր մէջ), տոգորուել:

Пропи́ть (-пью́ -ю́тъ; -пе́й), **ся** ա. Пропива́ть, ся.

Пропи́|хивать, -ха́ть, -хну́ть ն. ներս խոթել, ներս կոխել, ներս խցկել, ներս խոթել. **-ся** ան. ներս խոթուել, ներս կոխուել, ներս խցկուել:

Пропишу́ ա. Прописа́ть.

Пропища́ть (-щу́ -ща́тъ) 1, չ. ճղղալ, ճչճչալ, ճւճւալ (որոշ ժամանակ). 2, ն. ճղճղալով, ճւճւալով ասել, յայտնել: [ժամանակ):

Пропла́вать չ. լողալ կամ նաւել (որոշ

Пропла́кать (-пла́чу -чуть; -чь) չ. լալ, լաց լինել (որոշ ժամանակ):

Пропле|та́ть, -сти́ (-ту́ -ту́тъ; *անց.* -ѣлъ -ла́, о́; -ти́) ն. ներհիւսել, մի բանի հետ. մէջ հիւսել: [չել, թափառել:

Проплута́ть չ. մի քանի ժամանակ շըր-

Про|плыва́ть, -плы́ть (-плыву́ -ву́тъ; -ыви́) չ. լողալով կամ նաւելով անցնել. мнѣ случа́лось п. бо́лѣе версты́.

Про|пля́сывать, -пляса́ть (-яшу́ -я́шутъ; -ши́) 1, չ. պարել, կաքաւել (որոշ ժամանակ). 2, ն. պարել պրծնել, կաքաւել պրծնել (եր և է պար, կաքաւ):

Пропов*ѣ*|даніе չ. քարոզելը, -զում. **-дать** ա. Пропов*ѣ*дывать; **-дникъ** ա. քարոզող, -զիչ. **-днически** մ. քարոզչի պէս. **-дническій** ած. քարոզչի, -զչական. **-дничество** չ. քարոզչութիւն, քարոզչի պաշտօն. **-дно́й, -дный** ած. քարոզի. **-довать** (-дую -ютъ) ա. Пропов*ѣ*дывать; **-дываніе** ա. Пропов*ѣ*даніе; **-дывать**, -дать ն. քարոզել. п. сло́во Бо́жье; **-(про́повѣ)дь** է. (*ժ. սեռ.* пропов*ѣ*дей) քարոզ:

Про|по́й ա. խնջոյքի, կերուխումի վերայ ծախսելը, ՙմսխելը՚, վատնելը. **-по́ить** (-пою́ -я́тъ) ա. Пропа́ивать; **-по́йца** հոր. իր բոլոր ստացուածքը խմող այր, կին, հարբեցող:

Пропо|ла́скиваніе չ. թեթև կերպով ողողելը (լուացքը). **-ла́скивать**, -лоска́ть ն. թեթև կերպով ողողել (լուացքը):

Пропол|за́ть ա. Пропа́лзывать; **-(о́л)-зать** չ. որոշ ժամանակ սողալ. **-зти́** (-зу́ -зу́тъ; -зи́) ա. Пропа́лзывать.

Прополоска́ть (-щу́ -о́щутъ; -щи́) ն. 1, ողողելով անցնել, անցկացնել (որոշ ժամանակ). 2, ա. Пропола́скивать.

Пропо́ло́ть (-лю́ -о́лютъ; -ли́) ա. Пропа́лывать. [նամել, քաղհանել (որոշ ժամանակ):

Пропо́льзовать (-зую -ютъ) ն. խը-

Пропоро́ть (-рю́ -о́рютъ; -ри́) ա. Пропа́рывать. [տել (կարկատը):

Пропороши́ть (-шу́ -ша́тъ) ն. փոշո-

Пропорхну́ть չ. թռչելով, ճախրելով անցնել, անցկենալ:

Пропор|ціона́льно մ. համեմատաբար, համահաւասարաբար, համաչափաբար, համեմատ, համապատասխան կերպով. **-ціона́льность** է. համեմատականութիւն, համաչափութիւն, համահաւասարութիւն, համապատասխանութիւն. **-ціона́льный** ած. համեմատ, համեմատական, համահաւասար, համաչափ, համապատասխան. сре́дняя п—ая ли́нія միջին համեմատականը. наказа́нія должны́ быть пропорціона́льны преступле́ніямъ պատիժը յանցանքին պէտք է համապատասխան լինի. **-ція** է. (*լտ.*) 1, համաչափութիւն, համեմատութիւն. յարաբերութիւն. *պեր.* п. зда́нія շինութեան [տանձերի մասերի] համաչափութիւնը. 3, *թւբ.* պատշաճ. арифмети́ческая, геометри́ческая п.

Пропости́ть (-щу́ -стя́тъ -сти́) չ., **-ся** ան. պահել, պաս պահել (որոշ ժամանակ):

Пропот*ѣ́*|ніе չ. որոշ ժամանակ քրտնելը. լաւ, բառ հարկին քրտնելը. **-ть** չ. որոշ ժամանակ քրտնել. լաւ, բառ հարկին քրտնել. на́до, что́бы больно́й пропотѣ́лъ.

Про|пою́ ա. Пропо́ить և Пропѣ́ть; **-пру́** ա. Проперѐть. [րոշ ժամանակ):

Пропры́гать չ. թռչել, թռչկոտել (ո-

Пропря́сть (-яду́ -ду́тъ; -ди́) ն. որոշ ժամանակ մանել, (գր.) նիւթել:

Пропуделя́ть չ. *որս.* վրիպել, չկպցնել:

Пропу|ска́ніе չ. թողնելը. բաց թողնելը. **-ска́ть**, -сти́ть ն. 1, թողնել որ անցնի, որ հասի, բաց թողնել. насъ пропусти́ли че́резъ заста́ву; п. сою́зныя войска́ че́резъ свою́ зе́млю; п. во́ду въ ровъ; 2, բաց թողնել, ձեռքից բաց թողնել, թողնել որ անցնի. п. удо́бный слу́чай; п. вре́мя посѣ́ва; п. срокъ апелля́ціи; 3, բաց թողնել, զուրս ձգել. я пропусти́лъ нѣ́сколько словъ въ моёмъ письмѣ́; на́до п—сти́ть э́ту фра́зу; *п. что ми́мо ушей մի բան չլսելու դնել. п—сти́те э́ту ску́чную главу́ и чита́йте да́лѣе; 3, քամել. п. бульо́нъ че́резъ си́то; п. жи́дкость сквозь сѣ́рую бума́гу; 4, իր միջից անցկացնել, բաց թողնել. бума́га п—ска́етъ черни́ла; стекло́ пропуска́етъ свѣ́тъ; ко́жа не п—ска́етъ во-

дй; **5,** *թողտուել.* ценаура не п—стила моей статьи; **-скной** *-ь.* *բաց թողնող, անցկացնող.* п. видъ *անցագիր.* п—ая бумага *ծծող ական թուղթ.* п—ая способность линiи *երկաթուղային գծի գնացքաանցութեան կարողութիւնը.* **-(про-)скъ** *-.* **1,** *բաց թողնելը, թողնելը որ անցնի, թոյլատրութիւն անցնելու.* **2,** *բաց թողած տեղ, մաս.* п. въ наборѣ *տպագ. շարուածքի մէջ բաց թողած տեղ.* **3,** *անցագիր.* **-стить** (-щу -устятъ; -сти) *ա.* Пропускать.

Пропутешествовать (-вую -ютъ) **1,** *չ.* *ճանապարհորդել, ճանապարհորդելով անցկացնել (որոշ ժամանակ).* **2,** *ն.* *ճանապարհորդելիս ծախսել, «մսխել» (փող)։*

Про|пущать *ռմկ.* *ա.* Пропускать; **-щенiе** *չ.* *թողնելը. բաց թողնելը.* **-щу** *ա.* Пропустить.

Про|пью *ա.* Пропить; **-пьянствовать** (-вую -ютъ) *չ.* *խմել, հարբեցողութիւն անել, խմելով, հարբեցողութիւն անելով անցկացնել (որոշ ժամանակ)։*

Про|пѣвать, -пѣть (-пою -ютъ; -пой) *ն.* **1,** *երգել վերջացնել, պրծնել.* **2,** *երգելով անցնել, անցկացնել (որոշ ժամանակ)։*

Прорабо|тывать, -тать *չ.* *աշխատել, բանել, աշխատելով, բանելով անցնել, անցկացնել (որոշ ժամանակ)։*

Прора|станiе *չ.* *ծլելը, բողբոջելը.* **-стать, -сти** (-сту -стутъ; *անց.* -росъ -сла, о; -сти) *չ.* **1,** *ծլել, բողբոջել.* рожь въ скирдахъ проросла; картофель проросъ отъ сырости; **2,** *մի բանի միջից բուսնել, դուրս գչել.* трава проросла сквозь дорогу; **-щать, -стить** *ն.* *բուսցնել, ծլեցնել։*

Про|рва *է.* **1,** *նոր, ուղիղ հուն (գետի հունից բացուած).* **2,*** *գռեհ.* *անզուսպ, վիհ.* **3,** *հոլ.* *անկուշտ, անկշտում, որկրամոլ.* **-рвать** (-рву -вутъ; -рви) *ա.* Прорывать I.

Проревѣть (-ву -вутъ; -ви) *չ.* **1,** *ոռնալ, աղաղակել.* **2,** *բառա(ն)չել, մռնչել։*

Проредактировать (-рую -ютъ) *ն.* *խմբագրել։*

Прореч|канiе *չ.* *նախագուշակելը, մարգարէանալը.* **-катель** *-.* **-кательница** *է.* *նախագուշակող այր, կին. մարգարէ, -ուհի.* **-кать,** -(е)чь, -щи *ն.* *նախագուշակել, մարգարէանալ։*

Проректоръ *-.* *փոխ ռեկտոր։*

Проре|ченiе *չ.* *նախագուշակում, -կութիւն, մարգարէութիւն.* **-(е)чь, -(е)щь** (-ку -чешь -кутъ) *ա.* Прорекать.

Прoржа|вина *է.* *ժանգից կերուած, ծակուած տեղ.* **-вѣть** *չ.* *ժանգից ուտուել, ծակուել։*

Прoржать (-ржу -жутъ; -ржи) *չ.* **1,** *որոշ ժամանակ վրնջել, խրխնջալ, խնչել.* **2,** *բարձր վրնջել, խրխնջալ, խնչել։*

Прори|совывать, -совать (-сую -ютъ) *ն.* **1,** *ընդթափ նկարել, ընդթափ կաղապարել. «ծայրանկարել» (նուրբ թղթի կամ ապակու վերայ, թուղթը կամ ապակին կաղապարի հետ միասին լոյսի դէմ պահելով).* **2,** *նկարել, նկարելով անցնել, անցկացնել (որոշ ժամանակ* **-(н)сь** *է.* *ընդթափ նկարած կաղապար, «ծայրանկար»։*

Прори|цалище *չ.* *պատգամատան, պատգամի տաճար, մեհեան.* **-цанiе** *չ.* *գուշակելը, -կում. մարգարէանալը, -ցում.* **-цатель** *-.* **-цательница** *է.* *գուշակող, մարգարէանող այր, կին.* **-цательный** *-ь.* *գուշակութեան, մարգարէական.* **-цать** *չ.* *գուշակել, մարգարէանալ։* [յետաձգութիւն։

Пророгацiя *է.* (*լտ.*) *իրաւ.* *յետաձգում,*

Пророкъ *-.* *մարգարէ.* пророку нѣтъ славы въ отчизнѣ *մարգարէն իր գաւառում պատիւ չունի։*

Пророни́ть (-ню -нятъ) *ն.* *վայր գցել.* *կորցնել.* не п. слова *բերանը չբացել, ոչ մի խօսք չասել, չարտասանել, լռել։*

Про|ростанiе, -ростать *ա.* Прорастанiе, -стать; **-ростъ** *-.* **1,** *վերաճող վէրք, կարած տեղ ծառի բնի վերայ.* **2,** *բս.* Elatine, *երաշինեկմ ալաաին.* **-рость, -рось** *է.* *ճարպաշերտ մսի մէջ։*

Проро|чески *մ.* *մարգարէաբար.* **-ческiй** *-ь.* *մարգարէի, -րէների, մարգարէական.* **-чественный** *-ь.* *մարգարէական, -րէութեան.* **-чество** *չ.* *մարգարէութիւն.* исполненiе пророчествъ; **-чествованiе** *չ.* *մարգարէանալը.* **-чествовать** (-вую -ютъ) *չ.* *մարգարէանալ.* **-чить** (-чу -чатъ), напр— *ն.* *մարգարէանալ, գուշակել.* **-чица** *է.* *մարգարէուհի։*

Пророю *ա.* Прорыть.

Прору|бáнiе *չ.* *կտրելը, կտրելով ծակելը.* **-бать, -бить** (-блю -убятъ; -би) *ն.* *կտրել, կտրելով ծակել.* п. окно въ стѣнѣ *պատի մէջ պատուհան կտրել կամ բացել.* п. просѣку въ лѣсу *անտառի մէջ տեղ բացել (ծառերը կտրելով).* **-ся** *-ետ.* *ռզմ.* *թշնամու շարքերը ճեղքել, սուրը ձեռքին անցնել թշնամու շարքերից.* **-бка** *է.* *կտրելը, կտրելը.* **-(про-)бь** *է.* *սառցի մէջ կտրած, բացած անցք, ծակ։*

Прору́ха *է.* *սխալ, սխալանք, վրիպում.* и на старуху бываетъ п. (*առծ.*) *ծերութիւնն էլ անսխալական չէ։*

Про|рыванiе *չ.* **I.** *պատռելը, ճեղքելը, բանդելը, քակելը, խորտակելը.* **II.** *փորելը, պեղելը, քանդելը.* **-рывать** *ն.* **I.** (-рвать) *պատռել, ճղել (օր. շորը), պատառել, քանդել, քակել, խորտակել (ամբարտակը), խորտակել. գրել, ցիրուցան անել (թշնամու շարքերը).* **-ся** *-ետ.* 1, *պատառուել, ճղուել, ճեղքուել, քակուել. (պայթի մասին) պայթել, բլել.* мѣшокъ прорвался *պարկը պատռուեց.* 2, *զոռով, թշնամու շարքերը ճեղքելով անցնել.* **II.** (-рыть) *ն.* *փորել, պեղել, բացել.* п. каналъ; рѣка прорыла новое русло; **-ся** *-ետ.* *փորելով հասնել.* **-рывъ** *-.* **1,** *պատռուածք, պատռուած. քանդուած տեղ, անցք. ծակ.* **2,** *բեթի վէրք, պայթ։* [բալ, հեծկլտալ։

Прорыдать *չ.* *մի քանի ժամանակ ողբալ,*

Прорысить (-шу -сятъ; -си) *չ.* [*ձիով*] *անցնել (որոշ տարածութիւն)։*

Прорыскать (-щу -щутъ) *չ.* *մի քանի ժամանակ այս կողմ այն կողմ թափառել, շրջել։*

Про|рытiе *չ.* *փորելը, բացելը, անցքանելը.* п. тоннеля; **-рыть** (-рою -ютъ; -рой) *ն.* **1,** *որոշ ժամանակ փորել, պեղել.* **2,** *ա.*

Прорывáть II; **-ся** չէզ. **1,** *որոշ ժամանակ որսնել, փնտռել (օր. գզրոցում)*. **2,** տ. Прорывáться II.

Про|рычáть (-чу́ -чáтъ; -чи́) չ. *բարձր մռնչել (առիւծի մասին)*. **-ры́щу** տ. Проры́скать.

Прорѣди́ть (-ѣжу́ -дя́тъ) ն. *մաքրել (անտառը, ածլարդ ծառերը կտրելով)*։

Прорѣ́зать (-жу -жутъ; -жь), **ся** տ. Прорѣ́зывать, ся.

Прорѣзви́ться (-влю́сь -вя́тся; -ви́сь) չ. *մի քանի ժամանակ խաղալ, չարաճճիութիւններ անել*։

Прорѣ|зно́й ած. *կտրած, [միջից, ընդ-թափ] ծակած*. **-зъ** ա. *[միջից, ընդթափ] կտրած տեղ, անցք, ծակ. ղեռձկ. ժեքի համար կտրած անցք*. **-зываніе** չ. *[միջից, ընդթափ] կտրելը, ծակելը. բժ.* п. зубо́въ *ատամների դուրս գալը*. **-зывать**, -зать ն. **1,** *[միջից, ընդթափ] կտրել, ծակել*. п. пило́ю *սղոցել, սղոցով կտրել*. **2,** *մի քանի ժամանակ կտրել, փորագրել[ով անցնել, անցկացնել]*. **-ся** չէզ. *դուրս գալ (ատամների մասին)*. у ребёнка зу́бы п—зываются; **-(-про́-)зь** ի. **1,** տ. Прорѣ́зъ; **2,** *ծակծկուած յատակով նաւ, որի մէջ ձկներ են պահում, ձկնակուր, ձկնարան*։

Прорѣ|ха ի. **-шка** նւզ. *ծակ, պատառուածք, պատռած տեղ (զգեստի)*. смо́лоду п—шка, а подъ ста́рость дыра́ (*առծ.*) *ձուի դողը ձիու գող էլ կը դառնայ*։

Проса|ди́ть (-жу́ -а́дятъ) տ. Проса́живать; **-жа́ть** ն. *անկել, անկելով անցնել, անցկացնել (որոշ ժամանակ)*. **-живать**, -ди́ть ն. **1,** *անկել*. **2,** *պատռել, ծակել (եղջիւրներով)*. **3,** *շատ [փող] ծախսել, ‘մսխել’, վատնել*. **-жу́** տ. Просади́ть.

Проса́къ ա. **1,** *դժուար, նեղ դրութիւն, շփոթութիւն*. попа́сть въ п. *նեղ դրութեան մէջ ընկնել*. **2,** *պարան ոլորելու կմ հիւսելու տեղ*։

Про|са́ливаніе չ. *լաւ, ըստ հարկին աղելը, աղ անելը, աղ դնելը*. **-са́ливать** ն. **I.** [**-са́лять** (-лю -лятъ)] *լաւ, ըստ հարկին ճարպոտել, իւղել, ճարպ, իւղ քսել*. **II.** (-соли́ть) *լաւ, ըստ հարկին աղել, աղ անել, աղ դնել*։

Проса́сы|ваніе չ. *թափանցելը, միջից անցնելը (ծծուելով)*. **-вать**, прососа́ть ն., **-ся** չէզ. *թափանցել, միջից անցնել (ծծուելով)*։

Проса́чи|ваніе չ. *միջից, ընդթափ անցնելը, հոսելը (կաթելով, ծորալով)*. **-ваться**, просочи́ться չէզ. *միջից, ընդթափ անցնել, հոսել, ծորալ*։

Проса́|таніе, -тываніе չ. *նշանելը, նշան դնելը, ‘ուզելը’*. **-тывать, -тать** ն. *նշանել, նշան դնել, ‘ուզել’*. п. дѣви́цу за бога́таго жениха́; п. сою́ю дочь за кого́-либо.

Просверна́ть չ. *մի քանի ժամանակ փայլել, պլպլալ, պսպղալ*։

Просвер|ле́ніе, -ливаніе չ. *գայլիկոնելը, ծակելը*. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. *գայլիկոնել, գայլիկոնով ծակել*. п. до́ску.

Просви|ра́ տ. Просфора́; **-ренная**, ой ի. *նշխարատուն, նշխար թխելու տուն*. **-рка** նւզ. տ. Просвира́; **-рки**, рокъ ի. յ. *բս.* Malva rotundifolia, *կատուհակ (բոլորտերեւեան մոլոշ)*. **-рница** ի. *նշխար թխող կոյս, կին*. **-рный** ած. *նշխարի, նշխարա—*. п—ое тѣ́сто; **-рня** տ. Просви́рница; **-ря́къ**, а́ ա. տ. Просви́рки; **-рочка** նւզ. տ. Просвира́; **-рочный** ած. **1,** տ. Просви́рный; **2,** п—ыя растѣ́нія *բս.* Malvaceae, *մոլոշներ*։

Просви́|стывать, -ста́ть (-щу́ -и́щутъ; -щи́) **-стѣ́ть** (-щу́ -стя́тъ; -сти́) ն. **1,** *շուացնելով երգել (երգ)*. **2,** *մի քանի ժամանակ շուացնել*. **3,*** *վատնել*. п. имѣ́ніе.

Просвѣ|жа́ть, -жи́ть (-жу́ -жа́тъ) ն. *[սեննեկի, բնակարանի] օդը մաքրել, թարմացնել*. **-ся** չէզ. *թարմանալ (մաքուր օդ ծծելով)*։

Просвѣ|ти́тель ա. *լուսաւորիչ*. **-ти́тельница** ի. *լուսաւորչուհի*. **-ти́тельный** ած. *լուսաւորող*. п—ая благода́ть Бо́жія; **-ти́ть** (-щу́ -тя́тъ; -ти́) տ. Просвѣща́ть; **-тли́ть** (-лю́ -ля́тъ), **ся** տ. Просвѣтля́ть, ся; **-тлѣ́ніе** չ. *բացուելը, լուսաւորուելը*. на него́ нашло́ п. *նորա աչքերը բացուել են*. **-тлѣ́ть** չ. *բացուել, պարզուել*. **-тля́ть**, -тли́ть ն. *պարզել (հեղուկեղէնը)*. **-ся** չէզ. *պարզուել, բացուել*. **-тъ** ա. **1,** *լոյսի երեւալը, յայտնուելը*. *жизнь безъ п—а *առանց լուսոյ նշոյլի կեանք*. **2,** *ճրտրպ. լուսոյ տարածութիւն, լուսամուտ*. **-чиваніе** չ. *թափանցում, միջից անցնելը (լոյսի)*. **-чивать** չ. *իր միջից լոյսն անցկացնել, թափանցիկ լինել*. «Эле́нъ была́ въ бѣ́ломъ пла́тьѣ, просвѣ́чивающемъ на груди́ и на плеча́хъ»; **-ща́ть**, -ти́ть ն. *լուսաւորել, կրթել*. п. умы́; п. свѣ́томъ вѣ́ры; п. ю́ношество; п. наро́дъ; **-ще́ніе** չ. **1,** *լուսաւորութիւն, կրթութիւն*. наро́дное п.; **2,** *եկղ. Աստուածայայտնութեան տօն*. **-щённый** *բյ.* ած. *լուսաւորուած, կրթուած*։

Просё|локъ, лка ա., **-лочекъ**, чка նւզ. *տարածութիւն, միջոց մեծ ճանապարհից հեռու գտնուող գիւղերի մէջ*. итти́ п—лками *կողմնակի ճանապարհներով գնալ*. **-лочная** доро́га *կողմնակի ճանապարհ, շաւիղ*։

Проси́|живать, -дѣ́ть (-жу́ -дя́тъ; -ди́) չ. *նստել, նստած անցկացնել (որոշ ժամանակ)*. п. весь ве́черъ у знако́маго; п. всю ночь за рабо́тою; п. всю ночь у больно́го. [*հին անունը*]։

Про́синецъ, нца ա. *յունուար [ամսի*

Про|си́тель ա. **-си́тельница** ի. *խընդրող, հայցող, խնդրարկու այր, կին*. **-си́тельный** ած. *խնդիր, հայցում պարունակող*. **-си́тельскій** ած. *խնդրողի, խնդրարկուի*. **-си́ть** (-шу́ -о́сятъ; -си́) ն. кого́, что, чего́, о чёмъ *մէկին, մի բան խնդրել, մէկին աղաչել, մի բան հայցել*. п. у кого́ де́негъ, по́мощи; п. позволе́ніе; п. проще́ніе; п. ми́лостыни; я прошу́ ва́шего покрови́тельства; п. руки́ дѣ́вушки; прошу́ васъ убѣди́тельно сдѣ́лать э́то; я не хочу́ ни о чёмъ п. его́; п. кого́ на обѣ́дъ, на сва́дьбу; п. снисхожде́нія у пу́блики; я проси́лъ за васъ (*կմ* о васъ) мини́стра;

п. мѣста; милости просимъ *չնորհք արէք, համեցէք*. прошу садиться; п. извиненія; п. о храненіи тайны; чего въ дѣтствѣ просимъ, подъ старость бросимъ (*առծ.*). **-ся** *-նդր.* [*իւր համար*] *խնդրել, հայցել*. п. въ отпускъ *արձակուրդ խնդրել*. п. въ отставку *հրաժարական խնդրել*. п. на гулянье, въ театръ *թոյլտուութիւն խնդրել զբօսնելու, թատրոն գնալու*:

Просі|вать, -ять *չ. ցոլանալ, փայլել*. солнце просіяло сквозь тучи; лицо его просіяло отъ радости—*փայլեց*:

Проскабли|ваніе *չ. քերելով ծակելը*. **-вать**, проскоблить *ն. քերելով ծակել*:

Про|скакать (-скачу -ачутъ; -чи) *չ.* **1,** *մի քանի ժամանակ թռչկոտել, 'ծուլծուլ ըլլ'.* **2,** *ա.* Проскакивать I; **-скакиваніе** *չ. մի բանի միջից թռչելը, անցնելը*. **-скакивать** *չ.* **I.** (-скакать) *թռչկոտելով, սատատելով անցնել*. онъ проскакалъ передо мною; **II.** (-скочить, **-скакнуть**) *չ.* **1,** *մի բանի միջից թռչել*. **2,** *արագութեամբ անցնել*. **3,** *երևալ, յայտնուել, պատահել (ապագութեամբ անցնելիս)*: [скабливать.

Проскоблять (-лю -лять) *ա.* Про-

Проскользнуть *չ. արագութեամբ անցնել, խույս տալ*. п. мимо глазъ *աչքից վրիպել*:

Проско|виндійный *-ծ. նկղ. ընծայման*. **-вийдія** *է.* (*յն.*) *նկղ. ընծայումն (ասոր պատարագի սաղմին մասը, որը պատարագում են նուէրները գնման համար)*: [кивать II.

Проскочить (-чу -чать) *ա.* Проска-

Про|скребать, -скресть (-скребу -бутъ; *անց.* -скребъ -бла, о; -би) *ն. քերելով ծակել*:

Проскрипѣть (-плю -пять; -пи) *չ. ճռալ, ճռճռալ (դառն մասին)*:

Проскурнякъ, а *ա. բս.* Altaea officinalis, *տուղտ*. розовый п., A. rosea, *մալուխրագ*:

Прослабить (-блю -бятъ) *ն. մաքրել (մաքրողականի մասին)*. лѣкарство прослабило меня; его прослабило *նա լուծեց*:

Просла|вить (-влю -вятъ), **ся** *ա.* Прославлять, ся; **-вленіе** *չ. փառաբանելը, -նութիւն, փառաւորելը,-րութիւն*. **-влять,** -вить *ն.* **1,** *փառաւորել*. п. своё имя великими дѣлами; **2,** *փառաբանել, գովաբանել, գովասանել*. п. Бога; **3,** *հռչակել*. п. кого скупымъ; **-ся** *-նդր. փառաւորուել, հռչակուել*. п. побѣдами.

Прослезить (-жу -зятъ; -зи) *ն.* кого *մէկին արտասուեցնել, լացացնել, առիթել արտասուք թափելու*. **-ся** *-նդր. արտասուել, մի քանի կաթիլ արտասուք թափել*:

Прослоекъ, ойка *ա. միջնախաւ, նուրբ, բարակ խաւ (հանածոների մէջ)*:

Прослоняться *ա.* Пропататься.

Прослу|живать, -жить (-жу -жатъ) *չ.* **1,** *որոշ ժամանակ ծառայել, ծառայելով անցկացնել*. я двадцать лѣтъ прослужилъ моему государю, отечеству; онъ десять лѣтъ прослужилъ въ одномъ чинѣ; **2,** *գործածուել (որոշ ժամանակ)*. эта шляпа прослужила мнѣ пять лѣтъ; это платье болѣе года вамъ не прослужитъ.

Прослу|шивать, -шать *ն. ցվերջ լսել, ունկնդրել*. онъ прослушалъ мои разсказъ; **2,** *լսել, ունկնդրել*. судъ прослушалъ моё дѣло; учитель прослушалъ урокъ ученика; п. курсъ *դասընթացք վերջացնել*:

Про|слывать, -слыть (-слыву -вутъ; -ви) *չ. հռչակ ունենալ, համարուել*. п. учёнымъ, п. богачомъ *ուսումնական, հարուստ համարուել, հռչակ ունենալ*:

Прослышать *ա.* Услышать.

Прослѣдовать (-дую -ютъ) **1,** *չ. անցնել, անցկենալ*. **2,** *քննել, զննել, հետախուզել*:

Просмали|ваніе *ա.*Смоленіе;**-вать,** просмолить *ն. լաւ, բառ հարկին խէժոտել, ձիւթել, կպրել*:

Просматри|ваніе *չ. նայելը, տեսնելը, աչքի անցնելը*. **-вать,** просмотрѣть *ն.* **1,** *նայել, տեսնել, աչքի անցնել*. п. счётъ; п. сочиненіе; докладчикъ ещё не п—валъ моего дѣла; **2,** *չնկատել, բաց թողնել*. п. нѣсколько опечатокъ въ корректурѣ; **3,** *նայելով, դիտելով անցնել, անցկացնել (որոշ ժամանակ)*. я полчаса просмотрѣлъ на картину. [живать.

Просмолить (-лю -лятъ) *ա.* Просма-

Про|смотръ *ա.* **1,** *նայելը, տեսնելը, աչքի անցնելը*. тайный п. писемъ почтовымъ вѣдомствомъ; **2,** *չնկատելը, բաց թողնելը*. **-смотрѣть** (-рю -отрятъ; -три) *ա.* Просматривать.

Про|смѣивать, -смѣять *ա.* Осмѣивать, -смѣять; **-смѣиваться** *չ. երկար ծիծաղել, ծաղրել*. **-смѣяться** *չ. ծիծաղել (որոշ ժամանակ)*:

Просну|ровываніе, -ровывать, -ровать *ա.* Прошнуровываніе, -ровывать, -ровать.

Проснуться *ա.* Просыпаться II. 2.

Просо *չ. բս.* Panicum miliaceum, *բան կորեակ*. воробьиное п., Anagallis, *պղպեղխոտ (ծիծառախոտ?)*. каменное, солнечное п. Lithospermum officinale, *քարաքաղմիկ (կաթնուկ կրկուտ)*: [вать.

Прососать (-сую -ютъ) *ա.* Просовы-

Прособидный *ա.* Прособразный.

Про|совка *է. դնելը, անցկացնելը*. **-совывать,** -совать, **-сунуть** *ն. խցկել, խոթել, անցնել, անցկացնել (մի բանի մէջ կամ միջից)*. п. верёвку въ кольцо; п. руку въ дыру; **-ся** *-նդր. ներս խցկուել, անցնել (մի բանի միջից)*:

Про|содическій *-ծ. վանկաչափական*. **-содія** *է.* (*յն.*) *վանկաչափութիւն, առոգանութիւն*:

Про|солить (-лю -лятъ) *ա.* Просаливать II; **-соль** *ա.* **1,** *թթու կերպով աղելը, աղ անելը, աղ դնելը. աղադրականութիւն, անալութիւն*. **2,** *նոր աղ դրած, լաւ աղ չներած ձուկ*. **-сольный** *-ծ. աղադրական, անալի*. **-солѣть** *չ. լաւ, բառ հարկին աղ առնել, աղուել*:

Про|сонки *ա. յ.* **-сонье** *չ. քնաթաթախութիւն*. въ п—нкахъ, съ п—сонья *քնաթաթախ, քնաթաթախ կերպով*:

Прособра́зный -ած. կորեկակերպ, կորեկատես, կորեկաձև. п—ая сыпь *բժ.* կորեկատես ցան, կորեկացան։

Просопѣ́ть (-плю́ -пя́тъ) չ. *մի քանի ժամանակ խորդալ, խռխռալ, խռխռացնել, Թըռ-Թռալ, Թմփացնել։*

Просо|са́ть (-су́ -су́тъ), **ся** ա. Проса́сывать, ся; **-съ** –. *ջրից բացուած ծակ, անցք։*

Просо́|хлый -ած. *չորացած, ցամաքած.* **-хнуть** (*անց.* -хъ -хла, о) ա. Просыха́ть.

Просочи́ться (-чу́сь -ча́тся) ա. Проса́чиваться.

Проспа́ть (-сплю́ -спя́тъ) ա. Просыпа́ть II; **-ся** ա. Просыпа́ться II. 1.

Проспе́|ктикъ *նւզ.* **-ктъ** –. (*լտ.*) *պռօսպէկտ.* **1,** *պլան, ընդարձակ ծանուցում (որ և՛ է հրատարակելի գրքի, որ և է ձեռնարկու-Թեան).* **2,** *երկար, լայն և շքեղ պողոտայ, փողոց.* Не́вскій, Голови́нскій п.

Проспо́рить (-рю -рятъ) **1,** չ. *որոշ ժամանակ վիճել, վիճաբանել[ով անցնել, անցկացնել].* **2,** *տանել տալ, տարուիլ (վիճելով, գրազ գալով)։*

Проспряга́ть չ. [*բայը*] *խոնարհել, խոնարհելով անցկացնել (որոշ ժամանակ)։*

Просро́|чиваніе չ. ա. Просро́чка; **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. *ժամանակը, պայմանաժամը, 'վաղան' անցկացնել.* п. ве́ксель, па́спортъ; п. о́тпускъ; п. пять дней *հինգ օր նշանակուած ժամանակից ուշացնել.* просро́ченный ве́ксель, па́спортъ *ժամանակն անցած մուրհակ, անցաԹուղԹ.* просро́ченный долгъ *յետաձգած պարտք.* **-чка** ի. **1,** *ժամանակը, պայմանաժամը, 'վաղան' անցկացնելը.* **2,** *յետաձգուԹիւն, յապաղում։*

Про|ста́ивать, -стоя́ть չ. **1,** *որոշ ժամանակ կանգնել, կանգնած անցկացնել.* я простоя́лъ всю обѣ́дню; **2,** *մնալ, կենալ, անցկացնել (որոշ ժամանակ).* полкъ простоя́лъ въ э́томъ го́родѣ всю зи́му; хоро́шая пого́да не до́лго простои́тъ *լաւ եղանակը երկարատև չէ լինելու։*

Прос|та́къ, а́ –. **-тачо́къ,** чка́ *նւզ.* *պարզամիտ մարդ։*

Про|стёгиваніе չ. *կարելը.* **-стёгивать, -стега́ть, -стегну́ть** ն. **1,** *կարել (երկու կտորներ, որոնց մէջ բամբակ է դըրած).* **2,** *ծակել (մտրակի հարուածով).* **-стёжка** ի. *կարելը, կարում։*

Просте|рега́ть, -ре́чь (-регу́ -жёшь -гу́тъ; *անց.* -рёгъ -регла́, о́; -ги́) ն. *չնկատել, ուշադրուԹիւնից վրիպել.* **-ре́ть** (-стру́ -стру́тъ; *անց.* -стёръ -рла́, о́; -стри́), **ся** ա. Простира́ть, ся II. [*մարդ։*

Просте́цъ, тца́ –. *պարզ, պարզամիտ*

Прости́ չ. -*նհ.* *ներիր, *հրաժեշտ.* «я не могъ разста́ться съ не́ю, не сказа́въ ей послѣ́дняго п.».

Про|стира́ніе չ. *տարածելը.* **-стира́ть** ն. **I.** *լուանալով անցկացնել (որոշ ժամանակ).* **II.** (-стере́ть) ն. *տարածել, ձգել, բացել.* п. ру́ки къ не́бу; онъ сли́шкомъ далёко́ простира́етъ своё честолю́біе *նրա փառասիրուԹիւնը չափ չէ ճանաչում.* онъ простёръ свою́ де́рзость до того́, что уда́рилъ его́ *նա իր յանդգնուԹիւնն այն աստիճանի հասցրեց եկն.* **-ся** -*նւր.* *տարածուել, ձգուել.* страна́ э́та простира́ется до мо́ря; власть его́ простира́ется о́чень далёко́; э́ти го́ры простира́ются съ сѣ́вера на югъ; во́йско э́то простира́ется до сорока́ ты́сячъ человѣ́къ *այս զօրքի Թիւը քառասուն հազարի է հասնում.* долги́ его́ простира́ются до десяти́ ты́сячъ рубле́й—*հասնում են։*

Прости́тель|ность ի. *ներելիուԹիւն, ներելի լինելը.* **-ный** -ած. *ներելի, Թողլի։*

Прости|туи́ровать չ. *անառակուԹիւն, պոռնկուԹիւն անել, անառակուԹեամբ, պոռնկուԹեամբ զբաղուել (կանանց մասին).* проституи́рующія же́нщины; **-ту́тка** ի. (*լտ.*) *անառակ կին կամ աղջիկ, բոզ։* [Проща́ть, ся.

Прости́ть (-щу́ -стя́тъ; -сти́), **ся** ա.

Про́сто մ. *պարզ, պարզ կերպով, պարզապէս. ուղղակի, առանց քաշուելու.* п. одѣва́ться; п. обходи́ться съ кѣмъ *մէկի հետ պարզ կերպով վարուել.* я, п., скажу́ ему́, что я ду́маю; п. на́просто *ուղղակի, առանց այլեւայլուԹեան.* э́то объясня́ется о́чень п. *այդ բացատրուում է շատ պարզ կերպով։*

Просто|ва́то մ. *պարզամտուԹեամբ.* **-ва́тость** ի. *պարզամտուԹիւն.* **-ва́тый** -ած. *պարզամիտ.* **-воло́сый** -ած. *առանց ստնտրուածքի, մազերը չհիւսած (կիներմատի մասին).* **-ду́шіе** չ. *միամտուԹիւն, պարզասրտուԹիւն, անկեղծուԹիւն.* **-ду́шно** մ. *միամտաբար, պարզ սրտով, անկեղծօրէն.* **-ду́шный** -ած. *միամիտ, պարզասիրտ, անկեղծ.* простоду́шенъ, какъ дитя́.

I. **Просто́й** -ած. **1,** *պարզ, հասարակ.* п. человѣ́къ; п—ое пла́тье; п—ое письмо́; п—ы́мъ гла́зомъ *պարզ աչքով (առանց դիտակի).* нѣтъ ничего́ про́ще *աւելի պարզ բան չկայ.* п—ы́я тѣла́; п—ы́я чи́сла; **2,** *պարզամիտ.* онъ такъ простъ, что вся́кій мо́жетъ обману́ть его́; **3,** *պարզ, հասարակ. ստոր, ստորին.* п. наро́дъ; п—а́я же́нщина; п. това́ръ; п—а́я бума́га.

II. **Просто́|й** –. **1,** *սահմանած ժամանակից աւելի մնալը.* п. постоя́льца; заплати́ть изво́зчику за п. *կառապանին աւել սպասելու համար վճարել.* **2,** *պարապ, առանց վարձի մընալը. անգործուԹիւն, պարապուԹիւն.* п. до́ма *տուն պարապ, առանց վարձի մնալը.* п. рабо́чихъ *բանուորների պարապուԹիւն, անգործուԹիւն.* п. ваго́новъ *երկԹղ. երկաԹուղու վագոնների դադար, չգործածուԹիւն.* **-йный** -ած. *աւել մնալու, սպասելու համար վճարած.* п—ыя де́ньги.

Простоква́ша ի. *պռօստօկվաշա, Թըր-Թուեցրած կաԹ (մածուն առանց մակարդի, 'մէ-րանի', ինքն իրան մակարդուած, 'մէրուած').*

Простолю|ди́нка ի. *ստոր դասակարգից կին, կինարմատ.* **-ди́нство** չ. *ամբոխ, ստորին դասակարգ, ստորին խաւ (մարդկանց).* **-ди́нъ** –. *ռամիկ, ստոր դասակարգից մարդ, ամբոխական.* **-діе** ա. Простолюди́нство; **-дный** ա. Простонаро́дный.

Простонаро́|діе ա. Простонаро́дье; **-дно** մ. *ռամկաբար.* **-дный** -ած. *ռամկական.*

п—ое слово; п—ые обычаи; **-дье** *չ. ռամիկ ժողովուրդ, ամբոխ։*

Простонать *չ.* **1,** *հառաչել, հեծել, ախ քաշել.* онъ ещё разъ п—налъ и скончался; **2,** *հառաչել, հեծել, ախ քաշել, անդադար (որոշ ժամանակ)։* *Նուալ։*

Простորабочій, аго *ա. հասարակ բա-*

Простó|рно *մ. լայն, ընդարձակօրէն.* онъ живётъ п. *նա մեծ, ընդարձակ բնակարան ունի. փխ.* въ церкви было п. *եկեղեցում քիչ ժողովուրդ կար, պարապ տեղ շատ կար.* **-рность** *է. լայնութիւն, ընդարձակութիւն.* **-рный** *ած. լայն, արձակ, ընդարձակ.* п—ое платье; п—ые сапоги; п—ая квартира; **-ръ** *ա. լայնութիւն, ընդարձակութիւն, լայն, ընդարձակ տեղ, տարածութիւն։*

Просторѣчіе *չ. ժողովրդաբարբառ. պարզ, ռամկական լեզու, բարբառ։*

Простосердé|чіе *չ.* **-чность** *է. պարզամտութիւն, անկեղծութիւն.* **-чно** *մ. պարզամտութեամբ, անկեղծօրէն.* **-чный** *ած. պարզամիտ, անկեղծ։*

Просто|тá *է.* **1,** *պարզութիւն, անկեղծութիւն.* **2,** *պարզութիւն, բնականութիւն.* п. нравовъ; **3,** *պարզամտութիւն, միամտութիւն, ցանցառութիւն.* **-филя** *հոր. պարզամիտ, միամիտ, ցանցառ մարդ։* [Простáивать.

Простоять (-стою -ятъ; -стой) *տ.*

Простран|но *մ. ընդարձակօրէն. պարագայօրէն, հանգամանօրէն, մանրամասնաբար.* **-ность** *է. լայնութիւն, ընդարձակութիւն. մանրամասնութիւն.* **-ный** *ած.* **1,** *լայն, ընդարձակ, լայնածիր, լայնատարած, լայնածաւալ.* п—ое поле; п—ое мѣсто; п—ое государство; **2,** *ընդարձակ, մանրամասն.* п—ая рѣчь; п. разсказъ; **-ство** *չ. տարածութիւն.* пройденное п.; глубокое спокойствіе царитъ въ воздушномъ п—ѣ; пустое п.; п. между зданіемъ и оградою; **-ствовать** (-вую -ютъ) *չ. մի քանի ժամանակ պանդխտել, պանդխտութիւն անել, ճանապարհորդել։*

Прострáція *է. (լտ.) շփոթիլը, շփոթում, ծերադրութիւն. ուժասպառութիւն, ուժատութիւն։*

Прострáчи|ваніе *չ. կարելը, մեքենակարելը.* **-вать**, прострочить *ն. կարել, մեքենակարել։*

Про|стригáніе *չ. մէջէմէջ խուզելը.* **-стригáть, -стричь** (-игу -жёшь -гутъ; *անց.* -игъ -гла, о; -ги) *ն. մէջէմէջ խուզել (մազերը)։*

Про|стрóивать, -стрóить (-рою -ятъ) *ն.* **1,** *շինելու, կառուցանելու վերայ ծախսել, 'մսխել' (դրամ).* **2,** *շինելով, կառուցանելով անցկացնել (որոշ ժամանակ).* **-ся** *ան. շինութիւնների վերայ, շարունակ շինութիւններ շինելով սնանկանալ։* [стрáчивать.

Прострочи́ть (-очу -чатъ) *տ.* Про-

Прострý *տ.* Простерéть.

Прострѣ|ливаніе *չ. գնդակով ծակելը.* **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) *ն. գնդակով ծակել.* **-лина** *է. գնդակից ծակուած տեղ, ծակ, անցք.* **-лъ** *ա.* **1,** *տ.* Прострѣлина; **2,** *բս. ա,* Aconitum, *ակոնիտոն, ընձախոտ (բէշ). բ,* Pulsatilla vulgaris, *գարկաշ կմ մանուշակագոյն փեններ. գ,* Nuphar luteum, *դեղին կոկոռ։*

Простря́пать *ն. մի քանի ժամանակ խոհարարութիւն անել, կերակուր պատրաստել։*

Простý|да *է. ցրտառութիւն, ցրտահարութիւն, մրսածութիւն, մրսելուց առաջացած հիւանդութիւն, տկարութիւն.* **-дить** (-жу -удятъ; -ди), **ся** *տ.* Простужáть, ся; **-дливый** *ած. մրսկան, ցրտառու, շուտով մրսող, մրսելուց հիւանդացող.* **-дный** *ած. ցրտառութեան, ցրտահարութեան, մրսելուց, ցրտառութիւնից առաջացած.* **-жáніе** *չ.* **1,** *հովացնելը, պաղեցնելը.* **2,** *մրսեցնելը.* **-жáть, -дить** *ն.* **1,** *հովացնել, պաղեցնել.* **2,** *մրսեցնել.* **-ся** *ան.* **1,** *հովանալ, պաղել.* **2,** *մրսել, մրսելուց, ցրտից, ցրտառութիւնից հիւանդանալ.* **-живать, ся** *տ.* Простужáть, ся.

Просту|пáть, -пи́ть (-плю -упятъ; -пи) *չ.* **1,** *միջից անցնել.* **2,** *երեւալ, յայտնուել.* видишь, какъ на его лбу проступаютъ крупныя капли пота? **-ся** *չ. սխալ քայլ անել, քայլելիս սխալուել, վրիպել.* **-покъ**, пка *ա. սխալ քայլ, յանցանք, մեղանչում, պարտազանցութիւն։* [խել, գարծել, ծեծել։

Простучáть *չ. մի քանի ժամանակ բա-*

Простýшка *է.* **1,** *պարզամիտ կին, աղջիկ.* **2,** *միամիտ, պարզամիտ կին, աղջիկ։*

Просты|вáніе *չ. սառչելը, պաղելը, ուծանալը.* **-вáть**, -(ы)нуть, -(ы)ть *չ. սառչել, ուծանալ, պաղել (եռ ֆ-էբ.).* супъ п—ваетъ; *любовь п—стыла; *усердіе п—стыло; *и слѣдъ п—стылъ *անհետ է եղել, 'հետն ու թողը' չկայ.* **-лый** *բյ. ած. սառած, ուծացած, պաղած։*

Простынный *ած. սաւանի, 'շարասափ'։*

Простынуть *տ.* Простывáть.

I. **Просты|ня** *է.* **-нька** *նւզ. սաւան, 'շարասա' (անկողնի)։* [душіе.

II. **Простыня** *է. եկ. սլ.* *տ.* Просто-

Простыть (-стыну -нутъ) *տ.* Простывáть.

Простѣ|нокъ, нка *ա.* **-ночекъ**, чка *նւզ.* **1,** *միջապատ.* **2,** *պատի միջամաս (երկու պատուհանների միջև գանուող).* **-ночный** *ած. միջապատի. պատի միջամասի.* п—ое зеркало *երկու պատուհանների մէջ պատից կախած հայելի։*

Прос|тя́къ, á *ա.* **-тячóкъ**, чкá *նւզ. միամիտ, պարզամիտ, ցանցառ մարդ.* прикидываться п—комъ *անմեղ, միամիտ ձեւանալ։*

Просудить (-жу -удятъ) *տ.* Просуживать; **-ся** *ան. դատական գործ վարել, դանդաղ ունենալ (որոշ ժամանակ)։*

Просуети́ться (-чусь -тятся) *ան. մի քանի ժամանակ այս կողմ այն կողմ ընկնել, անհանգիստ լինել, անհանգստանալ։*

Просý|живать, -дить *ն. որոշ ժամանակամիջոցում դատել, քննել, վերջացնել (գործը, դանդաղը)։*

Просунуть, ся *տ.* Просóвывать, ся.

Просутяжить (-жу -жатъ) *ն. դատական գործի վերայ, դատ վարելով ծախսել, վատնել։*

Просучить (-чу -чатъ) *ն. որոշ ժամանակ ոլորել, ոլորելով անցնել, անցկացնել։*

Просу́|шиваніе չ. բոլորովին ցամաքեցնելը, չորացնելը. **-шивать, -ши́ть** (-шу́ -шатъ) ն. բոլորովին ցամաքեցնել, չորացնել. **-шка** է. բոլորովին ցամաքեցնելը, չորացնելը։

Просфо|ра́ է. (նշ.), **-рочка** նւզ. նշխար (սուրբ պատարագի). **-рный** ած. նշխարի, -բային։

Про|счи́тываніе չ. 1, թուելը, հաշուելը, համարելը. 2, սխալուելը (հաշուելիս). **-счи́тывать, -счита́ть** ն. 1, թուել, հաշուել. համարել. 2, և **-ся** անդր. հաշուի, համարի մէջ սխալուել, սխալ անել։

Про|сыпа́ніе չ. 1, շաղ տալը, թափելը. 2, զարթնելը, արթնանալը. I. **-сыпа́ть, -сы́пать** ն. շաղ տալ, թափել. п. соль на ска́терть; **-ся** անդր. ցրուել, թափուել. II. **-сыпа́ть**, -спа́ть 1, չ. քնել (որոշ ժամանակ). я проспа́лъ до обѣ́да; 2, քնելով չըհասնել, բաց թողնել. п—спа́ть зау́треню; 3, քնելով, քնի միջոցաւ անցկացնել. п. хмель քնելով գինովութիւնից ազատուել. **-сыпа́ться** անդր. 1, (-спа́ться) քնելով անցկացնել. [գինովութիւնից] ազատուել. 2, (-сну́ться) զարթնել, արթնանալ. **-сы́пъ** ա. 1, զարթնելը, արթնանալը. спать безъ п—у; спать, проспа́ть всю ночь безъ п—у; 2, քնելով անցկացնելը (գինովութիւնը). онъ п—у не зна́етъ նորա գինովութիւնը չէ անցնում, նա միշտ հարբած է։ [մաքել (բոլորովին)։

Про|сыха́ть, -со́хнуть չ. չորանալ, ցա-

Про́сь|ба է. խնդիր(ք). я къ вамъ съ п—ой կամ у меня́ къ вамъ п. ես ձեզ մօտ խնդիր ունեմ. онъ сдѣ́лалъ э́то по мое́й п—ѣ նա այդ արաւ իմ խնդրով. обрати́ться къ кому́ съ п—ой; испо́лнить чью́-либо п—у; пода́ть п—у խնդիր տալ. п. о поми́лованіи թողութեան խնդիր. **-би́ца** է. թեթև, փոքրիկ խնդիր։

Про|сѣва́льный ած. մաղող, -ղելու, խարբալող, -լելու. **-сѣва́ніе** չ. մաղում, -ղելը, խարբալում, -լելը, 'խախալում', -լելը'. **-сѣва́ть**, -сѣ́ять ն. մաղել, խարբալել, 'խախալել'. п. че́резъ рѣшето́: **-сѣ́вка** է. տ. Просѣва́ніе; **-сѣ́вочный** տ. Просѣва́льный.

Про|сѣда́ть, -сѣ́сть չ. անցնել (միջից). ծլել, դուրս գալ. **-сѣ́дина** է. 1, պատառուածք, ճեղք, պատառուած, ճեղքուած տեղ (մորթի). 2, տ. Про́сѣдь; **-сѣ́дный** ած. պատառուածքի, ճեղքի։

Про́сѣдь է. մասամբ սպիտակացած, ճերմակացած մազեր. у него́ борода́ съ п—ью նորա մօրուքը մասամբ սպիտակել է, նորա մօրուքը 'հատ է ընկել'։ [ніе, -ва́ть.

Просѣ́и|ваніе, -вать տ. Просѣва́-

Про́|сѣка է. անտառում [ծառերը կտրելով] բացած տեղ, ճամբայ. **-сѣка́ніе** չ. կտրելը, կտրատելը. **-сѣка́ть**, -сѣ́чь ն. կտրել, կտրատել. п. про́сѣку անտառում [ծառերը կտրելով] տեղ, ճանապարհ բացել։

Просѣ́сть (-ся́ду -дутъ; անց. -сѣ́лъ -ла, -ло; հրմ. -ся́дь) տ. Просѣда́ть.

Просѣ́|чный ած. կտրած, կտրելով բացած. **-чь** (-ку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -сѣ́къ -кла, о; -ки́) տ. Просѣка́ть.

Про|сѣ́яніе տ. Просѣва́ніе; **-сѣ́ять** (-сѣ́ю -ютъ) տ. Просѣва́ть.

Просюсю́кать տ. Сюсю́кать.

Про|сяка́ніе չ. միջից կաթկթելով, ծորալով անցնելը. **-сяка́ть, -ся́кнуть** չ. միջից կաթկթելով, ծորալով անցնել։

Про|сяни́къ, а́ ա. բս. Holcus, հոլկ, մեղրախոտ. **-сяни́ца** է. բժ. մանր, թեթև ցան (մարմնի վերայ). **-ся́нка** է. կնդ. Emberiza miliaria, գորշ դրախտապան (երգեցիկ թռչուն սերինոսներից). **-сяно́й** ա. կորեկի(ց)։

Протаза́нъ ա. պատմ. պարտիզան (մի տեսակ կարճլիկ տէգ, որ մինչև 18-րդ դարը գործածական էր)։

Прота́|ивать, -ять 1, չ. հալուել, հալչել (տեղ-տեղ, մասամբ). 2, ն. հալել, հալեցնել. **-лина** է. **-линка** նւզ. ձիւնից ազատուած տեղ (որի վերայ ձիւնը հալուել է)։

Про|та́лкиваніе չ. խթելով, հրնդելով քշելը, անցկացնելը. **-та́лкивать** ն. 1, (-толка́ть, -толкну́ть) խթելով, հրնդելով քշել, անցկացնել (մի բանի միջով, վերայով). 2. (-толо́чь) ծեծել, ջարդել, տրորել, լեսել, մանրել (օր. սանդի մէջ). **-ся** անդր. դուրս գալ. դուրս պրծնել (մի տեղից)։

Протанцова́ть (-цу́ю -ютъ) 1. ն. պարել, կաքաւել (որևիցէ պար, կաքաւ). 2, չ. պարել, կաքաւել (որոշ ժամանակ)։

Прота́пли|ваніе չ. վառելը, տաքացնելը (երբեմն կամ մի փոքր). **-вать**, протопи́ть ն. վառել, տաքացնել (երբեմն կամ մի փոքր)։

Прота́пты|ваніе չ. 1, [երթևեկութեամբ] գցելը, բացելը (շաւիղ). 2, մաշելը (ոտնամանի տակի կողմը). **-вать**, протопта́ть ն. 1, [գնալով, անցուդարձ անելով] գցել, բացել (շաւիղ). 2, մաշել, քրքրել (ոտնամանի տակի կողմը)։

Про|та́ривать, -тори́ть ն. հարթել, ծեծել (ճանապարհը)։

Про|таска́ть ն. մի քանի ժամանակ տանել կամ քարշել, քարշ տալ. **-ся** անդր. քարշ գալ, թրև գալ. **-та́скиваніе** չ. քաշելը, քարշելը, թրև տալը (միջով, միջից). **-та́скивать**, -тащи́ть ն. քաշել. քարշել, թրև տալ. թրև ածել (միջից. միջով). **-ся** անդր. զօռով, հազիւ հազ քարշ գալ, թրև գալ։

Протасова́ть (-су́ю -ютъ) ն. 1, լաւ, ըստ հարկին խառնել (թուղթը). 2, թուղթ խառնելով անցկացնել (որոշ ժամանակ)։

Про|та́чиваніе չ. ուտելով, կրծելով ծակելը. I. **-та́чивать**, -точи́ть ն. 1, ուտելով, կրծելով ծակել. 2, սրել. յեսանել, սրելով, յեսանելով անցկացնել (որոշ ժամանակ). II. **-та́чивать**, -тача́ть 1, թելդակարել, ծայրակարել, եզրակարել (երկու կտորների եզերքը. թելը եզերքի վերայով անցկացնելով). 2, թելդակարելով անցկացնել (որոշ ժամանակ)։

Протащи́ть (-щу́ -щатъ), **ся** տ. Прота́скивать, ся. [вать.

Прота́ять (-та́ю -ютъ) տ. Прота́и-

Протве́р|живать, -ди́ть (-жу́ -дятъ) ն. կրկնել. սերտել (դասը, գիրը)։

Проте|жé ա. անհ. (фр.) հովանաւորեալ, 'չրաղ արած'. предоста́вить до́лжности свои́мъ п.; **-жи́рованіе** չ. հովանաւորելը, -ւորում, 'չրաղ անելը'. **-жи́ровать** (-рую

-ютъ) ն. кому́ մէկին հովանաւորել, 'շրագ տանել': [—. քիմ. պրօտէին:

Протей|новый ած. պրօտէինի. **-нъ**

Протéй ա. կնդ. Proteus anguineus, պրօտէօս:

Про|текáніе չ. հոսելը, անցնելը (միջից, միջով). **-текáть**, -тéчь չ. 1, հոսել, անցնել (միջով, միջից). водá протекáетъ чéрезъ подзéмную трубу́; рѣкá протекáетъ чéрезъ гóродъ; врéмя бы́стро протекло́ ժամանակն արագ անցաւ. 2, ծծել. бумáга протекáетъ; 3, տանել, իւր միջից [ջուրը] անցկացնել. лóдка протекáетъ.

Проте|кторáтъ ա. (լտ.) պրոտէկտորատ, թևարկութիւն. **-кторскій** ած. պրոտէկտորական. **-кторъ** ա. (լտ.) պրոտէկտոր, թևարկող, թևարկու. **-кціони́змъ** ա. հովանաւորողութիւն (ազգային անտեսութեան), անտեսական հովանաւորող քաղաքագիտութիւն. **-кціони́стъ** ա. պրոտէկցիոնիստ, ազգային անտեսութիւնը հովանաւորող քաղաքագէտ. **-кція** ի. (լտ.) հովանաւորութիւն. онъ всѣмъ обя́занъ п—іи, а не свои́мъ достóинствамъ նա ամէն բան ձեռք է բերել [ուրիշների] հովանաւորութեամբ և ոչ թէ իւր արժանիքներով:

Про|тéкшій ած. անցած, գնացած (ժամանակի մասին). **-тёкъ** ա. խոնաւանալը, թացուելը (պարանքներից): [фи́ровать.

Протелеграфи́ровать տ. Телегра-

Протерé|бливать, -би́ть (-блю́ -éбятъ) ն. փետել (տեղ տեղ), փետատել:

Протерéть (-тру́ -ру́тъ; անց. -тёръ -рла, о; -три́), **ся** տ. Протирáть, ся.

Протерпѣ́ть (-плю́ -éрпятъ) չ. մի քանի ժամանակ տանել, համբերել, դիմանալ:

Протесáть (-шу́ -éшутъ) տ. Протёсывать.

Проте|станти́змъ ա. (լտ.) բողոքականութիւն. **-стáнтка** ի. բողոքականուհի. **-стáнтскій** ած. բողոքական. **-стáнтство** չ. տ. Протестанти́змъ; **-стáнтъ** ա. (լտ.) բողոքական. **-стáція** ի. (լտ.), **-стовáніе** չ. բողոքելը, բողոքում. п. вéкселя մուրհակը պրոտեստելը. **-стовáть** (-ту́ю -ютъ) **1**, չ. բողոքել, բողոք բարձրացնել. п. прóтивъ рѣшéнія; **2**, ն. вéксель վճռկ. մուրհակը պրոտեստել. **-(é)стъ** ա. (լտ.) բողոք. п. вéкселя վճռկ. մուրհակի պրոտեստում: [կել:

Про|тёсывать, -тесáть ն. տաշել, կո-

Протéчь (-теку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -тёкъ -клá, ó; -ки́) տ. Протекáть.

Прóтивень, вня ա. (գերմ.) տապակարան, 'թավայ' (քառանկիւնի երկաթէ թերթից):

Про|тиви́тельный ած. ընդդիմանող, հակառակող, հակառակութեան. п. союзъ քերկ. ընդդիմական շաղկապ. **-ти́виться** (-влюсь -вятся; -вься), восп—, ներգ. ընդդիմանալ, հակառակել, 'հուջաթ անել'. кто мóжетъ п. вóлѣ Бóжьей; п. óбщему желáнію; п. очеви́дности; всѣ́ми си́лами п. чему́-либо; **-тивлéніе** չ. ընդդիմութիւն, հակառակութիւն. **-ти́вникъ** ա. **-ти́вница** ի. հակառակորդ, ախոյեան այր, կին. имѣ́ть дѣ́ло съ си́льнымъ п—вникомъ; **-ти́вническій**, **-ти́вничій**, ья, ье ած. հակառակորդի. ախոյեանի[ն յատուկ, պատկանող]. **-ти́вно** մ. **1**, հակառակութեամբ. это п. чéсти այդ պատւի դէմ է. **2**, զզուելի կերպով. мнѣ п. смотрѣ́ть на это ինձ համար զզուելի է դորա վերայ նայել. **-ти́вность** ի. **1**, հակառակութիւն, ներհակութիւն. въ п. закóну հակառակ, ընդդէմ օրէնքի. **2**, հակառակութիւն, հակառակասիրութիւն, ընդդիմութիւն. **3**, զզուելիութիւն. **-ти́вный** ած. **1**, հակառակ, ներհակ, ընդդէմ. п. вѣ́теръ; постýпокъ п. здрáвому разсýдку; въ п—омъ слýчаѣ հակառակ դէպքում. вы сдѣ́лаете это, въ п—омъ слýчаѣ вы бýдете накáзаны; п—ое мнѣ́ніе; п—ая сторонá հակառակ կողմ. **2**, զզուելի, ատելի, գարշելի, նողկալի, գաղրալի, պժգալի. п. человѣ́къ; этотъ человѣ́къ проти́венъ мнѣ; онъ проти́венъ Бóгу и лю́дямъ; п—ая физіонóмія; п—ое лѣкáрство գաղրալի, սիրտ խառնեցնող դեղ. п. вкусъ, зáпахъ զզուելի, գարշելի համ, հոտ:

Противобóр|никъ ա. **-ница** ի. ընդդիմամարտ, հակառակամարտ այր, կին. **-ный** ած. հակառակող, -կութեան. **-ствіе, -ство, -ствованіе** չ. ընդդիմամարտութիւն, հակառակամարտութիւն, ընդդիմադրութիւն. **-ствователь, -ствовательница** տ. Противобóрникъ, -ница; **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. кому́, чему́ մէկին, մի բանի ընդդիմանալ, ընդդիմադրել, հակառակել, մէկի, մի բանի դէմ կռուել, մաքառել:

Противо|воспали́тельный ած. բժ. բորբոքումը, տաքը խափանող, արգելող. **-гни-лостный** ած. բժ. հականեխական, նեխումը, փտումը խափանող, արգելող:

Противодѣ́й|ственный ած. հականերգործող, -ծական, հակառակ ներգործող, ազդող. **-ствіе** չ. հականերգործում, -ծութիւն, հակառակ ներգործութիւն, ընդդիմադրութիւն. оказáть п. դիմադրել, ընդդիմանալ, ընդդիմադրել, հակառակել. **-ствовать** (-вую -ютъ) ն. հակառակ գործել, հակառակ ներգործել, ընդդիմանալ, դիմադրել, ընդդիմադրել. **-ствующій** ընդ. ած. հականերգործական, հակառակ ներգործող, հակառակ. п—ая си́ла; п—ее срéдство.

Противозакó|ніе չ. ապօրինութիւն, ապօրէնի գործ. **-нно** մ. ապօրինաբար, հակառակ, ընդդէմ օրէնքի. **-нность** ի. ապօրինութիւն, օրինազանցութիւն. **-нный** ած. ապօրինի, օրինազանց, օրէնքին հակառակ, ընդդէմ. п. постýпокъ.

Противо|козелóкъ, зка ա. կզմխ. antitragus, յետին ունկնանկին. **-лежáщій** ած. հակադիր, հակառակ, դէմ յանդիման գտնուող, եղող. **-лихорáдочный** ած. հակատենդային, հակաջերմախտային. **-пожáрный** ած. հակահրդեհային. п—ыя приспособлéнія; **-показáніе** չ. հակառակ ցուցում:

Противопо|лагáніе չ. հակադրել-տարբերելը. **-лагáть**, -ложи́ть ն. հակադրել-տարբերել. **-ложéніе** չ. հակադրութիւն. ճրտս. հակառակադրութիւն. **-ложи́ть** (-жу́ -жатъ) տ. Противополагáть; **-лóжно** մ. հակառակաբար, ներհակաբար, 'թարս'. это совсѣ́мъ п. այդ բոլորովին հակառակ, 'թարս'

է. **-лóжность** է. հակադրութիւն. հակապատկեր. это двѣ п—и; **-лóжный** -ծ. հակառակ, հակադիր, ներհակ. п. бéрегъ; хóлодъ и теплó п—лóжны; п—ое направлéніе; имѣть п—ые интерéсы.

Противо|поставля́ть,-постáвить (-влю -вятъ) ն. հակադրել, դիմացը դնել, կանգնեցնել. ему́ п—стáвили опáснаго сопéрника; **-рвóтный** -ծ. բժ. հակափսխական, փսխումն արգելող. **-рѣчи́вый** -ծ. հակասական, հակաճառական. **-рѣчить** (-чу -чатъ) չ. հակաճառել, հակառել. онъ лю́битъ п.; егó посту́пки п—рѣчатъ егó рѣчáмъ; онъ п—рѣчитъ самъ себѣ́; это п—рѣчитъ здрáвому смы́слу; это противорѣчитъ положéніямъ механики; **-рѣчіе** չ. հակաճառութիւն, հակասութիւն. **-стáть** (-стáну -нутъ) տ. Противостоя́ть; **-стоя́ніе** չ. 1, դիմաց, դէմ յանդիման կանգնելը, դիմակայութիւն. 2, դիմադրութիւն. **-стоя́ть** (-стою́ -я́тъ; -стóй) չ. 1, դիմաց, դէմ յանդիման կանգնել. 2, դիմադրել. **-сýдорожный** -ծ. բժ. ջնջումը. ջղաձգութիւնը մեղմող, ամոքող. **-цынгóтный** -ծ. բժ. լնդացաւի դէմ գործածուող, լնդացաւ բուժող. **-чýмный** -ծ. հակաժանտախտային. **-я́діе** չ. հակաթոյն, հակառակ թոյն. դեղթափ. **-я́дный** -ծ. թոյնի դէմ ներգործող:

Проти́ву... տ. Противо...

Противу|бродильный -ծ. հակախմորիչ, խմորումը, եռացումը արգելող. **-гли́стный** բժ. որդահան, փորի որդը քշող, հանող. **-ги́лостный** -ծ. հականեխիչ. **-давлéніе** չ. հակառակ ճնշում. **-естéственный** -ծ. 1, աներնական, բնութեան հակառակ. 2, գերբնական. **-закóнный** տ. Противозакóнный; **-положность** տ. Противопoлóжность; **-правительственный** -ծ. հակապետական. **-разрѣзъ** -. վիրբ. հակառակ բացուածք. **-сидя́чій** -ծ. բս. հակադիր. п—іе ли́стья; **-я́діе** -. Противоя́діе.

Прóтивъ նխդ. (սեռկ. հոլ.) 1, դէմ, դէմ յանդիման, դիմաց. я живу́ п. цéркви; онá сидѣ́ла п. меня́: стоя́ть пря́мо п. свѣ́та, п. сóлнца; 2, դէմ, ընդդէմ, հակառակ. итти́ п. вѣ́тра; постáвить что п. огня́; итти́ п. непріятеля; поступáть п. сóвѣсти; онъ вооружи́лъ сы́на п. отцá; ошибка п. граммáтики քերականական սխալ. лѣкáрство п. лихорáдки տենդի դեղ. быть за или п. предложéнія թեր կամ դէմ լինել առաջարկութեան. 3, համեմատութեամբ, համեմատելով, բաղդատութեամբ, -ատելով. болѣ́знь вáша п. егó болѣ́зни ничегó не зна́читъ.

Проти́вящійся -ծ. հակառակւող, դիմադրող, ընդդիմանող. п. вóлѣ госудáря.

Про|тирáніе չ. 1, շփելով ծակելը. 2, ճնշելով անցկացնելը (միջից). 3, շփելով սրբելը, մաքրելը (պատուհանները). **-тирáть**, -терéть ն. 1, շփելով ծակել, մաշել (օր. ոտնամանը). 2, ճնշելով անցկացնել (միջից). 3, շփելով սրբել, մաքրել. п. глазá աչքերը տրորել, 'աղաղել' (քնից յետոյ). *п. глазá дéньгамъ դրամը վատնել, դրամի 'գլխին քար գցել'. п. комý бокá մէկի կողքերը ջարդել. **-ся** -նդր. 1, ծակուել, մաշուել (շփուելուց). это плáтье протёрлось; 2, զոռով անցնել. 3, խորամանկութեամբ նկրտել, աշխատել մի բան ձեռք բերելու. **-ти́рка** է. 1, տ. Протирáніе; 2, մի բան սրբելու փալաս:

Проти́|скиваніе չ. խթելով ճեղքելը, պատռելը. **-скивать, -скать, -снуть** ն. խթելով ծակել, պատառել. **-ся** -նդր. զոռով անցնել (ամբոխը պատառելով, ճեղքելով).

Про|ткáть (-ткý -тчёшь -ткýтъ) տ. Протыкáть 2; **-ткнýть** տ. Протыкáть 1.

Про|тлѣвáть, -тлѣ́ть չ. 1, այրուել, փչանալ. 2, փտել, հոտել, ապականուել:

Протодіáко|нскій -ծ. աւագ սարկաւագի. **-нство** չ. աւագ սարկաւագութիւն. **-нъ** -. (յն.) աւագ սարկաւագ:

Протоіерé|й -. (յն.) աւագ երէց, աւագ քահանայ. **-скій** -ծ. աւագ երիցի, աւագ քահանայի. **-ство** չ. աւագ երիցութիւն, աւագ քահանայութիւն:

Протоко|ли́стъ -. պրօտօկօլիստ, արձանագիր. **-лъ** -. (ֆր.) պրօտօկօլ, արձանագրութիւն. внесéніе въ п. արձանագրութեան մէջ մտցնելը. составлéніе должностны́ми ли́цами п—овъ объ извѣ́стномъ фáктѣ; **-льный** -ծ. պրօտօկօլի, -լային, արձանագրութեան:

Протóкъ -. 1, հաղորդակցող (երկու ջրամբարներ միմեանց հետ միացնող) գետ, գետակ. 2, կզմխ. անցք, խողովակ:

Прото|лнáть, ся, -лкнýть, ся տ. Протáлкивать, ся 1.

Протолковáть (-кýю -ютъ) չ. о чёмъ մի քանի ժամանակ որ և է բանի մասին խօսել, դատել:

Протолóчь (-лкý -лчёшь -лкýтъ; անց. -лóкъ -лклá, -лкló; -лкú) տ. Протáлкивать 2.

Протоми́ть (-млю́ -мя́тъ; -ми́) ն. մի քանի ժամանակ չարչարել, նեղացնել, սպասել տալ. **-ся** -նդր. մի քանի ժամանակ չարչարուել, նեղանալ, տառապել: [тáпливать.

Протопи́ть (-плю́ -óпятъ; -пи́) տ. Про-

Протоплáз|ма է. (յն.) բնապ. նախանիւթ. **-мовый** -ծ. նախանիւթի, -թային:

Прото|пóпица է. աւագ քահանայի կին. **-пóпскій** -ծ. աւագ քահանայի. **-пóпъ** -. (յն.). **-пресви́теръ** (յն.) տ. Протоіерéй.

Протоптáть (-пчý -óпчутъ; -пчи́) տ. Протáптывать. [ռել, փչել. կարել:

Протор|гáться, -гнуться չ. պատ-

Протор|гóвывать, -говáть (-гýю -ютъ) 1, չ. մի քանի ժամանակ առուտուր, վաճառականութիւն անել. 2, ն. առուտուրի մէջ վնասուել, վնաս կրել, վնաս անել. **-ся** -նդր. վատ. անյաջող առուտուրից սնանկանալ. **-жка** է. վնաս, կորուստ, զեան (առուտուրից):

Прóто|ри է. յ. վնաս, զեան, ծախս. դատական ծախսեր. егó присуди́ли къ уплáтѣ п—ей и убы́тковъ դատական ծախսերը նորա վերայ են դրել. **-(ó)рина** է. [շփուելուց, քսուելուց] մաշուած. ծակուած տեղ. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) տ. Протáривать; проторённая дорóга հարթուած, ծեծուած, նրբուած ճանապարհ:

Протосковáть (-кýю -ютъ) չ. по комъ, о чёмъ մի քանի ժամանակ մէկի, մի

բանի վերայ [կմ համար] տեւել, տրամել, վըշ-տանալ։

Прототи́пъ ա. (յն.) նախատիպ։

Прото́|чина ժ. **-чинка** նւզ. 1, կրծելով, ուտելով ծակած տեղ, ծակ, անցք. 2, գետակ, առու. 3, գիծ շան, ձիու ճակատին. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ) ն. Прота́чивать 1; **-чный** ած. հոսող, հոսան, ոչ կանգնած. п—ая вода́.

Про|тра́ва ժ. 1, այրելը, արծնելը. 2, այրիչ, ուտիչ, արծնիչ նիւթ. **-трави́ть** (-влю́ -а́вятъ) ն. Протра́вливать; **-тра́вка** ժ. 1, ա. Протра́вливаніе; 2, ա. Протра́вникъ; **-тра́вливаніе** չ. այրելը, արծնելը. **-тра́вливать**, -трави́ть ն. 1, այրել, արծնել. 2, ուտեցնել (անասունին), սպառել (անասունի կերը). **-тра́вникъ** ա. Տրեմն. Թնդանօթի աղզօթու ծակը մաքրելու ասեղ, հերիւն։

Протрез|ви́ть (-влю́ -вя́тъ), **ся** ն. Протрезвля́ть, ся; **-вле́ніе** չ. 1, սթափեցնելը, զգաստացնելը. 2, սթափուելը, -փում, զգաստանալը, -ստացում. **-вливать, -вля́ть**, -ви́ть ն. սթափեցնել, զգաստացնել. **-ся** —ն. զր. սթափուել, զգաստանալ։

Протре́|пливать, -па́ть (-плю́ -е́плютъ; -пли́) ն. ծեծել, ջարդել (կանեփ, կըտաւ)։

Протру́ ա. Протере́ть.

Протруби́ть (-блю́ -у́бятъ) 1, չ. որոշ ժամանակ փող ածել, փողհարել. 2,* տարփողել, տարածել, 'չաւ անել'։

Протря́|сывать, -сти́ (-су́ -су́тъ; անց. -я́съ -сла́, о́; -си́) ն. 1, մի քանի ժամանակ շարժել, թափահարել. 2, լաւ, ըստ հարկին ցնցել, թափահարել։

Про|тря́хивать, -тряхну́ть ն. թափ տալ, թափ տալով մաքրել (մուշտակ, շոր)։

Протубера́нцъ ա. (լտ.) ասուղք. դառաւանդ, քուրայ։

Протури́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. վանել, խրկել, հալածել։

Про|туха́ть, -ту́хнуть չ. փտել, հոտել, նեխել, փչանալ (ձուի, ձկան մասին). **-ту́хлый** ած. փտած, հոտած, նեխած, ծթած, փչացած. **-ту́хнуть** (անց. -ту́хъ -хла, о) ա. Протуха́ть.

Про|тыка́ніе չ. ծակելը, ծակում. **-тыка́ть** ն. 1, (-ткну́ть) ծակել, խոցել. 2, (-тка́ть) [օր. գուլպայ] գործել, գործելով անցկացնել (որոշ ժամանակ)։

Протѣ|сня́ться, -сни́ться (-ню́сь -ня́тся) —ն. զր. զօռով, ամբոխը պատռելով, ճեղքելով անցնել, անցկենալ։

Протяга́ть ն. դատի, դատական գործի վերայ ծախսել, 'մսխել', վատնել. **-ся** —ն. զր. 1, մի քանի ժամանակ դատ, դանդաղ մղել. 2, դատ, դանդաղ մղելով աղքատանալ, անանկանալ։

Протя́|гивать, -ну́ть ն. 1, մեկնել, ձգել, տարածել, երկարացնել. п—ну́ть верёвку թոկը ձգել. п. ру́ку, но́гу — մեկնել. п. ше́ю վիզն երկարացնել. п. кому́ ру́ку մէկին ձեռք մեկնել. *п—ну́ть но́ги ոտները ձգել, մեռնել. по одёжкѣ протя́гивай но́жки (առծ.) ոտներդ վերմակիդ համեմատ մեկնիր. п. слова́ խօսքերն երկարացնել, 'ծոր տալ'. 2, ուշացնել, յետաձգել. ձգձգել. п. дѣ́ло; **-ся** —ն. զր. ձգուել, տարածուել. ուշանալ, ձգձգուել. это дѣ́ло протя́нется այս գործը պէտք՝ ձգձգուի. дурна́я пого́да протя́нется до конца́ мѣ́сяца մինչև ամսի վերջը պէտք է վատ եղանակը տևէ. **-же́ніе** չ. տարածութիւն. твёрдыя тѣла́ имѣ́ютъ три п—ія: длину́, ширину́ и высоту́; на всёмъ п—іи этой доро́ги; на п—іи ста вёрстъ հարիւր վերստ տարածութեամբ. **-жённо** մ. ծանր, դանդաղ կերպով, երկարացնելով. **-жённость** ժ. տարածականութիւն. **-жка** ժ. ուշացնելը, ձգձգելը (գործը). **-жно** մ. երկարացնելով, 'ծոր տալով', դանդաղ կերպով. говори́ть, пѣть п.; **-жность** ժ. երկարութիւն, երկարաձգութիւն, յապաղում, դանդաղութիւն. п. произноше́нія ծանր, դանդաղ արտասանութիւն, 'ծոր տալը'. **-жный** ած. երկարանոց, ուշանող, ծանր, դանդաղ, 'ծոր տուող'. **-ну́ть, ся** ա. Протя́гивать, ся.

Проуди́ть (-жу́ -у́дятъ) ն. որոշ ժամանակ կարթով ձուկ որսալ[ով անցկացնել]։

Проу́жинать չ. ընթրել. ընթրելով անցկացնել [որոշ ժամանակ]։

Про|у́локъ, лка, **-у́лочекъ, чка** ա. Переу́локъ, -лочекъ.

Проу́хать ն. ռմկ. վատնել, փչացնել։

Проу́|чиваніе չ. զգաստացնելը, խելքի բերելը. **-чивать, -чи́ть** (-чу́ -чатъ) ն. 1, կրկնել, սերտել (դասը). 2, *խրատել, զգաստացնել, խելքի բերել. васъ на́до п—чи́ть; молодца́ п—чи́ли նորան խելքի են բերել. **-чи́ться** —ն. զր., որոշ ժամանակ սովորել, ուսանել։

Проу́ши|на ժ. **-нка** նւզ. ծակ, անցք (տապարի, մրճի)։

Профа|на́ція ժ. (լտ.) պղծում, անպատուում. **-ни́ровать** (-рую -ютъ) ն. պղծել, անպատուել. **-нъ** ա. **-нка** ն. պրոֆան. պարզ. հասարակ, տգէտ, ռամիկ այր, կին։

Про|фессіона́льный ած. պրոֆէսիոնալ, կոչման, արհեստի, 'փէշակի'. կրթական-արուեստագիտական. п. воръ պրոֆէսիոնալ գող, արհեստավ գող. п—ая та́йна պաշտօնական գաղտնիք. **-фе́ссія** ժ. (լտ.) գործ, արհեստ, 'փէշակ', կոչում։

Профе́с|сорскій ած. պրոֆէսորական, «ուսուցչապետական». **-сорство** չ. պրոֆէսորութիւն, «ուսուցչապետութիւն». **-сорша** ժ. պրոֆէսորի կին, պրոֆէսորուհի. **-соръ** ա. (լտ.) պրոֆէսոր, «ուսուցչապետ». **-су́ра** ժ. պրոֆէսորական պաշտօն, ամբիոն։

Профила́|ктика ժ. (յն.) բժ. նախազգուշացում, -շութիւն (հիւանդութեան, վարակման դէմ). **-кти́ческій** ած. բժ. նախազգուշական, հիւանդութիւնր, վարակումը խափանող։

Про́фи|ль ա. (ֆր.) պրոֆիլ, կիսադէմ, կիսապատկեր, կողապատկեր. **-льный** ած. պրոֆիլի, կիսադէմի, կիսապատկերի, կողապատկերի։

Профиль|тро́вывать, -трова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. (ֆր.) քամել[ով մաքրել, զտել]։

Профинти́ть (-нчу́ -тя́тъ) ն. ծախսել, վատնել։

Профо́рма ժ. ձևականութիւն. это для одно́й п—ы.

Профо́|сскій ած. պրոֆոսի. **-ссъ** ա. (լտ.) հնց. պրոֆոս, զինուորական ստորին պաշտօնեայ, ենթասպայ, որ հսկում էր կալանաւորների վերայ։

Про|хáживаніе չ. գնալը, ման գալը. **-хáживать**, -ходи́ть չ. գնալ, քայլել, ման գալ (որոշ ժամանակ). **-хáживаться**, -ходи́ться, -йти́сь չ. զբօսնել, ճեմել, շրջել, ման գալ. п. по аллéѣ.

Прохва|ти́ть (-чý -áтятъ) տ. Прохвáтывать; **-тываніе** չ. ծակելը, խրելը. ընկճելը. **-тывать**, -ти́ть ն. 1, ամրապէս բռնել, ծակել, խրել (ատամները, ճիրանները). 2, ռմկ. թափանցել, ջանն ընկնել, ընկճել (ցրտի մասին): [բոլ ժամանակ):

Прохворáть չ. հիւանդ, տկար լինել (ո-

Прохвóстъ ա. գծուծ, զզուելի մարդ, 'գետզա', անզգամ

Прохлá|да է. զովութիւն, հովութիւն, բարեխառնութիւն. искáть п—ы զով, հով, բարեխառն, թարմ օդ որոնել. **-ди́тельный** ած. զովացուցիչ, զովարար. п. напи́токъ; **-ди́ть** (-жý -дя́тъ), **ся** տ. Прохлаждáть, ся; **-дно** մ. զովարար կերպով, զովացնելով. ռմկ. զովարար, բարեխառն է. **-дность** տ. Прохлáда; **-дный** ած. բարեխառն, զով, հով, զովարար, զովացուցիչ. **-жáть**, **-ждáть**, -ди́ть ն. բարեխառնել. թողնել որ հովանայ, սառչի. հովացնել, զովացնել. это питьё прохлаждáетъ; **-ся** անդ. 1, հովանալ, զովանալ, հանգստանալ. 2, տ. Проклажáться; **-ждáющій** ած. զովացուցիչ, զովարար, հովացնող. **-ждéніе** չ. զովացնելը, հովացնելը, բարեխառնելը:

Про|хлесну́ть տ. Прохлёстывать; **-хлестáть** (-хлещý -éщутъ) ն. մտրակել, զարկել (ճիպոտով կամ մտրակով որոշ ժամանակ). **-хлёстывать**, -хлесну́ть ն. մտրակով կամ ճիպոտով զարկելով ծակել, պատռել:

Прохлопотáть (-очý -óчутъ; -чи́) չ. մի քանի ժամանակ չարչարուել, դէս ու դէն ընկնել, հոգալ: [հեկեկալ, լալ:

Прохныкать չ. մի քանի ժամանակ

Про|хóдецъ, дца նւզ. տ. Прохóдъ; **-ходи́мецъ**, мца ա. տ. Пройдóха; **-ходи́мый** ած. անցանելի. **-ходи́ть** (-жý -óдятъ; -ди́), -йти́ 1, չ. անցնել. войскá прошли́ чéрезъ гóродъ; п. пó мосту կամրջից, կամրջով անցնել. п. по ýлицѣ; онъ прошёлъ ми́мо менá, ми́мо мои́хъ óконъ, въ двухъ шагáхъ отъ менá նա անցաւ իմ կշտով, իմ պատուհանների կշտով կամ մօտով, երկու քայլ ինձնից հեռու. п. изъ перéдней въ гости́ную; дорóга прохóдитъ чéрезъ лѣсъ; Невá прошлá Նեվան ընթացաւ (սառցից ազատուեց). эта мóда прошлá; врéмя прохóдитъ незамѣ́тно; вся егó жизнь прохóдитъ въ прáздности; зимá скóро пройдётъ; болѣ́знь егó прохóдитъ; дивáнъ не прохóдитъ въ дверь; прошлá моá мóлодость; это не пройдётъ емý дáромъ այդ նորան ամառն չի նստի, նա գորա համար կը տուժէ. статья́ моя́ прошлá, не прошлá чéрезъ цензýру իմ յօդուածը գրաքննութիւնը թոյլատրեց, չթոյլատրեց. пьéса прошлá хýдо; 2, չ. անցնել, թափանցնել. черни́ла прохóдятъ сквозь бумáгу; свѣтъ прохóдитъ сквозь стеклó; 3, ն. անցնել. гдѣ домъ господи́на N?—Вы егó прошли́; п. дéсять вёрстъ пѣшкóмъ; п. истóрію, фи́зику; п. звáніе, дóлжность իր պաշտօնը պարտականութիւնը կատարել. 4, (միայն проходи́ть, որ կատարեալ ձեւ բայ է) չ. գնալ, քայլել, ման գալ (որոշ ժամանակ). онъ цѣ́лый день проходи́лъ попустóму; человѣ́къ двá часá проходи́лъ за лѣкáрствомъ; **-ходи́ться** տ. Прохáживаться; **-ходнóй** ած. միջանցիկ, որի միջից կարելի է անցնել, անցկենալ. п. домъ միջանցիկ տուն (երկու փողոցի մէջ գտնուող, որով կարելի է մի փողոցից միւսն անցնել). **-хóдъ** ա. 1, անցնելը. անց. անցք. п. вóйска զօրքի անցնելը, զօրանց. *онъ не даётъ мнѣ п—а, отъ негó нѣтъ п—а նորա ձեռքից անցնել չէ լինում, նա ինձ դադար չէ տալիս. п. въ гáвань, въ портъ նաւահանգստի անցք. 2, կզմխ. անցք, խողովակ. слуховóй п. լսելեաց անցք. зáдній п. յետոյքի անցք. **-хождéніе** չ. անցնելը, անցկենալը. **-хóжій** ած. 1, անցնող. прохóжій, аго ա. անցորդ, անցուոր, անցուորական. 2, անցորդի, անցուորի. п. слѣдъ; **-хожý** տ. Проходи́ть.

Прохо|лáживать, **-лоди́ть** (-жý -дя́тъ) ն. պաղեցնել, հովացնել. սառեցնել սառցնել. **-ся** անդ. պաղիլ, հովանալ. սառչիլ. **-(о)лодь** է. հովութիւն, զովութիւն:

Прохрапѣ́ть (-плю́ -пя́тъ) չ. մի քանի ժամանակ խռմփալ, 'խռմփալ':

Прохрипѣ́ть (-плю́ -пя́тъ) չ. մի քանի ժամանակ խռպոտ լինել, խռպոտ ձայն ունենալ: [դալ:

Прохромáть չ. մի քանի ժամանակ կա-

Процарá|пываніе չ. ճանկռելը, ճանկռտելը, պրճոկելը. **-пывать**, **-пать** ն. ճանկռել, ճանկռտել, պրճոկել:

Процвѣ|сти́, **-сть** (-тý -тýтъ; անց. -ѣлъ -лá, ó; -ти́) տ. Процвѣтáть; **-тáніе** չ. ծաղկելը, ծաղկում. ծաղկեալ, բարգաւաճ զրութիւն, վիճակ. **-тáть**, -сти́, -сть չ. 1, ծաղկել. 2,* ծաղկել, բարգաւաճել. 3, (միայն процвѣсти́) որոշ ժամանակ ծաղկել. **-тý** տ. Процвѣ́сть.

Процедýра է. (լտ.) 1, գործավարութիւն, գործավարութեան կարգ. դատավարութիւն, դատավարութեան կարգ. 2, երկար, երկարատեւ, ձգձգուող գործ:

Процé|нтикъ ա. նւզ. թեթեւ, փոքր տոկոս, 'շահ'. **-нтный** ած. տոկոսի, -սների, տոկոսային. п—ая бумáга տոկոսաբեր թուղթ. п—ое отношéніе տոկոսային յարաբերութիւն. **-нтъ** ա. (յն.) տոկոս, 'շահ'. давáть дéньги на п. տոկոսով, 'շահով' փող տալ. помѣсти́ть капитáлъ на п—ы դրամագլուխը շահեցնել. онъ берётъ по десяти́ процéнтовъ; занимáть за большíе п—ы մեծ տոկոսներով [փող] փոխ առնել, պարտք վերցնել. п. съ фрáхта въ пóльзу шки́пера; это дѣ́ло дáло мнѣ двáдцать п—овъ чи́стаго барышá; п—ы считáются съ такóго-то дня.

Про|цéссія է. (լտ.) հանդիսաւոր գնաց, թափոր. **-цéссъ** ա. (լտ.) պրօցէս. 1, [դատական] գործ, դատգատ. граждáнскій, уголóвный п. քաղաքացիական, քրէական գործ. затѣ́ять прóтивъ когó [կամ съ кѣмъ] п.

մէկի դէմ գործ, գանգատ սկսել. **2,** գործի ընթացք, եղանակ, գործողութիւն. п. разложéнія լուծման, քայքայման պրօցէս. химическій п. քիմիական պրօցէս։

Процѣ|живаніе չ. քամելը, զտելը, մաքրելը. **-живать**, -дить ն. [հեղուկեղէնք օր. մաղի միջից անցկացնելով] քամել, զտել, մաքրել. **-жý** ա. Процѣдить.

Прочáхнуть (-чáхъ -хла, о) չ. մի քանի ժամանակ ծիւրել, հիւծել, հալուել, մաշուել, հալումաշ լինել։

Прóчее ա. Прóчій. [լը, նշանակում։

Прóченіе չ. պահելը, պահում. նշանակե-

Про|чёркивать, -черкнýть ն. **1,** քաշել (գիծ). **2,** ջնջել։

Про|чесáть (-чешý -éшутъ; -шú) ա. Прочёсывать; **-чёска** է. **1,** խնամքով սան(տ)րելը, (կտաւ) գզելը, սան(տ)րելը. **2,** պաճուճելը, պատրաստելը (սան(տ)րելիս)։

Прочéсть (-чтý -чтýтъ; -чёлъ -члá, ó; -чтú) ա. Прочúтывать.

Про|чёсываніе չ. ա. Прочёска; **-чёсывать**, -чесáть ն. **1,** խնամքով սան(տ)րել, (կտաւ) գզել, սան(տ)րել. **2,** պճնուել, պատրաստել (սան(տ)րելիս)։

Прочё|тный -ծ. սխալ հաշուած. **-тъ** -. սխալ, թիւր հաշիւ. սխալ, վրիպակ հաշուի։

Прочú|нивать, -нúть (-ню́ -нятъ) ն. **1,** կարկատել, ուղղել. **2,** որոշ ժամանակ կարկատել, ուղղել[ով անցկացնել]։

Прочú|стить (-щу -стятъ), **ся** ա. Прочищáть, ся; **-стка** է. ա. Прочищéніе.

Про|чúтываніе ա. Прочтéніе; **-чúтывать, -читáть**, -чéсть **1,** ն. կարդալ, ընթեռնուլ (ծայրէ ծայր, բոլորը), կարդալ վերջացնել. я прочитáлъ [կմ -чёлъ] егó письмó; я ещё не прочитáлъ эту книгу; заложúть въ книгѣ лéнточкою, по котóрое мѣсто прочúтано ժապաւէն դնելով նշանակել գրքում այն տեղը, մինչև ուր կարդացուած է. прочитáть грóмко докумéнтъ բարձրաձայն դոկումէնտը կարդալ. п. комý наставлéніе մէկին խրատել, խրատներ տալ. **2,** (տանց прочéсть-ի) չ. կարդալով անցկացնել (որոշ ժամանակ). онъ прочитáлъ всю ночь.

Прóчить (-чу -чатъ) ն. պահել (որոշ նպատակի համար). хорóшія сѣменá прóчатъ для посѣва; **2,** что комý մի բան մէկին նշանակել, թողնել ուզել. онъ прóчитъ всё своё состояніе племяннику.

Прочихáть չ. մի քանի ժամանակ փռնգտալ, ‘փռշտալ‘, ‘սարը գալ‘։

Про|чищáть, -чúстить ն. սրբել, մաքրել (օր. ծխամորճի, շիբուխի փողը, ջրի խողովակներն ելն). **-ся** -նոք. պարզուել (երկնքի մասին). **-чищéніе** չ. սրբելը, մաքրելը։

Прóчій -ծ. ուրիշ, այլ. միւս. нѣкоторыя судá спаслúсь, а п—ія потонýли — իսկ միւսները յատակ իջան. мéжду п—имъ 'ի միջի այլոց. п—іе люди այլ մարդիկ. и прóчее և այլն. и прóчее и прóчее (и пр. и пр.) և այլն և այլն. не въ примѣръ п—имъ ոչ յօրինակ այլոց։

Прó|чно մ. հաստատապէս, հաստատ, ամուր, պինդ կերպով. стрóить п.; **-ность** է. ամրութիւն, պնդութիւն, հաստատութիւն, դիմացկունութիւն. **-ный** -ծ. ամուր, պինդ, հաստատուն, դիմացկուն. п. домъ; п—ая мѣбель; п—ая работа; эти матеріи не прóчны; п. миръ հաստատուն, անվրդով խաղաղութիւն։

Про|чтéніе չ. կարդալ[պրծնելը], վերջացնելը. **-чтý** ա. Прочéсть.

Прочýвствовать (-ствую -ютъ) չ. խորապէս զգալ, համակուել. глубокó прочýвствованная рѣчь խիստ սրտառուչ ճառ։

Прочь մ. և մզ. հեռու, հեռի. п. отсю́да! п. отъ меня! п. убійца! п. отъ меня, сатанá! подú п., подúте п. [գնա] կորիր, [գնացէք] կորէք. п. съ дорóги հեռու ճանապարհից, ճանապարհ տուէք, տուր. п. съ глазъ моúхъ; п. забóты, печáли հեռու, կորէք հոգսեր, տրտմութիւն. я не п. отъ этого ես դորան հակառակ չեմ, ես պատրաստ եմ այդ անելու։ [զող‘։

Прошáкъ, á -. մուրացկան, մուրացկան, ‘ու-

Прошалúть (-лю́ -лятъ) չ. մի քանի ժամանակ չարութիւն, չարաճճի բաներ անել։

Прошатáться -նոք. մի քանի ժամանակ թափառել, թրև գալ, քարշ գալ։

Прóшва է. ռուսմ. **1,** բոլորք, եզերք, ‘շրտղ‘ (զգեստի). **2,** զգեստի մէջ զգած ներքևի կտոր։

Прошéдшій -ծ. անցեալ, անցած. въ п—емъ годý հերու, անցեալ տարի. въ прошéдшемъ мѣсяцѣ; на п—ей недѣлѣ անցեալ շաբաթ. п—ее врéмя քերկ. անցեալ ժամանակ. прошéдшее, аго չ. անցեալ. п. этого человѣка говорúтъ не въ егó пóльзу; взглядъ на прошéдшее; п—аго не ворóтишь (առծ.) անցեալն է անցյ։

Прошéніе չ. **1,** խնդրելը. **2,** [գրաւոր] խնդիր, խնդրագիր. исковóе п. դատական պահանջի խնդրագիր. подáть п. на Высочáйшее 'Имя Թագաւորական անունով խնդիր տալ. увольняться въ отстáвку по п—ію համաձայն խնդրի պաշտօնից արձակուել։

Про|шёптывать, -шептáть (-пчý -éпчутъ; -пчú) ն. և չ. շշնջելով ասել, քչփչալ, փսփսալ։

Прошéствіе չ. անցնել[պրծնել]ը, վերջանալը. по п—іи двухъ мѣсяцевъ, двухъ дней երկու ամսից, երկու օրից յետոյ. по п—іи гóда; по п—іи срóка պայմանաժամի, ‘վադայի‘ անցնելուց յետոյ. по п—іи этого врéмени, дóлгаго врéмени.

Прошú|бáть, -бúть (-бý -бýтъ; անց. -шúбъ -бла, о; -шибú) ն. [զարկելով, հարուածելով] ծակել, պատռել. п. стѣну ядрóмъ; п. гóлову գլուխը պատռել. *егó слезá прошúбла արտասուքներից նորա աչքը մթագնեց. **-ся** -նոք. **1,** ռմկ, [ձգելիս, նետելիս] սխալուել, վրիպել, չդիպցնել. **2,** սխալուել, սխալ անել (խօսելիս)։

Про|шивáніе չ. կարելը (միջից, ընդթափ). **-шивáть**, -шúть ն. **1,** կարել (միջից, ընդթափ). **2,** մի քանի ժամանակ կարել, կար անել. **-шúвка** է. **1,** կարում, կարելը (միջից, ընդթափ). **2,** զարդ, զարդարանք (շապիկի, կրծկալի վերայ յօրինած). п. на манúшкѣ; **-шивнóй** -ծ. միջից, ընդթափ կարած. **-шú|вочка** նւզ. ա. Прошúвка.

Прошипѣть (-плю́ -пя́тъ) չ. **1**, *շաչել, ՚ֆշշալ՚ (օր. օձի մասին).* **2**, *մի քանի ժամանակ շաչել, ՚ֆշշալ՚։* [шивать.

Прошить (-шью́ -ю́тъ; -шéй) *տ.* Про-

Прошкó|ливать, -лить (-лю -лятъ) *ն. [լու] դաս տալ, խրատել, խելքի բերել.* **-ся** *—նտր. դաս վերցնել, խրատուել, խելքի գալ։*

Про|шлогóдній *—ած. հերուայ, անցեալ տարուայ.* п. снѣгъ; п—се вино́; **-(о́)шлый** *—ած. անցած, անցեալ։* [նել, սկսուել։

Прошмыгну́ть չ. *արագութեամբ անց-*

Прошну|ро́вываніе չ. *կարելը (ընդ-թափ).* **-ро́вывать, -рова́ть** (-ру́ю -ютъ) *ն. [օր. գրքի թերթերի] միջից թել անցկացնել, կարել։*

Прошпикова́ть (-ку́ю -ютъ) *ն. խտղրել (օր. որսի միս մէջ խոզի խոզի կտորներ խրատել, դնել)։*

Проштукату́рить (-рю -рятъ) *ն. մի քանի ժամանակ շտուկատուրել, ծեփել (պատը, առաստաղը ևլն)։*

Прошумѣть (-млю́ -мя́тъ) չ. *մի քանի ժամանակ աղմկել, աղմուկ հանել, աղմուկ, ՚զայմաղալ՚ բարձրացնել։*

Прошурша́ть չ. *խշխշալ.* «же́нское пла́тье прошурша́ло слегка́».

Про|шу́чивать, -шути́ть (-чу́ -тятъ) *ն. կատակներ, հանաքներ անելով անցկացնել.* «вы всё смѣётесь да шу́тите, и прошу́тите такъ всю ва́шу жизнь».

Про|шушу́кать *ն. մի քանի ժամանակ շշփշալ, փսփսալ.* **-шью́** *տ.* Прошить.

Про|ща́льный *—ած. հրաժեշտի.* п. обѣдъ; п—ые дни *վերջին, ՚յետի օրեր՚ (մեծ պահքից առաջ).* п—ая гра́мота *եկղ. թողութեան գիր, թուղթ (մեռելին տուած).* **-ща́ніе** չ. *հրաժեշտ.* **-ща́ть**, -сти́ть *ն. ներել, թողնել.* п. кому́ оби́ду *մէկի հասցրած վիրաւորանքը ներել.* я э́того ему́ не -щу́; э́тотъ учени́къ заслужи́лъ наказа́ніе, но учи́тель -сти́лъ его́; -сти́те мою́ открове́нность [*կմ* -сти́те меня́ за открове́нность]; п. престу́пника; п. небре́жность; на́до прости́ть э́ту вину́; когда́ разъ его́ разсе́рдятъ, онъ никогда́ не -сти́тъ; онъ до́лженъ мнѣ сто рубле́й, но полови́ну я ему́ -ща́ю; я -ща́ю вамъ вашъ долгъ; п. кому́ грѣхи́; проща́й, -ща́йте *մնաս, մնաք բարով, ողջ լեր, ողջ լերուք.* **-ся** *—նտր.* **1**, съ кѣмъ *մէկից հրաժեշտ առնել.* уѣхать не -сти́вшись; **2**, *կր. ներուել, ներողութեան արժանի լինել.* насмѣ́шка рѣ́дко -ща́ется.

Про́ще *—ած. և մ. բաղդտ. աւելի պարզ, աւելի հասարակ.* всего́ п. [*կմ* п. всего́] отказа́ть ему́ *ամենից լաւն այն է նորա խնդիրը մերժել։* [*նմանուել, պճնամոլութեան անել*

Прощеголя́ть չ. *մի քանի ժամանակ պչրճ*

Прощелы́га *տ.* Пройдо́ха.

Проще́ніе չ. *ներելը, ներում, ներողութիւն, թողութիւն.* п. грѣхо́въ; проси́ть п—ія *ներողութիւն խնդրել։*

Про|щи́пывать, -щипа́ть (-плю́ -и́плютъ; -пли́) *ն. մէջէմէջ փետել, փետտել, պոկել, պոկոտել (օր խոտ բուսած տունկերը)։*

Про|ѣда́ть, -ѣсть *ն.* **1**, *ուտել, ուտելու վրայ ծախսել, ՚մսխել՚ (դրամը).* **2**, *ուտել, կրծելով ծակել. (ուտիչ նիւթերի մասին) ուտել, ծակել, մաշել.* крѣ́пкая во́дка проѣда́етъ желѣ́зо; **-ся** *—նտր. ունեցած չունեցածն ուտել պրծնել, ուտել վերջացնել.* **-ѣдина** *է.* **-ѣдинка** *նւզ. ծակ, ծակուած տեղ (կրծելուց կամ ուտիչ նիւթերից առաջացած)։*

Проѣ́ду *տ.* Проѣ́хать.

Про|ѣ́здить (-ѣжу -здятъ) **1**, չ. *մի քանի ժամանակ շրջել (կառքով, ձիով ևլն).* я цѣ́лый день -ѣздилъ попусто́му; **2**, *ն. ծախսել, ՚մսխել՚ (կառքի, ձիու ևլն վրայ).* я -ѣздилъ два рубля́; я -ѣздилъ на изво́зчиковъ бо́лѣе трёхъ рубле́й *ես երեք ռուբլուց աւել կառքի փող եմ տուել.* **3**, *տ.* Проѣзжи́вать; **-ся** *—նտր. [ճանապարհորդելով, ձիու, կառքի ևլն վրայ ծախսելով] աղքատանալ, սնանկանալ.* **-ѣздка** *է.* **1**, [*ոչ ոտով, այլ կառքով, ձիով ևլն*] *անցնելը.* **2**, *վարժելը (ձիուն).* **-ѣздно́й** *—ած. անցնելու[ն ծառայող].* **-ѣздомъ** *մ. [ձիով, կառքով ևլն] անցնելիս, անցնելու ժամանակ, ճանապարհորդելիս.* я былъ въ Москвѣ́ то́лько п.; **-ѣздъ** *—.* **1**, [*ոչ ոտով*] *անց. անցնելը, ճանապարհորդելը.* де́ньги на п. *ուղեգրամ.* п. [по у́лицѣ] запрещёнъ [*փողոցից*] *անցուդարձը արգելուած է.* по э́той доро́гѣ большо́й п. *այդ ճանապարհը խիստ բանուկ է.* по э́той доро́гѣ нѣтъ п—у *այդ ճանապարհով չէ կարելի անցնել.* **2**, *անցարան, անցնելու տեղ.* **-ѣзжа́ніе** չ. *անցնելը, ճանապարհորդելը (ոչ ոտով).* **-ѣзжа́ть**, ѣ́хать **1**, չ. *անցնել, շրջել (ոչ ոտով).* п. въ каре́тѣ, верхо́мъ; п. че́резъ го́родъ; п. по у́лицѣ; п. по́ мосту; онъ проѣ́халъ ми́мо насъ; онъ проѣ́халъ по всей Евро́пѣ *նա ամբողջ Եւրոպան շրջել, ման է եկել.* проѣ́хать [*կմ* проѣ́хаться] по го́роду *քաղաքով անցնել, քաղաքում զբօսանք կատարել.* **2**, *ն. անցնել (որոշ տարածութիւն).* я проѣ́халъ сто вёрстъ въ день; **-ѣзжива́ніе** չ. *հեծնելով վարժելը (ձիուն).* **-ѣзжива́ть**, -ѣзжа́ть, ·ѣздить *ն. հեծնելով մարզել, վարժել, ընտելացնել (խամ ձիուն). ծեծել, նստեցնել (ճանապարհը).* **-ѣзжива́ться** *տ.* Проѣ́хаться; **-ѣзжі́й** *—ած. անցնելու, անցուդարձի.* п—ая доро́га *անցուդարձի, բանուկ ճամբայ.* п р о ѣ з ж і й, аго *—. անցուոր, անցաւորական, անցորդ.* **-ѣзжу** *տ.* Проѣ́здить.

Проѣ́сть (-ѣмъ -ѣшь -ѣстъ; -ѣдимъ -ди́те -дя́тъ; *անց.* -ѣлъ -ла, о; *հրմ.* -ѣшь), **ся** *տ.* Проѣда́ть, ся.

Проѣ́хать (-ѣду -дутъ; -ѣзжа́й) *տ.* Проѣзжа́ть; **-ся** չ. *զբօսնել, շրջել, ման գալ (ոչ ոտով).* п. по го́роду.

Проэкзаменова́ть (-ну́ю -ютъ) *ն. քննել, հարցաքննել [պրծնել, վերջացնել]։*

Проюрдо́нить (-ню -нятъ) *ն. զւռկ. վատնել, փչացնել (թղթախաղում, վիզախաղում).* **-ся** *—նտր. սնանկանալ։*

Проя|ви́ть (-влю́ -я́вятъ), **ся** *տ.* Проявля́ть, ся; **-вле́ніе** չ. **1**, *ցոյց տալը, յայտնելը. արտայայտելը.* п. ра́дости; **2**, *յայտնուելը. յայտնութիւն.* **-вля́ть**, -ви́ть *ն. յայտնել, ցոյց տալ, արտայայտել.* Богъ прояви́лъ своё всемогу́щество; п. свой ге́ній,

своѝ вóлю; онъ проявѝлъ большýю твёрдость; **-ся** չէզ. յայտնուել, երևալ, երևան գալ. вóля Бóжія проявѝлась въ ѐтомъ событіи; въ нарóдѣ проявляѐтся всеóбщее неудовóльствіе; по временáмъ у негó проявляѝются припáдки сумасшéствія; честолюбіе егó проявляѐтся во всѣхъ егó дѣйствіяхъ; въ гóродѣ проявѝлись подозрѝтельные люди; откýда онъ проявѝлся նա որտեղից լոյս ընկաւ. рукá Создáтеля проявляѐтся повсюду.

Про|ясненіе, -ясниваніе չ. պարզուելը (երկնքի). **-яснивать,** -яснѣть չ. **-ясниваться,** -ясниться չէզ. պարզուել, պայծառանալ (երկնքի մասին). **-яснить** (-ню -нятъ), **ся** տ. Прояснять, ся; **-яснѣть** տ. Прояснивать; **-яснять,** -яснить ն. պարզել. պարզաբանել, մեկնել, բացատրել (մի բանի միտքը, իմաստը). вѣтеръ прояснѝлъ погóду—պարզեց. **-ясняться, -ясниться** չէզ. պարզուել, պայծառանալ. челó егó прояснѝлось; погóда прояснѝлась.

Пру տ. Перéть և Прать 2.

Пругъ ա. ձկ. ալ. մարախ, մորեխ։

Прý|дикъ ա. նւզ. լճակ, պստիկ աւազան. **-дить** (-жý -дятъ), запр—, ն. կապել, կանգնեցնել (ջուրը, առաջը պատ, ամբարտակ քաշելով). ѐтимъ хоть прудъ прудѝ այդ անթիւ անհամար է, դորան թիւ, համար չկայ, այդ հազարներով է հաշւում. **-довóй** ած. լճակի. աւազանի. **-дъ** ա. լճակ, աւազան։

Пружѝ|на ի. 1, զսպանակ. ‘ձգալար‘. 2,* պատճառ, շարժառիթ. ղեկավար. *онъ былъ глáвною п—ою въ ѐтомъ дѣлѣ; **-нить** (-ню -нятъ) չ. առաձգական լինել. наклонённый сучóкъ пружѝнитъ կորացրած ճիւղը առաձգական է. **-нка** նւզ. տ. Пружѝна; **-нный** ած. զսպանակի. **-ночка** նւզ. տ. Пружѝна.

Пру|сáкъ, á ա. **-сачóкъ,** чкá նւզ. կնդ. Blatta germanica, գերմանական խաւարասէր [միջատ]։

Прýсикъ ա. կնդ. խոալական մարախ։

Прус|сáкъ, á. ա. **-сáчка** ի. պրուսացի այր, կին. **-скій** ած. պրուսական։

Прý|тецъ, тца ա. կակուղ ոստ կտաւատ կապելու. **-тикъ** նւզ. տ. Прутъ; **-тковый** ած. ձողի, ոստի, ճիպոտի ձևով. п—ая сталь պողպատի ձող. п—ая рыба ճեղքած և չորացրած ձուկ. п—ая икрá չմաքրած ձուաղ, ձըկընկիթ. **-тнякъ,** á ա. մատղաշ փայտ, ոստ, ճիպոտ. մատղաշ անտառ. **-тóкъ,** ткá նւզ. տ. Прутъ; **-тъ** ա. (յ. прýтья, ьевъ) 1, ոստ (ծառանց տերևների), բարակ գաւազան, ճիպոտ. 2, մետաղեայ ձող, ձողիկ. **-тянóй** ած. ոստերի, ճիպոտներից շինած, պատրաստած]։

Пры|ганіе չ. թռչելը, թռչկոտելը, ոստնում. **-гать, -гивать, -гнуть** չ. թռչել, թռչկոտել, ոստնուլ, ոստոստալ, ցատկել, ցատկոտել. **-гýнъ,** á ա. 1, թռչող, թռչկոտող ցատկող, ցատկոտող, ոստնող. 2, կնդ. Pedetes, ցատկող նապաստակ. **-гýнья** ի. թռչող, թռչկոտող, ցատկող, ցատկոտող, ոստնող կին, աղջիկ. **-гъ** (փոխնկ прыгнулъ) բ—յ. թռաւ, դրը՛մփ. разбѣжáлся да и п. въ вóду վազեց և դրը՛մփ ջուրն ընկաւ. **-жóкъ,** жкá ա. թռչում, ցատկում, ոստնում. перескочѝть однѝмъ п—жкóмъ միանգամից թռչել, անցնել։

Пры|скалка ի. ոստկիչ [խաղալիք կամ վրձին]. ոստկիչ խաղալիք. **-сканіе** չ. ոստկելը, վրան ջուր ցանելը. **-скать** (-скаю -ютъ կմ -щу -щутъ), **-снуть** 1, ն. ոստկել, վրան ջուր ցանել. п. бѣльё; 2, չ. ցայտել, ժայթքել, դուրս թափուել. *прыснуть со смѣху փռթկալ, սկսել հռհռալ. **-ся** 1, չէզ. ոստկուել, իր վերայ [ջուր, հեղուկեղէն] ցանել. 2, փոխ. միմեանց ոստկել, թացել, միմեանց վերայ ջուր ցանել. **-скъ** ա. 1, տ. Прысканіе; 2, մի տեսակ մշտիկ ծաղիկներ ջրելու. 3, մարմարիոնակերպ յօրինուածք, նաշխ. 4, կրակուծայթ (յատակի ճեղքերը լցնելու). 5, ծաղիկ, առոյգ հասակ. бáба въ п—ý խիստ առոյգ կին. 6, (փոխանակ прыснулъ) բ—յ. շրը՛մփ, շրը՛փ. водóю п. емý въ лицó ջուրը շրը՛մփ նորա երեսին, ջուրը ցայտեցրեց նորա երեսին. **-скуть, ся** տ. Прыскать, ся.

Пры|ткій ած. արագ, արագաշարժ, արընթաց, դիւրաշարժ, ժիր, ճարպիկ. **-тко** մ. արագութեամբ, արագ, ժիր, ճարտար կերպով. **-ткость** ի. արագութիւն, արագաշարժութիւն, արընթացութիւն, դիւրաշարժութիւն, ժրութիւն, ճարպկութիւն. **-тче** մ. բաղդատ. աւելի արագ, աւելի ժիր կերպով. **-ть** ի. 1, արագութիւն, արագաշարժութիւն. արագ, սուր ընթացք. վազ. во всю п. խիստ արագ. скакáть во всю п. խիստ արագ վազել, չափ գնել, ոլանալ. пустѝть лóшадь во всю п. ձիու սանձը բոլորովին արձակել, արձակ թողնել, ձիով ստատկապէս չափ գնել. 2, ժրութիւն, ճարպկութիւն. արիութիւն, քաջութիւն. от негó не ожидáли такóй п—и նորանից այդպիսի քաջութիւն չէին սպասում։

Пры|щевáтый ած. ելունդներով, խոցերով, շաներով ծածկուած, դուրս տուած (գէշքի մասին). **-щевáтѣть, -щевѣть,** опрыщевѣть չ. ելունդներով, խոցերով. շաներով ծածկուել, խոցոտիլ, դուրս տալ (գէշքի մասին). **-щенéцъ,** нцá ա. բս. Ranunculus flammula, ճահճային հրանունկ. **-щикъ** նւզ. **-щъ,** á ա. բշտիկ, ելունդ, խոց, շիտ, պզուկ պալար։

Прѣ|лость տ. Прѣль; **-лый** բյ. ած. 1, քնանահար. 2, փտած, հոտած, փչացած. п. холстъ; **-ль** ի. 1, հոտածութիւն, փտածութիւն. 2, քրտնահար տեղ (մարմնի). **-ніе** չ. քրտնելը. քրտնահար լինելը։

Прѣс|ненькій ած. քաղցրաւուն. **-новóдный** ած. քաղցր ջրի. քաղցր (գետի) ջրի մէջ եղող, պատահող. **-ность, -нотá** ի. քաղցրութիւն (ջրի). **-ный** ած. 1, քաղցր (ջրի մասին). 2, անխմոր, բաղարջ (հաց). **-някъ,** á ա. ռմկ. բաղարջ, անխմոր հաց։

Прѣть չ. 1, (взопр—) քրտնել (վարելիս, աշխատելիս, բաղանիքում). окнó, стѣнá прѣетъ պատուհանը, պատը խոնաւութիւնից քրտնում է. 2, քրտնահարիլ, քրտնքից կարմրիլ, խաշուիլ, գրգռուիլ (մարթի մասին). 3, (сопр—) հոտիլ, փտիլ, փչանալ. 4, (կերակրեղէնի մասին) խաշուիլ, եփուիլ։

Прюнé|левый ած. պրիւնէլեայ. -յէ. п—ые ботѝнки; **-ль** ի. (Ֆր.) պրիւնէլ (բէէ-

դէ գործուած, որ գործածւում է գլխաւորապէս ոտնամաններին վերայ):

Пря|дáть, -нуть չ. *ռմկ.* թռչել, թըռչկոտել, ցատկել, ցատկոտել, ոստոստալ։

Пря|дéніе չ. մանելը. **-деный** -ծ. մանած. **-диво** չ. մանելու համար պատրաստած կտաւ. **-дúльный** -ծ. մանող, մանելու. п—ая мáшина; **-дúльня** է. մանարան, մանելու գործարան. **-дúльщикъ** —. **-дúльщица** է. մանող այր, կին. **-дý** *տ.* Прясть; **-дь** է. 1, մանած, թել, գերձան, բուղ (կտաւի, բամբակի). 2, փունջ. п. волóсъ; п. канáтная պարանաթել. **-жа** է. թել, մանած։

Прá|женецъ, нца —. իւղով թխած, տապակած լաւաշ, չօթ, ‘չըրտան‘. **-женіе** չ. իւղով թխելը, տապակելը. **-женцовый** -ծ. իւղով թխած, տապակած լաւաշի, չօթի. ‘չըրտանու‘. **-женчикъ** *նւզ.* *տ.* Прáженецъ.

Пряже|чка է. պստիկ ճարմանդ, ‘չափկալ‘. **-чный** -ծ. ճարմանդի, ‘չափրաստի‘։

Пряжить (-жу -жатъ) ъ. իւղով թխել, տապակել (լաւաշ, չօթ), ‘չըրտան թխել‘։

Пряжка է. ճարմանդ, ‘չափրաստ‘, ‘կեռ‘, ‘չանգ‘։ [խարտկ, տղէկատ, բոք, ‘ջահրա‘։

Прá|лка է. **-лочка** *նւզ.* մանելու ճախարակ, տղէկատ, բոք, ‘ջահրա‘.

Прá|менькій *փղբշ.* *տ.* Прямóй; **-мéнько** *փղբշ.* *տ.* Прямо; **-мёхонекъ**, нька, о -ծ. **-мёхонько** *մ.* խիստ ուղիղ, ‘դուզ‘. **-мизнá** է. ուղղութիւն, ‘դըզութիւն‘, ուղիղ, ուղղաձիգ, ‘դուզ‘ դրութիւն. п. тáліи ուղիղ, ուղղաձիգ իրան. **-мúкъ**, á —. անկեղծ, պարզամիտ մարդ. на п. *տ.* Напрямúкъ; прямикóмъ *մ.* ուղիղ ճանապարհով, ուղիղ. ‘դուզ‘. **-минá** է. հորիզոնական գիծ, դրութիւն. **-мúть** (-млю -мáтъ), спр—, ъ. ուղղել, ‘դզել‘, ‘դրստել‘. **-ся** -ъ‍ղբ. ուղղուել, ‘դզուել‘, ‘դրստուել‘. **-млéніе** չ. ուղղելը, ‘դըզելը‘, ‘դրստելը‘. **-мо** *մ.* 1, ուղիղ, ուղղակի, ‘դուզ‘, ‘դրուստ‘. стоáть, иттú п.; смотрѣть комý п. въ глазá; я ѣду п. въ Парúжъ; я пришёлъ п. ѝзъ дому; ѳто относúтся п. ко мнѣ; 2, ուղղակի, ‘դուզ‘, ‘դրուստ‘, անկեղծօրէն. я п. вы́сказалъ емý всю прáвду; поступáть п., безъ хúтростей; 3, յիրաւի. онъ п. чéстный человѣкъ; 4, ուղղակի, անմիջապէս. пить п. ѝзъ буты́лки, ѝзъ ведрá.

Прямодýш|іе չ. անկեղծութիւն. պարզութիւն, պարզամտութիւն. **-но** *մ.* անկեղծօրէն, պարզաբար, պարզամտութեամբ. ‘դուզ‘. **-ный** -ծ. անկեղծ, պարզ, պարզամիտ, ‘դուզ‘. ѳто п. человѣкъ.

Прямо|жúльный -ծ. ուղիղ երակներով, ‘ստամարներով‘ (տերև). **-зýбый** -ծ. ուղղատամ, ուղիղ ատամներով։

Прямóй -ծ. 1, ուղիղ, ‘դուզ‘, ‘դրուստ‘. п. станъ; п—áя лúнія; п. ýголъ ուղղանկիւնի. п—áя дорóга; п—áя кишкá *կզմխ.* ուղիղ աղիք. 2, անկեղծ, ճշմարիտ, պարզամիտ. ‘դուզ‘, ‘դրուստ‘. իրաւացի, արդարացի. человѣкъ п.; п. христіанúнъ; 3, անմիջական. п. наслѣдникъ; п—ые налóги.

Прямокры́лый -ծ. *կնդ.* ուղղաթև. п—ыя насѣкóмыя ուղղաթևեր։

Прямолинéй|ность է. ուղղագծութիւն. *անօղորդութիւն. **-ный** -ծ. 1, ուղիղ գծի. ուղղագիծ. п—ая тригонометрія մաթեմ. հարթ եռանկիւնաչափութիւն. 2,* անօղոք, անողոքելի։

Прямо|рóгій -ծ. ուղիղ, ‘դուզ‘ եղջիւրներով, ‘պոզերով‘. **-тá** է. ուղղութիւն, ‘դզութիւն‘, անկեղծութիւն, ճշմարտութիւն։

Прямоугóль|никъ —. ուղղանկիւնի. **-ный** -ծ. ուղղանկիւն. п. треугóльникъ.

Прямь է. ուղղութիւն, ուղիղ գիծ։

Прá|никъ —. **-ничекъ**, чка *նւզ.* քաղցր հացեղէն, թխուածք. **-ничникъ** —. **-ничница** է. քաղցր հացեղէն թխող կամ վաճառող այր, կին. **-ничный** -ծ. քաղցր հացեղէնի, թխուածքի. **-ность** է. 1, սաստիկ, թունդ համեմային համ. 2, пря́ности *յ.* համեմներ, համեմունք։

Прáкуть *տ.* Прядáть.

Прáный -ծ. բորկ, թունդ, սաստիկ համով և հոտով. *տափք.* համեմային. п—ыя корéнья համեմներ, համեմունք։ [լախոտ։

Прáсельникъ —. *բս.* Atractylis, ի-

Прá|слица է. մանելու ճախարակ, տղէկատ, բոք, ‘ջահրա‘. **-сло** չ. 1, ցանկի, ցանկապատի, ‘չափարի‘ մաս (երկու բրերի արանքում գտնուող). 2, քառակուսի (քարած, սալարկած տեղի)։

Прясть (-ядý -дýтъ; -дú) ъ. մանել, (գր.) նիւթել. *п. ушáми ականջները խլշացնել (ձիերի մասին), тóнко п., дóлго ждать (դարձ.) վայ բարակ մանողին։

Прá|таніе չ. պահելը. п. дéнегъ въ кошелёкъ; **-тать** (-áчу -чутъ; -чь), спр— ъ. պահել, ծածկել. թաքցնել, գաղել. онá прáчетъ своú дéньги отъ мýжа; неизвѣстно, гдѣ [կմ кудá] онъ прáчетъ своú дéньги: спр— когó մէկին պահել. թաքցնել. спр— ýвелъ подъ шинéль; спр— плáтье въ сундýкъ; спр— рýки въ кармáнѣ: **-ся** -ъ‍ղբ. 1, պահուել, ծածկուել, թաքնուել. п. отъ когó; спр— подъ кровáть; 2, հեռանալ. **-тки**, токъ է. *յ.* թաքչելուկ, ‘պապանուկի‘. игрáть въ п. թաքչելուկ խաղալ, ‘պապանուկի տալ‘ կմ խաղալ։

Прáха է. 1, մանող, մանուած անող կին. 2, *գւռկ.* *տ.* Прáлка.

Прáчу *տ.* Прáтать.

Пса|лмопѣвецъ, вца —. սաղմոսերգու. **-лмопѣніе** չ. սաղմոսերգութիւն. **-лóмникъ** —. սաղմոսերգու. **-лóмническій** -ծ. սաղմոսերգուի. **-лóмщикъ** —. սաղմոսասաց, տիրացու. **-лóмъ**, лмá —. (յն.) սաղմոս. **-лтúрный** -ծ. սաղմոսարանի. **-лтúрь** է. 1, սաղմոսարան. 2, տաւիղ, սաղմոսարան. **-лты́рный** *տ.* Псалтúрный; **-лты́рь**, á —. *ռմկ.* *տ.* Псалтúрь.

Псá|рный -ծ. շնանոցի, շնա—. п. дворъ շնանոց. **-рня** է. շնանոց, բարականոց, տեղ որսորդական շների համար. **-рскій** -ծ. շըն-պահի, շնպանի. **-рь**, á —. շնպան, շնպահ։

Псевдонúмъ —. (յն.) կեղծանուն, կեղծ անուն։

Пси չ. -ъհ. (յն.) պսի (եկ. սլաւ. այբբենի 40-րդ տառը)։ [չող ոջիլ։

Псúлла է. *կնդ.* Psylla, տերևալու, թըռ-

Псú|на է. 1, զզուելի, գարշելի շնահոտ. здѣсь пáхнетъ п—ою; 2, շան միս. **-нка**

ի. բս. ա, Solanum dulcamara, կոզուկ կմ քաղցրադառն մորմ. բ, S. nigrum, սև մորմ (ապուշոտ խաղող?)։

Пси|хи́ческій ած. հոգեկան. п—ая болѣ́знь; **-хіа́тріа** ի. (յն.) հոգեբուժութիւն. հոգեկան հիւանդութիւնների բժշկութիւն. **-хіа́тръ** ա. (յն.) հոգեբոյժ, հոգեկան հիւանդութիւնների բժիշկ. **-хо́зъ** ա. (յն.) բժ. հոգեկան հիւանդութիւն. **-хологи́ческій** ած. հոգեբանական. **-холо́гія** ի. (յն.) հոգեբանութիւն. **-холо́гъ** ա. հոգեբան։

Психро́ме́тръ ա. (յն.) տ. Влагомѣ́ръ.

Псо́ица ի. քած շուն, ‘դանչըր‘։

Псо́|вина ի. շան մազ. **-вый** ած. շան. п—ая охо́та որս բարակներով. поѣ́хать на п—ую охо́ту; п. охо́тникъ բարակներով որս անող, որսող. п—ая соба́ка երկարամազ գամփռ մի. **-обра́зный** ած. շան նման, շնատես, շնակերպ։

Псо́ра ի. բժ. (յն.) քոր, քոս։

Псо́фія ի. կնդ. Psophia, ագամի (թռչ.)։

Пта́|ха ի. թռչուն. **-шечій**, ья, ье ած. թռչնի, թռչնային. **-шечка** նւզ. տ. Пта́шка; **-шій**, ья, ье տ. Пта́шечій; **-шка** ի. նւզ. թռչնիկ։

Пте|не́цъ, нца́ ա. **-нчикъ** նւզ. ճուտ, ճուտիկ. *ճուտ, ճուտիկ (պստիկ տղայ, աղջիկ)։

Пти́ца ի. թռչուն, ‘ղուշ‘. дворо́выя, дома́шнія п—ы ընտանի թռչուններ. пѣ́вчія, хи́щныя п—ы; перелётныя п—ы տարափոխիկ թռչուններ. *обстрѣ́ленная п. խարամանկ, ‘յետ եկած‘ մարդ։

Птице|во́дство չ. թռչնաբուծութիւն. **-во́дъ** ա. թռչնաբոյծ. **-гада́ніе** չ. հաւահմայութիւն. **-гада́тель** ա. **-гада́тельница** ի. հաւահարց, հաւահմայ այր, կին. **-звѣ́ри** ա. յ. կնդ. Monotremata, ցուկեզներ կմ կոցաւոր անասուններ. **-ло́вный** ած. թռչնորսութեան, թռչուններ որսալու. **-ло́вство** չ. թռչնորսութիւն. **-ло́въ** ա. թռչնորս, հաւորս. **-мле́чникъ** ա. բս. Ornithogalum, հաւկաթ. **-се́рдъ** ա. բս. Anacardium, հնդիկ շագանակենի. пау́къ **-ѣ́дъ**, **-я́децъ**, дца ա. կնդ. Mygale avicularia, հաւորսակ կմ թռչնակեր սարդ։

Пти́|чій, ья, ье ած. թռչնի, թռչնա—. п. дворъ հաւանոց. п—ье гнѣздо́; п. клей բս. Viscum album, սպիտակ ճագոմ (ճուշ). **-чка** ի. նւզ. թռչնիկ. не вели́чка п., да носо́къ остёръ (առծ.) պստիկ ու ճստիկ. **-чникъ** ա. **1,** թռչնորս, հաւորս, թռչնավաճառ, հաւավաճառ. **2,** թռչնապահ, հաւապահ. **3,** հաւանոց. **-чница** ի. **1,** թռչնորս, հաւորս կմ թռչնավաճառ, հաւավաճառ կին, աղջիկ. **2,** թռչնապահ, հաւապահ կին։

Птоломе́ева систе́ма, աստղբ. Պտղոմէոսեան սիստեմ։

Птомаи́нъ ա. քիմ. պտոմային։

Пу́блика ի. (լտ.) հասարակութիւն, ‘խալխ‘։

Публи|ка́ція ի. (լտ.) յայտարարութիւն, ազդ, ազդարարութիւն. **-кова́ніе** չ. յայտարարում, ազդարարում. **-кова́ть** (-ку́ю -ютъ), расп—, ն. յայտարարել, ազդարարել, յայտարարութիւն տալ, հրատարակել. **-ци́стика** ի. (լտ.) հրապարակախօսութիւն. **-ци́стъ** ա. հրապարակախօս. **-чно** մ. հրապարակօրէն. **-чность** ի. հրապարակականութիւն, հանրականութիւն. **-чный** ած. հրապարակական, հանրական, հասարակական. п—ое гуля́нье; п—ыя увеселе́нія; продава́ть съ п—аго то́рга հրապարակային աճուրդով ծախել. п—ая же́нщина հասարակաց կին, հանրակին. п. домъ հասարակաց տուն, հանրատուն։

Пу́га ի. ձուի հատ, բուխ ծայրը։

Пу́|галище, **-гало** չ. խրտուիլակ (թռչուններին խրտնեցնելու). поста́вить въ саду́ п.; *э́кое п.! ինչ զազրալի դէմք է. *она́ дурна́, какъ п. նա չտեսնուկ տգեղ է, զզուելի, զարշելի դէմք ունի. **-га́ніе** չ. վախեցնելը. **-ганный**, **-ганый** ած. վախեցրած, վախեցած, սիրտն ահ ընկած. **-га́ть**, -гну́ть, испуга́ть ն. վախեցնել, սիրտն ահ, երկիւղ գցել. п. дѣте́й наказа́ніемъ; вы меня́ испуга́ли э́тимъ извѣ́стіемъ; я поря́дкомъ пугну́лъ его́; **-ся** ներգ. чего́ մի բանից վախել, վախենալ. онъ всего́ пуга́ется.

Пугачёвщина ի. Պուգաչովի խռովութիւնը. Պուգաչովի խռովութեան ժամանակը։

Пуга́чъ, á ա. կնդ. Strix bubo, բուէճ, եղջերաւոր բու։

Пу́гвица տ. Пу́говица.

Пу|гли́во մ. վախենալով, երկիւղ քաշելով. **-гли́вость** ի. վախկոտութիւն, երկչոտութիւն, վեհերոտութիւն. **-гли́вый** ած. վախկոտ, երկչոտ, վեհերոտ. п—ая ло́шадь խրտնող ձի. **-гну́ть, ся** տ. Пуга́ть, ся.

Пу́го|вица ի. **-вичка**, **-вка**, **-вочка** նւզ. կոճակ. п—цы золоты́я, шёлковыя; **-вочникъ** ա. **-вочница** ի. կոճակագործ, կոճակավաճառ այր, կին. **-вочный** ած. կոճակի, կոճակների. п. ма́стеръ.

Пу́дель ա. (գերմ.) **1,** գանգուր շուն կմ ջրաշուն. **2,** որս. սխալ հարուած, վրիպում։

Пу́дикъ ա. նւզ. մի թեթև պուդ, ‘փութ‘։

Пу́дин|говый ка́мень հնք. պուդինգաքար. **-гъ** ա. (անգլ.) **1,** պուդինգ (քաղցր և թեթև կերակուր մի). **2,** տ. Пу́динговый ка́мень.

Пуди́шко ա. նխտ. մի ողորմելի պուդ, ‘փութ‘։

Пудо|ви́къ, á ա. պուդանոց (կշիռ, կշռաքար). **-во́й**, **-вый** ած. պուդանոց, մի պուդ քաշող, կշռող. п—а́я ги́ря պուդանոց կշռաքար։

Пу́|дра ի. (ֆր.) [երեսի, մազերի] փոշի, շպար. ри́совая п. բրնձի փոշի, շպար. **-дрема́нтель** ա. շպարազգեստ, տուալետեան ըզգեստ. **-дреница** ի. շպարատուփ. **-дреніе** չ. շպարելը, -րում. **-дре́тъ** ա. (ֆր.) գեղջա. կղկղանաց փոշի, քակորափոշի. **-дрить** (-рю -рятъ), нап— ն. շպարել, փոշի քսել (երեսին, մազերին). *напу́дрить кому́ го́лову մէկի գլուխը լուանալ, մէկին նեղել, շշպրել. **-ся** ներգ. շպարուել, քսուել։

Пудъ, á ա. պուդ, ‘փութ‘։

Пу|за́нъ ա. ռմկ. **-за́нчикъ** նւզ. հաստափոր, լայնափոր մարդ. **-за́стый**, **-за́тый** հաստափոր, լայնափոր. **-зи́ще** չ. յեւլ. մեծ, ահագին, լայն փոր, որովայն. **-зо** չ. ռմկ. փոր, որովայն։

Пузы|рева́тый ած. փամփշտանման. **-рёкъ**, рька́ ա. **1,** փամփշտիկ. պղպջակուկ. բշտիկ. **2,** պստիկ և կլոր տպակէ անօթ, շշիկ, դեղանօթ. **-рехво́стъ** ա. կզմխ. ընչըչի պզ,

տիկ. **-рёчекъ**, чка *նւզ.* տ. Пузырёкъ; **-ристый** *-ծ.* *բշտիկաւոր, բշտիկաշատ, շատ փամփշտիկներով.* **-риться** (-рюсь -рятся) *-նէ.* **1,** *փամփշտիկներ արձակել* (*որ. եռացող, 'խլխլացող' ջրի մասին*). **2,** *ուռչել, այտնուլ.* **ուռչել, փքուել.* **-рище** *–. յեղ.* տ. Пузырь; **-рникъ** *–. բս. ա,* Cucubalus, *աղաւնարոտ. բ,* Colutea arborescens, *ծառաձև պայթակեն ի.* **-рный** *-ծ. բշտիկաւոր. փամփշտի, -տային.* п—ое дерево տ. Пузырникъ; **-рчáтка** *է. բս.* Utricularia, *ջրատիկ.* **-рчатый** *-ծ. բշտիկաձև, փամփշտաձև. բշտիկաւոր, փամփշտաւոր.* п—ая глиста *կնդ.* Coenurus cerebralis, *ըղեզորդ.* **-(ы)рь, я́** *–.* **1,** *փամփուշտ.* мочевой п. *միզափամփուշտ.* жёлчный п. *լեղապարկ, լեղափամփուշտ, մաղձընկալ փամփուշտ.* мыльный п. *սապնի փամփուշտ կամ պղպջակ.* **2,** *բշտիկ, ուռեցք։*

Пу́|калка *է. մանկական հրացան, 'չրխկան'.* **-кать,** -кнуть *չ.* **1,** *տրաքել, պայթել* (*չխկալով, խուլ ձայն հանելով*). **2,** *տռել։*

Пу́кля տ. Бу́кля.

Пу́кнуть տ. Пу́кать.

Пу́|ковый *-ծ. կապոցի.* **-ковя́зъ** *–. կապիչ* (*ցախ, խոտ ևն կապելու*)։

Пу́колька *նւզ.* տ. Пу́кля.

Пукъ, а́ *–.* (пучо́къ *նւզ.*) *կապոց. փունջ, արցակ.* п. соло́мы *մի խուրձ ծղօտ.* п. спа́ржи *մի կապոց կամ մի բուռն ծնեբեկ.* пучо́къ цвѣто́въ *մի փունջ ծաղիկներ.* пучо́къ воло́съ *մի փունջ մազեր, ծամեր.* связывать въ пуки́ [*կապոց կապոց, խուրձ խուրձ*] *կապել։*

Пу|лево́й *-ծ. գնդակի, գնդակա—.* **-леля́тния** *է. գնդակածուլում, -լութիւն.* **-лемётъ** *–. հրետ. գնդա[կա]ցիր.* **-лечка** *է. նւզ. գնդակիկ, գնդակուկ։*

Пульвери|за́торъ *–.* (*ֆր.*) *հեղացիր, «ցնցուղ»* (*գործիք, որ իր մէջ լցրած հեղուկը ցրում, շաղ է տալիս*). **-за́ція** *է. հեղացրում, -ցրութիւն.* **-зи́ровать** (-рую -ютъ) *ն. հեղացրել, շաղ տալ* (*հեղուկեղէնը*)։

Пульзоме́тръ *–.* (*գերմ.*) *պուլսօմետր, շոգեջրհան* (*շոգով ջուր բարձրացնող գործիք*)։

Пу́лька *է.* **1,** *նւզ. պստիկ գնդակ, գնդակիկ.* **2,** *դրոծ, եկած քանակութիւն* (*դրամախաղի մէջ*). **3,** տ. Па́ртія 4.

Пульма́новскій *-ծ. երկթղ. պուլմանեան.* п—іе вагоны *պուլմանեան վագոններ* (*որոնք ծառայում են իբրև ննջարան, սեղանատուն և գահլիճ*)։

Пуль|са́ція *է.* (*լտ.*) *երակազարկ, -րկութիւն.* **-си́ровать** (-рую -ютъ) *չ.* (*երակի մասին*) *զարկել, խփել,* (*սրտի մասին*) *եռալ, շրջել. պայտ գալ.* **-совый** *-ծ. երակի, երակային զարկի.* **-съ** *–.* (*լտ.*) *երակ, երակի զարկ, բաբխիւն, երակազարկ.* біе́ніе п—а *երակի զարկում.* щу́пать п. *երակը շօշափել, երակի զարկումն, երակազարկն իմանալ։*

Пультъ *–.* (*լտ.*) **1,** *թեք գրասեղան, ծըրասեղան.* **2,** *գրքակալ։*

Пу́ля *է. գնդակ, 'գիւլլա'* (*հրացանի, ատրճանակի, բայց ոչ թնդանօթի*). поражённый пу́лею *գնդակահար.* *отли́ть пу́лю *լիմար, անճահ բան ասել, գուրս տալ։*

Пуля́р|да, -дка *է.* **-дочка** *նւզ.* **-ка** *է.* (*լտ.*) *բատծ վառեկ։*

Пу́ма *է. կնդ.* Felis concolor, *պումա, կուգուար, Ամերիկայի կատուառիւծ։*

Пуни́ческій *-ծ. պունիկական.* п—ія [во́йны.

Пу́нк|тикъ *նւզ.* տ. Пунктъ; **-ти́рный** *-ծ. կիտադրող, -դրութեան.* п—ая игла́ *կիտադրութեան ասեղ.* п—ая черта́ *կիտադրութեան գիծ.* **-тирова́ніе** *չ. կիտադրելը, -դրութիւն. կէտերով, կէտեր դնելով նըշանակելը, ծրագրելը.* **-тирова́ть** (-ру́ю -ю́тъ) *ն.* (*լտ.*) *կիտադրել, կէտերով, կէտեր դնելով նշանակել, ծրագրել.* **-тиро́вка** *է.* տ. Пунктирова́ніе; **-ти́ръ** *–.* **1,** *կիտադրելը, կիտադրութիւն* (*գծի*). **2,** *կիտադրեալ գիծ։*

Пунктуа́ль|но *ն. ճշտութեամբ, խնամութեամբ.* **-ность** *է. ճշտութիւն, ճշգրտութիւն, խնամութիւն.* **-ный** *-ծ. ճիշտ, ճշգրիտ, խնամ։*

Пун|кту́ра *է.* (*լտ.*) *տպագր. թղթակալ ծակոտ ասեղներ* (*տպագրական մամուլի խփանի վերայ, տպագրելի թերթը պահելու համար*). **-ктъ** *–.* (*լտ.*) **1,** *կէտ.* по п—амъ *կէտ առ կէտ.* излага́ть дѣ́ло по п—амъ; вопро́сные п—ы *հարցական կէտեր.* обвини́тельные п—ы *իրավ. ամբաստանութեան կէտեր.* *это п. его помѣша́тельства *դորա համար նա խելքից գնում է.* **2,** *ռմկ. կէտ,* [*որոշ*] *տեղ, վայր.* сбо́рный п. *զօրաժողովի վայր.* переня́зочный п. *վիրակապութեան տեղ.* непрія́тель былъ разбитъ на всѣхъ п—ахъ.

Пу́ночка *է. կնդ. ա,* Plectrophanes nivalis, *ձեան ճնճղուկ. բ,* Coccothrauster, *հատըբեկիչ* (*տճ. բոքաթորոն, ռմկ. ֆիփջուն*)։

Пунсо́|нщикъ *–. տպագր. տառադրոծ.* **-нъ** *–.* (*ֆր.*) *տպագր. հայր* (*տպագրական տառի*)։

Пунцо́вый *–.* (*ֆր.*) *վառ կարմիր, ալբագոյն, խիստ, սաստիկ կարմիր։*

Пун|шево́й *-ծ. պունշի, 'փնջի'.* **-шъ** *–.* (*անգլ.*) *պունշ, 'փունջ'։* ['*կլլապան*'։

Пу́ня *է. խոտի կամ խրձի պահեստարան.*

Пупа́|вка *է.* **-вочка** *նւզ.* **-вникъ** *–. բս.* Anthemis, *աղբանթեմ։*

Пу|пко́вый *-ծ. պորտի, պորտա—.* п—ая трава́ *բս.* Cotyledon, *պորտաբոյս, պորտախոտ.* **-пови́на** *է. կզմն. պորտապարան.* **-по́вникъ** *–. բս.* Scabiosa arvensis, *քոսաբոյս* (*այրեծաղիկ?*). **-по́къ,** пка́ *–.* **-по́чекъ,** чка *նւզ.* **1,** *պորտիկ.* **2,** *պորտամաշկ* (*կենդանու փորի ծածկող փափլիկ մաշկը*). пти́чій, ку́ричій п. *թռչունի, հաւի խածի. խամծիք. կոնարք, 'փուշիկ'.* водяно́й п. *բս.* Hydrocotyle. *ջրապորտիկ.* **-по́чный** *-ծ. պորտի, պորտա—.* **-пъ** *–.* **1,** *պորտ.* **2,** *միջակէտ։*

Пупы́|рь, я́ *–.* **-рышекъ,** шка *նւզ. բշտիկ, փամփշտիկ, ուռեցք, խաղաւարտ, 'չիպ'.* **-ристый** *-ծ. բշտիկներով, փամփշտիկներով ծածկուած, խաղաւարտալից.* **-рышъ** տ. Пупы́рь.

Пу́пы|шъ *–.* **-шекъ,** шка *նւզ.* **1,** *հակոն, ծիլ, 'փոթոլ'.* [*կոկոնաձև*] *պտուկ, պորտ* (*որ. արծաթէ գաւաթի*)։

Пура́на *է. պուրանա* (*հնդկական դրականութեան մէջ վիպական չափաւոր պատմուածքներ առեղծագործական, աստուածաբանական և կրօնական-փիլիսոփայական բովանդակութեամբ*)։ [*ֆի*։

Пу́рга *է. ձիւնախառն սաստիկ բուք, 'թի-*

Пуратóрій ա. (լա.) անդ. քաւարան։

Пурú|змъ ա. (фր.-լա.) մաքրականութիւն, զտականութիւն (ջանք, ձգտում բարբառների մաքրութեան հասնելու, մասնաւորապէս լեզուն օտար բառերից և ձևերից մաքրելու). **-стъ** ա. մաքրական, զտական (ջանացող, ձգտող լեզուն օտար բառերից և ձևերից մաքրելու)։

Пурита|нúзмъ ա. մաքրակրօնութիւն, պարզակրօնութիւն (բողոքական հերձուածք Անգլիայում). **-нинъ** ա. (յ. пуритáне, -нъ) (նոր լա.) **-нка** ի. մաքրակրօն, պարզակրօն այր, կին. **-нскій** ած. մաքրակրօնութեան, պարզակրօնութեան։

Пýрка ի. գիւղտ. հացահատիկների կշեռք, որով իմանում են որ և է տեսակ հացահատիկի չետվերիկի կշիռը, կշռելով նորանից միայն մի

Пýрия ի. (հայերն.) կովկ. փուռ։ [բուռ)։

Пурпý|ровый ած. ծիրանեայ. п—ваго цвѣ́та ծիրանեգոյն. շիկակարմիր. **-(пýр-)ръ** ա. ծիրանի գոյն, ներկ, վառ մանիշակի գոյն։

Пурщúкъ, á ա. (հայերն) կովկ. փանչի։

Пу|скáй ս. թող. п. онъ дѣ́лаетъ, что хóчетъ; п. бýдетъ по-вáшему: **-скáніе** չ. թողնելը, բաց թողնելը, արձակելը. п. крóви արիւն առնելը. п. пóчекъ կոկոններ տալը. п. въ ходъ բան գցելը. **-скáть**, -щáть, -стúть ն. **1**, թողնել. արձակել. въ э́тотъ садъ никогó не пускáютъ ոչ ոքի չեն թողնում այն. п. дѣтéй на гуля́нье; п. на вóлю արձակել, ազատութիւն տալ. п. вóду въ канáлъ; пустúть козлá въ огорóдъ (առծ.) գայլին գառնապան կարգել. п. въ отстáвку պաշտօնից արձակել, վտարել. п. въ óтпускъ արձակուրդ տալ. п. кровь больнóму հիւանդից արիւն առնել. п. лóшадь во весь духъ ձիով չափ գնել, ձիու սանձը բոլորովին արձակել. п. лóшадь рысью ձին կամաց քշել. п. лóшадь въ галóпъ ձիով գալապել. **2**, արձակել, ձգել, գցել, նետել. п. въ когó стрѣлý; п. въ когó кáмень; онъ пустúлъ въ негó тарéлкою նա ափսէն նորա վերայ շպրտեց. *п. пыль въ глазá աչքերին թոզ փչել. **3**, արձակել, քշել. э́то дéрево пускáетъ глубóкіе кóрни; *порóкъ э́тотъ пустúлъ глубóкіе кóрни въ егó сéрдце; э́то растéніе пустúло многочúсленные óтпрыски; дерéвья начинáютъ п. пóчки; больнóй всё пускáетъ подъ себя́ հիւանդն անկողնում շարունակ դուրս է գնում. **4**, դնել. п. что въ продáжу մի բան 'ի վաճառ հանել, սկսել ծախել. п. капитáлъ въ оборóтъ դրամագլուխը շրջանառութեան մէջ դնել. п. въ ходъ, въ мóду ընթացք տալ, մօդա դարձնել. *п. въ ходъ всѣ срéдства ամէն միջոցներ գործ դնել. п. пó міру, съ сумóю աղքատացնել, մուրացկանի մախաղը շալակը տալ. п. дéньги въ ростъ դրամը շահեցնել. п. что въ оглáску մի բան հրապարակ հանել. **-ся** ներգ. во что իրան գցել, նետուել, ընկնել մի բանի մէջ. անձնատուր լինել մի բանի. սկսել մի բան. п. въ дáльній путь երկար ճանապարհորդութիւն սկսել. п. въ дорóгу, въ путь ճանապարհ ընկնել. п. по тропúнкѣ շաւղով անցնել. п. въ опáсное предпрія́тіе վտանգաւոր բանի ձեռնարկել. п. въ мóре ծով մտնել, նաւելով մտնել. п. бѣжáть սկսել վազել. онъ пустúлся стрѣлóю նա նետի արագութեամբ սլացաւ. п. за кѣмъ въ погóню մէկի յետեւից պնդել. п. въ торгъ սկսել առուտուր, սակարկութիւն անել. п. въ игрý [թղթա]խաղին անձնատուր լինել. п. въ оборóты շահագիտական գործերի մէջ ընկնել, շահագիտական գործերին անձնատուր լինել. п. на непріятеля թշնամու վերայ նետուել. п. въ атáку գրոհ տալ, գրոյթ տալ. п. въ разсуждéнія սկսել դատել. п. на удалýю, на удáчу, на счáстіе յոյսը բաղդի, բաղդի բերման, ճակատագրի վերայ դնել։

Пустельгá ի. կնդ. Falco tinnunculus, հողմավար, շարաձայն բազէ։

Пустернáкъ տ. Пастернáкъ.

Пустё|хонекъ, нька, о ած. բոլորովին պարապ, դատարկ։ [Пускáть, ся.

Пустúть (-щý -ýстятъ; -стú), **ся** տ.

Пусто|вáтый ած. **1**, դատարկաւուն, բաւականին դատարկ, պարապ. **2**, բաւականին միամիտ, պարզամիտ. **-вáть** (-стýю -ютъ) չ. դատարկ լինել, դատարկ ընկած մնալ. домъ пустýетъ; **-голóвый** ած. դատարկագլուխ, յիմար. **-звóнный** ած. զողան, անմիտ, անիմաստ. **-звóнство** տ. Пустослóвіе; **-звóнъ** ա. տ. Пустомéля.

Пустóй ած. **1**, դատարկ, պարապ. п. кошелёкъ, бочёнокъ; *п—áя головá; п. желýдокъ; п. кóлосъ փուչ, դատարկ հասկ. п. гóродъ, домъ; съ п—ыми рукáми ձեռնունայն. п—ое мѣ́сто; у негó въ кармáнѣ пýсто նորա գրպանում մկներ են խաղում. у негó въ головѣ́ пýсто նորա գլուխը դատարկ է. п—áя бóчка пýще гремúтъ (առծ.) դատարկ կարասի ձայնը բարձր կուգայ. переливáть изъ п—óго въ порóжнее (դարձ.) ջուր ծեծել. **2**, դատարկ, պարապ, զուր. ընդունայն, ապարդիւն, նանիր. п—áя мечтá; п—áя надéжда; п—ыя словá: п. человѣ́къ դատարկ, փուչ մարդ. п—áя попы́тка: п—áя кнúга դատարկ, անարժէք գիրք. п—ое дѣ́ло չնչին, ոչինչ բան։

Пустомé|лить (-лю -лятъ) չ. դատարկ խօսել, 'դուրս տալ', 'դաղացնել', վայրահաչել, շաղակրատել, բարբաջել. **-льство** չ. դատարկախօսութիւն, ընդունայն խօսքեր, խօսակցութիւն, վայրահաչութիւն, շաղակրատանք, բարբաջանք. **-ля** հ-ր. շաղփաղփ, վայրահաչ, 'դաղան', դատարկ, ընդունայն շաղակրատող, 'դուր տուող' այր, կին։

Пусто|плётство չ. դատարկախօսութիւն, երկրանք. **-плётъ** ա. դատարկախօս, շաղփաղփ մարդ. **-порóжній** ած. դատարկ, պարապ. անբնակ, անմարդաբնակ. **-рóсль** ի. բս. Sambucus racemosa, ողկուզաւոր շամբուկ. **-ры́лъ** ա. բս. Philadelphus coronarius, սրնգենի, փուշեան. **-рѣ́чить** (-рѣ́чу -чатъ) տ. Пустослóвить.

Пустосвя́|тка ի. կեղծ բարեպաշտուհի. **-тный** ած. կեղծաւոր. **-тство** չ. կեղծ բարեպաշտութիւն, փարիսեցութիւն. **-тъ** ա. կեղծ բարեպաշտ, փարիսեցի։

Пустослó|вить (-влю -вятъ) տ. Пустомéлить; **-віе** չ. դատարկախօսութիւն.

-вный -ի. դատարկ, շաղփաղփ, անմիտ, ա-նիմաստ. **-въ** -. ա. Пустомеля.

Пусто|та́ ի. դատարկութիւն, պարապու-թիւն. Торичеллieва п. *ֆիզ.* Տորիչելեան դատարկութիւն. **-тѣлый** -ի. դատարկ, պա-րապ, փուչ. **-цвѣтъ** -. անպտղաբեր ծաղիկ։

Пусто́шка ա. Потатуйка.

Пу́сто|шка *նւզ.* **-шь** ի. դատարկա-վայր, դատարկ, անբնակ, անմշակ հող, գետին, տարածութիւն. **2,** հեռաւոր անդ, մարգ. **3,** դատարկախօսութիւն, վայրահաչութիւն։

Пу́стула ի. (լտ.) *բժ.* բշտիկ։

Пусты́н|никъ -. **-ница** ի. անապա-տական, միայնակեաց այր, կին. **-ническій** -ի. անապատականեցութեան, անապատականի, -ցական. **-ничество** ւ. անապատականեցու-թիւն. **-но** *մ.* անապատականեցութեամբ։

Пустынножи́те|ль, -льница ա. Пу-сты́нникъ, -нница; **-льствовать** (-вую -ютъ ւ. անապատում բնակուել, ապրել։

Пусты́|нный -ի. անապատ, -ային, անբնակ. п—ыя, уединённыя тропи́нки; -(пу́-)**нь** ի. -(пу́-)**ньма** *նւզ.* անապատ, [ա-նապատ տեղ եղող, գտնուող] վանք, մենաստան (*հմմ.* Пусты́ня); **-ня** ի. անապատ. безво́дная п.; пропове́дывать въ п—ѣ; **-рёкъ**, рька́ *նւզ.* ա. Пусты́рь; **-рникъ** -. *բս.* Leonurus cardiaca, առիւծագի. **-рь**, я́ -. **1,** դա-տարկ, ամայի, ազատ տեղ, վայր, մէջնց, տա-րածութիւն բնակարանների մէջ. **2,** անբնակ, ամայի տեղ, վայր, տարածութիւն. **-шка** ի. ոչինչ, չնչին, փանաքի բան. игра́ть въ п—у ոտանց փաղի խաղալ։

Пусть ա. Пуска́й.

Пу|стѣ́ть, оп—, ւ. ամայանալ, դատար-կանալ, դատարկուել, անապատանալ, ամայի, անապատ դառնալ. **-стяко́вина** ի. **-стя́къ**, а́ -. (*մեւզ յ.* пустяки́, ко́въ), **-стячёкъ**, чка́ *նւզ.* ոչինչ, չնչին, զուր, փանաքի բան. занима́ться пустяка́ми; поссо́риться изъ-за пустяко́въ; не слѣ́дуетъ му́читься изъ-за пустяко́въ; лу́чше ничего́ не говори́ть, чѣмъ говори́ть пустяки́; **-стя́чный** -ի. ոչինչ, ունայն, չնչին, աննշան։

Пу́|таница ի. **1,** խճճուած բան (թել, թոկ և ն). **2,** խառնաշփոթութիւն, խառնափըթ-ութիւն, կրճիմ. въ ва́шихъ дѣла́хъ боль-ша́я п. ձեր գործերը շատ խճճուած են. **-та-ніе** ւ. խճճելը, խառնելը, խառնակելը, խառ-նաշփոթելը, խառնափթթորելը. **-танникъ** -. *ամկ.* խառնարար, խայծարար, ամբարիշտ. **-тать** ն. **1,** (сп—) խառնել, խառնակել, խր-ճճել, խառնաշփոթել, խառնափթթորել. **2,** (поп—, оп—) կաշկանդել, թոյլակի մէջ գցել. *դայթակղեցնել. **3,** շփոթեցնել, 'շշկլեցնել', ապուշ դարձնել. **4,** (нап—) ւ. ափիոզփել(ց) զուր տալ, բանդագուշել, շաղակրատել, վայրահաչել. **-ся** -ւ-ւ. **1,** շփոթուել, 'շշկլը-ուել'. п. въ отвѣ́тахъ հակառակեան պատաս-խաններ տալ. **2,** во что մի բանի մէջ խառ-նուել, կաշկանդուել, խճճուել. **3,** съ кѣмъ մէ-կի սրոցայիթ, թոյլակի մէջ ընկնել, մէկից դայթակղուել. онъ со свое́й жено́й снача́-ла пу́тался, а пото́мъ жени́лся նա նախ իր կնոջ թոյլակի մէջ ընկաւ, ապա ամուսնա-ցաւ. э́та потаску́ха со всѣ́ми пу́тается այս անզգամ կինը բոլորի հետ էլ ընկնում է։

Путево|ди́тель -. **1,** ուղեցոյց (գիրք). **2,** (**-ди́тельница** ի.) առաջնորդ, ուղեցոյց այր, կին, դատաւորարակիչ, -կչուհի. **-ди́тель-ный, -дный** -ի. առաջնորդ, -ղող, ուղեցոյց. п—дная звѣзда́; **-дство** ւ. առաջնորդելը, առաջնորդում, -դութիւն, ճանապարհ ցոյց տա-լը, ղեկավարութիւն. **-дствовать** (-вую -ютъ) **1,** ն. առաջնորդել, ճանապարհը ցոյց տալ. **2,** ւ. առաջնորդել, ղեկավարել, խրատել, դատախարակել։

Пу|тево́й -ի. ճանապարհա—, ուղե—, ճանապարհի. п—ы́я издержки; **-те́ецъ**, е́йца -. ճանապարհային, հաղորդակցութեան ճանապարհների ատեճանաւոր, պաշտօնեայ. **-те́йскій** -ի. ճանապարհային, հաղորդակցու-թեան ճանապարհների. путе́йскій, аго ա. Путе́ецъ; **-темѣ́ръ** -. ուղեչափ, ճա-նապարհաչափ (գործիք):

Пу́тенсъ-ва́нты ի. յ. *ծովզ.* թակա-ղաղային պարաններ, շղթաներ։

Путе|счисле́ніе ւ. *ծովզ.* ուղեհաշիւ, ընթացքահաշիւ (նաւի ընթացքը հաշուելը). **-указа́тель** -. ուղեցոյց։

Путеше́|ственникъ -. **-ственни-ца** ի. ճանապարհորդ, ուղեգնաց այր, կին. **-ственный** -ի. ճանապարհորդութեան, ու-ղեգնացութեան. **-ствіе** ւ. ճանապարհորդու-թիւն, ուղեգնացութիւն. п. вокру́гъ свѣ́та, кругосвѣ́тное п. ճանապարհորդութիւն աշ-խարհիս շուրջը. п. по Росси́и ճանապարհոր-դութիւն Ռուսիայում. соверши́ть п. по Инді́и; возврати́ться изъ п—ія; п. къ свя-ты́мъ мѣста́мъ ուխտագնացութիւն երուսա-ղէմ. **-ствователь, -ствовательница** ա. Путеше́ственникъ, -нница; **-ствовать** (-вую -ютъ) ւ. ճանապարհորդել. п. по всей Евро́пѣ, по Росси́и; п. вокру́гъ свѣ́та ամբողջ աշխարհը պտտել. п. къ святы́мъ мѣста́мъ երուսաղէմ ուխտ գնալ։

Путы́|на ի. ճանապարհորդութիւն, ուղե-գնացութիւն. [անցած, գնացած] ճանապարհ, տարածութիւն։

Пу|тли́ще, -тло́ ւ. ապանդակի փոկ։

Пу́т|никъ -. **-ница** ի. ճանապարհորդ, 'ճամբորդ' այր, կին. **-ный** -ի. բանիմաց, խելացի, խելօք. п. человѣ́къ խելօք, լրջա-միտ մարդ. онъ ничего́ не сдѣ́лалъ п—аго նա ոչինչ խելացի բան չէ արել։

Пу́|то ւ. կապ, կապանք. [կապելու] թոկ, պարան. **-товый** -ի. կապի, կապանքի. п—ая кость կապ, կապատեղ (ձիու ոտի). **-ты** ի. յ. **1,** կապանքներ, շղթաներ. **2,** ձիու և այլ ա-րածող անասունների ոտքերի կապելու թոկ։

Путь (*սեռկ.* пути́; *գործիակ.* путёмъ; յ. пути́, те́й...) -. **1,** ճանապարհ, ուղի. 'ճամ-բայ'. да́льній п. հեռաւոր ճանապարհ. са́н-ный п.; зи́мній п.; пути́ сообще́нія հա-ղորդակցութեան ճանապարհներ. отпра́вить-ся въ п. ճանապարհ ընկնել. сухи́мъ пу-тёмъ ցամաքային ճանապարհով, ցամաքով. водяны́мъ путёмъ ջրային ճանապարհով, ծովով. жела́ть кому́ счастли́ваго пути́ մէ-կին բարի ճանապարհ, բարի երթ մաղթել. по

пути́ ճանապարհին, անցնելիս. заѣ́хать къ кому́ по пути́; въ трёхъ дняхъ пути́ отъ Ри́ма Հռոմից երեք օրուայ ճանապարհ հեռու. на возвра́тномъ пути́ վերադառնալիս. я заѣ́ду къ вамъ на возвра́тномъ пути́; *сбить съ пути́ գլխահան անել, գայթակղեցնել. сби́ться съ пути́ ճանապարհը կորցնել, մոլորուել. *շփոթուել, գլուխը կորցնել. *п. ко спасе́нію փրկութեան ճանապարհ. пути́ Провидѣ́нія неисповѣди́мы Նախախնամութեան կամքն անհասանելի է. *наста́вить кого́ на п. մէկին բարի ճանապարհի վերայ կանգնեցնել. *соврати́ть съ пути́ գայթակղեցնել. итти́ по пути́ до́лга պարտաւորութեան ճանապարհով ընթանալ. мле́чный п. աստղբ. ծիր կաթին, յարդգող. **2**, շահ, օգուտ. что въ томъ пути́ ինչ օգուտ դորանից. бу́детъ ли п. въ э́томъ дѣлѣ? արդեօք այդ գործը յաջողութիւն կունենայ. въ э́томъ ю́ношѣ бу́детъ п. այդ պատանուց բան դուրս կուգայ. въ нёмъ не бу́детъ пути́ նորանից բան չի դուրս գայ. безъ пути́ չափազանց, անտեղի, անպատեհ կերպով, անմտաբար. онъ безъ пути́ строгъ; онъ безъ пути́ нака́зываетъ Նա տանից պատճառի, զուր տեղը պատժում է. его́ путёмъ побрани́ли նորան մի լաւ, 'զորս դու պատուիրեցեր', շշպրեցին, նախատեցին. ему́ путёмъ доста́лось Նա իւրն ստացաւ:

Пуфъ ա. (ֆր.) **1**, ճամարտակութիւն, սուտ ըէկլամ. **2**, պուֆ (գլանաձև նստարան (табуре́тъ) շքեղ բարձիկով, որի վերայ նըստում են):

Пу́|хленькій ած. փափլիկ, 'Թխլիկ'. п—ія ру́чки; **-хлина** է. ուռեցք, այտուցք. **-хлова́тость** է. թեթև ուռուցիկութիւն. **-хлова́тый** ած. թեթև կերպով ուռած, մի փոքր ուռուցիկ. **-хлость** է. ուռուցիկութիւն. *փափլիկութիւն, 'Թխլիկութիւն'. **-хлый** ած. ուռած, ուռուցիկ. *փափուկ, փափլիկ, 'Թխլիկ'. п—ая поду́шка փափուկ բարձ. **-хля́къ**, а́ **1**, կնդ. Parus cristatus, կատարաւոր երաշտահաւ. **2**, բս. Daphne mezereum, անբևատ (կարճաբերձ դափնեակ, գոճմակ). **-хнуть** расп—, չ. ուռչել, փքուել:

Пу|хови́къ; а́ ա. փետրալից, 'բմբլի' անկողին. спать на п—ѣ́ փետրալից անկողնում քնել. **-хови́нка** է. **-ховичо́къ**, чка́ նւզ. մանր փետուր, 'բմբուլ'. **-хо́вникъ** ա. բս. Nerium oleander, ճփնի (վարդատարդ, դափնեվարդ). **-хово́й, -хо́вый** ած. փետրի, փետրա—, 'բմբլի'. п—ая поду́шка փետրալից, 'բմբլի' բարձ. п—ая шля́па կղբենի գլխարկ. **-хъ** ա. մանր փետուր, 'բմբուլ', մանրափետուր, նրբափետուր, աղուամազ, խաւ. гага́чій п. այգեբուկի փետուր, 'բմբուլ'. лебя́жій п. կարապի փետուր, 'բմբուլ'. п. на пе́рсикѣ դեղձի խաւ, 'մախմուր'. *разори́ть въ п. բոլորովին, իսպառ սնանկացնել, 'տնաքանդ անել'. *разби́ть непріятеля въ п. и въ прахъ Թշնամուն գլխովին ջարդել, ջարդ ու փշուր անել. *разряди́ться въ п. չափազանց, արտաքոյ կարգի սքնուել, զուքուել, զարդարուել:

Пуцова́ть (-цу́ю -ю́тъ) ն. (գնըմ.) սըրբել, մաքրել. п. сапоги́.

Пуццола́нъ ա. հնք. վիմաբեր, քարատուր հող, հրաբխային աւազ:

Пучегла́|зить (-жу́ -зять) չ. աչքերը չռած, ապուշի պէս նայել, մտիկ անել. **-зъ** ա. **1**, աչքերը չռած նայող, ապուշ ոմն. **2**, դուրս պրծած, դուրս ցցուած, խոշոր աչքերով. **-зый** ած. դուրս պրծած, դուրս ցցուած, մեծ մեծ, խոշոր աչքերով:

Пу|чёкъ, чка́ ա. Пукъ; **-че́ніе** չ. ուռչելը, -չում, փքուելը, փքուում. п. живота́ вѣ́трами բժ. ստամոքսի փքուումը, ուռչումը. **-чёчекъ**, чка նւզ. ա. Пучёкъ; **-чи́на** է. անդունդ, յորձանուտ, յորձանք. морска́я п.; *п. золъ անթիւ անհամար չարիքներ. չարիքների ծով. **-чи́нный** ած. անդնդի, -դային, յորձանքի, յորձանուտի. **-чить** (-чу -чатъ), вспу—, ն. փչել, փքել, ուռցնել, բարձրացնել. п. глаза́ աչքերը չռել. **-ся** ն.տր. փքուել, ուռչել, բարձրանալ. **-чко́вый** ած. փնջի. փնջաւոր. փնջերով. տրցակի. տրցակաւոր. տրցակներով. կապոցի. կապոցաւոր. կապոցներով. **-чо́къ**, чка́ նւզ. ա. Пукъ.

Пушёкъ ա. Пушо́къ.

Пу́шеч|ка է. թնդանօթիկ, փոքրիկ թնդանօթ, 'զարբազան', 'Թօփ'. **-ный** ած. թնդանօթի, -նօթային. п. вы́стрѣлъ թնդանօթի որոտոց, արձակում. п—ая пальба́ թնդանօթաձգութիւն. п. по́рохъ թնդանօթի, թնդանօթային վառօդ:

Пу|ши́на է. խաւոտ իր. մազերկայ, մուշտակեղէն. **-ши́нка** ա. Пухови́нка; **-ши́стость** է. խաւ, խաւոտութիւն. **-ши́стый** ած. խաւոտ, խաւաւոր, խաւաշատ, աղուամազոտ. п. цвѣто́къ խաւոտ ծաղիկ. **-ши́ть** (-шу́ -шатъ), оп— ն. **1**, շուրջը մուշտակեղէն դնել, մուշտակներով դնել, աղջանակել. **2**,* кого́ մէկին նախատել, շշպրել, ներկել. **-ся** ն.տր. խաւով, աղուամազով ծածկուել. **-ши́ца** է. բս. Eriophorum, կիզխոտ:

Пу́ш|ка է. թնդանօթ, 'զարբազան', 'Թօփ'. кана́лъ п—и թնդանօթի խողովակ. **-ка́рскій** ած. թնդանօթի, -թային. **-ка́рь**, я́ ա. թնդանօթաձիգ:

Пу|шни́къ, а́ ա. բս. Taraxacum officinale, խլածաղիկ, բուզածաղիկ, կաթրանջուր. **-шни́ца** է. պտտեան, թեփ (հացահատիկի). **-шно́й** ած. մուշտակի, -կային, մուշտակաւոր. մուշտակեղէնի. п—ые звѣ́ри մուշտակաւոր, մուշտակաբեր կենդանիներ. п. това́ръ մուշտակեղէն, մորթեր. **-шо́къ**, шка́ նւզ. ա. Пухъ; у него́ пока́зывается п. на бородѣ́ նորա մօրուքը բուսնում է, նորա երեսին աղուամազ է բուսնում. п. на подборо́дкѣ կզակի աղուամազ. **-шь** է. **1**, ա. Пухъ; **2**, մուշտակեղէն, մորթեր:

Пу́ща է. խիտ, մայրի անտառ:

Пу́ще մ. աւել, աւելի. վատթարագոյն. онъ пьётъ п. пре́жняго Նա առաջուանից աւել է խմում. я бою́сь его́ п. сме́рти; я люблю́ му́зыку п. всего́; э́то ему́ п. ножа́ այդ նորա համար մահ է:

Пущени́ца է. արձակեալ կին:

Пу́щій ած. բաղդտ. աւելի մեծ, աւելի վատ, վատթար, վատթարագոյն. п. зачи́нщикъ վատթարագոյն խաղմարար, խռովարար:

Пфальцгра|фи́ня ի. պալատականուհի. **-фскій** -ծ. պալատականական. **-фство** ւ. պալատականութիւն, պալատականի կալուած, գաւառ. **-фъ** -. (գերմ.) պալատական։

Пфе́ннингъ -. (գերմ.) պֆէննինգ (գերմանական մանրադրամ)։

Пхино́вникъ -. բս. Aristolochia clematitis, հասարակ զրուանգ (որդնատակ)։

Пхнуть, ся ա. Пиха́ть, ся.

Пчел|а́ ի. կնդ. Apis mellifera, մեղու, մեղրաճանճ, ՙճանճ՚. **-ли́ный** -ծ. մեղուի, մեղուների. п. рой մեղուների պարս, գունդ, գնդակ. **-ли́стый** -ծ. մեղուաշատ. -(ё)**лка** ի. նւզ. մեղուիկ. **-лови́дный** -ծ. մեղուանմա, -տկերպ. **-лово́децъ**, дца ա. Пчелово́дъ; **-лово́дка** ի. մեղուապան, մեղուաբոյծ կին, աղջիկ. **-лово́дство** ւ. մեղուաբուծութիւն, մեղուապահութիւն. **-лово́дъ** -. մեղուաբոյծ, մեղուապան, ՙճանճ պահող՚. **-ложу́къ** -. կնդ. մեղուաբզէզ, մեղուագայլ. **-лоно́сный** -ծ. մեղուաբեր. **-лосо́ска** ի. բս. Lamium, եղնճմայր. -(ё)**лочка** ի. նւզ. մեղուիկ. **-лоя́дный**, аго, **-лоя́дъ** -. կնդ. Falco apivorus, մեղուակեր բազէ. **-льникъ** -. **-льничекъ**, чка նւզ. **1**, մեղուանոց. **2**, բս. Melissa officinalis, թուրինջխոտ, պատրինջ. **-льный** ա. Пчели́ный.

Пшать -. բս. փշատ, փշատենի. փշատ։

Пше|не́цъ, нца́ -. բս. Lolium, որոմ. **-ни́ца** ի. բս. Triticum vulgare, ցորե(ա)ն. ярова́я п. գարնանացան[ի ցորեն]. ози́мая п. աշնանացան[ի ցորեն]. туре́цкая п. կմ **-ни́чка** ի. բս. Zea mays, եգիպտացորե(ա)ն, արմտիք, մայծ. **-ни́чный** -ծ. ցորենի[ց]. п. хлѣбъ; *п. наро́дъ ռմտ. ՙքլէխկեր՚, ՙքէլէխ՚ ուտող. -(ё)**нникъ** -. կորեկի աթերայ, խիւս (ка́ша); -(ё)**нный** -ծ. կորեկի[ց]. п—ая крупа́ կորեկի ձաւար. **-но́** ւ. [մաքրած] կորե(ա)կ. сарачи́нское п., Oryza sativa, բրինձ, բրինձ։

Пы|жиковый -ծ. վարգեղնի [մորթից]. **-жикъ** -. **1**, մատղաշ վարգեղն, հիւսիսային եղջերուիկ (Cervus tarandus); **2**, վարգեղնի մորթ. **3**, կնդ. Charadrius, քարբաղ (թռչ.). **4**, կորճիկ և հասարակ մարդ։

Пы́жить (-жу -жать) ъ. [հրացանը, հրազէնը] լցնել. **-ся** -ъ.т. ուռչել, փքուել, *հպարտանալ։

Пы́жичекъ, чка նւզ. ա. Пы́жикъ.

Пы|жо́вникъ -. [գնդակահան] ճիպոտ (հրացանի). **-жо́вый** -ծ. [հրացանի, հրազէնի] խցի. **-жъ**, а́ -. [հրացանի, հրազէնի] խից. посла́ть п. въ стволъ ружья́ հրացանի խիցը զարկել, քշել խողովակի, ՙլուլայի՚ մէջ։

Пы|ла́ніе ւ. վառուելը, բոցավառուելը. այրուելը, տաքանալը. **-ла́ть**, восп—, ւ. վառուել, բոցավառուել, բոց, ՙալաւ՚ արձակել. այրուել, տաքանալ (ևս փոխբ. մարդ). дрова́ въ ками́нѣ пыла́ли; го́родъ пыла́етъ քաղաքը բոցերի մէջ է. *п. любо́вію къ кому́ մէկի սիրով տաքանալ, կաթոգին, մեծ խանդով մէկին սիրել. *п. гнѣ́вомъ բարկութիւնից կրակ կտրել։

Пы|ле́ніе ւ. թոզ, փոշի բարձրացնելը. **-ли́нка** ի. **-ли́ночка** նւզ. թոզիկ, փոշու հատիկ. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ւ. **1**, թոզ անել, թոզ, փոշի բարձրացնել. **2**,* աչխատել հատաբակութեան աչքին թոզ փչել, իր կարողութիւնից վեր ապրել. **-ся** -ъ.т. փոշոտուել, թոզոտուել, թոզով, փոշով ծածկուել։

Пы́|лкій -ծ. **1**, բոցաբձակ, բոց, ՙալաւ՚ արձակող. п—ія дрова́ դիւրավառ [վառելա]-փայտ. п. ого́нь վառ, ՙթէժ՚ կրակ. **2**, կրակոտ, վառ, վառվռուն. п—ая любо́вь; п—ое воображе́ніе; п. умъ սուր միտք. п—ая страсть բուռն կիրք, խանդ. **3**, դիւրաբորբոք, դիւրագրգիռ, ցասկոտ. п. нравъ դիւրաբորբոքութիւն, բարկացկոտութիւն, ցասկոտութիւն. *п—ая голова́ տաք գլուխ, տաք, տաքարիւն մարդ. **-лко** ՙ. վառ, բոցավառ կերպով. բոցով, խանդով, կաթոգին, սաստկապէս. **-лкость** ի. սաստկութիւն, բոց, խանդ, թափ. п. воображе́нія երևակայութեան թափ, վառ երևակայութիւն. **-лъ** -. կրակ, բոց, հուր, տապ (ևս փոխբ. մարդ), խանդ. п. страсте́й; п. мо́лодости; въ п—у́ сраже́нія ճակատամարտի բոցի մէջ. вое́нный п. պատերազմա[սիրա]կան բոց, խանդ. въ п—у́ гнѣ́ва բարկութիւնից կրակ կտրած։

Пы|ль ի. փոշի, ՙթոզ՚. цвѣто́чная п. բս. pollen, ծաղկափոշի. о́блако пы́ли փոշու, թոզի ամպ. онъ весь въ пыли́ նա փոշու, թոզի մէջ կորել է. вся ме́бель въ пыли́; на доро́гѣ п. столбо́мъ ճանապարհի վերայ աւազին թոզ է կանգնել. смета́ть п. փոշին, թոզը սրբել. *пуска́ть п. въ глаза́ աչքերին թոզ փչել. **-льниковый** -ծ. բս. փոշեպարկաւոր, սրնկաւոր. п—ые цвѣты́ ա. բու ծաղիկներ. **-льниконо́сный** -ծ. բս. փոշեպարկաբեր, սրնկաբեր. **-льникъ** -. բս. anthera, փոշեպարկ, սրնկ. **-льный** -ծ. փոշոտ, թոզոտ. въ ко́мнатѣ о́чень пы́льно սենեկում տասիկ թոզ է բարձրանում. **-льца** ի. բս. pollen, ծաղկափոշի։

Пыре́|й -. բս. Triticum repens, հասարակ սէզ. **-йный** -ծ. հասարակ սէզի։

Пы|рну́ть ա. Пыря́ть; **-ро́къ**, рка́ -. հարուած. **-ря́ть**, -рну́ть ъ. **1**, զարկել, հարուածել, խրել. п. кого́ ножо́мъ; **2**, խեթկել, եղջիւրներով զարկել, ՙհարու տալ՚. коро́ва пырну́ла рога́ми.

Пы|та́ніе ւ. **1**, փորձելը. **2**, հարցափորձելը, տանջելը. **-та́тель** -. փորձող, հարցափորձող, տանջող. **-та́ть** ъ. **1**, փորձել. п. сча́стіе; **2**, հարցափորձել, տանջել. **-ся**, поп—, -ъ.т. փորձել, փորձ անել, ջանալ. я попыта́лся уговори́ть его́; пыта́лся я вывѣ́дать у него́; *она́ пыта́лась заговори́ть, что́бы скрыть своё смуще́ніе; **-тка** ի. տանջանք, հարց ու փորձ տանջանքներով. прибо́ры для произво́дства пы́токъ; п. давно́ уничто́жена въ Евро́пѣ; подверга́ть п—ѣ; *я ви́жу, что моё прису́тствіе для нея́ п.; **-тли́вость** ի. հարցասիրութիւն, քննասիրութիւն. **-тли́вый** -ծ. հարցասէր, քննասէր. **-то́чный** -ծ. տանջանքի, տանջանքների, տան[ջանաց]։

Пыхну́ть ա. Пыша́ть.

Пы|хтѣ́ніе ւ. հեծելը, հևալը, թասելը, խորդալը. **-хтѣ́ть** (-хчу́ -хтя́тъ) ւ. հեծել, հևալ, թասել, խորդալ. онъ пыхти́тъ какъ волъ.

Пы|шáть (-шý -шать *և* -шутъ), -хнуть *չ*. **1**, *տաքանալ, խորունկ շնչել, շունչ քաշել, հևալ, 'փչալ'*. конь ржётъ и пышетъ *ձին վրնջում և փչում է*. **2**, (*բոցի մասին*) *վառուել, բորբոքուել, բոցկլտալ, 'պլպլալ'*. п. жáромъ *կրակ տալ, 'պլպլուն տալ'*. отъ пéчи такъ и пышетъ *վառարանը կրակ է կտրել*. **3**,* *շնչել, տածել*. п. гнѣвомъ, злóбою *բարկութիւնից, չարութիւնից պայթել*. п. мщéніемъ; п. красотóй *գեղեցկութեամբ փայլել*. **-шка** *է*. **-шечка** *նւզ*. *խիստ թափված, թխած ուտեստ, լաւաշիկ*. **-шно** *մ. փառքով, փառահեղ, ճոխ կերպով*. **-шность** *է. փառքաւորութիւն, պերճութիւն, փառահեղութիւն, շքեղութիւն, ճոխութիւն*. явиться съ большóю п—ью *մեծ ճոխութեամբ յայտնուել, ներկայանալ*. **-шный** *-ծ. պերճ, փառքով, փառահեղ, շքեղ, ճոխ*։

Пы|щéніе *չ. փքելը. փքուելը, մեծամտելը*. **-щить** (-щу -щать) *ն. փքել*. **-ся** *-ն. փքուել, մեծամտել*։

Пьедестáлъ *-. (ֆր.) պատուանդան, խարիսխ, ներքնախարիսխ (սեան, արձանի)*։

Пьезомéтръ *-. (յն.) Ֆիզ. պիեզոմետր, սխմաչափ (հեղուկներին սեղմականութիւնը քննելու գործիք)*։

Пьéса *է. (ֆր.) պիես(ա)*. музыкáльная, драматúческая п.

Пью *ա*. Пить.

Пьянёхонекъ, нька, о *-ծ. բոլորովին հարբած, 'խմած'*. [*գաւառ մի*]։

Пьяни́но *չ. -նհ. (իտ.) պիանինօ (նուա-*

Пья|ница *հ-ր. (հ)արբեցող, 'խմող'*. онъ гóрькій п., онá гóрькая п. *նա (մարդ, կին) անուղղայ (հ)արբեցող է*. п. въ цéрковь, а говорáтъ въ кабáкъ (*առծ*.) *տար տունը կը-բակ ընկաւ, բայց ոչ որ չհաւատաց*. **-ство** *չ. (հ)արբեցողութիւն*. заболéть отъ п—а; предавáться п—у; **-ствовать** (-вую -ютъ) *չ. (հ)արբեցողութեան անձնատուր լինել, 'խմել', հարբել, 'կոնծել'*. **-ичýга** *նւզ*. **-ичýжка** *ա*. Пьяница; **-ный** *-ծ*. **1**, *հարբած, 'խմած', քէֆովացած'*. онъ мертвéцки пьянъ *նա գինու տիկ է դարձել*. п—ому и мóре по колѣно (*առծ*.) *հարբածին վտանգն անծանօթ բան է*. **2**, *ոգելից, շշմեցուցիչ*. п. мёдъ *շշմեցուցիչ մեղրաջուր*. **-нѣть**, оп— *չ. հարբել, 'խմել', 'քէֆովանալ'*. **-нюга**, *նւզ*. **-нюжка** *ա*. Пьяница.

Пѣ|вáть *ա*. Пѣть; **-вéцъ**, вцá *-. երգիչ. բանաստեղծ*. **-вúца** *է*. **-вúчка** *նւզ. երգչուհի*. óперная п. *օպերային երգչուհի*. **-вúца** *է. եկ. սլ. տաւիղ*. **-вýнъ**, á *-*. **-вýнья** *է. երգի, երգելու սիրահար այր, կին*. **-вýчесть** *է. ներդաշնակութիւն, քաղցրահնչիւնութիւն*. **-вýчій** *-ծ. ներդաշնակ, քաղցրաձայն, քաղցրահնչիւն*. п—іе стихи́ *քաղցրաձայն ոտանաւորներ*. **-вческій** *-ծ. երգչի, երգիչներին, երգչական*. п. хоръ *երգեցիկ խումբ*. пѣвческая, ой *է. երգիչներին, խմբական երգեցողութեան դպրոց*. **-вчій** *-ծ. երգող, երգեցիկ (թռչունների մասին)*. пѣвчій, аго *-. երգիչ (եկեղեցական խմբի)*։

Пѣ|гій *-ծ. ճարտուկ (սպիտակ և բծաւոր), խայտաբղէտ*. п—ая лóшадь; **-жина** *է*. **-жинка** *նւզ. մեծ խալ, բիծ սպիտակ մարմնի վրայ*. п. на ногáхъ у лóшади.

Пѣ|на *է. փրփուր, 'քոփուկ'*. снимáть п—у *փրփուրը քաշել*. п. на кипáщей водѣ; онъ такъ разсердúлся, что п. у рта; п. на пи́вѣ; п. въ бокáлѣ съ шампáнскимъ; п. изо рта у живóтныхъ; **-нистость** *է. փրփրաշատութիւն*. **-нистый** *-ծ. փրփրակալած, փրփուր ունեցող, փրփրաշատ, փրփրացող*. п—ое пи́во; **-нить** (-ню -нятъ), всп—, *ն. փրփրեցնել, փրփրակալեցնել*. **-ся** *-ն. փրփրել. փրփրակալել, փրփուր արձակել*. шампáнское пѣнится въ бокáлѣ.

Пѣ|ніе *չ*. **1**, *երգելը*. **2**, *երգ, նուագ, երգեցողութիւն*. церкóвное п.; п. соловья́ *սոխակի երգ, գեղգեղիկ*. п. птицъ.

Пѣ|нка *է*. **1**, *առհ. բարակ շերտ, փառ, (կաթի երեսին գոյացած) սեր*. **2**, морскáя п. *հնք. écume de mer, ծովափրփուր*. **3**, *ծխագաւառաբեր*. **-нковый** *-ծ. ծովափրփրի*. п—ая трýбка *ծովափրփրի ծխափող*. **-нникъ** *-*. **-нничекъ**, чка *նւզ*. **1**, *խիստ ընտիր, թանձր սեր*. **2**, *հատ սերուցք. կերակուր հատ սերուցքից*. **-нность** *է. փրփրացողութիւն*. **-нный** *-ծ. փրփրացող, փրփրալից*. п—ое винó *ա*. Пѣнникъ 1; **-ночка** *նւզ. ա*. Пѣнка 1 *և* 3.

Пѣнязь *ա*. Пфéннигъ.

Пѣнящійся *-ծ. փրփրացող, փրփուր տուող, արձակող*։

Пѣ|сельникъ *-. խմբական երգիչ, ժողովրդական երգեր երգող խմբի երգիչ*. **-сенка** *է. նւզ. փոքրիկ երգ, երգիկ*. *его п. спѣта *նորա ժամը զարկ է եկել*. **-сенникъ** *-*. **1**, *ա*. Пѣсельникъ; **2**, *երգարան, տաղարան, երգերի ժողովածու*. **-сенница** *է. երգասաց, տաղասաց կին, աղջիկ*. **-сенный** *-ծ. երգերի, տաղերի, երգա—, տաղա—*. **-снопѣсецъ**, сца *-. տաղերգու, եկեղեցական երգեր, տաղեր շարադրող*. **-снопѣвецъ**, вца *-*. **1**, *սաղմոսերգու, սաղմոսասաց*. **2**, *քնարական բանաստեղծ*. **-снопѣніе** *չ*. **1**, *երգասացութիւն, գովաբանութիւն. գովաբանական երգ*. **2**, *քնարական բանաստեղծութիւն*. **-сня** *է*. **1**, *երգ, տաղ*. **2**, *երգ, քնարական բանաստեղծութիւն*. п. пѣсней *ածշ. երգ երգոց*. **-сня** *է*. (*ս. սեռ*. пѣсенъ) *երգ, տաղ. եղանակ*. нарóдныя пѣсни; свáдебная п.; *всё та же п. *միշտ միևնոյն բանը*. *старá п. *հին բան է*. затянýлъ пѣсню, такъ веди́ до концá *ինչ որ սկսել ես, վերջացրու*. *это ещё долгá п. *այդ դեռ տաղտուկ բան է*. студéнческая рáдостная п.

Пѣ|стованіе *չ. գրկելը, գգուելը, խնամելը, մեծացնելը*. **-стовать** (-тую -ютъ), вып— *ն. գրկել, գգուել, խնամել, մեծացնել*. **-стунъ** *-*. **-стунья** *է. մանկախնամ, այր, կին, դայեակ*։

Пѣ|тель *-. եկ. սլ*. **-тýхъ**, á *-. աքաղաղ, աքլոր, 'որձակ', 'խորոզ'*. индѣ́йскій п. *կնդ*. Meleagris gallopavo *հնդկահաւ (ճուլուկ, դուռել)*. вставáть съ пѣтухáми *կը դուրս* рáннихъ пѣтухóвъ *հաւախօսին վեր կենալ*. и п. на своёмъ пепелищѣ храбри́тся (*առծ*.). **-тушúться** (-шýсь -шáтся) *-ն*. **1**, *աքաղաղել, բարկանալ, կասկի բռնկել*.

2, խիզախել, հպարտանալ, փքուել, քիթը ցցել. **-тушишко** —. *նվտ.* աքլորմելիկ, անպիտան աքաղաղ, աքլոր. **-тушище** —. *յաւ.* մեծ, ահագին աքաղաղ, աքլոր, ‘որձակ’, ‘խորոզ’. **-тýшій**, ья, ье —ծ. աքաղաղի, աքլորի. п. гребень աքաղաղի կատար. п. гребешóкъ —. Пѣтýшникъ; **-тушки** —. յ. *բս.* ա, Orchis, ոլոր, ձուատակ. բ, Cypripedium Calceolus, մուգածաղիկ. գ, Iris, հիրիկ. **-тýшникъ** —. *բս.* Rhinanthus crista galli, աքլորբուկ (աքաղաղի կատար). **-тушóкъ**, шкá —. *նւզ.* աքաղաղիկ, աքլորիկ, պոտիկ ‘որձակ’. морскóй п. *կնդ.* Machetes pugnax, մարտիկատառ, կռուող խաղընակ. лѣснóй п. *բս.* Centaurea montana, լեռնային տերեփուկ. 2, հովմացույց աքաղաղ. **-тушóнко** —. *նվտ.* աքլորմելիկ, անպիտան աքաղաղ, աքլոր։

Пѣть (пою -ютъ; *հրմ.* пой) ն. 1, (сп—) երգել. п. пѣсню; п. молéбенъ մաղթանք կատարել. п. обѣдню պատարագ անել. *онъ поётъ одну и ту же пѣсню նա էլի իւրն է երգում, էլի ‘իւր էշն է քշում’. п. бáсомъ բամբ ձայնով երգել. *тепéрь онъ другóе поётъ այժմ նա ուրիշ բան է խօսում. *онъ Лáзаря поётъ նա սուտ Կրիստոս է. 2, (восп—) երգել, երգերով գովաբանել. Овидій пѣлъ любóвь; **-ся** ոչ*մ.* երգելու ցանկութիւն, տրամադրութիւն ունենալ. сегóдня что-то не поётся.

Пѣýнъ, á *գւռկ.* ա. Пѣтýхъ.

Пѣ|хóта է. հետևակ զօրք, հետևազօր. **-хотúнецъ**, нца —. հետևակ զօրքի զինուոր, զօրական, զինուորական. **-хóтный** —ծ. հետևակ զօրքի, հետևակ. п. полкъ հետևակ գունդ. п. солдáтъ հետևակ զինուոր. **-шехóдка** է. հետևակ, ոտով գնացող, մանեկող կին, աղջիկ. **-шехóдный** —ծ. հետևակի, ոտով, հետիոտն գնալու, անցնելու. п—ая дорóга; п. мóстикъ կամրջակ, որից ոտով անցնում են. **-шехóдня** է. ոտով անցնելու ճանապարհ, մայթ (կամրջի վերայ). **-шехóдство** չ. ոտով, հետիոտն մանգալը, զբօսնելը, զբօսանք. **-шехóдъ** —. հետևակ, ոտով գնացող, ման եկող մարդ. **-шехождéніе** ա. Пѣшехóдство; **-шечка** *նւզ.* ա. Пѣшка; **-шóчкомъ** ա. Пѣшкóмъ; **-шій** —ծ. հետևակ. п—ая артиллéрія; п. кóнному не товáрищъ (առծ.) ծառան ազայի ընկեր չէ. **-шка** է. 1, զինուոր (շախմատախաղի). 2,* ոչինչ մարդ. **-шкóмъ** *մ.* հետիոտն, ոտով, ‘փիադա’. путешéствовать п. ոտով ճանապարհորդել, թափառել. **-шня** ա. Пешня.

Пэ́|рскій —ծ. պէրի, պէրական, պէրային. **-рство** չ. պէրութիւն. **-ръ** —. (Ֆր). պէր (Անգլիայում, առաջ նաև Ֆրանսիայում, բարձրագոյն ազնուական մեծամեծ տրասնութիւններով, որոնցից մէկն է և բարձրագոյն խորհրդարանի անդամակցութեան իրաւունքը). палáта пэ́ровъ [կմ Вéрхняя палáта] въ ’Англіи Անգլիայի Վերին խորհրդարանը։

Пюпи́тръ —. (Ֆր.) թեք գրասեղան։

Пюрé չ. —նհ. (Ֆր.) պիւրէ (կարտոֆիլից, ձաւարից, ոսպից և այլն պատրաստած օժանդակ կերակուր)։

Пя|дéница է. *կնդ.* Geometra, երկրաչափ (միջատ մը). берёзовая п., Amphidasys betularia, ազոբենու երկրաչափ. **-(я́)дéнный** —ծ. մի թիզ երկար, թզաչափ. **-день**, **-дь** է. թիզ. *будь онъ хоть семи́ пядéй во лбу, и тогдá емý не успѣть въ ѐтомъ եթէ Սողոմոնի իմաստութիւնն էլ ունենայ, էլի այդ նորան չի յաջողուի։

Пя́|ла չ. յ. շրջանակ. **-леніе** չ. պրկելը, պրկում. աչքերը չռելը. **-лить** (-лю -лятъ) ն. 1, պրկել (ևս կարի շրջանակի մէջ), (կաշին) ձգել, ընդլայնել, տարածել. 2, глазá աչքերը չռել. **-ся** —ոչ*ր.* ձգուել, տարածուել, բարձրանալ. **-ло** չ. պրկիչ [փայտ, շրջանակ]. **-льцы** —. յ. կարի շրջանակ (որի մէջ գործուածքը ասեղնագործելու կամ մկզակելու համար պրկում են). впя́ливать въ п.; крýглые, ручны́е п. [մանկք։

Пя́ртнерсъ —. *ծոլզ.* կայմածակ, կայ-

Пя́сликъ —. *բս.* Solanum dulcamara, կոզուկ, քաղցրադառն մորմ։

Пя́|стный —ծ. *կզմխ.* ափի, ափոսկրի. **-сть** է. ափ. *կզմխ.* metacarpus, ափ, ափոսկր։

Пятá է. կրունկ, գարշապար. *առհ.* բութ ծայր, տակ, ստորին կողմ որ և է իրի. гнáться по пятáмъ մէկին ստուկապէս հետապնդել. ходи́ть за кѣмъ по пятáмъ մէկին կրնկակոխ հետևել, մէկի յետևից կրնկակոխ գնալ. п. свóда կամարի ստորոտ. п. колóнны սեան խարիսխ. п. двéри դռան կրունկ. դռան ծղխնի. п. рéльса ռէլ’սի պատուանդանը։

Пя|тáкъ, á —. հինգ կոպէկանոց, մի շահանոց (պղնձէ). **-тачё(ó)къ**, чкá —. 1, հինգ կոպէկանոց, մի շահանոց (արծաթէ). 2, *կնդ.* կնճթածայր (խոզի). **-тёрикъ**, á —. հնգանոց, հնգեակ. свѣчи п. հինգը մի գրուանքայ կշռող մոմեր. верёвки п. հնգաթել (հինգ թելերից հիւսած թոկ). бревнó п. հինգ վերշոկ տրամագծով և կամ հինգ սաժէն երկարութեամբ գերան. **-терицею** *մ.* հինգ անգամ, հնգիցս, հնգապատիկ. **-тери́чный** —ծ. հնգապատիկ, հնգաթիւ. двáдцать есть п—ое числó четырёхъ; п—ое числó հինգ. **-тёрка** է. հնգանոց (խաղաթղթի). бубнóвая п.; **-терной** —ծ. հինգ մասից բաղկացած. п. нóжичекъ հնգաշեղբեան դանակ, գրչատ. **-терня́** է. 1, հնգեակ. п. лошадéй հինգ ձի. 2, ձեռք կամ ոտք հինգ մատներով. **-теро** բ—ւ. հինգ. насъ бы́ло п. մենք հինգ հոգի էինք. **-тёрочка** *նւզ.* ա. Пятёрка.

Пятиалты́н|никъ, **-нный**, аго —. տասնուհինգ կոպէկանոց [արծաթ դրամ]։

Пяти|атóмный —ծ. *քիմ.* հնգատոմեան. **-вёрстный** —ծ. հինգ վերստ հեռաւորութեամբ, հինգ վերստի. **-глáвый** —ծ. հնգագմբէթ. **-грáнникъ** —. *երկրչփ.* հնգակող. **-грáнный** —ծ. հնգակող. **-гри́венный** —ծ. յիսուն կոպէկանոց, յիսուն կոպ. արժողութեամբ. пятигри́венный, аго —. յիսուն կոպէկանոց, ‘տասը շահանոց’։

Пятидесятилѣ́|тіе չ. յիսնամեակ. ѐти супрýги прáздновали п. своегó супрýжества; **-тній** —ծ. յիսնամեայ։

Пятидеся́|тникъ —. յիսնապետ. **-тница** է. Պենտեկոստէ, Հոգեգալուստ. **-тый** —ծ. յիսուներորդ։

Пятиднéвный —ծ. հնգօրեայ։

Пятижён|ный -ծ. բս. հնգակնիք. **-ство** չ. բս. հնգակնիքութիւն, հնգակնիք բոյսեր։ [սեսի հինգ գիրքը։
Пятикни́жіе չ. աճշ. Հնգամատեան, Մով-

Пятикопе́еч|никъ տ. Пята́къ; **-ный** -ծ. հինգ կոպէկանոց, մի շահանոց։

Пяти|ли́стникъ -. բս. ա, Potentilla argentea, արծաթագոյն մատնունի. բ, P. reptans, մեծ մատնունի. **-лѣ́тіе** չ. հնգամեակ. **-лѣ́тній** -ծ. հնգամեայ։

Пяти|му́жній -ծ. բս. հինգ փոշանօթով. **-му́жство** չ. բս. հինգ փոշանօթով լինելը. հինգ փոշանօթներով բոյսեր. **-мѣ́сяч|ный** -ծ. հնգամսեայ։

Пяти́|на է. 1, հինգերորդ մաս, հինգերորդական. п. хлѣ́ба въ снопа́хъ; 2, պատմ. հնգամաս (Նախկին Նովգորոդի 5 մասերից իւրաքանչիւրը). **-нка** է. նւզ. հնգակարծ։

Пяти|па́лочникъ տ. Пятили́стникъ; **-по́льное** -ծ. се́льское хозя́йство հնգացան գիւղատնտեսութիւն. **-проце́нтный** -ծ. հնգատոկոս, հինգ տոկոսանոց, հինգ տոկոս տուող, բերող, հինգ տոկոսով. **-рублёвый** -ծ. հինգ ռուբլիանոց. **-сло́жный** -ծ. քեր. հնգավանկ. **-со́тый** -ծ. հինգ հարիւրերորդ. **-сто́пный** -ծ. стихъ հնգոտնեան, հնգաչափ ոտանաւոր, բանաստեղծութիւն. **-стру́нный** -ծ. հնգալար, հնգաղի, հինգ սիմերով. **-ты́сячный** -ծ. հինգ հազարանոց։

Пя́тить (-чу -тятъ), поп—, չ. յետ-յետ տանել, ընկրկեցնել, յետ կասեցնել. **-ся** -նպր. 1, յետ-յետ գնալ, ընկրկել, յետ կասել. 2, իր խօսքից յետ կանգնել։

Пятиуго́ль|никъ -. **-ный** -ծ. հըն-գանկիւնի, հնգանկիւն։

Пятифун|тови́къ, а́ -. հինգ ֆունտանոց, հինգ գրուանքանոց քաշ, կշիռ. **-то́вый** -ծ. հինգ ֆունտանոց, հինգ գրուանքանոց, հինգ ֆունտ, հինգ գրուանքայ ծանրութեամբ։

Пяти́ш(ч)ница է. ռմկ. հինգ ռուբլիանոց։

Пя́тка է. նւզ. 1, տ. Пята́; *у него́ душа́ ушла́ въ п—и վախից նորա սիրտը պատռուեց, նա վախից լեղապատառ եղաւ. 2, գուլպայի կրունկ, կրնկի մաս։

Пятнад|цатикопе́ечный -ծ. տասնուհինգ կոպէկանոց. **-цатый** -ծ. Բ-է. Դ-է. տասնուհինգերորդ. п. вѣкъ; п—ая часть; п—ая глава́, страни́ца; п—аго числа́ կմ п—ое число́ ամսոյ տասնուհնգին. **-цать**, и Բ-է. +Ն-է. տասնուհինգ, տասնհինգ. да́йте ему́ п. рубле́й.

Пят|на́ніе չ. տ. ստորև բայը. **-на́ть**, зап— ն. 1, բիծ առաջացնել, բծաւորել, կեղտոտել. 2,* բծաւորել, արատաւորել, 'կոտրել' (բարի անունը). п. своё и́мя.

Пятни́къ, а́ տ. Шипъ.

Пятни́|стость է. բծաւորութիւն, բծաւորուած լինելը. **-стый** -ծ. բծաւոր, բծաւորուած. п. тифъ բծաւոր տիֆ. п—ая гіэ́на բծաւոր բորենի, մարդագայլ, 'քաւթառքուռի'։

Пя́тни|ца է. ուրբաթ. Страстна́я п. աւագ ուրբաթ. у него́ семь пя́тницъ на недѣ́лѣ նա խիստ անհաստատ, փոփոխամիտ մարդ է. **-чать** չ. ռմկ. ուրբաթ օրը [պաս] պահել. **-чный** -ծ. ուրբաթուայ։

Пят|ни́ще յւել. **-но́** չ. 1, բիծ. черни́льное п. թանաքի բիծ. выводи́ть пя́тна բծերը հանել, ոչնչացնել. бѣ́лая соба́ка съ чёрными пя́тнами; п. на со́лнцѣ աստղբ. բիծ արեգակի վերայ. жи́рныя пя́тна на бульо́нѣ; роди́мое п. բիծ, 'խալ' ('ի ծնէ). п. на глазу́ աչքի հատ. 2,* բիծ, արատ. э́тотъ посту́покъ бу́детъ ему́ вѣ́чнымъ п—о́мъ; **-новыво́дчикъ** -. բծեր հանող, ոչնչացնող։

Пят|но́й, -ный -ծ. կրնկատակի, կրնկի, գարշապարի, -բայլին. բութ, ստորին ծայրի։

Пя́тнышко չ. նւզ. պստիկ բիծ. роди́мое п. պստիկ բիծ, 'խալ' ('ի ծնէ)։

Пятокни́жіе տ. Пятикни́жіе.

Пя|то́къ, тка -. 1, հնգեակ. п. яи́цъ հինգ ձու. 2, ռմկ. ուրբաթ. Вели́кій п. Աւագ ուրբաթ. **-то́чекъ**, чка նւզ. տ. Пято́къ 1.

Пя́точ|ка նւզ. տ. Пя́тка; **-ный** -ծ. 1, կրնկի, գարշապարի. п—ая кость կրնկոսկր. 2, գուլպայի կրնկի։

Пя́|тый Բ-է. Դ-է. հինգերորդ. п. часъ; п. эта́жъ; глава́ п—ая; п—ое число́ կմ п—аго числа́ ամսոյ հնգին; э́тотъ учени́къ въ п—омъ кла́ссѣ; Карлъ П.; *п—ое колесо́ въ телѣ́гѣ բոլորովին աւելորդ մարդ. п—ое կմ п—аго ма́я մայիսի հնգին. въ п—омъ часу́ ժամի չորսից անց. въ нача́лѣ п—аго հինգերորդ ժամի սկզբում. въ исхо́дѣ п—аго հինգերորդ ժամի վերջը. четве́рть п—аго ժամի չորսից քառորդ անց. въ пя́тыхъ ք. հինգերորդ. *разска́зывать че́резъ п—ое въ деся́тое կցկտուր, առանց կարգի, առանց կապակցութեան պատմել. **-ть**, и́ Բ-է. +Ն-է. հինգ. п. рубле́й; **-тьдеся́тъ** Բ-է. +Ն-է. յիսուն. э́то сто́итъ п. рубле́й; **-тьсо́тъ** Բ-է. +Ն-է. հինգ հարիւր. **-тью** ք. հինգ անգամ, հնգիցս. п. шесть три́дцать $5 \times 6 = 30$։

Пя́|ченіе չ. 1, յետ-յետ տանելը, յետ կասեցնելը. 2, յետ-յետ գնալը, ընկրկելը, յետ կասելը. **-чу** տ. Пя́тить.

Р.

Р, **р** ռուսաց այբբենի 17-րդ տառն է։ Բաղաձայն է և կոշտ ձայնաւորների առաջ հնչւում է կոշտ կերպով (ինչպէս հայոց ռ-ն). իսկ փափուկ ձայնաւորների առաջ հնչւում է փափուկ կերպով (ինչպէս հայոց ր-ն)։ Օրինակներ. рубль (ռубль) և рюмка (րюмка), ромъ (ռомъ) և репертуáръ (ռепер—), растéніе (ռаст—) և рябóй (րяб—) եւն։

Рабá ի. ստրկուհի. ճորտուհի. աղախին։

Раболѣ́п|іе չ. ստրկամտութիւն, ծառայամտութիւն, ստորաքարշութիւն. **-но** մ. ստրկաբար, ծառայամտութեամբ, ստորաքարշութեամբ. **-ность** ի. տ. Раболѣ́піе; **-ный** ած. ստրկամիտ, ծառայամիտ, ծառայական, ստորաքարշ. **-ство, -ствованіе** տ. Раболѣ́піе; **-ствователь** ա. **-ствовательница** ի. ստրկամիտ, ծառայամիտ, ստորաքարշ այր, կին. **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. սողալ, ստորանալ, ստորաքարշութիւն անել։

Рабó|та ի. աշխատանք, բան, գործ. тяжёлая р.; чёрная р. կոշտ կոպիտ աշխատանք. еги́петская р. ծանր, հոգեմաշ աշխատանք. приня́ться за р—у սկսել աշխատել, գործին ձեռք զարկել. прóчная р. հաստատ, դիմացկուն գործ. плохáя, дурнáя р. վատ գործ. кáторжныя р—ы տաժանակիր աշխատանք(ներ). столя́рная, слесáрная, кáменная р. ատաղձագործութիւն, փականագործութիւն, քարտաշութիւն. задѣ́льная р. գործ աշխատավարձով. по р—ѣ и платёжъ; **-таніе** չ. աշխատելը, բանելը. **-тать**, -тывать չ. և ն. աշխատել, բանել. р. безъ óтдыху անդուլ անդադար աշխատել. р. дáромъ, безвозмéздно; эти плóтники рабóтаютъ мéдленно; этотъ портнóй рабóтаетъ [կմ шьётъ] на мою́ семью́ այս դերձակն է իմ ընտանիքի համար շորեր կարողը կամ սա է մեր ընտանեկան դերձակը. **-тишка** ի. նկատ. վատ, վատթար, անպիտան գործ, աշխատանք. **-тникъ** ա. աշխատաւոր, բանւոր, գործաւոր, մշակ. незамѣни́мый р.; **-тница** ի. աշխատաւորուհի, բանւորուհի, գործաւորուհի. **-тничій**, ья, ье ած. աշխատաւորի, բանւորի, գործաւորի. **-тный** ած. աշխատանքի, -տանաց. **-тодáтель** ա. աշխատանք, գործ տուող. գործի, աշխատանքի տէր. **-тоспосóбность** ի. աշխատելու, աշխատանքի ընդունակութիւն. **-тывать** տ. Рабóтать; **-тя́га** ա. անխոնջ աշխատաւոր, աշխատելու սիրահար մարդ. **-тя́щій** ած. աշխատող, աշխատասէր, ջանասէր. **-чій** ած. 1, բանի, գործի, աշխատանքի, մշակութեան. р. домъ; р. день; р. столъ; 2, բանւորական. р. классъ; р. вопрóсъ; 3, աշխատող, աշխատաւոր, բանող. р—іе люди բանւորներ, մշակներ. р—ая лóшадь սայլի կամ բեռնակիր ձի. р—ая пчелá աշխատաւոր, ժրաջան մեղու. рабóчій, аго ա. բանւոր, աշխատաւոր, գործաւոր։

Рá|бски մ. ստրկաբար, ծառայաբար. **-бскій** ած. ստրկական, ստրկային. ճորտական, ծառայական. р—ое повиновéніе; р—ое подражáніе въ искýсствѣ, литератýрѣ; **-бство** չ. ստրկութիւն. գերութիւն. ճորտութիւն. **-бствовать** (-вую -ютъ) չ. 1, ստրուկ, ճորտ լինել, ստրկութեան, ճորտութեան մէջ գտնուել, ապրել. 2, տ. Раболѣ́пствовать; **-бъ**, á ա. ստրուկ. ծառայ, ճորտ. գերի. р. прикрѣплённый къ землѣ́ հողային ճորտ. *быть р—óмъ свои́хъ страстéй; поживи́ въ р—áхъ, бýдешь и въ господáхъ նախ ծառայ, ապա աղայ. **-быня** տ. Рабá.

Рáвви ա. անհ. (եբր.) ռաբբի, րաբունի։

Равви|ни́стъ ա. րաբունական, Թալմուդական, հրէայ. **-нскій** ած. րաբունական. р—ое учи́лище րաբունական դպրոց, ուսումնարան. **-нъ** ա. (եբր.) րաբուն (հրէական քահանայ, կրօնաւոր, աստուածաբան)։

Равендý|къ ա. (հոլ.) ռավէնդուկ (հաստ պարուսին, կտաւ). **-чный** ած. ռավէնդուկի, -կից։

Рá|венство չ. հաւասարութիւն, չափակցութիւն։

Рав|нéніе չ. հաւասարելը, -րեցնելը. հարթելը, «դզելը». р. вóйска զօր. զօրքը ուղիղ գծով կանգնեցնելը. потеря́ть р. զօրագծից, զօրաշարքից դուրս գալ. **-нéнько** մ. բաւականաչափ հաւասար, հարթ. **-нёхонько, -нёшенько** մ. բոլորովին հաւասար, հարթ. **-ни́на** ի. հարթութիւն, հարթ, տափարակ տարածութիւն, վայր. դաշտ, -տավայր. **-нó** մ. հաւասար կերպով, միակերպ. всё р. միենոյն է. для меня́ всё р. ինձ համար միենոյն է, ինձ փոյթ չէ. я люблю́ р. всѣхъ мои́хъ дѣтéй; утáйщикъ всё р., что воръ մի բան թաքցնել միենոյն է թէ գողանալ։

Равноапóсто́ль|ный, -скій ած. առաքելահաւասար։

Равнобéдрен|ность ի. հաւասար կողմեր ունենալը. **-ный** ած. հաւասար կողմերով (եռանկիւնու մասին)։

Равно|бóкій ած. հաւասարակող. **-вóзрастный** ած. միենոյն հասակի տէր, համատի, հասակակից. **-врéменность** ի. համաժամանակութիւն, միաժամանակութիւն, զուգաժամանակութիւն. **-врéменный** ած. համաժամանակ, միաժամանակ, զուգաժամանակ։

Равновѣ́|сіе չ. հաւասարակշռութիւն. привести́ въ р. հաւասարակշռութեան բերել. *р. Еврóпы Եւրոպական հաւասարակշռութիւն. сохраня́ть р.; **-сно** մ. հաւասարակշռութեամբ, հաւասարակշռութեան մէջ գտնուելով. **-сный** ած. հաւասարակշիռ։

Равновѣ́чный ած. 1, ածմ. մշտնջենակից. յաւիտենակից. 2, համատի, հասակակից։

Равнодéн|ственникъ ա. աշխ. հաւասարակած. **-ственный** ած. հաւասարակածային. **-ствіе** չ. աստղգ. օրահաւասար, օրահաւասարութիւն (ժամանակ, երբ երկրագնդիս վերայ ամէն տեղ օր ու գիշեր միմեանց հաւասար են. հմմ. Равноно́щіе).

Равнодý|шіе չ. անտարբերութիւն, սառնասրտութիւն. **-шно** մ. անտարբերութեամբ,

սառնասրտութեամբ. **-шный** -ծ. անտարբեր, սառնասիրտ. *корчить р—аго անտարբեր ձեւանալ։

Равно|дѣйствующій -ծ. հաւասարազօր ներգործող. **-значащій** -ծ. համանշանակ, նոյն, միեւնոյն միտքը, իմաստն ունեցող։

Равнозначитель|ность է. համանշանակութիւն, հաւասար նշանակութիւն, արժէք. **-ный** -ծ. համանշանակ, համարժէք։

Равно|имённый -ծ. համանուն. **-крылыя** насѣкомыя կնդ. համաթեւներ. **-листный** -ծ. բս. համատերեւ. **-лѣтіе** չ. հասակակցութիւն. **-лѣтный** -ծ. հասակակից, համահասակ. **-мощіе** չ. **-мощность** է. ա. Равносиліе; **-мощный** ա. Равносильный; **-мѣрно** մ. չափակցաբար, համաչափ կերպով, միապէս, միակերպութեամբ. **-мѣрность** է. չափակցութիւն, միակերպութիւն, համաչափութիւն. **-мѣрный** -ծ. համաչափ, չափակից, միակերպ, միօրինակ, նման, հաւասար. р—ое движеніе; **-ночіе** չ. գիշերահաւասար (հմմ. Равноденствіе).

Равнообра|зіе չ. **-зность** է. համակերպութիւն, համաձեւութիւն. **-зный** -ծ. համակերպ, համաձեւ, միակերպ, միաձեւ։

Равно|осный -ծ. նմանառանցք. **-отстоящій** -ծ. մաթմ. հաւասարապէս հեռու. **-перемѣнный** -ծ. միակերպ փոխուող, փոփոխուող. р—ое движеніе.

Равноправ|ность է. իրաւունքների հաւասարութիւն, հաւասար իրաւունքներ. **-ный** -ծ. հաւասար իրաւունքներով, նոյն իրաւունքներն ունեցող։

Равноси|ліе չ. **-льность** է. ուժերի, զօրութեան հաւասարութիւն. **-льный** -ծ. հաւասար ուժով, հաւասար զօրութեամբ, հաւասարապէս ուժեղ, զօրեղ, հզօր։

Равно|сторонній -ծ. հաւասար կողմերով. **-стоящій** -ծ. համարժէք, հաւասար գին, արժէք ունեցող։

Равность է. հաւասարութիւն։

Равно|стѣнный -ծ. հաւասար պատերով. հաւասար հաստութեամբ։

Равноуголь|ность է. համանկիւնութիւն. անկիւնների հաւասարութիւն. **-ный** -ծ. համանկիւն, հաւասար անկիւն ունեցող։

Равноцѣн|но մ. հաւասար գնով. **-ность** է. հաւասար գին, արժէք. համարժէքութիւն. **-ный** -ծ. հաւասար գին, արժէք ունեցող, համարժէք։

Равно|частіе չ. մասերի հաւասարութիւն. **-частный** -ծ. հաւասարամաս, հաւասար մասերից բաղկացած. **-численный** -ծ. համաթիւ, հաւասարաթիւ, հաւասար թուով, քանակութեամբ. **-членный** -ծ. հաւասարանդամ. հաւասար թուով անդամներ ունեցող։

Рав|ный -ծ. հաւասար, նման, միակերպ. раздѣлить на р—ыя части; всѣ люди должны быть равны передъ закономъ; ему нѣтъ р—аго въ танцовальномъ искусствѣ պարի արուեստի մէջ նա իր նմանը չունի, նա անզուգական է. обращаться съ кѣмъ, какъ съ р—ымъ себѣ; воздать р—ымъ за р—ое նման հատուցում անել. **-няніе** չ. 1, հարթելը, հաւասարելը, 'գդելը'. 2, համակարգելը, հաւասարեցնելը, հաւասար կարգելը. համեմատելը. **-нять** ն. 1, հարթել, հաւասարել, 'գդել'. р. землю, дорогу; р. площадь; р. шеренгу ռզմ. գործարքը հաւասարել. 2, համակարգել, հաւասարեցնել, հաւասար կարգել, համարել. համեմատել. р. бѣднаго съ богатымъ; смерть равняетъ всѣхъ людей; **-ся** -նչ. հաւասարուել. հաւասար լինել, հաւասար գալ. համեմատուել. доходъ равняется расходу; кто можетъ р. съ нимъ? р. съ великими людьми.

Рагу չ. -նհ. (ֆր.) ռագու (կերակուր մի)։

Рада է. պատմ. համայնական ժողով (կազակների). запорожская р. [րադա։

Радёшенекъ, нька, о -ծ. խիստ ուրախ.

Ради նխդ. (սեռկ. հոլ.) համար, վասն. сего р. սորա համար, վասն որոյ. того р. նորա համար. чего ради ինչու համար. р. Бога 'ի սէր Աստծու. просить Христа р. ողորմութիւն խնդրել։

Радиј|во մ. հեշտով, հեշտացողութեամբ, խնամքով. **-вость** է. հոգս, հեշտացողութիւն, խնամք, փոյթ, փութաջանութիւն. **-вый** -ծ. հոգատար, հեշտացող, խնամք քաշող. փութաջան։

Радика|лизмъ ա. (նոր լտ.) արմատականութիւն, արմատական ուղղութիւն. **-лъ** ա. (ֆր.) 1, քղք. արմատական. 2, մաթմ. արմատ. արմատանշան. **-лъ-соціалистъ** ա. արմատական-ընկերական. **-льно** մ. հիմնովին, արմատից. **-льный** -ծ. արմատական, հիմնական։

Радиј|сна է. **-съ** ա. (գերմ.) [մաղադոս] բողկ։ [ձակ. ճառագայթաւոր։

Радіальный -ծ. (լտ.) ճառագայթաւոր.

Радіолярія է. չ. կնդ. Rhizopoda, արմատոտաններ։

Ра|діометръ ա. (ֆր.) ֆիզ. ճառագայթաչափ. **-діусъ** ա. (լտ.) 1, մաթմ. շառաւիղ, կիսատրամագիծ. 2, կզմխ. ծղօսկրիկ։

Ра|дованіе չ. ուրախացնելը. **-довать** (-дую -ютъ), обр— ն. ուրախացնել. вы меня радуете пріятною вѣстію; пріѣздъ его меня очень обрадовалъ; **-ся** -նչ. чему մի բանի համար կամ վերայ ուրախանալ. радуюсь вашему счастію; она чрезвычайно обрадована этимъ извѣстіемъ.

Радовка է. կարի տակա, կարպետակաս (30 պտղից աւել բամանդակող)։

Радоница է. երկուշաբթի օր Զատկի երկրորդ շաբաթի։

Радо|стно ն. ուրախութեամբ. **-стный** -ծ. ուրախ. р. крикъ; р—ое извѣстіе; р—ое лицо ուրախ դէմք. р. день; **-сть** է. 1, ուրախութիւն. онъ внѣ себя отъ р—и նա ուրախութիւնից զմայլ է. плакать отъ радости; съ р—ію ուրախութեամբ. 2, միթթարութիւն, սփոփանք, ուրախութիւն պատճառող իր, անձ. выслушай меня, р. моя! իմ հոգի, պաշտելիս։

Раду|га է. ծիածան, երկնքի աղեղ, 'ծիածանշակարմիր'. **-жная**, ой է. հարիւրանոց [թղթադրամ]. **-жникъ** ա. հնք. կիր կամ ծիածանային ֆեյդսպաթ, լաբրադորիտ. **-жность** է. հնք. ծիածանականութիւն, յատկութիւն ծիածանագոյն փայլելու, շողշողալու. **-жный** -ծ. ծիածանային. р. камень ա. Радужникъ; р—ые цвѣта ծիածանի գոյներ.

р—ая оболочка *կզմխ.* ծիածան, ծիածանամաշկ (աչքի). р. кругъ около луны́ լուսնի բակ. *всё ви́дѣть въ р—омъ цвѣтѣ միշտ լաւատես լինել։

Раду́|шіе չ. պատրաստակամութիւն. **-шно** մ. պատրաստակամութեամբ, սրտանց, սիրալիր կերպով. **-шный** —ծ. պատրաստակամ, յօժարակամ, սրտանց, սիրալիր։

Радъ, а, о —ծ. ուրախ. պատրաստ (մի բան անելու). какъ я радъ васъ встрѣтить! я весьма́ радъ, что васъ ви́жу; онъ о́чень радъ э́тому слу́чаю այդ դէպքի համար նա շատ ուրախ է. ему́ вездѣ́ ра́ды նրան ամէն տեղ սիրով են ընդունում. онъ радъ умере́ть за оте́чество — պատրաստ է. ра́ды стара́ться ուրախութեամբ կաշխատենք, մեր ձեռքից եկածը կ'անենք, 'աչքիս վերայ'. чѣмъ бога́тъ, тѣмъ и радъ խնդրեմ ներողամիտ լինէք, Աստծու տուածով գոհ մնաք։

Радѣ́|льникъ, -льница տ. Радѣ́тель, -тельница; **-ніе** չ. 1, ջանք, հոգացողութիւն, փոյթ. 2, պաշտամունք աղանդաւորների. **-тель** ա. **-тельница** է. 1, բարեգործ, -ծուհի. հոգացող, խնամատար, նախանձաւոր այր, կին. 2, պաշտամունքի նախանձաւոր. նախանձախնդիր աղանդաւոր, -րուհի. **-тельно** մ. ջանքով. հոգացողութեամբ. խնամքով. նախանձախնդրութեամբ. **-тельный** —ծ. ջանացող, հոգացող, փութաջան, եռանդուն, նախանձախնդիր. **-ть**, пор— չ. 1, о чёмъ, о комъ, чему́ մէկի, մի բանի մասին [կամ համար] ջանալ, հոգալ, խնամք քաշել, մի բանի նախանձաւոր հանդիսանալ. 2, (աղանդաւորների մասին) պաշտամունքին մասնակցել։

Раёкъ, айка́ —. 1, պատկերացոյց արկղ (որ զանազան պատկերներ է ցոյց տալիս, որոնք սովորաբար ներկայացնում են Քրիստոսի ծննդեան պարագաները). 2, *Թատր.* դրախտիկ (Թատրոնում ամենից գալէրէայից էլ վերև). 3, *կզմխ.* ծիածան, ծիածանամաշկ։

Ра|жа́ть, -жда́ть տ. Рожа́ть, -жда́ть.

Раже́ніе չ. զարկելը, ջարդելը, ջախջախելը։ [‛լիք‛, ‛տաուց‛. սիրուն. տեսքով։

Ра́жій —ծ. *ռմկ.* գէր, մարմնեղ. ‛չաղ‛,

Раз- նխդ. (անորոշների) (փափուկ ձայնաւորներից առաջ գրւում է **разъ-**. կրկնակի բաղաձայններից առաջ **разо-**, իսկ к, п, т, ф, х, ц, ч, ш, щ բաղաձայներից առաջ **рас-**) նշանակում է 1, լ ու ծ ու մ, բ ա կ ո ւ մ, օր. развяза́ть լուծել. развинти́ть պտուտակը լուծել. 2, տ ր ո հ ո ւ մ, ճ ե ղ ք ո ւ մ. բ ա ժ ա ն բ ա ժ ա ն ա ն ե լ ը, օր. разсѣка́ть կտրել, ճեղքել. распили́ть մաս մաս սղոցել. 3, բ ա ժ ա ն ո ւ մ. տ ե ղ ա ւ ո ր ո ւ մ. օր. разда́ть բաժանել, բաշխել. размѣсти́ть տեղաւորել, դետեղել. 4, ս ա ս տ կ ո ւ թ ի ւ ն, թ ա փ կ ա մ ա ռ ե ղ ո ւ թ ի ւ ն, օր. разбрани́ть սաստիկ հայհոյել. նախատել. расхвали́ть սաստիկ գովել, գովաբանել. расплясаться շատ, երկար պարել, չդադարել պարելուց. 5, ց ր ո ւ ո ւ մ, ց ի ր ո ւ ց ա ն լ ի ն ե լ ը, օր. разойти́сь ցրուել. разлетѣ́ться ցիրուցան լինել, ցաքուցրիւ գալ. 6, գ ո ր ծ ո ղ ո ւ թ ե ա ն ս ա ս տ կ ո ւ մ, օր. разбогатѣ́ть, растолстѣ́ть, разбуди́ть, раздѣли́ть ևլն։

Разъе́хаться չ. շարունակ «տախտ» տալ, «տախտ» կանչել (ուրախութիւն կամ տրտմութիւն արտայայտելով)։

Разба|вле́ніе չ. նօսրացնելը, հեղը ջուր խառնելը. **-вля́ть, -ви́ть** (-влю -вятъ; -вь) ն. 1, նօսրացնել, հեղը ջուր խառնել. р. вино́ водо́ю; р. спиртъ водо́ю; 2, զբաղեցնել, զուարճացնել։

Разбаза́|ривать, -рить (-рю -рятъ) ն. *ռմկ.* 1, ծախել, վաճառել. 2, բաժանել. 3, տարածել, տարփողել, 'չաւ անել'։

Раз|ба́ливаться, -болѣ́ться չ. 1, բոկոել բուել, աւելի ցաւել. у меня голова́ разба́ливается; 2, ակարանալ. հիւանդանալ, ցաւագար դառնալ։

Разбалова́ть տ. Избалова́ть.

Раз|ба́лтываніе չ. 1, թափահարելով լուծելը. 2, յայտնելը, տարփողելը, 'չաւ անելը'. **-ба́лтывать, -болта́ть** ն. 1, թափահարելով, 'ժամ տալով' լուծել (որ և է հեղուկի մէջ). р. муку́ въ водѣ́; 2, յայտնել, տարածել, տարփողել, 'չաւ անել'. р. та́йну: онъ разболта́лъ всё, о чёмъ я говори́лъ съ нимъ.

Разбе|ре́живаніе չ. ցաւեցնելը, կսկծեցնելը, [առաջինուաց վէրքի] ցաւը նորոգելը. **-ре́живать, -реди́ть** (-жу́ -дя́тъ) ն. գրգռել, ցաւեցնել, կսկծեցնել, [առաջինուող վէրքի] ցաւը վերանորոգել։

Раз|бива́ніе չ. կոտրելը, կոտրատելը, ջարդելը, ջարդ ու փշուր անելը. ջախջախելը. բաժանելը. բաժան բաժան անելը. զարկելը, կանգնեցնելը (վրան, տաղաւար). р. зава́ла *բժ.* կապուլթիւնը քշելը. **-бива́ть, -би́ть** ն. 1, կոտրել, կոտրատել, ջարդել, փշրել. р. таре́лку, стака́нъ, стекло́, зе́ркало; р. себѣ́ го́лову իր գլուխը պատռել. 2, ջարդել, արիւնլուիկ անել. р. кого́ въ кровь; р. кому́ лицо́; сапоги́ тѣ́сны, ихъ на́до разби́ть— պէտք է լայնացնել, դայիր դնել. р. зава́лъ *բժ.* կապուլթիւնը քշել, ոչնչացնել. 3, ջարդել, կոտորել. ջախջախել. р. непрія́теля на́ голову թշնամուն գլխովին, սպառ սպառ ջարդել. 4, ծեծել, փչացնել, խաթարել. обо́зы разби́ли доро́гу; его́ разби́ли ло́шади ձիերը [խրտնելով] նրան, նորա կառքը ջարդուփշուր արին. 5, ջարդել, ջարդուփշուր անել, խորտակել. թալանել, կողոպտել. наро́дъ разби́лъ кабаки́, обо́зъ; 6, զարկել, խփել, անկել. կանգնեցնել. р. пала́тку; р. ла́герь բանակ գցել. 7, բաժանել, բաժան բաժան անել. վերածել. р. многоуго́льникъ на треуго́льники: р. войска́: 8, շփոթեցնել, 'շշկլեցնել', յուսաբեցնել (հարցեր տալով). **-ся** —նդր. և կր. 1, կոտրուել, կոտրտուել, ջարդուել, փշրուել, խորտակուել. *ծովգ.* նաւաբեկութիւն կրել. таре́лка разби́лась; стака́нъ разби́лся; кора́бль разби́лся о скалу́: во́лны разбива́ются о бе́регъ—ափին զարկուելով. разби́тый параличо́мъ կաթուածահար. разби́тая ло́шадь անդիրստան[ացած] ձի. р—ая доро́га խաթարուած, փչացած ճանապարհ. 2, բաժանուել, բաժան բաժան լինել. **-би́вка** է. կոտրելը, կոտրատելը, ջարդելը. փշրելը. բաժան բաժան անելը. զարկելը (վրան, տաղաւար). продава́ть въ р—у կտոր կտոր. կտորներով ծախել, վաճառել. **-бивно́й, -би́вочный** —ծ.

բաժանուող, քակուող, մաս մաս արուող, արձակելի. **-би́вчивость** ի. բեկանելութիւն, դիւրաբեկութիւն, փխրունութիւն. **-би́вчивый** -ի. բեկուն, դիւրաբեկ, փխրուն, փուխր։

Разбин|тóвывать, -товáть (-тýю -ютъ) ն. լուծել (կապը, փաթաթանը)։

Разбирá|емый -ի. վերծանելի, ընթեռնլի. **-ніе** չ. 1, լուծելը, բաժանելը, կազմալուծելը. р. по частя́мъ մաս-մաս բաժանելը, լուծելը. р. на чáсти маши́ны: 2, ջոկելը, ընտրելը. 3, քննելը (գործը). 4, վերծանելը, կարդալը (գիրը, գրած բանը). **-тель** ա. **-тельница** ի. 1, [որ և է գործ] քննող այր, կին. 2, ընտրող, ջոկող այր, կին. լուծող, բաժանող այր, կին. **-тельство** չ. [գործը] քննելը, [գործի] քննութիւն. **-ть**, разобрáть ն. 1, լուծել, քակել, բաժանել. կազմալուծել. р. маши́ну, часы́, ружьё մեքենան, ժամացոյցը, հրացանը լուծել. բաղկացուցիչ մասերի բաժանել. р. домъ. стѣ́ну տունը, պատը քանդել. 2, ընտրել. ջոկել. р. по сортáмъ; р. смѣ́шанный шрифтъ տպագր. խառն տառը ջոկել. р. бумáги, лежáщія въ безпоря́дкѣ խառն ընկած թղթերը կարգի բերել. 3, գնել, առնել, սպառել. всѣ товáры разóбраны; концéртные билéты на полови́ну разóбраны; 4, քննել, հասկանալ, իմանալ, ըմբռնել. գլխի ընկնել. хорошéнько р. дѣ́ло, вопрóсъ: я не разберý э́того дѣ́ла: чтóбы лу́чше разобрáть вкусъ винá, дóлжно пить егó мéдленно գինու համը լաւ իմանալու համար են. 5, կարդալ, ընթեռնուլ. վերծանել. վերլուծել. р. кни́гу, ромáнъ: 6, բռնել. սկսուել. егó разбирáетъ досáда նա նեղանում է, որանեղում է, նորա սիրտը ճաքում է. егó разбирáетъ зáвисть, рéвность նախանձից, մախանքից նա ճաքում է. 'ճաթ է լինում'. егó разбирáетъ хмель գինին (օղին, գարեջուրն էլն) նորա գլուխն է ընկնում, նորա 'կատարը տաքանում է'. меня́ смѣхъ разбирáетъ ծիծաղս գալիս է. **-ся** անդ. 1, իր իրերը հաւաքել. զատել. կարգի բերել, կարգի դնել. 2, իմանալ, հասկանալ. լուծել. պարզել (Թիւրիմացութիւնը. վէճը. տարաձայնութիւնը). трýдно разобрáться въ э́томъ дѣ́лѣ դժուար է այս գործը հասկանալ կամ որոշել։

Раз|би́тіе չ. 1, խորտակելը. ջարդելը. փշրելը. р. стеклá; 2, ջարդելը. կոտորելը. р. вóйска; **-битнóй** -ի. ճարպիկ. ժիր, աշխոյժ, առոյգ. կայտառ. р—áя бáба: р. мáлый; **-би́тность** ի. 1, կոտրածութիւն. ջարդուածութիւն. 2, անսովոր. ջարդուածութիւն, բռնուածութիւն, Թուլութիւն, լուծութիւն. **-би́ть** (-обью́ -ю́тъ; -бéй), **ся** ա. Разбивáть, ся.

Разблáговѣстить (-щу -стятъ) ն. և չ. *տարածել. տարփողել. ամէնքին յայտնել, 'չաւ տալ'. разблáговѣстилъ всѣ́.

Разблажи́ться (-жýсь -жáтся) անդ. խենթութիւն, հիմարութիւն, սնահաւատութիւն

Разбогатѣ́ть չ. հարստանալ։ [անել։

Раз|бодри́ться (-рю́сь -ря́тся) անդ. քաջութիւն գոյն տալ. խիզախել. **-божи́ться** (-жýсь -жáтся) անդ. խիստ երդուել, ջ'յաղնութիւն երդուել։

Разбóй| ա. աւազակութիւն, ելուզակութիւն, կողոպտում, 'Թալանչութիւն'. морскóй р. ծովահէնութիւն, աւազակութիւն ծովի վերայ. **-никъ** ա. աւազակ. ելուզակ, կողոպտիչ, 'Թալանչի'. морскóй р. ծովահէն. ծովային աւազակ. **-ница** ի. աւազակուհի, կողոպտող, 'Թալանող' կին. աղջիկ. **-ничанье** ա. Разбóйничество; **-ничать** չ. աւազակել, աւազակութիւն անել, կողոպտել, 'Թալանել', աւազակութեամբ պարապել. р. нá морѣ; р. по больши́мъ дорóгамъ; **-нически** մ. աւազակաբար, -կօրէն. **-ническій** -ի. աւազակային, -կական. **-ничество** չ. աւազակութիւն, աւարառուութիւն. 'Թալանչութիւն'. **-ничій**, ья, ье -ի. աւազակի. -կների. աւազակային. р—ья шáйка աւազակախումբ. р—ье сýдно հինանաւ. р. притóнъ; **-ный** -ի. կողոպտային, Թալանչական. р—ое нападéніе յարձակում կողոպտելու, Թալանելու նպատակաւ

Разболтáть ա. Разбáлтывать.

Разболѣ́ться (-болю́сь -ля́тся) ա. Разбáливаться 1; և (-лю́сь -ю́тся) ա. Разбáливаться 2.

Разбо|рáнивать, -рони́ть ն. լաւ, բոլոր հարկին տափանել, ցաքանել (հողակոշտերը, գունձերը փշրելով)։

Разбó|рка ի. ա. Разбирáніе; р. здáнія շինութեան քանդումը. р. пи́семъ նամակները ջոկելը. **-рный** -ի. մաս մաս բաժանուող, լուծուող, քանդուող, կազմալուծուող. устрóить р—ую сцéну для учени́ческихъ представлéній աշակերտական ներկայացումների համար ժամանակաւոր բեմ շինելը։

Разборо|ни́ть (-ню́ -ня́тъ), **-новáть** (-нýю -ютъ) ա. Разборáнивать.

Разбó|рчиво մ. 1, ընտրողաբար, խտրողաբար. нельзя́ поступáть такъ р. չպէտք է այդպէս պահանջկոտ, այդ տարիճանի խտրող լինել. 2, պարզ, ընթեռնլի կերպով. писáть р.; **-рчивость** ի. 1, ընտրողութիւն. խտրողութիւն. ճաշակի նրբութիւն. պահանջկոտութիւն. 2, ընթեռնլիութիւն, պարզութիւն. 3, բարեխղճութիւն. **-рчивый** -ի. 1, ընտրող, խտրող, նրբաքննին. նուրբ ճաշակի տէր, քմահաճ, պահանջկոտ, 'չմահաւան'. р—ая невѣ́ста; онъ не р—рчивъ въ кýшаньяхъ; р. вкусъ նուրբ ճաշակ. 2. ընթեռնլի. պարզ. 3.* բարեխիղճ. մանրախնդիր. р. въ срéдствахъ միջոցների մէջ խտրութիւն անող. միջոցներում մեծ զգուշութիւն բանեցնող. **-рщикъ, -рщица** ա. Разбирáтель, -ница: **-ръ** ա. 1, ընտրողութիւն, խտրողութիւն. ջոկողութիւն. съ р—омъ ընտրութեամբ. ընտրողաբար, խտրողաբար. безъ р—а անխտիր կերպով, առանց խտրութեան. принимáть всѣхъ безъ р—а; *онъ пришёлъ къ шáпочному р—у նա եկաւ, երբ ամեն բան վերջանում էր. երբ պատարագը դուրս գալու վրայ էր. 2, քննութիւն, քննադատութիւն. վերլուծութիւն. граммати́ческій, крити́ческій р.: р. дѣ́ла; р. тя́жебнаго дѣ́ла: 3, տեսակ. որակ. 4, գնելը, առնելը. ծախուելը. վաճառուելը (ապրանքի). на э́тотъ товáръ большóй р. այդ ապրանքը լաւ է ծախուում. այդ ապրանքի համար մեծ խնդրանք կայ։

Разботѣ́|лый -ի. ուռած. հաստացած, 'ապրած'. **-ть** չ. ուռչել. հաստանալ, 'ապրել'

I. **Раз|бражи́ваться**, -броди́ться չ. **1**, սկսել քայլել, ման գալ (որ և է ծանր հիւանդութիւնից յետոյ). **2**, սկսել եփ գալ, եռ գալ, եռալ, խմորուել։

II. **Раз|бражи́ваться**, -брести́ся, -брестя́сь, -бре́сться չ. ամէն կողմ ցրուել, ցիրուցան լինել։

Разбрани́ть (-ню́ -ня́тъ) ն. լաւ, սաստիկ կերպով նախատել, հայհոյել. **-ся** փ-խ-դ. կռուել, միմեանց հայհոյել, նախատել, անարգել։

Раз|бра́сываніе չ. ցրելը, ցիրուցան անելը, խառնափնթուրելը. **-бра́сывать**, -броса́ть, -бро́сить ն. **1**, ցրել, ցիրուցան անել, դէս ու դէն անել, թափել, խառնափնթուրել. **2**, на ве́теръ վատնել, շռայլել, փչացնել. **-ся** ներ-դ. ցրուել, ցիրուցան լինել. միտժամանակ մի քանի գործի ձեռք զարնել. не до́лжно р. въ рабо́тѣ աշխատանքում շաչելու չէ իր ուժերը ցրել։

Раз|бреда́ться ա. Разбра́живаться II; **-брести́ся**, **-брести́сь**, **-бре́сться** (-ду́сь -ду́тся; անց. -брёлся, -ла́сь -ло́сь; հրմ. -ди́сь) ա. Разбра́живать, ся II; **-броди́ться** (-жу́сь -о́дятся; -ди́сь) ա. Разбра́живаться I; **-бро́дъ** ա. ցրուած, ցրուածութիւն. у нихъ всё идётъ въ р. նրանց մօտ ամէն մէկն իր ուղղած է անում, իր ‘էշն է քշում’. всѣ лю́ди въ р—ѣ բոլոր ծառաները ցրուած են. всѣ коро́вы въ р—ѣ; итти́ въ р. ցրուել, ցիրուցան լինել, խառնափնթուրուել։

Разбро́|санность է. **1**, ցրուածութիւն, ցիրուցան ընկած լինելը. р. острово́въ Ти́хаго океа́на; **2**,* անկապութիւն, անշաղկապութիւն, անյօդութիւն (մտքերի, գաղափարների). **-са́ть**, **ся**, **-сить** (-шу -ся́тъ; -сь), **ся** ա. Разбра́сывать, ся; **-съ** ա. ցանելը, ցրելը. се́ять въ р. ցանել, շաղ տալ։

Разбры́|згивать, **-згать**, **-знуть** ն. դէս ու դէն ցայտեցնել, ցանել, շաղ տալ. **-ся** ներ-դ. շաղել, պատիկ կաթիլներով թափուել. (կայծերի մասին) ցրուել, ցաք ու ցրիւ գալ։

Разбрюзжа́ться չ. երկար կամ յաճախ քրթմնջել, փնթփնթալ, մաթմաթալ, մամռալ։

Разбу|жа́ть, **-ди́ть** (-жу́ -у́дятъ) ն. զարթեցնել, արթնեցնել. **-ся** ներ-դ. զարթնել, արթնանալ։

Разбура́|вливать, **-вить** (-влю -вятъ) ն. լայնացնել, ընդլայնել (գայլիկոնով, ‘բուրղուով’)։

Разбурля́ться (-лю́сь -ля́тся) ներ-դ. **1**, ուռչել, ծփալ, ալէկոծուել, յուզուել (ծովի, գետի, լճի մասին). **2**,* բարկանալ, ‘շարժուել’, կատաղել, սկսել հայհոյել։

Раз|буха́ніе չ. ուռչելը, -չում (խոնաւութիւնից). **-буха́ть**, -бу́хнуть չ. ուռչել (խոնաւութիւնից). **-бу́хлый** -ծ. ուռած (խոնաւութիւնից). **-бу́хнуть** (անց. -бу́хъ -хла, хло) ա. Разбуха́ть.

Разбушева́ться (-шу́юсь -ю́тся) չ. մոնչել, աղմուկ, ժխոր բարձրացնել. կատաղել, մոլեգնել. мо́ре разбушева́лось ծովը ալէկոծութեան մէջ է, մռնչում է։

Разбуя́ниться (-нюсь -нятся) չ. սաստիկ աղմուկ, ‘գալմաղալ’ բարձրացնել, կատաղի, մոլեգին բաներ անել։

Раз|бѣга́ться, -бѣжа́ться չ. **1**, ցրուել, ցիրուցան լինել. при пе́рвомъ нападе́ніи непрія́тельскій отря́дъ разбѣжа́лся; тамъ бы́ло сто́лько преле́стныхъ же́нщинъ, что у меня́ глаза́ разбѣжа́лись— որ իմ աչքերս շլացան, հմայուեցան (մէկից միւսին նայելով). **2**, վազել, սկսել վազել (մի բանի վերայից թռչելու նպատակով). онъ разбѣжа́лся и перепры́гнулъ че́резъ ровъ; *онъ разбѣжа́лся въ це́рковь, а слу́жба ужé ко́нчилась նա եկեղեցի շտապեց էին. **-бѣга́ться** չ. սկսել վազել, դէս ու դէն, յետ ու առաջ վազել, վազվզել. **-бѣгъ** ա. արագ վազ, արագ վազելը. **2**, արագ վազ (որ և է բանի վերայից թռչելու նպատակով). съ р—у արագ վազելով. **-бѣжа́ться** (-бѣгу́сь жи́шься -гу́тся; -ги́сь) ա. Разбѣга́ться.

Разва́жничаться ներ-դ. հպարտանալ, կարևորուել, քթքթուել։

Раз|ва́зживаніе չ. [ձիու] սանձափոկը վերցնելը. **-ва́живать**, -возжа́ть ն. [ձիու] սանձափոկը [во́жжи] վերցնել, հանել, լուծել. **-ся** ներ-դ. սանձափոկը ձգել. *սանձարձակ դառնալ։

Разва́|ливаніе չ. քանդելը, աւերելը, քանդելը, ցրելը. **-ливать**, -ли́ть ն. քանդել, աւերել, քանդել, ‘փուլ տալ’. ցրել. р. стогъ се́на, ку́чу ка́мней; **-ся 1**, ներ-դ. քանդուել, աւերուել, քանդուել, ‘փուլ գալ’. домъ разва́ливается; **2**,* չ. ձգուել, անհոգ կերպով տարածուել. р—ли́ться на дива́нѣ; **-лина** է. (մեծ յ. разва́лины) աւերակ(ներ), փլատակ(ներ). **-листый** -ծ. լայն, դէպի վեր լայնացած, տարածուած. **-ли́ть** (-лю́ -а́лятъ), **ся** ա. Разва́ливать, ся; **-лка** է. ա. Разва́ливаніе; **-лъ** ա. **1**, խառնաշփոթութիւն, խառնափնթորութիւն. *я заста́лъ тамъ по́лный р. այնտեղ ես ամէն բան կատարեալ խառնափնթորութեան մէջ գտայ. **2**, խանուած, խանուելը (ամրոցի). **3**, մեզմ կերպով տարածուող, ճանճաքայլուածք, գնացք, ‘երեւ’ (ձիու)։

Разва́|риваніе չ. սաստիկ եփելը, քրքրելը. **-ривать**, **-ри́ть** (-рю́ -а́рятъ) ն. խաշել, սաստիկ եփել, քրքրել. **-ся** ներ-դ. սաստիկ եփուել, քրքրուել. говя́дина развари́лась; **-рка** է. ա. Разва́риваніе; **-рной** -ծ. [սաստիկ] եփած. р—ая говя́дина; **-ръ** ա. ա. Разва́риваніе.

Разве|де́нецъ, нца ա. կնաթող, կնոջից բաժանուած մարդ. **-де́ніе** չ. **1**, բուծում, բուծելը. р. рога́таго скота́ անասնաբուծութիւն, անասնապահութիւն. р. пчёлъ մեղուաբուծութիւն. р. расте́ній, виногра́да արնկարկութիւն, այգեգործութիւն. р. дерёвъ, лѣса ծառաբուծութիւն, անտառաբուծութիւն. **2**, քանդում, -կելը, լուծում, -ծելը, քանդում, -գելը. р. мо́ста; **3**, լուծելը, բացելը (օր. ջուր, քացախի մէջ). **4**, անելը, առաջացնելը. р. огня́ կրակ անելը կմ վառելը. **-дёнка** է. ալրաթող, մարդից ‘Լկանից’ բաժանուած կին։

Разве́|дриваться, **-дри́ться** (-рюсь -я́тся) ներ-դ. պարզուել, պայծառանալ, բացուել (եղանակի, երկնքի մասին)։

Раз|веду́ ա. Развести́; **-везть** (-зу́ -зу́тъ; անց. -вёзъ -везла́, о́; -зи́) ա. Развози́ть.

Раз|вергáть, -вéргнуть (*անց.* -вéргъ -гла, о) ն. *ցրել, ցիրուցան անել։*

Разве|рéживать, -редúть (-жý -дя́тъ) ն. *զրզոել, ցանցնել (վէլքը)։*

Раз|верзáніе չ. *բացելը. **-верзáть, -верзтú** ն. *բացել, բաց անել.* **-ся** չզ. *բացուել.* устá егó развéрзлись; хля́би небéсныя разверзáются *երկնքի սահանքները բացուած են.* **-верзáющійся** ած. *բս. բացուող, ճեղքուող (սերմնահատի մասին).* р—щаяся лúнія *տ.* Эволю́та.

Развернýть, ся *տ.* Развёртывать, ся.

Раз|верстáніе չ. *միակերպ, հաւասարաչափ բաժանելը. հաւասարելը.* **-верстáть** *տ.* Развёрстывать; **-вёрстка** ի. **-вёрстываніе** *տ.* Разверстáніе; **-вёрстывать,** -верстáть ն. *միակերպ, հաւասարաչափ բաժանել. հաւասարել։ [անողնգի մասին)։*

Развёрстый ած. *բաց, բացուած (երախի,*

Раз|вёртка ի. **1,** *բացելը, բաց անելը, պարզելը.* лúнія р—и *տ.* Эволю́та; **2,** *արհեստ. լայնիչ գայլիկոն, ‘բուրղու‘.* **-вёртываніе** չ. *բացելը, բաց անելը, պարզելը.* **-вёртывать,** -вернýть ն. **1,** *բացել, բաց անել, պարզել.* р. матéрію, полотнó; р. салфéтку, скáтерть; р. ýзелъ съ бѣльёмъ; р. кнúгу, письмó; р. колóнну *զմ. զօրաւիւնը բացել.* **2,** *բարգաւաճել.* **-ся** չզ. **1,** *բացուիլ, փթթիլ.* **բարգաւաճիլ, զարգանալ.* цвѣткú начинáютъ р.; *егó начинáніе завя́ло, не успѣ́въ развернýться; **2,** *սատարանալ. առատաձեռն գտնուել, գրպանը բացել.* онъ развернýлся для прáздника; **3,** *իր այժը, կարողութիւնը, վարպետութիւնը ցոյց տալ, 'ի ցոյց հանել.* **-вéрчивать, -вертѣ́ть** (-рчý -éртятъ) ն. **1,** *գայլիկոնով, ‘բուրղուով‘ լայնացնել, ընդլայնել, մեծացնել (ծակը).* **2,** *լուծել, քակել.* **-ся** չզ. **1,** *լայնանալ, մաշուել (երկար պտտուելուց).* **2,** *լուծուել, քակուել, դուրս գալ (պտուտակի մասին).* **3,** *սկսել խիստ արագ պտտուել, պտոյտ գալ։*

Развесе|ля́ть, -лúть (-лю́ -ля́тъ) ն. *խնդացնել, ուրախացնել, քէֆը բացել.* **-ся** չզ. *խնդալ, ուրախանալ, (քէֆի մասին) բացուել։*

Раз|вестú, -вéсть (-ведý -дýтъ; *անց.* -вёлъ -лá, ó), **ся** *տ.* Разводúть, ся.

Раз|виваніе չ. **1,** *քակելը, լուծելը, քանդելը.* **2,*** *բարգաւաճելը, զարգացնելը, ծաղկեցնելը.* **-вивáть,** -вúть ն. **1,** *քակել, լուծել, քանդել.* р. верёвку [*հիւսած, ոլորած*] *թոկը քակել.* **2,*** *բարգաւաճել. զարգացնել, ծաղկեցնել.* р. мысль *միտքը, գաղափարը բարգաւաճել.* р. ýмственныя спосóбности ребёнка *երեխայի մտաւոր ընդունակութիւնները զարգացնել, բացել.* **-ся** չզ. **1,** *քակուել, լուծուել, քանդուել.* **2,*** *բարգաւաճիլ, զարգանալ, ծաղկիլ.* р. послѣ́довательно, постепéнно; **-вúвка** ի. *տ.* Развиваніе. [*կար ոանալ։*

Развизжáться չ. *սաստիկ, շատ, եր-*

Разві|ливать, -лúть ն. [*եղանի մատների ձևով*] *ճեղքել, ճղել, բաժանել.* **-лина** ի. **-линка** *նւզ.* *ճեղքուածք, բաժանում (երկուսի՝ եղանի մատների ձևով).* **-листый** ած. *ճեղքուած, եղանի մատների ձևով բաժանուած։*

Развин|тúть (-чý -тя́тъ), **ся** *տ.* Развинчивать, ся; **-чиваніе** չ. *քակելը, լուծելը (պտուտակը).* **-чивать,** -тúть ն. [*լեա, դէպի հակառակ կողմը պտոյտ տալով*] *քակել, լուծել.* **-ся** չզ. **1,** *քակուել, լուծուել.* **2,** *մաշուել (յաճախ պտտուելուց)։*

Раз|вирáться, разоврáться չ. *սաստիկ, չափազանց սաստկանալ, շատ սուտ բաներ ասել, պատմել։*

Раз|вúтіе չ. *զարգացում, զարգացութիւն. բարգաւաճում.* ýмственное р.; непрáвильное р. чáсти тѣ́ла; **-витóй** ած. *զարգացած. բարգաւաճած.* **-вúть** (разовью́ -ю́тъ; -вéй), **ся** *տ.* Развивáть, ся.

Раз|влекáть, -влéчь ն. **1,** *արձակել, բաժանել, ցրել.* **2,** *զուարճացնել, թարմացնել, ախորժութիւնը, վիշտը ցրել, փարատել.* **-ся** չզ. *զուարճանալ.* **-влечéніе** չ. **1,** *զուարճացնելը, թարմացնելը, ախորժութիւնը, վիշտը ցրելը, փարատելը.* **2,** *զուարճութիւն.* **-влéчь** (-влекý -чёшь -кýтъ; *անց.* -влёкъ -клá, ó; -кú), **ся** *տ.* Развлекáть, ся.

Раз|водúтель ա. **-водúтельница** ի. *մշակող, բուծանող այր, կին.* **-водúть,** -вестú, -вéсть ն. **1,** *բաժանել, զատեզել, տեղաւորել.* р. солдáтъ по квартúрамъ; **2,** *բաժանել, զատել, անջատել.* р. дерýщихся; р. мýжа съ женóю; р. мостъ *կամուրջը քակել, քանդել.* р. зýбья пилы́ *սղոցի ատամները բացել (այսինքն դէպի աջ ու ձախ ծռել, ծըռատել).* **3,** *բուծանել, բազմացնել, ‘պահել‘.* р. рогáтый скотъ, гусéй, пчёлъ; р. растéнія, дерéвья *բոյսեր, ծառեր անկել. բուծանել.* **4,** что чѣмъ *մի բանի հետ մի բան խառնել, մի բան նօսրացնել, թուլացնել (հետը հեղուկ խառնելով).* р. спиртъ водóю; р. винó водóю; **5,** *լուծել, բացել.* р. крáску; р. рукáми *ձեռքերը, բազուկները բացել. տարածել, շարժել.* **6,** *առաջացնել, առաջ բերել, գոյացնել, բարձրացնել.* бýря развелá сúльное волнéніе; р. огóнь *կրակ անել, կրակ վառել.* парохóдъ развóдитъ пáры *շոգենաւը տաքանում է, գոլորշի է արձակում.* **-ся** չզ. **1,** *բաժանուել, զատուել (ամուսինների մասին).* **2,** *աճել, բազմանալ, շատանալ.* **-вóдка** ի. **1,** *տ.* Разведéніе; **2,** *սղոցի ատամները բացելու (դէպի աջ ու ձախ ծռելու) գործիք.* **-вóдная,** ой ի. *ամուսնալուծութեան թուղթ, գիր.* **-воднóй** ած. *քակելի, լուծելի, որ կարող է քակուել, բացկացուցիչ մասերի բաժանուել.* р. мостъ *շարժական, բացուող կամուրջ.* **-вóдный** ած. **1,** *ամուսնալուծական,-նային.* развóдная, ой *տ.* *գիր.* **2,** *տ.* Разводнóй; **-вóдчикъ** ա. **1,** *բաժանող, տեղաւորող, զետեղող (օր. զինուորներին), բացող (շարժական կամուրջը).* **2,** (**-вóдчица** ի.) *բուծանող, բուծող, մշակող այր, կին.* **-вóдъ** ա. **1,** *բաժանելը, -նում, բաշխում.* р. новúнностей; **2,** *ապահարզան, բաժանում (ամուսինների), լուծում (ամուսնութեան).* **3,** *զմ.* *մանուոր զօրահանդէս (ելնող ջոկատի, փոխանակումի).* **-вóды** ա. յ. *ճամուկներ, նախշեր, շերտեր (գծագրեղէնի վերայ).* голубáя матéрія съ р—ами; **-вомý** *տ.* Разводúть և Развозúть.

Развоз|жаніе, -жать, ся *ш.* Разваживаніе, -зживать, ся.

Раз|возить (-вожу́ -о́зятъ), -везти́, -везть *ն. տանել, տեղափոխել, կրել* (*այս ու այն կողմ, ոչ առում*). р. гостей по домамъ *հիւրերին կառքերով իրենց տներ տանել.* р. товары по городамъ; **-зиться** *-ն. չէ. չարչարվել, խելքը տանել տանել, ավելի քարշքաշ-նել, չորութիւն տալ, անհանգիստ լինել.* **-во́зка** *է. տանելը, կրելը, տեղափոխելը.* р. по домамъ товаровъ и посылокъ; **-во́зный** *-ն. գանազան տեղեր տանելու, կրելու, տեղափոխելու. գանազան տեղեր տարած, կրած, տեղափոխած.* **-во́зчикъ** *ա. գանազան տեղեր ապրանք կրող, տեղափոխող, կառապան, սայլապան.* **-во́зъ** *ա. ա.* Разво́зка.

Разволнова́ться (-ну́юсь -ю́тся) *-ն. չէ. սաստիկ ալեկոծուել, ծփալ, յուզուել.*

Разоору|жа́ть *ն. զինաթափ անել.* **-же́ніе** *չ. զինաթափ անելը, զինաթափու-թիւն.*

Развопи́ться (-плю́сь -пя́тся) *չ. բարձր լալ, ողբալ. չդադարել բարձր լալուց, ող-բալուց.*

Разво|ра́чиваніе *չ. բացելը.* я присутствовалъ при р—іи этого пакета; **-ра́чивать**, -ротить *ն.* **1,** *բացել.* **2,** *քանդել, քանդել, ցրել, ցրուցան անել, տակնուվրայ անել.* р. кучу камней *քարակույտը ցրել, ցիր ու ցան անել.* **3,** *չէմ. ճեղքել, ճաքեցնել. քանդել, քանդել, խորտակել.* жаромъ разворотило доску *տաքութիւնից տախտակը ճաքել, ճաքճքել է.* льдомъ разворотило мостъ *սառուցը քանդել, խորտակել է կամուրջը:*

Разво|ра́шивать, -ротить *ն.* **1,** *ցրել, ցիր ու ցան անել, աջն ու ձախն ձգել, ա-ծել, տակնուվրայ անել.* **2,** *փչացնել* (*վէրքը*):

Разво|рова́ться (-ру́юсь -ю́тся) *չ. գողութեամբ անձնատուր լինել, գող դառնալ.* **-ро́вывать, -рова́ть** (-ру́ю -ю́тъ) *ն. գողանալ, յափշտակել, կողոպտել:*

Разворо|ти́ть (-чу́ -о́тятъ) *ш.* Развора́чивать; **-ши́ть** (-шу́ -шатъ) *ш.* Развора́шивать.

Развра|ти́тель *ա.* **-ти́тельница** *է. փչացնող, անբարոյականացնող, ապականող, գայթակղեցնող այր, կին.* **-ти́тельный** *-ն. փչացնող, անբարոյականացնող, ապականիչ, գայթակղեցուցիչ.* **-ти́ть** (-щу́ -тя́тъ), **ся** *ш.* Развраща́ть, ся; **-тникъ** *ա.* **-тница** *է.* **1,** *ցոփ, ցոփակեաց, անբարոյական, անառակ, զեղխ այր, կին.* **2,** *ш.* Развратитель, -тельница; **3,** *հեշտակեաց, հերձուածող այր, կին.* **-тничать** *չ. ցոփութիւն, անբարոյականութիւն, անառակու-թիւն անել.* **-тно** *մ. ցոփաբար, ցոփութեամբ, անառակութեամբ, անբարոյականութեամբ.* **-тность** *է. լցփութիւն, անբարոյականութիւն, զեղխութիւն, անառակութիւն.* **-тный** *-ն.* **1,** *ցոփ. ցոփակեաց, անբարոյական, անառակ, զեղխ.* р. человѣкъ; р—ая женщина; р—ая жизнь; р—ые нравы *փչացած, ապականուած բարքեր.* **2,** *անբարոյականացնող, բարք ու վարքը փչացնող, ապականող.* р—ая книга; **-тъ** *ա.* **1,** *անբարոյականութիւն, ցոփութիւն, զեղխութիւն, անառակութիւն, բարք ու վարքի ապականութիւն.* **2,** *մոլար վարդապետութիւն, հերձուածք.* **-ща́ть**, -ти́ть *ն. փչացնել, անբարոյականացնել, ապականել.* р. нравы; р. юношество; дурное общество развратило его; **-ся** *-ն. չէ. փչանալ, անբարոյականանալ.* **-ще́ніе** *չ.* **1,** *փչացնելը, անբարոյականացնելը. վարք ու բարքի ապականութիւն, անբարոյականութիւն.* **2,** *մոլորութիւն, գայթակղութիւն.* **-щённость** *ա.* Развра́тность; **-щённый** *-ն. փչացած, անբարոյականացած, ապականուած:*

Развы́ться (-во́юсь -ю́тся) *չ. անընդհատ, երկար լալ, ոռնալ, ողբալ, հեծկլտալ:*

Развью|чиваніе *չ. բեռը վերցնելը, վայր բերելը.* **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) *ն. բեռը վերցնել, վայր բերել.* **-чка** *է. ա.* Развью́чиваніе.

Ра́звѣ 1, *միթէ, իսկ թէ.* р. онъ не придётъ? р. я говорилъ это? **2,** *չ. բացի, եթէ միայն չ.* я непременно приду къ вамъ, р. дождь помѣшаетъ — *եթէ միայն անձրեւը չ'խանգարէ.* р. умру, не исполню обѣщанія *եթէ չմեռնեմ, իմ խոստումը պիտի կատարեմ.* нигдѣ не найду покоя, р. только въ могилѣ *միայն գերեզմանում հանգըս-տութիւն կը գտնեմ.* я ничего не знаю, р. только то, что онъ убитъ *ես միայն մի բան գիտեմ. որ նա սպանուած է:*

Развѣ|ва́ніе *չ. փչելով ցրելը, ցրուցան անելը.* **-ва́ть**, -ять *ն. փչելով ցրել, ցրուցան անել.* вѣтеръ развѣялъ сѣно по лугу; вѣтеръ развѣялъ облака; **-ся** *-ն. չէ. փող-փողել. ծածանուել.* знамёна развѣваются; волосы его развѣвались по вѣтру.

Развѣ|дать, ся *ш.* Развѣдывать, ся; **-дка** *է.* **1,** *հետախուզելը, -զում.* **2,** *Զոր. հան-քային հետախուզութիւն.* производить р—и *հանքային, հանածոներ գտնելու համար փորձեր, հետախուզութիւններ անել.* **-дочный** *-ն. հետախուզման, հետախուզող, -զելու.* р—ая служба *ռզմ. տեղեկատու, թշնամու տեղը, ույժերը հետախուզող ծառայութիւն, պաշտօն.* **-дчикъ** *ա. հետախուզող. լրտեսող, լրտես.* **-дываніе** *չ. հետախուզելը, տեղեկանալը, տեղեկութիւն-ներ հաւաքելը.* производить р—ія о чёмъ-либо поведеніи *մէկի վարք ու բարքի մա-սին տեղեկութիւններ հաւաքել.* **-дывать**, -дать *ն. հետախուզել, տեղեկանալ, տեղեկու-թիւններ հաւաքել. իմանալ.* р. о непріятелѣ, о мѣстѣ; *р. что тайкомъ *մի բան ծածկա-բար իմանալ, տեղեկանալ.* **-ся** *-ն. չէ.* съ кѣмъ *մէկի հետ հաշիւ տեսնել, բան բանել.* я развѣдаюсь съ вами за это.

Раз|вѣнчиваніе *չ. թագից, պսակից զրկելը. գահընկէց անելը.* **-вѣнчивать, -вѣнчать** *ն.* **1,** *թագից, պսակից զրկել, գահընկէց անել.* **2,** *պսակը, ամուսնութիւնը լուծել:*

Разв—|систый *-ն. ճիւղաւէտ, դէպի ամէն կողմեր ճիւղեր արձակած, տարածած.* **-сить** (-шу -сятъ; -сь) *ш.* Развѣшивать I; **-съ** *ա. մաս մաս վաճառում, վաճառելը, ծախելը* (*կշռելով*). **-сы** *ա. յ. կշռաքարեր:*

Развѣт|вить (-влю -вятъ), **ся** *ш.* Развѣтвлять, ся; **-вле́ніе** *չ. ճիւղաւորում, ճիւղաւորութիւն.* **-вля́ть**, -вить *ն. ճիւղաւո-րել.* **-ся** *-ն. չէ. ճիւղաւորուել:*

Развѣ|шать *տ.* Развѣшивать II; **-шиваніе** *չ.* **1,** *կախելը, կախուելը.* **2,** *քաշելը, կշռելը (հաւասար մասերի).* **3,** *կախելը, տարածելը (չորս կողմը).* **-шивать** *ն.* **I.** (-сить) 1, *քաշել, կշռել[ով հաւասար մասերի բաժանել].* р. цыбикъ ча́ю на фунты́; 2, *կախել, տարածել (չորս կողմը).* ста́рый вязъ широко́ развѣ́силъ свои́ вѣ́тви; *р. у́ши *ականջները արել, ուշադրութեամբ ականջ դնել.* **II.** (-шать) *կախել, կախ տալ (բազմութեամբ, զանազան տեղերում), կախոտել.* р. карти́ны по стѣна́мъ; р. бѣльё на верёвки.

Развѣ́ять (-вѣ́ю -ютъ; -вѣ́й), **ся** *տ.* Развѣва́ть, ся.

Раз|вяза́ть (-жу́ -я́жутъ; -жи́), **ся** *տ.* Развя́зывать, ся; **-вя́зка** *ի.* **1,** *լուծելը, արձակելը.* **2,** *լուծում, լուծուելը, պարզուելը. ուարդ, վերջ, վախճան. վերջնական, վճռական անցք. գործողութիւն.* дѣ́ло идётъ къ р—ѣ *գործը, խնդիրը լուծւում, պարզւում է.* *р. интри́ги *ինտրիգայի պարզուելը, վերջը, վախճանը.* р. коме́діи, дра́мы *կատակերգութեան, դրամայի վերջը, վախճանը.* р. траге́діи *ողբերգութեան վճռական գործողութիւնը.* **-вя́зно** *մ. համարձակ կերպով, առանց քաշուելու.* **-вя́зность** *ի. համարձակութիւն, չքաշուելը.* **-вя́зный** *ած. համարձակ, բաց.* *сли́шкомъ р—ыя мане́ры *սանձարձակ ձեւեր.* **-вя́зываніе** *չ. լուծելը, արձակելը, 'յետ անելը'.* **-вя́зывать**, -вяза́ть *ն. լուծել, արձակել, քակել, 'յետ անել', ազատել, բացել.* р. по́ясъ, шнуро́къ; р. у́зелъ; *вино́ развяза́ло ему́ язы́къ; *ко́нчите вашъ счётъ и развяжи́те меня́ — *և ազատեցէք, ազատ թողէք ինձ.* *быть недосто́йнымъ развяза́ть реме́нь чьей-либо ноги́ *մէկի ոտքի տակի հողին արժանի չ'լինել.* **-ся** *անդր.* **1,** *լուծուել, քակուել, արձակուել, 'յետ ըլիլ'.* э́тотъ у́зелъ развяза́лся; **2,** съ кѣмъ *մէկից ձեռք քաշել, հեռանալ։*

Раз|га́вливаться, -говля́ться, -говѣ́ться *չ. Թաթախուել, պահքը, պասը բացել, բաց անել։*

Разга|да́ть *տ.* Разга́дывать; **-дка** *ի. լուծում, լուծելը, գուշակելը, -կում, իմանալը,* **-дчикъ** *ա.* **-дчица** *ի. գուշակող. լուծող, իմացող այր, կին.* **-дываніе** *չ. լուծելը, գուշակելը, իմանալը.* **-дывать**, -да́ть *ն. գուշակել լուծել, իմանալ.* *я хочу́ р—да́ть э́того человѣ́ка *ես ուզում եմ այդ մարդին ճանաչել, այդ մարդի միտքը իմանալ։*

Раз|га́нивать, -гоня́ть, -огна́ть *ն. ցրել, ցիրուցան անել, քշել, հալածել.* вѣ́теръ разогна́лъ облака́, тума́нъ; р. толпу́ наро́да; р. ста́до ове́цъ; дождь разогна́лъ пу́блику съ гуля́нья; р. полови́ну слу́жащихъ *ծառայողների, պաշտօնեաների կէսը քշել, արձակել.* *р. ску́ку, сонъ *ձանձրութիւնը, քունը հալածել.* *р. печа́ль *տրտմութիւնը, տխրութիւնը հեռացնել, փարատել։*

Разга́ръ *ա.* **1,** *ջերմութեան բարձրագոյն աստիճան, 'այաւ'. 'Թէժութիւն'.* въ са́момъ р—ѣ войны́ *պատերազմի ամենաթէժ ժամանակը.* р. страсте́й *կրքերի բորբոքում, կատաղութիւն.* я́рмарка въ р—ѣ *տօնավաճառանոցի ամենաթունդ ժամանակն է։*

Раз|гиба́ніе *չ. բացելը, պարզելը (ծալածը, կորացրածը). ուղղելը, 'գզելը'.* **-гиба́ть**, -огну́ть *ն. բացել, պարզել (ծալածը, կորացրածը), յետ ծալել, ուղղել, 'գզել'.* р. подко́ву; разогну́ть ру́ку *ձեռքը ձգել, մեկնել, պարզել.* **-гибно́й** *ած. յետ ծալուող, բացուող, պարզուող.* **-ги́бъ** *ա.* **1,** *տ.* Разгиба́ніе; **2,** *այն տեղը, ուր մի բան յետ է ծալած, պարզած, բացած է։*

Разгильдя́|й *ա.* **-йка** *ի.* **1,** *անշնորհք, անարի [կերպով քայլող] այր, կին.* **2,** *անհոգ, անզարդ, պարապ-սարապ Թրև եկող այր, կին.* **3,** *կեղտոտ, անմաքուր, պատառոտած, գզզուած շորերով այր, կին.* **-йничать**, **-ать** (-ю -ютъ) *չ.* **1,** *անշնորհք կերպով, անարիաբար քայլել, գնալ. կեղտոտ գզզուած շորերով ման գալ.* **2,** *պարապ-սարապ Թրև գալ, Թափառել, 'քամի կուլ տալ'։*

Разглаго́ль|ствованіе *չ. խօսակցութիւն, զրոյց. ճառամարտութիւն, իմաստակութիւն.* пуска́ться въ безконе́чныя р—ія *ճառամարտել, շատ խօսքերի զօռ տալ.* **-ствовать** (-вую -ютъ) *չ. խօսել, զրոյց անել. ճառամարտել, իմաստակութիւն անել, խօսքերի զօռ տալ։*

Разгла́|дить (-жу -дятъ) *տ.* Разгла́живать; **-живаніе** *չ. հարթելը, կոկելը. ողորկելը, 'գզելը'.* р. скла́докъ; **-жива́ть**, -дить *ն. հարթել, կոկել, ողորկել, 'գզել'.* р. швы, скла́дки.

Разгла|си́ть (-шу́ -ся́тъ) *տ.* Разглаша́ть; **-сіе** *չ.* **1,** *աններդաշնակութիւն (ձայների).* **2,** *անհամաձայնութիւն, տարաձայնութիւն.* **-ска** *ի. տարածելը, տարփողելը, հրապարակ հանելը, 'չու անելը'. տարածուելը, հրապարակ դուրս գալը.* пусти́ть въ р—у *հրապարակ հանել.* **-ша́тель** *ա.* **-ша́тельница** *ի. մի բան տարածող, տարփողող, հրապարակ հանող, 'չու անող' այր, կին.* **-ша́ть**, -си́ть *ն. տարածել, տարփողել, հրապարակ հանել, 'չու անել', 'աշխարհով մին անել'.* онъ вездѣ́ разглаша́етъ э́то: безче́стить же́нщину, разглаша́я свою́ связь съ не́ю; **-ше́ніе** *չ. տարածելը, տարփողելը. հրապարակ հանելը, 'չու անելը'։*

Разгля́|дываніе *չ. լաւ նայելը, տեսնելը, զննելը, քննելը, 'տնտղելը'.* **-дывать**, **-дѣ́ть** (-жу́ -дя́тъ; -ди́) *ն. լաւ նայել, տեսնել, զննել, քննել, 'տնտղել'.* пре́жде чѣмъ купи́ть э́ту вещь, я хочу́ хороше́нько р—дѣ́ть её; я не разглядѣ́лъ его́ лица́ — *լաւ չտեսայ.* онъ до́лго меня́ р—дывалъ, пока́ узна́лъ; я не могу́ р—дѣ́ть хороше́нько *ես լաւ չեմ տեսնում, չեմ կարողանում լաւ տեսնել։*

Раз|гна́ивать, **-гнои́ть** (-ю́ -я́тъ) *ն. Թարախակալեցնել, փտեցնել։*

Разгнѣ́вать *ն. բարկացնել, զայրացնել, 'չարացնել'.* **-ся** *անդր. բարկանալ, զայրանալ, 'չարանալ'։*

Разгнѣзди́ться (-ѣзжу́сь -ѣздя́тся) *անդր. (շատ Թռչունների մասին) իրանց բների մտնել, իրանց բներում տեղաւորուել, զետեղուել։*

Разго|ва́риваніе *չ.* **1,** *խօսելը, զրոյ*

անել. խօսակցութիւն, զրոյց. 2, տարհամոզել, խորհուրդ չտալ. **-вáривать 1,** չ. խօսել. խօսակցել, զրոյց անել. 'մասլահաթ անել'. 2, (-ворить) ն. տարհամոզել, ուրիշ համոզմունքի բերել. խորհուրդ չտալ։

Разго|ворить (-рю́ -рятъ) ն. Разговáривать 2; **-ворíться** (-рю́сь -рятся) -ներգ. 1, ներընդհատ խօսել, զրոյց անել, 'մասլահաթ անել'. 2, բացուել (լեզուն մասին), սկսել երկար ու բարակ խօսել, զրոյց անել, խօսքով ընկնել. **-вóрно** մ. զրուցի, խօսակցութեան ձևով. **-вóрный** -ծ. խօսակցական, զրուցի, խօսակցութեան [ժամանակ գործածուող]. р. языкъ; **-вóрчивость** է. զրուցասիրութիւն, սէր, 'հուէս' խօսելու, զրուցելու. **-вóрчивый** -ծ. շատախօսէր, խօսելու, զրուցելու, ճառելու սիրահար. **-вóръ** -. խօսակցութիւն, զրոյց. 'մասլահաթ'. прервáть р.: навестí р. на какóй-либо предмéтъ եր և է տարբերայի մասին սկսել խօսել. завестí съ кѣмъ р. մէկի հետ խօսակցութիւն, զրոյց սկսել. объ этомъ и р—а нé было գործ մասին խօսք անգամ չէ եղել. мéжду ними объ этомъ и р. նրանք եր ու գէշեր միայն գործ մասին են խօսում։

Разго|вѣнье չ. Բաթխութում, պասը բաց անելը. **-вѣться** ն. Разгáвливаться.

Разгó|нисто մ. **-нистый** -ծ. միմեանցից հեռու հեռու, ցանցառ (գրած, տպած). **-нка** է. ցրելը, ցրուցան անելը. **-нный** -ծ. գրկելու, սուրհանդակու. երթևեկութեան. р—ая почта երթևեկութեան փօստ. р—ыя лóшади փօստային երթևեկութեան ձիեր. **-нъ** -. 1, ն. Разгóнка; 2, երթևեկ, երթևեկութիւն. անցուդարձ. всѣ лóшади въ р—ѣ բոլոր ձիերը երթևեկութեան մէջ են, ճանապարհի վերայ են, պատ ձիեր չկան. вчерá былъ большóй р. երէկ մեծ անցուդարձ կար. 3, տպագր. հեռաւորութիւն (տառերի. խօսքերի). р. столбóвъ սիւներերի հեռաւորութիւնը, միջոցը. մէջի տարածութիւնը. 4, [ռազմագիտ սելաւձև] գցած, յօրինած կամր. **-нять** ն. Разгáнивать.

Разго|рáживаніе չ. 1, միջնապատ ամբարելը, միջնապատով բաժանելը, անջատելը. 2, միջնապատ քանդելը. քանդելը. ոչնչացնելը. **-рáживать**, -родить ն. 1, միջնապատ ամբարել, միջնապատով բաժանել. անջատել. р. нá трое միջնապատերով երեք մասի բաժանել. 2, միջնապատ, անջրպետը քանդել, քանդել, ոչնչացնել, վերացնել։

Разго|рáться, -рѣться չ. 1, սկսել վառուել, այրուել. дровá разгорѣлись; 2, տաքանալ, կծանալ, շիկնել, կարմրել. печь разгорѣлась; у негó лицó разгорѣлось— կարմրել է. 3.* բորբոքուել, սաստկանալ. войнá разгорáется; битва разгорѣлась; *у негó зýбы (կամ глазá) разгорѣлись на это блюдо այս կերակուրը նրա բերանի ջուրը քաշեց. այս կերակուրից նրա բերանի ջուրը գնաց։

Разгордиться (-жýсь -дятся) -ներգ. հպարտանալ, գոռոզանալ, փքուել։

Разгоревáться (-рюю́сь -ю́тся) -ներգ. տրտմութեանը, վշտին, թախծին անձնատուր լինել, տրտմութիւնից, վշտից մաշուել։

Разгоро|дить (-жý -дятъ) ն. Разгорáживать; **-дка** է. 1, ն. Разгорáживаніе; 2, միջնապատ, անջրպետ. р. въ грéцкомъ орѣхѣ ընկուզի միջնապատը։

Разгорѣться ն. Разгорáться.

Разгоря|чáть, -чить ն. 1, տաքացնել, եռացնել, կծացնել. р. кровь; 2,* տաքացնել, յուզել, բորբոքել, կատաղեցնել. **-ся** -ներգ. 1, տաքանալ, եռալ, կծանալ. 2,* տաքանալ, յուզուել, բորբոքուել, կատաղել. **-чéніе** չ. տաքացնելը, կծացնելը. տաքանալը, յուզուելը. **-чáть** (-чý -чáть), **ся** ն. Разгорячáть, ся.

Разгоститься (-щýсь -стятся) -ներգ. երկար ժամանակ հիւր մնալ։

Раз|грáбить (-блю -бятъ) ն. Разграблять; **-граблéніе** չ. կողոպտելը, -ման, թալանելը, -նում. отдáть гóродъ на р. քաղաքը կողոպուտի ենթարկել, կողոպտել տալ. **-граблять**, -грáбить ն. կողոպտել, թալանել, պղծել։

Разграни|чéніе, -чиваніе չ. 1, սահման կարգելը, սահմանները նշանակելը, որոշելը. 2, սահմանների նշանակելով զատելը, բաժանելը, անջրպետ, խտիր. р. существýющее мéжду буржуáзіей и дворянствомъ քաղաքացիների և ազնուականների մէջ գոյութիւն ունեցող անջրպետը, խտիրը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. 1, սահման կարգել, սահմանները նշանակել, որոշել. 2, սահմաններ նշանակելով անջատել, զատել, բաժանել, անջրպետել։

Разгра|фить (-флю́ -фятъ) ն. Разграфлять; **-фка** է. տողացոյց [թերթ]. **-флять**, -фить ն. Графить.

Раз|гребáніе չ. ցրելը, ցիրուցան անելը, ցաքուցրիւ բերելը. **-гребáть**, -грестí, -грéсть ն. 1, ցրել, ցիրուցան անել, ցաքուցրիւ բերել. 2, հանել, բացել (փորելով)։

Разгремѣться (-млю́сь -мятся) չ. երկար թնդալ, գոռալ, գոռալ, որոտալ։

Разгро|мить (-млю́ -мятъ) ն. Разгромлять; **-млéніе** չ. կործանելը, -նում, աւերելը, -րում, ոչնչացնելը, -ցնում. **-млять**, -мить ն. կործանել, աւերել, ջախջախել, ոչնչացնել. р. непріятеля; р. гóродъ изъ орýдій; **-мъ** -. 1, կործանում, աւերում, աւերմունք, պարտութիւն. 2, խառնաշփոթութիւն, խառնափնթորութիւն. я застáлъ пóлный р. въ егó квартирѣ ես նորա բնակարանը տակնուվրայ եղած գտայ, տեսայ։

Разгру|жáть, -зить ն. [նաւի] բեռը վայր բերել, [նաւը] պարպել, դատարկել. **-жéніе** չ. ն. Разгрýзка; **-зить** (-жý -зятъ) ն. Разгружáть; **-зка** է. [նաւի] բեռը վայր բերելը, [նաւը] պարպելը, դատարկելը. **-зный** -ծ [նաւի] բեռը վայր բերելու, [նաւը] պարպելու, դատարկելու. р—ое сýдно բեռնատար նաւ (որի միջոցով ուրիշ նաւեր պարպում են)։

Разгруститься (-щýсь -стятся) չ. տխրութեան, տրտմութեան անձնատուր լինել, խիստ տխրել, տրտմել, վշտանալ։

Раз|грызáніе չ. կրծելը, ջարդելը (ատամներով). **-грызáть, -грызть** (-зý -зýтъ; անց. -зъ -зла, о) ն. կրծել, ջարդել (կրծելով). не разгрызёшь орѣха, такъ не

съѣшь и ядрá (*առծ.*) *ձուածեղի խաթրու թաղելի կաթը կը պաշեն, կը համբուրեն։*

Разгу|ливаніе *չ.* *պարապ-սարապ ման գալը, թրև գալը, 'քամի կուլ տալը', զուարճա-ցութիւն.* **-ливать**, -лять **1**, *չ.* *պարապ-սարապ ման գալ, թրև գալ, 'քամի կուլ տալ'.* почемý онъ разгýливаетъ сегóдня? **2**, *ն.* *ման գալով, զբօսնելով մոռանալ, մոռացու-թեան տալ, ցրել.* пойдý р—лять мою грусть; читáя р—лялъ я мой сонъ; **-ся** *-ն-ր.* **1**, *զուարճանալ, ուրախանալ (զբօսնելով).* нарóдъ р—лялся; **2**, *պարզուել, բացուել, պայծառա-նալ.* погóда р—лялась; **-лъ** *-.* *զբօսանք, խրախութիւն, 'քէֆ', խնճոյք. սանձարձակ խրա-խութիւն.* **-льный** *-ծ.* *զբօսասէր, խրախասէր, 'քէֆասէր', սանձարձակ, ցոփ.* р. пáрень; р—ая жéнщина; **-лять, ся** *ш.* Разгýливать, ся.

Разда|вáніе *չ.* *տալը, բաժանելը, -նում, 'փայ անելը', բաշխելը, -խում.* **-вáтель** *-.* **-вáтельница** *է.* *տուող, բաժանող, բաշխող տէր, կին.* **-вáть** (-ю -ютъ; -вáй), -(á)ть *ն.* *տալ, բաժանել, 'փայ անել', բաշխել.* р. мúлостыню; р. войскáмъ жáлованье, провiáнтъ; éту сýмму раздáли (*կամ* рóздали) мéжду бѣ́дными жúтелями; *р. мнóго дéнегъ *շատ փող ծախսել.* **-ся** *չ.* **1**, *լայնանալ, լայն, արձակ զգանալ.* сапогú раздалúсь; **2**, *յետ քաշուել, յետ կենալ, տեղի տալ.* толпá раздалáсь, чтóбы пропустúть егó; **3**, *հրն-չել, լսուել.* úзрѣдка р—вáлся громъ; вдругъ р—дáлся звонъ кóлокола; по всемý госудáрству раздаю́тся жáлобы на минúстра; рáдостные клúки раздаю́тся въ вóздухѣ; похвалы́ емý раздаю́тся по всей Еврóпѣ; повсю́ду раздавáлись звýки инструмéнтовъ; ещё дóлго всё тотъ же гóлосъ раздавáлся въ ушáхъ моúхъ.

Раздá|вливаніе *չ.* *ճզմելը, ջարդելը, ջախջախելը, սպանելը.* **-вливать, -вúть** (-влю́ -áвятъ) *ն.* *ճզմել, ջարդել, ջախջախել, սպանել.* егó раздавúли карéтою; р. своегó врагá.

Раздóлбли|ваніе *չ.* *ш.* *բայը.* **-вать**, раздолбúть *ն.* *ծակելով, փորելով լայնացնել, ընդլայնել։*

Раз|дáриваніе *չ.* *տալը, բաժանելը, բաշխելը, ընծայելը.* **-дáривать, -дарúть** (-рю́ -рятъ) *ն.* *տալ, բաժանել, բաշխել, ըն-ծայել.* **-дáточный** *-ծ.* *տալու, բաժանելու, բաշխելու, ընծայելու [համար նշանակուած].* **-дáтчикъ, -дáтчица** *ш.* Раздавáтель, -тельница; **-дáть** (-дáмъ -дáстъ, -дадúмъ -дадýтъ; -дáй), **ся** *ш.* Раздавáть, ся; **-дá-ча** *է.* *բաժանում, բաշխում, ընծայում։*

Раз|двáиваніе *ш.* Раздвоéніе; **-двá-ивать**, -двоúть *ն.* *ճեղքել, երկատել, երկու-սել, երկուսի, երկու մասի բաժանել.* **-ся** *-ն-ր.* *ճեղքուել, երկուսի, երկու մասի բաժա-նուել։*

Раз|двигáніе *չ.* *միմեանցից հեռացնե-լը, բաժանելը.* **-двигáть**, -двúнуть *ն.* *մի-մեանցից հեռացնել, բաժանել, անջատել.* р. льдúны для проѣ́зда лóдки; р. толпý; р. нóги *ոտները չռել, բացել, միմեանցից հե-ռացնել.* **-ся** *-ն-ր.* *բաժանուել, յետ քաշ-ուել.* толпá раздвúнулась, чтóбы пропустúть егó; **-двúжка** *է.* *միմեանցից հեռաց-նում, բաժանում.* **-движнóй** *-ծ.* *որ կարող է յետ քաշուել, բացուել, բաժանուել.* р. столъ; **-двúнуть, ся** *ш.* Раздвигáть, ся.

Раздво|éніе *չ.* *ճեղքելը, երկատելը, եր-կուսելը, երկուսի, երկու մասի բաժանելը, -նում.* **-енность** *է.* *ճեղքուածք, ճեղքուածութիւն, երկուսի, երկու մասի բաժանուած լինելը.* **-úть** (-ю́ -я́тъ), **ся** *ш.* Раздвáивать, ся.

Раз|дёргиваніе *չ.* *ծուատելը, ծուէն ծուէն անելը, պատառելը.* **-дёргивать** *ն.* **1**, (**-дёргать**) *ծուատել, պատառել, ծուէն ծուէն անել, պատառոտել, պատռել (փշուր փշուր).* *р. нéрвы *ներվերը գրգռել, քայ-քայել.* **2**, (**-дёрнуть**) *քաշելով բաժանել, բացել (օր. անկողնի վարագոյրը), լուծել, 'քան-դել' (հանգոյցը, կապը).* **-дерý** *ш.* Разодрáть.

Разди|рáніе *չ.* *պատառելը, պատառոտելը, -տում, պատառոտելը, -տում.* *ջլատելը, քայ-քայելը.* *ճմլելը.* **-рáтель** *-.* **-рáтельни-ца** *է.* *պատառող, պատառոտող, պատառատող տէր, կին.* **-рáть**, разодрáть, раздрáть *ն.* **1**, *պատառել, պատառել, պատառոտել, ծուատել.* р. письмó; **2**,* *պառակտել, ջլատել, քայքայ-ել.* внýтреннія несоглáсія раздирáютъ éто госудáрство; ихъ болѣ́зненные вóпли раздирáли мнѣ дýшу — *սիրտս մորմոքում, ճմլում, այրում, փշրփշրում էին.* éто раздирáетъ мнѣ сéрдце *այդ իմ սիրտը մորմոքում է.* **-ся** *-ն-ր.* *պառակտուել, պատառուել. այ-րուել, փշրփշրուել, մորմոքուել.* **-рáющій** *-ծ.* *այրող-փշրփշրող, մորմոքող, ճմլող.* р. сéрдце, дýшу. [*տալ', 'բզքտացնել'։*

Раздобáривать *չ.* *շաղակրատել, 'զրոյց*

Раз|дóбрить (-рю -рятъ) *ն.* **1**, *բարի, ազնիւ զգացմունք զարթնել, մեղմացնել, 'կակղացնել'.* **2**, *լաւացնել (որ և է խառնուրդով).* **-ся** *-ն-ր.* *մեղմանալ, 'կակղել', բարի, ազնիւ, առատա-ձեռն դառնալ.* **-добрѣ́ть** *ш.* Добрѣ́ть; **-добы́ть** (-добýду -дутъ; -бýдь) *ն.* что, чегó *մի բան ճարել, ձեռք բերել, հայթայթել.* **-ся** *-ն-ր.* чѣмъ *մի բան ճարել, ձեռք բերել, հայթայթել.* бѣглéцъ гдѣ-то раздобы́лся пáспортомъ.

Раздóлье *չ.* **1**, *ազատ, երջանիկ և ան-հոգ կեանք, կենցաղ.* емý здѣсь р. *այստեղ նրա համար դրախտ է.* **2**, *տարածութիւն, 'բո-լութիւն'.* **3**, *սրձակութիւն, ընդարձակութիւն, ազատութիւն։*

Раздóръ *-.* *երկպառակութիւն, պառակ-տում, անմիաբանութիւն, վէճ, կռիւ, խռովու-թիւն.* во всёмъ дóмѣ госпóдствуетъ р. и натя́нутость отношéній; *я́блоко р—а *կռուախնձոր, կռուածաղիկ.* *сѣ́ять р—ы *երկ-պառակութիւն սերմանել։*

Раздосáдовать (-дую -ютъ) **1**, *ն.* когó *մէկին նեղացնել, վշտացնել, բարկացնել.* **2**, на когó *մէկից նեղանալ, մէկի վրայ բարկանալ.* **-ся** *-ն-ր.* *նեղանալ, բարկանալ։*

Раздра|жáемость *է.* *գրգռելիու-թիւն, բարկացկոտութիւն.* **-жáть, -жúть** *ն.* *գրգռել. գրգռացնել, բարկացնել.* онъ меня́ -жáетъ; р. отцá прóтивъ сы́на; **-ся** *-ն-ր.* *գրգռուել. բարկանալ.* **-жáющій** *-ծ.* *գրգռիչ.* р—ее срéдство; **-жéніе** *չ.* **1**, *գրգռելը. գրգ-*

րացնելը, բարկացնելը. 2, գրգիռ, գրգռմունք. յոյզ, զայրացում, զայրացմունք, բարկութիւն. р. нервовъ; чрезмѣрное, болѣзненное р.; **-жимость** է. գրգռականութիւն, դիւրագրգռութիւն. **-жимый** -ձ. գրգռական, դիւրագրգիռ. **-жительность** է. մեծ գրգռականութիւն, դիւրագրգռութիւն. **-жительный** -ձ, 1, խիստ գրգռող, խիստ գրգռական, դիւրագրգիռ, դիւրաբորբոք, զայրացկոտ, դժգոյն. р. характеръ; 2, գրգռիչ, գրգռական. р—ое лѣкарство; **-жить** (-жу́ -жа́тъ), **ся** ա. Раздража́ть, ся.

Раз|дра́знивать, -дразни́ть (-ню́ -нятъ) ն. գրգռել, բարկացնել, չարացնել, կատաղեցնել (ծաղրելով, 'անտեղ անելով'). **-дра́ть** (-деру́ -ру́тъ), **ся** ա. Раздира́ть, ся.

Раздро|би́тельная -ձ. прода́жа մասնակի վաճառում, մաս մաս ծախելը, վաճառելը. **-би́ть** (-блю́ -бя́тъ) ա. Раздробля́ть; **-бле́ніе** ն. կոտրտելը, փշրելը. կտոր կտոր անելը, բաժան բաժան անելը. Թւ. վերլուծում. **-бля́ть**, -би́ть ն. կոտրել, ջարդել, փշրել, մանրել, կտոր կտոր անել, բաժան բաժան անել. Թւ. վերլուծել. р. кость, че́репъ; р. ко́мья на па́шнѣ վարած հողի կոշտերը փշրել. р. имѣ́ніе կալուածքը կտոր կտոր անել. р. госуда́рство; **-ся** -նդ. կոտրուել, փշրուել, կտոր կտոր լինել։

Раздру|жа́ть, -жи́ть (-жу́ -жа́тъ) ն. կռուեցնել, երկպառակել (բարեկամներին). **-ся** -նդ. կռուել, երկպառակուել, գժտուել. раздру́жится другъ, ху́же не́друга (առծ.)։

Раздува́|льный -ձ. мѣхъ փուքս. **-льщикъ** ա. **-льщица** է. փչող այր, կին. р. мѣхо́въ փուքս փչող։

Раздува́нить ա. Дува́нить.

Разду|ва́ніе ն. 1, ա. տես բառը. 2, փքում, փքուածութիւն. **-ва́ть**, -(у́)ть ն. 1, փչել, բորբել, արծարծել. р. ого́нь; *р. вражду́ թշնամութիւնը բորբել. 2, ցրել, ցրուացան անել, ցարուցրիւ անել. вѣ́тромъ разду́ло мяки́ну; 3, փքել, ուռեցնել. у него́ разду́ло щёку; брю́хо разду́ло փորն ուռել է. *р. чей-либо успѣ́хъ մէկի յաջողութիւնը չափազանցնել. ему́ вѣ́тромъ разду́ло лицо́ քամուց նորա երեսն ուռել է. **-ся** -նդ. փքուել, ուռչել։

Разду́|мываніе ն. 1, մտածելը, խորհելը. տատանուելը, վարանելը. 2, միտքը, մտադրութիւնը փոխելը. **-мывать**, -мать ն. 1, մտածել, խորհել, վարանել, տատանուել. онъ до́лго разду́мывалъ, приня́ть ли э́то мѣ́сто; я согласи́лся не разду́мывая; тутъ не́чего р. այստեղ երկար մտածելու բան չկայ. 2, միտքը, մտադրութիւնը փոխել. я хотѣ́лъ купи́ть э́тотъ домъ, но разду́малъ; я разду́малъ ѣ́хать за грани́цу; **-мье** ն. խորհելը, -հում, տատանուելը, -նում, վարանում, վարանմունք, տարակոյս, տարակուսանք, մտամոլորութիւն. его́ р. взяло նա վարանման մէջ է, նա չգիտէ, թէ ինչ անէ. привести́ въ р. վարանման մէջ ձգել, տարակուսեցնել։

Раздуря́ться (-рю́сь -ря́тся) -նդ. շատ յիմար, խելառ բաներ բանել, շատ յիմարութիւններ, գժութիւններ անել։

Раз|ду́тость է. փքուածութիւն, ուռածութիւն. **-ду́тый** -ձ. փքուած, ուռած. не́навистъ р—ая сопе́рничествомъ առաւութիւնից բորբոքուած ատելութիւն. **-ду́ть** (-ду́ю -ютъ), **ся** ա. Раздува́ть, ся.

Разду|ша́ть, -ши́ть (-шу́ -ша́тъ) ն. օծել (անուշահոտ օծանելիքներով), պարֆիւմել. **-ся** -նդ. օծուել, պարֆիւմուել։

Раздѣ|ва́льня է. շորեր հանելու սենեակ, տեղ (բաղանիքում). **-ва́ніе** ն. մերկացնելը, 'ակլօրելը'. **-ва́ть**, -(ѣ́)ть ն. 1, մերկացնել, 'ակլօրել'. 2, բացել, [վերմակը] առնել, վերցնել. **-ся** -նդ. 1, մերկանալ, 'ակլօրուել'. раздѣ́ться до руба́шки լոկ շապկով մնալ. спать не раздѣва́ясь շորերը հագին քնել. 2, բացուել։

Раздѣ́лать, ся ա. Раздѣ́лывать, ся.

Раздѣ|ле́ніе ն. բաժանելը, -նում. р. на́ двѣ ра́вныя ча́сти; р. лѣ́са на ча́сти, уча́стки; р. на гра́дусы; р. голосо́въ; писа́ть безъ р—ія на гла́вы; р. церкве́й պատմ. եկեղեցիների բաժանումը (862 Թ.). **-ли́мость** է. բաժանելիութիւն, բաժանականութիւն. **-ли́мый** -ձ. բաժանելի, բաժանական, տրոհելի. **-ли́тель** ա. **-ли́тельница** է. բաժանող այր, կին. **-ли́тельный** -ձ. բաժանիչ, -նող, բաժանարար, տրոհիչ, տրոհող, տրոհական. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ), **ся** ա. Раздѣля́ть, ся; **-лка** է. 1, հաշիւ, հաշուետուութիւն. потре́бовать кого́ къ р—ѣ մէկից [նորա արարքների համար] հաշիւ պահանջել. 2, ճրտրպ. բարակ ողկուզ պատ վաստարանի ծխնելոյզի շուրջը (այն անգում, ուր ծխնելոյզն առաստաղից անցնում). **-ло́чный** -ձ. հաշուի, հաշուետուութեան. **-лъ** ա. բաժանելը, -նում. р. имѣ́нія ме́жду наслѣ́дниками; р. добы́чи; р. наслѣ́дства; **-лывать**, -лать ն. 1, նկրշ. ոստուերաւորել, նկարել. 2, վառարանի ծխնելոյզի շուրջը բարակ ողկուզ պատ քաշել (այն անգում, ուր ծխնելոյզն առաստաղից անցնում է). 3, վճարել, հատուցանել (բոլոր հաշուի), գոհացնել. **-ся** -նդ. հաշիւ-տեսնել, հաշիւը վերջացնել, վճարել. -латься съ долга́ми պարտքերը վճարել. -латься съ заимода́вцами պարտատէրերին գոհացնել. я раздѣ́лался съ свои́мъ портны́мъ ես իմ դերձակի հաշիւը վերջացրի, վճարել եմ. съ че́стью, че́стно -латься съ чѣмъ մի բանից պատուով դուրս գալ, ազատուել. онъ не зна́етъ какъ -латься съ свои́ми кредито́рами նա չգիտէ, ինչպէս ազատուի իւր պարտատէրերից. я съ нимъ -лаюсь за э́ту оби́ду ես նորա հետ հաշիւ կը տեսնեմ այդ վիրաւորանքի համար. онъ дёшево со мно́ю не -лается նա իմ ձեռքից հեշտութեամբ չի պրծնի, այդ նրան աժան չի նստի. **-льно** մ. զատ, առանձին, անջատ. **-льноко́пытный** -ձ. կնդ. սմբակաճեղք, կճղակաբաշխ. р—ыя живо́тныя; **-льноно́гій** -ձ. կնդ. Թաթահերձ. ա. նախորդ բառը. **-льность** է. զատուած, բաժանուած լինելը, զատութիւն, առանձնութիւն, բաժանութիւն, անջատութիւն. **-льный** -ձ. 1, բաժանման, բաժանելի, բաժանելու. р. актъ, р—ая за́пись իրւա. բաժանաթուղթ, -նագիր, բաժանման գիր, Թուղթ. 2, բաժան, անջատ, առանձին, զատ. р—ое жи́тельство; **-ля́ть**, -ли́ть ն. 1, բաժանել. р.

во́лосы на головѣ́; р. имѣ́ніе ме́жду дѣтьми́; они́ раздѣли́ли ме́жду собо́ю э́ти де́ньги; р. что на ра́зныя ча́сти; р. пополáмъ *կէս անել*. р. во́йско на отря́ды; р. на кла́ссы; э́та рѣка́ раздѣля́етъ два э́ти госуда́рства — *բաժանում, անջատում է*. **2,** *մասնակից լինել, բնկերանալ*. я раздѣля́ю ва́ше мнѣ́ніе *ես ձեր կարծիքին հաւան եմ, ես էլ նոյն կարծիքին եմ, որին և դուք*. я раздѣля́ю ва́шу ра́дость *ես ընկերանում եմ ձեր ուրախութեանը*. онъ раздѣля́лъ со мно́ю и ра́дость и печа́ль *թէ իմ ուրախութեանն և թէ իմ տրտմութեանն նա մասնակից, ընկեր էր*. **3,** *բաժանել, զատել, անջատել*. **-ся** *-ներգ. բաժանուել*. рѣка́ раздѣля́ется на́ два рукава́; мнѣ́нія объ э́томъ вопро́сѣ раздѣля́лись; Россі́я раздѣля́ется на губе́рніи; кни́га раздѣля́ется на гла́вы; дѣ́ти по́слѣ сме́рти отца́ раздѣли́лись.

Раздѣ́ть (-дѣ́ну -нутъ; -нь), **ся** *ա.* Раздѣва́ть, ся.

Раздюжѣ́|лый *ԲԱ. -Ծ. ուժավացած, հաստացած, գէրացած*. **-ть** *չ. ուժավանալ, հաստանալ, գէրանալ*:

Разжа́лобить (-блю -ятъ) *ն.* кого́ *մէկին կակղացնել, յուզել, մէկի սրտում կարեկցութիւն առաջացնել, մէկի սիրտը շարժել*. **-ся** *-ներգ. կակղել, կակղանալ, յուզուել, կարեկցել*:

Разжа́|лованіе *չ. աստիճանից զրկելը, [աստիճանից] իջեցնելը*. **-ловать** (-лую -ютъ) *ն. աստիճանից ձգել, զրկել, իջեցնել*, р. офице́ра въ солда́ты *սպային հասարակ զինուորի աստիճանին իջեցնել*. его́ -лова́ли изъ капита́новъ въ солда́ты *նորան կապիտանի աստիճանից հասարակ զինուորի աստիճանին իջեցրին*:

Разжа́ловаться (-луюсь -ются) *չ. ապաշել, զաւն կերպով գանգատուել, բողոքել*:

Разжа́ть (разожму́ -му́тъ; -жми́) *ա.* Разжима́ть.

Раз|жёвываніе *չ. ա. ծամը. **-жёвывать, -жева́ть** (-жую́ -ю́тъ) *ն.* **1,** *ծամել, ծամծմել[ով մանրել, փշրել]*. р. хлѣбъ; **2,*** *լաւ, բառ հարկին բացատրել, մեկնել, հասկացնել*. ему́ на́до всё -жева́ть, ему́ на́до всё -жева́ть и въ ротъ положи́ть *պէտք է ամէն բան ծամեն և նորա բերանը դնեն, որ հասկանայ*. **3,*** *հասկանալ, գլխի ընկնել*. наконе́цъ онъ -жева́лъ э́то.

Разже|лоби́ть (-блю́ -бя́тъ) *ն. ակօսել, ակօսած փորել (փայտը)*. **-ло́бокъ,** бка *ա. միմեանց հետ կցած երկու տանիքների արանքում գոյացած ակօս*:

Разжема́ниться (-нюсь -нятся) *չ. ‘կատարուել’, ‘ջղջրուել’, ամօթխածութիւն անել*:

Разжени́ться (-ню́сь -нятся) *-ներգ. կնոջից, ամուսնուց բաժանուել, ամուսնութիւնը լուծել տալ*:

Разже́чь (разожгу́ -жжёшь -жгу́тъ; *անց.* разжёгъ -зожгла́, о́; -жги́), **ся** *ա.* Разжига́ть, ся.

Раз|жи́ва *Բ.* **1,** *շահ, օգուտ, աշխատանք*. **2,** *բարւոքում, բարելաւում (զրութեան)*. вотъ тебѣ́ на р—у *մա քեզ գտած զարման սրա*. **-жива́ться,** -жи́ться *-ներգ.* **1,** *իր նիւթական զրութիւնը բարւոքել, հարստանալ*. онъ разжи́лся отъ подря́довъ; -жи́ться че́стнымъ трудо́мъ; **2,** *ճարել, ձեռք բերել, հայթայթել*. какъ бы мнѣ -жи́ться де́ньгами?

Раз|жига́ніе *չ. բորբոքել, բորբոքելը, վառելը*. *բորբոքելը, գրգռելը*. **-жига́ть, -же́чь** *ն.* **1,** *բորբել, բորբոքել, վառել*. **2,*** *բորբոքել, գրգռել (կրքերը)*. *р. подозрѣ́нія *կասկածները ասաւեացնել*. **-ся** *-ներգ. վառուել, բորբոքուել*:

Разжи|дѣ́лый *-Ծ. նօսրացնել, նօսրանալի*. **-дѣ́тельный** *-Ծ. նօսրացնող, -ցուցիչ*. **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ) *ա.* Разжижа́ть; **-дѣ́лый** *Բ. -Ծ. նօսրացած*. **-дѣ́ть** *չ. նօսրանալ, բարակեանալ*. **-жа́ть,** -ди́ть *ն. նօսրացնել, բարակացնել*. **-жа́ющій** *ԲԱ. -Ծ. նօսրացնող, -ցուցիչ*. **-же́ніе** *չ. նօսրացնելը, -ցում*:

Раз|жима́ніе *չ. բացելը, բաց անելը (սեղմածը)*. **-жима́ть,** -жа́ть *ն. բացել, բաց անել (սեղմածը)*. р. кула́къ; *не р. рта *բերանը չբացել*. **-ся** *-ներգ. բացուել, բաց լինել*

Разжирѣ́ть *չ. գէրանալ, պարարտանալ, ‘չաղանալ’, ճարպակալել*:

Разжи́ться (-живу́сь -ву́тся; -ви́сь) *ա.* Разжива́ться.

Раззадо́|риваніе *չ. գրգռելը, խթանելը*. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) *ն. գրգռել, խթանել*:

Раззнако́миться (-млюсь -мятся) *-ներգ. ծանօթութիւնը, յարաբերութիւնը կտրել, զժուել*:

Раззо|ла́чивать, -лоти́ть (-чу́ -о́тятъ) *ն. ոսկէզարդել*:

Раз|зори́ть, ся, -зоря́ть, ся *ա.* Разор...

Раззу|ди́ть (-жу́ -дя́тъ) *ն. զգացել տալ (մի բան անելու)*. **-дѣ́ться** *չ. ապաւել, երկար մտածել, ‘ջոք գալ’*:

Раззѣва́ться *չ. չորացնել, անընդհատ յօրանջել, ‘որոչալ’*:

Ра́зинкъ *-. նոյ. անգամ, մի անգամ միայն*:

Рази́|нуть, ся *ա.* Разѣва́ть, ся; **-зиня** *Բ. նոյ.* **1,** *ա.* Разиня; **2,** *Եղ.* Муа, *ձկնակոնջ (կակղամորթ մի)*. **-зя** *հոլ. շարունակ յօրանջող, բերանը բաց նայող, ծոյլ, յոյլ, ապուշ մարդ, ‘ընդ պաքի’*:

Рази́|тельный *-Ծ. զարկիչ, ազդու, ուժգին, ապշեցուցիչ, զարմանալի*. р. приме́ръ; р—ое схо́дство; **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ) *ն.* **1,** *շանթել, զարկել, ջարդել, ջախջախել, սատկել*. р. непрія́теля; **2,** *զարմացնել, ապշեցնել*. **3,** *չ.* чѣмъ *մի բանի հոտ արձակել, ափ.* отъ него́ рази́тъ сиву́хой *նորանից օղու հոտ է գալիս, օղու հոտ է փչում*:

Раз|лага́ть, -ложи́ть *ն.* **1,** *քիմ. և մաթեմ. լուծել, կազմալուծել, բաժանել*. р. вещество́; хи́мики разлага́ютъ соедине́нія путёмъ нака́ливанія *քիմիկոսները հեղ. ջերմութեան միջոցով մարմինները լուծում են*. **2,** *բաժանել, ‘փայ անել’ (հարկերը)*. **-ся** *-ներգ. լուծուել, կազմալուծուել, քայքայուել, փտել*. **-лага́ющій** *-Ծ. լուծիչ, լուծող, կազմալուծող, քայքայող*:

Разла́|дить (-жу -дятъ), **ся** *ա.* Разла́живать, ся; **-дица** *Բ.* **-дъ** *ա.* **1,** *անհեր-*

դաշնակութիւն. играть, пѣть на разладъ աններդաշնակ կերպով ածել, երգել. 2, անհամաձայնութիւն, անմիաբանութիւն, երկպառակութիւն. жить въ разладѣ; 3, խանգարմունք, անյաջողութիւն. **-живаніе** չ. 1, փչացնելը, խանգարելը, խափանելը. 2, երկպառակելը, կռուեցնելը. **-живать**, -дить 1, ն. փչացնել, խանգարել, խափանել (որ երաժշտական գործիքը). 2, չ. կռուել, գժտուել. **-ся** -նչք. 1, անբաձայնուել. 2, խափանուել, խանգարուել. это дѣло разладилось.

Разлакомить (-млю -мятъ) ն. 1, քաղցրեղէնի ընտելացնել. 2,* ախորժակը շարժել, այնպէս անել, որ բերնի ջուրը գնայ, գրաւել, հրապուրել. **-ся** -նչք քաղցրեղէնին ընտելանալ. գրաւուել, հրապուրուել։

Раз|ламливать, -ломить ն. բեկ[ա-ն]ել, կոտրել. р. хлѣбъ; **-ся** -նչք. բեկ[ան]ուել, կոտրուել. **-ламываніе** չ. 1, կոտրելը, խորտակելը. 2, քակելը, քանդելը (շինութիւնը). **-ламывать**, -ломать ն. 1, կոտրել, խորտակել. р. дверь; р. сундукъ, шкапъ; 2, քակել, քանդել. р. домъ; **-ся** -նչք. 1, կոտրուել, խորտակուել. 2, քակուել, քանդուել, քայքայուել։

Разлаяться (-лаюсь -ются) չ. շարունակ հաչել, շզադարել հաչելուց։

Раз|лёживаться,-лежаться (-лежусь -жатся) չ. երկար պառկել, երկար պառկած մնալ։

Раз|летаніе չ. զանազան կողմեր թռչելը, ցրուելը, ցաք ու ցրիւ գալը, ցիր ու ցան լինելը. **-летаться**, -летѣтся չ. 1, զանազան կողմեր թռչել, ցրուել, ցաք ու ցրիւ գալ, ցիր ու ցան լինել. птицы разлетѣлись въ разныя стороны; листы разлетѣлись по комнатѣ; тарелка упала на полъ и разлетѣлась вдребезги—և ջարդ ու փշուր եղաւ. *эта теорія разлетается въ прахъ передъ фактами —ոչնչանում, մոխիր է դառնում. 2, թեւերին զօռ տալ, թռիչքն արագացնել. орёлъ, разлетѣвшись, схватилъ кролика; 3, (միայն разлетаться) սկսել թռչել, երկար թռչել. ճախրել. птицы передъ дождёмъ разлетались; **-лётывать** չ. դէս ու դէն, զանազան կողմեր թռչել. **-летѣться** (-ечусь -тятся; -тясь) տ. Разлетаться 1, 2.

Разлечься (-лягусь -жешься -гутся; անց. -лёгся -леглась, -лось; հրմ. -лягся) -նչք. ձգուել, տարածուել (պառկելիս)։

Раз|ливальный -ած. ածելու. р—ая ложка շերեփ. **-ливаніе** չ. 1, թափելը, 'վախելը'. 2, ածելը. **-ливанный** -ած. առատ, ափերից թափուող. р—ое море խմիչքների, գինու առատութիւն, ծով. *առատաձեռնութիւն. **-ливательный** տ. Розливальный; **-ливать**, -лить ն. 1, թափել, վայր թափել, 'վաթել'. շաղ տալ. р. соусъ на скатерть; 2, ածել. բաշխել. р. пиво въ бутылки; р. чай թէյ բաշխել. *р. щедроты, милости առատաձեռն դառնալ, առատ ողորմութիւն, տուրքեր տալ. **-ся** -նչք. 1, թափուել, վայր թափուել, 'վաթել'. 2, (վարարած գետի մասին) ափերից դուրս գալ, ափերը հեղեղել. рѣка разлилась отъ дождей; **-ливка** ի. ածելը, ածում. р. вина по бочкамъ գինին տակառներն ածելը, տակառներում անդատարելը, ամանելը. **-ливной** տ. Разливальный; **-ливъ** ա. 1, տ. Разливка; 2, վարարում, վարարութիւն, հեղեղ, հեղեղում, [գետի] ափերից դուրս գալը։

Разли|невание չ. **-нёвка** ի. տողելը, տողեր քաշելը. գծելը. **-нёвывать, -невать** (-нюю -ютъ) ն. տողել, տողեր քաշել, գծել։

Раз|литіе չ. 1, [գետի] ափերից դուրս գալը, վարարում. հեղեղ, հեղեղում. р. рѣки; р. водъ; періодическое р. Нила Նեղոսի պարբերական հեղեղումը. **-лить** (-олью -ютъ; -лей), **ся** տ. Разливать, ся.

Разли|чать, -чить ն. զանազանել, տարբերել. я насилу -чилъ, узналъ его въ толпѣ; **-ся** -նչք. զանազանուել, տարբերուել. **-ченіе** չ. զանազանելը, -նում, տարբերելը, -րում. **-чествовать** (-вую -ютъ) չ. զանազանուել, տարբերուել. **-чительный** -ած. զանազանող, -նիչ, տարբերական, խտրիչ, խտրական. **-чить** (-чу -чатъ), **ся** տ. Различать, ся; **-чіе** չ. զանազանութիւն, տարբերութիւն, խտիր, խտրութիւն. безъ р—ія вѣроисповѣданія и національности; р. противополагается тождеству; **-чно** մ. զանազան, տարբեր ձեւով, եղանակով. **-чность** ի. տ. Различіе; **-чный** -ած. զանազան, տարբեր, այլ. это слово имѣетъ нѣсколько р—ыхъ смысловъ; это два совершенно р—ыхъ вопроса; они р—ыхъ мнѣній; р—ымъ образомъ զանազան, տարբեր ձեւով, [եղանակով։

Разліяніе տ. Разлитіе.

Разлобызать տ. Расцѣловать.

Разло|гій -ած. 1, լայն, տարածուած, դէպի վեր լայնացող (օր. առհնակի ափերի մասին). 2, թեք, շեղ. **-гъ** ա. 1, թեքութիւն, շեղութիւն. թեք ափերով խռոչ, ձոր. 2, բս. Cotyledon, պորտատերեւ։

Разло|женіе չ. 1, լուծելը, վերլուծելը, բաժանելը, վեր ածելը. р. сложныхъ тѣлъ на простѣйшія քիմ. բարդ մարմինները տարրերի վերլուծելը, վեր ածելը. р. въ рядъ մաթմ. կարգերի բաժանելը (քանակութիւնը). **-жимый** -ած. լուծելի, արոհելի. **-жистый** տ. Разлогій; **-жить** (-жу -жатъ), (**ся**) տ. Разлагать, ся և Раскладывать.

Разло|маніе չ. տ. Разломка; **-мать** տ. Разламывать; **-мить** (-млю -ломятъ; -ми), **ся** տ. Разламливать, ся; **-мка** ի. քակելը, քանդելը (շինութիւնը). **-мъ** ա. կոտրուած, բեկուած տեղ, կոտրուածք, բեկուածք։

Разло|пываться,-паться,-пнуться չ. տրաքուել, ճեղքուել, պատռուել։

Раз|лука ի. բաժանում. հրաժեշտ. минута, день р—и հրաժեշտի բոպէ, օր. жить въ р—ѣ հեռու, բաժանուած, անջատուած ապրել. **-лучать**, -лучить ն. բաժանել, անջատել. **-ся** -նչք. և չ-եր. բաժանուել, անջատուել, հրաժեշտ առնել. р. съ друзьями; у него душа съ тѣломъ -лучается նա հոգին տալիս է, մեռնելու մօտ է. **-лученіе** չ. բաժանելը. -նում, անջատելը, -տում. **-лучить** (-чу -чатъ), **ся** տ. Разлучать, ся.

Раз|лѣза́ться, -лѣзться (-зусь -зутся; -зься) չ. 1, պատառուել, ճեղքուել, պայթել. «пусть разлѣзется твой живо́тъ; пусть выползутъ твоѝ вну́тренности»; 2, սաստիկ գէրանալ, պարարտանալ, 'շաղանալ', 'տաղել'։

Раз|лѣ́ниваться, -лѣни́ться (-ню́сь -нятся) չ. աստիճանաբար, կամաց կամաց ծուլանալ, յուլանալ, ծուլութեան, յուլութեան, պարապութեան ընտելանալ։

Раз|лѣпля́ть, -пи́ть (-плю́ -пятъ) ն. 1, քակել, քանդել, լուծել, 'գլլել', 'պոկել' (կպցրածը, փակցրածը). 2, շատ տեղեր կպցնել, փակցնել, ծեփել. -ся անդր. քակուել, լուծուել, գլլուել, 'պոկ գալ'։

Раз|люби́ть (-блю́ -бятъ) ն. դադարել սիրելուց, այլևս չսիրել. онъ её разлюби́лъ.

Разля́гусь տ. Разле́чься.

Размагни́чи|ваніе գ. մագնիսաթափում. **-вать** ն. մագնիսաթափել. **-ся** անդր. մագնիսաթափուել։

Разма́|зать (-жу -жутъ; -жь) տ. Разма́зывать; **-зня́** ե. նօսր տապուր, 'սպաս'. на у́лицѣ р. փողոցը սաստիկ ցեխ է. **-зываніе** գ. տ. քսելը. **-зывать**, -зать ն. 1, այս ու այն կողմ քսել, քսելով տարածել (ծեփը, շաղախը). 2, վատ, անճաշակ կերպով ծեփել, նկարել, նաշխել, կեղտոտել. 3, աւելորդ, անտեղի մանրամասնութիւններով պատմել, գրուցել, 'գուրս տալ'։

Разма|лёвывать, -лева́ть (-лю́ю -ютъ) ն. նկարել, նաշխել (պատը, սենեակը). վատ, անշնորհք կերպով նկարել, նաշխել։

Разма́лы|ваніе գ. մանր, գերմակ, բարակ աղալը. **-вать**, размоло́ть ն. մանր, գերմակ, բարակ աղալ. **-ся** անդր. 1, շփուելուց մաշուել, լայնանալ, ընդլայնիլ, մեծանալ (ծակի մասին). 2, սկսել շաղակրատել, վայրահաչել, շատախօսութեամբ 'գահլա տանել'։

Раз|ма́рывать, -мара́ть ն. 1, նկարել, գրել, կեղտոտել, աղտեղել (պատերը՝ օր. կաւճով) 2, կեղտոտել, փչացնել (նկարածը)։

Разма́ты|ваніе գ. բացելը, լուծելը (կծիկը, կծկածը). **-вать**, размота́ть ն. 1, բացել, լուծել (կծիկը, կծկածը). 2, շռայլութեամբ, վեղխութեամբ վատնել, փչացնել. р. де́ньги; **-ся** անդր. լուծուել։

Разма|ха́ть (-ха́ю -ютъ և -шу́ -а́тумъ), **ся** տ. Разма́хивать, ся; **-хиваніе** գ. շարժելը, շարժումներ անելը (դէս ու դէն, զանազան կողմեր). р. рука́ми при разгово́рѣ; **-хивать**, -ха́ть, **-хну́ть** ն. 1, շարժել, շարժումներ անել (դէս ու դէն, զանազան կողմեր). р. рука́ми при разгово́рѣ; итти́ -ма́хивая рука́ми; р. са́блею; онъ -ха́вши, бро́силъ ка́мень նա քարը պտոյտ տալով ձգեց. 2, յանկարծ, արագ կերպով բացել, բաց անել. р. две́ри; **-ся** անդր. 1, ձեռքը, բազուկը բարձրացնել, յետ տանել (զարկելու նպատակով). размахну́вшись, уда́рилъ его́ по голо́вѣ; 2, յանկարծ բացուել, բաց լինել (դռան մասին). **-хъ** ա. 1, շարժելը, -ժում. թափ. р. ма́ятника ճօճանակի ճօճումը. съ р—у, со всего́ р—а [իր բազուկի] բոլոր ոյժով, բոլոր թափով. уда́рить съ р—у; р., ширина́ распростёртыхъ крыльевъ у пти́цы թռչունի տարածած թևերի թափը, ծաւալը, լայնութիւնը. перескочи́ть съ р—у մի շնչում թռչել, անցնել, միանգամից խոչընդոտն անցնել. ходъ, р. по́ршня մեքան. մխոցի ընթացքը, թափը։

Разма́чи|ваніе գ. թրջելը, թրմելը, կակղացնելը, փափկացնելը. **-вать**, размочи́ть ն. թրջել, թրմել, կակղացնել, փափկացնել. **-ся** անդր. թրջուել, թրմուել, կակղել, կակղանալ, փափկել, փափկանալ։

Размач|това́ніе գ. կայմերը առնելը, վերցնելը. **-то́вывать, -това́ть** (-ту́ю -ютъ) ն. ծովգ. [նաւի] կայմերն առնել, վերցնել։

Разма́|шисто մ. լայնարձակ, ընդարձակաբար. жить р. շռայլ կեանք վարել. писа́ть р. լայնարձակ, լայնագիր գրել, գրչով լայն շարժումներ անելով գրել. **-шистый** ած. լայն, լայնարձակ, ընդարձակ. р. по́черкъ լայնարձակ, լայնագիր գիր, ձեռք. р—ая кость լայնարձակ, լայնագիծ, համարձակ վրձին. р—ое гостепріи́мство ճոխ, փարթամ հիւրասիրութիւն. **-шка** ե. շարժում, շարժողութիւն, շարժուածք (ձեռքի, բազկի)։

Разма́яться (-ма́юсь -ются) անդր. նուաղել, տառապել, հալումաշ լինել։

Разме|жева́ніе գ. չափելը, որոշելը, նշանակելը (սահմանները), բաժանելը (սահմանները որոշելով, նշանակելով). **-жёвывать, -жева́ть** (-жу́ю -ютъ) ն. սահման կտրել, չափել, որոշել, նշանակել (սահմանները), բաժանել (սահմանները որոշելով, նշանակելով). **-ся** անդր. և փ-խդ. սահման կտրել, սահման որոշել, բաժանել (որ և է կտոր հող). сосѣ́ди размежева́лись полюбо́вно հարևանները միմեանց մէջ սիրով, համաձայնութեամբ սահման են կտրել։

Размель|ча́ть, -чи́ть (-чу́ -ча́тъ) ն. մանրել, 'գերմակացնել', փշրել. **-ся** անդր. մանրուել. **-че́ніе** գ. մանրելը, 'գերմակացնելը', փշրելը. р. пи́щи во рту.

Раз|мелю́ տ. Размоло́ть; **-мести́** (-мету́ -ту́тъ; անց. -мёлъ -ла́, о́; -ти́) տ. Размета́ть 1; **-мета́ть** ն. 1, (-мести́) աւլել, մաքրել. 2, տ. Размётывать; **-мётка** ե. 1, ցրելը, ցրում, ցիր ու ցան անելը. 2, բս. Spergula arvensis, դաշտի աղաւնիճ. **-мётный** ած. որ կարելի է դէս ու դէն ձգել. р—ая пала́тка լուծուող, լուծելի վրան. р—ая гра́мота հնց. պատերազմ հրատարակելու թուղթ, գիր. **-мётъ** ա. 1, ցրելը, ցիր ու ցան անելը. 2, հնց. խաղաղութեան խախտում, վրդովում, պատերազմ հրատարակելը. **-мётывать**, -мета́ть ն. ցրել, ցիրուցան անել, ցաք ու ցրիւ բերել. **-ся** անդր. ձգուել, տարածուել, ձեռներն ու ոտները ձգել, տարածել։

Раз|мина́ніе գ. լաւ, ըստ հարկին տրորելը. **-мина́ть**, -мя́ть ն. 1, լաւ, ըստ հարկին տրորել, 'աղաղել', փափկացնել, կակղացնել. 2, սովորեցնել (խամ ձիուն). 3, մարզել, դիւրաշարժ դարձնել, շարժման ընտելացնել (անդամները). р. ко́гти ճիրանները չափել. **-ся** անդր. շարժուել, շրջել, թարմանալ։

Размину́ться (-ну́юсь -ются) փ-խդ. միմեանց մօտից, կշտից, կողքից անցնել, առ անցնել, խուսափել, միմեանց չհանդիպել. доро́га такъ узка́, что нельзя́ р. —որ իրար

կշտից անցնել չի լինում. не понимаю, какъ мы разминулись չեմ հասկանում, թէ ինչպէս մենք միմեանց չհանդիպեցանք։

Раз|множать, -множить (-жу -жатъ) ն. բազմացնել, շատացնել, աճեցնել. **-ся** -նւթր. բազմանալ, շատանալ, աճել. не всѣ народы размножаются съ одинаковой скоростью; **-множеніе** չ. բազմացնելը, աճեցնելը. բազմանալը, բազմացում, աճելը. աճում, աճեցողութիւն։

Размо|зжать, -зжить (-жу -жатъ) ն. ճզմել, ջարդել, ջարդ ու փշուր անել, ջախջախել. р. голову; бревно, падая, размозжило его; **-зженіе** չ. ճզմելը, ջարդելը, ջարդ ու փշուր անելը. ջախջախելը։

Размо|кать, -кнуть չ. թրջուել, թրջուել, փափկել, փափկանալ, կակղել, կակղանալ, ուռչել (խոնաւութիւնից). **-клый** էլ. ած. թրջուած, թրջուած, փափկացած, կակղացած, ուռած (խոնաւութիւնից). **-кнуть** (*անց.* -къ -кла, о) տ. Размокать.

Размолвка էգ. տարաձայնութիւն, գժտութիւն. эта р. отдалила его отъ насъ.

Размолотить (-лочу -отятъ) ն. քայքայել, փշացնել (ծեծանը, ծեծիչը, կամիշը) (цѣпъ).

Раз|молоть (-мелю -елютъ; -мели), **ся** տ. Размалывать, ся; **-молъ** ա. աղալը. мука крупнаго р—а խոշոր ալիւր։

Размо|тать, ся տ. Разматывать, ся; **-тка** էգ. բացելը, բացում, արձակելը, -կում, լուծելը, լուծում (կծկածը, փաթաթածը)։

Размоча|ливаніе չ. քլքրելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. քլքրել. **-ся** -նւթր. քլքրուել։ [мачивать, ся.

Размочить (-чу -мочатъ), **ся** տ. Раз-

Раз|мываніе չ. **1**, լուանալը, մաքրելը. **2**, [ջրի մասին] ողողելը, քանդելը, քակելը, խորտակելը, քշելը, տանելը. **-мывать**, -мыть ն. **1**, լուանալ, մաքրել. р. рану; **2**, [ջրի մասին] ողողել, քանդել, քակել, խորտակել, քշել, տանել. водою размыло плотину; **-мывъ** ա. տ. Размываніе.

Раз|мыканіе չ. լուծելը, քակելը, բացելը. **-мыкать**, -омкнуть ն. լուծել, քակել, բացել. **-мыкать** ն. լուծել, բաժան բաժան անել, ցրցրել. *р. горе վիշտը, դարդը հեռացնել։ [նելը, փրփրակալեցնելը։

Размылка էգ. օշանակելը, օճառելը, ապա-

Размыслить (-слю -слятъ) տ. Размышлять. [вать.

Размыть (-мою -ютъ; -мой) տ. Размы-

Размы|шленіе չ. մտածելը, խորհելը. խոհ, մտածմունք. онъ погруженъ въ р. նա մտածմունքների մէջ է ընկել. **-шлять**, -слить ն. մտածել, խորհել, 'միտք անել'. р. о дѣлѣ; онъ размышляетъ о томъ, что вы сказали; я долго -шлялъ объ этомъ вопросѣ; р. о Богѣ, о душѣ.

Размѣ|нивать, -нять (-ню -ятъ), -нять ն. փոխել, փոխանակել, (դրամ) մանրել, 'խուրդա անել'. р. банковый билетъ; р. золотой на мелкія деньги ոսկին մանր դրամի փոխել. **-ся** փ-խտ. чѣмъ մի բան միմեանց մէջ, միմեանց հետ փոխել, փոխանակել. -няться плѣнными; мы размѣнялись поклонами մենք միմեանց բարևեցինք. **-нный** ած. փոխելու, փոխանակելու. р—ыя деньги մանր դրամ, 'խուրդա մուրդա'. **-нъ** ա. փոխելը, -խում, փոխանակելը, -կում, փոխանակութիւն. **-нять, ся** տ. Размѣнивать, ся.

Размѣ|риваніе չ. չափելը, [չափելով] բաժանելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ), **-(ѣ)рять** ն. **1**, չափել, [չափելով] բաժանել. р. поля на десятины; **2**, համակերպել, համաձայն մի բանի հաշուել. надо р. издержки по доходамъ պէտք է մարդու ծախսերը եկամտին համապատասխան լինին. **-ръ** ա. **1**, չափ, քանակութիւն. հաստ. ծաւալ. картина большого р—а մեծ ծաւալով պատկեր, նկար. въ маломъ р—ѣ փոքր չափով. въ широкихъ р—ахъ մեծ չափով, մեծ ծաւալով. *голосъ обширныхъ р—овъ յաղթ ձայն. **2**, *բանաստ.* չափ. р. стиховъ; стихи одинакого р—а համաչափ ոտանաւորներ, բանաստեղծութիւններ. **-(ѣ)рять** տ. Размѣривать.

Размѣ|сить (-шу -ѣсятъ) տ. Размѣшивать 2; **-ска** էգ. լաւ, բոլոր հարկին տրորելը, շաղախելը։ [Размѣщать, ся.

Размѣстить (-щу -стятъ), **ся** տ.

Размѣ|тить (-чу -тятъ) տ. Размѣчать; **-тка** էգ. բաժանելով նշաններ դնելը, նշանակելը. **-чать**, -тить ն. բաժանելով նշանել, նշաններ դնել, նշանագրել, նշանակել։

Раз|мѣшиваніе չ. **1**, տ. Размѣска; **2**, լաւ, բոլոր հարկին խառնելը. **-мѣшивать** ն. **1**, (-мѣшать) լաւ, բոլոր հարկին խառնել, շաղախել. **2**, (-мѣсить) լաւ, բոլոր հարկին տրորել։

Размѣ|щать, -стить ն. զատաւորել, տեղաւորել, զետեղել. р. войска, солдатъ по квартирамъ; р. мебель по комнатамъ; **-ся** -նւթր. տեղաւորուել, զետեղուել. мы очень удобно -стились въ новой квартирѣ; **-щеніе** չ. զատաւորելը, -րում, տեղաւորելը, -րում, զետեղելը, -ղում. р. солдатъ по квартирамъ զօրատեղաւորութիւն. р. словъ քերկ. բառերի դասաւորութիւնը։

Размяг|чать, -чить ն. փափկացնել, կակղացնել. **-ся** -նւթր. փափկանալ, փափկել, կակղանալ, կակղել. **-ченіе** չ. փափկանալը, -կացում, կակղանալը, -ղացում. р. костей ոսկորների փափկացում, ոսկրափափկութիւն. р. мозга ուղեղի փափկացում. **-ченность** էգ. փափկութիւն, կակղութիւն. **-чить** (-чу -чатъ), **ся** տ. Размягчать, ся.

Раз|мякать, -мякнуть չ. փափկել, փափկանալ, կակղել, կակղանալ. **-мяклый** էլ. ած. փափկած, փափկացած, կակղած, կակղացած. **-мякнуть** (*անց.* -мякъ -кла, о) տ. Размякать.

Размять (разомну -нутъ; -мни), **ся** տ. Разминать, ся.

Разнаши|ваніе չ. հագնելով, կրելով լայնացնելը (ոտնամանը). **-вать**, разносить ն. հագնելով, կրելով լայնացնել (ոտնամանը). **-ся** -նւթր. լայնանալ (կրուելով). мои башмаки слишкомъ разносились.

Разнемо|гаться, -чься (-гусь -можешься -могутся; *անց.* -могся -глась -глось) չ. հիւանդանալ, տկարանալ։

Разне|céнie չ. տ. Разно́ска; **-сти́, -(é)сть** (-су́ -су́тъ; անց. -нёсъ -сла́, о́) տ. Разноси́ть I.

Раз|ни́зываніе չ. լածելը, Թափելը (շարածը). 2, զարդարելը (ուլունքներով, մարգարիտներով). **-ни́зывать, -низа́ть** (-жу́ -и́жутъ; -жи́) ն. 1, լածել, Թափել (շարած ուլունքները, մարգարիտները). 2, զարդարել (մարգարիտներով, ուլունքներով). **-ся** -ն.չ. 1, լածուել, Թափուել. 2, զարդարուել (ուլունքներով, մարգարիտներով)։

Раз|нима́ніе չ. 1, լածելը, բաժան բաժան անելը, քակելը, 'քանդելը'. 2, անջատելը, բաժանելը (կռուողներին). **-нима́ть**, -ныма́ть, -ъя́ть, -ня́ть ն. 1, լածել, բաժան բաժան անել, քակել, քանդել (օր. մեքենան). 2, անջատել, բաժանել. разня́ть деру́щихся.

Ра́з|ниться (-нюсь -нятся) -ն.չ. տարբերուել, զանազանուել, տարբեր, այլ լինել. **-ница** է. տարբերութիւն, զանազանութիւն, խտիր. տարբեր բան. мéжду ску́постію и бережли́востію вели́кая р.; онъ похо́жъ на васъ, р. то́лько та (կամ съ то́ю то́лько р—ею), что онъ ни́же ро́стомъ; человéкъ человéку р. տարբեր, զանազան մարդիկ կան, մարդ էլ կայ մարդ էլ. сукно́ сукну́ р. տարբեր, զանազան մահուդներ կան. обѣща́ть и дать, больша́я р.; **-но** ∫. զանազան, տարբեր կերպով, տարբեր ձևով, եղանակով։

Разнови́д|ность է. այլակերպութիւն, այլաձևութիւն, զանազանակերպութիւն. **-ный** -ծ. այլակերպ, այլաձև, զանազանակերպ։

· **Разно|вѣ́съ** -. հ-ժ. Թեթև քաշեր, կշիռներ. **-гла́сный** -ծ. 1, տարբեր, զանազան ձայների աշխերով. 2,* ծուռ, չիլ աչքերով. **-гла́сить** (-шу -сятъ) չ. 1, հակաճառել, չհամաձայնուել, տարբեր կարծիքի լինել. 2. աններդաշնակ, տարբեր ձայնով երգել. **-гла́сица** է. **-гла́сіе** չ. 1, հակաճառութիւն, անհամաձայնութիւն. 2, աններդաշնակութիւն. **-гла́сно** ∫. 1, անհամաձայնութեամբ, հակաճառելով, տարաձայնութեամբ. 2, աններդաշնակարար. **-гла́сный** -ծ. 1, անհամաձայն, տարաձայն. 2, աններդաշնակ. **-голо́сица** է. տ. Разногла́сіе; **-жа́берный** -ծ. կնդ. այլախռիկ. **-жа́берники** -. յ. կնդ. այլախռիկներ։

Разно́жка է. 1, [սեղանի կամ աԹոռի ոտները իրար հետ միացնող] հորիզոնական փայտ, ձող, ոտակապ փայտ, ձող. 2, փայտ, փայտի կտոր, որ մարԹած անասունի ոտների մէջ են դնում. *пры́гать въ р—у ոտները չանելով Թռչել, Թռչելիս ոտները չռել, տարածել։

Разно|зе́мцы -. յ. տարբերկրացիներ. **-знача́щій** -ծ. այլ, տարբեր նշանակութիւն ունեցող. **-имённый** -ծ. զանազան անուններ կրող. **-калибе́рный** -ծ. զանազան տրամագծով, զանազան մեծութեամբ, ծաւալով. **-кры́лый** -ծ. կնդ. անհամաԹև. **-лепе́стка** է. բս. Iberis umbellata, կատմնատուկ (կատմուկ). **-лепе́стный** -ծ. բս. զանազան, տարբեր ծաղկատերևներով. անհամաԹերԹ. **-ли́стный** -ծ. բս. անհամատերև. **-ма́стный** -ծ. տարբեր, զանազան գոյնի. р—ыя ло́шади; **-мѣ́тный** -ծ. ռմկ. այլատեռ, այլազան. **-мы́сліе** չ. տրամաթութիւն, տարբերութիւն, հակառակութիւն մաքերի, կարծիքների. **-мы́слящій** -ծ. տարամիտ, տարաձայն. **-наро́дность** է. այլազգութիւն. **-наро́дный** -ծ. այլազգի. **-но́гій** -ծ. կնդ. հակոտն։

Разнообра́|зить (-жу -зятъ) ն. զանազանակերպել, զանազան կերպարանք, ձև տալ, պէսպիսել, փոփոխել. **-зіе** չ. զանազանակերպութիւն, պէսպիսութիւն. փոփոխութիւն. **-зно** ∫. այլեայլ, պէսպէս, տարբեր, զանազան ձևով, եղանակով. **-зность** է. տ. Разнообра́зіе; **-зный** -ծ. այլեայլ, զանազան, տարբեր. պէսպէս. այլակերպ, այլաձև, զանազանակերպ. р. кругъ чита́телей.

Разноплемё|нность է. այլացեղութիւն. **-нный** -ծ. այլացեղ։

Разно|пло́дный -ծ. այլապտուղ. **-по́лый** -ծ. 1, այլասեռ. 2, զանազան, տարբեր բղանցքներով, 'փէշերով'. **-ро́дность** է. այլասեռութիւն, տարասեռութիւն, այլացեղութիւն. այլազանութիւն. **-ро́дный** -ծ. 1, այլասեռ, այլացեղ, տարասեռ, այլազան. 2, խառն. **-ро́дцы** -. յ. այլազգի մարդիկ։

Разноръ́|чи́во ∫. հակասաբար, հակասելով, հակաճառելով. **-чи́вость** է. հակասութիւն, հակաճառութիւն. **-чи́вый** -ծ. հակասական, հակաճառող, -ռական. **-чить** (-чу -чатъ) չ. հակասել, հակաճառել. **-чіе** հակասութիւն, հակաճառութիւն. р. въ зако́нахъ հակասութիւն օրէնքների [մէջ, միջև]։

I. **Раз|носи́ть** (ներկ. -шу́ -но́сятъ; -си́), -нести́, -не́сть ն. 1, տանել, շրջեցնել, տարածել, ցրել. ման ածել (զանազան տեղեր). р. пи́сьма, նամակները ցրել (տնէ տուն շրջելով). р. объявлéнія по дома́мъ; р. това́ры по города́мъ, по деревня́мъ; *р. вѣ́сти լուրեր տարածել, տարփողել, 'չուլ անել'. մարդկանց հաղորդել. *онъ разнёсъ эту но́вость по всему́ го́роду; -нести́ бу́хтами канáть по па́лубѣ ծովգ. պարանը շրջանաձև նաւի տախտակամածի վերայ դարսել. *эти тру́бы -но́сятъ во́ду по всѣмъ частя́мъ го́рода; 2, ցրել, ցիր ու ցան անել, ցաք ու ցրիւ բերել. всѣ суда́ разнесло́ бу́рею; 3, լու, 'զարդ ու պատուիրեցեր' խայտառակել, ցեխը կոխել, անւացնել, անունը կտրել. р. кого́. что въ газе́тахъ; 4, ժող. ուռցնել. у него́ разнесло́ щёку, ру́ку նորա այտը (Թուշը). ձեռքն ուռել է. **-ся** -ն.չ. տարածուել. разнёсся слухъ.

II. **Раз|носи́ть** (ապառն. -ношу́ -но́сятъ; -си́), **ся** տ. Разна́шивать, ся; **-но́ска** է. 1, տանելը, շրջեցնելը, տարածելը, ցրելը (զանազան տեղեր). 2, լու, 'զարդ ու պատուիրեցեր' խայտառակելը, անւացնելը. 3. լայնացնելը, ընդլայնելը (կրելով, հագուստ, ոտնամաններ). **-но́сный** -ծ. շրջեցնելու, ման ածելու. շրջեցնելով. ման ածելով ծախելու, վաճառելու. р—ая кни́га շրջաբերական մատեան։

Разно|со́лъ -. 1. նրբաճաշակ. համեղ. համեմուած կերակուրների աղբահար. 2, այլասեռ, այլ, տարբեր տեղանի մարդ. **-сторо́нній** -ծ. 1, երկրչփ. այլ, անհաւասար կողմեր ունեցող, անհաւասարակողմ (եռանկիւնի). 2, բազմակողմանի. *онъ получи́лъ р—ее образова́ніе; р. умъ: **-сторо́нность** է. 1. անհաւասարակողմութիւն. 2, բազմակողմանիութիւն։

Ра́зность ի. *տարբերութիւն, զանազանութիւն, խտիր.* онъ говори́лъ о ра́зныхъ ра́зностяхъ *նա խօսում էր զանազան, այլեւայլ բաների մասին.* накупи́ть ра́зной р—и *զանազան, այլեւայլ, ամէն տեսակ բաներ գնել:*

Розно́|счикъ ա. **-счица** ի. *զանազան կազմեր տանող, շրջեցնող, ցրող այր, կին.* р—сչикъ това́ровъ *փերեզակ, ‘չարչի‘.* р. фру́ктовъ *շրջուն մրգավաճառ, կինտօ.* р—счикъ пи́семъ *պօստային թղթատար, նամակաբեր, ցրիչ.* **-съ** ա. **1,** տ. Разно́ска: **2,** су́дна *ծովզ.* *նաւի փորը, նաւի փորի ամենահատակ մասը:*

Разнохара́ктерный ած. *տարբեր, զանազան [բնաւորութիւն, գոյն եւն կրող].* р—ыя показа́нія.

Разноцвѣ́т|ность ի. *այլագունութիւն, երփներանգութիւն. Փխբ. բազմազանութիւն, բազմերանգութիւն.* **-ный** ած. *այլագոյն. երփներանգ. Փխբ. բազմագոյն, բազմերանգ:*

Разночи́|нецъ, нца ա. *այլազգի, այլատոհմի մարդ (որ թէպէտ ազնուական ազատութիւն չունի, բայց հարկից ազատ է).* **-нный** ած. *այլազգի, այլատոհմի.* **-нство** չ. *այլազգութիւն, այլատոհմութիւն:*

Разношёрстный ած. **1,** *այլագոյն, այլ, տարբեր գոյնի, այլ, տարբեր բուրդ ունեցող (որ. ձի).* **2,** **խայտաճամուկ, խայտաբղէտ, խառն.* р—ое о́бщество.

Раз|ношу́ տ. Разноси́ть I և II; **-но́щикъ, -но́щица** տ. Разно́счикъ, -счица.

Разноязы́|чіе չ. *այլալեզուութիւն, բազմալեզուութիւն.* *тамъ ца́рствовало полнѣ́йшее р. *այնտեղ կատարեալ բաբելոնական խառնակութիւն էր տիրում.* **-чный** ած. **1,** *այլալեզու, այլաբարբառ, բազմալեզու, բազմաբարբառ.* **2,** **միեւնոյն բանի մասին զանազան կերպով խօսող, զառող:*

Ра́зствовать (-вую -ютъ) չ. *զանազանուել, տարբերուել, զանազան, տարբեր լինել, չնմանուել.*

Разну́|зданность ի. *սանձարձակութիւն, աղերսանութիւն.* **-зданный** ած. *սանձարձակ, աղերսան.* р—ыя стра́сти; р. о́бразъ жи́зни; **-здываніе** չ. *սանձը հանելը.* **-здывать, -здать** ն. ло́шадь *ձիու սանձը հանել, վերցնել.* *р. свои́ стра́сти *իր կրքերի սանձը բաց թողնել.* **-ся** չզ. *սանձը ձգել, սանձից արձակուել:*

Ра́зный ած. *զանազան, տարբեր, այլ, ուրիշ, այլեւայլ, պէսպէս.* э́то двѣ ве́щи р—ыя; употреби́ть р—ыя сре́дства; въ р—ое вре́мя *զանազան ժամանակ:*

Разнѣ́|живать, -жить (-жу -жатъ) ն. **1,** *ամոքել, փափկացնել, կակղացնել.* **2,** *գգուել, փայփայել.* **3,** *փորել, փափկացնել, ‘փուխփուխացնել‘.* р. зе́млю; **-ся** չզ. *ամոքուել. փափկանալ, փափկել. կակղանալ, կակղել:*

Разню́ниться (-нюсь -нятся) չ. *լացակումել. հեկեկալ. սկսել լալ, լաց լինել:*

Разню́|хиваніе չ. *հոտառութեամբ տեղեկանալը, իմանալը. լրտեսելը.* **-хивать, -хать** ն. **1,** *հոտառութեամբ տեղեկանալ, իմանալ, գտնել. լրտեսել.* **2,** *ողտաել, քաշել արծնել, վերջացնել (քթախոտը).* **-ся** չզ. *շատ քթախոտ քաշել:*

Раз|ня́тіе չ. *բաժանելը, լուծելը, քակելը, քանդելը, բաժան բաժան անելը.* р. на ча́сти ту́ши мя́са *մորթած [և մաշկած] անասունի միսը մաս մաս բաժանելը.* **-ня́ть** (-ниму́ -ни́мутъ; *անց.* ро́знялъ, разняла́, о́; *հրմ.* -ними́) տ. Разнима́ть.

Разоби́дѣть (-би́жу -дятъ) ն. *սաստիկ վիրաւորել, խայթել.* **-ся** չզ. *սաստիկ վիրաւորուել, իրան սաստիկ վիրաւորուած զգալ:*

Разобла|ча́ть, -чи́ть ն. **1,** *զգեստները հանել.* **2,*** *մերկացնել. բացել.* **-ся** չզ. **1,** *զգեստները հանել (քահանայի մասին).* **2,*** *մերկանալ, բացուել.* наконе́цъ намѣ́ренія его́ разоблачи́лись. **-че́ніе** չ. **1,** *զգեստները հանելը.* **2,*** *մերկացում.* **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ), **ся** տ. Разоблача́ть, ся.

Разо|бра́ніе տ. Разбира́ніе; **-бра́ть** (разберу́ -ру́тъ; -бери́), **ся** տ. Разбира́ть, ся.

Разоб|ща́ть, -щи́ть ն. *զատել, բաժանել, անջատել, հաղորդակցութիւնը կտրել, Փխբ. տարանջատցնել.* **-ще́ніе** չ. *զատելը, -տում, բաժանելը, -նում, անջատելը, -տում, հաղորդակցութիւնը կտրելը. Փխբ. տարանջատցնելը, -ցնում.* **-щённость** ի. *Փխբ. տարանջատցնում.* **-щи́тельный** ած. *զատիչ. բաժանիչ, անջատիչ, տարանջատացուցիչ.* р. прибо́ръ *զատիչ, տարանջատացուցիչ հանդերձանք, գործիք.* **-щи́ть** (-щу́ -ща́ть), **ся** տ. Разобща́ть, ся.

Разобью́ տ. Разби́ть.

Разово́й ած. *Թատր.* *մի անգամուայ, միանուագ տրուող, հատուցանուող (հմմտ. տ.* Созо́нный); р—ыя де́ньги *դերասաններին մի ներկայացման համար վճարուող դրամ.* р—ые биле́ты *մի ներկայացման համար վերցրած [տոմսակներ:*

Разовью́ տ. Разви́ть.

Разо|гна́ніе չ. *հալածելը, ցրելը, ցիր ու ցան անելը.* **-гна́ть,** (разгоню́ -о́нятъ; -гони́) տ. Разга́нивать.

Разогну́ть տ. Разгиба́ть.

Разогор|ча́ть (-чу́ -ча́тъ) ն. кого́ *մէկին սաստիկ վշտացնել, մէկին խորը խոցել, մէկի սրտին մեծ ցաւ պատճառել.* **-ся** չզ. *սաստիկ վշտանալ, խորը խոցուել:*

Разо|грѣва́льный ած. *[նորից] տաքացնելու, -նող.* р—ая печь *վառարան, որով կերակուրներ են տաքացնում.* **-грѣва́ніе** չ. *[նորից] տաքացնելը.* **-грѣва́ть, -грѣ́ть** (-рѣ́ю -ютъ) ն. *[նորից] տաքացնել, (գր.) ջեռուցանել:*

Разодра́ть (раздеру́ -ру́тъ), **ся** տ. [Раздира́ть, ся.

Разо|дѣва́ть, -дѣ́ть (-дѣ́ну -нутъ; -нь) ն. *շքեղութեամբ հագցնել, զուքել, զարդարել, պճնել.* **-ся** չզ. *շքեղութեամբ հագնուել, զուքուել, զարդարուել, պճնուել, պաճուճուել:*

Разо|жгу́ տ. Разже́чь; **-жму́** տ. Раз[жа́ть.

Разозли́ть (-злю́ -злятъ) ն. *սաստիկ բարկացնել, շարացնել, կատաղեցնել.* **-ся** չզ. *սաստիկ բարկանալ, շարանալ, կատաղել:*

Разо|знава́ть (*ներկ.* -знаю́ -ю́тъ), **-зна́ть** (*ապառն.* -зна́ю -ютъ) տ. Развѣ́дывать.

Разойти́сь (-зойду́сь -ду́тся; *անց.* разошёлся -шла́сь -шло́сь; *հրմ.* -зойди́сь) տ. Расходи́ться.

Разо́къ, зка́ м. *նւզ.* *մի անգամ միայն*։

Разо|лью ст. Разли́ть; **-мну́** ст. Разма́ть.

Ра́зомъ *մ. միանգամից, ‘մէ բող‘, յանկարծ.* ко́нчить дѣ́ло р.; онъ р. вы́игралъ ты́сячу рубле́й; они́ заговори́ли всѣ р.

Разо|прѣва́ть, -прѣ́ть չ. **1,** *սաստիկ քրտնել, քրտնքից ջուր կտրել, Թուլանալ, Թալկանալ.* **2,** *յաւ, ըստ հարկին եփուել, խաշուել, փտփկել, փափկանալ, ուռչել.* **-прѣ́лый** *բ.-ծ.* *յաւ, ըստ հարկին եփուած, խաշուած, [եփուելուց, խաշուելուց] փափկած, փափկացած, ուռած,* [‘*ապղած*‘։

Разопью ст. Распи́ть.

Разо|ра́ть (-рю́ -о́рютъ) ն. *վարել, հերկել (ցելը կամ կորդը).* **-ра́ться** (-ру́сь -ру́тся) *ան. չէ.* *սկսել աղաղակել, ‘բղաւել‘, շարունակ, բարձր աղաղակել, ‘բղաւել‘. ծղրտալ, ‘ճղճղալ‘*։

Разо|рва́ніе ст. Разрыва́ніе; **-рва́ть** (-рву́ -рву́тъ; -рви́), **ся** ст. Разрыва́ть, ся I.

Разоре́ніе չ. *աւերում, կործանում, աւեր, կորուստ, քայքայում, սնանկութիւն, ‘անտերանդութիւն‘. աղէտ.* ему́ грози́тъ кра́йнее р. *նրան կատարեալ կորուստ կամ սնանկութիւն է սպառնում.* онъ тепе́рь въ кра́йнемъ р—іи *նա այժմ մեծ աղէտի մէջ է գտնւում.* э́то про́сто р. *այդ կատարեալ անտերանդութիւն է*։

Разоржа́ться (-ржу́сь -жу́тся) չ. *սկսել սաստիկ վրնջել, խրխնջալ, չդադարել խրխնջալուց, վրնջելուց*։

Разо|ри́тель м. **-ри́тельница** ի. *աւերիչ. -րող, կործանիչ. -նող, փչացնող, ապականիչ, -նող, տուն քանդող այր, կին.* **-ри́тельный** *ած.* *աւերիչ, ապականիչ, քայքայիչ, կործանարար.* **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ), **ся** ст. Разоря́ть, ся.

Разору|же́ніе չ. *զինաթափում, -փութիւն.* **-жива́ть, -жи́ть** (-жу -жатъ) ն. *զինաթափել*։

Ра|зо́ръ м. *ռմկ.* ст. Разоре́ніе; въ р. разори́ть *բոլորովին աւերել, կործանել, ոչնչացնել.* **-зоря́ть**, -зори́ть ն. **1,** *աւերել, կործանել, քայքայել, ոչնչացնել.* въ коне́цъ р. *բոլորովին կործանել, ոչնչացնել.* **2,** *սնանկացնել, ‘տունը քանդել‘.* э́ти изде́ржки разори́ли его́; **-ся** *ան. չէ.* *սնանկանալ. ‘տնաքանդ լինել‘.* онъ разори́лся отъ ро́скоши *փարթամ կեանքը նրա տունը քանդեց.* онъ разоря́ется на лошаде́й *ձիերն են նրա տունը քանդում.* *р. въ пухъ и прахъ *բոլորովին սնանկանալ, ‘անտարանդ լինել‘*։

☞ **Разосла́ть** (-шлю́ -ютъ; -шли́) ст. Разсыла́ть.

Разоспа́ться (-сплю́сь -спя́тся) չ. *երկար քնել*։

Разоткрове́нничаться *ան. չէ.* *սիրտը բացել, անկեղծօրէն ասել, յայտնել*։

Разо|стла́ть (разстелю́ -е́лютъ), **ся** ст. Разстила́ть, ся; **-тру́** ст. Растере́ть.

Разохо́|чивать, -тить (-чу -тятъ) ն. кого́ къ чему́ *մէկի մէջ մի բանի ցանկութիւն, ‘հաւէս‘ զարթեցնել, առաջացնել.* р. кого́ къ уче́нію; я разохо́тилъ его́ къ му́зыкѣ; **-ся** *ան. չէ.* *սիրով, ‘հաւէսով‘ մի բանի յարել, անձնատուր լինել, ‘կպչել‘.* онъ разохо́тился рабо́тать.

Разоча|рова́ніе չ. *հիասթափում, յուսախաբութիւն.* **-ро́вывать, -рова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. *հիասթափեցնել, յուսախաբել.* э́тотъ человѣ́къ -рова́лъ меня́; р. кого́ въ чёмъ нибудь; **-ся** *ան. չէ.* *հիասթափուել, յուսախաբուել.* я -рова́лся въ э́томъ человѣ́кѣ; я -рова́лся на его́ счётъ *նրա նկատմամբ ես յուսախաբուած եմ*։

Разо́чекъ, чка м. *նւզ.* *մի անգամ միայն, միմիայն մի անգամ*։

Разо|шлю́ ст. Разосла́ть; **-шью́** ст. [Расши́ть.

Разра|ба́тываніе չ. ст. Разрабо́тка; **-ба́(о́)тывать, -бо́тать** ն. *մշակել, գործել.* р. по́ле, нау́ку; р. рудни́къ *հանքը մշակել, շահագործել.* **-бо́тка** ի. *մշակելը, -կում, գործելը.* р. прое́кта; ру́дничная р. *հանքի, բացի մշակումը, շահագործումը*։

Раз|равне́ніе չ. *հարթելը, -թում, հաւասարելը, -րում, ‘դղելը‘, ‘դղում‘.* **-ра́внивать**, -ровня́ть ն. *հարթել, հաւասարել, ‘դղել‘*։

Разра|жа́ть, -зи́ть (-жу́ -зя́тъ) ն. *կործանել, ջարդ ու փշուր անել, խորտակել.* рази́ меня́ гро́момъ, е́сли я... *Թող կայծակն ինձ զարկէ, եթէ...* **-ся** *ան. չէ.* *պայթել. ճայթել.* надъ го́родомъ -зи́лась гроза́ *քաղաքի վերայ [կմ գլխին] ամպրոպ, մրրիկ ճայթեց, պայթեց.* -зи́ться сме́хомъ, гро́мкимъ смѣ́хомъ *փաթկալ, բարձրաձայն հռհռալ.* -зи́ться гнѣ́вомъ *բարկութիւնից բռնկուել*։

Разра́з|ниваніе, -нивать ст. Разро́зниваніе, ро́знивать.

Раз|ра́нивать, -роня́ть ն. *կամաց կամաց վայր Թափել, շաղ տալ, կորցնել (պատահական ձեռքեր)*։

Раз|раста́ніе չ. *աճելը, մեծանալը (թէ երկարութեան և թէ լայնութեան, թէ անձնային մասանց).* **-раста́ться, -ра(о)сти́сь** (-сту́сь -сту́тся; *անց.* -ро́сся -осла́сь -осло́сь) չ. *աճել, մեծանալ (թէ երկարութեան և թէ լայնութեան, թէ անձնային մասանց)*։

Разреве́ться (-ву́сь -ву́тся) չ. **1,** *սաստիկ ոռնալ, մռնչել, ‘բղաւել‘.* **2,** *սաստիկ, բարձրաձայն լալ, ողբալ.* о чёмъ ты разревѣ́лся *ինչ ես ոռնում, ինչ ես ‘բայաթին գլուխ դցել‘*։

Разри|сова́ть (-су́ю -ютъ), **ся** ст. Разрисо́вывать, ся; **-со́вываніе** չ. *նկարներով զարդարելը, նկարազարդելը.* **-со́вывать**, -сова́ть ն. *նկարներով զարդարել, նկարազարդել.* **-ся** *ան. չէ.* *նկարչութեամբ սաստիկ զբաղուել, սկսել մեծ սիրով, մեծ ‘հաւէսով‘ նկարել*։

Раз|ровня́ть ст. Разра́внивать; **-ро-жа́ться, -роди́ться** (-жу́сь -дя́тся) *ան. չէ.* **1,** *ծնել, ‘պտղատուել‘.* **2,** *աճել. բազմանալ*։

Разро́з|ниваніе չ. *ջոկելը, զատելը, բաժանելը, անջատելը.* **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ն. *ջոկել, զատել, բաժանել, անջատել, կենտ դարձնել.* р. колле́кцію *հաւաքածուի ամբողջութիւնը խախտել, հաւաքածուն կտոր կտոր անել, Թերի դարձնել*։

Разроня́ть ст. Разра́нивать.

Раз|рости́сь ст. Разрасти́сь; **-ро́ю** ст. Разры́ть.

Разру|ба́ніе չ. ст. Разру́бка; **-ба́ть, -би́ть** (-блю́ -у́бятъ; -би́) ն. *ճեղքել, ‘ճղել‘.* р. кому́ че́репъ; **-бка** ի. *ճեղքելը,*

‘ճղելը’. **-бъ** ա. ճեղքուածք, ‘ճղուածք’, ճեղքած, ‘ճղած’, կտրած տեղ։

Разругáть ն. հայհոյել, նախատել, անարգել. **-ся** փ-էգ. 1, միմեանց հայհոյել, նախատել, անարգել. 2, միմեանց հետ կռուել, գժտուել։

Разрумя́|нивать, -нить (-ню -нятъ) ն. սաստիկ կարմրեցնել. կարմիր շպարով սաստիկ շպարել. **-ся** ձէգ. սաստիկ կարմրել. կարմիր շպարով սաստիկ շպարուել, ‘քսուել’։

Разру|шáть, -шить ն. աւերել. կործանել, քանդել. ոչնչացնել. р. здáніе, гóродъ, укрѣплéніе, домъ; врéмя всё разрушáетъ ժամանակը ամէն բան եղծանում է. землетрясéніе разрýшило этотъ гóродъ; р. до основáнія; *р. чьи плáны, надéжды, зáмыслы, намѣренія — խորտակել, խափանել, ոչնչացնել. *р. здорóвье առողջութիւնը քայքայել. *причи́ны, котóрыя созидáютъ и разрушáютъ государства; **-ся** ձէգ. աւերուել, կործանուել, քանդուել, ոչնչանալ. **-шéніе** չ. աւերելը, -րում, կործանելը, -նում, ոչնչացնելը. этотъ домъ прихóдитъ въ р.; **-ши́мость** է. կործանելիութիւն, եղծանելիութիւն. դիւրակործանութիւն. **-ши́мый** ած. կործանելի, եղծանելի, դիւրակործան. **-ши́тель** ա. **-ши́тельница** է. կործանիչ, -նող, աւերիչ, -րող, քանդող, ոչնչացնող այր, կին. **-ши́тельный** ած. կործանիչ, աւերիչ, քանդող, ոչնչացնող. избѣгнуть р—аго дѣйствія врéмени; **-шить** (-шу -шатъ) **ся** ա. Разрушáть, ся.

Раз|рывáніе չ. I. պատառելը, պատռելը, պատառոտելը. II. փորելը, պեղելը, փորելով, պեղելով բացելը. **-рывáть I.** (-орвáть) ն. պատառոտել, պատռել, պատառել. р. письмó, плáтье; р. на кускѝ, на кусóчки; р. верёвку թոկը կտրել. волкъ разорвáлъ овцý; разъярённая толпá чуть не разорвáла егó; пýшку разорвáло թնդանօթը պատռուեց. бóмбу разорвáло ռումբը պայթեց, ‘ճաթ եղաւ’, կտոր կտոր եղաւ. морóзъ разрывáетъ кáмни սառնամանիքը քարերը է ճաքեցնում *р. дрýжескія связи բարեկամական կապերը կտրել, խզել, ընդհատել. **-ся** ձէգ. պատառուել, պատռուել, պատառոտուել, ճաքել, ճեղքուել. у васъ плáтье разорвáлось; бóмба разорвáлась въ двухъ шагáхъ отъ негó ռումբը նրանից երկու քայլ հեռու պայթեց. *странá разрывáемая политѝческими пáртіями քաղաքական կուսակցութիւններից բաժան բաժան եղած երկիր. *у менá сéрдце разрывáется սիրտս պատառւում է. р. отъ досáды դառնացութիւնից ճաքել. не разорвáться же мнѣ ես հօ չեմ կարող հազար կտոր լինել. **II.** (-ры́ть) ն. փորել, պեղել, բրել, փորելով, պեղելով բացել. **-рывнóй, -ры́вный** ած. պայթուցիկ, պայթեցնող. р—áя пýля պայթուցիկ գնդակ. **-ры́въ** ա. 1, պատառելը, պատառում. պայթեցնելը, պայթում. կտրուելը (օր. Չիր). р. сéрдца բժ. սրտի պայթում. 2, պատառուածք, ճեղքուածք. 3,* գժտութիւն. **-рывъ-травá** է. բ. Каменолóмка; **-ры́ть** (-рóю -ютъ; -рóй) ա. Разрывáть II.

Разры|хлéніе չ. փխրելը, փխրելով փափկացնելը, ‘փուխրացնելը’. **-хлáть, -хлить** (-хлю -лятъ) ն. փխրել, փխրելով փափկացնել, ‘փուխրացնել’։

Разрѣ|жáть, -ди́ть (-жý -дя́тъ) ն. նօսրացնել, ցանցառացնել. р. óвощи բանջարեղէնի մէջ բուսած վնասակար խոտերը քաղել, բանջարեղէնը մէջէմէջ քաղհանել. **-жéніе** չ. նօսրացնելը, ցանցառացնելը. **-жённость** է. նօսրացում, նօսրութիւն, ցանցառութիւն. р. вóздуха; **-живать** ա. Разрѣжáть.

Раз|рѣ́жу ա. Разрѣ́зать. **-рѣзáніе** ա. Разрѣ́зываніе; **-рѣзáть** ա. Разрѣ́зывать.

Разрѣзви́ться (-влю́сь -вя́тся) ձէգ. սաստիկ խնդալ, խայտալ, շատ չարաճճի, սանձարձակ բաներ անել։

Раз|рѣ́зка է. կտրելը, կտրատելը, կտոր կտոր անելը. **-рѣзнóй** ած. կտրած, ճեղքած. р. бáрхатъ [մէջէմէջ] կտրուածքներով թաւիշ, ‘մախմուր’. **-рѣ́зъ** ա. 1, ա. Разрѣ́зываніе; 2, կտրած. ճեղքած տեղ, կտրուածք, ճեղքուածք, հատուած. у негó краси́вый р. глазъ նրա աչքերը[ի կոպերը]ը սիրուն ճեղքուածք ունեն, սիրուն են ճեղքուել. р. брю́ха փորի ճեղքումը, ‘ճղումը’. продóльный р. ճեղքուածք ըստ երկայնութեան. въ разрѣ́зъ մ. ա, միջից, ընդթափ. բ,* հակառակ, ներհակ, ’ի վնաս. итти́ съ кѣмъ въ разрѣ́зъ մէկին դէմ, հակառակ վարուել, գործել. **-рѣ́зываніе** չ. կտրելը. կտրատելը. ճեղքելը, ‘ճղելը’. կտրելով բացելը. **-рѣ́зывать,** -рѣ́зать ն. կտրել, կտրատել, կտոր կտոր անել. ճեղքել, ‘ճղել’, կտրելով բացել. р. пáлецъ; р. пополáмъ կիսել, կէս անել. р. на кускѝ; р. жáренаго индюкá; р. арбýзъ, ды́ню; р. живóтъ փորը պատռել, ճեղքել, ‘ճղել’. у негó нóги такъ распýхли, что нáдо бы́ло резрѣ́зать сапоги́.

Разрѣ|шáть, -ши́ть ն. 1, լուծել, արձակել. власть вязáть и р. կապելու և արձակելու իշխանութիւն. 2, լուծել, վճռել. р. задáчу; р. сомнѣ́ніе կասկածը վերացնել, փարատել. р. трýдность դժուարութիւնը բառնալ, վերացնել. 3, когó отъ чегó մէկին մի բանից արձակել, ազատել, թողնել. р. отъ эпитемíи ապաշխարանքից արձակել. р. отъ постá; р. отъ грѣхóвъ (կմ լսկ р—ши́ть) մէկի մեղքերը թողնել, մէկի մեղքերին թողութիւն տալ. 4, комý что, когó на что մէկին մի բան թոյլատրել, մի բան թոյլ տալ. емý разрѣшенó израсхóдованіе э́той сýммы; р. ры́бу, мя́со մէկին թոյլ տալ [պաս օրերը] ձուկ, միս ուտելու. **-ся** ձէգ. 1, լուծուել, որոշուել, վերջանալ. чѣмъ дѣ́ло разрѣши́лось? э́то такóй вопрóсъ, котóрый разрѣши́тся легкó; 2, ազատուել, երեխայ բերել, ‘ազատուել’. онá благополýчно разрѣши́лась отъ брéмени; р. отъ брéмени сы́номъ, дóчерью տղայ, աղջիկ բերել. **-шéніе** չ. 1, արձակելը, -կում, թողնելը, թողութիւն. р. отъ грѣхóвъ; 2, լուծելը, -ծում, վճռելը, -ռում. р. задáчи; р. уравнéній; р. сомнѣ́нія կասկածի փարատումը. 3, թոյլ տալը, թոյլատրելը, -տրութիւն. р. винá, ры́бы թոյլատրութիւն գինի խմելու, ձուկ ուտելու. съ вáшего р—ія ձեր թոյլատրութեամբ. съ р—ія министра; 4, ազատուելը, -տութիւն. р. отъ брéмени ազատուելը, երեխայ բերելը, ‘ազատուելը’. **-ши́мость** է. կարելիութիւն լուծելու կամ թոյլատրելու. **-ши́мый** ած. լուծելի. թոյլատրելի. **-ши́тельный** ած. թոյլատրող,

թույլտրական. *արձակող, արձակիչ, թողութիւն տուող, թողութեան.* **-шáть** (-шý -шáтъ), **ся** *ա.* Разрѣшáть, ся.

Разрю́миться (-млюсь -мятся) *չ.* *սկսել հեկեկալ, լալ. շարունակել հեկեկալուց, լալուց։*

Разря|ди́ть (-жý -дя́тъ), **ся** *ա.* Разряжáть,ся; **-дка** *է.* *տպգր. տողատէջ անջրպետ.* **-ди́къ** *ա.* **1,** *Ֆիզ. պարպող, պարպիչ (ելեկտրական մեքենայի).* **2,** *ռզմ. գնդահան, գնդակը քարշող, հանող.* **-дный** *ած.* **1,** *դասի, կարգի, դասակարգութեան.* р—ая книга *պտմ. ազնուականների դասակարգութեան մատեան.* **2,** *պարպելու.* **-дъ** *ա.* **1,** *բաժանում, դաս, կարգ, դասակարգութիւն, խումբ.* рáтникъ ополчéнія пéрваго, второ́го р—а; **2,** *պարպելը, պարպում (հրազինի և կամ ելեկտրական մեքենայի).* **3,** *հնց. աստան, որի իրաւասութեան տակ էր գտնուում քաղուած տեղերի բաշխումը.* **-жáть**, -ди́ть *ն.* **1,** *զարդարել, պճնել, պաճուճել (շքեղ զգեստներով).* **2,** *պարպել, դատարկել (հրազէնը, ելեկտրական մեքենան), [հրազինի] լիցք* (зарядъ) *հանել, սանել.* р. ружьё, пистолéтъ; р. батарéю *Ֆիզ. մարտկոցը պարպել.* **-ся** *անդր. զարդարուել, պճնուել, պաճուճուել.* разряди́лась безъ вся́каго вкýса; **-жéніе, -живаніе** *չ.* **1,** *զարդարելը, պճնելը, պաճուճելը.* **2,** *պարպելը (հրազէնը և կամ ելեկտրական մեքենան).* р. орýдія.

Раз|сáда *է.* *հ—ք. ածուատնկեր (ածուներում վերատնկելի տնկեր).* **-сади́ть** (-жý -áдятъ), **ся** *ա.* Разсáживать, ся; **-сáдка** *է.* *[տունկը] փոխադրելը, վերատնկելը, տնկատելը.* **-сáдникъ** *ա.* **1,** *տնկանոց, տնկարան (որի մէջ մատղաշ տնկեր են բուծում յետոյ ածուները փոխադրելու համար).* **2,*** *բուծարան, սնուցարան, գիտութեան, լուսաւորութեան կեն կենտրոն.* Пéрсія р. холéры *Պարսկաստանը խօլերայի բունն է, բուն հայրենիքն է.* **-садно́й, -сáдный** *ած.* *վերատնկելու, -տնկման.* **-сáживаніе** *չ.* **1,** *տնկելը, տընկատելը, վերատնկելը.* **2,** *տեղաւորելը, զետեղելը.* **-сáживать**, -сади́ть *ն.* **1,** *տնկել, տնկատել, վերատնկել (զանազան տեղերում).* **2,** *տեղաւորել, զետեղել (զանազան տեղերում).* р. зри́телей въ залѣ; **-ся** *անդր. տեղաւորուել, նստատել։*

Разсáри|ваніе *չ.* **1,** *ցրելը, ցիրուցան անելը, շաղ տալը.* **2,** *վատնելը, փչացնելը.* **-вать**, разсори́ть *ն.* **1,** *ցրել, ցիրուցան անել, շաղ տալ.* **2,** *վատնել, փչացնել (դրամ)։*

Раз|свéрливаніе *չ.* *գայլիկոնելով լայնացնելը, ընդլայնելը.* **-свéрливать, -сверли́ть** (-лю́ -ля́тъ) *ն.* *գայլիկոնելով, գայլիկոնով, ՚բուրղուով՚ լայնացնել, ընդլայնել։*

Разсвирѣпѣ|лый *բյ. ած.* *կատաղած, մոլեգնած, ՚գազազած՚.* **-ніе** *չ.* *կատաղիլը, -ղութիւն, մոլեգնելը, -գնութիւն.* **-ть** *չ.* *կատաղիլ, մոլեգնիլ, ՚գազազիլ՚։*

Разсвѣ|тáть, -сти́ *չ.* *դէմք. լուսանալ, այգանալ, առաւօտանալ, [լոյսի մասին] ծագել, բացուել.* разсвѣтáетъ: вставáйте, ужé разсвѣлó; разбуди́те меня́, когдá разсвѣтётъ; **-тъ** *ա.* *լուսածագ, արեւածագ, վաղորդեան աղջամուղջ, առաւօտամուտ, այգ.* я всталъ на р—ѣ (*կմ* р—омъ).

Разсе|лéніе *չ.* *զանազան տեղեր, զանազան կողմեր գաղթեցնելը, բնակեցնելը.* **-ля́ть**, **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) *ն.* *զանազան տեղեր, կողմեր գաղթեցնել, բնակեցնել.* **-ся** *անդր.* *զանազան տեղերում բնակուել, բնակութիւն հաստատել։*

Раз|сéрживать, -серди́ть (-ржý -éрдятъ) *ն.* *բարկացնել, բարկութիւնը բերել. զայրացնել, ՚ջղայնացնել՚, ՚ջիղը բերել՚.* **-ся** *անդր.* *բարկանալ, զայրանալ, ՚ջղայնել՚.* онъ разсерди́лся не на шýтку *նա թունդ բարկացել է.* р. изъ-за пустякóвъ.

Раз|си́живаться, -сидѣ́ться (-жýсь -дя́тся) *չ.* **1,** *երկար նստել, միեւնոյն տեղը երկար նստած մնալ.* **2,** *խուխս գալ։*

Разска|зáть (-жý -áжутъ; -жи́) *ա.* Разскáзывать; **-зчикъ** *ա.* **-зчица** *է.* *պատմող, պատմիչ, զրուցող, զրոյց անող, ՚նաղլ անող՚ այր, կին.* р—зчики не годя́тся въ прикáзчики (*առծ.*) *ընդ բան և ընդ իր մեծ է խորք.* **-зъ** *ա.* *պատմութիւն, զրոյց, ՚նաղլ՚.* пусты́е р—ы; **-зываніе** *չ.* *պատմելը, զրուցելը, ճառելը, ՚նաղլ անելը՚.* **-зывать**, -зáть *ն.* *պատմել, զրուցել, զրոյց անել, ճառել, ՚նաղլ անել՚.* р. комý своё гóре; р. свои́ похождéнія; р. скáзку; про негó разскáзываютъ, что...; разскажи́те намъ, какъ ѳто бы́ло; Тáцитъ разскáзываетъ, что...; р. сначáла *սկզբից, նորից պատմել։*

Разскакáться (-ачýсь -áчутся) *չ.* **1,** *երկար, շատ դէս ու դէն թռչել, թռչկոտել, ՚ծուլիծուլ ըլլել՚.* **2,** *սաստիկ, արագ վազել, սլանալ, ՚շափ գնել՚։*

Разскá|щикъ, -щица *ա.* Разскáз[чикъ, -зчица.

Разскочи́ться (-чýсь -чáтся) *չ.* *տրաքել. պայթել, կտոր կտոր լինել, ՚ճաթ ըլլել՚։*

Раз|слáбить (-блю -бятъ; -бь) *ա.* Разслабля́ть; **-слаблéніе** *չ.* **1,** *թուլութիւն, տկարութիւն. բժ. անդամալուծութիւն.* **-слáбленность** *է.* *թուլութիւն, տկարութիւն. Ջլատում. անդամալուծութիւն.* **-слáбленный** *ած.* *թուլացած, տկարացած, ջլատուած, ՚շորացած՚.* р. мýскулъ; р а з с л á б л е н н ы й, аго *ա.* *անդամալոյծ.* **-слабля́ть**, -слáбить *ն.* **1,** *թուլացնել, տկարացնել, ուժից գցել, ջլատել. անդամալոյծ դարձնել.* **2,** *թուլացնել, ՚բօշացնել՚ (օր. զօրքն, դիլ քաշած պարանը).* **-слабѣвáніе** *չ.* *թուլանալը, տկարանալը.* **-слабѣвáть**, -слабѣ́ть, **-слáбнуть** *չ.* *թուլանալ, տկարանալ, ուժից ընկնել.* **-слабѣ́лый** *բյ. ած.* *թուլացած, տկարացած, ուժից ընկած.* **-слабѣ́ть** *ա.* Разслабѣвáть.

Раз|слáвить (-влю -вятъ; -вь) *ա.* Разславля́ть; **-славлéніе** *չ.* *տարածելը, տարփողելը, ՚շուտ անելը՚.* **-славля́ть**, -слáвить *ն.* *[լուրեր] տարածել, տարփողել, ՚շուտ անել՚.* онъ разслáвилъ обо мнѣ тó, что мнѣ и на мысль не приходи́ло.

Раз|слáщивать, -слащáть, -сласти́ть *ա.* Подсл...

Разслó|иваніе *չ.* *խաւ խաւ անելը, բաժանելը.* **-ивать, -и́ть** (-ою́ -я́тъ) *ն.* *խաւ-խաւ, խաւօրէն անել, բաժանել.* **-ся** *անդր.* *խաւ խաւ, խաւօրէն լուծուել, բաժանուել։*

Разслу́|шивать, -шать ն. [ուշիմաւէլ լաւ] լսել, իմանալ, հասկանալ. шумъ такъ великъ, что не разслу́шаешь другъ дру́га.

Разслы|ха́ть, -шать ն. լաւ, պարզ լսել, իմանալ. «я не разслыха́лъ конца́ фра́зы»; я не разслы́шалъ э́того сло́ва.

Разслѣ́|дованіе չ. իրւ. ճիշտ, մանրամասն քննութիւն. назна́чить дополни́тельное р.; допро́съ и р. дѣ́йствія обвиня́емаго; **-довать** (-дую -ютъ), **-дывать** ն. ճիշտ, մանրամասն քննել, տեղեկանալ, իմանալ։

Рас|сма́триваніе չ. **1**, լաւ, բառ հարկին, ճշտութեամբ նայելը, տեսնելը, զննելը. զննելը, 'տնտղելը'. **2**, ճշտութեամբ քննելը. **-сма́тривать**, -смотрѣ́ть ն. **1**, լաւ, բառ հարկին, ճշտութեամբ նայել, տեսնել, զննել, զննել, 'տնտղել'. р. карти́ну; э́то такъ далеко́, что я не могу́ разсмотрѣ́ть — որ այնքան հեռու է, չեմ կարողանում տեսնել. разсмотри́те хороше́нько доброту́ э́того сукна́; р. предме́тъ въ микроско́пъ; **2**, քննել. р. дѣ́ло; р. вопро́съ; **-смотрѣ́ніе** չ. տեսնելը, քննելը, քննութիւն. предста́вить прое́ктъ на р. коми́ссіи; по р—іи докуме́нтовъ թղթերը քննելուց յետոյ. судъ войдётъ въ р... դատարանը ... կը քննէ. **-смотрѣ́ть** (-рю́ -рятъ; -ри́) ա. Разсма́тривать.

Рас|смѣши́ть ա. Смѣши́ть; **-смѣя́ться** (-смѣю́сь -ю́тся) -նչ. **1**, ծիծաղել. **2**, փռթկալ, սկսել բարձր ծիծաղել, 'հռհռալ':

Рассна|стить (-щу́ -стя́тъ), **ся** ա. Разсна́щивать, ся; **-стка** ի. **-снаще́ніе** չ. նաւի հանդերձանքը, առագաստ ու կայմերը անելը, վերցնելը. **-щивать**, -сти́ть ն. նաւի հանդերձանքը, առագաստ ու կայմերը անել, վերցնել, նաւը զինաթափ անել։

Раз|со́вываніе չ. ա. բայը. **-со́вывать, -сова́ть** (-сую́ -ю́тъ), -су́нуть ն. **1**, զանազան տեղեր կոխել, խցկել, դնել, տեղաւորել. **2**, զանազան կողմեր ղրկել, ուղարկել. **3**, զանազան կողմեր, գէս ու գէն ցրել, ցիրուցան անել. **4**, բաժանել, բաշխել (զանազան անձերի)։

Рассѣ́|тываніе, -тованіе, тывать, -товать ա. Отсовѣ́т...

Рассо́|лъ ա. աղաջուր. բանջարի ջուր, թթուաջուր. **-льникъ** ա. վարունգի (թթու վարունգից, 'կիտրոնի' պատրաստած) ապուր. **-льный** ած. աղաջրի. բանջարի ջրի, թթուաջրի։

Рассори́ть (-рю́ -я́тъ) ա. Разса́ривать.

Рассорти|рова́ніе չ. **-ро́вка** ի. **-ро́вываніе** չ. ընտրելը, ընտրում, ջոկելը, ջոկում, բաժանելը, -նում. **-ро́вывать, -рова́ть** (-ру́ю -ю́тъ) ն. (ֆր.) ընտրել, ջոկել. բաժանել (տեսակների, կարգերի ըստ)։

Рассо́ха ի. **1**, երկճեղ ծայր (որ և է բանի). **2**, արօրի սօսրին մաս։

Рассо́хнуться ա. Разсыха́ться.

Рассо́шистый ած. երկճեղ, երկու մասերի պէս բաժանուած, ճեղքուած (ծառի մասին)։

Распесо́ваться (-влюсь -вятся) -նչ. սաստիկ հպարտանալ, գոռոզանալ։

Рас|спра́шиваніе չ. հարցուփորձելը, հարցուփորձ անելը. **-спра́шивать**, **-спроси́ть** (-ошу́ -о́сятъ) ն. հարցուփորձել, հարցուփորձ անել. **-спро́счикъ** ա. **-спро́счица** ի. հարցուփորձող, հարցուփորձ անող այր, կին. **-спро́съ** ա. հարցուփորձ. ва́шимъ р—амъ нѣтъ конца́.

Рассредото́чи|ваніе չ. ապակենտրոնացնում, տարակենտրոնացնում. **-вать** ն. ապակենտրոնացնել, տարակենտրոնացնել։

Рассро́|ченіе, -чиваніе չ. **1**, պայմանաժամեր, 'վադաներ' նշանակելը. պայմանաժամերի, 'վադաների' բաժանելը. **2**, յետաձգում. **-чивать, -чить** (-чу -ча́тъ) ն. **1**, պայմանաժամեր, 'վադաներ' նշանակել (օր. պարտքը վճարելու համար), պայմանաժամերի, 'վադաների' բաժանել (պարտքի վճարումը). **2**, յետաձգել (պարտքը, պարտքի վճարումը). **-чка** ի. ա. Разсро́ченіе; **2**, յետաձգելը (պարտքի վճարումը). купи́ть въ р—у, съ усло́віемъ уплати́ть по частя́мъ յետաձգումով, մաս մաս վճարելու պայմանով գնել։

Рассо́|риваніе չ. կռուեցնելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. կռուեցնել. р. двухъ пріятелей; **-ся** -նչ. съ кѣмъ մէկի հետ կռուել, գժտուել։

Раз|ставаніе չ. բաժանուելը, հրաժեշտ տանելը. **-ставаться** (-стаю́сь -ю́тся), -ста́ться չ. съ кѣмъ մէկից բաժանուել, մէկից հրաժեշտ տանել, հրաժեշտ վերցնել. р. съ ро́диною, съ родны́ми, съ друзья́ми; они́ пла́кали разстава́ясь; уже́ по́здно, пора́ намъ р.; мы разста́лись друзья́ми մենք բաժանուեցանք իբրև բարեկամներ (կամ բարեկամաբար). онъ и съ копе́йкой не разста́нется նա իր կոպէկը ձեռքից բաց չի թողնի։

Разста́|вить (-влю -вятъ; -вь) ա. Разставля́ть; **-вка** ի. **1**, ա. Разставле́ніе; **2**, շարքի գլուծ կառք. **-вле́ніе** չ. դնելը, կանգնեցնելը (զանազան տեղերում). զարդելը, զարդարելը, կարգաւորելը, զատուորելը. **-вля́ть**, **-вить** ն. **1**, կանգնեցնել. р. часовы́хъ ժամապահներ կանգնեցնել, կարգել. р. столбы́ по доро́гѣ; **2**, դնել, զարդել, զարդարել, զատուորել, զետեղել, տեղաւորել. р. ме́бель по ко́мнатамъ; р. солда́тъ по кварти́рамъ; р. войска́ шпале́рами; р. но́ги ոտները չռռել, տարածել, բացել. р. сѣ́ти ցանց բացել, վարմ գնել. р. западню́ թակարդ գնել, որոգայթ լարել. **3**, լայնացնել, մէջը կտոր գցել. р. пла́тье.

Разста|на́вливаніе ա. Разставле́ніе; **-на́вливать, -нови́ть** (-влю́ -но́вятъ) ա. Разставля́ть 1 և 2; **-но́вка** ի. **1**, դնելը, կանգնեցնելը, զարդելը, զատուորելը (շատ տեղերում), զատուորութիւն. р. словъ բառերի զատուորութիւն, բանակարգութիւն. р. па́льцевъ; р. вѣхъ նշանակաձողեր կանգնեցնելը. **2**, ընդմիջում, ընդհատում. միջոց. чита́ть съ р—ою ընդմիջումներով կարդալ. и́тти, ѣхать съ р—ами տեղ տեղ կանգ առնելով, հանգստանալով գնալ, ձիափոխել, ճանապարհորդել։

Раз|ста́ться (-а́нусь -нутся) ա. Разстава́ться; **-стаю́сь** ա. Разстава́ться.

Раз|стега́й ա. **-стега́йчикъ** նւզ. **1**, բաց առաջքան (գզեստ մի). **2**, ճեղքուած

կարկատկալ. **-стёгиваніе** չ. լուծելը, արձակելը. **-стёгивать, -стегáть, -стегнýть** ъ. լուծել, բացել, բաց թողնել, արձակել. р. жилéтъ; р. воротникъ; р. крючóкъ.

Раз|стилáніе չ. փռելը, տարածելը. **-стилáть**, остлáть ъ. փռել, տարածել. р. пó полу ковёръ; **-ся** -ъту. **1,** փռուել, տարածուել. кóрень разстилáлся по бéрегу ручья; **2,** *пéредъ кѣмъ մէկի առաջ սողալ, քծնուել, ստորանալ. **-стúлка** է. փռոց, տարածում [ոտնոց, հատակի, հածելու].

Разстонáться չ. երկար տնքալ, տնքլ.

Разстоя́ніе չ. տարածութիւն, հեռաւորութիւն. միջոց. р. мéжду Дýвромъ и Калé равнó семи́ ми́лямъ; р. мéжду двумя́ зубцáми колесá; въ нѣкотóромъ р—іи отъ гóрода քաղաքից որոշ հեռաւորութեամբ. на р—іи пяти́ вёрстъ հինգ վերստ հեռաւորութեամբ. на р—іи ружéйнаго, пýшечнаго вы́стрѣла հրացանի, թնդանօթի գնդակի հեռաւորութեամբ. вы́стрѣлить въ пти́цу на сли́шкомъ дáльнемъ р—іи —շատ հեռու տեղից, շատ մեծ հեռաւորութիւնից։

Раз|стрáивать, -стрóить ъ. **1,** խանգարել, ՙխառնել՚. р. свои́ дѣлá; áто разстрóило мои́ плáны; Бóгъ разстрáиваетъ тщеслáвные зáмыслы людéй; р. скри́пку; оди́нъ фальши́вый гóлосъ разстрáиваетъ остáльные; р. желýдокъ; р. здорóвье առողջութիւնը քայքայել. áти потéри разстрóили егó состоя́ніе այդ կորուստները նրան սնանկացրին, նրա ունեցած քանդեցին. р. семéйство ընտանիքի խաղաղութիւնը վրդովել, ընտանիքն երկպառակել. **2,** վշտացնել, վրդովել, վրդովեցնել, չփոթել. áта непріятность егó óчень разстрóила; **-ся** -ъту. **1,** խանգարուել, խռովուել, ՙխառնել՚. скри́пка разстрóилась; **2,** խանգարուել, քայքայուել. состоя́ніе егó разстрóилось նա սնանկացաւ, նրա ՙունեցածը քանդուեց՚. здорóвье егó разстрóилось; áти дѣлá разстрóились.

Раз|стри́га —. կարգալոյծ քահանայ կամ վարդապետ. **-стригáть**, -стри́чь ъ. կարգալոյծ անել (քահանային կամ վարդապետին). разстри́женный попъ կարգալոյծ քահանայ, տէրտէր. **-стрижéніе** չ. կարգալոյծ անելը, կարգալուծութիւն. **-стри́чь** (-игý -ижёшь -игýтъ; անց. -стри́гъ -гла, о; հրմ. -иги́) ա. Разстригáть.

Разстрó|й —. աններդաշնակութիւն, խանգարմունք (ներդաշնակութեան). **-йство** չ. **1,** խանգարմունք (գործերի), չփոթ. անկարգութիւն. քայքայում (առողջութեան). **-ить** (-ю -ятъ), **ся** ա. Разстрáивать, ся.

Разстрѣ́|ливаніе չ. **1,** պտաելը (գնդակի ու վառօդը, ՙգիւլլաթարութը՚). **2,** [գնդակներով] ծակծկելը, ուսելը, փչացնելը. **3,** հրացանի բանելը, գնդակահար անելը, սպանելը. **-ливать**, -лять ъ. **1,** պտաել (գնդակն-վառօդը, ՙգիւլլաթարութը՚). **2,** [գնդակներով] ծակծկել, ուսել, փչացնել. **3,** հրացանի բանել, գնդակահար անել, սպանել. **-лъ** —. **1,** ա. Разстрѣ́ливаніе; **2,** շատ զործ ածելուց մաշուելը, լայնանալը, փչանալը (հրացանի). **-лять** ա. ա. Разстрѣ́ливать.

Разсту|пáться, -пи́ться (-плю́сь -ýпятся; -пи́сь) չ. **1,** բաժանուել, անջատուել [այս ու այն կողմ, ճանապարհ բացել]. толпá разступи́лась на прáво и на лѣ́во, освобождáя прохóдъ; **2,** պատռուել, բացուել. земля́ разступи́лась գետինը պատռուել է։

Разсуди́тель|но մ. լրջմտութեամբ, լրջմտաբար, զգօնութեամբ, խոհեմութեամբ. **-ность** է. լրջմտութիւն, զգօնութիւն, խոհեմութիւն. **-ный** -ծ. լրջմիտ, զգօն, խոհեմ, խելօք. *áто спокóйный, р. человѣ́къ.

Разсу|ди́ть (-жý -сýдятъ), **ся** ա. Разсуждáть, ся **և** Разсужáть, ся; **-докъ**, дка —. խելք, միտք, բանականութիւն, մտածելու, խորհելու կարողութիւն. у негó здрáвый р.; лиши́ться р—дка; áто у негó обмáнъ зрѣ́нія и заблуждéніе р—дка; бракъ по р—дку խելացի ամուսնութիւն. **-дочный** -ծ. մտքի, խելքի, բանականութեան. **-жáть**, -ди́ть ъ. դատել, դատ, դատաստան անել կամ կարել. -ди́те меня́ съ брáтомъ; **-ся** է-էղ. միմեանց մէջ դատ անել, դատը վերջացնել. давáй разсýдимся по хорóшему եկէք մեր դատը, տարաձայնութիւնը մեր մէջ վերջացնենք. **-ждáть**, -ди́ть չ. **1,** խորհել, դատել. онъ -ждáетъ справедли́во; тутъ нéчего мнóго р. այստեղ երկար դատել հարկաւոր չէ. вы сегóдня что-то óчень мнóго -ждáете դուք այսօր մեր խելքին շատ էք դատում. судъ -ждáлъ объ áтомъ дѣ́лѣ; р. вкривь и вкось անմտաբար, յիմարաբար, կերպով դատել. р. необдýманно; **2,** մտածել, խորհել, միտք անել. я дóлго -ждáлъ о томъ, чтó мнѣ дѣ́лать; éсли -ди́ть хорошó...; онъ разсуди́лъ áто сдѣ́лать նա բարւոք, լաւ համարեց այդ անել. онъ не -ди́лъ áтого сдѣ́лать նա բարւոք չհամարեց այն. **-ся** -ъту. մէկ. комý մէկին յարմար, բարի, հաճոյ թուալ, երևալ. емý разсуди́лось спроси́ть меня́; емý не -ди́лось пріити́ къ намъ; **-ждéніе** չ. **1,** դատողութիւն. пусты́я, вздóрныя р—ія; безъ р—ій, дѣ́лайте, что вамъ прикáзываютъ առանց դատողութեան արէք. во врéмя р—ій объ áтомъ дѣ́лѣ երբ այս գործի մասին խօսում, դատում էին. безъ дáльнихъ р—ій առանց երկար դատելու. **2,** շարադրութիւն. учёное р.; р. о комéтахъ, о комéрціи, о финáнсахъ; **-живать, ся** ա. Разсужáть, ся.

Разсýнуть ա. Разсóвывать.

Разсупó|ниваніе չ. ձիու խոմութի (хомутъ) փոկը բաց թողնելը, լուծելը, արձակելը. **-нивать, -нить** (-ню -нятъ) ъ. хóмадь ձիու խոմութի (хомýтъ) փոկը բաց թողնել, լուծել, արձակել։

Разсý|чиваніе չ. **1,** լուծելը, քակելը, քանդելը (ոլորածը). **2,** բացելը, պարզելը, տարածելը (խճողը). **-чивать, -чáть** (-чý -чатъ) ъ. **1,** լուծել, քակել, քանդել (ոլորածը). **2,** բացել, պարզել, տարածել (խճողը). **-ся** -ъту. լուծուել, քակուել, քանդուել. **-чка** է. ա. Разсýчиваніе.

Разочётли|во, -вость, -вый ա. Расч...

Разочё|тный, -тъ ա. Расч...

Раз|счи́тываніе գ. **1**, հաշուելը, համարելը. **2**, յուսալը. **-счи́тывать, -счита́ть**, расчёсть ն. **1**, հաշուել, համարել. р. по па́льцамъ մատներով հաշուել, համարել. р. проце́нты на капита́лъ; я разсчита́лъ, что́ будетъ сто́ить э́то изда́ніе; р. сре́дства оборо́ны; **2**, на что մի բանի վերայ յուսալ, յոյս դնել. онъ разсчи́тываетъ на ва́ше снисхожде́ніе; не разсчи́тывайте на э́ти де́ньги; **3**, кого́ մէկի հետ հաշիւը վերջացնել, մէկին արձակել. р. по́вара, лаке́я; **-ся** ն.չէզ. съ кѣмъ մէկի հետ հաշիւ տեսնել. р. съ рабо́тниками; р. съ заимода́вцами պարտատէրերին գոհացնել. *я разсчита́юсь съ нимъ за э́ту оби́ду ես նորանից այդ վիրաւորանքի համար հաշիւ, բաւարարութիւն կը պահանջեմ։

Раз|сыла́ніе գ. ղրկելը, ուղարկելը, յղելը (զանազան տեղեր, շուրջանակի). **-сыла́ть**, -осла́ть ն. ղրկել, ուղարկել, յղել (զանազան տեղեր, շուրջանակի). р. това́ры по желѣ́знымъ доро́гамъ; р. лазу́тчиковъ; **-сы́лка** է. ա. Разсыла́ніе; **-сы́лочный** ած. [զանազան տեղեր] ղրկելու, ղրկելի, ուղարկելու, ուղարկելի, յղելու, յղելի. р—ое отдѣле́ніе զանազան տեղեր իրեր ղրկելու բաժանմունք. **-сы́льный** ած. [շուրջանակի, զանազան կողմեր] ղրկուող, ուղարկուող. р а з с ы́ л ь н ы й, аго ա. **1**, [զանազան տեղեր ուղարկուող] ծառայ, պաշտօնեայ, առնետական թղթատար. **2**, ա. Разсы́льщикъ; **-сы́льщикъ** ա. **-сы́льщица** է. [զանազան տեղեր իրեր, տոմսակներ] ուղարկող, ծանուցաբեր, ծառայ այր, կին։

Раз|сыпа́ніе գ. ցրելը, շաղ տալը, սփռելը. **-сыпа́ть, -сы́пать** (*ապառն.* -плю -ютъ; -пь) ն. **1**, ցրել, շաղ տալ. սփռել. թափել, տեղել. р. соль на ска́терть; р. ячме́нь по доро́гѣ; р. рожь по за́кромамъ հացահատիկն ամբարների մէջ ածել. р. тенёта *որս.* վարմ դնել, կանգնեցնել. э́то ружьё разсыпа́етъ дробь; **2**, ցրել, ցիր ու ցան անել. р. неприя́теля; **-ся** ն.չէզ. **1**, ցրուել, ցիր ու ցան լինել, ցաք ու ցրիւ գալ, տարածուել. мука́ разсы́палась по́ полу — թափուեց. наро́дъ разсы́пался по го́роду; ста́до разсы́палось по́ полю; **2**, փշրուել, քայքայուել, փուլ գալ. едва́ тро́нули скеле́тъ, какъ онъ разсы́пался; *р. въ похвала́хъ գովեստներ շռայլել. *р. въ любе́зностяхъ սիրալիրութիւններ շռայլել. р. ме́лкимъ бѣ́сомъ пе́редъ кѣмъ ստրկանալ, ամէն կերպ մէկին գոհացնել, մէկի գլխովը պտոյտ գալ, մէկի առաջ քծնել. **3**,* *ռմկ.* ծնել, «ազատել», ազատուել. она́ въ ско́ромъ вре́мени разсы́плется; **-сыпа́ющійся** ած. *նրկրբ.* քայքայուող, փուխր. легко́ р—аяся поро́да; **-сы́пка** է. ցրելը, շաղ տալը, թափելը, տարածելը. р. щѣ́бня по шоссе́ ճանապարհը, խճաքար լցնելը. **-сы́плю** ա. Разсы́пать; **-сыпно́й** ած. ցրուած, ցիր ու ցան եղած, ցաք ու ցրիւ եկած. р. строй լուծուած, ցրուած զօրաշարք. въ р а з с ы п н у́ ю (вразсыпну́ю) *մ.* ցիր ու ցան, առանձին առանձին. **-сы́пчатость, -сы́пчатый** ա. Разсы́пчивость, -вый; **-сы́пчивость** է. փխրութիւն, քայքայունութիւն. **-сы́пчивый** ած. փուխր, գիւրափխուր, դիւրափշուր, փխրուն, քայքայուն, հեշտութեամբ քայքայուող, փշրուող։

Разсыро́|пить (-плю -пятъ) ա. Разсыро́пливать; **-пка** է. **-пливаніе** գ. *շրբ.* լուծելը, շարբաթելը, **-пливать**, -пить ն. (*փր.*) *շրբ.* լուծել, շարբաթել, շարբաթով (сиро́пъ) քաղցրացնել (գինին)։

Раз|сыха́ніе գ. չորանալը, ցամաքելը. **-сыха́ться**, -со́хнуться գ. չորանալ, ցամաքել, ճաքել. бо́чка разсо́хлась; колёса разсо́хлись.

Разсѣ|ва́ніе գ. ցանելը, սերմանելը, շաղ տալը. **-ва́ть, -ивать**, -ять ն. **1**, ցանել, սերմանել, շաղ տալ (զանազան տեղերում). р. овёсъ по па́шнѣ; **2**, ցրել, ցրուցան անել, ցաք ու ցրիւ բերել. р. толпу́; *р. опасе́нія երկիւղը, ահը հեռացնել. *р. сомне́нія կասկածը փարատել. **3**, զուարճել. р. слу́хи; **-ся** ն.չէզ. **1**, ցրուել, ցիր ու ցան լինել. тума́нъ разсѣ́ивается; **2**,* ցրուել, խափանուել, ոչնչանալ, 'ի զերև ելնել. мои́ надѣ́жды разсѣ́ялись какъ чымъ յոյսերս 'ի զերև ելան. **-въ** ա. ա. Разсѣва́ніе.

Разсѣ|да́ться, -сться գ. պատռուել, ճեղքուել, ճաքել. **-дина** ա. Разсѣ́лина.

Разсѣ|длываніе գ. թամբը կամ համետը, 'փալանը' առնելը, վերցնելը. **-длывать, -дла́ть** ն. թամբը կամ համետը, 'փալանը' առնել, վերցնել. **-ся** ն.չէզ. թամբը կամ համետը, 'փալանը' ձգել (*որ.* ձիու մասին)։

Разсѣ|ка́ніе ա. Разсѣче́ніе; **-ка́ть**, -(ѣ)чь ն. կտրել, ճեղքել, 'ճղել'. պատռել, կտրտել. мо́лніи -ка́ютъ во́здухъ; кора́бль -ка́етъ во́лны; орёлъ, кида́ющійся на добы́чу, -ка́етъ во́здухъ; **-ку́** ա. Разсѣ́чь.

Разсѣ́|лина է. պատռուածք, ճեղքուածք, 'ճղուածք', ճեղք, ծերպ. **-лый** ած. պատռուած, ճեղքուած, 'ճղուած'։

Разсѣ́сться (-ся́дусь -дутся; *անց.* -сѣ́лся -лась, ось; *հրմ.* -ся́дься) գ. **1**, հանգիստ, փառաւոր կերպով նստել, բազմել (*որ.* բազմոցի վերայ). **2**, ա. Разсѣда́ться.

Раз|сѣче́ніе գ. կտրելը, ճեղքելը, 'ճղելը', պատռելը. կտրտելը (դին). **-сѣ́чь** (-сѣку́ -чёшь -ку́тъ; -ки́) ա. Разсѣка́ть.

Разсѣ́|яніе գ. **1**, ցրելը, ցիր ու ցան անելը, ցրում. **2**, ցրուածութիւն, մտացրուութիւն, անուշադրութիւն. **-янно** մ. ցրուած, մտացրուութեամբ, անուշադիր, անմտադիր կերպով. смотрѣ́ть р.; **-янность** է. մտացրուութիւն, ցրուածութիւն, անուշադրութիւն, անմտադրութիւն. **-янный** ած. **1**, ցրուած, անուշադիր, անմտադիր. р. человѣ́къ; р—ая жизнь փուչ, շուայտ կեանք. **-ять** (-ю -ютъ), **ся** ա. Разсѣва́ть, ся.

Разся́дусь ա. Разсѣ́сться.

Разу|бира́ть, -бра́ть (-беру́ -ру́тъ; -бери́) ն. լաւ, ինչպէս հարկն է զարդել, զարդարել, պաճուճել, պճնազարդել. **-ся** ն.չէզ. լաւ, ինչպէս հարկն է զարդուել, զարդարուել, պաճուճուել, պճնուել, պճնազարդուել։

Разубѣ|жда́ть, -ди́ть (-жду́ -ди́тъ) ն. տարհամոզել, ուրիշ համոզմունքի բերել։

Разуважить (-жу -жать) *ն.* անմեծ. յարգել, յարգանք, պատիւ տալ։

Разува|ніе *չ.* [ոտները] մերկացնելը, [ոտնամաններ] հանելը. р. ногъ; **-ть**, разуть *ն.* [ոտները] մերկացնել, [ոտնամանները] հանել. **-ся** *-ՆՀՐ.* իւր ոտնամանները հանել։

Разувѣ|реніе *չ.* տարհամոզելը, -ում, ուրիշի համոզմունքը խախտելը. **-рять, -рить** (-рю -рятъ) *ն.* տարհամոզել, համոզմունքը խախտել. трудно его въ этомъ -рить. [կ.]

Разугóлокъ, лка *ա.* երկու պոչով ան.

Разу|знаваніе *չ.* տեղեկանալը, իմանալը. **-знавáть** (*Ներկ.* -знаю -ютъ), **-знáть** (*Անց.* -знаю -ютъ) *ն.* տեղեկանալ, իմանալ. я разузнавáлъ объ этомъ дѣлѣ; вотъ что я -знáлъ объ этомъ дѣлѣ; р. о чьихъ намѣреніяхъ.

Разукра|шáть, -сить (-шу -сятъ) *ն.* լաւ, ինչպէս հարկն է զարդարել, զարդարել, պճնել. **-ся** *-ՆՀՐ.* լաւ, ինչպէս հարկն է զարդարուիլ, զարդարուիլ, պճնուիլ։

Ра|зýмникъ *ա.* **-зýмница** *է.* շատ խելօք, խելացի, իմաստուն մարդ, կին. **-зýмно** *մ.* խելացի կերպով, իմաստութեամբ. **-зýмный** *-ծ.* բանական, բանական, խելօք, խելացի, իմաստուն. человѣкъ есть существó р—ое; р—ыя словá; **-зумъ** *ա.* **1,** բանականութիւն, խելք. живóтныя лишены р—а; Богъ есть высшій р. Աստուած գերագոյն բանականութիւն է. **2,** միտք, իմաստ, ոգի. р. закóна; **-зумѣніе** *չ.* հասկանալը, հասկացողութիւն, իմանալը, իմացում, ըմբռնելը. по моему р—ію ըստ իմ հասկացողութեան. **-зумѣть** *չ.* հասկանալ, իմանալ, ըմբռնել. **-ся** *չ.* հասկանալի լինել. разумѣется հասկանալի է. само собою разумѣется.

Ра|зýтый *ևյ. -ծ.* ոտնամանները հանած, բոկոտն, բոբիկ. **-зýть** (-зýю -ютъ), **ся** *ա.* Разувáть, ся.

Разутю|живаніе *չ.* արդուկելը, *ՙ*ութելըՙ. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) *ն.* արդուկել, *ՙ*ութելՙ։ [р—ыя манéры.

Разухáбистый *-ծ.* անմեծ. կոթուած.

Разу|чиваніе *չ.* **1,** սովորելը, ուսանելը. **2,** *Թատր.* կրկնելը, կրկնում. **-чивать, -чить** (-чý -чатъ) *ն.* **1,** սովորել, ուսանել. р. музыкáльную пьéсу; **2,** *Թատր.* կրկնել. **-ся** *-ՆՀՐ.* մոռանալ (սովորածը), *ՙ*խամանալՙ։

Разýю *ա.* Разýть.

I. **Разъ** *ա.* (*յ.* -ի—*է.* разъ) *և ն.* մէկ, մի. հարուած. անգամ. р., два, три մէկ, երկու, երեք. дать комý р—á մէկին մի հարուած տալ, մի անգամ հարուածել. съ пéрваго р—а առաջին անգամից. съ одногó р—а մի հարուածով, մի անգամից. на этотъ р., на пéрвый р. այս անգամ, առաջին անգամ. я васъ прощáю на пéрвый р.; для пéрваго р—а онъ спѣлъ хорошó իրիկ առաջին անգամ երգեց նա լաւ երգեց. за р., въ одинъ р. միանգամից. въ пéрвый, во вторóй, въ послѣдній р. առաջին, երկրորդ, վերջին անգամ. въ другóй р. ուրիշ, այլ անգամ. р. въ годъ տարին մի անգամ. я вамъ это тысячу разъ говорилъ! онъ три р—а возобновлялъ это дѣло; съ разу *ա.* Срáзу; рáзомъ *ա.* վերև (*եր.* 950); ещё р. միանգամ ևս. какъ-то р. մի անգամ, մի օր. разъ навсегдá միանգամ ընդմիշտ. какъ разъ հէնց ուղիղ, ճ ի շ տ. вы какъ разъ впóру пріѣхали; егó домъ какъ разъ прóтивъ цéркви; р. онъ приходитъ ко мнѣ и говоритъ.

II. **Разъ—, рас—** *ա.* Раз—

Разъедин|éніе *չ.* բաժանելը, -նում, անջատելը, -ում, առանձնացնելը, -ցում. ընդհատում. **-éнность** *է.* բաժանում, անջատում, առանձնացում. **-ять** (-ню -нять) *ա.* Разъединять; **-отвенный** *-ծ.* միակ, միակ, բացառիկ. **-ить**, -нять *ն.* բաժանել, անջատել, առանձնացնել. ընդհատել։

Разъѣ|дный *-ծ.* ուտող, քայքայող, *ՙ*քանդողՙ, բաժան բաժան եղող. **-щикъ** *ա.* **щица** *է.* կաշիների բաժանող, անջատող մարդ, կին. **-ть** *ա.* ուտելը, -ում, քայքայելը, -ում, *ՙ*քանդելըՙ, -ումՙ, բաժանելը, -նում, բաժան բաժան անելը, անջատելը։

Разъигр... *ա.* Разыгр...

Разъ|ѣдáніе *չ.* *ա.* բայը. **-ѣдáть**, -ѣсть *ն.* **1,** միասին, միմեանց հետ ուտել. **2,** (ուտիչ նիւթերի մասին) ուտել, մաշել. **-ся** *-ՆՀՐ.* **1,** պէրճանալ, *ՙ*չաղանալՙ, *ՙ*տաքելՙ (լաւ սնդաւորութիւնից). **2,** շատ ուտել. **-ѣдáющій** *-ծ.* ուտիչ, կերիչ։

Разъ|ѣдусь *ա.* Разъѣхаться; **-ѣздить** (-зжу -здятъ) *ա.* Разъѣзживать; **-ся** *չ.* շարունակ շրջել (*ոչ ստոյգ*). **-ѣздный** *-ծ.* путь կողմնակի ճանապարհ. **-ѣздъ** *ա.* **1,** [այս ու այն կողմ, զանազան կողմեր] մեկնելը, հեռանալը, ցրուելը (*ոչ ստոյգ*). **2,** ձիերից, կառքից, կառքերից (*եմ ձիով, կառքով, կառքով*) անցնելը, անցկենալը, տալ անցնելը, անց կենալը (*ոչ ստոյգ*). **3,** *զինուոր.* ուղերդմանում, ուղերդմանման կէտ. р—ы пути այն տեղը կամ կայարանը, ուր մի քանի գծեր կամ ճանապարհներ շեղուելով միմեանց կցուած են. **4,** *Հգմ.* հեծելախմբեր, հեծեալ պահակախումբ. **5,** разъѣзды *յ.* շրջագայութիւններ, ճանապարհորդութիւններ (*ոչ ստոյգ*). мнѣ предстоитъ мнóго р—овъ ես շատ տեղեր պիտի շրջեմ. совершить р—ы для получéнія свѣдѣній о врагѣ շրջագայել թշնամու մասին տեղեկութիւններ ստանալու համար. **-ѣзжáть** *չ.* շարունակ շրջել, դէս ու դէն ման գալ (*ոչ ստոյգ*). р. по балáмъ շարունակ պարահանդէսներ յաճախել. **-ѣзжáться**, -ѣхаться *չ.* **1,** [*ոչ ստոյգ*] բաժանուել, մեկնել, ցրուել (զանազան կողմեր). гóсти начинáютъ р.; **2,** [*ոչ ստոյգ*] ձիերից, կառքից, կառքերից (*եմ ձիով, կառքով, կառքով*) անցնել, անց կենալ. ýлица такъ узкá, что двѣ карéты едвá мóгутъ -ѣхаться; р. съ кѣмъ մէկին տալ անցկենալ, մէկի կողքով անցնել (*առանց նայել նկատելու*). **3,** լուծուել, քակուել, քանդուել, պատառուել. полъ -ѣхался յատակը պատառուել է. плáтье совсѣмъ -ѣхалось շորը բոլորովին պատառուել, քանդուել է. лифъ ýзокъ, онъ ѣхался; **-ѣзживать**, -ѣздить *ն.* **1,** յաճախ երթևեկութեամբ փչացնել, խանգարել (ճանապարհը). **2,** յաճախ երթևեկութեամբ ծծեղել, նսաացնել, յարմար դարձնել (ճանապարհը)։

Разъ|ѣсть (-ѣмъ -ѣстъ; -ѣдимъ -ѣ-

дáть), ся *ш.* Разъѣдáть, ся; **-ѣхаться** (-ѣдусь -ѣдутся) *ш.* Разъѣзжáться.

Разъяреніе *չ.* կատաղեցնելը, մոլեգնեցնելը, ‘զայրացնելը’. կատաղութիւն, մոլեգնութիւն. **-рáть, -рить** (-рю́ -рятъ) *ն.* կատաղեցնել, մոլեգնեցնել, ‘զայրացնել’. **-ся** *-նդր.* կատաղիլ, մոլեգնիլ, ‘զայրանալ’։

Разъясненіе *չ.* պարզելը, բացատրելը, -տրութիւն, մեկնելը, -նութիւն. պարզաբանելը, -նութիւն, լուսաբանելը, -նութիւն. **-снивать, -снять** *չ.* պարզ. պարզել, բացել, պայծառանալ. на нéбѣ разъясниваетъ, разъяснéло; **-сниваться, -сниться** (-нюсь -нятся) *չ.* պարզուիլ, բացուիլ, պայծառանալ. нéбо разъяснивается; **-снѣть** *ш.* Разъяснивать; **-снить, -снять** (-ню́ -нятъ) *ն.* պարզել, բացատրել, մեկնել, պարզաբանել, լուսաբանել. это дѣло тёмное, его́ нáдо разъяснить; Правительствующій Сенáтъ -нилъ...; **-ся** *-նդր.* պարզուիլ, հասկանալի դառնալ։

Разъятіе *չ.* բաժան բաժան անելը, լուծելը, ‘քանդելը’. р. трупа դիակի անդամ անդամ բաժանելը. **-ъять** (-ыму́ -ымутъ; -ыми́ *և* -ойму́ -мутъ; -ойми́) *ш.* Разнимáть.

Разыгрáть, ся *ш.* Разыгрывать, ся; **-грываніе** *չ.* խաղալը. р. дрáмы դրաման խաղալը, ներկայացնելը. р. квартéта քառաձայն երգը խաղալը, անելը. р. лотерéи վիճակախաղ, վիճակահանութիւնը անցկացնելը. **-грывать, -грáть** *ն.* խաղալ. хорошо́ р. игру́; актёры прекрáсно -грáли нóвую дрáму; р. роль огорчённаго, удивлённаго; р. квартéтъ քառաձայն երգը խաղալ կամ անել. р. лотерéю վիճակախաղ անցկացնել, ‘աճուրդել’. վիճակախաղ քաշել, աճուրդել. р. въ лотерéю վիճակախաղի, վիճակահանութեան դնել. р. домъ въ лотерéю տուն վիճակախաղի, վիճակահանութեան դնել, ‘աճուրդել’, տունը վիճակախաղի, վիճակահանութեան դնել. **-ся** *-նդր.* 1, բորբոքուել, սաստկանալ, սաստ գալ. вѣтеръ разыгрывается; бу́ря разыгрáлась փոթորիկ բորբոքուեց. въ такомъ-то домѣ разыгрáлась ужáсная дрáма — տեղի ունեցաւ. мо́ре разыгрáлось ծովը ալեկոծուեց. румя́нецъ разыгрáлся у ней на щекáхъ նա կարմրատակեց, շառագունեց. пáртія нáша разыгрáлась въ ничью́ մեզնից այս խաղի ժամանակ ոչոք չ'տարաւ։

Разымáть *ш.* Разнимáть.

Разысканіе *չ.* փնտռելը, որոնելը, ‘ման գալը’, հետախուզելը. փնտռելով. որոնելով գտնելը. **-скáтель** *–.* **-скáтельница** *է.* որոնող. փնտռող, հետախուզող, խուզարկող, -րկու այր. կին. **-скáтельный** *-ն.* փնտռելու, որոնելու, հետախուզելու. **-скиваніе** *չ.* փնտռելը, որոնելը, ‘ման գալը’, հետախուզելը. **-скивать, -скáть** (-щу́ -ищутъ; -щи́) *ն.* փնտռել, որոնել, ‘ման գալ’, հետախուզել. [փնտռելով. որոնելով, ‘ման գալով’] գտնել. поли́ція его́ разыскиваетъ — որոնում, փնտռում է. наконéцъ поли́ція его́ -скáла վերջապէս ոստիկանութիւնը նորան գտաւ։

Разѣваніе *չ.* բացելը, բանալը, բաց անելը (բերանը). **-ть**, -разя́нуть *ն.* բացել, բանալ, բաց անել (բերանը). смотрѣть на что, разя́нувъ ротъ; р. ротъ отъ изумлéнія; **-ся** *-նդր.* բացուել, բաց լինել։

Разящій *բյ.* *-ն.* ապշեցնող, ապշեցուցիչ, շանթող, -թիչ, սպանող, սպանիչ, ջախջախող, -խիչ։

Рай *–.* դրախտ. земно́й р.; *онъ живётъ здѣсь, какъ въ раю́ նա այստեղ եղ ու մեղրի մէջ լողում է։

Рáйграс(с)ъ *–.* *բս.* անգլիական որոմ։

Райкóвый *-ն.* раёкъ-ի։

Рáйна *է.* *բս.* Populus pyramidalis, բուրգաձև կամ իտալական կաղամախի։

Рáйна *է.* *հնգ.* ծովգ. ամբարտակաձող, առագաստակայմ։

Рáйскій *-ն.* դրախտի, դրախտա—, դրախտային. р—ая птица *կնդ.* Paradisea apoda, [հնդկահաւ] դրախտահաւ. р—ое я́блоко *ш.* Банáнъ; р—ое дéрево *բս.* *ш.* Syringa vulgaris, եղրևանի, շիփորակ. *բ.* Ricinus communis, տզկենիքայս։

Раіо́нъ, -іóнъ *–.* (фр.) շրջան, տեղ, վայր. р., гдѣ появи́лась эпидéмія.

Рáйя *–.* *-ն հ.* (արար.) ամբոխ (Թիւրքական գերիշխանութեան տակ ապրող քրիստոնեաների. Թուրքաստանում ռաի. չարի բոլոր հպատակներ)։ [նեբոտ]։

Рáна *է.* (հին ալ.) ապարան (օրըն եղքար-

Ранáлія, -лья *հ-ր.* (фр.) լեզր, լայն, անդամ մարդ։

Ранéта *է.* **-тка** *հնգ.* 1, (զերմ.) ապկէտ, հրթիռ, հրավառութեան կամ հրաձգութեան (Թրթռացում) զենք, փամփուշտ. 2, (ահագ.) ապկէտ, ցանցկին (գնդակի). **-тный** *-ն.* ապկէտի, -տային. **-точка** *հնգ.* *ш.* Ракéта 1; **-точный** *ш.* Ракéтный.

Ракúта *է.* *ш.* Ракитникъ; **-тина** *է.* ալպեան ուռի ճյուղ, ճիպոտ. **-тиновый** *-ն.* ալպեան ուռի. **-тникъ** *–.* *բս.* Cytisus Laburnum, ալպեան ուռի. **-товый** *ш.* Ракитниковый.

Ракку́рсъ *ш.* Раку́рсъ.

Раковúдный *-ն.* խեցգետնու տեսքով։

Рáковина *է.* **-винка** *հնգ.* 1, խեցի. ушнáя р. ականջախեցի. 2, *ճրտրգ.* ականջ[ա]ձև փորուածք]. 3, գաւաթի, պարսպ, փաշ անք (մետաղի մէջ). փոսիկ, փորուած տեղ (քարի մէջ). 4, փոսիկ, փոսուած տեղ (Թնդանօթի կամ հրացանի խողովակի մէջ). **-винный** *-ն.* խեցու. **-винообрáзный** *-ն.* խեցու ձևով, խեցեկերպ. **-висты́й** *-ն.* խեցեշատ. խեցեկերպ։

Рáковый *-ն.* խեցգետնի(ց), ‘խեչափառի(ց)’. р. супъ; **-кообрáзный** *-ն.* խեցգետնակերպ. р ые живо́тныя *կնդ.* Crustacea, խեցեմորթներ, կարկինաներ։

Ракýрсъ *–.* (իտ?) *նկրչ.* ռակուրս, փոքրացում, կրճատում, յապաւում (նկարելի առարկայի)։ [գի։

Ракýшка *է.* съѣдóбная *կնդ.* ուտելի խե-

Ракъ *–.* 1, *կնդ.* Cancer, խեցգետին, ‘խեչափառ’, ‘քարծանկ’. рѣчно́й р., Astacus fluviatilis, գետային խեցգետին. морско́й р., Homarus vulgaris, ծովային կամ ծովի խեցգետին. короткохвóстые рáки *կնդ.* Brachyura, կարճապոչներ. усоно́гіе рáки *կնդ.* Cirripedia, բեղոտոտաներ. *онъ знáетъ, гдѣ рáки зиму́ютъ նա ամէն ծակուծուկ գիտէ, նա շատ

խորամանկ, շատ 'յետ նկած' է. *онъ сѣлъ, какъ ракъ на мели́ նա բոլորովին սնանկա- ցել է, դրամատում կալէկ, 'փարա' չունի. кри́во р. выступа́етъ, да ина́че не зна́етъ (առծ). на безры́бьи и р. ры́ба (առծ) ան- ձուկն է կեղել քանձարք. **2**, *աստղբ.* Խեցգե- տին. **3**, *բժ.* խեցգետին, քաղցկեղ, խլիրդ։

Ра́ма *է.* [քառակուսի] շրջանակ. карти́нная, око́нная р.; вставле́ніе въ ра́му; вста́вить зи́мнія, двойны́я ра́мы.

Рамаза́нъ *ա.* (*արաբ.*) ռամազան (մահ- մետականների լուսնական տարու իններորդ ա- միսը, որի ընթացքում մահմետականները խոր- տիւ ծոմ են պահում, դադարեցնելով իրենց զբեթէ բոլոր գործերը)։

Ра́мка *նւզ.* *տ.* Ра́ма.

Ра́мо, мени (*յ.* рамена́) *չ.* *հն. ս. ուս.* *ույժ, զօրութիւն։

Ра́мо|чка *նւզ.* *տ.* Ра́ма; **-чникъ** *ա.* շրջանակագործ. **-чный** [քառակուսի] շրջա- նակի։

Ра́мпа *է.* (*ֆր.*) *Թատր.* բեմի առջևը, առ- ջևի մասը (լուսաւորութեամբ հանդերձ)։

Рамсъ *ա.* (*անգլ.*) ռամս (Թղթախաղ մի). игра́ть въ р. ռամս խաղալ։

Ра́на *է.* վէրք. *խոց.* лёгкая, тя́жкая, смерте́льная р.; р. отъ укуше́нія; пере- вя́зывать р—у; тѣле́сныя р—ы зажива́- ютъ, но душе́вныя рѣ́дко.

Ранве́рсъ *ա.* (*ֆր.*) ռանվէրս, շարժում կողքից (հրամարժութեան մէջ)։

Ра́нговый *-ծ.* դասի, կարգի, աստիճանի։

Рангоу́тъ *ա.* *ծովզ.* կայմեր, կայմատարք. р. вы́правленъ *ծովզ.* կայմատարքը ուղղուած, պրկուած է։

Рангъ *ա.* (*գերմ.*) դաս, կարգ. աստիճան։

Рандеву́ *չ.* *-ձհ.* (*ֆր.*) ռանդէվու, ժա- մադրութիւն. տեսակցութիւն. назна́чить кому́ р.

Ра́не|ніе *չ.* վիրաւորելը, վէրք հասցնելը. **-ный** *-ծ.* վիրաւորուած, 'նարալու արած'։

Ране́нько *մ.* մի փոքր կմ քառականաչափ կանուխ, վաղ։

Ране́|товый *-ծ.* ռանետի. **-тъ** *ա.* (*ֆր.*) ռանետ (հիւթալից և քաղցր խնձոր մի)։ [վաղ։

Ранёхонько *մ.* խիստ կանուխ, խիստ

Ра́нецъ, нца *ա.* (*գերմ.*) [կաշեայ] պա- յուսակ, մախաղ (շալակին կրելու)։

Ранёшенько *տ.* Ранёхонько.

Ранжи́|рный *-ծ.* դասաւորման, -րու- Թեան (ըստ հասակի). р. спи́сокъ; **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ) *ն.* (*գերմ.*) դասաւորել, կարգա- ւորել (ըստ հասակի, ըստ մեծութեան). **-ръ** *ա.* (*գերմ.*) *ըզմ.* դասաւորում, կարգաւորում (ըստ հասակի, մեծութեան)։

Ра́|нить (-ню -нятъ), пор— *ն.* վիրա- ւորել, վէրք տալ. վէրք հասցնել, 'նարալու ա- նել'. онъ ра́ненъ въ но́гу; онъ ра́ненъ пу́лею въ ля́жку; **-нка** *է.* *նւզ.* պատիկ. Թե- Թև վէրք։

Ра́н|ній *-ծ.* կանուխ, վաղ. р—яя обѣ́д- ня; р—яя о́сень, весна́; р—яя жени́тьба ви́димая бѣда́; р—яя пора́: р—іе плоды́; **-ность** *է.* կանուխութիւն, վաղաժամութիւն։

Ра́нный *-ծ.* վէրքի, վիրա—. *խոցի.* р. пла́стырь.

Ра́|но *մ.* կանուխ, վաղ. շուտ. р. или по́здно; онъ пришёлъ сли́шкомъ р-; ещё р. обѣ́дать; какъ р. вы встаёте? ժամի քանիսին էք վերկենում. **-нова́то** *մ.* մի փոք- կմ քառակման կանուխ, վաղ. շուտ. **-нovре́- менно** *մ.* կանխօրէն. **-новре́менность** *է.* կանուխութիւն, կանխահասութիւն, վաղա- հասութիւն, վաղաժամութիւն. **-новре́мен- ный** *-ծ.* կանուխ, վաղ. կանխահաս, վաղա-

Ра́ночка *նւզ.* *տ.* Ра́нка. [ժամ։

Ра́|нтикъ *նւզ.* *ա.* Рантъ; **-нтово́й** *-ծ.* եզրի, ափի. եզրաւոր, ափաւոր. р—ые сапоги́, башмаки́ եզրաւոր, վերևի երեսից կարած կօշիկներ, մուճակներ (հմմտ. *տ.* Вы́воротные); **-нтъ** *ա.* (*գերմ.*) ծայրակ. ափ. եզր, 'զրադ' (կօշիկի, մուճակի)։ [նիկ։

Рануи́нкулъ *ա.* *բս.* Ranunculus, գորտ-

Ра́нцовый *-ծ.* պայուսակի, մախաղի։

Ра|нь *է.* կանուխ ժամանակ. **-ньше, нѣе** *մ.* քաղդտ. *աստ.* աւելի կանուխ, աւելի վաղ, աւելի շուտ. онъ пришёлъ р. всѣхъ նա ամենքից [աւելի] կանուխ եկաւ. го́домъ, мѣ́сяцемъ, днёмъ р.; э́то произошло́ р.

Рапа́ *է.* բնական աղաջուր։

Рапи́|ра *է.* (*գերմ.*), ռապիր, վարժա- Թեան սուսեր (երկար և բարակ սուսեր, ծայրին գնդակիկով, որով սուսերամարտութեան մէջ վարժւում են). **-рный** *-ծ.* ռապիրի։

Рапо|рто́вать (-ту́ю -ютъ), отр— *չ.* (*ֆր.*) զեկուցանել, տեղեկացնել, ծանուցանել, (իշխանաւորին, իշխանութեանը). **-(ра́-)ртъ** *ա.* (*ֆր.*) զեկուցում, ծանուցում։

Рапсо́|дія *է.* (*յն.*) ռապսոդիա. աշա- ղական երգ (հին յոյների). **-дъ** *ա.* (*ֆր.*) ռա- պսոդիական երգիչ, աշուղ (հին յոյների)։

Рапсъ *ա.* *բս.* Brassica napus, գոնգեղ։

Рапу́нкулъ *ա.* *բս.* Campanula rapunculus, կարգդ, կարգդիկ։

Рас— *տ.* Раз—

Ра́са *է.* (*ֆր.*) ցեղ. бѣ́лая, жёлтая р.; арі́йская, монго́льская р.

Раска́|иваться, -яться *չ.* զղջալ, բ- արջալ, 'փօշմանել'. р. въ своёмъ преступле́- ніи իր ոճրագործութիւնը զղջալ. р. въ сво- и́хъ слова́хъ իր խօսքերը զղջալ, իր խօսքե- րի համար փօշմանել. р. въ своей винѣ́ իր մեղքը զղջալ, ապաշխարել։

Раска|ле́ніе *չ.* կարմրեցնելը, շիկացնելը. **-лённость** *է.* կարմրութիւն, շիկութիւն (եր- կաթի). **-лива́ніе** *տ.* Раскале́ніе; **-ли- ва́ть, -ля́ть, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) *ն.* կար- մրեցնել, շիկացնել. р. желѣ́зо добѣ́ла; **-ся** *-նչբ.* կարմրել, շիկնալ, տաքանալ։

Раска́лы|ваніе *չ.* ճեղքելը, ճեղքատե- լը, 'ճղելը', 'ճղատելը', կոտրելը. **-вать**, расколо́ть *ն.* ճեղքել, ճեղքատել, 'ճղել', 'ճղ- ղատել', կոտրել. р. орѣ́хъ ընկոյզը կոտրել. **-ся** *-նչբ.* ճեղքուել, ճեղքատուել, ճաքել, ճա- ճաքուել. э́то де́рево раскололо́сь այդ ծա- ռը ճաքել, պատառուել է։

Раскаля́каться *չ.* սկսել երկար ու բա- րակ զրոյց անել, դուրս տալ, շաղակրատել. զրոյցի պարկը բացել։

Рас|ка́пываніе *չ.* փորելը, պեղելը, բացելը (գետինը). **-ка́пывать**, -копа́ть *ն.* փորել, պեղել, քանդել, բացել (գետինը)։

Раска́рмли|ваніе գ. բտելը, բտում. **-вать**, раскорми́ть ն. բտել, լաւ կերակրելով գէրացնել, չաղացնել. **-ся** անդր. բտուել, գէրանալ, պարարտանալ, 'չաղանալ':

Раскаря́|ка հ-ք. չանծ, խոտորնակի, միմեանցից հեռացրած ոտներով մարդ. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. չռել, տարածել, միմեանցից հեռացնել (ոտները). **-ся** անդր. իր ոտները չռել, տարածել, միմեանցից հեռացնել:

Раскассирова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. լուծել, կազմալուծել, ցրել, բաժան բաժան անել. р. полкъ.

Раска|та́ть ա. Раска́тывать; **-ся** անդր. 1, երկար գլորուել (կառքով). 2, երկար ժամանակ սիրով սահել, չմշկել. 3, ա. Раска́тываться; **-тистый** ած. 1, արագընթաց, արձագանք, արագ սահող, գլորուող, ընթացող. 2,* որոտընդոստ. р. хо́хотъ ականջներ խլացնող հռհռոց. **-ти́ть** (-чу́ -а́тятъ), **ся** ա. Раска́тывать, ся; **-тный** ած. սահարանի, սահավայրի. **-тъ** ա. 1, թեք և ողորկ տեղ, սահավայր. 2,* ճայթիւն, գոռոց, դղրդոց, դղրդիւն, որոտ, որոտմունք. р—ы гро́ма ամպրոպի, կայծակի ճայթիւններ. 3, ռզմ. հնց. հաղաթումբ. պատնէշ, պատուար. **-тываніе** գ. ա. տարածելը. **-тывать**, -та́ть, -ти́ть ն. 1, զանազան կողմեր գլորել, թաւալել, գլորելով, թաւալելով միմեանցից հեռացնել, բաժանել, անջատել (օր. տակառներ). 2, բացել գլորելով կմ գլանելով բաց անել, պարզել (օր. մի թօփ կտաւ). р. тѣ́сто խմորը գլանելով բարակացնել, տարածել. 3, գլանելով յղկել, ողորկել (օր. ճերմակեղէնը). 4, գլորմամբ քշել, շինել (օր. երկաթէ թիթեղներ). 5, գլորել, 'թօլ անել' (անիւը). **-ся** անդր. 1, զանազան կողմեր, դէս ու դէն գլորուել[ով ցրուել, բաժանուել, միմեանցից հեռանալ]. 2, գլորուելով թափ, սաստկութիւն ձեռք բերել, սկսել խիստ արագ կերպով գլորուել, ընթանալ:

Раска́|чиваніе գ. ճօճելը. ճօճելով թափ, սաստկութիւն տալը. **-чивать -ча́ть** ն. ճօճել. ճօճելով թափ, սաստկութիւն տալ, սաստիկ ճօճել. р. колъ ցիցը թափահարելով խախտել. **-ся** անդր. ճօճուել, տատանուել. онъ идётъ раска́чиваясь; мо́ре раскача́лось ծովն ալեկոծուում է. *раска́чивайся! գէհ, շարժուէք, 'ժամ արի':

Раска́шляться գ. երկար և սաստիկ հազալ, հազից նեղանալ, խեղդուել, չդադարել հազալուց:

Раска́|яніе գ. զղջալը, խորջալը, փոշմանելը. զղջում, խորջանք. вы́разить р. въ содѣ́янномъ, за содѣ́янное; за просту́пкомъ слѣ́дуетъ р.; р., обраще́ніе къ Бо́гу; **-яться** (-юсь -ются) ա. Раска́иваться.

Расквартиро|ва́ніе գ. զետեղելը, տեղաւորելը (զօրքը). **-ро́вывать, -рова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. ռզմ. զետեղել, տեղաւորել (զօրքը):

Расква́сить (-шу -сятъ) ն. ջարդել, ջարդ ու փշուր անել. р. носъ քիթ ու պռունկը ջարդել, արիւնլուիկ անել:

Расквита́ться ա. Квита́ться.

Раски|да́ніе ա. Раски́дываніе; **-да́ть, ся** ա. Раски́дывать, ся; **-дистый** ած. տարածուած, լայնատարած, ճիւղաւորեալ (ծառ). **-дно́й** ած. բացուող, պարզուող. р—а́я каре́та բացուող ծածկակառք. **-дываніе** գ. 1, դէս ու դէն ձգելը, գցելը, նետելը, ցրելը, ցիր ու ցան անելը. 2, տնկելը, կանգնեցնելը. 3, տարածելը, 'չռելը'. **-дывать** ն. 1, (-да́ть) դէս ու դէն ձգել, գցել, նետել, ցրել, ցիրուցան անել. *վատնել, փչացնել. всё имѣ́ніе безпу́тно раскида́лъ; **-ся** անդր. տարածուել, ցրուել, ցիր ու ցան լինել. *շռայլութիւն անել, վատնել. 2, (**-нуть**) [բացել և] տնկել, կանգնեցնել (վրանը, տաղաւարը). տարածել. р. шатёръ; ста́рый вязъ широко́ раски́нулъ свои́ вѣ́тви; р. не́водъ, сѣть ուռկանը, ցանցը բացել, տարածել, ձգել. **-ся** անդր. տարածուել, ձգուել:

Рас|киса́ть, -ки́снуть գ. 1, (խմորի մասին) թթուել, հասնել, բարձրանալ, ուռչիլ, 'գալ'. 2, թուլանալ, թմրել, 'հալից ընկնել' (շոգից). *раски́снуть со́ смѣху ծիծաղից թուլանալ. **-ки́слый** ած. թուլացած, թմրած, 'հալից ընկած' (շոգից). **-ки́снуть** (անց. -ки́съ -сла, о) ա. Раскиса́ть; **-кисля́ть** ն. քիմ. թթուածնատել. **-кисля́ющій** ած. քիմ. թթուածնատիչ, թթուածնատող:

Раскла́|дка է. բաժանելը, -նում. р. пода́тей; **-ду́** ա. Раскла́сть; **-дываніе** գ. դարսելը, դասաւորելը. **-дывать** ն. I. (разложи́ть) ն. 1, որոշել, նշանակել. р. цѣ́ну на това́ры; 2, բացել, բաց անել, տարածել. р. ка́рты; 3, բաժանել. р. по́дати; р. пасья́нсъ պասիանս դարսել. 4, ого́нь կրակ անել, կրակ վառել. 5, պառկեցնել, տարածել, ձգել. шалуна́ разложи́ли и вы́сѣкли; II. (раскла́сть) առանձին առանձին դնել, դարսել, դասաւորել. տարածել. р. това́ры.

Раскла́|ниваться, -ня́ться չ-էզ. 1, միմեանց ողջունել, բարևել. 2, միմեանցից հրաժեշտ առնել, միմեանց մնաս բարև տալ. 3, զժտուել, միմեանցից հեռանալ, դադարել ծանօթութիւնից, բարեկամութիւնից, ծանօթութեան, բարեկամութեան կապը խզել:

Раскла́сть (-кладу́ -ду́тъ; անց. -а́лъ -ла, о; հրմ. -ди́) ա. Раскла́дывать II.

Рас|клёвываніе գ. 1, կտցելը, կտցով քաղելը, հաւաքելը. 2, կտցելով կոտրելը, ջարդելը, փշրելը, ոչնչացնելը. **-клёвывать, -клева́ть** (-клюю́ -ю́тъ) ն. 1, կտցել, կտցելով քաղել, հաւաքել. 2, կտցելով կոտրել, ջարդել. փշրել, ոչնչացնել (բոլորը):

Рас|кле́иваніе գ. 1, լուծելը, գջլելը, 'պոկելը' (կպցրածը, փակցրածը). 2, կպցնելը, փակցնելը (զանազան տեղերում). р. объявле́ній; **-кле́ивать, -кле́ить** (-ле́ю -ятъ) ն. 1, լուծել, գջլել, 'պոկել' (կպցրածը, փակցրածը). 2, կպցնել, փակցնել (զանազան տեղերում). р. объявле́нія; **-ся** անդր. 1, լուծուել, գջլուել, 'պոկ գալ' (կպցրածի, փակցրածի մասին). 2, *թուլանալ, տկարանալ. խանգարուել, խափանուել, չկայանալ, գլուխ չգալ. сва́дьба раскле́илась.

Рас|клёпываніе գ. [ծալած բևեռի, գուրգամի գլուխը] յետ ծալելը. լուծելը, հանելը (ղարկած բևեռը, գուրգամը, 'քոռամեխը'). **-клёпывать, -клепа́ть** ն. յետ ծալել (ծալած բևեռի, գուրգամի գլուխը). լուծել, հա-

նել (գործած բեհեզ, գուլպաներ, 'շուամսիկը'). р. орудіе հրանօթի մէջ գործած գուլպաները հանել, լուծել։

Раскли́|ниваніе չ. 1, հանելը, լուծելը (սեպը). 2, մէջը սեպ զարկելով ճեղքելը և այսպիսով ամրացնելը. **-нивать, -нить** (-ню -нять) ն. 1, հանել, լուծել (սեպը). 2, մէջը սեպ զարկելով ճեղքել և այսպիսով ամրացնել (օր. տախտակ, 'կոճղի' կտրը)։

Рас|кова́ніе չ. 1, [ծեծելով, գործելով] քաշելը, բարակացնելը (մետաղը). 2, լուծելը, քանդելը, վերցնելը (պայտը). ազատելը (կապանքներից). **-ковать** (-кую -ютъ), **ся** տ. Раско́вывать, ся.

Расковéркать ն. բացել, պարզել (ծալած, ծալծլած բանը)։

Раско́|вка ի. տ. Раскова́ніе; **-вывать**, -ва́ть ն. 1, [ծեծելով, գործելով] քաշել, բարակացնել (մետաղը). 2, լայնացնել (մետաղի ծայրը, անցքը). 3, քաշել, հանել, վերցնել. р. ло́шадь ձիու պայտերը քաշել. 4, ազատել (կապանքներից), լուծել, տանել (կապանքները). р. коло́дника; **-ся** -ներ. պայտերը, 'նալները' ձգել, գցել, կորցնել (օր. ձիու մասին)։

Расковы́|риваніе չ. ճանկռտելը, ճանկռտելով գրգռելը, պրճոկելը (վէրքը). **-ривать, -ря́ть** ն. 1, ճանկռտել, ճանկռտելով գրգռել, բացել, պրճոկել (վէրքը)։

Раскозыря́ться -ներ. մի քանի անգամ միմեանց յետևից կոզըր գալ, խաղալ։

Раско́кать ն. ռմկ. կոտրել, ջարդել, փշրել։

Раско|ла́чиваніе չ. տ. բայը. **-ла́чивать**, -лоти́ть ն. 1, կոտրել, ջարդել, փշրել. 2, տափակացնել (ծեծելով). 3, զարկը զըննել, լայնացնել (տանամանը). 4, ջարդել, կոտորել. р. непріятеля; **-ся** -ներ. խիստ բարախել, ներխուժել (շատ ծեծուելուց)։

Расколеба́ть (-е́блю -ютъ; -е́бли) ն. շարժել, երերացնել. **-ся** -ներ. շարժուել, երերալ, տատանուել. ալէկոծուել. расколеба́лось мо́ре.

Раско́лка ի. ճեղքելը, -քում, 'ճղելը', ['ճղում'։

Раско|лоти́ть (-чу́ -о́тятъ; -ти́), **ся** տ. Раскола́чивать, ся; **-ло́тка** ի. տ. Раскола́чиваніе; р. рудъ հանածոների փշրումը։

Расколо́ть (-лю́ -о́лютъ; -ли́), **ся** տ. Раска́лывать, ся.

Раско|лу́пываніе չ. ճանկռտելը, պրճոկելը. **-лу́пывать, -лупа́ть** ն. ճանկռտել, պրճոկել (օր. վէրքը)։

Раско́лъ ա. 1, ճեղքուածք, պատառուածք. 2, հերձուած, հերձուածողութիւն. աղանդ, աղանդաւորութիւն. впасть въ р. հերձուածքի մէջ ընկնել, հերձուածող դառնալ. произвести́ р. հերձուածք առաջացնել։

Расколыха́ть (-ха́ю -ютъ և -шу́ -ы́шутъ) ն. շարժել. **-ся** -ներ. շարժուել, (ծովի մասին) ալէկոծուել։

Раско́ль|никъ ա. **-ница** ի. հերձուածող, աղանդաւոր այր, կին. **-ничать** չ. հերձուածել, աղանդաւորել, հերձուածութիւն, աղանդաւորութիւն անել. **-ническій, -ничій**, ья, ье ած. հերձուածողի, -ական. աղանդաւորի, -ական։

Расконопа́|чиваніе չ. խծուծը լուծելը, հանելը, վերցնելը. **-чивать, -тить** (-чу -тятъ) ն. խծուծը լուծել, հանել, վերցնել. *-тить у́ши, слу́шать со вниманіемъ ականջները բանալ, ուշադրութեամբ լսել։

Раско|па́ть տ. Раска́пывать; **-пка** ի. պեղում. р—и Геркула́нума.

Раскорми́ть (-млю́ -о́рмятъ), **ся** տ. Раска́рмливать, ся.

Раскоря́|ка, -чивать, -чить տ. Раскаря́ка, -чивать, -чить.

Раско́|сина ի. **-съ** ա. թեք մոյթ, յենարան. **-сый** ած. ծուռ, ծուռաչք, շիլ, զանազան կողմեր դարձած. р—ые глаза́.

Раскоше́|ливаніе չ. ռմկ. քսակը բացելը, փող ծախսելը. **-ливаться, -литься** (-люсь -лятся) ն. ռմկ. քսակը բացել, փող ծախսել։

Раскра́|дываніе չ. կամաց կամաց, զանազան ժամանակ գողանալը, կողոպտելը. **-дывать**, -(а́)сть ն. կամաց կամաց, զանազան ժամանակ գողանալ, կողոպտել. у него́ раскра́ли весь хлѣ́бъ.

Рас|кра́ивать, -кро́ить ն. 1, ձևել, ձևելով կտրել, 'ճղել'. 2, պատռել, ճեղքել, 'ճղել' (գլուխը). р. лицо́ երեսը պատռել, արիւնլուիկ անել։

Раскра́|пывать, -пать ն. պիսակել, [օր. մարմարիոնի նման] բծաւորել։

Раскра|са́вица ի. կատարեալ գեղեցկուհի, գեղեցկուհիների թագուհի. р. моя́! **-сить** (-а́шу -сятъ), **ся** տ. Раскра́шивать, ся; **-ска** ի. ներկելը, ներկարարելը, նաշխելը. **-снѣ́лый** ած. խիստ, սաստիկ կարմիր, խիստ կարմրած, կարմրատակած, շիկնած. **-снѣ́ть, ся** չ. խիստ, սաստիկ կարմրել, կարմրատակել, շիկնել։

Раскра́сть (-краду́ -ду́тъ; անց. -а́лъ -ла, о) տ. Раскра́дывать.

Раскра́ши|ваніе չ. I. տ. Раскра́ска; II. բրդելը, մանրելը. **-ватель** ա. **-вательница** ի. մի բան ներկող, ներկարարող, զարդարող այր, -կին։

I. **Раскра́|шивать**, -сить ն. 1, ներկել, ներկարարել, նաշխել. 2,* զարդարել, պաճուճել (պատմածը, զանազան բաներ աւելացնելով). հմմտ. վայլրահաչուութեամբ չափազանցնել։

II. **Рас|кра́шивать**, -кроши́ть ն. բրդել, մանրել. **-ся** -ներ. բրդուել, մանրուել։

Раскритикова́ть (-ку́ю -ютъ) ն. սաստիկ քննադատել, պախարակել, գրգռել. ցեխը կոխել, խայտառակել։

Раскрича́ться -ներ. на кого́ մէկի վերայ աղաղակել, 'բղաւել', մէկին նախատել։

Раскрои́ть (-ою́ -я́тъ) տ. Раскра́ивать.

Рас|кро́шивать, ся, -кроши́ть, ся տ. Раскра́шивать, ся II.

Раскружа́|ливаніе չ. ճարտար. կամարակապ կիսաշրջանները հանելը, վերցնելը. **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. ճարտար. կամարակապ կիսաշրջանները (кружа́ло) հանել, վերցնել։

Раскру|ти́ть (-чу́ -у́тятъ), **ся** տ. Раскру́чивать, ся; **-чиваніе** չ. լուծելը, քա-

կէլը, քանդելը (ոլորածը, հիւսածը). **-чивать, -тить** ն. լուծել, քանդել, քակել (ոլորածը, հիւսածը). **-ся** -ն. չէզ. լուծուել, քակուել, քանդուել: [տեղ. ստուտիկ տրամել, վշտանալ, տխրել:

Раскручи́ниться (-нюсь -нятся) -ն.

Рас|крыва́ніе չ. բացելը, բաց անելը. **-крыва́ть,** -кры́ть ն. բացել, բաց անել. р. кры́шу ծածկոցը բացել, քակել, վերցնել. р. грудь; р. окно́; р. кни́гу; р. зо́нтикъ; *р. за́мыслы враго́въ, преступле́ніе, обма́нъ —բացել, երևան հանել, 'ի յայտ բերել. р. всѣ обстоя́тельства дѣ́ла; **-ся** -ն. չէզ. բացուել, երևան գալ. **-кры́тіе** չ. բացելը, բաց անելը, բացումն. р. кни́ги, чемода́на; **-кры́ть** (-кро́ю -ютъ; кро́й), **ся** ա. Раскрыва́ть, ся.

Раскуда́хтаться (-хчусь -хчутся) չ. 1, երկար կչկչալ, կչկչալ. 2,* երկար ճեճեռալ, գանգատուել:

Раскулика́ться չ. ստուտիկ խմել, հարբել, քալորդիին խմելուն, հարբեցողութեան անձնատուր լինել:

Раску|па́ніе չ. գնելը, առնելը (բոլորը). **-па́ть, -пи́ть** (-плю́ -у́пятъ) ն. գնել, առնել (բոլորը). всё изда́ніе уже́ раску́плено; **-пка** է. ա. Раскупа́ніе.

Раску́по|риваніе, -ривать, -рить, -рка ա. Отку́пор...

Раскура́житься (-жусь -жатся) -ն. չէզ. ռմկ. քաջանալ, քաջութիւն ցոյց տալ. 'կաթը ցոյց տալ', խիզախութիւն, ստահակութիւն անել:

Раску́|риваніе չ. 1, վառելը, 'կպցնելը'. 2, ծխել[ով սպառել]ը. **-ривать, -ри́ть** (-рю́ -рятъ) ն. 1, վառել, 'կպցնել'. 2, ծխել[ով սպառել]. **-ся** -ն. չէզ. 1, վառուել, 'կպչել'. 2, շատ, շարունակ ծխել:

Раску́|сываніе չ. կտրելը, ճեղքելը (ատամներով). **-сывать, -са́ть, -си́ть** (-шу́ -у́сятъ) ն. 1, կտրել, ճեղքել (ատամներով). р. орѣ́хъ; 2,* ճանաչել, հասկանալ, իմանալ, ըմբռնել, գլուխ ընկնել. наконе́цъ я раскуси́лъ э́того человѣ́ка; онъ уже́ раскуси́лъ дѣ́ло (կմ въ чёмъ дѣ́ло).

Раску́|тываніе չ. բացելը, բաց անելը (փաթաթածը), մերկացնելը. **-тывать, -тать** ն. բացել, բաց անել (փաթաթածը), մերկացնել. **-ся** -ն. չէզ. բացուել, մերկանալ:

Распа|да́ться, -(а́)сться չ. արձակուել, բաժան բաժան լինել, կործանուել, քայքայուել, կտոր կտոր լինել, անկուել. **-де́ніе** չ. արձակուելը, բաժան բաժան լինելը, կործանուելը, քայքայուելը, անկումը, կտոր կտոր լինելը. р. на ча́сти մաս մաս լինելը, բաժան բաժան լինելը. **-ду́сь** ա. Распа́сться; **-дъ** ա. բժշ. քայքայում, քայքայմունք:

Распа́|живать, -зи́ть (-жу́ -зя́тъ) ն. 1, շարժելով խախտելը (միմեանց հետ, կապ կպած ամրացրածները). 2, ամրացրածը, գերանի մէջ քաշած ակօսը (пазъ) լայնացնել, ընդարձակել, մեծացնել:

I. **Рас|па́ивать,** -пая́ть ն. [հալելով] լուծել, քակել (զոդածը, այսինքն հալած մետաղով կպցրածը). **-ся** -ն. չէզ. լուծուել, քակուել:

II. **Рас|па́ивать,** -пои́ть ն. տալ, մատուցանել (խմիչք), խմեցնել. р. три ведра́ вина́.

Распа́йка է. [հալելով] լուծելը, քակելը (զոդածը, այսինքն հալած մետաղով կպցրածը):

Распа|ко́вка է. **-ко́вываніе** չ. բացելը, քակելը, քանդելը. **-ко́вывать, -кова́ть** (-ку́ю -ютъ) ն. բացել, քակել, քանդել (կապած բեռը, հակը):

Распале́ніе չ. վառելը, բորբոքելը. *բորբոքում, բռնկում, պայթում:

Рас|па́лзываніе չ. ա. բալը. **-па́лзываться,** -полза́ться, -ползти́сь, -ползти́ся չ. 1, սողալով միմեանցից հեռանալ, ցրուել. 2, քայքայուել, պատառուել, 'ծուէն ծուէն լինել'. его́ пла́тье располза́ется; забо́ръ располза́ется; 3, տարածուել, ընդլայնել. հոսել (խմորի մասին):

Распа́|ливать, -ли́ть (-лю́ -ля́тъ) ն. այրել, 'հատացնել' (վառօդը). **-ли́ть, -ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. 1, ստուտիկ վառել, տաքացնել. 2,* բորբոքել (բարկութիւնը, կիրքերը), բարկացնել, շարացնել, կատաղեցնել. **-ся** -ն. չէզ. տաքանալ, այրուել. կարմրել. р. гнѣ́вомъ բարկութիւնից կրակ կտրել:

Распа́|риваніе չ. գոլորշով, եռացրած ջրով փափկացնելը, կակղացնելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. գոլորշով, եռացրած ջրով փափկացնել, կակղացնել (օր. կանաչեղէնը). **-ся** -ն. չէզ. փափկել, փափկանալ, կակղել, կակղանալ:

Рас|па́рываніе չ. 1, քակելը, քանդելը, լուծելը (կարը). 2, պատառելը, ճեղքելը, 'ճղելը' (փորը). **-па́рывать,** -поро́ть ն. 1, քակել, քանդել, լուծել (կարը). 2, պատառել, ճեղքել, 'ճղել' (փորը). каба́нъ распоро́лъ брю́хо одно́й изъ на́шихъ соба́къ; япо́нецъ предпочита́етъ распоро́ть себѣ́ живо́тъ, чѣмъ быть въ плѣну́; **-ся** -ն. չէզ. լուծուել, քանդուել, քակուել:

Распасо́вка է. (փր) թղթխ. չխաղալը, հրաժարուելը խաղալուց (բոլորի մասին):

Распа́сться (-паду́сь -ду́тся; անց. -па́лся, -лась -лось) ա. Распада́ться.

Распа|ха́ніе չ. ցելելը, ցել անելը, վարելը, հերկելը. **-ха́ть** (-шу́ -а́шутъ; -ши́) ա. Распа́хивать; **-хиваніе** չ. 1, ա. Распаха́ніе; 2, բացելը, բաց անելը. **-хивать** ն. I. (-ха́ть) ցելել, ցել անել (խամը, կուսը). վարել, հերկել. II. (-хну́ть) բացել, բաց անել. р. дверь; р. пла́щъ, по́лы у плаща́; **-ся** -ն. չէզ. բացուել, բաց լինել **-шёнка** է. առջևից բաց մանկական շապիկ. **-шка** է. I. ցելելը, ցել անելը (խամը, կուսը), վարելը, հերկելը. II. բացելը, բաց անելը. բաց մնալը, բացում, բացութիւն (օր. շորի փէշերի). բացուածք, ծակ, անցք (ուսկանն). на распа́шку ա. Нараспа́шку; **-шникъ** ա. գիւղտ. խամ-խել արօր. **-шно́й** ած. բաց, չկոճկած:

Распая́ть, ся ա. Распа́ивать, ся I.

Распе|ка́ніе չ. 1, տաքացնելով փափկացնելը (քարթու հացը). 2, լաւ, 'զօրս զաւ պատուիրելով' նախատելը, 'ներկելը', 'շշպրելը'. **-ка́ть,** -(е́)чь ն. 1, տաքացնելով փափկացնել (քարթու հացը). 2, լաւ, 'զօրս զաւ պատուիրելով' նախատել, 'ներկել', 'շշպրել'. его́ поря́дкомъ распекли́; **-ку́** ա. Распе́чь.

Распе|лёнываніе չ. խանձարուրից, բարուրից արձակելը (մանկանը). **-лёнывать,**

-ленáть ն. խանձարուրից, բարուրից ազատել (մանկանը). -ся -ներ. խանձարուրից, բարուրից ազատուել։

Расперéть (разопрý -прýтъ; -прй) տ. Распирáть. [пещрять, ся.

Распестрйть (-рю -рятъ), ся տ. Рас-

Распечá|таніе, -тываніе չ. կնիքը լուծելը, քանդելը. բացելը. р. письмá; **-тывать, -тать** ն. կնիքը լուծել, քանդել. բացել. р. письмó; **-ся** -ներ. լուծուել, քանդուել. բացուել։

Распéчь (-пекý -чёшь -кýтъ; անց. -пёкъ -клá, ó; հրմ. -пекй) տ. Распекáть.

Распе|щрять, -стрять ն. պիսակել, պիսակաւորել, պիսակ, խայտաճամուկ, խայտաբղէտ դարձնել. **-ся** -ներ. խայտաճամուկ, խայտաբղէտ չորեր հագնել։

Распи|вáніе չ. տ. բայը. **-вáть**, -(й)ть ն. **1**, ընկերովի, միմեանց հետ խմել, պարպել. онй распйли дюжину шампáнскаго; **2**, խմել, ըմպելը, վայելել, 'անուշ անել'. р. чай; **-ся** -ներ. **1**, խմելուն, հարբեցողութեան անձնատուր լինել. **2**, յաճախ և շատ խմել, հարբել. **-вочне** ... տեղն ու տեղը խմելու. пивнáя, торгýющая р. и на вынось գարեջրատուն, որ է թէ խմել և թէ տուն տանելու համար գարեջուր տանել կարելի է. **-вочный** -ծ. մաս մաս, գաւաթներով ծախելու, բաշխելու. р—ая продáжа питій ըմպելիների մաս մաս, գաւաթներով ծախելը, բաշխելը։

Распи|лéніе, -ливаніе չ. մաս մաս սղոցելը, 'խէրխելը', կտրելը. **-ливать, -лйть** (-лю -лятъ) ն. մաս մաս սղոցել, 'խէրխել', կտրել. **-лка, -лóвка** է. մաս մաս սղոցելը, 'խէրխելը', կտրելը։

Рас|пинáніе չ. խաչելը. **-пинáть**, -пять, -пнýть ն. խաչել. **-ся** -ներ. за когó մէկի համար կեանքը չխնայել, մէկին չարաչար պաշտպանել, մէկի համար նահատակուել։

Рас|пирáніе չ. **1**, [ճնշելով] միմեանցից բաժանելը, անջատելը, հեռացնելը, հեռու պահելը. **2**, [ճնշելով] բացելը, բաց անելը. **-пирáть**, -перéть ն. **1**, [ճնշելով] միմեանցից բաժանել, անջատել, հեռացնել, հեռու պահել. сводъ распирáетъ стѣны; **2**, [ճնշելով] բացել, բաց անել։

Распи|сáніе չ. **1**, նշանակելը, -կում, ո րոշելը, -չում. **2**, ցուցակ, ցանկ. р. поѣздóвъ երկԹղ. գնացքների ցուցակ. р. прáздникамъ տօնացոյց ապրիսակ. **-сáть** (-шý -шутъ; -шй), **ся** տ. Распйсывать, ся; **-ска** է. **1**, ստորագրութիւն. անդորրագիր, ստացական, ընկալագիր. обрáтная р. յետադարձ ընկալագիր (որը պէտք վերադարձնուի). дать р—у въ получéніи чегó ստորագրութիւն տալ, որ մի բան ընդունած է. взять съ когó р—у въ получéніи чегó; я далъ емý эти бумáги подъ р—у այդ Թղթերը յանձնելով նա նրանից ստորագրութիւն առայ. **2**, տ. Распйсываніе; **-сочный** -ծ. ստորագրութեան, անդորրագրի, ստացականի. р—ая книга ստացամատեան. **-сываніе** չ. նկարելը, նկարազարդելը, նաշխելը. **-сывать**, -сáть ն. **1**, նշանակել, որոշել (գրաւոր կերպով). р. квартйры для постóя, домá на квартйры զինուորների բնակութեան համար տներ նշանակել. **2**, նկարել, նկարազարդել, նաշխել. р. стѣны; р. потолóкъ; *какъ онъ мнѣ распйсывалъ своѝ чýвства! որ գիտենա, Թէ նա ինձ ինչեր էր ասում իր զգացմունքների մասին. **3**, ճշմր. խիստ պարզաբանօրէն նկարագրել. **-ся** -ներ. **1**, ստորագրուել, ձեռք քաշել. р. въ чёмъ, въ получéніи чегó ստորագրութիւն տալ, որ մի բան ստացած է. онъ расписáлся въ этихъ дéньгахъ; я расписáлся въ получéніи жáлованья; **2**, (միայն расписáться) երկար գրել, 'գրելով ընկել', չդադարել գրելուց։

Распить (разопью -ютъ; -пéй), **ся** տ. Распивáть, ся.

Распи|хиваніе չ. հրելով, խԹելով դէս ու դէն ձգելը, բաժանելը. **-хивать, -хáть, -хнýть** ն. հրելով, խԹելով դէս ու դէն ձգել, բաժանել։

Распла|вить (-влю -вятъ), **ся** տ. Расплавлять, ся; **-вка** է. **-вливаніе** չ. հալելը (մետաղը), հալեցնելը. **-вливать, -влять**, -вить ն. հալել (մետաղը), հալեցնել. **-ся** -ներ. հալուել, հալչել։

Расплáкаться (-чусь -чутся; -чься) չ. սկսել լալ, լաց լինել, երկար, շարունակ լալ, լաց լինել. отчегó онъ такъ расплáкался? ինչու համար նա այդքան լալիս է։

Распланиро|вáніе, -вáть տ. Планировáніе, -вáть.

Распла|стáть տ. Расплáстывать; **-стка** է. **-стываніе** չ. բոտ երկարութեան ճեղքելը, 'ճղելը', շերտ շերտ բաժանելը. բոտ երկարութեան քաշելը (երկաթը). **-стывать**, -стáть ն. բոտ երկարութեան ճեղքել, 'ճղել'. շերտ շերտ կտրել, բաժանել. р. рыбу ձուկն բոտ երկարութեան կտրել, 'ճղել', երկու մասի բաժանել. р. желѣзо երկաթից Թերթեր քաշել. зóлото расплáстываютъ молоткóмъ ոսկին քաշում են մրճով։

Расплá|та է. վճարում, հատուցում (պարտքերի). онъ тутъ на р—у նրանից հատուցումը բան չէր առնել. *какáя ужáсная р. за стáрые грѣхй! **-тйть** (-чý -áтятъ), **ся** տ. Расплáчивать, ся; **-тный** -ծ. վճարելու, -րման, հատուցանելու, -ցման. **-чивать**, -тйть ն. [բոտ, համաձայն պայմանի] վճարել, հատուցանել. **-ся** -ներ. վճարել, հատուցանել. я расплатйлся съ долгáми, съ заимодáвцами; **-чý** տ. Расплатйть; **-(á)чусь** տ. Расплáкаться.

Расплевáться (-плююсь -ютсл) ն. **1**, շարունակ Թքել, չդադարել Թքելուց. **2**, ռմկ. съ кѣмъ մէկի վարոյ Թքել, մէկի հետ զժտուել, ծանօԹութիւնը, բարեկամութիւնը կտրել, խզել, ընդհատել։

Расплё|скиваніе չ. ճզփեցնելով, ցայտեցնելով Թափելը, 'վԹելը'. **-скивать**, -(е)скáть (-щý -ещутъ; -щй) ն. ճզփեցնելով, ցայտեցնելով Թափել, 'վԹել'. **-ся** -ներ. ճզփելով, ցայտելով Թափուել, 'վԹուել'։

Рас|плетáніе չ. լուծելը, քակելը, քանդելը (ոլորածը, հիւսածը). **-плетáть, -плестй, -плéсть** (-плетý -тýтъ; անց. -плёлъ -лá, ó; հրմ. -тй) ն. լուծել, քակել, քանդել (ոլորածը, հիւսածը). **-ся** -ներ. լուծուել, քակուել, քանդուել։

Расплo|жáть, -дйть (-жý -дйтъ) *ն. բազմացնել, շատացնել.* **-ся** *-ն. չէզ. բազմանալ, շատանալ.* крóлики -жáются бóлѣе всѣхъ живóтныхъ; **-дъ** *ա.* **1**, *բազմացնելը.* **2**, *բազմացնելու տարիքն.* **-жéніе** *գ. բազմացնելը։*

въ **Расплóхъ** *տ.* Врасплóхъ.

Рас|плывáніе *գ. տարածուելը, փռուելը.* **-плывáться**, -плы́ться *գ.* **1**, *տարածուել, փռուել.* ѳти чернйла расплывáются; молокó расплылóсь по всей скáтерти; *ѳта жéнщина расплылáсь *այս կինը տափակել է.* **2**, *բաժանուել, մեկնել, ցրուել (լողալով).* **-плы́вчатость** *ի.* **1**, *աներբչութիւն.* **2**,* *ճապաղութիւն.* **-плы́вчатый** *ա.* **1**, *աներբչ.* **2**,* *ճապաղ (ոճի մասին).* **-плы́вчивость** *ի. դիւրատարածութիւն, յատկութիւն հեշտութեամբ տարածուելու.* **-плы́вчивый** *ա. հեշտութեամբ տարածուող (թանաքի մասին).* **-плы́ться** (-плывýсь -вýтся) *տ.* Расплывáться.

Расплю́|снуть, ся *տ.* Расплю́щивать, ся; **-(ю́)щéніе, -щиваніе** *գ. ծեծելով տափակացնելը.* **-щивать, -(ю́)щить** (-ю́щу -щатъ), -снуть *ն. ծեծելով տափակացնել (մետաղը).* р. кусóкъ желѣ́за съ однóгó концá для свáрки; **-ся** *-ն. չէզ. տափակել. տափականալ։*

Расплясáться (-шýсь -я́шутся; -шись) *գ. երկար, շատ պարել. կարուել. շգագարել պարելուց, կարուելուց, շարունակ պարել, կաքաւել*

[Распинáть, ся.

Рас|пну́ *տ.* Распя́ть; **-пну́ть, ся** *տ.*

Распо|знавáемый *ա. զատելի, իմանալի.* **-знавáніе** *գ. ճանաչելը, իմանալը, որոշելը.* р. болѣ́зни *բժ. հիւանդութեան որոշումը.* **-знавáть** (*ներկ.* -знаю́ -ю́тъ), **-знáть** (*ապառն.* -знáю -ютъ) *ն. ճանաչել, իմանալ, որոշել, զանազանել.* р. предмéты, звýки; я не распознáлъ егó; я распознáлъ егó намѣ́ренія; *р. и́стину отъ лжи.

Распо|лагáніе *գ.* **1**, *կարգելը, կարգաւորելը, զատաւորելը.* **2**, *կարգադրելը, տնօրինելը.* свобóдное р. своúмъ имýществомъ *ազատ իր կայքը կարգադրելը, բացարձակ իշխանութիւն իր կայքի մասին.* **-лагáть**, -ложи́ть *ն.* **1**, *կարգել, կարգաւորել, դասաւորել.* р. войскá по деревня́мъ *զօրքերը գիւղերում տեղաւորել, զետեղել.* онъ хорошó расположи́лъ своё вóйско *նա լաւ դասաւորեց կամ ճակատեցրեց իր զօրքը.* р. своё врéмя, своú занятія — *կարգաւորել.* ѳтотъ писáтель хорошó расположи́лъ своё сочинéніе — *լաւ է դասաւորել.* архитéкторъ хорошó расположи́лъ кóмнаты въ ѳтомъ дóмѣ; р. здáніе *շինութեան գիծը ստհմանել.* располагáйте мнóю *ես ձեր տրամադրութեան տակ եմ.* несовершеннолѣ́тніе не мóгутъ р. своúмъ имѣ́ніемъ — *իրենց ստացուածքը կարգադրել չեն կարող.* **2**, *տրամադրել.* я расположи́лъ егó въ вáшу пóльзу; р. умы́ благопріятнымъ óбразомъ; чýвственныя наслаждéнія располагáютъ дýши къ изнѣ́женности: **3**, *գ. մտադիր լինել, մտադրութիւն ունենալ.* я располагáю зáвтра вы́ѣхать: **-ся** *-ն. չէզ.* **1**, *տեղաւորուել, զետեղուել.* войскá расположи́лись на бивáкахъ; онъ преспокóйно расположи́лся на дивáнѣ — *տաք փառք բազմեց, ձգուեց.* -жи́ться, чтóбы уснýть; р. лáгеремъ *բանակ ձգել.* **2**, *մտադրուել, մտադիր լինել.* мы расположи́лись ѣ́хать въ дерéвню *մենք մտադրուել էինք, վճռել էինք եւ...* **3**, *բացել. տարածել.* купцы́ расположи́лись съ товарáми; **4**, быть расположённымъ *տրամադրուած, տրամադիր լինել.* сегóдня я не расположёнъ рабóтать; онъ къ вамъ хýдо расположёнъ *նա դէպի ձեզ վատ է տրամադրուած։*

Рас|ползáться *տ.* Распóлзываться: **-пóлзаться** *գ. երկար սողալ. (մանուկների մասին) «չոչ անել», քարշ գալ.* **-ползти́сь, -ползти́ся** (-зýсь -зýтся) *տ.* Распóлзываться.

Располо|жéніе *գ.* **1**, *կարգաւորում, -րութիւն, դասաւորում, -րութիւն.* р. сáда *պարտէզի կարգաւորութիւնը.* р. кóмнатъ въ ѳтомъ дóмѣ óчень удóбно; р. фигýръ на карти́нѣ — *դասաւորութիւնը.* р. словъ *բառերի դասաւորութիւնը.* р. бóя *ճակատում.* р. поэ́мы *պոէմայի դասաւորութիւնը.* р. вóйскъ по квартúрамъ *զօրացետեղութիւն.* р. вóйска лáгеремъ *զօրքի բանակելը, բանակ ձգելը.* **2**, *տրամադրութիւն, հակում, միտում.* р. къ болѣ́знямъ; у негó большóе р. къ мýзыкѣ — *մեծ հակում, «հալէս» ունի.* благодарю́ васъ за вáше дóброе ко мнѣ р.; быть въ весёломъ, въ хорóшемъ, въ дýрномъ р—іи дýха *ուրախ, լաւ, վատ տրամադրուած լինել.* **-жённый** *բյ. ա.* **1**, *տրամադրուած (հմմ.* Располагáться 4); **2**, *բ... դասաւորուած.* р. попáрно; **-жи́ть** (-жý -жатъ), **ся** *տ.* Располагáть, ся.

Располо|сóвывать, -совáть *տ.* Полосовáть.

Распó|рка *ի.* **1**. *բացելը, բաց պահելը, անջատելը, միմեանցից հեռացնելը, հեռու պահելը.* **2**, *ճարտ. անջատիչ, արգելիչ նեցուկ, ձող. նեցուկ, մոյթ.* **3**, *քակում, քանդում, լուծում (կարի).* **-рный** *ա. անջատիչ, անջատող, միմեանցից հեռու, անջատ պահող.* р—ые крючкú *արգելիչ կեռեր, կեռաւոր ձողեր (որոնք բացած պատուհանի թեւերի խփուելուն արգելք են հանդիսանում, այսինքն որոնց շնորհիւ բացած պատուհանի թեւերը բաց էլ մնում են)։*

Распо|рóть (-рю́ -óрютъ; -ри́), **ся** *տ.* Распáрывать, ся; **-рочка** *նւզ. տ.* Распóрка 2; **-ръ** *ա.* **1**, *տ.* Распóрка; **2**, *տ.* Распирáніе.

Распоря|ди́тель *ա.* **-ди́тельница** *ի. կարգադրիչ, կարգադրող այր, կին.* **-ди́тельность** *ի. կարգադրելու ձիրք, կարողութիւն.* **-ди́тельный** *ա. ձիր, ճարպիկ, ճարտար կարգադրելու, տնօրինելու.* **-ди́ться** (-жýсь -дя́тся; -ди́сь) *տ.* Распоряжáться; **-докъ**, дка *ա. կարգ. կազմ. կարգաւորութիւն, դասաւորութիւն.* внýтренній р. странѣ́; **-жáться**, -ди́ться *գ.* **1**, *կարգադրել, տնօրինել, կարգադրութիւն, տնօրինութիւն անել.* я -жýсь объ уплáтѣ вамъ ѳтой сýммы; прави́тельство -ди́лось на счётъ прекращéнія ѳтихъ безпоря́дковъ; **2**, *կառավարել.* онъ распоряжáется всѣмъ дóмомъ; онъ прекрáсно

-жáется своúмъ имѣ́ніемъ; э́той сýммой онъ отлúчно -дúлся *այդ գումարը նա հիանալի կերպով գործադրեց.* никтó не въ прá вѣ р. чужúмъ имýществомъ *ոչ ոք օտարի կայքի վերայ իշխանութիւն չունի.* *р. всѣмъ въ чужóмъ дóмѣ (*տաճ.*) *գողամբ նստել, մուրացը փետել.* **-жéніе** *չ.* **1**, *կարգադրութիւն, անօրինութիւն.* сдѣ́лать р. о чёмъ; **2**, *իշխանութիւն. տրամադրութիւն.* э́то имѣ́ніе нахóдится въ р—іи опекýна; отдáться совершéнно въ чьё р. *մէկին միանգամայն անձնատուր լինել։*

Распотѣ|шáть, -шить (-шу -шатъ) *ն. ռմկ. ատարին ծիծաղացնել, ծիծաղից սատակեցնել, զուարճացնել. խնդացնել.* онъ распотѣ́шилъ всю компáнію своúми анекдóтами.

Распоя́|саніе *չ. գոտին լուծելը, վերցնելը.* **-сать** (-шу -шутъ; -шь), **ся** *տ.* Распоя́сывать, ся; **-ска** *է. տ.* Распоя́саніе; **-сывать**, -сать *ն. գոտին լուծել, վերցնել, առնել, 'յետ անել'.* **-ся** *ներգ. իր գոտին լուծել, վերցնել, առնել, 'յետ անել'։*

Распрá|ва *է.* **1**, *դատ, դատաստան.* кулáчная р. *բռնի դատ.* у меня́ съ нимъ корóткая р. *ես նորան կարճ դատաստան կանեմ, ես նորա հետ երկար չեմ խօսի.* **2**, *պատիժ.* дѣ́ло дошлó до р—ы *գործը պատժով վերջացաւ.* **-вить** (-влю -вятъ; -вь), **ся** *տ.* Расправля́ть, ся; **-влéніе** *չ. ուղղելը, հարթելը, դզելը, դրոտելը.* **-вливать, -вля́ть** *ն. ուղղել, հարթել, 'դզել', 'դրոտել'.* р. склáдки; р. смя́тое плáтье, помя́тую шля́пу; р. морщúны; *-вля́ть кулакú *կռուի պատրաստուել.* **-ся** *ներգ.* **1**, *իր մազերը, զգեստն ուղղել, 'դրոտել', կարգի բերել.* **2**, *դատաստան անել, դատ տեսնել.* я съ нимъ распрáвлюсь *ես նորան դատաստան կանեմ.* -вля́ться самомý, сóбственнымъ судóмъ *անձամբ, իւրն իրան դատ, դատաստան անել։*

Распрáши|ваніе, -вать *տ.* Разспрáшиваніе, -шивать.

Распредѣ|лéніе *չ. բաժանելը, -նում, դասաւորելը, -րում.* р. часóвъ; р. врéмени; р. податéй; справедлúвое р. добы́чи; р. р. вóйскъ по зúмнимъ квартúрамъ —*տեղաւորում, -րութիւն.* **-ли́тель** *ա. բաժանող, դասաւորող.* **-ли́тельный** *ած. բաժանելու, -նող, դասաւորելու, -րող.* **-ли́ть, -ля́ть** (-лю́ -ля́тъ) *ն. բաժանել, դասաւորել.* р. по клáссамъ; р. рабóту мéжду рабóчими; р. пóдати, налóги; р. своё врéмя; Богъ -ля́етъ бѣ́дствія сообрáзно съ сúлами людéй — *անօրինում, սահմանում է։* [*ուսեալ։*

Распреучёный *ած. խիստ, չափազանց*

Распро|даваніе *չ.* [*բոլորը մաս մաս*] *վաճառելը, ծախելը.* р. по частя́мъ: **-давáть** (-дáю -ю́тъ: -давáй), -дáть *ն.* [*բոլորը մաս մաս*] *վաճառել, ծախել.* всё издáніе э́той кнúги распрóдано; товáръ э́тотъ былъ бы́стро распрóданъ; распрóданное издáніе *սպառուած հրատարակութիւն.* **-дáжа** *է. վաճառում, ծախում (բոլոր ապրանքի).* окончáтельная р. *վերջնական վաճառում (բոլոր ապրանքների).* **-дáть** (-дáмъ -стъ; -дадúмъ -дýтъ; -дáй) *տ.* Распродавáть.

Распросúть *տ.* Разспросúть.

Распро|стирáть, -стéрть (-стрý -стрýтъ; *անց.* -стёръ -рла, о; **-стри́**) *ն. բացել, տարածել. ընդարձակել.* р. кры́лья: **-ся** *ներգ. բացուել, տարածուել. ընդարձակուել.* съ распростéртыми объя́тіями *բաց գրկով։* [Распрощáться.

Распростúться (-щýсь -стúтся) *տ.*

Распростéрить (-рю -рятъ) *ն. լայնացնել, ընդլայնել.* р. óбувь нóскою.

Распростра|нéніе *չ.* **1**, *տարածելը, -ծում.* р. вѣ́ры, идéй, просвѣщéнія; р. влáсти; **2**, *տարածուելը, -ծուում.* р. саранчú на ю́гѣ Россíи; р. пожáра; **3**, *ընդարձակելը, -կում.* р. сáда, гóрода; **-ни́тель** *ա.* **-ни́тельница** *է. տարածող, -ծիչ այր. կին.* р. лóжныхъ слýховъ; **-ни́тельный** *ած. տարածող.* **-ни́ть, -ня́ть** (-ню́ -ня́тъ) *ն.* **1**, *տարածել.* р. вѣ́ру, просвѣщéніе, р. слухъ, лóжные слýхи; р. зловóніе; цвѣты́ -ня́ли пріятный зáпахъ; * далекó -ни́ть своію слáву *իր համբաւը հեռաւոր աշխարհներում տարածել.* **2**, *ընդարձակել.* р. госудáрство, предѣ́лы госудáрства; р. садъ; **-ся** *ներգ. տարածուել, ծաւալուել.* Áнглія бóлѣе и бóлѣе -ня́ется; просвѣщéніе -ня́ется мéдленно; болѣ́знь бы́стро -ни́лась; по гóроду -ни́лся слухъ: клеветá легкó -ня́ется; объ э́томъ предмéтѣ не нáдобно р. *հարկաւոր չէ ընդարձակուել (կամ երկար խօսել) այդ առարկայի մասին։*

Распрострý *տ.* Распростéрть.

Распрóсъ *տ.* Разспрóсъ.

Распрощáться, -стúться *ներգ. հրաժեշտ առալ, հրաժեշտ տանել, մնաս բարով ասել (բոլորովին, վերջնականապէս և կամ բոլորին)։*

Распры́гаться *չ.* **1**, *զանազան կողմեր թռչել, թռչկոտել [ով ցրուել].* **2**, *երկար, շատ թռչել, թռչկոտել, շարունակել թռչելուց, թռչկոտելուց։*

Распры́|скивать, -скать *ն. ցայտեցնել, ցրել, շաղ տալ, թափել (ջէռ ու զէն, զանազան կողմեր)։*

Рáспря *է. երկպառակութիւն, պառակտում, վէճ, պայքար, կռիւ.* политúческія р—и; покóнчить р—ю.

Распря|гáніе *չ. լծից արձակելը.* **-гáть**, -(я́)чь *ն. լծից արձակել (օր. ձիաներին).* **-ся** *ներգ. լծից արձակուել. պարապուել.* **-гý** *տ.* Распря́чь; **-жка** *է. տ.* Распрягáніе.

Распря|ми́ть (-млю́ -мя́тъ), **ся** *տ.* Распрямля́ть, ся; **-млéніе** *չ. ուղղելը, 'դզելը', 'դրոտելը'.* **-мливать, -мля́ть**, -ми́ть *ն. ուղղել, 'դզել', 'դրոտել'.* **-ся** *ներգ. ուղղուել, 'դզուել', 'դրոտուել'։*

Распря́|чь (-ягý -жёшь -гýтъ; *անց.* -гъ -глá, ó; -гú), **ся** *տ.* Распрягáть, ся.

Распубли|ковáніе, -ковáть *տ.* Публиковáніе, -ковáть.

Распý|гиваніе *չ. փախցնելը, հալածելը, ցրելը.* **-гивать, -гáть, -гнýть** *ն. փախցնելով հալածել, ցրել։*

Распýд|риваніе *չ. տ. բայը.* **-ривать, -рить** (-рю -рядъ) *ն.* **1**, *ատամին. խիստ շպարել, փոշի քսել.* **2**,* *ներկել. շշպրել, յանդիմանել։* [*մասին)։*

Распýкиваться *չ. բացուել (կոկոնի*

Распу|скáніе գ. տ. բայց. **-скáть, -стúть** (-щу́ -стятъ) ն. 1, արձակել, բաց թողնել. р. рабóтниковъ; р. ученикóвъ на прáздникъ; р. вóжжи; 2, լուծել, արձակել. р. полкъ; р. ополчéніе; р. собрáніе; р. соль въ водѣ́ — լուծել. р. тканьё գործուածքը լուծել, քանդել. 3, բացել, բաց անել, պարզել. փողփող[եցն]ել. р. знамёна; р. парусá; *р. гóрло, глóтку սաստիկ աղաղակել, 'բղաւել'. 4, բացել, տարածել. павлúнъ -стúлъ свой хвостъ; р. вóлосы по плечáмъ; р. о комъ дурные слýхи; 5, փչացնել, լրբացնել (իր թուլութեամբ). **-ся** չեզ. 1, բացուել. բաց լինել. փթթել, 'պակել'. пóчки на дерéвьяхъ -скáются; цвѣты́ -скáются веснóю; 2, բացուել, լուծուել. смóлы -скáются въ алкоголѣ́.

Распу́|таніе գ. լուծելը, բացելը (խճճուածը). **-тать, ся** տ. Распу́тывать, ся; **-тица** է. անճանապարհութիւն. ժամանակ, երբ ճանապարհները փչացել, խանգարուել են. **-тіе** գ. տեղ, ուր ճանապարհները իրար հետ միանում կամ իրարից բաժանւում են, ուղեկտուր։

Распу́|тникъ ա. **-тница** է. ցոփ, ցոփակեաց, շուայտ, անբարոյական այր, կին. **-тно** մ. ցոփաբար, ցոփութեամբ, անբարոյականութեամբ, շուայտաբար, -տութեամբ. жить р.; вестú себя́ р.; **-тный** ած. ցոփ, ցոփակեաց, շուայտ, անբարոյական. р. человѣ́къ; р—ая жéнщина; вестú р—ую жúзнь; **-тство** գ. ցոփութիւն, շուայտութիւն, անբարոյականութիւն. **-тствовать** (-вую -ютъ) չ. ցոփութիւն, շուայտութիւն, անբարոյականութիւն անել, ցոփ, շուայտ, անբարոյական կեանք վարել։

Распу́|тываніе գ. լուծելը, բացելը (խճճուածը). **-тывать, -тать** ն. 1, լուծել, բացել (խճճուածը). 2,* մեկնել, բացատրել, պարզել, պարզաբանել (մթին, խճճուած բաները). **-ся** չեզ. լուծուել, քանդուել, քակուել. ազատուել, պրծնել։

Распу́тье գ. տ. Распу́тица.

Распу|хáніе գ. ուռչելը. **-хáть, -хнуть** չ. ուռչել. у меня́ щекá -пу́хла отъ флюса; **-хлый** ած. ածկ. ուռած. **-хнуть** (անց. -хъ -хла, о) տ. Распухáть; **-хшій** տ. Распу́хлый; **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. ուռեցնել, փքել. у негó -пу́чило живóтъ; р. глазá աչքերը չռել. **-ся** չեզ. ուռչել, փքուել։

Распу|шáть, -шúть (-шу́ -шатъ) ն. խուտուտել, խուտ գործնել. **-ся** չեզ. խուտուտուել, խուտ դառնալ։

Распу|щáть, ся տ. Распускáть, ся: **-щéніе** տ. Распускáніе; **-щенность** է. անձնարձակութիւն, ապերասանութիւն, սանձակութիւն. р. нрáвовъ վարք ու բարքի ապականութիւն. **-щенный** ած. ածկ. 1, փչացած, ապականուած, անձնարձակ, ապերասան, սանձակ. 2, ծովգ. բարձրացրած, բացած, պարզած. р. пáрусъ.

Распыля́ться չ. փոշի դառնալ, բաց արձակել, բաժանուել, բրբռուել։

Распѣ|вáніе գ. ծանր, 'ծոր տալով' երգելը. **-вáть** ն. ծանր, 'ծոր տալով' երգել. **-въ** ա. ծանր, 'ծոր տալով' երգ, 'տաղ'. на р. 'ծոր տալով'։

Распѣтушúться տ. Пѣтушúться.

Распѣ́ться (-поюсь -ю́тся; -пóйся) չեզ. շատ երգել, շարունակել երգելուց, 'երգով ընկել'։

Распя́|ливаніе գ. 1, պրկելը, պրկելով ձգելը, տարածելը, ընդլայնելը (չորս կողմից). 2, չռելը (աչքերը). **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. 1, պրկել, պրկելով ձգել, տարածել, ընդլայնել (չորս կողմից). 2, չռել (աչքերը), **-ся** չեզ. ձգուել, տարածուել, ընդլայնել. **-лъ** ա. 1, տ. Распя́ливаніе; 2, գալէր։

Рас|пя́тіе գ. 1, խաչելը, խաչելութիւն. р. Іисýса Христá; 2, խաչելութիւն, խաչած Յիսուսի պատկերը. **-пя́ть** (-пну́ -нýтъ; -пнú), **ся** տ. Распинáть, ся. [թեան օր։

Растáгъ ա. (գերմ.) ռզմ. հանգստու-

Растá|ивать, -ять ն. հալել, հալեցնել։

Растакела́|живать, -жить (-жу -жатъ) ն. ծովգ. նաւի սարքը ու կարգը առնել, վերցնել։

Рас|тáлкиваніе գ. հրելով, հրընդելով, խթելով ցրելը, ցրուցան անելը. **-тáлкивать, -толкáть, -толкнýть** ն. հրելով, հրընդելով, խթելով ցրել, ցրուցան անել։

Рас|тáпливаніе գ. 1, հալելը, հալեցնելը. 2, վառելը. այրելը. **-тáпливать, -топля́ть, -топúть** ն. 1, հալել, հալեցնել. р. воскъ; р. мáсло на сковородѣ́; растóпленный метáллъ для спáйки; 2, վառել. այրել. р. печь; **-ся** չեզ. 1, հալուել, հալչել. 2, [սկսել] վառուել, կպչել։

Растáпты|ваніе գ. 1, տրորելը, կոխոտելը. կոխկռտելը, տրորելով ճզմելը, ճխլտելը. 2, մաշելը, փչացնելը (ոտնամանը). **-вать**, растоптáть ն. 1, տրորել. կոխոտել, կոխկռտել. տրորելով, կոխոտելով ճզմել, ճխլտել. 2, մաշել, փչացնել (ոտնամանը)։

Растарá|щивать, -щить (-щу -щатъ) ն. տարածել, չռել. р. глазá աչքերը չռել. р. ротъ բերանը բացել։

Раста|скáть տ. Растáскивать; **-ся** չեզ. յաճախ գնալ գալ, թրև գալ. **-скиваніе** գ. 1, զանազան կողմեր, դէս ու դէն քաշելը, քաշքշելը, բաժանելը, գողանալը. 2, ամէն կողմից տանելը, գողանալը. **-скивать, -скáть, -щúть** ն. 1, զանազան կողմեր, դէս ու դէն քաշել, քաշքշել, ձգել, բաժանել, անջատել. -щúть дерýщихся; 2, ամէն կողմից տանել, յափշտակել, գողանալ. во врéмя пожáра у меня́ -щúли мнóго вещéй.

Растасовáть (-сýю -ютъ) ն. 1, խառնել (թուղթը). 2,* տեղափոխել (պաշտօնեաներին). ցրել. ցրուցան անել (խումբը)։

Растащúть (-щу́ -щатъ) տ. Растáскивать.

Растá|яніе գ. հալուելը. հալչելը. **-ять** (-ю -ютъ; -й) 1, տ. Растáивать; 2, չ. հալուել, հալչել։

Раство|рéніе գ. 1, բացելը. բաց անելը (դուռը). 2, բացելը (հեղուկեղէնի հետ խառնելով), խառնելը, շաղախելը (զաջուկները, խմորը). 3, լուծելը. տարրալուծելը. **-рúмость** է. լուծելիութիւն, յատկութիւն լուծուելու. **-рúмый** ած. ածկ. լուծելի, լուծուող. **-рúтельный** ած. լուծող, լուծիչ. **-рúть** (-рю́ -ря́тъ) տ. Растворя́ть; **-рный, -рчатый** ած.

բացուող, որ կարող է բացուել, փեղկաւոր. **-ръ** ա. 1, լուծելը. լուծում. 2, լուծոյթ. խառնուրդ. известковый р. կրալուծոյթ. **-римость** ա. Растворимость; **-рять**, -рить ն. 1, բանալ, բաց անել. р. дверь, окно: 2, բացել (հեղուկեղէնի հետ խառնելով), խառնել, շաղախել, զանգել. р. известь; 3, լուծել. տարրազատել. царская водка -ряетъ золото; -ряющее средство լուծիչ միջոց. **-ся** -նտր. 1, բացուել, բաց լինել. 2, բացուել, լուծուել (հեղուկեղէնի մէջ)։

Расте|каніе չ. 1, զանազան կողմեր հոսելը, թափուելը, տարածուելը. 2, ուռչելը. **-кать**, -(е)чь չ. ուռչել. **-ся** չ. հոսելով բաժանուել, զանազան կողմեր գնալ. տարածուել. ցրուել (զանազան կողմեր, դէս ու դէն). **-ку́** ա. Растечь.

Расте|ніе չ. բոյս, տունկ. р—ія однолѣтнія, двулѣтнія, многолѣтнія; высшія р—ія պատուաւորներ. окаменѣлое р.; **-ніеводство** չ. բուսաբուծութիւն. **-ньице** նւզ. ա. Растеніе.

Расте|рёбливать, -ребить (-блю -ебятъ) ն. գզգզել, քրքրել, գզգզելով, քրքրելով բաժան բաժան անել։ [ա. Растирать, ся.

Растереть (разотру -рутъ; -три), **ся**

Растер|заніе չ. պատառելը, պատառոտելը, յօշոտելը. **-занный** բյ. ած. 1, պատառուած, պատառոտուած, յօշոտուած. 2.* ճմլուած, տանջուած, մորմոքուած. р—ая совѣсть տանջուած խիղճ, խղճմտանք. **-зывать**, -зать ն. 1, պատառել, պատառոտել, յօշոտել, կտոր կտոր անել. 2,* ճմլել, տանջել, մորմոքել։

Растé|ривать, -рять ն. 1, [կամաց կամաց, զանազան տեղերում և զանազան ժամանակ] կորցնել. 2, վատնել, փչացնել. **-ся** -նտր. 1, կորչել. 2.* իրան կորցնել, գլուխը կորցնել. **-рянность** ի. շփոթութիւն, գլուխը կորցրած լինելը. **-рять, ся** ա. Растеривать, ся; **-ряха** հսր. շարունակ իրեր, բաներ կորցնող, մոռացկոտ մարդ։

Растечь (-теку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -тёкъ -кла́, о; -ки́). **ся** ա. Растекать, ся.

Расти (-сту́ -сту́тъ; անց. росъ -сла́, о; հրմ. -сти́) չ. բուսնել, աճել, մեծանալ. растётъ дерево, трава: деревья хорошо растутъ на этомъ грунтѣ; это дерево растётъ на болотахъ; онъ растётъ не по годамъ, а по часамъ: волосы. ногти растутъ; дитя растётъ; состояніе его растётъ съ каждымъ днёмъ.

Растигоръ ա. բս. Teucrium chamaedrys, զարոշ. կենարար կամ բուն լերդախոտ։

Рас|тираніе չ. 1, ջարդելը, մանրելը, լոսելը, ծեծելը. 2, տրորելը, մերսելը. **-тирательный** ած. մանրիչ, մանրող. **-тирать**, -тереть ն. 1. ջարդել, մանրել, լոսել, ծեծել. р. краски; 2, տրորել. մերսել (մարմնի ակեր մասը). **-ся** -նտր. ջարդուել, մանրուել։

Раститель|но-живо́тный ած. բուսական-կենդանական, բուսակենդանական. **-но-минеральный** ած. բուսական-հանքային, բուսահանքային. **-ность** ի. բուսականութիւն. **-ноядный** ած. կնդ. բուսակեր. р—ое царство; р—ая сила.

Растить (-щу́ -стя́тъ; -сти́) ն. բուսցնել. աճեցնել. բուծանել։

Рас|тлевать, -тлить ն. 1, փչացնել, ապականել, կործանել. 2,* զայթակղեցնել, պղծել, խախտել (կուսութիւնը). **-ся** -նտր. փչանալ, ապականուել. **-тленіе** չ. 1, փչացնելը, ապականելը. կործանելը. 2, զայթակղեցնելը, պղծելը, խախտելը (կուսութիւնը). **-тлитель** ա. 1, (**-тлительница** ի.) փչացնող, ապականող, -նիչ, կործանող, -նիչ. 2, զայթակղիչ, պղծիչ, խախտող (կուսութեան). **-тлить** (-тлю -тлятъ), **ся** ա. Растлевать, ся; **-тлѣвать**, -тлѣть չ. փչանալ. ապականուել. **-тлѣніе** չ. փչացում, ապականութիւն. р. нравовъ; **-тлѣть** ա. Растлѣвать.

Растол|кать ա. Расталкивать; **-ся** չ. շգագարել հրելուց, հրնգելուց, 'բոթելուց'. շարունակ հրել, հրնգել, 'բոթել'. **-кнуть** ա. Расталкивать.

Растол|кованіе չ. մեկնելը, բացատրելը. մեկնութիւն, բացատրութիւն. **-ковать** (-кую -ютъ) ա. Растолковывать; **-ся** չ. 1, շգագարել իմաստակութիւնից, խելքին զոռ տալուց, շատ իմաստակութիւններ անել, խելքին զոռ տալ. 2, սկսել զրուցել, զրոյց անել, զրուցի պարկը բացել. **-ковываніе** չ. մեկնելը, բացատրելը. **-ковывать**, -ковать ն. մեկնել. բացատրել, հասկացնել.

Растолочь (-лку́ -лчёшь -лку́тъ; անց. локъ -лкла́. о; հրմ. -лки́) ն. ջարդել. փշրել. մանրել. լոսել։

Растол|стѣлый ած. գէրացած, 'շաղացած'. 'ուռած', հաստացած, պարարտացած. **-стѣть** չ. գէրանալ. 'շաղանալ', 'ուռել'. հաստանալ, պարարտանալ։

Растолченіе չ. ջարդելը, փշրելը. մանրելը, լոսելը.

Расто|пить (-плю -пятъ), **ся** ա. Растапливать, ся; **-пка** ի 1. հալելը. հալեցնելը. 2, վառելը. 3, տաշեղներ, 'խուշար' (վառարանը վառելու). **-плять, ся** ա. Растапливать, ся.

Растоптать (-пчу́ -опчутъ; -пчи́) ա. Растаптывать.

Растопы|риваніе չ. տարածելը. բացելը, պարզելը, շռելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) ն. տարածել, բացել. պարզել, շռել. р. глаза աչքերը շռել. **-ся** -նտր. քամանալ, իր փետուրները քամանել, 'բիզ բիզ' կանգնեցնել. пѣтухъ растопырился.

Рас|торгать, -торгнуть ն. քակել, լուծել (ամուսնութիւնը), ճեղքել 'ճղել' (թշնամու շղթաները)։

Растор|говывать, -говать (-гую -ютъ) ն. ծախել, վաճառել [պրծնել]. р. всѣ запасы; **-ся** չ. 1, իր առևտուրն ընդարձակել, ընդլայնել. 2, առևտուրով. վաճառականութեամբ հարստանալ։

Растор|женіе չ. լուծելը, լուծում, քակելը. քակում. р. брака; **-женный** բյ. ած. լուծելի, քակելի։

Расторжка ի. 1, բոլոր ապրանքը ծախել պրծնելը, վաճառել պրծնելը. 2, առևտուրի ընդարձակում. 3, առևտուրով. վաճառականութեամբ հարստանալը։

Растормо|же́ніе չ. *տնտտրքելը հեռացնելը, վերցնելը.* **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ) ն. *տնտտրքելը* (то́рмозъ) *հեռացնել, վերցնել, հանել։*

Растормоши́ть (-шу́ -ша́тъ) ն. **1,** *բզկտել, խէթել, ‘բզել’, խռովարարութիւնը, հանգստութիւնը, անդորրութիւնը վրդովել.* **2,*** *արթնացնել, անզգածութիւնից հանել։*

Растороп|но մ. *մեր կերպով, արագութեամբ, ճարպկութեամբ, ճարտարութեամբ.* **-ность** է. *մրութիւն, արագաշարժութիւն, ճարպկութիւն, ճարտարութիւն.* **-ный** -ծ. *մեր, արագաշարժ, ճարպիկ, ճարտար։*

Растоскова́ться (-ку́юсь -ются) չ. *տխրել, տրտմել, վշտանալ. տխրութեան, տրտմութեան, թախծի անձնատուր լինել։*

Расто|ча́ть, -чи́ть ն. **1,** *վատնել, շռայլել, փչացնել.* р. свои́ сре́дства; р. своё вре́мя, свои́ слова́; р. свою́ мо́лодость *իւր երիտասարդութիւնը զուր, փչութեամբ անցկացնել.* р. свои́ ла́ски, ми́лости — *շռայլել.* **2,** *հն. ու. ցրել, ցիր ու ցան անել* (*Թշնամուն*). **-че́ніе** չ. **1,** *վատնելը, -նում, շռայլելը, -լում. փչացնելը.* **2,** *ցրում, ցրելը* (*թշնամուն*). **-чи́тель** -. **-чи́тельница** է. *վատնող, շռայլող, փչացնող այր, կին.* **-чи́тельно** մ. *շռայլութեամբ, -լաբար.* **-чи́тельность** է. *շռայլութիւն, վատնում.* избы́токъ порожда́етъ р.; **-чи́тельный** -ծ. *շռայլ, վատնող.* **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ) ա. Расточа́ть.

Ра́стра է. (*գեղմ.*) *նրմ. գծից, նուագներին տետրակները գծելու գործիք։*

Растра|ви́ть (-влю́ -а́вятъ), **ся** ա. Растра́вливать, ся; **-вле́ніе, -вливаніе** չ. *գրգռելը, ճանկռելը, պրծոկելը* (*վէրքը*). **-вливать, -вля́ть,** -вя́ть ն. **1,** *բացել, ճանկռել, պրծոկել* (*վէրքը*). р. своё го́ре *իւր վիշտը նորոգել.* **2,** *այրել, ուտել* (*թթու, ուտիչ նիւթերի մասին*). **3,** *գրգռել, բորբոքացնել.* **-ся** -նդ. *բացուել* (*վէրքի մասին*)։

Растранжи́рить ա. Транжи́рить.

Растра́|та է. **1,** *զուր, անխելքի ծախս, ‘մսխում’. վատնում, շռայլում.* **2,** *գողանալը, յափշտակելը, իւրացնելը, ‘ուտելը’.* р. казённыхъ де́негъ лица́ми, кото́рымъ оне́ вве́рены; р. вве́реннаго иму́щества; **-тить** (-чу -тятъ) ա. Растра́чивать; **-чиваніе** չ. ա. *բայը.* **-чивать,** -тить ն. **1,** *զուր ծախսել, ‘մսխել’, վատնել, փչացնել.* р. часть капита́ла; *р. своё здоро́вье *իւր առողջութիւնը կորցնել, մաշել.* **2,** *գողանալ, յափշտակել, իւրացնել, ‘ուտել’* (*իրան յանձնած փողերը*)։

Растрево́|же́ніе չ. *վրդովելը, -վում, անհանգստացնելը.* **-живать, -жить** (-жу -жатъ) ն. *վրդովել, անհանգստացնել. խառնել.* **-ся** -նդ. *վրդովուել, անհանգստանալ, խառնվել* [*տանների տետրակները*]։

Ра́с|треніе չ. *նրմ. գծելը, տողելը* (*նոտաների*).

Рас|трёпа հ-ը. *գզգզուած, խճճուած մազերով մարդ.* **-трёпанный** -ծ. *գզգզուած, խճճուած.* р—ые во́лосы; *быть въ р—ыхъ чу́вствахъ *բոլորովին ընկճուած, կատաղած պիտի լինել.* **-трепа́ть** (-плю́ -е́плютъ; -пли́), **ся** ա. Растрёпывать, ся; **-трёпка** է. **1,** *գզգզելը, խճճելը.* **2,** *նաւ.* ա. Растрёпа; **-тре́пливаніе, -трёпываніе** չ. ա. *բայը.* **-тре́пливать, -трёпывать,** -трепа́ть ն. **1,** *գզգզել, քրքրել, խճճել.* р. во́лосы; **2,*** *գզգզել, ջարդել, կոտրել* (*Թշնամուն*). **-ся** -նդ. *գզգզուել, քրքրուել, խճճուել.* концы́ лентъ растрепа́лись *ժապաւէնների ծայրերը քրքրուել, մաշուել են.* я вся́ -па́лась *ես բոլորովին հալից ընկել եմ.* **-трёпышъ** -. *գզգզուած, խճճուած մազերով մարդ։*

Растре́|скаться չ. **1,** *անդադար ուտել, լափել, ‘տրաքուել’, չղադարել ուտելուց, լափելուց.* **2,** ա. Растре́скиваться; **-скиваніе** չ. *ճաքելը, ճաքոտելը, պատռուելը, տրաքուելը, տրաքտրաքուելը.* **-скиваться,** -скаться, **-снуться** չ. *պատռուել, ճաքել, ճաքճաքել, տրաքել, տրաքտրաքել,* *կոտրուել.* земля́ -скалась отъ жа́ру; ка́мень -скался отъ моро́за; гу́бы -скались на моро́зѣ; таре́лка -скалась; стѣна́ начина́етъ р.

Ра́стрить (-рю -рятъ) ն. (*գեղմ.*) *նրմ. գծել, տողել* (*նոտաների համար*)։

Растро́|гивать, -гать ն. **1,** *քանդել, կոծկրել, դրդել* (*վէրքը*). **2,** *շփոթել, խառնափնթորել, անկանոնութեան անել.* **3,** *գրգռել, յուզել, վրդովեցնել, մորմոքել.* э́то извѣ́стіе о́чень -гало его́ — *յուզեց, վրդովեցրեց։*

Растро́гъ ա. Растиго́ръ.

Растру́бъ -. *փողի, ‘զուռնայի’ ստորին, լայն, ձագարաձև ծայրը։*

Растру|си́ть (-шу́ -ся́тъ) ա. Растру́шивать; **-ска** է. **-ше́ніе, -шиваніе** չ. *թափելը, թափթփելը, չոր տալը.* **-шивать,** -си́ть ն. *թափել, թափթփել, չոր տալ.* р. по доро́гѣ [*ճանապարհին*].

Растрѣ́лъ -. ա. Гореча́вка.

Растря|са́ть, -сти́, -сть (-су́ -су́тъ; *անց.* -съ -сла́, о́; -си́), **-сывать** ն. **1,** [*ցնցելով*] *թափել, թափթփել, չոր տալ.* р. сѣ́но; **2,** *ցնցել, ցնցելով ջարդել, յոգնեցնել.* меня́ -сло́ въ доро́гѣ; **3,** *վատնել, ծախսել, ‘մսխել’.* р. де́ньги; **-ся** -նդ. *թափուել, թափթփուել* [*(ցնցուելուց)*]։

Расту́ ա. Расти́.

Расту|шева́ть (-шу́ю -ютъ) ա. Расту́шё(о́)вывать; **-шё(о́)вка** է. **-шё(о́)вываніе** չ. *տուշելը, տուշ տալը* (*նկարին*). **-шё(о́)вывать,** -шева́ть ն. *տուշել, տուշ տալ* (*նկարին*)։ [*նախել։*]

Растъ -. *պտուղների հասունալու ժամանակ.*

Растыка́|ніе չ. ա. *բայը.* **-кивать, -кать** (-чу -чутъ; -чь) ն. *որոշ տեղեր ցցել, ցցոտել* (*նշանի համար*). **2,** *ծակել, ծակծկել, ծակոտել, ծակեր առաջացնել.* **3,** *զանազան կողմեր դրել, ուղարկել։*

Растѣ́шиться (-шусь -шатся) -նդ. *խիստ, տատրեն խնդալ, զուարճանալ, ուրախանալ* [*զարթել հաջելուց։*]

Растя́кнуться չ. *երկար հաջել, չդադարել.*

Растя́|гиваніе չ. *ձգելը, տարածելը, ընդլայնելը.* р. сукна́ на ра́махъ *աքեանով մահուդը շրջանակի վերայ պրկելը* (*չորացնելու համար*). **-гивать,** -ну́ть ն. **1,** *ձգել, տարածել, ընդլայնել.* р. ко́жу; р. кого́ на землѣ́ *մէկին գետնի վերայ տարածել.* р. перча́тку *ձեռնոցը ընդլայնել.* р. тка́ни на ра́махъ *գործուածքները շրջանակների վերայ պրկել.* **2,** *ծոր տալով ասել, երկարանել, եր-*

կարացնել. р. слова́; р. рѣчь խօսակցութիւնը, զրոյցը երկարացնել. **-ся** -կր. **1,** ձգուել, տարածուել. երկարանալ, լայնանալ, ընդլայնիլ. р. на дива́нѣ, на травѣ́; змѣя́ -тяну́лась на травѣ́ օձը խոտի վերայ տարածուեց. лежа́ть -тяну́вшись տարածուած, պառկած լինել. чуло́къ растя́гивается по ногѣ́ գուլպան համաձայն ոտի ընդլայնում է. **2,** գլորուելով, վայր ընկնելով փռուել. заде́ть ного́ю за поро́гъ и -тяну́ться; **-же́ніе** չ. ընդլայնում, ընդլայնութիւն, ձգում. **-жи́мость** ի. տարածականութիւն, յատկութիւն ձգուելու, տարածուելու, առաձգականութիւն. **-жи́мый** -ծ. ձգուող, տարածուող, -ծական, ընդլայնուող, լայնացող, առաձգական. **-жка** ի. ձգելը, տարածելը, ընդլայնելը. ձգուելը, տարածուելը. въ растя́жку (врастя́жку) մ. ձգուած, տարածուած. փռուած. лечь в. ձգուելով, տարածուելով պառկել. лежа́ть в. տարածուած, պառկած լինել. упа́сть в. վայր ընկնելով փռուել. **-нутость** ի. ճապաղութիւն. **-нутый** -ծ. ճապաղ. дѣ́йствіе э́той дра́мы растя́нуто; **-ну́ть, ся** ա. Растя́гивать, ся.

Расформи́р|ованіе չ. զոր. ձեւափոխելը, -խում (մի մասն արձակելով). **-ровать** (-рую -ютъ) ն. զոր. ձեւափոխել (մի մասն արձակելով). морско́й штабъ -рованъ.

Расфранти́ться (-чу́сь -ти́тся) -կր. **1,** պճնուել, զուգուել, զարդարուել. **2,** ֆրանտութիւն անել, պճնամոլել, պճնամոլութիւն անել:

Расфуфы́риться (-рюсь -рятся) ա. Расфранти́ться. [առնալ, բաժանուել:

Расфы́ркаться չ. փնչելով մեկնիլ, հե-

Расха́жи|ваніе չ. գնալ-գալը, շրջելը, ման գալը, զբօսնելը. **-вать** չ. գնալ-գալ, շրջել, ման գալ, զբօսնել, 'բոլթա տալ'. **-ся** -կր. զբօսնել, ման գալ, շարժուել:

Расха́|ивать, -ять (-ю -ютъ) ա. Расху́ливать.

Расхва́|ливаніе չ. տե. բայը. **-ливать, -ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. ուստարէկ, խիստ գովել, գովասանել, գովաբանել. **-ся** -կր. իրեն իր գլուխը ուստարէկ գովել, գովասանել, գովաբանել: [նալ, տկարանալ. ցաւագարիլ:

Расхва́рываться չ. սկսել հիւանդա-

Расхва́|стывать, -стать ն. պարծենալով պատմել, պարծել, պարփողել, 'շու անել'. **-ся** -կր. ուստարէկ պարծենալ, իր գլուխը գովել, շղագարել պարծենալուց, իր գլուխը գովելուց:

Расхва|та́ть, -ти́ть (-чу́ -а́тятъ) ա. Расхва́тывать; **-тъ** ա. Нарасхва́тъ; **-тываніе** չ. տե. բայը. **-тывать**, -та́ть, -ти́ть ն. **1,** արագ կերպով առնել, վերցնել, գնել, սպառել. всѣ това́ры -та́ли; всѣхъ рабо́тниковъ -та́ли բոլոր բանուորներին էլ բռնել, վարձել են. **2,** ճեղքել, 'ճղել', պատռել. онъ -ти́лъ ему́ лобъ одни́мъ уда́ромъ.

Расхвора́ться չ. **1,** տկարանալ, հիւանդանալ. **2,** երկար ժամանակ տկար, հիւանդ լինել, ցաւագարել, տառապել:

Расхи|ти́тель ա. **-ти́тельница** ի. կողոպտող, -տիչ, թալանող, -նիչ. յափշտակող, -կիչ այր, կին. **-ща́ть, -ти́ть** (-щу -тя́тъ; -ть) ն. կողոպտել, յափշտակել, թալանել. р. казну́; **-ще́ніе** չ. կողոպտելը, յափշտակելը. թալանելը. р. госуда́рственной казны́; отда́ть го́родъ на р. քաղաքը կողոպտել տալ:

Расхлё́бы|ваніе չ. տե. բայը. **-вать,** расхлеба́ть ն. ուտել (գդալով կմ 'հում առնելով'). кто завари́лъ ка́шу, тотъ пусть и -бываетъ (առծ.) թող ամէն մարդ իր սխալանքը տանէ. *р. за други́хъ ка́шу ուրիշի սխալանքի համար կմ պատճառով տուժել:

Рас|хлё́стывать, -хлеста́ть (-щу́ -е́щутъ; -щи́) ն. **1,** յաճախ, շատ շաղփելով, մտրակելով քրքրել, փշացնել. **2,*** դդդել, խայտառակել. журна́лы -хлеста́ли э́тотъ рома́нъ; **-ся** չ. անդադար մտրակել, մտրակը շեղել:

Расхло́|пывать, -пать ն. խփելով, խուփ անելով կոտրել, ջարդել. р. окно́; **-ся** -կր. շղագարել ծափահարելուց, ծափ տալուց:

Расхля́|баніе չ. լուծուելը, խանգարուելը, խափանուելը (շատ ցնցուելուց). р. маши́ны; **-баться** -կր. **1,** ցնցուել, երերալ. **2,** ցնցուելուց լուծուել, խանգարուել, խափանուել (մեքենայի կազմի մասին):

Расхны́каться (-чусь -чутся; -чься) չ. **1,** սկսել հեծեծել, հեծկլտալ. **2,** շատ հեծեծել, հեծկլտալ:

Расхо|ди́ться (-жу́сь -дятся), разойти́сь չ. **1,** ցրուել, հեռանալ. բաժանուել. они́ разошли́сь въ ра́зныя сто́роны; го́сти разошли́сь по дома́мъ; собра́ніе разошло́сь; толпа́ разошла́сь; р. по́ лѣсу; они́ разошли́сь друзья́ми նորանք բաժանուեցան բարեկամաբար. доро́га здѣсь расхо́дится — բաժանուում է. полови́цы разошли́сь յատակի տախտակները միմեանցից բաժանուել, հեռացել են. э́ти двѣ ли́ніи иду́тъ, расходя́сь — գնալով բաժանուում, միմեանցից հեռանում են. **2,** ծախուել, վաճառուել, 'գնուել'. това́ръ разошё́лся; **3,** ծախսուել. 'մսխուել', де́ньги разошли́сь; **4,** տարաձայնուել, զատուել. мы съ нимъ разошли́сь во мнѣ́ніяхъ; они́ разошли́сь изъ-за ма́лости, въ ма́лости; **5,** շպատահել, վիճել. я съ нимъ разошё́лся ես նորան վիճեցի, շպատահեցայ. **6,** հալուել, հալչել. ма́сло разошло́сь; **7,** լուծուել, քակուել, 'պոկ գալ' (օր. ասեղնաձեւ կցըրած բանի մասին). **8,** (մոլին расходи́ться) յաճախ գնալ-գալ, շարունակ երթեւեկել (հմմ. Расха́живаться); **9,*** բարկանալ, կատաղել. **-дникъ** ա. բս. Buphthalmum, եզնակն. **-дный** -ծ. ծախսի, ծախսերի. ծախսելու. р—ая кни́га ծախսամատեան. р—ыя де́ньги; **-дованіе** չ. ծախսելը. ծախսում. ծախս. **-довать** (-дую -ютъ), изр— ն. ծախսել, 'մսխել'. գործ ածել, սպառել. онъ -хо́дуетъ три пу́да свѣче́й въ зи́му; **-дчикъ** ա. **-дчица** ի. ծախսարար, -րուհի. **-дъ** ա. **1,** ծախս, 'մսխս'. ме́лочные р—ы; госуда́рственные долги́ и р—ы; дать де́ньги на р. ծախսելու փող տալ. дѣ́лать больші́е р—ы; записа́ть въ р. ծախսի մէջ գրել. за всѣ́ми р—ами բոլոր ծախսերը հանած. прихо́дъ и р. ել և մուտք. р—ы по оцѣ́нкѣ գնահատման ծախսեր. у меня́ большо́й р. на свѣ́чи; **2,** ծախսուելը, սպառուելը.

խնդրանք. на этотъ товаръ большой р. այդ ապրանքին մեծ խնդրանք կայ, այդ ապրանքը լաւ է ծախւում. **3**, հեռանալը, ցրուելը. բաշխւյութիւն. всѣ люди въ р—ѣ բոլոր մարդիկ էլ ցրւած, բաշխւյ են, գնացած են. **-жденіе** ց. միմեանցից հեռանալը, մեկնելը, բաժանուելը. **-жій** -ծ. **1**, ծախսական, ծախսիչ. р—ая одежда; р—ее вино; **2**, ա. Расходный.

Расхо|лáживаніе ց. հովացնելը, պաղեցնելը. **-лáживать, -лодúть** (-жý дятъ) ն. **1**, հովացնել, պաղեցնել. **2**, *պաղեցնել. ատացնել, ուծացնել. это -лодило публику. [ся.

Расхорохóриться ա. Хорохóрить-

Расхотѣ́ться -նդր. այլևս չ'ուզել, չըկամենալ. я собирался въ театръ, а теперь мнѣ расхотѣлось.

Расхохотáться (-чýсь -óчутся; -чáсь) ց. փռթկալ. երկար ու բարձր, բարձր ծիծաղելու հեհեալ։

Расхрабрúться ա. Храбриться.

Расхý|ливать,-лúть (-лю -лятъ) ն. кого մէկին աստառի պարսաւել, պախարակել, նշաւակել, վատաբանել, ցեխը կոխել, խայտառակել, գցցել. **-ся** -նդր. աստառիկ և երկարօրէն նշաւակել, պարսաւել, վատաբանել։

Расцарá|пывать, -пать, -пнуть ն. ճանկռտել, պրծկել, ցնտել. **-ся** -նդր. ճանկռտուել, պրծկուել, ցնտուել։

Рас|цвѣ́лый -ծ. ծաղկած, փթթած. **-цвѣ́сть** (-тý -тýтъ; անց. -ѣлъ -лá, ó) ա. Расцвѣтáть; **-цвѣтáніе** ց. ծաղկելը, փթթելը. **-цвѣтáть**, -цвѣсть ց. ծաղկել, փթթել. **-цвѣтúть** ա. Расцвѣчáть; **-цвѣ́тъ** ա. ծաղկելը, փթթելը. **-цвѣчáть** ա. Расцвѣчивать; **-цвѣчéніе** ց. գոյնզգոյն, վառ գոյներով նկարելը, նախշելը, զարդարելը. **-цвѣчивать**, -цвѣчáть, -цвѣтúть ն. գոյնզգոյն, վառ գոյներով նկարել, նախշել, զարդարել։

Расцѣловáть (-лýю -ютъ) ն. համբուրել, 'պաչել', 'պագել', 'պաչպչռել' (որտանց, գրկելով). **-ся** ⸗-նդր. միմեանց համբուրել, համբուրուել (որտանց, գրկելով)։

Расцѣ́|ниваніе ց. ա. Расцѣнка; **-нивать, -нúть** (-ню -нятъ) ն. գնահատել, գին կտրել. **-нка** է. գնահատում, գնահատելը, գին կտրելը. подробная р. сооруженія; р. убытковъ.

Расцѣ|пúть (-плю -пятъ), **ся** ա. Расцѣплять, ся; **-плéніе** ց. հանելը, լուծելը, քակելը, արձակելը. **-плять**, -пить ն. հանել, լուծել, քակել, արձակել (միմեանց հետ շղթայածը). р. части машины մեքենայի մասերը լուծել, քակել. **-ся** -նդր. լուծուել, քակուել, արձակուել.

Расчвáниться (-нюсь -нятся) ց. բոլոր հպարտանալ, մեծամտել, 'մեծ մեծ բռնել', մեծապարծութիւն անել։

Расчéр|пывать, -пать ն. հանել[ով սպառել], պարպել. **-ся** -նդր. չատ հանել։

Рас|чéрчивать,-чертúть (-рчý -éртятъ) ն. **1**, գծել, գծել, տողեր, գծեր քաշել. **2**, տասուերազծել։

Рас|чесáть (-чешý -éшутъ; -шú), **ся** ա. Расчёсывать, ся; **-чёска** է. սան(ա)րելը, սան(ա)րելով հարթելը. սան(ա)րուելը. **2**, գլխի մազերի բաժանումը (սան(ա)րելով). **3**, ճանկռտելը, պրծկելը (սան(ա)րելով)։

Расчéсть (разочтý -тýтъ; -чтú) ա. Разсчитывать.

Расчёсы|ваніе ց. ա. բայը. **-вать**, расчесать ն. **1**, սան(ա)րել, սան(ա)րելով հարթել, հաւասարել. **2**, սան(ա)րելով բաժանել (գլխի մազերը). **3**, ճանկռտել, պրծկել (սան(ա)րելով). **-ся** -նդր. լաւ, խնշկէս հարկն է սան(ա)րուել։

Расчё|тисто, -тистый ա. Расчётливо, -тливый; **-тливо** մ. խնայողութեամբ, խնայասիրութեամբ. հաշուով. **-тливость** է. **1**, խնայողութիւն, խնայասիրութիւն. **2**,* զգօնութիւն. **-тливый** -ծ. **1**, խնայող, խնայասէր, հաշուով ապրող. **2**,* զգօն, խոհեմ. **-тный** -ծ. հաշուի, հաշուի—. р—ая книга հաշուեմատեան. **-тъ** ա. **1**, հաշիւ. вѣрный р.; обмануться въ р—ѣ; по моему р—у իմ հաշուով. вѣтъ, это мнѣ не р. ոչ, այդ ինձ հաշիւ չէ, ձեռնտու չէ, ձեռք չի տայ. сдѣлать р. съ работниками բանուորների հետ հաշիւ տեսնել. принять, взять что-либо въ р. մի բան 'ի նկատ առնել, մի բանի վերայ ուշադրութիւն դարձնել. **2**, խնայողութիւն, խնայասիրութիւն. жить съ р—омъ խնայողութեամբ, հաշուով ապրել. **3**, հաշիւ տեսնելը. у меня съ нимъ короткій р. իմ հաշիւը նորա հետ կարճ է, պարզ է։

Расчи|слéніе ց. հաշուելը, համարելը. **-слáть, -слúть, -слить** (-лю -лятъ) ն. հաշուել, համարել, հաշիւ անել։

Расчú|стить (-щу -стятъ; -сть), **ся** ա. Расчищáть, ся; **-стка** է. մաքրելը, մաքրում (օր. բակի). р. лѣса подъ пáшню գիւղա. անտառը վարելահողի համար մաքրելը, կարելը։

Расчитáться ց. չատ, երկար կարդալ, չղաղարել կարդալուց, 'կարդալով լիել'։

Расчихáться ց. յանախ, անդադար փռնգալ, 'փռշտալ', 'տուր գալ'։

Расчи|щáть, -стить ն. **1**, մաքրել (օր. բակը). р. лѣсъ подъ пáшню գիւղա. անտառը վարելահողի համար մաքրել, կարել. **2**, ⸗իմ. պարզուել, բացուել, պայծառանալ. нéбо расчистило.

Расчле|нéніе ց. անդամալուծելը, -ծութիւն, կազմալուծելը, -ծութիւն, կտոր կտոր անելը, բաժան բաժան անելը. **-нúть** ն. անդամալուծել, կազմալուծել, կտոր կտոր անել, բաժան բաժան անել։

Расчýвствоваться (-вуюсь -ютсЯ) -նդր. զգածուել, յուզուել։

Расчý|хивать, -хать ն. ռմկ. **1**, լաւ լսել. լաւ հասկանալ, նկատել, իմանալ. **2**, հասկանալով իմանալ, հասկանալ։

Расшалúться (-люсь -лятся) ց. չատ չարութիւն, 'դժութիւն', անհարգութիւն անել, չզգաստել չարութիւն, սանձարձակութիւն, սասանձակութիւն անելուց։

Расшáр|кивать, -кать ն. ոտները քարքառացնելով սրբել, կոշտել, կոշկացնել. ջարդել. **-ся** -նդր. ոտները քարքառացնելով աղջնանել և կամ հրաժեշտ անել, հեռանալ։

Расшаітáть, ся *ш.* Расшáтывать, ся; **-танность** *ի. խախտուած լինելը, խախտուածութիւն. քայքայմունք.* **-тываніе** *ն. ցնցելը, ցնցելով խախտելը. քայքայելը.* **-тывать,** -тáть *ն. ցնցել, ցնցելով խախտել. քայքայել.* крѣпкіе напитки -тываютъ здорóвіе *ոգելից ըմպելիքները քայքայում են առողջութիւնը.* **-ся** *-ներ. ցնցուել, ցնցուելով խախտուել, քայքայուել.* у негó нéрвы -тáлись; -тáвшееся сýдно *ալէկոծութիւնից ցնցուած, խախտուած նաւ։*

Расшвыі ривание *ն. դէս ու դէն շպրտելը, շպրտտելը, ցրելը.* **-ривать, -рять** *ն. դէս ու դէն շպրտել, շպրտտել, ցրել։*

Расшеівéливаніе *ն. տ. բայց.* **-вéливать, -велить** (-лю -лять) *ն.* **1,** когó *մէկին շարժել, 'բզել', գրգռել, ոգեւորել.* онъ задýмчивъ, нýжно что-нибýдь такóе, чтóбы -велило егó; не знáешь, чѣмъ, какъ р. этого равнодýшнаго человѣ́ка; **2,** *խառնափնթորել, տակն ու վրայ անել.* **-ся** *-ներ. սկսել շարժուել, 'մամ գալ'. *կենդանանալ։*

Расшиібáніе *ն. զարկելով կոտրելը, ջարդելը, փշրելը.* **-бáть, -бить** (-бý -бýтъ; *անց.* -ибъ -бла, о; *հրմ.* -бй) *ն. զարկելով կոտրել, ջարդել, փշրել.* **-ся** *-ներ.* **1,** *զարկուելով կոտրուել, փշրուել.* **2,** *զարկուելով, վայր ընկնելով վնասուել, իրան ցաւ պատճառել.* **-бка** *ի. տ.* Расшибáніе.

Расішúва *ի. ապրանքատեսակ մի (Չուպից ծածկած և Վոլգայի վերայ գործածական).* **-шиваніе** *ն.* **1,** *քակելը, քանդելը, լուծելը (կարը).* **2,** *ձևզարկելը, ասղնագործել[ով զարդարել]ը.* **-шивáть, -шить** (разошью́ -ю́тъ) *ն.* **1,** *քակել, քանդել, լուծել (կարը).* **2,** *ձևզարկել, ասղնագործել[ով զարդարել].* р. пазы́, швы и́звестью *պատի արանքները կաջ ու կրով լցնել, սուաղել.* **-ся** *-ներ.* **1.** *քակուել, քանդուել, լուծուել (կարի մասին).* **2,** *կարով 'քլել', մեծ եռանդով, անդադար կարել.* **-ши́вка** *ի.* **1,** *տ.* Расшивáніе; р. пазóвъ, швовъ и́звестью *պատի արանքները կաջ ու կրով լցնելը, սուաղելը։*

Расшиірéніе *ն. ընդլայնելը, -նում. ընդարձակելը, -կում.* р. ýлицы; р. влáсти *իշխանութեան ընդարձակումը.* р. предѣ́ловъ госудáрства; р. сéрдца, вéны *սրտի, երակի ընդլայնումը.* **-ри́мый** *-ծ. ընդլայնելի, ընդարձակելի.* **-ри́тель** *-.* **-ри́тельный** *-ծ. ընդլայնող, -նիչ, ընդարձակող, -կիչ.* **-рить** (-рю -рятъ), **ся** *տ.* Расширя́ть, ся; **-ря́емость** *ի. տարածականութիւն.* **-ря́емый** *-ծ. տարածական, ընդլայնելի, ընդարձակելի.* **-ря́ть,** -рить *ն. ընդլայնել, ընդարձակել, մեծացնել.* р. садъ; р. аллéю, ровъ; р. предѣ́лы госудáрства; р. торгóвлю; р. власть *իշխանութիւնը ընդարձակել, տարածել.* р. кругъ своúхъ идéй, познáній; теплотá расширя́етъ тѣлá; **-ся** *-ներ. ընդլայնուել, ընդարձակուել, ծաւալուել։*

Расши́ть (разошью́ -ю́тъ; -шéй), **ся** *տ.* Расшивáть, ся.

Расшифірóвывать, -ровáть (-рýю -ю́тъ) *ն. կարդալ, ըմբռնել, մեկնել (ծածկագրութիւնը)։*

Расшнуірóвываніе *ն. լուծելը, արձակելը.* **-рóвывать, -ровáть** (-рýю -ю́тъ) *ն. լուծել, արձակել (կապիչով կապածը).* **-ся** *-ներ. լուծուել, արձակուել։*

Расшумѣ́ться (-млю́сь -мя́тся) *ն. մեծ աղմուկ անել կամ հանել, մեծ աղմուկ բարձրացնել, անդադար աղմուկ անել։*

Расшути́ться (-чýсь -ýтятся) *ն. սկսել անվերջ կատակներ, հանաքներ անել։*

Расщебеіливать, -ни́ть (-ню́ -ня́тъ) *ն.* **1,** *կոտրել, ջարդել (քար).* **2,** *խճով, խճաքարով լցնել.* **-ся** *-ներ. կոտրուել, ջարդուել,* **-(ё)нка** *ի.* **1,** *կոտրելը, ջարդելը (քար).* **2,** *խճով, խճաքարով լցնելը.* р. стѣ́ны.

Расщёідриваться, -дриться (-рю́сь -ря́тся) *-ներ. առատաձեռն գտնուել, առատաձեռնութիւն ցոյց տալ։*

Расщёіливаться, -литься (-лю́сь -ля́тся) *-ներ. պատառուել, ճեղքուել, 'ճղուել'.* **-ли́на** *ի. ծերպ, ճեղք, ճեղքուածք, պատռուածք։*

Расщеіпáніе *ն. ճեղքելը, 'ճղելը'.* **-пáть** (-плю́ -éплютъ; -плú), **ся,** **-пи́ть** (-плю́ -éпятъ; -пú), **ся** *տ.* Расщéпывать, ся; **-плéніе** *ն. ճեղքելը, ճեղքատելը, 'ճղելը', 'ճղոտելը'. ճեղքում, ճեղքուածք.* **-пля́ть, ся** *տ.* Расщéпывать, ся; **-пъ** *-. ճեղք, ճեղքուածք, 'ճղուածք'.* р. перá *գրչածայրի, 'գրչածի' [ծայրի] ճեղքը, ճեղքուածքը.* р. на концѣ́ молотá для выдёргиванія гвоздéй; прививáть въ р. *ճեղքուածքից պատուաստել.* **-пывать,** -плять, -пáть, -пи́ть *ն. ճեղքել, ճեղքատել, 'ճղել', 'ճղոտել', կտոր կտոր անել.* р. клиньями; **-ся** *-ներ. ճեղքուել, ճեղքատուել, 'ճղուել', 'ճղոտուել', կտոր կտոր լինել։*

Расщи́іпываніе *ն. կծմծելով 'ճմլթելով' գզելը, քանդելը, 'պոկելը', լուծելը.* **-пывать, -пáть** *ն. կծմծելով, 'ճմլթելով' գզել, քանդել, 'պոկել', լուծել։* [որոշել, խմանել

Расщýіпывать, -пать *ն. շօշափելով*

Ратáфія *ի. (ֆր.) ռատաֆիա.* **1,** *մրգահիւթից և շաքարից պատրաստած ըմպելիք մի.* **2,** *ռոսքին կարգի ռոմ։*

Рáтель *-. տ.* Медоѣ́дка.

Ратииірованіе *ն. խուճաճելը (մահուղը).* **-ровать** (-рую -ютъ) *ն. (ֆր.) տրամուգ. խուճաճել (մահուղը)։*

Ратифиікáція *ի. (լտ.) դիւնգ. հաստատելը, -տում, վաւերացնելը, -ցում.* **-ковáть** (-кýю -ютъ) *ն. (լտ.) դիւնգ. հաստատել, վաւերացնել.* услóвія ми́ра ещё не ратификóваны.

Рáтмаінскій *-ծ. ռաթմանի.* **-нъ** *-. (գերմ.) ռաթման, քաղաքային խորհրդի անդամ։*

Рáтіникъ *-. մարտիկ, զինուոր, զօրական.* р. ополчéнія *աշխարհազօրքի զինուոր, աշխարհական.* **-ничій,** ья, ье *-ծ. մարտիկի, զինուորի. աշխարհականի.* **-ный** *-ծ. պատերազմի, մարտի.* р—ое пóле; р. конь *պատերազմի երիվար։*

Ратобóірецъ, рца *-. մարտիկ, պատերազմական.* **-рный, -рственный** *-ծ. պատերազմի, կռուի.* **-рство** *ն. մարտ, ճակատամարտ, կռիւ, պատերազմ.* **-рствовать** (-ствую -ютъ) *ն. պատերազմել, կռուել։*

Рáтовать (-тую -ютъ) *ն. կռուել, պատերազմել.* р. за что *մի բան պաշտպանել։*

Ратовище չ. կոթ (նիզակի, տէգի, տապարի)։

Ратуша է. (լեհ.-գերմ.) 1, քաղաքային խորհուրդ. 2, քաղաքային խորհրդարան։

Рать է. 1, պատերազմ, մարտ, կռիւ. 2, զօրք։

Раутъ ա. (անգլ.) ռաուտ, հանդիսաւոր, շքեղ, մեծ հրաւէրք, հացկերոյթ (առանց պարի)։

Раухтопазъ ա. այրուած տոպազիոն։

Рафаэлевый ած. նկրչ. Ռաֆայէլեան։

Рафи|нáдный ած. ռաֆինադի, զտաշաքարի. **-нáдъ** ա. (ֆր.) ռաֆինադ, զտած, մաքրած շաքար, զտաշաքար. **-нáція** է. մաքրում, զտում. заво́дъ для р—іи са́хара շաքար մաքրելու, զտաշաքարի գործարան. **-нированіе** չ. մաքրելը, մաքրում, զտելը, զտում. **-нировать** (-рую -ютъ) ն. մաքրել, զտել. р. са́харъ; р. желѣ́зо, чугу́нъ.

Рахи|тизмъ ա. (շոտլնդ.) բժ. ռախիտ, ոսկրախտութիւն, անգլիական հիւանդութիւն (որով բռնուածի ոսկորները փոխանակ կանոնաւոր կերպով զարգանալու, փափուկ մնալով ծռւում են). **-ти́ческій** ած. ռախիտի, -տաւոր, ոսկրախտութեան, -խտական, ոսկրախտաւոր։ [կոր, զառածր, յօդուած։

Раце́я է. ռմկ. 1, երկար ճառ. քարոզ. 2, եր-

Раціона|ли́змъ ա. (լտ.) 1, բանական կամ քննական աստուածաբանութիւն. 2, բանական փիլիսոփայութիւն. **-листи́ческій** ած. 1, բանական-աստուածաբանական, քննական-աստուածաբանական. 2, բանական-փիլիսոփայական. **-ли́стъ** ա. 1, բանական կմ քննական աստուածաբան, բանական կմ քննական աստուածաբանութեան հետեւորդ. 2, բանական փիլիսոփայ, բանականութեան հետեւորդ. **-льно** մ. բանաւոր կերպով, քննապէս. **-льность** է. բանաւորութիւն. **-льный** ած. բանաւոր, բանական. р—ая величина́ մաթմ. հաշուելի մեծութիւն (հկռկը տ. Ирраціона́льная величина́).

Раціо́|нный ած. զինուորի օրական բաժնի, 'փայի'. անասունի խոտաբաժնի, խոտափայի. **-нъ** ա. (ֆր.) օրական բաժին, 'փայ' (զինուորի). խոտաբաժին, խոտափայ (ձորու, խոտի եւն քանակութիւն, որ ամէն օր ձիուն տալիս են)։

Ра́чекъ, чка & **рачёкъ**, чка́ ա. նւզ. գետի խեցգետին, խաշափառ։

Ра|че́ніе չ. տ. Рачи́тельность; **-чи́тельно** մ. եռանդով. խնամքով, փութով, հոգացողութեամբ. **-чи́тельность** է. եռանդ, խնամք, հոգացողութիւն, հոգատարութիւն, փոյթ, ժրաջանութիւն. **-чи́тельный** ած. եռանդոտ, փութեռանդ, հոգածու, խնամք, հոգս քաշող, ժրաջան։

Рачня́ է. ցանց (ջրի մէջ սարքած, որի մէջ թշում են ձկներին կամ խեցգետիններին)։

Рашке́|тный ած. լուսանցքակալ շրջանակի. **-тъ** (իտ.) տպգր. լուսանցքակալ շրջանակ։ [ծուխից պաշտպանած] մառախ։

Ра́шкуль ա. (գերմ.) նկրչ. ուռենու [ա-

Ра́шперъ ա. (հոլ.) խորովածի ցանց (որով կրակի վերայ միս են խորովում)։

Ра́шпиль ա. (գերմ.) տավբեչ։

Ра́штра տ. Ра́стра.

Раще́ніе չ. բուսցնելը, աճեցնելը. спосо́бствовать къ р—ію воло́съ.

Ра́я տ. Райя.

Рва́|ніе չ. պատռելը, պատռում. **-ну́ть** ն. քաշել, ձգել. պատռել. р. кого́ за́ волосы; **-ся** ան. առաջ ընկնել, առաջ ընթանալ. ло́шади рвану́лись и вы́тащили засѣ́вшую въ грязи́ каре́ту; **-нь** է. 1, պատառոտուած, գզլտուած շոր, ցնցոտի. պատառոտուած, գզլտուած ամանման, կօշիկներ. 2, կապ (անուր). 3,* տ. Оборва́нецъ; **-ть** (рву, рвутъ; рви) ն. 1, քաշել, քանդել, ձիգ տալ. р. за́ волосы; 2, (вы́рвать) քաշելով, քանդելով հանել, քաղել, պոկել р. на себѣ́ во́лосы; р. цвѣты́, траву́; р. зу́бы ատամները քաշել, հանել. 3, (разорва́ть, порва́ть) պատռել, պատառոտել. գզըլտել. вѣ́теръ рвётъ паруса́; р. на себѣ́ оде́жду; р. зуба́ми, когтя́ми; 4, կծել, խայթել, զրզռել. му́шка рвётъ սպեղանին կըծում, զրզռում է. 5, ռմկ. փսխել. его́ рвётъ; меня́ стра́шно рва́ло; его́ рвётъ жёлчью նա լեղի, մաղձ է որձկում. **-ся** ան. պատռուել. ткань рвётся; 2, կտրուել. верёвка рвётся; стру́ны рву́тся; 3, աշխատել, ջանալ ազատուել, դուրս գալ, դուրս պրծնել. по́йманный воръ рвётся изъ рукъ городово́го; 4, ատօտքի անձկալ, փափագել, [մի բանի համար] 'մեռնել', 'հոգի տալ'. солда́ты рву́тся на войну́; они́ рву́тся другъ пе́редъ дру́гомъ услужи́ть вамъ նրանք միմեանց հետ մրցելով աշխատում են ձեզ ծառայութիւն անել, ձեզ ծառայելու համար միմեանց վզուի են պատռում։

Рве́ніе չ. եռանդ, ջանք. р. новичка́ ско́ро сты́нетъ.

Рво́|та է. փսխում. крова́вая р.; э́то лѣка́рство вызыва́етъ р—у; **-тина** է. փսխածը, փսխուածք. **-тный** ած. փսխեցնող, -ցուցիչ, փսխման. р. порошо́къ; рво́тное, аго փսխեցնող, -ցուցիչ դեղ, դարման։

Рдé|стникъ, -стъ ա. բս. Potamogeton, շերեփուկախոտ։

Рдѣ́|лый ած. կարմրած. **-ніе** չ. 1, կարմրելը. 2, կարմրութիւն. **-ть** չ. կարմրել. плоды́ рдѣ́ютъ на со́лнцѣ. [անունը)։

Ре չ. անհ. (իտ.) րէ (երկրորդ ձայնանիշի

Реабили|та́ція է. (լտ.) վերականգնելը, -գնում, վերահաստատելը, -տում. **-ти́ровать** (-рую -ютъ) ն. վերականգնել, վերահաստատել. р. кого́ մէկի պատիւը, հռչակը վերականգնել։

Реа|ге́нтъ ա. (լտ.) քիմ. հականերգործիչ նիւթ (որ միջոց է տալիս փորձելի մարմնի քիմիական բաղադրութիւնը որոշելու). **-ги́ровать** (-рую -ютъ) չ. քիմ. հականերգործել. **-кти́вный** ած. հականերգործող. **-кти́въ** ա. Реаге́нтъ; **-кціоне́ръ** ա. (ֆր.) յետաշրջական, յետադիմական. **-кціо́нный** ած. յետադիմող, -մութեան. յետաշրջող, յետաշրջական, **-кція** է. (լտ.) յետադիմութիւն, յետաշրջութիւն. ջանք, ձգտում հին, փթած կարգերը նորերի տեղ վերահաստատելու. 2, քիմ. փոփոխութիւն (հակառակ ներգործութիւնից առաջացող)։

Реа|лиза́ція է. (ֆր.) իրականացնում, իրագործում. վճռկ. կանխիկ դրամի փոխելը,

ՙառաջացնելը՚. **-лизи́рованіе, -лизова́ніе** չ. ա. Реализація; р. капита́ла; **-лизи́ровать** (-рую -ютъ), **-лизова́ть** (-зу́ю -ютъ) ն. (ֆր.) **1,** իրականացնել, իրագործել. **2,** *վճռկ.* կանխիկ դրամի փոխել, ՙառաջացնել՚. **-ли́змъ** ա. (նոր լա.) րէալականութիւն, իրականութեան հետևողութիւն, վարդապետութիւն (հկնկր ա. Идеали́змъ); **-лизу́емый** -ծ. իրագործելի. կանխիկ դրամի փոխելի, ՙառաջանելի՚. **-ли́стъ** ա. **1,** րէալական, րէալականութեան հետևորդ. **2,** րէալական ուսումնարանի աշակերտ. **-лъ** ա. (լա.) **1,** րէալ (իսպանական դահեկան մի). **2,** *տպգր.* գործակալար պահարան։

Реальга́ръ ա. *Հնք.* réalgar, ռէալգար, կարմիր զառիկ։

Реа́ль|ность է. րէալականութիւն, իրականութիւն. **-ный** -ծ. րէալ, րէալական, իրական. р—ое учи́лище րէալական ուսումնարան. р—ыя нау́ки րէալական, գործնական գիտութիւններ։

Ребё|нокъ, нка ա. (յ. ребя́та, -тъ), **-ночекъ,** чка *նւզ.* մանուկ, երեխայ, տղայ. грудно́й р. ծծկեր մանուկ. ребя́та, впере́дъ! զինուորներ, առա՜ջ, ծն տղրք։

Ре|бё́рный -ծ. կողքի. կողմի. **-бри́стый** -ծ. քաշակող, մեծ, հաստ, ամուր կողքերով. **-бро́** չ. (յ. рёбра, -беръ) **1,** կողք, կող. պատաճ. Богъ со́здалъ 'Е́ву изъ Ада́мова ребра́; онъ такъ худъ, что у него́ мо́жно пересчита́ть рёбра; переложа́ть кому́ рёбра մէկի կողերը ջարդել. боль въ рёбрахъ; поста́вить вопро́съ ребро́мъ հարցին լուրջ կերպարանք տալ. *у него́ после́дняя копе́йка ребро́мъ նա փող խնայել չգիտէ, նա պատրաստ է վերջին կոպէկը տալու. **2,** կող. կողք, կողմ, եզր, ափ. ՙդեհ՚. р. у моне́ты դրամի կողքը, ափը, եզրը. **-бро́вый** -ծ. կողքի վերայ դրած. р—ая кла́дка кирпича́ աղիւսը կողքի վերայ դնելը (պատ քաշելիս). -(ё)**бры́шко** չ. *նւզ.* կողիկ. պատիկիկ։ [անգծուած, հանելուկ։

Ре́бусъ ա. (լա.) րէբուս, նկարուոր ա-

Ребя́|та յ. ա. Ребёнокъ; **-ти́шки,** шекъ չ. յ. *նւզ.* պստիկ մանուկներ, երեխաներ, ՙէրէխէք՚, տղաներ. **-чески** Տ. մանկաբար, տղայաբար, երեխայաբար. **-ческій** -ծ. մանկական, տղայական, երեխայական. р—ія ша́лости; *находи́ться въ р—омъ во́зрастѣ; **-чество** չ. մանկութիւն, տղայութիւն, երեխայութիւն. տղայական, երեխայական արարմունք. **-читься** -ծ-ր. տղայութիւն, երեխայութիւն անել. **-чій,** ья, ье ա. Ребя́че-

Рёвъ հ-ր. ա. Реву́нъ, -ву́нья. [скій.

Рева́ншъ ա. (ֆր.) րէվանշ, հատուցում, բաւարարութիւն. վրէժխնդրութիւն, վրիժառութիւն։

Ревё́|нный -ծ. ռաւի, խաւնգեղի, խաւարծլի. **-нь,** вня́ ա. *բս.* Rheum, խաւնգեղ, ռաւ, ռաւծիլ, խաւարծիլ։

Ревера́нсъ ա. (ֆր.) րէվէրանս, յարգանաց ողջոյն (որ տալիս է աղջիկը կմ կինը ծունկ ծալելով և մի փոքր յետ քաշուելով)։

Реве́рсія է. (լա.) դարձնելը, շրջելը, դարձ, շրջում. շեղում, խոտորում։

Реве́рсъ ա. (լա.) **1,** դրամի կմ մեդալի յետին կողմը, յետին երեսը (հկնկր ա. Ave̋рсъ). **2,** պարտագիր, պարտաւորագիր (որով զինուորական ծառայութեան մէջ մտնողը կմ մտադրողը պարտաւորում է պետական գանձարանից դրամական օժանդակութիւն չխնդրել. **3,** պարտագիր, պարտաւորագիր (որով մէկն իւր ունեցած դիրքումենն անվնաս կմ փոփոխուած է հրատարակում). **4,** դրաւական գումար (որ իբրև ապահովութիւն պահանջում են ամուսնանալ ցանկացող երիտասարդ սպաներից)։

Реви|зіо́нный -ծ. քննիչ, վերաքննիչ, վերաքննութեան, -ննական. р. комите́тъ; **-зія** է. (ֆր.) **1,** աչխարհագիր, մարդահամարութիւն (որ առաջ տեղի էր ունենում էր պարբերաբար). **2,** րէվիզիա. քննութիւն, վերաքննութիւն (զէպքի, հաշիւների, հիմնարկութեան). сена́тская р.; **-зова́ть** (-зу́ю -ютъ), обр— ն. քննել, վերաքննել (զէպքը. հաշիւները, հիմնարկութիւնը). **-зо́ръ** ա. (ֆր.) րէվիզոր, քննիչ. վերաքննիչ. **-зскій** -ծ. աշխարհագրի, մարդահամարի, մարդահամարական. р—ая ска́зка մարդահամարութեան թերթ։

Ревифика́ція է. (լա.) **1,** վերակենդանացնում. **2,** *քիմ.* վերականգնում (մետաղի)։

Ревмати́|змъ ա. (յն.) րևմատիզմ, յօդացաւ, -ւութիւն. **-ческій** -ծ. րևմատիկական, յօդացաւի, -ւութեան. р—ая боль.

Рев|ни́вецъ, вца ա. **-ни́вица** է. խանդոտ այր, կին. **-ни́вость** է. խանդ, խանդոտութիւն. **-ни́вый** -ծ. խանդոտ. **-ни́тель** ա. **-ни́тельница** է. նախանձախնդիր, -ձաւոր այր, կին. р. о́бщаго бла́га; р. нау́къ; **-ни́тельный** -ծ. նախանձախնդիր, -դրական. **-нова́ніе** չ. **1,** խանդ. **2,** նախանձաւորութիւն. **-нова́тель, -нова́тельница** ա. Ревни́тель, -ни́тельница; **-нова́ть** (-ну́ю -ютъ) ն. **1,** խանդով նայել, վերաբերուել. мужъ ревну́етъ жену́ къ своему́ пріа́телю էրիկը իւր կնոջ և բարեկամի յարաբերութեանը խանդով է նայում, խանդով է վերաբերւում. она́ ревну́етъ му́жа къ мое́й женѣ́; онъ о́чень ревну́етъ свою́ жену́ նա կնոջ վերաբերմամբ խիստ խանդոտ է. **2,** ջանալ, բարի նախանձ ցոյց տալ. **-ностно** Տ. նախանձով, ջերմեռանդութեամբ, նախանձախնդրութեամբ. -ձաւորութեամբ. **-ностный** -ծ. նախանձոտ, նախանձոտ, ջերմեռանդ, նախանձախնդիր. -ձաւոր. **-ность** է. **1,** խանդ, խանդոտութիւն. испы́тывать му́ки ре́вности; **2,** նախանձախնդրութիւն, -ձաւորութիւն, նախանձ. բաց. ջանք. (հմմ. Рвѣ́ніе); р. новообращё́ннаго ско́ро сты́нетъ. [տուն ապրհանք։

Рево́львер̈ъ ա. (անգլ.) րէվօլվէր, ատրճանակ.

Револю|ціоне́ръ ա. (ֆր.) յեղափոխական, յեղաշրջական. **-ціо́нный** -ծ. յեղափոխական, -խութեան, յեղաշրջական, -շրջութեան. **-ція** է. (ֆր.) յեղափոխութիւն. յեղաշրջութիւն. склоня́ть наро́дъ къ р—іи.

Ре|ву́ ա. Ревѣ́ть; **-ву́нъ,** а́ ա. **1,** (**-ву́нья** է.) բարձր աղաղակող, ՙբղաւող՚, ճչացող, ճղճղացող, զլուխ տանող, լացող, վայնասուն բարձրացնող, ռռնացող այր, կին. **2,** *կնդ.* Mycetes, կանչակապիկ. ры́жій р., M. seniculus, կարմիր կանչակապիկ. **-ву́честь** է. գանչիւն, ռռնոց, մռնչիւն. «шумъ дѣйствій

тельно усилился необычайно и получилъ какую-то сиплую р.»; **-вучій, -вущій** *ած.* բառաչող, մռնչող, ռռնող, գռնչող. **-(ё)въ** *ա.* աղաղակ, 'բղաւոց', բառա(ռ)չ, բառա(ռ)չիւն, մռնչոց, մռնչիւն. р. живóтныхъ; львúный р. առիւծի մռնչիւն. р. морскúхъ волнъ ծովի ալիքների շառաչիւնը, մռնչիւնը. р. быкá արջառի բառա(ռ)չիւն. ослúный р. էշի զռռոց. **-вѣть** (-вý -вýтъ; -вú) *չ.* 1, բառա(ռ)չել, մռնչել. корóва, быкъ ревётъ; вѣтеръ ревётъ քամին մռնչում, շառաչում, 'փչչում' է. осёлъ ревётъ էշը զռռում է. 2, աղաղակել, 'բղաւել', 'ճիճւալ', 'ճղճղալ'. լալ, ողբալ, վայնասուն բարձրացնել. дѣти ревýтъ.

Регáлія *է.* (լտ.) 1, պետական մենավաճառութիւն, մաքսատուութիւն. 2, պտմ. արքայական իրաւունք, արտօնութիւն, պարապ մնացած «бенфúція»-ի հասոյթները ստանալու կամ ուրիշին յատկացնելու. 3, регáліи, ій *յ.* արքայական տարբերանքներ, պատուի նշաններ։

Регáта *է.* (իտ.) նաւարշաւ, նաւամրցում, նաւամրցութիւն։

Рéгель *ա.* 1, յենարան, մոյթ. 2, կապ։

Регенерáція *է.* (լտ.) վերածնում, վերածնութիւն։

Рéгéн|тскій *ած.* ըէգէնտի. **-тство** *չ.* ըէգէնտութիւն, խնամակալութիւն, յանձանձում (պետական գործերի). **-тъ** *ա.* (լտ.) 1, (**-тша** *է.*) ըէգէնտ, -ուհի, պետական գործերի յանձանձիչ, յանձանձուհի. 2, խմբապետ։

Регис|трáторскій *ած.* ըէգիստրատորի. **-трáторъ** *ա.* (լտ.) ըէգիստրատոր. 1, մատենագետ, ցուցակագրող (որը պաշտօնատանը ստացուող և պաշտօնատանից ելնող թղթերը ցուցակագրում և պահում է). 2, քարտուղար, դիւանագպիր, ատենագպիր (դատարանում). коллéжскій р. կոլլէգիական ըէգիստրատոր (14-րդ դասի աստիճանաւոր). **-тратýра** *է.* (լտ.) ցուցակագրական բաժանմունք, դիւանատուն, թղթադարան (ուր ցուցակագրուում, դասաւորուում և պահուում են թէ ստացուող և թէ դուրս գնացող թղթերը). **-тратýрный** *ած.* դիւանատան, թղթադարանի. **-трáція** *է.* ցուցակագրում, -գրութիւն, մատենագրում, -գրութիւն. **-трúровать** (-рую -ютъ) *ն.* ցուցակագրել, մատենագրել (պաշտօնատանը ստացուող և կամ պաշտօնատանից ելնող թղթերը). **-тръ** *ա.* (լտ.) 1, մատեան, գիրք ցուցակ. 2, ձայնի ոյժ, թափ. 3, փողաշարք, ձայնի յարդարիչներ (երգեհոնի)։

Регламен|тáція *է.* (ֆր.) կարգադրում, -դրութիւն, տնօրինում, տնօրինութիւն. **-тúровать** (-рую -ютъ) *ն.* կարգադրել, տնօրինել. **-тный** *ած.* կարգադրութեան, տնօրինութեան. **-(áмен)тъ** *ա.* (ֆր.) ըէգլամէնտ, կարգադրութիւն, կանոնադրութիւն, տնօրինութիւն (գրաւոր). предпúсанный р—омъ ըէգլամէնտով պատուիրած։

Регре|ссúвно *մ.* յետադիմելով. յետադիմութեամբ. **-ссúвный** *ած.* յետադէմ, -դիմական. **-ссъ** *ա.* (լտ.) յետադիմութիւն (հակառակ *տ.* Прогрéссъ); р. въ ýмственномъ развúтіи.

Регулú|рованіе *չ.* կանոնաւորելը, -րում, կարգաւորելը, -րում. **-ровать** (-рую -ютъ) *ն.* (լտ.) կանոնաւորել, կարգաւորել. регулúрующая власть Сенáта ծերակոյտի տնօրինական իշխանութիւնը։

Рéгулы *է.* *յ.* (գերմ.) բժ. դաշտան, ապարահ, ամսական (կնոջ)։

Регулú|рно *մ.* կանոնաւոր կերպով. **-рность** *է.* կանոնաւորութիւն. **-рный** *ած.* կանոնաւոր. р—ое вóйско: вестú р—ую жизнь; **-торъ** *ա.* (ֆր.) 1, մեքենգ. կանոնաւորիչ [գործի, ուրք]. центробѣжный р. կենտրոնախոյս կանոնաւորիչ, կոնաձև ճօճանակ. 2, [Հիւսիսային Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներում] քրէական դատարանի վճիռները ՚ի կատար ածող։

Реда|ктúровать (-рую -ютъ) *ն.* խմբագրել. **-кторскій** *ած.* խմբագրի, -գրական. **-кторъ** *ա.* (ֆր.) խմբագիր. **-кція** *է.* (ֆր.) 1, խմբագրում, -գրութիւն. р. такóй-то статьú; 2, խմբագրութիւն (օրագրի, ամսագրի ևլն). 3, խմբագրութիւն, խմբագրատուն։

Редáнъ *ա.* (ֆր.) ամրոցշ. ըէդան, դուրս ցցուած անկիւն։

Редигúровать (-рую -ютъ) *ն.* (լտ.) խմբագրել։

Редú|ска *է.* **-съ** *տ.* Радúска, -дúсъ.

Редифъ *ա.* (տրք.) ըէդիֆ, Թրքական պահեստի զօրք։

Редовá *է.* ըէդովա (բոհեմական պար մի)։

Редýкція *է.* (լտ.) քիմ. վերածում, -ծութիւն։

Редýтъ *ա.* (ֆր.) ամրոցշ. առանձին, փակ ամրութիւն։

Реёкъ, йкá *ա.* ծովգ. հօրիզոնական առագաստաձող. лúсельный р. հողմազարձ առագաստաձող։

Реéс|тръ *ա.* (լտ.) **-трикъ** *նւզ.* ցուցակ, մատեան. ցանկ. грузовóй р. բեռնագիր. внестú что въ р. մի բան ցուցակագրել։

Рéечка *նւզ.* *տ.* Рéйка.

Режúмъ *ա.* (ֆր.) ըէժիմ, կառավարութիւն։

Режиссё|рскій *ած.* ըէժիսէօրի, -րական, բեմական կառավարչի. **-ръ** *ա.* (ֆր.) Թատր. ըէժիսէօր, բեմական կառավարիչ։

Резе|дá *է.* բս. Reseda, յափուկ. **-дóвый** *ած.* յափուկի. р. зáпахъ; р—ыя растéнія բս. Resedaceae, յափուկներ։

Резéкція *է.* (լտ.) վիրբ. ըէզէկցիա, մասնահատութիւն (մարմնի որևէ անդամի, օր. ոսկրի, յօդի, ներվի ևլն, հիւանդ մասը կտրելը, հեռացնելը). произвестú р—ію колѣннаго сустáва.

Резé|рвный *ած.* պահեստի. р—ыя войскá; **-рвуáръ** *ա.* (ֆր.) պահեստարան. вóдный р. ջրամբար. **-рвъ** *ա.* (ֆր.) օգնական, պահեստի զօրք (ճակատամարտի ժամանակ վերջին հրամանատարի տրամադրութեան տակ գտնուող)։

Резидé|нтскій *ած.* ըէզիդէնտի, դեսպանական լիազօրի. **-нтство** *չ.* ըէզիդէնտութիւն, դեսպանական լիազօրութիւն. **-нтъ** *ա.* (լտ.) 1, ըէզիդէնտ, դեսպանական լիազօր (օտար արքունիքում). 2, կաթոլիկ քահանայագործող հոգևորական. **-нція** *է.* (ֆր.) 1, պաշտօնատեղ, պաշտօնավայր. 2, աթոռանիստ, դահանիստ։

Резú|на *է.* (լտ.) **-нка** *նւզ.* ռետին. **-нный, -новый** *ած.* ռետինի. р—новыя калóши.

Резолюція *է.* (լտ.) վճիռ։

Резона́нсъ м. (фр.) 1, ռեզոնանս, ձայնի ծաւալում, հնչականութիւն. въ этой за́лѣ нѣтъ р—а այս դահլիճում ռեզոնանս չկայ, այս դահլիճը ձայնը չէ ծաւալում. 2, ձայնածաւալ տախտակ (սրնաւոր նուագարանի)։

Резо|нёръ м. (фр.) իմաստակ, խելքին զօռ տուող, վայրահաչ, 'ծակ փիլիսոփայ'. **-нно** н. խելացի, բանաւոր կերպով, 'աղէկ', լրջմտաբար, -մտութեամբ, իմաստութեամբ. отвѣча́ть р.; **-нный** п. (фр.) խելացի, բանաւոր, 'աղէկ', իմաստուն. հիմնաւոր. р. отвѣ́тъ, р—ая причи́на; **-нъ** м. (фր.) բանաւոր, խելացի պատճառ, հիմք, բացատրութիւն. խելացիութիւն, մտացիութիւն. это не р. այդ խելացի բան չէ, բանաւոր չէ. А! это р. այդ խելացի բան է, բանաւոր է։ [վախճան։

Результа́тъ м. (фр.) հետեւանք, վերջ,

Резю|мé с. нсх. (фр.) ամփոփում. судья́ заяви́лъ въ своёмъ р., что... դատաւորն իր խօսքն ամփոփելով յայտնեց, որ... **-ми́рованіе** с. ամփոփելը. **-ми́ровать** (-рую -ютъ) д. (фр.) ամփոփել. **-мé** м. Ре-

Рей м. м. Ре́я. [зюмé.

Ре́йграсъ м. բս. որոմ. англі́йскій р., Lolium perenne, հասարակ կամ անգլիական որոմ։

Рейдъ м. (գերմ.) ծովգ. խարսխավայր, նաւակայան. отры́тый р.; вну́тренній, внѣ́шній р.

Ре́йка ի. քառակուսի ողղած ձող. нивели́рная р. հարթաչափական ձող։ [գինի։

Рейнве́йнъ м. (գերմ.) Հռենոսի, -ոսեան

Рейси́ровать (-рую -ютъ) с. ծովգ. (անգլ?) յածել, շրջել. суда́ рейси́руютъ мéжду таки́ми-то портами.

Ре́йсма́съ м. (գերմ.) րէյսմաս (գործիք մի ատաղձագործի և փականագործի)։

Рейсфе́деръ м. (գերմ.) 1, մատիտակալ. 2, գծաձիգ գործի։

Рейсъ м. ծովգ. (անգլ?) ընթացք, յածում, շրջան. ուղի, ճանապարհ, ճանապարհորդութիւն (ծովով)։

Ре́й|таръ м. պատմ. (գերմ.) ասպազէն, ձիաւոր, հեծեալ զինուոր, զօրական. **-ткнехтъ** м. (գերմ.) ձիապան, ձիապահ։

Рейту́|зный п. ձիավարութեան վարտիքի. **-зы** м. յ. (գերմ.) ձիավարութեան, հեծեալի վարտիք (կաշեպատ)։

Рейхсратъ м. (գերմ.) րէյխսրաթ (աւստրիական պետական խորհուրդը)։

Рейхстагъ м. (գերմ.) րէյխստագ (գերմանական պետական խորհուրդը)։

Река́мбіо с. нсх. (իտ.) վճռկ. 1, փոխադարձ մուրհակ. 2, տոկոսների տոկոս (իբրև տուգանք տանուող)։

Рекапиту|ли́ровать (-рую -ютъ) д. 1, համառօտ կերպով կրկնել. ամփոփել (ասածը). 2, ստուգել. վերստուգել (հաշիւը). **-ля́ція** ի. (լտ.) 1, համառօտ կրկնութիւն. ամփոփում (ճառի). 2, ստուգում, -գութիւն, վերստուգում, -գութիւն (հաշուի)։

Рекви|зи́тъ м. (լտ.) կարիք, պահանջ. Թատր. բեմական կահկարասիք, մանրատարք. **-зиціо́нный** п. պահանջի, պահանջման. **-зи́ція** ի. (լտ.) 1, պահանջ, պահանջելիք. 2, ռզմ. անսովոր պահանջ (թշնամի երկրի բնակիչներից՝ մթերքներ և զինուորական պիտոյքներ մատակարարելու)։

Ре́квіемъ м. (լտ.) հոգւոց. ննջեցեալի համար կատարուող հանգստեան աղօթք, պաշտօն (կաթոլիկների)։

Рекла́|ма м. (фр.) ռէկլամ, գովասանական յայտարարութիւն, ազդարարութիւն. **-ма́ція** ի. բողոքելը, բողոք, գանգատուելը, գանգատ. **-ми́рованіе** с. ռէկլամելը, -մում. **-ми́ровать** (-рую -ютъ) д. и с. 1, ռէկլամել, ռէկլամ անել, գովասանական յայտարարութիւններ տալ. 2, պահանջել. 3, բողոքել, առարկել, ընդդիմանալ։

Рекогносци|рова́ніе с. ռզմ. հետախուզելը, -զում. **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ) д. (լտ.) ռզմ. հետախուզել. **-ро́вка** ի. հետախուզում, -զութիւն։

Рекомен|да́тельный п. յանձնարարող, -րական. р—ое письмо́; **-да́ція** ի. (фр.) յանձնարարում, -րութիւն. գովասանական վկայութիւն. **-дова́ть** (-ду́ю -ютъ), отр—, пор— д. 1, յանձնարարել. его́ -дова́лъ мнѣ мини́стръ; 2, գովասանական վկայութիւն տալ. это ду́рно -ду́етъ васъ въ прошéдшемъ այդ վատ, աննպաստ վկայութիւն է ձեր անցեալի մասին. 3, խորհուրդ տալ. -ду́ю вамъ быть осторо́жнѣе; **-ся** անդր. ինքն իրան յանձնարարել։

Реко́рдъ м. (անգլ.) րէկորդ. 1, մրցարշաւի ժամանակամիջոց. установи́ть р.; 2, յաղթութիւն (մեծ մրցարշաւի ժամանակ). поби́ть р. յաղթել, գերազանցել. эта пѣви́ца сего́дня поби́ла р. այդ երգչուհին այսօր բոլորից լաւ երգեց, իր երգով բոլորին յաղթեց, գերազանցեց. онъ стара́ется поби́ть р. рѣ́звости նա ջանում է ճարպկութեամբ բոլորին գերազանցել։

Рекреа|ціо́нный п. [դասամիջոցի] հանգստանալու, հանգստութեան. р—ая за́ла; р—ые часы́ հանգստութեան, ազատութեան ժամեր. **-ція** ի. (լտ.) [դասամիջոցներին աշակերտներին տրուող] հանգստութիւն, հանգստանալը, թարմանալը։

Рекрими|на́ція ի. (լտ.) փոխադարձ մեղադրութիւն, դատապարտում. «ахъ, А. А—вичъ, ра́ди Бо́га, не бу́демъ дѣ́лать р—іи! Что прошло́, то прошло́».

Ре́|крутикъ նուզ. м. Ре́крутъ: **-кру́тскій** п. նորակոչի, -չների. р. набо́ръ նորակոչ[զինուոր]ներ հաւաքելը, զինուորագրում, -գրութիւն. **-кру́тчина** ի. զինուորագրութեան ժամանակ. զինուորագրում, -գրութիւն. **-крутъ** м. (фр.) նորակոչ [զինուոր], զինուորագրեալ։

Ректифи|ка́торъ м. քիմ. զտիչ [գործիք]. **-ка́ція** ի. (լտ.) քիմ. կրկնակի, յաճախակի զտում. **-кова́ть** (-ку́ю -ютъ) д. քիմ. կրկնակի, յաճախակի զտել. р. спиртъ.

Ре́к|торскій п. ռեկտորի, վերատեսչի. **-торство** с. ռեկտորութիւն, վերատեսչութիւն. **-торъ** м. (լտ.) ռեկտոր, վերատեսուչ. (Անգլիայում) աւագ քահանայ (համայնքի). **-ту́ра** ի. м. Ре́кторство. ['ճօճանակ'։

Ре́ли ի. յ. ռմկ. ճօճք, ճօճանք, յաճախ,

Рели|гіо́зно н. կրօնապէս. կրօնասիրութեամբ, -սիրաբար. **-гіо́зность** ի. կրօնասի-

կումբուն, բարեպաշտութիւն. **-гіозный** -ъ. 1, կրօնական. 2, կրօնասէր, -սիրական, բարեպաշտ, -շտական. **-гія** ժ. (լտ.) կրօն(ք)։

Реликвія ժ. (լտ.) մնացորդներ. մասունք, նշխար։

Рельеф|фно մ. (ֆր.) ռելիեֆ կերպով, եղանակով. *ասանձնել, շօշափելի կերպով, եղանակով. *изобразить, представить р. картину; **-фный** -ъ. (ֆր.) ռելիեֆ, բարձր, դուրս ցցուած, ուռուցիկ. *ասանձնել, շօշափելի. **-фъ** -. (ֆր.) 1, ռելիեֆ, բարձր, դուրս ցցուած, ուռուցիկ քանդակ, պատկեր. 2, մակերեւոյթի կազմութիւն. *современный р. земной поверхности երկրագնդիս մակերեսոյթի ներկայ կազմութիւնը, կազապարը, նկարը, պատկերը։

Рель|совый -ъ. ռէլսի, -սային. **-съ** -. (անգլ.) ռէլս, երկաթագիծ, ուղեձող. сойти съ р—овъ ռէլսերից դուրս գալ։

Реляція ժ. (լտ.) զեկուցում. պատմութիւն, տեղեկութիւն տեղեկագրութիւն (ազմագիտական)։

Ремé|діумъ, -діусъ -. (լտ.) առնելի պակաս, պակասորդ, թերութիւն (դրամի օրինական քաշի և որակի)։

Ремезъ -. կեռ. Parus pendulinus, հաճահաւ կմ փոքր երաշտահաւ։

Ре|мённый -ъ. փոկի, խարազի. 'Թասմայի', 'գայիշի'. **-мéнь**, мня́ -. (գերմ.) փոկ, խրազ. 'Թասմա', 'գայիշ'. стремя́нный р.; бри́твенный р. ածելու սրելու 'Թասմա', 'գայիշ'. пого́нный р. у ружья́ հրացանի փոկ, 'գայիշ', 'Թասմա'. быть недостóйнымъ развязáть р. чьéй-либо ногú; **-мéнщикъ** -. խրազագործ, փոկագործ։

Ремé|сленникъ -. արհեստաւոր, 'փէշակար'. **-сленница** ժ. արհեստաւորուհի. արհեստաւորի, 'փէշակարի' կին. **-сленничать** չ. արհեստաւոր լինել, արհեստաւորութիւն, 'փէշակարութիւն' անել. **-сленническій** -ъ. արհեստաւորի, -րական, 'փէշակարի, -րական'. **-сленничество** չ. **-сленность** ժ. արհեստաւորութիւն, 'փէշակարութիւն'. **-сленный** -ъ. արհեստաւորների, -ւորական, 'փէշակարների, -րական'. р—ая шко́ла; **-сло́** չ. արհեստ, 'փէշակ'. գործ, զբաղմունք, պարապմունք. ра́зныя ремёсла; сапо́жное р. կօշկակարի արհեստ, 'փէշակ', կօշկակարութիւն. журна́льное р. օրագրական, լրագրական արհեստ, գործ. унизиться до р—а́ доно́счика.

Ре|мéшекъ, шка, **-мешóкъ**, шка́ -. պատիկ, նեղլիկ և կարճլիկ փոկ, փոկիկ, խրազ, 'Թասմա'. ремешки́ на корешкѣ́ кни́ги.

Ремі|ентъ (-жу -зать), обр—ъ. Թղթխ. մխառնել. ՚պրտածել, մնու հասցնել, մնար ենթարկել, ապաւնիլ տալ դրել. **-съ** -. (ֆր.) Թղթխ. աժէկ, կարուստ, մնու, ապաւնիլ։

Ремингтóнъ -. Թէմինգտոնեան (զենք) մեքենայ։

Ремнецвѣт|никъ -. բս. Loranthus, մզամաուրճի կմ սօսնձուկ. **-ныя** растéнія բս. մզամաուրճիներ կմ սօսնձուկներ։

Ремо|нтёръ -. (ֆր.) ռզմ. հեծելազօրքի համար նոր, լրացուցիչ ձիաներ, երիվարներ գնող, հայթայթող պաշտ. **-нтирóваніе** չ. 1, աշխատելը, նորոգելը (շինութիւնը). 2, ռ. Ремонтирóвка; **-нтирóвать** (-рую -ютъ) ъ. 1, աշխատել. նորոգել (տունը, շինութիւնը). 2, ռզմ. հեծելազօրքի համար նոր, լրացուցիչ ձիաներ, երիվարներ գնել, հայթայթել. **-нтирóвка** ժ. ռզմ. հեծելազօրքի համար նոր, լրացուցիչ ձիաներ, երիվարներ գնելը, հայթայթելը. **-нтный** -ъ. աշխատ—. р—ыя лошади աշխատածիաներ, աշխատաերիվարներ (հեծելազօրքի համար գնած նոր, լրացուցիչ ձիաներ, երիվարներ)։

Ремонтуáръ -. (ֆր.) ըէմօնտուար (ժամացոյցի բանալին փոխարինող հանգործանք). часы́ съ р—омъ ըէմօնտուարով ժամացոյց։

Ремóнтъ -. (ֆր.) աշխատ. 1, նորոգում -գութիւն (շինութեան). 2, ռզմ. հեծելազօրքի համար նոր, լրացուցիչ ձիաներ գնելը, հայթայթելը. 3, հեծելազօրքի համար գնած, հայթայթած նոր, լրացուցիչ ձիաներ, երիվարներ. 4, զօրքի լրացուցիչ պիտոյքների [համար գանձարանից բաց Թողնուող] դրամ, փող, տարեկան ծախս։

Ренегá|тка ժ. հաւատափոխ, հաւատուրաց կին, ազջիկ. **-тство** չ. հաւատափոխութիւն, հաւատուրացութիւն. **-тъ** -. (նոր լտ.) հաւատափոխ, հաւատուրաց։

Ренессáнсъ -. (ֆր.) պատմ. վերածնութիւն, վերածնութեան դար։

Ренклóдъ -. (ֆր.) ռէնկլօդ (սալոր, 'գամբոլ'ի մի հիւթալից, քաղցր և կանաչագոյն)։

Реномé չ. -ՆՀ. (ֆր.) ըէնօմէ, համբաւ, հռչակ, անուն։

Ренóнсъ -. (ֆր.) Թղթխ. պակաս, պակասում (որոշ գոյնի Թղթի)։

Ренсковóй -ъ. Հռենոսեան գինու. առհ. գինու. р. пóгребъ գինու նկուղ։

Рéнта ժ. (ֆր.) ռէնտա, եկամուտ, հասոյթ (մնաց. գրամական)։ [շափ։

Реомю́ръ -. Թէօմիւրի, -րեան ջերմա-

Реорганиз|áція ժ. (ֆր.) վերստին կազմակերպում, վերակարգում, -գութիւն. **-овáть** (-зу́ю -ютъ) ъ. վերակարգել, նորից, վերստին կազմակերպել։ [պարատ։

Реостáтъ -. (յն.) ֆիզ. ընդդիմագիր ա-

Реостóмъ -. (յն.) Փիզ. ընդհատիչ (ելեկտրական հոսանքի)։

Ре|пéйкъ, пейка́ - 1, տնուկի, ակիկ (կրնկափԹամբ, կօշկափԹամբ). 2, помпóнъ 1-ը պահող ճանկ, կեռ. 3, ճրտրղ. ճիւղաձև և տերևաւոր զարդ, զարդարանք, զրուագ. **-пéй**, пья́ -. 1, կատուակի սերմ. 2, ռ. Репеёкъ; **-пéйниковый** -ъ. կատուակի, -կային. р—ыя растéнія երեանակներ. **-пéйникъ** -. բս. 1, Lappa, կատուակ. 2, Agrimonia eupatoria, հատարակ երեանակ. 3, գնգածաղիկ (կատուակի). колю́чки репéйника цѣпля́ются за плáтье; **-пéйный** -ъ. կատուակի, -կային։

Репертуá|рный -ъ. ըէպէրտուարի, -րային. **-ръ** -. (ֆր.) Թատր. ըէպէրտուար (այն պիեսների ցուցակը, որոնք որոշ ժամանակաշրջանում պիտի խաղացուեն)։

Репетú|ровать (-рую -ютъ) ъ. կրկնել. սերտել. **-торскій** -ъ. ըէպէտիտորի, սերտողութեան ուսուցչի. **-торъ** -. (ֆր.) ըէպէտիտոր, սերտողութեան ուսուցիչ (որ աշա-

կերպարների հետ գործը կրկնում է). **-ціонный** -ծ. կրկնողական, սերտողական. **-ція** է. (լտ.) 1, կրկնելը, կրկնում, սերտելը, -տում. 2, փորձնական ներկայացում. р. оперы, пьесы.

Реплика է. (ֆր.) առարկություն, ընդդիմախոսություն, պատասխան. *Թատր.* պատասխան գործող անձի ճառի վերջին խոսքերին։

Реполовъ ա. *կնդ.* Lusciola rubecula, կարմրալանջ (Թռչուն մը)։

Репортёрство չ. բէպօրտէրութիւն. **-ръ** ա. (բառ Դրանս. *արտս.* репортеръ) (անգլ.) բէպօրտէր, օրագրական, լրագրական տեղեկատու։

Репрессаліи է. յ. (լտ.) բէպրէսալիաներ, Թշնամական, բանի միջոցներ (որոնց դիմում է մի անկախութիւն միւսի դէմ, երբ վերջինս միջազգային իրաւունքները արհամարհելով, վնասում, ապօրինի զարկ է տալ). (պատերազմի ժամանակ) պատիժ, պատուհաս. **-ссійный** -ծ. (լտ.) բէպրէսիւ, բանի, արգելիչ, խափանիչ, զնդումները, բանի վարմունքի առաջն առնող. р—ыя мѣры բէպրէսիւ, խիստ միջոցներ։

Репримандъ ա. (ֆր.) սաստ, սաստում, կշտամբանք, պարսաւանք, յանդիմանութիւն։

Репродукція է. (լտ.) վերարտադրում, -դրութիւն։

Репсовый -ծ. բէպսի(ց), հաստակերպական(ց). **-съ** ա. (անգլ.) բէպս, հաստակերպ (գործուածք, կտոր, ‘ճաթեղէն’ մը)։

Рептилія է. (լտ.) սողուն. *սողոսկող, ծառայամիտ մամուլ, օրգան. **-льный** -ծ. սողացող. *սողոսկող, ծառայամիտ. р—ая пресса. [բի անուն։

Репутація է. (լտ.) հռչակ, համբաւ, բա-

Репьистый -ծ. կառառելի զնդածակերնենով լի, լիքը։

Рескриптъ ա. (լտ.) կայսրական, Թագաւորական կամ իշխանական նամակ, Թուղթ, գիր, գրութիւն (հրամանին)։

Реемусъ ա. Рейсмасъ.

Ресница, **-чный** ա. Рѣсни...

Респектабельность է. յարգարժանութիւն, յարգանք, պատկառանք ազդելու, ներշնչելու յատկութիւն. **-ный** -ծ. յարգարժան, յարգելի, պատկառելի, յարգանք, պատկառանք ազդող, ներշնչող։

Респираторъ ա. (լտ.) բմ. օդաշնչութեան գործիք (որը ներս շնչուող օդը Թէ առաքացնում և Թէ օդային փոշիներից մաքրում է)։

Республика է. (լտ.) հասարակապետութիւն, հանրապետութիւն. **-канецъ**, нца ա. հասարակապետական, հանրապետական. **-канизмъ** ա. (ֆր.) հասարակապետականութիւն, հանրապետականութիւն. **-канка** է. հասարակապետական, հանրապետական կին, աղջիկ. **-канскій** -ծ. հասարակապետական, հանրապետական։

Рессора է. (ֆր.) բէսոր (մի քանի Թիթեղներից զօդամբ պատրաստած պողպատեայ երկաթի ձող, որ կառքի փորի տակից ամրացնելով, նորա Թիկնակը խափանում է). экипажъ на р—ахъ բէսօրներով կառք. **-рный** -ծ. բէսօրի, -րային։ [միջոց։

Рессурсъ ա. (ֆր.) միջոց, ապաւտակ

Реставраторъ ա. վերականգնող, -գնիչ. վերահաստատող, -տարիչ. **-раціа** է. (լտ.) 1, վերականգնում (օր. քանդուած գեղարուեստական իրի, տաճարի). 2, վերականգնում, վերահաստատում, -տատութիւն (խորտակուած գահի, կառավարութեան ձևի, հոյակառուած գիտութեան). 3, վերականգնում, կազդուրում (սնունդ, առողջութեան). **-рированіе** չ. վերականգնելը, վերահաստատելը. **-рировать** (-рую -ютъ) ն. 1, վերականգնել. վերահաստատել. 2, (առողջութիւնը) վերականգնել, (ույժերը) կազդուրել։

Рестіо ա. ‑նհ. բս. Restio, պարաներ։

Ресторанъ ա. (ֆր.) բէստօրան, պանդոկ. **-раторскій** -ծ. բէստօրանատէրի. **-раторъ** ա. բէստօրանատէր, պանդոկապետ. **-рація** է. (լտ.) բէստօրան, պանդոկ (տարբի [տեսակ])։

Ресурсъ ա. Рессурсъ.

Ретиво ԽԼ. կրակոտ կերպով, աշխուժով. **-тивое**, ого չ. սիրտ. **-тивость** է. կրակոտութիւն, աշխուժութիւն, տաք, աշխոյժ. **-тивый** -ծ. տաք, տաքարիւն, կրակոտ, աշխոյժ. р—ая лошадь.

Ретирада է. (ֆր.) 1, *զոր.* նահանջ. յետ նահանջելը. 2, արտաքնոց, ‘սարից ճանապարհ’. общественная р.; **-радный** -ծ. 1, նահանջի, յետ նահանջելու. 2, արտաքնոցի, ‘ջուրը դնելու’. р—ое мѣсто արտաքնոց, ջուրը դնելու տեղ. **-радъ** ա. ա. Ретирада; **-роваться** (-руюсь -ются), отр— ‑նբ. 1, *զոր.* նահանջել, յետ նահանջել. յետ քաշուել, յետ քաշուել. 2,* կծիկը զնել, ‘դաղ տալ’.

Реторта է. (ֆր.) *քիմ.* Թորանօթ.

Ретраншементъ ա. (ֆր.) ամրացատամրութիւն, ամրացրած գիծ (ամրոցի գլխաւոր մասերից խրամներով և փոսերով անջատուած)։

Ретроградность է. յետադիմութիւն. **-дный** -ծ. (լտ.) յետադէմ. յետադիմական. р—ыя идеи; р—ая газета; **-дъ** ա. յետադէմ, -մաց, փԹած գաղափարների տէր մարդ։

Ретроспективно ԽԼ. անցեալի վերայ յետ նայելով. **-ный** -ծ. յետահայեաց, անցեալի վերայ յետ նայող. р. обзоръ, взглядъ յետահայեաց տեսութիւն, հայեացք անցեալի վերայ։

Ретушированіе չ. բէտուշելը, -շում, վերանկարելը, -րում. վերամշակելը, -կում. լուսնկ. արատները հեռացնելը. **-шировать** (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) բէտուշել. վերանկարել, վերամշակել. լուսնկ. արատները հեռացնել, ոչնչացնել. **-шировка**, **-шовка** է. **-шъ** ա. բէտուշում, վերանկարում, վերամշակում։

Рефератъ ա. (լտ.) բէֆէրատ, զեկուցում. **-рировать** (-рую -ютъ) ն. զեկուցանել. **-рендарій**, **-рентъ** ա. (լտ.) զեկուցող, -ցանող։

Рефетъ ա. (ֆր.) *Թղթխ.* վերադարձ, անհրաժեշտ խաղ, որը ներկայ պիտի լինի։

Рефлексія է. (ֆր.) մտածմունք, մտածողութիւն, խորհում. **-ксъ** ա. (լտ.) արտացոլում, -լութիւն. **-ктировать** (-рую -ютъ) ն. և չ. 1, արտացոլել. արտացոլել, -լացնել. 2, մտածել, խորհել, միտքը, ուշքը դարձնել մի բանի վերայ. «р. значитъ по-русски: размышлять о собственныхъ чувствахъ» (Тур-

ген.); **-кторъ** —. (լտ.) 1, արտացոլիչ, լուսացոլիչ հայելի, Թիթեղ, (մետաղեայ) ասպարակ. 2, աստղ. հայելաւոր հեռադիտակ։

Рефóр|ма է. (լտ.) ըէֆօրմ, բարենորոգում, -գութիւն, բարեփոխում, -խութիւն. **-мáторъ** —. ըէֆօրմատօր, բարենորոգող, -գիչ, բարեփոխող, -խիչ. **-мáтскій** —Ժ. 1, բարենորոգած, վերանորոգած, բարեփոխած. 2, վերանորոգութեան. р—ое движéніе; **-мáтъ** —. **-мáтка** է. բարենորոգած, արմատապէս բարեփոխուած եկեղեցու անդամ այր, կին, կալվինական. **-маціóнный** —Ժ. բարենորոգչական, բարեփոխութեան, բարեփոխող. р—ое движéніе; **-мáція** է. (լտ.) պատմ. կրօնք. վերանորոգում, -գութիւն, բարենորոգում, -գութիւն, բարեփոխում, -խութիւն. վերանորոգութեան գար. **-мúровать** (-рую -ютъ) ն. բարենորոգել, բարեփոխել։

Рефрá|кторъ —. (լտ.) աստղ. ճառագայթաբեկ հեռադիտակ. **-кція** է. (լտ.) ճառագայթաբեկութիւն։

Рехнýться —նէր. ցնդուել, խելագարուել, ‚գժուել‘, յիմարանալ, խելքը կորցնել. онъ совсѣмъ рехнýлся.

Рецен|зéнтъ —. (լտ.) ըէցէնզէնտ, քննադատ, բանադատ (գրական կամ Թատերական երկի, շարադրութեան). **-зúровать** (-зúрую -ютъ) ն. քննադատել, բանադատել (գրական կամ Թատերական երկը, շարադրութիւնը). **-зія** է. (լտ.) քննադատութիւն, բանադատութիւն (գրական կամ Թատերական երկի, շարադրութեան)։

Реце|птýра է. (լտ.) դեղգ. դեղագրութիւն, բոլոր դեղագրերի (рецéптъ) գիտեր պատրաստելը. **-птýрный** —Ժ. դեղագրութեան. р—ая книга դեղագրածների մատեան (որի մէջ մտցնում են դեղագրերը). **-птъ** —. (լտ.) ըէցէպտ, դեղագիր։

Реци|дивúстъ —. իրաւ. ըէցիդիվիստ (իւր հին արարն, ոճիրն վերադարձած մարդ). р. воръ իւր արհեստին վերադարձած գող. **-дúвъ** —. (լտ.) 1, իրաւ. ոճիրը, ոճրագործութիւնը կրկնելը. նոր ոճիր գործելը. 2, բժ. վերադարձ, կրկնութիւն (հիւանդութեան)։ [բան։

Реципiéнтъ —. (լտ.) քիմ. ընդունարան։

Ре|чéніе չ. խօսք, ասացուածք. **-чённый** —Ժ. ասած, յիշած, վերոյիշեալ։

Речитатúвъ —. (իտ.) երժ. Թէւ ասելի երգ, եւսպ։

Речь (рекý -чёшь -кýтъ; անց. -рéкъ -клá, кло́; հրմ. -кú) ն. ասել, խօսել, հարցնել։

Ре|шéтина, -шетúть, -шётка, -шето́ տ. Рѣш...

Рещú եկ. սլ. տ. Речь.

Рéя է. (գերմ?) ծովգ. [հօրիզոնական] առագաստաձող, առագաստակալ։

Ржа|, -вúна է. տ. Ржáвчина; **-вúстый** —Ժ. ժանգոտ. **-вúть** (-влю -вятъ) ն. ժանգոտել. **-влéніе** չ. ժանգոտելը, -տում. **-вúкъ** —. տ. Головня́ 3; **-вость** է. ժանգոտութիւն, ժանգահարութիւն. **-вчатый** —Ժ. ժանգոտ, ժանգահար. **-вчина** է. ժանգ. քս. ժանգ, երկիլ. р. разъѣдáетъ желѣ́зо; **-вый** ժանգոտած, ժանգահար. р—аго цвѣ́та ժանգագոյն. **-вѣть**, зар—, пор— չ. ժանգոտել։

Ржáніе չ. վրնջելը, վրնջիւն, -ջոց, ‚խրխնջալը‘, ‚խրխնջոց‘, ‚խրխնջիւն‘։

Ржáнка է. կնդ. Charadrius, քարադր (Թռչուն մի)։ [мукá.

Ржанóй —Ժ. հաճարի. р. хлѣбъ; р—áя

Ржать (ржу, ржутъ) չ. վրնջել, ‚խրխնջալ‘. лóшади ржутъ.

Рúга է. (գերմ.) հացահատիկ ծեծելու շինութիւն, սարայ. молотúльный токъ въ р—ѣ ծեծարան հացահատիկների։

Риго|рúзмъ —. (լտ.) խստութիւն, խըստապահանջութիւն (ձեւական). **-ристúчески** մ. խստիւ, խստաբար, -տութեամբ. **-ристúческій** —Ժ. խիստ, խստաբարոյ. **-рúстъ** —. (լտ.) խստաբարոյ մէն. **-рúческій** տ. Ригористúческій. [տակն ժողովք)։

Ригодагъ —. ռիգսդագ (Դանիայի պե-

Рúдерсъ —. (անգլ.) ծովգ. ամրութեան գերան։ [հելու քանի, ձեռագործութեան քանի։

Ридикю́ль —. (ֆր.) ըիդիկիւլ, ևրեւ պա-

Рú|за է. 1, շուրջառ. 2, եկ. սլ. զգեստ, հանդերձ, լաթ, ձորձ, պատմուճան. погребáльныя рúзы պատանքներ. *напоúть когó до положéнія ризъ մէկին սաստիկ հարբեցնել. 3, մետաղէ շրջապատում, զարդ (սուրբ պատկերի). **-зки**, зокъ է. յ. մկրտութեան սաւան, պատանք. **-зница** է. եկղ. խորան, զգեստարան. **-зничій**, аго —. զգեստապահ, խորանապետ, փականակալ. **-зный** —Ժ. շուրջառի. **-зохранúлище** չ. տ. Рúзница.

Рикоше|тúровать (-рую -ютъ) չ. (ֆր.) հրետն. ոստոստել, ցատկոտել, ոստումներ, ցատկումներ անել. **-тный** —Ժ. ոստոստող, ոստումներ, ցատկումներ անող. р. вы́стрѣлъ ոստումներ անող թնդանօթաձգութիւն. **-тъ** —. (ֆր.) հրետն. ոստում, ցատկում (Թնդանօթի գնդակի), թնդանօթաձգութիւն ոստումներով, ցատկումներով. *попáсть р—омъ անուղղակի, անդիտմամբ ստիպել դարկել։

Рúм|лянинъ —. (յ. -ляне, -нъ) հռոմայեցի. **-лянка** է. հռոմէուհի. **-скій** —Ժ. հռոմէական. р—ія цúфры; **-ско-католúческій** —Ժ. հռոմէական-կաթոլիկական. рúмско-католúческая цéрковь կաթոլիկ եկեղեցի։ [լակաւոր։ [լականդծման օպերացիա։

Ринопля́стика է. (լտ.) վիրբ. քթի վե-

Рúнуть ն. (հմմ. Рѣять) ձգել, զցել, նետել, շպրտել. **-ся** —նէր. (Рѣяться) на что, на когó մի բանի, մէկի վերայ արագ նետուել, ընկնել. р. на непріятеля.

Рипáда է. եկղ. քշոց։

Рип|съ, -совый տ. Репсъ, -совый.

Рис|кóванный բյ. —Ժ. ըիսկով, վտանգաւոր. р—ое дѣ́ло ըիսկով, վտանգաւոր գործ. *вы́йти по добрý, по здорóву изъ рискóваннаго предпріятія; **-ковáть** (-кýю -ютъ), **-кнýть** չ. ըիսկ անել, (чѣмъ) ըիսկ, որեւ անելով մի բան վտանգի ենթարկել. не рискýя, не вы́играешь (առծ.) եԹէ որեւ չ'անես, ոչինչ չես կարող շահել. онъ рискýетъ потеря́ть всё своё состоя́ніе նա իւր բոլոր ստացուածքը վտանգի է ենթարկում. р. жи́знью կեանքը վտանգի ենթարկել. *р. безъ нужды́ իզր նահատակութիւն անել. **-ковóй** —Ժ. ըիսկի. **-кóвый** տ. Рискóванный; **-къ** —. (ֆր.) ըիսկ, համարձակութիւն, որեւ անելը, որեւ անելով մի (վտանգաւոր) բան անելը. р. благорóдное дѣ́ло (առծ.) լաւ գործ

անելելու համար քաշութիւն, համարձակութիւն է հարկաւոր։

Рисо|вáльный -ծ. նկարելու, նկարչական, -չութեան. **-вáльщикъ** -. նկարիչ. **-вáльщица** ի. նկարչուհի. **-вáнie** չ. 1, նկարելը, -րում. 2, նկարչութիւն. **-вáть** (-сýю -ютъ) ն. նկարել. *նկարագրել. р. карандашóмъ, перóмъ; р. съ натýры; **-ся** -նտր. 1, նկարուել. 2,* կոտրատուել, քըքըքուել, պարծենալ, ինքնապարծիլ, ինքնապարծութիւն անել, իրան ցոյց տալ ուրիշ. онъ лю́битъ р. пéредъ дáмами; онá постоя́нно рисýется; **-вка** ի. 1, նկարելը, -րում. 2,* կոտրատուելը, քըքըքուելը, ինքնապարծութիւն, իրան ցոյց տալ ուրիշը։

Рúсо|вый -ծ. որիզի, որիզէ, բրնձի, բրնձէ. р. супъ, пирожóкъ; р—ая плантáція շալթուկի, բրնձի արտ. **-обрáзный** -ծ. որիզակերպ, բրնձակերպ։

Рисóвывать, ся ա. Рисовáть, ся.

Рисоѣ́дный -ծ. բրնձակեր. Китáй и Япóнія р—ыя стрáны.

Ристá|лище չ. արշաւարան, արշաւավայր, մրցարան, մրցավայր. кóнское р. ձիարշաւարան, ձիընթացարան. **-лищный** -ծ. արշաւարանի, արշաւավայրի. մրցավայրի. **-нie** չ. արշաւ, արշաւելը, -ւում. кóнское р. ձիարշաւ. пѣ́шее р. մրցավազ. **-тельный** -ծ. արշաւի, արշաւա—, ձիարշաւի, ձիարշաւա—. **-ть** չ. արշաւել (ձիով կամ ոտքով), 'չափ գնել', վազել։

Рисý|нокъ, нка -. **-ночекъ**, чка նւզ. նկար։

Рисъ -. (Փր.) բս. Oryza sativa, որիզ, բրինձ։

Ри|тми́ческій -ծ. չափի, չափաւոր. **-тмъ** -. չափ։

Ритó|рика ի. (յն.) հռետորութիւն, ճարտասանութիւն, ճարտասանական գիտութիւն. արուեստ. **-ри́ческій** -ծ. հռետորական, ճարտասանական. **-ри́чески** մ. հռետորաբար, ճարտասանօրէն։

Риторнéль -. (իտ.) երժ. ռիտորնէլ։

Рúто|рскій -ծ. հռետորի, -րական, ճարտասանի, -նական. **-рствовать** (-вую -ютъ) չ. ճարտասանութեան մէջ վարժուել. հռետորութիւն անել, ճառ ասել, արտասանել. պերճախօսել. **-ръ** -. (յն.) հռետոր, ճարտասան. հեգն. ճառամարտ։

Ритуа|ли́змъ -. (լտ.) ծիսականութիւն. **-ли́стъ** -. ծիսական. **-лъ** -. (լտ.) 1, ծէս (եկեղեցական). 2, ծիսարան, մաշտոց. **-льный** -ծ. ծիսական. р—ое убíйство որ է կրօնական ծէս կատարելու համար գործած մարդասպանութիւն։

Ритурнéль ա. Риторнéль.

Рú|фить (-флю -фятъ), зар— ն. ծովգ. ամփոփել, կարճել (առագաստը). **-фъ** -. (անգլ.) 1, խութ, խութեր, խութերի շարք (ծովում կորալլիններից, քարից կամ աւազից գոյացած). 2, առագաստակալ (առագաստների այնպիսի կազմ, որ հնարաւորութիւն է տալիս առագաստներն ամփոփել, կարճել):

Рúшта ա. Глистá 1.

Рúѳ|ма ի. (յն.) 1, համահնչիւնութիւն, յանգ, ոտ (օր. հայեր—ն և ձիեր—ն, վահ—ն և հանդի—ն). стихотворéніе на зáданныя р—ы բանաստեղծութիւն, ոտանաւոր տուած ոտով, համաձայն տուած ոտի, յանգի. 2, ոտանաւոր, բանաստեղծութիւն. онъ пи́шетъ и говори́тъ въ р—у նա թէ գրում և թէ խօսում է ոտանաւորով, ոտանաւորի ձևով. **-мáчъ**, á -. յանգատեղծ. վատ, յոռի բանաստեղծ. **-ми́ческій** -ծ. 1, համահնչիւնութեան, յանգի, ոտի. 2, տաղաչափական. տաղաչափուած. **-мовáть** (-мýю -ютъ) 1, չ. յանգել, նոյնայանգ, համահանգ, համահնչիւն լինել. эти два слóва риѳмýютъ хорошó այդ երկու բառերը լաւ են յանգւում, լաւ յանգ, լաւ ոտ են կազմում. 2, ն. տաղաչափել. риѳмóванные стрóки; **-ся** -նտր. յանգել, նոյնահանգ, համահանգ, համահնչիւն լինել. **-моплётъ** ա. Риѳмáчъ; **-мýющійся** բյ. -ծ. համայանգ, նոյնայանգ, համահնչիւն։

Рóб(б)ертъ -. (անգլ.) Թղթխ. ռոբէր, խաղ։

Рóб|кій -ծ. երկչոտ, վախկոտ, վեհերոտ, ամաչկոտ. նուաստ. онъ не р—аго десятка նա վախեցող պառաց չէ. **-бко** մ. երկչոտութեամբ, վախենալով, ամաչելով. **-бкость**, **-бость** ի. երկչոտութիւն, վեհերոտութիւն, վախկոտութիւն, ամաչկոտութիւն. моя́ рóбость իմ նուաստութիւնը.

Робро́нъ -. (Փր?) ռոբրոն (վաղեմի կանացի զգեստ մի). дáма въ пёстромъ р—ѣ.

Робѣ́ть, ороб— չ. վախենալ, վախուորել, սոկուել, վհատուել, քաշուել։

Ровé|сникъ -. **-сница** ի. համաքի, հասակակից, տարեկից, 'ընկեր'. онъ мнѣ р—никъ կամ мой р—никъ; **-сничество** չ. հասակակցութիւն, տարեկցութիւն. **-сный** -ծ. համաքի, հասակակից, տարեկից։

Рó|вникъ -. փոսիկ, պստիկ փոս, խրամ. **-вáстый** -ծ. փոսաշատ, խրամաշատ։

Ров|нéніе չ. հարթելը, 'գզելը'. **-нёхонькій** -ծ. բաւականին, բաւականաչափ հարթ. 'զուգ'. **-нинá** ի. կոշտ, կոպիտ պաստառ, քաթան, 'ափլօյ'. **-вно** մ. 1, ուղիղ, 'զուգ', 'գրուստ'. р. въ два часá; въ этомъ кускѣ́ холстá р. сóрокъ арши́нъ; 2, իսպառ, ամենեւին, բոլորովին, բնաւ, բնաւին. онъ р. ничегó не понимáетъ; я р. ничегó не знáю; 3, սահուն կերպով. 4,* հաւասարապէս, անաչառութեամբ, անաչառ կերպով. этотъ учи́тель относи́тся ко всѣмъ ученикáмъ р.; **-вность** ի. հարթութիւն, հաւասարութիւն, 'զգութիւն'. **-ный** -ծ. 1, հարթ, հաւասար, 'զուգ'. р—ое мѣ́сто; р—ая дорóга; р—ое пóле; 2, ուղիղ, միաձև. *р. харáктеръ հանդարտ, մեղմ բնաւորութիւն. р—ая ѣздá միշտ արագութեամբ ճանապարհորդութիւն, ընթացք (ոչ ոտով). р. счётъ կլոր հաշիւ (առանց կոտորակների). 3, սահուն, կոկիկ. р—ое чтéніе; р. слогъ; 4, կոշտ, կոպիտ, բիրտ. р—ое полотнó; **-ня** հ-ր. հաւասար, 'ընկեր' (հասակով և դիրքով), համապատասխան անձ. онъ вамъ не р. նա ձեր 'ընկերը' չէ. онá вы́шла за р—ю նա իրան համապատասխան մարդ գտաւ. онъ жени́лся на р—ѣ նա իրեն համապատասխան աղջկայ հետ պսակուեց. **-ня́ть, ся** ա. Равня́ть, ся.

Ровъ, рва -. փոս, խրամ, զուբ. широ́кій р., служáщій оградóй пáрка.

Ро|га́стый -ծ. մեծ, խոշոր եղջիւրներով, 'պոզերով'. **-га́тина** է. **-га́тинка** նւզ. եղջերաւորի մէզ, 'մզրաղ' (սրով օր. արջ են սպանում). **-га́тка** է. **-га́точка** նւզ. 1, ողնեկաւ գերան (միջից ճղներ անցկացրած, որոնց վերայ կանգնեցնելով, ճանապարհը կապում են). 2, կտտաշաւոր վզի կապ (որի շուրջն արտաքուստ երկաթէ ճողեկներ են ցցած). **-га́тый** -ծ. եղջիւրաւոր, 'պոզաւոր', 'կոտոշաւոր'. р. скотъ; кру́пный р. скотъ տաւար, 'ապրանք'. * р. мужъ իւր կնոջից խաբուած. զաւածանուած մարդ, 'էրիկ'. **-га́тѣть** չ. 1, եղջիւրաւորուել, եղջիւրներ, 'պոզեր' առնել. 2,* խաբուել, զաւածանուել (իւր կնոջից). **-га́чъ**, ча́ -. կնդ. Lucanus cervus, եղնաճճի. **-гови́дный** -ծ. եղջիւրակերպ, եղջիւրանման. **-гови́ко́вый** -ծ. գաշտաքարի(ց). **-гови́къ**, а́ -. 1, հնք. petrosilex, գաշտաքար (խիտ ֆելզպաթ). 2, բս. Cerastium, ճճռուկ. **-гово́й** -ծ. եղջիւրի(ց), եղջերեայ, 'պոզի(ց)', 'պոզէ'. р. гре́бень եղջերեայ սանր(տ)ր. г—а́я му́зыка եղջերափող երաժշտութիւն. р—а́я оболо́чка гла́за կզմխ. աչքի եղջերամաշկը. р—а́я обма́нка հնք. amphibole, ամֆիբոլ (հնմարար, երկահանք?). **-гообма́нковый** -ծ. հնք. ամֆիբոլային. р—ая го́рная поро́да հնք. ամֆիբոլային հանքի տեսակ. р. сла́нецъ ամֆիբոլիտ։

Рого́|жа է. փսիաթ, խսիր, սփրիթ, նաճայ. **-жка** նւզ. պստիկ փսիաթ, խսիր, սփրիթ. նաճայ. попа́сть изъ кулька́ въ р—у (առծ.) ձիուց վայր գալով իշին նստել. **-жный** -ծ. փսիաթի, -թէ. խսիրի, -րէ, սփրիթի, -թէ, նաճայի։ [կեռոններ։

Рого́зовыя расте́нія բս. Thyphaceae,

Рогозу́бъ ա. Нарва́лъ.

Рого́зъ -. բս. Typha, խառնեղէգ. կեռոն։

Рого|ли́стникъ -. բս. Ceratophyllum, եղջերատերև. **-но́сецъ**, сца -. իւր կնոջից խաբուած, զաւածանուած մարդ. 'էրիկ'. **-но́сный** -ծ. եղջիւրաբեր. **-обма́нковый** ա. Рогообма́нковый.

Рогу́|лина ա. Рогу́ля: **-лька** է. 1, ա. Рогу́льникъ; 2, նւզ. ա. Рогу́ля: **-льникъ** ա. Чили́мъ; **-ля** է. 1, ծռռռմռռ, ծռմռռած ծառ. 2, ճեղքուածք (եղանի մատների ձևով)։

Рогъ -. (յ. рога́, о́въ) 1, եղջիւր, 'պոզ', 'կոտոշ'. оле́ній р.; рога́ луны́; показа́ть кому́ па́льцами рога́ մէկին ծաղրել, 'անպատուել', 'մասխարայ գցել'. согну́ть въ бара́ній р. սաստիկ նեղել, նեղ տեղը գցել. поста́вить кому́ рога́ մէկի կնոջը խարդաւանել, մէկի կնոջ 'գլուխը կարել'. порохово́й р. վառօդաման, 'գաբբա'. 2, [եղջերեայ] փող. охо́тничій, пасту́шій р.; 3,* հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, մեծամտութիւն. сбить кому́ рога́ մէկին նուաստացնել, մէկի թևերը կտրել։

Ро|де́нька փղբշ. ա. Родня́; **-ди́льница** ա. Роже́ница: **-ди́льный** -ծ. ծննդաբերութեան. -բական. р. домъ, прію́тъ ծննդաբերութեան տուն, ապաստարան. р—ая горя́чка բժ. ծննդկանի կամ ծննդաբերութեան տենդ, ջերմ, տաքութիւն. **-ди́льня** է. ծննդկան կանանց տուն, հիւանդանոց. **-ди́мецъ**, мца -. մանկական, ադայական նուազկոտութիւն, ընկնաւորութիւն, վերնատութիւն. 2, հնգ. ադդակյան. **-ди́мчикъ** նւզ. ա. Роди́мецъ 1; **-ди́мый** -ծ. 1, հայրական, մայրական. р—ая страна́ մայրենիք, 'երկիր', 'վաթան'. 2. սիրելի, պաշտելի, անձկալի. не нево́ль меня́ р., р—ая, итти́ за него́ մի՛, ծնո՛ղ իմ (հայր իմ, մայր իմ), մի՛ բռնադատիր ինձ նորա հետ պսակուելու. 3, բնածին. р—ое пятно́ բնածին նիշ, խալ. **-ди́на** է. ծննդավայր, մայրենիք, հայրենիք. тоска́ по р—ѣ հայրենիքի կարօտ, անձկութիւն. удале́ніе изъ р—ы; **-ди́нка** է. նւզ. բընածին պստիկ նիշ, խալ. у него́ р. на щекѣ́; **-(о́)ди́ны** է. յ. ծննդաբերութիւն, 'պառկելը', 'ազատուելը'. **-ди́тель** -. հայր, ծընող. р о д и́ т е л и յ. ծնողներ, հայր և մայր. походи́ть на роди́телей; **-ди́тельница** է. ծնող. մայր. **-ди́тельный** -ծ. паде́жъ քերկ. սեռական հոլով. **-ди́тельски** մ. ինչպէս ծնող, ծնողի պէս, հայրաբար. **-ди́тельскій** -ծ ծնողի, -ղական, հօր, հայրական, մօր, մայրական. р—ое благослове́ніе; р—ая власть; **-ди́ть** (-жу́ -ди́тъ; -ди́), **ся** ա. Рожда́ть, ся; **-ди́чъ** -. ազգական։

Ро́дій -. քիմ. rhodium, ռոդիում։

Ро|дни́ко́вый -ծ. աղբիւրի. р—ая вода́; **-дни́къ**, а́ -. **-днинчо́къ**, чка́ նւզ. աղբիւր. э́тотъ р. никогда́ не изсяка́етъ; **-дно́й** -ծ. 1, հարազատ. р. бра́тъ; р—а́я сестра́; р. сынъ; р—а́я мать; р—а́я до́чь; р. дя́дя; р—а́я тётка; р. племя́нникъ; р—а́я племя́нница; 2, հայրենի. մայրենի. р. край; р. язы́къ; р о д н о́ й, о́го -. р о д н а́ я, о́й է. ծանօթ, ազգական, բարեկամ. у несча́стнаго и р—ы́хъ нѣтъ թշուառներն ազգականներ չունին. мы и на́ши р—ы́е մենք և մերոնք, մենք և մեր ծանօթներն ու ազգականները. 3, սիրելի, թանկագին. **-дня́** է. 1, հւք. ազգական, ազգականուհի. онъ мнѣ р. նա իմ ազգականն է. она́ ему́ р.; онъ въ родню́. весь въ р—ю նա բոլորովին իւր ազգականներին նման է. 2. հ—ք. ազգականութիւն, խնամէութիւն, ծանօթներ, ազգականներ. у него́ больша́я р.; у него́ хоро́шая. дурна́я р.; бли́жняя р., на одно́мъ со́лнцѣ ону́чи суши́ли (առծ.) 'էշն աղբիւում թաւլի է տուել'. **-дова́тый** -ծ. մեծատոհմ. **-дово́й** -ծ. 1, ծննդեան, երկունքի. р—о́е очище́ніе; 2, ցեղի, ազգի, տոհմի, տան, ընտանիքի, ցեղական, տոհմական. р—о́е дворя́нство ցեղական ազնուականութիւն. р—о́е имѣ́ніе հայրենի, հայրենական կալուածք. р—о́е отли́чіе ցեղային խաղ. տարբերութիւն. **-до-вспомога́тельный** -ծ. ծննդաբերութեան օգնող, մանկաբարձական. р—ое заведе́ніе; р—ое иску́сство մանկաբարձական արուեստ։

Рододе́ндронъ -. բս. Rhododendron, մրտավարդ (գոմոր)։

Родо|наслѣ́дственный -ծ. ժառանգական, հայրենական, ցեղենական. р—ое имѣ́ніе; **-нача́льникъ** -. նախահայր. նահապետ. ազգապետ։ [նիւթ, խճամանգան։

Родони́тъ -. հնք. rhodonite, ռոդո-

Родосло́|віе չ. ծննդաբանութիւն, ազգաբանութիւն, տոհմաբանութիւն. **-вная**, ой

ի. ծննդաբանական, ազգաբանական, տոհմաբանական գիրք, մատեան. **-ный** -ծ. ծննդաբանական, ազգաբանական, տոհմաբանական. р—ое дерево; **-въ** -. ծննդաբան, ազգաբան, տոհմաբան։

Родствен|никъ -. ազգական, 'խնամի'. близкій, дальній р.; добрый другъ лучше ста р—овъ; **-ница** ի. ազգականուհի, 'խնամի'. **-ный** -ծ. ազգակից, -կցական, արենակից, -կցական, 'խնամի', 'խնամէական'. два р—ые народа; р—ыя связи.

Ро|дство չ. ազգականութիւն, -կցութիւն, արենակցութիւն. 'խնամիութիւն'. духовное р. հոգևոր խնամիութիւն. р. по отцу արենակցութիւն հօր կողմից. я съ нимъ въ р—ѣ, въ дальнемъ р—ѣ; жена ввела его въ богатое р. կնոջ շնորհիւ նա հարուստ խնամիներ է ձեռք բերել. онъ вступилъ въ р. съ богатымъ семействомъ նա հարուստ ընտանիքի փեսայ է դարձել. **-дъ** -. 1, ծնունդ. ծագում. онъ р—омъ армянинъ նա ծագումով հայ է. онъ гордится своимъ дворянскимъ р—омъ — ծագումով. онъ р—омъ изъ Италіи; она р—омъ изъ Тифлиса այդ կինը Թիֆլիս է ծնուած. отъ роду, отроду մ. ծնուած օրից 'ի վեր. ему сорокъ лѣтъ отъ роду նա քառասուն տարեկան է. отроду не видалъ я ничего подобнаго կեանքումս ես այդպիսի բան չեմ տեսել. видно ему на роду было написано умереть въ изгнаніи երևում է, նորա ճակատին գրուած էր աքսորում մեռնել. 2, ազգ, ցեղ, տոհմ, սերունդ. человѣческій р.; р. людской մարդկային ազգ. смертный р. մահկանացուների ազգ. древній р.; онъ происходитъ отъ знатнаго р—а նա նշանաւոր ազգից է ծագում, նշանաւոր ծագումից է. быть благороднаго р—а ազնուատոհմ լինել. изъ р—а въ р. ազգէ ազգ, սերընդէ սերունդ. 3, տեսակ. есть разнаго р—а звѣри, растенія զանազան տեսակ կենդանիներ, բոյսեր կան. разнаго р—а проступки; всякаго р—а люди այլազան մարդիկ. избрать р. жизни մի տեսակ կեանք, կենցաղ ընտրել. нѣчто въ этомъ в—ѣ դորա նման մի բան. не всякаго р—а книги равно полезны ամէն տեսակ գրքեր էլ միատեսակ օգտակար չեն. разнаго р—а войска, какъ-то: пѣхота, кавалерія и пр.; въ какого р—а войскѣ служитъ онъ? я получилъ такого р—а письмо, что долженъ уѣхать отсюда ես այնպիսի նամակ եմ ստացել, որ պէտք է մեկնեմ այստեղից. 4, տեսակ, սեռ. мужескій, женскій р. քերակ. արական, իգական սեռ. 5, ազգականութիւն, ազգականներ. 6, տեսակ հունձ, լիութիւն, առատութիւն. нынѣ хлѣбу р. այս տարի հացը առատ, 'բօլ' է. грибамъ р. սունկերն առատ է. 7, **роды**, овъ -. յ. ծնունդ, մանկածնութիւն, մանկաբերութիւն, ծնելը, 'պառկելը', -կում', ազատուելը, ազատելը. ранніе р. վաղաժամ ծնունդ, պառկում. лёгкіе, трудные, тяжёлые р.; мучиться р—ами; муки при родахъ երկունք. **-дясь** մ. 'ի ծնէ, ծննդից 'ի վեր, ծնուելու օրից սկսած, ամբողջ կեանքում։

Ро|ёвка, -ёвия ի. պարսը, պարսած, 'թառած' մեղուներին հաւաքելու կողով, պարսկողով. **-ёні(ь)е** չ. [մեղուների] պարսելը -սում, 'թաշելը'. время р—ія пчёлъ.

Рожа ի. 1, դէմք, կերպարանք, պատկեր. 'սուրաթ'. 2, ագեղ, 'գէշ', այլանդակ դէմք, կերպարանք, պատկեր, 'սուրաթ'. ագեղ, 'գէշ', այլանդակ մարդ. какая р.! ինչ ագեղն է. что у неё за р.! ինչ ագեղ դէմք ունի նա. у него скверная р. նա զզուելի դէմք ունի. ни одной хорошенькой, всё р—и սիրուն —ուշ մէկը. բոլորն էլ ագեղ էին. жениться на р—ѣ ագեղ, 'գէշ' աղջկայ, կնոջ հետ ամուսնանալ. *пьяная р. 'խմած', հարբած մարդ. *кислая р. թթու, տխրած դէմքով, խոժոռուած, 'մսութը քաշ արած' մարդ. *скорчить кислую р—у խոժոռուել. онъ ни съ р—и, ни съ кожи նա խիստ այլանդակ մարդ է. р. крива, да душа пряма (առծ.) երեսը ագեղ, բայց սիրտը բարի է, մարդու արտաքինը խաբուսիկ է. 2, բժ. կարմիր քամի. 3, բս. Althaea rosea, մոլոշավարդ։

Ро|жать, ся ա. Рождать, ся; **-ждаемость** ի. ծնունդների[ի թիւ, քանակութիւն]. **-ждать**, -жать, -дить ն. և չ. 1, ծնել. ծնիլ. 'պառկել', ազատուել, [երեխայ, զաւակ, աղջիկ] բերել. она родила; она родила вчера, родила благополучно; она родила сына; она родила болѣе десяти человѣкъ; она каждый годъ рожаетъ; она родитъ, рожаетъ красивыхъ дѣтей; она уже не рожаетъ նա այլևս երեխայ չէ բերում. каждое животное рождаетъ подобнаго себѣ; Авраамъ родилъ Исаака, Исаакъ родилъ Якова... աստ. Աբրահամը ծնեց Իսահակին, Իսահակը ծնեց Յակոբին... гора родила мышь (առծ.). 2,* ծնել, յառաջացնել, ծագեցնել, առաջացնել, յղացնել. это родило во мнѣ желаніе путешествовать — առաջացրեց. это родило въ нёмъ слѣдующую мысль — ծագեցրեց. война рождаетъ тысячи бѣдствій — առաջացնում է. праздность рождаетъ пороки — ծնեցնում է. 3, արտադրել, տալ. эта земля выпахана, ничего не родитъ (կմ на ней ничего не родится); **-ся** չ. 1, ծնուել. я родился въ 1867 году; онъ родился слѣпымъ; онъ родился крестьяниномъ; дѣти родившіяся отъ этого брака; 2,* ծագել, յղանալ. у меня родилась счастливая мысль; 3, բուսնել. գալ. հունձ, բերք տալ. овёсъ родился хорошо въ этомъ году; рожь худо родилась въ прошломъ году; пшеница здѣсь не родится; картофель не родился կարտոֆիլը չ'եղաւ, լաւ բերք չ'տուեց. **-ждающійся** բյ. -ծ. ծնուող. **-жденіе** չ. 1, ծնելը. 2, ծնունդ. незаконное р.; сегодня день его р—ія; **-ждественскій** -ծ. Ծննդեան. Քրիստոսի. р. постъ Ծննդեան պահք, 'պաս'. р—ая ёлка Ծննդեան տօնածառ. р—ая церковь; р—іе морозы Քրիստոսի ստանդահեների, ցրտեր. **-ждество** չ. Ծնունդ. Р. Христово; отъ Р—а Христова; до, послѣ Р—а Христова Քրիստոսի[աշխարհի գալուստ]ից առ.

Рожёнъ ա. Рожокъ. [առաջ, յետոյ]

Роженица ի. ծննդկան [կին]։

Рожёнъ ա. Рожонъ.

Роже́|чникъ —. 1, եղջերափողահար, եղջերափող փչող, անող. 2, բս. Ceratonia siliqua, եղջերենի (տճ. ♦եւչ ♦—…—). **-чный** -ծ. рожо́къ 3-ի. р—ая кровь կառաշով քաշած արիւն: [քաշել վարակուած:

Ро́жистый -ծ. կարմիր քամու, կարմիր

Ро|жки́, о́въ —. յ. 1, ա. Рожо́къ 5; 2, ա. Спорынья́ ա. **-жко́вый** ա. Роже́чный; **-жне́цъ**, á —. փայտեայ կեռ (գիգից խոտ քաշելու). **-жо́къ**, жка́ —. 1, եղջիւրիկ, պատիկ եղջիւր, 'պոզ', 'կառաչ'. рожки́ у канделя́бра ջահի ճյուղերը. 2, պտուկ, ծծան (որից մանուկը կաթ է ծծում). корми́ть ребёнка рожко́мъ; 3, եղջերափող. пасту́хъ игра́етъ на рожке́; р. почтаря́ փոստատարի փող. 3, բաժակ, շշափող եղջիւրիկ (մինչաբ). օсяза́тельный р.; 4, եղջիւր (եղջերենու պտուղ). 5, բժ. կառաչ (արյան արիւն ներ քաշելու). поста́вить кому́ рожо́къ, рожки́; **-жо́нъ**, жна́ —. խթան, շամփուր. про́тивъ рожна́ не поле́зешь այժմ պէտք ուժին չի կարելի անել. тру́дно про́тивъ рожна́ прать խիստ է ընդդէմ խթանի աքացել. **-жо́чекъ**, чка նւզ. ա. Рожо́къ 3. [cale cereale, հաճար:

Рожь, ржи (գործիակ. ро́жью) է. բս. Secale cereale, հաճար:

Ро́|за է. (լտ.) 1, վարդ. нѣтъ р—ы безъ шипо́въ (առծ). центифо́льная, садо́вая р., R. centifolia, հարիւրթերթեան վարդ. ди́кая р., R. canina, վայրի վարդ, մասրի, մասրենի, շնավարդ. іерихо́нская р., Anastatica Hierochuntica. Երիքովի վարդ, ճանկ, թաթիկ. 2, վարդենի, վարդի թուփ. 3, մանր ադամանդ, գոհար. **-за́нчикъ** —. 1, վարդակ. 2, պատիկ ավխատկ հաց. **-за́нъ** —. 1, ա. Ро́за; 2, ка́менный р. բս. Cistus, ամրան, ամառնայ վարդ:

Ро́за|ленъ, льня —. ծոյլ, ալարկոտ, 'թամբալ', 'գոտագա' մարդ. **-льни**, ей է. յ. լոյն և յետ ծուլած ավիերով ուտնակ, 'քըշակ':

Ро́з|га է. խարազան, ճեճելու ոստ, ճիպոտ, մտրակ. наказа́ть р—ами խարազանել, գանել, ճիպոտով ծեծել. вы́сѣчь р—ами; **-говый** -ծ. խարազանի, ծեծելու ոստի, ճիպոտի: [ցելու օր, տառջին օր ուտելի:

Ро́зговѣніе չ. թանթափում, պաս բա-

Ро́зданный ծ. -ծ. բաժանած, բաշխած (ա. Разда́ть).

Ро́здыхъ —. հանգստանալը, հանգիստ, դադար. дать р. հանգստութիւն, դադար տալ. взять р. հանգստանալ:

Розе́тка է. (ֆր.) 1, ճարտար. վարդա[ձև] զարդ, վարդա[ձև]նաշխ. 2, գոյնզգոյն ալպակներով կապ պատուհանների եղերքների զրխաւոր մուտքերի վերայ (մէջին դարերում). 3, աշտանակակալարդ, աշտանակային շրջանակիկ (ատակէ կմ մետաղէ). 4, վարդակար, վարդագահար. 5, վարդակապ, վարդաձև կապ, հանգոյց:

Розно́гъ —. բս. cotyledon, բլթակ, բըլթիկ. շաքիլ:

Розмари́|нный -ծ. խնկունու, խնկենւոյս կնդրուկի. **-нъ** —. բս. Rosmarinus officinalis, խնկուկ, խնկենւոյս կնդրուկ:

Ро́змахъ —. со всего́ р—а իր բոլոր ույժով, բոլոր թափով. ա. Разма́хъ.

Ро́з|нить (-ню -нять), разр— 1, ն. բաժանել, անջատել, ներդաշնակութիւնը խանգարել, խաթարել. 2, չ. աններդաշնակ, աննմանութեան, աննմանութեան լինել. **-ся** -նւր. բաժանուել, անջատուել. տարաձայնութեան. **-ница** է. անջատութիւն. въ ро́зницу ն. մաս մաս, հատ հատ, կտոր կտոր, կտորներով. **-ничный** -ծ. մաս մաս, հատով, կտոր կտոր, կըտորներով ծախուող կմ առնուող. р—ая прода́жа газе́ты լրագրի հատավաճառութիւն. э́тотъ о́птовый торго́вецъ ведётъ та́кже р—ую торго́влю Թոփով առեւտուր անող այդ վաճառականը հատով եւ առեւտուր է անում. **-но** ն. բաժանուած, անջատուած, զատ, առանձին. **-ный** -ծ. բաժանուած, անջատուած, զատ. տարբեր, անհաւասար, անհամապատասխան, անզոյգ. р—ые башмаки́, чулки́; **-нь** է. 1, անհաւասարութիւն, անհամապատասխանութիւն, տարբերութիւն. խտիր. 2, անմիաբանութիւն, անհամերաշխութիւն, տարաձայնութիւն. 3, վէճ, կռիւ, երկպառակութիւն, թշնամութիւն:

Ро|зова́тый -ծ. թեթև վարդագոյն. **-зови́дный** -ծ. վարդատես, վարդաձեւ. **-зовый** -ծ. վարդի, վարդա—. վարդագոյն. р. цвѣтъ; р. за́пахъ; р—ая вода́ վարդաջուր. р—ыя гу́бы; р—ая тафта́; *ви́дѣть всё въ р—омъ цвѣтѣ ամէն բանի մասին լաւատես լինել. **-зоцвѣтный** -ծ. վարդածաղիկ. р—ыя расте́нія, բս. Rosaceae, վարդածաղիկներ. **-зочка** է. նւզ. վարդակ, վարդիկ:

Ро́сказни, ей է. յ. զուարճալի պատմութիւններ, զրոյցներ, առէկոէներ. э́то всё р.! այդ բոլորը դատարկ բաներ, առէկոէներ են:

Ро́ссыпь է. ցրուած, ցիր ու ցան եղած, ցաք ու ցրիւ եկած բան. золота́я р. ոսկու աւազի բոյ. золотоно́сная р. ոսկեբեր աւազ. въ ро́ссыпь, ро́ссыпью զատ զատ, առանձին առանձին, ցիր ու ցան, ցաք ու ցրիւ. спла́вка дрово́ ро́ссыпью ցաք ու ցրիւ [գետով] փայտ քշելը:

Ро́зыгры|шный -ծ. ро́зыгрышъ-ի. **-шъ** —. 1, տարատում (Թղթախաղի, երբ խաղացողները հաւասար են, այսինքն ոչ տարել են, ոչ տարուել). 2, տարատում (վիճակախաղի), վիճակահանութիւն. р. лотере́и լոտէրէան խաղալը, հանելը, տարածելը:

Розы|ска́ніе չ. ա. Ро́зыскъ; **-скно́й** -ծ. խուզարկութեան. քննութեան, հարցափորձի. առնչանց. -(ро́зы)**скъ** —. 1, խուզարկութիւն. քննութիւն, հարցափորձ. всѣ р—и для откры́тія вино́внаго бы́ли тщётны; производи́ть р. քննել, հարցափորձել. 2, հնց. առնչակ, առնչանց հարցափորձ, -ձութիւն:

Розь ա. Ро́знь; челове́къ челове́ку р. մարդ էլ կայ, մարդ էլ, տարբեր, զանազան մարդիկ կան:

Ро|й —. պարս (մեղուների), 'թառծ' մեղուներ, 'ճանճ'. **-ё́** է. պարսելը, -ում. р. пчёлъ; **-йный** -ծ. պարսի, պարսած մեղուների. **-йстый** -ծ. պարսաշատ. р. у́лей; **-и́ться** (-ю́сь -я́тся), отр— չ. պարսել, թռչել (մեղուների մասին):

Роке́тъ —. բս. Hypnum Crista Castrensis, հովանուոր մամուռ:

Роки|рова́ніе չ. տ. Рокиро́вка; **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ) չ. (ֆր?) «Թագաւորի» և «Թնդանօթի» տեղերը փոխել (շախմատախաղում). **-ро́вка** է. տեղափոխում, -խութիւն («Թագաւորի» և «Թնդանօթի»)։

Роково́й -ծ. ճակատագրական. օրհասական. р. уда́ръ; р—ы́мъ о́бразомъ ճակատագրաբար, օրհասաբար։

Рококо́ (ֆր.) **1**, —. ռոկոկօ (ճարտարապետական ոճ Լուդովիկ XV ժամանակի). **2**, -ծ. ռոկոկօ. *հին, հնացած, փտած, հնաոտրուք, անճահ, անպէտ. стиль р. ռոկոկօ ոճ.

Роко|та́ть (-очу́ -о́чутъ; -чи́) չ. գոռալ, դղրդալ. громъ роко́четъ ամպը գոռում է. -(ро́-)**тъ** —. գոռոց. դղրդոց. շաչիւն։

Рокфо́ръ —. (ֆր.) ռոկֆորեան պանիր։

Рокъ —. ճակատագիր, օրհաս. гони́мый р—омъ; веле́ніе р—а: слѣпо́й р.

Ро́|ликъ —. նւզ. **1**, պտուկ. թեթև դեր. **2**, գլանիկ, գլանակ, ճախարակիկ. **-ль 1**, է. (ֆր.) դեր. гла́вная р.; второстепе́нныя ро́ли; актёръ хорошо́ разыгра́лъ свою́ р. — խաղաց իր կատարեց. *онъ игра́етъ ва́жную р.; *игра́ть глу́пую р.; **2**, —. (գերմ.) գլան, ճախարակ. сверну́ть таба́къ въ ро́ли թամբաքուն գլանաձև փաթաթել. **-ля** տ. Роль **1**.

Рома́нея է. Ֆնզ. մի տեսակ քաղցր գինի։

Рома|ни́стъ —. **1**, վիպագիր, վիպասան. **2**, ռոմանագէտ (ռոմանական լեզուները, և հռովմէական իրաւունքը գիտցող). **-ни́чески** մ. ինչպէս վէպերում. **-ни́ческій** -ծ. վիպական. **-нскій** -ծ. ռոմանական. р. язы́къ; р—іе наро́ды ռոմանական ազգեր. **-нсъ** —. (ֆր.) երժ. ռոմանս. զարմանավէպ, հրաշավէպ (վիպական բանաստեղծութիւն ուրախ բովանդակութեամբ, երաժշտութեամբ երգելի). **-нти́змъ** —. (ֆր.) ռոմանտիզմ, վիպականութիւն (գրական ուղղութիւն, որը ծագեց ռոմանական ազգերի մէջ և որը, հակառակ կեղծ դասական ուղղութեան, գիմում էր ժողովրդական բանահիւսութեան և կեանքի աղբիւրներին). **-нти́ческій** -ծ. ռոմանտիկական. р—ая шко́ла; **-нъ** —. (ֆր.) **1**, ռոման, վէպ, վիպասանութիւն. **2**,* սիրային անցք, արկած, պատահար, յարաբերութիւն։

Рома́ш|ка է. բս. Matricaria chamomilla, երիցուկ. արգանդախոտ. ди́кая, полева́я կամ воло́вья р., Chrysanthemum leucanthemum, անթեմ, ճերմակ մարգարտածաղիկ. **-ковый** -ծ. երիցուկի, արգանդախոտի։

Ром|би́ческій -ծ. շեղանկիւն. **-бовый** -ծ. շեղանկիւնի. **-боида́льный** -ծ. շեղանկիւնական, -նային. **-бо́идъ** —. (յն.) երկրչփ. շեղանկիւն[զուգահեռ]ի. **-бо́эдръ** —. (յն.) երկրչփ. շեղանիստ. **-бъ** —. (յն.) երկրչփ. հաւասարակողմ շեղանկիւնի։

Ро́мецъ, мца, **-мни́къ**, **-мо́къ**, мка́ նւզ. **-мъ** —. (անգլ.) ռոմ (շաքարեղեգից պատրաստած ոգելից ըմպելիք)։

Ро́ндикъ —. գլուխ, գլխածայր (սանձի)։

Рондо́ չ. -ծհ. (ֆր.) **1**, տղչփ. ռոնդօ, շրջանուտ, դարձանուտ (բնարական բանաստեղծութիւն, բաղկացած մի անից և սովորաբար ութ տողից, որի յանգը կրկնւում է). **2**, երժ. ռոնդօ, շրջանաւոր երաժշտութիւն, երաժշ-տական պիէս (որի գլխաւոր թեման կամ տակ-ցին մասը յաճախ կրկնւում է)։

Роня́ть ն. **1**, վայր ձգել, վայր գցել. р. на́ полъ; р. пе́рья փետուրները ձգել, թափել, 'ասլ'. **2**,* ձգել, ստորացնել. тако́й посту́покъ роня́етъ его́ въ обще́ственномъ [мнѣ́ніи.

Ропа́ տ. Рапа́.

Ро|потли́вость է. տրտնջողութիւն, քրթմնջողութիւն. **-потли́вый** -ծ. տրտնջող, քրթմնջող, 'վրշող', 'փնթփնթող'. **-потный** -ծ. տրտունջի, քրթմնջման, տրտնջող. քրթմընջող. **-потъ** —. տրտունջ, տրտնջիւն, քրթմընջիւն, քրթմնջոց, 'փնթփնթոց'. **-пта́ніе** չ. **1**, տ. Ро́потъ; **2**. տրտնջալը, քրթմնջելը, 'փնթփնթալը'. **-пта́тель** —. **-пта́тельница** է. տրտնջող, -ջացող, քրթմնջող, -ջացող, 'փնթփնթող', '-թացող' այր, կին. **-пта́ть** (-пщу́ -щутъ; -пщи́) չ. տրտնջալ, քրթմնջել, 'փնթփնթալ', 'վրշալ'. наро́дъ ро́пщетъ; р. на Провидѣ́ніе.

Ро|са́ է. ցօղ, շաղ. у́тренняя, вече́рняя р.: *Бо́жія р. քանաստ. երկնային շնորհ, օրհնութիւն. ему́ хоть плюй въ глаза, а онъ говори́тъ, что Бо́жья р. (զարձ.) ևս պատուհասիրութեան զգացում չունի։

Росина́нта է. *վատթար, անպիտան ձի։

Роси́|нка է. **-нка** նւզ. ցօղ, շաղի կաթիլ. **-стый** -ծ. ցօղաւէտ, ցօղաշատ. ցօղով ծածկուած։

Ро́сказни տ. Ро́зсказни.

Роско́|шество չ. **1**, փարթամութիւն, ճոխութիւն, պերճութիւն. **2**, փարթամաբարութիւն, ոէր, մրսում պէտի փարթամութիւն. **-шествовать** (-вую -ютъ) չ. փարթամ, ճոխ կեանք վարել. **-шникъ** —. **-шница** է. փարթամասէր, շռայլ այր, կին. **-шничать** տ. Роско́шествовать; **-шно** մ. փարթամ, ճոխ կերպով, փարթամութեամբ, ճոխութեամբ. **-шность** է. փարթամութիւն, ճոխութիւն. պերճութիւն. **-шный** -ծ. փարթամ, ճոխ, պերճ. -(ро́ско)**шь** է. փարթամութիւն, ճոխութիւն, պերճութիւն. жить въ р—и փարթամ ապրել, փարթամ կեանք վարել։

Ро́слый -ծ. մեծ, բարձր, բարձրահասակ. р—ая ло́шадь.

Ро|сня́нка է. բս. Alchemilla vulgaris, հասարակ զոյլթափ. **-сно́й** ла́данъ չոր, չէր։

Росома́ха է. կնդ. Gulo borealis, կուզի. հիւսիսային շատակեր։

Росоно́сный -ծ. ցօղաբեր, շաղաբեր։

Ро|списа́ніе տ. Расписа́ніе: **-писа́ться** տ. Расписа́ться; **-пи́ска** տ. Распи́ска: **-пись** է. ցանկ, ցուցակ. госуда́рственный р. պետական նախահաշիւ. р. запрещённымъ кни́гамъ (въ Ри́мѣ) հռոմի պապից արգելուած գրքերի ցուցակը. р. прида́ному բաժինքի ցուցակը։

Роспи́ть, **ся** տ. Распи́ть, ся.

Ро́спу|ски —. յ. բեռնակիր երկար սայլ. **-скъ** —. արձակելը. -կում։

Росс|і́йскій -ծ. Ռուսաստանի, ռուսական. **-сія́нинъ** (յ. -я́не, нъ) —. **-сія́нка** է. ռուսաստանցի, ռուս այր, կին։

Россома́ха տ. Росома́ха.

Ро́стбифъ —. (անգլ.) ռոստբիֆ։

Ростверкъ м. (գեղմ.) *ռոստվէրկ, տըրհեռատեղն փայտաշէն հիմք։*

Ростепель ж. *տաք եղանակ (երբ ձիւնն ու սառուցը հալուում են)։*

Рос|тú п. Растú; **-тúть** п. Растúть; **-(бо)тúть** (-щу -стятъ) в. *ծլեցնել, աճեցնել (չոր մէջ).* **-ся** -вгр. **1,** *ծլել, աճել, բաղմանալ.* **2,** *(հունքրի մասին) ծու ածել և կըրկալ.* **-тиóвый** -в. *ծլի, ծլուոր.* **-товщúкъ,** á м. **-товщúца** ж. *վաշխառու այր, կին.* **-товщúчій,** ья, ье -в. *վաշխառուի, -ռական.* **-тóкъ,** тка м. *ծիլ, ընձիւղ, բողբոջ.* пускáть ростки *ծլել։*

Ростопель *ռմկ.* ж. Рóстепель.

Рó|стра ж. (*լտ.*) **1,** *նաւի քիթ, նաւակըրռուց.* **2,** *հռապարակային ճառախօսութեան բեմ, ամբիոն (նախկին Հռոմում).* **3,** рóстры *յ. պահեստի կայմաորքը.* **-стрáльная** -в. колóнна *պատմ. նաւաքիթաւոր սիւն (նախկին Հռոմում)։*

Ростъ м. **1,** *աճելը, աճում, մեծանալը.* р. дéрева; тяжесть налóговъ, обуслóвленная колоссáльнымъ р—омъ госудáрственныхъ расхóдовъ; эти дождú способствовали рóсту хлѣбóвъ; **2,** *հասակ, 'բոյ'. մեծութիւն, բարձրութիւն.* человѣческій р.; человѣкъ высóкаго, мáлаго, низкаго, срéдняго р—а; онъ р—омъ съ меня *նա հասակով, 'բոյով' իմ չափ է.* эти два человѣка одногó р—а; во весь р. *հասակի, 'բոյի' ամբողջ երկարութեամբ կամ տարածութեամբ.* растянýться во весь р.; портрéтъ во весь р. *ողջ հասակը ներկայացնող պորտրէտ.* **3,** *տոկոս, 'չահ', վաշխ.* отдáть дéньги въ р.; р. на р. *տոկոս[ներ]ի տոկոս։*

Рóсчеркъ м. *պաչ, պաչուոր գիծ (ստորագրութեան).* подписáться съ р—омъ.

Рóсчи|стъ м. **-сть** ж. *նոր բացած, խամ [վարելա]հող, կորդ։*

Росяни|ка ж. *բս.* Drosera, *ցօղաբոյս.* **-ковыя,** насѣкомоядныя растéнія *բս.* Droseraceae, *ցօղաբոյսեր։*

Рóта ж. (*գերմ.*) *ռոտա, չոկատամաս (մօտ հարիւր զինուորներից բաղկացած)։*

Ротáлія ж. *կնդ.* Rotalia, *չրթնալակ։*

Ротáнгъ м. *բս.* *հնդկեղէգ։*

Рó|тикъ м. *նւզ.* *պստիկ բերան, բերանիկ.* **-тúще** м. *յնլ.* *մեծ, անհաջին բերան։*

Рóтмистр|скій -в. *ռոտմիստրի, -րական.* **-рство** ç. *ռոտմիստրութիւն.* **-рша** ж. *ռոտմիստրուհի, ռոտմիստրի կին.* **-ръ** м. (*գերմ.*) *ռոտմիստր (հեծելազօրքի սպայ)։*

Рóтный -в. *ռոտայի.* р. командúръ.

Ротозѣ́|й м. **-ка** ж. *պապանձ, բերանըբաց ամէն բանի նայող, 'աչող' այր, կին.* **-ничать** ç. *պապանձ կտրել, բերանաբաց ամէն բանի նայել, 'աչել'.* **-ство** ç. *պապանձ կտրել, բերանաբաց ամէն բանի նայելը, 'աչելը', պապանձութիւն։*

Ро|тóкъ, тка м. *նւզ.* *պստիկ բերան, բերանիկ.* на чужóй р. не налóжишь платóкъ (*առծ.*) *ուրիշի բերանը կապել չես կարող։*

Ротóнда ж. (*լտ.*) *ռոտոնդա.* **1,** *կլորաշէնք գմբէթաձև կամ վրանաձև տանիքով.* **2,** *կանանց ձմեռն երկար վերնազգեստ առանց թեւերի։*

Ротъ, рта м. *բերան.* ртомъ кó рту *բերանը բերանին դրած.* съ пѣ́ной у рта *փրփուրը բերանին, կատաղած.* разúнуть р. отъ изумлéнія; разúнувъ р. *բերանաբաց, պապանձ կտրած.* у негó изо рта пáхнетъ; у менá во рту гóрько, во рту сóхнетъ; сегóдня я ещё ничегó во рту не имѣлъ *այսօր ես դեռ բերանս պատառ չեմ դրել, դեռ անօթի եմ.* онъ не смѣ́етъ рта раскрыть пéредъ нимъ; *зажáть комý р. *մէկի բերանը կոխել, փակել, գոցել.* *заткнýть р. *մէկի բերանը փակել, մէկին լռեցնել.* въ р. ничегó нейдётъ *բերանս պատառ չի մտնում.* онъ винá въ р. не берётъ *նա ամենևին գինի չէ խմում.* *разжевáть и въ р. положúть *ծամել ու բերանը դնել, պարզ, մանրամասնաբար հասկացնել.* *емý не кладú пáльца въ р. *դա նորա հետ հանաք մի անիր։*

Рóхля հ-գ. *անշնորհք, ապիկար, 'ատակած', 'թամբալ', 'անզգալ' մարդ։*

Роштéйнъ м. *հում հանք, հանածոյ։*

Рóща ж. *պուրակ, պատիկ անտառ։*

Рощéніе ç. *ծլեցնելը, աճեցնելը, մեծացնելը։*

Рóщица ж. *նւզ.* *պուրակիկ, պատիկ անտառ, անտառակ։*

Рощý п. Ростúть.

Рóю п. Рыть.

Роялú|змъ м. (*ֆր.*) *թագաւորականութիւն, թագաւորական (բացարձակ) իշխանութեան կողմնակցութիւն.* **-стъ** м. (*ֆր.*) *թագաւորական, թագաւորական (բացարձակ) իշխանութեան կողմնակից.* (*Փրանսիայում*) *բուրբոնական։*

Роя́ль м. (*ֆր?*) *ռոյալ (դաշնամուր մի)։*

Рта́|читься (-чусь -чатся) -вгր. *խըռութիւն անել, ամէնին չհնազանդուել, 'պաչին կանգնել' (ձիու մասին).* **-чливый** -в. *խռով, հեղձոտ, 'գիժ'։*

Ртúще м. Ротúще; **-бвый** -в. *բերանի, բերանա—։*

Ртý|тистый -в. *սնդիկային, սնդիկ պարունակող.* **-тить** (-чу -тятъ) в. *սնդկել, սնդիկով ծածկել.* **-тный** -в. *սնդիկի, սնդիկից, սնդիկային.* **-ть** (*քիմբ. տրբ.*) *սնդիկ, ժիպակ, կենդանի արծաթ, չրարծաթ.* р. гремýчая *չաաչող սնդիկ.* **-чéніе** ç. *սնդկելը, սնդիկում։*

Рубáка м. *սուսերամարտիկ, կտրիճ, սուսերամարտութեան սիրահար։*

Рубá|нокъ, нка м. *նւզ.* п. Рубáнъ; **-ночный** -в. *խարտոցի, -ղային, 'ռանդայի', '-յին'.* **-нъ** м. *խարտոց, 'ռանդա'։*

Рубáха ж. *շապիկ, վերնաշապիկ։*

Рубáчъ, á п. Рубáка.

Руба|шéнка п. Рубашóнка; **-шечка** ж. *նւզ.* *պստիկ շապիկ.* **-шечный** -в. *շապիկի.* р. воротничóкъ *շապիկի օձիք, 'ճիտ'.* **-шища** ж. *յնլ.* *մեծ, անհաջին շապիկ.* **-шка** ж. **1,** *շապիկ.* быть въ однóй р—ѣ *հագին միայն շապիկ ունենալ, շապիկով լինել.* *пустúть когó въ р—ѣ *մէկին սնանկացնել, աղքատացնել.* *остáться въ однóй р—ѣ *սնանկանալ, աղքատանալ, թշուառանալ.* своя р. къ тѣ́лу ближе (*առծ.*) *չանն ապից է.* **2,** *լայթայ, վեռնիճ (եզերք).* **3,** *յետին, յետևի կողմ (խաղաթղթի).* р. игрáльныхъ картъ; **4,** *ծրարաձև (ձիու կոշտ մաշկ գրաւոր).* **-шóнка** ж. **1,** *նւմ.* *վատ, անպիտան շապիկ.* **2,** *նւզ.* п. Рубáшечка.

Рубе́|жный -ծ. սահմանի, -նային, կապարի, -բային. **-жъ**, á -. սահման, կապար։

Рубе́цъ, бца́ -. **1**, սպի, վէր. ակօս, կարած տեղ. **2**, շերտ, գիծ (որ և է բանի մակերևոյթի վերայ). **3**, տփ, եզր, բոլորք. **4**, կզմխ. rumen, գանձակ (առաջին ստամոքս որոճող կենդանիների). **5**, рубцы́ յ. ա. սպարէ։

Руби́дій -. քիմ. rubidium, ռուբիդիոն։

Рубико́нъ -. պատմ. Ռուբիկոն. перейти р. Ռուբիկոնն անցնել, *վճռական քայլ անել։

Руби́|новый -ծ. սուտակի(ց). **-нъ** -. հնք. rubis, սուտակ։

Руби́ть (-блю́ -бятъ) ն. **1**, կտրել. կըտրըտել, կոտորել. р. топоро́мъ տապարով, կացնով կտրել, կոտորել. р. са́блею սուսերով կոտորել. р. дрова́ [վառելու]փայտ կոտրել. р. лѣсъ; р. дере́вья; р. на куски́, въ куски́ կտոր կտոր անել. р. капу́сту; р. говя́дину — կտրատել, կոտորել. **2**, կոտորել, ջարդել. р. непріятеля; кираси́ры руби́ли на пра́во и на лѣ́во; **3**, [կտրելով] շինել, կերտել. р. и́збу; р. брёвна въ замо́къ գերանները միմեանց հետ կցել, միացնել. р. стѣ́ны; **2**, (անձրևի մասին) գալ, տեղալ, թափուել, վրայ տալ. дождь ру́битъ անձրևը թափւում, տեղում է. р. съ плеча́ վճռական կերպով, անզուսպ բերանով, առանց մարդու խնայելու խօսել, զարկել. онъ всё съ плеча́ ру́битъ նա ամէն բան ասում է վճռաբար, առանց երկար մտածելու. р. ма́чты въ бу́рю ծովգ. հողմի ժամանակ կայմերը իջեցնել. **-ся** փ-խ-տ. միմեանց կոտորել, ջարդել։

Ру́би|ще չ. հատա, կոշտ-կոպիտ լաթ, շորեղէն, քուրձ, ձորձ, ցնցոտի. **-щный** -ծ. ру́бище-ի։

Ру́бка է. **1**, կտրելը, կտրում, կտրատելը, կտրտում, կոտորելը, կոտորում. р. лѣ́са փայտ, անտառ կտրելը. **2**,[կտրելով] շինելը, կերտելը. р. избы́ փայտից խրճիթ շինելը. р. брёвенъ въ замо́къ գերանները միմեանց հետ կցելը։

Ру|блёвикъ -. արծաթէ ռուբլի. **-блёвка** է. թղթէ ռուբլի. **-блёвый** -ծ. ռուբլիանոց, մի ռուբլի արժողութեամբ. **-бликъ** նւզ. **-бль**, я́ -. ռուբլի. онъ получи́лъ р. на р. барыша́ отъ э́того дѣ́ла.

Ру́брика է. (լտ.) **1**, սուար (կարմիր հող, դեղ, ներկ). **2**, քաղաքացիական իրաւունք (Հռոմայեցիների). **3**, կանոն, հրահանգ (ժամասացութեան). **4**, սկիզբ, վերնագիր, վերտառութիւն. հատուած, պարբերութիւն։

Руб|цева́тый -ծ. սպիներով ծածկուած, թեթև սպիներով. **-цева́ть** (-цу́ю -ютъ) ն. սպիաւորել, սպի առաջացնել. **-ся** -նպ. սպիաւորուել, սպի ստանալ. **-цы́**, о́въ -. յ. քաղորթանխապարիկ, թափանախապարիկ (տաւարի կըտրըտած թափանից պատրաստած կերակուր). **-ча́тый** -ծ. սպիաւոր, սպիներով. **-чикъ** -. նւզ. պստիկ սպի. р. въ яйцѣ́ птицъ կնդ. թռչունների ձուի սաղմը։

Ру́га է. արդիւնք, հասոյթ, եկամուտ, կալհաց (քահանայի)։

Ру|га́ніе չ. հայհոյելը, հայհոյանք, անարգելը, անարգանք, -գում. **-гань** է. տ. Руга́тельство; **-га́тель** -. **-га́тельница** է. հայհոյիչ, հայհոյող, անարգիչ, անարգող այր, կին. **-га́тельно** մ. հայհոյելով, հայհոյանքներով. **-га́тельный** -ծ. հայհոյական, անարգական. р—ое сочине́ніе; **-га́тельски** մ. հայհոյողի յատուկ ձևով, եղանակով. **-га́тельскій** -ծ. հայհոյողին յատուկ. **-га́тельство** չ. հայհոյանք, հայհոյական, անարգական խօսքեր, լիշոցներ. осыпа́ть р—ами; **-га́ть**, вы́р—, ն. հայհոյել, անարգել. онъ всѣхъ руга́етъ; **-ся 1**, փ-խ-տ. միմեանց հայհոյել, անարգել. они́ ссо́рятся и руга́ются; **2**, չ. հայհոյել, հայհոյական, անարգական խօսքեր արտասանել. онъ со всѣ́ми руга́ется; онъ руга́ется, какъ сапо́жникъ նա անզուսպ բերանով հայհոյանքներ է թափում. **-гну́ть** ն. հայհոյել, անարգել, հայհոյական, անարգական խօսքեր արտասանել։

Руда́ է. **1**, հանք, հանածոյ. золота́я, сере́бряная р.; промыва́ть р—у́ հանածոն լուանալ. пла́вить р—у́; **2**, ռմկ. արիւն։

Рудимента́рный -ծ. (լտ.) սկզբնական, անզարգացած։

Ру|дни́къ, а́ -. հանք, բով, 'մադան'. золото́й, сере́бряный р.; рабо́тать въ р—а́хъ; **-дни́чный** -ծ. հանքի, հանքա—. **-дный** -ծ. հանքի, հանածոյի. р—ая жи́ла; **-довóзъ** -. հանքակիր. [(ծառի մասին)։

Рудо́вый -ծ, հաստ, ամուր, ամրապինդ

Рудожёлтый -ծ. կարմրադեղին։

Рудо|ко́пный -ծ. հանքահան, հանքահանութիւն. **-ко́пня** է. բով(հանքի). մաղան. **-ко́пъ** -.հանքահան. **-мётка** է. **1**, արիւն առնող, արիւն թողնող կին. **2**, բս. Achillea millefolium, հազարատերեւուկ. **-мётный** -ծ. ռմկ. արիւն թողնելու, արիւն առնելու. р—не рожки́ արիւն առնելու կոտոշ **-мётъ** -. ռմկ. արիւն առնող, արիւն թողնող. **-но́сный** -ծ. հանքաբեր, հանք, հանածոյ պարունակող. **-промыва́тельный** -ծ. հանք, հանածոյ լուանալու. **-разбо́рка** է. հանքի, հանածոյի ընտրումը, ջոկումը. **-разбо́рный** -ծ. հանքը, հանածոն ընտրող, ջոկող. **-разбо́рщикъ** -. հանքընտրիչ, հանք, հանածոյ ընտրող, ջոկող։

Ру|жéйный -ծ. հրացանի, հրացանա—. р. вы́стрѣлъ հրացանի արձակում. р—ая пальба́ հրացանաձգութիւն. р. ма́стеръ հրացանագործ. **-жьё** չ. **-жьецо́** նւզ. հրացան, 'թուանք'. двуство́льное р. երկփողանի, 'երկլուլանի' հրացան. кремнёвое р. չախմախաւոր հրացան. стрѣля́ть изъ р—ія́ հրացան ձգել. быть подъ ружьёмъ զինուած լինել. у э́того р—ія́ невѣ́рный бой այդ հրացանը սխալ է զարկում։

Руи́ны է. յ. (լտ.) աւերակներ։

Рука́ է. **1**, ձեռ[ք]. բազուկ. сидѣ́ть сложа́ ру́ки ձեռքերը ծալած նստել. всё хозя́йство на ея́ рука́хъ բոլոր տունը, տնտեսութիւնը նորա վզին է ծանրացած. онъ не чистъ на́ руку, у него́ до́лгія, дли́нныя ру́ки նա գող է, գողանում է. онъ и́щетъ руки́ его́ до́чери նա ցանկանում է նորա աղջկը հետ ամուսնանալ. при э́томъ извѣ́стіи у меня́ и ру́ки опусти́лись այդ տեղեկութիւնը ստանալիս ձեռքերս թուլացան. *узна́ть что изъ вѣ́рныхъ рукъ մի բան ճիշդ աղբիւրից իմանալ. схвати́ть кого́ за́ руку մէկի ձեռքից կալնել. вести́ кого́ за́ руку մէկի ձեռ-

քիչ բռնած ման ածել. прогуливаться съ кѣмъ подъ руку, взявшись подъ руки թևը թևին տուած մէկի հետ զբօսնել. итти р. объ руку ձեռք ձեռքի տուած գնալ. я махнулъ рукой на это дѣло ես այդ գործից ձեռք ես վերցրել, ձեռք եմ լուացել. пожать кому руку; протянуть руку; подать кому руку մէկին ձեռք տալ. черезъ его руки прошло нѣсколько миллионовъ նորա ձեռքից մի քանի միլիոններ են անցել. подать кому руку помощи մէկին օգնութեան ձեռք կարկառել. изъ рукъ въ руки, съ рукъ на руки ձեռքէ ձեռք. это ему и на руку նա էլ հէնց այդ է ուզում, նրան հէնց այդ էլ հարկաւոր է. поднять на кого руку; жить трудами своихъ рукъ; *держать кого въ рукахъ մէկին ձեռքի մէջ հուպ տուած պահել. товаръ нейдётъ съ рукъ ապրանքի համար խնդրանք չկայ. дѣлать что на скорую руку մի բան շտապով անել. подъ пьяную руку, съ пьяной руки հարբած, խմած, կատարը տարած. положа руку на сердце ձեռքը խղճի վերայ դնելով. *отбиться отъ рукъ ձեռքից գնալ, անուղղայ լինել. покупать товары изъ первыхъ рукъ ապրանքատէրն անմիջապէս պատրաստողից առնել. *поднять, наложить на себя руки իւր կեանքի դէմ փորձ անել. сбыть что съ рукъ մի բան գլխից ռադ անել, մի բանից ազատուել. подъ рукою ձեռքի տակ. это средство находится у всѣхъ подъ рукою այդ միջոցն ամէն մէկն էլ ունի իւր ձեռքին, ամէն մէկին էլ մատչելի է. *онъ дерзокъ на руку նա տուր ու դմփոցի, ծեծի սիրահար է. рукамъ воли не давай ձեռքդ զսպած պահիր. у него всё изъ рукъ валится նրա ձեռքից ոչինչ չէ գալիս, նա գործի մէջ անշնորհք է. ему все сходитъ съ рукъ նա ամէն բանից էլ հեշտութեամբ է պրծնում. послѣдняя шалость не сойдётъ ему съ рукъ վերջին չարութեան համար նա կը տուժէ. чужими руками жаръ загребать ուրիշի աշխատանքից օգտուել. у него дѣло изъ рукъ валится նա դէպի գործը անհոգ է. это просто изъ рукъ вонъ այդ ուղղակի անհասկանալի է, ոչինչ բանի նման չէ. это изъ рукъ вонъ какъ дурно այդ շատ վատ է. соната на четыре руки երժ. քառաձեռն սոնատ. рука руку моетъ (առծ.) ձեռքը ձեռք է լուանում, իսկ ձեռքը երես. съ лёгкой руки յարմար, պատեհ ժամին. онъ началъ торговать съ лёгкой руки, и разбогатѣлъ; берутъ руками, отдаютъ ногами փող առնու ժամանակ քաղցր են, իսկ յետ տանելու ժամանակ՝ թշնամի. **2,** ձեռք, գիր. чёткая р.; это письмо его руки; руку приложить ձեռք քաշել. подписаться подъ чью руку մէկի ձեռքը կեղծել. **3,** տեսակ. товаръ первой руки; это большой руки плутъ դա մեծ սրիկայ է. **4,** կողմ. сидѣть по правую, по лѣвую руку աջ, ձախ կողմից նստել. держать чью руку մէկի կողմը պահել:

Ру|кавецъ, вца —. *նւզ.* պստիկ թևք, թևքանիք. **-кавица** ի. **-кавичка** *նւզ.* ձեռնոց, թաթման, թաթպան (որը միայն բութ մատի համար առանձին մասն ունի). *держать кого въ ежовыхъ р—цахъ մէկին ճիրանների մէջ հուպ տուած պահել. **-кавичный** —ի. թաթմանի, թաթպանի, **-кавище** —. յմլ. մեծ, անձև թևք, թևզանիք. **-кавный** —ի. թևքի, թևզանիքի. **-кавокъ**, вка —. **-кавочекъ**, чка *նւզ.* պստիկ թևք, թևզանիք. **-кавчикъ** —. *նւզ.* **1,** պստիկ թևք, թևզանիք. **2,** *ա.* Манжета; **-кавъ** —. (մ. рукава, овъ) **1,** թևք, թևզանիք. засучить р—а по локоть; дѣлать что спустя р—а մի բան վայրիվերոյ անել. жить спустя р—а անհոգ կերպով ապրել. служить спустя р—а անհոգ կերպով ծառայել. **2,** կալէ խողովակ, որով հրդեհաշէջները հրդեհը մարում են. **3,** ցանց, ուռկան. **4,** բազուկ, ճիւղ (գետի). **5,** *կզմխ.* reticulum, ցանց, ցանցիկ (որոճողների երկրորդ ստամոքսը):

Руко|битье չ. ձեռքին զարկելը (՚ի նշան համաձայնութեան). **-блудіе** չ. ձեռնապղծութիւն, ձեռնաչարծութիւն, մարմնաչարժութիւն, սերմնահեղութիւն. **-блудить** (-жу -дятъ) *տ.* Рукоблудствовать; **-блудный** —ի. ձեռնապղծութեան, ձեռնաչարժութեան, մարմնաչարժութեան, սերմնահեղութեան. р. грѣхъ *տ.* Рукоблудіе; **-блудствовать** (-вую -ютъ) չ. մարմնաչարժութիւն անել:

Руково|дитель —. **-дительница** ի. առաջնորդ, -ուհի, ղեկավար, -ուհի. **-дительный** —ի. առաջնորդող, ղեկավարող. **-дительство** չ. առաջնորդութիւն, ղեկավարութիւն. **-дительствовать** *տ.* Руководствовать; **-дить** (-жу дятъ; -ди) ն. кѣмъ, чѣмъ մէկին, մի բանի առաջնորդել, ղեկավարել. р. ребёнкомъ; р. работами; *имъ руководитъ честолюбіе; *հմմ.* Руководствовать; **-ся** *տ.* Руководствоваться; **-дственный** *տ.* Руководительный; **-дство** չ. **1,** առաջնորդում, -դութիւն, ղեկավարում. это сообщается вамъ для р—а այս ձեզ հաղորդւում է ձեր ղեկավարութեան համար, որ իմանաք, թէ ինչպէս պէտք ղեկավարուիք. **2,** ձեռնարկ, դասագիրք. р. къ алгебрѣ; **-дствовать** (-вую -ютъ) ն. чѣмъ մի բան վարել, ղեկավարել. **-ся** —ն**տ.** ղեկավարուել. я руководствуюсь въ правописаніи грамматикою такого-то; **-дящій** —ի. առաջնորդող, ղեկավարող. р—ая идея.

Рукогада|ніе չ. ձեռնահմայութիւն. **-тель** —. **-тельница** ի. ձեռնահմայ, -ուհի:

Рукодѣ|ліе, **-лье** չ. ձեռագործ, ձեռագործութիւն. **-льница** ի. ձեռագործով զբաղուող աղջիկ, կինարմատ, ձեռագործուհի. **-льничать** չ. ձեռագործով պարապել, զբաղուել. **-льный** —ի. **1,** ձեռագործի, ձեռագործութեան մէջ վարժ, ճարտար. **2,** ժրաջան, ջանասէր, աշխատասէր. **-льня** ի. ձեռագործարան, ձեռագործանոց:

Руко|крылыя животныя *կնդ.* Cheiroptera, չղջիկներ. **-месло** *տ.* Ремесло; **-мойникъ** —. **-мойничекъ**, чка *նւզ. տ.* Умывальница; **-ножка** ի. *կնդ.* Chiromys madagascariensis, այ-այ, մադագասկարեան կիսակապիկ, մատնակենդանի. **-пашный** —ի. բռնցքա—, բռնամարտութեան. р. бой բռնցքակռիւ, բռնցքամարտ, բռնամարտութիւն. **-писный** —ի. գրչագիր, ձեռքով գրած. -(руко)-

пись ի. ձեռագիր, գրչագիր. р. на пергаментѣ; **-плесканіе** չ. ծափահարելը, ծափահարում, -րութիւն. **-плескать** (-щу́ -е́щутъ; -щи́) չ. ծափահարել. народъ рукоплескалъ побѣдителю; **полагать**, -положить ն. ձեռնադրել. р. кого въ священники; **-положеніе** չ. ձեռնադրելը, ձեռնադրում, -դրութիւն. **-положить** (-жу́ -жатъ) տ. Рукополагать.

Рукоприклад|ство չ. 1, ստորագրութիւն, ձեռք քաշելը. 2, ծեծ, ղան. **-ствовать** (-вую -ютъ) ն. ստորագրել, ձեռք քաշել. **-чикъ** ա. **-чица** ի. ձեռք քաշող, ստորագրող այր, կին։

Руко|творённый, -творный ած. ձեռագործ, մարդու ձեռքով գործուած, շինուած. **-ять** ի. **-ятка** նւզ. կոթ, երախակալ. рукоятка у кинжала; р. у шпаги, у сабли; р. у плуга գութանի մաճ. насаживать рукоятку կոթել։

Рулада ի. (ֆր.) երժ. գեղգեղանք, 'գլգլոց'։

Рулевой ած. ղեկի, ղեկա—. р у л е в о й, ого ղեկավար, նաւուղիղ։

Руле|тка ի. (ֆր.), **-точка** նւզ. ռուլէտ (բաղդախաղ մը). 2, ռուլէտ, անուիկ (մանկական խաղալիք մը). **-точный** ած. ռուլէտի։

Ру|ль, я́ ա. ղեկ. р. табаку արևմտ. ծխախոտի պատատ. **-льный** ած. պատատային. **-ля** ի. ծխախոտի պատատ։

Румбъ ա. (անգլ.) 1, ուղղութիւն, գիծ, նշանակէտ (կողմնացոյցի). указать р. ուղղութիւնը, ընթացքը ցոյց տալ. 2, հորիզոնամաս, որ հաւասար է $11\frac{1}{4}°$ կամ շրջանի $^{1}/_{32}$։

Румпель ա. (?) ծովգ. ղեկադարձ լծակ։

Румя|на, нъ չ. յ. կարմիր դեղ, կարմիր շպար. у ней на палецъ румянъ на лицѣ նորա երեսին մի մատի չափ կարմիր դեղ է քսած. **-неніе** չ. կարմիր դեղ, շպար քսելը, կարմիր դեղվելը, շպարելը. **-нецъ**, нца ա. կարմրութիւն, կարմիր գոյն (այտերի). **-нить** (-ню -нятъ), нар— ն. 1, կարմրեցնել. 2, կարմիր դեղով դեղել, շպարել. **-ся** անդր. կարմիր շպարով շպարուել, երեսին կարմիր դեղ, շպար քսել. **-ность** ի. կարմրութիւն, կարմիր գոյն. **-нце** չ. սուրնզոր, ծծի ծիր. **-ны** ի. յ. տ. Румяна; **-ный** ած. կարմիր. **-нѣть** չ. կարմրել։

Рундукъ, á ա. (գերմ.) 1, արկղ-նստարան, իբրև նստարան ծառայող արկղ. 2, բարձր տեղ աստիճաններով (նաւի վերայ). և արկղ, որի մէջ պահում են դրօշակներ և այլ իրեր. 3, պատիկ անակ, արգելանոց, բանտ։

Рундъ ա. (գերմ.) ռզմ. հնց. գիշերային շրջագայութիւն։

Рунистый ած. երկարաբուրդ, քաջագեղմ, գեղմնաւէտ, առատաշատ։

Руническій ած. ռունական. р—ое письмо ռունագիր (ամենահին գերմանական գիրը, հմմ. руны).

Ру|нный ած. 1, գեղմնի. գեղմնաւէտ. 2, տարմովին ընթացող. р—ая рыба; **-но** չ. 1, գեղմ, աւր, ոչխարի բուրդ. золотое р. ոսկեգեղմն. 2, տարմ, երամ, խումբ (միատեսակ ձկների). рыба ходитъ руномъ, рунами; **-нонóсный** ած. գեղմնաբեր։

Руны ի. յ. (խոլ.) ռունագրեր (ամենահին գերմանական գիրը)։

Рупія ի. 1, (սանսկր.) ռուպիա (դրամական մի արծաթեայ Հնդկաստանում և արծաթեայ Աֆրիկայում). 2, (ֆր?) ռուպիա (կաշու հիւանդութիւն մի)։ [խոշոր փոր

Рупоръ ա. (անգլ.) ծովգ. ձայնափող,

Русакъ, á ա. 1, Թունդ ռուս, 'ռուս'. 2, գորշ նապաստակ։

Руса|лка ի. (յն.) ջրային յաւերժահարս (նախկին սլաւոնների). **-льная недѣля** Հոգեգալստեան նախընթաց շաբաթը։

Руслень ի. տ. Планка 2.

Ру|слина ի. հոսանք (ջրի). **-сло** չ. 1, հուն, առու (գետի). рѣка перемѣнила своё русло.

Русо|бородый ած. բաց շագանակագոյն մօրուքով. **-ватый** ած. բաց շագանակագոյն։

Рус|скій ած. ռուս, ռուսական. р. языкъ; р у с с к і й, аго ա. ռուս. р у с с к а я, ой ի. ռուս կին, աղջիկ, ռուհի. **-софилъ** ա. ռուսասէր. **-софильскій** ած. ռուսասիրական. **-софобскій** ած. ռուսատեաց, -տեցութեան. **-софобъ** ա. ռուսատեաց։

Русти|къ ա. (լտ.) ճրտրգ. կոշտաշար պատ (որի քարակտորները միայն եզրներից կոփած են, իսկ մէջ տեղից կոշտ կոպիտ, անկոփ են). այս քարակտորների անկոփ, դուրս պրծած երեսները. **-чный** ած. рустикъ-ի։

Ру|сый ած. բաց շագանակագոյն, մաք խարտեաշ, շէկ. **-сѣть**, пор— չ. 1, շագանակագոյն, շէկ, խարտեաշ դառնալ. 2, (обр—) ռուսնալ, ռուս դառնալ։

Рута ի. բս. Ruta, փեգենայ. дикая р., Fumaria officinalis, հասարակ ծխարայս. каменная р., Adianthum Capillus Veneris, գիտաձար, Աստղիկի մազ։ [երան

Рутеній ա. քիմ. Ruthenium, ռութե-

Рутилъ ա. հնք. rutile, ռուտիլ։

Рути|на ի. (ֆր.) աւանդամոլութիւն, հնամոլութիւն. **-нёръ** ա. **-нёрка** ի. աւանդամոլ, հնամոլ այր, կին. **-нный** ած. աւանդամոլութեան, հնամոլութեան։

Рутный ած. փեգենայի։

Рухлядь ի. հ—ն. շարժական կայք, տնային իրեր, իրեղէններ (հնացած, գործածութիւնից ընկած). мягкая, пушная р. մորթեղէն, մուշտակեղէն։

Рух|ляковый ած. մէրգէլի(ց), մառնի(ց), մարգայի(ց). **-лякъ**, á ա. հնք. marne, մէրգէլ, մառն (մարգայ)։

Рухну|ть չ. **-ться** անդր. փուլ գալ, փլչել, քանդուել, կործանուել. потолокъ рухнулъ; *всѣ мои надежды рухнули իմ բոլոր յոյսերն 'ի գիրև ելան։

Ру|чательный ած. երաշխաւորող, երաշխաւորի, երաշխաւորական, երաշխաւորութեան. **-чательство** չ. երաշխաւորութիւն. **-чаться**, поручиться չ. երաշխաւորել, երաշխաւոր, 'դամուն' կանգնել. я ни за кого, ни за что не ручаюсь; докторъ ручается за его выздоровленіе; я вамъ ручаюсь, что онъ этого не сдѣлаетъ; сообщаю вамъ эту новость, не ручаясь за ея

достовѣрность; она поручилась за мужа въ пяти тысячахъ рублей.

Ру|чеёкъ, чейка —. *նվ.* վտակիկ, վտակակ, առուակ. **-чей**, чья —. վտակ, առու. у ней слёзы ручьёмъ текли изъ глазъ; кровь текла ручьями; **-чейникъ** —. **-чейница** է. *բս.* Fontinalis, աղբիւրի մամուռ. **-чейный** -Ի. վտակի, առուի:

Ру|ченька է. *նվ.* պստիկ ձեռք. **-чища** է. մեծ, տձգեին, անձևանի ձեռք. **-чка** է. **1,** *նվ.* պստիկ ձեռք. **2,** կոթ. ունք. р. у чайника թէյամանի ունք. р. у молотка մրճի կոթ. р. у двери; р. у кострюли; р. у плуга գութանի մաճ. р—и у сундука սնդուկի ականջները. բռնակները. р. для стальныхъ перьевъ գրչակոթ. придѣлать р—у կոթել, կոթ շինել. **-чникъ**, а —. ձեռնատուրքէ, երկուորդէ. **-чной** -Ի. **1,** ձեռքի, ձեռնա—. ручная работа ձեռագործ. р. бой բռնցքամարտ, մուշտակռիւ. р—ые пальцы; **2,** ձեռնասուն, ընտելացած. р. кроликъ; дѣлать р—ымъ; дѣлаться р—ымъ; **-чнѣть** չ. ձեռնասուն դառնալ. **-чья** է. բուռ, խրուրա, կապոց. р. хлѣба խուրձ. **-чонка** է. *նվ.* պստիկ ձեռք:

Рушать Ն. **1,** կտրել, կտրատել (հաց, ատաղձ). **2,** Թեփահան անել, մաքրել. р. ячмень, гречиху.

Ру|шеніе չ. քանդելը, կործանելը. փուլ գալը, փլչելը, կործանուելը. **-шить** (шу -шатъ) Ն. քանդել, խորտակել, կործանել. խախտել. р. стѣны պատերը քանդել. **-ся** -Նոր. քանդուել, կործանուել, փուլ գալ. փլչել. домъ, мостъ рушился; **2,*** կործանուել, խորտակուել, ոչնչանալ, ՚ի դերև ելնել. предпріятіе это рушилось; его благосостояніе рушилось նա սնանկացել է. всѣ мои планы рушились — ՚ի դերև ելան. между ними рушилась дружба նորանց բարեկամութիւնը խախտուեց: [անունը):

Рцы —. յ. -Նհ. բէ (Р տառի սլաւոնական

Ры|ба է. ձուկ. рыбы յ. աստղը. **2**ը. կուռք, 2կներ. крупная, мелкая р. խոշոր, մանր ձկներ. *ни р., ни мясо ոչ յուղ է, ոչ միս, ոչ այս է, ոչ այն. въ мутной водѣ р—у ловить; **-бакъ**. а —. ձկնորս. **-барь** —. են. սլ. ձկնորս. **-бацкій** -Ի. ձկնորսի, ձկնորսների[նյութի]. **-бачить** (-чу -чатъ) չ. ձկնորսութիւն անել. **-бачій**, ья, ье *ա.* Рыбацкій; **-бачка** է. ձկնորսուհի. **-бёшка** է. *նվ.* ձկնիկ (բուծանելու և կամ որին նորից դետն են ձգում). **-бина** է. **1,** (*յսել.*) ձուկ (մեծ). **2,** *ծովգ.* դերան մի (Նուսի վերոյ). **-бистый** -Ի. ձկնաշատ. **-бица** է. *նվ.* ձկնիկ, պստիկ ձուկ. **-бища** է. *յսել.* մեծ, ահագին ձուկ. **-бій**, ья, ье -Ի. ձկան. р. клей; р. жиръ; **-бка** է. *նվ.* ձկնիկ, պստիկ ձուկ. золотая р. ոսկէ ձկնիկ. **-бный** -Ի. **1,** ձկան, ձկնա—. р—ая ловля ձկնորսութիւն, ձուկ որսալը. р—ое кушанье ձկնեղէն, ձկից պատրաստած կերակուր. р. рядъ ձկնավաճառութեան խանութներ. р. торговецъ ձկնավաճառ. **2,** ձկնաշատ. р—ое озеро.

Рыбо|водство չ. ձկնաբուծութիւն. **-ловный** -Ի. ձկնորսութեան, ձկնորսական, ձուկ որսալու. р—ая сѣть; **-ловство** չ. ձկնորսութիւն. **-ловъ** —. **1,** ձկնորս. **2,** *կնդ.* Parus, երաշտահաւ. **-образный** -Ի. ձկնաձև, ձկնատեսք. р—ыя животныя, *կնդ.* Cetacea, կէտազգիներ. **-описаніе** չ. ձկնագրութիւն, ձկնաբանութիւն. **-промышленникъ** —. ձկնավաճառ. **-промышленность** է. ձկնավաճառութիւն. **-промышленный** -Ի. ձկնավաճառութեան. **-ѣдъ** —. ձկնակեր. **-ядѣніе** չ. ձկնակերութիւն. **-ядный** -Ի. ձկնակեր. р—ыя животныя; **-ящеръ** —. ՏՆէջաբՆ. ձկնամողէզ:

Рыбы *աստղ.* *ա.* Рыба.

Ры|ганіе չ. *ա.* Рыгота; **-гать**, **-гнуть** չ. բղխել. ձգասել. **-ся** չ. -Նհ. բղխել. **-гота** է. բղխոց, ձգասոց:

Ры|даніе չ. ողբալը, ողբ, լաց ու կոծ. **-дательный** -Ի. ողբալից, լաց ու կոծ անող. **-дать**, взр—, ողբալ, լաց ու կոծ անել. р. по умершемъ мужѣ ամուսնու, էրկան մահն ողբալ:

Рыдва|нъ —. **-ничникъ** *նվ.* հին ճանապարհորդական կառք. առհ. վատ, օտարմելի կառք:

Ры|жебородый -Ի. շիկակարմիր մորուքով. **-жеватость** է. Թեթև շիկակարմրութիւն. **-жеватый** -Ի. շիկակարմրին տալող. **-жеволосый** -Ի. շիկակարմիր մազերով. **-женькій** -Ի. Թեթև, մի փոքր շիկակարմիր. **-жесть** է. շիկակարմրութիւն (մազերի). **-жёхонекъ**, нька, о -Ի. բոլորովին շիկակարմիր. **-жечалый** -Ի. դորշ կարմրագոյն. **-жиковый** -Ի. քաղցրահամ սպիտակի(ց). **-жикъ** —. **1,** *բս.* Agaricus deliciosus, քաղցրահամ սպիտակն. **2,** *բս.* Camelina sativa, ընտանի կամելին. **-жичекъ**, чка —. *նվ.* պստիկ քաղցրահամ սպիտակն. **-жій** -Ի. շիկակարմիր. р—іе волосы; р. цвѣтъ; р—ая лошадь աշխէտ ձի:

Рыжокъ, жка —. բղխոց, ձգասում, -ոսց:

Рыжѣть, пор— չ. շիկակարմիր դառնալ:

Ры|каніе չ. մռնչելը, մռնչիւն. **-кать** (-каю -ютъ և -чу -чатъ) չ. մռնչել. левъ рыкаетъ, рычитъ; **-къ** —. մռնչիւն:

Ры|лейный -Ի. քնարի. **-лейщикъ** —. **-лейщица** է. քնարերգու այր, կին. **-ли**, лей է. յ. Տնգ. քնար. играть на рыляхъ.

Ры|ло չ. դունչ, երախ, ՙռեխ՚, կնճիթ, ՙդունչ՚. собачье р. շան ՙդունչ՚. свиное р. խոզի կնճիթ, ՙգուգա՚. свинья роетъ рыломъ; дать кому въ р. մէկի ՙդունչը՚, ՙռեխը՚, քիթ ու պռունկը ջարդել. *онъ не смыслитъ ни уха, ни рыла նա ոչնչէն ոչինչ չէ հասկանում. это ему не по р—у ѣда այդ նորա առամը չէ կերում. **-льный** -Ի. դնչի, երախի, դնչի. կնճթի. **-льце** չ. *նվ.* **1,** *ա.* Рыло; *у него р. въ пуху նորա բերանը բան է ընկել, նա ՙկերել՚, դողացել է. **2,** բերան, քիթ, կտուց (մի քանի անօթների). **3,** *բս.* stigma, սպի. р. пестика.

Рымъ —. *ծովգ.* օղ, օղակ. р. у вѣрпа для прикрѣпленія каната.

Рында է. **1,** *ծովգ.* ճաշի, ճաշելու զանգահարութիւն. бить р—у; **2,** Տնգ. Թիկնապահ, անձնապահ (Մոսկուայի Թագաւորների):

Рында-були́нь —. *ծովգ. զանգակի Թոկ, պարան։*

Ры́но|къ, нка —. (*լեհ.*) *շուկայ, վաճառանոց, «մայդան»*. хлѣ́бный р. *ալիւր մայդան.* Аме́рика есть оди́нъ изъ лу́чшихъ на́шихъ ры́нковъ; **-чный** —. **1**, *շուկայի, -յական, վաճառանոցի.* р—ыя цѣ́ны; **2**,* *սովորին, գածր, վատ.* э́то р. това́ръ. [*սովոր։*

Ры́нуться —. *ընկնել, ձգուել, նետուել.*

Ры|са́къ, а́ —. **-сачо́къ**, чка́ *նւզ. արագընթաց, սրընթաց ձի.* **-си́стый** —. *արագընթաց, սրընթաց.* р—ая ло́шадь; р. бѣгъ [*ձիու*] *արագ վազ, չափ գնելը։*

Ры́сій, ья, ье —. *լուսանի, քաւթարինէի.* р. мѣ́хъ.

Ры|ска́ніе ։. **1**, *վազ, վազելը, չափ գնելը.* **2**, *ծովգ. շեղում, խոտորում (նաւի իւր ընթացքից).* **-ска́ть** (-щу -щутъ; -щи *և* -скаю -ютъ) ։. **1**, *վազել, վազվզել, արշաւել, չափ գնել.* р. по бала́мъ *շարունակ պարահանդէսներ յաճախել.* онъ вѣ́чно ры́щетъ, не посиди́тъ до́ма; онъ весь день ры́скалъ; **2**, *ծովգ. շեղուել, խոտորուել.* э́тотъ кора́бль ры́щетъ впра́во; **-скли́вый** —. **1**, *վազել, վազվզել սիրող.* **2**, *ծովգ. յաճախ շեղուող, մի կողմից միւս կողմն ընկնող.* р. кора́бль; **-ску́нъ**, а́ —. **-ску́нья** ։. *շարունակ վազվզող այր, կին.* **-сца́** ։. *նւզ. կարճատև Թեթև վազ.* **-сь** ։. **1**, *վազ, ընթացք, չափ գնելը* (*ձիու*). бѣжа́ть р—ью *չափ գնել.* пусти́ть ло́шадь р—ью *ձիով չափ գնել.* **2**, *կնդ.* Felis lynx, *լուսան, քաւթարինէ.* **3**, *սատեղատուն մի հիւսիսային նրկուորեակների տակ։*

Ры|тви́на ։. *հեղեղից առաջացած փոս.* **-тви́нный** —. *այս փոսի.* **-тіе** ։. *փորելը, փորում, պեղելը, պեղում, քանդելը, քանդում.* **-ть** (-ро́ю -ютъ; -ро́й) ։. **1**, *փորել, պեղել, քաշել.* р. грунтъ кирко́ю; р. ровъ, кана́ву, коло́децъ; ло́шадь ро́етъ зе́млю копы́томъ; **2**, *խառնել, խառնափԹորել, խառնաշփոԹել.* **-ся** —. [*փնտռելով, որոնելով*] *խառնել, խառնաշփոԹել, խառնափԹորել. տակն ու վրայ անել,* (*հաւի մասին*) *քուչուչ անել.* р. въ бума́гахъ; **-тьё** *տ.* Ры́тіе.

Ры|хли́ть (-лю -лятъ), изр—, разр— ։. *փխրել, փափկացնել, «փոյփոյացնել».* **-хлова́тый** —. *մի փոքր փուխր, փխրուն.* **-хлый** —. *փուխր, փխրուն. փափուկ.* р. хлѣбъ; р—ая земля́; **-хлѣ́ть**, пор— ։. *փափկանալ, փուխր, փխրուն դառնալ։*

Ры́ца|рски, по р. *ասպետաբար.* **-рскій** —. *ասպետական, -տային.* р—іе орде-на́; **-рство** ։. *ասպետուԹիւն.* **-рь** —. (*գերմ.*) *ասպետ։*

Ры|ча́гъ, а́ —. *լծակ.* **-ча́жный** —. *լծակի.* **-чажо́къ**, жка́ —. *նւզ. պատիկ լծակ։*

Рыча́|ніе, **-ть** *տ.* Рыка́ніе, -ка́ть.

Ры́щу *տ.* Ры́скать.

Ръя́|но ։. *Թունդ, կրակոտ կերպով. կատաղուԹեամբ, մոլեռանդաբար.* **-ность** ։. *կրակոտուԹիւն, տաք, բորբոք. ջատագովուԹիւն, կատաղուԹիւն, մոլեռանդուԹիւն.* **-ный** —. *կրակոտ, գիրաբորբոք, ջատագով. կատաղի, Թունդ, մոլեռանդ.* быть р—ымъ покло́нникомъ чего́-либо.

Рѣ́денькій —. *մի փոքր ցանցառ, նօսրաւուն, ոչ այնքան խիտ.* р—ая матéрія.

Рѣдечи|на *նւզ. տ.* Рѣ́дька; **-ный** —. *բողկի։*

Рѣ|дизна́, **-дина́** ։. *ցանցառուԹիւն, նօսրուԹիւն, անխտուԹիւն.* **-дить** (-жу́ -дятъ) ։. *ցանցառացնել, նօսրացնել, ցանցառ, նօսր դարձնել.* **-дкій** —. *ցանցառ, նօսր, ոչ խիտ.* р. лѣсъ; р. холстъ; р—іе во́лосы; **2**, *հազուագիւտ, սակաւագիւտ.* р—ое дарова́ніе; р—ая кни́га; р. человѣ́къ; р. день прохо́дитъ безъ ссо́ры *հազիւ է օր պատահում, որ առանց կռուի անցնի.* **-дко** ։. **1**, *հազիւ. սակաւ.* э́то р. случа́ется; р. мо́жно вид́ѣть таку́ю пре́данность; р. быва́ть у кого́; р., да мѣ́тко (*առծ.*) *սակաւ, բայց անվրէպ.* **2**, *ցանցառ կերպով, նօսրուԹեամբ.* дерéвья разса́жены р. *ծառերը միմեանցից հեռու հեռու են անկուած.* сѣ́ять р.; холстъ со́тканъ р.; **-дкова́тый** —. **1**, *մի փոքր սակաւ, հազուագիւտ, սակաւագիւտ.* **2**, *մի փոքր ցանցառ, նօսրաւուն.* **-дковоло́сый** —. *ցանցառ, սակաւ մազերով.* **-дкостный** —. *հազուագիւտ սակաւ, հազուագիւտ.* **-дкость** ։. *սակաւուԹիւն, հազուագիւտուԹիւն, հազուագիւտ առն.* э́та кни́га больша́я р. *այս գիրքը շատ հազուագիւտ է.* собра́ніе р—ей *հազուագիւտ բաների ժողովածու.* обозрѣ́ть городскія р—и; **-дни́на** ։. *կոշտ և ցանցառ կտաւ, քաԹան.* **-дни́нный** —. *կոշտ և ցանցառ կտաւից, քաԹանից.* **-дно́** ։. **-дь** —. Рѣдни́на.

Рѣ́дь|ка ։. **1**, *բս.* Raphanus, *բողկ.* *надоѣ́лъ онъ мнѣ ху́же го́рькой р—и *նրան տեսնելիս գլուխս ցավում է.* **2**, *ծովգ. պարանածայր.* **-ко́вый** —. *բողկի.* р—ыя растéнія *բողկեր։*

Рѣ|дѣ́ть, пор— ։. **1**, *նօսրանալ, ցանցառանալ, նօսր, ցանցառ դառնալ.* у него́ во́лосы на головѣ́ порѣдѣ́ли; **2**, *հազուագիւտ դառնալ.* **-дѣга** ։. *խոտի պարկ. Ձուալ։*

Рѣетъ *նորեկ* 3 *դէմք տ.* Рѣ́ять.

Рѣ|жа ։. *խիստ ցանցառ ցանց, ուռկան, «Թօռ».* **-же** *մ. բաղդատ. աստ.* *ավելի սակաւ.* онъ р. сталъ быва́ть у меня́ *նա ուշ ուշ է լինում ինձ մօտ, ուշ ուշ է այցելում ինձ.* какъ мо́жно р.; **-жи**, жей ։. *յ. գերաններից չինած փանդակաձև չէնք փայտէ կամրջի տակ։*

Рѣжу *տ.* Рѣ́зать.

Рѣжу́ха ։. *բս.* Nasturtium officinale. *հասարակ Ջրկոտեմ։*

Рѣ|жущій —. *կարող, յօշատող.* ко́лющее и р—ее ору́жіе *խոցող, ծակող և կտրող զէնք.* **-за́ка** —. **1**, *կտրելու, կտրատելու սիրահար.* **2**,* *կռուարար, կռուի, կռուելու սիրահար.* **-за́къ**, а́ —. **1**, *մեծ, լայն բերանով դանակ.* **2**, *մի տեսակ գուր երկար կԹով, կարոց.* **3**, плу́жный р. *գուԹանի ձևիչ.* **-за́нецъ**, нца —. *բս.* Alium schoenoprasum, *հասարակ* **-за́ніе** ։. *կտրելը.* **-зану́ть** ։. *ամն. կտրել.* «э́та послѣ́дняя фра́за какъ ножо́мъ рѣзану́ла по се́рдцу — *դանակի պէս խրուեց սրտիս մէջ.* **-за́ть** (-жу -жутъ; -жь), -зывать ։. **1**, *կտրել.* э́тотъ ножъ рѣ́жетъ, какъ бри́тва; но́жницы хорошо́ рѣ́жутъ; р. хлѣ́бъ; р. пра́вду *ճշմարտուԹիւնն ասել*

քաշուելու տալ, յայտնել. *малиновый цвѣтъ рядомъ съ зелёнымъ рѣжетъ глаза — աչք է ծակում. р. на экзаменѣ քննութեան ժամանակ կտրել. **2**, մորթել. р. овцу, курицу; **3**, փորել, փորագրել, քանդակել. р. на мѣди, на камнѣ; **4**, չ. դէմք. ծակել. у меня рѣжетъ въ животѣ փորս ծակում է. **-ся 1**, փ-էգ. կռուել (սրերով). р. на ножахъ դանակներով կռուել. **2**,* ապրացած խաղալ. они всю ночь рѣзались въ карты, въ банкъ; **3**, -ներգ. դուրս գալ (ատամների մասին). у ребёнка зубы рѣжутся; **4**, կտրուել (քննութեան ժամանակ)։

Рѣз|вйться (-влюсь -вятся), -ներգ. խաղալ, խնդալ, չարաճճի բաներ, աշխուժութիւն անել. **-во** մ. արագ, արագարար. աշխուժարար, սանձարձակարար, աշխուժանաբար. **-вость** է. աշխուժութիւն, չարաճճիութիւն. կրակոտութիւն. **-вунъ**, а —. **-вунья**, **-вушка** է. խիստ խնդացող, խիստ ուրախ. կենդանի, չարաճճի, աշխուժան այր, կին. **-вый** -ծ. **1**, կենդանի. ուրախ, վառվռուն, կայտառ, կրակոտ, չարաճճի, աշխուժան. р. ребёнокъ: **2**, կրակոտ, արագընթաց (ձի)։

Рѣ|зецъ, зца —. **1**, փորագրիչ (գործիք). **2**, ան. կտրիչ գործիք, կտրող. копытный р. ձիու սմբակը տաշելու, մաքրելու գործիք. **3**, առաջնատամ անիւ. **4**, ժանիք (անասունների). **5**, ձեւիչ (գութանի). **-зка** է. **1**, կտրելը. մորթելը. р. ушей у собакъ; **2**, կտրտած ծղօտ. кормить скотину р—ою; **3**, գործիք, որով կամ որի վրայ մի բան կտրտում, կտտրում են. **-зкій** -ծ. սուր, խիստ, սաստիկ, կծու, թարկ, թունդ. р. голосъ, звукъ գիլ, ականջ ծակող ձայն. հնչիւն. р. вкусъ թարկ համ. р—ія слова խիստ, կծու խօսքեր. р—ія краски խիստ վառ գոյներ. р. вѣтеръ սաստիկ քամի. р—ія черты лица դէմքի խիստ գծեր. р—ое замѣчаніе խիստ նկատողութիւն. *р. запахъ սաստիկ, թունդ հոտ. *р—ая боль սաստիկ ցաւ. **-зко** մ. խիստ, սաստիկ, սուր կերպով. **-зкость** է. խստութիւն, սաստկութիւն, թարկութիւն, թնդութիւն. *р. отвѣта: **-зная**, ой է. փորագրութեան արուեստանոց. **-зникъ**, а —. զւռկ. մսագործ, 'դասաբ'. **-зница** է. զւռկ. սպանդանոց, գինարան. **-зной** -ծ. փորագրած, քանդակած. р—ая работа փորագրութիւն. **-зня** է. կոտորած, արիւնհեղութիւն. **-зуха** է. բս. սպիտակ եւ սուրիչ բոյսեր. **-зчикъ**, а —. փորագրող, քանդակող. р. на деревѣ, на камнѣ, на мѣди; р. гербовъ, печатей դինանշաններ, կնիքներ փորագրող. **-зъ** —. **1**, կտրելը. կտրող. **2**, կտրած տեղ. **-зь** է. ծակուն, ծակող. խիթք. у него р. въ животѣ: р. въ кишкахъ աղեաց խիթք. **-зьба** է. **1**, փորագրելը. -գրում, քանդակելը. -կում. р. по дереву փայտագրութիւն. **2**, փորագրութիւն, քանդակ։

Рѣка է. գետ. 'չայր'. р. стала գետը սառել է. р. вскрылась գետը սառուցից ազատուել է. вверхъ по р—ѣ գետն 'ի վեր. внизъ по р—ѣ գետն 'ի վայր. *р. забвенія Լեթէ գետ. *р. слёзъ արտասուքների հեղեղ. **-ноходъ** —. գետագնաց։

Рѣ|па է. բս. Brassica rapa, շաղգամ, շողգամ. **-пей** —. կարիճ? «старый ты сталъ; то р. хорошій былъ, а теперь что!»; **-пица** է. **1**, չորքոտանիների ագու վերջին յօդը. **2**, յետոյք, 'տաուզ' (թռչունի). **-пища** է. յեղ. մեծ, անհագին շաղգամ, շողգամ. **-пка** է. նւզ. շաղգամիկ, շողգամիկ. **-пникъ** —. **1**, շաղգամի տունկ. **2**, շաղգամի արտ. **3**, շաղգամի կերակուր. **-пный** -ծ. շաղգամի, շաղգամա—. **-пообрѣзный** -ծ. շաղգամակերպ, շաղգամանման. **-пчатый** -ծ. շաղգամային, շաղգամակերպ. р. лукъ մի գլուխ սոխ։

Рѣсни|ца է. արտեւան, արտեւանունք, թերթերունք, թարթիչ. **-чный** -ծ. արտեւանի, արտեւանունքների, թերթերունքների, թարթիչներին։

Рѣченка է. նւզ. գետակ։

Рѣчи|сто մ. **1**, ճառամարանօրէն. **2**, պարզ, յստակ արտասանելով. **-стость** է. **1**, ճառամարանութիւն. **2**, պարզ, յստակ արտասանութիւն. **-стый** -ծ. **1**, ճառամարտան. պերճախօս. **2**, պարզ, յստակ. պարզ, յստակ արտասանող։

Рѣ|чка է. գետակ. **-чной** -ծ. գետի, գետային, գետա—. р—ая вода, р—ое устье գետաբերան. р—ое судно գետանաւ. **-чушка** ա. Рѣченька; **-чушка** է. նւաս. ոչինչ, աննշան, անպիտան գետ։

Рѣчь է. **1**, ճառ. произнести, сказать р. къ народу, къ солдатамъ; тронная р. գահական ճառ. надгробная р. դամբանական. р. папы къ кардиналамъ; обвинительная р.: **2**, արտասանութիւն. у него плавная, ясная р.; **3**, խօսք. խօսակցութիւն, զրոյց. части рѣчи քերկ. մասունք բանի. завести р. о чёмъ, навести р. на что մի բանի մասին խօսք վայր գցել. человѣкъ, дѣло, о которомъ идётъ р.; объ этомъ не было и рѣчи; ваши рѣчи впереди ձեր յետոյ կը խօսէք. людскимъ рѣчамъ вполовину вѣрь; **4**, լեզու, խօսելու ընդունակութիւն. потеря рѣчи.

Рѣ|шать, -шить, порѣшить ն. **1**, վճռել. որոշել. р. задачу խնդիրը վճռել կամ լուծել. р. вопросъ; надо порѣшить этотъ вопросъ, это дѣло պէտք է այդ հարցը, այդ գործը վճռել, վերջացնել. рѣшено было, чтобы мы уѣхали; судъ рѣшилъ это дѣло въ мою пользу; **2**, լուծել, արձակել. власть вязать и рѣшить; **-ся** -ներգ. վճռել (на что—մի բան անելու). я рѣшился оставить службу; на что вы рѣшаетесь? դուք ինչ էք վճռում, ինչ էք մտադիր անելու. я рѣшаюсь остаться; какъ онъ могъ рѣшиться на такой поступокъ — մի այդպիսի բան անելու. **2**, վճռուել, որոշուել. участь его скоро рѣшится: дѣло моё скоро рѣшится; **-шеніе** չ. **1**, վճռելը. վճռում. р. дѣла, вопроса; р. задачи խնդիրը վճռելը, լուծելը. р. уравненій մաթմ. հաւասարութեանց վճռումը. **2**, վճիռ. окончательное р.; постановить р. վճիռ կայացնել. р. не подлежащее обжалованію.

Рѣ|шётина է. տանիքի կաւար, բարակ տախտակի շերտ. **-шетина** է. ցանց (մաղի, խախայի, 'խարբալի'). **-шётить** (-чу -тятъ), обр— ն. կաւարել. կաւարներ (рѣшётина) գցել (տանիքի վրայ). р. кровлю; **-шетище** չ. յեղ. մեծ, անհագին մաղ. **-шётка** է.

1, *վանդակ.* р., служащая заборомъ *վանդակ, վանդակապատ.* спусковая р. въ прудѣ [illegible]. каминная р. [illegible]. 2, [illegible] (գործածութիւն). 3, [illegible]. р. на концѣ трубы для поливки; 4, [illegible]. орёлъ или р. [illegible]. **-шётникъ** *м.* [illegible]. **-шётница** *ж.* *բս.* Riccia, [illegible]. **-шётный** *-ой.* [illegible]. **-шето́** *ср.* [illegible], '[illegible]'. *մաղ.* *че́рпать во́ду рѣшето́мъ [illegible]. **-шетообра́зный** *-ой.* [illegible]. **-шёточка** *ум.* *ա.* Рѣшётка; **-шёточникъ** *м.* *բս.* Clathrus, [illegible]. **-шёточный** *-ой.* [illegible]. **-шетцо́** *ср.* *ум.* [illegible]. **-шётчатый** *-ой.* 1, [illegible]. р. забо́ръ [illegible]. р—ое окно́ [illegible]. 2, [illegible]. р—ая кость, *կզմխ.* ethmoideum, [illegible]:

Рѣ|ши́мость *ж.* 1, [illegible]. 2, [illegible]. **-ши́тель** *м.* **-ши́тельница** *ж.* [illegible]. **-ши́тельно** *нар.* 1, [illegible]. онъ р. отказа́лся отъ ѐтого предложе́нія; 2, [illegible]. я р. не понима́ю ѐтого человѣ́ка; онъ р. ничего́ не дѣ́лаетъ; **-ши́тельность** *ж.* [illegible]. вы́казать мно́го р—и; **-ши́тельный** *-ой.* [illegible]. р. хара́ктеръ [illegible]. р. человѣ́къ [illegible]. р. бой; р—ыя мѣ́ры [illegible]. р. отвѣ́тъ; р—ая мину́та; *ско́рое и р—ое срѐдство [illegible]. *смѣ́лый, р. видъ: **-ши́ть** (-шу́ -ши́тъ), **ся** *ա.* Рѣша́ть, ся.

Рѣ́ять (рѣ́ю -ютъ), ри́нуть *ч.* 1, [illegible]. 2, [illegible]. 3, [illegible]. со́колъ рѣ́етъ въ во́здухѣ; *здѣсь рѣ́ютъ тѣ́ни мину́вшаго [illegible]. 4, *ն.* [illegible]. **-ся** *-ոչ.* [illegible]. ри́нуться на непрія́теля. [illegible]

Рю́бень *м.* *Տնգ.* [illegible]

Рю́мить (-млю -мятъ) *ч.* *ռմկ.* [illegible]:

Рю|мка *ж.* (գերմ.) **-мочка** *ум.* [illegible]. р. вина́; р. для ѣды́ яи́цъ въ смя́тку [illegible]. **-мочный** *-ой.* [illegible]:

Рюшъ *м.* (фр.) [illegible] (կանանց զգեստի):

Ря́бенькій *-ой.* [illegible], '[illegible]', [illegible]:

Ряби́|на *ж.* 1, [illegible]. 2, Sorbus aucuparia, [illegible]. садо́вая, кры́мская р., S. domestica, [illegible]. 3, [illegible]. **-нка** *ж.* 1, *ум.* *ա.* Ряби́на; 2, *բս.* *ա.* Linaria vulgaris, [illegible]. *բ.* Valeriana officinalis, [illegible]. ди́кая р., Tanacetum vulgare, [illegible]. **-никъ** *м.* 1, [illegible]. 2, *կնդ.* Turdus viscivorus, [illegible]. **-новка** *ж.* [illegible]. **-новый** *-ой.* [illegible]:

Ряби́ть 1, (-блю́ -бя́тъ) *ն.* [illegible]. вѣ́теръ ряби́тъ пове́рхность мо́ря; 2, *ч.* *-ոչ.* [illegible]. ряби́тъ въ глаза́хъ.

Ря|бова́тый *ա.* Ря́бенькій; **-бо́й** *-ой.* 1, [illegible]. си́льно р—ое лицо́; 2, [illegible]. **-бость** *ж.* 1, [illegible]. 2, [illegible]. **-бчикъ** *м.* 1, *կնդ.* Tetrao bonasia, [illegible]. 2, *բս.* Fritillaria meleagris, [illegible]. **-бь** *ж.* 1, [illegible]. во́лная р.; 2, [illegible]. 3, *բս.* Convolvulus arvensis, [illegible]. **-бѣть,** пор— *ч.* 1, [illegible]. 2, [illegible]. 3, [illegible]:

Ря́|вкать, -кнуть *ч.* 1, [illegible]. 2, [illegible]. «какъ ря́вкнетъ діа́конъ: да бои́тся своего́ му́жа».

Ря́|да *ж.* *ռմկ.* [illegible]. **-да́ть** (-ду́ -дя́тъ) *ն.* 1, [illegible]. суди́ть и р. [illegible]. 2, [illegible]. р. сва́дьбу; 3, [illegible]. р. невѣ́сту; р. дѣте́й; 4, [illegible]. р. ка́меньщиковъ; **-ся** *-ոչ.* 1, [illegible]. 2, [illegible]. 3, *ժ-ի-ր.* [illegible]. р. о цѣнѣ́; р. съ мастеровы́ми; **-дко́мъ** *ա.* Ря́домъ; **-дна́я** *ж.* **-днó** *ср.* [illegible]. **-дный** *-ой.* [illegible]. р—ая цѣна́ [illegible]. р—ая за́пись *կմ* ря́дная, ой *ж.* *ա.* [illegible]. **-до-во́й** *-ой.* [illegible]. рядово́й, о́го *м.* [illegible]. **-до́мъ.** дка́ *ум.* *ա.* Рядъ: **-до́мъ** *нар.* [illegible]. они́ сидѣ́ли р. [illegible]. они́ всѣ тро́е шли р. [illegible]. у меня́ есть ещё домъ р. съ его́ до́момъ [illegible]. **-дчикъ** *м.* [illegible]. **-дъ** *м.* 1, [illegible]. р. дере́вьевъ, домо́въ, сту́льевъ; р. коло́ннъ [illegible]. р. зубо́въ; р. оши́бокъ, несча́стій, побѣ́дъ; р. преобразова́ній

рядй вóйска զօրաշարքեր. **2,** կարգ. итти́ пó два въ р., пó три въ р. կարգով երկու երկու, երեք երեք շարուած գնալ. онъ выхóдитъ изъ ря́да обыкновéнныхъ людéй նա սովորական մարդկանց կարգից դուրս է. съ ря́ду տ. Сря́ду; стоя́ть въ р. оди́нъ за други́мъ, ожидáя óчереди; **3,** խանութներ շարք, խանութներ, շուկայ. желѣ́зный р. երկաթավաճառութեան խանութներ. мяснóй р. մսավաճառների խանութներ. ры́бный р. ձկնավաճառութեան խանութներ. лоскýтный р. ցնցոտիների, հին շորերի խանութներ. сукóнный р. մահուդի խանութներ. пти́чій р. հաւավաճառութեան խանութներ. **-жéніе** չ. վարձելը, 'բռնելը', պայման կապելը. **-женый** էյ. ած. ծպտեալ, դիմակաւորուած. сýженый и р. ռմկ. բաղդից, ճակատագրից նշանակուած փեսայ։

Рá|са ի. (յն.) փարաջայ, հոգևորականի լոդիկ. **-ска** ի. **1,** նւզ. տ. Ря́са; **2,** բս. Lemna, ջրոսպ. **-сный** ած. փարաջայի, հոգևորականի լոդիկի. **-сонóсецъ**, сца ա. փարաջայակիր. **-сафóрный** ած. փարաջայակիր. р. монáхъ կմ **-софóръ** ա. (յն.) նորընծայ վարդապետ (որ փարաջայ և կամիլաւկա է կրում). **-сочка** ի. նւզ. պստիկ փարաջայ, լոդիկ.

Ряхнýться տ. Рехнýться.

С.

С, с ռուսաց այբբենի 18-րդ տառն է և հնչւում է ինչպէս հայոց ս-ն։ Չայնառ (безголóсный) բաղաձայն է, որին համապատասխանում է 3 ձայնայինը։

Сабайóнъ ա. (ֆր.) սաբայօն, ձուասոււս (ձուի դեղնուցից, սոււրց և շաքարից պատրաստած)։

Сабеи́змъ ա. աստղապաշտութիւն, ասլրշտականութիւն, մոգակրօնութիւն։

Сá|белька ի. նւզ. պստիկ սուսեր, սուսերիկ, պստիկ թուր. **-бельникъ** ա. բս. Iris, թրաշուշան. **-бельный** ած. սուսերի, սուսերային, թրի. с. удáръ; **-блеви́дный** ած. սուսերաձև, սուսերակերպ, -րատես. թրաձև, -կերպ, թրատես. **-бли́ща** ի. յւն. մեծ, ահագին սուսեր, թուր. **-бля** ի. (գերմ.) սուսեր, թուր. руби́ть с—ею սուսերով, թրով կոտորել։

Сабý|рный, -ровый ած. հալուէի. հալուէի հիւթից. **-ръ** ա. **1,** բս. Aloë, հալուէ. **2,** հալուէի խտացրած հիւթ, խէժ (բժշկութեան մէջ գործ է ածւում իբրև լուծողական)։

Сáва|нный ած. պատանքի. **-нъ** ա. (յն.) պատանք։

Саваóѳъ ա. (եբր.) սաբաւովթ, Տէր զօրութեանց։

Сáвка ի. կնդ. Anas hiemalis, ձմրան բադ։

Саврá|сно ա. բաց աշխէտ ձի. **-сый** ած. բաց աշխէտ. с—ая лóшадь.

I. **Cáга** ի. (իսլ.) հիւսիսային, սկանդինաւեան աւանդութիւն, վէպ, առասպել, հէքիաթ։

II. **Cá|га** ի. սագօ, սագօենու հատ. **-го** չ. անհ. բս. Sagus, սագօենի. **-говни́ковый** ած. սագօտերեւ. с—ыя растéнія; **-гóвый** ած. սագօյի. с—ая пáльма, բս. Arenga saccharifera, սագօտերեւ արմաւ։

Саданýть ն. ռմկ. հարուածել, զարկել։

Саддукéи ա. յ. սադուկեցիք. учéніе с—éевъ. սադուկեցիների վարդապետութիւն։

Саджá ի. կնդ. Syrrhaptes paradoxus, աւազահաւ։

Сá|дикъ ա. նւզ. պստիկ պարտէզ, այգի. **-ди́ть** (-жý -дятъ) տ. Сажáть; **-ди́ться** (-жýсь -дя́тся), сѣсть չ. **1,** նստել, բազմել. прошý с.; с. на дивáнъ, на крéсло, на стýлъ; зáяцъ сѣлъ на зáднія лáпки; пчелá сѣла на цвѣтóкъ; орёлъ сѣлъ на дéрево; с. на насѣ́сть թառ լինել (հաւերի մասին). с. за столъ սեղանի նստել. с. за рабóту գործի նստել. корáбль сѣлъ нá мель նաւը ծանծաղուտ տեղում նստեց, խրուեց. пыль сади́тся на мéбель; с. въ карéту ծածկակառք նստել. с. на корáбль նաւ նստել. с. нá лошадь ձի նստել. нáсыпь сѣла [ածուխ] հողը նստեց. деревя́нный домъ обыкновéнно сади́тся — նստում, իջնում է. гýща сади́тся на дно буты́лки; **2,** փոքրանալ. полотнó въ сти́ркѣ сади́тся; **3,** (արևի մասին) մայր մտնել. сóлнце сади́тся, сѣло; у негó сади́тся бѣльмó на глазý նորա աչքը հատ է ընկնում. **-ди́шко** ա. նւաստ, անպիտան պարտէզ, այգի. **-ди́ще** ա. յւն. մեծ, ահագին պարտէզ, այգի. **-дка** ի. **1,** տնկելը, տնկում. **2,** [թրջելուց, լուանալուց] փոքրանալը (կտորի, դիպակեղէնի). **3,** թանձրանալը, խտանալը, պնդանալը (հեղուկեղէնի). **4,** որս. տ. Трáвля; **-дкій** ած. [թրջելուց, լուանալուց] փոքրացող (կտոր, դիպակեղէն). **-дкóвый** ած. **1,** ձկնարանի մէջ գտնուող, ձկնարանից վերցրած, հանած. с—ая ры́ба; **2,** վանդակի մէջ դրած. **-дкость** ի. յատկութիւն թրջուելուց փոքրանալու։

Сáд|нить (-ню -нятъ), ос—, сс— ն. հարել, ջարդել, ճմլել, վիրաւորել, քերծել, վնասել, 'եղբր տնել' (մարթը, կաշին). **-днѣ́ть** չ. ներզ. ցաւել, մարմաջել (կաշուի հարուած, վիրաւորած տեղի, 'եղբրի' մասին)։

Са|довладѣ́лецъ, льца ա. այգետէր. **-дóвникъ** ա. պարտիզպան, այգեպան, 'բաղմանչի'. **-дóвница** ի. պարտիզպանուհի, այգեպանուհի. **-дóвничать** չ. պարտիզպանութիւն, այգեպանութիւն, 'բաղմանչութիւն' անել. **-дóвническій** ած. պարտիզպանի, -նային, այգեպանի, 'բաղմանչու'. **-дóвничество** չ. պարտիզպանութիւն, այգեպանութիւն, 'բաղմանչութիւն'. **-довóдецъ**, дца ա. պարտիզպան, այգեգործ. **-довóдственный** ած. պարտիզպանական, այգեգործական. **-довóдство** չ. պարտիզպանութիւն, այգեգործութիւն. **-довóдъ** տ. Садовóдецъ; **-дóвый** ած. պարտիզի, այգու, 'բաղի'. с. цвѣтóкъ; **-дóкъ**, дкá ա. **1,** ձկնարան, կենդանի ձուկ

պահելու արկղ. с. для мелкой рыбы; живорыбный с.; **2**, վանդակ (թռչուններ պահելու). птичій с.; с. для птицъ; **-дóчекъ**, чка *ա.* *նւզ.* **1**, *տ.* Садъ; **2**, *տ.* Садóкъ; **-дъ** *ա.* պարտէզ. այգի, ՙբաղ՚. плодóвый с. մրգի պարտէզ, այգի։

Сáеч|ка *նւզ.* *տ.* Сáйка; **-никъ** *ա.* **-ница** *ի.* сáйка թխող և ծախող այր, կին. **-ный** *ած.* сáйка-ի. с—ая продáжа; с—ое тѣсто.

Сáжа *ի.* մուր, ունչ. *рубáшка на нёмъ с. сáжею նորա շապիկը սատրկ կեղտոտ է։

Сá|жалка *ի.* *տ.* Садóкъ 1; **-жáлна** *ի.* տնկիչ. **-жáльный** *ած.* տնկիչ, մի բան տնկող, տնկելու. մի բան իւր տեղը դնելու. с. колъ *տ.* Сажáлка; с—ая лопáта у хлѣбопёковъ հացթուխի, փռնչու թի. **-жáльщикъ** *ա.* **-жáльщица** *ի.* մի բան տնկող այր, կին. **-жанецъ**, нца *ա.* վերատնկելի տունկ, բոյս. **-жáніе** *չ.* **1**, տնկելը, տնկում. с., посáдка растéній; с. растéній въ горшкй; **2**, դնելը, դնում. с. на судá նաւ հանելը. с. на колъ ցցի, ձողի ծայրին դնելը. с. хлѣба въ печь հացը փուռը դնելը. **-жáть** *ն.* **1**, նստեցնել, բազմեցնել. с. ребёнка на стулъ; с. гостéй; с. гостéй по чинáмъ; **2**, դնել. с. въ тюрьмý բանտ դնել, բանտարկել. с. подъ арéстъ կալանաւորել. с. когó за собóю нá лошадь մէկին իւր ձիու գաւակն առնել. с. кýрицу на яйцá հաւը թուխս դնել. с. войскá на судá զօրքը նաւ հանել. с. на хлѣбъ и нá воду ցամաք հացի ու ջրի սննդառութեան դատապարտել. с. рыбу въ прудъ ձուկն աւազան ածել. с. хлѣбы въ печь խմորեղէն հացերը փուռ դնել. с. нá колъ ցցի, ցցի ծայրին դնել, անցնել. с. пýговицы на жилéтъ ժիլէտի կոճակները կարել, կարոտել. **3**, տնկել. с. капýсту, лукъ; с. дерéвья; с. растéнія въ горшкй; **4**, պարապեցնել. с. дѣтéй за учéнье, за рабóту երեխաներին սովրել սովորելու, աշխատելու. **-женéцъ**, нцá *ա.* ատամ, տունկ (տնկելու, բուսցնելու). с. для облѣсéнія անտառաձգութեան համար նշանակուած տնկեր։

Сажé|нный *ած.* սաժէնի, -նոյին. **-нь** *ի.* սաժէն, եռարշին (երկարութեան չափ=3 արշ.). квадрáтная, кубúческая с.

Сазá|нина *ի.* գետային ծածանի միս. **-кій**, ья, ье *ած.* գետային ծածանի. **-нъ** *ա.* *կնդ.* Cyprinus carpio, գետային ծածան (տճ. սազան բալըղը)։

Сáй|га *ի.* *կնդ.* Antilope saïga, անապատի վիթ. **-гáчникъ** *ա.* վիթորս, անապատի վիթի որսորդ։

Сáйка *ի.* խառնմոր բլիթ։

Сáква *ի.* *ռզմ.* խարապարկ (հեծեալի ձիու թամբից կապած)։ [պարհորդական պայուսակ։

Саквояжъ *ա.* (ֆր.) ուղեպարկ, ճանա-

Сакеллáрій *ա.* (լտ.) գանձապահ (կաթոլիկ վանքի, եկեղեցու)։ [պիկ։

Сáки *ա.* *անհ.* *կնդ.* Saki, աղուեսագի կա-

Сáккосъ *ա.* (յն.) եպիսկոպոսական շուրջառ. облачúться въ с.

Сáкля *ի.* (թուրք.) խրճիթ, հիւղ (կովկասեան լեռնաբնակների)։ [ւոր կերպով։

Сакраментáльно *մ.* (ֆր.) խորհրդա-

Сакристія *ի.* (լտ.) աւանդատուն, սրբատուն (կաթոլիկ եկեղեցու)։

Саксó|нецъ, нца *ա.* սաքսոնացի. **-нка** *ի.* սաքսոնուհի. **-нскій** *ած.* սաքսոնական։

Сакъ| *ա.* (գերմ.) պարկ. ցանցապարկ (ձկնորսի). **-вояжъ** *ա.* Саквояжъ.

Салá|зки, зокъ *ի.* *յ.* **-зочки**, чекъ *նւզ.* պստիկ սահնակ, ձեռնասահնակ. **-зечный** *ած.* պստիկ սահնակի, ձեռնասահնակի։

Салá|ка, -куша *ի.* *կնդ.* Clupea sprattus, մի տեսակ տառեխ, հարինգ։

Саламáндра *ի.* **1**, *կնդ.* Salamandra, սալամանդր (խռնաւակեաց մեծ մողէզ մի). с. пятнúстая, S. maculata, խայտաբղէտ սալամանդր. **2**, *դիցբ.* հրային էակ մի։

Саламá|та *ի.* ալիւրի խիւս, աթերայ. **-тный** *ած.* ալիւրի խիւսի, աթերայի։

Салангáна *ի.* *կնդ.* Collocalia esculenta, սալանգան։

Салá|тникъ *ա.* **-тница** *ի.* աղցանաման. սալատի աման. **-тный** *ած.* աղցանի, սալատի. **-тъ** *ա.* (գերմ.) **1**, *բս.* Lactuca sativa, պարտիզի աղցան. **2**, աղցան, սալատ (համեմած կանաչեղէն կամ բնդեղէն)։

Салгá|нщикъ *տ.* Салотóпъ; **-нъ** *ա.* *տ.* Салотóпня.

Сá|леніе *չ.* ճրագուելը, ճարպելը. **-леный** *ած.* ճրագուած, ճարպած։

Салéпъ *ա.* *բս.* Orchis morio, օրխիս, հասարակ ձուատակ։ [ւի տուփ)։

Сáлецъ, льца *ա.* կոճի յօդ (ձիու յետ-

Саливáція *ի.* (լտ.) *բժ.* սաստիկ թքահոսութիւն, թքախառութիւն։

Сáлингъ *ա.* (գերմ.) *ծովգ.* սալինգ։

Сáлить (-лю -лятъ) *ն.* ճարպել, ճրագուել, ճարպ, ճրագու քսել. **-ся** *անց.* ճարպուել, ճարպով, ճրագուով կեղտոտուել։

Салúческій *ած.* սալեան. с. закóнъ.

Сá|ло *չ.* **1**, ճարպ. իւղ. ճրագու. свинóе с. խոզի ճարպ. гусúное с. սագի իւղ. **2**, առաջին, բարակ սառոյց, սառցաշերտ (գետի). **-ловúдный** *ած.* *կզմխ.* ճարպատես, -կերպ։

Салóнъ *ա.* (ֆր.) **1**, սալոն, դահլիճ. *ժողով, կաճառ (գրականագէտների, գեղարուեստագէտների ևլն). **2**, ամենամեայ գեղարուեստական ցուցահանդէս (Պարիզում)։

Салó|пница *ի.* **1**, սալօպաչարծուհի, կանանց վերարկուներ կարող կին, աղջիկ. **2**, մուրացկանութիւն անող, պնդերես կին. աղքատ, մուրացկան կին. **-пный** *ած.* սալօպի, կանանց վերարկուի. **-пъ** *ա.* (գերմ.) սալօպ (լայն և երկայն վերարկու կանանց, թևերով և կրնգով)։

Салотó|пенный *ած.* ճարպահալ, իւղ, ճարպ, ճրագու հալող, հալելու. с. заводъ *տ.* Салотóпня; **-пный** *ած.* իւղ, ճարպ, ճրագու հալելու. **-пня** *ի.* իւղ, ճարպ, ճրագու հալելու գործարան. **-пъ** *ա.* իւղ, ճարպ, ճրագու հալող։

Салфé|тка *ի.* (իտ.) **-точка** *նւզ.* անձեռոց, անձեռոցիկ. եռ պստիկ սփռոց. **-точникъ** *ա.* **-точница** *ի.* անձեռոցակալ, -ուհի. **-точный** *ած.* անձեռոցի, -ցիկի։

Сальвúнія *ի.* *բս.* Salvinia natans, ծովոսպ։

Сальвъ *ա.* (ֆր.) երկրը. ցնծահրաձգութ

Са́ль|никъ *ա*. 1, *կզմխ*. omentum, *ընդերացանց, աղեցանց, աղեգօգնոց*. воспале́ніе с—а *աղեցանցի, աղեգօգնոցի բորբոքումը*. 2, *աղեցանցով կամ աղեցանցից պատրաստած կերակուր*. **-никчный** *ած*. *աղեցանցի, աղեգօգնոցի*։

Са́ль|но *մ*. *եղասուկեամբ, եղոտ, ճարպոտ կերպով. կեղտոտութեամբ*. **-ность** *ի*. 1, *եղոտութիւն, ճարպոտութիւն*. 2, *կեղտոտութիւն, աղտեղութիւն, կեղտոտ, աղտեղի, յոռի խօսք*. *недостóйно поря́дочнаго человѣ́ка говори́ть с—и въ прису́тствіи же́нщины; **-ный** *ած*. 1, *եղի, ճարպի, ճրագուի*. с—ая свѣча́ *ճրագուի մոմ*. 2, *եղոտ, ճարպոտ, կեղտոտ*. с—ыя ру́ки; р—ые во́лосы; 3,* *կեղտոտ, աղտեղի, յոռի*։

Салю|та́ція *ի*. *տ*. Салю́тъ; **-това́ть** (-ту́ю -ютъ), отс— *ն*. (*ֆր*.) *զօր*. кому́ *ողջունել, մեծարանք ցոյց տալ (թնդանօթաձգութեամբ կամ զինուշարժութեամբ)*. с. шпа́гою *սուսերով, սուսերաշարժութեամբ ողջունել, մեծարանք ցոյց տալ*. **-тъ** *ա*. (*ֆր*.) *զօր*. *ողջոյն, մեծարանք (թնդանօթաձգութեամբ կմ զինաշարժութեամբ)*. устано́вленный оруді́йный с. въ 21 вы́стрѣлъ.

Салямлы́къ *տ*. Селямли́къ.

Сама́ *ի*. *տ*. Самъ.

Сама́|нникъ *ա*. *կովկ*. *մարագ*. **-нъ** *ա*. *կովկ*. *յարդ, գարման*։

Самбу́|ковый *ած*. *հասարակ թանթրուենու, շամբուկի*. **-къ** *ա*. *բս*. Sambucus nigra, *հասարակ թանթրուենի, շամբուկ*։

Самгла́въ *ա*. *կնդ*. Orthagoriscus mola, *արեւձուկ*։

Са|ме́цъ, мца́ *ա*. [*թռչուններ, կենդանիների*] *արու[ն], որձ[ը]*. **-мка** *ի*. [*թռչուններ, կենդանիներ*] *էգ[ը]*. оле́нья с. *էգ եղջերու*. но́ская с. пти́чья *ձուածու հաւ*. **-мчикъ**, а, о *ած*. [*թռչունների, կենդանիների*] *էգի*. **-мо́** *չ*. *տ*. Самъ; **-мобичева́ніе** *չ*. *ինքնախարազանում, ինքն իրեն խարազանելը, խարազանով, լախտով ծեծելը*։

Самобы́т|но *մ*. *ինքնուրոյն կերպով. ինքնագոյաբար*. **-ность** *ի*. *ինքնուրոյնութիւն, ինքնուրոյն գոյութիւն, ինքնագոյութիւն*. **-ный** *ած*. *ինքնուրոյն, անկախ, ինքնագոյ*. за́мыселъ э́той карти́ны самобы́тенъ *այդ պատկերի գաղափարն ուրոյն, ինքնուրոյն է*։

Самова́|рецъ, рца *տ*. Самова́рчикъ; **-рный** *ած*. *ինքնաեռի, հեշտաեռի*. **-рчикъ** *ա*. *նւզ*. *պստիկ ինքնաեռ, հեշտաեռ*. **-ръ** *ա*. *ինքնաեռ, հեշտաեռ*։

Самови́|децъ, дца *ա*. **-дица** *ի*. *ականատես, -ուհի, ականատես վկայ, այր, կին*. **-дный** *ած*. *ականատես*. с. свидѣ́тель *ականատես վկայ*։

Самовла́с|твованіе *չ*. *ինքնիշխանութիւն, անձնիշխանութիւն*. **-твовать** (-вую -ютъ) *չ*. *ինքնիշխանաբար, անձնիշխանաբար կառավարել, իշխել*. **-ти́тель** *ա*. *ինքնիշխան*. **-ти́тельница** *ի*. *ինքնիշխանուհի*. **-ти́тельство** *տ*. Самовла́ствованіе; **-тіе** *չ*. 1, *ինքնիշխանութիւն, անձնիշխանութիւն*. 2, *բռնակալութիւն*. **-тно** *մ*. *ինքնիշխանաբար, անձնիշխանաբար*. **-тный** *ած*. 1, *ինքնիշխան, անձնիշխան*. 2, *ինքնակալական. ինքնիշխանական, անձնիշխանական*։

Само|внуше́ніе *չ*. *ինքնաներշնչում, -չութիւն. անձնաներշնչում, -չութիւն*. **-возгора́ніе** *չ*. *ինքն իրեն, ինքնաբերաբար վառուելը*. **-возгора́тельный** *ած*. *ինքն իրեն, ինքնաբերաբար վառուող*։

Самово́|ліе *չ*. 1, *անձնակամութիւն*. 2, *անձնիշխանութիւն, կամայականութիւն, կամայական իշխանութիւն, բռնութիւն*. **-льничать** *չ*. *կամայականութիւն անել, կամայական իշխանութեամբ, բռնի կերպով վարուել*. **-льничество** *տ*. Самово́ліе; **-льно** *մ*. *ինքնիշխանաբար, անձնիշխանաբար, կամայականօրէն*. **-льный** *ած*. 1, *անձնիշխան, -նական, ինքնիշխան, -նական, կամայական*. 2, *ըմբոստ, անհնազանդ, ապերասան*. **-льство** *չ*. *կամայականութիւն, բռնութիւն*։

Само|воспламене́ніе *տ*. Самовозгора́ніе; **-восхвале́ніе** *չ*. *անձնագովութիւն, ինքնագովութիւն*. **-вѣ́съ** *ա*. *զսպանակաւոր կշեռք*. **-говоря́щій** *ած*. *ինքնախօս*. с. гербъ *ինքնախօս զինանշան*. **-движу́щійся** *ած*. *ինքնաշարժ*. с. экипа́жъ.

Самодер|жа́вецъ, вца *տ*. Самоде́ржецъ; **-жа́віе** *չ*. *ինքնակալութիւն*. **-жа́вно** *մ*. *ինքնակալաբար*. **-жа́вный** *ած*. *ինքնակալ, -լական*. **-жа́вствовать** (-вую -ютъ) *չ*. *ինքնակալել. ինքնակալ, միահեծան իշխանութեամբ իշխել, թագաւորել*. **-жецъ**, жца *ա*. *ինքնակալ*. **-жица** *ի*. *ինքնակալուհի*։

Самодо|влѣ́ющій *ած*. *ինքն իրեն բաւականացնող, գոհացնող, ինքնաբաւական, ինքնագոհ*. «онъ каза́лся гордъ и самодовлѣ́ющъ»; **-во́льный** *ած*. *ինքնաբաւական, ինքնագոհ*. с. видъ; **-во́льство** *չ*. *ինքնաբաւականութիւն, ինքնագոհութիւն*։

Само|ду́рство *չ*. *կամակորութիւն, մեծամտութիւն, յիմարութիւն*. **-ду́ръ** *ա*. *կամակոր, մեծամիտ և յիմար խմատակ*. **-дѣ́йствующій** *ած*. *ինքն իրեն, ինքնաբերաբար գործող, ներգործող*. **-дѣ́льный** *ած*. *ինքնագործ, իր ձեռքով շինած, պարզ*. **-дѣ́льщина** *ի*. *ձեռքով շինած, պարզ գործ, աշխատանք*. **-дѣ́ятельность** *ի*. *անձնական գործունէութիւն, ինքնագործունէութիւն*։

Само́й *հց*. *հոլ*. сама́ (*տ*. Самъ) *բառի*։

Само|забве́ніе *չ*. *ինքնամոռացութիւն*. **-зарожде́ніе** *չ*. *բնսպ*. *ինքնածնութիւն*. **-защи́та** *ի*. *ինքնապաշտպանութիւն*. пра́во с—ы; **-зва́нецъ**, нца *ա*. *ինքնակոչ, կեղծ, կեղծանուն, սուտանուն*. Дми́трій с. *կեղծ Դեմետրիոս*. **-зва́нка** *ի*. *ինքնակոչ, կեղծ, կեղծանուն կին, աղջիկ*. **-зва́нный** *ած*. *ինքնակոչ, -չական, կեղծ*. **-зва́нство** *չ*. *ինքնակոչութիւն, կեղծանունութիւն*։

Самока́|тный *ած*. *ինքնագլոր, ինքն իրեն գլորուող*. **-тъ** *ա*. *ինքնագլոր, ինքնաշարժ սարքեայ, կառք, հեծանիւ եւն*։

Самолё|тный *ած*. *ինքն իրեն թռչող, ինքնավար*. с. челно́къ *ինքնավար մակոյկ*. **-тъ** *ա*. 1, *ինքն իրեն թռչող, ինքնագնաց սարքեայ*. ковёръ с. *ռմկ*. *թռչող գորգ*. 2, *լաբաղանց լաստ (որ մի ափից միւսը քաշած լարի միջոցով երթեւեկում է)*։

Самоли́ч|но *մ*. *անձամբ*. **-ность** *ի*. *անձնաւորութիւն*. удостовѣ́рить с.; **-ный** *ած*. *անձնական, անձամբ ներկայ*։

Само|ло́вная снасть, **-ло́въ** *ա. ինքն իրան, ինքնաբերաբար որսող ցանց, վարմ, թակարդ.* **-лю́бецъ,** бца *ա. ինքնասէր, անձնասէր մարդ.* **-люби́вый** *ած. ինքնասէր, անձնասէր.* онъ о́чень самолюби́въ; **-лю́біе** *չ. ինքնասիրութիւն, անձնասիրութիւն.* **-малѣ́йшій** *ած. ամենափոքր, ամենանուազ.* **-мни́тельный** *ած. մեծամիտ, անձնապարծ, սնապարծ, հպարտ.* **-мнѣ́ніе** *չ. մեծամտութիւն, անձնապարծութիւն, սնապարծութիւն, հպարտութիւն։*

Самонадѣ́ян|но *մ. անձնապաստանութեամբ, սնապարծութեամբ.* **-ность** *ի. անձնապաստանութիւն, սնապարծութիւն.* **-ный** *ած. անձնապաստան, սնապարծ, մեծամիտ։*

Самопра́|віе *չ. խռովութիւն, կամակորութիւն, յամառութիւն, քմահաճութիւն.* **-вный** *ած. խեռ, կամակոր, յամառ, անձնահաճ, անձնահաճոյ, քմահաճ։*

Само|обвине́ніе *չ. ինքն իրան դատապարտելը, ինքնադատութիւն.* **-облада́ніе** *չ. ինքն իրան զսպելը, ինքնազսպութիւն, անձնազսպութիւն.* проявля́ть большо́е с. *ինքնազսպութեան մեծ օրինակ ցոյց տալ.* **-обличе́ніе** *տ.* Самообвине́ніе; **-обма́нъ** *ա. ինքնախաբէութիւն, անձնախաբէութիւն.* **-обма́нываться** *չզ. ինքն իրան, իւր անձը խաբել.* **-обожа́ніе** *չ. ինքնապաշտութիւն, անձնապաշտութիւն.* **-обольще́ніе** *չ. տ.* Самообма́нъ; **-оборо́на** *տ.* Самозащи́та; **-образова́ніе** *չ. ինքնակրթութիւն.* **-опредѣле́ніе** *չ. փիլ. ինքնորոշում, ինքնատահմանում, -նութիւն.* **-опыле́ніе** *չ. բս. ինքնաբեղմնաւորութիւն.* **-отверже́ніе** *չ.* **-отве́рженность** *ի. անձնազոհութիւն.* **-отве́рженный** *ած. անձնազոհ.* **-отравле́ніе** *չ. ինքնաթունաւորում, ինքն իրան թունաւորելը, 'դեղելը'.* **-отрече́ніе** *չ. անձնուրացութիւն.* **-па́лъ** *ա. հնց. մի տեսակ պատրոյգաւոր հրացան.* **-пи́шущій** *ած. ինքն իրան, ինքնաբերաբար գրող.* **-поже́ртвованіе** *չ. անձնազոհութիւն.* **-позна́ніе** *չ. ինքնաճանաչութիւն.* **-по́мощь** *ի. ինքնօգնութիւն.* **-почита́ніе** *տ.* Самообожа́ніе.

Самопроизво́ль|но *մ. անձնահաճաբար, քմահաճաբար.* **-ность** *ի. անձնահաճութիւն, քմահաճութիւն.* **-ный** *ած. անձնահաճ, քմահաճ.* с—ое зарожде́ніе *ինքնածնութիւն։*

Самопря́|лка *ի. ինքնաշարժ ճախարակ, աղէկատ, 'Ջահրա'.* **-лочный** *ած.* с—ка-*ի։*

Само|разви́тіе *տ.* Самообразова́ніе; **-ро́дный** *ած. ինքնածին, ինքնագոյ. հնք. բնական, զուտ, կոյս.* с—ое серебро́, зо́лото; **-ро́докъ,** дка *ա.* **1,** *հնք. բնական, զուտ, կոյս մետաղի կտոր.* с. зо́лота *բնական ոսկու կտոր.* **2,*** *ինքնակիրթ մարդ, անհատ.* **-са́дка** *ի.,* **-са́дочная** соль *ինքնանիստ աղ (աղի լճերում).* **-скорѣ́йшій** *ած. ամենակարճ, ամենամօտ.* въ с—емъ вре́мени; **-сожже́ніе** *չ. ինքնակիզութիւն, ինքն իրան այրելը, անձնայրեցութիւն.* **-сожига́тель** *ա.* **-сожига́тельница** *ի. ինքն իրան այրող, անձնայրեց այր. կին.* **-сожига́тельство** *տ.* Самосожже́ніе; **-созна́ніе** *չ. ինքնաճանաչութիւն, ինքնագիտութիւն.* **-сохране́ніе** *չ. ինքնապահպանութիւն.* чу́вство с—ія.

Самостоя́тель|но *մ. ինքնուրոյն, անկախ կերպով.* **-ность** *ի. ինքնուրոյնութիւն, անկախութիւն.* с. его́ хара́ктера хорошо́ извѣ́стна; **-ный** *ած. ուրոյն, ինքնուրոյն, անկախ։*

Само|стрѣ́лъ *ա. քալխաղաղեղ.* **-су́дъ** *ա. տ.* Самоупра́вство; **-сѣ́вка** *ի.* **1,** *ինքնաբոյս, վայրի հանդր.* **2,** *ցանիչ, սերմնացիր մեքենայ.* **-сѣ́йка** *ի. սերմնաձիգ, ինքն իր սերմերը ձգող, թափող բոյս։*

Само́|тникъ *ա.* **-тница** *ի. ետական, եսասէր այր, կին.* **-тный** *ած. եսական, եսասիրական։*

Самоубі́й|ство *չ. անձնասպանութիւն, ինքնասպանութիւն.* **-ца** *հ-ր. անձնասպան, ինքնասպան։*

Самоувѣ́рен|но *մ. անձնապաստանութեամբ, անձնավստահութեամբ, անձնապարծութեամբ.* **-ность** *ի. անձնապաստանութիւն, անձնավստահութիւն, անձնապարծութիւն.* **-ный** *ած. անձնավստահ, անձնապաստան, անձնապարծ։*

Само|уличе́ніе *տ.* Самообвине́ніе; **-уничиже́ніе** *չ. անձնանուաստութիւն, ինքնանուաստութիւն։*

Самоуправ|ле́ніе *չ. ինքնավարութիւն.* городско́е с.; **-ля́ться** *չզ. ինքնավարել, ինքնավարութիւն ունենալ.* с—ля́ющіяся прови́нціи; **-но** *մ. անձնիշխանաբար, ինքնիշխանաբար.* **-ный** *ած. անձնիշխան, ինքնիշխան.* **-ство** *չ. անձնիշխանութիւն, կամայականութիւն.* **-ствовать** (-вую -ютъ) *չ. անձնիշխանաբար, կամայականօրէն վարուել, գործել։*

Само|услажде́ніе *չ. ինքն իրան բաւականութիւն պատճառելը, անձնազգացում.* **-усоверше́нствованіе** *չ. անձնական կատարելագործութիւն.* **-учи́тель** *ա. ինքնակրթութեան, ինքնուսութեան ձեռնարկ.* **-у́чка** **1,** *հ-ր. ինքնակիրթ, ինքնոյս այր, կին.* э́тотъ музыка́нтъ с.; **2,** *ինքնակրթութիւն, ինքնուսութիւն.* онъ вы́учился писа́ть с—ою.

Самохва́|лъ *ա.* **-лка** *ի. անձնագով, անձնապարծ, ինքնագով, սնապարծ, պարծենկոտ այր, կին.* **-льный** *ած. սնապարծական.* **-льство** *չ. անձնագովութիւն, անձնապարծութիւն, ինքնագովութիւն, սնապարծութիւն, պարծենկոտութիւն։*

Само|цвѣ́тный *ած. բնական գոյնի, բնական գոյնով.* с—ые каме́нья *բուն. հարազատ անգին քարեր.* **-чи́ніе, -чи́нство** *տ.* Самоупра́вство; **-чи́нствовать** *տ.* Самоупра́вствовать; **-чу́вствіе** *չ. իւր առողջութեան դրութիւնը զիտակցելը.* у больно́го с. хоро́шее *հիւանդն իրան լաւ է զգում.* **-ѣ́дскій** *ած. աշխ. սամոյեդական.* **-ѣ́дъ** *ա. աշխ. սամոյեդ (մոնղոլական ցեղ մի, թուով 15,000—22,000 հոգի)։*

Саму́мъ *ա. աշխ. սամում (խիստ փոթորկալից խորշակ, տաք և չոր քամի, որ փչում է մեծ ապառաժուտ Արաբիայի անապատներում)։*

Самши́|товый *ած. մշտադալար ցախի.* **-тъ** *ա. բս.* Buxus sempervirens, *մշտադալար տոսախ (չիմշատին?)։*

Са|мъ, самá, самó դեր. ինքն. самъ Богъ защи́тникъ неви́нныхъ; я самъ, онъ самъ, онá самá ես ինքս, նա ինքը. мы сáми, вы сáми, онѝ, онѣ сáми մենք ինքներս, դուք ինքներդ, նրանք ինքները. я желáю вѝдѣть самогó Петрá, самоё Елéну ես ցանկանում եմ տեսնել իրան Պետրոսին, իրան Հեղինէին. онъ самъ не знáетъ, что дѣлаетъ; пеня́йте сáми на себя́ ինքներդ ձեզ մեղադրեցէք. онъ ýчится с. նա սովորում է ինքն իրան, առանձին. самó собóю разумѣется ինքն ըստ ինքեան հասկանալի է. свѣчá погáсла самá собóю; самъ по себѣ ինքն ըստ ինքեան. порóкъ ненави́стенъ самъ по себѣ; онъ живётъ с. по себѣ նա առանձին, իւր համար է ապրում. самъ другъ, самъ третéй երկուսով. երեքով, երկու, երեք հոգով. онъ живётъ самъ другъ, самъ третéй; рожь родилáсь самъ пять, самъ шёстъ, овёсъ роди́лся самъ пять, самъ шёстъ հաճարը, վարսակը մէկին հինգ, մէկին վեց է տուել. онъ отпрáвился на охóту самъ третéй, самъ пять որսի գնացողները նրանով երեք, հինգ հոգի էին. онъ сегóдня с. не свой նա այսօր վատ է տրամադրուած. **-мый** -ծ. **1**, ինքը(ն), նոյն. Богъ есть с—ая блáгость Աստուած ինքը բարութիւնն է. сáмыя пóчести не сдѣлали егó счастли́вымъ նոյնիսկ պատիւները նրան երջանիկ չարին. на сáмомъ берегý հէնց, իսկ ափին. это та с—ая бáрышня, о котóрой я говори́лъ; егó арестовáли въ ту с—ую минýту, когдá онъ выходи́лъ изъ теáтра նրան կալանաւորեցին հէնց նոյն րոպէին, երբ նա ելն. это то же с—ое այդ միեւնոյն բանն է. съ сáмаго начáла հէնց սկզբից. въ с—омъ начáлѣ հէնց սկզբում. въ с—омъ дѣлѣ իրաւի. на с—омъ дѣлѣ իսկապէս. онъ пріѣхалъ къ с—ому обѣду նա ժամանեց ճիշտ ճաշի ժամին. въ с—ую пóру ուղիղ հէնց նշանակեալ ժամին, 'ի դէպ ժամու. пýля попáла емý въ с—ое сéрдце գնդակը դիպել է հէնց նրա սրտին, ուղիղ նրա սրտին. вотъ с—ыя егó словá ահա նորա հարազատ խօսքերը. **2**, (ուրիշ ածականների միաւորութեամբ) ամենա—. онъ человѣкъ с. чéстный; это с—ая грýбая оши́бка; с—ое лýчшее молчáть ամենից լաւն է լռել. изъ всѣхъ средствъ это с—ое дýрное. [բլում, բաժանեց։

Санатó|рій —. **-рія** ⱡ. (լտ.) սանատօ-

Санг|ви́никъ —. (լտ.) սանգուինիկ (արիւնաշատ, կայտառ, ուրախարարոյ մարդ). վառվռուն, աշխույժ մարդ. **-вини́ческій** -ծ. սանգուինիկ. արիւնային. վառվռուն. с. харáктеръ. [ճանդանով ներկել։

Сандáлить (-лю -лятъ) ն. ճանդանել,

Сандáлій —. (յն.) սանդալ, մոյկ (առանձին նախկին յոյների և հռոմէացիների)։

Сандáлъ —. սանդալ, ճանդան. крáсный с., Pterocarpus santalinus, կարմրափայտ սանդալ, ճանդան։

Сандáльный -ծ. ճանդանի. с—ая крáска ճանդանի ներկ։

Сандарá|ковый -ծ. չնարակի. **-къ** —. (յն.) չնարակ (ստուշահոտ խէժ Callitris quadrivalvis ծառի, որ զանազան գործածութիւն ունի)։

Санджáкъ —. (թուրք.) սանջակ. գաւառ։

Сандóвъ —. ձկնորսական ձող։

Сáндрикъ —. ճարտ. քիւ, գլուխ, զարդ (պատուհանի)։

Сандрильóна ⱡ. (ֆր.) (իսկապէս) խոհանոցի կեղտոտ աղախին. 'խորթ քոյր' (գերմանական յայտնի հէքիաթի հերոսուհին, որ իւր նախանձոտ քոյրերից հալածուելով և նահատակուելով, վերջ ի վերջոյ ամուսնանում է արքայորդու հետ)։

Сáни, нéй ⱡ. յ. սահնակ, 'քըշայ'. ѣхать въ саня́хъ; ѣздá, вóзка въ саня́хъ; изъ санéй, да въ дрóвни (առծ.) ձիուց վայր գալով իշին նստել։

Саниди́нъ —. Տնք. sanidine, սանիդին, ապակէ ֆելդսպաթ։

Санитá|рія ա. Санатóрія; **-рный** -ծ. սանիտարական. առողջապահութեան, առողջապահական պայմանների վերայ հսկող. с. врачъ; **-ръ** —. սանիտար, հիւանդապահ (պատերազմի ժամանակ)։ [շակ։

Сáнки, нокъ ⱡ. յ. պստիկ սահնակ, 'քըշ-

Санк|ціони́рóвать (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) հաստատել, վաւերացնել. **-ція** ⱡ. (ֆր.) հաստատում, վաւերացնում։

Санкюлóтъ —. (ֆր.) սանկիւլոտ, անվարտիք, անփոխան, ցնցոտիազգեստ, մուրացկան։

Сáн|никъ —. սահնակագործ, սահնակավաճառ. **-ный** -ծ. սահնակի, -կային. с. путь.

Санови́|то ʃ. վեհաբար, վեհութեամբ. **-тость** ⱡ. **1**, վեհութիւն. պարթևութիւն. **2**, ազնուատոհմութիւն. **-тый** -ծ. **1**, վեհ. պարթև. **2**, ազնուատոհմ։

Санó|вникъ —. բարձրաստիճան պաշտօնատար, պատուաւոր. **-вность** ⱡ. բարձրաստիճանութիւն, պատուաւորութիւն. **-вный** -ծ. բարձրաստիճան, պատուաւոր։

Сáно|чки, чекъ ⱡ. յ. պստիկ սահնակ, 'քըշակ'. лю́бишь катáться, люби́ и с. вози́ть (առծ.) ձուաձեղի խաթրու ճաւի կօթը կը պաչեն. **-чный** -ծ. սահնակի, -կային։

Санскри́тскій -ծ. սանսկրիտ, -տական. с. язы́къ սանսկրիտերէն։

Санти|грáдъ —. (ֆր.) հարիւր աստիճանեայ ջերմաչափ. **-грáммъ** —. (ֆր.) հարիւրորդգրամ, հարիւրերորդական գրամ. **-ли́тръ** —. (ֆր.) հարիւրալիտր, հարիւրերորդական լիտր։

Сантимент... ա. Сентимент...

Сантимéтръ —. (ֆր.) հարիւրամետր, հարիւրերորդական մետր։

Санти́мъ —. (ֆր.) սանտիմ։

Санхедри́нъ —. (նոր եբր.) սանհեդրին, սինեդրիոն (բարձրագոյն ատեան նախկին հրէաների)։ [տօն։

Санъ —. բարձր աստիճան, պատիւ, պաշ-

Сáпа ⱡ. (ֆր.) ռզմ. ական, խրամ (ամրոցառութեան)։

Сапажý —. -ն՛հ. կնդ. Cebus, սապաժու, տափակաքիթ կմ Ամերիկայի կապիկ։

Сапáтый -ծ. խլացուած, խլախօսւոր (ձիու մասին)։

Са|пёрный -ծ. ռահվիրական. **-пёръ** —. (ֆր.) ռզմ. ռահվիրայ. փոտահատ զինուո-ր[ական]. **-пи́ровать** (-рую -ютъ) ն. (ֆր.)

ռզմ. ական, խրամ կարել, քաշել. **-пиро́вка** է. ական, խրամ կարելը, քաշելը։

Са́пный -ձ. сапъ-ի։

Сапо́|гъ, а́ -. երկարաճիտ, անկարուրդաւոր կօշիկ. скрипу́чіе с—и́ ճռճռան անկարուրդաւոր կօշիկներ. **-жи́шко** -. Նխտ. վատ, անպիտան անկարուրդաւոր կօշիկ. **-жи́ще** -. յւռլ. մեծ, անճոռնի անկարուրդաւոր կօշիկ. **-жникъ** -. կօշկակար. с. всегда́ безъ сапо́гъ (առծ.) դարբնին դանակ չի լինի. **-жничать** չ. ռմկ. կօշկակարութիւն անել. **-жный** -ձ. անկարուրդաւոր կօշիկի. с. каблу́къ; с—ая щётка; **-жо́къ**, жка́ նւզ. տ. Сапо́гъ.

Сапони́тъ -. հնք. saponite, օճառաքար։

Сапу́нъ տ. Сопу́нъ.

Сапфи́|рный, -ровый -ձ. շափիւղայի, -յից. **-ръ** -. հնք. saphir, շափիւղայ։

Сапъ -. բժ. խլնգու, խլախտ։

Сара́|ецъ, йца նւզ. **-й** -. (թուրք.) սարայ, շէնք, շինութիւն. с. для телѣ́гъ սայլատուն. с. для дровъ փայտատուն, ցախատուն. с. для кирпича́ աղիւսատուն. поста́вить каре́ту въ с. ծածկակառքը կառատուն դնել. **-йный** -ձ. սարայի. **-йчикъ** նւզ. **-йще** -. յւռլ. տ. Сара́й.

Саран|ча́ է. հ-ք. կնդ. Acridium migratorium, թափառական մարախ, 'մարեխ'. **-чеѣдъ** -. կնդ. մարախակեր, մարեխակեր։

Сарафа́|нецъ, нца նւզ. տ. Сарафа́нъ; **-нница** է. սարաֆանակիր, սարաֆան հագած աղջիկ, կինարմատ. **-нный** -ձ. սարաֆանի. **-нчикъ** նւզ. **-нъ** -. (պրսկ.) սարաֆան (երկար ժողովրդական զգեստ ռուս կանանց, առանց թևքերի, որն աղջիկը կրճկուում է)։

Сарацы́ны -. յ. սարակինոսներ. առհ. արաբներ, մահմեդականներ։ [va, որիզ. բրինձ։

Сарачи́нское пшено́ բս. Oryza sati-

Са́рвень -. (անգլ.) ծովգ. պարանագոտ, պարանագոտեխ. класть с. պարանը պատել։

Сарга́ссо չ. բս. Sargassum bacciferum, սարգասեան կմ որտաշուի ջրիմուռ։

Сарде́|ль է. **-лька** նւզ. տ. Сарди́на, -нка.

Сарди́|на է. **-нка** նւզ. կնդ. Clupea sardina, հրձուկ, ազկեր. անձրուկ։ [գլուխ։

Сардони́ксъ -. հնք. Sardoine, սար-

Сардони́че|ски մ. սարդոնիկաբար, հեգնաբար, -նօրէն. с. улыба́ться; **-скій** -ձ. (յն.) սարդոնիկական, ծաղրական, հեգնական. չար, դառն. с. смѣхъ սարդոնիկական, արտևնական ծիծաղ. և ակամայ, ներնական, հիւանդական ծիծաղ։

Саребара́нъ -. Հաշտարխանի սոդա։

Са́р|жа է. (ֆր.) սարժ (թեթև գործուածք, որից տարազներ են կարում). **-жевый** -ձ. սարժի, -ժից։

Сарка́змъ -. (յն.) դառն հեգնութիւն, ծաղր, երգիծանք։

Сарка́нить տ. Арка́нить.

Саркасти́ческій -ձ. դառն հեգնական, ծաղրական։

Сарко́да (ֆր.) տ. Протопла́зма.

Сар|ко́ма է. (յն.) բժ. գարկոմ, ինքնաբոյս պալար, ուռուցք. **-комато́зный** -ձ. ինքնաբոյս պալարային։

Саркофа́гъ -. (յն.) սարկոֆագ, քարէ փառահեղ դագաղ, նաւ։

Сарсапари́|ль է. բս. Smilax sarsaparilla, սարսապարիլ. **-льный** -ձ. սարսապարիլի։

Сары́чъ, а́ -. կնդ. Buteo vulgaris, մուրական ճուռակ։ [пари́ль, -льный.

Сассапари́|ль, -льный տ. Сарса-

Сассафра́|совый -ձ. սասսաֆրասի. **-съ** -. բս. Sassafras officinalis, սասսաֆրաս։

Сата|на́ է. (եբր.) սատանայ. мужъ и жена́, оди́нъ с. (առծ.) մարդ և կին միևնոյն անձն են. **-ни́нскій** -ձ. սատանայական. **-ни́ть** (-ню -нятъ) չ. սատանութիւն, չարութիւն անել. **-нъ** -. ներքնազգեստ մի կտորի։

Сателли́тъ (լտ.) տ. Спу́тникъ.

Сатине́тъ -. (ֆր.) սատինէտ (կտոր, կերպաս մի)։

Сати|нирова́льный -ձ. ողորկիչ, -ող, ողորկիչ, -կող, փայլ տւող. с—ая маши́на; **-ниро́ваніе** չ. ողորկելը, -ում, ողորկելը, -կում, փայլ տալը. **-ниро́вать** (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) ողորկել, ողորկել. փայլ տալ. **-ниро́вка** է. տ. Сатини́рованіе; **-новый** -ձ. սատինի, -նից, սատինեայ. **-нъ** -. (ֆր.) սատին (բրդէ կամ բամբակէ կերպաս մի)։

Сати́|ра է. (լտ.) երգիծաբանութիւն. **-рикъ** -. երգիծաբան. **-ри́чески** մ. երգիծաբանաբար, -նօրէն. **-ри́ческій** -ձ. երգիծաբանական. **-ръ** -. (լտ.) 1, դիցբ. այծամարդ, կիսադիք. 2,* ցոփ. ցոփակեաց մարդ։

Сатисфа́кція է. (լտ.) բաւարարութիւն։

Сатра́|пія է. սատրապութիւն, կուսակալութիւն, մարզպանութիւն. **-пскій** -ձ. սատրապի, -պային, կուսակալի, մարզպանի, -նական. **-пъ** -. (պրսկ.) սատրապ, կուսակալ. մարզպան (նախկին Պարսկաստանում)։

Сату|рна́лія է. (լտ.) 1, պտմ. Սատուռնեան տօն, օրեր. 2,* շուայտութեան, ցոփութեան օրեր, ժամանակ, շրջան. **-рнъ** -. Սատուռնոս, Կրոնոս, Երևակ (մոլորակ մի)։

Сафи́ръ տ. Сапфи́ръ.

Сафи́ческій -ձ. стихъ Սապփոյեան բանաստեղծութիւն, տաղաչափ (տառանանի վանկանի)։ [տապարակ, ապապր·

Сафло́ръ -. բս. Carthamus tinctorius

Сафо́й -. բս. Brassica olèracea Sabauda, սավօյեան կաղամբ։

Сафья́|нный, -новый -ձ. սեկի(ց). с. дива́нъ սեկի գլուխ, բարձոց. **-нъ** -. (պրսկ.) սեկ (այծի կամ ոչխարի մորթ, որ մշակելով ամրարար բաց գոյներով ներկում են)։

Са́ха|рецъ, рца նւզ. տ. Са́харъ; **-ри́стый** -ձ. շաքարային. շաքարոտ. с—ое мочеизнуре́ніе բժ. շաքարամիզութիւն. **-рить**, нас—, обс— ն. շաքարել. **-ринкъ** -. բս. Sium sissarum, ջրի կարոս (ջրաշախուր, քեղծ). **-ри́ница** է. շաքարաման. **-ри́ный** -ձ. շաքարի, շաքարա—. с. тростни́къ շաքարեղէգն. с—ая бума́га շաքարի թուղթ. с—ая голова́; с. заво́дъ; **-рова́реніе** չ. շաքար եփելը. **-рова́рный** -ձ. շաքար եփելու. с. заво́дъ կմ **-рова́рня** է. շաքարի գործարան. **-рова́ръ** -. շաքար եփող. **-роме́трія** է. քիմ. շաքարաչափութիւն. **-роме́тръ** -. քիմ.

շաքարաշատ. **-ронóсный** -ձ. բս. շաքարաբեր. **-рообразовáніе** չ. շաքարակազմութիւն. **-ръ** —. (անեզք.) շաքար. молóчный с. կաթնաշաքար. тростникóвый с. եղեգի շաքար. крахмáльный с. օսլայի շաքար. плодóвый с. մրգաշաքար. *с. медóвикъ խարդախ, 'յետ եկած', անպիտան, չաւայն մարդ:

Сачóкъ, чкá —. ձեռնաուռկան, կոթաւոր ուռկան (ձկնորսներ ձուկ հանելու). Թիթեռնիկներ, միջատներ որսալու գործիք:

Сбá|вить (-влю -вятъ; -вь) ա. Сбавля́ть; **-вка** է. պակասեցնելը, քչացնելը, կարճելը. с. жáлованія ռոճիկի կարճումը. **-вля́ть**, -вить ն. պակասեցնել, քչացնել, կարճել. с. съ цѣны́ գինը պակասեցնել, իջեցնել. с. цѣну съ товáровъ; *с. съ когó спéси մէկի հպարտութիւնը սանձահարել. **-вочный** -ձ. պակասեցնելու, քչացնելու, զիջման, զեղչի. с—ые процéнты զիջման տոկոսներ, զեղչ:

Сбáлты|ваніе չ. Թափահարելը, -րում. հարելը, -րում. **-вать**, сболтнýть ն. Թափահարել. հարել:

Сбе|регáніе ա. Сбережéніе; **-регá-тель** —. **-регáтельница** է. պահող, պահպանող, խնայող այր, կին. **-регáтельный** -ձ. խնայողական. с—ая кáсса; **-регáть**, -рéчь ն. 1, պահել, պահպանել. с. плáтье, плоды́; очки́ сберегáютъ зрéніе; с. свои́ си́лы; с. свои́ запáсы; 2, խնայել, տնտեսել. с. копéйку на чёрный день; **-режéніе** չ. 1, պահելը, պահպանելը. 2, խնայելը, տնտեսելը. с. дровъ; дéнегъ; 3, խնայողութիւն. **-рéчь** (-регý -жёшь -гýтъ; անց. -рёгъ -глá, ó; հրմ. -ги́) ա. Сберегáть.

Сби|вáніе չ. ա. տարբ. բայը. **-вáть**, -ть ն. 1, զարկելով, խփելով վայր գցել. с. кéгли; с. съ когó шля́пу; с. когó съ ногъ մէկին տապալել, գետին գլորել. лóшадь сби́ла сѣдокá ձին ձիաւորին վայր գցեց. одни́мъ зáлпомъ мы сби́ли мáчты непріятельскаго корабля́; с. шестóмъ плоды́ дéрева ձողով ծառի պտուղները Թափել, Թափ տալ. 2, զարկելով, խփելով հանել, տանել, վերցնել, լուծել. с. óбручи съ бóчки; с. пýшку съ лафéта Թնդանօթը Թնդանօթակառքից հեռացնել. 3, զարկելով միացնել, միաւորել. կցել. (տախտակները) քշելով հաւաքել. с. полови́цы յատակի տախտակները միացնել, միմեանց կպցնել. 4, զարկելով, խփելով բԹացնել, կոտրել, փշացնել. с. лéзвіе ножá; лóшадь сби́ла подкóвы ձին պայտերը մաշել, ջարդել, փշացրել է. *с. рогá, спéси հպարտութիւնը սանձահարել. 5, հարել. с. мáсло խնոցի հարել. с. я́йца; с. сли́вки; 6, պակասեցնել, քչացնել, զիջել. с. цѣ́ну съ товáра; 7, շփոԹեցնել, 'շշկլեցնել'. с. подсуди́маго при допрóсѣ; с. съ тóлку շփոթեցնել, խելացնորել. с. съ пути́ մոլորեցնել, գայթակղեցնել. 8, տարհամոզել, ուրիշ համոզմունքի բերել. онъ при́нялъ моё предложéніе, но родны́е сби́ли егó; **-ся** -ներ. 1, մոլորուել. с. съ дорóги, съ пути́ մոլորուել, ճանապարհը կորցնել. лóшадь сбивáется ձին շեղուում, խոտորւում է. с. съ ноги́ ոտք. սխալ քայլել. с. съ ногъ հալից ընկնել, սաստիկ յոգնել, 'բեզարել'. 2, շփոթուել, 'շշկըլուել', իրեն իրան հակաճառել, հակասական պատասխաններ տալ. подсуди́мый сби́лся въ отвѣ́тахъ: орáторъ сби́лся говоря́ рѣчь; **-вка** է. ա. Сбивáніе; **-вчиво** մ. շփոԹ, անորոշ կերպով, շփոթաբար. **-вчи-вость** է. շփոթութիւն, խառնակութիւն, մթութիւն, անորոշութիւն. **-вчивый** -ձ. շփոթ, խառնակ, անորոշ, մութ. с—ая лóшадь անկանոն գնացքով ձի:

Сбирá|тель, -тельница, -ть, ся ա. Собират...

Сби́|тенный -ձ. տաք մեղրաշաքարի. **-тенщикъ** —. տաք մեղրաշաքար ծախող. **-тень**, тня —. տաք մեղրաշաքար (եռացրած ջրից, մեղրից և համեմներից պատրաստած):

Сби́ть (собью́ -ю́тъ; сбей), **ся** ա. Сбивáть, ся.

Сбли|жáть, -зить ն. մօտեցնել, մօտիկացնել. с. края́ рáны; **-ся** -ներ. մօտենալ, մերձենալ. **-жéніе** չ. մօտենալը, մերձենալը, մերձեցում. **-зить** (-жу -зятъ), **ся** ա. Сближáть, ся.

Сбó|нна է. կուռք, 'կապան'. **-й** —. 1, (մորթած) անասունի ոտնագլուխ. 2, պակասեցնելը, զեղչ, զիջում (գնի). 3, քայլուածքի, 'եռբիշի' փոխումը. 4, միացնելը, կցելը (տախտակները). **-йничать** չ. շփոԹեցնել, շշկլեցնել, շփոթութիւն, խառնակութիւն առաջացնել. **-йщикъ** —. խորամանկ խառնակիչ:

Сбóку մ. կողքից, կշտից. կողմից:

Сболтнýть 1, ն. ա. Сбáлтывать; 2, որ և **-ся** չ. անզգուշաբար խօսք արտասանել, բերնից խօսք դուրս թռցնել. онъ сболтнýлъ, емý сболтнýлось նա բերնից խօսք դուրս թռցրեց:

Сбó|ристый -ձ. ծալքաւոր, ծալքաշատ, բազմածալք. **-рище** չ. հաւաքոյթ, խռնում. խառնաղանճ, ամբոխ[ային ժողով]. **-рка** է. 1, ժողովելը. -վում, հաւաքելը, -քում. с. маши́ны մեքենայի սարքումը. 2, ծալք, փոթ (զգեստի). 3, միացնելը, -ցում, միաւորելը, -րում, շինելը. **-рникъ** —. 1, ժողովածու. литератýрный с.; 2, մի տեսակ ծալքաւոր խալր կանանց. **-рный** -ձ. 1, ժողովուելու, հաւաքուելու, հաւաքման, ժողովման. с. день; с—ая кóмната; сбóрное мѣ́сто ժողովուելու, ժամադրութեան տեղ. с. пýнктъ ռզմ. զօրաժողովավայր. 2, ժողոված, հաւաքած, միասին կցած, յօրինած. с—ые дéньги ժողոված, հանգանակած դրամ. с—ые мѣхá մի քանի կտորներից կարած մորթեր. с. спектáкль խառն, հաւաքական ներկայացում. с—ое воскресéнье մեծ պասի առաջին շաբաթը. **-рщикъ** —. 1, (**-рщица** է.) ժողովող, հաւաքող, տանող այր, կին. с. податéй հարկահան. с. дорóжнаго сбóра ուղեգրամ առնող. 2, մեքնգ. սարքող (մեքենայի). **-ръ** —. 1, ժողովելը, -վում, հաւաքելը, -քում. հաւաքուելը. ժողովուելը. ժողով. с. податéй հարկերի ժողովումը, հաւաքումը, հարկահանութիւն. с. вóйскъ զօրաժողով. 2, հունձ. с. травъ խոտի հունձ. втори́чный с. съ пóля въ тотъ же годъ; 3, հանգանակութիւն. с. для бѣ́дныхъ; крýжечный с. գանձանակ. 4, հարկ, մաքս. հասոյթ, արդիւնք. полýтный с. գլխահարկ. тамóженный с. մաքսային հասոյթ.

шоссе́йный с. *ուղեմաքս*. канцеля́рскій с. *պաշտօնատանային մաքս*. ге́рбовый с. *դրօշմաթղթային մաքս, հասոյթ*. 5, *ռզմ.* *զօրակոչ[ու-թեան թմբկահարութիւն]*. бить с.; нея́вка къ с—у; **-ры** —. յ. *պատրաստութիւններ, 'թադարիք'. կարգադրութիւններ*. с. въ доро́гу *պատրաստութիւններ ճանապարհ ընկնելու*. *Мала́нины с. *անվերջ պատրաստութիւններ*:

Сбра́сы|ва́ніе ւ. 1, *վայր ձգելը, վայր գցելը, վայր նետելը*. 2, *Թղթխ. ձգելը, գցելը, նետելը, գէն գցելը*. 3, [*մի տեղ*] *ածելը, թափելը, կիտելը*. **-вать** ъ. 1, (сбро́сить) *վայր ձգել, վայր գցել, վայր նետել*. *Թղթխ. ձգել, գցել, նետել, գէն գցել*. с. ка́мень съ горы́; с. кого́ съ лѣ́стницы; ло́шадь сбро́сила сѣдока́; с. съ себя́ плащъ; с. съ себя́ и́го *իւր պարանոցից լուծը թօթափել*. с. съ себя́ ма́ску *իւր դիմակը հանել, ձգել*. с. ко́жу *խորիը ձգել, փոխել (օձի մասին)*. 2, (сбро́сить) *ձգել, [վիժաժամ] ցնցել*. кобы́ла сбро́сила; 3, (сброса́ть) *միասին ածել, թափել, կիտել*:

Сбре|сти́, -сти́сь, -сти́ся *ш.* Бре-сти́, -сти́сь, -сти́ся.

Сбри|ва́ть, -ть (сбре́ю -ютъ; сбре́й) ъ. *սափրել, ածիլել*. 2,* что у кого́ *մէկից մի բան գողանալ, 'թացնել', յափշտակել*:

Сброди́ться, сбрести́ся ւ. *Թրև գալ, քարշ գալ*:

Сбродъ —. *խառնամբոխ, խաժամուժ ամբոխ*:

Сбро|са́ть *ш.* Сбра́сывать 3; **-сить** (-шу -сятъ; -сь) *ш.* Сбра́сывать 1, 2.

Сбру́|я ϸ. *գործիք. սարք*. ко́нская с. *ձիասարք. լծասարք*. рыболо́вная с. *ձկնորսական գործիք*. **-йный** -ъ. *ձիասարքի, լծասարքի*:

Сбу́хты-бара́хты = съ бу́хты-бара́хты (ш. Бу́хта 3).

Сбы|ва́ніе ւ. 1, *քշելը. ծախելը, 'աւզ անելը'*. 2, *պակասելը, նուազելը, քաքանկելը (ջրի)*. 3, *ստորճանտարար կատարուելը, իրականանալը (գուշակութեան)*. **-ва́ть**, сбыть ъ. 1, *քշել, ծախել, վաճառել, 'աւզ անել', 'ազատուել'*. с. това́ры; с. что съ рукъ *մի բանից ազատուել, մի բան գլխից 'աւզ անել'*. с. съ рукъ сомни́тельную моне́ту; с. безпоко́йнаго жильца́ *անհանգիստ կենւորից ազատուել, անհանգիստ կենւորին գլխից 'աւզ անել'*. 2, *պակասել, նուազել*. вода́ сбыва́етъ *ջուրը նուազում, քաքանկում է*. цѣна́ на хлѣбъ сбыла́ *հացի գինը պակասել, ընկել է*. **-ся** -ъ. 1, *կատարուել, իրականանալ*. проро́чество э́то сбыло́сь, не сбыло́сь; э́то не сбу́дется; надѐжда моя́ сбыла́сь; 2, *ծախուել, վաճառուել, 'գնել', 'քշուել'*. э́тотъ това́ръ хорошо́ сбыва́ется; **-ло́й** -ъ. *ռմկ. նուազած, քաքանկած (ջրի մասին)*. **-тіе** ւ. 1, *նուազելը, -զում, քաքանկելը (ջրի)*. 2, *եկ. ու. կատարուելը, իրականանալը (մարգարէութեան)*. **-точный** -ъ. *կարելի, որ կարող է պատահել*. **-тчикъ** —. *քշող, ստործող, ծախող (որ. ապրանքներ)*. **-тъ** —. *քշելը, ծախելը, -խում, վաճառելը, -ռում*. на хлѣбъ ны́нѣ с. хоро́шъ *հացն այժմ լաւ է ծախուում*. откры́ть но́вое мѣ́сто для сбы́та това́ровъ; **-ть** (сбу́ду -дутъ; -дь), **ся** *ш.* Сбыва́ть, ся.

Сбѣ|га́ніе ւ. 1, *վազ, նեքևի վազելը, վազելով իջնելը*. 2, *հոսելը, հոսում*. **-га́ть**, -(ѣ)гать, **-жа́ть** ւ. 1, *վազ, նեքև վազել, վազելով իջնել*. -жа́ть съ горы́, съ лѣ́стницы; дать -жа́ть водѣ́ *թողնել, որ ջուրը հոսի, վազէ*. 2, *խունանալ, անցնել*. я́ркіе цвѣта́ сбѣга́ютъ легко́; 3, (*միայն* сбѣ́гать) *վազել*. сбѣ́гай въ апте́ку за лѣка́рствомъ; сбѣ́гай за до́кторомъ; **-ся** -ъ. *վազելով գալ, հաւաքուել, խմբուել (բազմութեամբ)*. наро́дъ сбѣжа́лся на пожа́ръ; **-гъ** —. *հոսելը, հոսում*. **-жа́лый** -ъ. *փախած, փախստական*. **-жа́ніе** ւ. *փախչելը, փախուստ*. **-жа́ть, ся** *ш.* Сбѣга́ть, ся.

Сва́|дебка ϸ. *ուզ. պսակի, Թեթև հարսանիք*. **-дебный** -ъ. *հարսանիքի, հարսանեաց, հարսանեկան. պսակադրութեան*. с. пиръ; с—ое пла́тье *հարսանեաց, պսակի զգեստ*. с—ое кольцо́ *պսակադրութեան մատանի*. **-дьба** ϸ. *հարսանիք*. серебряная, золота́я с. *հարսանեաց 25, 50 ամեակ*. быть на с—ѣ; пригласи́ть на с—у; пра́здновать, справля́ть с—у.

Сва́ечка *ուզ.* *ш.* Сва́йка.

Сва́живать *ш.* Своди́ть.

Сва́й|ка ϸ. 1, *սվայկա (երկաթեայ գործիք, մեծագլուխ բևեռի նման, որով խաղում են)*. игра́ть въ с—у *սվայկա խաղալ*. 2, *ուզ.* *ш.* Сва́я; **-никъ** —. *կնդ.* Strongylus, *ցանկաճճի*. **-ный** -ъ. *ցցի, ցցի, ցցա—, ցցա—*:

Сва́|ливаніе ւ. *ш.* *տապալելը*. **-ливать I.** [**-ли́ть** (-лю́ -ятъ)] ъ. 1, *գետին գլորել, գետնով տալ, տապալել*. вѣ́теръ свали́лъ (*կմ* вѣ́тромъ свали́ло) де́рево; вѣ́теръ свали́лъ меня́ съ ногъ; болѣ́знь свали́ла его́ въ посте́ль; 2, *մի տեղ ածել, կիտել, դիզել*. с. ка́мни въ ку́чу; 3, *պարպել, վայր ածել*. с. сѣ́но съ во́за; *с. что съ себя́, съ плечъ *մի բանից օձիքը թափել*. 4, *ձգել, գցել*. с. на кого́ вину́; 5, ւ. *նուազել, պակասել, մեղմանալ*. къ ве́черу свали́лъ жаръ; 6, ւ. *ծռմզ. չքացել, խոտորուել*. **-ся** -ъ. *վայր ընկնել, վայր գլորուել, տապալուել*. с. съ ло́шади; с. съ ногъ *վայր ընկնել, գետին գլորուել (յոգնածութիւնից)*. свали́сь то́лько съ ногъ, а за ты́чками дѣ́ло не ста́нетъ (*առծ.*) *մարդուս գէթ ընկնելու վերայ իւր թշնամիները ուրախանում են*. э́то ему́ съ не́ба свали́лось *այդ նորա համար երկնային պարգև է*. **II.** (-ля́ть) 1, *Թաղիք չինել*. с. ше́рсть *բրդից Թաղիք չինել*. 2,* *մի կերպ անել, չինել, 'թխել', 'գլխից աւզ անել'*. **-ся** -ъ. *չփոթուել, 'չչկուել'*. **-лка** ϸ. 1, *ածելը, թափելը, կիտելը*. мѣ́сто для с—и нечисто́тъ; 2, *կիտուածք, դէզ*. 3, *քաղաքային աղբիւս (ուր թափում են ամէն կեղտոտութիւններ, 'չոր ու փուշ')*. 4, *նեղուածք, նեղութիւն (մարդկանց խռնումից)*. 5, *կռիւ, ծեծ, 'տուր ու դմփոց'*. **-льный** -ъ. 1, *նեղուածքի, նեղութեան*. 2, с. грѣхъ *պոռնկութիւն*. **-ля́ть, ся** *ш.* Сва́ливать, ся II.

Сва́ра *Նզ.* *ш.* Ссо́ра.

Сварга́нить *ш.* Варга́нить 3.

Сва́|риваніе ւ. *զոդելը, կաելը (մետաղները)*. **-ривать, -ри́ть** (-рю́ -а́рятъ) ъ. 1, *զոդել, կցցնել, կաել (մետաղները)*. 2, (*միայն*

сварить) *ա.* Варить; * съ нимъ пива не сваришь *այդ մարդու հետ չէ կարելի բան բանել.* **-рка** *է. զոդելը, կպցնելը, կանելը (մետաղները)։*

Сварли́|вость *է. կռուարարութիւն, կըռուասիրութիւն, ամբարշտութիւն.* **-вый** *-ծ. կռուարար, կռուասէր, ամբարիշտ։*

Сва|рно́й *-ծ. զոդած, կած, կպցրած.* **-рочный** *-ծ. զոդելու, -գող, կանելու, կող, կպցնելու, -նող։*

Сва́|танiе *չ. հարսնախօսութիւն, 'աղջիկ ուզելը', նշանելը.* я хочу́ помо́чь ему́ въ его́ с—iи *ես աղջիկ է ուզում և ես այդ գէպքում ցանկանում եմ նորան օգնել.* **-тать,** сосв— *ն.* [ուրիշի համար] *'աղջիկ ուզել', նըշանել.* онъ сва́таетъ мою́ дочь за своего́ сы́на *նա իմ աղջկանն ուզում է նշանել իւր որդու հետ.* за меня́ сва́таютъ бога́тую невѣ́сту *ինձ հարուստ հարսնացու են առաջարկում.* онъ сва́талъ на не́й своего́ дру́га *նա իւր բարեկամին նորա (աղջկայ) հետ նշանել է.* **-ся** *-նղ.* [իւր համար] *'աղջիկ ուզել', նշանուել.* онъ сва́тался къ одно́й вдовѣ́ *նա մի այրու է ուզել.* за неё (*կամ* къ ней) сва́тались мно́гiе жениха́ *նրան շատերն են ուզում.* **-товство́** *չ.* **1,** *հարսնախօսութիւն, խնամխօսութիւն, 'ժոզիքուլութիւն'.* **2,** *ա.* Свойство́; **-тъ** *-.* **1,** *հարսնախօս, խնամխօս, 'ժոզիքուլ'.* **2,** (**-тья** *է.* **-тьюшка** *նւզ.*) *խնամի (հարսի կամ փեսայի ծնողը, հայրը կամ մայրը).* братъ-братъ, сватъ-сватъ, а де́нежки не родня́ *կամ* сватъ не сватъ, а въ горо́хъ не лѣзь *փողի հարցում բարեկամութիւնը վերջանում է.* **-жа** *է. հարսնախօս, խնամխօս, 'ժոզիքուլ'.* ихъ с. сосва́тала.

Свахля́ть *ն. ռմկ. մի կերպ, անց որ լինի անել, շինել, 'թխել'։*

Сва́я *է. ցից, սիւ.* вбива́ть сва́и; постро́йка на сва́яхъ; забива́ть сва́и на полови́ну длины́ ихъ.

Све|де́нiе *չ.* **1,** *իջեցնելը.* **2,** *տանելը, հեռացնելը.* **3,** *մի տեղ բերելը, հաւաքելը.* **4,** *բաղդատելը, -տում, ստուգելը, ստուգում.* с. счётовъ *հաշուարարութիւն, հաշիւները բաղդատելը, վերջացնելը.* **5,** *կազմելը, միացնելը (անգամները).* **-дённый** *-ծ.* **1,** *միմեանց մօտ բերած, միացրած.* *խորթ.* с—ые дѣ́ти *խորթ որդիներ.* с. братъ, с—ая сестра́ *խորթ եղբայր, քոյր.* **-ду́** *ա.* Свести́.

Све|зе́нiе *չ.* **1,** *կրելը, բերելը (սայլով).* **2,** *տանելը, հեռացնելը (սայլով).* **-зти́, -зть** (-зу́ -зу́тъ; *անց.* -ёзъ -зла́, о́; -зи́) *ա.* Свози́ть.

Свёкла *է. բս.* Beta, *ճակնդեղ, 'չուկ'։*

Све|клови́ца *է. կարմիր ճակնդեղ,'չուկ'.* **-клови́чный** *-ծ. ճակնդեղի, 'չուկի'.* с. са́харъ; **-клоса́харный** *-ծ. ճակնդեղաշաքարի.* с—ое произво́дство *ճակնդեղային շաքարագործութիւն.* **-ко́льникъ** *-. ճակնդեղի, 'չուկի' արտ.* **-ко́льный** *-ծ. ճակնդեղի, 'չուկի'։*

Свё|коръ, кра *-. սկեսրայր, 'կաղարն'.* **-(е)кро́вь** *է. սկեսուր։*

Свер|бёжница *է. բս.* Scabiosa, *քոսախոտ, քոսուրայս (ալբեծաղիկ?).* **-бёжъ,** жа́ *-. քոր, մարմաջ.* **-бёга** *է.* **-бёчка** *նւզ. բս.* Bunias orientalis, *բանջարեղէն մի խաչածաղկեներից.* **-бѣть** *չ. -ղէմ. քոր գալ, մարմաջել։*

Свер|га́ть, -гнуть *ն. վայր գցել, վայր գլորել, տապալել.* с. съ горы́; с. съ престо́ла *գահընկէց անել, գահազրկել.* с. и́го *լուծը թօթափել.* **-же́нiе** *չ. վայր գցելը, վայր գլորելը, տապալելը, -լում.* с. съ престо́ла *գահընկէցութիւն, գահազրկութիւն։*

Свер|ка́нiе *չ. փայլելը, փայլում, շող, շողալը.* с. мо́ря; с. штыко́въ; **-ка́ть, -кну́ть** *չ. փայլել, շողալ.* глаза́ его́ -ка́ли; звѣ́зды -ка́ютъ; мо́лнiя -ка́етъ, -кну́ла.

Свер|ле́нiе *չ. գայլիկոնելը, -նում, ծակելը, -կում.* **-ло́** *չ. կնդ.* Ptinus, *ծակիչ բզէզ.* **-ло́льникъ** *-. բս.* Crithmum maritimum, *ծովատառեխ.* **-ло́льный** *-ծ. գայլիկոնող, -նելու, գայլիկոնով, 'բուրղուով' ծակող, -կիչ, ծակելու.* с—ая маши́на; **-ло́льщикъ** *-.* [չարուհակ] *գայլիկոնող, գայլիկոնով, 'բուրղուով' ծակող.* **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) *ն. գայլիկոնել, ծակել. գայլիկոնով, 'բուրղուով' ծակել.* сверля́щая боль *բժ. ծակոց.* **-ло́** *չ. գայլիկոն, 'բուրղու', ծակիչ գործիք.* **-ля́нка** *է. կնդ.* Terebratula, *փորիչ խեցեմորթ։*

Сверну́ть, ся *ա.* Свёртывать, ся.

Свер|ста́ть, ся *ա.* Верста́ть, ся II; **-стникъ** *-.* **-стница** *է. հասակակից, հաւասարակից, 'թայդաշ' կամ տարեկանակից այր, կին.* **-стническiй** *-ծ. հասակակցական. տարեկանակցական.* **-стничество** *չ. հասակակցութիւն. տարեկանակցութիւն.* **-(ёр)стыва́нiе** *չ. տպգր. էջեռելը բաժանելը* (*շարուածքը*). **-(ёр)стыва́ть** *ն.* **1,** (сверста́ть) *ռմկ. հաւասարել, -րեցնել, հաւասար կարգել.* его́ сверста́ли окла́домъ съ това́рищами; **2,** *ա.* Верста́ть II.

Свёр|токъ, тка *-.* **-точекъ,** чка *նւզ. ծրար, պատատ.* **-тыва́нiе** *չ.* **1,** *ա. տորև բայը.* **2,** *թանձրացում, խտացում (արեան).* **-тыва́ть, -(ер)ну́ть** (-рну́ -ну́тъ), сверну́ть *ն.* **1,** *ծրարել, պատատել, ոլորել.* с. таба́къ въ ро́ли *թամբաքուն գլանակ փաթաթել.* -ну́ть кому́ го́лову, ше́ю *մէկի գլուխը, վիզը ոլորել.* **2,** [ոլորելով] *հանել, վերցնել և կամ փչացնել, խանգարել, կոտրել.* -ну́ть замо́къ; **3,** *շուռ տալ, շինել.* **4,** *չ. շեղուել, խոտորուել.* -ну́ть съ доро́ги; **-ся** *-նղ.* **1,** *կծկուել, կծկուելով կուչ գալ.* змѣя́ сверну́лась въ кольцо́, кольцо́мъ; ли́стья на де́ревѣ сверну́лись — *կծկուել, կուչ են եկել.* с. въ комо́къ *կծկուել, կուչ գալ.* **2,** [ոլորուելով] *փչանալ, խանգարուել, կոտրել.* ключъ сверну́лся; **3,** *մակարդել, 'մերուել',* (*արեան մասին*) *խտանալ, թանձրանալ.* сли́вки сверну́лись.

Сверх|во́ръ *-. հնգ. չաւանուած, գերբնական գող.* **-до́лжный** *-ծ. պահանջից, պահանջմանց աւել.* **-компле́ктный** *-ծ. սահմանած թւից, թւական կազմից գուրս, աւել։*

Све́рху *մ. վերև, վերևում, վերևից.* ма́сло пла́ваетъ с.; смотрѣ́ть с. внизъ; с. ка́плетъ *վերևից կաթում է.* это с. бѣ́ло, а сни́зу черно́ *այդ վերևից (կամ երեսից) սպիտակ է, բայց ներքևից (տակից) սև.* онъ надѣ́лъ сюрту́къ, а с. пальто́.

Сверхура́чный -ծ. պայմանաժամից, նշանակեալ ժամանակից զաւր. с—ая рабо́та.

Сверх|человѣ́ческій -ծ. գերմարդկային. с—ое му́жество; с—ія уси́лія; **-шта́тный** -ծ. շտատից զաւր։

Сверхъ նխդ. (սեռ. հոլ.) բացի. զաւր. վերև, վերայ. վեր, առել. с. жа́лованья, онъ получа́етъ награжде́нія; с. пла́тья она́ наде́ла манти́лію զգեստի վերայ կմ վերևից նա հագաւ վերնազգեստը. э́то с. мои́хъ силъ, с. силъ человѣ́ческихъ այդ իմ, մարդկային ույժերից բարձր, վեր է. с. того́ բացի դորանից. она́ молода́, хороша́ собо́ю, и с. того́ бога́та; с. ча́янія հակառակ ակնկալութեան, սպասածից առել։

Сверхъесте́ствен|но մ. գերբնական կերպով. **-ность** է. գերբնականութիւն. **-ный** -ծ. գերբնական։

Свер|ча́ніе չ. կանչելը (ծղրիդի). **-ча́ть** (-чу́ -ча́тъ) չ. (ծղրիդի մասին) կանչել. сверчо́къ сверчи́тъ; **-чо́къ,** чка́ ա. կնդ. Gryllus, ծղրիդ. полево́й с., G. campestris, դաշտի ծղրիդ. запе́чный с., G. domesticus, ընտանի ծղրիդ. земляно́й с., G. gryllotalpa, խլրդածղրիդ (ամբուստածղրիդ)։

Свер|ша́ть, -ши́ть ն. 1, [գլուխը, վերի կողմը] վերջացնել, աւարտել, բոլորել. с. стогъ сѣ́на խոտի դէզը աւարտել. с. сводъ; 2, անել, կատարել. с. вели́кій по́двигъ; **-ся** -նդր. կատարուել. всѣ проро́чества сверши́лись; ей сверши́лось два́дцать лѣтъ նրա քսան տարին լրացաւ. **-ше́ніе** չ. 1, վերջացնելը, աւարտելը, բոլորելը. 2, կատարելը. կատարում, կատարուելը. **-ши́ть** (-шу́ ша́тъ), **ся** ա. Сверша́ть, ся.

Све|сти́, -сть (-ду́ -ду́тъ; անց. свёлъ -ла́, о́; -ди́) ա. Своди́ть 1.

Сви|ва́льникъ ա. խանձարրակապ, բարուրակապ. **-ва́льный** -ծ. պատելու, խանձարրելու, բարուրելու. **-ва́льщикъ** ա. **-ва́льщица** է. պատողը, հիւսող այր, կին. **-ва́ніе** չ. պատատելը, ոլորելը, հիւսելը. с. гнѣзда́ բուն շինելը. **-ва́ть,** -ть ն. 1, պատատել. ոլորել, հիւսել, գործել. с. верёвку; с. гнѣздо́ բուն շինել. 2, խանձարրել, 'բարուրել'. **-ся** -նդր. 1, ոլորուել, կծկուել. змѣя́ свила́сь кольцо́мъ; **-вокъ,** вка ա. **-вочекъ,** чка նւզ. ոլորած, հիւսած տարրկայ (օր. թել). **-вочный** -ծ. сви́вокъ-ի։

Сви|да́ніе չ. տեսութիւն, տեսակցութիւն, ժամադրութիւն. до с—ія ց'տեսութիւն. назна́чить кому́ с. մէկին ժամադիր լինել. у нихъ бы́ло не́сколько с—ій նոքա մի քանի անգամ իրար հետ տեսնուել են. мѣ́сто с—ія ժամադրութեան տեղ, վայր. **-дываться,** -дѣ́ться ն-նդր. միմեանց տեսնել, միմեանց հետ տեսնուիլ, միմեանց պատահել. ско́ро ли мы сви́димся.

Свидѣ́тель| ա. վկայ. очеви́дный с. ականատես վկայ. быть с—емъ чего́-либо մի բանի վկայ լինել, վկայ գտնուել. призва́ть кого́ въ с—и մէկին վկայ կանչել. онъ приво́дитъ въ свидѣ́тели тако́го-то исто́рика; с. при бра́кѣ պսակադրութեան վկայ. **-ница** է. վկայ [կին, աղջիկ]. *э́та равни́на была́ с—ею мно́гихъ битвъ; **-скій** -ծ. վկայի, վկաների. с—ія показа́нія; **-ство** չ. վկայութիւն. по с—у дре́внихъ писа́телей; по с—у враче́й; ссыла́юсь на ва́ше с. դիմում եմ ձեր վկայութեան. 2, վկայութիւն, վկայական. с. о поведе́ніи, объ и́сповѣди, о болѣ́зни; до́кторское с.; метри́ческое с. о рожде́ніи и креще́ніи; **-ствова́ніе** չ. 1, վկայելը, վկայութիւն. 2, վերստուգում, -գութիւն. **-ствова́ть** (-вую -ютъ) չ. 1, վկայել, վկայութիւն տալ. с. про́тивъ кого́; -ствую, что э́то пра́вда; объ и́стинѣ э́того собы́тія -ствуютъ мно́гіе исто́рики; 2, յայտնել, արտայայտել. с. кому́ свою́ благода́рность; мой братъ -ствуетъ вамъ своё почте́ніе; 3, վաւերացնել. с. чью-либо ру́ку մէկի ձեռքը, ստորագրութիւնը վաւերացնել. с. па́спортъ.

Сви́|дѣться (-жусь -дятся) ա. Сви[дываться.

Сви|лева́тость է. վարակուորութիւն, խլատութիւն, խլխլատութիւն. **-лева́тый** -ծ. վարակաւոր, կուշաշատ, խլատ, խլխլատ. с—ое де́рево; **-ль** է. վարակ, կուշտ, խէլ (ծառի). с. въ стеклѣ́ կուշտ, ուսայլք ապակու վերայ։

Сви|на́рный -ծ. խոզարնի, խոզանոցի. **-на́рня** է. խոզի, խոզերի բուն, խոզաբուն, խոզանոց. **-на́рь,** я́ ա. Свинопа́съ; **-нево́дство** չ. խոզապահութիւն։

Сви|не́цъ, нца́ ա. հնք. plomb, կապար. արճիճ. о́кись свинца́, глётъ, քարմարցանկ. сѣрни́стый с., plomb sulfuré, ծծմբակապար։

Сви|ни́на է. **-ни́нка** նւզ. խոզի միս. **-ни́на** է. 1, նւզ. պստիկ խոզ, խոզիկ. морска́я с., կնդ. Cavia cobaya, հնդկական ծովախոճկոր. 2, բժ. ականջագեղձի, -ղձային խոյլ, ուռեցք. 3, հալած մետաղի ձող. отли́вка въ с—и ձողաձև հալելը. вы́сшій сортъ чугуна́ въ с—ахъ; **-нно́вый** -ծ. ձողաձև հալած. с. свине́цъ; **-ного́ловка** է. կնդ. phalène, գիշերային թիթեռ. **-но́й** -ծ. խոզի. с—ое са́ло; с—ое ры́ло խոզի կնճիթ. с. хлѣвъ; с—а́я щети́на խոզի բաշ, մազ. с. хлѣбъ, բս. Cyclamen europaeum, արջնակ (թաղթ, լօշ). **-нопа́съ** ա. խոզարած. **-но-сти,** по с. մ. խոզի պէս, կեղտոտ, եղերելի եղանակով. ապաերախտ. поступа́ть по с.; **-нскій** -ծ. խոզի, կեղտոտ, ագահ, ապաեղի. с. посту́покъ ապաերախտ վարմունք. **-нство** չ. խոզութիւն, կեղտոտութիւն, ապաերախտութիւն. *ստորութիւն, ստոր, եղերելի վարմունք։

Сви́нтáть (-чу́ -та́тъ) ա. Сви́нчивать.

Свину́|ха է. 1, ա. Сви́нка 2; 2, բս. Agaricus violaceus, մանիշակագոյն սնկարիկոն. **-шникъ** ա. խոզի, խոզերի բուն, խոզաբուն, խոզանոց. **-шный** -ծ. ականջագեղձային ուռեցքով [բռնուած]։

Свин|цо́вый -ծ. կապարի, կապարէ, -րեայ. с. блескъ կապարի փայլուկ. с—ая руда́; **-ча́къ,** а́ ա. կապարի խիտ փայլուկ. **-ча́тка** է. կապարով լցրած, կապարալից վէգ. 'կոճի' (խաղի)։

Сви́н|чиваніе չ. պտուտակով, պտուտակներով միացնելը, ամրացնելը. **-чивать,** -ти́ть ն. պտուտակով, պտուտակներով միացնել, ամրացնել։

Сви|нья́ща է. յոգ. մեծ, ահագին խոզ. **-нья́** է. կնդ. Sus, խոզ. с. хрю́каетъ խոզը

խոզնշում է. **дикая с.**, S. aper, *վայրենի խոզ.* **морская с.**, Phocaena communis, *ծովախոզ.* не мечите бисера передъ с—ьями *մի՛ տաք ձեր մարգարիտները խոզերի առաջ.* *подложить с—ью кому-либо *մէկին գլխին մի ‘օյին գալ’, մէկի հետ մի խաղ խաղալ.* **-ная**, ья, ье *-ի. խոզի։*

Свирель, -никъ, -ный *տ.* Свирѣль...

Свиристель, ля *ա. կնդ.* Bombycilla garrula, *ամպեղ, մետաքսագդի։* [*նայիր բառը։*

Свирокъ, рка *ա. կնդ.* Fuligula, *ճաղ-*

Свирѣль| *ի. սրինգ, եղեգնափող, ‘պէու’.* пастушеская с. *հովուական փող, սրինգ.* **-никъ** *ա. փողհար, փող, սրինգ, ‘պէու’ ածող.* **-ный** *-ի. փողի, սրնգի, ‘պէուի’։*

Свирѣ|по *մ. վայրագաբար, վայրենաբար. կատաղութեամբ, -գաբար, մոլեգնութեամբ, -գնաբար, դաժան կերպով.* **-пость** *ի. վայրագութիւն, վայրենութիւն. կատաղութիւն, մոլեգնութիւն, դաժանութիւն.* с. бури; **-потвовать** (-вую -ютъ) *չ. վայրագաբար, կատաղաբար, մոլեգնաբար վարուել.* холодъ -пствуетъ *ցրտութիւնը սաստիկ է.* теперь -пствуетъ эпидемія *սաստիկ համաճարակն այժմ մեծ զոհեր է տանում.* **-ный** *-ի. վայրագ, վայրենի. կատաղի, մոլեգին, դաժան.* с. видъ *դաժան դէմք.* с—ое сердце *անգութ սիրտ.* с. нравъ *վայրենի բնոյթ.* с—ая буря *կատաղի, մոլեգին փոթորիկ.* **-пѣть** *չ. վայրագանալ, վայրենանալ. կատաղել, մոլեգնել։*

Сви|сать, -снуть *չ. կախուել, կախ ընկնել, կախուած լինել.* **-слый** *-ի. կախուած, կախ ընկած.* **-снуть** *տ.* Свисать.

Сви|отаніе *չ. սուլելը, ‘շուեցնելը’.* **-стать** (-щу -щутъ; -щи), -стѣть *չ. սուլել, ‘շուեցնել’.* *с. въ кулакъ *առանց կոպէկի լինել, զրպանում կոպէկ, ‘փարայ’ չունենալ, ‘գրպանում մկներ խաղալ’.* **-стнуть 1**, *չ. սուլել, ‘շուեցնել’.* **2,*** *ն. զարկել, խփել, հարուածել.* онъ свистнулъ его по головѣ.

Сви|стокъ, тка *ա.* **-сточекъ**, чка *նւզ.* **1**, *սուլոց, շուոց.* дать с. *սուլել.* **2**, *սուլելու գործիք, սուլիչ։* **-стулька** *ի.* **-стулечка** *նւզ. պստիկ սուլիչ, սուլելու գործիք.* **-стунъ**, а *ա.* **-стунья** *ի. սուլող այր, կին.* **-отъ** *ա. սուլոց, ‘շուոց’.* с. пули *գնդակի շաչիւն, վզզոց.* лёгкій с. вѣтра *քամու թեթև վշշոց.* **-стѣлка** *տ.* Свистулька; **-стѣніе** *չ. սուլելը, սուլոց.* **-стѣть** (-щу -стятъ; -сти) *տ.* Свистать; **-стящій** *-ի. քերկ. սուլիչ.* шипящія и с—ія буквы *շչային և սուլիչ տառեր։*

Свита *ի.* (*Փր.*) **1**, *հետևորդներ, շքախումբ* (*թագաւորի կամ բարձրաստիճան անձի*). **2**, *մահուդէ երկար վերարկու մի* (*Փոքր Ռուսաստանում*)։ [*բառերից շինած հիւսկէն։*

Свитень, тня *ա. ծովգ. քանդած պա-*

Свитка *նւզ. տ.* Свита 2.

Сви|токъ, тка *ա.* **1**, [*թղթի*] *պատատ, պատատած, գալարածոյ թուղթ.* **2**, *կնդ.* Voluta, *գլան, գլանաձև խեցեմորթ։*

Свитскій *-ի. հետևորդների, շքախմբի։*

Свить (-совью -ютъ; свей), **ся** *տ.* Свивать, ся.

Сви|хивать, -хнуть *ն. խախտել, ‘դուրս* *գցել’.* с. себѣ ногу; **-ся** *-նար.* **1**, *խախտուել, ‘դուրս ընկնել’.* **2**, *գայթակղուել, ուղիղ ճանապարհից շեղուել, խոտորուել, հեռանալ.* **-хнутіе** *չ. տ.* Вывихъ; **-хнуть, ся** *տ.* Свихивать, ся.

Сви|щеватый *-ի. ճճուեկեր, ճիճուոր* (*օր. ընկոյզ*). **-щъ** *ա.* **-щикъ** *նւզ.* **1**, *փուքկ, խոռոչիկ, ծակ* (*ծառի ընկած ճիւղի տեղում*). **2**, *փուքկ, պատռուածք, մնացած տեղ* (*ածած մետաղեղէնի մէջ*). **3**, *ճճուեկեր, ճճիներից կերած, փչացրած տեղ* (*ընկոյզի մէջ*). **4**, *բժ. խորուկ վէրք.* **5**, *կնդ.* Anas penelope, *սուլիչ բադ։*

Свобо|да *ի. ազատութիւն.* с. печати, слова, вѣроисповѣданія; с. торговли; на свободѣ *ազատ կերպով, ազատ, ազատօրէն. ազատ ժամանակ.* ребёнокъ, воспитанный на с—ѣ; я прочту вашу книгу на с—ѣ; предоставить кому с—у дѣйствій; выпустить кого на с—у *մէկին ազատութիւն տալ.* **-дно** *մ.* **1**, *ազատ, ազատ կերպով, ազատօրէն.* **2**, *դիւրաւ, դիւրաւ կերպով, դիւրաւօրէն.* **-дномыслящій** *-ի. ազատ մտածող, ազատամիտ, ազատախոհ.* **-дность** *ի.* **1**, *ազատութիւն.* **2**, *հեշտութիւն.* **-дный** *-ի. ազատ* с—ая воля; имѣть с. доступъ къ кому; с—ое мѣсто *ազատ, պարապ, չբռնած տեղ.* вы свободны принять или отказать; я прочитаю это въ с—ое время; навѣщайте меня въ с—ое время; с—ое отъ долговъ имѣніе; с—ыя, ловкія манеры; **-долюбивый** *-ի. ազատասէր.* **-долюбіе** *չ. ազատասիրութիւն.* **-домысліе** *չ. ազատամտութիւն. մտքի ազատութիւն.* **-домыслящій** *տ.* Свободномыслящій.

Сво|децъ, дца, **-дикъ** *ա. նւզ. պստիկ կամար.* **-дить**, свести *ն.* **1**, *իջեցնել.* с. лошадь съ горы; с. кого съ лѣстницы; горе свело его въ могилу, въ гробъ; с. кого съ ума *մէկին խելագարեցնել, գժուեցնել.* она свела его съ ума; это несчастіе свело его съ ума; **2**, *տանել.* с. дѣтей въ церковь; сведите этого вора въ полицію; онъ съ нея глазъ не сводитъ *նա նորանից աչք չէ հեռացնում.* **3**, *միմեանց մօտ բերել.* с. продавца съ покупщикомъ; я сведу васъ съ моимъ повѣреннымъ; сведите меня съ нимъ *ինձ նրա մօտ տարէք.* с. сводъ *կամարը փակել, գոցել.* **4**, *տանել, դողանալ.* у меня ночью свели двухъ лошадей; **5**, *հանել, ջնջել, ոչնչացնել.* с. пятна, краску; **6**, *կտրել, կտրատել.* я началъ с. свою рощу; **7**, *կծկել, կուչ ածել.* у него свело руку; **8**, с. счёты *հաշիւները մաքրել.* с. приходъ съ расходомъ *եկամուտն և ծախսերը բաղդատել.* с. съ кѣмъ знакомство *մէկի հետ ծանօթանալ.* с. съ кѣмъ дружбу *մէկի հետ բարեկամութիւն հաստատել, մէկի հետ բարեկամանալ.* с. концы съ концами *ծայրը ծայրին հասցնել.* **-ся** *-նար.* къ чему *մի և է հետևանք ունենալ.* всѣ эти мѣры сводились къ тому, что...; **-дка** *ի.* **1**, *մի տեղ բերելը.* **2**, *տպագր. վերջին սրբագրութիւն.* **-дникъ** *ա. կաւատ, «միջնորդ».* **-дница**

ի. կաւատուհի. **-дничанье** ա. Сводничество; **-дничать** չ. կաւատութիւն անել. **-днический** ած. կաւատական, -ութեան. **-дничество** չ. կաւատութիւն. заниматься с—омъ; **-дный** ած. զանազան տեղերից հաւաքած, միացեալ. с—ыя дѣти խորթ որդիներ. с. камень ճարտ. կամարակապ քար. **-дня** ա. Сводница; **-дообразный** ած. կամարաձեւ. **-дчатый** ած. կամարաւոր, կամարակապ. с. потолокъ; **-дчикъ** ա. միջնորդ, միջին մարդ, 'դալալ'. **-дъ** ա. **1,** իրար մօտ բերելը. միացնելը. с. счётовъ հաշիւները բաղդատելը, մաքրելը, զոցելը. **2,** ժողովածու, հաւաքածու. с. законовъ; **3,** ճարտ. կամար. *с. неба, небесный с. երկնակամար. сводить, замыкать с. կամարը փակել, զոցել։

Своё չ. ա. Свой.

Своe|властie, -волie չ. կամայականութիւն, քմութիւն, քմի իշխանութիւն. насколько я люблю свободу, настолько же ненавижу с.; **-вольничать** չ. անձնիշխանաբար վարուել, քմութիւն, կամայականութիւն բանեցնել. **-вольно** մ. անձնիշխանաբար, քմի կերպով, կամայականօրէն. **-вольный** ած. **1,** անձնիշխան. с. человѣкъ; **2,** ռմկ. իր տածի, ինքնակամ։

Своевременн|но մ. իր ժամանակին, յարմար, պատեհ ժամանակ. **-ность** ի. պատեհութիւն (ժամանակի). **-ный** ած. իր ժամանակին, յարմար, պատեհ ժամանակ եղած, պատահած, հասած, հասցրած։

Своенорв|ie չ. շահախնդրութիւն. **-стно** մ. շահախնդրութեամբ. **-стный** ած. շահախնդիր։

Своекоштный ած. իր ծախսով, իր հաշուով ապրող. с. студентъ, ученикъ.

Своенрав|ie չ. քմահաճութիւն, խեռութիւն. կամակորութիւն. *с. судьбы ճակատագրի քմահաճոյքները. **-вно** մ. քմահաճութեամբ, խեռութեամբ, կամակորութեամբ. **-вный** ած. քմահաճ, խեռ, կամակոր։

Своеобраз|ie չ. ա. Своеобразность; **-но** մ. ուրոյն կերպով, եղանակով, յատուկ, առանձնակի կերպով. работать, дѣлать с.; **-ность** ի. առանձնայատկութիւն. **-ный** ած. յատուկ, առանձնայատուկ. ուրոյն։

Своеручн|но մ. սեպհական ձեռքով. **-ный** ած. սեպհական ձեռքի, սեպհական ձեռքով գրած, ինքնագիր։

Сво|зить (-жу́ -зятъ *ներկայ*), свезти, свезть ն. **1,** տանել, կրել (սայլով). крестьянинъ свёзъ въ городъ весь свой хлѣбъ; с. снопы съ поля подъ ригу խուրձը կրել. **2,** կրել, հեռացնել. с. снѣгъ со двора; **3,** (-жу́ -зятъ *ապառնի*) տանել (կառքով). с. дѣтей въ театръ; **-зка** ի. **-зъ** ա. ա. Свезенie.

Свой, своя, своё դեր. -ցոյց. իմ. քո. իւր. մեր. ձեր. իրանց. я взялъ с. (իմ) платокъ; я живу не въ своёмъ (իմ) домѣ; ты забылъ с. (քո) долгъ; у тебя есть с. (քո) домъ դու քո տունն ունիս. онъ продалъ свою (իւր) лошадь; онъ надѣлъ не свою (իւր) шляпу; мы защищаемъ свои (մեր) права; вы обидѣли своего (ձեր) брата; они проиграли своё (իրանց) дѣло; дѣлайте своё (ձեր) дѣло; онъ издержалъ мои деньги, а не свои (իւր). вы не любите свою (ձեր) родину, а мы свою (մերը) любимъ; вы любите его жену болѣе, нежели свою; умереть своею (իւր) смертiю; кто тамъ?—свой մի է.—քո բարեկամը, ազգականը, արեւնակիցն եմ. вы можете говорить при нёмъ откровенно, это с. человѣкъ — դա մերոնցից է. онъ с. человѣкъ въ этомъ домѣ նա այդ տան բարեկամն է, լաւ ծանօթն է. здѣсь всё свои այստեղ բոլորն էլ մեր ծանօթներն, մեր բարեկամները, մեր ազգականներն են. я былъ у своихъ ես իմոնց (իմ ծնողների, ընտանիքի, ազգականների) մօտ էի, ես մեր տանն էի. всякъ своё хвалитъ; всякому своё и не мыто бѣло (առծ.) ամէն մարդ իւր թանն թթու չի ասիլ. с. своему поневолѣ другъ նմանը նմանին սիրում է. всему своё время ամէն բան իւր ժամանակն ունի. всякъ по своему ամէն մարդ իւր կարծիքն ունի. онъ всё дѣлаетъ по своему — իւր ուզածի, իւր ցանկացածի պէս. онъ самъ не с. նա իւր գլուխը կորցրել է. кричать не своимъ голосомъ աղօթքինակ, խորթ ձայնով աղաղակել։

Свойски ա. По-свойски.

Свойствен|никъ ա. **-ница** ի. խնամի այր, կին. **-ный** ած. յատուկ, առանձնայատուկ. стыдливость свойствена женскому полу; рыбѣ с—но жить въ водѣ; этотъ недостатокъ свойственъ писателямъ.

I. **Свойство** չ. **1,** յատկութիւն, առանձնայատկութիւն. существенное с. магнита притягивать желѣзо; природныя с—а բնական յատկութիւններ. по с—у дѣла բան գործի էութեան. это растенiе обладаетъ с—омъ исцѣлять эту болѣзнь; разумъ есть отличительное с. человѣка բանականութիւնն այն առանձնայատկութիւնն է, որով մարդս միւս կենդանիներից զանազանւում է. **2,** տեսակ, որակութիւն. я не позволю себѣ разговаривать о вещахъ такого с—а — այդպիսի, այդ տեսակ, այդպիսի իրերի մասին. преступленiе тягчайшаго с—а противъ особы государя.

II. **Свойство** չ. խնամութիւն, խնամէութիւն, բարեկամութիւն. онъ съ нимъ въ с—ѣ նա նորա խնամին է։

Сво|лакиванie չ. **1,** ներքեւ քաշելը, քարշելով հաւաքելը. **2,** զոռով տանելը, վերցնելը. **-лакивать, -лочь** (-локу́ -чёшь -кутъ; *անց.* -локъ -кла -кло; -кй) ն. **1,** ներքեւ քաշել. քարշելով հաւաքել. **2,** քարշելով տանել, զոռով վերցնել. **-ся** ածր. մի կերպ, զոռով, հազիւ հազ քարշ գալ. **-(о)лочь** ի. **1,** լիրբ, լկտի, անզգամ մարդ. **2,** հաւ. լիրբ, լկտի, անզգամ մարդիկ։

Свора ի. **1,** շների, բարակների փոկ, թոկ, կապ (փոկ, թոկ, որով որսորդները բարակներին որսի են տանում). вести собакъ на с—ѣ; спустить собакъ со с—ы; **2,** միասին կապած զոյգ բարակներ, որսի շներ։

Сво|рачиванie չ. ա. ստորեւ բայը. **-рачивать**, -ротить ն. **1,** շուռ տալով դարձնել, տեղից հանել, տեղահան անել, թաւալել.

ка́мень сли́шкомъ тяжёлъ, его́ тру́дно своротить; мостъ своротило льдо́мъ սառցակոյտերը կամուրջը քակել, քանդել են. **2,** դարձնել (կառքը, ձին). **3,** չ. դառնալ, շեղուել, խոտորուել. с. съ доро́ги; с. впра́во, вле́во, въ сто́рону.

Сво́|рить (-рю -рятъ) ն. կապել (բարակներին, որսի շներին). **-рный** ած. կապած. с—ая соба́ка.

Своровать (-ру́ю -ютъ) ն. գողանալ, կողոպտել, ‘պլոկել‘:

Своротить (-очу́ -о́тятъ; -ти́) տ. Сво-[рачивать.

Свойкъ, а́ ա. քենակալ:

во **Свояси** մ. իւր տունը, իւր տեղը, իւր ընտանիքը, իւր հայրենիքը. возврати́ться во свояси.

Свой|ченица, -чиница ի. քենի:

Свы|ка́ться, -кнуться փխ. съ кѣмъ, съ чѣмъ մէկին, մի բանի ընտելանալ, վարժուել, ‘սովորել‘:

Свы|соко́ մ. **1,** վերեւից. *հպարտաբար, հպարտութեամբ, ամբարտաւանութեամբ. смотрѣть на кого́ с.; онъ отнёсся къ нему́ с.; **2,** ճոռոմաբանօրէն. говори́ть с. ճոռոմաբանել. **-ше** մ. **1,** վերեւից, բարձրից, ’ի բարձունս, երկնքից. э́то вдохнове́ніе с.; **2,** նխդ. (սեռ. հոլ.) վեր, բարձր, դուրս. э́то с. мои́хъ силъ: с. пяти́десяти лѣтъ յիսուն տարուց աւել:

Свѣ|дать չ. о чёмъ մի բան, մի բանի մասին տեղեկանալ, մի բան իմանալ. **-домый** ած. յայտնի, ծանօթ. **-дущій** ած. տեղեակ, բանիմաց. человѣ́къ с. գիտուն, բանիմաց մարդ. с. въ матема́тикѣ, въ исто́ріи, въ нау́кахъ, въ иску́сствахъ; онъ о́чень свѣ́дущъ въ дѣла́хъ նա գործերի մէջ խիստ հըմուտ, խիստ փորձուած է. **-дѣніе** չ. տեղեկութիւն, գիտութիւն, լուր. я не имѣ́ю никако́го с—ія о хо́дѣ э́того дѣ́ла; собира́ть, доста́вить с—ія о чёмъ; дошло́ до с—ія нача́льства իշխանաւորի ականջին հասաւ, իշխանաւորն իմացաւ. довести́ до с—ія пу́блики հասարակութեան ականջին հասցնել, հասարակութեանը տեղեկացնել, իմաց տալ:

Свѣ|жева́ніе չ. մաշկելը, -կում. փորոտիքը հանելը. **-жева́тый** ած. մի փոքր զով, հով. **-жева́ть** (-жу́ю -ютъ) ն. մաշկել (կենդանուն). փորոտիքը հանել, հանել. **-женькій** տ. Свѣ́жій; **-же́нько** դէմք. հով է, զով է. на дворѣ́ с. դուրսը հով է. **-жепросо́льный** ած. թարմ, ‘թազա‘, նոր աղած, աղ արած, աղ դրած. с—ая селёдка; **-жесть** ի. **1,** թարմութիւն. с., блескъ цвѣто́въ, кра́сокъ: с. цвѣ́та лица́; **2,** հովութիւն, զովութիւն. с. но́чи; **-жёхонькій** ած. բոլորովին, միանգամայն թարմ. բոլորովին, միանգամայն հով, զով. **-жина** ի. թարմ, ‘թազա‘ միս. **-жій** ած. **1,** թարմ. ‘թազա‘, նոր. с—ія я́йца; с—ая ры́ба; с. цвѣтъ лица́ երեսի թարմ գոյն, երանգ. с—ія войска́ նոր, թարմ զօրքեր. с—ія но́вости, извѣ́стія; **2,** հով, զով, ցուրտ. на с—емъ во́здухѣ թարմ օդի մէջ. **-жо́ 1,** դէմք. հով, զով, ցուրտ է. въ ко́мнатѣ с.; **2,** մ. թարմ կերպով. ‘թազա‘, նոր. **-жѣ́ть** չ. **1,** թարմանալ, ‘թազայանալ‘. **2,** ծովզ. սաստկանալ. вѣ́теръ свѣжѣ́етъ.

Свѣ|нивать, -ять ն. փչելով տանել, քշել, ցրել, հեռացնել:

Свѣ|кова́ть (-ку́ю -ютъ) չ. իւր կեանքը անցկացնել. онъ вѣкъ свѣкова́лъ въ дере́внѣ նա իւր ամբողջ կեանքը գիւղում անցկացրեց:

Свѣ|ре́ніе չ. բաղդատելը, -տում, համեմատելը, -տում, ստուգելը, -գում. **-рить** (-рю -рятъ) տ. Свѣря́ть; **-рка** ի. բաղդատում, -տութիւն, համեմատում, -տութիւն, ստուգում, -գութիւն. с. ко́піи съ по́длинникомъ; **-ря́ть,** -рить ն. բաղդատել, համեմատել, ստուգել. с. ко́пію съ по́длинникомъ; с. по́дписи.

Свѣ|сить (-шу -сятъ; -сь), **ся** տ. Свѣ́шивать, ся; **-съ** ա. կախ ընկած, քաշ ընկած, դուրս ցցուած մաս, քիւ. с. у кро́вли ձեղունի քիւը:

Свѣ|та́ніе չ. լուսածագ, լուսանալը, առաւօտանալը. **-та́ть** չ. դէմք. լուսանալ, առաւօտանալ, այգանալ. свѣта́етъ; **-тёлка, -тёлочка** նւզ. տ. Свѣтли́ца; **-те́ніе** չ. փայլելը, փայլում, շող. с. мо́ря, расте́ній; **-те́цъ,** тца́ ա. ուն. մարխակալ (երկճեղ երկաթ փայտէ կոթով, որի վերայ ամրացնում են վառելի մարխը). **-тикъ** ա. փոքր. աչքին լոյս, սիրելիս, հոգիս, հոգեակ, քեզ զուրբան. **-ти́ленъ,** льна ա. ենթ. եղ մի, որ երգուում է առաւօտեան պատարագի ժամանակ. **-ти́ло** չ. **1,** լուսատու, լուսաւոր [երկնային մարմին]. с—а небе́сныя; с. дня օրուայ լուսատու, արեգակ. **2,*** ջահ, ճրագ, լուսաւոր առաջ. с. вѣ́ры, нау́ки; э́тотъ писа́тель с. своего́ вѣ́ка; **-ти́льникъ** ա. **1,** լապտեր. ճրագ. կանթեղ. **2,** աշտանակ. **-ти́льный** ած. պատրոյգի. с—ая пря́жа պատրոյգացու. **-ти́льня** ի. **1,** պատրոյգ, ‘ֆիլթա‘. **2,** բս. Thryallis, պատրոյգաբոյս. **-ти́ть** (-чу́ -тятъ; -ти́) չ. **1,** փայլել, լոյս տալ. со́лнце свѣ́титъ; луна́ свѣ́титъ; **2,** кому́ մէկին, մէկի առաջ լոյս անել, մէկի ճանապարհը լուսաւորել. онъ свѣти́лъ мнѣ, пока́ я сходи́лъ съ лѣ́стницы; **-ся** չ. փայլել, վառուել, երևալ. вдали́ что-то свѣ́тится; ко́шечьи глаза́ но́чью свѣ́тятся; **-тла́на** ի. բս. Amaryllis, նարկէս. **-тленькій** տ. Свѣ́тлый; **-тлёхонькій** ած. խիստ լուսաւոր, լուսափայլ, խիստ պայծառ. въ ко́мнатѣ свѣтлёхонько սենեակը խիստ լուսաւոր է. **-тли́ца** ի. **-тли́чка** նւզ. **1,** մաքուր և լուսաւոր սենեակ «կամարիր» (այսինքն ապակէ) պատուհաններով (գիւղական տան մէջ). **2,** վերնատուն, վերնասենեակ (տան գլխի, անմիջապէս յարկի տակ շինած սենեակը). **-тло́** դէմք. լոյս է, պայծառ է. на дворѣ́ с. լոյսը բացուել, լուսացել է:

Свѣтло|бу́рый ած. մի փոքր գորշ կարմրաւուն, բաց շագանակագոյն (ձիու մասին). **-ва́тый** ած. մի փոքր լոյս, լուսաւոր. **-гнѣдо́й** ած. բաց աշխէտ (ձիու մասին). **-голубо́й** ած. բաց կապոյտ. **-жёлтый** ած. բաց դեղին. **-зелёный** ած. բաց կանաչ. **-кашта́новый** ած. բաց շագանակագոյն. **-кори́чневый** ած. բաց կինամոնագոյն. **-кра́сный** ած. բաց կարմիր. **-лило́вый** ած. բաց մա-

նաշտկագոյն. **-малиновый** -ծ. բաց մանուշագոյն, բաց կարմիր. **-розовый** -ծ. բաց վարդագոյն. **-русый** -ծ. բաց խարտեաշ, շէկ. **-синій** բաց կապոյտ։

Свѣ|тлость է. 1, պայծառութիւն, պայծառութիւն, լուսաւորութիւն, լուսափայլութիւն. 2, պայծառափայլութիւն (տիտղոս). ваша с.; **-тлооѣрый** -ծ. բաց մոխրագոյն. **-тлый** -ծ. 1, պայծառ, լոյս, լուսաւոր, լուսափայլ. с—ое солнышко պայծառ, լուսափայլ արև, արեգակ. с—ыя краски պայծառ գոյներ. с—ая комната լոյս, լուսաւոր սենեակ. с. лучъ պայծառ ճառագայթ. *с. умъ պայծառ միտք. *с—ая мысль պայծառ միտք, գաղափար. 2, պարզ, պայծառ, յստակ, ջինջ. с—ая ночь պայծառ, պարզ գիշեր. с—ая вода վճիտ, ականակիտ ջուր. с—ое небо ջինջ երկինք. с. голосъ մաքուր, յստակ ձայն. 3,* պայծառ, ուրախ, երջանիկ. с—ые цвѣта ուրախ գոյներ. эти с—ыя минуты навсегда останутся у меня въ памяти; С—ое воскресенье լոյս Զատիկ. С—ая неделя Զատկի, Զատկական շաբաթ. **-тлѣйшій** -ծ. պայծառափայլ, գերապայծառ (տիտղոս). с. князь; **-тлѣть**, посв— չ. պարզուիլ, պայծառանալ, (երկնքի մասին) բացուիլ. **-ся** չ. փայլիլ. **-тлякъ**, а —. **-тлячокъ**, чка նւզ. կնդ. Lampyris, փայլուն (կայծոռիկ, լուսատիկ, ‘շերուկի պէծ’)։

Свѣто|боязнь է. լուսավախութիւն. **-вой** -ծ. 1, լուսի, լուսա—. 2, աշխարհի, համաշխարհային. **-гаситель** —. յայոք, լուսաւորութիւնը մարող. **-зарность** է. լուսափայլութիւն, պայծառութիւն, լուսավառութիւն, ճաճանչ. **-зарный** -ծ. լուսափայլ, լուսավառ, պայծառափայլ. **-лѣчебный** -ծ. լուսաբուժական, -բուժութեան. **-лѣченіе** չ. լուսաբուժութիւն. **-носка** է. կնդ. Fulgora laternalia, լապտերաբեր [ճպուռ]։ **-носный** -ծ. լուսաբեր, լուսակիր. *с—ое знамя; **-носъ** —. ա. Свѣтоноска; **-писный** -ծ. լուսագրական, լուսանկարչական. с. живописецъ լուսանկարիչ. **-(свѣто)пись** է. լուսագրութիւն, լուսանկարչութիւն. **-преставленіе** չ. աշխարհի վերջը, վախճանը. **-пріемный** -ծ. լուսընկալ. **-разсѣяніе** չ. լուսացրում, -ցրուածութիւն, լուսադեղում, -դութիւն. **-тѣнь** է. նկրչ. լուսաստուեր, կիսաստուեր. **-чувствительность** է. լսնկ. լուսազգայութիւն. **-чувствительный** -ծ. լսնկ. լուսազգայ։

Свѣ|точъ —. կերոն, մեծ լապտեր. *փառք. **-тски** ք. աշխարհիկ մարդու պէս. **-тскій** -ծ. 1, աշխարհի, -րհային. с—ая власть երկրաւոր, մարմնաւոր իշխանութիւն. 2, աշխարհիկ, աշխարհական. с—ое духовенство աշխարհիկ հոգևորականութիւն. с. человѣкъ աշխարհիկ, կրթուած, նրբակիրթ մարդ. с—ая дама աշխարհիկ կին, աղջիկ. с—ое обращеніе բարեկիրթ վարմունք, վերաբերմունք. с—ая жизнь աշխարհիկ կեանք. **-тскость** է. 1, բարեկրթութիւն, աշխարհիկ, կրթեալ սովորութիւն, ձևեր. **-тъ** —. 1, լոյս. лучъ с—а; дневной с.; солнечный, лунный с.; * с. вѣры, истины; *Отецъ с—а լուսոյ Հայր, Աստուած. при с—ѣ лампы, луны լապտերի լուսին լոյսով. *пролить с. на что մի բանի վերայ լոյս սփռել. *с—у Божьяго не видать Աստուծոյ մութը կոխել է, անյայտ մութն է, որ մատներդ մարդուս աչքը կոխեն, չի տեսնի. издать книгу въ с. գիրքը 'ի լոյս ընծայել, հրատարակել. книга вышла въ с. գիրքը լոյս տեսաւ. 2, արշալոյս, լուսաբաց, այգ. передъ с—омъ, до свѣта արշալոյսից առաջ, մինչև արև գալը գալը. 3, աշխարհ. մարդիկ. путешествіе вокругъ с—а ճանապարհորդութիւն աշխարհի շուրջը. жить въ большомъ с—ѣ բարձր, կրթեալ շրջանակների մէջ ապրել. *увидѣть с. աշխարհ գալ, ծնուել. на этомъ с—ѣ այս աշխարհում. *отправиться на тотъ с. այն աշխարհը գնալ, մեռնել. его уже давно нѣтъ на с—ѣ, онъ уже давно на томъ с—ѣ նա վաղուց մեռած է. ни за что на с—ѣ երբէք, լինելու բան չէ. передъ цѣлымъ с—омъ ամբողջ աշխարհի առաջ. старый с. հին աշխարհը (Եւրոպա, Ասիա, Աֆրիկա). новый с. նոր աշխարհը (Ամերիկա). уже таковъ с. աշխարհիս բանն այսպէս է. *про это знаетъ цѣлый с.; имѣть положеніе въ с—ѣ աշխարհում, մարդկանց մէջ դիրք ունենալ. онъ клянется на чемъ с. стоитъ նա երդում հաշտ է տեսում. онъ ругается на чемъ с. стоитъ նա զարհուրելի կերպով հայհոյում է. мой с.! աչքիս լոյս, իմ քաղցրիկս. с. не безъ добрыхъ людей (առծ). **-тящійся** -ծ. փայլող, լոյս փայլ արձակող. свѣтлякъ есть с. червячокъ.

Свѣ|ча է. մոմ. сальная с. ճրագուի մոմ. стеариновая с. ընտճարպամոմ. восковая с. մեղրամոմ. с. оплываетъ մոմը կաթում է. *онъ таетъ какъ с.; *такого человѣка и с—ой не найдешь դա շատ հազուագիւտ մարդ է. игра не стоитъ свѣчъ ծախքը շահից աւել է. ни Богу с., ни чорту кочерга ոչ այս է, ոչ այն. **-ченіе** չ. լուսաւորելը, -րում. **-ченосецъ** ա. Свѣщеносецъ; **-чка** նւզ. ա. Свѣча; **-чникъ**, а —. 1, մոմակալ. 2, մոմավաճառ (եկեղեցիներում). **-чной** -ծ. մոմի, մոմա—. с. заводъ.

Свѣ|шиваніе չ. 1, կախելը, կախ անելը, կախ գցելը. 2, կշռելը. **-шивать**, -сить ն. 1, կախել, կախ անել, կախ գցել. 2, վայր ցցուել. 3, կշռել. **-ся** —ն. 1, կախուել, կախ ընկնել. 2, վայր ցցուել։

Свѣщеносецъ, сца —. մոմակիր, մոմ բռնող (եկեղեցիներում)։

Свѣять (свѣю -ютъ; свѣй) ա. Свѣивать.

Свя|жу ա. Связать; **-заніе** չ. կապելը. **-зать** (-жу -жутъ; -жи), ся ա. Связывать, ся; **-зка** է. 1, կապոց. տրցակ. փունջ. с. хворосту ցախի կապոց. с. ключей միասին կապած, կապի մէջ անցկացրած բանալիներ. с. листового табаку թերթաթանձրաքուի պատառ. 2, կզմն. կապ, յօդակապ. 3, կապիչ. 4, քերկ. յօդ. միացնիչ մաս (Համադասութեան). 5, ա. Связываніе; **-зно** ք. 1, կապով, յօդաւորութեամբ, համաձայնողական կերպով. 2, անընդհատ, սրճուած, խառն կերպով. **-зность** է. կապ, կապակցութիւն. ամբողջութիւն (ոճի). **-зный** -ծ. 1, կապով, կապակցուած. с. слогъ ամբողջ ոճ. 2, սրճուած, միմեանց հետ խառնուած, խառն, անկապ.

զփոթ (գիր). **-зочка** *նւզ.* *ա.* Связка; **-зочный** *-ծ.* կապի, կապելու. **-зываніе** *չ.* կապելը. с. въ пуки сѣна, соломы; **-зывать**, -зать *ն.* **1**, կապել. с. снопы; с. въ пуки խուրձ խուրձ կապել. с. кому руки верёвкою; с. вора; с. попарно զոյգ զոյգ, ձուխտ ձուխտ կապել. с. себя узами брака; **2**, կապել, միացնել. ихъ связываетъ дружба, интересъ; *онъ не умѣетъ -зать двухъ словъ նա չէ կարողանում երկու խօսք միմեանց հետ կապել. *судьба связала меня съ нимъ; опасность связываетъ людей; **3**, գործել. она связала шесть паръ чулокъ; **-ся** *-ներ.* съ кѣмъ մէկի հետ կապուել, միանալ, 'գլուխ դնել'. не связывайтесь съ нимъ; -заться, сдружиться съ кѣмъ; вопросъ этотъ связанъ съ большими интересами; **-зь** *է.* **1**, կապ, կապակցութիւն, շաղկապութիւն. желѣзная с. въ стѣнѣ պահանգ. разныя части этой машины соединены съ желѣзными связями; причинная с. պատճառական կապ, շաղկապութիւն. с. костей въ тѣлѣ ոսկորների կապակցութիւնը մարմնի մէջ. говорить безъ связи и порядка; не видно связи между двумя этими идеями; родственныя связи ազգականական կապեր. войти съ кѣмъ въ дружескія связи; разорвать дружескія связи; у него нѣтъ связей նա կապեր չունի. любовная с.; онъ имѣетъ с. съ этою женщиною; **2**, չինական սառ մէջ սննդել, 'օթալ' իր քունն ու պահանում (ընդհանուր յարկի տակ). **-сло** *չ.* [հրձի] կոճ. свитыя связла.

Свя|тилище *չ.* սրբավայր. **-тилищный** *-ծ.* սրբավայրի. **-титель** *-.* լուսաւորիչ, սրբազան, եպիսկոպոս, արքեպիսկոպոս, քահանայապետ. **-тительскій** *-ծ.* լուսաւորչի. սրբազանի, եպիսկոպոսի. -ական, արքեպիսկոպոսի. -ական, քահանայապետի, -ական. **-тительство** *չ.* եպիսկոպոսութիւն, արքեպիսկոպոսութիւն, քահանայապետութիւն. **-тить** (-щу -тать; -ти) *ն.* օրհնել. с. воду; с. церковь; **-ся** *-ներ.* օրհնուել, սրբուել. да святится имя Твое սուրբ եղիցի անուն քո. **-тки**, токъ *է. յ.* Զրօրհնէից տօներ, Ծննդեան և Յայտնութեան տօներ. **-то** *մ.* սրբութեամբ, անխախտ. с. исполнять свой долгъ, своё слово; жить с. սուրբ կեանք վարել. *с. хранить тайну; **-той** *-ծ.* **1**, սուրբ. с. человѣкъ; с—ая женщина; с—ыя мѣста; для него нѣтъ ничего с—ого; с—ая недѣля Աւագ շաբաթ, օй *է.* Զատկի շաբաթ. С—ая С—ыхъ Սրբութիւն Սրբոց. какъ Богъ святъ Աստուածու. անկասկած. святой, ого *-.* սուրբ. святая, ой *է.* սրբուհի. поклоненіе с—ымъ սրբերին երկրպագելը. около с—ыхъ черти водятся (*առ.*) սուրբ ատաղձերի հետ կայ. святой, котораго память празднуется; **2**, (օրհ(ու)ած. с—ая вода; **-тость** *է.* սրբութիւն. *нарушить с. присяги.

Святота|тецъ, тца *-.* **-тица** *է.* եկեղեցապղծող, եկեղեցական իրերի գող, սրբապիղծ այր, կին. **-тственный** *-ծ.* եկեղեցապղծութեան. **-тство** *չ.* եկեղեցապղծութիւն, եկեղեցական իրերի գողութիւն, յափշտակութիւն. սրբապղծութիւն. **-тство-вать** (-вую -ютъ) *չ.* եկեղեցին, եկեղեցական իրերը կողոպտել, յափշտակել. **-тать** *հոր.* *ա.* Святотатецъ, -татица.

Свя|точный *-ծ.* Զրօրհնեաց տօների, Զրօրհնէքի. с—ыя игры; **-тоша** *հոր.* կեղծ բարեպաշտ, փարիսեցի, կեղծաւոր այր, կին. **-тошество** *չ.* կեղծ բարեպաշտութիւն, փարիսեցութիւն, կեղծաւորութիւն. **-тошничать** *չ.* բարեպաշտ ձեւանալ, փարիսեցութիւն, կեղծաւորութիւն անել. **-тцы** *-. յ.* **1**, տօնացոյց. **2**, տարեկանու սրբերի պատկերներ, որոնց յիշատակն ամէն օր տօնւում է. **-тый** *ա.* Святой; С. Духъ; **-тыня** *է.* **1**, սրբութիւն. **2**, սուրբ, օրհնած, սրբած իրեր. **3**, սրբութիւն, սրբավայր. **-тѣйшество** *չ.* սրբազնակատարութիւն, օծութիւն, վեհափառութիւն (տիտղոս' ասուած սենեակ, պապի, հայոց կաթողիկոսի և պատրիարքների). **-тѣйшій** *-ծ.* գերշր. *աստ.* սրբազնակատար, սրբազնեալ. с. каѳоликосъ всѣхъ армянъ վեհափառ կաթողիկոս ամենայն հայոց. **-щеніе** *չ.* **1**, սրբելը, սրբում. **2**, օրհնելը, օրհնում։

Свяще́н|никъ *-.* քահանայ. приходскій с; **-ническій** *-ծ.* քահանայական. с—ое облаченіе; с. санъ; **-ничество** *չ.* քահանայութիւն։

Священно|дѣйствіе *չ.* նուիրագործութիւն, պաշտօն կատարելը (ժամ ասելը, պատարագելը և լն). **-дѣйствовать** (-вую -ютъ) *չ.* պաշտօն կատարել (ժամ ասել, պատարագել և լն). **-іерей** *ա.* Священникъ; **-мученикъ** *-.* նահատակ[ուած] քահանայ. **-мученическій** *-ծ.* նահատակ[ուած] քահանայի. **-началіе** *չ.* նուիրապետութիւն. **-начальникъ** *-.* նուիրապետ, քահանայապետ. **-служеніе** *ա.* Священнодѣйствіе; **-служитель** *-.* քահանայ կամ սարկաւագ. **-служительскій** *-ծ.* քահանայի. -յական. սարկաւագի. **-служительство** *ա.* Священнодѣйствіе.

Свяще́н|ный *-ծ.* սուրբ. սրբազան, նուիրական. с. союзъ նուիրական դաշն. С—ое писаніе Սուրբ գիրք. с—ая особа Государя կայսեր նուիրական անձն. с—ыя письмена նուիրական գրութիւններ (եգիպտական). **-ство** *ա.* Священничество; **-ствовать** (-вую -ютъ) *չ.* քահանայագործել։

Сганашить (-шу -шатъ) *ն.* *ռմկ.* շարադ. մի կերպ անել, 'թխել'։

Сганивать *ա.* Сгонять.

Сга|раемость, **-раемый**, **-раніе**, **-рать**, **-рѣть** *ա.* Сгор...

Сги|баніе *չ.* կորացնելը, կապանելը. ծալելը. **-бать**, согнуть *ն.* կորացնել, կապանել. ծալել. с. спину, руку, ногу; с., преклонять колѣна ծունր չոքել. с. туловище իրանը կորացնել, թեքել. вѣтеръ сгибаетъ верхушку дерева; с. въ дугу աղեղ ծռել. *с. кого въ дугу. въ три погибели, въ крюкъ, въ бараній рогъ մէկին ստորին նեղ անցք դնել, ստորին նեղացնել, խոշտանգել. **-ся** *-ներ.* կանել, կորանալ. ծալուել. дерево сгибается подъ тяжестію плодовъ; мѣсто, гдѣ сгибается рука այն տեղը, ուր ծալւում է ձեռքը. *этотъ старикъ

сгибается подъ бременемъ лѣтъ *այդ ծերունին ծերութիւնից յաղթահարուած է.* **-бень**, бня *ա.* *կոր բռնկեղ, հող.* **-бна** *է. ա.* Сгибаніе; **-бной** *ած.* *ծալուող, որ կարող է ծալուել.*

Сгибнуть *ա.* Гибнуть. [с. ножикъ.

Сги|бъ *ա.* **-бчикъ** *նւզ.* **1**, *այն տեղը, ուր տարրերն կորանում կամ ծալւում է. ծալք. կորութիւն. ծռութիւն.* с. у водопроводныхъ трубъ *ջրատար խողովակների կոր ծալքերը.* с. листа *ծալած տեղ ղղրի թերթի.* **2**, *կզմխ. խաղ.* с. руки при началѣ ладони; **3**, *տպգր. տպած թերթերի ամարակ*։

Сгинуть *ա.* Гинуть.

Сгла|дить (-жу -дятъ) *ա.* Сглаживать; **-живаніе** *չ.* *կոկելը, հարթելը, գզելը.* **-живать**, -дить *ն.* *կոկել, հարթել, գզել.* с. складки, морщины; ***-ся** *անդր.* *հարթուել, յաջողուել, ‘բլիլ’.* дѣло сгладилось.

Сгла|зить (-жу -зятъ) *ն.* *աչք տալ, չարախնել.* чтобъ не с. *աչք չառամ.* **-зъ** *ա.* [*աչք տալը*։

Сглодать *ա.* Глодать.

Сглупить *ա.* Глупить.

Сгна|иваніе *չ.* *փտեցնելը, հոտեցնելը.* **-вать**, сгноить *ն.* *փտեցնել, հոտեցնել.* *с. кого въ тюрьмѣ *մէկին բանտում փտեցնել*։

Сгне|сти́, -сть (-ту́ -ту́тъ: -ти́) *ա.* Сгнетать: **-таемость** *է.* *սխմականութիւն.* **-таемый** *ած.* *սխմական.* **-тать**, -сти́, -сть *ն.* *սխմել.* **-теніе** *չ.* *սխմելը, սխմում*։

Сгни|ваніе *չ.* *փտելը.* **-вать, сгнить** (сгнію -ютъ) *չ.* *փտել, հոտել*։

Сгноить (-ою -оятъ) *ա.* Сгнаивать.

Сго|варивать, -ворить (-рю -рятъ) *ն.* **1**, *նշանել, [աղջիկ] ուզել.* я сговорилъ дочь за его сына *ես իմ աղջիկը նորա որդու հետ նշանել եմ.* онъ сговорилъ за сына богатую невѣсту; **2**, (*միայն* сговорить) *չ.* съ кѣмъ *մէկին մի բան հասկացնել, համոզել.* мнѣ съ тобой не с.; съ нимъ не сговоришь; **-ся** *է-էտ.* *խօսք մին անել, միմեանց մէջ համաձայնութիւն կայացնել, վճռել.* они сговорились обыграть меня; мы сговорились поѣхать вмѣстѣ въ театръ; **-ворный** *ած.* **1**, *նշանելու, նշանադրութեան.* **2**, *ա.* Сговорчивый: **-ворчивость** *է.* *զիջողութիւն, լռողութիւն, փափկութիւն, մեղմութիւն (բնաւորութեան). քաղցրաբարոյութիւն.* **-ворчивый** *ած.* *զիջող, լռող, փափուկ, մեղմ, քաղցրաբարոյ.* онъ довольно сговорчивъ; **-воръ** *ա.* (*և յ.* сговоры) *հարսնախօսութիւն. նշանադրէք*։

Сго|нка *է.* **1**, *մի տեղ ժողովելը, հաւաքելը. քշելը (անասուններին, բանւորներին).* **2**, [*լաստերով փայտ*] *քշելը.* **-нный** *ած.* **1**, *մի տեղ ժողոված, հաւաքած, համախմբած.* с—ая работа *հանրային, գիւղի բոլոր բնակիչներից կատարուող գործ.* **2**, [*լաստերով*] *քշ-* [*շած*։

Сгоношить *ա.* Гоношить.

Сгонять, согнать *ն.* **1**, *քշել, հալածել, վանել. խրտնեցնել, ‘քիշ անել’.* с. воробьёвъ съ конопляника; с. мухъ съ варенья; с. работника со двора *բանւորին արձակել, արտաքսել.* **2**, *չքացնել, ոչնչացնել.* с. веснушки съ лица; **3**, *մի տեղ քշել, ժողովել, հաւաքել.* с. людей на работу; **4**, [*լաստերով*] *քշել.* с. лѣсъ.

Сго|раемость *է.* *այրուողութիւն, ո-րեցողութիւն. վառուողութիւն.* **-раемый** *ած.* *վառուող. այրուող, այրեցող.* **-раніе** *չ.* *այրուելը. վառուելը.* **-рать**, -рѣть *չ.* **1**, *վառուել, այրուել, տանջուել.* с. мщеніемъ, любовію *վրէժխնդրութիւնից, սիրուց տանջուել.* с. жаждою *ծարաւից տանջուել.* с. со стыда *ամօթից կարմրել, ‘գետին մտնել’.* *с. нетерпѣніемъ *անհամբերութիւնից տոչորուել.* отъ копеечной свѣчки Москва сгорѣла (*առծ.*) *չնչին կայծից ահագին հրդեհ է առաջանում.* **2**, (*հացահատիկի, խոտի մասին*) *այրուել, փչանալ (խանձուելու-* [*թից*)։

Сгорбить, ся *ա.* Горбить, ся.

Сгородить *ա.* Городить 2.

Сго|рѣлый *ած.* *այրուած.* **-рѣть** (-рю -рятъ) *ա.* Сгорать; **-рячá** *մ.* *տաքացած, բորբոքուած, բարկացած*։

Сгра|бливать, -бить (-блю -блятъ) *ն.* *փոցխել, արմզել, փոցխ[ել]ով, արմզ[ել]ով հաւաքել, ժողովել*։

Сгре|бальщикъ *ա.* **-бальщица** *է.* *փոցխով, արմզով հաւաքող այր, կին. մի բան քերելով, թիով մաքրող, հեռացնող այր, կին.* **-баніе** *չ.* *ա. տե՛ս բայը.* **-бать**, -сти́, -сть *ն.* **1**, *ա.* Сграбливать; **2**, *քերելով, թիով մաքրել, հեռացնել, դէն անել.* **3** кого *մէկին բռնել.* **-(ѣ)бки** *է. յ.* *փոցխով, արմզով մաքրածին հաւաքածը, մնացորդներ.* **-сти́, -сть** (-бу́ -бу́тъ; *անց.* -ѣбъ -бла́, о; -би́) *ա.* Сгребать.

Сгромо|ждать, -здить *ն.* [*մեկ որ մի-նի, խառնիխուռն*] *հաւաքել, կիտել, դիզել, բարդել.* **-жденіе** *չ.* *խառնիխուռն հաւաքելը, -քում, կիտելը. -տում, դիզելը, -զում, բարդելը. -դում.* **-здить** (-зжу́ -здя́тъ; -зди́) *ա.* Сгромождать.

Сгру|бить *ա.* Грубить; **-біянить** *ա.* Грубіянить.

Сгру|жаніе *չ.* [*նաւը*] *դատարկելը, [բեռը] վայր առնելը.* **-жать, -зить** (-жу́ -зя́тъ) *ն.* [*նաւը*] *դատարկել, [բեռը] վայր առնել, վայր բերել.* с. часть груза для облегченія судна; **-зка** *է.* *վայր առնելը, վայր բերելը (բեռան, ապրանքներին)*։

Сгрустнуться *դէմք.* *տխրել, տրտմել, տխրութիւնը, տրտմութիւնը գալ.* мнѣ сгрустнулось *վրաս տխրութիւն եկաւ*։

Сгры|заніе *չ.* *կրծելը, կրծելով գլխել. կտրելը, ուտելը.* **-зать, -зть** (-зу́ -зу́тъ; *անց.* -зъ -зла; о) *ն.* *կրծել, կրծելով գլխել, կտրել, ուտել*։

Сгу|бить (-блю́ -бятъ) *ն.* *սպանել, անբախտացնել.* эта страсть сгубила его.

Сгу|ститель *ա.* *խտացուցիչ գործիք. կենտրոնացուցիչ գործիք.* **-стительный** *ած.* *խտացուցիչ, խտացնող.* **-стить** (-щу́ -стя́тъ), **ся** *ա.* Сгущать, ся; **-стокъ, тка** *ա.* крови *խտացած, մակարդուած արեան կտոր.* **-стѣлость** *է.* *խտութիւն, թանձրութիւն.* **-стѣлый** *ած.* *խտացած, թանձրացած.* **-стѣніе** *ա.* Сгущеніе; **-стѣть** *չ.* *խտանալ, թանձրանալ.* сиропъ сгустѣлъ *և* сгустился; **-щаемость** *է.* *խտացողութիւն, խտականութիւն.* **-щаемый** *ած.* *խտացող, խտական.* **-щать**, -стить *ն.* *խտացնել, թանձրացնել.* **-ся** *ա.* Сгустѣть; **-щеніе** *չ.* *խտ-*

տացնելը, -ցում, Թանձրացնելը, -ցում. **-щённость** ի. խտութիւն, Թանձրութիւն։

Сдáбри|ваніе ը. 1, համեմացնելը, լաւ, պատուական համ տալը. 2, աղբելը, պարարտացնելը (հողը). գէրացնելը. 3, անուշելը, սիրտ, 'խաթրը' առնելը. **-вать**, сдóбрить ն. 1, համեմացնել, լաւ, պատուական համ տալ. 2, աղբել, պարարտացնել (հողը). գէրացնել. 3, անուշել, մեղմացնել, սիրտը, 'խաթրը' առնել, համոզել։

Сда|ваніе ը. ա. բալը. **-вáть** (նեբկ -ю -ютъ; -вáй), сдать ն. 1, տալ, յանձնել. с. комý полкъ; с. дѣлá; с. крѣпость непріятелю; с. товáръ по назначéнію получáтелю; с. экзáменъ քննութիւն տալ. купéцъ сдалъ мнѣ мéлкими մանրալիքը, մանրացուցը վաճառականն ինձ վերադարձրեց մանր դրամով. с. что съ рукъ մի բանից ազատուել. с. что нá руки комý-либо մէկին մի բան ընձեռնել. с. окóнченныя рабóты; 2, թողնել, հրաժարուել. с. дóлжность; 3, տալ, բաժանել, բաշխել. с. кáрты; комý с.? ով պէտք է [թուղթը] բաժանէ. 4,* ռմկ. նոյնը հատուցանել, վերադարձնել. éсли ты удáришь егó, онъ тебѣ сдáстъ եթէ դու նրան խփես, նա նոյնը կ'անէ. **-ся** -նչբ. 1, անձնատուր լինել. гарнизóнъ сдáлся непріятелю; с. на капитуляцію որոշ պայմաններով անձնատուր լինել. с. безъ бóя, безъ вы́стрѣла; 2, (միայն сдавáться) դէմ. թուալ, երևալ. это вамъ такъ сдаётся; мнѣ сдаётся, что это случи́тся ինձ թւում է, ես կարծում եմ, որ այդ պիտի պատահի։

Сдá|вливаніе ը. սեղմելը, ճմլելը. **-вливать, -ви́ть** (-влю́ -вятъ) ն. սեղմել, ճմլել, ճնշել։

Сдá|точный ած. [ուրիշին] տալու, յանձնելու, -լի. с—ые люди զինուորականութեան համար նշանակուած մարդիկ. **-тчикъ** ա. **-тчица** ի. տուող, յանձնող այր, կին, [թուղթ] բաժանող, բաշխող այր, կին. **-ть** (անկն. -мъ -шь -стъ; -ди́мъ -ди́те -дýтъ; -й), **ся** ա. Сдавáть, ся; **-ча** ի. 1, տալը, յանձնելը, յանձնում. с. багажá; с. крѣпости; 2, մանրուք, աւելորդ դրամ (առևտրի). мнѣ слѣдуетъ пятьдесятъ копéекъ с—и съ трёхъ рублéй; 3, բաժանելը, -նում, բաշխելը, -խում (թղթի). **-ю** ա. Сдавáть.

Сдваи|ваніе ը. 1, երկպատկելը, կրկնապատկելը. 2, [հիւսելով] երկուստեկելը (օր. թելը). 3, երժ. կրկնելը. 4, կրկին հերկելը, վարելը. **-вать**, сдвоить ն. 1, երկպատկել, կրկնապատկել. с. ряды զոր. զօրաշարքերը կրկնապատկել. 2, [հիւսելով] երկուստեկել (օր. թելը). 3, երժ. կրկնել. с. нóту; 4, կրկին հերկել, վարել. с. пáшню.

Сдви|гáніе ը. 1, հեռացնելը. 2, մօտեցնելը, կցելը. **-гивать, -гáть, -нуть** ն. 1, [շարժելով, հրելով, քաշելով] հեռացնել. егó никáкъ съ мѣста не сдви́нешь; с. кáмень съ дорóги; с. корáбль съ мéли նաւը ծանծաղուտից, խրուտից հանել, բարձրացնել. лошадя́мъ трýдно бýдетъ -нуть эту тя́жесть; 2, [շարժելով, հրելով, քաշելով] մօտեցնել, կցել. с. дóски у пóла; с. нóги ոտները, 'ճանկերը' սեղմել, իրար քաշել. с. брóви յօնքերը կիտել. **-ся** -նչբ. 1, հեռանալ. с. съ мѣста տեղից հեռանալ, տեղը փոխել. 2, մօտենալ, միանալ. горá съ горóй не сдви́нутся, а человѣкъ съ человѣкомъ сви́дятся (առծ). **-гъ** ա. երկրբ. տեղահան արած հանքերակի կամ խաւի տեղը. **-жнóй** ած. որ կարելի է մօտեցնել, [շարժումով, հրումով] միացող, կցուող. с. столъ; **-нуть, ся** ա. Сдвигáть, ся.

Сдвои́ть (-ою́ -я́тъ) ա. Сдвáивать.

Сдёр|гиваніе ը. 1, քաշելով, ձգելով վայր բերելը, առնելը. 2, քաշելով, ձգելով հաւաքելը, կապելը. **-гивать**, -нуть ն. 1, քաշելով, ձգելով, ձիգ տալով վայր բերել, առնել, վերցնել (օր. վերմակը). 2, քաշելով, ձգելով հաւաքել, կապել (օր. քսակը, 'քիսայի' բերանը)։

Сдер|жáніе ը. պահելը. կատարելը. с. слóва; **-жáнность** ի. իրան պահելը. զգուշութիւն. ծածկամտութիւն, զգուշապահութիւն. **-жáнный** ած. իրան պահող, զգոյշ. ծածկամիտ, զգուշապահ. ծածուկ, գաղտնի. с—ыя, подавляемыя рыдáнія խեղդած հեծկլտանքներ. с. смѣхъ, гнѣвъ զսպած ծիծաղ, բարկութիւն. **-жáть** (-жý -жатъ; -жи́) ա. Сдéрживать; **-живаемый** ած. զսպուած, յետ պահած, արգելուած, քաշուող. толпá, с—ая присýтствіемъ войскъ; **-живаніе** ա. Сдержáніе; **-живать**, -жáть ն. 1, պահել, դիմանալ. этотъ канáтъ мóжетъ -жáть до 50 пудóвъ; 2, պահել, կատարել. с. слóво; не с. слóва, обѣщáнія; 3, պահել, յետ պահել, զսպել. с. лошадéй; *с. свой гнѣвъ իր բարկութիւնը զսպել, ծածկել. *с. слёзы.

Сдёрнуть ա. Сдёргивать.

Сдерý ա. Содрáть.

Сди|рáть, содрáть ն. 1, մաշկել, 'քերթել'. գզել, քանդել, 'պոկել'. с. кóжу съ зáйца, съ лóшади; с. кóжу съ руки́ ձեռքի մորթը պատռել, գզել. с. корý съ дéрева ծառի կեղևը գզել, քանդել, քաշել, ծառը կլպել, կեղևել. 2,* съ когó что մէկից մի բան զոռով, հազիւ հազ առնել, մէկի 'ջանից մի բան հանել'. я съ трудóмъ содрáлъ съ негó мой долгъ; онъ дóрого содрáлъ съ меня́ за эту вещь նա այս իրն ինձ վերայ շատ թանգ ծախեց. **-рка** ի. մաշկելը, -կում, 'քերթելը', '-թում', գզելը, -զում, քանդելը, -դում, 'պոկելը', '-կում'։

Сдóба ի. համեմունք, համեմիչ նիւթեր։

Сдóбный ած. կարագով, իւղով և ձուով զանգած, պատրաստած. с—ое тѣсто.

Сдо|брéніе ա. Сдáбриваніе; **-бривать, -брить** (-рю -рятъ) ա. Сдáбривать; не **-бровáть** ը. դէմ. բարդ, յաջողութիւն չ'ունենալ. не сдобровáть емý съ таки́мъ поведéніемъ այդպիսի վարմունքով նա աշխարհում ապրել չէ կարող։

Сдóх|лый ած. սատկած, 'սատկած'. **-нуть** ա. Сдыхáть.

Сдроби́ть (-блю́ -би́тъ) ն. տպգր. մօտեցնել, մօտ քաշել, միացնել (խօսքերը)։

Сдру|жáть, -жи́ть (-жý -жáтъ) ն. когó съ кѣмъ մէկին միւսի հետ բարեկամացնել. **-ся** չ-էդ. միմեանց հետ բարեկամանալ, բարեկամութիւն հաստատել։

Сду|ваніе չ. փչելով հեռացնելը, սրբելը, մաքրելը. **-вáть, -нуть,** -ть ն. 1, փչելով հեռացնել, սրբել, մաքրել. с. пыль со столá; 2,* съ когó что մէկից մի բան կորզել, գզել, խլել. онъ сдулъ съ негó мнóго дéнегъ.

Сду|рить (-рю́ -ря́тъ) չ. յիմարութիւն, յիմար բան անել կամ ասել. **-ру** մ. յիմարաբար:

Сдуть (сдýю -ютъ) ա. Сдувáть.

Сдыхáть, сдóхнуть չ. սատկել, 'սատկել'. **-ся** չ. մզկել, բորբոսնել, փչանալ:

Сдѣ|лать, ся ա. Дѣлать, ся; **-лка** ի. համաձայնութիւն, գործ, պայման. несовершеннолѣтніе не правоспосóбны къ заключéнію сдѣлокъ անչափահասները իրաւունք չեն պայմաններ կապելու. сдѣлать, учинить с—у համաձայնութիւն կայացնել, պայման կապել. торгóвая с. առևտրական գործ, պայման. полюбóвная с. խաղաղ համաձայնութիւն. могýщій быть окóнченнымъ полюбóвною с—ою; **-лочный** ձ. համաձայնութեան, պայմանի[ն վերաբերող]. **-льно** մ. համեմատ աշխատավարձի. нанимáться с.; **-льный** ձ. աշխատավարձի:

I. **Се** մ. եկ. սլ. ահա, ահ. се человѣкъ.

II. **Сё** դեր. այս. ни то, ни сё ոչ այս է, [ոչ այն:

Сеáнсъ ա. (ֆր.) նիստն, նիստ:

Себя́ (себѣ, собóй կամ собóю, **о себѣ)** դեր. -նչն. իւր, իրան. իրանց. իմ, ինձ. մեր, մեզ. քո, քեզ. ձեր, ձեզ. кáждый трýдится для себя́; про с. իւրն իրան. прія́ть въ себя́ իրան գալ. я тóлько за себя́ отвѣчáю; ты тóлько себя́ лю́бишь; онá обратúла на себя́ взóры пýблики; мы навлеклú на себя́ гнѣвъ Бóжій մենք մեր վրան բերինք Աստծու բարկութիւնը. вы себя́ безслáвите; онú обезчéстили себя́; вы́йти изъ себя́ համբերութիւնից դուրս գալ, կատաղել. вы́вести когó изъ себя́ մէկին համբերութիւնից հանել. онъ внѣ себя́ отъ рáдости նա ուրախութիւնից չգիտէ թէ ինչ անէ. внѣ себя́ отъ гнѣва բարկութիւնից խելքը կորցրած, խելակորոյս. я передаю́ егó словá, отъ себя́ ничегó не прибавля́ю; дýмать тóлько о себѣ միայն իւր մասին, իւր վերայ մտածել. онъ дýмаетъ тóлько о себѣ; я порѣзалъ себѣ пáлецъ մատս կտրեցի. я пригласúлъ егó къ себѣ — ինձ մօտ. ты вредúшь себѣ դու քեզ վնասում ես. вы сдѣлали себѣ мнóго вредá — ձեզ. взять на себя́ винý; судúть другúхъ по себѣ իրան նայելով ուրիշներին դատել. онú нáжили себѣ состоя́ніе նրանք կարողութիւն են ձեռք բերել. такъ себѣ, понемнóжку ոչինչ, վատ չէ. я не довóленъ собóю — ինձնից. мы довóльны собóю — մեզնից. онъ óчень довóленъ собóю — իրանից. возьмúте егó съ собóю — ձեզ հետ, հետներդ. посадúть когó за собóй на лóшадь մէկին իր [ձիու] գաւակն, 'թարքն' առնել. онá óчень не дурнá собóю նա տգեղ չէ, սիրուն է:

Себялю́|бецъ, бца ա. անձնասէր, եսասէր, եսական. **-би́вый** ձ. անձնասէր, եսասէր. с. человѣкъ; **-біе** չ. անձնասիրութիւն, եսասիրութիւն, եսականութիւն:

Севрю́|га ի. կնդ. Acipenser stellatus, զութխի, 'սարագան'. **-жина** ի. զութխու, 'սարագանի' միս. **-жій,** ья, ье ձ. զութխու, 'սարագանի':

Сегмен|тáція ի. (լտ.) **-товáніе** չ. կնդ. զեղնուցահերձութիւն (ձուի զեղնուցի հերձումը, որ առաջանում է բեղմնաւորուելուց յետոյ). **-тъ** ա. (լտ.) երկրչփ. հատուած, մաս, կտոր. с. крýга շրջանամաս. с. шáра գնդամաս:

Сегóдня մ. այսօր. с. по утрý, ýтромъ այսօր առաւօտեան. с. прáздникъ այսօր տօն է. котóрое числó с.? այսօր ամսի քանիսն է. не с., такъ зáвтра онъ мóжетъ умерéть; **-шній** ձ. այսօրուայ, այսօրեայ. с. прáздникъ; до с—яго дня, до сегó дня մինչև այսօր, ց'այսօր. отъ с—яго ýтра [այսօր] առաւօտից:

Сегó рáди մ. սորա համար:

Седмери́|ца ի. եկ. սլ. եօթ, եօթնեակ. **-цею** մ. եկ. սլ. եօթն անգամ, եօթնէջս. **-чный** ձ. եօթնական:

Седь|мица ի. ռմկ. շաբաթ, եօթնեակ. страстнáя с.; **-мóй** թ—ղ. դ—ղ. եօթներորդ. главá с—áя; въ с—óмъ часý; с—óе числó, с—óго числá ամսի եօթին. сегóдня с—óе այսօր ամսի եօթն է. двѣ с—ы́хъ 2/7. **-мойнáдесять** թ—ղ. դ—ղ. տասնևեօթնե[րորդ:

Сезáмъ ա. Кунжýтъ.

Сéзень, зня ա. ծովգ. չուանէ խարազան:

Сезóн|ный ձ. սէզոնի. **-нъ** ա. (ֆր.) 1, եղանակ (տարու). 2, սէզոն (որոշ ժամանակաշրջան տարուայ ընթացքում, երբ հասարակութիւնը բացառապէս զբաղուած է մի բանով). лѣтній, зи́мній с.; купáльный с.

Сейдъ ա. (արբ.) սէիդ:

Сей, сія́, сіé (յգ. сіи́) դեր. ցուցչ. այս. до сегó врéмени, до сихъ поръ; сію́ минýту այս րոպէիս. прилагáю при сёмъ кóпію съ егó письмá սրան կցում եմ նորա նամակի պատճէնը, ընդօրինակութիւնը. ни съ тогó, ни съ сегó ոչ տարբաւ, ոչ բերից, յանկարծ, 'մէ բաշ':

Сéй|минъ նւզ. ա. Сеймъ; **-мовый** ձ. սէյմի, ազգային ժողովի. **-мъ** ա. (լեհ.) սէյմ, ազգային ժողով:

Сейс|ми́ческій ձ. (յն.) երկրաշարժական. с—ая обсерватóрія; **-мологи́ческій** ձ. երկրաշարժախօսական. с. съѣздъ; **-молóгія** ի. (յն.) երկրաշարժախօսութիւն, -ժարանութիւն. **-мóметръ** ա. (յն.) Փրգ. երկրաշարժաչափ:

Сéй-тáли ի. յ. ծովգ. ա. Ги́ни.

Сейчáсъ մ. այս ժամին, այս րոպէին, իսկոյն. нáдо приня́ть э́то лѣкáрство с., инáче бýдетъ пóздно; сейчáсъ ви́дно, что онъ мошéнникъ իսկոյն երևում է, որ նա սրիկայ, խարեբայ է:

Секáнсъ ա. (լտ.) երկրչփ. սէկանս:

Секвес|трáція ի. **-тровáніе** չ. գրաւելը, գրաւում: **-тровáть** (-рýю -ютъ) ն. իրւբ. սեկուեստրել, ժամանակաւորապէս գրաւել (դատի ենթակայ կալքը). **-тръ** ա. (լտ.) իրւբ. սեկուեստր, ժամանակաւոր գրաւում (դատի ենթակայ կալքի):

Секрета|ріáтъ ա. (լտ.) ատենադպրութիւն, քարտուղարութիւն. статсъ с. պետական ատենադպրութիւն, մինիստրութիւն.

-рскій ած. քարտուղարի, ատենադպրի. **-рство** չ. քարտուղարութիւն, ատենադպրութիւն. **-рь, я́** ա. 1, քարտուղար, ատենադպիր. статсъ с. պետական քարտուղար, ատենադպիր, ատենակալ. 2, կնդ. օձակեր (Աֆրիկեան գիշատիչ թռչուն մը)։

Секре́|тецъ, тца նւզ. ա. Секре́тъ; **-тничать** չ. գաղտնապահ ձեւանալ կմ հանդիսանալ, գաղտնարար, ծածկարար ձեւել, գործել. **-тно** մ. գաղտնաբար, ծածկաբար. **-тный** ած. գաղտնի, ծածուկ. с. замо́къ գաղտնիք ունեցող բանալի. **-тъ** ա. (ֆր.) 1, գաղտնիք. подъ с—омъ իբրև գաղտնիք, գաղտնաբար, ծածուկ կերպով. держа́ть что въ с—ѣ մի բան գաղտնի, ծածուկ պահել. 2, զզմ. գաղտնի խմբակ, ջոկատ, գաղտնախմբակ, գաղտնաջոկատ։ [ный.

Сексагона́льный ա. Шестиуго́ль-

Се́кс|та է. (լտ.) երժ. վեցերորդ ձայնանիշ կմ ձայնամիջոց. **-та́нтъ** ա. (լտ.) վեցանակ (անկիւնաչափ գործիք մը). **-те́тъ** ա. (գերմ.) երժ. վեցաձայն երաժշտութիւն. **-тиль(l)о́нъ** ա. (ֆր.) թւր. սէքսթիլիոն։

Се́к|та է. (ֆր.) աղանդ. **-та́нтка** է. աղանդաւոր կին, աղջիկ. **-та́нтство** չ. աղանդաւորութիւն. հ—ք. աղանդներ, աղանդաւորներ. **-та́нтъ, -та́торъ** ա. աղանդաւոր։

Се́кторъ ա. (լտ.) հատոր. с. кру́га, ша́ра.

Секуляри|за́ція է. (լտ.) զրաւում, ‘գաւթում’ (եկեղեցական կալուածքների՝ մարմնաւոր իշխանութեան կողմից). զրաւում, կալանում (եկեղեցական կրթաւանքների). **-зи́ровать** (-рую -ютъ), **-зова́ть** (-зу́ю -ютъ) ն. զրաւել, ‘գաւթել’ կալանել (եկեղեցական կալուածքները, կրթաւանքները)։

Секу́н|да է. (լտ.) 1, վայրկեան, ակնթարթ. 2, երժ. երկրորդ ձայնանիշ կմ ձայնամիջոց. **-да́нтъ** ա. (լտ.) վկայ, միջնորդ (մենամարտութեան)։

Секу́рсъ ա. (ֆր.) օգնութիւն, նպաստ, օգնական զօրք։ [զօվի, ընկերութեան)։

Се́нція է. (լտ.) քաղանմունք (համաձա-

Селадо́нъ ա. սելադոն (զգայական երկրպագու կանանց)։

Селё|дка է. **-дочка** նւզ. պատիկ ծովային տառեխ, հարինգ. **-дочный** ած. ծովային տառեխի, հարինգի։

Селезё|нка է. **-ночка** նւզ. փայծաղ, ‘փէծաղ’. **-ночный** ած. փայծաղի, փայծաղա—. с—ая трава́ բս. փածաղախոտ, ձարխոտ։

Се́лезень, зня ա. արու, ‘որձ’ բադ։

Селени́нъ ա. բս. Sambucus ebulus, ..., կարճաբերձ թանթրուենի, ‘ջթթկենի’։

Се|ле́нистый ած. քիմ. սէլէնային, սէլէն[իոն] պարունակող. с—ая мѣдь; **-лени́тъ** ա. հնք. sélénite, սէլէնիտ։

Село́ніе չ. շէն, գիւղ, բնակութիւն։

Село́новый ած. քիմ. սէլէնի, սէլէնային. с—ая кислота́ սէլէնաթթու։

Селеногра|фи́ческій ած. լուսնագրական. **-фія** է. (յն.) աստղբ. լուսնագրութիւն։

Селенокислый ա. սէլէնաթթուային. с—ая соль ա. Селени́тъ. [գէտակ։

Селенеста́тъ ա. (յն.) աստղբ. լուսնա-

Село́нъ ա. քիմ. sélénium, սէլէն[իոն]։

Селі́|тра է. (լտ.) բորակ. աղբորակ. на́тріевая с. նատրոնի բորակ. ка́ліевая с. կալիոնի բորակ. **-треный** ած. բորակի, -կային, բորակա—, աղբորակի, -բակային, աղբորակա—. с—ая (կմ азо́тная) кислота́ բորակաթթու. **-троваре́ніе** չ. բորակագործութիւն. **-трова́рня** է. բորակ պատրաստելու, բորակագործութեան տեղ. **-трова́ръ** ա. բորակագործ. **-троки́слый** ա. բորակաթթուային. с—ая соль; **-троный** ա. Селі́треный.

Се|ли́ть (-лю́ -ля́тъ), пос— ն. բնակեցնել. **-ся** ներգ. բնակուել, տուն, բնակութիւն հաստատել. **-ли́тьба** է. ռմկ. 1, բնակեցնելը. 2, բնակչութիւն, բնակութիւն. **-ло́** չ. մեծ գիւղ եկեղեցով (համմ. Дере́вня), торго́вое с. գիւղաքաղաք. *ни къ селу́, ни къ го́роду (առծ.) բոլորովին անպատշաճ, անտեղի։

Сельдёвыя ры́бы կնդ. Clupeidi, տառեխներ։

Сельдере́й| ա. բս. Apium graveolens, կարոս, նեխուր, լախուր (տճ. քէրէվիզ). **-ный** ած. կարոսի, լախուրի, նեխուրի։

Сель|дь է. կնդ. Clupea harengus, ծովային տառեխ կմ հարինգ (տճ. ընգա բալըղը). они́, какъ се́льди въ бо́чкѣ նորանք իրար վրայ, միմեանց գլխի կիտուել են, թափուած են. **-дяно́й** ած. ծովային տառեխի, հարինգի. с. буя́нъ հարինգի պահեստարան. с—а́я бо́чка.

Се́ль|скій ած. գիւղի, գիւղական, շինական. с. свяще́нникъ; с—ое хозя́йство գիւղատնտեսութիւն. с—ая жи́знь; с—іе нра́вы; с—ія рабо́ты գիւղական, դաշտային աշխատանքներ. с. во́здухъ գիւղի օդ։

Се́льтерская вода́ Զէլտէրեան ջուր։

Се|льцо́ նւզ. պատիկ գիւղ, շէն. **-льча́нинъ** ա. (յ. сельча́не, -нъ) ա. Селяни́нъ.

Селямли́къ ա. (թուրք.) սէլամլիք (սուլթանի հանդիսաւոր կերպով մզկիթ գնալը)։

Се|ляни́нъ ա. (յ. селя́не, -нъ) գիւղացի, գիւղական, շինական. **-ля́нка** է. 1, գեղջկուհի, գիւղացի, գիւղաբնակ կին, աղջիկ. 2, ա. Соля́нка.

Семафо́ръ ա. (յն.) սէմաֆոր. 1, նշանատու սիւն (երկաթուղու կայարանի մօտ). 2, ծովգ. նշանահեռագիր։

Сёмга է կնդ. Salmo salar, սալ՛մոն, լոսոս (տճ. սալըմօն բալըղը)։

Семе́й|ка է. նւզ. պատիկ ընտանիք, գերդաստան. **-ный** ած. 1, ընտանեկան, գերդաստանային. с. пра́здникъ; с. раздо́ръ; с—ая жизнь; 2, ընտանիքի տէր, կին և որդիներ ունեցող. онъ человѣ́къ с.; **-ственный** ած. ընտանիքի, -նեկան, գերդաստանի, -նային. с—ыя свя́зи; **-ство** չ. ընտանիք, գերդաստան. оте́цъ, мать с—а; жить въ с—ѣ; с. расте́ній բոյսերի ընտանիք. левъ принадлежи́тъ къ с—у ко́шекъ.

Се|мерико́вый ած. семери́къ-ի. с—ыя свѣ́чки եօթնեակը, եօթ հատը մի ֆունտ կշռող մոմեր. **-мери́къ,** а́ ա. 1, եօթ չէտվէրթի (չափ մի). 2, եօթ հատը, եօթնեակը մի ֆունտ կշռող մոմեր. **-мери́чный** ած. եօթնապատիկ. **-мёрка** է. թղթխ. եօթանոց. **-меро** թ—է. ↔. եօթ հոգի. ихъ было с.; с. одного́ не ждутъ (առծ.)։

Семé|стровый -ն. կէմէսարի, -արական. **-стръ** -. (լա.) կէմէսար, կիսամեակ (ուսման). учéбный годъ раздѣлёнъ на два с—а: осéнній и весéнній.

Семи|аршинный -ն. եօթն արշինանոց, եօթն արշին երկար. **-бáшенный** -ն. եօթնաշտարակեան. **-вершкóвый** -ն. եօթ վերշոկանոց. **-глáвый** -ն. եօթնագլխեան, եօթ գմբէթներով. **-десятилѣтіе** չ. եօթանասնամեակ. **-десятилѣтній** -ն. եօթանասնամեայ, եօթանասուն տարեկան. с. старикъ; с. вóзрастъ; **-десятый** թ-է. դ-է. եօթանասներորդ. с - ая странúца; **-днéвный** -ն. եօթնօրեայ. **-дюймóвый** -ն. եօթ դիւմանոց, եօթ մատնաչափ. **-жёнство** չ. րս. եօթնակնութիւն. **-книжіе** չ. եօթնամատեան. **-нóвый** -ն. семикъ-ի. **-кратный** -ն. եօթնապատիկ. **-къ**, á -. եօթներորդ հինգշաբթի Զատկից յետոյ (որ ծաղկազարդը տօնում է). **-лепестнóй** -ն. բս. եօթնաթերթ. **-лѣтіе** չ. եօթնամեակ. **-лѣтній** -ն. եօթնամեայ, եօթ տարեկան. **-мýжіе** չ. բս. եօթնամարդութիւն. **-мѣсячный** -ն. եօթնամսեայ, եօթ ամսական։

Семи|нарúстъ -. ճեմարանական, ճեմարանի աշակերտ. **-нáрія** է. (լա.) ճեմարան, ճեմարան. духóвная, учúтельская с.; **-нарскій** -ն. ճեմարանի, -րանական։

Семи|недѣльный -ն. եօթ շաբաթուայ, եօթ շաբաթ տևող. **-октáвный** -ն. երժ. եօթնօկտաւեան. **-пóльное** сéльское хозяйство եօթնադաշտ գիւղատնտեսութիւն. **-пудóвый** -ն. եօթ փութանոց. **-саже́нный** -ն. եօթ սաժէնանոց, եօթ սաժէն երկար. **-сóтый** թ-է. դ-է. եօթնհարիւրերորդ. **-стрýнный** -ն. եօթնաղի, եօթնալար. с—ая гитáра.

Семи|тúзмъ -. (գիրք.) սեմիտական, սեմիտներ, հրեաներ. **-тúческій** -ն. սեմիտական. с—іе языкú; **-тъ** -. (գիրք.) սեմիտ, հրեայ։

Семи|тысячный -ն եօթ հազարա-նոց. եօթ հազար արուեստից. **-угóльникъ** -. երկրչփ. եօթնանկիւնի. **-угóльный** -ն. եօթնանկիւն, -նանի. **-фунтóвый** -ն. եօթ ֆունտանոց, եօթ գրուանքանոց. **-фýтовый** -ն. եօթ ֆուտանոց, եօթ ոտնաչափ. **-этáжный**, ярусный -ն. եօթ յարկանի։

Семі|ологія է. (յն.) 1, ա. Семióтика; 2, նշանացի խօսակցութիւն. **-óтика** է. (յն.) բժ. նշանախօսութիւն (բժշկութեան մի մասը, որը ուսուցանում է հիւանդութեան նշանները և այդ նշանների հիւանդութիւնը որոշելը). **-отúческій** -ն. բժ. նշանախօսական։

Семнáдца|тый թ-է. դ-է. տասնևեօթներորդ. главá с—ая; с—ое, с—аго мáя ամսոյն 17-ին. **-ть**, и թ-է. ±ն. տասնևեօթ, տասնևեօթ։

Семь|, мú թ-է. ±ն. եօթ. с. разъ отмѣрь, a разъ отрѣжь; семú пядéй во лбу առձ. խիստ խելօք, իմաստուն, հնարագէտ. **-десятъ** թ-է. ±ն. եօթանասուն. перевóдъ св. Писáнія семидесяти двухъ толкóвниковъ Սուրբ Գրքի եօթանասնից թարգմանութիւնը. **-сотъ** թ-է. ±ն. եօթնհարիւր։

Семьи| է. ընտանիք, գերդաստան. въ с—ѣ не безъ урóда; **-нúнъ** -. (չ. семьянé, -нъ) 1, ընտանիքի, գերդաստանի անդամ. 2, ընտանիքի, գերդաստանի հայր, տէր, գլուխ. онъ хорóшій с.

Сенá|торскій -ն. սէնատորի, սենատի, ծերակուտի անդամի. с—ое достóинство; с—ая дóлжность; **-торство** չ. սենատորութիւն. **-торша** է. սենատորի կին. **-тскій** -ն. սենատի, ծերակուտի. с. укáзъ; с—ое рѣшéніе; **-тъ** -. (լա.) սենատ, ծերակոյտ. Правúтельствующій С. Կառավարիչ սենատ։ [գերան չափ

Сенбернáрдская собáка Սէն-բէրնար.

Сенешáлъ -. (ֆր.) պատմ. սէնէշալ, [ֆրանսիական արքունի] արքունի տնտեսուր, [ապա] տնտես, տնտեսապետ, [ավելի ուշ] դատաւորապետ. ու զատաւոր XII դարում։

Сенса|ціóнный -ն. զարմանալի, աղմկալից. с—ая нóвость զարմանալի, աշխարհը ցնցող լուր. с. процéссъ զարմանալի, աշխարհը ցնցող դատ. **-ція** է. (լա.) սաստիկ զարմանալիութիւն, զարմանալի աղմկալից. это событіе произвелá неописýемую с—ію այդ դէպքը աննկարագրելի զարմանալիութիւն գործեց։

Сенсуалúзмъ -. (նոր լա.) փիլ. զգայական փիլիսոփայութիւն։

Сентéнція է. (լա.) 1, առածանք, վճիռ. դատավճիռ (դատարանի). 2, իմաստուն, խրատական խօսք, ասացուածք։

Сентимен|тализмъ -. (լա.) զգայնականութիւն, զգայական գրական ուղղութիւն XVIII դարի վերջում և XIX-ի սկզբում). **-тáльничать** չ. զգայական լինել, զգայնականութիւն ցոյց տալ. **-но** մ. զգայնօրէն. **-тáльность** է. զգայնականութիւն. **-тáльный** -ն. (անգլ.) սէնտիմէնտալ, զգայական։

Сентябр|ь, я́ -. (լա.) սեպտեմբեր, (հին հայոց) հոռի. *смотрéть с—ёмъ մառայլ, խոժոռադէմ նայել. **-рьскій** -ն. սեպտեմբերի, -բերեան։ [լական հայր, վասալի։

Сеньёръ -. (ֆր.) պատմ. տէր, պետ (ֆեոդա

Сепара|тúвно մ. անջատաբար, անջատ կերպով. **-тúвный** -ն. (ֆր.) անջատական, առանձնական. **-тúзмъ** -. (ֆր.) անջատականութիւն, առանձնականութիւն, ձգտում, միտում անջատուելու (պետութիւնից, եկեղեցուց). **-тúстъ** -. անջատական, առանձնական. **-тный** -ն. զատ, անջատ, առանձին, ինքնուրոյն։

Сéпія է. 1, կնդ. Sepia officinalis, հատուկ կամ մեծ ոսկոր (սպիտ, լեղ). 2, որոշ տեսակ դարչնաթուխ գոյն, թանաքաձկան նման հանած ներկ։

Септен(н)áтъ -. (լա.) եօթնամեայ, եօթնամեայ ժամանակամիջոց, ժամանակաշրջան։

Сеп|тéтъ -. երժ. (լա.) եօթնաձայն, եօթ ձայնի համար գաշնակաւոր երաժշտութիւն. **-тúма** է. երժ. (լա.) եօթներորդ ձայնաստիճան կամ միջոց. **-туóръ** ա. Септéтъ.

Серáль| -. (թուրք.) արքունի պալատ, պալատ (մեծ սուլթանի պալատները Կ. Պոլսի մէջ իր բազմաթիւ շինութիւններով և հարեմով). **-скій** -ն. серáль-ի։

Сераски́ръ м. (պրսկ.) զինուորական մինիստր. եւ սպարապետ, զօրքի հրամանատար (Թիւրքիայում)։

Серафи́|мскій пр. սրովբէական. **-мъ** м. (եբր.) սերովբէ։

Серба́зъ м. (պրսկ.) սարբազ (պարսկական կանոնաւոր հետևակ զօրք)։

Серви́|зецъ, зца *նւզ.* տ. Сервизъ; **-зный** пр. սեղանակահի. **-зъ** м. (ֆր.) սեղանակահ, սեղանասպասք։

Серви|ли́змъ м. (լտ.) ծառայամտութիւն, ստորաքարշութիւն. **-ро́вка** ի. սպասաւորում, -րութիւն, կահաւորում, -րութիւն (սեղանի)։

Сервиту́|тный пр. սէրվիտուտի. с—ыя пáстбища սէրվիտուտի արօտատեղեր (որոնք կալուածատիրոջ հողի վերայ են գտնւում, բայց որոնցից գիւղացին որոշ չափով իրաւունք ունի օգտուելու). с—ое прáво սէրվիտուտի իրաւունք (որի զօրութեամբ մէկը որոշ չափով մի ուրիշի սեփականութիւնից օգտւում է). **-тъ** м. (լտ.) սէրվիտուտ, արօտական իրաւունք. пáстбищный с. արօտատեղի արօտական իրաւունք. подъ пáстбищнымъ сервиту́томъ слѣ́дуетъ понима́ть прáво крестья́нъ на пастьбу́ скотá на поля́хъ и въ лѣсáхъ бы́вшаго своегó помѣ́щика.

Серда́ръ м. (պրսկ.) սարդար. с. экрéмъ Թուրքաց զօրքի սպարապետը, վերին հրամանատարը։

Сердé|чко *նւզ.* 1, տ. Сéрдце; 2. *փոքր.* ոգեակ, սիրելի, պաշտելի, քեզ զուրբան. **-чникъ** м. 1, երկաթ, երկաթէ ձող, որ անցնում է քառանիւ սայլի (повóзка), բարձի (подýшка) և առջևի առանցքի միջից). 2, *բս.* Cardamine pratensis, դաշտի կոտեմ (քարուէ). **-чно** մ. սրտանց, 'ի սրտէ. я э́тому с. радъ; **-чный** пр. 1, սրտի. с—ая сорóчка *կզմն.* սրտապարկ. 2, սրտով սիրած, մտերիմ. с. другъ; *э́то с. человѣ́къ գա հոգի է, պաշտելի մարդ է, հրեշտակ է. 3, սրտագին, սրտից բխող, անկեղծ. с—ая благодáрность.

Сер|ди́то մ. բարկացած, բարկութեամբ. смотрѣ́ть, говори́ть с.; **-ди́тый** пр. 1, բարկացկոտ, ցասկոտ. բարկացած, բարկացող. с. человѣ́къ; я никогдá не ви́дѣлъ егó таки́мъ с—ымъ; с. нрáвъ բարկացկոտ, ցասկոտ բնաւորութիւն. 2, բարկացայտ, ցասկոտ. с. взглядъ; **-ди́ть** (-жý -дятъ -ди́) ն. բարկացնել, զայրացնել, 'ջղբեցնել'. егó не нáдо с.; **-ся** -ն*տր.* բարկանալ, 'ջղբուել'. онъ за всё, за вся́кую бездѣ́лицу сéрдится; онъ сéрдится на меня́ за то, что я сказáлъ прáвду.

Сердобо́|ліе չ. գթասրտութիւն, կարեկցութիւն. **-льный** пр. գթասիրտ, կարեկից. с—ая вдовá գթասիրտ այրի (իբրև հիւանդապահ)։

Сердоли́|ковый пр. սարդիոնի(ց). **-къ** м. *հնք.* Cornaline, սարդիոն։

Сéрдце չ. 1, սիրտ. э́то испóлнило нáши сердцá рáдостью; біéніе с—а; прижáть когó къ с—у; у негó дóброе с.; *имѣ́ть кáменное с.; у меня́ тяжелó на с—ѣ սիրտս նեղանում է, ես նեղացած եմ. у меня́ с. крóвью обливáется սրտիցս արին է գալիս, սիրտս ճմլւում է. у меня́ с. замирáетъ սիրտս զնում է. э́то щéмитъ с. այդ մարդու սիրտ է ճմլում. *у меня́ отлеглó отъ с—а սիրտս թեթևացաւ. люби́ть когó всѣ́мъ с—емъ մէկին բոլոր սրտով, սրտով ու հոգով սիրել. принимáть къ с—у у́часть друзéй բարեկամների վիճակին, դրութեանը կարեկցել. *не нáдо принимáть къ с—у кáждую бездѣ́лицу չպէտք է ամէն մի չնչին բանից նեղանալ. отъ всегó с—а 'ի բոլոր սրտէ. отъ чи́стаго с—а անկեղծաբար. я всё сказáлъ, что бы́ло нá с—ѣ ես բոլորն ասացի, ինչ որ սրտումս կար. *сокрушéніе с—а սրտաբեկութիւն. тоскá гложетъ егó с. թախիծը մաշում է նորա սիրտը. положá ру́ку на с. ձեռքը խղճի վերայ դնելով. *э́то ему́ по с—у այդ նորա սրտովն է. что въ с—ѣ вари́тся, на лицѣ́ не утаи́тся (առծ). 2, *ռմկ.* բարկութիւն, զայրոյթ, 'ջիղր'. привéсть когó въ с. մէկին բարկացնել, զայրացնել, 'ջղբեցնել'. сказáть что въ с—áхъ, съ с—óвъ մի բան բարկացած, բարկութեամբ ասել. сказáть что въ мину́ту с—а — բարկութեան բաշէին. с. у негó отошлó նորա բարկութիւնն անցաւ, имѣ́ть на когó с. մէկի դէմ ոխ, քէն ունենալ, մէկի վերայ բարկացած լինել. расширéніе с—а *կզմն.* սրտի ընդլայնումը։

Сердце|біéніе չ. սրտի տրոփում, սրտի բախում. **-вѣ́децъ** м. Сердцевѣ́децъ; **-ви́дный** пр. սրտաձև, սրտի ձև ունեցող. **-ви́на** ի. միջուկ, միջի մաս. с. дéрева; соляна́я с. աղամիջուկ, մաքուր և թափանցիկ աղ. **-ви́нный** пр. միջուկի. **-вѣ́децъ**, дца м. սրտագէտ. **-в|дѣ́ніе** չ. սրտագիտութիւն. **-обрáзный** տ. Сердцеви́дный; **-ѣ́дъ** տ. Ловеля́съ.

Сердчи́шко չ. *նւզ.* պստիկ սիրտ։

Сэрдю́къ, á м. վարձկան զօրք (նախկին հետմաններ)։

Сердя́га հ-ր. սիրելի, սիրտ ցաւեցնող, խեղճ, թշուառ, ողորմելի, արգահատելի մարդ։

Сере|брéніе չ. արծաթազօծելը, արծաթաջրելը. **-бри́льщикъ** м. արծաթազօծող, արծաթաջրող. **-бри́стый** пр. 1, արծաթաբեր, արծաթախառն, արծաթ պարունակող. с. свинéцъ; 2, արծաթափայլ. **-бри́ть** (-рю́ -ря́тъ), пос—, вы́с— ն. արծաթազօծել, արծաթաջրել. **-ся** -ն*տր.* արծաթազօծուել, արծաթաջրուել. **-брó** չ. 1, արծաթ. азотноки́слое с. տ. Ля́писъ; живóе с. սնդիկ, ժիպակ. ջրարծաթ, կենդանի արծաթ. чёрное с. սև արծաթ. роговóе с. եղջիւրարծաթ. 2, արծաթէ դրամ, դահեկան. плати́ть с—óмъ; **-бронóсный** пр. արծաթաբեր. с—ые минерáлы; **-бря́къ**, á м. 1, տ. Серéбряникъ; 2, *կնդ.* Argyroneta aquatica, ջրասարդ. **-бряникъ** м. 1, արծաթագործ, 'զարգար'. 2, որև **-бря́нка** ի. *բս.* Potentilla argentea, արծաթագոյն մատնունի. **-бряный** пр. արծաթի, արծաթէ, -թեայ. с—ая рудá; с—ая посу́да; с—ая монéта.

Сере|дá м. Средá 1; **-ди́на** ի. **-ди́нка** *նւզ.* մէջ, մէջ տեղ, միջի տեղ. въ с—ѣ гóрода քաղաքի մէջ տեղում, միջում. *золотáя с. միջին ճանապարհ. միջակութիւն. **-ди́нный** пр. միջի, միջում, մէջ տեղում գտնուող,

երող. -(ё)дина ի. մէջ, մէջի մաս, մէջի կողմ, միջամաս. *с. на половину կէսը լաւ, կէսը վատ, մի կերպ թէ ինչ. -дний -ծ. միջի. с—ее окно; с—яя стѣна; *товары с—ей руки միջակ ապրանքներ. -(ё)дочка նւզ. ա. Серёдка.

Серё|жечка ի. նւզ. պստիկ գինդ, [ականջի] օղ, օղակ. -жка ի. նւզ. **I**, պստիկ գինդ, [ականջի] օղ, օղակ. с. уха կզմխ. ականջի բլթակ. **2**, բս. amentum, կատուիկ, փշփշուկ. серёжки, жекъ ,. բս. Silene inflata, ծլծլուկ. -жный -ծ. գինդի, ականջի օղակի. с—ая подвѣска; -жчатый -ծ. բս. կատուիկաւոր, կատուիկներով. с—ыя растенія.

Серенада ի. (իտ.) երեկոյեան կմ գիշերային երգ, նուագ, ձօներգ. утренняя с. այգերգ:

Сержан|тскій -ծ. սէրժանտի. -тъ ա. (фр.) սէրժանտ, տասնապետ (унтеръ-офицеръ).

Серженіе չ. բարկացնելը, ՙջղայնելը՚:

Серіо́з|но,-ность,-ный ա. Серьёзн...

Сéрія ի. (фр.) սէրիա. **I**, կարգ, շարք, բաժանմունք. **2**, պետական գանձարանի տոկոսաբեր թուղթ:

Серміяга -жина, -жный ա. Сѣрмяга, -жина, -жный.

Сéрна ի. կնդ. Antilope rupicarpa, քարայծ, լեռնայծ. пиренейская с. Պիրենեան լեռնայծ:

Серóзный -ծ. (լտ.) բժ. շճային. с—ая жидкость; с—ая оболочка.

Серпентá|нный -ծ. օձաքարի, -րէ. -нъ ա. **I**, հնք. Serpentine, օձաքար. **2**, սէրպէնտին (պար, կարաս մի):

Сéр|пень, пня ա. հնց. օգոստոս, հնձամսոց. -пикъ նւզ. ա. Серпъ; -повидный ա. Серпообразный; -повый -ծ. մանգաղի, մանգաղա—. -пообразный -ծ. մանգաղաձև, -գանգուր. -порѣзъ ա. բս. Achillea millefolium, հազարատերևուկ. -пуха ի. բս. Serratula, սրծղայ. -пъ ա. մանգաղ:

Серпя́|нка ի. -ночка նւզ. կոշտ և ցանցառ կտաւ, քաթան. -ночный -ծ. այդ կտաւից, այդ քաթանից:

Серсó չ. (фр.) օղախաղ:

Сертепáртія ի. (գերմ.) նաւ վարձելու թուղթ, պայմանագիր:

Сертифицировáть ա. (фр.) վաւերացնել, վաւերաթուղթ: [ՙՋղայնել՚:

Сер|чáть, ос— չ. բարկանալ, զայրանալ,

Серьгá ի. **I**, գինդ, ականջի օղ. подвѣски у серёгъ կմ къ серьгáмъ գնդերի զարդաչափներ. **2**, բս. amentum, կատուիկ, փշփշուկ:

Серьёз|ничать չ. լրջութիւն անել, լուրջ ձևանալ, լուրջ կերպարանք, ձև ընդունել. -но ն. լրջօրէն, լրջութեամբ. -ность ի. լրջութիւն. -ный -ծ. (фр.) լուրջ: [мá...

Серьмя́|га, -жина, -жный ա. Сѣрмя́

Сэса́|мовый,-мъ ա. Кунжутный,-тъ.

Сéссія ի. (լտ.) նիստ, նստաշրջան (ժողովի):

Сестéрцій ա. (լտ.) սեստերս (հին հռոմէական արծաթեայ մանր դրամական, 5 կոպ. արժէք):

Сес|трá ի. քոյր, ՙքոյր՚. с. милосердія գթութեան քոյր. -трёнка, -трёночка ա. Сестрица; -тринъ, а, о -ծ. քրոջ. -тря́ться (-рюсь -ря́тся) չ-էր. քոյրանալ, քոյրեր դառնալ. -три́ца ի. -три́чка նւզ. փաղաքշ. քոյրիկ. -троубійство չ. քոյրասպանութիւն. -троубійца հ-ր. քոյրասպան:

Сéттеръ ա. (անգլ.) սէտտէր (երկարամազ անգլիական բարակ, ՙթազի՚ մի):

Сжáлиться (-люсь -лятся) -նր. надъ кѣмъ, надъ чѣмъ մէկին, մի բանի խղճալ, գթալ, ողորմել. я сжáлился надъ нимъ; сжáльтесь надъ ихъ слезáми.

Сжá|тіе չ. **I**. սեղմելը, -մում, ճմլելը, -մում, ճնշելը, -շում, ՙհաւաք տալը՚. с. кулакá, с. пáльцевъ въ кулáкъ; с. гóрла կոկորդի սեղմում, ճմլում. **II.** հնձելը, հնձում. с. хлѣба; -те ն. սեղմուած, կարճ կերպով. писáть с.; -тость ի. սեղմուածութիւն. с. слóга ոճի սեղմուածութիւն, հակիրճութիւն. -тый -ծ. **I.** սեղմուած, ճնշուած, ՙկուչ եկած՚, ՙհաւաք եկած՚. с. кулáкъ; с. слогъ սեղմուած, ամփոփ, հակիրճ ոճ. **II.** հնձած. -ть **I.** (сожму́ -му́тъ; -ми́), ся ա. Сжимáть, ся; **II.** (сожну́ -ну́тъ; -ни́) ա. Сжинáть. [մեղ, ծամծմել:

Сжевáть (-жую́ -ю́тъ) ն. ծամելով, ծա-

Сжечь (сожгу́ -жжёшь -жгу́тъ; անց. сжёгъ сожглá, ó; հրմ. сожги́) ա. Сжигáть.

Сжи|вáть, сжить ն. когó ազատուել մէկից պրծնել, մէկի ՙգլուխն ուտել՚. с. когó со свѣта մէկին աշխարհից հալածել, աշխարհից ոչնչացնել, խոշտանգել, մէկի ՙհոգին հանել՚. с. что съ рукъ մի բանից ազատուել, մի բան գլխից ՙռաք անել՚. -ву́ ա. Сжить.

Сжигá|ніе չ. այրելը, այրում, կիզելը, կիզում. с. трупóвъ; -ть, сжечь ն. այրել, կիզել[ով ոչնչացնել]. *с. корабли́ վճռական, անդառնալի քայլ անել:

Сжи|мáемость ի. սեղմականութիւն, ճնշականութիւն. -мáемый -ծ. սեղմական, սեղմելի. ճնշական, ճնշելի. -мáніе չ. սեղմելը, ճմլելը, ճնշելը, ՙհաւաք տալը՚, ՙկուչ ածելը՚. կծկելը (մարմնի անդամները). -мáтель կզմխ. կծկիչ միան. -мáтельный -ծ. սեղմող, ճմլող, ճնշող, ՙկուչ ածող՚, կծկող, կծկիչ. с—ая мы́шца ա. Сжимáтель; -мáть, сжать ն. սեղմել, ճմլել, ճնշել, ՙհաւաք տալ՚. ՙկուչ ածել՚. կծկել. с. вóздухъ օդը սեղմել. с. комý рýку մէկի ձեռքը սեղմել. с. снѣгъ въ комóкъ ձիւնը գնդել. с. бумáгу въ комóкъ թուղթը ճմլելով գնդել. с. кулáкъ բռունցքը սեղմել. *с. когó въ своихъ объя́тіяхъ մէկին իր գրկի մէջ սեղմել. -ся -նր. սեղմուել, ճմլուել, ՙկուչ գալ՚, կծկուել. сéрдце сжимáется սիրտը կծկւում է (ջղաձգութիւնից). *սիրտս ճմլւում է:

Сжи|нáніе չ. հնձելը, հնձում. -нáть, сжать ն. հնձել. -нъ ա. ա. Сжинáніе.

Сжирáть, сожрáть ն. կլանել, լափել:

Сжить (сживу́ -ву́тъ; անց. сжилъ -лá, о; հրմ. сживи́) ա. Сживáть.

Сжую́ ա. Сжевáть.

Свади ն. յետևից, յետուստ. напáсть на когó, удáрить когó с.; обóзы слѣдовали с. ամբողջութերը հետևում էին յետևից

Сзы|ва́ть, созва́ть, созыва́ть ն. կանչել, կոչել, ժողովել, հաւաքել, հրաւիրել. **-въ** տ. Созы́въ.

Сибари́|тски մ. սիբարիտաբար, փափկասիրութեամբ, վայելչամոլութեամբ, զուարճամոլութեամբ. **-тскій** ած. սիբարիտական, փափկասէր, վայելչամոլ, զուարճամոլ. **-тство** չ. սիբարիտութիւն, փափկասիրութիւն, վայելչամոլութիւն, զուարճամոլութիւն. **-тствовать** (-вую -ютъ) չ. սիբարիտութիւն, վայելչամոլութիւն անել, մոլի, զեղխ կեանք վարել. **-тъ** ա. (յր. ան.) սիբարիտ, փափկասէր, վայելչամոլ, զուարճամոլ, մեղկաբարոյ մարդ։

Сиви́л|ла է. (յն.) պտմ. սիբիլլայ, կին մարգարէուհի (նախկին յոյների և հռոմայեցիների). **-ли́ческій** ած. սիբիլլական, մարգարէական։

Сиби́|рка է. 1, կարճլիկ կաֆտան, կապայ մի. 2, սիբիրական խոց, ժանտախտ, մահապարժամ. 3, ռմկ. բանտ, արգելարան. **-рскій** ած Սիբիրի, սիբիրական. с—ая я́зва Սիբիրի, սիբիրական խոց, ժանտախտ, մահապարժամ. **-ря́къ**, а́ ա. **-ря́чка** է. սիբիրցի, սիբիրածին, սիբիրաբնակ այր, կին։

Си́|венькій ած. մի փոքր գորշ սպիտակախառն. **-вёхонькій, -вёшенькій** ած. բոլորովին գորշ սպիտակախառն. **-визна́** է. 1, սպիտակախառն գորշութիւն. 2, ալիք, սպիտակած մազեր. **-вка** է. մոխրագոյն ձի. **-воворо́нка** է. կնդ. Coracias garrula, ճնդաղաւ. **-воло́пъ** ա. ռմկ. կոշտ, կոպիտ, անտաշ, անճոռնի, անտաշ մարդ. **-воло́пый** ած. կոշտ, կոպիտ, անտաշ, անճոռնի, անտաշ. **-волда́й** ա. տ. Сиву́ха; **-вость** տ. Сивизна́; **-ву́ха** է. հասարակ, ստորին տեսակի հացօղի, հացի արաղ, օղի. **-ву́чъ**, а́ ա. կնդ ա, Otaria iubata, ծովառիւծ, բաշաւոր փոկ. բ, O. ursina, ծովարջ. **-ву́шка** նւզ. տ. Сиву́ха; **-ву́шный** ած. հասարակ օղու(ց), օղու(ց), արաղի(ց). с—ое ма́сло խառնօղի. **-вый** ած. գորշ սպիտակախառն. *онъ врётъ, какъ с. ме́ринъ նա անխղճօրէն ստում է. **-вѣть**, пос— չ. սպիտակել, 'հաս ընկնել' (մազերի մասին)։

Сига́|ра է. (իսպ.) սիգար. **-ре́та** է. **-ре́тка** նւզ. ծխախոտ, պապիրօս. **-рка** է. նւզ. սիգարիկ. **-рный** ած. սիգարի. с. дымъ, с—ая фа́брика; **-рочка** է. նւզ. պատիկ սիգար, սիգարիկ. **-рочница** է. 1, սիգարագործ կամ սիգարավաճառ կին. 2, սիգարի տուփ, սիգարատուփ։ [նալ

Си|га́ть, -гну́ть չ. Թռչել, ցատկել, ոստ-

Сигна|лиза́торъ ա. սիգնալատու, սիգնալ տուող, ազդանշանատու. **-лиза́ція** է. սիգնալ, ազդանշան տալը, սիգնալատուութիւն. **-лизи́ровать** (-рую -ютъ) չ. սիգնալ, ազդանշան տալ. **-ли́стъ** ա. սիգնալիստ (ստորին պաշտօնեայ մի հեռագրատան). **-лъ** ա. (ֆր.) սիգնալ, ազդանշան. сдѣ́лать, пода́ть с. տ. Сигнализи́ровать; **-льный** ած. սիգնալի, -լային, ազդանշանի, -նային. с—ые огни́.

Сигнату́|ра է. (լտ.) **-рка** նւզ. 1, դեղգ. դեղագրոշմ, գարմանագրոշմ. 2, տպգր. թերթացոյց թիւ. **-рный** ած. դեղագրոշմի, գարմանագրոշմի։

Сигну́ть տ. Сига́ть.

Си|го́вый ած. ցակաւոր, սալ՛մոնի, լոսդու, օրագուլի. **-гъ** ա. կնդ. Coregonus oxyrrhynchus, ցակաւոր սալ՛մոն կմ լոսդի, օրագուլ։

Си́|день, дня ա. ռմկ. շարունակ տանը նստող, անշարժ ոմն. си́днемъ сидѣ́ть շարունակ տանը նստել, տեղից չշարժուել։

Сидери́|тъ ա. հնք. sidérite, սիդերիտ, երկաթաքար (խանգուածող?). **-ческій** ած. (լտ.) աստղբ. աստղային, աստղական. с. годъ.

Сидерогра́фія է. (յն.) պողպատա[փո-րա]գրութիւն։

Си́|дка է. քաշելը, Թորելը. с. вина́ օղի քաշելը. с. смолы́ ձիւթ, կուպր քաշելը. **-дмя** մ. շարունակ նստած, անշարժ, տանից չշարժուելու. онъ с. сиди́тъ до́ма; онъ с. сиди́тъ за рабо́тою. [րագինի

Сидръ ա. (ֆր.) մրգագինի, [մեղ] խնձո-

Си|дѣ́йка է. մի տեսակ երկար սայլ, հանրասայլ. **-дѣ́лецъ**, льца ա. խանութի վերակացու, ծառայող. **-дѣ́лка** է. հիւանդապահ կին, աղջիկ. **-дѣ́лый** ած. (Թռչունների մասին) երկար վանդակում պահած. (ձկների մասին) երկար ձկնարանում պահած. **-дѣ́ніе** չ. նստելը, նստած մնալը, անցկացնելը. с. но́чью, по ноча́мъ գիշերները նստելը, նստած անցկացնելը. с. но́чью по́длѣ больно́го; с. на я́йцахъ Թուխս գալը. с. на ло́шади ձիու վերայ նստելը. **-дѣ́нье** չ. նստարան, նստելու տեղ. **-дѣ́ть** (-жу́ -ди́тъ; -ди́), -живать չ. նստել, նստած լինել, նստած մնալ, անցկացնել. с. до́ма; с. на сту́лѣ; я сидѣ́лъ всё у́тро; сиди́те նստեցէք, մնացէք, կացէք. с. сми́рно, пря́мо, сго́рбившись; с. хорошо́ на ло́шади; пти́ца сиди́тъ на де́ревѣ; с. подъ аре́стомъ, въ тюрьмѣ́ կալանաւորուած, բանտարկուած լինել. с. за обѣ́домъ, за столо́мъ ճաշի, սեղանի նստած լինել. онъ часа́ по́ два сиди́тъ за столо́мъ նորա ճաշն երկու ժամ է տեւում. с. за рабо́тою աշխատել. с. за дѣ́ломъ զբաղուած լինել. с. за чте́ніемъ կարդալ. с. надъ перево́домъ кни́ги գրքի Թարգմանութեամբ զբաղուել, զբաղուած լինել. с. по ноча́мъ գիշերները հսկել կմ աշխատել. с. всю ночь; су́дно глубо́ко сиди́тъ въ водѣ́ նաւը խոր ընկղմուած է ջրի մէջ. сюрту́къ сиди́тъ хорошо́ սիրթուկը լաւ է նստում. с. на я́йцахъ ձուաների վերայ նստել, Թուխս գալ. *с. у кого́ на шеѣ́ մէկի վզից կպչել, մէկի գլխին բեռ դառնալ. *с. на чаю́ и хлѣ́бѣ լոկ Թէյով և հացով ապրել, կառավարուել, 'եօլա գնալ'. не **-дѣ́ться** չ. դէմ. չկարողանալ նստել, չկարողանալ նստած մնալ. ему́ не сиди́тся до́ма; **-дя́чій** ած. նստակեաց. вести́ с—ую жизнь; **-живать** տ. Сидѣ́ть.

Сижо́къ, жка́ նւզ. տ. Сигъ.

Си́|зенькій նւզ. **-зёхонькій, -зёшенькій** յւել. տ. Си́зый.

Сизи́гіи ա. յ. (յն.) աստղբ. ժամանակ լուսնի լրման և ծննդեան։

Си|зова́тый ած. մի փոքր сизый; **-зокры́лый** ած. Թուխ կապտագոյն Թեւերով. **-зость** է. Թուխ կապտութիւն, Թուխ կապոյտ գոյն. **-зый** ած. գորշ, Թուխ կապոյտ, ծովագոյն. **-зѣть**, пос— չ. գորշ, Թուխ կապոյտ

գաղտնալ, գորշ, թուխ կապոյտ, թուխ կապտագոյն երկալ. **-сйнъ**, á —. գորշ, թուխ կապտագոյն վայրի ագռանի։

Сй|кать, -кнуть գ. ցայտեցնել. միզել, 'չռել', 'Ջրուէք անել'։

Синкóпа ի. (երժ.) ազելից ընդելիքը մի. նախկին զայլերի զարկՉուքը։

Синкнуть ս. Сйкать.

Сикомóръ ա. բս. Acer pseudoplatanus, լայնատերեւ, լեռնական թխկի։

Сикофáнтъ ա. (յն.) պատմ. սիկոֆանտ, «թզացոյց», *մատնիչ, զրպարտիչ, մատնութիւն, զրպարտութիւն անող։

Сикýрсъ ս. Секýрсъ.

Сйла ի. ոյժ, զօրութիւն, 'զվաթ'. ատակութիւն, թափ. физическая, нрáвственная с.; с. вѣтра, воды; с. вóли, харáктера, привычки; живáя с.; воéнная с. զինուորական ոյժ, զօրք. сухопýтныя, морскія сйлы; возстановить свои сйлы իր ոյժերը վերականգնել, կազդուրուել. собрáться съ с—ами ոյժերը հաւաքել. ударить, кричáть изо всéй с—ы բոլոր ոյժով զարկել, աղաղակել. отнять с—ою զոռով, բռնութեամբ առնել, վերցնել. съ нáми крéстная с.! սուրբ խաչը մեզ պահապան է. это сверхъ моихъ силъ, это мнѣ не подъ с—у այդ իմ ոյժերից վեր է, դրան ոյժս չէ պատում. пожáръ вспыхнулъ необыкновéнною с—ою — արտասովոր սաստկութեամբ. с. умý могила (առծ.) բանի ոյժը միտքը սպանում է. с. солóму лóмитъ (առծ.) ուժեղը թոյլին կլանում է. быть въ с—ѣ, имѣть с—у при дворѣ արքունիքում ազդեցութիւն ունենալ. на с—у 'զոռով', հազիւ հազ. я не въ с—ахъ помóчь вамъ ես հնարաւորութիւն չունիմ ձեզ օգնելու. онъ не въ с—ахъ поднять такýю тяжёлую нóшу այդպիսի ծանր բեռը բարձրացնելու համար նա ոյժ չունի. рабóтать чéрезъ с—у այնքան աշխատել, որ հալից ընկնել. онъ ещё óчень слабъ, чéрезъ с—у хóдитъ — զոռով է ման գալիս. упáдокъ сйлъ ուժատութիւն. выбиться изъ силъ ոյժից, հալից ընկնել։

Силá|чка ի. խիստ ուժեղ կին, ադջիկ. **-чъ**, á ա. խիստ ուժեղ մարդ, 'փահլէվան'։

Силикáтъ ա. քիմ. silicate, կայծաքարատ, խճաթթուատ աղ։

Сйлиться (-люсь -лятся) անդր. ճիգ թափել, ջանալ, աքնիլ, 'ջանքին զոռ տալ'։

Силиций ա. քիմ. Silicium, սիլիկիոն։

Силóвый ած. 1, ակնատարի, վարմի. 2, ակնատակով, վարմով որսած, բռնած. с—ая дичь.

Силóмъ ս. Силóмъ.

Силлабический ած. վանկի, վանկերի, վանկային. վանկերով. с—ое стихосложéніе վանկաքանակային տաղաչափութիւն (որ հիմնուում է ոչ թէ վանկերի չափի, այլ քանակութեան վերայ)։

Сйллабусъ ա. (յն.) ցանկ, ցուցակ (մեւզ Պիոս IX-ի շրջաբերականի, որի մէջ թուած և նզովուած են արդի կեանքի այն կողմերը, որոնք պապական տեսակէտին հակասում են)։

Силло|гизмъ ա. (յն.) տրամբ. սիլլոգիզմ, հաւաքաբանութիւն. **-гистический** ած. հաւաքաբանական։

Сй|ло գ. **-лóкъ**, лкá ա. նւզ. (մեւզ. силкй, óвъ) վարմ, ակնատ. թակարդ. ловить птицъ силкáми. [կերպով։

Силóмъ մ. զւռկ. զոռով, ուժով, բռնի

Силóчекъ, чка նւզ. ս. Силóкъ.

Силу|этъ ա. (ֆր. ան.) սիլուէտ, ստուերանկար։

Сйль|но մ. սաստիկ, սաստկապէս, ուժգին. толкнýть, ударить с.; вѣтеръ с. дýетъ; с. настáивать на своёмъ мнѣніи; лѣкáрство дѣйствуетъ с.; вы с. ошибáетесь դուք սաստիկ, չարաչար սխալւում էք. с. выбранить когó; онъ с. пьётъ; водá с. прибывáетъ; онъ с. занемóгъ; у меня с. головá болйтъ; **-ный** ած. սաստիկ, զօրեղ, հզօր, ուժեղ, ուժգին, թափով. с. дождь; с. морóзъ; с—ая бýря; с. кáшель; с. зáпахъ; с. ударъ սաստիկ հարուած. с—ая боль; с—ая нéнависть; с. пожáръ; с—ое доказáтельство զօրեղ ապացոյց. с. гóлосъ զօրեղ ձայն. онъ сйлёнъ въ математикѣ մաթեմատիկան նա լաւ է հասկանում. с. человѣкъ զօրեղ, ուժով, 'ջանով' մարդ. с—ые должны защищáть слáбыхъ հզօրները պիտի պաշտպանեն թոյլերին. с—ая лóшадь; с—ая рѣчь ազդու ճառ. с—ая любóвь բուռն սէր. с—ое желáніе բուռն ցանկութիւն. с—ая вѣра հաստատ, -տուն հաւատ. с—ая пальбá սաստիկ հրացանաձգութիւն կամ թնդանօթաձգութիւն. с. гнѣвъ; с—ая рáдость; с—ая враждá; с—ое государство զօրեղ, հզօր պետութիւն. имѣть с—ыхъ врагóвъ, с—ыхъ покровителей հզօր թշնամիներ, հզօր, ազդեցիկ հովանաւորներ ունենալ. с—ые міра сегó այս աշխարհի հզօրները. **-нѣйшій** ած. գերզօր. ամենասաստիկ, ամենազօրեղ, ամենահզօր, ամենաուժեղ։

Силь|фйда ի. սիլֆիդա (օդային ոգի). **-фъ** ա. սիլֆ (օդային ոգի)։

Симво|лйчески մ. նշանակօրէն, այլաբանօրէն. **-лйческій** ած. նշանակական, այլաբանական. **-лъ** ա. (յն.) 1, նշանակ, խորհրդանշան. пасхáльный áгнецъ былъ с—омъ евхаристіи; бѣлый цвѣтъ есть с. невйнности; 2, с. вѣры հաւատոյ հանգանակ, «Հաւատամք»։

Симмет|рйчески մ. համաչափաբար, զուգաչափաբար, չափակցաբար. **-рйческій** ած. համաչափական, զուգաչափական, չափակցական. -(ét)**рія** ի. (յն.) համաչափութիւն, զուգաչափութիւն, չափակցութիւն։

Симо|нйческій ած. սիմոնական, շնորհավաճառական. **-нія** ի. սիմոնականութիւն, շնորհավաճառութիւն։

Симпа|тизйровать (-рую -ютъ) գ. комý մէկին համակիր լինել, համակրանքով վերաբերուել. **-тйческій, -тйчный** ած. համակրելի, -կրական. **-тія** ի. (յն.) համակրութիւն. *համակրելի անձ, անձնաւորութիւն. вотъ вáша с.

Симпто|матйческій ած. ախտանշական, -նշային. **-мъ** ա. (յն.) բժ. ախտանիշ. *յայտանիշ։

Симу|лированіе չ. կեղծելը, ձևանալը. **-лировать** (-рую -ютъ) չ. (լտ.) կեղծել, ձևանալ. **-лянтъ** ա. կեղծող, ձևանող, ձևացող. **-ляція** ի. (լտ.) կեղծելը, -ծում, ձևանալը, ձևացում։

Симфо|нистъ ա. սիմֆոնիագիր, սիմֆոնիաներ գրող, շարադրող. **-ническій** ած. սիմֆոնիական, -նիկական. **-нія** ի. (յն.) երժ. սիմֆոնիա (օրքեստրի համար ձայնագրած երաժշտական գործ)։ [աղօթատուն։

Синагога ի. (յն.) հրէից ժողովարան,

Сенаксарій ա. (յն.) համառօտ վարք սրբոց։

Синапизмъ ա. (լտ.) տ. Горчичникъ 1.

Синди|катъ ա. (ֆր.) սինդիկատ, հասարակական ընկերութիւն. **-къ** ա. (ֆր.) վերահըսկող. վերահսկիչ։

Си|нё չ. տէրմ. մուգ կապոյտ է. на небѣ с. երկինքը մուգ կապոյտ է. **-нева** ի. 1, մուգ կապոյտ գոյն, կապտութիւն. небесная с.; 2, հարուածից կապտած տեղ. имѣть с—ý подъ глазами; **-неватость** ի. կապտաւունութիւն, բաց կապտութիւն. **-неватый** ած. կապտաւուն, բաց կապոյտ. **-неголовникъ** ա. բս. Eryngium campestre, երնջնակ, երինջակ։ [Санхедринъ).

Синедріонъ ա. (յն.) սինեդրիոն (հմմ.

Синекура ի. (լտ.) սինէկուրա, ձրիակերութեան պաշտօն (արդիւնաւոր պաշտօն առանց հոգսերի). должность его является с—ой.

Сине|левый ած. 1, մետաքսաթելի(ց), թաւշաթելի(ց). 2, տ. Сиреневый; **-ль** ի. (ֆր.) 1, մետաքսաթել, թաւշաթել. 2, տ. Сирень. [կինեմատոգրաֆութիւն։

Синематографъ ա. սինէմատօգրաֆ,

Си|неніе չ. կապոյտ ներկելը. **-неньній** ած. բաւականաչափ կապոյտ, կապտագոյն. **-неродистый** ած. քիմ. կիանածին, կիան պարունակող. **-неродъ** ա. քիմ. կիանածին. **-нёхонькій** ած. բոլորովին, խիստ կապոյտ. **-ниль** ի. բս. Isatis tinctoria, լըջարոյտ, լըրջուկ (կոկուկ?). **-нильникъ** ա. 1, կապոյտ ներկարար, կապոյտ, 'մուր' գոյներով ներկող. 2, տ. Синяль; **-нильный** ած. կապոյտ ներկելու, կապոյտ ներկող, գունաւորող. с—ыя растенія; с—ая кислота քիմ. կապտաթթու. **-нильщикъ** տ. Синильникъ; **-нить** (-ню -нятъ) ն. կապոյտ ներկել. с. бѣльё ճերմակեղէնը լեղակաջրել. **-ница** ի. **-ничка** ուվ. կնգ. Parus, երաշտահաւ. болотная с., P. palustris, ճախճային երաշտահաւ. долгохвостая с., P. caudatus, երկայնատուտ երաշտահաւ. с.-ремезъ, P. pendulinus, ճնճահաւ, փոքր երաշտահաւ. **-ній** ած. մուգ կապոյտ, երկնագոյն։

Синклитъ ա. (յն.) սինկղիտոս (պետական բարձրագոյն անձերի, աւագների ժողով)։

Синко|па ի. **-пъ** ա. (յն.) 1, քերկ. յապաւում, կրճատում (ձայնաւորի). 2, երժ. միացում, միաւորութիւն։

Сино|дальный ած. սինօդի, -դական. с. членъ սինօդի անդամ. **-дикъ** ա. յիշատակացուցակ (պատարագի ժամանակ յիշելի հանգուցեալների ցուցակը). **-дическій** ած. աստղ. ընթացակից. с. мѣсяцъ լուսնական ամիս. **-дскій** տ. Синодальный; **-дъ** ա. (յն.) 1, սինօդ. Святѣйшій С. Սրբազնագոյն Սինօդ (Ռուսաց). Эчміадзинскій С.; 2, ժողով (հոգեւորականների)։

Синологъ ա. (ֆր.-յն.) չինագէտ, չինաբան. չինական լեզուն հիմնովին իմացող գիտուն։

Синони|мика տ. Синонимія; **-мическій** տ. Синонимный; **-мія** ի. (յն.) նոյնանշանութիւն, համանունութիւն. **-мный** ած. նոյնանշան, համանուն, համանիշ, միևնոյն նշանակութիւնն ունեցող. **-мъ** ա. (յն.) նոյնանշան, համանշան, համանուն, համանիշ, միևնոյն նշանակութիւնն ունեցող բառ. „путь“ и „дорога“ с—ы.

Сино|псисъ ա. (յն.) համառօտ շարադրութիւններ, գրութիւնների ժողովածու. **-птическій** ած. համատես. с—ія Евангелія.

Синта|ксисъ ա. (յն.) քերկ. համաձայնութիւն, երկրորդ մաս քերականութեան. **-ктическій** ած. քերկ. համաձայնութեան, քերականութեան երկրորդ մասին վերաբերող։

Син|тезъ ա. (յն.) սինթէզ, միացական եղանակ (որով հասնում են պարզից բարդին, մասնաւորից ընդհանուրին. հակ. տ. Анализъ 2); химическій с. քիմիական սինթէզ (որով համեմատաբար պարզ նիւթերից բարդ մարմին են ստանում). **-тетическій** ած. սինթէտիկական։

Синусъ ա. (լտ.) երկրչփ. սինուս։

Синхро|низмъ ա. (յն.) միաժամանակութիւն, համաժամանակութիւն. **-нистическій, -ническій** ած. միաժամանակ, համաժամանակ. с. способъ изложенія фактовъ.

Си|нь ի. 1, մուգ կապոյտ գոյն, երանգ. 2, մուգ կապոյտ գեղ, ներկ, ներկանիւթ. լեղակ. берлинская, прусская с. բերլինեան, պրուսական կապոյտ. **-нька** ի. 1, տ. Синеніе; 2, լեղակ. **-нѣть**, пос— չ. մուգ կապոյտ դառնալ, կապտել. **-ся** -ւքր. կապոյտ երեւալ, կապտին տալ. вдали что-то синѣется; **-нюха** ի. 1, բժ. կապտախտութիւն. 2, բս. Echium vulgare, իժախոտ, վայրի եղնալերու (ծծմոր? վիշապուկ?). **-някъ**, á ա. [հարուածից եղն] կապտած տեղ մարմնի վերայ. у него всё тѣло въ с—áхъ; **-нянка** ի. տ. 'Аргусъ 4.

Сипай ա. (անգլ.) անգլիացի հնդկական զինուոր (անգլօհնդկական զօրքի մէջ)։

Си|пло մ. խռպոտութեամբ, խռպոտ ձայնով. **-плость** ի. խռպոտութիւն. **-плый** ած. խռպոտ, կերկերացող. **-пнуть**, ос— չ. խռպոտել. **-поватость** ի. թեթև խռպոտութիւն. **-поватый** ած. մի փոքր խռպոտ, կերկերացող. **-повка** ի. եղեգնափող, եղեգնասրինգ, 'պկու'. **-повщикъ** ա. եղեգնափողահար, եղեգնասրնգահար, 'պկու' ածող. **-пота** ի. 1, խռպոտութիւն. 2, խռպոտ, կերկերացող ձայն. **-пѣть** (-плю -пятъ) չ. խռպոտ լինել. խռպոտ ձայնով, կերկերաձայն խօսել։

Сирена ի. (յն.) 1, դիցբ. համբարու, պարիկ, յուշկապարիկ (խորամանկ հրապուրիչ կինով շուք կուսի, կիսով շուք ձկան նման). 2, երժ. ալեչափ (ձայնի ալիքները չափող գործիք)։

Сире|невый ած. եղրևանու, չեփորուկի. **-нь** ի. բս. Syringa vulgaris, եղրևանի, չեփորուկ (հազարագեղ)։

Сиринъ *м. եկ. ար. լեզու* [языкъ.

Сирійскій *-ի. ասորական, ասորի.* с.

· **Сиріусъ** *м. (աս. յն.)* *Սիրիոս (մեծ շան համաստեղութեան աստղը):*

Сирокко *չ. (իտ.) աշխ. սիրոկօ (հարաւարեւելեան հողմ, քամի):*

Сиро|ма́ *է. հ-ժ. Թշուառ որբեր.* **-ма́нецъ**, нца *м.* **-ма́ха** *հ-ր. զանգ. Թշուառ, որբեւայր, անտուն անտէր, անօգնական որբ.* волкъ-сиромаха *փոքր. ռուս. գայլ:*

Сиро́|пецъ, пца *նւզ. м.* Сиропъ.

Сиропита́|ніе *չ. որբախնամութիւն.* **-тель** *м.* **-тельница** *է. որբախնամ, որբանոցի այր, կին.* **-тельный** *-ի. որբախնամ, որբեր խնամող, սնուցանող:*

Сире́|нный *-ի. շարապի, -պային.* **-пъ** *м. (ֆր.) շարապ, 'սիրօպ':*

Сиро|та́ *հ-ր. որբ, 'նաթիմ'.* круглый с. *անհայր և անմայր որբ.* **-ти́ка**, **-ти́нка**, **-тка**, **-точка** *նւզ. м.* Сирота́; **-ткій** *-ի. որբերի.* с. судъ *որբերի դատարան.* **-тство** *չ. որբութիւն, 'եթիմութիւն'.* **-тствовать** (-вую -ютъ) *չ. որբ լինել, որբ մնալ.* **-тѣть** *չ.* **1**, *м.* Сиротствовать; **2**, *որբանալ:*

Сиръ *м. (ֆր.* sire, *հմմ.* Сэръ) *տէր, տէր արքայ, տէր Թագաւոր, կայսր (գործ են ածում Թագաւորի, կայսեր և Թագաւորազուններին, կայսրազուններին հետ խօսելիս):*

Сѣрый *-ի.* **1**, *որբ, 'եԹիմ'.* **2**, *անտուն, անտէր, անպաշտպան, անպատսպարան, անօգնական:* [*խեմ։*

Сѣрѣчь *ն. եկ. ար. այսինքն, այսինքն է,*

Сис|тема *է. (յն.) դրութիւն, յօրինուածք.* планетная с. *մոլորակային դրութիւն.* солнечная с. *կմ* с. міра *արեգակնային, երկրային դրութիւն.* нервная с. *ներվային դրութիւն.* учебная с., с. ученія *ուսման դրութիւն.* **-тематизація** *է. դրուշ դրութեան բերել.* **-тематизировать** (-рую -ютъ) *ն. դրուշ դրութեան բերել.* **-тематикъ** *м. դրութեամական, դրուշ դրութեան, կարգաւորութեան հետեւող.* **-тематически** *ն. դրութեամաբառ.* **-тематическій** *-ի. դրութեամական.* **-тематичность** *է. դրութեամակութիւն.* **-тематичный** *м.* Систематическій.

Си́тецъ, тца *м. (գերմ.) չիթ, ծաղկալաթ, ծաղկաւոր կտաւ:*

Си́течко *չ. նւզ. մանրաղեայ մաղիկ, քամիչ.* чайное с. *Թէյքամ, Թէյի քամիչ:*

Си́тка *-ևհ (անգլ.) սիտ (Ալեզանի հնագոյն մաս):*

Си́|тняковый *-ի. կնիւնի. ճլի.* с—ыя растенія *կնիւններ, ճլեր.* **-тникъ** *м.* **1**, *մաղած, մաղուռ ալիւրի[ց Թխած] հաց, 'շարմաղ', 'խաշալ' հաց.* **2**, *բս.* Juncus, *կնիւն (ճիլ).* **3**, *բս.* Scirpus lacustris, *ճախինային պրտու.* **-тничекъ**, чка *նւզ. մաղած ալիւրի[ց Թխած] պաղիկ հաց.* **-тный** *-ի.* **1**, *մաղած.* с—ая мука; **2**, *մաղած ալիւրի[ց Թխած], 'շարմաղ', նաշին.* с. хлѣбъ; **-то** *չ. մաղ.* мучное с. *ալիւրի մաղ.* пороховое с.; **-(и)то́вецъ**, вца *м. խաղողաւոր խանձ.* **-(и)то́вникъ** *м.* Ситникъ 2 *և* 3; **-точный** *-ի. մաղի:*

Ситуа|ціо́нный *-ի. դրքի, դրութեան.* **-ція** *է. (լտ.) դիրք, դրութիւն:*

Си́тце *նւզ. м.* Сито. [с—ое платье.

Си́тцевый *-ի. չիթի(ց), ծաղկալաթի(ց).*

Сифи|лидо́логъ *м. սիֆիլիսաբան,-սաբօր.* **-(си́-)лисъ** *м. (յն.) սիֆիլիս (ծանր վեներական ախտ).* **-ли́тикъ** *м. սիֆիլիսով վարակուած, սիֆիլիսոտ.* **-литическій** *-ի. սիֆիլիսային:*

Сифо́нъ *м. (յն.) սիֆոն.* **1**, *ձկրածիր, հեղուկներ մի ամանից միւսը անց կաց խողովակ.* **2**, *գետնաբերան շրի անօԹ (պատրաստ):*

Сія́|нецъ, нца *м. սիամցի.* **-нка** *է. սիամուհի.* **-нскій** *-ի. սիամական:*

Сіе́ *չ. м.* Сей.

Сіени́|товый *-ի. սիենիտի.* **-тъ** *м. ֆր.* siénite, *սիենիտ:*

Сіе́ста *է. (իսպ.) հանգստութիւն (ճաշամ, ճաշից յետոյ).* позволять себѣ получасовую с—у послѣ обѣда.

Сіо|ни́змъ *м. սիոնականութիւն (որ ձգտում է հրէից ազգի վերածնութիւնը, յանկանալով հիմնել Պաղեստինեան անկախ հրէական պետութիւն).* **-ни́стъ** *м. սիոնական.* **-нскій** *-ի. Սիոնի:*

Сій *է. м.* Сей.

Сія́|ніе *չ.* **1**, *փայլ, շող.* сѣверное с. *հիւսիսափայլ.* **2**, *ճաճանչապսակ (սուրբ պատկերի).* **-тельный**, **-тельнѣйшій** *-ի. պայծառափայլ.* с. князь; **-тельство** *չ. պայծառափայլութիւն (տիտղոս ռուս իշխաններ և կոմսերի).* ваше с.; **-ть** *չ. փայլել.* солнце сіяетъ; *лицо его сіяло радостію; *онъ сіялъ здоровіемъ и молодостью *նա քաջառողջ և երիտասարդական տեսք ունէր:*

Скабіо́за *է. բս.* Scabiosa, *քոսքուռկ, քոսքուռ (տերեւաքեկ?):*

Скабли́вать *м.* Скоблить.

Скабрьё|зно *ն. անպարկեշտ, լպիրշ կերպով.* **-зность** *է. անպարկեշտութիւն, լպիրշութիւն.* **-зный** *-ի. (ֆր.) անպարկեշտ, անվայել, լպիրշ:* [зить,-зничать.

Ска́вор|зить, **-зничать** *м.* Кавер-

Ска|за́ніе *չ.* **1**, *խօսք, ասացուածք, պատմութիւն, աւանդութիւն.* с—ія о героях *դիւցազնական պատմութիւններ.* **2**, *եկ. ար. մեկնութիւն, բացատրութիւն.* *ճառ, քարոզ.* **-за́ть** (-жу́ -жутъ -жи́), **ся** *м.* Сказывать, ся; **-зна** *է.* **-зочка** *նւզ.* **1**, *հէքիաԹ, շինծու պատմութիւն, զրոյց, առասպել.* бабьи с—и *պառաւական հէքիաԹներ.* скоро с. сказывается, да не скоро дѣло дѣлается (*առծ.*) *ասելը հեշտ է, անելը դժուար, քեզ բան և քեզ իր մեծ է խաբր.* **2**, ревизская с. *մարդահամարական (մարդամարդը համարելու, աշխարհագիր անելու) ԹուղԹ.* **-зочникъ** *է.* **-зочница** *է. հէքիաԹներ պատմող այր, կին.* **-зочный** *-ի. հէքիաԹական, առասպելական,* -լային. **-зу́емое**, аго *չ. քեր. ստորոգելի.* **-зъ** *м.* Разсказъ; вотъ тебѣ и весь с.; **-зывать**, -за́ть *ն. ասել. պատմել.* с. своё мнѣніе *իր կարծիքը յայտնել.* с. правду; что вы на это скажете? *ինչ կասէք դրան.* что вы этимъ хотите сказать? между нами будь сказано *խօսքը մեր մէջ մնայ.* короче сказать *կարճ ասեմ, կարճ կապեմ.* такъ сказать *այսպէս ասած.* с. рѣчь *ճառ ասել, ճառ արտասանել.* про него сказали,

что онъ у́меръ *նորա մասին պատմում էին, թէ մեռել է.* нечего сказа́ть *խօսք չկայ, անշուշտ.* **-ся** *-ն.* **1,** *իրան անուանել.* онъ ска́зывается дворяни́номъ; онъ сказа́лся больны́мъ *նա յայտնեց, որ հիւանդ է.* я былъ у него́, но онъ до́ма не сказа́лся *ես նորա մօտ էի, բայց նա ոչ ոքի չէ ընդունում.* **2,** *երեւալ, երեւան գալ, յայտնուել, իւր ազդեցութիւնն անել, գործել, ունենալ.* послѣ́дствія э́той мѣ́ры ска́зываются; «вѣ́янія на́шего вели́каго гума́ннаго вѣ́ка сказа́лись и на Сахали́нѣ».

Ска|ка́ніе *չ.* **1,** *թռչելը, ցատկելը, ոստոստնուլը.* **2,** *վազելը, արշաւելը, 'չափ գնելը'.* **-ка́ть** (-чу́ -чутъ; -чи́), **-кну́ть** *չ.* **1,** *թռչել, ցատկել. ոստնուլ.* с. отъ ра́дости *ուրախութիւնից վեր թռչել, 'ծուլ ըլել'.* с. на одно́й ногѣ́ *մի ոտով թռչկոտել, 'անգլի տալ'.* с. че́резъ ровъ; с. че́резъ па́лку; **ска́чущія,** ихъ *յ. չ. կնդ.* Aphaniptera, *լուեր.* **2,** *վազել, արշաւել, 'չափ գնել'.* с. на конѣ́ *ձիով, ձիու վերայ նստած արշաւել, 'չափ գնել'.* с. во весь духъ *սաստիկ, մեծ արագութեամբ վազել, 'չափ գնել'.* **-ково́й** *-ծ.* *ձիարշաւի, -ւային, մրցարշաւի, -ւային.* с—ое о́бщество *ձիարշաւի ընկերութիւն.* с—а́я ло́шадь *արշաւաձի.* с. призъ *ձիարշաւի մրցանակ.* **-куно́къ,** нка́, **-куно́чекъ,** чка *նւզ.* **-ку́нъ,** а́ *-.* **1,** (**-ку́нья** *է.*) *շարունակ թռչկոտող, ցատկոտող այր, կին.* **2,** *ընտիր արշաւաձի, մրցարշաւաձի.* **3,** *կնդ.* Cicindela, *ասպատակէզ։*

I. **Скала́** *է.* *ժայռ.* подво́дная с. *խութ։*

II. **Ска́ла** *է.* (*իտ.*) **1,** *երժ.* *տ.* Га́мма; **աստիճանի, չափը.* **2,** *Ֆիզ.* *չափման քանան աստիճանները բաժանուած։* [պատած։

Скали́стый *-ծ.* *ժայռոտ, քարքարոտ, ա-*

Ска́лить (-лю -лятъ), оск— *ն.* зу́бы *ատամները, 'սեպերը' բացել, մերկացնել, ցոյց տալ, 'դնջրտալ'.* *с. зу́бы надъ кѣ́мъ *մէկի վերայ ծիծաղել, մէկին ծաղրել, նշաւակել, 'մասխարայ զցել'։*

Ска́лка *է.* *յղկիչ գլան, գլանակ (ճերմակեղէնի). խմորատարած (խմորը տարածող, բացող) գլան, գլանակ։*

Скалозу́бы *-.* *յ.* *կնդ.* Gymnodontes, *մերկատամներ։*

Ска́лечка *նւզ.* *տ.* Ска́лка.

Ска́лы|ваніе *չ.* *տ.* *բայը.* **-вать,** сколо́ть *ն.* **1,** *ծակծկելով հանել, ընդօրինակել (նկարը).* **2,** [*վերեւից զարկելով*] *ճեղքել, ճղել, կոտորել։*

Скальдъ *-.* (*հին գերմ.*) *պտմ.* *բանաստեղծ, երգիչ (սկանդինաւեան)։* [նակ։

Ска́льпель *-.* (*լտ.*) *վիրբ.* *կորող, դա-*

Скаль|пи́рованіе *չ.* *տ.* *սոսրև բայը.* **-пи́ровать** (-рую -ютъ) *ն.* (*անգլ.*) *վիրբ.* *մորթազերծել (գանգը), (գանգի) մորթը քաշել, մաշկել, 'քերթել'.* **-пъ** *-.* (*անգլ.*) *գանգամորթ, գանգամաշկ (մաշկած, 'քերթած', քաշած, որը հիւսիս. Ամերիկայի հնդիկների մէջ յաղթութեան նշան է համարուում)։*

Ска|ме́ечка *է.* *նւզ.* **1,** *պստիկ պատուանդան, սեղ, ոտ դնելու տեղ.* **2,** *պստիկ նստարան.* **-ме́ечный** *-ծ.* *նստարանի.* **-ме́йка** *է.* *պստիկ, թեթեւ նստարան կմ պատուանդան.* разобщи́тельная с. *Ֆիզ.* *զատիչ պատուանդան։*

Скаммо́ній *-.* (*յն.*) *դեղգ.* *գեղձախէժ, պատատուկախէժ։*

Скамья́ *է.* **1,** *նստարան.* с. подсуди́мыхъ *մեղադրեալների նստարան.* **2,** *սեղան, 'գազգահ'.* строга́льная с.

Сканда|лёзный *տ.* Сканда́льный; **-лизи́ровать** (-рую -ютъ) *ն.* *խայտառակել. գայթակղեցնել, փչացնել.* **-ли́стъ** *-.* *խայտառակ մարդ.* **-лъ** *-.* (*լտ.*) *սկանդալ, խայտառակութիւն, խայտառակ, հանրային գայթակղութիւն պատճառող գործ, վարմունք.* **-льни́чать** *չ.* *խայտառակութիւններ անել, գայթակղութիւն պատճառող, խայտառակ, ամօթալի բաներ բանել.* **-льно** *մ.* *գայթակղական եղանակով, խայտառակ կերպով.* **-льный** *-ծ.* *գայթակղական, խայտառակ, ամօթալի, եպերելի.* с—ая сце́на.

Скан|ди́рованіе, -ди́ровать *տ.* Скандова́ніе, -ва́ть; **-дова́ніе** *չ.* *տ.* *բայը.* **-дова́ть** (-ду́ю -ютъ) *ն.* (*լտ.*) *ըստ չափի, չափով կարդալ (ոտանաւորները). չեշտել (յանգերը).* **-до́вка** *է.* *տ.* Скандова́ніе.

Скань *է.* *ոլորած թել։*

Ска́пли|ваніе *չ.* *ժողովելը, հաւաքելը, դիզելը, կիտելը.* **-вать,** скопля́ть, скопи́ть *ն.* *ժողովել, հաւաքել, դիզել, կիտել.* **-ся** *-ն.* *ժողովուել, հաւաքուել, դիզուել, կիտուել.* облака́ скопи́лись на верши́нѣ горы́.

Ска́пы|ваніе *չ.* *հորթելը, հատատորելը. անելը (բիով, բահով).* **-вать,** скопа́ть *ն.* *հորթել, հատատորել. անել (թիով, բահով)։*

Ска́р|бовый *-ծ.* *տնային կարասիքի, կահ կարասիքի, աղխի, պիտոյքների.* **-бъ** *-.* (*լեհ.*) *տնային կարասիք, կահ կարասիք, աղխ, պիտոյքներ։*

Ска́ре|дничать *տ.* Скря́жничать; **-дничество** *չ.* *տ.* Ска́редность; **-дно** *մ.* *զզուելի, զարշելի, զազրալի, նողկալի կերպով, եղանակով. գծուծ կերպով, ժլատութեամբ.* **-дность** *է.* **1,** *զազրանք, զարշանք, զիզզ.* **2,** *զզուելի, զարշելի գծծութիւն, կծծութիւն, ժլատութիւն.* мелочна́я с. *զզուելի, գծուծ խնայասիրութիւն.* **-дный** *-ծ.* **1,** *զզուելի, զարշելի, զազրալի, նողկալի. եպերելի.* с—ая ску́пость; **2,** *սաստիկ գծուծ, կծծի, ժլատ, 'կոպէկի համար հոգի տուող'.* **-дъ** *-.* **1,** *զզուելի. զարշելի, զազրալի, նողկալի մարդ. անպէտան մարդ.* **2,** *գծուծ, կծծի, 'կոպէկի համար հոգի տուող', ժլատ մարդ։* [никъ.

Скарифика́торъ (*լտ.*) *տ.* Распа́ш-

Скарлати́на *է.* (*նոր լտ.*) *բժ.* *քութէշ։*

Ска́рмли|ваніе *չ.* *ուտեցնելը, սպառելը, վերջացնելը.* **-вать,** скорми́ть *ն.* *ուտեցնել, սպառել, վերջացնել (կերը, խոտը)։*

Ската́ть *տ.* Ска́тывать 1.

Ска́те|ртка *է.* *նւզ.* *պստիկ սփռոց, 'սուփրայ'.* **-ртный** *-ծ.* *սփռոցի, 'սուփրայի'.* **-рть** *է.* *սփռոց, 'սուփրայ'.* с. со стола́, и дру́жба сплыла́ (*առծ.*) *հացի բարեկամութիւն։*

Ска́|тистый *-ծ.* *մի փոքր թեք, շեղ.* **-ти́ть** (-чу́ -тятъ; -ти́), **ся** *տ.* Ска́тывать, ся 2 և Ска́чивать; **-тъ** *-.* **1,** *գլորելը, գլորում, գլորելով իջեցնելը. ներքեւ բերելը.* **2,** *թեքութիւն, շեղութիւն, զառիվայր, լանջ, 'դօշ', Թաֆ.* крыша на два с—а *երկթափ տանիք,*

ձեղուն. домъ стойтъ на с—ѣ горы տունը շինած է, գտնուում է լեռան լանջին, 'գօշի' վերայ. 3, колёсъ սայլի չորս անիւները, 'անիւերը'. 4, (նոր լա.) կնդ. Raia, չըթակ (տյլանգակ ձկներով ձուկ մը). **-тываніе** չ. 1, գլորելը, գալարելը, փաթաթելը. 2, ներքև գլորելը, գլորելով իջեցնելը. **-тывать** ն. 1, (-тать) գլորել, գալարել, գլորելով, գալարելով փաթաթել, ծրարել (օր. թղթի թերթը). 2, (-тить) ն. ներքև գլորել, գլորելով իջեցնել. **-ся** -նչբ. ներքև գլորուել, գլորուելով իջնել, ընկնել. карéта скатилась въ прóпасть.

Скать (ску скёшь скутъ; ски) ն. մանել. ոլորել, հիւսել (թել, պարան)։

Скачёкъ, чкá ա. Скачóкъ.

Скá|чивать, -тить ն. լուանալ, ողողել, մաքրել (վրան ջուր ա ծելով, օր. սեղանը)։

Скá|чка է. 1, թռչելը, ցատկելը, ոստնուլը. 2, ձիարշաւ, մրցարշաւ. **-чóкъ**, чкá ա. թռչում, ցատկում, ոստնում. с—чкáми ոստոստելով, թռչկոտելով, ցատկոտելով. **-чущій** ա. տես Скакáть; **-чь** է. վազ, արշաւ, 'չափ գնալը'. въ скачь ա. Вскачь.

Скáши|ваніе չ. 1, [գերանդով] հնձելը, հարելը, 'վայր առնելը'. 2, ծռելը, թեքելը, շեղ, խոտորնակի, ծուռ կարելը, տաշելը. **-вать**, скосить ն. 1, [գերանդով] հնձել, հարել, 'վայր առնել'. 2, ծռել, թեքել, թեք, շեղ, խոտորնակի, ծուռ կարել, տաշել։

Сквá|жина է. **-жинка** նւզ. անցք, ծակ, բացուածք. ծերպ. потовáя с. կզմն. քրտնքի, քրտնաթոր վտառ. буровáя с. ար. ւեստ. հոր, նաւթահոր. с—ы въ хлѣбѣ հացի միջի ծակեր. **-жистость** է. ծակոտկէնութիւն, վտառոտութիւն. **-жистый** -ծ. ծակոտկէն, ծակերով, վտառոտ. с. сосýдъ для охлаждéнія воды գուռ, 'խէլոգա'. **-жность**, **-жный** ա. Сквáжистость, -стый.

Сквалы|га ռմկ. ա. Скряга; **-жникъ** ա. ռմկ. գծուծ, կծծի, 'կպչէկի համար հոգի տուող', ժլատ մարդ. **-жничать** ա. Скряжничать; **-жничество** չ. գծծութիւն, կըծծութիւն, ժլատութիւն։

Сквá|сить (-шу -сятъ), **ся** ա. Сквáшивать, ся; **-шиваніе** չ. թթուեցնելը, կըծուեցնելը, խմորելը. **-шивать**, -сить ն. թթուեցնել, խմորել. **-ся** -նչբ. թթուել, կըծուել, խմորուել

Сквéр|на է. աղտ, աղտեղութիւն, արատ, պղծութիւն. с. грѣхá մեղքի պղծութիւն. **-нáвецъ** ա. Мерзáвецъ; **-нáвка** ա. Мерзáвка; **-нить** (-ню -нятъ), оск— ն. պղծել, արատաւորել. **-ся** -նչբ. պղծուել, արատաւորուել. **-но** ձ. վատ, վատթար, սուր կերպով։

Сквернослó|вецъ, вца ա. աղտեղաբան, պղծախօս, պղծաբան, պղծաշուրթն. **-вить** (-влю -вятъ; -вь) չ. աղտեղաբանել. **-віе** չ. աղտեղաբանութիւն, պղծախօսութիւն, պղծաբանութիւն. **-вка** է. աղտեղաբան, պըղծաշուրթն կին, աղջիկ. **-вный** -ծ. աղտեղի, կեղտոտ, պիղծ. **-въ** ա. Сквернослóвецъ.

Сквéр|ность է. գարշելիութիւն, զզուելիութիւն, նողկալիութիւն, աղտեղութիւն, պըղծութիւն. **-ный** -ծ. վատ, վատթար, զզուելի, գարշելի, նողկալի, զազրալի, պիղծ. с. харáктеръ; с. постýпокъ; с—ое дѣло.

Сквеpъ ա. (անգլ.) սկվէր (հրապարակի կենտրոնում գցած պարտիզ հասարակական պար-

Сквитáться ա. Квитáться. [տէզ)։

Скво|зить (-жý -зятъ; -зи) չ. 1, միջից, ընդթափ անցնել, հոսել (քամու, լոյսի մասին). здѣсь сквозитъ այստեղ միջանցիկ քամի կայ. 2, միջից, ընդթափ երևալ, անանուել. *чéрезъ лёгкую одéжду сквозили фóрмы ея тѣла; 3,* երևալ, յայտնուել, հեռևել. въ его словáхъ сквозитъ тщеслáвіе; изъ всего скáзаннаго имъ сквозитъ, что онъ недовóленъ; **-зной** -ծ. 1, թափանցիկ, միջից ծակեր ունեցող. с. листъ ծակծկուած, ծակեր ունեցող տերև. 2, միջանցիկ. с. вѣтеръ միջանցիկ քամի. с. дворъ երկփողոց, երկու փողոցներէ վերայ բացուող բակ. стоять на с—óмъ вѣтрý; **-зникъ**, á ա. միջանցիկ քամի. **-зника** է. կնդ. Hyalea, բիւրեղային խխունջ. **-зь** նխդ. (հայցկ. հոլ.) միջից, միջով. пробиться с. толпý; пропустить бульóнъ с. сито; *смотрѣть на что с. пáльцы մի բան չտեսնելը դնել։

Скво|рéцъ, рцá ա. կնդ. Sturnus vulgaris, տարմահաւ, տարմ. **-рéчникъ** ա. 1, տարմահաւի սիրահար. 2, տարմահաւի բուն, անակ. **-рéшница** է. տարմահաւի արկղ, բուն (երկար ձողի վերայ կանգնեցրած). **-рка** է. մարգ տարմահաւ, տարմ. **-рушка** ա. փաղ. տարմահաւիկ, -ուկ. мой милый с. տարմահաւուկս, տարմահաւուկ ջան. **-рцóвый** -ծ. 1, տարմահաւի, տարմի. с—ыя пéрья; 2, ըըծաւորեալ, խայտաճամուկ։ [ա. (յն.) կմախք։

Скелé|тный -ծ. կմախքի, -քային. **-тъ**

Скéп|тикъ ա. (յն.) սկեպտիկ, կասկածական, կասկածամոլ. **-тицизмъ** ա. սկեպտիկականութիւն, կասկածականութիւն, կասկածամոլութիւն. **-тически** ձ. սկեպտիկօրէն, -տիկաբար, կասկածով, անվստահութեամբ. **-тическій** -ծ. սկեպտիկական, կասկածոտ, կասկածամոլ։ [գակ։

Скéрда է. բս. Crepis, սիբիրական եզեր-

Ски|дáть, -нуть ն. 1, (հմմ. Скидывать 1—4) վայր ձգել, վայր նետել, վայր ածել, վայր թափել. с. снѣгъ съ крóвли; 2, հանել, ձգել, նետել. с. плáтье, сапоги; **-дка** է. 1, վայր ձգելը, վայր նետելը, վայր թափելը. 2, կիտելը, դիզելը. 3, հանելը (շորը, ստանամանը). 4, զիջում, զեղչ. с. съ цѣны գինը զիջում, զեղչ գնից. **-дываніе** չ. ա. Скидка 1 և 2; **-дывать**, -дáть, -нуть ն. 1, վայր ձգել, վայր նետել, վայր ածել, վայր թափել. 2, հանել, առնել, վերցնել, ձգել. с. съ себя плáтье, одéжду; 3, կիտել, դիզել. с. сѣно въ стогъ; 4, հանել, 'զուրս գալ', զեղչել, պակասեցնել. с. со счётовъ հաշուից հանել, 'զուրս գալ'. 5, (առանց скидáть-ի) վիժել. кобыла скинула.

Скинсовáть (-сýю -ютъ) չ. սխալ գործել, վրիպել (բիլիարդ խաղալիս)։

Скимéнъ ա. եկղ. առիւծի կորիւն։

Скú|нія է. (յն.) եկ. ււ. տաղաւար, վրան, խորան. с. завѣта աճշ. խորան վկայութեան. **-нопигія** է. (յն.) աճշ. Տաղաւարահարաց տօն։

Скинуть *м.* Скидать и Скидывать.

Скипаться, -пться *գ.* եփուելով թանձրանալ, խտանալ։

Скипетръ *м.* (յն.) արքայական գաւազան, գայիսոն. царскій с. *բս.* Verbascum thapsus, բուն փզամոռ։

Скипидар|никъ *м.* *բս.* Asarum europaeum, ոթեր, ապուրին (մրուանուակ, կաղամարէ). **-ный** *ած.* բևեկնի. **-ръ** *м.* բևեկն, բևեկնի խէժ կամ իւղ։

Скиптръ *м.* Скипетръ.

Ски|пѣлый *բյ.* *ած.* եփուելուց թանձրացած, խտացած. **-пѣться** (-плюсь -пятся; -пись) *м.* Скипаться.

Скир|да *է.* [երկայն և մեծ] դէզ, բարդ (հացի կամ խոտի). уложить хлѣбъ въ с—ѣ հացը, խուրձը դիզել. **-рдный** *ած.* դիզի. **-рдъ** *м.* *м.* Скирда; складывать въ с—ѣ դիզել։

Скирръ *м.* (յտ.) *բժ.* քաղցկեղային կոշտ ուռեցք։

Ски|саніе *գ.* թթուելը, կծուելը, խմորուելը. **-сать, -снуть, -снуться** *գ.* թթուել, կծուել, խմորուել. молоко скисло.

Скита|лецъ, льца *м.* **-лица** *է.* թափառական, թափառաշրջիկ այր, կին. **-льческій** *ած.* թափառական, թափառաշրջիկի[ներ յատուկ]. **-льчество** *գ.* թափառականութիւն, թափառաշրջիկութիւն. **-ніе** *գ.* թափառելը, -ում. **-ться** *գ.* թափառել. *с. по свѣту.

Скит|никъ *м.* (յն.) անապատական, -կեաց, ճգնաւոր, մենաւոր. **-тническій** *ած.* անապատականի, -կան, ճգնաւորի, -րական, մենաւորի, -րական. **-тный** *ած.* անապատականութեան, ճգնաւորութեան, մենաւորութեան. **-тъ**, а́ *м.* (յն.) անապատ, մենաստան, ճգնութեան տեղ։ [թական։

Ски|фъ *м.* սկիւթացի. **-фскій** *ած.* սկիւ-

Скла|день, дня *м.* խուփ, խփան, փեղկ. **-дня** *է.* 1, դարսելը, դիզելը, կիտելը. с. дровъ; с. товаровъ; мѣсто с—и դարսելու տեղ, պահեստարան. 2, ծալ, ծալք. ծալելու տեղ. փոթ. складываніе складокъ ծալք ծալք դարսելը. с. митровидная *բս.* փակապտուղ. **-дно** *մ.* ներդաշնակ կերպով, ներդաշնակաբար. говорить, пѣть с.; писать с.: **-дной** *ած.* ծալուող, խփուող. с. ножъ ծալուող դանակ (որը կարելի է փակել, խուփ անել). с. столъ, стулъ; с—ая шляпа; **-дность** *է.* 1 ներդաշնակութիւն. с. рѣчи; с. пѣнія; 2, համաչափութիւն, վայելչակազմութիւն, բարեձևութիւն. с. тѣла; **-дный** *ած.* 1, ներդաշնակ, գեղեցիկ. с—ое пѣніе; с—ыя слова գեղեցիկ խօսքեր. с—ая повѣсть գեղեցիկ վէպ. 2, վայելչակազմ, բարեձև, բարեկազմ, պարթև. с. человѣкъ; с—ая лошадь բարետես ձի. **-дочка** *է.* *նւզ.* պատիկ ծալք, փոթ. **-дочный** *ած.* 1, դարսելու [համար նշանակուած]. с—ое мѣсто պահեստարան. с. амбаръ, магазинъ; 2, հանգանակի, 'փայի'. с—ыя деньги; **-дчатый** *ած.* ծալքաւոր, փոթաւոր, փոթոտ. **-дчикъ** *м.* հանգանակիչ, 'փայի' մասնակից. -(а)дчина *է.* հանգանակ, 'փայ'. **-дчица** *է.* հանգանակիչ, 'փայի' մասնակից կին, աղջիկ. **-дъ** *м.* 1, կազմ, կազմուածք, կազմութիւն. с. тѣла; эта лошадь хороша с—омъ այս ձին բարեկազմ, բարետես է. с. ума մտքի, մտաւոր կազմ. с. стиха ոտանաւորի ձևը. 2, կապ, կարգ, ապրնչութիւն. въ этомъ разсказѣ нѣтъ никакого с—у; 3, ներդաշնակութիւն, համաչափութիւն, չափակցութիւն. въ этомъ пѣніи нѣтъ с—у: *тутъ нѣтъ ни с—у, ни ладу գլուխ մէջ կարգ ու կանոն չկայ. 4, պահեստ, պահեստարան. с. товаровъ; 5, փանի. читать по с—амъ փանի փանի կարդալ, մեկնելով կարդալ. **-дываніе** *գ.* 1, դարսելը, -ում. с. въ амбары շտեմարաններ. с. въ скирды сѣна խոտը դիզելը. с. складокъ ծալք ծալք դարսելը. с. въ кучу կիտելը. 2, մեկնելը. с. буквъ и слоговъ; 3, կազմելը, -մում. 4, գումարելը, -րում. I. **-дывать**, сложить *ն.* 1, ասնել, վերցնել, վայր բերել. վայր դնել. с. съ себя, съ плечъ ношу; с. съ себя должность ծառայութիւնից, պաշտօնից հրաժարուել. с. свою вину на другого իր մեղքը ուրիշի վրայ դնել. 2, ծալել. с. бѣльё, платье; с. письмо; с. салфетку вдвое, вчетверо; 3, *թւ.* գումարել. надо сложить эти суммы; 4, կարդալ, մեկնել. ребёнокъ начинаетъ с.; 5, շարադրել, կազմել, հնարել. солдаты сложили пѣсню про своего начальника; с. на кого, про кого небылицу մէկի վերայ սուտ բան հնարել, յերիւրել. **-ся** *-նդ.* 1, զարգանալ. эта лошадь молода; она ещё не сложилась; 2, համաձայնել, փող, 'փայ' հաւաքել, 'վեր գալ'. мы сложились, чтобы помочь этому бѣдному семейству; II. **-дывать**, сложить, **скласть** (-ду -дутъ; *անց.* склалъ -ла, о; -ди) *ն.* 1, դարսել. с. товары въ магазинъ ապրանքները շտեմարանել, պահեստ դնել. 2, կիտել, դիզել, շեղջել. с. дрова въ поленницу; с. хлѣбъ въ скирды; *сложить голову գլուխը վայր դրել, մեռնել. 3, խաչել. с. руки при мольбѣ; *сидѣть сложа руки ձեռները ծալած, պարապ նստել, անգործ մնալ. **-ся** *-նդ.* ծալուել, խփուել. эта кровать складывается.

Склёвывать, -левать (-люю -ютъ) *ն.* կտցել, կտցելով, կտցով ուտել։

Склё|иваніе *գ.* միմեանց հետ կպցնելը, փակցնելը, սոսնձելը. **-ивать, -ить** (-ю -ятъ) *ն.* միմեանց հետ կպցնել, փակցնել, սոսնձել. с. двѣ доски; **-йка** *է.* 1, միասին կպցնելը, փակցնելը, սոսնձելը. 2, միասին կպցրած, փակցրած, սոսնձած տեղ։

Склё|пать *м.* Склёпывать; -(ё)пка *է.* 1, միասին, իրար հետ գամելը, ամրացնելը (ծեծելով). 2, միասին, իրար հետ գամած, ամրացրած տեղ. **-пной** *ած.* [ծեծելով] միմեանց հետ միացրած, գամած. **-пный** *ած.* շիրիմի, դամբանի, դամբարանի. **-пъ** *м.* շիրիմ, դամբան, դամբարան. семейный с. ընտանեկան շիրիմ **-(ё)пываніе** *գ.* գամելը, ծեծելով միասին ամրացնելը. **-(ё)пывать**, -пать *ն.* գամել, ծեծելով միմեանց հետ միացնել, ամրացնել։

Склерозъ *м.* (յն.) *բժ.* պնդացում, պնդացութիւն։

Склероклазъ *м.* *Ֆր.* scléroclase, ակլէրօկլաս։

Склеро́тика ж. (ан.) կզմխ. աչքի կարծրամաշկ: [Թելաչատ:
Склероти́ческій -ая. (ан.) պնդացած,
Скле́|щиваніе ср. զուգաւորում (շների), ‘քանԹի գալը‘. **-щиваться, -щиться** (-щусь -щатся) сред. (շների մասին) զուգաւորուել, ‘քանԹի գալ‘: [-зкость.
Склі́|зкій, -зкость см. Ско́льзкій,
Скли|ка́ніе, -(и́)каніе ср. կանչելը, կոչելը, ձայն տալով հաւաքելը (շատերին). **-ка́ть** (ներկ. -ка́ю -ютъ), **-(и́)кать** (ապառն. -чу -чутъ; -чь), **-кивать, -кнуть** д. [շատերին] կանչել, կոչել, ձայն տալ[ով ժողովել, հաւաքել]. **-чка** ж. см. Скли́каніе.
Скло|не́ніе ср. 1, Թեքելը, -քում. у́голъ с—ія մտտղ. Թեքման անկիւն. 2, գրաւելը. по с—іи его́ на на́шу сто́рону նորան մեր կողմը գրաւելով, գրաւելուց յետոյ. 3, Թեքուելիւն, շեղուԹիւն, Թեք, շեղ տեղ, զառիվայր, փէշ. с. горы́ լերան փէշը, ‘փօշը‘. 4, շեղում, խոտորում. с. магни́тной стрѣ́лки; с. ко́мпаса; 5, միտում, հակում. с. на дурно́й посту́покъ; 6, քերկ. հոլովում. с. имёнъ существи́тельныхъ; **-ни́ть** (-ню́ -нятъ), **ся** см. Склоня́ть, ся; **-нность** ж. հակում, հակամիտուԹիւն, միտում, սէր, հաւանուԹիւն, յօժարուԹիւն, ‘հաւէս‘ դէպի մի բան. с. къ уче́нію, къ му́зыкѣ; имѣ́ть с. къ вое́нной слу́жбѣ, къ добру́, ко злу; бракъ по с—іи ամուսնուԹիւն հաւանուԹեամբ. чу́вствовать с. къ чему́ դէպի մի բան հակում, ‘հաւէս‘ ունենալ. **-нный** -ая. къ чему́ դէպի մի բան հակուած, տրամադրուած, հակում, սէր, միտում, տրամադրուԹիւն, ‘հաւէս‘ ունեցող. **-нъ** м. см. Склоне́ніе 3; на с—ѣ дней կեանքի վերջին օրերում. **-ня́емость** ж. քերկ. հոլովելիուԹիւն, կարելիուԹիւն հոլովելու. **-ня́емый** -ая. քերկ. հոլովելի. **-ня́ть**, -ни́ть д. 1, Թեքել, հակել, կաացնել, կորացնել, խոնարհել. с. го́лову на грудь; 2, кого́ на что, къ чему́ մէկին մի բանի համար գրաւել, համոզել մի բան անելու. я склони́лъ его́ на на́шу сто́рону; наконе́цъ я склони́лъ его́ на э́то предложе́ніе վերջապէս ես նորան համոզեցի ընդունել այս առաջարկուԹիւն. что склони́ло васъ къ э́тому? Ինչը դրդեց ձեզ այդ անելու. с. кого́ на ми́лость մէկի գուԹը շարժել. с. на дурно́й посту́покъ դրդել, ստիպել մի վատ բան անելու. 3, (միայն склоня́ть) քերկ. հոլովել. склоня́йте сло́во «мать»; **-ся** сред. 1, Թեքուել, հակուել, կառանալ, խոնարհուել. онъ склони́лся на ея́ грудь, къ ея́ изголо́вью; всё склоня́ется пе́редъ вла́стію э́того мини́стра — ամէն բան խոնարհւում է. побѣ́да склоня́ется на на́шу сто́рону յաղԹուԹիւնը մեր կողմն է անցնում. со́лнце склоня́ется къ за́паду արեգակը մայր է մտնում. день склоня́ется къ ве́черу օրը տարաժամում է. 2, на что, къ чему́ դէպի մի բան հակուել, միտուել, հակում, միտում, տրամադրուԹիւն ցոյց տալ. с. на чью про́сьбу մէկի խնդիրը լսել. с. на мольбы́ աղերսանքները լսել. онъ склоня́ется на на́шу сто́рону նա մեր կողմն է անցնում. с. на доказа́тельства ապացոյցները ընդունել:
Скло́|чивать, -чить (-чу -чатъ) д. խառնել, խճճել, գզգզել. **-ся** сред. խառնուել, խճճուել, գզգզուել:
Склюю́ см. Склева́ть.
Скля́|нка ж. **-ночка** նւզ. 1, [ապակէ] շշիկ, սրվակ. 2, ծովգ. աւազի ժամացոյց. 3, կէս ժամ, կէս ‘սհաԹ‘. тепе́рь семь скля́нокъ пополу́дни այժմ ժամը չորսն կէսն է. **-ночный** -ая. շշիկի, սրվակի:
Скоба́ ж. 1, երկաԹէ անկիւնաւոր կեռ (կարտացրած և սուր ծայրերով, որով օր. երկու գերաններ միմեանց հետ ամրացնում են). 2, ունկ, ականջ: [**-ный** -ая. այսպիսի քերչի.
Ско́бель| м. երկկոԹանի քերիչ, գանակ.
Ско́|би́ть (-облю́ -обя́тъ) д. 1, անկիւնաւոր կապերով (скоба́) ամրացնել, միացնել. 2, փակագծերի մէջ դնել (օր. նախադասուԹեան մի քանի խօսքեր). **-бка** ж. 1, նւզ. см. Скоба́; с—и (կամ ру́чки) у сундука́ սնդուկի ականջները. 2, փակագիծ. поста́вить сло́во въ с-ахъ; стри́жки въ с—у կլորաձև խուզուածք (երբ գլխի մազերը գագաԹից դէպի շուրջ կողմ առնարելով, կլոր ձևով կտրում են). «... лежа́лъ больно́й, вѣроя́тно каза́къ, потому́ что во́лосы его́ бы́ли обстри́жены въ с—у».
Скоб|ле́ніе ср. քերելը, -րում, տաշելը, -շում. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) д. քերել, տաշել:
Ско́|бочка ж. նւզ. պստիկ փակագիծ. **-бочный** -ая. պստիկ փակագծի. **-бяно́й** -ая. [երկաԹէ] կապի. с. това́ръ երկաԹեղէններ (երկաԹէ կապեր, փակիչներ ևլն):
Ско|ва́ть (скую́ -ю́тъ) см. Ско́вывать; **-вка** ж. 1, կռելը, կռում, գործելը, -րծում. 2, շղԹայելը, -յում, կապելը, կապում:
Сково|рода́ ж. տապակ, տապակիչ, ‘Թավա‘. 2, մնտղ. ԹԷՉ ընդունարան. **-(ско́-)роде́нь**, дня м. Ծրտրպ. գերանակցուԹիւն. **-роди́шка** ж. նխտ. վատ, աղքատիկ տապակ, ‘Թավա‘. **-роди́ща** ж. յւճլ. մեծ, ահագին տապակ, ‘Թաւա‘. **-ро́дка** ж. պստիկ տապակ, ‘Թավա‘. **-ро́дникъ** м. տապակաշարժ, տապակարարձ գործիք. տապակի, ‘Թավայի‘ կոԹ. **-ро́дный** -ая. 1, տապակի, ‘Թավայի‘. с—ая ру́чка; 2, տապակով, ‘Թավայով‘ պատրաստած. **-ро́дочка** նւզ. см. Сковоро́дка.
Ско́|выва́ніе ср. շղԹայելը, կապելը. **-вывать**, -ва́ть д. 1, կռել, գործել. 2, շղԹայել, կապել. с. престу́пника; с. кого́ по нога́мъ и по рука́мъ; у́жасъ скова́лъ ему́ язы́къ զարհուրանքից նորա լեզուն կապ ընկաւ:
Сковы́|риваніе ср. 1, քչփորելով հանելը, գզելը, քանդելը. 2, քչփորելով անելը, շինելը. **-рывать, -ря́ть, -рну́ть** д. 1, քչփորելով հանել, գզել, քանդել. 2, քչփորելով անել, շինել:
Ско́|комъ մ. Թռչելով, ցատկելով, Թռչկոտելով, ցատկոտելով, սոսոտալով. с. не наро́комъ շտապով, յանկարծ, -ծակի, անակընկալ կերպով. **-къ** м. 1, Թռչում, ցատկում, ոստնում. 2, (իսկապէս փոխնակ скакну́лъ, а,о) ձգ. դրը՛մփ, Թրը՛խկ. разбѣжа́лся да и с. въ во́ду — և դրը՛մփ ջրի մէջ ընկաւ:
Ско|ла́чиваніе ср. 1, զարկելով հանելը, դուրս գցելը, վերցնելը. 2, զարկելով միացնելը, շինելը, յօրինելը. 3, ժողովելը, հաւաքելը. **-ла́чивать**, -лоти́ть д. 1, զարկելով հանել

գուբը գցել, վերցնել. с. обручи съ бочки; 2, զարկելով միացնել, շինել, յօրինել. с. половицы; с. ящикъ изъ досокъ տախտակներից արկղ շինել. 2, ժողովել, հաւաքել. онъ сколотилъ тысячу рублей; **-ся** -նզբ. իւր համար փող ժողովել, հաւաքել. кое-какъ сколотился и купилъ домишко.

Сколка ի. 1, ծակծկելով հանելը, ընդօրինակելը (օրինակը, կաղապարը). 2, վերևից զարկելով ճեղքելը, ճղելը, կտորելը։

Сколокъ, лка ա. 1, ընդօրինակութիւն, ընդօրինական նկար, կաղապար. 2,* ընդօրինակութիւն, պատկեր. «и что онъ (Лаевскій) *с. съ Рудина» — Ռուդինի պատկերն է, կենդանի Ռուդինն է։ [ձատանդր, ցողկ։

Сколопендра ի. կնդ. Scolopendra, օ-

Сколотить (-чу -отятъ; -ти), **ся** տ. Сколачивать, ся. [вать.

Сколоть (-лю -лютъ; -ли) տ. Скалы-

Сколочекъ, чка նվզ. տ. Сколокъ.

Сколу|пать, -пнуть տ. Сколупывать; **-пываніе** տ. Сковыриваніе; **-пывать**, -пать, -пнуть տ. Сковыривать.

Сколь մ. որքան. с. мало нужно для того, чтобы сделать его счастливымъ; с. ни тяжело это для меня, но я долженъ его наказать որքան և այդ ծանր է ինձ համար, այնուամենայնիւ ևս. с. возможно более, менее; с. я люблю свободу, столь же ненавижу своеволіе.

Сколь|зеніе չ. սահելը, -հում. **-зить** (-жу -зятъ; -зи) չ. սահել. *ласточка скользитъ надъ водою; **-зкій** ած. 1, սայթաքուն, ոլկուն, լպրծուն. 2, կասկածելի, վտանգաւոր, անհաստատ, յողդողդ. онъ вступилъ на с. путь; **-зко** տեմկ. սայթաքուն է, ոլկուն է. сегодня гололедица, на улице очень с.: **-зкость** ի. ոլկունութիւն, սայթաքունութիւն. **-знуть** չ. սայթաքել, ոլկուել, 'սոթ տալ'։

Сколь|кій ած. քանի, քանիս. сколькихъ летъ онъ умеръ նա քանի տարեկան մեռաւ. с—іе желали бы быть на вашемъ месте! **-ко** մ. որքան, քանի, որքան, քանի. с. вамъ летъ? դուք քանի տարեկան էք. я вамъ с. долженъ? с. верстъ отсюда до города? на с. вершковъ онъ выше васъ? քանի վերշոկով նա ձեզնից բարձր է. сколько-нибудь մի քիչ. понимаете ли вы сколько нибудь по англійски? с. мне известно որքան ինձ յայտնի է. онъ лишь настолько любитъ правду, на с. она ему нравится նա միայն այնքան սիրում է ճշմարտութիւնն ևս. с. возможно; если вы меня хоть с. нибудь любите եթէ դուք մի քիչ գոնեա ինձ սիրում էք. с. я ни просилъ его, онъ меня не послушался որքան էլ նրան խնդրեցի, նա ինձ չլսեց կամ ես նրան շատ խնդրեցի, բայց նա ինձ չլսեց. с. я ни живу, я не виделъ такой вещи քանի ես կենդանի եմ, կեանքիս ընթացքում ես այդպիսի բան չեմ տեսել։

Скомандовать (-дую -ютъ) չ. հրաման, պատուէր տալ, հրամայել, պատուիրել։

Скомбрія ի. կնդ. Scomber scombrus, թիւնիկ (տճ. ուսկումրու)։

Скомбинировать (-рую -ютъ) ն. ժողովրդել, հաշուել, կապակցել։

Ском|кивать, -кать տ. Комкать.

Скоморо|хъ ա. ծաղրածու, խեղկատակ, 'միմոս', 'ճուհի'. **-шескій** ած. ծաղրածուի, խեղկատակի, 'միմոսի'[ն յատուկ], 'միմոսական'. **-шество** չ. ծաղրածութիւն, խեղկատակութիւն, 'միմոսութիւն'. **-шествовать** (-вую -ютъ), **-шничать** չ. ծաղրածութիւն, խեղկատակութիւն, 'միմոսութիւն' անել. **-шій**, ья, ье ած. 'միմոսական', խեղկատակային, ծաղրալի։

Скомпоновать (-ную -ютъ) ն. յօրինել. յերիւրել։ [метировать.

Скомпрометировать տ. Компро-

Сконфузить (-жу -зятъ; -зь) ն. շփոթեցնել, շուարեցնել, 'շշկլեցնել', ամաչեցնել. ամօթահար անել. **-ся** չ. շփոթուել, շուարել, 'շշկլուել', ամօթահար լինել։ [կենտրոնացնել։

Сконцентрировать (-рую -ютъ) ն.

Скон|чаніе չ. վերջ, վախճան. до с—ія века մինչև աշխարհիս վերջը. **-чаться** -նզբ. վերջանալ. մեռնել, վախճանուել։

Скопа ի. կնդ. Pandion haliaëtus, ջր-

Скопать տ. Скапывать. [բարծիւ

Ско|пецъ, пца ա. ներքինի, ամորձատ (հմմ. սաորև Скопцы); **-пческій** տ. Скопческій; **-пчество** տ. Скопчество.

Скопидо|мическій ած. խնայասիրական. գծուծ, կծծի. **-мка** ի. խնայասէր, խնայող, տնտես[ող], ժլատ կին, տանտիկին. **-мничать** չ. 1, խնայել, տնտեսել. 2, ժլատութիւն, գծծութիւն անել. **-мство** չ. 1, խնայասիրութիւն, խնայասէր տնտեսութիւն. 2, գծծութիւն, կծծութիւն, ժլատութիւն. **-мъ** ա. 1, խնայող, խնայասէր, տնտեսող մարդ, տան տէր. 2, գծուծ, կծծի, ժլատ մարդ։

Скопировать տ. Копировать; с. рисунокъ; с. планъ въ уменьшённомъ размере. [ձատել, ամորձատել, 'կրտել'։

I. **Скопить** (-плю -пятъ), оск— ն. որ-

II. **Скопить** (-плю -пятъ), **ся** տ. Скапливать, ся. [ժողովել։

Скопище չ. ամբոխ, խառնաղանջ խումբ,

Скопка ի. հարթելը (թիով, բահով)։

Ско|пленіе չ. 1, հաւաքուելը, -քուում, կիտուելը, կիտուում. с. делъ, бумагъ; с. людей, народа մարդկանց, ժողովրդի խռնուում. с. богатствъ; с. каретъ и телегъ въ улице; с. льда при ледоходе; с. крови բժ. արիւնխռնութիւն. с. мокротъ բժ. խխի հաւաքուումը. 2, որձատելը, -տում, ամորձատելը, -տում, կրտելը, կրտում. **-плять, ся** տ. Скапливать, ся.

Скоп|цы ա. յ. ամորձատներ, ներքինիներ, ներքինիների աղանդ, մոլորութիւն. **-ческій** ած. ներքինու, ամորձատի. **-чество** չ. ներքինական, ներքինիների աղանդ, -դաւորութիւն, մոլորութիւն։

Скопъ ա. 1, խնայողութիւն, տնտեսութիւն. 2, մթերք, ուտելիք. молочные с—ы կաթնեղէն, կաթից պատրաստած ուտելիքներ. 3, տ. Скопище.

Ско|рачивать, -ротить ն. կրճատել. **-ся** -նզբ. կրճատուել։

Скор|блю տ. Скорбеть; **-бно** տեմկ. վշտալի է, կսկծալի է. с. сердцу моему видеть эти страданія; **-бный** ած. 1, վշտա-

լի, Թախծալի, տխրալի. տխուր, տրտում. с. листъ հիւանդութեան, տառապանաց Թերթ (հիւանդանոցներում)։

Скорбý|тный ած. լնդախտի, լնդախտական. **-тъ** ա. բժ. տ. Цынгá.

Скор|бь ի. վիշտ, Թախիծ, տխրութիւն, տրտմութիւն, տառապանք, նեղութիւն. утѣшить кого въ егó скóрби; **-бѣть** (-блю -бя́тъ; -бй) չ. վշտանալ, վշտագնիլ, Թախծիլ, տխրիլ, տրտմիլ. с. о потéрѣ дрýга; **-бя́щій** ած. վշտահար, վշտալից, վշտացեալ, տառապեալ. скорбя́щій, аго ա. տառապեալ, ցաւագար, Թշուառ մարդ։

Ско|ре́нькій ած. բաւական արագ, շատ. **-ре́нько** մ. բաւականին, բաւականաչափ արագ կերպով, շտապով. **-рёхонько, -рёшенько** մ. խիստ, ամենաարագ կերպով, արագարար, շտապով։

Скорлу|пá ի. **-пка** նւզ. **1**, կեղև, կճեպ, փոճոկ, փեճեկ (պտուղների, ձուի). **-пный** ած. կճեպի, փոճոկի, փեճեկի։

Скорми́ть (-млю́ -мятъ) տ. Скáрмливать.

Скорня́|жество տ. Скорня́чество; **-къ**, á ա. Кýшнеръ; **-чество** տ. Кýшнерство.

Скóро մ. արագ, արագ կերպով, արագութեամբ, շտապով, շտապաւ. շուտ, շուտով, փութով. бѣжáть, ходи́ть, читáть, писáть с.; болѣ́знь э́та с. распространи́лась; къ э́тому с. привыкáютъ; прóповѣдь с. начнётся — շուտով. я не ждалъ, что э́то такъ с. кóнчится; нá-скоро տ. Нáскоро.

Скорóбить, ся տ. Корóбить, ся.

Скороговóрка 1, ի. արագախօսութիւն, արագ, շտապով խօսելու, արտասանելու եղանակ. **2**, հ-ր. արագախօս, արագ, շտապով խօսող, 'վրայ տուող' այր, կին։

Скоро|дá ի. գւռկ. տափան, ցաքան. **-дить** (-жу -дятъ; -ди) ն. գւռկ. տափանել, ցաքանել. «и бóроны всётаки чини́ли, когдá нáдо бы́ло ѣ́хать скорóдить».

Скорозрѣ́|лость, -лый տ. Скороспѣ́лость, -спѣ́лый.

Скорó|мить (-млю -мятъ), оск— ն. когó մէկին պաս ուտեցնել (պասին ուտելիքուայ կերակուր ուտեցնել), մէկի պասը կոտրել, խախտել. **-ся** ն-ր. պաս ուտել, [իր] պասը կոտրել, խախտել. **-минкъ** ա. **-мница** ի. պաս ուտող, պասը խախտող, կոտրող այր, կին. **-мничать** չ. պաս ուտել (պասին ուտիքուայ կերակուրներ ուտել), պասը կոտրել, խախտել. **-мный** ած. **1**, ուտիքի, ուտիքուայ. с—ое кýшанье; с—ые дни; скорóмное, аго չ. ուտիքի, ուտիքուայ կերակուր. скорóмное и пóстное ուտիքուայ և պասուայ կերակուր. **2**,* ցոփ. անվայել, լպիրշ, լկտի. **-мь** ի. հ—ք. ուտիքուայ կերակուրներ, խորտիկներ։

Скоропали́тель|но մ. ռմկ. **1**, արագութեամբ, շտապով, արտորալով. **2**, առանց մտածելու, անխորհուրդ կերպով. **-ность** ի. **1**, դիւրավառութիւն. **2**, ռմկ. արագութիւն, արտորանք. **3**, ռմկ. անմտածողութիւն, անխորհրդութիւն. **-ный** ած. **1**, դիւրավառ. **2**, արագ, շտապ. **3**, անխորհուրդ, յանկարծակի։

Скоропáшка ի. գիւղա. արագահերկ, բազմախոփ արօր։

Скоропечá|таніе չ. արագ տպելը. **-тный** ած. արագատիպ. с. станóкъ արագատիպ մեքենայ, մամուլ. **-тня** ի. արագատիպ տպարան։

Скоропи|сáніе չ. արագագրութիւն, արագ գրելը. սղագրութիւն. **-сецъ**, сца ա. արագագիր, արագ գրող. սղագիր. **-сный** ած. **1**, արագագիր, արագ գրած. с. пóчеркъ արագ ձեռք. **2**, նօտրագիր. **3**, սղագրական. -գրութեան. **-(скó-)сь** ի. **1**, արագ գիր. **2**, նօտրագիր, նօտր գիր. **3**, սղագրութիւն։

Скоропости́ж|но մ. յանկարծակի, անակընկալ կերպով. онъ ýмеръ с.; **-ный** ած. յանկարծակի, յանկարծահաս, անակնկալ. с—ая смерть յանկարծահաս մահ։

Скоро|преходя́щій ած. վաղանցիկ, կարճատև, շուտով անցնող. **-растýщій** ած. արագ, շուտով աճող, մեծացող, շուտաբոյս. с—ее дéрево; с. ребёнокъ; **-спѣ́лка** ի. **1**, վաղ, շուտով հասած, հասունացած պտուղ. с. до порй загниваéтъ (առծ.) շուտով հասունացածը շուտով էլ փտում է. **2**, բս. Primula, գարնանածաղիկ. **-спѣ́лость** ի. վաղահասութիւն, վաղ, շուտով հասունանալը. **-спѣ́лый** ած. վաղահաս, վաղ, շուտով հասնող, հասունացող կամ հասած, հասունացած. с. виногрáдъ; **-стрѣ́лка** ի. ռմկ. արագաձիգ, արագահարուած Թնդանօթ. **-стрѣ́льный** ած. արագաձիգ, արագահարուած. с—ое ружьё.

Скóрость ի. **1**, արագութիւն. с. движéнія, бѣ́га, полёта; онъ соверши́лъ э́тотъ переѣ́здъ съ изуми́тельною с—ію; начáльная, равномѣ́рная с. մեքեն. սկզբնական, միակերպ արագութիւն. **2**, շտապում, խուճապում, աճապարանք, արտորանք։

Скоротáть ն. կրճատել, ասհմանափակել։

Скоротéч|но մ. շուտով, արագութեամբ. **-ность** ի. կարճատևութիւն, արագ անցնելը, ոչընթացութիւն. с. врéмени; **-ный** ած. կարճատև, վաղանցիկ, արագ անցնող, վերջացող, ոչընթաց. жизнь нáша с—чна; удовóльствія э́того мíра с—чны; с—ая чахóтка ոչընթած բարակացաւ, հիւծախտ։

Скоро|хвáтъ ա. արագաշարժ, ճիւ, ճարպար մարդ. **-хóдъ** ա. արագագնաց, սուրհանդակ. ուղեցոյցը սպասաւոր. скорохóды կամ сапогй скорохóды Թեթև, մանկական հեքիաթներում կօշիկներ, սանդալներ։

Скорпіó|нный, -новый ած. կարիճի. **-нъ** ա. **1**, կնդ. Scorpio, կարիճ. **2**, աստղ. Կարիճ։

Скорýзнуть չ. չորանալ, ցամաքել, պնդանալ, կարծրանալ, կուշ գալ։

Скóр|чиваніе չ. կծկելը, գելելը, գելում, կծկում, կուչ ածելը. **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) ն. կծկել, գելել, կուչ ածել. теплотá скóрчила мѣхъ; сýдороги скóрчили емý нóгу; с. гримáсу դէմքը ծամածռել. с. рóжу դէմքը ծամածռել. **-ся** ն-ր. կծկուել, կուչ գալ։

Скó|рый ած. արագ. շտապ. շուտափոյթ. с. бѣгъ; с. пóѣздъ ճեպընթաց. с. отвѣ́тъ; с—ая смерть արագ[ահաս] մահ. с—ое возвращéніе; онъ скоръ на гнѣвъ, на оби́ду նա շուտով բարկացող, վիրաւորող մարդ է. на с—ую рýку շտապով, խուճապաւ. *В-

лать что на скóрую рýку *մի բան շտապով, ծեց որ լինի անել, ‘ծեփել’, ‘գլխից ալդ անել’*. до с—ая свидáнія *ց'շուտափոյթ տեսութիւն*. въ с—омъ врéмени пóслѣ войны́ *շուտով պատերազմից յետոյ*. **-рѣе** *մ. բաղդատ. шուտ. шուտ. անելի արագ, անելի շուտ[ով]*. ямщи́къ! пошёлъ с. *կառապան, արագ քշիր*. какъ мóжно с. *որքան կարելի է շուտ[ով]*. я сдѣлаю ѐто с. чѣмъ вы; бѣги́те с. за дóкторомъ *շուտով բժիշկ մօտ վազեցէք*. я с. умрý, нéжели соглашу́сь на ѐто *ես աւելի պատրաստ եմ մեռնելու, քան թէ կին*. с. всегó, что онъ не соглаcи́тся на ѐто *աւելի հաւանական այն է, որ նա կին*:

Скó|са *մ. խէթ*. глядѣть с.; **-си́ть** (-шý -сятъ) *տ.* Скáшивать 1; *խոտ* (-шý -ся́тъ) *տ.* Скáшивать 2; **-ска** *է. տ.* Скошéніе.

Скости́ть (-щý -стя́тъ) *ն.* **1,** *պակասեցնել, նուազեցնել, զեղչել, զիջել*:

Скосъ *ա.* **1,** *տ.* Скошéніе; **2,** *թեքութիւն, զառիվայր, լանջ, ‘դօշ’ (լեռան)*:

Ско|ти́на *է. անասուն, ‘ապրանք’, ‘մալ’, ‘հայվան’. *անասուն, ‘հայվան’, յիմար, անմիտ մարդ*. **-ти́нка** *է. Նւզ. պստիկ անասուն*. **-тій**, ья, ье *Տնց. տ.* Скóтскій; **-тникъ** *ա.* **-тница** *է. անասնապահ այր, կին*. **-тный** *ած. անասնակաների*. с. дворъ *անասնատնոց, ‘ագալ’*. с. хлѣвъ *գոմ, փարախ*:

Ското|бóйня *է. սպանդանոց*. **-вóдецъ,** дца *ա. անասնապահ, -ն արածող*. **-вóдство** *չ. անասնապահութիւն,-ն արածութիւն*. **-вóдъ** *տ.* Скотовóдецъ; **-врачéбный** *ած. անասնաբուժական*. с—ая наýка; **-врачéбство** *չ. անասնաբուժութիւն*. **-загóнный** *տ.* Скотопригóнный; **-лѣчéбный** *տ.* Скотоврачéбный; **-лѣчéніе** *տ.* Скотоврачéбство; **-подóбный** *ած. անասնակերպ, անասնաման*. **-пригóнный** *ած. անասուններ, տաւար քշելու*. с. дворъ *անասունների շուկայ*. **-прогóнный** *ած. անասուններ քշելու, անցկացնելու*. с—ая дорóга, с. трактъ *ճամբու անասուններ, տաւար քշելու ճամբայ*. **-промы́шленникъ** *ած. անասնավաճառ, տաւարավաճառ, ‘չօվդար’*. **-промы́шленность** *է. անասնավաճառութիւն, տաւարավաճառութիւն, ‘չօվդարութիւն’*:

Скó|тски *մ. անասնաբար, անասունի պէս*. **-тскій** *ած. անասնական*. с. кормъ *խոտ*. с. надёжъ *տաւարակոտ, պաճարակոտ, տաւարի ‘ագար’*. с—іе постýпки; с—ая страсть; с—ое чýвство; **-тскость** *է.* **-тство** *չ. անասնութիւն, անասնականութիւն*. **-тъ,** á *ա.* **1,** *անասուն, կենդանի, ‘ապրանք’, տաւար, ‘հայվան’*. онъ дéржитъ мнóго с—á; мéлкій с. *մանր անասուններ (ոչխար, այծ, խոզ ևն)*. крýпный с. *խոշոր անասուններ*. рогáтый с. *եղջիւրաւոր անասուններ*. **2,*** *անասուն, ‘հայվան’, յիմար, անմիտ մարդ*. ѐкой с.!

Скочи́ть (-чý -чáтъ) *տ.* Скакнýть.

Ско|шéніе *չ. հնձելը, հնձում, հարելը, -րում*. **-шý** *տ.* Скоси́ть.

Скрá|дываніе *չ.* **1,** *գողանալը*. **2,** *թաքցնելը, պահելը*. **-дывать,** -сть *ն.* **1,** *գողանալ*. **2,** *թաքցնել, պահել*. **-ся** *-ն․ք․ պահուել, թաքնուել, թաք կենալ*:

Скрáивать, скрои́ть *ն. ձևել (շոր)*:

Скрáсить (-шу -сятъ) *տ.* Скрáшивать.

Скрасть (-адý -дýтъ; *անց.* -алъ -ла, о; *հրմ.* -дú), **ся** *տ.* Скрáдывать, ся.

Скрá|шиваніе *չ. զարդարելը, գեղեցկացնելը*. **-шивать,** -сить *ն. զարդարել, գեղեցկացնել*:

Скре|бáть, -сти́, -сть *ն. քերել*. **-бень,** бня *ա. կնդ.* Echinorhynchus, *կարթաճճի*. **-(ё)бка** *է. քերելը, քերում*. **-бло́** *չ. քերիչ [երկաթ]*. **-бни́ца** *է. ձիասանտր, ձիու քերիչ, ‘դաշօվի’*. **-бóкъ,** бкá *ա.* **-бóчекъ,** чка *Նւզ.* **1,** *քերիչ*. **2,** *գիւղտ. թոփխ*:

Скре|жетáніе *չ. [ատամների] կրճելը, կրճոց, կրճտելը, կրճտոց, -տում*. **-жетáть** (-ещý -éщутъ; -ещи́) *չ.* зубáми *ատամները կրճել, կրճտել*. **-жетъ** *ա. տ.* Скрежетáніе.

Скре|сти́, -сть (-бý -бýтъ; *անց.* -бъ -блá, ó) *տ.* Скребáть.

Скре|сти́ть (-щý -стя́тъ) *տ.* Скрéщивать; **-щиваніе** *չ. խաչաձևելը, միմեանց կտրելը*. с. путéй желѣзной дорóги; **-щивать,** -сти́ть *ն. խաչել*. стоя́ть скрести́въ рýки.

Скри|вя́ть (-влю́ -вя́тъ), **ся** *տ.* Скривля́ть, ся; **-влéніе** *չ. ծռելը, կորացնելը. ծռուած, կորացած տեղ*. **-вля́ть,** -ви́ть *ն. ծռել, թիւրել, կորացնել*. *онъ скриви́лъ душóй *նա կեղծում էր, կեղծաւորութիւն էր անում*. **-ся** *-ն․ք․ ծռուիլ, թիւրիլ, կորանալ*:

Скрижá|ль *է.* **1,** *տախտակ*. **երես, էջ*. с—и завѣта *կտակարանի տախտակները*. **2,** скрижáли *յ. լանջապանակ (եպիսկոպոսական շուրջառի)*. **-льный** *ած. տախտակի*:

Скри|нка *է.* **-ночка** *Նւզ. արկղիկ*:

Скри|пáчъ, á *ա. ջութակահար*. **-пи́ца** *է.* **1,** *տ.* Скри́пка; **2,** *բս.* Agaricus procerus, *ազարիկոն մի*. **-пи́чный** *ած. ջութակի*. **-пка** *է. ջութակ, ‘քեամանչա’*. **-пнуть** *տ.* Скрипѣ́ть; **-пня́, -потня́** *է. ճռռոց, ճռռոց, ճռռիւն*. **-почка** *է. Նւզ. պստիկ ջութակ, ջութակիկ*. **-почный** *տ.* Скрипи́чный; **-пýнъ,** á *ա.* **-пýнчикъ** *Նւզ.* **1,** *շարունակ ճռռող, ճռռիւն, ճռռոց հանող, ճռռոց*. **2,** *կնդ.* Cerambyx cerdo, *խայտաբէզ*. **3,** *բս. ա,* Equisetum pratense, *դաշտի ձիաձետ*. *բ,* Sedum telephium, *թանթանիկ, զեղակալեր աէլէֆիոն (տեղակերել)*. **-пýчесть** *է. յարատեւութիւն ճռռալու, ճռռալու*. **-пýчій** *ած. ճռռող, ճռռոց, ճռռացող*. с—ее чéрево дóлго стои́тъ (*առծ*). **-пчóнка** *է. Նվտ. վատ, անպիտան ջութակ*. **-пъ** *ա.* **-пѣ́ніе** *չ. ճռռոց, ճռճռոց, ճռռիւն*. сапоги́ со с—омъ; с. двéри, колесá; **-пѣть** (-плю́ -пя́тъ; -пи́) *չ. ճռալ, ճռճռալ, ճռռալ (դռնի, գամի, անուի, կօշիկների, մահճակալի մասին)*. немáзанное колесó скрипи́тъ (*առծ.*):

Скрои́ть (-ою́ -я́тъ) *տ.* Скрáивать.

Скрóм|никъ *ա.* **-ница** *է. համեստ, պարկեշտ այր, կին*. **-ничанье** *չ. համեստ, պարկեշտ լինելը. համեստ, պարկեշտ ձևանալը*. **-ничать** *չ. համեստ, պարկեշտ լինել. համեստ, պարկեշտ ձևանալ*. **-но** *մ. համեստութեամբ, -աբար, պարկեշտութեամբ, -աբար*. **-ность** *է. համեստութիւն, պարկեշտութիւն. չափաւորութիւն*. **-ный** *ած. համեստ,*

պարկեշտ, չափաւոր. с. человѣкъ; с—ое желаніе.

Скропáть ն. կարել, չիննել, պատրաստել (շոր). մի կերպ յօրինել, 'Թխել' (ստանաւորներ)։

Скрофу|лёзный տ. Золотýшный; -(óфу)лы ի. յ. (լտ.) տ. Золотýха. [йть.

Ск|рóю տ. Скрыть; **-рою** տ. Скро-

Скруг|лéніе չ. կլորացնելը, -ցնում. **-ливать, -лйть, -лйть** (-лю́ -лятъ) ն. կլորացնել. **-ся** -նփր. կլորանալ, կլորուել։

Скрýпулъ ա. (լտ.) դեղգ. սկրուպուլ (կշիռ, քաշ = 24 գրան)։

Скру|тйть (-чý -ýтятъ), **ся** տ. Скрýчивать, ся; **-ченность** ի. ոլորուածութիւն, ոլորուածք. **-ченный** ած. ոլորուած. **-чиваніе** չ. 1, ոլորելը, հիւսելը. 2, կապելը, պրկելը. **-чивать**, -тйть ն. 1, ոլորել, հիւսել. с. верёвку; 2, կապել, պրկել. с. когó; с. комý рýки назáдъ; 3, շուտով, շտապով անել, սարքել. с. свáдьбу; **-ся** -նփր. ոլորուել։

Скры|ваніе, -вáтельство չ. պահելը (օր. գաղտնիքը), ծածկելը, թաքցնելը. скрываніе берéменности; **-вáть**, -ть ն. պահել, ծածկել, թաքցնել. с. своё имя — ծածկել. с. свою́ скорбь, досáду, рáдость, злобу, своё гóре, неудовóльствіе; с. своё намѣреніе; *землá скрываетъ несмѣтныя сокрóвища въ нѣдрахъ своихъ — իւր մէջ, իւր ծոցում պարունակում է. с. докумéнтъ, завѣщаніе; эта стѣнá скрываетъ видъ сáда — ծածկում է. **-ся** -նփր. պահուել, թաքնուել, թաքչել, ծածկուել. дикіе звѣри скрывáются въ своихъ логовищахъ; сóлнце скрылось за тýчею; должникъ скрывáется отъ заимодáвца — խուսափում, փախչում է պարտատէրից. с. отъ преслѣдованій — խուսափել. преступникъ скрылся отъ пóисковъ; с. съ глазъ, изъ вйду չքանալ, անյայտանալ. при приближéніи нáшихъ войскъ непріятель скрылся — չքացաւ, անյայտացաւ. *тутъ что-то скрывáется այստեղ մի բան որ ծածուկ բան կայ։

Скрып... տ. Скрйп...

Скры|тничанье չ. ծածկամտութիւն, գաղտնամտութիւն. **-тничать** չ. ծածկամիտ, գաղտնամիտ լինել, ծածկամտութիւն, գաղտնամտութիւն անել. онъ скрытничаетъ; **-тно** մ. ծածուկ, գաղտնի, ծածկաբար, գաղտնաբար. **-тность** ի. ծածկամտութիւն, գաղտնամտութիւն. въ с—и ծածկաբար, գաղտնաբար. **-тный** ած. 1, ծածկամիտ, գաղտնամիտ. с. человѣкъ; онъ скрытенъ съ незнакóмыми; 2, ծածուկ, գաղտնի. с—ая злóба; **-тоголóвый** ած. կնդ. գաղտնագլուխ, գաղտնի, թաքնուած գլխով. **-тожáберный** ած. կնդ. գաղտնախռիկ. **-тый** բյ. ած. ծածուկ, գաղտնի, 'Թաքուն'. с—ая нéнависть; с. періóдъ болѣзни; **-ть** (скрóю -ютъ; скрой), **ся** տ. Скрывáть, ся.

Скрѣ|па ի. 1, ամրացնելը, -ցնում. 2, կապ, կապակցող, ամրացնող իր. 3, վաւերացնում, հաստատում (ստորագրութեամբ). за с—ою վաւերացմամբ. **-пйть** (-плю́ -пятъ; -пи́) տ. Скрѣплять; **-плéніе** չ. 1, ամրացնելը. 2, վաւերացնելը, հաստատելը. **-плять**, -пйть ն. 1, ամրացնել. с. стропила желѣзными скобáми; *с. ýзы дрýжбы — ամրապնդել. *с. сéрдце իրան պահել, իւր բարկութիւնը, զայրոյթը զսպել. скрѣпйвъ сéрдце, слýшалъ егó дéрзости; 2, վաւերացնել, հաստատել (ստորագրութեամբ). с. актъ.

Скрю|чивать, -чить (-чу -чатъ) ն. 1, ճանկի ձեւով կորացնել, կասցնել, ծալել. 2, [ճանկերը, կեռերը, գարերը] մխացնել. 3,* սաստիկ ճնշել, նեղել, նեղ տեղը դցել, հալածել. **-ся** -նփր. կորանալ, կռանալ, ծալուել։

Скря|га հոր. խիստ ժլատ, զծուծ, կծծի մարդ, կին. **-жничать** չ. ժլատութիւն, զծծութիւն, կծծութիւն անել, խիստ ժլատ, զծուծ, կծծի լինել. **-жничество** չ. սաստիկ ժլատութիւն, զծծութիւն, կծծութիւն։

Скудé|ль ի. եկ. սլ. 1, կաւ, կաւէ, 'չէ' հող. 2,* տաՀ. հող, փոշի, երկրաւոր, անցաւոր բան. **-льникъ** ա. բրուտ. **-льничій**, ья, ье ած. բրուտի. **-льный** ած. 1, կաւէ, կաւէ, կաւեղէն. 2,* երկրաւոր, անցաւոր, անկայուն, ապականացու. **-льня** ի. 1, հնց. հանրային գերեզման. 2, մասնաւոր հանրային գերեզմանի։

Скý|денькій տ. Скудновáтый; **-дно** մ. աղքատութեամբ. **-дновáтость** ի. բաւականաչափ աղքատութիւն. **-дновáтый** ած. աղքատիկ. **-дность** ի. աղքատութիւն. с. мысли, умá; **-дный** ած. աղքատ, աղքատիկ. с. обѣдъ աղքատիկ, ողորմելի ճաշ. *с. сюжéтъ աղքատ նիւթ. **-дость** տ. Скýдность; **-доýміе** չ. խելքի պակասութիւն, պակասամտութիւն, մտքի աղքատութիւն, թուլութիւն. **-доýмный** ած. խելքից պակաս, թուլամիտ. **-дѣть** չ. աղքատանալ, նուազել։

Скýка ի. 1, ձանձրութիւն, ձանձրոյթ, տաղտկութիւն. меня́ берётъ с. ձանձրութիւնս գալիս է. бýдемъ игрáть, разогнáть с—у ձանձրութիւնից ազատուելու համար եկէք խաղանք. 2, որանեղութիւն, տխրութիւն, կարօտ, անձկութիւն։

Ску|лá ի. 1, այտոսկր (աչքի տակ դուրս ցցուած). 2, ծովգ. ցռուկ (նաւի). 3, ա. ռմկ. զծուծ, կծծի, ժլատ մարդ. **-лáстый** ած. մեծ, դուրս ցցուած այտոսկրներով. **-лйть** (-лю́ -лятъ) ն. 1, զծծութիւն, կծծութիւն, ժլատութիւն անել. 2, կամաց լալ, լաց լինել. **-ловáтый** տ. Скулáстый; **-ловóй** ած. այտի, այտոսկրի. с—áя кость այտոսկր։

Скульп|тóрскій ած. քանդակագործի. **-тóрство** չ. տ. Скульптýра; **-тóръ** ա. (լտ.) քանդակագործ. **-тýра** ի. (լտ.) քանդակագործութիւն. **-тýрный** ած. քանդակագործութեան, -ծական։ [брія.

Скýм|бра, -брея, -брія ա. Скон-

Ску|пáніе չ. գնելը, առնելը (զանազան տեղերում, բոլորը). **-пáть**, -пйть ն. գնել, առնել (զանազան տեղերում, բոլորը)։

Скý|пенькій ած. մեղմ. ժլատիկ, բաւական ժլատ, զծուծ. **-пéнько** մ. բաւական ժլատութեամբ. **-пердя́й** ա. **-пердя́йка** ի. ռմկ. ժլատ, զծուծ, կծծի այր, կին. **-пéцъ**, пцá ա. ժլատ, զծուծ, կծծի [մարդ]։

Скупйть (-плю́ -пятъ; -пи́) տ. Скупáть.

Скупи́ться (-плю́сь -пя́тся; -пи́сь) չ. ժլատութիւն, 'թամահքարութիւն' անել։

Ску́|пка է. տ. Скупа́ніе; **-пно́й** -ծ. գնած, 'առած' (գանազան տեղերում, մեծ քանակութեամբ)։

Ску́|по մ. ժլատութեամբ. **-пова́тость** է. թեթեւ ժլատութիւն. **-пова́тый** -ծ. մի փոքր ժլատ. **-по́й** -ծ. ժլատ. с. бога́чъ бѣднѣ́е ни́щаго (առծ). с. на похвалы́ սակաւ գովող, գովեստներ շռայլող. с. на слова́ քչախօս, սակաւ խօսող. с—ы́е умира́ютъ, а дѣ́ти сундуки́ отпира́ютъ (առծ). **-пость** է. ժլատութիւն։

Скупчи́на է. (սերբ?) սերբիական ազգային ժողով, պարլամէնտ։

Ску|пщи́къ, а́ —. գնող, 'առնող' (շատ տեղերում, մեծ քանակութեամբ բաներ). **-пщи́на** է. 1, հ—ք. [գանազան տեղերում, մեծ քանակութեամբ] գնած, 'առած' իրեր, բաներ. 2, տ. Скупчи́на; **-пъ** —. 1, տ. Скупа́ніе; 2, փրկանք, գին։

Ску́|сываніе չ. կծելով, խածնելով քանդելը, գզելը, 'պոկելը'. **-сывать, -си́ть** (-шу́ -сятъ) ն. կծելով, խածնելով քանդել, գզել, 'պոկել'։

Ску́|тывать, -тать ն. փաթաթել, ծածկել։

Ску|фе́ечка, -фе́йка նւզ. տ. Скуфья́; «ребёночекъ въ скуфе́ечкѣ изъ лоску́тиковъ» մանկիկը գլխին ունէր փալասի կտորներից կարած փեղոյր. **-фе́йникъ** —. փեղուրակիր. **-фе́йный** -ծ. փեղուրի. **-фья́** է. (նոր յն.) փեղոյր (սրածայր խաւշեայ գլխարկ, որ դրում է քահանայն)։

Скуча́ть չ. ձանձրանալ, ձանձրութիւն, ձանձրոյթ զգալ. սրտնեղիլ. с. отъ безде́лья; 2, по комъ, по чёмъ մէկի, մի բանի կարօտը քաշել, մէկին, մի բանի անձկալ. онъ скуча́етъ по женѣ́, по ро́динѣ.

Ску́|ченность է. կուտակութիւն, հաւաքուած, կուտակուած լինելը. **-ченный** բյ. -ծ. հաւաքուած, կուտակուած, կիտուած. **-чиваніе** չ. հաւաքելը, կուտակելը, կիտելը. **-чивать, -чи́ть** (-чу -чатъ) ն. հաւաքել, ժողովել, կուտակել, կիտել. **-ся** -նշբ. հաւաքուել, ժողովուել, կուտակուել, կիտուել։

Ску́ч|ливость է. ձանձրացկոտութիւն. **-ливый** -ծ. ձանձրացկոտ, մէտ, հակուած ձանձրանալու, ձանձրութեան անձնատուր լինելու. սրտնեղ. **-ненькій** -ծ. բաւականին, բաւականաչափ ձանձրալի, տաղտկալի. **-не́нько** մ. բաւականին, բաւականաչափ ձանձրալի, տաղտկալի կերպով, եղանակով. **-но** մ. 1, ձանձրութեամբ, ձանձրալի կերպով, տաղտկութեամբ, տաղտկալի կերպով. я ску́чно провёлъ день; онъ о́чень с. разска́зываетъ; 2, դէմ. ձանձրալի է, տաղտկալի է. мнѣ с. ինձ համար ձանձրալի է. какъ с. дожида́ться такъ до́лго! **-нова́то** մ. մի փոքր ձանձրութեամբ, տաղտկութեամբ, ձանձրալի, տաղտկալի կերպով. **-нова́тый** -ծ. մի փոքր ձանձրալի, տաղտկալի. **-ный** -ծ. 1, ձանձրալի, տաղտկալի. с. человѣ́къ, гость; с—ая кни́га, с—ые разска́зы; 2, ձանձրացող, տխուր, 'քէֆսիզ'. что ты такъ ску́ченъ? ինչու այդպէս տխուր ես, ինչու 'բէքէֆ' ես։

Ску́шать ն. ուտել [պրծնել, վերջացնել]։

Сла́|бенькій -ծ. մի փոքր թոյլ, տկար. **-бёхонькій** -ծ. բոլորովին թոյլ, տկար. **-бже** -ծ. բաղդատ. աւելի թոյլ, աւելի 'բօշ'. աւելի թոյլ, աւելի տկար. **-бина́** է. թոյլ, 'բօշ', թուլացած, 'բօշացած' տեղ (օր. թելի, պարանի). вы́брать с—у́ [թուլացած տեղը] պրկել. дать с—у́ թուլացնել, 'բօշացնել'. **-би́тельный** -ծ. լուծողական, մաքրողական. с. поро́шокъ; слаби́тельное, аго չ. լուծողական, մաքրողական. **-бить** (-блю -бятъ) ն. լուծել տալ, մաքրել. это лѣка́рство си́льно сла́битъ; его́ сла́битъ նա լուծում է. **-бій** -ծ. ռմկ. թոյլ, 'բօշ'. с—ая завя́зка; у́зелъ сли́шкомъ сла́бокъ; **-бко** մ. թոյլ, 'բօշ' [կերպով]. верёвка натя́нута с.; **-бкость** է. թուլութիւն, 'բօշութիւն'. **-бнуть, осл—** չ. 1, թուլանալ, տկարանալ. си́лы его́ сла́бнутъ; 2, թուլանալ, տկարանալ. пружи́на осла́бла; **-бо** մ. 1, թոյլ կերպով, մեղմ կերպով. вѣ́теръ ду́етъ с.; лѣка́рство дѣ́йствуетъ с.; 2, (հմմ. сла́бко) թոյլ, 'բօշ' [կերպով]. верёвка натя́нута с.; **-бова́то** մ. մի փոքր թոյլ կերպով. **-бова́тый** -ծ. մի փոքր թոյլ. **-бово́ліе** չ. թուլակամութիւն, կամքի թուլութիւն, տկարութիւն. **-бово́льный** -ծ. թոյլ, տկար կամքի տէր. с. человѣ́къ; **-боголо́сый** -ծ. թոյլ, տկար ձայնով կամ ձայնի տէր. **-богру́дый** -ծ. թոյլ, տկար կրծքով կամ կրծքի տէր. **-боду́шіе** չ. փոքրոգութիւն, թուլամորթութիւն. **-боду́шно** մ. փոքրոգութեամբ, թուլամորթութեամբ. **-боду́шный** -ծ. փոքրոգի, թուլամորթ. **-бопа́мятный** -ծ. թոյլ, տկար յիշողութեան տէր. **-боси́ліе** չ. թուլութիւն, տկարութիւն, վատուժութիւն, անզօրութիւն. **-боси́льный** -ծ. թոյլ, տկար, վատոյժ, անզօր. **-бость** է. թուլութիւն, տկարութիւն. с. па́мяти; с. доказа́тельствъ; **-боу́здый** -ծ. թուլերասն. с—ая ло́шадь; **-боу́міе** չ. թուլամտութիւն, տկարամտութիւն. **-боу́мный** -ծ. թուլամիտ, տկարամիտ. **-бый** -ծ. 1, (բաղդատ. слабѣ́е) թոյլ, տկար, անզօր, անկարող. с. звукъ, го́лосъ; с. свѣтъ; с—ая па́мять; с—ое зрѣ́ніе; я зна́ю его́ с—ую сто́рону; с. оте́цъ, нача́льникъ; с. ребёнокъ թոյլ, տկար, հիւանդոտ երեխայ. онъ слабъ здоро́вьемъ; 2, (բաղդատ. сла́бже) թոյլ, ոչ պինդ, 'բօշ'. с. у́зелъ; с—ая пружи́на; с—ая, не натя́нутая снасть; **-бѣ́ть** չ. թուլանալ, տկարանալ. его́ зрѣ́ніе слабѣ́етъ նորա տեսողութիւնը, աչքի լոյսը թուլանում, տկարանում, բթանում է։

Сла́|ва է. 1, փառք. жела́ть с—ы փառք ցանկանալ. пріобрѣ́сть с—у փառքի հասնել. помрачи́ть с—у փառքը նսեմացնել. с. Бо́гу փառք Աստծուն. во с—у Бо́га 'ի փառս Աստծոյ. храмъ с—ы փառաց տաճար. на сла́ву փառաւոր, հիանալի կերպով. онъ спѣлъ на с—у նա հիանալի կերպով երգեց. это срабо́тано на с—у այդ հիանալի կերպով է մշակուած. вы́пороть на с—у լաւ, 'զորս զաւ պատուիրեցեր' ծեծել, 'քօթակել'. 2, հռչակ, համբաւ, բարի անուն. с. его́ и́мени, его́ по́двиговъ; имѣ́ть хоро́шую; худу́ю с—у կամ быть въ хоро́шей, худо́й с—ѣ լաւ, վատ հռչակ, անուն ունենալ. объ нёмъ

идётъ худа́я с. նորա մասին վատ են խօսում. онъ по́льзуется с—ою вели́каго ора́тора նա մեծ ճարտասանի հռչակ է վայելում. до́брая сла́ва лу́чше бога́тства; до́брая с. лежи́тъ, а дурна́я далеко́ бежи́тъ (առծ.) լաւ բան մնում է, իսկ վատ բանը անցնում է. **-вильщикъ** ա. «Այսօր տօն է» կմ «Խորհուրդ մեծ» ման եկող:

Слави́стъ ա. սլաւոնագէտ:

Сла́вить (-влю -вятъ) ն. փառաբանել, գովաբանել, գովասանել. с. Христа́ տնօրհնէք, «Այսօր տօն է», «Խորհուրդ մեծ» ման գալ. **-ся** ներ. յայտնի, հռչակուած լինել. э́та страна́ сла́вится свои́ми ви́нами.

Сла́|вленіе չ. 1, փառաբանելը, -նում, գովաբանելը, -նում, գովասանելը, -նում. 2, տնօրհնէք:

Сла́вливать, слови́ть ն. 1, բռնել. 2, քաշել (օր. կաթսայի երեսից փրփուրը, իւղը):

Сла́|вно մ. 1, փառօք, փառաւոր կերպով. умере́ть с.; 2, փառաւոր, հիանալի կերպով. онъ с. игра́етъ на скри́пкѣ; вы с. отдѣ́лали э́того нагле́ца́ դուք շատ լաւ նեղեցիք այդ լրբին. **-вный** ած. փառաւոր, հռչակաւոր, հիանալի, պանծալի. с. писа́тель; с—ое ца́рствованіе; с—ая смерть; с—ое дѣя́ніе; э́то с. ма́лый դա շատ լաւ, շատ խելացի տղայ է. с—ое сукно́.

Славолю́|бецъ, бца ա. փառասէր մարդ. **-би́вый** ած. փառասէր. **-біе** չ. փառասիրութիւն:

Славосло́|вить (-влю -вятъ) ն. փառաբանել, փառաւորել. **-віе** չ. փառաբանութիւն. «Փառք 'ի բարձունս Աստուծոյ»:

Славя|ни́нъ ա. (յ. славя́не, -нъ) սլաւոն, -նացի. **-нка** է. սլաւոնուհի. **-нофи́лъ** ա. սլաւոնասէր. **-нофи́льство** չ. սլաւոնասիրութիւն. **-нскій** ած. սլաւոնական. с. язы́къ; **-нство** չ. սլաւոնութիւն, սլաւոններ. **-нщина** է. սլաւոնականութիւն. սլաւոնաբանութիւն:

Сла|га́емое, аго չ. Թւբ. գումարելի. **-га́тель** ա. յօրինող, շարադրող. с. стихо́въ; **-га́ть**, сложи́ть ն. 1, վայր բերել, վայր դնել. հրաժարուել. с. но́шу съ плечъ; с. съ себя́ до́лжность, власть պաշտօնից, իշխանութիւնից հրաժարուել. с. съ себя́ коро́ну թագը վայր դնել, թագից հրաժարուել. с. съ кого́ недои́мки, штрафъ մէկի ապառիկները, տուգանքը ներել, ջնջել. с. вину́ на друго́го մեղքը, յանցանքը ուրիշի վերայ ձգել. 2, խաչել, ծալել, միացնել. с. ру́ки ձեռքերը ծալել, խաչել. с. листъ бума́ги թղթի թերթը ծալել. 3, շարադրել, յօրինել, հնարել. с. стихи́, рѣчь; с. про кого́ пѣ́сню; с. про кого́ небыли́цу մէկի մասին սուտ, չինծու բան հնարել. 4, Թւբ. գումարել. с. су́ммы; **-ся** ներ. 1, գոյանալ. 2, կազմուել. у меня́ сложи́лось о нёмъ совсе́мъ друго́е мнѣ́ніе.

Сла́|денькій ած. լաւ քաղցր. **-де́нько** մ. լաւ, բաւականաչափ քաղցրութեամբ. **-дё́хонькій**, **-дё́шенькій** ած. խիստ, առաւել քաղցր, շաքարի պէս քաղցր. **I. -ди́ть** (-жу́ -ди́тъ) ն. քաղցրացնել. *с. кому́ մէկին շողոքորթել. **II. -дить** (-жу -дятъ), **ся** տ. Сла́живать, ся; **-дкій** ած. քաղցր. *ախորժելի, հաճելի, զուարճական. с—іе плоды́; с—ое вино́; с—ія рѣ́чи; с. го́лосъ; с—ое пѣ́ніе; запрещённый плодъ сла́докъ; **-дко** 1, մ. քաղցր [կերպով]. *ախորժելի, հաճելի, զուարճական կերպով, եղանակով. говори́ть, пѣть с.; 2, ստր. քաղցր է, *հաճելի, զուարճական, զուարթ է. какъ с. быть люби́мымъ! **-дкова́тость** է. քաղցրաւունութիւն. **-дкова́тый** ած. քաղցրաւուն. **-дкоглаго́ливый** ած. քաղցրախօս, քաղցրաբան. **-дкогла́сіе** չ. քաղցրաձայնութիւն, քաղցր, հաճելի, զուարճական ձայն. **-дкогла́сный** ած. քաղցրաձայն. **-дко-го́рькій** ած. քաղցրադառն. с. паслёнъ բս. Solanum dulcamara, կոչուկ կմ քաղցրադառն մորմ. **-дкозву́чіе** չ. քաղցրահնչիւնութիւն. **-дкозву́чный** ած. քաղցրահնչիւն. **-дко-ки́слый** ած. քաղցր և թթուաշ. **-дкоко́рникъ** ա. բս. Glycyrrhiza, մատուտակ (մարուխ). **-дкость** ս. Сла́дость; **-достно** մ. հաճելի կերպով, եղանակով. **-достный** ած. քաղցր, հաճելի, զուարճական, զուարթալի. **-достра́стіе** չ. հեշտասիրութիւն, փափկասիրութիւն, ցանկասիրութիւն. **-достра́стно** մ. հեշտասիրութեամբ. **-достра́стный** ած. հեշտասէր, հեշտասիրական. փափկասէր, -սիրական, ցանկասէր, -սիրական. **-дость** է. 1, քաղցրութիւն. сла́дости, ей յ. անուշեղէն, քաղցրեղէն. 2,* քաղցրութիւն, վայելք. вкуша́ть сла́дости жи́зни.

Сла́|живать, -дить 1, ն. կարգի բերել, սարքել. с. дѣ́ло; 2, չ. съ кѣмъ մէկի հետ կառավարուել, 'եօլա գնալ', համաձայնութեան գալ. тру́дно сла́дить съ э́тимъ упря́мцемъ; я съ нимъ легко́ сла́дилъ ես նորա հետ գործը հեշտութեամբ վերջացրի. **-ся** 1, ներ. սարքուել, յաջողուել. 2, փ-խտ. միմեանց հետ համաձայնուել:

Сла́зить (-жу -зятъ) չ. 1, մագլցելով ելնել, բարձրանալ. 2, իջնել, վայր գալ:

Сла́мливать տ. Сла́мывать.

Сла́мывать, слома́ть, сломи́ть ն. 1, կոտրել, խորտակել. *ընկճել, յաղթել. с. па́лку, стулъ; бу́рею слома́ло ма́чту մրրիկը կայմը խորտակեց. вѣ́теръ сломи́лъ де́рево; *до́лго боро́лся онъ съ несча́стіями, но послѣ́днее сломи́ло его́ — բայց վերջին դժբախտութիւնը նորան ընկճեց. наконе́цъ я сломи́лъ э́того упря́маго старика́ — կոտրեցի, համոզեցի. *вамъ не сломи́ть своего́ врага́ դուք անկարող էք ընկճել ձեր թշնամուն. 2, քակել, քանդել, խորտակել. с. домъ; с. укрѣпле́нія; сломя́ го́лову մ. գլխապատառ. онъ побѣжа́лъ сломя́ го́лову.

Сла́|нецъ, нца ա. թերթաքար, յղկաքար. чёрный смоли́стый с. գնակիտ (գրատախտակի թերթաքար, սրթաքար). кро́вельный с. յարկաքար (հերձաքար). слюди́стый с. փայլածնի թերթաքար. гли́нистый с. կաւի թերթաքար. точи́льный с. յեսանաքար. **-нцева́тый** ած. թերթահերձ. **-нцовый** ած. թերթաքարի:

Сла|стёна ս. Ла́комка; **-сти**, те́й է. յ. քաղցրեղէն, անուշեղէն:

Сластолю́|бецъ, бца ա. հեշտասէր, փափկասէր, ցանկասէր [մարդ]. **-би́во** մ. հեշ-

հեշտասիրութեամբ, փափկասիրութեամբ, ցանկասիրութեամբ. **-би́вый** ած. հեշտասէր, փափկասէր, ցանկասէր. **-бiе** չ. հեշտասիրութիւն, փափկասիրութիւն, ցանկասիրութիւն։

Сла|стоёжка ա. Ла́комка; **-сть** ի. քաղցրութիւն. сла́сти յ. ա. վերև. въ сласть ա. Всласть.

Слать (шлю -ютъ; шли) ն. ուղարկել, ղրկել, յղել. **-ся** ներգ. на кого́ մէկին վկայ կանչել, մէկին վկայ բերել։

Сла|ща́вость ի. քաղցրաւունութիւն, թեթև քաղցրութիւն. **-ща́вый** ած. քաղցրաւուն. **-ще** ած. բաղդ. աստ. աւելի քաղցր, քաղցրագոյն. с. всего́ ամենից քաղցր։

Сла́яться (-а́юсь -ются) փ-իտ. միաւորիլ, միաժամանակ հաջել։

Слега́ ի. երկար և բարակ գերան կմ ձող[ի]։

Сле|га́ть, -чь չ. հիւանդութիւնից պառկել. слечь въ посте́ль հիւանդութիւնից անկողին մտնել. **-га́ться**, -жа́ться, -чься չ. երկար մնալուց փչանալ. мука́ слежа́лась; рожь слежа́лась.

Слегка́ մ. թեթև կերպով. հարևանցի կերպով. онъ с. ра́ненъ; онъ то́лько с. косну́лся э́того дѣ́ла. [га́ться.

Сле|жа́ться, -живаться ա. Сле-

Сле|за́ ի. արտասուք, արտօսր, արցունք. пролива́ть слёзы; притво́рныя, крокоди́ловы слёзы կեղծ, կոկորդիլոսեան արտասուքներ. зали́ться с—а́ми, утопа́ть въ с—а́хъ աղէկէզ արցունքներ թափել. проси́ть со с—а́ми на глаза́хъ արտասուքները աչքերին խնդրել. *исторга́ть у кого́ слёзы մէկին ստիպել լալ, լաց լինել. куку́шкины слёзы բս. Orchis, որքիս, ձուատակ, խոլորձ (մեզ լայնատերև խոլորձ). с. трава́ բս. Carlina acaulis, կարլինա, անցօղուն վարդագաթուշ. Богоро́дицыны слёзы ա. Слезни́къ; **-зи́нка, -зи́ночка** ի. նւզ. արտասուքիկ. **-зи́ться** (-зю́сь -зя́тся) չ. արտասուակալել. глаза́ слезя́тся; **-(ё)нка** ի. նւզ. արտասուքիկ. куку́шкины с—и = куку́шкины слёзы (ա. Слеза́); Богоро́дицыны с—и ա. Слезни́къ; **-зли́вость** ի. լացկանութիւն. **-зли́вый** ած. լացկան. **-зни́къ**, а́ ա. բս. Coix lacrima, արտասուախոտ, Յոբի արտասուք. 2, պատմ. արտասուաթափոր. **-(ё)зно** մ. արտասուքն աչքերին, լալով. **-(ё)зный** ած. 1, արտասուքի, արտասուա—. с. мѣшёчекъ կզմխ. արտասուապարկ. 2, արտասուելի, աղիողորմ, արգահատելի. լալագին. с—ое зрѣ́лище; с—ая про́сьба լալագին խնդիր, հայցում. **-зотече́нiе** չ. բժ. epiphora, արտասուահոսութիւն։

Сле|сари́шка ա. նխտ. վատ, անպիտան փականագործ. **-са́рный** ա. Слеса́рскiй; слеса́рная, ой ի. **-са́рня** ի. փականագործի արհեստանոց. **-са́рскiй** ած. փականագործի. **-са́рство** չ. փականագործութիւն. **-са́рша** ի. փականագործի կին. **-са́рь** ա. փականագործ։

I. **Сле|та́ть**, -тѣ́ть չ. 1, թռչել[ով թողնել, հեռանալ կմ իջնել]. пти́цы слетѣ́ли съ де́рева; воро́на слетѣ́ла съ де́рева на зе́млю; э́то а́нгелъ, слетѣ́вшiй съ не́ба; 2, վայր ընկնել, վայր գլորուել. ѣздо́къ слетѣ́лъ съ ло́шади, съ сѣдла́; **-ся** ներգ. [դանազան կողմերից] թռչելով գալ, ժողովուել, հաւաքուել. воро́ны слетѣ́лись на па́даль.

II. **Слета́ть** չ. շուտով գնալ և վերադառնալ. онъ ско́ро слѣта́лъ въ го́родъ նա ծտի նման քաղաք թռաւ ու վերադարձաւ։

Слё|токъ, тка ա. նոր թև առած, թռչելու ընդունակ ճուտ, թռչունի ձագ. **-тъ** ա. 1, թռչելը, թռչում. убить пти́цу на с—ѣ թռչունին թռչելիս սպանել. 2, միասին հաւաքուած թռչուններ[ի երամ]. -(е)**тѣ́ть** (-ечу -тя́тъ; -ти́), **ся** ա. Слета́ть, ся I.

Слечь (сля́гу -жешь -гу́тъ: անց. слёгъ -гла́, о́; հրմ. -сля́гъ), **ся** ա. Слега́ть, ся.

Сли́ва ի. 1, սալոր, շլոր, ‘դամբլի‘. 2, բս. Prunus domestica, սալորի, սալորենի, շլորի. ‘դամբլի‘ [ծառ]. благово́нная с., Prunus Mahaleb. նորգենի (շշի)։

Сли|ва́нiе չ. 1, [ածելով, թափելով] բաժանելը. 2, միասին, մի տեղ ածելը, հաւաքելը. 3, ածելը, ձուլելը. 4, խառնելը, շփոթելը. **-ва́ть**, слить ն. 1, [թափելով, ածելով] բաժանել. с. пи́во изъ дрожже́й գարեջուրը բուսախառնից բաժանել. 2, ամանել, միասին, մի տեղ ածել, հաւաքել. с. оста́тки вина́ изъ нѣ́сколькихъ буты́локъ въ одну́; 3, ածել, ձուլել. 4, խառնել, շփոթել. **-ся** ներգ. խառնուել, միանալ. побѣди́тели слили́сь воедино съ побѣждёнными; э́ти двѣ рѣки́ слива́ются у са́маго го́рода; Ара́ксъ слива́ется съ Куро́ю. [բուլ‘։

Сли́вина ի. սալոր, շլոր, ‘դամբլի‘, ‘դամ-

Сли́|вка ի. ա. Слива́нiе; **-вки**, вокъ ի. յ. 1, սեր, սերուցք. сбива́ть, взбива́ть с. սերուցքը հարել. *с. о́бщества հասարակութեան բարձր, փարթամ դասակարգը. 2, [զանազան անօթներից միասին ածած, ամանած] խառնուրդ, մնացորդ (օր. գինու). **-вно́й** ած. 1, խառնուած, խիտ, թանձր, հոծ. 2, [զանազան ամաններից] միասին ածած, հաւաքած։

Сли́|вный ած. սալորի, շլորի, ‘դամբլի‘. с—ое де́рево; с—ая ко́сточка; **-вня́къ**, а́ ա. սալորի, շլորի, ‘դամբլու‘ պարտէզ, ‘բախչա‘։

Сли́во|чки, чекъ ի. յ. նւզ. սեր, սերուցք. **-чная**, ой ի. սերի, սերուցքի խանութ, կրպակ. **-чникъ** ա. սերաման, սերի, սերուցքի աման, անօթ. **-чный** ած. սերի, սերուցքի[ց պատրաստած]. с—ое ма́сло սերի[ց պատրաստած], ընտիր կարագ։

Сливъ ա. իջնելը, պակասելը, -սում (վարարած ջրի). вода́ на с—ѣ.

Сли|вя́нка ի. սալորի, շլորի, ‘դամբլի‘ շարապ, խմելիք. **-вяно́й, -вя́ный** ա. Сли́вный.

Сли́|жу ա. Слиза́ть; **-за́нiе** չ. լիզելը, լիզելով տանելը, վերցնելը. **-за́ть** (-жу́ -жутъ; -жи́) ա. Сли́зывать.

Сли́|зень, зня ա. 1, կնդ. Limax, կողինջ (խխունջ մի). 2, ծովային ոսկրաշատ ձուկ մի։

Сли|зетече́нiе չ. բժ. մաղասահոսութիւն, լորձնահոսութիւն, զում. **-зи́стый** ած. մաղասային, -ոտ, ‘բըլղամոտ‘, լորձնոտ. с—ая жи́дкость մաղաս, լորձն. ‘բըլղամ‘. с—ая оболо́чка կզմխ. մաղասային թաղանթ. **-зкiй** ած. 1, մաղասոտ, լորձնոտ, ‘բըլղամոտ‘. 2, լպրծուն, ոլկուն. **-зкова́тый** ած. 1, մի փո-

քըր մազառոտ, լորձնոտ, 'բլղամոտ'. **2,** մի փոքըր լպրծուն, սղկուն. **-зкость** է. լպրծնութիւն, սղկունութիւն. I. **-знуть,** осл— չ. մազառակալել, լորձնակալել, մազառով ծածկուել, լպրծուն դառնալ. II. **-знуть** ա. Слизывать; **-зня́къ,** á —. կնդ. կակղամորթ. **-зъ** —. կնդ. Blennius, մազառաձուկն։

Сли́|зываніе չ. լիզելը, լիզելով տանելը. **-зывать,** -за́ть, -зну́ть ն. **1,** լիզել, լիզելով տանել, մաքրել. **2,*** 'Թռցնել', գողանալ։

Сли|зь է. լորձ, լորձունք, մազառ, շողիք, 'բլղամ'. растительная с. հայգ, խմայրին հիւթ. **-зѣть,** осл— չ. մազառակալել, լորձնակալել, մազառով, լորձնով ծածկուել, լպրծուն դառնալ։

Сликова́ть (-ку́ю -ютъ) ն. Թղթխ. երեսի կողմից միմեանց վերայ դնել (խաղաթղթերը), ծածկել։

Слиня́ть չ. **1,** խունանալ, գոյնը տալ, կորցնել. **2,** բուրդը կամ փետուրը տալ, Թափել, փետրաթափուել. **3,*** կորչել, չքանալ։

Сли|па́ніе չ. կպչելը, փակուելը, խփուելը. с. въ ку́чу, въ комо́къ գնդուելը. с. краёвъ ра́ны վէրքի ափերի միմեանց հետ կպչելը, գոցուելը, ապաքինուելը. с. вѣкъ աչքի կոպերի կպչելը. **-па́ть, -па́ться, -пнуть, -пнуться** չ. կպչել, փակուել, խփուել, գոցուել. у меня́ глаза́ слипа́ются աչքերս կպչում են, քունս տանում է. «ра́за два его́ глаза́ слипа́лись».

Сли́|тіе չ. **1,** ա. Слива́ніе; **2,** միացում (երկու գետերի). **-тковый** -ծ. ձուլածոյ մետաղի[ց]. с—ое серебро́ ձուլածոյ արծաթ. **-тно** ֆ. միասին, միացմամբ, միաւորութեամբ. **-тный** -ծ. միացած, միացեալ, կապակցուած, -կցեալ. с. предло́гъ քերկ. անարանելի նախդիր. с—ое предложе́ніе միացեալ նախադասութիւն. **-токъ,** тка —. **-точекъ,** чка նւզ. ձուլածոյ մետաղ, մետաղի ձող. с. серебра́; **-точный** ա. Сли́тковый; **-ть** (солью́ -ю́тъ; слей), **ся** ա. Слива́ть, ся.

Сли|ча́ть, -чи́ть ն. համեմատել, բաղդատել. ստուգել. с. спи́сокъ съ по́длинникомъ; с. по́черки; с. по́дписи — ստուգել. **-че́ніе** չ. համեմատութիւն, -տում, բաղդատութիւն, -տում. ստուգութիւն, -գում. с. по́черковъ; **-чи́тельный** -ծ. համեմատելու, -տական, բաղդատելու, -տական. -ստուգելու, -գիչ. **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ) ա. Слича́ть.

Сли́шкомъ ֆ. **1,** շատ, սաստիկ, խիստ, չափազանց. онъ с. строгъ; с. ма́ло, с. мно́го; это с. до́рого; **2,** աւել, աւելի. прошло́ три мѣ́сяца с.; ей с. три́дцать лѣтъ.

Слія́ніе չ. միանալը, խառնուելը (հոսելով), միացում, միաւորութիւն, խառնուում. при с—іи Ара́кса съ Куро́ю.

Слобо|да́ է. **-дка** նւզ. **1,** միափողոց, մի փողոցով մեծ գիւղ, շէն. **2,** արուարձան, քաղաքին կից գիւղ, շէն. **-дско́й** -ծ. արուարձանի, -նային. **-жа́нинъ** —. (յ. с—жа́не, -нъ), **-жа́нка** է. արուարձանի բնակիչ, -կչուհի։

Слова́|рикъ —. նւզ. պստիկ, Թեթև բառարան. **-рный** -ծ. բառարանի, -նային. **-рь,** я́ —. բառարան, բառգիրք. ручно́й, карма́нный с.; *это ходя́чій слова́рь դա կենդանի բառարան է. переводи́ть, прибѣга́я ча́сто къ по́мощи с—я́.

Слове́|сникъ —. գրական, գրականագէտ, մատենագիր, բանասէր. **-сно** ֆ. բանաւոր կերպով. **-сность** է. գրականութիւն, մատենագրութիւն, դպրութիւն, բանասիրութիւն. изя́щная с. գեղեցիկ դպրութիւն. исто́рія с—и; **-сный** -ծ. **1,** բանաւոր, բերանացի. с—ое приказа́ніе; с—ое завѣща́ніе; с—ыя нау́ки գեղեցիկ դպրութիւն, հումանական գիտութիւններ. **2,** բանաւոր, բանական, խօսուն. с—ое существо́ բանական, խօսուն էակ, մարդ. **-чко** չ. նւզ. պստիկ խօսք։ [вливать.

Слови́ть (-влю́ -вятъ; -ви́) ա. Сла-

Сло́вно ֆ. կարծես, կարծես թէ, ասես, ասես թէ. իբրև, ինչպէս. с. мёртвый; онъ с. помѣ́шанъ նա կարծես խելագարուել, 'գըժուել' է. онъ бро́сился на него́, с. хи́щная пти́ца — ինչպէս գիշատիչ Թռչուն, գիշատիչ Թռչունի պէս, ն մա։

Сло́во չ. **1,** խօսք, (գր.) բան. че́стное с. ազնիւ խօսք. ла́сковое с.; вздо́рныя, пусты́я слова́; Богъ со́здалъ свѣтъ одни́мъ с—омъ; С. Бо́жіе Աստծու խօսքը, Սուրբ գիրքը. с—омъ, одни́мъ с—омъ մի խօսքով. онъ за́ с—омъ въ карма́нъ не полѣ́зетъ նա խիստ լեզուանի է. я говорю́ со словъ его́ ես ասում եմ այն, ինչ որ նորանից լսել եմ. дать с. խօսք տալ. не сдѣ́рживать с—а խօսքը չպահել. вѣ́рить на́ с. խօսքին հաւատալ. не о томъ с. խօսքը դորա մասին չէ. онъ де́рзокъ на слова́хъ նա շատ լեզուի տէր է, յանդուգն է. объясни́ть что въ коро́ткихъ с—а́хъ կարճ, հակիրճ խօսքերով մի բան մեկնել, բացատրել. на слова́хъ խօսքով, բերանացի կերպով. онъ храбръ то́лько на слова́хъ; онъ о́тдалъ это приказа́ніе на слова́хъ; по его́ слова́мъ նորա խօսքերով, նորա ասելով. къ с—у 'ի դէպ. с. не стрѣла́, да пу́ще стрѣлы́ (առծ.) Թրի կտրածը կը սաղանայ, լեզուի կծածը չի սաղանայ. за́ словомъ, сло́во-за́-слово խօսելիս, կամաց կամաց. за́ с—омъ, мы косну́лись этого вопро́са; с. и дѣ́ло! պտմ. խօսք և գործ (դարձուածք, որ գործ էին ածում քաղաքական անտակէտից կասկածելի անձերին ձերբակալելիս). быть въ с—ѣ հնց. պատասխանատուութեան ենթարկուած լինել. су́дное с. լանջապատնակ (հրէից քահանայապետի). **2,** քերկ. խօսք, բառ. набо́ръ словъ բառերի կուտակութիւն. неупотреби́тельное с.; ру́сское, нѣме́цкое с.; игра́ словъ (կմ слова́ми) բառախաղութիւն. с. въ с. բառ առ բառ, բառացի կերպով. переводи́ть с. въ с.; **3,** լեզու, բարբառ. люби́тели ру́сскаго с—а; **4,** ճառ, քարոզ, խօսք. խօսակցութիւն, զրոյց. даръ с—а ճարտասանութեան ձիրք, շնորհք. надгро́бное с. գամբանական. похва́льное с. ներբող. заключи́тельное с. предсѣда́теля, обращённое къ прися́жнымъ засѣда́телямъ; **5,** սլօվօ (С տառի սլավոնական անունը)։

Слово|изверже́ніе չ. անօգուտ բառերի կուտակութիւն. **-ли́тецъ,** тца —. տառեր ձուլող, ածող, 'Թափող'. **-ли́тный** -ծ. տառեր ձուլելու, ածելու, 'Թափելու'. сло-ли́тная, ой. **-ли́тня** է. տառերի ձուլարան. **-ли́тчикъ** ա. Словоли́тецъ; **-оби́льный**

-ն. բանաշատ. **-охотливость** է. զրուցասիրութիւն, ախ, 'հաւէս' խօսելու, զրուցելու, շատախօսութիւն. **-охотливый** -ն. զրուցասէր, սիրով տող. խօսող, շատախօս. **-пре́ніе** չ. բանակռիւ, խօսքերով, բերանացի վէճ, կռիւ. с., споръ о пустякахъ.

Словопроизведе́ніе չ. ա. Этимологія; **-во́дный** ա. Этимологическій; **-во́дство** չ. ա. Этимологія.

Словосочине́ніе չ. ա. Синтаксисъ.

Словотолкова́ніе չ. բառամեկնութիւն, խօսքերի, բառերի մեկնութիւն, բացատրութիւն. **-тель** -. բառամեկնիչ, խօսքեր, բառեր մեկնող, բացատրող. **-тельный** -ն. բառամեկնութեան, խօսքեր, բառեր մեկնելու, մեկնող, բացատրելու, բացատրող։

Слоиоударе́ніе չ. բերկ. շեշտադրութիւն. **-цо́** չ. նւզ. պատիկ խօսք, բառ. кра́сное с. լաւ, միտքերթական, սուր, սրամիտ, զուարճ խօսք. для кра́снаго с—а́ не пожале́етъ ни ма́тери, ни отца́ (առծ.) նորա համար զաւարթ խօսք բարեկամից էլ բարձր է։

Слоігоударе́ніе ա. Словоударе́ніе; **-гъ** -. 1, բերկ. վանկ. 2, ան. надутый с. հաստամարտանութիւն, փծուն ոճ։

Слоісва́тость է. թեթև խաւաւորութիւն, շերտաւորութիւն. **-сва́тый** -ն. մի փոքր, թեթև խաւաւոր, շերտաւոր, թեթև խաւերով, շերտերով. **-е́ніе** չ. խաւխաւ յօրինելը. **-ённый** -ն. խաւխաւ, թերթ թերթ յօրինուած։

Слоіже́ніе չ. 1, ածնելը, վերցնելը, վայր բերելը, վայր դնելը. с. съ себя́ до́лжности պաշտօնը թողնելը, պաշտօնից հրաժարուելը. 2, ծալելը, ծալում. 3, զիջելը, ներելը, թողնելը. с. съ кого́ долго́въ; 4, կազմուածք, կազմութիւն. челове́къ кре́пкаго с—ія; челове́къ хоро́шаго с—ія; 5, շարադրելը, շարադրում, -դրութիւն, յօրինելը, -նում. с. стихо́въ; 6, թւբ. գումարում. с. дробе́й; де́лать с. գումարել. **-же́нный** բյ. -ն. կազմուած. хорошо́ с. челове́къ լաւ, բարեձև կազմուածքի ախ մարդ. ду́рно с—ое дитя́ վատակազմ, վատ կազմուածքի ախ տղայ. **-жи́ть** (-жу́ -жа́ть), **ся** ա. Скла́дывать, ся & Слага́ть, ся; *с. го́лову գլուխը վայր դնել, մեռնել. **-жно** մ. բարդ կերպով, բարդութեամբ. **-жность** է. բարդութիւն. բարդ կազմ, կազմութիւն. с. маши́ны; 2, միջին հաշիւ, միջին թիւ. цѣни́ть имѣ́ніе по десятилѣ́тней с—и дохо́да; въ с—и э́то имѣ́ніе даётъ три ты́сячи рубле́й дохо́да; **-жноцвѣ́тный** -ն. բս. բարդածաղիկ, բարդ, միացեալ ծաղիկներով. **-жный** -ն. 1, բարդ, բաղադրեալ. с. вопро́съ; с—ое сло́во; с—ое число́; с—ая маши́на; с—ая боле́знь; 2, խառն. с—ая коми́ссія.

Слоій -. խաւ, շերտ. песча́ный с. ավազի խաւ. талькъ отдѣля́ется с—я́ми; слой тѣ́ста խմորաշերտեր. с. наво́за, гли́ны աղբի, կաւի խաւ, շերտ. подко́жный жи́рный с.; *ра́зные сло́и, вы́сшіе сло́и о́бщества հասարակութեան զանազան, բարձրագոյն խաւերը. годово́й с. въ де́ревѣ տարուայ բնթացքում ծառի մէջ գոյացած շերտ, խաւ. щебё́нный с. на шоссе́; па́хотный с. հերկելի շերտ (հողի). **-йка** է. շերտ շերտ բաժանելը (խմորը). շերտ շերտ բաժանում խմոր, հայա. дѣ́лать с—у խմորը շերտ շերտ բաժանել. **-и́стость** է. խաւաւորութիւն, շերտաւորութիւն. **-и́стый** -ն. խաւաւոր, շերտաւոր, խաւերով, շերտերով դասաւորուած, խաւերից, շերտերից բաղկացած. **-и́ть** (-ю́ -я́ть) ն. շերտերով, խաւերով, շերտ-շերտ, խաւ-խաւ բաժանել, դարսել, յօրինել. с. тѣ́сто.

Слоімаа́ніе չ. ա. Сло́мка; **-ма́ть** ա. Сла́мывать; **-мй-голова́** -. թեթև փաթաթ, ժպիրհ մարդ, 'շխթու ըետուս'. **-мы́ть** (-млю́ -мя́ть; -мй) ա. Сла́мывать; **-мка** է. 1, կոտրելը, քանդ[ա]ելը. 2, քանդելը, -դում, խորտակելը, -կում. с. до́ма, забо́ра; **-мъ** -. 1, ա. Сло́мка; 2, կոտրած, բեկած տեղ, կոտրուածք, բեկուածք։

Слоні́ть (-ню́ -ня́ть) ն. 1, յենել, կրթնեցնել, 'դէմ տալ' (պատին). 2, ծածկել։

Слоні́ха է. էգ փիղ։

Слоіно́вый -ն. փղի. с. хо́ботъ; с—ая ко́сть փղոսկր. **-нъ**, а́ -. կնդ. Elephas, փիղ. изъ му́хи дѣ́лать слона́ ճանճից ուղտ շինել. *ла́ять на с—а́ լուսնի վերայ հաչել։

Слоня́ться -նաց. թափառել, 'պարապ տրապ' շրջել, ման գալ, թափառել, 'քամի կուլ տալ', փողոցները չափչփել։

Слоіпать ն. ռմկ. կլանել, ագահաբար ուտել, լափել. **-пе́цъ**, пца́ -. մի տեսակ թակարդ, ականաթ։

Слуігá -. ծառայ, 'նօքար', սպասաւոր. вашъ поко́рнѣйшій с.; **-жа́нка** -. 1, ջերմեռանդ ծառայ. 2, պառաւ գինետար. **-жа́нка** է. աղախին, նաժիշտ, 'քօծ'. -(у)**жа́щій** -ն. ծառայող. служа́щіе, ихъ -. ջ. ծառայողներ, պաշտօնեաներ. **-жба** է. 1, ծառայութիւն, պաշտօն, 'գուլլուղ'. гражда́нская, вое́нная с.; госуда́рственная с. պետական ծառայութիւն. быть у кого́ на с—ѣ մէկի մօտ ծառայել. това́рищъ по с—ѣ պաշտօնակից. быть на дѣйстви́тельной с—ѣ ներգործական ծառայութեան մէջ գտնուել. дру́жба дру́жбой, а с. с—ой (առծ.). 2, պաշտօն, պաշտամունք, ժամերգութիւն, ժամատցութիւն. боже́ственная с.; сего́дня нѣ́тъ с—ы; 3, -. ռմկ. գինուոր. 4, слу́жбы, жебъ (կմ -жбъ) է. ջ. տանը կից զանազան շինութիւններ (աղախնանոց, լուացարան, մառան, մարագ եւն). **-же́бникъ** -. պատարագամատոյց. ծիսարան, մաշտոց. **-же́бный** -ն. 1, ծառայութեան, պաշտօնի. պաշտօնական. с—ое сноше́ніе պաշտօնական յարաբերութիւն. 2, պաշտօնի, պաշտամունքի, ժամերգութեան, ժամատցութեան. **-же́ніе** չ. 1, ծառայելը, սպասաւորելը, 'գուլլուղ' անելը. 2, [պաշտօն, պատարագ...] մատուցանելը. с. зау́трени առաւօտեան ժամ անելը. посвяти́ть себя́ на с. Бо́гу հոգեւորական դառնալ, եկեղեցուն նուիրուել. **-жи́вый**, аго -. գինուոր (ծառայութիւնից զուրս կամ ծամ ծառայութեան մէջ գտնուող). ей с.! ընկեր, ընկեր ջան. **-жи́лый** -ն. ծառայութեան, պաշտօնի. գինուորական ծառայութեան մէջ գտնուած. **-жи́тель** -. ծառայ, սպասաւոր. больни́чный с.; **-жи́тельница** է. աղախին, սպասաւորուհի. **-жи́тельскій** -ն. ծառայի, սպասաւորի. **-жи́ть** (-жу́ -жа́ть) 1, չ. ծառայել,

ծառայութիւն, 'ղուլլուղ' անել. кому́ служу́, того́ хвалю́ (*առ.*). с. оте́честву; с. въ пѣхо́тѣ, во фло́тѣ; шине́ль э́та служи́ла мнѣ одѣя́ломъ; с. предло́гомъ, приме́ромъ *իբրև պատրուակ, իբրև օրինակ ծառայել.* с. солда́томъ *իբրև զինուոր ծառայել.* э́то ни къ чему́ не слу́житъ *այդ ոչ մի բանի պէտք[ական] չէ.* с. по гражда́нскому вѣ́домству *քաղաքացիական ծառայութեան մէջ գտնուել.* до́лго с. въ одно́мъ чи́нѣ *երկար մնալ միևնոյն տեղում, տեղի մէջ.* свѣ́жій цвѣтъ лица́ слу́житъ при́знакомъ здоро́вья — *համարւում է.* **2,** *ն. և չ.* [*պատարագ, ժամ*] *անել. պատարագել.* с. обѣ́дню *պատարագ անել.* сего́дня служи́лъ самъ архіере́й *այսօր պատարագիչը եպիսկոպոսն էր.* **-жка** *ա.* **1,** *սպասաւոր, 'փարրաշար' (վանքի, եպիսկոպոսի).* **2,** *կօշկահան, քօշկաբաշ (գործիք)։*

Слука́вить *ա.* Лука́вить.

Слу|па́ть, -пи́ть (-плю́ -пятъ; -пи́) *ն. կլպել, կեղևել, փռճոկել, կեղևը, կճեպը քաշել.* *с. съ кого́ что *մէկից մի բան կորզել, զօռով առնել, մէկի ձեռից մի բան հանել.* **-ся** *անց. կեղևը, կճեպը, փռճոկը գցել.* **-пле́ніе** *չ. կլպելը, կեղևելը, փռճոկելը.* **-плива́ть, ся, -пля́ть, ся** *ա.* Слупа́ть, ся.

Слу|хово́й *ած. լսողութեան, լսելու, լսելեաց.* с. о́рганъ; с. прохо́дъ *լսողութեան անցք.* с. нервъ *լսողութեան նեարդ.* с—о́е окно́ *լսելու [նստատեղով շինած] պատուհան. երդիկ.* **-хъ** *ա.* **1,** *լսելիք, լսողութիւն.* о́рганъ слу́ха *լսելեաց, լսողութեան գործարան.* имѣ́ть то́нкій, о́стрый с.; э́то пріятно с—у *այդ հաճելի է լսել.* пѣть по с—у *լսողութեամբ երգել.* ту́пость с—а; поте́ря с—а; идётъ, но́сится с. *լուր է պտտում.* объ нёмъ хо́дятъ дурны́е с—и *նորա մասին վատ լուրեր են պտտում.* разнёсся с. *լուր տարածուեց.* не вся́кому с—у вѣрь; распусти́ть с. *լուր տարածել.* э́то то́лько с—и *այդ լոկ լուրեր են, 'առէկօսէններ' են.* объ нёмъ ни с—у, ни ду́ху *նորա մասին ոչինչ լուր, 'խաբար' չկայ.* я зна́ю его́ то́лько по с—у *ես նորա մասին միայն լսել եմ։*

Слу́|чай *ա.* **1,** *դէպք, պատահմունք, դիպուած, պատահար, արկած.* непредви́дѣнный с.; осо́бенный, рѣ́дкій с.; несча́стный с.; удо́бный с.; въ тако́мъ с—ѣ *այդպիսի դէպքում,* [*դէ, բաս*] *որ այդպէս է.* въ проти́вномъ с—ѣ *հակառակ դէպքում.* во вся́комъ с—ѣ *յամենայն դէպս.* ни въ како́мъ с—ѣ *ոչ մի դէպքում.* на с. дождя́ *այն դէպքում, երբ անձրև գայ.* при э́томъ с—ѣ, по э́тому с—ю *այդ դէպքում.* купи́ть вещь по с—ю *պատահարար իր, բան գնել.* во мно́гихъ с—яхъ *շատ դէպքերում.* во всѣхъ с—яхъ; въ кра́йнемъ с—ѣ *ծայրայեղ դէպքում.* по́льзоваться с—емъ; упусти́ть с.; по счастли́вому с—ю *բախտի բերմամբ.* **2,** *պատճառ. առիթ.* по с—ю войны́ *պատերազմի պատճառով.* пара́дъ отка́занъ по с—ю дождя́; когда́ предста́вится къ тому́ с. *երբ դորան առիթ ներկայանայ.* иска́ть с—я *առիթ որոնել.* **3,*** *շնորհք, յաջողանք. պատիւ. հեղինակութիւն.* человѣ́къ въ с—ѣ *հեղինակութեան տէր մարդ, շնորհք վայելող մարդ։*

Слу|ча́йно *մ. պատահարար.* **-ча́йность** *ի. պատահականութիւն.* возмо́жная с.; **-ча́йный** *ած.* **1,** *պատահական, դիպուածական.* с—ыя обстоя́тельства; с—ые, посторо́нніе дохо́ды; **2,** *բացառիկ դիրքի, հեղինակութեան տէր, յաջողուած, բացառիկ, առանձին յարգանք, պատիւ, շնորհք վայելող, ունեցող.* **-ча́ть, -чи́ть** (-чу́ -ча́тъ) *ն.* **1,** *միացնել, յարակցել. մօտեցնել, մերձեցնել.* **2,** *մերձաւորել, զուգաւորել. 'բաց թողնել' ('այգրին' մատակի վերայ, բուղային կովի վերայ). թողնել որ բեղմնաւորուի (մատակին, կովին էլ).* с. осла́ съ осли́цею, осли́цу съ осло́мъ; с. жеребца́ съ кобы́лою, кобы́лу съ жеребцо́мъ; **-ча́ться, -чи́ться** (-чу́сь -ча́тся) *չ. պատահել, անցք ունենալ.* э́то мо́жетъ случи́ться со вся́кимъ; какъ э́то -чи́лось? съ нимъ -чи́лось несча́стіе; льстецы́ окружа́ютъ его́, но -чи́сь несча́стіе, и онъ оста́нется оди́нъ — *բայց եթէ* [*նորա հետ*] *մի դժբախտութիւն պատահի, նա մենակ կը մնայ.* на э́то вре́мя у него́ -чи́лись го́сти *այդ ժամանակ նա հիւրեր ունէր.* **-чка** *ի.* **1,** *բաց թողնելը ('այգրին' մատակի վերայ, բուղային կովի վերայ էլ), զուգաւորելը, թողնելը, որ բեղմնաւորուի (մատակը, կովը էլ).* **2,** *մերձաւորութիւն, զուգաւորութիւն, ցուլ գալը, (շներին մասին) 'քօնթի գալը'.* с. волко́въ *գայլերի զուգաւորութիւն, զուգաւորութեան ժամանակը.* **-чно́й, -чный** *ած. բեղմնաւորող. բեղմնաւորութեան.* с—о́й жеребе́цъ *յովատակ, 'այղր', 'էղիր'.* с—а́я коню́шня *բեղմնաւորութեան ձիանոց, մատակարան։*

Слу́ша|ніе *չ. լսելը, ունկնդրելը.* с. свидѣ́телей; с. дѣ́ла; дѣ́ло поступи́ло къ с—ію *գործը լսուում է.* **-тель** *ա.* **-тельница** *ի. ունկնդիր, -դրուհի. լսող, ունկնդրող այր, կին, աղայ, աղջիկ.* **-ть, посл—** *ն.* **1,** *լսել, ունկնդրել. անսալ.* с. му́зыку, ле́кцію, чте́ніе, чью рѣчь; с. чьи́-либо совѣ́ты *մէկի խորհուրդներին լսել, անսալ.* говори́те, я васъ слу́шаю; с. свидѣ́телей; с. обѣ́дню *պատարագին ներկայ լինել.* с. курсъ хи́міи — *լսել, անցնել.* с. во всѣ у́ши *ականջները սրած լսել.* за́втра бу́дутъ с. моё дѣ́ло *վաղը իմ գործը կը լսեն, կը քննեն.* слу́шай! *լսիր, ականջ դիր.* слу́шаю-съ *լսում եմ, պատրաստ եմ ձեր հրամանը կատարել.* **-ся** *չ.* кого́, чего́ *մէկին, մի բանի լսել, անսալ. ականջ դնել.* э́тотъ ребёнокъ никого́ не слу́шается; с. роди́телей; с. чьи́хъ-либо совѣ́товъ; не слу́шался отца́, послу́шаешься кнутца́ (*առ.*)։

Слыть (слыву́ -ву́тъ; -ви́) *չ.* кѣмъ, чѣмъ *համարուել, մէկի, մի բանի համբաւ, հռչակ ունենալ, վայելել, յայտնի լինել իբրև.* с. учёнымъ; онъ слывётъ скупы́мъ, онъ слывётъ о́чень бога́тымъ; с. зна́тнымъ человѣ́комъ.

Слы|ха́ть *չ. լսել.* я ничего́ подо́бнаго не слыха́лъ; я ещё не слыха́лъ э́той пѣви́цы; я объ э́томъ ничего́ не слыха́лъ; не слыха́ли ли вы объ нёмъ чего́-нибудь; слы́ханное ли э́то дѣ́ло *լսուած բան է այդ, միթէ այդ լսուած բան է.* **-хъ** *ա. լուր, համբաւ.* ви́домъ не вида́ть, с—омъ не слы-

хáть ոչ տեսնում և ոչ էլ լսում բան է. **-шать** (-шу -шатъ) ն. **1**, լսել. իմանալ, տեղեկանալ. я слы́шалъ, что онъ бóленъ; я слы́шалъ ихъ разговóръ; я слы́шалъ э́того пѣвцá; онъ не слы́шитъ на лѣ́вое ýхо ձախ ականջով նա չէ լսում. слы́шали ли вы э́ту нóвость? я ужé давнó о нёмъ ничегó не слы́шу; онъ и с. объ э́томъ не хóчетъ; слы́шалъ звонъ, да не знáетъ гдѣ онъ (առ.). **2**, զգալ, իմանալ. слы́шу ды́момъ пáхнетъ; *онъ ногъ (կամ земли́) не слы́шитъ подъ собóю նորա ձեռքները ծալված են, նա չէ կարողանում ոտքի վերայ կանգնած մնալ. **-шимый** ա. լսելի, լսուող. **-шный** ա. **1**, լսելի, լսուող. слы́шенъ гóлосъ ձայն է գալիս, ձայն է լսւում. и́зрѣдка слы́шенъ былъ стонъ; слы́шно, что войнá бýдетъ լսւում է, որ պատերազմ պիտի լինի. **2**, զգալի, նկատելի. тутъ слышнá сы́рость.

Слѣва ի. ձախ կողմից։

Слѣди́ть (-жý -ди́тъ; -ди́) **1**, (насл—) չ. հետք թողնել. **2**, (насл—) ն. հետքով, հետքին նայելով որսնել, փնտռել, հետամուտ լինել. **3**, չ. за чѣмъ մի բանի հետևել, հսկել. за кѣмъ մէկին, մէկի վերայ հսկել. с. за хóдомъ дѣ́ла; с. за успѣ́хами наýки; с. за собы́тiями; зóрко с. за кѣмъ; с. звѣ́ря на охóтѣ որսին հետամուտ լինել. **-довáнiе** չ. **1**, за кѣмъ մէկին հետևելը, հետամուտ լինելը. **2**, քննութը (զօրքի, Թափօրի). **3**, чемý մի բանի նմանուելը. **4**, чегó մի բան քննելը. **-довáтель** ա. քննիչ. судéбный с.; **-довáтельно** ի. հետևապէս, ուրեմն. я мы́слю, с. существýю (cogito, ergo sum); **-довáть** (-дую -ютъ), посл— չ. **1**, հետևել. онъ шёлъ впереди́, а прóчiе слѣ́довали за нимъ; с. внушéнiю своéй сóвѣсти; послѣ́ весны́ слѣ́дуетъ лѣ́то գարնանը հետևում է ամառը, գարունից յետոյ գալիս է ամառը. ночь слѣ́дуетъ за днёмъ; раскáянiе слѣ́дуетъ за преступлéнiемъ; посл— чьемý совѣ́ту, мнéнiю; с. мóдѣ; банкрóтства слѣ́дуютъ однó за други́мъ; изъ э́того слѣ́дуетъ, что я правъ; **2**, ն. քննել. с. уголóвное дѣ́ло; **3**, չ. տէր. պէտք, պէտք լինել, հարկ, հարկաւոր, վայել, պատշաճ լինել. слѣ́дуетъ պէտք է, հարկ է, վայել է, պատշաճ է. слѣ́довало бы պէտք էր, հարկ էր, վայել էր, պատշաճ էր. емý слѣ́дуетъ забóтиться объ э́томъ նա պէտք է դորա մասին հոգալ. скóлько вамъ слѣ́дуетъ за вашъ трудъ որքան պիտի հասնի ձեզ ձեր աշխատանքի համար. не слѣ́дуетъ говори́ть объ э́томъ; емý слѣ́дуетъ получи́ть ещё сто рублéй; слѣ́дуетъ замѣ́тить, что... պէտք է նկատել, որ... **-дственно** ա. Слѣ́довательно; **-дственный** ա. իրա. քննիչ, քննող, քննական. с—ая коми́ссiя; с. протокóлъ; с. при́ставъ քննիչ դատաւոր. **-дствiе** չ. **1**, հետևանք. болѣ́знь э́та есть с. невоздержáнiя; спокóйствiе дýха есть с. чи́стой сóвѣсти; э́тотъ постýпокъ мóжетъ имѣ́ть ги́бельныя с—iя; въ слѣ́дствiе ա. Вслѣ́дствiе; **2**, հետևանք, եզրակացութիւն. выводи́ть лóжное с.; **3**, իրա. քննութիւն, խույզ. по егó дѣ́лу производи́тся с. նորա գործի մասին քննութիւն է կատարւում. нахождéнiе обвинённаго подъ с—iемъ; предвари́тельное с. նախընթաց, յառաջընթաց քննութիւն. **-дующiй** ա. **1**, հետևեալ, հետագայ. на с. день հետևեալ օրը. въ газéтахъ напечáтано с—ее; продолжéнiе въ с—емъ нóмерѣ; **2**, հասանելի, հասնող. отдáйте с—iя емý дéньги; отéцъ далъ кáждому изъ свои́хъ дѣтéй с—ую емý часть; **-дъ** ա. **1**, հետք. с. телѣ́ги, колёсъ; человѣ́ческiй, звѣри́ный с.; óспа остáвила с—ы́ на егó лицѣ́; с-ы́ пожáра; с—ы́ побóевъ; *итти́ комý-либо во с. կամ по чьи́мъ-либо с—áмъ մէկի հետքով, շաւղով գնալ, մէկին հետևել. итти́ по с—áмъ свои́хъ прéдковъ իր նախնիների շաւղով գնալ. и с. егó простылъ նորա հետքն ու Թողը չկայ. горя́чiй с. նոր, Թարմ հետք. слѣ́домъ ի. հետքով, յետևից. итти́ за кѣмъ слѣ́домъ; онъ шёлъ слѣ́домъ за мнóю; с—ы́ опустоши́тельной войны́ начинáютъ исчезáть; въ слѣдъ ա. Вслѣдъ; собáка попáла на с. звѣ́ря; *и с—á ко мнѣ́ не клади́, чтобы и с—á твоегó у меня́ нé было իմ շեմքը ոտ չդնես, քո ոտը իմ դռնից Թող կտրուի. **2**, նշան, ոտք տակ. **3**, պատճառ, առիԹ. անհրաժեշտութիւն. պատշաճաւորութիւն. тебѣ́ не с. говори́ть объ э́томъ քեզ վայել չէ դորա մասին խօսել։

Слѣзáнiе չ. **1**, իջնելը, վայր գալը. **2**, ընկնելը, Թափուելը. **-зáть, -зть** (-зу -зутъ; անց. -зъ -зла, о; -зь) չ. **1**, իջնել, վայր գալ. с. съ лóшади, съ дéрева; **2**, ընկնել, Թափուել։

Слѣпéнь, пня́ ա. կնճ. Tabanus bovinus, ..., 'բոռ'. **-пенькiй** նւզ. ա. Слѣпóй; **-пéцъ**, пцá ա. կոյր, 'քօռ'. с. слѣпцý глазá кóлетъ, а óба не ви́дятъ (առ.)։

I. **Слѣпи́ть** (-плю́ -пи́тъ; -пи́), осл— ն. կուրացնել, 'քօռացնել'։

II. **Слѣпи́ть** (-плю́ -пи́тъ; -пи́), **ся** ա. Слѣпля́ть, ся; **-пка** ի. **1**, ծեփելը, ծեփում, ծեփելով միմեանց հետ կպցնելը, միացնելը. **2**, շինելը (կաւից). հանելը, վերցնելը (կաղապարը), արտակաղապարում. **-плéнiе** չ. ծեփելը, ծեփելով միմեանց հետ կպցնելը, միացնելը. **-пливáть, -пля́ть**, -пи́ть ն. **1**, ծեփել, ծեփելով միմեանց հետ կպցնել, միացնել. **2**, շինել, յօրինել (կաւից). с. съ чегó մի բանի կաղապարը հանել, վերցնել. **-ся** ա-ւ. միմեանց ծեփուել, միմեանց հետ միանալ։

Слѣпнуть, осл— չ. կուրանալ, 'քօռանալ'. **-по** ի. **1**, կուրօրէն, կուրկուրայն. с. вѣ́рить чемý; **2**, անտես, մութ. **-повáтость** ի. Թեթև կուրութիւն, Թոյլ տեսողութիւն. **-повáтый** ա. վատ տեսող, համարեա կոյր, 'քօռ'. **-пóй** ա. կոյր, 'քօռ'. слѣпóй, óго ա. слѣпáя, óй ի. կոյր, 'քօռ' այր, կին. с—óе повиновéнiе կոյր հնազանդութիւն. с—áя вѣ́ра; с—óе довѣ́рiе; недѣ́ля о с—óмъ եկղ. Համբարձման նախընթաց կիրակի. межъ с—ы́хъ и кривóй зря́чiй (առ.) կոյրերի մէջ միաչքանին Թագաւոր է. с. зря́чаго ведётъ, тотъ и другóй не знáетъ, кудá бредётъ (առ.) կոյրը կոյրին

տամշնողին, երկուսն էլ խորխորատ ընկան։

Слѣпо|кýрникъ м. բս. Ranunculus, գորտնուկ. **-кýръ** м. բս. ա, Cornus sanguinea, խստափայտ գաճարտ. բ, Anemone ranunculoides, գորտնուկազգի պատ. գ, Stellaria graminea, խոտակերպ աստղիկ։

Слѣпокъ, пка м. ընդօրինակութիւն, արտանկար. կաղապար. с. съ медáли, съ печáти; с. съ лица; снимáть с. съ гипсовой фигýры; мóдель снятая со слѣ́пка.

Слѣ|порождённый ած. կոյր ծնուած, 'ի ծննդենէ կոյր. **-потá** է. կուրութիւն, 'քոռութիւն'. курйная с. ա, թռ. հաւկուր. բ, բս. Caltha palustris, ցինդ, ոսկեծաղիկ (կարդինակ). ա. Лютикъ; кýричья с. բս. ա, Lamium purpureum, ծիրանեգոյն եղնձմայր. բ, Gentiana, բոզ. գ, Anemone nemorosa, անտառի պատ (ծաղկատուկ, պատկ կատուկ ծաղիկ). դ, A. ranunculoides, գորտնուկազգի պատ. ե, ա. Слѣпокýръ գ. գ, Cornus alba, սպիտակ հոնի, 'զօղալինի'. **-пóтствовать** (-вую -ютъ) չ. կոյր լինել. *կոյր լինել, չտեսնել, չհասկանալ։

Слѣ́почекъ, чка նւզ. ա. Слѣ́покъ.

Слѣ|пцóвый ած. կոյր մկներին պատկանող]. **-пы́шъ**, á м. կնդ. Spulax typhlus, կոյր մուկ։

Слю|бля́ться,-би́ться (-блю́сь -бятся; -би́сь) **1**, ձ-ւր. միմեանց սիրել, միմեանց հետ սիրով կապուել. слáдко слюбля́ться, гóрько разставáться (առծ.). **2**,-նւր. գալ գալ, հաճելի լինել. трудъ слюби́лся мнѣ; стéрпится, слю́бится (առծ.) համբերիր և կ'սիրես։

Слю́|да է. հնք. mica, փայլար (բան զերմեր, թիթեղան, Պալեան մեկա). горькоземи́стая, однооснáя с., mica magnésien, Մագնեզեան փայլար, բրոնտ. серебри́стая с. արծաթագոյն փայլար. **-ди́стый** ած. **1**, փայլար պարունակող. **2**, փայլարակերպ. **-дянóй**, **-дя́ный** ած. փայլարի, -բայրն. с. слáнецъ, micaschiste, փայլածուի թերթաքար։

Слю|нá է. թուք. **-ня́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. թքոտել. [թքով] կեղտոտել. **-ся** -նւր. իւրն իրան թքոտել, կեղտոտել, թքոտուել, կեղտոտուել. **-ни́ка** է. նւզ. թուք. *ըերանի ջուր. отъ э́того и с—и текýтъ գորտեից մարդու բերանի ջուրը գնում է. **-нный** ած. թքի, թքա—. с—ыя желе́зы թքագեղձեր. **-ногóнка** է. բս. Anacyclus pyrethrum, մաստանեծաղիկ, թքաբեր. **-ногóнный** ած. թքաբեր, թուք արտադրող. **-неотдѣли́тельный** ած. թուք բաժանող կամ արտադրող. **-нотечéніе** չ. թքահոսութիւն, թքի հոսելը, թափուելը. **-ня́й** м. **-ня́йка** է. թքոտ, փչնոտ մարդ, կին. **-ня́вый** ած. թքոտ, փոր-

Сля́гу ա. Слечь. [լլեխոտ։

Сляко|тный ած. անձրևային, ցեխոտ. տղմաշատ. **-ть** է. ձիւնախառն անձրև. անձրեւոյն, ձիւնախառն եղանակ (երբ տաքից ցեխ, տիղմ է առաջանում). նոր ցեխ, տիղմ, 'տիլ'։

Сля́пать ա. Ля́пать 2.

Смá|зать (-жу -жутъ; -жь) ա. Смáзывать; **-зень**, зня м. **1**, կրկնագիր, կեղծագիր, կեղծ անկնդէն. **2**,քսուած, օծուած պղնձած. **-зка** է. **1**, քսելը, օծելը, ձիթելը, քսելը, ձիթ քսելը. **2**, քսք, ձիթ, ճարպ. իւղ, ձիթ քսելը. **2**, քսք, ձիթ, ճարպ. ичелйная с. պերամական. **-зливенькій** նւզ. փոքր. ա. Смазлйвый; **-зли́вость** է. գեղեցկութիւն, սիրունութիւն, պճնութիւն (սեռքի, կերպարանքի). **-зли́вый** ած. սիրուն, գեղեցիկ, գեղեցիկ, ազնուր. с—ое ли́чико; **-зной** ած. քսելի, օծելի, որ քսելու են, օծուն իւղ, ճարպ, ձիթ են քսում. с—ые сапоги́ անկարողապատար կօշիկներ, որ մէջ թէ վարսում, այլ քսելու օծում են, 'եղում են'. **-зочный** ած. որով քսում, օծում են, իւղ, ճարպ են քսում, քսող, օծող, քսելու, օծելու. **-зываніе** չ. քսելը, օծելը, իւղ, ճարպ, ապուշ ելն քսելը. **-зывать**, -зать ն. քսել, օծել, իւղ, ճարպ, ապուշ ելն քսել. с. сáлоиъ сапоги́; с. печéнье желткóмъ թխուածքին, եղանակելին ձու քսել. хорошó смáзалъ, хорошó и поѣ́халъ (առծ.) լաւ օծեց, լաւ է քշում. **-зь** է. իւղ, ճարպ, ապուշ ապունի։

Сма|кова́ніе չ. համտեսելը, 'համը տեսնելը'. **-ковáть** (-кýю -ютъ) ն. համտեսել, 'համը տեսնել'. **-къ** м. համտեսիկ, համմ։

Сма́лчивать, смолчáть ն. լռել, լռութիւն պահպանել, չպատասխանել։

Сма́льта ա. Шма́льта.

Сма|ни́ваніе չ. զրաւելը, հրապուրելը, որսալը. **-нивать, -ни́ть** (-ню́ -нятъ) ն. զրաւել, հրապուրել, որսալ. с. прислýгу; **-ни́щикъ** м. **-ни́щица** է. զրաւող, հրապուրող, որսացող մարդ, կին։

Смара́|гдовый ած. զմրուխտի, -անայ. **-гдъ** м. հնք. Smaragde, զմրուխտ։

Сма|ра́ніе չ. ա. Сма́рка; **-рáть** ա. Сма́рывать; **-рка** է. **-ры́ваніе** չ. սրբելը, ջնջելը. *всё пошлó на с—у ամէն բան վերջացաւ, 'լմնցաւ', ոչինչ չմնաց. **-ры́вать**, -рáть ն. սրբել, ջնջել։ [ա. Мастери́ть.

Сма|стáчить (-чу -чать), **-стери́ть**

Сма́ты|ваніе չ. կծկելը, կծիկ անելը. **-вать**, смотáть ն. կծկել, կծիկ անել։

Сма́|хиваніе չ. քշելը, հալածելը. **-хивать, -хнýть** ն. **1**, քշել, 'քիշ անել', հալածել. с. пыль փոշին, թոզը սրբել. **2**, կրծ-բել, 'թափել', ապտակել (մի հարուածով). **3**, (միայն смáхивать) на когó, на что մէկին, մի բանի նմանուել, նման լինել. **-жу** ∫. մի հարուածով, յանկարծ, մի ակնթարթում, իսկոյն։

Сма́чи|ваніе չ. թրջելը, թացելը, թաց անելը. **-вать**, смочи́ть ն. թրջել, թացել, թաց անել։

Сма́|чно ∫. համեղութեամբ. **-чность** է. համեղութիւն. **-чный** ած. համեղ, համով։

Сме|жáть,-жи́ть (-жý -жáтъ) ն. կցել, փակել, գոցել, խփել (աչքերը). **-ся** -նւր. կիցուել, փակուել, գոցուել, խփուել. **-жно** ∫. կից, կցորդ, կողքին. **-жность** է. սահմանակցութիւն. **-жный** ած. կից, սահմանակից, հարևան. егó домъ смéженъ съ моймъ; с. съ сáдомъ պարտէզին կից։

Сме|кáлка է. մտաւոր կարողութիւն, կրթ, սրամտութիւն. **-кáніе** չ. հասկանալը, զլխի ընկնելը. **-кáть, -кнýть** ն. **1**, հասկանալ, իմանալ, գլխի ընկնել. онъ хорошó смекáетъ свои́ вы́годы; онъ смекнýлъ, что егó хотя́тъ обманýть; **2**, հաշուել

Смелю́ *ա*. Смоло́ть.

Смер|дъ *ա*. *հասարակ, գեհենիկ մարդ*. **-дѣ́ть** (-ржу́ -дя́тъ) *չ*. *վատ հոտ, գարշահոտութիւն արձակել*։

Смер|за́ніе *չ*. *սառելով միանալը. սառչելը*. **-за́ть, -(ё)рзнуть** *չ*. *սառելով միանալ. սառչել*. **-злый** *ըչ. ած*. *սառելով միացած. սառած*. **-знуть** (*անց*. смёрзъ -зла, о) *ա*. Смерза́ть.

Сме|рка́ться, -кнуться *չ. դէմ*. *երեկոյանալ, մթնել, մութը կոխել, աղջամղջել*. смерка́етъ *կամ* начина́етъ -ка́ться *օրը մթնում է, աղջամղջում է*. уже́ сме́рклось.

Смер|те́льно *մ*. 1, *մահացու կերպով*. с. ра́нить *մահացու վէրք տալ*. 2, *մահու չափ, սաստիկ, սաստկապէս, չափազանց*. с. ненави́дѣть кого́; с. скуча́ть *սաստիկ ձանձրանալ, սաստիկ, մեծ ձանձրութիւն զգալ*. онъ мнѣ с. надоѣлъ; **-те́льность** *ի*. *մահացութիւն, մահացու լինելը*. **-те́льный** *ած*. 1, *մահացու*. с—ая болѣ́знь, ра́на; *с. врагъ *անհաշտ, ոխերիմ թշնամի*. с. уда́ръ; 2, *սաստիկ, չափազանց մեծ*. с—ая ску́ка; **-тие** *ա*. Смерте́льно; **-тность** *ի*. *մահացութիւն*. табли́цы с—и; **-тный** *ած*. 1, *մահկանացու*. всѣ лю́ди сме́ртны; с м е́ р т н ы й, аго *ա*. с м е́ р т н а́ я, ой *ի*. *մահկանացու (այր, կին)*. счастли́вый с. *բախտաւոր մարդ*. 2, *մահացու*. с—ая болѣ́знь; с. грѣхъ; она́ дурна́, какъ с. грѣхъ *նա չափազանց տգեղ, 'գէշ' է*. 3, *մահուան*. с. слу́чай; с. одръ *մահուան անկողին*. с—ая казнь; с. при́говоръ; с. часъ; с—ые оста́нки *նշխարներ, աճիւն*. **-тоно́сность** *ի*. *մահաբերութիւն, մահացութիւն*. **-тоно́сный** *ած*. *մահաբեր, մահառիթ, մահացու*. **-тоубі́йственный** *ած*. *մարդասպանութեան, -նական, արիւնոտ*. **-тоубі́йство** *չ*. *մարդասպանութիւն*. **-ть** *ի*. 1, *մահ, 'ախճալ'*. осуди́ть на с. *մահուան դատապարտել*. быть при́ смерти больны́мъ *մահուան մօտ [հիւանդ] լինել*. умере́ть своéю с—ію *իւր, բնական մահով մեռնել*. умере́ть несвоéю с—ію *բռնի մահով մեռնել*. умере́ть му́ченической с—ію *նահատակուել*. би́ться, дра́ться на с. *մինչև վերջին շունչ կռուել*. бить, сѣчь кого́ до с—и *մէկին սաստկապէս ծեծել, զանակոծել, մէկին այնքան ծեծել, որ մեռնի*. отъ с—и нѣтъ лѣка́рства (*առծ*.) *մահն ամենքիս ճանապարհն է*. двухъ с—ей не быва́ть, а одно́й не минова́ть (*առծ*.) *մարդս մի անգամ պիտի մեռնի, մահն ամէնքիս համար անխուսափելի է*. с. не за гора́ми, а за плеча́ми *մարդս ամէն բոպէ կարող է մեռնել*. по с. *ցմահ, մինչև մահ*. назна́чить кому́ пе́нсію по с.; сочине́ніе, и́зданное по с—и а́втора *հեղինակի մահից յետոյ ելած*. голо́дная с. *սովամահ, մահ սովից, սովամահութիւնից, քաղցից*. онъ до с—и надоѣлъ мнѣ *նա ինձ սաստիկ ձանձրացրել է, բոլորովին 'գահլաս արել է'*. 2, *մ*. *սաստիկ, չափազանց*. *ему́ с. какъ хо́чется ча́ю *թէյի համար նորա խելքը գնում է*. с. какъ хо́чется пи́ть, спа́ть; пе́сья с. *բս. շնախեղդուկ*։

Смерчъ *ա*. *սատակիչ, սիւնաձև մրրիկ. փոթորիկ, տայփուն, թաթառ, 'քաջքաշամի'*. водяно́й с. *ծովային մրրիկ, թաթառ, տայփուն*։

Сме|сти́, -сть (-ту́ -ту́тъ; *անց*. смёлъ, смела́, о́; -ти́) *ն*. Смета́ть I.

Смета́на *ի*. *թթու սեր, թթուասեր*։

Смета́ніе *չ*. 1, *աւլելը, սրբելը*. 2, *աւլելով հաւաքելը, կիտելը*. 3, *վայր թափելը*. 4, *շուլալելը*։

Смета́|нникъ *ա*. *թթու սերի, սերուցքի աման, սերաման*. **-нный** *ած*. 1, *թթու սերի[ց], սերուցքի[ց]*. 2, *սերադոյն, սպիտակ*. «.. надѣ́въ с. на живу́ю ни́тку безъ рукаво́въ лифъ...».

I. **Сме|та́ть, -сти́, -сть** *ն*. 1, *աւլել, սրբել (աւլով, խոզանակով)*. с. соръ съ по́лу; с. пыль со стола́; 2, *աւլելով հաւաքել, կիտել*։

II. **Сме|та́ть** (-чу́ -чутъ; -чи́) *ն*. Смётывать; **-(ё)тка** *ի*. *ն*. Смётываніе; **-(ё)тки, овъ** *ա. յ*. *աւլով հաւաքած բաներ*. **-ту́** *ն*. Смести́: **-(ё)тываніе** *չ*. *շուլալելը, ձեռաց կարելը, 'բլանդելը'*. I. **-(ё)тывать, -та́ть, -тну́ть** *ն*. 1. *վայր ածել, վայր թափել*. с. снѣгъ съ кры́ши; 2; *միասին թափել, հաւաքել, կիտել*. с. въ ку́чу; с. сѣ́но въ стога́; с. стогъ сѣ́на *խոտը դիզել*. 3, (*բացի* сметну́ть-*ից*) *ղերձկ. շուլալել, 'բլանդել', ձեռաց կարել*. с. рукава́; с. пла́тье; II. **-(ё)тывать** *ն*. Смета́ть I; **-тье, -тьё** *չ. ն*. Смётки.

Сми́|гиваться, -гну́ться *փ. ներգ*. *միմեանց աչքով անելով, աչքով ունքով անելով համաձայնուել*։

Сми́|лова́ться (-лу́юсь -ются), **-лости́виться** (-влюсь -вятся) *ներգ*. надъ кѣмъ *մէկին խղճալ, գթալ, ողորմել, կարեկցել*։

Сми|на́ніе *չ*. *տրորելը, 'կոխկռտելը', 'տաղտկելը', ճմլելը*. **-на́ть, смять** *ն*. 1, *տրորել, 'կոխկռտել', 'կխճոռել', ոտնատակ տալ, 'տաղտկել', ճմլել*. с. траву́; с. посте́ль *անկողինը ճմլել, տրորել*. с. пла́тье *շորը ճմլել*. 2,* *շփոթեցնել, շուարեցնել, հարուածել, ջախջախել*. **-ся** *ներգ*. 1, *ճմլուել*. 2,* *շփոթուել, շուարուել, գլուխը կորցնել*։

Смире́|ніе *չ*. 1, *խոնարհեցնելը, նուաճեցնելը, զսպելը, զսպում*. 2, *հեզութիւն, խոնարհութիւն, նուաստութիւն*. **-нникъ** *ա*. **-нница** *ի*. *հեզ, խոնարհ, նուաստ այր, կին*. притво́рная -нница *հեզ, խոնարհ, նուաստ ձևացող կին, աղջիկ*. **-нничать** *չ*. 1, *հեզ, խոնարհ, նուաստ լինել*. 2, *հեզ, խոնարհ, նուաստ ձևանալ*. **-нно** *մ*. *հեզութեամբ, խոնարհութեամբ, նուաստութեամբ*։

Смиренному́|дріе *չ*. *իմաստութիւն և հեզութիւն, խոնարհութիւն, խոնարհամտութիւն, նուաստութիւն*. **-дро** *մ*. *իմաստութեամբ և հեզութեամբ*. **-дрствовать** (-вую -ютъ) *չ*. *իմաստուն, զգաստ և հեզ, խոնարհ, նուաստ լինել*. **-дрый** *ած*. *իմաստուն, զգաստ և հեզ, խոնարհ, խոնարհամիտ, նուաստ*։

Сми|ре́нность *ի*. *հեզութիւն, խոնարհութիւն, նուաստութիւն*. **-ре́нный** *ած*. *հեզ, խոնարհ, նուաստ*. **-ри́тель** *ա*. **-ри́тельница** *ի*. *խաղաղեցնող, սաստող, զսպող այր, կին, սանձիչ*. с. звѣре́й; **-ри́тельный** *ած*. *խաղաղեցնող, զսպող, սաստող, խրատող*. с. домъ *խրատանոց, զսպանոց, բանտատուն (ուր անզուսպ յանցաւորներին բանի աշխատեցնում*

և խրատամ են). **-ря́ть** (-рю́ -ря́тъ), **ся** տ. Смиря́ть, ся.

Сми́рна է. (յն.) զմուռս, ստաշխ։

Сми́|рненькій նւզ. փաղաքշ. տ. Сми́рный; **-рно** մ. հանդարտ, հանգարտ, խաղաղ. сиди́те с.; с.! հանգիստ, խաղա՛ղ, կա՛ց, կացէ՛ք. **-рность** է. հեզութիւն, խոնարհութիւն, հանդարտութիւն, հեզ, խաղաղ, հանդիստ, հանդարտ բնաւորութիւն. **-рный** ած. հանդիստ, հանդարտ, խաղաղ, հեզ. с. сосѣ́дъ; **-рѣ́ть**, присм— չ. հանդարտանալ, խաղաղանալ, հանդարտանալ, հեզանալ, խոնարհանալ. **-ря́ть**, -ри́ть ն. 1, զսպել, սաստել, հանդարտեցնել, հանդարտացնել, խաղաղացնել. 2, նուաստացնել. *Богъ смиря́етъ го́рдыхъ; **-ся** անցբ. խոնարհուել, հնազանդուել. с. пе́редъ Бо́гомъ.

Смовдь է. բս. Peucedanum, մարգացնծու։

Смога́ть, смочь 1, չ. կարել, կարողանալ, զօրել, 'բչարել'. 2, ն. յաղթել, պարտասել. кто кого́ смо́жетъ, тотъ того́ и гло́жетъ.

Смо́ква է. 1, [թարմ] թուզ. 2, տ. Смоко́вница.

Смо́|клый եչ. ած. թրջուած, թացուած. **-кнуть** չ. թրջուել, թացուել։

Смоко́вница է. բս. Ficus carica, հասարակ թզենի. свяще́нная с., F. religiosa, նուիրական թզենի. индíйская с., Opuntia ficus indica, հնդկաթուզ, հնդիկ տասկաթուզ։

Смо|ла́ է. խէժ, ռետին. ձիւթ, կուպր. древе́сная с. ծառի խէժ, ռետին. го́рная, жидо́вская с., ասֆալտ, սև կուպր, սև ձիւթ. корабе́льная с., խայծղան. **-лева́тый** ած. մի փոքր, թեթև խէժոտ, խէժային. **-лёвка** տ. Смо́лка 4; **-лево́й** ած. 1, խէժի, խէժային. կպրի, ձիւթի. 2, խայծղանած, կպրած. **-ле́ніе** չ. խայծղանելը, -նում, կպրելը, կըպրում. **-ля́льщикъ** ա. կպրող, խայծղանող. **-ли́стость** է. խէժոտութիւն, խէժային յատկութիւն. **-ли́стый** ած. խէժոտ, խէժային. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. կպրել, ձիւթել, խայծղանել. **-лка** է. 1, կպրելը, կպրում, խայծղանելը, -նում. 2, նւզ. տ. Смола́; 3, ծխախէժ (զանազան հոտաւէտ խէժերից և նիւթերից պատրաստած խառնուրդ ծխելու համար). 4, բս. ա, Lychnis viscaria, համասպրամ. բ, Silene, մեխակենի։

Смол|ка́ніе չ. 1, խաղաղուելը, դադարելը. 2, լռելը. **-ка́ть**, -кнуть չ. 1, խաղաղուել, դադարել. 2, լռել, դադարել խօսելուց։

Смолова́рня է. կուպր, խայծղան եփելու տեղ։

Смо́лоду մ. մանկութիւնից [ի վեր], պատանեկութիւնից, երիտասարդութիւնից [ի վեր]. береги́ пла́тье сно́ву, а честь с. (առծ.)։

Смоло|ку́рня տ. Смолова́рня; **-но́сный** ած. խէժաբեր. **-промы́шленникъ** ա. կպրագործ, կպրավաճառ. **-промы́шленность** է. կպրագործութիւն, կպրավաճառութիւն։

Смолоти́ть տ. Молоти́ть.

Смоло́ть տ. Моло́ть.

Смолча́ть (-чу́ -ча́тъ; -чи́) տ. Сма́лчивать.

Смо|ль է. սև կուպր, ձիւթ. *во́лосы чёрные какъ с.; **-льный** ած. 1, տ. Смолево́й; 2, с. монасты́рь Սմօլնայի ճեմարան (ուսումնարան Ս. Պետերբուրգում ազնուական օրիորդների համար). **-льня** տ. Смолова́рня; **-ля́нка** է. 1, տ. Смо́лка 4; 2, Սմօլնայի ճեմարանի աշակերտուհի. **-ляно́й** ած. խէժի, խէժային, կպրի, ձիւթի. с. за́пахъ.

Смор|ка́ніе չ. խնչելը, խնչում. **-ка́ть**, **ся**, **-кну́ть**, **ся** չ. խնչել, քիթը մաքրել. **-ку́нъ**, а́ ա. **-ку́нья** է. յաճախ խնչող այր, կին։

Сморо́ди|на է. 1, բս. Ribes, հաղարջենի, 'գարագաթի'. кра́сная с., R. rubrum, կարմիր կամ բուն հաղարջենի, 'գարագաթի'. чёрная с., Ribes nigrum, սև հաղարջենի, 'գարագաթի'. 2, հաղարջ, 'գարագաթ'. **-нка** նւզ. տ. Сморо́дина; **-нный** ած. հաղարջի, 'գարագաթի' օշարակ կամ գինի, ըմպելիք։

Смор|чко́вый ած. ուտելի մորխի. **-чо́къ**, чка́ ա. բս. Morchella esculenta, ուտելի մորխ։

Смо́р|щиваніе չ. կնճռելը, կնճռում, խորշոմելը, -մում. յօնքերը կիտելը, խոժոռուելը. **-щивать**, **-щить** (-щу -щатъ) ն. կնճռել, խորշոմել. с. лобъ, лицо́; **-ся** անցբ. 1, ճակատը կնճռել, խորշոմել. յօնքերը կիտել, խոժոռուել. смо́рщенное лицо́ խորշոմած դէմք. что ты такъ смо́рщился? 2, ծալուել, ճմլուել (շորեղէնի մասին)։

Смо|та́ніе չ. կծկելը, կծիկ անելը, կըծկում. **-та́ть** տ. Сма́тывать; **-тка** է. տ. Смота́ніе.

Смот|ри́ны է. յ. հարսնատեսութիւն. **-ри́тель** ա. **-ри́тельница** է. վերակացու, տեսուչ այր, կին. **-ри́тельскій** ած. վերակացուի, -ցուական, տեսչի, -չական. с—ая до́лжность; **-ро́къ**, ка́ ա. ստուգիչ հսկող. հսկողութիւն. **-ръ** ա. տեսութիւն, այց. с. войска́мъ զօրատես. **-рѣ́ніе** չ. տեսնելը, տեսութիւն. հսկողութիւն, հոգս, խնամք. с., ухо́дъ за больны́ми дѣтьми́; **-рѣ́ть** (-рю́ -рятъ; -ри́) 1, չ. նայել, 'մտիկ անել', 'մտիկ տալ', 'աչել'. с. на не́бо; с. на кого́ при́стально; с. въ окно́ պատուհանից նայել. с. кому́ въ лицо́, въ глаза́; я смотрю́ на него́, какъ на отца́; с. на что сквозь па́льцы; *с. плуто́мъ սրիկայի տեսք, կերպարանք ունենալ. *смотри́те, онъ васъ обма́нетъ զգոյշ եղէք, ևլն. *с. на свою́ по́льзу իր օգուտը, շահը աչքի առաջ ունենալ. смотря́ по обстоя́тельствамъ նայելով, նայած հանգամանքներին. смотря́ по тому́, что онъ ска́жетъ նայելով, թէ նա ինչ կ'ասէ. смотря́ на него, и я на́чалъ дѣ́лать то же са́мое նրան նայելով, նորանից օրինակ վերցնելով, ես էլ սկսեցի նոյնը անել. того́ и смотри́ обма́нетъ նա պատրաստ է ամէն րոպէ խաբել. того́ и смотри́, что онъ придётъ նա կարող է ամէն րոպէ գալ, ներս մտնել, վախենում եմ, որ նա գայ. 2, չ. за кѣмъ, за чѣмъ մէկի, մի բանի վերայ հսկել, հսկողութիւն, հոգս, խնամք ունենալ. с. за до́момъ, за рабо́тами; с. за дѣтьми́; 3, ն. տեսնել, 'տեսագել'. с. войска́; с. невѣ́сту; **-ся** անցբ. իրեն իրան նայել, տեսնել. с. въ зе́ркало հայելուն նայել։

Смочи́ть (-чу́ -чатъ) տ. Сма́чивать.

Смочь (-огу́ -о́жешь -о́гутъ; անց. -огъ -гла́, о́; -ги́) տ. Смога́ть.

Смошéнничать չ. *խաբեբայութիւն, սրիկայութիւն, աւազակութիւն անել։*

Смóю տ. Смыть.

Смрá|дно չ. *դէմ. գարշահոտութիւն է գալիս, գարշահոտութիւն է կանգնած.* въ кóмнатѣ с.; **-дность** ի. տ. Смрадъ; **-дный** ած. *գարշահոտ.* **-дъ** ա. *գարշահոտութիւն, վատ, 'գէշ' հոտ։*

Сму|гловáтость տ. Смýглость; **-гловáтый** ած. *թխագոյն, թխաւուն. սևորակ.* **-глолúцый** ած. *թուխ երեսով, թխադէմ, թխերես.* **-глость** ի. *թխութիւն, սևորակութիւն.* **-глый** ած. *թուխ, սևորակ.* с. цвѣтъ лицá; **-глѣть** չ. *թխանալ.* цвѣтъ лицá смуглѣетъ на сóлнцѣ; **-глякъ**, á ա. **-глянка** ի. *թխադէմ, թխերես այր. կին։*

Смудрúть (-рю́ -рятъ) տ. Мудрúть.

Смýрый ած. *թուխ գորշգոյն, թուխ մոխրագոյն։*

Смý|та ի. *խռովութիւն, շփոթութիւն, շփոթ, յուզում, յուզմունք, աղմուկ, ապստամբութիւն, խառնակութիւն.* **-тúтель** ա. **-тúтельница** ի. *խռովարար, խառնակիչ այր, կին.* **-тúть** (-щý -тятъ; -тú), **ся** տ. Смущáть, ся; **-тно** մ. 1, *շփոթ, անորոշ կերպով.* 2, *անհանգստութեամբ.* **-тность** ի. 1, *անհանգստութիւն, խռովութիւն, յուզում, յուզմունք.* 2, *շփոթութիւն, անորոշութիւն.* **-тный** ած. 1, *անհանգիստ, խառնակ, տարտամ, յուզուած, խռովեալ.* с—ое врéмя; 2, *շփոթ, անորոշ, խառն.* имѣть о чёмъ с—ое, несовершéнное понятіе; с—ое, неясное воспоминáніе; неопредѣлённыя, с—ыя желáнія, чýвства; **-тия** ի. *երկպառակութիւն։*

Смý|шекъ, шка ա. **-шка** ի. *գառան մորթ (մաշկած). ես նապաստակի և ուրիշ մանր անասունների մաշկած մորթ։*

Сму|щáть, -тúть ն. 1, *խռովեցնել, շփոթեցնել, շուարեցնել, 'շշկլեցնել'.* это возражéніе совершéнно смутúло егó; вáши похвалы́ смущáютъ меня́ — *ինձ ամաչեցնում են.* 2, *խառնել, ալէկոծել, պղտորել (ջուրը).* **-ся** չեզ. *խռովուել, շփոթուել, շուարել, 'շշկլուել'.* **-щéніе** չ. 1, *խռովութիւն, յուզմունք, շարժում, գրգռմունք.* 2, *շփոթ, շփոթութիւն, շուարում, շուարմունք։*

Смы|вáльный ած. *լուանալու, մաքրելու.* **-вáніе** չ. 1, *լուանալը, մաքրելը, (քիծը) հանելը.* 2, *ողողելը, սրբելը, տանելը, քշելը.* **-вáть**, -ть ն. 1, *լուանալ, սրբել. (քիծը) հանել.* 2, *ողողել, սրբել, տանել, քշել (ջրի մասին)։*

Смы|кáніе չ. *փակելը, գոցելը. խփելը, խուփ անելը. կցելը, կցում, կապելը, -պում, միացնելը.* **-кáть**, сомкнýть ն. 1, *փակել, գոցել. (աչքերը) խփել, խուփ անել, կպցնել.* я всю ночь глазъ не смыкáлъ; *сонъ смыкáетъ емý глазá; с. сводъ *թաղը, կամարը գոցել.* с. ряды́ *զօրաշարքերը գոցել.* 2, *կցել, կապել, միացնել.* с. брёвна, концы́ брёвенъ; **-ся** չեզ. *փակուել, գոցուել, խփուել. միանալ, կապուել.* **-къ** ա. *ատաղձ. կապ. կապած տեղ, միացում, միաւորութիւն (մասերի)։*

Смы́|сленный տ. Смышлёный; **-слить** (-слю -лятъ) ն. *հասկանալ, գիտենալ.* онъ смы́слитъ ѳто дѣло; онъ не смы́слитъ ѳтого дѣла, ничегó не смы́слитъ въ ѳтомъ дѣлѣ; **-слъ** ա. 1, *միտք, իմաստ, նշանակութիւն.* прямóй, перенóсный с.; въ буквáльномъ с—ѣ; по с—у закóна *օրէնքի իմաստին նայելով.* искажáть с. закóна; 2, *միտք, բանականութիւն, դատողութիւն.* ѳто протúвно здрáвому с—у; прирóдный с. *բնական միտք, մտքի կորով։*

Смыть (смóю -ютъ; անց. смылъ -ла, о; հրմ. смой) տ. Смывáть.

Смы|чёкъ տ. Смычóкъ; **-чéчный** ած. *ջութակի աղեղի։*

Смы́чка ի. *միացում, միաւորութիւն. կապում, կցում, կապ. կապի, կցման տեղ։*

Смычкóвый տ. Смычéчный.

Смы|чóкъ, чкá ա. 1, *աղեղ, կճանոց (ջութակի եւն).* 2, *որս. երկու շուն, բարակ միասին կապած։*

Смышлё|ность ի. *հասկացողութիւն, բանիմացութիւն, խելօքութիւն, զգօնութիւն, կորովամտութիւն, վարպետութիւն, ճարտարութիւն.* **-ный** ը, ած. *հասկացող, բանիմաց, խելօք, խելացի, զգօն, կորովամիտ, ճարպիկ, ճարտար։*

Смѣ|ленькій ած. *բաւական համարձակ, ժպիրհ.* **-лёхонькій** ած. *սաստիկ համարձակ, ժպիրհ.* **-ло** մ. *համարձակ կերպով, վստահութեամբ.* поступúть с.; с. мóжно сказáть, что...; **-лость** ի. *համարձակութիւն.* извинúте, éсли я берý с. замѣтúть... *ներեցէք, որ ես համարձակւում եմ նկատել...* **-лый** ած. *համարձակ.* с. человѣкъ; с—ое предпріятіе; с—ое, неосновáтельное суждéніе *յանդուգն, անհիմն դատողութիւն.* с—ымъ Богъ владѣетъ (*առ.*) **-льчáкъ**, á ա. *համարձակ, յանդուգն, ժպիրհ, քաջասիրտ մարդ։*

Смѣ|на ի. 1, *փոխելը, փոխում, փոփոխութիւն.* жизнь есть постоя́нная с. рáдостей и гóрестей; 2, *փոխարինելը, -նում.* солдáты идýтъ на с—у караýла *զինուորները գնում են պահապաններին փոխարինելու.* 3, *զոր. փոխանակախումբ, փոխարինող խումբ, ջոկատ.* 4, [*հանքերում, հանքային գործարաններում*] *աշխատանքի ժամանակամիջոց (փոխարինում).* **-нéніе** չ. *փոխարինելը, -նում.* **-нивать, ся** տ. Смѣня́ть, ся; **-нúть** (-ню́ -нятъ) ն. 1, *համեմատել, բաղդատել.* 2, (ся) տ. Смѣня́ть, (ся); **-нный** ած. 1, *փոխարինող, փոխանակող.* 2, *փոխարինելի, որ պէտք է փոխարինուի, լուծուի.* 3, *փոխելի. փոխած.* **-ня́емость** ի. *կարելիութիւն փոխելու, պաշտօնից ձգելու, հեռացնելու.* **-ня́емый** ած. *որ կարող է փոխուել, պաշտօնից ձգուել.* **-ня́ть**, -нúть ն. 1, *փոխել, պաշտօնից ձգել, հեռացնել.* с. управля́ющаго; губернáтора смѣнúли; с. лошадéй на почтóвой стáнціи — *փոխել.* 2, *փոխարինել, փոխանակել, տեղը բռնել.* въ жúзни рáдости и печáли смѣня́ютъ другъ дрýга; я устáлъ читáть, смѣнúте меня́; с. караýлъ, часовóго; **-ня́ться** չեզ. *փոխարինուել.* с. съ караýла *զարաւուլ քաշելուց ազատուել, արձակուել.* **-нúваться, -ня́ться** չեզ. чѣмъ *մի բան փոխել։*

Смѣ|ривать, -рять, -рить (-рю -рятъ) ն. չափել. *с. кого глазами.

Смѣ|сность է. գիտաշտապութիւն. **-сный** -ն. գիտաշտապ. **-сить** (-шу -сятъ; -сй) ն. շաղախել, հունցել. արարել, կոխել։ [Смѣщать.

Смѣ|стить (-щу -стятъ; -стй) ա.

Смѣсь է. խառնուրդ։

Смѣ|та է. նախահաշիւ. сдѣлать, составить с—у на постройку дома; с. приходовъ и расходовъ; **-тить** (-чу -тятъ) ա. Смѣчать; **-тка** է. հասկանալը, խմանալը, ապշելչութիւն, ուշիմութիւն, հասկացողութիւն. **-тливость** է. աչալրջութիւն, ուշիմութիւն, կարողանաութիւն. հասկացողութիւն. онъ исполнилъ данное порученіе съ большою с—ью — մեծ աչալրջութեամբ. **-тливый** աչալուրջ, ուշիմ, կարողանալիտ, հասկացող. **-тный** -ն. նախահաշուի. **-тчикъ** —. նախահաշիւ կազմող։

Смѣть, посм— ւ. համարձակուել. онъ не смѣлъ слова пикнуть.

Смѣхотво|рецъ, рца —. **-рка** է. ծիծաղաշարժ, զաւրճախօս, 'մասխարայ' այր, կին. **-рный** -ն. ծիծաղաշարժ, ծաղրալի, ծիծաղելի. с—ая выдумка; **-рство** ւ. ծիծաղ շարժելը, 'հանաքչիութիւն', զաւրճախօսութիւն. **-ръ** ա. Смѣхотворецъ.

Смѣхъ —. ծիծաղ. ծաղր, նշաւակ. громкій с.; неудержимый с. անզուսպ ծիծաղ. возбудить всеобщій с.; поднять с. ծիծաղել, հռհռալ. не могу удержаться отъ с—а չեմ կարող ծիծաղս պահել կամ զսպել. надрываться отъ с—у ծիծաղից մեռնել. морить со с—у ծիծաղից պատռել. дѣлать что на с. 'ջիգրու' մի բան անել. онъ сдѣлалъ это мнѣ на с. նա այդ 'իմ ջիգրու' արաւ. поднять кого на с. մէկին նշաւակել, ծաղրել։

Смѣ|чать, -тить ն. 1, հասկանալ, գլխի ընկնել. 2, հաշուել, հաշիւ անել։

Смѣ|шанно ք. խառն, անկարգ կերպով. **-шанный** -ն. խառն. *с—ое общество; **-шать, ся** ա. Смѣшивать, ся; **-шеніе** ւ. 1, խառնելը, -նում, խառնափնթորելը, -րում, խառնաշփոթելը, -թում. 2, խառնակութիւն, շփոթութիւն, խառնաշփոթութիւն. *с. языковъ; *с. понятій; **-шиваніе** ւ. խառնելը, -նում, շփոթելը, -թում. **-шивать,** -шать ն. 1, խառնել. с. вино съ водою; с. одно вино съ другимъ; 2, խառնել, խառնաշփոթել, խառնափնթորել, տակն ու վրայ անել. зачѣмъ смѣшали вы мои бумаги? 3, շփոթել. не должно с. щедрость съ расточительностію; 4, շփոթեցնել, շուարեցնել, 'շշկեցնել'. **-ся** -ն.ւ. 1, խառնուել. масло не смѣшивается съ водою; 2, շփոթուել, շշկուել, շուարել. ораторъ смѣшался немного при началѣ своей рѣчи.

Смѣ|шить (-шу -шатъ), разм— ն. кого մէկին ծիծաղեցնել, զաւրճացնել, մէկի ծիծաղը բերել. **-шливость** է. ծիծաղկոտութիւն. **-шливый** -ն. ծիծաղկոտ. **-шно** ք. զաւրճալի կերպով կամ եղանակով. ծաղրալի, ծիծաղաշարժ կերպով կամ եղանակով, ծիծաղ շարժելով. онъ очень с. разсказалъ этотъ анекдотъ; вы судите с. объ этомъ дѣлѣ զուր այդ գործի մասին զաւրճալի ծիծաղ շարժում. она с. одѣвается, танцуетъ; **-шной** -ն. ծիծաղելի, ծիծաղաշարժ, ծաղրալի, 'մազալու'. с—ое лицо; с. анекдотъ; с—ая манеры; онъ очень смѣшонъ въ этомъ нарядѣ; это вовсе не смѣшно; сдѣлать противника с—ымъ հակառակորդին նշաւակել, ծաղրալի դարձնել կամ կացուցանել։

Смѣ|щать, -стить ն. кого մէկին պաշտօնից, ծառայութիւնից ձգել, հեռացնել. **-щеніе** ւ. ձգելը, հեռացնելը (պաշտօնից, ծառայութիւնից).

Смѣяться (-ѣюсь -ѣются; смѣйся), засм— ւ. ծիծաղել, խնդալ. с. громко, безъ причины; принуждённо с.; с. кому въ глаза մէկի երեսին, աչքի ծիծաղել. с. надъ кѣмъ, надъ чѣмъ մէկի, մի բանի վերայ ծիծաղել, մէկին, մի բան ծաղրել, նշաւակել. вы смѣётесь надо мной; я смѣюсь надъ его угрозами; тутъ нечему с. այստեղ ծիծաղելու բան չկայ կամ հարկ չկայ։

Смягнуть ւ. չորանալ, պապակել, ծարաւել (շրթունքների մասին)։

Смяг|чать, -чить ն. 1, փափկացնել, կակղացնել. 2,* մեղմացնել, շափաւորել. с. наказаніе; с. строгость закона; с. чей-либо гнѣвъ մէկի բարկութիւնը մեղմել. **-ся** -ն.ւ. 1, փափկել, փափկանալ, կակղել, կակղանալ. 2,* մեղմանալ, իրան չափաւորել. **-ченіе** ւ. 1, փափկացնելը, -ցնում, կակղացնելը, -ցնում, չափաւորելը, -րում. с. наказанія; **-чительный** -ն. փափկացնող, կակղացնող. *մեղմացուցիչ. **-чить** (-чу -чатъ), **ся** ա. Смягчать, ся.

Смяте|ніе ւ. 1, շփոթ, շփոթութիւն, խառնակութիւն, յոյզ, յուզմունք. въ рядахъ произошло с.; 2, խիղճում, պատառմտութիւն, խռովութիւն. **-нный** -ն. խռովուած, շփոթուած, յուզուած։

Смятка է. թերախաշածութիւն, թերխաշութիւն (ձուի). сварить яйцо въ с—у ձուն թերախաշած, թերխաշ անել։ [нать. ся.

Смять (сомну -нутъ; -нй), **ся** ա. Сми-

Сна սեռ. հոլ. Сонъ զուցակաւն։

Снаб|дить (-жу -дятъ; -дй), **ся** ա. Снабжать, ся; **-жатель** —. **-жательница** է. հագցող, մատակարարող այր, կին. **-жать,** -дить ն. հագցնել, տալ, մատակարարել. հայթայթել. с. бѣдныхъ одеждою, пищею; с. войска оружіемъ; с. армію провіантомъ; с. лавку товарами; этотъ источникъ снабжаетъ водою весь городъ; **-ся** -ն.ւ. իր համար հագցել, հայթայթել. **-женіе** ւ. հագցելը, մատակարարելը, -րում. с. провіантомъ պաշար մատակարարելը, պարենաւորելը, -րում. с. всѣмъ нужнымъ.

Снадо|биться -ն.ւ. պէտք գալ, հարկաւոր լինել, հարկաւորուել. **-бье** ւ. 1, բժշկութիւն, կազմիչ մաս. 2, դեղորայք։

Снайто|ливать,-вить (-влю -вятъ) ն. ծովգ. կապանել, պարանով կապել, պնդել։

Снаружи ք. արտաքուստ, արտաքին կողմից. домъ с. очень красивъ.

Снаря|дить (-жу -дятъ), **ся** ա. Снаряжать, ся; **-дный** -ն. ինկի, զարդի

բէ. **-дъ** м. 1, պատրաստելը, պատրաստութիւն, յարդարելը, -րանք. 2, գործիք, գործիքներ, պիտոյքներ, հանդերձանք. питательный с. котла շոգեկաթսայի, շոգեսանի մատակարարիչ գործիքը. астрономическій, химическій с. աստղաբաշխական, քիմիական գործիքներ, պիտոյքներ. столярный с. ատաղձագործական գործիք, 'հաշաթ', պիտոյք. с. для подъёма тяжестей ծանրութիւններ բարձրացնելու հանդերձանք. 3, ռումբ, հրանօթի գունդ, գնդակ, ռազմայիւն իրեր. осадный с. պաշարման արտիլէրիա. мѣстопаденія с—а ռմբի ընկնելու, ընկած տեղը. дальность полёта с—а; сложить с—ы въ кучи ռմբերը դարսել, կիտել. **-жáть**, -дить ն. պատրաստել, յարդարել, հանդերձել, հարկաւոր բաները տալ, հայթայթել. с. бомбу ռումբը լցնել, պատրաստել. **-ся** ներգ. պատրաստուել, հարկաւոր բաները վերցնել. с. въ путь պատրաստուել ճանապարհ ընկնելու. **-жéніе** չ. պատրաստելը, -տում, յարդարելը, -րում:

Снастить ա. Оснастить.

Снасть է. 1, իր, իրեր, գործիքներ, պիտոյքներ. հանդերձանք, պարանները (որ և է բանի). рыболовная с. ձկնորսական պիտոյքներ. 2, ծով. պարան. հ—ք. պարաններ, թոկեր: [րստին:

Сначáла մ. սկզբից. սկզբում. նորից, վե-

Снáшивать, сносить ն. 1, բերել, հաւաքել, ժողովել (զանազան տեղերից). 2, մաշել. с. платье; **-ся** ներգ. մաշուել. мой сапоги совсѣмъ сносились; 3, (միայն сносить, ся) տ. տար Сносить, ся. [ւը):

Снащéніе չ. պատրաստելը, սարքելը (նա-

Снесéніе չ. 1, տանելը, (ջրի մասին) քշելը, տանելը. 2, տանելը, համբերելը, հանդուրժելը. 3, զօր. գինաթափելը, (ամրոցը) քանդելը. **-сти́, -сть** (-су́ -су́тъ; անց. снёсъ -слá, ó; հրմ. -си́), **ся** տ. Сносить, ся.

Снигирь, я́ ա. Снѣги́рь. [вать.

Снизáть (-жу́ -жутъ; -жи́) տ. Снизы-

Снизойти (-ойду́-ойду́тъ; անց.-ошёлъ -шлá, ó; -ойди́) ա. Снисходить.

Сни́зу մ. ներքևից. տակից. тянуть с. вверхъ; чайникъ треснулъ с.; это с. черно́, а све́рху бѣло́; хлѣбъ подожжёнъ с.

Сни|зываніе չ. շարելը (ուլունքներ, մարգարիտներ), զարդարելը (ուլունքներով, մարգարիտներով). **-зывать**, -зáть ն. շարել (ուլունքներ, մարգարիտներ), զարդարել (ուլունքներով, մարգարիտներով):

Сни|мáніе չ. վերցնելը, առնելը. с. съ мели корабля; с. пломбъ съ товаровъ; с. сливокъ սերը քաշելը. с. пѣни փրփուրը քաշելը. с. покрововъ со статуи արձանից քօղը վերցնելը, արձանը բացելը. с. плана պլանը վերցնելը, քաշելը. **-мáть**, снять ն. 1, վերցնել, առնել. с. скатерть со стола́; с. корабль съ мели; с. сливки съ молока́ կաթի սերը քաշել. с. картину со стѣны́; с. голову գլուխը կտրել, գլխատել. с. передъ кѣмъ шляпу; с. кушанья со стола́; с. лагерь, станъ բանակը վերցնել. с. подрядъ կապալ վերցնել. с. поставку провіанта պաշարեղէնի մատակարարումը յանձն առնել. с. караулъ պահակախմբին փոխարինել. с. допросъ հարց ու փորձ անել. портной снялъ съ меня мерку դերձակն ինձ չափսը վերցրեց. сапожникъ снялъ мерку съ ноги; с. карты թուղթը կտրել. 2, հանել, քաշել. с. обувь съ себя, съ кого իր, մէկի կօշիկները հանել, քաշել. с. съ себя платье, одежду; с. перчатки; 3, հանել, քաշել, արտանկարել, ընդօրինակել, գաղափարել. с. рисунокъ; с. съ кого портретъ մէկի պատկերը քաշել. с. копію съ картины պատկերը արտանկարել. с. копію съ письма́; с. планъ съ крепости ամրոցի պլանը վերցնել, քաշել. 4, հնձել, քաղել. с. хлѣбъ съ поля; с. плоды съ дерева; 5, վերցնել, վերացնել. с. осаду պաշարումը վերացնել. с. запрещеніе съ имѣнія; с. трауръ սուգը վերացնել, սգին վերջ տալ. с. съ кого опеку մէկին խնամակալութիւնից ազատել. это какъ рукой сняло յանկարծ անյայտացաւ, չքացաւ. 6, լուծել, քակել, խափանել. с. печать; с. оковы; с. кожуру съ чего-либо մի բանի կեղևը, կլեպը քաշել. с. крышу съ дома տան տանիքը քակել, քանդել. **-ся** ներգ. 1, շարժուել, հեռանալ, մեկնել. с. съ якоря խարիսխը վերցնել. 2, լուսանկարուել, քաշուել, իր պատկերը քաշել տալ. **-мка** է. տ. Сниманіе; снимки, мокъ է. յ. սեր, սերուցք, արժան. **-мокъ**, мка ա. ընդօրինակութիւն, օրինակ, պատճէն. с. съ почерка, съ подписи ձեռքի, ստորագրութեան ընդօրինակութիւն. **-му́** տ. Снять.

Сни|скáніе, -скиваніе չ. ճարելը, ձեռք բերելը, վաստակելը. **-скивать, -скáть** (-скаю -ютъ և -щу́ -щутъ) ն. ճարել, վաստակել, ձեռք բերել. въ потѣ лица́ -скивать себѣ хлѣбъ; с. себѣ славу փառքի հասնել. этимъ онъ -скáлъ всеобщее уваженіе — արժանացաւ. хитростью -скáть чьё-либо расположеніе, довѣріе — գրաւել:

Снисхо|дительно մ. ներողամտութեամբ, ներողամտաբար. **-дительность** է. ներողամտութիւն. **-дительный** ած. ներողամիտ. **-дить** (-жу́ -дятъ; -ди́), снизойти́ չ. 1, իջնել. Св. Духъ снизошёлъ на апостоловъ въ видѣ огненныхъ языко́въ; 2, къ кому́, къ чему́ դէպի մէկը, դէպի մի բան ներողամիտ լինել, մէկին լսել. с. къ побѣждённымъ; с. къ чьимъ желаніямъ մէկի ցանկութիւնները կատարել. с. на чью просьбу, къ чьей просьбѣ. մէկի խնդիրը կատարել. с. до мольбы́ աղերսանքը լսել. **-жденіе** չ. 1, իջնելը, իջնում. 2, ներողա-

Снитóкъ ա. Снятóкъ. [մտութիւն:

Снить ա. Сныть.

Сни́ться, присн— ներգ. դէմ. երազում երևալ, երազում տեսնել. мнѣ снилось сраженіе երազում պատերազմ, ճակատամարտ տեսայ. что вамъ снилось въ эту ночь?

Сни|ца է. քեզակալ (կառքի). **-цевый** ած. քեզակալի:

Сно|бизмъ ա. անճոռնութիւն, ամփա-կութիւն (ճաշակի, դատողութեան). **-бъ** ա. (անգլ.) ճամարտակ. թեթևսօլիկ մարդ:

Снóва մ. նորից. վերստին:

Сно|вáльный ած. [ոստայն] հիւսելու. **-вáльня** է. սարքի, ոստայնանկի դազգահի գլան. **-вáльщикъ** ա. **-вáльщица** է.

հինող, հէնք, ատէջք պատրաստող այր, կին. **-ва́ніе** չ. 1, հիննելը, հեննուլը (ատէջը). 2, դէս ու դէն վազվզելը, ընկնելը. **-ва́ть** (сную́ -ю́тъ), засн— ն. 1, հիննել, հեննուլ. գցել, պատրաստել (գործուածքի ատէջքը, հէնքը). 2, դէս ու դէն, այս կողմ, այն կողմ վազել, վազվզել, ընկնել (տանից նպատակի)։

Сновидѣ́ніе չ. երազ, երազատեսութիւն։

Сно́ву ﬔ. քանի որ նոր է, հէնց հագնելու օրից ի վեր. береги́ пла́тье с., а честь смо́лоду.

Сно́|пикъ ա. պստիկ խուրձ, որայ. **-пи́ще** ա. յոփ. մեծ, ահագին խուրձ. **-пови́дный** ած. խրձնակերպ, խրձաձև. **-по́вый** ած. խրձի. **-по́къ**, пка́ ա. **-по́чекъ**, чка նուզ. պստիկ խուրձ. **-пообра́зный** տ. Снопови́дный; **-пъ**, а́ ա. խուրձ, որայ։

Сноро́вка է. 1, ունակութիւն, վարժութիւն, ճարտարութիւն. 2, սովորելը, սողացնելը։

Сно|си́ть (-ошу́ -сятъ; -си́), снести́, снесть ն. 1, տանել (ներքև կամ ուր և է տեղ). с. ме́бель изъ бельэта́жа въ ни́жнее жильё; с. письмо́ на по́чту; с. въ расхо́дъ ծախսերի մէջ մացնել. 2, տանել, քշել. вѣ́теръ снёсъ (կամ вѣ́тромъ снесло́) крышу; 3, տանել, կրել, համբերել. *мо́лча -сти́ оби́ду; *с. несправедли́вости; *с. всё терпѣли́во; с. го́лодъ, хо́лодъ քաղցին, ցրտին տոկալ. 4, ռզմ. քանդել, քակել (ամրոցը, ամրութիւնները). 5, թղթխ. ձգել, նետել. 6, ծածուկ իր հետ տանել, գողանալ. 7, պակասեցնել (գինը, արժէքը). 8, համեմատել, բաղդատել. 9, (միայն сноси́ть) տ. Сна́шивать; **-ся** ան. съ кѣмъ о чёмъ մէկի հետ մի բանի մասին բանակցել, բանակցութիւն ունենալ. эти два вѣ́домства ча́сто сно́сятся мѐжду собо́ю; мини́стръ, снеся́сь съ губерна́торомъ, предписа́лъ...; **-ска** է. 1, տանելը (ներքև կամ ուր և է տեղ). 2, կրելը (օր. քար՝ շինութեան համար). 3, քանդելը, քակելը (շինութեան). 4, ձու ածելը. 5, նկատողութիւն, գիտողութիւն (լուսանցքի վերայ). **-сли́вость** է. 1, համբերողութիւն. 2, դիմացկունութիւն, դիմացկոտութիւն. **-сли́вый** ած. 1, համբերող, տանող. 2, դիմացկուն, դիմացկոտ, չարքաշութեան ընտելացած, վարժուած. **-сно** ﬔ. տանելի կերպով. это ещё с. այդ դեռ տանելի է. **-сный** ած. 1, տանելի, հանդուրժելի, միջակ. ‘բարաթ‘. 2, ծածուկ իր հետ վերցրած, գողացած, գողունի. **-съ** ա. 1, տանելը (ներքև կամ ուր և է տեղ). быть на с—ѣ իր վախճանին մօտ լինել. она́ на с—ѣ այս կինը շուտով պիտի ազատուի, պիտի երեխայ բերի. 2, իր հետ տարած, գողացած, գողունի իր, առարկայ. 3, ձգելը, ձգում (խաղաթղթի). 4, քանդելը, -դում, քակելը, քակում. на с. քանդելի, քակելի։

Снотво́рный ած. քնաբեր, թմրեցուցիչ։

Снотолкова́|ніе չ. երազահանութիւն, երազը մեկնելը, բացատրելը. **-тель** ա. **-тельница** է. երազահան, -ուհի, երազներ մեկնող այր, կին. **-тельный** ած. երազահանութեան։

Сно|ха́ է. հարս(ն), (գր.) նու. **-ха́чъ**, а́ ա. նխտ. հարսնապիղծ, իր հարսին սիրող, իր հարսի հետ ապրող սկեսրայր, ‘պառրան‘։

Снош́еніе չ. յարաբերութիւն. բանակցութիւն. дипломати́ческія, торго́выя с—ія; дру́жескія, любо́вныя с—ія; прекрати́ть съ кѣмъ вся́кія с—ія.

Сну́лый ած. սատակած, մեռած (ձկան մասին)։

Снур... տ. Шнур...

Снутри́ ﬔ. ներսից, ներսի կողմից, ի ներքուստ. дверь заперта́ с.

Сну́ть, усн— չ. սատակել, մեռնել (ձկների մասին)։

Сную́ տ. Снова́ть.

Сны́|тка, -ть է. բս. Aegopodium podagraria, այծախոտ. боя́рская с., Bupleurum aureum, եզկլպախոտ, նապաստակի ականջ։

Сычъ, а́ ա. լեղուակ (փակաձեր)։

Снѣ|ги́рь, я́ ա. կնդ. Loxia pyrrhula, խածկարիկ (եզնակ). **-гово́й** ած. ձիւնի, ձեան. с—а́я вода́; с—ы́я верши́ны Альпъ Ալպեան լեռների ձիւնապատ գագաթները. **-голо́мъ** ա. ձիւնի ծանրութիւնից կոտրուած մացառ ծառ. **-гочисти́тель** ա. ձիւնամաքրիչ, ձեան առող. **-гъ** ա. ձիւն. с. идётъ; весь день шёлъ снѣгъ; с. вали́тъ хло́пьями փաթիլ փաթիլ ձիւն է գալիս. с—у ва́лило на арши́нъ; какъ с. на́ голову յանկարծ, անակնկալ կերպով. онъ яви́лся какъ с. на́ голову.

Снѣ|да́ть, -сти́ ն. 1, հնց. ուտել, լափել, կլանել 2,* կրծել, մաշել. ճմլել, տանջել, մարմաշել. печа́ль снѣда́етъ моё се́рдце; та́йная грусть снѣда́етъ его́; **-да́ться** ան. հալուել, մաշուել, տանջուել. **-дный** ած. սկւ. գործ. ուտելի, ճաշակելի. **-до́къ**, дка́ ա. բս. Anthriscus, կերբելուկ. **-дь** է. ուտելիք, կերակուր, կեր։

Снѣ|жо́къ, жка́ տ. Снѣжо́къ; **-жи́на** է. **-жи́нка** նուզ. ձիւնի փաթիլ. **-жи́стый** ած. ձիւնաշատ. **-жи́ть** (-жу́ -жа́тъ) ն. ձիւնով ծածկել. **-жки́**, о́въ ա. յ. ձիւնախաղ, ‘ձնագունդ խաղալը‘. игра́ть въ с. ‘ձնագունդ խաղալ‘. **-(ѣ)жни́къ**, а и а́ ա. բս. Chiodendron, ձիւնածառ. **-жно** ﬔ. ձիւնոտ է, ձիւն կայ. на у́лицѣ о́чень с.; **-жный** ած. 1, ձիւնի. с. зано́съ; 2, ձիւնոտ, ձիւնաշատ. ձիւնապատ. с—ая го́ра; с—ыя верши́ны горъ; 3, ձիւնափայլ, ձիւնի պէս սպիտակ. с—ая бѣлизна́ ея груди́; с—ое де́рево կամ **-жни́нка** է. բս. Chionanthus, ձիւնենի. **-жо́къ**, жка́ ա. նուզ. թեթև, բարակ. քիչ ձիւն. с н ѣ ж к и́ յ. տ. վերև։

Снѣсти́ տ. Снѣда́ть.

Сню́|хиваться, -хаться տ. Ста́киваться, -кнуться.

Сня́тіе չ. վերցնելը, առնելը, բանակը վերացնելը. с. оса́ды պաշարումը վերացնելը. с. запреще́нія съ имѣ́нія կալքի վերայ դրած արգելքը վերացնելը. с. опе́ки խնամակալութիւնից ազատելը. с. ла́геря, ста́на բանակը վերցնելը, չուելը. с. вое́ннаго положе́нія.

Снятко́вый ած. ատրինաի, եպերլանի։

Снято́й բյ. ած. երեսը քաշած. с—ое молоко́.

Сня|то́къ, тка́ ա. կնդ. Osmerus eperlanus, ատրինա, եպերլան (ազնիւ ձուկ մի սաղմոններից)։

Снять (сниму́ -мутъ; անց. снялъ -ла́, о; հրմ. сними́), **ся** տ. Снима́ть, ся.

Со *նխդ.* *տ.* Съ.

Соба́|ка *է.* *կնդ.* Canis, *շուն.* цѣпна́я с. *կապած շուն.* го́нчая с. *քերծէ, որսական շուն, բարակ, 'Թազի'.* лега́вая с. *հաւորսակ.* борза́я с. *որսադունչ, որերսախ քերծէ, բարակ.* оні́ живу́тъ какъ с. съ ко́шкой (*առծ.*) *իրարու ազգում են ինչպէս շուն ու կատու.* *онъ въ э́томъ б—у съѣлъ (*գործ.*) *նա գործ մէջ խիստ հմուտ, խիստ վարպետ է.* *вѣ́шать на кого́ с—къ *մէկին անարգել, նախատել.* с. ла́етъ, вѣ́теръ но́ситъ (*առծ.*) *շունը հաչելով, քարվանը քոշելով.* **-чо́нка** *տ.* Собачо́нка; **-чёночка** *տ.* Соба́чка; **-чина** *է.* *շան միս.* **-читься** (-чусь -чатся) *ձ-նդ.* *միմեանց հետ կռուել, միմեանց հայհոյել, անարգել.* **-чишка** *է.* *յետ. մեծ, ահագին շուն.* **-чій**, ья, ье *ած.* *շան.* с. лай; с—ья шерсть; с—ья смерть *բս.* Apocynum, *շնամեռուկ.* с—ья мя́та, *բս.* Glechoma, *ծոթորին.* с—ья капу́ста, *բս.* Mercurialis annua, *տարեկոր կմշտաբուկ.* с—ья петру́шка, *բս.* Aethusa cynapium, *եթուս, շնկարոս.* с—ьи я́годы, *բս.* Rhamnus frangula, *բեկանենի.* **-чка** *է.* *նւզ.* 1, *շնիկ, պուճիկ շուն.* 2, *շնիկ (հրացանի շախմախի).* 3, *արւեստ. արգելիչ.* **-чникъ** *ա.* *շնասէր, շների որսահար ո_ն.* **-чня** *է.* 1, *շնատուն, շնարան.* 2, *հ–ւ. շներ.* **-чо́нка** *է.* *նխտ. վատ, անպիտան շուն։*

Соберу́ *տ.* Собра́ть.

Собесѣ́|дникъ *ա.* **-дница** *է.* *զրուցակից, -կցուհի. խօսակից, -կցուհի.* **-дова́ніе** *չ.* *խօսակցութիւն, զրոյց.* **-дова́тель**, **-дова́тельница** *տ.* Собесѣ́дникъ, -дница; **-дова́ть** (-дую -ютъ) *չ.* съ кѣмъ *մէկի հետ խօսել, զրոյց անել, 'նազլ անել'։*

Соби|ра́ніе *չ.* *ժողովելը, -վում, հաւաքելը, -քում.* с. голосо́въ; с. во́йскъ *զօրք ժողովելը, զօրաժողով.* с. поже́ртвованій; с. коло́сьевъ по́слѣ жа́твы; с. плодо́въ *պտուղներ քաղելը.* с. виногра́да *այգեկութ, 'բաղըրաղ'.* с. маши́ны *մեքենայի սարքումը.* **-ра́тель** *ա.* **-ра́тельница** *է.* *ժողովող, -վարար, հաւաքող այր, կին. քաղող այր, կին.* **-ра́тельное** *ած.* и́мя *քեր. հաւաքական անուն, զոյական.* **-ра́ть**, собра́ть *ն.* 1, *ժողովել, հաւաքել.* с. войска́; с. оста́тки во́йска; с. по́дати, нало́ги; с. дохо́ды съ имѣ́нія; с. свѣ́дѣнія; с. голоса́; с. матеріа́лы для исто́ріи; с. коло́сья въ по́лѣ по́слѣ жа́твы; я собра́лъ де́негъ для э́того бѣ́днаго семе́йства — *հանգանակել եմ, ժողովել եմ.* с. поже́ртвованія; с. ми́лостыню *մուրացկանութիւն անել.* пчела́ собира́етъ мёдъ съ цвѣто́въ; с. въ ку́чу *կիտել.* с. со стола́ *սեղանը վեր քաղել.* 2, *քաղել.* с. плоды́, я́годы; с. тра́вы; с. хлѣбъ съ по́ля *հացը հնձել.* с. грибы́; с. виногра́дъ *խաղողը քաղել.* 3, *պատրաստել.* с. кого́ въ доро́гу *մէկին ճանապարհելու, ճանապարհ գնալու համար պատրաստութիւն տեսնել.* с. маши́ну *մեքենան սարքել.* с. ло́шадь *ձիու սանձը քաշել (և այսպիսով նորան որոշ դիրք տալ).* **-ся** *ձ–նդ.* 1, *ժողովուել, հաւաքուել.* акціоне́ры собира́ются ка́ждый годъ; наро́дъ собира́ется толпа́ми; совѣ́тъ собира́ется разъ въ недѣ́лю; собира́ются ту́чи; 2, *պատրաստուել.* с. въ доро́гу *պատրաստուել ճանապարհ ընկնելու.* с. въ го́сти, на балъ *պատրաստուել հիւր, պարահանդէս գնալու.* собира́йтесь поскорѣ́е *շուտ արէք, շտապեցէք.* онъ собира́ется на васъ жа́ловаться; до́лго собира́лся я стро́ить но́вый домъ, но наконе́цъ собра́лся *երկար ժամանակ ես մտածում էի նոր տուն շինել, վերջապէս վճռեցի շինել.* я всё собира́юсь къ вамъ, да вре́мя не позволя́етъ *ես շարունակ ցանկանում եմ ձեզ մօտ գալ, բայց ժամանակը չէ ներում.* какъ то́лько соберу́сь деньга́ми *հէնց որ ձեռքս փող ընկնի.* *с. мы́слями *միտքը կենտրոնացնել.* с. ду́хомъ *քաջանալ, սրտապնդուել.* с. си́лами *ոյժերը հաւաքել.* с. съ но́выми си́лами *նոր ոյժեր հաւաքել։*

Соблагово|ле́ніе *չ.* *բարեհաճութիւն.* **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) *չ.* *բարեհաճել.* импера́торъ -ли́лъ приня́ть его́ отста́вку.

Собла|зне́ніе *չ.* *գայթակղեցնելը, -ղութիւն.* **-зни́тель** *ա.* **-зни́тельница** *է.* *գայթակղիչ, գայթակղեցնող այր, կին.* **-зни́тельно** *մ.* *գայթակղեցնելով, գայթակղեցուցիչ կերպով, եղանակով.* **-зни́тельность** *է.* *գայթակղութիւն, յատկութիւն գայթակղեցնելու.* **-зни́тельный** *ած.* *գայթակղեցուցիչ, -ղեցնող.* **-зни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** *տ.* Соблазня́ть, ся; **-знъ** *ա.* *գայթակղութիւն. պատրանք.* вводи́ть въ с. *գայթակղեցնել.* **-зня́ть**, -зни́ть *ն.* 1, *գայթակղեցնել.* 2,* *գայթակղեցնել, պատրել, հրապուրել, 'գլուխը կարել' (աղջկայ, կնոջ).* **-ся** *ձ–նդ.* *գայթակղուել։*

Соблю|да́ть, -сти́ *ն.* 1, *պահել, կատարել.* с. постъ [*պաս*] *պահել.* с. поря́докъ, дисципли́ну — *պահել.* онъ не соблю́лъ усло́вій догово́ра; с. своё сло́во; с. пра́вила, зако́нъ; **-де́ніе** *չ.* *պահելը, կատարելը.* с. мона́шескаго уста́ва; с. догово́ра; **-сти́** (-ду́ -ду́тъ; *անց.* -лъ -ла́, о́; *հրմ.* -ди́) *տ.* Соблюда́ть.

Собо́й *գործիակ.* *հոլ.* *տ.* Себя́.

Собо|лёкъ, лька́ *նւզ.* *տ.* Со́боль; **-ли́ный**, **-лій**, ья, ье *ած.* *Սիբիրի կմ ասուտակի սամուրի.* с. мѣхъ; **-(со́бо)ль** *ա.* *կնդ.* Mustela zibellina, *Սիբիրի կմ ասուտական սամոյր։*

Соболѣ́з|нова́ніе *չ.* *ցաւակցութիւն, կարեկցութիւն.* **-нова́тельный** *ած.* *ցաւակցող, -կցական, կարեկցող, -կցական.* с—ое письмо́; с—ое се́рдце; **-нова́ть** (-ную -ютъ) *չ.* о чёмъ *մի բանի ցաւակցել, կարեկցել, մի բանի համար ցաւակցութիւն, կարեկցութիւն ցոյց տալ։*

Собо́|рно *տ.* Собо́рнѣ; **-рный** *ած.* [*եկեղեցական*] *ժողովի. մայր եկեղեցու.* (*եկղ.*) *ընդհանրական, կաթուղիկէ.* с—ая це́рковь *մայր եկեղեցի.* с. свяще́нникъ *մայր եկեղեցու քահանայ.* **-рнѣ** *մ.* *եկ. ու. միասին, մասնակցութեամբ.* архіере́й служи́лъ обѣ́дню с. съ духове́нствомъ; **-ро́вываніе**, **-рова́ніе** *չ.* *եկղ.* *վերջին օծում (հիւանդի).* **-ро́вывать**, **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ), ос— *ն.* кого́ *մէկի վերայ վերջին օծման խորհուրդը կատարել.* **-ся** *ձ–նդ.* *վերջին օծման խորհրդ-*

դէն արժանանալ, վերջին օծումն ընդունել. **-ромъ** տ. Соборнѣ; **-ръ** ա. 1, ժողով. зéмскій собóръ երկրի ներկայացուցիչների, ազգային մեծ ժողով. 2, եկեղեցական ժողով. вселéнскій с. տիեզերական ժողով. 3, մայր եկեղեցի։

Собóю գործիակ. հոլ. տ. Себя́.

Собрá|ніе չ. 1, ժողովելը, -վում, հաւաքելը, -քում. по с—іи всѣхъ свѣ́дѣній բոլոր տեղեկութիւնները հաւաքելուց յետոյ. 2, ժողովածու, հաւաքածու. с. анекдóтовъ, пѣ́сенъ; 3, ժողով. учреди́тельное с. սահմանադրական ժողով. с. акціонéровъ; с. учёныхъ, литерáторовъ; дворя́нское с. ազնուականների ժողով (եւ ժողովարան). шýмное с.; **-ньице** չ. նուազ. պստիկ, փոքրիկ ժողով, ժողովակ։

Собрáт|ство չ. եղբայրութիւն, եղբայրական ընկերութիւն, միաբանութիւն. **-тъ** ա. եղբայր, եղբայրակից, ընկեր, ընկերակից, միաբանակից։ [Собирáть, ся.

Собрáть (-берý -рýтъ; -бери́), **ся** տ.

Сóбствен|никъ ա. սեփականատէր. **-ница** է. սեփականատիրուհի. **-но** մ. իսկապէս. это слóво с. знáчитъ то-то; с. говоря́ իսկապէս, ճշմարիտն ասելով. эта вещь с. емý принадлежи́тъ; **-нору́чно** մ. սեփական ձեռքով. **-нору́чный** ած. սեփական ձեռքով գրած. с—ое письмó, завѣщáніе; с—ая пóдпись սեփական ստորագրութիւն. **-ность** է. սեփականութիւն. чáстная с.; прáво с—и; монáхи не имѣ́ютъ ли́чной с—и; литератýрная с.; **-ный** ած. սեփական. с. домъ; с—ое имѣ́ніе; писáть с—ою рукóю; въ с—омъ смы́слѣ բուն, իսկական իմաստով. с—ое и́мя քերկ. յատուկ անուն։

Собуты́льникъ ա. միասին խմող, «ըէֆ անող», բաժակակից, խնջոյքակից։

Собы́тіе չ. դէպք, անցք, պատահար. неожи́данное с.; истори́ческія с—ія.

Собью́ տ. Сбить.

Совá է. կնդ. Strix, բու, «բայղուշ». отъ с—ы́ не родя́тся соколы́ փչից խաղող չի լինի եւ ոչ էլ տատասկից թուզ, «բուշայից փաշա չի լինի»։

Совáть (сую́ -ю́тъ), сýнуть ն. կոխել, խոթել, խցկել. դնել. с. рýку въ кармáнъ; с. платóкъ въ кармáнъ; онъ сýнулъ емý въ рýку золотóй նա նորա ձեռքի մէջ մի ոսկի դրեց. повсю́ду с. свой носъ կարգած գզալի պէս ամէն տեղ մէջ ընկնել. **-ся** անդր. դէս ու դէն ընկնել, խառնուել (մի բանի մէջ). онъ вездѣ́ суётся նա կարգած գզալի պէս ամէն բանի մէջ է ընկնում. кудá ни сýнься, вездѣ́ неудáча ուր էլ դիմում ես, միշտ անյաջողութեան ես հանդիպում. не спросясь брóду, не сýйся въ вóду (առծ.) նախ մտածիր, ապա արա։

Совер|шáть, -ши́ть ն. 1, անել, գործել, կատարել. с. пóдвигъ քաջութիւն անել. с. что-либо трýдное; с. путешéствіе; с. преступлéніе; с. литýргію պատարագ անել. с. моли́тву աղօթք անել. с. кýпчую крѣ́пость на домъ տան գնման պայմանը կապել, պայմանագիրը հաստատել, վաւերացնել տալ. с. тáинство святóго крещéнія; с. поми́нки ննջեցեալի համար պատարագ անել տալ. **-ся** անդր. կատարուել. соверши́лись всѣ прорóчества; убíйства -шáлись безнакáзанно — կատարւում, գործւում էին. **-шéніе** չ. անելը, գործելը, կատարելը. с. богослужéнія պաշտօն կատարելը. с. пóдвига; с. простýпка, преступлéнія; с. кýпчей крѣ́пости գնման, առման պայմանը կապելը, պայմանագիրը վաւերացնել տալը. **-шéнно** մ. կատարելապէս, բոլորովին. онъ с. правъ; я с. здорóвъ; онъ с. ничегó не знáетъ նա ամենեւին բան չէ հասկանում. услóвія с. измѣни́лись; **-шеннолѣ́тіе** չ. չափահասութիւն. **-шеннолѣ́тній** ած. չափահաս. онъ совершеннолѣ́тенъ и мóжетъ располагáть свои́мъ имýществомъ; I. **-шéнный** ած. կատարեալ. оди́нъ Богъ совершéнъ; с. вóзрастъ տարիքը, չափահասութիւն. это с—ая прáвда; нѣтъ ничегó совершéннаго на землѣ́; с. дурáкъ; с—ая красáвица; с—ое выздоровлéніе; с. видъ քերկ. կատարեալ ձեւ (բայի). II. **-шённый** բյ. ած. արած, գործած, կատարած. **-шéнство** չ. կատարելութիւն. дости́гнуть с—а կատարելութեան հասնել. довести́ что до с—а մի բան կատարելութեան հասցնել. это верхъ с—а այդ կատարելութեան ծայրագոյն կէտն է. въ совершéнствѣ մ. կատարելապէս. изучи́ть язы́къ въ с—ѣ; **-шéнствованіе** չ. կատարելագործելը, -ծում. կատարելագործութիւն. **-шéнствовать** (-вую -ютъ), ус— ն. կատարելագործել. *с. вкусъ; **-ся** անդր. կատարելագործուել. **-ши́тель** ա. **-ши́тельница** է. անող, գործող, կատարող այր, կին. **-ши́тельный** ած. անող, գործող, կատարող. անելի, -լու, կատարելի, -լու. **-ши́ть** (-шý -шáтъ), **ся** տ. Совершáть, ся

Совинó|вникъ ա. **-вница** է. մեղսակից, մեղքին, յանցանքին մասնակից այր, կին։

Со|виноголóвка է. կնդ. Trachea piniperda, ոճնեկեր, բուաթիթեռ. **-ви́ный** ած. բուի, «բայղուշի». с. крикъ; **-вка** է. 1, նուազ. պստիկ բու, բուիկ. 2, տ. Совиноголóвка.

Сóвкій ած. [կարգած գզալի պէս] ամէն բանի մէջ ընկնող, խառնուող, ամէն բանի ձեռներէց. сóвокъ, да не лóвокъ.

Совла|дáть տ. Совладѣ́ть; **-дѣ́лецъ**, -льца ա. սեփականակից. **-дѣ́ніе** չ. միասին տիրելը, իշխելը, համատիրութիւն. **-дѣ́ть**, -дáть չ. съ кѣмъ, съ чѣмъ մէկին, մի բանի յաղթել, մէկի, մի բանի «հախից գալ»։

Со|влекáть, -влéчь ն. հանել, վերցնել, առնել. **-ся** անդր. հանուել, մերկանալ. *с. чегó մի բանից հեռանալ, մի բան ձգել, թողնել. «совлёкшись вéтхаго человѣ́ка... и облёкшись въ нóваго մերկացարուք զհին մարդն... և զգեցարուք զնորն» (առ Կողոս. 3). **-влекý** տ. Совлéчь; **-влечéніе** չ. հանելը, վերցնելը, առնելը. **-влéчь** (-влекý -чёшь -кýтъ; -влёкъ -влеклá, ó; -ки́), **ся** տ. Совлекáть, ся.

Совмѣ|сти́мость է. միաբանելիութիւն. **-сти́мый**, **-сти́тельный** ած. միաբանելի. **-сти́тельство** չ. միացնում, կապակցում. **-сти́ть** (-щý -стя́тъ; -сти́), **ся** տ. Совмѣ-

щáть, ся; **-стникъ** *ա.* **-стница** *է.* *մրցակից, -կցուհի, ախոյեան.* **-стничанье** *ա.* Совмѣ́стничество; **-стничать** *չ.* съ кѣмъ *մէկի հետ մրցել, մէկին մրցակից, ախոյեան հանդիսանալ.* **-стническій** *-ծ.* *մրցակցի, ախոյեանի.* **-стничество** *չ.* *մրցակցութիւն, մրցութիւն, մրցում.* **-стно** *ո.* *միասին, ի միասին, միահամուռ.* **-стность** *է.* *համաձայնութիւն, միացեալութիւն.* **-стный** *-ծ.* *համաձայն, միացեալ.* эти два намѣ́ренія не совмѣ́стны *այդ երկու մտադրութիւնները անմիացեալ են.* **-щáть,** -стить *ն.* **1,** *միացնել.* с. противуполóжныя понятія *ներհակ հասկացողութիւնները միացնել, միմեանց հետ համաձայնեցնել, կապակցել.* **2,** *արկղել. վերադրել, համադրել.* **-ся** *-նգր.* *միացեալ.* **-щéніе** *չ.* **1,** *ա.* Совмѣститéльство; **2,** *արկղել. վերադրութիւն, համադրութիւն:*

Совокупленіе *չ.* *կապակցութիւն, յարակցութիւն, միութիւն, միաւորութիւն. յարաբերութիւն, զուգակցութիւն.* с. бракомъ *ամուսնական միութիւն.* плóтское, половóе с. *մարմնաւոր, սեռական յարաբերութիւն.* с. живóтныхъ *կենդանիների զուգակցութիւնը.* **-плять,** -пить *ն.* *կապակցել, յարակցել, միաւորել, միացնել, զուգակցել.* с. бракомъ *ամուսնութեամբ, պսակով միացնել.* **-ся** *-նգր.* *կապակցուել, միանալ, միաւորուել, զուգակցուել.* **-пно** *ո.* *միասին, կապակցութեամբ, յարակցութեամբ.* **-пность** *է.* *ամբողջութիւն.* с. доказáтельствъ *բոլոր ապացոյցները.* с. наказáній; всё имѣ́ніе въ с—и *բոլոր կայքը միասին առած.* **-пный** *-ծ.* *միացած, միացեալ, համայն, բոլոր, միահամուռ.* с—ыми сúлами *միացեալ ուժերով:*

Совóкъ, вкá *ա.* **1,** *գոգի, հարուած, կըռուփ.* **2,** *գոգաւոր թիակ (ցորեն, ալիւր են հանելու):*

Совоспитáніе *չ.* *միասին, հանուր դաստիարակութիւն.* **-пи́танникъ** *ա.* **-пи́танница** *է.* *դաստիարակակից, -կցուհի, աշակերտակից, -կցուհի, ընկերակից, -կցուհի, միասին դաստիարակուած այր, կին.* **-пи́тывать,** -питáть *ն.* *միասին, միասեղ դաստիարակել:*

Совóчекъ, чка *նւզ.* *ա.* Совóкъ.

Совпадáть, -пáсть *չ.* *միասին, միաժամանակ պատահել, համընկնել, զուգադիպել.* *համաձայնուել, համապատասխան լինել.* здѣсь ихъ мнѣ́нія совпадáютъ; **-падéніе** *չ.* *միասին, միաժամանակ պատահելը, համընկնելը, զուգադիպութիւն.* с. двухъ событій, двухъ прáздниковъ *զուգադիպութիւն երկու անցքերի, երկու տօների.* *удáчное с. двухъ взглядовъ, предположéній *երկու հայեացքների, ենթադրութիւնների յաջող զուգադիպութիւն.* **-пáсть** (-падý -дýтъ; *անց.* -пáлъ -ла, о; -падú) *ա.* Совпадáть.

Совратитель *ա.* **-тительница** *է.* *գայթակղեցնող, պատրող, պատիչ այր, կին.* **-тительный** *-ծ.* *գայթակղեցնող, -կղական, պատրիչ, պատրող.* **-тúть** (-щý -тятъ), **ся** *ա.* Совращáть, ся.

Соврáть, ся *ա.* Врать, ся.

Совращáть, -тúть *ն.* *գայթակղեցնել, պատրել. հաւատափոխ անել.* с. когó съ пути́ *մէկին ուղիղ ճանապարհից հանել, գայթակղեցնել.* **-ся** *-նգր.* *գայթակղուել, ուղիղ ճանապարհից շեղուել. հաւատափոխ լինել.* **-щéніе** *չ.* *գայթակղեցնելը, պատրելը. հաւատափոխ անելը:*

Совремéнемъ *ո.* *ժամանակով.* с. онъ привы́кнетъ; **-мéнникъ** *ա.* **-мéнница** *է.* *ժամանակակից -կակցուհի.* **-мéнность** *է.* **1,** *ժամանակակցութիւն.* **2,** *միաժամանակութիւն.* **-мéнный** *-ծ.* **1,** *ժամանակակից.* с. истóрикъ; с. вопрóсъ; с—ые нрáвы; с., живóй антерéсъ; **2,** *միաժամանակ, միենոյն ժամանակ եղած, պատահած:*

Совсѣ́мъ *ո.* *բոլորովին, ընաւին, խապա. ամենևին.* вы меня с. позабы́ли; я с. готóвъ; я этого с. не ожидáлъ; с. не такъ *ամենևին այդպէս չէ:*

Совѣ́стить (-щу -стятъ), ус— когó *մէկի խղճին դիմել, մէկի խիղճը շարժել, ամաչեցնել, մէկին ամաչեցնել.* **-ся** *-նգր.* *խղճահարուել, ամաչել.* онъ не сóвѣстится лгать; **-стливо** *ո.* *խղճով.* **-стливость** *է.* *խիղճ ունենալը, բարեխղճութիւն.* вáши сомнѣ́нія свидѣ́тельствуютъ о вáшей с—и — *որ զուք խղճով մարդ էք.* **-стливый** *-ծ.* *խղճով, բարեխիղճ.* с. человѣ́къ; **-стно 1,** *ո.* *խղճով, բարեխիղճ կերպով.* **2,** мнѣ (тебѣ́, емý...) с. *գեմզ.* *ես խղճահարուում եմ, ամաչում եմ, զու քաշուում, ամաչում ես են.* мнѣ с. безпокóить васъ; какъ вамъ не с. поступáть такъ? **-стный** *-ծ.* **1,** *խղճի.* **2,** *խղճով, բարեխիղճ.* **-сть** *է.* *խիղճ, խղճմտանք.* по сóвѣсти *ո.* *խղճով.* угрызéнія с—и *խղճի խայթը.* безъ зазрéнія с—и *առանց խղճահարութեան.* могý сказáть по чи́стой с—и *մաքուր խղճով կարող եմ ասել.* оставляю это на вáшу с. — *ձեր խղճին.* это у меня лежи́тъ на с—и *այդ ծանրացած է խղճիս վերայ.* свобóда с—и, вѣроисповѣ́данія; у когó с. чистá, у тогó подýшка подъ головóю не вéртится *որի մաքուր խիղճը հանգիստ է, քունն էլ հանգիստ է:*

Совѣ́тникъ *ա.* **1,** *խորհրդատու.* страсть дурнóй с.; **2,** (*կոչ. աստիճ.*) *խորհրդական.* титуля́рный с. *տիտղոսաւոր կամ պատուոյ խորհրդական (տասնհինգաւոր 9-րդ դասի).* надвóрный с. *արքունի խորհրդ. (7 դ.).* коллéжскій с. *կոլէժիական խոր. (6 դ.).* стáтскій с. *պետական խորհրդ. (5 դ.).* дѣйстви́тельный стáтскій с. *ներգործական պետական խոր. (4 դ.).* тáйный с. *գաղտնի խորհրդական (3 դ.).* дѣйстви́тельный тáйный с. *ներգործական գաղտնի խոր. (2 դ.).* **-тница** *է.* **1,** *խորհրդատու կին.* **2,** *խորհրդականի կին.* **-тническій** *-ծ.* *խորհրդականի.* **-тный** *-ծ.* **1,** *խորհրդի.* **2,** *բանիմաց, հասկացող, խելօք.* **-тованіе** *չ.* **1,** *խորհուրդ տալը.* **2,** *խորհուրդ.* **-тователь, -тователь-ница** *ա.* Совѣ́тчикъ, -тчица; **-тóвательный** *-ծ.* *խորհրդատու, խորհուրդ տուող.* **-товáть** (-тую -ютъ), пос— *ն.* *խորհուրդ տալ.* совѣ́тую вамъ быть осторóжнымъ; онъ мнѣ это совѣ́товалъ; **-ся** *է-նգր.* *խորհուրդ անել, խորհուրդ հարցնել.* я хочý съ вáми посовѣ́товаться; я совѣ́товался съ нимъ объ этомъ; они́ совѣ́туются мéжду

собо́ю; **-тчикъ** ա. **-тчица** ի. խորհուրդ տուող, խորհրդատու այր, կին. **-тъ** ա. **1**, խորհուրդ. дать с.; проси́ть у кого́ с—а մէկից խորհուրդ հարցնել. слѣ́довать чьему́ с—у; я сдѣ́лалъ э́то по с—у отца́; Госуда́рственный с. պետական խորհուրդ. вое́нный с. զինուորական խորհ. семе́йный с.; **2**, համաձայնութիւն, համերաշխութիւն, միաբանութիւն. жить въ с—ѣ; **-ща́ніе** չ. խորհուրդ անելը, խորհուրդ. с. враче́й; с. суде́й; **-ща́тель** ա. **-ща́тельница** ի. խորհրդի անդամ այր, կին, խորհրդատու այր, կին. **-ща́тельный** ած. խորհրդատու, խորհուրդ տուող. с—ое собра́ніе; с. го́лосъ; **-ща́ться** ն.-էդ. խորհուրդ անել, խորհրդակցել. врачи́ совѣща́лись о его́ здоро́вьи.

Согбе́нный բյ. ած. կորացած, կռացած. с. отъ ста́рости; с. подъ бре́менемъ лѣтъ.

Согла|си́мый ած. համաձայնելի. **-си́тельный** ած. համաձայնեցնող, -ձայնական. **-си́ть** (-шу́ -ся́тъ; -си́), **ся** ա. Соглаша́ть, ся; **-сіе** չ. **1**, համաձայնութիւն, ներդաշնակութիւն, չափակցութիւն. ме́жду частя́ми, составля́ющими міръ, нахо́дится удиви́тельное с.; с. зву́ковъ հնչիւնների ներդաշնակութիւն. **2**, համաձայնութիւն, հաշտութիւն, համերաշխութիւն, միաբանութիւն. жить въ с—іи; нару́шить с.; ме́жду ни́ми нѣтъ с—ія; с. чувствъ, взгля́довъ — համաձայնութիւն, համերաշխութիւն. **3**, համաձայնութիւն, հաւանութիւն. молча́ніе знакъ с—ія (առած.). дать своё с. на что́-либо; отказа́ть кому́ въ своёмъ с—іи на что́-либо; онъ сдѣ́лалъ э́то съ моего́ с—ія; жени́ться безъ с—ія роди́телей; съ о́бщаго с—ія ընդհանուր հաւանութեամբ. **4**, տրամադ, հերձուածք. **-сно** **1**, մ. համաձայնութեամբ, միաբանութեամբ, ներդաշնակ,-կօրէն. հաշտ, համերաշխ կերպով. пѣть с.; жить с. հաշտութեամբ, հաշտ կերպով ապրել. всѣ свидѣ́тели показа́ли с. բոլոր վկաները միակերպ վկայեցին. **2**, նխդ. (տրկ. և սռռկ. հոլ.) համաձայն, ըստ. с. донесе́нія, заявле́нія; пи́сьма досыла́ются с. заявле́нія; с. съ зако́номъ համաձայն օրէնքի. с. съ по́длинникомъ; поступи́ть с. съ чьи́мъ-либо мнѣ́ніемъ; с. съ разсу́дкомъ ըստ բանականութեան. жить с. съ приро́дой; **-сность** ի. համաձայնութիւն, ներդաշնակութիւն. **-сный** ած. **1**, համաձայն, համապատասխան. спи́сокъ согла́сенъ съ по́длинникомъ; э́то согла́сно съ его́ показа́ніемъ; э́то согла́сно съ его́ поня́тіями; согла́сны ли вы на э́то? согла́сны ли вы э́то сдѣ́лать? я согла́сенъ на всё; я согла́сенъ съ ва́ми въ томъ, что...; с—ое семе́йство միաբան, համերաշխ ընտանիք. **2**, ներդաշնակ. с—ое пѣ́ніе; **3**, բաղաձայն. с—ая бу́ква; **-сова́ніе** չ. համաձայնեցնելը, -նութիւն, միաբանեցնելը, -նում. **-сова́ть** (-су́ю -ютъ) ն. համաձայնեցնել. միաբանեցնել. с. прилага́тельное съ существи́тельнымъ въ ро́дѣ, числѣ́ и падежѣ́; с. посту́пки съ тре́бованіемъ вре́мени; **-ся** անդր. համաձայնուել, յարմարուել. показа́нія ихъ не согласу́ются ме́жду собо́ю; э́тотъ обы́чай не согласу́ется съ совреме́нными поня́тіями; **-ша́ть**, **си́ть** ն. համաձայնեցնել. с. музыка́льные инструме́нты երաժշտական գործիքները միմեանց հետ համաձայնեցնել, ներդաշնակ սարքել. с. мнѣ́нія կարծիքները միմեանց հետ համաձայնեցնել, հաշտեցնել. я не могъ -си́ть его́ на э́то предпрія́тіе; **-ся** անդր. համաձայնուել, համաձայնութեան գալ. с. на бракъ ամուսնութեան համար համաձայնութիւն տալ. с. на про́сьбу, на предложе́ніе խնդրի, առաջարկութեան հետ համաձայնուել. я согласи́лся съ нимъ ѣ́хать въ теа́тръ; с. въ цѣнѣ́; они́ согласи́лись обыгра́ть его́ — խօսք մին են արել. я соглаша́юсь съ ва́ми въ то́мъ, что...; **-ше́ніе** չ. համաձայնութիւն. вступи́ть въ с. համաձայնութեան գալ. с. съ кредито́рами объ упла́тѣ въ опредѣлённые сро́ки; англо-францу́зское с. о Маро́кко.

Согля|да́тай ա. հնկ. ուլ. լրտես. **-да́ть** ն. լրտեսել։ [ня́ть.

Согна́ть (сгоню́ -нять; -ни́) ա. Сгоня́ть.

Согну́ть, ся ա. Сгиба́ть, ся.

Сограж|дани́нъ ա. (յ. согра́ждане, -нъ), **-да́нка** ի. համաքաղաքացի այր, կին։

Согруби́ть ա. Груби́ть.

Согрѣ|ва́ніе չ. տաքացնելը. **-ва́ть**, **-(ѣ́)ть** ն. տաքացնել. с. во́ду; с. ру́ки; *с. себѣ́ мѣсте́чко տեղը տաքացնել, անվտանգ հաստատուել. **-ся** անդր. տաքանալ։

Согрѣ|ша́ть, -ши́ть չ. մեղանչել. *с. про́тивъ здра́ваго смы́сла; **-ше́ніе** չ. մեղանչում, սխալմունք. **-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ) ա. Согрѣша́ть.

Со́да ի. (ֆր.) սոդա, աղջանի։

Содер|жа́ніе չ. **1**, պահելը, պահում. с. до́ма въ поря́дкѣ; с. подъ аре́стомъ կալանքում պահելը. **2**, ապրուստ, ծախս. де́ньги на с. ապրուստի փող. онъ даётъ ему́ сто́лько-то на с. նա նորան այսքան ապրուստի փող է տալիս. быть у кого́ на с—іи մէկի հաշուով ապրել. студе́нтъ на казённомъ с—іи արքունի հաշուով ապրող ուսանող. **3**, բովանդակութիւն, պարունակութիւն. с. письма́, проше́нія, кни́ги, рома́на; с. рѣ́чи; с. минера́ла въ рудѣ́ հանքի բանակութիւնը հանածոյի մէջ. **4**, ռոճիկ. онъ получа́етъ большо́е с.; э́тотъ писа́тель состои́тъ на с—іи у одно́й изъ па́ртій; **-жа́нка** ի. ուրիշ մարդու հաշուով ապրող կին, աղջիկ, սիրուհի, հարճ. **-жа́тель** ա. պահող, տէր. с. гости́ницы հիւրանոցապետ. с. пансіо́на պանսիոն պահող. с. тракти́ра, постоя́лаго двора́ պանդոկապետ. **-жа́тельница** ի. պահող, տիրուհի. с. пансіо́на; **-жа́ть** (-жу́ -жатъ; -жи́) ն. **1**, պահել, с. домъ въ чистотѣ́ տունը մաքուր պահել. с. что въ та́йнѣ մի բան գաղտնի պահել. с. кого́ подъ аре́стомъ, въ тюрьмѣ́; с. большо́е семе́йство — պահել, ապրուստ հոգալ. **2**, պարունակել, բովանդակել. пудъ соде́ржитъ въ себѣ́ со́рокъ фу́нтовъ; руда́ соде́ржитъ въ пу́дѣ два золотника́ зо́лота; э́та кни́га соде́ржитъ въ себѣ́ мно́го мы́слей; **-жи́мое**, аго չ. բովանդակութիւն, պարունակութիւն։

Сóдовый -ѣ. սոդայի, ալշնանի։

Содолжникъ, á -. պարտակից, պարտապանակից։

Содé|мскій грѣхъ -. **-мія** ի. սոդոմական մեղք, արուագիտութիւն. **-мъ** -. **1**, սոդոմ, 'գայլմագայլ', կռիւ, շփոթ, խառնաշփոթութիւն. поднять с.; **2**, աղմկիչ ամբոխ, խառնամբոխ, աղմկարարների խումբ։ [рать.

Содрáть (сдерý -рýтъ: -рú) ա. Сди-

Содро|гáніе ը. սարսափելը, -փում, սարսռելը, սոսկալը, զոփալը, դողալը, ցնցուելը. ցնցում, ցնցմունք. **-гáться, -гнýться** ը. սարսափել, սարսռել, սոսկալ, զոփալ, դողալ, ցնցուել. с. отъ ужаса; с. отъ негодованія; содрогáюсь отъ одной этой мысли.

Содѣй|ственный -ѣ. գործակցող. աջակցող. **-ствіе, -ствованіе** ը. գործակցութիւն, աջակցութիւն, օգնութիւն. это трéбуетъ содѣйствія власти; **-ствователь** -. **-ствовательница** ի. գործակից, -կցուհի, աջակից, -կցուհի. **-ствовать** (-вую -ютъ) ը. գործակցել, աջակցել, օգնել, օժանդակել, նպաստել. с. успѣху дѣла; с. комý въ успѣхѣ дѣла; это нискóлько не содѣйствуетъ егó счáстію այդ ամենևին նորա բաղդաւորութեանը չէ նպաստում, չէ օժանդակում։

Содѣ|ланіе ը. անելը, գործելը, կատարելը. պատճառելը. **-лывать, -лать** ն. անել, գործել, կատարել. պատճառել. **-яніе** ա. Содѣланіе; **-ять** ն. անել, գործել, կատարել։

Соеди|нéніе ը. միացնելը, -ցնում, միացում, միաւորութիւն. **-нённо** մ. միացած, միասին, միահամուռ, միացեալ ույժերով. **-нённый** -ѣ. միացած, միացեալ. **-нитель** -. **-нительница** ի. միացնող այր, կին. **-нительный** -ѣ. միացնող, -ցուցիչ. с. союзъ քեր. միացուցիչ շաղկապ. **-нять, -нить** (-ню -нятъ) ն. միացնել, կապակցել. с. канáломъ Средизéмное мóре съ Крáснымъ; с. двѣ áрміи; с. нѣсколько корпусóвъ въ однý áрмію; ихъ соединяетъ дрýжба; с. бракомъ; шéя соединяетъ гóлову съ тѣломъ; с. мýжество съ благоразýміемъ, пріятное съ полéзнымъ; с. края рáны; с. путями сообщéнія; **-ся** -նդր. միանալ, կապակցուել. с. бракомъ; двѣ держáвы соединились прóтивъ óбщаго врагá; всѣ войскá соединились въ Москвѣ; въ нёмъ соединяются сáмыя противополóжныя кáчества; мáсло съ водóю не соединяется; Соединённые Штáты Միացեալ Նահանգներ։

Сожа|лѣніе ը. աւաղելը, աւաղում, ափսոսալը. -սանք. ցաւելը, ցաւակցելը, ցաւ, ցաւակցութիւն. с. о потéрянномъ другѣ; с. о происшéдшемъ; къ сожалѣнію ցաւակցաբար. къ моемý с—ію 'ի ցաւ իմ. возбудить всеобщее с.; безъ с—ія անխնայ կերպով. онъ выразилъ мнѣ своё с. о смéрти моегó сына; съ большимъ с—іемъ покидáю я васъ — մեծ ցաւով. **-лѣть** ը. աւաղել. ափսոսալ. ցաւել. ցաւակցել. сожалѣю, что не купилъ этого дóма; с. о потéрѣ друга: -лѣю, что не могý быть у васъ; я óчень -лѣю о своéй ошибкѣ; -лѣю о егó несчáстіи; всѣ -лѣютъ объ нёмъ; -лѣю о вáшей неудáчѣ.

Со|жéчь (-жгý -жжёшь -жгýтъ; անց. -жёгъ -жглá, ó; հրմ. -жги) ա. Сожигáть; **-жжéніе, -жигáніе** ը. այրելը, այրում. **-жигáтель** -. **-жигáтельница** ի. **1**, այրող այր, կին. **2**, անձնայրեաց, ինքն իրան այրող այր, կին. **-жигáть**, -жéчь ն. այրել։

Сожи|тель -. կենակից, կողակից, ամուսին, 'էրիկ', 'մարդ'. սիրական. **-тельница** ի. կենակցուհի, կողակցուհի, ամուսին, կին. սիրուհի. **-тельство** ը. միասին ապրելը, կենակցութիւն. **-тельствовать** (-вую -ютъ) ը. **1**, съ кѣмъ մէկի հետ ապրել. с. до брáка ամուսնութիւնից առաջ միմեանց հետ ապրել. **2**, իբրև ամուսին ապրել, կենակցել. **-тіе** ը. **1**, միասին ապրելը. с. съ женóю, супрýжеское с.; **2**, ամուսնութիւն, կենակցութիւն. незакóнное с. ապօրինի կենակցութիւն։

Со|жмý ա. Сжать I; **-жнý** ա. Сжать II.

Сожрáть (-жрý -рýтъ; -жри) ա. Сжирáть.

Со|званіе ը. կանչելը, կոչելը, կոչ, հաւաքելը, հրաւիրելը, հրաւէր. **-звáть** (сзовý -вýтъ; -зови) ա. Сзывáть և Созывáть.

Созвý|чіе ը. **1**, համահնչիւնութիւն, նոյնայանգութիւն. **2**, ներդաշնակութիւն. **-чный** -ѣ. **1**, համահնչիւն, նոյնայանգ. **2**, ներդաշնակ։ [ղատուն։

Созвѣздіе ը. համաստեղութիւն, աստե-

Со|здавáть (-здаю -ютъ; -здавáй), -здáть ն. ստեղծել, ստեղծագործել. արտադրել. Богъ сóздалъ міръ изъ ничегó; с. проéкты պրոեկտներ կազմել. с. себѣ мнимыя препятствія — առաջացնել. *óпытъ создаётъ людéй; критиковáть лéгче, чѣмъ с.; **-здáніе** ը. **1**, ստեղծում, ստեղծագործութիւն, արարչագործութիւն. с. человѣка; **2**, արարած, ստեղծուած. человѣкъ есть разýмное с.; *это презлóе с. այդ մի չար, զարշելի արարած է. **-здáтель** -. **1**, ստեղծող, ստեղծիչ, արարիչ. **2**, շինող, հիմնող, հիմնարկող, -րկու. **-здáтельница** ի. **1**, ստեղծող, արտադրող կին. **2**, շինող, հիմնող, հիմնարկող, -րկիչ կին. **-здáть** (ապառն. -здáмъ -дáстъ; -дадимъ -дýтъ; -дáй) ա. Создавáть և (ապառն. -зижду -ждутъ; -жди) ա. Созидáть.

Созер|цáніе ը. դիտում, դիտողութիւն, զննում, զննողութիւն, խորհում, խորհրդածութիւն, իմացում. **-цáтель** -. **-цáтельница** ի. դիտող, զննող, խորհող այր, կին. **-цáтельный** -ѣ. **1**, դիտող, զննող, դիտական, զննական. **2**, տեսական, իմացական. **-цáть** ն. դիտել, զննել, խորհել. իմանալ, միջամուխ լինել։

Со|зидáніе ը. **1**, շինում, կառուցում. հիմնում, հիմնարկութիւն. **2**, ստեղծում, ստեղծագործութիւն. **-зидáтель** -. **-зидáтельница** ի. շինող. հիմնող, հիմնարկող, -րկու այր, կին. **-зидáтельный** -ѣ. ստեղծիչ, ստեղծագործիչ. -րծող, -րծական. **-зидáть**, -здáть ն. **1**, շինել, կառուցանել, հիմնել, հիմնարկել. с. храмъ; **2**, ստեղծել, ստեղծագործել. Богъ сóздалъ міръ изъ ничегó; Богъ сóздалъ человѣка по óбразу своемý; Гомéръ сóздалъ эпопéю — ստեղծեց. этотъ

генера́лъ со́здалъ хоро́шихъ офице́ровъ — պատրաստեց։

Созна|ва́ть (-знаю́ -ю́тъ), -зна́ть ն. ճանաչել, գիտենալ, գիտել, գիտակցել, հասկանալ. онъ сознаётъ свою́ неспосо́бность; **-ся** չէզ. въ чёмъ մի բան խոստովանել, ընդունել. созна́йтесь, что вы непра́вы; онъ сознаётъ свою́ оши́бку, но не сознаётся въ ней նա իւր սխալը գիտէ, գիտակցում է, բայց չէ խոստովանում. **-зна́нiе** չ. 1, գիտակցութիւն. с. и́стины, своего́ тала́нта; лиши́ться с—iя; прiйти́ въ с.; 2, խոստովանութիւն. с. въ свое́й винѣ́ իւր մեղքի, յանցանքի խոստովանութիւնը. **-зна́тельно** մ. գիտակցաբար, -կցօրէն, գիտակցելով. онъ сдѣ́лалъ э́то с.; поступи́ть с.; **-зна́тельность** ի. գիտակցութիւն. **-зна́тельный** ած. 1, գիտակից, գիտակցող, լըբջմիտ. 2, գիտակցական, գիտակցաբար արած, կատարուած. с. посту́покъ; **-зна́ть** (-зна́ю -ютъ; -й), **ся** ա. Сознава́ть, ся.

Созову́ ա. Созва́ть.

Созрѣ|ва́нiе չ. հասունք, հասնելը, հասունանալը. вре́мя с—iя плодо́въ; **-ва́ть**, -ть չ. հասնել, հասնել, հասունանալ (բուն և փոխաբերական մտքով). **-лый** բյ. ած. հասած, հասունացած, հասուն. **-нiе** ա. Созрѣва́нiе; **-ть** ա. Созрѣва́ть.

Со|зыва́нiе չ. կանչելը, կոչելը, հրաւիրելը. **-зыва́тель** ա. **-зыва́тельница** ի. կանչող, կոչող, հրաւիրող այր, կին. **-зыва́тельный** ած. կոչի, հրաւիրի, հրաւիրա—, կանչող, հրաւիրող. **-зыва́ть**, -зва́ть ն. կանչել, կոչել, հրաւիրել, ժողովել, հաւաքել. **-зывъ** ա. կոչ, հրաւէր, ժողով. կանչելը. կոչելը, հրաւ[իրելը։]

Сойду́ ա. Сойти́.

Соизво|ле́нiе չ. համաձայնութիւն, հաւանութիւն, թոյլտուութիւն. съ ва́шего с—iя ձեր թոյլտուութեամբ. **-ли́тельный** ած. համաձայնութեան, հաւանութեան, թոյլտուութեան, -տուական. **-ля́ть**, **-лить** (-лю -ля́тъ) չ. համաձայնել, հաւանել, թոյլ տալ, իւր համաձայնութիւնը, հաւանութիւնը տալ. с. на проше́нiе խնդիրն ընդունել, կատարել։

Соизгна́нникъ ա. աքսորակից, միասին աքսորուած, աքսոր ուղարկուած։

Соизда́тель ա. հրատարակչակից։

Соизмѣ|ре́нiе չ. համաչափում. **-ри́мость** ի. մաթմ. համաչափութիւն. **-ри́мый** ած. մաթմ. համաչափական։

Со́йка ի. կնդ. Garrulus glandarius, ճայ։

Со́йма ի. մի տեսակ նաւ (Լադոգա լճում)։

Со|имённикъ ա. անուանակից, համանուն. **-имённость** ի. համանունութիւն. **-имённый** ած. համանուն, նոյնանուն։

Со|иска́нiе չ. մրցակցութիւն. թեկնածութիւն. **-ска́тель** ա. **-ска́тельница** ի. մրցակից, -կցուհի, թեկնածու այր, կին. онъ былъ соиска́телемъ съ таки́мъ-то на таку́ю-то пре́мiю; **-ска́тельный** ած. մրցակցութեան, -կցական, թեկնածութեան. **-ска́тельство** չ. մրցակցութիւն, թեկնածութիւն. **-ска́ть** (-щу́ -щутъ; -щи́) ն. մրցակցել, մրցակից հանդիսանալ, թեկնածել։

Со|йти́ (-йду́ -йду́тъ; անց. сошёлъ -шла́, о́; հրմ. -йди́) ա. Сходи́ть I; **-йтiе** չ. միաւորութիւն, [սեռական] յարաբերութիւն։

Соищу́ ա. Соиска́ть. [ատ։

Соково́й ած. հիւթի, հիւթից պատրաստ-

Соко|лёнокъ, нка ա. պատրի, մատղաշ բազէ. **-ликъ** ա. նւզ. պատրիկ բազէ. соко́лики յ. ռմկ. փոքր. սիրելի, 'Թռչուն' ձիաներ, երիվարներ (ասում է կառապանը). **-ли́ный** ած. բազէի, բազէական. с. полётъ; с—ая охо́та բազէորսութիւն. **-ли́ще** ա. յնել. մեծ, ահագին բազէ. **-лiй**, ья, ье ած. բազէի, բազէական. с. перелётъ ա. 'Ясенникъ; -(око́)лъ, а և а́ ա. կնդ. Falco, բազէ. благоро́дный с., F. candidans, ազնիւ կամ որսական բազէ. *голъ, какъ с. բոլորովին աղքատ, մերկ. աղքատ է. воро́нѣ с—омъ не быва́ть (առծ.) բուէից փառաւոր չի դառնայ. **-льникъ** ա. 1, բազէպան. 2, բս. Hieracium, բազէախոտ. **-льница** ի. բս. Gentiana, բոզ. **-льничiй**, ья, ье ած. բազէպանի. соко́льничiй, аго ա. հնց. բազէպան. **-льня** ի. բազէանոց։

Сокра|ти́тель ա. համառօտող, -տիչ, կրճատող, -տիչ, յապաւող, -ւիչ. **-ти́тельно** մ. կրճատուած, կրճատումներով. **-ти́тельный** ած. համառօտութեան, կրճատման, յապաւման. **-ща́ть**, **-ти́ть** (-щу́ -ти́тъ) ն. 1, կրճատել, կարճել, համառօտել, յապաւել. с. разска́зъ; с. дро́би; с. доро́гу ճանապարհը կրճատել. с. расхо́ды ծախսերը կարճել, կրճատել, պակասեցնել. 2,* սպանել, զարկել, ճնշել, [illegible]. **-ся** չէզ. 1, կրճատուել, յապաւուել. կարճանալ, պակասել, փոքրանալ. 2,* լեզուն ի բան քաշել, լռել. **-ще́нiе** չ. կրճատելը, -տում, յապաւելը, -ւում, համառօտելը, -տում, համառօտութիւն. с. кни́ги; с. расхо́довъ ծախսերի կրճատում, պակասեցնում. знакъ с—iя յապաւման, կրճատման, համառօտութեան նշան. **-щённо** մ. կրճատ, համառօտ, կրճատումներով. կարճ, համառօտ կերպով. **-щённость** ի. կրճատութիւն, համառօտութիւն. **-щённый** բյ. ած. կրճատած, համառօտ, յապաւած, կարճ, կրճատ, համառօտ. с—ая исто́рiя; с—ое изложе́нiе; дѣла́ подлежа́щiя с—ому судопроизво́дству համառօտ դատավարութեան ենթակայ գործեր. **-щу́** ա. Сократи́ть.

Сокрове́|нно մ. ծածկաբար, գաղտնաբար. **-нность** ի. ծածկութիւն, գաղտնիք, խորհուրդ. **-нный** ած. ծածուկ, գաղտնի, թաքուն, խորհրդաւոր։

Сокро́ви|ще չ. 1, գանձ. 2,* հազուագիւտ բան. **-щница** ի. գանձարան, գանձատուն. **-щный** ած. գանձի, գանձա—։

Сокро́ю ա. Сокры́ть.

Сокру|ша́ть, -ши́ть ն. խորտակել, ջարդ ու փշուր անել, ջախջախել, ընկճել, կործանել. ри́мское могу́щество -ши́ло всѣ про́чiя; с. чьё сопротивле́нiе մէկի ընդդիմադրութիւնն ընկճել. *с. ду́шу խորք խոցել. **-ся** չէզ. խորտակուել. ընկճուել, փշրուել. սաստիկ վշտանալ. я сокруша́юсь, что нево́льно оби́дѣлъ ва́съ; *се́рдце моё сокруша́ется սիրտս ճմլւում է, մորմոքում է. **-ше́нiе** չ. 1, խորտակելը, -կում, ընկճելը, -ճում. 2, վիշտ, թախիծ, սրտմտութիւն, սրտա-

բեկումն, փշրում, փշրմունք. с. сéрдца սրտի փշրում. **-шённый** բյ. ած. խորտակւած, բեկւած. с. сéрдцемъ սրտաբեկ. с—ое сéрдце խորը խոցւած, սաստիկ վշտացած, մորմոքւած սիրտ. **-шáтель** ա. խորտակիչ, կործանիչ. **-шáтельный** ած. խորտակիչ. *մորմոքիչ, խորը խոցող. **-шáть** (-шý -шáтъ), **ся** տ. Сокрушáть, ся.

Со|крывáть, ся, -кры́ть, ся տ. Скрывáть, ся և Скрыть, ся; **-кры́тіе** չ. ծածկելը, պահելը, թաքցնելը (օր. գողին, գողացած բանը)։

I. **Сокъ** ա. հյութ, ծոր. травяны́е сóки; лимóнный с.; виногрáдный с.; говя́жій с. մսի ջուր, չիճուկ. въ этой грýшѣ мнóго сóку այդ տանձը շատ հյութալից է. питáтельный с. սնուցիչ հյութ, մամտց. дéрево въ сокý ծառը ջուր է ընկնում (գարնան սկզբում)։

II. **Сокъ** ա. հնց. լրտես, լրտեսող։

Соланчáкъ, á ա. աղի անապատ։

Солгáть (-лгý -лжёшь -гýтъ; -лгú) չ. սուտ ասել, ստել, ստախօսել. кто вчерá солгáлъ, томý и зáвтра не вѣ́рятъ (առծ.) ստի տանը կրակ ընկաւ, ոչ ոք չհաւատաց։

Солда|тёнокъ, нка ա. պստիկ որդի, տղայ զինւորի. **-тикъ** ա. պստիկ զինւոր. **-(á)тина** ա. յետլ. մեծ, տհաշխին զինւոր. **-тка** ի. զինւորի կին. **-тскій** ած. զինւորի, -րական. **-тство** չ. զինւորութիւն. զինւորականութիւն. **-тчина** ի. 1, զինւորականութիւն, զինւորագրութիւն. 2, ռմկ. զինւորական. **-тъ** ա. (ֆր.) զինւոր։

Солдафóнъ ա. նխտ. կոպիտ, մենամարտութեան սիրահար։

Солева|рéніе չ. աղ եփելը, աղագործութիւն. **-рéнный, -рный** ած. աղ եփելու, աղագործութեան. с—ое произвóдство աղագործութիւն. **-рня** ի. աղ եփելու տեղ, գործարան, աղագործարան. **-ръ** ա. աղ եփող, աղագործ։

Со|лéніе չ. աղելը. **-лёность** ի. աղիութիւն. **-лёный** 1, բյ. ած. աղած, աղ դրած. с—ое мя́со; 2, աղի. **-лéнія** չ. հոգ. աղ դրած մթերքներ, ուտեստներ, ուտելիքներ. **-летвóрный** ած. քիմ. աղարար։

Солецúзмъ ա. (յն.) քերկ. սխալ, վրիպակ (համաձայնութեան կանոնների դէմ)։

Солéя ի. բեմ, ամբիոն։

Солидáр|но մ. միաբանութեամբ, համերաշխութեամբ, միասին, միահամուռ, համերաշխ կերպով. **-ность** ի. միաբանութիւն, համերաշխութիւն, փոխադարձ երաշխաւորութիւն. **-ный** ած. (լտ.) միաբան, համերաշխ. стать с—ымъ միաբանուել, փոխադարձ համերաշխութիւն, երաշխաւորութիւն հաստատել։

Солúд|но մ. հաստատ, վստահելի կերպով. զգալի, նշանաւոր կերպով. **-ность** ի. հաստատութիւն, վստահելիութիւն. խոշորութիւն. **-ный** ած. հաստատ, վստահելի. զգալի, նշանաւոր, խոշոր. с—ыя срéдства խոշոր, նշանաւոր միջոցներ, գումարներ։ [գնող։

Солúльщикъ ա. աղող, աղ անող, աղ

Солú|стъ ա. (ֆր.) երժ. սոլիստ (առանձին, մենակ երգող, ածող, պարող). **-стка** ի. սոլիստուհի։

Солитéръ ա. (ֆր.) 1, կնդ. Taenia solium, նուրբ երիզ, երիզորդ, 'փուշի որդ'. 2, սոլիտէր (առանձնացրած խոշոր ադամանդ)։

Со|лúть (-лю́ -лятъ), пос— ն. աղել, աղ անել. **-лка** ի. աղելը, աղ անելը. **-лкій** ած. աղի, աղոտ. **-лкость** ի. աղիութիւն, աղոտութիւն։

Сóлн|ечникъ ա. բս. Helianthus annuus, արեւոր արեւադէմ, արեւածաղիկ. **-нечный** ած. արեւի, արեւ—, արեգակի, -կնային. с. лучъ; с. свѣтъ; с—ые часы́ արեւային ժամացոյց. с—ая систéма արեգակնային սիստեմ. с. удáръ արեւահարութիւն. с—ое затмéніе արեւի խաւարում. с. кóрень բս. Orobanche elatior, կաղքնձնի (ճրագախոտ). **-ко|пёкъ** ա. ռմկ. արեգունի, խիստ արեւոտ տեղ, վայր. **-нце** չ. արեգակ. արև. с. блéщетъ; паля́щее, жгýчее с. այրող, տաչորող արև. восходя́щее с. ծագող, 'դուրս եկող' արեգակ. заходя́щее с. մայր մտնող արեգակ. вы́ставить цвѣты́ на с. ծաղիկները արևի տակ դնել. грѣ́ться на с—ѣ արեւում, արևի տակ տաքանալ. **-нцевáдъ** ա. բս. Heliopsis, արևի աչք. **-нцестоя́ніе** չ. աստղ. արեւադարձ, արեւակայութիւն. **-нцецвѣ́тъ** ա. բս. Helianthemum, արեւնթեմ. **-нышко** նվզ. փղըշ. տ. Сóлнце; с. насъ не дожидáется (առծ.). крáсное с. моё իմ մխիթարութիւն, իմ սրտի բերկրանք, իմ յոյս և ապաւէն։

Сóло չ. անհ. (իտ.) երժ. մենախաղ. մենանւագ. մենապար (երգ, որ ածում կամ երգում է միայն մէկը. պար, կաքաւ, որ պարում է միայն մէկը)։

Солова|рéніе, -рный տ. Солев…

Со|ловéй, вья́ ա. կնդ. Luscinia luscinia, սոխակ. соловья́ бáснями не кóрмятъ (առծ.) խօսքով փլաւ չի եփուիլ, իւղ ու բրինձ է հարկաւոր. **-лóвка** ի. մարի (էգ) սոխակ։

Соловóй ած. բաց աշխէտ, բաց գեղին մազով և սպիտակ ագով ու բաշով. с—áя лóшадь.

Солóву|шекъ, шка, **-шко(а)** ա. նվզ. սոխակիկ, -կուկ։

Солóвый տ. Соловóй.

Соло|вьёнокъ, нка ա. պստիկ, մատղաշ սոխակ. **-вьи́ный** ած. սոխակի։

Соловѣ́ть, пос— չ. 1, (ձիաների մազին) բաց աշխէտ, բաց գեղին գոյն ստանալ. 2, (աչքերի մասին) պղտորուիլ, աղօտանալ։

Соло|дúть (-жý -дя́тъ), зас- ն. սոլոդել, ածիկացնել, քաղցրացնել, շաքարացնել (թողնել, որ նշխառն եփ գալով շաքարի փոխուի). **-дка** ի. բս. ա,=Солодкóвый кóрень (տ. Солодкóвый); բ, Polypodium vulgare, շատատուկ, կճուճ (պտերայինճ). **-довáтый** ած. քաղցրաւուն. **-(о)дкóвый** ած. кóрень բս. Glycyrrhiza, մատուտակ (մարուխ), քաղցր բիտն. **-дóвня** ի. сóлодъ պատրաստելու տեղ. **-(сó)лодъ** ա. սոլոդ, ածիկ հացահատիկ կամ ածիկ հացահատիկի ալիւր (ծլեցրած ապա չորացրած կամ բոված հացահատիկ, որից օր. գարեջուր են եփում։ Այդպիսի հացահատիկից ալիւր, որից օր. կվաս են պատրաստում). **-дѣлый** բյ. ած. քաղցրացած. с. хлѣбъ խոնաւութիւնից ծլած հացահատիկ. с—ая мукá խոնաւացած, փչացած ալիւր. **-дѣть**, ос—, пос— չ. քաղցրանալ, քաղցր և անախորժ համ ստանալ. **-жé-**

ніе չ. սոլոզելը, քաղցրացնելը, շաքարացնելը. **-жу́** ա. Солоди́ть.

Соло́|ма ի. ծղօտ, 'ծղնօտ'. **-менникъ** ա. ծղօտի, ծղօտով լցրած ներքնակ. **-менный** -ծ. ծղօտի, ծղօտէ, -ներայ. с—ая шля́па; с—ая кры́ша; **-минка** ի. **-минка** նւզ. ծղօտ[ի հատ, կտոր, ցողուն]. утопа́ющій за -нку хвата́ется (առծ.). кида́ть жре́бій -нками; **-мистый** -ծ. ծղօտաշատ, շատ ծղօտ պարունակող. **-мка** նւզ. ա. Соло́ма; **-морѣ́зка** ի. **-морѣ́съ** ա. ծղօտահատ [գործիք, մեքենայ]. **-мотря́съ** ա. փխղտ. ծղօտահատ։

Соло|ни́на ի. **-ни́нка** նւզ. աղած, աղ դրած միս. **-ни́нный** -ծ. աղած, աղ դրած մսի[ց]. **-нка** ի. աղաման, աղի աման. -(со́ло)-**но** մ. աղի, աղոտ. онъ лю́битъ ѣсть с. նա աղ աղի կերակուրներ շատ է սիրում. **-нова́тый** -ծ. մի փոքր աղի, աղոտ. **-ночка** նւզ. ա. Соло́нка; **-нчако́вый** -ծ. աղի, աղոտ հողի, գետնի. **-нча́къ**, а́ ա. աղի, աղոտ հող, աղախոյք. -(со́до)**ный** -ծ. աղի, աղոտ. **-нѣть**, пос—, зас— չ. աղիանալ, աղոտ դառնալ։

I. **Соль** ի. **1**, աղ. пова́ренная с. կերակրի աղ, սովորական, խոհանոցում գործածական աղ. морска́я с. ծովի աղ, ծովաղ. ка́менная с. աղուհանք. с. гла́уберова գլաուբերեան (զարմանալի աղ). ба́бья с. բս. Crithmum maritimum. ցախքեղնախոտ. за́ячья с., բս. Oxalis acetosella, հասարակ թթուատույս (դառնակաղնինչ). **2**,* աղ, սրամտութիւն, սրամիտ խօսք, երգիծանք. въ э́томъ сочине́ніи мно́го с—и այդ շատ սրամիտ շարադրութիւն է։

II. **Соль** ա. անհ. (իտ.) երժ. սոլ (ց նոտան)։ [երաժշտական վարժութիւն։

Сольфе́джіо չ. երժ. (իտ.) սոլֆէջիօ,

Солью́ ա. Слить.

Соля́|нка ի. մի տեսակ ապուր, 'սոլյանկա'. **2**, այլ և **-никъ** ա. բս. Salsola kali, աղնիւ օշան. **-но́й** -ծ. աղի, աղա—. с—о́е дѣ́ло աղագործութիւն. с—о́е о́зеро աղի լիճ. с—а́я копь աղահանք, աղահոր. с—а́я кислота́ քիմ. աղաթթու. **-нокислая** -ծ. соль քիմ. թթու աղ։ [скій; **-гія** (յն.) ա. Анато́мія.

Сомато́ло|гическій ա. Анатоми́че-

Сома́нка ի. մի տեսակ նաւակ։

Сомкну́ть, ся ա. Смыка́ть, ся.

Сомлѣ́ть չ. քարանալ, քար կտրել, աղշել, խրան, զլուխը կորցնել, չփաթուել։

Сомнамбу|ли́змъ ա. (նոր լտ.) ա. Лунати́змъ; **-ли́стъ**, **-лъ** ա. (նոր լտ.) ա. Луна́тикъ; **-ли́стка**, **-лка** ի. լուսնոտ, գիշերաշրջիկ կին, աղջիկ։

Сомни́тель|но մ. կասկածելի կերպով, երկմտաբար. **-ность** ի. **1**, կասկածամտութիւն, անվստահութիւն. **2**, կասկած, կասկածելիութիւն, աներաշխութիւն. **ный** -ծ. **1**, կասկածոտ, անվստահ. с. человѣ́къ; **2**, կասկածելի, երկբայելի, -յական, անվստահելի, աներաշխ, կեղծ։

Сомну́ ա. Смять.

Сом|нѣва́ться, усомни́ться չ. въ чёмъ մի բանի մասին կասկածել, երկբայել, երկմտել. с. въ успѣ́хѣ յաջողութեան մասին կասկածել. я сомнѣва́юсь въ его́ вѣ́рности ես նորա հաւատարմութեան մասին կասկածում

եմ. **-нѣ́ніе** չ. կասկած, կասկածանք, երկբայութիւն, երկմտութիւն. տարակուսանք. безъ с—ія անկասկած. э́то не подлежи́тъ с—ію այդ անկասկած է. с. нача́ло му́дрости առծ.)։

Со|мо́вина ի. շարմութի կմ սիլուրի (կաղատ ձկան, 'լոքոյի') միս. **-мо́вій**, ья, ье, **-мо́вый** -ծ. շարմութի, սիլուրի. с—ье мя́со ա. Сомо́вина; **-мъ**, а́ ա. կնդ. Silurus glanis, շարմութ, սիլուր, կաղատ ձուկ, 'լոքո'. электри́ческій, ни́льскій с., Malapterurus electricus, ելեկտրական թմրեցուցիչ շարմութ։

Сона́вщикъ ա. Сооткупщи́къ.

Сонаслѣ́|дникъ ա. **-дница** ի. ժառանգակից, -կցուհի. **-довать** (-дую -ютъ) չ. въ чёмъ մի բան միասին ժառանգել, մի բանի ժառանգակից լինել։

Сона́та ի. (իտ.) երժ. սոնատ (մի և է նուագարանի համար նշանակուած պիէս)։

Соне́|тный -ծ. սոնէտի. **-тъ** ա. (իտ.) տաղչփ. սոնէտ (մի տեսակ տաղաչափութիւն)։

Со́нника ի. (ֆր.) Թաթխ. տասներն բացած թուղթը։

Сонли́|вецъ, вца ա. քնոտ, քնամոլ մարդ, քնի պարտ. **-вость** ի. քնոտութիւն, քնամոլութիւն. **-вый** -ծ. քնոտ, քնամոլ։

Со́|нмище չ. **-нмъ** ա. բազմութիւն, ժողով, կաճառ. с. а́нгеловъ զատ հրեշտակաց. с. небе́сныхъ силъ զաւրութիւնք երկնից։

Со́н|никъ ա. Снотолкова́тель; **-но** մ. քնաթաթախ [կերպով], 'քնահրալ'. смотрѣ́ть с.; **-ный** -ծ. **1**, քնած. разбуди́ть с—аго; с., что мёртвый (առծ.) քնածն ու մեռածը մէկ է. **2**, քնաթաթախ, 'քնահրալ'. с—ые глаза́; **3**, քնաբեր, քնացնող. с—ыя ка́пли; **4**, (ձկան մասին) թմրած. с—ая ры́ба; **5**, քնի. երազի. с—ое видѣ́ніе երազ։

Сономе́тръ ա. (լտ.-յն.) ձայնաչափ։

Со|нъ ա. (սեռկ. сна; յ. сны) **1**, քուն. споко́йный, неспоко́йный с.; меня́ кло́нитъ ко сну քունս տանում է. спать глубо́кимъ сномъ խոր քնել. *спать непробу́днымъ сномъ մեռնել. говори́ть во снѣ; **2**, երազ, տեսիլ. вѣ́рить снамъ; я ви́дѣлъ э́то во снѣ; я ви́дѣлъ с.; мнѣ сни́лся, присни́лся с. ես երազ տեսայ. *э́того мѣ́ста ему́ и во снѣ не вида́ть նա երբէք այդ տեղը չի տեսնայ. *онъ во снѣ Бо́га мо́литъ նա չէ հասկանում, թէ ինչ է ասում, նա գանգատում, քանդապաշտում է, յիմար յիմար զարս է տալիս. ви́дѣлъ мужи́къ во снѣ хому́тъ, не вида́ть ему́ ло́шадки до́ вѣ́ку (առծ.) այդ է երազը, այդ է իրականութիւնը. **-нъ-трава́** ի. բս. Atropa belladonna, մարդ կմ մահացու մորմ (շնխաղող). **-ня** **1**, հ-ր. քնոտ, քնամոլ այր, կին, քնի պարտ. **2**, կնդ. Myoxus, անէծ։

Сообвиня́е|мый, аго ա. **-мая**, ой ի. միասին մեղադրուող, ամբաստանուող, ամբաստանակից այր, կին։

Сообита́|ніе չ. բնակակցութիւն, համաբնակութիւն. **-ть** չ. բնակակից լինել, միասին բնակուել, կենալ, ապրել։

Сообра|жа́ть, -зова́ть, -зи́ть ն. **1**, համեմատել, յարմարել. կանոնաւորել. -зова́ть свою́ жизнь съ обя́занностями гражда-

нія́на — *համակերպել*. с. расхо́дъ съ прихо́домъ *ծախսը և մուտքը մէջ կալ, ուրնչու-թիւն համաստել*. с. движе́нія отря́да съ движе́ніями непрія́теля — *համակերպել*. **2,** *քննել, կշռել. ի նկատ առնել, հաշուել, կշռադատել*. с. обстоя́тельства дѣ́ла; сообразите, наско́лько э́та сдѣ́лка для васъ вы́годна; наконе́цъ я сообрази́лъ *վերջապէս ես հասկացայ, ըմբռնեցի, գլխի ընկայ*. **3,** [*խորհելով, մտածելով*] *կազմել*. с. планъ кампа́ніи *պատերազմի պլանը կազմել*. **-ся** *-ներգ. համակերպուել, յարմարուել*. с. съ обстоя́тельствами, съ приказа́ніемъ нача́льника; с. съ свои́ми си́лами *իւր ոյժերը կշռել*. **-же́ніе** *չ.* **1,** *քննելը, քննում, քննութիւն, կշռում, կշռադատում, -ութիւն*. *'ի նկատ առնելը, նկատառութիւն. հաշւեցողութիւն, խոհ*. по с—іи всѣхъ обстоя́тельствъ *բոլոր հանգամանքները կշռելուց յետոյ*. по моему́ з—ію *ըստ իմ հասկացողութեան, կարծեաց*. взять, приня́ть въ с. *ի նկատ առնել*. э́то обстоя́тельство слѣ́дуетъ приня́ть въ с.; онъ не при́нялъ въ с. э́то затрудне́ніе; с. пла́на кампа́ніи *պատերազմի պլանը կազմելը*. безъ с—ія *առանց կշռադատելու*. рѣше́ніе суда́ осно́вано на слѣ́дующихъ с—іяхъ *դատաստանի վճիռը հիմնուած է հետևեալ նկատառութեանց, հիմքերի վերայ*. **-зи́тельность** *է. հասկացողութիւն, խմացականու-թիւն, ըմբռնողութիւն, խելացական ոյժ, կարողութիւն*. **-зи́тельный** *-ծ. քննող, կշռող, կշռադատող, հասկացող, սրամիտ, մտամուտ*. **-жа́ть** (-жу́ -жа́тъ), **ся** *ա*. Сообража́ть, ся; **-зно** *մ. համաձայն, համապատասխան, ըստ*. с. съ зако́номъ; с. съ обстоя́тельствами *համաձայն հանգամանքների, հանգամանքներին նայելով*. с. съ цѣ́лію *համաձայն նպատակին*. награди́ть кого́ с. заслу́гамъ; **-зность** *է. համապատասխանութիւն*. с. сло́га съ предме́томъ; с. съ цѣ́лію *նպատակայարմարու-թիւն*. **-зный** *-ծ. համաձայն, համապատասխան*. **-зова́ть** (-зу́ю -ютъ), **ся** *ա*. Сообража́ть, ся.

Сооб|ща́ *մ. միասին, ընդհանուր համաձայնութեամբ*. **-ща́емость** *է. հաղորդելիու-թիւն, հաղորդելի լինելը*. **-ща́емый** *-ծ. հաղորդելի, որը կարելի է հաղորդել*. **-ща́ть**, -щи́ть *ն. հաղորդել, յայտնել*. сообща́ю вамъ э́ту но́вость; мнѣ сообщи́ли э́то письмо́; мнѣ ну́жно -щи́ть вамъ ко́е-что — *պէտք է հաղորդեմ, յայտնեմ*. с. кому́ своё намѣ́реніе; со́лнце -ща́етъ землѣ́ свѣтъ — *հաղորդում է, տալիս է*. сообщи́ть кому́ свою́ болѣ́знь — *հաղորդել*. **-ся** *-ներգ.* **1,** *հաղորդուել. հաղորդակ-ցութիւն, մարերի փոխանակութիւն, յարաբերու-թիւն ունենալ*. зара́за легко́ сообща́ется; э́ти двѣ рѣки́ сообща́ются кана́ломъ — *միա-ցած են ջրանցքով*. онъ постоя́нно -ща́ется со свои́ми единомы́шленниками; **-ще́ніе** *չ. հաղորդելը, -դում. հաղորդակցութիւն, յա-րաբերութիւն*. с. но́востей *նորութիւնները հա-ղորդելը*. с. зара́зы *ախտը հաղորդելը*. прави́тельственное с. *պետական հաղորդագրու-թիւն*. сена́тъ получи́лъ отъ мини́стра слѣ́дующее с.; имѣ́ть с. учёными *գիտնա-կանների հետ յարաբերութեան մէջ գտնուել*. путі́ с—ія *հաղորդակցութեան ճանապարհ-ները*. **-(об)щество** *չ. ընկերութիւն, ընկե-րակցութիւն, միաբանութիւն. յարաբերութիւն, մասնակցութիւն*. приня́ть кого́ въ с. *մէկին ընկերացնել, ընկեր առնել*. **-щи́тельность** *է. պարզասրտութիւն, զրուցասիրութիւն*. **-щи́тельный** *-ծ.* **1,** *հաղորդող, -դիչ, հաղոր-դակցող, -կցութեան, միացնող, -ցուցիչ*. с—ые сосу́ды *հաղորդակցութեան անօթներ*. с. реме́нь *հաղորդիչ փոկ*. **2,** *պարզասիրտ, սիրտը բաց, զրուցասէր*. **-щи́ть** (-щу́ -щи́тъ), **ся** *ա*. Сообща́ть, ся; **-(об)щникъ** *ա*. **-(об)щница** *է. մասնակից, ընկեր, համախոհ այր, կին*. быть с—комъ въ преступле́ніи *ոճրագոր-ծութեանը մասնակից լինել*. **-(об)щничество** *չ. մասնակցութիւն, ընկերակցութիւն, համախոհութիւն*: [*մասկալակից*:

Соопеку́нъ, а́ *ա. հոգաբարձակից, խնա-*

Соору|ди́тель *ա*. **-ди́тельница** *է. շինող, կառուցանող այր, կին*. **-жа́ть**, -ди́ть *ն. շինել, կառուցանել, կանգնեցնել*. **-же́ніе** *չ.* **1,** *շինելը, -նում, կառուցանելը, -ցում*. с. желѣ́зной доро́ги *երկաթուղի շինելը, անց-կացնելը*. **2,** *շինութիւն, շինուածք, շէնք*:

Соотвѣ́т|ственно *մ*. чему́ *մի բանի համաձայն, համապատասխան, ըստ մի բանի*. **-ственность** *է. համապատասխանութիւն*. с. дета́лей цѣ́лому; **-ственный** *-ծ. հա-մապատասխան*. **-ствіе** *չ. ա*. Соотвѣ́тственность; **-ствова́ніе** *չ. համապատասխանելը, համապատասխանում, -նութիւն*. **-ствова́ть** (-вую -ютъ) *չ. համապատասխանել*. ко́пія соотвѣ́тствуетъ по́длиннику; отвѣ́тъ не -ствуетъ вопро́су; э́то не -вѣ́тствуетъ мои́мъ ви́дамъ; его́ расхо́ды не -ствуютъ его́ дохо́дамъ.

Соотѐчествен|никъ *ա*. **-ница** *է. հայրենակից, -կցուհի*. **-ный** *-ծ. հայրենակ-ցական*: [*կեր*:

Соткупщи́къ, а́ *ա. կապալառուի ըն-*

Соотно|си́тельность *է. փոխադարձ յարաբերութիւն, յարընչութիւն, առընչութիւն*. **-си́тельный** *-ծ. փոխադարձ յարաբերա-կան, միմեանց հետ փոխադարձ յարաբերու-թիւն, առընչութիւն ունեցող*. **-ше́ніе** *չ. փո-խադարձ յարաբերութիւն, յարընչութիւն, ա-ռընչութիւն*. уче́ніе о с—іи силъ.

Сοо́тчичъ *ա. հայրենակից*: [*կուժ*:

Сопе́|ль *է*. **-лка** *նւզ. սրինգ, փող, 'պը-*

Сопе́р|никъ *ա. մրցակից. ոսոխ, ախո-յեան, հակառակորդ*. **-ница** *է. մրցակցուհի, ոսոխ, ախոյեան, հակառակորդուհի*. имѣ́ть въ комъ с—ка *մէկի մրցակիցը կամ հակառակոր-դը, ախոյեանը լինել*. **-ничать** *չ. մրցել, մըր-ցակից հանդիսանալ. ոսոխ, հակառակորդ, ա-խոյեան հանդիսանալ*. с. съ кѣмъ въ тала́нтѣ; с. съ кѣмъ въ любви́; Неро́нъ и Домиціа́нъ сопе́рничаютъ въ жесто́кости; **-ническій** *-ծ. մրցակցի, -կցական, ախո-յեանի, հակառակորդի, -դութեան*. **-ничество** *չ. մրցում, մրցութիւն, մրցակցութիւն. հա-կառակորդութիւն*. **-ничествовать** (-вую -ютъ) *ա*. Сопе́рничать.

Со́пка *է.* **1,** *պատի կոնաձև հրաբուխ. կոնաձև ապառաժոտ բլուր, բարձրութիւն,*

լեռա. 2, մամռապատ թումբ, բլրակ, բարձրութիւն ճահճուտում։

Соплемéн|никъ ա. **-ница** ի. ազգակից, -կցուհի, ցեղակից, -կցուհի. **-ническій** ած. ազգակցական, ցեղակցական. **-ность** ի. ազգակցութիւն, ցեղակցութիւն. **-ный** ած. ազգակից, ցեղակից։

Сопле|тáть, -сть տ. Сплетáть, -сть.

Сóпли, лéй ի. յ. փսլինք, խլինք։

Соплй|вецъ, вца ա. փսլնքոտ, խլնքոտ մարդ. **-вить** (-влю -вятъ), вас— ն. փսլնքոտել, խլնքոտել. **-вица** ի. փսլնքոտ, խլնքոտ կին, աղջիկ. **-вость** ի. փսլնքոտութիւն, խլնքոտութիւն. **-вый** ած. փսլնքոտ, խլնքոտ. **-вѣть** չ. փսլնքոտիլ, խլնքոտիլ, փսլինք, խլինք արձակել։

Сóпло չ. փչոցի բերան, անցք։

Со|плá ի. տ. Сóпли; **-пляќъ, á** տ. Сопли́вецъ.

Сопну́ть տ. Сопѣть. [մաս։

Сóполь ա. (մեւք. յ. сóполи) վարակեք

Сопоручи́тель ա. միասին երաշխաւորող, երաշխաւորակից։

Сопоста|влéніе չ. միմեանց դիմաց դնելը, միմեանց հետ համեմատելը, բաղդատելը. **-влять, -вить** (-влю -вятъ) ն. միմեանց դիմաց դնել, միմեանց հետ համեմատել, բաղդատել. с. Цицерóна съ Демосөéномъ; сопостáвивъ обстоятельства, судья признáлъ соучáстіе.

Сóпочка նւզ. տ. Сóпка.

Сопра|ви́тель ա. գահակից, կառավարակից. **-влéніе** չ. գահակցութիւն, կառավարակցութիւն։

Сопрáно չ. եղծ. (իտ.) սոպրանօ (ամենաբարձր, ամենասուր, ամենազիլ ձայն)։

Сопредѣль|но մ. սահմանակցաբար. **-ность** ի. սահմանակցութիւն. **-ный** ած. սահմանակից։

Сопри|касáніе տ. Соприкосновéніе; **-касáться**, -коснýться չզ. փոխադարձաբար միմեանց շօշափել, միմեանց հպուել. **-косновéніе** չ. փոխադարձ շօշափում, հպում. **-косновéнность** ի. 1, սահմանակցութիւն. 2, մասնակցութիւն. **-косновéнный** ած. 1, կից, սահմանակից. 2, чему մի բանի մասնակից, մի բանի մէջ խառն. **-коснýться** տ. Соприкасáться.

Соприсносýщій ած. յաւիտենակից, մշտնջենակից։

Соприсýт|ствіе չ. միասին, միաժամանակ ներկայութիւն. **-ствующій** ած. միասին, միաժամանակ ներկայ եղող։

Сопричá|стіе չ. **-стность** ի. մասնակցութիւն. **-стный** ած. чему մի բանի մասնակից, մի բանի մէջ խառն։

Сопри|числя́ть, -чи́слить (-лю -лятъ) ն. къ кому́, къ чему́ այս ինչ անձերի, այս ինչ բաների կարգը, շարքը դասել. с. къ святы́мъ սրբերի կարգը դասել, սրբացնել. **-читáть** տ. Сопричисля́ть; **-чтéніе** չ. կարգը, շարքը դասելը. с. къ святы́мъ սրբերի կարգը դասելը։

Сопрово|ждáть, -ди́ть (-жу́ -óдятъ; -ди́) ն. ուղեկցել. հետեւել. онъ -ждáлъ госудáря во всѣхъ егó путешéствіяхъ; егó -ждáлъ комиссáръ; **-ждéніе** չ. 1, ուղեկցելը, ուղեկցում, -կցութիւն. онъ явился въ с—іи своегó повѣреннаго; 2, ուղեկիցներ, հետեւորդներ։

Сопродавéцъ, вцá ա. վաճառակից։

Сопроти|ви́тельный ած. դիմադրութեան, -դրական, դիմադիր, ընդդիմադրութեան, -դրական, ընդդիմադիր. **-виться** (-влюсь -вятся) տ. Сопротивля́ться; **-влéніе** չ. դիմադրութիւն, ընդդիմադրութիւն. окáзывать с.; сдѣлать что послѣ дóлгаго, упóрнаго с—ія; безъ с—ія; **-вля́ться**, -виться չզ. դիմադրել, ընդդիմադրել. с. начáльству; онъ дóлго, упóрно сопротивля́лся; **-вникъ** ա. **-вница** ի. հակառակորդ, -ուհի, ախոյեան. **-вно** մ. **-вный** ած. հակառակ, ներհակ։

Сопру́ տ. Сперéть.

Сопрѣ|вáть, -ть չ. ջերմութիւնից եւ խոնաւութիւնից փչանալ, նեխուել. **-лый** չզ. ած. ջերմութիւնից եւ խոնաւութիւնից փչացած, նեխուած. **-(á)ть** տ. Сопрѣвáть.

Сопря|гáтельный ած. քերք. միաւորիչ, միացնող. լծորդիչ, -դական. с—ые сою́зы; **-гáть**, -(я́)чь ն. 1, միացնել, միաւորել, շաղկապել, լծորդել. 2, եկ. ու. զուգակցել, ամուսնացնել. **-ся** չզ. 1, միանալ, կապուել. это предпріятіе сопряжено съ больши́ми трýдностями այդ ձեռնարկութիւնը կապուած է մեծ դժուարութիւնների հետ. **-жéніе** չ. միացնում, միաւորում, կապում. -(я́)чь (-ягу́ -жёшь -гýтъ; անց. -я́гъ -глá, ó; -ги́), **ся** տ. Сопрягáть, ся. [չող, թոթովող այր, կին։

Сопу́|нъ, á ա. **-нья** ի. շարունակ փն-

Сопу́т|никъ, -ница տ. Спу́тникъ, -ница; **-ствованіе** չ. հետը, միասին ճանապարհորդելը, ուղեկցելը, ուղեկցում, -կցութիւն. **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. кому́ մէկի հետ ճանապարհորդել, գնալ, մէկին ուղեկցել, մէկին հետեւել. **сопу́тствующій** ած. քմ. հետեւող (արտաշնչաններին ձայնին)։

Со|пѣ́лка տ. Сопéлка; **-пѣ́ніе** չ. փնչելը, փնչում, թոթուելը, թոթոց. **-пѣ́ть** (-плю́ -пя́тъ; -пи́), -пнýть չ. 1, փնչել, թոթուել. 2, եկ. ու. սրտնել, փող անել։

Сорáвенство չ. համահաւասարութիւն։

Соразмѣ|ривать, -рить (-рю -рятъ) տ. Соразмѣря́ть; **-рно** մ. չափով, համաձայն, համապատասխան. приня́ть учáстіе въ подпискѣ с. своéй долѣ; с. моимъ срéдствамъ; вамъ заплáтятъ с. вáшимъ трудáмъ; **-рность** ի. համաչափութիւն, չափակցութիւն. въ этой фигýрѣ нѣтъ с—и; есть удиви́тельная с. мéжду частя́ми человѣ́ческаго тѣ́ла; **-рный** ած. համաչափ, չափակցեալ, համապատասխան. наказáнія должны́ быть соразмéрны съ преступлéніями; эта фигýра соразмѣ́рна; **-ря́ть**, -рить ն. 1, չափակցել, համաչափ դարձնել. 2,* համակերպել, համապատասխան դարձնել. с. свои расхóды съ дохóдами.

Сорáтникъ ա. զինակից։

Со|рванéцъ, нцá ա. չարաճճի, ժպիրհ, անպատկառ, անզգամ խեղկատակ, սրիկայ, թեթեւ փախած, ‚շաթուրբաշան‘. **-рвáніе** չ. պոկելը, ‚պոկելը‘, քանդելը. с. печáти կնքի

լուծելը. **-рванный** ած. պոկած, 'պոկած', քաղած. (քամուց) տարուած, քշուած, վանուած. бить с—имъ съ якорей и унесённымъ вѣтромъ; **-рвать** (-рву -вутъ; -рви), **ся** տ. Срывать, ся I; **-рви-голова** ա. յանդուգն, ժպիրհ, գլխից ձեռք վերցրած, Թողեց փախած ոմն, 'շաթութբաշտն'։

Сорев|нованіе չ. նախանձաւորութիւն, նախանձորդութիւն, բարի նախանձ, մրցում. с. поощряетъ ихъ къ работѣ; **-нователь** ա. **-новательница** ի. բարի նախանձորդ, -ուհի, բարի նախանձաւոր, -ուհի, մրցակից, -կցուհի. **-новать** (-ную -ютъ) չ. кому въ чёмъ մի բանում մէկին նախանձորդ հանդիսանալ, բարի նախանձով մէկի հետ մրցել. эти ученики соревнуютъ другъ другу въ успѣхахъ. գեր ընկեր։

Соредакторъ ա. խմբագրակից, խմբա-

Со|ренie չ. աղբոտելը, -տում. **-рить** (-рю -рятъ) ն. 1, աղբոտել. 2,* վատնել, փչացնել. с. деньгами.

Сорный ած. աղբոտ, աղբալից, աղբի, աղբոտ—. с—ая трава վէժ խոտ։

Сорòдичъ ա. ազգական, ազգակից։

Сорòка ի. 1, Pica caudata, անծեղ, կաչաղակ. с. стрекочетъ կաչաղակը կանչում է. 2,* վայրահաչ, շատախօս կին. 3, մի տեսակ կանանց գլխանոց, խոյր։

Сорока|днèвный ած. քառասնօրեայ. с. постъ; **-копèечный** ած. քառասուն կոպէկանոց. **-лѣтіе** չ. քառասնամեակ. **-лѣтній** ած. քառասնամեայ. **-рублёвый** ած. քառասուն ռուբլիանոց. **-тысячный** ած. քառասուն հազարանոց. с. корпусъ.

Соро|кòвка ի. մէկ քառասուներորդական ($^1/_{40}$) վեդրօ օղի. **-ковòй** ած. քառասուներորդ, քառասներորդ. с—ая доля; с. номеръ; с—ая молитва քառասունքի աղօթք, օրհնութիւն (ծննդականի). **-конòжка** ի. կնդ. Julus, հազարոտնուկ. **-копýтъ** ա. կնդ. Lanius callurio, կարմիր շամփրուկ. **-коýстный** ած. քառասունքի. **-коýстъ** ա. քառասնօրեայ հոգեհանգիստ. **-(сòро)къ**, á թւ. ք-ծ. քառասուն. сорокъ сороковъ հազար վեցհարիւր. поститься с. дней; ему с. лѣтъ նա քառասուն տարեկան է։

Сорочи|ны ի. յ. քառասունք (ննջեցեալի). **-ный** ած. ննջեցեալի քառասունքի։

Сорòчій, ья, ье ած. անծեղի, կաչաղակի. с—ье яйцо.

Сорòчка ի. 1, շապիկ. վերնաշապիկ. 2, հագնելոյ գլխաշապ (նուրբ վերմակ). 3, կզմխ. մանկական Թաղանթ (որի մէջ մանուկը մայրական արգանդում գտնւում է). сердечная с. կզմխ. սրտի պարկ. *онъ въ с—ѣ родился նա բաղդի որդի է. 4, ձուաԹաղանթ։

Сорти|рованіе չ. հատ հատ ընտրելը, ջոկելը. տեսակ տեսակ բաժանելը, զատելը. **-ровать** (-рую -ютъ) ն. (գերմ.) հատ հատ ընտրել, ջոկել, տեսակ տեսակ բաժանել, զատել. с. вагоны երկԹղ. վագոնները զատակարգել. **-рòвка** ի. 1, ընտրելը, ընտրում, ջոկելը, -կում. զատելը. 2, գիւղտ. զատիչ մեքենայ. **-рòвочный** ած. հատընտիր, զատիչ. с—ая станція երկԹղ. վագոնները զատա-կարգելու կայարան. **-рòвщикъ** ա. **-рòвщица** ի. հատընտիր, հատ հատ ընտրող, ջոկող, տեսակ տեսակ բաժանող այր, կին։

Сортиръ ա. արտաքնոց, 'ապէց ճանապարհ'։ [կանուղի.

Сортовòй ած. (ֆր.) որոշ տեսակի[ն պատ-

Сортý|тить (-чу -тятъ) տ. Сортучивать; **-токъ**, тка ա. տ. Сортучка; **-тчикъ** ա. սմալ'գամող, սնդիկօզող. **-ченіе**, **-чиванie** չ. սմալ'գամելը, -մում, սնդիկօզելը, -զում. **-чка** ի. սմալ'գամա, սնդիկօզ։

Сортъ ա. (ֆր.) տեսակ. разнаго с—а матеріи; мука высокаго с—а; въ мясной лавкѣ есть много с—овъ мяса. [ւան։

Сорубèжный ած. սահմանակից հարե-

Соръ ա. աղբ, փոշի. вымести с.; *выносить с. изъ избы ընտանեկան գաղտնիքը, խռովութիւնը հրապարակ հանել։

Сосáльце չ. բս. ծծուկ։

Со|сáнie չ. ծծելը, ծծում. **-сáть** (-су -сутъ; -си) ն. ծծել. с. молоко; с. грудь ծիծ ուտել։

Сосвá|тывать, **-тать** ն. 'ուզել', նշանել, (գր.) խօսել. его дочь сосватана за моего брата; ихъ сосватали; отецъ сосваталъ сыну богатую невѣсту.

Сò|сенка նւզ. տ. Сосна; **-сенный** ած. փիճու, սոճու, շոճու. шелкопрядъ с., կնդ. Gastropacha pini, շոճու շերամ։

Сосèцъ, сца տ. Сосокъ.

Сосú|ска ի. (ֆր.) **-сочка** նւզ. խճուղ, բարակ երշիկ. **-съ** ա. ռզմ. բանկիր երշիկ։

Сòска ի. ծծակ։

Соскáбли|ванie չ. քերելը. ջնջելը. **-вать**, соскоблить ն. քերել. ջնջել։

Со|скáкиванie չ. վար Թռչելը, վար ցատկելը. **-скáкивать**, скочить, **-ска(о)кнуть** չ. 1, վար Թռչել, վար ցատկել. с. сверху внизъ; с. съ крыльца; 2, դուրս Թռչել, դուրս պրծնել, դուրս գալ, լուծուել. обручи соскочили съ бочки; у кареты соскочило колесо; дверь соскочила съ петельныхъ крюковъ.

Со|скáльзывать, -скользнуть չ. վար, ներքև սայԹաքել, 'սուԹ տալ'։ [вать.

Соскоблить (-лю -ятъ) տ. Соскабли-

Со|скоbáтый ած. կոծիծներով, ելունդներով ծածկուած. **-сковáдный** ած. կոծիծավոր, ելնդավոր, ելնդաւոր. **-скòвый** ած. ծծի պտկի։

Соскокнуть տ. Соскакивать.

Соскользнуть տ. Соскальзывать.

Соскочить (-чу -чатъ) տ. Соскакивать.

Со|скребáнie, **-скрёбыванie** չ. 1, վերևից քերելը. 2, քերելով հաւաքելը, ժողովելը. **-скрёбывать**, **-скребáть**, **-скрéсть** (-ебу -бутъ; անց. -ёбъ -бла, о; -би) ն. 1, վերևից քերել. 2, քերելով հաւաքել, ժողովել։

Соскý|чиваться, **-читься** (-чусь -чатся) չ. ձանձրանալ, սրտնեղել, տխրել. я соскучился ждать такъ долго; онъ соскучился безъ жены տանից կնոջ նա տխուր է. съ нимъ не соскучишься.

Сослагáтельное наклоненіе քերկ. ստորադասական կամ պայմանական եղանակ։

Со|сла́ніе ի. աքսորելը, -րում, 'քշելը'. **-сла́ть** (-шлю́ -ю́тъ; -шлі́), **ся** *ա.* Ссыла́ть, ся.

Сосло́|віе ի. դասակարգ. дворя́нское, купе́ческое, крестья́нское с.; с. учителе́й, адвока́товъ; духо́вное, суде́бное с.; сре́днее с.; **-вный** -ի. դասակարգի, -դային:

Сослу|жи́вецъ, вца ա. **-жи́вица** ի. պաշտօնակից, -կցուհի. **-жи́ть** (-жу́ -жатъ) ն. слу́жбу ծառայութիւն անել, ծառայութիւն մատուցանել:

Со́слѣ|па, **-пу** ի. կուրօրէն, կոյրգկուրայն. *Քանդն տանջը նայելու, կատագարար. ты куда́ с. лѣзешь!

Сос|на́ ի. բս. Pinus silvestris, հասարակ փիճի (վայրի սոճի, շոճի). 'շոճի'. го́рная с., P. pumilio, կարճաբերձ փիճի. италіа́нская с., P. pinea, ուտելի պիստակենի կամ բուն սոճի. примо́рская с., P. maritima, ծովեզերեայ փիճի. **-ни́на** ի. փիճու ծառ, փիճու փայտ. **-ни́ща** ի. յւղ. մեծ, անտաշն փիճի, սոճի, շոճի. **-но́вка** ի. կնգ. Coccothraustes, հատբեկիչ (աձկ. ֆինչեան) (թռչնոց սերկեւաններից). **-но́вый** -ի. փիճու (սոճու, շոճու). с—ая ши́шка փիճու կոն. с—ая ро́ща; **-номо́ръ**, **-но́ѣдъ** ա. կնզ. Hilobius pini, փիճեկեր կմ սոճու միջատ:

Соснуть ն. մի փոքր քնել, աչքը կպցնել, ննջել. с. немно́го մի քիչ վաւերը վայր գնել:

Сос|ня́къ, á ա. **-няче́къ**, чка́ նւզ. փիճու (սոճու, շոճու) պուրակ, անտառակ:

Со|со́къ, ска́ ա. **-со́чекъ**, чка նւզ. պտուկ. с. грудно́й желе́зы ծծի, ստինքի պտուկ. -(со́)**сочка** նւզ. ա. Со́ска.

Сосредото́|чені́е, **-чива́ніе** ի. կենտրոնացնելը, -ցնում. с. свои́хъ мы́слей; **-ченный** -ի. կենտրոնացրած, -ցած. **-чива́ть**, **-чи́ть** (-чу -ча́тъ) ն. կենտրոնացնել. с. войска́; с. свои́ мы́сли; с. управле́ніе; **-ся** -ներ. կենտրոնանալ:

Соста|ви́тель ա. **-ви́тельница** ի. կազմող, յօրինող, պատրաստող այր, կին. с. словаря́; с. фальши́выхъ докуме́нтовъ; **-вить** (-влю -вятъ; -вь), **ся** ա. Составля́ть, ся & Соста́вливать; **-вле́ніе** ի. կազմելը, -մում, յօրինելը, -նում, պատրաստելը, -տում. с. прое́кта; с. спи́сковъ; с. словаря́; **-вливать**, -вить ն. վերեւից վայր գնել, իջեցնել. с. горшо́къ со стола́; с. кни́ги съ ве́рхней по́лки на ни́жнюю; **-вля́ть**, вить ն. 1, կազմել, յօրինել. с. слова́рь; с. себѣ́ кружо́къ друзе́й; с. лѣка́рство изъ ра́зныхъ снадо́бій; душа́ и тѣ́ло -вля́ютъ человѣ́ка; чле́ны, составля́ющіе э́ту коми́ссію; слова́ -вля́ютъ фра́зу; два́ полка́ -вля́ютъ брига́ду; с. това́рищество, о́бщество; бога́тство не -вля́етъ сча́стія; э́то соста́витъ огро́мную су́мму այդ անհագին գումար կը կազմէ, կ'անէ. всё -вля́етъ сто рубле́й բոլորը հարիւր ռուբլի է անում. не сто́лько величина́, ско́лько чистота́ брилья́нта -вля́етъ его́ цѣ́нность; соста́вить о́пись това́рамъ ապրանքները ցուցակագրել. с. актъ, протоко́лъ — կազմել, պատրաստել. с. планъ, прое́ктъ պլան, ծրագիր կազմել, պատրաստել. с. усло́віе, сою́зъ

պայման, դաշն կապել. с. за́говоръ про́тивъ прави́тельства; составля́ющія си́лы ֆզ. բաղկացուցիչ ույժեր. **-ся** -ներ. կազմուել, բաղկանալ. **-вно́й** -ի. 1, բարդ, զանազան մասերից բաղկացած, խառն. с—ое лѣка́рство խառն դեղ, խառնուրդ. с. мета́ллъ խառնամետաղ. 2, տանձրն, միմեանցից լուծուող մասերից բաղկացած. с. столъ մասերի բաժանուող, լուծուող, քանդուող սեղան. 3, կեղծ, սուտ, շինծու. с—ая духо́вная կեղծ, շինծու կտակ. **-вный** -ի. բաղկացուցիչ. բաղադրիչ. աւրտամն. с—ые ча́сти; **-въ** ա. 1, կազմ. կազմութիւն, բաղկացում, -ցուցութիւն. въ с. воды́ вхо́дятъ кислоро́дъ и водоро́дъ ջրի կազմի, բաղադրութեան մէջ մտնում են կին. нали́чный с. во́йска զօրքի կազմը, ույժը. дипломати́ческій ко́рпусъ прису́тствовалъ въ по́лномъ с—ѣ — լիակատար կազմով ներկայ էր. с. чино́вниковъ աստիճանաւորների կազմը, թիւը. с. тѣ́ла человѣ́ческаго — կազմութիւնը. подвижно́й с. желѣ́зной доро́ги երկաթուղու շարժուն, շարժական կազմը. с. преступле́нія յանցանքի, անօրինութեան հանգամանքները, պարագաները. 2, խառնուրդ, պատրաստուածք, բաղադրութիւն. с. уничтожа́ющій во́лосы; с. лѣка́рства դեղի կազմը, խառնուրդը:

Состá|рить (-рю -рятъ) ն. ծերացնել, պառաւեցնել. **-ся** -ներ. ծերանալ, պառաւել, զառամել. **-рѣвать**, **-рѣть** ն. ծերացնել, պառաւեցնել. «состáрѣлъ ты меня́».—«чѣмъ состáрѣлъ я васъ?»; **-ся** -ներ. ծերանալ, պառաւել, զառամել. с. пре́жде вре́мени; с. на слу́жбѣ; с. въ дѣ́вкахъ պառաւել, տանը նստած մնալ, մարդու չգնալ: [տես կազել:

I. **Со|стёгивать**, **-стега́ть** ն. մըտ-

II. **Со|стёгивать**, **-стегну́ть** ն. կոճկել, մայր գցել (կոճակները):

Состо|ю́ ա. Состоя́ть; **-я́ніе** ի. 1, դրութիւն, կացութիւն, վիճակ. счастли́вое, бѣ́дственное, жа́лкое с.; болѣ́зненное с.; дѣла́ его́ въ хоро́шемъ с—іи; быть въ с—іи կարող լինել, կարենալ. онъ не въ с—іи э́того сдѣ́лать; э́та мѣ́ра въ с—іи разбуди́ть ро́потъ այդ միջոցը կարող է ձեն. 2, դասակարգ. духо́вное, вое́нное с.; смерть ура́внюваетъ всѣ состоя́нія; пода́тное с. հարկատու դասակարգ. права́ с—ія քաղաքացիական իրաւունքներ. лише́ніе правъ с—ія քաղաքացիական իրաւունքներից զրկելը. 3, կարողութիւն. нажи́ть с.; онъ человѣ́къ съ с—іемъ նա կարողութեան տէր մարդ է. жить по с—ію, не по с—ію; **-я́ньице** ի. նւզ. պստիկ, փոքրիկ կարողութիւն. **-я́тельность** ի. կարողութիւն, ույժ, զօրութիւն, ձեռնհասութիւն. **-я́тельный** -ի. կարողութեան տէր, կարող, ձեռնհաս, ունեւոր, զօրաւոր. **-я́ть** (-ю́ -я́тъ) ի. 1, բաղկանալ, բաղկացած լինել. вода́ состои́тъ изъ кислоро́да и водоро́да; э́та библіо́тека состои́тъ изъ десяти́ ты́сячъ книгъ; флотъ состоя́лъ изъ десяти́ корабле́й; 2, կայանալ. и́стинное му́жество состои́тъ въ томъ, что́бы презира́ть опа́сности; вотъ въ чёмъ состои́тъ вся тру́дность; въ трудѣ́, а не въ зо́лотѣ состои́тъ пе́рвое и гла́в-

ное богатство; **3**, գտնուել, լինել. с. на службѣ ծառայութեան, պաշտօնի մէջ գտնուել. с. по военному министерству զինուորական մինիստրութեան մէջ ծառայել. с. подъ присмотромъ полиціи ոստիկանութեան հսկողութեան ներքոյ գտնուել. с. членомъ անդամ լինել. этотъ адвокатъ состоитъ при такомъ-то судѣ այս փաստաբանը պաշտօնավարում է այս ինչ դատարանում. **-ся** ն. **1**, կայանալ, գլուխ գալ, տեղի ունենալ. миръ состоялся; свадьба не состоялась; проектъ не состоялся պրօեկտը գլուխ չ'եկաւ. **2**, Հրատարակուել. этотъ указъ состоялся въ прошломъ году.

Сострáги|ваніе ն. խարտրուքելը, ՚ռանդելը՚. **-вать**, сострогать ն. խարտրուքել, ՚ռանդել՚։

Сострадá|лецъ, льца м. **-лица** ի. ակւ. գործ. **1**, վշտակից, -կցուհի. **2**, կարեկից, -կցուհի. **-ніе** ն. կարեկցութիւն, ցաւակցութիւն. имѣть с. къ несчастнымъ; **-тельно** մ. կարեկցաբար, սրտամտաբար. **-тельность** ի. կարեկցութիւն, սրտամտութիւն, գթասրտութիւն. **-тельный** ած. կարեկից. գթոտ, գթած, սրտամած. **-ть** ն. кому մէկին կարեկցել։

Состри|гáть, -чь ն. խուզել։

Сострúть (-рю́ -ря́тъ) ն. սրախօսել։

Состри́чь (-стригу́ -жёшь -гу́тъ; անց. -и́гъ -гла, о; -ги́) տ. Состригать.

Сострогáть տ. Сострáгивать.

Со|стрóивать, -стрóить (-óю -ятъ) ն. շինել, կառուցանել [պրծնել]։

Состря́|пываніе ն. պատրաստելը, -տում. **-пывать, -пать** ն. **1**, պատրաստել (կերակուր). что состряпалъ, то и кушай (առծ.) բրդածդ կեր. **2**,* պատրաստել, սարքել, գլուխ բերել. с. свадьбу; с. дѣльце գործը գլուխ բերել, ՚շինել՚։

Состу|пáть, -пи́ть (-плю́ -пятъ) ն. съ чего մի բանից, մի տեղից իջնել։

Состя|зáніе ն. մրցելը, մրցում. **-зáтель** м. մրցակից, ախոյեան. **-зáтельный** ած. մրցութեան, մրցական. **-зáться** ն. մրցել. с. съ кѣмъ въ умѣ, въ знаніи խելքով, գիտութեամբ մէկի հետ մրցել։

Сосу́ տ. Сосáть.

Сосу́|децъ, дца, **-дикъ** м. նւզ. պզտիկ, փոքրիկ անօթ. **-дистость** ի. կազմ. անօթաշատութիւն. **-дистый** ած. կազմ. անօթաշատ. с—ая глазная оболочка աչքի երակամաշկ. **-дище** м. յւն. մեծ, ահագին անօթ. классъ **-досѣмянныхъ** բս. Angiospermae, ծածկասերմներ. **-дъ** м. **1**, անօթ. скважистый с. ծակոտկէն անօթ (օր. ՚խնոթ՚ ջուր պաղեցնելու համար). церковные с—ы եկեղեցական անօթներ (սկիհ եւն). **2**, կազմ. և բս. անօթ, երակ. почечные с—ы; наука о с—ахъ անօթագիտութիւն. **3**, աստ. անօթ. Богомъ избранный с.

Сосу́|лька ի. **-лечка** նւզ. **1**, ծծակ. ледяная с. սառցի ծծակ, պտուկ, ձողիկ (օր. տանիքի ափերից կախուած). каменная с. հնք. stalactite, շթաքար. **2**. բաղդր հացի ձողիկ. **-льчатый** ած. ծծակաձև, պտկաձև. **-нъ**, а м. **-нóкъ**, нкá, **-нчикъ** նւզ. կաթնակեր, դեռ եւ կաթ ծծող անասուն։

Сосущест|вовáніе ն. էակցութիւն. միասին ապրելը, կառավարուելը. **-вовáть** (-вýю -ютъ) ն. էակից, սկզբնակից լինել. միասին ապրել, կառավարուել. **-вýющій** բյ. ած. էակից, սկզբնակից. միասին ապրող, կառավարուող։

Сосце|ви́дный, -обрáзный ած. պտկաձև։

Со|счи́тываніе ն. թուելը, հաշուելը, հաշիւ անելը. **-очи́тывать, -считáть**, -чéсть ն. **1**, թուել, հաշուել, հաշիւ անել. **2**, հաշիւը ստուգել. **-ся** անդր. և փ-բր. հաշիւ տեսնել, հաշիւը, հաշիւները վերջացնել։

Сосѣ|дка ի. հարևանուհի, դրացի կին. **-дній** ած. հարևան. **-дскій** ած. հարևանի, դրացու. **-дственный** ած. հարևան, հարևանութեան, դրացի, -ցիութեան. **-дство** ն. հարևանութիւն, դրաց(ի)ութիւն. հ—ք. հարևաններ, դրացիներ. имѣть хорошее, дурное с. լաւ, վատ հարևաններ ունենալ. **-душка** հ-ր. փաղաք. սիրելի հարևան, -ուհի, դրացի. **-дъ** м. (ս. сосѣди, ей; ակւ. сосѣды, овъ) հարևան, դրացի. окружать с—ями; съ сосѣдомъ дружись, а тынъ городи (առծ.) շատ հետ բարեկամացիր, բայց փայտը ձեռքիցդ մի վայր դրիր. ближкій с. лучше дальней родни (առծ.)։

Сотво|рéніе ն. ստեղծում, ստեղծագործութիւն, արարչագործութիւն. отъ с—ія міра; въ такомъ-то году отъ с—ія міра; **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. ստեղծել, անել, արարել. с. крестное знаменіе երեսին խաչ հանել, երեսը խաչակնքել։

Сотé ած. և ն. անհ. (ֆր.) **1**, соусъ-ով տապակած, խաշած. почки с. սոուսով տապակած երիկամունք, ՚պոչօճիկ՚. **2**, մի տեսակ рагу́.

Сóте|нка նւզ. տ. Сóтня; **-нный** ած. հարիւրեակի։

Сотéринъ м. (ֆր.) Սոտէռնեան գինի, սոտէռն։

Соткáть (-тку́ -тчёшь -тку́тъ; -тки́) տ. Ткать.

Соткну́ть, ся տ. Стыкáть, ся.

Сóт|никъ м. հարիւրապետ. **-ничество** ն. հարիւրապետութիւն. **-ничій**, ья, ье ած. հարիւրապետի. **-ня** ի. հարիւրեակ. հարիւր. двѣ с—и яицъ; это случилось не съ одними вами, а съ с—ею другихъ людей; «чёрная с.» սրիկաներ, շարամիտ դրդիչներ, խռովարարների խումբ. **-ня́га** ռմկ. տ. Сóтня.

Сотовáри|щескій ած. ընկերակցական. **-щество** ն. ընկերակցութիւն, ընկերութիւն. **-ществовать** (-вую -ютъ) ն. кому въ чёмъ մէկին մի բանում ընկերակցել, ընկեր լինել, ընկերանալ. **-щъ** м. ընկերակից. ընկեր. с. въ пути ուղեկից։

Сотóвый ած. պանի, խորիսխի, մեղրի հացի. с. мёдъ պանի, մեղրահացի մեղր. ячей с—ая պանի, մեղրահացի բջիջ։

Сотрапéзникъ м. սեղանակից. шумное веселье с—овъ.

Сотру́ տ. Стерéть.

Сотру́д|никъ м. **-ница** ի. աշխատակից, -կցուհի. с. повремённаго изданія; взять кого въ свой с—ки մէկին աշխատա-

կից ընդունել. **-ничать** չ. աշխատակցել. **-ничество** չ. աշխատակցութիւն։

Сотря|сательный -ի. ցնցիչ, ցնցող. **-сать**, -сти́ ն. ցնցել. թրթռացնել. **-ся** -ն-րը. ցնցուել. թրթռալ. **-сéніе** չ. ցնցում, ցնցմունք. թրթռում. с. мóзга ուղեղի ցնցում. с. струнъ; с. окóнныхъ стёколъ отъ удáровъ грóма; **-стú** (-сý -сýтъ; -сú), **сь** ա. Сотрясáть, ся.

Сóтокій, аго ա. 1, հարիւրապետ. 2, հարիւր տուն վերոյ նշանակուած վերակացու, գիւղապետ, գիւղացիների օգնական։

Сотъ ա. (տակառ.),. сотá, óвъ) պան, մեղրի խորիսխ, մեղրի հաց. вынимáть сотú изъ ýльевъ. [с—ая дóля, часть.

Сóтый թ. -ի. հարիւրերորդ, -դական.

Соумы́|слить (-слю -лятъ) ա. Соумышлять; **-шлéніе** չ. դաւ, դաւադրութիւն, չար խորհուրդ. մասնակցութիւն դաւի, չար խորհրդի. они́ въ с—іи, чтóбы обманýть васъ նորանք խօսք մին են արել, որ ձեզ խաբեն. **-шленникъ** ա. **-шленница** ի. դաւակից, -կցուհի, դաւադիր, չար խորհրդի կամ գործի մասնակից այր, կին. быть с—комъ въ преступлéніи ոճրագործութեանը մասնակից լինել. **-шлять**, -слить չ. միաբան, ուխտակից հետ մեկնայել, դաւ, դաւադրութիւն անել։

Соуправлéніе չ. գահակցութիւն, կառավարակցութիւն, միասին կառավարելը։

Сóусо|никъ ա. սոուսի աման. **-ный** -ի. սոուսի. с—ая лóжка. [сосýдовъ.

Соýстіе չ. կզմն. բերանակցութիւն. с.

Сóусъ ա. (ֆր.) սոուս։

Соучá|ствовать (-вую -ютъ) չ. въ чёмъ ուրիշների հետ մի բանի մասնակցել. **-стіе** չ. մասնակցութիւն. **-стникъ** ա. **-стница** ի. խառն, մասնակից այր, կին. сдѣлать когó с—комъ своегó преступлéнія; с. въ наслѣдствѣ ժառանգակից, ժառանգութիւնից մասն ունեցող. **-стный** -ի. մասնակից. մասնակցութեան, -կցական. с—ое для вся́каго дѣ́ло հանրամատչելի գործ (որին ամէն որ մասնակցել կարող է)։

Соучe|ни́къ, á ա. աշակերտակից. **-ница** ի. աշակերտակցուհի։

Соýщиваться -ն-րը. կզմն. բերանակցել, խառնուել (ատոմների, երակների մասին);

Софá ի. (արբ.-թուրք.) բազմոց, գահաւոր։

Со|фи́змъ ա. (յն.) սոփեստութիւն, խաբէութիւն. **-фисти́ческій** -ի. սոփեստական. **-фи́стъ** ա. սոփեստ, խաբող։

Софи́тъ ա. (ֆր.) ա. Свѣсъ.

Со|хá ի. 1, արօր. 2, ռուսն երկիր. **-хáтый**, аго ա. 1, ա. Лось; 2, սիբիրական եղջերու։

Сóхнуть չ. 1, չորանալ, ցամաքել. 2,* ցամաքել, ծիւրել, նիհարել, լղարել, ‹հալումաշ լինել›։

Сохра|нéніе չ. պահելը, -հում, պահպանելը, -նում. с. здорóвья, жи́зни; с. ми́ра; имѣ́ть что у себя́ на с—іи մի բան իւր մօտ պահել. взять что на с., къ себѣ́ на с. մի բան վերցնել իւր մօտ պահելու. дать что комý на с.; **-ни́тель** ա. **-ни́тельница** ի. պահող, պահպանող այր, կին. **-ни́тельный** -ի. պահող, պահպանող. **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **ся** ա. Сохраня́ть, ся; **-нно** մ. անփոփոխութեամբ, անփոփոխ, անվնաս, ‹առողջ ապահովաբար›. **-нность** ի. անփոփոխութիւն, անվնասութիւն, ‹առողջութիւն›, ‹ապահովութիւն›. возврати́ть что въ с—и մի բան անփոփոխութեամբ, անվնաս վերադարձնել, յետ տալ. **-нный** -ի. 1, ողջ պահուած, անվնաս մնացած, ‹առողջ ապահով›. 2, պահող, պահպանող. с—ая и сберегáтельная кáсса պահպանման և խնայողական կասսա. **-ня́ть**, -ни́ть ն. պահել, պահպանել. с. жизнь, здорóвье; с. плодú; с. винó, говя́дину; Бóже васъ сохрани́; Бóже сохрани́ Աստուած մի արասցէ. с. миръ; с. что въ тáйнѣ; с. обы́чаи прéдковъ; с. прили́чія պարկ ու պատշաճը չմոռանալ. **-ся** -ն-րը. պահուել, պահպանուել. воспоминáніе объ э́томъ собы́тіи сохрани́лось мéжду ни́ми; онъ хорошó сохрани́лся.

Соцáрствовать (-вую -ютъ) չ. միասին իշխել, թագաւորել. գահակից, թագաւորակից լինել։ [կամ, ծաղկաթիթեղութիւն։

Соцвѣ́тіе չ. բս. inflorescentia, ծաղ-

Со|ціали́змъ ա. (գերմ.) սոցիալիզմ, ընկերվարութիւն. **-ціали́стъ** ա. սոցիալիստ, ընկերվարական. **-ціáлъ-демокрáтъ** ա. սոցիալ-դէմոկրատ, ընկերվարական (մեր Դեմոկրատիայում). **-ціáлъ-демокрáтія** ի. (գերմ.) սոցիալ-դեմոկրատիա (ընկերվարական հասարակութիւն Դեմոկրատիայում). **-ціáльный** -ի. սոցիալական, ընկերական. **-ціологи́ческій** -ի. ընկերաբանական. **-ціолóгія** ի. (յն.) ընկերաբանութիւն. занимáться с—іей.

Соче|ви́ца ի. 1, բս. Ervum lens, հասարակ ոսպ. 2, որ և **-ви́чникъ** ա. բս. Orobus vernus, գարնանական ջրմոլ (քաչնայ)։

Сочéльникъ ա. ճրագալոյց, նաւակատիք. с. рождéственскій Ծննդեան ճրագալոյց, նաւակատիք, թթխմման երեկոյ (յունուարի 24-ին). с. крещéнскій (յունուար և ռուսաց) Յայտնութիւն, (իսկ հայոց) Ծննդեան ճրագալոյց, նաւակատիք, թթխմման երեկոյ (յունուարի 5-ին)։

Со|чéніе չ. ծառի հիւթը վազեցնելը, ծորեցնելը. **-чень**, чня ա. մի տեսակ լաւաշ։

Со|чéсть (-чтý -тýтъ; -чтú), **ся** ա. Счита́ть, ся.

Соче|тава́ть, -тáть ն. միացնել, զուգել, զուգակցել, կապակցել, յծակցել. с. бракóмъ ամուսնութեամբ միացնել, ամուսնացնել, պսակել. с. звýки հնչիւններ միացնել. **-ся** -ն-րը. միանալ, կապուել. с. бракóмъ ամուսնանալ. **-тáніе** չ. միացնելը, -ցում, կապակցելը, -կցում, զուգելը, -գում, զուգակցելը, -կցում. с. бракóмъ ամուսնացնելը, ամուսնութեամբ միացնելը. с. мы́слей գաղափարների, մտքերի կապակցութիւն, զուգակցութիւն. **-тáть** (-тáю -ютъ ԹԷ ներկայ և ԹԷ ապառնի է), **ся** ա. Сочетава́ть, ся.

Сóчиво չ. ոսպնահիւթ. ջրիկն։

Сочи|нéніе չ. 1, գրելը, շարադրելը. с. стихóвъ, мýзыки; э́та пьéса егó с—ія այդ պիեսը նորա գրչի գործ է. 2, շարադրութիւն. հեղինակութիւն. գործ. с. въ прóзѣ արձակ շարադրութիւն. с—іи Пýшкина, Тур-

ге́нева; философскія с—ія; музыка́льное с. *երաժշտական շարադրութիւն, գործ.* **-не́ньице** *չ. նւզ. պատիկ, թեթեւ շարադրութիւն.* **-ни́тель** *ա.* **-ни́тельница** *է. շարադրող, գրող, հեղինակ այր, կին.* с. дра́мы; с. рома́на *վիպագիր.* с. му́зыки *երաժշտագիր.* с. па́сквилей; **-ня́ть, -ни́ть** *Ն.* **1,** *շարադրել, գրել, յօրինել.* с. рома́нъ; с. стихи́; с. му́зыку *երաժշտութիւն գրել, յօրինել.* с. вальсъ, конце́ртъ *վալս, համերգ գրել, յօրինել.* с. му́зыку для рома́нса *ռոմանսը ձայնագրել.* **2,** *յերիւրել, հնարել.* онъ лю́битъ с.; про него́ сочини́ли цѣ́лую исто́рію.

Сочи́ть (-чу́ -ча́ть), вы́с—, нас— *Ն.* **1,** *ծառի հիւթը, ‘չիրը’ վազեցնել.* **2.*** что у кого́ *մէկից մի բան կորզել, շորթել, զոռով առանել.* **-ся** *-Նչր. վազել, հոսել, թափուել.* смола́ сочи́тся изъ де́рева.

Со|члене́ніе *չ. յօդ, յօդաւորութիւն.* с. колѣ́нное *ծնկայօդ.* с. руки́ съ плечо́мъ; **-чло́къ** *ա. անդամակից:*

Со́чно *Մ. հիւթով. ջրալի.* **-ность** *է. հիւթաշատութիւն, հիւթեղութիւն, ջրալիութիւն.* **-ный** *-Ծ. հիւթաշատ, հիւթալից, հիւթեղ. ջրալի.* с—ые плоды́.

Со|чтённый *Ըյ. -Ծ. համարած, համարուած.* дни его́ сочтены́; **-чту́** *ա.* Счесть.

Сочу́в|ственно *Մ. համակրութեամբ, համակրաբար.* **-ственный** *-Ծ. համակրական.* **-ствіе** *չ.* **1,** *համակրութիւն, համակրանք.* ме́жду ни́ми нѣтъ с—ія; найти́ с. въ пу́бликѣ *հասարակութեան մէջ համակրութիւն գտնել, հասարակութիւնը շահագրգռել.* это при́нято пу́бликою съ по́лнымъ сочу́вствіемъ; онъ досто́инъ с—ія; это предложе́ніе ни въ комъ не встрѣ́тило с—ія; **2,** *կարեկցութիւն, ցաւակցութիւն.* вы́разить с. го́рю *ցաւակցութիւն յայտնել.* **-ствовать** (-вую -ютъ) *չ.* кому́, чему́ **1,** *մէկին, մի բան[ի] համակրել.* они́ не сочу́вствуютъ другъ дру́гу; пу́блика не сочу́вствовала э́тому; **2,** *մէկին, մի բանի կարեկցել, ցաւակցել.* онъ сочу́вствуетъ моему́ несча́стію.

Сошéствіе *չ. իջնելը, իջնում.* с. Свя́таго Ду́ха.

Со́шка *է.* **1,** *յենարան.* руже́йныя с—и *հրացանակալ, -նապահ.* *ме́лкая с. *ուշինչ, անշան մարդ, չնչին դիրքի տէր մարդ:*

Сошлю́ *ա.* Сосла́ть.

Сош|ни́къ, а́ *ա.* **1,** *խոփիկ.* **2,** *կզմխ. քթի միջնապատ.* **-ный** *-Ծ. արօրի:*

Сошью́ *ա.* Сшить.

Со|щи́пывать, -щипну́ть *Ն. փետել, փետատել, քաղել, քաղոտել, ‘պոկոտել’:*

Сою́|зникъ *ա.* **-зница** *է. դաշնակից, -կցուհի.* **-зническій** *-Ծ. դաշնակցի, -կցական.* **-зно** *Մ. սկւ. զոքծ. համաձայն կերպով, համաձայնութեամբ, միաբանութեամբ.* **-зный** *-Ծ. դաշնակից, -կցական.* с—ыя держа́вы; **-зъ** *ա.* **1,** *դաշն, դաշինք, դաշնակցութիւն, միութիւն, կապակցութիւն.* заключи́ть с. *դաշն, դաշինք կապել.* вступи́ть въ с.; войти́ въ с. *դաշինք կապել, միանալ.* бра́чный с. *ամուսնական դաշն.* рабо́чіе с—ы *բանւորական կապակցութիւններ, միութիւններ.* тро́йственный, двойственный с. *եռապետեան, երկպետեան դաշն.* наступа́тельный, оборони́тельный с. *յարձակողական, պաշտպանողական դաշն.* свяще́нный с. *պատմ. սուրբ դաշն, դաշինք.* **2,** *քերկ. շաղկապ.* **3,** *կօշկի ծայրին կամ կողքին դրած կտոր, կարկատան:*

Со́|я *է.* **-юшка** *Նւզ. կնդ.* Garrulus glandarius, *ճայ:*

Спа|да́ніе *չ.* **1,** *թափուելը.* **2,** *իջնելը, ցածրանալը, պակասելը, նուազելը, մեղմանալը.* с. воды́ *ջրի իջնելը, պակասելը.* **-да́ть, -сть** *չ.* **1,** *թափուել.* ли́стья съ де́рева спа́ли: **2,** *իջնել, ցածրանալ, պակասել, մեղմանալ.* цѣна́ спада́етъ; с. съ лица́, съ тѣ́ла *նիհարել, ‘ըղարել’.* онъ спада́етъ съ го́лоса *նա ձայնը կորցնում է.* **-де́ніе** *չ.* **-дъ** *ա. թափուում.* **2,** *իջնում, նուազում, պակասում, -սութիւն, ցածութիւն:*

Спа́з|ма *է.* (յն.) *բժ. ջղձգում, ջղձգումնք, կծկում.* сла́быя с—ы; желу́дочныя с—ы; **-моди́ческій** *-Ծ. ջղձգող, ջղձգական, կըծկուող.* **-мъ** *ա. ա.* Спа́зма.

Спа|й *ա. ա.* Спа́йка; **-ива́ніе** *չ.* **I.** *զօդելը, հալած մետաղով կպցնելը.* **II.** *խմեցնելը, հարբեցնելը, խմելուն, հարբելուն ընտելացնելը.* **-ива́ть** *Ն.* **I.** (спая́ть) *զօդել, հալած մետաղով կպցնել.* **-ся** *-Նչր. զօդուել.* **II.** (споить) *խմեցնել, հարբեցնել. խմելուն, հարբեցողութեան ընտելացնել.* **-йка** *է.* **1,** *զօդում, [հալած մետաղով] կպցնում.* мѣ́сто с—и *զօդման, զօդած, մետաղով կպցրած տեղ.* **2,** *զօդուածք, զօդած, կպցրած տեղ.* **3,** *կզմխ. յօդ, խող.* с. косте́й; **-йность** *է. Նր. թերթաւորութիւն (հանքի յատկութիւնը թերթ թերթ, խաւ խաւ բաժանուելու).* **-йный** *-Ծ. թերթական:*

Спа́костить *ա.* Па́костить.

Спале́ніе *չ. այրելը, -րում, կրակելը, -կում, կրակ տալը, տաշօրելը, -րում:*

Спа́ле|нка *է. Նւզ. պատիկ. փոքրիկ ննջարան.* **-нный** *-Ծ. ննջարանի:*

Спа́лзы|ваніе *չ. [սողալով, մագլցելով] իջնելը, վայր գալը.* **-вать,** сползти́ *չ. [սողալով, մագլցելով] իջնել, վայր գալ:*

Спали́ть (-лю́ -ля́тъ) *Ն. այրել, կրակել, կրակ տալ. տաշօրել.* со́лнце спали́ло траву́; онъ спали́лъ свой домъ.

Спа́лый *Ըյ. -Ծ. ընկած, իջած, ցածրացած, պակասած, նուազած, նիհարած, ‘ըղարած’:*

Спа́|льникъ *ա. ննջարանապետ (ռուսաց թագաւորի, առաջուայ ժամանակներր).* **-льничка** *է. Նխտ. վառ, ագարմելի ննջարան.* **-льный** *-Ծ.* **1,** *քնի, քնելու.* с. ваго́нъ; **2,** *ննջարանի.* **-льня** *է. ննջարան.* **-ніе, -нье** *չ. քնելը. քուն:*

Спа́р|жа *է. բս.* Asparagus officinalis, *ծնեբեկ. ‘ծնէփակ’.* **-жевый** *-Ծ. ծնեբեկի:*

Спа́|риваніе *չ. զոյգ զոյգ ընտրելը, ջոկելը, զարսելը.* **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) *Ն. զոյգ զոյգ, ջուխտ ջուխտ ընտրել, ջոկել, դարսել և կամ բանել (օր. ձուկ), արատ, վայր ձգել, վայր գլորել կին.* **-ся** *-Նչր. զուգուել, զոյգ զոյգ միանալ (թռչուններին մասին):*

Спарта́|нецъ, нца *ա. սպարտացի.* **-нка** *է. սպարտուհի.* **-нскій** *-Ծ. սպարտական:*

Спа́рхивать, спорхну́ть չ. *թռչել, ճախրել. վայր թռչել, թռչելով, ճախրելով իջնել։*

Спа́рыв|аніе չ. *կարը լուծելով, քանդելով առնելը, պոկելը.* **-вать**, споро́ть Ն. *կարը լուծելով, քանդելով առնել, պոկել։*

Спа|са́ніе չ. *փրկելը, ազատելը.* **-са́тельный** ա. *փրկող, փրկելու, փրկութեան.* с—ая ло́дка *փրկութեան կուր, նաւակ.* **-са́ть**, -сти́ Ն. *փրկել. ազատել.* с. кого́ отъ сме́рти; до́кторъ спасъ его́; с. кому́ жизнь; *вы спасли́ меня́ отъ большо́й непрія́тности — *ազատեցիք.* **-ся** ան. **1**, *ազատուել, խալսել.* онъ спа́сся бѣ́гствомъ; с. отъ я́рости свои́хъ враго́въ; **2**, *հոգու փրկութիւն որոնել.* с. въ монастырѣ́; **-се́ніе** չ. *փրկութիւն.* с. души́; отъ э́того зави́ситъ с. госуда́рства; иска́ть с. въ бѣ́гствѣ; меда́ль за с. погиба́ющихъ *մեդալ կորստից փրկելու համար.* **-си́бо** (*փոխնկ* спаси́ Богъ) **1**, մ. *շնորհակալ եմ.* **2**, չ. *շնորհակալութիւն, գոհութիւն.* ца́рское с.; сказа́ть кому́ с. *մէկին շնորհակալութիւն յայտնել.* с. за па́зуху не поло́жишь, с—омъ сытъ не бу́дешь (*առծ.*) *դատարկ շնորհակալութիւնից բան չի դուրս գայ.* **-си́тель** ա. **1**, (**-си́тельница** է.) *փրկող, փրկիչ, ազատող. ազատիչ այր, կին.* с—ль оте́чества; э́тотъ до́кторъ мой с—ль; **2**, *Փրկիչ (Յիսուս Քրիստոս).* С. мíра; **-си́тельно** մ. *փրկարար կերպով, եղանակով.* **-си́тельность** է. *փրկարարութիւն.* **-си́тельный** ա. *փրկող, փրկութեան, փրկարար, փրկական.* с—ое сре́дство *փրկարար միջոց.* с—ая бо́чка *փրկութեան տակառ։*

Спасова́ть (-су́ю -ютъ) չ. (ֆր.) **1**, *թղթխ. չգալ, չխաղալ.* **2**,* *յետ կենալ, զիջել, խոյս տալ (վախից)։*

Спа́|совъ, а, о ա. *Փրկչի.* **-сскій** ա. *Փրկչի.* с—ая це́рковь; **-сти́** (-су́ -су́тъ; *անց.* -съ -сла́, о́; -си́), **сь** ա. Спаса́ть, ся.

Спасть (спаду́ -ду́тъ; *անց.* спалъ -ла, о; *հրմ.* -ади́) ա. Спада́ть.

Спасъ ա. *Փրկիչ։*

Спать (сплю, спятъ; *անց.* спалъ -ла́, о; *հրմ.* спи) չ. *քնել.* крѣ́пко с. по́слѣ обѣ́да *ճաշից յետոյ խորը քնել.* она́ всю ночь не спала́; с. на крова́ти, на полу́; с. не раздѣва́ясь; мнѣ с. хо́чется *ես ուզում եմ քնել, քունս տանում է.* с. какъ уби́тый *մեռածի պէս քնել.* итти́ с. *գնալ քնելու.* лечь с. *պառկել քնելու.* уложи́ть дѣте́й с. *երեխաներին քուն դնել.* *она́ спитъ и ви́дитъ, когда́ вернётся ея́ сынъ *նա օր ու գիշեր իւր որդու վերադարձի մասին է մտածում.* *я спалъ да вы́спалъ *այդ ես ամենեւին չէի ազատում, չէի երազում.* мя́гко сте́летъ, да жёстко с. (*առծ.*) *փափուկ բամբակ է, միայն մէջն ասեղ կայ.* **-ся** չ. *դէմ. քունը տանել, քնել.* мнѣ что-то не спи́тся *չեմ կարողանում քնել.* по́слѣ трудо́въ хорошо́ спи́тся.

Спа́хи|ваніе չ. **I.** *վարելը, հերկելը, մշակելը.* **II.** *սրբելը (փոշին), քշելը, 'քիշ անելը' (ճանճերին).* **-вать** Ն. **I.** (спаха́ть) *վարել, հերկել, մշակել.* **II.** (спахну́ть) *սրբել (փոշին), քշել. հալածել, 'քիշ անել' (ճանճերին)։*

Спа́хтать ա. Па́хтать.

Спа́ція է. (լտ.) *ծովգ. արանք, միջոց։*

Спая́ть, ся ա. Спа́ивать, ся I.

Спе|ка́ніе չ. *թխելը, եփելը.* **-ка́ться**, -чься ան. *խառնել, մակարդուել, կարծրանալ. պնդանալ (արեան մասին)։* [*տրախաղ։*

Спекта́кль ա. (ֆր.) *ներկայացում, թա-*

Спек|тра́льный ա. *սպեկտրային.* с. ана́лизъ *ֆիզ. սպեկտրալուծութիւն.* **-троско́пъ** ա. (լտ.-յն.) *ֆիզ. սպէկտրոսկոպ.* **-тръ** ա. (լտ.) *ֆիզ. սպեկտր, երփներանգ սպեկտր.* со́лнечный с. *արեգասպեկտր։*

Спеку́ ա. Спечь.

Спекули́|рованіе չ. *շահադիտելը, շահադիտում, -ութիւն.* **-ровать** (-рую -ютъ) չ. (լտ.) *շահադիտել, շահադիտական գործ անել.* с. на наро́дныя бѣ́дствія *ազգային արհաւիրքներից շահադիտել.* с. на пониже́ніе на би́ржѣ *բորսայի գների ցածրանալը շահադիտել։*

Спе́кулумъ ա. (ֆր.) *վիրաբ. հայելի (մարմնոյ մարմնի ներքին խորշերը դիտելու)։*

Спеку|ля́нтъ ա. (լտ.) *շահադէտ.* **-ляти́вный** ա. **1**, *տեսական, հայեցողական.* **2**, *շահադիտական.* **-ля́торъ** ա. Спекуля́нтъ; **-ля́ція** է. (լտ.) **1**, *փիլ. հայեցողութիւն, տեսութիւն.* **2**, *շահադիտութիւն, -տում.* неуда́чная с. *անյաջող շահադիտութիւն, շահախնդրու-* [*թիւն։*

Спелена́ть ա. Пелена́ть.

Спе́нсеръ ա. (ֆր?) *սպէնսէր (մի տեսակ* лифъ).

Сперва́ մ. *առաջ, նախ.* заня́ться с. тѣмъ, что не те́рпитъ отлага́тельства.

Спе́реди մ. *առջեւից, առջեւ, առաջի կողմից.* онъ ра́ненъ с.; схвати́ть кого́ с.

Спере́ть (сопру́ -ру́тъ; *անց.* спёръ -рла, о; сопри́), **ся** ա. Спира́ть, ся.

Спе́р|ма է. (յն.) *կենդ. սերմ.* **-матозо́идъ** ա. (յն.) *կենդ. և բս. արական սաղմնաբջիջ, սերմնաբջիջ.* **-матоло́гія** է. (յն.) *սերմնախօսութիւն, -բանութիւն։*

Спер|маце́товый ա. *կիտաճարպի.* **-маце́тъ** ա. (լտ.) *կիտաճարպ։*

Сперми́нъ ա. *բնախ. բնաւերմին։*

Спёр|тость է. *նեղուածութիւն.* с. во́здуха *օդի խեղդուկութիւն.* **-тый** ա. *նեղուած.* с. во́здухъ *խեղդուկ օդ։*

Спе|си́вецъ, вца ա. *հպարտ, ամբարտաւան, գոռոզ, խրոխտ մարդ.* **-си́виться** (-влюсь -вятся), посп— չ. *հպարտ, ամբարտաւան լինել կամ թուալ, երեւալ. հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն անել.* **-си́вица** է. *հպարտ, ամբարտաւան, գոռոզ կին, աղջիկ.* **-си́во** մ. *հպարտութեամբ, ամբարտաւանութեամբ, գոռոզութեամբ, -գաբար.* **-си́вость** է. *հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, գոռոզութիւն, հպարտ, ամբարտաւան, գոռոզ բնաւորութիւն.* **-си́вый** ա. *հպարտ, ամբարտաւան, գոռոզ, խրոխտ.* с. высоко́ мости́тся, да ни́зко ложи́тся (*առծ.*). **-си́вѣть**, посп— չ. *հպարտանալ, ամբարտաւանանալ, գոռոզանալ.* **-сь** է. **-сца́** *նւզ.* *հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, գոռոզութիւն.* уба́вить кому́ спе́си *մէկին նուաստացնել, մէկի թեւերը խուզել կամ կտրել.* онъ сба́вилъ спе́си *կամ* у него́ у́было спе́си *նա խոնարհ է եղել, նուաստացել է, ձայնը կտրել է։*

Специфи́|чески *մ.* յատկապէս, առանձնայատկապէս, բնորոշ կերպով. **-ческій** *-ծ.* (նոր լտ.) յատուկ, առանձնայատուկ, բնորոշ. это вещество́ имѣ́етъ с., со́бственно ему́ принадлежа́щій за́пахъ.

Спе|ціализа́ція *է.* (լտ.) մասնագիտական բնաւորութիւն տալը. **-ціализи́ровать** (-рую -ютъ) *ն.* (ֆր.) մասնագիտական բնաւորութիւն տալ. **-ся** *-ներ.* մասնագէտ դառնալ, մասնագիտական հմտութիւն ձեռք բերել. с. медици́ной; **-ціали́стъ** *-.* (ֆր.) մասնագէտ. **-ціа́льно** *մ.* մասնագիտաբար, -գիտօրէն, առանձնապէս, յատկապէս, 'մանաւանդ'. **-ціа́льность** *է.* մասնագիտութիւն. **-ціа́льный** *-ծ.* (լտ.) մասնաւոր, մասնագիտական, առանձին. **-ція, іи** *է. յ.* (լտ.) **1,** *դեղգ.* խառնուրդ (բուսական խոտերի, նիւթերի). **2,** համեմունք:

Спечь *ա.* Испечь.

Спи|ва́ть, спить *ն.* [մի փառք, մի մասը] խմել (օր. բաժակից). **-ся** *-ներ.* խմելուն, հարբեցողութեան անձնատուր լինել. спи́ться съ кру́гу սաստիկ խմել, հարբել:

Спи́ка *է.* (լտ.) *աստղբ.* Հասկ (աստղ Կոյս աստեղատան մէջ):

Спи́керъ *-.* (անգլ.) նախագահ անգլիական ստորին խորհրդարանի:

Спи́|ливаніе *չ.* սղոցելով, տաշելով կամ խարտոցելով կարելը. **-ливать, -ли́ть** (-лю -лятъ) *ն.* սղոցելով, տաշելով կամ խարտոցելով կարել:

Спи|на́ *է.* մէջք, քամակ, թիկունք, կռնակ. сча́стіе поверну́лось къ нему́ с—о́ю բաղդը նորանից երես է դարձրել. *у него́ с. чешется նորա մէջքը քոր է գալիս, նա ծեծուել, 'քոթակուել' է ուզում. **-нка** *է.* **1,** *նւզ.* *ա.* Спина́; **2,** մէջքի, քամակի կողմ, մաս (զգեստի). **3,** մէջք (օր. աթոռի). **-нный, -нно́й** *-ծ.* մէջքի, քամակի. с. хребе́тъ ողնաշար. воспале́ніе спинно́го мо́зга ողնուղեղի բորբոքում. с—ые позвонки́ մէջքի ոսկրեր. **-ночка** *նւզ.* *ա.* Спи́нка.

Спира́|ль *է.* (ֆր.) պարոյր. **-льно** *մ.* պարուրաձև, ոլորապտոյտ ձևով. **-льный** *-ծ.* պարուրաձև, ոլորապտոյտ, խխնջաձև, գալարածոյ, ոլորուն, ոլորածոյ. с—ая пружи́на պարոյր, պարուրաձև զսպանակ:

Спира́ть, спере́ть *ն.* **1,** սեղմել, սխմել, ճնշել. у меня́ дыха́нье спира́етъ շունչս կտրւում է. у меня́ дыха́нье въ груди́ спёрло կրծքս նեղացած է, շունչս կտրել է. **2,** խթելով տեղից հանել, հեռացնել. **-ся** *-ներ.* սեղմուել, սխմուել, ճնշուել. наро́дъ на у́лицѣ спёрся ժողովուրդը փողոցում խռնուել է. здѣсь во́здухъ спёрся այստեղ օդը խեղդուկ է:

Спире́й *-.* *բս.* Spiraea, ասպիրակ:

Спири|ти́змъ *-.* (նոր լտ.) ոգեհարցութիւն. **-туали́змъ** *-.* (լտ.) *փիլ.* հոգեկանութիւն. **-туали́стъ** *-.* հոգեկան. **-тъ** *-.* (ֆր.) ոգեհարց, ոգեհարցուկ:

Спироги́ра *է.* *բս.* Conferva, խօզ:

Спи́|ртный *-ծ.* գինու ոգու, ոգելից. с—ые напи́тки ոգելից ըմպելիքներ. **-ртова́тость** *է.* սպիրտատականութիւն. **-ртова́тый** *-ծ.* սպիրտատական. **-ртова́ть** (-ту́ю -ю́тъ) *ն.* սպիրտ, գինու ոգի ծծել տալ. *քիմ.* ալկոհոլացնել. **-ртово́й, -рто́вый** *-ծ.* սպիրտի, գինու ոգու. **-ртомѣ́ръ, -ртоме́тръ** *ա.* Алкоголоме́тръ; **-ртуо́зность, -ртуо́зный** *ա.* Спиртова́тость, -ва́тый; **-ртъ** *-.* (լտ.) սպիրտ, գինու ոգի, ալկոհոլ. очи́щенный, крѣ́пкій с. զտած, թունդ սպիրտ:

Спи|са́ніе *չ.* ընդօրինակելը, -կում, արտագրելը, -գրում, արտանկարելը, -րում. **-са́нный** *-ծ.* ընդօրինակած, արտագրած, արտանկարած. э́та карти́на спи́сана съ Рафаэ́лева оригина́ла; **-са́ть** (-шу́ -шутъ; -ши́), **ся** *ա.* Спи́сывать, ся; **-со́къ**, ска *-.* **-со́чекъ**, чка *նւզ.* **1,** ընդօրինակութիւն, գաղափարում, պատճէն, արտագրութիւն. с. съ ру́кописи, съ по́длинника; с. во всёмъ схо́дный съ по́длинникомъ; **2,** ցուցակ. именно́й с. чино́вниковъ, офице́ровъ աստիճանաւորների, սպաների անուանացուցակը. послужно́й *կամ* формуля́рный с. ծառայութեան, պաշտօնավարութեան ցուցակ. внести́ въ с. ցուցակ մտցնել կամ գցել, ցուցակագրել. вы́ключить изъ спи́ска ցուցակից հանել, ջնջել. с. опеча́ткамъ վրիպակների ցուցակ. с. запрещённыхъ книгъ; **-сыва́ніе** *չ.* ընդօրինակելը, գաղափարելը, արտագրելը, արտանկարելը. **-сыва́тель** *-.* ընդօրինակող, գաղափարող, արտագրող, արտանկարող, -նկարիչ. **-сыва́ть, -са́ть** *ն.* **1,** ընդօրինակել, գաղափարել, արտագրել. **2,** արտանկարել. **3,** տեղափոխել (մի նաւից միւսը). **-ся** *-ներ.* և *փոխ.* համակրութիւն, գրագրութիւն ունենալ:

Спить (сопью́ -ю́тъ; спей), **ся** *ա.* Спива́ть, ся.

Спи́|хивать, -хну́ть *ն.* խթելով, հրհրելով հեռացնել. с. кому́ това́ръ ապրանքը մէկի վրայ քշել, 'սաղացնել'. с. кому́ ребёнка на́ руки երեխան մէկի խնամքը տալ:

Спи́|ца *է.* (գերմ.) **1,** ծայրը սրած փայտ. **2,** միլ (գուլպայ գործելու). въ чужо́мъ глазу́ ви́дѣть с—у, въ своёмъ не ви́дѣть и бревна́ ուրիշի աչքի շիւղը տեսնել, իր աչքի գերանը չտեսնել. **3,** անուի շառաւիղ, 'ճղուղ', 'սօլ'. с. у колёсъ; **-чечка** *նւզ.* *ա.* Спи́чка; **-чечница** *է.* լուցկու տուփ. **-чечный** *-ծ.* լուցկու. с. заво́дъ; **-чка** *է.* **1,** *նւզ.* ծայրը սրած բարակ փայտի կտոր, շիւղ, 'ծեղ', 'չօփ' ևլն. онъ исо́хъ, какъ с. նա բոլորովին քամուել, հալից ընկել է. **2,** լուցկի. **3,** նորաբողբոջ եղջիւր[ի ծայր] եղջերուի:

Спичъ *-.* (անգլ.) հանդիսաւոր ճառ:

Спла́|вить (-влю -вятъ; -вь) *ա.* Спла́вливать; **-вка** *է.* **-вливаніе** *չ.* **1,** միասին հալելը, հալեցնելը (մետաղները). **2,** [գետով, ջրով] քշելը. с. лѣ́са; **-вливать, -вля́ть, -вить** *ն.* **1,** միասին հալել, հալեցնել (մետաղները). **2,** [գետով, ջրով] քշել (փայտ). **3,** (միայն спла́вить) кого́ մէկին տեղից, պաշտօնից վանել, խրկել, 'մէկի գլուխն ուտել'. **-вно́й** *-ծ.* **1,** գետով, ջրով փայտ քշելու. спла́вная, о́й *է.* փայտ քշելու նաւ, որը տեղ հասնելով կտորտւում և իբրև վառելափայտ գործ է ածւում. с—а́я рѣка́ գետ, որով կարելի է փայտ քշել, նաւարկելի գետ. **2,** գետով, ջրով քշած. с. лѣсъ; с—ы́я дрова́; **-вочный** *ա.* Сплавно́й; **-вщикъ** *-.* գետով, ջրով փայտ քշող. **-въ** *-.* *ա.* Спла́вка.

|| **Спланировáть** *ш.* Планировáть.

Сплáчивать, сплотить *ն.* *միացնել. կցել, կապակցել.* с. доски болтами; с. въ замо́къ *գերաններն ծայրերը միմեանց հետ կցել, ամրացնել.* *с. свои́хъ привéрженцевъ вокру́гъ себя *իր կողմնակիցներին իր շուրջը համախմբել.* **-ся** *-ն.* *միանալ, խմբուել, համախմբուել։*

Сплéсень, сня *ա.* *ծովգ.* *միացնում, կցում, կապակցում (պարաններն ծայրերի)։*

Сплёскивать, сплеснýть *ն.* **1,** *ճղփելով ջրել տանել, քշել տանել.* **2,** *ճղփելով, ցայտեցնելով թափել.* сплеснýть (*կմ* всплеснýть) рукáми *ձեռքերը միմեանց զարկել։*

Сплé|снивать, -снить (-ню -нать) *ն.* *ծովգ.* *միմեանց հետ. հիւսել, կապակցել, միացնել (պարանի ծայրերը)։*

Сплеснýть *ш.* Сплёскивать.

Сплеjсть (-етý -тýтъ; *անց.* -ёлъ -лá, ó; *հրմ.* -тѝ), **ся** *ш.* Сплетáть, ся; **-тáніе** *չ.* **1,** *հիւսելը. հիւսելով միացնելը, կապակցելը.* **2,*** *յերիւրելը, հնարելը.* **-тáтель** *ա.* *յերիւրող, հնարող.* с. лжи, клевéтъ; **-тáть**, -сть *ն.* **1,** *հիւսել (օր. կողով). հիւսելով միացնել, կապակցել.* **2,*** *յերիւրել, հնարել.* с. ложь; **-ся** *-ն.* *հիւսուել, խառնուել, պատառուել.* **-тéніе** *չ.* **1,** *ш.* Сплетáніе; **2,** *հիւսուածք.* сѣтчатое с. *կզմն.* *ցանցաձև հիւսուածք.* **3,*** *յերիւրանք.* с. лжи *սուտ յերիւրանք.* **-тни** *յ. ш.* Сплéтня; **-тникъ** *ա.* **-тница** *է.* *բամբասող, «պատառած» բերանի մէր, բամբասող, բամբասանք այր, կին.* **-тничать** *չ.* *բամբասել, բամբասանքներով զբաղուել.* **-тня** *է.* *և յ.* **-тни**, -тенъ *և* -тней *ասէկոսէ(ներ), բամբասանք(ներ), բարութիւնք(ներ)։*

Сплинъ *ա.* (*անգլ.*) *մաղձ, սևամաղձութիւն, տխրութիւն, ապրելու վարմունք։*

Сплоjтáть (-чý -тáтъ; -тѝ), **ся** *ш.* Сплáчивать, ся; **-тка** *է.* *միացնելը, -ցնում, կցելը. կցում, կապակցելը, -կցում.* **-тникъ**, **-тчикъ** *ա.* *գերանները միմեանց կցող, գերանների լաստեր շինող։*

Сплоjха *f.* *յիմարաբար, անմտաբար, տատից մտածելու, ատեն խորհելու.* **-хова́ть** (сплохýю -ютъ) *չ.* *յիմարաբար, անմտաբար վարուել, գործել, անզգոյշ, անշրջահայեաց գործել, սխալուել։*

Сплочéніе *չ. ш.* Сплóтка.

Сплоjшнóй *-ծ.* *խիտ, թանձր, հոծ. անընդհատ, անընդհատաբար, չ'ընդհատուող, չ'ընդմիջուող.* с—óе гóре *անվերջ տխրութիւն, վիշտ.* с—óе пространство *անվերջ, անծայր տարածութիւն.* с—áя недѣля *ուտիքի շաբաթ, շաբաթ տարն շաբաթապահք.* **-шь** *f.* **1,** *անընդհատ, միմեանցից կպած, միմեանց կշտին.* **2,** *անընդհատ, անդադար.* **3,** *անխտիր կերպով, ամենայն խառնութեամբ.* **4,** *համարեա միշտ.* сплóшь да рядомъ *միշտ և ամէն տեղ. ամէն քայլ, երբեմնչափ քայլափոխում.* это случáется с. да рáдомъ.

Сплутовáть *ш.* Плутовáть.

Сплы|вáть, -ть *չ.* *թափուել, վայր թափուել, վայր հոսել (ափերից).* *Չրից.* *տարուել, քշուել.* было да сплыло *էր, բայց այլ ևս չէկայ, ոչ գոյ.* **-ся** *-ն.* *հոսելով միմեանց հետ միանալ, խառնուել.* **-въ** *ա.* **1,** *թափուելը, վայր թափուելը.* **-ть** (-вý -вýтъ; -вѝ), **ся** *ш.* Сплывáть, ся.

Сплю *ш.* Спать.

Сплю|снуть, ся *ш.* Сплю́щивать, ся; **-щеніе**, **-щиваніе** *չ.* *ճնշելով տափակացնելը.* **-щенность** *է.* *տափակացրած լինելը. տափակութիւն (ճնշումից).* **-щивать, -щить** (-щу -щатъ), -снуть *ն.* *ճնշելով տափակացնել.* **-ся** *-ն.* *տափականալ։*

Сплясáть (-шý -шутъ; -шѝ) *ն.* *պարել, կաքաւել (պար, կաքաւ)։*

Сподвиж|никъ *ա.* **-жница** *է.* *գործակից, -կցուհի, աջակից, -կցուհի, ամոլ։*

Спо|добáться *-ն.* *բարեհաճել, գալ գալ.* **-добля́ть, -дóбить** (-блю -бятъ; -бь) *ն.* **1,** *արժանացնել, արժանի համարել, արժանի գտնել.* **2,** *տալ, վարձատրել.* **3,** *պարգևել.* **-ся** *-ն.* *պարգևատրուել։*

Сподрý|чно *մ.* *յարմար, յարմար ևկաց.* это мнѣ с., не с.; **-чность** *է.* *յարմարութիւն, յարմար գալը.* **-чный** *-ծ.* **1,** *յարմար, հեշտ, դիւրին.* **2,** *միշտ պէտք եկող, հարկաւորուող, անհրաժեշտ։*

Спожи́нки *ш.* Госпожи́нки.

Спозарáнку *f.* *վաղ առաւօտից։*

Спо|знавáть (*ներկ* -знаю -ю́тъ), **-знáть** (*ապառ.* -знáю -ютъ) *ն.* *ճանաչել, ծանօթանալ.* **-ся** *-ն.* *և է-ի-ը.* *ճանաչել, ծանօթանալ։*

Споить (-ою́ -áтъ) *ш.* Спáивать II.

Спокóйно *f.* *հանգիստ, հանդարտ, խաղաղ, անդորր [կերպով], «ալբէլէն».* сидѣть, стоять с.; с. обдýмавъ; **-йность** *է.* *հանգստութիւն, հանդարտութիւն, խաղաղութիւն, անդորրութիւն.* **-йный** *-ծ.* *հանգիստ, հանդարտ, խաղաղ, անդորր.* с—ой нóча! *բարի գիշեր.* с—ая жизнь; со с—ою сóвѣстію, съ с—ымъ сéрдцемъ *հանգիստ խղճով, սրտով.* с. нравъ *հեզ, հանդարտ բարք, բնաւորութիւն.* больной спокóенъ; мóре спокóйно; будь спокóенъ *հանգիստ, «ալբէլէն» կաց.* **-йствіе, -йство** *չ.* *հանգստութիւն, հանդարտութիւն, խաղաղութիւն, անդորրութիւն.* с. дýха, сóвѣсти; с. госудáрства; нарýшить общéственное с.; недовѣ́ріе есть залóгъ с—ствія (*առծ.*) **-ить, ся** *ш.* Покóить, ся.

Спокóнъ *ш.* Испокóнъ.

Сполáгоря *f.* *ոչ այնքան գժուարութեամբ, ոչ այնքան նեղութեամբ.* дѣти у негó всѣ пристрóены, тепéрь емý жить с. — *այժմ նա կարող է պատ չունչ քաշել։*

Споласки|ваніе *չ.* *ողողելը, ողողելով լուանալը.* **-вать**, сполоскáть, сполоснýть *ն.* *ողողել, ողողելով լուանալ։*

Спол|заніе *չ.* [*սողալով, սողալով*] *իջնելը.* с. земли *հողի վայր թափուելը.* **-зáть, -сти́** (-зý -зýтъ; *անց.* -зъ -злá, ó; -зѝ) *ш.* Спáлзывать.

Спол|нá *f.* *լրիւին.* заплатить долгъ с.

Спóлія *է.* (*լա.*) *ատր, կողոպուտ։*

Сполоjскáть (-лощý -óщутъ; -щѝ), **-снýть** *ш.* Споласкивать.

Спо|лóхъ *ա.* *ռմկ.* *աղմուկ, անհանգստութիւն, շփոթ, շփոթութիւն.* **-лошить**, **ся** *ш.* Всполошить, ся.

Сполости́ть (-щу́ -стя́тъ; -сти́) *ն. միասին հանել, թափել չինել:*

Спо́лье *չ. գաշտի, հողի տակը, եզրը:*

Спон|де́й *ա. (յն.) տաղչփ. համբոյր (յունական տաղաչափութիւն, բաղկացած միմեանց հետևող երկու երկար վանկերից).* **-де́ическій** *-ծ. տաղչփ. համբուրական:*

Спо́ра *է. բս.* spore, *բեղմնիկ (մանր փոշենման բջջիկ, սերմնիկ):*

Споради́|чески *մ. սակաւադէպ, տեղ տեղ, մի մի անգամ, մի մի տեղ.* **-ческій** *-ծ. (յն.) սակաւական, տեղ տեղ, մի մի անգամ միայն պատահող, եզող, տառ եկող:*

Спо́|рить (-рю -рятъ) *չ.* **1,** *վիճել, վիճաբանել. (գր.) կռուել.* с. съ кѣмъ; с. о пустякахъ; мнѣ не́ о чемъ с. съ ва́ми *ես ձեզ հետ վիճելու բան չունեմ.* **2,** *գրազ, գրաւ գալ.* **-ри́ться** (-рю́сь -ря́тся) *չ. առաջ գնալ, յաջող գնալ, յաջողուել.* въ его́ рука́хъ всё спори́тся; «всё дѣ́ло спори́лось у ней».

Спо́р|кій *տ.* Спо́рый; **-ко** *տ.* Спо́ро; **-кость** *է. օգտաւէտութիւն, նիւթատուութիւն, ‘բարաքայ ունենալը’:*

Спо́|рливость *է. սէր, հակում վիճելու, կռուելու, կռուասիրութիւն, ամբարշտութիւն.* **-рливый** *-ծ. հակուած վիճելու, կռուելու, կռուասէր, ամբարիշտ.* **-рный** *-ծ. վիճելի, վէճի ենթակայ.* с—ое пра́во; с—ое дѣ́ло; с. вопро́съ; с—ая земля́.

Спо́|ро *մ. լաւ, յաջող կերպով.* что ско́ро, то не спо́ро (*առծ.*) *շտապելով բան չի գլուխ գայ:*

Споро|ви́къ, а́ *ա. կնդ.* Sporozoa, *սերմնաճճի.* **-во́й** *-ծ. գաղտնաբեղուն (գաղտնամուսին), բեղմնիկաւոր.* с—о́е расте́ніе.

Спо́рокъ, рка *ա. կարը քակելով, քանդելով գչլած, ‘պոկած’ կառ (շորի):*

Споро́ть (-рю́ -рютъ; -ри́) *տ.* Спа́рывать.

Спорти́вный *-ծ. սպորտային:*

Спо|ртсме́(э́)нъ *ա. (անգլ.) սպորտսմէն.* **-ртъ** *ա. (անգլ.) սպորտ (բացօթեայ ամէն տեսակ վարժութիւններ և խաղեր, օր. ձիարշաւ, նաւարշաւ, հեծանւաւորների մրցում ելն):*

Спорхну́ть *տ.* Спа́рхивать.

Спо́|рщикъ *ա.* **-рщица** *է. կռուարար, կռուասէր այր, կին.* **-ръ** *ա. վէճ, վիճաբանութիւն, կռիւ.* учёный с.; нача́ть с.; вступи́ть съ кѣмъ въ с. *մէկի հետ վէճ, կռիւ սկսել, վէճի, կռուի բռնուել.* объ этомъ ещё идётъ с. *դրա մասին դեռ վէճ կայ:*

Спо́рый *-ծ. օգտաւէտ, շահաւէտ, առատաւէտ, նիւթով, ‘բարաքաթով’.* с—ая мука́ *բարաքաթով ալիւր.* эти дрова́ очень спо́ры *այս վառելափայտը շատ բարաքաթով է.* худо́е спо́ро, не сживёшь ско́ро *հեշտ չէ վատ բանն արմատախիլ անելը:*

Спо|рынько́тый *-ծ. ժանգահար.* с—ая рожь; **-рынья́** *է. բս. ա,* Sclerotium clavus, *հաճարի ժանգառ. բ,* Claviceps purpurea, *ծիրանեգոյն սնկասունկ.* **-рыно́къ**, шка́ *ա. նուազ, այլանդակ ձու (հաւի, երբ վերջինս ձուից կտրւում է).* **-рышъ** *ա. բս. ա, տ.* Спорынья́ *տ. բ,* Polygonum aviculare, *արիւն (հաւի կեր). գ,* Herniaria glabra, *կանաչ փախածաղիկ:*

Спо́|рю *տ.* Спо́рить; **-рю́** *տ.* Споро́ть.

Спосо́|бность *է. ընդունակութիւն, կարողութիւն.* у́мственныя с—и; с. мы́слить, дѣ́йствовать; онъ одарёнъ блиста́тельными с—іями; у него́ больша́я с. къ матема́тикѣ *մաթեմատիկայի մէջ նա մեծ ընդունակութիւն ունի.* па́мять и во́ля суть с—и души́; с. движе́нія *շարժուելու կարողութիւն.* **-бный** *-ծ.* **1,** *ընդունակ, կարող.* онъ ко всему́ спосо́бенъ *նա ամէն բանի ընդունակ է.* онъ на всё спосо́бенъ *նա ամէն բանի, ամէն բան անելու ընդունակ է.* с. къ вое́нной слу́жбѣ *զինուորական ծառայութեան ընդունակ.* это человѣ́къ весьма́ с.; одни́ лишь ге́ніи спосо́бны соверши́ть это; **2,** *յաջող, պատեհ, յարմար.* с—ое вре́мя; с. вѣ́теръ; **-бствова́ніе** *չ. նպաստելը, սատարելը, օգնելը, օժանդակելը.* **-бствова́ть** (-вую -ютъ) *չ. նպաստել, սատարել, օգնել, օժանդակել.* это мно́го спосо́бствовало успѣ́ху дѣ́ла; с. чьи́мъ-либо намѣ́реніямъ; онъ -бствовалъ его́ поги́бели; с. кому́ въ чёмъ *մէկին մի բանում աջակից լինել, նպաստել, օգնել.* **-(спо́со)бъ** *ա. միջոց, ձև, կերպ, եղանակ, հնար.* каки́мъ бы то ни́ было с—омъ *ինչ միջոցով էլ լինի.* употреби́ть всѣ с—ы къ достиже́нію цѣ́ли; с. преподава́нія *դասաւանդութեան ձև, եղանակ, մեթոդ.* с. лѣче́нія; с. выраже́нія.

Споспѣшеств|ова́ніе *չ. աջակցելը, օգնելը, նպաստելը, օժանդակելը. սատարելը.* **-ова́тель** *ա. աջակից, -կցող, օգնող, նպաստող, օժանդակող.* **-ова́ть** (-вую -ютъ) *չ. աջակցել, օգնել, նպաստել, օժանդակել, սատարել.* с. о́бщему бла́гу.

Спо|ткну́ться *տ.* Спотыка́ться; **-тыка́ніе** *չ. գայթումն, սայթաքումն, սխալուելը, ‘ոտք տալը’, ‘բուդուրմիշ ըլլելը’.* **-тыка́ться**, **-тыкну́ться**, -ткну́ться *-նւր. գայթել, գթել, սայթաքել, սխալուել, ‘ոտք տալ’, ‘բուդուրմիշ ըլլել’.* конь и о четырёхъ нога́хъ, да спотыка́ется (*առծ.*). лу́чше споткну́ться ного́й, чѣмъ языко́мъ (*առծ.*) *լաւ է գայթել ոտով, քան վրիպել լեզուով.* **-тыкли́вый** *-ծ. յաճախ գայթող, սայթաքող, սխալող, ‘բուդուրմիշ ըլլող’:*

Спо|хва́тываться, **-хвати́ться** (-ачу́сь -а́тятся; -ти́сь) *չ. յանկարծ յիշել, նկատել, հասկանալ, ուշքի գալ.* онъ сказа́лъ одно́ сло́во вмѣ́сто друго́го, но то́тчасъ спохвати́лся — *բայց իսկոյն իր սխալն ուղղեց.* онъ спохвати́лся, что у него́ вы́тащили кошелёкъ *նա յանկարծ նկատեց, որ իր քսակը հանել են:*

Спою́ *տ.* Спѣть *և* Спои́ть.

I. **Спра́ва** *մ. աջ կողմից:*

II. **Спра́ва** *է. հնց. իրք.* **1,** *ստորագրութիւն (քարտուղարի).* **2,** *վեր գրելը (կայքը):*

Справедли́|во *մ.* **1,** *արդարացի [կերպով], արդարութեամբ.* поступа́ть, суди́ть с.; онъ нака́занъ с.; **2,** *ճշմարիտ, ուղիղ [կերպով].* с. и́ли нѣтъ, но его́ счита́ютъ а́второмъ э́той кни́ги *ուղիղ է, թէ ոչ, ակայն նորան են.* **-вость** *է.* **1,** *արդարութիւն, արդարացիութիւն.* с. нача́льника, судьи́; с. дѣ́ла, тре́бованія; с. тре́буетъ, что́бы вы его́ вознагради́ли; отда́ть кому́, чему́

с. *արդարութեամբ մէկի, մի բանի արժանիքը խոստովան(ու)ել.* по справедливости *ժ. արդարութեամբ, ճշմարտութեամբ.* говоря по с—и *ճշմարիտն ասած.* **2,** *ճշտութիւն, ճշմարտութիւն, ստուգութիւն.* я сомнѣваюсь въ с—и этого слуха; с. разсказа; **-ный** *ած.* **1,** *արդար, արդարացի.* с. приговоръ; с—ое наказаніе; с. человѣкъ, судья; с—ая жалоба; с—ое дѣло; это -во; **2,** *ճիշտ, ճշմարիտ, ստոյգ, իրական.* с—ое происшествіе; с—ая исторія; с. разсказъ; этотъ слухъ справедливъ *այդ համբաւն ստոյգ է։*

Спра|вить (-влю -вятъ; -вь), **ся** *ա.* Справлять, ся; **-вка** *է. տեղեկութիւն, հարցուփորձ.* наводить с—и, сдѣлать с—у *տեղեկութիւններ հաւաքել, հարցուփորձ անել.* по с—ѣ, по наведеніи справокъ оказалось *տեղեկութիւններ հաւաքելուց, հարցուփորձից յետոյ երեւաց.* с. о прежней жизни обвиняемаго; **-влять**, -вить *ն.* **1,** *ուղղել, 'դզել'.* **2,** *տօնել.* с. именины *անուանակոչութեան օրը տօնել.* с. свадьбу *հարսանիք տօնել, սարքել կմ անել.* **3,** *վաւերացնել (ստորագրութեամբ).* **-ся** *—ծգր.* **1,** *տեղեկանալ.* с. о дѣлѣ, о чьёмъ здоровьи, о цѣнѣ вещи; с. съ книгами, съ исторіею *գրքերին, պատմութեանը դիմել (հարկաւոր բաներն իմանալու).* с. съ подлинникомъ *բնագրքը տեսնել.* **2,** съ кѣмъ, съ чѣмъ *մէկին խելքի բերել, 'մէկի հախից գալ', մի բան անել, մի բան գլուխ բերել.* я съ нимъ справлюсь; с. съ лошадью *ձին զսպավարել.* ему не справиться съ этимъ дѣломъ *այդ գործը նա չէ կարող գլուխ բերել.* *трудно -виться съ его характеромъ *դժուար է նորա բնաւորութեանը յարմարուել.* **-вочный** *ած.* **1,** *տեղեկատու, տեղեկութիւններ տուող, տեղեկութիւններ հաւաքելու.* с—ая контора для найма прислуга; с—ая цѣна *շուկայի գին.* с—ая книга *բառարան, հաշւեներրի մատեան էլն.* **2,** *տպագր. սրբագրութեան, -գրական.* с. листъ.

Спраши|ваніе *չ. հարցնելը. խնդրելը.* **-вать**, спросить *ն.* **1,** *հարցնել. խնդրել.* спросите его, чего онъ хочетъ; с. стаканъ воды — *խնդրել.* васъ кто-то спрашиваетъ; онъ -валъ меня о вашемъ здоровьи; **2,** *պահանջել, պատասխանատուութեան ենթարկել.* съ него много спрашиваютъ; съ васъ спросятъ за допущеніе этихъ безпорядковъ — *ձեզնից պատասխան կը պահանջեն.* **-ся** *—ծգր.* **1,** кого *մէկից խորհուրդ հարցնել, մէկի հետ խորհուրդ անել, խորհրդակցել.* въ этомъ дѣлѣ надлежитъ спроситься людей свѣдущихъ; онъ ушёлъ не спросясь *նա առանց թոյլտուութիւն հարցնելու գնացել է, հեռացել է.* **2,** *հարցնուել, պահանջուել.* съ него слишкомъ много спрашивается *նորանից շատ բան են պահանջում, դէպի նա խստապահանջ են.* этотъ товаръ нынѣ мало -вается *այդ ապրանքի համար այժմ քիչ խնդրանք կայ.* онъ ни разу не сдержалъ слова, -вается: можно ли послѣ этого вѣрить ему — *հարց է առաջանում, արդեօք կարելի՞ է այսուհետեւ էլն։*

Спрессовать *ա.* Прессовать.

Сприн|цованіе *չ. սրսկելը, սրսկում.* **-цовать** (-цую -ютъ) *ն. բժ. սրսկել, սրսկում անել.* **-цовка** *է.* **1,** *սրսկում.* **2,** *սրսկիչ։*

Спрова|дить (-жу -дятъ) *ա.* Спроваживать; **-живаніе** *չ. ճանապարհ դնելը, հեռացնելը, 'ցանելը', 'գլխից ռազ անելը'.* **-живать**, -дить *ն.* **1,** *ճանապարհ դնել, հեռացնել, 'ցանել', 'գլխից ռազ անել'.* с. скучнаго посѣтителя; онъ безъ дальнихъ разговоровъ спровадилъ этого человѣка; **2,** *ծածուկ, ծածկաբար, գաղտնի, -անարար դրկել, ուղարկել, յղել։*

Спроворить *ա.* Проворить.

Спросить (-шу -осятъ; -си), **ся** *ա.* Спрашивать, ся. [зѣвать с.

Спросонокъ *ժ. քնաթաթախ(ութիւնից).*

Спроста *ժ. պարզ կերպով, պարզաբար, առանց յետին մտքերի.* онъ сказалъ это с.; не с. *ոչ առանց պատճառի։*

Спросъ *ա.* **1,** *հարցում, հարցմունք, խնդրանք.* с. на товаръ *ապրանքի խնդրանք.* с. превышаетъ предложеніе; на что с., на то и цѣна; по с—у и отвѣтъ *համեմատ հարցումին և պատասխան.* **2,** *հարցում, թոյլտուութիւն, թոյլտւութիւն.* отлучиться безъ с—а.

Спрутъ *ա. կնդ.* Dibranchiata, *երկխռիկեան գլխոտանի (կակղամորթ մի)։*

Спры|гиваніе *չ. վայր թռչելը, վայր ցատկելը.* **-гивать**, **-(ы)гнуть** *չ. վայր թռչել, վայր ցատկել.* с. съ крыльца; с. сверху внизъ *վերեւից վայր թռչել։*

Спры|скиваніе *չ. սրսկելը.* **-скивать**, **-скать**, **-снуть** *ն. սրսկել.* **-ся** *—ծգր. սրսկուել.* с. духами *անուշահոտ օծանելիքով օծուել, պարֆիւմուել։*

Спря|гаемый *էյ. ած. քերկ. խոնարհելի.* **-гать** *ն. քերկ. խոնարհել.* **-ся** *—ծգր. խոնարհուել.* **-жéніе** *չ. քերկ. խոնարհում։*

Спря|мить (-млю -мятъ; -ми), **ся** *ա.* Спрямлять, ся; **-мленіе** *չ. ուղղելը, 'դզելը', 'դրստելը'.* **-млять**, -мить *ն. ուղղել, 'դզել', 'դրստել'.* **-ся** *—ծգր. ուղղուել, 'դզուել', 'դրստուել'։* [հիւսել։

Спрясть (-ядý -дýтъ; -дй) *ն. մանել,*

Спрятать, ся *ա.* Прятать, ся.

Спу|гиваніе *չ. խրտնեցնել(ով քշելը, հալածելը, թռցնել)ը.* **-гивать**, **-гать**, **-гнуть** *ն. խրտնեցնել(ով քշել, հալածել, թռցնել).* собака спугнула куропатку.

Спудъ *ա. գրուան, գրբի.* *оставаться подъ с—омъ *անյայտ, անյայտութեան, մոռացութեան մէջ մնալ, ծածուկ մնալ.* *доставать изъ-подъ с—а *մոռացութիւնից հանել։*

Спу|скальный *ած. թողնելու, բաց թողնելու, իջեցնելու, իջեցնող.* **-сканіе** *չ.* **1,** *թողնելը, իջեցնելը, ցածրացնելը.* **2,** *բաց թողնելը, արձակելը.* с. курка *հրացանը պայթեցնելը, 'արձակելը', արձակելը, 'գցելը'.* с. съ цѣпи *[շանը] կապից արձակելը.* **-скать**, -стить *ն.* **1,** *թողնել, իջեցնել, ցածրացնել.* это нужно -стить пониже; с. гробъ въ могилу; с. флагъ; с. паруса *առագաստները իջեցնել.* *спустя рукава *անհոգ կերպով, անհոգութեամբ.* **2,** *բաց թողնել, արձակել.* с. корабль на воду *նաւը բաց թողնել, ծով, գետ իջեցնել.* с. собакъ на звѣря; с.

собаку съ цѣпи շանը կապից արձակել. с. воду изъ пруда; с. пѣтуховъ на драку; с. курокъ հրացանն արձակել, ‘տրաքացնել’, ‘ցցել’. с. стрѣлу; с. кобылу съ жеребцомъ յավատակին (‘այղրին’, ‘էղիրին’) մատակի վերայ բաց թողնել. с. канареекъ դեղձանիկներին միասին թողնել. с. пиво գարեջուրը ածել, ամանել. **3**, բարձրացնել, թողնել որ բարձրանայ. с. бумажнаго змѣя; **4**, միասին հալել, հալելով խառնել. с. воскъ съ масломъ; **5**, *кому что մէկին մի բան ներել, մի բան առանց ուշադրութեան թողնել. эту вину я ему спускаю; я это тебѣ не спущу; не с. кого съ глазъ կմ съ кого глазъ մէկից աչք չհեռացնել. **-ся** -չէզ. իջնել, ցածրանալ. с. съ горы, съ лѣстницы; с. по верёвкѣ; с. внизъ по рѣкѣ գետն ’ի վայր իջնել. **-скной, -сковой** ած. իջեցնելու, բաց թողնելու, արձակելու. с—вая собачка հրացանի շնիկ. с—вая труба ատնիկերի խողովակ. **-скъ** ա. **1**, տ. Спусканіе; с. корабля на воду նաւը գետ, ծով թողնելը. с. кожи խորիկը ձգելը (օձի). змѣиный с. օձի ձգած խորիկը. с. верёвокъ մի կապոց թել. **2**, զառիվայր. թեքութիւն. **3**, ռզ. ձմռի ուղեզանի, ‘մհյամ’. **4**, խնայողութիւն, ներողութիւն, ներողամտութիւն. онъ никому не даётъ спуску կմ у него никому нѣтъ спуску նա ոչ ոքի չէ ներում, ոչ ոք թող նորանից ներողամտութիւն չ’սպասէ. не давать спуску ни другу, ни врагу ոչ ոքի չխնայել, չխնայել ոչ բարեկամին, ոչ թշնամուն. не давать кому спуску մէկին զսպած պահել. **-стить** (-щу́ -стятъ; -ти), **ся** տ. Спускать, ся; **-стя** մ. մէջ տալով, յետոյ, (գր.) զկնի. два дня с., онъ возобновилъ эту попытку.

Спу́|тать, ся տ. Спутывать, ся.

Спу́т|никъ ա. **-ница** ի. **1**, ուղեկից, -կցուհի. **2**, աստղ. արբանեակ. луна спутница земли.

Спу́|тываніе չ. խառնելը, խճճելը, կրնճռելը. **-тывать**, -тать ն. **1**, խառնել, խճճել, ճնճռել. с. волосы մազերը խճճել, գզգզել. **2**,* շփոթեցնել. ‘շշկլեցնել’. **3**, կապել (ձիաներին). **-ся** -չէզ. **1**, խառնուել, խճճուել. **2**,* շփոթուել, ‘շշկլուել’. **3**. съ кѣмъ մէկի հետ կապուել, մէկի վարմի, թակարդի մէջ ընկնել:

Спья́на մ. հարբած, խմած, գինովցած:

Спѣ|ва́ться, -ться -չէզ. **1**, միասին երգել. (ներդաշնակութեան համնելու նպատակով) վարժուել. **2**,* համաձայնուել. **-вка** ի. միասին երգելը, կրկնելը, կրկնութիւն, վարժութիւն:

Спѣ́|лость ի. հասունութիւն, հասունացածութիւն. **-лый** ած. հասուն, հասած, հասունացած. с—ые плоды.

I. **Спѣть** չ. **1**, հասնել, հասնուլ, հասունանալ. **2**, յու. բառ հարկին առաջակուել, խարխուել. թխուել:

II. **Спѣть** (спою -ютъ; спой) ն. երգել [պրծնել]. ваша пѣсенка спѣта ձեր ‘ժամը զարկ է եկել’, ձեր բանը պրծել է, պրծած է. **-ся** տ. Спѣваться.

Спѣхъ ա. շտապում, անհապարում, -բանք, ճեպ, ճեպում. с—у нѣтъ հարկաւոր չէ շտապել, հարկ չկայ շտապելու. дѣлать что къ с—у, на с. մի բան շտապով, շտապելով անել. эта работа не къ с—у այս շտապելու գործ չէ, այս գործի համար հարկաւոր չէ շտապել:

Спѣ|шиваніе չ. ձիուց իջեցնելը. **-шивать**, -шить ն. ձիուց իջեցնել. ռզմ. ձիուց իջեցնել, հետիոտն դարձնել. **-ся** -չէզ. ձիուց իջնել, հետիոտն դառնալ:

I. **Спѣши́ть** (-шу́ -ша́тъ) չ. շտապել, անհապարել, ‘խտտտել’. с. своимъ отъѣздомъ շտապել շուտով մեկնելու. куда вы спѣшите ուր էք շտապում:

Спѣ́шить (-шу -шатъ) տ. Спѣшивать.

Спѣ́ш|но մ. շտապ, շտապով, փութով, արագ կերպով. с. ѣсть; **-ность** ի. շտապում, անհապարում, -բանք, արագութիւն. **-ный** ած. շտապ, արագ. с. отъѣздъ շտապ, արագ մեկնում. это дѣло с—ое.

Спя́|чивать, -тить (-чу -тятъ; -ть) **1**, ն. յետ կառեցնել, ընկրկեցնել, դէպի յետ տանել. **2**, չ. съ ума խելագարուել, ցնորուել, ‘զժուել’. **-ся** -չէզ. յետ կենալ, յետ քաշուել. իր խօսքը յետ առնել, շպահել:

Спя́|чка ի. **1**, քնափութիւն. **2**, зимняя с. կնդ. ձմեռուայ քուն (որին ենթակայ են մի քանի կենդանիներ). **-щій** ած. քնող, քնած. притворяться с—имъ; семь с—ихъ отроковъ եկղ. պատմ. եօթ քնած պատանիներ:

Срабо́тать ն. աշխատել, բանել. մշակել, գործել, պատրաստել. с. на себя, на другого իր, ուրիշի համար աշխատել, բանել:

Сравне́ніе չ. համեմատում, -տութիւն, բաղդատում, -տութիւն. въ с—іи съ кѣмъ, съ чѣмъ մէկի, մի բանի հետ համեմատելով, բաղդատելով. մէկի, մի բանի համեմատութեամբ. ваша бѣда ничего не значитъ въ с—іи съ моею; онъ бѣденъ въ с—іи съ такимъ-то; земля мала въ с—іи съ солнцемъ; с. не есть доказательство (առծ.). степени с—ія քերկ. համեմատութեան, բաղդատման աստիճաններ. **-ниваніе** չ. ուղղելը, հարթելը, հաւասարելը, ‘դզելը’. **-нивать** ն. **1**, (-нить) համեմատել, բաղդատել. с. переводъ съ подлинникомъ; счастіе сравниваютъ съ колесомъ; нельзя с. бѣднаго съ богатымъ; **-ся** -չէզ. համեմատուել, բաղդատուել. հաւասարուել, հաւասար գալ. с. въ успѣхахъ съ своими соучениками; онъ сравнялся съ самыми знаменитыми мастерами; **2**, (сравнять, сровнять) ուղղել՝ հարթել, հաւասարել. ‘դզել’. с. дорогу; **-ся** -չէզ. ուղղուել, հարթուել, հաւասարուել, ‘դզուել’. **-нительно** մ. համեմատաբար. **-нительный** ած. համեմատական, բաղդատական. с—ая степень քերկ. բաղդատական աստիճան. с—ая анатомія; **-нить** (-ню -нятъ), **ся** տ. Сравнивать, ся 1; **-нять, ся** տ. Сравнивать, ся 2.

Сра|жа́ть, -зить ն. զարկել, շանթել, հարուածել, զարկելով գցել, գետին գլորել, տապալել, ջախջախել. *ընկճել. его сразила тяжкая болѣзнь նա բռնուած է ծանր հիւանդութիւնից. горе сразило его; эта вѣсть сразила его այդ լուր նորան կայծակի պէս շանթեց. послѣднее несчастіе сразило его վերջին դժբախտութիւնը նորան սպանեց, ընկճեց. смерть сразила его մահը նորան շան-

թեց, զարկեց. **-ся** անդր. և փոխդ. կռուել, պատերազմել. войска́ сража́ются; обѣ а́рмiи сража́лись му́жественно; **-же́нiе** չ. մարտ, ճակատամարտ, պատերազմ. дать с. ճակատամարտ տալ. морско́е с. ծովամարտ. э́тотъ офице́ръ ещё въ с—iи не быва́лъ; **-зи́ть** (-жу́ -зя́тъ; -зи́), **ся** տ. Сража́ть, ся.

Сра́зу մ. միանգամից, 'մէ բաշ'. онъ с. проигра́лъ ты́сячу рубле́й; нельзя́ сдѣ́лать всего́ с.

Сра́зы ա. յ. սրտղի (ծեծած մսից և սովորաբար խոշոր ձուկերից պատրաստած կերակուր մի)։

Сра|ми́ть (-млю́ -мя́тъ; -ми́) ն. кого́ մէկին խայտառակել, ամօթահար անել, անարգել, ծանակել. **-ся** անդր. խայտառակուել, ամօթահար լինել, ծանակուել. **-мни́къ**, а́ ա. **-мни́ца** է. անամօթ, յայրատ, խայտառակ, անպատիւ այր, կին. **-мно** մ. խայտառակ կերպով, անարգաբար. **-мность** է. խայտառակութիւն, անամօթութիւն, ծանակ, խաղքութիւն. **-мный** ած. խայտառակ, անամօթ, ամօթալի, ծանակելի. **-мосло́вить, -мосло́вiе, -мосло́вный** տ. Скверносло́вить, -вiе, -вный; **-мота́** է. **-мъ** ա. ամօթալի, խայտառակ բան, խայտառակութիւն, խաղքութիւն. աղտեղի, կեղտոտ բան, աղտեղութիւն։ [ձգել, վայր նետել։

Сра́нивать, срони́ть ն. վայր գցել, վայր

Сра|ста́нiе չ. միասին աճելը, աճելով միանալը, կցուելը. **-ста́ться, -сти́сь** (-сту́сь -сту́тся; անց. сро́сся -сла́сь -о́сь) չ. միասին աճել, աճելով միանալ, կցուել. **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ; -сти́) տ. Сра́щивать.

Срать (сру срутъ) չ. գռեհկ. ցռել, 'դուրս գնալ'։ [կոց (սեղանի)։

Срачи́ца է. եկ. սլ. ներքնի, 'տակի' ծած-

Сра|ще́нiе, -щива́нiе չ. 1, միասին աճելը, միանալը. կցուածք. 2, միացնելը (միմեանց հետ ոլորելով, խառնելով, խճճելով). **-щива́ть**, -сти́ть ն. 1, միասին աճեցնել, թողնել, որ աճելով միանան, կցուեն. 2, միացնել, կցել (միմեանց հետ ոլորելով, խառնելով, խճճելով)։

Сре́бреникъ ա. անշ. արծաթ [գահեկան]։

Сребро|ви́дный ած. արծաթակերպ, -թատես, -թանման. **-лю́бецъ**, бца ա. արծաթասէր, շահախնդիր ոք. **-люби́вый** ած. արծաթասէր, շահախնդիր. **-лю́бица** է. արծաթասէր, շահախնդիր կին, աղջիկ. **-лю́бiе** չ. արծաթասիրութիւն, շահախնդրութիւն։

Сре|да́ է. 1, չորեքշաբթի. въ с—у չորեքշաբթի [օրը]. по с—а́мъ չորեքշաբթի օրերը. 2, միջոց. *միջավայր, շրջան. преломля́ющая с. Փիզ. ճառագայթաբեկ միջոց. изъ с—ы наро́да ժողովրդի միջից. мнѣ ску́чно въ с—ѣ, въ кото́рой я живу́ ինձ համար ձանձրալի, տաղտկալի է այն միջավայրը ուր են. *хорошо́ знать с—у ամէն ծակ ու ծուկ լաւ գիտենալ, իմանալ. **-ди́** նխդ. (սեռկ. հոլ.) մէջ. с. го́рода, у́лицы; с. бѣ́лаго дня օր ցերեկով. роди́ться с. по́честей փառք ու պատուի մէջ ծնուել. **-диземный** ած. աշխ. Միջերկրական. С—ое мо́ре; **-ди́на** է. մէջ, միջոց, մէջ տեղ, միջակէտ, կենտրոն. (ժամանակ ցոյց տուող բաների մասին) կէս. с. двора́ բակի մէջ տեղը. разрѣ́зать по с—ѣ միջից կտրել. въ с—ѣ го́рода քաղաքի մէջ, կենտրոնում. с. дня, но́чи կէս օր, կէս գիշեր. с. Вели́каго поста́ մեծ պասի կէսը. въ с—ѣ зимы́ ձմեռուայ մէջ, կիսին. **-ди́нный** ած. միջի, մէջ տեղում գտնուող, կենտրոնական. с—ое госуда́рство ներքին կամ կենտրոնական պետութիւն (Չինաստան). **-дневѣко́вость** է. տ. Средневѣко́вье; **-дневѣко́вый** ած. միջնադարեան. с—ые обы́чаи; **-дневѣко́вье** չ. միջնադարեան կեանք, կացութիւն, միջնադարեան շրջան. мра́чное с.; **-дникъ** ա. միջափայտ (պատուհանի). окно́ съ с—омъ; **-дні́й** ած. միջին. միջակ. с. эта́жъ; с. па́лецъ միջամատ. с. вѣкъ, с—iе вѣка́ միջին դար. с—ее сосло́вiе; с—ее образова́нiе միջակ կրթութիւն. онъ с—яго ро́ста նա միջակ հասակ ունի, միջահասակ է. онъ с—ихъ лѣтъ նա միջին տարիքի տէր մարդ է. с—ее число́ միջին թիւ. имѣ́нiе его́ прино́ситъ ему́ сре́днимъ число́мъ пять ты́сячъ рубле́й въ годъ; с. родъ քերկ. միջին սեռ. с. глаго́лъ չէզոք բայ. **-докре́стье** չ. մեծ պասի չորրորդ շաբաթի չորեքշաբթին. **-допо́стный** ած. մեծ պասի միջի. с—ая недѣ́ля; **-достѣ́нiе** չ. 1, միջապատ, միջնորմ. с. се́рдца կզմխ. սրտի միջապատ. **-достѣ́нный** ած. կզմխ. միջապատի, միջապատային. **-дото́чiе** չ. միջին կէտ, կենտրոն. с. земли́; *э́тотъ го́родъ есть с. нау́къ и иску́сствъ; **-дото́чный** ած. միջին կէտի. կենտրոնի, -րոնական. **-дственно** մ. միջակ, առնելի կերպով. **-дственный** ած. միջակ, առնելի, 'բարաթ'. **-дство** չ. միջոց. ճար. употреби́ть всѣ с—а къ достиже́нiю цѣ́ли; ра́зныя с—а веду́тъ къ одно́й цѣ́ли; *онъ нашёлъ с. разбогатѣ́ть նա հարստանալու միջոց, հնարք է գտել. найти́ с. для примире́нiя проти́вниковъ; иска́ть с—въ, что́бы вы́путаться изъ бѣды́: выводи́ть пя́тна извѣ́стными с—ами — որոշ դեղերով. человѣ́къ со с—ами կարողութեան տէր, ունևոր մարդ. расхо́довать свы́ше свои́хъ с—въ իւր կարողութիւնից աւել ծախսել. онъ безъ с—въ նա ոչինչ չունի, ապրուստի միջոցներ չունի. **-дь** տ. Среди́.

Сри|со́вывать, -сова́ть (-су́ю -ютъ) ն. արտանկարել, գաղափարել, ընդօրինակել։

Сровня́ть, ся տ. Сра́внивать 2.

Сро́д|никъ ա. ազգական, -կից. **-ни́ть, ся** տ. Породни́ть, ся; **-ница** է. ազգականուհի, -կցուհի. **-ность** է. բնական կապ, յատկութիւն, ազգակցութիւն. **-ный** ած. 1, բնական, բնածին, յատուկ. 2, къ чему́ մի բանի ընդունակ, մէտ. **-ня́ть, ся** տ. Породни́ть, ся; **-ство́** չ. 1, ազգականութիւն, -կցութիւն, խնամութիւն. ըմբ. մերձաւորութիւն. 2 ազգականութիւն, ազգականներ, խնամիներ։

Срокъ ա. որոշ[ու]ած ժամանակ, պայմանաժամ, 'վադա'. с. ве́кселя; ве́ксель с—омъ на три мѣ́сяца երեք ամսով տուած, սարքած մուրհակ. вы́купить ве́ксель въ с. մուրհակը իւր ժամանակին թափել. роди́ть въ с., до сро́ка իւր ժամանակին, ժամանակից ա-

առաջ ծնել, ապառնել. уплатить долгъ въ три срока պարտքն երեք անգամից վճարել. с. насталъ, пришёлъ պայմանաժամը, 'վադէն' հասել է, եկել է, լրացել է. осудить въ каторгу безъ с—а անորոշ ժամանակով տաժանակիր աշխատանքի դատապարտել. пропустить с. ժամանակը, 'վադան' բաց թողնել։

Сронить (-ню -нятъ) տ. Сранивать.

Сро|стйся տ. Срастаться; **-стить** տ. Срастить; **-стнолепестной** ած. բս. gamopetalus, միաթերթ ծաղկով, միասին աճած ծաղկաթերթներով. **-стнолистный** ած. բս. gamophyllus, միասին աճած տերևներով. **-стнопалыя** птицы կեն. Syndactyli, միասին աճած ճիրաններով թռչուններ. **-стокъ,** тка ա. 1, միասին աճած զոյգ. ջուխտակ բան. **-сшійся** էյ. ած. միասին աճած, անմամբ միմեանցից կպած, միմեանց հետ միացած։

Срочный ած. որոշ ժամանակ, 'վադա' ունեցող, որոշ ժամանակով նշանակուած. с—ая работа պայմանաժամով, 'վադայով' աշխատանք (որ որոշած ժամին պէտք պատրաստ լինի). с—ое обязательство.

Срощéніе տ. Сращéніе.

Сру|бáніе չ. տ. Срубка; **-бáть, -бить** (-блю -бятъ; -би) ն. 1, կտրել. с. дерево; ծովգ. հանել, իջեցնել (կայմը). 2, *ատաղձ.* շինել, կերտել (գերաններից շրջանակներ (срубъ) և կամ այդպիսի շրջանակներից շէնք). с. избу; **-бка** է. կտրելը, կոտորելը. продать лѣсъ на с—у անտառի փայտը կտրելու համար ծախել. время с—и лѣса; **-бъ** ա. 1, տ. Срубка; 2, գերաններից պատրաստած, սովորաբար քառանկիւնի շրջանակներ, որոնցից օր. խրճիթն շինում. այսպիսի խրճիթի պատերը. сдѣлать с. избы խրճիթի առաջնի պատրաստել (գերաններից քառանկիւնի շրջանակներ շինելով). деревянный с. въ колодцѣ ջրհորի պատերի մէջ ամրացրած քառանկիւնի շրջանակը։

Срыв|áніе չ. I. գզլելը, 'պոկելը', լուծելը, քաղելը. II. քակելը, քանդելը, աւերելը, գետնին հաւասարեցնելը. **-áть** ն. I. (сорвáть) գզլել, 'պոկել', շորթել, լուծել, քաղել. с. съ кого маску մէկի [երեսից] դիմակը գզլել, շորթել. онъ сорвалъ перевязку со своей раны; вѣтромъ сорвало крышу քամին տանիքը տարաւ. вѣтеръ срываетъ черепицы съ кровли; вѣтеръ сорвалъ съ меня шляпу քամին գլխարկս տարաւ. с. цвѣты ծաղիկներ քաղել. с. плоды съ дерева ծառից պտուղներ քաղել. с. поцѣлуй համբոյր յափշտակել, զոռով համբուրել. с. банкъ թղթխաղի բանկը քանդել. **-ся** ն. չբ. կտրուել. գայթել, գթել. с. съ цѣпи շղթայից. թակից կտրուել (շան մասին). при переходѣ онъ сорвался и упалъ подъ вагонъ; *это слово невольно сорвалось у меня съ языка այդ խօսքը յանկարծ բերնիցս թռաւ. сорвалось գործը փչացաւ, չյաջողուեց. II. (срыть) քակել, քանդել, աւերել, գետնին հաւասարել, -րեցնել. с. гору լեռը գետնին հաւասարել. с. укрѣпленія ամրութիւնները աւերել, քանդել. **-въ** ա. քակելը, լուծելը, գզլելը. с. печати կնիքի լուծումը. **-тіе** չ. քակում, քանդում, աւերում, գետնին հաւասարեցնում. с. крѣпости; с. до основанія հիմնայատակ կործանելը, աւերելը. **-ть** (срою -ютъ; срой) տ. Срывать II.

Срѣ|жу տ. Срѣзать; **-заніе** չ. կտրելը, կտրում. **-зать** (-ѣжу -жутъ; -жь) տ. Срѣзывать; **-зокъ,** зка ա. կտրած բան, կտոր, հատուած. **-зъ** ա. 1, կտրելը. 2, կտրուածք, կտրած տեղ. **-зывать,** -зать ն. կտրել. с. мозоль; с. мясо съ костей; с. сучокъ у самаго ствола; с. верхушку у дерева; *с. съ ногъ շուարեցնել, շփոթեցնել, ամօթահար անել. *с. ученика на экзаменѣ — կտրել. *с. кого въ спорѣ մէկին վիճաբանութեան մէջ յաղթել, լռեցնել. **-ся** ն. չբ. կտրուել. с. на экзаменѣ.

Срѣ|теніе չ. ընդառաջելը, -ջում, պատահում. С. Господне Տեառնընդառաջ. **-тенскій** ած. Տեառնընդառաջի. с—ая церковь.

Сря|дить (-жу -дятъ; -ди), **ся** տ. Сряжать, ся; **-ду** մ. միմեանց յետևից, անընդհատ, շարունակ. три года с.; я проигралъ шесть робберовъ с.; шесть лѣтъ с. վեց տարի շարունակ. **-жать,** -дить ն. պատրաստել. **-ся** ն. չբ. պատրաստուել։

Ссá|дина է. ճանկռուածք (չանգռուածք), ճանկռած տեղ, ճմլուածք, ճմլած տեղ. **-дить** (-жу -дятъ; -ди) **1,** տ. Ссаживать; **2,** որև **-динить** (-ню -нятъ), **-динчать** ն. ճանկռել (չանգռել), ճմլել. новыя сѣдла обыкновенно ссадниваютъ спину лошадямъ; **-живаніе** չ. իջեցնելը, վայր բերելը. **-живать,** -дить ն. իջեցնել, վայր բերել (նաւից). (նաւով) ցամաք հանել, ափ զօրք բերել։

Ссáсы|ваніе չ. ծծել[ով պակասեցնել]ը. **-вать,** ссосать ն. ծծել[ով պակասեցնել]։

Ссó|вываніе չ. **1,** վայր ձգելը, վայր նետելը, դէն ձգելը, դէն նետելը. **2,** խառնափթորելը, -րում. **-вывать, -вáть** (ссую -уютъ), ссунуть ն. **1,** վայր ձգել. վայր նետել. դէն ձգել, դէն նետել. с. кого съ мѣста մէկին խրկել, տեղից, պաշտօնից հեռացնել. **2,** խառնաշփոթել, խառնափթորել։

Ссó|ра է. կռիւ, վէճ, (գռ.) հոգ, 'դալմադալ', տարաձայնութիւն, գժտութիւն. это можетъ повести къ ссорѣ; причиною этой ссоры былъ онъ; быть въ с—ѣ կռուած, գժտուած լինել. вмѣшаться въ ссору; искать предлога къ с—ѣ; у нихъ вѣчная с. նոքա շարունակ կռուի, 'դալմադալի' մէջ են. **-реніе** չ. կռուեցնելը. **-рить** (-рю -рятъ), посс— ն. կռուեցնել. **-ся** ն. չբ. կռուել, գժտուել։

Ссосáть տ. Ссасывать.

Ссóхнуться տ. Ссыхаться.

Ссý|да է. փոխատուութիւն, փոխ տուած գումար, տարեկայ. с. за проценты տոկոսով փոխատուութիւն. даровая с. вещи, которую должно возвратить въ натурѣ իրի ձրի փոխատուութիւն, որ պէտք բերքով վերադարձնել. **-дить** (-жу -дятъ; -ди), **ся** տ. Ссужать, ся; **-дный** ած. փոխատուութեան. с—ая касса; **-дчикъ** ա. փոխ տուող, փոխատու. **-жать,** -дить ն. փոխ տալ. с. кого деньгами մէկին փող փոխ տալ. с. капиталъ на предпріятіе ձեռնարկութեան համար դրամագլուխ դնել. **-ся 1,** է-էт. միմեանց փոխ տալ, օգնել. **2,** էր. փոխ առնել. деньги

ссу́жаются за ука́зные проце́нты; **-же́ніе** չ. *փոխ տալը, փոխատուութիւն:*

Соу́нуть տ. Ссо́вывать.

Соу́|чиваніе չ. *ոլորելը, հիւսելը.* **-чивать, -чи́ть** (-чу́ -ча́тъ) ն. *ոլորել, հիւսել.* **-ся** չզ. *ոլորուել, հիւսուել.* **-чка** ի. *ոլորում, հիւսում:*

Ссы|ла́ніе չ. 1, *ճամբայ դնելը, արձակելը, արտաքսելը.* 2, *աքսորելը, տարագրելը.* **-ла́ть**, сосла́ть ն. 1, *ճամբայ դնել, արձակել, արտաքսել, հեռացնել.* с. рабо́тника; 2, *աքսորել, տարագրել, 'քշել'.* с. въ ссы́лку *աքսոր ուղարկել.* с. на ка́торгу *տաժանակիր աշխատանքի ուղարկել.* с. въ Сиби́рь *Սիբիր աքսորել, 'քշել'.* с. на поселе́ніе *Սիբիր տեղափոխել.* **-ся** չզ. на кого́. на что *մէկին, մի բանի դիմել, դիմել. մէկին. մի բան վկայ կոչել.* с. на а́второвъ; ссыла́юсь на васъ, на ва́ше свидѣ́тельство *դառնում եմ ձեզ, ձեր վկայութեանը,* с. на мнѣ́ніе юри́стовъ; с. на авторите́ты: с. на Свяще́нное Писа́ніе *Սուրբ Գրքին դիմել, Սուրբ Գրքի վերայ հիմնուել.* **-лка** ի. 1, *աքսորելը, -րում, տարագրելը, -գրում. 'քշելը'.* с. на оди́нъ годъ; с. въ ка́торжныя рабо́ты; с. на поселе́ніе *Սիբիր տեղափոխելը,* 2, *աքսոր. աքսորավայր.* жить въ с—ѣ; 3, на кого́, на что *մէկին, մի բանի դառնալը, դիմելը, մէկին, մի բան վկայ կանչելը. ապաւինութիւն.* **-лочный** ած. *աքսորուած, տարագրուած, տարագիր, 'քշուած'.* ссы́лочный, аго —. *աքսորուած, տարագրուած, տարագիր, 'քշուած', աքսորական.* **-льно-ка́торжный** ած. *տաժանակիր աշխատանքի դատապարտուած աքսորական.* **-льно-поселе́нецъ**, нца —. *Սիբիր, Սախալին աքսոր ուղարկուած, աքսորական.* **-льный** տ. Ссы́лочный.

Ссы|па́ніе չ. 1, *միասին ածելը.* 2, *ածելը. վերեւից ածելը, թափելը.* **-па́ть** (*ներկ.* -па́ю -ютъ), **-(ы́)пать** (*ապռն.* -плю -плютъ) ն. 1, *միասին ածել.* 2, *ածել, վերեւից ածել, թափել.* с. рожь въ за́кромъ; **-пка** ի. տ. Ссыпа́ніе.

Ссы|ха́ніе չ. *չորանալով նեղանալը, կուչ գալը.* **-ха́ться**, ссо́хнуться չ. *չորանալով նեղանալ, կուչ գալ:*

Сoѣ|да́ніе չ. 1, *իջնելը, վայր գալը.* 2, *խտանալը, մակարդուելը, կորզուելը (կաթի, արեան).* 3, *նեղանալը (օր. մահուցի).* **-да́ть**, -сть չ. съ чего́ *իջնել, վայր գալ.* **-ся** չ. 1, *խտանալ, մակարդուել, կորզանալ (կաթի, արեան մասին).* 2, *նեղանալ (օր. մահուցի մասին):*

Ссѣ|ка́ть, -чь ն. *կտրել.* (գր.) *հատանել. կոտորել.* **-къ** —. *ագգրի, դատի միս.* с. теля́чій.

Ссѣ|лый ած. 1, *նեղացած (օր. մահուցի մասին).* 2, *խտացած, մակարդուած, կորզացած (կաթի, արեան մասին).* **-сть** (сся́ду -дутъ; -дь), **ся** տ. Ссѣда́ть, ся.

Ссѣ|чка ի. *կտրած անասնակեր (որի ծառերը կտրած են).* **-чь** (-ѣку́ -чёшь -ку́тъ; *անց.* ссѣкъ -кла, о: -ки́) տ. Ссѣка́ть.

Ста *մկ. ռմկ. անգամ, նոյն իսկ.* я с. и говори́ть съ нимъ не хочу́.

Ста|ва́ть (стаю́ -ю́тъ; -ва́й), стать չ. *բաւականանալ, բաւել.* у него́ никогда́ не стаётъ де́негъ *նորան փողը երբէք չի բաւականում, նա միշտ փողի պակասութիւն ունի.* мнѣ э́того не ста́нетъ *այդ ինձ չի բաւականանայ.* у меня́ де́негъ не ста́ло.

Ста́|вень, вня —. **-вене́къ**, нка́ *նոյ.* 1, *պատուհանի փեղկ.* э́тотъ с. хло́паетъ *այդ փեղկը յետ է գնում, յետ է խփում.* 2. *ջրակալ ատախտակ.* 3, *որ և* **-(а́)ве́цъ**, вца *և* вна́ —. 1, *փայտէ կամ կաւէ անօթ խփով. խփանով.* 2, տ. Суло́къ 2; **-вить** (-влю -вятъ; -вь), пост—, -вливать (*հմմ.* Поставля́ть. -ста́вить) ն. 1, *դնել.* с. на коле́ни [*ծունկ*] *չոքեցնել.* с. часовы́хъ *ժամապահներ կանգնեցնել, նշանակել.* с. клисти́ръ *կլիստիր դնել.* с. піявки *տզրուկներ կպցնել.* с. въ по́гребъ *նկուղ դնել.* с. сѣ́ти *վարմ դնել, ձգել կամ սարքել.* с. кого́ въ затрудни́тельное положе́ніе; с. кого́ въ образе́цъ други́мъ *մէկին ուրիշների համար օրինակ բերել.* с. о́перу на сце́ну *օպերան բեմ դնել, ներկայացնել.* с. солда́тъ на посто́й *զինուորներին տեղաւորել.* с. кому́ что въ вину́ *մէկին մի բանում մեղադրել.* с. на видъ *ուշադիր դարձնել, ուշադրութիւնը հրաւիրել.* 2, *կանգնեցնել.* с. па́мятникъ; с. солда́тъ въ строй. 3, *մատակարարել, տալ.* с. муку́: с. ре́крутъ *նորակոչներ տալ.* 4. *ձեռնադրել, օծնել.* с. въ свяще́нники; 5, *հաշուել. համարել.* онъ э́того и въ счётъ не ста́витъ *նա այդ անգամ հաշուի չէ առնում.* ни во что не с. что-либо *մի բան ոչ ոչինչ համարել.* онъ ни во что не ста́витъ мою́ дру́жбу *նա իմ բարեկամութիւնն ոչ ոչինչ է համարում.* онъ его́ ни во что не ста́витъ *նա նորան ոչինչ է համարում, մարդի տեղ չէ դնում կամ դնում.* **-вка** ի. 1, *դնելը. տեղաւորելը, զետեղելը.* очна́я с. *իրաւ. դէմ յանդիման. մի-մեանց երեսին, երես առ երես կանգնեցնելը.* очна́я с. истца́ съ отвѣ́тчикомъ; очна́я с. обвиня́емыхъ ме́жду собо́ю; свести́ обвинённаго и свидѣ́теля на очну́ю с—у *մեղադրեալին և վկային երես առ երես կանգնեցնել.* 2, *վրան.* 3, *թղթխ. դրած, փայլ եկած գումար.* вся с. идётъ на ка́рту *բոլոր գումարը գայիս է.* **-вле́нникъ** —. 1, *բահանայացու կամ վարդապետացու.* 2, *առաջարկած մարդ, անձ, հովանաւորեալ, պրոտէժէ.* провозгласи́ть кандидату́ру своего́ с—а; **-вле́нная** ած. гра́мота *ձեռնադրութեան գիր. թուղթ.* **-вливать** տ. Ста́вить. [*չպզոր:*]

Ставроли́тъ —. *հնք.* Staurolithe, *խա-*

Ставропи|гіа́льный ած. монасты́рь. **-гія** ի. *ստինդական (այսինքն անմիջապէս Սուրբ Սինօդին ստորագրուած) վանք, մենաստան:*

Ста́дія ի. (յն.) 1, *ասպարէզ (տարածութեան չափ մի).* 2, *զարգացման աստիճան, շրջան:*

Ста́|дный ած. *հօտի.* с—ыя живо́тныя *հօտերով, խումբ խումբ, երամ երամ ապրող կենդանիներ.* **-до** չ. *հօտ. երամ.* с. коро́въ *նախիր.* с. ове́цъ *ոչխարի հօտ, 'սուրու'.* *до́брый па́стырь печётся о свое́мъ с—ѣ.

Стажъ —. (ֆր.) *փորձնական ժամանակաշրջան.* пятилѣ́тній с. для помо́щниковъ прися́жныхъ повѣ́ренныхъ.

Стáй|ваніе չ. հոլանալը, հալչելը. **-вать I.** (стáять) չ. հալանալ, հալչել. **II.** տ. Стоя́ть.

Стáйный -ի. **1,** սուրմի, երամի. **2,** սուրմով, սուրմերով, երամներով սլացող, թռչող. с—ыя птúцы.

Стакá|нище —. յանկ. մեծ, անօթին բաժակ. **-нный** -ի. բաժակի. **-нчикъ** —. բաժակիկ, գաւաթ բաժակ. **-нъ** —. **1,** բաժակ. с. водьí, винá մի բաժակ ջուր, գինի. чóкаться с—ами; **2,** ջրհանի սարքին ծայրը։

Стá|киваться, -кнуться -ներ. գաղափարք համաձայնութիւն կայացնել, միաբանել, 'խօսք մին անել':

[գտա։

Стáксель —. (գերմ.) ծովգ. չեղ առա-

Сталагмúтъ —. Տեղ. stalagmite, պըտկաքար։

[քար։

Сталактúтъ —. Տեղ. stalactite, շթա-

Ста|лелитéйный -ի. պողպատաձուլ. с. завóдъ; **-лйстый** -ի. պողպատ պարունակող։

Стáлки|ваніе չ. խթելով, 'բաթելով' վայր գլորելը, վայր գցելը. **-вать**, столкáть, столкнýть ն. խթելով, 'բաթելով' վայր գլորել, վայր գցել. с. въ прóпасть; с. съ престóла գահավէժ անել. с. съ лéстницы; с. когó съ мѣ́ста մէկին իր տեղից քշել. 'մէկին տեղից, պաշտօնից դրկել. **-ся** ե-ն-ր. **1,** միմեանց հանդիպել, ընդհարուել, բախուել, զարնուել. интерéсы дрýжественныхъ держáвъ нигдѣ́ не сталкивáются; **2,** հասարակել, կռուել։

Стáло-быть մ. ուրեմն, հետեւապէս։

Стáлпливаться, столпи́ться -ներ. խռնուել, հաւաքուել, ժողովուել, կիտուել, խըմբուել։

Ста|ль է. (գերմ.) պողպատ. литáя с. ձոյլ պողպատ. превращáть въ с. պողպատացնել, պողպատ դարձնել. **-льникъ** —. բս. Ononis arvensis, հասարակ եզնարգել. **-льнóй** -ի. պողպատի, պողպատէ, -եայ. с. завóдъ; с—óе перó պողպատէ գրիչ, գրչածայր։

Стамé|довый -ի. սամեթի, -եէ. **-дъ** —. (ֆր?) սամեթ (բրդէ կտոր մի)։

Стамé|ска, -ска է. (գերմ.) դուր։

Станáвливать, ся տ. Становить, ся.

Станúна է. չըլխանակ. лафéтная с. թնդանօթակալի չըլխանակ, հենք։

Станúца է. **1,** երամ, երամակ, սուրմ. с. птúцъ; **2,** կազակների գիւղ, չէն. **3,** կազակների հետակայ ջոկատ. **4,** գաւ (երգիչներ). **-чный** -ի. **1,** կազակների գիւղի, չէնի. **2,** հետակայ ջոկատի, ջոկատ— (станúца 3).

Станіóль —. (լտ.) անագաթերթ։

Ста|новúть (-влю́ -óвятъ; -ви́) ն. դնել, կանգնեցնել. տ. Стáвить; **-новúться** (-влю́сь -óвятся), стать չ. **1,** դառնալ, լինել. սկսել. онъ сталъ недовѣ́рчивъ նա կասկածոտ է դարձել. станóвится пóздно ուշանում է. մթնում է. на дворѣ́ станóвится хóлодно եղանակը ցրտանում է. во что бы то ни стáло ինչ էլ որ լինի. мнѣ становúтся скýчно ես սկսում եմ ձանձրանալ, տաղտկանալ, ձանձրութիւնս գալիս է. мнѣ стáло скýчно ես սկսել եմ ձանձրանալ, տաղտկանալ, վրաս ձանձրութիւն, տաղտկութիւն է եկել. говя́дина стáла пóртиться տաւարի միսը սկսել է փչանալ. онъ сталъ пить նա սկսել է խմել. я не стáну емý писáть ես նորան չեմ գրի. я не стáну тудá ходи́ть ես այնտեղ այնտեղ չեմ գնայ. емý стáло лýчше նա հիմա լաւ է, լաւացել է. емý стáло сты́дно նա ամաչեց, ամօթահար եղաւ. ѐто дóрого стáнетъ այդ թանկ կը նստի. **2,** կանգնել. с. на стулъ աթոռի վերայ բարձրանալ, կանգնել. стать на колѣ́ни ծունր չոքել. стать на зи́мнія квартúры ձմերանոց մտնել. с. нá мель խրուել (նաւի մասին). с. лáгеремъ բանակ ձգել. с. во фронтъ ռզմ. կարգով կանգնել, զառաւարուել, ճակատել. стать въ тупи́къ, въ пень քար կտրել, ապշել, շուարել. с. на я́корь խարիսխ ձգել. **3,** կանգնել, կանգ առնել, խափանուել. часы́ стáли; рабóта стáла; рѣкá стáла գետը սառել է. не стáло нáшего дрýга մեր բարեկամը այլ ևս չկայ, մեռել է. **-новúще** չ. բանակատեղ. կայանելու տեղ, բնակավայր. **-новóй** —. станъ-ի. с. прúставъ կամ с т а н о в ó й, óго —. գաւառամասի վերակացու. **-нóвье** տ. Станови́ще; **-нóкъ, нкá** —. **-нóчекъ**, чка նսվ. գործիք, մեքենայ, 'դազգահ'. ткáцкій с. ոստայնանկի, 'ջուլհակի' դազգահ. токáрный с. ճախարակագործի, 'խառատի' դազգահ. печáтный с. տպագրական մամուլ. с. у живопи́сца նկարչի սարսափ, 'դազգահ'. с. у горшéчника զուրգն (բրուտ անիւ, 'չարխ'). с. и нóжки у столá սեղանի շրջանակն և ոտները. волочи́льный с. լարաքաշ գործիք. пýшечный с. թնդանօթակալ (лафéтъ); сверли́льный с. գայլիկոնիչ մեքենայ. столя́рный с. ատաղձագործի դազգահ. строгáльный с. խարտաքաշադազգահ. **-нóчный** -ի. գործիքի, մեքենայի, 'դազգահի':

Стансъ —. (լտ.) տաղչ. ստանսներ, համամեծական բանաստեղծութիւն (քառեակ կամ ութեակ ստանաւոր, բանաստեղծութիւն, որի իւրաքանչիւր չորս կամ ութ տողը որոշ ամփոփ միտք է պարունակում)։

Стáну տ. Стать.

Ста|нціонéръ —. (լտ.) ծովգ. հսկող միջանաւ (նաւահանգստի կշտին). **-нціонúровать** (-рую -ютъ) չ. ծովգ. կանգնած լինել, մնալ. **-нціóнный** -ի. կայարանի, -բանա—. իջեւնի. с. домъ կայանատուն, կայարանատուն. с—ая зáла կայարանադահլիճ. с. смотрúтель կայարանի, կայարանական վերակացու. **-нція** է. (լտ.) **1,** կայարան. почтóвая с. փոստային կայարան. с. желѣ́зной дорóги երկաթուղու կայարան. **2,** իջևան, իջևանատեղի. **3,** կայարան, կայարանամէջ, իջևան, իջևանամէջ (երկու կայարանների կամ իջևանների միջի տարածութիւնը). мы отъѣхали двѣ с—іи մենք երկու կայարան (կամ իջևան) ենք անցել։

Станъ —. **1,** իրան (մարդի կամ կենդանու). հասակ, 'բոյ'. стрóйный с. բարեկազմ, վայելուչ, պարթև հասակ. **2,** բանակած զօրք, բանակ. снимáть с. բանակը վերցնել. **3,** գաւառամաս. **4,** իջևան, իջևանատեղի (գիւղում), իջևանաչէն. **5,** գործիք, մեքենայ, 'դազգահ'. (տ. станóкъ); монéтный с. դրամահատ մեքենայ. **6,** բուն, որջ. разбóйничій с.; **7,** վերին մաս (շապկի, շորի). с. плáтья.

Стапель| *м.* (*գերմ.*) *նաւաշինարան, նաւաշինարան, նաւակառուցարան.* **-ный** *-ի.* *նաւարանի, նաւաշինարանի, նաւակառուցարանի։*

Стапливать, стопить *ն.* *հալելով խառնել, միացնել.* **-ся** *-ներ.* *հալուելով խառնուել, միանալ։*

Стапты|ваніе *չ.* **1,** *տրորելը, ՙկոխկրտելը՚, ոտնատակ, ոտնակոխ անելը կամ տալը.* **2,** *ծռելը, փչացնելը (ոտնամանը).* **-вать,** стоптать *ն.* **1,** *տրորել, ՙկոխկրտել՚, ոտնատակ, ոտնակոխ անել կամ տալ.* **2,** *ծռել, փչացնել (ոտնամանը).* **-ся** *-ներ.* *ծռուել, փչանալ (ոտնամանի մասին)։*

Стара|ніе *չ.* *ջանք, ճիգ, փոյթ, փութաջանութիւն, աշխատանք. հոգս, խնամք.* я употреблю всё моё с., чтобы... *ես ամէն ջանք գործ կը դնեմ, ամէն կերպ կ'աշխատեմ, որպէս զի...* онъ дѣлаетъ всё безъ с—ія *նա ամէն բան անհոգ կերպով է անում.* приложить с. къ чему-либо *մի բանի վերայ ջանք գործ դնել.* **-тельно** *մ.* *ջանքով, խնամքով, փութաջանութեամբ.* **-тельность** *ի.* *ջանք, ջանասիրութիւն, փութաջանութիւն, հոգս, խնամք.* **-тельный** *-ի.* *ջանացող, փութաջան.* **-тельство** *չ.* *տ.* Старательность; **-ться,** пост—, *չ.* *ջանալ, աշխատել.* онъ старается угодить мнѣ; онъ с—рается повредить вамъ; с. сдѣлать что, разорить кого; с. объ успѣхѣ дѣла; с. для кого; усердно с. о чёмъ; я -раюсь всѣми силами спасти его. [(*նաւի*)։

Старбордъ *-.* (*անգլ?*) *ծովգ.* *աջ կողք*

Ста|ренькій *-ի.* *բաւականաչափ հին, ծեր, պառաւ.* **-рёхонькій** *-ի.* *շատ, բոլորովին հին, ծեր, պառաւ.* **-рецъ,** рца *-.* **1,** *ծերունի, ծեր, պառաւ մարդ, ծերուկ.* столѣтній с.; почтённый с. *յարգարժան ծերունի.* **2,** *կրօնաւոր, արեղայ, վարդապետ, վերաբերկեր.* **3,** *հնց.* *աւագ (համայնքի).* **-рикашка** *-.* *ամկ. և նխտ.* *ծերուկ, ծերունի. վատ ծերուկ, ՙքօփակ՚.* **-рикова́тый** *-ի.* *ծերութեան մօտ, բաւականին ծեր.* **-рико́вскій** *-ի.* *ծերունու[ն յատուկ], ծերունական.* **-рико́вщина** *ի.* *ծերապաշտութիւն (ազանդ, որի հետեւորդները հետեւում էին իրանց ծերերի քարոզներին).* **-ри́къ,** á *-.* *ծեր, ծերունի, ալեւոր.* с. дряхлѣетъ; почтённый с. *յարգարժան ծերունի, ծերունազարդ մարդ.* **-рина́** *ի.* **1,** *հին, վաղեմի ժամանակ[ներ], հնութիւն.* въ с—у *ի հնումն, հին ժամանակ[ներ], առաջուայ ժամանակ[ներ].* жить по с—ѣ, держаться с—ы *հին ժամանակների սովորութիւններին հետեւել.* **2,** *վաղուց, վաղեմի ժամանակները խնայած դրամ, կալք, հին աշխատանք.* жить с—ою; **3,** *-.* *ծերունի.* здравствуй с.; **-ри́нка** *նւզ.* *տ.* Старина 1, 2; **-ри́нный** *-ի.* *հին, վաղեմի, հնադարեան.* с. обычай; с—ая мебель; с—ые нравы, законы; с—ое платье; с—ая монета; с—ая дружба; с. замокъ; с—ая мода; по стари́нному *մ.* *ըստ հին, ըստ վաղեմի, ըստ պապենական սովորութեան.* **-ри́нушка** *փաղ.* *տ.* Старина 3; **-ри́ть** (-рю -ря́тъ), сост— *ն.* *ծերացնել, պառաւացնել.* не годы старятъ, а горе (*առծ.*). **-ся** *-ներ.* **1,** *ծերանալ, պառաւել.* **2,** *հնանալ.* **-ри́ца** *ի.* **1,** *խիստ պառաւ կին.* **2,** *միանձնուհի, կոյս.* **3,** *գնալ կը հուն, որը գնում ջրով լիքն է.* **-ричёкъ,** чкá *տ.* Старичо́къ; **-ричёнко, -ричи́шка** *-.* *նխտ.* *ողորմելի ծերուկ.* **-ричи́ще(а)** *-.* *յաւ. մեծ, առոգին, բարձր, վիթխարի հասակով ծերունի.* **-ричо́къ,** чкá *-.* *նւզ.* *ծերուկ։*

Ста́ри(ъ-)постъ (*անգլ.*) *տ.* Ахтерштевень.

Старо|бы́тный *-ի.* *հնաւանդ, հնադարեան, վաղեմի, վաղնջական.* **-вáтый** *-ի.* *մի փոքր հին, հնաւուն.* **-вѣрка** *ի.* *հնահաւատ կին, աղջիկ.* **-вѣрческій** *-ի.* *հնահաւատի.* **-вѣръ** *-.* *հնահաւատ (պառանգաւոր).* **-да́вній** *-ի.* *խիստ հին, խիստ վաղեմի.* **-да́вность** *ի.* *սաստիկ հնութիւն, վաղեմութիւն.* **-ду́бка** *ի.* *բս.* *ա,* Adonis vernalis, *գեղձնածաղիկ.* *բ,* Gentiana, *բոգ, օձի գեղ.* **-жи́лъ** *-.* **-жи́лка** *ի.* *հին, վաղեմի բնակիչ, -ուհի, ՙբինաշի՚.* **-мо́дный** *-ի.* *հնաոճ, հնադարեան, հին մոդայի.* с—ое платье; **-обра́зный** *-ի.* *հնատեսակ, հին, վաղեմի ձեւի, առարկայի.* **-обря́децъ,** дца, **-обря́дка** *հնածէս այր, կին.* *տ.* Старовѣръ, -рка; **-обря́дческій** *-ի.* *հնածիսական.* *տ.* Старовѣрческій; **-обря́дчество** *չ.* *հնածիսութիւն (աղանդ մի).* **-печа́тный** *-ի.* *հնատիպ.* с—ыя книги; **-мѣ́стный** *-ի.* *հին, հազուադէպ կալուածատէր.* **-служи́вый** *-ի.* *վաղուց, երկար տարիներ ծառայող.* с. ветеранъ.

Ста́ро|ста *-.* **1,** *աւագ.* се́льскій с. *գիւղապետ, գիւղական տանուտէր.* церко́вный с. *երեցփոխ, եկեղեցպան.* богадѣ́льный с. *աղքատանոցի վերակացու.* **2,** (*առաջ Լեհաստանում*) *կալուածապետ.* **-(аро́)ство** *չ.* *կալուածք (Լեհաստանում).* **-стиха** *ի.* **1,** *տանտիրուհի, գիւղապետուհի, տանուտիրոջ, գիւղապետի կինը.* **2,** богадѣ́льная с. *աղքատանոցի կին վերակացու.* **-сти́чество** *չ.* *երեցփոխութիւն, եկեղեցպանութիւն.* **-сть** *ի.* **1,** *ծերութիւն, պառաւութիւն.* с. не радость (*առծ*). подъ с. *ծերութեան մօտ, օրերում.* на с—и лѣтъ *ծերութեան ժամանակ.* умереть въ самой глубокой с—и *խորին ծերութեան հասակում մեռնել.* онъ заговаривается отъ с—и *ծերութիւնից նա ցնդում է, ինչ ասածը նա չէ հասկանում.* **2,** *հնութիւն։*

Стар|теръ *-.* *սկսարար, նշան տուող.* **-тъ** *-.* (*անգլ.*) *սկիզբ, ելք (ձիարշաւի, մրցարշաւի ելք)։*

Ста|ру́ха *ի.* *պառաւ [կին].* и на с—у бываетъ проруха (*առծ.*) *մարդս սխալական է, ամէն ոք սխալուել կարող է.* **-рушёнка** *տ.* Старушо́нка; **-ру́шечій,** ья, ье *-ի.* *պառաւի, պառաւ կնոջ.* с—ье лицо; **-ру́шка** *փաղ.* *տ.* Старуха; **-рушо́нка** *ի.* *նխտ.* *վատ, անզգամ պառաւ, ՙքաւթառ՚.* **-рчески** *մ.* *ինչպէս ծերունի, ծերունու պէս.* **-рческій** *-ի.* *ծերունու, ծերունական.* *ծերութեան.* с. возрастъ; **-рчество** *չ.* *ծերութիւն, պառաւութիւն.* **-рше** *-ի.* *բաղդտ. աստ.* **1,** [*աւելի*] *մեծ, ծեր, հասակով.* онъ кажется с. своихъ лѣтъ; онъ с. меня пятью годами; **2,** [*աւելի*] *բարձր (աստիճանով).* **-рши́на** *-.* *աւագ, մեծ, մեծաւոր.* **-рши́нство** *չ.* *աւագութիւն, երէցութիւն.* предсѣдательствующій по с—у; **-рши́нствова́ть** (-кую

-ють) չ. աւագ լինել. **-ршій** ած. աւագ, երէց, անդրանիկ. с. братъ, сынъ; с—ая дочь; с—ія дѣти; с—ая вѣтвь; с. капитанъ въ полку; с. приказчикъ въ магазинѣ; с—іе классы гимназіи վարժարանի բարձր դասարանները. с. предсѣдатель суда; с. окладъ մեծ ռոճիկ. **-ршой**, ого ա. ռմկ. մեծ, աւագ. **-рый** ած. **1**, ծեր, պառաւ. с. человѣкъ; с—ая лошадь պառաւ ձի. с. дуракъ յիմար ծերուկ. онъ не такъ старъ, какъ вы; онъ старѣе меня тремя годами; с—аго воробья на мякинѣ не проведёшь (առծ.) փորձուած մարդուն խաբելը դժուար է. **2**, հին վաղեմի, նախկին. с. другъ; с—ая дружба; это с—ая пѣсня այդ հին բան է. с—ая любовь долго помнится (առծ.). по старому մ. ըստ հնոյն, ինչպէս առաջ. **3**, հին, հնացած. с—ое платье; **-рьё, ья** չ. հ—ք. հնոտի, հին, 'հինումին' բաներ, իրեր, շորեղէն. торговля с—ьёмъ հնոտիների, հին շորերի առեւտուր. **-рѣйшина** ա. Старшина; **-рѣйшинство** չ. աւագութիւն. **-рѣйшій** ած. գերադր. աստ. աւագագոյն. **-рѣніе** չ. **1**, ծերանալը, պառաւելը. **2**, հնանալը. **-рѣть, ся**, пост— չ. **1**, ծերանալ, ալեւորել, պառաւել. **2**, հնանալ։

Ста|скиваніе չ. **1**, քարշելը, շարժելը (տեղից). **2**, ներքեւ քարշելը, քարշելով, քարշ տալով ներքեւ տանելը. **3**, քարշելով, քարշ տալով մէկտեղ հաւաքելը, կիտելը, դիզելը. **-скивать, -скать, -щить** ն. **1**, քարշել, շարժել (տեղից). с. съ кого сапоги մէկի կօշիկները քաշել, հանել. **2**, ներքեւ քարշել, քարշելով, քարշ տալով ներքեւ տանել. **3**, քարշելով, քարշ տալով մէկտեղ հաւաքել, կիտել, դիզել. **4**, գողանալ. **-ся** ներգ. դոռով, հազիւ հազ դժուար գալ (որ և է տեղից). դոռով, հազիւ հազ քարշ գալ, թէև գալ, ոտները քարշ տալ, թէև ածել։

Стасовать ա. Тасовать.

Статей|ка է. նւզ. պստիկ, թեթև յօդուած. **-ный** ած. յօդուածի, -ծական։

Статика է. (յն.) հաւասարակշռութեան ուսում, գիտութիւն։

Статй|стика է. (յն.) վիճակագրութիւն. **-стикъ** ա. վիճակագիր. **-стическій** ած. վիճակագրական։

Статй|стъ ա. (լտ.) **-стка** է. Թատր. ձեւ [համար բեմ դուրս եկող] գերասան, -նուհի, անխօս երեսակ։

Статйческій ած. հաւասարակշռական։

Стат|но մ. բարեձև, լաւ. онъ сложенъ с. նա բարեկազմ է. **-ность** է. բարեձևութիւն, բարեկազմութիւն, վայելչակազմութիւն, բարեձև, բարեկազմ, վայելչակազմ հասակ. **-ный** ած. բարեձև, բարեկազմ, վայելչակազմ. с. человѣкъ.

Статоч|ность է. կարելիութիւն, հնարաւորութիւն. **-ный** ած. կարելի, հնարաւոր. с—ое ли это дѣло?

Ста|тскій ած. (լտ.) քաղաքացիական. с—ая служба; с—ое платье;. с. совѣтникъ պետական խորհրդական (աստիճանաւոր 5-րդ կարգ). статскій, аго քաղաքացիական [պաշտօնեայ]. военные и с—іе զինուորականներ և քաղաքացիականներ. **-тсъ-дама** է. (գերմ.) պալատի տիկին (առաջին աստիճանի). **-тсъ-секретаріатъ** ա. պետական դիւանատուն. **-тсъ-секретарь** ա. (լտ.-ֆր.) պետական քարտուղար, պետական դիւանադպիր, ատենադպիր։

Статуй|ка է. նւզ. պստիկ արձան, արձանիկ, անդրի. **-ный** ած. արձանիկի, անդրու։

Статусъ-кво չ. անհ. (լտ.) առաջի վիճակ, դրութիւն. сохраненіе с. на Балканахъ.

Статутъ ա. (լտ.) կանոն։

Ста|туэтка ա. Статуйка; **-туя** է. (ֆր.) արձան, անդրի. с. сидящая въ креслахъ; бронзовая с.; воздвигнуть с—ю.

I. **Статъ** է. **1**, կազմուածք, կազմ, կազմութիւն. у этой лошади прекрасныя с—и այդ ձին խիստ բարեկազմ է. подъ с. նման և նոյն. подбирать лошадь подъ с. къ своей իւր ձիուն նման մի ձի ընտրել. я разскажу исторію подъ с. вашей ես ձեր պատմութեան նման մի պատմութիւն կը պատմեմ. всё ему не подъ с. նշ մի բան նորան յարմար չէ գալիս. **2**, պատշաճաւորութիւն. պատճառ, առիթ. съ какой стати ինչ պատճառով. какая вамъ была с. говорить ему это ինչ կարիք կար նորան այդ ասելու. это какъ разъ подъ с. հէնց այդ է որ կայ, այդ խիստ յարմար է գալիս։

II. **Ста|ть** (-ну -путъ; -нь) ա. Ставать և Становиться; **-ся** չ. դէմ. լինել, պատահել. можетъ с. կարող է լինել, պատահել. что съ нимъ сталось?

Статья է. **1**, յօդուած. журнальная, газетная с.; передовая с. առաջնորդող յօդուած. с—ьи договора, контракта դաշնագրի, պայմանագրի յօդուածները, կէտերը. с—ьи закона օրէնքի կէտերը, յօդուածները. это другая с. ռմկ. այդ առանձին բան է, առանձին խնդիր է. **2**, բաժանմունք, հատուած։

Стафило|ма ա. **-ма** է. (յն.) բժ. աչքի եղջերաթաղանթի պալար։

Ста|чиваніе չ. **I.** միասին կարելը. **II.** սրելը, յեսանելը, սրելով սղալները հանելը. **-чивать** ն. **I.** (**-чать**) միասին կարել. **II.** (сточить) ն. սրել, յեսանել, սրելով սղալները (կարտաւած տեղերը) հանել. **-ся** ներգ. սրուել. **-чка** է. **1**, կարած, կարի տեղ. **2**, գաղտնի համաձայնութիւն, համախմբութիւն, 'խօսքը մէկ անելը'. դործադուլ. онъ въ с—ѣ съ ворами նա գողերի ընկեր է. с. работниковъ противъ хозяевъ բանուորների համախմբութիւնը գործատէրերի դէմ։

Стащить (-щу -щатъ), **ся** ա. Стаскивать, ся.

Стая է. տարմ, խումբ, երամ, վոհմակ, վըտառ. с. голубей, воробьёвъ, куропатокъ; с. сельдей; дикіе гуси летаютъ стаями; с. волковъ գայլերի վոհմակ. попалъ въ стаю, лай не лай, а хвостомъ виляй (առծ.) երբ մի աշխարհ ես գնում, այր բոլորը կոյր են, դու էլ կոյր ձևացիր։

Стаять (стаю -ютъ) ա. Стаивать I.

Ство|ловый ած. **1**, բնի. ցօղունի. կոթի. **2**, խողովակի, փողի. 'լուլայի'. **-лъ**, á ա. **1**, բուն (ծառի), ցօղուն (տնկի), կոթ. с. у пера 'դալամի' կոթ. **2**, փող, խողովակ. 'լուլա'. **-льный** ած. հրացանի փողի, խողովակի, 'լուլայի'. с. мастеръ հրացանի խողովակների, 'լուլաների' վարպետ։

Створáживаніе չ. մակարդելը, 'մէրելը' (կաթը). **-рáживать**, -рóжить ն. մակարդել, 'մէրել' (կաթը). **-ся** -նդր. մակարդուել, 'մէրուել':

Створка է. 1, փեղկ, թև (դրան, պատուհանի). 2, կնդ. փեղկ. 3, բս. պատեան. փեճակ, կեղև: [Створáживать, ся.

Створóжить (-жу -жатъ), **ся** ա.

Створ|чатый -ած. 1, փեղկաւոր, երկփեղկ (դրան, պատուհանի մասին). 2, կնդ. երկփեղկ. 3, բս. պատեանաւոր. с—ые плоды; **-ръ** ա. 1, փեղկ, թև (դրան, պատուհանի). 2, ընթացագիծ:

Стеари́|новый -ած. ընաճարպի. с—ая свѣчá ընաճարպամոմ. **-нъ** ա. (նոր լտ.) քիմ. ընաճարպ:

Стеатáтъ ա. հնք. stéatite, սաէտատիտ, ճարպաքար:

Сте|белёкъ, лькá, **-белёчекъ**, чка ա. նւզ. **-бель**, бля ա. 1, ցօղուն, ծղօտ, ոճ. 2, ճիւղ, շիւղ, շառաւիղ. **-бельнóвый** -ած. ցօղունաւոր. ճիւղաւոր. **-бельный** -ած. 1, ցօղունի, ծղօտի, ոճի. 2, բս. caulescens, ցօղունաբեր. **-бельчатый** -ած. ցօղունաւոր. **-блеобъемлющій** -ած. բս. amplexicaulis, ցօղնապատիկ. **-блеплóдный** -ած. բս. ցօղունապտուղ. **-блистый** -ած. 1, բազմացօղուն. 2, ա. Стебéльчатый.

Сте|гáльный -ած. ընդթափ, միասին կարելու, միզակելու. с—ая игóлка; **-гáльщикъ** ա. **-гáльщица** է. ընդթափ, միասին կարող, միզակող այր, կին. **-гáніе** չ. I. մտրակելը, -կում, կոշկոճելը. II. ընդթափ, միասին կարելը. **-гáть** ն. I. -(ё)гивать, -гнýть մտրակել, կոշկոճել, ծեծել, խարազանել. с. когó плéтью; с. лошадь хлыстóмъ; **-ся** -նդր. իրար մտրակել, խարազանել. II. (сост—) ընդթափ, միասին կարել, միզակել (երկու կտորներ, որոնց արանքում բամբակ կայ դրած. с. одѣяло; **-гнó** չ. գւռկ. ապրշ, դերա, բարձ, 'անգամ'. **-гнýть, ся** ա. Стегáть, ся I; -(ё)**жка** է. 1, ընդթափ, միասին կարելը, միզակելը. 2, և -(ё)**жечка** նւզ. կար **-жóкъ**, жкá ա. անեղն անցկացնելը. достáточно нѣсколько стежкóвъ, чтóбы зашить это այդ կարելու համար բաւական է մի քանի անգամ ասեղն անցկացնել:

Стезя́ է. շաւիղ, 'կածան' (առաջ անցնելու). *идти с—ёю добродѣтели.

Стéка է. (իտ.) կաւաշէն գործիք (քանդակագործի):

Сте|кáніе չ. հոսելը, թափուելը (վերեւից). с. кáпля по кáплѣ կաթիլ կաթիլ հոսելը, թափուելը. **-кáть**, -чь չ. հոսել, թափուել (վերեից). **-ся** -նդր. 1, հոսելով միանալ, հաւաքուել (ջրերի մասին). 2, թափուել, հաւաքուել. нарóдъ стекáется въ гóродъ, въ Москвý.

Сте|кло́ (յ. стёкла, колъ) չ. ապակի, 'շուշայ'. окóнное с.; всѣ стёкла въ дóмѣ перебиты; зеркáльное с. հայելու ապակի. зажигáтельное с. կիզիչ ապակի. встáвка стёколъ ապակիներ դնելը. увеличи́тельное с. խոշորացոյց. зри́тельное с. դիտակ. **-клованіе** չ. ապակիացնելը, -ցնում. **-кловаре́ніе** չ. ապակի պատրաստելը. **-кловáтость** է. ապակեկերպութիւն, ապակէ դարսնակութիւն. **-кловáтый** -ած. ապակեկերպ, ապակի դարսնակող. **-кловáть** (-лую -ютъ), ост— ն. ապակիացնել. **-кловидный** -ած. ապակեկերպ, ապակետես, ապակենման. с—ая жидкость կզմխ. ապակենման հեղուկ. **-клодѣліе** չ. ապակեգործութիւն. **-клодѣльный** -ած. ապակեգործութեան. **-клуемость** չ. ապակիացուելութիւն. **-клуемый** -ած. ապակիացող, որ կարելի է ապակիացնել. **-клýшка** է. ապակէ պարիկ իւ, ասարկայ. -(ё)**клышко** նւզ. ա. Стеклó.

Стéкледь է. հրախ. հաստ թել:

Сте|кля́нистый ա. Стекловáтый; **-кля́нить** (-ню -нятъ), ост— ն. ապակիացնել. **-кля́нный** -ած. ապակու. ապակէ, -կեայ. с. завóдъ; с—ая посýда; с. товáръ; с—ое электри́чество ապակու (այսինքն ապակին շփելով առաջացրած) ելեկտրականութիւն. **-клярýсъ** ա. (անգլ.) հ—ւ. ապակէ խոշոր ուլունքներ. **-кóльный** -ած. ապակու. ապակէ, -կեայ. с—ая рáма պատուհանի շրջանակ. с—ыя двéри ապակեպատ դռներ. **-кóльце** նւզ. ա. Стеклó; **-кóльщикъ** ա. 1, ապակեգործ. 2, [պատուհաններին, դռներին] ապակիներ դնող, դցող կմ քաշող, ապակող:

Стекý ա. Стечь.

Стé|лька է. -**лечка** նւզ. փափկութեան կամ տաքութեան համար կօշիկի, հողաթափի մէջ դրած թաղիք, լաթի եղն կտոր. *онъ пьянъ какъ с. նա գինու ակն է գարձել, խիստ հարբած է:

Стéльная корóва 'ծանրած', յղի կով:

Сте|лю́ ա. Стлать; **-лю́га** է. շէնքի, վերելակների (подмóстки) վերայ ձգած, հատատած տախտակ. **-лю́щійся** էյ. -ած. գետնատարած, փռւող, տարածուող, -ծակած:

Стемнѣ́ть ա. Темнѣ́ть.

Стемъ ա. (անգլ.) ա. Форъ-штéвень.

Сте|нáніе չ. հառաչելը, -չում, հառաչանք, հեծութիւն. **-нáть** չ. հառաչել, հեծել. *с. подъ и́гомъ.

Стéн|га ա. Стéньга; **-говый** -ած. կայմի մասնաւոր (գլխաւոր) երկարացումի:

Стеногра|фи́ровать (-рую -ютъ) ն. սղագրել. **-фи́чески** մ. սղագրութեամբ, սղագրելով. **-фи́ческій** -ած. սղագրական. **-фі́я** է. (յն.) սղագրութիւն. **-фъ** ա. սղագիր:

Стень-|вáнты ա. յ. (գերմ.) ծովգ. կայմի մասնաւոր երկարացումը (стéньга) կողքերից կայմի վերայ պինդ պահող պարաններ. **-вы́нтрепъ** ա. (հոլ.) ծովգ. ատագասակալ [պարան նաւի երկրորդ յարկի]:

Стéньга է. (գերմ.) ծովգ. կայմի մասնաւոր (գլխաւոր) երկարացումը:

Стень-штáгъ ա. (հոլ.) ծովգ. կայմի մասնաւոր (գլխաւոր) երկարացումը առջևից պահող պարան:

Степе|ни́ться (-ню́сь -ня́тся), ост— -նդր. լրջանալ, լուրջ, ծանրաբարոյ դառնալ. **-нникъ** ա. **-нница** է. լրջացած, 'նստած', լուրջ, ծանրաբարոյ այր, կին. **-нничать** չ. ծանրաբարոյ, լուրջ լինել կմ ձևանալ. **-нно** մ. լրջօրէն, լրջութեամբ. **-нный** -ած. ալց. ազդաճանապարհ ունեցող, տարիքանի քաղքաբարոյ. с—ое количество; **-нность** է. լրջութիւն:

լուրջ, հաստատ՝ բնաւորութիւն. **-нный** -ծ. **1**, լուրջ, լրջմիտ, ՙհաստատ՚. с. видъ լուրջ տեսք, կերպարանք. вести с—ую жизнь զգաստ կեանք վարել. **2**,* լուրջ, լրջմիտ ձևացող. **-нство** ւ. **1**, ա. Степе́нность; **2**. յարգարժանութիւն (տիտղոս վաճառականների, քաղաքացիների). ва́ше с.: -(сте́-)**нь** է. աստիճան. орденъ св. Анны пе́рвой с—и; учёная с. գիտնական[ի] աստիճան. с. кандида́та, до́ктора; онъ уни́зилъ себя́ до с—и наёмника նա ստորացել, վարձկանի աստիճանին է հասել. с. родства́ ազգակցական աստիճան, պորտ. онъ въ вы́сшей с—и упря́мъ նա վերին աստիճանի յամառ է. вотъ до како́й с—и онъ разсе́янъ; с—и сравне́нія քեր. համեմատութեան աստիճաններ. положи́тельная, сравни́тельная, превосхо́дная с. դրական, բաղդատական, գերադրական աստիճաններ. возвы́сить число́ во втору́ю, въ тре́тью с. ուս. թուա. երկրորդ, երրորդ աստիճան բարձրացնել կմ հանել։

Степ|но́й -ծ. տափաստանի, -նային. с—а́я губе́рнія; **-ня́къ**, а́ -. **1**, տափաստանցի. **2**, իդամայ ամի։ [(կայմի)։

Степсъ -. (անգլ?) ծովգ. ծով. խռաւ

Степь է. տափաստան։

Сте́р|ва է. **1**, գէշ, ՙլէշ՚, սատակած և հոտած կենդանու դի. **2**,* անզգամ կին, ՙպանդրր՚. **-вецъ** -. յափշտակիչ, -կող. գիշատիչ. *գրբ-փող, -փիչ. «вишь, с—ы, награ́били»; **-во** ւ. ա. Сте́рва 1.

Стерве|не́ться (-нѣ́юсь -нѣ́ется), ост—, **-нѣ́ть**, ост— ւ. կատաղել, մոլեգնել, ՙգազա-նել՚։

Стер|воя́дный -ծ. գիշակեր. **-вя́тина** է. գէշ, ՙլէշ՚, սատակած կենդանու միս, մեռելոտի. **-вя́тникъ** -. կնդ. Cathartes, գիշակեր [թռչուն]։

Сте|регу́ ա. Стере́чь; **-реже́ніе** ւ. հսկելը, հսկում, ՙպահպանել քաշելը՚։

Стерео|метри́ческій -ծ. ստերէօմէտ-րի[կ]ական. **-ме́трія** է. (յն.) ստերէօմէտրիա (երկրաչափութեան երկրորդ մասը). **-скопи́ческій** -ծ. ստերէօսկոպական. **-ско́пъ** -. (յն.) ստերէօսկոպ. **-типи́ровать** (-рую -ютъ) ն. տպգր. ստերէօտիպել. **-ся** -նչբ. ստերէօտիպուել. **-ти́пный** -ծ. ստերէօտիպ, -տային. с—ое изда́ніе; с—ая доска́ ստերէօտիպային տախտակ. **-ти́пщикъ** -. ստերէօտիպող. **-ти́пъ** -. (յն.) տպգր. ստերէօտիպութիւն. **-то́мія** է. (յն.) ստերէօտոմիա (ստերէօմէտրիայի մի մասը)։

Стере́ть (сотру́ -ру́тъ; անց. стёръ -рла, -рло; հրմ. сотри́), **ся** ա. Стира́ть, ся I.

Стере́чь (-егу́ -жёшь -гу́тъ; անց. -рёгъ -гла́, о́; հրմ. -ги́) ն. кого́, что պահել, մի բանի վերայ հսկել. դէտել. մի բանի ՙպահպանել քաշել՚. **-ся** -նչբ. чего́ մի բանից զգուշանալ։

Сте́р|жень, жня -. **-женёкъ**, нька́ նւզ. **1**, բուն (օր. ծառի), կոթ (օր. բռնակի, առանցքի, խնձորի). с. болта́ բոլտի կոթ. с. пера́ փետուրի բուն. поршнево́й с. մխոցի ձող. **2**, առանցք. с. ва́ла գլանի առանցք. **3**, միջուկ, սիրտ (ծառի). коча́нный с. կաղամբի սիրտ, միջուկ, կոճղ. с. чи́рья պալարամիջուկ, ներզամիջուկ. **-жнево́й** -ծ. сте́ржень-ի։

Стерили|за́торъ -. ստէրիլիզատոր (հեղուկի վնասակար բակտէրիաները ջնջող, մաքրող գործիք). **-за́ція** է. (լտ.) ստէրիլի-զացիա (հեղուկի վնասակար բակտէրիաները ջնջելը, մաքրելը (եռացնելով). **-зи́ровать** (-рую -ютъ) ն. վնասակար բակտէրիաները ջնջել, մաքրել (հեղուկը եռացնելով). стери-лизи́рованное молоко́ ստէրիլիզացիայի են-թարկած (եռցրած, պաղ հերմետիկօրէն խց-ցանած) կաթ։

фунтъ **Сте́рлинговъ** -. (անգլ.) ֆունտ ստերլինգ անգլիական ոսկի (այժմեան կուրսով մօտ 10 ռ.)։

Стер|ля́дина ա. Стерля́жина; **-лядь** է. **-ля́дка** նւզ. կնդ. Acipenser ruthenus, ստերլետ, ՙչուրաչ՚ (ձկան մի). **-ля́жина** է. ստերլետի միս. **-ля́жій**, ья, ье -ծ. ստերլետի։

Стерпѣ́ть (-плю́ -пятъ; -пи́) ն. համբերել, հանդուրժել, տանել, կրել. с. оби́ду, оскорбле́ніе; **-ся** -նչբ. ընտելանալ համբերել, տանել, կրել. сте́рпится, слю́бится (առծ.) համբերիր և կ՚սիրես։

Стерхъ -. կնդ. Ciconia, արագիլ, ագռաւ, ՙլայլակ՚ [լափաջայի չափ]։

Стеръ -. (фр.) խորտակած մեռ (վաճ.

Сте|са́ть (-шу́ -шутъ; -ши́) ա. Стѣ́сывать; **-(ѣ)сыва́ніе** ւ. տաշելը. **-(ѣ)сы-вать**, -са́ть ն. տաշել։

Стетоско́пъ -. (յն.) բժ. ստէթոսկոպ (բժշկական գործիք մի)։

Сте|че́ніе ւ. **1**, խառնուելը, միանալը, միացում (երկու գետերի). **2**, միասին հաւա-քուելը, խռնուում, համախմբութիւն. с. наро́-да, пассажи́ровъ ժողովրդի, ճանապարհորդ-ների խռնուում, խառնում. с. нѣ́сколькихъ болѣ́зней погуби́ло его́ մի քանի հիւանդու-թիւնների համախմբութիւնը նորան մահացրեց. с. обстоя́тельствъ; **-чь** (-ку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -ёкъ -кла́, о́; հրմ. -ки́) ա. Стека́ть.

Стешу́ ա. Стеса́ть.

Стибле́ты ա. Штибле́ты.

Сти́брить (-рю -рятъ) ն. ռմկ. ծածուկ վերցնել, գողանալ, ՙթռցնել՚։

Стиле́тъ -. (լտ.) պատիկ և նուրբ դա-շոյն, դաշունիկ։

Стили́|стика է. (фр.) ոճաբանական արուեստ, գիտութիւն. **-стъ** -. ոճաբան։

Сти́лка է. ձգելը, գցելը, փռելը, սփռելը, տարածելը։

Стиль -. (լտ.) **1**, ոճ (նկարչ. և ճարտա-րապետական). изя́щный с.: готи́ческій с.; с. эпо́хи возрожде́нія; **2**, ոճ/ամսեր, ամս-ւորութիւն, տարեհաշիւ, թուականութիւն. по но́вому с—ю ըստ նոր տարեհաշուի. ամ-սերի. **3**, երկաթէ գրիչ (որով հները մոմի վե-րայ գրում էին)։

Стильби́тъ -. հնք. stilbite, ստիլբիտ։

Сти́мулъ -. (լտ.) խթան. *զգալի. «не́-навистъ къ ру́сскимъ—оди́нъ изъ гла́в-ныхъ сти́муловъ му́жества япо́нцевъ».

Стипен|діа́тъ -. **-діа́тка** է. թոշա-կառու, թոշակառու աշակերտ, -ուհի. **-дія** է. (լտ.) թոշակ։

Стира́|кса ի. շէրաբէէ. **-ксовый** -ծ. շէրի. с—ое де́рево, **-ксъ** —. բս. Styrax officinalis, շէր (ծառ մը)։

Сти|ра́льный -ծ. լուացքի, լուացք լուանալու. с—ая маши́на; **-ра́ніе** չ. **I.** սրբելով յղկելը, սրբելով սրբելը, քերելը, մաքրելը, հեռացնելը. սրբելով ջնջելը. с. гря́зи գետնը սրբելը. **II.** լուանալը. **-ра́ть** ն. **I.** (стере́ть) շփելով ա, յղկել, հարթել. բ, սրբել, մաքրել, քերել, հեռացնել. с. до́ску գրատախտակը սրբել. с. пыль со стола́; с. во́ду со стола́; с. грязь; с. потъ съ лица́ երեսի քրտինքը սրբել. *с. съ лица́ земли́ ջնջել, ոչնչացնել. գ, ջարդել, լռել. խառնել (մեծամեծ հետ). դ, ջարդել, ճմլել, ճանկռել, ճանկռտել, վիրաւորել. **-ся** ան֊դր. սրբուել, մաշուել (շփուելուց). **II.** (вы́стирать) լուանալ (լուացքը, ճերմակեղէնը). **-рка** ի. լուանալը, լուացում (ճերմակեղէնի)։

Сти́|скивать, -снуть ն. սեղմել, սրխմել, 'հուպ տալ'. с. зу́бы; онъ сти́снулъ его́ такъ си́льно, что… **-ся** անդր. սեղմուել, կուչ գալ։

Стиха́ніе չ. հանդարտուելը, խաղաղուելը։

Стиха́|рникъ —. ժամաշապիկաւոր, ժամաշապիկ հագած եկեղեցու սպասաւոր. **-рь**, я́ —. (եկր յն.) ժամաշապիկ։

Сти|ха́ть, -хнуть չ. հանդարտուել, խաղաղուել. волне́ніе стиха́етъ; громъ, вѣ́теръ стихъ.

Стихи́я ի. եկղ. գոյացութիւն կամ տարր, օրհներգութիւն (սաղմոսական և երեկոյեան ժամերգութեան)։

Сти|хі́йный -ծ. **1**, տարերքի. -բերային. **2**,* տարերային, բնութեան ույժ ունեցող. ճակատագրական. с—ая си́ла; **-хія** ի. (յն.) **1**, տարր. **2**.* տարերային, բնական, բնութեան ույժ. զօրութիւն։

Сти́хнуть ա. Стиха́ть.

Стихо́вна ի. եկղ. երեկոյեան ժամերգութեան վերջում եղելի օրհներգութիւն, սաղմոս։

Стихо|кропа́ніе ա. Стихоплётство: **-кропа́тель** ա. Стихоплётъ: **-плётство** չ. լուռ. 'ծամ' բանաստեղծութիւն. **-плётствовать** (-вую -ютъ) չ. ռմկ. բանաստեղծութիւններ թխել. **-плётъ** —. բանաստեղծութիւններ թխող, անճոռնի, յոռի, 'ծամ' բանաստեղծ. **-сложе́ніе** չ. տաղաչափութիւն. нау́ка с—ія: **-творе́ніе** չ. բանաստեղծութիւն, ոտանաւոր. с. на за́данныя ри́ѳмы բանաստեղծութիւն տուած ոտք կամ յանգի վերայ, տուած ոտքի կամ յանգի համաձայն. **-творецъ**, рца —. բանաստեղծ. **-тво́рный** -ծ. բանաստեղծութեան, -ծական. **-тво́рство** չ. բանաստեղծութիւն, տաղաչափութիւն, տաղաչափական, բանաստեղծական արուեստ. **-творческій** -ծ. բանաստեղծի, -ծական, տաղաչափի, -փական։

Сти|хъ, а́ —. **1**, ոտանաւոր, բանաստեղծութեան տող. բանաստեղծութիւն, ոտանաւոր. бѣ́лые с—и́ արձակ, չափաչափական, անյանգ ոտքի, անյանգ բանաստեղծութիւն. напи́санный хоро́шими с—а́ми լաւ տաղաչափուած. **2**, տուն (Աստուածաշնչի). **3**, ռմկ. հոգեկան գրուածք, տրամադրութիւն. յաճախութիւն, կամակորութիւն, 'յաղթանքը'. тако́й ужъ на него́ с. нашёлъ, ничего́ не подѣ́лаешь նորա գլուխը յաղթանքը եկ մտել, ոչինչ չէ կարելի անել. **-шо́къ**, шка́ —. նւզ. տաղիկ, կարճ հակիրճ բանաստեղծութիւն, ոտանաւոր. **-шо́(ё)никъ** —. չ. նխտ. վատ, անհամ, յոռի, անճոռնի բանաստեղծութիւն, ոտանաւորներ։

Стла́ть (стелю́ -ютъ; -лъ́) ն. **1**, փռել, սփռել, գցել. с. ковёръ на́ полъ; с. посте́ль անկողինը գցել, բացել, պատրաստել. мя́гко сте́летъ, да жёстко спать փափուկ բարձրակ է, միայն մէջն անել կոյ. **2**, [յատակ, տախտակամած, մայթ…] գցել, շինել. с. полъ въ ко́мнатѣ սենեակին յատակ գցել. с. дворъ доска́ми բակը տախտակամածել. **-ся I**, -ւեր. փռուել. տարածուել. отъ вѣ́тра дымъ сте́лется по землѣ́; **2**, չ. իր անկողինը գցել, բացել։

Сто|, а ի—ւ. թւէ. հարիւր. **-гла́вый** —. հարիւր գլխից բաղկացած մատեան, ժողովածու (որը պարունակում է 1551 թ. Մոսկուայում կայացած ժողովի գործերը). **-гла́вый** -ծ. հարիւրգլխեան, հարիւրագլուխ։

Сто́гна ի. եկ. ու. փողոց. հրապարակ. հրապարակական տեղ, վայր։

Сто́говый -ծ. խոտի դիզի, բարդի։

Стогра́дусный -ծ. հարիւր աստիճան ունեցող. с. термоме́тръ.

Сто́гъ —. խոտի դէզ։

Сто́ечка նւզ. ա. Сто́йка.

Сто|жи́ще —. յոկ. խոտի մեծ, ահագին դէզ. **-жо́къ**, жка́ —. նւզ. խոտի փոքրիկ դէզ։

Сто́й|ка ի. **1**, կանգնելը, կանգնած մնալը. **2**, տեղած, կանգնեցրած դիրք. դիր, մայթ, նեցուկ. ճող. с. подъ ба́лкою գերանի տակ կանգնեցրած մայթ, սիւն. նեցուկ. с. плу́га գութանի թևր. **3**, վաճառանոց, հաշուեանոց, 'գինուի սեղան' (կոպակներում), խմիչք բաշխելու սեղան (օր. գինետներում). за буфе́тной с—ой: **4**, որս. կանգնելը, կանգ առնել. соба́ка де́лаетъ с—у: **-кій** -ծ. **1**, կայուն. հաստատուն. յարատև, դիմացկուն. **2**, տոկուն. հաստատ, խոտ ամհող. **-ко́мъ** մ. ուղիղ. գկր. поста́вить бо́чку с. տակառն ուղիղ. գկր, տակի վերայ կանգնեցնել. **-кость** ի. **1**, հաստատութիւն. յարատևութիւն, դիմացկունութիւն. **2**, տոկունութիւն. հաստատութիւն։

Сто́йкъ —. ստրիկեան [փիլիսոփայ]։

Сто́йло չ. ախոռ [և իր տակը գտնուող տեղը, ուր ձին կանգնում է]։

Сто́имость ի. արժէք, արժողութիւն, գին. вы должны́ возврати́ть мнѣ́ ло́шадь, и́ли заплати́ть мнѣ́ ея́ с.; с. проду́кта самому́ производи́телю.

Сто́ймя ա. Стойко́мъ.

Сто́ить (-ю -ятъ) չ. արժել, արժենալ արժանի լինել. э́то до́рого, дёшево сто́итъ այս թանկ, էժան է. э́то ничего́ не сто́итъ: что вамъ сто́илъ э́тотъ до́мъ այս տանն ինչ ճարան նստեց. сукно́ э́то сто́итъ пять рубле́й арши́нъ; э́то сто́ило мнѣ́ бо́льшихъ трудо́въ այս ինձնից մեծ ջանքեր է պահանջել. не сто́итъ говори́ть объ э́томъ; ему́ ничего́ не сто́итъ солга́ть սուտ խօսելը նորա համար ոչինչ բան է. статья́ эта сто́итъ того́, что́бы её напеча́тать այդ

այդ յօդուածը տպել, այդ յօդուածը տպելու արժանի է. онъ не стóитъ отвѣта նա պատասխանի արժանի չէ. одúнъ другóго стóитъ միմեանց արժանի են. вамъ стóитъ тóлько приказáть միայն հարկաւոր է, որ դուք հրամայէք։

Сто|ицúзмъ ա. ստոյիկեան վարդապետութիւն. **-úчески** մ. ինչպէս ստոյիկեան. **-úческій** ած. ստոյիկեան։

Стокрáт|но մ. հարիւր անգամ. **-ный** ած. հարիւր անգամ կրկնուած, հարիւրանուագ։

Стокъ ա. 1, ջրի հոսանք. հոսում. 2, ջրի խողովակ, կիսախողովակ. 3, այն տեղը, ուր դաշտի կողմերից ջրերը հոսում, հաւաքւում են։

Стол|бенѣть, ост— չ. քար կտրել, անշարժ մնալ (զարմանքից, վախից). **-бéцъ**, бцá ա. տպագր. սիւնեակ. словáрь напечáтанъ въ два с—бцá: **-бикъ** ա. 1, նւզ. տ. Столбъ; 2, բս. stylus, գրոց (սլաք, ծիլ, սանակ). **-бúще** ա. յեղ. մեծ, ահագին սիւն, ցից. **-бнякъ**, á ա. բժ. ցնցական անշարժութիւն, ընդարմացում. на негó нашёлъ с. նա ցնցումներից, զգացմունքներից անշարժացել, քար է կտրել. **-бовóй** ած. սիւնի, սիւնա—, ցցի, ցցա—. с—áя дорóга մեծ խճուղի երկու կողմից կանգնեցրած սիւնաշարքերով. *с. дворянúнъ բուն, հին ազնուական. **-бцóвый** ած. տպագր. սիւնեկի. **-бчáтый** ած. սիւնակերպ. **-бъ**, á ա. սիւն. ցից. с—ы, поддéрживающіе сводъ; мостъ на с—áхъ: прислонúться спинóю къ с—ý: позóрный с. ծանակական սիւն. выставлять къ позóрному с—ý ծանակական սիւնից կախել. межевóй с. սահմանաբաժան սիւն, ցից. с—ы пыли փոշեսիւներ, սիւների նման բարձրացող փոշի. թօղ. позвонóчный с. կզմն. ողնաշար. Вóльтовъ с. տ. Вóльтовъ.

Сто|лéчникъ ա. սեղանի սփռոց, 'սուփրայ'. **-ликъ** ա. նւզ. սեղանիկ։

Столѣ|ственный. **-стный** ած. հարիւրամեայ, հարիւրամեակեան։

Столú|ца ի. մայրաքաղաք, գահանիստ, աթոռանիստ [քաղաք]. *с. наýкъ: **-чный** ած. մայրաքաղաքի. -քային. с—ыя газéты; с—ая прéсса; с. гóродъ տ. Столúца: **-шко** ա. նախտ. վատ. անպէտք, անճոռնի սեղան. **-лúще** ա. յեղ. մեծ, ահագին սեղան։

Сто|лкновéніе չ. ընդհարում, բախում. с. двухъ кораблéй; **-кнýть, ся** տ. Стáлкивать, ся.

Столковáться (-кýюсь -ются) ժող. միմեանց մէջ համաձայնուել, համաձայնութեան գալ. համաձայնութիւն կայացնել։

Столкý տ. Столóчь.

Сто|ловáться (-лýюсь -ются) ռմկ. ճաշել, ճաշահաց ուտել. **-лóвая**, ой ի. սեղանատուն, ճաշարան. **-лóвый** ած. սեղանի, սեղանա—. с. ножъ: с—ая лóжка: с—ое винó սովորական գինի. с—ыя дéньги սեղանի փող, սեղանի ծախսեր։

Стоначáльни|къ ա. պաշտօնատար մարդի վերակացու, մեծաւոր. **-ческій** ած. այս վերակացուի, մեծաւորի.

Столóчь (-лкý -лчёшь -лкýтъ; անց. -лóкъ -лклá, о; -лкú) ն. ջարդել, մանրել, փշրել, լոռել։

Стол|пúться (-плюсь -пятся; -пúсь) տ. Стáлпливаться; **-плéніе** չ. ժողովելը, հաւաքելը, կիտուելը, խմբուելը. խռնուում։

Стóлп|никъ ա. սիւնակեաց [ճգնաւոր], սիւան վրայ ճգնող. Вавилóнское **-потворéніе** չ. Բաբելոնեան աշտարակաշինութիւն. *какóе здѣсь с.! այստեղ կատարեալ Բաբելոնեան խառնակութիւն է. **-пъ**, á ա. 1, սիւն, կոթող. 2,* նեցուկ. 3, աշտարակ։

Столъ, á ա. 1, սեղան. пúсьменный с. գրասեղան. с., на котóромъ рýбятъ мясо; *зелёный с. թղթախաղի սեղան. обѣденный с. ճաշի սեղան. накрывáть на с. սփռոցը, 'սուփրէն' գցել. 2, ճաշ. ընթրիք. отдаётся кóмната со с—óмъ; скорóмный, пóстный с.; сидѣть за с. ճաշի նստել. кормúть когó за своúмъ с—óмъ безплáтно մէկին ձրի ճաշ տալ. онъ застáлъ меня за с—óмъ նա ինձ ճաշի վերայ գտաւ. сидѣть за с—óмъ на послѣднемъ мѣстѣ: пригласúть къ с—ý ճաշի հրաւիրել. трáтить мнóго на с. ուտելու վերայ շատ ծախսել. 3, պաշտօնատան բաժանմունք։

Столь| մ. այնքան. какúмъ óбразомъ с. благоразýмный человѣкъ могъ сдѣлать такóй прóмахъ; я никогдá не видáлъ с. дóбраго человѣка: онъ с. же богáтъ, какъ и братъ егó նա նոյնքան հարուստ է, որքան և իր եղբայրը. **-кій** ած. այնքան. мéжду с—ими кнúгами óчень мáло хорóшихъ; онъ разсказáлъ это с—имъ людямъ, что...: **-ко** մ. այնքան. այնքան. я былъ у негó с. разъ այնքան անգամ ես նորա մօտ եղայ. у негó с. друзéй, что онъ .. նա այնքան բարեկամներ ունի, որ... онъ с. же благоразýменъ, скóлько и мýжественъ նա նոյնքան իմաստուն է, որքան և արի. онъ с. не богáтъ, скóлько торовáтъ նա այնքան հարուստ չէ, որքան առատաձեռն. онъ образóванъ на с.. что мóжетъ занимáть это мѣсто նա այնքան կրթուած է, որ կարող է այդ պաշտօնը ստանձնել։

Стóль|никъ ա. հնգ. մատակարար, սեղանապետ. **-ный** սեղանի. с. гóродъ տ. Столúца; **-чáнъ**, á ա. մէջը ծակ նստարան (արտաքնոցում)։

Столѣ|тіе չ. հարիւրամեակ. **-тникъ** ա. բս. Agave, ագաւի. հարիւրամեան հալուէ. **-тній** ած. հարիւրամեայ, -մեան։

Столя́|рничанье չ. ատաղձագործութիւն, սեղանագործութիւն, 'խառատութիւն' անելը. **-рничать** չ. ատաղձագործութիւն, սեղանագործութիւն, 'խառատութիւն' անել. **-рный** ած. ատաղձագործութեան, -ծական, սեղանագործութեան, -ծական. с—ая рабóта ատաղձագործութիւն, սեղանագործութիւն. столя́рная, ой ի. ատաղձագործարան. **-рскій** ած. ատաղձագործի, սեղանագործի. **-ръ**, á ա. ատաղձագործ, սեղանագործ։

Сто|нáніе չ. հառաչելը, հառաչանք, տրնքալը, տնքոց. **-нáть** (-нáю -ютъ և -нý -нутъ; -нú) չ. հառաչել, տնքալ. *вѣтеръ стóнетъ въ лѣсý քամին վզզում կմ վշշում է անտառում. *земля́ стóнетъ подъ егó шагáми գետինը նորա ոտքի տակ շարժւում է։

Стоно́|гъ м. կնդ. Oniscus asellus, հասարակ նեպուկ (գլորուկ ճճի, գիշաջջի). **-жни́къ** м. բս. Asplenium. ձարխոտ, ճատրակ։

Стонъ м. հառաչում, հառաչանք, -չանք, հեծութիւն, տնքոց. жáлобные с—ы.

Стопá ի. 1, ոտ[ք]. припадáть къ чьи́мъ с—áмъ մէկի ոտները ընկնել. 2, ոտք տակ. տակի կողմ, ներքան, թաթ, դարշապար. 3,* քայլ, հետք. ճանապարհ, ուղի. напрáвить кудá с—ы́ свои́ իր քայլերն այս ինչ կողմն ուղղել. итти́ по чьи́мъ с—áмъ մէկիին հետևել, մէկի գնացած ճանապարհով գնալ. ընթանալ. 4, օղմա. брать бумáгу с—áми: 5, տաղչփ. ոտ, չափ. с. изъ четырёхъ слогóвъ: стихъ изъ четырёхъ стопъ չորս ոտանի բանաստեղծութիւն. 6, մեծ գաւաթ (առանց ունկի). 7, կիտուածք, կուտակութիւն, դէզ. с. брёвенъ, кирпичéй, книгъ.

Стопи́нъ м. (խա.) հրետն. բանկման պատրոյգ։ [пливать. ся.

Стопи́ть (-плю́ -пятъ), **ся** и. Стá-

Стóпка ի. 1, պստիկ գաւաթ. 2, կոնաձև կատր (օր. աղի, ներկանիւթի եւն)։

Стóпный ած. ոտք. ներքանի. քայլի. 2, օղմայի, -յական։

Стопни́къ, á м. Cissus, կիսոս։

Стопо|сложéніе չ. ոտնաչափում, -փութիւն. **-хóдный**, **-ходя́щій** ած. կնդ. թաթագնաց. с—щія живóтныя, Plantigrada, թաթագնացներ։

Стоптáть (-пчу́ -óпчутъ; -чи́), **ся** и. Стáптывать, ся. [նեցում։

Стопъ м. Հ. (անգլ.) ծովգ. կաց, կանգ-

Стóра и. Штóра.

Стор|гованіе չ. գինը որոշելը, ՙկտրելը՚, գնելը. **-говáть** (-гу́ю -ютъ) ն. գինը որոշել, ՙկտրել՚, գնել, առնել. я сторговáлъ у сосѣ́да лóшадь; **-ся** փ-ի-ր. միմեանց մէջ ապրանքի գինը որոշել, կտրել, ապրանքի գնի մասին համաձայնութիւն կայացնել, պայման կապել. я сторговáлся съ сосѣ́домъ въ покýпкѣ лóшади.

Сторі́|ца բ—ի. ժղ. եկ. ու. հարիւր. стори́цею մ. հարիւրապատիկ, հարիւր անգամ. воздáть, вознагради́ть с.; **-чно**, **-чный** и. Стокрáтно, -ный.

Сторó|жа ի. եկ. ու. պահակութիւն. быть на с—ѣ հսկել, ՙզգուշաւ քաշել՚. **-жевóй** ած. հսկման. с—áя вы́шка; **-жёкъ** и. Сторожóкъ; **-жи́ть** (-жу́ -жáтъ), пост— ն. հսկել, ՙզգուշաւ քաշել՚. պահել. **-жи́ха** ի. 1. պահապանի կին. 2, մի բանի հսկող կին, աղջիկ. **-жка** ի. 1, հսկում, ՙզգուշաւ քաշելը՚. быть на с—ѣ: 2, հսկման տնակ, հսկոցի, պահապանի տնակ. 3, նախասենեակ, տնակ, ուր մի բան պահ են տալիս. бáнная с. բաղնիքում շորերը պահ տալու կմ թողնելու նախասենեակ. **-жкій** ած. զգոյշ, արթուն. հրա-կող. **-жóкъ**, жкá м. 1, լեզուակ (կշռքի). 2, թակարթի, թակարդ ապրելու փայտ[ի կտոր]. -(стó-)**жъ** м. (չ. сторожá, éй) պահապան, հսկող. ночнóй с. գիշերային պահապան. полевóй с. դաշտային պահապան, ՙզօրօղչի՚. с. скоти́ны անասնապահ. кто горáздъ спать, тому́ въ с—áхъ не бывáть.

Сторо|нá ի. 1, կողմ. перéдняя, зáдняя с.; сѣсть по прáвую, по лѣ́вую стóрону когó-либо: лицевáя с. երեսի կողմ. оборóтная с. медáли; съ э́той, съ той с—ы́ այս, այն կողմից. на той с—ѣ́ այն կողմում. съ обѣ́ихъ сторóнъ երկու կողմից. со всѣ́хъ сторóнъ բոլոր կողմերից. спервá иди́те пря́мо, а потóмъ возьми́те немнóго въ стóрону — յառաջ մի փոքր ծռուեցէք. шу́тка въ стóрону կատակը, ՙհանաքը՚ մի կողմ [լինի, կենայ]. онъ отвёлъ егó въ стóрону նա նորան մի կողմ տարաւ, մի կողմ քաշեց. смотрѣ́ть по с—áмъ այս կողմ, այն կողմ, ՙգէս ու գէն՚ նայել. по с—áмъ шоссé нахóдятся канáвы խճուղու երկու կողմերից խանդակներ կան. держáть себя́ въ с—ѣ́ հեռու, մի կողմ քաշուած մնալ. моё дѣ́ло с. ես գործի մէջ չեմ խառնուած, ես ինձ հեռու եմ պահում. справедли́вость на егó с—ѣ́ արդարութիւնը նորա կողմն է. съ моéй с—ы́ я всё сдѣ́лалъ: со с—ы́ прави́тельства կառավարութեան կողմից. привлéчь когó на свою́ стóрону մէկին իր կողմը գրաւել. взять чью стóрону մէկի կողմը բռնել. знать когó съ хорóшей, съ дурнóй с—ы́; итти́ с—óю կողմնակի ճանապարհով գնալ. узнáть о чёмъ с—óю մի բանի մասին կողմնակի ճանապարհով կմ կերպով տեղեկանալ, իմանալ. тя́жущіяся стóроны իրաւ. դատավարող կողմեր. судья́ дóлженъ вы́слушать óбѣ стóроны: 2, կողմ. կոյս. четы́ре с—ы́ свѣ́та աշխարհիս չորս կողմերը. лежáщій по сю, по ту стóрону Альпъ Ալպեան լեռների այս, այն կողմում. *отпусти́ть когó на всѣ четы́ре стóроны свѣ́та մէկին միանգամայն արձակել, ազատ թողնել. 3, երկիր, աշխարհ, հող, կողմ. роднáя с. մայրենիք. հայրենիք. жить на чужóй с—ѣ́ օտար աշխարհում ապրել. въ нáшей с—ѣ́ մեր երկրում. մեր հողում. **-ни́ться** (-ню́сь -ня́тся). пост— ներգ. 1, մի կողմ քաշուել, տեղ տալ, տեղ բացել. 2,* когó մէկից խուսափել. փախչել, իրան հեռու պահել. «справедли́во ли с. таки́хъ людéй, какъ фонъ-Кóренъ и Лаевскій...»; -(ó)**нка** նւզ. и. Сторонá; -(ó)**нникъ** м. կողմնակից, կուսակից. с. учéнія Дáрвина; -(ó)**нній** ած. կողմնակի. օտար, խորթ. -(ó)**нушка** ի. նւզ. երկիր, հող, կողմ. աշխարհ։ [վեգեան ազգային ժողովը)։

Стóртингъ м. (նորվ.) ստորտինգ (Նոր-

Сто|рублёвка ի. հարիւր ռուբլիանոց թղթադրամ. **-рублёвый** ած. հարիւրռուբլիանոց. **-си́лъ** м. բս. Panax, ուժաբոյս։

Стосковáться (-ку́юсь -ются) չ. по комъ մէկի անձկութիւնը. կարօտը քաշել, մէկին անձկալ. с. по женѣ́.

Стоу́стая ած. молвá խիստ տարածուած լուր, համբաւ։ [вать. ся П.

Сточи́ть (-чу́ -чатъ), **ся** и. Стáчи-

Стóчный ած. ջրի հոսման [հոսանք չի-նած]. с. жёлобъ; с—ая трубá; с—ая водá հոսելով հաւաքուած ջուր. անձրևաջուր։

Стошни́ть и. Тошни́ть.

Сто|ю́ и. Стоя́ть; -(ó)**ю** и. Стóить; -(ó)**я** մ. կանգնած, ոտք վերայ. спать, ѣсть с.

Стоязы́чный -ա. հարիւրլեզուեան, հարիւրալեզուեայ:

Стоя́къ, а́ -. 1, կանգուն առարկայ, սիւն, սեպ. с. подъёмнаго кра́на ծանրաբարձ մեքենայի սիւնը, սեպը. 2, կանգուն, կանգնած փաթակ. -а́лый էյ. -ա. երկար ժամանակ չբանեցրած, չգործածուած, առանց կիրառութեան մնացած. -а́ніе չ. 1, կանգնելը, կանգնած մնալը. կանգնելը, կայ առնելը, ընկճնում. до́лгое с. въ це́ркви меня́ утоми́ло; 2, եկղ. գիշերային հսկում, պաշտօն մեծ պասի հինգերորդ շաբաթի հինգշաբթի և շաբաթ օրերը. -а́нка էգ. 1, կանգնելը, կայ առնելը, մնալը, դադար, ընկճնում. 2, ռազմ. զօրանիստ. зи́мняя с. ձմեռանոց. ձմեռում. я́корная с. ծովագ. խարսխավայր. -я́ть (-ю́ -я́тъ; -й), ста́ивать չ. 1, կանգնել. с. у окна́; стой сми́рно! на углу́ у́лицы стоя́лъ изво́зчикъ փողոցի անկիւնում կանգնած էր կառքը. с. на я́корѣ խարիսխի ձգած մնալ. толпа́ стоя́ла по сторона́мъ доро́ги; с. на колѣ́няхъ ծունկի չոքած մնալ. посреди́ ко́мнаты стоя́лъ столъ, а на нёмъ стоя́лъ гробъ — իսկ նորա վերայ դրուած էր դագաղը. с. на моли́твѣ աղօթել. часы́ стоя́тъ ժամացոյցը կանգնել, կանգ է առել. рабо́та стои́тъ գործը կանգ է առել. 2, մնալ, բնակուել, ապրել. с. до́лго на одно́мъ мѣ́стѣ; с. ла́геремъ բանակուել, բանակ ձգած մնալ. с. на бива́кахъ բացօթեայ բանակուել. 3, գտնուել. монасты́рь стои́тъ на горѣ́, на берегу́ рѣки́; це́рковь стои́тъ на восто́къ եկեղեցին դէպի արևելք է նայում. с. въ гости́ницѣ հիւրանոցում մնալ, բնակուել. с. у кого́ на кварти́рѣ մէկի տանը բնակուել. 4, գոյութիւն ունենալ. э́тотъ домъ стои́тъ пятьдеся́тъ лѣтъ; 5, տևել, շարունակուել. уже́ мѣ́сяцъ, какъ стои́тъ дурна́я пого́да; жары́ стоя́ли всё лѣ́то; 6,* կանգուն մնալ, դիմանալ. крѣ́пость ещё стои́тъ, не сдала́сь; с. въ да́нномъ сло́вѣ տուած խօսքը պահել. с. на своёмъ իւր ասածը պնդել, պաշտպանել. с. за вѣ́ру, за оте́чество հաւատը, հայրենիքը պաշտպանել. с. за пра́вое дѣ́ло արդար գործը պաշտպանել. с. за кого́ гру́дью, горо́ю մէկին թիկունք լինել, մէկին քաջութեամբ պաշտպանել. -я́чій -ա. կանգնած, կանգուն. с—ая вода́ կանգնած, կանգ առած ջուր. с. воротни́къ դիք կանգնած, ոչ ծալած օձիք. с—ія сѣ́ти գետի մի ափից մինչև միւսը ձգուած ուռկան. -я́щій -ա. կանգնած, գտնուող. на корню́ с. хлѣбъ; -(о́)ящій -ա. որ արժէ, արժեցող:

Стра|бі́змъ -. (յն.) բժ. շլականութիւն, աչքի շլութիւն. -ботомі́я էգ. (յն.) շլականութեան օպերացիա:

Стра́|вливать, -ви́ть (-влю́ -вятъ) ն. 1, արածեցնել (արտը, խոտհարքը), ուտեցնել (խոտը). онъ страви́лъ всё сѣ́но коро́вамъ; 2, այրել, ոչնչացնել (ուտիչ նիւթերով). 3, գրգռել, գրգել, սադրել, 'սրել':

Стра́|да էգ. 1, ծանր, տաժանելի աշխատանք. 2, դաշտային ծանր, տաժանելի աշխատանքներ, մանաւանդ հունձ. 3, դաշտային ծանր, տաժանելի աշխատանքների, մանաւանդ հնձի ժամանակ. -да́лецъ, льца -. -да́лица էգ. նահատակ, մարտիրոս, տառապեալ այր, կին. -да́льчески մ. մարտիրոսաբար, տառապելով, չարչարուելով, նահատակուելով. -да́льческій -ա. մարտիրոսական, տառապալից. с—ая смерть; -да́льчество չ. մարտիրոսութիւն, նահատակութիւն. -да́ніе չ. չարչարանք, տանջանք, տառապանք. не́рвное с.; утѣша́ть кого́ въ его́ с—іяхъ; с—ія его́ ко́нчились; -да́тельность էգ. կրաւորական գրութիւն. -да́тельный -ա. քերկ. կրաւորական. с. зало́гъ; с. глаго́лъ; -да́ть (-да́ю -ютъ և -жду -ждутъ) չ. չարչարուել, տանջուել, տառապել. տուժել. с. отъ хо́лода; с. гру́дью կրծքացաւից տառապել. с. зуба́ми, головно́ю бо́лью ատամնացաւից, գլխացաւից տառապել. с. не́рвными припа́дками; с. душо́ю հոգով, հոգեպէս տառապել, տանջուել. она́ о́чень страда́ла отъ равноду́шія ма́тери մօր անտարբերութիւնը նորան շատ էր տանջում, շատ էր վշտացնում. госуда́рство си́льно страда́етъ, когда́ возмущено́ междоусо́біями պետութիւնը սաստիկ տուժում է, երբ ևլն. страда́ющій -ա. չարչարուող, տառապող. ցաւագար. -дный -ա. ծանր, տաժանելի աշխատանքի. с—ая пора́ ծանր, տաժանելի աշխատանքների, մանաւանդ հնձի ժամանակ:

Стра́жа էգ. պահակախումբ, պահապաններ. пограни́чная с. սահմանապահներ, սահմանապահ զօրք, ջոկատ. путева́я с. ուղեպահներ, ուղեպահ ջոկատ. зе́мская с. գաւառապահ(զինուոր)ներ. стоя́ть на с—ѣ հսկել; 'ղարաուլ քաշել'. взять кого́ подъ с—у մէկին կալանաւորել. содержа́ть подъ с—ею կալանքում պահել. быть подъ с—ею կալանաւորուած լինել:

Стра́|жду ա. Страда́ть; -жду́щій -ա. չարչարուող, տառապող. վշտակիր. ցաւագար. ա. Страда́ющій.

Стра́|жникъ -. պահապան [զինուոր, զօրական]. полево́й с. դաշտապահ. зе́мскій с. գաւառապահ. -жъ -. պահապան:

Стра́|за էգ. ա. Стразъ; -зовый -ա. կեղծ ադամանդների[ց]. -зъ -. (ֆր.) 1, մի տեսակ ապակի, որից ադամանդներ, գոհարներ են շինում. 2, սորանից շինած կեղծ ադամանդ, գոհար:

Стра́ивать, строи́ть ն. եռապատկել:

Стра|на́ էգ. երկիր, կողմ. необита́емыя, неизвѣ́стныя стра́ны; сѣ́верныя, ю́жныя стра́ны; умѣ́ренныя стра́ны; просвѣщённая с.; четы́ре с—ы́ свѣ́та աշխարհի չորս կողմերը. каки́ми судьба́ми вы въ на́шихъ стра́нахъ այդ ինչ քամին է ձեզ բերել մեր կողմերը, այդ ինչ հրաշքն է, որ դուք մեր կողմերն էք եկել. -ни́ца էգ. -ни́чка նուազ. երես, էջ. с. кни́ги, листка́; -ни́чный -ա. երեսի, էջի. -нникъ -. -нница էգ. ճանապարհորդ, պանդուխտ, նժդեհ, օտարական այր, կին. ուխտաւոր, -ուհի. -нничать չ. 1, ա. Стра́нствовать; 2, խորթ, օտարօրինակ վարմունք ցոյց տալ. -нническій -ա. ճանապարհորդի, պանդխտի, նժդեհի, օտարականի, ուխտաւորի. с. по́сохъ; с—ая жизнь պանդխտի, թափառական կեանք. -нно մ. տա-

զօրինակ, խորթ կերպով. *это с.! այդ տարօրինակ է, տարօրինակ բան է։

Странно|любецъ, бца м. **-любивый** пр. պանդխտասէր. **-любица** է. պանդխտասէր կին. **-любіе** չ. պանդխտասիրութիւն. **-пріимникъ**, **-пріимецъ**, мца м. **-пріимница** է. ասպնջական, օտարներին ընդունող, հիւրասիրող այր, կին. **-пріимный** пр. օտարասէր, հիւրընկալ, ասպնջական. с. домъ; с—ые монахи; **-пріимство** չ. օտարասիրութիւն, ասպնջականութիւն, հիւրընկալութիւն, հիւրասիրութիւն։

Стра|нность է. տարօրինակութիւն, օտարոտութիւն, խորթութիւն. онъ отличается своими с—ями; у него много с—ей նորա գլխում յոպոպներ կան. **-нный** пр. 1, տարօրինակ, օտարոտի, խորթ, խորթաբարոյ. с. характеръ; с. человѣкъ; 2, օտար, նորեկ, պանդուխտ. странный, аго м. օտարական. ուխտաւոր. **-нствованіе** չ. ճանապարհորդելը, -դութիւն, պանդխտութիւն, թափառելը, -ռում. **-нствователь** м. **-нствовательница** է. ճանապարհորդող, ճանապարհորդ, պանդուխտ այր, կին. **-нствовать** (-вую -ютъ) չ. ճանապարհորդել, թափառել, պանդխտել. странствующій рыцарь թափառական ասպետ. странствующіе музыканты թափառաշրջիկ երաժիշտներ. странствующій приказчикъ թափառաշրջիկ գործակատար։

Страсбургскіе пироги м. յ. Ստրասբուրգեան կարկանդակներ (պատրաստւում են բադի ուռեցրի լերդ ու թրյուֆից)։

Стра|стишка է. նւզ. սիրոյ տարփանք, թեթեւ սիրային պատահար, սիրահարութիւն. **-стно** մ. բուռն կերպով, խանդով, կրքագին. с. полюбить кого, что; с. любящій музыку; **-стной** пр. [Յիսուսի] չարչարանաց. с—ая недѣля աւագ շաբաթ, չարչարաշաբաթ. с—ая пятница աւագ ուրբաթ. **-стноцвѣтъ** м. Страстоцвѣтъ; **-стный** пр. խանդոտ, կրքոտ, բուռն, ուժգին, կրքագին. с—ая любовь; с—ые глаза յայրատ աչքեր. с—ые вздохи սիրատաշոր հառաչանքներ. с—ая душа կրքոտ ոգի. с. цвѣтъ м. Страстоцвѣтъ; **-стотерпецъ**, пца м. **-стотерпица** է. մարտիրոս, նահատակ այր, կին. **-стоцвѣтъ** м. բս. Passiflora, տնատածաղիկ. **-сть** է. 1, չարչարանք. с—и Христовы կմ Господни; 2, ահ, երկիւղ, վախ, սարսափ. 3, կիրք, խանդ, տենչ, տենչանք. дикія с—и վայրենի, անձնարձակ կրքեր. любовная с. սիրային խանդ. у него с. къ музыкѣ նա երաժշտութեան սիրահար է. у него чрезмѣрная с. къ писанію նա գրելու համար գժւում է. питать с. къ игрѣ խաղի խանդով տարւած լինել. предаться с—ямъ; 4,* Թոյլ կողմ. женщины его с.; 5, մ. սաստիկ, խիստ, չափազանց. онъ с. какъ боленъ; онъ с. голодный; мнѣ с. хочется.

Стра|тагема է. (յն.) ռազմագիտական խորամանկութիւն, հնարք. **-тегическій** пр. ստրատեգի[կ]ական. **-тегія** է. (յն.) ստրատեգիա, ռազմավարական արուեստ, գիտութիւն (մինչև պատերազմի գործը կմ ճակատամարտի սկիզբը։ Պատերազմի գործում стратегія-ն զանազանւում է тактика, տ. այս բառն իւր տեղում). **-тегъ** м. ստրատեգ, ռազմավար. **-тилатъ** м. (յն.) ստրատելատ, զօրավար, սպարապետ։

Страу|совый пр. ջայլեմի. с—ыя перья; **-съ** м. կնդ. Struthio, ջայլեմ. американскій с. կմ нанду, Rhea americana, նանդու։

Стра|хованіе չ. ապահովելը, -վում, ապահովագրելը, -գրում. с. жизни; **-хователь** м. **-ховательница** է. [օր. իր կեանքը, տունը] ապահովող, ապահովագրող այր, կին. ապահովագրեալ այր, կին. **-ховать** (-ахую -ютъ), заст— ն. ապահովել, ապահովագրել (դժբաղդ պատահարից). с. домъ отъ пожара; **-ся** ներ. իրեն իրան, իր կեանքը ապահովել, ապահովագրել. **-ховой** пр. 1, ապահովող, ապահովագրող, -գրական. с—бе отъ огня общество; 2, ապահովագրութեան, -գրական. с. платёжъ; с—ая премія ապահովագրութեան վճար. с—ое письмо ապահովւած, -գրւած նամակ. **-хъ** м. 1, ահ, երկիւղ, վախ. с. Божій, с. смерти; блѣднѣть отъ с—а; быть между с—омъ и надеждою ի՛ անհանգիստ լինել ի՛ յուսալ. дрожать отъ с—а; с. меня беретъ, на меня находитъ с. սիրտս ահ է ընկնում. наводить с. на кого մէկին վախեցնել. навести с. на страну, на жителей; онъ внушаетъ с. всѣмъ своимъ врагамъ նա իւր բոլոր թշնամիներին երկիւղ է ազդում. у с—а глаза велики (առծ.) ահը շատ է, քան թէ մահը. 2, պատասխանատւութիւն. ապահովւում, -վութիւն. взять что на свой с. մի բան իւր պատասխանատւութեան ներքոյ առնել. этотъ домъ находится на с—ѣ въ обществѣ... այս տունն ապահովւած է ... ընկերութեան մէջ. 3, ռմկ. խիստ, սաստիկ, չափազանց. она с. любитъ танцовать; тамъ было с. много народу այնտեղ սաստիկ մեծ բազմութիւն կար. с. сколько սաստիկ շատ, անհամար. **-шилище** չ. ահի, վախի առարկայ, հրէշ, խրտուիլակ. **-шать** (-шу -шать), устр— ն. վախեցնել, սարսափեցնել, ահաբեկել. **-ся** ներ. чего մի բանից վախենալ, երկիւղ քաշել. **-шно** մ. սարսափելի, զարհուրելի, սոսկալի կերպով, սաստիկ, խիստ. левъ с. рыкаетъ; мнѣ с. ես վախենում եմ. онъ с. богатъ կմ страхъ какъ богатъ նա սաստիկ, խիստ հարուստ է. **-шный** пр. սարսափելի, զարհուրելի, ահեղ, ահաւոր, սոսկալի, խիստ, սաստիկ. с. шумъ; с—ое чудовище; с—ая стужа; с—ое зрѣлище; с—ое происшествіе; с—ая вѣсть; онъ страшенъ въ своёмъ гнѣвѣ; она страшна своимъ врагамъ; *с. лгунъ սարսափելի ստախօս. с. судъ ահեղ դատաստան. **-щаніе** չ. սպառնալը, վախեցնելը, սիրտն ահ, երկիւղ գցելը. **-щатель** м. **-щательница** է. սպառնացող, վախեցնող, մէկի սիրտը ահ, երկիւղ գցող այր, կին. **-щать** ն. սպառնալ, վախեցնել, սիրտն ահ, երկիւղ գցել, ահաբեկել։

Стращи|ваніе չ. [illegible]. **-вать** ն. [illegible]։

Стре́жень, жня *ա.* գետի ամենասաստիկ հոսանքը, հոսանքի գիծը։

Стре|ка́ло *չ.* *ձկ. սլ.* վարոց, խթան. погоня́ть с—омъ воло́въ; **-ка́ніе** *չ.* խայթելը, կծելը. **-ка́тельный** *ած.* խայթող, կծող. **-ка́ть**, вы́стрекать *ն.* խթել, (մախաթով, ասեղով) ծակել. (ճանճի, եղինճի մասին) խայթել, 'կծել'. вы́стр— кого́ крапи́вою մէկին եղին-ջով ծեծել. **-ка́чъ**, а́ *ա.* **1**, խայթող, կծող. **2**, փախչելը, կծիկը գնելը, պոկ տալը. *дать, задать с—а́ փախչել, 'կծիկը գնել', 'պոկ տալ'. **-коза́** *կնդ.* Libellula, չերեփուկոթ, մժեղ (միջատ մը). пло́ская с., L. depressa, թան-ձրամարմին չերեփուկոթ. **-кота́ть** (-очу́ -о́чутъ -очи́) *չ.* **1**, (միջատի մասին) կանչել, ճրթճրթացնել, բզզալ, տզզալ. **2**, (կաչաղակի մասին) կանչել, կչկչալ. **3**,* կչկչալ, վայրա-հաչել, դուրս տալ, գլուխ տանել, տկանջները խլացնել. **-коту́ха** *ի.* *ամկ.* կչկչող, գլուխ տանող, ականջները խլացնող, վայրահաչ մէկը։

Стре|мгла́въ *մ.* գլխիվայր, գլխի վերայ, бро́ситься с., внизъ голово́ю; удира́ть с. կծիկը գնել, 'պոկ տալ', առանց աջ ու ձախ նա-յելու փախչել. **-ми́тельно** *մ.* շեշտակի [կեր-պով]. ամգին. с. напада́ть на непрія́теля; **-ми́тельность** *ի.* արագութիւն, սաստ-կութիւն, թափ. ուժգնութիւն. **-ми́тельный** *ած.* արագընթաց, սրընթաց, ուժգին, սաստիկ, կատաղի. с. пото́къ; **-ми́ться** (-млю́сь, -мя́тся) *չզ.* **1**, արագ ընթանալ, սլանալ, հոսել, վազել. пото́къ стреми́тся въ доли́ну; дымъ стреми́тся квéрху ծուխը վերև է բարձրա-նում. **2**, ձգտել, նկրտել. с. къ по́честямъ, къ сла́вѣ; всѣ его́ жела́нія стремя́тся ко бла́гу; **-мле́ніе** *չ.* **1**, արագ հոսանք, սլա-ցում. с. воды́; **2**, թափ, ուժգնութիւն, սաստ-կութիւն, կատաղութիւն. с. страсте́й; **3**, ձգտում, նկրտում. престу́пныя с—ія; **-мни́на** *ի.* **1**, սեպութիւն, սեպ, խիստ զառի-վայր թափ, պռաստ, սալաքար (լեռան). **2**, արագ, սաստիկ, կատաղի հոսանք, սահանք (գետի)։

Стре́|мя, мени *չ.* **1**, ասպանդակ, 'օզան-գու'. вложи́ть но́ги въ стремена́; вы́нуть но́ги изъ стремя́нъ; **2**, *կզմխ.* stapedius, աս-պանդակ (լսելեաց գործարանի). **3**, արագ հո-սանք, սահանք (գետի). **-мя́нка** *ի.* մի ոտ-քով սանդուխ, 'նարդիւան'. **-мяно́й**, о́го *ա.* ասպանդակակալ, ձիապան. **-мя́нный** *ած.* ասպանդակի, -կային. с. реме́нь; с. му́скулъ въ у́хѣ *կզմխ.* ականջի ասպանդակի մկանը։

Стрена́тка *ի.* *կնդ.* Fringilla, սերինոս։

Стре́нда *ի.* (անգլ?) *ծովգ.* պարանի թել, լար։

Стрено́|живаніе *չ.* *տ.* բայը. **-жи-вать**, **-жить** (-жу -жатъ) *ն.* ձիու կամ ուղտի երեք ոտները միասին կապել։

Стре́петъ *ա.* *տ.* Хоко́тва.

Стре́скать *տ.* Тре́скать.

Стречо́къ, чка́ *ա.* փախչելը, փախուստ. дать, задать стречка́ կծիկը գնել, 'պոկ տալ', փախչել։

Стри|га́льный *ած.* խուզելու, խուզիչ. с—ая маши́на; **-га́льня** *ի.* մաhուց խու-զելու գործարան. **-гу́нъ**, а́ *ա.* **-гуне́цъ**, нца́ *նւզ.* բաշը խուզած մի տարեկան որձ ձի, քաշահատ. **-же́ніе** *չ.* խուզելը, խուզում. **-жка** *ի.* **1**, խուզում. с. воло́съ, бороды́; с. ове́цъ, лошаде́й; с. су́конъ *արւեստ.* մահուդի խուզատում. **2**, խուզուածք, խու-զելու ձև, տարազ։

Стрижъ, а́ *ա.* *կնդ.* Hirundo riparia, ջրածիծառ. ка́менный с., Cypselus apus, մարտյուկ, կիպեռ (թաշ.).

Стрикту́ра *ի.* (լտ.) *բժ.* անձկութիւն, նեղանալը, նեղացում (օրկորի, խաչափողի, աղիքների, միզանցքի ևն)։

Стрихни́нъ *ա.* (յն.) բնամորմ։

Стричь (*նորկյ* -игу́ -ижёшь -игу́тъ; *անց.* -игъ -гла, о; *հրմ.* -ини́) *ն.* խուզել, 'կտրել'. **-ся** *չզ.* իր մազերը խուզել, 'կըր-տել տալ'։

Стро|га́льный *ած.* խարտաշելու, -գիչ, 'ռանդելու'[ն ծառայող]. с—ая маши́на; с. стано́къ; **-га́ніе** *չ.* խարտաշելը, -գում, 'ռանդելը', -գում. **-га́ть**, вы́строгать *ն.* խար-տաշել, 'ռանդել'։

Стро́|гій *ած.* խիստ. սաստիկ с. нача́ль-никъ; с—ое наказа́ніе; с—ая діе́та; с—ая нра́вственность; с—іе нра́вы; с—ое со-блюде́ніе зако́новъ; онъ о́чень строгъ со свое́ю прислу́гою; с—ое приказа́ніе; **-го** *մ.* խստիւ, խստութեամբ, խիստ կերպով. սաս-տիկ. с. нака́зывать; поступа́ть съ кѣмъ с.; с. говоря́ ճիշտն ասելով, խստիւ դատելով. **-гость** *ի.* խստութիւն. мѣ́ры с—и; пока-за́ть надъ кѣмъ приме́ръ с—и.

Стро|ево́й *ած.* **1**, շինութեան. с. лѣсъ շի-նութեան փայտ, տախտակ. **2**, ճակատի -տային, զօրաշարքի, ասպար. с—а́я ло́шадь ասպարի-վար. **-е́ніе** *չ.* **1**, շինելը. կառուցանելը. **2**, շինութիւն, շէնք, կերտուածք. **3**, կազմ, կազ-մութիւն, կազմուածք. с. ка́мня; э́тотъ мра́моръ болѣе крупнозерни́стаго с—ія, чѣмъ друго́й այդ մարմարիոնն աւելի մեծա-հատ է, քան միւսը. органи́ческое с.; **-е́ньице** *չ.* *նւզ.* պստլիկ, փոքրիկ շինու-թիւն, շէնք. «бесѣ́дка была́ кру́глое, кро́шечное с.».

Стро́жайшій *ած.* *գերդրկ* *աստ.* ամե-նախիստ, ամենասաստիկ. с—ее предписа́ніе.

Стро́|й *ա.* **1**, զօրքի դասաւորութիւն, զօ-րաշարք. боево́й с. *ռզմ* ճակատում, ճակա-տիլը. повзво́дный с. ջոկատային դասաւորու-թիւն. ша́хматный с. շախմատային դասաւո-րութիւն. прогна́ть сквозь с. զօրաշարքից անցկացնել (վազելով անցնող յանցաւորին աջ ու ձախ կանգնած զինուորները ծեծում էին). пройти́, пробѣжа́ть сквозь с.; **2**, *կազմ.* госуда́рственный с.; **3**, *երժ.* ներդաշնակու-թիւն. э́то фортепія́но не де́ржитъ стро́я այդ ֆորտէպիանոն ներդաշնակ չէ, աններդաշ-նակ է. **-йка** *ի.* շինելը. կառուցանելը, շի-նուածք. **-йльный** *տ.* Строево́й.

Стро́й|но *մ.* **1**, կարգով. կանոնաւոր կերպով. войска́ дви́гались с.; **2**, ներդաշնակ կերպով. ներդաշնակաբար. пѣть с.; **-ность** *ի.* **1**, կարգ, կանոնաւորութիւն. **2**, համաչափութիւն, չա-փակցութիւն բարեձևութիւն, վայելչակազմու-թիւն. **3**, ներդաշնակցութիւն. **-ный** *ած.* **1**, կարգաւորուած, կարգով, կանոնով, կանոնաւոր. с—ое движе́ніе во́йскъ; **2**, համաչափ, չա-

փակցնել. վայելչակազմ, բարեկազմ. с. станъ վայելուչ հասակ, ՛բոյ՛. тóнкая, с—ая жéнщина նուրբ, բարեկազմ կին. с. человѣ́къ բարեկազմ մարդ. **3**, ներդաշնակ. с—ое пѣ́ніе; хóры отличáлись с—ымъ исполнéніемъ.

Строј|ѝтель —. **-ѝтельница** է. շինող, հիմնող այր, կին, ճարտարապետ, -ուհի. Տնք. վանահայր, մայրապետ. каковá обѝтель, таковъ и с—ль; **-ѝтельный** —ծ. շինութեան. с. комитéтъ շինութիւնների, շինարար յանձնաժողով. с—ые матеріáлы շինութեան իրեր, ՛մատալոյ՛ տաղձ. **-ѝтельскій** —ծ. շինողի, ճարտարապետի. **-ѝть** (-ю -я́тъ) ա. Страивать; **-(ó)ить** (-ою -я́тъ) ե. **1**, շինել, կերտել, կառուցանել. կանգնեցնել. с. домъ, мостъ; с. здáніе, храмъ; с. корáбль; *с. воздýшные зáмки օդային ամրոցներ շինել. *с. кýры յառնից ընկնել, մեծարանքներ ցոյց տալ (որ և է օրիորդի, կնոջ). **2**, (вы́стр—) ռզմ. զատուարել, կարգով կանգնեցնել. с. батальóнъ въ колóнну; с. вóйско къ сражéнію զօրքը ճակատացնել. **3**, (настр—) ստրքել, բան պցել. с. скрѝпку; **-ся** —ՙ-րբ. **1**, շինել, կերտել. կառուցանել. онъ лю́битъ с., **2**, ռզմ. զատուարուել, կանգնել, ճակատել. с. въ карé քառանկիւնաձև կանգնել, ճակատել։

Строкá է. տող. крáсная с. նոր տող, նոր պարբերութիւն. съ нóвой с—и́ նոր տողից. не вся́кое лы́ко въ стрóку հարկ չէ ամէն բանի վրայ լուրջ ուշադրութիւն դարձնել. *приказная с. մեքենայող, սրողայիններ լաբող, ննդամիտ ածն։

Строн|ціанѝтъ —. Տնք. strontianite, ստրոնտիանիտ. **-ціáнъ** —. քիմ. strontiane, ստրոնտիան. **-цій** —. քիմ. strontium, ստրոնտիոն։

Стропи|лина է. ձեղունակալի գերան. **-ло** չ. **-льце** նվզ. ձեղունակալ. стáвить, вязáть с—ла; **-льный** —ծ. ձեղունակալի։

Стрóпка է. ծովգ. մի ծայրը հաստ, խիկ միւսը ծակ փակիչ։

Стропти́|во մ. ըմբոստաբար, ըմբոստութեամբ. **-вость** է. ըմբոստութիւն, անհնազանդութիւն, անսաստութիւն. **-вый** —ծ. ըմբոստ, անսաստ, անհնազանդ։

Стропъ —. (գերմ.) **1**, ծովգ. օղ, օղակ. **2**, սնննկի տաշտակ։ [чивать, ся.

Стрости́ть (-щý -стя́тъ), **ся** ա. Ссý-

Строфá է. (յն.) տաղչփ. տուն (տաղի, երգի, չափականի)։

Стро|фокамѝлъ Տնզ ա. Стрáусъ.

Стро|чáть ա. Строчи́ть; „башмаки́ чини́ть, подмётки строчáетъ“; **-чéніе** չ. **1**, մկղակարելը. **2**, գրելը, ՛թխելը՛. **-чѝла** —. նխտ. գրող, խնդրագրեր թխող. **-чѝльный** —ծ. մկղակարելու. **-чи́ть** (-чý -чатъ) ե. **1**, (вы́стр—) մկղակարել. **2**, (настр—) խկոտ արագ կերպով գրել, նխտ. ՛թխել՛ (խնդրագրեր). **-чка** է. **1**, ա. Строчéніе; **2**, մկղակար. **3**, նվզ. ա. Строкá; **-чный** —ծ. տողի, տողա—. с—ыя бýквы մանր տառեր. с. знакъ կէտադրութեան կմ շեշտադրութեան նշան։

Строчóкъ, чкá —. բս. Helvella mitra, մխարաձև սունկ մի։

Строщéніе չ. մխառն ալոքելը, հիւսելը.

Струбци́нга է. (գերմ.?) ձեռնամամլ (ատաղձագործի)։

Стру|гáть ա. Строгáть; **-говóй** —ծ. **1**, խարարուցի, ՛ռանդի՛. **2**, բարկանալու. **-гъ** —. **1**, խարարուց, ,ռանդա՛. **2**, մի տեսակ բարկանալ։

Струéніе չ. հոսելը, հոսանք։

Стру|жёкъ, жкá ա. Стружóкъ. **-жка** է. **1**, խարարուցելը ՛ռանդելը՛. **2**, խարարուցելիս, ՛ռանդելիս՛ ընկած տաշեղներ. **-жкóвый** —ծ. տաշեղի[ց]. **-жóкъ**, жкá —. նվզ. **1**, խարարուցիկ, պատիկ խարարուց, ՛ռանդա՛. **2**, նաւակ, կուր մի։

Стрý|йка է. նվզ. պստիկ շիթ, շիթիկ. с. воды́; **-йный** —ծ. շիթի, շիթա—. **-йстый** —ծ. շիթաձև. с—ая сталь չերտաւորեալ պողպատ. **-ить** (-ю -я́тъ) ե. հոսեցնել, թափել. **-ся** —ՙ-րբ. **1**, հոսել, թափուել. кровь струя́лась изъ его рáны; **2**, փողփողել, շողշողալ. **-йчатый** —ծ. շողշողուն, փայլփլուն, չերտաւոր, ալիքաւոր (գեղանկարչական մասին)։

Структу́ра (լտ.) կազմութիւն, կազմուածք։ [ֆանել, պատիճ.

Струкъ —. (չ. стрýчья, ьевъ) պատիճ.

Стру|нá է. լար. ՛սիմ՛, (գր.) աղի. проволочная с. մետաղէ լար, ՛նաւթալ՛, с. порвалáсь, хлóпнула; навя́зывать с—ы на гитáру; *задѣ́ть когó за чувстви́тельную с—у մէկի նուրբ զգացմանը դիպչել. **-нéцъ**, нцá —. медѝнскій կնդ. Filaria medinensis, Մեդինէի թելորդուկ (վէրշապակ). **-нка** է. նվզ. պստիկ լար, ՛սիմ՛. *вытянуться въ с—у լարի պէս ձգուել, խիստ ուղիղ կանգնել. *я заставлю васъ ходи́ть по с—ѣ ես ձեզ խելքի կը բերեմ, հնազանդութեան կ'ընտելացնեմ. *ходи́ть по с—ѣ տանից ալիքայութեան հնազանդուել. *это его слáбая с. այդ նորա ամենատկարելի բանն է, դորա համար նա մեռնում, հոգի է տալիս. **-нникóвыя** глисты́ կնդ. Nematodes, թելորդուկներ. **-нный** —ծ. **1**, լարի, ՛սիմի՛. с. звукъ; **2**, լարաւոր. ՛սիմաւոր՛. с. инструмéнтъ, оркéстръ; **-ночка** նվզ. ա. Стрýнка.

Стрý|пикъ —. նվզ. պստիկ խոց, խոցիկ, կեղ. **-пный** —ծ. խոցի. **-повáтый** —ծ. խոցոտ, խոցերով ծածկուած. **-пъ** —. (չ. стрýпья, ьевъ) բժ. խոց, կեղ. покрывáться стрýпьями; **-пѣть**, ост— չ. խոցերով ծածկուել։

Стрý|сить (-шу -сятъ; -сь), **-хнýть** չ. վախենալ, վախկոտել, լքանել. «вы-такѝ струхнýли, а?».

Стру|чёкъ, чкá ա. Стручóкъ; **-чéцъ**, чцá —. վրձին, վրձնիկ (մեսոնի). **-чечекъ**, чка ա. Стручóчекъ, чка; **чéчникъ** —. բս. Cicer arietinum, բան սիսեռ (ան. նախուտ). **-чéчный** —ծ. բս. պատիճաւոր. փոճկաւոր. **-чковáтый** —ծ. պատիճանման, փաճկանման. **-чкóвый** —ծ. պատիճի, փոճկի. պատիճներ. պատիճաւոր, փաճկաւոր, պատիճաւոր. с. плодъ; **-чóкъ**, чкá —. **-чóчекъ**, чка նվզ. ա. Струкъ.

Струя́ է. **1**, շիթ, հոսանք, հոսանք. с. воды́, крóви; с. вóздуха, пáра օդի, գոլորշի հոսանք. с. свѣ́та լոյս. струя́ չ. ալեկոծ.

…ր, ալիքներ. բ, շաղշաղուն չերակր, ալիքներ …իգաւեկեզէնի վերայ). с—и́, во́лны о́бъяри.

Стрѣ|ла́ ի. 1, նետ, փքին. пусти́ть с—у́ …ետ արձակել կամ գցել (ձգել). громова́я с. …ւնք. *с—ы любви́ սիրոյ շանթեր, նա…ւածներ. онъ пусти́лся с—о́ю նա կայծա… արագութեամբ վազեց. сло́во не с., а …у́ще с—ы́ (առծ.) Թրի կտրածը կը սաղա…յ, լեզուի կծածը չի սաղանայ. 2, …րուն …ակ, սուխի), ցօղուն (ծաղկի). **-ле́цкій** ած. …պատմ. սարէլէցների с. полкъ; с—ое во́й…ско; **-ле́цъ**, льца́ ա. 1, աղեղնաւոր. ա…ղնակիր. աղեղնաձիգ. 2, աստղբ. Աղեղ…ւոր. 3, (սովրբ. յ. стрѣльцы́, о́въ) պատմ. սարէլէցներ (ռուսաց ազրաների …իկնապահ զօրք, որի գոյութեանը Պետրոս …եծը 1698 թ. վերջ դրեց). **-ливать** ա. стрѣля́ть; **-лка** ի. 1, նւզ. պատիկ նետ, …ափիկ. 2, սլաք. часова́я с.; мину́тная с. …պէպացոյց սլաք. магни́тная, компа́сная с. …գնիսական. կողմնացոյցի սլաք. 3, լեզուակ …շեռքի). 4, սեպաձև մաս (գուլպայի). 4, …ի կտոր (շապկի). 5, ցօղուն. лу́ковичная …սխի ցօղուն. բուն. 6, երկթղ. ուղեփոխ…ատորիչ. оши́бочный перево́дъ, с—и; 7, …ղք, ճիւղ (կամարի). 8, անսնրժ. մաս. տեղ …ու սմբակի. **-лко́вый** ած. նախայարձակ …ազանաձիգների, քաջաձիգ զինուորների. с. …батальо́нъ; **-лови́дный** ած. նետաձև, նետանման, նետակերպ. **-ло́къ**, лка́ ա. 1, աղեղ …ամ հրացան ձգող. արձակող զինուոր, զօրա…ն. с. изъ лу́ка ճարտար աղեղնաձիգ, աղեղ…ւոր. волше́бный կամ во́льный с. կախար…ական անվրէպ աղեղնաւոր, հրացանաձիգ (որը …ա գերմանական ժողովրդական հաւատալիքի …ի հետ միաբանուած է, ուստի և իր եօթ …գնդակներից վեցը ամենահեռաւոր տեղերից …եգամ անվրէպ դարկում են նշանին). 2, ռզմ. …ւազ, անդրանիկ, նախայարձակ հրացանա…եգ (զինուոր, որ պատերազմի ժամանակ զօ…րքենից առաջ է ուղարկուում թշնամու վրայ …ացան արձակելու համար). **-лоли́стникъ** բս. Sagittaria, նետախոտ **-ломё́тный** …ած. նետաձիգ. **-ломё́тъ** ա. նետաձիգ մեքե…այ. բալիստր (հների). **-лообра́зный** ա. стрѣлови́дный; **-ло́чка** նւզ. ա. Стрѣ́л…ка; **-ло́чникъ** ա. երկթղ. ուղեփոխիչ …стрѣ́лка 6) վերակացու. **-льба́** ի. 1, հրա…ձգութիւն. с. изъ ру́жей հրացանաձգութիւն. с. изъ пу́шекъ թնդանօթաձգութիւն. …въ цѣль նշանով, նշանառու հրացանաձգութիւն. 2, ծակում. ծակող ցաւ. 'զռքալը', …որքոց'. с. въ уша́хъ: **-льби́ще** չ. 1, …ռձանական հրացանաձգութեան տեղ. վայր. …նետի անցած տարածութիւնը. **-льбо́вый** ած. հրացանաձգութեան. **-льну́ть, ся** ա. стрѣля́ть, ся; **-льча́тый** ած. նետաձև. с. …зо́дъ գոթական կամար. **-ля́ніе** չ. հրաձգութիւն. հրացանաձգութիւն, թնդանօթաձգութիւն. **-ля́ный** ած. գնդակահար, գնդակով. …ացանով զարկուած, սպանուած. **-ля́ть**, -ли…вать. **-льну́ть** 1, չ. ձգել. արձակել, (հրազէնը) …պարպել. с. изъ лу́ка նետ ձգել, արձակել. с. изъ ру́жей. изъ пу́шекъ հրացան. թնդանօթ …ձգել, արձակել. с дро́бью, пу́лями, карте́чью մանրագնդակներով ('սաչմա'), գնդակներով, կարտեչով ձգել (հրացան). с. въ кого́ մէկի վերայ հրացան (ատրճանակ ելն) արձակել, հրազէն պարպել. с. по непрія́телю, по крѣ́пости изъ пу́шекъ թշնամուն, ամրոցը ռմբակոծել. 2, չ. հրազինով (հրացանով, ատրճանակով ևլն) սպանել, որսալ. с. у́токъ; с. по за́йцу; 3, չ. դէմք. ծակել. 'զռքալ'. у меня́ въ боку́, въ уша́хъ стрѣля́етъ; стрѣля́ющія бо́ли: **-ся** անդր. զինաօյէաներով, ատրճանակներով մենամարտել. они́ поссо́рились и бу́дутъ стрѣля́ться.

Стрѣха́ ի. յարկ. տանիք:

Стря́|паніе չ. կերակուր եփելը, պատրաստելը. **-вать** չ. կերակուր եփել, պատրաստել. **-ня́** ի. կերակուր եփելը, պատրաստելը. **-пу́ха** ի. խոհարարուհի, կերակուրներ պատրաստող կին. աղջիկ. **-пческій** ած. փաստաբանի.-նական. **-пчество** չ. փաստաբանութիւն, փաստաբանական պաշտօն. 'փէշակ'. **-пчій**, аго ա. 1, փաստաբան. уѣ́здный с. գաւառական փաստաբան (ատրութիւնից նշանակուած). 2, արքունի պաշտօնեայ (նախկին ռուս ցարերի, արքաների):

Стря|са́ть, -сти́ (-су́ -су́тъ) չ. թօթափել, վայր ձգել. **-ся** անդր. թօթափուել, ընկնել. *надъ нимъ стрясла́сь больша́я бѣда́ նորա գլխին մեծ դժբախտութիւն եկաւ:

Стря́|хиваніе չ. թափ տալը, հեռացնելը, թօթափելը. **-хивать, -ха́ть, -хну́ть** չ. թափ տալ, հեռացնել. թօթափել. -хну́ть пери́ну անկողինը թափ տալ. 'ժաժ տալ'. -хну́ть пыль съ пла́тья շորից փոշին, թօզը թափ տալ. **-ся** անդր. թօթափուել, թափուել, ընկնել:

Сту|дени́стый ած. դոնդողի նման, դոնդողակերպ, -դանման. **-дёность** ի. սառնութիւն, պաղութիւն:

Студе́н|тка ի. ուսանողուհի. **-тскій** ած. ուսանողի, -դական. **-тство** ա. Студе́нчество; **-тъ** ա. (լա.) ուսանող. **-ческій** ա. Студе́нтскій: **-чество** չ. հ—ք. ուսանողութիւն. ուսանողներ:

Сту|дё́ный ած. սառն, պաղ, սառած, պաղած. **-день**, дня ա. դոնդող. **-денѣ́ть** չ. դէմք. սառչել, պաղել. **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ), ост— չ. սառեցնել, պաղեցնել. **-ся** անդր. սառչել, պաղել:

Сту́дія ի. (իտ.) նկարչի, արուեստագէտի սենեակ, արհեստանոց, նկարչարան, նկարչատուն:

Сту́|жа ի. 1, սաստիկ ցուրտ, ցրտութիւն. 2, եկ. սլ. դող, անեղ. **-жу́** ա. Студи́ть.

Сту́|кальце չ. ծեծիչ, ծեծան, մուրճ (դռան). **-каніе** չ. բախելը, զարնելը, ծեծելը, թակելը. թխթխկացնելը. **-кать, ся, -кнуть, ся** չ. բախել, զարնել, ծեծել, թակել, թխթխկացնել. сту́кнуть. сту́каться въ дверь դուռը բախել, թխթխկացնել. сту́кнуться лбомъ объ стѣ́ну ճակատը պատին զարկել. *ему́ сту́кнуло со́рокъ лѣтъ նորա քառասուն տարին լրացաւ. **-котня́** ի. թրխթխկոց, աղմուկ, ժխոր. **-къ** ա. 1, բախելը, թակելը, զարնելը, ծեծելը. թխթխկացնելը. 2, թխթխկոց, աղմուկ, ժխոր. с. бараба́-

на թմբուկի աղմուկը. стукъ стукъ ձչ. թը՛խկ, թը՛խկ։

Сту́|лянъ —: պստիկ աթոռ, աթոռակ. **-лишко** —. Նվտ. փտտ. անպէտք աթոռ. **-лище** —. խոշ. մեծ, անճոռնի աթոռ. **-лъ** —. (յ. сту́лья, ьевъ) **1**, աթոռ. пода́ть с.; имѣ́ть с. 'դուրս գնալ', բնական կարիքը կատարել. **2**, առհ. կոճղ, կարճիկի 'բօթուկ'. 'բօթուկի' կտոր. с. подъ па́ковальный զնդանի [ատկի] կոճղ. мясни́чій с. մսագործարի, 'դասապի', միս կոտորելու կոճղ, սեղան. **-льный** —ծ. աթոռի с. чехо́лъ; **-льчикъ** Նվզ ա. Стулъ.

Сту́па է. **1**, սանդ. անկան, 'հավանդ'. *его въ с—ѣ песто́мъ не уто́лчёшь նա խիստ յամառ է, անկոտրում է. **2**, *անարի, 'թամբալ', 'գդում' կին։

Сту|па́ніе չ. **1**, ոտք մի բանի վերայ դնելը, կոխելը. **2**, գնալը, քայլելը, մանգալը. **-па́ть**, -пи́ть չ. **1**, на что ոտք մի բանի վերայ դնել, մի բան կոխել. онъ осторо́жно ступи́лъ на ковёръ; с. на ка́мень քարի վերայ կանգնել. **2**, գնալ, քայլել, ման գալ. ребёнокъ начина́етъ с. մանուկը սկսում է ման գալ. ступа́й скорѣ́е за до́кторомъ շուտով վազիր բժշկի յետևից. ямщи́къ, ступа́й скорѣ́е կառապան, արագ քշիր։

Сту|пе́нный —ծ. աստիճանի. **-пе́нь** է. **-пе́нька** Նվզ. աստիճան. пе́рвая с. у лѣ́стницы; с. тро́на, алтаря́; **-пе́нчатый** —ծ. աստիճաններից բաղկացած. **-пи́ть** (-плю́ -пятъ; -пи́) ա. Ступа́ть; **-пица** է. կունդ (անուի, 'պիտն'). грязь была́ но с—ы այնպէս ցեխ էր, որ անիւները մինչև կունդը մէջը թաղւում էին. **-пичный** —ծ. կնգի. **-пка** է. **1**, Նվզ. պստիկ սանդ. անկան. **2**, կոնաձև բանի կտոր. **-пня́** է. ոտի տակ. ոտի տակի կողմ, ներբան, ոտի թաթ. «...переступа́я бо́сыми нога́ми и оставля́я по пыли́ я́сный слѣ́дъ ступне́й съ пятью́ па́льцами»; **-почка** Նվզ. ա. Сту́пка.

Стуфа́ть —. (ֆր?) ստուֆատ (մսե- [դէն կերակուր մի]։

Сту|ча́ніе չ. զարկելը, զարնելը, բախելը, ծեծելը, թխթխկացնելը. **-ча́ть** ն. բախել. զարնել, ծեծել, թխկացնել, թխթխկացնել. с. въ стѣ́ну, պատը, պատին զարկել. с. въ полъ յատակը, յատակին զարկել, ծեծել. с. нога́ми въ полъ ոտները յատակին զարկել, ոտներով յատակը ծեծել. пло́тники рабо́тая стуча́тъ հիւսները բանելիս թխթխկացնում են, թխթխկոց են հանում. с. կմ стуча́ться въ дверь դուռը բախել, թխթխկացնել. с. зуба́ми ատամները կափկափել, 'չխչխկացնել'. **-ся** —ւ. զարկել, զարնել, բախել, ծեծել, թխթխկացնել. с. въ дверь.

Стушева́ться (-шу́юсь -ю́тся) չ. չքանալ, անյայտանալ, իւր նշանակութիւնը կո-

Сть ձչ. ս՛ու, ս՛ս։ [լռութիւն կոչելու]

Сты|ди́ть (-жу́ -ди́ть), уст— ն. ամաչեցնել, ամօթահար անել. **-ся** —ւ. ամաչել, ամօթահար լինել. сты́дитесь говори́ть ѐто; я стыжу́сь, что сдѣ́лалъ ѐто; какъ! вы не сты́дитесь утвержда́ть ѐто! **-дли́вица** է. բս. Mimosa pudica, ամաչկոտիկ. **-дли́во** չ. ամօթխածութեամբ, ամօ-թով. պատկառանքով. ամաչելով. **-дли́вость** է. ամօթ-պատկառանք, ամօթխածութիւն, ամաչկոտութիւն. она́ забы́ла вся́кую с. նա ամօթ-պատկառանք մոռացել է. **-дли́вый** —ծ. ամօթխած, ամաչկոտ, ամօթով. с. кусо́къ վերջին կտոր (սեղանի մէջ մնացած). с. изъ-за стола́ голо́дный встаётъ; **-дно** ձչ. ամօթ է. ѐто с. այդ ամօթ [բան] է. мнѣ за васъ с. ես ձեր փոխարէն ամաչում եմ. не с. ли вамъ говори́ть такъ? какъ вамъ не с. лгать ամօթ չէ ձեզ հօ՞ սուտ խօսել. **-дъ**, а́ —. ամօթ. պատկառանք. вводи́ть, приводи́ть въ с. ամաչեցնել. онъ весь с. потеря́лъ նա ամօթ-պատկառանքը կորցրել է. не имѣ́ть ни с—а́, ни со́вѣсти ոչ ամօթ և ոչ պատկառանք ունենալ. ло́жный с. կեղծ ամօթխածութիւն. сгорѣ́ть со стыда́ ամօթից գետին մտնել. вспы́хнуть отъ с—а́ ամօթից կարմրել, կարմրատակել. верну́ться со с—о́мъ, не успѣ́въ въ дѣ́лѣ; къ с—у́ человѣ́чества 'ի նախատինս մարդկան. къ с—у́ моему́ я до́лженъ призна́ться, что... ես ամաչելով կմ ամօթով պէտք խոստովանեմ, որ... вы́гнать кого́ со с—о́мъ մէկին անարգանքով վռնդել, արտաքսել, դուրս խրկել։

Сты|ка́ть, соткну́ть ն. միացնել, կցել (երկու ատաղձների ծայրերը). **-ся** —ւ. միանալ, զարկուել, բախուել. **-къ** —. միացում, կցում, միացման, կցման տեղ, կապ, կցուածք. «равноме́рно вздра́гивая на сты́кахъ ре́льсовъ, ваго́нъ прокати́лся ми́мо плат-фо́рмы».

Сты́лу ձ. քամակից. յետևից։

Сты́нуть չ. **1**, սառչել, պաղել. **2**, զզուելի խառնել, թանձրանալ։

Сты́рь —. փայտի կտոր, որով քամակղայը (քամու շղագայը) բան են դնում։

Сты́ть (Նվրկ сты́ну -нуть; -нь) ա. Сты́нуть; при видѣ́ ѐтого зрѣ́лища мозгъ парализу́ется, кровь сты́нетъ въ жи́лахъ.

Сты́|чка է. **1**, ա. Стыкъ: **2**, կռիւ, բ-րդաբախում, ընդհարում. **-чно́й** —ծ. միմեանց հետ կցած, միացրած, միջանի կտորներից բաղկացած, որոնք միմեանց հետ կցած, միացրած են։

Стѣ|на́ է. **-нка** Նվզ. **1**, պատ, որմ. с—ы ко́мнаты; ка́менная, глинобитная с.; *лѣ́зть на́ с—у կատաղել. 'գազազել'. я живу́ съ нимъ объ с—у ես և նա բնակարաններս կից են. приби́ть къ с—ѣ́ объявле́ніе; итти́ на непрія́теля с—о́ю շարքերով գնալ թշնամու դէմ. стѣ́ну лбо́мъ не прошибёшь (առծ.) գլխով պատ չես կարող քանդել. проси́, брани́ его́, ему́ какъ къ с—ѣ́ горо́хъ (առծ.) նորա երեսը կարծես կաշի է, նորա վերայ ոչինչ չէ ազդում. **2**, պարիսպ. крѣпостны́я с—ы; городска́я с.; обнести́ го́родъ с—о́ю; Кита́йская с.; **3**, ցանկապատ. огра́дная с. для двора́, са́да; расту́щій на с—ахъ բս. որմնաբոյս. **4**, կողմ. с—ы у сундука́, у корабля́ սնդուկի, նաւի կողերը. с—ы у пу́шки, у трубы́ թնդանոթի, խողովակի պատերը կմ ... с—нки у сосу́довъ, у желу́дка ամանների պատերը կմ կողերը. **-нница** է. բս. Parietaria officinalis, կաղկէճ, ...

խոտ (ոսխորմ). **-нно́й** -ծ. պատի, որմի, որմա—. պատրաքի. ցանկապատի. с—а́я жи́вопись որմանկարչութիւն. с—ные часы́; с—ны́я ка́рты պատի քարտէզներ (աշխարհագրական). **-нобі́тный** -ծ. պարսպակործան. с—ая маши́на ա. Стѣноло́мъ; **-нола́зъ** -. կնդ. Trichodroma muraria, որմագնաց (թռչ.). **-ноло́мъ** -. պարսպակործան մեքենայ. **-нопи́сный** -ծ. 1, որմանկարչութեան. 2, որմանկար, որմի վերայ նկարած. с—ые образа́; **-но́пись** է. որմանկարչութիւն. **-но́чка** նւզ. ա. Стѣнка.

Стѣ|снéніе ւ. 1, սեղմում, սխմում, ճնշում. 2, ճնշում, նեղութիւն. с. сéрдца սրտանեղութիւն. у него́ замѣча́ется нѣко́торое с. въ дыха́ніи նորա շնչառութեան մէջ փոքր ինչ ճնշում է նկատւում. цензу́рныя с—ія: тамъ, гдѣ есть с., тамъ нѣтъ удово́льствія; онъ испы́тываетъ врéменное с. въ срéдствахъ նա ժամանակաւորապէս նիւթական անձուկ վիճակի մէջ է. безъ с—ія առանց քաշուելու. **-снённый** ք. -ծ. 1, շրջապատուած, սեղմուած. страна́ с—ая съ двухъ сторо́нъ мо́ремъ; 2, ճնշուած, նեղ, անձուկ. э́тотъ купéцъ нахо́дится въ с—омъ положéніи; **-сни́тельный** -ծ. ճնշող, -դական, նեղող, նեղացնող, ճնշում, նեղութիւն պատճառող. для насъ стѣсни́тельно имѣ́ть въ кварти́рѣ жильца: **-сня́ть, -сни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. 1, սեղմել, սխմել, ճնշել. корсéтъ стѣсня́етъ грудь; 2, ճնշել, նեղացնել. э́ти мѣ́ры стѣсня́ютъ торго́влю; э́то его́ ничу́ть не стѣсня́етъ գործից նա ամենեւին չէ քաշւում. бою́сь -ни́ть васъ վախենում եմ. որ ձեզ նեղութիւն տամ. с. другъ дру́га միմեանց նեղացնել, խանգարել. с. дѣ́йствія непрія́тельской а́рміи թշնամու զօրաբանակի գործողութիւններին արգելք. խոչընդոտ հանդիսանալ. не стѣсня́йте себя́ врéменемъ ժամանակի համար մի նեղանաք. արէք, երբ ժամանակ ունենաք. **-ся** -նչք. ճնշուել, նեղանալ. ‘քաշուել‘. наро́дъ стѣсня́лся на у́лицѣ ժողովուրդը խռնուել է փողոցում. онъ ничѣ́мъ не стѣсня́ется նա ոչ մի բանից չէ քաշւում. не стѣсня́йтесь մի քաշուէք, մի նեղանաք. не стѣсня́ясь прéжними распоряжéніями առանց ուշադրութիւն դարձնելու առաջուայ կարգադրութիւնների վրայ. առանց քաշուելու առաջուայ կարգադրութիւններից։

Стя́|гиваніе ւ. 1, սեղմելը. ձգելը, պինդ, պիրկ, գիլ քաշելը. 2, կծկելը. 3, քաշելը. հանելը. **-гива́ть**, -ну́ть ն. 1, սեղմել, ձգել. պինդ, պիրկ, գիլ քաշել. с. та́лію ремнёмъ; с. крѣ́пче корсéтъ; 2, կծկել. у меня́ ру́ку стя́гиваетъ ձեռքս կծկւում է. 3, քաշել. հանել. 4, գողանալ, ‘թռցնել‘. онъ стяну́лъ кусо́къ холста́ у своего́ сосѣ́да; вори́шка стяну́лъ плато́къ изъ карма́на: **-ся** -նչք. 1. սեղմուել, իրար իր հասնել սեղմել. ձգել, պիրկ կապել. 2, կծկուել, հուշ գալ. **-гъ** -. 1, դրօշակ. 2, դրօշակի, նիզակի կոթ. 3, մորթած և մաշկած եզջիւրաւոր անասունի իրան. 4, լծակ։

Стяжа́|ніе ւ. 1, վաստակելը, ձեռք բերելը. 2, վաստակ. **-тель** -. **-тельница** է. վաստակող այր. կին. **-тельный** -ծ. շահասէր. **-ть** ն. վաստակել, շահել, ձեռք բերել. с. себѣ́ сла́ву, извѣ́стность свои́ми труда́ми; с. себѣ́ ла́вры.

Стяну́ть, ся ա. Стя́гивать, ся.

Су -. -նհ. (ֆր.) սու (ֆրանսիական դրամ)։

Субалтéрнъ| -. (ֆր.) ստորադրեալ. **-офицéръ** -. (ֆր.) ա. Оберъ-офицéръ.

Суббо́|та է. (եբր.) շաբաթ [օր]. Вели́кая с. մեծ պասի վերջին շաբաթ[օր]ը. **-тникъ** -. շաբաթապահ (հնահաւատ աղանդաւոր, որ շաբաթ օրը պաս է պահում). **-тній** -ծ. շաբաթի. с. день շաբաթ օր։

Субверси́вный -ծ. (լտ.) յեղափոխական, յեղաշրջական. с—ыя идéи.

Субкоми́ссія է. ենթակոմիսիա։

Субли|ма́тъ -. (լտ.) քիմ. 1, սուբլիմատ, զտած, վերացրած նիւթ. 2. ա. Сулемá; **-ма́ція** է. (լտ.) **-ми́рованіе** ւ. քիմ. զտում, վերացնում. **-ми́ровать** (-рую -ютъ), **-мова́ть** (-му́ю -ютъ) ն. քիմ. զտել, վերացնել (ջերմութեամբ պինդ, բայց ցնդական մարմինը գոլորշիացնելով և զատելով ոչ ցնդականից, վերացնել և նստեցնել դատիչ անօթի (թորանօթի) համեմատաբար սառն մասում)։

Субордина́ція է. (լտ.) ստորադրելութիւն. անպայման հնազանդութիւն։

Субрéтка է. (ֆր.) Թատր. սուբրետուհի (տանտիկնոջ խորամանկ և քուռ նաժիշտը, օպերէտի և կատակերգութեան մէջ տիպ ջահել և ծաղրաշարժ աղջկայ)։

Субси|ди́рованіе ւ. օժանդակելը, -կում. **-ди́ровать** (-рую -ютъ) ն. օժանդակել. с. церко́вно-прихо́дскія шко́лы; газéты, субсиди́руемыя прави́тельствомъ; **-дія** է. (լտ.) [նիւթական] օժանդակութիւն։

Субста́нція է. (լտ.) էութիւն, գոյութիւն։

Субститу́ція է. (լտ.) իրւբ. ժառանգ նշանակելը, ճանաչելը (մի երկրորդ անձի, որին կտակուած կալուածքը պիտի անցնի կտակի մէջ նշանակուած բուն ժառանգի մահից յետոյ)։

Субстра́тъ -. (լտ.) 1, հիմք, հիմնական, էական մաս, էութիւն (իրի.) 2, բնապ. գործարանաւոր նիւթ։

Субти́ль|ность է. նրբութիւն, քնքշութիւն. ճարտարութիւն, խորամանկութիւն, հնարագիտութիւն. **-ный** -ծ. (լտ.) նուրբ, քնքոյշ, նրբակիրթ. ճարտար, խորամանկ. խորագէտ, հնարագէտ, հնարիմաց։

Субъе|кти́вно մ. անձնականապէս. **-кти́вность** է. անձնականութիւն. **-ктъ** -. (լտ.) անձ. անհատ։

Субъ-инспéкторъ -. (լտ.) տեսչի օգնական։

Сувени́ръ -. (ֆր.) յիշատակ, իբրև յիշա[տակ ընծայած առարկայ։

Сувере|нитéтъ -. բարձրագոյն իշխանութիւն, գերիշխանութիւն. **-нный** ա. Сюзерéнный; **-нъ** -. (ֆր.) 1, սովէրէն (հին ոսկի. ոսկէ դրամ). 2, ա. Сюзерéнъ.

Суво́йка է. կնդ. Vorticella, յոհոնիկ (հեղուկան մի — infusorium).

Сугли́|нистый -ծ. կաւից և աւազից բաղկացած, կաւախառն և աւազախառն.

-нокъ, нка *ա.* *կաւախառն և աւազախառն գետին, հող։*

Сугрó|бикъ *ա.* *նւզ.* *ձիւնի փոքրիկ կոյտ.* **-бистый** *ած.* *ձիւնի կոյտերով ծածկուած.* **-бище** *ա.* *յաւլ.* *մեծ, ահագին ձիւնի կոյտ.* **-бъ** *ա.* *ձիւնի կոյտ։*

Сугу|бить (-блю -бишь), ус—*ն.* *կրկնապատկել, երկպատկել. բազմացնել.* **-ся** *անդր.* *կրկնապատկուել, երկպատկուել. բազմանալ.* **-бица** *է.* *կրկնապատիկ, երկպատիկ թիւ, քանակութիւն.* сугýбицею *մ.* *կրկնապատիկ, երկու անգամ աւելի.* **-бо** *մ.* *կրկնապատիկ, երկու անգամ աւելի.* **-бый** *ած.* *կրկնակի. կրկնապատիկ, երկպատիկ։*

Судв|кóвый *ած.* *շիղաձկան.* **-къ**, á *ա.* *կնդ.* Lucioperca sandra, *շիղաձուկ։*

Судá|рикъ *նւզ.* *ամկ.* *ա.* Сýдарь: **-рушка** *է.* **1**, *փղքշ.* *սիրելի, յարգելի տիկին.* **2**, *սիրուհի.* **-рчикъ** *ա.* *նւզ.* *պարոնիկ[ըս].* **-рыня** *է.* **1**, *տիկին.* **2**, *օրիորդ.* -(сý-)**рь** *ա.* *տէր, պարոն։*

Судачёкъ *ա.* Судачóкъ.

Судáчить (-чу -чать) *ն.* *եւ չ.* *ամկ.* *շատախօսել, վատաբանել. զրպարտել.* **-ся** *փոխ.* *միմեանց վերայ շատախօսել, միմեանց վատաբանել, զրպարտել, միմեանց հետ կռուել։*

Суда|чúще *ա.* *յաւլ.* *մեծ, ահագին շիղաձուկ.* **-чёкъ**, чкá *ա.* *նւզ.* *պատիկ շիղաձուկ։*

Су|дéбникъ *ա.* *օրէնսգիրք.* *պատմ.* *Յովհաննէս* IV. *ցարի օրէնսգիրքը.* **-дéбный** *ած.* *դատաստանական, դատական.* с—ая власть; с—ая палáта *ա.* Палáта; с—ое вѣ́домство; с. слѣ́дователь; преслѣ́дованіе с—ымъ порядкомъ *հետամտութիւն դատաստանական, դատական կարգով.* с. приговóръ; с. прíставъ; с—ое засѣданіе; присудить къ уплáтѣ с—ыхъ издéржекъ; с—ые чины́ *դատական պաշտօնեաներ.* **-дéйскій** *ած.* **1**, *դատաւորի, -րական.* с. приговóръ; **2**, *դատարանի, -նական.* судéйская, ой *է.* *դատարան[ական դահլիճ]։*

Судё|нко, **-нышко** *չ.* *նւզ.* *նխտ.* *պատիկ, ողորմելի նաւ, նաւակ։*

Су|дúлище *չ.* *դատական, դատաստանական ատեան, դիւան.* **-дúть** (-жý -дятъ; -дú) *ն.* **1**, (ос—) *դատել, դատաստան կտրել.* с. когó воéннымъ судóмъ; с. когó не обыкновéннымъ судóмъ, а осóбою комíссіею; не судú меня ни въ чёмъ *ոչ մի բանում ինձ մի մեղադրիր, մի դատապարտիր.* **2**, (разс—) *չ.* о комъ, о чёмъ *մէկի, մի բանի մասին դատել, դատողութիւն տալ.* с. о другúхъ по себѣ́; с. о людяхъ по нарýжности; онъ сýдитъ объ э́томъ, какъ слѣпóй о цвѣтáхъ; с. о чёмъ хладнокрóвно; судя́ по тому́, какъ идýтъ дѣла *կամ* судя́ по хóду дѣлъ *գործերի ընթացքին նայելով.* онъ обо всёмъ ря́дитъ и сýдитъ *նա կարծում դատել պէս ամեն բանի մէջ է ընկնում.* ему́ суждено́ умерéть въ изгнáніи *նորան վիճակուած է մեռնել աքսորում.* **-ся** *փոխ.* *դատ.* *դանգատ մղել, վարել.* с. съ кѣмъ по долгáмъ.

Сýдно *չ.* **1**, (*յ.* судá, óвъ) *նաւ.* воéнное с. *մարտանաւ, ռազմանաւ.* мореходное с.; купéческое с.; рыболóвное с.; паровóе с.; пáрусное, гребнóе с.; **2**, (*յ.* сýдны, сýденъ) *ա.* Стольчáкъ.

Сýдный *ած.* *դատական, դատաստանական.* с—ое дѣло *դատական գործ, դանգատ։*

Судо|вóй *ած.* *նաւի, նաւա—.* с. журнáлъ *նաւամատեան.* **-вщикъ**, á *ա.* *նաւատէր։*

Судоговорéніе *չ.* *իրաւ.* *դատական պաշտպանութիւն, դատաստանի առաջ պաշտպանել, ապացոյցներ առաջ բերելը։*

Судóкъ, дкá *ա.* (*և յ.* судкú, óвъ) **1**, *սկուտեղ.* **2**, *սեղանի պատկաններից, զնելիք (որի մէջ դրուած են քացախի և իւղի շշիկներր, մանանեխը, պղպեղը եւն)։*

Судомóй|ка *է.* **1**, *ամաններ լուացող կին, աղախին.* **2**, *ամաններ լուանալու փալաս, կեղևաթելեր* (мочáлка); **3**, *ամաններ լուանալու լագան, տաշտ.* **-ный** *ած.* *ամաններ լուանալու։*

Судопроизвóд|ственный *ած.* *դատավարական.* с—ые áкты; **-ство** *չ.* *դատավարութիւն, դատական գործանութիւն.* граждáнское, уголóвное с.

Судо|промы́шленникъ *ա.* **1**, *նաւագործ, նաւեր շինող և ծախող.* **2**, *նաւավար, նաւով ապրանքներ կրող, փոխադրող.* **-рабóчій** *ած.* *նաւի վերայ բանող. աշխատող.* судорабóчій, аго *ա.* *նաւի բանուոր, աշխատաւոր։*

Сýдоро|га *է.* *ցնցում, ցնցմունք, ջղաձգութիւն. գելում, կծկում (մկաններ).* схвáченный с—ою; одержúмый с—ою; подвéрженный с—амъ; **-жно** *մ.* *ջղաձգաբար, ցնցումով, ցնցուելով.* **-жный** *ած.* *ջղաձգութեան, -ձգական.* с припáдокъ.

Судостро|éніе *չ.* *նաւաշինութիւն, գետագնաց նաւերի շինութիւն.* **-úтель** *ա.* *նաւագործ, նաւ շինող.* **-úтельный** *ած.* *նաւաշինութեան։*

Судоустрóйство *չ.* *դատավարութիւն, դատաստանական, դատավարական ձև, կարգ։*

Судо|хóдецъ, дца *ա.* *նաւագնաց.* **-хóдность** *է.* *նաւագնացութիւն.* **-хóдный** *ած.* *նաւագնաց.* с. канáлъ; **-хóдство** *չ.* *նաւագնացութիւն.* **-хозя́инъ** *ա.* *նաւատէր, նաւի տէր, նաւի սեփականատէր։*

Судъ, á *ա.* **1**, *դատարան. դատաստանատուն. դատական ատեան.* с. пéрвой инстáнціи *առաջին ատեանի դատաստանական ատեան.* граждáнскій. уголóвный с. *քաղաքացիական, քրէական դատարան.* с. съ присяжными засѣдáтелями *երդուեալ ատենակալների դատարան.* окружнóй, окрýжный с. *նահանգական դատարան.* вы́сшій, ни́зшій с.; верхóвный с.; духóвный с.; воéнный с. *զինուորական դատարան.* кассаціóнный с. *վճռաբեկ ատեան.* третéйскій с. *միջնորդ դատարան.* мировóй с. *հաշտարար դատարան, ատեան.* **2**, *դատ, դատաստան.* отдáть подъ с. *դատի ենթարկել.* позвáть къ судý *դատի կանչել.* вѣ́даться съ кѣмъ с—óмъ *մէկի հետ դատ ունել.* стрáшный с. *ահեղ դատաստան.* въ день стрáшнаго судá; отдаю́ э́тотъ постýпокъ на вашъ с., на с. пýблики; Бóжій с. *պատմ.* *Աստուծ*

դատաստան, վճիռ. находиться подъ с—омъ *դատի տակ գտնուել.* передъ судомъ своей совѣсти *իր խղճի դատաստանի առաջ.* чинить с. и расправу *դատաստան անել կամ կարել:*

Судь|ба́, -би́на *է.* *վիճակ, ղրութիւն. բաղդ, ճակատագիր.* быть довольнымъ своею с—ою *իր վիճակից գոհ լինել.* жаловаться на с—у *իր չար բախտից գանգատուել.* с. моя рѣшена *իմ բախտը որոշուած է.* не с. ему жениться на ней *նորան չէ վիճակուած նորա հետ ամուսնանալու.* опредѣленіе с—ы *ճակատագրի որոշումը.* *с. ему благопріятствуетъ *բաղդը նորան հովանաւորում է.* моя злая с. *իմ չար բախտը.* превратности с—ы *բաղդի դժոխի բերումներ, պատահարներ.* нельзя избѣжать своей с—ы *չէ կարելի իր ճակատագրից խուսափել.* вѣрованіе въ неизбѣжность с—ы *ճակատագրական անհրաժեշտութեանը հաւատալը.* с—ы государства *պետութեան բախտը, վիճակը.* с—ы Божіи неисповѣдимы *Աստուծոյ տնօրինութիւնները անհասանելի են.* это дѣло брошено на произволъ с—ы *այդ բանը թողնուած է բաղդի բերման.* какими с—ами вы здѣсь? *այդ ո՞ր քամին է ձեզ այստեղ բերել, այդ ի՞նչ խաչիցն է, որ դուք այստեղ էք:*

Судья́ *ա.* *դատաւոր.* мировой с.; третейскій с. *միջնորդ դատաւոր.* быть с—ею; вы хорошій с., цѣнитель въ дѣлѣ искусства.

Суевѣ|ріе *չ.* *սնահաւատութիւն, սնապաշտութիւն, սնոտիապաշտութիւն.* **-рка** *է.* *սնահաւատ, սնապաշտ, սնոտիապաշտ կին, աղջիկ.* **-рничать** *չ.* *սնահաւատ, սնապաշտ լինել.* **-рность** *է.* *սնահաւատ, սնապաշտ լինելը, սնահաւատութիւն, սնապաշտութիւն, սնոտիապաշտութիւն.* **-рный** *-ծ.* *սնահաւատ, սնապաշտ, սնոտիապաշտ.* **-рство** *ա.* Суевѣріе; **-ръ** *ա.* *սնահաւատ, սնապաշտ, սնոտիապաշտ:*

Суему́дріе *չ.* *կեղծ, նանիր իմաստութիւն, իմաստակութիւն, սոփեստութիւն:*

Суе|та́ *է.* **1,** *ունայնութիւն.* мірскія с—ы *աշխարհային ունայնութիւններ.* с. суеть и всяческая с. *ունայնութիւն ունայնութեանց, ամենայն ինչ ունայնութիւն է.* *отказаться отъ свѣта и отъ суеть его; **2,** *հոգս, ցաւ, 'գարդ'. խռովութիւն, անհանգստութիւն.* домашнія с—ы; въ этомъ домѣ большая с. *այդ տան մէջ մեծ շարժում, մեծ անհանգստութիւն կայ.* **3,** *հ-ր. շարունակ դէս ու դէն ընկնող, անհանգստացող, մտադրող ամ.* **-та́ться** (-чусь -тятся) *-ն-ր.* *շարունակ դէս ու դէն ընկնել, վազվզել, անհանգստանալ, շարշարուել.* дома всѣ суетятся *տանը բոլորն էլ գժուածի պէս դէս ու դէն են ընկնում, տանը մեծ շփոթութիւն, մեծ իրարանցում կայ.* **-тли́во** *մ.* *անհանգստութեամբ.* **-тли́вость** *է.* *մեծ շարժում, անհանգստութիւն, շփոթ.* **-тли́вый** *-ծ.* *մտադրող, անհանգիստ, հոգսերից նեղուող, նեղացող, նեղուած:*

Су́ет|но *մ.* *զուր, աշխարհին կերպով, ընդունայն.* **-ность** *է.* *ունայնութիւն, ընդունայնութիւն, ընդունայն, ոչինչ բան, փուճութիւն.* свѣтская с. *աշխարհային ունայնութիւն.* **-ный** *-ծ.* *զուր, ունայն, ընդունայն, փուճ, ոչինչ, աշխարհին, նանիր, սին. աշխարհային, հողեղէն, անցական:*

Сужде́ніе *չ.* **1,** *դատելը.* **2,** *դատողութիւն, վճիռ.* **3,** *եզրակացութիւն:*

Су́женіе *չ.* *նեղացնելը, նեղանալը, անձկանալը.* с. русла рѣки увеличиваетъ скорость теченія.

Су́женый *բ.* *-ծ.* *ճակատագրից, բախտից որոշուած, վիճակուած, նախասահմանուած.* с.-ряженый *փեսայ, 'նշանած'.* с—аго и на конѣ не объѣдешь *կամ* с—аго ни обойти, ни объѣхать *քո ճակատագրից (քեզ վիճակուած փեսայից) խուսափել չես կարող:*

Су́|живаніе *ա.* Суженіе; **-живать, -зить** (-жу -зять) *ն.* *նեղացնել, նեղ, անձուկ դարձնել.* **-ся** *-ն-ր.* *նեղանալ, անձկանալ, նեղ, անձուկ դառնալ:*

Су́|ка *է.* *քած շուն, 'դանբըզ'.* **-кинъ,** а, о *-ծ.* *շան.* *с. сынъ *գռեհկ.* *շան որդի:*

Сук|на́шко *չ.* *նիւա.* *վատ, անպէտք մահուդ.* **-но́** *չ.* *մահուդ.* *держать дѣло подъ с—омъ *գործը ձգձգել.* *положить дѣло подъ с. *գործը քնեցնել.* **-нова́лъ** *ա.* *մահուդ պատրաստող.* **-нова́льный** *-ծ.* *մահուդ պատրաստելու.* **-нова́льня** *է.* *մահուդ պատրաստելու տեղ.* **-нодѣліе** *չ.* *մահուդ պատրաստելը, մահուդագործութիւն:*

Сукова́тый *-ծ.* *ճիւղապատ, բազմաճիւղ. 'խլուշատ', կոշտաշատ, 'խլաւ', 'խլխլաւ'.* с—ая палка *կոշտաշատ, 'խլխլաւ' գաւազան:*

Суко́|нка *է.* *մահուդէ կտոր, որով մի բան շփում կամ սրբում, մաքրում են.* **-нный** *-ծ.* *մահուդի.* с. товаръ *մահուդեղէն.* **-ночка** *նւզ.* *ա.* Суконка; **-нщикъ** *ա.* **1,** *մահուդագործ.* **2,** *մահուդավաճառ:*

Су́кровиіца *է.* *արիւնաջուր, արեան ջրալի մասը. արիւնալից թարախ (վէրքի).* **-чный** *-ծ.* *արիւնաջրային. արիւնալից թարախով, շարաւոտ:*

Сукро́мъ *ա.* Закромъ 1.

Суку́рсъ *ա.* Секурсъ.

Сукъ, а́ *ա.* (*յ.* сучья, ьевъ) **1,** *ճիւղ, ոստ, 'չու'.* **2,** *կոշտ, 'խիլ' (ծառի):*

Су|ле́йка, -ле́ечка *նւզ.* *ա.* Сулея; **-ле́йниковыя** *-ծ.* растенія *բս.* *կորոտագիներ.* **-ле́йникъ** *ա.* **1,** *բս.* Anona, *կորոտի.* **2,** *կորոտ: [անգիկ:*

Сулема́ *է.* (*քմ.*) *բալէժմ, քլորային*

Суле́ніе *չ.* *խոստանալը. խոստում:*

Суле́я *է.* *տափակ շիշ մի:*

Сули́ть (-лю́ -ля́ть), пос— *ն.* *խոստանալ.* с. золотыя горы *ամէն տեսակ բարիքներ խոստանալ.* много сулить, да мало даётъ (*առծ.*). не сули бычка, дай чашку молочка *կամ* не сули журавля въ небѣ, лучше дай синицу въ руки (*առծ.*) *այսօրուայ ձուն աւելի լաւ է, քան վաղուայ հաւը.* **-ся** *չ.* *խոստանալ, խոստում անել:*

Су́лица *է.* *հնց.* *նիզակ, տէգ, աշտէ:*

Сулёгъ *ա.* *կտոր մի խեժի վերջ նախակոպատկան գաւազանի:*

Сулóй —. *ծովգ.* ջրապտոյտ (այն տեղում, ուր գետը թափւում է ծովի մէջ)։

Султá|нка է. *կնդ. ա,* Mullus barbatus, *ծիրանաձուկ, մօրուաձուկ (տճ. բարբունիա). բ,* Porphyrio, *սուլթանահաւ.* **-нный** -ի. *փետրափնջի, փետրազարդի, ցցունքի, ծաղկազարդի.* **-нскій** -ի. *սուլթանի,-նական.* **-нша** է. *սուլթանուհի.* **-нъ** —. (*արբ.*) **1,** *սուլթան.* **2,** *ցցունք, փետրափունջ, փետրազարդ, ծաղկազարդ (գլխարկի, սաղաւարտի)*։

Сульфáтъ —. *քիմ.* *ծծմբատ կամ ծծմբաթթուական աղ*։

Сумá է. *պարկ, մախաղ, 'գիւզա'.* патрóнная с. *ռզմ. պատրոնապարկ, փամփշտապարկ.* перемётная с. *խուրջին.* *пустúть съ с—óю *մուրացկան, 'ուզող' դարձնել.* * пойтú съ с—óю *մուրացկան դառնալ.* *ходúть съ с—óю *մուրալ, մուրացկանութիւն, 'ուզողութիւն' անել*։

Сумаобрó|дничать չ. *խելառ, խենթ, խև, ցնորական բաներ անել կամ բանել, խելառութիւն, խենթութիւն, խեւութիւն, յիմարութիւն, 'գժութիւն' անել.* **-дный** -ի. *խելառ, խենթ, խև, յիմար, անմար, 'գիժ'.* **-дство** չ. *խելառութիւն, յիմարութիւն, խենթութիւն, խեւութիւն, 'գժութիւն', անմտութիւն.* **-дъ** —. *խելառ, խենթ, խև, յիմար, 'գիժ', անմար մարդ*։

Сумасшé|дшій -ի. *խելագար, խելացնոր, ցնորւած, 'գժւած'.* *с—ая цѣнá *խիստ բարձր գին.* **-ствіе** չ. *խելագարութիւն, խելացնորութիւն, 'գժութիւն'*։

Суматóха է. *շփոթ, շփոթութիւն, աղմուկ, խառնակութիւն, իրարանցում*։

Сумáхъ — *բս* Rhus cotinus, *սպարթակ*։

Сумбý|рный -ի. *յիմար, անմիտ, անհեթեթ.* **-ръ** —. *յիմարութիւն, անմտութիւն, անհեթեթութիւն. անկարգութիւն.* какóй с.! *ինչ անհեթեթութիւն*։

Сýме|речный -ի. *աղջամղջային, վերջալուսի. արշալուսի.* с—ыя бáбочки *կնդ. երեկոյեան թիթեռներ.* **-рки**, рекъ է. *յ. աղջամուղջ, 'մթնշաղ'.* вечéрнія с. *վերջալոյս, իրիկնամուտ.* ýтреннія с. *արշալոյս, առաւօտամուտ.* въ с. *աղջամղջին*։

Су|мúща է. *յևչ. մեծ, անհամբին պարկ, մախաղ.* **-мка** է. *նւզ. տ.* Сумá; пастýшья с. *բս.* Capsella bursa pastoris, *հովուական մախաղ (տարգալի, ծառապաշար).* сердéчная, околосердéчная с. *կզմխ. սրտի պարկ, սրտապարկ*։ [вáться, -мнѣ́ніе.

Сум|левáться, **-лéніе** *տ.* Сомнѣ-

Сýм|ма է. (*ֆր.*) *գումար.* **-мúрованіе** չ. *գումարելը, -րում.* **-мúровать** (-рую -ютъ) ն. *մաթմ.* *գումարել*։

Сýмоч|ка *նւզ. տ.* Сýмка; слёзная с. *կզմխ. արտասուապարկիկ.* **-ный** -ի. *պարկի, պարկիկի, մախաղի*։

Сýмра|къ — **1,** *աղջամուղջ, 'մթնշաղ'.* **2,** *կիսախաւար, կիսամթութիւն.* **-чность** է. *մթութիւն. մառայլութիւն.* **-чный** -ի. *մութ, մառայլ.* «лицó егó стáло ещё сýмрачнѣе и мрáчнѣе» *նրա դէմքն աւելի եւ մառայլուեց ու խոժոռուեց*։

Сýмчатый -ի. *պարկաւոր.* с—ыя живóтныя *կնդ.* Marsupialia, *պարկաւոր կենդանիներ*։

Сумѣ́ть *տ.* Умѣ́ть.

Сумя́тица *տ.* Сумatóха.

Сундý|къ, á —.(*պրսկ.-թրք*) **-чó(ё)къ**, чкá *նւզ. սնդուկ, արկղ.* **-чúшко** —. *նկտ. վատ, անպէտք սնդուկ, արկղ.* **-чúще** —. *յևչ. մեծ, անհամբին սնդուկ, արկղ.* **-чникъ** —. *սնդուկագործ, արկղագործ.* **-чный** -ի. *սնդուկի, արկղի*։

Сýн|на է. (*արբ.*) *սուննա (աւանդութիւն Մահմեդի մասին).* **-нúтскій** -ի. *սուննիական.* **-нúты** —. *յ. սուննիտներ, սուննայի հետեւորդներ, աւանդապաշտ մահմեդականներ*։

Сýнуть, **ся** *տ.* Совáть, ся.

Суперверáъ —. (*լտ?*) *գրաճակալ փակ*։

Суперфосфáтъ —. *ֆոսֆորաթթուային կիր (պարէտ մէջով)*։

Суперъинтендéнтъ —. (*նոր լտ.*) *սուպերինտենդենտ, հոգևոր վերատեսուչ (բողոքականների)*։

Сýпесонъ, ска —. *աւազախառն հող*։

Сýпецъ, пца *նւզ. տ.* Супъ. [*կուս*։

Супúнъ —. (*լտ.*) *քիրկ. սուպին*։

Сýпить (-плю -пятъ), нас— *ն.* *կնճռել, կնճռոտել (ճակատը), կիտել (յօնքերը).* **-ся** *ան՟ր.* *կնճռուել, կնճռոտուել, խոժոռուել. (երկնքի մասին) մթնել, թուխպ ամպերով ծածկուել, ամպակալել.* на нéбѣ насýпилось: **-пленіе** չ. *կնճռում, խոժոռում, մառայլ դէմք, տեսք*։

Сý|пникъ —. **-пница** է. *ապարան, սուպի, ապուրի աման.* **-повóй** -ի. *սուպի, ապուրի.* с—áя лóжка, чáшка

Супó|нить (-ню -нятъ), вас— *ն.* *ձիու անուրը (хомýтъ) պրկել, պինդ կապել.* **-нь**, **-ня** է. *ձիու անուրի (хомýтъ) փոկ, կապիչ*։ [*բած, յղի խոզ, 'մէրուն'*։

Сýпоро|сая -ի. свиньá, **-сь** է. *ծնե-*

Супостá|тный -ի. *թշնամու, հակառակորդի.* **-тъ** —. (*յն.*) *թշնամի, հակառակորդ*։

Супранатура|лúзмъ —. (*լտ.*) *գերբնականութեան հաւատք, հաւատացողութիւն.* **-льный** -ի. *գերբնական*։

Супротú|вникъ —. **-вница** է. *թշնամի, հակառակորդ այր, կին, հակառակորդ, -ուհի.* **-въ** *նխդր.* (*սնոկ. հոլ.*) **1,** *դէմ, դիմաց, հանդէպ. հակառակ.* **2,** *համեմատութեամբ, բաղդատութեամբ, համեմատելով, բաղդատելով*։

Супрý|га է. *ամուսին, կին.* **-гъ** —. *ամուսին, 'մարդ', 'էրիկ'.* **-жескій** -ի. *ամուսնական.* **-жественный** -ի. *ամուսնական, ամուսնութեան.* **-жество** չ. *ամուսնութիւն.* **-жній** -ի. *ամուսնու, էրկան*։

Супъ —. (*ֆր.*) *սուպ, ապուր.* молóчный с. *կաթնապուր*։

Сургý|чный -ի. *կնքամոմ, գմոռ* пáлочка с—á *կնքամոմի ձողիկ [կան գործիք]*։

Сурдúна (*ֆր.*) *երժ. մեղմիչ (երաժշտա-*

Сýри|ковый -ի. *կարմրագեղ, նարնջ. ոսկրի.* **-къ** —. *քիմ. կարմրագեղ, նոթ, օսար. կապարի կարմիր ներկ*։

Суркóвый -ի. *արջամկան, ալպեան մկան*։ [Сурь**к**.

Сур|мá, **-мúло**, **-мúть** *և*ն *տ.*

Сурó|во *մ.* *խիստ կերպով, խստութեամբ, խիստ կերպով, չոման կերպով. խոժ-*

լորտը, խոժոռուած. **-вость** է. բրտութիւն, խստութիւն, դաժանութիւն. с. климата, зимы կլիմայի, ձմրան խստութիւն, խստաշնչութիւն, դաժանաշնչութիւն, դաժանութիւն։

Сурó|вскій, -аскóй ած. բամբակէ, մետաքսէ ապրանքի և բարակ մահուդեղէնի. с—ая лáвка ճոթեղէնի խանութ. торгóвецъ, торгóвка с—ими товáрами ճոթեղէնի առևտրական, -ուհի։

Сурó|вый ած. **1**, բիրտ, կոշտ, կոպիտ. с—ая матéрія կոշտ, բիրտ, անմշակ կտոր. рúмляне бы́ли нарóдомъ с—ымъ հռոմայեցիք բիրտ ժողովուրդ էին. с—ые нрáвы; **2**, խիստ, խստաբիրտ, դաժան. с—ое лицó, с. видъ դաժան դէմք, տեսք. с. климáтъ դաժանաշունչ, դաժան կլիմայ. с—ая зимá խիստ, խստաշունչ, դաժանաշունչ ձմեռ. с—ое обращéніе; с—ая, тяжёлая жизнь չարքաշ կեանք. **-вѣть** չ. բրտանալ, կոշտանալ, կոպտանալ. խստանալ, դաժանանալ։

Сурóкъ, рка́ ա. կնդ. Arctomys bobac, արջամուկ. альпíйскій с., A. marmotta, ալպեան արջամուկ կմ մուկ։

Суррогáтъ ա. (նոր լտ.) փոխանիւթ. дубóвые жóлуди с. кóфе կաղինը փոխանիւթ է սրճի կմ փոխարինում է սուրճը։

Сурьчúна է. արջամկան բուն։

Сурь|мá է. հնք. antimoine, ծարիր, ծարրաքար (յոնքար). **-мúло** չ. ծարիր, յօնքերի և արտևանունքների գեղ. **-мúть** (-млю -мя́тъ) ն. ծարրել, ծարրով ներկել, գեղել (մազերը, արտևանունքները). **-ся** անդ. ծարրուել, իր մազերը, արտևանունքները ծարրել. **-млéніе** չ. ծարրելը, ծարրում. **-мянú-стый** ած. ծարրի, ծարրաքարի. ծարիր, ծարրաքար պարունակող. **-мянóй** ած. ծարրի, ծարրա—, ծարրաքարի. с—áя рудá; с—áя кислотá; с. блескъ, stibine, ծծմբածարիր (ծարրաքարի փայլուկ)։

Сурѣ|пица է. բս. գոնգեղ (Brassica Napus); կոլզա (Brassica campestris oleifera); **-пка** է. բս. ապիկոյ խոտ („Արարատ", 1901, № 4, եր. 247). **-пный** ած. գոնգեղի. կոլզայի. с—ое мáсло կոլզայի իւղ։

Сусáкъ ա. բս. Butomus umbellatus, ջրային մանուշակ, կարապածաղիկ։

Сусáла չ. յ. ռմկ. երախ, ‘ռեխ‘. удáрить, смáзать когó по с—амъ մէկին ‘ռեխին տալ‘։

Сусá|ль է. թիթեղամետաղ (մետաղից, օր. պղնձից, անագից, ոսկուց, արծաթից պատրաստած չափազանց նուրբ թիթեղներ). **-льный** ած. թիթեղամետաղով ծածկուած. с—ое зóлото, серебрó նրբաթիթեղ ոսկի, արծաթ։

Сýсли|ковый ած. պոնտական մկան. **-къ** ա. կնդ. Spermophilus citillus, պոնտական մուկ, սիմոր։

Сýслить (-лю -лятъ) ն. **1**, թքոտել, [թքով] կեղտոտել, աղտոտել. **2**, կամաց կամաց խմել, ‘անուշ անել‘։

Сýс|ло չ. գարեջրի երեսի[ն նստած թանձր և քաղցր եփուածք]. [30 խուրձ։

Суслóнъ ա. գւռկ. միասին կիտած 6—

Сусóлить (-лю -лятъ) ա. Сýслить.

Суспен(з)сó|рій, -ріумъ ա. (լտ.) բժ. ձուակալ, փոշտակալ։

Сустá|вный ած. յօդի, յօդական, ‘խաղի‘. **-вчатонóгій** ած. յօդաւոր ոտներով. с—ія живóтныя, յօդուածոտանիներ. **-вчатый** ած. յօդաւոր, յօդերով, ‘խաղերով‘. с—ыя կմ членúстыя живóтныя, յօդաւոր կենդանիներ. **-въ** ա. **-вчикъ** նւզ. յօդ, ‘խաղ‘. с—ы пáльцевъ; вторóй с. пáльца.

Сусѣкъ ա. Зáкромъ.

Сутáна է. (ֆր.) կապայ, նեղլիկ փարաջայ (կաթոլիկ հոգևորականի)։

Сутенё|рство չ. բոզապահութիւն. **-ръ** ա. (ֆր.) բոզապահ, բոզի պաշտպան. с. живýщій на счётъ проститýтки.

Сýтки, токъ է. յ. օր [ու գիշեր], 24 ժամ. двóе, трóе, чéтверо сýтокъ երկու, երեք, չորս օր [ու գիշեր]։

Сýтолока է. շփոթ, խառնակութիւն, խառնաշփոթութիւն, անկարգութիւն, աղմուկ։

Сýточный ած. օր ու գիշերուայ, 24 ժամուայ։

Сутý|га է. երկաթէ լար, ‘նութուլ‘. **-жинкъ** ա. սիմիչ գործիք, մամուլ (փականագործի)։

Суту|ловáтость է. թեթև կոր[ացած]ութիւն, կռացածութիւն, թեթև սապատողնութիւն. **-ловáтый** ած. թեթև, մի փոքր կոր[ացած], կռացած, սապատող. **-лость** ա. Сутуловáтость; **-лый** ած. կոր[ացած], կռացած, սապատող, ‘կուզիկ‘։

I. **Суть** է. էութիւն. сáмая с. бытія́ отъ насъ сокры́та; въ э́томъ вся с. дѣла.

II. **Суть** (быть էական բայի ներկայի յոգն. 3 դէմքը) են. онú суть.

Сутя́|га հ-ր. ամբաստանող, կռիւ, ‘դատմադատ‘ սիրող մարդ. **-женье** չ. ամբաստանութիւն, կռուասիրութիւն. **-жить** (-жу -жатъ) չ. ամբաստանութիւն անել, կռիւ, ‘դատմադատ‘ սարքել, բարձրացնել. **-жливый** ած. ամբաստանող, կռուասէր, կռիւ, ‘դատմադատ‘ սիրող. **-жничать** ա. Сутя́жить; **-жническій** ած. ամբաստանող, կռուասիրական. **-жничество** չ. ամբաստանութիւն, կռուասիրութիւն, կռիւ, ‘դատմադատի‘ սէր, հակում։ [դակ։

Суфлé չ. (ֆր.) անհ. ուսուցիչ կարկանդակ։

Су|флёрный, -флёрскій ած. յուշարարի, -արական. с—ая бýдка; **-флёръ** ա. (ֆր.) յուշարար. **-флúровать** (-рую -ютъ) ն. թատր. յուշարարութիւն անել, յուշարարել, գերասանին, երգչին դերը թելադրել։

Суффúксъ ա. (լտ.) քերկ. յետադաս մասնիկ, վանկ (օր. добр-ый, добр-отá, удобр-я́ть են).

Суф|фрагáнъ ա. (նոր լտ.) օգնական եպիսկոպոս, քորեպիսկոպոս (կաթոլիկների)։

Сухá|рикъ նւզ. **-рúще** ա. յւն. տ. Сухáрь; **-рный** ած. պաքսիմատի, կոկուած հացի. **-рь**, я́ ա. պաքսիմատ, կոկուած հաց։

Сухíй ա. մարտ [ամսի հին անունը], արեգ։

Сýхо մ. չոր. չոր ու ցամաք. вы́тереть с. [սրբելով] ցամաքեցնել, չորացնել. нá-с. բոլորովին չոր ու ցամաք. отвѣчáть с. չոր ու ցամաք պատասխանել. принять с. սառնութեամբ ընդունել։

Суховá|то մ. մի փոքր չոր կերպով. մի փոքր սառն կերպով. **-тость** ի. խիստ չորութիւն, ցամաքութիւն. **-тый** ած. մի փոքր չոր, ցամաք. մի փոքր սառն։

Сухо|вѣй ա. չոր, սաստիկ քամի. **-дóлъ** ա. **-дóліе** չ. չոր, ցամաք հովիտ. **-жúлі(ь)е** չ. ջիլ, ձգտան. **-жильный** ած. ջլի, ջլերի, ջլային. ջլոտ. ձգտանի։

Су|хóй ած. 1, չոր, ցամաք. сухія дровá; с—áя кóмната; с—óе врéмя; с—áя землá; на ýлицахъ сýхо; с—áя дорóга; с. кáшель չոր հազ. изъ воды вы́йти сухи́мъ 'խաթարվելց', 'զալմաղալից' լաւ դուրս գալ կմ ազատուել, պրծնել. с—áя ложка ротъ дерётъ (առծ.) անեղ թիքէն մարդուս բողազումը մնում է (ասում են, երբ կաշառք չեն տալիս). сухи́мъ путёмъ ցամաքով. с. докъ ծովգ. ցամաք դօկ. 2,* չոր ու ցամաք. սառն. с. слогъ, предмéтъ չոր ու ցամաք ոճ, առարկայ. это с—áя матéрія; с. пріёмъ սառն ընդունելութիւն. **-хонькій** ած. բաւականաչափ կմ մի փոքր չոր, ցամաք, չորաւուն, ցամաքաւուն։

Сухо|пáрый ած. նիհար, վտիտ, 'լղար'. с. человѣкъ; **-подстóйкое** дéрево տ. Сухостóй; **-пýтный** ած. ցամաքային. с—ыя войскá; с—ая поѣздка; **-пýтье** չ. ցամաքային ճանապարհ. доставлáть грузы с—ьемъ; **-рýкій** ած. չորացած, գօսացած ձեռքով, բազկով. **-стебéльниковыя** ած. растéнія բս. ձարխոտներ. **-стóй** ած. արմատի վերայ չորացած, չոր ծառ. **-(сý-)сть, -тá** ի. չորութիւն, ցամաքութիւն. **-тка** ի. բժ. ծիւրում, ծիւրախտ, հիւծում, հիւծախտ, նուազուութիւն. **-тный** ած. ծիւրող, ծիւրախտաւոր, հիւծող, հիւծախտաւոր, նուազկոտ. **-цвѣтъ** ա. բս. Xeranthemum, կարծրածաղիկ. immortelle, անմեռուկ. **-щáвость** ի. նիհարութիւն, վտիտութիւն, 'լղարութիւն'. **-щá|вый** ած. նիհար, վտիտ, 'լղար', ազազուն. **-ядéнь(і)е** չ. ցամաք, չոր ու ցամաք հաց [ուտելը, հացով կառավարուելը]. «на с—ьѣ сиди́тъ—чегó бóльше?»—չոր ու ցամաք հացով է ապրում։

Сучёкъ, чкá տ. Сучóкъ.

Су|чéніе չ. ոլորելը, ոլորում. մանելը, մանում. **-чи́льный** ած. ոլորող, մանող. с—ая маши́на; **-чи́льщикъ** ա. **-чи́льщица** ի. ոլորող, մանող այր, կին. **-чи́ть** (-чý -чатъ) ն. ոլորել. մանել. с. шёлкъ; с. ни́тки; **-ся** անդր. ոլորուել։

Сý|чій, ья, ье ած. քած շան, 'դանչըրղի'. **-чка** նւզ. տ. Сýка.

Су|чковáтый ած. 'խլուշոտ', բազմաթիւ 'խլերով', կոշտերով (օր. ծառի մասին). **-чóкъ,** чкá, **-чéчекъ,** чка նւզ. տ. Сукъ; **-чья** ա. յ. տ. Сукъ.

Сý|ша ի. 1, ցամաք [հող, երկիր]. побѣди́ть врагá на морѣ и на с—ѣ; 2, չորութիւն, երաշտութիւն. **-ше** ած. և մ. բաղդտ. աստ. աւելի չոր, աւելի ցամաք. **-шевóй** ած. воскъ դեղին (բ. մեղ.) մոմ. **-шени́ца** ի. բս. Gnaphalium, անմեռուկ. **-шéніе** չ. չորացնելը, ցամաքեցնելը. с. сѣна; **-шёный** բյ. ած. չորացրած, ցամաքեցրած. **-ши́лька, -ши́льня** ի. մի բան չորացնելու տեղ. **-ши́тельный** ած. չորացնող, ցամաքեցնող. **-ши́ть** (-шý -шатъ) ն. 1, (выс—) չորացնել, ցամաքեցնել. 2,* (изс—) коíó մէկին հալ ու մաշ անել, մէկի կեանքը մաշել. **-ся** անդր. չորանալ, իր չորերը չորացնել, ցամաքեցնել. **-шка** ի. 1, տ. Сушéніе; 2, խացուած, ապա չորացրած, ցամաքեցրած բան. 3, сýшки, шекъ յ. չորացրած, պարզ օղաձև հացեր, 'գուլաճներ'. **-шнякъ,** а ա. չոր ցախ, 'չախ'. **-шь** ի. 1, չոր, չորացած կմ չորացրած բաներ. չորացած և խափուած ցախ, 'չախ', ծառի ճիւղեր. 2, չորայինութիւն, երաշտութիւն։

Сущéствен|но մ. էականապէս. **-ность** ի. էութիւն, էականութիւն. **-ный** ած. էական, բնական, գլխաւոր. вáжныя и с. вопрóсъ; сущéственное, аго չ. էականը։

Суще|стви́тельное ած. и́мя քերկ. գոյական անուն. **-ствó** չ. 1, էակ, արարած. слáбое с.; боюсь за столь дорогóе с.; 2, էութիւն. **-ствовáніе** չ. գոյութիւն. борьбá за с. գոյութեան կռիւ. *влачи́ть жалкое с. ողորմելի, խղճուկ կեանք վարել. **-ствовáть** (-вýю -ютъ) չ. գոյութիւն ունենալ. ապրել. этотъ человѣкъ -ствовáлъ, чтóбы труди́ться այդ մարդն իր կեանքն աշխատելով անցկացրեց. этотъ законъ ещё -ствýетъ.

Сý|щій ած. 1, եղող, որ է, կայ. 2, ճշմարիտ, իսկ. с—ая прáвда զուտ ճշմարտութիւն. с. мошéнникъ կատարեալ սրիկայ. с. дурáкъ կատարեալ յիմար, յիմարների թագաւոր. **-щность** ի. էութիւն, էական մաս, հիմք. вотъ с. егó учéнія; *коснýться с—и дѣла; въ с—и բնապէս։

Сую տ. Совáть.

Суя́гная ած. овцá ի. ծանրած, յղի ոչխար, մաքի։

Сфáгнумъ ա. բս. Sphagnum, գետնամամուռ։

Сфальцевáть տ. Фальцевáть.

Сфальши́вить տ. Фальши́вить.

Сфенъ ա. հնք. sphéne, տիտանաքար (իլմէնիտ)։

Сфé|ра ի. (յն.) 1, գունդ. երկրագնդի նկար. 2, սահման. շրջան. с. влія́нія; *вы́йти изъ своéй с—ы; въ прави́тельственныхъ с—ахъ (կմ кружкáхъ); с. сотрясéнія, разрушéнія при взры́вахъ; **-ри́ческій** ած. գնդաձև, գնդական, կլոր. շրջանի. **-роидáльный** ած. գնդակերպ, տափակացած, տարածուած գնդի ձևով. **-рóидъ** ա. (յն.) գնդակերպ, [իր առանցքի շուրջն արագ պտտուելուց] տափակացած, տարածուած գունդ։

Сфигмогрáфъ ա. (յն.) բժ. երակագիր։

Сфинксъ ա. (յն.) 1, դիցբ. սֆինքս (առիւծի մարմնով և սովորաբար մարդու գլխով քարէ պատկեր, որ ներկայացնում էր Եգիպտոսում տաճարների պաշտպան ոգին, Յունաստանում (կնոջ գլխով) անողոք մահուան ճակատագիրը). 2,* ծածկամիտ, առեղծուածային մարդ, անիմանալի էակ. 3, կնդ. Cynocephalus sphinx, սֆինքս (կապիկ մի). 4, կնդ. sphinx, սֆինքս (թիթեռ մի)։

Сфинкторъ -. (յն.) կզմխ. փակիչ մկան (օր. բերանի, միզափամփուշտի, սրբանի անցքի)։ [миров...

Сформиро|ва́ніе, -ва́ть, ся п. Фор-

Сфотографи́ровать п. Фотогр...

Сфугова́ть п. Фугова́ть.

Сфу́кнуть п. Фу́кнуть.

Сха́|пать, -пнуть ն. բռնել, կալնուլ։

Схва|ти́ть (-чу́ -тятъ), **-ся** п. Схва́тывать, ся; **-тка** է. 1, իրար կպչելը, իրարով ընկնելը, կռիւ, ծեծ, ‘տուր ու դմփոց‘. 2, կռիւ, մարտ, ընդհարում, բախում. 3, բժ. ցնցում, ցնցմունք, կծկում. 4, схва́тки յ. п. Поту́ги; **-тывать**, -ти́ть ն. 1, բռնել, կալնուլ, ճանկել. с. бѣ́глаго; с. кого́ за́ руку, за́ волосы մէկի ձեռքից, մազերից բռնել. с. за го́рло, за́ воротъ; с. са́блю, ножъ Թուրը, դանակը վերցնել, առնել. 2, (հիւանդութեան մասին) զարկել, հիւանդութիւնից յանկարծ բռնուել. его́ схвати́ла лихора́дка ջերմախտը նորան զարկեց, անկողին գլորեց. с. болѣ́знь հիւանդանալ. с. на́сморкъ խարուխով, խորխուխից հիւանդանալ, խորխուխ ստանալ. 3, ըմբռնել. իւրացնել. ѳтотъ живопи́сецъ хорошо́ схва́тываетъ схо́дство; **-ся** 1, փ-էջ. [իրար ‘եռախից‘] կպչել, իրար անցնել, սկսել միմեանց հետ վիճել, կռուել. ‘տուր ու դմփոց‘ սկսել. ‘կախ կալնուլ‘. они́ опя́ть схвати́лись; они́ схвати́лись дра́ться; 2, ան-էջ. за что մի բան սկսել, մի բանի ձեռք զարկել. 3, ան-էջ. чего́ մի բան յանկարծ յիշել, մտաբերել. մի բան հասկանալ, ‘գլուխ ընկնել‘. ուշքի գալ. онъ схвати́лся, да по́здно.

Схе́ма| է. (յն.) ընդհանուր, առարկայի ըմ գծանուր գծերը ներկայացնող պատկեր. **-ти́ческій** -ծ. ընդհանուր, առարկայի ընդհանուր, էական գծերը ներկայացնող. с. рису́нокъ.

Схи́з|ма է. (յն.) հերձուածք. **-ма́тикъ** -. հերձուածող, աղանդաւոր. **-мати́ческій** -ծ. հերձուածող, -դական։

Схи́|ма է. (յն.) սքեմ. **-мить** (-млю -мятъ). посх—ն. սքեմ հագցնել, վարդապետ դարձնել. **-никъ** -. սքեմաւոր, ճգնակեաց միանձնաւոր, աբեղայ. **-ница** է. սքեմաւորուհի, երգուեալ միանձնուհի. **-ническій** -ծ. սքեմաւորի, ճգնական, ճգնաւորական։

Схитри́ть п. Хитри́ть.

Сх|лёбывать, -леба́ть, -лебну́ть ն. դրդալով, դգալով ուտել։

Схова́ть п. Хова́ть.

Схо́|дбище չ. ժողով, միասին ժողովուած, հաւաքուած մարդիկ. **-день, дня** -. п. Схо́дни; I. **-ди́ть** (ներկ. -жу́ -дятъ; -ди́), сойти́ չ. 1, իջնել. վայր գալ. с. съ горы́: с. съ лѣ́стницы: с. съ ло́шади; с. съ ка́ѳедры; *с. въ моги́лу գերեզման մտնել, մեռնել. с. съ мѣ́ста իւր տեղից իջնել, իւր տեղը Թողնել. с. съ доро́ги ճանապարհը Թողնել, ճանապարհից շեղուել, խոտորուել. с. съ корабля́: с. съ ре́льсовъ րէլ'սներից դուրս գալ. 2, ուխտ գնալ. онъ обѣща́лся с. въ Соловѣ́цкій монасты́рь նա ուխտել է եկն. 3, անցնել, անյայտանալ, չքանալ. снѣгъ сошёлъ ձիւնը չքացաւ, հալուեց. сыпь сошла́; кра́ска сошла́ գոյնը վայր է եկել, ջնջուել, ոչնչացել է. у ней ребёнокъ съ рукъ не схо́дитъ երեխան նորա գրկից չէ հեռանում. ѳто сло́во у него́ не схо́дитъ съ языка́ այդ խօսքը նա շարունակ կրկնում է. *с. съ ума́ խելագարուել, ցնորուել, ‘գժուել‘. съ ума́ ты сошёлъ, что ли? ему́ всё схо́дитъ съ рукъ նորա ձեռքից ամեն բան գալիս է. **-ся** ան-էջ. 1, պատահել, հանդիպել. мы сошли́сь другъ съ дру́гомъ на доро́гѣ; я съ нимъ сошёлся въ клу́бѣ; ѳти двѣ доро́ги схо́дятся — միմեանց հետ միանում են. 2, ժողովուել, հաւաքուել. акціоне́ры сошли́сь для совѣща́нія; наро́дъ схо́дится въ це́рковь; 3, համաձայնուել, համաձայնութեան գալ. я съ нимъ сошёлся въ цѣнѣ́; у нихъ дѣ́ло ещё не схо́дится նոքա դեռեւս համաձայնութեան չեն գալիս. съ нимъ тру́дно сойти́сь դժուար է նորա բան հասկացնել. мужъ съ жено́ю жи́ли врозь, а тепе́рь сошли́сь — բայց հիմայ համաձայնուել, հաշտուել են. II. **-ди́ть** (ապառն. -жу́ -дятъ; -ди́) չ. գնալ [և վերադառնալ]. на́до с. на ры́нокъ; мнѣ на́до с. въ одно́ мѣ́сто; сходи́ за до́кторомъ, за лѣка́рствомъ; **-дка** է. ժողով (որ և է հարց վճռելու համար գումարուած). **-дни** -. և է. յ. ծովլ. նաւից ցամաք իջնելու տախտակամած. **-дно** մ. 1, նման, համաձայն, բռն. 1, ձեռնտու, մատչելի գնով. **-дный** -ծ. 1, իջնելու. ժողովուելու, հաւաքուելու. 2, նման, համաձայն, համապատասխան. с—ые выраже́нія; спи́сокъ схо́денъ съ по́длинникомъ; онъ съ нимъ схо́денъ нра́вомъ; 3, ձեռնտու, մատչելի. с—ая цѣна́; **-дня** է. п. Схо́дни: **-дственно** չ. նման, համաձայն, համապատասխան, բռն. **-дственность** է. նմանութիւն, համաձայնութիւն, համապատասխանութիւն. **-дственный** -ծ. նման, համաձայն, համապատասխան. **-дство** չ. նմանութիւն, համաձայնութիւն, համապատասխանութիւն. имѣ́ть далёкое с. съ кѣ́мъ-либо; с. хара́ктеровъ; му́лъ имѣ́етъ с. съ осло́мъ и съ ло́шадью; **-дствовать** (-вую -ютъ) չ. նմանուել, նման, համաձայն, համապատասխան լինել, համապատասխանել. ихъ хара́ктеры -ствуютъ во всёмъ; **-дъ** -. 1, իջնելը, իջնում. с. съ ре́льсовъ ռէլ'սներից դուրս գալը (երկաթուղու գնացքի). 2, զառիվայր տեղ, որով իջնում են. 3, ժողով. мі́рской с. համայնական ժողով. **-жій** -ծ. նման։

Схола́|стика է. (լտ.) սքոլաստիկա, սքոլաստիկութիւն, դպրոցական փիլիսոփայութիւն (աստուածաբանութեան և փիլիսոփայութեան վերայ հիմնուած միջնադարեան վարդապետութիւն). **-стикъ** -. (յն.) 1. ճարտասանութեան ուսուցիչ (հռոմայեցիների). 2, սքոլաստիկ[ոս], միջնադարեան դպրոցական փիլիսոփայ. 3,* սքոլաստիկ[ոս], անտական նեղ հայեացքների տէր ուսումնական. **-сти́чески** մ. սքոլաստիկաբար. **-сти́ческій** -ծ. սքոլաստիկական։

Схо|ліа́сты -. յ. (յն.) բերԹողներ, քերականներ. **-лія, ія** է. յ. (յն.) նկատողութիւններ, դիտողութիւններ, բացատրութիւններ դասական մատենագիրների երկերի լուսանցքների վերայ։

Схоро|не́ніе չ. 1, պահելը, Թաքցնելը.

2, *թաղելը.* **-нить** (-ню -нятъ) *ն.* **1**, *պահել, թաքցնել.* **2**, *թաղել.* **-ся** *-նդր.* *պահուել, թաղնուել։*

Сцá|пываніе *չ. բռնելը, կալնելը.* **-пывать, -пать** *ն. բռնել, կալնել.* кóшка сцáпала мышь.

Сцарá|пываніе *չ. ցռտելը, ճանկռտելը, պրճոկելը.* **-пывать, -пнуть** *ն. ցռտել, ճանկռտել, պրճոկել։*

Сцé|на *ի. (լա.)* **1**, *[թատրոնի, -րոնական] բեմ.* выйти на с—у; сойти со с—ы; *поступить на с—у *թատրոնական բեմին նուիրուել, դերասան, թատրոնական երգիչ դառնալ.* въ пéрвый разъ явиться на с—у; постáвить на с—у *բեմի համար պատրաստել, բեմի վերայ ներկայացնել.* **2**, *տեսարան, երեւոյթ.* **3**,* *տեսարան, դէպք. պատահար.* уморительная с. *խիստ ծիծաղաշարժ տեսարան.* *сдѣлать комý с—у *մէկին խայտառակել, մէկի գլխին 'օյին բերել'.* **-нápій** *ա. բեմական ցուցակ (որի մէջ նշանակուած են թատերգութեանը մասնակցողներն և նրանց բեմ դուրս գալու ժամանակը).* **-нúческій** *ած. [թատրոնի, -րոնական] բեմի, բեմական.* с—ія услóвія.

Сцúлла *ի. (յն.) դիցբ.* *սկիլլա (վտանգաւոր յորձանք Սիկիլիական նեղուցում)։*

Сцѣ|живаніе *չ. քամելը (հեղուկեղէնը).* **-живáть, -дúть** (-жý -дятъ) *ն. քամել (հեղուկեղէնը)։*

Сцѣ|пúть (-плю́ -пятъ), **ся** *տ.* Сцѣплять, ся; **-пка** *ի.* **1**, *կցելը, կապելը, միացնելը, միացնում.* с. вагóновъ *վագոնները միմեանց հետ կապելը, շղթայելը, կցելը. ուելացնելը.* **2**, *իրար 'կպչելը', կառչ, վէճ. վիճաբանութիւն.* **-плéніе** *չ.* **1**. *կցելը. կապելը. միացնելը.* **2**, *կպչուելը. միանալը, միաւորում, -րութիւն, կապակցութիւն.* с., ассоціáція идéй; **-плять**, -пúть *ն. միմեանցից. միմեանց հետ կապել, շղթայել, միացնել, կցել (ճանկով).* с. вагóны; **-ся** *-նդր. և փոխ.* **1**, *միանալ, միաւորուել, շղթայուել.* **2**, *իրար 'կպչել', իրարով անցնել, կռուել.* **-пнóй** *ած. միասին կապող, միմեանց հետ միացնող, շղթայող. միաւորիչ.* **-пъ** *ա. կապ, միաւորիչ կեռ, ճանկ, օղ։*

Сча́|ливать, -лить (-лю -лятъ) *ն. միասին կապել, միմեանց հետ պարանով միացնել (երկու նաւ).* **-лка** *ի.* **1**, *միասին կապելը, միացնելը.* **2**, *երկու նաւ միասին կապելու պարան։*

Сча́|стіе *չ. բախտ, բաղդ. բախտ(դդ)աւորութիւն.* слѣпóе с. *կոյր, 'քոռ' բախտ.* воéнное с. *զէնքի բախտ, յաջողութիւն.* неожи́данное с.; завидовать чужóму с—ію; по счáстію, къ счáстію *մ. բարեբախտաբար.* превратность с—ія *բախտի յեղյեղուկութիւնը.* искáть с—ія *բախտ որոնել.* с. емý измѣнило *բախտը նորանից երես դարձրեց, նորան դաւաճանեց.* с. перемѣнилось; всё зави́ситъ отъ с—ія; въ с—іи не возноси́ться, въ несчáстіи не уныва́ть; емý с. въ игрѣ. емý нѣтъ с—ія въ игрѣ *նա [թղթա]խաղի մէջ բախտ ունի, բախտ չունի.* на моё с. *իմ բախտից.* с. вáше, что онъ васъ не видáлъ *ձեր բախտաւոր էք, որ նա ձեզ չտեսաւ.* жáловаться на своё с. *իւր բախտից գանգատուել.* пусти́ться на с. *արկածախնդրութեան գիմել, անձնատուր լինել.* **-стли́вецъ**, вца *ա.* **-стли́вица** *ի. բախտաւոր այր, կին.* **-стли́вить** (-влю -вятъ; -вь), осч— *ն. բախտաւորեցնել, բախտաւոր դարձնել.* **-(á)стли́во** *մ. բախտաւորութեամբ, բախտաւոր կերպով. յաջող [կերպով], յաջողութեամբ.* я с. избѣжáлъ опáсности *ես բարեբախտաբար վտանգից խուսափեցի.* онъ с. жени́лся *նա բախտաւոր կերպով ամուսնացաւ.* онъ с. отдѣлáлся *նա լաւ պրծաւ.* **-(á)стли́вый** *ած. բախտաւոր.* с. человѣ́къ; с. слýчай *յաջող, բարեպատեհ դէպք.* с—ая жизнь; онъ счáстли́въ въ любви́, въ кáртахъ *սիրոյ, թղթի մէջ նա բախտ ունի.* *счáстли́въ твой Богъ *դու լաւ պրծար փորձանքից.* **-стье** *տ.* Счáстіе.

Счéр|пываніе *չ. քաշելը. (ջուր) հանելը.* **-пывать, пáть, -пнýть** *ն. հանել, քաշել (ջուր)։*

Счéр|чиваніе *արտանկարելը, քաշելը, ընդօրինակելը.* **-чивать, -ти́ть** (-чý -тя́тъ) *ն. արտանկարել, քաշել, ընդօրինակել (նկարը. պլանը)։* [сывать.

Счесáть (-шý -шутъ; -ши́) *տ.* Счё-

Счесть (-сочтý -чтýтъ; *անց.* счёлъ сочлá, ó; сочти́), **ся** *տ.* Считáть, ся.

Счёсы|ваніе *չ. սան(ա)րելով հանելը, վերցնելը, հեռացնելը կմ ճանկռտելը, պրճոկելը.* **-вать**, счесáть *ն. սան(ա)րելով հանել, վերցնել, հեռացնել կմ ճանկռտել, պրճոկել։*

Счё|тный *ած. հաշուի. հաշուե—.* с—ая кни́га; **-(е)товóдство** *չ. հաշուապահութիւն.* **-(е)товóдъ** *ա. հաշուապահ.* **-тчи́къ** *ա. հաշուող, հաշիւ տուող. հաշուարար.* с. прóйденнаго прострáнства *անցած տարածութեան համրիչ (հեծանուի).* **-тъ** *ա.* **1**, *հաշիւ. 'հէսապ'.* текýщій с. *ընթացիկ հաշիւ.* окончáтельный с.; постáвить въ с. *հաշուի մէջ մտցնել.* приня́ть въ с. *հաշուի առնել.* крýглый с. *կլոր հաշիւ.* у негó дéньгамъ счёту нѣтъ *նորա փողին հաշիւ չկայ, նորա համար փողը հող է.* заплати́ть по с—у купцý. портнóму; аптéкарскій с. *շափազանց մեծ, անհագին հաշիւ.* воспи́тываться на казённый с. *տէրութեան հաշուով կրթուել.* жить на чужóй с. *ուրիշի հաշուով ապրել.* обогащáться на общéственный с. *հանրային հաշուով հարստանալ.* на счётъ *մ. համար. նկատմամբ, աթիւ.* бýдьте спокóйны на счётъ этого дѣ́ла; на счётъ этого я совершéнно спокóенъ; онъ на хорóшемъ, на дурнóмъ счетý у мини́стра *մինիստրը նորա մասին լաւ, վատ համարում, կարծիք ունի. նա մինիստրի աչքում լաւ, վատ վարկ, համարում ունի.* по семý с—у дéньги сполнá получи́лъ; **2**, счёты *յ. համրիչ, համարակալ։*

Счешý *տ.* Счесáть.

Счи|слéніе *չ. հաշուելը, համարելը. հաշիւ.* десяти́чное с. *տասնորդական հաշիւ.* **-сля́ть, -сли́ть** (-лю -лятъ) *ն. հաշուել. համարել. հաշիւ անել, 'հէսապ անել'։*

Счи́стить (-щу -стятъ), **ся** *տ.* Счищáть, ся.

Счи|тáніе *չ.* **1**. *հաշուելը, համարելը.* **2**, *հաշիւը ստուգելը.* **3**, *համարելը, 'սեպելը'.* **-тáть**, счесть, сочéсть. сосчитáть *ն.* **1**,

հաշուել, հաշիւ տեսնել, 'հէսապ անել', համարել. с. деньги; с. по порядку, по пальцамъ; с. голоса; не считая жалованья; **2**, հաշիւը տալուզել. **3**, համարել, (տճ. հյ.) 'սրիպել'. я считаю его честнымъ человѣкомъ կմ за честнаго человѣка; онъ считаетъ себя очень учёнымъ; считаю своею обязанностію сказать...; я считаю это за честь для себя ես այդ ինձ պատիւ եմ համարում. я счёлъ необходимымъ сдѣлать это; **-ся** —չէզ. **1**, հաշիւ տեսնել, հաշիւը վերջացնել. сочтёмся, сколько я вамъ долженъ; заплатите за меня, мы потомъ сочтёмся; Турція сила, съ которой державы считаются—որի վերայ պետութիւնները ուշադրութիւն են դարձնում, որից պետութիւնները ակնածում են. **2**, վիճել. **3**, չ. հաշուել, համարուել. служба его считается со дня его совершеннолѣтія; жалованье будетъ считаться вамъ съ перваго числа сего мѣсяца ձեր ռոճիկը կը հաշուուի ամսի մէկից. ձեզ ռոճիկ կը համնի ամսու մէկից. проценты считаются съ такого-то дня; онъ считается однимъ изъ лучшихъ медиковъ.

Счи|щать, -стить չ. սրբել, մաքրել. с. снѣгъ со двора; **-ся** —չէզ. սրբուել, մաքրուել. **-щеніе** չ. սրբելը, մաքրելը։

Сши|баніе չ. զարկելով. հարուածելով վայր գցելը, տապալելը. **-бательный** —ծ. զարկելով, հարուածելով վայր գցող, տապալող. *съ ногъ с—ая новость կայծակի պէս շանթող. ցնցիչ նորութիւն. **-бать, -бить** (-бу -бутъ: անց. -бъ -бла, о; հրմ. -би) չ. զարկելով, հարուածելով վայր գցել. գետին գլորել, տապալել. онъ ударомъ кулака сшибъ бѣгущаго съ ногъ: **-ся** **1**, չ-էզ. ընդհարուել, բախել, իրարով անցնել. **2**, չ. մոլորել, մոլորուել. с. съ дороги ճանապարհը կորցնել. **-бка** է. **1**, տ. Сшибаніе; **2**, կռիւ, ընդհարում, իրարանցում։

Сши|ваніе չ. միասին կարելը. **-вать**, сшить չ. **1**, միասին կարել. **2**, կարել, պատրաստել. платье сшитое по старой модѣ; **-вка** է. **1**, տ. Сшиваніе: **2**, կարած տեղ, կար. **-вной** —ծ. միասին կարած. **-ть** (-сошью -ютъ; անց. сшилъ -ла, о; հրմ. сшей) տ. Сшивать.

Съ (երկու բաղաձայների առաջ սովոր.) **со** նխդ. **1**, (սեռկ. հոլ.) —ից, —ուց. срывать яблоки съ дерева ծառից խնձորներ քաղել, պոկոտել. сойти съ горы լեռան գլխից իջնել. упасть съ лошади ձիուց վայր ընկնել. прочь съ моихъ главъ հեռու, գնա կորիր աչքիցս. получать доходъ съ земли; съ того дня, когда... այն օրից, երբ... пошлина съ вина մաքս. բաժ գինուց. подати, собираемыя съ народа; брать съ кого примѣръ մէկից օրինակ առնել կմ վերցնել. собака утащила жаркое со стола; сорвать съ кого маску մէկի [երեսից] դիմակը պոկել. снять къ кого сапоги մէկի [ոտներից] կօշիկները հանել. съ дѣтства մանկութիւնից. съ начала года; съ этого балкона превосходный видъ на городъ; я получилъ съ него мой долгъ: я взялъ съ него слово ես նորանից խօսք եմ առել. съ моего, съ его вѣдома իմ, նորա գիտութեամբ. **2**, (հայցկ. հոլ.) ա, մօտ, մօտաւորապէս. отсюда до церкви будетъ съ вёрсту այստեղից մինչև եկեղեցի մօտ մի վերստ է. я пробуду тамъ съ недѣлю ես այնտեղ կը մնամ մօտ մի շաբաթ съ годъ тому назадъ մօտ մի տարի առաջ. ք, չափ. онъ будетъ ростомъ съ васъ նա հասակով ձեզ չափ է. величиною съ яйцо, съ яблоко [մեծութիւնով] ձուի, խնձորի չափ. поживи-ка съ моё, съ наше երբ դու իմ, մեր հասակին, իմ, մեր 'տարքը' կը հասնես, համար. съ меня этого довольно. ինձ համար այդ բաւական է. **3**. (գործիական. հոլ.) ա, հետ, (գր.) ընդ, հանդերձ. мужъ съ женою; поссориться съ кѣмъ մէկի հետ կռուել. онъ дурно поступилъ со мною նա ինձ հետ վատ վարուեց. это со всѣми случается; спорить съ кѣмъ; бороться съ несчастіемъ դժբախտութեան դէմ մաքառել, կռուել. поздравить кого съ новымъ годомъ, съ именинами մէկին նոր տարին, մէկի անուանակոչութեան օրը շնորհաւորել. человѣкъ съ дарованіемъ ձիրքի, տաղանդի տէր մարդ. съ цѣлію получить мѣсто տեղ ստանալու նպատակով. что съ вами ինչ է պատահել ձեզ հետ. разлучить мужа съ женою մարդուն կնոջից բաժանել. բ, (հայերէն թարգմանւում է լոկ գործիական հոլովով). катехизисъ съ вопросами и отвѣтами հրահանգ, ուսուցում հարց ու պատասխանով. они возвратились съ богатою добычею; идите съ миромъ: съ пустыми руками դատարկ ձեռքերով, ձեռնունայն. съ оружіемъ въ рукахъ; съ вашего позволенія ձեր թոյլտուութեամբ. шляпа съ широкими полями լայն եզերքով կմ ափերով գլխարկ։ — N. B. **съ** բառերի հետ միանալով ցոյց է տալիս. 1, շարժում վերևից վայր, օր. сходить съ горы; 2, բայի կատարեալ ձևր, օր. сдѣлать անել պրծնել, спѣть երգել պրծնել. 3, նմանութիւն, օր. согражданинъ համաքաղաքացի. 4, երբեմն գործ է ածւում, ինչպէս կարծում են, իբրև յապաւում сударь բառի, օր. кто это сдѣлалъ?—я-съ—ես եմ արել. պարոն, ախր. да-съ, нѣтъ-съ այո, ոչ, պարոն, ախր։

Съё|живаніе չ. կծկելը, 'կուչ ածելը'. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) չ. կծկել, 'կուչ ածել'. **-ся** —չէզ. կծկուել, 'կուչ գալ'. *խնայել, 'դայրաթ անել'. *во время голода каждый съёживается и сокращаетъ расходы.

Съё|мка է. **1**, վերցնելը, քաշելը, գծագրելը. ընդօրինակելը. с. береговъ [որևէ կողմի] ափերի ընդօրինակութիւնը. глазомѣрная с. աչքով վերցրած ընդօրինակութիւն. **2**. վերցնելը, յանձն առնելը (օր. կապալը). **3**, թղթխ. կարելը. **-мный** —ծ. **1**. վերցնելու, քաշելու. ընդօրինակելու. **2**. կապալով առած, վերցրած. **-мщикъ** —. **1**, առնող. քաշող. գծագրող, ընդօրինակող (որ և է տեղի). **2**, (օր. կապալը) վերցնող, յանձնառնող. կապալառու. **-мъ** —. վերցնելը, յանձն առնելը (կապա-

Съигра́ть, ся տ. Сыграть, ся. [լը]։
Съйзмала տ. Сызмала.

Съизнова տ. Сызнова.

Съисподи մ. ադէից։

Съорганизовать (-зую -ютъ) ն. կազմակերպել. **-ся** կրաւ. կազմակերպուել։

Съу|женіе տ. Суженіе; **-живаніе, -живать, ся, -зить, ся** տ. Суживаніе, -живать, ся, -зить, ся.

Съумничать տ. 'Умничать.

Съумѣть տ. Умѣть.

Съѣ|даніе չ. ուտելը (բոլորը). **-дать,** съѣсть ն. **1,** ուտել (բոլորը). ржа съѣдаетъ желѣзо; *собаку съѣлъ խիստ հմուտ, խիստ վարպետ, խիստ փորձուած է. *грибъ съѣлъ անյաջողութեան է հանդիպել. *онъ зубы съѣлъ на этомъ նա գործ մէջ խիստ վարպետ, հմուտ է, նա այդ գիտէ, ինչպէս իւր հինգ մատները. **2,***кого մէկի կեանքը մաշել, մէկի 'գլուխն ուտել'. **-деніе** չ. ուտելը, լափելը. отдать на с. звѣрямъ; **-добность** է. ուտելիութիւն, ճաշակելիութիւն. **-добный** ած. ուտելի, ճաշակելի. с—ыя растенія; этотъ хлѣбъ не съѣдобенъ.

Съѣ|ду տ. Съѣхать; **-здить** (-зжу -здятъ; -зди) **1,** չ. գնալ, ճանապարհուել, ճանապարհորդել (մչ առով). мнѣ надо с. въ деревню; с. верхомъ въ городъ ձիով, ձի նստած քաղաք գնալ. **2,*** ն. кого մէկին սաստիկ զարկել, խփել, 'հասցնել'. *с. кого по носу; *с. кого хлыстомъ по спинѣ; **-здовый** ած. ժողովի. **-ѣздъ** ա. **1,** իջնելը, իջնում (մչ առով). գնալը, մեկնելը (մչ առով). **2,** զառիվայր. крутой с.; **3.** ժողով (որ և է խնդրի մասին խորհրդակցելու). мировой с. հաշտարար դատաւորների ժողով (դատական տաեան երկրորդ իրաւասութիւն). **-ѣзжать,** -хать չ. **1,** իջնել, վայր գալ (մչ առով). с. съ горы; карета съѣхала съ горы; с. на берегъ ծովզ. ցամաք իջնել. **2,** վայր, ներքև ընկնել. шаль съѣхала у нея съ плечъ; вашъ чепчикъ съѣхала на бокъ; **2,** տեղափոխուել. с. съ квартиры; с. на другую квартиру; мой постоялецъ съѣхалъ отъ меня իմ կենւորը դուրս է գնացել. это съѣхало на нѣтъ, на ничто զորանից բան չ'գուրս եկաւ. **-ся 1,** փ-խր. պատահել, հանդիպել (մչ առով). мы съ нимъ съѣхались на дорогѣ; **2,** չ. ժողովուել, հաւաքուել (մչ առով). акціонеры съѣхались для совѣщаній: гости съѣхались на обѣдъ, на балъ; **-ѣзжій** ած. **1,** ժողովի, հաւաքման. с. домъ կմ съѣзжая, ей է. հնց. Թաղային ոստիկանատուն. посадить кого въ съѣзжую մէկին կալանաւորել. **2,** զանազան կողմերից [մչ առով] եկած, հաւաքուած։

Съѣ|стной ած. ուտելու, ուտելի. с—ые припасы ուտելեղէններ, ուտեստներ, մթերքներ. снабженіе с—ыми припасами պարէնաւորում, ուտեստներ հայթայթելը. **-сть** (-мъ -шь -стъ; -димъ -дятъ: անց. -лъ -ла, о; հրմ. -шь) տ. Съѣдать.

Съѣхать (съѣду -дутъ; հրմ. съѣзжай), **ся** տ. Съѣзжать, ся.

Съякшать, ся տ. Якшать, ся.

Сыворо|тка է. շիճ(ճ)ուկ. антидифтеритная с.; **-точный** ած. շիճ(ճ)ուկի, շճ(ճ)ային։

Сы|грывать, -грать ն. **1,** խաղալ, ածել. сыграйте вальсъ; онъ прекрасно сыгралъ свою роль, концертъ; с. партію на бильярдѣ; **2,** անել, 'սարքել'. с. свадьбу; **-ся** փ-խր. **1,** միասին երգել, երգեցութիւններ անել[ով վարժուել]. музыканты сыгрываются; они хорошо сыгрались; **2,** տանել տուածը յետ առնելու համար խաղալ, խաղալով տանել տուածը յետ առնել. сыграемтесь խաղանք, մինչև կը հաւասարուենք. я былъ въ проигрышѣ, но потомъ сыгрался ես տարուած էի, բայց խաղալով տանել տուածս յետ առայ։

Сыздѣтства տ. Сызмала. [Նէրց ի վեր։

Сызмала մ. մանկութիւնից, տղայութիւ-

Сызнова մ. նորից, կրկին, վերստին։

Сый բյ. ած. են. ու. որ է[ն] (Աստուած)։

Сы|кать, -кнуть չ. ռմկ. հրամայել լռել, լռեցնել, 'սուս կացնել'։

Сы|нишка ա. նխտ. տ. Сынъ; **-нище** ա. յւել. մեծ, ահագին տղայ, որդի, զաւակ. **-новній** ած. որդիական. с—ее чувство, повиновеніе; **-нокъ,** нка ա. **-ночекъ,** чка նւզ. ռմկ. որդեակ. матушкинъ с. մօր փայփայած, 'մօր փայ' որդի, զաւակ. տղայ. 'ըլպըտած', երես առած տղայ. крестный с. սան. **-нъ** ա. որդի, զաւակ, տղայ. (յ. сыновья, вей որդիներ, զաւակներ հօր, մօր. իսկ сыны, овъ հայրենիքի որդիներ, զաւակներ). блудный с. անառակ որդի. С. человѣческій աւետր. որդի մարդոյ. посажённый с. հարսանեգաւակ (պսակի, հարսանիքի ժամանակ որդի, զաւակ անուանած, որդու տեղ ընդունած երիտասարդ)։

Сы|паніе չ. ածելը, թափելը. շաղ տալը. **-пать** (плю -лютъ; -пь) ն. ածել, թափել. շաղ տալ. с. песокъ; с. овёсъ въ закромъ; *с. деньги, деньгами փող վատնել. *с. словами կարկուտի նման խօսքեր թափել. **-ся** կրաւ. **1,** թափուել. ածուել. мука сыплется изъ мѣшка; пули сыпались градомъ գնդակները կարկուտի պէս թափւում էին. *деньги ему такъ и сыплются քսա բախտը փողը նորա գլխին անձրևի պէս թափւում է. рожь сыплется հաճարը թափւում է. **2,** բրդուել, քրքրուել. матерія сыплется կտորը քրքրւում է. **-пка** է. տ. Сыпаніе; **-пной** ած. բժ. դուրս տուող. բծաւոր. с—ая, накожныя болѣзни մորթի բծաւորութիւն. с. тифъ բծաւոր տիֆ. **-пучесть** է. թափուելու յատկութիւն. **-пучій** ած. թափուող. с. песокъ ցրական, տաք աւազ. с. товаръ հացահատիկ. **-пь** է. բժ. ցան. просовидная с. կորեկակերպ ցան, 'կորեկ-կըտիկ'։

Сырецъ, рца ա. հում, անմշակ ապրանք, նիւթ[եղէն]. шёлкъ с.: мёдъ с. հում, անհալ մեղր. кирпичъ с. չթրծած աղիւս։

Сыр|никъ ա. (սովորբ. յ. сырники) խաճոյականջուկներ (կերակուր մի). **-ный** ած. պանրի. с. кругъ պանրի գլուխ. с—ая недѣля բարեկենդանի շաբաթ, 'յետի օրեր'. **-ня** է. պանրի գործարան։

Сыро ստմկ. խոնաւ է, 'նամ' է, տամուկ է. на дворѣ с. խոնաւ, անձրևային եղանակ է։

Сырова|рня տ. Сырня; **-ръ** ա. պանրագործ։

Сырова́|тость ի. թեթև խոնաւութիւն, 'նամութիւն', տամկութիւն. **-тый** ած. 1, մի փոքր խոնաւ, 'նամ', տամուկ. 2, մի փոքր
Сыродѣ́лъ տ. Сырова́ръ. [հում
Сыро́й ած. 1, խոնաւ, 'նամ', տամուկ. с—ы́я дрова́ դէչ փայտ. с. во́здухъ; с—а́я кварти́ра; мать сыра́ земля́ մայր երկիր խոնաւ ծոցը. с. человѣ́къ մարմնեղ մարդ. 2, հում. с. хлѣ́бъ; с. матеріа́лъ, това́ръ; с—а́я сталь հում, անմշակ պողպատ։
Сыромоло́|тный ած. խոնաւ, առանց չորացնելու կա(լ)ած կամ աղացած. **-тъ** ա. խոնաւ, թաց կա(լ)ած հացահատիկ։

Сыро|мя́тникъ ա. խաղախորդ, դաբաղ. **-мя́тническій** ած. խաղախորդի, դաբաղի. **-мя́тничество** չ. խաղախորդութիւն, լմոտկոնութիւն, դարբաղութիւն. **-мя́тный** ած. պարաղած, լմոտկոնած. с—ая ко́жа; **-мя́тня** ի. խաղախորդարան, դաբաղխանայ, կաշի լմոտկոնելու տեղ. **-(сы́ро)мять** ի. լմոտկոնած, դաբաղած կաշի։

Сыро́|пецъ, пца նւզ. տ. Сиро́пъ; **-пный** տ. Сиро́пный.
Сыропу́|стный ած. բուն բարեկենդանի, 'յետի օրերի'. с—ая недѣ́ля բարեկենդանի շաբաթ, 'յետի օրեր'. **-отъ** ա. **-стіе** չ. բուն բարեկենդան, 'յետի օրերի' վերջին օրը։
Сыро́пъ տ. Сиро́пъ.
Сы́рость ի. 1, խոնաւութիւն, 'նամութիւն', տամկութիւն. 2, հումութիւն. խակութիւն։
Сыроѣ́ж(ш)ка ի. բս. Agaricus piperatus, պղպեղային ագարիկոն (սունկ մի)։
Сыроя́дный ած. հումակեր, հում միս ուտող։ [մի (ձուկ)։
Сырть ի. կնդ. Abramis vimba, սպ'ման
Сырцо́вый ած. հում, անմշակ նիւթից, հում, անմշակ մետաքսից։
Сыръ ա. պանիր. *онъ какъ с. въ ма́слѣ նա եղ ու մեղրի մէջ լողում է։
Сыръ боръ гори́тъ, загора́ется, загора́лся, загорѣ́лся (գարձ.) հրդեհը, աղմուկը, շփոթը սկսւում է, սկսուեց։
Сы|рьё, ья́ չ. հ-ք. հում ապրանք[ներ], նիւթ[եր]. **-рѣ́ть** չ. խոնաւանալ, 'նամանալ', տամկանալ։
Сы|ска́ть (-щу́ -щутъ; -щи́) ն. որոնելով, փնտռելով գտնել. **-скивать** ն. որոնել, փնտռել[ով աշխատել գտնել]. **-скно́й** ած. խուզարկու, հետամուտ. с—а́я поли́ція խուզարկու ոստիկանութիւն. **-скъ** ա. խուզարկում. -կութիւն, հետամտութիւն։
Сыта́ ի. մեղրա[խառն]ջուր, 'շարբաթ'։
Сы́|тенькій ած. բաւականին, -կանաշափ կուշտ. **-тёхонькій** ած. բոլորովին, միանգամայն կուշտ, կշտացած. **-тный** ած. 1, կուշտ, կշտացնող, սննդարար. с. ры́нокъ մթերքների շուկայ. дома́шній, с. обѣ́дъ; 2, արգիւնաբեր,-նուէտ. с—ое мѣсте́чко; **-то** մ. կուշտ կերպով, ց'յագ. **-тость** ի. կշտութիւն, յագութիւն. при с—и по́мни го́лодъ, при бога́тствѣ убо́жество (առծ.). **-тый** ած. կուշտ, յագ. с—ое брю́хо къ уче́нію глу́хо (առծ.). с. голо́днаго не разумѣ́етъ (առծ.) կուշտը սովածին մանր մանր կը բրդէ. весь сытъ, а глаза́ голо́дны (առծ.) շատ ուտել է, քիչ կերել։
Сы́ченый ած. мёдъ ջրով օղով (սպիրտով) նօսրացրած մեղր, մեղրօղի։
Сы|чу́гъ, а́ ա. 1, կզմխ. խախացոց (որոճողների 4-րդ ստամոքսը). 2, խոզի ստամոքս կտրատած և համեմած մսով լցրած. **-чужо́къ**, жка́ ա. նւզ. մակարդ, 'մայեա'։
Сычъ, а́ ա. կնդ. Strix passerina, բու, բուէճ մի։
Сы́|щикъ ա. գաղտնի խուզարկիչ, խուզարկու ոստիկան. **-щу́** տ. Сыска́ть.
Сьéста տ. Сіéста.
Сѣва́ть տ. Сѣ́ять.
Сѣве|рница ի. բս. Veronica beccabunga, վերոնիկէ. **-рный** ած. հիւսիսային, -սական. с—ое сія́ніе հիւսիսափայլ. с. вѣ́теръ; с. по́люсъ հիւսիսային բեւեռ։
Сѣверо-восто́|къ ա. հիւսիս-արեւելք. **-чный** ած. հիւսիս-արեւելեան։
Сѣверо-за́па|дный ած. հիւսիս-արեւմտեան. **-дъ** ա. հիւսիս-արեւմուտք։
Сѣ́веръ ա. հիւսիս. на с—ѣ հիւսիսում։
Сѣ|вооборо́тъ ա. գիւղտ. ցանքափոխութիւն (միեւնոյն հողի վերայ յաջորդաբար տարբեր սերմեր ցանելը). **-въ** ա. ցանելը, ցանում. սերմ ցանելը։
Сѣда́|ленъ ա. երգ, աղօթք, որը երգելիս կարելի է նստել. **-лище** չ. նստելու տեղ, նստարան, աթոռ, գահ. **-лищный** ած. նստատեղի. боль с—аго не́рва; с—ая кость կզմխ. զստոսկր. **-ло** չ. թառ (հաւերի)։
Сѣ|дёлка ի. թամբիկ, թամբուկ (լծկան ձիու մէջքին). **-дѣльникъ** ա. թամբագործ. **-дѣльный** ած. թամբի, թամքի. **-дéльце** չ. նւզ. պստիկ թամբ, թամք. **-дéльчатый** ած. թամբաձեւ։ [կ[ած], ճերմակ մազեր։
Сѣдин|а́ ի. **-ны** նւզ. ալիք, սպիտա-
Сѣд|ла́ніе չ. թամբելը, թամքելը. **-ла́ть**, ос— ն. թամբել, թամքել. **-ля́стый** ած. կոր, թամբի համար յարմար մէջքով. с—ая ло́шадь; **-ля́шко** չ. նխտ. վատ, անպէտք թամբ, թամք. **-ля́ще** չ. յւել. մեծ, ահագին թամբ, թամք. **-ло́** չ. թամբ, թամք. ѣхать верхо́мъ безъ сѣдла́; му́жское, да́мское с.; **-лова́тость** ի. թեթեւ կորութիւն, գոգաւորութիւն. **-лова́тый** ած. թեթեւ, մի փոքր կոր, գոգաւոր, թամբաձեւ. **-лови́на** ի. գոգաւորութիւն. կորութիւն (լեռան գագաթի վերայ, երկու լեռների միջև և կամ ձիու մէջքին). **-лообра́зный** ած. թամբաձեւ։
Сѣдо|боро́дый ած. սպիտակամօրուք, սպիտակ[ած], ճերմակ մօրուքով. **-ва́тый** ած. հաս ընկած, թեթեւ սպիտակած, ճեմկցած (մազի մասին). **-вла́сый, -воло́сый** ած. սպիտակահեր. սպիտակացած, ճերմկցած մազերով. с. ста́рецъ ալեզարդ ծերունի. **-голо́вый** ած. ալեզարդ. **-й** ած. սպիտակ[ած], ճերմակ[ցած]. ալեզարդ. ալեւոր։
Сѣдо́къ, а́ ա. 1, ձիաւոր, հեծեալ. ло́шадь сбро́сила сѣдока́; 2, [կառքով] ճանապարհորդ, ճանապարհորդ։
Сѣ|дость ի. ալեւորութիւն, [մազերի] սպիտակութիւն, ճերմակութիւն. **-дѣ́ть**, пос— չ. ալեւորիլ, (մազերի մասին) սպիտակիլ, ճերմկանալ։

Сѣ|ки́ра է. տապար, կացին. **-кирови́дный** ած. բս. տապարաձև, -կերպ. **-кý** տ. Сѣчъ; **-кýщій** բյ. ած. կտրող, հատանող։

Сѣме|нá չ. յ. տ. Сѣмя; **-нéніе** չ. ցանելը, սերմանելը. **-нáстый** ած. սերմնաշատ, բազմասերմ. **-нáть** (-ню -нять), зас— ն. 1, ցանել, սերմանել. 2, ռմկ. արագ և թեթև քայլերով գնալ, քայլել, մանր գալ. с. ногáми ոտները գետնին զարկել. **-ся** —նդր. սերմնատուրուել, սերմ տալ. -(сѣ-)**нникъ** —. 1, բս. pericarpium, սերմի պարուտակ. 2, կզմն. արական ձու. 3, սերմնավաճառ. **-нной** ած. սերմնաւոր. սերմի, սերմ[ն]ա—. с—áя торгóвля սերմնավաճառութիւն. **-новмѣсти́лище** չ. բս. spermophorum, սերմնակալ. **-нодóль** տ. Сѣменодóля; **-нодóльный** ած. բլթակաւոր, շաքիլաւոր. **-нодóля** է. բս. cotyledon, բլթակ, շաքիլ. **-нонóсный** ած. սերմնաբեր. **-нчáтка** տ. Сѣмáнка.

Сѣ|мечко չ. նւզ. սերմ[ն]իկ, պտուղի սերմ. **-мя**, мени չ. (յ. сѣменá, мя́нъ) 1, սերմ. сѣменá хлѣ́бныя; сѣменá огурéчныя, арбу́зныя; *посѣ́ять сѣменá раздóра երկպառակութեան սերմեր ցանել. отъ худóго сѣ́мени не жди дóбраго плéмени (առծ). воробьи́ное с. բս. Lithospermum, քարասերմիկ (կաքաւ կրկում). вши́вое с. բս. Delphinium staphisagria, ոջլախոտ. рожь такъ дурнá, что и сѣмя́нъ не соберёшь հաճարն այնպէս վատ է, որ սերմանացդ էլ յետ չես ստանայ. 2, սերմ, կորիզ. я́блочное сѣ́мечко; 3, կզմն. սերմ. **-мядóля** տ. Сѣменодóля; **-мяизверже́ніе, -мястечéніе** չ. սերմնահոսութիւն. **-мя́нка** է. բս. achenium, կորիզ, զոց մանրապտուղ. **-мя́нникъ** տ. Сѣменникъ; **-мяннóй** տ. Сѣменнóй; **-мянодóля** տ. Сѣменодóля; **-мянóсецъ**, сца —. տ. Сѣменовмѣсти́лище.

Сѣни, нéй է. յ. սրահ, նախասենեակ։

Сѣня́стый ած. ստուերաւոր, ստուերաշատ։

Сѣнички, чекъ է. յ. նւզ. պզտիկ սրահ, [սրահակ, նախասենեակ։

Сѣнная, óй է.—сѣннáя плóщадь (տ. Сѣннóй.

Сѣ|нни́къ, á —. 1, խոտանոց, խոտ պահելու տեղ, շինութիւն. 2, խոտի, խոտով լցրած ներքնակ, 'դօշակ'. 3, խոտավաճառ. **-ннóй** ած. խոտի, խոտ—. с. зáпахъ; с ѣ н н á я, óй է. կմ с—áя плóщадь խոտի շուկայ։

Сѣнный ած. սրահի, սրահա—. с—ая дверь; с—ая дѣ́вушка սենեկապանուհի, նաժիշտ, աղախին։

Сѣно չ. [հարած և չորացրած, չոր] խոտ. грести́, сгребáть с. въ кóпны խոտը արմզելով, հաւաքելով դիզել. и́ли сѣ́на клокъ, и́ли ви́лы въ бокъ կամ այո, կամ այն, կամ նպատակին հասնել, կամ մեռնել.

Сѣно|вáлъ տ. Сѣнни́къ 1; **-вороши́лка** է. խոտաշրջիչ [մեքենայ]։

Сѣнокó|сецъ, сца —. 1, խոտհար, խոտ հնձող, խոտ 'վայր տւող'. 2, կնդ. Phalangium Opilio, դաշտատարդ, հասարակ փալ'անգ. **-си́лка** է. խոտհար մեքենայ. **-сный** ած. 1, խոտհարքի. с—ые лугá խոտհարքներ. 2, խոտը հարելու կմ հնձելու, խոտի հնձի. с—ая порá; **-съ** —. 1, խոտհարք. 2, խոտի հունձ, խոտը հնձելու, հարելու ժամանակ. **-шéніе** չ. խոտը հնձելը, հարելը, 'վայր տալը'։

Сѣно|почтéніе չ. Տաղաւարահարգոյ տօն. **-стáвецъ**, вца —. կնդ. Lepus variabilis, ալպեան նապաստակ. **-суши́лка** է. գիւղտ. խոտ չորացնելու տեղ։

Сѣнцó չ. նւզ. մի քիչ [չոր] խոտ։

Сѣнцы է. յ. նւզ. պզտիկ սրահ, սրահակ, պզտիկ նախասենեակ։

Сѣнь է եկ. սլ. 1, ստուեր, 'շուաք', հովանի, շուք. 2, վրան, տաղաւար. ամպհովանի. 2,* հովանաւորութիւն, 'շուաք', յարկ. подъ сѣ́нію закóновъ.

Сѣ|ра է. 1, ծծումբ, 'քուքուրթ'. 2, с. въ ушáхъ ականջի կեղտ. **-ренка** է. ռմկ. [ծծմբած] լուցկի։

Сѣ|рина́ է. գորշութիւն, մոխրագունութիւն, գորշ գոյն. **-ристый** տ. Сѣрни́стый; **-рка** է. կնդ. մոդադաշ փոկ. ծովաշուն. **-ркó** —. ռմկ. գորշ ձի կմ շուն։

Сѣрмя́|га է. (լեհ.) 1, հաստ, կոշտ և չներկած գիւղական մահուդ, շուխայու. 2, վերնազգեստ, շուխայ այդպիսի կտորից. **-жина** տ. Сермя́га 1; **-жный** ած. 1, կոշտ, հաստ և գորշգոյն. с—ое сукнó; 2, сермя́га 1-ից. с. кафтáнъ.

Сѣрни́нъ, á —. տ. Сѣ́ренка.

Сѣрнисто|водорóдный ած. քիմ. ծծմբաջրածնային. с. газъ; **-ки́слый** ած. քիմ. ծծմբաթթուային. с—ая соль.

Сѣр|ни́стый ած. ծծմբային. **-нокѝслый** ած. քիմ. ծծմբաթթուային. с—ая соль ծծմբատ. с—ое желѣ́зо ծծմբաթթուային երկաթ, ծծմբաերկաթ. с—ая мѣдь ծըծմբաթթուային պղինձ, ծծմբապղինձ. с—ая магнéзія կմ áнглійская соль գաանաղ (մաքրողական աղ). **-ный** ած. ծծմբի, ծըծմբա—, ծծմբային, ծծմբոտ. с. зáпахъ: с—ая спи́чка; с—ая кислотá ծծմբաթթու. с. колчедáнъ հնք. pyrite, ծծմբաքար. безвóдная с—ая кислотá Նորդհաուզեան արջասպիւղ։

Сѣ|рó ՚. գորշ, մոխրագոյն. какъ это с. напи́сано! նկրչ. ինչպէս այդ գծգոյն, աղօտ է նկարած։

Сѣро|бу́рый ած. գորշ կարմրագոյն. **-вáтый** ած. մի փոքր գորշ, մոխրագոյն։

Сѣроводорó|дный տ. Сѣрни́стоводорóдный; **-дъ** —. քիմ. ծծմբաջրաթթու։

Сѣрó|глáзый ած. գորշ, գորշագոյն աչքերով. **-жёлтый** ած. գորշ դեղին. **-зелёный** ած. գորշ կանաչ։

Сѣрóкъ, ркá —. տ. Сѣ́рка.

Сѣ|ропепéльный ած. գորշ մոխրագոյն. **-ропѣ́гій** ած. գորշախայտ. գորշ և բծերով. с—ая лóшадь; **-ресть** տ. Сѣринá.

Сѣроуглерóдъ —. քիմ. ծծմբածխածին։

Сѣ|рый ած. 1, գորշ, մոխրագոյն. с—ая погóда մռայլ եղանակ. с—ая въ я́блокахъ лóшадь գորշ և կարմրախայտ ձի. с—аго помя́нешь, а с. здѣсь (առծ.) անունը տուր, խալիչէն դցիր. 2,* խեղճ, աղքատ, հասարակ. с. людъ ռամիկ ժողովուրդ։

Сѣрьмя́га տ. Сѣрмя́га.

Сѣ|рѣть, пос— չ. գորշանալ. **-ря́къ**, а́ —. երկար վերնազգեստ, պարեգօտ, կապայ, պատմուճան գորշ և հաստ մահուդից. **-ря́нка** է. ընտիր խէժ։

Сѣсть (ся́ду -дутъ; անց. сѣлъ -ла, о; հրմ. сядь) ու. Сади́ться.

Сѣт|ка է. նւզ. 1, ցանցիկ, ցանց. ча́йная с. թէյ ածելու, թէյ քամելու մաղիկ[ի ցանց]. искроудержа́тельная с. կայծկալ ցանց. с. для воло́съ մազերի, ծամկալ ցանց. с., второ́й желу́докъ жва́чныхъ կզմխ. ցանց, ցանցիկ. երկրորդ ստամոքս որոճողների. дѣлать с—у для копи́рованія карти́нъ նկրչ. նկարներ ընդօրինակելու համար ցանց պատրաստել. **-ный** ու. Сѣ́точный.

Сѣ|тованіе չ. 1, о чёмъ մի բանի ողբալը, մի բանի համար վշտանալը, տրտմելը. 2, на что մի բանի մասին կամ վերայ գանգատուելը, տրտնջալը. **-товать** (-тую -ютъ) չ. 1, о чёмъ մի բան ողբալ, մի բանի համար տխրել, վշտանալ, տրտմել. 2. на что մի բանի մասին կամ վերայ գանգատուել, տրտնջալ։

Сѣ|точка նւզ. ու. Сѣ́тка; **-точникъ** —. **-точница** է. ցանցագործ այր, կին. **-точный** —ծ. ցանցի, ցանցա—. **-тча́тка** է. 1, կզմխ. retina, ցանցամաշկ (աչքի). 2, կնդ. Retepora, ցանցակորալ'իոն. **-тчатокры́лыя** —ծ. насѣко́мыя կնդ. Neuroptera, ցանցաթևեր. **-тча́тый** —ծ. ցանցաձև, ցանցակերպ, ցանցաւոր. с—ая оболо́чка гла́за կզմխ. աչքի ցանցամաշկ, ցանցաձև մաշկ. **-ть** է. ցանց. с. կամ рыболо́вная с. ուռկան, 'թոռ'. с. կամ птицело́вная с. վարմ. лови́ть ры́бу сѣтя́ми; осётръ попа́лся въ сѣ́ти; разста́вить сѣ́ти վարմ սարքել, կանգնեցնել կամ գնել. 2,* վարմ, որոգայթ, թակարդ, թալակ. *она́ замани́ла его́ въ свои́ сѣ́ти; запу́таться въ сѣ́ти; попа́сться въ со́бственныя сѣ́ти.

Сѣ|ча է. 1, կռիւ, մարտ, պատերազմ, արիւնհեղութիւն, ջարդ, կոտորած. 2, ու. Про́сѣка; **-че́ніе** չ. 1, կտրում. կտրուածք, հատուած. кони́ческое с. կոնաձև հատուած. ке́сарево с. վիրբ. որդանդահատութիւն, ուրվայնահերձութիւն (ստորմը հանելու նպատակով). 2, ծեծելը, մտրակելը, -կում, խարազանելը, -նում. **-чень**, чня —. յունուար [ամսի հին անունը], արաց. **-чка** է. 1, (կոտորած և ալիւր ու թեփի հետ խառնած ծղոտ, որ ծառայում է իբրև բուս անասուններին) յօշարուտ, յօշախառ. 2, կացամը կտրելու երկաթէ գործիք. I. **-чь** է. ամրութիւն, ամրացրած շէն, բանակ, ամրավայր, բնակավայր (կազակների). Запоро́жская с. զապորօժցիների ամրավայրը. II. **-чь** (-ку́ -чёшь -ку́тъ; անց. сѣкъ -кла, о; հրմ. сѣки́) ն. 1, կտրել, կտրատել, կոտորել. с. капу́сту; 2, ծեծել, մտրակել, խարազանել, թակել, ձաղկել. с. ро́згами, плётью; **-ся** 1, փ-խր. կռուել. 2, —նդր. իւրքն իրան ծեծել, խարազանել, մտրակել. 3, չ. քրքրուել, պատառուել, կտոր կտոր լինել, ծուէն ծուէն լինել. та́фта сѣчётся.

Сѣ|ю ու. Сѣ́ять; **-ялка**, **-яльница** է. ցանիչ, սերմանիչ [մեքենայ]. **-яльный** —ծ. ցանելու, ցանիչ, սերմանելու, -նիչ. с—ая маши́на; 2, մաղելու, մաղող, խախալելու, -լող. **-яльщикъ**, **-яльщица** ու. Сѣ́ятель, -льница; **-янецъ**, нца —. սերմնաբոյս, սերմից բուսած մատղաշ ծառ. лукъ с. սերմնաբոյս սոխ. **-яніе** չ. 1, ցանելը, ցանում, սերմանելը, -նում. с. сѣ́ялкой; с. ручно́е կամ въ разбро́съ ձեռնացան, ձեռքով ցանելը. 2, մաղելը, մաղում, խարբալելը, -լում, խախալելը, -լում. **-ятель** —. **-ятельница** է. ցանող, սերմանող այր, կին. *с. сму́ты, раздо́ровъ; **-ятельный** ու. Сѣ́яльный; **-ять** (сѣ́ю -ютъ; сѣй), -ва́ть ն. 1, (пос—) ցանել, սերմանել. с. хлѣбъ; что посѣ́ешь, то и пожнёшь (առծ.) ինչ կը ցանես, այն էլ կը հնձես. *с. сѣмена́ раздо́ра; 2, (прос—) մաղել. խարբալել, խախալել։

Серъ —. (անգլ. sir, համմ. Сиръ) տէր, պարոն. (երբ ուղղին հօրը) հայր. (պարլամէնտում) նախագահ։

Сю (փոխնկ сiю) այս (հնցկն!). по сю сто́рону рѣки́ գետի այս կողմը. по сю по́ру ց'այսօր։ [համեցէք։

Сюда́ մ. այստեղ. пожа́луйте с. այստեղ

Сюже́|тъ —. (ֆր.) **-тикъ** նւզ. սիւժէտ, առարկայ, նիւթ, բովանդակութիւն (որ և է պատմութեան, շարադրութեան, գեղարուեստական, երաժշտական գործի)։

Сюзере́|нный —ծ. վեհապետական, գերիշխանական. **-нъ** —. (ֆր.) վեհապետ, գերիշխան։ [ղովածու]։

Сюи́та է. (ֆր.) երժ. պարերգեր[ի ժո-

Сюрку́пъ —. (ֆր.) թղթխ. կտրելը, կտրում, ծածկելը, -կում։ [նկալ։

Сюрпри́зъ —. (ֆր.) սիւրպրիզ. անակ-

Сюр|ту́къ, а́ —. (ֆր.) **-тучо́къ**, чка́ նւզ. սերթուկ. **-туча́шко** —. նխտ. վատ, անպէտք սերթուկ. **-тучи́ще** —. յւռլ. մեծ, ահագին, լայն սերթուկ. **-ту́чный** —ծ. սերթուկի։

Сюрь|ма́ ու. Сурьма́; **-мя́ни́стый** ու. Сурьмя́нистый; **-мяно́й** ու. Сурьмяно́й.

Сюсю́|каніе չ. շշնջելով խօսելը. **-кать**, прос— չ. շշնջելով խօսել։

Ся դեր. անդէմ. (փոխնկ себя́) եւ. ու. իրան. ра́доваться ուրախանալ (բակապէս ինքն իրան ուրախացնել)։ [ջիւր (միջատի)։

Сяжо́(ё)къ, жка́ —. կնդ. բեղիկ, եղ-

Ся́кнуть (անց. сякъ -кла, о), изс— չ. չորանալ, ցամաքել, 'կտրել' (աղբիւրի մասին)։

Сякъ մ. այնպէս. такъ и с. այսպէս և այնպէս. и такъ и с. և այսպէս և այնպէս. երբեմն այսպէս, երբեմն այնպէս։

Сямъ մ. այնտեղ. тамъ и с. տեղ-տեղ, այստեղ-այնտեղ, ցաք ու ցրիւ, ցիր ու ցան. գուն ուրեք։

Сvнклитъ ու. Синклитъ.

Сvно́дъ ու. Сино́дъ.

Т.

Т, т ռուսաց այբբենի 19-րդ տառն է։ Ձայնատ (безголосный) բաղաձայն է, որին համապատասխանում է д ձայնաւորը։ Т-ն հընչւում է ինչպէս հայոց տ-ն։

Та է. տ. Тотъ.

Табак|éрка է. (ֆր.) **-кéрочка** նւզ. ընչառուփ, քթախոտի տուփ, 'բռնօթթաման'. **-кéрочный** -ծ. քթախոտի տփի, 'բռնօթթամանի'. **-къ**, ку́ -. ծխախոտ, 'թամբաքու', 'թութուն' (բս. Nicotiana tabacum); нюхательный т. քթախոտ, 'բռնօթի'. понюшка т—ку́ մի պտղունց թամբաքու, քթախոտ, 'բըռնօթի'. *егó дѣло т. նորա բանը բուրդ է։

Табáнить (-ню -нятъ) չ. նաւակը դարձնել (մի կողմից միայն թիավարելով), յետ վարել։ [pus, ցատկող մուկ, ճագարամուկ։

Табаргá|нъ -. **-нчикъ** -. կնդ. Di·

Таба|чёкъ տ. Табачóкъ; **-чи́шко** -. նխտ. վատ, անպէտք ծխախոտ, 'թամբաքու', 'թութուն'. **-чи́ще** -. յւճլ. տ. Табáкъ; **-чникъ** -. ծխախոտավաճառ, ծխախոտ, 'թամբաքու', 'թութուն' ծախող. **-чница** է. ծխախոտի, 'թամբաքուի', 'թութունի' տուփ, արկղիկ. **2**, ծխախոտավաճառուհի, ծխախոտ, 'թամբաքու', 'թութուն' ծախող կին, աղջիկ. **-чный** -ծ. ծխախոտի, 'թամբաքուի', 'թութունի'. т—ая лáвка կամ табáчная, ой է. ծխախոտի, 'թամբաքուի', 'թութունի' խանութ. **-чóкъ**, чкá նւզ. տ. Табáкъ.

Тáбель| է. (լտ.) տախտակ, ցուցակ, ցանկ, թուղթ. տախտակաւոր, -կաձև օրացոյց, ցուցակ. т. о рáнгахъ բարձրաստիճանացոյց. **-ный** -ծ. день տօն օր։

Тáбесъ -. (լտ.) տ. Сухóтка.

Таблé|тъ -. (ֆր?) **-тка** նւզ. միայն կողքերից տաշած թանգագին քար, ադամանդ։

Табли́|ца է. (լտ.) **-чка** նւզ. տախտակ, ցուցակ, ցանկ, պատկեր. т. умножéнія բազմապատկման տախտակ. хронологи́ческая, статисти́ческая т.; **-чный** -ծ. տախտակի, ցուցակի, ցանկի։

Табльдóтъ -. (ֆր.) հանրային սեղան (որոշ վճարով և միատեսակ կերակուրներով)։

Тáбо|рище չ. [հին] բանակավայր, կայարանատեղ. **-ръ** -. (թուրք.) **1**, խումբ, բանակ (մեծ. բոշաների, գնչուների). **2**, թրքական բանակ. **3**, թրքական ջոկատ. **4**, չեխերի ազգային ժողովը։

Табу́|нный -ծ. ձիաների երամակի, 'իլխայի'. **-нóкъ**, нкá նւզ. տ. Табу́нъ; **-нщикъ** -. ձիարած, 'իլխապան'. **-нъ**, á -. (թուրք.) ձիաների երամակ, 'իլխայ', 'թաբուն'։

Табурé|тецъ, тца -. նւզ. պտտիկ նըստարան, 'քուրսի'. **-тка** է. տ. Табурéтъ; **-тный** -ծ. նստարանի, 'քուրսու'. **-тъ** -. (ֆր.) նստարան, 'քուրսի'։

Тавéрна է. (ֆր.) պանդոկ։

Тавлé|и, éй է. յ. (նոր յն.) հնց. **1**, տ. Трикрáкъ; **2**, трикрáкъ-ի տախտակ. **-йный** -ծ. тавлéи-ի։

Тавли́нка է. (թուրք.) քթախոտի տուփ, 'բռնօթթաման' ծղոտեղէն (կեչու) կեղևից։

Тáволга է. բս. Spiraea, տաւշիրակ. болóтная т., S. ulmaria, մորական տաւշիրակ։

Тав|ри́ть (-рю́ -ря́тъ), зат— ն. խարել, 'դամղել'. т. лóшадь; **-рó** չ. խարան, խարած տեղ, 'դամղ'. класть т. խարել, 'դամղել'։

Тавтолóгія է. (յն.) բառակրկնութիւն, բանակրկնութիւն (միևնոյն բանն այլեւ խօսքերով կրկնելը), ունայնագրութիւն, ունայնաբանութիւն։

Тагá|нецъ, нца նւզ. տ. Тагáнъ; **-нный** -ծ. կասկարայի, եռոտանու. **-нчикъ** նւզ. **-нъ** -. (յն.) կասկարայ, եռոտանի։

Тагуáнъ -. տ. Летя́га 1.

Таéжный -ծ. тáйга-ի. тайга բնակ. т—ая дорóга.

Таéніе չ. թաքցնելը, պահելը։

Тá|зикъ -. նւզ. մեծ թաս, պղնձէ 'լագան', պղնձէ կոնք (մետաղէ). т. для бритья ածիլելու թաս. **-зи́ще** -. յւճլ. տ. Тазъ; **-(á)зóвый** -ծ. մեծ թասի, 'լագանի', [մետաղէ] կոնքի. կզմխ. կոնքի, կոնքա—. **-зомéтръ** -. վիրբ. կոնքաչափ. **-зъ** -. (արաբ.) **1**, մեծ թաս, 'լագան', մետաղէ կոնք. т. для варéнія բանջար եփելու լագան. **2**, կզմխ. կոնք.

Тайгá է. տայգա (ընդարձակ, խիտ, յաճախ նաև ճահճային անտառ Սիբիրում)։

Тайкóмъ մ. ծածուկ, ծածկաբար, գաղտնի, գաղտնաբար, 'թաքուն'. уйти́ т.

Таймéнь -. կնդ. Salmo taimen, սիբիրական սալ'մոն կամ լոսոս։

Тáй|на է. **1**, գաղտնիք, գաղտնի, ծածուկ, 'թաքուն' բան. госуда́рственная, профессіонáльная т. պետական, պաշտօնական գաղտնիք. содержáть, сохрани́ть что въ т—ѣ; ввѣ́рить кому́ свою́ т—у; э́то ни для когó не т.; **2**, եկղ. խորհուրդ. совершáть святы́я т—ы; причасти́ться святы́хъ тáинъ սուրբ հաղորդութիւնն ընդունել. **-на-травá** է. բս. Apocynum, շնամեռուկ. **-ни́къ**, á -. **-ничóкъ**, чкá նւզ. **1**, ծածուկ, գաղտնի տեղ, անկք. թաքստարան. проникáть въ т—ки́ человѣ́ческаго сéрдца, человѣ́ческой души́; **2**, վարմ, ակոսնակ. **-но** մ. ծածկաբար, գաղտնաբար, ծածուկ, գաղտնի կերպով, 'թաքուն'։

Тайнобрá|чіе չ. բս. գաղտնաբեղնաւորութիւն (գաղտնամուսնութիւն). **-чный** -ծ. բս. գաղտնաբեղուն (գաղտնամուսին). т—ыя растéнія, Cryptogamae, գաղտնաբեղուններ (գաղտնամուսիններ)։

Тáй|нопись է. ծածկագրութիւն, գաղտնագրութիւն. **-ность** է. ծածուկ, գաղտնի լինելը, գաղտնիք։

Таи́нствен|но մ. ծածուկ, խորհրդաւոր կերպով. **-ность** է. ծածկութիւն. խորհրդաւորութիւն. **-ный** -ծ. ծածուկ, խորհրդաւոր, առեղծուածային. т. человѣ́къ.

Тáин|ственный -ծ. [եկեղեցական սուրբ] խորհրդի. **-ство** չ. **1**, գաղտնիք, խոր-

հաղորդ. **2,** *եկղ.* [*սուրբ*] *խորհուրդ.* т. крещéнія, покая́нія, причащéнія.

Тайкунъ *м.* Шогу́нъ.

Та́йный *-ð.* *գաղտնի, ծածուկ, ‘թաքուն‘.* т—ое свида́ніе; т. бракъ; т. совѣ́тникъ *գաղտնի խորհրդական.* т—ая вечéря *խորհր-*

Тайфу́нъ *м.* Тифо́нъ. [*դաւոր ընթրիք:*

Таи́ть (таю́ -я́тъ), ут— *ն.* *ծածկել, թաքցնել.* т. свой испу́гъ; т. своё честолю́біе; не хочу́ грѣха́ т. *չեմ ուզում մեղքս թաքցնել.* **-ся** *-նռք.* *թաքնուել, պահուել.* т. отъ кого́; *любо́вь давно́ таи́лась въ его́ се́рдцѣ.

Та́|кальщикъ *м.* **-кальщица** *ի.* *ատորատող. չարունակ «այդպէս է»* (такъ) *ասող, ուրիշի ասածները հաստատող այր կին.* **-кать** -кнуть *չ.* *ատորատել. չարունակ «այդպէս է» ասել, ուրիշի ասածները հաստատել:*

Такела́|жить (-жу -жатъ), отт— *ն.* *ծովգ. նաւը հանդերձել, պատրաստել, ‘սարքել‘, ապագատատուրել,* (*գր.*) *վառել.* **-жмéйстеръ** *м.* *ծովգ. նաւը հանդերձող, պատրաստող, ապագատատուրող.* **-жный** *-ð.* *նաւի հանդերձանքի.* такела́жная, ой *ի.* *նաւահանդերձարան.* **-жъ** *м.* (*գերմ.*) *ծովգ. նաւահանդերձանք, նաւասարք* (*կայմեր, առագաստներ, առագաստակալներ, մեզ. պարաններ եւն*): [гла́сенъ, и я т.

Та́кже *մ.* *նոյնպէս, նմանապէս.* онъ со-

всё-**Таки́** *չ.* *այնուամենայնիւ, յամենայն*

Та́кнуть *м.* Та́кать. [*դէպս:*

Та|ково́й *м.* Тако́й; **-ко́вскій** *-ð.* *այնպիսի, բաւականաչափ լաւ, յարմար.* онъ т. и есть *հէնց նա գործն յարմար է.* **-ко́въ, á, о́** *-ð.* *այդպիսի, այնպիսի, նոյնպիսի.* тако́въ свѣ́тъ *աշխարհս, աշխարհիս բանն այսպէս է.* онъ не тако́въ, какъ вы ду́маете *նա այնպիսի մարդ չէ, ինչպէս դուք կարծում էք.* всѣ они́ таковы́ *նորանք բոլորն էլ այդպէս են.* *и былъ тако́въ *նա յանկարծ անյայտացաւ, չքացաւ.* не таково́ было его́ намѣ́реніе *նորա մտադրութիւնն այդպէս չէր.* **-ко́й** *մ.ի.ն.* *-ð.* *այդպիսի, այնպիսի.* т. посту́покъ дѣ́лаетъ вамъ честь; ѣта была́ т—а́я сцéна, кото́рая...; наконéцъ я нашёлъ тако́го человѣ́ка, како́й вамъ ну́женъ; ѣто т. плутъ, кото́раго ну́жно остерега́ться; онъ былъ огорчёнъ до тако́й стéпени, что... *նա այն աստիճանի վշտացած էր, որ...* тако́й-то *այս ինչ. այն ինչ.* я возвращу́сь въ тако́мъ-то часу́; онъ до́лженъ мнѣ таку́ю-то су́мму; тако́й же *նոյն, նոյնպիսի.* онъ тако́й же дворяни́нъ, какъ и вы; таки́мъ о́бразомъ *մ.* *այդպէս, այդպիսով.* дѣ́ло произошло́ таки́мъ о́бразомъ; что тако́е мéжду ва́ми *ձեր մէջ ինչ է պատահել:*

I. **Та́кса** *ի.* (*լտ.*) *որոշած, նշանակած, սահմանած գին, սակագին:* [*ճարուն շուն:*

II. **Та́кса** *ի.* (*գերմ.*) *գորշկոյր կմ կար-*

Так|са́торъ *м.* *գնահատող, գին որոշող, ‘կարգող‘, սահմանող.* **-сацио́нный** *-ð.* *գնահատող, -ման, գին որոշող, ‘կարգող‘, սահմանող.* т—ая коми́ссія; **-са́ція** *ի.* (*լտ.*) *գնահատում, գինը որոշելը, ‘կարելը‘, սահմանելը.* **-сирова́ніе** *չ.* *գնահատելը, -տում, գի-*

նը որոշելը, ‘կարելը‘, սահմանելը. **-сирова́ть** (-ру́ю -ютъ) *ն.* (*լտ.-գերմ.*) *գնահատել, գինը որոշել, ‘կարել‘, սահմանել.* **-соно́мія** *ի.* (*յն.*) *դասակարգութեան գիտութիւն, ուսում.* **-съ** *м.* **-сикъ** *նւզ.* (*հմմ.* Та́кса II) *м.* Даксъ.

Та́к|тика *ի.* (*յն.*) *տակտիկա* (*ճակատամարտի ծրագիրը կազմելու և ճակատարար մղելու գիտութիւնը. հմմ.* Стратéгія); **-тикъ** *м.* *ռազմագէտ, ռազմավար, հմուտ զօրավար.* **2,*** *զգոյշ, խոհեմ մարդ.* **-ти́ческій** *-ð.* *տակտիկական, ռազմավարական:*

Та́|ктный *-ð.* *չափի, տեւողութեան.* **-ктомѣ́ръ** *м.* Метроно́мъ; **-ктъ** *м.* (*գերմ.*) **1,** *երժ.* *չափ, տեւողութիւն.* бить т.; игра́ть, танцова́ть въ т.; сби́ться съ т—а *չափը կորցնել.* **2,*** *տակտ, խոհեմութիւն* (*իրան պահելու, վարուելու*). у него́ мно́го та́кту *նա մեծ տակտի տէր է, խիստ խոհեմ է, իրան պահել գիտէ:*

Такъ *մ.* *այսպէս, այդպէս, այնպէս.* ѣто не мо́жетъ т. ко́нчиться; ѣто т. *այդ այդպէս է.* т. ли ѣто? *արդեօք* [*այդ*] *այդպէ՞ս է.* ѣто пусть бу́детъ т.; говори́те не т. гро́мко; онъ т. за́нятъ, что... *նա այնպէս զբաղուած է, որ...* я не т. глупъ, что́бы согласи́ться на ѣто *ես այդպէս* (*կամ այնպէս*) *յիմար չեմ, որ եմ.* и т. да́лѣе *և այլն.* а когда́ т. *որ այդպէս է, քանի որ այդպէս է, դէ որ այդպէս է.* онъ ѣто т. сказа́лъ *այդ նա այնպէս ասաց, լրջօրէն չ'ասաց.* сдѣ́лайте т., что́бы онъ былъ дово́ленъ *այնպէս արէք, որ եմ.* о́нъ поступа́етъ не т., какъ вы; тутъ что-то не т. *այդտեղ մի ինչ որ բան կայ.* бу́дьте т. добры́, помоги́те мнѣ *բարի եղէք ինձ օգնելու.* т. сказа́ть *այսպէս ասած.* т. и быть *թող այդպէս լինի.* т. называ́емый *այսպէս կոչուած, այսպէս անուանուած.* такъ и́ли и́наче *այսպէս թէ այնպէս.* такъ что *այնպէս որ.* онъ былъ о́чень бо́ленъ, такъ что опаса́лись за его́ жизнь; такъ какъ *որովհետև.* такъ какъ вы соглаша́етесь на ѣто; такъ себѣ́ *ոչ լաւ, ոչ վատ, միջակ.* какъ бы не т. *մնց չէ. ’ի հարկէ, ‘քո հօրն ադորմի‘.* то́чно т. *ճիշտ այդպէս, այո, հրամեր էք.* то́чно такъ же *ճիշտ այնպէս.* моё пла́тье сдѣ́лано то́чно такъ же, какъ ва́ше; я ѣто зна́ю такъ же, какъ и вы *ես այդ նոյնպէս գիտեմ, ինչպէս և դուք.* на что вамъ ѣто? вы т. бога́ты — *դուք առանց այդ էլ կմ առանց այն էլ հարուստ էք.* и такъ и сякъ *և այսպէս և այնպէս, ամէն կերպ.* и такъ *ш.* Ита́къ.

Тала́нливый *-ð.* *ռմկ. բաղդաւոր:*

Тала́|нтливый *-ð.* *տաղանդաւոր, քանքարաւոր.* **-нтъ** *м.* (*յն.*) **1,** *տաղանդ, քանքար.* **2,** *տաղանդ* (*հին յունական և հռոմէական դրամ*): [*ջողութիւն:*

Тала́нъ *м.* (*թուրք.*) *բախտ, վիճակ, յա-*

Тала́ръ *м.* (*լտ.*) *տալար, պճղնաւոր, պարեգօտ* (*կաթոլիկ հոգեւորականների*):

Та́лвегъ *м.* Та́львегъ.

Та́леръ *м.* (*գերմ.*) *թալեր* (*գերմանական արծաթէ դրամ, ներկայ կուրսով=մօտ* 1 *ռ.* 20 *կոպ.*):

կօշկկ. և դերձկ. երկուստեք կարել, մէջտեղակարել (այնպէս որ երկու կողմից էլ կարն երևայ)։

Тачéч|никъ ա. [ձեռնա]տայլակակիր. **-ный** ած. [ձեռնա]տայլակի։

Тáчивать տ. Точи́ть.

Тáчка ի. 1, կօշկկ. և դերձկ. կարելը, մէջտեղակարելը (այնպէս որ երկու կողմից էլ կարն երևայ). 2, կար. 3, միանիւ [ձեռնա]տայլակ. 4, բս. Draba, դրաբ։

Тáшка ի. (գերմ.) ռզմ. մախաղ։

Та|щéніе չ. քաշելը, քարշելը. **-щи́ть** (-щý -щатъ) ն. քաշել. քարշել. лóшади тáщатъ карéту; т. когó въ тюрьмý; водá тáщитъ сýдно внизъ; **-ся** չզ. քարշ գալ, թրև գալ. старикъ едвá тáщится.

Тá|ю տ. Тáять; **-яніе** չ. հալուելը, հալչելը. **-ять** (тáютъ -ютъ) չ. 1, հալուել, հալչել. снѣгъ тáетъ; на дворѣ тáетъ; воскъ тáетъ на огнѣ; 2,* հալուել, մաշուել, հալումաշ լինել. больнóй тáетъ какъ свѣчá; 3,* սքանչանալ, զմայլուել. онъ тáетъ при ѳтомъ пѣніи; 4, ն. հալել, հալեցնել т. воскъ.

Тварь ի. արարած. какáя презрѣнная т.! ինչ զզուելի, զարշելի արարած է, էակ է. негóдная т. 'փուչ կենդանի'։

Твёр|денькій ած. բաւական ամուր, պինդ. -(ер)**дёхонекъ**, нька, о ած. բոլորովին ամուր, պինդ. -(ер)**ди́ть** (-жý -ди́тъ) ն. 1, կրկնել. պնդել. онъ всѣмъ твердитъ однó и то же; ѳтотъ попугáй твердитъ однó и то же; 2, անգիր անել, բերանացի սովորել, սերտել. т. урóкъ; I. -(éр)**до** չ. տփն (Տ տառի սլաւոնական անունը). II. **-до** մ. ամուր, ամրապէս, պինդ, հաստատ, հաստատապէս. т. стоя́ть на своёмъ слóвѣ իր խօսքին հաստատ մնալ. я т. рѣши́лся сдѣлать ѳто; т. сидѣть на лóшади ձիու վերայ պինդ 'դաշյիմ' նստել. т. знать свой урóкъ իր դասը լաւ, հաստատ իմանալ. я т. пóмню вáши наставлéнія; **-дость** ի. 1, ամրութիւն, պնդութիւն, կարծրութիւն, 'դայիմութիւն'. т. мрáмора; песчáный грунтъ не имѣетъ т—и; 2,* հաստատութիւն. т. харáктера: т. въ при́нципахъ: т. дýха հոգեկան կորով, ույժ. **-дочешýйный** ած. ոսկրաթեփ. т—ыя կմ осетрóвыя рыбы. Ganoidei, ճարպաթեփ ձկներ. **-дый** ած. 1, ամուր, պինդ, կարծր, 'դայիմ'. т—ая стѣнá; т. кáмень; 2, հաստատ. т. харáктеръ; т—ая вóля; т. дýхъ կորովի ոգի. онъ твёрдъ въ своёмъ слóвѣ; т—ая пáмять լաւ, անվրէպ յիշողութիւն. -(ер)**дыня** ի. ամրութիւն, ամրոց, բերդ. -(ер)**дь** ի. 1. եկ. սլ. հաստատութիւն. небéсная т.; 2, ամուր յենարան. -(ер)**дѣть**, отв— չ. պնդանալ, ամրանալ, կարծրանալ, 'դայիմա-

Тверёзый ռմկ. տ. Трéзвый. [նալ'։

Твéр|же մ. բաղդատ. աստ. աւելի ամուր, աւելի. պինդ կերպով. աւելի հաստատ կերպով, աւելի հաստատապէս. **-жéніе** չ. 1, կրկնում, կրկնելը. պնդում, պնդելը. 2, անգիր անելը, բերանացի սովորելը, սերտելը։

Твой (твоя́, твоё; յ. твои́) դեր. ստացակ. քո. т братъ, твоя́ сестрá, твои́ дѣти; ѳто твоя́ кни́га այդ քո գիրքն է. ѳта кни́га твоя́ այդ գիրքը քոնն է, քեզ է պատկանում. по-твóему քոն քեզ, քո կարծիքով։

Твор|éніе չ. 1, անելը, ստեղծելը. 2, արարած, ստեղծ(ու)ած. т. Бóжье; 3, գործ, երկ, երկասիրութիւն. т—ія Держáвина; **-рéньице** չ. նւզ. 1, պստիկ արարած, ստեղծ(ու)ած. 2, պստիկ գործ, երկ, երկասիրութիւն. **-рéцъ**, рцá ա. 1, ստեղծող, ստեղծիչ, արարիչ, Աստուած. 2, հեղինակ **-ри́ло** չ. 1, դաշխուկրի, դաշխուկիր շաղախելու փոս. набирáть изъ т—а извёстку; 2, ջաղացի ջուրը կապելու տախտակ. **-ри́льный** ած. դաշխուկրի փոս. **-ри́льце** նւզ. տ. Твори́ло; **-ри́тельный** ած. քերկ. գործիական. т. падéжъ; **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, (сотв—) ստեղծել, անել, գործել, արտադրել. т. моли́тву; т. чудесá; т. дóбрыя дѣлá; т. судъ; зóлото не говори́тъ, а не мáло твори́тъ (առծ.) 2, շաղախել. т. и́звесть.

Творó|гъ ա. **-жóкъ**, жкá նւզ. խաճոյ, 'շուռի', 'լօռ', մածնատ. **-жистый** ած. մակարդուած. **-житься** (-жусь -жатся), ств— չզ. մակարդուել, 'մէրուել'. **-жникъ** ա. **-жничекъ**, чка նւզ. խաճոյի, 'շուռա' կարկանդակուկ. **-жный** ած. խաճոյի, 'շուռա', 'լօռի', մածնատի։

Твóрче|скій ած. 1, ստեղծողի. 2, ստեղծող, ստեղծագործող, ստեղծական, ստեղծողական. т—ая си́ла, т. дýхъ ստեղծական ույժ, ոգի. **-ство** չ. 1, ստեղծելը, -ծում, ստեղծագործելը, -ծում, ստեղծագործութիւն. 2, ստեղծական, ստեղծագործական ույժ, զօրութիւն, կարողութիւն, ստեղծողութիւն։

Те (փոխնկ тебѣ-ի) քեզ։

Теа|трáлъ ա. (յն.) **-трáлка** ի. թատրոնասէր, -սիրուհի. թատրոնպէտ, -գիտուհի. **-трáльно** մ. թատրոնօրէն, ինչպէս թատրոնում կարելի է տեսնել. **-трáльный** ած. թատրոնի, թատրոնական, -նային, թատերական, -րային. т—ое представлéніе; т—ая пьéса; т—ыя декорáціи; **-тръ** ա. (յն.) թատրոն. бывáете ли вы въ т—ѣ? *т. войны́, т. воéнныхъ дѣйствій պատերազմավայր, ռազմավայր, ռազմավարական շրջան, երկիր. анатоми́ческій т. դիահատավայր, դիահատութեան տեղ։

Тебéка ի. զւռկ. բս. Cucurbita pepo, հասարակ դդմենի և իր պտուղը (դդում)։

Тебѣ, тебя́ տ. Ты.

Тевтóнскій ած. տևտոնական, -նեան։

Тé|за ի. **-зисъ** ա. (յն.) թէզիս (նախադասութիւն, խնդիր, որ պիտի ապացուցուի)։

Тёзка հ-ր. համանուն, նոյնանուն, անուանակից այր, կին։

Тезоимени́тство չ. անուանակոչութիւն, անուանակոչութեան տօն (կայսեր և թագաւորական անձերի)։

Теи́змъ ա. (յն.) փիլ. աստուածականութիւն, աստուածպաշտութիւն (Աստծու գոյութիւնն ընդունող ուսմունք)։

Теи́нъ ա. քիմ. thlèine, թէաթէյ։

Теи́стъ ա. (յն.) փիլ. աստուածեան, աստուածական (Աստծու գոյութիւնն ընդունող փիլիսոփայ)։

Текстъ ա. (լտ.) 1, բնագիր. բնաբան. 2, խօսքեր (օպերայի)։

Теку́| տ. Течь; **-кучесть** ի. հոսանուտութիւն, հոսականութիւն. **-чій** ած. 1,

հոսող, հոսանուտ. т—ая вода́; **-щій** ած. ընթացիկ, ներկայ. т. счётъ; т. годъ այս, ներկայ տարին։

Теле|гра́мма է. (յն.) հեռագիր, գէ-ղէշ. отпра́вить т—у; **-графи́ровать** (-рую -ютъ), прот— ն. և չ. հեռագրել. **-графи́стъ** ա. **-графи́стка** է, հեռագրատան ծառայող, պաշտօնեայ այր, կին. **-графи́ческій** ած. հեռագրի, -գրական. *կարճ, համառօտ, լակոնական. **-гра́фія** է. հեռագրութիւն. **-гра́фно** մ. հեռագրով. т. сообща́ть; **-гра́фный** ա. Телеграфи́ческій; **-гра́фъ** ա. (յն.) հեռագիր. по т—у հեռագրով։

Телеме́тръ ա. (յն.) հեռաչափ։

Те|ле́ніе չ. հորթ բերելը, ծնելը. **-лёнокъ**, нка (յ. теля́та, -тъ) ա. հորթ. ла́сковый т. двухъ ма́токъ сосётъ (առծ.) շողոմքոր գառը երկու մէր է ծծում. **-лёночекъ**, чка ա. նւզ. հորթիկ, պստիկ հորթ։

Телеоло|ги́ческій ած. նպատակախօսական, նպատակաբանական. **-гія** է. (յն.) փիլ. նպատակախօսութիւն, -բանութիւն։

Телепа́тія է. (յն.) հեռազգայութիւն (ընդզգամամբ հեռաւոր մարդկանց մաքերը թա-փանցելը, իմանալը)։ [բալ՝, ‘ալարկոտ‘ ամե։

Те́лепень, пня ա. անշնորհք, ‘թամ-

Телеско|пи́ческій ած. հեռադիտակի, -կային. т—ія звѣ́зды հեռադիտակով տեսա-նելի աստղեր. **-пъ** ա. (յն.) հեռադիտակ։

Телефо|ни́ровать (-рую -ютъ) չ. հեռախօսել, հեռախօսով իմաց տալ. **-нъ** ա. (յն.) հեռախօս։

Те|лёцъ, льца́ ա. 1, ցլիկ, արջառ. 2, աստղ. Ցուլ. **-ли́ться** (-лю́сь -ля́тся) չ. հորթ բերել, ծնել. **-ли́ца** է. երինջ. **-(ё)лка** է. նորածին հորթ։

Теллу|ри́змъ ա. (լտ.) կենդանական մագնիսականութիւն. **-ри́ческій** ած. (լտ.) երկրային. **-рій** ա. (լտ.) 1, տելուրիոն (մեքե-նայ, որ պատկերացնում է երկրագնդի պտոյտ-ը իր առանցքի և արեգակի շուրջն և դո-րանից առաջանող երևոյթները). 2, որ և **-ръ** ա. Քմ. tellure, տելուր։

Тё|лочка, **-(е)лу́шка** նւզ. ա. Тели́-ца; **-лъ** ա. ռ. Теле́ніе; **-е́)льный** ած. ծանրած, հորթով. т—ая коро́ва.

Телѣ́|га է. (թուրք.) քառանիւ սայլ. **-жка** է. նւզ. սայլակ. ручна́я, двукалёс-ная т. երկանիւ ձեռնասայլակ. **-жникъ** ա. սայլագործ. **-жный** ած. սայլի, սայլա—. т—ое ремесло́ սայլագործութիւն։

Теля́|, я́ти չ. հորթ. ла́сковое т. двухъ ма́токъ сосётъ (առծ.) շողոմքոր գա-ռը երկու մէր է ծծում. **-тина** է, հորթի միս. **-тникъ** ա. 1, հորթանոց, հորթերի գոմ. 2, հորթարածա. **-чій** ья, ье ած. հորթի։

Те́ма է. (լտ.) թէմա, ընարան, գլխաւոր, էական միտք շարադրութեան. երժ. բուն, գլխաւոր եղանակ։

Тембръ ա. (ֆր.) ձայնի բնոյթ, երանգ։

Те́мень է. ռմկ. մութ, մթութիւն, խա-ւար. ночна́я т.

Те́мени սեռկ. ա. Те́мя.

Тем|ля́къ, а́ ա. (թուրք.) **-ля́чо́къ**, чка́ նւզ. սրի, սուսերի երախակալի ծոպեր, փունջ. **-ля́чный** ած. темля́къ-ի։

Тё|мненькій ած. բաւականաչափ մութ, խաւար. **-(е)мнёхонькій** ած. խիստ, սաս-տիկ մութ, խաւար. **-(е)мни́ть** (-ню́ -ня́тъ), пот— ն. մթնեցնել, խաւարեցնել. **-(е)мни́ца** է. բանտ, ‘բերդ‘. подзе́мная т. для пожи́зненнаго заключа́нія պատմ. անյուշ բերդ. **-(е)мни́чный** ած. բանտի, ‘բերդի‘. **-(ё)мно́** մ. մութ կերպով. *մութ, անհասկանալի կերպով. выража́ться т.; на дворѣ́ т. դուր-սը մութը կոխել է, խաւար է։

Темно|багро́вый ած. մուգ ծիրանի. **-бу́рый** ած. մուգ գորշգոյն. **-ва́тость** է. թեթև մթութիւն, խաւար. **-ва́тый** ած. մի փոքր, թեթև մութ, խաւար. **-волóсый** ած. թխահեր, թուխ մազերով. **-гнѣдóй** ած. մուգ աշխէտ. т—а́я ло́шадь; **-голубóй** ած. մուգ կապոյտ. **-жёлтый** ած. մուգ դեղին. **-зелёный** ած. մուգ կանաչ. **-кра́сный** ած. մուգ կարմիր. **-ру́сый** ած. մուգ շագանակա-գոյն. т—ые во́лосы; **-ры́жій** ած. մուգ խարտեաշ. **-си́ній** ած. մուգ կապոյտ։

Тёмность է. մթութիւն, խաւար։

Темно|сѣ́рый ած. մուգ գորշգոյն. **-та́** է. մութ, մթութիւն, խաւար. ночна́я т.; **-фіоле́товый** ած. մութ, մուգ մանիշակա-գոյն. **-цвѣ́тный** ած. մթագոյն, մութ, խա-ւար գոյնով։

Тё|мный ած. 1, մութ, խաւար. т. цвѣтъ մութ, մուգ գոյն. т—ая ночь; т—ая ко́м-ната; т. лѣсъ; т—ая вода́ բժ. amaurosis, աչքի սև ջուր, մթագնութիւն, կուրութիւն. 2,* մութ, անհասկանալի, առեղծուածային. это весьма́ т—ое дѣ́ло; т—ыя мѣста́ въ со-чине́ніи; т—ая, непоня́тная рѣчь; т—ая мысль; т. слухъ խուլ լուր. т. человѣ́къ, т—ая ли́чность մութ, ծածկամիտ, կասկա-ծելի մարդ, անծանօթութիւն. т—ая душа́ անհասկանալի, անիմանալի մարդ, անծանօթու-թիւն. 3, աղէտ, խաւարամիտ. կոյր. т—ая толпа́; т. люди; **-(е)мнѣ́ть**, пот—, ст— չ. 1, մթնել, խաւարել. на дворѣ́ темнѣ́етъ մթնում է, աղջամուղջը վրայ է տալիս. въ глаза́хъ темнѣ́етъ, потемнѣ́ло աչքերս մթնում են, մթնեցան, ոչինչ չեմ տեսնում. 2, թխանալ, սևանալ. во́лосы его́ потемнѣ́-ли; ко́жа лица́ темнѣ́етъ отъ дѣ́йствія лучéй со́лнца; **-ся**, затемн— չ. [հեռուից] սևին տալ, սև երևալ. вдали́ что-то темнѣ́ет-ся. [մէնտ, խառնուածք։

Темпера́ментъ ա. (լտ.) տէմպէրա-

Температу́ра է. (լտ.) ջերմութեան աստիճան, օդի բարեխառնութիւն. сре́дняя годова́я т. мѣ́ста տեղի տարեկան ջերմու-թեան միջին աստիճանը։

Темпліе́ръ ա. Тампліе́ръ.

Те́м|по չ. (իտ.) անհ. երժ. ժամանակ, ժամանակի չափ, երգելու, նուագելու, ածելու արագութեան չափ, աստիճան. **-пъ** ա. (իտ.) 1, ա. Те́мпо; 2, ռզմ. Հնց. զինաշարժութեան [միջոց։

Темь ա. Темнота́.

Те́|мя, мени չ. գագաթ (մարդու), գա-գաթ, կատար (լերան). **-мянный** ած. գա-գաթի. т—ая кость գագաթոսկր. **-мячко** նւզ. ա. Те́мя.

Тенден|ціо́зно *ն.* տէնդէնցիօզ, նպատակաւորեալ կերպով, եղանակով. освѣща́ть фа́кты т.; **-ціо́зность** *ի.* նպատակաւորութիւն. անտրգալագատութիւն. **-ціо́зный** *ած.* (լտ.) նպատակաւորեալ, դիտաւորեալ, ոչ անաչառ, անարդարադատ, որոշ նպատակի ձգտող, հետամուտ եղող. т—ое произведе́ніе; **-ція** *ի.* (լտ.) տէնդէնցիա, ձգտում, նկրտում որոշ նպատակի համար (երբեմն հակառակ ճշմարտութեան)։

Те́ндеръ *ա.* (անգլ.) տէնդէր. 1, ջրի և ածխի վագոն (անմիջապէս երկաթուղու գնացքի վայրաշարժին [локомоти́въ] հետևող). 2, ուղեկից մրակոյկ նաւ (մարտանաւին հրամաններ հաղորդող)։

Те|нёта *չ. յ.* վարմ, թակարդ. **-нета́ть** (-чу́ -тя́тъ) *ն.* վարմով, թակարդով բռնել, որսալ. **-нётникъ** *ա.* կնդ. սարդ. **-нётный** *ած.* վարմի, թակարդի. **-нето́** *չ.* **-нетцо́** *նւզ.* *տ.* Тенёта; **-нётчикъ** *ա.* վարմ, թակարդ սարքող, վարմով, թակարդով որսող, որսացող, բռնող։

Те́ннисъ *տ.* Ла́унъ-те́ннисъ.

Тено́|рный *ած.* տէնորի. **-ръ** *ա.* (իտ.) տէնոր, բարձր արական ձայն։

Тентъ *ա.* (ֆր.) նաւավրան, նաւի տախտակամածի վերայ քաշած վրան, ծածկ։

Теого́нія *ի.* (յն.) աստուածածնութիւն (ստեղծութիւն, պատմել աստուածների ծագման մասին)։

Теодоли́тъ *ա.* (արբ.) աստղը. թէոդոլիտ (հորիզոնական անկիւններ չափելու գործիք մի)։

Теокра|ти́ческій *ած.* աստուածապետական. **-тія** *ի.* (լտ.) աստուածապետութիւն (կառավարչական ձև, ուր Աստուած համարւում է պետական անձ, իսկ հոգևորականները համարւում են նորա փոխանորդները). **-тъ** *ա.* աստուածապետ։

Теоло|ги́чески *ն.* աստուածաբանօրէն, -նորոր. **-ги́ческій** *ած.* աստուածաբանական. **-гія** *ի.* (յն.) աստուածաբանութիւն. **-гъ** *ա.* աստուածաբան։ [բամբ ձայնով վին)։

Тео́рба *ի.* (իտ.) երժ. թէորբա (քիսա

Тео|ре́ма *ի.* (յն.) երկրչփ. թէօրէմա (ճշմարտութիւն, որ պարզուելու համար ապացուցութեան կարօտ է). **-ре́тикъ** *ա.* տեսական մարդ (հկ.ը *տ.* Пра́ктикъ); **-рети́чески** *ն.* տեսականապէս. **-рети́ческій** *ած.* տեսական. **-рети́чно, -рети́чный** *տ.* Теорети́чески, -скій; **-рія** *ի.* (յն.) տեսութիւն։

Теосо|фи́ческій *ած.* կեղծ աստուածգիտական. **-фія** *ի.* (յն.) կեղծ աստուածգիտութիւն. **-фъ** *ա.* կեղծ աստուածգէտ։

Тепе́|решній *ած.* այժմեան, հիմիկուայ, արդի. т—яя мо́да; т—ее вре́мя; **-рича** *ռմկ.*, **-рь** *ն.* այժմ, հիմա[յ], հիմի։

Тё|пленькій *ած.* բաւականաչափ տաք, ջերմ. **-пле́нько** *ն.* բաւականաչափ տաք, ջերմ կերպով. **-плёхонекъ**, нька, нько, **-плёшенекъ**, нька, нько *ած.* միանգամայն, բոլորովին տաք, ջերմ. **-(ó)плить** (-плю -лятъ), зат— *ն.* վառել, (գր.) լուցանել (մոմ, կանթեղ սուրբ պատկերի առաջ). **-ся** *ան.* վառուել, այրուել, վառ լինել.

-пли́ца *ի.* **-пли́чка** *նւզ.* ջերմանոց, ջ… մասուն (տաք երկրների բոյսեր բուծանելու… **-пли́чный** *ած.* ջերմանոցի, ջերմա… **-пло́** 1, *չ.* ջերմութիւն, տաքութիւն. т. свѣтъ необходи́мы для жи́зни; въ ко[м]натѣ, на дворѣ́ пятна́дцать гра́дусо[въ] тепла́; держа́ть но́ги въ теплѣ́; двѣ н[е]дѣли стоя́тъ т. երկու շաբաթ է, որ… եղանակ է անում. 2, *մ.* տաք [կերպով], ջ[երմ] [կերպով]. я одѣ́тъ дово́льно т.; вамъ б[у]детъ т. въ э́томъ пла́тьѣ ձեզ կը շ… այդ զգեստով. 3, *ստմգ.* տաք է, ջերմ է. … дворѣ́ т. դուրսը տաք է, շոգ է։

Теплова́|тость *ի.* գաղջութիւն, 'գ…լութիւն', թեթև տաքութիւն, ջերմութիւն… **-тый** *ած.* գաղջ, 'գոլ', թեթև, մի քիչ տ… ջերմ։

Тепло|во́й *ած.* տաքութեան, ջերմ…թեան, ջերմային. со́лнечные и теплов[ые] уда́ры; т е п л о в о́ е, о́го *չ.* վառելիքի … վճար (պա) զօրանոցներում). **-ёмкость** *ի.* … ջերմութեան ծաւալ. **-кро́вный** *ած.* ջ… տաքարիւն, տաք, ջերմ արիւն ունեցող։

Теплопрово́д|ность *ի.* ֆիզ. ջերմութիւն հաղորդելու կամ անցկացնելու յատկութիւն. **-ный** *ած.* ջերմութիւն հաղորդ… անցկացնող։

Тепло|ро́дный *ած.* ջերմածնի. …մածնի. **-ро́дъ** *ա.* ֆիզ. ջերմածին, ջերմ… նիւթ, ջերմութիւն. скры́тый т. ծածու[կ] ջերմութիւն. **-та́** *ի.* 1, տաքութիւն, ջերմութիւն. т. кро́ви; т. во́здуха; 2, ջերմ. գ… 'գոլ' գինի (սուրբ հաղորդութեան ժամանակ գործածական). **-творе́ніе** *չ.* ֆիզ. ջե…բարութիւն. **-тво́рный** *ած.* ջերմարար։

Тё|плый *ած.* տաք, ջերմ. т—ая ко[м]ната; т—ая пого́да; т—ая вода́; т—… во́ды ջերմուկ[ներ]. т—ое пла́тье տաք… *т—ая моли́тва ջերմ, ջերմեռանդն աղօ[թք]… *т—ое мѣсте́чко տաք տեղ. *т. прі[ёмъ]… սրտանց, անկեղծ ընդունելութիւն. -(те)плы́нь *ի.* ռմկ. խիստ, սաստիկ տաքութիւն, շոգ. **-(е)плѣ́ть**, пот— *չ.* տաքանալ… дворѣ́ потеплѣ́ло եղանակը տաքացել է։

Тера|пе́втика *ի.* (յն.) բուժարա[րու]թիւն (բժշկութեան մի մասը, որ ուսուցանում է հիւանդութիւնները բժշկելու արուեստ…). **-певти́ческій** *ած.* բուժարարութեան, -…կան. **-пе́втъ** *ա.* բուժարար, բժիշկ. -… *տ.* Терапе́втика.

Тератоло́гія *ի.* (յն.) այլանդակագ[իտու]թիւն, այլանդակախօսութիւն։

Тере|би́ть (-блю́ -е́бятъ; -би́), вы́т— *ն.* 1, քաշել, փետել. т. за́ волосы մազից քաշել. 2, кого́ մէկին գզգզել, տանջել, … հանգստացնել. **-бле́ніе** *չ.* քաշելը, փետ…

Тередо́|рить (-рю -рятъ) *ն.* … **-рщикъ** *ա.* պայող։

Те́ре|мъ *ա.* (յ. терема́, о́въ) **-мо́…**, **-мка́** *նւզ.* վերնատուն։

Тере́ть (тру трутъ; три), вы́т—, тира́ть *ն.* 1, շփել. т. грудь ма́зью կրծ… քսել, կուրծքը իւղով շփել. 2, … 'պղպղել', ջարդել, լուել. т. кра́ски; т. т[а]ба́къ, рѣ́дьку; 3, ճմլել, ջարդել, '…

сапóгъ трёгъ мнѣ нóгу; **4,** *քսել.* **-ся** *-ъ-тст.* *ինքն իրան, իր մարմինը շփել.* **շփուել.* *т. между учёными *գիտնականների հետ շփուել.* *т. около кого-либо *մի և է մէկին քսուել, աշխատել մէկի աչքը մտնել։*

Тер|за́ніе *չ.* **1,** *պատառելը, պատառոտելը.* **2,** *տանջելը, սորմոքելը, մաշելը.* **-за́тель** *ա.* **-за́тельница** *է.* *տանջիչ, տանջող, չարչարող այր, կին.* **-за́ть** *ն.* **1,** *պատառել, պատառոտել, պատառ պատառ անել.* волкъ терзаетъ овцу; **2,*** *տանջել, չարչարել, մորմոքել, այրել-խորովել, այրել-փոթոթել, մաշել.* сóвѣсть терзаетъ злыхъ; печáль терзáетъ егó сéрдце; рéвность терзáетъ егó; **-ся** *-ъ-տր.* *տանջուել, չարչարուել, մորմոքուել, այրուել-խորովուել, մաշուել։*

Тері́къ *ա.* (*յն.*) *բժ.* *դառնուր դեղ, դար-*

Тёрка *է.* *քերիչ։* [*ման, հանրապեղ։*

Тер|минологи́ческій *-ծ.* *տերմինաբանական, -խոսական.* **-минолóгія** *է.* (*լատ.-յն.*) *տերմինաբանութիւն, -խօսութիւն.* **-ми́нъ** *ա.* (*լատ.*) *տէրմին* (*գիտական կամ արուեստագիտական որոշ միտք արտայայտելու համար ընդունուած խօսք, բառ կամ դարձուածք*). т. техни́ческій, ботани́ческій. [*տակ միջինն։*

Терми́тъ *ա.* *կնդ.* Terme, *տէրմիտ, սպի-*

Термо|метри́ческій *-ծ.* *ջերմաչափական.* **-мéтръ** *ա.* (*յն.*) *ջերմաչափ.* **-скóпъ** *ա.* (*յն.*) *ջերմացոյց։*

Термоэлектри́че|скій *-ծ.* *ջերմ-ելեկտրական.* **-ство** *չ.* (*յն.*) *Ֆիզ.* *ջերմ-ելեկտրականութիւն, ջերմութեամբ առաջացրած ելեկտրականութիւն։*

Тер|ни́стый *-ծ.* *փշոտ, փշալից, փշաշատ, տատասկոտ, տատասկաշատ.* *т. путь; **-ніе** *չ.* *փուշ, տատասկ.* **-нóвникъ** *ա.* *փուշ, փշեներ, փշաբեր թուփ.* отъ т—а не жди виногрáду *փշից խաղող չի լինի.* **-нóвый** *-ծ.* *փշի, փշէ, փշեայ.* т—ыя и́глы *փշեր, փշի ասեղներ.* т. вѣнéцъ; **-(ёр)нъ** *ա.* *բս.* Prunus spinosa, *փշալից սալորի, մամխի.* ки́слый т., Berberis vulgaris, *հասարակ ծորենի* (*շէկշկ, կծոխուր, կուծ ախուր*)։

Теро|ри́стъ, -ръ *ա.* Террор...

Тёроч|ка *նւզ.* *ա.* Тёрка; **-ный** *-ծ.* *քերչի։*

Терпенти́|нный, -новый *-ծ.* *բեւեկնի.* т—нное мáсло *բեւեկնի իւղ.* т—ное дéрево, Pistacea terebinthus, *բեւեկնի.* **-нъ** *ա.* (*լատ. -յն.*) *բեւեկն։*

Терпи́|мость *է.* *համբերանք, -ողութիւն.* домъ т—и *հասարակաց տուն, հանրատուն.* **-мый** *-ծ.* *հանդուրժելի, համբերելի, տանելի.* въ э́той странѣ терпи́мы вся́кія рели́гіи *այս երկրում կատարեալ կրօնական համբերողութիւն, ազատութիւն է տիրում։*

Тéрп|кій *-ծ.* *թարխ, տտիպ, փոթոթահամ.* т. вкусъ; п—ое винó; т—ая грýша; **-кость** *է.* *թարխութիւն, տտպութիւն։*

Тéрпнуть, от— *չ.* *թմրել, ընդարմանալ, անզգայանալ։*

Терпу́|гъ, á *ա.* **-жó(ё)къ,** жкá *նւզ.* *խարտոց.* **-жный** *-ծ.* *խարտոցի։*

Тер|пѣли́во *մ.* *համբերութեամբ.* т. сноси́ть оби́ду; **-пѣли́вость** *է.* *համբերութիւն, համբերողութիւն.* **-пѣли́вый** *-ծ.* *համբերող.* **-пѣ́ніе** *չ.* *համբերութիւն.* вы́йти изъ т—ія *համբերութիւնից դուրս գալ.* вы́вести когó изъ т—ія *մէկին համբերութիւնից հանել.* *т. моё лóпнуло *համբերութիւնս հատաւ.* **-пѣ́ть** (-плю́ -пятъ; -пи́), ст— *ն.* *համբերել, հանդուրժել, ժուժել, տանել, կրել, դիմանալ.* т. гóлодъ, хóлодъ; я э́того не терплю́; я егó т. не могу́; дѣ́ло не тéрпитъ отлагáтельства *գործն անյետաձգելի է.* т. нужду́ *կարօտութեան մէջ գտնուել.* *т. большíя непрія́тности *մեծ անհամութիւնների հանդիպել.* т. большíе убы́тки *մեծ վնասներ կրել.* терпи́ казáкъ, атамáнъ бýдешь (*առծ.*) *համբերութիւնը կեանք է.* **-пя́щій** *բյ.* *-ծ.* *համբերող, տանող, հանդուրժող, ժուժող, դիմանող։*

Терра́|са *է.* (*ֆր.*) *տէրաս, գորաւանդ, դարատափ.* **-совый** *-ծ.* *տէրասի, գորաւանդի, դարատափի։*

Террито|ріа́льный *-ծ.* *երկրի, հողի.* т—ая а́рмія *երկրապահ զօրք, պահեստի զօրքեր* (*օր. Ֆրանսիայում*). **-рія** *է.* (*լատ.*) *երկիր, հող* (*որ և է պետութեան*)։

Терро|ризи́ровать (-рую -ютъ) *ն.* (*ֆր.*) *ահաբեկել, ահ ու սարսափի մէջ գցել.* **-ри́змъ** *ա.* (*նոր լատ.*) *ահ ու սարսափի, արհաւիրքի ժամանակ, իշխանութիւն, կառավարութիւն.* **-ри́стъ** *ա.* (*ֆր.*) *ահաբեկիչ.* *ահ ու սարսափի իշխանաւոր.* **-ръ** *ա.* (*ֆր.*) *տէրոր, ահ ու սարսափ, զարհուրանք, արհաւիրք։*

Тёртый *բյ.* *-ծ.* *մաշուած, սրբուած.* *т. калáчъ *խորամանկ, խիստ փորձառու, խիստ փորձուած, 'յեա եկած' մարդ։*

Тер|цéтъ *ա.* (*իտ.*) *երժ.* *եռաձայն երգ, նուագ.* **-ція** *է.* (*լատ.*) **1,** *վայրկենի մի վաթսուներորդական մասը.* **2,** *երժ.* *երրորդաձայն.* **3,** *տպգր.* *տէրցիա* (16 *կէտի մեծութեամբ մեծ տպագիր*). **-цъ** *ա.* (*լատ.*) *Թղթխ.* *երեք միագոյն թղթեր, կարտեր։*

Тёрщикъ *ա.* **1,** *ջարդող, լսող.* т. крáсокъ; **2,** (*բաղանիքներում*) *'քիսաչի'։*

Те|ря́ніе *չ.* *կորցնելը.* **-ря́ть,** пот— *ն.* **1,** *կորցնել.* т. по пустóму врéмя; *т. гóлову *գլուխը կորցնել.* т. ли́стья *տերեւները թափել.* т. пéрья *փետուրները թափել, գցել.* с. сознáніе *գիտակցութիւնը կորցնել, գիտակցութիւնից զրկուել.* **2,** *զրկուել, սնանկել.* потеря́ть состоя́ніе; я теря́ю отъ э́того *գործերից ես վնասւում եմ.* **-ся** *-ъ-տր.* *գլուխը, իրան կորցնել.* при ви́дѣ опáсности, онъ совсѣ́мъ потеря́лся; я тутъ ничегó не понимáю, я теря́юсь; т. въ догáдкахъ *հանելուկների, ենթադրութիւնների մէջ թաղուել։*

Те|сáкъ, á *ա.* *կարճլիկ սուսեր, կիսասուսեր* (*հետեւակ զինուորի*). **-сáніе** *չ.* *տաշելը.* **-сáть** (-шу́ -шутъ; -ши́), -(ё)сывать *ն.* *տաշել.* емý хоть колъ на головѣ́ теши́, не убѣди́шь всё равнó *ինչ էլ անես, չես կարող նորան բան հասկացնել.* **-сáчный** *-ծ.* *կարճլիկ սուսերի, կիսասուսերի.* **-сачóкъ,** чкá *նւզ.* *ա.* Тесáкъ.

Тесё|мка *է.* **-мочка** *նւզ.* *ա.* Тесьмá; **-мочный** *-ծ.* *երիզի.* **-мчатый** *-ծ.* *երիզակերպ, երիզաձև։*

Тёска *է.* **1,** *ա.* Тесáніе; **2,** *ա.* Тёзка.

Те|сла́ ի. **-сло́** չ. *ուրագ.* **-сни́ца** ի. **-сни́чка** *նւզ. տաշած կմ ոգոցած տախտակ.* **-сни́чный** *-ի. այս տախտակի(ց).* **-со́вый** *-ի.* **1,** *բարակ, նուրբ տախտակներ քաշելու.* т. лѣсъ; **2,** *բարակ, նուրբ տախտակներով ծածկած.* т—ая кро́вля.

Тести́ку|лы, лъ ի. յ. (լտ.) *բժ. ամորձիքներ, արական ձուանոր.* **-ля́рный** *-ի. ամորձիքային.*

Те|сть –. *աներ.* **-стю́шка** –. *նւզ. փոքր. աներիկ, սիրելի աներ, աներ ջան.* [*ներ.*

Тёсъ –. *հ–ւ. բարակ քաշած տախտակ.*

Тесь|ма́ ի. (յն.) *երիզ (ժապաւէնաձև թել).* **-мя́нный** *-ի. երիզի.*

То́таносъ (յն.) *ա.* Столбня́къ.

Тётенька *ա.* Тётушка.

Те|терев́иный *-ի. մայրեհաւի, -ւերի.* **-(те́)теревъ** –. *կնդ.* Tetrao tetrix, *մայրեհաւ, պառակ մարեկ.* т. глуха́рь, T. urogallus, *մեծ փայտամարեկ, ցախաքլոր.* **-те́рька** *նւզ.* **-те́ря** ի. *մարի* (էգ) *մայրեհաւ.*

Тетёха ի. *նխտ. հաստ, անճոռնի, կոշտ կողին կինարմատ* [յել, փաղաքշել (*մանկանը*):

Тетёшкать ՚. *գւռկ. գգուել, փայփայ-*

Тетива́ ի. **1,** *լար. թոկ, պարան.* **2,** *ճրտրգ. ամենդխարան.*

Тёт|ка ի. *մօրաքոյր, ՙմօքքիր՚. հօրաքոյր. ՙհօքքիր՚.* **-кинъ,** а, о *-ի. մօրաքրոջ. հօրաքրոջ.*

Тетра́|дь ի. (յն.) **-дка, -до́чна** *նւզ. տետրակ.* въ т—дяхъ *տպգր. թերթ-թերթ ծալած, չկազմած.*

Тетра́р|хія ի. (յն.) *պատմ. չորրորդապետութիւն.* **-хъ** –. (յն.) *չորրորդապետ.*

Тетраэ́дръ –. (յն.) *երկրչփ. քառանիստ, չորեքնիստ.*

Тётушка ի. *փոքր. սիրելի մօրաքոյր, ՙմօքքիր՚, հօրաքոյր, ՙհօքքիր՚ ջան.*

Теть-де-понъ –. (ֆր.) *ռզմ. կամրջի գլուխ, կամրջի խել.*

Тётя *ա.* Тётка.

Те́х|ника ի. (յն.) **1,** *տէխնիկա, արուեստագիտութիւն.* **2,** *տէխնիկա (որ և է գործի արտաքինը).* **-никъ** –. *արուեստագէտ.* **-ни́чески** *մ. արուեստագիտօրէն.* **-ни́ческій** *-ի. տեխնիկական, արուեստագիտական.* т. те́рминъ.

Технолог|и́ческій *-ի. տէխնոլոգի[կ]ական.* **-гія** ի. (յն.) *տէխնոլոգիա, արուեստաբանութիւն, արուեստախօսութիւն.* **-гъ** –. *տէխնոլոգ, արուեստաբան, արուեստախօս.*

Те|че́ніе չ. *հոսել, հոսում, հոսանք. ընթացք.* т. воды́; бы́строе т. рѣки́; по т—ію рѣки́, про́тивъ т—ія рѣки́ *քշտ, հակառակ գետի հոսանքի.* т. гно́я изъ глазъ *թարախի հոսումն աչքերից.* въ т. жи́зни *կեանքի ընթացքում.* т. дѣлъ *գործերի ընթացքը.* т. со́лнца, звѣздъ *արեգակի, աստղերի ընթացքը.* т. болѣ́зни *հիւանդութեան ընթացքը.* въ т. цѣ́лаго го́да, всей жи́зни *ամբողջ տարւայ, ամբողջ կեանքի ընթացքում.* въ т. одного́ мѣ́сяца, десяти́ лѣтъ; съ т—іемъ вре́мени *ժամանակի ընթացքում.* **-чка** ի. *դլագանում, -լորութիւն (անասուններից).* пора́ т—и; I. **-чь** ի. *ծակ, անցք. կաթում.* въ корабле́ откры́лась т.; задѣ́лать т. *ծակը, անցքը կաթում է.* II. **-чь** (-ку́ -чёшь -ку́тъ; *անց.* тёкъ -кла́, о; -кли́) չ. **1,** *հոսել.* течётъ вода́, рѣка́; слёзы текли́ изъ глазъ его́; кровь течётъ изъ его́ ра́ны; у неіо́ течётъ кровь изъ носу; э́та рѣка́ течётъ изъ о́зера, въ мо́ре; **2,** *ընթանալ, գնալ, անցնել.* вре́мя течётъ непримѣ́тно; дѣла́ теку́тъ свои́мъ поря́дкомъ; теку́щій счётъ, теку́щія дѣла́ *ընթացիկ հաշիւ, գործեր.* въ нача́лѣ теку́щаго го́да *ներկայ տարւայ սկզբում.* **3,** *կաթել, կայլակել. տանել.* кро́вля течётъ; бочёнокъ течётъ *տակառիկը տանում է.* вино́ течётъ изъ бо́чки; кора́бль течётъ *նաւը տանում է, նաւի մէջ ջուր է թափւում.*

Тёшка ի. *ձկան փոր, փորի, փորի կողմի* [*միսը.*

Тешу́ *ա.* Теса́ть.

Тё|ща ի. **-щинька** *փոքր. զոքանչ.*

Ти́брить (-рю -ритъ), под—, ст— ՚. *ծածուկ վերցնել, գողանալ, թռցնել.* онъ подти́брилъ носово́й плато́къ.

Ти́гель|, гля –. (գերմ.) *քիմ. հալոց, հալիչ պոյտ.* **-ный** *-ի. հալոցի, հալիչ պոյտի.*

Ти|грёнокъ, нка –. *վագրիկ.* **-грица** ի. *էգ վագր.* **-гровый** *-ի. վագրի.* т—ая шку́ра; **-гроко́тъ** –. *կնդ.* Felis pardus, *յովազ, յովազապարծ.* **-гръ** –. *կնդ.* Felis tigris, [*թագաւոր*] *վագր* (*թենգալեան վագր*), *ՙգաֆլան՚.*

Ти́ка|ніе չ. *զարկելը, բախելը, ծեծելը.* **-ть** չ. *զարկել, բախել, ծեծել.*

Ти́|ковый *-ի.* **1,** *տիկի(ց), խտակտաւի(ց).* **2,** т—ое де́рево *հնդկական կաղնի.* **-къ** –. I. (*հոլ.*) *տիկ, խտակտաւ.* II. (ֆր.) *բժ.* prosopalgia, *տիկ* (*երեսի, երեսի մկաններ ցնցում, ցնցումներ*). т. лица́.

Тильбюри́ –. *-ին.* (*անգլ.*) *տիլբիւրի* (*թեթև երկանիւ կառք մի*).

Тимбе|рова́ть (-ру́ю -ютъ) ՚. *ծովգ. կարկատել.* **-ро́вка** ի. *ծովգ. կարկատում.*

Ти́мберсъ –. *ծովգ.*(*անգլ.?*) *կողք* (*նաւի*).

Тимія́къ –. *բս.* Thymus, *թիմ, զաշտի ուրց* (*ազոխուս?*).

Тиммерма́|нскій *-ի. նաւի գլխաւոր ատաղձագործի, հիւսի.* **-нъ** –. (*անգլ.?*) *նաւի գլխաւոր ատաղձագործ, հիւս, ՙդուրգար՚.*

Тимофе́е|ва трава́, **-вка** ի. *բս.* Phleum pratense, *դաշտի ֆլէում.*

Тимпа́|нный *-ի. թմբուկի. ծնծղայի.* **-нъ** –. (յն.) **1,** *թմբուկ.* (*հին հրէաների*) *ծնծղայ.* **2,** *կզմն. թմբկաթաղանթ, թմբուկ* (*ականջի*). **3,** *տպգր. մամուլի խուփ, խփան.*

Тимья́нъ *ա.* Тимія́нъ.

Ти́|на ի. *ցեխ, տիղմ, ՙտիլ՚, ցեխով, տըղմով, ՙլայմ՚ ծածկուած տեղ, վայր, մորատ.* вя́зкая т.; **-нистый** *-ի. ցեխոտ, տղմոտ, տղմոտ, ՙլայմ՚.*

Тинка́лъ –. *քիմ.* tincal, *տինկալ.*

Тинкту́|ра ի. (լտ.) *բժ.* [*ջրով, օղով կմ գինու սպով, եթերով*] *քաշած ահզ, գարման, հեղուկք, հեղուկարման.* **-рный** *-ի. քաշած դեղի, հեղուկի, հեղուկարմանի:* [*մատ.*

Ти|кова́тый *-ի. մի փոքր ցեխոտ, տըղ-*

Тинъ –. *բս.* Smilax, *պարկլեակ.*

Типи́|ческій *ա.* Типи́чный; **-чность** ի. *բնոյթութիւն, բնիկ, բնիկական, առանձնայատ-*

կութիւն, բնորոշութիւն. **-чный** -ծ. իսկ, իսկական, բուն, առանձնայատուկ. բնորոշ։

Типогра|фическій -ծ. տպարանա-կան. տպագրատան. տպագրական. **-фія** է. (յն.) տպարան, տպագրատուն. **-фскій** ա. Типографическій; **-фчикъ, -фъ** -. տը-պարանատէր, -նապետ։ [գրութիւն։

Типо-литографія է. (յն.) տպավիմա-

Ти|пу́нъ, á -. լեզուի ախտ, հիւանդու-թիւն. լեզուախտութիւն (թռչուններէ). *т. те-бѣ́ на языкъ լեզուդ չորանայ, ախտանայ. **-пунѣ́ть,** от— ւ. լեզուի ախտ, հիւանդու-թիւն առնել (թռչունների մասին), (լեզուի մասին) չորանալ. ախտանալ։

Типъ -. (յն.) տիպ, տիպար։

Тира́да է. (фр.) 1, երկար ճառ. 2, շա-րադրութիւնից առբաղձավին վերցրած տեղ։

Тира́жъ, á -. (фр.) վիճակահանութիւն. т. погашéнія մարման վիճակահանութիւն. вы́шедшіе въ т. билéты վիճակահանու-թեան ժամանակ դուրս եկած տոմսեր։

Тира́|нить (-ню -нятъ) ն. տանջել, հարստահարել. **-ни́чески** մ. անգորմաբար, տանջելով, հարստահարելով. **-ни́ческій** -ծ. բռնակալական, բռնաւորական, տանջող, հարս-տահարող, -րիչ. **-нія** է. (յն.) 1, բռնակալու-թիւն. 2,* տանջելը, ճնշել, ճնշում, հարստա-հարութիւն. **-нство** ւ. տանջելը. -ջում, տան-ջանք. հարստահարելը, -րութիւն. **-нство-ваніе** ւ. բռնակալելը. տանջելը, հարստահա-րելը. **-нствовать** (-вую -ютъ) ւ. բռնա-կալել. *տանջել, հարստահարել. **-нъ** -. (յն.) 1, բռնակալ, բռնաւոր. 2,* անգութ, անողորմ, անագորոյն հարստահարիչ, կեղեքիչ։

Тира́ть, ся ա. Терéть, ся. [գիծ։

Тирé ւ. -ն՞. (фр.) քերկ. բաժանման

Тирику́шка է. կնդ. Glareola pratin-cola. անապատային ծիծառ։

Тирова́ть (-рýю -ютъ). дот—ն.(գերմ.) ծովգ. կպրել, ձիւթել։

Тирса́ է. բս. Bromus, բրոմ. խրտցակ։

Тиръ -. 1, (фр.) փորձնական հրացանա-ձգութեան տեղ, վայր. 2, (գերմ.) կուպր, ձիւթ։

Ти́|сканіе ւ. 1, սեղմելը, սխմելը. 2, տը-պելը. **-скать** ն. 1, սեղմել, սխմել. **-ся** -ն-տէր. գօտով ներս պրծնուլ, անցնել. 2.(-снуть) ռմկ. տպել. **-ска́нка** է. լղարած, վատա կով. **-скй,** óвъ -. յ. մամուլ. быть въ т—áхъ ստոտրկ նեղ դրութեան մէջ գտնուել. **-снé-ніе** ւ. տպելը, տպում. свобóда т—ія մա-մուլի ազատութիւն. **-сни́ть** (-ню́ -ня́тъ), **-снуть** ն. տպել, դրոշմել. **-со́чки** -. յ. նւզ. պստիկ մամուլ։

Ти́|ссовый -ծ. գեղձու(ց), կարմրածա-ռի(ց). **-ссъ** -. բս. Taxus baccata, գեղձի, կարմրածառ (գենի? մահեկ?)

Тита́|нистый -ծ. տիտան պարունա-կող. т—ое желѣ́зо կմ **-ни́тъ** -. հնք. tita-nite, sphène, տիտանաքար (իլմէնիտ). **-ни́-ческій** -ծ. տիտանական, *հսկայական. *т —ія си́лы; *т—ая гóрдость: **-новый** -ծ. քիմ. տիտանի. т—ая кислотá տիտանա-թթու. **-нъ** -. 1, քիմ. titane, տիտան. 2, տիտան, հսկայ։

Титёха է. ռմկ. մեծ ծծերով կին։

Ти́теч|ка է. նւզ. պստիկ պտուկ, պըտ-կիկ (ստինքսի, ծծի). **-ный** -ծ. ստինքսի, ծծի պակի։

Ти́т|ла է. մակագիր, մակագրութիւն, պատուի (տիտղոսն յապաւման, կրճատման նը-շան). **-ло** ւ. 1, ա. Ти́тла; 2, ա. Ти́тулъ.

Ти|тулова́ніе ւ. տիտղոս տալը, յոր-ջորջելը. **-тулова́ть** (-лу́ю -ютъ) ն. (լա.) տիտղոս տալ, յորջորջել. т. когó герцогомъ մէկին դքսի տիտղոս տալ. т., величáть когó превосходи́тельствомъ; **-тулъ** -. (լա.) 1, տիտղոս, պատուանուն. грáфскій, кня́же-скій т.; 2, վերնագիր, վերտառութիւն (գըր-քի). **-тульный** -ծ. 1, տիտղոսի. 2, վերտա-ռութեան. т. листъ; **-туля́рный** -ծ. լոկ տիտղոս (և ոչ թէ կոչում) ունեցող, տիտղոսա-ւոր. т. совѣ́тникъ տիտղոսաւոր խորհրդա-կան (9-րդ դասի աստիճանաւոր)։

Ти́тька է. ստինքս, ծիծ, կուրծ. корó-вья, кóзья т. կովի, այծի ծիծ, կուրծ։

Ти́|фикъ -. տիֆով հիւանդ, բռնուած. **-фóзный** -ծ. տիֆի, տիֆաւոր. т—ая го-ря́чка տիֆատենդ, ժանտատենդ։

Тифо́нъ -. (յն.) տուփոն, սաստիկ, սիւ-նաձև մրրիկ. փոթորիկ, ‘թաթառ‘, ‘քաջքըքա-մի‘ (Մեզ Չինական ծովում)։

Тифъ -. (յն.) բժ. տիֆ, ժանտատենդ, ‘խաթալըղ‘. сыпнóй т. բծաւոր տիֆ. брюш-нóй т. փորահարքինք. возвра́тный т. անդրա-դարձ տիֆ։ [(բեռնակիր)։

Ти́хвинка է. տիխվինեան նաւ, նաւակ

Ти́|хій -ծ. 1, հանդիստ, հանդարտ. ան-դորր, խաղաղ. т. ребёнокъ; т. человѣ́къ; т. нравъ; т. сонъ; т—ая жизнь; т. вѣ́-теръ; т—ая смерть; т—ая погóда; Т. океáнъ Խաղաղ ովկիանոս. *т. áнгелъ про-летѣ́лъ յանկարծ խորին լռութիւն տիրեց. 2, ցածր, ծանր, կամաց. մեղմ. т. гóлосъ; т. стонъ խուլ հառաչ, հառաչանք. т—ая боль խուլ ցաւ. т—ая похóдка ծանր քայլուածք. т—ое течéніе рѣки́ գետի ծանր, հանդարտ հոսում, հոսանք. т—ими шагáми ծանր, յուշիկ քայլերով. **-хнуть,** ут— ւ. հանդար-տուել, հանդարտանալ, խաղաղուել, հանգստա-նալ, անդորրանալ. **-хо** մ. հանդիստ, հան-դարտ, խաղաղ [կերպով]. ցածր, ծանր, կա-մաց. ходи́ть, ѣ́хать т.: рѣка́ течётъ т.; говори́ть т.; жить т.; свáдьбу отпрáздно-вали т. հարսանիքը առին խաղաղ կերպով, ա-ռանց աղմուկի. **-хомóлкомъ** մ. լռելեայն, ծածուկ. գաղտնաբար, գաղտագողի. թաքուն. **-хонрáвіе** ւ. հանդարտաբարոյութիւն. հան-դարտ, հեզ, խաղաղ բնաւորութիւն, խոնար-հութիւն. **-хонрáвный** -ծ. հանդարտաբա-րոյ, հեզաբարոյ, հանդարտ. հեզ, խոնարհ. **-хонькій** մեղմ. ա. Ти́хій; **-хóнько** մ. հանդիստ, ծանր կերպով, կամաց. **-хóня** հ-ր. հանդարտ, լուռ, ‘տակէտակ‘ ոմն. **-хость** է. 1, հանդարտութիւն, խաղաղութիւն, անդոր-րութիւն. т. мóря; 2, ցածրութիւն, ծանրու-թիւն, մեղմութիւն. т. голосá; т. ѣзды́ կա-մաց. ծանր ընթացք. **-хохóдъ** -. կնդ. Bradypus tridactylus, յամրուկ, յամրագնաց, ծոյլ. **-хóхонько** մ. բոլորովին հան-դիստ, ծանր. կամաց. **-ше** մ. բաղդտ. աստ. աւելի հանդարտ, աւելի հանդիստ, աւելի կա-

մաց, առելի ծանր. поѣзжáй т.; говори́те т.; т.! *կամա՛ց, ծա՛նր, ուշ.* т. ѣдешь, дáльше бýдешь (*առծ.*). **-шинá** *ի.* *հանդարտութիւն, հանդստութիւն, անդորրութիւն, խաղաղութիւն, լռութիւն.* нарушáть общéственную т—ý; какáя т. въ вóздухѣ! ночнáя т.; **-шь** *ա.* Тишинá; *т. да гладь, да Бóжья благодáть *երջանիկ, անվրդով, անդորր կեցութիւն։*

Тiápa *ի.* (*յն.*) *տիարա (պապական Թագ)։*

Тiýкъ *ա.* *պտմ.* *գատաւոր։*

Тка|необрáзный *ած.* *բս.* *գործուածքաձև.* **-нiе** *չ.* *ոստայնանկելը, գործելը, հինելը, հիւսելը.* **-нь** *ի.* **1,** *գործուածք, բանուածք, ոստայն.* шерстянáя, шёлковая т.; **2,** *կզմխ.* *հիւսուածք.* клѣ́тчатая т.; нéрвная, мы́шечная т.; сѣ́тчатая т. *բս.* *ցանցաձև հիւսուածք.* **-ньё** *չ.* **1,** *ոստայնանկելը, -նկում, գործելը, հիւսելը.* т. коврóвъ; **2,** *գործուածք, բանուածք, հիւսուածք.* **3,** *խորտուբորտ գործուածք, բանուածք* (piqué); **-ньёвый** *ած.* *խորտուբորտ գործուածքի(ց),* piqué-*ի(ց).* **-ть** (тку тчёшь ткуть; тки), сотк— *ն.* *ոստայնանկել, գործել, հինել, հիւսել.* **-цкiй** *ած.* *ոստայնանկի, ‘ջուլհակի‘.* т. станóкъ *ջուլհակի դազգահ.* ткáцкая, ой *ի.* *ոստայնանկանոց, ոստայնանկի, ‘ջուլհակի‘ տուն, գործարան.* **-чество** *չ.* *ոստայնանկութիւն, ‘ջուլհակութիւն‘.* **-чикъ** *ա.* *կնդ.* Ploceus, *անկահաւ, հիւսող Թռչուն.* **-чи́ха** *ի.* *ոստայնանկուհի, ոստայնանկ կին. ոստայնանկի, ‘ջուլհակի‘ կին.* **-чъ, á** *ա.* *ոստայնանկ, ‘ջուլհակ‘.* т. коврóвъ *գորգագործ։*

Ткнýть, ся *ա.* Ты́кать, ся I.

Тку *ա.* Ткать.

Тлетвóрный *ած.* *ապականիչ, -նող, փըչացնող, եղծիչ, վարակիչ։*

Тло *չ.* *հիմք.* до тла *հիմնովին, բոլորովին.* пожáръ истреби́лъ домъ до тла; *разори́ться до тла *բոլորովին սնանկանալ։*

Тлѣ́|нiе *չ.* **1,** *հոտելը, հոտում, փչանալը, փչացում, քայքայուելը, քայքայում, ապականութիւն.* **2,** *առանց բոցի վառուելը, այրուելը, (անշիջում) վառ լինելը. վառ մնալը.* **-нность** *ի.* *ապականացութիւն, փչացում.* *անցաւորութիւն, անկայունութիւն.* **-нный** *ած.* *ապականացու, եղծանելի, փչացող, ապականուող.* *անցողական, անկայուն.* **-ть** *չ.* **1,** *հոտել, փչանալ, ապականուել, քայքայուել.* **2,** *որև* **-ся** *ներ.* *առանց բոցի վառուել, (անշիջում) վառ լինել.* любóвь давнó тлѣ́ла въ сéрдцѣ егó — *վառ էր, վառուում էր։*

Тля *ի.* **1,** *փչացում, ապականութիւն, փըտութիւն, քայքայմունք.* **2,** *կնդ.* Aphis, *աֆիս* [*(միջատ մի)։*

Тма *ա.* Тьма.

Тми́|нный *ած.* *եւրոպական չամանի, քեմոնի (ճապուոյ).* **-нъ** *ա.* *բս.* Carum Carvi, [*եւրոպական*] *չաման, քեմոն (ճապուռ)։*

Тми́ть (тмлю -мя́тъ), затм— *ն.* *մըԹնեցնել, խաւարեցնել, մուԹ, խաւար դարձնել.* **-ся** *ներ.* *մԹնել, խաւարել, մուԹ, խաւար դառնալ։*

Тмочи́сленный *ած.* *եւ.* *ս.* *անԹիւ ան-* [*համար։*

Тмýщiй *ած.* *անԹիւ անհամար.* тьма т—ая *անԹիւ անհամար բազմուԹիւն, բիւրք բիւրուց։*

I. **То** 1, *չ.* *այն ժամանակ, ապեմ (երբեմն էլ ամենևին չէ Թարգմանուում).* éсли вы ослýшаетесь, то васъ накáжутъ *եԹէ դուք ստուընդանէք,* [*այն ժամանակ*] *ձեզ կը պատժեն.* когдá такъ, то я соглáсенъ; то—то *երբեմն—երբեմն, մերԹ—մերԹ.* то тутъ, то тамъ *երբեմն այստեղ, երբեմն այնտեղ.* онъ то здорóвъ, то бóленъ; да и то *այն էլ.* ѳто слóво употребля́ется тóлько въ богослóвiи, да и то рѣ́дко; за то *դորա փոխարէն, բայց.* я хýдо обѣ́далъ, за то хорошó поýжиналъ; не то чтóбы онá былá красáвица, а недурнá собóю *նա գեղեցկուհի չէ. բայց տգեղ էլ չէ.* онъ сказáлъ мнѣ то-то и то-то *նա ինձ այս այս ասաց.* 2, *մսն.* *հէնց.* *անգամ, մինչև անգամ.* объ ѳтомъ-то и хотѣ́лъ я съ вáми говори́ть *ես հէնց դորա համար ուզում էի ձեզ հետ խօսել.* я и говори́ть-то съ нимъ не хочý *ես նորա հետ խօսել անգամ չեմ ուզում.* мнѣ что-то нездорóвится *ըէֆս լաւ չէ* [*չօխամմ*

II. **То** *ցեր.* *չ—չք.* *չ.* *ա.* Тотъ. [*ինչու*]։

Тобóю *գործիակ.* *ա.* Ты.

Товá|рецъ, рца *նւզ.* *ա.* Товáръ; **-ришко** *ա.* *նվստ.* *վատ, անպէտք ապրանք։*

Товá|рищески *մ.* *ընկերաբար.* **-рищескiй** *ած.* *ընկերական.* **-рищественный** *ած.* *ընկերութեան.* **-рищество** *չ.* *ընկերութիւն.* вступи́ть съ кѣмъ въ т. *մէկի հետ ընկերանալ.* **-рищъ** *ա.* **1,** *ընկեր.* т. по торгóвлѣ; взять когó себѣ́ въ т—и *մէկին իրան ընկերացնել.* шкóльный т.: попýтный т. *ճանապարհի ընկեր.* т. по орýжiю *զինակից.* т. по гимнáзiи *աշակերտակից.* т. по слýжбѣ *պաշտօնակից.* банки́ръ N съ т—и *բանկիր N և ընկերներ.* **2.** *օգնական. պաշտօնակատար.* т. мини́стра, прокурóра; **-рка** *ի.* *ընկերուհի։*

Товá|рный *ած.* *ապրանքի.* т. склáдъ; т. пóѣздъ *ապրանքատար գնացք.* **-ровѣ́дѣнiе** *չ.* *ապրանքագիտութիւն. վաճառագիտութիւն.* **-ро-пассажи́рскiй** *ած.* *ապրանքատար և մարդատար.* т. пóѣздъ; **-ръ** *ա.* *ապրանք, վաճառ, վաճառելիք.* залежáлый, вы́шедшiй изъ мóды т.; бракóванный т. *փտած, փնոված ապրանք.* колонiáльные т—ы *գաղութային (Արևմտեան և Արևելեան Հնդկաստանից բերած) ապրանքներ.* сукóнный т. *մահուդեղէն.* ножóвый т. *դանակեղէն.* *онъ умѣ́етъ т. лицóмъ показáть *նա խիստ ճարպիկ, խիստ ճարտար է.* на запрéтный т. весь базáръ (*առծ.*) *արգելուած ապրանքը շատ մուշտարի կ'ունենայ.* **2.** *կօշի.* подóшвенный т. *ներբանի կաշի։*

Тóга *ի.* (*լտ.*) *պտմ.* *տոգա, պարեգօտ, վերարկու, ձորձ (նախնի հռոմէական քաղաքացու)։*

То|гдá *մ.* *այն ժամանակ,* (*գր.*) *յայնժամ.* гдѣ вы т. бы́ли? т. какъ *այն ինչ, մինչդեռ.* **-гдáшнiй** *ած.* *այն ժամանակուայ.*

Тогó *սեռ.* *և հյց.* *ա.* Тотъ, то.

То-есть *մ.* *այսինքն, այն է։*

Тождé|ственно *մ.* *նոյնութեամբ, նոյնարար, նոյն կերպով, նոյն եղանակով.* *всѣ свидѣ́тели показáли т.; **-ственный** *ած.*

նոյն, նման. въ т—омъ слу́чаѣ; -(то́жде)-**ство** *չ. նոյնութիւն, նմանութիւն։*

То́же *մ. նոյնպէս, նմանապէս.* я т. уѣзжа́ю; т.! *մի անս [թէ ինչ է անում, ինչ է ասում]։*

То́же|ственный *ա.* Тожде́ственный; **-ство** *ա.* То́ждество.

Тожъ *տեղ. նոյնն և.* 'Юрьевъ. Дерптъ т. *Իւրիեվ, նոյնն և Դորպատ,* alias *Դորպատ։*

Той *սեռկ., տրկ. և գործիակ.* та *բառի* (*ա.* Тотъ). [*րի (Պամչատկայում)։*

Тойо́нъ *—. աւագ, նախագահ ոչ-ռուսնե-*

То́ка *է. ա.* Токъ II; «сза́ди сидѣ́ла въ зелёной то́кѣ А. М.».

Тока́йскій *—ծ. տոկայեան.* т—ое вино́.

Тока́|ричать *չ. ճախարակել.* **-рный** *—ծ. ճախարակագործի, 'խառատի'.* т. стано́къ; т—ое мастерство́ *ճախարակագործութիւն, 'խառատութիւն'.* тока́рная, ой *է. ճախարակագործութեան, 'խառատի' արհեստանոց.* **-рство** *չ. ճախարակագործութիւն, 'խառատութիւն'.* **-рь,** *я́ —. ճախարակագործ, 'խառատ'։*

Токма́|рь, *я́ —.* **-чъ,** *а́ —.* **-рикъ, -чикъ** *նւզ. գարկիչ, թակ։*

То́кмо *մ. միայն, միմիայն։*

Токова́ть (-ку́ю -ютъ) *չ. (մայրհաւի մասին) կանչել. (եղջերուի մասին) բառա(ն)չել։*

Токсико|графи́ческій *—ծ. թունագրական.* **-гра́фія** *է. (յն.) բժ. թունագրութիւն (թոյների, նրանց ազդեցութեան և թունաւորութիւնից բժշկուելու նկարագրութիւնը).* **-логи́ческій** *—ծ. թունախօսական, -բանական.* **-ло́гія** *է. (յն.) բժ. թունախօսութիւն, թունաբանութիւն։*

Токсі́нъ *—. (գերմ.) տագրին, գիաթոյն։*

I. **Токъ** *—.* **1,** *հոսում, բխում, հոսանք.* электри́ческій, гальвани́ческій т.; т. во́здуха; **2,** *կալ.* **3,** *ան. տափարակ, յարգարած տեղ.* у́гольный т. *ածխատեղ.* **4,** *լոռնգ. հանքը. հանածոն կիտելու տեղ։*

II. **Токъ** *—. (ֆր.) մի տեսակ խոյր, նեղլիկ գլխարկ կանանց։*

Толера́нт|ность, -ный (*լա.*) *ա.* Вѣротерпи́мость, -пи́мый.

Толи́|ка *է.* ма́лую т—у *ռմկ. որքան փոքր լինի, մի փոքր.* **-кій** *—ծ. եկ. ռւ. այնպիսի, այնպէս մեծ, այնքան, այնչափ.* **-ко** *մ. եկ. ռւ. այնքան, այնպէս։*

Тол|ка́ніе *չ. հրելը, հրնդելը, խթելը, 'բզելը', 'բոթելը'.* **-ка́ть,** -кну́ть *ն. հրել, հրնդել, խթել, 'բզել', 'բոթել'.* т. кого́ ло́ктемъ; т. кого́ въ грудь; т. кого́ руко́ю, ного́ю въ спину́ *մէկի մէջքին ձեռքով, ոտքով զարկել.* **-ся 1,** *փ-էտ. միմեանց հրել, հրհրել, հրնդել, 'բոթել', 'բոթոտել'.* дѣ́ти толка́ются; **2,** *—ներ. զարկուել, բախել.* кора́бль толкну́лся о ка́мень; т. въ дверь *դուռը բախել, թխթխկացնել.* **3,** *չ. թափառել, թրև գալ, քարշ գալ.* т. по́ городу, по у́лицамъ: **-ка́чъ,** *а́ —.* **-ка́чикъ** *նւզ.* **1,** *մի բան ծեծող, ջարդող, լսող, մանրող.* **2,** *ռամիկ, 'դինգ'.* **3,*** *թանձրամիտ, բթամիտ, 'գմբոյ' մարդ, որին պէտք է հազիւ անգամ 'բզեն', որ բան հասկանայ.* **-кну́ть, ся** *ա.* Толка́ть, ся.

Тол|кова́ніе *չ.* **1,** *բացատրելը, մեկնելը, պարզաբանելը, լուսաբանելը.* **2,** *բացատրութիւն, մեկնութիւն, պարզաբանութիւն, լուսաբանութիւն.* т. зако́на; э́тому мѣ́сту мо́жно дава́ть разли́чныя т—ія: **-кова́тель** *—.* **-кова́тельница** *է. մեկնող, -նիչ, բացատրող, -տրիչ, պարզաբանող, լուսաբանող այր, կին.* кассаці́онный судъ есть верхо́вный -ва́тель зако́на *վճռաբեկ ատեանը օրէնքի վեհագոյն մեկնիչն է.* **-кова́тельно** *մ. մեկնաբար, մեկնելով, բացատրելով.* **-кова́тельный** *—ծ. մեկնական, բացատրական.* **-кова́ть** (-ку́ю -ютъ) **1,** *ն. բացատրել, մեկնել, պարզաբանել, լուսաբանել.* т. дре́внихъ писа́телей; превра́тно т. зако́нъ: т. что въ хоро́шую, въ дурну́ю сто́рону *մի բան լաւ, վատ մտքով բացատրել.* т. что въ свою́ по́льзу *մի բան յօգուտ իւր բացատրել.* т. что буква́льно; **2,** *չ. խօսել, դատել.* т. о дѣла́хъ, о поли́тикѣ; что тутъ мно́го т. *այստեղ երկար խօսելու բան չկայ.* *онъ всё своё толку́етъ *նա էլի իւրն է կրկնում, նա էլի 'իւր էշն է քշում'.* **-кова́тость** *է. հասկացողութիւն, կարողամտութիւն.* **-кова́тый** *—ծ. հասկացող, կարողամիտ.* **-ко́вникъ** *—. թարգմանող, -նիչ, մեկնող, -նիչ.* перево́дъ семи́десяти т—овъ *եօթանասնից թարգմանութիւնը (Հին Կտակարանի).* **-ко́во** *մ. յըջօրէն, իմաստութեամբ, խելացի, զգաստ, բանաւոր կերպով.* **-ко́вый** *—ծ.* **1,** *խելօք, խելացի, զգաստ, լրջմիտ, իմաստուն.* **2,** *մեկնական, բացատրական.* т. слова́рь.

Толкотня́ *է. խառնում, խառնութիւն, հրհրոց, հրնդոց, միմեանց հրելը, հրհրելը, հրնդելը, 'բոթոտելը', իրար գլխով անցնելը (նեղութիւնից)։*

Толку́ *ա.* Толо́чь.

Толку́|нчикъ *—. կնդ. մրջատ մի* (Bibio sanguinarius); **-нъ,** *а́ —.* **1,** *ռանդիտող, 'դինգ'.* **2,** *բախող կոհակ, ալիք.* **-чій** *—ծ.* ры́нокъ, **-чка** *է. հնոտի, հին բաներ ծախելու շուկայ, տեղ.* **-шка** *է. ա.* Толку́нъ 1.

Толкъ *—.* **1,** *միտք, իմաստ.* въ э́томъ то́лку нѣтъ *այդ միտք, իմաստ չունի.* *въ э́томъ сочине́ніи совсѣ́мъ нѣтъ то́лку; взять что въ т. *մի բան հասկանալ.* что то́лку чита́ть одни́ то́лько рома́ны *ինչ միտք ունի շարունակ միայն ռոմաններ կարդալ.* **2,** *բացատրութիւն, մեկնութիւն.* дать сло́ву прямо́й т.; онъ далъ э́тому дѣ́лу тако́й т.; **3,** *աղանդ, թիւր վարդապետութիւն.* раско́льники раздѣля́ются на мно́гіе то́лки: **4.** *վարդապետութիւն, ուսում, փիլիսոփայութիւն.* **5,** *լուր, համբաւ.* городскíе то́лки *քաղաքային լուրեր, 'առէկօսէներ'.* его́ поведе́ніе да́ло по́водъ къ то́лкамъ и пересу́дамъ: говори́ть то́лкомъ *պարզ խօսել.* говори́ть съ т—омъ *խելօք, խելացի կերպով խօսել.* бе́зъ толку, безъ то́лку *անիմաստաբար, անմտաբար.* сбить кого́ съ то́лку *մէկին շփոթեցնել, 'շշկլեցնել'.* сби́ться съ то́лку *շփոթուել, 'շշկլուել'.* умъ сби́тый съ то́лку превра́тными уче́ніемъ *թիւր վարդապետութիւնից մոլորուած միտք.*

добиться толку հասկանալ, իմանալ. знать въ му́зыкѣ т. երաժշտութիւն հասկանալ։

Толма́|ческій -ծ. թարգմանի, -նչի, մեկնչի. **-чъ**, á -. (գերմ.) թարգման, -նիչ, մեկնիչ (բերանացի խօսակցութիւն)։

То|ло́ка է. 1, արօտ, արօտատեղը արածացնելը, (անասուններին) արօտել տալը. т. луго́въ; 2, 'մարդով', օրական հանրային աշխատանք գիւղացիներէ (հիւրասիրութեան պայմանով). **-локно́** չ. ատոքի մէջ ծեծած, ծեծելով պատրաստած ալիւր, ձաւար (մեծ. վարսակի). ны́нче т., да за́втра т., да какъ вся́кой день одно́, такъ приску́читъ оно́ (առծ.) եղումեցրիք եա, երբ մարդ ամեն օր է ուտում, զզւում է. **-локня́нка** է. բս. Arctostaphylos uva ursi, մաթղի. մաթուզ, արջախաղող. **-ло́къ** -. գւռկ. արօտատեղ, արօտատեղ. **-лоче́ніе** չ. տրորելը, 'կխճօրելը', ոտնատակ անելը. **-лочи́ть** (-óчу́ -óча́тъ) ն. տրորել, 'կխճօրել', ոտնատակ տալ. **-ло́чь** (-лку́ -лчёшь -лку́тъ: անց. -ло́къ -лкла́ -лкло́; հրմ. -лки́), ист— ն. ծեծել. ջարդել, լօսել, մանրել, փշրել. т. руду́; *т. во́ду ջուր ծեծել, զուր, ապարդիւն բան բանել, զուր, ապարդիւն չարչարուել. **-ся** չ. պատարկ, պարապ-սարապ թրև գալ, շրջել, 'քամի կուլ տալ'։

Тол|па́ է. խումբ, բազմութիւն. ամբոխ, խուժան. т. наро́да: т. ученико́въ; *возвы́ситься надъ т—о́ю ամբոխից բարձր հանդիսանալ. **-пи́ться** (-плю́сь -пя́тся), ст— -նդր. ժողովուել, հաւաքուել, խմբուել, կիտուել. խռնուել. наро́дъ толпи́тся на пло́щади; *мы́сли, воспомина́нія толпи́лись въ его́ головѣ́ մտքերը, յիշողութիւնները գժգժում էին նորա գլխում։

То́л|стенькій -ծ. բաւականաչափ հաստ, գէր, մարմնեղ, 'չաղ'. **-сто** ֆ. հաստ կերպով, հաստութեամբ. **-стобрю́хій** -ծ. հաստափոր. **-стова́тый** -ծ. մի փոքր կմ բաւականաչափ հաստ, ստուար, գէր. 'չաղ', մարմնեղ։

Толсто́|вство չ. Տօլստոյի վարդապետութիւնը, աղանդը. **-вцы** -. յ. տօլստոյեաններ. Տօլստոյի կողմնակիցներ, Տօլստոյի վարդապետութեանը, աղանդին հետևողներ։

Толсто|голо́вый -ծ. կնդ. թանձրագլուխ. հաստագլուխ. **-гу́бый** -ծ. հաստաշուրթն, հաստ շրթունքներով, պռօշներով. **-клю́вый** -ծ. կնդ. թանձրակտուց, հաստակտուց. **-ко́жій** -ծ. թանձրամորթ, հաստակաշի, հաստամորթ. հաստակեղև. т—ія живо́тныя կնդ. Pachydermata, թանձրամորթներ. **-кры́лый** -ծ. կնդ. թանձրաթև. **-лепестко́вый** -ծ. բս. թանձրաթերթ. **-ли́стый** -ծ. բս. թանձրատերև. **-но́гій** -ծ. հաստոտն. թանձրոտն. **-но́ска** է. կնդ. Coccothraustes, հատբեկիչ (տճ. քըրաթօրօն, ռմկ. ֆինջուն). **-пу́зый** տ. Толстобрю́хій; **-стебе́льный** -ծ. բս. թանձրացօղուն. **-стосу́мъ** -. հեգն. գրպանը լայն, հարուստ մարդ։

Толсто|та́ է. հաստութիւն, ստուարութիւն. գէրութիւն, մարմնեղութիւն, 'չաղութիւն'. **-чешу́йный** -ծ. կնդ. հաստաթեփ։

Тол|сту́ха է. **-сту́шка** նւզ. հաստ, գէր. մարմնեղ, 'չաղ' աղջիկ. կին[արմատ]. **-сты́й** -ծ. 1, հաստ, գէր, մարմնեղ, 'չաղ'. т—ая же́нщина; т. человѣ́къ; 2, հաստ. կոշտ, կոշտ-կոպիտ. т—ая стѣна́; т—ое сукно́; т—ая мате́рія; т—ая верёвка; 3, ստուար, թանձր, ցածր, բամբ. т. го́лосъ; **-стѣ́ть**, раст—, пот— չ. հաստանալ, գէրանալ, 'չաղանալ'. **-стя́къ**, á -. հաստ, գէր, մարմնեղ, 'չաղ' մարդ. **-стя́нка** է. բս. Crassula, թանձրատերևուկ. **-стячо́(ё)къ**, чка́ նւզ. տ. Толстя́къ.

То́лча է. ռմկ. չորացրած, ապա մանրացրած, ջարդած, աղացած հաց, պաքսիմատ։

Тол|че́йный -ծ. ծեծելու, -ծող, ջարդելու, -դող, մանրելու, -րող, լօսելու. -սող. սանդի. սանդիտոսի, 'գնդի'. **-чёнъ**, чка́ տ. Толчо́къ: **-че́ніе** չ. ծեծելը. ջարդելը, մանրելը, լօսելը, փշրելը. т. руды́ հանքածոն ծեծելը, փշրելը. *т. воды́ ջուր ծեծելը. զուր չարչարուելը. **-чёный** -ծ. ծեծած. ջարդած. մանրած, լօսած, փշրած. **-чея́** է. 1. մի բան ծեծելու, ջարդելու, մանրելու տեղ. սանդ. անկան, 'հաւանգ'. լեռնց. աղօրիք. 2, սանդիտոս, 'գինգ'. **-чо́къ**, чка́ -. հարուած. հրնգում. զարկ. т. ло́ктемъ արմուկով հրնգելը, խթելը. прогна́ть въ толчки́ բռնցքով հարուածելով կմ արտաքսելով վռնդել, խրկել. онъ упа́лъ при пе́рвомъ толчкѣ́; э́то поощре́ніе да́ло си́льный т. его́ дѣ́ятельности այդ խրախուսանքը նորա գործունէութեանը մեծ զարկ տուեց. *дать кому́ толчка́ մէկին սաստիկ հարուած հասցնել, պաշտօնանկ անել։

То́л|ща է. 1, հաստութիւն, ստուարութիւն. 2, թանձրութիւն, զանգուած. 3. խուռ. **-ще** բաղդտ. աստ. 1. -ծ. աւելի հաստ, աւելի ստուար, աւելի թանձր. 2. ֆ. աւելի հաստ, աւելի ստուար, աւելի թանձր կերպով. **-щина́** է. հաստութիւն. т. стѣны́; т. бревна́: доска́ т—о́ю въ два дю́йма; снѣ́гу лежи́тъ на два фу́та въ т—у́.

I. **Толь** -. տանիքի խաւաթուղթ (կպրած)։

II. **Толь** ֆ. այնքան, այնչափ. այնպէս։

То́лько ֆ. միայն. скажи́те мнѣ т. одно́ сло́во; е́сли т. э́то пра́вда: онъ не т. глупъ, но и золъ; онъ говори́тъ т. по-ру́сски; т. оди́нъ о́нъ мо́жетъ э́то сдѣ́лать միմիայն նա կարող է այդ անել. бѣда́ да и т. կատարեալ դժբախտութիւն է. не хочу́ да и т. չեմ ուզում և ուրիշ ոչինչ. то́лько что հէնց հիմա, հէնց նոր, այս րոպէիս. онъ то́лько что пріѣ́халъ; какъ то́лько հէնց որ. какъ то́лько получи́лъ ва́ше письмо́, я испо́лнилъ ва́ше поруче́ніе.

Томага́вкъ -. տօմահաւկ (հիւսիսամերիկեան հնդիկներին իբրև դէնք ծառայող տապար)։

Тома́тъ -. բս. Solanum Lycopersicum, ոսկեխնձոր. սիրախնձոր (տիմօրմ, լօլիկ. ոսկեսմբուկ. թամաթ)։

То́мбола է. (իտ.) տօմբօլա. 1, մի տեսակ լօտօ. 2, մի տեսակ վիճակախաղութիւն։

Томбу́й -. ծովգ. խարսխանշան։ [տար։

То́микъ -. նւզ. հատորիկ, պստիկ հա-

То|ми́тельный -ծ. չարչարող. նեղող, տանջող. տառապեցնող. ճնշող. խանջեցնող, տաժանելի, յոգնեցուցիչ. **-ми́ть** (-млю́ -мя́тъ) ն. չարչարել, տանջել, նեղել, լլկել, տառապեց-

նել, ճնշել, խոնջեցնել, յոգնեցնել. т. кого́ голодомъ մէկին սովալլուկ անել. меня́ томи́тъ сонъ քնից խելքս գնում է. э́тотъ человѣ́къ томи́тъ меня́ своими посѣще́ніями այդ մարդն իւր այցելութիւններով ինձ հանգստութիւն չէ տալիս, հոգիս հանում է. его́ томи́тъ жажда; т. сталь արւեստ. պողպատ ցեմենտել, գարձնել. **-ся** -ն. դր. չարչարուել, տանջուել, տառապել. խոնջել. т. жа́ждою; *т. ожида́ніемъ, нетерпѣ́ніемъ սպասելուց, անհամբերութիւնից տանջուել։

Томи́ще -. յւռլ. մեծ, ահագին, հաստ հատոր։

Том|ле́ніе ւ. **1,** տանջելը, չարչարելը, յոգնեցնելը, խոնջեցնելը, 'հոգին դցելը'. **2,** արւեստ. ցեմենտելը, պողպատ դարձնելը (երկաթը). **-но** ն. յոգնութեամբ, խոնջութեամբ, հոգին ընկած. **-ность** է. յոգնութիւն, խոնջութիւն, թուլութիւն, նուաղութիւն, ուժասպառութիւն. **-ный** -ծ. յոգնած, յոգնատանջ. խոնջացած, 'հոգին ընկած'. թոյլ, անզօր, ալքոր. т—ые глаза́ յոգնատանջ աչքեր։

Томпа́|ковый -ծ. տոմպակէ, տոմպակեայ, -ձէ. т—ая цѣ́почка; **-къ** -. հնր. tombac, տոմպակէն։

Томъ -. (յն.) հատոր (գրքի)։

Томѣ́ть, ист— ւ. տանջուել, չարչարուել, տառապել, ուժասպառուել, 'հոգին ընկնել'։

Тона́ль|ность է. երժ. տոնականութիւն, տոնի, եղանակի յատկութիւն. **-ный** -ծ. (ֆր.) երժ. տոնի, տոնական, եղանակի։

То́|неньк̆ій -ծ. նւզ. բարակ, նուրբ, քնքոյշ. т—ая ба́рышня; *т. голосо́къ բարակ, քնքոյշ ձայն. **-не́нько** մ. բաւականին բարակ, նուրբ, քնքոյշ. **-нёхонекъ**, нька, о, **-нёшенекъ**, шенька, о -ծ. խիստ բարակ, խիստ նուրբ, խիստ քնքոյշ. **-нёхонько, -нёшенько** մ. խիստ բարակ, խիստ նուրբ, խիստ քնքոյշ կերպով։

Тонзу́ра է. (լտ.) կլոր ձևով ածիլուած տեղ կաթոլիկ հոգևորականի գագաթի վերայ, «կտուլակ»։

Тонизна́ է. բարակութիւն, նրբութիւն, [քնքշութիւն։

То́нника է. (յն.) երժ. հիմնական, գլխաւոր տոն (եղանակի)։

То|нина́ տ. Тонизна́; **-ни́ть** (-ню́ -ня́тъ), от— ն. բարակացնել, նրբացնել, քնքշացնել։

Тони́ческій -ծ. (յն. ֆր.) **1,** երժ. հիմնական, գլխաւոր. т. разме́ръ տղչփ. շեշտադրական չափ. **2,** բժ. կազդուրիչ. т—ія сре́дства.

То́н|кій -ծ. **1,** բարակ, նուրբ, քնքոյշ. т—ая мате́рія; т—ое сукно́, полотно́; т—ая бумага; т—іе ломти́ хлѣ́ба; т—ія стѣ́ны; т. станъ; т—ая ни́тка; т—ая па́лка; т—іе па́льцы; т. го́лосъ բարակ, սուր, զիլ ձայն. т—ія кишки́ կզմն. բարակ, նուրբ աղիքներ. **2,*** նուրբ, քնքոյշ. т. вкусъ; т. слухъ; т—ое обоня́ніе; т. человѣ́къ նրբամիտ, խորամանկ, խորագէտ մարդ. т. умъ նուրբ միտք. т—ія хи́трости նուրբ հնարագիտութիւններ. т—ая насмѣ́шка նուրբ ծաղր, հեգնութիւն. т—ое вино́ քնքոյշ գինի. **-ко** մ. բարակ կերպով, նրբօրէն. նրբամտութեամբ. гдѣ т., тамъ и рвётся (առծ.) վայ բարակ մանողին. **-кова́тый** -ծ. մի փոքր բարակ, նուրբ, քնքոյշ. **-козерни́стый** -ծ. հնք. մանրահատ. **-коко́жистый**, **-коко́жій** -ծ. նրբամորթ. նրբամաշկ, նրբաթաղանթ, նրբակաշի. **-комѣ́рный** -ծ. նեղլիկ, բարակ. նուազ. **-кору́нный** -ծ. նրբագեղմն, նուրբ, քնքոյշ ասր, բուրդ ունեցող. **-кость** է. **1,** բարակութիւն, նրբութիւն, քնքշութիւն. **2,*** նրբութիւն. изощрённость, т. вку́са; т—и языка́; **-кошёрстный** տ. Тонкору́нный; **-кошёя** հ-ր. նրբավիզ, բարակավիզ այր, կին։

То́нна է. (ֆր.) տակառ (չափ և քաշ հեղուկների և հատիկների). корабе́льная морска́я т. ծովգ. նաւածովային տակառ (Անգլիայում = 62 պուդի, Գերմանիայում, Աւստրիայում և Ֆրանսիայում = 61 պուդի։

Тонне́ль -. (անգլ.) տոնէլ, ստորերկրեայ (լերան միջից, գետի տակից անցկացրած) ճանապարհ, ուղի. проведе́ніе т—я.

Тонти́|на է. (ֆր.) տոնտին (փոխադարձ հասութային ապահովում, ապահովագրում). **-н-ный** -ծ. տոնտինի. т. кружо́къ.

То́нусъ -. (լտ.) բժ. լարում, լարուածութիւն (մկանների և հիւսուածների՝ մարդու կենդանութեան ժամանակ)։

Тону́ть ւ. **1,** (пот—, зат—) ընկղմուել, սուզուել (ջրի մէջ). **2,** (ут—) խեղդուել (ջրի մէջ)։

Тон|ча́вый -ծ. բարակ, նուազ, նիհար, վտիտ. **-ча́йшій** -ծ. գեր. աստ. ամենաբարակ, ամենանուրբ, ամենաքնքոյշ. **-ча́ть** տ. Тонѣ́ть; **-чи́ть** (чу́ -ча́тъ) տ. Тони́ть.

Тонъ -. (յն.) **1,** երժ. տոն, ձայն, (նուագարանի) հնչականութիւն. высо́кій, ни́зкій т.; **2,** նկրչ. տոն, երանգ, գոյն. тёмные тона́; **2,** տոն, ձև, եղանակ (ասելու, խօսելու, վարուեցողութեան). хоро́шій, дурно́й т.; *повели́тельный т. հրամայական տոն, ոճ. *задава́ть т. տոն տալ, ղեկավարել, ղեկավարին հանդիսանալ. *человѣ́къ хоро́шаго то́на բարեկիրթ մարդ։

То́нька նւզ. տ. То́ня.

То́|ньше բաղդտ. աստ. **1,** -ծ. աւելի բարակ, աւելի նուրբ. **2,** մ. աւելի բարակ կերպով, աւելի նրբութեամբ. **-нѣ́ть** ւ. բարակել, բարականալ, նրբանալ, քնքշանալ։

То́ня է. **1,** ուռկան ձգելու տեղ, ուռկանով ձուկ որսալու տեղ. **2,** ուռկան ձգելը. ձկնորսութիւն։

Топа́|зовый -ծ. տպազիոնի. **-зъ** -. հնք. topaze, տպազիոն. ды́мчатый т. մրճոյլ կամ սև տպազիոն։

То́|паніе ւ. գոփելը, գոփում, գոփիւն, ոտներով գետնին, յատակին զարկելը. **-пать**, -пнуть ւ. (нога́ми) գոփել, ոտներով գետնին, յատակին զարկել, խփել։ [լու

Топи́льный -ծ. **1,** հալելու. **2,** վառե-

Топинамбу́ръ -. բս. Helianthus tuberosus, գետնախնձոր արեւածաղկիկ, գետնատանձ (սատղատակ, ոճ. եէր էլմասը)։

Топи́ть(-плю́ -пятъ; -пи́) ն. **1,** (ист—, вы́т—) վառել. т. печь; мы то́пимъ пе́чи то́рфомъ; **2,** (раст—, вы́т—) հալել. т. са́ло; т. молоко́ կաթ տաքացնել. **3,** (ут—)

խեղդել (Ջրի մէջ)· т. собаку; 4, (зат—, пот—) ընկղմել, սուզել (ծովի, Ջրի մէջ)· т. судно; 5,* փորձութեան, փորձանքի մէջ գցել, փչացնել, ոչնչացնել, կործանել. **-ся** —չ-ref. 1, խեղդուել, ջուրն ընկնել. 2, վառուել, տաքանալ. печь топится хорошо; 3, հալուել:

Топическій -ծ. (յն.) բժ. տեղական, արտաքին. т—іе средства արտաքին միջոցներ (օծանելիք, փաթաթան, սպեղանի ևլն). т—ое лѣкарство արտաքին դեղ, քսուք:

Топ|ка է. 1, վառելը, -ռում. т. печи; 2, հալելը, -լում. 3, հնոց, կրակարան, կրակատեղ վառարանում. въ этой квартирѣ только двѣ т—и այդ բնակարանն միայն երկու վառարան ունի. **-кій** -ծ. 1, ճահճային, ճահճոտ, ճահճուտ. т—ое мѣсто; 2, տաք, շուտով տաքացող կամ տաքութիւն տարածող. **-кость** է. ճահճուտութիւն, ճահճոտ, ճահճային լինելը:

Топ|леніе չ. 1, վառելը, վառում. 2, հալելը, -լում. **-ливо** չ. վառելիք, վառելու նիւթ. дрова, какъ т.

Топнуть տ. Топать.

Топогра|фически մ. տեղագրական տեսակէտից. **-фическій** -ծ. տեղագրական. т. планъ; т—ія карты; **-фія** է. (յն.) տեղագրութիւն. **-фъ** —. տեղագիր:

Топо|левый -ծ. կաղամախու. **-ль** —. **-ликъ** նւզ. բս. Populus, կաղամախի. бѣлый, серебристый т., P. alba, ճերմակ կամ սպիտակ կաղամախի. чёрный т., P. nigra, սև կաղամախի (ծառ, այծառ?). пирамидальный, италіанскій т., P. pyramidalis, բարտի, բրգաձև կամ իտալական կաղամախի:

Топо|рикъ —. նւզ. տապարիկ, պստիկ տապար, կացին. **-ришко** —. նխտ. վատ, անպիտան տապար, կացին. **-рище** 1, չ. տապարի, կացնի կոթ, մեղեխ. 2, —. յւձլ. մեծ, ահագին տապար, կացին. **-рный** -ծ. 1, տապարի, կացնի. т—ое лезвее; 2,* կոշտ-կոպիտ, անճոռնի, անտաշ. т—ая работа կացնով շինած, կոշտ կոպիտ գործ. **-рокъ**, рка —. 1, նշգար. 2, կնդ. Alca torda, հսկայ կամ հիւսիսային թանձրահաւ: [пырить, ся.

Топорщить (-щу -щатъ), **ся** տ. То-

Топоръ, а —. (սկանդ.) տապար, կացին. обухъ т—а տապարի, կացնի գլուխ:

Топо|тать (-чу -очутъ; -чи) չ. երկար և սաստիկ ոտները քարքարացնել, գետնին զարկել, գոփել. **-тня** է. երկարատև, սաստիկ գոփիւն, ոտների քարքարոց, աղմուկ. **-(то-)тъ** —. գոփիւն, ոտներով հանած ձայն, աղմուկ:

Топочный -ծ. վառարանի, կրակարանի. т—ое отверстіе.

То|птаніе չ. տրորելը, 'կխճորելը', ոտնատակ տալը, ընդոտնելը, կոխկռտելը. **-птать** (-чу -чутъ; -чи) չ. 1, (прит—, раст—) տրորել, կոխռտել, 'կխճորել', ոտնատակ տալ, ընդոտնել, կոխկռտել. т. траву; 2, (выт—) տրորել, պատրաստել. т. глину; 3, (ст—) մաշել, փչացնել. т. сапоги; 3, (зат—) կեղտոտել, աղտոտել, ցեխոտել. т. полъ; 5, (թռչուններին մասին) կոխել, զուգաւորուել, 'թէլթերիկ անել'. пѣтухъ топчетъ курицу; **-ся** —չref. 1, քարշ գալ, թրև գալ, 'պարապ-սարապ թրև գալ', 'գէշ ու դէն' ընկնել. 2, (թռչուններին մասին) զուգաւորուել:

Топчакъ, а —. մեքենգ. ոտքից մեքենայ:

Топъ —. (գերմ.) ծովգ. կայմի ծայր, գլուխ. т.-мачта կայմի գլուխ:

Топы|рить (-рю -рятъ), раст— չ. տարածել, բացել, պարզել, շաել. (փետուրները) քամծել. **-ся** —չref. -քամծել, իր փետուրները քամծել, 'բեղ բեղ' կանգնեցնել. **-рка** է. բս. Spiraea ulmaria, մօրապան սպիրեակ: [ճահճուտ, մօրուտ

Топь է. ճահիճ, ճահճոտ տեղ, ճահճուտ,

Тор|ба է. (թուրք.) 1, խարապարկ, 'հարկա' (որի մէջ յարդ, գարի լցնելով, անցնում են ձիու բերանը). 2, տոպրակ, պարկ, մանապարիկ կոտ. «принесъ т—ы, въ которыхъ было фунтовъ пять изюму»; *писанная т. փայփայած երձ, տնեչանք, փափագ:

Торбанъ —. մի տեսակ փոքր-ռուսական փանդիռ, բանդիռ, բամբիռ ռուսաց կոբզ. игра на т—ѣ.

Торбенный -ծ. торба-ի:

Торбетъ —. Палтусъ.

Тор|гашескій -ծ. փերեզակային, շարշիական. մանրավաճառութեան. **-гашество** չ. փերեզակութիւն, մանրավաճառութիւն, շարշիութիւն. **-гашъ**, а —. փերեզակ, մանրավաճառ, 'շարշի'. **-гованіе** չ. 1, սակարկելը, -րկում. 2, առուտուր, վաճառականութիւն անելը. **-говать** (-гую -ютъ) 1, չ. чѣмъ մի բան ծախել, վաճառել, մի բանի առուտուր, վաճառականութիւն անել. т. хлѣбомъ; т. сухнами; т. шёлкомъ; т. оптомъ մեծակավ, 'թոփով' առուտուր անել. т. въ розницу կտորով ծախել. торгующій, аго —., -ющая, ей է. առուտուր, վաճառականութիւն անող, առնող ծախող այր, կին. 2, (ст—) չ. սակարկել, սակարկութիւն անել[ով գինը որոշել]. я торговалъ у него лошадь; **-ся** —չref. սակարկել, սակարկութիւն անել. покупать, продавать не торгуясь; т. изъ-за копейки; *т. честью իր պատիւը սակարկել. **-говецъ**, вца —. վաճառական, առևտրական. т. фруктами մրգավաճառ, 'բաղկալ'. крупный т. խոշոր, մեծ վաճառական, 'սովդագար'. **-говка** է. վաճառականուհի, առևտրականուհի, կին առևտրական, վաճառական. **-говля** է. առուտուր, վաճառականութիւն. производить т—ю առուտուր, վաճառականութիւն անել. оптовая т. մեծական, 'թօփով' առուտուր. мелочная т. մանրավաճառութիւն. т. въ розницу կտորով, 'գրամով' առուտուր. приверженецъ свободы торговли; **-говопромышленный** -ծ. առևտրական-արդիւնաբերական. т—ое предпріятіе; **-говый** -ծ. առևտրի, -րական, վաճառական, -կանութեան, առևտուր, վաճառականութիւն անող, վաճառաշահ. т. народъ առևտրական, վաճառական ժողովուրդ, ազգ. т. городъ վաճառաշահ քաղաք. т. домъ առևտրական տուն. т—ыя дѣла առևտրական գործեր. т—ое право, т. уставъ վաճառականութեան իրաւունք, կանոնադրութիւն. т. день առուտուրի, վաճառականութեան օր. т—ая баня հանրային բաղնիք. т—ая казнь հրապարակային պատիժ կամ գլխատում,

-տուրթիւն. **-гъ** м. 1, առեւտուր, վաճառականութիւն, ծախում. т. полотнами կտաւեղէնի առեւտուր. т. невольниками ստրուկներին, նեգրերի ծախում, առեւտուր. 2, շուկայ, վաճառանոց. везти хлѣбъ на т. հացահատիկը շուկայ, ծախելու տանել. 3, (թէ եզ. торгъ և թէ յոգ. յ. торги, овъ) սակարկութիւն, աճուրդ (եւ նուազուրդ). կապալ. продавать имѣніе съ торговъ, съ публичнаго торга կալուածքը հրապարակային աճուրդով ծախել. торги на поставку муки съ представленіемъ цѣнъ въ запечатанныхъ конвертахъ ալիւր մատակարարելու աճուրդ կապալառները կնքած ծրարներում ներկայացնելու պայմանով. ему отдали съ т—овъ эти работы նորան կապալով այդ գործերը յանձնեցին. онъ взялъ съ торговъ эту поставку նա կապալով վերցրել է դորա մատակարարութիւնը. взявшій на торгахъ подрядъ նա, որ աճուրդի ժամանակ մի բան կապալով վերցրել է. предложившій наибольшую сумму на т—ахъ նա, որ աճուրդի ժամանակ ամենամեծ գումարն է առաջարկել. назначить т. безъ переторжки աճուրդ նշանակել առանց կրկնաճուրդի։ [պանիայում]։

Тореадо́ръ м. (իսպ?) ցլամարտիկ (Իս-

Торе́ль м. Таре́ль. [նապարհը]։

Торе́ніе չ. ծեծելը, հարթելը, գզելը (ճա-

То́рецъ, рца м. 1, կարուածք, ծայր (գերանի). 2, ուղեկոճ (անկիւնաւոր տաշած, պատրաստած փայտի կոճղ, որով փողոց են շինում)։

Торже́|ственно մ. հանդիսաւոր կերպով, հանդիսով, շքով. **-ственность** է. հանդիսաւորութիւն. **-ственный** -ծ. հանդիսաւոր, մեծահանդէս. т—ая клятва; т—ая рѣчь; т. въѣздъ; т—ая колесница յաղթական կառք. т—ое собраніе; **-ство́** չ. 1, հանդէս, տօնախմբութիւն. 2, յաղթութիւն, յաղթանակ. **-ствова́ніе** չ. 1, տօնելը (հանդէսը, տօնը, յաղթութիւնը). 2, յաղթանակելը. **-ствова́ть** (-вую -ютъ) 1, (оттор—) ն. տօնել. т. побѣду; 2, (востор—) չ. надъ кѣмъ, надъ чѣмъ յաղթանակել, մէկի, մի բանի վերայ յաղթութիւն կանգնել կմ տանել։

То́ржи|ще չ. հն. սլ. շուկայ, վաճառանոց. **-щный** -ծ. շուկայի, վաճառանոցի։

То́|ри м. անհ. (անգլ.) տորի, պահպանողական (անգլիական պարլամէնտում). **-ри́змъ** м. տորիզմ, պահպանողական կուսակցութիւն (անգլիական պարլամէնտում)։

Тори́ть (-рю́ -ря́тъ), прот— ն. ծեծել, հարթել, ‘գզել‘ (ճանապարհը)։

Тори́ца է. բս. ա, Spergula arvensis, դաշտի աղաւնիճ. բ, Alyssum, քարախոտ։

Торриче́лліева -ծ. пустота́ Ֆիզ. Տորիչելեան դատարկութիւն։

То́рій м. քիմ. thorium, թորիում։

Торма́шки է. յ. ռմկ. упасть, полетѣть вверхъ т. գլխի վերայ, գլխիվայր ընկնել։

Тор|може́ніе չ. արգելելը, կապելը. **-мози́ть** (-ожу́ -зя́тъ), зат—, подт— ն. արգելել, կապել (անիւը), 2,* խանգարել, խափանել, խոչընդոտ հանդիսանալ (գործին). **-мозный** -ծ. արգելող, -լիչ, կապող. т. рычагъ; т. крюкъ; **-мо́зъ** м. (յն.) արգելակ (անուի, քրշակի կմ մեքենայի). անուարգել։

Тормо|ше́ніе չ. քաշելը, քաշքշելը, գզգզելը, փետելը. **-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ), зат— ն. 1, քաշել, քաշքշել, գզգզել, փետել. 2,* ձանձրացնել, նեղացնել, անհանգստացնել։

Торна́до չ. (իսպ.) սաստիկ մրրիկ, փոթորիկ, խաթա (մեծ Ափրիկայի արեւմտեան ափերին և արեւմտեան Հնդկաստանում)։

То́рный -ծ. ծեծած, հարթած. на т—ой дорогѣ трава не растётъ (առծ.)։

То́рня է. (հայերէն) կովկ. թոնիր։

Торова́|то մ. առատաձեռնութեամբ, ‘դարգիմանդութեամբ‘. **-тость** է. առատաձեռնութիւն, ‘դարգիմանդութիւն‘. **-тый** -ծ. առատաձեռն, ‘դարգիմանդ‘. փարթամ, ճոխ։

Торо|ка́, овъ, **-ки** м. յ. թամբաթոկեր։

Торо|пи́ть (-плю́ -о́пятъ) ն. շտապեցնել. т. окончаніемъ работы գործը շտապեցնել, աշխատել շուտով վերջացնել տալ. **-ся** -նէք. շտապել, աճապարել. куда вы торопитесь? я тороплюсь уѣхать; дѣлать что не торопясь; съ этимъ дѣломъ надо т. այդ գործը պէտք է շտապեցնել. **-пле́ніе** չ. շտապեցնելը. **-пли́во** մ. շտապով, շուտ, խուճապաւ. **-пли́вость** է. շտապում, աճապարանք. **-пли́вый** -ծ. շտապող, աճապարող. շտապ. **-пы́га** հ-ր. շարունակ շտապող, աճապարող այր, կին. -(то́ро)**пь** է. շտապում, աճապարանք. въ т—яхъ շտապով, շտապելով, աճապարելով. **-пѣ́ть**, от— չ. վախենալ, սկզբում ահ ընկնել, շուարել, լքանել, շփոթուել, ‘շշկլուել‘, գլուխը կորցնել։

То́росъ м. (ռուսերէն. յ. то́росы) մրմեանց վերայ կիտուած սառցակոյտ(եր), սառցէ լեռ(ներ)։

Торо|че́ніе չ. 1, շուրջը կարելը (օր. ժապաւէն, եզրք). 2, թամբաթոկերով կապելը (թամբի յետեւից). **-чи́ть** (-чу́ -о́чатъ) ն. 1, շուրջը կարել (օր. ժապաւէն, եզրք). 2, թամբաթոկերով կապել (թամբի յետեւից). **-чна** է. տ. Тороче́ніе.

Торпе́до չ. (գերմ.) 1, ծովզ. ընդջրեայ ական, ծովատորպ. 2, կնդ. տ. Гнюсъ չ.

Торсъ м. (իտ.) իրան, իրան. արձանիրան (արձան առանց գլխի, ոտների և ձեռների)։

Тортъ м. (գերմ.) տորտ,(կլոր, պարզարուն քաղցր կարկանդակ(։

Тор|фъ м. (գերմ.) տորֆ, կիզահող, կիզակու, հողածուխ (ճահճային փտած բոյսերից, արմատներից և մամուռներից գոյացած վառելիք). **-фя́никъ**, а́ м. 1, տորֆավայր, կիզահողի, կիզակուի մօր, մօրուտ, ճահճուտ. 2, տորֆի, կիզահողի պահեստ. 3, տ. Сфа́гнумъ; **-фяни́стый** -ծ. կիզահողոտ. **-фяно́й** -ծ. տորֆի, կիզահողի, կիզահողային. т—ые мхи բս. Sphagnaceae, գետնամամուռներ։

Тор|цо(е)ва́ть (-цу́ю -ютъ), от— ն. 1, անկիւնաւոր տաշել, պատրաստել (պատրաստի կոճղներ). 2, այդպէս տաշած կոճղներից շինել, անցկացնել (փողոց). **-цево́й**, **-цо́вый** -ծ. ուղեկոճի(ց). торцовая мостовая կոճղուղի. **-цы** յ. տ. То́рецъ.

Тор|ча́ніе չ. դուրս ցցուելը, դուրս պրծնելը. **-ча́ть** (-чу́ -ча́тъ) չ. 1, դուրս ցցուել,

գուրս պրծնել. **2,*** չորանակ երկալ, մի տեղ ընկած լինել. **-чкомъ, -чмя** մ. դուրս ցցուած, գլուխ կանգնած, ուղիղ, ուղղահայեաց. **-чокъ**, чка́ ա. **1,** վեր կամ դուրս ցցուած ինչ, տաշտկայ. **2,** պատից դուրս ցցուած աղիւսի կողք։

Торѣть, нат— չ. къ чему մի բանի վարժուել, ընտելանալ, մի բանի մէջ ունակութիւն ձեռք բերել։

То|ска է. թախիծ, վիշտ, տխրութիւն, տրտմութիւն, ցաւ, 'դարդ'. անձկութիւն, սրտնեղութիւն. կարօտ. ձանձրութիւն, տաղտկութիւն смерте́льная т. մահացու թախիծ, վիշտ, տխրութիւն. смертная т. մահու տագնապ. наводить т—у ձանձրութիւն պատճառել. տխրեցնել, տրտմեցնել. т. по родинѣ հայրենիքի, մայրենիքի կարօտ. **-скливо** մ. տխրութեամբ, տրտմութեամբ, վշտացած, վշտագին. **-скливость** է. տխրութիւն, տրտմութիւն, թախծոտութիւն. **-скливый** ա. տխուր, տխրամած, տրտում, թախծալից, վշտահար, վշտագին. **-сковать** (-ку́ю -ютъ) չ. տխրել, տրտմել, վշտանալ, սրտնեղել, տխրութիւն քաշել, անձկութիւն, կարօտ քաշել. т. по женѣ կնոջ կարօտը քաշել, կնոջ բացակայութեան համար տրտմել, վշտանալ. т. по ро́динѣ հայրենիքի, մայրենիքի կարօտը քաշել. она́ всё тоскуетъ, смерте́льно тоскуетъ նա միշտ տխուր է, մահու չափ տխուր, վշտացած է։

Тостъ ա. (անգլ.) կենաց ճառ, բարեմաղթութիւն. կենաց [բաժակ]. предложи́ть заздравный т. կենաց առաջարկել։

Тотализаторъ ա. (լտ.) տոտալիզատոր, արշաւահանդիսային գրաւախաղ. игра́ въ т. տոտալիզատոր խաղալ։

То́тча́съ մ. նոյն ժամին, իսկոյն։

Тотъ (**та** է. **то** չ. **тѣ** յ.) դեր. ցուցակ. և յոգն. (**тотъ** և **то** հոլովւում են այսպէս. того́, тому, того́, тѣмъ, о томъ; **та** այսպէս. той, той, ту, то́ю, о той; **тѣ** այսպէս. тѣхъ, тѣмъ, тѣхъ, тѣми, о тѣхъ) այն. նա. этотъ работаетъ, а тотъ спитъ — իսկ նա քնում է. эта лошадь хороша́, а та никуда́ не годится — իսկ այն ոչ մի բանի պէտք չէ. та, которую я люблю նա, որին ես սիրում եմ. то, что я зна́ю այն, ինչ որ ես գիտեմ. дѣйствовать не то что говори́ть գործելը և խօսելը մէկ չէ, ընդ բան և ընդ իր մեծ է տարբեր. онъ сказа́лъ мнѣ то-то и то-то նա ինձ այս այս ասաց. въ ту пору այն ժամանակ. по той или друго́й причи́нѣ այս կամ այն պատճառով. ни съ того́, ни съ сего́ ոչ տարաւ ոչ բերեց, յանկարծ. и тѣ и другі́е բոլորն էլ. тотъ же, та же նա ինքը. тоже նոյնը. льстецъ тотъ же лгунъ կամ то же что лгунъ շողոքորթ և ստախօս նոյն բանն է. тѣмъ бо́лѣе մանաւանդ, նամանաւանդ. тѣмъ ме́нѣе առաւել պակաս, աւելի նուազ. тѣмъ лу́чше, ху́же աւելի լաւ, վատ. ме́жду тѣмъ այն ինչ. съ тѣмъ, что́бы այն պայմանով, որ. я слишкомъ уста́лъ, что́бы итти́ туда́; къ тому́ же мнѣ не́когда — բացի դորանից ես ժամանակ էլ չունիմ. онъ до того́ забы́лся, что уда́рилъ его́ նա այնպէս, այն աստիճան իրեն մոռացաւ, որ կեց. и т о г о բոլորը միասին [ստած տնում է, կ'անէ]. чай 6 руб. Са́харъ 4 руб. 50 коп. Ко́фей 3 руб. И того 13 руб. 50 коп.

Точа|льщикъ ա. **-льщица** է. կօշիկների կարող, 'փինաչի' այր, կին. **-ть** ն. **1,** (կօշկակարի, 'փինաչու' մասին) կարել. т. сапоги́; **2,** տ. Точить 4. [տարտակել]

Точе́ніе չ. **1,** սրելը, յեսանելը. **2,** ճո-

То́чеч|ка է. նւզ. պստիկ կէտ. **-ный** ա. բծաւոր։

То|чи́ло չ. **1,** սրոց, սրոցաքար, յեսանաքար. точи́ть ножи́ на т—ѣ; **2,** ճկ. ու. հղկման. **-чи́льный** ա. **1,** սրելու, յեսանելու. т. ка́мень սրոց, սրոցաքար. т. реме́нь ածելիի, ածելիի սրելու փոկ, 'թասմա'. **2,** ճախարակելու, -կիչ. т. стано́къ ճախարակագործի գազգան, ստանօկ. **-чи́льня** է. սրոցարան, սրոցանոց. **-чи́льщикъ** ա. դանակներ սրող, սրոցապան. **-чи́ть** (-чу -о́чатъ), тачи́вать ն. **1,** (вы́т—) ճախարակել. т. ша́шки изъ слоно́вой ко́сти; **2,** (вы́т—, нат—) սրել, յեսանել. т. ножи́ на точи́лѣ; т., пра́вить бри́твы; *т. зу́бы на кого мէկի դէմ ատամները սրել. **3,** (ист—) կրծելով ուտել, ծակել, ծակ բացել, մաշել. че́рви то́чатъ де́рево; **4,*** (ист—) թափել, վաթել, հոսել, բխել. т. слёзы; **-ся** ա.չէզ. կաթել, հոսել, արտահոսել, ծորալ։

То́чка է. **1,** տ. Точе́ніе; **2,** կէտ. т. замерза́нія; т. опо́ры յենակէտ. съ ва́шей т—и зрѣ́нія ձեր տեսակէտից. *его́ сла́ва и могу́щество дости́гли вы́сшей т—и նորա փառքն ու զօրը իրենց գագաթնակէտին են հասել. т. каса́нія, пересѣче́нія շօշափման, հատման կէտ. **3,** քերկ. վերջակէտ (կէտ [.], որ համապատասխանում է հայոց վերջակէտին [։]). т. съ запято́й միջակէտ (կէտ ստորակէտով [;]. որ համապատասխանում է հայոց միջակէտին [.])։

Точ|нёхонько, -нёшенько մ. բոլորովին, միանգամայն ճիշտ, ուղիղ. **-но** մ. **1,** ճիշտ, ճշտութեամբ, ճշտիւ, իսկութեամբ. онъ т. испо́лнилъ э́то поруче́ніе; **2,** ճիշտ, ուղիղ. ճշմարիտ. т., онъ говори́лъ э́то; т. такъ իսկ այդպէս է, հրաման կը. **3,** որոշ, որոշակի, պարզ կերպով. **4,** կարծես թէ, ասես թէ, իբրև թէ, ինչպէս. т. сто лѣтъ прошло́ съ тѣхъ поръ; его́ боя́тся т. гро́ма; **-ность** է. ճշտութիւն, իսկութիւն. ճշմարտութիւն. въ т—и ճիշտ կերպով, ճշտութեամբ, ճշտիւ, իսկութեամբ. онъ въ т—и испо́лнилъ ва́ше приказа́ніе; т. выраже́нія արտայայտութեան, դարձուածքի ճշտութիւն, պարզութիւն. **-ный** ա. **1,** ճիշտ, ուղիղ, ճշմարիտ, իսկ, իսկական, հարազատ. т. спи́сокъ; т—ыя нау́ки; онъ то́ченъ въ исполне́ніи свои́хъ обя́занностей նա իր պարտաւորութիւնները կատարելու մէջ ճշտապահ է. вотъ т—ыя его́ слова́ ահա նորա ճիշտ, իսկական, հարազատ խօսքերը. **2,** պարզ. որոշ. т—ое выраже́ніе.

Точо́къ, чка́ ա. բաց երկարութեան զըրած աղիւս, 'քարփինչ'։

Точь въ точь մ. իսկ և իսկ, ճիշտ կերպով, ճշտութեամբ. переписа́ть т. въ т.

Тош|ни́тельный ա. Тошнотво́рный;

-ни́ть (—, -ни́тъ), ст— ն. դէմ. խառնել (սրտի մասին), փսխեցնել, փսխել. меня́ тошни́тъ սիրտս խառնում է. отъ э́того тошни́тъ այդ մարդու սիրտ է խառնեցնում. **-но** դէմ. 1, սիրտս[ն, -ադ...] խառնում է. мнѣ т. սիրտս խառնում է. 2, ծանր է, անտանելի է. զզուելի է. т. смотрѣ́ть на э́ти безпоря́дки; *т. слу́шать, что вы говори́те; **-нова́тый** ածց. տ. То́шный; **-нота́** է. սրտի խառնում, սիրտ խառնելը. **-нотво́рный** ած. սիրտ խառ[նեց]նող. **-ный** ած. 1, սիրտ խառ[նեց]նող. 2,* ծանր, անախորժ, անտանելի. զզուելի:

То|щáть. от— նիհարիլ. լղարիլ. թուլանալ. նրթիլ. նուազիլ (օր. պահեստ, կերակրի պակասութիւնից). отъ недоста́тка вла́жности салама́ндра тоща́етъ; **-щій** ած. 1, անօթի. դատարկ. съ т—имъ желу́дкомъ; 2, նիհար[ած], լղար[ած]. т—ая. худоща́вая физiоно́мiя: т—iя ло́шади; 3, ուժասպառ[ուած], քամուած. т—ая по́чва.

Трабáнтъ տ. Драба́нтъ.

Трабуко́съ ա. տրաբուկոս (կարճիկ և հաստիկ թեթև սիգար մի)։

Тра|ва́ է. [կանաչ, զալար] խոտ. со́рныя тра́вы վնասակար խոտեր. մոլախոտեր, 'գէժ խոտեր'. поста́вить ло́шадь на траву́ ձին դաշտ թողնել, կանաչ խոտ արածացնել. *онъ ни́же травы́, ти́ше воды́ նա ստա ու սուսը կարել է. սսկուել է. по́слѣ насъ хоть т. не расти́ մեզնից յետոյ թէկուզ աշխարհը քանդուի. перепо́лошная т., Eryngium campestre, եռանկ (եռնձնակ). со́нная т., տ, Atropa belladonna. մուխ եմ մահացու մորմ (շնախաղող). բ. Physalis Alkenkengi, յախորուն. тимоѳе́ева т., Phleum pratense, դաշտի փըէան. чесно́чная т., Alliaria officinalis, խատուտուկ (խտարատմայր). лёгочная т., Pulmonaria. թոքախոտ. **-вень**, вня ա. մարգերի. մայիս ամսի հին անուն. **-вене́ть**, ватп— չ. խոտակալիլ, խոտով ծածկուել։

Траве́рс(з)ъ ա. (ֆր.) տրավէրս 1. ամրոց. հողմաձևի հողապատնէշ թշնամու կրակից պաշտպանուելու. ամրութիւն. 2, նաւագնաց. ընթացքը, ճանապարհը կտրող ծանծաղուտ. խութեր։

Трава́|нка է. մանրիկ խոտ. խոտի կտոր, խոտի փոքր խառ. **-стый** ած. խոտալից. խոտառատ։

Тра|ви́ть (-влю́ -ви́тъ: -ви́). -вливать ն. 1, (вы́тр—) ջնջել. ոչնչացնել 2, (вы́тр—, стр—) (խոտհարքը, արտը) արածացնել. (խոտը, խոտը) ուտեցնել. աղտոտել. 3, (затр—) որս. շներով հետամուտ լինել, հալածել, որսալ. 4, (-влю́ вя́тъ: -ви́). (вы́тр—) ուտիչ նիւթերով լափել. փորել. նաշխել. 5. (вы́тр—) ծովգ. կամաց կամաց պար թողնել. արձակել. ст.—вя́чивать вы́пускать понемно́гу кана́тъ: т. снасти; **-вля** է I. տ. Травле́нiе. II. ածց. մանրիկ խոտ. խոտիկ. **-вле́нiе** չ. 1. ջնջելը. ոչնչացնելը. 2. արածացնելը. ուտեցնելը. 3. որս. շներով հետամուտ լինելը. հալածելը. որսալը. 4. ուտիչ նիւթերով լափելը. փորելը. նաշխելը. **-вленый** ած. 1. որս. շներով հալածուած. 2* հմուտ, փորձուած. **-вля** է. 1, շներին որսի վերայ արձակելը, հո՛ւ անելը. *գրգռելը. թշնամանք, գրգռում. Вели́чко прилага́лъ всѣ уси́лiя къ посто́янной т—ѣ ру́сскихъ и иноро́дцевъ на армя́нъ: 2, շներով որսալը, քանելը, որս, որսորդութիւն շներով, բարակներով։

Травма|ти́ческiй ած. (յն.) վիրաւորման, վէրքից, վիրաւորուելուց առաջացած. т—ое поврежде́нiе վէրք, ճմլուած, ջախջախուած տեղ **-толо́гiя** է. (յն.) վիրաբուժութիւն։

Тра|вни́къ, á ա. **-вничо́къ**, чка́ ածց. 1, խոտերի ժողովածու, հաւաքածու. 2, խոտհիւթ. հատուկ խոտերով համեմած օղի. 3, մարգ, մարգագետին. 4, կնդ. Sylvia curruca, թուխկտուտ. **-восѣ́йный** ած. խոտացանութեան. **-восѣ́янiе** չ. խոտացանութիւն, խոտեր ցանելը, բուծանելը. **-вочка** է. ածց. մանրիկ խոտ, խոտիկ. **-воядный** ած. խոտակեր, խոտաճարակ. т—ое живо́тное: **-вча́тый** ած. խոտակերպ. (կերպասի մասին) ծաղկէ, ծաղկազարդ, նկարէն, նկարուոր. т. ба́рхатъ; **-вяни́стый** ած. խոտակերպ. **-вяно́й** ած. խոտի(ց), խոտերի(ց)։

Трага́|нтовый ած. գազի. т—ая каме́дь գազի խէժ, գազախէժ. **-нтъ** ա. բս. Astragalus tragacantha. գազ (թանձր, անհամ և անհոտ, սպիտակ խէժ, դոնդողած, որ ջանազան գործածութիւն ունի)։

Тра|ге́дiя է. (յն.) ողբերգութիւն. եղերգ. **-ги́змъ** ա. տրագիզմ, ողբերգականութիւն. **-гикоме́дiя** է. (յն.) տրագիկոմեդիա. կատակախառն ողբերգութիւն. **-гикоми́ческiй** ած. տրագիկոմիկական, ողբերգակատակերգային. **-гикъ** ա. ողբերգու, ողբերգակ. եղերերգու. **-ги́чески** մ. ողբերգօրէն. եղերական կերպով. եղանակով. **-ги́ческiй** ած. ողբերգական. եղերային, եղերական. **-ги́чно** տ. Траги́чески: **-ги́чность** է. ողբերգանք, ողբալիութիւն. вся т. моего́ положе́нiя...: **-ги́чный** տ. Траги́ческiй.

Тради|цiо́нно մ. աւանդաբար, -բորէն. **-цiо́нность** է. աւանդականութիւն. **-цiо́нный** ած. աւանդական. **-цiя** է. (լտ.) աւանդութիւն։

Траекто́рiя է. (լտ.) ելք գիծ. անցած ճանապարհ (մի և է մարմ. նետած իրի. օր. թնդանօթի ռմբի. առարկաների քարի եղն)։

Тракта́|тный ած. 1, դաշի, դաշինքի. 2, գիտական շարադրութեան. **-тъ** ա. (լտ.) 1, դիւան. տրակտատ. միջազգային դաշն. դաշինք, դաշնադրութիւն. 2. ուսումնական շարադրութիւն, նմանատուրութիւն։

Тракти́|рный ած. պանդոկի. **-рщикъ** ա. **-рщица** է. պանդոկապետ. -ուհի. **-ръ** ա. (ռուս.) պանդոկ։

Тракто|ва́нiе չ. 1. խօսելը. ճառելը. 2. ընդունելը. հիւրասիրելը. **-ва́ть** (-ту́ю -ю́тъ) (լտ.) 1. չ. խօսել. ճառել. э́та кни́га тракту́етъ о ва́жныхъ предме́тахъ: 2. ն. кого́ մէկին ընդունել, հիւրասիրել. մեծարել։

Тра|кто́вый ած. тракт-ի. **-ктъ** ա. (գերմ.) արահետ. ճանապարհ (մեծ, բանուկ, մեծ պողոտային)։

Трам|бова́нiе չ. տոփանելը. ծեծելը, նստեցնելը (գետինը, խճուղին). **-бова́ть**

(-бýю -ютъ), утр— ъ. (գերմ.) տափտփել. ծեծել, նստցնել (գետինը, խճուղին). **-бóвка** ժ. 1, ա. Трамбовáніе; 2, գետին, խճուղի ծեծելու կոճղ. մեծ թակ։

Трамвáй ա. (անգլ.) տրամվայ (որ կարող է լինել ձիաքարշ, էլէկտրաքարշ և շոգեշարժ)։

Транжи́|рить (-рю -рятъ). раст— ъ. վատնել, ծախսել, 'մսխել', փչացնել. **-рство** չ. վատնելը. -նում. վատնողութիւն, փչացնելը. -նում. գեղխութիւն, շռայլութիւն։

Транзи́|тный ած. տրանզիտի. т—ая торгóвля; т. товáръ. т—ое имýщество; т—ая пóшлина; **-тъ** ա. (լտ.) տրանզիտ. 1, մի աէրութիւնից միւսը մի երրորդ աէրութեան հողով ապրանքներ անցկացնելը. 2, այս կերպով ապրանքներ անցկացնելու իրաւունքը։

Трансатланти́ческій ած. (լտ.) անդրատլանտեան։ [թիւն. անցք։

Трансéптъ ա. (լտ.) խտտորնակի շինու-

Транскри́пція ժ. (լտ.) 1, փոփոխութիւն (երաժշտական գրուածքի). 2, ուրիշ, օտար լեզուի տառերով գրելը (օր. ռուսերէն բառերը հայերէն տառերով). 3, գրածի, գրելու ձև, եղանակ. сохрани́ть т—ію գրելու ձևը, եղանակը պահպանել (օր. Newton—Невтонъ, փոխնկ. Ньютóнъ-ի).

Трансокеани́ческій ած. անդրովկիանոսեան, ովկիանոսի միւս կողմում գտնուող։

Транспарáнтъ ա. (ֆր.) տրանսպարանտ. 1, թափանցիկ նկար, պատկեր. 2, տողագոյց [թերթ]։

Трансплантáція ժ. (լտ.) բժ. մորթի, մաշկի տեղափոխում, -խութիւն։

Транспо|ни́рованіе չ. ա. Транспони́ровка; **-ни́ровать** (-рую -ютъ) ъ. (լտ.) երժ. ձայնը, տոնը փոխել, տեղափոխել. **-ни́ровка** ժ. երժ. փոխում, տեղափոխում, -խութիւն (ձայնի, տոնի)։

Транспортá|рованіе չ. տեղափոխելը. -խում. **-ровать** (-рую -ютъ) ъ. (ֆր.-գերմ.) տեղափոխել. **-ръ** ա. (ֆր.) անկիւնաչափ, անկիւնաչափ (գործիք, շրջան, կիսաշրջան կամ շրջանի քառորդ՝ աստիճանների բաժանած)։

Трáнспо|ртный ած. փոխադրող, -դրական, փոխադրա—. т—ое сýдно փոխադրանաւ. т—ая контóра ապրանքների փոխադրութեան գրասենեակ. **-ртъ** ա. (ֆր.) 1, փոխադրելը, փոխադրում, -դրութիւն (ապրանքի). 2, փոխադրուող ապրանք. 3, փոխադրանաւ, զօրքեր և մթերքներ փոխադրող սայլախումբ, մարտանաւ. 4, վճռկ. փոխանցում (հաշուի), հաշիւը մասնի մի երեսից միւսը անցկացնելը, փոխադրելը։

Транссубстáнція ժ. (լտ.) աստ. գոյափոխում, -խութիւն։

Трансфé|ртный ած. գրամի փոխադրութեան, դրամ փոխադրելու. т—ая операція կմ. **-ртъ** ա. (լտ.) վճռկ. դրամի դրամական փոխադրութիւն։

Трансфор|мáторъ ա. (լտ.) ֆիզ. տրանսֆորմատոր, էլեկտրական հոսանքի գործիք, հանգերձանք. **-мáція** ժ. (լտ.) ձեւափոխում, ձեւափոխութիւն. **-ми́ровать** (-рую -ютъ) ъ. ձեւափոխել, կերպափոխել։

Трансцен|дентáльность, **-дéнтность** ժ. փորձից, փորձառութիւնից վեր, բարձր լինելը, գերզգայականութիւն, գերբնականութիւն. **-дентáльный**, **-дéнтный** ած. 1, գերփորձնական, փորձից, փորձառութիւնից վեր, գերզգայական. 2, գերբնական, զմուար, զմուարիմաց, խրթին, վերացական. «сáмыя т—дéнтныя поня́тія станóвятся мнѣ достýпными, когдá онъ говори́тъ».

Трансъ ա. (ֆր.) տրանս, սարսափ, սոսկում (որի մէջ ընկնում է медіумъ-ը). «сомнамбýла вдругъ впáла въ т.».

Тран|шéйный ած. տրանշէի. **-шéя** ժ. (ֆր.) զվն. տրանշէ (երկար և խոր խրամ. որով ամրոցը պաշարող թշնամին ապահովաբար մօտենում է ամրոցին). т—и осаждённыхъ հակառակ տրանշէներ։

Трá|пеза ժ. (յն.) 1, սեղան. 2, սեղան, ճաշ, ընթրիք, եերակուր. 3, սեղան (սուրբ հաղորդութեան). 4, սեղանատուն (վանքի). **-пéзная**, ой ժ. սեղանատուն, ճաշարան (վանքի). **-пéзникъ** ա. Սրբ. եկեղեցպան. անտեսօ, մատակարար (մենաստանի). **-пéзный** ած. սեղանի, ճաշի։

Трапé|ція ժ. (յն.) 1, երկրչփ. երկզուգահեռակող քառանկիւնի (որի երկու կողմերը զուգահեռական են, իսկ երկուսը՝ ոչ). 2, մարմնամարզական փայտ. **-цоидáльный** ած. անզուգահեռակող քառանկիւնու. **-цоидъ** ա. (յն.) երկրչփ. սեղանաձեւ, անզուգահեռակող քառանկիւնի. **-цоэдръ** ա. (յն.) երկրչփ. սեղանանիստ։

Трапъ ա. 1, (անգլ.?) ծովգ. սանդուխ(ք). 2, Տնբ. trapp, տրապ. կանաչ. կա ակ պորփիւր։

Трассé չ, ան՛. (ֆր.) նկար. սարագ (ձեւագործութեան, տաղնագործութեան). **-ссáнтъ**. **-ссéнтъ** ա. վճռկ. մուրհակ քաշող. **-ссáтъ** ա. նա. որի վերայ մուրհակը քաշած է, վճարող. **-сси́ровáть** (-рýю -ютъ) ъ. (իտ.) 1, վճռկ. մուրհակ քաշել. 2, նշանակել (ճանապարհի, ամրութեան գիծը, ուղղութիւնը). **-сси́рóвка** ժ. 1, վճռկ. քաշում. т. вéкселя; 2. նկար, յատակագիծ. **-ссирóвщикъ** ա. վճռկ. քաշող (մուրհակի)։

Трассъ ա. Տնբ. trass. հրաքար։

Трá|та ժ. 1, վատնում. 2, կորուստ. վատնում. т. врéмени; **-тить** (-чу -тятъ: -тъ). потр—, истр—, трáчивать ъ. 1, վատնել. ծախսել, 'մսխել'. онъ трáтитъ свои́ дéньги на тя́жбы: т. большíя сýммы на предмéты рóскоши; *т. свои́ срéдства իր միջոցները վատնել, սպառել. *не т. мнóго словъ: զուր խօսքեր չվատնել. 2, կորցնել. **-ся** չ. на когó, на что մէկի, մի բանի համար իմ վերայ շատ փող ծախսել. գրպանը պարպել։

Трáтта ժ. (իտ.) վճռկ. քաշուած մուրհակ։

Трáу|рный ած. սգի. т—ое плáтье. т—ая одéжда; **-ръ** ա. (գերմ.) 1, սուգ. глубóкій т.; 2, սգի շոր. надѣ́ть т.; быть въ т—ѣ: носи́ть т.

Трафарé|тъ ա. **-тка** ժ. 1, նկարչի պատճենահանման կաղապար, օրինակ (աստառ-ւթիւթիւ պատրաստած). 2, սովորական կաղապարով յօրինած նկար. *անհինգան, անշուք

նկար, պատկեր։

Трáфить (-флю -фять), потр— ն. 1, նպատակին դիպցնել, հասնել. 2, բստ մէկի հաճոյքի, ցանկութեան անել, շինել. 3, նմանութիւնը ճիշտ վերցնել, ճիշտ ընդօրինակել. **-ся** չ. տիղ. ռմկ. պատահել, անգի ունենալ։

Трахé|товый -ի. տրախիտի, խառատքարի. **-тъ** —. Հնք. trachyte, տրախիտ, խարտաքար, ձէժ տրատայտ։

Тра́хнуть ն. 1, (ուժով մի ձանր բան) ձգել, նետել. 2.* զարկել, հարուածել. его тра́хнулъ паралѝчъ նա կաթուածահար է եղել։

Трахóма է. (յն.) բժ. տրախոմա, 'խըշ-բուկ' (աչքայտի տեսակ)։

Тра|хтарарáхъ Ձ. .գըմփ, գըրմփ (թնդանօթի զարկի նմանութիւն). **-хъ** Ձ. թրմփ, շրմփ։

Трá|ченіе չ. 1, վատնելը,-նում. 2, կորուստ, մաշ. **-чивать, ся** տ. Тра́тить, ся.

Трé|ба է. 1, եկ. սլ. ղոհ. 2,[կրօնական] ծէս. отправля́ть церкóвныя т—ы; **-бникъ** —. 1, ծիսարան, մաշտոց. 2, զոհարան, զոհի սեղան։

Трé|бованіе չ. պահանջելը,-ջում. պահանջ. вáше т. справедлѝво; пѝсьменное т.; испóлнить чьё т.; у негó бóльшія т—ія; т. въ судъ իրօք. դատարան կանչելը. предъявѝть т. объ уплáтѣ վճարի վճարելու համար պահանջ յայտնել. **-бователь** —. **-бовательница** է. մի բան պահանջող այր, կին. **-бовательность** է. պահանջկոտութիւն, պահանջողութիւն. **-бовательный** -ի. պահանջկոտ, պահանջող. **-бовать** (-бую -ютъ), потр— ն. 1, чегó մի բան պահանջել. т. удовлетворéнія за оби́ду; т. уплáты дóлга; э́тотъ домъ трéбуетъ попрáвокъ — պահանջում է, կարօտ է. я трéбую, чтóбы вы э́то сдѣ́лали; т. сдáчи крѣ́пости; т. отвѣ́та; 2, պահանջել, կանչել. т. въ судъ; онъ потрéбовалъ дóктора. [թիւն։

Требэкспра́вле́ніе չ. ծիսակատարու-

Требу|хá, -шáна է. 1, փորոտիք, ընդերք, քաղիրթ, 'թափան' (անասունների). 2, կզմխ. գանձակ (որոճողների առաջին ստամոքսը). **-шáнный** -ի. փորոտիքի, ընդերքի։

Треворó|га է. 1, յուզմունք, անհանգստութիւն, վրդովմունք, շփոթ, խռովութիւն, ազմուկ. душéвная т. հոգեկան անհանգստութիւն. какáя-то т. овладѣ́ла мнóю մի ինչ որ բան ինձ յուզում, վրդովում է. 2, վտանգի նշան. удáрить т—у ռզմ. վտանգի նշան տալ, վտանգը զանգել. пожáрная т. հրդեհի նշան, կոչ. **-женіе** չ. անհանգստացնելը, վրդովեցնելը, յուզելը, շփոթ[եցն]ելը. **-жить** (-жу -жатъ), встр—ն. 1, անհանգստացնել, վրդովե[ցն]ել, յուզել, շփոթել. 2, ռզմ. վտանգի նշան տալ. **-ся** -ն.տ. անհանգստանալ, վրդովուել, յուզուել, խռովուել. **-жный** -ի. անհանգիստ, յուզուած, վրդովեցնող, վրդովմունք, անհանգստութիւն պատճառող, վրդովել, աղմկալից, խռովել. т—ыя вѣ́сти վրդովեցուցիչ լուրեր. т—ое врéмя խռով, անհանգիստ ժամանակ։

Треволнéніе չ. սաստիկ ալեկոծում, յուզմունք, խռովութիւն, շփոթութիւն, անհանգստութիւն, ալեկոծ խռովում։

Тре|глáвый -ի. 1, եռագլուխ. 2, եռագմբէթ. **-зýбый** -ի. 1, շրթնահերձ. 2, եկ. սլ. եռատամնեան, երրակի։

Трéзво Տ. զգաստ արար, զգաստ կերպով, լրջութեամբ, լրջօրէն. *судѝть о чёмъ-либо т.

Трезвó|нить (-ню -нять) չ. երրակիրալոր զանգերով ղօղանջել, բոլոր զանգահարել. **-нъ** —. 1, երրային զանգահարութիւն բոլոր զանգակներով. 2, ծոնզ. հ, ենհի զանգահարութիւն։

Трéзвость է. 1, զգաստութիւն. զգօնութիւն. լրջութիւն. 2, ժուժկալութիւն. չափաւորութիւն. óбщество т—и.

Трезвýчіе չ. եռձ. եռահնչիւն, եռաձայն։

Трéзвый -ի. 1, զգաստ. զգօն. что у т—аго на умѣ́, то у пья́наго на языкѣ́ (առծ.). 2, ժուժկալ, չափաւոր. 3, լուրջ, լրջմիտ։

Трезý|бецъ, бца, **-бъ** —. եռաժանի, եռեքժանանի գ ռծեր. **-бый, -бчатый** -ի. բ . եռեքժանի, եռաժանի, եռատամն։

Трейбǀгéрдъ —. (գերմ.) մետղգ. զտիչ, սակէցութեամբ ոսող. **-овáніе** չ. մետղգ. արծաթազտութիւն. **-офенъ** ᶊ(գերմ.) տ. Трейбгéрдъ; **-шáхта** է. (գերմ.) հանքածակ հաւ։ [ծակ։

Треклáтый -ի. եռիցս նզովեալ, անիծ-

Троль է. (լտ.) եռձ. ձայնի խաղ, դեղգեղանք, ւրադ փոփոխութիւն (ռոնների). дѣ́лать т. ձայնը խաղացնել, գեղգեղել։

Трельяжъ —. (Фр.) պատուանդի վանդակ, վանդակապատ (որին պատուանդը փաթաթուում է)։

Трéма է. (յն.) քերկ. զոյգ երկկէտ, կրկնակէտ (..) ու երկրորդ ձայնաւորի վերայ դրուելով ցոյց է տալիս, որ նա զատ, առանձին պէտք արտասանուի, օր. aёг.)

Тремолáндо Տ. (իտ.) եռձ. գեղգեղելով, թրթռալով։

Тремолѝтъ —. Հնք. trémolite, տրէմոլիտ, դրամոտի ս, եղեգնաքար։

Трéмоло —. (իտ.) եռձ. գեղգեղանք, թրթռում, թրթռոց (ձայնի)։

Трен|ировáніе չ. ծոնգ. պարանի ոլորաները լցնելը. լցելը, կոլելը. **-говáть** (-гýю -ютъ) ն. (գերմ.) ծոնգ. պարանի ոլորաները լցնել, խցել, կոլել։

Трéнеръ —. (անգլ.) պրէնէր, մարզող, հրահանգող (ձիոց պրշաւաձիու. եւ ձիավարի եւ հեծանուորդի)։

Трéнзель —. (գերմ.) զանգանակ, կղակակալ (սանձի)։

Трени́|ровать (-рую -ютъ) ն. (անգլ.) մարզել, հրահանգել, պատրաստել (պրշաւաձին, եւ ձիավորին կամ հեծանուորդին։ Մարզուող ձին այս ըշքում որոշ կանոնների, նոյն իսկ պահեցողութեան, 'փոհրման' է ենթարկուում). т. лóшадь къ скáчкамъ; **-рóвка** է. մարզում, հրահանգում, պատրաստում (տ. Тренѝровать).

Трéніе չ. շփելը, շփում, 'քսուելը'. т. двухъ тѣ́лъ мéжду собóю.

Тренóǀгій տ. Тренóжный; **-гъ** տ. Тренóжникъ; **-жить** (-жу -жатъ) ն. лóшадь ձին բխավել, ձիու երեք ոտները կապել. **-жникъ** —. եռոտանի. կատկարայ։

Тре|нцева́ніе, -нцева́ть *ш.* Тренгова́ніе, -ва́ть; **-нь** *է.* *ծովգ.* պարանի ոլորաններր լծնելու բարակ թել։

Трепа́къ, á *ա.* արշապակ, գոփապար, դոփահարու. выдѣлывать т—á արշապակ պարել։

Трепа́|лка *է.* **-ло** *չ.* փայտեայ թուր, ծեծիչ, մաքրիչ. т. для конопли́ и льна́; **-льный** *ած.* կանեփ, կտաւ ծեծելու, մաքրելու. т—ая маши́на; **-льщикъ** *ա.* **-льщица** *է.* льна, конопли́ կտաւ, կանեփ ծեծող, մաքրող այր, կին։

Трепана́ція *է.* (ֆր.) *Վիրբ.* արշապանագիտ, գանգազայլիկոնութիւն, գանգածակութիւն, գանգ[ամա]ի գայլիկոնումը, ծակումը, սղոցումը։ [ստեղի ծովագլան, տրէպանգ։

Трепа́нгъ *ա.* *Կնդ.* Holothuria ednlis,

Трепані́|ровать (-ру́ю -ютъ) *ն.* (ֆր.) *Վիրբ.* գանգ[ամա]ը ծակել, շաղափել, սղոցել. **-ро́вка** *ա.* Трепана́ція.

Трепа́ніе *չ.* ծեծելը. -ծում, քերքելը, -քում, մաքրելը, -քում (կանեփի, կտաւատի)։

Трепа́|нъ *ա.* (ֆր.) *Վիրբ.* **-нчикъ** *Նւզ.* գանգազայլիկոն, գանգաշաղափ, գանգասղոց։

Трепа́ть (-плю́ -плютъ; -плй) *ն.* 1, (вытр—) ծեծել, մաքրել, գզել. т. лёнъ, коноплю́; 2, (потр—) շոյելով կամաց փաղաքշանօք զարկել. т. кого́ по плечу́; 3, քաշել, քաշքշել, փետել, գզգզել, քերքել։

Тре́пе|ловый *ած.* տրիպոլեան կաւի. **-лъ** *ա.* *Յոք.* tripoli, տրիպոլեան կաւ։

Трепе|та́ніе *չ.* դողալը, դողում, սասկալը, -կում, սարսափ. թրթռալը, -ռում. տրոփիւն. **-та́ть** (-щу́ -е́щутъ; -щй) *չ.* 1, դողալ, սարսափիլ. т. отъ стра́ха: трепещу́ за его́ жи́знь; 2, տրոփալ, թրթռալ, բաբխել. се́рдце трепе́щетъ отъ ра́дости: 3,* խնդալ, հրճուել. т. отъ восто́рга, отъ ра́дости; ребёнокъ трепе́щетъ отъ ра́дости; **-ся** *չ.* ցնցուել, թպրտալ, թրթռալ. ры́ба трепе́щется ձուկը թպրտում է. **-(тре́-)тный** *ած.* դողացող. սարսափահար. **-(тре́-)тъ** *ա.* 1, դողալը. դող. թռթռալը, թռթռոց. տրոփալը, տրոփիւն. ра́достный т. հրճուանք. 2, սարսուռ, ահ, սարսափ. սոսկում, յուզմունք. привести́ въ т. սարսափեցնել. вступа́я въ э́тотъ лѣсъ, чу́вствуешь та́йный т.; **-щущій** *ած.* դողացող. թռթռուն, թռթռացող. рома́нъ, разска́зъ, по́лный т—аго интере́са բուռն հետաքրքրութիւն զարթեցնող ռոման, պատմութիւն։

Трёпка *է.* ծեծելը, քերքելը (կտաւի, կանեփի). *зада́ть кому́ т—у մէկին լաւ. 'գորս գուլ պատուհասեցիր' ծեծել, թակել, 'քօթակել'։

Тре́|пливать *ш.* Трепа́ть: **-пло́** *չ.* 1, *ш.* Трепа́ло; 2, երկար թիակ (բեռնակիր նաւակին իբրև ղեկ ծառայող)։

Треска́ *է.* *Կնդ.* Gadus morrhua, փըրփրուկ, բրաձուկ (տճ. բաքալա). *Վճռկ.* չոր, չորացրած փըրփրուկ, բրաձուկ։

Тре́|скалка *է.* *բս.* Hura crepitans, ծառենի, ղիւածառ. **-сканіе** *չ.* *ռմկ.* ագահաբար ուտելը, լափելը, կլանելը, 'տրաքուելը'. **-скать**, сгр— *ն.* *ռմկ.* ագահաբար ուտել, լափել, կլանել, 'տրաքուել'. **-скаться**, растр—, истр— *ներ.* ճաքել, ճարճաքել, տրաքուել, տրաքտրաքուել, պատառուել, պատառատուել։

Тресковый *ած.* փըրփրուկի, բրաձկան. т—ая икра́; т. жиръ.

Тре|ско́тня *է.* տրաքոց, բոմբիւն. разгорѣ́лась руже́йная т. բոցաբռնուեց ատրճանակների հրացանաձգութիւնը. **-ску́чій** *ած.* տրաքող, ճայթող, ճայթիւն արձակող, ճարճատող, ճրթճրթող. ճրթճրթացող. т. моро́зъ սաստիկ սաստիկ ցուրտ. **-скъ** *ա.* տրաքոց, ճայթոց, ճայթիւն, բոմբիւն. ճարճատիւն, ճրթոց, ճրթճրթոց. I. **-снуть** *ն.* սաստիկ զարկել, 'քամբաշել'. **-ся** *ներ.* 1. обо что մի բանի զարկուել, զխալել. т. лбомъ о дверь: 2, փայտ բռնկնել. II. **-снуть** *չ.* ճաքել, տրաքուել, պատառուել, ճեղքուել. *т. съ доса́ды սրտնեղութիւնից ճաքել. хоть тре́сни, а сдѣ́лай э́то որ մեռնես էլ, պիտի այդ անես։

Трéстъ *ա.* (անգլ.) մրցակցինց ընկերութիւն (մեծ առեւտրականների ընկերութիւն, որի նպատակն է ուրիշների մրցութիւնն ոչնչացնել և այս իւր ապրանքների գինը բարձրացնել). пароходный т.

Тре|те́й *ա.* միջնորդ. վկայ. самъ т. իրանով երեք, երեք հոգով. **-те́йскій** *ած.* միջնորդ, իրաւարար. т. судъ; т. судья́; т—ое разбира́тельство միջնորդ իրաւարարութիւն, դատաստան. **-ти́ны** *է.* յ. երրորդ օրուայ հոգոց ննջեցեալի։

Трети|рова́ніе *չ.* վարուելը, վերաբերուելը. **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ) *ն.* (ֆր.-գերմ.) кого́ մէկի հետ վարուել, մէկին վերաբերուել (մեւզ վատ. արհամարհանքով)։

Тре|ти́чный *ած.* երրորդ. երրորդ անգամ եղող. պատահող. *երկրբ.* երրորդական, երրորդ շրջանի. **-тій**, ья, ье *ած.* ք—է. գ—է. երրորդ. т—ье число́. т—ьяго числа́ ամսի երեքը, երեքին. т—ье կմ т—ьяго мая́ մայիսի երեքին. Пётръ т.: глава́ т—ья; въ т—ьемъ часу́ ժամի երկուսից յետոյ. путеше́ствовать въ т—ьемъ кла́ссѣ: въ тре́тьихъ *մ.* երրորդ. **-тно́й** *ած.* չորրամսեայ, քառամսեայ, չորս ամսուայ. т—о́е жа́лованье չորս ամսուայ ռոճիկ. **-ть** *է.* երրորդ մաս, երրորդ[ը]. т. го́да տարուայ երրորդ մասը. քառամսեակ. **-тьяго́дняшній** *ած.* անցանցեալ տարուայ. **-тьяго́дня** *մ.* երէկ չէ մէկել օր, յառաջն. **-тья́къ**, á *ա.* 1. երրորդ տեսակի ապրանք. 2, եռամեայ, երեք տարեկան։

Треуго́|лка *է.* եռանկիւն գլխարկ. **-льникъ** *ա.* եռանկիւնի. прямоуго́льный т.; **-льница** *է.* *Կնդ.* Donax, եռանկիւն խեցեմորթ. **-льный** *ած.* եռանկիւն. т—ая шля́па *ш.* Треуго́лка.

Треу́хъ, á *ա.* 1, եռականջ գդակ. ականջին. надѣра́ть кому́ т—о́въ մէկի ականջները քաշել. 2, պտուկ, 'սիլլա'։

Тре|фо́вка *է.* *Թղթխ.* խաչ[ափիչ], (խաղաթուղթ) **-фовый** *ած.* խա[չափիչ]ի։

Трефо́ль *է.* *բս.* Trifolium, առւոյտ, երեքնուկ, երեքատերեփ։

Тре́фы *է.* յ. (ֆր.) *Թղթխ.* խաչ[ափիչ], (չորս տեսակ խաղաթղթերից մէկը)

Трёх|бунчу́жный *ած.* паша́ եռապոչանի, եռաձիագի փաշա (առաջնակարգ փաշայ). **-весе́льный** *ած.* եռաթի[ակ].

-вáзная -ӡ. нóта երգ. եռագիծ ձայնանիշ, նոտա. -дёчный -ӡ. корабль եռատախտակամած նաւ. -днёвный -ӡ. եռօրեայ. -лепесткóвый -ӡ. բս. եռաթերթ. -листный տ. Трилистный; -лѣтіе չ. եռամեայ. -лѣтній -ӡ. եռամեայ, երեք տարեկան. -мачтовый -ӡ. եռակայմ. т—ое сýдно; -мѣстный -ӡ. երեք տեղով, երեք տեղանի. -мѣсячный -ӡ. եռամսեայ. т—ое жáлованье; -недѣльный -ӡ. երեք շաբաթուան, երեք շաբաթ տեւող. -польное -ӡ. сельское хозяйство գիւղտ. եռամեայ սերմնափոխական տնտեսութիւն. -полѣнный -ӡ. եռակտոր (որից երեք կտոր վառելափայտ դուրս կգայ). -пудовóй -ӡ. երեք փթանոց. -рублёвка է. երեք ռուբլիանոց [թղթադրամ]. -рублевый -ӡ. երեք ռուբլիանոց. -слóжный -ӡ. եռավանկ. -сотый թ—ն. ր-ն. երեք հարիւրերորդ[ա-կան]. -створчатый -ӡ. կնդ. եռափեղկ. -стóпный -ӡ. տաղչփ. եռոտն, եռոտնեայ. т. стихъ եռոտն բանաստեղծութիւն. -стороннiй -ӡ. եռակողմ, երեքկողմանի, երեք կողմերով. -стрýнный -ӡ. եռալար, եռաղի, եռաթել. -фунтовый -ӡ. երեք ֆունտանոց, երեք գրուանքանոց. -цвѣтный -ӡ. եռագունեան, երեք գոյներով. -члéнный -ӡ. եռանդամ. -члéнъ -. մթմ. եռանդամ. -ъэтáжный, -ъярусный -ӡ. եռայարկ, եռայարկանի, երեքյարկանի. -ъязычный -ӡ. երեքլեզուեան. եռաբարբառ, եռալեզու. т. словáрь; т—ая нáдпись. [գրուած մի]։

Трешкóтъ -. տրէշկոտ (պատրէկ փայտ-

Трёшница ռմկ. տ. Трёхрублёвка.

Тре|щание չ. 1, ճայթիւն, ճրթիւն, ճրթգալը. ճարճատիւն. ճըթճըթալը. 2,* բարձր խօսելը, շաղակրատելը, 'բլբլալը', 'բլբլացնելը', ճռճռալը, 'կչկչալը', 'գլուխ տանելը'. -щать (-щу -щáть; -щи́) չ. 1, ճայթել, ճրթալ, ճրթգալ. ճարճատել, ճըթճըթալ. ճռալ, ճըռ-ճալ. кровáть трещáть անկողնակալը ճըր-թում, ճռճռում է. дровá трещáть [վառ]ելափայտը ճարճատում է. трещóтка тре-щи́тъ ճռնակը ճռռում է. *у меня́ головá трещáть отъ дѣлъ շատ գործերից գլուխս պտտւում է. *онъ такъ ѣстъ, что за ушá-ми трещáтъ նա դայլը նման լափում է. 2,* բարձր խօսել, շաղակրատել, 'բլբլալ', 'բլբլաց-նել', ճռճռալ, 'կչկչալ', 'վախվախել', 'գլուխ տա-նել'. трещи́тъ какъ канарейка; -щётка տ. Трещотка; -щина է. -щинка նւզ. ճեղք, ճեղքուածք, պատռուածք, ճեղքուած, պատ-ռուած տեղ. -щóтка է. 1, ճռճռակ, ճռնան (տախտակ, որ պահապանը տաւարի ճռռում է). 2, որս. չխկան, չխկչխկան (որով որսին վար-մի մէջ են քշում). 3,* շատախօսի բարձր խօ-սող, 'բլբլացնող', ճռճռան, 'գլուխ տանող' մարդ։

Три (трёхъ, трёмъ, тремя́, о трёхъ) թ—ն. ք՞ն. երեք. т. ипостáси Трóицы.

Три|бýна է. (ֆր.) բեմ, ամբիոն (ճառա-խօսի). բարձր տեղ, շէնք հանդիսականներին համար. -бунáлъ -. (լտ.) 1, գլխան (Հռով-մէին համար). 2,* դատական ատեան. -бу-нáтъ -. տրիբունութիւն, տրիբունի պաշ-տօն, պաշտօնավարութիւն. -бýнъ -. (լտ.) տրիբուն, (Հռովմէին համար) ցեղապետ, զօրա-կապետ, (դնդի) ղօղապապետ. (այժմ) ժողո-վրդական ներկայացուցիչ, ատենախօս։

Тривiáль|но մ. գռեհկաբար, փծուն, ցածր կերպով, տաղուլթեամբ. -ность է. գռեհկութիւն, ցածութիւն, փծունութիւն, տա-ղուկութիւն. -ный -ӡ. (լտ.) գռեհկական, փծուն, ցածրը, տաղ, անճաշակ։ [Ծեծուած։

Три́гла է. կնդ. Trigla hirundo, ծի-

Триглифъ -. (յն.) ճրտրպ. տրիգլիֆ (զարդարանք մի գորական սեան)։

Тригономе|трически մ. եռանկիւնա-չափօրէն, -փորձն. -трическiй -ӡ. եռան-կիւնաչափական. -трiя է. (յն.) եռանկիւնա-չափութիւն։

Три|деянть մ. երեք անգամ ինն (այ-սինքն 27). за т. земéль, въ тридесятомъ цáрствѣ ռմկ. ռամկ. շատ հեռու աշխարհում, Մասրա սարից էլ գէնը. -десятый տ. Три-дцáтый; -десять հնց. տ. Тридцать.

Тридне|вно մ. երեք օր, երեք օրուայ ընթացքում. -вный -ӡ. եռօրեայ։

Тридца|тилѣ́тнiй -ӡ. երեսնամեայ, երեսուն տարեկան. -тый թ—ն. ր-ն. երեսուն-երորդ. страни́ца т—ая; ему́ т. годъ նա այն երեսուներորդ տարու մէջ է գըել. т—аго числá ամսի երեսունին. т—аго мáя մայիսի երեսունին. -(три́-)ть (-тй, -тью) թ—ն. ք՞ն. երեսուն. насъ было около тридцати́ че-ловѣ́къ на этомъ обѣ́дѣ.

Три́|жды մ. երեք անգամ, եռիցս. т. три дéвять; о день т. счастли́вый!

Трижéнство չ. բս. եռակնութիւն։

Три́зна է. թաղում, տօնախմբութիւն, 'քէ-լէխ', յիշատակ ննջեցեալի (որ. հեթանոս սլա-ւոններ)։ [Ինտեր ջահ։

Трикирiй -. եկ. սլ. եռամոմ, երեք մոմա-

Трикó չ. անհ. (ֆր.) տրիկո (գործուածք և մարմնիզ մի)։

Трикрáт|но մ. երեք անգամ, եռիցս. -ный -ӡ. եռապատիկ, երեք անգամ կրկնուող։

Триктрáкъ -. (ֆր.) տրիկտրակ (խաղ մի)։

Трилепéстный -ӡ. բս. եռաթերթ։

Трили́ст|никъ -. բս. Trifolium, ե-ռատերեւ (երեքնուկ, երեքատերեւ). т. лугово́й, крáсный, T. pratense, դաշտի առուոյտ (ե-րեքնուկ, երեքտերեւ). т. бѣ́лый, ползýчiй, T. repens, մագլող առուոյտ. -ный -ӡ. բս. երեքտերեւ, երեքտերեւեան։

Трил(л)ióнъ -. (լտ.) տրիլիոն։

Трилоби́тъ -. (լտ.) տրիլոբիտ (քարացեալ կենդանի մի, այժմ անհետ եղած)։

Трилóгiя է. (յն.) երեք միացեալ ող-բերգութիւններ, թատերգութիւններ։

Тримéстръ -. քառամեակ, տարու ե-րորդ մասը։

Тримýжство չ. բս. եռայրութիւն։

Три|надесятый եկ. սլ., -нáдцатый թ—ն. ր-ն. տասներեքերորդ. главá т—ца-тая; Людóвикъ т—цатый; т—цатое կմ т—цатаго числá ամսի տասներեքերին. три-нáдцатаго мáя մայիսի 13-ին. -нáдцать, и թ—ն. ք՞ն. տասներեք, տասներեք։ [Աւա։

Три́пель -. հնք. farine fossile, քա-

Трúповый -ծ. տրիպի(ց), բրդէ Թաւ-
շի(ց)։ [ս մնակ։

Трúпперъ -. (գերմ.) բժ. տրիպեր, սու-

Трипъ -. (գերմ.) տրիպ, բրդէ Թաւիշ։

Три|свѣщникъ м. Трикáрія; **-свѣ-
тый** -ծ. երեքաշրթ. սին։ [նուէր)։

Трúсель -. ծով. առագաստ (шнява

Трúста (трёхсотъ, трёмстáмъ, тре-
мястами, о трехстáхъ) Թ—կ. փ-կ. երեքհա-
րիւր. т. рублéй; **-стишіе** չ. երեքտողանի
տաղաչափ, բանաստեղծութիւն։

Тритóнъ -. **1**, կեն. Triton cristatus,
տրիտոն, սանդրաւոր ալամանդր. **2**, առաս.
ծովատուն (Նաբինին յոյների մէջ առասպելական
էակ մարդու գլխով ու իրանով և ձկան տանով)։

Три|хúна ի. կեն. Trichina spiralis,
տրիխինա, տրիքինէ. **-хинóзъ** -. (ֆր.) տրի-
խինոզ, տրիխինայից առաջացած հիւան-
դութիւն։

Тріáда ի. (յն.) երրորդութիւն. ա. Трóица.

Трі|áнгль -. (յն.) երժ. եռանկիւն նուա-
գարան մի. **-ангуляція** ի. (յն.) եռանկիւ-
նական չափում, եռանկիւնաչափական ձեւում,
ընդօրինակութիւն (որ և է տեղի). **-áсовый**
-ծ. երկրբ. տրիասեան. т—ая формáція
երկրբ. տրիասեան խաւ, կազմութիւն. **-áсъ**
-. (յն.) երկրբ. եռաշրու. **-еди́ный** -ծ. աստ.
երրեակ միական, միաստեղծ, եռամիական,
եռամիեայ. **-о** չ. -ն.հ. (յն.) երժ. տրիօ, ե-
ռանուագ, եռաձայն երաժշտութիւն (որ երեք
ձայնով երգում և կամ երեք նուագարաններից
վերայ ածումներ). **-óдіонъ** -. **-óдь** ի. եկղ.
երեքերգեան մատեան. **-óла** ի. (գերմ.) երժ.
տրիոլ (երաժշտական պատկեր մի)։

Тріумви|рáтъ -. (յն.) եռապետութիւն,
երեքպետութիւն. **-ръ** -. (յն.) եռապետ։

Тріум|фáльно մ. յաղթական կերպով,
հանդիսաւոր կերպով, շքով. **-фáльный** -ծ.
յաղթական, հանդիսաւոր, վեհաշուք. т. въѣздъ
յաղթական մուտք. т—ая áрка, т—ыя во-
рóта յաղթական կամար, դարպաս. **-фáторъ**
-. (յն.) յաղթանակող, յաղթող. **-фъ** -. (յն.)
յաղթանակ, յաղթութիւն. յաղթական մուտք,
հանդէս. нести́ когó съ т—óмъ մէկին յաղ-
թական եղանակով(ձեռքերի վերայ բարձրացրած)
տանել։

Трі|я́годникъ -. բս. Daphne cneorum,
դափնենակ, տերեւա. **-я́русный** -ծ. եռայար-
կանի, եռայարկ, երեք յարկանի։ [(գործիք մի)։

Троакáръ -. (ֆր.) վիրբ. տրոակար

Трó|ганіе չ. դիպչելը, -չում, ձեռք տալը.
-гательно մ. սրտաշարժ, յուզիչ կերպով, ե-
ղանակով. **-гательность** ի. մարմար. **-га-
тельный** -ծ. սրտաշարժ, յուզիչ. սրտամար-
մաբ. т—ая нóвость; т—ая рѣчь; **-гать,
-гивать**, -нуть ն. **1**, դիպչել, ձեռք տալ.
не трóгай, не трóнь егó նորան ձեռք մի
տար, հանգիստ Թող. никтó егó и вóло-
сомъ не трóнетъ ոչ ոք նորա մազին չի դիպ-
չի. ничегó не трóгайте ոչ մի բանի ձեռք
չտաք. ямщи́къ! трóгай! կառապան, ժամ եկ,
քշիր. **2**,* յուզել, մորմոքել. егó раскаянie
трóнуло меня; вáша скóрбь си́льно трó-
нула моё сéрдце; т. до слёзъ լացացնել.
-ся -ն.ր. **1**, շարժուել, գնալ. пóѣздъ трó-
нулся; т. съ мѣста; онъ съ мѣста не
трóгается; **2**,* յուզուել, խղճալ. онъ трó-
нулся ея жáлкой ýчастью; онъ трóнул-
ся до слёзъ; онъ не трóгается чужи́ми
страдáніями; **3**, սկսել փչանալ, փտել, հո-
տել. говя́дина трóнулась; трóнувшееся
мя́со. [գիտ, սարսափելի, այլանդակ։

Троглоди́тъ -. (յն.) Ծնէապ. արոգլո-

Трóе (-óихъ -и́мъ-и́ми) Թ—կ. փ-կ. երեք.
у неіó т. дѣтéй; насъ бы́ло т. մենք երեք
հոգի էինք. т. санéй; т. сýтокъ; ѣтого до-
стáнетъ для всѣхъ троихъ.

Троебрá|чіе չ. **-чность** ի. երրորդ
ամուսնութիւն. **-чный** -ծ. **1**, երրորդ անգամ
ամուսնացած. **2**, երրորդ ամուսնութիւնից։

Троежé|нецъ, нца -. երրորդ անգամ
ամուսնացած. **-нство** չ. երրորդ ամուսնու-
թիւն։ [երեքժանի։

Троезý|бецъ, бца, **-бъ** -. եռաժանի,

Троекрáт|но մ. երեք անգամ. **-ный**
-ծ. եռապատիկ, երեք անգամ արած կամ կրկնած։

Троéніе չ. **1**, գիւղտ. երրորդ անգամ
մշակելը, վարելը, հերկելը. **2**, երեք հաւասար
մասերի բաժանելը. **3**, երեքապատկելը (Թելը).
4, երեք երեսը (մարդու աչքերին)։

Троестѣ|нный -ծ. гвоздь, **-съ** -. եր-
կար բևեռ, «մեխ», որ երեք տախտակ միացնելու
վերայ ընտւում է։

Трóечка նւզ. ա. Трóйка; **-никъ** -.
եռաձի կառապան, трóйка-ի կառապան. **-ный**
-ծ. **1**, եռաձի, եռաձի կառքի. т—ая ýпряжь;
2, т—ая травá բս. Viola tricolor, եռա-
գոյնեան մանուշակ, երրորդութեան ծաղիկ։

Трóи (-óихъ-и́мъ-и́ми) ա. Трóе (Ռա-
կաղէս յոգն. Թիւ. трóе բառի. Ուսուր և трóи
գործ է ածւում մեայն անեղական գոյական-
ների հետ, որ трóи чáсы, трóи сýтки).

Трóй|ка ի **1**, եռաձի կառք. ѣздить
т—ою, на т—ѣ; **2**, Թղթխ. երեքանոց. т.
червéй; **-ни**, ей յ. հ-ր. երեքորեակներ.
-никъ, á -. սահ. երեք մարդ բաղկացած
ին, ար. և կոչ մի փունջ կապած մանր. երեք
մաս հատ. տախտակ. երեք ամէն երկար
տախտակ, գերան. երեքատ Թել. երեք մաս-
նանի ջահ ել. **-ни́чный** -ծ. երեքորեակնե-
րի **-ничóкъ**, чкá նւզ. ա. Тройни́къ; **-нóй**
-ծ. **1**, երր ակի, երեքատ. на т—óй подóшвѣ
երեքատ ներբանով. т—áя ни́тка երեքատ
Թել. **2**, եռապատիկ. **3**, т—óе прáвило Թւ.
եռամթի կանոն։

Трóйствен|ность ի. երրակիութիւն,
երրեակութիւն, եռապատկութիւն. **-ный** -ծ.
երրակի, երրեակ. т. союзъ եռապետական,
երեքպետեան դաշն, դաշնակցութիւն։

Трои́ть (-óю-и́тъ) ն. **1**, երեքի, երեք
մասի բաժանել. **2**, երեքատել (Թելը). **3**, եր-
րորդ անգամ վարել, հերկել. մշակել. **-ся** -ն.ր.
երեք երևալ (աչքերին). у менá въ глазáхъ
трои́тся իրերն աչքերիս երեք են երևում։

Трó|ица ի եկղ. Երրորդութիւն. безъ
т—ы домъ не стрóится կա Богъ т—у
лю́битъ (առծ.) երեքը սրբազան Թիւն է.
-ицкій -ծ. **1**, Երրորդութեան. **2**, Երրորդա-
Թեան եկեղեցու. **-ицынъ** -ծ. день Հոգե-
գալուստ, Պենտեկոստէ. **-йчáтка** ի. երեք
իր. орѣхъ-т. մեկում սեած երեք ընկոյզներ.

-ичень, чна —. եկղ. երգ, շարական 'ի փառս սուրբ Երրորդութեան. **-ичный** —ծ Երրորդութեան։ [խուրհ'։

Трокъ —. փորկապ, Թամբակալ, 'Թափ-

Тромбо|нистъ —. տրոմբոնահար. **-нъ** —. (իտ.) երժ. տրոմբոն (մի տեսակ փող, երաժշտական գործիք)։

Тро́нный —ծ. գահի, գահական, գահ—. т—ая зала; т—ая рѣчь.

Тро́нуть, ся տ. Тро́гать, ся.

Тронъ —. (յն.) գահ, գահոյք, 'թախտ'։

Тропа́ է. արահետ, շաւիղ, 'կածան'։

Тропа́рь, я —. (նոր յն.) եկղ. համառօտ երգ, օրհներգութիւն 'ի փառս սուրբ Երրորդութեան և Աստուածածնի։

Тро́пикъ —. (յն.) աշխ. արեւադարձ. лежащія между т—ами.

Тропи́нка նւզ. տ. Тропа́.

Тропи́ческій —ծ. 1, աշխ. արեւադարձային. 2, ճրտս. փոխաբերական, այլաբանական։

Тро́пка նւզ. տ. Тропа́.

Тропъ —. (յն.) ճրտս. փոխաբերութիւն, այլաբանութիւն, այլասացութիւն։

Трости́ль|ный —ծ. ոլորելու, -րիչ, հիւսելու, -սիչ. մանելու, -նիչ. т—ая машина մանող մեքենայ. **-щикъ** —. ոլորող, հիւսող. [մանող։

Трости́на է. եղէգ։

Трости́ть (-щу́ -стя́тъ) ն. 1, ոլորել, հիւսել. т. верёвку; 2, մանել. т. шёлкъ.

Тростни|ко́вый —ծ. եղեգի. եղեգով ծածկուած. **-(и́)къ,** а́ —. 1. բս. Arundo, եղէգ. са́харный т., Saccharum officinarum, շաքարեղէգ. индійскій т., հնդկեղէգ, բամբուս. 2, եղեգնուտ, շամբուտ։

Тро́|сточка է. նւզ. պատիկ եղեգնեայ գաւազան. **-сть** է. 1, տ. Тростни́къ; 2, եղեգնացուպ, եղեգնեայ գաւազան. бамбу́ковая т. բամբուսէ գաւազան. 3, երժ. բերան, ծայր (փողի). **-стя́нка** է. 1, եղեգնեայ փող. 2, կնդ. եղեգնաձնձղուկ, երաշտահաւ և այլ թռչուններ։ [лый т. շկլրած պարան։

Тросъ —. (գերմ.) ծովգ. պարան մի. бѣ-

Тротуа́|рный —ծ. տրոտուարի, մայթի, մայթա—. **-ръ** —. (ֆր.) տրոտուար, մայթ։

Тротъ —. (ֆր.) վազ, ընթացք, 'չափ գնալը' (ձիու)։

Трофе́й —. (լտ.) յաղթութեան նշան, կողոպուտ, աւար (թշնամուց խլած դրօշակ, թնդանօթներ ևայլն)։

Тро|хе́й —. (յն.) տաղչփ. մեծատար (երկվանկ ոտ, որի առաջին վանկը երկար, իսկ երկրորդը կարճ է). **-хеи́ческій** —ծ. մեծատարական։

Тро|ще́ніе չ. ոլորելը, -րում, մանելը, -նում. **-ще́нный** —ծ. ոլորած, մանած. т. шёлкъ.

Трою́родный —ծ. երրորդ պորտի ազգակցութեան կապով կապուած. т—ые бра́тья հօրաքա եղբայրների և քոյրերի թոռներ։

Трой|кій —ծ. երրակի. **-но** ճ. երեք ձեւով, երեք եղանակով։

Троя́|нецъ, нца —. տրովադացի. **-нка** է. տրովադուհի. **-нскій** —ծ. տրովադական. т—ая война́.

Труба́ է. 1, խողովակ. дымова́я т. ծխնելոյզ, ծխան. Евста́хіева т. կզմխ. եւստախեան փող. печна́я т.; вылетѣть въ т—у սնանկանալ, 'կտոր ընկնել'. это на́до въ т—ѣ мѣ́ломъ записа́ть այդ պէտք է առաջին գրել. тамъ темно́, какъ въ т—ѣ այնտեղ խիստ մութն է. водопрово́дная т. ջրատար խողովակ. заливная, пожа́рная т. հրդեհաշիջական խողովակ. 2, փող, 'զուռնա'. игра́ть на т—ѣ; слухова́я т. կզմխ. լսելեաց փող։

Трубаду́ръ —. տրուբադուր, պրովանսալեան բանաստեղծ, երգիչ։

Тру|ба́чъ, а́ —. 1, փողհար, փող, 'զուռնա' ածող, 'զուռնաչի'. 2, կնդ. Psophia, ագամի, փողհար (թռչուն մի). **-би́ть** (-блю́ -бя́тъ) չ. 1, փող, 'զուռնա' ածել. փող ածելով յայտարարել, իմաց տալ. т. къ отступле́нію նահանջի նշան տալ (փողով). 2, տարածել, տարփողել, 'չու անել'. онъ вездѣ́ тру́битъ объ этомъ; *т. кому́ въ у́ши մէկին առ-բել, 'որել'. **-бка** է. 1, փող. խողովակ. зри́тельная, подзо́рная т. հեռադիտակ. зажига́тельная т. լուցափող. капилля́рная, волосна́я т. մազական փող. водомѣ́рная т. ջրաչափ [խողովակ]. 2, кури́тельная т. (կմ լուլ т.) ծխափող, 'չիբուխ'. закурить т—у ծխափողը, 'չիբուխը' վառել. 3, պատատ. т. холста́ մի թոփ կտաւ. **-бкови́дный** —ծ. փողաձև. **-бный** —ծ. փողի. խողովակի. **-боро́гъ** —. կնդ. Buccinum, փողախեցի. **-бочи́стъ** —. ծխնելոյզներ, ծխաններ մաքրող. **-бочка** նւզ. տ. Тру́бка; **-бочный** —ծ. չիբուխի. т—ая гли́на; **-бча́тка** է. 1, կնդ. Fistularia, փողաձուկ. 2, Tubularia, ծաղափող (պոլիպ մի). **-(у́)бча́тый** —ծ. փողաձև, փողակերպ, խողովակաձև, -կակերպ։

Труве́ръ —. (ֆր.) պատմ. բանաստեղծ, երգիչ։

Тру|ди́ться (-жу́сь -дятся) —նդբ. աշխատել, ջանալ, ճգնել. приле́жно т. ջանադրով աշխատել. т. надъ оконча́ніемъ сочине́нія; ему́ на́до мно́го т., чтобы дости́гнуть своей цѣли.

Труд|нёненъ, нька, о, **-нёнькій** —ծ. բաւականաչափ դժուար, դժար. **-нёнько** ճ. բաւականաչափ դժուարութեամբ. բաւականաչափ դժուար է. **-но** ճ. 1, դժուար, -րութեամբ. 2, ՏԵՂ. դժուար է, դժար է. т. рѣша́ть эту задачу; вамъ т. бу́детъ сдѣ́лать это; т. прожи́ть мо́лодость безъ увлече́ній; **-нова́то** ճ. մի փոքր դժուար, -րութեամբ. մի փոքր դժուար է. **-нова́тый** —ծ. մի փոքր դժուար. **-нодосту́пный** —ծ. դժուարամատչելի, -մատոյց. **-нопла́вкій** —ծ. դժուարահալ. **-ность** է. դժուարութիւն, ծանրութիւն. въ чёмъ состои́тъ т.; т—и похо́да; **-ный** —ծ. դժուար, դժուարին, ծանր. т—ая рабо́та; т—ая вещь; т—ое дѣ́ло, предпрія́тіе; т. вопро́съ; т—ая опера́ція; т—ое дыха́ніе բժ. ծանր, դժուար շնչառութիւն։

Трудово́й —ծ. աշխատանքի, աշխատանքաց. աշխատանքով վաստակած, ձեռք բերած։

Трудолю|би́во ճ. աշխատասիրութեամբ, ջանքով. **-би́вый** —ծ. աշխատասէր, ջանասէր, ժրաջան. т. человѣ́къ; **-біе** չ. աշխատասիրութիւն, ջանասիրութիւն, ժրաջանութիւն. домъ т—ія աշխատանաց տուն։

Трудоспосо́б|ность է. աշխատանքի,

աշխատելու ընդունակութիւն, կարողութիւն. **-ный** -ծ. աշխատելու ընդունակ, կարող, ձեռնհաս աշխատելու:

Трудъ, á -. 1, աշխատանք, ջանք, ծրաջանութիւն. т. есть основанiе богатства; питáться своими т—ами կամ т—áми рукъ իւր ձեռքի աշխատանքով ապրել. отдыхать отъ т—овъ աշխատանքից հանգստանալ. напрасные т.; терпѣнiе и т. всё перетрутъ (առած) 2, աշխատանք, աշխատութիւն, աշխատասիրութիւն, երկ. ученые труды; 3, դժուարութիւն, նեղութիւն. онъ съ т—óмъ хóдитъ; я съ т—óмъ могу поднять эту нóшу; шляпа съ т—óмъ вхóдитъ мнѣ нá голову գլխարկը զոռով, դժուար հազ է գլխիս գալիս. онъ съ большимъ т—óмъ снискиваетъ себѣ пропитáнiе.

Трýже|никъ -. տքնող աշխատասէր, աշխատասէր, անդադար աշխատող մարդ, քրտնաջան մշակ. **-ница** ի. անդադար աշխատող կին, աղջիկ. **-ническiй** աշխատական, աշխատանքի, ջանասէր. т—ая жизнь աշխատանքի նուիրուած կեանք. **-ничество** չ. անդադար աշխատանք, աշխատութիւն. сочиненiя этого писáтеля отзывáются т—омъ այդ հեղինակի երկերն անդուլ աշխատանքի կնիք են կրում: [իթիւն:

Труйзамъ -. ակնյայտնի ճշմարտու-

Трунить (-ню́ -нитъ) չ. надъ кѣмъ մէկի վրայ ծիծաղել, մէկին նշաւակել, 'մասխարայ գցել':

Трý|пный -ծ. դիակ, դիակի, -կային. դիակի, 'լէշի'. т. зáпахъ; **-порасчлененiе**, **-поразъятiе** չ. դիահատութիւն. **-посожигáнiе** չ. դիակիզութիւն: [երգիչներ):

Трýппа ի. (ֆր.) խումբ (դերասանների,

Трýпъ -. դի, դիակ. գէշ, 'լէշ':

I. **Трусить** (-шý-сятъ; -сй), вытр—, натр—1, չ. թօթափել, թափահարելով ածել, թափել (օր. հացահատիկ). շաղ տալ. ցանել (օր. աղ, շաքար). 2, չ. ռմկ. վազել, ընթանալ 'չափ գնել'

II. **Трý|сить** (-шу -сятъ; -сь), стр—, трухнýть, стр—չ. վախել, վախենալ, լքանել. онъ трýситъ նա վախենում է, նորա սիրտը դողում է. **-сйха** ի. վեհերոտ, վախկոտ, թուլամորթ կինարմատ, աղջիկ. **-сйшка** -. նխտ. տ. Трусъ.

Трýска ի. թօթափելը. թափահարելով ածելը, թափելը. շաղ տալը. ցանելը, ցանում:

Тру|слйво մ. երկչոտութեամբ, վախկոտութեամբ, վախով, վախենալով. թուլասրտութեամբ, թուլամորթութեամբ. **-слйвость** ի. երկչոտութիւն, վախկոտութիւն, վեհերոտութիւն, թուլասրտութիւն, թուլամորթութիւն. **-слйвый** -ծ. երկչոտ, վեհերոտ, վախկոտ, վախլուկ. թուլասիրտ, թուլամորթ. онъ не т—аго десятка նա վախով պատրաստուած չէ. **-соватый** -ծ. մի փոքր վեհերոտ, վախկոտ, թուլասիրտ, թուլամորթ. **-сость** ո. Трусливость; **-съ** -. երկչոտ. վեհերոտ. թուլասիրտ, թուլամորթ մարդ. быть т—омъ, прáздновать т—а վախենալ:

Трýтень, тня -. 1, արու, ոչ աշխատաւոր մեղու. 2,* ծոյլ, պատառաքաղող, պատառակերաց մարդ:

Тру|тнйкъ, á ш. Трутъ; **-тнйца** [illegible] աբեթի սունկ, աբեթաման. **-тъ** -. 1, բս. Polyporus fomentarius, աբեթներ. 2, աբեթ, 'գով' 'գաւ':

Трухá ի. 1, ծր և է բանի (օր. [illegible] մնացորդներ, մանր կտորներ, պատառանք, փշ[illegible] перебирать старую т—у հին զարդանք [illegible] մաւն տալ. 2, անպէտք, անպիտան բան:

Трух|лость ի. փտածութիւն, [illegible] ծութիւն, քայքայուածութիւն. **-лый**, **-лявый** -ծ. փտած, [illegible], քայքայուն, т—лая [illegible]ска; I. **-хнуть**, встр— չ. փտել, [illegible] քայքայուել. II. **-хнуть** ш. Трусить.

Тру|шенiе չ. ածելը, թափելը. շաղ [illegible] լը. ցանելը, ցանում:

Трущоба ի. 1, անանցանելի, ընկած ծառերով, ցախով կապուած անտառ[illegible]. 2, նեղ անկ, խուլ անկիւն, պատսպարան:

Трынчикъ -. հանգոյցի կապակ:

Трынъ -трава ի. ռմկ. փչութիւն, [illegible] չնչութիւն, յիմար բան. ему всё т. նա ոչ մի բանի մասին չէ հոգում, ոչ մի բան նրա հոգը չի[illegible]

Трюйзамъ ш. **Труизамъ**. [իթիւն

Трюкъ. -. որկեղ. բայ [illegible]

Трюмный -ծ. տրիւմի. трюмнаго -. տրիւմապահ, տրիւմի վերայ հսկող նաւաստի:

Трюмó չ. -նհ. (ֆր.) տրիւմօ. 1, մե. երկար հայելի մի 2, պատուհանամէջ (երկու պատուհանների մէջն ընկնող պատ, պատ[illegible]ման):

Трюмсель -. ծովք. առագաստ մի:

Трюмъ -. (հոլ.) տրիւմ, նաւերի ներքնախորշ (ուր դնում են բալաստը, բեռն և այլ թերքերը):

Трю|фелевйдный -ծ. գետնախնձոր նման. **-фель** -. բս. Tuber cibarium, գետնասունկ, գերերի, 'դոմբալա'. **-фельный** -ծ. գետնասնկի, գերերու, 'դոմբալայի':

Трянйца ի. **-чка** նւզ. հին կարկատան, փալաս, փալասի կտոր. **-чникъ** -ծ. փալասներ հաւաքող. **-чный** -ծ. փալասի:

Тря|пка ի. **-почка** նւզ. հին կարկատան, փալաս, փալասի կտոր. **-пьё**, ья չ. հ—ւ. փալասեղէն, փալասներ, փալաս փուլուս:

Тря|сéнiе չ. թափահարելը, -րում, ցնցելը, ցնցում, դէտուզէն ձգելը, ցնցելը. **-сина** ի. ճահճուտ, ճահիճուտ, մորուտ, եղեգնուտ, 'ճլկուտ'. **-сйнный** -ծ. ճահճային, ճահճային. ճահճուտի, մորուտի, եղեգնուտի, 'ճլկուտի'. **-ска** ի. թափահարում, ցնցում, ցնցումը, երերանք. т. отъ лошадиной рыси т. отъ верховóй ѣзды, отъ карéты; задáть комý т—у մէկին լաւ ծեծել, 'քոթակել', կշտամբել, մէկի մազերից լաւ քաշել, քաշքշել. **-скiй** -ծ. թափահարող, ցնցող, երերուն. т—ая лóшадь; т. экипáжъ թափահարող, մարդու կողերը ջարդող կառք. **-согýзка** ի. կնդ. Motacilla, խաղտանիկ (թռչ.). **-стй** (-сý- сýтъ; անց. -съ -слá, -о; հրմ. -и), -хнýть ն. թափահարել, թափ տալ, ցնցել. т. яблонь խնձորենին թափահարել. т. головóю գլուխը թափ տալ. экипáжъ óчень трясётъ կառքը սաստիկ ցնցում, մարդու կողերը է ջարդում. егó трясётъ лихорадка տենդը նորան ննդարցնում, ցնցում է. т. [illegible]

[к]ономъ շատ փող ծախսել, վատնել, գրպանին
...սարքել զօռ տալ. *т. стариною ծերութեան
...մանկան խրախանալ, 'քէփ անել'. трясётъ
всёхъ бороду, такъ привыкъ смолоду
(...ած.) **-ся** -նդր. դողալ, ցնցուել, թափահա-
րուել, երերալ. полъ трясётся; у него го-
лова трясётся նորա գլուխը պատմ է գալիս.
онъ трясётся надъ каждой копейкой—գո-
...մ է. **-сучка** ի. 1, դողալը. դողոց. ...
... դղալը. 2, ...ուս. դող. ընդմիջուող անհղ.
բս. Briza media, գամբիւղխոտ. բրիզ. 4,
...զ. Otis tetrax, արօս. **-сущійся** -ձ.
դողդող. ցնցուող, թափահարուող, երերուն.
[Тря]нуть, -ся ա. Трясти, ся.

Тсъ ձ. տես. լեա։

Туалё|тный -ձ. աւալէտի, արդուզար-
... **-тъ** -. (фр.) 1, աւալէտ. արդուզարդ.
աւալէտի, արդուզարդի սեղան։

Тубер|кулёзный -ձ. բարակացաւի,
...բախտի, -ասյին. т. —ая бацилла;' **-ку-
лёзъ** -. (նոր լա.) բժ. բարակացաւ, թոքախտ.
-кулинъ -. (գերմ.) բժ. տուբէրկուլին, կո-
...ն (Կոխի հնարած թոքախտի շիճուկը, գերը
...բարակացաւի դէմ). **-кулъ** -. (լա.) բժ.
...ւզ թոքախտաւոնկ, -ախտահանգոյց (վէրք
առաջանում է մեզ թոքերի վերայ և առաջ
բերում բարակացաւ)։

Туберо|за ի. բս. Polyanthes tuberosa,
արևան. **-зный** -ձ. բրաբիոնի։ [չղեպաչէյ։

Тубо ձ. (фр.) որս. տուրօ, հանգիստ,

Тубу|ларія ի. ископаемая, **-лить**
ենդ. տուբուլիա (քարացած փողաձև կորա-
ան)։

Тугендбундъ -. (գերմ.) պատմ. առա-
նիդրունդ, առաքինութեան դաշն, ընկերու-
թյուն, կազմակերպութիւն (Հիմնուեց 1808 թ.
Քէնիգսբերգում, փակուեց 1810 թ. Նապոլէ-
ի հրամանով)։

Ту|го ձ. 1. պինդ, ամուր, պիրկ. գիլ կեր-
պով. առատօրէն կերպով, սաստկապէս. верёвка
натянута т.: завязать, связать т.: это
платье мнѣ слишкомъ т. այդ շորն ինձ
համար առաջին նեղ է. мѣшокъ набить т.
...րկր առաջին լցրած է. бѣльё накрахма-
лено слишкомъ т. ճերմակեղէնը խիստ, առա-
...կ կոշտ է օսլայած, Հշշտած։ 2, յամր.
դանդաղ կերպով. ձևով, յամր դանդաղ բայլերով.
...առարութեամբ. торговля идётъ т.;*этотъ
товаръ т. сбывается съ рукъ այդ ապրանքը
...առարութեամբ է ծախսւում. **-говатый** ա.
[ту]гонькій: **-гой** -ձ. 1, պիրկ. գիլ. ձիգ. պինդ.
натяните болѣе эту верёвку, она не
довольно туга: т. лукъ պրկած աղեղ. т.
...елъ պինդ. պիրկ հանգոյց. т—ая пружина
...զսպանակ. 2. ծանր, դժուար, դանդաղ.
онъ тугъ на ухо նորա ականջները ծանր են.
въ этомъ полку т—ое производство այդ
գնդի զինուորականները պաշտօնի մէջ դժուար,
դանդաղ կերպով են առաջանում. 3, *դժուծ.
ծի. ժլատ. т. человѣкъ: *онъ тугъ на
сплату նա դժուարութեամբ է վճարում.
...չէ նորանից բան առանալը. **-гонькій**
. մի փոքր тугой; **-гость** ի. 1, ամրու-
թիւն. պնդութիւն. պրկութիւն. գլութիւն.
*ծանրութիւն, դանդաղութիւն։

Ту|да, ամկ. **-дый** ձ. այնտեղ. ступайте т.;
т. и сюда այստեղ և անտեղ. нанять
извозчика т. и обратно կառք վարձել
գնալու և վերադառնալու պայմանով. посто-
янная ходьба т. и назадъ անընդհատ եր-
թևեկութիւն. *т. ему и дорога նորա հախն
է, հէնց այդպէս էլ պէտք էր։

Туе|рный -ձ. տուէրի. т. пароходъ,
-ръ -. (фр.) ծովգ. տուէր (ցակառու մի)։

Туесъ -. պուլիկ, 'քիլա'։

Ту|женіе չ. ցաւելը, ափսոսալը, տա-
ղնելը, տխրութիւն, տրտմութիւն, վիշտ, քու,
'դարդ' . **-(у)женіе** չ. ջանալը, այնքը
լարելը. **-жить (-жу -жать), -живать** չ.
о чёмъ, по комъ մի բանի, մէկի մասին կամ
համար տխրել, տրտմել, ցաւել, 'դարդ անել',
ափսոսալ, տաղել, վշտանալ. что о томъ
тужить, чего нельзя воротить (առծ.)
անցեալն է անդ. **-житься (-жусь -жатся)**
-նդր. ջանալ, ճիգ թափել, այնքը լարել։

Тужурка ի. (фр.) տուժուրկա (սովորա-
կան բաճկոնակ զինուորականների, ուսանողնե-
րի և աստիճանաւորների)։ [-ձ. անդական։

Тузе|мецъ, мца -. անդացի. **-мный**

Ту|зикъ նւզ. ա. Тузъ; **-зить (-жу
-зять)**, оттуз—,зат—ն. ռմկ. բռնցքով զար-
կել, 'բամբաշել', ծեծել. 'քօթակել' **-зъ**, а
-. (լեհ.) 1, թղթխ. մէկանոց, տո. 2,* տուզ,
հարուստ, պնուանի մարդ. тузы биржи и
промышленности; 3, բռնցքի հարուած.
дать кому туза մէկին բռնցքով զարկել,
'բամբաշել'։ [պղպեղակեր (թռչ.)։

Тукан -. կնդ. Rhamphastos, տուկան,

Тукманка ի. բռնցքի հարուած (գլխին)։

Ту|ковый -ձ. 1, ճարպի. ճրագուի 2, պա-
րարտիչ մինչցի, աղբի. **-къ** -. 1. ճարպ. 2, աղբ։

Ту|лёечка, -лейка ա. Тулья.

Тулить (-лю -лять) ն. զւռկ. ծածկել,
տաշել, թաքցնել. **-ся** -նդր. ծածկուել,
թաքնուել, պահուել. *բաշուել. «жмутся въ
передней по стѣнкѣ. А чего они такъ
тулятся?». [նի։

Туловище չ. իրան. **-щный** -ձ. իրա-

Тулумбашъ -. կովկ. թամադա։

Тулу|пецъ, пца նւզ. ա. Тулупъ; **-пиш-
ко** -. նխտ. վատ, անպիտան тулупъ: **-пи-
ще** -. յեղլ. ա. Тулупъ; **-пъ** -. **-пчикъ**
նւզ. տուլուպ (ոչխարի մորթուց կարած երկայն
և ընդարձակ մուշտակակերպ վերարկու)։

Тулья ի. 1, գլխարկի գլուխ, գլուխը
ծածկող մաս (առանց ափերի). 2, գլխարկի
տասա, գլխարկը կարելիս մէջը դրած նիւթ
(թուղթ, բամբակ են)։

Тумо́къ, а -. 1, կնդ. Thynnus vul-
garis. թիւննոս (ձուկ մի). 2, բռնցքի հա-
րուած գլխին և կամ վզակոթին. 'ծրծորակքին'.
дать кому т—а մէկի վզակոթին տալ։

Тума|нить (-ню- нять), отум—, за-
тум— ն. մթագնել, մառախլապատել. մը-
թեցնել, մաոյլ դարձնել. **-ся** -նդր. 1, մթա-
գնուել. մէգով. մառախլով պատուել, ծած-
կուել. 2,* մռայլուել, մռայլ դառնալ, տխրել,
տրտմել, այլայլուել. **-нно** -. փխմկ. մռայլ է,
մառախլապատ է. *մութ. անհասկանալի է.
это сочиненіе т.; **-нность** ի. մառախլա-
պատութիւն. մթագնութիւն. **-нный** -ձ. 1,
մառախլապատ, մառախլով ծածկուած, մշու-

շաղոտ, մշուշոտ. т—ныя пя́тна աստղբ. մառախլապատ ընեք (բաց. պարզ աչքեր մութ երկնքում). т—ая карти́на մառախլապատ, մութ պատկեր. 2.* մառայլ, անհասկանալի. -нъ —. (Թուրք.) մէգ, մառախուղ. մշուշ. *ви́дѣть всё сло́вно въ т—ѣ ամէն բան մութ, անորոշ կերպով տեսնել։

Ту́м|ба ի. (իտ.)-**бочка** նւզ. 1, կարճլիկ և հաստլիկ սիւն (մեծ. մայթի ափին). 2, պատիկ պահարան, սեղանիկ (անկողնի կշտին)։

Ту́н|дра ի. տունդրա (ճահճային մամռապատ տափաստաններ Ռուսիայի և Սիբիրի հիւսիսային կողմերում). -**дрица** ի. բս Andromeda, կեղծ խնկենի. -**дровый** —ծ. տունդրայի, ճահճուտի։

Ту́не ն. եկ. սլ. ձրիաբար, անվարձ. զուր տեղը. ապարդիւն. ընդունայն կերպով։

Туне́ль ա. Тонне́ль.

Ту́нецъ, нца ա. Тума́къ 1.

Тунея́|децъ, дца —. ձրիակեր, պորտաբոյծ, 'բօշբօղազ'. պնակալէզ, (եւ բոյսի մասին) մակաբոյծ. -**дничать** չ. ձրիակերութեամբ. պնակալիզութեամբ ապրել, 'բօշբօղազութիւն անել'. -**дный** —ծ. ձրիակերութեան, պնակալիզութեան. մակաբուծութեան. -**дство** չ. ձրիակերութիւն, պորտաբուծութիւն. պարապութիւն, ծուլութիւն, 'բօշբօղազութիւն'. պնակալիզութիւն, մակաբուծութիւն։

Туни́ка ի. (լտ.) տունիկա, ներքնազգեստ, շապիկ (նախկին հռոմայեցիների)։

Тунне́ль ա. Тонне́ль.

Тупа́нъ, а —. խաղախորդի քերիչ, կաշին քերելու գործիք։

Тупе́й —. (ֆր.) տուպէ. ճակատի վերայ յօրինած մազերի փունջ. գանգուր։

Ту|пи́къ, а —. 1, բութ ապար, 'կապին', գանակ. 2, անել փողոց. *стать въ т. ապշել, շուարել, քար կտրել, գլուխը կորցնել, անելիքը չ'իմանալ. *поста́вить въ т. շուարեցնել, 'շշկլեցնել'. 3, կնդ. Alca arctica, հիւսիսային Թանձրահաւ. -**пи́ть** (-плю́-пятъ) ист— ն. բթացնել, 'փնչացնել'. -**ся** —ներգ. բթանալ, 'փնչանալ'. -**пи́ца** ի. 1, ա. Тупи́къ 1; 2,* հոգ. բութ, բթամիտ, թանձրամիտ, յիմար մարդ. 'դմբօ', 'դդում'. -**по** ն. 1, բութ կերպով, բթութեամբ. 2, բթամտութեամբ, յիմարաբար. -**пова́тость** մեղմ. ա. Ту́пость; -**пова́тый** —ծ. 1, մի փոքր բութ, 'փուչ'. 2, մի փոքր բութ, բթամիտ. յիմար, անհասկացող. -**поголо́въ** —. կնդ. Coryphaena, շրաձուկ. -**поголо́вый** —ծ. բթամիտ. յիմար. ապուշ, անխելք. -**по́й** —ծ. 1, բութ, 'փուչ'. т. ножъ: т—ое зре́ніе թոյլ տեսողութիւն. т—а́я боль բութ ցաւ. 2, բութ, բթամիտ, թանձրամիտ, 'դմբոյ', 'դդում', անհասկացող. т. учени́къ; т—а́я голова́: -**поклю́вый** —ծ. կնդ. բթակտուց. -**поли́стный** —ծ. բս. բթատերև. -**поно́сый** —ծ. բթաքիթ, բութ քթով. (անասունի մասին) բթածայր. -**пость** ի. 1, բթութիւն, 'փնչութիւն'. т. слу́ха լսողութեան թուլութիւն, տկարութիւն. т. зву́ка խուլ, անորոշ հնչիւն. 2, բթութիւն, բթամտութիւն, թանձրամտութիւն. -**поуго́льный** —ծ. երկրչփ. բթանկիւն. -**поу́міе** չ. բթամտութիւն, թանձրամտութիւն. -**поу́мный** —ծ. բթամիտ, թանձրամիտ. -**пѣ́ть**, зат—, пот—, от—, չ. 1, բթանալ, 'փնչանալ'. 2,* բթանալ, թուլանալ, տկարանալ. его́ умъ тупѣ́етъ.

Ту́ра (ֆր.) Թնդանօթ (շախմատի)։

Тура́нскій —ծ. տուրանեան. т—ія наре́чія. [Չրի Թօփ։

Турби́на ի. (ֆր.) մեքենա. Ջրանիւ.

Тургу́нъ, а —. բս. Artemisia dracunculus, Թարխուն

Туре́цкій —ծ. Թրքական. т. язы́къ.

Тури́стъ —. (ֆր.) տուրիստ (իւրն իր բաւականութեան համար ճանապարհորդող)։

Тури́ть (-рю́ -ри́тъ), прот— ն. ռմկ. 1, շտապեցնել. 2, քշել, հալածել, խրտնել, վռնդել։

Ту́рій, ья, ье —ծ. ցլամայրու, վայրի գոմշի. т. рогъ ցլամայրու եղջիւր, 'պոզ'. нить изъ ту́рьихъ рого́въ.

Турмали́|новый —ծ. տուրմալինի(ց). -**нъ** —. հնք. tourmaline, տուրմալին (մանրանիշ քար, մեխաքար?)։

Ту́рманъ —. տուրման (աղաւնի մի, որ թռչելիս թաւալ գլոր է գալիս)։

Турне́псъ —. բս. շաղգամ (Brassica rapa); սպիտակ շաղգամատակ (Br. rapifera); վայրի բազուկ (Beta vulgaris).

Турнике́тъ —. (ֆր.) 1, վիրբ. տուռնիկէտ, երակակապիչ. 2, տուռնիկէտ, խաչաձև ուղեկալ։

Турні́|рный —ծ. ասպետական զինախաղութեան. -**ръ** —. (գերմ.) ասպետական զինախաղութիւն (միջին դարերում)։

Турню́ръ —. (ֆր.) տուրնիւր, [կանանց] զգեստաբարձիկ (յետև մէջքից ընկած)։

Турово́й —ծ. ամբողջի. հողակողմի. т—а́я одёжда հողակողմերից շինած ամրութիւն։

Ту́рокъ рка —.(չ. սեռկ. ту́рокъ) Թուրք։

Турпа́|нъ —, -**нчикъ** նւզ. կնգ. Anas nigra, սև բադ։

Туру́сы —. յ. ռմկ. անհամ, անճահ, անտեղի խօսակցութիւն, յիմար շաղակրատանք, վայրահաչութիւն. нести́, разска́зывать. подпуска́ть т. на колёсахъ անհամ, անճահ, յիմար բաներ դուրս տալ։

Турухта́нъ —. կնգ. Machetes pugnax. կռւող խաղընակ։

Турча́нка ի. Թրքուհի։

I. **Туръ** —. կնդ. 1, եկ. սլ. Bos urus, ցլամայրի. տաճ. վայրի գոմէշ. 2, Ovis argali, արգալի. արտակ (ասիական վայրի ոչխար)։

II. **Туръ** —. (ֆր.) 1, ամբողջի. հողակողմ (հողով լցրած կողովներ. որոնցից ամրութիւն են շինում). 2, Թնդանօթ (շախմատի). 3, դարձ. т. ва́льса.

Ту́с|кло ն. աղօտ, նսեմ կերպով. ла́мпа свѣ́титъ т.: -**клова́тость** ա. Ту́склость; -**клова́тый** ա. Ту́склый; -**клость** ի. աղօտութիւն, նսեմութիւն. -**клый** —ծ. աղօտ, նսեմ. -**кнуть**, пот—, -**кнѣ́ть** пот— չ. աղօտանալ, նսեմանալ։

Ту́|та ի. կոլկ. Թութ. -**товый** —ծ. Թթի. т—ое де́рево Թթենի, Թ'թի. т—ыя я́годы Թութ։

Ту́тошній ռմկ. ա. Здѣ́шній.

Ту́тти չ. —նհ. (իտ.) երժ. բոլորը[միասին]

Тутъ *ն.* **1**, *այստեղ.* онъ былъ т.; нéчему т. удивля́ться *այստեղ զարմանալու բան չկայ.* **2**, *այն ժամանակ, զորանից յետոյ.* т. ужъ я не вы́держалъ и сказáлъ емý, что...

Тý|фелька *է.* *նւզ.* **1**, *տ.* Тýфля; **2**, *կնդ.* Paramecium aurelia, *մասնաւոր (մասնա հեղուկեան կենդանեաց մի* (infusorium): **-фельный** *-ծ.* *հողաթափի, մուճակի.* **-фли́шка** *է.* *նխտ.* *վատ, անպէտք հողաթափ, մուճակ.* **-фли** *է.* (*չմեղ.*) *հողաթափ, մուճակ։*

Тý|фовый *-ծ.* *փխրաքարի.* **-фъ** *-.* *ֆնր.* tuf. *փխրաքար.* вулкани́ческій т., pépérin (e), *հրաբխային փխրաքար (պղպջաքար?)։*

Тýх|лость *է.* *հոտածութիւն, փտածութիւն, նեխում.* **-лый** *-ծ.* *հոտած, փտած, նեխած, ապականուած.* **-ля́тина** *է.* *հոտած, փտած, նեխած, ապականուած բան, միջերը. ուտելիք.* **-нуть** *չ.* **1**, (прот—, зат—,) *փտել, հոտել, նեխել. փչանալ, ապականուել.* **2**, (пот—, зат—) *մարիլ, հանգչել, շիջանել։*

Тý|ча *է.* **1**, *սև ամպ, թուխպ ամպ, թուխպ (անձրևաբեր կամ կարկտաբեր).* **2**, **անհամար բազմութիւն, կոյտ.* т. стрѣлъ *նետերի տարափ.* т. брáнныхъ словъ *յիշոցների, հայհոյանքների կարկուտ.* изъ большóй т—и, да мáлая кáпля (*առծ.*) *անհամար ամպերից չնչին բան ելաւ.* **-чевóй** *-ծ.* *թուխպ ամպի.* **-чего́нитель** *-.* *Թխպահալած.* **-чка** *է.* *նւզ.* *պստիկ սև ամպ, թուխպ ամպիկ։*

Туч|ни́ть (-ню́-ни́тъ), ут—*ն.* *պարարտել, -տացնել, գիրել.* т. зéмлю: **-но** *ն.* *պարարտ կերպով, պարարտութեամբ. արդյունաւէտ կերպով.* **-ность** *է.* **1**, *պարարտութիւն, գիրութիւն, 'չաղութիւն', 'տղլութիւն'.* **2**, *պարարտութիւն, արգաւանդութիւն (հողի)*. **-ный** *-ծ.* **1**, *լաւ բուծ, պարարտ, գէր, 'չաղ', մարմնեղ, 'տուլից', յիր, 'քոք'.* **2**, *պարարտ, արգաւանդ.* т—ая землá; **-нѣть**, ут—*չ.* *պարարտանալ, գէրանալ, 'չաղանալ', 'տղլել', 'քոքանալ'.* **-ни́къ**, á *-.* *ֆնր.* *ճարպաքար.* *օճառաքար* (stéatite). *օճառաքար* (saponite).

Тýша *է.* **1**, *մորթած, մաշկած և փորոտիքը հանած անասուն (խոզ, ոչխար, եզն).* **2**, *մեծխարիի և հաստ. 'տաւուր' մարդ։*

Туше́ *չ.* *-նհ.* (*ֆր.*) *երժ* *մեղմ կերպով զարնելու (նուագարանը)։*

Ту|шевáльный *-ծ.* *տուշելու, տուշող.* (*նկարչի*) *տուշելու տալու, տուշելու տալով.* **-шевáніе** *չ.* *տուշելը, տուշով նկարելը կամ գծելը (նկարչին) տուշելու տալը. մելանային մշակում (նկարի).* **-шевáть** (шýю -ютъ), от—*ն.* (*գեղմ.*) *տուշել. տուշով նկարել կամ գծել, (նկարչին) տուշելու տալ. մելանով նախնական ստուեր ձգել (նկարը).* **-шёвка** *է.* *տ.* Тушевáніе.

Ту|шéніе *չ.* *մարելը, -ռւմ. հանգցնելը, -նում.* **-ши́ло** *չ.* *մարիչ գործիք.* **-ши́ть** (-шý шатъ), зат—, пот—*ն.* *մարել, հանգցնել։*

Тушкáнчикъ *-.* *կնդ.* Dipus jaculus, *ցատկոտ մուկ. ճագարամուկ։*

Тушóвка *տ.* Тушёвка.

Тушъ *-.* (*գերմ.*) *երաժշտական ողջոյն կենացի ժամանակ։*

Тушь *ն.* (*գերմ.*) *տուշ, սևաների (նկարչական սև ներկ, դեղ).* китáйская т.

Тýэръ *տ.* Тверъ.

Тýя *է.* *բս.* Thuja, *կենաց ծառ կամ սօսա-* *կանաւոր (Ֆեռոտի, ամեղարսի)։ [ամեհեռը։*

Тфу *ձ.* *թո՛ւհ.* трфу прóпасть *թո՛ւհ,*

Тхоръ *տ.* Хорёкъ.

Тцунгъ-ли-янемь *-.* (*չինր.*) *չինական արտաքին գործերի մինիստրութիւն։*

Тщá|ніе *չ.* *հոգս, հոգածութիւն, խնամք. փոյթ, ջանք, ուշադրութիւն.* **-тельно** *ն.* *ջանքով. խնամքով, հոգածութեամբ, ուշադրութեամբ, ուշիուշով.* т. занимáться рабóтой; т. обрабóтывать слогъ: **-тельность** *է.* *ջանք, հոգս, խնամք. ճշտապահութիւն.* **-тельный** *-ծ.* *ջանքով. խնամքով [եղող, կատարուող]. ճիշտ. ուշադիր.* *изслѣ́довать дѣ́ло сáмымъ подрóбнымъ и т—ымъ óбразомъ *գործը հետազօտել ամենամանրամասնօրէն և ամենամեծ խնամքով։*

Тщедýш|іе *չ.* **-ность** *է.* *թուլութիւն, նուազութիւն, տկարութիւն, նիհարութիւն.* **-ный** *-ծ.* *թոյլ, նուազ, տկար, վատոյժ, նիհար, վտիտ, մաշուած։*

Тщесла́|виться (-влюсь -вится) *չ.* чѣмъ *մի բանով պարծենալ, սնապարծել.* т. своимъ происхождéніемъ; **-віе** *չ.* *սնափառութիւն, սնապարծութիւն.* **-вно** *ն.* *սնափառութեամբ, սնապարծութեամբ.* **-вный** *-ծ.* *սնապարծ, սնափառ։*

Тщеtá *է.* *ունայնութիւն, ընդունայնութիւն, դատարկութիւն,* т. человѣ́ческаго величія; **-тно** *ն.* *զուր, ապարդիւն կերպով.* **-тность** *է.* *ունայնութիւն, ընդունայնութիւն. զուր, ապարդիւն լինելը.* **-тный** *-ծ.* *ունայն, ընդունայն, զուր, ապարդիւն.* т—ыя усилія.

Тщи́ться (тщýсь тщи́тся), пот—*չ.* *ջանալ, աշխատել, պնդել.*

Ты (тебя́, тебѣ́, тебя́, тобóю, о тебѣ́; *յ.* вы) *դեր.* *-յն.* *դու.* быть съ кѣмъ на т. *մէկի հետ դուով խօսել։*

Ты́|каніе *չ.* I. *խրելը, դնելը, մխելը մի բանի մէջ, խոթելը, ծակելը.* II. *դու տալը, մէկի հետ դուով խօսելը.* **-кать** *ն.* (ткнуть) *ն.* *խրել, դնել, մխել, անցնել, խոթել. ծակել.* ткнуть пáльцемъ въ глазъ *մատն աչքը խոթել.* **-ся** I. *-ներ.* *ինքն իրան ծակել, խոթել.* **2**, *փ-խ-ր.* *միմեանց խոթոտել.* II. (ты́кнуть) *դու տալ, մէկի հետ դուով խօսել.* **-ся** *փ-խ-ր.* *միմեանց դու տալ, միմեանց հետ դուով խօսել։*

Ты́к|ва *է.* *բս.* Cucurbita, *դդմենի. դդում.* т. бутылочная. Lagenaria, *կօշ.չչում.* **-венникъ** *-.* *դդմախիւս.* **-венный** *-ծ.* *դդմի.* т—ыя сѣменá; **-вообрáзный** *-ծ.* *դդմաձևորդ, դդմաձև։*

Ты́кнуть, ся *տ.* Ты́кать, ся II.

Ты́ко|вка *է.* *մանրադդում.* **-вникъ** *տ.* Ты́квенникъ.

Ты|лъ *-.* *բանակի, թիկունք, յետևի կողմ.* т. áрміи *զօրաբանակի բանակը, յետևը.* обратить т., датьт. *փախչել. փախուստ տալ.* удáрить на непріятеля съ ты́лу, въ т. *բանակից թշնամու վերայ յարձակուել.* показáть т. непріятелю *թշնամուց երես դարձնել, փախչել.* **-льный** *-ծ.* *բանակի, յետևի.* т—ая повéрхность ручнóй кисти *ձեռքի թաթի յետևի կողմը։*

Ты́|новый *-ծ.* *ցցապատ, ցցապատնեշի.* **-нъ** *-.* **-нóкъ**, нкá *նւզ.* *ցցապատ, ցցապատնէշ։*

Тысяц|кій, аго м. հազարապետ. **-ча** է. (գործիակ. тысячью և тысячею) թ—յ. գոյ. հազար. три т—и рублей; т. и одна ночь հազար և մէկ գիշերներ. десять т—чъ տասն(ը) հազար. **-челистникъ** м. բս. Achillea millefolium, հազարատերեւիկ. **-челѣтіе** չ. հազարամեակ. **-челѣтній** ած. հազարամեայ, հազար տարեկան. **-ченогъ** м. կնդ. հազարոտնուկ. **-чникъ** м. ռմկ. հազարներին տէր, հազարաւոր մարդ. **-чный** թ—լ. գ—լ. 1. հազարերորդ. т. годъ; т—ая доля; 2, հազարաւոր, հազարից բաղկացած։

Тычи|на է. [ցրած և գետնում ցցած] ձող, ցից. **-нка** է. նւզ. 1, м. Тычина: 2, բս. stamen, փոշանոթ (որձայ). **-нковый** ած. բս. փոշանոթաւոր. **-нникъ** м. 1, ցցապատ, ցցապատնէշ 2, հ—ք. ձողեր, ցցեր։

Тычокъ, чка м. 1. կողք, նեղլիկ երեսը (որ աղիւսի). класть кирпичи тычкомъ и ложкомъ աղիւսը կողքի և տափակ երեսի վերայ դնել (պատերին). 3, բռնցքի հարուած. дать тычка բռնցքով հարուածել։

Тьма է. 1, մութ. մթութիւն, խաւար. т. кромешная Արտաքին մութ. 2, անթիւ անհամար բազմութիւն. т. народа; онъ наговорилъ мнѣ чортову тьму նա ինձ հազար ու մի բան պատմեց. զրուցեց. 3, են. սլ. բիւր։

Тьминъ м. Тминъ.

Тьфу м. Тфу.

Тѣ յ. м. Тотъ.

Тѣ|леса չ. յ. հեշտ. մարմին. у ней богатыя т. նա փարթամ մարմին ունի. **-лесно** մ. մարմնով. **-лесность** է. մարմնականութիւն, մարմնաւորութիւն (հմմտ м. Духовность 2): **-лесный** ած. մարմնաւոր, մարմնական. т—ое наказаніе մարմնաւոր պատիժ, ծեծ, գան. **-ло** չ. 1. մարմին. мёртвое тѣло; древніе жгли тѣла умершихъ; небесныя тѣла; т. Христово; причастникъ Тѣла Христова տէր Մարմնոյ և Արեան Տեառն. онъ преданъ ему тѣломъ и душою նա նորան նւիրուած է հոգով և մարմնով. 2, մարմնեղութիւն, գէրութիւն. лошадь въ хорошемъ тѣлѣ ձին լաւ է պահած, 'մսուտ' է. спадать съ тѣла նիհարել, 'լղարել'։

Тѣло|грѣя, **-грѣйка**, **-грѣечка** м. Душегрѣя, -грѣйка, -грѣечка; **-движеніе** չ. մարմնի. մարմնական շարժում. **-сложеніе** չ. մարմնի. մարմնական կազմութիւն, մարմնակազմութիւն. хорошаго, дурного, крѣпкаго т—ія լաւ, վատ, ամուր [մարմնի] կազմութեամբ։

Тѣлохранител|ь ած. թիկնապահ, անձնապահ. **-льный** ած. թիկնապահների, -հական անձնապահների -հական։

Тѣль|никъ м. ռմկ. կրծքի խաչ (որ մարդ միշտ մերկ կրծքին կրում է). **-ной** ած. մարմնի. մսի. т. цвѣтъ մսի գոյն. **-це** նւզ. м. Тѣло.

Тѣ|невой ած. ստուերի. 'շուքի', շքի. **-нистый** ած. ստուերաշատ. **-нить** (-ню -нятъ), от—ъ. ստուեր տալ (նկարին), ստուերագծել. **-нь** է. 1. ստուեր, շուք. 'շուաք'. отдыхать подъ тѣнью дерева; гулять въ тѣни; *тутъ нѣтъ и тѣни сомнѣнія այստեղ կասկածի նշոյլ անգամ չկայ. т. въ картинѣ; 2, ուրուական. тѣни умершихъ մեռած մարդկանց ուրուականներ. царство тѣней.

Тѣс|неніе չ. ճնշելը, -շում, նեղելը. նեղացնելը. **-ненькій** ած. մեղմ. մի փոքր նեղ. անձուկ, նեղլիկ. **-нина** է. կիրճ, նեղ. անձուկ անցք լեռների միջև. **-нить** (-ню -нятъ) ն. ճնշել, նեղել, նեղացնել. *ճնշել, հարստահարել. т. непріятеля; **-ся** ն—դր. 1, նեղուել, նեղ տեղ. նեղ, անձուկ բնակարանում ապրել. т. въ маленькой комнатѣ: 2, փ—էր. նեղութիւնից, նեղուածքից միմեանց ճնշել, հրել, հրհրել. զօռով. հազիւ հազ անցնել (ամբոխի միջից). толпа тѣснилась вокругъ него ամբոխը նորա շուրջը խռնւում էր. **-но** 1. մ. նեղուած, նեղութեան մէջ. жить т.: тѣснѣе обложить, осадить городъ աւելի անձուկ կերպով քաղաքը շրջապատել. պաշարել. 2, դէմք. նեղ է, անձուկ է, նեղուածք է. въ церкви было т.; здѣсь такъ т., что негдѣ яблоку упасть այստեղ այնպէս անձուկ է, որ ասեղ ձգես, գետին չի ընկնի. **-новато** մ. մի փոքր նեղուած, նեղութեան մէջ. **-новатый** ած. մի փոքր նեղ. անձուկ, նեղլիկ. **-ность** է. նեղութիւն. անձկութիւն. **-нота** է. նեղութիւն. ճնշում, նեղուածք. **-ный** ած. 1, նեղ, անձուկ. т—ая улица; т—ые сапоги; *въ т—омъ смыслѣ անձուկ մտքով. имѣть т—ую квартиру: 2, սերտ, մօտ, մտերմաւոր. т—ая дружба: 3, նեղ. դժուար, ճնշուած. онъ въ т—ыхъ обстоятельствахъ.

Тѣ|сто չ. խմոր. **-стоватый** ած. խմորանման. խմորոտ. **-стцо** նւզ. м. Тѣсто.

Тѣ|шеніе չ. զուարճացնելը, ուրախացնելը. խնդացնելը. **-шить** (-шу -шатъ) ն. զուարճացնել, ուրախացնել, խնդացնել. т. дѣтей: *т. свой обычай իր սովորութեանը մոլութեանը հետևել. **-ся** ն—դր. 1. чѣмъ մի բանով զուարճանալ, ուրախանալ, խնդալ. т. охотою: 2, надъ кѣмъ, на чей счётъ մէկի վերայ ծիծաղել, խնդալ, մէկին ծաղրել, 'մասխարայ անել'։

Тюбете|й м. **-йка** է. թաթարական գլխարկ, արախչին։

Тю|канье չ. թեթև կերպով զարկելը. տփելը, տախելը. **-кать**, **-кнуть** 1. ն. ռմկ. թեթև կերպով զարկել, խփել, բախել. 2, չ. խմել. 'դզել'. հարբել. онъ здорово тюкнулъ; **-ся** ն—դր. թեթև կերպով զարկուել. բախուել մի բանի։

Тюкъ м. (հոլ.) հակ (բեռան)։

Тюлевый ած. տիւլի(ց). 'շերիտայի(ց)'։

Тюле|невый ած. փոկի. ծովաշան մորթի. **-непромышленность** է. փոկորսութիւն. **-непромышленникъ** м. փոկորս. **-ній**, ья, ье ած. փոկի. ծովաշան. **-нь** м. 1, կնդ. Phoca vitulina, փոկ, ծովաշուն. *2, դանդաղ. յամրաշարժ, ծոյլ. 'այլարկու' մարդ։

Тюль м. (Ֆր.) տիւլ. 'շերիտ' (խիստ թեթև, նուրբ և ծակոտկէն գործուածք մի)։

Тюльпа|нный ած. կակաչի. **-новое** ած. дерево բս. Liriodendron tulipifera, կակաչածառ. **-нъ** м. բս. Tulipa. կակաչ։

Тюрбанъ м. (պրսկ.) ապարօշ, գլխի փաթթոց, լոյյ։

Тюре́м|ный -ի. բանտի, 'բերդի'. т. домъ բանտ, 'բերդ'. т. сто́рожъ; т—ое заключе́ніе բանտարկում, բանտարգելություն. **-щикъ** —. բանտապահ, բանտի, 'բերդի' վերակացու:

Тю́рикъ —. կոնաձև թղթի պատառ. т. съ орѣхами պատառ, որի մէջ ընկոյզներ կան, ընկուզներ են ածած:

Тюрьма́ ի. 1, բանտ, 'բերդ'. посади́ть въ т—у; выпустить изъ т—ы; побѣ́гъ изъ т—ы; 2, *հ—ք. բանտարկեալներ:

Тю́ря ի. ջրի կամ կվասի բրդոց (ջրի կամ կվասի մէջ բրդած և աղ արած հացի պատառներ):

Тютю́нъ, а́ —. թերթաւոր թութուն (վատ, տաքրի տեսակը):

Тю|фя́къ, а́ —. **-фячо́къ**, чка́ նւզ. 1, ներքնակ. 2,* ծույլ, յույլ, 'թամբալ', 'ալար-կոտ' և 'դդում', 'տարօյ' մարդ. **-фячи́шко** —. նվաս. վատ, անպիտան ներքնակ:

Тя́в|канье չ. հաչելը, հաչոց, հաչիւն. **-кать, -кнуть** չ. հաչել. **-ку́ша** ի. սրի շուն:

Тя́га ի. 1, քաշելը, քարշելը. заплати́ть за тягу су́дна; *дать тягу կծիկը դնել, փախչել, 'պոկ տալ'. 2, քարշողական, ձգողական ույժ. электри́ческая т. ելեկտրաքարշ, ելեկտրականութեամբ քարշող ույժ. 3, օդի հոսանք (վառարանի). т. то́пки; 2, չու (տարափոխիկ թռչուններ). եւ սրա տարափոխիկ թռչունները. 5, ծանրութեան կէտ. ծանրութեան ույժ, ծանրություն:

Тя|га́ніе չ. դատ վարելը. **-га́ться** -ներ. съ кѣмъ 1, մէկի հետ դատ վարել. 2, մէկի հետ մրցել. гдѣ вамъ съ нимъ т. դուք չէք կարող նորա հետ մրցել: ['պոկ տալ':

Тягача́ зада́ть փախչել, 'կծիկը դնել',

Тя|гло́ չ. 1, ծուխ կողմից գիւղացին և իւր կինը, ծուխ. «въ Б—ѣ было 200 тя́голъ и мужики́ были зажиточные»; 2, հող, վարելահող, հողաբաժին, հողեր (գիւղացուն տուած). 3, հարկ, տուրք, կոռ ու բէգար. **-ло-вый, -лый** -ի. հարկատու, կոռ ու բէգարի ենթակայ և հողաբաժնի տէր. т. крестья́нинъ.

Тя́го|стно մ. ծանր կերպով, ճնշող, ընկճող եղանակով. *уедине́ніе т. тому́, кто ничего́ не дѣлаетъ առանձնութիւնը ընկճող է նորա համար, որ ոչինչ չէ անում. **-стный** -ի. ծանր, ճնշող, ընկճող. *т—ая необходи́мость ծանր անհրաժեշտութիւն. **-сть** ի. ծանրութիւն, բեռ. ընկճում, ճնշում. чу́вствовать т. во всёмъ тѣлѣ բոլոր մարմնի մէջ ծանրութիւն զգալ, իրան ընկճուած զգալ. быть кому́ въ т. մէկի վզին բեռ դառնալ. посѣще́нія нѣкоторыхъ ли́чностей быва́ютъ въ т. կան մարդիկ, որոնց այցելութիւնները մեզ համար ընկճող են:

Тяго|та́ —. Тя́гость; **-ти́ть** (-чу́-тя́тъ) ն. 1, ճնշել. 2, ճնշել, ընկճել, նեղացնել, տանջել. это -ти́тъ его́ со́вѣсть; кака́я-то та́йна -ти́тъ его́; **-ся** -ներ. чѣмъ մի բան ծանր, ընկճող համարել. մի բանից իրան ընկճուած զգալ, տանջուել. онъ -ти́тся своéю до́лжностію նա իւր պաշտօնից զզուել է, պաշտօնը, ծառայութիւնը նորան շատ է նեղացնում. **-тѣ́ніе** չ. Ֆիզ. ձգողական ույժ. ձգողականութիւն. **-тѣ́ть** չ. 1, Ֆիզ. քաշուել, ձգուել. планéты -тѣ́ютъ къ со́лнцу; 2, на комъ, на чёмъ մէկի, մի բանի վերայ ծանրանալ. прокля́тіе -тѣ́етъ на э́томъ до́мѣ; кара́ющая десни́ца Всевы́шняго -тѣ́етъ надъ э́тимъ наро́домъ.

Тягу́нъ, а —. զառւարար, ամբարիշտ մարդ. дать, зада́ть т—а փախչել, 'կծիկը դնել', 'պոկ տալ':

Тягу́|честь ի. առաձգականութիւն, տարածականութիւն, ծաւալողութիւն. **-чій** -ի. առաձգական, տարածական, ծաւալող:

Тя|жба ի. **-же́бка** նւզ. դատ, դատական գէս, գործ, դատգատ. завести съ кѣмъ т—бу մէկի հետ դատական գործ յարուցանել. вы-игра́ть, потеря́ть т—бу; **-же́бный** -ի. դատի, դատական. т—ое дѣ́ло դատական գործ, դատգատ:

Тя|желёнекъ, нька о -ի. շատ, **-желёхонекъ**, нька, о -ի. չափազանց, խիստ զօրաւոր, ծանր. **-желина́** ի. ռմկ. ծանր բան, բր. **-жело́ 1**, մ. ծանրութեամբ, ծանր կերպով. т. нагружённый; т. воору́женный; онъ т. танцу́етъ; онъ т. бо́ленъ նա ծանր, վտանգաւոր կերպով հիւանդ է. больно́й т. ды́шитъ; 2, ստոր. ծանր է, զօրաւոր է. т. мнѣ разста́ться съ не́ю; т. слы́шать э́ти упрёки; у меня́ т. на се́рдцѣ սրտս նեղացած է. лошадя́мъ о́чень т. тяну́ть суда́ про́тивъ тече́нія; **-жела́тый** -ի. մի փոքր ծանր, զօրաւոր. **-жело́вѣсный** -ի. ծանր քաշող, կշռող, յաղթ, ծանրակշիռ. **-жело́вѣсъ** —. հնչ. սրբերական տաղերգու. **-жело́сть** ի. ծանրութիւն. **-жёлый** -ի. 1, ծանր. т—ое тѣ́ло; т—ое бре́мя; т. нало́гъ; т—ая пи́ща ծանր, զօրաւորաւորս կերակուր. *имѣть т—ую ру́ку; онъ тяжёлъ на́ ногу նա յամրաշարժ է. 2, ծանր, զօրաւոր, տանջելի. т—ая рабо́та; т. человѣ́къ ծանր բնաւորութեան տէր, անտանելի մարդ. т. сло́гъ; т—ая доро́га; т. язы́къ զօրաւոր լեզու. т—ое дыха́ніе ծանր շնչառութիւն. т. нравъ ծանր, անտանելի բարք, բնաւորութիւն. т. во́здухъ ծանր, խեղդուկ օդ. т. уро́нъ ծանր, մեծ կորուստ. т—ое впечатлѣ́ніе ծանր տպաւորութիւն. 3, ծանր, վտանգաւոր. онъ страда́етъ т—ымъ не́дугомъ; т—ая ра́на; т—ое вре́мя; **-желѣ́ть**, от—չ. ծանրանալ. **-жесть** ի. 1, ծանրութիւն. це́нтръ т—и ծանրութեան կենտրոն. т. бре́мени; 2, ծանրութիւն, բեռ. нести́ всю т. дѣлъ; т. нало́говъ; перевози́ть т—и բեռներ փոխադրել. **-жкій** -ի. ծանր. т. грѣхъ; т—ая вина́; т—ая болѣ́знь; т—ое наказа́ніе; т. уда́ръ; т—ая оби́да; **-жко** մ. ծանր կերպով. т. заболѣ́ть ծանր, վտանգաւոր կերպով հիւանդանալ: [զող, զանգատաւոր:

Тя́жущійся, агося —. իրաւ. դատ մը-

Тяжъ —. փոկ (լծոց):

Тя|ну́тіе չ. տ. քաշք. **-ну́ть** ն. 1, քաշել, քարշել, ձգել. т. вверхъ къ себѣ́; т. въ сто́рону; т. за́ полу; т. су́дно бечево́ю; тя́нущая си́ла ձգող, քաշող ույժ. въ трубу́ тя́нетъ ծխնելույզը ծուխը քաշում է. т. про́волоку նուրբ թել քաշել. *т. чью -либо сто́рону մէկի կողմը բռնել կամ պահել. *т. одно́ и то же միենոյն բանը կրկնել. т. кого́

въ люди մէկին մարդ չհնել. 2, ձգձգել, ուշացնել. *т. дѣло գործը ուշացնել, ձգձգել. 3, տարածել, պարզել, ընդլայնել. т. холстъ; 4, քաշել, կշռել, голова сахару тянетъ десять фунтовъ; 5, քաշել, ծծել. насосъ тянетъ воду; 6, Դէմ. ցանկութիւն, փափաք ունենալ, ցանկանալ, փափագել. меня тянетъ итти гулять; тянетъ ко сну քունս տանում է. тянетъ съ душá հոգիս քաշում է, սիրտս սաստիկ խառնւում է. 7, (ձայնի մասին) ծոր տալ. **-ся** -Դէր. 1, ձգուել, տարածուել, ընդլայնել. кóжа тянется կաշին ձգւում է. ребенокъ тянется за игрушкою մանուկը ձեռքերը մեկնում է ՙխաղալիքը. 2, երկարել, տևել. время тянется ձանձրալի երկարում է. балъ тянулся до утрá; голова сахару тянулась у меня болѣе мѣсяца մի գլուխ շաքարը ինձ մի ամսից աւելի բաւականացաւ. 3, գնալ կամաց, միմեանց յետևից ընթանալ. т. вдоль берега; обозы тянутся по дорóгѣ; вдали тянутся лѣсá и холмы—ձգւում, տարածւում են. островъ тянется съ юга на сѣверъ —ձգւում, տարածւում է. *т. за кѣмъ մէկի հետ ոտք ձգել կամ մեկնել. онъ тянется за богáтыми նա ուզում է հարուստների հետ ոտք մեկնել, հարուստների պէս ապրել. 4, երկարել, ուշանալ, ձգձգուել. дѣло тянется; дѣло тянулось три гóда.

Тя|паніе Չ. 1, բանելը. զարկելը. 2, զարնելը, ՙխփելը՚. **-пать, -пнуть** Ն. 1, բանել. զարկել. т. головою обо что գլուխը մի բանի զարկել. 2, զարնել, ՙխփել՚. **-пка** Ի. մի բան կտրելու դանակ. **-пъ да ляпъ** Մ. մի կերպ, ինչ որ լինի. т., готóвъ корáбль լաւ թէ վատ, արած է, պատրաստ է։ բէկ, ծայրէկ չափ։

Тя|тя, -тька, -тенька Ա. Նէզ. հայ-

У.

У,у ռուսաց այբբենի 20-րդ տառն է։ Պարզ ձայնաւոր է, որին ռամկապաշտութեան է ю փափուկը։ Հնչւում է ինչպէս հայոց ու-ն։

1. **У** Նխդ. (սեռ. հոլ.) 1, մօտ. կշտին, կողքին. сидѣть у окнá у, камина—մօտ. я былъ у сестры; онъ дожидался меня у дверéй նա ինձ սպասում էր դռան մօտ. онъ живётъ у своего отцá; контрáктъ, заключенный у нотáріуса; у нихъ сегóдня вéчеръ նրանց այսօր երեկոյթ ունին. 2, (ռուսերէն թարգմանւում է բացառական հոլովով).—օր. спросите у отца հօրից հարցրէք. укрáсть у когó մէկից գողանալ. я купилъ эту лошадь у брáта—եղբօրից. король взятый у непріятеля թշնամուց առած, գերւած նա. 3, (ցոյց է տալիս պատկանելութիւն և ռուսերէն թարգմանւում է սեռական հոլովով). нóжки у стула աթոռի ոտները. ручка у чáйника թէյամանի ունկը. 4, (быть էական բայի հետ ցոյց է տալիս ունենալը, լինելը օր.) у негó (есть) мнóго дéнегъ նա շատ փող ունի. у нихъ (есть) гости նրանք հիւրեր ունին, նրանց մօտ հիւրեր կան. у меня (есть) дурнáя память ես վատ յիշողութիւն ունիմ։ —N B. բառերի հետ միանալով, у-ն ցոյց է տալիս. ա, հեռացում, մեկնում, օր. улетѣть [թռչելով հեռանալ, մեկնել]. убѣжáть [փախչելով հեռանալ]. уходить գնալ, հեռանալ, մեկնել. բ. իրի մի մասը կտրելը, պոկելը, օր. урвáть մի մաս պոկել, ՙպոկել՚. урѣзать մի մասը կտրել, կարճել. գ. գործողութեան աւարտումը, օր. убить սպանել. уколóть ծակել[խրծնել]. դ. մի քանի բառերի կատարեալ ձևը, օր. укрáсть գողանալ. уморить մեռցնել, սպանել։

II. **УІ** Դ. օ՜հ։

Убá|вить (-влю -вятъ; -вь), **ся** Տ. Убавлять, ся; **-вка** Ի. պակասեցնելը, քչացնելը, նուազեցնելը, կարճելը, կրճատելը, -տում. պակասում, նուազում. **-вленіе** Չ. պակասեցնելը, քչացնելը, նուազեցնելը. **-влять, -вить** Ն. պակասեցնել, քչացնել, նուազեցնել, կարճել, կրճատել. у. длины у палки գաւազանը կարճել, կարճացնել. эта балка слишкомъ длинна, надо -вить её на два фута; у. кому жалованье; у. свой расходы իր ծախսերը կրճատել. у. воды изъ стакана բաժակի ջուրը պակասեցնել, բաժակը [illegible]. *у. кому спéси մէկին նուաստացնել. **-ся** -Դէր. պակասել, նուազել, փոքրանալ, քչանալ։

Убаю|кивáніе Չ. օրօրելով, օրօր, նանի ասելով քնացնելը. **-кивать, -кать** Ն. օրօրելով. օրօր, նանի ասելով քնացնել. *у. когó льстивыми обѣщаніями մէկին անուշ խոստումներով քնացնել։

Убе|регáть, -рéчь (-регу -жёшь -гутъ; անց. -регъ -глá, о; հրմ. -ги) Ն. պահել, պահպանել. **-ся** -Դէր. отъ чего մի բանից զգուշանալ, իրեն պաշտպանել. вамъ будетъ трудно -рéчься отъ его обмана; -рéчься отъ ворóвъ; не возможно отъ всего у.

Уберу Տ. Убрáть.

Уби|вáніе Չ. 1, սպանելը, -նում. 2, տափտփելը, -փում, տփելը, -փում, ծեծելը, -ծում. **-вать**, убить Ն. 1, սպանել, զարկել. Каинъ убилъ брáта; у. бѣшеную собаку; *это извѣстіе его убило; у. королá тузóмъ թղթխ. մէկինոցով, տուզով թագաւորին զարկել. *у. себя работою աշխատելով հալից ընկնել. деспотизмъ убиваетъ всякое мужество—սպանում, մեռցնում է. 2, տափտփել, տփել, ծեծել. у. аллéю колотушкою; **-ся** -Դէր. 1, ծանր վիրաւորուել, սպանուել. онъ при паденіи убился на смерть; 2, по комъ մէկի համար մորմոքուել, խիստ ցաւել, դարդ անել, յուսահատ լինել, այրուել, ՙօղին մօղին գալ՚. 3, Կր. սպանուել. убитый гóремъ վշտահար. быть убитымъ въ сраженіи.

Уби|рáніе Չ. 1, հաւաքելը, ժողովելը, վերցնելը աւազուրելը. 2, հեռելը, հարդարելը. У.

хлѣба_հունձ. 2, կարգի բերելը, զարդարելը. զարդարելը. **-ратель, -рательница** ա. Уборщикъ, -щица; **-ра́ть**, убрать, поубрать ն. 1, վերցնել, ժողովել, ճողովել, տեղաւորել. у. книги со стола; уберите эти вещи; у. со стола սեղանը, 'սուփրէն' վեր քաղել. у. книги въ шкафъ գրքերը պահարան դնել, պահարանում դարսել. 2, ռմկ. կլանել, լափել, ուտել. *онъ одинъ убралъ четверть телятины նա մենակ հորթի քառորդը կլանեց. 3, տանել, հեռացնել. уберите вещи изъ комнаты; у. въ сторону, съ дороги մի կողմ դնել. должно убрать этотъ хламъ на чердакъ; 4, զարդարել, յարդարել, զեղազարդել, կարգի բերել. у. комнату սենյակը կահկարասել. у. комнату картинами, мебелью սենյակը պատկերներով, կահկարասիքով զարդարել. у. церковь եկեղեցին զարդարել, զեղազարդել. у. платье кружевомъ զգեստը ժանեակով, 'դանտէլով' զարդարել. у. гирляндами ծաղկաշղթաներով զարդարել. у. волосы на головѣ գլխի մազերը կարգի բերել, յարդարել. у. волосы цвѣтами մազերը ծաղիկներով զարդարել. 5, հնձել, դարսել. հնձած, դարսած խուրձը, խոտը տեղաւորել. у. хлѣбъ, хлѣбъ съ поля; у. сѣно; **-ся** -ն-ր. 1, պատրաստուել, զուգուել, զարդարուել. у. на балъ; 2, съ чѣмъ մի բան վերջացնել, պրծնել. у. съ хлѣбомъ, съ сѣномъ արտը, խոտը հնձել պրծնել. խուրձը, խոտը տեղաւորել պրծնել. у. съ товарами ապրանքները կապել պրծնել. 3, *գնալ, հեռանալ. у. на тотъ свѣтъ այս աշխարհից գնալ, մեռնել. убирайся! գնա, կորիր, հեռացիր. у. по добру, по здорову առող առողջ հեռացիր։

Убить (-бью -ютъ; -бей), **ся** ա. Убивать, ся; **-біеніе** ը. զարկելը, սպանելը. **-біенный** ի,-ծ. սպանուած. **-біственно** մ. ձանձրալի, սրտաճմլիկ կերպով, մահու չափ. это у. скучно; **-біственный** -ծ. սպանիչ, մահացու, մահաբեր, մահաբեր, ձանձրալի, զարհուրելի, սրտաճմլիկ. у. огонь մահաբեր հրացանաձգութիւն, թնդանօթաձգութիւն. у—ая вѣсть սոսկալի, մարդու սպանող լուր, տխրեցուցիչ լուր. **-біство** ը. սպանութիւն, մարդասպանութիւն. умышленное, неумышленное у.; **-біца** հ-ր. մարդասպան այր կին։

Ублаженіе ը. 1, գովելը, գովաբանելը, երանելը. 2, սիրտ առնելը, շոյելը, շողոքորթելը. **-жательный** -ծ. 1, գովաբանական. 2, շոյող, շոյիչ. **-жать, -жить** (-жу́ -жатъ) ն. 1, գովել, գովաբանել. երանել. 2, սիրտ առնել, փաղաքշել, շոյել, շողոքորթել։

Ублюдокъ, дка -. խառնածին կենդանի. խառնածին ... ... խառնածին ... 'ըբճ'. **-дочный** -ծ. խառնածին, -ծնութեան. **-дство** ը. խառնածնութիւն։

Убо ը. ... ... ուրեմն, հետեւաբար։

Убогій -ծ. աղքատ, չքաւոր, չունևոր, կարօտ, կարօտեալ. **-го** մ. աղքատութեամբ, չքաւորութեամբ, կարօտութեամբ. **-жество** ը. աղքատութիւն, չքաւորութիւն, չունևորութիւն, կարօտութիւն. *умственное у. մտաւոր աղքատութիւն. **-жествовать** (-вую -ютъ) ը. աղքատութեամբ, չքաւորութեամբ, կարօտութեամբ մէջ գտնուել։

Убой -. մորթելը, մորթում, զենում (անասունի). откармливать скотину на у.; 2,* պատերազմ, արիւնհեղութիւն, ջարդ, կոտորածոց. вести солдатъ на у. զինուորներին պատերազմ առաջնորդել, կոտորելու տանել. **-ина** ի. **-инка** նւզ. նոր մորթած անասունի միս, նոր, 'թազա' միս. **-йный** -ծ. մորթելու. откормленный у. скотъ բտած անասուն։

Уборецъ, рца նւզ. ա. Уборъ; **-ристо** մ. սրտասեղմ (կերպով). писать у.; **-ристость** ը. սրտասեղմութիւն. **-ристый** -ծ. սրտասեղմ (գիր, տող մարդի). **-рка** ի. 1, հունձ (դաշտի, խոտի). խուրձը, խոտը տեղաւորելը. 2, սանրելը, կոկելը, յարդարելը. у. волосъ; 3, դասաւորելը, կարգելը. у. товаровъ; 4, վեր քաղելը, յարդարելը, զարդարելը. у. комнаты; 5, զարդ, զարդարանք (զգեստի). **-рная**, ой ի. զգեստարան, դաշտանոց, արդուզարդի, սանտրելու սենեակ. **-рный** -ծ. արդուզարդի, սանտրելու. у. столикъ; **-рчивость, -рчивый** ա. Убористость, -ристый; **-рщикъ** -. **-рщица** ը. մի բան առնող, կարգի բերող, յարդարող այր, կին. **-ръ** -. զարդ, զարդարանք, զգեստ. головной у. գլխազարդ, գլխի զարդ, զարդարանք, խոյր։

Убраніе ը. ա. Уборка; **-нство** ը. զարդ, զարդարանք. զարդի, զարդարանքի բերել, տարազներ. у. комнатъ սենեակների կահաւորութիւնը. **-ть** (уберу -рутъ; անց. убралъ -ла, о; հրմ. убери), **ся** ա. Убирать, ся.

Убрусъ -. **-сецъ**, сца նւզ. 1, գլխի ծածկոց, (մեկեղ շղթեղ) գլխի փաթթոց (նախկին ռուսներից). եկղ. ձեռնածածկոց, թաշկինակ, որի վրայ նկարած է Յիսուսի դէմք պատկերը. 2, ... կանթեղով կամ մարգարտազարդ շրջանակ սրբի պատկերի։

Убуду ա. Убыть.

Убываніе ը. 1, պակասելը, -սում, նուազելը, -զում, կարճանալը. 2, թողնելը, զուրս գալը (որն է հրմերցութիւնից).-**вать**, -ть ը. 1, պակասել, նուազել, կարճանալ. дни -ваютъ օրերը կարճանում են. вода въ рѣкѣ -ваетъ գետը նուազում, քաշւում է. у него убыло силы նա նուաղացել, ձայնը կտրել է. море -ваетъ ծովը տեղի է տալիս, նուազում է. 2, թողնել, դուրս գալ (որևէ հրմերցութիւնից). онъ убылъ նա հեռացել է. **-лой** -ծ. 1, պակասած, նուազած, կարճացած. у—ая вода քաշուած ջուր. 2, հեռացած, գնացած. у. солдатъ ծառայութիւնից արձակուած զինուոր. -(убы) **ль** ը. պակասում, նուազում, կարճում, (ջրի) քաշուելը, պակաս, պակասորդ. կորուստ, (օր. քաշի, կշռի). вода пошла на у. ջուրը, գետը քաշւում, նուազում է։

Убытокъ, тка -. **-чекъ**, чка նւզ. կորուստ, վնաս, զեան. *понести у. վնաս կրել. продать въ у. վնասով ծախել. причинять у.; возмѣстить у. վնասը փոխարինել. ввести кого у. մէկին վնասի մէջ գցել. счётъ прибылей и убытковъ; **-чить** (-чу -чатъ), изуб—ն. ռմկ. кого մէկին վնասել, վնասի մէջ գցել. **-чно** մ. վնասով. **-чность** ը. վնասակարութիւն, վնաս, զեան տալը. **-чный** -ծ. վնասակար, վնասաբեր, վնաս, զեան, կորուստ բերող, ոչ ձեռնտու։

Убыть (убуду -дутъ; անց. убылъ -ла, о; հրմ. убудь) ա. Убывать.

Убью *ш.* Убить.

Убѣ|гать, -жать *չ.* 1, *փախչել*. у. изъ тюрьмы; арестантъ -жалъ; у. за границу; 2, *փախչել, խուսափել, խոյս տալ, խորշել*. у. порочныхъ людей; **-(ѣ)гаться** *անդ.* *վազելուց, վազելով յոգնել, դադրել, վաստակել*. **-гу** *ш.* Убѣжать.

Убѣ|дительно *մ.* 1, *համոզիչ կերպով, եղանակով*. у. говорить; 2, *խնդրանօք, -ձայնք*. просить у. *խնդրել*. **-дительность** *է.* 1, *համոզիչ լինելը, համոզելու ոյժ, կարողութիւն*. 2, *խնդրանք*. **-дительный** *ած.* 1, *համոզիչ*. у. тонъ; у—ая причина; у—ое доказательство; 2, *խնդրական*. у—ая просьба; **-дить** (-жу -дятъ), **ся** *ш.* Убѣждать, ся.

Убѣжать (-ѣгу -жишь -гутъ; -ѣги) *ш.* Убѣгать.

Убѣ|ждать, -дить *ն.* *յորդորել, համոզել*. я -ждалъ его сдѣлать это—*յորդորում էի*: я -дилъ его сдѣлать это—*համոզեցի*. я не могъ -дить его въ этомъ; его доводы -дили меня; **-ся** *անդ.* *համոզուել*. онъ убѣдился въ этомъ; -диться чьими доводами; **-жденіе** *չ.* 1, *համոզմունք*. дѣйствовать по у—ію; быть въ полномъ у—іи *կատարելապէս համոզուած լինել*. 2, *յորդորելը, -րում, համոզելը, -ղում*. даръ у—ія; **-ждённо** *մ.* *համոզուած, համոզմամբ*. ораторъ говорилъ складно, у., горячо; **-ждённый** *ած.* *համոզուած, համոզմունքով*:

Убѣжище *չ.* *ապաստան, ապաստանարան, ապաւինարան, պատսպարան*. дать кому у., *сомнѣніе есть бурное море, единственнымъ у—емъ отъ котораго является вѣра.

Убѣ|лённый *բյ.* *ած.* *սպիտակացած*. у—ая серебряною сѣдиною голова старика; у. сѣдиною старикъ; **-лѣніе** *չ.* *սպիտակացնելը*. **-ливать, -лить, -лять** (-лю -лятъ) *ն.* *սպիտակացնել*. **-ся** *անդ.* *սպիտակել, սպիտականալ*:

Ува|жаемый *ած.* *յարգելի*. у. господинъ; **-жать** *ն.* *յարգել, մեծարել*. онъ заставляетъ у. себя; я -жаю его честность, его талантъ; его очень -жаютъ при дворѣ; у. кого, чьи заслуги; **-женіе** *չ.* *յարգանք, մեծարանք*. имѣть, питать къ кому у. *դէպի մէկը յարգանք ունենալ, տածել*. онъ въ большомъ у—іи *նա մեծ յարգանք է վայելում*. онъ не пользуется никакимъ уваженіемъ; въ у. къ его заслугамъ *'ի յարգանս նորա մատուցած ծառայութիւնների* пріобрѣсти всеобщее у.; изъ у—ія къ вамъ *ձեզ յարգելով*. принять въ у. *յարգել, յարգելի գտնել*. относиться къ кому съ у—емъ; **-жительность** *է.* *յարգարժանութիւն. ուշադրութիւն*. **-жительный** *ած.* *յարգելի, յարգարժան, ընդունելի, ուշադրու.* **-жить** (-жу -жатъ) *ն.* *յարգել, յարգանքի արժանի համարել կամ գտնել*. онъ уважилъ мою просьбу, мои требованія.

Увалень, льня *ա.* *դանդաղկոտ, 'թանձրալ' 'անզգայ' մարդ, 'թրջուած' մարդ*:

Ува|ливать *ն.* 1, (-лять) *լաւ, բաւ հարկին ղարել, ծեծել, պատրաստել (թաղիք, մահուդ)*. 2, (-лить) *նավ.* *ծռել, թեք կերպով դարձնել, կլորել*. **-ся** *անդ.* *ծռուել, թեքուել, վայր ընկնել*. **-листый** *ած.* *խորը ու բոլոր, թմբուշաւ, թեք կերպով ցածրացող*. **-лить** (-лю -лятъ), **ся** *ш.* Уваливать, ся 2; **-лъ** *ա.* *ռմկ.* *թեթև թափ, թեթևութիւն, թեք, շեղ տեղ (հողի), թուլք.* **-лять** *ш.* Уваливать 1.

Ува|ривать, -рить (-рю -рятъ) *ն.* *լաւ, բաւ հարկին եփել*. **-ся** *անդ.* 1, *լաւ, բաւականաչափ եփուել*. 2, *եփուելով պակասել, ցածանալ, քաշել, քաղցրաւենիներ կորցնել*. **-рка** *է.* *լաւ, բաւ հարկին եփելը*:

Уваровитъ *ա.* *հնք.* ouvorovite, *ուվարովիտ, սիլիկատային կարկեհան (հանքաքար)*:

Уваръ *ա.* *եփուելուց, եփելիս պակասած մաս, քանակութիւն*: |Увести.

Уве|деніе *չ.* [*տանել*] *տանելը*. **-ду** *ш.*

Уве|зеніе *չ.* [*ուշ տալով, այլ տեղով, կառքով եւն*] *տանելը*. **-зти, -зть** (-зу -зутъ; *անց.* увёзъ -езла, о; *հրմ.* зи) *ш.* Увозить.

Увели|ченіе *չ.* *մեծացնելը, -ցում, ընդարձակելը*. у. наказанія *պատիժը խստացնելը*. у. семейства *ընտանիքի շատանալը*. **-чивательный** *ш.* Увеличительный; **-чивать, -чить** *ն.* 1, *մեծացնել, շատացնել, աւելացնել*. у. свой доходъ, своё имѣніе—*ընդարձակել, մեծացնել*. у. домъ, садъ *տունը, պարտէզը մեծացնել, ընդարձակել*. это -чиваетъ вину; у. наказаніе *պատիժը խստացնել*. микроскопъ -чиваетъ предметы—*մեծացնում, մեծ է ցոյց տալիս*. 2, *մեծացնել, չափազանցնել*. молва -чиваетъ происшествія; онъ всё -чиваетъ; **-ся** *անդ.* *մեծանալ, շատանալ, աճել*. это -чивается въ объёмѣ; состояніе его всё -чивается и -чивается; **-читель** *ա.* **-чительница** *է.* *մեծացնող, ընդարձակող այր, կին*. **-чительный** *ած.* *մեծացնող, ընդարձակող*. у—ое стекло *խոշորացոյց*. у—ое имя *քերկ.* *յաւելական անուն*. **-чить** (-чу -чатъ), **ся** *ш.* Увеличивать, ся.

Увернуть, ся *ш.* Увёртывать, ся.

Увёр|тка *է.* 1, *փաթաթելը, -թում*. 2, *հնարք, խորամանկութիւն*. къ чему эти у—и, говорите со мной откровенно; **-тливость** *է.* *ճարտարութիւն, ճարպկութիւն, ճարպիկութիւն, 'ֆանդ', խորամանկութիւն, խարդախութիւն*. **-тливый** *ած.* *ճարտարագէտ, հնարքներով, ճարպիկ, 'ֆանդով', խորամանկ, խարդախ*. *очень ужъ онъ увёртливъ; **-тываніе** *չ.* *փաթաթելը*. **-тывать, -тѣть** (-чу -тятъ; -ти), -нуть *ն.* *փաթաթել (մի բանով, մի բանի մէջ)*. **-тываться** 1, (**-тѣться**) *անդ.* *մի բանով, մի բանի մէջ փաթաթուել*. 2, (-нуться) *անդ.* отъ чего *մի բանից խուսափել, խոյս տալ, խորշել*. приказъ ясенъ, не приходится у.

Увертюра *է.* (*ֆր.*) *երժ.* *նախերգանք*:

Увесе|леніе *չ.* 1, *ուրախացնելը, խնդացնելը, զուարճացնելը*. 2, *ուրախութիւն, խնդութիւն, զուարճութիւն*. **-литель** *ա.* **-лительница** *է.* *ուրախացնող, խնդացնող այր, կին*. **-лительно** *մ.* *ուրախացնելով, զուարճացնելով, ուրախալի, զուարճալի, եղանակով*. **-лительный** *ած.* *ուրախացնող, զուարճացնող, ուրախութեան, զուարճութեան*. **-лить, -лять** (-лю -лятъ) *ն.* *ուրախացնել*,

խնդացնել, զուարճացնել. **-ся** անդ. ուրախանալ, խնդալ, զուարճանալ։

Увеcтú, -сть (-ду́ -ду́тъ; անց. увёлъ -ела́, о́, հրմ. -дú) տ. Уводúть.

Уви|ва́ніе չ. տ. բայց. **-ва́ть**, -ть ն. что чѣмъ մի բան մի բանով փաթաթել, մի բանի շուրջը մի բան փաթաթել, պատատել. **-ся** անդ. о́коло кого́, за кѣмъ մէկի որ֊ խումբը պտոյտ գալ, մէկից չհեռանալ, մէկին փաթաթուել, շոյել, խիստ սիրել. «какъ она́ хороша́! смотри́те, какъ за ней увива́ются и молоды́е, и ста́рые;» **-вка** է. փաթաթելը, -թում, պատատելը, -տում։

Увида́ть և **увидѣ́ть** (-жу -дятъ) ն. տեսնել, նկատել. уви́димъ, согласи́тся ли онъ на э́то; свéрху горы́ увидѣ́ли го́родъ. **-ся** փ֊խդ. միմեանց հետ տեսնուել, տեսակցութիւն ունենալ։

Уви|лива́ніе չ. ճարպիկ կերպով խուսափելը. ազատուելը. պրծնելը. **-лива́ть**. **-льну́ть** չ. ճարպիկ կերպով խուսափել, խոյս տալ. ազատուել. պրծնել։

Уви́ть (увью́ -ю́тъ; անց. уви́лъ -ла́, о́; հրմ. уве́й), **ся** տ. Увива́ть, ся.

Увла|жа́ть, -жи́ть ն. թրջել, թացել. ոռոգել. у. кого́ слеза́ми: **-жéніе** չ. թրջելը, ջուր. թացելը. -ցում. ոռոգելը, -գում. **-жи́ть** (-жу -жатъ) տ. Увлажа́ть.

Увле|ка́тельно մ. գրաւիչ, հրապուրիչ կերպով. հրապուրող. **-ка́тельность** է. գրաւչութիւն. հրապոյր. **-ка́тельный** ած. գրաւիչ, հրապուրիչ. զմայլիչ. **-ка́ть**, -чь ն. 1. [զօռով, քաշելով] տանել. тече́нія увлекли́ кора́бль: онъ увлёкъ за собо́ю весь свой полкъ, при кли́кахъ...; гнѣвъ увлёкъ его́ բարկութիւնն իրեն տարաւ. 2° գրաւել, հրապուրել, յափշտակել, զմայլեցնել. **-ся** անդ. հրապուրուել. յափշտակուել. զմայլուել. **-че́ніе** չ. 1. [զօռով] տանելը, քաշելը. 2.° հրապոյր. հրապուրանք. у—ія мо́лодости: ю́ношеству тру́дно удержа́ться отъ у—ій: **-чь** (-ку́ -чёшь -ку́тъ: անց увлёкъ -екла́, о́: հրմ. -ки́). **ся** տ. Увлека́ть, ся.

Уво|ди́ть (-жу́ -о́дятъ), увести́, увéсть ն. [տանել] 1, տանել. 2. գողանալ. յափշտակել. փախցնել. у меня́ увели́ двухъ лошаде́й: **-дка** է. տ. Уво́дъ: **-дъ** տ. [մէկին. մի բան] տանելը. յափշտակելը. փախցնելը այլն. կին. **-дъ** տ. տանելը. յափշտակելը. փախցնելը։

Уво|зи́ть (-жу́ -о́зятъ), увезти́, увéзть ն. [կառքով, այլ սայլով ևն] 1. տանել. онъ увози́тъ жену́ въ дере́вню: 2. յափշտակել. փախցնել. առևանգել у. дѣ́вушку изъ роди́тельскаго до́ма: **-зъ** տ. տանելը. յափշտակելը. -կում. փախցնելը. առևանգելը. -գում։

Уво|ла́кивать, -ло́чь ն. քարշելով. քաշ տալով տանել. հեռացնել։

Уво́|ленный, аго տ. (въ отста́вку) պաշտօնաթող. պաշտօնից ազատ կացուած. արձակուած ոք. **-лить** (-лю -лятъ). **ся** տ. Увольня́ть, ся

Уволо́чь (-локу́ -чёшь -ку́тъ: անց. -ло́къ -локла́, о́; հրմ. -локи́) տ. Уволаки-вать.

Уволь|нéніе չ. արձակելը, -կում. у. отъ слу́жбы, отъ до́лжности; у. въ о́тпускъ արձակուրդ տալը, որոշ ժամանակով արձակելը. у. въ отста́вку պաշտօնից [ընդմիշտ] արձակելը. **-ни́тельный** ած. արձակման. արձակուրդի. **-ня́ть**, уво́лить ն. 1, արձակել. у. отъ слу́жбы, отъ до́лжности; у. въ отста́вку պաշտօնից [ընդմիշտ] արձակել, ազատ կացուցանել. у. въ о́тпускъ արձակուրդ տալ, որոշ ժամանակով արձակել. 2, ազատել. уво́льте меня́ отъ э́того; уво́льте меня́ отъ ва́шихъ замѣча́ній; **-ся** կր. արձակուել. тако́й-то увольня́ется отъ занима́емой имъ до́лжности; тако́й-то -ня́ется въ о́тпускъ на три мѣ́сяца: тако́й-то -ня́ется въ отста́вку по проше́нію, по болѣ́зни.

Увороова́ть (-ру́ю -ютъ) տ. Укра́сть.

Уврачева́ть, ся տ. Врачева́ть, ся.

Увы́ ձ. աւաղ. ափսոս. եղուկ։

Увью տ. Уви́ть.

Увѣ|доми́тельный ած. ծանուցողական, տեղեկատու, ազդարարական. у—ое письмо́ ազդ. **-до́мить** (-млю -мятъ) տ. Увѣдомля́ть: **-домле́ніе** չ. ծանուցանելը. -ցում, տեղեկացնելը, -ցութիւն, ազդ. **-домля́ть**, -до́мить ն. кого́ о чёмъ մէկին մի բան ծանուցանել, տեղեկացնել. իմացնել. իմաց տալ. հաղորդել. онъ увѣ́домилъ меня́ о свое́й жени́тьбѣ: увѣ́домьте меня́ о получе́ніи моего́ письма́: -мля́ю васъ объ э́томъ.

Увѣковѣ́|чиваніе չ. յաւերժացնելը, անմահացնելը. **-чивать**, **-чить** (-чу -чатъ) ն. յաւերժացնել, անմահացնել. **-ся** անդ. յաւերժանալ։

Увѣн|ча́ніе չ. պսակելը. -կում. **-чивать**, **-ча́ть** ն. պսակել. **-ся** անդ և կր. պսակուել. быть увѣ́нчаннымъ ла́врами; чело́ его́ увѣ́нчано ла́врами.

Увѣ|ре́ніе չ. հաւատացում. հաւաստիք, հաւաստիացնելը. у—ія въ дру́жбѣ, въ вѣ́рности հաւատարմութեան բարեկամութեան. հաւատարմութեան մասին. по у—іямъ свидѣ́телей վկաների ասելով. въ у. чего́ իբրև ապացոյց մի բանի. **-ре́нность** է. վստահութիւն. հաստատ համոզմունք. հաւատք. անկասկածութիւն. говори́ть съ у—ю համոզուած խօսել. мои́ подозрѣ́нія обрати́лись въ у. իմ կասկածներս համոզմունքի փոխուեցան. я сдѣ́лалъ э́то въ у—и, что... ես այդ արի. համոզուած լինելով. որ ..: **-ре́нно** մ. հաստատապէս. հաստատ կերպով. հաւատացեալ. **-ре́нный** ած հաստատ, հաւատացի. վստահ. համոզուած. **-ря́ть** (-ря́ю -ютъ) չ. հաւատացնել. հաւատալ. **-ря́ть**, **-рить** (-рю -рятъ) ն. հաւատացնել. հաւաստիացնել, համոզել. -ря́ю васъ въ э́томъ հաւատացնում եմ, որ այդպէս է. у кого́ въ свое́й дру́жбѣ: онъ -ря́лъ его́, что .. նա նրան հաւատացնում էր, որ... онъ увѣ́рилъ его́, что... նա նրան համոզեց, որ... я -рилъ его́ въ и́стинѣ э́того собы́тія ես նրան համոզեցի, որ այդ ճշմարիտ իրողութիւն է. **-ся** անդ. հաւատացուել, համոզուել. я увѣ́рился въ его́ неви́нности ես համոզուեցայ, որ նա անմեղ է. бу́дьте увѣ́рены, что э́то сдѣ́лается հաւատացէք, որ այդ կը լինի. увѣ́рены ли вы въ э́томъ человѣ́кѣ արդեօք ապահով էք

մեզ մօտցու մասին, ազատիմացին, հասարակութեան համար էր նորան։

Увѣ|систый ած. ծանր, ծանրակշիռ. յաղթ. **-сить** (-шу -сятъ), **ся** *ա.* Увѣшивать, ся.

Увѣтъ ա. *եկ. ու.* յորդորում. յորդորանք։

Увѣ|чить (-чу -чатъ). изувѣ—ъ. խեղել. խեղ. հաշմ. հաշմանդամ դարձնել. **-чный** ած. հաշմ. հաշմանդամ. խեղ. խեղանդամ. 'սակատ'. **-чье** չ. հաշմութիւն. հաշմանդամութիւն. խեղութիւն. 'սակատութիւն'։

Увѣ|шивать, ся, -шать, ся *ա.* Обвѣшивать, ся.

Увѣ|щевáть (-вáю -ютъ). -щáть ն. յորդորել. у. когó жениться: **-щáніе** չ. յորդորելը. յորդորում. -անք. духóвное у. հոգևոր խրատ. **-щáтель** ա. **-щáтельница** ի. յորդորող. խրատող ար. կին. **-щáтельный** ած. յորդորող. -ական. խրատիչ. -ական. у—ое послáніе *ռմ.ռ.* յորդորակ. խրատական թուղթ. շրջաբերական. կոնդակ. **-щáть** *ա.* Увѣщевáть: **-щевáніе**. **-щевáть** (-вáю -ютъ; -вáй) *ա.* Увѣщáніе, -щевáть.

Увя|дáніе չ. թառամելը. -մում. թօշնելը. -մում. թօշնիլը. -նում խամրելը. -րում. **-дáть**. -нуть չ. թառամել. թառամիլ. թօշնել. խամրել. красотá ·вяатъ какъ цвѣтóкъ.

Увя|зáть (-жý -жутъ) I. (увя́знуть) չ. խրուել. թաղուել. хóдятъ увязая въ грязи: II *ա.* Увязывать: **-зáть** (-жý -зáтъ) ն. կապել. թաղել (գետնի. ճահճուտ մէջ)։ [բռ]·

Увя|зка ի. պատատելը. կապելը (պատատ-

Увя|знуть (*անց.* -зъ -зла, о) *ա.* Увязáть I.

Увя|зочный ած. [պատատելու] կապելու. **-зыванiе** չ կապելը. **-зывать**, -зáть ն. պատատել. ծածկել. կապել (պատատելով). **-ся** *ա.ր.* вя чѣмъ մի ամենը փաթաթուել. բռնել. вя кѣмъ մէկին բռնել ու բաց չթողնել. մէկին կպչել. մէկի մէջին ընկնել։

Увя|лый ած. թառամած. թառամած. թօշնած. խամրած. **-нуть** (*անց.* -лъ -ла. о к -нулъ -ла. о) *ա.* Увядáть.

Уга|дáть *ա.* Угáдывать: **-дка** ի. գուշակելը. -կում. կռահելը. **-дчикъ** ա. **-дчица** ի. մի ան գուշակող. կռահող ար. կին. **-дъ** ա. *ա.* Угáдка: на у. *ա.* Наугáдъ: **-дываніе** չ. գուշակելը. կռահելը. **-дывать**. -дáть ն. գուշակել. կռահել. угадáйте, что я сдѣлалъ: у. чьи намѣренія մէկի մտադրութիւնը, դիտաւորութիւնը գուշակել. կռահել. հասկանալ։

Уга|ръ ա.ռմ. ածխահոտ է նաւագնած. въ кóмнатѣ у.: **-рный** ած. ածխահոտով լեց. **-ръ** ա. 1. ածխահոտ. сморить отъ у—а: 2. ազնուա. ազնուական. հարբում (հայրեն մեծազի կրակ. բանաստեղծութեան)։

Уга|сáніе չ. հանգչելը. մարելը. շիջանելը. **-сáть**, **-снуть** չ. հանգչել. մարել. շիջանել. *онъ угасъ на рукáхъ своихъ друзéй—մեռաւ. ամեն խնամքով. этотъ родъ -сяетъ այս ազգը մնձեր աննէլ է ըմնում։

Уга́щивать, угощáть, угостить ն. հիւրասիրել. հիւրընկալել. մեծարել։

Угла|живать, -дить (-жу -дятъ) ն. հարթել. հաւասարել. 'գզել', ողորկել. **-ся** ա.ր. հարթուել. հաւասարուել. 'գզուել'. ողոր-

Угловáтый ած. անկիւնաւոր [կոպիտ։

Угле|водорóдный ա. Углеродистоводорóдный: **-жжéніе** չ. ածուխ անել կամ պատրաստելը. 'ածխել ածխելը'. **-кислотá** ի. *քիմ.* ածխաթթու. ածխաթթու. **-кислый** ած. ածխաթթու[ային]. ածխաթթուա[յին]. у—ая соль ածխաթթու (ածխածնային) աղ. **-кóпъ** ա. [ածուխ]ածխահանքոն. [ածխ]ածխահանքի։

Углепромы́шленникъ ա. [ածուխ]ածխադործ. [ածխ]ածխահանքարդիւնաբերող. **-ность** ի. [ածուխ]ածխագործութիւն. [ածխ]ածխի արդիւնաբերութիւն։

Углерó|дисто-водорóдный ած. *քիմ.* ածխաջրածնային. **-дистый** ած *քիմ.* ածխածնային. **-дный** ած. *քիմ.* ածխածնային. **-дъ** ա. *քիմ.* ածխածին. ածխածին։

Углесодержáщій ած. ածխով. [ածխ]ածխի պարունակող. [ածխ]ածխաբեր։

Угло|вáтость ի. I. անկիւնաւորութիւն. *2. անտաշութիւն կոպտութիւն. անճոռնութիւն (ձեւերի). **-вáтый** ած I. անկիւնաւոր. 2,* անտաշ. կոպիտ. անճոռնի. у—ыя манéры: **-вóй** ած. անկիւնի. -նային. անկիւնում գտնուող у. домъ: у—áя кóмна ծայրանկիւնի. **-измѣрéніе** չ. *մաթ.* անկիւնաչափութիւն. **-мѣръ** ա. անկիւնաչափ։

Углу|блéнie (-блю -блятъ). **ся** *ա.* Углубля́ть. ся: **-блéніе** չ. I. խորացնելը, -նում. у. канáла: 2. ծոծմ. սուզում. ընկղմում. у. сýдна: 3,* խորասուզութիւն. -զում 4. խոր. у въ стѣнѣ: **-блять**, -бля́ть ն. 1. խորացնել. у. ровъ: 2. խորասուզել. у. умъ въ наýку: **-ся** ա.ր. I. սուզուել. ընկղմուել. խորանալ թաղուել. лóдка углубилась въ песóкъ: 2.* խորասուզուել. у. въ наýку.

Угна|вѣть (-жý -тѣтъ) ն. չար ակնով մէկի մէջ ըմ հայել. աչք դնել. մէկին նայել։

Угнáть (угоню́ -гонятъ: *անց.* -нáлъ -ла. о: *հմմ.* угонú), **ся** *ա.* Угонять, ся.

Угне|сти (-тý -тýтъ: *անց.* угнёлъ -лá. ó: *հմմ.* -етú) *ա.* Угнетáть: **-тáтель** ա. **-тáтельница** ի. ճնշող. հալածող. նեղող ար, կին. հալածանք. նեղող. **-тáть**, -сти ն. I, ճնշել. ճնշել ճնշել. 2,* ճնշել. հալածել. նեղել. **-тéніе** չ. I. ճնշումն, -մում. ճնշում. -մում. ճնշում. -չում. 2, ճնշում, -չում. հալածանք. -ում. հալածանք. նեղելը. -ում։

Угова|ривáться ա. Говáриваться 2.

Уговá|живáть, -вáть (-жý -вáтъ) ն. *եկ. ու.* I. պատուել. մեծել 2. հաճոյանալ **-ся** *ա.ր.* I. պատուուել. մեծուել. 2. հաճոյանալ։

Угово|ривáніе չ. յորդորելը. -րում. համոզելը. -զում. **-вáривать, -ворить** (-рю -рятъ) ն. յորդորել. համոզել. я угова́ривалъ его сдѣлать это եւ նորան յորդորում էի այդ անել. я уговорилъ его сдѣлать это եւ նորան յորդորեցի. համոզեցի այդ անել. **-ся** *ա.ր.* պայմանաւորուել. պայման կապել. համաձայնուել. համաձայնութիւն կայացնել. мы уговорились ѣхать вмѣстѣ: -рúться въ цѣнѣ գինը սակել. 'սակել'. **-вóрный** ած. պայմանի. պայմանով սահմանած, նշանակուած. **-вóрщикъ** ա. *ռմկ.* յորդորող.

-րել. **-во́ръ** ա. **-во́рецъ**, рца նվ. 1, պայման, պայմանադրություն, համաձայնություն. дать что съ у—омъ մի բան պայմանով տալ. этого не́ было въ у—ѣ; обою́дный у. փոխադարձ համաձայնություն. 2, յորդորանք. онъ не поддаётся ни на какія у—ы.

Уго́ди|е ի. հաճույք, գոհություն. въ у—у ի հաճոյս. հաճություն, գոհություն պատճառելու համար. **-ди́ть** (-жу́ -ди́ть) ա. Угожда́ть; **-дливость** ի. հաճոյակատարություն, պատրաստակամություն. **-дливый** ած. 1, հաճոյակատար, պատրաստակամ, սիրալիր. 2. շողոքորթ, քծնող, բաւ. **-дникъ** ա. հաճոյակատար, պատրաստակամ, սիրալիր մարդ. да́мскій у. կնոջհաճոյ մարդ. у. Бо́жій. свято́й Աստուածահաճոյ մարդ. այր Աստուծոյ, սուրբ, արդար մարդ. **-дница** ի. հաճոյակատար. պատրաստակամ. սիրալիր կին. ... **-дничать** չ. աշխատել հաճոյանալ. քծնել. **-дничество** չ. հաճոյակատարություն. ստորաքարշություն, ծառայամտություն. **-дно** մակ. հաճելի է. какъ вамъ у. ինչպէս ձեզ հաճելի է. ինչ-որ կամենաք. кого́ вамъ у. ո՞ւմ էք ցանկանում. что вамъ у.? ի՞նչ եք ցանկանում. ի՞նչ էք կամենում. не у. ли вамъ ча́ю? Թէյ չէ՞ք հաճիր. Бо́гу у. бы́ло его́ наказа́ть Աստուած կամեցաւ նորան պատժել. ско́лько душѣ у. որքան քեզ ցանկալի է. որքան սիրտդ կամենայ. **-дность** ի. հաճելություն. հաճոյք. բաւականություն. ему́ въ у. ի հաճոյս նորա. **-дный** ած. 1, յարմար, պատշաճ, պատեհ. օգտակար. 2, ախորժելի. գոհունակ. ցանկալի **-дье** չ. պիտանի. օգտակար տեղ. հող. уго́дья յ. հողեր. խոտհարքներ. մշակելի հողեր. полевы́я уго́дья հողեր մշակելու համար. лѣсны́я уго́дья անտառներ. **-жда́ть**, -ди́ть 1, չ. кому́, на кого́ [աշխատել] մէկին հաճոյանալ. մէկի «խաթրը առնել». մէկին գոհացնել. у нача́льникамъ; онъ угожда́етъ ей во всёмъ: онъ -жда́лъ всѣмъ, но не угоди́лъ никому́ նա աշխատում էր բոլորին էլ հաճոյանալ. բայց ոչ ոքի էլ չհաճեց. ոչ ոքին չկարողացաւ գոհացնել. на него́ не -ди́шь նորան չէ կարելի գոհացնել. նա մի շատ դժգոհ է. на всѣхъ не -ди́шь: 2. ն. զարկել. խփել. ձգել. գցել. онъ угоди́лъ его́ ножо́мъ въ грудь նա դանակով նորա կուրծքին զարկեց. онъ -ди́лъ его́ ка́мнемъ въ висо́къ: 3. չ. куда́ մի տեղ ընկնել. -ди́ть въ ровъ: -ди́ть въ тюрьму́: 4. ն. кого́ куда́ մէկին մի տեղ ձգել. գցել. -ди́ть кого́ въ ровъ: **-жде́ніе** չ. հաճոյանալը. հաճոյակատարություն. հաճույք. բաւականություն։

Уго́|лёкъ, лька́ ա. **-лёчекъ**, чка նվ. փոքր ածուխ. онъ ему́ запла́титъ на томъ свѣтѣ горя́чими уголька́ми նա նորան սառ չի տալու։

Уголо́вность ի. ծանրություն (ոճրի. ոճրագործության). քրէականություն. **-ный** ած. քրէական. ծանր, չարաչար. ամենածանր պատժի արժանի. ոճրային. у—ое престу-пле́ніе քրէական. ծանր ոճիր. ոճրագործություն. у—ое дѣ́ло քրէական գործ, դատ. у—ые зако́ны քրէական օրէնքներ. у—ая пала́та, у. судъ քրէական կամ ոճրային ատեան, դատարան. у—ое пра́во քրէական իրաւունք (Կից. ա. Гражда́нское пра́во); у—ое нака-за́ніе քրէական, ծանր պատիժ. **-щина** ի. քրէական, ծանր յանցանք, ոճիր, ոճրագործություն. քրէական, ծանր գործ։

У́|голъ (սեռկ. угла́: յ. углы́, о́въ) ա. **-голо́къ**, лка́. **-голо́чекъ**, чка նվ. անկիւն. у́. до́ма տան անկիւնը. «քունջը». поста́вить въ у́. անկիւնում կանգնեցնել. на углу́ у́лицы: у́ треуго́льника: у́. зрѣ́нія տեսողութեան անկիւն. вну́тренній у́. гла́за ներքին անկիւն. кра́сный у́ ко́мнаты տան գեղեցիկ անկիւնը (ուր գտնւում են սուրբ պատկերները). загну́ть у́. въ кни́гѣ գրքի անկիւնը ծալել. *имѣ́ть свой у́. իւր համար մի անկիւն. մի «քունջ», օթեւան ունենալ. *непоча́тый у́. чего -ли́бо կոյս, չեղջ. մեծ քանակություն որևէ բանի։

У́|голь, у́гля ա. (յ. у́гли, ле́й. ля́мъ... և у́голья. -льевъ -льямъ...) ածուխ. «անձող». древе́сный у́. փայտածուխ. գործելի. ка́менный г. քարածուխ. жи́рный. смоли́стый у́. Թանձրածուխ. горя́щіе у́гли վառած ածուխ. *стоя́ть или сидѣ́ть какъ на у́гольяхъ տագնապի մէջ գտնուել. խիստ անհանգստ լինել. жечь у́. ածուխ անել. «անձող անել». **-лье** չ. հ—ք. ածուխ. քարածուխ. փայտածուխ։

Уго́льникъ ա. 1. անկիւնաչափ (գործիք). 2. անկիւն, անկիւնում դրած պահարան, սեղան կամ դարակ։

I. **Уго́льный** ած. անկիւնի. անկիւնում գտնուող. у. домъ у—ая ко́мната: у. шкапъ.

II. **У́гольный** ած. ածխի. ածխա—, քարածխի. քարածխա—, փայտածխի. փայտածխա—. у́—ая ку́ча: у́. порошо́къ ածխափոշի. у́—ые щипцы́ ունելի. «մաշա». у́—ая копь ածխահանք. քարածխի բոր. **-щикъ** ա. 1, ածխագործ. 2. ածխավաճառ։

Угомо|ни́ть (-ню́ -ни́ть). **ся** ա. Угомоня́ть, ся: **-нный** ած. հանգիստ. հանդարտ, խաղաղ (գործ է ածւում միշտ не բաղ. մասնիկով. հմմ. неугомо́нный): **-нъ** ա. հանգստություն. դադար. онъ у—у не зна́етъ նա հանգստություն ասածը չգիտէ. **-ня́ть**, -ни́ть ն. 1. հանգստացնել, խաղաղացնել, զսպել. опо́мнитесь! угомони́тесь! սթափուեցէք. դադարեցէք ձեզ. 2. ամոքել. մեղմացնել (ցաւը). 3. քնացնել (մանկանը). 4.* «գլուխն ուտել». սպանել. մեռցնել. **-ся** անդ. 1. հանգստանալ, հանդարտուել. խաղաղուել. (ցաւի մասին) ամոքուել, մեղմանալ. 2. (մանկան մասին) քնել։

У́го́нка ի. 1, քշելը, տանելը. 2. որսի յետևից հալածելը. ռնելը (որսը՝ բարակներով). **-гоня́ть**, -гна́ть ն. 1. քշել, տանել. у. скоти́ну въ по́ле տաւարը հանդ տանել. 2, խլել. յափշտակել. непрія́тель угна́лъ мно́го лошаде́й у пограни́чныхъ жи́телей: 3, что во что մի բան [զոռով] միւսի մէջ մտցնել. անցուցնել. перепи́сывая тетра́дь, у. страни́цу въ страни́цу տետրակն արտագրելիս երկու [նոր անտառականի] երեսի վերայ անցուցանել **-ся** չ. за кѣмъ մէկի յետևից հասնել. մէկի հետ սար մեկնել. աշխատել մէկին նմանուել. հաւասարուել. тебѣ́ за нимъ не угоня́ться: за бога́тыми не угоня́ешься հարուստներին հետ չէ կարելի սար մեկնել։

Угораздить (-зжу -здятъ) ն. кого մէկին գցել, հասկացնել. «но тутъ кого-то -здило спросить» բայց այդ ժամանակ մէկը հասկացրուց հարցնել. **-ся** -ներգ. ինչքը, մինչև գտնել։

Уго|ръть, -рѣть չ. 1, ածխահոտից (угаръ) թունուել, հիւանդանալ. 2. (մետաղի մասին). հալուելիս պակասել. քաշից, կշռից կորցնել. (գինու սպու, իւղի մասին) վառուելով սպառուել, 'գնալ'։

Уго|рёкъ, рька, **-рёчекъ**, чка նւզ. -(уго)рь (угря: յ. угри, ёй, рямъ...) ա. 1, կնդ. Anguilla vulgaris. [հասարակ] օձաձուկ. электрическій у., gymnotus electricus. Թմրեցուցիչ ենթելէս. ելեկտրական օձաձուկ. 2, կարմրագոյն բշտիկ, չիր (երեսի վերայ). лицо въ угряхъ երեսը կարմրագոյն բշտիկներով, չաղացած ծածկուած է։

Уго|рѣлый -ն. 1, ածխահոտած թունուած, հիւանդացած. 2, խելագար[ուած], 'գիժ', 'գժուած', խելքը կորցրած, ցնորուած. онъ бѣгаетъ, мечется, какъ у—ая кошка նա խելագարի պէս գէս ու գէն վազվզում է. **-рѣть** (-рю рятъ: -ри) տ. Угорать.

"**Угостить** (-щу -стятъ) տ. Угощать.

"**Уго|тавливать**, **-товлять**, **-товить** (-влю -вятъ) ն. պատրաստել. **-ся** -ներգ. պատրաստուել։

Уго|щать, -стить ն. հիւրասիրել, հիւրընկալել, մեծարել. у. кого шампанскимъ: насъ хорошо -стили: **-щеніе** չ. հիւրասիրելը. -րում, հիւրընկալութիւն, մեծարելը, մեծարում, մեծարանք։

Угрожа́|тость ի. շատութիւն. կարմիր բշտիկներով ծածկուած լինելը. **-ватый** -ն. շատ. կարմիր բշտիկներով, շաղոտ ծածկուած. **-тѣть** (-чу -тятъ) շատել, շաղերով, կարմիր բշտիկներով ծածկուել։

Угр|ёвый -ն. օձաձկան. **-вникъ** նւզ. տ. угорь: **-вница** ի. կնդ. տասնև օձաձուկ. օձաձկներ. птенячная. угусная. кишечная у. անեմի. բաղմանի, աղեստ օձաձուկ։

Угро|жать, -зить ն. սպառնալ. սուտել. онъ -жаетъ ему процессомъ նա սպառնում է նորա վերայ դատ տալու. здание -жаетъ паденіемъ շինութիւնը սպառնում է փուլ գալ. փլչել. կործանուել. больнымъ -жаетъ смертію հիւանդութիւնը մահ է սպառնում. ему -жаетъ несчастіе опасность. смерть: ничто не -жаетъ вашей репутаціи: онъ мнѣ этимъ не -зитъ նա դրանով ինձ չէ կարող վախեցնել. **-жающій** բյ. -ն. սպառնացող, սպառնալից. վտանգաւոր у—ее положеніе: **-за** ի. սպառնալիք. սպառնալով. սաստ. дѣлать у—ы սպառնալ. **-зительно** մ. սպառնալով. **-зительный** -ն. սպառնական. **-зить** (-жу -зятъ) տ. Угрожать.

Угрыз|ать, -зть ն. 1, խածնել. 'կծել'. говядина такъ жестка, что её не угрызёшь: 2.* խայթել. տանջել. տառապել. **-зеніе** չ. խայթ. խայթոց. խայթում. у. совѣсти: **-зть** (-зу -зутъ; անց. -зъ -зла. օ: հրմ. -зи) տ. Угрызать.

Угрю́|мо մ. մռայլ երեսով. մռայլութեամբ. տխուր, դժկամութեամբ. **-мость** ի. մռայլութիւն, դժկամութիւն, անհամբոյրութիւն. **-мый** -ն. մռայլ, դժկամ, անհամբոյր. у. человѣкъ; у—ая страна.

Уда ի. [ձուկ որսալու] կարթ. խանձող. ловить рыбу удою; рыба идётъ на уду ձուկը կարթը խածնում է։

Удабри|ваніе չ. պարարտելը. -տեցնելը, 'փէյնելը'. **-вать**, удобрять, удобрить ն. պարարտել. պարարտեցնել. 'փէյնել', արգաւանդ դարձնել (հողը, այգին)։

Уда|ваться (—,ётся): -ться չ. 1. յաջողուել. проектъ удался; дѣло удалось, не удалось: ему ничто не удаётся: работа не удалась: мнѣ удалось сбыть эту мебель; пирожное удалось հրուշակը յաջող գուրս եկաւ. 2, въ кого մէկին նման դուրս գալ, նմանուել. մեկի կողմը, մէկի 'կուռը' գցել. сынъ удался въ отца.

Уда|вить (-влю -авятъ), **ся** տ. Удавлять. ся: **-вка** ի. 1, խեղդելը. -դում. 2, խեղդելու թել. **-вленіе** չ. խեղդելը. -դում. **-вленникъ** ա. **-вленница** ի. խեղդուած, խեղդած այր. կին. **-вливать**, **-влять**, -вить ն. խեղդել (թոկով. ճնշելով). **-ся** -ներգ. խեղդուել. **-въ** ա. կնդ. Boa constrictor, Թագաւոր վիշապ. վիշապ օձ (որ իւր սպառ խեղդում ապա կլանում է). водяной у., Boa scytale. անտակոտ. ջրային վիշապ։

Уда|леніе չ. 1. հեռացնելը. զրկելը. у. отъ должности: у. отъ дѣлъ; 2. հեռացնելը. աքսորելը. у. изъ отечества: 3, հեռանալը. շեղուելը. у. отъ предмета при изложеніи: 4, հեռաւորութիւն. անջատում. հեռու լինելը. жить въ у—іи отъ свѣта աշխարհից հեռու, քաշուած. առանձնացած. անջատուած ապրել. **-лённо** մ. հեռու. հեռացած. անջատուած. **-лённость** ի. հեռաւորութիւն. անջատումն [հեռին. 'ուշադ' ապրել]

Удалецъ, льца ա. կտրիճ. 'իգիթ'. ան-

Удалить(-лю -лятъ). **ся** տ. Удалять.ся.

Уда|лой, **-лый** -ն. քաջ, արի. կտրիճ, 'դոչաղ'. աներկիւղ. անվեհեր. у. парень, у—ая голова ա. Удалецъ: пуститься на удалую մի բան փորձել, յոյս ես քաջու-թեան. բաղդի քմահաճոյ վերայ գնելով. молъ за удаль (ածն.) պահել ու ժգալել. -(уда)ль ի., **-льство** չ. քաջութիւն. արիութիւն. կտրճու-թիւն. 'իգիթութիւն', անվեհերութիւն, յանդգ-նութիւն։

Уда|лять, -лить ն. հեռացնել. у. молодыхъ людей отъ дурныхъ обществъ: у. отъ себя дурныя мысли: у. кого отъ должности մէկին պաշտօնից հեռացնել. զրկել. у. прислугу — արձակել. у. кого отъ наслѣдства մէկին ժառանգութիւնից զրկել. у. изъ отечества հայրենիքից հեռացնել. աքսորել. **-ся** -ներգ. հեռանալ, մեկնել. Թողնել. ձգել. у. изъ отечества: у. отъ свѣта աշխարհից. ժողովրդից հեռանալ, առանձնանալ, լեռ քաշուել у. въ деревню: у. въ монастырь վանք. ճգնարան մտնել. у. на покой հոգսերից լեռ քաշուել. у. отъ предмета при изложеніи պատմելու, բացատրելու ժամանակ առարկայից հեռանալ, շեղուել.

Уда|реніе չ. 1. զարկելը. խփելը. 2, քերկ. շեշտ. поставить у. надъ словомъ; **-рецъ**, рца, **-рикъ** ա. նւզ. Թեթև հարուած,

զարկ. -рить (-рю -рять), ся *ն.* Ударять, ся; -рный *ած.* հարուածի, զարկի. у. знакъ հարուածի նշան (*եր.* մարդուն մարմնի վրայ). у. кольпачокъ չախմախատոր հրացանի պատրոն, փիստոն. -ръ *ա.* 1, հարուած (*թէ բան և թէ փոխաբերական մտքով*). лёгкій, тяжёлый, смертельный у.; нанести у. հարուած տալ, հարուածել. у. шпагою, кинжаломъ, кнутомъ; у., столкновеніе двухъ тѣлъ երկու մարմինների զարկը, բախումը. у—ы при землетрясеніи; громовой у. ամպրոպի պայթիւն. *тяжкій у.; *смерть сына была для него жестокимъ у—омъ; *у—ы судьбы; 2, *բժ.* կաթուած, -ծտուածութիւն. съ нимъ былъ, случился у. նա կաթուածահար եղաւ. солнечный у. արևահարութիւն. 3, *ռզմ.* յարձակում. ожидается рѣшительный у.; 4,* быть въ у—ѣ танцовать լաւ տրամադրուած լինել պարելու. *я сегодня въ у—ѣ: выигралъ десять партій на бильярдѣ այսօր բաղդս եկաւ եւն. -рять, -рить *ն.* 1, հարուածել, զարկել. у. кого рукою, палкою по головѣ; у. себя рукою по лбу; у. огнивомъ о кремень; у. кого по плечу; у. молоткомъ; у. въ колоколъ զանգակը տալ, զանգահարել. громъ ударилъ въ башню; онъ произнесъ эту фразу, ударяя на каждое слово—բառերին բաղդ շեշտելով. у. кому челомъ մէկին ողջունել, մէկի առաջը խոնարհել. у. по рукамъ ձեռք տալ[ով համաձայնութեան, կամ-բացայել]. торгъ былъ конченъ, и мы ударили по рукамъ; *у. лицомъ въ грязь խայտառակուել. 2, *ռզմ.* յարձակուել. у. на непріятеля; -ся *ներ.* 1, զարկուել. у. о дверь; у. головою объ стѣну;2,* սկսուել. у. въ игру խաղին տենչասէր լինել. у. въ торговлю առեւտրին անձնատուր լինել, ապրուել. у. объ закладъ գրաւ գալ. онъ ударился какъ стрѣла նա նետի պէս ընթացաւ, սլացաւ. у. назадъ յետադարձ լինել նահանջել։

Удаіться (—,стся) *ն.* Удаваться; -ча *է.* յաջողութիւն. ему во всёмъ у.; пуститься на удачу մի բան անել յոյսը բաղդի, պատահարի վրայ դնելով. -чливо,-чливый *ն.* Удачно, -чный; -чно *մ.* յաջողութեամբ, յաջող կերպով. -чный *ած.* յաջող, յաջողակ. у—ое выраженіе; выставка была очень удачна.

Удваивать, ся *ն.* Удвоивать, ся; -двоеніе *չ.* կրկնապատկելը, -ակում, կրկնապատկելը, -կում. -двоивать, -двоить (-ою ягъ) *ն.* կրկնապատկել, կրկնապատկել. у. жалованье; у. пріёмъ лѣкарства; у. шагъ; удвояющія шпатъ *հնք.* կրկնապատկող սպաթ, բեւեռացնող կիրապաթ. -ся *ներ.* կրկնապատկուել, կրկնապատկուել. число ихъ болѣе чѣмъ удвоилось; -двоить, ся *ն.* Удвоивать, ся.

Удерживаніе, -жаніе *չ.* 1, յետ պահելը, պահելը, -լում 2, պահելը, -հում. 3, զսպելը, զսպում. -живать, -жать (-жу -жатъ) *ն.* 1, պահել. у. что въ памяти; я отпустилъ моихъ слугъ, удержалъ только одного; 2, պահել, յետ պահել. у. теченіе воды; эта плотина удерживаетъ напоръ воды; онъ сдѣлалъ бы это, если бы не-жали его; у. дѣтей отъ шалостей; ихъ удерживаетъ страхъ Божіи; у. чужую собственность ուրիշի կայքը բռնել, գրաւել. 3, զսպել, ետել. у него удержали изъ жалованія пять рублей; 4, պահել, զսպել, սանձահարել. у. страсти; *у. слёзы; -ся *ներ.* իրեն պահել, զսպել. у. отъ смѣха ծիծաղը պահել, զսպել. у. отъ слёзъ արտասուքները պահել, զսպել. у. за гриву лошади ձիու բաշից կպչել. у. отъ вина գինի չխմել, գինու խմելուց հրաժարուել. у. на своемъ мѣстѣ իր տեղում, իր պաշտօնի մէջ մնալ. -(-удер)жъ *ա.* -(удер)жь *է.* յետ պահելը, յետ պահում, արգելում. безъ удержу անզուսպ կերպով, անարգել։

Удеру *ն.* Удрать.

Удесятеірять, -рить (-рю -рятъ) *ն.* տասնապատկել. -ся *ներ.* տասնապատկուել։

Удешеівить (-влю -витъ), ся *ն.* Удешевлять, ся; -вленіе *չ.* աժանացնելը, գինը իջեցնելը. -влять, -вить *ն.* աժանացնել, գինը իջեցնել. -ся *չ.* աժանանալ։

Удиівительно *մ.* զարմանալի, հրաշալի[կերպով]. онъ у. поетъ; -вительный *ած.* զարմանալի, հրաշալի. -вить (-влю -вятъ), ся *ն.* Удивлять, ся; -вленіе *չ.* զարմացում, զարմանք. привести въ у. զարմացնել. притти въ у. զարմանալ. къ великому у—ію всѣхъ ի մեծ զարմանս բոլորի. знакъ у—ія (*կս* восклицанія) *քեր.* զարմացական նշան. -влять, -вить *ն.* զարմացնել, զարմանք շարժել, զարմանք յարուցանել. этотъ ребенокъ -вляетъ своимъ умомъ; это извѣстіе -вило всѣхъ; -ся *ներ.* чему մի բանի վրայ զարմանալ. удивляюсь вашимъ поступкамъ; -вляюсь, какъ вы не предвидѣли этого; нечего, нечему у. զարմանալու բան չկայ, զարմանալու հարկ չկայ։

Удилище *չ.* [ձուկ որսալու] կարթի կոթ։

Удило *չ.* (*ստվորբ.* *յ.* удила, -илъ) *սանձ*, [սանձի բերանի երկաթը]. *ըկսա.* лошадь грызётъ удила, закусила удила; -льный *ած.* սանձի[երկաթի], *ըկսմբ.* [կարթեր։

Удильщикъ *ա.* կարթով ձուկ որսող,

Удирать,-драть 1, *չ.* փախչել, ծլկել, կծիկը դնել, *ռմկ* տալ. у. изъ гостиницы, не заплативъ денегъ; у. со всѣхъ ногъ գլխապատառ փախչել, կծիկը դնել, *ռմկ* տալ. 2, *ն.* удрать штуку մի խաղ, մի *օյին* խաղալ. մի յիմար բան անել։

Удить (ужу -дятъ), науд—*ն.* կարթով ձուկ որսալ, կարթել. *у. рыбу въ мутной водѣ. *удитъ рыбу ննջում, ննջում է։

Удлиіненіе *չ.* երկարացնելը, -ացում, երկարացնելը, -ցում. -нять, -нить (-ню -нятъ) *ն.* երկարացնել, երկարացնել. -ся *ներ.* երկարանալ, երկարանալ։

Удобіно *մ.* յարմար կերպով, հեշտ կերպով. -ность *է.* 1, յարմարութիւն. 2, հեշտութիւն. -ный *ած.* 1, յարմար, պատեհ. выбрать у—ое время; у. случаи; у—ая квартира; 2, հեշտ, դիւրին. у—ое дѣло.

Удобоваріімость *է.* դիւրամարսութիւն. -мый *ած.* դիւրամարս։

Удобоизмѣня́е|мость է. *դիւրափոխութիւն, դիւրաթեքութիւն, ճկունութիւն.* **-мый** ած. *դիւրափոխ, դիւրաթեք, ճկուն։*

Удобоисполни́|мость է. *դիւրակատարութիւն, կատարելու, իրագործելու դիւրութիւն.* **-мый** ած. *դիւրակատար, հեշտ, դիւրին[կատարելու, 'ի կատար ածելու].* у—ая мысль.

Удобо|носи́мый ած. *հեշտ, դիւրին տանելու.* **-переноси́мый** *հեշտ, դիւրին տեղափոխելու, փոխադրելու։*

Удобопоня́т|ность է. *դիւրահասութիւն, դիւրաըմբռնելիութիւն.* **-ный** ած. *դիւրահաս, դիւրաըմբռնելի, դիւրըմբռնելի։*

Удоб|ре́ніе չ. **1,** *պարարտելը, աղբելը, աղբում, 'փէյնելը'.* у. полей; **2,** *պարարտիչ նիւթ, աղբ, 'փէյին'.* **-ривать** ն. Удаоривать; **-ри́тельный** ած. *պարարտիչ, աղբիչ.* **-ря́ть, -рить** (-рю -рятъ) ն. Уда́бривать.

Удо́бство չ. *յարմարութիւն. վայելք.* по́льзоваться всѣми у—ами жизни.

Удовлетво|ре́ніе չ. *բաւարարութիւն, բաւականացնելը, -նութիւն, գոհացնելը, գոհացում, գոհութիւն.* получи́ть у. за обиду; тре́бовать у—ія за обиду; дать кому́ у.; у. за убытки; эта сумма назна́чена для у—ія его заимода́вцевъ; **-ри́тельно** մ. *գոհացուցիչ, բաւարար կերպով.* **-ри́тельность** է. *բաւարարութիւն, բաւարար, գոհացուցիչ լինելը, գոլը.* **-ри́тельный** ած. *բաւարար, գոհացուցիչ.* **-ря́ть, -ри́ть** (-рю́ -рятъ) ն. кого, что (*կամ* чему́) *մէկին, մի բան գոհացնել, մէկին, մի բանի բաւարարութիւն տալ.* у. заимода́вцевъ; у. всѣ тре́бованія (*կամ* всѣмъ требованіямъ); у. свою́ страсть, своё желаніе; у. обиженнаго; у. кого́ за обиду, за убытокъ; у. ну́жды государства *պետութեան կարիքները հոգալ.* **-ся** ան. *բաւականանալ, բաւական, գոհ մնալ, բաւարարուել, բաւարարութիւն ստանալ.* онъ удовлетворился моимъ извине́ніемъ; онъ этимъ не -творится.

Удово́ль|ствіе չ. **1,** *բաւականութիւն, հաճութիւն, հաճոյք, ուրախութիւն.* находи́ть въ чёмъ у.; предаваться -віямъ; доставить у.; сдѣлать что для своего -вія; съ -віемъ *ուրախութեամբ.* всякое стѣсне́ніе исключа́етъ у.; **2,** *գոհութիւն, բաւարարութիւն.* всё шло къ всеобщему -вію; **-ствова́ніе** չ. *գոհացնելը, գոհութիւն, բաւարարութիւն տալը.* **-ствовать** (-вую -ютъ) ն. *գոհացնել, բաւարարել, գոհութիւն, բաւարարութիւն տալ.* **-ся** ան. чѣмъ *մի բանով գոհանալ, գոհ, բաւական մնալ, շատանալ։*

Удо́дъ ա. *կեն.* Upupa epops, [*հաւաբակ*] *յոպոպ.*

Удо́й| ա. *միանգամ կթած կաթ[ի քանակութիւն].* въ доилѣ два - три удоя; **-ли́вость** է. *կաթնաւէտութիւն, կաթնատութիւն, կաթնաշատութիւն.* **-ли́вый** ած. *կաթնաւէտ, կաթնատ, կաթնաշատ.* у—ая коро́ва.

Удорожа́|ніе չ. *թանգացնելը.* **-ть** ն. *թանգացնել, գինը բարձրացնել.* у. предме́ты потребле́нія.

Удостовѣ|ре́ніе չ. *վկայելը, -յութիւն. հաւաստիացնելը, -ցում, վաւերացնելը, -ցում, հաստատելը, հաստատում, -տութիւն.* въ у. чего́ *մի բան վաւերացնելու համար.* пи́сьменное у. *վաւերագիր.* это тре́буетъ -нія; **-ри́тель** ա. **-ри́тельница** է. *վկայող, հաւաստիացնող, վաւերացնող, հաստատող անձ, կին.* **-ри́тельно** մ. *վկայութեամբ, վաւերացմամբ.* **-ри́тельный** ած. *վկայող, -յութեան, հաւաստիացնող, -տացուցիչ, վաւերացնող, վաւերացուցիչ, -ցական, հաստատիչ, -տութեան.* **-ря́ть, -рить** (-рю -рятъ) ն. *վկայել, հաւաստիացնել, վաւերացնել, հաստատել.* онъ -вѣрилъ, что это пра́вда; **-ся** ան. *հաւաստիանալ. համոզուել։*

Удосто́|еніе չ. *արժանացնելը, -ցնում.* **-ивать, -ить** (-ю -ятъ) ն. кого́, что чего *կամ* чѣмъ *մէկին, մի բան մի բանի արժանացնել.* у. кого́ награды; онъ -илъ насъ, наше собра́ніе своимъ посѣще́ніемъ; онъ не -илъ меня отвѣта; **-ся** ան. чего́ *մի բանի արժանանալ.* у. награды; онъ -ился чести быть приглашеннымъ къ столу́ Госуда́ря.

Удосу́|живаться, -житься (-жусь -жатся) ան. *ազատ, պարապ, պարապ ժամանակ, ժամանակամիջոց գտնել։*

У́дочка է. *ձկն.* [*ձուկ որսալու*] *պարանի կարթ, կարթիկ.* *попасться на у—у *խաբուիլ, 'թակարդը' մէջ ընկնել։*

Удра́ть (удеру́ -рутъ) ն. Удира́ть.

Удружи́ть (-жу́ -жатъ) չ. **1,** *բարեկամաբար ծառայել, բարեկամական ծառայութիւն անել կամ մատուցանել.* **2,*** *խաղ, 'օյին' խաղալ կամ գալ։*

Удру|ча́ть, -чи́ть ն. *ճնշել, ընկճել, նեղել, սողացնել.* бѣдность -ча́етъ человѣка; онъ -чёнъ го́рестію *նա վշտահար, վշտաբեկ, վշտից ընկճուած է.* это извѣстіе произвело́ весьма -ча́ющее впечатлѣніе—*խորը ծանր, ճնշիչ տպաւորութիւն գործեց.* **-че́ніе** չ. *ճնշելը, -շում, նեղացնելը, -ցում, նեղութիւն, նեղելը, -ղում.* **-чённость** է. *ճնշուածութիւն, ընկճուածութիւն, ճնշում, ընկճում.* **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ) ն. Удруча́ть.

Уду́|мывать, -мать ն. *մտածել, հնարել.* у. какую -нибудь глу́пость.

Уду|ша́ть, -ши́ть ն. *խեղդել.* **-ся** ան. *խեղդուել.* **-ше́ніе** չ. *խեղդելը, խեղդում.* **-ши́ть** (-шу́ -шатъ), **ся** ն. Удуша́ть, ся; **-шливость** է. *խեղդուկութիւն.* **-шливый** ած. *խեղդող, խեղդիչ, խեղդուկ, հեղձուցիչ.* у. жаръ, дымъ; у. кашель; у. во́здухъ; **-шье** չ. *շնչահեղձութիւն, շնչարգելութիւն.* припадки у—ья.

Удъ ա. *անդամ.* мужско́й, дѣторо́дный у. *առնական անդամ, «քիր», վարոց, 'ճուզ', 'ճուճուզ'։*

Удѣ|ле́ніе չ. *մաս, բաժին հանելը, նուիրելը.* **-ли́ть** (-лю́ -ли́тъ) ն. Удѣля́ть; **-лъ** ա. **1,** *իշխանական, սեփականական հող, երկիր (նախկին Ռուսաստանում).* **2,** *կայսերական տան կալուածք, հող.* департа́ментъ у—овъ; **3,** *առհ. մաս, բաժին.* **վիճակ, բաղդ, 'ճակատագիր'.* болѣзни суть у. ста́рости *հիւանդութիւնները վիճակուած են ծերութեանը.* у. наро́да, страны *ժողովրդի, երկրի վիճակը.* таковъ у. завоева́телей; **-льный** ած. **1,**

հօգի, կալուածքի. у. князь հօղատէր իշխան, նախարար (նախկին Ռուսիայում). у—ая система ուատակալանութիւն, ֆէօդալականութիւն. **2,** կայսերական ատ կալուածքի, հօգի. у—ые крестьяне; у—ыя имущества; у—ое вѣдомство; **3,** у. вѣсъ *ֆիզ.* տեսակարար կշիռ (հկակը *տ.* Абсолютный вѣсъ);**-лять, -лить** *ն.* մաս, բաժին հանել կմ տալ, նուիրել. у. бѣднымъ изъ своихъ доходовъ; у. кому часть изъ прибылей; -лите мнѣ полчаса вашего времени նուիրեցէք ինձ կէս.

Уеди|нéніе *չ.* **1,** առանձնացնելը, -ցնում. **2,** առանձնութիւն, առանձնացած տեղ, մենութիւն. *жить въ у—іи առանձնացած, կղզիացած ապրել. **-нённо** *մ.* առանձնացած, կղզիացած. жить у.; **-нённый** *-ծ.* առանձին, առանձնացած, կղզիացած, անջատ[ուած]. у—ое мѣсто; **-нять, -нить** (-ню -нять) *ն.* առանձնացնել, կղզիացնել. **-ся** *-նչք.* առանձնանալ, կղզիանալ, մարդկանցից, աշխարհից հեռանալ, քաշուել. у. въ деревнѣ.

Уёмистый *-ծ.* լայն, ընձակ, ընդարձակ, մեծատալ, մեծատարած, շատ 'տանող', պարունակող։ [սեղմելը, նուազեցնելը։

Уёмъ *-.* *ռմկ.* առնելը, վերցնելը, պակա-

Ужá|леніе *չ.* խայթելը, -թում, 'կծելը', 'կծում'. **-лить** (-лю -лятъ) *ն.* խայթել, 'կծել'. **-лъ** *-.* *տ.* Ужáленіе.

Ужá|риваніе *չ.* լաւ, բաւ հարկին խարովելը, տապակելը. **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) լաւ, բաւ հարկին խարովել, տապակել։

Ужа|сáть, -снýть *ն.* զարհուրեցնել, սարսափեցնել. ѐто меня -сáетъ; ѐто злодѣяніе -снýло всѣхъ; **-ся** *-նչք.* զարհուրել, սարսափել, սոսկալ, զարհուրել. -сáюсь его гнѣва; услышавъ ѐту вѣсть, они -снýлись; **-сно 1,** *մ.* ահաւոր, ահաւորապէս, խիստ, սարսափելի, զարհուրելի, սոսկալի կերպով. на дворѣ у. холодно; онъ у. надоѣлъ мнѣ; она у. дурна նա սարսափելի տգեղ է. я у. люблю ѐто; онъ у. богáтъ; **2,** *ստմկ.* սարսափելի է, զարհուրելի է, սոսկալի է. ѐто у.; у. слышать его богохýльства; **-снýть, ся** *տ.* Ужасáть, ся; **-сный** *-ծ.* սարսափելի, սոսկալի, զարհուրելի. у—ая боль; -(ýжа)-**съ 1,** *-* սարսափ, սոսկում, զարհուրանք, 'զարզանդ'. ý. смéрти; ý—ы войны; притти въ ý. սոսկալ, սարսափել, զարհուրել. привести кого въ ý., поразить кого ý—омъ մէկին սարսափեցնել, սոսկացնել, զարհուրեցնել. ý. меня берётъ ես սոսկում եմ. ý. на меня находитъ վրաս սարսափ է գալիս. содрогáться отъ ý—а սարսափից ցնցուել, դողալ, դողալ. разбóйники навели ý. на всю странý; **2,** *մ.* ահաւոր, ահաւորապէս, սարսափելի, զարհուրելի կերպով. ý., какъ жáрко սարսափելի շոգ է. ý., какъ бóльно սարսափելի, սոսկալի ցաւում է։

I. **Ужáть** (ужмý -мýтъ: -жмú) *տ.* Ужимáть. [Ужинáть.

II. **Ужáть** (ужнý -нýтъ; -жнú) *տ.*

I. **Ужé** *մ.* արդէն. у. плоды созрѣли; я у. сказáлъ вамъ; вы у. не ребёнокъ դուք այլեւս երեխայ չէք։

II. **У'же** *-ծ.* և *մ.* *բաղդ.* *աստ.* աւելի նեղ, աւելի անձուկ։

Уж|éли, -éль, -лú *մ.* մի՞թէ, կարելի՞ բան է. у. ѐто прáвда? у. онъ сказáлъ ѐто? не ужéли *տ.* Неужéли. [ալը։

Ужéніе *չ.* կարթելը, կարթով ձուկ որ-

Ужи|вáться, -ться **1,** *չ.* у кого մէկի մօտ երկար կենալ, ապրել. у него жильцы не -вáются; **2,** *ծ-էղ.* съ кѣмъ մէկի հետ հաշտ ապրել, համաձայնուել, 'եօլա գնալ', մէկին յարմարուել. онъ ни съ кѣмъ не -вётся; мы съ тобой -вёмся; онъ сговорчивъ, я прекрáсно --вáюсь съ нимъ; *любóвь плóхо -вáется съ разсýдкомъ սէրն ու բանականութիւնը միմեանց չեն գալիս, միմեանց լաւ չեն յարմարուում. **-вýсь** *տ.* Ужúться; **-вчивость** *ի.* վարեցողութիւն, խաղաղասիրութիւն. **-вчивый** *-ծ.* վարեցող, խաղաղ, հաշտ, 'եօլա գնացող'։

Ужи|мáть, ужáть *ն.* սեղմել, սխմել, ճնշել. **-мистый** *-ծ.* սեղմելի, սխմելի, սեղմուող, սխմուող, սխմողական. **-мка** *ի.* դիմածռութիւն։

I. **Ужинáть,** ужáть *ն.* հնձել, հարել։

II. **У'жинать,** поуж—*չ.* ընթրել, երեկոյեան ուտել։

I. **Ужи́нъ** հնձած հացահատիկ, հունձ, հնձի քանակութիւն, խուրձ (հ—ք.). у. овсá хорóшъ, а умолóтъ плохъ.

II. **У'жинъ** *-.* ընթրիք. երեկոյեան. пóслѣ ý—а горчица (աւծ) երբ ուշ էր, երբ բանը բանից անց էր։ [вáться.

Ужи́ться (-живýсь -вýтся) *տ.* Ужи-

У|жмý *տ.* Ужáть I; **-жнý** *տ.* Ужáть II.

Ужó *ռմկ.* **1,** *մ.* ապա, յետոյ. у. разскажý я вамъ всё; **2,** *Դ.* у., я тебя! սպասի՛ր, ես քեզ ցոյց կը տամ։

Ужóвка *ի.* *կնդ.* Cypraea, օրօճ կմ ճեն-նական խխունջ։ [լեզու, իժալեզու։

Ужóвникъ *-.* *բս.* Ophioglossum, օձա-

Ужóвочка *նւզ.* *տ.* Ужóвка.

Ужóвый *-ծ.* իժի, իժա—։

I. **Ужъ,** á *-.* *կնդ.* Tropidonotus natrix, բուն լողակ օձ կմ լորտու[կ]։

II. **Ужъ** *տ.* Ужé; мы ужъ отобѣдали; ужъ скóлько разъ твердилъ я емý ѐто! քանի՛ անգամ ես նորան այդ ասել եմ, հազար անգամ ես նորան այդ ասել եմ. ужъ не дáромъ она плáкала երևում է, որ նա զուր չէր լաց լինում. *Դ.* ужъ я тебя, негодяй! սպասիր, ես քեզ ցոյց կը տամ, ան-

I. **Узá** *ի.* *մնղւբ.* ակնառնում։ [պիտան։

II. **У'за** *ի.* (միայն *յ.* ýзы գործածական) կապ[եր], կապանք[ներ], շղթա[ներ]. ýзы родствá, дрýжбы; сбрóсить съ себя ýзы рáбства; скрѣпить ýзы дрýжбы.

Узако|нéніе *չ.* օրէնք, օրինադրութիւն, собрáніе -ній, изданныхъ императóромъ Юстиніáномъ; **-нять, -нить** (-ню -нятъ) *ն.* օրինադրել, օրէնքի այժ, օրինականութիւն տալ, իբրև օրէնք հաստատել. у. ребёнка երեխայի օրինադրել, որդեգրել։

Уздá *ի.* սանձ, երասանակ։

Узде́нь *-.* գլխաւոր, իշխան, ցեղապետ (կովկասեան լեռնաբնակներում)։

Уз|дéчка *ի.* *նւզ.* **1,** *տ.* Уздá; **2,** *կզմխ.* губнáя у. շրթնակապ. у. крáйней плóти թլփատակապ. у. языкá լեզուի կապ. **-дéч-**

ный -ծ. սանձի, սանձա—. -дцы́ է. չ. ամկ. սանձ երասանակ. держа́ть, вести́ ло́шадь подъ у.

Узе|ло́къ, лка́ —. **-ло́чекъ**, чка նւզ. 1, փոքրիկ կապ, հանգոյց. завяжи́ на па́мять у. въ платкѣ́ յիշողութեան համար թաշկինակիդ ծայրը կապ գցիր. завяза́ть узело́къ на ни́ткѣ, вдѣ́той въ иго́лку ասեղի թելի ծայրը կապ գցել. 2, պարկիկ կապոց, 'բոզչայ'. 3, կզմն. պարիկ հանգոյց, կապ, ներդաշինկ. -(у́зе)лъ, узла́ —. 1, կապ, հանգոյց. развяза́ть у. на шнуркѣ́; завяза́ть верёвку узло́мъ թոկը կապ գցել. закрѣпи́ть шовъ узло́мъ կարը թելի ծայրը կապ գցել. го́рдіевъ у́. ա. Го́рдіевъ; 2, կապոց, 'բոզչայ'. у́. бѣлья́; завяза́ть кни́ги въ у́.; 3, բս. կապ, հանգոյց, կոճ, 'բիլ'. 4, կզմն. հանգոյց, կապ. 5, ծովզ. հանգոյց (երկարութեան չափ, որով որոշւում է նաւի արագութիւնն ու ընթացքը). су́дно идётъ де́сять узло́въ въ часъ նաւը մի ժամում տասը հանգոյց է անցնում։

У́|зенькій -ծ. մնղմ. նեղլիկ. **-зникъ** —. բս. Potentilla tormentilla, արիւնառիկ. **-зить** (-жу -зятъ), поу́з—, обу́з—, су́з—ծ. նեղացնել, նեղ, անձուկ դարձնել. **-ся** -ծդդ. նեղանալ, նեղ, անձուկ դառնալ. **-зкій** -ծ. (բաղդտ. у́же) նեղ, անձուկ. э́то пла́тье сли́шкомъ у́зко въ плеча́хъ; **-зко** մ. նեղ, անձուկ [կերպով]։

Узко|ва́тый -ծ. մնղմ. մի փոքր նեղ, անձուկ, նեղլիկ. **-го́рлый** -ծ. նեղ, անձուկ պարանոցով, 'ճոռով', 'բոզազով'. **-коле́йный** -ծ. երկթղ. նեղագիծ. **-коне́чный** -ծ. կարճ[ոտայք]. **-кры́лый** -ծ. կնդ. անձկաթեւ, նեղ, անձուկ թեւերով. **-ли́стый** -ծ. բս. անձկատերեւ. **-ло́бый** -ծ. նեղ ճակատով. **-но́сый** -ծ. կնդ. նրբաքիթ. у—ыя обезья́ны, կնդ. Catarrhinida, նրբաքիթ կապիկներ. -(у́зко)**сть** է. նեղութիւն, անձկութիւն. у́. мы́сли մտքի սահմանափակութիւն, անհամատութիւն. **-хво́стка** է. կնդ. Oxyuris vermicularis, մանկանց որդ։

Узл|и́стый -ծ. հանգոյցաշատ, բազմակապ, շատ հանգոյցներ, կապեր ունեցող, կոշտաշատ. **-ли́ще** —. յւն. մեծ, ահագին հանգոյց, կապ. **-лова́тость** է. շատ կապեր, հանգոյցներ ունենալը, կոշտաշատութիւն, 'բլրաւորութիւն'. **-лова́тый** -ծ. հանգոյցաւոր, հանգոյցաշատ, շատ հանգոյցներ ունեցող, կոշտաշատ, 'բլրոտ'. **-лови́дный** -ծ. կզմն. կապի ձեւ ունեցող. **-лово́й** -ծ. հանգոյցաւոր, հանգոյցա—. у—а́я ста́нція երկթղ. կայարան, ուր երկու կամ աւելի գծեր միանանց կազում են։

Уз|нава́емый -ծ. գիտելի, ճանաչելի. **-нава́ніе** չ. 1, ճանաչելը. 2, իմանալը, տեղեկանալը. **-нава́ть** (ներկ. -наю́ -ю́тъ). -на́ть ծ. 1, ճանաչել. узна́ете ли вы меня́? я узна́лъ его́ по го́лосу; 2, իմանալ, տեղեկանալ. я узна́лъ объ э́томъ отъ бра́та; у. чью-либо та́йну; вы -на́ете моё и́мя по́слѣ; мнѣ хотѣ́лось бы -на́ть пра́вду; -на́йте, до́ма ли онъ իմացէք, տանն է արդեօք նա. *онъ наблюда́етъ люде́й, что́бы -на́ть ихъ поро́чныя и смѣ́шныя сто́роны; отъ кого́ -на́ли вы это? **-на́ніе** չ. 1, ճանաչելը, -չում. 2, իմանալը, տեղեկանալը. **-на́ть** (ապառ. -на́ю -ютъ) ա. Узнава́ть.

У́з|никъ —. **-ница** է. շղթայակիր, կալանաւոր, բանտարկուած այր, կին։

Узо́|ристый ա. Узо́рчатый; **-рный** -ծ. 1, նկարի, նախշի. 2, նկարազարդ, նկարէն. նախշազարդ։

Узоро́ч|но մ. հոյաւոր, փառքով կերպով. **-ный** -ծ. հոյաւոր, փառքոտ։

Узо́|рчатый -ծ. ճամկաւոր, նկարաւոր, նկարէն, նախշաւոր. **-рчникъ** նւզ. **-ръ** —. 1, ճամուկ, նկար, նախշ. у. на камча́томъ хо́лстѣ; 2, օրինակ, կաղապար (նկարի, նախշի)։

У́зость է. նեղութիւն, անձկութիւն. у́. у́лицы.

Узрѣ́ть (-рю́ -ря́тъ; անց. -рѣ́лъ -ла; о; հրմ. -зри́) ծ. տեսնել, նկատել։

Узур|па́торскій -ծ. յափշտակչի, ապօրինի. **-па́торски** ն. ապօրինաբար. **-па́торъ** —. կալող, -ող, յափշտակիչ, -կող. **-па́ція** է. (նոր լա·) կալանում, յափշտակում. -կողութիւն (գահի, իշխանութեան) **-пи́ровать** (-рую -ютъ) ծ. կալանել, յափշտակել, ապօրինի կերպով իւրացնել։

У́зы յ. ա. У́за.

Уйду́ ա. Уйти́.

У́йма է. ահագին քանակութիւն. у́. де́негъ; у́. гря́зи առյատակ, սաստիկ ցեխ։

Уйти́ (уйду́ -ду́тъ; անց. ушёлъ -шла́, о; հրմ. уйди́) ա. Уходи́ть I.

Указ|ку́ ա. Указа́ть; **-за́ніе** չ. 1, ցոյց տալը, նշանց տալը. 2, ցուցում, ցուցմունք, հրահանգ, պատուէր. онъ слѣ́довалъ ва́шимъ -ні́ямъ; **-за́тель** —. 1, (**-за́тельница** է.) ճանապարհ ցոյց տուող, առաջնորդ, -ուհի, զեկավար, -ուհի, զեկավարիչ, -բչուհի. 2, ժամացոյցի սլաք. 3, ցանկ, զինակարգութիւն (գրքի). **-за́тельный** -ծ. ցոյց տուող, ցուցնող. у. па́лецъ ցուցամատ. у—ое мѣсто-имѣ́ніе քերկ. ցուցական դերանուն. **-за́ть** (-жу́ -жутъ; -жи́) ա. Ука́зывать; **-зка** է. 1, գրացոյ, ձողիկ (նոր կարդացողի համար). 2,* ցուցում, ցուցմունք. итти́ по чьей -зкѣ́ մէկի ցուցմունքով զեկավարուել. «ба́бушка мнѣ бо́льше не у.» ես այլեւ տատիս ցուցմունքերով չեմ զեկավարուում. **-зный** -ծ. 1, ուկազի, -գների, հրամանական, -կների. 2, ուկազով, հրամանականով պատուիրուած, օրինաւորած. у—ая часть օրինական մաս (ժառանգների). зо́лото -зной про́бы օրինական չափի ոսկի. **-зчикъ**—. **-зчица** է. մի բան ցոյց տուող, վկայողուա այր, կին. բնդուահող իրասաւտաս. -зчикъ Ерёма ука́зывай до́ма (առծ.) թող անեն մարդ իր գործին իրատ տայ. **-зъ** —. ուկազ, հրամանական, հրաման, հրամանագիր, անօրինութիւն, որոշում. сена́тскіе -зы, опредѣлѐнія ամենա քարծերը, անօրինութիւններն և որոշումներ. **-зыва́ніе** չ. 1, ցոյց տալը, նշանց տալը. 2, պատուիրելը, կարգադրելը, հրամայելը, որոշելը. **-зыва́ть**, -за́ть ծ. 1, ցոյց տալ, նշանց տալ. укажи́те мнѣ его́ кварти́ру; у. кому́ доро́гу въ го́родъ; у. на кого́ па́льцемъ; журна́лы -за́ли прави́тельству на злоупотребле́нія чино́вниковъ; *у. кому́ дверь մէկին իր

անիից արտաքսել. -жите ему́, какъ э́то сдѣ́лать; на него́ -зываютъ, какъ на бу́дущаго мини́стра; поража́й того́, кого́ я -жу́—որին ես ցույց կըտամ. 2, պատուիրել, անօրինել, կարգադրել, հրամայել, որոշել. сена́тъ -за́лъ произвести́ слѣ́дствіе; въ ука́занное вре́мя որոշուած ժամանակին։

Ука́лывать, уколо́ть ն. 1, ծակել. 2, մէջը գնդասեղներ խրելով, գնդասեղներով ամրացնել. **-ся** ներգ. ինքն իրան, իւր ձեռքն էլ ծակել, վիրաւորել։

Ука|та́ть ա. Ука́тывать 1; **-ти́ть** (-чу́ -а́тятъ) ա. Ука́тывать 2; **-тывать 1**, (-та́ть) ն. հարթել, 'գզել' (վրան մի ծանր բան, գլան գլորելով). у. зе́млю по́слѣ запа́шки երկրգր. հողը տափանել, ցաքանել. 2, (-ти́ть) ն. գլորելով տանել, հեռացնել. չ. գնալ, հեռանալ, մեկնել. **-ся** ներգ. գլորուելով հեռանալ, մեկնել։

Ука́|чиваніе չ. 1, ճօճելը, ճօճելով քնացնելը. 2, ճօճելով, սաստիկ տարուբերելով գլուխը պտոյտ ածելը, հիւանդացնելը. **-чивать**, -ча́ть ն. 1, ճօճել, ճօճելով քնացնել. 2, ճօճելով, սաստիկ տարուբերելով գլուխը պտոյտ ածել, հիւանդացնել. бу́ря меня́ укача́ла; меня́ -ча́ло на́ морѣ ծովում ճանապարհորդելիս ես հիւանդացայ дѣ́вочку на каче́ляхъ -ча́ли աղջկանն այնքան ճօճք ցցեցին, որ նորա սիրտը խառնեց։

Уки|па́ніе չ. 1, եփուելով պակասելը. 2, լաւ, ըստ հարկին եփուելը. **-па́ть**, -пѣ́ть չ. 1, եփուելով պակասել. 2, լաւ, ըստ հարկին եփուել. **-пъ** ա. եփուելուց պակասած մաս. **-пѣ́лый** ած. 1, եփուելուց պակասած. 2, լաւ, ըստ հարկին եփուած. **-пѣ́ть** (-плю́ -пя́тъ) ա. Укипа́ть.

Уки|са́ть, **-снуть** չ. թթուել, կծուել։

Укла́|дистый ած. 1, ընդարձակ, լայն, մեծ, մեծատարած, բազմատարողունակ, շատ 'տանող', տարողունակող. 2, հեշտութեամբ զետեղուող, քիչ տեղ բռնող. у. това́ръ; **-дка** է. 1, դնելը, դարսելը, -սում, զետեղելը, -ղում, տեղաւորելը, -րում, ամփոփելը, -փում, փաթաթելը, -թում, կապելը, -պում. у. въ я́щикъ, въ бо́чку; 2, դնելը, դցելը. у. ре́льсовъ երկթղ. երկաթագծերը, րէլ'սները դընելը, դցելը. 3, (**-дочка** նվ.) սնդուկ. արկղ. **-дочный** ած. զետեղելու, -ղման, ամփոփելու, -փման, փաթաթելու, կապելու. **-дчикъ** ա. **-дчица** է. մի բան զետեղող. դարսող, փաթաթող, կապող այր, կին. **-дъ** ա. 1. պող-պատ. 2, (մեզ. կենցաղի, կենցաղավարութեան) ձև, եղանակ. **-дываніе** չ. 1, զետեղելը, տեղաւորելը. ամփոփելը, դարսելը, փաթաթելը, կապելը. втори́чное у.; **-дывать**, -сть, уложи́ть ն. 1, դնել, դարսել, զետեղել, ամփոփել, տեղաւորել, փաթաթել, կապել. у. пла́тье въ сунду́къ; у. това́ры; у. дрова́ въ полѣ́нницу վառելափայտը դարսել. у. ре́льсы на полотнѣ́ доро́ги հարթած ճանապարհի վերայ րէլ'սները դցել. у. бу́хтами кана́тъ, снасть ծովգ. պարանը տախտակամածի վերայ շրջանաձև դարսել. 2, պատել. ծածկել. у. полъ въ ку́хнѣ кирпичо́мъ խոհանոցի յատակն աղիւսով պատել. 3, պառկեցնել, անկողին դնել, քնեցնել. у. дѣте́й; I. **-дываться**, -стъся, уложи́ться ներգ. իւր իրերը դարսել, փաթաթել, կապել, զետեղել. у. съ това́рами ապրանքները կապել. я уже́ уложи́лся и гото́въ ѣ́хать; дрова́ укла́дываются въ сара́й վառելափայտը ցախատանը դարսւում են. 2, ամփոփուել, զետեղուել, տեղաւորուել. пла́тье въ сунду́къ не уло́жится; всѣ това́ры не уложу́тся на оди́нъ возъ; това́ры укла́дываются хорошо́ ապրանքները լաւ են տեղաւորուած կամ զետեղուած. II. **-дыватся**, уле́чься ներգ. պառկել. дѣ́ти улегли́сь; уле́чься спать; **-сть** (-ду́ -ду́тъ; անց. -лъ -ла, о; հրմ. -ди́), **ся** ա. Укла́дывать, ся I.

Укле́|ивать, **-ить** (-ю -ятъ) ն. կըպցնել, կոծկել (բոլորովին, ամուր կերպով)։

Укле́йка է. կնդ. Cyprinus alburnus, սպիտակաձուկ։

Укло|не́ніе չ. 1, շեղում. խոտորում, հեռանալը. у. магни́тной стрѣ́лки մագնիսական սլաքի շեղումը, խոտորումը. у. отъ ку́рса ծովգ. նաւի շեղումը, խոտորումը իւր ընթացքից. у. отъ и́стины ճշմարտութիւնից շեղուելը, հեռանալը. 2, խոյս տալը, խուսափում. у. отъ ссоръ; у. отъ во́инской пови́нности; **-ни́тельный** ած. շեղուող, խոտորուող. **-ни́ть** (-ню́ -о́нятъ), **ся** ա. Уклоня́ть, ся; **-нчиво** մ. 1, զիջողաբար, զիջելով, խաղաղ կերպով. 2, խուսափելով, խորշելով. բուն խնդրից խոյս տալով, խորամանկութեամբ. отвѣча́ть у.; **-нчивость** է. 1, զիջողութիւն, խաղաղասիրութիւն. 3, խուսափողութիւն. երկմտութիւն, խորամանկութիւն. **-нчивый** ած. 1, զիջող. խաղաղ, հանդարտ, -տաբարոյ. у. умъ հանդարտ միտք. у. хара́ктеръ; 2, խուսափող, -ղական, խորշող, բուն խնդրից խոյս տւող, խորամանկ, երկմիտ, երկդիմի. у. отвѣ́тъ; **-нъ** ա. թեք, զառիվայր, 'դօշ' (որ. լերան). **-ня́ть**, -ни́ть ն. հեռացնել, յետ, հեռու պահել. **-ся** ներգ. 1, отъ чего́ մի բանից խուսափել, խոյս տալ, խորշել, հեռանալ. у. отъ зла́, отъ ссо́ры; у. отъ бо́я; у. отъ вопро́са; у. отъ пря́мого пути́ ուղիղ ճանապարհից շեղուել, խոտորուել. у. отъ исполне́нія своего́ до́лга; меня́ проси́ли хода́тайствовать за него́, но я уклони́лся—բայց ես յանձն չառայ. 2, աստղգ. շեղուել, խոտորուել։

Уклю́чина է. թիակր. թիակի կոթը պահող անցք (նաւակի կողքին կարած)։

Укоко́шить (-шу -шатъ) ն. ռմկ. кого́ մէկին սպանել։

Укола́чи|ваніе չ. 1, ծեծելով պնդացնելը, տափանելը, նստցնելը. 2, բևեռելը, բևեռներով ամրացնելը, հաստատելը. **-вать**, **уколоти́ть** (-чу́ -о́тятъ) ն. 1, ծեծելով պընդացնել, տափանել. նստցնել (հող). 2, բևեռել, 'մեխել', բևեռներով, 'մեխերով' ամրացնել, հաստատել։

Уколо́ть (-лю́ -о́лютъ; անց. -ло́лъ -ла, о), **ся** ա. Ука́лывать, ся.

Уколу́|пывать, **-пну́ть** ն. քանդել, պճլել. 'պոկել'։

Уко́лъ ա. ծակած, խոցած, խայթած տեղ, ծակելուց, խայթելուց առաջացած վէրք։

Укомплек|това́ніе չ. լրացնելը, ամ-

բաղկացնելը. **-то́вывать, -това́ть** (-ту́ю -ютъ) ն. *զոր.* [պակաս, թիւը] լրացնել, ամբողջացնել. у. батальо́нъ; **-ся** չէզ. իր պակասը, թիւը լրացնել, ամբողջացնել, լրանալ, ամբողջանալ. «Павлогра́дскій полкъ -то́вываясь въ Россі́и, опозда́лъ».

Укопа́|чивать, -тить (-чу -тятъ) ն. խծուծել, խուծուծով խցել, գոցել 'կոլնուլ', (օր. նաւի ճեղքերը)։

Уко́ра ի. կշտամբանք, ապտանք։

Уко|ра́чиваніе չ. կարճելը, կարճացնելը. **-ра́чивать**, -роти́ть ն. կարճել, կարճացնել. у. пла́тье; у. стремена́; **-ся** չէզ. կարճուել, կարճանալ։

Укоре|не́ніе չ. արմատացնելը, հաստատելը. **-ня́ть, -ни́ть** (-ню́ -ня́тъ) ն. արմատացնել, հաստատել, թողնել, որ արմատանայ, հաստատուի. **-ся** չէզ. արմատանալ, արմատներ ձգել կամ արձակել, հաստատուել։

Уко|ри́зна ի. կշտամբում, -բանք, բամբասանք. **-ри́зненный** ած. կշտամբելի, պախարակելի, անարգելի. **-ри́тель** ա. **-ри́тельница** ի. կշտամբիչ, կշտամբող, անարգանող այր, կին. **-ри́тельный** ած. կշտամբանքի, ապտանքի, կշտամբող, -բողական. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) տ. Укоря́ть.

Укоро|та́ть տ. Корота́ть; **-ти́ть** (-очу́ -о́тятъ), **ся** տ. Укора́чивать, ся; **-(о́)ченіе** կարճելը, կարճացնելը։

Уко́|ръ ա. կշտամբանք, ապտանք. **-ря́ть** -ри́ть ն. кого́ чѣмъ, за что, въ чёмъ մէկին մի բանի համար կշտամբել, անգոսնել, ապտանել, դատապարտել. у. кого́ неблагода́рностію մէկի երախտամոռացութիւնն երեսովը տալ, մէկին ապերախտ անուանել. у. кого́ за нерадѣ́ніе մէկին անհոգութեան համար կշտամբել, մէկի անհոգութիւնը պախարակել. у. кого́ въ неприли́чномъ поведе́ніи.

Уко́сина ի. *ճարտ.* թեք մոյթ.

Укосни́тель|но մ. դանդաղ կերպով, յամրութեամբ. **-ный** ած. դանդաղ, յամր. у—ое движе́ніе դանդաղ, յետամնաց շարժում։

Уко́съ ա. հարած, հնձած խոտ[ի քանակութիւն]. խոտի հունձ։

Укра́|дкою մ. գաղտագողի, ծածուկ, թաքուն, աննկատելի կերպով. уйти́ у.; войти́ у.; чита́ть, дѣ́лать что у.; **-ду** տ. Укра́сть.

Укра́|ина, -и́на ի. 1, *պտմ.* սահման, սահմանագլուխ, սահմանի, սահմանագլխի երկիր, հող. սահմանակից երկիր, հող. 2, Փոքր Ռուսիա. **-инецъ**, нца ա. փոքր ռուս. **-инофи́лъ** ա. փոքր ռուսասէր, փոքր ռուսական շահերը պաշտպանող. **-инофи́льство** չ. փոքր ռուսասիրութիւն. **-инство** չ. փոքր ռուսականութիւն, փոքր ռուսական ազգութիւն, ազգային շահեր. свобо́да у—а. [ша́ть, ся.

Укра́сить (-шу -сятъ), **ся** տ. Укра-

Укра́сть (-а́ду -дутъ; *անց.* -а́лъ -ла, о; *հրմ.* -ади́) ն. что у кого́ մէկից մի բան գողանալ, 'թռցնել'։

Укра|ша́ть, -сить ն. զարդարել, բարեզարդել, պաճուճել. цвѣты́ -ша́ли ея го́лову; у. садъ ста́туями: *ге́ніи, кото́рые -ша́ли вѣкъ Людо́вика XIV.; **-ся** չէզ. զարդարուել, պաճուճուել, զուքուել. **-ше́ніе** չ. 1, զարդարելը, -րում, պաճուճելը, -ճում. 2, զարդ, զարդարանք, բարեզարդութիւն, պաճուճանք. *быть -ніемъ своего́ вѣ́ка.

Укро́м|но չ. հեռու, հեռացած, անջատուած, առանձին. յարմարութեամբ. **-ность** ի. անջատութիւն, առանձնութիւն, մեկուսութիւն, ապահովութիւն, անդորրութիւն. յարմարութիւն, գուսեկանութիւն. **-ный** ած. հեռու, առանձին, առանձնացած, մեկուսացած, խաղաղ, անդորր, ապահով. յարմար. հաճելի, գուրեկան. у—ое мѣсте́чко առանձնացած, մեկուսացած. անդորր տեղ, վայր։

Укро́|пный ած. սամիթի. **-пъ** ա. *բս.* Anethum graveolens, սամիթ.

Укро|ти́тель ա. **-ти́тельница** ի. նուաճող, զսպող, զսպիչ. սանձահարող. -րիչ այր, կին. **-ти́тельный** ած. նուաճողական, զսպող, զսպելու, սանձահարող, -րելու. **-ща́ть**, **-ти́ть** (-щу́ -тя́тъ) ն. նուաճել, զսպել, սանձահարել, շափաւորել. у. звѣ́ря; у. свой гнѣвъ; у. че́й-либо гнѣвъ մէկի բարկութիւնը մեղմել, մեղմացնել. у. свои́ стра́сти; у. ло́шадь; *у. бу́рю փոթորիկը, մրրիկը խաղաղացնել. до́лжно -ти́ть э́тотъ своенра́вный хара́ктеръ; **-ще́ніе** չ. նուաճելը, -ճում, զսպելը, զսպում, սանձահարելը, -հում, խաղաղացնելը, -ղացում. **-щу́** տ. Укроти́ть.

Укро́ю տ. Укры́ть.

Укру́|чивать, -ти́ть (-чу́ -у́тятъ) ն. ամուր, ամրապէս կապել, պրկել (թոկով)։

Укры|ва́ніе չ. 1. ծածկելը, -կում. 2, թագցնելը, -ցնում, պահելը, -հում. 3. *թղթխ.* զարկելը, կարելը. **-ва́тель** ա. **-ва́тельница** ի. թագցնող, պահող այր, կին. у. воро́въ; **-ва́тельство** չ. թագցնելը, -ցնում, պահելը, -հում (կասկածելի մարդկանց, գողունի իրերի). **-ва́ть**, -ть ն. 1, ծածկել, փաթթել. у. ра́ненаго плащо́мъ: у. больно́го одѣя́ломъ; у. расте́нія отъ моро́за; 2. թագցնել, պահել. у. во́ра, кра́деныя ве́щи; у. изгна́нника; 3. զարկել, կարել. у ка́рту; **-ся** չէզ. 1, ծածկուել, իրան ծածկել. 2. թագնուել, պահուել. у. отъ по́исковъ поли́ціи; у. въ безопа́сномъ мѣ́стѣ ապահով տեղ պահուել, պատսպարուել. ничто́ не укро́ется отъ его́ внима́нія ոչինչ նորա ուշադրութիւնից չէ վրիպում, չէ խուսափում. 3, *թղթխ.* զարկել, կարել. я укры́лся ма́ленькимъ ко́зыремъ ես փոքրիկ կօզրով, մէկանոցով զարկեցի, տարա. **-тіе** տ. Укрыва́ніе; **-ть** (укро́ю -ютъ), **ся** տ. Укрыва́ть, ся.

Укрѣ́|па ի. *ռմկ.* ամրացնելը. ամրացնելու. -ցուցիչ բան. **-пи́тельный** ած. ամրացուցիչ, զօրացուցիչ, կազդուրիչ. **-пи́ть** (-плю́ -пя́тъ), **ся** տ. Укрѣпля́ть, ся; **-пле́ніе** չ. 1. ամրացնելը, -ցնում, ամրապնդելը, -դում. у. го́рода; у. берего́въ (рѣ́чки, кана́ла); у. желу́дка ստամոքսի պնդումը. 2. հաստատելը. -տում. у. за кѣмъ կամ кому́ имѣ́нія; 3. ամրութիւն. *ամրոց.* переднія у—ія առաջաւոր ամրութիւնները. **-пля́ть**, -пи́ть ն. 1. ամրացնել, ամրապնդել. կազդուրել. զօրացնել. у. го́родъ—ամրացնել. у. полъ—ամրացնել. у. до́ску гвоздя́ми: движе́ніе укрѣпля́етъ тѣ́ло—ամրապնդում է. вре́мя -пля́етъ дру́жбу—ամրապնդում է. вино́ -пля́етъ желу́докъ—պնդացնում է. *филосо́фія -пля́етъ

разумъ—*զօրացնում է.* хорошій воздухъ -пляетъ здоровье; хорошая пища -пляетъ силы—*կազդուրում է.* спиртъ -пляетъ лѣсны—*ամրապնդում է.* *у. кого въ принятомъ рѣшеніи—*ամրապնդել.* 2, *հաստատել.* у. имѣніе за женою *կալքը, կալուածքը կնոջ վրայ հաստատել.* **-ся** *-ոյք.* 1, *ամրանալ, ամրապնդուել, հաստատուել.* 2, *կազդուրուել:*

У'ксу|сница *ի. քացախի շիշ, անօթ, քացախաման.* **-снокислый** *-ի. քացախաթթու.* у—ыя соли *քիմ. քացախաթթու աղեր.* **-сный** *-ի. քացախի.* у. запахъ: у—ая кислота *քացախաթթու.* **-сомѣдъ** *-. քացախամեղր.* **-сомѣръ** *-. քացախաչափ.* **-съ** *-. (յն.) քացախ.* винный у. *գինու քացախ:*

Укупо|риваніе *ւ. փակելը, գոցելը, կապելը, գամելը.* **-ривать, -рить** (-рю -рятъ) *ն.* 1, *(շշեր. տակառներ) խցել, խցանել, գոցել.* 2, *(ապրանքը) փաթաթել, կապել, (արկղը) գոցել, գամել.* **-рка** *ի.* 1. *խցելը, խցում, խցանելը, -նում.* 2. *կապելը. -պում, գոցելը, -ցում, գամելը, -մում.* **-рщикъ** *-.* **-рщица** *ի. (օր. շշեր) խցող, խցանող, (ապրանք, արկղ) կապող, գամող այր, կին:*

Уку|сить (-шу -сятъ) *ա.* Укусывать; **-съ** *-. խայթոց, խածնում, կծում. խածած, կծած, խայթած տեղ, վէրք.* **-сывать, -сить** *ն. խածնել, կծել, խայթել. խածնելով. կծելով գզել, պոկել.* его -сила собака: меня -сила муха: хлѣбъ такъ зачерствѣлъ, что его не укусишь *հացն այնպէս չորացել, քարացել է, որ բերան առնել չէ կարելի:*

Укў|тываніе *ւ. փաթաթելը, պատատելը.* **-тывать, -тать** *ն. փաթաթել, պատատել (մի բանի մէջ, մի բանով).* **-ся** *-ոյք. փաթաթուել (մի բանի մէջ, մի բանով):*

Уку|шеніе *ւ.* 1, *խածնելը, կծելը, խայթելը.* рана отъ у—ія: 2, *խածնած, կծած, խայթած տեղ, խածուածք.* **-шу́** *ա.* Укусить.

Улавли|ваніе *ւ. բռնելը, կալնուլը, առնելը.* **-вать,** уловить *ն. բռնել, կալնուլ, առնել.* у. случай *դէպքից օգուտ քաղել.* этотъ живописецъ хорошо уловилъ сходство *այդ նկարիչը նմանութիւնը լաւ է առել, լաւ է ընդօրինակել:*

Ула́|дить (-жу -дятъ), **ся** *ա.* Улаживать, ся; **-женіе** *ւ. շինելը, սարքելը, յարդարելը, գլուխ բերելը, միջնորդելը, վերջ, վախճան տալը.* у. дѣла *գործը գլուխ բերելը, վերջացնելը, կարգադրելը.* у. конфликта: **-живать,** -дить *ն.* 1, *շինել, սարքել, գլուխ բերել, յարդարել, կարգադրել, վերջացնել, վերջ, վախճան տալ.* у. дѣло, конфликтъ; 2. *հաշտեցնել, 'բարիշեցնել'.* **-ся** *-ոյք.* 1, *գլուխ գալ, վերջանալ.* дѣло -живается, -дилось; дѣло -жено, въ шляпѣ *գործը վերջացած, պրծած է.* 2, *համաձայնուել, համաձայնութեան գալ:*

Уламы|ваніе *ւ. կոտրելը, համոզելը (զոռով).* **-вать,** уломать, уломить *ն.* 1, *մի մասը կոտրել, կոտրելով, փշրելով քչացնել, պակասեցնել.* 2, **կոտրել, համոզել (զոռով, հազիւ հազ).* насилу я его уломалъ; его не уломаешь, ни за что не уломаешь *նա անհնարին է:*

Ула́|нскій *-ի. ուլանի, արգնուար, նիզակակիր սաղաւարտի, հեծելայի.* **-нъ** *-. (թուրք.)* *ռզմ. ուլան, արգնուար, նիզակակիր սաղաւարտ, հեծելայ:*

Уле|гáться, -(é)чься *-ոյք.* 1, *պառկել, ընկողմանիլ (քնելու).* всѣ -глись; 2, *մտնել, զետեղուել, տեղաւորուել.* всѣ эти книги въ одинъ сундукъ не улягутся; 3, *խաղաղուել, հանդարտուել.* страсти народныя улеглись; буря, вѣтеръ улеглись.

У'лей| *-. (սեռկ.* улья; *յ.* ульи, ьевъ) *փեթակ, մեղուների բուն.* **-ный** *-ի. փեթակի:*

Улéмъ *-. (արբ.) ուլէմ, օրէնսդէտ (Թիւրքիայում):*

Уле|пётываніе *ւ. տ. բայը.* **-пётывать, -петнуть** *ւ. ռմկ.* 1, *ծածուկ, գաղտնի, աննկատ հեռանալ, փախչել, կծիկը գնել, 'պոկ տալ'.* 2, *գնալ, անցնել.* «шмыгая и переваливаясь -пётывалъ вёрстъ пятьдесятъ въ сутки».

Уле|та́ніе *ւ. թռչելը, թռչելով հեռանալը.* **-тáть,** -тѣть *ւ.* 1. *թռչել, թռչելով հեռանալ.* 2, *շտապով հեռանալ, մեկնել, ճողոպրել, 'խալսել':*

Улетў|чиваніе *ւ. քիմ. ցնդում.* **-чивать, -чить** (-чу -чатъ) *ն. քիմ. ցնդել, ցնդեցնել.* **-ся** *-ոյք.* 1, *շոգիանալ, գոլորշիանալ.* 2.* *չքանալ. աներեւութանալ, կծիկը գնել:*

У|лётъ *-. թռչելը. թռչելով հեռանալը, ուրիշ տեղ, ուրիշ աշխարհ գնալը.* **-летѣть** (ечу -тятъ) *ա.* Улетать.

Улéчься (улягусь -жешься -гутся); *անց.* улёгся -леглась, -лось: *հրմ.* улягся) *ա.* Укладываться II. *և* Улегаться.

Ули|вáніе *ւ. թափելը, վաթելը, պակասեցնելը.* **-вáть, -ть** *ն. թափել, վաթել, պակասեցնել.* у. воды изъ стакана *բաժակից ջուր թափել, բաժակը թերատել:*

Ули́|зывать, -знуть 1. *ն. լիզել (մի փոքր, մի մասը).* 2,* *ւ. ռմկ. ծածուկ, աննկատ հեռանալ, փախչել, 'խալսել', կծիկը գնել, 'պոկ տալ':*

Улика *ի. ապացոյց, փաստ (յանցանքը, յանցաւորութիւնը ապացուցող).* противъ него есть сильныя у—и *նորա յանցաւորութիւնն ապացուցող զօրեղ փաստեր կան:*

Ули́т|ка *ի.* 1. *կնդ.* Helix, *խխունջ.* садовая у., H. hortensis, *այգու խխունջ.* 2, *կզմխ. ականջի խխունջ.* лѣстница у—ою *խխունջաձեւ սանդուխ.* **-ковый** *-ի. խխունջի.* **-кообрáзный** *-ի. խխունջաձեւ. խխունջակերպ.* **-очка** *նւզ. ա.* Улитка; **-очный** *-ի խխունջի:*

Ули́ть (улью -ютъ; улéй) *ա.* Уливать.

У'лица *ի. փողոց, 'քուչայ'.* жить окнами на у—у: жить на такой-то у—ѣ *այս ինչ փողոցում բնակուել.* будетъ и на нашей у—ѣ праздникъ (*առծ.*) *հայրաթ մի օր էլ արեգակը մեր եզրմը լոյս կը տայ:*

Улицезрѣть (-зрю -рятъ) *ն. տեսնել:*

Ули|чáть, -чить *ն.* кого въ чёмъ *մէկի մեղքը, մեղաւորութիւնը, յանցանքը, յանցաւորութիւնը եւն մի բանի մէջ ցոյց տալ, ապացուցել, հաստատել.* у кого во лжи *մէկին ստոր բռնել, ցոյց տալ.* у. зачинщиковъ *գրգիչներին, խռովարարներին գտնել, ի յայտ անել.* у. клеветника *ցոյց տալ, որ մէկը զրպարտիչ է.* **-чéніе** *ւ. ցոյց տալը, ապացուցելը, հաստատելը (մեղքը, մեղաւորութիւնը,*

յանցանքը, յանցաւորութիւնը եկն). **-чи́тель** ա. **-чи́тельница** է. մեղքը, յանցանքը եկն ցոյց տուող, ապացուցող, հաստատող այր, կին. **-чи́тельный** ած. մեղքը, յանցանքը եկն ցոյց տուող, հաստատող, ապացուցող. **-чи́ть** (-чу́ -ча́ть) ա. Уличáть.

У'личка է. նւզ. պստիկ փողոց, փողոցիկ. **-ный** ած. փողոցի, -ցային. у́. мальчи́шка.

Уло|ви́ть (-влю́ -бвять) ա. Улáвливать; **-вка** է. 1, ճարպկութիւն, ճարտարութիւն, հնարք, հնարագիտութիւն. 2, խորամանկութիւն. 'մահանայ'. **-вля́ть** ա. Улáвливать; **-въ** ա. միանգամից որսած, բռնած ձուկ, ձկներ[ի քանակութիւն]։

Уло|же́ніе չ. 1, օրէնք, օրէնսգրութիւն. օրէնսգիրք, օրէնքների ժողովածու, մատեան. у. о наказа́ніяхъ պատժական օրինագիրք, օրէնքների ժողովածու, մատեան. торго́вое у. վաճառականական օրէնսգիրք, կանոնագիրք. 2, ա. Укла́дываніе; **-жи́ть** (-жу́ -жать), **ся** ա. Укла́дывать, ся.

Уло|ма́ть, -ми́ть (-млю́ -бмять) ա. Ула́мывать.

Улу́|сный ած. ուլուսի, թափառականներին վրաններին, 'գաղաններին', հորդայի. **-съ** ա. (թուրք.) ուլուս, թափառականների վրաններ, 'գաղաններ', հորդա։

Улу|ча́ть, -чи́ть (-чу́ -ча́ть) ъ. գտնել. у. вре́мя յարմար ժամանակ գտնել. его́ ре́дко до́ма -чи́ть мо́жно.

Улучш|а́ть, -ши́ть (-шу́ -ша́ть) ъ. լաւացնել, բարելաւել, բարւոքել. **-ся** ъչզ. լաւանալ, բարելաւուել, բարւոքուել. **-ше́ніе** չ. լաւացում, բարելաւութիւն, -ւում, բարւոքում. есть у. въ состоя́ніи больно́го.

Улы|ба́ться, -бну́ться չ. ժպտալ. ребёнокъ -ба́ется; *наконе́цъ сча́стіе -бну́лось ему́; *это мнѣ ма́ло -ба́ется այդ ինձ հաճելի չէ, գուրեկան չէ. **-бка** է. ժպիտ. **-бну́ться** ա. Улыба́ться; **-бочка** նւզ. ա. Улы́бка.

У'льва է. բս. Ulva. հաղար։ [Ինու։

У'льмани́тъ ա. Տր. ullmanite. ալմա-

Ультима́тумъ ա. (նոր լա.) վերջնագիր, վերջնական պայման, առաջարկութիւն։

Ультрамари́|новый ած. ծովապայծառութի. **-нъ** ա. (նոր. լա.) ծովապայծառ (թանկագին ներկ, ներկ մի)։

Ультрамонта|ни́змъ ա. անդրալեռնականութիւն. **-нскій** ած. անդրալեռնական. **-нъ** ա. (լա.) անդրալեռնական (ծայրայեղ պապական, կղերական, պապական շահերի ու ձգտումների չարաչար պաշտպան)։

Ультра-радика́лъ ա. (լա.) ծայրա-[յեղ արմատական։

Улью́ ա. Ули́ть.

Улѣ|пля́ть, -пи́ть (-плю́ -ѣпять) ъ. կպցնել, փակցնե[լ], ամբողջանե[ալ] ծածկել, պատել]. у. кого́ гря́зью մէկին ցեխոտել։

Улюлю́| *f.* որս. հայ, հէյ, հէյ. **-кать** չ. որս. հայ, հէյ կանչել, հարայ, հէյրայ կանչել (որսին հետամուտ լինելիս)։

Уля́гусь ա. Уле́чься.

Ума́|зываніе չ. քսելը, օծելը, քսելը. **-зывать, -зать** (-жу -жуть; -жь) ъ. 1, քսել, օծել, քսել. 2, *անուշ խօսքերով աչխատել համոզել, 'գլուխը եզել'։

Ума́|ивать, -ять ъ. ա[ն]. նուազեցնել, յոգնեցնել, հալից գցել. **-ся** ъչզ. նուազել, յոգնել, հալից ընկնել։

Ума|ле́ніе չ. նուազեցնելը, փոքրացնելը, պակասեցնելը. նուազելը, -գում, պակասելը, -սում. **-лить** (лю -лять), **ся** ա. Умаля́ть,ся.

Умалишённый ած. և էոչ. խելագար

Ума́лчи|ваніе չ. լռելը, չասելը. **-вать**, умолча́ть ъ. о чёмъ մի բանի մասին լռել, մի բան չ'ասել. յաւիտեամբ անցնել. исто́рики -ваютъ объ э́томъ собы́тіи: я умолча́лъ о смéрти его́ сы́на; онъ хорошо́ сдѣ́лалъ, умолча́въ о томъ, что хотѣ́лъ сказа́ть; у. о подро́бностяхъ; у. о фа́ктѣ.

Ума́лывать, умоло́ть ъ. աղալ։

Ума|ля́ть, -ли́ть ъ. փոքրացնել, նուազեցնել, պակասեցնել. у. чьи достóинства; **-ся** ъչզ. նուազել, փոքրանալ, պակասել։

Ума́нъ ա. բս. Jnula, կղմուխ։

Ума́с|ливаніе չ. 1, քսելը, օծելը. 2, *կակուղ, անուշ խօսքերով համոզելը, 'գլուխը եզելը'. **-ливать, -лить** (-лю -лять) ъ. 1, քսել, օծել. 2, *կակուղ, անուշ խօսքերով համոզել, 'գլուխը եզել'։

Ума́тывать, умота́ть ъ. что чѣмъ մի բան մի ուրիշ մէջ կամ մի ուրիշ փաթաթել. что на что մի բան մի ուրիշ շուրջը, մի ուրիշ վերայ փաթաթել, պատատել. **-ся** ъչզ. մի բանի մէջ. մի բանով փաթաթուել։

Ума|ща́ть, -сти́ть (-щу́ -стя́ть) ъ. եկ. ու. օծել, քսել (գլուխը, ոտները)։

Ума́щивать, умости́ть ъ. քարել, խճել, սալարկել (փողոցը)։

Ума́|ніе չ. ա[ն]. յոգնեցնելը, հալից գցելը. **-ять** (-ю -ють), **ся** ա. Ума́ивать,ся.

У'м|бра է. Տր. terre d'ombre, ամճիկ շագանակ (ամբրահող)։

У'мбріа է. Եր. ombrine, ամբրին (ձուկ [մի)

Умелю́ ա. Умоло́ть.

Умень|ша́емое, аго չ. Թւր. նուազելի. **-ша́ть**, -ши́ть ъ. փոքրացնել, նուազեցնել, պակասեցնել, քչացնել, կրճատել. у. кому́ жа́лованье; у. свои́ расхо́ды; у. высоту́ зда́нія: разстоя́ніе -ша́етъ предме́ты; раска́яніе -ша́етъ вину́—նուազեցնում, մեղմացնում է. у. нало́ги; **-ся** ъչզ. փոքրանալ, նուազել, պակասել, քչանալ, կրճատուել. состоя́ніе его́ всё бо́лѣе и бо́лѣе -ша́ется; у. въ вѣ́сѣ քաշից, կշռից կորցնել. **-ше́ніе** չ. փոքրացնելը, -ցում, նուազեցնելը, -ցում, պակասեցնելը, -սում, քչացնելը, քչանալը. у. нало́говъ, пода́тей; у. цѣны́; у. жа́лованія; у. вины́; у. цѣ́нности иму́щества; **-ши́тельный** ած. փոքրացնող, -ցուցիչ. նուազեցնող, -ցական. у—ое и́мя քեր. նուազական անուն. у—ое стекло́ փոքրացուցիչ, մանրացոյց ապակի. **-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ), **ся** ա. Уменьша́ть, ся.

Умере́ть (умру́ -ру́тъ: անց. у́меръ -рла́. о; յ. у́мерли; հրմ. умри́) ա. Умира́ть.

Умер|тви́ть (-щвлю́ -твя́ть) ա. Умерщвля́ть.

Уме́ршій բյ. ած. մեռած, վախճանուած. ду́ши у—ихъ; моли́тва объ у—ихъ; пла́кать, рыда́ть по у—емъ му́жѣ.

Умер|щвле́ніе չ. սպանելը, -նում, մեռ-

ցնելը, -ցնում. у. плоти; **-щвлять**, -твить ն. սպաննել, մեռցնել. грѣхъ -щвляетъ душу; у. плоть.

Уме|тать (-ечу́ -е́чутъ; -чи́) **-тнуть** տ. Умётывать; **-(ё)тъ** ա. խրճիթ. իջևան, պանդուխտ ճանապարհորդների համար. **-(ё)тывать**, -тать, -тнуть ն. ամփ. 1, ածել, թափել, ծածկել (օր. աւազով). 2, ածել, թափել, ձգել, գցել. տանել, գրել։

Уми|леніе չ. 1, յուզում. 2, գգածում. գորով. **-лённо** մ. յուզուած, յուզուածով, խանդաղատանօք. **-лительно** մ. յուզիչ, սրտառուչ կերպով. это у. այդ յուզիչ, սրտառուչ է. **-лительность** ի. խանդաղատանք, սրտառչութիւն, գգածմունք. **-лительный** ած. յուզիչ, սրտառուչ, խանդաղատական. **-лить** (-лю -лятъ), **ся** տ. Умилять, ся.

Умилосердить (-ржу -дятъ) ն. кого մէկի գութը շարժել. **-ся** անց. надъ кѣмъ մէկի վերայ խղճալ, մէկին գթալ։

Умилости|вительный ած. գթութեան, հաշտութեան. **-(умило-)вить** (-влю -вятъ), **ся** տ. Умилостивлять, ся; **-вленіе** չ. գութը, ողորմութիւնը շարժելը. **-влять**, -(-ил-)вить ն. кого մէկի գութը, ողորմութիւնը շարժել. հաշտեցնել. **-ся** անց. գթալ, ողորմել։

Умиль|но մ. առանձին հաճութեամբ, սրտի յուզմամբ, քնքշութեամբ. у. глядѣть на кого; **-ность** ի. յոյզ, յուզում, հաճութիւն, քնքշութիւն. **-ный** ած. սրտառուչ, հաճելի, հաճոյական, ցանկալի, գուրեկան, քնքոյշ, փաղաքշական. у. голосъ.

Уми|лять, -лить ն. кого մէկին յուզել, մէկի գութը շարժել. **-ся** անց. յուզուել, խղճալ։

Уми|наніе չ. 1, լաւ, ըստ հարկին տրորելը, տափատափելը. 2, ճզմելը, ճմլելը, ճզմելով, ճմլելով ներս կոխելը. **-нать**, умять ն. 1, լաւ, ըստ հարկին տրորել, տափատափել. 2, ճզմել, ճմլել, ճզմելով, ճմլելով ներս կոխել։

Умирать, умереть չ. մեռնել, վախճանուել. онъ умираетъ, умеръ; у. съ голоду; у. отъ старости, отъ болѣзни, отъ ранъ; *у. со смѣху; у. своею, не своею смертію իր մահով, բռնի մահով մեռնել. *у. для міра աշխարհի համար մեռնել, աշխարհից հեռանալ։

Умиротво|реніе չ. 1, խաղաղացնելը, հաշտեցնելը. 2, հաշտութիւն, խաղաղութիւն. **-ритель** ա. **-рительница** ի. խաղաղարար, -ուհի, հաշտարար, -ուհի. **-рительный** ած. խաղաղարար, հաշտարար, խաղաղացնող, հաշտեցնող. **-рять**, -рить ն. խաղաղացնել, հաշտեցնել։

Ум|ишко ա. նուաս. չնչին միտք, խելք. **-ище** ա. յոկ. մեծ, ահագին խելք, միտք. **-ненькій** ած. փաղք. խելօք, խելացի. **-ненько** փաղք. տ. Умно; **-никъ** ա. **-ница** ի. խելօք, խելացի, մտացի, հանճարեղ, իմաստուն այր, կին, աղայ, աղջիկ, երեխայ. **-ничаніе** չ. խելքին զոռ տալը. **-ничать** չ. խելքին զոռ տալ. прошу не у.; **-но** մ. խելացի կերպով, իմաստութեամբ. говорить, отвѣчать, писать, поступать у.; онъ ведётъ себя очень у.

Умно|жать, -жить ն. բազմապատկել, բազմացնել. у. шесть на три; **-ся** անց. բազմապատկուել, բազմանալ. его семья очень умножилась; **-женіе** չ. բազմապատկելը, -կում, բազմացնելը, -ցնում. таблица у—ія բազմապատկման աղիւսակ. *къ -нію несчастій; **-жительный** ած. բազմապատկող, -կելու, բազմացնող, -ցնելու. **-жить** (-жу -жатъ), **ся** տ. Умножать, ся.

Умну տ. Умять.

У́м|ный ած. խելօք. խելացի, մտացի, իմաստուն, հասկացող. у́. человѣкъ; онъ умёнъ, очень умёнъ; у́—ая голова; у́—ая собака; у́—ое сочиненіе խելացի, մտացի շարադրութիւն. у́—ые глаза; у́—ое лицо; у́. отвѣтъ; у́—ая рѣчь; у́. совѣтъ; у́мный, аго ա. խելօք, խելացի, իմաստուն, հասկացող մարդ. **-нѣть**, поумн— չ. խելօքանալ, խելքի գալ, զգաստանալ։

Умовеніе չ. լուանալը, լուացում. у. ногъ въ великій четвергъ ոտնալուայ։

Умо|заключеніе չ. տ. Силлогизмъ; **-зрительно** մ. տեսականապէս, վերացականապէս. **-зрительность** ի. տեսականութիւն, վերացականութիւն. **-зрительный** ած. տեսական, վերացական, մտաւոր. **-зрѣніе** չ. տեսութիւն, տեսականութիւն, վերացականութիւն. **-изступленіе** չ. մտամոլութիւն, մտաբախութիւն, խելացնորութիւն։

Умо|кать, **-кнуть** չ. (անց. -къ -кла, о) թրջուել, թրմուել, ջրի մէջ կակղել, փափկել։

Умокъ, -мка ա. նւզ. կարճ խելք, միտք։

Умо|лачивать, -лотить ն. ա, լաւ, ըստ հարկին, բ, որոշ քանակութեամբ կա(լ)սել (հացահատիկ)։

Умо|леніе չ. աղաչելը, -չանք, պաղատելը, -տանք, աղերսելը, -սանք. **-лить** (-лю -лятъ) տ. Умолять.

Умол|кать, **-кнуть** չ. լռել, ձայնը, ասօր կտրել, 'տաղ անել'. соловей умолкъ; -(у́мол)**къ** ա. լռելը, լռութիւն. безъ-у́молку մ. առանց լռելու, անընդհատ, անդադար. говорить безъ-у́молку.

Умоло|тить (-чу́ -отятъ) տ. Умолачивать; **-тъ** ա. կա(լ)սած հացահատիկ[ի քանակութիւն, արդիւնք]. нынѣшній у. хорошъ այժմ խուրձը շատ, առատ հատիկ է տալիս։

Умолоть (умелю -елютъ; -ли) տ. Умалывать.

Умолча|ніе չ. լռելը, լռութիւն պահելը, չ'ասելը. **-ть** տ. Умалчивать.

Умолъ ա. 1, աղալը, աղացում. 2, աղալիս, աղալուց պակասած մաս, քանակութիւն։

Умо|лять, -лить ն. [кого о чёмъ մէկին մի բանի համար] աղաչել, պաղատել, թախանձագին խնդրել, աղերսել. у. кого о помощи, о помилованіи; -ляю васъ не дѣлать этого; я не могъ -лить его որքան էլ աղաչեցի, պաղատեցի, նա չհամոզուեց, չարաւ։

Умопомра|чающій ած. մարդու խելագարեցնող, զարհուրելի, սոսկալի. у—ая картина; **-ченіе** չ. 1, թանձրամտութիւն, խենթութիւն, 'խևութիւն'. 2, տ. Сумасшествіе; **-чительный** ած. յիմարական, մարդու խելագարեցնող, 'գժուեցնող', ապշեցուցիչ. *у—ая роскошь.

Умо|помѣшательство չ. խելագարութիւն, ցնորում, խելացնորութիւն. **-представленіе** չ. մտապատկեր, գաղափար. у.,

понятіе о бѣломъ գաղափար, հասկացողութիւն սպիտակ գոյնի մասին։

Умо́|ра է. խիստ ծաղրալի, ծիծաղից մեռցնող բան. это про́сто у. մաքուր ծիծաղից մեռնում եմ թուլանում է. смотрѣ́ть на него́ у. անկարելի է առանց ծիծաղի նորան նայել. **-ри́тельно** մ. խիստ ծաղրալի կերպով, ծիծաղից սպանելով. **-ри́тельный** ած. խիստ ծաղրալի, ծիծաղելի, ծիծաղից թուլացնող, սպանող. **-ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. 1, սպանել. *горе уморило его; 2, у. кого со смѣху մէկին ծիծաղից թուլացնել, սպանել։

Умости́ть(-ощу́ -стя́тъ) ա. Ума́щивать.

Умота́ть, ся ա. Ума́тывать, ся.

Умо́чка է. թրջուելուց, թրմուելուց փոք-

Умо́ю ա. Умы́ть. լուանալը, պակասելը։

У́мст|венно մ. մտաւորապէս, իմացականապէս. **-венный** ած. մտքի, մտաւոր, իմացական. у́. складъ մտաւոր կազմ. у́—ое движе́ніе; **-вова́ніе** չ. մտածելը, խորհելը, փիլիսոփայութիւն անելը. **-вова́тель** ա. մտածող, խորհող, փիլիսոփայութիւն անող. **-вова́ть** (-вую -ютъ) չ. մտածել, խորհել, փիլիսոփայութիւն անել։

Умуд|ри́ть, -ря́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. кого́ մէկին խրատել, հրահանգել, իմաստութիւն սովորեցնել, իմաստացնել. **-ся** անդ. իմաստանալ, իմաստուն, հնարիմաց, ճարտարամիտ դառնալ. *մի բան մտածել, հնարել, որևէ մտքի գալ։

Умча́ть, ся ա. Мчать, ся.

Умъ, а́ ա. միտք, խելք, հասկացողութիւն. ограни́ченный у. սահմանափակ խելք, միտք. онъ одарёнъ высо́кимъ умо́мъ նա մեծ խելքի տէր է, օժտուած է մեծ ձիրքերով. обши́рный у. մեծ խելք, բազմակողմանի մտաւոր կարողութիւն. мнѣ пришло́ на у. միտքս ընկաւ, միտքս եկաւ. մտածեցի. въ э́той кни́гѣ мно́го ума́ այդ գրքում մեծ իմաստութիւն կայ. въ умѣ́ ли ты? խելքդ գլխի՞դ է. сойти́ съ ума́ խելագարուել, ցնորուել, խելքը կորցնել. свести́ съ ума́ խելքը առնել, յիմարացնել, 'գժուացնել'. э́то у меня́ изъ ума́ вонъ այդ բոլորովին մտքիցս ընկել էր, մոռացել էի. у него́ не то на умѣ́ նա մտքումն ուրիշ բան ունի. у него́ то́лько му́зыка на умѣ́ նորա ուշքն ու միտքը երաժշտութեան վերայ է. у него́ зло на умѣ́ նա մտքում վատ, չար դիտաւորութիւն ունի. э́то у меня́ съ ума́ не идётъ այդ ես չեմ կարողանում մոռանալ կամ չեմ կարողանում մտահան անել, մոռացնել. *онъ себѣ́ на умѣ́ նա իր բանը լաւ գիտէ, շատ 'յետ նկածն է'. взя́ться за умъ խելքը հաւաքել, ուշքի գալ, զգաստանալ. ума́ не приложу́, какъ э́то сдѣ́лать, какъ быть ես զարմանքից ամենևին ոչինչ չեմ հասկանում. за́дній у. յետին միտք. *волне́ніе умо́въ մտքերի յուզում. у. него́ что на умѣ́, то и на языкѣ́ նա պարզասիրտ մարդ է. ինչ մտածում է, այն էլ պարզապէս յայտնում է. у. хорошо́, а два лу́чше (առծ.) վատ չէ ուրիշի հետ խորհրդակցելը. у него́ захо́дитъ, зашёлъ у. за ра́зумъ նա ցնորուելու մօտ է։

Умы|ва́льникъ ա. լուացուելու կոնք, լուացարան. **-ва́льница** է. լուացարան. у. въ ри́зницѣ; **-ва́льный** ած. լուացուելու. у. сто́ликъ, у. тазъ լագան, լուացուելու կո[նք]. **-ва́ніе** չ. լուանալը, լուացում. **-ва́нье** գեղանջուր (որով կանայք գեղեցկութեան հա[մար] լուացւում են). **-ва́ть, -ть** ն. լուանալ. -ва́ю ру́ки; **-ся** անդ. լուացուել։

I. **Умы|ка́ніе** չ. փախցնելը, -ցնում, առևանգելը, -գում, յափշտակելը, -կում. **-ка́ть** ն. փախցնել, առևանգել, յափշտակել, զոռով տանել։

II. **Умы́кать** ն. ռմկ. յոգնեցնել, հալից գցել. **-ся** անդ. յոգնել, հալից ընկնել։

У́мы|селъ, сла ա. [չար] դիտաւորութիւն, մտադրութիւն, դաւ. съ у́—слу դիտաւորութեամբ. злой у́. չար դիտաւորութիւն, չարամտութիւն. имѣ́ть злой у́.; **-(умы́)слить** (-слю -лятъ) ա. Умышля́ть.

Умы́ть (умо́ю -ютъ; անց. умы́лъ -ла. о; հրմ. умо́й), **ся** ա. Умыва́ть, ся.

Умы|шле́ніе չ. չար մտադրութիւն, դիտաւորութիւն, դաւ. հմմ. У́мыселъ; **-шленно** մ. դիտմամբ, չար դիտաւորութեամբ. **-шленность** է. նախօրոք մտածուած լինելը, կանխամտածութիւն. **-шленный** ած. նախամտածուած, կանխամտածուած, դիտաւորեալ, դիտմամբ, չար դիտաւորութեամբ արած, գործած. убі́йство не у—ое, по неосторо́жности; **-шля́ть, -слить** ն. նիւթել, չարիք, վատ բան մտածել, հնարել, մեքենայել, դաւել. у. на чью-либо жизнь մտածել մէկին սպանելու, մէկին կեանքը առնելու։

Умѣ|ется, умѣ́лось դէմք. ռմկ. կարելի է, կարելի էր, հնարաւոր է, հն. էր. какъ умѣ́ется, такъ и дѣ́лаю ինչպէս կարելի է, ինչպէս կարող եմ, այնպէս էլ անում եմ. какъ умѣ́лось, такъ и сдѣ́лалъ ինչպէս կարողացայ, այնպէս էլ արի. **-ло** ա. Иску́сно; **-лый** ա. Иску́сный; **-ні(ь)е** չ. հմտութիւն, կարողանալը, հասկանալը, գիտենալը, գիտութիւն. у. жить въ свѣ́тѣ.

Умѣ́|ренно մ. չափաւոր կերպով. **-ренность** է. չափաւորութիւն, բարեխառնութիւն. **-ренный** ած. չափաւոր, միջին, բարեխառն. у. жаръ; у—ое жела́ніе; у. кли́матъ; у. человѣ́къ; *у—ая цѣна́; у. по́ясъ աշխ. բարեխառն գօտի. **-ря́ть, -рить** (-рю -рятъ) ն. չափաւորել, մեղմացնել. у. свой гнѣвъ, свой стра́сти; у. жаръ ջերմութիւնը բարեխառնել. у. свой жела́нія; у. свой расхо́ды իր ծախսերը չափաւորել, կրճատել։

Умѣсти́ть(-ѣщу́ -ѣстя́тъ) ա. Умѣща́ть.

Умѣ|сти́тельный ած. տարձակ, ընդարձակ, շատատար, մեծատարած, շատ պարունակող, 'տանող'. **-сти́ть** (-щу́ -стя́тъ), **ся** ա. Умѣща́ть, ся; **-стность** է. պատշաճութիւն, ճահաւորութիւն, իրաւացիութիւն. **-стный** ած. պատշաճ, իրաւացի, ճահաւոր.

Умѣ́ть, сумѣ— չ. կարողանալ, կարել, գիտենալ, իմանալ, հասկանալ. у. пѣть, чита́ть, танцова́ть; не сумѣ́ю э́того сдѣ́лать չեմ կարող այդ անել. вы не умѣ́ете шути́ть դուք հանաք անել չգիտէք. я сдѣ́лалъ, какъ умѣ́лъ; *у. концы́ хорони́ть հաս[կացնել] բանը կոծկել։

Умѣ|щивать, -си́ть ն. լաւ, բա[ր]ւ[ո]կին հունցել (խմորը), տրորել (կաւը)։

Умѣ|ща́ть, -сти́ть ն. что въ чёмъ

մի բան միւսի մէջ տեղաւորել, զետեղել. **-ся** —ներգ. տեղաւորուել, զետեղուել:

Умяг|чáть, -чи́ть ն. 1, փափկացնել, կակղացնել. 2,* մեղմացնել. у. нрáвы; **-ся** —ներգ. փափկել, փափկանալ, կակղել, կակղանալ. խղճալ. **-чéніе** չ. 1, փափկացնելը, -ցում, կակղացնելը, -ցում. 2, մեղմացնելը, -ցում. **-чáть** (-чу́ -чáтъ), **ся** տ. Умягчáть, ся.

Умя́ть (умну́ -ну́тъ) տ. Уминáть.

Унаво|жéніе չ. աղբելը, -բում, 'փէյնելը', պարարտացնելը, -ցնում. **-живать, -зить** (-жу -зятъ) ն. աղբել, 'փէյնել', պարարտացնել (հողը):

Унаслѣ|довáніе չ. ժառանգելը, -գում. **-довать** (-дую -ютъ) ն. ժառանգել. онъ застѣнчивъ, онъ -довалъ ѐто отъ отцá.

Ундина է. (լտ.) դիցբ. ջրահարսն:

Уне|сéніе չ. տանելը, քշելը. **-сть** (-су́ -су́тъ; անց. унёсъ -слá, ó) տ. Уносить.

Универсá|лъ —. (լտ.) հրովարտակ, հրամանագիր, ունող (փոքր ու մեծ հասարակին հրամաններ.) **-льно** մ. համընդհանուր, ընդհանրապէս. **-льность** է. համընդհանրութիւն, ընդհանրականութիւն. **-льный** —ծ. համընդհանուր, ընդհանուր. у—ое срéдство համընդհանուր (բոլոր ցաւերը, հիւանդութիւնները բուժող միջոց):

Университé|тскій —ծ. համալսարանի. **-тъ** —. (լտ.) համալսարան:

Уни|жáть, -зить ն. 1, ցածրացնել, ցածացնել. 2,* ստորացնել. նուաստացնել. Богъ -жáетъ гóрдыхъ; пья́нство -жáетъ человѣка հարբեցողութիւնը մարդու արժանիքը ձգում է. у. чужóе достóинство ուրիշի արժանիքը ձգել. **-ся** —ներգ. ստորանալ, նուաստանալ, խոնարհուել. я не -жу́сь до тогó, чтóбы оправдываться; ему́ бы хотѣлось, чтóбы всё -жáлось пéредъ нимъ; **-жéніе** չ. 1, ստորացնելը, -ցնում, նուաստացնելը, -ցնում. 2, ստորանալը, -ցում, ստորութիւն, ցածութիւն, նուաստանալը, -ացում, վիրաւորանք. переносить огорчéнія. -нія զառանութիւններ, վիրաւորանքներ կրել. **-жéнно** մ. նուաստութեամբ. **-жéнность** է. նուաստութիւն, ցածութիւն. **-жéнный** —ծ. նուաստ, խոնարհ, նուաստացած, ստորացած, ցած. **-жу** տ. Унизить.

Унизáть (-жу́ -я́жутъ; -жи́) տ. Унизывать.

Уни|зи́тельно մ. ստորացուցիչ, նուաստացուցիչ կերպով, եղանակով. դէմ. նուաստացուցիչ, անպատուաբեր է. **-зи́тельность** է. ստորացուցիչ, նուաստացուցիչ, վիրաւորական լինելը. **-зи́тельный** —ծ. ստորացուցիչ, նուաստացուցիչ, անպատուաբեր. վիրաւորական. **-зить** (-жу -зятъ), **ся** տ. Унижáть, ся.

Уни́|зываніе չ. ընդելուզելը, -զում, յեռուլը, զարդարելը, պաճուճելը. **-зывать, -зать** ն. ընդելուզել, յեռուլ, զարդարել, պաճուճել (մարգարիտներով, թանգագին քարերով եւլն). °егó рѣчь -зана антитéзами նորա ճառը խճողուած է հակադրութիւններով:

Уни|мáніе չ. հանդարտացնելը, խաղաղացնելը, սաստելը, զսպելը, դադարեցնելը, կարելը, մեղմացնելը, ամոքելը. **-мáть**, уня́ть ն. հանդարտացնել, խաղաղացնել, սաստել, զսպել, դադարեցնել, կտրել, մեղմացնել, ամոքել. у. бу́йство կատաղութիւնը զսպել. дѣти шумя́тъ, уйми́те ихъ; уйми́те собáкъ լռեցրէք շներին. я ужъ уйму́ васъ ես ձեր ձայնը, ձեր 'սուսը' կը կտրեմ. у. боль ցաւը կտրել, հանդարտացնել, ամոքել. у. кровотечéніе արիւնհոսութիւնը կտրել, դադարեցնել. **-ся** —ներգ. հանդարտանալ, հանդարտուել, թուլանալ, լռել, դադարել, ձայնը, 'սուսը' կտրել. уйми́тесь дѣти, пóлно шали́ть; зубнáя боль унялáсь—կտրեց. кровотечéніе уняло́сь—կտրեց, դադարեց. когдá ты уймёшься Երբ պիտի դու խելքի գաս:

Унисóнъ —. (իտ.) երժ. միաձայնութիւն, միաձուլ (միենոյն տոնը կամ եղանակը միաժամանակ շատ ձայներով կամ նուագարաններով երգելը կամ ածելը). въ у. մ. միաձայն:

Унитá|рій —. (լտ.) հակաերրորդական, ս. երրորդութիւնը ժխտող աղանդաւոր. **-ри́змъ** —. ունիտարիզմ, միապետական ուղղութիւն, ձգտում (հակառ. տ. Федерали́змъ); **-рный** —ծ. միացական:

Унифóрма է. (գերմ.) համազգեստ:

Уничи|жáть, -жи́ть ն. ստորացնել, նուաստացնել, անարգել. **-ся** —ներգ. ստորանալ, նուաստանալ, խոնարհուել. у. пéредъ Бóгомъ Աստծու առաջ խոնարհուել, իւր ոչնչութիւնը խոստովանել. **-жéніе** չ. ստորացնելը, -ցում, նուաստացնելը, -նում. խոնարհութիւն, նուաստութիւն, կործանք. у. пáче гóрдости նուաստութիւնն աւելի գովելի է, քան հպարտութիւնը. **-жéнно** մ. ստորացուցիչ, նուաստացուցիչ կերպով, եղանակով. **-жéнность** է. տ. Уничижéніе; **-жи́тельно, -жи́тельность** տ. Уничижéнно, -нность; **-жи́тельный** —ծ. ստորացնող, -ցուցիչ, նուաստացնող, -ցուցիչ, անարգական. **-жи́ть** (-жу́ -жáтъ), **ся** տ. Уничижáть, ся.

Уничто|жáть, -(ó)жить ն. ոչնչացնել, կործանել, ջնջել. вáрвары -óжили ри́мскую имперію; у. могу́щество; у. áрмію, непріятеля; у. крысъ—ոչնչացնել, ջնջել. попрёки -жáютъ всю цѣну благодѣя́нія; у. вéксель, контрáктъ, завѣщаніе—ոչնչացնել, պատռել. у. закóнъ, обы́чай, дóлжность—ոչնչացնել, վերացնել. у. дурнóй зáпахъ; годá -óжили ея́ красоту́; у. пригово́ръ судá դատարանի վճիռը ոչնչացնել, փոխել. **-ся** —ներգ. ոչնչանալ, կործանուել. **-жéніе** չ. ոչնչացնելը, կործանելը, ջնջելը. **-жи́мость** է. կործանելիութիւն, ոչնչացնելի, կործանելի լինելը. **-жи́мый** —ծ. ոչնչացնելի, կործանելի, ջնջելի. **-жи́тельный** —ծ. ոչնչացնող, կործանող, ջնջող. **-жить** (-жу -жатъ), **ся** տ. Уничтожáть, ся.

У|ніáтка է. միացեալ, միարանեալ կամ պապական ուղղափառուհի. **-ніáтскій** —ծ. միաբանական. **-ніáтъ** —. միաբանական, միացեալ, միարանեալ կամ պապական ուղղափառ. **-ніо-ни́стъ** —. միաբանական. **-нія** է. (նոր լտ.) 1, քղք. միութիւն, միաբանութիւն (երկու կամ աւել պետութիւնների, որոնք սակայն իրենց ներքին գործերը վարում են միմեանցից անկախ կերպով). 2, եկղ. պատմ. միութիւն, միացեալ, միարանեալ կամ պապական ուղղափառներ (որոնք պապի հեղինակութիւնն ընդունում են):

Уно|рáвливать, -ровля́ть, -рови́ть (-влю́ -вя́тъ) ն. 1, համաձայն ցանկու-

թեան անել, հաճոյանալ, գուր գալ, գոհացնել. 2, յարմար, պատեհ ժամանակ, դէպք գտնել. **-ся** չզք. յարմարուել, յարմարանալ։

Уно|сить(-шу́ -о́сятъ), унести́ ն. 1, տանել (իւր հետ). возвраща́йтесь домо́й и -си́те свои́ ве́щи наза́дъ; его́ унесли́ покры́таго ра́нами; *пото́къ вре́мени уно́ситъ насъ ժամանակի հոսանքը մեզ իւր հետ քշում տանում է. 2, ծածուկ տանել, գողանալ, 'թռցնել', յափշտակել. **-ся** չզք. տարուել, թռչել, գնալ, հեռանալ. **-сный** ած. 1, քաշող, քաշելու. у—ые ремни՝ ձիափոկեր, կառափոկեր. у—ая ло́шадь առջեւից լծած ձի. 2, գողացած, գողօնք. у—ыя ве́щи; **-съ** ա. 1, իւր հետ տանելը, փախցնելը. побе́гъ съ у—омъ казённыхъ веще́й ռզմ. փախուստ դէպքով, զինուորական զինապիտոյքներով հանդերձ. 2, գողանալը, գողութիւն։

У'нтеръ| անփ., **-офице́ръ** ա. (զինւ.) ենթասպայ, փոխսպայ. **-офице́рскій** ած. ենթասպայի, -յական, փոխսպայի, -յական։

У'н|цевой ած. ունկու, ունծայի, մի ունկի, ունծայ ծանրութեամբ. **-ція** է. (լտ.) ունկի, ունծայ (քաշ, կշիռ=$^1/_{12}$ դեղատան ֆունտի)։

Уны|ва́ть, -ть չ. վհատել, լքանել, յուսահատուել. въ сча́стіи не возноси́ся, въ несча́стіи не -ва́й; не у. въ бѣдѣ́; **-ло** մ. վհատած, տխրութեամբ, տրտմութեամբ. **-лость** ի. վհատութիւն, լքում, տխրութիւն, տրտմութիւն. **-лый** ած. վհատ[ուած], լքած, յուսահատ[ուած], ընկճուած, տխուր, տրտում. похудѣ́вшее, у—ое лицо́; у—ое молча́ніе; **-ніе** չ. վհատութիւն, լքում, յուսահատութիւն, ընկճուածութիւն, տխրութիւն, տրտմութիւն։

Уны́|ривать, -ри́ть չ. 1, սուզուել, ընկղմուել[ով խուսափել, ազատուել վտանգից]. 2, отъ чего́ մի բանից խուսափել, խոյս տալ, խորշել։

Уны́ть (уно́ю -ютъ) տ. Унывать.

Уня́|тіе չ. հանդարտեցնելը, -ցնում, խաղաղացնելը, -ցնում, դադարեցնելը, կտրելը, մեղմացնելը, -ցնում, ամոքելը, -քում. у. бо́ли; **-ть** (уйму́ -му́тъ; անց. уня́лъ -ла́, о; հրմ. уйми́), **ся** տ. Унима́ть, ся.

Упа|да́ніе տ. Упаде́ніе **-да́ть**, упа́сть չ. 1, ընկնել, վայր ընկնել, վայր գլորուել. у. на́ полъ; онъ поскользну́лся и упа́лъ; у. съ ло́шади; де́рево упа́ло; у. на колѣ́ни пе́редъ о́бразомъ սուրբ պատկերի առաջ ծունկ չոքել. *у. ду́хомъ վհատուել, լքանել. у. въ о́бморокъ նուաղել. он упа́лъ въ обще́ственномъ мнѣ́ніи—ընկաւ. довѣ́ріе къ нему́ упа́ло նորա վարկն ընկաւ. 2, իջնել, ցածրանալ, ցածանալ, նուաղել. вода́ въ рѣкѣ́ упа́ла գետը բարակել է. цѣна́ на хлѣбъ упа́ла հացի գինը ընկել, իջել է. баро́метръ упа́лъ, ртуть въ баро́метрѣ упа́ла; 3, պակասել, նուաղել, թուլանալ, արկարանալ. си́лы больно́го упа́ли; торго́вля упа́ла առեւտուրն ընկել, նուաղել է. **-де́ніе** չ. ընկնելը, վայր ընկնելը, վայր գլորուելը անկում. **-до́къ**, дка ա. անկում. у. креди́та; у. ду́ха վհատութիւն, լքում. придти́ въ у. ընկնել, ամբուել, քայքայուել. торго́вля въ -дкѣ́ առեւտուրն ընկած է. у. си́лъ ոյժերի թուլութիւն, ակարացում. *сча́стье его́ клони́тся къ -дку; **-ду́** տ. Упа́сть; **-дъ** ա. անկում, թուլութիւն, ուժասպառութիւն. ходи́ть, танцова́ть до -ду երկար մանդալով հալից ընկնել. смѣ́яться до -ду ծիծաղից թուլանալ։

Упа́ивать, упои́ть խմեցնել, հարբեցնել։

Упа|кова́ніе չ. գնելը, գարսելը, զետեղելը, ծրարելը (իրերը). **кова́ть** (-ку́ю -ю́тъ) տ. Упако́вывать; **-ко́вка** ի. **-ко́вываніе** չ. գնելը, գարսելը, զետեղելը, ծրարելը. у. въ я́щики արկղներում գարսելը, զետեղելը. արկղելը (ապրանքը). **-ко́вщикъ** ա. [իրեր, ապրանք] գարսող, զետեղող, արկղող, ծրարող ու այլն. **-ко́вывать**, -кова́ть ն. գնել, գարսել, զետեղել, ծրարել, արկղել (իրերը, ապրանքը)։

Упа́лзывать. տ. Уполза́ть.

Упа́мя|тывать, -това́ть(-ту́ю -ю́тъ) ն. 1, մտքում պահել, չմոռանալ. 2, ռմկ. մոռանալ. մտքից գցել։

Упа́|ривать, -ри́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. լաւ, բաւ հարկին խաշել, եփել, փափկացնել (գոլորշով, քրտով). 2, քշելով քրտնեցնել. у. ло́шадь; **-ся** չզք. քրտնել, քաղ քրտինք կտրել։

Упа|са́ть, -сти́ (-су́ -су́тъ; անց. -съ -сла́, о; հրմ. -си́) պահել, պահպանել. Бо́же упаси́! Աստուած հեռու պահէ, Աստուած մի արասցէ։

Упа́|сть (-аду́ -ду́тъ; անց. -лъ -ла, о; հրմ. ди́) տ. Упада́ть.

У'пасъ ա. բս. Antiaris toxicaria, ուպաս[ենի]։

Упа́|хивать, -ха́ть(-шу́ -шутъ; -ши) ն. խոր, բաւ հարկին, խնամքով վարել, հերկել, գործել (հողը)։

Упе|ка́ніе չ. լաւ, բաւ հարկին եփելը, թխելը. **-ка́ть**, -чь ն. 1, լաւ, բաւ հարկին թխել. 2,* кого́ մէկին հեռացնել, աքսորել 'ճամբ անել'. *у. кого́ въ солда́ты, подъ кра́сную ша́пку մէկին զոռով, բանի կերպով զինուոր գարձնել, զինուորագրել. его́ упекли́ подъ судъ նորան զոռով դատարան քարշեցին։

Упе|лёнываніе չ. լաւ, բաւ հարկին խանձարրելը, 'բոլորելը', 'բարուրելը'. **-лёнывать**, **-лена́ть** ն. լաւ, բաւ հարկին խանձարրել, 'բոլորել', 'բարուրել'. у. ребёнка.

Упере́|живать, -ди́ть (-жу́ -дя́тъ) տ. Предваря́ть, -ри́ть.

Упере́ть (упру́ -ру́тъ; անց. упёръ -рла́, о; հրմ. упри́), **ся** տ. Упира́ть, ся.

Упе́чь (-еку́ -чёшь -ку́тъ; անց. -пёкъ -пекла́, о; ки́) տ. Упека́ть.

Упи|ва́ться, -ться չզք. չափազանց խմել, հարբել. у. кро́вью արիւնով կշտանալ, արեան ծարաւը յագեցնել։

Упи́|ливаніе չ. տ. բայց. **-ливать**, **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) ն. սղոցել, 'խէրթել', սղոցելով կարճացնել։

Упи|ра́ніе չ. յենելը, յենացնելը, կռթնեցնելը, 'դէմ տալը'. **-ра́ть**, упере́ть ն. 1, յենել, յենացնել, կռթնեցնել, 'դէմ տալ'. у. бревно́ въ стѣ́ну; у. лѣ́стницу ни́жнимъ концо́мъ շարժական սանդուղքի ('նարդիւան') ստորին ծայրն ամրացնել. 2, ուղղել, դարձնել. у. глаза́ въ зе́млю աչքերը գետնին յառել.

3, պնդել. **-ся** -նէր. 1, во что մի բանի յենուել, մի բանի վերայ կռթնել. пра́вый флангъ а́рміи -ра́лся въ лѣсъ; 2,* համառակուել, ընդդիմանալ. онъ -ра́лся сдѣ́лать э́то.

Упи|са́ть (-шу́ -шутъ; -ши́) ա. Упи́сывать; **-систо** մ. սիմուած կերպով. **-си́стый** -ծ. սիմուած, քնքոյշ (գրի մասին). **-сыва́ніе** ը. ա. բայր. **-сыва́ть**, -са́ть ն. 1, գրելով անդամարել, զետեղել, ամփոփել, այնպէս գրել, արտագրել, որ անդամարուի, զետեղուի, ամփոփուի. я. -са́лъ проше́ніе на одно́й страни́цѣ; у. страни́цу въ страни́цу այնպէս արտագրել, որ երեսն երեսի վերայ գայ կամ զետեղուի. 2, ռմկ. ագահաբար ուտել, կլանել, լափել. въ оди́нъ мигъ мы -са́ли за́днюю часть бара́нины; **-ся** -նէր. զետեղուել, անդամարուել (գրուելով)։

Упи́|тыва́ніе ը. բտելը. у. живо́тныхъ; **-тыва́ть, -та́ть** ն. բտել, պարարտացնել։

Упи́ться (упью́сь -ю́тся; անց. -и́лся -ла́сь -ло́сь; հրմ. упе́йся) ա. Упива́ться.

Упи́|хива́ніе ը. ներս կոխելը, ներս խցկելը, զետեղելը. **-хива́ть, -ха́ть, -хну́ть** ն. ներս կոխել, ներս խցկել, զետեղել։

Упишу́ ա. Уписа́ть.

Упла́|та է. վճարելը, -րում, հատուցանելը, -ցում. въ у—у 'ի հատուցում. присуди́ть къ у—ѣ суде́бныхъ изде́ржекъ; **-чива́ть, -ти́ть** (-чу́ -а́тятъ) ն. վճարել, հատուցանել, 'տալ'. у. долгъ; я уплати́лъ ему́ сто рубле́й; у. нежо́данное ապառիկը վճարել. у. по ве́кселю մուրհակը թափել. у. заимода́вцу.

Упле|та́ніе ը. ա. բայր. **-та́ть, -сти́, -сть** (-ту́ -ту́тъ; անց. -лёлъ -ела́. о́; հրմ. -ти́) ն. 1, ամուր, խիտ կերպով հիւսել. 2,* ռմկ. ագահաբար ուտել, լափել, կլանել. 3, ը. արագ, շատ հեռանալ, փախչել, կծիկը գնել, 'ցոլ տալ'. **-ся** -նէր. հեռանալ, մեկնել։

Уплотни́ть ա. Плотни́ть.

Уплы|ва́ніе ը. հեռանալը, մեկնիլը. **-ва́ть, -ть** (-ву́ -ву́тъ; անց. лъ -ла́, о́; հրմ. -ви́) ը. 1, հեռանալ, մեկնիլ (ջրով). кора́бль уплы́лъ, уплы́лъ изъ ви́ду; 2, անցնել, անց կենալ. уплы́лъ годъ.

Упо|ва́ніе ը. յոյս, ակնկալութիւն. возложи́ть своё у. на Бо́га, на мона́ршее милосе́рдіе; **-ва́тельно** տէմկ. յուսալի է, պէտք է յուսալ. **-ва́ть** (-ва́ю -ютъ) ը. на кого́ մէկի վերայ յուսալ, յոյսը դնել, յոյս ածել, մէկին ապաւինել. у. на Бо́га.

Уподо|би́тельно մ. նմանութեամբ, համեմատութեամբ, բաղդատմամբ. **-би́тельный** -ծ. նման, համեմատական, բաղդատական. **-(о́)бить** (-блю -бятъ), **ся** ա. Уподобля́ть, ся; **-бле́ніе** ը. նմանեցնելը, -նեցնում. -համեմատելը, -տում. բաղդատելը, -տում. **-бля́ть**, -бить ն. նմանեցնել. համեմատել. բաղդատել. постоя́нныя накло́нности -бля́ютъ челове́ка скоту́—մարդուս նմանեցնում են անասունին. нѣтъ никого́, кому́ мо́жно бы́ло -бы -бить его́ ուրիշ չկայ, որի հետ կարելի լինէր նորան համեմատել. **-ся** -նէր. նմանուել. смерть -бля́ется сну.

Упо|е́ніе ը. յափշտակութիւն, զմայլում, բերկրութիւն, յղփութիւն, վայելք. у. чу́вствъ զգայական վայելքներ. мину́ты сла́дкаго -нія զմայլման քաղցր րոպէներ. въ -ніи любви́, сла́вы սիրուց, փառքից յղփացած, յափշտակուած. **-е́нный** -ծ. յղփացած, յափշտակուած. у. го́рдостію հպարտութիւնից շշմած. у. сла́вою փառքից յղփացած. у. любо́вію սիրուց յափշտակուած. у. ра́достію բերկրալից. у. восто́ргомъ զմայլուած, ապշշացած. **-и́тельный** -ծ. յափշտակիչ, զմայլիչ, շշմեցնող, -ցուցիչ։

Упо|коéніе ը. **-ко́й** ա. հանգիստ, հանգստութիւն, խաղաղութիւն. моли́ться о упокое́ніи կամ за упоко́й души́ уме́ршаго; **-ко́ивать**, -ко́ить ն. հանգստացնել, խաղաղացնել, հանգստութիւն տալ կամ բերել. -ко́й Го́споди ду́шу его́; **-ся** -նէր. հանգստանալ, հանգարտուել. **-кои́тельный** -ծ. հանգստացնող, հանգարտեցնող, խաղաղացնող. **-ко́ить** (-ко́ю -ятъ), **ся** ա. Упоко́ивать, ся.

Упол|за́ніе ը. սողալով գնալը, հեռանալը. **-за́ть, -зти́** (-зу́ -зу́тъ; անց. -зъ -зла́, о́; հրմ. -зи́) ը. սողալով գնալ, հեռանալ։

Уполномо́|ченіе ը. 1, լիազօրութիւն տալը. 2, լիազօրութիւն. переда́ча -нія; **-ченный**, аго ա. լիազօր. **-чива́ніе** ա. Уполномо́ченіе; **-чива́ть, -чить** (-чу -чатъ) ն. кого́ մէկին լիազօրութիւն տալ. у. посла́нника при иностра́нномъ дворѣ́; **-чіе** ը. լիազօրութիւն։

Упо|ло́вникъ ա. **-ло́вничекъ**, чка նւզ. կերակրի աղտափրփուրը, քափ քաշելու շերեփ. **-лъ** ա. աղտափրփուր, քափ (կերակրի)։

Упо|мина́ніе ը. յիշելը. **-мина́ть**, -мяну́ть ն. о чёмъ մի բանի մասին յիշել (հարևանցի, անցողակի կերպով). объ э́томъ -мина́ютъ исто́рики; онъ ни сло́ва не -мяну́лъ объ э́томъ; **-ся** էր. տէմկ. յիշուել. въ э́томъ сочине́ніи -мина́ется объ нёмъ; объ васъ ни сло́ва не -мина́ется съ э́томъ письмѣ́; объ э́томъ обстоя́тельствѣ -мина́ется въ протоко́лѣ.

Упо́мнить (-ню -нятъ) ն. յիշել, մտաբերել, մտքում պահել, չմոռանալ. э́того не -мню այդ ես չեմ յիշում. всего́ не -мнишь չէ կարելի ամէն բան յիշել. не -мню хороше́нько всѣхъ подро́бностей բոլոր մանրամասնութիւնները լաւ չեմ յիշում։

Упомяну́ть (-ну́ -мя́нутъ; -ни́), **ся** ա. Упомина́ть, ся.

Упо́р|ка ն. նեցուկ. արգելիչ. **-но** մ. յամառութեամբ, հաստատակամութեամբ. онъ у. наста́иваетъ на своёмъ тре́бованіи, у. пресле́довать кого́; у. храни́ть молча́ніе; **-ность** է. յամառութիւն, հաստատակամութիւն. **-ный** -ծ. յամառ, հաստատ, հաստատակամ. у. предразсу́докъ: у—ая болѣ́знь սաստիկ, յարատեւ հիւանդութիւն. у. трудъ անդուլ աշխատութիւն. **-ство** ը. յամառութիւն, հաստատակամութիւն. **-ствовать** (-вую -ютъ) ը. въ чёмъ մի բանի մէջ յամառիլ, յամառութիւն անել, մի բան յամառութեամբ պնդել, մի բանի հաստատ մնալ. у. въ своёмъ мнѣ́ніи իւր կարծիքը յամառութեամբ պաշտպանել. у. въ своёмъ намѣ́реніи յամառութեամբ իւր մտադրութեանը հաստատ մնալ. ты -ствуешь въ ги́бельномъ заблужде́ніи դու յամառում ես կորստաբեր

մոլորութեան մէջ. у. прóтивъ очевидности անհայտական ճշմարտութեան ընդդիմանալ։

Упор|хáть, -хнýть չ. ճախրելով թըռչել, դնալ, հեռանալ։

Упóръ ա. **1,** դիմադրութիւն, ընդդիմադրութիւն. выстрѣлить въ у. հրացանը զօշին դնելով արձակել. **2,** նեցուկ, յենարան։

Упорядо|ченіе չ. կարգաւորելը, -րում, կանոնաւորելը, -րում. **-чить** (-чу -чать) ն. կարգաւորել, կանոնաւորել, կարգի ու կանոնի բերել։

Употре|бительность է. գործածականութիւն. **-бительный** -ծ. գործածական, գործածելի. у—ое слóво, выраженіе; **-бить** (-блю -бúть), **ся** ա. Употреблять, ся; **-бленіе** չ. գործածելը, գործածութիւն. կիրառութիւն, գործադրելը, -դրութիւն. у. желѣза въ постройкахъ; сдѣлать изъ чегó хорóшее. дурнóе у. մի բան լաւ, վատ գործադրել. это слóво въ большóмъ у—іи այդ խօսքը խիստ գործածական է. это слóво вышло изъ у—ія, этотъ закóнъ вышелъ изъ т—ія այդ խօսքը, օրէնքը գործածութիւնից ընկել է. излишнее, чрезмѣрное у. горячихъ напитковъ; у. сýммы дéнегъ на расхóды по назначéнію; ввести въ у. գործածական դարձնել. войти въ у. գործածական դառնալ. **-блять**, -бить ն. գործածել. գործադրել. у. дéньги на пустыя издéржки; у. лѣкáрства; у. очки ակնոցներ գործ ածել. у. всѣ срéдства къ достижéнію цѣли; я-бúлъ двá гóда на это сочинéніе; у. угрóзы, насúліе սպառնալիք, բռնութիւն գործադրել. съ пóльзою у. своё время ժամանակը օգտաւէտ կերպով գործադրել. на что-бúте вы эту сýмму; у. чтó-либо во зло մի բան 'ի չարը գործադրել. у. во зло чью довѣренность, добротý, чьё снисхождéніе; у. друзéй для успѣха своихъ дѣлъ բարեկամներին իւր գործերի յաջողութեանը ծառայեցնել **-ся** ա. գործածուել. գործադրուել. это растéніе -ляется въ медицинѣ; это слóво -ляется въ перенóсномъ смыслѣ.

Упóтчивать (-чую -ютъ; -чуй) ն. լաւ, փառաւոր կերպով հիւրասիրել, մեծարել։

Упрáва է. **1,** դատ, դատաստան, արդարադատութիւն, բաւարարութիւն. просить себѣ у—ы դատաստան, իրաւունք, արդարադատութիւն, բաւարարութիւն խնդրել. **2,** վարչութիւն. городскáя у.; у. благочинія ոստիկանական վարչութիւն. ремéсленная у.

Управитель| ա. կառավարիչ. у. имéнія; **-ница** է. կառավարչուհի. **-скій** -ծ. կառավարչի. **-ство** չ. կառավարչի պաշտօն. **-ша** է. կառավարչի կին։

Упрá|вить (-влю -вятъ), **ся** ա. Управлять, ся; **-влéніе** չ. կառավարչութիւն, վարչութիւն. кавкáзское у. կովկասեան կառավարութիւնը. имѣть глáвное у. дѣлáми գործերի գլխաւոր կառավարութիւնն իւր ձեռքում ունենալ. у. рабóтами գործերի, աշխատանքների վարչութիւն. **2,** քեր. խնդրառութիւն. у. такимъ-то падежóмъ այս ինչ հոլովով խնդրառութիւն. **-влять**, -вить ն. кѣмъ, чѣмъ **1,** մէկին, մի բան, մի գործ կառավարել, վարել. у. госудáрствомъ, нарóдомъ պետութիւնը, ժողովուրդը կառավարել. у. дóмомъ տունը կառավարել, տան գործերը վարել. онá -вляетъ своимъ мýжемъ նա իւր մարդու քթից բռնած ման է ածում. у. имѣніемъ կալուածքը կառավարել. у. дѣлами գործերը վարել. у. министéрствомъ մինիստրութեան գործերը վարել. у. фáбрикою, завóдомъ գործարանը, գաւառը կառավարել. у. кораблёмъ նաւը վարել, ղեկավարել. **2,** քեր. խնդիր առնել կամ պահանջել. этотъ глагóлъ -вляетъ винительныхъ падежóмъ: у п р а в л я ю щ і й, ого ա. կառավարիչ у. министéрствомъ մինիստրութեան գործերը վարող, կառավարող. у. дóмомъ, имѣніемъ, бáнкомъ տան կալուածքի, բանկի կառավարիչ. **-ся** ածր. съ кѣмъ, съ чѣмъ մէկին, մի բանի յաղթել, 'հախից գալ', մի բան գլուխ բերել. у. съ мятéжниками; емý однóму съ этимъ дѣломъ не -виться նա մենակ չպիտի կարողանայ այդ գործը գլուխ բերել։

Упраж|нéніе չ. վարժելը, -ժումը, վարժութիւն, պարապմունք. у. въ гимнáстикѣ; учени́ческія у—ія; **-нять** ն. վարժել, վարժեցնել, մարզել. у. ученикóвъ перевóдами: **-ся** ածր. վարժուել. у. въ пѣніи, въ танцовáніи; у. въ музыкѣ; у. въ чтéніи; у. въ наýкахъ, въ рукодѣліяхъ.

Упраздн|éніе չ. **1,** պարապ կացուցանելը. **2,** վերացնելը, ոչնչացնելը. **-ить**, **-ять** (-ню -нять) ն. **1,** պարապ կացուցանել. **2,** վերացնել, ոչնչացնել. у. дóлжность; у. привилéгіи.

Упрáши|ваніе չ. թախանձելը. -ձանք. աղերսելը, -անք. **-вать**, упросить ն. **1,** թախանձել, աղերսել, պաղատել, աղաչել. **2,** թախանձելով համոզել. скóлько ни -вали егó, онъ не соглашáлся; насилу упросили егó сдѣлать это դժուար նորան համոզեցին նա։

Упре|ждáть, -дить ա. Предупреждáть, -предить; **-ждéніе** ած. ա. Предупреждéніе

Упре|кáніе չ. նշաւակելը. -անք, յանդիմանելը, -նութիւն, անզոսնելը, -նում, ծաղանք. **-кáтель** ա., **-кáтельница** է. նշաւակող, յանդիմանող այր, կին. **-кáтельный** ա. Упрёчный; **-кáть**, **-кнýть** ն. նշաւակել, յանդիմանել, ծաղրանել, անզոսնել, մեղադրել, պախարակել. у. когó въ нерадѣніи (կամ нерадéніемъ) մէկին անհոգութեան համար նշաւակել, անհոգութեան մէջ մեղադրել. въ этомъ имéнно егó никакъ нельзя -кнýть; -(ё)къ նշաւակում, -անք, յանդիմանութիւն, ծաղանք. մեղադրանք. взаимные у—и; -(ё)чный -ծ. նշաւակի, նշաւակութեան, յանդիմանական։ [вать.

Упросить (-шý -óсятъ) ա. Упрáшивать.

Упростить (-ощý -стáтъ), **ся** ա. Упрóщивать, ся.

Упро|чéніе չ. հաստատելը. -տում, ամրապնդելը, -դում, պաշտպանելը. -նում. **-чивать**, **-чить** (-чу -чать) ն. հաստատել. ամրապնդել. պաշտպանել. у. власть. спокóйствіе госудáрства պետական իշխանութիւնը ամրապնդել, հանգստութիւնը պաշտպանել. у. союзъ; у. имéніе сыну կամ за сыномъ; у.

своѝ кредитъ, свою репутацію.

Упро|щéніе չ. պարզ. հասարակ դարձնելը. **-щивать**, -стить ն. պարզ. հասարակ դարձնել. **-ся** անդր. պարզ. հասարակ դառնալ։

Упрý ա. Уперéть.

Упрý|гій ած. առաձգական. սխմական. **-гость** է. առաձգականութիւն. սխմականութիւն. у. вóздуха.

Упры́|гаться անդր. թռչելուց, ցատկելուց, թռչկոտելուց, ցատկոտելուց յոգնիլ. **-гиваніе** չ. տ. բայր. **-гивать**, **-гнýть** չ. թռչելով, թռչկոտելով, ցատկելով, ցատկոտելով գնալ, հեռանալ, մեկնիլ։

Упры́|скивать, **-скать**, **-скуть** ն. 1, լաւ, բոլորովին թրջել. թացել (ոռոգելով). 2, չ. ռմկ. արագ կերպով փախչել. կծիկը գնել. «պոկ տալ». **-ся** անդր. ինքն իրան բոլորովին թրջել, թացել (ոռոգելով)։

Упрѣ|вáніе չ. 1, լաւ, ըստ հարկին եփուելը, խաշուելը. 2, լաւ քրտնելը, քաջ քրտինք կապելը. **-вáть**, -ть չ. 1, լաւ, ըստ հարկին եփուել, խաշուել. 2, լաւ քրտնել, քաջ քրտինք կապել. **-лый** բյ. ած. 1, լաւ, ըստ հարկին եփուած. խաշուած. 2, լաւ քրտնած, քաջ քրտինք կապած. **-ть** ա. Упрѣвáть.

Упря́|жка է. 1, միանգամ լծած ձիաներով անցած տարածութիւնը. ճանապարհը. эту дорóгу я сдѣлалъ въ одну́ у—у այդ ճանապարհն ես անցայ առանց ձիաները փոխելու, «մի շնչում». въ двѣ у—и միանգամ միայն ձիաները փոխելով. 2, ա. У́пряжь; **-жнóй** ած. լծի, լծա—, լծելու. у—áя лóшадь; **-жь** է. լծասարք. надѣвáніе у́—и լծելը։

Упря́|мецъ, мца ա. յամառ, կամակոր, իր ասածի մարդ, աղայ. **-миться** (-млюсь -мятся) անդր. յամառել. կամակորել, յամառութիւն. կամակորութիւն անել. **-мица** է. յամառ. կամակոր. իր ասածի կին, աղջիկ. **-мо** մ. յամառութեամբ. կամակորութեամբ. **-мство** չ. յամառութիւն. կամակորութիւն. **-мствовать** (-вую -ютъ) ա. Упря́миться; **-мый** ած. յամառ. կամակոր, իր ասածի. у. харáктеръ; у. ребёнокъ, человѣ́къ, старикъ: у—ая лóшадь խեռ. հեռձու. «պապին կանգնող» ձի. на у—аго дубина (առծ.) յամառին միայն գաւազանակը խելքի կը բերէ։

Упря́|тываніе չ. մի տեղ դնելը, պահելը, թաքցնելը. **-тывать**, **-тать** (-чу -чутъ; -чь) ն. մի տեղ դնել, պահել. թաքցնել. у. вóра въ тюрьмý գողին բանտ դնել. **-ся** անդր. պահուել. թաքնուել. թաք կենալ։

Упу|скáніе չ. 1, բաց թողնելը. 2, զլանալը. զանցառու գտնուելը. **-скáть**, **-стить** (-щý -стятъ) ն. 1, բաց թողնել. у. птичку; у. вóду изъ прудá; у. слу́чай; у. изъ видý աչքաթող անել, աչքից գցել. онъ не упу́ститъ своегó. своихъ вы́годъ նա իր շահը, իր շահերը մոռացող պտուղ չէ. 2, զլանալ. զանցառու գտնուել. не нáдо у. своихъ обязанностей.

Упу́|тывать, **-тать** ն. լաւ, ըստ հարկին փաթաթել, պատատել։

Упущéніе չ. զլանում. զլացում. զանցառութիւն, անհոգութիւն. у. обязанности պարտքը, պարտականութիւնը զլանալը, պարտազանցութիւն. съ негó взы́щутъ за у—ія по слу́жбѣ.

Упы́рь, я́ ա. Вампи́ръ 1 և 3.

Упѣ́|нивать, **-нить** (-ню -нятъ) ն. քրտնեցնել, քաջ քրտինք կապեցնել (ձին)։

Упью́ ա. Упи́ть.

Упяте|ри́ть, **-ря́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. հինգապատկել։

Ура́ ձ. հուռա՜, կեցցէ։

Урав|нéніе չ. 1, հաւասարեցնելը, հաւասարելը, -րում, կանոնաւորելը, -րում. у. подáтей հարկերը կանոնաւորելը, միակերպելը. у. крестья́нъ съ другими сословіями въ правáхъ; 2, մաթ. հաւասարութիւն. состáвить, рѣши́ть у.; **-нивáніе** չ. 1, հաւասարելը. -րում. 2, հարթելը, -թում, «գզելը». **-нивать** ն. I. (уравня́ть) հաւասարել, հաւասարեցնել. смерть урáвниваетъ всѣхъ людéй: си́ла -вающая движéніе մեքենգ. շարժումը կանոնաւորող ույժ. II. (уровня́ть) հարթել, «գզել». **-ся** անդր. հաւասարուել. **-ни́тель** ա. հաւասարիչ. մեքենգ. կանոնաւորիչ. **-ни́тельность** է. հաւասարութիւն, կանոնաւորում (հարկերի). **-ни́тельный** ած. հաւասարիչ, կանոնաւորիչ. հաւասարակշռող. у. мáятникъ ժամ. կանոնաւորիչ ճօճանակ։

Уравновѣ́|сить (-шу -сятъ) ա. Уравновѣ́шивать; **-шéніе** չ. հաւասարակշռում. **-шенность** է. հաւասարակշռութիւն. **-шивать**, -сить ն. հաւասարակշռել. -сить свои́ расхóды съ дохóдами իր ծախսերի և հասոյթների մէջ հաւասարակշռութիւն, համապատասխանութիւն հաստատել։

Уравня́ть, ся ա. Урáвнивать, ся.

Урагáнъ ա. (ֆր.) սաստիկ հողմ, փոթորիկ. մրրիկ, թաթառ, պտտուն քամի, «քամ-քարքամի»։

Уразу|мѣвáть, -мѣть ն. իմանալ, հասկանալ, հասու լինել. «գլխի ընկնել». **-ся** անդր. հասկացուել. **-мѣніе** չ. իմանալը, հասկանալը, -կացողութիւն. **-мѣть, ся** ա. Уразумѣвáть, ся.

Ура|ни́тъ ա. հնք. ուրանիտ. **-новый** ած. ուրանիոնի։

Урaногра|фи́ческій ած. երկնագրական. **-фія** է. (յն.) երկնագրութիւն։

Ураноли́тъ ա. Аэроли́тъ.

Урáнъ ա. (յն.) 1, աստղբ. Ուրանոս (մոլորակ). 2, քիմ. ուրանիոն։

Урáтъ ա (յն.) քիմ. միզաթթուային աղ։

Урвáть (урву́ -ву́тъ; -рви́), **ся** ա. Урывáть, ся.

Урегули́|рованіе չ. կանոնաւորելը. -րում, կարգաւորելը, -րում. у. рабóчаго дня; **-ровать** (-рую -ютъ) չ. (գերմ.) կանոնաւորել. կարգաւորել։

Урезó|ниваніе չ. զգաստացնելը, հասկացնելը, խելամուտ անելը. գլխին խելք դնելը. **-нивать**. **-нить** (-ню -нятъ) ն. (ֆր.) когó մէկին զգաստացնել. մէկին բան հասկացնել, մէկին խելամուտ անել. մէկի գլխին խելք դնել, մէկին համոզել. егó не -нишь նա բան հասկացող պտուղ չէ։

Уремá է. անտառ կմ թփուտ գետի ափին կմ ճահճուտում։

Уремíя է. (յն.) բժ. ուրէմիա, միզախառնութիւն։

Урé|тра է. (լտ.) բժ. միզանցք. **-три́тъ** ա. (յն.) բժ. միզանցքի բորբոքում։

Ури́ль|никъ ա. **-ничекъ**, чка նուզ. միզաման, կարուրայ։

Ури́на ի. (լտ.) մէզ, գող, 'չիռ', 'ցէխ',։
У'рна ի. (լտ.) սափոր. пеплохранительная у. աճիւնադամ կամ աճիւնակալ սափոր։
У'ровень, вня м. 1, մակերևոյթ. у. воды, моря; въ у. съ поверхностью воды ջրի մակերևոյթին հաւասար, 'բարէբար'. *итти въ у. съ вѣкомъ իւր դարու գաղափարներով յառաջադիմել. 2, հարթաչափ. տե՛ս. Ватерпасъ.
Уро́|дина հոր. տ. Уродъ; I. -дить (-жу -дятъ) տ. Уродовать; II. -ди́ть (-жу́ -дятъ) տ. Урожать; -ди́ться անդր. 1, (հացի, բանջարեղէնի մասին) առատութեամբ բուսնել, 'գալ'. хлѣба -дилось много հացը լաւ եկաւ, առատ հունձ առաւ. 2, въ кого մէկի նման ծնուել, մէկի 'կտրը գցել'. онъ уродился въ отца; -дище м. յետ. ահագին, զզուելի հրէշ, այլանդակ էակ. -дливо մ. հրէշօրէն, հրէշաւոր, այլանդակ կերպով, եղանակով. -дливость ի. հրէշաւորութիւն, այլանդակութիւն, հրէշային, այլանդակ կազմութիւն. -дливый ած. հրէշային, այլանդակ, զզուելի, գարշելի. -довать (-дую -ютъ), изур—ն. այլանդակել. оспа часто -дуетъ лицо; -ся անդր. ինքն իրան այլանդակել. -дство չ. տ. Уродливость; -дъ м. 1, հրէշ, այլանդակ, հրէշաւոր անձ, էակ. 2,* խենթ, 'խև', այլանդակ մարդ, մորոս. въ семьѣ не безъ урода (առծ.)

Урожа́й| м. 1, հունձ, բերք. средній у. միջակ հունձ, բերք. 2, առատ հունձ, բերք. въ этомъ году будетъ у. хлѣба; въ прошломъ году былъ плохой у ржи անցեալ տարի հաճարի հունձը կամ բերքը վատ էր, հաճարը չ'եկաւ. во время -жая յաւ. բերքի տարին. -ный ած. հնձի, բերքի. [հնձով. բերքով] առատ. у. годъ.

Уро|жде́нный ած. ծնուած, ծնեալ, ծննդով, ծագումով. графиня М., урождённая княжна N. կոմսուհի Մ., ծնուած կամ ծննդով իշխանուհի Ն. жена его брата у—ая русская; -же́нецъ, нца м. բնիկ [երկրացի]. онъ здѣшній у. նա այստեղի բնակիչ. այստեղ ծնուած է. тифлисскій у. բուն Թիֆլիսեցի. -жёнка ի. բնիկ [երկրացի] կին, աղջիկ. она здѣшняя у. նա այստեղի բնակիչ, այստեղ է ծնուած։

Уро́къ м. 1, դաս. учить у.; давать, брать у—и музыки; бѣгать отъ классныхъ у—овъ; 2, որոշ ժամանակամիջոց, որոշ ժամանակով տրւած, յանձնած գործ, աշխատանք. отдать работу на у. որոշ ժամանակով գործ յանձնել (օր. արհեստաւորին)։

Уро|ни́ть (-ню́ -нятъ) ն. 1, վայր ձգել, վայր գցել, վայր նետել. у. книгу на полъ; 2,* ձգել, գցել, ստորացնել. это можетъ у. васъ въ общественномъ мнѣніи այդ կարող է հասարակութեան աչքում ձեր վարկը ձգել. *онъ не уронитъ себя, не уронитъ своего достоинства նա իւր վարկը չի ձգի, իւր արժանապատուութիւնը չի մոռանայ. -нъ м. կորուստ, վնաս, զեան. *непріятель понёсъ большой у., былъ отражёнъ съ большимъ у—омъ.

Уро́|чище չ. բնական սահման, սահմանանիշ (գետ. լեառ, անտառ ևլն), սահմանագլուխ, սահմանադրուշ տեղ, վայր. -чный ած. 1, որոշուած, նշանակուած, սահմանուած. у—ое время; 2, որոշ ժամանակով տւած, յանձնած. у—ая работа.

Уру́съ м. (գործածուած չէ) ռուս։

Ур|ча́ніе չ. կարկաչելը, գռգռալը. գռռալը, կռկռալը. -ча́ть (-чу́ -ча́ть; -чи́) չ. կարկաչել, գռգռալ, գռռալ, կռկռալ (փորի մասին)։

Уры|ва́ть, урвать ն. քաղել, գծել, 'պոկել', խլել, (ժամանակի մասին) անջատել. урви минуту отъ твоихъ занятій, и побывай у меня մի բոպէ անջատիր քո պարապմունքներից և ինձ հանդիպիր. у. время отъ прогулки, отдыха и сна; -ся անդր. ազատ բոպէ, ժամ, ժամանակ գտնել. -вка ի. 1, կարճ ժամանակով պարապմունքներից անջատում, ազատ բոպէ, ժամանակ. у—ами ազատ բոպէներին, ժամերին. 2, ընդհատում, ընդմիջում. телеграфъ работаетъ у—ами; -вокъ, вка м. գծլած, կտրած, 'պոկած' կտոր, հատուած. -вочный ած. ազատ բոպէներին, ժամերին արած, կատարած։

Уры́льникъ տ. Урильникъ.
Урыхли́ть տ. Разрыхлять.

Урѣ́|зать (-жу -жутъ; -жь) տ. Урѣзывать; -зываніе չ. կարելը, կարելով կարճելը, կարճացնելը. -зывать, -зать ն. 1, կարել, կարելով կարճել, կրճատել. *у. кому его доходы մէկի հասոյթները կրճատել, պակասեցնել. *вы его хорошо -зали դուք նորան լաւ լռեցրիք, լաւ ըմբերանեցիք. 2,* ռմկ. խմել, հարբել։

Урю́къ, а́ м. չորացրած ծիրան։

Уря|ди́ть (-жу́ -дятъ), ся տ. Уряжать, ся; -дникъ м. 1, ենթասպայ (կազակների). 2, ուրեադնիկ, վերակացու. полицейскій у.; -дъ м. կարգ, կարգաւորութիւն. за у. ժամանակաւորապէս. -жа́ть, -ди́ть ն. կարգաւորել, կարգադրել, անօրինել. -ся անդր. պատրաստուել։

Уса́деб|на նւզ. տ. Усадьба; -ный ած. հողի, կալուածի, ագարակի. գիւղական տան, անտեսութեան։

Уса́дка ի. 1, անկելը, անկում. 2, ցածրանալը, նստելը (ածուխի հող մասին). պակասելը, փոքրանալը (չորանալուց)։

Уса́дь|ба ի. 1, հող, կալուածք, ագարակ. 2, կալուածատիրական տուն, անտեսութիւն գիւղում. 3, գիւղական, գեղջկական տուն, 'մահալ', անտեսութիւն. -бенный տ. Усадебный; -бище չ. տ. Усадьба.

Уса́|живаніе չ. 1, նստեցնելը, բազմեցնելը, տեղաւորելը. 2, տնկելը, տնկատելը. -живать, -ди́ть ն. 1, նստեցնել, բազմեցնել, տեղաւորել. у. гостей за столъ; у. пассажировъ въ дилижансъ; у. кого въ тюрьму; 2, տնկել, տնկատել, տնկերով ծառեր զարդարել. у. садъ липами; -живаться, усѣсться անդր. նստել, բազմել, տեղաւորուել. у. за столъ; мы усѣлись; здѣсь мы всѣ не усядемся այստեղ մենք բոլորս էլ չենք տեղաւորուի. сады -живаются (կ!) деревьями պարտէզներում ծառեր են տնկւում։

Уса́|ливать, -лить (-лю лятъ) ն. իւղել, ճարպել, իւղով ճարպով օծել, մրոտել։

Уса́|тый ած. ընչաւորաւոր. բեխաւոր. -чна տ. У'мбрія; -чъ м. 1, մեծ, երկար

ընչացքներով, բեխերով մարդ. **2**, կնդ. Cyprinus barbatus, կարմրաձուկ կմ գետի տըռըստաձուկ. 'ճանար'. **3**, կնդ. Cerambix, կաղնէքաղ (միջատ մի)։

Ус|ва́иваніе, -ва́ивать տ. Усво́иваніе, -вать; **-вое́ніе** չ. իւրացնելը, -ցնում. սեպհականացնելը, -ցնում. **-во́ивать, -во́ить** (-о́ю -ятъ) ն. իւրացնել, սեպհականացնել. у. привы́чку; я́сно изло́жено мо́жетъ быть лишь то, что вполнѣ́ усво́ено; **-вое́мый** ած. իւրացնելի. **-вoя́ть** տ. Усво́ивать.

Усеме|ря́ть, -ри́ть (-рю́ -ря́тъ) ն. եօթնապատկել։

Усёнокъ, нка ա. գեհ, սուր եզր (օր. քաղաքիւր տաշած գերանի, կոփած քարի)։

Усе́рд|іе չ. եռանդ, ջերմեռանդութիւն, ջանք, փոյթ. у. по слу́жбѣ եռանդ, ջանք պաշտօնի, ծառայութեան մէջ. выка́зывать у. въ чёмъ-либо; моли́ться съ у—іемъ ջերմեռանդութեամբ աղօթել. ока́зывать у. бли́жнему դէպի մերձաւորը սրտացաւ գտնուել. **-но** մ. եռանդով, ջերմեռանդութեամբ, ջանքով. փութով. у. моли́ться; у. служи́ть, рабо́тать; **-ность** ի. տ. Усе́рдіе; **-ный** ած. եռանդոտ, ջերմեռանդ, ջերմ, նախանձախնդիր, եռանդագին. у. слуга́ ջերմեռանդ, պարտաճանաչ ծառայ. у. къ до́лжности ջերմեռանդ պաշտօնի մէջ, նախանձախնդիր պաշտօնին. у—ая моли́тва ջերմ, ջերմեռանդ աղօթք. **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. եռանդ, ջանք ցոյց տալ, եռանդով, ջերմեռանդութեամբ ծառայել, գործել։

Уси́дчи|вость ի. անդուլութիւն. **-вый** ած. **1**, անդուլ. у. человѣ́къ; **2**, ծանր, հաստամաղ, մեծ համբերութիւն պահանջող։

Уси́|живать, -дѣ́ть (-жу́ -дя́тъ) չ. նստած մնալ, իւր տեղում մնալ, յարատևել. ло́шадь подъ нимъ споткну́лась, но онъ усидѣ́лъ նորա ձին սայթաքեց, բայց նա նստած մնաց, վայր չընկաւ. онъ не -дѣ́лъ на ло́шади նա ձիուց վայր ընկաւ. ему́ не -дѣ́ть на э́томъ мѣ́стѣ նա չպիտի կարողանայ այդ տեղում, այդ պաշտօնի մէջ մնալ, յարատևել։

У́сикъ ա. **1**, պատիկ ընչացք, բեխ, բեխիկ, բեխուկ. **2**, ընչացք, բեխ (կատուի. շան ևլն). **3**, բողկուկ, շօշափելիք (միջատների). **4**, մազմզուկ, թել (բոյսերի)։

Уси|ле́ніе, -лива́ніе չ. **1**, սաստկացնելը, -ցնում, զօրեղացնելը, զօրացնելը. **2**, սաստկանալը, զօրանալը. у. болѣ́зни; **-ливать, -лить** (-лю -лятъ) ն. սաստկացնել, զօրեղացնել. у. а́рмію զօրքը շատացնել, զօրեղացնել. у. прiёмъ лѣка́рства դեղի ընդունելութիւնը սաստկացնել, ընդունելութեան քանակը մեծացնել. у. болѣ́знь; *у. подозрѣ́нія; **-ся** —նչզ. **1**, զօրեղանալ, զօրանալ, մեծանալ, սաստկանալ. а́рмія уси́лилась; непрiя́тель -ливается; бу́ря -ливается; болѣ́знь -лилась; зло -ливается; хо́лодъ -ливается; **2**, ոյժերը լարել, ջանք, ճիգ թափել. у. приподня́ть но́шу; онъ -ливался доказа́ть э́то; уси́ленная охра́на սաստկացրած պահպանութիւն. **-ліе** չ. ջանք, ճիգ, ոյժերի լարում. *сдѣ́лать чрезвыча́йное у. արտակարգ ճիգ թափել. **-льно** մ. ոյժերը լարելով, ճիգ թափելով, թախանձագին. **-льный** ած. սաստիկ, թախանձագին, աղերսական, հարկադրիչ։

Уска́|киваніе չ. հեռանալը, մեկնելը (ձիով և կամ թռչկոտելով, սատսատելով, ցատկոտելով). **-кивать** չ. **1**, (**-ка́ть**) հեռանալ, մեկնել (ձիով, 'չափ գնելով'). **2**, (**-кну́ть**) հեռանալ, մեկնել (թռչելով, թռչկոտելով, ցատկելով, ցատկոտելով, սատսատելով)։

Уско́ль|за́ніе չ. խուսափելը, -փում, խոյս տալը, ծածուկ հեռանալը, թաքնուելը. **-за́ть, -зну́ть** չ. խուսափել, խոյս տալ, ծածուկ հեռանալ, թաքնուել. причи́на э́того явле́нія -за́етъ отъ всѣхъ изыска́ній այդ երևոյթի պատճառը խոյս է տալիս ամեն տեսակ խոյզերից. *сло́во, выраже́ніе -за́етъ отъ меня́ խօսքը, դարձուածքը միտս չէ գալիս։

Уско|ре́ніе չ. արագացնելը, արագացում, շտապեցնելը. у. пу́льса բժ. երակի զարկի արագացումը. **-ри́тельный** ած. արագացնող, -ցուցիչ. у—ая си́ла; **-ря́ть, -ри́ть** (-рю́ -ря́тъ) ն. արագացնել, շտապեցնել. у. ѣзду́, движе́ніе; у. шагъ; у. отъѣ́здъ; у. чью-либо кончи́ну; у. оконча́ніе рабо́ты; **-ся** —նչզ. արագանալ։

Усла́да ի. քաղցրութիւն, վայելք, սփոփանք, բերկրութիւն, բերկրանք, ուրախութիւն, խնդութիւն. му́зыка мнѣ у.; э́тотъ ребёнокъ у. моей ста́рости.

Услади́тель|но մ. քաղցրութիւն, վայելք, սփոփանք, բերկրութիւն պատճառելով. **-ность** ի. քաղցրութիւն, հաճոյականութիւն. **-ный** ած. քաղցրութիւն, վայելք պատճառող, սփոփիչ, բերկրալից, հաճոյական, զմայլիչ։

Усла|жда́ть, -ди́ть (-жду́ -дя́тъ) ն. քաղցրացնել, քաղցրութիւն, հաճոյք, վայելք պատճառել, հրճուեցնել, խնդացնել, սփոփել, մխիթարել, բերկրեցնել, զմայլեցնել, սքանչացնել. у. ску́ку чте́ніемъ ձանձրութիւնը ընթերցանութեամբ փարատել. у. слухъ му́зыкою լսելիքը երաժշտութեամբ հրճուեցնել. э́то -жда́етъ се́рдце այդ մարդու սիրտ է բերկրեցնում. она́ -жда́етъ его́ жизнь նա նորա կեանքը քաղցրացնում է, նորա սփոփանքըն է. *у. льсти́выми слова́ми что́-либо непріятное—ամոքել, մեղմացնել. **-ся** —նչզ. чѣмъ մի բանով ուրախանալ. հրճուել, խնդալ, զմայլուել, բերկրել, մխիթարուել, սփոփուել, մի բանի մէջ վայելք, հաճոյք, սփոփանք գտնել. онъ -жда́ется му́зыкой նա հրճուում է երաժշտութեամբ, երաժշտութիւնը նորա սփոփանքըն է. **-жде́ніе** չ. **1**, տ. Усла́да; **2**, քաղցրացնելը, քաղցրութիւն, վայելք պատճառելը, հրճուեցնելը, սփոփելը, բերկրեցնելը. **-жду́** տ. Услади́ть.

Усласти́ть (-щу́ -стя́тъ) տ. Усла́щивать.

Усла́ть (ушлю́ -ю́тъ) տ. Усыла́ть.

Усла́|щивать, -сти́ть տ. Подсла́щивать, -сти́ть.

Усло́|виться (-влюсь -вятся) տ. Условливаться; **-віе** չ. պայման, պայմանադրութիւն. пи́сьменное, слове́сное у.; я на́нялъ домъ на слѣ́дующихъ -віяхъ— հետևեալ պայմաններով. на вы́годныхъ -віяхъ ձեռնտու, շահաւէտ պայմաններով. съ -віемъ, что́бы... այն պայմանով, որ... сдѣ́лать, заключи́ть у.: по -вію ըստ պայմանի. соблюда́ть -вія догово́ра; **-вленный** ած. պայմանաւորուած, պայմանով որոշուած. պայմա-

նական. у—ая сумма; у. знакъ; **-вливаться, -виться** -ներ. պայմանաւորուել, պայման կապել, պայմանով որոշել. у. въ цѣнѣ գինը որոշել. у. о времени и о мѣстѣ; я -вился съ нимъ ѣхать въ театръ; **-вно** մ. պայմանականապէս, պայմանով. **-вность** է. պայմանականութիւն. **-вный** ա. պայմանի, -նային, պայմանական. у—ія статьи въ договорѣ; у—ая цѣнность; у—ое наклоненіе քերկ. պայմանական եղանակ։

Услож|нéніе ը. բարդում, -դելը, բարդութիւն, խճճում. **-нять, -нять** (-ню -нятъ) ն. բարդել, խճճել. **-ся** -ներ. բարդուել, խճճուել։

Услу́|га է. 1, յօժար, պատրաստակամ ծառայութիւն, սպասարկութիւն, օգնութիւն, 'լաւութիւն'. предлагать кому свои у—и մէկին ծառայելու պատրաստակամութիւն յայտնել. оказать кому у—у մէկին ծառայութիւն մատուցանել, օգնել, օգնութիւն ցոյց տալ, 'լաւութիւն' անել. оказать важныя у—и государю, отечеству; черезъ минуту я къ вашимъ у—амъ մի րոպէից յետոյ ես ձեր տրամադրութեան տակ եմ, պատրաստ եմ ձեզ ծառայելու. готовый къ у—амъ պատրաստ, պատրաստակամ ծառայելու. 2, հ—ք. ծառաներ. **-жéніе** ը. ծառայելը, 'դուլլուղ անելը', ծառայութիւն, սպասաւորութիւն. опять принять, взять въ у. прежняго слугу; быть у кого въ у—іи մէկի մօտ, մէկի տանը ծառայել. поступить въ у.; **-живаніе** ը. ծառայելը, ծառայութիւն մատուցանելը. **-живать, -жить** (-жу -жатъ) ը. кому մէկին ծառայել, ծառայութիւն անել կամ մատուցանել. **-жливо** մ. պատրաստակամութեամբ. **-жливость** է. պատրաստակամութիւն, պատրաստութիւն ծառայելու. приторная, рабская у. դդուելի, նողկալի ծառայամտութիւն, ստորաքարշութիւն. **-жливый** ա. պատրաստ, պատրաստակամ ծառայելու, ծառայութիւն մատուցանելու կամ օգնելու. приторно, рабски у. խիստ ծառայամիտ, ստորաքարշ. **-жникъ** ա. **-жница** է. պատրաստ, պատրաստակամ ծառայելու, սիրալիր այր, կին. **-жничать** ը. պատրաստ, պատրաստակամ լինել ծառայելու, ծառայութիւն մատուցանելու. մեծ եռանդով ծառայել։

Услы|хáть ն. Услышать; **-шаніе** ը. լսելը. у. молитвы, просьбы; во у. всѣмъ 'ի լուր ամենեցուն, հրապարակօրէն. **-шать** (-шу -шатъ; -шь) ն. լսել. у. стукъ; услыша. что его зовутъ լսելով, որ իրան կանչում են. Богъ услышалъ нашу молитву, нашу просьбу.

Усмáтри|ваніе ը. տեսնելը, նկատելը. **-вать**, усмотрѣть ն. տեսնել, նկատել. я усмотрѣлъ его въ толпѣ; онъ въ этомъ -ваетъ свою пользу; у. обманъ խաբեբայութիւնը նկատել. одному всего не усмотрѣть մի մարդ չէ կարող ամէն բան տեսնել. ամէն բանի վերայ էլ հսկել։

Усми|рéніе ը. զսպելը, զսպում, ճնշելը, ճնշում, խաղաղեցնելը, -ցնում. **-ритель** ա. **-рительница** է. զսպող, սանձահարող, խաղաղեցնող այր, կին. **-рительный** ա. զըսպող, զսպիչ, ճնշող, սանձահարող, -րական, խաղաղեցնող, -նելու. **-рить, -рять** (-рю -рятъ) ն. զսպել, ճնշել, սանձահարել, խաղաղեցնել. у. возмущеніе; у. мятежниковъ; у. народное волненіе.

Усмот|рѣніе ը. 1, տեսնելը, նկատելը. 2, տեսութիւն, բարեհայեցողութիւն. предоставляю это на ваше у.; дѣлайте по своему у—ію; **-рѣть** (-рю -отрятъ; три) ն. Усматривать.

Усмѣ|хáться, -хнýться ը. ժպտալ, ծիծաղել, քմծիծաղ տալ. **-шка** է. ժպիտ, ծիծաղ, քմծիծաղ. злобная у.

Усна|щáть ն. քնանաւորել, ծանրաբեռնել. խճողել, զարդարել, համեմել (ոճը, ճառը). слогъ его уснащёнъ греческими и латинскими цитатами; **-щéніе** ը. քնանաւորելը, ծանրաբեռնելը. խճողելը, զարդարելը, համեմելը։

Уснýть ը. 1, քնել, քուն մտնել կամ լինել. у. навѣки մեռնել. 2, ն. Снуть.

Усóбица է. եկ. ու. երկպառակութիւն, կռիւ, թշնամութիւն։

Усоверше́нст|вованіе ը. կատարելագործելը, -ծում. **-вователь** ա. **-вовательница** է. կատարելագործող այր, կին. **-вовать** (-вую -ютъ) կատարելագործել. **-ся** -ներ. կատարելագործուել։

Усó|выпать, -вáть (усую -ютъ) ն. զոռով կոխել, 'խոթել', խցկել, մացնել (մի բանի մէջ, մի բանի տակը)։

Усóвѣ|стить (-щу -стятъ) ն. Усовѣщи(е)вать; **-щи(е)ваніе** ը. յորդորելը, -րում, քարոզելը. **-щи(е)вать, -стить** ն. кого մէկին յորդորել, քարոզել, քարոզ կարդալ, խրատել. «старый графъ сталъ -щевать Николая и просить его отказаться отъ своего намѣренія».

Усо|лить (-лю -лятъ) ն. լաւ, բառ հարկին աղել, աղ անել, աղ դնել. **-лъ** ա. աղելը, աղ անելը, աղ դնելը։ [мнѣваться.

Усомни́ться (-нюсь -нятся) ն. Со-

Усонóгія ա. животныя կնդ. Cirripedia, փնջոտանիներ։

Усóпшій ա. հանգուցեալ, մեռել. день всѣхъ у—ихъ մեռելոց։

Усоте|рять -рить (-рю -рятъ) ն. հարիւրապատկել. **-ся** -ներ. հարիւրապատկուել։

Усó|хлый ա. չորացած, ցամաքած. չորանալուց կուչ եկած, կծկուած. **-хнуть** (անց. -хъ -хла, о) ն. Усыхать.

Успé|ніе ը. 1, մահ, վախճան. 2, եկղ. Վերափոխումն Սուրբ Աստուածածնի. **-нскій** ա. Վերափոխման. у—ая церковь; у. соборъ.

Успо|коéніе ը. հանգստացնելը, խաղաղեցնելը, հանգստութիւն, խաղաղութիւն. у. умовъ; сдѣлайте это для моего у—ія —իմ հանգստացնելու համար. сдѣлать что-либо для у—ія совѣсти; настало полное у.; **-коиваніе** ը. հանգստացնելը, խաղաղեցնելը. **-коивать, -коить** (-кою -ятъ) ն. հանգստացնել, խաղաղեցնել. у. ропотъ въ народѣ ժողովրդի տրտունջին վերջ տալ. у. волненіе умовъ; у. сердце, умъ; у. свою совѣсть; время -коиваетъ скорбь ժամանակն ամոքում է վիշտը. **-ся** -ներ. հանգստանալ, խաղաղուել. успокойтесь; **-коительно** մ. հանգստացնող, խաղաղեցնող ձեւով,

հանգստական. -коительный -ъ. հանգստացուցիչ, -ցնող. խաղաղացուցիչ, -ցնող. -коить (-ою -ятъ), ся ա. Успокоивать, ся.

Успѣ|ваніе չ. ա. բայց. -вать, -ть չ. 1, կարողանալ, կարել, յաջողեցնել, յաջողութիւն ունենալ. успѣть въ своёмъ намѣреніи իւր մտադրութիւնը յաջողեցնել, կատարել, ՚ի կատար ածել. онъ ни въ чёмъ не -ваетъ նորա ձեռքից բան չէ գալիս. я успѣлъ уговорить его ինձ յաջողուեց նորան համոզել. онъ не много успѣлъ сдѣлать նա չկարողացաւ շատ բան անել, նորա ձեռքից մեծ բան չգալու եկաւ. 2, յառաջադիմել, յառաջադիմութիւն անել, ցոյց տալ. у. въ наукахъ; ученикъ начинаетъ у. въ латинскомъ языкѣ; 3, կարողանալ, հասցնել. я не успѣлъ отвѣчать; этотъ лакей не -ваетъ служить такому множеству людей; -хъ ա. 1, (սովորբ յ. успѣхи) յառաջադիմութիւն. дѣлать большіе у—и въ чёмъ; каковы у—и этого ученика въ нѣмецкомъ языкѣ? 2, յաջողութիւն. у. дѣла сомнителенъ; не имѣть у—а въ своёмъ предпріятіи; книга его не имѣла у—а; человѣкъ имѣющій у. у женщинъ; -шно մ. յաջողութեամբ, յաջող կերպով. итти, подвигаться у. յառաջադիմել. дѣло идётъ, подвигается у.; окончить у. дѣло; -шность է. յաջողութիւն. -шный -ъ. յաջող, յաջողակ։

Уста չ. յ. շրթունքներ. բերան. отъ избытка сердца у. глаголютъ ՚ի յաւելուածոյ սրտի խօսի բերան (Մատթ. 12_{34})։

Уста|ваніе չ. ա. Усталость; -вать (ներկ. устаю-ютъ; անց.-валъ -ла, о; հրմ. -вай), -ть չ. յոգնել, դադրել, խոնջել, վաստակել, ՚բեզարել՚։

Уста|вить (влю -вятъ), ся ա. Уставлять, ся; -вка է. տեղաւորելը, -րում, զետեղելը, -ղում. -вливать, -влять, -вить չ. 1, տեղաւորել, զետեղել. у. книги въ шкапъ; въ этой комнатѣ не уставишь всей мебели; 2, ծածկել, դնել, զարդել. у. балконъ цвѣтами պատշգամբը ծաղիկներով զարդարել. столъ былъ уставленъ бутылками и стаканами սեղանը ծածկուած էր շշերով և բաժակներով կամ սեղանի վրայ դրած էին շշեր և բաժակներ. 3, յառել, սևեռել. у. глаза на что; -ся -նդր. 1, տեղաւորուել, զետեղուել. въ этой комнатѣ не уставится вся мебель; 2, յենուել, կռթնել. 3, աչքերը, ուշադրութիւնը դարձնել, յառել մի բանի։

Уставный -ъ. կանոնադրութեան, օրինադրութեան. у—ая կմ прописная буква գլխատառ, սկզբնատառ։

Уставшій -ъ. յոգնած, դադրած, վաստակած, խոնջած։

Уставщикъ ա. խմբապետ (եկեղեցական երգիչների), երգապետ. դպրապետ։

Уставъ ա. 1, կանոնադրութիւն, կանոններ, օրինադրութիւն, օրէնքներ. у. горный հանքային կանոնադրութիւն. у. уголовнаго судопроизводства քրէական դատավարութեան կանոնադրութիւն. таможенный у. մաքսային կանոնադրութիւն. монастырскій у. վանքի կանոնադրութիւն. церковный у. եկեղեցական կանոնադրութիւն, ծիսագրութիւն. 2, կանգուն և ամբողջատառ գիր (որով X—XIII դարերի բոլոր աւետարանական ձեռագրերը գրուած են)։

Ус|таивать, -тоять չ. պինդ կանգնել կամ կենալ, դիմանալ, դիմադրել. у. противъ непріятеля թշնամուն դիմադրել. у. противъ искушенія փորձութեանը դիմադրել. онъ не устоялъ противъ искушенія; у. въ словѣ խօսքին հաստատ մնալ. не у. въ словѣ խօսքը չպահել. -ся -նդր. նստել, պարզուել. пиво не устоялось; дайте устояться вину.

Уста|лость է. յոգնում, յոգնութիւն, յոգնածութիւն, դադրածութիւն, խոնջութիւն. -лый -ъ. յոգնած, դադրած, խոնջած. -(уста) ль է. յոգնում, յոգնութիւն, խոնջութիւն. съ у—и յոգնութիւնից. безъ у—и անխոնջ։

Уста|навливаніе չ. ա. բայց. -навливать, -новлять, -новить չ. 1, տեղաւորել, զետեղել, դնել, դարսել. надо -новить въ гостиную всю эту мебель; у. мебель въ комнатѣ; у. садъ статуями պարտէզը արձաններով զարդարել. 2, սահմանել, որոշել, հաստատել, կարգել. у. порядокъ; у. хорошія отношенія —հաստատել. у. цѣну գինը որոշել, կարել. людскіе законы -закόны влаюτъ, что... մարդկային օրէնքները սահմանում են, որ... у. праздникъ տօն հաստատել. у. мнѣніе կարծիքը որոշել. у. дѣйствительное совершеніе преступленія ոճրագործութեան իրականութիւնը հաստատել. -ся -նդր. 1, տեղաւորուել, զետեղուել, կարգաւորուել. въ этой комнатѣ вся мебель не -новится; войска -новились въ боевой порядокъ զօրքերը ճակատեցան. 2, հաստատուել, կարգի ընկնել. зима -новилась ձմեռը սկսուել է. погода -навливается եղանակը լաւանում է. погода ещё не совсѣмъ -новилась դեռ եղանակը բոլորովին չէ լաւացել, դեռ օրերը չեն տաքացել. -новитель ա. մի բան սահմանող, կարգող, հաստատող մարդ. -новить (-влю -овятъ), ся ա. Устанавливать, ся; -новка է. 1, դնելը, դնում, դարսելը, -սում, տեղաւորելը, -րում, զետեղելը, -ղում. կանգնելը, -գնում. у. мебели կահկարասիքը դարսելը, տեղաւորելը. у. машины մեքենան իր տեղում դնելը, կանգնեցնելը, հաստատելը, մեքենան տաքելը. у. стропилъ ձեղունակալները կանգնեցնելը. у. въ погребъ նկուղ դնելը. -новленіе չ. 1, կարգադրութիւն, կանոնադրութիւն, որոշում, օրէնք, կանոն. судебныя у—ія դատական որոշումներ. 2. հիմնարկութիւն, հաստատութիւն. служащіе въ государственныхъ у—іяхъ; -новленный բ. -ъ. սահմանուած, որոշուած, հաստատուած. у—ая цѣна; этотъ пунктъ -новленъ Церковью; -новлять, ся ա. Устанавливать, ся; -новщикъ ա. Մրենգ. սարքող,

Устану ա. Устать. [կանգնեցնող։

Уста|рѣвшій ա. Устарѣлый: у. волокита; -рѣлость է. 1, զառամութիւն, ծերութիւն. 2, հնացածութիւն, հնացած, գործածութիւնից ընկած լինելը. -рѣлый -ъ. 1, ծերացած. 2, հնացած, անցած, գործածութիւնից ընկած. հին, փտած. у—ое слово; у—ая мода; у—ыя понятія հին, փտած հասկացողութիւններ, գաղափարներ. -рѣть չ. 1, զառամել, ծերանալ. 2, հնանալ, գործա-

ծուժեւնից ընկնել. этотъ обычай устарѣлъ.

Устать (-ану -нутъ; *անց.* -алъ -ла, 'о; *հրմ.* -ань) *ա.* Уставать.

Ус|тёгивать, -тегать *ն.* **1,** *ընդթափ կարել, մեկտեղակարել.* **2,** *փորոտցնել, ներացնել, կուշ տալ (կարելին փաթաթելով)։*

Устелю *ա.* Устлать.

Усте|регать, -речь (-регу -жёшь -гутъ; *անց.* -рёгъ -гла, о; *հրմ.* -ги) *ն.* **1,** *հսկել, վրան աչք պահել, դիտել.* **2,** *պահել, պահպանել.* **-ся** *-նչբ.* *զգուշանալ։*

Усти|ланіе *չ.* *ծածկելը, տախտակելը, քարելը.* **-лать, устлать** (-телю -елютъ; н*անց.* -тлалъ -ла о; *հրմ.* -телй) *ն.* *ծածկել, տախտակել, քարել, սալարկել.* у. битымъ камнемъ *խճել.* **-ся** *-նչբ.* передъ кѣмъ *մէկի առաջ ոտքը, քծնել, ստորաքարշութիւն անել։*

Уст|но *մ.* *բերանացի [կերպով].* **-ный** *-ծ.* **1,** *բերանի.* **2,** *բերանացի, բանաւոր.* у—ыя преданія; у—ое испытаніе.

Устой *—.* **1,** *սեր, տրամադ, երես (կաթի).* **2,** *մրուր կամ(ե)լ ու (գետի ափերին կանգնեցրած շէնքեր, սյուներ, ցցեր, որոնց վերայ կամուրջը կառուցած է).* **3,*** *հիմք.* потрясать у—и государства.

Устойчи|вость *է.* **1,** *հաստատութիւն, պնդութիւն, ամրութիւն, դիմացկունութիւն.* **2,** *մշտակայութիւն, անշարժութիւն.* **-вый** *-ծ.* **1,** *հաստատ, հաստատուն, պինդ, ամուր, դիմացկուն, անդրդուելի.* **2,** (*իր խօսքին*) *հաստատ, հաւատարիմ.* **3,** *մշտական, անշարժ, կայուն։*

Усто|ю *ա.* Устоять; **-ялый** *է, -ծ.* *նստած, պարզուած.* **-ять** (-ю -ятъ), **ся** *ա.* Устаивать, ся.

Уст|рагивать, -рогать *ն.* *խարտրուելով, 'սանելով' փորրացնել։*

Устраи|ваніе *չ.* *կազմելը, կազմակերպելը, շինելը, սարքելը, յորդորելը.* **-вать, ся** *ա.* Устроивать, ся.

Устра|неніе *չ.* *հեռացնելը.* временное у. отъ должности; **-нять, -нить** (-ню -нятъ) *ն.* *հեռացնել.* у. затрудненія, препятствіе, неудобство *դժուարութիւնները, խոչընդոտը, անյարմարութիւնը հեռացնել, վերացնել, բառնալ.* у. изъ дѣла всё, что запутываетъ его; у. кого отъ должности; **-ся** *-նչբ.* *հեռանալ, յետ քաշուել։*

Устра|шать, -шить *ն.* *վախեցնել, սիրտն ահ գցել, սարսափեցնել.* нашъ гордый видъ -шаетъ враговъ; большой трудъ -шаетъ его; **-ся** *-նչբ.* *վախել, վախենալ. սարսափել.* **-шеніе** *չ.* *վախեցնելը, սիրտն ահ գցելը, սարսափեցնելը.* **-шительный** *-ծ.* *վախեցնող, ահ, երկիւղ ազդող, սարսափեցնող, -փելի.* **-шить** (-шу -шатъ), **ся** *ա.* Устрашать, ся.

Устре|млять (-млю -мятъ), **ся** *ա.* Устремлять, ся; **-мленіе** *չ.* *ուղղելը, դարձնելը.* **-млять**, -мить *ն.* *ուղղել, դարձնել.* у. оружіе противъ непріятеля *զէնքը թշնամու դէմ դարձնել.* у. взоры къ небесамъ; у. свой взоры на что *իր աչքերը մի բանի յառել, մի բանի վերայ սեւեռել.* у. на что-либо своё вниманіе; **-ся** *-նչբ.* **1,** *գնալով, ուղղուել* (*շնչասպառ, արագ*). взоры его -мились на неё; глаза -млённые въ землю *գետին յառած, սեւեռած աչքեր.* **2,** *նետուել, ընկնել.* у. на непріятеля *[ի]ր ասպէտ*

Устрица *է.* *կնճ.* Ostrea edulis, *ոստ-*

Устрице|водство *չ.* *ոստրէաբուծութիւն.* **-ядъ** *—.* *կնճ. ոստրէակեր։*

Устричный *-ծ.* *ոստրէի։*

Устрогать *ա.* Устрагивать.

Устро|еніе *չ.* *յորդորելը, -րում, սարքելը, -քում, կազմելը, -մում, կազմակերպելը, -պում, հաստատելը, -տում, կազմ, կազմակերպութիւն, յորդորանք.* у. Царства Божія на землѣ; **-ивать**, -ить *ն.* *յորդորել, սարքել, պատրաստել, կազմել, կազմակերպել, շինել, կառուցանել.* у. фабрику *գործարան շինել, բացել.* у. министерство, войско *մինիստրութիւն, զօրք կազմակերպել, յորդորել.* у. дѣло *գործը յորդորել, կարգադրել.* у. свою жизнь *իր կեանքը յորդորել.* у. благоденствіе подданныхъ *իր հպատակների բարօրութիւնը հոգալ.* у. пикникъ, процессію, *պիկնիկ, թափօր սարքել, կազմել.* у. свадьбу *հարսանիք անել.* у. демонстрацію *ցոյց անել* у. собраніе *ժողով անել կմ կազմել.* Богъ всё -иваетъ къ лучшему *Աստուած ամէն բան 'ի բարին է տնօրինում.* у. себѣ пріютъ *իր համար պատսպարան յորդորել.* *у. дочь *աղջկանը մարդու տալ.* *у. сына *որդուն գործի կանգնեցնել, գործի վերայ դնել.* у. машину *մեքենան կանգնեցնել, սարքել.* у. засаду *դարան գործել.* **-ся** *-նչբ.* *իր գործը, գործերը յորդորել, սարքել, շինել, կարգ[ի] .* *տեղաւորուել.* у. гдѣ житьёмъ *մի տեղ տուն, բնակութիւն հաստատել.* у. на новой квартирѣ, въ новомъ помѣщеніи *նոր բնակարանում, նոր շինութեան մէջ տեղաւորուել.* зала полна, -ойвайтесь, какъ можете *դահլիճը լիքն է, տեղաւորուեցէք, ինչպէս կարող էք.* **-йство** *չ.* **1,** *կազմելը, կազմակերպելը, սարքելը, յորդորելը.* для у—а процессіи; **2,** *շինուած, կազմ, կազմակերպութիւն, կարգ, սարք.* общественное у. *հասարակական կազմ, կազմակերպութիւն.* у. министерства, фабрики политическаготѣла *մինիստրութեան, գործարանի, քաղաքական մարմնի կազմը.* государственное у. *պետական կազմ.* **-итель** *—.* *կազմող, կազմակերպող, յորդորող, սարքող.* **-ить** (-ю -ятъ), **ся** *ա.* Устроивать, ся.

Усту|паніе *չ.* *ա.* *բալը.* **-пать**, -пить *ն.* **1,** *տալ, զիջել, թողնել.* у. кому своё право, своё мѣсто; у. первенство, почётное мѣсто; *онъ -пилъ ему эту честь; **2,** *տեղի տալ.* у. силѣ; старшимъ себя у. должно *պէտք է մեծերին հնազանդուել, լսել, տեղի տալ.* **3,** кому въ чёмъ *մէկից մի բանով պակաս, նուաստ լինել.* онъ -паетъ ему въ талантѣ; онъ никому не -тупитъ въ храбрости *նա քաջութեամբ ոչ[ի]ից պակաս չէ.* Неронъ и Домиціанъ не -паютъ другъ другу въ жестокости; **3,** *զիջել, պակասեցնել.* у. въ цѣнѣ; у. въ цѣнѣ; этотъ купецъ ничего не -паетъ; онъ -пилъ мнѣ три рубля въ этомъ товарѣ *այդ ապրանքի գնից նա ինձ երեք ռուբլի զիջեց.* у. что изъ своихъ требованій; **-пательный** *-ծ.* *զիջող, զիջ-*

զիջումն, զիջման, զիջողութեան. **-пи́ть** (-плю́ -у́пятъ) տ. Уступа́ть; **-пка** է. 1, տալը, զիջելը. զիջում, թողնելը, բաշխելը, -խում. обра́тная у. փոխադարձ զիջում. война́ око́нчилась у—ою области պատերազմը վերջացաւ մի նահանգի զիջմամբ. у. имѣ́нія заимода́вцамъ; мѣ́ра ѳ́та есть у. ду́ху вре́мени—զիջում է. 2, զիջում, բաշխում. сдѣ́лать у. въ цѣнѣ́ գնի մէջ զիջել, զիջում անել. продава́ть това́ръ съ у—ою, безъ у—и; **-пный** -ծ. 1, ներս պրծած մասի, գոգի, խորշի. 2, ատնգի(ա)աձև. **-пообра́зно** մ. 1, գոգաձև. 2, ատնգի(ա)աձև. **-почка** նվզ. տ. Усту́пка; **-почный** -ծ. զիջած, պակասեցրած, ցածրացրած. у—ая цѣна́ զիջագին, պակասեցրած գին. **-пчиво** մ. զիջելով, ներողամտութեամբ. **-пчивость** է. զիջողութիւն, ներողամտութիւն. **-пчивый** -ծ. զիջող, ներողամիտ, հաշտ. онъ о́чень усту́пчивъ; **-пщикъ** ա. **-пщица** է. զիջող, բաշխող, ներողամիտ այր, կին. **-пъ** ա. 1, ներս պրծած մաս, խորշ (պատի, շինութեան)։ 2, усту́пы յ. ատնգի(ա)աձև բարձրութիւն (օր. լեռների վերայ)։

Устцы́ տ. Узды́.

Усты|ва́ть, -ть չ. սառչիլ, պաղիլ, հովանալ։

Устыди́ться (-жу́сь—дя́тся) -չզ. ամաչել, ամօթահար լինել։

Усты́ть (-ну -нутъ) տ. Устыва́ть.

У́стье չ. բերան, բացուածք. у́. Невы́ Նեվա գետի բերանը. печно́е у́.; ма́точное у́. կզմխ. արգանդի, զաւակատան բերան. у́. мочево́го пузыря́ միզափամփուշտի բերան։

Усугу|би́тельный -ծ. քերկ. կրկնական. **-би́ть** (-блю́ -бятъ), **ся** տ. Усугубля́ть, ся; **-бле́ніе** չ. կրկնապատկելը, կրկնապատկում, -կութիւն, սաստկացնելը. -ցնում. **-бля́ть**, -би́ть ն. կրկնապատկել, եռապատկել, սաստկացնել. у. свои́ уси́лія, своё стара́ніе; у. вину́; **-ся** -չզ. կրկնապատկուել, եռապատկուել, սաստկանալ։

Усу́|чивать, **-чи́ть** (-чу́ -ча́тъ) ն. ոլորելով կարճացնել։

Усчи́|тываніе չ. ստուգելը. **-тывать**, **-та́ть** ն. ստուգել (որ և է հաշիւ)։

Усъ, á ա. 1, բեղ, բեխ, պեխ. закрути́ть усы́ բեխերը ոլորել, ոլել. онъ себѣ́ и въ у. не ду́етъ այդ ամենին նորա հոգը չէ, նա գլուխ վերայ ամենին ուշադրութիւն չէ դարձնում. у него́ нѣ́тъ ни уса́, ни бороды́ նորա երեսին դեռ մազ չէ բուսել, նա դեռ «խօխա» է. намота́йте себѣ́ на у. չմոռանաք, ձեր մտքում պահեցէք. усы́ у живо́тныхъ и рыбъ; усы́ коша́чьи, львя́ные; ки́товый у. կիտոսկր (բալէնա). 2, բս. քիստ. усы́ у ко́лоса; 3, կնդ. բաղկուկ, շօշափուկ. усы́, у́сики (կմ щу́пальцы) у насѣко́мыхъ.

Усы|ла́ніе չ. տ. Усы́лка; **-ла́ть**, усла́ть ն. ղրկել, ուղարկել (հեռու տեղ), հեռացնել. **-лка.** է. ղրկելը, -կում, ուղարկելը, -կում. հեռացնելը։

Усыно|ви́тель ա. **-ви́тельница** է. որդեգրող այր, կին. **-ви́ть** (-влю́ -ви́тъ) տ. Усыновля́ть; **-вле́ніе** չ. որդեգրելը, -գրում. **-вля́ть**, -ви́ть ն. որդեգրել (թէ մանչի և թէ աղջկայ մասին գործածական). у. незаконнорожде́ннаго ребёнка.

Усыпа́ль|ница, **-ня** է. գերեզման, շիրիմ. եւ հանրային գերեզման, հանգստարան (եկեղեցու կամ վանքի մօտ)։

Усы|па́ніе չ. ցանելով, ածելով, թափելով, շաղ տալով ծածկելը. **-па́ть** -(ы́) **пать** (-плю -плютъ; -пь) ն. 1, ցանելով, ածելով, թափելով, շաղ տալով ծածկել. у. доро́гу цвѣта́ми; у. полъ песко́мъ; не́бо усы́пано звѣ́здами երկինքն աստղերով ծածկուած է. усы́панный алма́зами ադամանդներով ծածկուած, զարդարուած, ականակուռ. 2, ածելով, թափելով քշացնել, պակասեցնել։

Усы|пи́тельный -ծ. քնացնող, մարդու վերայ քուն բերող, թմրեցուցիչ. у—ое лѣка́рство, сре́дство; *у—ая кни́га; **-пи́ть** (-плю́ -пя́тъ) տ. Усыпля́ть.

Усы́пка է. ցանելով, ածելով, թափելով, շաղ տալով ծածկելը։

Усы|пле́ніе չ. քնեցնելը, վրան քուն բերելը. **-пля́ть**, -пи́ть ն. քնեցնել, վրան բերել

Усы|ха́ніе չ. չորանալով կուչ գալը, փոքրանալը, քաշից, քանակից կորցնելը. **-ха́ть**, усо́хнуть չ. չորանալով կուչ գալ, փոքրանալ, քաշից, քանակից կորցնել. **-шка** է. չորանալուց, ցամաքելուց առաջացած կորուստ, պակասորդ. у. и вы́течка вина́ գինու ցամաքելուց (գոլորշիանալուց) և դուրս հոսելուց առաջացած կորուստ, պակասորդը։

У́сь|каніе չ. գրգռելը, հը՛ս անելը. **-кать**, **-кнуть** ն. գրգռել, հը՛ս անել (շներին)։

Усѣ|ва́ть, -ять ն. 1, լաւ, բոլ հարկին ցանել, սերմանել. 2, *ցանելով ծածկել. доро́га усѣ́янная дере́внями, цвѣта́ми գիւղերով. ծաղիկներով շրջապատուած ճանապարհ։

Усѣ|ка́ть, -чь ն. կտրել, կտրելով կարճացնել, փոքրացնել, յապաւել. **-кнове́ніе** չ. եկ. ու. главы́ Іоа́нна Предте́чи Յովհաննէս Կարապետի գլխատումը. **-ку́** տ. Усѣ́чь.

Усѣ́сться (уся́дусь -дутся; անց. усѣ́лся, -лась, -лось; հրմ. уся́дься) տ. Уса́живаться.

Усѣ|че́ніе չ. 1, կտրելը, կտրելով կարճացնելը, փոքրացնելը. 2, յապաւում. **-чённый** -ծ. 1, կտրած, կտրելով կարճացրած, փոքրացրած. у. ко́нусъ երկրչփ. հատուած կոն. 2, քերկ. յապաւուած։

Усѣ́ять (усѣ́ю -ютъ; усѣ́й) տ. Усѣва́ть.

Уся́дусь տ. Усѣ́сться.

Ута́|евать, **ся** տ. Ута́ивать, ся; **-иваніе** չ. ծածկելը, թաքցնելը, պահելը, գողելը. **-ивать**, **-и́ть** (-ю́ -я́тъ) ն. ծածկել, թաքցնել, պահել, գողել, ծածուկ պահել. ши́ла въ мѣшкѣ́ не утаи́шь (առծ.). у. актъ, догово́ръ; у. подро́бности дѣ́ла; **-йка** է. ծածկելը, -կում, թաքցնելը, -ցնում, ծածուկ պահելը. **-йщикъ** ա. **-йщица** է. ծածկող, թաքցնող, պահող այր, կին. ута́йщикъ тотъ же воръ (առծ.) գողն և գողակիցը 'ի միում պատժի կան։

Ута́пты|ваніе չ. տափտափելը. **-вать**, утопта́ть ն. տափտափել, տափտափելով ներս անել. у. зе́млю вокру́гъ де́рева; хорошо́ уто́птанная доро́га.

Ута́|скиваніе չ. տանելը (քարշելով, քարշ տալով), գողանալը, յափշտակելը. **-ски-**

вать, -щи́ть ն. *քարշելով, քարշ տալով, տանել գողանալ, յափշտակել.* волкъ утащи́лъ овцу́; я́стребъ утащи́лъ цыплёнка; соба́ка утащи́ла жарко́е со стола́; во́ры утащи́ли бѣльё съ чердака́; **-ся** -նւրբ. *զօռով, քարշ գալով, Թրև գալով գնալ, հեռանալ:*

Ута́|чивать, -ча́ть ն. *կարելիս, կարելով կարճացնել:* [скивать, ся.

Утащи́ть (-щу́ -а́щатъ), **ся** *ա.* Ута́-

У'тварь *է.* հ.-ւ. **1,** *կահ, ամանեղէն, անօԹներ, իրեր.* церко́вная у́. *եկեղեցական իրեր (զարդեր, զգեստներ, անօԹներ և այլն).* дома́шняя у́. *ընտանեկան պիտոյքներ (ամանեղէն և այլ իրեր).* **2,** *զարդ. զարդարանք, զարդի իրեր:*

Утвер|ди́тельно *մ.* *հաստատելով, վաւերացնելով, դրական կերպով.* **-ди́тельный** *ա.* *հաստատական, հաստատող, վաւերացնող. դրական.* у. отвѣ́тъ; у—ая гра́мота *դիւնգ. հաստատութեան, վաւերացման Թուղթ.* **-жда́ть, -ди́ть** (-жу́ -ди́тъ) ն. **1,** *ամրացնել, պնդացնել.* у. стѣ́ну; у. полъ, до́ску гвоздя́ми; у. ба́лку, ма́чту *գերանը, կայմը հաստատել.* **2,** *հաստատել, ամրապնդել.* у. кого́ въ его́ мнѣ́ніи *մէկին իր կարծիքի մէջ հաստատել.* у. кого́ въ вѣ́рѣ *մէկին հաւատքի մէջ հաստատել, ամրացնել* всё -жда́етъ меня́ въ э́той мы́сли *ամէն ինչ, ամէն բան ինձ համոզում, ամրապնդում է այդ մտքի մէջ.* **3,** *հաստատել, վաւերացնել.* у. завѣща́ніе, зако́нъ, тракта́тъ; сена́тъ -ди́лъ э́то рѣше́ніе; министръ -ди́лъ его́ въ э́той до́лжности; у. избра́ніе депута́та; у. прися́гою; **4,** *պնդել.* онъ -жда́етъ, что э́то пра́вда; вы -жда́ете то, чего́ не мо́жете доказа́ть; **-ся** -նւրբ. *հաստատուել, ամրապնդուել.* у. во мнѣ́ніи, въ вѣ́рѣ; у. на мѣ́стѣ; у. въ чужо́мъ до́мѣ *ուրիշի տանը բոյն դնել.* э́то подозрѣ́ніе -ди́лось въ ва́шемъ умѣ́; **-жде́ніе** ւ. **1,** *ամրացնելը, -ցնում.* *ամրապնդելը, -դում.* **2,** *հաստատելը, -տում, վաւերացնելը, -ցում.* у. акта; у. пригово́ра; **3,** *պնդելը, պնդում:*

Уте|ка́ніе ւ. **1,** *հոսելը, -սում, անցնելը.* **2,** *փախչելը.* **-ка́ть,** -чь ւ. **1,** *հոսել, անցնել.* *до тѣхъ поръ ещё мно́го воды́ утечётъ (առած.) *ով գիտէ, ինչ բաներ կը պատահեն մինչև այն ժամանակ.* **2,** *գռեհ. փախչել.* -(ё)къ —. **1,** *փախչելը. -չում. փախուստ.* пусти́ться, бро́ситься на у. *փախչել, կծիկը գնել, ոտք տալ.* **2,** *անց. ա.* Уте́чь.

Утё|нокъ, нка —. (յ. утя́та, -тъ), **-ночекъ**, чка *նւզ.* **-нышъ** —. *բադի ձագ, ձագ, պստիկ բադ, բադիկ:*

Утере́ть (утру́ -ру́тъ; *անց.* утёръ -ёрла, о; *հրմ.* утри́), **ся** *ա.* Утира́ть, ся.

Утерпѣ́ть (-плю́ -пятъ) ն. *համբերել, հանդուրժել, տանել.* я не -пѣ́лъ, чтобы не сказа́ть ему́ э́того *ես չկարողացայ համբերել և նորան այդ ասացի:*

Уте́|ря *է.* *կորցնելը, կորուստ.* у. па́спорта, веще́й; **-ря́ть** ն. *կորցնել:* [вать.

Уте|са́ть (-шу́ -е́шутъ; -ши́) *ա.* Утёсы-

Утё|систый *ա.* *ապառաժոտ, ժայռոտ, քարքարոտ.* **-сникъ** —. *բս.* Ulex, *փշամուրի.* **-съ** —. *ապառաժ, ժայռ, ապառաժոտ լեառ:*

Утёсы|ваніе ւ. *ա. բայք.* **-вать,** уте-са́ть ն. *տաշելով բարակացնել, նրբացնել, փոքրացնել:*

Уто́|чка *է.* **1,** *փոխուստ.* **2,** *ջնաւ, գա-կաւ (զուրս հանելուց, Թափուելուց առաջացած).* **3,** *ծախսում (ջրի).* **-чь** (-ку́ -чёшь -ку́тъ; *անց.* утёкъ -кла́, о́; *հրմ.* -ки́) *ա.* Утека́ть.

Утили|заціо́нный *ա.* заво́дъ *շահա-հանական, շահագործական գործարան, զաւոդ (որը շահագործում է ընտանի անասունների դիերը, օգտագործելի մնացորդները).* **-за́ція** *է.* (ֆր.) *շահահանում, շահագործում (մի բանից շահ, օգուտ հանելը, մի բան օգտակէտ կերպով գործադրելը).* **-зи́ровать** (-рую -ютъ) ն. *շահահանել, շահագործել (մի բանից շահ, օգուտ հանել, մի բան օգտակէտ կերպով գործադրել):*

Утилита|ри́змъ —. (ֆր.) **1,** *օգտակարութիւն, օգտակարական փիլիսոփայութիւն.* **2,** *օգտակարութիւն, շահադիտութիւն.* **-ри́стъ** —. *օգտապաշտ. շահադէտ.* **-ріани́змъ** *ա.* Утилитари́змъ; **-рный** *ա.* *օգտակարական, շահադիտական:*

Ути́ный *ա.* *բադի, բադերի:*

Ути|ра́льникъ —. **-ра́льничекъ,** чка *նւզ.* *երեսսրբիչ.* **-ра́льный** *ա.* *սրբելու, չորացնելու, ցամաքեցնելու.* **-ра́ніе** ւ. *սրբելը, չորացնելը, ցամաքեցնելը.* **-ра́ть,** утере́ть ն. **1,** *սրբել, չորացնել, ցամաքեցնել.* утира́ть ру́ки салфе́ткою; у. носъ платко́мъ; *у. кому́ носъ *մէկին մի բան կապացնել, վիրաւորական եղանակով հասկացնել.* **2,** *պարտութեան մատնել, կոտրել, 'մարդադաղել'.* **-ся** -նւրբ. *իւրն իրան, իր երեսը, ձեռներն եւլն սրբել.* **-рка** *է.* **1,** *սրբելը, -բում, չորացնելը, -նում, ցամաքեցնելը, -նում.* **2,** *ռմկ. սրբիչ, մի բան սրբելու փալաս:*

Ути́|скиваніе ւ. *զօռով ներս կոխելը, ներս խցկելը.* **-скивать, -сна́ть, -сну́ть** ն. *զօռով ներս կոխել, ներս խցկել:*

Ути|ха́ніе ւ. *հանդարտուելը, խաղաղուելը, դադարելը.* **-ха́ть, -хнуть** ւ. *հանդարտուել, խաղաղուել, դադարել.* вѣ́теръ утиха́етъ, ути́хъ; бу́ря ути́хла: гнѣвъ ути́хъ; боль ути́хла; шумъ ути́хъ; **-ша́ть,** -ши́ть ն. *հանգստացնել, հանդարտեցնել, խաղաղեցնել.* **-ся** -նւրբ. *հանգստանալ, հանդարտուել, խաղաղուել.* **-ше́ніе** ւ. *հանգստացնելը, հանդարտեցնելը, խաղաղեցնելը.* у. сму́ты и забасто́вокъ; **-ши́ть** (-шу́ -ша́тъ), **ся** *ա.* Утиша́ть, ся.

У'тка *է.* *կնգ.* Anas, *բադ.* у́. кря́каетъ,ква́каетъ *բադը կանչում է, կականում է.* *газе́тная у́. *լրագրական սուտ, սուտ լուր:*

Ут|ка́ть (утку́ -тчёшь -ку́тъ; *հրմ.* утки́), **ся, -кну́ть, ся** *ա.* Утыка́ть, ся. П.

Утконо́съ —. *կնգ.* Ornithorhynchus paradoxus, *բադիկ, հաւկտուց (անասուն մի).*

У'тлый *ա.* *հին, փտած, խախուտ, ծակերով, ծակեր ունեցող.* у́—ая ло́дка.

Уто́къ, тка́ —. (попере́чныя ни́ти тка́ни) *մասուրայ, (Թեզան?), 'լէջք Թելեր':*

Уто|ла́чивать, -лочи́ть ն. *ռմկ. պրկել, 'կոխկռտել', տոփանել տալ (խոտը):*

Уто|ле́ніе ւ. (ցաւը) *մեղմելը, կտրելը,* (ծարաւը) *յագեցնելը,* (ծարաւը) *կոտրելը.* **-ля́-**

тель м. **-лйтельница** ի. *անաբող այր, կին,* *անաբիչ.* **-лйтельный** ած. *անաբող, անաբիչ,* *մեղմացնող, խաղաղացնող.* **-лить** (-лю -лйтъ) *տ.* Утолйть. [вать.

Утолочать (-чу -чатъ) *տ.* Утолачи-

Утолочь (-лку -лчёшь -лкутъ; *անց.* -локъ, -лка, о; *հրմ.* -лки) ն. *լաւ, քամ հարկիլ մաղելը, կոխել, փոշի զարնել։*

Утоліщать, -стить (-щу -стятъ) ն. *հաստացնել, ստուարացնել.* **-ся** *չեզ. հաստանալ, ստուարանալ.* **-щеніе** ց. *հաստացնելը,* -*ցնում. հաստանալը,* -*նալու։*

Уто|лить, -лять ն. *անաբել, մեղմացնել, հանգստացնել, խաղաղացնել.* у. голодъ *քաղցը յագեցնել.* у. жажду *ծարաւը յագեցնել, ՝կոտրել՝.* у. гнѣвъ *բարկութիւնը անաբել, մեղմացնել, իջեցնել.* у. боль *ցաւը անաբել, կտրել.* у. мщеніе *վրէժխնդրութիւնը անաբել, գոհել.* *у. скорбь *վիշտը, թախիծը մեղմացնել.* **утоляющій** ի., ած. *մեղմացնող, -ցուցիչ, անաբող, -բիչ.* у—ее средство *անաբիչ միջոց։*

Уто|мйтельно մ. *յոգնեցուցիչ, խոնջեցուցիչ կերպով, եղանակով.* **-мйтельность** ի. *յատկութիւն յոգնեցնելու, խոնջեցնելու, ծանրութիւն.* **-мйтельный** ած. *յոգնեցնող, -ցուցիչ, խոնջեցնող, -ցուցիչ, ծանր, հոգնեցող.* путешéствіе по гористымъ стрáнамъ óчень -льно; *у. шумъ *տեղնջ խլացնող աղմուկ, ՝գլխացաւ՝.* **-мйть** (-млю -мятъ), **ся** *տ.* Утомлять, ся; **-мленіе** ց. *յոգնութիւն, խոնջում.* **-млять**, -мйть ն. **1**, *յոգնեցնել, խոնջեցնել, ՝հալից գցել՝.* эта работа слишкомъ -мйтъ васъ; **-ся** *չեզ. յոգնել, խոնջել, ՝հալից ընկնել՝.* согласиться на что, -мйвшись отъ сопротивлéнія; **утомляющій** *տ.* Утомйтельный.

Уто|нéніе ց. *բարակացնելը, նրբացնելը, փափկացնելը.* **-нйть** (-ню -нятъ), **ся** *տ.* Утонять, ся.

Утонуть (-ну -óнутъ) *տ.* Утонать.

Утон|чать, -чить ն. **1**, *բարակացնել.* **2**,* *նրբացնել, ընտրչացնել.* у. вкусъ; **-ся** *չեզ.* **1**, *բարակել, բարականալ.* **2**, *նրբանալ, ընտրչանալ.* **-чéніе** ց. **1**, *բարակացնելը.* **2**, **նրբանալը, նրբութիւն, ընտրչութիւն.* у. вкуса; **чéнно** մ. *նրբութեամբ, նուրբ կերպով, եղանակով.* **-чéнность** ի. *նրբութիւն, ընտրչութիւն.* у. слóга *ոճի նրբութիւն, կատարելութիւն.* у. жестóкости *ծայրայեղ անգթութիւն.* **-чéнный** ած. *նրբացած, ընտրչացած, կատարելութեան հասցրած, նուրբ, ընտիր. կատարեալ.* **-чить** (-чу -чатъ), **ся** *տ.* Утончáть, ся.

Уто|нять, -нить ն. *բարակացնել, նրբացնել, ընտրչացնել.* у. кусóкъ желéза съ одного концá для сварки: у. прóволоку; строгáніемъ утоняютъ дóску.

Уто|пáніе ց. *ընկղմելը, սուզուելը, խեղդուելը.* **-пáть**, -пнуть, -нуть ց. **1**, *ընկղմուել, սուզուել (ջրի մէջ). ընկղմուելով, սուզուելով խեղդուել.* онъ -нулъ въ рѣкѣ: судно -нуло въ морѣ; **2**,* въ чёмъ *մի բանի մէջ թաղուել, կորչել, լողալ.* у. въ слезахъ *արտասուքների մէջ կորչել, թաղուել.* у. въ нѣгѣ, въ рóскоши *փափկասիրութեան, փարթամութեան անձնատուր լինել.* у. въ изобйлін *եղ ու մեղրի մէջ լողալ.* у. въ порокѣ, въ развратѣ *ախտի, անառակութեանը անձնատուր լինել.* **утопáющій**, аго — *խեղդուող.* *у. въ слезахъ *արտասուքների մէջ կորած։*

Утопúсть м. *ուտոպիստ (անիրագործելի մտքերով տարուած մարդ)։* [плять, ся.

Утопúть (-плю -óпятъ), **ся** *տ.* Уто-

Уто|пúческій ած. *ուտոպիական, մտացածին, ցնորական, անիրագործելի.* **-пúчность** ի. *ուտոպիականութիւն, անիրագործելիութիւն.* **-пія** ի. (*յն.*) *ուտոպիա, մտացածին, անիրագործելի միտք, երազանք, ցնորք։*

Уто|плéніе ց. *ջուրը գցելը, խեղդելը.* у. многихъ вмѣстѣ; **-плéнникъ** м. **-плéнница** ի. *ջրին ընկած, խեղդուած այր, կին.* **-плять**, -пить ն. **1**, *ջուրը գցել, խեղդել.* у. своё гóре въ винѣ *իր վիշտը գինով խեղդել, հրբեցողութեամբ մոռացութեան տալ.* **2**, *ընկղմել, սուզել (ջրի մէջ).* **-ся** *չեզ. ջուրն ընկնել, խեղդուել։*

Утопнуть *տ.* Утонуть. [птывать.

Утоптáть (-пчу -óпчутъ; -пчи) *տ.* Ута-

Утор|гóвывать, -говáть (-гую -ютъ) ն. *առեւտրելով տեղն, պակաս գնով ստանալ, ձեռք բերել։*

Утó|реніе ց. *տ.* *բայր.* **-рить** (-рю -рятъ), проут— ն. *տակառին յատակ գցելու համար գիծ կտրել (տակառի կողքի տախտակների ծայրերին).* **-рникъ** м. утóръ (*տ. ուտոր*) *կտրելու գործիք, խարտոց, ՝ատղա՝.* **-ръ** м. (*ունվոր. յ.* утóры) *տակառի կողքի տախտակների ծայրերին կտրած, քաշած գիծ, որոնց մէջ անցկացնում են տակառի յատակը, ՝տակը՝, յատակի, ՝տակի՝ տախտակները։*

У'точка ի. *նւզ. բադի ճուտ. բադիկ։*

Утóчный ած. *մաղուդայի* (*տ.* Утóкъ), у—ая нить *մաղուդայի թել։*

Утрам|бовáніе ց. *ծեծելը, ճզմելը* (*քարած տեղ, փողոց, խճուղի*). **-бовáть** (-бую -ютъ) *տ.* Утрамбóвывать; **-бóвка** ի. *տ.* Утрамбовáніе; **-бóвывать**, -бовáть ն. *ծեծել, ճզմել (քարած տեղ, փողոց, խճուղի)։*

Утрá|та ի. *կորուստ, վնաս.* чувствйтельная у.: у. вѣса (въ монѣтѣ отъ обращéнія) *կշռի, քաշի կորուստ, պակասում.* **-тить** (-чу -тятъ), **ся** *տ.* Утрáчивать, ся; **-чéніе** ց. *կորուստ. ամէնելը.* **-чивать**, -тить ն. что *մի բանից զրկուել, մի բան ամէնել.* восстановлéніе утрáченныхъ правъ; у. чьё довѣріе *մէկի վստահութիւնից զրկուել։* **-ся** *կորչել, փչանալ.* **-чу** *տ.* Утрáтить.

У'тре|нникъ м. *առաւօտեան ցուրտ, ՝ղրկող՝ (գարնանն և աշնանը).* **-нній** ած. *առաւօտեան, առաւօտայ.* у. сонъ; у—яя звѣздá *արշալոյս, լուսաստղ.* у—яя росá; **-ня** *տ.* Заутреня.

Утрú|ровать (-рую -ютъ) ն. (*ֆր.*) *ծայրայեղական կերպով չափազանցնել.* харáктеры въ этомъ ромáнѣ утрирóваны; **-рóвка** ի. *չափազանցնելը, -ցնում (ծայրայեղական կերպով)։*

У'тро ց. *առաւօտ, այգ.* **утромъ** մ. *առաւօտեան, -տուց.* рáно утромъ *վաղ առաւօտեան.* съ утрá до вéчера: рáно по утру; я рабóталъ всё у.; у. вéчера мудренѣе (*առ.*)

Утрó|ба ի. *արգանդ, որովայն, փոր.* онá

носила его въ у—ѣ своей; въ у—ѣ матери; **-бистый** -ի. մեծ, լայն արգանդով, փորով. **-бный** -ի. արգանդի, որովայնի, փորի. у. плодъ արգանդի պտուղ։

Утро|éніе ւ. եռապատկելը, -կում. **-ивать, -ять, -(б)ить** (-бю -ятъ) ն. եռապատկել. храбрый полководецъ -яетъ силы войска; **-ся** -ն«բ. եռապատկուել։

У'т|ромъ մ. ա. У'тро; **-рось** մ. ամի. այս առաւօտ, այսօր առաւօտեան։

Утроить, ся ա. Утроивать, ся

Утрý ա. Утерéть.

Утру|ждáть, -дить (-жý -дятъ) ն. նեղացնել, նեղութիւն պատճառել, անհանգստացնել, անհանգստութիւն պատճառել. յոգնեցնել. **-ся** -ն«բ. յոգնել. **-ждéніе** ւ. նեղացնելը, անհանգստացնելը. նեղութիւն, յոգնութիւն։

Утучн|éніе ւ. 1, բթելը, բթում, պարարտացնելը, գէրացնելը (անասուններին). 2, պարարտելը, -տում, աղբելը, -բում (հողի). **-ительный** -ի. պարարտիչ. **-ить** (-ню -нятъ), **ся** ա. Утучнять, ся; **-ѣлый** -ի. բթացած, գէրացած, պարարտացած, 'աղբած'. **-ѣть** ա. Тучнѣть; **-ять, -нить** ն. 1, բթել, գէրացնել, պարարտացնել, 'չաղացնել', 'բօբացնել'. 2, պարարտել, աղբել (հողը). **-ся** -ն«բ. բթուել, գէրանալ, պարարտանալ, 'չաղանալ', 'բօբանալ', 'աղբիլ'։

Утушéніе ւ. հանգցնելը, մարելը, չէջուցանելը. 2,* զսպում, զսպելը, խաղաղացնելը։

Уты|кáніе ւ. խրելը, խրատելը, ցցելը, ցցատելը. I.**-кáть, -(ы)кать** (-кчу -чутъ; հրմ. утычь) ն. 1, խրել, խրատել. ցցել. ցցատել [ով ծածկել, պատել]. у. кольями, гвоздями; у. булавками; II.**-кáть**, уткнуть ն. 1. խրել, ցցել. թաղել. 2, (глаза) ուղղել, դարձնել, յառել (աչքերը). **-ся** -ն«բ. մի բանի գիպչել, զայթել։

Утѣс|нéніе ւ. ճնշելը, -չում, հարստահարելը, -րում, նեղացնելը. **-нитель** -. **-нительница** է. ճնշող, հարստահարող այր, կին, հարստահարիչ, նեղիչ. **-нительность** է. նեղութիւն, խոշտանգում. **-нительный** -ի. ճնշող, ճնշիչ, նեղացնող. **-нять, -нить** (-ню -нятъ) ն. նեղացնել, նեղութիւն պատճառել, ճնշել, հարստահարել։

Утѣ|ха է. 1, մխիթարութիւն, սփոփանք, ուրախութիւն. онъ у. моей старости; у—и старости; этотъ ребёнокъ приноситъ у—у своимъ родителямъ; 2. զուարճութիւն, զուարճալիք, հրճուանք, խնդութիւն. ребяческія у—и; **-шáть, -шить** (-шу -шатъ) ն. 1, մխիթարել, սփոփել. 2, զուարճացնել. **-ся** -ն«բ. 1, մխիթարուել, սփոփուել. 2, զուարճանալ, խնդալ. **-шéніе** ւ. մխիթարութիւն, սփոփանք. подавать у. մխիթարել, սփոփել. искать у—ія; подпора и у. моей старости; **-шитель** -. **-шительница** է. մխիթարիչ այր, կին. **-шительно** 1, մ. մխիթարական ձևով, մխիթարելով. 2, ք«ն. մխիթարական է. это у.; **-шительность** է. մխիթարականութիւն. **-шительный** -ի. մխիթարական, սփոփիչ. у—ое зрѣлище; у—ое письмо; **-шить** (-шу -шатъ), **ся** ա. Утѣшáть, ся.

Утю|гъ, á -. (թուրք.) արդուկ, 'ութօ'. **-жéніе** ւ. արդուկելը, 'ութօելը'. у. бѣлья; **-жить** (-жу -жатъ), выут—ն. արդուկել, 'ութօել'. **-жúще** -. յոգն. ա. Утюгъ; **-жный** -ի. արդուկի, 'ութօի'. **-жóкъ, жкá** նւզ. ա. Утюгъ.

Утá|гиваніе ւ. 1, իր յետևից քարշելը. 2, կորզելը, զօռով տանելը. **-гивать, -нуть** ն. 1, իր յետևից քարշել, քարշ տալ, տանել. 2, զիջել կալել. 3, իր հետ մէջ պահել. 4, զօռով տանել, կորզել։

Утá|чій, ья, ье -ի. բադի, բադերի։

Уфъ ձ. ճի։

Ухá է. ձկնապուր, ձկնեփուն, ձկնաջրուն, 'զալանօյ'. сборная у. խառն ձկնապուր։

Ухá|бецъ, бца նւզ. **-бина** է. **-бинка** նւզ. ա. Ухáбъ; **-бистый** -ի. փոսերով լցուած, փոսոտ, գլխեկ. **-бъ** -. փոս, փոս ընկած տեղ (ճանապարհի վրայ)։

Ухáжи|ваніе ւ. 1, за кѣмъ, за чѣмъ մէկին, մի բան խնամելը, հոգս, խնամք տանելը կամ քաշելը. у. за больными; 2, за кѣмъ մէկին յարգանքներ մատուցանելը, մէկի յետևից ընկնելը. у. за барышнею, за женщиною օրիորդին, կնոջը յարգանքներ մատուցանելը, օրիորդի, կնոջ յետևից ընկնելը. у. около начальника մեծաւորի գլխովը պտոյտ գալը. **-вать** ն. 1, за кѣмъ, за чѣмъ մէկին, մի բան խնամել, մէկի, մի բանի վերայ հոգս, խնամք տանել կամ քաշել. у за больными; 2. за кѣмъ մէկին յարգանքներ մատուցանել, մէկի յետևից ընկնել, աշխատել մէկին սիրաշահել. у. за барышнями, за женщинами; ухаживать вокругъ, около начальника իր մեծաւորի գլխովը պտոյտ գալ, աշխատել իր մեծաւորին հաճոյանալ, իր մեծաւորի աչքը մտնել։

У'ханіе ւ. «ըհ» (ухъ) անելը։

У'ха|рски մ. արիաբար, քաջաբար, անվեհաբար, 'էշխով', 'զօրբով'. **-рскій** -ի. արիական, կորճական, յանդուգն, ժպիրհ. **-рство** ւ. արիութիւն, կորճութիւն, 'դօչաղութիւն', յանդգնութիւն, ժպրհութիւն, 'իգիթութիւն'. **-рь** -. արի, կորիճ, կորովի. քաջ աղամարդ, յանդուգն, ժպիրհ անձ, 'իգիթ'։

У'х|ать, -нуть ւ. 1. «ըհ» (ухъ) ասել, «օհ» անել կամ կանչել. 2,* ծախսել, վատնել, փչացնել (բոլորը)։

Ухвá|тецъ, тца, **-тикъ** նւզ. ա. Ухвáтъ; **-тáть** (-чý -áтятъ), **ся** ա. Ухвáтывать, ся; **-тище** -. յոգն. ա. Ухвáтъ; **-тка** է. 1. ձև, եղանակ, շարժում, շարժուածք. 2, ճարպիկութիւն, ճարտարութիւն, 'ֆանդ'. **-тъ** -. ունելիք, ոլորիք, որով պտուկները վառարան, փուռ են դնում և հանում. **-тываніе** ւ. բռնելը, կալնուլը. **-тывать, -тить** ն. բռնել, կալել. **-ся** -ն«բ. за что մի բանից բռնել, կալնուլ, կպչել, մի բան ընդգրկել. у. за гриву лошади; у. за сучокъ; сосудъ этотъ совсѣмъ круглъ, не за что -титься; онъ подалъ мнѣ хорошую мысль, я за неё -тился—ընդգրկեցի։

Ухит|ряться, -риться (-рюсь -рятся) -ն«բ. հնարք գտնել, հնար անել, հնարագիտութեամբ վարուել, զործել։

Ухищ|рéніе ւ. խորամանկութիւն, խարդախութիւն. **-рённо** մ. խորամանկութեամբ, խարդախութեամբ. **-рённость** է. ա. Ухищ-

ре́ніе; **-рённый** *-ի.* *խորամանկ, խորդախ։*

Ухло́|пываніе *չ. տ. բայք.* **-пывать, -пать** *ն. ան. 1,* *ապտնել.* **2,** **ծախսել, գործի վերայ դնել, վատնել, փչացնել.* **-ся** *-նշբ. ծախսուել, վատնուել։*

Ухмы|ля́ться, -льну́ться *տ.* Улыба́ться.

У'хнуть *տ.* У'хать.

У'хо *չ. (յ.* у́ши, уше́й, уша́мъ *և այլն)* **1,** *ականջ.* заткну́ть у́ши; драть кого́ за́ уши *մէկի ականջներից քաշել.* онъ крѣ́покъ, тугъ на́ у. *նորա ականջները ծանր են, նա վատ է լսում.* онъ ху́до слы́шитъ пра́вымъ у́хомъ; говори́ть кому́ на́ у. *մէկի ականջին ասել.* *развѣ́сить, навостри́ть у́ши *ականջները սրել.* держа́ть у. востро́ *ականջները սրած, ուշադրութեամբ լսել, զգուշանալ.* пропусти́ть что ми́мо уше́й *մի բան չլսել դնել.* *у́ши вя́нутъ отъ его́ глу́пыхъ словъ *մարդ ապշած է նորա յիմար խօսքերից.* онъ мнѣ э́тимъ у́ши прожужжа́лъ *նա դորանով ինձ ձանձրացրեց, գլուխս տարաւ.* *у него́ э́то въ одно́ у́хо вхо́дитъ, а въ друго́е выхо́дитъ; *онъ и у́хомъ не ведётъ *նա մտնելին ուշադրութիւն չէ դարձնում.* онъ въ э́томъ не смы́слитъ ни у́ха, ни ры́ла *նա մտնելին բան չէ հասկանում.* быть по́ уши въ долга́хъ *մինչև ականջները պարտքերի մէջ խրուած լինել.* *онъ по́ уши въ неё влюблёнъ *նա այդ աղջկայ վերայ խելագարի պէս սիրահարուած է.* хвати́ть кого́ по́ уху *մէկին ականջակալութիւն տալ, մէկին ապտակել.* мѣня́ть това́ръ у. на́ у. *ապրանքն ապրանքի հետ փոխել (առանց մի բան տալու).* не вида́ть вамъ э́того какъ свои́хъ уше́й *այդ դուք երբեք տեսած չէք տեսնի.* имѣ́ющіе у́ши да слы́шатъ *ով ականջ ունի, թող լսէ.* **2,** *ականջ, ունկ.* ша́пка съ уша́ми *ականջներով գլխարկ.* у́шки у пу́шки; у. у котла́, у уша́та; ' иго́льное у. *ասեղի ծակ.* Лошако́во у. *տ.* Лошако́во.

Ухо|вёртка *է.* **-вёрточка** *նւզ.* **1,** *կենդ.* Forficula auricularia, [*հասարակ*] *ունկնամուտ, ականջամուտ, ‛ականջամտնուկ‛.* **2,** *տ.* Ухочи́стка; **-ва́дка** *է. կենդ.* Haliotis tuberculata, *հալիոտիս կմ ծովականջ.* **-ва́дный** *-ի. ականջաձև, -ձևկերպ, ունկնաձև։*

I. Уходи́ть (*նեկյ* -ожу́-о́дятъ; -ди́), уйти́ **1,** *չ. գնալ, հեռանալ, մեկնել, ցրուել.* у. тайко́мъ; онъ ушёлъ домо́й; я ушёлъ изъ теа́тра; го́сти ухо́дятъ, ушли́; онъ ухо́дитъ изъ гимна́зіи *նա վարժարանը թողնում է.* войска́ ушли́ въ похо́дъ *զօրքերն արշաւեցին.* кора́бль ушёлъ въ мо́ре; *самова́ръ ушёлъ *ինքնաեռը թափուեց (եռ գալուց).* у. со двора́ *դուրս գալ.* съ э́тими де́ньгами онъ не далёко уйдётъ *այդ փողով նա շատ բան չի կարող շինել. նա ‛շրջաչի լինի‛.* **2,** *անցնել.* вре́мя ухо́дитъ; ушли́ молоды́я лѣта́; ещё вре́мя не ушло́ попра́вить дѣ́ло; для него́ ещё вре́мя не ушло́ жени́ться: **3,** *փախչել, խուսափել, ազատուել, ‛պրծնել‛.* у. отъ дождя́, отъ непрі́ятеля; *отъ судьбы́ не уйдёшь; онъ не уйдётъ отъ мои́хъ рукъ; **4,** *առաջ գնալ, առաջ ընկնել.* ва́ши часы́ ухо́дятъ полчаса́ въ недѣ́лю; онъ ушёлъ отъ всѣхъ свои́хъ това́рищей *նա իր բոլոր ընկերներից առաջ ընկաւ, իր առաջադիմութեամբ բոլոր ընկերներին գերազանցեց.* далёко ли онъ ушёлъ въ лати́нскомъ языкѣ́ *նա որքան շատ է յառաջադիմել լատիներէնում։*

II. **Уходи́ть** (*ապա.*-ожу́-о́дятъ) *ն.* **1,** кого́ *մէկին սպանել, մեռցնել, մէկի ‛գլուխն ուտել‛.* безпреме́нно они́ меня́ ухо́дятъ; разбо́йники уходи́ли проѣ́зжаго; го́ре уходи́ло его́ *վիշտը նորան գերեզման իջեցրեց.* **2,** что *մի բան ծախսել, վատնել, ‛սպրդել‛, փչացնել.* въ два дня онъ уходи́лъ своё жа́лованье; **-ся** *-նշբ. հանգստանալ, հանդարտուել, խաղաղուել։*

Ухо́дъ *-.* **1,** *գնալը, մեկնելը. հեռանալը.* (*պաշտօնից*) *հրաժարուելը.* на у—ѣ, при у—ѣ *գնալիս. հեռանալիս.* по его́ у—ѣ *նորա գնալուց, հեռանալուց յետոյ.* **2,** *հոգս, խնամք, հոգատարութիւն, խնամատարութիւն.* за больны́мъ дурно́й у. *հիւանդին լաւ չեն խնամում։*

Ухочи́стка *է. ականջամաքրիչ, ականջի բզփորիչ։*

Ухуд|ша́ть, -шить (-шу́ -ша́тъ) *ն. վատացնել.* **-ся** *-նշբ. վատանալ.* боле́знь его́ ухудша́ется.

Ухъ *մ. ճն, ուֆ, ախ։*

Уцѣ́|живаніе *չ. բաց թողնելը.* **-живать, -ди́ть** (-жу́ -дя́тъ) *ն. բաց թողնել, թողնել որ հոսի (ապակից)։*

Уцѣлѣ́ть *չ. զերծ, անվտանգ, անվնաս մնալ, ազատուել.* у. отъ пожа́ра.

Уцѣ́|пля́ть, -пи́ть (-плю́ -пя́тъ) *ն. մխրճնել, կցել.* **-ся** *-նշբ. բռնել, կպչել։*

Уча́|ствованіе *չ. մասնակցելը, մասնակցում, -կցութիւն.* **-ствовать** (-вую -ютъ) *չ.* въ чёмъ *մի բանի մասնակցել, մասնակից լինել.* у. въ бары́шахъ и убы́ткахъ; у. въ предпрія́тіи; э́то вы́годное дѣ́ло, хоти́те ли у. въ нёмъ въ полови́нѣ —*ուզում էք նորա կէսը վերցնել.* у. въ загово́рѣ; у. въ наслѣ́дствѣ *ժառանգութեանը մասնակից լինել, ժառանգութիւնից մասն ունենալ։*

Участи́ть (-щу́ -стя́тъ), **ся** *տ.* Учаща́ть, ся.

Уча́|стіе *չ.* **1,** въ чёмъ *մի բանի մասնակցութիւն, մի բանի մասնակից, մի բանի մէջ խառն լինելը.* э́то сдѣ́лалось безъ моего́ у—ія; у. его́ въ загово́рѣ не дока́зано; я принима́ю у. въ ва́шей ра́дости *ես ձեր ուրախութեանը մասնակից եմ.* приня́ть дѣ́ятельное у. въ дѣ́лѣ; **2,** *կարեկցութիւն. համակրութիւն.* онъ принима́етъ во мнѣ и́скреннее у. *նա անկեղծօրէն համակրում է ինձ վիճակիս, սրտացաւ է ինձ համար։*

Уча́|стковый *-ի. մասի, բաժնի, շրջանի, քաղաքամասի.* **-стли́во** *մ. կարեկցելով, -կցաբար.* **-стли́вость** *է. կարեկցութիւն.* **-стли́вый** *-ի. կարեկից, -կցող.* **-стникъ** *-.* **-стница** *է.* въ чёмъ *մի բանի մասնակից, մասնակցող այր, կին.* у. въ игрѣ́ *խաղակից, խաղի ընկեր.* у. въ торго́влѣ; у. въ загово́рѣ, въ преступле́ніи; быть у—омъ въ чёмъ *տ.* Уча́ствовать; **-стокъ**, стка *-.* **-сточекъ**, чка *նւզ.* **1,** *մաս, բաժին.* у. земли́ *հողամաս, հողաբաժին.* лѣсъ, раздѣлённый на уча́стки для ру́бки; **2,** *մաս, շրջան, քաղաքամաս.* мирово́й у. *հաշտարար*

գաւառշրջան. у. желѣзной дороги երկաթուղիական շրջան. городскіе выборы должны быть произведены по участкамъ; полицейскій у. ոստիկանական շրջան. 3, քաղաքամասի ոստիկանատուն. приставъ потребовалъ его въ у.

У'часть ի. վիճակ, ճակատագիր. отъ него зависитъ моя у.; нельзя избѣжать своей у—и; покориться своей у—и իր ճակատագրին հպատակուել. раздѣлять чью-либо у. մէկի վիճակին, դառնութեանը մասնակից լինել:

Учать տ. Учинять.

Уча|щать, -стить ն. յաճախ կրկնել, յաճախացնել. **-ся** չէզ. յաճախ կրկնուել, յաճախանալ. за послѣднее время разбои -стились; **-щеніе** չ. կրկնելը, կրկնում, յաճախացնելը, յաճախ դարձնելը:

Уча|щій, аго ա. ուսուցիչ, վարժապետ. **-щійся**, агося ա. աշակերտ:

Учебникъ ա. դասագիրք, ձեռնարկ. **-ный** ած. ուսումնական, ուսումնարանական. у—ая книга տ. Учебникъ; у. курсъ ուսման ընթացք. у—ыя заведенія; у. день, годъ ուսման օր, տարի. у. округъ ուսումնարանական շրջան. у—ая часть.

Уче|никъ, а ա. աշակերտ, 'մանուկ'. у. гимназіи, семинаріи; у—и Христа; у. столярнаго мастерства ատաղձագործի աշակերտ. **-ница** ի. աշակերտուհի. **-ническій** ած. աշակերտական. **-ничество** չ. աշակերտութիւն, աշակերտելը. у. въ ремеслѣ, ремесленное у. արհեստաւորի աշակերտութիւն. **-ніе** չ. 1, սովորելը, ուսանելը. 2, ուսում, ուսուցում, կրթութիւն. курсъ у—ія; время у—ія; ученики собрались и у. началось; отдать мальчика въ у. երեխային ուսման տալ. 3, ուսում, վարդապետութիւն. Евангельское у.; у. о переселеніи душъ. 4, զօր. հրահանգ, վարժութիւն. идти на у.

Учёно մ. ուսումնական, գիտնական ձեւով, եղանակով, գիտնականօրէն. **-ность** ի. ուսումնականութիւն, գիտնականութիւն, գիտունութիւն, գիտութիւն, ուսում. это человѣкъ большой у—и դա մեծ ուսումնական, խիստ ուսեալ մարդ է. **-но-учебный** ած. գիտական-ուսումնական. у—ыя учрежденія; **-ный** ած. 1, գիտնական, ուսումնական. у—ое сочиненіе; у—ая книга; 2, գիտնական, գիտուն, ուսումնական, ուսեալ. у—ая женщина; у—ое общество ուսումնական ընկերութիւն. у. попугай; у—ымъ образомъ գիտնական ձեւով, եղանակով. 3. **ученый**, аго ա. գիտնական, գիտուն, ուսումնական. у—ные и литераторы; -(é)**нье** տ. Ученіе.

Учёр|кивать, -кнуть ն. հանելով, քաշելով ջնջել, նշանակել (օր ջնջել):

Учесть (учту -тутъ; անց. учёлъ -чла, ó; հրմ. учти) տ. Учитывать.

Учёсъ ա. վուշ, կտաւի կմկմանքի մնացորդներ:

Учетве|рить, -рять (рю -рятъ) ն. քառապատկել. **-ся** չէզ. քառապատկուել:

Учё|тный ած. մուրհակներ զեղչող, մուրհակազեղչի. у. комитетъ; **-тъ** ա. զեղչ, զեղչելը, -չում. у. векселей մուրհակներ զեղչելը, մուրհակազեղչութիւն:

Учи́лище չ. ուսումնարան. городское, народное у.; реальное у.; **-щный** ած. ուսումնարանի, -րանական:

Учинать, учать, учнуть ն. սկս. սկսել, ձեռք զարկել:

Учи|неніе չ. անելը, գործելը, կատարելը:

Учи|нивать, -нить (-ню -нятъ) ն. կատարել:

Учи|нять, -нить (-ню -нятъ) ն. անել, գործել, կատարել. у. раздѣлъ բաժանել. у. нападеніе յարձակուել. у. преступленіе մեծ գործել. у. сдѣлку պայման կապել. у. насиліе надъ кѣмъ, надъ чѣмъ մէկի, մի բանի վերայ բռնութեան գործ դնել. **-ся** չէզ. արուել, կատարուել, պատահել:

Учи́тель| ա. (,. учителя, ей) ուսուցիչ, վարժապետ. у. музыки, пѣнія; у. гимназіи; домашній у.; у—я, отцы Церкви եկեղեցւոյ վարդապետները, սուրբ հայրերը. **-ница** ի. ուսուցչուհի, վարժուհի. **-скій** ած. 1, ուսուցչական, վարժապետական. 2, *հպարտ, ինքնահաւան. **-ство** չ. ուսուցչութիւն, վարժապետութիւն. **-ствовать** (-вую -ютъ) չ. ուսուցչութիւն, վարժապետութիւն անել:

Учи|тывать, учесть ն. մնաց. զեղչել. у. векселя; учесть слабость противника հակառակորդի թուլութիւնից օգտուել, օգտագործել:

Учи́ть (учу учатъ) ն. 1, (науч—) սովորեցնել, ուսուցանել. խրատել. у. кого наукамъ մէկին գիտութիւններ սովորեցնել. у. кого ремеслу; у. дѣтей; у. дѣтей танцовать; онъ учитъ его чтенію; несчастіе научило его դժբաղդութիւնը նորան խրատել է. 2, (выуч—) սովորել. у. урокъ; у. наизусть; 3, (пріуч—) սովորեցնել, հրահանգել, վարժեցնել. у. солдатъ ружейнымъ пріемамъ; **-ся** չէզ. սովորել, ուսանել. վարժուել. у. читать; у. исторіи, наукамъ; у. по-нѣмецки; онъ учился въ гимназіи; мальчикъ учится ремеслу у мастера.

Учре|дитель ա. **-дительница** ի. հիմնող, հիմնադրող, -րկու, հիմնադիր այր, կին. կազմակերպիչ, -պող, սահմանող այր, կին. **-дительный** ած. հիմնող, հիմնադրող. կազմող, կազմակերպող, սահմանող, -նադրող. у—ое собраніе սահմանադիր, -դրական ժողով. **-дительскій** ած. հիմնողի, հիմնադրողի. սահմանողի. -դրողի. կազմակերպողի. **-дительство** չ. հիմնելը, -նում, հիմնադրելը, -րկում. **-ждать, -дить** (-жду -дятъ) ն. հիմնել, հիմնադրել. սահմանել, սահմանադրել, հաստատել. у. правленіе, республику; у. опеку; у. орденъ; у. академію, банкъ, кампанію; **-жденіе** չ. 1, հիմնելը, հիմնադրելը, սահմանելը, սահմանադրելը, հաստատելը. у. республики, академіи, банка; 2, հիմնարկութիւն. кредитное у.; государственныя у—ія.

Учти́|венькій մնաս. տ. Учтивый; **-во** մ. քաղաքավարութեամբ, քաղաքավարիօրէն ձեւով, եղանակով. **-ность** ի. քաղաքավարութիւն, քաղաքավարի վարմունք, վերաբերմունք. **-вый** ած. քաղաքավարի, քաղաքավարիօրէն. у. человѣкъ.

Учту́ տ. Учесть.

Учу|гъ, а ա. գետի մէջ ձկնորսական նպատակով շինած ցցապատ, ձկնորսի վանդակ.

-шный -ѣ. ցցապատային. у—ое рыболо́вство.

Уша́|нъ -. կնդ. Vespertilio auritus, երկայնականջ չղջիկ. **-стый** -ѣ. երկայնականջ, մեծականջ. **-тецъ, тка, -тинъ** նաև. ա. Уша́ть; **-тый** -ѣ. уша́ть -ի. **-тъ** -. կոտաձև կարճլիկ փայտէ աման երկու կողմից ականջներով, կիսակօտ։

Ушвырну́ть ն. գէն ձգել, գէն շպրտել։

Уше́сте|ря́ть, -ри́ть (рю -ря́ть) ն. վեցապատկել. **-ся** -նդր. վեցապատկուել։

У'ши յ. ա. Ухо.

Уши|ба́ніе չ. զարկելը, հարուածելը, վնասելը, վիրաւորելը, ճմլելը, ջարդելը. **-ба́ть, -би́ть** (бу́-бу́тъ; անց.-бъ-бла, о; հրմ.-би́) ն. զարկել, հարուածել, վնասել, վիրաւորել, ճմլել, ջարդել. онъ упа́лъ и ушибъ себѣ но́гу; **-ся** -նդր. վնասուել, վիրաւորուել, իր ձեռքը, ոտքը եւն վնասել, վիրաւորել, ճմլել, ջարդել. **-бъ** -. 1, զարկ, հարուած. 2, վնասուած, վիրաւորուած, ջարդուած, ճմլուած տեղ։

Уши|ва́ніе չ. 1, ամբողջն կարելը. 2, կարելով նեղացնելը, կարճացնելը. 3, ասեղնագործելը. **-ва́ть, -ть** ն. 1, ամբողջն կարել. 2, կարելով նեղացնել, կարճացնել. 3, ասեղնագործել. **-вка** ի. ա. Ушива́ніе.

Уши|ре́ніе չ. լայնացնելը. **-ря́ть, -ри́ть** (рю-ря́ть) ն. լայնացնել. **-ся** -նդր լայնանալ։

Уши́ть (ушью́-ю́тъ; անց. уши́лъ-ла, о; հրմ. уше́й) ա. Ушива́ть.

Уши́ца նաև. ա. Уха́.

Уш|ко́ չ. (յ. ушки́, ко́въ; բայց ի—ն իմաստով у́шки, шекъ) 1, ականջիկ, պստիկ ականջ. *у него́ и у́шки на маку́шкѣ նա գլխի վրայ էլ աչքեր ունի, խիստ զգոյշ է. 2, ականջ, ականջաձև ծակ, անցք (օր. ասեղի). вдѣ́ть ни́тку въ у. ասեղը թելել. ушки́ у ко́локола զանգակի ծակերը, ականջները. у. бо́мбы ռմբի ծակ, անցք. серде́чныя ушки́ կզմխ. սրտի ականջներ. 3, ականջ (կօշիկ). медвѣ́жье у. բս. Primula auricula, արջականջ. морско́е у. ա. Уховѣ́ртка; **-нова́тый** -ѣ. բս. ականջաձև. **-но́вый** -ѣ. ականջի, ականջա—, ծակի, անցքի։

Ушку́й| -. հնց. մի տեսակ գետանաւ. **-никъ** -. պտմ. գետահէն, աւազակ, կողոպտիչ (Նովգորոդի մեծ գետերի վրայ)։

Ушлю́ ա. Усла́ть.

Ушно́й -ѣ. ականջի, ականջային. у. му́скулъ, нервъ; у—а́я болѣ́знь; у—а́я ра́ковина ականջախեցը. у. врачъ ականջաբոյժ։

Ушью́ ա. Уши́ть.

Уще́ль(і)е չ. կիրճ։

Уще|ми́ть (-млю́ -ми́тъ) ա. Ущемля́ть; **-мле́ніе,** չ. ճմլելը, կծկելը, ջարդելը. **-мливать, -мля́ть, -ми́ть** ն. ճմլել, կծկել, ջարդել. у. па́лецъ въ двера́хъ.

Уще|рбля́ться -նդր. նուազել (լուսնի մասին). **-рбъ** -. 1, կորուստ, վնաս, զեան. причини́ть кому́ у.; понести́ у.; дѣ́ло вы́шло имъ въ у. գործը նորանց վնաս բերեց. въ у. казнѣ́ 'ի վնաս գանձարանի. 2, պակասում, նուազում (լուսնի). луна́ на у—ѣ լուսինը նուազում է։

Ущи́|пывать, -пну́ть ն. 1, կսել, կրակել, կծմել, 'ճմթել'. 2, պոռնկով տանել, վերցնել. կծմելով քանդել, գճել, 'պոկել'։

Уѣ́|здить (ѣжу-здятъ) ա. Уѣзжи́вать; **-здный** -ѣ. գաւառական. у. го́родъ; у. судъ; **-здъ** -. 1, գաւառ, նահանգամաս. 2, հնց. շրջան. **-зжа́ть, -хать** չ. [ձի առով, այլ ձիով, կառքով եայլն] գնալ, մեկնել, հեռանալ, ճանապարհուել. у. изъ го́рода въ дере́вню; у. за грани́цу; у. съ ба́ла, изъ теа́тра; онъ уѣ́халъ на́ зиму въ дере́вню ձմեռն անցկացնելու համար նա գիւղ գնաց. они́ ско́ро уѣ́дутъ.

Уѣ́|жи́вать, -здить ն. 1, յաճախակի երթևեկութեամբ ծեծել, հարթել (ճանապարհը). 2, սատակ, երկար քշելով փչացնել (ձին)։

Уѣ́хать (уѣ́ду-дутъ; հրմ. уѣзжа́й) ա. Уѣзжа́ть.

Ую́т|но մ. յարմարաւոր, զուարթ կերպով, եղանակով. **-ность** ի. յարմարաւորութիւն. **-ный** -ѣ. յարմարաւոր, զուարթ. у—ая ко́мната.

Уязв|и́мо մ. վիրաւորիչ կերպով, եղանակով. **-и́мость** ի. յատկութիւն վիրաւորուելու. **-и́мый** -ѣ. վիրաւորելի, խայթելի, որ կարող է վէրք ստանալ, խայթուել. **-и́ть** (влю́—ви́тъ) ա. Уязвля́ть; **-вле́ніе** չ. վիրաւորելը, -րում, խայթելը, -թում. վէրք, խայթած, վիրաւորուած տեղ. **-вля́ть, -ви́ть** ն. 1, վիրաւորել, 'նարօտուն անել'. 2, խայթել, խածնել, 'կծել'. 3, վիրաւորել, խայթել, կըսկծեցնել, դառել։

Уяс|не́ніе չ. բացատրում, -տրութիւն, պարզաբանութիւն. **-ня́ть, -ни́ть** (ню́-ня́тъ) ն. բացատրել, մեկնել, պարզաբանել. **-ся** -նդր. բացատրուել, պարզուել։

Ф.

Ф, ф ռուսաց այբբենի 21-րդ տառն է։ Թարգմանւյն է և հնչւում է ինչպէս հայոց Փ-ն։

Фа չ. -նհ. (իտ.) երժ. ֆա (ձայնանիշ մի)։

Фабліо́ չ. -նհ. (ֆր.) պտմ. ֆաբլիօ (ծաղրական պատմութիւն ոտանաւորի ձևով)։

Фа́б|ра ի. (գերմ.) բեղաքսուքերի, բեղաքսքաղեզ (սև). **-ре́ніе** չ. սև ներկով գեղելը, ներկելը (բեղերը, բեխերը)։

Фа́бри|ка ի. (լտ.) ֆաբրիկ(ա), գործարան. **-ка́нтоній** -ѣ. գործարանատիրոջ. **-ка́нтша** ի. գործարանատիրուհի. գործարանատիրոջ կին. **-ка́нтъ** -. (լտ.) գործարանատէր. **-ка́тъ** -. (լտ.) ֆաբրիկատ, գործարանական, գործարանում պատրաստած ապրանք, վաճառք. **-ка́ція** ի. 1, պատրաստելը, շինելը, գործելը, մշակելը (գործարանում). ф. шёлковыхъ тка́ней, суко́нъ; 2, *կեղծելը, կեղծում, կեղծ բաների արտադրութիւն։

Фа́брить (-рю-ря́тъ), наф—ն. (գերմ.) սև ներկով ներկել (մօրուքը, բեխերը). **-ся** -նդր.

իր մօրուքը, բեխերը սեւ ներկով ներկել, գեղել։

Фабри́чный -ծ. գործարանի, գործարանային, -րանական. ф—ая промы́шленность; ф—ое строе́ніе; ф—ая цѣна́; ф. инспе́кторъ; ф—ыя расте́нія գործարանական բոյսեր (բամբակ, թութուն, ճակնդեղ եւլն). фабри́чный, аго -. գործարանի բանուոր, արհեստաւոր։

Фа́була է. (լտ.) առասպել, սիւժէտ, համառօտ բովանդակութիւն որեւէ շարադրութեան։

Фаво|рити́змъ -. (ֆր.) ֆավորիտիզմ (կոյր ձգտում իր սիրելիներին առաջ գցելու) **-ри́тъ** -. (ֆր.) ֆավորիտ, սիրելի, շնորհարկեալ. **-ри́тка** է. ֆավորիտուհի, շնորհարկեալ, սիրուհի (իշխանի, գահակալի)։

Фаго́|тикъ նւզ. տ. Фаго́тъ; **-ти́стъ** -. ֆագոտահար, սուսերափողահար. **-тный** -ծ. ֆագոտի, սուսերափողի. **-тъ** -. (իտ.) երժ. ֆագոտ, սուսերափող։

Фагоци́|тный -ծ. ֆագոցիտական, ուտիչ, կերիչ, ջնջիչ (օրգանիզմի վնասակար միկրոբներին). ф—ая дѣ́ятельность; **-то́зъ** -. ֆագոցիտականութիւն, ֆագոցիտական ունակութիւն (բնա որի արեան սպիտակ գնդակիկները ոչնչացնում են օրգանիզմի վնասակար միկրոբները). **-тъ** -. (յն.) ֆագոցիտ, ուտիչ բջիջ (արեան սպիտակ գնդակիկ, որը կռւում է օրգանիզմի վնասակար միկրոբների դէմ, կըլանում, ոչնչացնում է նոցա եւ այսպիսով օրգանիզմը պաշտպանում է շատ վարակիչ հիւան-

Фа́за է. տ. Фа́зисъ. [դութիւններից)։

Фаза́|нина է. ֆազանի միս. **-ні́й**, ья, ье, **-новый** -ծ. ֆազանի. семе́йство -новыхъ, кури́ныхъ птицъ, կնդ. Phasianidae, բուն հաւեր. **-нъ** -. **-нчикъ** նւզ. կնդ. Phasanius, ֆազան. колхі́йскій ф., Ph. colchicus հասարակ ֆազան. золото́й ф., Ph. pictus, ոսկի ֆազան, փիւնիկ հաւ։

Фа́зисъ -. (յն.) 1, *աստղբ.* փոփոխում. փոփոխութիւն, փուլ. գիմայեղում, -դութիւն. 2,* փուլ, դրութիւն, զարգացման միջոց, շրջան. наступи́лъ печа́льный ф. [տաքսէ կտոր մի)։

Фай -. (ֆր.) ֆայ (թեթեւ, ողորկ մե-

Фа́ке|лъ -. (յն.) ֆակէլ, կերոն, լապտեր, ջահ. **-льный** -ծ. ֆակէլի, լապտերի. ջահի. **-льцугъ** -. (գերմ.) ֆակէլցուգ (հանդիսաւոր ուղեկցում ջահերով). **-льщикъ** -. ֆակէլակիր, կերոնակիր, լապտերակիր. ջահակիր։

Факи́|рство չ. ֆակիրութիւն, կրօնամոլութիւն, մոլեկրօնութիւն. **-ръ** -. (արբ.) ֆակիր, մահմետական ճգնաւոր, դէրվիշ, (մեզ.) կրօնամոլ, մոլեկրօն մահմետական (Հնդկաստանում. Պարսկաստանում եւ այլն)։

Факси́миле չ. -նհ. (լտ.) ֆակսիմիլէ (ձեռքի, ձեռագրի, ստորագրութեան ճիշդ ընդօրինակութիւնը)։

Факти́че|ски մ. ֆակտօրէն, իրականօրէն, -նապէս. э́то ф. невозмо́жно; **-скій** -ծ. ֆակտային, իրական. *вотъ ф—ая сторона́ дѣ́ла.

Факто́рія է. (ֆր.) ֆակտորիա (առեւտրական հիմնարկութիւն անքաղաքակիրթ աշխարհներում, որ աճելով եւ ընդարձակուելով, յաճախ գաղութ է դառնում)։

Фа́кто|рскій -ծ. գործավարի. հսկողի, վերակացուի, -ցուական. **-рство** չ. 1, գործավարութիւն (առեւտրական ֆիրմայի). 2, հսկողութիւն, վերակացութիւն (պաշտօնը). **-ръ** -. (լտ.) ներկայացուցիչ, յանձնակատար (առեւտրական ֆիրմայի). միջնորդ, 'գործակալ'. 2, *տպգր.* վերակացու, ղեկավարիչ (տպարանական գործերի). 3, *մաթմ.* բազմապատկիչ. 4,* արտադրիչ, գործօն, տարր. трудъ и капита́лъ суть два ф—а наро́днаго бога́тства.

Факто́тумъ -. (լտ.) ամենակատար, ամէն, զանազան տեսակ յանձնարարութիւններ կատարող անձ։

Факту́ра է. (գերմ.-ֆր.) *վճառ.* ֆակտուրա, ապրանքագրութիւն, ապրանքահաշիւ։

Фактъ -. (լտ.) ֆակտ, իրական դէպք, անցք, իրականութիւն. ф-ы остаю́тся ф-ами.

Факультати́в|но մ. ոչ պարտադիր ձեւով. **-ный** -ծ. (լտ.) ոչ պարտադիր, ազատ, անձնական բարեհաճութեան թողած։

Факульте́|тскій -ծ. ֆակուլտէտի. -տէտային, մասնաճիւղի. **-тъ** -. (լտ.) ֆակուլտէտ, մասնաբաժին (համալսարանի)։

Фалале́й ռմկ. տ. О́лухъ.

Фала́нга է. (յն.) 1, *պտմ. ռզմ.* փաղանգ. 2, *կնդ.* փալանգ. կեղծաորդ, (*մորմ?*)։

Фал|бала́ է. **-бо́лка**, **-бо́лочка** նւզ. (ֆր.) համատիզ (կանանց զգեստիքը զարդարանքներ ծալքաւոր զարդ). **-бора́** **-бо́рка**, **-бо́рочка** տ. Фалбала́, -бо́лка, -бо́лочка.

Фа́л|да է. (գերմ.) **-дочка** նւզ. 1, ծալք (վերնազգեստի յետեւի կողմի վրայ). 2, յետեւի երկար ծայր, քղանցք տուտ (ֆրակի, նշանազգեստի)։ [ւանցք, Ֆալլոպեան փող։

Фалло́піева -ծ. труба́ *կզմխ.* ձր-

Фалре́|пный -ծ. ֆալրէպների. **-пы** -. յ. (գերմ.) *ծովգ.* ֆալրէպներ (պարաններ նաւ բարձրանալու կամ նաւից իջնելու սանդուղքի երկու կողմից)։ [նափայտ (նաւի)։

Фальшки́ль -. (հոլ.) *ծովգ.* կեղծ ող-

Фальконе́|тный -ծ. ֆալկոնէտի. **-тъ** -. (գերմ.) *հնացն.* ֆալկոնէտ (փոքրիկ թնդանօթ, որ XVI—XIX դարերում գործածական էր)։

Фальсифи|ка́торъ -. կեղծիչ. կեղծող, կեղծարար. **-ка́ція** է. (նոր լտ.) կեղծում (զանազան մթերքների). **-ци́ровать** (-рую -ютъ) ն. կեղծել. ф. пищевы́е проду́кты մթերքներ կեղծել։

Фаль|цева́ть, сф— տ. Фальцова́ть.

Фальце́тъ -. (իտ.) *երժ.* ֆալցէտ (արհեստական, կեղծ կոկորդաձայն)։

Фаль|цова́ть (-цу́ю -ютъ), сф— ն. (գերմ). 1, ակոսել, ակօսաձեւ փորել (օր. տախտակը). 2, *տպգր.* ծալել (տպած թերթերը). **-цъ** -. (գերմ.) 1, ակօս, ակօսաձեւ փորուածք (օր. տախտակի վերայ կամ ափին քաշած). 2, ծալուածք։ [ուածք (նաւի, նաւակի ափերին)։

Фальшбо́ртъ -. (գերմ.) *ծովգ.* կեղ-

Фальши́|вить (-влю -вятъ), сф— չ. (գերմ.) 1, *երժ.* սխալ խաղալ, ածել կամ երգել. 2, կեղծել, խաբել. **-во** ։. սխալ. անկանոն, կեղծ [կերպով]. **-вость** է. կեղծութիւն, անհարազատութիւն, սուտութիւն, 'զալփութիւն'. **-вый** -ծ. (գերմ.) կեղծ, սուտ, անհարազատ, 'զալփ'. ф—ая но́та; ф—ая моне́та; ф—ая трево́га; ф—ые во́лосы; ф—ыя игра́льныя ко́сти; отъ э́того го́лосъ его́ сталъ ф—ымъ.

Фальшивомонéтчикъ ս. դրամա-նենգ. կեղծ դրամ կտրող։

Фальшкиль տ. Фалшкиль.

Фальшфейеръ ս. (գերմ.) ծովգ. ազ-դանշանալոյս։

Фальшь է. (գերմ.) **1,** կեղծութիւն, ՙդալ-բութիւն՚, սուտութիւն, խարէութիւն, կեղծիք. կե-ղծալ, մոլորութիւն. пóшлая ф. всегó че-ловѣческаго; **2,** երժ. սխալ, անհարազատ նոտա։

Фами|лія է. (լտ.) **1,** ազգանուն. какъ вáша ф.? **2,** սկս. տ. Семéйство; **-льный** ած. ընտանեկան, գերդաստանական. ф. гербъ; *это у негó ф—ая чертá; **-льярничать** չ. съ кѣмъ մէկի հետ խիստ ազատ, համար-ձակ, անպարկեշտ կերպով, առանց պատշաճա-ւոր պատկառանքի վարուել. **-льярно** մ. խիստ ազատ, անպարկեշտ կերպով, յանդգնաբար. **-льярность** է. խիստ ազատ, անպատկառ վե-րաբերմունք, անպարկեշտութիւն. **-льярный** ած. խիստ ազատ, անպարկեշտ, անպատկառ։

Фанабéрія է. ամբարտաւանութիւն, ամ-բարհաւաճութիւն, հպարտութիւն, գոռոզութիւն։

Фана|тизмъ ս. (լտ.) ֆանատիկոսու-թիւն, մոլեռանդութիւն. религióзный ф. կրօնամոլութիւն, մոլեկրօնութիւն. **-тикъ** ս. ֆանատիկոս, մոլեռանդ. **-тическій** ած. մոլեռանդ, մոլի, մոլեգին։

Фандáнго չ. անհ. (սպ.) ֆանդանգօ (սպանական ազգային պար, կաքաւ մը)։

Фанé|рка է. (?) ատղձգ. դրուագաթերթ, ազնիւ փայտից քաշած թերթ կահկարասիքի ե-րեսին քաշելու համար. **-рный** ած. երեսին ազնիւ փայտի թերթ քաշած, դրուագած. ф—ая рабóта; **-рочка** նւզ. տ. Фанéрка; **-рщикъ** ս. դրուագող, դրուագիչ։

Фанза է. (չին?) տուն, խրճիթ։

Фанта|зёрство չ. զառանցանք, զա-ռանցութիւն, ցնորք, երազ, մտապատրանք, մտախաբութիւն. «онъ считáлъ это душéвное дѣйствіе врéднымъ и опáснымъ ф—омъ“; **-зёръ** ս. (ֆր.) **-зёрка** է. երա-զական, զառանցական, երազների, ցնորքների անձնատուր եղած այր, կին. **-зировать** (-рую-ютъ) չ. **1,** երազել, զառանցել, երազ-ների, ցնորքների, մտախաբութիւնների անձ-նատուր լինել. **2,** երժ. ձեռաց, ոգեւորութեան բաղձերին յօրինել, երգել, ածել, խաղալ. **-зія** է. (ֆր.) **1,** երեւակայութիւն, երեւակայա-կան կարողութիւն. **2,** երեւակայութիւն, ցնորք, զառանցանք, երազ, մտախաբութիւն, մտա-պատրանք. это всё однѣ ф—іи այդ բոլորը ցնորքներ են. **3,** երժ. երգ, խանդերգ, որ ե-րաժիշտը ձեռաց, ոգեւորութեան բաղձերին յօ-րինում կամ երգում է։

Фантасмаго|рическій ած. ֆան-տասմագորիական, ուրուացուցական, ուրուա-պատկերի. **-рія** է. (յն.) ֆանտասմագորիա, ու-րուացուցութիւն. ուրուապատկեր, կեղծ պատ-կեր, ուրուական։

Фантасти|чески մ. մտացածին կեր-պով. եղանակով, երեւակայութեամբ. **-ческій** ած. ֆանտաստիկ, մտացածին, երեւակայական, երազական, ցնորական. **-чно** մ. մտացածին կեր-պով, եղանակով, երեւակայութեամբ. **-чность** է. երեւակայականութիւն, երազականութիւն, ցնո-րականութիւն։ **-чный** ած. երեւակայական, մտացածին, ցնորական, երազական։

Фан|тъ ս. (գերմ.) **-тикъ** նւզ. **1,** գր-րաւ (խաղի մէջ). игрáть въ фáнты գրաւ խաղալ. **2,** տուգանք (որ խաղացողից զանցա-ռութեան համար առնում են)։

Фанфарá է. (ֆր.) ֆանֆար (աղմկա-լից, մեծարական հանդիսաւոր խաղ, երգ փողե-րով և թմբուկներով)։

Фанфаро|нáда է. (ֆր.) ֆանֆարոնու-թիւն, ճամարտակութիւն, սնապարծութիւն. **-нить** (-ню—нятъ) չ. ճամարտակել. ՙմեծ մեծ բրդել՚. **-нскій** ած. ֆանֆարոնային, սը-նապարծական. **-нство** չ. ֆանֆարոնութիւն, ճամարտակելու. ՙմեծ մեծ բրթելու՚ յատկու-թիւն, սովորութիւն, սնապարծութիւն. **-нъ** ս. (ֆր.) ֆանֆարօն. ճամարտակ, սնապարծ, ՙմեծ մեծ բրդող՚, թեթեւօլիկ անձ։

Фарао|новый ած. Փարաւոնի, -նեան. Фараóнова мышь կնդ. Herpestes ichneumon, հնտահան կմ Փարաւոնի մուկ. **-нъ** ս. **1,** ածշ. Փարաւոն. **2,** հնգն. պօլիցիա-կան, ոստիկանական պաշտօնեայ. **3,** փարաւոն, փարաւոնեան խաղ (բաղդախաղի ընտրութիւն ունեցող թղթախաղ մը)։

Фарватеръ ս. (հոլ.) ծովգ. ֆարվա-տէր (ջրային խորունկ գիծ, որով նաւերն ան-վտանգ կերպով երթեւեկում են)։

Фардýкъ, á ս. (գերմ.) ծովգ. երկար և հաստ պրկիչ պարան։

Фарингитъ ս. բժ. կոկորդի բորբոքում, [կոկորդատապ։

Фарисе|й ս. (եբր.) փարիսեցի. **-йскій** ած. փարիսեցիական. **-йство** չ. փարիսեց[ի]ու-թիւն. **-йствовать** (-вую-ютъ) չ. փարիսե-ց[ի]ութիւն անել։ [ձիաւոր։

Фарисъ ս. (արբ.) ասպազէն, հեծեալ,

Фармазóнъ (ռմկ.) տ. Франкмасóнъ.

Фармаколитъ ս. հնք. pharmacolithe, ֆարմակոլիթ։

Фарма|кологическій ած. դեղագի-տական. **-кológія** է. (յն.) դեղագիտութիւն, դարմանագիտութիւն. **-копéя** է. (յն.) դեղա-մատեան։

Фарма|цéвтика է. (յն.) դեղագործու-թիւն. **-цевтическій** ած. դեղագործական. **-цéвтъ** ս. (յն.) դեղագործ. **-ція** տ. Фар-мацéвтика.

Фáро չ. անհ. տ. Фараóнъ 3.

Фарсъ ս. (ֆր.) ֆարս. **2,** ծաղրաշարժ կա-տակ, խօսք, վարմունք. **2,** թատր. ծաղրախաղ։

Фáр|тукъ ս. (գերմ.) **-тучекъ, чка** նւզ. գոգնոց, ՙանդլուկ՚. **-тучный** ած. գոգնո-ցի, ՙանդլուկի՚։

Фарфó|ровый ած. ճենապակու(ց). **-ръ** ս. (թուրք.) ճենապակի։

Фаршировáть (-рýю-ютъ) ն. ֆարշել, լցնել. **-шъ** ս. (ֆր.) ֆարշ (մանրած և հա-մեմած միս, որով մորթած հաւի կմ ազատնու փորը լցնում, ապա տապակում են)։

Фасá|дикъ նւզ. տ. Фасáдъ; **-дный** ած. ֆասադի, տան, շինութեան ճակատի, ա-ռաջակողմի. **-дъ** ս. (ֆր.) ֆասադ, տան, շի-նութեան ճակատ, առաջակողմ. егó домъ об-ращёнъ ф—омъ къ моемý.

Фасé|тка է. (ֆր.) ազուրի կողմ (օր. բիւրեղի, թանկագին քարի եւն)։

Фáска ի. *մրտրպ.* թեք, շեղ եզր։

Фасóль ի. *բս.* Phaseolus vulgaris, հասարակ լուբիա (լոմբիա) 'լոբի'։

Фасó|нистый ած. լաւ, օրինակելի ձեւով, ատրազով. **-нный** ած. ձեւի, ատրազի. **-нъ** ա. (Փր.) Փասոն, ձեւ, ատրազ (շորի)։

Фáсція ի. *կզմխ.* կազ, յօդակազ, երիզ։

Фасъ ա. (Փր.) առջեւի կողմ, առաջակողմ։

Фатá ի. (իտալ.) 1, մեծ թաշկինակ, 'ողլուխ', որով կանայք ծածկում են իրենց գլուխները եւ երեսների վերին մասերը. 2, քօղ, շղարշ. «тéхій лýнный свѣтъ окýтывающій сéребряною ф—óю вя́зы, и́вы...»

Фаталú|змъ ա. (նոր լտ.) ֆատալիզմ, ճակատագրականութիւն. **-стúческій** ած. ճակատագրական. **-стъ** ա. (նոր լտ.) ֆատալիստ, ճակատագրական (կոյրզկուրայն ճակատագրին հաւատացող)։

Фатáль|но մ. անխուսափելի կերպով, ճակատագրաբար. չարաբաստիկ կերպով. **-ность** ի. անխուսափելիութիւն, չարաբաստութիւն. **-ный** ած. ճակատագրական, անխուսափելի, չարաբաստիկ, ախուր։

Фáта-моргáна ի. (իտ.) ֆատա-մորգանա, օդերեւոյթ, միրաժ (մեզ. ծովային, ծովի վրայ)։

Фáтумъ ա. (լտ.) ճակատագիր, բախտ։

Фатъ ա. (Փր.) ֆատ, թեթեւօլիկ, փուչ, անզուրեկան մարդ։

Фáуна ի. (նոր լտ.) Ֆաունա, կենդանական աշխարհ, կենդանաբերութիւն (որն է երկրի բոլոր կենդանիների տեսակները)։

Фацéтка տ. Фасéтка.

Фашú|на ի. (գերմ.) **-ника** նէզ. ցախի, 'չախի' կապոց, խուրձ (որ գործ է ածւում օր. պատնէշ կապելիս). **-нникъ** ա. հ—ւ. ցախի կապոցներ, խրձեր. **-нный** ած. ցախի կապոցների; ցախի կապոցներով շինած, յօրինած. ф—ая рабóта.

Фаэтó|нный ած. Փաէտոնի, 'փայտոնի', կառքի. **-нъ** ա. (յն.) 1, Փաէտոն, 'փայտոն', կառք. 2, *կնդ.* Phaeton aethereus, յարդատուան ալ։

Файн|совый ած. յախճապակու. ф—ая фáбрика; **-съ** ա. (Փր.) յախճապակի։

Фé|бовъ, а, о ած. արեւի, արեգակի. ф—ы лучи́; **-бъ** ա. (յն.) *դիցբ.* Փէբ (արեւի աստուած, Ապօլոն). *արեւ, արեգակ։

Февра́ль|, я́ ա. (լտ.) փետրուար, (հին հայոց) մեհեկան. **-скій** ած. փետրուարի, -րեան։

Федáй ա. (թուրք?), ֆեդայի. ջանբէզար։

Федера|ли́змъ ա. (լտ.) Ֆեդերալիզմ, դաշնապետական ուղղութիւն, ձգտում. **-ли́стъ** ա. Ֆեդերալիստ, դաշնապետական. **-льный** ած. Ֆեդերալ, դաշնապետական. **-ти́вный** ած. Ֆեդերատիւ, դաշնակից, դաշնակցական. ф—ые штáты швейцáрской респýблики Շվէյցարական հանրապետութեան դաշնակից նահանգները. **-ці́онный** ած. դաշնապետական, դաշնակցական. **-ція** ի. (լտ.) դաշնապետութիւն, պետական դաշնակցութիւն։

Фе|ери́ческій ած. ֆէէրային, ճոխ, շլացուցիչ. **-éрія** ի. (Փր.) *թատր.* ֆէէրիա, ճոխ, շլացուցիչ ներկայացում, թատերախաղ։

Фейерве́|ркерскій ած. 1, հրախաղութեան, հրավառութեան իրերի. 2, արտիլերիական ենթասպայի, փոխ-սպայի. **-ркеръ** ա. հրախաղութեան իրեր պատրաստող. 2, *զվն.* արտիլերիական ենթասպայ, փոխ-սպայ. **-ркъ** ա. (գերմ.) Հրախաղութեան, հրավառութեան իր, բաղադրութիւն. **-рочный** ած. фейервéрк-ի։

Феллáхъ ա. (արբ.) փահլա, երկրագործ, հողագործ (Եգիպտոսում, որոնք նախկին եգիպտացիների սերունդներն են)։

Фелó|нъ ա. **-нь** ի. (յն.) փիլոն։

Фелýка ի. (իտլ.) Ֆելուկ (թեթեւ, արագընթաց նաւ մը)։

Фельдмáрша|лъ ա. (գերմ.) Ֆէլդմարշալ (ծայրագոյն զօրավար, սպարապետ). **-льскій** ած. ֆէլդմարշալի. **-льство** „ ֆէլդմարշալութիւն։

Фельдфéбель| ա. (գերմ.) ֆէլդֆէբէլ (ուսոց ենթասպայ ռօտայի). **-скій** ած. ֆէլդֆէբէլի, -լական։

Фельдцейхмéйсте|рскій ած. ֆէլդցէյխմէյստերի. **-ръ** ա. (գերմ.) ֆէլդցէյխմէյստէր (արտիլերիայի գլխաւոր հրամանատարը)։

Фельд|шери́ца ի. ֆէլդշէրուհի. **-шерскій** ած. ֆէլդշէրի. **-шеръ** ա. (գերմ.) (ս. фельдшерá, óвъ) ֆէլդշէր, բժշկի, վիրաբուժի օգնական։

Фельдшпá|товый ած. ֆելդսպաթի. **-тъ** ա. *հնք.* Feldspath, ֆելդսպաթ (օրթոկլաս, ուղղանկիւն քար). стекловáтый ф. ապակիային, ապակէ ֆելդսպաթ. плóтный ф. զաշտաքար, խիտ ֆելդսպաթ։

Фельдъéге|рскій ած. ֆէլդյէգերի. **-рша** ի. ֆէլդյէգէրի կին, ամուսին. **-ръ** ա. (գերմ.) ֆէլդյէգէր (զինուորական սուրհանդակ, զազանի թղթատար)։

Фельето|ни́стъ ա. ֆէլիետոնիստ. **-нный** ած. ֆէլիետոնի, -նական. **-нъ** ա. (Փր.) ֆէլիետոն, թերթօն. լրագրական բանասիրական։

Фéни|ксовый ած. փիւնիկսի. **-ксъ** ա. (յն.) 1, փիւնիկս, արմաւ հաւ (նախկին եգիպտացի առասպելական շնաշխարհիկ հաւք, որը 500 տարին միանգամ իւր բնի մէջ այրւում եւ ապա իւր մոխրից վերակենդանանում էր). *մշտական վերածնութիւն, վերանորոգում. *չքնաղ, շնաշխարհիկ, անզուգական բան. 2, *աստղբ.* փիւնիկս (համաստեղութիւն մի հարաւային կիսագնդի)։

Феноме|нáльно մ. արտակարգ, արտասովոր կերպով. **-нáльный** ած. արտակարգ, արտասովոր, նորանշան. **-(óмé)нъ** ա. (յն.) 1, արտակարգ, արտասովոր, նորանշան երեւոյթ. 2, հազուագիւտ, իւր արտակարգ ձիրքերով կամ գործերով աչքի ընկնող անձ։

Феода|ли́змъ ա. (լտ.) ֆէօդալականութիւն, աւատականութիւն. **-лъ** ա. Ֆէօդալ. **-льно** մ. Ֆէօդալաբար, աւատաբար. **-льность** ի. Ֆէօդալութիւն, աւատականութիւն. **-льный** ած. (լտ.) Ֆէօդալ, Ֆէօդալական, աւատական, -ատային. ф—ая систéма Ֆէօդալական, աւատական դրութիւն, Ֆէօդալականութիւն, աւատականութիւն։

Ферáзь ի. թագուհի (շախմատի)։

Ферлакýръ ա. (Փր.) մեծարանք, յարգանք (օրիորդին. սիրահետը մասնակցող). «какíе ужъ тутъ ф—ы да амýры?».

Фéрма ի. (Փր.) 1, ֆէրմա, գաւառակերպ,

ագարակ, ագարակային տնտեսութիւն. 2, (և յ. фéрмы) ճարտար. կապեր։ [շան։

Фермáта է. (իտ.) երժ. դադարման նշ-

Фермен|тáція է. (լտ.) խմորում. **-тъ** —. (լտ.) խմոր, թթխմոր, խմորիչ, մարսողա-կէշ, քայքայիչ հիւթ։

Фéрме|рство չ. Ֆէրմէրութիւն, ագա-րակատէրութիւն. **-ръ** —. (Ֆր.) Ֆէրմէր, ա-գարակատէր, տնտեսատէր։ [սակ մաննեակ)։

Фермуáръ —. (Ֆր.) Ֆէրմուար (մի տե-

Фернамбý|ковый —ծ. սրգան փայ-տի(ց), Ֆէռնամբուկի(ց). **-къ** —. բս. Caesalpina echinata, սրգան փայտ, Ֆէռնամբուկ։

Фéр|тикъ —. 1, ռմկ. պճնամոլ ամն. 2, նւզ. տ. Фертъ; **-тъ** —. 1, Ф տառի սլաւո-նական անունը. *стоя́ть, ходи́ть ф—омъ ձեռները կողքերին դրած (այսինքն ф-ի ձև առացած) կանգնել, քայլել, ման գալ։

Ферýла է. (Ֆր.) 1, հնց. քանոն, որով ծայլ աշակերտների ձեռքերին զարկում էին. 2,* ճնշիչ, հարստահարիչ խնամակալութիւն, հովանաւորութիւն։

Фéршелъ ռմկ. տ. Фéльдшеръ.

Фéрязь է. (և յ. фéрязи, зей) մի տե-սակ բաճկոն նախկին ռուսների։

Фéска է. (Թուրք.) Ֆէս, ‘ֆաս‘։

Фестó|нный —ծ. фестóнъ-ի. **-нъ** —. (Ֆր.) 1, զրասանգ, ծաղկաշղթայ, ծաղկասերե-ւաշղթայ. 2, ժանեակ, ժանեկաձև զարդ, զարդա-րանք. նաշխ(թէ զգեստի և թէ գիրքերի վերայ)։

Фети|шúзмъ —. (Ֆր.) Ֆէտիշականու-թիւն, սնոտիապաշտութիւն, կռապաշտու-թիւն (վայրենիների). **-шúстъ** —. Ֆէտիշա-կան, սնոտիապաշտ. **-шъ** —. (Ֆր.) Ֆէտիշ, սնոտիք, որին վայրենիները երկրպագում են (օր. գետ, ծառ, կենդանի, կուռք և այլն)։

Фех|тмéйстеръ —. (գերմ.) սրախա-ղութեան ուսուցիչ. **-товáльный** —ծ. սրա-խաղութեան. **-товáльщикъ** —. սրախա-ղութեան վարժուող. **-товáніе** չ. սրախաղու-թիւն, սուսերախաղութիւն (սրով, սուսերով մենամարտելու արուեստը). **-товáть** (-тýю -ютъ) չ. (գերմ.) սրախաղալ, սրով, սուսերով կռուել, մենամարտել, սրախաղութեան վար-ժուել. хорошó, мастерскú ф.

Фешенéбельный —ծ. (Ֆր.) մոդայա-կան, մոդայի պահանջներին համապատասխան, պարքաւպաշտ, շքեղ, հիանալի, հրաշալի. ф—ая квартúра.

Фéя է. (Ֆր.) Ֆէյա, «ըղձանոյշ» (ըստ առ-ասպելական ժողովուրդների հաւատալիքի գեր-բնական զօրութեամբ օժտուած մասնաւոր կա-նացի էակ, որը մարդուս բաղդի վերայ ազդե-

Фи ձ. թհու։ [ցութիւն ունի)։

Фú|бра է. (լտ.) կզմխ. թել, մկանաթել, նեարդ, ջիլ. **-брúнъ** —. քիմ. բնաթելխա, բնանեարդ. **-брóзный** —ծ. կզմխ. (նոր լտ.) թելոտ, թելաշատ, նեարդաշատ։

Фúга է. (գերմ.) թուզ. *показáть комý фúгу մէկի վերայ ծիծաղել, մէկին ծաղրել, նշաւակել, արհամարհել, ‘մասխարա դցել‘։

Фиглá|рка է. ձեռնածու, աչքակապ, ծաղ-րածու, ‘օյինբազ‘ կին, աղջիկ, աճպարարուհի. **-рничать** տ. Фигля́рствовать; **-рскій** —ծ. ձեռնածուի, աչքակապի, ծաղրածուի, աճ-պարարի. **-рство** չ. ձեռնածութիւն, ‘աչքա-կապութիւն‘, ծաղրածութիւն, աճպարարութիւն, ‘օյինբազութիւն‘. **-рствовать** (-вую-ютъ) չ. ձեռնածութիւն անել, աչքակապութիւն(ներ) անել, ծաղրածութիւն անել, աճպարարութիւն, ‘օյինբազութիւն‘ անել. **-ръ** —. ձեռնածու, աչքակապ, ծաղրածու, աճպարար, ‘օյինբազ‘։

Фúговый —ծ. թզի, թզենու. ф. листъ; ф—ое дéрево թզենի։

Фигýра է. (լտ.) 1, պատկեր, կերպարանք. восковáя ф.; геометрúческая ф.; риторú-ческая ф. հռետորական դարձուածք. 2, հա-մապար։

Фигурáль|но մ. այլաբանաբար, -նօրէն. **-ность** է. այլաբանութիւն, այլասացութիւն, փոխաբերութիւն. **-ный** —ծ. այլաբանական, այլասացական, փոխաբերական. ф—ое выра-жéніе.

Фигурáн|тка է. (Ֆր.) թատր. Ֆիգու-րանտուհի (բալետի յետին շարքում պարող աղ-ջիկ. երկրորդական, ոչ կարևոր անձ.) **-тскій** —ծ. Ֆիգուրանտի. **-тъ** (Ֆր.) թատր. Ֆիգու-րանտ (բալէտի յետին շարքում պարող. երկ-րորդական, ոչ կարևոր անձ)։

Фигу|рúрованіе չ. տ. բայը. **-рú-ровать** (-рую -ютъ) չ. (լտ.) ներկայ լինել. լոկ ձևի համար ներկայ լինել. ф. на судѣ въ кáчествѣ обвиня́емаго; ф. въ рóли такóго-то человѣ́ка այս ինչ մարդու դերը խաղալ. **-рка** նւզ. տ. Фигýра; **-рно** մ. զար-դերով, զարդարուն. **-рность** է. զարդ, զար-դարանք, պաճուճանք. **-рный** —ծ. ձևաւոր, պատկերաւոր, զարդարուն, պաճուճեալ։

Фидáй տ. Федáй.

Фúжмы է. յ. (գերմ.) կիտուկլոր յուր-կայ (գործածական էր XVII. դարում)։

Фúзика է. (յն.) 1, Ֆիզիկա, բնագիտու-թիւն. 2, Ֆիզիկական. մարմնաւոր կազմ, կազմութիւն, մարմնական կազմութիւն. «тутъ являлась въ нёмъ отвáга отчáянная, на зло его ф—ѣ и нéрвамъ». [թիւն։

Физикáтъ —. հնց. բժշկական վարչու-

Фúзико-математúческій —ծ. Ֆի-զիկօ-մաթեմատիկական. ф—ія нау́ки.

Фúзикъ —. (յն.) Ֆիզիկոս, բնագէտ։

Физúче|ски մ. Ֆիզիկապէս, մարմնով. утомлённый душéвно и ф.; **-скій** —ծ. (յն.) Ֆիզիկական. մարմնաւոր, բնական. ф. кабинéтъ Ֆիզիկական կաբինէտ. ф—ая гео-грáфія Ֆիզիկական աշխարհագրութիւն։

Физіогра|фúческій —ծ. բնագիտա-գրական. **-фія** (յն.) բնագիտագրութիւն (որ և է երկրի բնագիտական նկարագրութիւնը)։

Физіокра|тúческій —ծ. Ֆիզիօկրա-տիական. ф—ая систéма Ֆիզիօկրատիական սիստեմ (որն հողն ու հողային տնտեսութիւնը բոլոր հարստութիւնների աղբիւրն էր համա-րում). **-тія** է. (յն.) Ֆիզիօկրատիա. բնութեան գերիշխանութիւն. **-тъ** —. Ֆիզիօկրատ։

Физіоло|гúческій մ. բնախօսօրէն. **-гúческій** —ծ. բնախօսական. **гія** է. (յն.) բնախօսութիւն. **-гъ** —. բնախօս։

Физіонó|мика է. (յն.) դիմագիտութիւն (մարդու դէմքից նորա բնութիւնն որոշելու արուեստը). **-мúстъ** —. դիմագէտ. **-мія** է. (յն.) դէմք, կերպարանք. տեսք. вульгáрная ф. գռեհիկ դէմք, կերպարանք։

Фик|сатýаръ —. (ֆր.) ֆիկսատուար (պոմադ, որ քսելով բեխերին և գլխի մազերին, նրանց որոշ ուղղութիւն են տալիս). **-сáція** է. **-сировáніе** չ. հաստատելը, որոշելը, նշանակելը. լանկ. մեայուն գործնելը (լուսանկարը). **-сировáть** (-рую-ютъ) ն. (ֆր.) **1,** հաստատել, որոշել, նշանակել. ф. цѣну գինը որոշել, ամրանալ, 'կարել'. **2,** լանկ. մեայուն դարձնել (լուսանկարը)։

Фик|тúвно մ. կեղծ, շինծու կերպով, անհարազատաբար. **-тúвность** է. կեղծութիւն, շինծուութիւն, անհարազատութիւն. **-тúвный** -ծ. (լտ.) կեղծ, պատիր, շինծու, անհարազատ. **-ція** է. (լտ.) կեղծիք, կեղծ հնարք, անհարազատութիւն։

Филантро|пúчески մ. մարդասիրաբար. **-пúческій** -ծ. մարդասիրական. **-пія** է. (յն.) մարդասիրութիւն, մարդկային ազգի բարերարութիւն. **-пъ** —. (յն.). **-пка** է. մարդասէր այր, կին, մարդկային ազգի բարերար, բարերարուհի։

Филармонúческій -ծ. Ֆիլհարմոնիկական, երաժշտասիրական, երաժշտասէրների ф—ое óбщество, ф—ое собрáніе. [ծամծղ։

Филé չ. -ն-հ. (ֆր.) քանցակերպ գործ.

Филé|й —. (ֆր.) ուռկի, ողնաշի միջի միս. **-йный** -ծ. ուռկու. ф—ая часть տ. Филéй.

Филё|нка է. (գերմ.) **-ночка** նւզ. ատաղձ. [դրան] շրջանակի մէջ դրած, շրջանակով մէջի տախտակ, 'ֆօդաթ'. **-нчатый** -ծ. շրջանակած տախտակներով. ф—ая дверь.

Филигрá|новый -ծ. Ֆիլիգրանի, -նային. *մանրակերկիր. ф—ая рабóта; **-нъ** — **-нь** է. (իտ.) Ֆիլիգրան, 'շիֆթիշի' (ոսկէ, արծաթէ և պղնձէ լարերից, նուրբ ձևերից պատրաստած գործի տարրայ, օր. քրօշ, պարանոցի զարդ ևն). «золотáя филигрáнь».

Фúлинъ —. կնդ. Strix bubo, բուէճ, եղջերաւոր բու։

Филúппика է. (լտ.) պատմ. Դեմոսթէնէսի յայտնի ճառը ընդդէմ Փիլիպպոս Մակեդոնացւոյն Թագաւորի.*կրակոտ, բարկացայտ, զայրագին ճառ։ [Հռոյինեաց պահք, 'պաս'։

Филúпповки. вокъ է. յ. Ծննդեան,

Филúсте|рскій -ծ. Ֆիլիստերական. ф—ая морáль; **-ръ** —. (գերմ.) *նկատ. Ֆիլիստեր, տարբեր զարծերով զրաղած, առհասարակ մարդ և գաղափարների անէր մարդ, հասարակ մարդ։ [-нъ) —. փղշտացի։

Фили|стúмлянинъ —. (յ. -ляніе,

Филiá|льный -ծ. (լտ.) ճիւղ, ճիւղ կազմող, ստորադրեալ. ф —ое отдѣлéніе ճիւղ. ստորադրեալ բաժանմունք. **-ція** է. (լտ.) մի-տցում, միաւորութիւն. կապակցութիւն. ф. идéй, мыслей. [թարգ։

Филлáдъ —. հնք phyllade, կաւի թեր-

Филлоксéра է. կնդ. Phylloxera, որթամուկճ, Ֆիլոկսերա։

Фило|логúчески մ. լեզուագիտօրէն, լեզուաբանօրէն. **-логúческій** -ծ. լեզուագիտական, լեզուաբանական. **-лóгія** է. (յն.) լեզուագիտութիւն, լեզուաբանութիւն. **-логъ** —. (յն.) **1,** լեզուագէտ, լեզուաբան. **2,** լեզուագիտութեան, լեզուաբանութեան ուսանող։

Филосо|фúчески մ. փիլիսոփայաբար, -յօրէն. **-фúческій** -ծ. փիլիսոփայական. **-фія** է. (յն.) փիլիսոփայութիւն,փիլիսոփայութիւն. **-фски** մ. փիլիսոփաբար, փիլիսոփայի պէս. **-фскій** -ծ. փիլիսոփայի,-փական. ф. кáмень իմաստութեան քար (որն արուեստ էին միջնադարեան ալքիմիկոսները, ոսկի շինելու նպատակով). **-фствовать** (-вую—ютъ) չ. փիլիսոփայութիւն անել. чѣмъ бóльше -фствуютъ, тѣмъ бóльше ошибáются; -(-óсо).**-фъ** —. (յն.) փիլիսոփայ, իմաստասէր։

Фильдекóсъ —. (անգլ.) Ֆիլդէկոս. **1,** անգլիական նուրբ բամբակ. **2,** մերենայով պատրաստած գործուածք, որից գուլպաներ ու այլ շապիկներ են կարում։

Филь|трáть —. քամելի, զտելի հեղուկ. **-трáція** է. տ Фильтровáніе; **-тровáльный** -ծ. քամող. **-тровáніе** չ. քամելը ,քամուած, զտելը զտում. **-тровáть** (-рую -ютъ) ն. քամել, զտել (հեղուկը ծակոտկէն իրի միջից). *զտել, մաքրել. **-тръ** —. (անգլ.) քամիչ, զտիչ։

Фильэ́линнъ —. պատմ. հելլենասէր։

Фимóзъ —. (յն.) բժ. Թլփատի, թլփի անձկութիւն։

Финá|лъ —. (իտ.) **1,** երժ. վերջ, վերջի մաս (երաժշտական պիեսի). **2,** ատհ. վերջ, վախճան գործի. **-льный** -ծ. վերջին, վախճանի, վերջնական, վախճանական։

Финан|сúрованіе չ. փող, դրամական միջոցներ հայթայթելը. **-сúровать** (-рую -ютъ) ն. փող, դրամական միջոցներ հայթայթել, մատակարարել. **-сúстъ** — **1,** Ֆինանսագէտ. **2,** հարուստ, փողատէր. **-сóвый** -ծ. Ֆինանսական, ելևմտական. ф—ая наýка; **-сы** —. յ. (ֆր.) Ֆինանսներ, ելևմուտք. министръ ф—овъ.

Финик|iúскій -ծ. փիւնիկեական. **-iя́нинъ** —. (յ.-кіяне-я́нъ) փիւնիկեցի։

Фúни|ковый -ծ. արմաւի, արմաւա—. ф—ое дéрево արմաւենի. **-конóсный** -ծ. բս. արմաւաբեր. **-къ** —. **1,** բս. Phœnix dactylifera. բուն արմաւենի. **2,** արմաւ։

Финиф|ть (պրսկ.) տ. Эмáль; **-тяный** տ. Эмáлевый. [մրցարշաւի)։

Фúнишъ —. (անգլ.) վերջ, վախճան

Фúнка է. ֆիննական նաւակ մի։

Финля́н|децъ,дца —. **-дка** է. ֆինլանդացի, -ցուհի. **-дскій** -ծ. ֆինլանդական։

Фúнна է., **-ная** божьиъ անաերծ. խոզախոտ։

Фúнскій -ծ. ֆիննական. ф. язы́къ.

Фúн|та է. (ֆր.) դարձ, հնարած (սրախոսութեան ժամանակ). фи́нты յ. հնարքներ, խորամանկութիւն. **-тúть** (-чу -тя́тъ) չ.անկ. **1,** խորամանկութիւն բանեցնել. **2,** կատակել։

Финтифлю́шка է. ամկ. ոչինչ. չնչին. փանաքի բան։

Фúрма է. (իտ.) ֆիրմա (առևտրական տան. առևտրական տան անուն)։

Фúрманъ է. (Թուրք.) ֆէրման (սուլթանական հրովարտակ)։

Фисгармóнія է. (յն.) ֆիսհարմոնիա (սեղանատր նուագարան մի)։

Фискá|лить (-лю-лять) չ. (լտ.) լրտեսութիւն, մատնութիւն անել. **-лъ** —. (լտ.) գաղտնի լրտես, մատնիչ. **-льный** -ծ. պետա-

կան պանձարանի, գանձարանային. **-льство** շ. լրտեսութիւն, մատնութիւն։

Фискъ —. (լտ.) պետական գանձարան, եկամուտների միջոցներ. պետութիւն։

Фиста́ш|ка է. (Փր.) պիստակ. փստուզ. **-ковый** -ծ. 1, պիստակարեր. պիստակենու. ф—ое дерево պիստակենի, փստղենի. ф. орѣхъ պիստակ. 2, պիստակի. **-никъ** —. բս Pistacia vera, պիստակենի։

Фисту́|ла է. (լտ.) 1, տ. Свищъ 4; 2, արժ. բարձր կոկորդաձայն. **-лёвый** -ծ. բժ. խորունկ վէրք ունեցող։

Фита́ль| —. (արբ.) զատրայդ, բուծին, փիլթա. **-ный** -ծ. զատրայդի, բուծնի, 'փիլթայի'։

Фито|біологія է. (յն) բուսական կեն ատրոսութիւն. **-ла́тъ** —. (յն.) Ցնէար. քարա-ցած բոյս, քարաբոյս։

Фитю́лька է. ռմկ. 1, բարակ, թուլակազմ անձ. 2,* ոչինչ, չնչին, 'այլն օյին, բան։

Фі́|шка է. (անգլ.) **-шечка** նւզ. թղթխ. նշանակում, նշանակեալ, նկատել (աղբաժի կմ տանել առանձի). **-шка** է. գրամանշան։

Фіа́кръ —. (Փր.) Ֆիակր (վարձած, վարձու կառք)։

Фіа́|лка է. բս. Viola, մանուշակ. душистая ф., V. odorata. անուշահոտ մանուշակ. трёхцвѣтная ф., V. tricolor, երեքգոյնեան մանուշակ. ночная ф., V. hesperis, գիշերային մանուշակ. **-лковый** -ծ. մանուշակի, -կային. ф—ыя растенія, բս. Violaceae, մանուշակազգիներ. **-лочка** նւզ. տ. Фіалка.

Фіа́лъ —. (յն.) եկ. սլ. 1, բաժակ, գաւաթ. *испить ф. до дна; 2, շշանձև լայն անօթ նեղլիկ վզով (նախկին յոյների)։

Фіа́ско չ. -նհ. (իտ.) Ֆիասկօ (կատարեալ) անյաջողութիւն. потерпѣть ф. անյաջողութեան հանդիպել. комедія потерпѣла полнѣйшее ф.; 2, (հասկեալում) շիշ։

Фіоле́товый -ծ. մանուշակագոյն։

Фіо́рдъ —. (Փր?) աշխ. ծոց, խորշ (Շվեդիայի, Նորվէգիայի և Դանիայի ափերին)։

Фіориту́ра (իտ.) տ. Колоратура.

Флаг|дукъ, а —. (Հոլ?) ծովզ. դրօշապատտա (բրդէ զործուածք, որից դրօշներ են պատրաստում)։

Флагелла́нты տ. Гейслеры.

Фла́г|манскій -ծ. դրօշակիր, դրօշակիր. ф—ое судно ծովզ. զօրազլխական նաւ, դրօշակիր ծովակալի, նաւատորմի հրամանատարի նաւ. **-манъ** —.(գերմ.) ծովզ. դրօշակիր (որն իրաւունք ունի իր նաւի վերայ դրօշակ կրելու) ծովակալ, նաւատորմի հրամանատար. **-коносецъ**, сца —. դրօշա[կա]կիր. **-штокъ** —. (գերմ.) ծովզ. դրօշաձող (որի վերայ պարզում են դրօշը). **-гъ** —. (գերմ.) դրօշ, դրօշակ. (ծվզ.) նաւադրօշ. նաւի դրօշակ. поднять ф. при пушечномъ выстрѣлѣ; спустить, приспустить ф.

Флажоле́|тный -ծ. ֆլաժօլէտի. -ային. ф—ые звуки. **-тъ** —. (Փր.) երժ. ֆլաժօլէտ (նուրբ սրինգի մի)։

Флако́|нъ —. (Փր.), **-нчикъ** նւզ. ֆլակոն. շիշիկ, շշիկ, սրուակիկ։

Флама́ндскій -ծ. ֆլամանդական, -դեան. ф. языкъ; ф—ая школа ֆլամանդեան նկարչութեան դպրոց (XV. և XVI. դարերում)։

Флами́н|го, -гъ տ. Краснокрылъ.

Фла́мское -ծ. полотно ֆլամանդեան կտաւ ($1^1/_2$ արշ. լայն և 50 արշ. երկայն)։

Флан|го́вый -ծ. ռզմ. [զօրա]թևի. ф. огонь զօրքի թևի, զօրաթևի արձակածութ. ф—ое движеніе զօրաշարժ թշնամու զօրաթևի դէմ. **-гъ** —. (Փր.) ռզմ. թև, զօրաթև. правый, лѣвый ф. աջակողմեան, ձախակողմեան զօրաթև. атаковать непріятеля съ ф—а կողքից յարձակուել թշնամու վերայ։

Флане́|левый -ծ. ֆլանելի(ց), ֆլանելէ. **-ль** է. (Փր.) ֆլանել (թեթև զործուածք մի փափուկ բրդից)։

Фла|нёръ —. (Փր.) զատարկաշրջիկ, պարապ-պարապ ման եկող, թափառաշրջիկ մարդ. **-нёрованіе** չ. տ. բայլ. **-нёровать** (-рую-ютъ) չ. (Փր.) պարապ-պարապ ման գալ, թափառել, թրև գալ, փողոցներ չափչփել։

Флан|кёрскій -ծ. ֆլանկէօրական, հետախոյզ ստորաբաժնների. ф—ая цѣпь; **-кёръ** —. (Փր.) ռզմ. ֆլանկէօր, հետախոյզ ստորաբաժին (որի կոչումն է թշնամուն հետամուտ լինել և նորա դրութիւնը հետախուզել). **-кированіе** չ. 1, ռզմ. հրացանաձգութիւն (որ անցքի է ունենում թշնամու դիրքը հետախուզելիս). ամրանալը (թշնամու բանակի թևի դէմ). 2, ճարտ. կողքերից ամրացնելը. **-кировать** (-рую-ютъ) չ. 1, ռզմ. հրացանաձգութիւն ունենալ (թշնամու դիրքը հետախուզելիս). ամրանալ, ամուր դիրք բռնել (թշնամու բանակի թևի դէմ). 2, ճարտ. կողքերից ամրացնել. **-киро́вка** է. տ. Фланкированіе.

Флахшкоу́тъ տ. Плашкотъ.

Флачёкъ, чка́ նւզ. տ. Флагъ.

Фле́г|ма է. (յն.) բժ. 1, հնց. մաղաս. 2, ֆլեգմա, սառնարիւնութիւն, անհեթեթաւութիւն. **-матикъ** —. ֆլեգմատիկ, սառնարիւն, անհեթեթ մարդ. **-матически**, **-матично** ²՝ ֆլեգմատիկաբար, սառնարիւն, անհեթեթ կերպով. **-матическій**, **-матичный** -ծ. (յն.) ֆլեգմատիկական. սառնարիւն. անհեթեթ։

Фле́й|та է. (Փր.) երժ. սրինգ. играть на ф—ѣ սրինգ ածել. **-тистъ** —. սրնգահար. **-тный** -ծ. սրնգի. **-точка** է. նւզ. սրնգիկ. **-траверсъ** -ծ. տ. Флейта; **-тщикъ** տ. Флейтистъ.

Фле́к|сія է. (լտ.) քեր. վերջաւորութիւն (բառի). **-сивный** -ծ. (լտ.) բառի վերջաւորութեան. ф—ые языки քերկ. արմատափոխ լեզուներ։ [հի։

Флеро́стика է. (Փր.) ծաղկազարդու-

Флё|ровый. **-ръ** տ. Крепо́вый, -пъ.

Фле́|цовый -ծ. հանածոյի հօրիզոնական խաւի. **-цъ** (գերմ.) հնք. հօրիզոնական խաւ (հանածոյի). каменноугольный. ф.

Флé|ша, **-шь** է. (Փր.) ճարտ. ֆլէշ (նետաձև ամրութիւն)։

Флибустьéръ — (անգլ., իսկ բառ ալդ Հոլ.) ֆլիբուստիէր, ծովահէն (17-րդ դարու վերջերում և 18-րդի սկզբներում)։

Флиге|лёкъ, лька́ նւզ. -(·те)ль —. (գերմ) 1, կողմնակի, կողքի շինութիւն, (ատն) թև. 2, տ. Роя́ль; **-ль-адъюта́нтъ** —. (գերմ.)

ֆլինտգլաս-ապակետան, կայծքարական ապակետան։

Флинтгла́съ ա. (գերմ.) *Ֆիզ.* ֆլինտգլաս։

Флиртъ ա. (գերմ.) ֆլիրտ, սիրախաղ. սիրախաղով զբաղուել. играть въ ф.

Флоги|сти́ческій ած. (յն.) *քիմ.* այրուող, կիզուող, այրեցիկ. **-стонъ** ա. (յն.) այրուողութիւն, այրուող, այրեցիկ նիւթ։

Фло́ра ի. (լտ.) ֆլորա, բուսական աշխարհ, բուսաբերութիւն (որ և է երկրի բոլոր բոյսերի տեսակները)։

Флори́нъ ա. (ֆր.) ֆլորին (արծաթէ դրամ, Անգլիայում մօտ 90 կ., իսկ Աւստրիայում մօտ 75 կ. արժողութեամբ)։

Флорта́мберсъ ա. (?) *ծովգ.* ֆլորտամբերս, նաւի փորամաս։

Фло|та́лія ի. (ֆր.) նաւաջոկատ, փոքր նաւերի տորմիղ. миноносная ф. ականանաւերի տորմիղ. **-тскій** ած. նաւատորմի, նաւատորմիղի. ծովային. ф. офицеръ ծովային սպայ. **-тъ** ա. (ֆր.) նաւատորմ, նաւատորմիղ. ծովային զօրքեր. военный ф. [մարտա]նաւատորմիղ, նաւատորմ. служить во флотѣ ծովային զօրքերի մէջ ծառայել։

Флю|га́рка ի. **-га́рочка** *նւզ.* 1, ծխնելոյզի վրայի յօրինած շարժուն խողովակ. 2, տ. Флюгеръ; **-геръ** ա. (գերմ.) 1, *ծովգ.* հողմացոյց [նշան, դրօշ]. 2* փոփոխամիտ, անհաստատ մարդ, *գեանաքիւծ։ [ցաւ։

Флюктуа́ція ի. (լտ.) *բժ.* առաձգական

Флюсъ ա. (գերմ.) 1, *բժ.* ֆլիւս (այտի և լնդերքի ուռեցք, որ սովորաբար առաջանում է ատամնացաւից). 2, հալիչ նիւթ (որ հանածոյի կամ մետաղի հալումը դիւրացնում է)։

Фля́|га ի. (գերմ.) տափաշիշ, ղափլիկ ամանակ. **-жка** ի. *նւզ.* տափակ շիշ (ճանապարհորդական). **-жный** ած. տափակ շշի։

Фой|е́, -э́ չ. անհ. (ֆր.) *թատր.* ֆոյէ (միջնադադարին զբօսնելու դահլիճ)։

Фо́|кагальсъ ա. (գերմ.) *ծովգ.* ֆոկահալս (պարան մի). **-кареи** ա. *ծովգ.* առաջնակայմի առագաստակալ. **-ковый** ած. առաջաւոր առագաստի։

Фо́ку|сникъ ա. **-сница** ի. ձեռնածու, ‘աչքակապ’ այր կին. **-сничаніе** չ. ձեռնածութիւն, ‘աչքակապութիւն’ անելը **-сничать** չ. ձեռնածութիւն, ‘աչքակապութիւն’ անել. **-сничество** չ. ձեռնածութիւն, ‘աչքակապութիւն’. **-сный** ած. *ֆիզ.* ֆոկուսի, կիզակէտի. **-съ** ա. (լտ.) 1, *ֆիզ.* ֆոկուս, կիզակէտ. мнимый ф.; 2, որ և **-съ-по́кусъ** ա. (գերմ.) ձեռնածութիւն, ‘աչքակապութիւն’։

Фокъ| ա. (գերմ.) *ծովգ.* առաջաւոր առագաստ (առաջակայմի). **-ва́нты** ի. յ. *ծովգ.* առաջակայմի, առաջակայմը պինդ պահող (հմմ. Ва́нта) պարաններ. **-зе́йль** տ. Фокъ; **-ма́чта** ի. (գերմ.) *ծովգ.* առաջակայմ, առաջաւոր կայմ։

Фола́да ի. (լտ.) տ. Каменото́чецъ.

Фоліа́н|товый ած. մեծածալ գրքի, ձեռագրի. **-тъ** ա. (գերմ.) մեծածալ, կիսաթերթ գիրք, ձեռագիր։

Фо|льма́ркъ ա. **-льма́ронъ** *նւզ.* **-льве́ркъ, -льве́ронъ** *նւզ.* (լեհ.) տ. Фѐрма և Мы́за.

Фо́ль|га ի. (գերմ.) փայլաթիթեղ (բարակ, փայլուն մետաղէ թիթեղ, որ ադամանդ և այլ գնելով, փայլը առաւելացնում են). **-говый** ած. փայլաթիթեղի։

Фо́ль|кетингъ ա. **-кстингъ** ա. (դան.) դանիական երեսփոխանական ժողովը։

Фольклоръ ա. (անգլ.) 1, ժողովրդական հաւատք, հաւատալիքներ, աւանդութիւններ, առակներ, առասպելներ հէքեաթներ. 2, ժողովրդագիտութիւն։

Фона́|рикъ ա. *նւզ.* պստիկ լապտեր. **-ришко** ա. *նխտ.* վատ, անպիտան լապտեր. **-рище** ա. *յւռ.* մեծ, ահագին լապտեր. **-рный** ած. լապտերի. **-рщикъ** ա. 1, լապտերագործ. 2, լապտերներ վառող. **-рь,** ի ա. (նոր-յն.) լապտեր. волшебный ф. կախարդական լապտեր. * у него ф—и подъ глазами նորա աչքերի տակերը կապտել են (ծեծից). *подставить кому ф—и подъ глазами մէկի աչքատակերը կապտեցնել (ծեծելով)։

Фо́н|довый ած. ֆոնդային. ф—ыя цѣнности ֆոնդային թղթեր, պետական արժեթղթեր. **-дъ** ա. (ֆր.) 1, հիմք. 2, ֆոնդ, հիմնադրամ, հիմնական, անձեռնմխելի դրամ. 3, фонды յ. ֆոնդեր. *ա,* դրամական միջոցներ, գումարներ. *բ,* государственные фонды պետական արժեթղթեր, տոկոսաբեր թղթեր. ф. падаютъ.

Фоне́|тика ի. (յն.) ֆոնետիկա, ձայնագիտութիւն, հնչիւնագիտութիւն. **-ти́ческій** ած. ֆոնէտիկորէն, ձայնագիտութեան, հնչիւնագիտութեան տեսակէտից. **-ти́ческій** ած. ֆոնէտիկական, ձայնագիտական, հնչիւնագիտական։

Фоно|гра́фъ ա. (յն.) *ֆիզ.* ձայնագիր. **-ли́тъ** ա. *հնք* phonolithe, հնչաքար։

Фонтане́ль| ի. (ֆր.) *բժ.* արհեստական [կերպով առաջացրած], օժանդակ վէրք. **-ный** ած. այս վէրքի։

Фонта|ни́ровать (-рую—ютъ) չ. շատրուանել, իբրև շատրուան գործել. нефтяная скважина -ни́ровала до четырёхъ саже́нъ высото́й; **-нище** ա. *յւռ.* մեծ, ահագին շատրուան. **-нный** ած. շատրուանի, -նային. **-нчикъ** ա. *նւզ.* պստիկ շատրուան, շատրուանիկ. **-нщикъ** ա. շատրուանապետ, շատրուանի վերակացու. **-нъ** ա. (ֆր.) շատրուան։

I. **Фонъ** ա. (ֆր.) ֆօն (սկզբնական գոյն, որոշ գոյնի տարածութիւն, որի վերայ նկարը կամ նաշխը յօրինում են). фонъ этой картины слишкомъ тёменъ; шитьё по бѣлому фону

II. **Фонъ** *մռ.* ֆօն (յառաջադաս մասնիկ գերմանական ազնուականների ազգանուններին). баронъ ф. Фокъ. բարոն ֆօն Ֆօկ։

Фо́ра չ. տ. Бисъ.

Фор|деви́ндъ ա. (գերմ.) *ծովգ.* քամու առաջ, քամու ուղղութեամբ ընթանալը. նաւելը. идти ф—омъ քամու ուղղութեամբ նաւել։

Фордéнъ ա. (գերմ.) ֆորդէն (կառքի կաշէ ծածկը, որ բարձրանում և ծալւում է։)

Фордóнъ ա. (հոլ.) *ծովգ.* նախաղօղ։

Фордыба́|чить (-чу-чать) չ. **-чить-ся** (-чусь-чатся) անդր. *ռմկ.* յանդգնել, հպարտանալ, գոռոզանալ, գոռոզութիւն, ամբարտաւանութիւն, խիզախութիւն անել, ամբարտա-

կան լինել, աղմուկ բարձրացնել։

Форéйто|рскій -ի. փօռէյտօրի. **-ръ** -. (գերմ.) փօռէյտօր (միմիանց յետևից լծած ձիաների առաջինի վրայ քշող)։

Форéль է. կնդ. Salmo fario, բուն փառօշ, կարմրախայտ։

Форзéйль -. (գերմ?) ծովգ. նախընթաց, յառաջընթաց նաւ (նաւատորմի առջևից ընթացող որոնող նաւ, որի նպատակն է թշնամուն զգուշանալ)։

Фóрма է. (լտ.) 1, ձև, կերպ. ф. кристáлла; ф. правлéнія; наставлéнія въ ф—ѣ разговóра; облéчь актъ въ закóнную ф—у ակտին օրինական ձև տալ. нарушéніе формъ и обря́довъ судопроизвóдства; 2, ձև, կարգ. при́нятая ф. вѣ́жливости; соблюдáть установлéнныя ф—ы; 3, ձև, կաղապար, զարիճակ. сдѣ́лать вещь по дáнной ф—ѣ; ф. для пуль գնդակներ ածելու կաղապար. снимáть ф—у съ стáтуи արձանի կաղապարը վերցնել. 4, նշանազգեստ, համազգեստ. стáтская, воéнная ф.; зи́мняя, лѣ́тняя ф. ձմեռուայ, ամառուայ զգեստ, նշանազգեստ։

Форма|ли́змъ -. **-ли́стика** է. (նոր լտ.) ձևականութիւն. **-ли́стъ** -. ձևամոլ, ձևականութեան գերի. **-льно** մ. ձևականապէս. համաձայն կարգի, կանոնի. **-льность** է. 1, ձևականութիւն. 2, կարգաւորութիւն. **-льный** -ի. 1, ձևական. 2, կարգին, ըստ կարգի, ըստ կանոնի արած, կատարած։

Формá|тный -ի. Ֆօրմատի, գրքի, չափի. **-тъ** -. (ֆր.) տպգր. Ֆօրմատ, գրքի չափ (գրքի). **-ція** է. (նոր լտ.) երկրբ. կազմութիւն, խաւ։

Фóрмен|но մ. ըստ, համաձայն ձևի. կատարելապէս. պաշտօնապէս. **-ность** է. ըստ, համաձայն ձևի լինելը. պաշտօնականութիւն. **-ный** -ի. 1, ձևի, տարազի. ф—ое плáтье համազգեստ, նշանազգեստ (հմմտ. ռ. Партикуля́рное); 2, պաշտօնական. կատարեալ. ф. воръ կատարեալ գող, գողութեան իսկն արհեստ բանեցնող. борьбá разгорѣ́лась въ ф—ую войнý.

Форми|ровáніе չ. կազմելը, պատրաստելը. **-ровáть**(-рýю -ютъ) ն. (գերմ.) ռզմ. կազմել, պատրաստել. -ся -նէք. զարգանալ, կազմուել, գոյանալ. «изъ васъ формирýется мáло-по-мáлу великолѣ́пная жéнщина»; **-рóвка** է. կազմելը, կազմում։

Фор|мовáніе չ. ձևելը, կաղապարելը, որոշ ձև յօրինելը, որոշ ձև, կերպարանք, տարազ տալը. **-мовáть** (-мýю -ютъ), сф— ն. ձևել, կաղապարել, որոշ ձև յօրինել, որոշ ձև, կերպարանք, տարազ տալ. ф. кирпичи́ աղիւսներ պատրաստել. **-мóвка** է. ռ. Формовáніе; **-мовóй** -ի. ձևի, տարազի, կաղապարի. **-мовщи́къ**, á -. ձևող, կաղապարող, կաղապարագործ։

Фóрму|ла է. (լտ.) մաթմ. և քիմ. Ֆօրմուլա, մակացութիւն. **-ли́рованіе** չ. ձևակերպելը, -պում. **-ли́ровать** (-рую -ютъ), **-ловáть** (-лýю -ютъ) ն. (ֆր.-գերմ.) ձևակերպել. **-ля́рный** -ի. спи́сокъ, **-ля́ръ** -. (ֆր.) ծառայութեան գիր. ցուցակ (պաշտօնի, աստիճանաւորի)։

Форпó|стный, **-стъ** ռ. Аванпóст-
Форрéйторъ ռ. Форéйторъ. [ный,-стъ.

Форси́|рованіе չ. 1, ստիպացնելը, -ցնում. արագացնելը, -ցնում. 2, զոռով, բռնութեամբ առնելը, վերցնելը. **-рóванный** -ի. ռզմ. ստիպացրած, արագացրած. ф. маршъ արագացրած քայլուածք, չու, արշաւ. наступи́ть ф—ымъ мáршемъ արշաւ յարձակուել. **-ровать** (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) 1, ստիպացնել, արագացնել (քայլերը). 2, զոռով, բռնութեամբ առնել, վերցնել, անցնել։

Фор|си́стый -ի. ռմկ. ցուցամոլ, 'ֆրֆրուող'. հպարտ, ամբարտաւան. **-си́ть** (-шý -ся́тъ) չ. ռմկ. ցուցամոլութիւն անել. 'ֆրֆրուել'. հպարտանալ, հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն անել, մարդկանց աչքերին թող փչել։

Форсýнка է. (?) արւստգ. ֆօրսունկա, նաւթացնցիչ։

Форсъ -. (ֆր.) 1, ամրութիւն, կարծրութիւն. այժ, զօրութիւն. 2, հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, մեծամտութիւն, 'ֆրֆրուելը'. задавáть ф—у մարդկանց աչքերին թող փչել (հմմ. Форси́ть). [տիկ. սաստկապէս։

Фóрте մ. (իտ.) երժ. բարձր, ուժգին, սաս-

Фóртель -. ճարպկութիւն, հնարք, հնարագիտութիւն, ճարպիկ, խորամանկ վարվունք. вы́кинуть ф. խորամանկութիւն բանեցնել։

Фортепiá|нный -ի. ֆօրտէպիանօյի. **-но** չ. -նհ. (իտ.) Ֆօրտէպիանօ, դաշնամուր, դաշնակ. **-нщикъ** -. ֆօրտէպիանօյի, դաշնամուրի վարպետ։ [ձր, խիստ ուժգին։

Фортиссимо մ. (իտ.) երժ. խիստ բար-

Фортифика|ціóнный -ի. ֆօրտիֆիկացիական, ամրաշինական. **-ція** է. (լտ.) ռզմ. Ֆօրտիֆիկացիա (ամրութիւններ շինելու գիտութիւն, արուեստ), ամրաշինութիւն. долговрéменная ф. յարատև Ֆօրտիֆիկացիա։

Фóр|тка է. (գերմ.) **-точка** նւզ. օդանցք. **-точный** -ի. օդանցքի։

Фортý|на է. (լտ.) 1, դիցբ. բաղդի դիցուհի. 2,* բաղդ. колесó ф—ы բաղդի անիւը. **-нка** է. ֆօրտունկա (բաղդախաղ մի)։

Фортуни́ръ -. (գերմ.) մարմնավարժապետ։ [րութիւն։

Фортъ -. (ֆր.) օգնական ամրոց, ամ-

Фóрумъ -. (լտ.) պտմ. Ֆօրում (հին Հռոմի երևելի հրապարակը, որի աւերակներն այսօր էլ կարելի է տեսնել)։

Форшмáкъ -. (գերմ.) ֆօրշմակ (ախորժակաբեր կերակուր, որ ուտում են ճաշի նախկին)։ [մի)։

Форшпанъ -. (գերմ.) ֆօրշպան (սայլ

Форштá|(д)тскій -ի. արուարձանի, -նային. **-(д)тъ** - (գերմ.) արուարձան։

Форъ-штéвень, вня -. (գերմ.) ծովգ. ֆօրշտէվէն։

Фосфáтъ -. Տնք. phosphate, լուսածնատ (ֆոսֆորաթթուատ աղ)։

Фосфо|ресцéнція է. (լտ.) Ֆիզ. ֆոսֆորանալը, -րացում (մթի մէջ փայլելը, փայլ արձակելը). **-ресци́рующій** էյ. -ի. Ֆիզ. Ֆոսֆորացող. մթի մէջ փայլող, փայլ արձակող. **-ризáція** ռ. Фосфоресцéнція; **-ристый** -ի Ֆոսֆորական, Ֆոսֆորա—. ф—ая кислотá Ֆոսֆորաթթու. **-ри́тъ** -. Տնք. phospho-

rite, ֆոսֆորաքար (հմմ. Апатитъ); **-річескій** -ի. ֆոսֆորի, -րային. **-річескость** է ֆոսֆորականութիւն. **-річескій** -ի. ֆոսֆորական. **-рнокислый** -ի. ֆոսֆորաթթուային, -թթուստ. ф—ая соль ա. Фосфатъ; **-рный** -ի. ֆոսֆորի(ց). ф—ая кислота ֆոսֆորաթթու. **-(фосфо)ръ** —. հնք. phosphore, ֆոսֆոր, լուսատիկ։

Фотогенъ ա. Керосинъ.

Фотогра|фировать (-рую -ютъ), сф— ի. լուսանկարել, լուսանկարը, պատկերը քաշել, հանել. **-фическій** -ի. լուսանկարչական. **-фія** է. (յն.) լուսանկարչութիւն. **-фъ** —. լուսանկարիչ։

Фотоме|трическій -ի. լուսաչափական. **-трія** է. (յն.) լուսաչափութիւն. **-тръ** —. (յն.) ֆիզ. լուսաչափ (լոյսի ույժը չափելու գործիք)։ [արեգակնային մթնոլորտ

Фотосфера է. (յն.) աստղբ. արեգակի,

Фототи|пическій -ի. լուսատպական. **-тапія** է. (յն.) լուսատպութիւն. **-химія** է. (յն.) լուսաքիմիա։

Фофанъ —. ռմկ. 1, պարզամիտ, յիմար, տխմար մի. 2, ֆօֆան (թղթախաղ մի)։

Фохтъ -ի. (գերմ.) 1, պտմ. կայսրական կալւածքների կառավարիչ, յանձնաձիչ (Գերմանիայում). 2, տւատական իշխանից նշանակւած դատաւոր. 3, (այժմ) ա. Староста.

Фрагментъ — (լտ.) պատառիկ (մեւզ. հին ձեռագրի)։

Фра|за է. (ֆր.) 1, ֆռազ, դատարկ, փքուն խօսքեր, ճամարտակութիւն. 2, նախադասութիւն, դարձւածք. **-зеологія** է. (յն.) ոճաբանութիւն, ոճաբանական արւեստ, գեղ-տութիւն. **-зёрка** է. դատարկախօս, մեծաբան, ճամարտակող կին, աղջիկ. **-зёрство** ջ. դատարկաբանութիւն, դատարկ, փուչ, փծուն խօսքեր, ճամարտակութիւն. **-зёръ** —. (ֆր.) դատարկախօս. մեծաբան, ճամարտակող։

Фрактура է. (լտ.) 1, վիրբ. բեկւած, կոտրւած տեղ, բեկւմ, ոսկրաբեկութիւն. 2, տպգր. գերմանական տառ, գիր. 3, գծագր. պաշտօնական գիր, ձեռք։

Фракція է. (լտ.) կուսակցախումբ (մեւզ պարլամենտային). ихъ партія распалась на несколько фракцій. [չըղկեցաւ

Франкъ —. (ֆր.) Ֆռանկ, քաղաքացիական

Франту|га է. **-жка** ռմկ. վերնապատուհան (մեւզ. տան դռան)։

Фран|жа է. (իտ.) Թղթխ. վերջին թուղթ (խաղացողի ձեռքին մնացած). **-кированіе** ջ. նամակին, պօստային կտրոնին եւ նամակներին կպցնելը. **-кировать** (-рую -ютъ) ի. (իտ.) նամակին, պօստային կտրոնին եւ նամակներին կպցնել (այսինքն նորանց ճանապարհածախսը վճարել)։

Франкмасо|нство ջ. Ֆռանկմասոնութիւն. (հմմ. Масонство); **-нъ** —. (ֆր.) Ֆռանկմասոն, ‘փարմասոն‘ (հմմ. Масонъ).

Фран|ковый -ի ֆռանկի. Ֆռանկանոց։

Франко-русскій -ի. ֆռանս-ռուսական. ф. союзъ.

Франкъ —. (ֆր.) Ֆռանկ։

Фран|тикъ ռմկ. ա. Франтъ; **-тить** (-чу -тятъ) ջ. ֆռանտութիւն. պճնամոլութիւն անել. **-тиха** է. ֆռանտուհի, պճնամոլուհի, պճնամոլ կին, աղջիկ. **-товской** ջ. պճնամոլութեամբ. **-товской** -ի. պճնամոլի, -լական, պճնամոլութեան. **-товство** ջ. ֆռանտութիւն, պճնամոլութիւն։ **-тъ** —. (յնհ.) Ֆռանտ, պճնամոլ։ [կեանք կրօնաւոր

Францисканецъ, нца —. ֆռանցիս-

Францу|женка է. ֆռանսուհի, ֆռանսիացի կին. աղջիկ. **-зишка** —. նխտ. վատ, անպիտան ֆռանսիացի. ничтожный ф.; **-зоманія** է. ֆռանսոխամոլութիւն. **-зскій** -ի. ֆռանսիական. **-зско-англійскій** -ի. ֆռանս-անգլիական. ф—ое соглашеніе; **-зско-русскій** -ի. ֆռանս-ռուսական. ф. словарь.

Фрау է. -ՆՀ. (գերմ.) տիկին։

Фрах|тованіе ջ. ֆռախտել, վարձել, բռնել (մեւզ. նաւ). **-товать** (-тую -ютъ), зафр— ի. (գերմ.) Ֆռախտել, վարձել, բռնել (մեզ նաւ, ապրանքներ տեղափոխելու նպատակով). **-товый** -ի. ֆռախտի. **-тъ** —. (գերմ.) ֆռախտ. 1, ապրանքների տեղափոխման վարձ, -փոխութիւն (մեւզ. ծովով). 2, տեղափոխելի ապրանք, բեռ. 3, ապրանք տեղափոխելու գին, վարձ, ‘քըրեհ‘, ճանապարհածախս։

Фра|чишко —. նխտ. վատ, անպիտան Ֆռակ. **-чный** -ի. ֆռակի. ф—ая пара ֆռակազգեստ (ֆռակ, ժիլետ և վարտիք նոյն կտորից)։

Фрега|тный, **-товый** -ի. ֆրեգատի. **-тъ** —. (ֆր.) ֆրեգատ (ռազմանաւ մարտանաւ մի)։ [-нскій -ի. արքունի օրիորդի։

Фрейли|на է. (գերմ.) արքունի օրիորդ.

Фремгерихтъ —. (գերմ.) պտմ. գաղտնի դատարան, դատական ատեան։

Френоло|гическій -ի. բըեգաբանական, բըեգաբանական. **-гія** է. (յն.) բըեգաբանութիւն, բըեգաբանութիւն. **-гъ** —. բըեգաբան, բըեգաբան։

Фре|ска է. **-ско** ջ. -ՆՀ. (իտ.) որմանկար. **-сковый** -ի. որմանկարի, -նկարային. ф—ая живопись որմանկարչութիւն։

Фриволь|но մ. թեթեւամտութեամբ, ընդունայնաբար, փուչ կերպով. **-ность** է. թեթեւամտութիւն. ընդունայնութիւն, փչութիւն, ունայնութիւն. **-ный** -ի. (լտ.) թեթեւամիտ, ընդունայն, փուչ, ունայն. ռւսաբ. «поверхностное и ф—ое воспитаніе».

Фригійскій -ի. պտմ. փռիւգիական. ф—ая шапка բնդհց. փռիւգ. գլխարկ։

Фризовый -ի. Ֆրիզի(ց). ф—ая шинель [ստնուհւածք

Фризура է. (ֆր.) կոյւածք (մազերի).

I. **Фри|зъ** —. (գերմ.) ֆրիզ (բրդէ կոշտ գործւածք մի)։

II. **Фризъ** —. (գերմ.) 1, ճրտրպ. ծաւար, 2, փափյ, կող (Բնգանեթի)։

Фрикадель է. (գերմ.) մսագունդ, տարաքունդ։ [սեղէն կերակուր մի)։

Фрикандо ջ. -ՆՀ. (ֆր.) ֆրիկանդօ (մը-

Фрикасе ջ. -ՆՀ. (ֆր.) ֆրիկասէ (մանր ծեծած և հալեցած մսից շինած կերակուր մի)։

Фритрэдеры —. յ. (անգլ.) ազատ առեւտրի կողմնակիցներ (Անգլիայում)։

Фры|штикать, пофр— ջ. նախաճաշել. **-штикъ** —. (գերմ.) նախաճաշ, -չիկ։

Фрон|да է. (ֆր.) պտմ. ֆրոնդա (հակակառավարչական կուսակցութիւն Ֆրանսիայում

XVII· դար.)· **-дёръ** —. (ֆր.) ֆրոնդեօր. 1, պտմ. հակառակասավարչական [անձ]. 2,*հակառակասէր, ամէն բանից դժգոհ, ամէն բան պախարակող մարդ. **-дировать** (-рую -ютъ) չ· հակառակուել, դժգոհ լինել. արանջալ, ամէն բան պախարակել. 'փառնել', չարունակ 'փնթփնթալ'. у негó какáя-то мáнія ф.

Фрон|тáльный -ի. զզմ. [զօրա]ճակատային. ф—ая атáка ճակատային գրոհ. **-тиспи́съ** —. (ֆր.) 1, շինութեան ճակատ, զարդ. 2, [գրքի] ճակատ, վերնատութեան թերթ (նկարազարդ). **-тови́къ**, á —. զզմ. զօրաճակատի զինուոր, սպայ. **-товóй** -ի. զօրաճակատի, -ային. ф. солдáтъ տ. Фронтовúкъ: ф—áя слýжба.

Фронтó|нный -ի. ֆրոնտոնի. **-нъ** —. (ֆր.) **-нчикъ** նւզ. ֆրոնտոն (պատի վերևի սուր մասը, որ երկու կողմերից առհմանափակուած է տանիքի թափերով [скáтами крыши] և հաւասարակողմ եռանկիւնու ձև ունի):

Фронтъ —. (ֆր.) զզմ. զօրաճակատ. служúть во ф—ѣ; стать во ф., сдѣлать ф. ճակատել:

Фру|ктóвый -ի. մրգի, մրգից. մրգաբեր. ф. садъ; ф—ое дéрево; ф—ое варéнье; ф—ая лáвка: **-ктъ** —. (լտ.) միրգ:

Фрун|товóй, **-тъ** տ. Фронтовóй, -тъ

Фря է. -նհ. հեզն. մեծ մարդ. экая ф.! ինչ մեծ մարդ է եղել:

Фто|ристоводорóдный -ի. քիմ. ֆլորաջրածնային. **-ристый** -ի. ֆլորային. ф—ая соль; **-рокáлый** -ի. քիմ. ֆլորաթթուային. **-ръ** —. քիմ. fluor, ֆլոր:

Фу ձ. թիւհ:

Фýга է. (իտ.) երժ. ֆուգա (բազմաձայն երաժշտական գործ): ['ասնգա' մի:

Фугáнокъ, нка —. նեղլիկ խարտոց.

Фугáсъ —. (ֆր.) ֆուգաս, վառօդափոս (որ բանկուելով թշնամուն վնասում է):

Фуговáть (-гýю -ютъ), сф—ъ. (գերմ.) [фугáнокъ խարտոցով] խարտոցել, յղկել.

Фузéй տ. Фузéя· [կցել (ատախտակները):

Фузелé|рный -ի. հրացանաւորի. **-ръ** —. (ֆր.) հրացանակիր [զինուոր Լուդովիկոս XIV.-ի ժամանակ]: [զան. 2, թմբուկ (ժամացոյցի):

Фузé|я է. (ֆր.) **-йка** նւզ. 1, հնց. հրա-

Фуй տ. Фу.

Фý|кать, **-кнуть**, сфýкнуть ն. փըչել. թրել. «онъ фýкнулъ себѣ на обѣ ладони и опять ухватился за стропила».

Фуксúнъ —. քիմ. fuchsine, ֆուքսին:

Фýксія է. բս. Fuchsia, ֆուքսիա, ականջօղ (թփուկ, ամենատարածական տանու տնկենից մէկը):

Фýку|совый -ի. ծովախոտային, ծովախոտ ից. **-съ** —. բս. Fucus, ծովախոտ, ծովախոտ:

Фульгурúтъ —. հնք. fulgurite, ֆուլգուրիտ. շանթափող (կայծակի հարուածից հալուած և փորի ձև ստացած աւազ):

Фулярь —. (ֆր.) ֆուլար (մետաքսէ փափուկ կտոր մի. եռ թաշկինակ այս կտորից):

Фумарóла է. (?) հրաբխային պատռուածք, բացուածք:

Фундаментáль|но մ. հիմնովին, հիմնաւորապէս. **-ность** է. հիմնաւորութիւն, հաստատութիւն. **-ный** -ի. (լտ.) հիմնաւոր, հիմնական, հաստատ:

Фундáментъ —. (լտ.) հիմք. заложúть ф. дóма; деревянный домъ на кáменномъ ф—ѣ.

Фундýкъ, á —. բս. Corylus tubulosa, մեծահատ կաղին, 'ախիլ', 'ֆընդըղ':

Фуникулярь —. (լտ.) ֆունիկուլար, լարագնաց երկաթուղի:

Функ|ціонúровать (-рую -ютъ) չ. (ֆր.) բանել (մեքենայի մասին). գործել, պաշտօնավարել, իր գործը. պաշտօնը վարել, կատարել. **-ція** է. (լտ.) ֆունկցիա. 1, գործողութիւն, գործելը, բանելը, իր գործը, գերը կատարելը. 2, մաթմ. փոփոխական քանակութիւն, որ կախում ունի մի ուրիշ փոփոխական քանակութիւնից:

Фýн|тикъ —. նւզ. մի թերթ և ֆունտ, դըրուանքայ. **-тови́къ**, á —. ֆունտանոց, դրուանքանոց [կշիռ, քար, ծանրութիւն]. **-товóй** -ի. ֆունտանոց, դրուանքանոց, մի ֆունտ ծանրութեամբ. ф—áя гúря; **-тъ** —. (գերմ.) ֆունտ, դրուանքայ. продавáть ф—áми; ф. стéрлинговъ կմ англíйскій ф. անգլիական ոսկի (կարգով մօտ 10 ռ.): [տալ մի:

Фýра է. (գերմ.) մեծ, երկար բեռնակիր

Фурáже|чка նւզ. տ. Фурáжка; **-чный** -ի. տափակ գլխարկի:

Фуражú|рованіе չ. խոտ, կեր ճարելը, հայթայթելը. **-ровать** (-рую -ютъ) չ. (ֆր.-գերմ.) զզմ. խոտ, կեր ճարել, հայթայթել. **-рóвка** է. խոտ, կեր ճարելը, հայթայթելը. идтú на ф у; **-рóвочный** -ի. խոտ, կեր ճարող, հայթայթող. ф—ыя комáнды խոտ, կեր ճարող ջոկատներ. **-рскій** -ի. խոտ, կեր ճարողի, հայթայթողի. **-ръ** —. (ֆր.-գերմ.) զզմ. խոտ, կեր ճարող, հայթայթող:

Фурáжка է. (ֆր.) տափակ գլխարկ:

Фурá|жный -ի. խոտի, կերի. ф—ыя дéньги; **-жъ** —. (ֆր.) խոտ, կեր, 'եմ':

Фургó|нный -ի. ֆուրգոնի. **-нъ** —. (ֆր.) ֆուրգոն, 'ֆուրգոն': [ծածկած կառ:

Фýрія է. (լտ.) չար, չարասիրտ, կատաղի,

Фýрма է. (գերմ?) 1, մետղ. փող, խողովակ (հնոցի). 2, ճարպ հալելու կաթսայ:

Фýрма|нскій -ի. սայլապանի. -(á)нщикъ —. քաղաքում չըլող անուէր չներին բռանող սայլկանական պաշտօնեայ. **-нъ** —. (գերմ.) սայլապան:

Фýрменный -ի. фýрма-ի:

Фýрный -ի. фýра-ի:

Фурóръ —. (իտ.) ֆուրօր (մեծ, անցքին համակրանք, արունջանք). произвестú ф. ֆուրօր առաջացնել:

Фýрочка նւզ. տ. Фýра.

Фуршта|(д)тскій -ի. մթերքներ սայլերի. սայլաշարքերի. ф. солдáтъ; **-(д)тъ** —. (գերմ.) զզմ. 1, մթերքների սայլեր, սայլաշարքեր. 2, հ-ի. սայլերի սայլերի վերայ ծառայող զինուորներ:

Фурьé|рскій -ի. ֆուրիէրի, -րական. **-ръ** —. (ֆր.) ֆուրիէր (ենթասպայ կմ այլ զինուորական, որ զօրքի համար պաշար և բնակարան է հոգում):

Фýтикъ նւզ. տ. Футъ.

Футля|рный -ի. բնի, պատեանի, տուփի. **-рчикъ** նւզ. տ. Футляръ; **-рщикъ** —. բուն,

պատեան, տուփ չինող. -ръ —. (գերմ.) բուն, պատեան, տուփ. гитарный ф.; ф. для перстня; ф. для ножей.

Футовый -ծ. ֆուտանոց:

Футштокъ —. (գերմ.) ջրաչափ[ձող]:

Футъ —. (անգլ.) ֆուտ (երկարութեան չափ =1/7 սաժէնի):

Фуфа́|ечный -ծ. տաք շապիկի. -йка է. (խս.) -ечка նւզ. տաք շապիկ:

Фу́хтель —. (գերմ.) 1, Թրի, սուսերի տափակ կողմը. 2, հարուած այս տափակ կողմով. наказать кого ф—ами.

Фы́р|канье չ. փնչելը, փռնչելը, -շում. -кать, -кнуть չ. 1, փնչել, փռնչել (օր. ձիու մասին). 2,* յանդգնել, ժպիրհ գտնուել:

Фюрстинъ է. -նհ. (գերմ.) իշխանուհի:

X.

X, x. ռուսաց այբբենի 22-րդ տառն է: Բաղաձայն է և հնչւում է ինչպէս հայոց Խ-ն:

Ха, ха, ха ձ. հա, հա, հա (հռհռոցի ձայն):

Хаба́|рецъ, рца նւզ. -ръ —. ռմկ. 1, շահ, օգուտ. 2, փոքր ռուս. տ. Взятка.

Хавро́нья է. մէրուն, խոզ[ի ռամկական յորջորջումը]:

Ха́джи —. -նհ. (արբ.) հաջի (մահմեդական, որ Մեկա ուխտ է գնացել. և քրիստոնեայ, որ Երուսաղէմ ուխտ է գնացել):

Ха́живать տ. Ходить; х. на кого-нибудь մէկի հետ կռուել, մաքառել:

Ха|зо́вый -ծ. конецъ, -зъ —. (պրսկ.) մահուդի և ուրիշ գործուածքների ծայր (գնողքին, 'մուշտարուն' ցոյց տալու): [բան, երախ:

Ха́йло չ. ռմկ. վիզ. կոկորդ, 'բողազ'. բե-

Хала́|тецъ, тца, -тикъ —. նւզ. պարեկ, Թեթև խալաթ. -тишко —. նխտ. վատ, անպիտան խալաթ. -тникъ —. հին շորեր ծախող (սովորբ. Թաթար). -тность է. *անհոգութիւն. -тный -ծ. 1, խալաթի. 2, *անհոգ. -тъ —. (արբ.) խալաթ (տնային արձակ զգեստ, որ պա-մարդը քնից վեր կենալիս հագնում է):

Халва́ է. (Թուրք.) հալվա:

Халва́нъ —. բս. Galbanum, քաղբան, անգուժար, անձեւան (խէժ մի): [գէտական:

Халде́й| —. քաղդէացի. -скій -ծ. քաղ-

Хали|фа́тъ —. խալիֆայութիւն, ամիրապետութիւն. -фскій -ծ. խալիֆայի, ամիրապետի, -տական. -фство չ. խալիֆայութիւն, ամիրապետութիւն. -фъ —. (արբ.) խալիֆայ, ամիրապետ:

Халкедо́нъ տ. Халцедонъ.

Халцедо́|нный -ծ. քաղկեդոնի, քաղկեդոնեան քարի. -нъ —. Ֆրն. calcédoine, քաղկեդոն, քաղկեդոնեան քար:

Халу́й| —. նխտ. սաքրաքարշ, վերջին, յետին ծառայ, սպասաւոր, պնակալէզ. -скій -ծ. վերջին, յետին ծառայի, սպասաւորի[ն յատուկ]:

Халя́ва է. 1, փոքր ռուս. անկարուդ (կօշկի երկար ճիտը. հմմ. Голенище); 2, արեւմտ. ապակէ ցիլինդր, որից պատուհանի ապակի են շինում:

Хамелео́нъ տ. կնդ. Chamaeleo africanus, Աֆրիկայի գետնառիւծ (խլէզ մի):

Хамо́вникъ հնց. տ. Ткачъ.

Ха́|мство չ. գեղջկութիւն. -мъ —. նխտ. գեղջուկ. изъ хама не бываетъ пана (առծ.) բօշայից փաշայ չի դառնայ:

Хан|дра́ է. (յն.) սևամաղձութիւն, տխուր, տրտում տրամադրութիւն.* этотъ человѣкъ нагоняетъ х—у այս մարդը սևամաղձոտ է. -дри́ть (-рю́ -ря́тъ), зах— չ. սևամաղձութեան անձնատուր լինել:

Хан|жа́ հ-ր. (Թուրք?) կեղծ բարեպաշտ. -жеско́й -ծ. կեղծ բարեպաշտի. -жество́ չ. կեղծ բարեպաշտութիւն. -жи́ть (-жу́ -жа́тъ) չ. կեղծ բարեպաշտութիւն անել:

Ха́н|скій -ծ. խանի. իշխանի, Թագաւորի. х—іе чай ամենաբարձր տեսակի Թէյեր. -ство չ. խանութիւն. իշխանութիւն, Թագաւորութիւն. -ша է. խանի կին, խանուհի. -нъ —. (պրսկ?) խան. իշխան, Թագաւոր:

Ха|о́съ —. (յն.) քաօս, *խառնաշփոթութիւն, անկարգութիւն. -оти́ческій -ծ. քաոսական. *խառնակ, խառնաշփոթ, խիստ անկարգ:

Ха́|паніе չ. 1, ագահութեամբ առնելը, գրփելը, յափշտակելը. 2, *կաշառք առնելը, կաշառակերութիւն. -пать, -пнуть ն. 1, ագահաբար առնել, գրփել, յափշտակել. 2, *կաշառք առնել, կաշառք ուտել. -пкій -ծ. ագահ, ընչաքաղց, գրփող, յափշտակող. -пнуть տ. Хапать; -пу́нъ, а́ —. пу́нья է. ագահ, ընչաքաղց, գրփիչ, կեղեքիչ այր, կին. -пъ մ-ն. առաւ, գրփեց, յափշտակեց էլ:

Хара́|джи —. -նհ. հարկահան. -джъ —. (Թուրք?) խար(ա)ջ, հարկ:

Харака́ри չ. -նհ. (ճպն?) խարակիրի, որովայնահերձութիւն (ճապոնական ինքնասպանութիւն):

Характе|ризи́ровать (-рую -ютъ), -ризова́ть (-зу́ю -ютъ) ն. (ֆր.-գերմ.) բնորոշել, բնութիւնը, բնաւորութիւնը նկարագրել. -ри́стика է. (ֆր.-յն.) 1, բնութեան, բնաւորութեան նկարագիր. 2, մաթմ. խարակտերիստիկա. -ристи́ческій -ծ. յատկանշական, բնորոշ, յատուկ. -(а́кте́)рно ձ. բնորոշ կերպով. -(а́ктѐ)рность է. 1, բնորոշութիւն, որոշ բնաւորութիւն. 2, հաստատ բնաւորութիւն. -(-а́кте́)рный -ծ. 1, յատկանշան, բնորոշ. յայտնի, որոշ բնաւորութեան. х. танецъ բնորոշ պար, կաքաւ. 2, ծանր բնաւորութեան տէր, յամառ. х. человѣкъ; -(-а́кте)рный -ծ. ռմկ. քմահաճ. -(а́кте)ръ —. (յն.) բնութիւն, բնաւորութիւն. у него сильный х.; мѣстный х.

Хари́бда է. (յն.) դիցբ. Քարիբդա (վտանգաւոր յորձանք Սիկիլեան նեղուցում):

Ха́рища յւն. տ. Харя. [բախ (ձուկ մի:)

Ха́ріусъ —. կնդ. Salmo thymallus, գամ-

Ха́р|каніе չ. [դուրս] Թքելը, Թքում. խխելը. х. кровью արիւն Թքելը. -кать, -кнуть չ. [դուրս] Թքել. խխել. х. кровью արիւն Թքել. -ся է-էր. միմեանց վերայ Թքել, Թքոտել. -ко́та է. Թքում, խխում, շարունակ

Թքելու կարիք. **-кóтина** է. Թուք, խուխ. 'բլղամ'. **-кýнъ**, á —. **-кýнья** է. շարունակ Թքող, խխող այր, կին։

Хáр|тія է. (յն.-լտ.) պտմ. քարտ, Թուղթ, գիր, գրուԹիւն. великая х. մեծ քարտ (Անգլիայում). конституціóнная х. սահմանադրական քարտ (ֆրանսիայում). **-туля́рій** —. (յն.) քարտուղար, ատենագպիր (հոգեւորականի)։

Хар|чéвенный -ծ. հասարակ ճաշարանի, կապելինի. **-чéвникъ** —. **-чéвница** է. հասարակ ճաշարանի տէր, տիրուհի, կապելինատեր, -տուհի. **-чéвничать** չ. հասարակ ճաշարան, կապելիոն պահել. **-чéвничество** չ. հասարակ ճաշարան, կապալիոն պահելը. **-чéвня** է հասարակ ճաշարան, կապելիոն. **-чевóй** -ծ. մԹերքների, ուտեստի. х—áя продáжа մԹերավաճառուԹիւն. х—ые припáсы ուտեստներ, նպատակէն. х—ыя дéньги խորակագրամ. **-чи́**, éй յ. տ. Харчъ; **-чáть** (-чý -чáтъ) ն. ապառել, գործ ածել (մԹերքներ). **-ся** -նշբ. ապառել, իւր համար գործ ածել. **-чъ** —. (սովորբ. յ. харчи́, éй) փորք ուտ. 1, մԹերք(ներ). ուտեստ(ներ), ուտելիք(ներ). 2, խորտիկ. կերակուր. жить у когó на харчáхъ մէկի տանը կերակրուել։

Хáр|я է. **-рька** նւզ. 1, ոգեղ, այլանդակ, 'գէշ', գարշահոտ գէմք. 'սուրաթ'. сдéлать хáрю գիմածուԹիւն անել. 2, գիմակ։ [հիւզ։

Хá|та է. **-тка, -точка** նւզ. խրճիԹ,

Хáять (хáю -ютъ), пох—, зах—, расх— ն. եղատմել, պարսաւել, վատաբանել, 'փնովել'։

Хва|лá է. գովեստ, գովասանուԹիւն, գովաբանուԹիւն. **-лéбный** -ծ. գովասանական, գովաբանական. х—ая пѣснь; **-лéніе** չ. գովելը, գովեստ, գովասանելը. **-ли́тель** —. **-ли́тельница** է. գովող, գովասանող, գովաբանող այր, կին. **-ли́ть** (-лю́ -лятъ) ն. գովել, գովասանել, գովաբանել. егó óченъ хвáлятъ; онъ самъ себя́ хвáлитъ; х. чью-либо добротý; **-ся** -նշբ. ինքնիրեն գովել, պարծենալ. онъ хвáлится своимъ происхождéніемъ; не хвали́сь начáломъ, хвали́сь концóмъ (առծ.) գործի վերջն է գովելի. **-льбá** է. մեծատանուԹիւն, պարծենկոտուԹիւն, 'մեծ մեծ բրդելը'։

Хва|стáніе չ. պարծենալը, պարծենկոտուԹիւն. **-стáть**, похв—չ. 1, ստւտ -ստւտ պարծենալ. **-ся** չ. պարծենալ. х. своéю хрáбростью; **-стли́во** մ. պարծենկոտուԹեամբ, սնապարծուԹեամբ. **-стли́вость** է. պարծենկոտուԹիւն, սնապարծուԹիւն. **-стли́вый** -ծ. պարծենկոտ, սնապարծ. **-стовскóй** մ. պարծենկոտուԹեամբ, սնապարծուԹեամբ. **-стовскóй** -ծ. պարծենկոտի[ն յատուկ], սնապարծ. **-стовствó** չ. պարծենկոտուԹիւն, սնապարծուԹիւն. онъ ничегó не говори́тъ безъ х—á; **-стуни́шка** —. նխտ. **-стýнъ**, á —. **-стýнья** է. պարծենկոտ, սնապարծ, 'մեծ մեծ բրդող' այր, կին։

Хва|тáніе չ. բռնելը, կալնուլը, առնելը. **-тáть**, -тывать, -ти́ть ն. 1, բռնել, կալնուլ, առնել. х. когó зá руку, зá волосы, зá ворóтъ; х. бéглыхъ; х. стакáнъ винá մի բաժակ գինի խմել, կոնծել. *онъ хвати́лъ чéрезъ край նա հարբել է. *х. верхи́ հարևանցի, Թեթև կերպով գրգռել. 2, ստորոիկ զարկել, խփել. х. когó; х. когó кулакóмъ, пáлкою մէկին բռունցքով, գաւազանով զարկել, 'հասցնել'. х. когó пó носу մէկի քիԹ ու պռունգը ջարդել. х. когó хлыстóмъ по спинѣ́; 3, չ. զարկել, խփել. э́то ружьё далекó хватáетъ; 4, ըէ՛զ. բաւականանալ, բաւել, 'հերիք անել', 'հերիք լինել'. э́тихъ дéнегъ не хвáтитъ на покýпку мéбели; на постройкý дóма не хватáетъ дéнегъ; васъ не хватáло на прáздникѣ տօնախմբին դուք չկայիք, պակաս, բացակայ էիք. э́того хлѣ́ба хвáтитъ мнѣ на годъ; **-ся** -նշբ. 1, բռնել, կալնուլ. утопáющій за солóминку хватáется (առծ.) х. за шпáгу սուսերից բռնել. попугáй хватáется клю́вомъ ԹուԹակին իւրն ունելիք ծառայում է իր կտուցը. 2, ձեռք զարկել, բռնել. кто за всё хватáется, тотъ ничегó не сдѣ́лаетъ; чегó дѣ́лать не умѣ́ешь, за то не хватáйся; онъ за всё хватáется; 3, [յանկարծ] նկատել. онъ хвати́лся, что у негó вы́тащили кошелёкъ; хвати́лся, анъ въ кармáнѣ пýсто ձեռքը գրպանը տարաւ, բայց գրպանում բան չկար. х. за умъ խելքի գալ. **-тикъ** նւզ. տ. Хватъ; **-ти́ть** (-чý -áтятъ), **ся** տ. Хватáть, ся; **-тка** է. բռնելը, կալնուլը, բռնելու, կալնելու եղանակ. **-томъ** մ. յանկարծ, 'մէջտեղ'. **-тки** մ. ճարպիկ, ճարտար. համարձակ կերպով. **-тъ** —. ճարպիկ, ճարտար, 'պլաւոս' մարդ, ադայ։

Хвать ձ. (յապաւում փխնկ. хвати́лъ, схвати́лъ և хвати́лся ձևերի). х. егó пó носу չըխ'խկ, Թրը'խկ նորա քԹին, նորա քԹին զարկեց, հասցրեց. х. егó зá воротъ նորա օձիքից բռնեց, կպաւ. х., анъ въ кармáнѣ пýсто ձեռքը չտար գրպանը տարաւ, բայց գրպանը դատարկ էր։

Хвачý տ. Хвати́ть.

Хвó|й —. տ. Хвоя; **-никовый** -ծ. բս. կոնաբեր. х—ыя растéнія, Coniferae, կոնաբերներ. **-никъ** —. 1, կոնաբերներից, ասեղնատերև ծառերի անտառ. 2, կոնաբեր բոյս, ծառ. **-ный** -ծ. բս. կոնաբեր, ասեղնատերև, փշատերև. х. лѣсъ կոնաբերներից անտառ. х—ое дéрево կոնաբեր[ծառ]. х—ыя растéнія. Coniferae, կոնաբերներ։

Хворá|ніе չ. հիւանդանալը, տկարանալը, խոԹանալը. հիւանդուԹիւն, տկարուԹիւն, խոԹուԹիւն. **-ть**, зах— չ. հիւանդանալ, տկարանալ, խոԹանալ. постоя́нно х.

Хворостй|на է. **-нка** նւզ. երկար ճիպ, ոստ. մարճ, ճիպոտ (չոր). **-ный** -ծ. այսպիսի ճիպի, ոստի, մարճի, ճիպոտի. **-ночка** նւզ. տ. Хворостина.

Хвóростъ —. հ-ւ. 1, խալի, ցախ, 'չալխ'. 2, գաԹայի կարկանդակներ։

Хвó|рость է. հիւանդոտուԹիւն. հիւանդուԹիւն, տկարուԹիւն, խոԹուԹիւն. **-рый** -ծ. հիւանդոտ, հիւանդ. տկար, խոԹ, վատառողջ. **-рь** ռմկ. տ. Хворость.

Хво|стáтый -ծ. 1, ագեոր, պոչաւոր, ագի. պոչ ունեցող. 2, երկարագի. **-стéцъ**, стцá —. կզմխ. զաւակագներ. **-стикъ** —. նւզ. 1, պստիկ ագի, պոչ, պոչիկ. 2.* աւել մազ. емý сóрокъ лѣтъ съ х—омъ նա քառասուն տարուց աւելի է. **-стище** —. յււ. մեծ, ահագին ագի, պոչ. **-стовéртка** է. կնդ. Sta-

phylinus, խաղողեփեաց (միջատ մի). **-стóвый** -ձ. ագու, պոչի. **стцóвый** -ձ. գաւազանեների. **-сть, á** -. **1,** ագի, պոչ ձետ. поджáть х. ագին չէքը կոխել. *լեզուն երան քաշել, ձայնը կտրել. лошадь мáшетъ х—óмъ ձին ագին շարժում է. *вилять, вертѣть х—óмъ խորամանկութիւն բանեցնել. обрубить х. у собáки; *у негó х. длйненъ նա մեծ ընտանիքի տէր է. х. процéссіи թափօրի յետևի մասը. **2,** ատուտ (թաշուշի, ձկան ևլն). павлинъ распустилъ свой х. սիրամարգն իր ատուտը բացեց, պարզեց. х. кометы գիսաւորի ագին. х. у плáтья շորի տանները. лисій х., Alopecurus pratensis, աղուեսագի. **3,** երկար շարք։

Хвощъ, á -. բս. Equisetum. ձիաձետ (ձիագի). х. столярный, E. hiemale, ողորկիչ ձիաձետ։ [նաբեկներբի)։

Хвóя ի. ասեղնաձև տերևներ, ասաեր (կա-

Хедивъ -. (պրսկ.) խէդիւ, իշխան (Եգիպտոսի փոխարքայի պաշտօնական տիտղոսը)։

Хéресъ -. խէրէս (գինի մի)։

Хóрить, -ръ տ. Хѣрить, -ръ.

Херувй|мскій -ձ. քերովբէական, քրովբէական. **-мъ** -. (եբր.) **-мчикъ** նւզ. քերովբէ, քրովբէ։

Хи, хи, хи Ձ. հի՛, հի՛, հի՛ (ծիծաղելու ձև)։ [жина, -нка.

Хибá|рка ի. **-рочка** նւզ. գւռկ. տ. Хй-

Хй|жи|на ի. **-нка** նւզ. (պարզ) խրճիթ, հիւղ. **-нный** -ձ. խրճիթի, հիւղի։

Хй|ленькій, -ловáтый մեղմ. տ. Хй-лый; **-лость** ի. թուլութիւն, տկարութիւն, նուաղութիւն, վատառողջութիւն, թոյլ, քայքայուած առողջութիւն։

Хйлусъ -. (յն.) բժ. կաթնահիւթ։

Хй|лый -ձ. թոյլ, տկար, հալից ընկած, նուազ, վատոյժ, խօթ. **-лѣть,** пох—ւ. թուլանալ. տկարանալ, հալից ընկնել, նուաղել, խօթանալ։

Химé|ра ի. (յն.) **1,** դիցբ. եղջերուաքաղ, հրէշ. **2,*** եղջերուաքաղ, անհեթեթ ցնորք. **-рйчески** մ. անհեթեթաբար. **-рйческій** -ձ. ցնորական, եղջերուաքաղային, անհեթեթ. **-рйчно** տ. Химерйчески; **-рйчность** ի. ցնորականութիւն, անհեթեթութիւն. **-рйчный** տ. Химерйческій.

Хи|мизмъ -. քիմիզմ, քիմիական անուութիւն, փիլիսոփայութիւն. **-микъ** -. քիմիկոս, քիմիագէտ. **-мйчески** մ. քիմիաբար, ըստ քիմիական կանոնների. **-мйческій** -ձ. քիմիական. х—ая обструкція նորբ. քիմիական օրստրուկցիա (քիմիական միջոցներով օդը վարակելը, մարդկանց վնաս. վէրք հասցնելը ևլն). **-мія** ի. (յն.) քիմիա. х. органйческая, неорганйческая, аналитйческая.

Хй|на ի. **1,** բս. Cinchonia officinalis. բժշկական կինկինա (ծառ և. իր կեղևը). **2,** կինկինա, քինա, ‘քինաքինա‘ (դեղ այս ծառի կեղևից). **-нйнъ** -. (պերուվ.) քինին. **-нный** -ձ. կինկինայի. х—ая корá.

Хирá|гра ի. (յն.) բժ. ձեռնացաւ, -ւութիւն, ձեռնաուութիւն. **-грикъ** -. ձեռնացաւով բռնուած, տառապող. **-грйческій** -ձ. ձեռնացաւի, -ւութեան, ձեռնաուութեան։

Хироло|гйческій -ձ. ձեռներով, մատներով խօսելու. **-гія** ի. (յն.) ձեռներով, մատներով խօսելը (ինչպէս անում են խուլ ու համրերը), մատնախօսութիւն։

Хиромáн|тикъ -. (յն.) ձեռնահմայ. **-тйческій** -ձ. ձեռնահմայութեան. -յական. **-тія** ի. (յն.) ձեռնահմայութիւն (հմայութիւն ըստ ձեռքերի գծերի խազերի)։

Хирото|нисáніе ւ. ձեռնադրելը, -րում. х. въ епйскопы; **-нисáть (-сýю -ютъ)** ն. (յն.) ձեռնադրել. х. въ епйскопы եպիսկոպոս ձեռնադրել. **-нія** ի. (յն.) ձեռնադրութիւն։

Хиру|ргйческій -ձ. վիրաբուժական. **-ргія** ի. (նոր լտ.) վիրաբուժութիւն. **-ргъ** -. վիրաբոյժ։ [ւից ընկնել, քամուել

Хирѣть ւ. ցաւագարել, թուլանալ, հա-

Хитó|нный -ձ. շապկի, ներքնազգեստի. **-нъ** -. (յն.) **1,** պտմ. շապիկ, ներքնազգեստ. **2,** կնդ. Chiton sulcatus, ակօսաւոր նաւախխունջ։

Хйт|ренькій նւզ. տ. Хйтрый; **-ренько** տ. Хйтро և Хитрó; **-рéцки** մ. խորամանկութեամբ, խորագիտութեամբ. **-рéцкій** -ձ. խորամանկ, խորագէտ[ին յատուկ]. **-рéцъ, á** -. խորամանկ, խորագէտ մարդ. это тóнкій х; **-рйть (-рю -рятъ).** сх— ւ. խորամանկութիւն, խորագիտութիւն անել կամ բանեցնել, խորամանկութեամբ, խորագիտութեամբ վարուել. **-(йт)ро** մ. խորամանկութեամբ, խորագիտութեամբ. **-рó** մ. ճարտարութեամբ, ճարպկութեամբ. **-ровáтый** նւզ. տ. Хйтрый; **-росплетéніе** ւ. խորամանկ հնարք. հնարագիտութիւն. **-ростный** տ. Хйтрый; **-рость** ի. **1.** խորամանկութիւն, խորագիտութիւն. подня́ться на х—и խորամանկութեան դիմել. **2,** հնարք, հնարագիտութիւն. истощйть всѣ х—и; онъ пускáется на х—и նա հնարքների է դիմում. **-роýмный** -ձ. խորամանկ, խորագէտ, ճարտարամիտ. **-рый** -ձ. **1,** խորամանկ, խորագէտ. **2,** ճարպիկ, ճարտար. հնարագէտ, հնարիմաց. голь на вы́думки хитрá (առծ.) կարիքը մարդուն հնարագէտ է դարձնում. **3,** խրթին, նրբաքննին. не хитрá штýка, это не х—ая вещь այդ մի դժուար բան չէ։

Хихйкать ւ. ռմկ. ծիծաղել։

Хищ|éніе ւ. յափշտակելը, կողոպտելը, պլոկելը. **-никъ** -. **1.** յափշտակիչ, կողոպտիչ, աւազակ. աւարառու. **2,** х й щ н и к и յ. կմ короткокрылыники կնդ. Staphylinida կմ Brachyelytra, կարճաթևեր. **-ница** ի. յափշտակիչ, կողոպտիչ կին, աղջիկ, աւազակուհի. **-ничать** ւ. յափշտակել, կողոպտել, թալանել, աւազակութիւն, թալանչութիւն անել. **-нически** մ. աւազակաբար, կողոպտելով, թալանելով. **-нический** -ձ. աւազակային, կողոպտող, թալանող, յափշտակող. **-ничество** ւ. աւազակութիւն. գողութիւն, յափշտակութիւն. կողոպտում, թալանում. **-ность** ի. յափշտակողութիւն, յափշտակելու, կողոպտելու ախտ. **-ный** -ձ. **1,** աւազակ, գող, յափշտակող, թալանող, կողոպտող. х—ыя племенá; **2,** գիշատող, -տիչ, սիշակեր, յափշտակող, -կիչ. х—ые звѣри; х—ыя птйцы.

Хладнокрóв|іе ւ. սառնարիւնութիւն, պաղարիւնութիւն. сохранйть х.; **-но** մ. սառնարիւնութեամբ, պաղարիւնութեամբ. **-ный** -ձ. սառնարիւն, պաղարիւն։

Хлá|дность, -дный, -дъ տ. Холод-

ность, Холодный & Холодъ.

Хламида է. (յն.) պատմ. քղամիդ, լայն, ընդարձակ պատմուճան, վերարկու. -**дный** -ծ. քղամիդի։

Хламъ -. հվք. 1, անպէտք բաներ, իրեր, առարկաներ. надо убрать этотъ х. на чердакъ; 2, հին կահ կարասիք, հնոտիք. лавка стараго х—а.

Хлапъ ռմկ. ա. Валетъ.

Хле|бальный -ծ. 'խփ(պ)շտելու', ապուր ևլն ուտելու. -**баніе** չ. 'խփ(պ)շտելը', -ուտելը. -**бать, -бнуть** ն. 'խփ(պ)շտել', գդալով ուտել (ապուր ևլն). х. молоко; *онъ ушёлъ, не солоно хлебавши նա քիթը կախած, նեղացած, անպատկան հեռացաւ. онъ уже -бнулъ նա տրզէն 'գցել է', նորա 'կատարը տաքացած է'. -**бокъ**, бка -. [մի] գդալ, ումպ, կում (ապուր ևլն)։

Хле|снуть, ся ա. Хлестать, ся; -**станіе** չ. մտրակելը, մտրակով զարկելը, ծեծելը, շփելը. х. дождя въ окна անձրևի ծեծոց պատուհաններին. -**стать** (-щу -щутъ; -щи), -снуть, -стнуть 1, ն. մտրակել, մտրակով զարկել, ծեծել, շփել. х. кого плетью; дождь, ветеръ хлещетъ мне въ лицо քամին, անձրևը զարկում է երեսիս, ծեծում է երեսս. 2, չ. ցայտել, 'շռալ'. кровь хлещетъ изъ раны; -**ся** -ներ. իրար իրար մտրակել, մտրակով ծեծել, խարազանել. -(ѣ)**стній** -ծ. 1, թեթև, յարմար (մտրակելու, զարկելու). 2,* խիստ, 'թունդ', կծու, մտրակիչ. կշտամբիչ. բա-կան. х—ая, бойкая речь; -**стнуть, ся** ա. Хлестать, ся; -**щу** ա. Хлестать.

Хля|панiе չ. հեծկլտալը, հեծկլտոց. -**пать** չ. հեծկլտալ։

Хля|пкій -ծ. տկար, թոյլ. հիւանդոտ. -**кость** է. տկարութիւն, թուլութիւն, հիւանդոտութիւն։

Хлобы|стать (-щу -щутъ; -щи), -**снуть, -стнуть** չ. գւռմկ. 1. զարկել, խփել. ставень хлобыщетъ; 2, թափառել, թրև գալ։

Хло|пальщикъ -. -**пальщица** է. ծափ[ա]հար. наемные х—ки въ театре; -**паніе** չ. ուժգին, բարձր, աղմկալից կերպով զարկելը. բարձր ծափ տալը. -**пать**, -пнуть 1, չ. ուժգին, բարձր, աղմկալից կերպով զարկել, խփել. х. бичомъ մտրակը շեփել. х. въ ладоши ծափ տալ. ставень хлопаетъ պատուհանի փեղկը թխկթխկացնում է (պատին զարկուելով). х. дверью դուռը շրխկացնել, ուժգին խփել. «княжна вскочила и... изо всей силы хлопнула дверью, затворяя её»; х. ушами ականջները խլշտացնել. х. глазами աչքերը ճպել, ճպճպացնել. 2, ն. զարկել, խփել. х. кого; 3, ռմկ. խմել. 'գցել'. «В. же хлопалъ рюмку за рюмкой».

Хлопецъ, пца -. 1, աշակերտ. փոքրաւոր, 'աղայ'. 2, ա. Служка 2. [փաթիլ։

Хлопковатый -ծ. փաթլանձև, փաթիլ-

Хлопко|водство չ. բամբակագործութիւն. -**водъ** -. բամբակագործ. -**очистительный** -ծ. բամբակ մաքրելու. х—ая фабрика.

Хлопнуть ա. Хлопать; -**ся** -ներ. վայր ընկնել, վայր գլորուել, գետին փռուել։

Хлопокъ, пка -. 1, փաթիլ. снегъ летитъ хлопками փաթիլ-փաթիլ ձիւն է գալիս. 2, սանտրելիս ընկածը, մնացորդ (օր. կանեփի). 3, բամբակ. х. какъ сырой материалъ.

Хлопо|таніе չ. հոգալը, հոգս քաշելը, աշխատելը. -**тать** (-чу -очутъ; -чи), похл— չ. о комъ, о чемъ մէկի, մի բանի մասին հոգալ, հոգս քաշել, աշխատել. я объ этомъ не хлопочу; х. о месте; х. о деле; похлопочите о моемъ деле у губернатора; похлопочите обо мне; похлопочите, чтобы намъ дали поужинать; -**тливо** մ. հոգացողութեամբ, նեղանալով, անհանգստութեամբ. -**тливость** է. հոգացողութիւն, ծանրութիւն. նեղութիւն, անհանգստութիւն. -**тливый** -ծ. 1, շարունակ հոգացող, աշխատող, անհանգիստ, 2, ծանր, դժուար։

Хлопотн|о, -ность, -ный ա. Хлопотливо, -вость, -вый. [հանգստութիւն։

Хлопо|тня է. հոգս, նեղութիւն, ան-

Хлопоту|нъ, á -. -**нья** է. շարունակ հոգացող, ջանացող, հոգսերից, գործերից նեղացող, անհանգստացող այր, կին։

Хлопоты է. յ. (սեռ. хлопотъ) հոգս, հոգսեր, 'դարդ', 'դարդեր', անհանգստութիւն, նեղութիւն, շարշարանք, գլխացաւանք, ցաւ ու կրակ, 'դաւի դաւարա'. домашнія х.; наделать кому хлопотъ, вводить кого въ х. մէկին նեղութիւն, անհանգստութիւն, գլխացաւանք պատճառել. съ нимъ много хлопотъ նա մեծ հոգս է պահանջում, նորա 'դաւի դաւարն' մեծ է. быть въ большихъ хлопотахъ մեծ նեղութեան, մեծ հոգսերի մէջ լինել. у меня хлопотъ полонъ ротъ ես հաց ուտելու ժամանակ չունեմ։

Хлопушка է. 1, տրաքոց, պայթոց, ճայթող բան. մանկական հրացան. 2, բս. Lychnis flos cuculi, կկուիշողավարդ (աղաւնու ծիրտ). 3, хлопушки յ. բս. Silene inflata, ծըւծըւուկ։

Хлоп|чатникъ -. բս. Dossypium, բամբակենի. -**чатобумажный** -ծ. բամբակի. բամբակէ. х—ая фабрика; х—ая промышленность; -**чатый** -ծ. բամբակի. х—ая бумага բամբակ։

Хлопъ ձ. (փոխնկ хлопнулъ) թրը՛խկ, շրը՛խկ, գրը՛մփ. х. его по спине մէջքին բռնցքով զարկել, 'հասցնել'։

Хлопье չ. հ—ք. փաթիլներ (բրդի, ձիւնի). хлопья снегу ձիւնի փաթիլներ։

Хло|ралгидратъ -. քիմ. քլորական ջրատ, քլորաջրատ. -**ралъ** -. քիմ. քլորալ. -**ристоводородный** -ծ. քլորաջրածնային. -**ристый** -ծ. քիմ. քլորային, քլորախառն, քլորոտ. х—ая медь քլորապղինձ. х—ое серебро քլորարծաթ. х. калій քլորակալիում. х. цинкъ քլորացինկ. -**ритъ** -. հնք. chlorite, քլորիտ. -**рноватый** -ծ. քիմ. քլորային. х—ая кислота քլորաթթու. -**рный** -ծ. քլորի. քլորա—, քլորային. х—ая известь քլորակիր. -**рофанъ** -. հնք. chlorophane, քլորոֆան. -**рофиллъ** -. քիմ. և բս. chlorophylle, բնականաչ, տերևականաչ։

Хлороформ|ированіе չ. քլորոֆորմելը. -**мировать** (-рую -ютъ) ն. (գերմ.) քլորոֆորմել (քլորոֆորմով անզգայ դարձնել).

-мъ м. (нор լտ.) քլորոֆորմ (հեղանիւթ, որ մարդուս կամ կենդանուն քնացնում և անզգայացնում է)։

Хлоръ м. *քիմ.* chlore, քլոր։

Хлудъ м. 1, ձող, փայտ. 2, չոր կեղևու փայտ (որն անց են կացնում չրամանի ականջներից)։

Хлу|пъ м. **-пь** ի. ողջանի ոսկր, ողջանոսկր կամ յետոյքը, 'տուտը' (թռչունի)։

Хлынуть г. 1, առատութեամբ հոսել, թափուել, 'շռռալ'. кровь хлынула изъ раны արիւնը վէրքից շռռաց. дождь хлынулъ изъ тучи; 2,* բազմութեամբ թափուել, հաւաքուել. народъ хлынулъ на площадь.

Хлы|снуть, ся ж. Хлеснуть, ся; **-стать, ся** ж. Хлестать, ся; **-стикъ** նւզ. ж. Хлыстъ; **-стовщина** ի. խարազանականութիւն (ռուսկան աղանդ, որի հետևորդները ծեծում են քահանայութիւնը, արբող եկեղեցին, նրա խորհուրդները և իրենց խարազանում են). **-стъ, á** м. 1, մտրակ, 'զամչի'. փափուկ մորճ, ճիպոտ, գաւազան, վարոց. *вытянуть кого х—омъ по рожѣ մտրակով մէկի քիթ ու պռունկը ջարդել. 2, ж. Хлыщъ; 3, խարազանական (ж. Хлыстовщина); **-щеватость** ի. փչութիւն, զաթկերեսութիւն. **-щеватый** -ծ. փուչ, զաթկերես. **-щъ, á** м. փուչ, դատարկ, զաթկերես, թեթևսոլիկ ամ։

Хлѣ|бенное, аго г. խմորեղէն, հացեղէն. **-бецъ**, бца м. նւզ. մի փոքր հաց, հացիկ. **-бникъ** м. **-бница** ի. 1, հացագործ, -գուհի. 2, կնդ. Chlorops taeniopsus, հացաբոյսի ճանճ կմ կանաչակն. **-бный** -ծ. 1, հացի, հացա—. х. запахъ; 2, հացի, հացահատիկի, հացահատիկների. х. магазинъ; х—ая торговля; х. рынокъ; х—ое вино հացի օղի, 'արաղ'. х. посѣвъ; х. жучёкъ, բս. Anisoplia austriaca, հացահատիկի բզէզ. х—ая муха ж. Хлѣбница; х—ыя растенія հացաբոյսեր. 3, հացաշատ, հացաւէտ, հացառատ, բերրի. х—ая страна; 4, արդիւնաւէտ, շահաւէտ. у него х—ое мѣсто; х—ое дерево, բս. Artocarpus incisa, հացածառի. **-бня** ի. ռմկ. հացագործարան. **-бодаръ** м. սեղանապետ, մատակարար (վանքի)։

Хлѣбопа|шенный -ծ. երկրագործութեան, -ծական, հողագործութեան, -ծական. **-шество** г. երկրագործութիւն, հողագործութիւն. **-шествовать** (-вую -ютъ) г. երկրագործութիւն, հողագործութիւն անել. **-шецъ**, шца м. երկրագործ, հողագործ. **-шный** -ծ. երկրագործութեան, -ծական, հողագործութեան, -ծական։

Хлѣбо|пекарня ի. հացագործութեան տուն, փուռ. **-пёкъ** м. հացթուխ, փռնչի. **-печеніе** г. հաց թխելը, հացթխութիւն. **-плодникъ, -плодъ** м. բս. Artocarpus incisa, հացածառի. **-родный** -ծ. հացաւէտ, հացաշատ, հացառատ, բերրի։

Хлѣбосо|лъ м. **лка** ի. հիւրասէր. աղուհացով այր, կին. **-льный** -ծ. հիւրասէր, աղուհացով. **-льство** г. հիւրասիրութիւն, աղուհացի բարեկամութիւն։

Хлѣботорго|вецъ, вца м. հաց[հատիկ]վաճառ. **-вля** ի. հաց[հատիկ]վաճառութիւն, հացի, հացահատիկների առուտուր։

Хлѣбъ м. 1, (յ. хлѣбы, овъ) հաց (թխած). пшеничный, бѣлый х.; солдатскій, чёрный х.; ржаной, чёрствый х.; х. насущный օրական հաց, պարէն. лишить кого куска хлѣба, отнять у кого х.; х—и предложенія աճշ. յառաջաւորութեան հացեր. быть у кого на х—ахъ մէկի մօտ ճաշել, մէկի հացովն ապրել. 2, (յ. хлѣба, овъ) հացահատիկ, արտ, ցանքս. зелёный х. կանաչ արտ. озимый х. աշնանացան. яровой х. գարնանացան. молотить х. կալ կասել. неурожай хлѣбовъ; свиной х. բս. Cyclamen, արջտակ (թաղթ, լօշ)։

Хлѣбъ-соль ի. աղուհաց. *հիւրասիրութիւն. поднести кому х., встрѣтить кого съ хлѣбомъ-солью; благодарю за вашу х.; х. ѣшь, а правду рѣжь (առծ.). хлѣбъ-да -соль! աղուհաց, իշխանից բարի։

Хлѣ|вный -ծ. փարախի, գոմի. **-въ** м. (յ. хлѣва, овъ), **-вокъ**, вка նւզ. փարախ, գոմ. свиной х. խոզերի փարախ, խոզանոց. это не жилище, а хлѣвъ.

Хлюстъ, á. м. թղթխ. երեքակ (երեք միատեսակ թուղթ, օր. երեք մէկանոց, երեք թագաւոր են)։

Хля|баніе г. շարժուելը, 'ժած գալը', 'լխկլխկալը'. **-бать** г. շարժուել, 'ժած գալ', 'լխկլխկալ'. подкова у лошади хлябаетъ.

Хлябь ի. անդունդ, խորք. «ураганъ ударитъ сверху и погрузитъ судно въ х.»; хляби небесныя երկնքի սահանքները։

Хме|леводство г. գայլուկագործութիւն. **-леводъ** м. գայլուկագործ, գայլուկ մշակող. **-левой** -ծ. գայլուկի. х—ая шишка գայլուկի կոն. х—ая пыль ընդգայլուկ, գայլուկի ալիւր. **-левщикъ, á** м. գայլուկավաճառ. **-лёкъ**, лька նւզ. ж. Хмель; онъ подъ хмелькомъ նա խմած է, 'քէֆավորած' է. **-лина** ի. **-линка, -линочка** նւզ. 1, գայլուկի կոն. 2, գայլուկի ցօղուն. **-лить** (-лю лятъ) ն. շշմեցնել, հարբեցնել. **-ль** м. 1, բս. Humulus lupulus, գայլուկ. 2, գայլուկի կոն. 3, շշմածութիւն, հարբածութիւն, գինովութիւն. проспать х. քնելով գինովութիւնից ազատուել. во хмелю հարբած, գինովութեան մէջ. **-льнёхонекъ**, нька, о. **-льнёхонькій** -ծ. միանգամայն հարբած, 'խմած'. **-льникъ** м. գայլուկներով ծածկուած տեղ (անտառներում). **-льной** -ծ. 1, ոգելից, հարբեցնող. х—ые напитки կմ хмельное, ого г. ոգելից ըմպելիքներ. онъ въ ротъ х—ого не берётъ նա գինի, օղի չէ խմում, ոգելից ըմպելիքներ չէ գործածում. 2, հարբած, 'խմած'. **-лѣть**, охм— г. շշմել. հարբել, 'խմել'։

Хму|реніе г. կնճռելը, կիտելը. **-рить** (-рю -рятъ), нах—, **-ривать** ն. (ճակատը, դէմքը) կնճռել, (յօնքերը) կիտել. **-ся** -նչ. 1, [իր] երեսը, դէմքը կնճռել, յօնքերը կիտել, խոժոռուել. 2, (թռչունների մասին) թմբել, փշաքաղուել, փետուրները ցցել. 3, (երկնքի մասին) ամպակալել, ամպամածել, (եղանակի մասին) պղտորուել, վատանալ. **-рый** [-ծ. մռայլ։

Хмъ! ձյ. հըմ։

Хмѣ|леводство, -левой, -ль, -лѣть ж. Хмелеводство, -левой, -ль, -лѣть.

Хныканіе ч. հեկեկալը, հեծկլտալը. **-кать**, **-кнуть** չ. հեկեկալ, հեծկլտալ։

Хобо|тнóй, -(хóбо)**товый** -ѣ. պատիճաւոր, կնճիթաւոր. хоботныя, ихъ կնգ. Proboscidea, պատիճաւոր կամ կնճիթաւոր կենդանիներ. **-тóкъ**, тка — պատիկ պատիճ, կնճիթ (օր. միջատների). **-тонóсный** -ѣ. կնգ. կնճիթաւոր. պատիճաւոր. -(хóбо)**тъ** — 1, պատիճ, կնիճ, կնճիթ (փղի, միջատի). 2, պոչ, ագի (մողէզի)։ [ճղներ. ծառի։

Хобóтье ч. հ—ւ. յարդ, 'գարման'. փո-

Ховáть, сх—, зах— ъ. գւմւ. 1, պահել, ծածկել. 2, թաղել (մեռելին)։

Ходá ѣ. քայլ, քայլուածք, 'երթ' (ձիու)։

Ходáтай| —. միջնորդ. խնդրարկու. х. по дѣлáмъ գործակալ. **-ница** ѣ. միջնորդ, խնդրարկու կին, աղջիկ, միջնորդուհի. **-ство** ч. միջնորդութիւն, խնդիր, բարեխօսութիւն. войти съ х -омъ միջնորդել. **-ствованіе** ч. միջնորդելը, -դում, խնդրելը, բարեխօսելը **-ствовать** (-вую -ютъ) ч. միջնորդել, խնդրել, բարեխօսել. х о разрѣшеніи обозрѣть дѣло; х. о комъ-нибудь.

Ходáческій -ѣ. ходокъ-ի։

Хо|дéбщикъ —. ցրող, ցրիչ (հմմ Разнóсчикъ); **-день**, дня —. ռմկ. շարժուող, միայնակն շարժման մէջ գտնուող իր, ատարկայ. ходнёмъ ходи́ть շարունակ շարժուել, շրջել, միայնակն շարժման մէջ գտնուել. **-ди́ть** (-жу́ бдятъ; -дя́), хáживать ч. 1, [երբեմն, յանախ, գանազան ժամանակ գէշ ու գէն, այս կողմ այն կողմ (հմմ. Брести́ ծանօթ)] գնալ, երթալ շրջել, քայլել, ման գալ, ընթանալ. ребёнокъ начинáетъ х. մանուկը սկսում է ման գալ, 'ոտն է ըլում'. х. на четверéнькахъ 'չոչ անել'. х. на костыля́хъ անթիւ ացուցակով շրջել. *х. во тьмѣ́ խաւարի, ազիտութեան մէջ խարխափել. *по гóроду хóдитъ слухъ քաղաքում լուր է պտտում, լուր է շրջում. х. по чьи́мъ -либо стопáмъ մէկի հետքով, ուղղութեամբ գնալ, ընթանալ. я чáсто хожу́ въ цéрковь; онъ рѣ́дко хóдитъ въ теáтръ; ѐто су́дно хóдитъ на парусáхъ и на вёслахъ այդ նաւը թէ առագաստներով է թէ թիավարում է. сéльди хóдятъ стадáми; я бóлѣе къ нему́ не хожу́; х. на лéкціи դասախօսութիւնների յաճախել. х. взадъ и впередъ по комнатѣ սենեակում զբօսնել, 'բոլթա տալ'. ключь хóдитъ въ замкѣ́ не свобóдно—փականը չէ շարժւում. х. пó міру աղքատութիւն, 'ուղղութիւն' անել. *онъ у меня́ бу́детъ х. по ни́точкѣ (կամ по стру́нкѣ) նա նորան հնազանդութիւն կը սովորեցնեմ, լաւ 'հուպ կըտամ'. 2, երթևեկել, գնալ գալ. мéжду Тифли́сомъ и Коджóрами хóдятъ дилижáнсы; по ѐтой рѣкѣ́ мóгутъ х. больш‍ія судá; 3, բանել. часы́ не хóдятъ ժամացոյցը չէ բանում. 4, Թղթխ. գալ, խաղալ. х. съ бубёнъ; кому́ х. ում հերթն է, ով պիտի խաղայ. 5, за кѣмъ մէկին խնամել, մէկին խնամք տանել. х. за больны́мъ; онá умѣ́етъ х. за дѣтьми́, за больны́ми; 6, հետևել, վարել, հոգալ. х. по дѣлáмъ: х. по судáмъ դատարաններում գործեր վարել. 7, շրջել, արժէք ունենալ, գործածութեան մէջ գտնուել. ѐти дéньги здѣсь хóдятъ, не хóдятъ; 8, կրել. х. въ сюртукѣ́, въ кафтáнѣ, во фракѣ́; х. въ цили́ндрѣ, въ очкáхъ; онъ опря́тно хóдитъ նա մաքուր է հագնւում. **-дкій** -ѣ. գնացող, ընթացող. х—ое су́дно; х. экипáжъ; **-дко** ѣ. արագ, հեշտութեամբ. **-дкость** ѣ. գնացողութիւն, ընթացողութիւն. **-довóй** -ѣ. գնացքի, ընթացքի. գնալու, անցնելու. **-дóкъ**, á —. 1, թեթև ոտք ունեցող, լաւ, քաջ ճանապարհորդ. онъ хорóшій х.; ѐто су́дно хорóшій х. այդ նաւը լաւ է բանում. 2, որոշ նըպատակով ուղարկուած, ճանապարհուած մարդ, հետիոտն պատգամաւոր, ուղեկցող. 3, ռմկ. խարդախիչ, գծուծ անձ. **-ду́лька** Նւզ. ա. Ходу́ля; **-ду́льный** -ѣ. 1, ոտնացուպերի. 2,* փքուն, ամպագոռում, անբնական, անընական. въ сочинéніяхъ М. Гóрькаго попадáются х—ые ти́пы и неумѣ́стная идеализáція»; **-ду́лья** ѣ. **-ду́лька** Նւզ. (սովորաբար յ. ходу́ли и ходу́льки) ոտնացուպեր. ходи́ть на х—ляхъ ոտնացուպերով ման գալ, շրջել. *поднимáться на х—ли մեծամտանել, 'մեծ մեծ բրդել'. 2, մանկական տոյլակ (որի օգնութեամբ մանուկը ման գալ է սովորում). **-ду́нъ**, á —. 1, շարժուն վերնի քարը. 2, փրոհ կոճղ. 3, ա. Хóдень; «ру́ки у негó дрожáли, головá х—óмъ ходи́ла» —գլուխը տարտափելի կերպով պտոյտ էր գալիս. 4, ходуны́ յ. երկար անհարթ ուղղներով (ճամբով) կօշիկներ (օր. որսկանի). **-дъ** —. 1, գնալը, քայլելը, ընթանալը. ему́ не даю́тъ хóду նրան թոյլ չեն տալիս քայլ անելու, մեր նրա ճանապարհին քար են դնում. крéстный х. Թափօր. дѣ́ло пошлó въ х. գործն սկսուեց. имѣ́ть х., быть въ ходу́ գործածական լինել, ծախուել, 'քշուել'. ѐта кни́га имѣ́етъ х.; ѐтотъ товáръ въ ходу́ այդ ապրանքը վերոյ մեծ խնդրանք կայ. карéта легкá на ходу́ ծածկակառքը արագաշարժ, ընթացիկ է, լաւ է բանում. су́дно лёгкое, тяжёлое на ходу́ Թեթևաշարժ, ծանրաշարժ նաւ. уменьши́ть х. корабля́ նաւի ընթացքը մեղմացնել. пусти́ть въ х. всѣ срéдства, чтóбы... բոլոր միջոցները գործադրել, որպէսզի... пусти́ть въ ходъ нову́ю идéю նոր գաղափարը տարածել. 2, բանելը. ընթացք, արագութիւն. х. часóвъ; х. маши́ны; убáвить ходъ у часóвъ ժամացոյցը յետ դցել. пусти́ть мéльницу въ х. ջաղացը բան դցել. 3, ընթացք. х. комéдіи, дрáмы; наблюдáть за х—омъ дѣ́ла գործի ընթացքի վերայ հսկել, գործի ընթացքին հետևել. дать х. дѣ́лу գործին ընթացք տալ. судя́ по хóду дѣлъ գործերի ընթացքին նայելով. 4. գալը խաղալը. чей х. ո՞վ պիտի խաղայ, ում հերթն է. вашъ пéрвый х. դուք առաջ պիտի խաղաք, գաք. 5, [ծածուկ, ստորերկրեայ] մուտք, անցք. х. въ домъ, въ пещéру; тáйные хóды; онъ знáетъ. ему́ извѣ́стны всѣ хóды նորան ամէն ծակուծուկեր յայտնի են. 6, գոյգ անիւներ, 'ակներ' բրանց առանցքով, 'սռնով' հանդերձ. перéдній, зáдній х. у телѣ́ги; карéта въ ходу́ узкá ծածկակառքը նեղ է. **-дьбá** ѣ. 1, գնալը, շրջելը. գնալ գալը, երթևեկութիւն. онъ съ утрá въ х—ѣ́ նա առաւօտից ոտք վերայ է. 2, հակողութիւն. խնամում, հոգատարութիւն. **-дя́-**

чій ած. 1, գնայուն, շարժուող, ընթացիկ. 2, գործածութեան, շրջանառութեան մէջ գտնուող (դրամի մասին). **-жа́лый**, аго ա. ռմկ. ստորիկանական պաշտօնեայ, գործակալ, պալիցիական. **-жде́ніе** չ. 1, գնալը. քայլելը, շրջելը, ման գալը. х. туда́ и наза́дъ գնալն և վերադառնալը. 2, հոգալը, խնամելը, հոգա. խնամք քաշելը կմ տանելը, հոգատարութիւն. х. за больны́ми, за дѣтьми́ հիւանդներին, երեխաներին խնամելը. х. за дѣла́ми գործերը հոգալը. х. по дѣла́мъ գործերը վարելը, գործերի վարումը:

Хозя́|ева յ. ա. Хозя́инъ; **-йка** ի. 1, տիրուհի, սեպհականատիրուհի. х. меблиро́ванныхъ ко́мнатъ; 2, տանտիկին. 'աղջիկ պարոն':

Хозя́йнича|ні(ь)е չ. տանը, տնտեսութիւնը վարելը, կառավարելը. **-ть** չ. տանը. տնտեսութիւնը վարել, կառավարել:

Хозя́|инъ ա. (յ. хозя́ева, -евъ -вамъ...) 1, տէր, սեպհականատէր. х. до́ма; прика́зчикъ обокра́лъ своего́ х—а; 2, տանտէր, 'աղայ'. х. угости́лъ свои́хъ госте́й; саба́ка узна́ла го́лосъ х—а; оди́нъ двумъ хозя́евамъ не слуга́ (առծ.) ոչ ոք չէ կարող երկու տէրերի ծառայել. **-йскій** ած. տիրոջ. սեպհականատիրոջ, տանտիրոջ, տիրական. э́то дѣ́ло х—ое այդ տանտիրոջ գործն է:

Хозя́йствен|но մ. տնտեսաբար. **-ность** ի. տնտեսականութիւն. **-ный** ած. տնտեսութեան, տնտեսական. х—ая часть տնտեսական մաս. производи́ть рабо́ты х—ымъ спо́собомъ տնտեսաբար, տնտեսական ձևով, եղանակով աշխատանքներ անել, կատարել:

Хозя́|йство չ. տնտեսութիւն. дома́шнее х. տնարարութիւն, տան կառավարութիւն. всё х. на ея́ рука́хъ բոլոր տնտեսութիւնը նորա վզին է ընկած. се́льское х. գիւղատնտեսութիւն. нау́ка о госуда́рственномъ х—ѣ քաղաքատնտեսական գիտութիւն. քաղաքատնտեսութիւն. **-йствова́ніе, -йствова́ть** (-вую -ютъ) ա. Хозя́йничаніе, -чать. **-юшка** ի. փղքշ. սիրելի, գուրեկան տանտիկին, տանտիկին ջան: [տրօ:

Хоко́тва ի. կնդ. Otis tetrax, թզուկ

Хо́леніе չ. գգուելը, գրգելը, խնամքով պահելը, մեծացնելը:

Холе́|ра ա. (նոր լտ.) բժ. ք(խ)ոլերա. **-рикъ** ա. մաղձոտ, ծանրաբարոյ, հատատամիտ մարդ. դառնասիրտ, բարկացկոտ մարդ. **-ри́на** ի. (նոր լտ.) բժ. ք(խ)ոլերինա (ործկում և լուծողութիւն). **-ри́ческій** ած. մաղձոտ, դառնասիրտ, բարկացկոտ, դիւրագրգիռ. **-рный** ած. 1, ք(խ)ոլերայի. -յին. х. годъ. 2, ք(խ)ոլերական, ք(խ)ոլերայով բռնուած. холе́рный, аго ա., холе́рная, ой ի. ք(խ)ոլերական, ք(խ)ոլերայով բռնուած այրկին: [դաճարք. բնոյեղ·

Холестери́нъ ա. քիմ. քոլեստերին, լե

Холза́нъ ա. կնդ. Aquila fulva. ոսկեգոյն արծիւ:

Хо́лить (-лю -лятъ), вы́хол— ն. գգուել, գգուել, խնամել, մաքուր, խնամքով պահել, մեծացնել. **-ся** անդր. ինքն իրան, իր մարմինը գգուել, գրգել, խնամել:

Хо́лка ի. [օր ձիու] բաշի յետևի մաս. 2, ա. Чёлка.

Хо́л|микъ ա. բլրակ, պատիկ բլուր. **-ми́стость** ի. բլրաշատութիւն. **-ми́стый** ած. բլրաշատ, բլրաւէտ, բազմաբլուր. **-ми́чекъ**, чка նւզ. ա. Хо́лмикъ; **-мо-обра́зный** ած. բլրաձև, բլրակերպ, -բաձև. **-мъ**, а́ ա. բլուր:

Холо|да́ть չ. մրսել, ցրտից տառապել. **-до́къ**, дка́ ա. սառն կերակուր, խորտիկ. **-да́льникъ** ա. 1, սառնարան (մի՛ջը սառոյց դրած տնօթ, որով խմիչքները սառեցնում և կերակուրները թարմ պահում են). 2, պաղիչ մեքենայ, գործիք. **-да́льный** ած. պաղիչ, սառեցնող, պաղեցնող. **-ди́ть** (-жу -дятъ) ն. սառեցնել, պաղեցնել, հովացնել, զովացնել. **-ся** անդր. սառել, պաղել, զովանալ, հովանալ. **-дне́нькій** ած. բաւականաչափ սառ, պաղ. հով, զով. **дне́нько** մ. բաւականաչափ սառնութեամբ, պաղութեամբ. **-днёхонькій** ած. խիստ, սաստիկ սառ, ցուրտ, պաղ. **-днёхонько** մ. խիստ, սաստիկ սառնութեամբ, պաղութեամբ. -(хо́ло)**дно** 1, մ. ցրտութեամբ, պաղութեամբ. *սառնութեամբ, սառ կերպով. онъ при́нялъ меня́ о́чень х.; 2, դէմ. ցուրտ է, պաղ է. мнѣ х. ես մրսում եմ. на дворѣ́ х. դուրսը ցուրտ է, եղանակը ցուրտ է. опя́ть ста́ло, сдѣ́лалось х.

Холодно|ва́то մ. մի փոքր ցրտութեամբ, պաղութեամբ, սառնութեամբ. **-ва́тость** ի. թեթև ցրտութիւն, պաղութիւն. **-ва́тый** ած. մի փոքր ցուրտ, պաղ. սառ:

Холо́|дное, аго չ. սառ, սառեցրած կերակուր, խորտիկ. **-днокро́вный** ած. ընդդ. սառնարիւն, սառն արիւն ունեցող. **-дность** ի. սառնութիւն, պաղութիւն. *приня́ть кого́ съ я́вною х—ью; **-дный** ած. 1, սառ. ցուրտ, պաղ. х—ая вода́; х. вѣ́теръ; х—ая ко́мната; х. кли́матъ; х—ая зима́, х—ое лѣ́то; поста́вить вино́ въ х—ое мѣ́сто; х—ое ору́жіе սառ սուր, դէնք, որաղէն (սուր, սուսեր, սուին, դաշոյն ևն. հկդր. ա. Огнестрѣ́льное ору́жіе); 2, ոչ տաք. թեթև. х—ая шине́ль; х—ыя кало́ши; 3, ցրտահար, 'սառած պրծած'. мы прі́ѣхали голо́дные и х—ые; 4,*սառ, պաղ. սառնասիրտ. х., равноду́шный человѣ́къ; х. прі́ёмъ սառն ընդունելութիւն. х—ое се́рдце սառ սիրտ. **-до́къ**, дка́ ա. նւզ. 1, թեթև ցուրտ, ցրտութիւն, հով, հովութիւն. у́тренній х. առաւօտեան հով, 'այծաղ'. 2, պաղ հով տեղ, շուք. 'շուար'. иска́ть х. հով տեղ որոնել, փնտռել. -(хо́ло)**дъ** ա. (յ. холода́, о́въ) ցուրտ, ցրտութիւն, սառնութիւն. зи́мній х.; *х. сме́рти մահուան սառնութիւն. **-дѣ́ть**, ох— չ. ցրտանալ, սառչել. պաղել. крова́выя карти́ны, отъ кото́рыхъ кровь въ жи́лахъ холодѣ́етъ: **-же́ніе** չ. ցրտեցնելը, պաղեցնելը, սառեցնելը:

Холо́|пить (-плю -пятъ), пох— ն. հնց. ճորտացնել, ստրկացնել. **-пій**, ья, ье ած. ճորտական, ծառայական, ստրկական. **-пка** ի. ճորտուհի, ստրկուհի, նաժիշտ, աղախին. կին սպասը դատակարգից. **-пскій** ա. Холо́пій; **-пство** չ. 1, ճորտութիւն, ծառայութիւն, ստրկութիւն. 2, ծառայամտութիւն, ըստրաբարոյութիւն. **-пствовать** (-вую -ютъ) չ. 1, ճորտ, ծառայ, ստրուկ լինել. 2,*սողալ,

ծծնել, ստորաքարշութիւն անել. **-пъ** ա. 1, ծորտ, ծառայ, ստրուկ. 2,* ծառայամիտ, ստորաքարշ անձ. подку́пленный х.

Холо|стёжь ի. հ—ր. ամուրիներ, ամուրի [տղա]մարդիկ. **-стя́льщикъ** ա. [անասուններ] մալող, 'կրտող'. **-стя́ть** (-щу́ -стя́тъ), ох— ն. մալել, 'կրտել'. **-сто́й** ած. 1, ամուրի, այրի (աղամարդու մասին. հմմտ. Невя́мужняя); вести́ х—у́ю жизнь; холосто́й человѣ́къ տ. Холостя́къ; 2, անգնդակ, ասանց գնդակի, անփնոս. х. патро́нъ; вы́стрѣлить х—ы́мъ заря́домъ անգնդակ հրացան արձակել. х—бе строе́ніе անբնակ, դատարկ շինութիւն։

Холо|стьба́ ի. տ. Холоще́ніе; **-стя́къ**, а́ ա. ամուրի, այրի, չզասկված [մարդ]. ста́рый х.; **-ще́ніе** չ. մալելը. 'կրտելը' (անասուններինը)։

Хол|стя́на ի. տ. Холстъ; **-стя́нка** ի. 1, նվզ. տ. Холстъ; 2, նկարէն, նաշխուոր բամբակէ քաթան, կտաւ. **-стя́нковый** ած. նկարէն, բամբակէ քաթանի[ց], կտաւի[ց]. **-стя́нный** ած. քաթանի, կտաւի. **-стъ**, а́ ա. քաթան, կտաւ. гру́бый х.; **-стяно́й** տ. Холщёвый; х—но́й това́ръ քաթանեղէն, կըտաւեղէն։ [գանակ'։

Холуди́на ի. փայտ, ճիպոտ. մորճ, 'գա-

Холщёвый ած. քաթանի, կտաւի. քաթանէ, կտաւէ. х—ое произво́дство քաթանագործութիւն, կտաւագործութիւն։

Хо́ля ի. 1, խնամք, խնամում, գգուանք. 2, հանգստութիւն. հանգիստ, անհոգ կեանք. жить въ х—ѣ и дово́льствѣ.

Холя́ва տ. Халя́ва.

Хому|та́ть, ох— ն. 1, ло́шадь խամուտը ձիու վիզը դնել, ձին լծել. 2,* кого́ մէկի վզին բեռ, լուծ դնել. **-ти́къ** նվզ. տ. Хому́тъ; **-ти́на** ի. խամուտի բարձիկ. **-ти́шко** ա. նխտ. վատ, անպիտան խամուտ. **-ти́ще** ա. յոգ. մեծ, ահագին խամուտ. **-тный**, **-то́вый** ած. խամուտի. **-то́къ**, тка́ ա. նվզ. պստիկ, թեթև խամուտ. **-тъ**, а́ ա. 1, խամուտ. ձիու անուր. наде́ть х. на ло́шадь; 2,* լուծ, բեռ. наде́ть на кого́ х. մէկի վզին լուծ, բեռ դնել. 3, աստղագ. շրջանակ, կապ։

Хомя|ко́вый ած. գերմանիկ մկան, համստերի. х-ая шку́ра; **-къ**, а́ ա. 1, կնդ. Cricetus frumentarius, գերմանիկ մուկ, համստեր. 2,* գանգատ, -կոտ, 'թամբալ', քնած մարդ։

Хон|дри́нъ ա. (յն.) կռճիկասոսինձ. **-дрогра́фія** ի. (յն.) կռճիկագրութիւն. **-дроло́гія** ի. (յն.) կռճիկախօսութիւն, կռճիկաբանութիւն։

Хора́|лъ ա. (յն.) քորալ (եկեղեցական երգի, օրհներգութեան եղանակ. եկեղեցական երգ, օրհներգութիւն կաթոլիկների և բողոքականների։ Բողոքական եկեղեցում քորալը երգում է բոլոր ժողովուրդը). **-льный** ած. քորալի։

Хо́рда ի. (յն.) երկրչփ. լար, լարագիծ.

Хорёвый ած. ժանտաքսի։

Хорэгра|фи́ческій -фія տ. Хореографи́ческій, -гра́фія. [Трохеи́ческій.

Хо|ре́й, -реи́ческій տ. Трохе́й,

Хорёкъ, рька́ ա. կնդ. Mustela putorius, ժանտաքիս.

Хореепи|ско́пія ի. (յն.) քորեպիսկոպոսութիւն. **-скопъ** ա. քորեպիսկոպոս, գիւղական եպիսկոպոս։

Хореогра|фи́ческій ած. պարագրական, կաքաւագրական. **-фія** ի. (յն.) պարագրութիւն, կաքաւագրութիւն. **-фъ** ա. կաքաւագիր, պարագիր։ [քաւախաղութիւն։

Хоре́я ի. (յն.) բժ. պարախտութիւն, կա-

Хори́|стка ի. քորիստուհի, պատերգուհի (օպերայի խմբի երգչուհի). **-стъ** ա. (յն.) քորիստ, պատերգու։

Хорово́|децъ, дца, **-дикъ** նվզ. տ. Хорово́дъ; **-диться** (-жусь -дятся) ն.չզ. 1, съ кѣмъ մէկով զբաղուել. 2, кого́ մէկին այցելել. 3, кого́ մէկին խնամել. **-дный** ած. խմբապարի, խմբակաքաւի. **-дъ** ա. (собра́ніе молодёжи на во́льномъ во́здухѣ, для пля́ски съ пѣ́снями) խմբապար, խմբակաքաւ. води́ть х. խմբովին պարել, կաքաւել։

Хорово́й ած. քորի, երգիչների դասի, խմբի. х—бе пѣ́ніе [թատերա]խմբական երգեցողութիւն, խմբերգ։

Хорогра|фи́ческій ած. գաւառագրական, կողմնագրական. **-фія** ի. (յն.) գաւառագրութիւն, կողմնագրութիւն, գաւառի, կողմի նկարագրութիւն։

Хоро́|шина ի. **-шинка** նվզ. սննակ, տուն, բնակարան. **-шинки** յոգ. **-шы** ա. յ. փայտաշէն ապարանք, ապարանքներ։

Хоро|не́ніе չ. 1, պահելը, թաքցնելը. 2, թաղելը (մեռելին). **-ни́ть** (-ню́ -о́нятъ) ն. 1, (сх—) պահել, թաքցնել. *х. концы́ պլորտել, 'կոծկել'. 2, (пох—, сх—) թաղել (մեռելին). **-ся** ն.չզ. պահուել, թաքնուել։

Хорохо́риться (-рюсь -рятся), расх— ն.չզ. ռմկ. պարծենալ (իր սիրով, քաջութեամբ), մեծաբանել, 'մեծ մեծ բրդել'։

Хоро́|шее, аго չ. բարի, լաւ բան, բարիք. жела́ю вамъ всего́ х—аго; э́то не предвѣща́етъ ничего́ х—аго; онъ не сдѣ́лалъ ничего́ х—аго; **-шенькій** ած. սիրուն, գեղեցիկ. х—ая ба́рышня; хоро́шенькая, ой ի. սիրուն, գեղեցիկ աղջիկ, կին. **-ше́нько** մ. լաւ, ինչպէս հարկն է, 'լաւ լողաթին', 'զորս զու պատուիրեցեր'. е́сли разсмотрѣ́ть х.; х. побрани́ его́; х. его́ նորան մի լաւ ծեծիր, մի լաւ խրատիր. **-шё|хонько** մ. մի լաւ, շատ լաւ. **-шій** ած. 1, (բաղդատ. лу́чшій. գերադր. наилу́чшій; ле лу́чшій) լաւ. х—ая ло́шадь; х—ая кни́га; х. человѣ́къ; х. музыка́нтъ; э́то вино́ х—шо́, но то лу́чше; э́то х—шо́ для желу́дка այդ ստամոքսի համար լաւ, օգտակար է. мы съ нимъ хороши́ մենք իրար հետ լաւ, 'դոստ' ենք. хоро́шъ гусь! ի՛նչ պարզամիտ է եղել. 2, գեղեցիկ, սիրուն. она́ хороша́, но сестра́ ея́ ещё лу́чше; какъ э́то хорошо́! хоро́шее, аго չ. տ. վերև իր տեղում. **-шо́** (բաղդատ. лу́чше) 1, մ. լաւ. онъ ведётъ себя́ х.; она́ х. поётъ; х., я согла́сенъ; о́чень х.; говори́ть о комъ х.; 2, դէմ. լաւ է. х. быть бога́тымъ; мнѣ здѣсь х.; х., что я э́то сдѣ́лалъ; **-шѣ́ть**, пох— չ. լաւանալ, գեղեցկանալ, սիրունանալ. она́ растётъ и хорошѣ́етъ.

Хору|гвено́сецъ, сца ա. խաչվառա-

նիր. -гвь ի. դրօշ, դրօշակ. 2, церкóвная х. խաչվառ. -гвинный -ձ. դրօշի, դրօշակի։

Хорýнжій, аго -. (անկանոն զօրքի) սպայի աստիճան (կազակներում), դրօշապան, դրօշակապան, դրօշակիր, դրօշակակիր։

Хо|ръ -. (յն.) դաս, խումբ (երգիչների). хóромъ ^s. խմբովին. -ры -. յ. 1, վերին դալէրէաներ (մեծ շինութիւնների դահլիճներին, եւ կաթոլիկէ կամ բողոքական եկեղեցիներին, ուր զետեղւում են նուագարանն և խմբական երգիչները). 2, ապարան։ [ապարք։

Хорь| ա. Хорёкъ; -кóвый -ձ. ժան-

Хо|тъ ա. Хотя́; -тѣ́ніе չ. ուզելը, ուզենալը, կամենալը. -тѣ́ть (-чý -óчешь -óчетъ; -ти́мъ -ти́те -тя́тъ; հրմ. չունի), зах—, восх— չ. что, чегó մի բան ուզել, ուզենալ, կամենալ. ты не знáешь, чегó ты хóчешь; онъ хóчетъ ѣхать; я этого хочý; я такъ хочý; я тóлько что хотѣлъ итти́ къ вамъ; хóчешь, не хóчешь, а нáдо плати́ть; -ся դէմ՛չ. ուզել, ուզենալ, կամենալ, ցանկանալ. мнѣ хóчется гуля́ть ես ուզում եմ զբօսնել. емý страхъ хóчется танцовáть նա սաստիկ ցանկանում է պարել. мнѣ хóчется огурцóвъ սիրտս վարունգ է ուզում. мнѣ бы óчень хотѣлось получи́ть это мѣсто ես շատ կը ցանկայի այդ տեղն ստանալ. -тя́, -ть չ. 1, թէպէտ, թէև. хотя́ онъ бѣденъ, но чéстенъ; емý дáли награждéніе, хотя́ онъ и не заслужи́лъ егó; хоть кýда շատ լաւ, պատուական. 2, գոնէ. թէպէտ, թէկուզ, նոյն իսկ. приходи́те ко мнѣ хоть на нéсколько минýтъ —գոնէ. дáйте мнѣ хоть три рубля́ —գոնէ. лжи́вый хоть прáвду скáжетъ, никтó не повѣ́ритъ սուտասխօսը թէկուզ ճշմարտութիւն էլ ասէ եւն. хоть онъ и богáтъ, но бережли́въ նա[թէպէտ և] հարուստ. բայց խնայող է. онъ хоть когó разсéрдитъ նա ամենախաղաղ մարդուն էլ կը բարկացնէ. это хоть комý надоѣ́стъ այդ ուզածի համբերութիւնն ունեցողին էլ կը ձանձրացնէ. онъ хоть передъ кѣмъ прáвду рѣ́жетъ նա ամէն մէկի երեսին էլ ճշմարտութիւնը կ'ասէ. дождь совсѣ́мъ испóртилъ шля́пу, хоть брось անձրևն այնպէս փչացրել է գլխարկը, որ մնում է վերցնել և դէն շպրտել. хоть убéй не знáю սպանես էլ ես բնդ բան չեմ կարող յայտնել. это винó хоть кудá այս[ամենևին] վատ գինի չէ. я это емý скажý, хоть бы (хотя́ бы) онъ и разсерди́лся за это —թէկուզ, եթէ նոյն իսկ նա բարկանայ դրա համար. женá егó умерлá, а онъ хоть бы заплáкалъ, хоть бы вздохнýлъ—գոնէ նա մի կաթիլ արտասուք թափէր, մի անգամ հառաչէր։

Хох|лáтка ի. -лáточка նւզ. գլխին փունջ փետուրներով, 'ցանցուղով', ցցունազարդ հաւ, թռչուն. -лáтый -ձ. գլխին փունջ մազերով, փետուրներով. 'ցանցուղով' ցցունազարդ. -лáтѣть չ. գլխին փունջ մազեր, փետուրներ, 'ցանցուղ' բուսնել կամ ստանալ. -лáчъ, á -. 1, գլխին փունջ մազերով կամ փետուրներով, 'ցանցուղով' մարդ կամ անասուն. 2, զզզզուած, խճճուած մազերով ան. -лáкъ -. նւզ. գլխի մազերի կամ փետուրների պարիկ փունջ, ցցունք, 'փոփոլ', 'ցանցուղ'. -ли́ться (-лю́сь -ли́тся) -ներր. փետուրները ցցել, զզուանցնել, փշաքաղուել. 2,* արտնջալ, 'մըռթմըռթալ'. -ли́ще -. յեղ. ա. Хохóлъ; -лýшка ա. Хохлáтка; -лýшка ի. 1, ա. Чóмга; 2, խոխոլուհի (փոքր ռուս կին կամ աղջիկ). -лёнокъ. лкá -. -олóчекъ, чка նւզ. 1, ա. Хохóлъ 1; 2, ռս. փնջիկ. -óлъ -. 1, գլխի մազերի կամ փետուրների փունջ, ցցունք, 'փոփոլ', 'ցանցուղ'. взять когó за х. մէկի ցցունքից բռնել. 2, խոխոլ (փոքր ռուս)։

Хохо|тáніе չ. քրքջալ, քահ-քահ ծիծաղելը, քրքջալը, ըրքելը, ըրքում, 'հահաալը'. -тáть (-чý -óчутъ; -чи́) չ. քրքջալ, քահ-քահ ծիծաղել, ըրքել, քրքջալ, 'հահալ'. х. во всё гóрло; -ти́я ի. քրքջող, քահ-քահ ծիծաղող, 'հահացող'. -тýнъ -. -тýнья ի. քրքջող ծիծաղող, 'հահաան' այր, կին. -(хóхо)тъ -. քրքիջ, քահ-քահ ծիծաղ, ըրքիջ. հահաոց'. -чý ա. Хохотáть.

Храб|рéцки մ. քաջաբար, արիաբար. -рéцкій -ձ. քաջի[ն յատուկ]. -рéцъ, á -. քաջ, կորիճ. х. на словáхъ 'մեծ մեծ բրդող' ան. -ри́ться (-рю́сь -ри́тся), расх—ներր. քաջ ձևանալ. х. на словáхъ 'մեծ մեծ բրդել'. -ро մ քաջութեամբ, -ջաբար, արիութեամբ, արիաբար. -рость ի. քաջութիւն, արիութիւն. -рый -ձ. քաջ, արի, կորովի. х. вои́нъ; -рѣ́ть չ. քաջանալ, արիանալ։

Хрá|мникъ -. նւզ. պզտիկ տաճար, եկեղեցի. -мина, -мина ա. Хорóмина; -мóвникъ -. պտմ. տաճարական. -мовóй -ձ. տաճարի, -րային, եկեղեցու. х. прáздникъ տարեկան տօն տաճարի, եկեղեցու. -мъ -. տաճար(հեթանոսական). եկեղեցի. священный х.

Хра|нéніе չ. պահելը, պահում. плáта за х.; отдáть вещь на х. իրը պահ տալ. -ни́лище չ. պահարան, պահեստարան. -ни́тель -. -ни́тельница ի. պահող, պահապանող, պահպան այր, կին. х. печáти կնիքը պահող, կնիքի պահապան. áнгелъ х. պահապան հրեշտակ. -ни́ть (-ню́ -ня́тъ), сох—ն. պահել, պահպանել. х. молчáніе լռութիւն պահել. х. обы́чаи отцóвъ; х. зáповѣди; нáдо х. это въ пóгребѣ, для тогó чтóбы сберéчь այդ պէտք է նկուղ դնել անվնաս պահելու համար. храни́ васъ Бóже отъ... Աստուած Ձեզ հեռու պահէ... Бóже царя́ храни́; -ся -ներր. զգուշանալ, իրան պահել։

Хра|пѣ́жъ -. ռմկ. խռդալը, խռդիւն, 'խռմփալը', 'խռմփոց'. -пли́вый -ձ. խռդացող, 'խռմփացող'. -пнýть ա. Храпѣ́ть; -пóкъ, пкá -. 1, խռդիւն, 'խռմփոց', խռմփոցի ձայն. 2, ա. Клюфтъ; -пýнъ, á -. -пýнья ի. քնի ժամանակ խռդացող, 'խռմփան', 'խռմփող', 'խռմփացնող' այր, կին. -пъ -. 1, խռդիւն, 'խռմփոց'. 2, ռմ. [illegible]. -пѣ́ніе չ. խռդալը, 'խռմփալը'. -пѣ́ть (-плю́ -пя́тъ) -пнýть չ. խռդալ, 'խռմփալ'։

Хре|бéтный -ձ. ողնաշարի, -րային. -бéтъ, бтá -. 1, ողնաշար, ողնայար. մէջք. բամակ. дать х. հնց. փախչել. 2, աշխ. լեռնաշղթայ Кавкáскій х.; -бтóвый -ձ. ողնաշարի. միջքի. х. мѣхъ մորթերի միջքի մասերից կարած մուշտակ. х—ая часть говя́дины.

Хребтýгъ, á -. ձիու տոպրակ։

Хрестоматія ի. (յն.) ծաղկաքաղ (ընթերցանութեան գիրք)։

Хризо|бериллъ ա. հնք. chrysobéril, cymophan, ոսկեբերիլոն. **-коллъ** ա. հնք. chrysocolle, ոսկեսօսինձ. բորակաքար. **-литъ** ա. հնք. chrysolithe, սէյլոնեան ոսկեքար. **-празъ** ա. հնք. ոսկեզմրուխտ (ոսկեպրազ)։

Хри|пливо ն. մի փոքր խռպոտ ձայնով, կերկերաձայն. **-пливость** ի. թեթև խռպոտութիւն. **-пливый** ած. մի փոքր խռպոտ. կերկերացող. **-пло** ն. խռպոտ ձայնով, կերկերաձայն. **-плость** ի. խռպոտութիւն. **-плый** ած. խռպոտ. х. голосъ; **-пнуть,** охр— ւ. խռպոտել. **-пота** ի. խռպոտութիւն, կերկերաձայնութիւն. **-пунъ,** á ա. **-пунья** ի. խռպոտ [ձայնով], կերկերաձայն այր, կին. **-пѣніе** ւ. 1, խռպոտ ձայն. 2, խորդալը, խախալը, խախանք. предсмертное х.; **-пѣть** (-плю -пятъ) ւ. 1, խռպոտ լինել, խռպոտ ձայնով խօսել. у меня въ горлѣ хрипитъ կոկորդս կերկերում է. 2, խորդալ, խախալ։

Хри|стараднічать ւ. ռմկ. ողորմութիւն խնդրել. մուրալ, 'ուզողութիւն անել'։

Христіа|нинъ ա.(յ. -áне, -нъ), **-нка** ի. քրիստոնեայ այր, կին. **-нски** ն. քրիստոնէաբար. **-нскій** ած. քրիստոնէական. **-нство** ւ. քրիստոնէութիւն։

Христовщина ա. Хлыстовщина.

Хрис|товъ, а, о ած. Քրիստոսի. Рождество Х—о; и дуракъ знаетъ, что въ Х. день праздникъ (առծ.). **-толюбивый** ած. քրիստոսասէր։

Христоматія ա. Хрестоматія.

Христоотступ|никъ ա. **-ница** ի. քրիստոսուրաց։

Христо|продавецъ, вца ա. քրիստոսավաճառ. Іуда - х.; *Յուդա, անզգամ մարդ։

Христо|сованіе ւ. քրիստոնէաբար համբուրելը. **-соваться** (-суюсь -ются), пох— ւ. քրիստոնէաբար համբուրուել. քրիստոնէական համբոյր տալ (Զատկի առնը շնորհաւորելիս)։

Хрія ի. (յն,) ճրտս. «ալէար» (ճարտասանութեան կանոններին համաձայն գրած ութ մաս աշակերտական շարադրութիւն)։

Хроманіе ւ. կաղալը, 'սխտոր ծեծելը'։

Хрома|тизмъ ա. (յն.) ֆիզ. երանգայնութիւն. **-тическій** ած. ֆիզ. երանգական, -գային. 2, երժ. կիսաձայն. **-топсія** ի. (յն.) բժ. երանգատեսութիւն, դալտոնականութիւն. **-тропъ** ա. (յն.) ֆիզ. գունախառնական, երանգախառնական գործիք։

Хромать ւ. 1, կաղալ, 'սխտոր ծեծել'. онъ хромаетъ на лѣвую ногу; 2,* կաղալ, թոյլ լինել. у него математика хромаетъ մաթեմատիկայի մէջ նա կաղում է, թոյլ է։

Хро|мистый ած. քիմ. քրոմա—, քրոմ պարունակող. х—ое желѣзо քրոմ երկաթ, **-митъ** ա. հնք. chromite, քրոմաքար. **-мовокислый** ա. Хромокислый; **-мовый** ած. քիմ. քրոմային։

Хромой ած. կաղ, 'չոլախ'։

Хромокислый ած. քիմ. քրոմաթթու. х—ая соль քրոմաթթու աղ, քրոմատ։

Хромолитографія ի. (յն.) գունաւոր վիմագրութիւն։

Хромо|ногій ած. կաղ [ոտով], 'չոլախ'. **-ногость** ա. Хромота; **-ножка** հոլ. կաղ, 'չոլախ' անձ։

Хромопсія ա. Хроматопсія. [տես։

Хромоскопъ ա. (յն.) ֆիզ. գունադիտ։

Хромота ի. կաղութիւն, 'չոլախութիւն'։

Хромъ ա. քիմ. chrome, քրոմ։

Хромѣть, охр— ւ. կաղանալ, 'չոլախանալ', կաղ, 'չոլախ' դառնալ։

Хро|ника ի. (յն.) 1, ժամանակագրութիւն. 2, քրոնիկոն (լրագրական տեսութիւն որոշ շրջանի դէպքերի). **-никёръ** ա. [լրագրական] քրոնիկոններ գրող. **-ническій** ած. 1, բժ. քրոնիկական, երկարատև, յարատև. х—ая болѣзнь; 2,* մշտական, սովորական։

Хроно|грамма ի. (յն.) քրոնոգրամ, թուական արձանագրութիւն. **-графическій** ած. ժամանակագրական. **-графъ** ա. (յն.) 1, ա. Хроноскопъ; 2, քրոնոգրաֆ (լուսագրական գործիք, որը կարճատև ընդմիջումներով վերարտադրում է մի շարք լուսանկարներ, որոնք շարժումներ են ներկայացնում). 3, ժամանակագիր, -գրութիւն. византійскіе х—ы; **-логическій** ած. ժամանակախօսական, ժամանակագրական. х. очеркъ; **-логія** ի. (յն.) ժամանակախօսութիւն, ժամանակագրութիւն. **-логъ** ա. ժամանակախօս, ժամանակագիր։

Хрономе|трическій ած. քրոնոմետրական, ժամանակաչափի. **-трія** ի. (յն.) ժամանակաչափութիւն. **-тръ** ա. (յն.) քրոնոմետր, ժամանակաչափ (կատարելութեամբ ժամացոյցի նման գործիք, որը մեծ ճշտութեամբ ժամանակը որոշում է). карманные х—ы.

Хруп|кій ած. բեկուն, դիւրաբեկ, փուխր, փխրուն. *անհաստատ. **-коватый** ած. մի փոքր բեկուն, փուխր. **-кость** ի. բեկունութիւն, դիւրաբեկութիւն, փխրութիւն, փխրունութիւն. *х. земной славы երկրաւոր փառքի անհաստատութիւնը։

Хрупнуть ա. Хрустѣть.

Хру|сталикъ ա. կզմխ. աչքի ոսպ, բիւրեղոսպ. **-сталь,** я ա. (յն.) բիւրեղ. горный х. վանակն, լեռնաբիւրեղ. **-стальный** ած. բիւրեղեայ, -ղէ. х—ая чечевица глаза ա. Хрусталикъ.

Хру|стнуть ա. Хрустѣть; **-стъ** ա. կրճկրճոց, 'դրդճոց', ճրթճրթոց, 'դրճդրճոց'. это производитъ х. на зубахъ այդ ատամի տակ ճրթճրթում, 'դրդճում' է. **-стѣніе** ւ. ճրթճրթալը, 'դրդճալը', 'դրճդրճալը'. **-стѣть** (-щу -стятъ) ւ. կրճկրճալ, 'դրդճալ', ճրթճրթալ, 'դրճդրճալ'։

Хру|щакъ, á, **-щокъ** ա. мучной կնզ. Tenebrio molitor, աղօրեպան, ալիր միջատ. **-щу** ա. Хрустѣть.

Хрущъ, á ա. կմ жукъ майскій կնզ. Melolontha vulgaris, ջորեակ։

Хры|човка ի. նխտ. պառաւ, 'քաւթառ' [կին]. **-чъ,** á ա. ծեր, ծերուկ, 'քոփալ'. старый х.! քոփակ։

Хрѣ|новый ած. հաստարմատ ծովաբողկի[ց], կրէնի[ց]. **-нъ** ա. 1, բս. Cochlearia Armoracia, հաստարմատ ծովաբողկ (կրէն, -ն-հաց՝ կծուիչ). х. не слаще рѣдьки (առծ.) 2,* ա. Хрычъ.

Хрю| ձ. դ՛ըխդ (ցոյց է տալիս խոզի խռխնչիւնը). **-кало** չ. ռմկ. խոզի կնճիթ, 'դունչ'. **-канье** չ. խոզի կանչիւն, խռնչիւն. **-кать, -кнуть** չ. կանչել, խռնչել (խոզի մասին). «ухъ, ухъ, ухъ!—какъ будто *хрюкалъ [раненый] татаринъ».

Хря|стѣть (-щу́ -стя́тъ). **-стнуть, -снуть** տ. Хрустѣть.

Хря́|щеватый ած. 1, կաճիկոտ. 2, փուխր, կոպճուտ. х. песо́къ տ. Хрящъ 2; **-щева́тость** է. կաճիկոտութիւն. **-щева́тый** ած. կաճիկոտ, ոճաոտ, ոճառաննման. **-щеви́на** է. կաճիկոտ միս, 'դրդճուկ'. **-щево́й** ած. կաճիկի, 'դրդճուկի', կաճիկոտ. **-щёвый** տ. Хрящева́тый; **-щикъ** նւզ. տ. Хрящъ; **-щу́** տ. Хрястѣть; **-щъ,** á ա. 1, կաճիկ. ոճառ, 'խաղճաղուղճ', 'դրդճուկ'. 2, խոշոր աւազ, կոպիճ. 3, կոշտ, կոպիտ կտաւ։

Ху́|денькій մնղմ. տ. Худо́й; **-до** 1, չ. ածյ. վատ բան, վատութիւն, չիքը. онъ никому́ ху́да не дѣлаетъ; нѣтъ ху́да безъ добра́ (առծ) 2, մ. վատ. онъ х. поступа́етъ; ему х. прихо́дится նրա բանը վատ է. отзыва́ться о комъ х. մէկի մասին վատ խօսել. 3, ըէմշ. վատ է. х. быть бѣднымъ; **-доба́** է. նիհարութիւն, 'լղարութիւն', վատութիւն, քաժուածութիւն. **-дова́тый** ած. բաւական[աչափ] վատ։

Худо́|жественно մ. գեղարուեստօրէն, ճարտար կերպով. **-жественность** է. գեղարուեստականութիւն. **-жественный** ած. գեղարուեստական. х—ая вы́ставка; **-жество** չ. գեղարուեստ. акаде́мія х—ствъ; **-жникъ** ա. գեղարուեստագէտ. **-жница** է. գեղարուեստագիտուհի. **-жническій** ած. գեղարուեստական. գեղարուեստագիտական. **-жничество** չ. գեղարուեստականութիւն, գեղարուեստագիտութիւն։

Ху|до́й ած. (բաղդատ. ху́же և ху́дшій) 1, վատ, 'գէշ'. са́мое х—бе, что мо́жетъ случи́ться, это...; объ нёмъ идётъ х—а́я сла́ва նրա մասին վատ են խօսում. 2, նիհար, վտիտ, 'լղար', քաժուած, 'զարուն'. 3, մաշուած, բարակցած։

Худосо́чі|е չ. **-ность** է. բժ. հիւթապակասութիւն, վատահիւթութիւն, պակասութիւն կմ վատութիւն կենսական հիւթերի. **-ный** ած. հիւթապակաս, վատահիւթ, կենսական հիւթերով վատ, ակար։

Ху́дость է. 1, վատութիւն 'գէշութիւն', վատ, 'գէշ' զրութիւն. 2, նիհարութիւն, վտիտութիւն, 'լղարութիւն', քաժուածութիւն։

Худоща́|вость է. նիհարութիւն, 'լղարութիւն'. **-вый** ած. նիհար, վտիտ, 'լղար'։

Ху́|дшій ած. բաղդատ. աստ. աւելի վատ, վատթար. изъ двухъ золъ слѣдуетъ избѣга́ть х—аго (առած.). онъ перемѣни́лся къ х—ему նա վատացել, 'գէշացել' է. **-дѣніе** չ. նիհարելը, նիհարանալը, 'լղարելը'. **-дѣть,** пох— չ. նիհարել, նիհարանալ, լղարել, 'քաժուել', 'զարնել'. отъ поста́ худѣютъ; **-же** ած. և մ. բաղդատ. աստ. աւելի վատ, վատթար. это вино́ сдѣлалось х. այս գինին վատացել է. моя́ ло́шадь не х. ва́шей; вы ни́чѣмъ не х. его́ ձեր նորանից ոչնչով վատ, պակաս չէք. ничего́ нѣтъ х. этого դրանից վատ բան չկայ. тѣмъ х. աւելի վատ. я зна́ю это не х. ва́шего այդ ես նոյնպէս լաւ գիտեմ, ինչպէս և դուք. она́ поётъ не х. са́мыхъ лу́чшихъ пѣви́цъ; больно́му ста́ло х. հիւանդի դրութիւնը վատացել է։

Ху|ла́ է. հայհոյութիւն, -բանք, պարսաւանք, բամբասանք, վատաբանութիւն. лу́чше у́мная х., чѣмъ дура́цкая похвала́ (առծ.). **-лѣніе** չ. հայհոյելը, -բում, պարսաւելը, -աւում, բամբասելը։

Хулига́|нскій ած. խուլիգանական, ամբոխական[որկկայ]ի. **-нство** չ. 1, խուլիգանութիւն, ամբոխային որկկայութիւն. 2. Հ—ք. խուլիգաններ, ամբոխականներ, ամբոխային որկկաններ. **-нствовать** (-вую -ютъ) չ. խուլիգանութիւն անել. **-нъ** ա. խուլիգան, ամբոխական, ամբոխային որկկայ։

Ху|ли́тель ա. **-ли́тельница** է. հայհոյիչ. հայհոյող, պարսաւող. պախարակիչ, -կող, բամբասող այր, կին. **-ли́тельный** ած. հայհոյիչ, -բական. պարսաւական. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ), пох— ն. հայհոյել, պարսաւել, բամբասել, վատաբանել, վատաբանել. х. поро́ки.

Ху́нта տ. Ю́нта. [մա։

Хурма́ է. բս. Diospyrus Lotus, խուր-

Ху́торъ ա. (յ. хутора́, о́въ) (Թուրք.) 1, ագարակ, ագարակային տուն, անտեսութիւն. 2, շէն, պատիկ գիւղ։

Хѣ|рить (-рю -рятъ), зах—, пох— ն. վրան խաչ քաշել, ջնջել. **-ръ** ա. **-ринъ** նւզ. 1, խէ (X տառի սլաւոնական անունը). 2, *գրածը ջնջելու նշան, խաչ։

Ц.

Ц, ц ռուսաց այբբենի 23-րդ տառն է։ Բաղաձայն է և հնչւում է ինչպէս հայոց ց-ն։

Цалова́ть ռմկ. տ. Цѣлова́ть

Цангу́бель ա. (գերմ.) առամնաւոր խաբարուց, 'ռանդա'։

Ца́|паніе չ. բռնելը, կալնելը **-пать, -пнуть** ն. 1, բռնել, կալնել. 2, ճանկել. **-ся** անդր. 1, մի բանի դիպչել. զարնուել. 2, մի բանից կպչել, բռնել, մի բան ճանկել. **-пина** է. ճանկուածք, ճանկած տեղ. **-пкій** ած. ամուր կերպով ճանկող, բռնող, կպնող, կպչող։

Ца́|пликъ, а, о ած. արագլի. ца́плико гнѣздо́; **-пля** է. կնդ. Ardea, արագիլ. 'լագլագ'. сѣрая ц., A. Cinerea, մոխրագոյն արագիլ. хохла́тая, бѣлая ц., A. egretta, արծաթագոյն արագիլ. бѣлая ц., A. alba, բազիատիկ արագիլ (տառեղ)։

Ца́пнуть, ся տ. Ца́пать, ся.

Ца́пфа է. (գերմ.) 1, առւեսատ. վիզ. ծայր. ձող. 2, հրետն. պահիչ գլան։ [ճանկեց։

Цапъ ձ. մէկէլ անեննս կալաւ, բռնեց,

Цара́|паніе չ. 1, ճանկռելը, ցռանելը,

պաճուճել. 2,* խզմզել. -пать, -пнуть ն. 1, ճանկռել, ցաքել, պաճուճել, վիրաւորել. *у негó въ брю́хѣ кóшки цара́паютъ ռմկ. նորա փորը կնցկնց է տալիս. 2,* խզմզել. -ся 1, ե-խտ. միմեանց ճանկռել, ճանկռտել, ցաքել, պաճուճել, վիրաւորել. 2, -ևդբ. իւրն իրան ճանկռել, ցաքել, պաճուճել, վիրաւորել. **-пина** է. **-пинка** նւզ. ճանկռուածք, ճանկռած, ցաքած, պաճուճած, վիրաւորած տեղ. **-пица** է. բս. Galium aparine, մազլող մածնիկ, կպչուկ. **-пнуть, ся, -пывать, ся** ն. Цара́пать, ся.

Ца|рéвичъ ա. ցարի, արքայի որդի, արքայորդի. **-рéвна** է. ցարի, արքայի դուստր, արքայադուստր. **-реградскій** -ած. արքայական քաղաքի, Կ. Պոլսի։

Царедвó|рецъ, рца ա. արքունական, պալատական, դրանիկ. **-рческій** -ած. արքունականի, պալատականի։

Цареубі|йственный -ած. արքայասպանութեան. **-ство** չ. արքայասպանութիւն. **-ца** հ-ր. արքայասպան այր, կին։

Ца|ри́змъ ա. բացարձակ միապետութիւն, միապետական իշխանութիւն, միահեծան թագաւորութիւն. **-ри́ть** (-рю́ -ри́тъ) չ. թագաւորել, իշխել. տիրել. *тамъ цари́тъ пóлная анáрхія; **-ри́ца** է. ցարուհի, թագուհի, դշխոյ. ц. луговъ բս. Spiraea ulmaria, մարգական տապերակ. **-рски** մկ. արքայաբար, արքայավայել ձևով. жить по ц.; **-рскій** -ած. արքայի, -յական, թագաւորի, -րական, [ռուսաց] կայսեր, -սերական. ц—ое достóинство; ц—ое спаси́бо; ц—ія вратá կմ двéри ա. Вратá; ц—ая вóдка քիմ. արքայաջուր. ц. день արքայական օր. ц. вѣнéцъ բս. Fritilaria imperialis, բուն արքայածաղիկ. ц—ія кýдри բս. Lilium martagon, լեռնաշուշան. **-рственный** -ած. արքայական, թագաւորական, թագաւորութեան. **-рствіе, -рство** չ. 1, արքայութիւն, թագաւորութիւն цáрство, -ствіе небéсное աւետր. երկնքի արքայութիւն. цáрство емý небéсное! արքայութիւն լինի նորան. заслужи́ть ц. небéсное երկնքի արքայութիւնը ժառանգել. книги царствъ աճշ. թագաւորութեանց գրքեր. 2, (միայն цáрство) թագաւորութիւն, պետութիւն. ц. живóтныхъ, растéній, минерáловъ; **-рствованіе** չ. թագաւորութիւն, իշխանութիւն, կառավարութիւն, տիրապետութիւն. этотъ писáтель жилъ въ ц. Августа; въ ц. Екатери́ны; **-рствовать** (-вую -ютъ) չ. թագաւորել, տիրել, իշխել. կառավարել. *въ собрáніи -вовало молчáніе ժողովում լռութիւն էր տիրում. **-рь, я́** ա. 1, թագաւոր, արքայ (հին ժամանակների. արևելեան ազգերի. հմմ. корóль); ц. небéсный; это бы́ло при царѣ́ Горóхѣ այդ հօ պապերս պապի ժամանակն էր. ц. царéй կմ цáрствующихъ Тигрáнъ армя́нскій; 2 ցար, արքայ, թագաւոր, կայսր (ռուսաց). 3; Бóгомъ моли́тва, а за царёмъ слýжба не пропадáютъ (առծ.) **-ръградскій** -ած. արքայական քաղաքի. **-ръградъ** ա. արքայական քաղաք (Կ. Պոլիս). **-ръ-кóлоколъ** ա. թագաւոր զանգ (Մոսկուայում). **-ръ-пти́ца** է. առասպելական թռչուն մի. **-ръ-пýшка** է. հսկայ թնդանօթ (Մոսկուայի միջնաբերդում)։

Цáца է. ռմկ. 1, մանկական խաղալիք. 2, զարդ. զարդարանք. 3, քաղաքավարի, սիրելի պստիկ աղջիկ, օրիորդ։

Цвиль ա. գայլուկի սերմ· [մասին)։

Цви́ркать չ. ճռճռալ, կանչել (ծղրիդի

Цвѣ|лый -ած. ծաղկած, բորբոս(ն)ած. **-ль** է. բորբոս, (խաղողի) խոզ. **-сти́** (-тý тýтъ; անց. цвѣлъ, -лá, ó; հրմ. -ти́) չ. 1, ծաղկել, փթթել. 2,* ծաղկել, ծաղկած վիճակի մէջ գտնուել. *егó лицó цвѣтётъ здорóвьемъ նորա դէմքը քաջառողջ է. 3, ծաղկել, բորբոսնել. **-тéніе** չ. ծաղկելը, ծաղկում. врéмія ц—ія; **-(ѣ)тень**, тня ա. 1, բս. pollеu, ծաղկեփոշի. 2, հնց. տարբիլ, ահեկան. **-тикъ** ա. նւզ. պստիկ ծաղիկ, ծաղկուկ. **-ти́стый** -ած. 1, գունագեղ, ծաղիկներով ծածկուած, ծաղկաւէտ, ծաղկաշատ. 2, գունագեղ, զարդարուն, զուարթ, ճարտասանական (ոճի մասին). **-тнёвый** -ած. բս. ծաղկեփոշեւոր. **-тникóвый** -ած. ծաղկանոցի, բուրաստանի. **-тни́къ**, á ա. **-тничóкъ**, чкá նւզ 1, ծաղկանոց. 2, ծաղկանոց, ծաղիկների պարտէզ, բուրաստան. **-тнóй** -ած. 1, ծաղկի, ծաղկաւոր. ц—áя капýста ընդակաղամբ. 2, ծաղկեայ, գունաւոր. ц—óе плáтье; **-тнокóжій** -ած. կարմրամորթ. **-товóдство** չ. ծաղկաբուծութիւն. **-товóдъ** ա. ծաղկաբոյծ։

Цвѣтоизмѣ́нчи|вость է. գունափոխութիւն. **-вый** -ած. գունափոխ, գոյնը փոխող, ձգող։

Цвѣ|тóкъ, ткá ա. ծաղիկ. искýсственный ц. արուեստական ծաղիկ. вѣнчикъ цвѣткá բս. corolla, ծաղկապսակ. чáшечка цвѣткá բս. colix, բաժակ. тычи́нки и пéстики цвѣткá ծաղկի փոշանօթները և կնիքը. **-толи́стный** -ած. բս. ծաղկատերև. **-толóжъ** ա. բս. ծաղկակալ. **-тонóсный** -ած. բս. ծաղկաբեր. ц—ая недѣ́ля ծաղկազարդի շաբաթ. **-топáдъ** ա. բս. ծաղկաթափ, ծաղկաթափութիւն. **-торасположéніе** չ. բս inflorescentia, ծաղկում, ծաղկափթթութիւն. опредѣлённое смѣшанное ц.; **-тосѣмянникъ** ա բս. ծաղկասերմ. **-тóчекъ**, чка, ա. նւզ. պստիկ ծաղիկ, ծաղկուկ. *это тóлько ц—чки, а я́годки впереди́ (առծ.) այդ դեռ շարիքի սկիզբն է. **-тóчница** է. ծաղկավաճառուհի. ծաղկագործուհի. ծաղկավաճառուհի. **-тóчный** -ած. ծաղկի, ծաղիկների, ծաղկա—, ծաղկէ—. ц. чай ծաղկաթէյ (ամենաընտիր թէյը). ц—ая пыль բս. pollen, ծաղկեփոշի. **-тóецъ**, дца ա. կնդ. ծաղկակեր (միջատ մի). **-тоя́дный** -ած. ծաղկակեր. **-тý** ա. Цвѣсти́; **-тýщій** բյ. -ած. ծաղկեալ. ծաղկափթթիթ. **-тъ** ա. 1, (յ. цвѣты́, óвъ) ծաղիկ (և ժ-իր. մյ+). ли́повый ц.; *во ц—ѣ лѣтъ ծաղիկ հասակում. *въ ц—ѣ мóлодости երիտասարդ հասակում. *ц. юношества երիտասարդութեան ծաղիկը, ամենաընտիր անդամը. сѣ́рный цвѣтъ քիմ. ծծմբածաղիկ. мѣ́дные цвѣты́ հնք. cuivre oxydule, կարմիր պղնձահանք (կուպրիտ, կարմրապղինձ). 2, (յ. цвѣтá, óвъ) գոյն, երանգ, 'ռանգ'. крáсный, жёлтый, зелёный ц.; ц. сукнá; ц. кóжи;

ц. лица́; эти два цвѣта нейдутъ другъ другу.

Це́дра ի. կիտրոնի կմ նարնջի կճեպ։

Цеду́|лка ի. (Փր.) **-лочка** *նւզ.* *գրություն, տոմս, տոմսակ։*

Це|зарі́змъ ա. (լա.) *քղք.* կեսարականություն, կեսարապետություն. **-зарь** ա. կեսար, կայսր, պետ. (հմմ. Ке́сарь).

Це́зій ա. *քիմ.* caesium, կեսիոն (մետաղ)։

Цезу́|ра ի. (լա.) 1. *տաղաչ.* հատած. բնդմիջում, բնդհատում, հանգիստ. **2,** *երժ.* միջոց. **-рный** ած. цезу́ра—ի։

Цейхга́узъ ա. (գերմ.) զինարան, զինատուն, ամբարանոց։

Целести́нъ ա. *հնք.* célestine, երկնաքար (երկնագույն)։ [ամուրիություն։

Целиба́тъ ա. (լա.) կուսակրոնություն,

Целлуло́|за ի. *քիմ.* բամբակաթել, բուսթել (փայտի, անկի). **-зный** ած. բամբակաթելի, բուսթելի։

Цемен|та́ція ի. (գերմ.-լա.) *քիմ.* ցեմենտացնելը, -ցնում, պողպատելը, -տում (երկաթի). **-тный** ած. ցեմենտի, ցեմենտոտ ц. порошо́къ ցեմենտի փոշի (որի միջոցով երկաթը հալեցում պողպատացնում են). **-тованіе** չ. ա. Цемента́ція; **-това́ть** (-ту́ю -ютъ) ն. (գերմ.-լա.) **1,** ցեմենտել (կրաշաղախով հատատել). **2,** *քիմ.* ցեմենտել (ցեմենտի փոշու միջոցով երկաթը հալեցում պողպատացնել). **-товый** ա. Цеме́нтный; **-тъ** ա. (լա.) ցեմենտ, կրաշաղախ։

Цензи|рова́ніе չ. գրաքննելը, -ննում. **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. (լա.) գրաքննել։

Цензовикъ, а́ ա. ցենզատեր, ցենզ, տիրողություն ունեցող։

Це́нзо|рскій ած. գրաքննչի, -ննչական. **-рство** չ. գրաքննչություն. **-ръ** ա. (լա.) **1,** գրաքննիչ. **2,** ցենզոր. համքարակալ (պետական պաշտոնյա նախկին Հռոմում գտնվող պարտավորությամբ)։

Цензу́|ра ի. (լա.) գրաքննություն. **-рный** ած. գրաքննիչ, -ննական. ц. комите́тъ.

Цензъ ա. (լա.) **1,** ցենզ, տիրողություն. избира́тельный ц.; образова́тельный, иму́щественный ц.; ц., даю́щій пра́во быть избраннымъ; кварти́рный ц. բնակարանային ցենզ. **2,** *պատմ.* ցենզ (հռոմեական քաղաքացիների կալվածքի գնահատում)։

Цента́вр ա. (յն.) *դիցբ.* կենտավր, ձիամարդ։

Центифо́ль| ի. *բս.* Rosa centifolia, հարյուրաթերթեան վարդ. **-ный** ած. հարյուր թերթեան վարդի։

Це́нтнеръ ա. (գերմ.) ցենտներ (ծանրության չափ —100—140 գրվանքայի)։

Цент|рализа́ція ի. (լա.) կենտրոնացում. **-рализи́ровать** (-рую -ютъ) ն. կենտրոնացնել. **-ра́льный** ած. կենտրոնական. **-робе́жный** ած. կենտրոնախույս с—ая сила; **-рова́ніе** չ. կենտրոնելը, -նում (փողի առանցքը գտնելը). **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ) ն. (գերմ.) կենտրոնել. **-ровый** ած. կենտրոնի. **-ростреми́тельный** ած. կենտրոնաձիգ. с—ая си́ла: **-рофу́га** ի. *երկրագ.* զատիչ գործիք. **-ръ** ա. (լա.) կենտրոն. ц. тя́жести ծանրության կենտրոն, կէտ

Центу|ріо́нъ ա. (լա.) *պատմ.* հարյուրապետ. **-рія** ի. (լա.) *պատմ.* հարյուրյակ։

Це́рберъ ա. (յն.) *դիցբ.* Կերբերոս (բազմագլուխ հրէշային շուն, որ հսկում էր անդրաշխարհի մուտքի վերայ և չէր թողնում մեռելներին ետ գալու)։

Це́рва ի. *բս.* Reseda, յաֆաթ. жёлтая ц. R. Luteola, դեղնագույն յաֆաթ։

Цере|бра́льный ած. (լա.) ուղեղային. **-броспина́льный** ած. ողնուղեղային. ц. менинги́тъ ողնուղեղային մենինգիտ (ողնուղեղի թաղանթի բորբոքում)։ [մոմ։

Цереза́нъ ա. *հնք.* Cérésine, հանքա-

Церемо́|ниться (-нюсь -нятся) ա**.** *ամաչել, քաշվել, 'նազ անել'։*

Церемоні́а|лъ ա. (լա.) արարողական, ծիսական կարգ, ծիսակատարություն ծիսակարգություն. **-льно** մ. հանդիսավոր կերպով. **-льный** ած. հանդիսավոր. ц. маршъ ազմհանդիսավոր անցք, քայլերգ։

Церемоніймейсте|рскій ած. արարողապետի, -տական. **-ръ** ա. (գերմ.) արարողապետ։

Церемо́|нія ի. (լա.) **1,** արարողություն, ծէս. **2,** ամաչելը, քաշվելը. безъ ц—ій առանց քաշվելու. **-нничать** ա. Церемо́ниться; **-нность** ի. ամաչկոտություն. առանձնյալ քաղաքավարություն. **-нный** ած. (լա.) ամաչկոտ, քաշվող, 'թլլուծ', 'նազ', 'նազ ու տիր' անող։

Це́рій ա. *հնք.* cerium, կերիոն.

Церко́|вникъ ա. **1,** եկեղեցական, եկեղեցու ծառայ, սպասավոր. **2,** եկեղեցասերի որդի. **-вни́ческій** ած. եկեղեցականի. **-вно-прихо́дскій** ած. եկեղեցական-ծխական. ц—ія школы; **-вно-славя́нскій** ած. եկեղեցական-սլավոնական. ц. языкъ.

Церковнослужи́тель| ա. եկեղեցական սպասավոր, պաշտոնեայ. **-скій** ած. եկեղեցու սպասավորի, պաշտոնէի։

Церко́|вно - хозя́йственный ած. եկեղեցական-տնտեսական. **-вный** ած. եկեղեցական. ц—ая исто́рія; ц—ое пра́во; ц—ая му́зыка; ц—ое пѣ́ніе; ц—ое красноре́чіе քարոզչական ճարտասանություն, պերճախոսություն. ц—ая О'бласть պապական պետություն (այժմ Իտալիայից նուաճուած)։

Це́рковь ի. (це́ркви; *ըստ ծխ.* це́рковью; *мн.* це́ркви, церкве́й, -ва́мъ, -ва́ми, о церква́хъ) եկեղեցի. 'ժամ'։

Цертепа́ртія ի. (գերմ.) *ծովգ.* պայման, պայմանագրություն (նաւ վարձելու)։

Цеса|ре́вичъ ա. կեսարինչ, թագաժառանգ, գահաժառանգ (ռուսաց). **-ре́вна** ի. կեսարեւնա (ռուսաց թագաժառանգի ամուսին). **-рка** ի. *կնդ.* Numida meleagris, խայտահաւ, հնդկահաւ։

Це́са|рскій ած. կեսարի, -րական, կայսեր, -սերական. **-рь** ա. (լա.) կեսար, կայսր.

Цетера́хъ ա. *բս.* Ceterach, ջրմնջուկ, բազմաթանի տեսակ։

Цехи́нъ ա. (իտ.) ցեխին (ոսկէ դրամ մի);

Це|хово́й ած. արհեստավորների ընկերության, համքարական. цехово́й, о́го ա. համքար, արհեստավոր. **-хъ** ա. (գերմ.) արհեստավորների ընկերություն, համքարություն

Цыбикъ *м.* Цыбикъ.

Цибуля *ի. բս.* Allium cepa, *հասարակ կմ ամառուայ սոխ։*

Цивили|заторъ *—. կրթիչ, քաղաքակրթիչ.* **-зація** *ի. (լտ.) ցիվիլիզացիա, ազգաբնական քաղաքակրթութիւն (չէ անհատական և չէ ազգային. հմմտ. ա. Варварство; цивилизація-ն հետևում է բարձր քաղաքակրթութիւնը, культура 2-ը).* **-зованный** *—ծ. կրթուած, քաղաքակրթեալ.* **-зовать** (-зую -ютъ) *ն. (լտ.) կրթել, քաղաքակրթել.* **-ся** *—ուք. կրթուել, քաղաքակրթուել։*

Ци|вилистъ *—. (լտ.) քաղաքացիական օրէնսգէտ.* **-вильный** *—ծ. (լտ.) քաղաքացիական.* ц—ое платье; ц. листъ *տրքունական ծախսերի ցուցակ (սահմանադրական պետութեան գլխի տարեկան ռոճիկը, հասոյթը)։*

Цидý|ла, -лка, -лочка *ա.* Цедýлка, -лочка.

Цикле́ни|да *ի. (յն.) երկրչփ. ծրակերպ, կորագիծ.* **-дальный** *—ծ. ծրակերպ, կորագծական։*

Циклонъ *—. (յն.) ցիկլոն (հմմ. Ураганъ)*

Цикло|пическій *—ծ. կիկլոպեան, -պային.* ц—ія сооруженія *կիկլոպեան, *հսկայական շէնքեր, շինութիւններ.* **-пъ** *—. (յն.) դիցբ. կիկլոպ։ [ջան։*

Циклъ *—. (յն.) շրջան. աստղբ. ծիր, շրջ-*

Цикля *արհեստգ. քերիչ, յղկիչ։*

Цико|рій *—. բս.* Cicorium intybus, *եղերդ (վայրի եղերդակ, վայրի հազար).* *хомать, нал— ц. *վախենալ, վախի, ահի, երկիւղի մէջ գտնուել.* **-рный** *—ծ. եղերդակի։*

Цикýта *ի. բս.* Cicuta, *խնդամոլի, մոլեխինդ։*

Цили́н|дрикъ *—. պստիկ գլան, գլանակ.* **-дрическій** *—ծ. գլանաձև.* **-дръ** *—. (լտ.) 1, գլան. 2, ցիլինդր (դլանաձև բարձր*

Цимба́лы *ա.* Цымба́лы. *[գլխարկ)։*

Цимофа́нъ *—. հնք.* cymophane chrysobéril, *ոսկեբերիլ։*

Ци|ни́змъ *—. (յն.) 1, կինիկութիւն, կինիկեան փիլիսոփայութիւն. 2,* ցինիզմ, կինիկութիւն, անպատկառութիւն, անամօթութիւն.* **-никъ** *—. կինիկ[եան փիլիսոփայ]. 2,* ցինիկ, անպատկառ, անամօթ, լիրբ, լկտի մարդ.* **-ни́чески** *ա.* Цини́чно; **-ни́ческій** *—ծ. կինիկեան. *ցինիկ, անամօթ, անպատկառ, լիրբ, լկտի.* -ское выраже́ніе; **-ни́чно** *մ. կինիկաբար. *անպատկառ կերպով, անամօթաբար.* **-ни́чность** *ի. կինիկութիւն, *անպատկառութիւն, անամօթութիւն.* **-ни́чный** *ա.* Цини́ческій.

Цин|кова́ніе *չ. ցնկելը, ցնկում.* **-кова́ть** (-кýю -ютъ) *ն. (գերմ.) ցնկել.* **-ковый** *—ծ. ցնկի, ցնկեայ.* ц—ая обма́нка *հնք.* zinc sulfuré, *ծծմբացինկ (ցնկազօծում)* **-коrpа́фія** *ի. (գերմ. -յն.) ցնկագրութիւն.* **-къ** *—. հնք.* Zincum, *ց(զ)ինկ.* кремнеки́слый ц. *ցնկապաղթ (տրուբաքար)։*

Циннаба́ритъ *ա.* Ки́новарь.

Цино́ва *ի. ապանեց. ապարան։*

Цирко́ній *—. քիմ.* zirconium, *ցիրկոնիոն (մետաղ մի)։ [(թանգագին քար մի)։*

Цирко́нъ *—. հնք.* zircon, *ցիրկոն*

Циркули́ровать (-рую -ютъ) *չ. (լտ.) շրջել, պտտուել, շրջան անել, շրջանառութեան մէջ գտնուել։*

Ци́ркуль| *—. (լտ.) կարկին.* но́жки ц—я *կարկինի մասները.* **-ный** *—ծ. կարկինի։*

Циркуля́|рно *մ. շրջաբերականով.* разосла́ть распоряже́ніе ц.; **-рный** *—ծ. շրջաբերական.* ц—ое письмо́ *շրջաբերական թուղթ, նամակ.* **-ръ** *—. (նոր լտ.) շրջաբերական.* **-ція** *ի. (լտ.) շրջանառութիւն, բոլորում։*

Циркумвалла|ціо́нный *—ծ. զզմ. շուրջանակի ամրութիւնների.* ц—ая ли́нія *բերդը պաշարող զօրքի թիկունքը պաշտպանող ամրութիւնների անընդհատ շղթայ.* **-ція** *ի. (լտ.) զզմ. շուրջանակի ամրացնելը, ամրութիւնների շղթայ քաշելը։*

Циркъ *—. (լտ.) ցիրկ, կրկէս։*

Цисте́рна *ի. (լտ.) 1, անձրևաջրարան, անձրևաջրի հոր (ստկաւաջուր երկիրներում). 2, նաւթատար կաթսայ (գլանաձև)։*

Цистице́ркъ *ա.* Пузырехво́стъ.

Цитаде́ль| *ի. (ֆր.) միջնաբերդ (քաղաքի), ակառն.* **-ный** *—ծ միջնաբերդի։*

Ци|та́та *ի. (գերմ.) ցիտատ, առաջբերութիւն (ուրիշ վկայութիւն առաջ բերած որ և է հեղինակի խօսքերը).* привести́ ц—у; **-та́торъ** *—. առաջ բերող.* **-ти́ровать**(-рую -ютъ), **-това́ть** (-тýю -ютъ) *ն. առաջ բերել (որ և է հեղինակի խօսքերն իբրև վկայու-*

Ци́тра *ի. (իտ.) կիթառ։ [թիւն)։*

Цитри́нъ *—. հնք.* citrine, *ոսկետկն, լիմոնաքար, բոհեմական ապազին։*

Ци|ферблáтъ *—. (գերմ.) թուացոյց (ժամացոյցի).* **-фи́рь, -фи́рный** *ա.* Цыфи́рь, -рный; **-фра** *ի. (գերմ.) թուանշան. թիւ.* ара́бскія, ри́мскія ц—ы; **-фрова́ть** (-рýю -ютъ) *ն. եղծ. թուագրել.* **-фро́вый** *—ծ. 1, թուական, թուային. թուի.* ц—ыя да́нныя; **2,** *թուագրած։*

Ци́церо *չ. —ն հ. տպգր. կիկերոնեան գիր։*

Ціа|нистый *—ծ. քիմ. կիանային, կապտածնային.* ц. ка́лій; ц—ая кислота́ *կիանաթթու.* **-новый** *—ծ. քիմ. կիանի, կիանային, կապտածնի.* ц—ая кислота́ *կիանաթթու, կապտածնաթթու.* **-нозитъ** *—. հնք.* cyanose, *պղնձարջասպ.* **-нозъ** *—. բժ. կապտախտ, -տութիւն.* **-нъ** *—. քիմ.* cyanogène, *կիանածին, կապտածին։*

Цо́коль| *—. (գերմ.) ճրտրպտ. խարիսխ. պատուանդան.* **-ный** *—ծ. խարիսխի. պատուանդանի, -նային։ [ոսյին միութիւն։*

Цольфере́йнъ *—. (գերմ.) պտմ. մաք-*

Цý|говый *—ծ. цугъ-ի.* **-гъ** *—. (գերմ.) ցուգ, շարքաւոր լծուածք (շորս կմ աւելի ձիաներ միմիանց յետևից զոյգ-զոյգ կապքից լծուած).* цýгомъ *մ. ցուգով, քառաձի, վեցաձի...*

Цука́тъ *—. (իտ.) եփած և շաքարած մրգագործն կմ միրգ։ [менъ։*

Цунгъ-ли-я́менъ *ա.* Тцунгъ-ли-я-

Цýрка *ի. (լեհ.) աղջիկ, օրիորդ.*

Цуръ *ա.* Чуръ. *[նուէր)։*

Цы *չ. —ն հ. ցը (Ц. տառի սլաւոնական ա-*

Цы́би|ковый *—ծ. թէյարկղի.* **-къ** *—. (թուրք) 1, թէյարկղ (նոր մաշկած մորթով պատած) 2, այս մորթը.* «Пьеръ, обýтый въ башмаки́, сши́тые для него́ К—ымъ изъ [цы́бика...»

Цыбýля *ա.* Цибýля.

Цыга́|нить (-ню -нять) ն. *ռմկ.* 1, *անհաւատարմութեամբ, 'գողաշու պէս' մուրալ, խնդրել, ժտել.* 2, *խաբել, սրիկայութիւն անել.* **-нка** է. 1, *բոշայ, գնչու կին, աղջիկ.* 2,* *խաբեբայ, սրիկայաբարոյ կին, աղջիկ.* **-нски** մ. *բոշայի, գնչուի պէս.* **-нскій** ած. 1, *ցիգանի, -նայի, բոշայի, գնչուի.* 2,* *խաբեբայական, սրիկայական.* **-нство** չ. 1, *ցիգանութիւն, խաբեբայութիւն, սրիկայութիւն.* 2, *ծաղրելը, ծանակելը, նշաւակելը, -կում, 'մասխարայ գըցելը'.* **-нъ** ա. (յ. цыга́ны և цыга́не; *սեռկ.* цыга́нъ) (*Թուրք.*) 1, *ցիգան, բոշայ՝ գնչու.* 2,* *խաբեբայ, սրիկայ։*

Цымба|ли́стъ ա. *կիմբալահար, տիմպանահար.* **-лы** է. յ. (լա.) *երժ.* 1, *կիմբալ, տիմպան.* 2, *ծնծղայք.* **-льный** ած. 1, *կիմբալի, տիմպանի.* 2, *ծնծղայքի։*

Цын|га́ է. *բժ.* *լնդացաւ, լնդախտ.* **-го́тный** ած. *լնդացաւի, լնդախտի. լնդացաւով, լնդախտով բռնուած, վարակուած։*

Цыно́|вка է. **-вочка** *նւզ.* *խիտ փսիաթ, խսիր, սփռիթ, նաճայ.* **-вочникъ** ա. *փսիաթագործ.* **-вочный** ած. *փսիաթի(ց), խսիրի(ց)։*

Цы́|пки, покъ է. յ. **-почки**, чекъ *նւզ.* 1, *ռմկ.* *պատառուածք, պատառուած տեղ (ոտների վերայ).* 2, *ոտների պճեղների ծայրեր.* подниматься, ходить на цыпочкахъ; 3, *ռմկ.* և *փղքշ.* *վառեկ, մատղաշ թռչնիկ.* **-плёнокъ**, нка ա. (յ. цыпля́та, -тъ) [*հաւի*] *ճուտ.* **-плёночекъ**, чка *նւզ.* *ճուտիկ.* цыпля́тъ по о́сени счита́ютъ (*առծ*). *ճուտերի վերջն է գովելի.* **-пля́чій**, ья, ье ած. [*հաւի*] *ճուտի.* **-почки** *նւզ.* տ. Цы́пки; **-пушка** է. *փղքշ.* *ճուտիկ, ճուտիկ ջան.* **-пъ-цыпъ** Վ. *ջու, ջու, ջու (արտասանուած են հաւերին հաւաքելիս)։*

Цырю́ль|никъ ա. (*լեհ.*) *վարսավիրայ, սափրիչ, 'դալլաք'.* **-ническій** ած. *վարսավիրայի, սափրիչի, 'դալլաքի'.* **-ничество** չ. *վարսավիրայութիւն, սափրչութիւն, 'դալլաքութիւն'.* **-ня** է. *վարսավիրայի արհեստանոց, տուն։*

Цытва́|рный ած. *Թուրքաստանի օշինդրի, գծուարի.* ц—ое сѣмя *բս.* semen cinae, *օշինդրասերմ, գծուարասերմ.* **-рь** է. *բս.* Artemisia maritima s. cina *Թուրքաստանի օշինդր, գծուար։*

Цы|фи́рный ած. *գաղտնագրի.* **-фи́рь** է. (*գերմ.*) *մի տեսակ գաղտնագիր.* **-фра** տ. Ци́фра.

Цыцъ Վ. *սուս, սուս կացէք, սաղ արա։*

Цѣ|вка է. 1, *ջուլհակի ճախարակ, կոճ (որի վերայ թելը փաթաթուած է).* 2, *փող, եղեգ.* зо́нтичная ц. *հովանոցի փող, կոթ.* 3, տ. Коклю́шка 1; **-вни́ца** է. *որինդ, եղեգնափող, 'պիկու'.* **-вочка** *նւզ.* տ. Цѣвка; **-вочный** ած. *ճախարակի.* **-вьё** չ. *ձող, կոթ.* ц. я́коря *խարսխաձող։*

Цѣ|ди́лка է. **-ди́ло** չ. *քամիչ* [*գործիք, մաղ ելն*]. холщёвая ц. *քամիչ քաթան.* **-ди́льный** ած. *քամելու, քամիչ, զտելու, զտիչ.* ц. холстъ; ц. ка́мень; **-ди́ть** (-жу́ -дятъ), нац—, проц— ն. 1, *ածել, թափել (օր ատակաից գինի, գարեջուր).* 2, *քամել, զտել.* ц. бульо́нъ сквозь си́то; **-жéніе** չ. 1, *ածելը, թափելը.* 2, *քամելը, զտելը.* **-живать** տ. Цѣди́ть.

Цѣле́бный ած. *բժշկարար, բուժարար,* [*լռամիջ։*]

Цѣлесообра́з|но մ. *նպատակայարմար կերպով.* **-ность** է. *նպատակայարմարութիւն.* **-ный** ած. *նպատակայարմար։*

Цѣлибу́ха է. *բս* Strychnos nux vomica, *փսխեցուցիչ, որձացուցիչ ընկոյզ։*

Цѣливать, ся տ. Цѣ́лить, ся II.

Цѣ|лико́мъ մ. *ամբողջապէս, ամբողջովին, բոլորովին.* **-лина́** է. *կուրդ, խամ հող։*

Цѣли́тель| ա. **-ница** է. *բժշկող; բուժող այր, կին.* **-ный** ած. *բուժիչ, բուժող։*

I. **Цѣ|ли́ть** (-лю́ -ля́тъ), исц— ն. *բուժել, բժշկել։*

II. **Цѣ|лить** (-лю -лятъ), **-литься** (-люсь -лятся) չ. 1, въ кого́, во что *մէկին, մի բանի նշան գնել, նշան առնել.* ц. въ мише́нь *նշան գնել, հրացանը նշանին, նպատակակէտին ուղղել.* 2,* *մի բանի ակնարկել, մի բանի վերայ ակնարկութիւն անել.* 3, *մի բանի ձգտել.* **-лкій** ած. *քաջ նշանառու, անվրէպ նշանին զարկող, դիպցնող.* **-лко** մ. *անվրէպ, չէշտակի։*

Цѣлко́|викъ ա. **-вый**, аго ա. *արծաթէ ռուբլի։*

Цѣлова́ль|никъ ա. 1, *գինեվաճառ, օղեվաճառ, գինետուն, օղետուն պահող.* 2, *Ռմկ.* *պետական կայքերի կառավարիչ, պահապան.* **-ница** է. *սորա կինը.* **-ническій** ած. *գինեվաճառի, գինետուն, օղետուն պահողի։*

Цѣ|лова́ніе չ. *համբուրելը, -բուրմ, 'պագելը', 'պաչելը'.* кре́стное ц. *խաչ[աւետարան]ը համբուրելը (երդուելիս). երդում.* ц. руки́ *ձեռքը համբուրելը.* **-лова́ть** (-лу́ю -ю́тъ), поц— ն. *համբուրել, 'պագել', 'պաչել'.* ц. ру́ку, въ ру́ку *ձեռքը համբուրել.* ц. въ гу́бы *պռօշար անել.* ц. крестъ *խաչը համբուրել.* *Ռմկ.* *երդուել.* цѣлу́ю васъ отъ всего́ се́рдца; **-ся** *համբուրուել, միմեանց համբուրել, 'պագել', 'պաչել'։*

Цѣлодне́вный ած. *ամբողջ օրը տևող.* ц—ая рабо́та.

Цѣ́лое, аго չ. *ամբողջ, ամբողջութիւն.* ц. бо́льше, не́жели часть его́; въ э́той ка́ртинѣ есть недоста́тки, но въ ц—омъ она́ нра́вится — *բայց ամբողջութեամբ վերցրած նա գուրեկան է։*

Цѣлоку́п|но մ. *ամբողջովին.* **-ность** է. *ամբողջութիւն.* **-ный** ած. *ամբողջ, ամբողջական։*

Целому́д|ренность է. տ. Цѣлому́дріе; **-ренный** ած. *անարատ, անբիծ, անմեղ, կոյս, ողջախոհ, պարկեշտ.* **-ріе** չ. *անարատութիւն, անբծութիւն, անմեղութիւն, կուսութիւն, ողջախոհութիւն, պարկեշտութիւն։*

Цѣло|стно մ. *ամբողջովին, ամբողջապէս.* **-стность** է. *ամբողջութիւն, լրութիւն.* Росі́я и Япо́нія обяза́лись соблюда́ть ц. Кита́я; европе́йскій конце́ртъ соблюда́етъ ц. Ту́рціи; **-стный** ած. *ամբողջ, անբաժան.* **-сть** է. *ամբողջութիւն, լրութիւն, անբաժանութիւն.* я сберегу́ въ ц—и ва́ши де́ньги *ես ձեր փողը կը պահեմ անձեռնմխելի կերպով։*

Цѣ́лый ած. 1, *ամբողջ, բովանդակ.* онъ съѣлъ ц. хлѣбъ; я рабо́талъ ц. день; по ц—ымъ недѣ́лямъ *ամբողջ շաբաթներով.* крои́ть изъ ц—аго куска́; 2, *ողջ, առողջ,*

անվնաս, անձեռնմխելի. онъ возвратился цѣлъ и невредимъ նա ողջ, առողջ վերադարձաւ. посуда разбита, а мебель цѣла; *уходи, пока цѣлъ հեռացիր, քանի որ կենդանի ես։

Цѣль| է. (գերմ.) 1, նշան, նշանակէտ. стрѣлять въ ц. նշանին հրացան արձակել. стрѣлянiе въ ц. նշանով հրացանաձգութիւն. попасть въ ц. նշանին դիպչել, զարկել. 2, նպատակ, դիտաւորութիւն. достигнуть цѣли, своей цѣли; съ какой цѣлiю? съ цѣлiю получить мѣсто; ц. жизни; **-ба** է. նշանով հրացանաձգութիւն։

Цѣль|но մ. ամբողջ, անվնաս. մի ամբողջ կտորից. **-ножаберный** -ծ. կնդ. ամբողջ խռիկներով. **-ность** ա. Цѣлость; **-ный** -ծ. 1, ամբողջ, մի կտորից. ц—ое колесо անիւ, որ մի կտորից շինած. изъ ц—аго куска; статуя изъ ц—аго мрамора; крестъ изъ ц—аго золота խաչ հած ոսկուց. 2, անխառն, անարատ. ц—ое молоко; ц—ое вино.

Цѣ|на է. գին, արժէք, արժողութիւն. ц. на хлѣбъ высока հացի գինը բարձր է. поднять цѣну на товаръ; понизить цѣну; продавать по дешёвой цѣнѣ; хлѣбъ въ цѣнѣ հացը գին ունի. лошадь цѣною во сто рублей ձի, որի գինն է 100 ռ. **-нивать** ա. Цѣнить; **-нимый** -ծ. գնահատելի. **-нитель** -. **-нительница** է. գնահատող այր, կին. **-нить** (-ню -нять), оц— ն. 1, գնահատել, գին դնել. онъ дорого цѣнитъ этотъ перстень; во сколько цѣните вы этотъ домъ? 2,*գնահատել. я цѣню его услуги; онъ ни во что не цѣнитъ мою дружбу նա իմ բարեկամութիւնը ոչ ոչինչ է համարում. **-нно** մ. թանգ(կ). **-нность** է. 1, բարձր, մեծ գին, մեծագնութիւն, թանգագնութիւն. 2, գին, արժէք, արժողութիւն. *ронять ц. чего-либо մի բանի գինը, արժէքը ձգել. бумажныя деньги имѣютъ условную ц.; **-нный** -ծ. թանգ(կ)ագին. մեծագին, ծանրագին. ц. подарокъ; вещь цѣнная; **-новщикъ**, á -. [վարչութիւնից նշանակուած] գնահատող, գին կտրող (իրերի)։

Цѣпень, пня ա. Солитеръ 1.

Цѣпенѣ|нiе չ. չորանալը, քարանալը, ընդարմանալը, անզգայանալը. **-ть**, оц— չ. չորանալ, քարանալ, ընդարմանալ, անզգայանալ։

Цѣпникъ նւզ. ա. Цѣпъ.

Цѣп|кiй -ծ. 1, կպուկ, կպչուն. մագլցող. գալարուն, գալարուող. մի բանի դիւրութեամբ փաթաթուող, կպչող. 2,*կռուարար. **-кость** է. 1, կպուկութիւն, կպչունութիւն. մագլցողութիւն, ընդունակութիւն մի բանի դիւրութեամբ փաթաթուելու. 2,*կռուարարութիւն. **-ко** մ. ամուր, 'պինդ պէս' կպչելով. **-кохвостый** -ծ. գալարաստուն. семейство ц—ыхъ обезьянъ Новаго Свѣта կնդ. Platyrrhinida, տափակաքիթ կամ Ամերիկայի կապիկներ (գալարաստուն կապիկներ). **-лять** ն. 1, բռնել, ճանկել, կարթել. 2,*աշխատել կառչել, կառչ ընդունել. **-ляться** -ներ. կպչել, փաթաթուել, բռնել, ճանկել (մի բանից). попугай цѣпляется клювомъ թութակը մագլցում է կտցով։

Цѣпнякъ, á -. ցորենի թմբիչի (цѣпъ) կոթ։ [ц—ая собака կապած, կապովի շուն։

Цѣпной -ծ. շղթայի, 'զնջիլի'. ц. мостъ;

Цѣповой -ծ. ցորենի թմբիչի (цѣпъ).

Цѣпоч|ка է. բարակ, նուրբ շղթայ, շղթայիկ. ц. къ часамъ; ц., которою связываютъ руки арестантовъ; **-ный** -ծ. բարակ, նուրբ շղթայի, շղթայիկի։

Цѣпъ -. ցորենի թմբիչ, գմբիչ (ցորեն և ուրիշ հացահատիկներ ծեծելու գործիք)։

Цѣпь է. շղթայ, 'զնջիլ'. привязать собаку на ц. շանը կապել. спустить собаку съ цѣпи շանը արձակել. быть въ цѣпяхъ շղթայուած լինել. ц. горъ լեռների շղթայ. гальваническая ц. Ֆիզ. գալվանական շղթայ։

Ч.

Ч, ч ռուս. այբ. 24-րդ տառն է։ Ճչային բաղաձայն է և հնչւում է ինչպէս հայոց չ-ն։

Чабанъ -. (Թուրք.) չոբան. խաշնարած։

Чабё|рный -ծ. կորդիւն, 'քոնդար'. **-ръ** -. բս. Satureja hortensis, կորդիւն, 'քոնդար'։

Чабурокъ, рка -. փայտէ զնդակ (Թոկի ծայրին ամրացրած)։

Чаи|канie չ. ճճճճայնելը, ճճճճոց, լըմլմալը (ծամելիս, ծառքելիս). **-кать**. **-кнуть** չ. ճճճճայնել. լմլմալ (կերակուրը ծամելիս, ծառքելիս)։ [հասարակ նզածաղիկ։

Чаганъ -. բս. Artemisia vulgaris,

Чагрáва է. կնդ. Sterna caspia, կասպեան ծովածիծառ։

Ча|дить (-жу -дять), нач— ն. մխալ ծխով, ածխահոտով լցնել. ч. комна

-дный -ծ. **-доватый** նւզ. ծխով, մի ածխահոտով լցուած, լիք։ [Адам

Ча|до չ. որդի, զաւակ. всѣ мы

Чадолю|бивый -ծ. որդեսէր, կամէր. ч—ая мать; **-бiе** չ. որդեսիրու

Чя ... ու մահմեդական
կանա
Ч ... -ծ-
խի)
лу
нс

բնտանի կչաին անցկացնել. **-ничекъ,** чка *նւզ. տ.* Чáйникъ.

Чáйный *-ծ. թէյի.* ч—ая чáшка; ч—ая лóжка; ч—ое дéрево *բս.* Thea chinensis, *չինական թէյ, թէյածառ.* ч á й н а я. *տ. վերև։*

Чá|леніе *չ. կապելը, ամրացնելը.* **-ливать, -лить**(-лю -лятъ) *ն. կապել, ամրացնել (նաւակը, նաւը).* **-лка** *է.* **1,** *տ.* Чáленіе; **2,** *թոկ, պարան (որով նաւը ափ հանելով կապում են)։*

Чал|ма́ *է. (թուրք.) չալմա, գոլբանդ, գլխի կապոց, փաթթոց, գլխակապ, գլխապատ (արամարգկանց).* **-монóсецъ,** сца *-.* **-монóсный** *-ծ. գլխի փաթթոց կրող։*

Чалопѣгій *-ծ. 'չալ', սպիտակ մորթով և գորշ բծերով (ձիու մասին)։*

Чалты́къ, á *-. կով. չալթուկ։*

Чалъ *-. տ.* Чáлка 2.

Чáлый *-ծ. գորշ խայտախարբիւ (ձիու մասին).* ч—ая лóшадь.

Чамáрка *է. (լեհ?) լեհական զգեստ մի։*

Ча|нъ *-.* **-никъ** *նւզ. չան, տաշտ, կիսատակառ, քուզայ (փայտէ մեծ աման)։*

Чапáръ *-. կով. չափար։ [լեռնադէպ։*

Чáполоть *է. բս.* Hierochloa borealis,

Чапрá|къ, á *-. (թուրք.)* **-чóкъ,** чкá *նւզ. սթար (ձիու զարդարան ծածկոյթ). տապճակ, 'ընփուշ'.* **-чный** *-ծ. սթարի, տապճակի, 'ընփշի'։*

Чá|ра *է. գաւաթ.* **-рка** *է. նւզ. բաժակ.* ч. винá *մի բաժակ օղի։*

Чаровáть (-рýю -ютъ), оч— *ն. կախարդել, հմայել, թովել, դիւթել.* ч а р ý ю щ і й *է. -ծ. կախարդիչ, հմայիչ, հմայող, թովիչ, թովող, դիւթիչ, դիւթական։*

Чародѣ́й| *-.* **-ка** *է. կախարդ, հմայ, թովիչ, մոգ, վհուկ այր, կին.* **-ный, -скій, -ственный** *-ծ. կախարդական, հմայական, թովիչ, մոգական.* **-ство** *չ. կախարդութիւն, հմայութիւն, վհկութիւն, մոգութիւն.* **-ствовать** (-вую -ютъ) *չ. կախարդութիւն, հըմայութիւն, վհկութիւն, մոգութիւն անել, դիւթել։*

Чáроч|ка *է. նւզ. պատիկ բաժակ.* придéрживаться ч—и *[յաճախ, չարունակ] խմել.* **-ный** *-ծ. բաժակով, գաւաթով.* ч—ая продáжа винá *գաւաթով աւատուր օղու, գինու։*

Ча|рýющій *տ. վերև* чаровáть; **-ры** *է. յ. կախարդութիւն, հմայութիւն, վհկութիւն. հմայք, թովք, կախարդանք։*

Часи́шки *նւզ. և նխտ. տ.* Часы́; «у К—ча ч. воръ стянýлъ.

Часóвe|нка *նւզ. տ.* Часóвня; **-нный** *-ծ. մատուռի, մատրան։*

Часóв|никъ *տ.* Часословъ; **-ня** *է. մատուռ. աղօթատուն, աղօթարան (պատիկ չինութիւն կանթեղով և սուրբ պատկերներով)։*

Ча|совóй *-ծ. ժամի, 'սահաթի'.* **2,** *մի ժամվայ, մի ժամ տեւող կամ անցած.* ч. визи́тъ; ... *ժամացոյցի.* ч—áя стрѣ́лка *ժամացոյց սլաք* (... минýтная с.); *ժամացոյցի սըլաք.* **2,** мáстеръ *ժամագործ, 'սահաթսազ'.* ч—ое мастерствó *ժամագործութիւն, 'սահաթ-սազութիւն'.* ч а с о в ó й, óго *-. ժամապահ, պահակ, [պահնորդ].* постáвить ... **-щи́къ,** á *-. ժամագործ, 'սահաթսազ'.* точи́льщикъ -ч. *կնգ. մահուան ժամացոյց.* **-сóкъ,** ска́ *-. նւզ. մի թեթև ժամ.* **-сослóвъ** *-. ժամագիրք [սաղմոս].* **-сóчекъ,** чка *նւզ. տ.* Часóкъ.

Чá|стенькій *-ծ. նւզ.* **1,** *բաւականին յաճախ.* **2,** *բաւականին խիտ.* **-стéнько** *մ. նւզ. բաւականին յաճախ, սաէպ.* **-стёхонько** *մ. խիստ յաճախ, խիստ սաէպ.* **-сти́ть** (-щý -стя́тъ) *չ. յաճախ անել, յաճախացնել. յաճախանալ։*

Части́|ца *է.* **-чка** *նւզ.* **1,** *պատիկ մաս. մասնիկ.* **2,** *քերկ. մասնիկ.* **-чный** *-ծ. մասնական, մասնակի։*

Чá|стію *մ. մասամբ.* кóрпусъ ѳтотъ состáвленъ ч. изъ пѣхóты, ч. изъ кавалéріи; ч. въ гóродѣ, ч. въ дерéвнѣ; **-стно** *մ. մասնաւորապէս, առանձին.* **-стновладѣ́льческій** *-ծ. մասնաւոր [սեփականութեան կալուած], մասնաւոր մարդկանց [պատկանող].* ч—ія зéмли; **-стное,** аго *չ. մաթմ. քանորդ.* **-стность** *է. առանձին, մասնաւորութիւն, պարագայ.* ѳто изли́шнія ч—и *գորածելուց մանրամասնութիւններ, բաներ, պարագաներ են.* въ ч—и *մասնաւորապէս.* **-стный** *-ծ. մասնաւոր, մասնակի.* ч. человѣ́къ; ч—ая слýжба; ч. домъ; ч—ымъ óбразомъ *մասնաւորապէս.* ч á с т н ы й, аго *-. կմ* ч. прéставъ *առանձին քաղաքամասի պրիստաւ, վերակացու.* ч á с т н о е, аго *չ. տ. վերև իր անգամ.* ч—ымъ óбразомъ *մասնաւորապէս, մասնաւոր, մասնակի կերպով։*

Чáсто *մ.* **1,** *յաճախ, սաէպ, չատ-չատ.* ѳто ч. случáется; какъ ч. вспоминáлъ я объ васъ! ч. бывáть въ теáтрѣ *յաճախ թատրոն գնալ.* **2,** *խիտ կերպով, խտապէս, 'գալին'.* холстъ сóтканъ ч.; рожь посѣ́яна сли́шкомъ ч.

Частокó|лецъ, льца *-.* **-ликъ** *նւզ.* **-лъ** *-. խաչցանկ, խաչմանգակ (միմեանց կըչտին, խիտ ու խիտ գարկած ցցերի ցանկ, վանդակ), ցցապատ պատնէչ, ցցմանգակ։*

Чá|стоость *է. յաճախութիւն, սաէպ, յաճախ լինելը, պատահելը։*

Частотá *է. խտութիւն, 'գալինութիւն'։*

Частýха *է. բս.* Alisma plantago, *ջրային գաւազանիկ։*

Чáстый *-ծ.* **1,** *յաճախ, յաճախակի, սաէպ.* ч—ое посѣщéніе; ч—ое употреблéніе; ч—ое повторéніе слýчаевъ; ч. гость *յաճախ հիւր եկող կամ գնացող.* **2,** *խիտ, թանձր, թաւ, 'գալին'.* ч. лѣсъ; ч. дождь *առատ անձրև.* ч. холстъ.

Часть *է.* **1,** *մաս.* цѣ́лое бóльше своéй чáсти; пять частéй свѣ́та; чáсти рѣ́чи *քերկ. մասունք բանի, խօսքի մասեր.* по частя́мъ *մաս-մաս.* по бóльшей чáсти *կմ* бóльшею чáстію *մեծ մասամբ.* больнáя ч. тѣ́ла.; бóльшая ч. людéй *մարդկանց մեծագոյն մասը, մեծամասնութիւնը.* во вторóй ч—и гóрода былъ пожáръ *երկրորդ քաղաքամասում հրդեհ կար.* удѣли́ть комý часть изъ при́были *մէկին չահից մաս հանել.* я далъ на свою́ ч. стóлько-то *ես իմ մասի համար այսքան տուի.* пéрвая ч. словаря́; **2,*** *գործ, բան, ճիւղ, ասպարէզ.* ѳто не по моéй чá-

сти այդ իմ բանը չէ. это по моей ча́сти այդ իմ գործն է, դորա մէջ ես ձեռնհաս եմ. ча́стiю (ча́стью) տ. վերև իր տեղում:

Частѣ́ть չ. խառնել, թանձրանալ, 'գալիճանալ':

Ча|съ տ. (սեռկ. ча́са; բայց два, три, четы́ре часа́; յ. часы́, о́въ) **1**, ժամ, 'սահաթ'. кото́рый ч. на ва́шихъ часа́хъ? քանի ձեր ժամացոյցի ժամի քանիսն է. въ кото́ромъ часу́? ժամի քանիսին. въ пя́томъ часу́ ժամի չորսից յետոյ. уже́ шесто́й часъ ժամի հինգից արդէն անց է. въ двѣна́дцать часо́въ но́чи կէս գիշերին. съ семи́ часо́въ до десяти́ ժամի եօթից մինչև տասը. часы́ досу́га, свобо́дные часы́ ազատ, պարապ ժամեր. би́тый ч. ամբողջ ժամ. я васъ ждалъ би́тый ч.; сме́ртный ч. մահուան ժամ. взять изво́зчика на часы́ ժամով կառք վարձել съ ча́су на ч., ч. о́тъ часу ժամ առ ժամ, իւրաքանչիւր ժամ. больно́й ч. о́тъ часу слабѣ́етъ; **2**, տաճ. ժամ, ժամանակ, 'վախտ'. въ ч. յարմար ժամանակ, պատեհ ժամին. не въ часъ անյարմար ժամանակ, անպատեհ ժամին. въ до́брый ч. յաջողութիւն, Տէրն ընդ քեզ. *не ровéнъ ч. ով գիտէ ինչ կը պատահի. **-сы́**, о́въ տ. յ. **1**, ժամացոյց, 'սահաթ'. карма́нные ч.; золоты́е ч.; стѣ́нные ч. съ ма́ятникомъ պատի, ճօճանակաւոր ժամացոյց. со́лнечные ч.; перевести́ стрѣ́лку часо́въ впере́дъ. наза́дъ ժամացոյցի սլաքն առաջ գցել, յետ գցել. **2**, եկղ. ժամ, պաշտօն, ժամերգութիւն, օրհներգութիւն. **3**, զգմ. ժամապահութիւն, ժամապահութեան, 'զարաւուլ քաշելու' միջոց. быть, стоя́ть на часа́хъ հսկել, 'զարաւուլ քաշել'. смѣни́ться съ часо́въ ժամապահութիւնից հեռանալ, ազատուել:

Ча́хликъ տ. բս. սերմնարտն (ժամաբ):

Ча́х|лость է. ծիւրութիւն, վատութիւն, քամուածութիւն. **-лый** ած. քամուած, հալ ու մաշ եղած, հալից ընկած, 'լղարած', նիհարած, վատ, ծիւրեալ. **-нуть** (-ну -нутъ; անց. чахъ -хла, о), несч— չ. ծիւրել, հալուել, մաշուել, 'հալ ու մաշ լինել'. *уже́ три го́да, что онъ ча́хнетъ արդէն երեք տարի է, որ նա տառապում, 'հալ ու մաշ է լինում':

Чехо́|лъ, **-ликъ** տ. Чехо́лъ, -ликъ.

Чахо́|тка է. բորոտեցող, հիւծախտ, ծիւրախտ, թոքախտ. **-точный** ած. թոքախտաւոր, թոքախտ, բորբոքեալ ունեցող:

Ча́|ша է. բաժակ, 'թաս'. (կշեռքի) նժար. пить кругову́ю ч—у ընդհանուր, ընկերական բաժակից խմել. пить мёртвую ч—у ողնդի պէս ծծել. *испи́ть до дна ч—у золъ չարիքների բաժակը ց'մրուր պարպել. *ч. терпѣ́нiя переполнена, преисполнена (գործ.) գանակը ոսկրին է հասել:

Чаше|ви́дный ած. բաժակաձև. **-ли́стикъ** տ. բս. sépale, բաժակատերև:

Ча́ше|чка է. նւզ. **1**, պստիկ բաժակ, 'թաս'. **2**, բս. calix. բաժակ. **-чный** ած. **1**, բաժակի. 'թասի'. **2**, բս. բաժակաւոր:

Ча́|шка է. **1**, բաժակ. 'թաս'. ча́йная ч.; вѣсовы́я ч—и կշեռքի նժարներ. **2**, կզմխ. колѣ́нная ч. ծնկան խուփ, ծնկոսկր. **3**, բս. cupula. բաժակ. **4**, պահպանակ (սուսերի). **-шкови́дный** ած. բաժակաձև. **-шкоцвѣ́тникъ** տ. բս. Calycanthus, համեմվարդուկ. **-шница** է. բս. Cyathus, բաժակածաղիկ. **-шный** ած. բաժակի, 'թասի':

Ча́ща է. **1**. թաւուտ, մացառուտ. **2**, թաւ. խիտ, թանձր, 'դալին' անտառ, 'մէշայ':

Чаще́ ած. և մ. բաղդատ. աստ. աւելի յաճախ, ուէպ. յաճախադոյն. какъ мо́жно ч. որքան կարելի է յաճախ. ч. всего́ ամենից յաճախ, ուէպ:

Ча́|ю տ. Ча́ять; **-ющiй** ըյ. ած. սպասող, ակնկալող. **-янiе** չ. սպասելը, ակնկալելը, -լութիւն. сверхъ ч—iя հակառակ ակնկալութեան, անակնկալ կերպով. въ ч—iи награ́ды վարձատրութեան ակնկալութեամբ. **-ять** (-ю -ютъ) ն. սպասել, ակնկալել. я э́того не ча́ялъ; чего́ не ча́ешь, то получа́ешь կամ то скорѣ́е сбу́дется (առած). онъ въ ней души́ не ча́етъ նա այդ աղջկայ համար խելագարուած, 'գժուած' է:

Чва́|ниться (-нюсь -нятся) չ. հպարտանալ, պարծենալ. *ч. свои́мъ дворя́нствомъ; **-нливость** է. հպարտութիւն, պարծենկոտութիւն, սնապարծութիւն. **-нливый**, **-нный** ած. հպարտ, ամբարտաւան, գոռոզ, մեծամիտ. պարծենկոտ, սնապարծ. **-нство** չ. հպարտութիւն, ամբարտաւանութիւն, պարծենկոտութիւն, սնապարծութիւն:

Чва́ртка է. քառորդաշափ (ենթադեցական երգեցողութեան մէջ):

Чеба́къ, а́ տ. կնդ. Cyprinus barbatus, կարմրաձուկ. золото́й ч. ոսկէ ձկնիկ:

Чебё|рный, **-ръ** տ. Чабёрный, -ръ.

Чебота́|рный ած. կօշկակարի, 'փինաչու'. **-рь**, а́ տ. (Թուրք.) կօշկակար, 'փինաչի':

Чебура́хнуться տ. Чубура́хнуться.

Чеви́ки տ. յ. կովկ. չասեր: [խոտ:

Чегера́нъ տ. բս. Hedysarum, Թփա-

Чего́ տ. Что.

Чегра́ва տ. Чагра́ва.

Чей, чья, чьё (чьего́, чье́й; чьему́, чьей; чей, чью; чьимъ, чье́ю (чьей); о чьёмъ, о чье́й; յ. чьи, чьихъ, чьимъ, чьи́ми, о чьи́хъ) դեր. ստաց. ում, որի. ում, որի. чей э́то домъ? այդ ում տունն է, այդ տունն ումն է. чья дере́вня? այդ ում գիւղն է, այդ գիւղն ում է պատկանում. чьё э́то ружьё? այդ ում հրացանն է. чьи э́то стихи́? այդ ում [գրած] ոտանաւորներն են. чьё э́то приказа́нiе? այդ ում հրամանն է, այդ հրամանն ումնից է. остерега́йтесь того́, чьё честолю́бiе не зна́етъ предѣ́ловъ զգուշացէք նորանից, որի փառասիրութիւնն [չափ ու] սահման չէ ճանաչում:

Чека́ է. (засо́вка, удéрживающая колесо́ на оси) երիթ, սանդուղք, 'սանու' ծայրի փայտ, փակիչ. բոլորի ծայրի բեեռ, 'մեխ':

Чека́|лка է. **-лъ** տ. կնդ. **1**, Lepus pusillus, Թզուկ նապաստակ. **2**, տ. Шака́лъ.

Чека́|ненiе չ. **1**, [դրամ, մեդալ] կոխելը, 'կոխելը'. **2**, 'կոխելը', նախշելը, դրուագելը (մետաղէ ամաններ). **-нить** (-ню- нятъ), **-нивать** ն. **1**, [դրամ, մեդալ] կոխել. 'կոխել'. **2**, 'կոխել'. նախշել, դրուագել (մետաղէ ամաններ). **-нка** է. տ. Чека́ненiе; **-нный** ած. 'կոխած', դրուագած. ч—ая рабо́та 'կոխած' գործ, դրուագագործ. **-нщикъ** տ. **1**, դրամ,

'փող', մեղալ կարող. 2, մետաղէ ամանեղէն 'կանոց', նուշխող, զդուագող. -нъ —. դրամ, մեղալ կոխելու, 'կոխելու' գործիք:

Чеканáрь, я —. Թակ, Թակիչ:

Чекмéнь, я —. (Թուրք.) վերնազգեստ, բաճկոն (կազակների):

Че|ковóй —. չէկային, փոխանակագր-[ների]. ч—ая книга; **-кополучáтель** —. չէկ. փոխանակագրի ստացող: [кáлка. 1

Чекý|ша է. ձող[ի], մաճակ. **-шка** ш. Че-

Чекъ —. (անգլ.) չէկ, փոխանակագիր. *быть, держáться на чекý զգուշանալ, զգոյշ, աչալուրջ, շրջանկատ լինել:

Челибýха է. բս. Strychnos nuxvomica, որձաքաղցրէ ընկոյզներ. որձաքաղցրէ ընկոյզ:

Чёлка է. ճակատի փունջ (ձիու ճակատին):

Челнó|къ, á —. 1, նաւակ, մակոյկ (երկար և նեղ, մի գերանից). 2, ткáцкій ч. կըծիկ, մաքոք, 'թարթր'. **-чникъ** —. կէծագործ, 'թարթարագործ'. **-чный** —. 1, նաւակի. 2, կէծիկի, 'թարթրի':

Чёлнъ ш. Челнóкъ.

Челó չ. 1, ճակատ. бить комý челóмъ մէկի առաջ ծունր դնել, մէկին երկրպագել, խնդրել. бить комý челóмъ чѣмъ-либо մէկին մի բան նուիրել, մէկին 'փէշքաշ' տալ. бить челóмъ комý барáномъ; твоимъ добрóмъ да тебѣ же челóмъ (առած.) քո եղը քո ամէն ես քաւմ. 2, գլուխ, գագաթ, կատար. горá возносящая ч. своё до облаковъ; 3, բերան. ч. пéчи վառարանի բերանը, անցքը, գուռը. 4, 'գլուխ', ասաց հայանկարի. вóрохъ раздѣляется при вѣйкѣ на ч. и озáдокъ.

Челобú|тная, ой, **-тни** է. խնդրագիր. գանգատ, բողոք. **-тный** —. խնդրագրի. գանգատի. **-тчикъ** —. **-тчица** է. խնդրարկու, հիւր. գանգատաւոր այր, կին, պահանջատէր. **-тничество**, գանգատներ, -գրաւիր. **-тье** չ. 1, ш. Челобитная; 2, յարգանք:

Человѣколю|бецъ, бца —. մարդասէր. **-біе** չ. մարդասիրութիւն. **-бивый** —. մարդասիրական. ч—ое общество; **-біе** չ. մարդասիրութիւն:

Человѣконенавист|никъ —. **-ница** է. մարդատեաց այր, կին. **-ническій** —. մարդատեացութեան, -ատեց. **-ничество** չ. մարդատեացութիւն. **-ный** —. մարդատեաց:

Человѣкообрáзный —. մարդակերպ, մարդանման. ч—ыя обезьяны.

Человѣкоубій|ство չ. մարդասպանութիւն. **-ца** հ-ր. մարդասպան:

Человѣ|къ —. (անեզ. человѣкъ, չ. человѣки, եզ. ու. է, իսկ ասուելիքներում գործածական է люди բառը) 1. մարդ. дóбрый, злой ч.; великій ч.; воéнный ч. զինուորական. торгóвый человѣкъ վաճառական. молодóй ч. երիտասարդ. ýмный, глýпый ч.; áрмія во сто тысячъ ч. հարիւր հազարանոց զօրաբանակ. на этомъ балѣ было бóлѣе ста ч.; заплатить по два рубля съ человѣка մարդագլուխ երկու ռուբլի վճարել. что это за ч.? դա ով է, ինչ մարդ է. 'ինչպրան' է'. ч. ч—у рознь (առած.) մարդ էլ կայ, մարդ էլ, ամէն մարդ Հաւասար չի, ամէն ատելի ապատ չէ. у негó вóсемь ч. дѣтéй նա ութ որդի

ունի. 2, ծառայ, սպասաւոր. нанять себѣ ч—а; ч.! подáй воды; **-чекъ**, чка —. նուաղ. մարդուկ, պատիկ մարդ. **-ческій** է. ինչպէս մարդ, մարդկօրէն, մարդավարի. **-ческій** —. մարդու, մարդկային. ч. рость; ч. родъ; ч—ое лицó; ч—ая слáбость; **-чество** չ. մարդկութիւն. **-чина** է. մարդու, 'բանեբ' մեր. **-чишко** —. Նիստ. աղքատիկ մարդ. **-чій**, ья. ье —. մարդու. **-чно** է. մարդկայինարար, ինչպէս մարդուն վայել է. **-чность** է, մարդկայնութիւն, մարդկային արժանիք, արժանաւորութիւն. *въ этомъ видна большáя ч. այդ մարդկայինի մեծ արժանիք է դրա ասլիս. **-чный** —. մարդկային, մարդամօտիկ. выкáзывать ч—ыя чýвства.

Челю|стный —. ծնօտի, ծամելիքի, 'կլափի'. **-сть** է. կզակ. maxilla, ծնօտ, ծամելիք, 'կլափ'. вéрхняя, нижняя ч.

Челя|динецъ, нца —. Տնջ. ծառայ, 'նոքար', 'գնաղա'. -(чé-)**дный** —. ծառաների, 'գնաղա գիւղայի'. -(чé-)**дь** է. հ-ք. ծառաներ, սպասաւորներ, 'նոքար', 'գնաղա գուլա' (ս-

Чемáрка ш. Чамáрка. [բև է առն):

Чемерá|ца է. **-чникъ** —. Helleborus. եղերոսա, վրացի կոճղ. бѣлая -ца Veratrum album, ճերմակ չքրասմի. **-чный** —. եղերոսի, վրաց կոճղի:

Чéмеръ —. վերնատութիւն (ձիաների):

Чемодá|нчикъ նւզ. ш. Чемодáнъ; **-нщикъ** —. պայուսակագործ. **-нъ** —. (պրսկ.) պայուսակ:

Чемý, о чёмъ ш. Что.

Чепéцъ, пцá —. գլխարկիր (կանանց):

Чепрáкъ ш. Чапрáкъ.

Чепýра ш. Цáпля.

Чепухá է. անկապ, անհամ, անհեթեթ, անմիտ խօսքեր, բանդագուշանք, անհեթեթութիւն, յիմարութիւն, անմտութիւն. нести, молóть, городить ч—ý յիմար-յիմար դուրս տալ:

Чéпчикъ —. նւզ. պատիկ գլխարկիր. ч. мáленькихъ дѣтéй.

Чéр|вá է. հ-ք. մեղուի որդեր. **-вемъ**, вня —. յուղի [մեղր հին անուր], հրաւիրց ս-մեր. **-вéцъ**, вцá —. կեղ. Coccus. որդան կարմիր (գաճան). **-вечникъ** —. բս. Potentilla, ճանաւունի. **-ви**, ей է. յ. ԹղԹխ. սրտիկ, սրտաների, 'փարիկ', 'տիրի'. ходить съ ч—éй; **-вáвый** —. որդնոտած, որդնոտ, որդնոտեր, ճճնուր, որդերով լցնուած. **-вѣть**. оч— չ. որդնոտել, ճճնոտել, որդերով ճճիներով լցուել:

Червле|ница է. եկ. ու. ծիրանի, ծիրանի կարր. **-ность** է. ծիրանի գոյն, գունաւորութիւն. **-ный** —. ծիրանի, ծիրանեգոյն. -(чéр-)**нь** է. մուգ կարմիր գոյն, մուգ ծիրանի գոյն:

Червóнецъ, нца ոսկի [դրամ, դաճեկան]:

Червóнка է. ԹղԹխ. սրտանիշ, 'փարի' կ[ի' Թուղթ]:

Чер|вóнный —. ոսկու. ч—ое злóто մաքուր ոսկի. червóнный, аго ш. Червóнецъ; 2, ԹղԹխ. սրտանշի, 'փարիի'. ч. тузъ; 3, փոխ. պայծառ կարմիր, ծիրանեգոյն. **-вонѣть** չ. կարմրել:

Червоჿобра́зный ա·. որդաձևերդ, որդատեսս, ճճուաձևերդ, ճճուատես. **-то́чина,** ի· **то́чинка** նւզ. ճճուակեր ծակ, անցք. **-то́чный** ա·. ճճուակեր. ч—ое де́рево.

Че́р|вь, а́ ա·. 1, ճճի, 'ճիճու'. земляно́й կամ дождево́й ч. կնդ· Lumbricus terrester, բաստա, երկրաձայլը, 'խմորուկ'. 2, որդ. шелкови́чный ч. մետաքսի որդ· че́рви, е́й յ· ա, ճճիներ, 'ճիճուներ', որդեր· ք, ա. Че́рви վերի. 3, չա (Ч տառի հն. սլ. անունը). **-вя́га** ի· կսդ· Caecilia annulata, գետնափոր սողնամուկը. **-вя́къ,** а́ ա·. **-вячо́къ,** чка́ նւզ· պստիկ ճճի, 'ճիճու', որդ· Ивановъ ч. ա. Свѣтля́къ; *ч—чка́ замори́ть քաղցը կոտրել, յագեցնել, մի պատառ բան ուտել։

Черда́|къ, а́ ա· (Թուրք.-պրսկ.) 1, տանիքի տակ, տան տանիքի տակի տարածութիւնը. ва́ши ве́щи на ч—ѣ ձեր իրերը տանիքի տակ են. 2, տանիքի տակի սենեակ, 'օթաղ', յարկաբաժնեակ. жить на ч—ѣ տանիքի տակի [սենեակում] ապրել. *у него́ ч. безъ ве́рху: одного́ стропи́ла нѣтъ նորա գլուխը պակասէ է. **-чный** ա·. տանիքի տակի, յարկաբաժնեակի. ч—ое помѣще́ніе.

Чере|ви́къ, а́ ա·. փոքր. ռուս. մաշիկ, 'քօշ'. **-ви́чный** ա·. մաշիկի, 'քօշի'. **-вичо́къ,** чка́ նւզ. ա. Черевикъ.

Черёво ռմկ. ա. Чре́во.

Чере|да́ ի. 1, հերթ, կարգ. тепе́рь моя́ ч. այժմ իմ հերթն է. 2, բս. Bidens tripartita, երկժանի, կատուի լեզու. **-да́ть** (-жу́ -да́тъ) ն. հերթ, կարգ սահմանել, որոշել. **-дно́й** ա. հերթի, հերթային. **-дова́ніе** չ. հերթով, միմիանց հետևելը. **-дова́ться** (-ду́юсь -ю́тся), оч— ծ·ետ· հերթով միմիանց հետևել, փոխուել. -(ѣ)дъ, а́ ա·. ա. Череда́; итти́ свои́мъ ч—о́мъ իւր կարգով, իւր հերթով գնալ, փոխուել։

Черезполо́|сица, -сность ի. գիւղա. միջատահմանն[ութիւն], տարատահմանն[ութիւն], կտոր-կտոր, բաժան-բաժան ընկած լինելը, ցիրուցանութիւն (ինչպէս են օր. գիւղական համայնքի հողերը). уничто́жить -сицу հողային միջատահմանը վերացնել. **-сный** ա·. բաժան-բաժան, կտոր-կտոր, ուրիշ մարդկանց հողերի մէջ ընկած, ч—ое имѣ́ніе.

Чересѣде́ль|никъ ա·. **-ня** ի. Թամբուկի փոկ (ձիու Թամբուկի [сѣдёлка] վերայից անցնող փոկ, որ երկու կողմից քեղիներից կապուած է). «высоко́ подтяну́лъ ч—ню».

Чересчу́ръ մ· չափազանց, տատտիկ։

Че́резъ նխդ. (հայց. հոլ.) 1, վերայով, վերայից. միջով, միջից. перебро́сить ка́мень ч. стѣ́ну պատի վերայով քար ձգել. итти́ ч. лѣсъ, по́ле անտառից, դաշտ[ի միջ]ից անցնել. перепрыгну́ть ч. ровъ փոսից Թռչել[ով անցնել]. перейти́ ч. рѣку́ въ бродъ գետի հունից անցնել. онъ проѣ́халъ ч. Москву́ նա Մոսկուայ[ի վերայ]ով անցաւ. перебро́сить мостъ ч. рѣку́ գետի վերայից կամուրջ քաշել, կամուրջ շինել. 2, միջոցաւ, միջոցով. շնորհիւ. я узна́лъ объ э́томъ че́резъ ва́шего бра́та; онъ мно́го потеря́лъ ч. свою́ разсѣ́янность— շնորհիւ իւր անմտադրութեան. ч. него́ я попа́лъ въ бѣду́; че́резъ посре́дство միջոցաւ. ч. ва́шей газе́ты; 3, յետոյ. я возвращу́сь ч. мину́ту; ч. три дня послѣ́ э́того я его́ встрѣ́тилъ դորանից երեք օր յետոյ, երեք օր անց[ած] ես նորան պատահեցայ. она́ рожа́етъ ч. годъ այդ կինը ամեն տարի երեխայ է բերում, 'պառկում է'. произвести́ ч. чинъ միանգամից երկու աստիճան տալ։

Чере|мша́ ի. բս. Allium ursinum, դանձիլ, արջախոտը։

Черё|муха ի. բս. Prunus padus, սեւան կամ ողկուզաբեր կեռաս, թխենի. **-муховый** ա·. սևանի կամ ողկուզաբեր կեռասի. **-мушка** ի. նւզ. 1, ա. Черёмуха; 2, ա. Черемша; **-мха** ա. Черёмуха.

Черемша́ ա. Черемша.

Чере|нко́вый ա·. 1, [օր դանակի] կոթի. ч—ая сѣ́ра ձողաձծումբ. 2, պատուաստուր. **-но́къ,** нка ա·. 1, կոթ (օր դանակի, ուրի, ասւեղի եւն). придѣ́лываніе -нка́ կոթելը, կոթ դնելը. 2, պատուաստի ճիւղ, ոստ. ч. виногра́да; 3, կնդ. Solen, սուրն, դանակապատեն. -(че́-)нъ ա·. (յ· чере́нья, ьевъ) կոթ (հմմ. черено́къ 1); ви́лочный, ло́жечный ч.

Черепа́|ха ի. 1, կնդ. Testudo, կրիայ, 'կուրիան'. ко́жистыя ч—и կաշեպատ կրիաներ. 2, կրէտոկր, 'կօտ', կրիայի ոսկր, վահան, խեցեպատեան. **-ховый** ա·. կրէտոկրի(ց). ч. гре́бень; **-шій,** ья, ье ա·. կրիայի, կրիական, *խիստ դանդաղ. *ч. прогре́ссъ; ч—ьимъ ша́гомъ կրիայի քայլերով, *խիստ դանդաղ կերպով։

Черепи́|ца ի. **-чка** նւզ. կղմինտր. **-чева́дный** ա·. կղմինտրակերպ. **-чникъ** ա·. կղմինտրագործ. **-чный** ա·. կղմինտրի, կղմինտրեայ. ч—ая кры́ша.

Чере|пно́й ա·. 1, գանգի. 2, խեցու. **-пови́дный** ա·. գանգաձևերդ, գանգաձև. **-по́къ,** пка́ ա·. **-по́чекъ,** чка նւզ. խեցի, խեցու կտոր. -(че́ре)пъ ա·. 1, (յ· черепа́, о́въ) գանգ. ч. ба́рки բարկանալի տափակյատակը. 2, կնդ. խեցի, վահան. у́стричный ч.; 3, (յ· чере́пья, ьевъ) խեցի, խեցու, կոտրած կաւէ ամանի կտոր։

Черешко́вый ա. Черенко́вый.

Черёш|невый ա·. վայրի կամ թթու կեռասի. **-ня** ի. բս. 1, Cerasus avium, վայրի կմ թթու կեռասենի (հաւկեռասենի). 2, վայրի կմ թթու կեռաս (հաւկեռաս, գւռկ. չռաէքէս)։

Чере|шо́къ, шка́ ա·. բս. կոթ. ցօղուն. ч. листа́ տերևի կոթ. **-шчатый** ա·. բս. կոթաւոր. ցօղունաւոր։

Че́р|ка́нье չ. գծելը, խզմզելը, խզմզում. -(че́р)ка́ть, -кну́ть ն. 1, գծել, խզմզել, խզմզելով գրել. 2, գրել, նշանակել։

Черке́|ска ի. չէրքէզկա, չէրքէզի վերարկու, 'չուխա'. **-ссій** ա·. չէրքէզի, -զական. **-съ** ա·. չէրքէզ. **-шенка** ի. չէրքէզուհի։

Черкну́ть ա. Че́ркать.

Че́рмный ա·. հն. սլ. կարմիր, ծիրանեգոյն. Ч—ое мо́ре Կարմիր ծով։

Черна́вка ի. ռմկ. Թխահեր, մելայոն կին, աղջիկ։

Чер|ново́й ա·. սև, սևակիտուածային. ч—а́я рабо́та արւեստգ. սևակիտուածային գործ, սևակիտուածք. **-не́ніе** չ. սևացնելը,

-նամ. -(чёр)**ненькій** -ծ. սևորակ, թխթև սև, թխադոյն. **-неть** է. Կնղ. Anas fuligula, կապոյտ բադ. **-нёхонекъ**, нька, нько -ծ. **-нёхонько** մ. բոլորովին, միանգամայն սև. **-нецъ**, á -. 'սևազգեստ', վեղարաւոր, վարդապետ. **-нивать, ся** ա. Чернить, ся; **-нивина** է. սև բիծ. **-ника** է. բս. Vaccinium myrtillus, մրտենակաձև հապալասենի, 'զողնոշ'. **-ника**, -лъ ։. ։. թանաք, մելան. **-нилица** է. **-нильница** է. թանաքաման, կաղամար. **-нильный** -ծ. թանաքի. ч—ое пятнó; ч. орѣшекъ գետոր. ч. кáмень Տնք. երկաթի արջասպ. **-нить** (-ню-нятъ) ն. **1,** սևացնել, սև գոյնով ներկել. ч. вóлосы; **2,** կեղտոտել, աղտոտել. **3,** շնչել (գրածը). **4,*** սևացնել, վատաբանել. **-ся** -նչլ. սևանալ, կեղտոտուել, աղտոտուել. **-ница** է. **1,** կոյս, միանձնուհի. **2,** ա. Черника; **-ничка** նվ. ա. Черника; **-ничный** -ծ. մրտենակաձև հապալասենու, 'զողնոշի'. ч—ое варéнье; **-нó** մ. սև, սևութեամբ։

Черно|бородый -ծ. սևամօրուք, սևամօրուս. **-бровый** -ծ. սև յօնքերով, մրայօն. **-брюхій** -ծ. սևափոր. **-бурый** -ծ. մուգ շագանակ. **-былъ** -. **-быль** է. **-быльникъ** -. բս. Artemisia vulgaris, հասարակ եղեսպակի. **-ватый** -ծ. թխթև սև, սևին տալող. **-викъ**, á -. սև[ը], սևագրութիւն. **-вой** -ծ. սև. ч—áя бумáга թղթի սևը. ч—óе прошéніе խնդրագրի սևը. ч—óе сочинéніе շարադրութեան սևը. **-волосый** -ծ. թխահեր, սև, թուխ մազերով, ծամերով. **-глазый** -ծ. սև աչքերով, սևաչեայ. **-головка** է. Motacilla atricapilla, սևագլուխ (երգեցիկ թռչուն մի). **-головый** -ծ. սև գլխով, սևագլուխ. **-грякъ** -. բս. Rhododendron chrysanthum, դեղին մրտավարդ. **-грявый** -ծ. սև բաշով, սևաբաշ. **-зёмистый**, **-зёмный** -ծ. սևահող, սև, արգաւանդ հողից բաղկացած. **-зёмъ** -. սևահող, սև, արգաւանդ հող, գետին. **-зубый** -ծ. սևատամ, սև ատամներով. **-клёнъ** -. բս. Acer campestre, կաթնաթխի. **-клювый** -ծ. սևակտուց, սև կտուցով։

Чернокни|жецъ, жца ա. Чернокнижникъ; **-жіе** ։. գրբացութիւն, մոգութիւն, կախարդութիւն, հմայութիւն. **-жникъ** -. **-жница** է. գրբաց, կախարդ, հմայ, մոգ այր, կին. **-жничать** ։. գրբացութիւն, կախարդութիւն, հմայութիւն, մոգութիւն անել. **-жный** -ծ. գրբացութեան, կախարդութեան, հմայութեան, մոգութեան։

Черно|корень, рня -. բս. Cynoglossum officinale, շնալեզու (պարտէզի). **-крылый** -ծ. Կնղ. սևաթև. **-курденникъ** -. բս. Ballota nigra, սև պրասը. **-лапый** -ծ. Կնղ. սևաթաթ, սև թաթերով, ոտներով. **-лѣсіе** ։. հ-+. սաղարթախաշ անտառ. **-маслый** -ծ. թխադէմ, թուխ գէմքով. **-морецъ**, рца -. Սև ծովի ափերում ծառայող կազակ. **-морскій** -ծ. Սև ծովի. ч. флотъ; **-ногій** ա. Чернолáпый; **-окій** -ծ. սևաչեայ, սև աչքերով. **-рабочій**. аго -. հասարակ բանւոր, աշխատաւոր. **-ризецъ**, зца -. վարդապետ, կուսակրօն, աբեղայ, կրօնաւոր. **-ризица** է. կոյս, միանձնուհի. **-ризничество** ։. կուսակրօնութիւն, կրօնաւորութիւն. **-ротый** -ծ. Կնղ. սևակտուց, սևաբերան. **-сливный** -ծ. շաքարած սալորի, 'կամլիի'. **-сливъ** -. շաքարած սալոր, 'կամլի'. **-сотенецъ**, нца, **-сотенникъ** -. միապետական, ննջամիտ սրբիկայ, գրգիչ, խառնակիչ. **-сотенный** -ծ. Նորք. միապետական, ննջամիտ սրբիկաների, գրգիչների. ч—ая эпидéмія; **-сотенство** ։. միապետական, ննջամիտ սրբիկաներ, գրգիչներ. **-сѣмянный** -ծ. բս. սևասերմ. **-сѣжновый** -ծ. բս. սևաբողկային։

Чернотá է. սևութիւն. *վատութիւն, ապերախտութիւն. *ч. душѝ սև հոգի, չարութիւն, ննջամտութիւն. *ч. постýпка ապերախտ, եղերելի վարմունք։

Черну|ха է. բս. Agaricus necator. մահացու սպունգն. **-шка** է. **1,** բս. Nigella sativa, սև սերմ. **2,** ա. Чернáвка.

Чёрный -ծ. **1,** սև, թուխ. ч. цвѣтъ; ходи́ть въ ч—омъ սև շորեր կրել. *ч—ая душá սև-հոգի, սև, չար հոգու տէր մարդ. *ч—ая неблагодáрность եղերելի ապերախտութիւն. *мéжду ни́ми проскочи́ла ч—ая кóшка նորանց միջից սև կատու է անցել, նորանք միմեանց հետ գժտուել, միմեանցից 'խռովել' են. *держáть когó въ ч—омъ тѣлѣ մէկին երես չտալ, զսպած պահել, բանեցնել. ч—аго кобеля́ не вы́моешь до бѣлá ա. Кобéль; ч. день սև, թշուառութեան օր. берегѝ дéнежку на ч. день; горшóкъ котлý попрекáетъ, а óба чёрны (առած.). ч. лѣсъ տերևաթափ անտառ. ч. нарóдъ հասարակ, ամբողջ ժողովուրդ, ամբոխ. толпá чéрни կմ Նորք. «ч—ая сóтня» խուժանական, միապետական սրբիկաներ, չարամիտ, ննջամիտ գրգիչներ, մութ մարդկանց խումբ. ч—ое духовéнство կուսակրօն, վանական հոգևորականութիւն. ч. собóръ վանականներ ժողով. ч—ая рабóта բիրտ աշխատանք, գործ. ч—ая лѣ́стница յետին սանդուխք. ч. входъ յետին, յետևի մուտք. ч—ая избá առանց ծխնելույզի, անկառուց խրճիթ. ч—ое дéрево բս. երկնոս, պտենոս. ч. полъ տախտի յատակ. ч. какъ смоль կպրի պէս սև. ч. хлѣбъ սև հաց. ч—ое пятнó բծ. սև բիծ, հետ. **2,** կեղտոտ, աղտոտ. ч—ое бѣльё.

Чер|нь է. **1,** ամբոխ, ամբողջ ժողովուրդ, 'խուժ'. **2,*** միապետական, սարքին խուժ, ռամ հասարակութեան, խառնիճաղանճ ամբոխ. **2,** սև էմալ. **3,** սևութիւն, սևանիւթ. **-нѣть**, поч— ։. **1,** սևանալ, սև գառնալ. **2,** որ և **-ся** ։. սևին տալ, սև երևալ. вдалѝ что-то чернѣ́ется; **-някъ**, á -. սև բուէ, ձնդակ. ему положи́ли ч—й.

Чер|пáкъ, á -. **1,** խորունկ, զաղափար թեակ (նաւակից ջուրը դուրս տնելու). **-пáло** ։. [որ. ջուր] քաշելու մեծ շերեփ, ամանի, ամփոփ. **-пáльный** -ծ. [որ. ջուր] քաշելու, հանելու. **-пáльце** նվ. ա. Черпáло; **-пáльщикъ** -. [որ. ջուր] քաշող, հանող. **-пáніе** ։ **1,** քաշելը, հանելը (որ. ջուր). **2,*** քաղելը. **-пáть**, **-пнýть**, почерпнýть ն. **1,** քաշել, հանել (որ. ջուր). **2,*** քաղել։

Чёрст|венькій, **-ловáтый** մնվ. ա. Чёрствый; **-вость** է. **1,** չորութիւն, բարթնութիւն (հացի). **2,*** անզգութիւն, ա-

նողզրութիւն, քարտարութիւն. **-вый** ած. 1, չոր, չորացած, քարթու (հացի մասին). 2, անզգամ, անզգայ, անողոք, անողորմելի, քարասիրտ, անսիրտ. ч—ая рука́ судьбы́; **-вѣть**, зач—, поч— չ. 1, չորանալ, քարթանալ. 2,* անզգամանալ, անողորմելի, քարասիրտ դառնալ։

Чер|та́ է. 1, գիծ. ч—ы лица́ դիմագծեր, դէմքի գծագրութիւն. черты лица́ мѣня́ются; соедини́тельная ч. քերկ. միացուցիչ գիծ. провести́ ч—у́ գիծ քաշել. пограни́чная ч. սահմանագիծ. въ черте́, внѣ черты́ го́рода քաղաքի սահմանում, քաղաքի սահմանից դուրս. 2,* յատկանիշ, յատկութիւն. ч. хара́ктера; ч. великоду́шія վեհանձնութեան յատկանիշ. *это у него́ фами́льная ч. այդ նորա պապենական յատկութիւնն է. **-тёжная**, ой է. գծարան. **-тёжникъ** ա. գծող. **-тёжный** ած. գծելու. чертёжная, ой ա. վերև. **-тёжъ**, жа́ ա. գծում, գծած պլան, շինութեան մակարդակ եւն։

Чер|тёнокъ, нка ա. (յ. чертеня́та, я́тъ) ձագուկ, պստիկ դև. **-ти**, ей յ. ա. Чортъ.

Чер|ти́льный ած. գծելու, գծիչ. ч—ое перо́; ч—ая лине́йка; **-ти́ть** (-чу́ -че́ртятъ) ն. 1, քաշել (գիծ). 2, գծել (պլան)։

Чертó|вка է. չար, չարաճճի կին. **-вски** մ. դևի, սատանայի պէս. **-вскій** ած. 1, դիւային, սատանայական. 2,* խիստ դժուար, ծանր, զարհուրելի, սոսկալի. ч—ая рабо́та; **-вщи́на** է. դիւային, սատանայական, այլանդակ բան, գործ. դիւահմայութիւն. **-грызъ** ա. բս. Scabiosa succisa, սատանայի քոսքոսուկ, քոսաբոյս։

Чертó|гъ ա. (Թուրք.), **-жекъ**, жка նւզ. 1, շէնք, փառաւոր սենեակ, դահլիճ, տուն. 2, черто́ги յ. պալատ, ապարանք, արքունիք. **-жный** ած. պալատի, ապարանքի։

Чертóнъ, тка́ ա. [illegible] գծիչ (գործիք մի)։

Чертополó|хъ ա. բս. Carduus, տատասկափուշ (ուղտափուշ, ըշոդ). **-шный** ած. [տատասկափշի։

Чёрточка է. նւզ. գծիկ։

Чёр|товъ, а, о ա. Чóртовъ, а, о; **-тъ** ա. Чортъ; **-тыха́ть**, **-тыхну́ть** ն. սատանայ, դև անուանել, հայհոյել. **-ся** փ-ր. միմեանց սատանայ, դև անուանել, հայհոյել։

Чер|чéніе չ. 1, գծելը, գծանկարելը. 2, գծանկար. **-чивать** ա. Черти́ть.

Чеса́|лка է. **-лочка** նւզ. 1, սանտրիչ, գզոց. 2, Թափիչոյ ակրանի (Dipsacus fullonum) փշանձև գնդածաղիկը, որով բուրդ և ասուի են գզում. 3, սանտր (կտաւի, կանեփի). **-льный** ած. 1, սանտրելու, -արիչ. 2, գզելու, գզիչ. **-льщикъ** ա. **-льщица** է. գզող այր, կին. ч. ше́рсти բուրդ գզող. **-ніе** չ. 1, քորելը. 2, սանտրելը. 3, գզելը. **-ть** (-шу́ че́шутъ; чеши́) ն. 1, քորել, 'կճել', մարմաջեցնել. ч. ру́ку, спи́ну; ч. у себя́ заты́локъ; 2, գզել. ч. шерсть, хлопча́тую бума́гу; ч. лёнъ, пеньку́; 3, սան(տ)րել. ч. во́лосы; **-ся** 1, ...ր. ինքն իրան քորել. ло́шадь че́шется о стѣну; 2, փ-ր. միմեանց քորել. 3, սան(տ)րուել. ч. гре́бнемъ; 4, չ. քոր գալ, մարմաջել. у меня́ голова́, тѣло, нога́ че́шется; *у него́ язы́къ че́шется նա չէ կարող լռել, նա պէտք անպատճառ խօսի. *ви́дно, у него́ спина́ че́шется երևում է, որ նորա մէջքը քոր է գալիս։

Чёска է. 1, Чеса́ніе; 2, սանտրուածք։

Чесно́|вица է. բս. Alliaria, խտտորուկ (խտտորամայր). **-но́вка** է. սխտորի, խտտորի պլոճ, մի գլուխ սխտոր, խտտոր. **-но́вый** ա. Чесно́чный; **-къ**, ка́ ա. **-чокъ**, чка նւզ. բս. Allium sativum, սխտոր, խտտոր. зубо́къ ч—ку́ մի պճեղ սխտոր, խտտոր. Алта́йскій ч., A. fustulosum, Ալթայեան սոխ. испа́нскій կամ змѣи́ный ч., A. porrum, հատապրակ պրաս. **-чи́нна** նւզ. ա. Чеснокóвка; **-чный** ած. սխտորի, խտտորի. ч. за́пахъ; ч—ая трава́ ա. Чесно́вица.

Чесну́ть, ся ա. Чеса́ть, ся.

Чесо́|тка է. 1, բժ. Scabies, քոս, մալաքոր, բոր. 2, քոր, մարմաջ. ч., ка́шель и любо́вь са́ми ска́жутся безъ словъ (առծ.). **-точный** ած. քոսի, մալաքորի, բորի. քորի, մարմաջի. քոսոտ, բորոտ, քոր եկող, մարմաջող. ч. зу́день քոր, մարմաջ, քորախտ։

Че́ст|вованіе չ. պատուելը, պատւում, մեծարելը, -րում, մեծարանք. **-вовать** (-вую -ютъ) ն. պատուել, մեծարել. ч. кого́ обѣ́домъ մէկին ճաշ տալ։

Че́стеръ ա. չէստէր[եան պանիր]։

Чести́ть (чешу́ -стя́тъ) ն. 1, պատուել, պատիւ, յարգանք մատուցանել. 2, կշտամբել, վատաբանել, անգոսնել, նախատել, անարգել. շշպրել, ներկել. ч. кого́ на обѣ́ ко́рки մէկին ցեխը կոխել, լաւ զզզել։

Че́ст|но մ. ազնուութեամբ, ազնուաբար, ազնիւ կերպով, ճանապարհով. *онъ ч. на́жилъ своё состоя́ніе; **-но́й** ած. յարգելի, պատուելի, յարգուած, պատուած .սուրբ. ч. крестъ; обрѣте́ніе ч—о́го Животворя́щаго Креста́ եկղ. գիւտ խաչի. **-ность** է. ազնուութիւն. **-ный** ած. ազնիւ, մաքուր. ч. человѣ́къ; ч—ая же́нщина; ч—ое семе́йство; ч—ое сло́во; ч. посту́покъ.

Честолю́|бецъ, бца ա. փառասէր. **-би́во** մ. փառասիրութեամբ. **-би́вый** ած. փառասէր. ч—ая же́нщина; **-біе** չ. փառասիրութիւն։

I. **Честь** է. պատիւ. յարգանք. кляну́сь че́стію; чу́вство че́сти պատուասիրութիւն. по́ле че́сти պատերազմի դաշտ. по че́сти увѣря́ю васъ, увѣря́ю васъ че́стію պատուովս երդուում եմ. быть въ чести́ յարգուած, պատուած լինել. это дѣ́лаетъ вамъ ч. այդ ձեզ պատիւ է բերում. поставля́ю себѣ́ за ч. быть его́ дру́гомъ ինձ պատիւ եմ համարում նորա բարեկամը լինելու. я счита́ю за ч. сдѣ́лать это; обѣ́дъ, да́нный въ ч. посла́нника ի պատիւ դեսպանի տուած ճաշ. ч. э́того откры́тія принадлежи́тъ ему́; онъ прино́ситъ, дѣ́лаетъ ч. своему́ оте́честву նա իր հայրենիքին պատիւ է բերում. ему́ всё не въ ч. նա ամէն բանից անբաւական է, на́до и ч. знать պէտք է չափաւոր լինել. отда́ть ч. զին. պատիւ տալ, յարգանք մատուցանել։

II. **Честь** (чту чтутъ; անց. чёлъ чла, о; հրմ. чти), поч— ն. համարել, կարծել։

Чёсывать, ся ա. Чеса́ть, ся.

I. **Чета́** է. զոյգ, ամուսին, 'Չուխտ', 'Չուխ-

տակ'. счастли́вая ч. молоды́хъ супру́говъ *երջանիկ ամուսինների բաղդաւոր ամոլը, զոյգը*. онъ не ч. ва́шему бра́ту *նա ձեր եղբօր ընկերը, 'զոյգը' չէ, նա չէ կարող ձեր եղբօր հետ համեմատուել* [*ջոկատ*:

II. **Чета́** *է.* (*հաւ. ոլ.*) *խումբ, խմբակ*.

Четве|ргóвый *-ծ.* *հինգշաբթուայ, հինգշաբթի օրուայ*. **-ргъ**, *á* *—.* *հինգշաբթի*. вели́кій ч. *աւագ հինգշաբթի*. по́слѣ дожди́чка въ ч. (*զուրձ.*) *'երբ գառնիկն'*. ходи́ть, по́лзать на **-ре́нькахъ** *'չորս ոտնել', յափշտակելով գնալ*. **-рико́вый** *-ծ.* **1**, *չէտվէրիկի*. **2**, *քառորդ ֆունտ կշռող*. ч—ая свѣча́; **-ри́къ**, *á* *—.* **1**, *չետվերիկ* (*հացահատիկների չափ մի*). **2**, *չորս հատը մի ֆունտ կշռող*. свѣчи ·ч·; **-ри́нка** *է.* **1**, *քառանկ, չորս ի-րեր*. **2**, *ծնց. ա.* Че́тверть; **-ри́ть**(-рю́ -ри́тъ) *ն. չորսել, չորս մասի բաժանել, չորս կտոր անել*. **-ри́цею** *ն. քառապատիկ, չորս անգամ աւել*. **-(ö)рка** *է.* **1**, *չորսանոց, չորս տչքանի* [*խաղա*]*թուղթ*. **2**, *կառքին լծած չորս ձի, քառաձի կառք*. ѣзди́ть ч—ою; **-(че́т-)рни**, *е́й է. յ. քառորեակ* (*միասին մի մօրից ծնուած չորս երեխաներ*). **-рно́й** *-ծ.* **1**, *քառապատիկ*. **2**, *քառաձիու*. **-рня́** *ա.* Четвёрка 2; **-(че́т-)ро**, ры́хъ *ք—ւ. ած. հ—ւ. չորս*. насъ бы́ло ч. *մենք չորս հոգի էինք*. ч. су́токъ *չորս օր* [*ու գիշեր*]. у него́ ч. дѣте́й.

Четверо|вла́стіе *չ. չորրորդապետութիւն, քառապետութիւն*. **-голо́сный** *-ծ. քառաձայն*. **-ева́нгеліе** *չ. չորս աւետարաններ*. **-коне́чный** *-ծ. քառածայր*. ч. крестъ; **-му́жіе** *չ. ըս. քառայրութիւն*. **-мѣ́стный** *-ծ. քառատեղ*. ч—ая каре́та; **-но́гій** *-ծ. չորքոտանի, չորոտանի, քառոտանի*. ч—ое живо́тное; **-ру́кій** *-ծ. քառաձեռն*. ч—ія живо́тныя; **-сти́шіе** *չ. քառատող բանաստեղծութիւն*. **-уго́льникъ** *ա.* Четырёхуго́льникъ.

Четвёрочка *նւզ. ա.* Четвёрка.

Четверой|кій *-ծ. քառապատիկ. քառակի. քառակերպ*. **-ко** *ն. քառակերպ, չորս ձևով, կերպով, եղանակով*:

Четверта|ко́вый *-ծ. քառորդ ռուբլիանոց*, 25 *կոպէկանոց*. **-къ**, *á* *—. քառորդ ռուբլի*, 25 *կոպէկանոց*. **-чо́къ**, чка́ *նւզ. ա.* Четверта́къ.

Четве|ти́на *է.* **-ти́нка** *նւզ. քառորդ թերթ, քառորդ մաս* (*թղթի*). *ածն. քառորդ. քառորդ մաս*. **-(ёр)тка** *է.* **1**, *քառորդ, քառորդ մաս*. книга въ ч—у *քառածալ գիրք*. **2**, *քառորդ ֆունտ, գրուանքայ*. ч. *կմ* че́тверть фу́нта са́хару, ча́ю, табаку́; **-тно́й** *-ծ.* **1**, *քառորդի, -դական*. четвертна́я, о́й *է. քառորդ դոյլ* (ведро́) *օղի, գինի*. **2**, *ըս. քառամսա*. **3**, *քառորդ ռուբլիանոց*, 25 *կոպէկանոց*. **-това́ніе** *չ. քառամասնել*, *-ում*. **-това́ть** (-ту́ю -ю́тъ), расч— *ն. քառամասնել* (*ոճրագործին, նախ ձեռները և ոտները, ապա գլուխը կտրել տալով*). **-то́къ**, тка́ *ա.* Четве́ргъ; **-ту́шка** *ա.* Четвёртка; **-(ёр)тый** *ք—ւ. գ—ւ.* **1**, *չորրորդ*. ч—ая часть; въ ч—омъ часу́ *ժամի երեքից յետոյ*. ч. цѣ́лаго *ամբողջի չորրորդ մասը, քառորդը*. Ге́нрихъ ч.; глава́ ч—ая; **2**, *չորս*. ч—ое число́ *կմ* ч—аго числа́ *ամսի չորսին*. ч—ое *կմ* ч—аго ію́ня *յունիսի չորսին*. въ четвёртыхъ *ն. չորրորդ*:

Че́т|верть *է.* **1**, *քառորդ, չորրորդ մաս*, *'չարէք'*. ч. листа́ *քառորդ թերթ*. ч. версты́; арши́нъ съ ч—ью, и три ч—и; ка́ждую ч. часа́ *իւրաքանչիւր քառորդ ժամ*. безъ ч—и три часа́; пе́рвая, послѣ́дняя ч. луны́ *առաջին, վերջին քառորդ լուսնի*. **2**, *չէտվէրտ* (*հացահատիկների չափ*). двѣ ч—и овса́; **-веры**, ры́хъ (*միմիայն անեզական գոյականների հետ, ալլզական հոլովով*) *ա.* Че́тверо; че́тверы са́ни, дро́жки.

Че́тій, ья, ье *-ծ. ընթերցանութեան*:

Чётка *է. զոյգ, 'ջուխտ', զոյգ թիւ*:

Чётки, токъ *է. յ. տէրողորմեա, վարդարան*:

Чёт|кій *-ծ. պարզ, որոշ, գեղեցիկ*. ч—ое письмо́; у него́ не вполнѣ́ ч. по́черкъ; **-ко** *ն. պարզ, որոշ, գեղեցկութեամբ*. **-кость** *է. պարզութիւն, որոշութիւն, գեղեցկութիւն* [*գրի, ջոկատ անգամ*:

Четни́къ, á *—. խմբապետ, խմբի, խմբ-*.

Чётный *-ծ. զոյգ, ջուխտ, զոյգ*. ч—ое число́ *զոյգ, ջուխտ թիւ, զուգաթիւ*:

Чёточ|ни *նւզ. ա.* Чётки; **-ный** *-ծ. ամանակի*:

Чётъ *—. զոյգ, զոյգ, ջուխտ թիւ*. игра́ть въ ч. и не́четъ *զոյգ և կենտ, ջուխտ ու կենտ խաղալ*:

Четы́ре (четырёхъ, -рёмъ -рьмя́, о -рёхъ) *ք—ւ. ած. չորս*. отпусти́ть кого́ на всѣ ч. сто́роны свѣ́та *մէկին բոլորովին ձեռք վերցնել, մէկին բոլորովին ազատ թողնել*. ужé ч. часа́ *արդէն ժամը չորսն է*. въ ч. часа́ *ժամը չորսին*. ч. страны́ свѣ́та *աշխարհիս չորս կողմերը*. онъ четырьмя́ года́ми пе́режилъ его.

Четыре|деся́тница *է. կմ* пость ч—ы *քառասնորդաց, մեծ պահք, 'պաս'*. **-(ыре)жды** *ն. չորս անգամ*. ч. пять — два́дцать; **-зу́бецъ**, бца *—.* **-зу́бка** *է. ձկն.* Tetrodon, *քառատամնի* (*ձուկ մի*). **-кра́тно** *ն. չորս անգամ*. **-кра́тный** *-ծ. չորս անգամ կրկնուող*. **-ли́стный** *-ծ. ըս. քառատերև*. **-му́жество** *ա.* Четверому́жіе; **-па́лый** *-ծ. քառամատ, չորս մատներով*. **-ру́кій** *-ծ. կնզ. քառաձեռն*. р-ія живо́тныя *քառաձեռն կենդանիներ* (*կապիկներ*). **-ста** (четырёхъ сотъ, -рёмъ стамъ *ևլն*). *ք—ւ. ած. չորս հարիւր*. **-сти́шіе** *ա.* Четверости́шіе; **-сто́пный** *-ծ. քերթ. քառաչափ, չորս ոտանի*:

Четырёх|ато́мный *-ծ. քիմ. քառատոմ*. **-бу́квенный** *-ծ. քառատառ*. **-гра́нникъ** *ա.* Тетраэ́дръ; **-гра́нный** *-ծ. քառանիստ, չորեքնիստ*. **-дне́вный** *-ծ. չորեքօրեայ*. **-зу́бка** *ա.* Четырезу́бка; **-кла́ссный** *-ծ. չորս դասարանից բաղկացած, չորեքդասեան*. **-лѣ́тній** *-ծ. չորս տարեկան, քառամեայ*. **-мѣ́сячный** *-ծ. չորս ամսական, քառամսեայ*. **-основно́й** *-ծ. քիմ. քառահիմ*. **-по́льное** *-ծ.* се́льское хозя́йство *գիւղա. քառամեայ սերմնափոխական տնտեսութիւն*. **-сло́жный** *-ծ. քերկ. քառավանկ, չորս վանկանի*. **-со́тый** *ք—ւ. գ—ւ. չորս հարիւրերորդ*. **-сто́пный** *ա.* Четыресто́пный.

Четырёхсторо́н|никъ ա. **-кій** ծ. *երկրչփ.* քառակող, չորս կողմանի։

Четырёхуго́ль|никъ ա. *երկրչփ.*, **-ный** ծ. քառանկիւն, -կիւնի։

Четырёхчле́нный ծ. քառանդամ։

Четы́рнадца|тый թ—լ. դ—լ. տասն և չորս երորդ, չորեքտասաներորդ. сего́дня ч—ое число́ այսօր ամսոյ 14-ն է. **-ть**, и թ—լ. գ—լ. տասնե(ու)չորս, չորեքտասան։

Че́тья мине́я է. և յ. **че́тьи мине́и** (սեռ. че́тьихъ мине́й) (եկղ. յն.) [յ]այսմաւուրք. վարք սրբոց։

Чехарда́ է. (յն.) աթուրմայ. игра́ть въ ч—у́ աթուրմայ խաղալ։

Че|хо́лъ, хла́ ա. (լեհ.), **-хликъ** նւզ. պատեան. վերնապատեան, ՙքուն՚, պահպանակ. ծածկոյթ. каре́тный ч. ծածկակառքի ծածկոց. ч. для кре́селъ բազկաթոռի երես, ծածկոց. ч. для зо́нтика հովանոցի քուն. руже́йный ч. հրացանի քուն. змѣи́ный ч. օձի խորխ. **-хе́льный** ծ. պատենի, վերնապատենի, քնի, պահպանակի, ծածկոցի։

Чечеви́|ца է. 1, *բս.* Ervum lens, [հաճարակ] ոսպ. водяна́я ч., Lemna, ջրոսպ. 2, *ֆիզ.* ոսպ. **-цеобра́зный** ծ. ոսպաձև, ոսպակերպ. **-чка** նւզ. տ. Чечеви́ца; **-чный** ծ. ոսպի, ոսպեայ. ч—ая похлёбка.

Чече́нецъ, нца ա. չեչէն, չեչէնցի։

Че|чётка է. 1, կտուցատ մարդ սերինոս. 2,* շատախօս, վայրահաչ կին. **-четъ** ա. կնդ. Fringilla linaria, կատուատ սերինոս։

Чечи́ка է. *բս.* ա, Polygonum hydropiper. ջրապղպեղ. բ, Ranunculus acris, դաժան գորտնուկ։

Че́шскій ծ. չեխական. ч. язы́къ.

Чешуе|кры́лыя ծ. насѣко́мыя կնդ. Lepidoptera. թեփաթևեր կամ թիթեռներ. **-обра́зный** ծ. թեփաձև, թեփակերպ։

Че|шу́йка է. **-шу́ечка** նւզ. 1, տ. Чешуя́; 2, *բս.* թեփատերև, նախատերև. սերմնատերև. **-шу́йникъ** ա. *բս.* Lothraea Squamaria, թեփարմատ ճողպատիչ. **-шу́йный** ծ. թեփի, թեփաւոր. **-шу́йстый** ծ. թեփաւոր, թեփաշատ. բազմաթեփ. մեծաթեփ. **-шу́йчатникъ** ա. կնդ. Lepidosiren paradoxus. քարամոր (նորանշան ձուկ մի). **-шу́йчатый** ծ. 1, թեփաւոր. թեփերով ծածկուած, պատուած. 2, թեփաձև, թեփակերպ. **-шуя́** է. թեփ. ры́бья ч.; желѣ́зная ч. երկաթի թեփ. ч. покрыва́ющая по́чки дере́вьевъ ծառերի կոկոնները ծածկող թեփատերև, նախատերև, սերմնատերև։

Чи́бисъ ա. կնդ. Vanellus cristatus. եղջերուիկ։ [վածիծառ։

Чигра́ва է. կնդ Sterna hirundo, ծո-

Чи|жико́вый ծ. սարեկիկի. **-жикъ**, **-жичекъ**, чка նւզ. տ. Чижъ. [խոզփուշ։

Чи́жникъ ա. *բս.* Paliurus aculeatus,

Чи|жо́вка է. 1, մարի սարեկիկ. 2, ռմկ. կայտառ. **-жо́вникъ** տ. Раки́тникъ; **-жо́вый** ծ. սարեկիկի. **-жъ**, á ա. 1, կնդ. Fringilla spinus. սարեկիկ (ան. խոբէշէ կամ խոզէթէ). 2, *բժ.* ասել մի (մարմնի վերայ)։

Чи́|каніе չ. մկրատի ձայն, ՙդրտդրտոց՚. **-кать**, **-кнуть** չ. մկրատով կտրելիս ՙդրդդրտացնել՚ ձայն («чикъ») հանել։

Чи́ксы ա. յ. ծովգ. նաւի կայմի առկի փայտեր։

Чикчи́ры է. յ. վարտիք (հուսարների)։

Чилибу́ха տ. Челибу́ха.

Чили́|канье է. ծլվլոց, ծւծւոց, ճւճւոց, ճռւողիւն. **-кать**, **-кнуть** չ. ծլվլալ, ծւծըլալ, ճւճւալ, ճռւողել (օր. ծառերի մասին)։

Чили́мъ ա. *բս.* Trapa natans, ջրային շագանակ։

Чильча́къ, á ա. անասնըժ. խլացու, խլախտ (ձիու)։ [փոլոս։

Чи́на է. *բս.* Lathyrus tuberosus, տա-

Чина́|ра է. տ. Чина́ръ; **-ровый** ծ. սօսեայ. **-ръ** ա. *բս.* Platanus orientalis, արևելեան սօսի, չինարի։

Чи|не́ніе չ. 1, անելը, կատարելը, գործելը. ч. суда́ и распра́вы դատ, դատաստան անելը. 2, կարկատելը, -տում. 3, լցնելը. 4, կարելը, -րում, սրելը, սրում. **-нёнка** է. որն է բանով լցրած իր, առարկայ, ռումբ. **-нивать**, **-ни́ть** (-ню́ -ни́тъ) ն. 1, (уч—) անել, կատարել, գործել. ч. раздѣ́лъ բաժանել. ч. наси́ліе надъ кѣмъ մէկի վրայ բռնութիւն գործել, բռնութիւն գործ դնել. ч. преступле́ніе ոճիր գործել. ч. судъ и распра́ву դատ, դատաստան անել. 2, (поч—, вы́чин—) կարկատել, ուղղել. ч. бѣльё; ч. домъ տունը նորոգել. 3, (нач—) լցնել. ч. бо́мбы по́рохомъ; нач— гу́ся я́блоками [մորթած] սագի փորը խնձորներով լցնել (ապա տապակելու նպատակով). 4, (оч—) կըտրել, սրել (ՙգալամը՚, մատիտը). ч. перо́; **-ся** ներգ. քաշուել. ամաչել, նազ անել, նազուտիք անել. կատարուել։ [տորին աստիճանի

Чини́шко ա. նւաստ. չնչին, աննշան, բա-

Чи́нка է. տ. Чине́ніе; маши́нка для чи́нки карандаше́й մատիտներ սրելու գործիք։

Чи́н|но մ. կարգով, կանոնով, վայելուչ, պատշաճաւոր, կանոնաւոր կերպով. ծանրաբարոյութեամբ. **-ность** է. վայելչութիւն, պատշաճ, պատշաճաւորութիւն, օրինաւորութիւն. ծանրաբարոյութիւն. **-ный** ծ. վայել, վայելուչ, պատշաճ, պատշաճաւոր, օրինաւոր, բարեպատշաճ. ծանրաբարոյ։

Чи|но́вникъ ա. աստիճանաւոր. **-но́вница** է. աստիճանաւորուհի. աստիճանաւորի կին. **-но́вничій**, ья, ье ծ. աստիճանաւորի, -րական. **-но́вный** ծ. աստիճանաւոր, աստիճան ունեցող. **-но́къ**, нка́ նւզ. տ. Чинъ.

Чинонача́|ліе չ. 1, ստորադրելութիւն. 2, նուիրապետութիւն. **-льникъ** ա. եկ. սլ. հրեշտակապետ։

Чино|положе́ніе չ. եկեղեցական արարողութիւններ. **-почита́ніе** չ. յարգանք, պատիւ համաձայն աստիճանի, հնազանդութիւն, աստիճանայարգութիւն, աստիճանապաշտութիւն. **-произво́дство** չ. աստիճանաբաշխութիւն. նոր աստիճան տալը, շնորհելը, պաշտօնի մէջ առաջացնելը։

Чин|шево́й ծ. հողային տուրքի, բահրայի. ч—а́я пла́та տ. Чиншъ; ч—а́я шля́хта տարին (իր հողերի բահրայով ապրող) ազնուականութիւն Նախկին Լեհաստանի. ч—ое владе́ніе ժառանգական հողատիրութիւն բահրայով (Նախկին լեհական և փոքր ռուս-

կան նահանգներում). **-шъ** —. (գերմ.) հողային տուրք, բահրայ։

Чинъ —. 1, աստիճան. генеральскій ч.; ч. статскаго совѣтника; классные чины դասաստիճաններ. пожаловать кого ч—омъ մէկին աստիճան շնորհել. произвести въ слѣдующій ч. հետևեալ աստիճանը տալ, շընորհել. скорое повышеніе въ чинахъ արագ բարձրացում պաշտօնի մէջ. сидѣть, долго служить въ одномъ чинѣ երկար ժամանակ ծառայութեան միևնոյն աստիճանի մէջ մնալ. 2, чины, овъ յ. դաս, դասակարգ. воинскіе чины զինուորականներ. чины полиціи ոստիկաններ, պօլիցիականներ. нижніе чины հասարակ, ստորին զինուորականներ (զինուորներ և ենթասպաներ). судебные чины դատաստանական պաշտօնեաներ. придворные чины արքունականներ. духовные чины եկեղեցականներ, հոգևորականներ. 3, ծէս, կարգ, արարողութիւն. чинъ крещенія; церковный ч.; ч. литургіи պատարագի ծէս, արարողութիւն. պատարագամատոյց։

Чирей, рья —. (յ. чирьи, рьевъ) թարախոտ, ժահրոտ պալար, խաղուտոր, թարախ, 'ժահր'։ [տիմնի ձագ։

Чирёнокъ, нка —. (յ. чирята, ятъ) մըր-

Чирика|ніе, -ть —. Чиликаніе. -кать.

Чирокъ, рка —. կնդ. Anas querquedula, մրտիմն (վայրի պատիկ բադ մը)։

Чи|рышекъ, шка նւզ. տ. Чирей; **-рьеватый** —ծ. թարախոտ, 'ժահրոտ', պալարաշատ, պալարներով ծածկուած։

Чирянка է. մարի մրտիմն (բադ մի)։

Численн|ость է. թիւ, քանակութիւն. **-ный** —ծ. թուական, քանակական. ч—ое превосходство непріятеля.

Чи|слитель —. թւբ. համարիչ (հակը տ. Знаменатель); **-слительный** —ծ. քերկ. թուական. ч—ое имя, нарѣчіе; 2, թւող, համարող, հաշւող. ч—ая машина հաշւեմեքենայ. **-слиться** (-люсь- лятся) —չէզ. հաշւուել, համարուել. онъ числится больнымъ նա հիւանդ է հաշւում կամ համարւում. это имѣніе числится за его братомъ; **-сло** չ. (յ. числа, селъ) 1, թիւ, քանակութիւն. отвлечённое ч.; цѣлое, дробное ч.; чётное, нечётное ч.; книга числъ Ածշ. Թւոց գիրք. единственное, множественное ч. եզակի, յոգնակի թիւ. я былъ въ числѣ приглашённыхъ; книга эта отпечатана въ числѣ тысячи экземпляровъ այդ գիրքը տպուած է հինգ հազար օրինակ. среднимъ числомъ; 2, թիւ, թուական, 'թարիխ'. которое сегодня ч. այսօր ամսի քանիսն է. сегодня пятое ч. այսօր ամսի 5-ն է. отъ котораго числа писалъ онъ вамъ? ամսի քանիսին է նա ձեզ գրել. пятаго числа ամսի հինգին. выставить ч. на письмѣ նամակի թիւը, 'թարիխը' դնել, նշանակել. написать письмо переднимъ числомъ նամակին կանուխ թիւ դնել, նշանակել. написать прошеніе заднимъ числомъ խնդրագրին անցած թիւ դնել, նշանակել։

Числовой —ծ. թւի, թուա—, թուական։

Чистаганъ —. կանխիկ, 'նաղդ' դրամ, փող. выплатить ч—омъ.

Чи|стенькій —ծ. փաղաք. մաքուր, յըստակ, 'խալահի', 'թամուզ'. ч—ая комната; **-стенько** նւզ. տ. Чисто.

Чистёхо|некъ, нька, о —ծ. սաստիկ, խիստ մաքուր, յստակ, 'խալահի'. **-нько** մ. սաստիկ, խիստ մաքուր կերպով։

Чистецъ, á —. բս. արեգախոտ (եղնախոտ) (Stachys) և ուրիշ բոյսեր։

Чистикъ —. կնդ. Alca, թանձրահաւ։

Чистилищ|е չ. եկղ. քաւարան (կաթոլիկների). **-щный** —ծ. քաւարանի։

Чисти|льщикъ —. **-льщица** է. մաքրող, սրբող. ч. сапоговъ; ч. колодцевъ, прудовъ; **-тельный** —ծ. 1, մաքրող. մաքրիչ, մաքրելու, սրբիչ, սրբելու. 2, բժ. մաքրողական. ч. порошокъ մաքրողական փոշի։

Чи|стить (чищу -стятъ), -щивать, очист—, вычист— ն. սրբել, մաքրել, յստակել, 'խալասել', 'թամզել'. ч. сапоги, платье; ч. щёткою խոզանակով սրբել, մաքրել. ч. платье метёлкою; ч. улицу; ч. часы, ружьё; слабительное чиститъ желудокъ լուծողականը մաքրում է ստամոքսը. ч. гавань, прудъ, колодецъ: ч. дно канала; ч. печную трубу; ч. себѣ уши, зубы; ч. кухонную посуду пескомъ; ч. огурецъ, яблоко վարունգը, խնձորը կլպել. ч. яйцо ձուն կճեպել. ч. скребницею; ч. выгребную яму աղբահորը պարզել. **-стка** է. սրբելը, մաքրելը, յստակելը, 'թամզելը'. ч. рѣчного дна; дощечка для ч—и мѣдныхъ пуговицъ; ч. печной трубы; **-сто** մ. մաքուր կերպով. квартира содержится очень ч.; работать ч.; онъ всегда ч. одѣтъ; гитаристъ ч. сыгралъ эту пьесу կիթառահարը այդ պիեսը լաւ ածեց. переписать на ч. մաքուր արտագրել. обобрать кого ч. մէկին բոլորովին պլոկել. ч.-на-ч. բոլորովին մաքուր կերպով. ամբողջովին։

Чисто|кровный —ծ. զտարիւն. անխառն, հարազատ, իսկական, բուն. ч—ая лошадь զտարիւն նժոյգ. **-писаніе** չ. գեղագրութիւն, վայելչագրութիւն. **-писецъ**, сца —. գեղագիր, վայելչագիր. **-писный** —ծ. վայելչագրական, գեղագրական։

Чистоплот|но մ. մաքրութեամբ, մաքուր կերպով, մաքրակենցութեամբ. **-ность** է. մաքրութիւն (մարմնի), մաքրակենցութիւն, մաքրասիրութիւն. **-ный** —ծ. մաքրակենց, մաքրասէր։ [տատասկուկի դաշտ, գետին, տափարակ։

Чистополье չ. դաշտիկ, արձակ, ան-

Чистосерде|чіе չ. անկեղծութիւն, բացորոշութիւն. **-чно** մ. անկեղծութեամբ, -ծաբար, բացորոշութեամբ. **-чность** է. տ. Чистосердечіе; **-чный** —ծ. անկեղծ, բացսիրտ. -ченъ, какъ дитя.

Чи|стота է. մաքրութիւն, յստակութիւն, 'խալասութիւն'. ч. тѣла; ч. комнаты; ч. алмаза ալմաստի զտութիւնը. ч. голоса; содержать ребёнка въ ч—ѣ; ч. воздуха: ч. и ясность воды ջրի յստակութիւն և պարզութիւն. ч. души, сердца հոգու, սրտի մաքրութիւն. ч. нравовъ վարք ու բարքի մաքրութիւն. ч. слога, языка ոճի, լեզուի յստակութիւն. беречь ч—у своей совѣсти; и в чистоту մ. անկեղծօրէն, առանց քաշուելու, պարզ երեսին. **-стотѣлъ** —. բս. Cheli-

donium majus, մեծ հողմափայտ (կանթեղ-խոտ, ծիծեռնախոտ). **-стый** ած. 1, մաքուր, յստակ, 'խասակ', 'թամուզ'. ч—ое бѣльё; ч—ая тарéлка; ч—ая кóмната; ч. гóлосъ մաքուր ձայն. ч—ая сóвѣсть անարատ խիղճ, խղճմտանք. ч—ая бумáга ա, մաքուր թուղթ. բ, չգրած, 'սադա' թուղթ. ч. вóздухъ; ч—ое сéрдце; ч—ая любóвь; ч. слогъ, языкъ մաքուր ոճ, լեզու. ч—ое пóле բաց, ազատ դաշտ. *онъ остáлся чистъ ա, նա ամէն բան կորցրեց, ձեռնունայն մնաց, սնանկացաւ. բ, նա արդարացաւ, նորան արդարացրին. выводи́ть что на ч—ую вóду մի բան բացել, հրապարակ հանել. 2, զուտ, անխառն. ч. бары́шъ զուտ շահ. *принимáть что за ч—ую монéту մի բան հալած իւղի տեղ ընդունել. у негó дéсять ты́сячъ рублéй ч—аго дохóда նա տասը հազար ռուբլի զուտ արդիւնք ունի. покупáть на ч—ыя дéньги կանխիկ, 'նաղդ' դրամով գնել. ѐто ч—ая ложь այդ բոլորովին սուտ է. изъ ч—аго зóлота զուտ ոսկուց. ѐто ч—ое наслаждéніе այդ կատարեալ վայելք է. ч. дурáкъ կատարեալ յիմար. 3, մաքուր, պարզ, ջինջ, վճիտ, ականակիտ. ч—ое стеклó; ч. мёдъ; ч—ое нéбо պարզ, ջինջ երկինք. **-сти́къ**, á ա. բս. ա. Corydalis, անծխոտ (ամկ. մամու աջիլ). բ. Iasione montana, լեռնային յասնուկ. գ, ա. Чистотéлъ.

Чи|тáльня է. ընթերցարան. **-тáльщикъ** ա. 1, սաղմոսասաց, մեռելի վերայ աղօթքներ կարդացող. 2, ընթերցող. **-тáніе** ա. Чтéніе; **-тáтель** ա. **-тáтельница** է. ընթերցող այր կին. **-тáть**, -тывать ն. 1, կարդալ, ընթեռնուլ. ч. по складáмъ վանկ - վանկ կարդալ. ч. интерéсную кни́гу; ч. лéкціи въ университéтѣ; 2, դասախօսել. ѐтотъ профéссоръ читáетъ рýсскую истóрію; **-ся** անց. և չ. կարդացուել. ѐта газéта читáется óчень мнóгими: **читáющій** ած. ընթերցող:

Чи|хáні(ь)е չ. փռնգտալը, 'փռշտալը', -տոց', փռնչիւն, 'սարը գալը'. на всякое ч. не наздрáвствуешься (առծ.) չէ կարելի ամէն մարդու էլ հաճոյանալ. **-хáтельный** ած. փռնգտացնող, 'փռշտացնող', 'սարը բերող'. ч. порошóкъ; **-хáть**, -хнýть չ. փռնգտալ, փռնչալ, 'փռշտալ', 'սարը գալ'. **-ся** չ. դէմ. отъ ѐтого табакý мнóго чихáется այս թամբաքուն շատ է փռնգտացնում: ['չիխրայ':

Чихи́ръ ա. (թուրք.) մաճառ, քաղցու,

Чи|хнýть, ся ա. Чихáть. ся; **-хóтная** травá բս Achillea millefolium, հազարատերև սկ. եւ ուրիշ բոյսեր. **-хъ** ա. փռընգտալը. 'փռշտալը', -տոց', 'սարը':

Чичисбéй ա. (իտ?) 1, հնց. ամուսնի կնոջ ուղեկից (դրօննեյիս). 2, ուրիշների կանանց խարդաւանող սէր:

Чи́|ще ած. և մ. բաղդատ. աստ. աւելի մաքուր, աւելի յստակ, 'խասակ'. **-щéніе** չ. մաքրելը, -րում, որբելը. -րում, յստակելը, -կում. **-щивать** ա. Чи́стить; **-щу** ա. Чи́стить

Члé|никъ ա. նւզ. պատիկ անդամ. ч—и тѣла у насѣкóмыхъ; **-никотонóгія** живóтныя կնդ. Arthropoda, յօդուածոտանիք. **-ни́стыя** живóтныя = сустáвчатыя живóтныя (ա. Сустáвчатый).

Членовреди́те|ль ա. ինքնախեղող, ինքն իրան խեղող, իր որ և է անդամը վնասող. **-льство** չ. ինքնախեղում, -ղութիւն (դիտաւորեալ). ч. съ цѣ́лію получéнія страховóй прéміи. [ժան-բաժան:

Членораздѣ́ль|но մ. **-ный** ած. բա-

Чле|носоединéніе չ. անդամների յօդաւորութիւն, միացում, խաղ. плечнóе ч. ուսի խաղ. **-нóкій** ած. անդամի, անդամա—. ч. взносъ անդամավճար. **-нъ** ա. 1, անդամ. имéть ги́бкіе, крѣ́пкіе ч—ы; періóдъ изъ четырёхъ ч—овъ քառանդամ պարբերութիւն. почётный ч.; ч. совѣ́та; ч. судéбной палáты, окружнóго судá; ч. óбщества; ч—ы уравнéнія մաթեմ. հաւասարութեան անդամներ. 2, քերկ. յօդ. определённый ч.; 3, մաս, յօդուած, պարբերութիւն. ч. си́мвола вѣ́ры.

Чмó|каніе չ. 1, ծպծպացնելը, -ցնում, ծլպծլպացնելը, -ցնում. 2, լսելի ձայնով համբուրելը, 'պաչելը'. **-кать**, **-кнуть** 1, չ. ծպծպացնել, ծլպծլպացնել (ծծելիս). 2, ն. բարձր, լսելի ձայնով համբուրել, 'պաչել', 'պագել'. **-ся** փ-խտ. բարձր, լսելի ձայնով համբուրուել, միմեանց 'պաչել', 'պագել':

Чóботы ա յ. (թուրք.) կօշիկներ, ոտնամաններ (երկար անկարութներով, 'ճտերով'):

Чó|кані(ь)е չ. կենաց բաժակները միմեանց զարկելը, չրխկացնելը. **-кать**, **-кнуть** ն. կենաց բաժակները միմեանց զարկել, 'չրխկացնել'. -кнуть стакáнъ о стакáнъ; **-ся** փ-խտ. կենաց բաժակները միմեանց զարկել, 'չրխկացնել'. ч. стакáнами; **-къ** ա. ա. Чó-[кані(ь)е.

Чóлка ա. Чёлка.

Чолнъ ա. Чёлнъ.

Чóмга է. կնդ. Podiceps cristatus, ծովասուզակ, կատարաւոր խարասայզ:

Чонгýри է. ռնհ. կովկ. չոնգուր:

Чóпор|но մ. մանրակրկիտ ձևով, եղանակով, քմահաճ կերպով, կոտրատուելով, քըրքրուելով. **-ность** է. մանրակրկտութիւն, բծախնդրութիւն, քմահաճութիւն, սեթևեթանք. **-ный** ած. (յեհ) մանրակրկիտ, բծախնդիր, քմահաճ, կոտրատւող, ծկլծկլող, քըրքրւող, սեթևեթեալ. *ч. человѣ́къ խիստ քաղաքավարական ձևերով, ծկլծկլող մարդ:

Чопъ ա. կնդ. Aspro zingel, ձուկ մի պերկէսներից:

Чóр|товъ, а, о ած. սատանայի. ч. пáлецъ հնք. bélemnite, շանթաքար, նետաքար, նետախեցի. **-тъ** ա. (յ. чéрти, тéй) 1, սատանայ, դև. убирáйся къ чóрту գնա կորիր. ч. тебя́ поберú! գրողը քեզ տանի. ч. знáетъ, чѣмъ онъ насъ накорми́лъ էլ ինչ վատ բան տուեց, որ նա մեզ չուտեցրեց. ч. возьми́, какъ онъ мнѣ́ надоѣ́лъ նա ինձ սաստիկ ձանձրացրել, զզուեցրել է. емý самъ ч. не братъ նա խիստ հպարտ, ամբարտաւան է. он живётъ у чóрта на кули́чкахъ կամ на кули́жкахъ Աստուած գիտէ. թէ նա որտեղ է, ով գիտէ, թէ նա որ ջհանդամումն է, որտեղ է ապրում. тутъ самъ ч. нóгу слóмитъ կամ самъ ч. не разберётъ այդ կատարեալ բաբելոնեան խառնակութիւն է. онъ

его́ такъ отду́лъ, что чертя́мъ то́шно *նա նորան արտաքսելէ ծեծեց, նա նորա ոսկորներըը ջարդ ու փշուր արաւ.* чо́рта съ два *փորձ. ասւ. հազիւ թէ. երբէք.* въ ти́хомъ о́мутѣ че́рти во́дятся (*առծ.*). ч. не такъ стра́шенъ, какъ его́ малю́ютъ (*առծ.*). ни Бо́гу свѣ́чка, ни чо́рту кочерга́ (*առծ.*). *ոչ այս է, ոչ այն.* **2.** морско́й ч. *ա.* Ля́гва.

Чо́тки *ա.* Чётки.

Чоха *է. կովկ. չուխայ:*

Чрева́|стый *ած. հաստափոր, մեծափոր. մեծորովայն.* **-тость** *է.* **1,** *հաստութիւն, հաստափորութիւն, մեծափորութիւն.* **2,*** *բեղունութիւն, հարստութիւն.* **-тый** *ած.* **1,** *հաստափոր.* ч—ая же́нщина *'փորն ուռած', յղի կին.* **2,*** *հարուստ, բեղուն, բեղմնաւոր.* крѣ́пость ч—ая по́двигами; поли́тика ч—ая лу́чшими результа́тами; бу́дущее чрева́то несча́стіями *ապագան իւր հետ մեծամեծ չարիքներ պիտի բերէ.* **-тѣть,** оч— *չ. յղ[ի]անալ:*

Чре́|вный *ած. փորի, որովայնի. արգանդի.* **-во** *չ. փոր, որովայն, արգանդ.* **-вобѣ́сіе** *չ. եկ. ու. որկրամոլութիւն, որովայնամոլութիւն, շատակերութիւն:*

Чревовѣща́|ніе *չ. որովայնախօսութիւն.* **-тель** *ա. որովայնախօս.* **-тельный** *ած. որովայնախօսական:*

Чревосѣче́ніе *չ. բժ. որովայնահատութիւն, որովայնահերձութիւն:*

Чревоуго́д|іе *չ. որկրամոլութիւն, որովայնամոլութիւն.* **-никъ** *ա.* **-ница** *է. որկրամոլ, որովայնամոլ այր, կին:*

Чреда́ *ա.* Череда́.

Чрезвыча́й|но *մ. չափազանց, չափից դուրս, սաստիկ, խիստ.* **-ность** *է. չափազանցութիւն, արտակարգ, արտասովոր լինելը.* онъ скупъ до ч—и *նա չափազանց խիստ ժլատ է.* **-ный** *ած. չափազանց, արտակարգ, արտասովոր, անսովոր.* ч. посла́нникъ *արտակարգ դեսպան.* ч—ое собра́ніе *արտակարգ ժողով:*

Чрезмѣ́р|но *մ. չափից դուրս, չափազանց.* э́тотъ человѣ́къ ч. скучёнъ; **-ность** *է. չափազանցութիւն.* **-ный** *ած. չափազանց, սաստիկ, չափից դուրս մեծ.* предъявля́ть ч—ыя тре́бованія; ч—ая го́рдость *սաստիկ գոռոզութիւն:*

Чрезполо́|сица, **-сность**, **-сный** *ա.* Черезполо́с...

Чрезсѣде́льникъ *ա.* Черезсѣд...

Чрезчу́ръ *ա.* Черезчу́ръ.

Чрезъ *ա.* Че́резъ.

Чренъ *ա. աղ եփելու կաթսայ, 'խալկին':*

Чре́|сла, слъ *չ. յ. եկ. ու. երանք.* **-слеиный** *ած. երանքի, երանաց:*

Чте́|ніе *չ. կարդալը, ընթեռնուլը, ընթերցանութիւն.* библіоте́ка для ч-ія; **-цъ**, *ա ա. կարդացող, ընթերցող:*

Чтить (чту чтятъ: чти) *ն. յարգել, պատուել, մեծարել.* ч. ста́рость; ч. Бо́га, святы́хъ *Աստուծոյ, սրբերին պաշտել:* [Чти:

Чти́ца *է. կարդացող, ընթերցող կին, աղ.*

I. **Что** (чего́, чему́, чѣмъ, о чёмъ) *դերն.* **1,** *հարցական ինչ.* ч. дѣ́лать? ч. вы говори́те? всё, ч. я зна́ю; ч. съ ва́ми? *ձեզ հետ ինչ է պատահել, ինչ պատահեց.* ч. э́то такое *այդ ինչ բան է.* ч. но́ваго *ինչ նոր բան կայ.* ч. сто́итъ э́та шля́па? на ч. э́то похо́же? за ч. вы се́рдитесь? что вы молчи́те *ինչու էք լռում.* а что! не говори́лъ ли я вамъ э́то *էհ, ես այդ ձեզ չէի ասում.* **2,** *յարբ. ինչ.* я зна́ю, ч. вамъ нра́вится *ես գիտեմ, թէ ձեզ ինչ է դուր գալիս.* всё, ч. сдѣ́лано; э́то ни на ч. не похо́же *այդ ոչ մի բանի նման չէ.* онъ ни во что не вмѣ́шивается *նա ոչ մի բանի մէջ չէ խառնւում.* что каса́ется до меня́, что до меня́, я согла́сенъ *ինչ վերաբերում է ինձ, ես համաձայն եմ.* что-нибу́дь, что-ни-есть, что-ли́бо *որև է բան, մի բան.* да́йте ему́ что-нибудь; что я ему́ ни говори́лъ, я не могъ убѣди́ть его́ *ես շատ բան ասացի, բայց ոչ մի կերպ չկարողացայ նորան համոզել.* не́ за что *չ'արժէ, հարկաւոր չէ.* благодарю́ васъ. —не́ за что *չ'արժէ.* не́ на что купи́ть *փող չկայ, որ առնեմ, գնեմ.* что́ бы ни́ было *ինչ էլ լինի.* я прода́мъ э́то за что́ бы ни́ было *ինչքանով էլ լինի ես այդ կը ծախեմ.* что́ бы ни случи́лось *ինչ էլ պատահի.* ч. за несча́стье *ինչ դժբաղդութիւն.* ч. и говори́ть *էլ ինչ ասել կուզէ, անշուշտ.* ч. за де́рзость *որպիսի յանդգնութիւն.* ч. э́то за человѣ́къ *դա ինչ մարդ է.* раздѣли́ть ч. на ра́вныя ча́сти *մի բան հաւասար մասերի բաժանել.* ни за что, ни про́-что *չգիտես ինչու համար.* ч. сло́во, то ложь *ամէն մի խօսքը սուտ է.* что́-то *ինչ որ, մի ինչ որ.* въ э́тихъ стиха́хъ есть что́-то очарова́тельное; (*անկարգութեամբ*) онъ что-то молчи́тъ *նա լռում է, լռութիւն է պահպանում.* мнѣ что-то нездоро́вится *ես ինձ առողջ եմ զգում.* онъ что-то недово́ленъ э́тимъ *ինչպէս երեւում է, նա գոհ չէ սրանից.* тутъ что-то не такъ *այստեղ մի ինչ որ բան կայ:*

II. **Что** *չ.* **1,** *որ, թէ.* я зна́ю, что э́то пра́вда; говоря́тъ, что онъ бо́ленъ; я счастли́въ, ч. ви́жу васъ; то́лько что *հէնց նոր, քիչ առաջ.* онъ то́лько что всталъ; **2,** *ինչպէս. կարծես թէ, իբր թէ. որպէս քաջ:*

Что́бы, что́бъ *չ. որ, որպէս զի.* тре́бую, ч. вы э́то сдѣ́лали; ч. успоко́ить васъ *որպէս զի ձեզ հանգստացնեմ, ձեզ հանգստացնելու համար.* не смотри́те внизъ, ч. голова́ не закружи́лась; онъ лю́битъ, ч. ему́ льсти́ли.

Чу *Ձ. լսիր, լսեցէք, լսում եմ.* чу! стуча́тъ въ две́ри; чу! звени́тъ колоко́льчикъ *լսում եմ, լսում էք զանգակի ձայնը:*

Чуба́рный *ած. խայտաճամուկ, խայտաբղէտ, բծաւոր (ձիաների մասին):*

Чубу́|къ, а́ *ա.* (*թուրք.*) **1,** *չիբուխի կոթ, մորճ.* **2,** *տնկելու որթի ոստ, 'վազի մատ'.* поса́дка ч—о́въ *վազ, վազի մատներ տնկելը.* **-чниковыя** *ած.* расте́нія *բս. որդեգիններ.* **-чникъ** *ա. բս.* Philadelphus coronarius. *որդեգինի. փուշխոտ (ռմ. ֆուլխոտ):*

Чубура́|хнуться *ածր. ռմկ. գլորվել, ամենայն ընկնել, վայր գլորուել.* ч. съ лѣ́стницы: **-хъ** (*փոխնկ.* чубура́хнулся) *Ձ. գըրմփ, գրմփոց.* онъ поскользну́лся и ч. въ во́ду.

Чубу́|чный ած. 1, չիբուխի կոթի, մուշտի. 2, անկեղի որթի ատաղ, 'վազի մատ'. **-чо́къ** чка́ նւզ. ա. Чубу́къ; **-бу́шникъ** ա. Чубу́чникъ.

Чубъ, а́ և а ա. մազերի փունջ, ցցուկը (մարդու կամ կենդանու գլխի)։

Чу́вствен|но մ. զգայարար, զգայապէս. **-ность** ի. զգայականութիւն. **-ный** ած. զգայական. ч. человѣ́къ; ч—ое наслажде́ніе; ч—ыя удово́льствія; ч—ые о́рганы զգայարաններ. ч—ые предме́ты զգայական, զգալի, ֆիզիկական առարկաներ։

Чувстви́тель|но մ. զգալապէս, զգալի կերպով. **-ность** ի. 1, զգացում, զգացողութիւն, զգայունութիւն. притво́рная ч. կեղծ զգայունութիւն. 2, զգալիութիւն. **-ный** ած. զգալի. ч—ая поте́ря; *ч—ая благода́рность սրտագին շնորհակալութիւն։

Чу́вст|во չ. զգացում, զգացմունք. пять чувствъ հինգ զգայարաններ. ч. зрѣ́нія, слу́ха, осяза́нія տեսնելու, լսելու, շօշափելու զգայարան, տեսանելիք, լսելիք. շօշափելիք. благоро́дныя ч—а; ч. любви́, жа́лости սիրոյ, կարեկցութեան զգացում, -զմունք. лиши́ться чувствъ գիտակցութիւնից զրկուել. онъ упа́лъ безъ чувствъ նա անզգայ ընկաւ. притти́ въ ч. գիտակցութեան գալ. обма́нъ чувствъ; **-вованіе** չ. զգալը, իմանալը, զգացում. **-вовать** (-вую -ютъ), поч—ъ. զգալ, իմանալ. ч. за́пахъ; ч. жаръ, хо́лодъ; чу́вствую, что я непра́въ; -вую боль въ ногѣ́; я -вую себя́ сли́шкомъ сла́бымъ; онъ -вуетъ себя́ счастли́вымъ.

Чувы́|каніе չ. ճթճթացնելը, ճթճթոց, ճթճթիւն (թռչուններին). **-кать** չ. ճթճթացնել։

Чугу́|нка ի. ռմկ. երկաթուղի. **-нникъ** ա. չուգունէ, թջէ պատիկ, պուտուկ (կերակուր եփելու կճ). **-нный** ած. չուգունի, -նէ, թջի, թջէ, թջեայ. **-но́къ,** нка́ ա. Чугу́нникъ; **-нолите́йный. -ноплави́льный** ած. չուգուն, թուջ հալող կմ հալելու. ч. заво́дъ; **-нъ,** а́ ա. 1, չուգուն, թուջ. 2, ա. Чугу́нка.

Чу|да́къ, а́ ա. **-дачёкъ,** чка́ նւզ. տարօրինակ, պարզամիտ, գլխումը յաղաղներ ունեցող մարդ, խենթ. **-да́чество** չ. տարօրինակութիւն. պարզամտութիւն, տարօրինակ, պարզամիտ վարմունք, խենթութիւն։

Чу|деса́ յ. ա. Чу́до; **-де́сить** (-шу -сятъ) չ. խենթութիւն անել, տարօրինակ, խենթ բաներ անել կմ բանել. **-де́сникъ** ա. Чуда́къ և Прока́зникъ; **-де́сничать** ա. Чуде́сить: **-де́сно** մ. սքանչելի, հրաշալի, զարմանալի, հիանալի [կերպով]. **-де́сность** ի. սքանչանք, սքանչելիութիւն, զարմանալիութիւն. **-де́сный** ած. սքանչելի, հրաշալի, զարմանալի, արտակարգ, հիանալի. **-ди́ть** (-жу́ -дя́тъ) ա. Чуде́сить; **-(чу́)диться,** поч— չ. դէմ. թուալ, երևալ. мнѣ чу́дится звоня́тъ ինձ թւում է, թէ զանգահարում են. **-дище** ռմկ. ա Чудо́вище; **-(у́)дно́** մ. 1, սքանչելի, զարմանալի կերպով. 2, տարօրինակ կերպով. **-дно́й** ած. տարօրինակ, անսովոր, զարմանալի. ч. человѣ́къ; **-дный** ած. սքանչելի, հրաշալի, հիանալի, զարմանալի. **-до** չ. (յ. чудеса́, де́съ) 1, հրաշք, զարմանալիք, սքանչելիք, զարմանալի, անսպասելի, գերբնական բան, դէպք. чудеса́, совершённыя Спаси́телемъ; онъ каки́мъ-то ч—омъ избѣжа́лъ сме́рти; она́ ч. красоты́ նա զարմանալի գեղեցիկ է. семь чуде́съ свѣ́та աշխարհիս եօթ զարմանալիքները. объ э́тихъ стра́нахъ разска́зываютъ чудеса́; *что за ч! у меня́ зубъ растётъ ինչ զարմանք, այ քեզ օյին, բերնումս մի նոր ատամ է դուրս գալիս։

Чудо́ви|ще չ. հրէշ. **щность** ի. հրէշաւորութիւն, ահաւորութիւն. **-щный** ած. հրէշաւոր, հրէշային, ահաւոր։

Чудо|дѣ́й ա. Чуда́къ; **дѣ́йственный** ած. զարմանագործ, հրաշագործ, սքանչելագործ. **-дѣ́йствіе** չ. զարմանագործութիւն, հրաշագործութիւն. **-дѣ́йствовать** (-вую -ютъ) չ. հրաշք գործել, զարմանալի բան անել. **-тво́рецъ,** рца ա. հրաշագործ, սքանչելագործ, զարմանագործ. **-тво́рный** ած. հրաշագործ, սքանչելագործ, զարմանագործ. ч—ая ико́на; **-цвѣ́тъ** ա. բս. Mirabilis, գիշերածաղիկ, զարմանալի ծաղիկ։

Чу|жа́къ, а ա. ռմկ. օտար մարդ, օտարական, եկւոր, պանդուխտ, 'դուրսի' մարդ. **-жби́на** ի. օտար երկիր, օտար հող, օտար աշխարհ, օտարութիւն. **-жда́ться** անդ. чего́ մի բանից փախչել, խուսափել, խոյս տալ, խորշել. **-ждый** ած. օտար, անհաղորդ, անսովոր, հեռու. онъ чуждъ вся́кихъ интри́гъ նա ամէն տեսակ դաւերից, բանսարկութիւններից հեռու է. се́рдце моё чу́ждо за́висти; находи́ть себя́ ч—ымъ իրեն օտար զգալ։

Чужезе́м|ецъ, мца ա. **-мка** ի. օտար երկրացի, օտարական, 'դուրսի' այր, կին, օտար. -ուհի։ **-мность** ի. օտարութիւն, խորթութիւն. **-мный** ած. օտար, արտերկրեայ, խորթ։

Чужестра́|нецъ, -нка, -нный ա. Иностра́нецъ, -нка, -нный.

Чужея́д|ность ի. մակաբուծութիւն. **-ный** ած. մակաբոյծ. ч—ое расте́ніе.

Чужо́й ած. 1, օտար, այլ, ուրիշ, 'եադ'. чужі́я края́; онъ мнѣ соверше́нно ч.; при чужи́хъ лю́дяхъ օտարների առաջ. 2, օտարի, ուրիշի, 'եադի'. ч—а́я жена́; на ч. счётъ ուրիշի հաշուով. присво́ить чужу́ю мысль; ч—о́е добро́ въ прокъ нейдётъ (առծ.). чужи́мъ умо́мъ въ лю́ди не вы́йдешь (առծ.). ч у ж о́ е, о́го չ. օտարի, ուրիշի սեփականութիւն, կայք, գոյք։

Чу́йка ի. ռմկ. արճակ և երկար վերնազգեստ մի։

Чула́|нный ած. ագխանոցի. մթերանոցի, նկղի. **-нъ** ա., **-нчикъ, -нецъ,** нца նւզ. 1, ագխանոց, մթերանոց, նկուղ. 2, պրօ-ակ, մութ սենեակ, 'օթախ'։

Чу|ло́къ, лка́ ա. (յ. чулки́, սեռ. чуло́къ) [երկար ճտով] գուլ(լ)պայ. што́пать чулки́ գուլպաների ծակերը լցնել. **-ло́чникъ** ա. **-ло́чница** ի. գուլ(լ)պայ գործող այր, կին, գուլ(լ)պայագործ, -ուհի. **-ло́чный** ած. գուլ(լ)պայի, գուլ(լ)պաների. ч—ая мастерска́я; **-лчи́ще** ա. յաւլ. մեծ, ահագին գուլ(լ)պայ։

Чумá է. (թուրք.) ժանտախտ. համաճարակ, ժանտամահ. ч. на рогáтомъ скотѣ պաճարախտ, տաւարի 'աղաբ'. бубóнная ч. բժ. բուբոնաւոր համաճարակ։

Чумá|зка հ-ր. ռմկ. կեղտոտ, աղտոտ. ամե, 'խոզ'. **-зый** ած. ռմկ. կեղտոտ աղտոտ, թուխ։

Чумá|къ, á ա. սայլապան (Փոքր Ռուսիայում). **-чій**, ья, ье ած. սայլապանի։

Чумизá է. (չինր?) շումիզա (մի տեսակ Հարաւային Մանջուրիայի կորեկ, որի հատիկները եփած ուտում, իսկ ցօղուններով ա նասուններին կերակրում են)։

Чумúть (-млю -мúтъ), зач— ն. ժանտախտով, համաճարակով վարակել։

Чумúчка է. 1, քափքիր (կերակրի քափը քաշելու շերեփ). 2,* տ. Чумáзка.

Чýмный ած. 1, ժանտախտի, -տային, համաճարակի, ժանտամահի. ч—ая эпидéмія; 2, ժանտախտով, համաճարակով վարակուած։

Чумъ ա. (թուրք.) վրան, 'գագա' (Սիբիրիայի վաչկատուններ)։

Чупрúна է. փոքր. ռուս. գլխի մազերի փունջ, 'քաքուլ']։

Чупрýнъ, á ա. տ. Чупрúна; таскáть за ч. մազերից քաշել։

Чурáть|ն., **-ся** -նոր. 1, մի բան գրաւելիս „чуръ" արտասանելով իւր մասն պահանջել. 2, պաշտպանուել, զգուշանալ. 3, փախչել, խուսափել, խոյս տալ։

Чурбá|нъ ա. **-нчикъ**, **-шокъ**, шка նւզ. 1, կոճղ, գերանի քոթուկ, կոտր. 2,* գէր, ծոյլ, յոյլ, 'ալարկոտ', անզգայ մարդ։

Чурóкъ ա. կովկ. թոնրի հաց։

Чурú|лко չ. **-чна** է. տ. Ководóй.

Чý|рка է. **-рочка** նւզ. 1, կոճղիկ, փայտի կոճղ. 2, մանկական խաղ մի։

Чуръ ա. (լեհ և փոքր ռուս.) 1, հնգ. սահման, կողմ. 2, Ձ. կա՛ց, ձեռք չը. ч. молчáть! ձայնդ, 'սուսդ' կտրիր. ч. не трóгать! ձեռք չ'տաս. չ'դիպչես. ч. пополáмъ կէսն իմն է (գտած բանի). ч. съ нúми Աստուած իրանց հետ, չարժէ նորանց հետ խօսել։

Чусть ա. կովկ. շուստ (առանձին)։

Чýт|кій ած. զգայուն ч. слухъ; ч. сонъ թեթև քուն. *человѣкъ съ ч—ой сóвѣстью արթուն, զգայուն խղճի տէր մարդ. **-ко** ն. ուշադրութեամբ, մտադրութեամբ. онъ ч. прислýшивается ко всемý, что говорúтся; ч. спать թեթև քնով քնել, կէս քուն, կէս զարթուն լինել. **-кость** է. զգայունութիւն, նրբութիւն (օր. լսելիքի, հոտոտելիքի)։

Чуть մ. հազիւ. чуть-чуть հազիւ հազ. онъ ч. дышитъ; ч. ли не онъ это сдѣлалъ ով գիտէ, թէ նա չէ արել այդ, թերևս այդ նա լինի արած. ни ч. не бывáло ամենևին, ոչինչ չկայ. 2, քիչ էր մնում, որ. քիչ էր մնացել, որ. я чуть не упáлъ, чуть чуть не упáлъ; онъ чуть было не сдѣлалъ этого.

Чутьё չ. նուրբ զգայմունք, զգայարան, նուրբ հոտոտելիք, հոտառութիւն, լսելիք. У этой собáки хорóшее ч. այդ շունը լաւ հոտառութիւն ունի. собáка съ тóнкимъ [чутьёмъ.

Чухнá է. խող։

Чýхать ն. ռմկ. և գռեհկ. զգալ, իմանալ (հոտառութեամբ)։

Чухó|нецъ, нца ա. ռմկ. չուխոնցի, էստոնացի, կարել. ֆինլանդացի. **-нка** է. ռմկ. ֆինլանդուհի. **-нскій** ած. ռմկ. ֆինլանդական։

Чýче|ло չ. **-лко** նւզ. 1, յարդալից, ծղոտալից կենդանի, թռչուն[ի մորթ]. набúть, сдѣлать ч. изъ птицъ; 2, խրտուիլակ (գազաններին և թռչուններին խրտնեցնելու). 3.*, այլանդակ, զարշալէմ, զարշատեսիլ մարդ. **-льникъ** ա. կենդանիներ, թռչուններ մաշկող և յարդով, ծղոտով լցնող. **-льный** ած. խրտուիլակի, -կային։

Чýшка է. 1, մատղաշ խոզ. закорúшь ч—у, такъ стáнетъ óхать за прóлежни (առծ.). 2, հալած կապարի ձող. 3, чушки յ. պիտոյլէտի, 'փշտալի' բուն, պատեան։

Чушь է. անհեթեթութիւն, անհեթեթ, անճոհ. անպատեհ բան. говорúть, нести ч.

Чý|яніе չ. զգալը, իմանալը. լսելը, զգալը. **-ять** (-ю -ютъ; чуй), поч— ն. զգալ, իմանալ, լսել. գանել. волкъ чýетъ со всѣхъ сторóнъ добúчу.

I. **Чѣмъ** տ. Что.

II. **Чѣмъ** չ. 1, քան, քան թէ. свинéцъ тяжелѣе, ч. мѣдь; лýчше дѣйствовать, ч. говорúть; ч ѣ м ъ б ы փոխանակ. чѣмъ бы подýмать о своúхъ дѣлáхъ, онъ дýмаетъ тóлько объ удовóльствіяхъ; 2, որքան, քանի. чѣмъ скорѣе, тѣмъ лýчше; ч. скорѣе вы кóнчите эту рабóту, тѣмъ скорѣе получúте дéньги.

Ш.

Ш, ш ռուսաց այբբենի 25-րդ տառն է։ Ճշտին բաղաձայն է և հնչւում է ինչպէս հայոց շ-ն։

Шабá|шить (-шу -шатъ) չ. դադարել աշխատելուց, աշխատանքը դադարեցնել. **-шный** ած. 1, գործից, աշխատանքից ազատ, արձակ. ш—ое врéмя; ш. день հանգստութեան օր, տօն. 2, շաբաթ օրուայ. **-шъ** ա. (եբր.) 1. գործի, աշխատանքի վերջ, վախճան. հանգստութեան պարապ օր, միջոց. հանգստութիւն, դադար. 2, (шáбашъ) շաբաթ (հրէաների). 3, մ. բաւ է, բաւական է։

Шаблú չ. շաբլի (ֆրանսիական գինի մի)։

Шаблó|нно մ. շաբլոնաբար. մեքենաբար. **-нность** է. շաբլոնականութիւն, միաձևութիւն, միակերպութիւն. **-нный** ած. շաբլոնական, կաղապարական, մեքենական, միակերպ, միաձև. **-нъ** ա. (գերմ.) շաբլոն. 1, օրինակ, ձև. կաղապար, տարազ. 2, փոխ. միակերպ ձև, կաղապար։ [տաւարի

Шáбуръ ա. գւռկ. կոշտ բաճկոն աշխա-

Шáвель է. ռմկ. խառնաղանճ, խառնամուռ ամբոխ, խուժան։

Ша́вка է. (գեղմ.) բեղտտ քածոր, շուն, տգեւհաշուն։

Ша́вкать չ. ռմկ. անորոշ կերպով խոսել (ատամներից զրկուած լինելու պատճառով)։

Ша́вочка նվզ. ա. Ша́вка.

Ша|га́ніе չ. քայլելը, քայլում. մեծ մեծ քայլեր անելը. **-га́ть, -гну́ть** չ. քայլել, մեծ մեծ քայլեր անել. ш. че́резъ ступе́ньку մի աստիճանից [աստղուկից] երկու աստիճան անցնել. **-ги́стика** է. կանչ. քայլավարժութիւն, քայլման վարժութիւններ (զինուորների). **-гну́ть** ա. Шага́ть; **-го́мъ** մ. ա. Шагъ; **-гоме́ръ** ա. քայլաչափ։ [вый -нъ.

Шагре́|невый, -нь ա. Шагри́но-

Шагри́|новый ած. սաղրու. սաղրից. ш—ая ко́жа, **-нъ** ա. (Ֆր.) սաղրի (սանձերին նման մշակած ձիու, էշի կամ ջորու կաշի)։

Шагъ ա. քայլ, քայլափոխ. ти́хими шага́ми ծանր քայլերով. ша́гомъ մ. քայլելով, ско́рымъ ша́гомъ արագ քայլերով. ско́рыми, бы́стрыми шага́ми շատ, արագ քայլերով. удво́ить шаги́ քայլերը կրկնապատկել. прибა́вить ша́гу քայլերն արագացնել. мѣ́рять шага́ми քայլերով չափել. на вся́комъ шагу́ իւրաքանչիւր քայլափոխում. ш. за ш. կամ ш. за ш—омъ քայլ առ քայլ. *это большо́й ш. впере́дъ այդ մեծ յառաջադիմութիւն է. *сдѣлать рѣши́тельный ш.; онъ ни на ш. безъ лжи նա ամէն քայլափոխում, շարունակ սուտ է խօսում։

Ша́дра է. ծաղկացին ատամի նշոյք, մէջքը։

Ша́дрикъ ա. պխպխան մսխիր։

Ша́ечка նվզ. ա. Ша́йка.

Шажо́(ё)нъ, жка́ ա. նվզ. գուսնիկ, թեթև, կարճ քայլ։

Ша́йба է. արևաստ. տափակ օղ։

I. **Ша́йка** է. (գեղմ.) խումբ, ծողով (վատ մարդկանց). ш. разбо́йниковъ, воро́въ.

II. **Ша́йка** (Թուրք.) [կոթաւոր] կիստակոյս (գործածական օր. բաղնիքներում)։

Шайта́нъ ա. (Թուրք.) շէյթան, սատանայ, դև, չար ոգի։

Шака́лъ ա. 1, կեն. Canis aureus, ցայլաշուն, շնագայլ, 'շախալ'. 2,* յափշտակիչ, ագահ, գող, Թալանիչ։ [կաաակ։

Шала́ва հոր. յիմար, անխելք մարդ, խեղ-

Шала́нда է. (Ֆր?) տափակ զետանաւ մի։

Шалапа́й|, -ничать ա. Шалоп...

Шала́|шникъ նվզ. ա. Шала́шъ; **-шный** ած. վրանի, 'գոգայի'. **-шъ**, а́ ա. (Թուրք.) վրան, 'գոգայ'։

Шалбе́|ренье չ. 1, ծուլութիւն, յիմարութիւն, զատարկապորտութիւն. 2, յիմար, անմիտ, դատարկ բան, փչութիւն. **-рить** (-рю -рятъ) չ. ռմկ. 1, ծուլութիւն, զատարկապորտութիւն անել, պարապ-սարապ Թրև գալ. 2, յիմար-յիմար. փուչ բաներ զուրս տալ. **-рни-ча́нье** ա. Шалбе́ренье; **-рничать** ա. Шалбе́рить; **-ръ** ա. ռմկ. ծոյլ, յոյլ, զատարկապորտ, պարապ-սարապ Թրև եկող մարդ, դատարկ, 'փուչ' մարդ։

Ша́левый ած. շալի։

Ша|ле́ніе չ. չարութիւն անելը. **-ли́ть** (-лю́ -ля́тъ) չ. 1, չարութիւն անել, չար, չարաճճի բաներ անել, բանել. перестా́нь ш., не шали́; 2, զուրանալ, կուրանալ, Թուլանալ. здѣсь неспоко́йно, здѣсь шаля́тъ այստեղ անապահով է. զողութիւններ են լինում։

Шаллй|вость -вый ա. Шаловли́вость, -вый.

Шалне́|рный, -ръ ա. Шарни́рный, -ръ.

Шало|вли́вость չ. չարութիւն, չարաճճիութիւն, խեռութիւն, ապերասանութիւն. **-вли́вый** ած. չար, չարաճճի, խեռ, ապերասան. **-ство́** չ. ա. Ша́лость.

Шало|па́й ա. փուչ, վատ, անպիտան մարդ. դատարկապորտ, պղերգ, պարապ-սարապ Թրև եկող մարդ. **-па́йничать** չ. փչութիւն, անզգամութիւն անել, պարապ-սարապ Թրև գալ, դատարկապորտութիւն անել. **-пу́тъ** ա. Шалопа́й.

Ша́|лость է. չարութիւն, չարաճճիութիւն, խեռութիւն, ապերասանութիւն. **-лу-ни́шка** ա. նվզ. **-лу́нъ**, а́ ա. **-лу́нья** է. չար, չարաճճի, սանձակ, ապերասան տղայ, աղջիկ։

Шалфе́й| ա. բս. Salvia officinalis, [հասարակ] եղեսպակ. **-ный** ած. [հասարակ] եղեսպակի։ [ապրին, ուսուցիկ կողմը։

Шалы́га է. մրտրզ. կամարի, Թաղի ար-

Ша|лыга́нъ ա. ռմկ. զատարկապորտ, պարապ-սարապ Թրև եկող, պղերգ, 'բօշրադաղ' ռմկ. **-лый** ած. ռմկ. խեռ, սանձակ, խենթ, ցնդած։

I. **Шаль** է. խեռութիւն, խենթութիւն, սանձակութիւն. ցնդածութիւն։

II. **Шаль** է. (Ֆր.) շալ (կանանց)։

Шальва́ры ա. Шарова́ры.

Шально́й ած. 1, խելառ, անխելք, խև, 'գիժ', կատաղի, անզուսպ. ш—о́е воображе́ніе անզուսպ երևակայութիւն. *ш—ы́я де́ньги անչափ փող. ш—а́я пу́ля պատահական գնդակ. 2, կատաղած, 'դատած'. ш—а́я соба́ка; **-лѣ́ть**, ош— չ. յիմարանալ, խելագարուել, 'գժուել', խելքը կորցնել։

Шама|ни́змъ ա. **-нство** չ. շամանութիւն, շամանականութիւն. **-нъ** ա. (Հնդկ.) շաման, մոգ, կախարդ քուրմ (սիբիրական ազգերի)։

Шамато́нъ ա. (Ֆր.) զատարկաշրջիկ, դատարկապորտ, պարապ-սարապ Թրև եկող, բամի կուլ տւող, 'բօշրադաղ' ռմկ։

Шама́я է. կեն. Aspius clupeoides, կասպիական գէտ հարինգ, 'շամայ'։

Ша́м|каніе չ. շշնջելով, անորոշ կերպով արտասանելը. **-кать** չ. շշնջելով, անորոշ կերպով արտասանել, ասել։ [գինի։

Шампа́нское, аго չ. շամպայնեան

Шампинь(і)о́нъ ա. բս. Agaricus campestrio, դաշտի ագարիկոն, Թեօպի։

Шампу́ръ ա. կովկ. շամփուր։

Ша́мшить (-шу -шатъ) ա. Ша́мкать.

Шанда́|лъ ա. (Ֆր.) աշտանակ, ճրագակալ, 'շամդան'. **-льный** ած. աշտանակի, ճրագակալի, 'շամդանի'։

Ша́ндра է. բս. Marrubium, գրտնի։

Ша́нецъ, нца ա. (գեղմ.) ամրոցկ. ամրութիւն։

Ша́нк(е)|рный ած. շանկրի. **-ръ** ա. (Ֆր.) բժ. շանկր. мя́гкій, твёрдый ш.

Шансоне́|тка է. (Ֆր.) 1, սրամիտ, խրնդալից երգ. երգիկ. 2, շանսոնէտահի, հասա-

բակ, որճարտնայքն երգչուհի. **-тный** ած. շանսոնէտային. ш—ая сцéна.

Шансъ ա. (ֆր.) շանս (նշան յաջողութեան կամ անյաջողութեան)։

Шанта|жи́ровать (-рую -ютъ) ն. кого́ մէկից բանի միջոցներով դրամ կորզել, ստորագրութիւն ստանալ եւն. **-жи́стъ** ա. շանտաժիչ, շանտաժով պարապող. **-жъ** ա. (ֆր.) շանտաժ (մէկից բանի միջոցներով, 'բռնանալիքներով' դրամ կամ այլ բաներ կորզելը, ստորագրութիւն ստանալը եւն)։

Шан|цево́й ած. ամրութեան. **-цова́ть** (-цу́ю -ю́тъ) ն (զինվ.) ամրոցել. ամրացնել. **-ся** ն-դր. ամրանալ։

Ша́|пка է. գդակ (шля́па գլխարկ). бобро́вая ш. կզբենու[ց կարած] գդակ. дура́цкая ш. խեղկատակի գդակ. кардина́льская ш.; *получи́ть по ша́пкѣ հարւած ստանալ. *быть ему́ подъ кра́сною ша́пкою նա վերջիվերջոյ զինուոր պիտի դառնայ. упе́чь кого́ подъ кра́сную ш—у մէկին զօռով, բռնութեամբ զինուոր դարձնել, զինուորագրել. на во́рѣ ш. гори́тъ (առծ.) գող, օրբոր գող. по Се́нькѣ ш. (առծ.) հարկն հարկաւորաց, պատիւ արժանաւորաց։

Шапокля́къ ա. (ֆր.) ծալուող, ծալծոյ գլխարկ։

Ша́почка նւզ. ա. Ша́пка; **-никъ** ա. գդակագործ, գլխարկագործ, 'փափախչի'. **-ный** ած. գդակի, գլխարկի, -կային. *ш—ое знако́мство պատահական ծանօթութիւն։

Шараба́|нъ ա. (ֆր.) **-нчикъ** նւզ. շարաբան (կառք նստարաններով), նստարա-

Шарава́ры ա. Шарова́ры. [նակառք։

Шара́да է. (ֆր.) բառեզծուած, վանկային առեղծուած. *առհ. առեղծուած, հանելուկ։

Шара́хнуть ն. ուժգին խփել, զարկել, զարնել, 'շրխկացնել', 'Թրխկացնել'. գէն ձգել, գէն նետել, գէն շպրտել. **-ся** ն-դր. 1, ուժգին, արագ կերպով նետուել. ш. въ сто́рону մի կողմ նետուել. 2, մեծ Թափով ընկնել, վայր ընկնել, 'շրխկալ', 'Թրխկալ'. [կելը։

Ша́реніе ն. որոնելը, փնտռելը, խուզար-

Шар|жи́ровать (-рую -ютъ) ն. շափազան[ցա]ցնել, շափազանց մեծ ձև, կերպարանք, գոյն տալ. така́я-то арти́стка въ ро́ли тако́й-то не́сколько -вала; **-жиро́вка** է. ն՛ց. [հրազէն] լցնելը, կրակելը. գրոհ տալը, յարձակուելը. 2, որ և **-жъ** ա. (ֆր.) շափազանց[ա]նելը, շափազանց մեծ ներկայացնելը, շափազանցութիւն։

Ша́рикъ ա. նւզ. գնդակ, գնդակիկ. գընդակուկ. кровяны́е ш—и արեան գնդակներ։

Ша́рить (-рю -рятъ) ն. որոնել, փընտռել (շօշափելով). խուզարկել։

Шаріа́|тскій ած. շերիաթական. **-тъ** ա (արբ.) շերիաթ (մահմետականների քաղաքացիական և կրօնական օրէնքները, որոնք մասամբ ղուրանի, մասամբ էլ աւանդութեան վերայ են հիմնուած)։

Ша́р|кань(і)е ն. ոտներով քարքատցնելը, ոտները գետնին, յատակին քսելով աղմուկ հանելը. **-кать, -кнуть** ն. 1, ոտներով քարքատցնել, ոտները, յատակին քսելով աղմուկ հանել. 2, ոտներով յատակը կեղտոտել, աղտոտել. 3, ողջունել. **-котня́** է. ոտների քարքատոց, աղմուկ։

Шарлата́|нить (-ню -нятъ) ն. շառլատանութիւն, 'ապլախանութիւն', 'լոթութիւն' անել. **-нскій** ած. շառլատանի, -նային, 'ապլախանի', -նական, 'լոթու'. **-нство** ն. շառլատանութիւն, 'ապլախանութիւն', 'լոթութիւն'. **-нъ** ա. (ֆր.) շառլատան, 'ապլախանայ', 'լոթի', խաբեբայ, օրէկայ։

Шарла́|ховый ած. ծիրանեգոյն, շէկակարմիր. **-хъ** ա. (գերմ.) ծիրանի, շէկակարմիր գոյն, վառ կարմիր գոյն։

Шарло́тъ ա. (գերմ.) 1, բս. Allium ascalonicum, ասկալոնի սխտորուկ (տճ. քէօրփէչիկ սօղան). 2, շառլոտ (կերակուր մի)։

Шарма́|нка է. (ֆր.) **-ночка** նւզ. արկղաձև երգեհոն մի. **-нщикъ** ա. երգեհոն ածող։

Шарни́|рный ած. շառնիրի. **-ръ** ա. (скрѣ́па, соединя́ющая два подвижны́е предме́та, напр. полови́нки пе́тель) (ֆր.) շառնիր։

Шарова́ры է. յ. (լեհ.) շալվար, վարտիք։

Шарови́д|но մ. գնդի, գնդակի ձևով. **-ность** է. գնդաձևութիւն, գնդակերպութիւն. **-ный** ած. գնդաձև, գնդակերպ։

Ша|рови́къ, а́ ա. գնդաձև մարմին. пусто́й ш.; **-ро́вка** է. բս. Globularia, գընդածաղիկ։ [ромы́|га, -жничать.

Шарошы́ж|никъ, -ничать ա. Ше-

Шарообра́з|но, -ность, -ный ա. Шарови́дно, -ность, -ный.

Шартре́зъ ա. (ֆր.) շարտրէօզ (դեղնագոյն ֆրանսիական ըմպելիք մի)։

Шар|фъ ա. (գերմ.) **-фикъ** նւզ. 1, շարֆ. 2, պուզմենտեայ գօտի (զինուորականի)։

Шарша́вый ա. Шера́шавый.

Шаръ ա. 1, գունդ, գնդակ. ш. для игра́нія въ ке́гли; земно́й ш. երկրագունդ. возду́шный ш. օդապարիկ. билліа́рдный ш.; бѣ́лый, чёрный ш. սպիտակ, սև գնդակ, քուէ. ш—ы́ для ручно́й гимна́стики; *хоть ш—о́мъ покати́ (գաւռ.) բոլորովին դատարկ, ամայի, զուրկ է, լապտերով էլ որոնես, չես գտնի. *вся дере́вня вы́горѣла, хоть ш—о́мъ покати́ ամբողջ գիւղը մոխիր է դարձել, ամբողջ գիւղից հետք չէ մնացել։

Шассе́ ն. ան. (ֆր.) շասէ, պարքայլ, կարապքայլ։

Ша́|станіе ն. քստից, ծանծից մաքրելը, խարբալելը, 'խախալելը' (հացահատիկը). **-стать** ն. քստից, ծանծից մաքրել, խարբալել, 'խախալել' (հացահատիկը)։

Шасть մ. (ցոյց է տալիս յանկարծակի գալը, երևալը կամ անյայտանալը) 'հօպ', 'պր-պեւզ', տհն. «я ника́къ не ожида́лъ, что онъ ско́ро вернётся...; вдругъ онъ — шасть въ дверь! —յանկարծ մէկէլ տեսնես նա դրան առաջն է. «какъ вдругъ изъ лѣ́су шасть на нихъ медвѣ́дь» մէկէլ տեսնես անտառից յանկարծ նրանց վրայ պրծաւ արջը։

Ша|та́ніе ն. 1, շարժելը, ցնցելը, ցընցում. 2, պարապ-սարապ Թրև գալը, Թափառելը. **-та́ть**, -тну́ть, пошатну́ть ն. շարժել, ցնցել. **-ся** ն-դր. շարժուել, 'ծած գալ', ցնցուել, երերալ, տատանուել, գէս ու գէն ընկնել. Y

меня́ зубъ шата́ется; столъ шата́ется; не всё то па́даетъ, что шата́ется (*առած*). онъ шата́ется, какъ пья́ный; **2,** *թափառել, անգործ-անգործ, պտրտուք-ատրտուք թրև գալ.* ш. по го́роду, по у́лицамъ; ш. безъ дѣ́ла.

Шате́|нъ *ա.* (*ֆր.*) **-ния** *ի.* *շագանակագոյն մազերով և պայծառ աչքերով այր. կին։*

Шатё|рный *-ի.* *վրանի, ատաղաւարի, 'շաղրի'.* **-ръ**, тра́ *ա.* (*Թուրք.*) **1,** *վրան, աղաղաւար, 'չադըր'.* **2,** *ծխնելոյզի վերայ յօրինած կամար, ծածկ.* **3,** *մայրաքաղաքը արտալու ցանց. վարմ։*

Ша́т|кій *-ի.* **1,** *խախուտ, 'ժամ երեղ'.* ш—ая лѣ́стница; **2,*** *խախուտ, անհաստատ, անկայուն, յեղյեղուկ.* ш—ое мнѣ́ніе: положе́ніе его́ ша́ткое *նորա դրութիւնը խախուտ, անհաստատ է.* **-ко** *ձ.* *խախուտ, անհաստատ կերպով.* ни ш., ни ва́лко, ни на́ сторону *ոչ այս է, ոչ այն.* **-кость** *ի.* **1,** *խախտութիւն.* **2,*** *անհաստատութիւն, անկայունութիւն, յեղյեղուկութիւն.* **-ну́ть, -ся** *ա.* Шата́ть, ся.

Шатро́ *չ.* *ցանց, ցանցաձև վարմ։*

Шат|рови́дный *-ի.* *բս.* *գմբէթաձև,* **-ро́вый** *ա.* Шатё́рный.

Шату́|нъ, á *ա.* **1,** *զատարկաշրջիկ, զատարկաշրջիկ, պտրտուք-ատրտուք թրև եկող մարդ.* **2,** *մեքենզ.* *շարժուն ձողիկ.* **-нья** *ի.* *ռմկ.* *զատարկաշրջիկ կին, աղջիկ։*

Ша́фе|рный *-ի.* *շաֆէրի, խաչեղբօր.* **-ръ** *ա.* (*գերմ.*) *շաֆէր, խաչեղբայր. 'Թագաւորի մակար'։* [*Թաթ', պղսեաւշւսե։*

Ша́фка *ի.* *պահիկ բըզատ շուն, 'քը*

Шафра́|нный, -новый *-ի.* *քրքումի, զաֆրանի.* **-нъ** *ա.* *բս.* Crocus sativus, *բուն քրքում, զաֆրան.* ди́кій ш., Carthamus tinctorius, *ասպուրակ, ասպուր.* ра́нній ш., Crocus vernus. *գարնանային քրքում, զաֆրան։* [*քայլից պարցայ։*

Шахинша́хъ *ա* (*պրսկ.*) *շահնշահ, ար-*

Ша́хма|тный *-ի.* **1,** *շախմատի, -ատային.* ш—ая игра́ *շախմատախաղ.* ш. игро́къ *շախմատ խաղացող.* ш—ая доска́; **2,** *քառակուսի բծերով. խայտաճամուկ (կարմրաձէն մասին);* **-ты** *ա. յ.* (*պրսկ.*) *շախմատ.* игра́ть въ ш—ы.

Шахнаме́ *ա.* Шахъ-Наме́.

Ша́х|та *ի.* (*գերմ.*) *մետաղ.* *հանքահոր.* проведе́ніе шахтъ и што́ленъ *հանքահորեր և հորիզոնական անցքեր կտրելը.* **-тный** *-ի.* *հանքահորի։*

Шахъ| *ա.* (*պրսկ.*) **1,** *շահ* (*պարսից*). **2,** *շախ* (*շախմատախաղում*). ш. королю́, королевѣ́: ш. и матъ: **-Наме́** (*պրսկ.*) *շահնամէ* (*Ֆիրդուսու երկերի վէպը*)։

Ша́шень, шня *ա.* *կնզ.* Teredo navalis, *շաղափուկ։*

Ша́|шечка *նւզ.* *ա.* Ша́шка; **-шечница** *ի.* *պատկերախաղի տախտակ.* **-шечный** *-ի.* *պատկերի.* ш—ая игра́ *պատկերախաղ.* **-шка** *ի.* **1,** *պատկեր* (*պատկերախաղի*). игра́ть въ ш—и *պատկերախաղ խաղալ.* **2,** *Թուր* (*կովկասեան*)։

Шашлы́къ, á *ա.* *կովկ.* *խորոված։*

Ша́шни, ей *ի. յ.* *դաղտնի, անվայել բաներ, 'օյիններ', 'ստահակութիւններ'.* заве́сти́ съ кѣ́мъ ш. *մէկի հետ ծածկաբար անվայել բաներ բանել։*

Шва́б|ра *ի.* (*հոլ.*) *ծովզ.* *սրբիչ, աւել.* **-рить** (-рю -ря́ть) *ն.* *ծովզ.* *սրբել, մաքրել։*

Шваль *ի.* *ռմկ.* *անպէտ, նողկալի ամն, մարդ.* *հ-ք.* *անպէտ, նողկալի մարդիկ, անձեր, ստոր խուժան, ամբոխը։*

Шва́ль|ный *-ի.* *կարի, կարելու.* **-ня** *ի.* *կարուձևի արհեստանոց։*

Шварто́|вать, -вить (-влю -вя́ть) *ն.* *ծովզ.* *կապել, ամրացնել* (*ափ հասնող նաւը, շոգենաւը*). **-ся** *-նդ.* *ափ հասնել, ափին կպչել[ով կապուել, ամրացնուել].* „Малая“ оишварто́валась и на бе́регъ сошёлъ ста́ршій офице́ръ»; **-нъ** *ա.* (*անգլ.*) *ծովզ.* *մեծ պարան* (*որով ափ հասնող նաւը կամ շոգենաւը կապում են*)։ [*նոր խարիսխ։*

Швартъ *ա.* (*անգլ?*) *ծովզ.* *մեծ, պլխա-*

Шве́|дка *ի.* *շվեդուհի.* **-дскій** *-ի.* *շվեդական.* ш. язы́къ; **-дъ** *ա.* *շվեդ։*

Шве́й|ка *նւզ.* *ա.* Швея́; **-ный** *-ի.* *կարի. կարելու.* ш—ая игла́, маши́на.

Швейца́|рецъ, рца *ա.* **-рка** *ի.* *շվէյցարացի, -ուհի, զուիցերացի, -ուհի.* **-рскій** *-ի.* **1,** *շվէյցարական, զուիցերական.* ш. сыръ; **2,** *շվէյցարի, բարապանի.* швейца́рская, ой *ի.* *բարապանի կեցարան.* **-ръ** *ա.* *շվէյցար, բարապան, դռնապան։*

Шве́рмеръ *ա.* (*գերմ.*) *շվէրմէր* (*հրախաղական, որ Թռչելիս սլաց-մալար պայթյուններ է անում*)։

Шве́|цкій *-ի.* *ռմկ.* *դերձակի.* **-цъ**, á *ա.* *ռմկ.* *դերձակ.* **-(е)я́** *ի.* *կար անող կին, աղջիկ, դերձակուհի։* [*պրկիչ պարան։*

Швиць-са́рвень *ա.* (*անգլ?*) *ծովզ.*

Шво́рень *ա.* Шкво́рень.

Швы *յ.* *ա.* Шовъ.

Швы|рко́вый *-ի.* *ձգելու, նետելու.* ш—ыя дрова́ *կտորած, ղղղած կարճ փայտերը.* **-рну́ть, ся** *ա.* Швыря́ть. ся; **-ро́къ**, рка́ *ա.* **1,** *ձգելը, գցելը, նետելը, ձգում, գցում, նետում.* **2,** *կտորած, ղղղած կարճ փայտերը.* **-ря́ніе** *չ.* *ձգելը, գցելը, նետելը, շպրտելը.* ш. ка́мня; **-ря́ть**, -рну́ть *ն.* *ձգել, գցել, նետել, շպրտել.* **-ся** *-նդ.* *փոխադարձաբար, միմեանց վերայ ձգել, գցել, նետել, շպրտել.* ш. ка́мнями.

Шебе́нка *ի.* (*գերմ.*) *ծովզ.* *շէբէկ* (*նաւ մի*)։

Шеве|ле́ніе *չ.* *շարժելը, 'ժաժ տալը'.* *շարժում.* **-ли́ть** (-лю́ -ли́ть), -льну́ть *ն.* *շարժել, 'ժաժ տալ'.* ш. губа́ми *շրթունքները շարժել.* ш. сѣ́но *խոտը շուռ տալ.* **-ся** *-նդ.* *շարժուել, 'ժաժ գալ'.* онъ ещё не у́меръ, шевели́тся; онъ не шевельнё́тся *նա կեանքի նշոյլ չէ ցոյց տալիս, չէ շարժւում.* *ямщи́къ, шевели́сь! *կառապան, դէհ, ժաժ եկ։*

Шевелю́ра (*ֆր.*) *ա.* Приче́ска.

Шевіо́|товый *-ի.* *շեվիոտի, շեվիոտեան ասուից.* ш. пиджа́къ; **-тъ** *ա.* *շեվիոտ, շեվիոտեան ասուից պատրաստած կտոր։*

Шевро́нъ *ա.* (*ֆր.*) *ռզմ.* *շէվրոն* (*զինւորի Թևքին կարած պուտմէնտ, որ ցոյց է տալիս նորա քաջագործութիւնը կամ ծառայութեան ժամանակը*)։

Шедё́връ *ա.* (*ֆր.*) *գլուխ գործոց։*

Ше́дшій *ի.* *-ի.* *գնացած, որ գնացել է։*

Шé|ища է. *յւնլ. հատ, մեծ, անօգին վիզ, պարանոց.* **-йка** է. *պարանոց, վիզ, 'ճիտ'. բանտակ, կոթ.* маточная ш. *կզմխ. արգանդավիզ.* ш. бедрá *ազդրավիզ.* ш. мочевóго пузыря́ *միզափամփշտավիզ.* ш. дорíческой колóнны *դորիական սիւնի վիզ.* ш. ружéйнаго приклáда *ռզմ. հրացանի կոթի, 'գօն-Ի դադի' վիզը, բանտակը:*

Шейнъ *ա.* Шейхъ.

Шéйма է. (*հոլ.*) *ծովգ.* **1,** *խարսխի վերևի մասը, որի մէջ անցնում է օղը.* **2,** *խարսխապարան:* [платóкъ.

Шéйный *ած.* *վզի, պարանոցի, ճակ.* ш.

Шейхъ| *ա.* (*արբ.*) *շէյխ* (*գլխաւոր, աւագ, պետ, ցեղապետ*). **-уль-ислáмъ** *ա.* *շէյխուլիսլամ* (*հոգևոր պետ, կրօնապետ Թուրքիայում և Կովկասում սուննիների*):

Шеколáдъ *ա.* Шоколáдъ.

Шелáна *ա.* Шалáва.

Шеламáйникъ *ա.* *բս.* Tragopogon pratensis, *սինձ* (*բոշխօրուք*):

Шéлегъ *ա.* *փոխգրամ, ժէտոն:*

Шеле|стѣ́ть (-ещу́ -стя́тъ) *չ.* *սօսափել. շշնջել, թեթև կերպով 'խշխշալ' (բամուց). սօսափիւն, թեթև խշխշոց առաջացնել.* «таракáны шелестѣ́ли по столу́, по образáмъ и по стѣнáмъ»; **-(шé-)стъ** *ա.* *սօսափիւն, շշնջիւն, խշխշոց, խշշիւն* (*տերևների*). *թեթև, խուլ աղմուկ:*

Шелко|вáрня է. *մետաքս եփելու տեղ, մետաքսի եփարան.* **-вúдный** *ած.* *մետաքսանկերպ, մետաքսատես.* **-вúна** է **-вúнка** *նւզ.* *մետաքսի, արբեշումի թել.* **-вúстый** *ա.* Шелковúдный; **-вúца** է. *բս.* Morus, *թթենի, շերամածառ.* **-вúчный** *ած.* *շերամի.* ш. червь *շերամ* (*մետաքսագործ, կերպասորդ, հնդիկ որդ*). ш—ое дéрево *ա.* Шелковúца.

Шелково́|децъ, дца *ա.* *շերամապահ.* **-дный. -дственный** *ած.* *շերամապահութեան, -հական.* **-дство** *չ.* *շերամապահութիւն.* **-дъ** *ա.* Шелковóдецъ.

Шёлковый *ած.* **1,** *մետաքսաբեր, կերպասաբեր.* ш. червь; **2,** *մետաքսի, -ոէ, արբեշումի, -մէ.* ш—ая матéрія *կերպաս.* шёлковая фáбрика *մետաքսագործարան.* **3.*** *խոնարհ, հեզ. հեզահամբոյր.* сдѣ́лать когó шёлковымъ *մէկին խոնարհ, հեզ դարձնել.* *пóслѣ наказáнія онъ сталъ ш. *պատժից յետոյ նա անմեղ գառն է դարձել, բոլորովին հեզացել է.* «со мной онъ ш.; я ему́ нýженъ!».

Шелко|заво́дчикъ *ա.* *մետաքսի գործարանատէր.* **-красúльный** *ած.* *մետաքս ներկելու.* **-мотáльный** *ած.* *մետաքս կարժելու.* **-прядúльный** *ած.* *մետաքս մանող, մանելու.* ш—ая фáбрика: **-прядúльня** է. *մետաքս մանելու գործարան, մետաքսի մանուածարան.* **-пря́дъ** *ա.* *կնդ.* Phalaena bombyx, *մետաքսաբեր թիթեռ:*

Шёлкъ *ա.* *մետաքս, 'արբեշում'.* ш. сырéцъ *հում մետաքս.* онъ въ долгу́, какъ въ шелку́ (*դարձ.*) *նա պարտքերի մէջ խեղդուած, կորած, թաղուած է:*

Шеллáкъ *ա.* (*գերմ.*) *արւեստ. դոմխէժ:*

Шелóмъ *ա.* **1,** *յարկ, տանիքի[ի թոփ, կողք].* **2,** *հնց.* *ա* Шлемъ.

Шело|пáй *ա.* Шалопáй; **-пýтъ 1,** *ա.* Шалопýтъ; **2,** шелопýты *յ.* *ասււ աղանդաւորներ:*

Шелохнýть, ся *ա.* Шелохѣ́ть, ся.

Шёлуди, ей է. *յ.* **1.** *քոս, քոր, բոր.* **2,** *բժ.* *գոնջութիւն. 'քաչալութիւն':*

Шелудú|вить (-влю -вятъ), ош— *ն.* *քոսոտել, բորոտել.* **-вый** *ած.* *քոսոտ, բորոտ.* **-вѣть,** ош— *չ.* *քոսոտիլ, բորոտիլ:*

Шелу|хá է. **1,** *պատիճ, փոճոկ, 'կճեպ', կեղև.* колю́чая ш. каштáна; зелёная ш. орѣ́ховая, миндáльная; ш. какáо; **2,** *թեփ* (*ձկան*). **-хова́тый** *ած.* *պատիճաւոր, փոճոկաւոր, 'կճեպաւոր', կեղևաւոր.* **-шéніе** *չ.* *փոճոկելը. -կում. 'կճեպելը', -պում'.* **-шú-стый** *ած.* *պատիճաւոր, փոճոկաւոր, կճեպաւոր, կեղևաւոր.* **-шúть** (-шу́ -шáтъ), ош— *ն.* *փոճոկել, կեղևել, 'կճեպել'.* ш. орѣ́хи: ш. горóхъ; **-ся** *ներ.* *փոճոկուել, փոճոկը, 'կճե*-[*պը' ձգել:*

Шёлъ *անց.* *ա.* Иттú.

Шелы́га *ա.* Шалы́га.

Шелыгáнъ *ա.* Шалыгáнъ.

Ше|лыхáть, -лохнýть *ն.* *շարժել, 'ձայն տալ', թափահարել.* въ во́здухѣ тишинá такáя, что не шелохнётъ *օդի մէջ ոչ մի ձայն չէ լսւում, կատարեալ անդորրութիւն է տիրում.* **-ся** *ներ.* *շարժուել. 'ձայն գալ'.* смúрно, не шелохнúсь; и листóкъ не шелохнётся.

Шéльм|а *հոր.* **-мéцъ,** *ձ* *ա.* (*գերմ.*) *անզգամ, խաբեբայ.* **-мовáть** (-мýю -ютъ), ош— *ն.* *անարգել, անպատուել. 'անունը կոտրել', խայտառակել.* **-мóвскій** *ած.* *անզգամ, անզգամի, խաբեբայական.* **-мóвство** *չ.* *անզգամութիւն, խաբեբայութիւն, սրիկայու*-[*թիւն:*

Шемáя *ա.* Шамáя.

Шемизéтка է. (*ֆր.*) *կանանց կրծկալ* (*օձիքով*):

Шенкель *ա.* (*գերմ.*) **1,** *սրունք.* **2,** *խթանելը, խթելը, կշտելը* (*ձիուն*). толкнýть лóшадь -лями *ձիուն, երկվարքին խթանել, կշտել:*

Шенъ *ա.* (*ֆր.*) *շղթայ* (*պարի, կաքաւի*):

Шепеля́|венье *չ.* *շշնջելով, շշելով խօսելը, շշնջիւն, ըշնջոց, շշիւն.* «нахóдили забáвнымъ ш. Пьéра»; **-вить** (-влю -вятъ) *չ.* *շշնջել. շշել, շշնջելով. շշելով խօսել.* **-во** *մ.* *շշնջելով, շշելով.* говорúть ш.; **-вость** է. *ա.* Шепеля́венье; **-вый** *ած.* *շշնջելով, շշելով խօսող.* **-ніе** *ա.* Шепеля́веніе; **-ть** *ա.* Шепеля́вить.

Шепе|тáть (-чу́ -чутъ) *ա.* Шепеля́вить: **-тли́во** *ա.* Шепеля́во; **-тли́вость** *ա.* Шепеля́вость; **-тли́вый** *ա.* Шепеля́вый.

Ше|пнýть *ն.* *փսփսալ, քչփչալ[ով ասել].* ш. комý пáру словъ нá ухо: **-потня́** է. *փսփսոց, քչփչոց* (*շատերի*). **-(ё)потъ** *ա.* Шóпотъ. [*կամ ծիրան.*

Шепталá է. (*պրսկ.*) *չորացրած դեղձ*

Шеп|тáніе *չ.* *փսփսոց, քչփչոց, շշնջիւն.* **-тáть** (-чу́ -чутъ; -чú), прош— *չ.* *փսփսալ, քչփչալ, շշնջել.* ш. комý нá ухо; **-ся** *ն-ներ.* *միմեանց մէջ, միմեանց ականջին քչփչալ. փսփսալ.* **-тýнъ,** *ձ* *ա.* **-тýнья** է. *փսփսացող, քչփչացող. փսփսան, քչփչան այր, կին:*

Шерамы... *ա.* Шероми...

Шербéтъ ա. (արբ.) օշարակ, շարբաթ, զովացուցիչ ըմպելիք։

Шерéн|га է. (լեհ.) *ռզմ.* [ուղիղ գծով կանգնած] զինուորների շարք, զօրաշարք. **-говый** ած. զինուորների շարքի, զօրաշարքի։

Ше|респёръ -рехъ ա. *կնդ.* Cyprinus jeses, ծածրագլուխ ձուկ։

I. **Шерйфъ** ա. (արբ.) շէրիֆ. *հմմ.* Сейдъ.

II. **Шерйфъ** ա. (անգլ.) շէրիֆ (Անգլիայում կոմսութեան մէջ թագաւորական դատաւոր, դատական պաշտօնեայ)։

Шé|рловый ած. սև մոխրածագի, տուրմալինի. **-рлъ** ա. *հնք.* schorl, սև մոխրածիգ, տուրմալին։

Шеромы́|га, -жка *հոբ.* **-жникъ** ա. **-жница** է. հացկատակ, պորտաբոյծ, պըռօշկալէզ, ‘գեղզայ’. на шеромы́жку *մ.* ուրիշէի հաշուով, հացկատակութեամբ. **-жничать** չ. հացկատակութիւն, ‘գեղզայութիւն’ անել, ուրիշների հաշուով ապրել. **-жничество** չ. հացկատակութիւն, ‘գեղզայութիւն’. չարչիական շահամոլութիւն։

Шероховá|то *մ.* խորտուբորտ անհարթ. **-толи́стый** ած. *բս.* խորտաթերթ. ш—ыя растéнія; **-тость** է. խորտուբորտութիւն, անհարթութիւն. **-тый** ած. խորտուբորտ, անհարթ, անհաւասար. ш—ая доскá.

Шер|сти́стый ած. բրդաշատ, առատաշատ, մազաշատ. երկար բրդով, երկար մազով. **-(ё̈р)стка** տ. Шерсть.

Шёрсткій ած. փշոտ, կոշտ. ш. язы́къ у корóвы, у быкá.

Шерсто|би́тный ած. բուրդ գզելու, գզրարի. ш. лучóкъ գզրարի աղեղ, ‘աննգ’. **-би́тъ** տ. Шерстобóй; **-би́тье** չ. բուրդ գզելը, գզրարութիւն. **-бóй** ա. գզրար, թաղքագործ. **-бóйня** է. գզրարի, թաղքագործի արհեստանոց, գզրարանոց. **-мóйня** է. *արէեստ.* բուրդ լուանալու տեղ. **-нóсный** ած. գեղմնաբեր, բրդաբեր։

Шерстопряди́ль|ный ած. բուրդ մանելու. ш—ая фáбрика: **-ня** է. բուրդ մանելու գործարան, բրդի մանուածարան։

Шерсто|чесáльный ած. բուրդ գզելու, բուրդ սանտրելու, մաքրելու. **-чёсъ** ա. բուրդ գզող, բուրդ սանտրող, մաքրող։

Ше|рсть է. **-(ё)рсточка** *նւզ.* բուրդ, գեղմն. մազ. овéчья, собáчья ш ոչխարի, շան բուրդ. лошади́ная, кошáчья ш. ձիու, կատուի մազ. битьё ш—и բուրդ գզելը, գզրարութիւն. *это емý прóтивъ ш—и այդ նորան գուր չէ գալիս. *глáдить когó по ш—и մէկին շոյել, մէկի ‘խաթրը պահել’. *глáдить когó прóтивъ ш—и մէկի քէֆին, ‘խաթրին’ դիպչել. съ паршúвой овцы́ хоть ш—и клокъ (առծ) շանից մազ պոկելն էլ մի բան է. **-рстянóй** ած. բրդի(ց), բրդէ, բրդեղէն, մազի(ց), մազեղէն։

Шéртингъ ա. (անգլ.) շէրտինգ (բամբակէ կտաւ, որից շապիկներ են կարում)։

Шерхéбель| ա. (գերմ.) մի տեսակ խարտոց, ‘ռանդա’. **-ный** ած. այս խարտոցի։

Шершá|вить (-влю -вятъ) չ. 1, դըրգզել. 2, արօրել, ռանտաակ տալ. «онъ ходи́лъ по лугý, волочá нóги, шершáвя травý»; **-во** *մ.* անհարթ, գերբուկ, խորտուբորտ կերպով. **-волйстный** ա. Шероховатоли́стный; **-вость** անհարթութիւն. դերբուկութիւն, խորտուբորտութիւն. **-вый** ած. 1, անհարթ, գերբուկ, խորտուբորտ. 2, գըրգզուած, քամուած, ‘բիզ բիզ կանգնած’, փշաքաղած (մազերի, փետուրների մասին). 3, կոշտ, բիրտ. **-вѣть**, ош— չ. 1, անհարթանալ, գերբուկանալ, խորտուբորտանալ. կոշտանալ. 2, քամուիլ, ցցուել, ‘բիզ բիզ կանգնել, փշաքաղուիլ։ [го. ձիաստացու

Шéр|шень, шня ա. *կնդ.* Vespa crab-

Шершнебóй ած. գոռեխի, բռեխի։

Шестáкъ, á ա. *ծովգ.* խծուծիչ վեց

Шéры տ. Шхéры. [հատ գործիքներ։

Шéст|віе չ. գնալը, շրջելը. չու, թափօր, մուտք. погребáльное ш. յուղարկաւորութիւն. **-вовать** (-вую -ютъ) չ. 1, գնալ, ընթանալ, քայլել (հանդիսաւոր կերպով), չուել, շրջել. 2, մուտք գործել։

Ше|стери́къ, á ա. 1. վեցեակ (վեց հատը մի ֆունթ կշռող). свѣчá ш. ¹/₆ ֆունտ կըշռող մոմ. 2, վեցթել, վեց թելերից հիւսած. верёвка ш.; 3, վեց ոտքէն երկար[ութեամբ]. 4, վեց վերշոկ հաստ[ութեամբ]. **-стери́цею** *մ.* վեցանգամ, վեցիցս. **-стёрка** է. 1, վեցաձի կառք. 2, վեցաթի նուագ. 3, վեցանոց, վեցաշքանի [խաղա]թուղթ. **-стерни́ой** ած. վեցից, վեց հատից բաղկացած. ш. нóжичекъ վեց բերանանի դանակ, գրչահատ. **-стерни́** է. 1. *մնքնգ.* տասնեակ անիւ (իր շրջանակի վերայ ատամներ ունեցող փոքր անիւ, որն ուրիշ մեծ անիւը պտոյտ է ածում). 2, տ. Шестёрка 1; **-сторо** թ—է. հ—ւ. վեց. ш. мужчи́нъ; **-стёрочка** *նւզ.* տ. Шестёрка; **-стеръ** ա. խաղի վեց ոսկրիկներ։

Шести|арши́нный ած. վեց արշինանոց. **-годовóй** ած. վեց տարեկան. **-грáн-никъ** ա. *երկրչփ.* վեցանիստ. **-грáнный** ած. վեցանիստ, վեցակող։

Шестидесятилѣ́|тіе չ. վաթսնամեակ. **-тній** ած. վաթսնամեայ, վաթսուն տարեկան։

Шести|деся́тый թ—է. դ—է. վաթսուներորդ. **-днéвный** ած. վեցօրեայ. **-жён-ство** չ. *բս.* վեցակնութիւն։

Шéстикъ ա. *նւզ.* ձողիկ, պատիկ ձող[իկ]։

Шести|лепестнóй ած. *բս.* վեց ծաղկաթերթերով, վեցաթերթ. **-листный** ած. *բս.* վեցատերև. **-лѣ́тіе** չ. վեցամեակ. **-лѣ́т-ній** ած. վեց տարեկան. **-мýжіе** չ. *բս.* վեցայրութիւն. **-мýжній** ած. *բս.* վեցայր. **-мѣ́сячный** ած. վեցամսեայ, կիսամեայ. **-нóгій** ած. վեցոտանի. **-пáлый** ած. վեց մատանի. վեց մատով. **-пóльное** сéльское хозя́йство *գիւղտ.* վեցամեայ սերմնափոխական տնտեսութիւն. **-сóтый** թ—է. դ—է. վեց հարիւրերորդ. **-стíшіе** չ. վեցատող, վեցատողանի բանաստեղծութիւն, տաղաչափ. **-стóлб-ный** ած. *ճրտրպ.* վեցսիւն. **-стóпный** ած. *տղչփ.* վեցոտանի. վեցոտնեայ, վեցաչափ. ш. стихъ.

Шестисторóн|никъ ա. *երկրչփ.* վեցանիստ. վեցակողմ պատկեր. **-ній** ած. վեցակողմ։

Шестиугóль|никъ ա. **-ный** ած. *երկրչփ.* վեցանկիւն. վեցանկիւնի։

Шестнáдца|тый թ—է. դ—է. տասն և վեցերորդ, վեշտասաներորդ. **-ть**, и թ—է. բ—է.

տամնեվեց, վեշտատան։

Шестовóй, óго ա. ձողաւոր, նաւավար (նաւակը ձող[ին]երով առաջ վարող մշակ)։

Шестóй թ-կ. դ-կ. վեցերորդ. վեց. ш. день; главá ш—áя; ш. часъ; въ ш—óмъ часý ժամի վեցին. ш—óе կամ ш—óго числá ամսի վեցին։

Ше|стóкъ, ткá ա. վառարանի կրակարանի առաջնակողմ. знай сверчóкъ свой ш. (առծ.) ամէն մարդ պէտք է իւր չափը ճանաչէ։

Шестопá|лъ ա. **-лка** նւզ. տ. Ше-

Шестóчный ած. Шестóкъ ի։ [стóкъ.

Шестъ, á ա ձող[ի]։

Ше|сть, и́ թ-կ. քնկ. վեց. ш. рублéй; **-стьдесятъ** թ-կ. քնկ. (սեռ. Шестидесяти́, գործիակ. шестидесятью) վաթսուն. емý ш. лѣтъ նա վաթսուն տարեկան է. **-стьсóтъ** թ-կ. քնկ. (шестисóтъ, шестистáмъ, шестьюстáми, о шестистáхъ) վեցհարիւր. ш. рублéй; **-стью** մ. վեց անգամ, վեցիցս. ш. шесть трúдцать шесть 6×6=36.

Шé|фскій ած. շէֆի, մեծի, մեծաւորի. **-фъ** ա. (ֆր.) շէֆ, իշխանաւոր, մեծաւոր, գլուխ, գլխաւոր։

Шéя ի. վիզ, պարանոց, շլինք, 'ճիտ'. брóситься комý на шéю մէկի վզովն ընկնել. вы́тянуть шéю վիզն երկարացնել. *сбыть что съ шéи մի բանից ազատուել, օձիքը թափել, մի բան 'գլխից առգ անել'. у негó на шéѣ трóе дѣтéй նա երեք զաւակ է պահում. вы́толкать когó въ шéю մէկի վզակոթին տալով դուրս գցել. *онá всѣмъ вѣшается на шéю նա բոլորի 'նախից կըռչում է', բոլորի 'պահլան էլ տանում է'։

Шибáло չ. գրամ կտրելու մամուլ։

Шибанýть ն. ռմկ. ուժգին, սաստիկ զարկել. խփել, 'հասցնել'։

Ши|бáть. -би́ть (-бý -бýтъ; անց. шибъ -бла, о) ն. ձգել, գցել, շպրտել, զարկել։

Ши́б|кій ած. արագ, երագ, շտապ, ժիր, ուժգին. **-ко** մ. **1**, արագ [կերպով], արագութեամբ. ժիր կերպով. лóшадь бѣжи́тъ ш.; **2**, ուժգին, սաստիկ, սաստկապէս. ударить ш.; **-кость** ի. **1**, արագութիւն. ժրութիւն. **2**, ուժգնութիւն. **-че** ն. բաղդտ. աստ. աւելի արագ [կերպով]. извóзчикъ, поѣзжáй ш.

Шивáть տ. Шить

Ши́воротъ ա. օձիք, 'նախայ', վիզ. взять когó за ш. մէկի օձիքից, վզից բռնել, կալնուլ. ш навы́воротъ ձնց որ լինի, մի կերպ, անկարգ կերպով։

Шика|ни́рованіе չ. դաւելը, դաւերով հալածելը, խրկելը. **-кани́ровать** (-рую -ютъ), **-кáнить** (-ню -нятъ) ն. (ֆր.) դաւել, դաւերով, դաւեր սարքելով հալածել, խրկել. խռիթ տալ, 'պանդուրի տալ'։ [շուեց։

Ши́|канье չ. սուլելը, սուլոց, շուեցնելը,

Шикá|рный ած. (ֆր.) ռմկ. շքեղ, հիանալի. **-ръ** ա. շքամոլ։

Ши́|кать -кнуть չ. սուլել, շուեցնել։

Ши|ковáть (-кýю -ютъ). **-кнýть** չ. շքամոլել, շքամոլութիւն անել. շքեղ կերպով հագնուել. **-къ** ա. (ֆր.) ռմկ. շիկ, շուք, շքեղութիւն, շքամոլութիւն, պճնամոլութիւն. задáть ши́ку շքամոլել, շքով, շքեղ կերպով հագնուել. պճրել. онъ одѣвáется съ ши́комъ նա շքեղ է հագնուած։

Ши́ллингъ ա. (անգլ.) շիլինգ (դրամ մի)։

Ши́ло չ. (յ. ши́лья, ьевъ) հերիւն, մախաթ, 'բիզ', խթան. ши́ла въ мѣшкѣ не утаи́шь (առծ.). ամէն գաղտնիք վերջի ի վերջոյ յայտնուում է։

Шило|ви́дный ած. բս. հերիւնաձեւ. **-клю́вка** ի. կնդ. թռչակտուց. **-образный** տ. Шилови́дный; **-хвóстъ** ա. կնդ. Anas acuta, նետապոչ, նետատուտ (բադ մի)։

Ши́ль|никъ ա. **1**, խարդախ, լիրբ, անզգամ սրիկայ. **2**, մլաւ, գծուծ, կծծի ան. **3**, բս. Alisma plantago, ջրային գառնականջուկ. **-ничаніе** չ. **1**, խարդախութիւն, անզգամութիւն, սրիկայութիւն. **2**, մլաւութիւն, գծծութիւն, կծծութիւն. **-ничать** չ. խարդախել, սրիկայութիւն, անզգամութիւն անել. **-ническій** ած. խարդախական. սրիկայական, անզգամ. **2**, գծուծ, կծծի [մարդուն յատուկ]։ [թանի, 'բզի'. **-це** նւզ. տ. Ши́ло.

Ши́ль|ный ած. հերիւնի, մախաթի, խր-

Шимóза ի. **1**, շիմոզ, շիմոզեան վառօդ (բարձրագոյն որակի, ճապոնացու գիւտ, որի բաղադրութիւնն եւրոպացիներին անյայտ է։ Ճիմոզը առաջին անգամ գործադրուեցաւ ռուս-ճապոնական պատերազմում). **2**, շիմոզ, շիմոզեան գունդ, ռումբ։

Шимпáнзе ա. անհ. կնդ. Troglodytes niger. շիմպանզէ, սեւամորթ կապիկ։

Ши́на ի. (գերմ.) արտաքին շրջանակ, կապ (անուի). երկաթէ անւապատ. желѣзная, рези́новая ш.; оковáть колёса ши́нами, наби́ть ши́ны на калёса; надѣвáніе шинъ.

Шинéль ի. շինէլ, զինուորական վերարկու. солдáтская ш.; **-ный** ած. զինուորակի։

Ши́нить (-ню -нятъ) ն. անիւր շրջանակել, անուին, 'ականը' երկաթէ շրջանակ, կապ գցել։

Шинкá|рить (-рю -рятъ) չ. գինետուն, պանդոկ պահել, կապելիանապետ լինել, գինետներ, պանդոկում ծառայել. **-рка** ի. կապելիանապետուհի. գինետան տանտիկին, գինետուն պահող կին. **-рскій** ած. կապելիանապետի, գինետուն պահողի, պանդոկապետի. **-рство** չ. գինետուն պահելը, պանդոկապետութիւն. **-ръ**, á ա (լեհ.) կապելիանապետ, գինետուն պահող, գինետան տէր, պանդոկապետ։

Шин|ковáльный ած. [կաղամբը] մանր կտրատելու, կտտրելու. **-ковáніе** չ. մանր կտրատելը, կտտրելը (կաղամբը). **-ковáть** (-кýю -ютъ) ն. մանր կտրատել, կտտրել (կաղամբը)։

Ши́нный ած. անուի արտաքին շրջանակի։

Ши|нóкъ, нкá ա. (լեհ.) **-нóчекъ**, чка նւզ. գինետուն, պանդոկ, կապելիան. **-нóчный** ած. գինետան, պանդոկի, կապելիանի։

Шинши́лла ի. կնդ. Eriomys, նապաստակամուկ։ [գերից շինած գլխի զարդ կանանց]։

Шиньóнъ ա. (ֆր.) շինիոն (կեղծ մա-

Ши́пикъ նւզ. տ. Шипъ.

Ши|повáтый ած. փշոտ. **-пóвникъ** ա. բս. **1**, Rosa canina. վայրի մասուր (մասրենի, շնավարդ). **2**, մասուր. **-пóвый** ած. [մասրու] փշի. **-пóкъ**, пкá ա. նւզ. **1**, տ. Шипъ; **2**, բս. հնգկացորենի պատեան. **-по-**

носъ м. *կնդ.* Echynorhynchus, *փշաճճի*. **-пообра́зный** пр. *փշակերպ, փշաձև*։

Шипу́|честь ж. *Թշշոցութիւն, փրփրատութիւն, փրփրունութիւն*. **-чій** пр. *Թշշող, Թշշացող, փրփրուն, փրփրակալող. փրփրատ.* ш—іе напи́тки; ш. лимона́дъ.

Шипъ, а́ м. **1**, *փուշ.* нѣтъ ро́зы безъ шипо́въ (*առծ.*). шипы́, колю́чки, и́глы у расте́ній; **2**, *պայտաբևեռ.* подкова́ть ло́шадь на шипы́ *ձին սևպաւոր պայտերով պայտել*. **3**, *ձողիկ, բանիչ մաս. ծայրամաս. բևեռ,* '*մեխ*'. сквозно́й ш. *միջանցիկ ձողիկ, բևեռ*. **4**, [*տախտակները միմեանց հետ կցող, ամրացնող*] *սեպիկ, բանիչ ատամ.* скрѣпля́ть до́ски шипа́ми; **5**, *կնդ.* Acipenser schypa. *Թառափ մի* (*ձուկ*)։

Ши|пѣ́ніе չ. **1**, *շաշելը, շաշիւն,* '*Թշշոց*', '*ԹշԹշոց*'. змѣи́ное ш.; **-пѣ́ть** (-плю́ -пя́тъ) չ. **1**, *շաշել,* '*Թշշալ*', '*ԹշԹշալ*'. змѣя́ шипи́тъ; самова́ръ шипи́тъ; горя́чее желѣ́зо шипи́тъ въ водѣ́; шипя́щія бу́квы *բերկ. շչային տառեր.* **2**, *փրփրել, փրփրակալել.* шампа́нское шипи́тъ въ бока́лѣ.

Шира́ ж. *մօրԹ, որի մէջ կարում են Թէյերը*։

Ши́|ре пр. *և Բ. բաղդատ. աստ. աւելի լայն. աւելի լայն կերպով.* *держи́ карма́нъ ш. *փէշդ լայն բաց արա.* **-рина́** ж. *լայնութիւն.* ш. у́лицы; ко́мната имѣ́етъ шесть арши́нъ въ ширину́ *սենեկի լայնութիւնը վեց արշին է.* сукно́ ш—о́ю въ два арши́на; ш. пути́, разстоя́ніе ме́жду ре́льсами; **-ри́нка** ж. *ամն. կատուէ Թաշկինակ,* '*պղլուխ*', '*վզապղչուխ*' (*կանանց*). **-ри́ться** (-рю́сь -ря́тся) անդ. *լայնանալ, ընդլայնել*։

Ши́р|канье, -кать, -кнуть *տ.* Ша́рканье, -кать, -кнуть.

Ши́р|мы ж. յ. (*գերմ.*), **-мочки**, чекъ *նւզ. շիրմ, ծածկիչ* (*մահճակալի են*)։

Ши|ро́кій пр. *լայն, արձակ, ընդարձակ, լայնածաւալ.* въ ш—ихъ разме́рахъ *լայն ծաւալով.* *ш—ою руко́ю *առատաձեռնութեամբ.* жить на ш—ую но́гу *փառքԹամ, ճոխ կեանք վարել.* ш—ая нату́ра *փառքԹամական, փառքԹամասէր, ճոխասէր ոմն.* **-ро-ко́** մ. *լայնութեամբ, լայնարար, լայն, ընդարձակ կերպով.* ста́рый вязъ ш. раски́нулъ свои́ вѣ́тви; *жить ш. *փառքԹամ, ճոխ կեանք վարել.* **-роков́атый** пр. *մի փոքր լայն, արձակ, ընդարձակ*։

Широко|вѣща́тельный пр. *մեծախօսող, շատ մեծ բաներ խոստացող, մեծ խոստումներ անող, փքուն.* ш—ое объявле́ніе; ш—ыя обѣща́нія; **-голо́вый** пр. *մարդխ. լայնագլուխ.* **-го́рлый** пр. *լայնապարանոց, լայն պարանոցով,* '*բողազով*'. ш ая буты́ль; **-гру́дый** пр. *լայն, մեծ կրծքով,* '*գօշով*'. **-клю́вый** пр. *կնդ. լայնակտուց.* **-кры́лый** пр. *լայնաթև.* **-ла́пый** пр. *լայն Թաթերով.* **-ли́стый** пр. *բս. լայնատերև.* **-ли́цый** пр. *լայներես.* **-но́съ** м. *կնդ.* Anas clypeata, *տարգալկտուց բադ.* **-но́сый** пр. *լայնաքիթ.* **-пле́чій** пр. *լայնաԹիկունք, Թիկնուէտ, Թիկնեղ.* ш. человѣ́къ; **-по́лый** пр. *լայնաքղանցք, լայնափէշ, լայն քղանցքներով. փեշերով.* **-ро́тый** пр. *լայ*-*նաբերան, լայն բերանով.* **-ску́лый** пр. *լայն այտոսկրներով.* ш—ое лицо́; **-хво́стый** пр. *կնդ. լայնատուտ, լայն տանով, պոչով, ագով*։

Ши|рота́ ж. **1**, *տ.* Ширина́; **2**, *աշխ. լայնութիւն.* **-рь** ж. **1**, *տ.* Ширина́; **2**,* *լիութիւն, առատութիւն. յղփանք.* ш. ру́сской ма́сленицы.

Ши|ть (шью -ютъ; *հրմ.* шей) ն. **1**, *կարել.* ш. сапоги́; э́тотъ портно́й шьётъ (*կը* рабо́таетъ) на мою́ семью́ *նա մեր ընտանեկան դերձակն է.* како́й сапо́жникъ шьётъ на васъ? *ով է ձեր կօշկակարը.* *всё ши́то да кры́то *հետք չէ մնացել,* '*իզն ուԹօղը կորել է*', *ամէն բան ծածկած, պարտկած է.* **2**, *ասղնագործել.* ш. зо́лотомъ; **-тьё́**, ья́ չ. **1**, *կարելը, կար, կարած բան.* **2**, *ասղնանագործելը, ասղնագործութիւն.* ш. зо́лотомъ.

Шиферве́йсъ м. *հնք. Թերթաւոր ալիտակաղեղ*։

Ши́фе|рный пр. *Թերթաքարի*(*ց*). **-ръ** м. *հնք.* schista, ardoise, *Թերթաքար, յղկաքար*։

Шифонье́|рка ж. (*ֆր.*) **-рочка** *նւզ.* **1**, *պահիկ պահարան կմ արկղ կանանց զարդերի.* **2**, *կողով անպէտք Թղթերի համար*։

Ши|фрова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. *գաղտագրել, գաղտնի, պայմանական նշաններով գրել.* **-фро́вый** пр. *գաղտագրի.* ш—ое письмо́ *տ.* Ши́фр(ы) 1; **-фръ** м. (*ֆր.*) **1**, (*սովորբ. յ.* ши́фры) *գաղտնի գիր, գաղտագիր.* шифро́ванная телегра́мма *գաղտագրած հեռագիր.* **2**, *ուսման կայսրուհու անուանագիրը* (ве́нзель), *որ ճեմարանաւարտ օրիորդներին* (институ́тка) *բաշխուում է*։

Ши́хта ж. (*գերմ.*) *գործի, աշխատանքի ժամանակամիջոց* (*հանքերում և հանքային գործարաններում*)։

Шиша|ко́вый пр. *սաղաւարտի.* **-къ**, а́ м. **-чо́къ**, чка́ *նւզ.* (*ռնգ.*) *սաղաւարտ* (*հնեւ*[*ծեալի*])։

Ши́шечка *նւզ. տ.* Ши́шка.

Шиши́мора հր. **1**, *դանդաղ, դանդաղկոտ,* '*Թամբալ*' *մարդ, աշխատաւոր.* **2**, *խաբեբայ, սրիկայ, աւազակ.* **3**, *լրտես*։

Ши́шка ж. **1**, *ուռեցք, ելունդ.* ш. на лбу; **2**, *կոշտ, հանգոյց,* '*խիլ*' (*ծառի, եւ զարդուածքի*). **3**, *բս. կոն* (*որ եղեւիններէ*). на бѣ́днаго Мака́ра и ш—и валя́тся (*առծ.*) *կակայը միշտ խեղճ մարդու գլխին է կարուում.* **4**, *ամն. գլխա.* сѣде́льная ш. *Թամբի գլուխ.* **5**, *քարտերի մուրճ մի*։

Шишко|ва́тый пр. *ուռեցքներով, ելունդներով ծածկուած, ելնդաշատ. կոշտաշատ, շատ կոշտերով, հանգոյցներով,* '*խիլերով*' *ծածկուած.* **-ви́дный** пр. *կոնաձև.* **-но́сный** пр. *բս. կոնաբեր.* ш—ыя расте́нія *կոնաբերներ.* **-обра́зный** *տ.* Шишкови́дный.

I. **Шишъ**, а́ (*Թուրք.*) *տ.* Ку́кишъ; показа́ть кому́ ш. *մէկին ծաղրել, նշաւակել.* нѣтъ ни шиша́ *ոչինչ չկայ,* '*զատ չկայ*'. ни шиша́ не полу́чишь *ոչինչ, ոչնչէն ոչինչ չես առնեայ*։

II. **Шишъ** Դ. *քիշ, քիշ քիշ* (*հաւերին հալածելու ձայն*)։

Шіи́|тскій пр. *շիաների, շիիական.* **-тъ** м. (*արբ.*) *շիա, շիիտ* (*Թուրք, պարսիկ որ ընդու*-

նում է միայն զուրանը, ժխանելով ուանդութիւնը [սանմա]): [ա. Скáла II.

Шкáла է. ստրճանների բաժանատծ ձող.

Шкáликъ ---. **1,** կանթեղ, ճրագ (հրավառութեան). **2,** դոյլի (ведрó) $^1/_{40}$ մասը (չափ)։

Шкáлы է. յ. ծովզ. կայմափայտեր (կայմը ամրացնող փայտեր, ձող[եր]եր)։

Шкáнцы, цевъ --. յ. (անգլ.?) նաւի վերին տախտակամածի այն մասը, որը գտնուամ է միջին և յետին կայմերի միջև։

Шкá|пецъ, пца, **-пикъ** նւզ. ա. Шкáпъ; **-пи́шко** --. նխտ. վատ, անպէտք պահարան. **-пи́ще** --. յեղ. մեծ, ահագին պահարան. **-пный** --. պահարանի. **-пчикъ** նւզ. ա. Шкáпикъ; **-пъ** --. (հին գերմ.) պահարան. платяной ш.; ш. въ стѣнѣ պատի պահարան, 'գոլար'։ [(տառգասար)։

Шкатóрина է. (?) ծովզ. եզրապարան

Шкатý|лка է. (գերմ.) **-лочка** նւզ. արկղիկ, 'զութի'. **-лочный** --. արկղիկի, 'զութու'։

Шкá|фецъ, -фный ա. Шкáп...

Шкафýтъ --. (?) ծովզ. տախտակամածի շրջապատ, բուլուզ։

Шна|фъ, -фчикъ ա. Шкапъ,-пчикъ.

Шквáлъ --. (անգլ.) ծովզ. յանկարծական սաստիկ հողմ, փոթորիկ, մրրիկ[ի հարուած]։

Шквá|рка է. տկնուցք(օր. հալած ճարպի). **-рное сáло** ճարպատկնուցքից ստացուած ճարպ. **-ръ** --. ճարպատկնուցք։

Шквóрень, рня --. մեքենզ. ձող, փայտ, փակիչ, խափանիչ, խանգարիչ. «въ молотилку шквóрень пустить, чтобы её сломать».

Шкéры ա. Шхéры.

Шкú|вный --. փակագնաց անուի, ճախարականուի. **-въ** --. (?) փակագնաց անիւ, ճախարականիւ։ [բանւ

Шкúмушка է. ծովզ. երկիթել թոկ, պա-

Шкúпе|рскій --. շկիպէրի. **-ръ** --. (հոլ.) ծովզ. շկիպէր. **1,** վաճառանաւի նաւապետ, կառավարիչ. **2,** մարտանաւի վերակացու, որ հսկում է պահեստի տառգասանների, պարաններին և այլնուայլին պիտոյքների վերայ։

Шкú|фный, -фъ ա. Шкúвный, -въ.

Шкó|да է. (փոքր ռուս.) վնաս, կորուստ, զեան. -(о)**дить** (-óжý -óдятъ) ա. Вредить.

Шкó|ла է. (յն.-լտ.) **1,** կրթարան, ուսումնարան (մեւզ տարրական, ստորին). начальная ш.; учиться въ ш—ѣ; **2,** շկօլայ, դպրոց. Фламáндская ш.; создать ш—у въ искýсствѣ; **-леніе** չ. կրթելը, հրահանգելը. **-лить** (-лю -лятъ), вы́ш—ъ. կրթել, հրահանգել, վարժել, վարժեցնել. **-льникъ** --. [տարրական ուսումնարանի] աշակերտ.* խակ տղայ, երեխայ. **-льническій** --. աշակերտական, -տային, տղայական. ш—ая выходка; **-льничество** չ. աշակերտական, տղայական չարութիւններ. **-льный** --. կրթարանի, -նական, ուսումնարանի, -նական. **-ляр-ка** է. դպրոցի, ուսումնարանի աշակերտուհի. **-ля́рскій** --. դպրոցական, սքոլաստիկական. **-ля́рство** չ. դպրոցական ուսում, սքոլաստիկականութիւն. **-ля́ръ** --. (փոքր ռուս.) դպրոցական, դպրոցի, ուսումնարանի աշակերտ։

Шкотъ --. (անգլ?) ծովզ. շկոտ, առագաստապարան (առագաստի). отдай ш—ы! ժողեցէք [ծովափոր, գետափոր]։

Шкýна է. (անգլ.) թեթևակայմ նաւ։

Шкýнъ --. ծովզ. խարխիչ չմուշկ, մաշկի։

Шкý|ра է. **1,** [նոր քաշած, մաշկած, մազերով] մաշկ, մորթ[ի]. *я не хотѣлъ бы быть въ егó ш—ѣ ես չէի ցանկանայ նորա դրութեան մէջ գտնուել. *содрáть ш—у մաշկը ծեծել, թոկել, մաշկել. 'քերթել'. *драть съ когó семь шкуръ մէկին պլոկել. съ одногó волá двухъ шкуръ не дерýтъ (առած). **2,*** ռմկ. երճար, աղեղ կին, պոռնիկ. **-рка** է. նւզ. **1,** ա. Шкýра; **2,** քերիչ, յղկիչ թուղթ (մի երեսը ապակու ասողով ծածկած). стеклянная ш.; **-рный** --. **1,** մաշկի, մորթի. **2,*** անձնական. ш. вопрóсъ անձնական շահերի խնդիր, հացի խնդիր. ш—ые интерéсы.

Шла անց. ա. Иттú [բան, ձող։

Шлагбáумъ --. (գերմ.) ուղեփակ գե-

Шлагтó|вный --. կայմի փակչի. ш—ая дырá; **-въ** --. ծովզ. փակիչ (կայմի)։

Шлагъ --. (գերմ.) **1,** ատկէտի լեզ. **2,** ծովզ. պարանի պատյտ, պարանապատյա (մի բանի շուրջը)։

Шла|кова́ніе չ. մաքրելը, զատելը(կեղկղանքից). **-кова́ть** (-кýю -ютъ), ош—ъ. [մետաղը հալելով] մաքրել, զատել (կղկղանքից). **-къ** --. (գերմ.) կղկղանք, խարամ (հալած մետաղի). вулкани́ческій ш. լաւայ։

Шламъ --. (գերմ.) հնք. հանքացեխ, հանքաւրկ, հանքի, հանածոյի ցեխ, 'տիլ'։

Шлáфрокъ (գերմ.) ա. Халáтъ.

Шлахтóвъ ա. Шлагтóвъ. [բափակ։

Шлéй|ка նւզ. ա. Шлея́; **-ный** --. ան-

Шлéйфъ --. քղանցքատուտ(կանանց քղանցքի, 'փէշի' յետևի երկար տաւը). плáтье съ ш—омъ տանտուր զգեստ։

Шле|мóвникъ --. բս. Scutellaria. սաղաւարտախոտ. **-мовый** --. **1,** սաղաւարտի, սաղաւարտա—. **2,** թղթխ. շլէմի. **-мъ** --. (հին գերմ.) **1,** սաղաւարտ, կողգակ (մինչազարեան և հնագարեան). **2,** թղթխ. շլէմ. **3,** բժմ. [սաղաւարտաձև] խոյփ, խփան։

Шлё|нда հ-ր. ռմկ. գատարկաշրջիկ, պարապ-սարսափ շրջող, թրև եկող ոմն. **-дать** չ. ռմկ. գատարկ շրջել, պարապ-սարսափ ման գալ, թրև գալ. ш. пó грязи ցեխի մէջ շլփշփալով, շփշփացնելով գնալ, անցնել։

Шлё|паніе չ. զարկելը, 'թրխկացնելը', 'շրխկացնելը', ծեծելը. **-пать, -пнуть** ՚. **1,** զարկել, 'թրխկացնել', 'շրխկացնել', շրմփացնել, ծեծել (փափուկ բանի, այնպէս որ ձայն լսուի). ш. пó грязи ցեխի մէջ շփշփալով գնալ, անցնել. **2,** ավմկով, 'թրխկոցով' գետին գլորել, վայր գցել, վայր նետել. **-ся** ՚-ւ. ինքզինք վայր ընկնել, 'թրխկալ'. 'շրխկալ'. 'շրմփալ'. ш. нóсомъ въ зéмлю երեսի վերայ գետին փռուել. -(е)**пóкъ**, пкá --. զարկ, հարուած, 'թրխկոց', 'շրխկոց', 'շրմփոց'։

Шлея է. (լեհ.) անրափոկ, անրակալ փոկ. թիկնափոկ (լծասարքի փոկ,որ անցնում է ձիու մէջքի վերայով և պահում է անուրը (хомýтъ) իր տեղում)։

Шли 1, անց. յ. ա. Иттú; **2,** հրմ. ա. Слать.

Шли|фовáльный --. յղկելու, յղկիչ

ողորկելու, ողորկիչ. **-фова́льня** է. յղկարան, ողորկարան, երեր յղկելու, ողորկելու տեղ, արհեստանոց. **-фова́льщикъ** ա. **-фова́льщица** է. երեր յղկող, ողորկող այր կին. **-фова́ніе** չ. յղկելը, յղկում, ողորկելը, ողորկում. **-фова́ть** (-фу́ю -ютъ), вы́шл— ն. (գերմ.) 1, յղկել, ողորկել[ով փայլ տալ]. ш. зе́ркало; 2,* տաշել, կրթել. **-ся** —ներ. 1, յղկուել, ողորկուել. 2,* կրթուել. **-фо́вка** է. 1, ա. Шлифова́ніе; 2,* կրթուելը, կրթութիւն: [խարտաշուզ, 'ռանդա'։

Шли́фтикъ ա. (գերմ.) յղկիչ, ողորկիչ

Шли́ховый —ծ. ծեծելով տաշուած. ш—ое зо́лото հատատուկի:

Шли́хта է. (գերմ.) շոհ (որով սատայնանկերը գործուածքի ամէշքը, 'հէնքը' շոհում է):

Шли́х|тикъ ա. Шли́фтикъ.

Шлих|това́льный —ծ. գործուածքի ամէշքը, 'հէնքը' շոհելու. ш—ая маши́на; **-това́ніе** չ. գործուածքի ամէշքը, 'հէնքը' շոհելը. **-това́ть** (-ту́ю -ютъ) ն. (գերմ.) արմատագ. գործուածքի ամէշքը, 'հէնքը' շոհել:

Шлихъ ա. (գերմ.) մետաղ. ջարդած հանք, հանածոյ:

Шлы|къ, а́ ա. (լեհ.) **-чо́къ**, чка́ նւզ. փեղոյր, երկար գդակ (թաթարական). գըլխարկը, գլխի ծածկոց, փաթաթոց (գեղջկուհու):

Шлю ա. Слать.

Шлю́|зникъ ա. ամբարտակի գառն վերակացու. **-зный, -зовый** —ծ. ամբարտակի գառն. **-зъ** ա. (գերմ.) ամբարտակի դուռ, փականք, ամբարտակացու:

Шлю́|пка է. (ֆր.) **-почка** նւզ. օգնական մակոյկ, նաւակ, կուր (մեծ նաւի կողքին կախած). **-почный** —ծ. օգնական մակոյկի, նաւակի: [կայմ մարտանաւու

Шлюпъ ա. (անգլ.) Թնդանօթակիր նաւ-

Шлю́ха է. ռմկ. 1, անմաքուր, կեղտոտ, 'լիրբ' կին, կինարմատ. 2, ցոփակեաց, անբարոյական կին:

Шля́ндать ա. Шлёндать.

Шлянье́, ья́ չ. պարապ-պարապ թափառելը, թրև գալը, շրջելը:

Шля́|па է. [տղամարդի] գլխարկ (ша́пка— գդակ). соло́менная ш.; сидѣ́ть за столо́мъ въ ш—ѣ; *дѣ́ло въ ш—ѣ գործը վերջացած է. **-пёнка** է. նխտ. վատ, անպէտք գլխարկ. **-пища** է. յւել. մեծ, ահագին գլխարկ. **-пка** է. 1, [կնոջ] գլխարկ. 2, մեխի գլ անկը, 'ռեզանի' գլուխ. **-пный** —ծ. գըլխարկի. **-почка** նւզ. ա. Шля́пка; **-почникъ** ա. գլխարկագործ. **-почный** ա. Шля́пный; ш—ые грибы́ բս. Hymenomycetes, հովանոցաւոր սնկեր, 'սոկոններ':

Шля́ться չ. ռմկ. անբան-անգործ, պարապ-պարապ շրջել, թափառել, թրև գալ. ш. по свѣ́ту, по го́роду; ш. по кабака́мъ.

Шля|хе́тный, -хе́тскій —ծ. ազնուական, ազնուատոհմ, քաջատոհմիկ. **-хе́тство** չ. ազնուականութիւն (լեհական). **-хта** է. (լեհ.) 1, [լեհական սատրին] ազնուականութիւն. 2, ատզծգ. մի անտաշ մարդ. **-хтить** (-хчу -тятъ) ն. մարդավարի տաշել. **-хтичъ** ա. (լեհ.) [լեհական սատրին] ազնուական. **-хтовать** (-тую -ютъ) ա. Шля́хтить; **-хтъ** ա. ա. Шля́хта 2.

Шма́ль|та է. քիմ. smalt, գրականաբիկոն (կապոյտ ներկ, որով ներկում են ապակեգէններ, յախճապակեղէններ և կաւեղէններ). **-то́вый** —ծ. գրականաբիկոնի:

Шме|лёвый, -ли́ный —ծ. իշամեղուի. **-ль**, я́ ա. կնդ. Bombus terrestris, իշամեղու:

Шмуры́гать ն. գւռկ. մարմաջեցնել, քորել, շփել. **-ся** —ներ. ինքն իրան, իր մարմինը մարմաջեցնել, քորել, շփել:

Шмы́|ганіе չ. ռմկ. գէս ու գէն, այս կողմ այն կողմ ընկնելը, վազելը. **-гать, гну́ть** չ. ռմկ. գէս ու գէն, այս կողմ այն կողմ ընկնել, վազել. **-гъ** (փոխնկ. шмыгну́лъ) ձղ. թ՛ռ. я хотѣ́лъ его́ схвати́ть, а онъ ш. на у́лицу —ուզ նա թռաւ, փախաւ, վազեց փողոց ընկաւ:

Шмы́|кать, -кнуть ն. գետին, վայր գցել, 'գրմփացնել'. **-ся** —ներ. ազմկով գետին, վայր ընկնել, 'գրմփալ', 'շրմփալ', 'թրըխկալ'. **-къ** (փոխնկ. шмя́кнулъ) գր՛ըմփ, թը-ր՛ըխկ, շըր՛մփ [ընկաւ]. онъ поскользну́лся да и ш. въ грязь— և շրմփաց ցեխի մէջ:

Шнапсъ ա. (գերմ.) օղի, ցքի, 'արաղ':

Шни́перъ ա. (գերմ.) նշգար, նշդրակ:

Шни́цель ա. (գերմ.) շնիցէլ, ասաշերտեր (կերակուր մի):

Шну|рова́льный —ծ. պրկիչ. ш—ая игла́; **-рова́ніе** չ. պրկելը, պրկում. **-рова́ть** (-ру́ю -ютъ), зашн— ն. (գերմ.) պրկել, պնդել (սեղմիրանը — корсе́тъ); **-ся** —ներ. ինքն իր իրանը խիստ պրկել. **-ро́вка** է. 1, ա. Шнурова́ніе; 2, սեղմիրան, սեղմիչ, պրկիչ իր, սաւարկայ. **-рово́й** —ծ. թելի, ծապաւէնի. ш—а́я кни́га ծապաւէնեալ մատեան. **-ро́къ**, рка́, **-ро́чекъ**, чка նւզ. **-ръ**, а́ ա. (գերմ.) թել, ծապաւէն (մընեղ. կապիչ, պրկիչ թել):

Шны|ря́ніе չ. 1, վխտալը, գէս ու գէն, այս կողմ այն կողմ ընկնելը, խուզեալը, վազվզելը. 2, ամէն բանի հոտելը. **-ря́ть, -рну́ть** չ. ռմկ. 1, վխտալ, գէս ու գէն, այս կողմ այն կողմ ընկնել. խուզեալ, վազվզել. тамъ шныря́ютъ подозри́тельныя ли́ца; 2, ամէն բանի հոտել, ամէն բանի մէջ խառնուել:

Шня́ва է. պատրի երկկայմ նաւ մի:

Шня́ка է. ձկնորսական բաց նաւակ մի (ծովում ձուկ որսալու):

Шовини́|змъ ա. (Շովէն անունից) շովինականութիւն, ծայրայեղ, 'ծակ' ազգասիրութիւն. **-стъ** ա. շովինիստ, ծայրայեղ, 'ծակ' ազգասէր:

Шо́|вный —ծ. կզմխ. կարի, կցուածքի. **-въ** ա. (սռռկ. шва) 1, կար, կարան, կարի տեղ. разгла́дить швы; 2, կզմխ. և բս. կար, կցուածք. расхожде́ніе черепны́хъ швовъ; 3, կցուածք, միացում (երկու տախտակների, երկու քարերի եւն):

Шогу́нъ ա. (ճպն.) շոգուն, նախարարապետ (ատտակ ան ճապոնիայում):

Шоки́|рованіе չ. ա. բայը. **-ровать** (-рую -ютъ) ն. (ֆր.) չ՚դուր գալ, անհաճութիւն պատճառել, վիրաւորել, 'ջէֆին դիպչել':

Шокола́|дникъ ա. շոկոլադի աման, անօթ. **-дный** —ծ. շոկոլադի. **-дъ** ա. (իսպ.)

չանկալով։ [գույնի ցնցում, ցնցմունք։

Шокъ м. (ֆր.) յանկարծական հեր-

Шолкъ м. Шёлкъ

Шомпо|лъ м. (լեհ.) հրացանի ճիպոտ, ձող. **-льный** ած. հրացանի ճիպոտի, ձողի։

Шопотъ м. շշնջիւն, փսփսոց, քչփչոց, շշուկ. это новость передаётся ш—омъ այդ նորութիւնը մարդկէ մարդ ականջէ ականջ են շշնջում, քչփչում են։

Шор|никъ м. ձիու լծասարքի վարպետ, սարհեստաւոր. թամբագործ. **-ный** ած. ձիու լծասարքի. ш—ое дѣло թամբագործութիւն։

Шо|рóхнуть, ся м. Шорошить,ся; **-рохъ** м. խուլ աղմուկ, ձայն, խշխշոց. շարժիւն. **-рошить** (-шу -шатъ), -рóхнуть ն. чѣмъ աղմուկ հանել (երկու իրար մեծ ամենայն հետ շը-փելով). **-ся** անդր. խշխշալ, ճարճատել, ճրթ-ճրթալ։

Шóры ի. յ. (լեհ.) **1**, ձիու ամուր, լծասարքը (սանձ իսկ ամուտի). **2**, ձիու աչքակալներ (իւրանիւն արգելելու համար)։

Шо|ссé չ. անհ. (ֆր.) խճուղի. **-ссéйный** ած. խճուղու. ш. сборъ; **-ссировать** (-рую -ютъ) ն. խճել. ш. дорóгу.

Шпа|га ի. (հին գերմ.), **-жища** յոկ. **-жив** նւզ. թեթեւ սուսեր, սուր (քաղաքացիական սուսերներ). **-жникъ** м. բս. Gladiolus, թրաշուշան. **-жный** ած. սուսերի, սուսերա—, սրի. **-жóнка** ի. նխտ. վառ, անպիտան սուսեր, սուր։

Шпа|клевáніе չ. ծեփելը, լցնելը, խըծուծելը, կալնելը. **-клевáть** (-клюю -ютъ) ն. (գերմ.) ծեփել, լցնել, խծուծել, կալնել (տախտակի փոս տեղերը, ծակերը, ճեղքերը, 'գեղեցկաց' սառը). **-клёвка** ի. **1**, м. Шпаклеванiе; **2**, ծեփ։ [յոքնաքնում]։

Шпакъ м. նխտ. ձի գիւղացական [ի

Шпáла ի. (ռուսեր. յ. шпáлы) (անգլ.) բէլաակալ գերաններ, փայտեր (երկաթուղու գծի վերայ մօտ մի-մի արշին մեծանցից հեռու խո-տորնակի դրած փայտեր, որոնց վերայով ան-ցնում են բէլսերը)։

Шпалé|ра ի. (գերմ.) **1**, որմաթուղթ, ծաղկաթուղթ (նկարէն թուղթ, որով թղթում են սենեակների պատերը). **2**, ա/գեգ. անկա-շարք, ծառաշարք. **2**, զմ. երկշարք (ճանա-պարհի երկու կողմերից շարքով կանգնած զի-նուորներ). стать ш—ами երկշարք, ճանապար-հի երկու կողմից շարքով կանգնել. **-рникъ** м. м. Шпалéра 2; **-рный** ած. **1**, անկա-շարքի, ծառաշարքի. **2**, որմաթղթի, ծաղկա-թղթի. ш—ая фáбрика.

Шпангóутъ м. (անգլ). ծովգ. նաւի կող[ք], նաւակող[ք]։

Шпáндырь м. սար փոկ (կօշկակարի)։

Шпá|нка ի. **-ночка** նւզ. իսպանական բալ, 'փլուբալ'. **-нскій** ած. իսպանական. ш—ая мýха կնդ. Cantharis vesicatoria, խարանաճճի, Ամսեան եղնակ։

Шпаргáлка ի. գաղտնի յուշատետր (ա-րից աշակերտները քննութեան ժամանակ ծած-կաբար օգտուում են)։

Шпá|рить (-рю -рятъ), **ся** м. Ошпáривать, ся; **-рня** ի. կաթսայ, սան (որի մէջ իրեր են խաշում)։ [տայծանիկի ղազգանհի)։

Шпарýтка ի. (գերմ.) պրկիչ [փայտ](սա-

Шпа|телевáть (-лю́ю -ютъ) ն. սպա-ղել, հարթել (ներկելի սարքան, փոսիկները սատաղով լցնելով). **-тель** м. (գերմ.) **1**, սատ-ղեր գանակ (որքան թիակի կմ ափեր ձևով). **2**, տպագր. ներկասարիսակ, ներկի սարսակ։

Шпá|товый ած. սպաթի. **-тъ** м. **1**, հնք. սպաթ. тяжёлый ш. ծանրապաթ. известкóвый ш. կրասպաթ (կալցիտ). гóрькій ш. м. Доломи́тъ; полевóй ш. ֆելդ-սպաթ (օրթօկլազ). желéзный ш. երկաթա-սպաթ (սիդերիտ). слоистый ш. թերթասպաթ. плавикóвый ш. ֆլուորսպաթ (ֆլուորիտ). **2**, անմոդմ. սպատան (ուսերը ձիու ծնկան վե-րայ)։

Шпах|телевáть, -тель м. Шпател...

Шпáція ի. (լտ.) **1**, տպագր. բառամիջ սը-նիկ (միատալ). **2**, ծովգ. м. Спáція.

Шпéйза ի. (գերմ.) մետաղ. մետաղա-խառնուրդ։ [tine, ս(դ)մալտին։

Шпéйсъ м. кобáльтовый հնք. smal-

Шпекъ м. Шпикъ.

Шпенёкъ, нька́ м. սեպ, բեեռիկ, մի (ճարմանդի)։ [սեղաղուկ։

Шпéргель м. բս. Spergula, հանդեռ,

Шпигá|тный ած. ծակի, անցքի. **-тъ** м. (գերմ.) ծովգ. [նաւի տախտակամածի կող-քերին] ծակ, անցք (որով ջուրը նաւից թա-փւում է)։

Шпи|гованіе, -говáть м. Шпико-ванiе, -ковáть; **-ковáльный** ած. գերա-ցի, խլացքելու, -գերե. ш—ая игла́ խլացքելու. **-ковáніе** չ. գերուցելը, -ցում, խլացքելը, -ցում. **-ковáть** (-кýю -ютъ), нащ— ն. (գերմ.) գերուցել, խլացքել (մսեղէնը ծակոտե-լով մէջը խոզի աղած գերուցի, ուղի (шпикъ) կտորներ գնել, խրել). **-кóвка** ի. м. Шпи-ковáнiе; **-къ** м. (գերմ.) խոռն. խոզի գերուց, խոզ, ճարպ (աղած)։ [Шпиль 3).

Шпи́левый ած. ճախարակալքային (մ.

Шпи́|лечка նւզ. м. Шпи́лька; **-лить** (-лю -лятъ), приш— ն. (գերմ.) սեղմել, գըն-դասեղով ամրացնել, կցել։

Шпиль м. (գերմ.) **1**, սրածայր ձող, ձողիկ, բեեռ, 'մեխ' (սլացաձևից կանգնեցրած, սը-կած). **2**, м. Шпицъ; «вдалекé виднéлись... крыши домóвъ, зелёный ш. цéркви»; **3**, ծովգ. սատղանամորքաձ ճախարակ. **4**, ծովգ. ոլորաձև ճախարակալքն (որով բարձրացնում են խարիսխը կամ բեռները)։

Шпи́лька ի. (լեհ.) **1**, վարսակալ, ծամա-կալ սեղ (կանանց). **2**, բեեռիկ (փայտէ կամ երկաթէ. մէջ կօշիկներ կարելու). **3.*** կծու խօսք, ակնարկ. *подпустить комý ш—у մէկի հասցէին կծու ակնարկ անել, մէկին մի կծու խօսք ասել։

Шпинá|тный ած. ծմելի, շամինի, սպա-նախի. **-тъ** м. բս. Spinacia oleracea, ծմել, շամին, սպանախ։

Шпинга|лéтъ, **-лѣтъ** м. (գերմ.) պտտիրակ (պատուհանի կամ դրան փեղկի ամրոցի երկարութեամբ յօրինած պղնձէ կամ երկաթէ ձող, որ պտտելով պատուհանը կամ դուռը փակում կամ բացում է)։

Шпи́ндель м. (գերմ.) մնցքնք. իլ, իլիկ

Шпинé|левый ած. կարմիր յաքնթի.

-ль ի. հնք. rubis spinelle, կարմիր յաքնթ։

Шпинéтъ м. (ֆր.) ծովք. երաժշտա-կան գործիք մի։ [(գալերայում)։
Шпирóнъ м. (ֆր.) ծովք. ցռուկ, կտուց
Шпицрутены м. յ. (գերմ.) ծեծ, գան մտրակներով, ճիպոտներով (որին ենթարկուած զօրականը պիտի անցնէր զօրաշարքի միջից, որի ժամանակ աջ և ձախ կանգնած զինուոր-ները մտրակներով նորան ծեծում էին). «указомъ 17-го апрѣля 1863 г. отмѣнены плéти, кóшки, шп». [(չինութեան). **2**, պղտուեստշուն։
Шпицъ м. (գերմ.) **1**, սուր ծայր, կատար
Шпiауте|ровый, -ръ (գերմ.) տ. Цинковый, -нкъ.
Шпiо́|нить (-ню -нятъ) չ. լրտեսել, լրտե-սութիւն անել. **-нка** է. լրտեսուհի. **-нскiй** ած. լրտեսի, լրտեսական. **-нство** չ. լրտեսու-թիւն. **-нъ** м. (ֆր.) լրտես։ [չառ թիթեղի։
Шпокъ м. (գերմ.?) տպգր. շղոն, առղան-
Шпó|ра է. (գերմ.) **1**, [հեծեալի կօշիկի] խթան. дать ш—ы лóшади ձիուն խթանել. кавалéрскiя шпóры տ. Шпóрникъ; **2**, բլա, 'մահմուզ' (աքաղաղի). **-ренiе** չ. խթանելը, խթելը, կշտելը (ձիուն). **-рецъ**, рца м. տ. Шпóра 2; **-рить** (-рю -рятъ), приш—ъ. **1**, խթանել, խթել, կշտել (ձիուն). **2**,* խթան տալ, շարժել, 'քշել'. **-рникъ** м. բս. Delphinium. գեղփինիոն. **-рный** ած. [հեծեալի կօշիկի] խթանի։ [ծայր. ш. мáчты.
Шпоръ м. (անգլ.?) ծովք. ստ, ներքևի
Шприн|тóвный, -товóй, -тóвый ած. пáрусъ ծովք. քառանկիւնի առագաստ (մակոյկի). **-тóвъ** м. (անգլ.) առագաստա-կիրի ձող[ի]։
Шприн|цованiе. -цовáть, -цóвка տ. Спринцованiе, -цовáть, -цóвка.
Шприцъ м. (գերմ.) բժ. սրսկիչ [գոր-ծիք]. клистúрный ш.
Шпрю́йтъ м. ծովք. [առագաստին կողմից ակօսով] օղ, օղակ։
Шпу́лька է. (գերմ.) թելի կոճ. ճախ-րակիկ (ոստայնանկի գործիքի, կարի մեքենայի)։
Шпун|тгу́бель м. (գերմ.) ակօսաբաշ խարտոց, 'ռանդա'. **-тгу́бельный** ած. այս խարտոցի. **-товáть** (-ту́ю -ютъ) ն. ագել (երկու տախտակ, մէկի կողքը միւսի կող-քին քաշած ակօսի մէջ մացնելով). **-тóвый** ած. կողքին ակօս քաշած, կողքը փորած. ш—ая свáя; **-тъ** м. (գերմ.) ակօս, փո-րուածք (տախտակի կամ գերանի կողքին քա-շած, որի մէջ ամրացնում են երկրորդ տախ-տակի կամ գերանի կողքը)։
Шпыня́ть ն. **1**, ծակել (ասեղով). **2**,* ծաղրել, նշաւակել, 'անագ անել'։
Шра|мъ м. (գերմ.) **-мникъ** նւզ. ճան-կռուածք, ճանկռուած, քերծուած տեղ մարմ-նի վերայ, վէր։
Шрапнé|левый ած. շրապնելի. -լային. **-ль** է. (անգլ.) ռզմ. շրապնէլ, թնդանօթա-ռումբ (հրացանի գնդակներով լցրած, որը ա-րագ տարածութիւն անցնելով պայթում և սոս-կալի աւերումներ է առաջացնում). непрiя-тельскiя батарéи открыли убiйствен-ный огóнь ш—ью. [(ածած, ձուլած)։
Шрифтъ м. (գերմ.) տպգր. տառ, գիր
Штáбель м. (գերմ.) կոյտ, շարք-շարք դիզած ատաղձ, տախտակներ, գերաններ ևն. ш. добы́той руды́ հանածոյի կոյտ, շեղջ, դէզ։
Штáбикъ м. (գերմ.) ճրտրպ. ձողիկ։
Штáбный ած. շտաբի։
Штабсъ|-капитáнъ м. (գերմ.) ռզմ. շտաբսկապիտան (զինուորական պաշտօնեայ IX. դասի). **-рóтмистръ** м. (գերմ.) ռզմ. շտաբսռոտմիստր (զին. պաշտ. IX. դասի)։
Штабъ| м. (գերմ.) ռզմ. **1**, շտաբ (զի-նուորական վարչամաս). **2**, շտապ (զինուորա-կան վարչական պաշտօնեաները). глáвный ш. գլխաւոր շտաբ (վարում է զօրքի կազմի և հսկողութեան բոլոր գործերը). генерáльный ш. գեներալական շտաբ (բաղկացած է բարձ-րագոյն կրթութիւն ստացած զինուորականնե-րից և վարում է զօրաշարժութեան, զօրադասե-րութեան, ռազմավարութեան վերաբերեալ բո-լոր գործերը). **-лѣкарь** м. շտաբի վիրաբոյժ, բժիշկ. **-офицéръ** м. (գերմ.) շտաբի սպայ, շտաբսպայ (ընդհանուր անուն VIII. — V. դա-սերին պատկանող զինուորականների)։
Штагъ м. (գերմ.) ծովք. շտագ, կայմա-պահ հաստ պարան։
Штáксель տ. Стáксель.
Шталмéйсте|рскiй ած. ախոռապե-տի. **-ръ** м. (գերմ.) ախոռապետ (III. դասի արքունի պաշտօնեայ). óберъ-ш. գլխաւոր ախոռապետ։
Штáм|бовый ած. բունաւոր, բուն քշած, ոչ ճիւղաւորեալ. **-бъ** м. (գերմ.) բուն (ծառի)։
Штамéтъ м. մի տեսակ մահուդեղէն։
Штам|повáнiе չ. **1**, դրոշմելը. **2**, կտրելը, 'կոխելը'. **-повáть** (-пу́ю -ютъ) ն. **1**, դրոշմել (մետաղի վերայ). **2**, կտրել. 'կոխել' (դրամ, մեդալ ևն). **-пъ** м. (գերմ.) **1**, դը-րոշմիչ. **2**, կտրիչ, 'կոխիչ'։
Штáнга է. (գերմ.) ձող[ի]։
Штандáр|тный ած. դրօշակի. կայսե-րական դրօշակի. **-тъ** м. (գերմ.) **1**, դրօշակ (հեծելազօրքի). **2**, կայսերական դրօշակ (ոսկե-գոյն, սև արծուով, որը նաւի վերայ պարզած ցոյց է տալիս կայսեր ներկայութիւնը)։
Штáндпунктъ м. (գերմ.) տեսակէտ։
Шта|ни́на է. վարտիքի մաս. **-ни́шки**, шекъ է. յ. նխտ. վառ. անպէտք, վարտիք. **-нный** ած. վարտիքի. **-ны́**, óвъ м. յ. **1**, վար-տիք. **2**, կնդ. ազդրափետուրներ, զառափետուր-ներ (գիշատիչ թռչունների)։
Штатгáльте|рскiй ած. փոխարքայի, կուսակալի. **-рство** չ. փոխարքայութիւն, կուսակալութիւն. **-ръ** м. (գերմ.) փոխարքայ, կուսակալ (Նախկին Նիդերլանդիայի հանրա-պետութեան)։
Штати́въ м. (լտ.) պատուանդան, նե-ցուկ (աստղաբաշխական, ֆիզիկական և ուրիշ գործիքների)։
Штá|тный ած. շտատի, -տային. посту-пи́ть на ш—ое мѣсто շտատային տեղ. պաշ-տօն ստանալ. **-тскiй** ած. (հմմ. стáтскiй) ոչ-զինուորական, քաղաքացիական. штáтскiй, аго м. ոչ-զինուորական, քաղաքացիական մարդ, պաշտօնեայ. **-тъ** м. (գերմ.) շտատ (որ և է հիմնարկութեան համար սահմանած պաշտօ-նեաներ. պաշտօնեաների թիւ, ռոճիկները և ծախսերը). нóвый ш. министéрства; придвóрный ш.; штáты յ. դաշնակցական միացեալ պետութիւններ, կառավարութիւններ,

նահանգներ. генеральные штаты պատմ. համերկրային, համազգային ժողով, ազգային համագումար։

Штафирка ի. (գերմ.) 1, երեսը. բոլորը, եզրազարդ (յուրկայի, ճերերի). 2, *նխտ.* ոչ-զինուորական [ի յորջորջում]։

Штевень, вня ա. (գերմ.) *ծովգ.* հաստ գերան նաւի ցռկի կամ խելքի։

Штейгеръ ա. (գերմ.) բովի վերակացու,

Штем|пелеваніе չ. կնքելը, դրոշմելը. **-пелевать** (-люю -ютъ) ն. կնքել, դրոշմել. **-пелевый** ա. Штемпельный; **-пелить** (-лю -лять) ն. կնքել, դրոշմել. **-пель** ա. (գերմ.) դրոշմ, կնիք. **-пельный** ած. կնիքի, դրոշմի։

Штертъ ա. (?) *ծովգ.* պարիկ պարան։

Штиблеֆ|тный ած. 1, կիսակօշիկների, անանկարութ կօշիկների. 2, կրկնանկարուրդներ, զանգապաններ. **-ты** ի. յ. (գերմ.) կրկնանկարուրդներ, զանգապաններ 'զանգալներ' (համ. Гамаши).

I. **Штиль** ‹նց. ա. Стиль.

II. **Шти|ль** ա. (գերմ.) *ծովգ.* խաղաղութիւն, անհողմութիւն. ш. смѣнился свирѣпымъ штормомъ **-львага** ի. (գերմ.) զիւղա. հաւասարակշռիչ լծակ. **-лѣть**. заш— չ. խաղաղուել, (քամու, հողմի մասին) կտրել, դադարել։ [(հկակը ա. Бакбортъ).

Штирбортъ ա. (հոլ.) նաւի աջ կողմը

Шти|фтъ ա. (գերմ.) **-фтикъ** *նւզ.* պարիկ բևեռ, 'մեխ'։ [փրուկ, բրածուկ։

Штокфишъ ա. (գերմ.) չորացրած ձուկ-

Штокъ ա. (գերմ.) *ծովգ.* խարսխաձող։

Штокъ-роза ի. *բս.* Althaea rosea, մոլոշավարդ։

Што|ленный ած. հորիզոնական գետնափոր անցքի. **-льня** ի. (գերմ.) հորիզոնական գետնափոր անցք (հանքերում). **-льный** ա. Штоленный.

Што|пальный ած. [օր. թերմաշ գուլպայի ծակերը] լցնելու, կարկատելու. ш—ая игла; **-пальщикъ** ա. **-пальщица** ի. [գուլպաներ] լցնող, կարկատող այր, կին. **-паніе** չ. լցնելը, կարկատելը. **-пать**, заш—, нашт— ն. (գերմ.) [օր. թերմաշ գուլպայի ծակերը] լցնել, կարկատել. **-пка** ի. ա. Штопа-[ніе.

Штопоръ ա. (հոլ.) խցանահան։

Штора ի. (ֆր.) պատուհանի վարագոյր, 'փարդա' (գալարուն)։

Што|рмованіе չ. *ծովգ.* շտորմելը, փոթորիկը ծովի վերայ անցկացնելը. **-мовать** (-мую -ютъ) չ. *ծովգ.* շտորմել, փոթորիկը ծովի վերայ անցկացնել. **-мовой** ած. *ծովգ.* շտորմի, շտորմային. ш—ые паруса շտորմային առագաստներ. **-мъ** ա. (անգլ.) շտորմ, ամենասաստիկ ծովային փոթորիկ, մրրիկ (որի ժամանակ բոլոր առագաստները վերցնում են)։

Шторный ած. շտորի, պատուհանի գալարուն վարագոյրի։

Штосгердъ ա. (գերմ.) *լեռնգ.* հանածոյ յուանալու շարժական չէնք, սեղան։

Штоссъ ա. (գերմ.) շտօս (թղթախաղի բնաւորութիւն ունեցող թղթախաղ մի)։

Штофикъ *նւզ.* ա. Штофъ; **-фный** ած. I. շտոֆով վաճառուող. II. շտոֆ [մետաքսէկտոր]ի։

I. **Штофъ** ա. (գերմ.) 1, շտոֆ, քառանկիւնի շիշ կարճլիկ ճառով. 2, շտոֆ (հեղուկների չափ — $^1/_{10}$ վեդրօյի)։

II. **Штофъ** ա. (գերմ.) շտոֆ (մետաքսէ խիտ, նկարէն կտոր մի). мебельный ш.

Штраба ի. *ճրտրգ.* ատկնգէտ ագխօ (իւր քառորդ մասով պատից դուս պրծած՝ մի այլ պատ կցելու համար)։

Штра|фной ած. տուգանքի. ш—ыя деньги տուգանք. **-фованіе** չ. տուգանքի ենթարկելը. **-фовать** (-фую -ютъ). օш— ն. кого մէկին տուգանքի ենթարկել, մէկի վերայ տուգանք դնել. մէկից տուգանք առնել. **-оя** -ւթր. տուգանքի ենթարկուել. **-фъ** ա. (գերմ.) տուգանք. денежный ш.

Штребель ա. (?) բանկիչ լար, 'նաւթալ'։

Штрейкбрехеръ ա. (գերմ.) գործադուլը խափանող։

Штрекъ ա. (գերմ.) *լեռնգ.* շարէկ (հորիզոնական գետնափոր մութ անցք)։

Штрипка ի. (գերմ.) շարիզ (վարտիկի կամ անդրավարտիկի մասների ծայրերին կարած շերտ, որ անցնում է ներբանի տակից)։

Штри|ховать (-хую -ютъ) ն. գծել (թեթև կերպով). **-ховка** ի. գծելը. գծած. **-хъ**, á ա. (գերմ.) 1, թեթև, ն. սոր գիծ легкіе ш—и рисунка; 2, *բերկ.* մազաձև գիծ. գծիկ (տառի)։ [ուսանել, ասվորել։

Штудировать (-рую -ютъ) ն. (գերմ.)

Шту|ка ի. (գերմ.) 1, կտոր, հատ. ш. полотна մի թոփ կտաւ. я убилъ несколько штукъ дичи ես մի քանի հատ թռչուններ որսացի. сто штукъ рогатаго скота հարիւր գլուխ անասուն. 2.* խաղ. խաղը, 'օյին', շարաճճիութիւն, 'մասխարութիւն'. խարամանկութիւն, խորդախութիւն. выкинуть, сыграть, отколоть, отмочить. ударить ш—у խաղ, 'օյին' խաղալ. это его ш. այդ նորա խաղերից, 'օյիններից' մէկն է. въ томъ-то и ш. հէնց բանն էլ դորանում է. **-карь**. á ա. **-карка** ի. խարամանկ, շարաճճի 'օյինբազ', այր. կին։

Штукату|реніе չ. սուաղելը. -ցում, ծեփելը, ծեփում. ш. потолка; **-рить** (рырять), выш—, от—, наш— ն. սուաղել, ծեփել (գաջ ու կրով). ш. потолокъ. стену; **-рка** ի. (գերմ.) ծեփ. սուաղ. քանդակ. **-рный** ած. 1, սուաղի, ծեփի, քանդակի. սուաղած, ծեփած. ш—ая работа սուաղում, ծեփում. ш—ая лопатка սուաղիչ. **-рщикъ**, **-ръ** ա. սուաղող. ծեփող։

Шту|кованіе չ. ա. Штуковка: **-ковать** (-кую -ютъ) ն. կարել, կցել. միացնել (մահուդի երկու կտորները, այնպէս որ մի կողմից կարը չնկատուի). **-ковка** ի. կարելը. կցելը. միացնելը։

Штульцъ ա. (?) *ծովգ.* պրապրնոց։

Штук|да ի. (գերմ.) ժամանակների ազանգ (որը սիրով կարդում է Ռուսաստանում, ժխտում է քահանայութիւնը և արարողին ծէսերը։ Դոյութիւն ունի 1860 թ. 'ի վեր և տարածուած է գլխաւորապէս փոքր ռուսների մէջ). распространеніе ш—ы: **-дистъ** ա. առանձին, ժամական [ազանդաւոր]։

Штурвалъ ա. (անգլ?) *ծովգ.* ղեկի անիւ։

Штурма|нскій ած. նաւավարի. **-нъ** ա. (հոլ.) նաւավար (որը հսկում է նաւի ընթա-

վարններէ վերայ. քարաձգով արոշում է նաւի տեղը ծովում կին):

Штур|мовáть (-мýю -ютъ) ն. *ռզմ.* գրոհ, գրոհ տալ. գրոհ, գրոհ տալով առնել, տանել, վերցնել. ш. крѣпость; **-мовóй** -ծ. գրոհի, գրոհի. ш—ыя колóнны գրոհ, գրոհի տալու զօրասիւներ. ш—áя лѣстница; ш—áя бóчка գրոհ, գրոհ տալու համար վերայ ձգուող սանդուղքի տակառ. **-мфáлъ** —. (գերմ.) *ամրոցկ.* Թեք ցցապատ. ցցաշարք. **-мъ** —. (գերմ.) *ռզմ.* գրոհ, գրոհ (վերջին, վճռական):

Штýръ|валъ ա. Штýрвалъ; **-тросъ** —. (?) *ծովգ.* ղեկի պարան [ծածուկ կոչա, կապա:

Штуфъ —. (գերմ.) *լեռնգ.* հանքի, հա-

Штýце|рный -ծ. շտուցերի. штýцерный, аго —. որսկան, սրսորդ. **-ръ** —. (գերմ.) շտուցեր (ստվորապար երկփող, 'երկլուլանի' որսորդական հրացան մի):

Штý|чка *նւզ.* ա. Штýка; **-чный** -ծ. մի քանի կտորներից բաղկացած. բաղմակտոր. ш. полъ հատակաշատ, պարկէտ.

Шты|ковóй -ծ. 1, սուինի. ш—óе дѣло սուինամարտ, մարտ, կռիւ սուիններով. 2, ձողաձև, ձողերով [հալած, ածած]. ш—áя мѣдь; **-къ**, á —. (յոգ.) 1. սուին. идти въ штыкú սուիններով կռուել, սուինամարտի բռնուել. 2, *լեռնգ.* ձողաձև, ձողերով [հալած, ածած] մետաղ. 3. *ծովգ.* հանգոյց. якорный ш.; 4, բանւորական խարութիւն (հողի չերտի):

Штыкъ-болтъ —. տապատտ վերջն անկիւնը պրկելու պարան մի:

Штырь —. երկաթէ կոր բևեռ, տանդքին. որի չուռջը մի բան պտտուում է:

Штычóкъ, чкá *նւզ.* ա. Штыкъ.

Шуáнъ —. *պատմ.* շուան (ֆրանսիացի գիւղացիներ, որոնք 1792 Թ. Թագաւորին պաշտպանելու համար ապստամբուեցան):

Шý|ба է. (հին գերմ.) մուշտակ. 'քուրք'. **-бéйка, -бéечка** *նւզ.* քաթիպայ, կարճ. լիկ մուշտակ կանանց. **-бёнка. -бишка** է. *նխտ.* վատ, անպէտք մուշտակ, 'քուրք'. **-би-ще** է. մեծ, անձոռնի մուշտակ. 'քուրք'. **-бка** *նւզ.* ա. Шýба; **-бный** -ծ. մուշտակի. 'քրք-քի' ш. клéй հատարակ սոսինձ. **-бочка** *նւզ.* ա. Шýбка. [(աշնանը):

Шугá է. *գւռկ.* գետի տաշին սառոյցը

Шу|гáй —. **-гáецъ**. гáйца. **-гáй-чикъ** *նւզ.* վերնազգեստ. բանկոնակ (կանանց)

Шýйца է. *հն. ա.* ձախ. անձախ ձեռք:

Шу|кáть. -(ý)кнýть ն. *գւռկ.* փնտռել, որոնել. անդեկանալ, խմանալ:

Шýле|рство չ. շուլերութիւն, խաղանենգութիւն. **-ръ** —. շուլէր, խաղանենգ (Թղթախաղում խարող):

Шулá|тъ. тъ չ. յ. *բժ.* ամորձիքներ. **-тный** -ծ. ամորձիքների, -քային:

Шумáргать չ. *ռմն.* քարշ գալ. Թրև գալ:

Шу|мáла հւր. աղմկարար, ճռճռան, ճռճռացող անձ. **-мáха** է. 1, նուրբ ոսկէ Թիթեղիկ, Թիթեղաձև Թել. 2,* աղմուկ. **-млúво** մ. աղմկով. **-млúвость** է. աղմկարարութիւն. **-млúвый** -ծ. աղմկարար, աղմուկ հանող, բարձրացնող, աղմկոտէր. **-млю** ա. Шумѣть: **-мно** մ. աղմկով. աղմուկ հանելով. **-мный** -ծ. 1, աղմկալի, -լից. ш—ая весёлость աղմկալի հրճուանք. ш—ое засѣдáніе; 2,* արտաընդատ, բուռն. ш—ая овáція; **-мóвка** է. բոփիչ. **-мóкъ**, мкá — *նւզ.* պատիկ, Թեթև աղմուկ. *подъ ш. աղմկից օգուտ քաղելով. **-мъ** —. աղմուկ, 'ղալմաղալ', շփոթ. поднять ш.; подѣлать шýму изъ пустякóвъ; ш. и гамъ զարհուրելի աղմուկ. я ошеломлёнъ шýмомъ աղմկից եմ շշմել եմ. ш. волнъ ալիքների մռնչիւն, մռնչոց. ш. лúстьевъ տերևների խշխշոց, աղմուկ. ш. въ ушáхъ ականջների խշխշոց. **-мѣть** (-млю -мúтъ; -мú) չ. աղմուկ հանել, աղմուկ, 'ղալմաղալ' բարձրացնել. дѣти шумя́тъ; вѣтеръ шумúтъ քամին վշշում է. у меня въ ушáхъ шумúтъ ականջներս խշխշում են. вóлны шумя́тъ ալիքները մռնչում են:

Шý|ринъ —. (յ. шýрья, ьевъ) աներորդի, աներձագ. **-рій**, ья, ье -ծ. աներորդու, աներձագի:

Шу|ровáніе չ. խառնելը, -նում. **-ровáть** (-рýю -ютъ) ն. (գերմ.) *մետղ.* խառնել (կրակը հնոցում). **-рóвка** է. ա. Шуровáніе.

Шур|фовáніе չ. փորելը. պեղելը. **-фовáть** (-фýю -ютъ) ն. (գերմ.) *լեռնգ.* փորել, պեղել (հանքային երակ բացելու նպատակով). **-фóвщикъ** —. փորող, պեղող. **-фъ** —. (գերմ.) փորուածք, փորած անցք, փոս. հոր (հանքային երակ գտնելու նպատակով):

Шуры|-амýры. -мýры է. յ. 1, ծածուկ գաւեր. բանտարկութիւններ. 2, սիրային յարաբերութիւններ. «у тебя съ Полей, должнó-быть, тутъ шýры-амýры».

Шýрья, ьевъ ա. Шýринъ.

Шýстрый -ծ. մեր, կայտառ, ճարպիկ, ճարտար, կենդանի. ш. видъ կայտառ դէմք:

Шустъ —. հրացանի փողի, 'լուլի' ներսը մաքրելու մեքն:

Шу|тúть (-чý -тятъ; -тú), -чивать չ. 1, կատակ անել, 'հանաք անել'. развѣ вы не вúдите, что онъ шýтитъ? этимъ нéчего ш. այդ կատակի, 'հանաքի' բան չէ. шутя́ կատակով, 'հանաքով'. я сказáлъ это шутя́; 2. ծաղրել, նշաւակել, 'մասխարայ ցնել'. ш. надъ кѣмъ; **-тúха** է. 1, ծաղրածու. խեղկատակ, 'հանաքչի' կին, աղջիկ. 2, ա. Швéрмеръ; **-тка** է. կատակ, 'հանաք', զւարճախօսութիւն. невúнная ш. պատարկ, պարզ կատակ. въ ш—у կատակով, 'հանաքով'. впрáвду ли вы говорúте, úли въ шýтку դուք լրջօրէն էք խօսում, Թէ կատակ էք անում. обращáть всё въ ш—у ամէն բանի կատակի, 'հանաքի' ձև, կերպարանք տալ. онъ прúнялъ это въ ш—у նա այդ կատակի, 'հանաքի' տեղ ընդունեց. ш—и въ стóрону կատակը, 'հանաքը' մի կողմ կենայ. теперь мнѣ не до шýтокъ այժմ ես կատակ անելու սիրտ չունեմ. дѣло пошлó не на ш—у գործը լուրջ կերպարանք առաւ. онъ расcердúлся не на ш—у նա սաստիկ բարկացաւ. ш. ли потеря́ть тысячу рублéй հանաք բան չէ հազար ռ. կորցնել. **-тлúво** մ. կատակով, 'հանաքով', կատակ. 'հանաք' անելով. **-тлúвость** է. կատակասիրութիւն, 'հանաքչութիւն'. **-тлúвый** -ծ. կատակասէր, 'հանաքչի'. զւարճալից. **-тúкъ**, á —. **-тнú-**

цы ի. կատակասէր, զուարճախօս, 'հանաքչի' այր, կին, ծաղրածու. **-товски** մ. ծաղրածու-թեամբ, խեղկատակարար. **-товской** ա. ծաղրածուի, խեղկատակի, -կային. ծաղրի, ծաղրական. ш—ая шапка съ побрякушками; **-товство** չ. ծաղրածութիւն, խեղկատակու-թիւն. զուարճախօսութիւն. **-точка** ի. նուզ. պատիկ, թեթև կատակ. 'հանաք'. **-точный** ա. կատակի, 'հանաքի', կատակ, 'հանաք', ծաղրական, ծաղրալի, ծիծաղաշարժ, զուարճալի. ատայական, երեխայական. это дѣло не ш—ое այդ 'հանաք[ի]' բան չէ. **-тъ**, á ա. ծաղրածու, խեղկատակ, զուարճախօս, 'հանաք-չի'. ш. гороховый տարօրինակ խեղկատակ, ատախօս։ [նօթ լցնելու թիակ։

Шýфла ի. Գերմ. թնդանօթի, թնդա-

Шý|чивать, -чу́ ա. Шутить.

Шýшера ի. Հ—ռ. խառնադանջ, խառնամուռ ամբոխ. тамъ было мало народу, да и то всё ш.

Шушý|канье չ. շշնջելը, շշնջիւն, փսփսալը, փսփսոց, քչփչալը, քչփչոց. **-кать** չ. շշնջել, հծծել, փսփսալ, քչփչալ, ցածր խօսել։

Шушý|нъ ա. **-ничикъ** գւռկ. ա. Шугай, -гайчикъ.

Шхéры ի. յ. (շվեդ.) աշխ. շխերներ (խութերով, ժայռերով շրջապատուած կղզիներ Նորվեգիայի, Շվեդիայի և Ֆինլանդիայի ծովափերում)։

Шхи|вный, -въ ա. Шкивный, -въ.

Шхýна ա. Шкуна.

Шью ա. Шить.

Щ.

Щ, щ ռուսաց այբբենի 26-րդ տառն է։ Ձշային բաղաձայն է և հնչւում է շչ։

Ща|велевокислая ա. соль քիմ. թրթնջկաթթուային աղ. **-вéлевый** ա. թրթնջկի, թրթնջկա—. щ—ая кислота քիմ. թրթնջկաթթու. **-вéль**, á ա. բս. Rumex acetosa, թրթնջուկ. малый щ., R. acetosella, մանր թրթնջուկ. водяной щ. hydrolapathum, ջրային թրթնջուկ. щ. шпинатскій, конскій, R. patientia, աւելուկ. заячій щ., Oxalis acetosa. Նապաստակի թթուաստույա. **-вéльный** ա. 1. ա. Щавелевый; 2, աւելուկի, -կից։

Ща|дитель ա. **-дительница** ի. խը-նայող, անխայող, մեղմ այր, կին, խնայիչ. **-дить** (-жу́ -дя́тъ), пощ— ն. խնայել, ան-խայել. смерть никого не щадитъ; щ. чьё-либо самолюбіе: сильный долженъ щ. слабыхъ; не щ. себя; не щ. своей крови, своей жизни за отечество; **-жéніе** չ. խնայելը, -յում, անխայելը, -յում. **-жу́** ա. Щадить.

Щапъ ա. ռմկ. պճնամոլ մարդ, տղայ։

Щебе|нéніе չ. խճելը, խճում, խճով, խճաքարով լցնելը. щ. шоссé ճանապարհը խճելը, խճուղի շինելը, անցկացնելը. **-нить** (-ню́ -нятъ), защ— ն. խճել, խճով, խճաքարով լցնել. **-(ё)нка** ի. 1, ա. Щебенéніе; кирпичная щ. աղիւսով խճելը, աղիւսախճու-թիւն. 2, ա. Щебень; **-(ё)ночный** ա. խճի, խճա—. խճաքարի. **-(щéбе)нь**, бня ա. խիճ, խճաքար. մանրաքար։

Щебе|тáніе չ. ա. Чиликаніе; **-тáть** (-чу́ -éчутъ; -чи́) ա. Чиликать; **-тли́вый** ա. շատախօս, վայրահաչ. գլուխ տանող. 'կըչ-կչան'։ [խակ. древéсная щ. ծառաուտուխակ։

Щеври́ца ի. կնդ. Anthus. Նրբաձայն ու-

Ще|глёнокъ, нка ա. մատղաշ սերբի-նոս. красноголовый щ., Fringilla carduelis. եկքանիկ, կարմիրկատար (սերբինոս մի). **-глóвка** ի. մարի (էգ) սերբինոս, եկքանիկ, կարմիրկատար. **-(é)глá** ի. (սեռն. щеглята) կնդ. մատղաշ եկքանիկ, եկքանիկի ճուտ։

Щего|леватo մ. պճնամոլութեամբ, շը-րեղ կերպով. **-леватость** ի. պճնամոլութիւն, շրեղութիւն. **-леватый** ա. պճնամոլ, շը-րեղ, շրեղազարդ. **-ли́ха** ի. պճնամոլ [կին, աղջիկ]։

Щегóлъ, глá ա. Щеглёнокъ. [տղայ]։

Щёголь, гля ա. (լեհ.) պճնամոլ [մարդ,

Щего|льнýть ա. Щеголять; **-льски** մ. պճնամոլութեամբ. быть щ. одѣтымъ; **-льской** ա. պճնամոլական, պճնա-մոլի[ն յատուկ]. **-льство** չ. պճնամոլութիւն. պաճուճանք. **-ля́ніе** չ. 1, պճնամոլիլը, պճնա-մոլութիւն անելը. 2, ցուցամոլիլը, ցուցամոլու-թիւն անելը. **-ля́ть**, -льнýть չ. 1, պճնամո-լիլ, պճնամոլութիւն անել. 2, чѣмъ մի բա-նով հպարտանալ, պարծենալ. ամպարծիլ, ցուցամոլութիւն անել։

Щед|ренéцъ, нцá, **-рéцъ**, á ա. բս Cytisus, ոլոռածառ։

Щéд|риться (-рюсь -рятся), рас—ն-тся. առատաձեռն գտնել, առատաձեռնու-թիւն ցոյց տալ, 'գարգիմանդութիւն անել'. **-ро** մ. առատ կերպով, առատապէս. առատա-ձեռնութեամբ. платить щ.; *щ. расточать похвалы; **-ролюби́вый** ա. առատասէր, առատաձեռն. **-ролю́біе** չ. առատասիրու-թիւն, առատաձեռնութիւն. **-рость** ի. առա-տաձեռնութիւն. **-ротá** ի. առատաձեռնութիւն. առատաձեռն տուրք, ողորմութիւն. **-рый** ա. առատ, առատաձեռն, 'գարգիմանդ'. щ. человѣкъ.

Щекá ի. այտ, 'թուշ'. вялыя щёки; поцѣловать въ щёку; ударить въ щёку, по щекѣ; бить по щекамъ; уписывать за обѣ щёки ագահաբար լափել, կլանել։

Щеко́л|да ի. **-дочка** նւզ. փակիչ. փականակ, մղլակ (դռան, պատուհանի)։

Щеко|тáніе չ. խտտղում, խտտղանք, խուտուտ, խուտուտ տալը. **-тáть** (-чу́ -óчутъ; чи́), **-ти́ть** (-чу́ -óтятъ) 1, ն. խտտղել, խու-տուտ, խուտուտ տալ. *щекóчущій самолюбіе, чувственность մարդու ինքնասիրու-թեան գրգռող, զգայականութիւնը գրգռող. 2, չ. կանչել, կչկչալ (կաչաղակի մասին). **-тка** ի. 1, խտտղելը, խտտղում, խուտուտ, խուտուտ տ-

ծելը. 2, խտտղալը, խուտուտ, խուտուտ գալը. **-тли́вость** ի. 1, խուտուտկանութիւն. 2,* զգայունութիւն, դիւրազգացութիւն. **-тли́вый** -ծ. 1, խուտուտկան, հեշտութեամբ խուտուտ, խուտուտ եկող. 2,* զգայուն, դիւրազգացիկ. 3,* փափուկ, առանձին զգուշութիւն պահանջող. щ. вопро́съ; щ. для обсужде́нія предме́тъ զգոյշ քննութիւն պահանջող առարկայ. **-(о́)тно** ստ̃ղ. խուտուտ է անում. мнѣ щ. այդ ինձ խուտուտ է անում. **(о́)тный** -ծ. խուտուտ տող. խուտուտ բերող։

Ще|лева́тый, -ли́стый -ծ. ծակաշատ, ծերպաշատ, շատ ծակերով, ծերպերով. **-(ё)лка** նւզ. ա. Щель.

Щё|лканіе չ. 1, ձայն հանելը (օր. լեզուով), արտաքացնելը (օր. լարած մատը), կափկափելը, կափկափիւն, չխչխկացնելը, չխչխկոց (ատամների), շրխկացնելը. 2, (щелка́ніе) զարկելով փրցնելը, վայր գցելը. I. **-(ёл)кать, -(ёл)кнуть** ն. 1, ձայն հանել. արտաքացնել. կափկափել, չխչխկացնել. щ. языко́мъ լեզուով ձայն հանել. щ. губа́ми ատամները կափկափել, չխչխկացնել. щ. па́льцами մատներով ձայն հանել (լարած մատները բաց թողնելով). 2, շրխկացնել, զարկել. щ. па́льцами по́ лбу մատներով ճակատին զարկել, շրխկացնել. щ. кому́ по́ носу մէկի քթին զարկել. 3, կոտրել, բեկ[ան]ել. щ. орѣ́хи; **-ся** ան̃դր. միմեանց քթին, երեսին զարկել, շրխկացնել. II. ([щел]**ка́ть, -кну́ть**) ն. զարկելով, շրխկացնելով փրցնել, վայր գցել։

Щелкопё|рство չ. սնապարծութիւն, մեծամտութիւն, թեթեւօլիկութիւն. **-ръ** ա. սնապարծ, մեծամիտ, թեթեւօլիկ մարդ։

Щел|котня́ ի. ա. Щёлканіе; **-ку́нъ,** а́ ա. 1, կնդ. Elater, գիւրազարձ (միջատ մի). семе́йство щ—о́въ, Elaterida, գիւրազարձներ. 2, բս. Cynoglossum officinale, շնալեզու (պարանուկ). **-ку́ша** ի. ընկուզաբեկ[իչ], 'կակալ' կոտրելու գործիք. **-(ёл)къ** ա. Щёлкъ.

Щёлокъ ա. (սեռկ. -лока) մոխրաջուր։

Щелоче|измѣре́ніе չ. քիմ. ալկալիաչափութիւն. **-мѣ́ръ** ա. ալկալիաչափ։

Щелоче́ніе չ. մոխրաջրելը, -ջրում։

Щелочеро́дный -ծ. քիմ. ալկալածին։

Щелочи́ть (-чу́ -ча́тъ) ն. մոխրաջրել։

Щёлочка նւզ. ա. Щель.

Щёлоч|ность ի. քիմ. ալկալիութիւն. **-ный** -ծ. քիմ. ալկալիա. ալկալիական, ալկալեան. щ—ая соль ա. Щёлочь.

Щелочо́къ, чка́ նւզ. ա. Щёлокъ.

Щёлочь ի. քիմ. ալկալի։

Щелчо́къ, чка́ ա. հարուած, զարկ, շրխկոց. щ. въ носъ հարուած քթին. *ему́ да́ли щелчка́ նորա քթին տուին, զարկեցին։

Щель ի. ծակ, ծերպ, ճեղքուածք, ճեղ, պատռուածք, արանք. горта́нная щ. կզմխ. կոկորդ. շնչափողի, խաչափողի անցք. сра́мная щель կզմխ. հեշտոցի արանք, ճեղք։

Ще|ми́ть (-млю́ -мя́тъ) 1, ն. սեղմել, սխմել, ճնշել, ճմլել. 2, չ. ստ̃ղ. ճմլուել, ցաւել, սեղմուել, ճնշուել, նեղանալ. щеми́тъ се́рдце սիրտս ճմլւում, նեղանում է. **-мле́ніе** չ. սեղմելը, -մում, սխմելը, -մում, ճնշելը, -շում, ճմլելը, -լում. *щ. се́рдца սրտի ճմլում, սրտնեղութիւն. **-мло́** չ. սխմիչ, մամուլ։

Ще|нёнокъ, нка նւզ. ա. Щено́къ; **-ни́ться** (-ню́сь -ня́тся), ощ— չ. լակոտներ ձգել, 'վէր տալ', ցնդնել (քած շան մասին). **-(ё)нная** -ծ. су́ка ծանրած, յղի քած շուն, 'գանջղ'. **-но́къ,** нка́ ա. (յ. щенки́, о́въ և щеня́та, -тъ), **-но́чекъ,** чка նւզ. շան լակոտ, 'թուլայ'. щеня́та визжа́тъ.

Ще|па́ ի. 1, տաշեղ. խուշուր. կտոր. 2, հ̃վ. փայտէ ամանեղէն, փայտէ ամաններ. **-па́ніе** չ. ճեղքելը, ճղելը. **-па́ть** ն. ճեղքել, ճղել. **-пе́нный, -пено́й** -ծ. տաշեղների, խուշուրի. щепена́я ку́ча; щ. това́ръ, щепена́я посу́да փայտէ ամանեղէն, ամաններ. щепено́е произво́дство տակառագործութիւն։

Щепети́ль|ность ի. մանրակրկտութիւն, բծախնդրութիւն. **-ный** -ծ. մանրակրկիտ, բծախնդիր։

Ще́пка ի. նւզ. պստիկ տաշեղ, խուշուր. худо́й какъ щ. խիստ նիհար, վտիտ. при круше́ніи ваго́ны разби́лись въ ще́пки —կտոր կտոր եղան, ջարդուփշուր եղան։

Щепо́|тка ի. պտղունց (հմմ. Ще́по́ть); **-тникъ** ա. **-тница** ի. պտղունցով (այսինքն երեք մատով) խաչակնքողներ (հերձուածողները հեգնօրէն անուանում են այսպէս ուղղափառներին). -(ще́по́)**ть** ի. **-тка, -точка** նւզ. 1, ձեռքի առաջին երեք մատները միասին սեղմած. 2, պտղունց. щ. со́ли, пе́рцу մի պտղունց աղ, պղպեղ։

Ще́почка ի. նւզ. պստիկ տաշեղ, խուշուր։

Щер|ба́тый -ծ. 1, փշրուած ատամերով, 'սղալներով' լիք, ծածկուած. 2, ծերպաշատ. **-би́на** ի. **-би́нка** նւզ. 1, ծերպ, ճեղք, պատռուածք. 2, կոտրուած, փշրուած տեղ, 'սղալ'. ножъ имѣ́етъ щ—ны; 3, ծաղկափոսիկ, ծաղկի թողած փոսիկը ծաղկահար, 'չօփուր' դէմքի վերայ։

Щети́|на ի խոզան, խոզանաստ, խոզի մազեր (մեւզ. խոզի բաշի մազեր). **-нистый** -ծ. խոզանակերպ, խոզի բաշի նման, կոշտ. 2, քամմած, ցցուած, 'բիզ բիզ կանգնած', փշաքաղուած. 3, խոզանաւոր (հմմ. և Щетино́сный); **-ниться** (-нюсь -нятся), ощ— ան̃դր. 1, քամմել, 'բիզ բիզ' կանգնել, փշաքաղել (մազերի մասին). 2, բարկանալ, կատաղել. 'պզին կանգնել', կատաղութեամբ ընդդիմանալ. **-нка** նւզ. ա. Щети́на; **-нникъ** ա. բս. Arctotis, արջականջ. **-нница** ի. բս. Nardus, լեռնական նարդոս, նարդին, հոտոմ ամբուլ. **-нный** -ծ. խոզանից, խոզանաստից, խոզի բաշի[մազերի]ց. щ—ая кисть խոզանաստի վրձին. щ—ая трава́ ա. Щети́нница; **-нова́тый** -ծ. խոզի բաշի, խոզանաստի նման. **-нозу́бъ** ա. կնդ. Chaetodon, ատեռատամն (ձուկ մի). **-ноно́сный** -ծ. կնդ. խոզանաւոր, խոզանաստ. сви́ньи են щ—ыя; **-нообра́зный** -ծ. խոզի բաշի նման։

Щё|тка ի. 1, խոզանակ. щ. платяна́я, сапо́жная; щ. полова́я; 2, ձիու կճղի մազեր. 3, հնք. վերին երեսը բիւրեղացած քարի կտոր, բիւրեղաքար. -(е)**тообра́зный** -ծ. խոզանակաձեւ. **-то́чникъ** ա. խոզանակագործ. խոզանակավաճառ. **-то́чный** -ծ. խոզանակի, -կային։

Щечи́ть (-чу́ -ча́тъ), вы́щ— ռմկ. ն. խարերայութեամբ, որեւէկայարար կորզել, ...

նալ, ամնել. կամաց-կամաց գողանալ, թաքնել. **-ся** ր. около кого մէկից մի բան կորզել, շահել: [այլոր, 'Թէք'։

Щё|чка նւզ. ա. Щека; **-чный** ած.

Щи (щей, щамъ...) է. յ. 1, կաղամբապուր, կաղամբաթթան. щи изъ кислой капусты թթու կաղամբապուր. лѣнивыя щи թարմ կաղամբապուր. зелёныя щи կանաչապուր. попался, какъ куръ во щи թակարդի, թալակը մէջ ընկաւ, բռնուեց. 2, кислыя щи ա, փրփրուն կվաս(ըմպելիք մի). բ, թթու կաղամբապուր։

Щико|лка, -лотка է. **-лотокъ**, тка ա. կոճ (ոտների). «въ высокихъ, сморщенныхъ на щиколкахъ и прямыхъ на икрахъ, сапогахъ...»

Щи|пака հոր. կճմշող, 'ճմթող' այր, կին. **-пальный** ած. փետելու, քաղելու. **-паніе** չ. 1, կճմշտելը, 'ճմթելը', կճմշտելը. 2, փետելը, քաղելը, 'պոկելը', գզելը. **-пать** (-плю -йплютъ; -плй), -пнуть ն. 1, կճմշտել, 'ճմթել', կամթել. щ. руку; 2, այրել, կծել, խայթել, գաղել, գրգռել, 'մզմզեցնել'. морозъ щиплетъ лицо ցուրտը ծծում է, 'մզմզեցնում է' երեսը. холодная вода щиплетъ лицо; перецъ щиплетъ языкъ պղպեղը այրում, կծում է լեզուն. 3, փետել, քաղել, 'պոկել'. 'պոկոտել'. կրծել. овца щиплетъ траву մաքին խոտը քաղում, կրծում է, արածում է. гусь щиплетъ траву; 4, ծուատել, պատառատել, քրքրել, 'ծուէն-ծուէն անել'. щ. корпію զրոն չինել, պատառատել. **-ся** 1, փ-խռ. միմեանց կճմշտել, կճմշտոտել 'ճմթել', 'ճմթոտել', կամթել, կամթոտել, բզկտել. 2, չ. կճմշտել, 'ճմթել', կամթել. խածնել, կծել. попугай щиплется թութակը կծում, խածնում է. **-пецъ**, пца ա. 1, զուռ (քերծէի). 2, ատն ճոկտա, ատնիքի գլուխ, կտտոր. **-пка** է. ա. Щипаніе; **-пнуть, ся** ա. Щипать, ся; **-повка** է. կնզ. խածնուկ (ձուկ մի). **-покъ**, пка ա. 1, կճմշտուն, կճմշտոց, խածնում. на щ., въ щ. բոլորովին [մորին] կպած, խիստ նեղ (զգեստի մասին). 2, щипкомъ երժ. ատանց աղեղի, լոկ մատներով. играть щ.; **-пунъ**, а ա. **-пунья** է. կճմշտող, կճմշտելու, 'ճմթելու', կամթելու սիրահար այր, կին. **-пцовый** ած. ունելիքի, 'մաշէ', աքցանի, 'քալփաթնի'. **-пцы**, овъ ա. յ. ունելիք, 'մաշայ', կայծքալ, կայծառ. 2, աքցան, 'քալփաթին'. акушерскіе щ. մանկաբարձական աքցան. **-пчики** նւզ. ա. Щипцы; щ. для орѣховъ, орѣшные щ. ընկուզաբեկ[իչ գործիք]. **-пывать, ся** ա. Щипать, ся.

Щи|тецъ, тца, **-тикъ** նւզ. ա. Щитъ; **-товатый, -тоносный** ած. բս. խուպապաւոր. **-тоцвѣтный** ած. բս. խուպածաղիկ. **-тикъ** ա. բս. ասպարախոտ. **-тный** ած. վահանի, ասպարի. վահանաւոր. **-товидный** ած. վահանաձև, -նմանը. **-товка** է. ա. Щитокъ 4; **-товой** ած. վահանի, ասպարի. **-токъ**, тка ա. նւզ. 1, փոքրիկ վահան, ասպարիկ. 2, կնզ. վահանիկ (միջատների). 3, բս. corymbus, խուպապիկ (ծաղկման տեսակ). 4, բս. scutellaria, ասպարախոտ. **-тоносецъ**, сца ա. վահանակիր, ասպարակիր, զինակիր. **-тоноска** է. կնզ. Cassida, վահանաբզէզ. **-тоносный** ած. վահանակիր, -նաւոր, ասպարակիր, -բաւոր. **-тообразный** ած. վահանաձև, -նմանը. **-точекъ**, чка նւզ. ա. Щитокъ 3 և 4; **-тъ**, а ա. 1. վահան, ասպար. 2,* պաշտպանութիւն, հովանաւորութիւն, թիկունութիւն. 3, որ և է բանից պաշտպանուելու վահանաձև բան, տախտակ ելն. пожарный щ. հրդեհաշիջութեան վահան. шлюзный щ. ամբարտակակալ տախտակ. щ. отъ снѣжныхъ заносовъ ձիւնկալ. калёсный щ. ցեխկալ. 4, կնզ. վահան. верхній, брюшной щ. черепахи.

Щё|лкать, ся, -лкнуть, ся ա. Щёлкать, ся և Щёлкнуть, ся; **-лкъ** (փոխնէ щёлкнулъ) չրխկացրեց. զարկեց. չը՛րխկ. щ. его по носу նորա քթին զարկեց, չրխկացրեց։

Щу|ка է. 1, կնզ. Esox lucius, գայլաձուկ, կանկաձուկ. 2,* խորամանկ, խարդախ, ագուհատարարող, նենգ մարդ. экая щ.! **-ковыя** ած. рыбы կնզ. Esoces, գայլաձկներ, կանկաձկներ։

Щу|нание չ. գւռկ. յանդիմանելը, յանդիմանութիւն, կշտամբանք. **-нять** ն. գւռկ. յանդիմանել, կշտամբել, նախատել, 'ներկել', 'շշպրել'։

Щу|пальце չ. կնզ. բռնկուկ, շօշափուկ (միջատների). **-пальцевый** ած. կնզ. բռնկուկային. **-паніе** չ. շօշափելը, -փում. **-пать**, пощ— ն. 1, շօշափել, շօշափելով քննել, զննել, իմանալ, տեղեկանալ. щ. пульсъ երակը քննել, զննել. 2,* քննել, իմանալ. **-пъ** ա. զննիչ ձող, զննաձող։

Щу|пывать ա. Щупать.

Щу|реніе չ. կկոցելը, կկոցում (աչքերի). **-рить** (-рю -рятъ), защ— ն. կկոցել, 'կուչ անել', խփել. щ. глаза; **-ся** ան՞ր. աչքերը կկոցել, կկոցած նայել, մօտիկ անել։

Щу|рка է. կնզ. Merops apiastes, մեղուակեր (թռչ.)։

Щуру|пецъ, пца, **-пикъ** նւզ. ա. Щурупъ; **-пить** (-плю -пятъ) ն. պտուտակով ամրացնել, պնդել. **-пъ** ա. (գերմ.) պտուտակ (винтъ).

Щуръ ա. կնզ. Loxia enucleator, թանձրակտուց (թռչնիկ մի). «извѣстно, что щ. въ клѣткѣ поётъ только разъ въ теченіе дня, рано по утру».

Щу|чій, ья, ье ած. գայլաձկան, կանկաձկան. *щ—ье веленіе յանկարծական հրաման. *по щ—ieму веленію յանկարծակի, կախարդական զաւազանով. **-чка** նւզ. ա. Щука.

Ъ. Ы. Ь.

Ъ *եր, կոշտ նշան է, որ՝ կիսաձայն ես կոչուում է։ Գրուելով բաղաձայնից յետոյ, ցոյց է տալիս նորա կոշտ արտասանութիւնը, օր.* плотъ (*-օտ*), кровъ (*-օվ*)։

Ы *եղի, ռուսաց այբբենի* 28-*րդ տառն է։ Կոշտ ձայնաւոր է և հնչուում է ըի։ Գրուում է բաղաձայններից յետոյ, բացառութեամբ կոկորդայիններից* (г, к, х) *և շչայիններից* (ж, ч, ш, щ), *որոնցից յետոյ կոշտ* ы*-ն փոխարինուում է փափուկ* и*-ով։*

Ь *եր, փափուկ նշան է, որ կիսաձայն ես կոչուում է։ Գրուելով բաղաձայնից յետոյ (բացառութեամբ* г, к, х *կոկորդայիններից), ցոյց է տալիս նորա փափուկ արտասանութիւնը, օր.* плоть (*-օթ*), кровь (*-օֆ*) *ևլն։*

Ѣ.

Ѣ, ѣ *ռուսաց այբբենի* 30-*րդ տառն է։ Բառի սկզբում հնչուում է ե, իսկ միջում և վերջում է։*

Ѣ|да́ *ի.* **1**, *ուտելը.* **2**, *կերակուր, ուտելիք, ուտեստ.* не по рылу ѣ. (*գարձ.*) *այդ հաց ու պանիր չէ.* **-да́ть** *ա.* Ѣсть; **-де́ніе** *չ. ուտելը.* **-денный** *բյ. -ծ. կերած, վնասուած.* **-дкій** *-ծ. ուտիչ, մաշող.* ѣ—ія сре́дства; **2**, *սուր, կծու, թունդ, բարկ.* **3**,* *կծու, թունդ, վիրաւորական. կսկիծ, կսկծանք պատճառող.* **-дко** *մ. կծու կերպով, վիրաւորական ձևով, եղանակով.* **-дкова́тый** *-ծ. մի փոքր սուր. կծու, թունդ, վիրաւորական.* **-дкомолóчникъ** *-. բս.* Euphorbia, *ափօրբի, կաթնաչան.* **-дкость** *ի.* **1**, *ուտչութիւն, ուտիչ յատկութիւն.* **2**, *կծուութիւն, բարկութիւն, թնդութիւն.* **3**,* *կծուութիւն, թունդ, կծու. վիրաւորական լինելը.* **-до́къ, а́** *-.* **1**, *սեղանակից.* **2**, *շատ ուտող, մեծ ախորժակի տէր մարդ.* **3**, *համադամ կերակուրների սիրահար, փափկակեր ևն։*

Ѣ'ду *ա.* Ѣ'хать. [*վայնասմոլ այլ, կին։*

Ѣду́|нъ, а́ *-.* **-нья** *ի. շատակեր, որկ-*

Ѣз|да́ *ի.* **1**, *ընթացք, ընթացում, շարժում, անցուդարձ (ձիով, կառքով).* ско́рая, ти́хая ѣ.; ча́стая, рѣ́дкая ѣ.; верхова́я ѣ. *ձիավարութիւն, ձիով գնալը, ճանապարհորդելը.* каре́тная ѣ. *ծածկակառքով գնալը, ճանապարհորդելը.* ѣ. по э́тому мо́сту откры́та; ѣ. по мо́сту прекраща́ется *այդ կամրջով անցուդարձը դադարեցրած է.* **2**, *ճանապարհորդութիւն, ուղեգնացութիւն, ուղեւորութիւն (ձիով, կառքով).* ѣ. на почто́выхъ *ճանապարհորդութիւն պոստաձիաներով.* да́льняя ѣ.; **-дить** (-жу -дятъ; -ди) *չ. (կառքով, ձիով)* **1**, *գնալ, անցնել, շրջել, ման գալ.* ѣ. верхо́мъ *ձիով շրջել, գնալ.* ѣ на велосипе́дѣ *հեծանիւով շրջել.* **2**, *այցելել, այցելութեան գնալ, տեսնուել.* онъ къ намъ ѣздитъ ка́ждый день; я къ нему́ бо́лѣе не ѣзжу; я ѣздилъ въ Римъ *ես Հռոմում եղել եմ, Հռոմը տեսել եմ.* **3**, *մուտք ունենալ.* онъ ѣздитъ ко двору́, къ мини́стру *նա արքունիքում, մինիստրի մօտ մուտք ունի.* **4**, *սղալ, քարշ գալ.* **-дово́й** *-ծ.* [*կառքով, ձիով*] *գնալու, անցնելու, շրջելու.* ѣ—ая доро́га; ѣздово́й, о́го *-. ձիաւոր սուրհանդակ.* **-до́къ, а́** *-.* **1**, *ձիաւոր, հեծեալ.* **2**, [*կառքով, ձիով*] *անցնող, անցորդ, ճանապարհորդ.* **-жа́лый** *-ծ.* **1**, [*կառքով, ձիով*] *ճանապարհորդած, շրջած.* **2**, *լծած, բանեցրած, ընտելացրած (ձիու մասին).* **-жа́ть** *ա.* Ѣ'здить; пре́жде онъ ѣзжа́лъ ко мнѣ *առաջ նա երբեմն ինձ մօտ էր գալիս, ինձ այցելութեան էր գալիս.* я ча́сто ѣзжа́лъ къ нему́; **-женый** *-ծ. բանեցրած, գործածած.* ѣ—ая каре́та; ѣ—ая ло́шадь *բանեցրած, սովոր ձի։*

Ѣсть (ѣмъ, ѣшь, ѣстъ; ѣди́мъ, ѣди́те, ѣдя́тъ; *անց.* ѣлъ -ла -о; *հրմ.* ѣшь), съѣ́сть. ѣда́ть *ն.* **1**, *ուտել. ճաշակել, վայելել.* вегетаріа́нцы не ѣдя́тъ мя́са; ѣ. скоро́мное; ло́шадь ѣстъ сѣ́но; ѣ. хо́чется *քաղցած եմ.* я цѣ́лый день ничего́ не ѣлъ; **2**, *ուտել, կրծել, վնասել, մաշել, փչացնել.* ржа ѣстъ желѣ́зо; дымъ ѣстъ глаза́ *ծուխը աչքերը է կուրացնում, ՙքոռացնում՚։*

Ѣ'|ханіе *չ. գնալը, ուղևորուելը (ոչ ոտքով).* **-хать** (-ду -дутъ; *հրմ.* поѣзжа́й), поѣ́х— (*հմմ.* Ѣ'здить) *չ. գնալ, ուղևորուել, ճանապարհորդել (ոչ ոտքով).* ѣ. ско́ро, ти́хо *արագ, կամաց գնալ.* ѣ. въ каре́тѣ; ѣ. верхо́мъ на ло́шади; ѣ. на почто́выхъ *պոստաձիաներով գնալ, ճանապարհորդել.* онъ ѣхалъ на сѣ́рой ло́шади *նա մոխրագոյն ձի էր հեծած.* мы ѣхали въ Москву́; ѣ. на балъ *պարահանդէս գնալ.* куда́ вы ѣдете? ѣду въ го́родъ; мы ѣхали вмѣ́стѣ; ти́ше ѣдешь, да́льше бу́дешь (*առծ.*)։

Э.

Э, э *ռուսաց այբբենի* 31-*րդ տառն է։ Ձայնաւոր է և հնչուում է ինչպէս հայոց է-ն։*

Эбе|нови́дный, -новый *-ծ. բս. էբենազգի.* -новыя расте́нія, Ebenaceae,

երինադզիներ. -новое կմ чёрное дерево բս. Diospyros ebenum, կարծրափայտ երենոս։

Эваку|ація է. (լտ.) *ռզմ.* 1, թողնելը, հեռանալը. э. Манджурии; 2, տեղափոխելը, -խում. э. плѣнныхъ, раненыхъ; **-ировать** (-рую -ютъ) ն. *ռզմ.* թողնել, ձգել, հեռանալ (օտարի, թշնամու երկրից). 2, տեղափոխել, փոխադրել. э. раненыхъ и больныхъ въ такое-то мѣсто; **-ировочный** ած. տեղափոխելու, -խման. э—ая комиссія.

Эвальвація է. (լտ.) գնահատում, որոշում (տ. Вальвація).

Эвдемонизмъ ա. (յն.) *փիլ.* երջանկության վարդապետություն, ուսում։

Эвдіометръ ա. (յն.) *քիմ.* օդաչափ, պարզաչափ (օդի մէջ գտնուող թթուածնի քանակութիւն չափելու գործիք)։

Эвекція է. (լտ.) луны *աստղբ.* երկրորդ անկանոնութիւն, անհաւասարութիւն (լուսնի շարժման)։ [լիգա, անհզածառ։

Эвкалиптъ ա. *բս.* Eucalyptus, եւկա-

Эвклазъ ա. *հնք.* եւկլազ։

Эвмениды է. յ. (յն.) վրէժխնդիր, վրէժխնդրութեան, վրիժառու դիցուհիներ։

Эволю|ція է. (լտ.) *երկրչփ.* պարգական [գիծ]. **-ціонировать** (-рую -ютъ) չ. բարգաւաճել, աստիճանաբար զարգանալ, յառաջադիմել. это мнѣніе успѣло э.; человѣчество -нируетъ подъ знаменемъ свободы, равенства и братства; **-ціонный** ած. 1, էվօլիւցիայի, -ցիային. э—ая теорія; 2, զօրաշարժի, -ժային. **-ція** է. (լտ.) 1, էվօլիւցիա, աստիճանական զարգացում, բարգաւաճում, ձեւաչրջում, բնաշրջում. 2, *ռզմ.* զօրաշարժ (զօրքի տեղը կամ դիրքը փոխելու նպատակով). 3, *ծովգ.* նաւաշարժ, ծովաշարժ. эскадра вышла въ море для производства э—ій.

Эвфемизмъ ա. (յն.) եւ ֆեմիզմ, լաւասում (անախորժ, յոռի բանը մեղմ, անվնաս խօսքով արտայայտելը, ինչպէս օր. «հանգեաւ» փոխնակ. «մեռաւ»)։

Эгида է. (յն.) 1, *դիցբ.* Արամազդի վահանը. 2,* պաշտպանութիւն, հովանաւորութիւն. подъ э—ой такого-то.

Эгира տ. Гиджра.

Эго|измъ ա. (լտ.-յն) եսականութիւն, եսապաշտութիւն, եսասիրութիւն (հակը տ. Альтруизмъ); **-истка** է. 1, եսական, եսապաշտ կին, աղջիկ. 2, միանձնա, նեղլիկ դրօշակա (կառք) մի. **-истически, -истично** մ. եսականութեամբ, եսապաշտութեամբ. **-истическій, -истичный** ած. եսական, եսապաշտ,-ատական, եսասէր, -սիրական. **-истъ** ա. (ֆր.) եսական, եսապաշտ, եսասէր։

Эде|мскій ած. եդեմական, -մային, դրախտային. **-мъ** ա. (եբր.) եդեմ, (երկրաւոր դրախտ, ուր նախահայրերն էին ապրում)։

Эдиктъ ա. (լտ.) հրովարտակ, թուղթ, հրաման, հրամանագիր. отмѣна Нантскаго [э—а.

Эдикулъ(ь) տ. Едикулъ(ь).

Эдe|лъ ա. (լտ.) էգիլ. **-льскій** ած. էգիլի։

Эжекторъ ա. (ֆր.) *մեքենգ.* շոգեմղիչ։

Эзотерическій ած. (յն.) ներքին. ծածուկ, գաղտնի, թաքուն (հակը տ. Экзотерическій).

Эй *ձ.* էյ, հէ, հէյ, ան, ծօ։

Эйлагъ ա. (թուրք.) *կովկ.* եայլադ։

Экарте չ. անհ. (ֆր.) էկարտէ (թղթախաղ մի)։

Эква|торіальный ած. հասարակածի, -ծային. **-торъ** (լտ.) *աշխ.* հասարակած։

Эквивален|тность է. համանշանակութիւն, համազօրութիւն, համարժէքութիւն. **-тный** ած. համանշանակ, համազօր, համարժէք. **-тъ** ա. (լտ.) 1, *քիմ.* համանշանակ, համազօր կշռաման. 2, համանշանակ, համազօր [գին, արժէք, մեծութիւն, սաստկայ]. нельзя относиться къ китайской цивилизаціи, какъ къ э—у европейской.

Эквилибри|стика է. (լտ.) լարագնացութիւն, լարախաղ, -ղութիւն, 'քանդրբազութիւն'. **-стъ** ա. լարագնաց, լարախաղ, 'քանդրբազ'։

Экзаль|тація է. (լտ.), **-тированность** է. էգզալտացիա, սաստիկ յուզմունք, խենթ ոգեւորութիւն, խանդավառութիւն. **-тированный** ած. խենթ[ի պէս] ոգեւորեալ, սաստիկ յուզուած, խանդավառ։

Экза|менаторскій, -менаторъ տ. Экзаминаторскій, -торъ; **-менованіе** չ. քննելը, հարցաքննելը. **-меновать** (-ную -ютъ), проэкз — ն. քննել, հարցաքննել. э. ученика по физикѣ; — **-меновскій** ած. քննութեան, հարցաքննութեան. **-менъ** ա. (լտ.) քննութիւն, հարցաքննութիւն։

Экзаметръ ա. (լտ.) *տաղչփ.* վեցաչափ։

Экзамина|торскій ած. քննչի, հարցաքննչի. **-торъ** ա. (լտ.) քննիչ, հարցաքննիչ։

Экза|рхатъ ա. էկզարխութիւն. грузинскій э.; **-ршескій, -ршій**, ья, ье ած. էկզարխի, -խական. **-рхъ** ա. (յն.) էկզարխ. 1, արհի, եպիսկոպոս, որին ստորադասուած են մի քանի թեմեր. 2, *պատմ.* բիւզանդական կայսրութեան տեղակալը Իտալիայում։

Экзеге|тика է. (յն.) մեկնութիւն, մեկնաբանութիւն. մեկնական, մեկնաբանական արուեստ, գիտութիւն. **-тическій** ած. մեկնական, մեկնաբանական. **-тъ** ա. մեկնիչ, մեկնաբան (Ս. Գրքի)։

Экзекватура է. (լտ.) վաւերացման թուղթ, գիր, վաւերագիր (հիւպատոսի). выдать э—у назначеному консулу.

Экзеку|торскій ած. էկզէկուտորի, գործադիր անձի. անտես -վերակացուի. **-торша** է. էկզէկուտորի, գործադիր անձի կամ տնտես-վերակացուի կին. **-торъ** ա. (լտ.) էկզէկուտոր. 1, գործադիր անձ, դատավճռաներն 'ի կատար ածող. 2, տնտես-վերակացու. **-ціонный** ած. գործադիր. **-ція** է. էկզէկուցիա. 1, հրապարակական պատիժ, գիտաւում. 2, *ռզմ.* համայնական պատիժ, պատուհաս (գիւղի համայնքի մէջ բնակեցրած զինուորների միջոցաւ). подвергнуть деревню э—іи.

Экзема է. (յն.) *բժ.* էկզէմա, թաց քոս

Экземпляръ ա. (լտ.) հատ, օրինակ

Экзерци|рмейстеръ ա. *ռզմ.* վարժապետ, մարզիչ, կրթիչ. **-ровать** (-рую -ютъ) ն. (լտ.-գերմ.) *ռզմ.* վարժել, մարզել, կրթել (զինուորներին). **-съ-гаузъ** ա. (լտ.-գերմ.) *ռզմ.* զօրավարժարան, զօրամարզարան

զօրքի վարժութեան, մարզանքի տեղ, ասպ. **-ціа** ի. (լտ.) ռզմ. վարժում, վարժութիւն, մարզում, մարզանք. կրթում, կրթութիւն։

Экзокарпій ա. Эпикарпій.

Экзосмосъ ա. (յն.) ֆիզ. արտահոսում (հմմտ ա. Эндосмосъ).

Экзотерическій ած. (յն.) յայտնի, հրապարակահան (հակ ա. Эзотерическій); э—ое ученіе.

Экзотическій ած. (յն.) բս. օտար, օտարերկրեայ, օտար երկրից բերած, (մեզ.) արևադարձային. э—ія растенія.

Экивокъ ա. (ֆր.) երկիմաստ, երկմիտ խօսք, բառ, երկիմաստութիւն, երկմտութիւն։

Экипа|жецъ, жца, **-жикъ** նւզ. ա. Экипажъ; **-жишко** ա. նւաստ. վատ, անպէտք, ողորմելի կառք. **-жище** ա. յեղ. մեծ, ահագին կառք. **-жный** ած. կառքի. **-жъ** ա. (ֆր.) 1. կառք. 2, ծովգ. նաւորդներ, նաւախումբ (որ և է նաւի վերայ գտնւող բոլոր մարդիկ, բոլոր ծառայողները). (Թուրքիայում) նաւային, ծովային զունդ. перемѣна э—а на суднѣ.

Экипи|ровать (-рую -ютъ) ա. Экипировывать; **-ровка** ի. զգեստաւորում. լիովին զգեստաւորելը, հագուստ մատակարարելը **-ровывать**. -ровать ն. (ֆր.) լիովին զգեստաւորել. զգեստ. հագուստ մատակարարել։

Э'кій ա. Э'кой.

Эклампсія ի. (յն.) բժ. մանկական ջղաձգութիւն. э. дѣтей; э беременныхъ и роженицъ; припадокъ э—іи.

Эккле|зіастическій ած. եկեղեցական, կղերական, հոգևորական. **-зіастъ** ա. Екклисіастъ; **-зія** ի. (յն.) եկեղեցի. **-зіархъ** ա. (յն.) եկեղեցապետ, եկեղեցու գլխաւոր կառավարիչ (վանքերում)։

Эклек|тизмъ ա. փիլ. ընտրողականութիւն. ընտրողական փիլիսոփայութիւն. **-тикъ** ա. (յն.) ընտրողական [փիլիսոփայ]. **-тическій** ած. ընտրողական. э -ая философія ա. Эклектизмъ.

Эклип|тика ի. (յն.) աստղբ. խաւարման ծիր, կենդանակամար. **-тическій** ած. խաւարման ծրի, կենդանակամարի։

Эклога ի. (յն.) ընտիր բանաստեղծութիւն. գեղջկ. հովուերգ, հովուերգութիւն։

Э'кой ժող. ցուցչ. որպիսի, ինչպիսի. э. лицемѣръ! э—ое счастіе!

Эконо|мистъ ա. տնտեսագէտ. **-мить** (-млю -мятъ) ն. տնտեսել, խնայել. э. время: **-мически** մ. տնտեսաբար. **-мическій** ած. տնտեսական. տնտեսութեան. э—ія требованія; **-мія** ի. (յն.) 1, տնտեսութիւն, տնտեսական գիտութիւն. политическая э. քաղաքական տնտեսութիւն, քաղաքատնտեսութիւն. 2, տնտեսութիւն. խնայողութիւն. грошовая э.; 3, տնտեսութիւն, բարեկարգ կալուածք. **-мка** ի. տնտեսուհի. **-мно** մ. տնտեսաբար. **-мный** ած. տնտես, խնայող, խնայասէր. э—ая женщина: э. человѣкъ; **-мскій** ած. տնտեսի. **-мша** ի. տնտեսի կին. **-мъ** ա. (յն.) տնտես. политическій э. քաղաքատնտես։

Экосезъ ա. (ֆր.) էկոսէզ (պար մի)։

Экранъ ա. (ֆր.) էկրան. 1, պատկերացոյց պաստառ. 2, հրակալ, ջերմակալ (օր. վառարանի, բուխարու առաջ դրած)։

Эксекватура ա. Экзекватура.

Эксельбантъ ա. Аксельбантъ. [կոր։

Экскременты ա. յ. (լտ.) կղկղանք, քա-

Экскур|сантъ ա. էկսկուրսիայի, արշաւախմբի անդամ. **-сія** ի. (լտ.) էկսկուրսիա, արշաւախումբ, խմբարշաւ (խմբովին ճանապարհորդութիւն, ուսումնական գիտական նպատակով)։

Экспанси|вность ի. անսանձութիւն, անհամբերութիւն, անզգուշապահութիւն, բացսրտութիւն. **-вный** ած. (լտ.) անժոյժ, անհամբեր. անզգաստապահ, սիրտը բաց, բացսիրտ։

Экспат|ріація ի. (լտ.) հայրենիքից արտաքսելը, աքսոր. **-ріировать** (-рую -ютъ) ն. հայրենիքից աքսորել, հայրենազուրկ դարձնել։

Экспеди|торскій ած. էկսպէդիտորի, -րական. **торъ** ա. (լտ.) էկսպէդիտոր (որ և է բան, ապրանք ուղարկող, ճանապարհող անձ, պաշտօնեայ). **-ціонный** ած. ուղարկելու, ճանապարհելու. э—ая торговля արտահանութիւն. **-ція** ի. (լտ.) 1, ուղարկելը, -կում, ճանապարհելը, -հում. 2, էկսպէդիցիա (արշաւանք գիտական, մեզ. պատերազմական նպատակներով). 2, էկսպէդիցիա (պաշտօնատան բաժանում. -նմունք). 4, էկսպէդիցիա, նամակատուն (պօստատան բաժանմունք)։

Экспектативный ած. (ֆր.) ակնկալելի, յուսալի, յուսադրական։

Эксперим|ентальный ած. փորձնական. э—ая физика, медицина; **-нтаторъ** ա. փորձեր անող. **-нтъ** ա. (լտ.) [բնախօսական, բնագիտական] փորձ։

Экспе|ртиза ի. էկսպէրտիզա, մասնագիտական հետազօտութիւն, հետախուզութիւն. **-ртъ** ա. (լտ.) էկսպէրտ, հետախոյզ մասնագէտ։

Эксплуа|таторскій ած. շահագործողի, կեղեքչի[ն յատուկ]. э—ія наклонности; **-таторъ** ա. շահագործող, կեղեքիչ. **-тація** ի. (ֆր.) 1. շահագործում, կեղեքում. 2, շահագործում, մշակում. **-тировать** (-рую -ютъ) ն. 1, շահագործել, կեղեքել. 2, շահագործել, մշակել։

Экспо|натъ ա, [ցուցահանդիսում] ցուցադրած իր, առարկայ. **-нентный** ած. 1, ալգ. արմատանշանի. 2, ցուցադրողի. **-нентъ** ա. (լտ.) 1, ալգ. արմատանշան. 2, վճռկ. ցուցադրող (ցուցահանդիսում որ և է իր, առարկայ)։

Экспор|тація ի. (լտ.) արտահանում, արտածում (ապրանքների). **-тёръ** ա. արտահանող. **-тировать** (-рую -ютъ) ն. արտահանել. Россія -руетъ за границу много хлѣба; **-тъ** ա. (լտ.) արտահանում, արտահանութիւն (տ. Вывозъ; հմմտ ա. Импортъ).

Экспре|ссивный ած. արտայայտիչ, ազդու, թափով. **-ссивность**, **-ссія** ի. (լտ.) արտայայտիչ, ազդու լինելը, ուժգնութիւն, թափ, ոյժ. этотъ ораторъ говоритъ съ большой э—іей; **-ссъ** ա. (լտ.) երկաթ. ճեպընթաց. выѣхать съ э—омъ ճեպընթացով դուրս գալ, ուղևորուել։

Экспромптъ ա. (լտ.) անակնկալութիւն, անակնկալ, անպատրաստ բան. անակնկալ, առանց նախապատրաստութեան, 'ձեռաց', արտասանած ճառ, ոտանաւոր. экспром-

птомъ *Տ.* *տաղեր նախապատրաստութեան, ՝ձեռագ՝*. читáть стихи́ э.

Экспро|пріаціóнный *-ծ.* *սեփականազրկութիւնից հանելի, գնելի.* **-пріáція** *է.* (*լտ.*) **-пріиро́ваніе** *չ.* *գնելը, առնելը, վերցնելը, սեփականութիւնից հանելը, խլելը.* **-пріиро́вать** (-рую-ютъ) *Ն.* [*անշարժ կալքը սեփականութիւնից*] *գնել, առնել, վերցնել, սեփականութիւնից հանել, խլել.* э. учáстокъ земли́ подъ желѣ́зную дорóгу.

Экссудáтъ *-.* (*լտ.*) *բժ.* *արեան ջուր, քրտնաթորում, -քութիւն։*

Экстáзъ *-.* (*յն.*) *էկստազ, ծայրայեղ, խորին յափշտակում, -կութիւն, խելայեղութիւն, -յեղում* (*որին ենթարկուածը նոյնիսկ ֆիզիկապէս անզգայանում*)։

Экстемпорáлія *է.* (*լտ.*) *պատրաստ.* *շըտապ, յանկարծական թարգմանութիւն, վարժութիւն։*

Экстенси́|вность *է.* *էկստէնսիւութիւն, ընդլայնականութիւն, անընդունութիւն, թուլութիւն, նուազութիւն.* **-вный** *-ծ.* (*լտ.*) *էկստէնսիւ, ընդլայնական, անընդուն, թոյլ, նուազ.* э—ое хозяйство *էկստէնսիւ, անընդուն անտեսութիւն։*

Экстéрнъ *-.* (*լտ.*) **1,** *արթնեկ* (*Տես. Պансіонéръ 1*); **2,** *դրսեցի* (*վերջնական քննութեան ժամանակ*)։

Экстерриторіáль|ность *է.* *արտակայութիւն* (*միջազգային օրէնքով սահմանուած գրութիւն, որի զօրութեամբ օտար պետութեան հողում գտնուող անձք* (*վեհապետ, հաւատարմակալ պետութեան նախագահ և իրենց ներկայացուցիչներն ու շքախումբը*) *կամ իրք* (*նաւեր*) *չեն ենթարկւում այդ պետութեան իշխին և օրէնքներին*). **-ный** *-ծ.* *դիպլոմատ.* *արտակայ, անկախ։* [*տինկտօր, շիջուցիչ*։

Экстинкторъ *-.* (*ֆր.*) *տեսնուող. էկս-*

Экстирпáторъ (*ֆր.*) *տ.* Запáшникъ.

Экстравагáнт|ность *է.* *տարօրինակութիւն, յոռութիւն, այլանդակութիւն, անհեթեթութիւն. խենթութիւն, խելառութիւն.* **-ный** *-ծ.* (*լտ.*) *տարօրինակ, յոռի, այլանդակ, անհեթեթ, խև, խելառ։*

Экстра|ктáвный *-ծ.* *քաղուած, մրզուած, հանուած.* **-ктъ** *-.* (*լտ.*) **1,** *քաղուածք, ծայրաքաղութիւն, համառօտութիւն* (*գրքի*). «усвóилъ себѣ́ весь *э. отрицáтельной наýки» —*բացասական գիտութեան բովանդակութիւնը.* **2,** *դեղա.* *էկստրակտ, հանանիւթ, մզուած, հանած նիւթ, մուզ. եփուկ։*

Экстра|ординáрный *-ծ.* (*լտ.*) *արտակարգ.* э. профéссоръ *արտակարգ պրոֆէսոր.* **-пóчта** *է.* (*գերմ.*) *արտակարգ պօստ։*

Э'кстрен|но *Տ.* *արտակարգ կերպով, անյապաղ, շտապ.* **-ность** *է.* *արտակարգ լինելը, անյետաձգելիութիւն.* **-ный** *-ծ.* (*լտ.*) *արտակարգ, առանձին, շտապ, անյետաձգելի, անյապաղ.* э́—ое засѣдáніе; э́—ые расхóды; э́. спóсобъ; э́. слýчай; э́ пóѣздъ *արտակարգ գնացք, ճեպընթաց։*

Эксцéн|трикъ *-.* (*ֆր.-լտ.*) **1,** *արտակենտրոն, այլակենտրոն շրջան.* **2*,** *տարօրինակ, խև, ՝սարսաղ՝ մարդ.* **-трицитéтъ** *-.* (*գերմ.*) *երկրչփ.* *այլակենտրոնութիւն.* **-три́ческій** *-ծ.* (*ֆր.*) **1,** *արտակենտրոն.* **2*,** *արտակարգ, արտասովոր, անսովոր, տարօրինակ, այլանդակ.* **-три́чность** *է.* *անսովորութիւն, տարօրինակութիւն, այլանդակութիւն, խենթութիւն, ՝սարսաղութիւն՝.* **-три́чный** *տ.* Эксцентри́ческій 2; э. человѣ́къ.

Эксцéссъ *-.* (*լտ.*) **1,** *զեղխութիւն, չըւայութիւն.* **2,** *ապերասանութիւն, սանձարձակութիւն.* революціóнные э—ы.

Э'ксъ|-мини́стръ *-.* (*լտ.*) *նախկին, առաջուայ մինիստր.* **-президéнтъ** *-.* (*լտ.*) *նախկին, առաջուայ նախագահ։*

Эктéнія *տ.* Ектéнія. [ескій.

Экумени́ческій (*յն.*) *տ.* Каѳоли́че-

Экъ *ձղ.* *էհ, ինչպէս. տես, ինչպէս.* экъ, какъ онъ нализáлся! экъ вы разрядили́сь.

Экю́ *չ.* *-նհ.* (*ֆր.*) *էկիւ* (*վաղեմի ֆրանսիական դրամ, — մօտ 3 ֆր.*)։

Эласти́|ческій *-ծ.* (*ֆր.*) *առաձգական.* **-чно** *Տ.* *առաձգական կերպով, առաձգաբար.* **-чность** *է.* *առաձգականութիւն.* **-чный** *տ.* Эласти́ческій. [*րիտ։*

Элатери́тъ *-.* *հնք.* élatérite, *էլատէ-*

Элевáторъ *-.* (*լտ.*) *էլէվատոր, հատիկապահ շտեմարան* (*հացահատիկ պահելու առանձին կազմութեամբ շտեմարան*)։

Элегáн|тно *Տ.* *շքով, շքեղութեամբ.* **-тность** *է.* *շուք, շքեղութիւն.* **-тный** *-ծ.* (*ֆր.*) *շքեղ, շքով. հիանալի, պճնալից։*

Эле|ги́ческій *-ծ.* *եղերերգային, թախծալից.* **-гія** *է.* (*յն.*) *եղերերգ, եղերերգութիւն. ողբ, ողբերգական տաղ։* [*կան։*

Электорáльный *-ծ.* (*լտ.*) *ընտրողա-*

Элек|тризáція *է.* **-тризовáніе** *չ.* *ելեկտրականացնում, -նացնելը.* **-тризовáть** (-зýю -ютъ), наэл—, проэл—*Ն.* (*ֆր.-յն.*) *ելեկտրականացնել.* **-ся** *-նդբ.* *ելեկտրականանալ.* **-тризýемый** *-ծ.* *որ կարող է ելեկտրականանալ.* **-трикъ** *-.* *ելեկտրագէտ.* **-три́ческій** *-ծ.* *ելեքտրական.* э—ая маши́на; э. токъ; э. звонóкъ; э—ое освѣщéніе; э—ая и́скра; **-три́чество** *չ.* *ելեքտրականութիւն.* положи́тельное и отрицáтельное э.

Электровозбу|ди́тельный, -ждáющій *-ծ.* *ելեկտրայարոյց.* *ելեքտրածին.* э—ая си́ла; э—щіе óрганы рыбъ.

Электрогальва|ни́змъ *-.* *ելեկտրագալվանականութիւն.* **ни́ческій** *-ծ.* *ելեքտրագալվանական։* [*ելեկտրաշարժ։*

Электродви́гатель| *-.* **-ный** *-ծ.* *ե-*

Электродинá|мика *է.* (*յն.*) *ելեկտրադինամիկա, ելեկտրաշարժականութիւն.* **-ми́ческій** *-ծ.* *ելեկտրադինամիկական։*

Электрóдъ *-.* (*յն.*) *ֆիզ.* *էլէկտրոդ։*

Электро|ли́зъ *-.* (*յն.*) *ֆիզ.* *ելեկտրալուծում, ելեկտրական*[*ութեամբ*] *լուծում, տարրալուծութիւն.* **-лити́ческій** *-ծ.* *ֆիզ.* *ելեկտրալուծական.* **-ли́тъ** *-.* (*յն.*) *քիմ.* *ելեկտրալոյծ, ելեկտրականութեամբ լուծուող նիւթ.* **-лóгія** *է.* (*յն.*) *ելեկտրաբանութիւն, -արախօսութիւն.* **-лóгъ** *-.* *ելեկտրաբան, -արախօս։*

Электромаг|нети́змъ *-.* (*յն.-ֆր.*) *ելեկտրամագնիսականութիւն.* **-нети́ческій.** **-ни́тный** *-ծ.* *ելեկտրամագնիսական.* **-ни́тъ** *ելեկտրամագնիս։*

Электро|мéтръ *-.* (*յն.*) *ֆիզ.* *ելեկտրաչափ.* **-мотóръ** *-.* (*յն.*) *ելեկտրաշար-*

ժ[ի]. **-отрицáтельный** ած. էլեկտրաբացասական. **-положи́тельный** ած. էլեկտրադրական. **-пунктýра** ի. (յն. -լտ.) էլեկտրածակոտում (էլեկտրաբուժութիւն. որի ժամանակ գալվանական հոսանքը նուրբ ասեղներով մարմնի մէջ են մացնում). **-скóпъ** ա. (յն.) ֆիզ. էլեկտրացոյց. **-терапевти́ческій** ած. էլեկտրաբուժական. **-терáпія** ի. (յն.) բժ. էլեկտրաբուժութիւն. **-тéхника** ի. (յն.) էլեկտրական ճարտարագիտութիւն. **-тéхникъ** ա. էլեկտրական ճարտարագէտ. **-техни́ческій** ած. էլեկտրատեխնիկական. э. институ́тъ; **-фóръ** ա. (յն.) ֆիզ. էլեկտրակիր. **-хими́ческій** ած. էլեկտրաքիմիական. **-хи́мія** ի. (յն.) էլեկտրաքիմիա:

Элéктрумъ ա. (յն.) էլեկտրոն. սաթ:

Элемен|тáрный ած. (ֆր.) տարրական, սկզբնական. э—ое образовáніе; **-тъ** ա. (լտ.) տարր:

Эли́зія ի. (լտ.) քերկ. յապաւում:

Элико(с)и́ръ ա. (արբ.) դեղգ. էլիկսիր (բուժական հեղանիւթ մի):

Э'л(л)ин|говый ած. հէլինգի. **-гъ** ա. (գերմ.) ծովգ. հէլինգ (նաւաշինարանի աշխէի թեք մասը, որի վերայ էլ մեծ նաւերը շինում և ծով են իջեցնում):

Эллин|и́змъ ա. հելլէնականութիւն, հելլէնական, յունական լեզու և քաղաքակրթութիւն. **-и́стъ** ա. հելլէնաբան. **-нскій** ած. հելլէնական. **-(э́лли)нъ** ա. (յն.) հելլէն:

Э'л|липсисъ տ. Э'ллипсъ 1; **-липсоидáльный** ած.. **-липсóидъ** ա. երկչփ. էլիպսաձեւ, ձուաձեւ. **-ли́псъ** ա. 1, երկրչփ. էլիպս, ձուաձև գիծ. 2, քերկ. բառ թողնելը, կրճատում, յապաւում. **-липти́ческій** ած. էլիպսաձև, ձուաձև, ձուաձևերպ. **-липти́чность** ի. երկրչփ. էլիպսականութիւն, ձուաձևերպութիւն:

Элоквéнція ի. (լտ.) տ. Краснорѣчіе.

***Эль** ա. (անգլ.) էլ (թունդ անգլիական գարեջուր):

Эльдорáдо չ. անհ. (իսպ.) էլդորադօ, ոսկու, ոսկեբեր երկիր. *առհ. մի բանով հարուստ երկիր. *դրախտավայր:

Эльпсъ տ. Э'ллипсъ. [էակ:

Эльфъ ա. (գերմ.) դիցբ. էլֆ, դիւային

Эмá|левый ած. էմալեայ, կիտուածային. **-ли́ровать** (-рую -ютъ) ն. էմալել, կիտուածել. **-ль** ի. (ֆր.) էմալ, կիտուած, մինէ. э. зубнáя ատամի էմալ. **-льный** տ. Эмáлевый.

Эмана|ціóнный ած. կրօն.-փիլ. բխման, բխողական. э—ое учéніе; э—ая систéма; **-ція** ի. (լտ.) բխում:

Эмбáрго չ. անհ. (իսպ.) նաւարգելութիւն (նաւահանգստում գտնուող նաւի վերայ դրած արգելք):

Эманси|пáція ի. (լտ.) ազատագրում, -գրութիւն. вопрóсъ объ э—іи жéнщинъ; **-пи́ровать** (-рую -ютъ) ն. (լտ.-գերմ.) ազատագրել. **-ся** անդ. ազատագրուել:

Эм|блéма ի. (յն.) էմբլէմ(ա), խորհրդանշան. **-блемати́ческій** ած. էմբլէմական, -մային, խորհրդաւոր:

Эмболи́тъ ա. հնք embolite, էմբոլիտ:

Эмбріо|логи́ческій ած. սաղմնաբանական. **-лóгія** ի. (յն.) բժ. սաղմնաբանութիւն -բանութիւն. **-нáльный** ած. սաղմային. э—ое развитіе; **-нъ** ա. (յն.) բժ. սաղմ, սաղմնաւորում, -ւորութիւն:

Эмери|тáльная ած. кáсса լրացուցիչ [կենսա]թոշակարկղ. **-тýра** ի. (լտ.) լրացուցիչ կենսաթոշակ:

Эми|грáнтка ի. գաղթականուհի, գաղթական կին, աղջիկ. **-грáнтъ** ա. գաղթական. **-грáція** ի. (լտ.) գաղթելը, -թում. **-гри́ровать** (-рую -ютъ) չ. գաղթել:

Эми́|рскій ած. էմիրի, -րական, ամիրայի, -յական. **-ръ** ա. (արբ.) էմիր, ամիրայ:

Эмис|сáръ ա. (լտ.) էմիսար, գաղտնի պատուիրակ, գաղտնի [հրահանգներով ուղարկուած] գործակալ. **-сіóнный** ած. բաց թողնող, տարածող, ցրող. э. домъ միջնորդ բանկային տուն (որ մեծ գումարով արժեթղթեր և պարտաթղթեր առնելով՝ հասարակութեան մէջ տարածում է): [գրգիռ, գրգռում, գրգռմունք:

Эмóція ի. (լտ.) յուզում, յուզմունք, յոյզ,

Эмпи|рéй ա. (յն.) փիլ. վերին, հրեղէն, լուսափայլ երկինք:

Эмпи|ри́змъ ա. (յն.) էմպիրիզմ, փորձական գիտութիւն (որը միայն այն է ասոյց համարում, ինչ որ հիմնուած է փորձի վերայ). **-ри́къ** ա. փորձական. **-ри́ческій** ած. փորձական, փորձի վերայ հիմնուած, փորձով ապացուցուող. **-рія** (յն.) փորձ: [ջայլամ):

Эмý ա. անհ. կնդ. էմու (Նոր Հոլանդիայի

Эмýльсія ի. (լտ.) էմուլսիա, կաթնահեղուկ, կաթնակերպ հեղուկ:

Эмфá|зъ ա. (յն.) ճրտս. շեշտ, ազդուրիչ արտայայտութիւն, ոյժ, թափ. **-ти́ческій** ած. ազդու, զօրաւոր, ազդուրիչ, արտայայտիչ, ուժեղ, խիստ, թափով:

Эмфизéма ի. (յն.) բժ. էմֆիզէմա. 1, օդապալար. 2, ընդլայնում թոքերի բշտիկների. одышка отъ э—ы.

Энглизи́ровáть (-зи́рую -ютъ) ն. կարճել, կտրել (ձիու ագին. հմմ. Англизи́ровать); энглизóрованная лóшадь.

Энде|ми́ческій ած. բժ. տեղական, տեղաճարակ. **-мія** ի. (յն.) բժ. տեղական, տեղաճարակ հիւանդութիւն, ախտ:

Энди́вій ա. բս. Cichorium endivia. հինդք: [դակցական ամուսնութիւն:

Эндогамія ի. (յն.) ազգակցական, ցե-

Эндодéрма ի. (յն.) բնախ. սաղմնաբեղջաթաղանթ: [քին շերտ:

Эндокáрпій ա. բս. պտղապատեանի ներ-

Эндосмóсъ ա. (յն.) ֆիզ. ներհոսում (հակառ. տ. Экзосмóсъ). [ցաղներգութիւնը):

Энеи́да ի. Էնէական (Վիրգիլի յայտնի դիւ-

Энер|ги́чески տ. Энерги́чно: **-ги́ческій** տ. Энерги́чный; **-ги́чно** մ. եռանդուն կերպով. **-ги́чность** ի. եռանդոտութիւն. **-ги́чный** ած. եռանդուն, եռանդոտ. э. протéстъ; э—ая рѣчь; **-гія** ի. (յն.) 1, եռանդ. 2, ոյժ, զօրութիւն. электри́ческая э.

Энзоо|ти́ческій ած. անսնբժ. տեղական, տեղաճարակ. **-тія** ի. (յն.) տեղական, տեղաճարակ պաճարաախտ, անասունների հիւանդութիւն, «ադար»:

Энкáустика ի. (յն.) մոմանկարչութիւն:

Энтомо|ли́тъ ա. (յն.) քարացած միջատ.

-логи́ческій -ի. միջատաբանական, -բանական. **-ло́гія** է. (յն.) միջատաբանութիւն, -բանութիւն, ճճիաբանութիւն. **-ло́гъ** ա. (յն.) միջատաբան, -բան, ճճիաբան։

Энтузіа́|змъ ա. բուռն ոգևորում, -յուզմունք, խանդավառութիւն. **-стъ** ա. (յն.), **-стка** է. որ և է ձգտումով ոգևորուած, խանդավառ այր, կին։ [[Թուղթ, գիր պարզ]]։

Энцы́клика է. (յն.) շրջաբերական

Энциклопе́ді|я́стъ ա. հանրագէտ. **-ди́чески** ն. հանրագիտաբար. **-ди́ческій** -ի. հանրագիտական. э. слова́рь; **-дія** է. (յն.) հանրագիտութիւն, հանրագիտակ, հանրագիտական բառարան. бщая, ча́стная э.

Эозо́онъ ա. (յն.) Նէշար. Էոզոոն, ալ-

Эо́ловъ -ի. арфа Էօլեան տաւիղ։ [գաճճի։

Эпа́кта ա. Епа́кта.

Эпа́нча́ ա. Епа́нча́.

Эпигло́ттъ է. (յն.) ա. Надгорта́нникъ.

Эпиго́нъ ա. (յն.) էպիգոն, հետևորդ։

Эпи|гра́мма է. (յն.) էպիգրամ, վերնագիր (համառօտ, խմաստալից և սրախօսական բանաստեղծութիւն). **-грамматическій** -ի. էպիգրամատիկական. **-гра́мный** -ի. էպիգրամի։

Эпи|графи́ческій -ի. **1.** վերնագրի. **2,** խմաստագրի. **-(ѳ)гра́фъ** ա. (յն.) **1.** վերնագիր, վերտառութիւն. **2,** խմաստագիր,-գրութիւն (որ և է գրքի. դրուագի կամ յօդուածի վերտառութեան տեղ դրուած բերած դար-ձուածք, ասացուածք, առած ևն. որ բնորոշում է նրա խմաստը)։

Эпиде|ми́ческій -ի. համաճարակ, տարափոխիկ. **-ми́чность** է. համաճարակութիւն. **-мія** է. (յն.) համաճարակ, տարափոխիկ հիւանդութիւն։

Эпи|де́рмисъ ա. (յն.) կզմխ. և րս. Epidermis. վերնաթաղանթ. **-дерми́ческій** -ի. վերնաթաղանթի։

Эпизо|ди́ческій, **-ди́чный** -ի. էպի-զոդային, միջնադէպային. **-дъ** ա. (յն.) էպի-զոդ, միջնադէպ։

Эпизо|оти́ческій -ի. համաճարակ կենդանական. **-о́тія** է. (յն.) համաճարակ կենդանական, տաւարի 'պաղ'։

Эпика́рпій ա. րս. epicarpium. արտա-քին պտղապատեան, պտղապատենի արտաքին շերտ։

Эпику|ре́ецъ, ре́йца ա. էպիկուրեան. *վայելչամոլ ոմն. **-рейзмъ** ա. էպիկուրեան վարդապետութիւն. փիլիսոփայութիւն, աղանդ. *վայելչամոլութիւն. **-ре́йскій** -ի. էպիկու-րեան։

Эпиле́|псія է. (յն.) բժ. Նուաղկոտութիւն, ընկնաւորութիւն. **-птикъ** ա. նուաղկոտ. ըն-կնաւոր. **-пти́ческій** -ի. նուաղկոտութեան, ընկնաւորութեան։

Эпило́гъ ա. (յն.) վերջաբան. -նութիւն։

Эпи|стола է. (լա.) շրջաբերական [Թուղթ]. Եկղե. Նամակ, 'գիր'. **-столя́рный** -ի. շրջաբերականի. Նամակի։

Эпитала́ма է. (յն.) հարսանեաց բա-նաստեղծութիւն, հարսանեաց, տաղասացի երգ, Նուագ, հարսներգ։

Эпита́фія է. (յն.) տապանագիր, գերեզ-մանագիր, դամբանագիր։

Эпите|ліа́льный -ի. կզմխ. էպիթե-լիալ, մորթավանդակի, -կային. **-лій** ա. (յն.) կզմխ. էպիտել, մորթավանդակ, երեսամաշ-կակ, երեսամաշկի վանդակ։

Эпите́тъ ա. (յն.) քերկ. մակդիր, վերադիր։

Эпитк|мейникъ ա. ապաշխարող (գիրք). **-ме́йный**, **-мійный** -ի. ապաշ-խարանքի, -րումի. **мія** ա. (յն.) եկղ. ապաշ-խարանք, ապաշխարում, -րութիւն։ [Նայի]։

Эпитрахи́ль է. (յն.) փորուրար (բաճ-

Эпитро́|пія է. (յն.) հոգաբարձութիւն. церко́вная э.; **-пъ** ա. հոգաբարձու։

Эпи|циклоида ա. Циклоида; **-цикль** ա. (յն.) կից շրջան։

Эпи́ческій -ի. (յն.) վիպական, դիւցազ-ներգական. э—ая поэзія.

Эпо́дъ ա. (յն.) տաղի, ներբողի երրորդ մասը, վերերգութիւնը։

Эполе́|тный -ի. էպոլէտի, ուսապանակի. **-тъ** ա. (ֆր.) էպոլէտ, ուսապանակ։

Эпопе́я է. (յն.) էպոպէա, դիւցազներգու-թիւն, դիւցազնական վիպասանութիւն։

Э'посъ ա. (յն.) վէպ, վիպասանութիւն. геройческій ё. ա. Эпопе́я.

Эпоха է. (յն.) **1,** դարագլուխ. соста-вля́ть эпо́ху; **2,** դարաշրջան. э. застоя լճ-ացածութեան դարաշրջան։

Эпю́ра (ֆր.) Ծրագիր. էպիւր, գործնա-կան նկար (չնշութեան)։ [կան։

Э'ра է. (նոր. լա.) Թուականութիւն, Թուա-

Эрати́ческій ա. Эрратическій.

Э'рбій ա. քիմ. erbium. էրբիւն։

Эрго|ти́змъ ա. (գերմ.) բժ. ժանտ ջղա-նգութիւն, ժանգատախտ։

Эре́кція է. (լա.) բնախ. սեռական գրգիռ։

Эриви́нка է. փնդոյր, երկար գդակ (գորշ-

Эри́ннія ա. Эвмени́ды. [կական]։

Эрите́ма է. (յն.) բժ. էրիթէմա, կարմ-րախտութիւն (մորթի)։

Эрмита́|жный -ի. էրմիտաժի. **-жъ** ա. (ֆր.) էրմիտաժ. **1,** առանձին, առանձնացած տուն (պարտիզի մէջ). **2.** Ս. Պետերբուրգում նկարների պալատին կից երկելի Թանգարան։

Эро|ти́ческій -ի. (յն.) սիրոյին. **-тома́нія** է. (յն.) սիրամոլութիւն։

Эррати́ческіе -ի. ка́мни երեսա. blocs erratiques, յածաքար (Թափառական ժայռաբեկոր)։

Эруди́ція է. (լա.) բազմահմտութիւն և մեծ գիտութիւն, գիտական մեծ հմտութիւն. че-лове́къ съ большо́й э—іей.

Эрцгер|цоги́ня է. արքիդքսուհի. **-цогство** չ. արքիդքսութիւն. **-цогъ** ա. (գերմ.) արքիդուքս։

Эсау́лъ ա. Есау́лъ.

Эска́|дра է. (ֆր.) էսկադրա, նաւատորմա-խա. **-дренный** -ի. էսկադրական, -դրա-յին, նաւատորմային. э. броненосецъ.

Эскадро́|нный -ի. էսկադրոնի, -նա-յին. **-нъ** ա. (ֆր.) էսկադրոն, ճեծելազօրքի ջոկատ-վաշտ (110—120 հոգուց բաղկացած)։

Эска́рпъ ա. (ֆր.) ամրոցի. Թեքու-թիւն, Թեք կողմ (խրամի)։

Эски́|зный -ի. էսկիզի, -զային. **-зъ** ա. (ֆր.) էսկիզ, նախագիծ, ուրուագիծ։

Эско́ртъ ա. (ֆր.) էսկորտ, պահակա-

կան պահակախումբ (ուղեկցող)։

Эскулáпъ м. (фр.) *նման.* Էսկուլապ, Բժիշկ, անհմուտ բժիշկ։

Эспадрóнъ м. (фр.) բթածայր սուսեր մենամարտական վարժությունների համար. фехтовáть на э—ахъ.

Эспаньóлка ж. (фр.) մականօրուք։

Эспарцéтъ м. *բս.* Onobrychis, եգիպտ (էշառվույտ)։

Эспераи|тúстъ м. էսպերանտիստ. **-то** չ. անհ. էսպերանտո (արհեստական համաշխարհային լեզու մի)։

Эспланáда ж. (фр.) էսպլանադ (հրապարակ, ազատ տարածություն, տափարակ անդ շինություն չկա. *ամրոցի.* ազատ տարածություն միջնաբերդի և քաղաքի մեջ)։

Эссéнція ж. (լտ.) **1,** գոյացություն (հեղուկ, հեղ, որ պարունակում է իր մեջ վերլուծված մի կամ մի քանի նյութերի էական մասերը). **2,*** էություն (մի բանի)։

Эстáм|пный ած. փորագրության. **-пъ** м. (фр.) փորագրություն։

Эстандáртъ м. Штандáртъ.

Эстафé|та ж. (фр.) սուրհանդակ, սուրհանդակով ձեռքով ուղարկած նամակ, թուղթ, ծանուցում. **-тный** ած. эспафéта-ի։

Эстé|тика ж. (յն.) գեղագիտություն. **-тикъ** м. գեղագետ. **-тúческій** ած. գեղագիտական։ [ծնլու գլանելու

Эстóмпъ м. (фр.) ներկ. ներկ տարա-

Эстрагóнъ м. *բս.* Artemisia dracunculus, թարխուն։

Эстрáда ж. (фр.) էստրադ[ա], բեմ, ամբիոն։

Э'та ж. м. Э'тотъ.

Этажéрка ж. (фр.) գրադարակ։

Этá|жный ած. յարկի. **-жъ** м. (фр.) յարկ. жить въ пéрвомъ, во вторóмъ э—ѣ.

Э'та|кій, -кой ած. **1,** այսպիսի, այդպիսի. э—кого счáстія я не ожидáлъ; **2,** արդեն, ինչպիսի. э. дурáкъ; **-къ** մ. այսպես, այդպես. э. вы никогдá не успѣете.

Этá|пный ած. էտապի. выслать когó на рóдину э—ымъ порядкомъ մէկին էտապով մայրենիքը ղրկել. **-пъ** м. (фр.) էտապ. **1,** անցնող զորքի մեթերանոց և օթևան. не останáвливаться на рóздыхъ на э—ѣ; **2,** իջևան, օթևան (անցնող կալանավորների)։

Э'тика ж. (յն.) էթիկա, բարոյագիտություն, բարոյախոսություն։

Этикé|тный ած. էտիկետի. **-тъ** м. (фр.) **1,** էտիկետ (արքունիքի և բարձր դասակարգի վարվեցողություն ձև, եղանակ, կանոններ). **2,** չշանիշ. չշագրոշմ (չշին կպցրած ամա, որ ցույց է տալիս նորա պարունակության գինը և այլ պարագաները)։

Этилéнъ м. *քիմ.* էթիլէն (լուսատուու-թեան գազի բաղադրիչ մաս)։

Этú|ловый ած. спиртъ, алкóгóль *գիտն.* գինու ոգի. **-лъ** *քիմ.* էթիլ։

Этимо|логúчески մ. ստուգաբանորէն, բառաքննօրէն. **-логúческій** ած. ստուգաբանական, բառաքննական. **-лóгія** ж. (յն). *քեր.* ստուգաբանություն, բառաքննություն։

Этúческій ած. (յն.) բարոյագիտական, բարոյախոսական։

Этіоло|гúческій ած. էտիոլոգիական. **-гія** ж. (յն.) էտիոլոգիա (բժշկության ճյուղ, որ խոսում է հիվանդությունների պատճառների մասին)։ [յին, ազգային։

Эт|нúческій ած. (յն.) ցեղական, -ազգ-

Этногра|фúческій ած. ցեղագրական, ազգագրական. **-фія** ж. (յն.) ցեղագրություն, ազգագրություն. **-фъ** м. ցեղագիր, ազգագիր։

Этноло|гúческій ած. ցեղաբանական, ազգաբանական. **-гія** ж. (յն.) ցեղաբանություն, ազգաբանություն. **-гъ** м. ցեղաբան, ազգաբան։

Э'тотъ м. (э́та ж. э́то չ.; յ. э́ти) դեր. ցուցակ. այդ. э. случáй; э́та жéнщина; э́то плáтье; э́ти кнúги; что э́то, что э́то такóе այդ ինչ է, այդ ինչ բան է. что э́то знáчитъ? э́то réній դա հանճար է. э́то велúкіе поэ́ты դորա մեծ բանաստեղծներ են. э́то бы́ло бóльшое несчáстіе; э́то былá для менá большáя рáдость; э́то бы́ло въ суббóту; э́то ли нагрáда за моѣ слýжбу? э́то моѣ, а э́то вáше; я э́того не позвóлю; въ э́томъ вы совершéнно прáвы; на э́то я вамъ отвѣчý, что… այդ մասին, այդ մաթեւ ես ձեզ կը պատասխանեմ, որ… (երբեմն «ն»կայագրությամբ, չէ թարգմանվում). что э́то онъ нейдётъ? [մի ինչու չէ գալիս. гдѣ э́то вы бы́ли? [ուր պատմեցէք, ասեմ] դուք ուր էիք. э́то онъ шутитъ նա կատակ է անում։

Этрýскій ած. էտրուսկեան. э—ія вáзы.

Этю́|дный ած. էտիւդի. э. классъ կենդանանկարչատուն։ **-дъ** м. (фр.) էտիւդ. **1,** շնդարուեստական կամ երաժշտական վարժություն. **2,** նախագիծ, ստուերագիծ, նախանկար։

Эфéдра ж. *բս.* Ephedra, եփեդր (կիտթուփ մի)։

Эфеме|рúды ж. յ. (յն.) աստղը. աստղաբաշխական օրացոյց, օրագրություն, 'էֆիմերդէ'. **-ріо** մ. անցողակի կեղծ, անյարատեւ. **-рность** ж. անյարատևություն. **-рный** ած. (յն.) միօրեայ, անցողական, անյարատև։

Эфéнди м. -անհ. (թուրք. յն.) աէր, պարոն։

Эфé|сный, -съ м. Ефéсный, -съ

Эфú|рный, -ръ м. Эѳúрный, -ръ.

Эфіóпскій м. Эѳіóпскій.

Эффé|ктный ած. էֆէկտաւոր, էֆէկտ, ազդու տպաւորութիւն գործող, ուշագրաւ. **-ктъ** м. (լտ.) էֆէկտ, մեծ ազդեցություն, ազդու, ուշագրաւ տպաւորություն. э́та пьéса произвóдитъ э. այդ պիեսը մեծ տպաւորություն է յորդում. մեծ էֆէկտ է առաջացնում. егó пѣ́ніе произвелó большóй э.; *бить на э. աշխատել էֆէկտ առաջացնել։

Эхинúтъ м. (զերմ.) քարացած ծովոզնի։

Э'хо չ. անհ. (յն.) արձագանգ։

Эхъ մք. Էհ, ահ։ [բաժակարբու

Эцúдій м. *բս.* Aecidium, բաժակաժանգ,

Эшалóтъ м. Шарлóтъ 1.

Эшафодáжъ м. (фр.) էշաֆոդաժ. *կայտ, շեղջ, բարձրություն. «на головѣ ея… былъ сдѣланъ такóй э. причёски, что головá ея равнялась по величинѣ…, бю́сту». [շէնք։

Эшафóтъ м. (фр.) էշաֆոտ, գլխատման

Эшело|нúровать (-рую-ютъ) ն. զօր.

էշէլոնել (զօրքերը ասրիճանաբար կանգնեց-նել, դասաւորել). -ся -ն.դ. էշէլոնուել. -нъ -. (ֆր.) ռզմ. էշէլոն. 1, զօրքի աստիճանաբար կանգնումը, դասաւորութիւնը. 2, աստիճանաբար կանգնած, դասաւորուած զօրաչարք. поста́вить э—ами էշէլոնել (զօրքերը).

Эоі́|рный -ծ. եթերային, -բական. э—ыя ма́сла; -ръ -. (յն.) եթեր։

Эоіо́пскій -ծ. եթովպական։

Ю.

Ю, ю ռուսաց այբբենի 32-րդ տառն է։ Ձայնաւոր է և հնչւում է ինչպէս իւ-ը բաղաձայններից առաջ։

Юбиілле́й -. (եբր.) յոբելեան. -ле́йный -ծ. յոբելեանի. ю. годъ; -ля́ръ -. յոբելեար։

Ю'|бка է. (ֆր.), -бочка նւզ. յուբկայ. շրջազգեստ (կանանց). -бочникъ -. ռմկ. հեգն. էգամոլ, կանանց սիրահար, կանանց հետամուտ, կանանց յետևից ընկած մէն. -бочный -ծ. յուբկայի։

Юаелáі|рный -ծ. ակնագործութեան, ակնամանաւորեան, 'զարգարութեան'. -рскій -ծ. ակնագործի, ակնամաճառի, 'զարգարի'. -ръ -. (գերմ.) ակնագործ, ակնամաճառ, 'զարգար'։ [ный -ծ. հարաւ-արևելեան:

Юго-востó|къ -. հարաւ-արևելք. -ч-

Юго-зáпа|дный -ծ. հարաւ-արևմտեան. -дъ - հարաւ-արևմուտք։

Югъ -. հարաւ. жить на югѣ.

Ю|даи́змъ -. հրէականութիւն. հրէական շարժում (հմմ. Сіонизмъ); -де́йствовать (-вую-ютъ) չ. հրէականութեան հետևել. հրէաւէր հանդիսանալ։

Юдóль| է. 1, եկ. ււ. հովիտ. ю. плáча ողբի, արտասուաց հովիտ. 2*, աշխարհ, երկրուոր, Թշուառ, ապերջանիկ կեանք. -ный -ծ. ողբի, արտասուաց հովտի։

Юдо|фи́лъ -(եբր.-յն.) հրէասէր. -фо́бія է. հրէատեցութիւն, հակահրէականութիւն. -фо́бскій -ծ. հրէատեաց, հակահրէական. ю—ая литерату́ра; -фо́бъ -. (եբր.-յն.) հրէատեաց, հակահրէական։

Юж|áнинъ -. հարաւաբնակ, հարաւցի. -ный -ծ. հարաւային, հարաւի, հարաւ—. ю—ая Амéрика; ю. пóлюсъ; ю—ое полушáріе; ю— ая сторонá. [բիւրապետ:

Юзбаши -. ռհհ. (Թուրք.) հազարապետ, հա-

Ю'зн(е)нь -. (գերմ.) ծովգ. հիւսիսնե. ծածկել դարան։

Ю'кка է. Үкка, յուկկա, արմաւաշուշան. ю слáвная Y. gloriosa, չքեղ արմաւաշուշան։

Ю|лá է. 1,* հ-ր. անհանգիստ, 'անդնջում', 'անդադար' մարդ. 2, է. կնդ. խազտուտիկ (Motacilla modularis), մարգաց արտոյտ (Alauda arvensis); 3, բզզան, չանչան, ատրուկ-բիւզ (խաղալիք). -ли́ть (-лю́-ля́ть) չ. 1, շարժուել, գլուխը ընկնել, պտոյտ գալ, պտտուել (մի բանի շուրջը). «комáръ юли́лъ óколо другóго у́ха и пѣлъ такъ ти́хо»; 2, քծնել, աչխատել մէկի աչքը մտնել, մէկին հաճոյանալ։ [ական ամսար։

Юліáнскій -ծ. календáрь Յուլեանա-

Юмо|ристи́ческій -ծ. զուարճական, զուարճախօսական, երգիծական. -ри́стъ -. -ри́стка է. զուարճախօս, -ուհի, զուարճաբան, -նուհի, կատակաբան, -նուհի. երգիծաբան, -նուհի. -(ю)мо)ръ -. (անգլ.) հումոր, զուարճախօսութիւն, -բանութիւն, կատակաբանութիւն, մեղմ երգիծանք։

Ю'нга -. (հոլ.) ծովգ. ազայ, աղաաւոր, 'փորթուոր' (նաւի վերայ)։

Ю|не́цъ, нцá -. պատանի. նորափետուր. -ни́ца է. գեղանի աղջիկ. նորահարս։

Ю'нке|рскій -ծ. իւնկերի. -րական. -рство չ. իւնկերութիւն, (Գերմանիայում) յետադէմ ազնուականութիւն. -ръ -. (գերմ.) իւնկեր (ազնուական երիտասարդ զինուորական, Թեկնածու սպայութեան, ենթասպայ). (Գերմանիայում) յետադէմ ազնուական։ [(մոլորակ մի)։

Юно́на է. (լտ.) աստղբ. Յունոն, Հերա

Ю'но|сть է. պատանեկութիւն, 'ջահէլութիւն', երիտասարդութիւն, պատանեկան, երիտասարդական հասակ. -ша -. պատանի. երիտասարդ. -шески ն. պատանեբար. երիտասարդաբար. -шескій -ծ. պատանեկան. երիտասարդական. -шество չ. 1, պատանեկութիւն. երիտասարդութիւն. 2, հ-ք. պատանիներ. երիտասարդներ։

Ю'нта է. (իսպ.) յունտա, ժողով, ատեան, խորհուրդ (Իսպանիայում).

Ю'|ный -ծ. պատանեկան, երիտասարդական. մանկական, պատանի, 'ջահէլ', մատաղ. съ сáмыхъ ю́ныхъ лѣтъ մանկութիւնից 'ի վեր. -нѣть չ. երիտասարդանալ, 'ջահէլանալ'։

Юпи́теръ -. (լտ.) աստղբ. Իւպիտէր, Երմազդ, Լուսնթագ (ամենամեծ մոլորակը)։

Юрá է. զւռկ. բազմութիւն, ամբոխ (հարբեցողների)։

Юриди́че|скіи ն. իրաւաբանօրէն, իրաւագիտօրէն. -скій -ծ. (լտ.) իրաւաբանական, իրաւագիտական. ю. факультéтъ; слу́шать курсъ ю—ихъ нау́къ.

Юри|сди́кція է. (լտ.) իրաւասութիւն. -скóнсультъ -. (լտ.) իրխորհրդատու, իրաւախոհ. -спрудéнція է. (լտ.) իրաւաբանութիւն, իրաւագիտութիւն. -стъ -. (լտ.) իրաւաբան, իրաւագէտ։

Ю'р|кать, -кнуть չ. յանկարծ շրջանալ, աներևութանալ. 'ծլկուել', 'գետնի տակ մտնել'. «гá мгновéнно ю́ркнула изъ кóмнаты»; -кій -ծ. ժիր, ճարպիկ, ճարտար, կենդանի, արագաշարժ. -кость է. ժրութիւն, ճարպկութիւն, ճարտարութիւն, կենդանութիւն, արագաշարժութիւն. -къ (փոխնկ. ю́ркнулъ) շրջ'մփ. юркъ въ вóду յանկարծ ջրի մէջ ընկղմուեց։

Юрó|дивость է. խենթութիւն, 'խեւութիւն', 'շաշութիւն'. -дивый -ծ. խենթ, 'խեւ',

'չալ'. юро́дивый, аго м. խենթ կրօնաւոր, 'գիժ'. -дство չ. տ. Юро́дивость; -дствовать (-вую -ютъ) չ. խենթ ձեւանալ, խենթութիւն, 'խեւութիւն', 'շաշութիւն' անել։

Юро́къ տ. Вьюро́къ.

Ю'рскій ած. երկրբ. յուրայեան. ю—ая форма́ція յուրայեան խաւակազմութիւն։

Ю'р|та է. (պրով.) իւրտա (սիբիրական խաշնարածների, Թափառականների վրան, 'գօգա'). -товый ած. իւրտայի։

Юртъ ա. (պրով.) 1, իւրտ, 'ուրթ', գաղութ. 2, (Դօնի կողմերում) հասարակական, հասարակութեան ձեռքին գտնուող հողամաս։

Юръ ա. բարձր, բաց, հողմի և այլ պատահարների ենթակայ տեղ։

Ю'рьевъ день! ձ. вотъ тебѣ ба́бушка и юрьевъ день! այ քեզ օյին, էլի հա՛. տեսար, Թէ ինչ փորձանքի մէջ ընկանք։

Юсба́ши տ. Юзба́ши.

Юс|ти́реръ ա. ուղղիչ. -ти́рный ած. ուղղիչ. ю—ые вѣсы́ ուղղիչ կշեռք. -ти́рня է. ուղղարան (դրամահատութեան տան). -тирова́ніе չ. ուղղելը, ուղղում. -тирова́ть (-ру́ю -ютъ) ն. (լա.) ուղղել (դրամ կտրելու համար պատրաստած մետաղէ Թերթերը, նոյն որոշ հաստութիւն տալով)։

Юсти́ція է. (լա.) արդարադատութիւն. мини́стръ, министе́рство ю—іи.

Юсъ ա. եկ. ու. յիւս (տառ մը)։

Юти́ться (-чу́сь -тя́тся) ներգ. ապաստարան որոնել, փնտռել, պատսպարուել։

Ютъ ա. նաւի վերին տախտակամածի յետևի, խելքի մասը։

Ю'ф|тевый ած. յուֆտի, յուֆտից. -ть է. (հոլ.) յուֆտ (մի տեսակ սեկ. մշակած կաշի). -тяный, -тяно́й տ. Ю'фтевый.

Юхть տ. Юфть.

Я.

Я, я, ռուսաց այբբենի 33-րդ տառն է։ Մեղմ ձայնաւոր է և հնչւում է շեշտի տակ եա, օր. я́блоко (եաբլ—), я́сно (եասն—). Իսկ я-ն առանց շեշտի գրեթէ ինչպէս е է արտասանւում, օր. язы́къ (езы́къ), за́яцъ (за́ецъ) եւն։

Я (меня́, мнѣ, меня́, мно́ю, о, обо мнѣ; յ. мы, насъ, намъ, насъ, на́ми, о нас) ես։

Я'бе|да է. (գռռ.) 1, ամբաստանութիւն, վատաբանութիւն, չարախօսութիւն, զրպարտութիւն. 2, անիրաւացի դատական պահանջ. դատական գործ, դանգատ. 3, կռուասիրութիւն, ամբարշտութիւն. -дникъ ա. -дница է. 1, ամբաստանող, վատաբանող, չարախօս, չար լեզուի տէր այր, կին, զրպարտիչ. 2, կռուարար, ամբարիշտ այր, կին. -днича́ні(ь)е չ. 1, ամբաստանելը, -նում, վատաբանելը, -նում, չարախօսելը. -ութիւն. զրպարտելը, -ում. 2, կռուարարութիւն, ամբարշտութիւն. -днича́ть, наябе— չ. 1, ամբաստանել, վատաբանել, չարախօսել. 2, ամբարշտութիւն անել. -днически ն. 1, չարախօսութեամբ, վատաբանութեամբ. 2, ամբարշտութեամբ. -днически́й ած. 1, ամբաստանական, վատաբանական, չարախօսութեան. 2, ամբարիշտ, -րշտութեան. -дничество չ. տ. Я'беда.

Я'бло|ко չ. (յ. я́блоки, овъ) չ. 1, խնձոր. земляно́е я. բս. Helianthus tuberosus, գետնախնձոր, արեւածէմ, գետնատանձ (տանձապատակ). лѣсно́е я. վայրի, 'մէրու' խնձոր. глазно́е я. կենդ. ակնագունդ, ակնապատուղ, աչքախնձոր. *я. раздо́ра կռուախնձոր. я. отъ я́блоньки недалёко отка́тится (առծ.). здѣсь такъ тѣ́сно, что не́где я—у упа́сть այստեղ այնպէս նեղուածք է, որ ասեղ գցես, չի ընկնի. 2, կլոր խալ. ло́шадь сѣ́рая въ я—ахъ: -нища է. յոգ. մեծ, ահագին խնձորի, խնձորենի. -нный ած. խնձորենու. я. садъ; -новка է. խնձորի օշարակ, խնձորագինի. -ня, -нь է. -нька նուզ. բս. Pirus malus, խնձորենի, խնձորենիք. -чище չ. յոգ. մեծ, ահագին խնձոր. -чко չ. նուզ. խնձորիկ. я. отъ я́блоньки недалёко отка́тится (առծ.). -чный ած. խնձորի. խնձորից պատրաստած։

Я|ви́ть (-влю́ -ви́тъ), **ся** տ. Явля́ть, ся; -вка է. 1, ներկայացնելը, ցոյց տալը. я. па́спорта; 2, ներկայանալը, յայտնուելը. я. къ нача́льнику; я. въ судъ; -вле́ніе չ. 1, երևոյթ. 2, Թատր. տեսարան. -вля́ть, -ви́ть ն. 1, ցոյց տալ, յայտնել. Богъ яви́лъ своё милосе́рдіе; онъ яви́лъ доказа́тельства своего́ му́жества; 2, ցոյց տալ, ներկայացնել. я. па́спортъ; -ся ներգ. 1, երևալ, յայտնուել. Богъ яви́лся Моисе́ю; ге́ніи явля́ются рѣ́дко; ему́ яви́лось привидѣ́ніе նա տեսիլ տեսաւ. я. на сце́нѣ; 2, յայտնուել, ներկայանալ. я. въ судъ; я. къ нача́льнику; я. къ до́лжности պաշտօնի կանգնել, պաշտօնը ստանձնել. онъ не яви́лся на свида́ніе նա ժամադրութեանը չ'եկաւ. я явлю́сь къ вамъ въ тако́мъ-то часу́.

Я'вно ն. պարզ, յայտնի կերպով, աշկարայ։

Явно|бра́чіе չ. բս. յայտնաբեղունութիւն. -бра́чный ած. բս. յայտնաբեղուն. я—ыя расте́нія, Phanerogamae, յայտնաբեղուններ. -пло́дный ած. բս. յայտնապտուղ։

Я'в|ность է. պարզութիւն, բացայայտութիւն, պարզ, յայտնի, ակնյայտնի, աշկարայ լինելը. -ный ած. պարզ, բացայայտ, յայտնի, ակնյայտնի, աշկարայ. это такъ я́вно, что въ э́томъ никто́ не сомнѣва́ется; это я. обма́нъ; я—ая ложь; я—ые слѣды́; я—ая опа́сность; я—ое наруше́ніе зако́на; я. врагъ.

Я'во|рина է. սօսու կամ լայնատերեւի ճիւղ, փայտ. -ровый ած. սօսու(ց). լայնատերեւու(ց). -ръ ա. բս. ա, Platanus orientalis, արևելեան սօսի. բ, Acer pseudoplatanus, լայնատերեւի, լեռնական Թխկի։

Я'вочный ած. յայտարարական, ծանուցական. я. актъ; я—ымъ поря́дкомъ յայ-

տարբերական կարգով։

Я'явствен|но մ. պարզ, որոշ կերպով. я. различать; **-ность** է. պարզութիւն, որոշութիւն. **-ный** -ծ. պարզ, որոշ. я—ое произношеніе; я. почеркъ պարզ, ընթեռնելի ձեռք, գիր. последніе отпечатки эстампа не довольно явственны.

Я'|ствовать (—, -вуетъ) չ. դէմք. երեւալ, պարզ, ակնյայտնի լինել. հետեւել. изъ этого явствуетъ, что... какъ явствуетъ изъ дела; **-въ** —. արթնութիւն, յայտնի, աչկարայ լինելը. на яву յայտնապէս. **-вь** է. յայտնութիւն, յայտնի, աշխարհային լինելը. յայտնի իրականութիւն. «и сокровенная мечта сразу станетъ явью».

Яга-баба — баба-яга (ս. Баба).

Ягарма է. գւռ. անզգամ, կատաղած, ճիճան կին։ [խաղ, 'գիլգա'։

Ягдташъ —. (գերմ.) որսորդական մա-

Я'гель —. բս. Lichen, քոս (ծառաքոս), ոզնիակ մամուռ։

Яг|неніе չ. ծնելը, գառ բերելը. **-нёнокъ**, нка —. (յ. ягнята, -тъ), **-нёночекъ**, чка նւզ. գառ. **-ниться** (-нюсь -нятся), объягн—, поягн— չ. ծնել, գառ բերել. **-нятникъ** —. կնդ. Gypaëtos barbatus, գառնանգղ, ոսկրկուլ (անգղարծիւ). **-нячій**, ья, ье —ծ. գառան։

Я'года է. պտուղ, հատապտուղ. полевыя я—ы; можжевеловая я. գիհու պտուղ. варенье изъ ягодъ պտղամուրաբայ. винная я. թուզ. *это одного поля я—ы դորանք նոյն մարգիցն, նոյն 'պտուղներն' են. волчьи я—ы բս. Daphne, դափնենի, տերևատ։

Я'годи|ца է. կզմխ. յետոյք, նստելատեղի տոյս, 'թուշ'. **-чный** -ծ. յետոյքի։

Я'годка նւզ. ս. Я'года; собирая по я—ѣ, наберёшь кузовокъ (առծ.)։

Я'годка, докъ է յ. բս. Daphne mezereum. տերևատ (կարճաբերձ դափնենի, գաճմակ). лавровыя я., D. Laureola, դափնետերև տերևատ։

Я'год|никъ —. 1, պտղահիւթ, պտուղների քամուածք. 2, պտուղներ այգի, անդ. 3, պտղավաճառ. **-ный** -ծ. պտղի, պտուղների[ն պատրաստած]։

Ягодо|видный -ծ. բս. հատապտղա-կերպ. **-носный** -ծ. բս. հատապտղաբեր։

Ягташъ ս. Ягдташъ.

Ягуаръ —. կնդ. Felis onza, յագուար, ամերիկեան յովազ. ինձ։

Я'дерный -ծ. 1, միջուկի. 2, գնդի, թնդանօթագնդի, թնդանօթաձիգի։

Ядо|вито մ. կծու, վիրաւորական ձեւով, եղանակով. **-витость** է. 1, թունաւորութիւն. 2,* դառնութիւն, մաղձ, չարութիւն. **-витый** -ծ. 1, թունալից, թունոտ. я—ое животное, растеніе; 2,* թունալից, չար, դառն, մաղձոտ, վիրաւորական, կսկծեցուցիչ. я. языкъ; **-носность** է. թունաբերութիւն, թունաւորութիւն. **-носный** -ծ. թունաբեր, թունոտ, թունաւոր. я—ое животное; я—ыя растенія; **-отделительный** -ծ. բնախ. թոյն արտադրող. я—ая железка.

Яд|рёность է. առոյգութիւն, զօրութիւն, այժ. **-рёный** -ծ. 1, առոյգ, զօրեղ, հզօր. 2. առւզ. հիւթալից, հիւթաշատ, թարմ. **-ристый** -ծ. մեծ միջուկով. **-рица** է. գւռ. ցորենի կամ գարու ձաւար, թեփահան արած ցորեն, գարի. **-ро** չ. (յ. ядра, -деръ) 1, միջուկ. ореховое я.; не разбивъ скорлупы, не добудешь ядра; 2, գունդ, առւր. пушечное я. թնդանօթագունդ, -թառամբ. 3, я. кометы աստղ. գիսաւորի գլուխը. 4,* միջուկ, էութիւն, ուղ ու ծուծ, բովանդակութիւն. 5, բս. Nucleus, խորշակորիզ. **-роносный** -ծ. բս. խորշակորիզաւոր. **-рышко** նւզ. ս. Ядро.

Ядъ —. թոյն, 'զեհր', 'նաղու'. чаша съ ядомъ թոյնի բաժակ. сильно действующій я.

Ядь է. հն. ու. կեր, կերակուր, ուտեստ։

Я'з|ва է. 1՝ ճեղք, ճեղքուածք, բացուածք. 2, վէրք, 'եարա', խոց. *(հին, չարաչար) վէրք, շարիք. 3, ժանտախտ, ամահատարած. сибирская я. սիբիրական ախտ, պալարախտ. 4,* պատիժ, պատուհաս. **-венникъ** —. բս. Anthyllis vulneraria, վիրախոտ (նեփրեհար). **-венный**, **-веный** -ծ. վէրքի, վիրային. վիրաւոր. **-вецъ**, а, **-викъ** ս. Барсукъ; **-вина** է. **-винка** նւզ. 1, վէրք, 'եարա', խոց. 2, ճեղք, ճեղքուածք, պատռուածք. կարած տեղ, 'ղզալ' (որ գանգիկի բերանին)։

Яз|витель —. **-вительница** է. չար լեզուի տէր, յանախ խայթող, վիրաւորող անձ. կին. **-вительно** մ. չարութեամբ, կծու, կսկծեցուցիչ, վիրաւորական ձեւով. **-вительность** է. չարութիւն, թոյն, լեզի, խայթողութիւն, կծու, վիրաւորական լինելը. **-вительный** -ծ. խայթիչ, կծու, կսկծեցուցիչ, վիրաւորիչ, -աւորական. я—ая рѣчь; **-вить** (-влю -вятъ), уязв— չ. 1, վիրաւորել, 'եարալու անել'. 2, խայթել, վիրաւորել, կսկծեցնել, զարկել. **-вленіе** չ. 1, վիրաւորելը, -րում, 'եարալու անելը'. 2, խայթելը, -թում, վիրաւորելը, -րում, կսկծեցնելը, զարկելը։

Я'зикъ նւզ. ս. Язь.

Язь —. գւռ. ձուկ բանկլու վանդակ (գետի մէջ շինած), գետակալ։

Языко|ведъ —. լեզուգէտ. **-веденіе** չ. լեզուագիտութիւն. **-глоточный** -ծ. կզմխ. լեզուաստուգնային. **-знаніе** ս. Языковеденіе; **-образный** -ծ. լեզուաձեւ, լեզուակերպ։

Языкъ, а —. լեզու. высунуть я.; *у него я. долог ն նա շատախօս, անզգուշախօս է. *у него я. чешется նա անզգուշաբար դուրս խօսք, չէ կարող լռել. онъ бойкъ на я. նա լեզուանի է. *это слово вертится у меня на я—ѣ այդ խօսքը լեզուիս ծայրին է. *держать я. за зубами լեզուն կրան քաշել, լռել. *прикусить я. լռել, դադարել խօսելուց. *у него что на душѣ, то и на я—ѣ նա խիստ անկեղծ, բացսիրտ է. *это слово сорвалось у меня съ я—ѣ այդ խօսքն իմ բերնից դուրս թռաւ. *бегать высуня я. հևիհև վազել. у него я. отнялся նրա լեզուն կապուել է, կապ է ընկել, նա պապանձուել է. я. до Кіева доведётъ (առծ.) լեզուն մարդուս աշխարհ է ցոյց տալիս. я. безъ костей, всё мелетъ (առծ.). *на я—ѣ мёдъ, а въ сердцѣ лёдъ (դարձւ.) փափուկ բառեր է,

մրաքն մէջը տակը կայ. языкóмъ болтáй, а рýкамъ вóли не давáй (առծ.). олéнiй я. բս. Scolopendrium, եղջերուա. **2**, լեզու, բարբառ. роднóй я. մայրենի լեզու. рýсскiй, áнглiйскiй я.; говорить на мнóгихъ языкáхъ շատ լեզուներով խօսել. знáющiй мнóгiе языки; аллегорическiй, поэтическiй я.; я. глухонѣмыхъ; книжный, живóй; мёртвый я.: этó написано прекрáснымъ я—óмъ; **3**, լեզու, ազգ, ժողովուրդ. **4**, լեզու, լեզուակ (զանգակի)։

Язычеiскiй *ր.* հեթանոսութիւն, կռապաշտութիւն. **-скiй** *ած.* հեթանոսական, կռապաշտական. **-ство** *չ.* հեթանոսութիւն, կռապաշտութիւն։

Язычище *ա.* յոխ. մեծ, անճոռնի լեզու։

Язычiникъ *ա.* հեթանոս, կռապաշտ. **-чница** *ի.* հեթանոսուհի, կռապաշտուհի։

Язычiный *ած.* լեզուի, լեզուային. я—ыя бýквы բերկ. լեզուային տառեր. **-чóкъ**, чкá *ա.* *նւզ.* **1**, փոքրիկ լեզու, լեզուակ. *прикусить я. դադարել խօսելուց յանկ. **2**, *կզմխ.* Epiglottis, uvula, մակալեզու, լեզուակ. **3**, բանալու բերան։ [ոսկ ծածան (հուն)։

Язь *ա.* *կնդ.* Cyprinus rutilus. մի ձու.

Яйцеiвидный *ա.* Яйцеобрáзный: **-вóдъ** *ա.* Яйцепровóдъ; **-живородящiй** *ած.* *կնդ.* ձուածին. я—ое живóтное; **-обрáзность** *ի.* ձուաձեւութիւն, ձուաձեւութիւն. **-обрáзный** *ած.* ձուաձեւ, ձուաձեւ. **проводъ** *ա.* *կզմխ.* ձուածուր. **-рóдность** *ի.* ձուածնութիւն (հնաէք ա. Живорóдность); **-рóдный**, **-родящiй** *ած.* *կնդ.* ձուածին։

Яйцó *չ.* (*յ.* Яйца, яицъ) ձու. я. курúное, голубúное: муравьúныя яйца: яйца вкрутýю, всмятку պինդ, թերախաշած ձու. крáсныя яйца կարմիր. զատիկի ձուներ. сидéнiе на яйцахъ թուխս նստիլ. сбивáть яйца հարել ձուն. дѣло не стóитъ выѣденнаго яйцá 'մայխաթ մի բան չէ'. мужскóе я. *կզմխ.* արական ձու. жéнское я. իգական ձու, ձուիկ։

Яйiчко *չ.* *նւզ.* (*յ.* яички, чекъ) փոքրիկ ձու. дóрого я. къ Христóву дню (առծ.). 'ի դէպ տրած բարիքը մեծ է. мужскóе я. արական ձու, ամորձիք. я й ч к и *յ.* *ա.* тýтоваго шелкопряда շերամի ձու. 'բուրաստի ծիրտ'. *ո.* ամորձիքներ. *գ*, *բս.* Orchis, ոզնիս, ձուառակ. **-чникъ** *ա.* *կզմխ.* *եւ բս.* Ovarium, ձուարան, ձուարան. **-чница** *ի.* ձուաձ(ա)եր. **-чный** *ած.* ձուի, ձուա—. я. желтóкъ, бѣлóкъ.

Я'кiнье *չ.* շարունակ «ես» ասելը, եսասիրութիւն. **-ть** *չ.* շարունակ «ես» ասել, ինքնին խօսել։

Я'кoi *եւ.* *ակ.* **1.** *ր.* իբրեւ. **2**, *չ.* արմէնա. *զի.* **-бы** իբր թէ, իբրև թէ, 'միթեմ', 'միթեմ թէ'։

Якобáiнецъ, нца *ա.* **-нка** *ի.* *պատմ.* յակոբեան այր, կին. *ծայրայեղ արմատական, հասարակապետական։

Я'кoiрикъ *ա.* *նւզ.* փոքրիկ խարիսխ. խարսխիկ. **-рище** *ա.* *յոխ.* մեծ. անճոռնի խարիսխ. **-рный** *ած.* խարսխի, -խարսխի, խարիսխ—. я—ое мѣсто; я. заводъ; **-рь** *ա.* խարիսխ. мёртвый я. հաստատուն խարիսխ. брóсить я. խարիսխ ձգել, գցել. стоять на я—ѣ խարիսխի վրայ կանգնել, մնալ. сняться съ я—я խարիսխն առնել, վերցնել. я. у магнита *Ֆիզ.* մագնիսական խարիսխ։

Якшáться, съякш— *ապ.* (*Բաբբ.*) съ кѣмъ մէկի հետ բարեկամանալ. մէկի հետ դուրս գալ. «охóта тебѣ съ нимъ я.»

Якшú *ր.* (*Թուրք.*) կավէ. լաւ, բարի։

Ялáпный *ած.* եալապի. **-ппа** *ի.* *բս.* Mirabilis Jalappa, եալապ, գիշերածաղիկ։

Ялбóтъ *ա.* (*հոլ.*) երկթիակաւոր նաւակ մի։

Ялдычничать *չ.* գալ, պարապ-պորտ թափառել, թրև գալ։

Я'ликъ *նւզ.* *ա.* Яхъ.

Я'лoiвица *ի.* ամուլ, սանրձ, 'չոր', չրեւք կով. **-вый** *ած.* ամուլ, սանրձ, 'չոր', չրեւք. я—ая корóва: **-вѣть** *չ.* սանրձանալ, ամուլ, չրեւք լինել կամ դառնալ (էգ անասուն մասին)։ [բէտնեսի)։

Яломóкъ, мкá *ա.* փոքրիկ գլխարկ (հր-

Ялъ *ա.* (*հոլ.*) բաստթիակ նաւակ։

Я'ма *ի.* **1.** փոս, գուբ, հոր. вы́копать я́му; выгребная я. աղբահոր. угóльная я. ածխահոր. *рыть комý я́му մէկի տակ փոս փորել. кто другóму я́му рóетъ, самъ въ неё попадётъ (առծ.). **2**, խորշ, խոռոչ. **3**, *Գնդ.* բանտ, բերդ։

Ямiбúческiй *ած.* եամբիկական, ձեւակերպի. **-бъ** *ա.* (*յն.*) *տաղչ.* եամբ, մեծադիրկ (երկմասնական չափ, որի երկրորդ վանկը երկար [շեշտաւոր] է. ⏑ —)։

Я'мiмина *ի.* **-минка** *նւզ.* փոսիկ. փոքրիկ փոս. խորշիկ, խոռոչիկ. **-мистый** *ած.* փոսաշատ, բազմափոս, խորշաշատ. **-мища** *ի.* *յոխ.* մեծ, անճոռնի փոս. հոր, խորշ. խոռոչ. **-мка**, **-мочка** *նւզ.* փոսիկ. я́мочки на щекáхъ.

Ямiскóй *ած.* **1**, կառապանի, -ների. ямскáя слободá *կամ* я м с к á я, óй *ի.* կառապաններին արուարձան, թաղ, փողոց. **2**, պոստային կայարանի, ձիերի. я—áя лóшадь պոստաձի. պոստի ձի. я—áя ýпряжь պոստային լծասարք (առասպան). я—áя повúнность պոստային տուրք, ազնուական. **-щúкъ**, á *ա.* (*Թուրք.*) [պոստա]կառապան. **-щúцкiй** *ած.* [պոստա]կառապանի. **-ъ** *ա.* (*Թուրք.*) պոստային կայարան, ձիեր. կառապանների գիւղ, շէն։

Ямчýiга *ի.* **-гъ**, á *Գնդ.* *ա.* Селúтра; **-жный** *ա.* Селúтреный.

Янвáiрскiй *ած.* յունուարի, -րեան. **-рь**, я́ *ա.* (*լտ.*) յունուար. пéрваго я—я́.

Я'нки *ա.* *անհ.* (*անգլ.*) *Գնդ.* եանկի, [հիւսիսային] ամերիկացի։

Янсеiнúзмъ *ա.* յանսենականութիւն, Յանսենի դաւանք. վարդապետութիւնք (որ մերժում է մարդու կամքի ազատութիւնը, ընդունելով նախասահմանում). **-нúстъ** *ա.* յանսենեան։

Янтáiрикъ *նւզ.* *ա.* Янтáрь; **-рный** *ած.* սաթի, եղեկտրոնի. я—ое мáсло սաթի իւղ. я—ая кислотá *քիմ.* սաթաթթու. **-рь**, я́ *ա.* (*լտ.*) սաթ, եղեկտրոն (բազմապատկաբանի ամին)։ [հեղծուկը ամե։

Я'нусъ *ա.* *դիցբ.* *երկդէմի, երկերեսանի,

Янычá|рскій -ծ. ենիչէրական. -**ръ** -. (Թուրք.) ենիչէր։

Яманчá է. (Թուրք.) եափնջի, տապակ։

Япó|нецъ, нца -. ճապոնացի. -**низá|ція** է. ճապոնացնելը, -ցնում. -**низировать** (-рую -ютъ) ն. ճապոնացնել. -**нка** է. ճապոնուհի. -**нскій** -ծ. ճապոնական. -**шка** -. ժխտ. մնարգ, ամարգի, 'Նամարգ' ճապոնացի։

Ярдъ -. (անգլ.) եարդ (երկարութեան չափ— 0, 914 մետրի)։

Ярé|мникъ - լծակիր, սարուկ. -**мница** է. լծակիր, սարկուհի. -**мный** -ծ. լծի, լծա—. я. волъ լծկան [եզ]. я. ремéнь: я—ая вéна կզակ. վզի երակ։

Ярúть (-рю́ -ря́тъ), разъяр— ն. կատաղեցնել, 'գազազեցնել'. -**ся** -նտր. 1, կատաղել, 'գազազել', սրամտել. 2, (ձիու մասին) սանձը կրծել, տաքանալ։

Я'ри|ца է. գարնանացանի հաճար. -**чный** -ծ. գարնանացանի հաճարի։ [էգ ոչխար։

Я'рка է. մատղաշ, դեռ եւ չծնած մաքի,

Я'р|кій -ծ. վառ, փայլուն, պայծառ. я́—ая крáска, я́. цвѣтъ; я́. свѣтъ; я́. лучъ; *описáть что сáмыми я́—ими крáсками: -**ко** մ. վառ, փայլուն, պայծառ կերպով, վառ լոյսով. -**кость** է. վառ լինելը, վառութիւն, փայլունութիւն, պայծառութիւն, կենդանութիւն. я́. крáсокъ.

Яр|лы́къ. á -. (Թուրք.) 1, պաշտ. թուղթ, գրութիւն (թաթարական խաների). 2, շշապիտակ, շշանիշ, ապրանքապիտակ, -քանիշ։

Я'рма|рка է. (գերմ.) տօնավաճառ, -առնուր. -**рочный** -ծ. տօնավաճառի, -առնորի. я́. купéцъ. [հարստահարութիւն։

Ярмó չ. 1, լուծ. 2,* լուծ, սարկութիւն,

Я'рмонка ռմկ. տ. Я'рмарка.

Я'ро մ. ուժգին, զօրով, կատաղութեամբ. կատաղի կերպով։

Яровáть (-рýю -ютъ) չ. ռմկ. տաքանալ, կատաղել (անասունների մասին)։

Яровóй -ծ. 1, գարնանը ցանած. я. хлѣбъ կմ яровóе, óго չ. գարնանացան. 2, գարնանացանի. я—ое пóле.

†**Я'ро|стно** մ. կատաղած, կատաղութեամբ. կատաղի կերպով, մոլեգնութեամբ, -գնաբար. -**стный** -ծ. կատաղի, մոլեգին. -**сть** է. կատաղութիւն, մոլեգնութիւն, սրտմտութիւն. привестú въ я́. կատաղեցնել, 'գազազեցնել'։

Я'рочка նւզ. տ. Я'рка.

Я'ру|сный -ծ. յարկի. -**съ** -. (լտ.) 1. յարկ. 2, [թատրոնում օթեակների] շարք. 3. շերտ. խու. շարք, 4, կարթաւոր պարան (ձկներ որսալու)։

Ярýтка է. բս. Thlaspi arvense, շինկատեմ։

Яръ -. 1, ապառաժ, ապառաժուտ, 'սարփ' ափ, եզր, քարափ. 2, խորունկ անդ գետի մէջ. 3, բարբռում, բարբռման տեղ (թռչունների)։

Яры|га ռմկ. 1, -. ոստիկանական պաշտօնեայ. 2, հոր., -**жникъ** -. -**жница** է. հարբեցող, 'խմող', անբարոյական այր, կին։

Я'рый -ծ. 1, կատաղի, մոլեգին, 'գազազած'. բարկացայտ. ուժգին. 2, я́. воскъ սպիտակ, մաքուր, զուտ, բնական մեղրամոմ. я́рыя пчёлы առաջնեկ պարս, առաջին անգամ պարսած մեղուներ։

Ярь է. կանաչ գոյն, կանաչ ներկ. ярь мѣдянка պղնձի ժանգառ։

Ясá|къ, á -. (Թուրք.) 1, հարկ, տուրք. մորթահարկ (որ վճարում էին ռուսները Սիբիրեան խաներին, իսկ հիմա Սիբիրի թափառական ցեղերը վճարում են ռուս կառավարութեանը սամոյրարար մորթերով և մուշտակեղէնով). 2, ազդանշան (сигнáлъ); -**чный** -ծ. 1, հարկի, տուրքի. я. сборъ հարկ, տուրք. հարկահաւաքութիւն (սամոյրարար մորթերով և մուշտակեղէնով). 2, հարկատու, «ясáкъ» վճարող. я—ыя зéмли.

Я'сельный -ծ. մսուրի։

Я'се|невый -ծ. հացու, հացուց, հացի փայտից շինած, պատրաստած. -**нецъ**, нца -. բս. Dictamnus, ագեւազուկ. գեղուկ, խանթէփար. -**нь** -. բս. Fraxinus excelsior, բարձրարուն հացի. манноносный я́, Fraxinus Ornus, վայրի կամ գազպենարեր հացի։

Я'сли, ей -. յ. 1, մսուր. 2, մսուր, ապաստարան մանուկների։

Ясмú|нный -ծ. յասմիկի. я—ыя растéнія, Iasminaceae, յասմիկներ. -**нъ** -. բս. Iasminum, յասմիկ։

Я'с|ненькій -ծ. մեղմ. բաւականաչափ պարզ. պայծառ, որոշ. -**ненько** մ. մեղմ. բաւականաչափ պարզ, որոշ կերպով. -**нёхонькій** -ծ. բոլորովին պարզ. պայծառ, որոշ. -**нёхонько** -ծ. բոլորովին պարզ, որոշ կերպով. -**ниться** (—, -нится) -նտր. տէմղ. պարզուել, պայծառանալ (եղանակի մասին). -**но** 1, մ. պարզ, որոշ կերպով. толковáть. доказывать я́.; коротко и я́.; я́. видѣть; 2, տէմղ. պարզ է. պայծառ է. որոշ է. это я́.: на нéбѣ я́. երկինքը պարզ. պայծառ, ջինջ է. *это я́., какъ день այդ բոլորովին պարզ. որոշ է։

Ясно|вельмóжный -ծ. պայծառափայլ, գերափայլ (լեհական տիտղոս). я. панъ! -**вúдецъ**, дца -. Яновúдящій; -**видѣніе** չ. 1. գուշակում, -կողութիւն. -**вúдящій**, аго -. գուշակ։

Я'сность է. 1, պարզութիւն. պայծառութիւն, յստակութիւն. я́., чистотá водú; никакáя печáль не возмущáла я́—и егó душú—ոչ մի հոգու պայծառութիւնը. 2, պարզութիւն, որոշութիւն. я́. слóга; я́. мы́слей·

Яснóтка է. բս. Lamium. եղնձմայր։

Я'с|ный -ծ. 1, պարզ, պայծառ. յստակ, ջինջ. լուսափայլ. я́—ое нéбо; я́—ая погóда; я́. день; я́—ое сóлнце; я́ умъ լուսաւոր միտք. 2, պարզ. որոշ, անկասկածելի. я́. смыслъ; я́—ое понятіе; я́—ое выражéніе; я́—ое доказáтельство; -**нѣть** չ. պարզուել. պայծառանալ, բացուել. погóда яснѣетъ; -**ся** չ. տէմղ. պարզին տալ, փայլել: далú чтó-то яснѣется.

Я'ства չ. յ., -**во** չ. խորտիկ. 'խորակ', կերակուր, ուտելիք, ուտելեղէն։

Яст|ребёнокъ, нка -. մատղաշ բազէ. ճուռակ. -**ребúнка** է. բս. Hieracium, ճուռակներ. -**ребúный** -ծ. բազէի. բազէների, ճուռակի, ճուռակների. я—ыя птúцы բազէներ. -**ребúще** -. յոկ. մեծ, ահագին բազէ, ճուռակ. -**ребъ** -., -**ребóкъ**, бкá,

-ребо́чекъ, чка *նւզ. կնդ.* Astur, *բազէ, ճուռակ.* я. перепеля́тникъ, A. nisus, *ճուռակ. շահէն.* я. куря́тникъ, A. palumbarius, *ցախն:*

Ятага́нъ м. (*թուրք?*) *եաթաղան* (*թրքական դաշոյն մը*):

Я'тка ж. *վրան. մանրավաճառանոց, մանրավաճառի խանութ:*

Ято́вь ж. (*Ուրալի կողմերում*) *ձկնավայր* (*գետի մէջ խորունկ տեղ, ուր ձմեռը շատ ձկներ խմբուելով մնում են*):

Ятры́шни|новый пр. *ձուտատակի, խոլորձի.* **-нъ** м. *բս.* Orchis latifolia, *լայնատերև խոլորձ, որձիք:*

Ять м. ѣ *տառի պաշտօնական անունը.*

Я'хон|товый пр. *յակինթի, յակինթէ, -թեայ.* **-тъ** м. *Տնք. յակինթ.* си́ній я. saphir, *շափիւղայ.* кра́сный я. rubis, *սուտակ:*

Я'хта ж. (*անգլ.*) *զբօսանաւ:*

Яхта́шъ м. Ягдта́шъ.

Я'х|товый пр. *զբօսանաւի.* **-тъ-клу́бъ** м. *նաւարշաւային կլուբ, ակումբանոց.* **-точка** *նւզ.* м. Я'хта.

Я|чееобра́зный пр. *բջջաձև.* **-че́йна** ж. 1, *բջիջ, բջջիկ.* 2, *կզմխ. խորշ.* 3, *ծակ, անցք* (*հիւսուածքի. ուռկանի*). **-че́йный** пр. *բջջի, բջջաւոր.* **-че́истый** пр. *բջջաւոր, բջջաշատ.* **-чей** ж. 1, *ծակ, անցք* (*հիւսուածքի, ուռկանի, ցանցակալի*). 2, *բջիջ.* сото́вая я.; 3, *կզմխ. խորշ:*

Яч|ме́нный пр. *գարու, գարի—.* **-ме́нь**, ня́ м. 1, *բս,* Hordeum, *գարի.* двуря́дный, восто́чный я., H. distichum. *երկշար գարի,* шестиря́дный я., H. texastichum, *վեցշար գարի.* 2, *բժ. գարեհատ* (*վէրք աչքի կոպի ափին*). я. на глазу́; **-невый, -ный** пр. *գարու, գարի—.* я́чневая мука́, крупа́; я́—ая вода́ *գարեջուր* (*ըմպելիք մը*):

Я'ш|ма ж. *Տնք.* jaspe, *յասպիս.* опа́лова я́., *յասպիս-օպալ, երկաթ-օպալ.* **-мови́дный** пр. *Տնք. յասպիսատեսակ, -նման.* **-мовый** пр. *յասպիսի, յասպիսէ, -սեայ.* я́—ая свиноголо́вка *կնդ. յասպիս-թիթեռ:*

Я'ще|рица ж. *կնդ.* Lacerta, *մողէզ, խլէզ.* **-ричный** пр. *մողէզներին, խլէզներին.* семе́йство я́—ыхъ пресмыка́ющихся *կնդ.* Sauria, *մողէզներ:*

Я'щеръ м. *կնդ.* Manis, *թեփամորթ.* долгохво́стый я́. *երկարագի թեփամորթ:*

Я'щи|къ м. *արկղ, 'դութի'.* *отложи́ть что въ до́лгій я́. *մի բան (գործ) յետաձգել, ձգձգել, ընդմէջել, մոռացութեան տալ.* **-чекъ** чка м. *նւզ. արկղիկ, պստիկ արկղ, 'դութի'.* **-чный** пр. *արկղի, 'դութու':*

Я'щуръ м. *անասնբժ. դաբաղ* (*հիւանդութիւն մը*):

Θ.

Θ, θ *ֆիտա, ռուսաց այբբենի 34-րդ տառն է: Թարգմանւմ է և հնչւում է ինչպէս Ֆ-ն:*

Θеми́да ж. 1, *դիցբ. Թեմիս, արդարութեան դիցուհի (յոյների).* 2,* *Թեմիս, արդարութիւն, արդարադատութիւն:*

Θео́дорова пр. суббо́та *մեծ պահքի առաջին շաբաթուայ շաբաթ[օր]ը:*

Θимiа́мъ м. (*յն.*) *խունկ.* воскуря́ть θ.; *кади́ть, кури́ть кому́ θ. *մէկին խնկարկել, խունկ ծխել, շողոքորթել:*

Θита́ ж. (*յն.*) *թէտա, թայ* (θ *տառի [որը ռուսերէնում Ֆ է հնչւում] անունը*):

Θоми|на́ пр. неде́ля *Զատկի երկրորդ շաբաթը, 'կարմիր կիւրակի'* **-но́** пр. воскресе́нье *'կարմիր կիւրակի':*

Θо́мка ж. *գողութեան գործիք* (*դռներ կոտրելու*):

V.

V, v *իժիցա, ռուսաց այբբենի վերջին տառն է: Յունարէն է և գրեթէ միշտ փոխարինւում է ւ համանշի(ն) տառով (այժմ v-ով գրւում է սովորաբար միայն* мvро *բառը):*

Vпако́й м. Ипако́й.

Vпа́рхъ м. Областенача́льникъ.

Vподiа́конъ м. Иподiа́конъ.

Vпоста́сь м. Ипоста́сь.

ՎԵՐՋԱԲԱՆ

Երբ սրանից չորս տարի առաջ բառարանիս առաջին պրակը լոյս տեսաւ, բանիմաց մարդիկ ծանօթանալով նրա ծաւալի հետ, չէին հաւատում, թէ ես պիտի կարողանայի իմ միջոցներով սկսած գործս աւարտել։ Հէնց բառարանիս առաջին քննադատը չէր ծածկում իր «յոռետեսութիւնը» ապագայի նկատմամբ։ Բայց ո՞վ կարող էր այն ժամանակ նախատեսել այն մեծ խոչընդոտները, որ իմ գործին սպասում էին։ Ո՞վ կարող էր այն ժամանակ երազել այն դէպքերը, որոնք վերջին եռամեակում տեղի ունեցան։ Շուտով վրայ հասան խռովայոյզ ժամանակները, հասարակութեան թէ լաւ և թէ վատ կրքերը ծայրայեղ աստիճանի գրգռուեցան։ Գործադուլները սկսեցին հետևել գործադուլներին, որոնց շնորհիւ շաբաթներով և ամիսներով կանգ էին առնում նոյնիսկ օրաթերթերը։ Ապա դուրս եկաւ հոկտեմբերի 17-ի մանիֆէստը, հայ թերթերը սկսեցին սնկի նման բուսնել, առաջացաւ գրաշարների, մանաւանդ հմուտ գրաշարների, կատարեալ սով։ Ոչ տպարանն էր կարողանում իր վրայ առած պարտականութիւնը կատարել և ոչ էլ թղթավաճառը (այս պատճառով էլ բառարանիս 1081—1104 երեսները տպուած են տարբեր թղթի վրայ)։ Առաջ եկաւ տնտեսական ճգնաժամ, որ, ի հարկէ, իմ գործի վրայ ևս ազդեց։

Ահա այսպիսի ժամանակ է տպուել բառարանիս երկրորդ մասը, որի վերջին պրակն այսօր իմ յարգելի բաժանորդներին եմ յանձնում։ Լիայոյս եմ, որ նրանք գործիս ուշանալու համար չպիտի տրտնջան, աչքի առաջ ունենալով վերոյիշեալ հանգամանքները։

Բառարանս, ինչպէս յայտնի է, տպուել է բաժանորդագրութեամբ։ Թէպէտ բաժանորդագրութիւնը միշտ յաջող է գնացել, բայց և այնպէս յաճախ ես մեծ նիւթական նեղութիւնների եմ հանդիպել, որովհետև բառարանիս տպագրութիւնը բազմաթիւ ծախսեր էր պահանջում։ Հազիւ թէ ես կարողանայի տպագրութիւնը աւարտել, եթէ օգնութեան չհասնէին երկրորդ (հայ-ռուս) բառարանիս բաժանորդագրութիւնը և մի քանի ազնիւ բարեկամներ, որոնցից ոմանք բառարաններս տարածեցին, իսկ ոմանք էլ ձեռնափոխով ինձ օգնեցին։ Բառարաններս անձնազոհ անշահախնդրութեամբ իրենց ծանօթների և բարեկամների շրջանում տարածել են. արժանապատիւ հայր Ղևոնդ քահանայ Այտնեան (Աստրախան), Ներսէս քահանայ Համբարձումեան

(Ախալցխա), Ներսէս քահանայ Հերթևցեան (առաջ Լուգանսկ, այժմ Թէոդոսիա), Յակոբ քահանայ Սառիկեան (Վլադիկավկաս), Ղազարոս քահանայ Յովսէփեան (Սիմֆերոպոլ), Ալէքսանդր քահանայ Գապովեան (Մերվ), Արշակ քահանայ Փալչեան (Նուխի), Համբարձում սարկաւագ Քարիմեան (Թիֆլիս), Արսէն սարկաւագ Սիմէոնեան (Մոսկուա)։ Գ. պ. Յովսէփ Գրիգորեան (Ս. Էջմիածին), Միքայէլ Աստուածատրեան (Բալախանի), Սարիբէկ Յարութիւնեան (Բաթում), Յակոբ Թադէոսեան (առաջ Բաքու, այժմ Ստաւրոպոլ), Մելքոն Ասլիբէկեան (Բաքու), Պօղոս Մռաւեան (Բաքու), Բարթուղիմէոս Թոռոյեան (Ղարս), Աբեղնագով Ալէքսանեան (Թաւրիզ), Դ. Դանիէլեան (Նոր Ջուղա), Տիգրան Նաւասարդեան, գրավաճառ պ. Գալուստ Գալստեան, Լևոն Յովսէփեան (Թիֆլիս) և ուրիշներ։

Իսկ ձեռնափոխով ինձ օգնութեան հասան. գերազնիւ տիկին Աննա Խան-Աղեան, արժ. Մեսրոպ վարդապետ Տէր-Մովսիսեան, շնորհունակ Համբարձում սարկաւագ Քարիմեան, պ.պ. բժ. Լևոն Օհանջանեան, Արամ Սարգսեան, Գէորգ Ասատուր, Ալէքսանդր Քալանթար, Աւետիս Արասխանեան, Յովհաննէս Սպենդիարեան, Գէորգ Թամամշեան, Աբէլ Ամիրաղեան, Խաչատուր Տէր-Խաչատրեան և ուրիշներ։ Սրանք ինձ համար մի-մի մեկենասներ են և ես այսօր հրապարակաւ իմ սրտագին շնորհակալութիւնն եմ յայտնում իմ այս սրտով հարուստ բարեկամներին, որոնք հնարաւոր դարձրին այս ահագին գործը հրատարակելու։

Բառարանս ունենալու է յաւելուած, որը կըպարունակէ. ա, բաց թողած բառեր և դարձուածքներ. բ, աշխարհագրական և յատուկ անունների բառարան. գ, վրիպակներ։ Յաւելուածս բաժանորդները կ՚ստանան ձրիաբար։

Գործս հայ հասարակութեան և մամուլի կողմից ընդհանրապէս բարի ընդունելութիւն գտաւ։ Սակայն ես շատ հեռու եմ իմ գործը անթերի համարելուց։ Այսօր իմ ջերմ շնորհակալութիւնն եմ յայտնում գրչի այն ազնիւ մշակներին, որոնք անաչառ կերպով գնահատեցին իմ գործը։ Եւ ես դեռ յոյս ունիմ, որ հայ մամուլն և ընթերցող հասարակութիւնն այսուհետև ևս պիտի չ՚զլանան իրենց բարի խորհուրդներով ինձ աջակցելու, որպէսզի բառարանիս երկրորդ տպագրութիւնն աւելի անթերի դուրս գայ։

Թող ուրեմն իմ գործը այժմ և մօտաւոր ապագայում կատարէ իր դերը, ծառայելով հայ հասարակութեան մտաւոր շահերին, իսկ հեռաւոր ապագայում կըգտնուի աւելի ձեռնհաս անձ, որ աւելի անթերի գործ կըտայ հայ հասարակութեանը։

Յ. ԴԱՂԲԱՇԵԱՆ

22-ն յուլիսի 1906 թ.

ԹԻՖԼԻՍ

Сочиненія А. ДАГБАШЯНА.

1, **Полный русско-армянскій словарь.** Цѣна 8 руб., въ роскошномъ переплетѣ 9 руб., съ пересылкой 10 руб. *Выписывающіе отъ автора за пересылку не платятъ.* Иногородныхъ просятъ обращаться прямо къ автору по простому адресу: Тифлисъ. Лексикографу **А. ДАГБАШЯНУ.**

2, Продолжается подписка на **Полный армяно-русскій словарь.** Подписная цѣна 5 руб., для подписчиковъ полнаго русско-армянскаго словаря 4. руб.

3, Открыта подписка на **Карманный русско-армянскій словарь.** Подписная цѣна 2 р. 50 к.

4, Gründung des Bagratidenreiches durch Aschot Bagratuni. Berlin 1893. M. 2,40. *(Историческое изслѣдованіе, удостоенное преміи Лазаревскаго Института).*

5, **Փաւստոս Բիւզանդացի եւ իւր պատմութեան խարդախողը: Վիեննա: Գին է 1 ռուբլի:** (*Критическій очеркъ. Изданіе вѣнскихъ мехитаристовъ*). Обращаться къ автору по вышеуказанному адресу.